N

Tabula super libros sentē-
tiarū cum Bonauentura.

Johannes beckenhaub

moguntini in scripta Diui Bonauēture cū textu sententiarū tabula: quā siquis vsui suo mācipauerit: assumat oro studiosi lectoris officiū: nō curiosi. et prior sit indicem remissiōis (vbi deest) in corpus libri ex tabula ꝯsignare q̄ me cōuitiis mordere: secū reputās id fore factū esse: vel alterius negligētia quā nullus eque mētis mihi improperat. vel si mea incuria iure veniam illa meret propter operis nouitatē. q̄ dum me pluribꝰ intēdere coegit: ab oim extimet quoq; cōtumeliis si q̄nq; vnū e pluribus occurrat omissum. Deniq; cū sint tot de vnaquaq; re iudicia quot capita. scio nō defuturum labores meos alioꝝ q̄ grati sūt sn̄ia, pbari: alioꝝ q̄ crestici sūt reprobari. q̄ more suo nihil vnq̄ ad lr̄ariā rem publ. ꝯferre didicert: h̄ vnū solū egregie didicert: in q̄ artifices et magr̄i insignes euaserc: depravare. s. studia alioꝝ. tanta pleriq; libidine detrahendi flagrātes. vt dum vel tolerāda nō ferre vel cōmendāda vitiare presumant: ignorantiā et hebetudinē propriam ostēdant. et quidem crebro tam crudo: illoto: et tedioso sermone vt p̄ter ignominiā dedecus: et pudendū ruborem nihil referant mercedis. Ergo si effrenata illoꝝ lingua: repertorii siue, plis quē ex Bonauētura et lombardo enixꝰ sum non satis idoneus parens et auctor fuero iudicatus: iudicer saltem idoneꝰ doctioꝝ q̄ sum ego ad exercitii paris emulatōem inuitator.

A

Si imponat ad significandum omne credibile: queritur vtrum a sit finitum vel infinitum. libro j. distinctōe. xliii. 30.

Ablatiuus

Ablatiuus ꝯstruit dupliciter in in hac oratōe: verbū est dei filius natura non voluntate. s. vel in ratione forme: vel in ratōe principii. libro. j. distin. vj. 2. Et in simili dis. xviii. 4.

Ablatiuus interdum dicit causam exemplarem formalem: vt in auctoritate ista. omnia sunt vera veritate prima. li. j. dis. viii. 16.

Ablatiuus quādoq; exponit per prepositiōem per: et per suū accusatiuū. lib. j. dis. x. 6

Ablatiuus respectu passiui: et nomiatiuꝰ respectu actiui important ratōem principii. lib. j. dis. xv. 27.

Ablatiuus interdū dicit cōcomitantiam: interdū causam. libro. j. dis. xviii. 3. Et. c. d. 8.

Ablatiuus dupliciter determinat verbum sicut et aduerbium. lib. ii. distin. xix. 21.

Ablatiuus in qua habitudine cōstruitur cum dicitur: pater et filius diligunt se spū sancto. li. j. dis. xxxii. 15.

Ablutio

Ablutio exterior que est sacramentum et que non. lib. iiii. distin. ii. 31.

Ablutio et corpus pro quo stant in diffinitione baptismatis. libro. iiii. distin. iii. 1.

Abortum

Abortū, pcurās qn̄ est homicida. li. iiii. dis. xxxj. 4.

Abortiui fetus non resurgent: quia nō vixerunt. libro iiii. distin. xliiii. b.

Abraam

Abrae in libio an debuerit vel poterit christi caro decimari. libro. iii. distin. iii. d.

Abrae sinus quid. libro. iiii. distin. j. 56. et. 57. Et. c. li. distin. xlv. 13.

Abrae castitati non ꝓfertur virginitas iohannis. libro iiii. distin. xxxiii. c. et. dis. xxvj. 14.

Abrae fidem et deuotiōem quomō voluit volūtas dei non filii imolationem: quam tamen fieri precepit. libro. j. distin. xlv. 12.

Abraam quō adorauit tres angelos. li. iii. dis. ix. 31.

Abrae circa christi incarnatōnem credulitas. libro. iii. distin. xxiiii. 10.

Abraam mētitus nō est: dicēs se cū filio quē imolaturus erat ad suos reuersurū. li. iii. dis. xxxviii. 19.

Abscondita

Abscondita q̄ttuor q̄ tractant in q̄ttuor libris sententiarum. libro. j. in prolo. 5.

De absolutiōe pn̄iali

Absolutio quare sit per modum depcatiuū et indicatiuum. lib. iiii. distin. xvii. 55.

Absolutiōem nemo recipit nisi habeat charitatem aut in principio confessionis: aut in medio: aut in fine. libro. iiii. distin. xvii. 95.

Absoluēdi ptās habet q̄nq; modis. li. iiii. dis. xvii. 96.

Absoluere q̄re pōt sacerdos suū p̄latū et nō alienū parochianū. li. iiii. distin. xix. 38.

Absoluere quando potest inferior id quod superior ligat. lib. iiii. distin. xx. 59.

Absoluere a culpa quomō dicitur sufficiens punitio. libro. iiii. distin. xxj. 6.

Absolutio sacerdotis fit irrita in quattuor casibus. libro. iiii. distin. xxj. 46.

De absolutione sacerdotum vide plura in clauis et in sacerdos.

De absolutōe iudiciali

Absolutio qn̄ recipit iteratōem. li. iiii. di. xviii. 73.

Absolui an possit aliq̄s inuitꝰ. li. iiii. dis. xviii. 78.

Absoluēdi et excōicādi ptās cōsiderat vel put de iure vel put de facto. li. iiii. dis. xviii. ibidem.

Absolui q̄re nō pōt quis iuitꝰ cū pater corpalis possit ꝯstare bn̄ficia filio iuito. li. iiii. dis. xviii. 79.

Absolui q̄re nō pōt quis iuitus cū excōicari possit iuitus. lib. iiii. dis. xviii. 80.

Absolui nō debet aliquis iuitus q̄uis nō emendet: s̄ deterior efficiat. li. iiii. dis. xviii. 81.

Absolutio q̄liter debeat fieri. li. iiii. dis. xviii. 82.

Absolui a quo q̄s potest. li. iiii. dis. xviii. 83.

Absoluere pōt ab oī excōicatōe epus vel sacerdos ꝓpriꝰ exceptis sex casibus. li. iiii. dis. xviii. 84.

Absolui nō pōt clericū ꝑcutiens nisi a papa: exceptis octo casibus. li. iiii. dis. xviii. 85.

Absoluere an possit sacerdos parrochianos a crimine in quo cū illis participat. li. iiii. dis. xix. 5.

Absoluere quare potest inferior supiorem: sed nō excōicare. li. iiii. dis. xix. 36.

Abstrahere

Abstractū nomē iponit formem a forma. li. j. di. iiii. 15.

Abstracte quomō dicit in diuinis quicq̄d dicitur concrete. lib. j. distin. xii. 2.

Abstrahi aliq̄d ab aliq̄ est duplr. li. j. dis. xvii. 14.

Abstractio quādo facit illud simplicius a quo abstrahitur. libro. j. dis. xxxiii. 14.

Abstractio est duplex: et quomō xp̄s potuit abstrahe-

De littera A

Adam

Addere

Adiectiuū

Adiutoriū

Admirare

Adoptiuus

De littera A

Adorare

Aduerbia

Adulteriũ

Affectus

Affinitas

Affirmare

Agere

Agonia

Aleator

Alienare

Alietatis

Alius

Aliquid

Altare

Aliter

Altior

Amor

Ambitio

Amicus

Analogia

Anathematiſare

Ancilla

Angelus

Anglicus

Anima

Annunciare

Annus

Anselmus

Antetempus

Antecedens

Antiquitas

Antichristus

Apparere

Appetere

Apostoli

Appropriare

Appropriata non possunt attribui essentie vel nature libro.iij.dist.viij.9.

Aqua

Aque quō dicunt͛ glaciali soliditate suspense super celi speram libro.ij.dist.xiiij.1.
Aque supra firmamentū tres habent proprietates.libro.ij.dist.xiiij.5.
Aqua accipitur tripliciter in primaria rerū conditōne libro.ij.dis.xiiij.4.
Aque supra firmamentū cuius nature sunt et quare celum illud dicitur aqueū li.ij.dis.xiiij.5.
Aque quomodo dicuntur congregari ibi congregentur aque libro.ij.dis.xiiij.58.
Aquā quare vocat ibi pluraliter ꝛ terram singularit͛.lib.ij.dis.xiiij.59.
Aque quādo ꝛ vbi ꝯgregate sunt libro.ij.dis.xiiij.f.g.
Aqua quare est principium duplicis generis aīaliū scʒ natatiliū volatiliū libro.ij.dist.xv.24.
Aqua cur admiscetur vino in calice li.iiij.di.xj.55.
Aqua qn̄ ʒ fundi in vinū libro.iiij.dist.xj.54.
Aqua an cōuertat͛ in vinū calice libro.iiij.di.xj.55.
Aqua non miscent greci vinū in calice et his ignoscit͛ latinis non libro.iiij.dis.xj.56.
Aqua sine vino offerri nō potest ꝛ de casu si q̄s solaʒ aquā fuderit in calicē libro.iiij.dis.xj.57.
Aquā esse de necessitate sacramēti eucharistie vbi dicit auctas quō est intelligenda libro.iiij.di.xj.55.
Aqua de cōgruitate apponit͛ in calicis sacro q̄uis sit insipida libro.iiij.dist.xj.59.
Aqua naturalis non artificialis debʒ apponi in sacramento calicis libro.iiij.dis.xj.66.
Aqua nō benedicta et oleū non benedictū si ꝓportionabiliter misceatur cū benedicto benedicitur vinū ībo iunctum alij liquori non ꝯuertit ip̄m in sacr̄m libro.iiij.dist.xij.29.et.30.
Aqua modica quō cōuertitur in vinum a specie vini in calice libro.iiij.dist.xij.31.
Aqua si in calice in magna quātitate apponeret͛ totū conuerteretur in substantiā aque sed si ita parū apponatur q̄ species predn̄etur nō cōuertitur in vinū sacramentū libro.iiij.dis.xij.34.

Arbitrium

Arbitriuʒ quid dicat in patre filio respectu spiritus sancti libro.j.dist.xj.5.
Arbitrij libertas dupliciter ꝯsiderat͛ li.ij.dist.iij.4.
Arbi.li.quō d͛r violentari a diabolo li.ij.dis.xj.7.
Arbitrium q̄d est li.ij.dis.xxv.8. De arbitrio li.vide plura vbi in lr̄a l.vbi li.ar.

Arbor

Arborem bonā fructus malos facere non posse ꝛc.q̄ mō intelligitur li.ij.dist.xxxiiij.
Arborem malaʒ fructus bonos facere non posse quomodo intelligitur li.ij.dist.xlj.4.

Archidyaconus

rchid yaconus ad quid tradit in ordinatōne ampullam ꝛc.libro.iiij.dist.xxiiij.62.

Arduum

Arduum dicitur aliquid dupliciter li.iij.dis.xxxv.34.

Argumentum

Argumentum d͛r dupliciter scʒ ꝓprie et transsumptiue ꝛ quō fides d͛r argumentū li.iij.dis.xxiij.37.

Arrogantia

Arrogantia fit alia ꝰm q̄d est in nobis li.ij.di.xxxix.39

Ars

Ars duo dicit et ꝰm quē modū regulat voluntateʒ vtendo libro.j.dist.j.post.19.
Ars appropriatur filio verbum vero est proprium filij libro.j.dist.xxxj.16.
Ars est duplex libro.ij.dist.xvj.5.
Artem et virtutem esse circa difficile quomodo intelligitur libro.iij.dist.xl.54.

Artatio

Artatio est duplex ꝛ quō articulus artat ad credendū libro.iij dist.xxiiij.46

Articulus

Articuli decem reprobati ab vniuersitate parisiensi.libro.ij.dist.xxiij.47.
Articulus ꝛ finis differunt ꝛ quare articulus pōt plurificari et non fines libro.ij.dist.xxxviij.3.
Articuli alicuiꝰ oppositum an possit eē contingens.libro.iij.dist.xxiiij.9.
Articulus an bene diffiniatur a richardo.Articulꝰ est indiuisibilis veritas de deo artans nos ad credendum libro.iij.dist.xxiiij.q.j.g.R.41.
Articulus quomodo dicitur indiuisibilis libro.iij.distin.xxiiij.42.
Articuli quare sunt plures cū non sit nisi vna indiuisibilis veritas libro.iij.dist.xxiiij.43.
Articulus de resurrectōne carnis quomō est de deo.libro.iij.distin.xxiiij.44.
Articulus quomodo dicit͛ artare rōnem cuʒ sit supra eam libro.iij.dist.xxiiij.45.
Articulus dicit͛ nō tm̄ q2 artat obligando ſ etiam q̄a artat distinguēdo ꝛ discernēdo li.iij.di.xxiiij.47.
Articulus an bene diffiniatur ab ysidero.Articulꝰ est perceptio diuine veritatis tendens in ipsam. libro iij.dist.xxiiij.q.ij.b.R.48.
Articulus quomodo non est sua perceptio libro.iij.distin.xxiiij.49.
Articulus aliter est perceptio q̄ fides et visio glorie.libro.iij.dist.xxiiij.50.et.51.
Articulus quomodo respicit bonitatem ꝛ humanaʒ veritatem libro.iij.dist.xxiiij.52.
Articulus quō facit tēdere in veritatē diuinā cū ipse sit veritas diuina li.iij.dist.xxiiij.53.
Articulus diffinitur hic ab ysidoro in cōpatōne ad fidem formatam li.iij.dist.xxiiij.54.
Articuli qua rōne dicunt͛ alt͛ altero dignior.libro.iij.distin.xxv.1.
Articlorū fidei quē q̄sꝗ apl̄orū edidit li.iij.di.xxv.67
Articuli fidei quare nō sunt ex parte diuinitatis ꝓprietatum et opationū libro.iij.dist.xxv.11.
Articulos fidei tenent͛ oēs xp̄iani credere post aduentum xp̄i.qd̄ quidē pōt fieri tripl͛r.lib.iij.dist.xxv.26.
Articuli quomō habent se equaliter et inequaliter ad fidem libro.iij.dist.xxv.52.
Articulorum mutatio ꝰm quā d͛r fides ꝓfecisse quomodo mutat obiectū li.iij.dist.xxv.35.

Artifex

Artificis creati opus quare potest consistere sine suo adiutorio.artificis vero increati opus.s.dei non li-

bro.ij.dist.xxxvij.17.

Ascensus

Ascensus in deum est duplex li.j.dist.iij.15. Ad idem libro.iij.dist.xvij.33.
Ascendere quis non possit quis ad bonū nisi existente. potest tamē inordinate se precipitare in malum. libro.ij.dist.xliij.17.
Ascēdere est duplex & quō intelligit illud. Nemo ascēdit in celum ni.qui de.de.ce.li.iij.dist.xxij.4.

Asserens

Asserens quod in animo sentit quando nō peccat.libro.iiij.distin.xxxix.12.

Assimilare

Assimilatio est duplex libro.ij.dist.ij.42.
Assimilari dicit dupliciter & quō homo magis assimilatur deo q̄ totū vniuersum li.iij.dist.ij.12.
Assimilatio est triplex & que sit in glia que in grā q̄ in caractere libro.iiij.dist.vj.11.

Astrologus

Astrologi quib⁹ frequēter vera pdicūt li.ij.di.p.ij.81.
Astrologi circa q̄ pnt predicere vera.li.ij.dist.xiiij.83.

Astronomi

Astronomi quō dicunt vera libro.ij.dist.vij.66.

Assumere

Assumere an [illegible] actus conueniens diuine nature lib.iij.dist.v.q.j.a.Re.5.
Assumere & vnire differunt ibidem.
Assumere an cōueniat diuine psone li.iij.di.v.q.ij.b.
Assumere an cōueniat psone rōne nature an ecōuerso libro.iij.dist.v.q.iij.c.Re.16.
Assumere an possit cōuenire diuine nature abstracta omni psona libro.iij.dist.v.q.iiij.d.Re.17.
Assumi nihil nisi prius sit vel nihil assumi nisi ens pōt dupliciter intelligi libro.ij.dis.v.25.
Assumptio quō facit vnū cū assumpto li.iij.dis.v.26.
Assumptū acquirere aliquā pprietatē ei⁹ a quo assumit siue vnit quō intelligit li.iij.dist.v.27.
Assumpserit humanā personam deus queritur libro iij.dist.v.q.ij.g.Re.30.
Assumpsit deus hoiem queritur an sit concedenda libro.iij.dis.v.q.iiij.1.
Assumere carnem esse nasci in vtero quō intelligitur. libro.iij.dist.viij.8.
Assumere humanā naturā d massa perditōnis siue d genē adā an decuerit filiū dei li.iij.di.xij.q.j.a.Re.2.
Assumere an decuerit deū muliebrē sexū ad reparandū genus humanū libro.iij.dist.xij.q.j.c.Re.24.
Assumere an magis debuerit fili⁹ dei carnē de viro sil de muliere q̄ de muliere tm̄ li.iij.di.xij.q.ij.f.Re.29
Assumere an potuerit deus aliū hoiem vel aliunde q̄ de genere ade libro.iij.dist.xij.a.b.
Assumere an potuerit deus hominē in sexu muliebri libro.iij.dis.xij.e.

Attribuere

Attribuitur alicui aliquid bm q̄ ipsū dupliciter lib.ij.dist.j.50.

Attritio

Attritōnis dolor an formetur an nouus eliciatur lib.iiij.dist.xvij.43.
Attritio cum fide requiritur ad deletōnē actualis & ad deletōnem originalis sufficit sola fides li.iiij.dis.j.65. Item ibi ponitur vt remittatur originale ponatur vt remittatur actuale.
Attritio an necessario precedat contritōem vel impij iustificatōnem lib.iiij.dist.xvij.q.iij.g.Re.41. Post pncipium hui⁹ qōnis in vltima linea ponitur cum gratia sit deletiua ponit.cū grā non sit &c.
Attritio an fiat contritio libro.iiij.dis.xvij.44.

Auaricia

Auaricia et lasciuia quomodo sunt nomina habitus anime libro.ij.dis.xlj.20.

Audire

Audire dicimur deum tripliciter libro.ij.dist.x.3

Auertere

Auerti a deo quid est li.ij.dist.v.1.et eadē di.2.
Auersio & conuersio a quo sit li.ij.dist.j.6.
Auersio quō est formale in peccato li.ij.dist.xlij.49.
Auersio dupliciter accipitur li.ij.di.xlij.56.
Auersionē esse p contēptum & puersionē p cupiditatem quō intelligitur li.ij.dist.xlij.58.
Auersio & cōuersio qn̄ sunt duo mala li.ij.di.xlij.58.
Auersio et conuersio non opponuntur diuersis preceptis libro.ij.di.xlij.60.
Auersionē plus conuenire cum alia auersione q̄ cū cōuersione quō intelligit li.ij.di.xlij.61.

Aues

Aues cur in aera descendant & quō li.ij.di.xv.25.
Aues quō dicunt ornare aera libro.ij.dist.xv.26.

Auferre

Auferendum non esse qd̄ est a deo datū quomodo intelligitur libro.ij.dis.xliij.27.

Augmentare

Augmentū fit dupliciter li.j.dis.xvij.34.et eadē di.46.
Augmentum quid est libro.j.dist.xvij.34.et.39.
Auctum bm substantiam mutari bm substantiā quādo hz veritatem li.j.dist.xvij.38.
Augeri aliquid p appositōnē consistis quātitatis duo exigit libro.j.dist.xvij.42.
Augmentū i corpalib⁹ hz statū a trib⁹ li.j.di.xvij.49.
Augeri lumen in aere est dupl'r li.j.dist.xvij.55.
Augeri pōt calor dupliciter & bm quē modū habz statum et bm quem non libro.j.dist.xvij.56.
Augetur aliquid sex modis libro.ij.di.xxvij.37.
Augmentatiua quare est minus in nobis corrupta q̄ generatiua et nutritiua libro.ij.dis.xxx.23.

Aureola

Aureola & primum accidentale differentiā [illegible] habent libro.ij.dist.xl.44.
Aureola rōe cui⁹ icorruptōis debet li.iiij.di.xxxiij.38

Autenticum

Autenticū ostendit opus suū mgr li.j. In plogo.c.

Auctoritas

Auctoritas quid dicat in hac locutōne vbi patet autor est ibi et natiuitas est libro.j.di.ix.16.
Autoritas & principalitas idem est in diuinis libro.j.distin.xij.11.

Autor

Auxilium

Baptismus

Beatus

Beneficia

Bigamus

Bis

Blasphemare

Bonitas

Charitas

Casus

Cathedra

Cattus

Cathecismus

Causa

Cecitas

Celare

Celum

Celsitudo

Censum

Certitudo

Cessare

Cinis

Circūincessio

Circulus

De littera C

Circũcidere

Circũstantia

Cirographus

Claritas

Clauis

Cognitio

Compositio

Comprehendere

Compunctio

Computatio

Conceptio

Concilia

Concretum

Concubina

Concupiscentia

Conditor

Conditio

Confidentia

Confirmatio

Confessio

licentiā petere ⁊ obtinere quō intelligit̄ libro.iiij.distin.xxj.43.Et ꝙ in quinqȝ casibus licētia petita habet̄ pro obtēta li.iiij.dis.xxj.44.
Confitenti an liceat in cōfessione aliqđ peccatū omittere li.iiij.dist.xxj.q.j.g.℞.45.
Confessio legittima que sit li.iiij.di.xxj.46.
Confiteri diversis sacerdotibus diversa peccata idez est quod cōfiteri vni.qꝛ oīs tenent locū vnius scȝ xp̄i.Solo.li.iiij.dist.xxj.47.
Confessio nō est dimidianda ꝫ licētia petēda vbi timetur scandalū li.iiij.dist.xxj.48.
Confessus est aliquis vni.x.et ꝯmisit.xij.post recordatur de duob⁹ quid erit faciendū li.iiij.di.xxj.49.
Confitenda an sint sacerdoti ꝓpria pctā a quib⁹ pōt absoluere ⁊ maiora a quibus non pōt absoluere an sint cōfitenda sup̄iori.li.iiij.dist.xxj.50.
Confitenti an liceat in cōfessione aliquid addere lib.iiij.di.xxj.q.ij.b.℞.51.
Cōfessio ꝗuis sit ad hūilia tōez nō tamē dȝ talis hūiliatio inducere ad mentiendū li.iiij.di.xxj.52.
Confitenda quō sunt peccata đ quibus dubitatur an sint mortalia vel venialia ⁊ quō debet de eis conteri libro.iiij.dis.xxj.53.
Confitenti an liceat in cōfessione aliena peccata referre libro.iiij.dist.xxj.q.iij.i.℞°.54.
Confitentē alie[illegible] pctā ꝫm ꝙ aliū accusant debere referre vbi loquitur auctoritas et rō quō sit intelligēda libro.iiij.dist.xxj.55.et.56.
Cōfitēti lȝ in casu alienū pctm̄ referre li.iiij.di.xxj.57
Confessionem an liceat in aliquo casu revelare li.iiij.distin.xxj.q.j.k.℞.58.
Cōfessione an possit quis revelare dū iurat dicere verū super aliquo facto li.iiij.dist.xxj.59.
Confessionē de articulo heretico an possit quis revelare libro.iiij.dist.xxj.60.
Confessor scit per ꝯfessionē inter duos ꝯtractā eē affinitatē p̄ coitum fornicariū ⁊ eos post velle cōtrahere in facie ecclesie an debeat revelare.li.iiij.dist.xxj.61.Similis casus in decano qui per confessionē scit aliquā esse irregularē an debeat eum p̄ntare ep̄o ordinandū vel confessionē revelare ibidem.
Confessio subditi qui non vult cessare a culpa an sit revelanda li.iiij.di.xxj.62.
Confitens an possit sacerdotē licentiare vt revelet cōfessionē li.iiij.dist.xxj.q.ij.l.℞.63.
Confessor sciens aliquid per cōfessionē ⁊ p̄ aliā viam an teneat̄ celare li.iiij.dis.xxj.q.iij.m.℞.64.
Confessoris revelantis peccatū per cōfessionē scitum pena libro.iiij.dist.xxj.65.
Confessor pōt ⁊ dȝ peccatū qđ p̄ vnū modū scit revelare ⁊ idip̄m ꝫm aliū modū celare li.iiij.di.xxj.66.⁊
Cōfessio nō [illegible] eē diminuta li.iiij.di.xxj.e. p̄ totum.
Cōfessio nō debet esse sup̄flua li.iiij.di.xxj.f.
Confessio debet esse secreta ex parte audientis lib.iiij.distin.xxj.g.
Confessor nō debet absoluere alienū parrochianū li.iiij.distin.xxj.h.

Conformitas

Conformitas simpliciter.facit dici vnū simpliciter.li.j.dist.xxxj.45.
Cōformitas plena a triplici ꝯformitate orit̄ Ibidem
Cōformatur aliqđ alicui dupl'r li.j.di.xlviij.7.
Conformitas.volūtatis [illegible] volūtatē in duob⁹ cōsistit scȝ in volito ⁊ in rōne volēdi li.iij.di.xvij.21.

Confortari

Confortari bona cōscia anteꝙ̄ ad eucharistiā accedamus quid sit libro.iiij.dist.xvj.12.

Coniungere

Cōiungi pt̄ aliqđ alteri dupliciť ⁊ quō xp̄s iustificās cōiungitur nobis iustificatiu li.iij.di.xix.12.
Coniunctio est duplex.s.naturalis et sup̄naturalis et quomō dividunt̄ in morte que sunt cōiuncta in nativitate libro.iij.dist.xxj.7.

Coniuges

Cōiuges in ꝗ̄ pares iudicant̄ li.iiij.di.xxxij.1.et.2.
Cōiuges quō ꝗ̄runt mūera,p̄lis li.iiij.di.xxxiij.6.
Coniugum alteri quomodo et qū licet vovere continētiā li.iiij.dist.xxxij.3. De cōiugibus vide plura vbi ꝯtinentia et vbi vir.⁊ vbi vxor.

Connotata

Connotata cōsiderant̄ dupl'r.⁊ quō pluralitas est in ideis rōne ꝯnotatoꝝ li.j.dist.xxxv.24.

Consanguinitas

Consanguinitatē gradū faciūt pater ⁊ filius ꝗuis dicātur vna caro.li.iiij.dis.xl.2.
Consanguinitas quid sit li.iiij.di.xl.6.
Consanguinitatis linea ꝗđ sit libro.iiij.di.xl.8.
Consanguinitas ꝫm triplicem [illegible]dinem computatur libro.iiij.dist.xl.9.
Consanguinitatis linee sunt tres li.iiij.di.xl.10.
Cōsanguinitatis gradus ꝗđ li.iiij.di.xl.11.
Consanguinitatis gradus infra quē licet contrahere.libro.iiij.dist.xl.12.
Consanguinitatis gradus quō distent li.iiij.di.xl.13.
Cōsanguinitatis grad⁹ sive lin[illegible] qū dȝ cōputari ꝫm distantiā magis remoti li.iiij.di.xl.14.
Consanguinitas an sit aliquod vinculū libro.iiij.dist.xl.q.j.a.℞.15.
Consanguinitatis vinculū vnde sit ortum ibidem.
Consanguinitatis vinculū quare nō tantū protenditur quantū ꝓpagatio lib.iiij.dis.xl.16.
Consanguinitatis vinculum quare non est in brutis libro.iiij.dist.xl.17.
Consanguinitas quō dicit vinculū li.iiij.di.xl.18.
Consanguinitas an prestet matrimonio impedimentū libro.iiij.dist.xl.q.ij.b.℞.20.
Consanguinitatis vinculū impedit m̄rimoniū in aliquo sui gradu ex triplici causa Ibidem.
Consanguinitatem nō impedire matrimoniūȝ si que rōnes probare videntur quō sunt dissolvende.lib.iiij.dist.xl.21.⁊ per totum.
Consanguinitas vsqȝ ad quē gradū impedit m̄rimoniū li.iiij.dist.xl.q.iij.c.℞.25.
Consanguinitas impedit matrimoniū vsqȝ ad quartum gradū inclusive ⁊ quare Ibidem.
Consanguinitatis gradus determinare posse quare a xp̄o relictū est eccie li.iiij.dist.xl.26.
Consanguinitatis gradus quare xp̄s nō determinavit libro.iiij.dist.xl.27.
Consanguinitatis gradus post quartā generatōnem debuit terminari quadruplici ratōne libro.iiij.dis.xl.28.
Consanguinitatem impedire debere matrimonium vsqȝ ad.vij.gradum vel dūtaxat vsqȝ ad scđm.⁊c.si

Conscientia

Consecratio

Consensus

Conseruatio

Considerare

Consilium

Conspersio

Conterminatiue

Conterere

Continentia

Contingere

Contradicere

Contraria

Contumax

Conuenire

Conuertere

Conuiuificari

Cooperari

Cor

Corea

Corigia

Cornelius

Corona

Corpus

Correctio

Corruptibile

ij.dist.xliij.25.
Corruptões ad alteri⁹ non corrũpi qd nõ cõpatit̃ ad alteri⁹ passionẽ quõ intelligit̃ li.iij.di.xvj.28.
Corruptio est duplex et que tollit potentiã cõficiendi a pane ꝛ vino libro.iiij.dis.xj.64.
Corruptio quare nõ impedit cõsecratõnem viri sicut mulieris li.iiij.dis.xxv.44.
Corruptio est duplex ꝛ ſm quã possibile est idem numero reparari ſm aliquoꝝ opinionẽ li.iiij.di.xliij.23.
Corruptio dr̃ duplr̃ ꝛ ſm quẽ modũ dãnatoꝝ corpa põt corrumpi ꝛ nõ.libro.iiij.dis.xliiij.61.

Costa

Costa dupliciter põt cõsiderari libro.ij.dist.xviij.17.

Creare

Creator quõ intelligit̃ eternus ex ꝑpetuitate creaturaꝝ libro.j.dist.iij.1.scdo.
Creator quõ intelligitur omñps ex magnitudine creaturarũ Ibidem.
Creari aliquid ab eterno quõ est nõ tm̃ impossibile ſ et nõ intelligibile li.j.dist.ix.17.
Creatio quare non reperitur in diuinis ſ ꝓcessio ꝛ generatio.li.j.di.xiij.10.
Creator ꝛ creatura quõ cõicat in vbo li.j.di.xxvij.57
Creator dñs ꝛc.differenter dicunt relatõem circa deum et creaturam li.j.dis.xxx.16.
Creatio quõ dicit causalitatẽ in deo li.j.dis.xxx.18.
Creator quõ ita dicit̃ relatiue vt tm̃ essentiã nõ significet libro.j.dist.xxxv.4
Creatio quõ fuit ab eterno in deo li.j.dis.xxxvj.15.
Creatori ꝛ creature quõ nihil est commune libro.j.distin.xxxix.25.
Creatio mũdi a triplici errore tuet̃ li.ij.di.j.2.
Creatio passio vel creari qd vel in q̃ sit li.ij.di.j.12.
Creatõnis act⁹ nõ intendit ordinẽ nobilitatis ꝛ ignobilitatis in creatura libro.ij.di.j.13.
Creatio an dicat mutatõnem aliquã libro.ij.distin.j.q.j.c.R⁰.35.
Creando quõ deus manet immobilis li.ij.di.j.36.
Creatio quã est mutatio li.ij.di.j.40.
Creare nõ pt de⁹ sine mutatõe creature q̃uis possit generare sine mutatõe ꝑsone genite li.ij.di.j.41.
Creatio ꝛ generatio differunt se ab eadẽ potẽtia ibid.
Creatio an dicat medium inter creatorẽ et creaturaꝫ.libro.ij.di.j.q.ij.f.
Creatio ſm quẽ modũ dicit relatõem li.ij.di.j.42.
Creatio et generatio differunt li.ij.di.j.43.
Creatio ex quo cõstat li.ij.dis.j.44.
Creatio rõne cuius transit li.ij.dis.j.45.
Creatio quare potest in multa cuꝫ generatio ꝛ spiratio tm̃ possit in vnum li.ij.di.j.57.
Creare ꝛ facere quõ differunt li.ij.dist.j.c.
Creata fuerũt ꝑ quatuor q̃ et quare li.ij.di.ij.29.
Creatõneꝫ rerũ deus solus operat̃ sicut iustificatõem mentium li.ij.di.vij.50.
Creator an inducat oẽm formam an agens pticulare possit aliquã inducere li.ij.di.vij.q.j.k.R⁰.71.
Creata sũt oĩa simul ſ nõ facta li.ij.di.xij.14.
Creare equiuoce sumit̃ in scriptura li.ij.di.xij.28.
Creatoris voluntatẽ esse necessitatem quomõ intelligitur li.ij.dist.xvij.1.
Creasse deum masculum et feminã quomõ intelligit̃.libro.ij.dist.xviij.4.
Creatõnis et incarnatõnis opus differenter se habẽt libro.iij.dist.j.19.
Creatio que facit aliquẽ dici filiũ libro.iij.di.x.7.
Creatio nõ impedit quin possumus esse filij dei adoptiui sed eterna generatio impedit q̃ xp̃s sit fili⁹ adoptiuus li.iij.di.x.29
Creatio quare nõ magis repugnat persone xp̃i q̃ cõceptio libro.ij.di.xj.23.
Creatum nõ excedere aliud creatũ eiusdeꝫ generis in infinitum quõ intelligitur libro.iij.di.xiiij.41

Creatura

Creature quõ hꝫ vnitatẽ spẽm ꝛ ordinẽ vel vt augu. enũerat modũ ordinẽ et spẽm li.j.di.iij.2.scdo.
Creature triplr̃ ꝯsiderant̃ ꝛ ſm oẽs hos modos cõtingit repiri trinitatẽ dupliciter li.j.di.iij.5.scdo.
Creatura dupliciť cognoscit̃ ꝛ ſm quẽ modũ cognoscẽdi est cognitõ creature via in errorẽ li.j.di.iij.13.
Creatura et creator quid habẽt commune libro.j.dis.iij.14.
Creature quõ sunt inferiores homine ꝛ medie ad cognoscendum deũ li.j.di.iij.21.
Creatura quõ põt intelligi nõ intellecta persona filij.libro.j.dist.vij.26.
Creaturis aliquibus quare cõuenit incorruptibilitas libro.j.dist.viij.36.
Creature quõ in est vertibilitas et inuertibilitas.lib.j.dis.viij.37.et.38.
Creature est aliqd naturale dupliciter li.j.di.viij.38.
Creature ꝯsiderantur scđm triplicẽ differentiã libro j.distin.viij.54.
Creatura et filius quomõ sunt plura li.j.di.xx.9.
Creature productio quomõ est necessaria quomõ voluntaria li.j.dist.xxvij.36.
Creatura vna an possit dici vnum cum alia creatura li.j.di.xxxj.q.ij.b.R⁰.45.
Creatura quõ est in creatore.vel creatura quõ est in deo creatrix essentia li.j.di.xxxvj.4.
Creatura quõ ẽ ĩ dõ ſm eẽ mutabile li.j.di.xxxvj.14
Creature q̃re non sunt simul producte q̃tum ad esse singulare libro.j.dist.xliij.2.
Creatura aliter est respectu dei q̃ oppositum respectu oppositi libro.j.di.xlij.26.
Creatura quare nõ est capax potẽtie creandi vbi nulla est resistẽtia cũ tm̃ sit capax potentie faciẽdi aliqd ex cõtrarijs vbi est resistẽtia li.ij.di.j.32.
Creaturã creari quõ intelligitur li.ij.di.j.47.
Creatura rõnalis quare facta sit li.ij.di.j.g.h.
Creatura quare dicitur figmentum li.ij.di.iij.42.
Creatura rõnalis in duplici differentia facta est ĩ duobus locis li.ij.di.vij.2.
Creature duratio maior non venit ex maiori nobilitate libro.ij.di.xix.18.
Creaturã rõnaleꝫ nõ posse sine diuino adiutorio conseruari q̃ sensu dixerit aug.li.ij.dis.xxiiij.14.
Creatura si sibi relinquet̃ an corrumperetur libro.ij.dist.xxxvij.10.
Creatura rõnalis nõ hꝫ nisi duplicẽ moduꝫ essendi ſ oẽs alie creature a spũali hñt triplicẽ li.ij.di.xiij.8.
Creaturam distare in infinitum a deo quomõ intelligitur libro.ij.di.xvj.14.
Creatura rõnalis triplici ordine conformatur deo.li.ij.distin.xvj.28
Creatura pura an potuerit satisfacere ꝓ genere humano li.iij.di.xx.q.iij.c.R⁰.22.
Creatura compatur in creatoreꝫ dupliciter et que cõ

Credere

Crescere

Crux

Cuius

Culpam

Cultus

Debitum

Decedere

Decima

Decipere

Declinare

Decor

Defectio

Deformare

Degenerare

Delectari

Delere

Delitie

Delictum

Demon

Denarius

Denomiatio

Desideriū

Destructo

Deus

Dyaconus

Dicere

Dictamen

Dies

Differentia

Diffinitio

Diffusio

Dignitas

Dilectio

Dimensio

Dirigere

Diriuatio

Discretio

Dissensus

Dissolubile

Dissimilitudo

Dispensare

Dispositio

Disputatio

Distantia

Distinctio

Distributio

Diuersitas

Diues

Diuisio

Diuortium

Donec

Dormiens

Dos

Dote claritatis an corpa gloriosa possint claritatem suā bm imperiū animi oculis nostris occultare li. iiij.di.xlix.q.ij.q.Rᵒ.64.et per totum.

Dote subtilitatis an possit corpus gliosuz penetrare omne aliud corpus nō gloriosum in suo motu libr. iiij.di.xlix.q.j.r.R.68 et per totum.

Dote subtilitatis an corpus gloriosum sit palpabile tactu an nō glioso li.iiij.di.xlix.q.ij.s.Rᵒ.77.et per totum li.iiij.di.xlix.q.j.t.Rᵒ.81.

Dos agilitatis an sit in omnibus corpibus gloriosis

Dotem agilitatis nō esse in corpibus gloriosis et que rationes videnť probare quō sunt dissoluēde libro iiij.di.xlix.82.et per totum.

Dos agilitatis an inclinet corpus gloriosum ad oēm differentiam positionis an ad aliquē locū determinatum li.iiij.di.xlix.q.ij.v.Rᵒ.87.

Dubitatio

Dubitatio est duplex et que dicit Maria dubitasse li.iij.di.iij.38.

Dubitatio dicit dupliciter et quō xps dubitauit libr. iij.di.xvij.6.

Dubitandi modus est triplex et quō iohannes dubitauit li.iij.di.xxv.4.

Ducere

Ducere ad bonū tripliciter dicit li.j.di.xlvj.20.

Duci an potest in cōiugiū que prius polluta ē p adulterium li.iiij.di.xxxv.e.

Dulcedo

Dulcedo pulchritudo et celsitudo pōt dupliciter accipi li.ij.di.xxxviij.25.

Dulia

Dulia dicit tripliciter li.iij.di.ix.q.iij.k.in Rᵒ.

Dulia quō accipitur ibi dūc oim p potētiā cui dulia debetur li.iij.di.ix.65.

Dulia quare magis dī deberi dño et latria do ibidez.

Dulia et latria q̄re dicāt diuerse ɔtutes li.iij.di.ix.66

Dulia et latria differūt se hnt ad caritatē li.iij.di.ix.67

Duo

Duo quid significet cū dī due persone vel pater et filius duo sunt li.j.di.xxiiij.d.

Duo que sic se habent q̄ seinuicē cōsequūt vt aut ābo causantur a tercio aut vnū ē cā alterius vide instātiam li.j.di.xxxviij.15.

Duo mala fecit populus meus etc.quō intelligitur li ij.di.xlij.57.

Durare Duricia Durus

Durare simul est dupliciter li.ij.di.ij.15.

Duriciam corporum sequitur triplex ꝓprietas li.j.di. xl.47.

Durus est aliquis dupliciter li.iiij.di.xv.42.

Ebrius

Ebrius et ebriosus differunt libro.iiij. dist.v.3.

Ecclesia

Ecclesie pietas ergā suos offensores libro.iij. distinc. xxx.25.

Ecclesia quomodo dicitur absoluere a maiori parte pene satisfactorie li.iiij.di.xv.52.

Ecclesia quare magis punit malos subditos q̄ infideles et paganos li.iiij.di.xviij.72.

Ecclesie iudiciū quō interdum fallitur libro.iiij. distī. xxvij.25.

Eccle iudiciū quō decipitur vbi quis cōtrabit cū vna clandestine cū alia publice li.iiij. di.xxviij.26.

Eccia decepta aliquos sepat pᵒ manifestať deceptio. querit an sint tales reiungendi li.iiij.di.xlj.1.

Edificium

Edificij spiritualis ordo li.iij.di.xxvij.38.

Effabile

Effabile et nominabile dicitur duplr li.j.di.xxij.8.

Effectus

Effectū cōnotans nomē aliqd dicit respectū duplicē et bm quē est essenciale et bm quē notionale li.j.di. xv.20.

Effectus qui pendet ex cā variabili et necessaria aliter ab ista aliter ab illa denoiatur li.j.di.xl.22.

Effectus compatur ad causam sumā et ad causam creatā et bm quē modū fiunt aliqua casu et aliqua fortuna li.j.di.xlv.5. intelligit li.ij.di.xxxij.21.

Effectum non remoueri pmanente causa quomodo

Effectus aliquis dicit a causa sub aliqua conditione superaddita tripliciter li.ij.di.xxxiiij.15.

Effectui dei quādo potest aliquis repūgnare et quādo non li.ij.di.xxxv.23.

Effectui inferre nocumentū pōt esse dupliciter.et bm quē modū pōt aliquid deo contrariari in suo effectu li.ij.di.xxv.24.

Effectus est multiplex a quem respicit ordo caritatis li.iij.di.xxix.40.

Effectū nō esse in potestate nostra quomodo intelligit li.iij.di.xxix.43.

Effectus dei respectu creaturaz ɔnotatur per aliqua verba tripliciter li.iij.di.xxxij.4.

Effectus iterū connotatur duplr et quō dicit deus diligere effectu li.iij.di.xxxij.8.

Effectus compatur ad aliquā causam duplr et quō i suo primo adue tu facit culpā quam inuenit non esse li.iiij.di.xxij.11.

Effectus deformiter ꝓductus pōt duplr considerari et bm quē modum habet veritatem q̄ producens effectū deformem ē deformator li.iiij. di.xliiij.27.

Ego

Ego sum qui sum circūlocutio ista an significat nomē essentie vel persone li.j.di.ij.4.

Egressus

Egredi quō dicāt oia ab aula dei li.j.dist.xlv.6.

Egressus continuus alicuius ab aliquo est dupliciter similiter et ademptio cōtinua et quō vermis infernalis quotidie rodit li.iiij.di.l.48.

Electio

Electoꝝ numerū nō posse augeri vel minui quō intelligit li.j.di.xl.5. sticie ē referēdū li.j.di.xl.31

Electorūnumerū augeri et minui ad statū pñtis iu

Electio an sit in deo eternaliter vel ex tpe li.j.di.xl. q. j.c.R.34.

Electio dicitur dupliciter ibidem. Iterum est duplex

Equitas

Equiuocum

Error

Erubescentia

Esau

Esca

Essentia

Est

Estimare

Etas

Eternus

Euum

Ex

Excellentia Excessus

Exclusiuus

Excommunicare

Exemplum

Exercere

Exorcismus

Existens

Expectatio

Extensio

Extra

Extrema

Facere

Faciamus hominē ad imaginē et similitudinē nrām quō intelligitur li.ij.di.xix.26.Et di.xvj.3.et.9.Et li.j.di.ij.5.
Facere et generare differunt li.iij.di.iiij.6.
Factus hoc pticipiū tria iportat li.iij.di.vij.18.
Facere excellentioris virtutis est q̄ noscere vel scire li.iij.di.xiiij.66.
Factus pticipiū quam habet proprietatem li.iij.dist.vij.20.
Facere quō notat cōplementū li.iij.di.vij.19.
Facere bonū quō ē melius q̄ cōterēdo detestari malum li.iiij.di.xvij.22.

Facile

Faciliora quō sunt aliqua fm iudiciū mētis bene dispositę li.iiij.di.x.42.

Facies

Facies potentiarū aīe duplex ē li.iij.di.xxxiiij.13.

Fallacia Fallere

Fallacia accidentis penes quid attenditur lib.j.disti.xxxiij.21.
Fallacia cōsequentis quando cōmittit li.ij.di.j.39.
Fallere et decipere differunt li.iij.di.xxxviij.56.

Falsum

Falsum dictum alicuius cōditionis implicite est vex li.j.di.xl.6.
Falsitas et malicia q̄re nō habēt ideā in deo nec sunt a deo nec in deo fm aliquoꝝ opinionē libro.j.dist.xxxvj.30.
Falsitas quid est li.ij.di.xxxvij.40.
Falsitatem et veritatē fundari super idem quō intelligitur li.ij.di.xxvij.43.
Falsitatē ꝓpositionis esse ab eo q̄ solus pōt facere ꝓpositionē falsā quō intelligit li.ij.di.xxvij.45.
Falsitas et veritas cōp[illegible]tur ad inuicē dupl'r ⁊ quō alterū ē altero dign⁹ li.ij.di.xxxvij.46.
Falsus sermo et sermo fallax siue mendax quis sit li.ij.di.xxxviij.9.

Fama

Fama quō est magnū bonū li.iiij.di.xxv.8.

Fames

Famē mori sancti⁹ eē q̄ ydolotici's vesci quō intelligitur li.iiij.di.xxxiij.8.

Fantasia

Fantasia dupl'r accipit et quō est in demonibus li.ij.di.vij.53.
Fantasticavis intellectui in actu intelligēdi dupl'r obsequitur li.ij.di.xxv.68.
Fātastica vis quō impedit et viget in somnis li.ij.di.xxv.77.

Fatum

Fatū alit accipit Aug.alit boeci⁹ li.ij.di.xiiij.79.

Feditas

Feditas quid sit li.ij.di.xxxj.d.post principium.
Feditas an maior sit i carne cōcupiscentialiter traducta quā in ea d' qua traducit. li.ij.di.xxxj.2.
Feditas carnis alia intendit alia nō li.ij.di.xxxiij.31.

Femina

Femina quare dicit miraculose de costa facta li.ij.distī.xviij.1.
Femia q̄re dicit vir occasionatus li.iiij.di.xliiij.3.
De femina vide plura vbi mulier et vbi vxor ⁊ vbi matrimoniū et vbi nuptie ⁊c̄.

Festa

Festa sua quare accipiūt iudei fm lunā et xp̄iani fm solem preter duo li.ij.di.xiiij.48.

Fictio

Fictio est duplex et que auffert affectū baptismi et q̄ non li.iiij.di.iiij.9.
Fictus quis sit li.ij.di.iiij.29.in fi.
Fictū quare facit defectus fidei et non defectus caritatis li.iiij.di.iiij.33.
Fictio an impediat susceptionē sacri li.iiij.dis.vj.58.
De fictione vide aliqua vbi baptismus.

Fides

Fides tria hoīm genera respicit i prologo li.j.q.ij.i fi.
Fidei meritū qn̄ p rōnē euacuat li.j.i prologo.23.
Fidē corrūpit aliquis dupliciter li.j.in prologo.20.
Fides et spes quare euacuantur in p̄ria et caritas nō li.j.di.xvij.21.
Fide a quō impetrat iustificationē li.ij.dist.xxvj.5.Et di.xxvij.1.
Fidem ꝓpriam vnicuiq3 plus valere q̄ alienā quō intelligitur li.ij.di.xxvij.33.
Fides [illegible] ē ex hoīe s; ex deo tantū li.ij.di.xxvij.e.
Fides distinguit plures articulos ergo intēsio distinguit plures fides nō sequit li.ij.di.xxxviij.5.
Fides quō differt a spe li.ij.di.xliij.5.
Fides tria cōplectit li.ij.di.xliij.9.
Fides xp̄i añ passionē introducebat i gratiā ergo pari rōe in gloriā nō ē sile li.iij.di.xviij.46.
Fides multiplicit cōsiderat et diffinit li.iij.di.xxiij.1.
Fides accipitur.x.modis li.iij.di.xxiij.2.
Fidē quō videt quisq3 in corde suo esse li.iij.di.xxiij.4
Fides quō p̄cedit spē et caritatē li.iij.di.xxiij.8.
Fides qua quis credit in deū an sit virt⁹ li.iij.di.xxiij q.j.a.R°.10.
Fides quare assignat mediū inter sciam et opinionē li.iij.di xxiij.11.
Fides an sit in parte anime cognitiua vel affectiua li.iij.di.xxiij.q.ij.b.R.15.
Fides an sit virtus vna li.iij.di.xxiij.q.iij.c.R°.19.
Fides quō h3 multa obiecta et tñ est specie vna li.iij.di.xxiij.21.
Fides aliter se habet ad credibilia q̄ voluntas ad volita et scia ad scibilia li.iij.di.xxiij.23.
Fides nō h3 diuersificari sicut donū sapie et scie li.iij.di.xxiij.24.
Fides nō h3 diuersificari penes bonū et malū sicut amor et spes li.iij.di.xxiij.25.
Fides et si dirigat oēs virtutes tñ nō ē virtus generalis li.iij.di.xxiij.26.
Fides an sit certior q̄ scia li.iij.di.xxiij.b.iiij.d.R.27
Fidei certitudo cōpat ad scie certitudinē dupliciter et quō scie certitudo precellat fidei certitudinē ibidem et.28.⁊.29.
Fide nihil certius eē homini quō intelligitur lib.iij.di.xxiij.30.

De littera F

Fidelis

Fieri

Figere

Figura

Filius

Fornicatio

Forte

Fortis

Fortuitum

Forum

Fraus

Frigiditas

Fruor

Fructus

Frustra

Fundamentum

Furtum

Futurum

Gaudium

Generare

Honestus

Idem

Ideo

Ideoma

Idolum

Jehenna

Jeiuniũ

Jerarchia

Jeremias

Ignis

Ignorare

Illabi

Illuminatio

Imaginatio

Imago

Immensus

Imitare

Immortalitas

Immundicia

Immutatio

Impassibilitas

Improcessibilitas

Improprie

Imperfectũ

Impartibile

Impossibile

Imparatiu⁹

Impenitẽtia

Impietas

Implicare

Impugnatio

In

Inanis gloria

Incarnatio

Inicium

Inimicus

Innaſcibilis

Innocens

Innouatio

Inſpirare

Inſtrumentū

Intellect⁹

Intellectus speculatiuus [redacted] practicus quō dicūt eādem potentiā ibidem circa finē.
Intellect⁹ practic⁹ nec est appetit⁹ nec volūtas ibidē.
Intellect⁹ agēs ꝛ possibilis qd dicaꝛ li.ij.di.xxxix.14.
Intellect⁹ ꝑsone ñ ꝑsuppōit itellectū nā li.iij.di.vj.17
Intellectū pōt facere deus ꝑ seipm cognoscere ß nō pōt materiā ꝑ seipm ꝑficere li.iij.di.xiiij.26.
Intellectus finitus [redacted] simplex se totaliter cōuertit ad qd se cōuertit.nō habet locū in aia beata ꝛ maxie in anima xp̄i libro.iij.di.xiiij.32.
Intellectus extēdiꝛ tripl'r ꝛ quō poniꝛ fides in intellectu extenso vel practico li.iij.di.xxiij.16.
Intellectus ꝛ si precedat actū affectus.nihil tñ impedit ꝙ aliqñ intellectus sequatur affectū li.iij.di.xxiij 41.Et dist.xxxiij.17.
Intelligere dr̄ dupliciter et qd pcedit assensum fidei et qd sequiꝛ ꝛ quō intellectus et fides se circa idem compatiunꝛ libro.iij.di.xxiij.3.
Intellectus sub qua cōpositōe ꝛ cōplexione intelligit simplicitatem esse diuini libro.iij.dist.xxiij.24.
Intellect⁹ aliqñ nomiat potentiā aliqñ habitū aliqñ actū aliquādo obiectū libro.iij.di.xxiij.51.
Intellectus qñ ē rectus et qñ oblique⁹ li.iij.di.xxxiiij. 28.Ad idem li.ij.di.v.39.Et di.xxiiij.57.
Intellectus doni actus ꝛ obiectū an simul cōsistat in contēplatōne creatoris et creature li.iij.dis.xxxv.q. iij.c.R⁹.19.
Intellectus scia [redacted] sapiētia diuersimode negociantur circa diuersa li.iij.dist xxxv.20.et.21.et.22.
Intellectui dono competit cognoscere deū [redacted] quācūꝙ creatura libro.iij.di.xxxv.23.
Intellectus donū in actu suo ꝛ sapiētie donū in actu suo quō versanꝛ circa diuersa li.iij.di.xxxv.24.
Intellectus quō dr̄ ꝑ speculū videre sicut ꝛ fides lib. iij.dist.xxxv.25.
Intellectus et scientia prout sunt acquisita quō differunt libro.iij.dist.xxxv.c.
Intellectus est duplex.humanus et fidelis ꝛ ßm quē potest homo apprehendere existentiā corporis xp̄i in altari libro.iiij.dis.x.57.
Intellectus et scientia quō viget in peccatoribus lib. iij.di.xviij.47.Hic poniꝛ affectū vel opus.ponaꝛ effectum vel opus.
Intellectus ascendit in deuz tripliciter ꝛ per quē modū est in viatoribus.et per quē modū in sanctis cū ꝓ nobis orant et per quem modū in continue beatis libro.iiij.dist.xlv.38.

Intensio

Intēsio et remissio ßm ꝓprietates insepabiles quō nō variant speciem per se li.ij.di.ix.8.

Intentio

Intentio ꝑrigiꝛ ad cognitōez vbi habet veritatē lib. j.dist.xij.17. diuerse li.j.di.xxviij.1.
Intētōes in his noib⁹ ingenit⁹ et pr̄ qñ sit eedē et qñ
Intētio an sit in his solis que pticipāt ratiōnem li.ij. dist.xxxviij.q.j.c.R.31. di.xxxviij.32.
Intentio pt̄ esse triplex ßm ꝙ appetit⁹ est triplex li.ij.
Intentio ꝓprie accepta quid sit ꝛ penes quid accipiatur li.ij.di. xxxviij.33.Ad idē li.iiij.di.vj.64.
Intentio ßm ꝙ reꝑitur in rōnabilibus an se teneat ex parte intellectus an ex parte affectus .libro.ij.dist. xxxviij.q.ij.f.R.34.
Intendere a quo dicitur intentio dupliciter cōsideratur ßm ꝙ ista prepositio in duplicem importat habitudinem ibidem.
Intendo in hoc et intēdo hoc drñt li.ij.di. xxxviij.35.
Intentio hoc vocabulū in quadā acceptōe duo importat li.ij.dist.xxxviij.36.et.38.
Intentio potest esse actus.habitus et potentia libro ij.di.xxxviij.39.
Intentio hoc vocabulū multipl'r accipitur ibidem.
Intentio in quo sit principali⁹ li.ij.di.xxxviij.40
Intentionē esse inferius ad intelligentiam quō intelligitur libro.ij.dist.xxxviij.41.
Intētio.volūtas.finis.quō drñt li.ij.di.xxxviij.e.f.
Intētionis qualitas dupliciter accipiꝛ ßm ꝙ intentō dupliciter dicitur li.ij.dist.xl.8. xl.9.
Intētio qñ dr̄ bona.vel ocul⁹ mētis simplex li.ij.dist.
Intētio mala sufficit ad faciendū op⁹ malū.ß ex hͦ nō sequiꝛ ꝙ intētio bona sufficiat ad bonū libro.ij.di. xl.10.et.12.Ad idem.15.et.16.et.17.
Intentio est estimatio differunt li.ij.di.xl.16.
Intentio an sine bonis opibus sufficiat ad vitā eternam libro.ij.di.xl.q.iij.c.R.18.
Intentionē bonam sufficere ad meritum quomodo intelligitur libro.ij.dist.xl.19.
Intentio quia duo respicit scz oculū intellect⁹ ꝛ pedē affectus.iō duplici indiget directiuo li.ij.di.xlj.1.
Intentio.mens.lingua quomō dicitur rea li.ij.dist. xxxix.13.et.14. 54.et.63.
Intentio quare necessaria est in omi sacro li.iiij.di.vj
Intētio est duplex ꝛ q̄ est de necessitate sacramēti li. iiij.dist.vj.65. dist.vj.66.
Intētionis defect⁹ quare impedit sacramentū lib.iiij
Intentōnem opera denoiare quomodo intelligiꝛ li. iiij.dist.vj.67. iiij.dist.vj.68.
Intentio quō necessaria est ad efficaciā baptismi lib.
Intētio an nccria sit ad baptismū li.iiij.dist.xv.b.

Integritas

Integritas rei dupl'r accipiꝛ ꝛ q̄ mō m̄rimoniū pt̄ eē sine cōmixtione carnis li.iiij.di.xxvj.26.

Intrare

Intrare nō posse aliquē in celū sine ptāte clauiū multipliciter intelligitur li.iiij.dis.xviij.28.

Intrinsecus

Intrinsecus in aliquo eē pōt fieri dupl'r ꝛ quō demō potest esse in simulacris li.ij.dist.viij.45.

Inuidia

Inuidia artificis producētis penes quid attenditur libro.j.dist.xx.4.
Inuidia vnde oritur et penes quid attenditur artificis inuidia libro.j.dist.xliij.1.
Inuidia nō fuit primū peccatū diaboli.li.ij.dis.v.15.
Inuidia quomodo est respectu supioris vel paris.libro.ij.dist.xxj.6.
Inuidia quō est respectu boni li.ij.di.xxj.7.et.8.et.9
Inuidentia fraterne grē rōne cuius ponitur petm̄ in spiritū sanctū libro.ij.dist.xliij.39.
Inuidētia fraterne grē pōt esse duplex ꝛ quō est peccatū capitale et quō petm̄ i spm̄sctm̄ li.ij.di.xliij.49

Inuocare

Inuocare deum est dupliciter ꝛ quā exaudit [redacted] quaz non libro.iiij.dist.xx.2.

Job

Jumentum

Justicia

Justificatio

Labor

Lacrime

Laicus

Lamenta

Latere

Latria

Latro

Lauare

Laudare

Laus

Lazarus

Lector

Lex

Legitimitas

Leprosus

Lesio

Leuita

Liber adiectiuū

Liber substantiuū

Liberalitas

Liberatio

Libertas

Liberum abitriū

Mandatū

Manducare

Manicheus

Mater

Matutina

Matrimoniū

Mensura

Meritum

Meriti quātitas quare magis mensuratur ƀm quātitatem charitatis ꝙ ƀm quantitatē aliarū virtutū li.iij.distin.xxvij.35. xxvij.36.
Meritum premij cōsummati quid respicit lib.iij.di.
Meritū est triplex scʒ.ꝓpriū xp̄i ⁊ vnitatis ecclastice ⁊ ƀm hoc fit triplex culpe ꝑdonatio li.iiij.di.xx.56.
Mereri ꝑ aliquid est dupliciter li.iiij.di.xliiij.23.

Mercēnarius

Mercēnarius est duplex scʒ bonus et malus ⁊ mal⁹ in duobus differt a bono li.ij.di.xxxviij.23.
Mercēnarius quis dicat li.iij.di.xxvij.39.

Merces

Merces est duplex et similiter mercenarius ⁊ mercimonia li.iij.dist.xxvij.39.
Merces quomodo imputatur operanti ƀm meritū libro.ij.dist.xl.39.
Mercimonia qua quis ƀuit deo ꝓpter premiū qḋ expectat est duplex li.iij.di.xxvj.15.

Meretrix

Meretrix dupliciter pōt cognosci ⁊ quō est vituperabile li.iiij.dist.xxxv.15.

Metus

Metus cadens incōstantē virū quō dicit excusare a toto li.iiij.di.xxxix.53.
Metus et vis quid sit li.iiij.di.xxix.4.
Metus est duplex scʒ leuis et iustus et quis faciat cōsensum defectiuū li.iiij.di.xxix.5.
Metus qui potest cadere in constantē virū qñ ⁊ quomodo causatur libro.iiij.dist.xxix.9.

Meū ⁊ nostrū

Meū ⁊ nostrū ⁊ tuū dupliciter pūt alicui attribui ⁊ ƀm quē modū dici d̄ oī qḋ in dō ē ⁊c.li.j.di.xviij.33.
Me⁹ ⁊ noster quō dr̄ de aliquo li.j.di.xviij.34.

Militia

Militia.negotiatōne.theolonci officio pōt quis recte vti li.iiij.dist.xvj.15.

Minus

Minus et magis dupliciter considerant ⁊ ƀm quem modū dicunt intensionē ⁊ remissionē et ƀm quem modū gradū ⁊ excessum li.j.di.viij.4.
Minus et magis non variare spēm tripliciter soluit libro.ij.di.xlij.55.
Min⁹ ⁊ magis nō diuersificare spēm bʒ iusticiā li.iij.dist.ix.68.Ad idē li.ij.di.xxx.24.et.di.xlij.55.

Minera

Mineralia corpa quare nō expssit scptura in enumeratōne rerū ꝓductarū li.ij.di.xiiij.41.

Ministrare

Ministratur alicui dupliciter ⁊ quis minister nobilior libro.ij.distin.j.71.

Mirabile

Mirabile et miraculum differunt li.ij.di.xviij.19.
Mirabile quid est et quod dupliciter dicatur et quomodo inimicos diligere dicitur mirabile.lib.iij.distin.xxx.23.
Miracula vera ⁊ falsa quō discernunt li.ij.di.vij.87
Miracula an possit ḋs facere vsus ministerio demonū libro.ij.dist.vij.q.iij.m.R.88.
Miraculū duplex oritur in trāssubstantiatione sacramenti altaris li.iiij.di.x.15.
Miraculū quō non debet facere preiudiciū ordini nature libro.iiij.di.xij.65.

Miscere

Miscibilium in mixto equalitas dicitur duobus modis li.ij.dist.xvij.44.
Mixtio dicitur dupliciter et que toleratur in mixtione panis et vini li.iiij.di.xj.65.

miserere

Misereri quare dicit magis dei ꝓpriū ꝙ damnare ⁊ ue punire li.j.dist.xlvij.2.
Misereri deū esse ꝑniorem ꝙ hominē quō intelligit. li.ij.dist.xxxij.44.
Misereri potest aliquis alicuius duplr et qḋ est iusticie et qḋ misericordie li.iij.di.xxxiij.2.

misericordia

Misericordia dei ⁊ benignitas quō debuit manifestari in opere reparōnis li.iij.di.xj.16.
Misericordia an sit in aliquo opere domini libro.iiij.distin.xlvj.q.j.c.R.22.
Misericordiā non esse in operib⁹ dei si que rōnes ꝓbare videnł quō sunt dissoluende lib.iiij.dist.xlvj.23.et per totum.
Misericordia et veritas quare magis dr̄ cōditio operis diuini ꝙ bonitas vel potētia li.iiij.di.xlvj.25.
Misecdia et veritas an sit in eodē ope dñi lib.iiij.dist.xlvj.q.ij.f.R°.27.
Misecdia dr̄ tripliciē et siliter iusticia ⁊ ƀm omēs hos modos ꝯcurrūt in eodē ope dei ibidem.
Misecdia iusticia et veritas dato ꝙ in oīñ ope domini sunt ƀm ꝙ dicuntur largissime queritur vtrum ƀm ꝙ proprie accipiunt aliquādo separet libro.iiij.dist.xlvj.q.iij.g.R°.28.
Misecdia et iusticia ⁊ si vbiqꝫ sint tñ alterū reducet ƀ magis alterū ibi li.iiij.di.xlvj.29.
Misericordia dei et iusticia compantur ad inuicem libro.iiij.dist.xlvj.c.
Misecdie adaptant quedā opa quedā iusticie et quedam bonitati li.iiij.dist.xlvj.d.
Mia et vītas quō sint vniuerse vie dñi li.iiij.di.xlvj.e
De misecdia vide aliqua vbi dānat⁹ et vbi pena.

missio

Missio psone duo respicit et ƀm quē moduʒ cōuenit magis filio et ƀm quem magis spūiscō li.j.di.xv.6.et di.c.26.hic ponitur ꝓpe mediū . Est autē psiderare.ponatur Est iterū considerare.
Missio an sit in diuinis libro.j.di.xv.q.j.a.
Missio prout in inferioribus psiderat bʒ respectum ad triā et ƀm omnē hanc compatōnem est missio in diuinis li.j.di.xv.9.
Missio pertinet ad ministeriū in creaturis non in diuina natura li.j.dist.xv.10.
Missio in diuinis an sit ex tpe tñ an ab eterno lib.j.distin.xv.ij.b.R°.11.
Mittit eo fili⁹ quo generat quō intelligit li.j.dis.xv.12.et.33.et ꝯtraria Aug.auctoritas ibidem
Missio spūsſci quō dr̄ ꝓcessio ƀm bedā li.j.di.xv.13.
Missus actiue et passiue ē ds quō itelligit li.j.di.xv.15

Mouere

Mulier

Multa

Mundum

Mundicia

Munus

Mutare

Nasci

Natantia

Natura

Nauis

Necessitas

Nexus

Nominatiuus

Noster

Noscere

Notitia

Notum

Notio

Nouitas

Nouus

Nubere

Numerus

Nunc

Nuptie

Nutritiua

Obduratio

Obedientia

Obiectum

Oblatio

Obligatio

Obliquus

Obliuio

operire

opinari

oppositio

Opponi tñ vnū vni quō intelligitur li.ij.di.xxxiiij.31

Opposita quō dicūť habere maiorē cōuenientiā adiuicē ꝙ creature ad creatorē li.iij.di.j.14.

Oppsita duo possunt affirmari de eodē in xp̄o ita ꝙ vnū dr̄ per vnionē alterū [illegible] proprietatē neutrū tn̄ istorū poterit negari qꝛ plus tollit negatio ꝙ ponat affirmatio li.iij.di.xj.28.

Oppositorū potest esse vnus habitus cognitiuus [illegible] non affectiuus li.iij.di.xxvj.44.

Optimum

Optimū in vno genere si est melius optimo in alio et simplr̄ hoc illo meli⁹ quō itelligiť li.ij.di.j.70.

Optimū est duplex [illegible] ꝫm quē modū accipiť in illa au toritate Dionisij.optimi est optima adducere li.ij. di.xxiij.10.Ad idē li.iij.di.xx.43.

Optimū iterū est duplex et quō optimū vniuscuiusqꝫ rei est tm̄ vnū li.ij.di.xxiij.27.

Optimo deberi optimū locum quō intelligitur li.iij. di.xxij.31.

Orare

Orare pro aliquo contingit duplr̄ aut scꝫ ꝫm formaꝫ orōnis aut ꝫm intentionē orātis ⁊ quō xp̄s orauit in monte pro [illegible] et quō pro discipulis li.iij.disti.xvij 7.et.8.

Orare an decuerit xp̄m li.iij.di.xvij.q.j.a.R⁹.30.et ꝑ totum.

Orādo neminē petere ab alio qđ p̄t ip̄e implere quō telligitur li.iij.di.xvij.31.

Orationē esse accensuꝫ intellectus in deū quō intel litur li.iij.di.xvij.33.

Orationis postulatio quō respicit totā trinitatem li. iij.di.xvij.34.

Oratione in omni an xp̄s fuerit exanditus li.iij. disti. xvij.q.ij.c.R⁹.36.

Oratio illa qua xp̄s orauit in passione vt calix trans feretur a se an fuerit a rōe an a sensualitate li.iij.dis. xvij.q.iij.f.R⁹.39.

Orādo neminē petere aliquid a se quō itelligiť ibidē

Orōnē dn̄icā qn̄ p̄ot ōsor vel inuidus dicere absqꝫ cul pa li.iij.di.xxx.3.et li.iiij.di.xvj.65.

Oratiōe an contingat satisfacere.et cū duplex sit orō scꝫ mentalis et vocalis queriť que sit magis satisfa ctoria li.iiij.di.xv.q.iij.n.

Orationē vocalē nō ferre animū sursum falsum est li bro.iiij.di.xv.78.

Orationē vocalem magis esse penalē quō intelligiť. li.iiij.di.xv.79.

Orationē gemebundā spectare ad cōtritionē quō itel ligitur li.iiij.di.xv.80.

Oratio vocalis triplici ex causa est instituta li.iiij.dis. xv.81.

Orare p̄ot ōis hō dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos ⁊c.absqꝫ pctō ꝙcūqꝫ sibi non constet de pec cato li.iiij.di.xvj.63.

Oratio dn̄ica quō delet peccata li.iiij di.xvj.64.

Orare pro martire in eccia iniuriā esse quō intelligiť li.iiij.di.xlv.6.

Orationes nostras [illegible] quē modū offerūt angeli deo li bro.iiij.di.xlv.8.

Oratio peccatoris quō meretur aliquid apud deum li.iiij.di.xlv.29.

Oratio quare nō dirigitur ad sp̄mſanctū sicut ad pa trem li.iiij.di.xlv.41.

Orbis

Orbes celestes quō mouentur motu contrario lib.ij. di.xxx.8.

Orbiū celestiū diuersitas et distinctio vnde li.ij.disti. xiiij.49.

Orbes planetarū ꝙuis moueanť diuersis motibus spere vltime nō tn̄ discōtinuanť li.ij.di.xiiij.51.

Orbiū mot⁹ quō est propter luminariū motū li.ij.di. xiiij.56.

Orbi alicubi an conueniat moueri absqꝫ stellis lib.ij. di.xiiij.q.iij.i.R⁹.59.

Ordo non sacramentum

Ordo est et rerū in vniuerso ⁊ hic appropriatur sapie et rerū in finē et hic appropriatur bonitati li.j.di.iij 6.Ad idem di.xliiij.17.

Ordo an sit in diuis ponend⁹ li.j.dis.xx.q.j.c.R⁹.19.

Ordo ē triplex et quis horū cadit in diuinis ibidem.

Ordo notificatur li.j.di.xx.17.et.18.

Ordo quō est quid notionale li.j.di.xx.20.

Ordo aliud dicit in diuis ꝙ in creaturis li.j.di.xx.12.

Ordo quō est in diuinis li.j.di.xx.22.

Ordo nature an sit in diuis li.j.di.xx.q.ij.d.R⁹.23.

Ordo dr̄ esse alicuius duplr̄ et quō dr̄ esse ꝑsone p̄ris et filij et sp̄ūſctī et quō nature ibidem.

Ordo ꝫm naturalē origīnē in his inferioribus duo di cit scꝫ emanationē ⁊ antecessionē ⁊c.in diuinis aūt nō sic li.j.di.xx.25.

Ordo ponitur in diuinis et non gradus et quō diffe runt ordo et gradus li.j.di.xxv.7.⁊.8.

Ordinabiliū duo genera et in quo relatio introduciť per mutationē factā in vtroqꝫ extremoꝝ et in quo non li.j.di.xxx.3.

Ordo est duplex scilicꝫ ꝫm nobilitatem et ꝫm duratio nem et quis horum ponit extrema simul,quis nō non li.j.di.xl.13.

Ordo iterum ē duplex scꝫ dispositio rerū in vniuerso. et directio in finē et ꝫm quē modū est de rōe ꝑdesti nationis li.j.di.xl.16.

Ordo nature est duplex et cōtra quē facit deus li.j.di sti.xlij.28.

Ordo vniuersi si considerať ad finē in vniuerso nulla est ibi inordinatio li.j.di.xliiij.19.

Ordinatū quō dicať meli⁹ quod fini est propinqui⁹. li.j.di.xliiij.20.

Ordinis bonitas quō pendet ex partiū bonitate lib.j. di.xliiij.21.

Ordiabile an sit malū a volūtate dei li.j.di.xlvj. q.v.c R⁹.24.

Ordinatū esse dr̄ aliquid tripliciter et quō malū est or dinabile ibidem.

Ordinatū esse vbi p̄supponit esse li.j.di.xlvj.31.

Ordo aliter est in spiritibus aliter in corporibus li.ij. di.viij.51.

Ordo angelicus diffiniť li.ij.di.ix.4.

Ordinū diuersorū angeli an sint diuersarū specierum per naturā li.ij.di.ix.q.j.a.R⁹.6.et per totum.

Ordinuꝫ angelicorū distinctio an sit a natura vł grā tanꝙ a principali causa libro.ij.di.ix.q.ij.b.R⁹.10. et per totum.

Ordines angelici vnde nominētur li.ij.di.ix.q.iiij.d. R⁹.22.et per totum.

Ordines ad singulos angeloꝝ [illegible] fiat assumptio sal uandoꝝ li.ij.di.ix.q.v.e.R⁹.30.et per totum.

Ordo ſacramentum

Origo

Oriri

Ostium

Ouis

Patientia

panis

paradisus

parens

pars

partibilitas

participium

patrini

Paulus

peccare peccator peccatū

Pena

penitentia penitere etc

Per

Perfectio

Periculum

Periurium

Posse possibile

potentia

potest

potestas

potus

preceptum precipere

preces

predestinare

predicare logicum

predicare theologicum

prefiguratio

prelatus

premium

preoptatio

prepositio

preposteratio

prescientia

presentia

presumptio

preter

preteritum

preuaricatio

Preuaricatio generis hūani vnde sumpsit exordium li.iiij.di.ij.18.

preueniens

Preueniēs et subsequens grā qd sit li.ij.di.xxvij.2.

primū

Primū et pncipiū dicūt dupl'r et quō et ſm quē modū sunt idē li.j.di.xxviij.19.
Primū mobile an moueat a deo imediate tm̄ an mediante aliqua ɔtute creata li.ij.di.xiiij.q.j.e.R̃.25.
Primi mobilis motor quō est primus et immobilis. li.ij.di.xiiij.28.
Primū vnū reperiri in quolibꝫ genere quō intelligit li.ij.di.xxxiiij.28.

primogenitus

Primogenitus priuat ordinē ad anterius ſ nō ponit ordinē ad posterius li.iiij.di.xxx.5.

primordialis

Primordiales et causales rōnes quō differūt [illegible] cōueniūt li.ij.di.xxxiiij.28.

prius prior

Prius et posterius est duplex et qō est in euo et qō in tpe li.j.di.viij.6.
Prius dr̄ qudrupl'r et quib' mōis cadit in veū li.j.di.xij.6.et ad idem.8.
Prius est aliquid tāto quāto ē cōmunius vbi bꝫ veritatē li.j.di.xij.19.
Pri' et posteri' quō cadit in diuiis li.j.di.xxix.15.
Prior dr̄ quatuor modis li.ij.di.ij.30.
Prius [illegible] posterius quō pōt esse sine nouitate circa esse li.ij.di.ij.17.
Prius et posterius quō reducit ad pmanens li.ij.di.ij.20.
Prius et posteri' mutu vel tpe quō causat a priori ꝛ posteriori in magnitudine li.ij.di.ij.26.
Pri' eē posse sine posteriori quō itelligit li.ij.di.xij.7
Prius puenire posse ad paruā obliquitatē q̄ ad magnā quō intelligitur li.ij.di.xxj.40.
Pri' ē eē q̄ agere quō intelligit li.iij.di.xviij.9.
Priori destructo destrui et posteri' quō intelligit lib.iij.di.xxj.11.
Prius esse a quo nō cōuertit cōsequētia quō intelligitur li.iij.di.xxvj.56.
Prius dr̄ aliquid altero dupl'r li.iij.di.xxvij.33.et dis.xxxiiij.31.
Prius esse declinandū a malo q̄ facere bonū quō intelligitur li.iij.di.xxxiiij.15.
Prius et posterius mutipl'r accipit ꝛ ſm hoc accipit multipl'r ordo donoꝝ li.iij.di.xxxiiij.31.
Prius dr̄ dupl'r et ſm substātiā et ſm vsuꝫ et ſm quē modū vna virt' ē prior altera li.iiij.di.xiiij.27.

principaliter

Principaliter dr̄ dupl'r et quō accipit in illa auctate spūssctūs pncipl'r pcedit a patre li.j.di.xj.21.

principiū

Pricipiū essendi et opandi idē esse qn̄ bꝫ veritatē li.j.di.iij.45.
Principia reꝝ qn̄ sunt inuariabilia li.j.di.viij.34.
Principia cōstitutiua habent quatuor cōditiōes li.j.di.viij.47. tuc li.j.di.ix.27
Pricipiū et finis in puncto non sunt relationes mu
Principiū ē duplex originale et initiale ꝛ ſm quē modum fili' dr̄ habere principiū li.j.di.ix.34.
Principiū materiale an sit ponere in diuinis. li.j.dis.xix.q.iij.g.44.
Principiū ꝛ primū aut solū dicit ordinē aut cū ordie substātialē differentiā et ſm quē modū pr̄ pt̄ vnū ꝛ idē potentius q̄ filius li.j.di.xx.14. Ad idem.15.
Principiū et primū quō et ſm quē modū sunt idē li.j.di.xxviij.19.
Principiū pro quo stat ibi.pr̄ esse principiū toti' diuinitatis li.j.di.xxix.1.et pro quo ibi pr̄ est principiū sine principio li.j.di.xxix.2.
Pricipiū pt̄ dici et tpaliter et eternaliter li.j.di.xxix.3.
Principiū nō appropriat filio nisi p additionē lib.j.di.xxix.6.
Principiū habere dr̄ dupl'r et quō bꝫ filius principiū li.j.di.xxix.7.
Principiū hoc nomē supposito q̄ accipiat essentialiter an possit capi psonaliter siue notionaliter lib.j.di.xxix.q.j.a.R̃.8.
Principiū et cā idē est in creaturis ſ nō sic in diuinis li.j.di.xxix.11.
Principiū hoc nomē cū accipiat essentialiter et notionaliter vtrū dicatur vniuoce vel equiuoce li.j.di.xxix.q.ij.b.R̃.12.
Principiū essentialiter dictū et notionaliter nō sic differūt sicut sapientia et sapia genita li.j.di.xxix.14.
Principiū hoc nō est illud demonstrato pr̄e et filio. Solo.li.j.di.xxix.18.
Principiū ſm q̄ relatiue dr̄ multipliciter accipitur li.j.di.xxix.a b.
Principiū prout dr̄ notionaliter et essentialiter sic pr̄ et fili' sunt vnū principiū spūssci li.j.di.xxix.c.
Principiū spūssci sunt pater et filius vnitate notionis que est spiratio li.j.di.xxix.d.
Principiū hoc nomē pro quo supponit ibi. In principio creauit ꝛc.li.ij.di.j.3.
Principia duo mundi quare arestotiles distinguit a tercio li.ij.di.j.4.
Principia reꝝ nō sunt plura [illegible] vnū li.ij.di.ij.a. et platonis b arestotil' error circa hanc materiā.a b c d.
Principia reꝝ esse incorruptibilia quō intelligit li.ij di.vij.74.
Principiū nobilius esse effectu quō intelligit libr.iij.di.xxxiij.39.

priuare

Priuatio maior ē nō habere nec actū nec aptitudinē q̄ habere aptitudinē et nō actū quō intelligitur lib.ij.di.iij.48.
Priuari visione dei absq̄ cā maiorē generare dolorē quō intelligitur li.ij.di.xxxiij.54.
Priuationē purā nec intendi nec remitti quō intelligitur li.ij.di.xxxiiij.38.
Priuatiōes vt malū ꝛc. possunt dici entiū ſ nō entia li.ij.di.xxxiiij.36.
Priuationē remouere et dare habitū idē esse quō intelligitur [illegible].iiij.di.xvij.57.
Priuationes nō recipere magis et minus quō intelligitur li.iiij.di.xviij.74.

procedere

Procedere p modū volūtatꝫ ꝛ liberalitatis ē dupl'r ꝛ

promissio

Promissio põt esse simulata dupl'r li.iiij.dis.xxxviij.5.
Promittere ꝯtingit duplici verbo.⁊ qḋ ꝑtinet ad votum simplex:qḋ ad solẽne li.iiij.di.xxviij.13.

promotiuũ

Promotiuũ ad bonũ pt aliqḋ esse dupl'r li.iij.di.iij.1.
Promotiuũ ad sanitatem potest aliqḋ esse dupliciter libro.iij.dist.iij.2.

pronus

Proniorẽ ee deũ ad miserãdũ q̃ ad ꝯdẽnandũ quõ [illegible] telligit' li.ij.di.xxxiij.21. Et lib.iiij.dist.iiij.14. Itez hic ponit' contra honorem retractare:ponatur contra hoiem retractare.
Proni quare sumus ad malum ⁊ difficiles ad bonũ li.iij.dist.xxxvij.46.

pronomen

Pronomẽ vbi dr demõstrare certã ꝑsonã:ibi stat ꝑsona interdũ ꝑ supposito li.iij.dis.x.15.
Pronomen demõstrare ꝑsonã quomõ intelligitur.libro.iij.dist.xj.27.

propassio

Propassio quid est:et quõ est in nobis [illegible] quomõ fuit in xp̃o li.iij.dis.xv.4.

prope

Prope deũ esse põt intelligi dupl'r li.j.di.xliiij.9.

proprietas proprium

Proprietates ꝑsonaꝝ an sit ponere in diuinis non solum vocaliter:sed etiam realiter libro.j.dist.xxvj.q.j a.R.12.et per totum.
Proprietates ꝑsonaꝝ q̃d sint: an relatiões:an nõ li.j. dist.xxvj.q.ij.b.R.17.et ꝑ totuz.
Proprietatũ act⁹an sit hypostases distinguẽ:aut distinctas ostendere li.j.di.xxvj.q.iij.c.R.20.et ꝑ totũ.
Proprietatuz numer⁹an sit finit⁹: an nõ li.j.dis.xxvj. q.iiij.d.R°.27.
Proprietas:relatio:notio differũt.Ibidem.
Proprietates ⁊ relatões que sunt notiones:⁊ que nõ. lib.j.dist.xxvj.29.
Proprietates tm̃ tres esse qua ratõe dixerit Damas.libro.j.di.xxvj.30.
Proprietas quõ dz ꝯuerti cũ ꝑsona li.j.di.xxvj.31.
Proprietates assignant' hypostasibus:⁊ de hoc nomine hypostasis li.j.di.xxvj.a.
Proprietates ꝑsonaꝝ plerũq3 relatões ⁊ notões dicũtur li.j.di.xxvj.b.
Proprium patris:ꝓprium filij:propriũ spiritussancti quid sit.Ibidem.
Proprietates ꝑsonaꝝ quid sint li.j.di.xxvj.c.
Propriũ vnigeniti cur dr q̃ sit fili⁹ dei:cũ etiã homies sint filij dei li.j.dist.xxvj.d.
Propriũ patris est q̃ semꝑ est pater quomõ intelligit' libro.j.dis.xxvij.1.
Proprietas dupl'r dr:naturalis queadmodũ ordo nature li.j.dis.xxvij.5.
Proprietas nulla in diuinis acq̃rit' ꝑ actũ quõ intelligit' illa ꝓpositio li.j.di.xxvij.12.
Proprietates an ꝯtingat abstrahi li.j.dis.xxvij.q.iij.c. R°.14.et per totum.
Proprietatũ siue notionũ mãz ꝯrie tractare an sit peccatũ li.j.dis.xxvij.q.iiij.d.R.17.et [illegible] totũ.
Proprietates eedem an sint ab Aug.⁊ Hyla.assignate li.j.dist.xxvij.a.b.c.
Proprietates significant in ꝯcretione respectu hypostasum li.j.di.xxvij.d.
Proprietates ꝑsonaruz exprimũtur per vocabula minus vsitata li.j.di.xxvij.e.
Propria noia in diuinis ꝑ regulã cognoscunt' a coib⁹. li.j.di.xxvij.f.Opponit ꝯ regulaz.g.Et ex.R.ad oppositõem elicit aliã regulã.h.
Proprietas ꝑsonalis q̃d li.j.di.xxviij.20.
Proprietas q̃le esse dat ꝑsone li.j.di.xxviij.22.
Proprietas ꝑsonalis quomõ dicit totum esse ꝑsone.libro.j.dist.xxviij.24.
Proprietas scḋm quam pater dicitur ingenitus q̃ sit. lib.j.dist.xxviij.c.
Proprietas est essentia:⁊ essentia nõ distinguit':ꝰ nec ꝓprietas.Solo.li.j.di.xxxiij.1.
Proprietas q̃re est in ꝑsona vt distinguẽs:⁊ eẽntia nõ. li.j.dist.xxxiij.v.
Proprietas an sit persona lib.j.disti.xxxiij.q.j.a.R°. 7.et per totum.
Proprietas an sit essentia li.j.di.xxxiij.q.ij.b.R.11.
Propprietas q̃ rõe distinguit li.j.di.xxxiij.13.
Proprietas qua rõne non ꝑdicatur de substantia.lib. j.distin.xxxiij.14.
Proprietas an ꝑdicetur ꝑ se:an scḋm accidens de eẽntia lib.j.di.xxxiij.xv.
Proprietas creat:quia essentia creat non sequit'.lib.j distin.xxxiij.16.
Proprietas siue notio vni⁹ꝑsone [illegible] ꝑdicet' de alio.li. j.di.xxxiij.q.iij.c.R.18.et ꝑ totũ.
Proprietas siue notio eadẽ an ꝑdicet' de se denoiatiue libro.j.dis.xxxiij.q.iiij.d.R°.24.et ꝑ totũ.
Proprietates sunt ꝑsone ⁊ in ꝑsonis li.j. dist.xxxiij.a. b.c.d.et per totũ.
Propriũ nõ cõmunicat': ꝰ nec cõmune appropriatur non sequit' li.j.di.xxxiiij.29.
Propriũ manere de genere accidentiũ quõ intelligit'. libro.ij.dist.iij.33.
Proprietas est duplex.s.q̃tum ad rem:⁊ q̃tuz ad modum lib.ij.dis.iij.34.
Propriũ est duplex.s.ꝓpriuz simplex ⁊ ꝓprium alicui li.ij.dist.xvj.22.
Proprietatẽ intẽsiorez esse cũ appropinq̃t origini quõ intelligit' li.ij.di.xxxiij.32.
Proprietatẽ nõ perimi q̃diu est cũ sua origine quõ intelligit' li.iij.di.iij.24.
Proprietatẽ patris denomiare totum habet instantiam lib.iij.dist.v.45.
Proprietatis nomẽ cõicatũ alijs ꝑsonis inducere ꝯfusionẽ quõ intelligit' li.iij.di.x.38.
Propriũ siue suũ dz dupl'r:⁊ quõ charitas non querit q̃ sua sunt li.iij.di.xxix.22.

proportio

Proportõis conuenientia attendit' penes sil'r se habere li.ij.dist.xvj.8.
Proportio dupliciter accipit':⁊ scḋm quam acceptionem verificat' q̃ vbicunq3 sit ordo q̃ ibi sit ꝓportio li.iij.dist.xxix.10.

propositio

Propositio multiplex q̃n est distinguẽda li.j.dist.vj.1.
Propositõis ꝯdictorie oppositio accipit' negãdo ꝓpositõem principalẽ li.j.di.xij.1.

Qualitatis tria genera posuere quidã in clemẽtis li. iiij.dist.xlviij.32.

Quantitas

Qualitas dicitur dupliciter.scʒ.ꝓprie ꝛ methaphorice ꝛ que est in corporalibus et que in spiritualib⁹. li.j.dist.xvij.35.et di.xix.12.
Quãtitas virtutis ẽ perfecta dupliciter ꝛ que ẽ in deo lib.j.dist.xvij.53.
Quantum et tantum aliter ꝯsiderantur cũ sunt noĩa ꝛ aliter cũ sunt aduerbia li.ij.di.xl.14.
Quãtitas molis ꝛ virtutis differũt ꝛ quõ ẽm hoc infinitum accipiatur li.iij.dist.xiiij.13.

Quaternitas

Quaternitas ꝓbatur in diuinis ꝛ soluit̃ li.j.di.v.4.
Quatuor fuerunt primo creata.s.celum empirreũ angelica natura materia et tempus li.ij.di.ij.29.

Quecũqꝫ

Quecũqꝫ vni ꝛ eidẽ sunt eadẽ int̃ se sũt eadẽ in duob⁹ instãtiã hꝫ li.j.di.xxxiij.16.Ad idẽ li.j.di.xxxiij. 20.
Quecũqꝫ sunt vnita inseꝑabilit̃ extẽdũt se ad oẽm locũ equalit̃ quõ intelligit̃ li.iij.di.xxij.17.
Quecũqꝫ sunt vnũ in supposito cõcomitãtur se in oĩ loco inseꝑabiliter quõ intelligitur li.iij.di.xij.18.

Qui

Qui relatiuũ facit relatõnẽ simplicẽ vl' ꝑsonalẽ ẽm quã variat̃ veritas ꝛ falsitas ꝓpositõis li.j.di.iiij.6
Qui querit de supposito certo li.j.di.xxv.12.

Quid

Quid multiplici modo querit̃ li.j.dist.xxv.11.

Quicquid

Quicquid ẽ causa cause est etiam causa causati habꝫ instantiam li.ij.dist.xxxiiij.11.

Quod

Quod ẽ ꝛ quo est quodã modo differunt et quodam mõ ꝯueniunt in reb⁹ li.ij.di.j.44.

Quiescere

Quiescere dr̃ aliqd alicui duplr̃ li.ij.di.xlj.31.
De qͥete corporis xp̃i in sepulcro vid li.iij.di.xxij.q.iij.c.ꝟ.23

Ratõ Ratõnalis

Ratio humana quando euacuat meritum fidei li.j.in ꝓlogo.13.
Rationale dr̃ duplr̃ ꝛ ẽm quẽ modũ accipit̃ in diffinitõe ꝑsone li.j. di.xxv. 17.
Ratio qd vocat̃ ibi potuit de⁹ facẽ cũcta sic̃ ẽ rõ ꝓhibuit li.j.di.xlij.2
Ratio quõ dr̃ estima dei volũtas li.j.di.xliij.4.
Rõnale ẽm q' ẽ dr̃a aĩe ꝛ angeli differt li.ij.di.j.73.
Rõnalis ꝑtẽs esse ad opposita quõ intelligit̃ lib.ij. di.vij.30.Ad idẽ li.ij.di.xxv.47.et.52.
Ratõ quõ regit irascibilẽ ꝛ ꝯcupiscibilẽ in rõnalib⁹ ꝛ brutis li.ij.dist.xxv.32.
Rõnis iudiciũ ẽ duplex ꝛ qd illoꝝ ẽ cũ volũtate li.ij. distin.xxv.33.
Rõnis vsus quare impedit̃ ex ineptitudĩe corporis ꝛ quare impedit̃ magis q̃ vsus inferioris virtutis libro.ij.di.xxv.70.
Ratio quare magis impeditur q̃tuꝫ ad vsum li.ar.q̃ q̃tũ ad alios act⁹ rõnalis quos in somnis et furiosis aliqñ dinoscit̃ habere li.ij.di.xxv.71.
Rõ duplr̃ ꝓcedit in inquirẽdo li.ij.di.xxx.4.
Ratio quomõ dr̃ perdidisse dñium sup vires inferiores lib.ij.di.xxxij.37. ꝓuamur li.ij.di.xxxix.38.
Ratio ꝑ quo sumit̃ cũ dr̃ q' peccatuꝫ oĩni vi ratõnis
Rationẽ reddere de oĩni verbo ocioso quõ intelligit̃ libro.ij.di.xlj.27.
Rationem reddere qualiter tempus fuerit expensuꝫ quõ intelligitur li.ij.di.xlj.28.
Ratõnali in natura an fuerit maior ꝯgruitas ad vnionẽ diuĩe et humane nature q̃ in toto vniuerso an econtrario li.iij.di.ij.q.j.a.ꝟ.8.
Ratio dupliciter ꝯsiderat̃.s.vt rõ ꝛ vt natura ꝛ quõ anima xp̃i compatiebatur corpi patiẽti ꝛ quõ non. li.iij.dist.xvj.26
Ratõnem superiorem dici inquantũ conuertit̃ ad superiora quõ intelligit̃ li iij.di.xvj.38.
Rõnis ꝛ sensualitatis dissensus pt̃ eẽ duplex.s.q̃tum ad volitum ꝛ q̃tum ad actum volendi.ꝛc.libro.iij. dist.xvij.29.
Rõnale dicitur aliqd duplr̃ ꝛ quõ dr̃ magis ꝯsonare virtuti ꝑfecte li.iij.di.xxiij.14.
Ratõnale dicit̃ dupliciẽ ẽm phos li.iij.di.xxxiij.22.
Ratõnale dicit̃ dupliciter ẽm theologos libro.iij.distin.xxxiij.23.
Rõnalis actus quõ dicit̃ esse prior actu ꝯcupiscibilis ꝛ irascibilis li.iij.di.xxxvij.53.

Radius

Radius splendor ꝛ lumẽ diñt li.j.di.ix.12.
Radius quare nõ mouetur in aere moto aere li.ij.distin.xxxvij.44.
Radius qñ mouetur subito li.j.di.xxxvij.60.ꝛ.61
Radius quare mouetur in aqua aqua mota libro.ij. dist.xiij.56.ꝛ di.xxv.59.
Radiorum cõfractio ꝛ intersecatio quare dicit̃ fieri. libro.ij.distin.xiij.57.
Radius q̃re nõ inquinat̃ a rebus fedis li.iij.di.ij.2

Radix

Radicẽ sanctaꝫ ramos sanctos ꝓducere ẽ quõ intelli. li.ij.dist.xxxij.23.
Radix ꝛ initiũ differũt ꝛ ꝯueniũt li.ij.di.xlij.14.ꝛ.15.
Radix accipitur tripliciter li.ij.di.xlij.16.
Radix est triplex.libro.ij.dist.xlij.17.

Rancor

Rancorem ꝛ rancoris signa qñ tenemur dimittere li. iiij.dist.xxx.2.

Rapina

Rapina vsura sacrilegium ꝛ furtum quõ differunt. libro.iij.distin.xxxvij.12.

Rarum

Rarum et densum aliter est in natura celesti ꝛ aliter in natura elementari li.ij.di.xiiij.67.

Reus Reatus

Reus quando est qui alium non iuuat ne pereat lib. j.dist.xl.52.
Reatus siue obligatio ad penam super quid fundet̃ ẽm quorũdam opinionem.li.ij.di.xlij.1.

Recipere

Rectitudo

Reciprocatio

Reconciliatio

Recreatio

Recuperare

Reddere

Redemptio

Reducere

Referre Relatio relatiuū

Repudiũ respectu cuius fit li.iiij.di.xxxiij.43.
Repudiũ qua cã factũ sit in veteri lege li.iiij.dis.xxxiij 44.
Repudiare vxorẽ an debuerit permitti li.iiij. di.xxxiij q.ij.b.R⁹.45.
Repudiare vxorẽ pmissum est triplici rõne li.iiij. dis. xxxiij.46.⁊.48.Ad idem.49.
Repudiare virum quare nõ fuit permissum mulieri. li.iiij.di.xxxiij.47.
Repudiũ et diuortiũ differunt li.iiij.di.xxxv.13.

Repugnare

Repugnare põt aliquis alicui in suo effectu dupl'r et ẽm quẽ modũ põt aliquid deo repugnare in opere suo et ẽm quẽ non li.ij.di.xxxv.23.

Requies

Requiescere quõ dr deus li.ij.di.xv.47.
Requies est duplex li.iiij.di.j.57.

Res

Res et signũ dupliciter accipitur et ẽm quẽ modũ ptinet ad sciaz spẽalem ⁊c.li.j.in prologo.8.
Re omni aut est fruendũ aut vtendũ aut simul vtendum et fruendũ li j.di.j.5.
Res quid sit et quid signũ li.j.di.j.b.
Res accipitur differenter li.j.di.v.4.
Res hoc nomẽ duo dicit scz naturã seu essentiã et psonã et ẽm quẽ modũ verũ ẽ q̃ oĩa q̃ differũt re differũt aut genere aut specie aut numero li.j.di.xix.52
Res generis q̃d et quid genus rei li.j.di.xxj.6.ꝓpe fi.
Res et ens differunt li.j.di.xxv.5.
Res consideratur tripliciter et ẽm hoc tripliciter nominatur li.j.di.xxv.6.
Res nature siue persona [illegible] addit super naturã lib.j. di.xxxiij.q.j.a.R⁹.8.
Rẽ nature et naturã aliud ẽẽ et q̃ aliã habeãt rõnem psona [illegible] natura quõ intelligit̃ li.j.di.xxxiij.12.
Res nature siue persone an pdicet̃ de natura vel ecõuerso li.j.di.xxxiij.q.ij.b.Rꝫ.17.et ea.di.23.
Res quare nõ dicũtur eternaliter esse ex deo li.j. dist. xxxvj.vj.
Res an fuerĩt in deo ab eterno li.j.di.xxxvj.q.j.a.Rꝫ.10
Res ẽm quẽ modũ sunt in deo li.j.di.xxxvj.12.
Res vel aliquid rei põt dici tripl'r ibidem.
Res quõ sunt in deo actualiter et potentialiter lib.j. di.xxxvj.13.
Res quõ ẽ in deo ẽm ẽẽ mutabile li.j.di.xxxvj.14.
Res an sint in deo rõe essentie vel psone li.j.di.xxxvj q.ij.b.Rꝫ.16.
Res quare magis dicũtur in deo vita q̃ sapia vl' essentia vel intelligentia li.j.di.xxxvj.17.et ea.di.22.
Res tripliciter sunt in deo li.j.di.xxxvj.18.
Res qua rõe dicitur in deo vita li.j.di.xxvj.20.
Res quõ representant̃ [illegible] exemplari eterno vt sunt li. j.di.xxxvj.21.
Res an sint in deo verius q̃ [illegible] vniuerso vel in propo genere li.j.di.xxxvj.q.ij.d.Rꝫ.23.
Rerũ existentia triplex est ibidẽ et ẽm quẽ moduz est res verius in deo q̃ in proprio genere.
Res ibi ẽ veri⁹ vbi verius cognoscitur quõ est intelligendũ li.j.di.xxxvj.24.
Res an sunt in dei essentia sicut in dei prescientia li.j. di.xxxvj.a.et ad hoc b.et per totum.
Res sunt in deo ab eterno ergo ab eterno deus est in rebus [illegible] sequit̃ li.j.di.xxxvij.22.
Rẽ aliter cognosci dupl'r pt intelligi li.j.di.xxxviij.1.
Res cui signo cõicant cui nõ li.j.di.xlv.38.
Res an habeãt pncipiũ cãle.et hoc supposito querit̃ vtrũ res pducte sint oĩno.i.ẽm pncipiũ materiale [illegible] formale an tm̃ ẽm alterũ li.ij.dis.j.q.j.a. Rꝫ.7.et per totum.
Res vel mundus an pductus fuerit ex tpe an ab eterno li.ij.di.j.q.ij.b.Rꝫ.15.et per totum.
Res an producte sint in esse a pluribus pncipijs li.ij. di.j.q.j.c.Rꝫ.24.et per totum.
Res oẽs ab vno pncipio productas esse cõcesso queritur vtrũ illud pduxerit oĩa seipõ an mediãte alio li.ij.di.j.q.ij.d.Rꝫ.30.
Res ẽẽ pductas a deo p aliud agẽs si que rões pbare vident̃ quõ sit soluẽde li.ij.dis.j.31.et per totum.
Rerũ multitudo an debuerit vel potuerit ẽẽ a pmo efficiente li.ij.di.j.q.j.g.Rꝫ.53.et per totum.
Rerũ distinctio an debuerit fieri per substantiã corpalem spũalem et ex vtraq; cõpositã li.ij.dis.j. q.ij.b. Rꝫ.58.et per totũ.Hic vbi in aliquibus libris ponitur exprimit in deleat̃ in.et vbi in aliquibus ponit̃ exprimit causam deleatur causam.
Res ꝓpter quẽ finẽ principaliter condite sunt an scz propter diuinã gloriã an propter vtilitatẽ nostraz li.ij.di.j.q.j.i.Rꝫ.65.
Rerũ ordo ad inuicẽ an sit bene a mgr̃o assignatius. vtrũ scz natura spũalis dignitate nature precellat cõpositã ex corpali et spũali li.ij.di.j.q.ij.k.R⁹.67
Res omnes simul esse factas quõ intelligitur li.ij.di. iij.52.
Res corpales habẽt triplicẽ moduz essendi creatura rõnalis tm̃ duplicem li.ij.di.xiij.8.
Rerũ productionẽ scptura ordinate exprimit.de⁹ ordinatissime fecit li.ij.di.xiiij.40.
Rerũ productio a diuersis diuersimode assignatur libro.ij.di.xv.f.
Res accipit̃ dupliciter li.ij.di.xxxvij.1.
Res alique a deo [illegible] sunt quibus hoĩes mali sunt li. ij.di.xxxvij.c.
Res differenter accipitur cũ dr̃ finis est res [illegible] tres [illegible] res li.ij.di.xxxviij.4.
Res que nõ est de pr̃e genita nõ dr̃ de mr̃e nata quõ intelligitur li.iij.di.viij.1.
Res tripliciter sunt cognoscibiles ẽm q̃ tripliciter habent esse li.iij.di.xiiij.48.

Respectus

Respectus additus cause vel subiecto non numerat subiectũ li.j.di.xiiij.18.
Respectiuũ quõ reducit̃ ad absolutũ li.j.di.xxvj.22.
Respectus cause et respecus effectus quis horũ ẽ vere [illegible] respectus et relatio in deo li.j.di.xxx.19.

Responsio

Respõsio patrinorũ et adultorũ in baptisando actu. li.iiij.di.vj.k l.

Restitutio

Restitutio an sit ps satisfactiõis li.iiij.disti.xv.q.liij.o. R⁹.82.

Resurretio

Resurrectio aliquid exigit de necessitate aliquid de cõgruo li.ij.di.xxx.41.

Retrahere

Retribuere

Retrocedere

Reuelare

Reuerentia

Reus vide in reatus.

Ridere

Sabbatum

Sacerdos

De littera S

Sacrificium

Sacrilegium

Salomon

Saluare

Salus

Sanus

Sanctificare

Sanctus

Sanguis

Sapientia

Satisfactio

Satians

Scandalum

Scientia

Scia quare nō euacuat in patria sicut lumen fidei libro.iij.di.xxxj.40.
Scia quō cessabit in patria li.iij.di.xxxiij.46.
Scia quō gignit nutrit defendit ꝛ roborat fidem lib.iij.dist.xxxv.3. li.iij.dis.xxxv.4.
Scientie ꝛ timoris differenter est abstinere a malis.
Scientie doni actus pcipuus an ꝯsistat in actione vl in cōsideratōne li.iij.di.xxxv.q.ij.b.R°.13.
Scie quadruplex est differentia Ibidem.
Scie quō est dirigere circa actōes li.iij.di.xxxv.14.
Scientie quomodo est humanitatē ꝛ grām xpi noscere libro.iij.di.xxxv.15. li.iij.di.xxxv.16.
Sciētia donū ꝛ prudētia diuersimode dirigūt hoiem
Scientia donū quō respicit intelligentiam scripturarū libro.iij.di.xxxv.17.
Scientie est vnus actus principalis ꝛ duo annexi lib.iij.distin.xxxv.18.
Scia et sapientia quō differūt li.iij.di.xxxv.a.ꝛc.
Sciētia an sit clauis li.iiij.di.xviij.q.j.e.R.30 .Et plura ad hoc vide in clauis.
Scientiā esse clauē que auctes sonare vident q̄mo-do sunt intelligende li.iiij.di.xviij.31.ꝛ p totū.
Scia an sit alia clauis q̄ potētia soluēdi li.iiij.di.xviij q.ij.f.R.34.
Sciētia alia est praxis alia directōnis et que est omni virtute essentialis ꝛc.li.iiij.di.xviij.40.
Scientia et intellectus quō viget in peccatoribꝰ libro iiij.dist.xviij.46.ppe fi.

Scisma

Scisma heresis superstitio secta in quo differunt.lib.iiij.distin.xiij.7.

Scriptura

Scriptura sacra studiose nō curiose est scrutanda li.j in prologo.10.
Scriptura non dicit hoc.ergo non est verū nō sequit libro.j.dist.xj.17.
Scptura sacra quare nos magis instruit de fide ꝛ moribus q̄ de rebus naturalibꝰ li.ij.di.xiij.3.et.4.
Scriptura sacra qua rōne tradidita est homi lapso li.ij.dist.xxx.10.
Scriptura quō dicit aliquid fieri qn̄ innotescit ꝛ non eē qn̄ non apparet li.iij.di.iij.10.
Scripta nō sunt oia que apostoli tradiderūt libro.iij.distin.ix.18.
Scripti in libro vite sunt in duplici differētia ꝛ que ꝛ quō delentur li.iij.di.xxxj.2.

Scrutator

Scrutatores secretoꝝ esse culpabiles quō intelligit.libro.j.in prologo.10.

Secundum

Secundū ꝓpositio dr duplr cū querit an appropriatio sit ꝰm rē an ꝰm intellectū li.j.di.xxxiij.30.Et distin.xvij.37.Dicit iterū duplr cū dr q motꝰ in corporalibus est motus ꝰm accidens.
Scdm dicitur tripliciter cum dicit q gratia dat scdz maiorem capacitatem naturalium lib.ij.dist.ix.14.
Hic ponitur prope ꝑn.potest intelligi dupliciṫ.ponatur pōt intelligi tripliciter.
Scdm quādoq̄ dicit causam disponentē de congruo libro.ij.di.ix.15.et.16.
Scdm prepositio hꝫ variā nām li.iij.di.x.1.et.9.
Scdm qđ dr qđ dicit ꝑ defectum ad simpliciter.

Secta

Secta heresis superstitio scisma in quo differunt.lib.iiij.distin.xiij.7.

Segnities

Segnities quid li.iij.dist.xxxiij.51.

Semel

Semel potest dicere nunc temporis et nunc eternitatis libro.j.dist.v.6.

Seminalis semen

Seminalis et causalis ratio.Similiter naturalis ꝛ seminalis rō.et similiter semē et seminalis rō quō differunt li.ij.di.xviij.11.et.12.et.13.
Semiales aut causales ꝰm rōnes an aliquis effectus fiat li.ij.di.xviij.14.
Seminalis ratio an sit forma vniuersalis an singularis li.ij.di.xviij.q.iij.c.R.20.et.21.
Seminū decisio an fuisset in cōmixtione primoꝝ pentum li.ij.di.xx.q.ij.b.R.14.
Seminis emissio in ꝑmis pētibꝰ an fuisset cū delectatōis intensiōe li.ij.di.xx.q.iij.c.R.16.
Seminis emittendi desideriū in natura instituta quō obseruasset terminū et limitē li.ij.di.xx.17.
Semen virile fortius est vel debilius aliud altero triplici rōne li.ij.di.xx.30.
Semen viri predn̄ari femini mulieris quō intelligit.lib.ij.dist.xx.33
Semē duplicē habet quantitatē et quō ex semie ade oſnis humani generis posteritas processit li.ij.dist.xxx.35.et.36 Hic sub numero.35.ponit aliqn̄ timetur ponatur aliqn̄ cōtinuetur.
Semen aliter est radicale generanti aliter generata libro.ij.dist.xxx.39.
Seminalem ꝰm rōnem aliquid procedere quid sit li.iij.dist.iij.66.
Seminalem ꝰm ratōnem descendere quicq̄d descēdit ab adā in seth quō intelligit li.iij.di.iij.69.
Semen totum decisum ab adam quō habuit rōnem seminalem li.iij.di.iij.70.
Semen habet duplicem proprietatem ꝛ ꝰm quā dicitur verbum dei descendisse in virginem ad moduꝫ seminis libro.iij.dist.iiij.10.
De semine vide aliqua infra vbi sexus.

Sensus sentire snīa

Sentire et intelligere siue sensus et intellectus differunt triplici rōne libro.j.distin.j.35.
Sensus solum est singulariū.intellectus singulariū ꝛ et vniuersalium libro.ij.di.iij.37.
Sentire accipitur tripliciter et ꝰm quā acceptōnem ꝛ quō differt sensus ab intellectu li.ij.dist.viij.39.
Sensus dupliciter impe litur ne percipiat qđ sibi presto est libro.ij.di.viij.53.in.R.
Sensum non errare circa propriū obiectū quō intelligitur libro.ij .disti.viij.54.
Sensibile aliam potentiam nominat in homine aliā in bruto libro.ij.distin.xix 17.
Sensum concurrere ad delectatōnem quomō intelligit lib.ij.di.xxiiij.24.
Sensualitas nomie varia intelligit scriptura et an intelligatur vna vis vel plures ꝛ an sensualitatis nomine intelligatur vis cognitiua an motiua libro.ij.dist.xxiiij.55.Et in textu.m.

Separare

Seruire

Seruitus

Seruus

Serpens

Seueritas

Sextarius

Sexus

Sicut

Sidus

Signum

Silogismus

Simbolum

Similitudo similis

symonia

simulatio

simultas

simplex

sinderisis

Spiritualis

Spiritus ſine ſãctus

Spiritusſanctus

splendor

sponsus

Status

Stella

Sterilitas

Stipes

Stultus

Stupor

Stuprum

Subauctoritas

Subiectum

Substātia substātialiter

Subuenire

Successiuū

Sufficientia

Suffragiū

Suggestio

Summus

Superabūdanter

Superbus

Superedificare

Superfluitas

Superior

Superlatiu⁹

Superstitio

Suppliciũ

Suppositio

Suppositũ

Tabula

Tactus

tantus

tardus

tecum

theloneus

Temperantia

Temptatio

Temptatōi diabolice an possit hō resistē virtute propria absq₃ oi gr̄a li.ij.di.xxiiij.q.ij.b.R°.13.
Temptationi resistere an sit victoriam obtinere.libro ij.dist.xxiiij.16.et.17.
Temptationis 7 delectatiōis ꝓgressus quomodo fit. libro.ij.dist.xxiiij.74.
Temptatōem quō petimus a nobis tolli in oratōe dominica li.ij.di.xxviij.45.

Temp⁹ tp̄ale tp̄aliter

Tempoꝝ diuersoꝝ verba:vt fuit:est:erat 7c. quō dicunt̄ de deo seu eternis:et quō de rebus tp̄alibus.li. j.dis.viij.8.Ad idem dist.ix.9.
Tempalr̄ in hac ꝓpositiōe:qđ tp̄aliter ꝓcedit incipit esse duplr̄ ꝯsideraṫ li.j.di.xiiij.11.
Tempale dr̄ triplr̄:7 ſm quē modū ꝯuenit tp̄ali ꝓcessiōi sp̄ūssācti li.j.di.xiiij.12.
Tempale est creatum 7 mutabile quomō intelligitur. lib.j.dist.xxx.8.
Temp⁹ qn̄ incepit:7 qđ differūt incipe ex tp̄e:7 in tp̄e: 7 cū tp̄e li.j.di.xxx.2.Et li.ij.dis.j.19.et.20.
Temp⁹ dr̄ duplr̄:7 ſm quē modū dr̄ esse ꝓpriē in p̄mo mobili:7 ſm quē in angelis li.j.di.xxxvij.33.
Tempus quomō est mensura angeloꝝ 7 quomō euū. li.j.dist.xxxvii.34.
Tempale 7 locale quid dicaṫ:et que sunt leges loci et tp̄is li.j.dis.xxxvij.37.
Tempa verboꝝ vario modo ꝯmutanṫ:q2 q̄ddā est dictū de p̄terito 7 ꝓ p̄terito:q̄ddā de p̄terito ſ ꝓ futuro:q̄ddā de p̄terito ſ depēdet ex futuro:q̄ddā dictū de p̄terito qđ nō dependet ſ ꝯnotat veritatē circa illud futurū li.j.di.xxxviij.23.
Tempus dr̄ triplr̄:7 quō dr̄ de⁹ in p̄ncipio tēpoꝝ mūdū creasse li.ij.dist.j.5.
Tempus diffinitur li.ij.dis.j.14.
Tempis nomē ꝓut ꝯputaṫ inter q̄ttuor primo creata quō accipiṫ li.ij.di.ij.6.
Temporis vnitas accipitur tripliciter scḋm aliquos. libro.ij.dist.ij.11.
Tempus 7 euū quō differūt q̄tuꝫ ad vnitatem.lib.ij. dist.ij.12.et.13.et.14.
Tempus accipitur q̄druplicitер in scripturis:7 scḋm quem modum est 7 nō est ordo inter tempus 7 euū libro.ij.dist.ij.23.
Temp⁹ eē posteri⁹ euo quō intelligiṫ li.ij.di.ij.24.
Tempus non oportet reduci ad euum sicut ad prius. libro.ij.dis.ij.25.
Tempus 7 euū an inter se habeāt aliquā mēsurā mediā lib.ij.dist.ij.q.ij.c.R°.28.Et vide plenius de ordine tp̄is 7 eui eadē dis.q.j.d.7c.
Tempus incarnatōis dr̄ tempus plenitudinis multiplici de causa li.iij.di.j.1.
Tempale non posse fieri eternale quomodo intelligitur lib.iij.dist.v.15.
Temp⁹ ante incarnatōem xp̄i q̄re dr̄ tempus vmbre: nō gr̄e li.iij.dis.xiij.47.
Tp̄alia an possint diligi ex charitate li. iij.di.xxviij.15
Tempalia dimittere 7 mortem ꝓ deo subire qn̄ est preceptum li.iij.dis.xxx.8.
Tempus an debeat obseruari in celebrandis nuptijs. li.iiij.dis.xxxij.q.j.g.R°.39.
Tempa obseruātur tripliciter:et quod boū est peccatum li.iiij.dis.xxxij.40.
Tempus q̄re magis interdiciṫ ad celebrādū nuptias q̄ alia sacr̄a li.iiij.dis.xxxij.41.

tenebra

Tenebras fuisse super faciē abyssi cum nihil fuit qualiter intelligiṫ li.ij.dis.xij.3.
Tenebra dupliciter importāt priuatōem:7 scḋm quē modum dicitur a luce diuisa et significaṫ nomie noctis li.ij.dist.xij.4.
Tenebre quo sensu dicantur esse aliquid 7 nihil.libro ij.distin.xij.d.
Tenebra vel macula a qua deus purgat quid sit.libro iiij.dist.xviij.b.

tendere

Tendere in finē pōt esse duplr̄:7 q̄s mod⁹ est ꝓprius spei:7 q̄s cōis alijs virtutib⁹ li.iij.di.xxvj.19.
Tendētia est duplex.s. plena 7 semiplena:7 q̄ h3 rōe3 virtutis formate:7 q̄ informis li.iij.di.xxvj.33.

terminus

Termin⁹ cōis sine distributōe accept⁹ stat ꝓ illo ꝓ quo reddit locutōem verā li.j.dis.iiij.14.
Termino singulari nō differt p̄ponere 7 postponē negatōem li.j.dis.iiij.15.
Terminatū dr̄ aliq̄d duplr̄:7 ſm quē modum generatio filij est t̄miata li.j.dis.ix.37.

terra

Terre noīe varia itelliguntṫ in sc̄ptura li.ij.di.ij.1.
Terra supra quid 7 qn̄ fundata sit.Ibidem.
Terre 7 celi nomē q̄druplr̄ exponiṫ ibi In principio creauit de⁹ 7c.li.ij.dis.xij.1.
Terre nomie elementa significari quomodo intelligitur lib.ij.dist.xij.19.
Terra quare prius ornata est q̄ firmamentum.lib.ij. dist.xiiij.40. Hic ꝓpe principiū ponitur debuit ordinari:ponatur ornari.
Terre aiantia q̄re nō sub vna differētia ꝯtinenṫ sicut aiantia aq̄ 7 aeris li.ij.di.xv.ij.
Terra nō est prior oib⁹ ꝓducta:7 ido in p̄ncipio Gen. nō accipiṫ ꝓ elemēto ſ ꝓ materia li.ij.di.xv.37.
Terrā ornātia animaliaquare sunt vltimo producta. libro.ij.dist.xv.39.

theologia

Theologia est duplex: scilic3 mystica 7 symbolica.lib. j.distin.xxij.16.
Theologia mystica nō solū noiat deū trāslatiue ſ etiā ꝓ abnegatōem li.j.di.xxij.21.

thimiama

Thimiamatis odor q̄re in vete.tes.non placauit dn̄s lib.iiij.in ꝓlogo.2.

timor

Timor est in multiplici differētia:et ſm quam fuit in xp̄o lib.iij.dist.xv.iij.
Timor de morte futura quare dr̄ ꝓ passio de christo.libro.iij.dist.xv.5.
Timor 7 spes an sint vnus habitus vel diuersi lib.iij dist.xvj.q.j.f.R°.42.
Timorē scḋ amorē quō intellr̄ li.iij.di.xxvj.55.
Timoris ocul⁹ aliṫ se h3 ad suppliciū:aliṫ amoris oculus ad p̄miū li.iij.di.xxvij.43.
Timor dn̄i quō dr̄ initiū sapie.li.iij.dis.xxxiiij.2.Et ad idem.58.et in textu.l.
Timor duplicē h3 affectū 7 effectum: quō cōueniāt

Tollere

tonsura

totus

tradere

Traduci

trahere

transire

transferre

translatio

transmutatio

trāssubstantiatō

tres

trinitas

Venter

Verbū

Verecundia

Veritas Verū

Vermis

Vestigium

Vespera

Vicissitudo

Vicium

Visibile Videre Visio

Vidua

Vincere

Victoria

Vinculum

Vinum

Violentium

Vir

Virgo Virginitas

Virtus

Vis

Vitare

Vita

Viu⁹ Viuere Viuificare

atur in resurrectiōe substātia corpalis ꝛ caro quō spiritus et humor ꝛ quō capilli ꝛ vngues li.iiij.disti. xliiij.8.
Uiuificari prius animā ꝙ potētias quō intelligitur libro.iiij.dist.xlix.18.

Unctio Ungere

Unctio quō docet nos de omībus necessarijs ad salutem libro.j.dist.xvij.27.
Unctio pncipalis dicit ꝯfirmatio ex quadruplici cā. libro.iiij.dist.xxiij.1.
Unctio triplex fit ex eadē materia li.iiij.di.xxiij.2
Unctōnis extreme sacrm duplici ex cā esse institutuz quō intelligitur li.iiij.di.xxiij.3.
Unctōnis sacrm ptermissuz ex cōtemptu vel negligētia piculosum esse et dānabile quō intelligitur libro iiij.dist.xxiij.4.
Unctōnis extreme sacrm an principaliter sit ordinatum ad morbū corpalem an ad spūalem li.iiij.dist. xxiij.q.j.a.per totum.
Unctōnis extreme in sacro quid est res tm̄ qd signuz tm̄ ꝛ quid res ꝛ signū li.iiij.di.xxiij.6.
Unctōnis sacrm vbi probat principaliter institutuz ad curandū morbū corpalem quō sit respondendū li.iiij.dist.xxiij.7.et 8.9.10.
Unctio per quam virtutem sanat morbum corpalez. libro.iiij.di.xxiij.11.
Unctōnis sacrm an instituerit xp̄s vel aliquis eius discipulus li.iiij.di.xxiij.q.ij.b.R.12.et.13.
Unctiōis sacrm vbi pbatur a xp̄o institutū quō sit respondendū li.iiij.dist.xxiij.14.et.15.et.16.
Unctōnis extreme materia que sit libro.iiij.di.xxiij.q. iij.c.R.17. iiij.dist.xxiij.18.
Unctōnis extreme materia quare nō dz eē aqua lib.
Unctōis extreme oleū quare nō debet misceri cū balsamo sicut oleū ꝯfirmatōis li.iiij.di.xxiij.19.
Unctōnis materia quare indiget cōsecratōe et eucharistia non li.iiij.di.xxiij.20.
Unctio nō pōt fieri in oleo nō consecrato qz ibi deest sanctificatio et significatio li.iiij.di.xxiij.21.
Unctōnis oleū an sit sacrm li.iiij.di.xxiij.22.
Unctōis oleū quare nō pñt sacerdotes ꝯsecrare cum tn̄ possint corpus dñi cōficere li.iiij.di.xxiij.23.
Unctōnis sacrāmēti forma verbalis an sit de sacri essentia libro.iiij.di.xxiij.q.iiij.d.R.24.
Unctōnis in sacro quare est orō magis de essentia ꝙ in alijs li.iiij.di.xxiij.25.et.26.
Unctionis sacramenti formam vbi ponit scriptura libro.iiij.dist.xxiij.27.
Unctōnis sacramenti forma quō est eadem et diuersa libro.iiij.dist.xxiij.28.
Unctōis sacri forma quare est p verbū deprecatiuuz cū alioꝝ sit p verbū indicatiuū li.iiij.di.xxiij.29.
Unctōnis in sacramento quare optz aliquid orateni9 exprimi libro.iiij.dist.xxiij.30.
Unctionis sacramentū quis debet administrare libro iiij.dist.xxiij.q.j.c.R°.31.
Unctōnis sacrm quare dat a sacerdotib9 et nō sacrm confirmatōis li.iiij.di.xxiij.32.et.33.ꝛ.34.
Unctōnis sacrm quare per laicum administrari non potest li.iiij.dist.xxiij.36.
Unctōnis sacramentū dare non spectat ad viros sanctos libro.iiij.dist.xxiij.37.
Unctōis sacrm cui debeat dari li.iiij.di.xxiij.q.ij.f.R. 38.
Unctio an fieri debeat infirmis mēte vel hōe libro.iiij.di.xxiij.39.
Unctio quare non debet dari intrantibus iustū bellū libro.iiij.dist.xxiij.40.
Unctio quare non debet dari infantib9 vel stultis lib. iiij.dist.xxiij.41.
Unctionis in forma qualit tenet h nomē ꝙs.et ex h habet ꝙ nō oēs dñt inungi li.iiij.di.xxiij.42.
Unctio in quo loco dz fieri li.iiij.di.xxiij.q.iij.g.R.43
Unctio quare non dz fieri in toto corpore li.iiij.disti. xxiij.44.et.45.
Unctio quare non est facienda in solo corde libro.iiij distin.xxiij.46.
Unctio extrema quare non debet fieri solū in fronte. libro.iiij.di.xxiij.47.
Unctio ꝙuis fiat in pluribus ptibus corpis tn̄ ppter hoc non sunt plura sacra li.iiij.di.xxiij.48.
Ungi quō dñt mutilati mēbris deputatis ad hoc sacramentum li.iiij.dist.xxiij.49.
Unctio quare non fit in membris genitalibus lib.iiij. distin.xxiij.50. xxiij.q.iiij.b.
Unctionis sacramentum an debeat iterari li.iiij.dist.
Unctio potest iterari absqz sacramenti contumelia libro.iiij.dist.xxiij.51.
Unctio extrema quare iteratur ꝛ vnctio confirmationis non li.iiij.dist.xxiij.52.
Unctio potest iterari ꝙuis dicatur extrema libro.iiij. distin.xxiij.53.
Unctio an debeat a capite incipi vel pfici si sacerdos incipit inungere et deficiat li.iiij.dist.xxiij.54.
Unctio an debeat iterari in longis infirmitatibus libro.iiij.dist.xxiij.55
Unctio extrema distinguit ab vnctōne que fit in baptismate et in cōfirmatōne li.iiij.di.xxiij.a.
Unctionis sacramentū a quo ppter qd et in [illegible] materia est institutū libro.iiij.dist.xxiij.b.
Unctōis sacramentū an sit iterandū li.iiij.di.xxiij. c.d.
Unguit reges ꝛ principes et quare libro.iiij. distin.xxiij.77.

Ungentū

Ungentum suauitatis spūalis quid requirit ꝛ qs potuit conficere libro.iiij.in plogo.5.

Undiqz.

Undiqz dupliciter distribuit ꝛ pro quo distribuat in diffinitōne virtutis cū dr.virtus est equalitas vite vndiqz rōne consentiens li.iij.di.xxxiij.17.

Unio Unire Unit9

Unio vbi habet locū vide p regulā li.j.di.iiij.19.
Unio est duplex et sm quē modū.ss.vnit9 est columbe. libro.j.dist.xvj.23.
Unio.ss.cum formis in quibus apparuit vnde veniebat libro.j.dist.xvj.24
Unio rerū fit tripliciter ꝛ sm quē modū miscent res que vniuntur li.j.di.xxxvij.10.
Unio vel vnitio virtutis que facit ad eius magnitudinē attendit dupliciter li.j.di.xxxvij.12.
Unita insepabiliter vbicūqz est vnū et alterū habz substantiā li.j.dist.xxxvij.19.et li.iij.di.xxij.17.
Uniri corpi non est propriū creature rōnalis sed tm̄ vniri corpi humano li.ij.di.j.76.
Uniri an potuerit diuina natura cū humana libro.iij distin.j.q.j.a.R.8.
Uniri diuinam naturam humane in vnitate persone quid sit libro.iij.distin.j.9.

Unitas

Unus

Uniuersale

Uniuersum

Uniuocū

Uocatio

Uolūtas

Votum Vouere Vouens

xpianus

xpūs

zelus

Tabule sup textū sententiarꝝ cū Bonauētura finis. Inquam sparsim viciola quedā adnotaui in Bonauētura ꝛ Lombardo suis locis emendanda. Vereor etiā in tabule articulis quedā emersura: q̄ possunt a rigido cēsore haud iniuria culpari. s̄ ad vtrūqꝫ si non defendendi arma saltē excusandi p̄sidia parabit auctoritas: q̄ diuinā asserit cōditiōem nō hūanā in nullo penitꝰ errare: p̄sertim vbi euoluit ꝓfundissima de sūmis rebꝰ doctrina. Nec vlla pōt arbitratu meo vnq̄ euolui ꝓfundior ea q̄ in sententiarꝝ libris ꝛ eius libri cōmentarijs tradit: ita vt non imerito possim dicere ad Bonauēturam illud Jone. Proiecisti me in ꝓfundū in corde maris. Et ad lombardū illud Eccl's. Alta ꝓfunditas: quis inueniet eam Ergo vbi vel Bonauēturā: vel Lombardū: vel enixū ex vtroqꝫ repertorij fetū videris sub erroris onere iacētē: oro velis (vt in Exodo p̄cipit dn̄s de odientis iumēto) mihi offices lrārꝝ peritos amanti: esse in castigādo subleuādi coadiutor. potest cū vel incuria: vel alia forte causa erratum ꝛ sine libri deformitate: ꝛ sine grandi legētis conatu instaurari.

Sequūtur varij articuli

erronei omnium pene facultatum: in anglia et parisius studiose et auctoritatiue cōdemnati cum reuocationibus eorundem.

Prefatio.

Uniuersis p̄sentes litteras inspecturis. Stephanꝰ permissione diuina Parisiensis ecclesie minister indignus Salutē in filio virginis gloriose. Magnarꝝ ⁊ p̄sonarꝝ grauiū crebra zeloq; fidei accensa insinuauit relatio. q̄ nōnulli Parisius studentes in artibus ꝓprie facultatis limites trāscendētes: quosdā manifestos et execrabiles errores: imo potius vanitates ⁊ insanias in rotulo seu cedulis his annexo seu ānexis cōtentos: quasi dubitabiles in scholis tractare ⁊ disputare presumunt: nō attēdentes illud Grego. Qui sapiēter loqui nititꝛ: magnope metuat ne eius eloquio audientiū vnitas cōfundatꝛ. p̄sertim cum errores p̄dictos gentilium scripturis muniūt: quos ꝓh pudor ad suā impericiaꝫ asserūt: sic cogentes ve eis nesciāt respōdere. Ne autē qḋ sic innuūt asserere videantꝛ: responsiōes ita palliāt qḋ dum putāt vitare scillā: incidunt in caribdim. Dicunt eñ ea esse vera ⁊ vera s̄m p̄hiam: sed nō s̄m fidē catholicā. quasi sint due veritates cōtrarie: ⁊ q̄si cōtra veritateꝫ sacre scripture sit veritas in dictis gentilium dānatoꝝ: de quibus scriptum est. Perdam sapientiaꝫ sapientū. qꝛ vera sapientia perdet falsā sapientiā. Utinam tales attenderent dictū sapientis seu cōsilium dicentis. Si tibi est intellectus: responde p̄rimo tuo. sin autem: sit manus tua super os tuū: ne capiaris in verbo indisciplinato ⁊ cōfundaris. Ne igitur incauta locutio trahat simplices in erroreꝫ: nos tā doctoꝝ sacre theologie q̄ alioꝝ cōmunicato cōsilio districte talia fieri: ⁊ cōsimilia ꝓhibemꝰ: et [illegible] totaliter cōdemnamus. excōmunicātes oēs illos qui dictos errores dogmatizauerint: vel aliquem de eisdem dogmatizare aut defendere seu sustinere p̄sumpserint quoq̄modo. ⁊ audientes eorū: nisi infra septem dies nobis vel cācellario Parisiensi duxerint reuelādum: nihilominꝰ ꝓcessuri [illegible] penas cōtra eos pro q̄litate culpe ꝓut ius dictauerit infligendas. Librum etiā de amore siue de deo amoris: qui incipit. Cogit me multum ⁊c. ⁊ sic terminatur Caue igitꝛ galtere amoris exercere mandata ⁊c. Item etiā librū geomātie: qui sic incipit. Estimauerunt indi. ⁊c. ⁊ sic terminatꝛ. Ratiocinare igitur super eā ⁊ sic inuenies ⁊c. Item libros ⁊ rotulos ⁊ quaternos nigromāticos: aut cōtinentes experimēta sortilegioꝝ: inuocationes demonū seu cōiurationes in periculū animarum: seu in quibus de talibꝰ ⁊ similibus fidei orthodoxe ⁊ bonis moribꝰ aut operibus euidenter aduersantibus tractatur. per eādem sententiā nostrā cōdemnamus. et oēs qui dictos rotulos: libros: ⁊ quaternos dogmatizauerint ⁊ audierint: nisi infra septeꝫ dies nobis vel cancellario Parisiensi reuelauerint: eo modo quo superiꝰ est exp̄ssuꝫ. In his scriptis sententiā excōmunicatiōis ferentes: ad alias penas prout grauitas culpe exegerit nihilominus processuri. Datum Anno domini Millesimo ducētesimo septuagesimo septimo. die dominica qua cantatur Letare hierusaleꝫ in ecclesia Parisiensi.

Collectio erroꝝ ī anglia

⁊ parisius cōdemnātoꝝ: qui sic per capitula distinguūtur. Et primo de erroribus cōdemnatis in anglia.

Isti sunt errores cōdem

nati a fratre Roberto kilunardbi archiepiscopo Cantuariensi de consensu omniū magistrorū: tam regentium q̄ non regentiuꝫ apud oxoniam die Iouis. xx. ante festum sancti Cūberti in quadragesima. Anno domini. M. cclxxvj.

Errores in grāmatica Capitulū. j.

Ego currit. tu currit. Currit et curro: eque sunt perfecte ⁊ congrue.

Item currens et ego Item eque sunt cognitue Sortis legere. forti legere: sicut fortem legere. Itē q̄ verbum manens verbū potest priuari oībus suis accidentibus. Itē q̄ nullū nomē est tertie psone.

Errores in logica. Capitulū. ij.

Qd cōtraria possunt simul esse vera in aliq̄ materia. Itē q̄ sylogismus peccās in materia nō est sylogismus Item q nō est suppositio in ppositōe magis p supposito q̄ p significato. Et ideo idem est dicere Cuiuslibet hoīs asin⁹ currit: et asin⁹ cuiuslibet hoīs currit. Item q̄ hoīs asinus currit. Itē q̄ aīal est oīs homo. Itē q̄ signū non distribuit subiectū in ppatōe ad p̄dicatū. Item q̄ veritas cū necessitate tm̄ est cū cōstātia subiecti. Item q̄ nō est ponere demonstratiōnē sine rebus entibus. Itē q̄ oīs ppositio de futuro vera est necessaria Item q̄ termin⁹ cum verbo de p̄senti distribuit pro oībus differētijs tēpoꝝ. Itē q̄ ex negatiua de p̄dicato finito sequit̄ affirmatiua de p̄dicato infinito sine cōstātia subiecti.

Errores in nālī phīa. Capitulū. iij.

Quotquot sunt composita: tot sunt oīno principia prima. Itē q̄ forma nō corrūpitur in pure nihil. Itē q̄ nulla potentia actiua est in materia. Item q̄ priuatio est pure nihil: et est in corpibus supcelestibus sicut in his inferiorib⁹ Item q̄ ꝯuersiua est generatio animaliū sicut elementoꝝ. Item q̄ vegetatiua: sensitiua: et intellectiua sunt simul tpe in embrione. Itē q̄ intellectiua introducta corpi corrūpit̄ vegetatiua et sensitiua. Item q̄ substātia prima nō est composita neq̄ simplex. vel vegetatiua substantia prima simplex non est cōposita neq̄ simplex. Item q̄ temp⁹ nō est in p̄dicamēto quātitatis Item q̄ nō est inuentū ab Aristotile q̄ intellectiua manet post sepatōem. Itē quādo incōpletuz fit completū diuersificat essentiam Sed quādo incompletū sit sub completo esse non diuersificat essentiā. Item q̄ vegetatiua: sensitiua: et intellectiua sunt vna forma simplex Item q̄ corp⁹ viuum est equiuoce corpus: et corpus mortuuz ꝫm quid corpus. Item q̄ materia et forma non distinguūtur p essentiā. Item q̄ causa prima est ordinabilis in genere: tn̄ est extra genus. Item q̄ quādo intellectiua vnitur materie prime: ita q̄ corrūpitur illud quod pcessit vsq̄ ad materiā primā.

Qui sustinet: docet: defendit ex intentōe aliqd istorum p̄dictoꝝ: si sit magister ab officio magisterij deponatur ex cōmuni cōsilio. si sit baccalari⁹ non pmoueatur ad magisteriū: ꝫ ab vniuersitate expellat̄.

Capitulum. iiij.

Isti sunt errores detestabiles

cōtra catholicā veritatem repti in quibusdaz scriptis. Quos quicq̄ dogmatizauerit vel defenderit: a venerabili patre Guillermo Parisiensi episcopo cōuocato cōsilio omniū magistrorum tunc Parisius degentium vinculo anathematis est innodatus. Et ideo eos cauere debent omnes pfessores fidei catholice.

Primus est diuina essentia in se nec ab angelo: nec ab homine videatur vel videbitur. Cōtra quod firmiter credendum est q̄ in sua essentia vel substantia vel natura videbitur [illegible] omnibus glorificatis. Secundus error est q̄ licet diuina essentia eadem sit in patre et filio et spiritusancto: tamen vt hec essentia est in ratione forme vna ē in p̄re et filio: licet non vna in spiritusācto et in his: et tamen forma idem est q̄ diuina essentia Contra quod firmiter credendum est q̄ vna est essentia substātialis vel natura in p̄re filio et spūsancto: et eadem essentia in ratione forme. Tertius est q̄ spiritussanctus put est amor et non nexus non pcedit a filio: sed tm̄ a patre. Contra quod asserenduz est q̄ spiritussanctus put est amor et nexus procedit ab vtroq̄ Quartus est q̄ multe veritates fuerunt ab eterno que non sunt ip̄e deus. Contra quod asserendum est.

Quintus est primuz nūc vel principium et creatio passio non sunt creator vel creatura. Contra quod credendum est q̄ principium est creator et creatio: passio est creatura. Sextus q̄ angelus malus in primo instanti sue creationis fuit malus: et nunq̄ fuit non malus. Contra quod tenenduz est q̄ aliquando fuit bonus. Septimus est q̄ nec anime glorificate nec corpora gloriosa vel glorificata erunt in celo empireo [illegible] angelis: sed in celo aqueo vel cristallino: quod est sup firmamentum. quod etiam dicere p̄sumūt de beata virgine. Contra quod credenduz est q̄ idem est locus sanctoꝝ angeloꝝ et beatarum animarum: scilicet celū empireū. et q̄ idē erit corpoꝝ glorificatoꝝ hūanoꝝ et similiter idem est locus spiritualis hominū beatoꝝ et sanctoꝝ angelorum Octauus q̄ angelus in eodē instanti pote st esse in diuersis locis: et est vbiq̄ si velit esse vbiq̄. Contra quod credenduz est. Nonus est q̄ habet meliora naturalia: de necessitate habebit maiorem gratiam et gloriam. Contra quod asserendū est

Decimus est q̄ diabolus nunq̄ habuit vnde posset stare. nec etiam adam in statu innocentie. Contra quod dicendū est q̄ diabolus et adam habuerunt vnde possent stare: licet non vnde possent pficere.

Assertiōes opposite erroꝝ⁹.

Firmiter credendum est et nulla tenus dubitādum q̄ deus in sua substātia essentia vel natura videbitur ab angelis sanctis et animab⁹ glorificatis. Item q̄ vna est essentia substantialis vel natura in patre et filio et spiritusancto. et eadem essentia in ratione forme in patre et filio et spiritusancto.

Item q̄ spiritussanctus prout est sanctus et amor pcedit ab vtroq̄: scz p̄re et filio. Item q̄ vna sola veritas fuit ab eterno: que est deus. et q̄ nulla veritas fuit ab eterno que non sit illa veritas. Itē q̄ primū nūc et creatio passio est creatura Itē q̄ mal⁹ angel⁹ aliquādo fuit bonus et non malus: et post peccādo factus est malus Item q̄ idem est locus corporis: scilicet empireū celum sanctoꝝ angeloꝝ et beatarum animarū. et idem erit corporū humanoꝝ glorificatorum: et similiter idem est locus spiritualis sanctorum angeloꝝ et hominū bonorum Item q̄ angelus est in loco per distinctiōes. ita q̄ si est hic: non est ibi in eodem instanti. impossibile est enim eum in eodem instanti esse vbiq̄ cum hoc sit pprium dei. Item q̄ ꝫm q̄ p̄ordinatū est et predestinatuz a deo dabitur gratia et gloria. Item q̄ malus angelus et adam habuerūt vnde possent stare: et si non possent proficere. Item eodem anno dominica qua cantabat̄ Letare hierusalem. M. cclxx Guilhelmus postmodū Constātiensis episcopus in sermone beati Johannis baptiste in domo minorum Parisius p̄dicauit. q̄ liberz arbitriū hz potentiam naturalem ad recipienduz gratiam non effectiuam aliquo modo: quod falsum est. quia nolens non recipit eam. Secundo q̄ quidam natus nunq̄ fuit in gratia: sed semper hysmael aut iudas fuit et nūq̄ iohānes: quod est contra fidem. Baptizati enī habent gratiam. De qua rep̄hensus publice in cōsequēti die apostolorum petri et pauli publice retractauit.

Pax ⁊ gr̃a om̃ib⁹ asserẽtib⁹ hanc veritatẽ. Data fuit hec sentẽtia Parisi⁹. Anno dñi M.ccxl. In octaua Ep̃hie.

Capitulum.v.

Isti sunt errores cõdemnati

⁊ excõmunicati cum omnibus qui eos sciẽter docuerint vel asseruerint a domino Stephano Parisiẽsi episcopo. Anno domini. M.cclxx. die mercurij ante festum beati Nicolai hyemalis. Primus articulus est ꝙ intellectus omniũ hominũ est vnus ⁊ idem numero. Secundus est ꝙ illa est falsa vel impropria: homo intelligit. Tertius est voluntas hominis ex necessitate vult ⁊ eligit. Quartus est ꝙ omnia que in inferioribus agũtur subsunt necessitati corporum celestiũ. Quintus ꝙ mundus est eternus.
Sextus ꝙ nunq̃ fuit primus homo. Septim⁹ ꝙ anima que est forma hominis scd̃m ꝙ homo corrũpitur corrupto corpore. Octauus ꝙ anima sepata post mortem non patitur ab igne corporeo. Non⁹ liberum arbitrium est potentia passiua non actiua. et ꝙ necessitate mouetur ab appetibili. Decimus ꝙ deus nõ cognoscit singula. Undecimus ꝙ deus nõ cognoscit aliud a se. Duodecimus ꝙ humani act⁹ non regũtur ꝓuidentia diuina. Tredecimus ꝙ deus non potest dare imortalitatem vel incorruptibilitatem rei corruptibili vel mortali.

Capitulum.vj.

Isti articuli qui sequũtur

cõdemnati sunt a domino Stephano Parisiensi episcopo de consilio magistrorũ theologie Anno domini. M.cclxxvj. die dñica qua cãtatur Letare hierusalem in ecclesia Parisiẽsi. Ubi excõmunicauit in scriptis om̃es illos qui eos docuerint vel defenderint. Et primo ordinãtur illi qui sunt de deo. Primus ꝙ deus non est trinus et vnus: quoniam trinitas non stat stat cum summa simplicitate. Ubi enim est pluralitas realis: ibi necessario est additio ⁊ cõpositio. exemplũ de aceruo lapidum. Item ꝙ deus non potest generare sibi similem. quod enim generatur ab aliquo habet principiũ aliquod a quo dependet. Et ꝙ in deo generare non est signum perfectionis. Item ꝙ deus non cognoscit alia a se. Item ꝙ deus nõ potest da[illegible] perpetuitatem rei transmutabili vel corruptibili vt est corpus humanũ. Item ꝙ deus siue prima causa non posset producere effectum sibi equalẽ: nisi temperaret suam potentiam. Item ꝙ deus non posset facere plures animas in numero Item ꝙ de⁹ nunq̃ plus creauit intelligentiã q̃ʒ modo creauit. Iteʒ ꝙ deus est infinite virtutis in duratione non in actione. Talis enim infinitas non est nisi in corpore finito si esset. Et ꝙ prima causa nõ posset plures mundos facere. Item ꝙ sine agente proprio vt patre et sole a deo non posset fieri homo. Item ꝙ deum in hac vita mortali possumus intelligere per essentiam.
Item ꝙ deus non potuit fecisse primã materiam: nisi mediante corpore celesti. Item ꝙ a vluntate antiqua non potest nouum procedere absq̃ transmutatione ꝑcedente. Item ꝙ causa prima non habet cognitionem aut scientiam futurorum cõtingentium. Primo quia futura contingentia non sunt entia. Secundo quia futura cõtingentia sunt particularia. Deus autem cognoscit virtute intellectiua que nõ potest cognoscere particulare. Unde si non esset sensus forte intellectus non distingueret inter sortem ⁊ platonem licet distingueret inter hominem ⁊ asinum. Tertio ꝓpter ordinem cause ad causatum. ꝑscientia enim diuina est necessaria causa prescitorum. Quarta ratio est ordo scientie ad scitum. q̃uis enim sciẽtia non sit causa fati. ex quo tamẽ scitur: determinatur ad alterã partem contradictiõis. et hoc multo magis in scientia diuina q̃ʒ in scientia nostra. Item ꝙ primum principium non potest esse sine diuersorum factorum hic inferius nisi mediantibus alijs causis: eo ꝙ nullum trãsmutans diuersimode transmutat nisi transmutatum.
Item ꝙ ab vno primo agente non potest esse multitudo effectuum. Item ꝙ primũ principium nõ est causa propria eternorũ: nisi metaphorice. i. quia cõseruat ea. quia nisi esset: ea non essent. Item ꝙ sicut ex materia non potest aliquid fieri ex agẽte: ita nec ex agente potest aliquid fieri sine materia. Et ꝙ deus non est causa efficiens: nisi respectu eius qđ habet esse in potentia materie. Item ꝙ entia declinant ab [illegible]dine cause prime in se considerate: licet non in ordine ad reliquas causas agentes in vniuerso. Hoc est error quia essentialior ⁊ insepabilior est ordo entiũ ad causam primam q̃ ad causas inferiores. Item ꝙ deus non potest esse causa noui facti: nec potest aliquid de nouo producere. Item ꝙ deus non potest mouere celũ motu recto. Et est ratio. quia tunc relinqueret vacuum. Item deus non potest irregulariter id est alio modo q̃ mouet mouere aliquid. quia in eo non est diuersitas voluntatis. Itẽ ꝙ deus est eternus in agendo ⁊ mouendo sicut in essendo: alioq̃n ab alio determinaret̃ quod esset prius illo. Item illud quod de se determinatur vt deus: aut semper agit aut nunq̃. Et ꝙ multa sunt eterna. Item ꝙ deum necesse est facere quicquid imediate fit ab ipso. Error. siue intelligatur de necessitate coactionis quia tollit libertatem arbitrij: siue de necessitate immutabilitatis q̃a ponit possibilitatem aliter faciendi. Iteʒ ꝙ primum principium non potest imediate producere generabilia. q̃a sunt effectus noui. Effectus autẽ nouus exigit causam imediatam que potest aliter se habere.
Item ꝙ primum principium non potest aliud a se producere. quia omnis differentia que est inter agens et factum est per naturam. Item ꝙ deus non potest imediate cognoscere cõtingentia nisi per aliã causam particularem et proximam. Item ꝙ si omnes cause fuerint aliquando in quiete: necesse est deum ponere mobilem. Item ꝙ deus est prima et necessaria causa prime intelligentie: qua posita ponitur effectus. ⁊ sunt simul duratione. Item ꝙ deus non est necessaria causa motus corporum superiorũ: et coniunctionis et diuisionis cõtingentis in stellis. Iteʒ ꝙ ad hoc ꝙ effectus om̃es sint necessarij respectu cause prime non sufficit ꝙ ipsa causa prima [illegible] impedibilis: sed exigitur ꝙ cause medie non sint impedibiles. Error. quia tunc deus non posset facere aliquem effectum nouũ sine causis posterioribus. Item ꝙ deus possit agere ꝯ̃ria: hoc est mediante corpore celesti quod est diuersum in vbi. Item ꝙ deus est infinitus virtute. non quia faciat aliquid de nihilo: sed quia cõmunicat motum infinitum. Item ꝙ deus non potest in effectum cause secundarie sine ipsa causa secundaria. Error. Item ꝙ effectus imediatus a pri

mo debet esse vnus tm̄: ⁊ simillimus primo. Item ꝙ deus vel intelligentia non infundit scientiã anime humane in somno: nisi mediante corpore celesti.

Item ꝙ plures sunt motores primi celi. Error.

Item ꝙ primum immobile simpliciter non mouet nisi mediante aliquo motu. Et ꝙ tale mouens immobile est pars moti ex se. Item ꝙ potentia actiua que potest esse sine operatiõe ⁊ permixta potentie passiue. Error si intelligatur de quacunq; operatione.

Item ꝙ deus non potest indiuidua multiplicare sub vna specie sine materia. Item ꝙ forma quam oportet fieri ⁊ esse in materia non potest agi [illegible] illo ꝙ non agit ex materia. Item ꝙ deus non potest facere accidens esse sine subiecto: nec plures dimensiones simul esse. Item ꝙ impossibile simpliciter non potest fieri a deo vel ab ag̃te. Error. si intelligatur de impossibili scd̃m numerum vel naturam. Item ꝙ alius est intellectus in ratione scd̃m ꝙ deus intelligit se ⁊ alia. Error. quia licet sit alia ratio intelligendi: non tamen alijs intellectus scd̃m rationem.

Item ꝙ prima causa est causã omnium entium remotissima. Error. si intelligatur cum precisione: ita scilicet ꝙ non ꝓpinquissima est. Item ꝙ aliqua possunt casualiẽ euenire respectu prime cause. ⁊ ꝙ falsũ ẽ omnia esse p̃ordinata a prima causa. quia tunc euenirent de necessitate. Item ꝙ in causis efficientibus causa secunda habet actionẽ quam non accepit a causa prima. Item ꝙ in causis efficientibus cessante causa prima non cessat secunda ab operatione sua: dũ tamen secunda operetur scd̃m materiam suam.

Item ꝙ de deo non potest cognosci: nisi quia est sine ipsum esse. Item ꝙ deum esse ens per se positiue non est intelligibile: sed priuatiue est ens aut per se intelligibile.

Capitulum. vij.

Errores de angelo vel intelligentia.

Item ꝙ omnia separa[illegible] coeterna sunt primo principio.

Item ꝙ intelligẽtie superiores creant animas rationales sine motu celi. intelligentie autem inferiores creant vegetatiuam sensitiuam motu celi mediante.

Item ꝙ intelligentia: angelus: vel anima separata nusꝗ̃ est. Item ꝙ substantie separate eo ꝙ habent vnum appetitum non mutantur in opere aut operatione. Item ꝙ intelligentie siue substãtie separate quas dicunt esse eternas non habent proprie causam efficientem: sed metaphorice. quia habent causam conseruantem in esse: sed non sunt facte de nouo. quia sic essent transmutabiles. Item ꝙ in substantijs separatis nulla est possibilis transmutatio. nec sunt in potentia ad aliquam mutationem: aut ad aliud. quia eterne sunt ⁊ immunes a materia.

Item ꝙ substantie separate que non habent materiam per quam plus sint in potentia ꝗ̃ in actu: ⁊ sunt a causa semper eodẽ modo se habente. ideo sunt eterne. Item ꝙ substanite separate per suum intellectum causant res ad extra.

Item ꝙ intelligentia motrix celi influit in animaz rationalem sicut corpus celi influit in corpus humanum. Item ꝙ angelus non potest in actus oppositos immediate: sed in actus mediatos: ⁊ hoc mediante alio: vt orbe sole vel celo.

Item ꝙ angelus nihil intelligit de nouo.

Item ꝙ si esset aliquã substãtia separata que non moueret aliquod corpus in hoc mundo sensibili non clauderetur in vniuerso.

Item ꝙ substantie sempiterne separate a materia heñt bonum quod est eis possibile cum producuntur. nec desiderant aliquid quo carent.

Item ꝙ substantie separate sunt sua essentia. quia in eis idem est quod est: ⁊ per hoc quod est.

Item ꝙ omne quod non habet materiam est eternum. quia quod non est factum per transmutationez materie prius non fuit. ergo eternum.

Item quia intelligentie non habent materiam: deus non posset plures res eiusdem speciei facere. Et ꝙ materia non est in angelis contra fratrez Thomã.

Item ꝙ intelligentie superiores nõ sunt causa alicuius nouitatis in inferioribus. Et ꝙ superiores inferioribus sunt causa eterne cognitionis.

Item ꝙ intelligentia perficitur a deo in eternitate. quia scd̃m se totum immutabilis est. anima autem celi non.

Item ꝙ intelligentia inferior recipit esse a deo per intelligentias medias.

Item ꝙ scientia intelligentie non differt a substantia intelligẽtie. ibi enim non est diuersitas intellecti ab intellectibilitate: nec diuersitas intellectorũ.

Item ꝙ substantie separate sunt actu infinite. infinitas enim non est impossibilis: nisi in rebus materialibus. Item ꝙ intelligentie superiores imprimũt in inferioribus. sicut anima vna intellectiua imprimit in aliam ⁊ in animam sensitiuam: ⁊ per talem impressionem incantator aliquis proijcit camelum in foueã solo visu.

Item ꝙ intelligentia cum sit plena formis imprimit alias formas in materia per corpora celestia tanꝗ̃ per instrumenta.

Item ꝙ substantie separate sunt alicubi per operationem: ⁊ non possunt moueri ab extremo in extremum: nec in medium: nisi quia possunt velle operari aut in medio: aut in extremis. Error. si intelligatur sine operatione substantiaz non esse in loco: nec transire de loco in locum.

Item ꝙ intelligẽtia sola voluntate mouet celũ.

Item substantie separate nusꝗ̃ sunt scd̃m substãtiam. Error. si intelligatur ita ꝙ substãtia sit res essendi in loco veruz est ꝙ nusꝗ̃ sunt scd̃m substantiã.

Capitulũ. viij.

Errores de anima ⁊ intellectu.

Item ꝙ intellectus nõ est forma corporis: nisi sicut nauta nauis. nec ꝑfectio essentialis hominis.

Item ꝙ intellectus quãdo vult induit corp⁹: quãdo non vult non induit.

Item ꝙ ex sensitiuo ⁊ intellectiuo non sit vnũ per essentiam: nisi sicut ex intelligentia ⁊ orbe: hoc est vnũ per oppositionem. Item ꝙ intellectus humanus est eternus. quia est a causa semper eodez modo se habente. Et quoniam non habet materiam per quã prius est in potentia ꝗ̃ in actu.

Item ꝙ anima sepata nullo modo patiẽ ab igne.

Item ꝙ intellectus est vnus numero omniũ: licet oĩno sepetur a corpore hoc: non tamẽ ab omni.

Item ꝙ intellectus hominis corrupti non habet scientiam eorum que habuit.

Item ꝙ anima humana nullo modo est mobilis ſm locum nec per se nec per accidens. et si ponat̃ alicubi ſm substantiam suam nunq̃ mouebit̃ de vbi et vbi. Item ꝙ scientia anime est eterna. et ꝙ intellectus agens ⁊ possibilis sunt eterni. Item ꝙ motus celi sunt propter animam intellectiua3 ⁊ ꝙ anima intellectiua sui intellectus non potest educi nisi mediante corpore. Item ꝙ nulla forma ab extrinseco veniens potest facere vnum cum materia. ꝙ cū separabile est cum eo quod est corruptibile vnum nō facit.

Item anima separata non est alterabilis ſm philosophiam licet ſm fidem alteretur. Itē ꝙ anima rōnalis quando recedit ab animali adhuc remanet animal viuum. Item ꝙ anima intellectiua cognoscendo se. cognoscit omnia alia. species eñ omniū rerū sibi sunt concreate. sed hoc cognoscere non debetur intellectui nostro. vt noster est. sed ſm ꝙ intellectus est agens error est. Item ꝙ anima est inseparabilis a corpore et ad corruptiōnem armonie corporalis corrumpitur anima. Item ꝙ scientia magistri [illegible] discipuli est vna et eadem numero ⁊ ratio est. quia intellectus vnus est. quia forma nō multiplicatur nisi quia educitur de potentie materie. Item ꝙ intellectus agēs non copulatur nostro possibili ⁊ ꝙ intellectus possibilis non vnitur nobis ſm substantiā. et si vniret̃ vt forma nobiscum esset inseparabilis.

Item ꝙ operatō intellectus non vniti copulat̃ corpori. ita ꝙ operatio est rei nō habētis formā qua operetur. Error est. quia ponit ꝙ intellectus nō sit forma hominis. Item ꝙ nihil potest sciri ab intellectu p⁹ eius separatōnem Ite3 ꝙ intellectus qui est postrema hominis perfectio est penitus abstractus. Uel ꝙ intellectus vltima vel est postrema operatio hoīs. ⁊ ē totaliter abstractus. Item ꝙ intellectus possibilis est inseparabilis a corpore simpliciter q̃tum ad hunc actum qui est specierum receptio. ⁊ q̃tum ad iudiciū quod fit per simplicem speciērū acceptōne3 vel intelligibilium compositōnem. Error. si intelligatur de receptōne omnimoda. Item ꝙ intellectus agens ē quedam substantia separata superior an intellectum possibilem. ⁊ ꝙ ſm substantiam potentiam et operationem est separatus a corpore. nec ē forma corporis humani. Item ꝙ inconueniens est ponere aliquos intellectus nobiliores alijs. quia cum illa diuersitas nō possit esse a parte corporū oportet ꝙ sit a parte intelligentiaru3 [illegible] sic anime nobiles et ignobiles essent necessario diuersarum specierum sicut intelligentie. Error. quia sic anima xpi non esset nobilior anima iude.

Item ꝙ intellectus speculatiuus simpliciter ē eternus ⁊ incorruptibilis respectu vero hui⁹ hominis corrumpitur corruptis fantasmatibus in eo.

Item ꝙ intellectus possibilis nihil est in actu ante q̃ intelligat. quia in natura intelligibili esse aliquid in actu est esse actu intelligens. Item ꝙ ex intelligente et intellecto [illegible] vna substantia eo ꝙ intellect⁹ sit ipsa res intellecta formaliter. Item ꝙ nos peius vl' melius intelligim⁹ hoc ꝑuenit ex intellecto passiuo que3 dicunt esse potentiam sensitiuam. Error est. quia hoc ponit vnum intellectum in omnibus. aut equalitate3 in omnibus animalibus.

Item ꝙ intellectus non potest transire de corpore in corpus. ita ꝙ successiue sit motor diuersoru3 corporum. Item ꝙ intellectus noster per sua naturalia potest pertingere ad cognoscendu3 essentia in prime cause. Hoc male sonat et est error [illegible] intelligatur d̾ cognitione immediata.

Item ꝙ anima nunq̃ moueretur nisi corpus moueretur. sicut graue vel leue nunq̃ moueretur nisi aer moueretur.

Errores de voluntate siue libero arbitrio.
Capl'm. ix.

Item ꝙ de sua natura non est determinatum ad esse vel non esse. non determinatur nisi per aliquod quod est necessarium respectu sui. Error. Item ꝙ voluntas manente passiōe et scientia. in particulari et in actu nō potest agere cōtra eam. Item si ratio recta et voluntas recta. Error est. quia est contra glosam Augusti. super illō ps̃. Concupiuit anima mea desiderare ⁊c̃. Et quia ſm h̃ ad rectitudinem voluntatis gratia non esset necessaria sed solum scientia. quod fuit error pelagij.

Item ꝙ voluntate existenti in tali dispositōne in q̃ nata est moueri. ⁊ mouente sic disposito ꝙ natum sit mouere impossibile est voluntatem non velle.

Item ꝙ orbis est causa voluntatis medici vt sanet

Item ꝙ voluntas ⁊ intellectus non mouentur in actu per se sed per causam sempiternam scilicet ꝑ corpora celestia.

Item ꝙ appetitus cessantibus impedimentis necessario mouetur ab appetibili. Error est de intellectiuo. Itē ꝙ voluntas ſm se est indeterminata ad opposita sicut materia. determinatur autem ab appetibili sicut materia ab agente.

Item ꝙ homo agens ex passione coacte agit.

Item ꝙ post conclusionem factam de aliquo faciēdo. voluntas non manet libera. ⁊ ꝙ pene non adhibentur a lege nisi ad correctōnem ignorantie ⁊ vt correctio sit alijs principium cognitionis vel generationis. Item ꝙ voluntas hominis necessitatur per suam cognitōnem sicut appetitus bruti.

Item ꝙ nullu3 agens est ad vtrūlibet immo determinatur.

Item ꝙ effectus stellarum super liberum arbitriu3 sunt occulti.

Item ꝙ voluntas nostra subiacet potestati corporum celestium.

Item ꝙ voluntas necessario prosequitur quod firmiter creditum est a rōne. et ꝙ nō potest abstinere ab eo ꝙ ratio dictat. hec autē necessitatio non est coactō. sed natura voluntatis.

Item ꝙ homo in omnibus suis actionibus sequit̃ appetitu3 [illegible] semper maiorem. Error est. nisi intelligatur de maiore et in mouendo.

Item ꝙ non est possibile esse peccatum in potentiis anime superioribus. et ita peccatur passione ⁊ no[illegible] voluntate.

Item ꝙ scientia contrarioru3 solum est causa quare anima rationalis potest in opposita. ⁊ ꝙ potentia simpliciter vna nō potest in opposita nisi per accidēs et ratione alterius.

Item ꝙ anima nihil vult nisi mota ab alio a se vnde istud falsum est. anima seipsa vult. Error si intelligatur mota ab alio. scilicet ab appetibili vel obiecto. ita ꝙ appetibile et obiectum sit tota ratio motus voluntatis ipsius.

Item q̄ duobus bonis propositis. quod fortius ē fortius mouet. Error. nisi quātum est ex pte boni mouentis. Item q̄ omnes motus voluntarij reducuntur ad motorem primū. Error ē nisi intelligat in motorem primum simpliciter non creatum. Et intelligēdo de motu fm substantiam ⁊ non fm deformitatem.

Error de toto coniuncto. i. de toto cōpsito naturali perfecto siue de homine.

Caplm. x.

Itē q̄ homo pro tanto dicitur intelligere pro quanto celum dicitur ex se mouere vel intelligere vel viuere. id est quia agens istas actōnes est ei vnitum vt motor mobili. et non substātialiter. Item q̄ humanitas non est forma rei ſ rationis. Item q̄ forma hominis non est ab extrinseco. sed educitur de potente materie. quia aliter non esset generatio vniuoca Item q̄ homo per nutritionem potest fieri alius numeraliter et indiuidualiter. Item q̄ homo est homo preter animam rationalē

Errores de mundo ⁊ mundi eternitate.

Caplm. xj.

Itē q̄ nihil est eternuz a parte finis quod non sit eternū a parte principij q̄a est contra fidem et Error. Item q̄ redeuntibus corporibus celestibus omnibus in idem punctuz. quod fit in. xxxvj. milibus annorum recubūt idem effectus qui ex modo. Item q̄ non fuit primus homo nec erit vltimus immo semper fuit ⁊ semper erit hominis ex homine generatio.

Item q̄ generatio hominis est circularis eo q̄ forma hominis reddit pluries super eandem partez materie. Item q̄ quia sortes factus est non receptibilis eternitatis et si debet esse eternꝰ necesse est vt transmutetur natura et specie. Item q̄ mundus et eternus q̄tum [illegible] omnes species in eo contentas ⁊ q̄ tēpus eternum et motus et materia agens ⁊ suscipiens quia est a potentia dei infinita et impossibile est innouatōnem esse in affectu sine innouatōne in causa.

Item q̄ nihil esset nouum nisi celum esset variatū respectu materie generabilium.

Item q̄ impossibile est soluere rōnes philosophi d' eternitate mundi nisi dicamus q̄ voluntas primi implicat incompossibilia. Item q̄ duo sunt principia eterna scȝ corpus celi et anima eius.

Itē q̄ tria sunt principia eterna in celestibus. subiectum motus eterni anima corporis celestis. et primum mouens desideratum. Error est. quo ad duo p̄ma. Item q̄ mundus ⁊ eternus. quia omne qd̄ habet naturam per quā possit eē in futuro toto. habȝ naturam per quam potuit esse in toto preterito.

Item q̄ mundus licet sit factus ex nihilo. non tamē est factus de nouo ⁊ q̄uis de non esse exigerit ad esse. non esse non precessit esse duratōne sed natura tm̄.

Item q̄ theologi dicentes q̄ celum quādoq̄ quiescit arguunt ex falsa suppositōne. Et q̄ dicere celuz esse et non moueri [illegible] dicere contradictoria.

Item q̄ infinite precesserunt celi reuolutiōes quas nō fuit impossibile comprehendi a prima causa ſ ab intellectu creato.

Item q̄ elementa sunt eterna. sunt tamen facta de nouo [illegible] dispositōne quam modo habent.

Item q̄ q̄uis generatio hominū possit deficere voluntate primi. tamen non deficiet. quia orbis primus non tm̄ mouet ad generatōnem elementorum ſ etiaȝ hominum. Item q̄ si celum staret ignis in stupam nō ageret. quia nec deus esset.

Itē q̄ celum nunq̄ quiescit quia generatio inferiorum que est finis motus celi cessare nō debet. Alia ratio quia celum suum esset et suā virtutem habet a motore suo. et hoc conseruat celum per suum motum vnde si cessaret a motu cessaret ab esse.

Item q̄ euum et tempus nihil sunt in re sed solum in apprehensione. Item q̄ qui generat mundum fm totum ponit vacuum. Quia locus necessario precedit generatum in loco ⁊ tunc ante mundi generatōnem fuisset locus sine locato quod est vacuum.

Item q̄ elementa prima generatōne sunt facta ex illo chaos. seu sunt eterna.

Item q̄ vniuersum nō potest deficere. quia primū agens habet transmutare materiam eternaliter vicissim. Nunc ad istam formam. nunc ad illam. ⁊ similiter materia nata est transmutari.

Item q̄ tempus est infinitum q̄tum ad vtrūq̄ extremum licet enim impossibile sit infinita esse pertrāsita quorum aliquid fuit pertranseundum. non tamē impossibile est infinita esse pertransita. quorum nullū fuit pertranseundum. Error.

Item q̄ naturalis phus simpliciter debet negare mundi nouitatem. quia innititur causis ⁊ rationibus naturalibus. Fiddis autem potest negare mūdi eternitatem. quia innititur causis supernaturalibus.

Item q̄ ratio philosophi demonstrans motum celi eternuȝ. non est sophistica. Et mirum est q̄ homies profundi hoc non vident.

Item q̄ creatio non est possibilis q̄uis contrariuȝ sit tenendum fm fidem. Item q̄ non est verum q̄ aliquid fiet ex nihilo vel neq̄ factum sit in prima creatione. Item q̄ creatio non debet dici mutatio ad eē. Error si intelligatur de om̄i modo mutatōnis.

Errores de celo ⁊ stellis.

Caplm. xij.

Itē q̄ corpora celestia mouentur a principio intrinseco q̄ est anima. et quod mouetur per animam et per virtutem appetitiuaȝ sicut animal. Sicut enim anima appetēs mouetur ita ⁊ celum. Item q̄ corpora celestia ex [illegible] habent eternitatem sue substantie. sed non eternitatem sui motꝰ.

Item q̄ anima celi est intelligentia. Et orbes celestes vero sunt instrumenta intelligentiarum sicut organa sicut auris ⁊ oculus ē organum virtutis sensitiue. Item q̄ si in aliquo humore virtute stellarum deuenirent ad talem proportionem cuiusmodi portio est in seminibus primorum parentum. Ex illo humore possȝ generari homo. Et q̄ sufficienter possȝ generari ex putrefactōne vel ex putredine.

Item omnium formarum causa effectiua est orbis

Item q̄ natura que est principium motus in corporibus celestibus est intelligentia mouens. Error si intelligatur de natura que est actus vel forma.

Errores de natura generabilium et corruptibilium.

Caplm. xiij.

Item ꝙ forme non recipiunt diuisionem. nisi sm diuisionem materie. Error nisi intelligatur de formis eductis de potentia materie. Item ꝙ forma materialis nõ potest creari.

Item ꝙ nihil debꝫ credi nisi per se notum. vel ꝙ ex per se notis potest determinari vel declarari.

Item ꝙ materia exterior obedit substãtie spirituali. Error si intelligatur simpliciteter et sm omnez modum transmutatõnis. Item ꝙ indiuidua eiusdem speciei vt sortes et plato differunt sola rõne materie ⁊ ꝙ forma humana eadem existente numero in vtroqꝫ non est mirum si idem numero est in diuersis locis.

Item ꝙ possibile est ꝙ materialiter fiat ignis diluuium vniuersale. Errores de necessitate euentus rerum. Capl'm.xiiij.

Itez ꝙ nihil fit a casu sꝫ oĩa ex necessitate eueniũt. Et ꝙ oĩa futura q̃ erũt necessitate erunt. Et que non erũt impossibile est esse. Et ꝙ nihil euenit cõtingenter cõsiderando oẽs causas Error. qꝛ ↄcursus causarum est de diffinitiõe casualis li. v. de cõso. phie. Item ꝙ ex diuersitate locoꝝ acquiruntur necessitates euentuũ. Item ꝙ ex diuersis signis celi significantur diuerse conditõnes in hominibus tam donorũ aut donoꝝ spiritualium q̃ rerum poralium. Item ꝙ quibusdaz signis aut figuris sciuntur hominũ intentõnes ⁊ mutatõnes intentionuz Et an intentõnes ille perficiende sint. Et ꝙ ꝑ tales figuras sciuntur euentus peregrinoꝝ captiuatio hoĩm aut solutio captiuoꝝ. Et an nati futuri sint sciẽtes vel latrones. Item ꝙ ferunt ꝙ dispositio vniuersi procedit ex prouidentia diuina non immediate. ꝫ mediante motu supiorum. Et quod istud facit nõ imponit necessitatez inferioribus. quia hñt contrarietatez sed superioribus. Item ꝙ sanitatem et infirmitatez. vitã et mortem. attribuunt positõni siderũ ⁊ aspectui fortune dicẽtes. ꝙ si cũ aspexerit fortuna viuet. si nõ aspexerit morietur. Error. Item ꝙ in hora generatõnis hominis in corpe suo. ⁊ per consequẽs in anima que sequitur ex ordine causaꝝ supiorum ⁊ inferioꝝ inest homini dispositio inclinans in tales actõnes et euentus Error nisi intelligatur de euentibus naturalibus. ⁊ ꝑ viam. dispositõnis. Errores de accidente.

Capl'm.xv.

Itez ꝙ cũ deus non cõparatur ad entia rõne cause materialis vel formalis. non facit accidens esse sine subiecto. De cuius ratõne est in actu inesse subiecto suo. Item ꝙ accidẽs exñs sine subiecto non est accidẽs nisi equiuoce. Et ꝙ impossibile est quantitatem siue dimensionẽ esse ꝑ se. hoc eñi esset ipam esse substantiam. Item ꝙ facere accidens esse sine subiecto habet ratõnem impossibilis implicantis contradictõnez. vt credimus in eucharistia. Quintus error. Item ꝙ deus non possit facere accidens sine subiecto nec plures dimẽsiões simul esse. Errores de sciã ⁊ phia.

Capl'm.xvj.

Itez ꝙ oẽs scientie sũt necessarie preter phisicas disciplinas. Et ꝙ non sunt necessarie nisi propter consuetudinem hominum.

Item ꝙ nulla questio disputabilis est ꝑ rõnez quã phus non deberet disputare et determinare. quia rõnes accipiuntur a rebus. Phĩa autẽ omnes res habet considerare sm diuersas sui partes. Itez ꝙ possibile vel impossibile simpliciter. id est omnib⁹ mõis est possibile vel impossibile sm phiam. Item ꝙ sapientes mundi sunt phi tm̃. Item ꝙ non est excellentior status q̃ȝ vacare phie. Item ꝙ homo nõ debet esse contentus autoritate ad habendum certitudinem alicuius questionis. Item ꝙ ad hoc ꝙ homo habeat certitudinem conclũsionis opter ꝙ sit fundatus super principia per se nota. Error quia generalit̃ tam de certitudine apprehensionis q̃ adhesionis loquitur. Errores de sacra scriptura.

Capl'm.xvij.

Item ꝙ sermones theologi fundati sunt in fabulis. Item ꝙ nihil plus scitur ꝓpter scire theologiam. Item ꝙ fabule et falsa sunt in lege xp̃iana sicut ⁊ in alijs. Item ꝙ lex xp̃iana impedit addiscere. Item ꝙ lex naturalis prohibet interfectõnem animalium irrationabiliuz sicut rõnabilium lꝫ non tm̃. Errores de fide ⁊ sacris.

Capl'm.xviij.

Item ꝙ non est curandum de fide si dicatur aliquid esse hereticũ quia est cõtra fidẽ. Item ꝙ nõ est credendum nisi per se notũ. vel ex per se notis possit declarari. Item ꝙ non est curandum sepultura. Item ꝙ non est orandũ.

Item ꝙ non est confessio facienda nisi ad apparentiam. Errores de raptu.

Capl'm.xix.

Item ꝙ raptus ⁊ visiones non habet fieri nisi per naturam. Errores de vitijs et virtutibus. Capl'm.xx.

Item ꝙ peccata cõtra naturam vtpote abusus in coitu licet sint contra naturam speciei. non tamen contra naturam indiuidui.

Item ꝙ simplex fornicatio vtpote solutus cum soluta non est peccatum. Item ꝙ dignitas esset i causis superioribus posse facere peccata et monstra preẽ intentõnem. cum natura hec posset. Item ꝙ delectatio in actibus venereis nõ impedit actũ siue vsum intellectus. Item ꝙ continentia non est essentialit̃ virtus Item ꝙ perfecta obstinentia ab actu carnis corrumpit virtutem et speciem. Item ꝙ paupꝫ i bonis fortune non potest agere in moralibus.

Item humilitas prout quis non ostẽtat ea que habet sed vilipendit et humiliat se non est virtus. Error si intelligatur ꝙ nec virtus nec actus virtuosus.

Item ꝙ non sunt possibile alie virtutes nisi acquisite vel innate. Item ꝙ castitas non est maius bonum q̃ perfecta abstinentia. Item finis terribiliuz est mors. Error si excludat terrorem inferni qui est extremus. Errores de resurrectõne.

Capl'm.xxi.

Item ꝙ non cõtigit corpus corruptum redire idem numero nec idem numero resurget. Error. Item ꝙ resurrectõ futura nõ debet credi neqꝫ cõcedi a pho quia impossibile est inuestigari per rõnem. Error. quia etiã phs debet captiuare intellectum non obsequium fidei xp̃i.

Errores de felicitate siue beatitudine. Ca.xxij.

Item felicitas nō potest a deo infundi immediate. Item dicere dare deū felicitatem vni ⁊ nō alij est sine ratōne ⁊ figmentum.

Item ꝙ hō ordinatus ꝗtuʒ ad intellectū ⁊ effectū sicut pōt esse sufficienē ꝑ virtutes intellectuales ⁊ morales. de quibꝰ loquiť ph̄s in ethicis est sufficienter dispositus ad felicitatem eternā. Item ꝙ felicitas habetur in hac vita ⁊ non in alia. Item ꝙ hō pꝰ mortem amittit omne bonum. Item ꝙ bonum qđ homini possibile est consistit in virtutibꝰ intellectualibꝰ

Sequnť articuli condemnati parisius.

Caplm. xxiij.

Isti articuli qui sequnť fuerunt cōdemnati in facultate artiū ꝑisius. M. ccc. xliij. in festo natiuitatis dn̄i. Q2 nullus mgr̄ baccalarius vel scolaris in artiū facultate legens ꝑisius audeat aliquā ꝓpositōnem famosam illiꝰ autoris cuiꝰ librū legit dicere simpliciter eē falsam. vel eē falsam đ virtu [illegible] s̄monis. s; credi debeat ꝙ autor l; ponendo illā habuit vnū intellectū. s; vel concedat eā vel sensum verū distinguat a sensu falso. Causa huiꝰ est q2 pari rōne ꝓpositiōes biblie absoluto sermone erūt negāde qđ est ꝑiculosum. Et q2 sermo nō h; veritatē nisi ex impositōne ⁊ vsu cōmuni accipitur vel alioꝝ ido talis ē virtus sermonis qualiter [illegible] cōmuniter autores vtuntur et qualem exigit materia. cum sermones sint inquirēdi penes materiā subiectā. Itē ꝙ non dicat simplr vel de virtute sermonis omnē ꝓpositōneʒ eē falsaʒ q̄ esset falsa s̄m suppositōnem personalem terminoꝝ. eo ꝙ iste error ducit ad errorem priorem. Autores enī sepe vtuntur alijs ꝓpositōnibus suppositōnis.

Item ꝙ non dicat ꝙ nulla ꝓpositio distinguenda sit q̄m hoc ducit ad p̄dictos errores. ⁊ quia si discipulus vnum sensum ꝓpositōnis accipiet et doctor aliū intellexerit discipulus false informabitur donec ꝓpositio distinguetur. Similiter si opponens vnū sensum intelligat et respondens alium recipiet. disputatō erit ad nihil si nulla fiat distinctio. Item ꝙ nullus dicat nouam ꝓpositōem esse concedendā si non sit vera in eius sensu ꝓprio. quia hoc dicere ducit ad errores p̄dictos. quia biblia [illegible] autores non semꝑ vtuntur s̄monibus s̄m proprios sensus ipsorum. Magis eī oportet in affirmando vel negando sermōes ad materiā subiectam attendere q̄ʒ ad proprietatem s̄monis. Disputatio namqʒ ad ꝓprietateʒ sermonis attendēs ⁊ nullam recipiēs ꝓpositōnem p̄terq̄ in sensu ꝓprio. nō est disputatio nisi sophistica. disputatōnes doctrinales. ⁊ dialetice que inquisitōnem veritatis attendant modicam habent de nominibus solicitudinem.

Item ꝙ nullus dicat sciam nouā eē de rebꝰ que nō sunt signa ⁊ que nō sunt termini vel orationes. q̄m in scientijs vtimur terminis pro rebus quas nobiscum portare non possumus ad disputatōnes. ideo scientiam habemus de rebus licet mediantibus terminis vel oratōnibus. Item ꝙ nullus asserat simpliciter absqʒ oratōne vel distinctōne istas propositōnes vel consimiles. ꝙ sortes vel plato vel deꝰ ⁊ creatura nihil sūt. quia ista verba prima facie male sonant. quia talis ꝓpositio sensum vnum habet falsum. videlicet si negatio in hac dictione nihil implicat intelligeretur eandē cadere supra ens singulariter. sed vt supra entia pluraliter.]

Caplm. xxiiij.

Isti sūt articuli reuocati Anno dn̄i. M. ccc. xviij. ij. die octo. ꝑisiꝰ ꝑ fratrē iohannē guion ordinis minoꝝ in domo predicatorum.

Item generare s̄m suam rōnem formalem non sit in patre. Item ꝙ generare realiter elicitū sit in diuinis. Item ꝙ generare siue elicitū siue indicitū sit in filio. Item ꝙ generare ⁊ generari i diuinis accepta notionaliter sunt idem inter se in diuinis. Iteʒ dicere ꝙ pater in diuinis nō sit formaliter generās alia generatōne q̄ illa qua filius formaliť est genitus.

Caplm. xxv.

Errores iohānis de mericuria ordinis cistercien̄. Articuli condemnati ꝑ magistros ꝑisienses. Anno dn̄i. M. ccc. xlvij. ⁊ prohibiti om̄ibus baccalarijs legentibus qui legunt vel legerit sententias sub pena priuatōis ab omni honore facultatis quorum articulorum aliqui reputantur erronei aliqui suspecti aut male sonantes in fide.

Item ꝙ satis erat possibile q̄ per voluntatē aut volitōneʒ creatā xp̄s aliquid voluit qđ nunq̄ debuit euenire. Item ꝙ xp̄s potuit dixisse falsum et asseruisse assertōne creata tam vocali q̄ mentali. Item ꝙ qualitercunqʒ vult deus vult efficaciter ita esse.

Item ꝙ deus facit ꝙ aliquis peccet et ꝙ [illegible] peccator ⁊ vult voluntate beneplaciti ꝙ ille sit peccator.

Iteʒ ꝙ nullus peccat volendo aliqualiter aliter q̄ deus velit eum velle. Item ꝙ deus aliquid reprobat ꝙ ipse vult voluntate beneplaciti. Item quodlibet peccanteʒ deus vult peccare voluntate beneplaciti. et facit eum peccare et vult ꝙ peccet.

Item ꝙ deus facit malū esse ⁊ peccatum esse. Item ꝙ peccatum magis est bonū q̄ malum.

Item ꝙ aliquis faciat aliquid om̄ino vt deus vult ipm̄ facere voluntate beneplaciti ꝙ talis peccet.

Item quicunqʒ peccat ꝯformat voluntatem suam voluntati beneplaciti dei sic ꝙ illa vult sicut deꝰ vult eum velle. Item ꝙ possibile est xp̄m s̄m voluntatē creatam errasse et s̄m hominem mēdacium protulisse. Item ꝙ posset dici ꝙ anima xp̄i vnita verbo saltem per accidens posset odire deum vel respuere siue detestari. Item ꝙ si aliquis habens vsum liberi arbitrij incidens in temptatōnem tantā ꝙ non possit ei resistere. moueatur ad illecebram cum aliena vxore non committiť adulterium. et sic de alijs peccatis.

Item ꝙ aliqua est possibilis passio cui voluntas etiam habita gratia quacunqʒ sine miraculo non posset resistere quin eliceret actum s̄m illam ⁊ talis actus non est peccatum. Item ꝙ non est peior demeritorie in casu qui viciosum habet habitū demeritoriū, cū actu q̄ qui habet ꝯsimileʒ habitū sine actu. Iteʒ ꝙ nō est peior moraliter qui viciosum habet habitum ⁊ actū. q̄ q̄ habitū eiusdem rōnis habet sine actu.

Itē ꝙ nō est melior meritorie qui h; habitum meritoriū et actū q̄ʒ q̄ h; ꝯsimilē habitū sine actu.

Item ꝙ malus quacūqʒ malicia actuali ⁊ habituali equalibus adinuiceʒ nō est peior ex actuali simul q̄ ex actuali tm̄ vel ex habituali tm̄. Item ꝙ bonus quacunqʒ bonitati actuali et habituali adinuicem equalibus nō est magis bonus ex vtraqʒ q̄ ex habituali tm̄.

Item ꝙ nulla creatura aut nulla circumstantia re bona diminuit peccatum quin sit tantum q̄tum foret sine illa ceteris paribus.

Item ꝙ pia intētio et naturalis pietas augent pec catum et non diminuunt ceteris parib⁹. Item pec catum post longā consuetudinem commissum est mi nus ꝙ foret ante consuetudinem. Item ꝙ odium proximi non est demeritorium nisi quia prohibitum a deo. Item ꝙ pbabiliter posset sustineri cognitio nem vel volitionem non esse distinctaʒ ab anima .im mo est ipsa anima ꝛ sic sustinens nō teneretur nec co geretur negare ꝓpositōnem per se notaʒ .nec negatur auctoritatem admittendam. Item ꝙ probabile est in lumine naturalis non esse accidentia .sed omnē reʒ esse substantiam. et ꝙ vbi non esset fides hoc esset po nendum vel probabiliter posset poni.

Item ꝙ non est euidens euidentia reducta ad cer titudinem primi principij quin quodcunqʒ quod est posset produci nobilius. Item ꝙ tenentes vt com muniter tenetur ꝙ intentio volitio sensatio sint quali tates subiectiue existentes. in anima quas potest de⁹ creare se solo et qui hoc ponere vult habet concedere [illegible] dicere ꝙ de⁹ potest facere se solo vt anima odiret proximum et deuʒ non demeritorie. Item ꝙ deus est causa aliqualiter actus demeritorij vt demeritori us est. Item ꝙ deus est causa peccati vt peccatū est et mali inquantum malum est.

Item ꝙ quecunqʒ voluntas causat aliquid causat taliter in virtute prime cause. Item ꝙ deus ē cau sa maxima et immediata priuatōnis ꝛ iusticie in actu. Item ꝙ deus est actio et causa peccati vt peccatuʒ est. Item ꝙ deus est causa cuiuslibet modi actus et cuiuslibet circunstantie producte.

Item ꝙ a deo est ꝙ actus demeritorius sit inquan tum demeritorius est. Item ꝙ quacūqʒ creatura de monstrata hec est vera hec chimera intelligit᷑ hec chi mera potest intelligi. Item ꝙ quacūqʒ creatura de monstrata hec est vera hec res maior deo potest cogi tari. Item ꝙ propter opera alicui⁹ futura bona de us preordinauit aliquem ab eterno. Item ꝙ aliq̄s predestinatus est ab eterno propter bonum vsum li beri arbitrij. quem deus presciuit eum habiturum.

Item ꝙ non sic gratis et misericorditer de⁹ prede stinauit illum quem predestinauit quin et pre omni bus bonis ipsius futuris vel alterius.

Articuli contra magistrum Nicolaū de vltricuria. Anno dnī. M.ccc.xlvij. post festum omniū sanctoꝝ.
Capl'm. xxvj.

Isti sequētes articuli fu

erunt in roma curia condēpnati ꝛ per magistruʒ Ni colaum supradictum publice in vniuersitate parisien si reuocati. Dixi ꝙ multa venerunt ad animam ex q̄ bus perpendi seu iudicaui bonum esse simpliciter scri bere istum tractatum ꝛ ꝙ vlterior dilatio displicebat deo. reuoco tanq̄ presumptuosum suspectum et peri culosum. Item ꝙ de rebus ꝑ apparentia naturalia quasi nulla certitudo haberi potest. illa tamē modica potest in breui tempore haberi si homines intellectuʒ suum conuertant. ad res nō ad intellectuʒ Aristo. seu commentatoris. reuoco tanq̄ falsum et erroneum.

Item ꝙ non potest euidenter euidētia predicta ex vna re inferri seu concludi alia res. vel ex non eē vni us ad esse alterius. reuoco tanq̄ falsum et erroneum et suspectum.

Item ꝙ ille ꝓpositōnes deus est. deus nō est peni tus idem significant licet alio ꝛ alio modo. reuoco tā q̄ falsum. Iteʒ ꝙ dixi ꝛ scripsi ꝙ hec ꝓposito homo est animal non ē ꝓm fidem necessaria non attendens pro nunc necessariam connexitatem p̄dictoꝝ termio rum. reuoco tanq̄ falsuʒ. Item dixi ꝓbdolor in ꝓn cipio primo quādo legi sententias ꝛ in epistola secun da ꝛ sexta quas scripsi cōtra bonifaciū ꝙ ex eo ꝙ vna res est non potest euidenter euidētia ducta ex primo principio referri ꝙ alia nō sit reuoco tanq̄ falsum.

Item dixi in locis predictis ꝙ eo eo ꝙ vna res est non potest inferri euidenter ꝙ alia res non sit reuoco tanq̄ falsum ꝛ erroneum Item ex eo ꝙ vna res nō est non potest euidenter inferri euidentia ducta ex ꝓ mo principio ꝙ talia res sit. reuoco tanq̄ falsum.

Item ex eo ꝙ vna res non est non potest euidenter inferri ꝙ alia res sit. reuoco tanq̄ falsuʒ.

Item dixi in epistola tercia ad Bonifaciū ꝙ certi tudo euidentie nō habet gradus. reuoco tanq̄ falsuʒ.

Item in eadem epistola ꝙ de substantia materiali. alia ab aīa nostra non habem⁹ certitudinē euidētie. reuoco tanq̄ falsum. Item in eadem epistola ꝙ ex cepta certitudine fidei non est alia certitudo nisi pri mi principij vel que [illegible] primū principiū pōt reduci vl' resolui. reuoco tanq̄ falsum. Item in epistola quar ta ad Bonifaciū ꝙ hec consequentia a est ꝛ prīns nō fuit. igitur alia res ab a est euidēs euidentia deducta ex primo principio. reuoco tanq̄ falsum ꝛ hereticum.

Item epistola q̄nta ad Bonifaciū ꝙ hec consequē tia nō est euidens euidētia deducta ex ꝓmo principio ignis est approximatus stupe. ꝛ nullum est impedimē tum. igitur stupa combureretur. reuoco tanq̄ falsum.

Item in eadem epistola ꝙ nō scimus euidenter ꝙ aliqua causa causet efficaciter que non sit deus. reuo co tanq̄ falsum. Item in eadem epistola ꝙ non sci mus euidenter ꝙ aliquis sit vel esse possit effectus na turaliter productus reuoco tanq̄ falsum.

Item in eadē ep'la ꝙ quibuscunqʒ acceptis q̄ pos sunt esse causa alicuius effectus nō scimus euidenter ꝙ ad positionem coꝝ sequatur effectus positiuus. re uoco tanq̄ falsum. Item ꝙ nescimus euidenter ꝙ in aliqua productōne concurrat subiectum reuoco tā q̄ falsum hereticum ꝛ erroneū Item ep'la predicta ꝙ nulla potest eē simpliciter demonstratio qua existē tia causarū demonstretur existētia effectus. reuoco tā q̄ falsum hereticum ꝛ erroneū. Item epistola pre dicta ꝙ non est nobis euidenter notum ꝙ possit fieri aliqua demonstratio a priori realiter differenti tanq̄ reuoco falsum. Item ꝙ non potest euidenter ostē di nobilitas vnius rei sup aliā rem. reuoco tanq̄ fal sum. Itē in predicta ep'la ꝙ quacunqʒ re demōstra [illegible] nullus sit euidēter q̄ excedat i nobilitate oēs alias res. reuoco tanq̄ falsum Itē quacūqʒ re demonstra ta null⁹ scit euidēter q̄n illa [illegible] de⁹ si ꝑ deū intelligam⁹ ens nobilissimum. reuoco tanq̄ falsum. Iteʒ eadē epistola ꝙ aliq̄s nescit euidēter ꝙ voa res sit filius al terius. reuoco tanq̄ falsum erroneū ꝛ hereticum.

Item eadē ep'la in qualibet re oñsa null⁹ scit euidē ter quin ip̄e idem debeat imponere honorē maximuʒ reuoco tanq̄ falsum ꝛc. Item epistola predicta ꝙ aliquis nescit euidenter q̄n ista rationabiliter posset cōcedi si aliqua res est deus est. ꝓductus reuoco tan q̄ falsum erroneum. Item dixi in vico straminū ꝙ non potest euidēter ostendi quin quelibet res sit eter na. reuoco tanq̄ falsum erroneū et hereticum.

Item epistola sexta ad Bernardu3 dixi q͏ꝫ parte de mōstrato nō pōt euidēter ondi q̄n ibi sit aliqua res q̄ nō sit accidēs. in instrumēto reuocatōnis reuoco tanq̄ falsu3. Item dixi epl'a septima q̄ pt dici sine ꝯtradictōne ad quā q̄s posset duci q̄ ois res de mūdo ꝛ ꝑducta. reuoco tanq̄ falsu3 erroneū hēticū ꝛ blasphemū.

Itē epistola eade3 dixi. q̄ ista consequentia non est euidens a est productum. igitur aliquis producens ē a vel fuit. reuoco tanq̄ falsum.

Itē epl'a nona ad Bernardu3 dixi q̄ iste ꝯsequētie nō sunt euidentes. act⁹ intelligēdi ē. igr̄ intellectus est actus volēdi est. igr̄ volūtas est. reuoco tanq̄ falsum.

Item dixi semel in vico straminū q̄ non potest euidenter ostendi quin omnia que apparent sint vera. reuoco tanq̄ falsum.

Item dixi in quadam disputatōne q̄ deus ꝛ creatura non sunt aliquid. reuoco tanq̄ falsum.

Item dixi in quadā disputatōne q̄ contradictoria adinuicem significant idem. reuoco tanq̄ falsum.

ITem dixi q̄ vidi in dictis aris. et cōmētatoris q̄stiones milie determinatas ꝯ quas non inueni rōnes demonstratiuas s̄ mihi hū occurrūt alique ꝑ quas videbat̄ mihi q̄ ita possent teneri rōnes opposite sicut ꝓposite ab eis quas tn̄ dixi nō esse determinatas ꝛ oppositas s̄ solū ꝓbabiles. Istu3 articulum assero falsum. et reuoco sicut iacet.

Itē q̄ cū noticia que pt haberi ꝯm apparētia naturalia posset in modico tp̄e multū admirari q̄ alīq̄ studēt in Aristotele et cōmentatore ꝛ vsq3 ad etatē decrepitā. ꝛ ꝓpter eoꝝ sermones logicos deserat res morales ꝛ cām boni cōmunis intm̄ q̄ nūc exurrexit amicus veritatis sc3 q̄ ipēmet ꝛ fecit sonare tubam sua3 vt dormiētes in somno excitaret. Cōtristati sunt valde ꝛ quasi armati ad capitale bellum contra eū irruerūt. istū articulū reputo falsum ꝛ ꝓsumptuosum.

Ite3 q̄ res absolute ꝑmanētes de quib⁹ dr̄ cōiter q̄ generant̄ et corrumpunt̄. sunt eterne siue sint substātie siue accidentia. reuoco et assero tanq̄ falsum hereticum et erroneum.

Item q̄ in rebus naturalib⁹ non est nisi motus lolis disgregatōnis et congregatōnis. ita q̄ qn̄ ad talem motū sequit̄ cōgregatio corpoꝝ athomalium naturaliū colligunt̄ adinuicē ꝛ sortiunt̄ naturā vni⁹ suppositi dr̄ generatio. qn̄ segregātur dr̄ corruptio. Et qn̄ ꝑ motū localem athomalia cū aliquo supposito que sunt talia q̄ nec aduentus eoꝝ videtur facere ad motum suppositi vel ad id qd̄ dicitur operatō naturalis eius tunc dicitur alteratio. Istum articulū assero hereticum et reputo falsum.

Item q̄ lumē nihil aliud est q̄ quedā corꝑa q̄ nasuite seq. si motū solis vel alterius corpis luminosi. ita q̄ fit ꝑ motū locale3 taliū corporū aduenientiū ad pn̄tiam corpis luminosi. Et si dicat̄ q̄ nō fit ꝑ motu3 localem qr ibi instāti fit. Rn̄det̄ q̄ imo fit in tp̄e sicut sonus licet non ꝑcipiamus qr fit subito. Istū articulum reputo falsum.

Item q̄ vniuersum est ꝑfectissimū ꝯm se ꝛ ꝯm oēs suas ptēs ꝛ q̄ nulla pōt esse impꝑfectio nec in toto nec in ꝑtibus propter hoc opꝫ totum et ꝑtes eē eternas nec trāsire de nō esse ad eē. nec ecōuerso. qr ad illud sequeret̄ necessario in vniuerso vel in ꝑtibus ei⁹ impꝑfectio. Istū articulū reuoco falsum ꝛ erroneū.

Itē q̄cq̄d est in vniuerso meli⁹ est ipm̄ q̄ non ipm. Istū articulū reputo ꝛ assero falsu3 h erroneū.

Ite3 q̄ due albedines aut quecūq3 duo indiuidua eiusdem speciei ꝯueniunt ad sensum vel intellectū vt eadē res. sūt oino eadē. nec dz eis negari aliq̄s grad⁹ idēptitatis quātumcūq3 sint in diuersis sitib⁹ vel suppositis. Istū articulū reputo falsu3 ꝛ erroneū.

Item q̄ ꝑmiatio bonoꝝ ꝛ punitio maloꝝ per h̄ fit q̄ quādo corpora athomalia segregantur remanēt q̄dā spiritus qui dicuntur vnus intellectus et ali⁹ sensus. et isti spiritus sicut in bono se habebāt in optima dispositōne sic se habebunt in finicio ꝯm q̄ illa iudicia in finicio congregabuntur. ꝛ sic in hoc bonus premiabitur. malus autem punietur quia in finicio quādo iterabitur congregatio suorum athomalium habebit semper suam malam dispositōnem. vel ꝓpotest aliī poni q̄ illi duo spiritus bonoꝝ quādo dicūtur corrūpi supposita eorum fiunt alteri supposito constituto ex athomis perfectiora. Et q̄ tale suppositum fit maioris perfectōis idcirco intelligibilia magis q̄ prius remeant ad eos. Istum articulum assero falsum ꝛ erroneum. Item q̄ omne corruptibile includit in se repugnantiā et contradictōnem reputo falsum erroneum et hereticū. Ite3 q̄ isti conclusioni. Res ꝑmanentis nature sunt eterne. mag' est assentiendū q̄ opposite. Et aliqui dicāt eum negare fidem. Ex h̄ nō ostenditur vel non ostendunt q̄ hoc non possunt dicere nisi mentiendo. Istum articulum reputo falsum

Item q̄ actus anime nostre sunt eterni. s̄ q̄ aliq̄ñ intelligamus aliquādo non. hoc ꝓ tanto est. quia ꝑ motum spiritualem redditur aliqua ratio intelligibilis. cum cōiunguntur aliqua circa sensum sicut dicit in rebus permanentibus mutabilibus. nihil est nouū de nouo in esse positum. cum aliqua res est aliquādo presens alicui per motum locale3 cui primo non erat presens. Istum articulum assero falsum ꝛ reputo hereticum. Item q̄ supposita redibūt eadem numero per reditum corporum celestium ad eundem sitū. Istum articulum assero falsum et reputo erroneu3.

Item q̄ eadem intellectio que nunc est in presens mihi erit postea presens alteri supposito. Istum articulum reputo falsum. Item q̄ potentie nihil recipiunt ab obiectis sed presente obiecto sic. ꝛ alijs concurrentibus ad operatōne3 potentie aliqua realitas efficitur presens anime que prius non erat presens ꝛ tamen erat alteri presens nec fit presens vt sic per resolutōnem corpoꝝ athomaliū vt dicit sed solū ꝑ quēdam motum spiritualem iuxta grām. Istū articulu3 reuoco assero falsum in se ꝛ in ordine ad precedentem heresim sapiente3. Item sicut vilia tendūt ad centrum ꝛ ad terrā propter vnigenitate3 quia sunt similia. ignis autē ad ignē et corpora alia nobilia ad sibi silia. ita videtur q̄ ad animas nobiles veniāt exemplaria nobilia. ꝛ ad viles vilia. ꝛ que sunt de terra rea loquuntur. vnde talis aduentus exemplaris nobilium vel vilium videtur attestari perfectōne3 vl' imperfectōnem animarum qr talia exemplaria vt sic nō veniunt nisi propter vnigenitatem. Istū articulu3 reprobo et reputo falsum. Item q̄ si non ponent generatōnem non ponent subiectum sed solum ordinē ipsius cause post non esse. puta. hoc ens est ꝛ pri⁹ nō fuit. vel si aliquid motum intelligeret hoc esset respectus fundatus in ente nec sub alio intellectu concederet conclusionē oppositam ꝓbōru3 ex nihilo nihil fit. Istum articulum reputo falsum.

Item quia desiderium naturale non est frustra. so quicquid desideramus aliqn̄ adipiscemur. vnde quicunq3 appetit ire ad nostra3 dominam aliquādo ibit.

istū articulū reputo falsum erroneū ⁊ hereticum.

Item. anno. xxx. quia fecit istum tractatum fecit ꝓclamari ꝙ legeret libꝝ politice Aristotelis sub hac forma ꝙ quicunqꝫ voluerit audire librū politicorū Aristotelis vna cum quibusdam questionibus in quibus disputatur de iusto et iniusto. per quas poterit nouas leges condere. conditas si que sint corrigende corrigere. veniat ad talem locū et inueniet magistrum Nicolaum de vltricuria qui docebit oīa ista in dicta lectura. In quadam questione determinasse videtur ꝙ in aliquo casu furtum sit licitum ⁊ exemplificat in casu qui sequitur. Ponatur ꝙ aliquis iuuenis bene natus inueniat aliquē qui in breui valeat eum instruere in omni scientia speculatiua que potest haberi de rebus creatis. ⁊ non velit facere nisi ille iuuenis det centum libras quas ille iuuenis non potest haberi nisi per furtum. dixi. ꝙ in hoc casu furtum erit licitum illi iuueni. quod ꝓbatur sic. Qđ est amabile deo illud est faciendum sed ꝙ ille iuuenis acquirat scientiam perfectam est amabile deo ⁊ non potest per alium modū fieri vt dictum est nisi per furtum. igitur furtum est faciendū. Istum articulum reputo et assero fatuū quo ad p̄conizatōnē. hereticū quo ad determinatōnem. falsuꝫ q̄ ad probatōnē. Item ꝙ hoc est principiū primū et non aliud. si aliquid est aliquid est. istum articulū assero falsum. Item ꝙ deus ⁊ creatura non sunt aliq̄d falsum et scandalosum est prout verba sonant.

Item significabile complexe per istum cōplexū deus et creatura distinguuntur nihil est. assero falsum ⁊ scandalosum. Item ꝙ est transitus de contradictorio in contradictoriuꝫ sine mutatiōe reali cuiuscunqꝫ intrinseci. istum articulum reputo falsum.

Iteꝫ ꝙ quecunqꝫ distinguuntur summe distinguūtur et equaliter distinguuntur. istum articulum reputo falsum. Item ꝙ deus potest p̄cipere creature rōnabiliter vt habeat ipsum odio ⁊ ipsa obediens plus meretur q̄ꝫ si ipsum diligeret ex precepto. qm̄ hoc faceret cum maiori conatu et magis contra propriam inclinationem. istum articulum assero falsum.

Item si aliquis velit conformare voluntatem suā voluntati diuine. sequitur necessario altera pars illius disiunctiue vel ꝙ deus eum instrueret de omnibꝰ necessarijs et concernentibus salutem suam ita ꝙ errare non posset. vel ꝙ non erraret ⁊ si erraret in quocunqꝫ actu suo ille error non esset sibi imputatus nec peccaret immo mereretur in omni actu consequente talem errorem. imo plus vel tm̄ q̄tum eliciēdo actū oppositum sequendo iudicium rōnis. istum articuluꝫ assero falsum et reputo errorem prout iacet.

Item ꝙ in principio primo suo tenuisse dicitur ꝙ quilibet tenetur plus diligere melioreꝫ proximū se q̄ꝫ seipsum. istum articulum reputo falsuꝫ. Item ꝙ in ecclesia sancti sepulcri parisius p̄dicasse dicitur. ꝙ q̄libet tenetur plus diligere proximuꝫ meliorem se. istū articulum reputo falsum. Item ꝙ magister nicolaus de vltricuria predictus dicere debeat alte alte ⁊ intelligibiliter ꝙ propter istos articulos ⁊ ꝓpositōnes per eum reuocatas. ac multos alios articulos falsos ⁊ hereticos huius epistole ⁊ libelli combusti fuerunt in scriptis reuocare debeat publice solenniter expresse propositōnes per eum coram nobis reuocatas. alios articulos a predictis asserendo aliquos falsos aliquos presumptuosos etiam et ꝙ debeat iurare in presentia nostra ad sancta dei euangelia ꝙ nunq̄ꝫ tenebit aut docebit etiam clam vel palam et representauit cancellario parisiensi et vniuersitati magistrorū ⁊ scolarium parisius studentium ⁊ etiam regentium.

Caplm. xxvij.

Isti articuli qui sequūt

sunt cōdemnati ab episcopo pisiensi et magistris theologie regētibꝰ parisius Anno dñi. M. ccc. xl. in octaua epiphanie dñi. Item ꝙ diuina essentia in se nec ab homine nec ab angelo videbitur. Item ꝙ diuina essentia licet sit eadem in patre et filio ⁊ spiritusancto vt est essentia tamen vt est forma siue in ratōe forme est vna in patre et filio. ⁊ non vna in spūsancto.

Item spiritussanctus prout est amor vel nexus nō procedit a patre et filio. sed tm̄ a patre. Iteꝫ ꝙ multe fuerunt veritates ab eterno que non erant deus.

Item ꝙ corpora glorificata nō erunt in celo empipirco cuꝫ angelis. sed in celo cristallino vel aliquo qđ est supra firmamentum quod presumebant dicere de beata virgine. Item ꝙ primū nunc et creatura non est creator nec creatura. Item ꝙ angelus in primo instanti sue creatōnis fuit malus et nunq̄ꝫ bonus.

Item ꝙ angelus in eodem instanti potest esse in diuersis locis. Itē ꝙ qui habebit meliora naturalia habebit de necessitate maiorem gratiam et gloriam.

Item ꝙ diabolus nunq̄ꝫ habuit vnde stare posset.

Item nec adam in statu innocentie.

Caplm. xxviij.

Copia cedule reuocatō

nis quorundam articulorū fratris dyonisij soulechat ordinis fratrum minorum facte per eundem parisiꝰ ⁊ in curia romana. Reuerēdi magistri mei ⁊ domini dixi aliquas in principio meo sententiarum que in nonnullorum auribus male sonuerunt ⁊ ex causa. Ego veritate coactus et ex ordinatōne reuerēdi patris domini cancellarij parisienꝰ. ac facultatis theologie mgrorum tanq̄ꝫ ecclie et dicte facultatis theologie humilis filius ipsa dicta in prefato principio meo male posita corrigo sub hac forma. Quia tercia conclusio articuli quarti fuit hec ꝙ hec benedicta immo superbenedicta lex ⁊ dulcissima. videlicet lex amoris de qua loq̄bar omnem aufert ꝓprietatem ⁊ dominiū probaui. qꝛ non querit vindictam quia patiens est. j. ad Cor. xiij non grossiciem cordis quia patiens est doloris proximi. Item non est ambitiosa q̄ꝫtum ad honores. Non querit que sua sunt q̄ꝫtum ad temporalia vnde glosa non emulatur. i. non inuidet quia non cū aliena contristat facilitas sed alterius bonuꝫ diligit vt suū. Predictam conclusionem reuoco tanq̄ꝫ falsam erroneaꝫ et hereticam quia xp̄us et apostoli illam legem perfectissime tenuerūt. ⁊ adhuc multi tenent et per dei gratiā tenebūt q̄ ꝓprietateꝫ ⁊ dñium habebūt. dico etiaꝫ auctas apl'i ⁊ glo. per q̄s ꝓbabā nō ꝓbant dictā conclusionē. nec sunt ad ꝓpositū vt apparet intuēti textū ⁊ glosas autenticas super illo. Ex illa cōclusione intuli correlariū primū ꝙ hec lex dispēsat duo ꝓnoīa possessiua. videlꝫ meum ⁊ tuum. ꝓbaui. qꝛ ista duo vnuꝫ facit immo etiam omnia in vnum cōgregat sicut Dionisius dicit de celesti hierarchia. capitulo. j. in principio. Omne datum bonum et omne donum perfectū de sursum est descendens a patre luminum. Sꝫ et cūctus a patre luminis moti apparitionis processus ad nos bonitatis dono veniens rursus sicut vnum faci-

ens virtus suscitatione nos adimplet ⁊ cōuertit ad cōgregantis patris vnitatem [illegible] deificam simplicitatem. Amor enim omnia vnū ⁊ vnius facit: scilicet dei. quia non querit que sua sunt: sed que Jesu christi. Item intuli secundum correlarium. ꝙ non minus facit omnia cōmunia charitas ꝙ̃ extrema necessitas. probaui. quia ⁊ vnum fit ex amore dei: et alterum ex amore sui. sed affectio iusti est intensior ⁊ eligibilior. quam cōmodo pro baccalario de sancto Bernardo in secundo correlario quarte conclusionis articuli. igitur. Confirmaui per Augustinū in prologo cōtra quinq̧ hereses: dicentē ꝙ plus obligat charitas ꝙ̃ necessitas. Dico nūc ꝙ ista duo correlaria vt sequūtur ex conclusione predicta sunt falsa. ⁊ dico ꝙ auctoritates ille q̄s adduxi non faciunt ad ꝑpositum. Item ex p̄dicta conclusione intuli aliud correlarium quod fuit quartum. ꝙ legem hanc dedit christus discipulis suis principaliter ⁊ actualiter exequendū: non soluz habitualiter. ꝓbaui. quia dixit. Hec mando vobis: vt diligatis inuicē sicut ⁊ dilexi vos Joh. xv. Per istud correlarium intelligendo hanc legem amoris: auferentē omnez ꝓprietatem ⁊ dominiū prout conclusio dicit sic intellectum reputo falsum: erroneum: hereticum: ⁊ contra determinatōnem ecclesie. Dico etiam ꝙ auctoritas quam allegaui non est ad propositum. Item conclusio quarta et finalis mea fuit. ꝙ actualis abdicatio cordialis voluntatis ⁊ tēporalis potestatis dominij seu auctoritatis statum perfectissimū ostendit ⁊ efficit. probaui. quia hoc pro regula perfectionis a christo datuz est Math. xix. Si vis perfectus esse: vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus. Idem Luc. xix. idem Marc. x. Vnde nō dixit. pone in arca vel in scrinio: s; si videas pauperes da. quia vt dixit christus Math. xxvj. Pauperes semper habebitis vobiscum: me autem non semꝑ habebitis. Et dicebam ꝙ ideo non dicat homo hanc regulā a deo esse dataz: sed animi preparatiōez. s. si opus sit. qr vbi semper opus est semper debz fieri. Sed quia reuera paruus color sufficit ad excusatōem agere volent. Isti volunt dare intelligere ꝙ auricalcum est aurum: ⁊ fel mel. sed si ex ignorantia crederent: tamen est qui querat ⁊ iudicet. quod probatiōes dicunt hanc cōclusionem esse positam vniuersaliter: ideo ipsam vniuersaliter intellectam dico falsam: erroneam: ⁊ hereticam. quia nec christus nec apostoli statum perfectissimum habuissent. Et auctoritates ad eam probandaz adducte non sunt ad propositū: vt patet per glosas ordinarias et doctores in hoc studio ⁊ alibi approbatos. Alias probatiōes vt probant istam conclusionē reputo falsas ⁊ erronēas. Et vltimam dico falsam: iniuriosam: ⁊ scandalosam. Ex predicta conclusione quarta inferebam primuz correlariū ꝙ christum non abdicasse huiusmodi possessionē ⁊ ius in temporalibus: non habetur ex noua lege: imo potius oppositū. quia Math. viij. Filius hominis non habet vbi caput reclinet. Item secundū correlarium est istud. ꝙ hāc legem pro regula perfectionis christus docuit ⁊ exemplo confirmauit. probaui per regulam nunc dictam. Vade ⁊ vende om̄ia que habes ⁊ da paupe. ⁊c̄. Etiaz quia vocati omnia dimiserunt: matheus theloneum: petrus ⁊ alij rhetia. Math. xix. Ecce nos reliquimus om̄ia. Ista duo correlaria reuoco tanq̄ falsa: erronea: ⁊ heretica. ⁊ contra determinatōem decretalis domini Johānis pape: que incipit. Quia quorūdam inter cetera dicentis. om̄is vir in cuiuscūq̧ ꝓprietate ⁊ in eꝰ vsu. Que quidē assertio continet multa falsa: cum nec christum expropriatōem predictā in se seruasse. nec etiam imposuisse apostolis: nec sub voto ab eis fuisse assumptū: euangelica seu apostolica doceat hystoria. sed contrarium euidentius manifestat hec decretalis. Dico etiam ꝙ auctoritates non sunt ad propositum vt li quide apparet intuenti textum ⁊ glosas ordinarias et approbatas. Preterea fuit correlariuz quartum qd̄ intuli. ꝙ abdicatio rerum temporaliū scd̄m animi preparatōem nullam aut valde imperfectam et fragilem ostendit ⁊ efficit perfectōem. probaui primo. quia semper habent pauperes. secundo quia non valet nisi ratione actus. igitur actualis est perfectior. Istum articulum reuoco tanq̄ falsum ⁊ scandalosum. nec probationes sunt ad ꝑpositum. Item respondendo ad quēdaz baccalariū de domo beati Bernardi. cum ille dixisset ꝙ christus talia non abdicauit: illud negaui. ⁊ dixi ꝙ christus nihil sibi retinuit. Ista duo dicta reuoco tanq̄ falsa ⁊ heretica. quia christus loculos habuit propter infirmos a fidelibus oblata conseruās: que ⁊ suorum necessitatibus ⁊ alijs indigentibus tribuebat. vt ⁊ christi euangeliuz ⁊ beatus Augusti. ac etiam determinatio romani pontificis hec testantur.

Vltimū correlarium quod posui fuit. ꝙ nō plus curauit christus de tēporalibus ꝙ̃ faciunt diuites de pauperibus. probaui. quia sitiuit ⁊ non habuit potū: ⁊ pro nobis nudus in cruce pependit. nunc dico ꝙ christus de temporalibus curauit. quia non om̄ia abdicauit vt superius dictum est. Qd̄ autem innui de diuitibus ꝙ non curant de pauperibus: hoc retracto tanq̄ iniuriosum illis diuitibus per quoruz elemosynas pauperes sustentantur. Hec igitur om̄ia male sonantia sic particulariter expressa in meo dicto sententiarū principio male posita reuoco ⁊ retracto vt dictuz est: ꝑmittendo bona fide ꝙ illa de cetero non tenebo: nec dogmatizabo. ⁊ ita iuro: veniā humiliter implorans de cōmissis. Hec om̄ia p̄dicta dictus frater Dionysius iteruz ōmo in presentia magr̄i Gillermi romani lectoris sacri palacij apostolici: ⁊ aliorum nouem magistrorum in theologia Parisius reuocauit. Et ad sancta dei euangelia iurauit se appellatiōem quam interposuerat non ꝓsecuturū: ac cōclusiones predictas ⁊ correlaria tanq̄ falsa erronea ⁊ heretica abiurauit scd̄m tenorez reuocationis alias percum facte Parisius: modo ⁊ forma superius annotatis. Hec autem reuocatio facta est Auinione in domo prefati magistri Guillermi romani Anno. M.ccclxx. die vltimo mensis Januarij. Inditōne tertia. pontificatus sanctissimi in christo patris ⁊ domini: domini nostri Vrbani diuina ꝓuidentia pape sexti. anno tertio.

Reuocatio articulorū predictorū facta per eundē fratrem Dionysiuz in disputatiōibus solennibus publice facta in ecclesia predicatorū. Parisius autē Anno domini. M.ccclxix. die Jouis post Quasi modo. de mandato reuerendissimi in christo patris ⁊ domini domini cardinalis Beluacensis cōmissarij ad hoc per sedem apostolicam deputati. Item cum debui exponere dicta mea in curia romana coram reuerendissimis patribus dominis cardinalibus Nemāsensi et Vabrensi: addidi ꝑpositiones que sequūtur: videlicet ꝙ christus in morte om̄ia simpliciter abdicauit. Istaz reputo tanq̄ falsam: erroneam: ⁊ hereticam. Item dixi ꝙ quādo corpus in sepulchro māsit: ibi charitas abstulit ab eo omnem ꝓprietatem ⁊ dominiū. Istam reuoco tanq̄ falsam: erroneam: ⁊ hereticam.

Itē dixi q̄ tunc vacauit sedes generalis[?] boni vsq̄ ad diem istam vt sequitur ex predictis seu ad sensuz predictarum. reuocaui et reuoco tanq̄ falsum ⁊ erroneū

Item quia aliqui dicunt q̄ dixi in pdicta declaratōne. primo q̄ lex amoris. i. charitas que statū perfectum facit est inseparabilis a nobis. ⁊ q̄ loquebar de charitate siue de lege amoris ex cuius obseruatōe seu obseruantia vniuscuiusq̄ status perfectio mensurat̄ loquendo de meritoria perfectōne in homine vsuz rōnis habente. secūdo quia cuilibet creature rōnali hec lex naturaliter est indita. et tercio q̄ deus ꝑm hanc legem viuit. Istas propositōnes non credo me dixisse neq̄ dixi. q̄a istas reputo falsas erroneas ⁊ hereticas predictas autē propositōnes per me reuocatas abiuro et promitto eas decetero. nec tenere nec dogmatizare publice vel occulte et veniam petiui et peto humiliter de cōmissis.

Reuocatio magistri iohannis de calore. Anno domini. M.ccc.lxiij.

Caplm. xxix.

Antequā descendaz ad

conclusiones habeo aliqua dicere. quia in prima articulo meorū vesperiarū posui duas propositōnes vnā scz q̄ summus legislator deus ipe dignus est infinitis perfectōnibus quas nec habuit nec habet nec habere pt. Nunc dico q̄ ista propositio male sonat. immo reputo eam in sensu cathegorico falsam quen sensum facit nec in illo sensu intellexi eam. sed in hypotetico scilicet q̄ si essent infinite perfectōnes imaginabiles quas deus non habet adhuc esset dignus perfectōnibus. Eodem modo de scda propositōe scz q̄ infinite perfectōnes simul in legislatoris essentia sunt dignitas ad infinitas alias Item quia ex predicta intuli vnū correlarium scz q̄ dictus legislator dignificauit se in carne ad suam assumptōnem hypostaticam. intellexi. dignificauit. i. manifestauit. Istud autem quod vltra addidi scz q̄ si alias non fuisset assumptus ꝑm hominem dignus esset q̄r frueretur [illegible] istud pluries reiteraui dico q̄ intellexi et protuli tanq̄ disputabile. nūc dico q̄ non est disputabile et q̄ est falsum.

Item quia preposui in mea conclusione tercij articuli q̄ subducta prerogatiua disparis acceptōnis veritatis sub falsitate staret vt verus cultor non amplius q̄ falsus mereretur et istaz pluries reiteraui. dico q̄ male sonat. quia procedit ex sua suppositōne impossibili aliquibus tamen posset apparere possibilis.

Fuerūt parisius quidaz

discipuli cuiusdam almarici nomine studentes parisius qui dixerunt mortuo eo q̄ illud q̄ alias est peccatum mortale vt stuprum factū in charitate non ē peccatum impunitatem peccatorū promittentes. deū bonum ⁊ non iustum dicentes. qui ab ecclesia propē huiusmodi condemnati a rege francie extra portas sunt combusti. Heresiarcha vero eorum almaricus a generali cōcilio rome condemnatus est et excōicatus et ex ciuitate exhumatus. et cinis [illegible] ossa per sterquilinium sunt dispersa et merito.

Articuli Lodowici reuocati.
Anno dñi. M.ccc.lxij.

Caplm. xxx.

Primo pbando primaz

partem prime suppositōnis arguitur sic. Ad quodlibet nomen velle vel nolle respectu cuiuslibet pducibilis ad extra sequit̄ necessario mutatio in voluntate pfecta. Deinde arguitur hypotetice sic. si deus de nouo aliquid vellet vel nollet ad extra. seu si in deo esset nouum velle vel nolle ad extra ipse intrinsice mutaretur igitur velle et nolle dicunt denominatōnem intrinsecam. et hec fuit mens mea per hoc q̄ dixi in secūda pbatōne huius q̄ tam velle q̄ nolle ad extra est act⁹ vitalis perfecte voluntatis ipsam immutans vitaliter non intellexi q̄ per velle et nolle deus mutaretur intrinsece. sed q̄ sunt opera vitalia. sed quia apud multos iste modus loquendi velle diuinum immutat voluntatem diuinam significat cū q̄ ipse intellect⁹ mutatur et non placet domino cancellario et facultati q̄ decetero in diuinis tali modo quis vtatur. dixi in secūdo correlario prime suppositōis q̄ licet perfecte voluntatis seu diuine essentie quodlibet intrinsecum sit absolute necessarium scdm suū esse reale. tamen ē aliquid intrinsecus contingens et non est necessariū ꝑm suum esse formale. patet de nolle ⁊ velle ductis ad extra. Istud sicut ex plano et dico q̄ nihil intrinsecum deo est contingens ꝑm intellectum quem facit tanq̄ catholice fidei dissonuz. Similiter illud qđ dixi in tercio correlario q̄ stat deum esse intrinsece aliqualem ⁊ ipsum posse non esse talem. et tamen ipsum esse talez immutabiliter. debet sic intelligi id est stat deuz aliqd velle ad extra et ipm posse hoc nunq̄ velle ⁊ tamē immutabiliter. Quod dixi in probatōne huius q̄ nō est inconueniens q̄ aliquid sit deus ꝑm suum esse reale. et tamen non [illegible] deus ꝑm suum esse formale debet sic intelligi. id est q̄ aliquid sit deus realiter et tamen aliqua formali denominatōne denominatur que sibi nō competit precise quia deus sed ratio alicuius effectus vnde supradicti damnant hanc ꝓpositōnem tanq̄ fidei dissonam ꝑm intellectum quem facit scilicet q̄ aliquid est deus ꝑm suum esse reale ⁊ tamen ipsum non est deus ꝑm suum esse formale.

Item dixi in nono correlario q̄ nō stat intellectuz perfectum cognoscere vera contingentia et illoruz ad extra non esse productiuam voluntatem.

Item dixi in decimo q̄ perfectus intellectus ad cē peccati vt peccatū cē nō potest immediate applicari cognoscitiuo et q̄ ex isto sequitur finaliter peccatū cē vel deformitatem anime non est proprie aliqua veritate verum. primum est maledictum et falsum q̄r ad hoc sequitur q̄ deus non cognosceret peccata aut voluntatem diuinam horum esse productiuam quoruz vtrūq̄ est falsum et ꝑm fuit alias condemnatum. Et alia correlaria pro eo q̄ primo conueniunt falsa sunt et male sonant. In secundo correlario secūde suppositōnis dixi q̄ stat aliquid esse actu miraculosum ⁊ tñ in illo q̄ sic actuat nullam ponere perfectōnez simpliciter. magistri nostri istum modum loquendi non approbant scz q̄ deus actuetur sicut nec illum q̄ de⁹ immutetur. Item in quarto et quinto correlarijs secūde suppositōnis dixi. q̄ perfecta voluntas non intensius diligit predestinatuz q̄ diligat prescitum. ⁊ q̄ nō plus intensiue diligit [illegible] q̄ diligat diabolum in esse naturali. non debui ista dicere quia in auribus audientium male sonant et falsa sunt cum ꝑm Augustinum aliquid diligere [illegible] ei velle bonum. ⁊ ideo intensius diligere est ei maius bonum velle et ita cōmuniter intelligunt homines. Correlarium octauum fuit tale q̄ quelibet volitio qua de⁹ vult a esse non minus distin

guitur formaliter a volitōne qua vult b esse ꝙ deus di-
stinguitur a materia prima realiter. probaui per hoc.
quia quelibet volitio qua deus vult a. esse immēse for
maliter distinguitur a volitōne qua vult b. esse. corre
lariū hoc est falsum. probatio erronea quia non ē ad-
mittendū qualitercūqꝫ ꝙ in deo sint plura immensa
aut plura immensa esse distincta.

Correlariū nonum fuit. nullum velle immensuꝫ ꝑ-
fecte voluntatis continet aliquid ad extra producibi-
le. hoc est falsum. quia velle dei est causa rerum. in pro
batōne autem correlarij scripsi ꝙ si potentie volitiue
angeli. volitio domini que est immensa esset actualis
volitio ꝙ non reputo impossibile. et tamē per huius-
modi volitōnem ꝛc. Predictum correlarium nunꝙ
putabam possibile nec credo dixisse esse possibile ⁊ est
erroneum quia alias fuit reprobatum ac etiam quic-
quid ex eo sequitur in quantū ex hoc sequitur est pos-
sibile. In tercio correlario tertie suppositōnis dixi
ꝙ peccatum esse perfecta volūtas deus nō potest im-
mediate nolle et in alio ꝙ peccatum non est immedi-
ate odibile a perfecta voluntate. Ista male sonant
et discordant scripture et dictis sanctoꝝ. hoc autē in-
tuli ex duobus correlarijs quorum vnū fuit ꝙ perfe-
cta voluntas quicquid extrinsecus potest immediate
velle. preter immediate nolle et econuerso. Aliud est
quicquid immediate ipsa potest nolle potest efficere.
que applicata ad peccatū formaliter sumptū falsa sūt
et male sonant. Item sextum correlariū fuit quod-
libet extrinsecum perfecta libertati seu volūtati eque
ab ipsa est odibile sicut diligibile et econtra. hec ꝓposi
tio est erronea et repugnare videntur voluntati diui-
ne. Secunda conclusio mea fuit Euidentie ad con-
tradictoria intellectu diuino formaliter immense for-
maliter repugnant. dixi in probatōne ꝙ quelibet earꝫ
immensa. nunc dico ꝙ illa conclusio cum suis correla
rijs et sua probatōne male sonant. Quātum ad hoc ꝙ de
signantur in deo esse plura ⁊ immensa distincta quod
iam fuit hic et superiu[redacted] reprobatum quantum etiam
ad hoc quod dicitur et immense repugnant male so-
nāt quia ad hoc datur intelligi quia repugnantia sit in
trinsece in deo.

Capitulum. xxxi.

Forma ⁊ modus reuo-

catōnis facta parisius per fratrem Guidonem ordis
heremitarum sancti augustini actu legētis Parisius
sententias in scolis dicti ordinis. Anno domini mille
simo tricentesimo quinquagesimoquarto. xvi. die mē
[illegible] maij. Et hoc anno legēdo ⁊ respondendo ambula
ui [illegible] magnis et mirabilibus super me. verbum veri-
tatis non recte tractando. sed verbis contendendo ꝓ
phanis et vaniloquis que [illegible] impietatem prouocant
⁊ audientium subuersionem ex quibus factus suꝫ oc-
casio scādali [illegible] sanctissima facultate ⁊ ordine meo qd
mihi displicet bono corde. idcirco iuxta piam ⁊ sanctā
ordinatōnem domini Cancellarij parisieñ. ac cetero-
rum magistrorum reuerendorum theologice faculta-
tis. quorum correctioni et ordinatōni me submisi ⁊ sub
mitto dicta mea scripta volo reuocare et intentioneꝫ
meam ostendere bonam non obstātibus dictis ⁊ scri-
ptis in forma que sequitur. Et licꝫ domini et magistri
reuerendi istas conclusiones posuerim non est inten-
tōnis mee nec vnꝙ fuit per dei gratiam eas sustinere
pertinaciter.

Reuocatio facta Parisius. Anno dñi. M. ccc. liiij.

Primo dixi istam cōclu
sionem. Charitas que semel labitur vel desperdit nū-
ꝙ fuit vera charitas et iam probaui contra baccalari
um beate marie de monte carmelo. hanc reuoco tan-
ꝙ falsam et hereticam. et etiam que eneruat effectum
sacramentorum. scꝫ baptismi et penitentie. et etiaꝫ cō
tra decretū ecclesie in capitulo fideli. extra. de summa
trinitate et fide catholica in clementis. etiam tanꝙ se
ipam intermentum qd eā nullo modo vere est. dese
ri non potest vt ait gratianus. et presumptuose posi-
tum esse. quia eam dixi valde probabilem ⁊ tamen est
contra conclusionem et doctorem opinionem. s. mgri
sententiarū gratiani ⁊ plurium aliorum. Si que vero
autoritates Augustini vel aliorum videantur ad op-
positum. intelligende sunt de charitate finali que ma
net in patria de qua loquitur apostolus. j. ad Corint.
xiij. Charitas nunꝙ excidit. Vel intelligendum est de
charitate scdm efficaciam vt magister met videtur glo-
sare. Secundo ex hoc intuli ꝙ prescitus existens in
charitate non potest mereri vel elicere actuꝫ merito-
rium vite iuxta scalam vite nostre. reputo falsum ⁊ cō
tumeliosum. Tercio dixi cōtra baccalariū predica-
torum conferendo cum ipso ꝙ homo meretur vitam
eternam de condigno. i. ꝙ si non daretur ei fieret sibi
iniuria. et scripsi ꝙ deus faceret sibi iniuriam et hanc
probaui istam reuoco tanꝙ falsam hereticam ⁊ blas-
phemam et mihi contradicentem in conclusione ista
recitanda. que dicit totum est a deo ita ꝙ nihil a volū
tate. Quarto dixi in disputatōne respondendo de q̄
libet ꝙ si nullum esset liberum arbitrium adhuc esset
peccatum. quod scripsi in hac forma. pono vnum pro
babile scꝫ si nullum esset intentum vel volituꝫ adhuc
esset peccatum tanti mali vel meriti. probatio fuit. qa
imaginato ꝙ nullum esset arbitrium adhuc esset in dī
contuitu maluꝫ. hanc reuoco tanꝙ falsam manifeste
erroneam [redacted] hereticam scandosam et blasphemam.

Quinto dixi ꝙ bonum meritum est a deo ita ꝙ ni-
hil est a voluntate quā in hac forma scripsi. tanti meri
ti est ex quanto beneplaciti intenti et voliti non ex quo
to. hanc reuoco tanꝙ falsam scandalosam ⁊ in fide su
spectam et mihi contradicentem in tercia propositio
ne superius reuocata.

Sexto dixi ꝙ deus potest aliquem necessitare pre-
ueniendo voluntatem ad bonū actum. quem erroreꝫ
scripsi in hac forma. deus quandoqꝫ preuenit ita vo-
luntatem puri viatoris ꝙ nunꝙ potest in non actum
meritoriuꝫ probaui sic aliter sequeretur ꝙ homo pos-
set mutare diuinū propositum. Secundo ꝙ hō posset
facere hominem mendacem. alia sententia probabilis
est ita ꝙ deus posset necessitare aliquē ad bonuꝫ actū
preueniendo hec sustineri potest. Probationē tamen
adduxi ad hanc scandalosam [illegible] in fide suspectam.

Septimo dixi ꝙ est dare plures vnitates et que nō
faciunt numerum. quod reuoco tanꝙ falsum scanda
losum et in fide suspectum quātum ad trinitatem in di
uinis. Octauo dixi et scripsi ꝙ nulla creatura rōna
lis specialiter est in se nisi quia deus est sibi esse. ⁊ ex h
intuli in eodem scripto. ꝙ in omni eo ꝙ non est deus
essentialius est non esse ꝙ esse ipm. has reuoco falsas
false positas et erroneas. Nono dixi et scripsi ꝙ ali
quid potest eē sine tempore in merito et peccato. et ꝓ
baui quia possibile fuit vel est aliquod esse in instanti

eternitatis [illegible] merito. et consequenter in instanti temporis [illegible] peccato et iterato in instanti eternitatis i merito hanc reuoco cum sua probatōne tanꝙ falsam [illegible] tue positam et in intelligibilē.

Reuocatio facta anno. dñi. M. ccc. lj.

Capl'm. xxxij.

Quia ego simō in respō

dendo in vespijs exponēdo vel declarādo terminos questionis. ꝙ hoc nomen iesus dictum est de deo accidentaliter et ex parte significat filium dei qui assumpsit naturam humanam. Ponendo conclusiones posui pro prima cōclusione ꝙ hec ꝓpositio est possibilis. iesus non est deus. probaui ex eo ꝙ hūanitate assumpta. per possibile deposita. iesus non est deus. et intuli ꝙ hec est possibilis. iesus potest non esse deus.

Secundo ꝙ iesus potest esse et non esse. Jesus expositionem et significatōnē huius nominis iesus. reputo insufficientem falsificantem conclusionē et correlarium. posito namq ꝙ hoc nomen iesus significat illud quod significat hec oratio filius dei qui assumpsit naturam humanam hec iesus non est deus. non ē possibilis. sicut nec ista. Filius dei qui assumpsit naturā humanam. non est deus.

Item posito eodem. hec. Jesus potest esse et nō eē deus est falsa. sicut illa filius dei qui assumpsit naturā humanam. potest esse et non esse filius dei qui assumpsit naturam humanam hanc conclusionē reputo sicut hereticam stante dicta positōne.

Item post secundam conclusionem intuli primū correlarium ꝙ iesus non potest esse deus. &m ꝙ iesus non pōt desinere esse deus. correlaria non fuerunt ponenda sine distinctōnibus itaq expono ea et dico ꝙ [illegible] terminus subiectus. iesus stat pro simplici persona q̄ dicitur iesus. correlaria sunt catholice tenenda. Siue ro idem terminus iesus pro vno xp̄o ex persona verbi et humanitate constituto. videlicet pro implicito ꝙ significat et pro quo stat in dicto prime conclusionis et in dicto primi correlarij et exclusione pma illati ipa correlaria non sunt catholica sed falsa nec etiam stāt cum conclusione prima. nec cum correlario primo ex cōclusione prima illato.

Item posui conclusionem secundam ꝙ nulla res q̄ est deus pōt non esse deus. et intuli correlarium tercium ꝙ nulla res est aut potest esse. que modo nō sit deus et aliquando posset esse deus. Correlarium quoq quartum ꝙ nulla res est aut esse pōt que possit incipere esse deus. conclusionem sic vniuersaliter intellectā ꝙ terminus subiectus distribuatur pro re que per cōmunicatōnem ideomatum est vel potest esse deus. reuoco sicut falsam et hereticam. correlaria etiā tali vniuersalitate intellecta. reputo sicut falsa erronea et heretica. Item posui conclusionem terciam ꝙ deus potest aliqualiter se habere qualiter se nō habet ac etiam esse aliqualis qualis non est. Et ad probandū hoc induxi pro exemplo. ꝙ deus pater potest esse homo et non esse homo. conclusio vt posita fuit non bene sonat in eo ꝙ ratōne relatiui reciproci sonat ꝙ substantie dei de nouo possit aduenire habitudo aut qualitas realis. et ideo intellectus quem habui potius fuit exprimendis in hisverbis aliqua creatura se potest habere aliqualiter ad deum qualiter se non habet Exemplum etiam ad conclusionē non conuenit quoniā adhuc posito ꝙ deus pater potest esse [illegible] et nō est hō ꝓprie sequit̄ quod deus potest esse aliquid qđ nō est sicut ex decretali arguitur extra de hereticis. cum xp̄s [illegible] non sequitur proprie ꝙ deus pater possit esse aliqlis qualis nō est. aut aliqualiter se habere qualiter nō se habet. Ex conclusione tercia intuli tercium correlarium ꝙ q̄uis iesus fuerit ab eterno semper patri coequalis tamen aliquando fuit deus quando non fuit iesus. Istud correlarium aliquando iesus erat deus quando non erat deus male sonat et erronee.

Item ex conclusione quarta intuli quartum correlarium ꝙ filius dei quando incipiebat esse filius virginis. non incipiebat esse aliquid. Istud correlarium prout in distinctōne positum fuit. reuoco sicut erroneum et hereticum quoniam filius dei quando incipiebat esse filius v̄ginis incipiebat esse aliquid &m ꝙ homo. et incipiebat esse aliquid quod prius nō erat.

Item ex conclusione quarta intuli vltimum correlarium ꝙ nunꝙ hic homo demonstrato qui ē christ⁹ fiebat christus et probaui ex eo ꝙ nec purus homo [illegible] ebat christus nec homo christus fiebat christus correlarium istud prout indistincte fuit positum reuoco sicut falsum et erroneum quādo in sensu quo homo demonstratus staret pro filio dei concedendum esset. ꝙ aliquando hic homo fiebat christus quoniā filius dei viui nūc est homo aliquādo fiebat homo dicente euāgelio. Verbum caro factum est &c.

Capl'm. xxxiij.

Isti sunt articuli in qui-

bus magister sententiarū non tenetur communiter ab omnibus. et primo primi libri. Primo ꝙ charitas qua diligimus deum et proximum est spiritussanctus distinctōn. xvij. ca. ij. vel ꝙ charitas que est amor dei et proximi no est aliquid creatum.

Secundo ꝙ nomina numeralia dicta de deo dicuntur solum relatiue. distinctōne. xxiiij. capitulo. Et si diligenter. vel hec nomina numeralia trinus et trinitas non dicunt positōnem sed priuatōnem tantum.

Tercio ꝙ simile et equale similiter dicuntur de deo priuatiue distin. xxxj. ca. Et hoc idem.

Quarto ꝙ deus semper potest quicquid aliquando potuit. et vult quicquid voluit. et scit quicquid sciuit. distin. xliiij. ca. Preterea queri solet.

In secundo libro.

Primo ꝙ angeli meruerunt beatitudinem per gratiam sibi datam sed ꝙ premium precessit meritum & postea meruerunt per obsequia fidelibus exhibita distin. v. capi. hic queri solet. vel ꝙ in angelis premium precessit et meritum respectu primi substantialis habet subsequi.

Secundo ꝙ angeli in merito respectu essentialis p̄mij et in ꝑso premio proficiunt vsq ad iudicium distinc. xj. capi. Preterea illud.

Tercio ꝙ charitas ē spiritussanct⁹. scilicet illa que anime qualitates informat et sanctificat. distin. xxvij. capi. Cum igitur.

Quarto ꝙ in veritate humane nature nihil transit extrinsecum. sed quod ab adam descendit per propagatōem auctum, et multiplicatum resurget in iudicō dist. xxx. capi. penul. Quibus respōderi vel ꝙ nihil de cibis transit in veritatem humane nature nec ꝑ generatōnem nec per nutritōnem.

In tercio libro.

Primo q anima a corpe exuta [illegible] persona dist.ij.c. hic apponitur a quibusdam.

Secundo q xps ꝯuenienter mortu⁹ ⁊ nō mortu⁹ dr passus ⁊ nō passus dist.xxj.capi.vlt.

Tercio q xps in triduo mortuus fuit homo.distin ctione.xxij.capi.j.

In quarto libro.

Primo q sacramenta legalia nō iustificabāt etiam in fide ⁊ deuotōne fierēt.dist.j.ca.Non igitur.

Secundo q homo sine medio videbat deum ante peccatum eadē dist.cap.Triplici.

Tercio q circūcisio non conferebat grām ad bene operandū nec virtutes ad augmentum sed solum ad pctā dimittēda valebat.eadē dist.ca.Quo igitur.

Quarto q paruuli ante octauū diem morientes in circūcisi pibant.⁊ q causa necessitatis poterant añ cir cūcidi.eadem dist.capi.Si vero.

Quinto q quedam sacramenta noue legis institu ta sunt in remediū tm̄.vt matrimonium.distin.ij.ca.j. Jam ad sacramenta.

Sexto q baptizati baptismo iohannis nō ponētes spem in illo.nō erant baptizandi baptismo christi di stin.ij.cap.vlt.hic cōsiderandum. vel aliter baptism⁹ iohannis cum impositiōne manuum equipollebat ba ptismo xpi.ita q baptizatus baptismo iohannis non erat baptizandus.

Septimo q deus potuit dare potentiam creature creandi ⁊ interius abluendi.i.peccata dimittendi di stin.v.ca.vlt.hic querit que sit. Vel sic q de⁹ poterat dare potestatē alijs baptizandi interius ⁊ q creatura potuerit suscipe ⁊ similiter q deus potest potestatem creandi creature cōmunicare ⁊ creare per creaturam tanq̄ p ministrum.distin.v.

Octauo q scismatici.degradati.precise ab ecclesia. heretici.excōmunicati nō habent potestatē consecrā di corpus xpi dist.xiij.ca.Illi vero.

Nono q brutū nō sumit verū corp⁹ xpi.⁊ ñ videat distin.xiij.ca.Illud etiam sane.

Decimo q scientia discernendi vt notat habitū sci entie sit clauis.distin.xix.cap.j.

Undecimo q epi symoniaci degradati nō possunt cōferre ordines.di.xxv.ca.de symoniacis.

Duodecimo q scds marit⁹ alicui⁹ mlieris incogni te carnaliter a primo fit bigam⁹ p cognitōnem illi⁹ ⁊ p hibet ab ordinib⁹.dist.xxvij.ca.vlt.

Decimotercio q cognoscēs sororē vxoris sue non tenet vxori petēti debitū reddere.dis.xxiiij.ca.de his.

Decimoquarto q ille qui vxore viuēte duxit aliaz in aliena patria qui rediens ad cōscientiā vult eam di mittere et nō pt.si cogit ab ecclis remanere ⁊ debitum reddere q2 sibi nō credit.dicit mgr q incipit excusare per obedientiā ⁊ timorē.⁊ tenetur reddere debitum si potatur distin.xxxiij.cap.vlt.

Decimoqnto q pctā deleta nō patefiāt alijs in iu dicio.dist.xliij.ca.Hic querit vtz electis.

Determinatio Parisius facta per almā facultatez theologicā.Anno domini. M.ccc.xviij.super qbus dam supstitōnibus noviter exortis.

Prefatio.

Niuersis orthodoxe fidei zelatorib⁹.Cācellarius eccie parisieñ. et facultas theologice in alma vniuersita te parisieñ. matre nostra cum integro di uini cultus honore spem habere in domino. ac in va nitates ⁊ insanias falsas non respicere. Ex antiquis latebris emergens noviter errorum feda colluuio re cogitare cōmonuit.q plerūq veritas catholica apud studiosos in sacris litteris apertissima ē.que ceteros latet.nimirū cum hoc propriū habeat omnis ars:ma nifestam esse exercitatis in ea.sic vt ex eis cōsurgat il la maxima.Cuilibet in sua arte perito credenduz est. Hinc est oratiorū illud qd Hiero. ad paulinum scri bens assumit. Qd medicoꝝ est promittūt medici.tra ctant fabrilia fabri.accedit ad hec in sacris litteris ali ud speciale quod nec experientia et sensu ꝯstat vt alie artes.nec possunt ob oculis circūuolutis nube vicio rum facile depchēdi.Excecauit enim eos malitia eo rum.Ait siquidem Apostolus q ꝓpter auariciaz mul ti errauerunt a fide.propterea non irrationabilit ido lorum seruitus ab eodez nominatur.alij ꝓpter ingra titudinem qui cum cognouissent deum.non sicut deū glorificauerunt.in omnem idolatrie impietatez (sicut idem cōmemorat) corruerunt. Porro Salomone ad idola.⁊ Dydonē ad magicas artes pertraxit dira cu pido.Alios postremo misera timiditas tota ex crasti no pendens in obseruatiōes superstitiosissimas impi asq depulit.quēadmodū apud lucanū d filio Pom pei magni.et apud hystoricos de plurimis notatū est. Ita fit vt recedens peccator a deo declinet in vanita tes ⁊ insanias falsas ⁊ ad eum qui pater est mēdacij. tandem impudenter palamq apostatiando se cōuer tat Sic Saul a domino derelictus phitonissaz cuius aduersabat consuluit.sic ochozias deo israel sp̄re to misit ad consulendū deum acharō.Sic deniq eos omnes qui fide vel opere absq deo vero sunt vt a do falso ludificentur necesse est. Hāc igitur nephariaz pestiferam mortiferamq insaniarum falsarum cū su is heresibus abominatōnem plus solito nostra etate cernentes inualuisse.ne forsan christianissimuz regnū quod olim monstro caruit.⁊ deo protegente carebit. inficere valeat tam horrende impietatis [illegible] pernicio sissime contagionis monstruz.Cupientes totis con tis obuiare.Memores insuper nostre ꝓfessionis.ꝓ. q legis zelo succensi paucos ad hanc rem articulos. damnatōnis cauterio (ne deinceps fallant incogniti) notare decreuim⁹ rememorantes inter cetera innūe ra dictū illud sapientissimi doctoris Aug.de supstitio sis obseruatōnibus.Qz qui talibus credunt aut ad eo rum domū euntes.aut suis domibus introducūt.aut interrogauit..sciant se fidē xpianam ⁊ baptismū pua ricasse.et paganū et apostatā.i.retroabeuntē ⁊ dei ini micuz.et iram dei grauiter incurrisse. nisi ecclesiastica penitentia emendatus dō recōciliet.hec ille. Neq ta men intentio nostra est in aliquo derogare quibusc q3 licitis ⁊ veris traditōnibus scientijs et artibus sed insanos errores atq3 sacrilegos. insipientiū et ferales ritus pro quāto fidem ortodoxaz ⁊ religionē xpianaz ledunt.contamināt.inficiunt radicitus quātum pbās nobis est extirpare satagimus.⁊ honorem suuz since rum relinquere veritati.

Est autem primus arti culus q p artes magicas et maleficia. ⁊ inuocatōnes nephariás querere familiaritates ⁊ amicitias et auxi lia demonū nō sit idolatria.Error.Qm̄ demō aduer sarius ptinax ⁊ implacabilis dei ⁊ hominis iudicatur nec est honoris vel dominij cuiuscunq diuini vere sus

pticipatiuē vel aptitudinaliter susceptiu⁹. vt alie creature rõnales non dampnate nec in signo ad placitū instituto vt sunt imagines et templa. deus in ipis adoratur. Secundus articulus ꝙ dare vel offerre vel ꝑmittere demonibus qualēcunqȝ rem. vt adimpleāt desiderium hominis. aut in honorem eorum aliquid osculari vel portare non sit idolatria. Error.

Tercius ꝙ inire pactum cum demonibus tacitum vel expressum nō sit idolatria vel species idolatrie vel apostasia. Error. Et intendimus esse pactum implicitum in omni obseruatōne supstitiosa. cuius effectus nō debet a deo vel natura rationabiliter expectari.

Quartus ꝙ conari per artes magicas demones in lapidibus annulis speculis aut imaginib⁹ nomine eorum consecratis vel potius execratis includere cogere ⁊ artare vel eas velle viuificare. nō sit idolatria. Error. Quintus ꝙ licitum est vti magicis artibus vel alijs quibuscūqȝ supstitionibus a deo ⁊ ecclesia ꝓhibitis pro quocūqȝ bono fine. Error. quia s̄m apostolū nō sunt facienda mala vt bona eueniant.

Sextus ꝙ licitum sit aut etiam ꝑmittendum maleficia maleficijs repellere. Error.

Septimus ꝙ aliquis cum aliquo possit dispensare in quocunqȝ casu vt talibus licite vtatur. Error.

Octauus ꝙ artes magice et similes superstitōnes ⁊ earum obseruatōnes sint ab ecclesia irratōnabiliter prohibite. Error.

Nonus ꝙ deus per artes magicas ⁊ maleficia inducatur compellere demones suis inuocatōnib⁹ obedire. Error.

Decimus ꝙ thurificatōnes et suffumigatōnes que fiunt in talium artiū ⁊ maleficiorum exercitio sint ad honorem dei ⁊ ei placeāt. Error ⁊ blasphemia. qm̄ deus alias nō puniret vel prohiberet.

Undecimus ꝙ talibus et taliter vti non est sacrificare seu immolare demonibus ⁊ ex consequenti damnabiliter idolatrare. Error.

Duodecimus ꝙ verba sancta ⁊ oratōnes quedam deuote. ⁊ ieiunia ⁊ balneatōnes et continentia corporalis in pueris ⁊ alijs. ⁊ missaruȝ celebratio ⁊ alia opera de genere bonoꝝ. que fiunt ꝓ exercendo huiusmōi artes excusāt eas a malo ⁊ nō potius accusent. Error nam per talia sacre res immo ipse deus in eucharistia demonibus temptatur imolari. et hec ꝓcurat demon vel quia vult in hoc honorari similiter altissimo vł ad fraudes suas occultandas. vel vt simplices illaqueet facilius ⁊ damnabilius perdat.

Terciusdecimus ꝙ sancti prophete ⁊ alij sancti per tales artes habuerunt suas prophetias ⁊ miracula fecerunt. aut demones expulerunt. Error ⁊ blasphemia

Decimusquartus ꝙ deus se immediate vel ꝑ bonos angelos talia maleficia sanctis hominibus reuelauerit. Error ⁊ blasphemia.

Quindecimus ꝙ possibile est per tales artes cogere liberum hominis arbitriū ad voluntatem seu desiderium alterius. Error. ⁊ hoc conari facere est impiuȝ et nephariū.

Sedecimus ꝙ ideo artes prefate bone sunt ⁊ a deo ⁊ ꝙ eas licet obseruare. quia ꝑ eas quādoqȝ vel sepe euenit sicut vtentes eis querunt. vel predicunt. vel qȝ bonum quādoqȝ ꝓuenit ex eis. Error.

Decimusseptimus ꝙ per tales artes demones veraciter cogūtur ⁊ compelluntur. ⁊ nō potius ita se cogi fingunt ad seducendos homines Error.

Decimusoctauus ꝙ per tales artes et ritus impios. per sortilegia. per carminatōnes ⁊ inuocatões demonum per quasdam insultuatōnes ⁊ alia maleficia nullus vnq̄ effectus ministerio demonū subsequatur Error. Nam talia quādoqȝ permittit deus contingere vt patuit in magis Pharaonis ⁊ alibi pluries vel quia vtentes seu consulentes propter malam fidem ⁊ alia peccata nephanda dati sunt in reprobum sensuȝ. ⁊ demerentur sic illudi.

Decimusnonus ꝙ boni angeli includantur in lapidibus ⁊ consecrent imagines vel vestimenta. aut alia faciant que in istis artibus continentur. Error ⁊ blasphemia.

Uicesimus ꝙ sanguis vpupe vel edi vel alteri⁹ animalis. vel pergamenum virgineum vel coriuȝ leonis ⁊ similia habeant efficaciam ad cogendos vel repellendos demones minist̄erio hmōi artiū. Error.

Uicesimusprimus ꝙ imagines de ere plumbo. vel auro. vel de cera alba vł rubea. vel alia materia baptisate exorcisate ⁊ consecrate seu potius execrate s̄m ꝑdictas artes ⁊ sub certis diebus habeāt virtutes mirabiles. que in libris talium artium recitantur. Error in fide ⁊ phīa naturali ⁊ astronomia vera.

Uicesimussecundus ꝙ vti talibus ⁊ fidem dare. nō sit idolatria ⁊ infidelitas. Error.

Uicesimustercius ꝙ aliqui demones boni sint alij benigni alij omnia scīetes. alij nec saluati nec damnati. Error.

Uicesimusquartus ꝙ suffumigatōnes que fiunt in huiusmodi operatōnibus conuertuntur in spirit⁹ aut ꝙ sint debite eis. Error.

Uicesimusquintus ꝙ vnus demon sit rex orientis ⁊ presertim suo merito. ⁊ alius occidentis. alius septētrionis. alius meridiei. Error.

Uicesimussextus ꝙ intelligentia motrix celi influit in aīam ratōnalem sicut corpus celi influit in corp⁹ humanum. Error.

Uicesimusseptimus ꝙ cogitatōnes nostre intellectuales ⁊ volitōnes nostre interiores immediate causentur a celo. ⁊ ꝙ per aliquam traditōnem magicam tales possint sciri. et ꝙ per illam de eis certitudinalit̄ iudicare sit licitum. Error.

Uicesimusoctauus articulus ꝙ per quascunqȝ artes magicas possimus deuenire ad visionem diuine essentie vel sanctorum spirituum. Error.

Acta sunt hec ⁊ post maturā crebramqȝ inter nos ⁊ deputatos nostros examinatōnem. conclusa in nostra congregatōne generali Parisius apud sanctum Mathurinum de mane super hoc specialiter celebrata. Anno domini. M.ccc.xcviij. Die. xix. mensis septēbris. In cuius rei testimonium sigillum dicte facultatis presentibus litteris duximus apponendum.

Originale huius determinatōnis est sigillatum magno sigillo facultatis theologice parisius.

Sequuntur excerpta principalium articuloruȝ tractatus cuiusdam contra errores fratris Johannis d̄ montesono ordinis predicatorum parisius condemnatos.

Prefacio.

Postolicis verbis edocti. parati semꝑ ad satiffactōem omni poscenti nos rōnem de ea que in nobis est fide ad tuitōnem eius quā ꝓfitemur orthodoxe. et vt ratōnabilis quorūdam errorū condemnatio parisius nuꝑ facta. ac iustificatio exorte suꝑ hoc cause ⁊ aduersantium oim quecunqȝ iniusta irrōnabilisqȝ cōquestio oblocutio atqȝ vexatio singulis innotescat. presentez tractatuz sub apostolice Petri sedis ⁊ sedētis in summi potificis correctōne duximus cōpilanduz. In quo vniuersis xp̄ifidelibus qui ipm lecturi vl' audituri sūt supplicam⁹ affectu. vt equo animo puraqȝ mētis acie prospiciant vniuersa nobiscū ⁊c. Ad honorē sancte et indiuidue trinitatis cuius fidei causam agim⁹. presentem tractatum aduersus errores fratris iohannis de montesono ordinis fratrū predicatorū nuper in parisieñ. studio condēnatos. ex deliberatōne vniuersitatis studij parisieñ. et specialiter doctorū baccalarioruz facultatis theologice cōpositum in tria capitula distinguemus. In primo ad fundandū ꝓcessum fratruz cōtra dictum fratrem per dictam facultatem theologice. ac etiā processum inde secutum corā dño epo parisieñ. ad instantiā vniuersitatis p̄dicte declarabit̄ qualiter ad dictos epm ⁊ facultatē theologie pertinet assertōnes hereticas vel in fide erroneas cōtra asserētes eas parisius cōdemnare. In scdo declarabit̄ tam rōnibus q̄ autoritatibus sanctorū et doctorū ꝓbabit̄ q̄ assertōnes dicti fratris per cedulam dicte facultat̄ dicto domino episcopo tradite. fuerūt rōnabiliter cōdemnate. In tercio qz magister ac ꝓcurator generalis et nō nulli dicti ordinis fratres cōtra dictū epm ⁊ sibi adherentes ad sedem aplicam appellauerūt. īmemoratas dicti fratris assertōnes. vt prefertur damnatas aliquas ad sancti Thome de aqno ꝑtinere doctrinam. quam asserunt per ecciam approbatā ido declarabitur doctrinā hmōi sancte thome nō sic approbatam esse q̄ ꝓpter eam oporteat antedictā cōdemnatōnem aut dicti epi ꝓcessum aliqualiter impedire.

Caplm. j.

Circa primum principale

est hec diuisio premittenda q̄ diffinitio circa ea que sunt fidei. i. approbatio veritatis alicuius tāq̄ catholice. vel reprobatio aut condemnatio opposite falsitatis tanq̄ heretice aut in fide erronee potest esse dupliciter. Uno mō scolastice et doctrinaliter. Alio mō autoritatiue ⁊ iudicialiter. Et hic scds modus est duplex scdm q̄ hec autoritas iudiciaria est duplex. Una ē simpliciter suprema. alia est inferior et subordinata. Iuxta hanc trimembrē diuisionē que clara e⁹. sunt tres cōclusiones principalis declarāde. ⁊ deinde ex eis quedaz alie subinferende. Prima erit de diffinitōne iudiciali et autoritatiua suprema. Scda de inferiori ⁊ subordinata. Tercia de doctrinali ⁊ scolastica. Et ipaꝝ ꝓbatio principaliter fundabit̄ in iure diuino.

Prima igitur cōclusio est. Ad sanctam sedē aplicaz pertinet autoritate iudiciali suprema circa que sūt fidei iudicialiter diffinire. et hec ꝓbatur quia ad illi⁹ tanq̄ ad supremi iudicis autoritatem pertinet in fide iudicialiter diffinire cuius fides nunq̄ deficit. Sz sancte apostolice sedis fides nūq̄ deficit igitur ⁊c. maior est nota. sed minor probatur. quia de hac sancta sede in persona petri apostuli et in ea presidentis dictum est. Petre rogaui pro te vt non deficiat fides tua. Luce. xxij. propter quod dicit Ciprianus. xciij. distinctio. Qui ⁊c.

Secunda conclusio est q̄ ad episcopos catholicos pertinet autoritate inferiori subordinata circa ea q̄ sunt fidei iudicialiter diffinire. Et hoc ꝓbatur. Quia ad eos ꝑtinet iudiciali autoritate inferiori et subordinata in fide diffinire ad quos pertinet consimiliter ecclesiam regere. Sed ad episcopos catholicos ꝑtinet scdm. igitur et primum. maior patet. quia ecclesie regimen maxime concernit fidem. ⁊ ideo cui iure diuino committitur ecclesiam regere. ei eodez iure cōmittitur de fide cognoscere et iudicare. Sed minor probat̄ autoritate Pauli. Actu. xx. ca. vbi dicit. Attendite vobis et vniuerso gregi in quo vos spiritussanctus posuit episcopos ecclesiam regere dei. Unde patet q̄ iure diuino et autoritate spiritussancti episcopi positi sūt ad regimen ecclesie dei. Regimen autem importat iudicialem autoritatem. ergo sequitur q̄ ad eos pertinet autoritate iudiciali inferiori et subordinata et supreme autoritati subiecta ecclesiam regere ⁊ p cōsequēs de fide cognoscere ⁊ in diffinire. Unde patet q̄ de tali regimine ad fidem pertinere loquatur apostolus ⁊c.

Tercia conclusio est q̄ ad doctores theologos ꝑtinet determinare doctrinali ⁊ scolastica circa ea que sunt fidei doctrinaliter diffinire ad quos pertinet sacram scripturam docere. ⁊ ex ea hereticas assertōnes ⁊ in fide erroneas reprobare ac veritates catholicas approbare. Sed ad doctores theologos ꝑtinet scdm igitur ⁊ primum probatōnes minoris et maioris vide si vis in dicto tractatu.

Ex predictis cōclusionibus patet responsio ad principalem articulum. s. q̄ ad episcopum parisieñ. et ad theologie facultatē pertinet assertōnes hereticas aut in fide erroneas et contra eas asserentes parisius cōdemnare. Quia per scdam conclusionem patz q̄ hoc ad episcopum pertinet diffiniendo iudicialiter. et per terciam conclusionem patet q̄ ad facultatem theologicam pertinet diffiniēdo doctrinaliter. Sed adhuc ad magis fundandum propositum tres alie conclusiones ex premissis sunt subinferende.

Quarta igitur conclusio est. q̄ ad dictos episcopū ⁊ facultatem theologie pertinet nō solum coniunctim sed ⁊ diuisim mōis predictis assertōes hereticas aut erroneas condemnare. Licet tamen quandoqȝ rōnabiliter cōsueuerint in huiusmodi condemnatōne cōiunctim ꝓcedere. Probatōnes dimittuntur hic causa breuitatis.

Quinta conclusio ad dictam facultatem theologie cōtra certas personas scilicet contra singulares magistros et Baccalarios eidem facultati iuratos. pertinet quandoqȝ non solum doctrinaliter sed etiam iudicialiter aliquo modo assertōnes hereticas aut erroneas condemnare. Et hec cōclusio probatur ex triplici radice. Prima ꝓbatio fundatur ex cōcessa eis ptā ⁊c. Secunda ꝓbatio fundat̄ in obseruata cōsuetudine ⁊c. Tercia eiusdem cōclusionis ꝓbatio fundat̄ in publica vtilitate ⁊c.

Sexta conclusio est q̄ ad superiorem iudicem pertinet processum per dictos epm et facultatem theologie factum nec sine magna et notabili ca fauorabili

impedire: nec approbatōi contra eos in causa fidei interiecte sine matura deliberatōe ⁊ p̄uia informatōe deferre. Et hec probat̄. quia ⁊c̄. Ex predictis conclusionibus ad ꝓpositū applicatis patet luce clarius iustificatio processus facti cōtra dictum fratrem Johannē sicut patet in singulis articulis.

Primus igitur articulus est ꝙ cū dictus frater infrascriptos errores Parisi⁹ in scholis publice dogmatizauerit: ⁊ coram facultate theologie euocatus per decanum eiusdem facultatis monitus charitatiue ipsos corrigere recusauerit: protestans eos vsq; ad mortē velle defendere. dicta facultas errores huius potuit ⁊ merito debuit doctrinaliter cōdemnare. Prima pars scilicet quod hoc potuit: patet ⁊c̄.

Secundus articulus est. ꝙ dicta facultas theologie coassumptis sibi magistris aliarum triū facultatū vniuersitatis Parisiēsis dictos errores prius per eos examinatos ⁊ doctrinaliter cōdemnatos. merito debuit domino ep̄o Parisieñ. tanq̄ iudici ordinario iudicialiter denūciare. Et hoc clare patet ex secunda cōclusione ⁊ eius probatione. s; adhuc ⁊c̄. Ob hoc p̄nominate facultatis theologice magistri tribus alijs facultatibus sibi coassumptis ⁊ coadiūctis nunciauerūt ecclesie. Ex quibus patet triplex ratio denunciatōis predicte. quam secreta ⁊ charitatiua monitio precessit licet tamen hoc nō esset necesse. sicut patet ex doctrina sancti Thome secūda scđe. q. xxxiij. articu. vij. vbi docet ꝙ peccata publica sunt publice arguenda. iuxta illud apostoli ad Thimot. v. Peccantem coram omnibus argue: vt ceteri timorē habeant. Qđ intelligit̄ de peccatis publicis: vt Aug⁹. dicit in li. de verbis dn̄i ⁊c̄.

Tertius articul⁹ est. ꝙ dicta facultas in scholis theologicis ⁊ dictus episcopus in locis sue dioceс̄. p̄missorum errorum dogmatizatiōem: publicationem: aut defensionem finaliter inhibere potuerant ⁊ debuerunt iudicialiter prohibere ⁊c̄. Sed huic articulo opponuntur tria: que ponit dictus frater in supplicatōe sua seu querela domino pape exposita. in qua fere tot sunt mendacia: quot sunt verba. Primum est. quia alique conclusionū suarum trahuntur ex doctrina sancti Thome: quam facultas theologie alia expresse cōmēdauit: ⁊ dominus Stephanus episcopus Parisiensis per suas litteras approbauit. Secundus est ꝙ dominus Urbanus papa. v. per eius bullam vniuersita[illegible] studij Tholosani scripsit. ⁊ voluit eiusdem sancti doctrinam tanq̄ benedictam ⁊ catholicam sequi ⁊ teneri a christicolis ⁊ studiosis: et eam pro viribus ampliari.

Tertium est ꝙ solius sedis apostolice est declarare: damnare: ⁊ approbare. Unde postea cōcludit ꝙ dict⁹ domin⁹ episcopus apponens falcem in messem summi pontificis dictas conclusiones ꝓnunciauit ⁊ decreuit falsas: hereticas: ⁊ erroneas. Et causam subdit ibidem. quia ista que tangūt fidem sunt de maioribus ecclesie causis: ⁊ que ad solum summū pontificem ꝓ examinationē ⁊ decisione deferri debent. Ex quibus sequi videtur ꝙ nec episcopus nec facultas p̄dicta conclusiones predictas potuerunt iudicialiter damnare: nec earum dogmatizatiōem aut publicatiōem vel defensionem finaliter cohibere. Ad illa autē faciliter respōdetur. Unde ad primū respōdet vniuersitas in suis litteris patentibus. Nos inquit millesies diximus ⁊ vt videmus nō sufficit: qualiter sancti Thome doctrinam in dicta nostra cōdemnatōe nequaq̄ reprobamus. sed hunc eiusq; fautores doctrinā eius ad [illegible] storum fideiq; absolutum sensum adaptantes: aut vltra q̄ fieri debet contra eiusdem doctoris documentū dilatantes cōdemnamus: audacter asserimus. Et hec clare patebunt ex dicendis in secundo ⁊ tertio capitulis: vbi manifeste probabitur ꝙ predicte erronee cōclusiones non trahuntur ex doctrina sancti Thome: sed magis contrariantur eidem. Ad secundum respōdet̄ ꝙ ex predicta bulla domini Urbani vel ex p̄allegata littera domini Stephani episcopi: aut alia quacunq; littera autentica non potest sufficienter concludi ꝙ sancti Thome doctrina sit in omnibus approbata: sicut clare ostendetur in tertio capitulo huius tractat⁹. Et ad hoc adijciunt aliqui talem rationē. Illa doctrina non potest sic esse in omnibus approbata que multa continet in fide erronea. Sed vt dicunt p̄dicta sancti Thome doctrina non solum in materia de absoluta necessitate creature de qua presentis cōtrouersie inferius in tribus vltimis conclusionibus tertij capituli specialiter tractabitur. sed etiam in pluribus alijs multa continet in fide erronea: quod declarant. Nā in prima parte summe. q. xlvij. articu. vlti. in responsione vltimi articuli dicit ꝙ non est possibile aliam terrā esse q̄ istam. q2 omnis terra naturaliter ferretur ad hoc medium vbicunq; esset. ⁊ notū est ꝙ non loquitur de potentia nature. Itē in articulo vltimo dicit ꝙ impossibile est duos angelos esse vnius speciei. et ꝙ impossibile est esse plures albedines separatas a substantijs. que videntur esse contra articulum de omnipotētia dei ⁊ contra veritates creditas circa sacramentum altaris Item infra. q. lxxviij. articulo. iij. et. vj. et in questionibus disputatis tenet articulū de vnitate forme substantialis in homie: qui est. xiiij. articulus quinte partis de eu ange. eterno. dāнatus per Alexandrū.

Item ex hac opinione Thome de vnitate forme: sicut dicit in glo. Okam in dyalogo suo conclusiōes sequūtur que in anglia fuerunt scandalose: scilicet ꝙ corpus christi non fuit idem numero viuum ⁊ mortuum Et hoc concedit sanctus Thomas in questiōibus disputatis. q. lxiij. quod non fuit simpliciter. Unde sequitur vltra ꝙ caro mortua nunq̄ fuit viua. et ꝙ corpora sanctorum mortuorū nunq̄ fuerunt corpora sanctorum viuentium. et ideo reliquie corporum sanctorum nunq̄ fuerunt partes corporum viuentiū. nec corpus christi quod fuit vulneratum in cruce iacuit in sepulchro. Que omnia sunt absurda. Ex quibus et alijs alijs pluribus erroribus contra quos quidam doctores speciales composuerūt tractatus concludūt isti ꝙ huiusmodi doctrina nō potest esse in omnibus approbata. nec hoc obstat eius sanctitati vel canonizationi quia non obstante glorioso martyrio Cypriani ip̄e errauit in fide. sicut patet. iiij. sententiarū distin. vj. ⁊ infra dicetur. c. iij. vbi sanctitas vite non infert sanctitatem doctrine. sicut patet de Papia martyre. q̄ fuit patronus secte heretice. Unde ex his omnibus inferūt ꝙ predicta approbatio Urbani quinti nō est hui⁹ doctrine approbatio vniuersalis: sed tanq̄ doctrine vtilis ⁊ in multis ꝓbabilis. sicut doctrina pape magistraliter dicta sola habet auctoritatem magistralem: sicut dn̄s Innocenti⁹. iiij. de suo apparatu testatus est. S; de hac materia copiosi⁹ infra dicetur in tribus primis cōclusionibus tertij capituli. ⁊ ideo breuius pertransimus. Ad tertium obiectum respondetur primo ꝙ nec facultas ⁊c̄.

Capitulum. ij.

Circa secundum principale in quo declarandū est q assertiones dicti fratris per cedulā theologice facultatis dicto dño epo traditam: fuerūt rationabiliter ɔdemnate. Premittendū est vnū pambulū generale q in aliquib⁹ dictaꝝ asserti onū et eaꝝ cōdemnatōe est necessario pnotandū: videlicet q licet aliqua propositio vel assertio possit habere aliquē sensū verū: tamē potest rationabiliter cōdēnari tanq̄ reuocanda propter aliū sensum falsū in ea vel in eius probatiōe intellectum. Et hec suppositio ꝓbatur tam ratōibus q̄ auctoritatibus sanctoꝝ doctorum: et specialiter ex dictis sancti Thome de aquino. vt pars aduersa ꝛc. Quarto probat̄ suppositio premissa et singulariter declaranda ē per exemplū sumptum ex doctrina ecclesie. Nam per ecclesiā nōnunq̄ assertio ambigua habens aliquem sensū catholicum est damnata: imo quādoq3 assertiones contradictorie scdm vocem per eam sunt damnate. et ideo altera eaꝝ vel vtraq3 aliquem habet sensum catholicum. Et ecce exemplū manifestū. Nam Isido. in lib. ethimol. cap. xix. lib. viij. et habet̄ .xxiiij. q. iij. capi. quidā autē. aper[illegible] insinuat q vtraq3 istarum: deus creat mala: de⁹ non creat mala est heresis cōdemnata. Unde et assertores vtriusq3 reputat hereticos dictos Colicianū a quodā colico nomīati: qui dicunt deum non facere mala. contra illud quod scriptū est. Ego deus creans mala. Floriani a floriano qui ecōtrario dicunt deum creasse mala: contra illud qd scriptum est. Fecit deus omnia bona. Ex quibus colligitur q vtraq3 istarū est heresis cōdemnata: et tamen ista assertio deus creat mala: habet aliquem sensū catholicum: scilicet istum: deus creat mala pene. et similiter ista deus non creat mala: habet sensum catholicum: scilicet istū deus non creat mala culpe ꝛc. Hac igitur suppositōe pambula: sic firmiter stabilita singillatim declarandū est q assertiōes dicti fratris fuerunt rationabiliter ɔdemnate.

Prima igitur ꝓpositio fuit. maior est vnio hypostatica in christo q̄ vnio trium personarū in essentia increata. Secunda. possibile est esse aliquam creaturam puram in puris naturalibus: que ita posset sibi et homini mereri sicut anima christi cōcurrēte gratia habituali. non est tamen aliqua possibilis: que tam cōuenienter: ɔgruenter: et sufficienter hominem posset redimere et saluare sicut christus. Et ista cōdemnatur reuocanda tanq̄ falsa et male sonans: et erronea ad intellectum probatiōis sue: videlicet de gratia anime xp̄i quo ad primā eius partem. Tertia. aliqua pura creatura rationalis pōt in puris naturalibus beatifice dei essentiam intueri. et hanc dicit patere de creatura predicta. Et ista cōdemnatur reuocanda: al's Parisi⁹ damnata tanq̄ erronea in fide. Quarta. aliqua pura creatura est possibilis perfectior anima christi in merēdo: puta gratia anime christi. Et hec damnatur reuocāda tanq̄ falsa: erronea: absurda in theologia et philosophia: et theologice doctrine irrisiua. Addidit huic ꝓpositioni istam verificatiōem. et si non quo ad quātitatem meriti: tamen quo ad modū merendi. Et hec omnia eidem ꝓdesse non possunt. Quinta. videt̄ mihi q talis creatura si poneretur esse simpliciter genus Et hec cōdemnatur reuocāda sicut imediate pcedens.

Sexta. ponere aliquod creatum vel aliqua creata esse simpliciter et absolute: necesse est non esse cōtra fidem. Et hec cōdemnatur reuocanda tanq̄ falsa et male sonans in fide scdm cōmunem modum theologoꝝ.

Septima. necesse esse non repugnat esse causatū. Et hec cōdemnatur reuocanda tanq̄ falsa et erronea in fide. Octaua. magis est cōsonū fidei ponere aliquid citra primū esse absolute: et simpliciter necessarie quaq̄ ponere ipsum sine aliqua additōe esse necesse esse. Et hec cōdemnatur reuocāda tanq̄ falsa et erronea propter falsam implicatiōem et erroneam compatōis quam includit q aliquam rem creatam esse necesse esse: scilicet sine aliqua additōe est consonū sacre scripture: et per cōsequens aliquod creatum est increatū: qd contradictiōem includit. Nona. asserere aliquid fore verum qd est contra sacram scripturā est expresse contra fidem. Et hec cōdemnatur reuocanda tanq̄ falsa et iniuriosa sanctis et doctoribus: si eam intelligat vniuersaliter ꝓut in probatiōe eius videtur ptendere. Decima. non omnem hominem preter christum cōtraxisse ab adam peccatū originale est expresse contra fidem. Et hec damnat̄ reuocanda tanq̄ falsa: scandalosa: et piarum aurium offensiua: et pſumptuose asserta. non obstante ꝓbabilitate questionis: vtrū beata virgo fuerit in peccato originali cōcepta ꝛc.

Undecima. beatam Mariam virginem et dei genitricem non cōtraxisse peccatum originale est expresse contra fidem. Et hec cōdemnatur reuocanda tanq̄ falsa: scandalosa: pſumptuose asserta: et piarum auriū offensiua. Duodecima. tm̄ est contra sacram scripturam vnum hominē esse exemptum a peccato originali preter christum sicut si decem homines ponerētur exempti. Et hec cōdemnatur sicut pcedens reuocanda tanq̄ falsa: scandalosa: pſumptuose asserta. et piarum auriū offensiua. Tredecima. magis est expresse contra scripturā sacram beatam virginem non esse conceptam in peccato originali q̄ asserere ipsā simul fuisse beatam [illegible] viatricem ab instanti sue conceptionis vel sanctificatiōis. Et post q̄ probauit contrarium: dixit q pari modo videret̄ dici qd magis est expressum ipsam vnitam fuisse hypostatice. et hoc idē in consistorio et in scripto suo coram iudicibus recitauit. Hec autem ꝓpositio cōdemnatur sicut precedens reuocanda tanq̄ falsa: scandalosa: pſumptuose asserta: et piarum auriū offensiua. Et merito potuisset rigorosius cōdemnari: quia nulla pcedentiū est ita temeraria. Quartadecima et vltima. in expositione sacre scripture siue declarando per ecclesiam: siue per doctores: siue excipiendo per quecunq3: de sacra scriptura et non aliūde trahenda est determinatio: declaratio: siue exceptio. sicut in grāmatica contra regulas poni in eadem exceptio reperit̄. Et h̄ cōdemnat̄ reuocanda tanq̄ falsa et erronea: si intelligat q exceptio vel expositio sit trahenda expsse et explicite ex sacra scriptura: et non aliunde ꝓut videtur ptendere. aliter non esset ad propositum. Harum ꝓpositionū improbatiōes diffuse et pulcherrime ponant̄ in dicto tractatu.

Capitulum. iij.

Circa tertiū principale in quo declarandū est q doctrina sancti Thome nō sic est approbata q propter eam oporteat ante dictā condemnatōem aut dicti episcopi processū aliqualiter impedire. Premittenda est hec diuisio q aliquam doctrinam esse per ecclesiam approbatā potest tripli

citer intelligi. Uno modo ꝙ talis doctrina sit per ecclesiam tanꝙ vtilis et in fide probabilis acceptata: et tanꝙ talis inter scholasticos diuulgata. Secūdo modo ꝙ talis doctrina sit sic approbata ꝙ oporteat credere ꝙ ipsa sit in omni sui parte vera. Tertio modo sic vt ipsa sic sit approbata: vt oporteat credere ꝙ ipsa in nulla sui parte sit in fidē erronea vel heretica. Nam multa sunt falsa que non pertinent ad fidem: que tamen non inducunt errorē cōdemnabilez. ⁊ in talibus non cadit heresis. quia heresis importat corruptiōem fidei christiane. In talibus autez falsitas aut error ad corruptionem fidei christiane non pertinet: vt dicit sanctus Tho. secūda scđe. q. de heresi. articulo. ij. Et ideo patet ꝙ approbatio alicuius doctrine secundo modo maior est approbatione alicuius tertio modo. Primus autem modus approbationis multum differt a duobus alijs. quia multe sunt doctrine illo primo modo approbate: que continent non solum falsa: imo etiam quedam in fide erronea. vt inferius patebit. Unde primus modus approbationis cōmunis est multis doctrinis seu libris vel tractatibus sanctoruz ⁊ doctorum. Sed secundus et tertius valde paucis scriptis cōueniunt: scilicet soli doctrine scripture sacre: et vniuersalis ecclesie vt quidam dicunt: sicut apparebit ex dicendis. ⁊ ideo vterqꝫ ipsoꝝ maior est primo.

Quilibet autem predictorum modoruz potest subdiuidi. quia talis approbatio alicuius doctrine potest esse expressa: vel tacita. Expressa quidem per scripturam autenticam: sicut per auctoritatem scripture diuine: vel constitutiōem ecclesie: vel bullam apostolicam: aut aliam litteram autenticā alicuius persone vel collegij in hoc potestatez habentis. Et sic expresse approbata est doctrina scripture sacre noui et veteris testamenti. generalium conciliorum. epistolarum decretalium. ⁊ quorūdam opusculorum sanctoruz patrum. sicut patet ex decreto Gelasij pape. xv. distin. capit. sancta romana. Tacita vero potest esse alicuius doctrine approbatio per tolerantiam seu permissionē ecclesie. Et sic multe sunt doctrine approbate nō soluz sanctorum patrum: sed etiam quorūdam doctorum ⁊ magistrorum: qui scripserunt summas et lecturas diuersas: ⁊ in quibusdam inter se aduersas: tam in theologia ꝙ in iure canonico. sicut patet de multis doctorib⁹ vniuersitatis Parisieñ. et alioꝝ studioꝝ. Et hec tacita eorū approbatio habetur implicite ex pallegato decreto Gelasij pape: vbi dicitur. Opuscula atqꝫ tractatus omnium patrum orthodoxoruz qui in nullo a sancto romane ecclesie consortio deuiauerūt: nec ab eius predicatiōe seiuncti sunt: legenda decernim⁹. Unde quia hic generaliter omniuz illorum magistrorum vel doctorum qui huiusmodi sunt approbata: tacita scilicet ⁊ implicita: licet non explicita. Sed de opusculis eorum diligenter seruandum est quod ibidem sequitur. ꝙ cum hec ad catholicorum manus aduenerint: beati apostoli Pauli sententia precedat. Omnia probate: quod bonum est tenete. Iuxta primam diuisionez declarande sunt tres principales conclusiōes circa approbatiōem doctrine sancti Thome. Deinde alie tres speciales circa doctrinam eius de absoluta necessitate creature.

Prima igitur conclusio est. Doctrina sancti Thome in opusculis suis theologicis contenta: primo modo est per ecclesiam approbata [illegible] tanꝙ vtilis [illegible] probabilis diuulgata. Et hec probaꝛ. quia ꝛc.

Secunda cōclusio est. Predicta sancti Thome [illegible] ctrina non est secundo modo per ecclesiam approbata. sic scilicz ꝙ oporteat credere ꝙ ipsa in omni sui parte sit vera. Et hec probaꝛ. quia ꝛc.

Tertia conclusio. Prefata sancti Thome doctrina non est tertio modo predicto per ecclesiam approbata: sic scilicet ꝙ oporteat credere ꝙ ip[illegible] in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica. Et hec conclusio probatur. quia ꝛc.

Secundo principaliter probatur tertia conclusio. quia de illa non oportet credere doctrina ꝙ ipsa in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica. in qua quidem cōtinentur multe contrarietates ⁊ repugnantie: etiam in materia ad fidem pertinente. Sed multe huiusmodi repugnātie et contrarietates continentur in doctrina sancti Thome. igitur ꝛc. Maior est nota. sed minor probatur. ⁊ de multis exemplis breuitatis causa pauca ponētur.

Primum exemplum est. quia primo sententiarum distinct. xj. articulo. iiij. tenet sanctus Thomas. ꝙ pater et filius possunt dici duos spiratores sicut spirantes. In prima scđo parte summe sue. q. xxxvj. arti. vlti. dicit ꝙ sunt vnus spirator ⁊ nō duo. ⁊ tamen hec materia multum ad fidem pertinet: cum in concilio Lugduneñ. sub Gregorio. x. celebrato fuerit diffinitum ꝙ spiritussanctus a patre ⁊ filio non duabus spirationibus: sed vnica spiratōe procedit. sicut patet in capi. fideli. extra de sum. trini. ⁊ fi. ca. lib. vj.

Secundum exemplum est. quia in secūdo sententiarum distinct. j. dicit ꝙ creatio instrumentaliter communicari potuit creature: sustinens in hoc opinionem magistri lib. iiij. distinct. v. in qua tamen ab alijs doctoribus cōmuniter non teneꝛ. In prima scđo parte summe. q. xlv. arti. v. dicit ꝙ nō. Et idem dicit in secūdo cōtra gentiles capi. xxj. ⁊ in questiōe de veritate.

Tertium exemplum potest poni. quia in secūdo sententiarū ⁊ similiter in quarto tenet ꝙ omnis homo preter christum cōcipitur in peccato originali. ⁊ in primo tenet ꝙ beata virgo non fuit concepta in peccato originali. sicut supra dictum est. ⁊ tamen pars aduer[illegible] contra quam agimus asserit secundum expresse esse: imo expressissime contra fidem. ⁊ ideo habet concedere ꝙ doctrina sancti Thome in hac parte est in fide erronea.

Quartum exemplum. quia in tertio sententiaꝝ distinct. vj. q. ij. articulo. ij. dicit ꝙ prima opinio ibi posi[illegible] a magistr[illegible] non est heretica licet sit falsa: scilicz filius dei assumpsit hominem ex humana carne ⁊ anima rationali constitutum. ⁊ ille homo cepit esse deus. ⁊ deus cepit esse homo ille. In tertia scđo parte summe. q. ij. arti. iij. in fi. dicit ꝙ est heretica ⁊ dānata in ꝯcilio.

Quintum exemplum est. quia in quarto sententiarum distinct. xxxviij. artico. iiij. in solutiōe tertij argumenti dicit ꝙ papa potest dispensare in voto cōtinentie. et in secūda secūde. q. lxxxviij. articu. xj. dicit ꝙ nō. allegans decretalez Cum ad monasteriū. extra de sta. mona. vbi in fine illius decretalis dicitur [illegible] abdicatio ꝓprietatis sicut ⁊ custodia castitatis adeo est annexa regule monachali vt contra eam nec summus pontifex possit indulgere. Sed hec secūda opinio videꝛ esse erronea in fide. cū sit cōtra obseruantiā ecclesie que in tali voto nūqꝫ dispēsauit. sicut ostēdit dñs Durādus in. iiij. Sextum exemplū generale quod sumitur a quodā tractatu sancti Thome de concordia quorūdā

dictoꝝ suoꝝ inter se discordantium: qui incipit. Per transibūt plurimi. Et multiplex erit sciētia: vbi multa diuersa ⁊ aduersa q̄ in doctrina sua continent᷑ corrigit ⁊ exponit. Et quia verisimile est ꝙ tūc non omnia huiusmodi sibi occurrerūt: ideo in fine ꝓlogi sui supplicat libroꝝ suoꝝ lectoribus: ita dicens. Si quis aliquid inuenerit non cōcordanter: si non sit manifesta causa dicēdi ex qua scḋm Hylarium accipienda est intelligentia dictoꝝ discretiorem ⁊ magis exercitatuʒ consulat. Si ꝟo non fuerit inuentū quomō vtrūqʒ stare possit: id illoruʒ eligat qḋ magis consonū veritati iudicauerit. alteruʒ ꝟo nosipi reuocaremus: si talis discordia nobis occurreret. Ex quo dicto correlarie sequitur. ꝙ si in doctrina sancti Thome aliqua assertio reperiret᷑ que eēt heretica aut in fide erronea: nō propter hoc sequeretur ꝙ asserens fuisset hereticus. quia. s. eam pertinaciter non asseruisset: cum ad reuocatiōem humiliter se offerat. Sic enim beatus Cyprianus ⁊ beatus Hieronymus licet erroneas opiniones vel hereticas scripserint quas reuocasse non legūtur: vt infra dicetur. quia tamen eas pertinaciter non defenderūt: non sunt heretici iudicandi ⁊c̄. Et propter hoc soluʒ ꝙ heresim tenuerit verbo vel scripto: non esset post mortem de heresi accusandus: nisi probari posset ꝙ talem heresim pertinaciter tenuisset. Et hoc patʒ ex dictis sancti Thome in scḋa scḋe. q. de heresi. ar. ij. in solutione ad tertiuʒ argumentū: vbi allegat Augusti. xxiiij. q. iij. dicentē. Si q̄ sententiā suam q̄uis falsam atqʒ ꝑuersam nulla pertinaci animositate defendūt. querūt autem tacita sollicitudine veritateʒ: corrigi parati cū inuenerint: nequaq̄ sunt inter hereticos computandi. Unde cōcludit ꝙ si aliqui doctores dissensisse vident᷑ in vel cōtra quorum nihil interest ad fidem: vel etiam in quibusdaʒ ad fidem pertinētibus que nondum erant per ecclesiā determinata: non est vitium heresis. postq̄ autem essent determinata auctoritate ecclesie vniuersalis: si quis tali determinatōi ꝑtinaciter resisteret vel repugnaret: hereticus esse sentiret᷑. Et hec dicit sanctus Thomas propter dissensionē que fuit inter Hieronymū ⁊ Augustinum circa cessatōem legaliū. Ex quibus oībus satis patet ꝙ idem sanctus Thomas: qui Augusti. et in regula ⁊ in doctrina sequitur sicut magistrū discipulꝰ. dicere potuit ⁊ debuit cum eodeʒ Augusti. Errare potero: sed hereticus non ero. quia nō oportet credere ꝙ doctrina sua in nulla sui parte fuerit heretica vel in fide erronea: licʒ ipe non fuerit hereticus. Tertio ꝓbatur eadem cōclusio ꝙ si oporteat dicere ꝙ hmōi doctrina in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica hoc maxime esset quia ipsa est per ecclesiam approbata. Sʒ aliqua est doctrina multo magis approbata q̄ doctrina sancti Thome: que tamen in aliqua sui parte est heretica vel erronea in fide: igitur hoc etiam sine vlla temeritate dici poterit de doctrina sancti Thome non obstante eius approbatōe. cōsequentia est clara ⁊ maior nota. quia illi fundamento innitit᷑ pars aduersa. sed minor probat᷑ per multa exēpla. Et vt a maioribus ad minora ꝓcedatur: primuʒ exemplum ponitur de doctrina beati petri apostoli: quam nulli dubiū est esse magis approbatam q̄ doctrinaʒ beati pauli: ꝑ oībus ad fideʒ pertinētibus que verbo aut facto docuit. cōstat ꝙ hmōi doctrine in aliqua sui parte fuit in fide erronea: scʒ in illa parte in qua paulus apostolus eum repꝛ̄hendit. de qua reprehensiōe dicitur ad Galat. ij. capi. Cum autem venisset cephas antiochiaʒ in faciem ei restiti: quia repꝛ̄hensibilis erat. Et causaʒ reprehensionis ipius ⁊ alioꝝ per eius doctrinam errantiuʒ subdit. Quia recte non recte ambulabāt ad veritatem euāgelij. Et sic patet ꝙ errabat contra veritatem euāgelij. qꝛ eius doctrina erat in hoc fide erronea. Unde etiam patet ꝙ in errore fidei minor repꝛ̄hendere potest quātumlibet maiorem: cum paulus sic repꝛ̄henderit petrum principem apostolorū. Et ideo nō debet mirum nec temerariū iudicari si minores doctores reprehenderēt sanctum Thomā vbi ostenderūt eum errasse in materia fidei. Secunduʒ exemplum est de doctrina sancti Cypriani: qui inter doctores approbatos primus nominat᷑ in decreto Gelasij pape. xv. dis. c. sancta romana. ⁊ tamē eius doctrina in aliquibus fuit erronea. Unde de baptismo paruuloꝝ eundem repꝛ̄hendit Augusti. de consc. dist. iiij. c. quomō. Et merito erat repꝛ̄hendendus: licet esset sanctus martyr ⁊ insignis: sicut ponitur. xxxij. dist. capi. porro. Reprehensibilis autem erat. quia scilicʒ baptisma hereticoꝝ lauacrum diaboli appellabat. Unde Augustinꝰ lib. ij. contra quēdam donatistaʒ de scripturis Cypriani dicit sic. Qḋ in eis diuinarum scripturarū auctoritati congruit cū laude eius accipio. quod autē non cōgruit cum pace eius respuo. Et infra. Uiri huius laudem assequi nō valeo eiꝰ multis lrīs mea scripta nō ꝯparo: eiꝰ igeniū diligo eiꝰ laude delector: eiꝰ charitatē miror: eiꝰ martyriū veneror. hoc ꝙ aliter sapuit non accipio. quia ecclesia nō accipit pro qua sanguinem fudit. Tertium exemplum est de doctrina beati Hieronymi: que in ꝑdicto decreto Gelasij inter approbatos doctores numerat᷑. Cuius eloquiū vt Augusti. de eo ait contra Iulianū. Ab oriente in occidentem instar solis refulget: ac etiā intantū defert ecclesia: vt sacre scripture testimonium pre ceteris interꝑtibus ex eius translatiōe suscipiat. et tamen constat ꝙ eius doctrina in aliqua sui parte conceditur fuisse erronea: etiam in his que ad fidem ⁊ doctrinam apostolicam pertinere noscūtur. Nam sicut habetur in decretis. xxvj. dist. circa doctrinā beati pauli apostoli dicentis. Oportet episcopū esse vnius vxoris virum: ⁊ non plurium Hiero. et Augusti. contrarias sententias protulerūt. Hinc est ꝙ glosa in ꝑdicta distin. c. j. dicit ꝙ male sentit hic Hiero. Augustinꝰ eum corrigit in ꝑmo. Isti etiam sancti sicut patet in eorū epistolis: vt recitat glosa ad Galat. ij. capi. de repꝛ̄hensione. quia paulus dicit petrum apostolū esse repꝛ̄hēsibilem. cōtrariuʒ sentiebant vt supra dictū est. ⁊ ideo aliter eorum circa veritatem euāgelij erroneam opinionem tenebat. De Augustino etiam et alijs pluribus approbatis doctoribus simile posset ostendi.

Quartum exemplum est de doctrina seu compilatione magistri sententiarū: que in studijs generalibus et quādoqʒ ex mandato apostolico publice tanq̄ approbata ⁊ autentica legitur: ⁊ tamen in ea aliqua continentur in fide erronea: sicut est illa opinio quam tenet in. iij. dist. xxij. ꝙ christus in triduo sue mortis fuit homo. et quedam alie in quibus cōmuniter reprobatur. hoc tamen non obstante videtur ꝙ eius doctrina sit magis autentica q̄ doctrina sancti Thome.

Quintum exemplum est de doctrina seu compilatione decreti Gratiani: que a doctoribus decretorum tanq̄ approbata ⁊ autētica legit᷑. et a q̄ ⁊ nō a lectura a decretaliū doctores decretoꝝ ⁊ nō doctores decretaliū noiant᷑: ⁊ tn̄ illa doctrina ī aliq̄ sui ꝑte ē erronea in fide: sicut ptʒ. xxxiij. q. iiij. c. sed obijcit᷑. vbi narrat Gra

tian⁹ q̄ tp̄e rēgis Achab fuerūt missi duo quinq̄genta
[illegible] ad Helyam qui dixerūt ei. Homo dei rex isrᵃel vo-
cat te: qđ est heresis explicita. q: cōtraria veritas est ex
plicite approbata. q: hoc accidit tp̄e Ochozie mortuo
rege Achab: sicut exp̄sse in sacra scriptura reperit̃. iiij.
Reg. j. c. Unde si Gratianus pertinaciter ei adhesisset
fuisset manifestus hereticus. sed non fuit hereticus. q:
non ptinaciter: sed inaduertēter illud dixit. Unde sup
illo passu dicit glo. q̄ ipse confundit hystoriam. nō eni
Achab misit illos quinq̄genarios: sed rex Ochozias.
nec etiam illud ptigit tempe Achab: sed sub Ochozia
In pluribus etiam aliis glosa reprobat Gratianuz: si-
cut patet. xj. q. iij. ca. euidēter ita q̄. et. xij. q. j. c. j. ⁊ aliis
q̄pluribus locis. Et dicunt aliqui propter hoc q̄ mul
tis licet negare glosas decretoꝝ ⁊ decretaliū: cum glose
aperte negāt textū. Et cōsimiliter dicunt aliqui de glo-
sis ordinariis biblie: que tamē vident̃ esse maioris au
ctoritatis q̄ doctrina sancti Thome: cuz allegant̃ au-
ctoritatiue. Sextum exemplū potest poni de q̄bus-
dam doctoribus qui non sunt sancti canonizati: sicut
venerabilis Anselm⁹ cantuarieñ. archiep̄us Hugo de
sancto victore: ⁊ quidam alii quorū dicta vel scripta in
aliquibus reperiunt̃ erronea: ⁊ tamē eoꝝ doctrina nō
minus videt̃ esse autētica q̄ doctrina sancti Thome.
cum ipsi cōmuniter in actibus scholasticis scientificis
allegent̃ auctoritatiue. nec solent negari: sed coꝝ dicta
reuerenter glosari ⁊ exponi. qđ tamen scholastici non-
duz cōsueuerūt facere de dictis sancti Thome. Et ideo
p̄sumptuosum videt̃ eius doctrinam super illos ⁊ ali-
os doctores sic extollere q̄ non liceat credere: aut asse
rere ip̄m in fide errasse sicut ⁊ alii errauerūt. Nec ob-
stat eius canonizatio quā aliqui ꝓ magno colore p̄ten
dunt. Ex quibus omnibus videtur q̄ dicere sanctū
Thomam in aliqua parte doctrine sue errasse in fide.
nec obuiat se derogat canonizatiōi sue: nec approbati-
oni sue theologice: sicut hoc idem dicere de aliis sāctis
⁊ p̄cipuis doctoribus non derogat canonizationi nec
approbationi eoruz. Nam ecclesia sicut canonizando
sanctum nō per approbat omnia eius facta: ita appro
bando eius doctrinā non per hoc approbat oia ei⁹ di-
cta vel scripta: sed solum illa que per auctorem ipsum
nō sunt retractata. nec per alium rōnabiliter sunt cor-
recta aut merito tanq̄ veritati cōtraria corrigenda iu-
xta superius allegatam apostoli sententiā. Omnia ꝓ-
bate: qđ bonū est tenete. Sic igitur per ecclesiā appro-
batur aliqua doctrina: non tamen quo ad omnia: sed
ad illa que sunt veritati consona. sicut patet de doctri-
na Origenis: de qua dicit Gelasius papa. xv. dis. c. san
cta romana. q̄ Origenis nōnulla opuscula que vir be
atissim⁹ Hieronym⁹ non repudiat legenda suscipim⁹.
reliqua autem cum auctore suo dicimus esse renuēda
Ex omnibus igit̃ p̄dictis clare patet tertia cōclusio
principalis. Quarta conclusio est doctrina sancti
Thome lib. ij. summe sue cōtra gentiles. capi. xix. de re
rum creataꝝ necessitate absoluta: est de virtute sermo
nis falsa ⁊ multum impropria. Et hec conclusio patet.
quia illud capitulū intitulat̃ qualiter in rebus creatis
esse potest necessitas absoluta. ⁊ est principalis conclu
sio capituli q̄ sunt quedā in rebus creatis que simpli-
citer ⁊ absolute necesse est esse: ⁊ alique que sunt cōtin
gentia esse. Sed q̄ ista locutio sit de virtute sermonis
falsa ⁊ multū impropria hoc probat̃ ⁊c. Quinta cō
clusio p̄dicta sancti Thome doctrina ſm quosdaz est
in fide erronea seu [illegible] aliq̄ sui parte de hmōi errore su-

sp̄ecta. Et in hac cōclusione non assertiue: sed solum [illegible]
citatiue loq̄mur. Dicūt eni aliqui q̄ ista doctrina mul
tos errores cōtinet. Primus est quia ponit aliquid
a deo esse necesse eē. qđ videt̃ contra sacraz scripturaz
⁊ intentiōem sanctorum. quia necesse esse est propriuz
nomen dei. ⁊ videtur esse intentio sacre scripture Exo-
di. iij. c. vbi Moysi interroganti domino. Si dixerint
mihi qđ est nomen eius: quid dicam eis. Dixit domi-
nus ad Moysen. Ego sum qui sum: sic dices filiis isra
el. qui est misit me ad vos. Super quo verbo dicit glo
sa ⁊c. Secūdus error vt isti dicunt est in principali
fundamento p̄dicte positiōis: quod est illud. Sunt in-
quit quedaz in rebus creatis que simpliciter ⁊ absolu-
te necesse est esse. Illas enim res simpliciter ⁊ absolu-
[illegible] necesse est esse in quibus non est potestas ad nō esse
Quedam autem res sic sunt a deo in esse ꝓducte: vt in
eis naturaliter sit potentia ad non esse. qđ quidē ptin
git ex hoc q̄ materia in eis est inpotentia ad aliam for
mam. Ille igitur res in quibus vel non est materia: vel
si est non est potentialis ad aliam formaz: non habent
potentiam ad non esse. eas igit̃ simpliciter ⁊ absolute
te necesse est esse. Hoc autem iterum circa medium ca
pituli magis explicat: dicens q̄ quia materia ſcđm q̄
est in eius potētia est ex ordine materie: necessario res
alique corruptibiles existunt: sicut animal qđ ex cōtra
riis compositū est. quia eius materia cōtrariorum est
susceptiua. forma autem ſcđm [illegible] quod est actus est: ⁊
per eam res existunt actu. vnde [illegible] ipa ꝓuenit necessi-
tas ad esse in quibusdam: quod contingit quia res il-
le sunt forme: non in materia. ⁊ sic non est in eis po-
tentia ad non esse: sicut est de substantiis separatis. vel
quia forme rerum sua perfectione adequāt totam po-
tentiam materie vt sic non remaneat potentia ad illā
formam: nec per cōsequens ad non esse sicut est in cor
poribus celestibus. Hoc est igitur principale funda
mentum positōis sancti Thome: qđ videtur multipli
citer erroneuz. primo quia ⁊c. Tertius principalis
error p̄dicte positionis esse videtur. quia dicit q̄ ꝑ hoc
qđ dicitur deum ꝓduxisse res per voluntatez non per
necessitatem: nō tollitur quin voluerit aliquas res eē
que de necessitate sint: ⁊ aliquas que sint contingenter
ad hoc q̄ [illegible] [illegible] reb⁹ diuersitas ordinata. Nihil igitur
prohibet res quasdaz diuina voluntate productas ne
cessarias esse. Et cōsequēter hec declarando subdit. es-
se necesse simpliciter non repugnat ad rationē esse cre
ati. Nihil enim habet aliquid necesse esse: quod tamē
sue necessitatis causam habet sicut cōclusiones demō-
strationum. Nihil igitur prohibet quasdam res sic es-
[illegible] productas a deo: vt tamen eas esse sit necesse simpli
citer. Et iterum postea ibidem aliam rationem cōclu-
dit. Sic igitur aliqua creatura de necessitate habet es-
se. Ex quibus clare patet q̄ nō solum concedit quas
dam res diuina voluntate productas necessarias esse
vel eas necesse esse: sed etiam concludit q̄ quedam de
necessitate sunt ⁊ q̄ eas esse est necesse simpliciter: ⁊ de
necessitate habēt esse. modo hoc repugnat libertati di
uine voluntatis qđ arguitur sic. quia ista cōsequentia
est bona. deus vult creaturam esse: ergo creatura est. ⁊
ecōtra. ⁊ per cōsequens si antecedens libere [illegible] volun-
tarie verificatur de aliqua creatura: cōsequēs cōsequē
ter verificatur de eadem. quia [illegible] deus libere ⁊ cōtingen
ter vult quālibet creaturam esse: sequit̃ q̄ quelibet cre
atura est cōtingēter ⁊ nulla est de necessitate. vnde eti-
am ex opposito sumitur oppositum. quia ⁊c.

Quartus error huiꝰ doctrine esse dicit᷑ in quadā ratione ꝗ ibidē sequit᷑: ꝗ dicit ꝙ quanto aliq̄s magis distat ab eo qḋ ꝑ seipm̄ est ens. s. a deo: tāto magis ꝓpinquū est ad non esse. Quāto igit᷑ aliquid est ꝓpinquiꝰ deo: tāto magis recedit a nō esse. ꝗ aūt iam sunt ꝓpinqua sunt ad nō esse ꝑ hoc qḋ habent potentiā ad [illegible] esse. Illa igit᷑ que sunt deo ꝓpinq̄ssima ⁊ ꝑ ħ a nō eē remotissima: talia esse oportet ad hoc ꝙ sit ordo reꝝ cōpletus: vt in eis nō [illegible] potentia ad nō esse, talia autem sunt necessaria absolute. Sic igit᷑ aliq̄ creatura de necessitate hꝫ esse. Hec aūt ratio deficit ī multis. Primo ī hoc ꝙ supponit ꝙ entia deo ꝓpinq̄ssima sicut angeli tanto magis recedūt a nō esse. hoc eīm̄ ꝓprie loquendo nō est veꝝ. qꝛ ꝓprie nihil distat vel [illegible]cedit a nō esse ⁊c̄.

Quintus error p̄dicte positōis est in ipius declaratōe: in ꝗ dicit. Sciendū est itaq; ꝙ [illegible] rerū creataꝝ vniuersitas cōsideret᷑ ꝓut sunt a primo principio inueniūtur dependere ex volūtate: non ex necessitate principij nisi necessitate suppositōis: vt dictū est. Si v̄o ꝯpenēt ad principia p̄ma inueniunt᷑ necessitatē hr̄e absolutā. Nihil eīm̄ ꝓhibet aliqua principia nō ex necessitate ꝓduci: quibus tm̄ positis de necessitate sequit᷑ talis effectus. sicut mors aīalis hm̄ōi necessitatē absolutā hꝫ ꝓpter hoc ꝙ ex ꝯ̄rijs iam est cōpositū: ꝗuis ipm̄ [illegible] ꝯtrarijs cōponi nō fuisset necessariū absolute. Silr̄ āt ꝙ tales rerū nature a deo ꝓducerent᷑ voluntariū fuit. ꝙ autem eis sic statutis aliq̄d ꝓueniat vel existat absolutā necessitatē hꝫ. Ex quo ptꝫ ꝙ hec positio est locutio impropria ⁊ petit principiū. qꝛ hoc assumit qḋ debet ꝓba[illegible]. Nā ꝑ exēplū positū ptꝫ qḋ vocat nccītatē absolutā illā ꝗ nō est [illegible] cōditōe vel suppositōe. sicut mors huiꝰ aīalis nō ex suppositiōe vel ꝯditiōe qḋ est aīal nō [illegible] ex ꝯ̄rijs ꝯpositū nō hꝫ necessitatē. ⁊ ideo nō hꝫ necessitatem nisi cōditionalē ⁊c̄.

Sextus error doctrine p̄dicte assignari pōt in quodā dicto qḋ sequit᷑ ibidem: vbi ait. Manifestū est ꝙ oīa ꝗ cōtrariū hn̄t vel ex ꝯtrarijs sunt: corruptibilia sunt. ꝗ aūt hm̄ōi non sunt: sempiterna sunt: nisi ꝑ se corrūpat᷑. sicut forme ꝗ nō subsistūt: sꝫ esse eaꝝ est ꝑ hoc ꝙ insunt materie. Ex hoc eīm̄ sequit᷑ ꝙ gratia in aīa vel in angelo cū nō habeat ꝯtrariū: nec ex ꝯtrarijs existat: nec sit forma ꝗ insit materie est sempiterna. ⁊ idem videret᷑ sequi de luce vel lumie si eēt sine materia: sicut accidētia sacri altaris sunt sine subiecto. Hoc etiā fauet articulo Parisiꝰ ꝯdēnato allegato supius: in quo dr̄. Om̄e qḋ nō hꝫ materiā est eternū. Et breuit᷑ hec ⁊ alia multa erronea: falsa: et impropriе dicta vident᷑ multis in p̄dicta doctrina cōtineri: q̄ tm̄ ex tedio ꝑtrāsimꝰ.

Dicūt etiā ꝙ in terminis phie ⁊ naturalibꝰ principijs in eodē li. capi. xxv. errauit manifeste. vbi declarādo qualiter deus om̄ipotēs dicat᷑ ꝗdā nō posse. inter alia dixit ꝙ deꝰ nō pōt facere vnū ⁊ idem esse ⁊ non esse: qḋ est cōtradictoria simul. ⁊ postea subdit ꝙ cōtradictio in cōtrarijs ⁊ priuatiue oppositis includit᷑. sequit᷑ eīm̄ ꝙ si est albū ⁊ nigrū ꝙ [illegible] albū ⁊ non albū. ⁊ si est vidēs ⁊ cecū ꝙ sit videns ⁊ nō videns. vn̄ eiusdē rōis ꝙ deus nō posset facē opposita silr̄ inesse eidem ꝯm idē. Ex quo ptꝫ ꝙ ponit ꝙ deus nō magis pōt facere duo ꝯ̄ria simul inesse eidē ꝯm idē q̄ duo ꝯtradictoria. Hoc aūt est erroneū. qꝛ de facto corpi xp̄i ꝯm se totū in sacro altaris [illegible] diuersis altaribus sunt motus cōtrarij: sursū. s. ⁊ deorsum. ⁊ pari rōe posset facere deus idē corpꝰ ꝯm se totū esse albū ⁊ nigrū.

Dicūt etiam ꝙ in pluribus locis doctrine sue ipse errauit ꝑ hoc ꝙ principia phie seu potius quedā phoꝝ verba ad cōclusiones theologie nimis applicauit. Non eīm̄ loqui taliter debent theologi q̄liter loquūtur phi sicut docet Augus. x. li. de ciui. dei. ca. xxiij. dicēs. Liberis verbis loquūtur phi: nec in rebus ad intelligēdū difficilimis offensionē religiosaꝝ auriū ꝑtimescūt. nobis aūt ad certam regulā loqui phas est: ne verboꝝ licentia etiā de rebus ꝗ is significant᷑ impiā gignat opinionē ⁊c̄.

Conclusio.

Huic ergo tractatui (vtinā ⁊ aduerso errori) finē statuimꝰ. Illi laus: honor: atq; gr̄arūactio: qui nobis causam suā tractātibus non defuit. quo docente assertam hic veritatē sentimꝰ. quo instruēte ꝓbamus. quo p̄cipiēte defendimꝰ ⁊ ꝑ quē postremo fraterna charitate ꝑmoti ad oēs deuenire ⁊ nobiscū sentire vehemēter affectamꝰ. q̄a si veritati huic (iudicio nr̄o) clarissime nec sic credit᷑. aut alio fauore vt ipsi conant᷑: alioue sine q̄ eius postulet dignitas crimient᷑. Testamur te xp̄e. testamur ⁊ illā cui testimōiū ꝑhibes esse totā pulchrā ⁊ in ea maculā nō esse. om̄es ad extremū tui atq; ipius amatores in testimoniū euocamꝰ: nostrū nunc debitum sufficienter ⁊ vt putamus superabundanter expleuisse.

Deo gratias.

Johēs bekenhaub Moguntinꝰ euāgelice theologie summo doctori dn̄o Nicolao tinctoris de guntzenhausen impialis ecclie bambergensis p̄dicatori salutē. Nup religionis beati Francisci pres deuotissimi statu spūs sancti agitati ad capitularē conuentū Nurnberge. instituerunt (vt par erat) de pfundissimis ortodoxe fidei arcanis disputatoriā exercitatōz: ad quā venerāda peritoꝝ multitudo omī doctrinaꝝ genere armata ⁊ expedita velut ad literariā militiā. ⁊ olim ad feriaꝝ saturnaliū ferias disputatōes conuenit. in q̄ celebritas tua disputādi vacta cgressuz. rōnem argumētoꝝ eo moderamie ⁊ efficacia pferebat. vt oīs auditores inestimabili nedū delectatōne: s; et admiratōne facerct affectos. Nō deerant alij q̄s ingenij vis maxima: ⁊ in doctrinali bello robur inuictū ad participāda supme p̄conia laudis celebritati tue cciliauit. sola tn̄ celebritas tua. tum argumendi vi ⁊ fortitudine: tum dicendi copia ⁊ maiestate p̄claꝝ triumphatoris nomē cmuni omniū voce est cscuta. Ego vo qui pūitatis mee officia. pericꝗ omibus (vtcunq; potui) impendere semp extiti studiosus. nefas existimaui si nulliꝰ numerꝗ beniuolentia triumphū tuū ornarē vel rectiꝰ honorarē. At metiendo vires meas nihil inueni vel natura. vel arte. vl' fortuna mihi concessum: qd̄ dignitati tue digne possem offerre. Venit inter hec in mentē qd̄ adolescentulus in varrone legi dantis animū nō munus esse pensandū. Venit in mentē socratꝗ humanitas: qui pauperꝗ discipuli sui eschinis paruū munꝰ magna gratitudine dignū iudicauit. Ille socrati seipsum muneris loco dedit. ego nō solū meipm: imo etiā disiectos ab inuicē libros duos. textū. s. sniaꝝ ⁊ scti bonaūture sup codē disputata ⁊ intp̄tatōez meo labore in vnū digestos. vigili emēdatos cura: ⁊ indice ad oīa fere q̄ in eis tradunt̄ fabricata celebritati tue do. offero. ⁊ dedico. Tua vo celebritas ⁊ illiꝰ institutū ⁊ hꝰ exēplū p̄cor velit cplecti: ⁊ me tibi datū in mancipiū. ⁊ correcturā ⁊ laborē huiꝰ opis tibi csignatuz nō aspernerꝗ: vt ⁊ nois tui imortale decus. ad extremas orbis terraꝝ natōnes. duce libroꝝ impssura ferat̄: ⁊ inter triūphi tui ornamē labor meus nūeret̄. quē etsi alicubi erroris obūbret caligo. celebritatꝭ tue splendor illustret. Quis eīn totū (sit quātulūcunq;) qd̄ in heidelbergēsi academia octennalis more spacio didici: totū qd̄ ctinuata pcepi lectōne: totū qd̄ industrie mee natura p̄stitit ad hāc correcturā cquisierim. expēderimq;. vereor tn̄ me in tam vasti marꝗ tempestatibꝰ oīs erroꝝ scopulos nō euasisse. in q̄ vel rari. vel nulliꝰ vnq̄z vela sine rephensionis turbine ⁊ pericl'o volauere. in q̄ sanctꝰ Bonauētu colluctātibꝰ opinionū pcell̄: ad cū plerūq; portū applicuit. ad quē cmunior opinantiū ventꝰ cogit. in q̄ gubernacula ingenij sui mgr̄ libero correctori cmittit. Honestatis igitur nō dedecoris. ⁊ excusandi nō calūniandi vicē obtinebit. si ego ⁊ togatā celebritatē tuā (cui nō minꝰ veneratōis ⁊ credulitatꝗ debz etas nr̄a q̄z prisca pitagore palliato) ⁊ oēs q̄ ordinatōnis ⁊ correcture mee sarcinā ponderant pios lectores. ⁊ interp̄tes beniuolos nō maliuolos fore deposco. Precipue tn̄ oro in bonā ptem acceptū iri textū noue impssure instar antiq̄ nō eē distinctū. qz plurꝗ feci grauē Bonanēture auctē q̄ mihi fuit distinguēdi rō ⁊ exemplar q̄z vsitatā hucusq; ptitiōez. Nec p mercede cuicia mihi deberi csentiet in q̄stionū principijs vboꝝ modica vel mutatio. vel ademptio. puta: vbi exēplaria scpta sonāt. circa primum sic pcedit̄ ⁊ querit̄. et deinde. Scd̄o querit̄. Tercio q̄rit̄ ⁊c. ego vicissim q̄onum capita sic institui. Questio. j. Questio. ij. ⁊c. nulla temeraria p̄sumptōne: s; sola ductꝰ cmoditate q̄ talit̄ ⁊ indici ⁊ impssioni cducere suggessit. q̄ me etiā ab oīs iniurie nota tuebit̄: ne vel clarissimos autores offendisse. vl' studiosis nō pfuisse. quispiā debeat suspicari. qd̄ meliꝰ cuiusuis studio q̄z meo calamo spero cprobandū. Vale theologoꝝ ⁊ cleri bambergensis decus.

Johannis bekenhaub Moguntini in laudem vtriusq; autoris carmen.

Quisquis eris diue qui maiestatis anhelas
  Abdita scrutari: siste perinde gradum
Nam te nec plato nec arestotiles operosis
  Crede docet libris. que docet iste liber
Nec tibi Nasonis nec dulcis musa maronis
  Quis diua canat. non tamen illa canit
Omnibus vna fuit pariter mens nosse quis esset
  Qui celum. terram. fecerit atq; fretum
Ex qua materia qua forsitan arte laborant
  Scire: sed ingenijs obuiat error iners
Plato dat vires. exemplar. materiamq;
  Ponit: vt hijs extet orbis origo tribus
Dat duo. materiam. speciem quibus omnia cstent
  Doctus arestotiles. que duo ternus agat
Est aqua si recte taleti creditur vna
  Materies cunctis rebus in orbe simul
Rursus Anaxmenes contra dedit aera certum
  Mundi principium: quod dedit alter aquas
Nes epicurus dées vult nullas esse creatas
  Ergo ex nihilo disputat esse nihil
Corpora tum celi. tum terre. tum maris alti
  Carmine testatur Naso fuisse chaos
Virgilius vo propior diuinius orbem
  Patris opus summi comprobat esse dei
Attamen ille ioui diuinos reddit honores
  Qui fuit ex hominis semine natus homo.
Sic reꝝ varios ortus statuere periti.
  Quod magis erroris q̄z ratōnis habet
Non minus erroris vulgus circa deitatis
  Naturam statuit religione sua
Vtra fuisse potest fictorum causa deorum
  Autoris vel honor vel benefacta rei
Sic proculi suasu Rome deus vltro quirinus
  Ceperat: inde Nume mox dea vesta coli
Sic cereris donis aratro quia cparat agros
  Concremat egyptus thura sabea boui
Sic quia dat lane. dat lactis commoda multa
  Flectit oui supplex cum prece scytha genu
Sic aqua. sic ignis dij persis cmemorant̄
  Ergo ex hijs hominum cura frequenter eget
Sic alijs alij simulacris templa dicarunt
  Alter adorauit. sculpserat alter opus
Tot tulit errores et veras intulit artes
  Mentibus humanis iam pia iuncta fides
Jam pastore rudi. iam piscatore magistro
  Doctus eris felix ardua facta dei
Jam bonauenture iam claro lumine Petri
  Lombardi cernes que latuere sophos
Qualiter in trinis psonis est deitatis
  Vnica maiestas: que regit alta poli
Qualiter ex nihilo mundi pulcerrima forma
  Sic actore deo patre creata fuit.

Qualiter humanam q̄uis viciasset origo
Induerit carnem filius ipse dei
Qualiter ex huius manauit vulnere sanguis.
Mixtus aqua. cuius vi sacra nostra vigent.
Nec satis est supos lustrare seu intima terre
Viscera collustrant mors vbi iure tuo
Digeris in cineres carnes ⁊ ossa sed ex his
Post homo crede nouus fingit᷑ arte dei
Haud hebes. haud mancus. ſ prudens. integer. omni
Pulcrior effigie q̄ȝ fuit ortus homo
Fit tunc ꝑpetuus qui vixit fragilis an̄
Fit q̄ȝ tunc agilis. qui fuit ante grauis
Fit sine peccato. prauaqȝ libidine tutus
Fit par angelicis illa propago choris
Sic hominem nouiter reparatū scandere sursum
Regis ad etherei regna choruscꝫ decet

Est vbi leta quies. ⁊ lux. ⁊ vita beata
Elisijqȝ ioci gaudia cuncta simul
Quo bonauentura: petrus lombardus vterqȝ
Sublati capiunt premia digna sibi
Quo tuba diuini verbi doctor nicolae
Tinctoris tendas dum tuba diua strepit
Quo libri impressor Nurnberge Anthonius ipse
Koberger tendat post sua fata precor
Quo bonauenture me ducat dextra iohannem
Beckenhaub. Quo me iungito petre tibi
Vos ego coniunxi disiunctos. vos mea cura
lustrauit vigili mente. labore. manu
Si tibi non feci satis o lector voluisse
Sit satis, ⁊ melius corrige. parce. vale.

Nicolaus tinctoris de guntzenhausen doctor

theologie predicator imperialis ecclesie Bambergensis. Docto magistro Johanni beckenhaub Moguntino. Salutem plurimam. Tantū me verbis tuis fecisti suauissime Johes. vt nō referre solum vicissitudinem gratiarūqȝ scriptis valeam (vt par in primis esset) sed etiā admodū reformidē. ne plus equo mihi tribuisse videaris. Quo factum est. vt ⁊ in gratijs agendis tardior efficerer. ⁊ tibi plura q̄ȝ in me sunt scribenti. prorsus nō assentiar. Cum ⁊ me ⁊ mea longe minora cognoscam. Noui equidē q̄ȝ sit mihi curta suppellex. noui q̄ȝ sit amor iniqu⁹ arbiter. ex quo noui tandē virorū optime atqȝ doctissime quantū a te diligar ⁊ amer. Qui labores. studia. lucubratōnes tuas. imo ⁊ limā ingeniose tue correctionis acutissimā ⁊ politissimā paruifacis. vt nominis mei decus (quod censeo q̄exiguum) cuȝ nostro Lombardo ⁊ Bonauentura. ad extremas efferres orbis natōnes. Pro q̄ tibi nō solū ego ſ et tota theologorū caterua vnacum lombardo g̃as hēat. Is. n. iamdudum nudus ab vtero matris parisien̄. vniuersitatis exiens exanguis. nebulis multis stipatus. in tenebris ignorantie latuit. Quē tu illo tam apto tpe. decoro lumie bonauenture decorasti ac vestisti. Et quasi e latericio marmoreū (vt cesar̄ dicere solitus est) effecisti. Nec tibi o bonauentura minor is honor estqȝ officiso cōiugio tibi sociauit Petrum lombardū Johannes beckenhaub. q̄ȝ q̄ nuper (Sixto quarto pontifice maximo p̄sidente) cathologo sanctorū es asscriptus. vt simul p ora. p pulpita. per bibliothecas. p librarias. per aulas. omniū doctorum orbis. tam venuste ꝑgrediamini ⁊ sine verecundia. Laudet esculapius ypocratez chorum medicine sue recupatorē. phisistratū homerus. tuccā ⁊ varronē virgilius honestet. Neeniā moyses. q̄ totaȝ legē tempōꝝ malicia dirutā in vnum opus collegit. Justinianū romani. qui mandauit tribuniano. theophilo ⁊ dorotheo questorib⁹ sacri pallacij vt romanorū legū q̄ pandecte dicebant᷑ supflua rescinderent adunarēt diffusa. crudaqȝ digesta efficerent. Te laudent mi Joh. Petr⁹ lombard⁹ q̄ tā pulcra a te circūdatus veste in oēs. ꝑgrediens natōnes. nullius formidabit aspectū. Cōtineat se in rupe sua pinenideo cū dyaletica. thisias cum rethorica. Phrim⁹ cum musica. Atlas cum siderū cursu. Lombardus cū bonauentura coronatus a nostro Jo. beckenhaub. nitide. terse ⁊ polite limatus in publicuȝ ꝑgredit᷑ ita vt nullius formidet aspectuȝ. ſ omnē laudem supgrediat᷑. Subuereor tñ mi Joh. ne quisqȝ forte inuidie stimulis agitatus sit tam iniquus veritatꝭ hostis vt me adulandi causa aut ostentādi ingenij tanta de bonauēture laudib⁹ dixisse moliat᷑. Nō ostento eloquentiā quā nunq̄. ꝑfessus sum. vtinā in me esset. Ex animi sententia loquor. vtinā in me tantuȝ ingenij esset vt minimā ei⁹ laudē attingerē. Non est ille sanct⁹ sterili meo ingenio laudandus. diues ingenium ⁊ exquisitā expostulat mineruā. Percurre natōnes. ꝑcurre latos pariter pplōs. reuolue etates. celum vel ipsum suspice. vix plures in vllo dotes reperies. Parum est eum natum in balneo regio parentib⁹ honestissimis patre Jo. fidanza. matre vo ritella que eum a cunabulis nō sine grandi miraculo ordini beatissimi patrꝭ Francisci deuotum a mortis faucib⁹ liberauit. Queris in viro corporis pulcritudinē. pulcerrim⁹ fuit Bonauentura. ita vt alexander doctor irrefragabilis quo p̄ceptore fruebat᷑. inspecta corporis pulcritudine et morū elegantia dicere solitus sit Adam nō videtur peccasse in bonauentura. Diligis animi diuicias. ditissim⁹ Bonauētura. Et hoc nō tacebo q̄ bonauenturā nostrū sanct⁹ Tho. aquinensis deuotōnis gratia visitans. inuenit eum scribentē legendam sancti Francisci. ⁊ raptum extra se dixit. Sinamus sanctū laborare ꝑ sancto. Laudas beniuolentiā. ⁊ hic beniuolentissimus dixit petrus cardinalis episcopus hostiē. in eius oratōne funebri q̄ quicūqȝ Bonauenturam videbat ipsius amore capiebat᷑ eiusqȝ piissima mandata obedienter susciperet. Amas doctrinā. Pace omniū loquor qui petrum explanarūt nemo deuotius. nemo subtilius. nemo vtilius nemo mediocrius. in omniū questionū ꝑcella securius nauauerit. Testis sit mihi ille ipse doctissim⁹ bonauētura. q̄ cum publica legendarū sententiarū ꝑuincia fungerer. in oīm questionū scrupulo tanq̄ ad tranquillum portum ad ipsum ꝯfugerim. Fortuna gaudes. vix fortunatior vll⁹. Testis sit mihi dignitas generalat⁹ ordinis quē. xviij. annis laudabiliter rexit. Episcopatus eboracen̄. quem a Clemente papa libere oblatum liberal⁹ spreuit. Dignitas cardinalat⁹ in q̄ taliter se gessit vt tante fidei apud eosdē cardinales esset q̄ Clemen

te papa defuncto om̄i vota in eum cõpromitterent. ut se vel alium ad papatum nominaret ipsum eligerent. Ipse vero nõ se sed virum sanctissimū Gregorium decimū nominauit. O vbi nūc sunt tales viri? Quid de innumerabilibus virtutib⁹ eius et scriptis recenseam. Loquunt miracula. approbat eum ecclesia sancta catholica. nõ ad scripta eius quasi questiões vnq̃ accessi. sed reuera tanq̃ ad orationes et contemplatiões. Nec mireris aliq̃s tantā in eo gloriā q̃ viuit iam in eterna gloria. huius ergo coniugio Petrum lombardum sociatū. iam diligentissime politū et emendatū a nostro Johanne beckenhaub. vnacū elaboratissimo repertorio siue indice. o viri doctissimi legite diligite amate. Tu vero suauissime moguntine vale. Ex bamberga Anno a xp̄i natiuitate. 1491. mensis marcij die sc̄do.

Sic bonauentura lombardum luce chorusca
 Illustrat sicut solis origo solum
Moguntine facis sic diua coire fluenta
 Ut celeri Rheno mogunus ipse coit
Ut vicium ferri lima purgatur acuta
 Sic calamo purgas tu viciosa libris
Cum bonauentura. cum petro turba theosis
 Grata tibi. pro te det pia vota deo

Celebratissimi patris domini bonauēture ordinis minoꝝ. artis diuine summi discussoris: ⁊ apostolice sedis epi Cardinalis prologus in primū librū sententiaꝝ.

Profunda fluuiorum

scrutatus est ⁊ abscondita ꝓduxit in lucem. Verbū
istud sumptū ex Job. xxviij. diligentius consideratū
apit nobis viā ad ꝓcognoscendū quadruplex genus
cause in li. senten. s. materialis. formalis. efficiētis et
finalis. Causa nanq₃ materialis innuit in nomine
fluuioꝝ. Causa formalis in ꝑscrutatiōe ꝓfundoꝝ.
Cā finalis in reuelatiōe absconditoꝝ. Cā vō efficiēs
intelligit in supposito duoꝝ verboꝝ. s. scrutatus est
et ꝓduxit in lucē. Innuit eīn causa materialis noīe
fluuioꝝ pluraliter nō singulariter. vt nō solū tangat
libri totius materia vel subiectū in generali: sed etiā
ꝑticulariū libroꝝ in spāli. Propter qd notādū q̄ iu
xta quadruplicē ꝓprietatē fluuij materialis: quadru
plex est fluuiꝰ spūalis. de quo sm quadruplicē diffe
1 rentiā sunt quatuor li. sniaꝝ. Considero nanq₃ fluui
um materialē quo ad duratōnē ⁊ inuenio ꝑennitatē
Nā sicut dicit Isidorꝰ. Fluuius est ꝑennis fluxus.
Considero q̄ntū ad extensionē: ⁊ inuenio spaciosita
tez. In hoc eīn distinguit fluuius a riuulo. Conside
ro q̄ntū ad motū: et inuenio circulationē. Sicut eni₃
dī Eccles. j. Ad locū vn̄ exeūt fluuia reuertunt ⁊c. Cō
sidero effectu₃: ⁊ inuenio emundatōnē. Nā fluuius
ꝓpter aquaꝝ abundātiā mundat terras quas cur
2 rit. ita q̄ non inquinant. Et q̄m oēs transferentes
sm aliqua₃ similitudinē trāsferūt. ex hac quadrupli
ci ꝯditōe. methaphora quadruplex in spūalibus flu
uijs inuenit. sicut colligere possumus ex scripturis.

Primo ꝓpter ꝑennitatē dicit fluuius ꝑsonarum
emanatio: q̄m illa emanatio sola est sine ꝑncipio: si
ne fine. De hoc fluuio Dan. vij. Antiquus dierū se
dit: ⁊ fluuius igneꝰ rapidusq₃ egrediebat a facie eiꝰ.
Antiquus iste dierū: est pater eternus: cuiꝰ antiqui
tas est eternitas. Iste antiquꝰ sedit. q2 nō solu₃ est in
eo eternitas: s₃ etiā imutabilitas. A facie illius anti
qui egrediebat fluuius igneꝰ rapidusq₃. i. de sublimi
tate diuinitatis eius ꝓcedebat plenitudo amoris: ⁊
plenitudo virtutis. Plenitudo virtutis i filiū: ideo
fluuiꝰ erat rapidus. Plenitudo amoris in spm̄ scm̄.
[illegible] fluuius erat igneꝰ. Scd̄o ꝓpter spaciositatē di
fluuius rerū mūdanaꝝ ꝓductio. ob quā causam nā
tm̄ fluuiꝰ s₃ mare a ꝓpheta dicit in ps̄ iste mūdꝰ. Hoc
mare magnu₃ et spaciosu₃ ⁊c. De hoc fluuio Ezech.
xxix. Ecce ego ad te pharao rex egypti draco magne
q̄ cubas in medio fluminū: ⁊ dicis meus est fluuius.
⁊ ego feci memetipm̄: ponā frenū i maxillis tuis ⁊c.
Draco iste magnus quē dominꝰ alloquit: ⁊ cui co
minat in filia ⁊ ꝑsona pharaonis dyabolus est q̄
rex egypti q̄ interp̄tat tenebre q̄m regnat in eis q̄s
excecauit tenebris erroris: vtputa sunt heretici. Ad
quē etiā dicit. Meꝰ est fluuiꝰ: ⁊ ego feci memetipm̄
quasi ipse fecerit mundū istū: ⁊ ipse nō habeat aliud
principium. Hunc errorem ipse dixit ⁊ suggessit im
pijs manicheis qui totam machinā visibiliu₃ a deo
malo esse conditā cōtendunt. Huius draconis ma
xillas dn̄s infrenabit. q̄n ablata sibi potestate sugge
rendi falsa. ostendet se esse huius fluuij ꝯditorē. vn
de in eadem auctoritate sequit. Sciēt oēs habita
tores egypti q̄m ego dominus. Tercio ꝓpter circu
latōnez dicit fluuius filij dei incarnatio. Q̄m sicut
in circulo vltimū coniungit ꝑncipio. sic in incarnati
one supremū coniungit ymo: ⁊ primum postremo.
vt filiꝰ dei eternus. homini ꝯdito die sexta. De hoc
fluuio Eccl̄i. xxiiij. Ego quasi fluuius dorix. et sicut
aqueductus exiui de paradiso. Dorix interpretat ge
nerationis medicamentū: ⁊ est ibi figuratiuus sermo.
vt cōuersim intelligat. i. generatio medicamēti. In
carnatio. n. filij dei nihil aliud fuit q̄₃ generatio me
dicamēti. vere eīn languores nostros ipse tulit: et in
firmitates nostras ipse portauit. Recte igit filij in
carnatio fluuius dorix dicit. Et ipse de se vere dicit.
Ego quasi fluuius dorix. i. medicinalis fluuiꝰ: ⁊ sicut
aq̄ductus exiui de paradiso. Natura aque huiꝰ est.
q̄ tantū ascendit. quantū descendit. talis fuit exitus
incarnatōnis sm q̄ dicit in ps̄. A summo celo egres
sio eiꝰ: et occursus eius vsq₃ ad summū eius. Et Jo
hānis. xvj. Exiui a patre ⁊ veni in mūdū. Iterū relin
quo mundū et vad[illegible] ad patrē. ⁊ ita fecit circulū. De
hoc etiā fluuio q̄ntū ad egressu₃ eiꝰ ex matre: pōt ex
poni illud qd dicit Hester. x. in somnio mardochei:
paruus riuulꝰ creuit in fluuiū: ⁊ in lucem solemq₃ cō
uersus est. Quis obsecro est puulus fluuius iste: nisi
humilima virgo. hec creuit in fluuiū. cum generauit
xp̄m. qui nō solū fluuiꝰ ꝑ abundantiā gratie: sed etiā
lux sapientie ⁊ sol iusticie dicit sm q̄ Job. j. de ipo
dicit. Erat lux vera ⁊c. Quarto ꝓpter emundatō
nem dicit fluuius sacramentoꝝ dispensatio. que si
ne sui pollutōne mūdat nos a coinquinatōibus pec
catoꝝ. De hoc fluuio Apoca. xxij. Ostendit mihi flu
uiū aque viue splendidū tanq₃ cristallū ꝓcedentem
de sede dei ⁊ agni. Sacramētoꝝ dispēsatio dicit flu
uiꝰ splendidus tanq₃ cristallus ꝓpter claritatem ⁊ vi
gorē quē relinquit i animabꝰ que in hoc flumie depu
rātur. Dicit etiā fluuiꝰ aque viue ꝓpter efficaciā gra
tie que viuificat anima₃. Hic etiā ꝓcedit de sede dei
⁊ agni. Nā sacramētalis grā ꝓcedit a deo tanq₃ ab
actore ⁊ efficiente. a xp̄o tanq₃ a mediatore ⁊ a ꝓme
rente. ꝓpter qd dicunt oīa sacramenta efficaciam
habere a passione xp̄i. vt testat Augu. De latere xp̄i
dormientis fluxerūt sacramenta. du₃ inde fluxit san
guis ⁊ aqua De oībꝰ istis fluuijs simul ꝑ ordinē
habet Gen̄. ij. Vbi dicit q̄ fluuius egrediebat de lo
co voluptatis: q̄ inde diuidit in quatuor capita. No 5
men primi physon. Nomen secūdi Gyon. Nomen

tercij tigris. Et nomē quarti eufrates. Fluuius iste
egrediēs de paradiso est tot⁹ libri hui⁹ materia. Qua-
tuor fluuij ex isto ꝓcedētes sunt spāles materie q̄tu-
or librorum. sicut facile ꝑt aptare. q̄ predictorum noim
interp̄tatōnes vult diligēter exponere. Physon enī
interp̄tat̄ oris mutatio. et in hoc significat̄ ꝑsonarū
emanatio. Sicut enī ex ore materiali ꝓcedit v̄bū [illegible]
sp̄s: ita ex ore pr̄is fili⁹ ⁊ sp̄ūsanctus Ecci. xxiiij. Ego
ex ore altissimi ꝓdij primogenita an̄ omnē creaturā.
Hoc dicit ipse fili⁹ q̄ est verbū et sap̄ia patris. Et in
ps̄. Uerbo dn̄i celi firmati sunt ⁊ sp̄ū oris ei⁹ ⁊c̄. Gy-
on interp̄tat̄ arena: ⁊ in [illegible] h̄ signif.cat̄ rerū mūdanarum
ꝓductio. Sicut enī vniuersitas creaturarū cōparat̄
mari ꝓpter spaciositatē. ita arene ꝓpter innumerosi-
tatē Ecci. j. Arenā maris. ⁊ pluuie guttas. ⁊ dies se-
culi q̄s dinumerauit? Tigris interp̄tat̄ sagitta. ⁊ in
hoc significat̄ filij dei incarnacō. Sicut enī in sagitta
ferrum cōiunctū est ligno. sic i christo fortitudo diui-
nitatis ꝯiuncta est mollicici humanitat̄. Et sicut sa-
gitta ex arcu ⁊ ligno volat ad ꝑcutiēdū aduersarios.
sic xp̄s de cruce saliēs ꝯfregit aduersariū. Hec est illa
sagitta de qua dr̄. iiij. Reg. xiij. Sagitta salutis dn̄i ⁊
sagitta salutis ꝯtra syriā. Eufrates interp̄tat̄ fru-
gifer. in q̄ significat̄ sacrorum dispensatio q̄ nō tm̄ aiaz
purgant a culpa. sed etiā fecūdant in gratia. Quod
significatū ē Apoca. vlt. vbi dr̄. ꝙ iuxta fluuiū cristal
linū erat lignū afferens fructū cui⁹ folia erant in me
dicinā. Cum igit̄ quatuor sint fluuij. quatuor sūt
4 fluuiorum ꝓfunda ꝑdictis fluuijs correspondentia.

Profundū eterne emanationis ē sublimitas esse
diuini. de q̄ pōt intelligi illud Eccs̄. vij. Alta ꝓfundi
tas. quis inueniet eā? Uere ꝓfunditas alta. ⁊ altitu
do ꝓfunda ita vt exclamet ap̄ls Ro. xj. ⁊ dicat. O al
titudo diuitiarū sapie et scie dei. q̄ȝ incōprehēsibilia
sunt iudicia ei⁹. Uere iudicia incōprehēsibilia. q̄r ꝓ-
funda. Judicia enī dei abyssus multa. Et ecci. j. Pro-
fundū abyssi q̄s dimēsus ē. Hec ꝓfūditas inuit̄ Job
xj. Forsitan vestigia dei ꝯprehēdes. ⁊ vsq̄ ad ꝑfectū
om̄ipotentē reperies? Excelsior celo est. ⁊ q̄d facies?
ꝓfundior inferno. ⁊ vn̄ cognosces? q̄i. d. ex [illegible] non po
tes. ideo ꝯsulit ap̄ls Ephe. iij. In caritate radicati ⁊
fundati. vt possit̄ ꝯp̄hendere ⁊c̄. Et h̄ ꝓfundū ꝑscru
tat̄ magr̄ in. j. li. Subtilitas enī diuini esse ꝯsistit in
duob⁹. scȝ in nobilissimis emanatōnib⁹ q̄ sunt gene
ratō ⁊ ꝓcessio. In nobilissimis cōditōib⁹. q̄ sunt sū-
ma sap̄ia. oīpotentia. et ꝑfecta voluntas de quib⁹ est
prim⁹ liber. Nam in prima pte agit de sacratissima
vnitate ⁊ trinitate. In scd̄a vō q̄ incipit di. xxxv. Cū
q̄ȝ supra disserui ⁊c̄. spāli tractatu agit de supradicta
ei⁹ triplici ꝯdicōne siue ꝓprietate. Profundū cre-
atiois ē vanitas esse creati. Creatura enī quātoma-
gis euanescit. tātomagis i ꝓfundū tendit. siue eua-
nescat ꝑ culpā siue ꝑ penā. Propter h̄ dr̄ ꝑ ꝓphetaz
in ps̄. in ꝑsona hoīs q̄ euanuit ꝑ culpā. Infixus suȝ
in limo ꝓfundi ⁊ nō est subā. Et rursus orans ꝓpha
ne euanescat ꝑ penā dicit. Nō me demergat tempe-
stas aque. neq̄ȝ absorbeat me ꝓfundū ⁊c̄. Hoc ꝓfun
dū scrutat̄ mgr̄ in scd̄o libro. Nā vanitas esse creati
in duob⁹ ꝯsistit. vicȝ in mutatione de nō esse in esse.
⁊ rursum in reuersione in nō eē. Et q̄uis nulla crea-
tura oino cedat in nō ens [illegible] naturā. verūtn̄ (sicut dic
Aug⁹) peccator tēdit ad nō esse ꝑ culpā. ⁊ de his du
obus est tot⁹ scd̄s. Nam in prima pte agit de rerum
[illegible] In scd̄a vero pte q̄ incipit di. xxj. Uidēs igi

tur dyabolus ⁊c̄. agit de lapsu. vt de temptatiōe dya
boli. d̄ pctō originali ⁊ actuali vsq̄ȝ ad finē. Pro-
fundū incarnatōnis ē meritū hūanitat̄ xp̄i. qd̄ tātū
fuit vt vere possit dici ꝓfundū q̄si nō hn̄s terminum
nec fundū. De q̄ pōt intelligi illud Jone. ij. Proieci
sti me in ꝓfundū in corde maris. ⁊ flumē circūdedit
me. Hoc pōt dici de xp̄o. q̄ tantū humiliat⁹ ē. vt vere
possit dici ꝓiectus ⁊ abiect⁹. Esa. liij. Et vidimus eū
⁊ nō erat ei aspect⁹. et desiderauim⁹ eum despectū ⁊
nouissimū virorum ⁊c̄. vere igit̄ dicit se ꝓiectū. s̄ vbi?
in ꝓfundū maris ⁊ fluminis. Nam passio xp̄i ꝯpat̄
mari ꝓpter penalitatis amaritudinem. flumini pro-
pter charitatis dulcedinē. Dulcissimū enī cor Jhu
xp̄i tāta circa nos afficiebat̄ teneritudine amor̄. vt
nō videret̄ ei graue ꝓ nob̄ sustinere extremū et acer
bissimū gen⁹ mortis. Et h̄ ꝓfundū ꝑscrutat̄ mgr̄ in
tercio. Nā meritū xp̄i in duob⁹ ꝯsistit. scȝ in passio-
ne ꝑ quā nos redemit. ⁊ in actōne ꝑ quaȝ nos infor-
mauit. q̄ cōsistit in opibus virtutū. donorū. ⁊ p̄cepto
rū. de quib⁹ duob⁹ est terci⁹ liber. Nam in prima pte
agit̄ de incarnatōne ⁊ passione in q̄ ꝯsistit nostra re-
demptio. In scd̄a q̄ incipit di. xxiij. Cū vō supra ha-
bitū s̄t ⁊c̄. agit̄ de v̄tutib⁹. donis et p̄ceptis. in q̄bus
ꝯsistit nostra informatio. Profundū sacralis dis-
pensatiōis est efficacia ꝑfecti medicamēti. Tāta em̄ ē
efficacia medicine sacralis. ꝙ hūanā mentē excedit.
vt vere ꝓfundū possit dici. De h̄ Esa. lj. Posuisti ꝓ
fundū maris viā tuā. vt transiret liberati. Profun-
dū istd̄ in q̄ egyptij demergunt̄. et filij liberati tran-
seūt ⁊ saluāt̄: est efficacia sacrorum. in quib⁹ destruūt̄
opa tenebrarum. ⁊ ꝯferunt̄ arma lucis ⁊ dona grārum ꝑ
q̄ hō transfert̄ de ptāte tenebrarum in regnū filij chari
tatis dei. Hec efficacia sacrorum ē ꝓfundū mar̄ inq̄ȝ-
tum prio liberat a culpa ⁊ introducit i amaridinē pe
nitētie fluminis inq̄ȝtuȝ liberat a miseria ⁊ introducit
in dulcedinē grē. Qd̄ optime ꝑfiguratū fuit in filijs
isrl̄. q̄b⁹ exeūtib⁹ ex egypto diuisa ē aq̄. et trāsierūt ꝑ
mediū sicci mar̄. Sicut dr̄ Exo. xiiij. Et introeūtib⁹
in trā ꝓmissionis ꝑ arētē alueū trāsiuit isrl̄ iordanē
istū siccante dn̄o deo nr̄o aq̄s eius ⁊c̄. Sic dr̄ Josue
iiij. Hoc ꝓfūdū ꝑscrutat̄ mgr̄ in. iiij. li. Nā efficacia
ꝑfecti medicamenti in duob⁹ ꝯsistit. s. in sanatōe a va-
rietate infirmitatū deprimētiū. ⁊ in liberatōe ab vni
uersitate miseriarum aggrauātiū: ⁊ de his duob⁹ ē tot⁹
quart⁹ liber. Nā in pria pte agit de mltiplici sanatōe
quā efficiūt. vij. sacra. In scd̄a q̄ incipit di. xliij. po-
stremo de ꝯditōe resurrectōis ⁊c̄. agit de ꝑfecta sani-
tate ad quā ꝑducūt: sicut de gloria resurgentiū. q̄ ve
raciter ⁊ fideliter sacra ecclesie ꝑceperūt. ⁊ [illegible] opposi-
tum de pena malorum qui sacramenta ecclesie contem-
ꝑserunt. Ex ꝑscrutatōne aūt q̄tuor ꝓfundorum in q̄ 5
tuor libris elicit̄ finis. scȝ reuelatio q̄tuor abscondi-
torum. Primū est magnitudo diuine subē. De qua
Esa. xlv. Uere [illegible] es de⁹ abscōdit⁹: de⁹ israel saluator.
Uereq̄ magnitudo diuine substātie abscondita. ꝓm il
lud Job. xxvj. Cū vix paruā stillā sermonis e⁹ audie
rim⁹. magnitudinē tonitrui ei⁹ q̄s poterit intueri? cer-
te null⁹ pōt intueri nisi ille cū q̄ sap̄ia dei inhabitat.
ꝓpter h̄ petebat ille sapie amator Sapi. ix. Mitte il
lam de celis sanct̄ tuis: et a sede magnitudinis tue.
Hoc absconditū magister repletus sap̄ia de supnis.
[illegible] ꝑmi libri ꝑscrutatōȝ ꝓduxit i lucē. Nā visis ⁊ itelle
ct̄ nobilissimis emanatōib⁹ ⁊ nobilissimis ꝯditi-
b⁹. innotescūt nob̄ [illegible] (ꝓmq̄d possibile ē) diuine sb̄

stantie magnitudo. Secundum absconditum est ordo diuine sapie. De quo Job. xxviij. Ubi inuenitur sapia. et quis est locus intelligentie: abscondita est ab oculis omnium viuentium. volucres quoque celi latet. Uere abscondita. Quia sicut dicit ibidem. Sapientia trahit de occultis. ita quod si cognosci optat. indiget pscrutatoe profunditatis non in se: sed in operibus in quibus ipsa relucet. Unde dicit Eccl. j. quod vnus est altissimus creator qui effudit illam super omnia opa sua. Hoc quoque absconditum manifestat magister in pscrutatione scdi. Nam viso ordine bonorum et malorum. patet nobis quod ab eterno sapia dei ordinata est. et ex antiquis anteq terra fieret. Tercium absconditum est fortitudo diuine potentie. De quo Abac. iij. Cornua in manibus eius. ibi abscondita est fortitudo eius. legit de xpo pendente in cruce vbi latuit fortitudo veritatis sub pallio infirmitatis. Et hoc est sacrum absconditum a seculis. De quo Ephe. iij. Mihi oim sanctorum minimo data est gra hec. in gentibus euangelizare inuestigabiles diuicias xpi. et illuminare oes quae sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in deo. Hoc est sacrum absconditum: sacrum secretum quod deus fortis vt hostem vinceret. indutus est armis nostre infirmitatis. quod est inauditum a seculis. In pscrutatione tamen tercij libri vbi ostendit quod xps in sua infirmitate vicit ptrariam ptatem. manifestat fortitudo diuine potentie. Si enim vicit p infirmitatem. quid fecisset si pugnasset p virtutem: Et si infirmum dei fortius est hominibus. brachium dei quis poterit infirmare. Uere igitur pz inenarrabilis eius fortitudo. cuius est tam fortis infirmitas. Quartum absconditum est dulcedo diuine misericordie. De quo in ps. O quam magna multitudo dulcedinis tue dne. quam abscondisti timentibus te. Uere abscondita et reseruata timentibus dulcedo misericordie Quia sicut dicit in Ps. Misericordia dni ab eterno et vsque in eternum sup timentes eum. et in eis qui sperant sup misericordia eius. Hec dulcedo manifestat in pscrutatone quarti libri. Nam viso qualiter deus dimittit peccata in psenti. et qualia nostris vulneribus adhibet medicamina. et qualia in futuro dat pmia: nobis dulcedo diuine misericordie aperit. Horum igit absconditorum palatio est finis libri generalis. ad quem pduci et pducere volens magister sententiarum pscrutatus est pfunda fluuiorum puta gratia spiritussancti Ille enim est pcipuus pscrutator secretorum et pfundorum. sm quod dicit .j. Chor. ij. Spus omnia pscrutat. etiam pfunda dei. Huius spus agitatus charitate. et luce et claritate illustratus. oposuit magister hoc opus et scrutatus pfunda fluuiorum. hoc etiam spu adiuuante factus est reuelator absconditorum. Ipse enim est de quo scribit Dan. ij. Ipse reuelat pfunda et abscondita: et nouit in tenebris constituta. Et hec fuit intentio et finis mgri sm quod ipse dicit in plogo. lucernam veritatis in candelabro exaltare volentes. in sudore ac labore multo hoc volume deo pstante pcgimus ex testimonijs veritatis in eternum fundatis. Et pauloante dixerat. quod positum est theoloicarum inquisitionum abdita pandere. Patet quoque in verbo posito psentis libri causa materialis. formalis. efficiens et finalis.

Ad intelligentiam eorum que prio tacta sunt quatuor pnt qri iuxta quatuor pdicta. Primo que sit huius libri mam vel subiectum. Questio. j.

De deus sit subiectum vr. Illud enim subiectum est i scia de quo et de cuius pprietatibus est scienta tota. Sed de deo et de eius operibus: vtputa creatione et reparatone est totus liber. ergo etc. Item videtur quod subiectum istius libri sint res et signa. Illud enim est subiectum in scia sm cuius diuisionem diuidit illa scia ab alijs. quia scie secant vt res. hoc est quia diuidunt sm diuisionem subiectorum: sed hec est res et signum: sicut manifestum est. ergo etc.

Item vr quod credibile sit subiectum huius libri. Illud enim est subiectum in libro: circa quod versat autoris intentio et tractatus. Sz credibile est hmoi. Unde magister dicit in plogo. quod positum suum est fidem nostram clypeis dauidice turris munire. hoc est ad pbandum fidem ratones adducere. non inquam fidem sm habitum: sed sm creditum. ergo etc. Sed contra. Subiectum in scia debet pplecti omne quod determinat in illa: sed in hoc libro non tamen determinat de deo sed etiam de creaturis. quoque deus non est subiectum huius totius libri generaliter: sed solum primi libri. Item aliter ostendit illud idem sic. Licet tres cause coincidant in vnam. tamen materia non coincidit simul cum fine. Quia materia dicit quid incompletum. finis autem dicit totius operis complementum. Sz deus est finis totius istius operis. quia finis totius theologie. quoque non est subiectum vel materia. Item quod res et signa non sint subiectum: vr. Omnis enim scientia est de rebus et signis. quoque si res et signa sunt subiectum huius libri. liber iste est generalis ad omnes. Quia si spalis scientia et doctrina tradit in libro hoc. patet quod res et signa non habent assignari in eo p subiecto. Item pstat quod alia est scientia de rebus. et alia de signis: vt patet. differt enim sermotionalis scientia a naturali. ergo aut scientia tradita in hoc libro non est vnius generis. aut non est simul de rebus et de signis. Sz est vnius generis. quoque etc. Item quod credibile non sit subiectum videt. Quia scientia et veritas sunt diuersi habitus. ergo habent diuersa obiecta. quoque cum credibile inquantum hmoi sit obiectum veritatis. non erit obiectum scientie: inquantum hmoi. ergo etc. Item sicut consideratio huius libri versat circa fidem. ita circa spem et charitatem. quoque sperandum vel diligendum. siue sperabile vel diligibile non est subiectum huius libri. pari ratone nec credibile est subiectum in eo. Rn. dom. quod subiectum in aliqua scientia vel doctrina tripliciter pot accipi. Uno modo dicit subiectum in scientia ad quod oia reducunt sicut ad primum radicale. Scdo modo ad quod omnia reducunt sicut ad totum integrale. Tercio modo ad quod omnia reducunt sicut ad totum vniuersale. Exemplum huius manifeste patet in gramatica. Nam subiectum primo modo ad quod omnia reducunt sicut ad primum elementale vel radicale est lra. quam ideo vocat Priscianus elementum. quia est minimum in quo stat resolutio gramatici. Subiectum ad quod omnia reducunt sicut ad totum integrale est oratio pgrua et pfecta. Subiectum vero ad quod omnia reducuntur sicut ad totum vniuersale est vox lrata. articulata. ordinabilis ad significandum aliquid in se vel in alio. Per hunc modum est distinguere in quadruuialibus. Nam subiectum in geometria ad quod omnia resoluunt vt ad principium est punctus. Subiectum ad quod oia reducunt vt ad totum integrum est corpus quod ptinet in se omne genus diuisionis. Subiectum ad quod oia reducunt vt ad totum vle est quantitas ptinua imobilis. Per hunc modum et in hoc libro est assignare subiectum sm triplicem viam. Nam subiectum ad quod oia reducunt vt ad principium est ipse deus. Subiectum quoque ad quod oia reducunt que determinant in hoc libro vt ad totum integrum est xpc. put comprehendit diuinam naturam et 6

humanā. siue creatā ꝛ increatā. De quib⁹ sunt duo ꝓmi libri. ꝛ caput ▪ mēbra de q̄bus sunt duo sequētes. Et accipio hic large totū integrū. qḋ multa ꝯplectitur nō solū ꝑ cōpositōem: sed etiā ꝑ vnionē ꝛ per ordinē. Subiectū q3 ad qḋ oīa reducunt̄ sicut ad totū vniuersale. possum⁹ nominare duplatione siue sub disiunctōne. et sic est res vel signū. Et vocat̄ hic signum sacramentū. Possumus et vnico vocabulo noiare: ꝛ sic est credibile. prout tn̄ credibile trāsit in rōnē intelligibil̄. ꝛ hoc ▪ additiōe3 rōnis: et hoc mō ꝓprie loquēdo credibile ē subiectū in h̄ libro. Concedende ergo sunt rōnes ꝓbantes ꝛ deū esse subiectū. et res et signa. ꝛ credibile: diuersimode sicut dictū ē

Ad ꝗ obijcit̄ in contrariū. ꝙ de deo nō agit̄ ꝑ totū in hoc libro. Dicendū ꝙ q̄uis nō agat̄ de deo q̄tum ad substantiā tm̄. agit̄ tn̄ q̄tum ad substantiā vel q̄tū ad opera eius. ꝛ ideo nō ē subiectu3 vt totū sed vt principiū. Ad obijcit̄ ꝙ materia nō coincidit in vnū cū fine. Dicendu3. ꝙ materia tripliciter dicit̄. sc3 materia ex q̄. materia in q̄. ꝛ materia circa quā. ꝛ hec vltima materia maḡ dicit̄ obiectū q̄ materia. Qn̄ ergo dicit̄ ꝙ materia nō coincidit cū fine. verū ē de materia ex q̄ que ꝓprie ē materia: sed non de materia circa quā que ꝓprie est obiectū. Nam idē pōt esse obiectū habitus ꝛ finis. ꝛ tali modo accipit̄ materia in scientia ꝓ obiecto virtutis cognoscētis.

Quod obijcit̄ de rebus et signis ꝙ sint subiecta oīm scientiaꝝ. Dicendū. ꝙ res et signū possunt accipi in sua generalitate ꝛ sic nō ꝑtinent ad scientia3 specialē. nec ad librum. nec ad eandē scia3. Possunt iterū accipi ꝯm ꝙ induūt ratōe3 credibilis ꝛ sic quēadmodū vna est virtus ꝛ vn⁹ est habitus de omnib⁹ credibilibus. siue sint res. siue sint signa: vt fides. sic vna est scia specialis de oībus inq̄tū induunt hanc rōnē. s. credibil̄. siue sint res siue signa. Aliter pōt dici. ꝙ dupliciter est loqui de rebus et signis. aut absolute. aūt in relatiōe ad fruitionē. siue ad illud quo fruendū est. Primo quidē modo spectant ad speciales sciētias ꝛ diuersas. Secūdo modo ad vnā scia3 siue doctrina3. Unde quēadmodū de oībus entib⁹ inq̄tum reducunt̄ ad vnū pmū ens. est vna scientia. aut vnus liber. sic de oībus rebus ꝛ signis. inq̄tū ordinant̄ ad vnum qḋ est alpha et o: est vna sciētia

Quod obijcit̄. ꝙ credibile est obiectum veritatis est dicendū. ꝙ alio mō est credibile obiectum veritatis. alio modo scie. Credibile enim ꝯm ꝙ habet in se rationē ꝓme veritatis. cui fides assentit ꝓpter se et super oīa. ꝑtinet ad habitu3 fidei. Scḋm vō ꝙ super rōnem veritatis addit ratōnem auctoritatis. pertinet ad doctrinā sacre scripture. De qua dicit Aug. sup Gen̄. ad l̄ram. ꝙ maior est eius autoritas. q̄ humani ingenij ꝑspicacitas. S3 ꝯm ꝙ supra rōnē veritatis et auctoritatis addit rationē ꝓbabilitatis. pertinet ad ꝯsideratōnem p̄sentis libri. in quo ponunt̄ rationes ꝓbantes fidē nostrā. et sic patet quomodo differenter est fides de credibili. ꝛ libri de canone sacre scripture. ꝛ p̄sens scriptura. ꝛ ideo non valet illa obiectio de sperabili vel diligibili. q̄m iste liber nō ē sic ad defensionem spei ꝛ charitatis: sicut fidei. vnde non est simile.

Questio. ij.

De causa formali siue modo agendi huius libri. Et dictū est ꝙ est ꝑscrutatorius et inquisitiu⁹ secretoꝝ. S3 ꝯtra. Esa. xl. Deus dat secretoꝝ scrutatores q̄si nō sint. Itē Prouer. xxv. Scrutator maiestat̄ opprimetur a gloria. Itē Eccl̄i. iij. Altiora te ne quesieris. ꝛ fortiora te ne scrutatus fueris. Ergo si ea que magister ꝑscrutat̄ sunt secreta. sunt magna. sunt alta et fortia: male magister ꝓcedit. Itē rōne ostēdit̄ sic. Mod⁹ ꝓcedēdi in ꝑte scie debet esse vniformis mō totalis scie: sed modus ꝓcedendi in sacra scriptura est typicus et ꝑ modū narratōnis nō inq̄sitionis. cū ergo liber iste ꝑtineat ad sacrā scripturā. nō debet ꝓcedere inq̄rendo. Itē mod⁹ agendi. debet eē ꝯueniens materie de q̄ est. Unde in primo ethicoꝝ dicit̄. Sermones inquirēdi sunt ꝯm materiā. Sed materia hui⁹ doctrine est credibile. et credibile ē supra rationē. ꝗ modus ꝓcedēdi ꝑ rōnes nō ꝯuenit huic doctrine. Itē modus agendi debet esse ꝯueniēs fini ad quē ordinat̄ scientia. Sed hec scia vt dicit magister i littera ordinat̄ ad fidei ꝓmotōnē: ꝯ rōnes fidē nō ꝓmouent: sed euacuant. Unde Greg. Fides nō h3 meritū. cui humana ratio p̄bet experimentū. ergo talis modus ꝯtrariat̄ fini. ꝗ nō est ꝯueniens. Unde ꝛ Hiero. Tolle inquit argumēta cū de fide agit̄. Piscatoribus et piscatorib⁹ credit̄ n̄ dyalecticis. Uanus ꝗ et inutilis videt̄ hic modus. Sed cōtra. j. Pe. iij. Parati oīm poscēti reddere rōnem de ea que in vobis est fide ꝛ spe. Cū ergo multi sint q̄ fidē nostrā impugnāt. vtiq3 rōnē de ea poscūt. vtile ꝛ ꝯgruū videt̄ per rōnes eā astruere. ꝛ mō inq̄sitorio ꝛ rōcinando ꝓcedere. ergo ꝛc̄. Item Ricard⁹ de sancto Victo. in li. de trini. Credo sine dubio ad quoꝝlibet explanationē necesse esse non mō ꝓbabilia: sed etiā necessaria argumenta nō deesse. licet ꝯtingat nostrā industriam latere. Ergo cu3 fides nostra credat necessaria. ꝛ illa habeāt rōnes latentes. ꝛ talia indigent ꝑscrutatione vt enodent̄: patet ꝙ modus ꝑscrutatorius maxime ꝯuenit huic scie. Itē nō est peioris cōditionis veritas fidei nostre q̄ alie veritates: sed in alijs veritatibus ita est ꝙ oīs que potest ꝑ rōnē impugnari. potest ꝛ debet ▪ rōnē defendi. ꝗ pari ratione ꝛ veritas fidei nostre. Itē non est mō fides nr̄a ꝑioris ꝯditionis q̄ in p̄ncipio. ꝯ qn̄ ipugnabat̄ ꝑ falsa miracula magoꝝ. defendebat̄ ꝑ vera sanctorum. ergo cū mō impugnet̄ ꝑ falsa argumenta hereticoꝝ: debet defendi per vera argumenta doctorum

Rn̄. dicendū. ꝙ mod⁹ ꝑscrutatorius ꝯuenit huic doctrine siue libro. Cu3 eñ finis imponat necessitatem his q̄ sunt ad finē (Quia sicut dicit ph̄s. Serra est dentata: quia est ad serrandū) sic iste liber: quia est ad ꝓmotiōe3 fidei hab3 modū inquisitiuū. Modus eñ ratiocinatiu⁹ siue inq̄sitiuus valet ad fidei ꝓmotiōe3. et hoc tripliciter ꝯm tria genera hominū Quidā eñ sūt fidei aduersarij. Quidā sūt i fide ifirmi Quida3 vō ꝑfecti. Modus inq̄sitiuus valet primo ad cōfundendū aduersarios. Unde Aug⁹. j. de trini. Aduersus garrulos ratōcinatores elatiores magis q̄ capatiores. rōnib⁹ catholicis ꝛ similitudinib⁹ cōgruis. ad defensionē ꝛ assertionē fidei. ē vtendū. Secundo valet ad fouendu3 infirmos. Sicut eñ deus charitatē infirmoꝝ fouet ꝑ beneficia tꝑalia sic fidē infirmoꝝ fouet ꝑ argumenta ꝓbabilia. Si eñ infirmi viderent rōnes ad fidei ꝓbabilitatem deficere: ꝛ ad oppositū abundare. nullus ꝑsisteret. Tercio valet ad delectādū ꝑfectos. Miro eñ mō aīa delectat̄ in intelligendo qḋ ꝑfecta fide credit: Unde Bern. Nihil libentius intelligimus q̄ quod iam fide credimus. Ad ergo obijcit̄ in cōtrariū. p̄dm. ꝙ omi ꝛ ꝯ

nēs ille auctoritates intelligunt de pscrutatōe curio
sa nō de pscrutatione studiosa. Nam ipse dn̄s dixit
iudeis. Joh.v. Scrutamini scripturas ꝛc. Quod
11 obi. ꝙ ille modus nō cōpetit sacre scripture. Dicēdū
ad hoc. ꝙ liber iste ad sacrā scripturā reducit̄ p mo
dū cuiusdā subalternatiōis. nō ptis principalis. Si
militer ꝛ libri doctoꝝ q̄ sunt ad fidei defensionem.
qḋ pz sic. Quia nō quelibet detminatio trahens in
partē. facit subalternationē scie. ſ determinatio q̄dā
modo distrahēs. Nā scia de linea recta nō dī subalt̄
nari geometrie. ſ scia de linea visuali. qm̄ hec detmi
natio q̄dāmodo trahit ad alia pncipia. Qm̄ g̃ sacra
scriptura est de credibili vt credibile. hic est de credi
bili vt facto intelligibili. ꝛ hec detminatio distrahit.
Nam qḋ credimus debet aucti. ꝛ qḋ intelligim⁹ rō
ni. Hinc est. ꝙ sicut ali⁹ mod⁹ certitudinis est in scia
supiori. ꝛ inferiori. ita ali⁹ mod⁹ certitudinis est in sa
cra scriptura. ꝛ alius in hoc libro. ꝛ iō ali⁹ mod⁹ pce
dendi. Et sicut scia subalternata vbi deficit. redit ad
certitudinē scie subalternantis q̄ maior est. Sic etiā
cū mgr̄o deficit certitudo ratōnis. recurrit ad auctes
sacre scripture. q̄ excedit omnē certitudinē ratōnis.
12 Et tu obijcis ꝙ dz ꝯuenire materie. Dicendū. ꝙ
ꝯuenit. Et ꝙ obi. ꝙ credibile est sup rōnē. verū est su
per rōnē q̄ntū ad sciā acq̄sitā. ſ nō supra rōnē eleua
tā p fidē ꝛ p donū scie et intellect⁹. Fides eni̇̄ eleuat
ad assentiendū. scia ꝛ intellect⁹ eleuant ad ea q̄ credi
ta sunt ad intelligendū. Qḋ obi. ꝙ nō ꝯuenit fini
13 q̄ euacuat̄ meritū. Dicendū. qn̄ assentit̄ ꝓpter se rati
oni. tūc aufert̄ loc⁹ fidei. q̄ in aīa hoīs dn̄at̄ violētia
rōnis. Sed qn̄ fides nō assentit ꝓpter rōnē. sed ꝓpter
amorē ei⁹ cui assentit. desiderat habere rōnes. tūc nō
euacuat rō humana meritū. ſ auget solaciū. ꝛ p̄mo
mō intelligit Greg. similiter ꝛ hiero. ꝙ nō sunt inducē
da argumēta dyaletica. quib⁹ hō pncipalit̄ innitat̄. q̄
innitendū ē aucti principali⁹ q̄ rōni. Questio.iij.
De causa finali. Et cum dictū sit ꝙ liber iste est ad
reuelandum abscondita. querit̄ vtrū op⁹ hoc sit con
templationis gr̄a. vel vt boni fiamus: Et ꝙ sit vt bo
ni fiam⁹. vr̄ sic. Omnis doctrina q̄ est de his sine q̄rū
cognitiōe nō ꝯtingit recte viuere est vt boni fiamus.
sed iste liber est ad cognitōem nr̄e fidei. sine q̄ impos
sibile est placere deo. nec recte viuere. vt dī Hebr. xj.
g̃ iste liber est vt boni fiamus. Itē oīs doctrina q̄
ꝯuenit cū virtute in obiecto. est vt boni fiam⁹. hec p
se manifesta est. ſ hec doctrina ꝯuenit cū fide in obie
cto. q̄ est de credibili de q̄ etiā est fides siue in q̄. g̃ ꝛc.
Itē doctrina pticularis ꝯuenit cū totali in fine. ſ
finis totalis scripture sacre. nō est tm̄ vt fiam⁹ boni. ſ
etiā vt fiam⁹ bti. ꝛ beatitudo ē optimū. igit̄ finis isti
us scie est vt boni fiam⁹. Cōtra. mgr̄ dicit in litera
ꝙ finis siue intentio sua est theologicaꝝ inq̄sitionū
abdita pandere. ſ hoc ptinet ad eū cui⁹ finis est spe
culatio. g̃ ꝛc. Itē scia que est vt boni fiam⁹. ptinet
ad mores. sed cū theologia sit de fide nō de morib⁹.
liber aūt iste de his que spectant ad fidē. nō de his q̄
spectāt ad mores. g̃ op⁹ h̄ nō ē vt boni fiam⁹. Itē
oīs scia que est vt boni fiam⁹ est practica. sed oīs ta
lis est de his q̄ sunt ab ope nostro. ſ hec nō est de his
q̄ sunt ab ope nostro. sed a deo. g̃ est ꝯtēplatiōis gr̄a
14 nō vt boni fiamus. R⁰ ad intelligentiā p̄dictoꝝ
notandū est ꝙ pfectibilis est intellect⁹ noster a scia.
Hunc aūt ꝯtingit ꝯsiderare tripliciter. s. in se vel ꝓut
extendit̄ ad affectū. vel ꝓut extendit̄ ad opus. Extē
dit̄ aūt intellect⁹ p modū dictantis ꝛ regulantis h̄m
hunc triplicē statū. et q̄ errare potest. habet triplicē
habitum discretiuū. Nam si consideremus intelle
ctum in se. sic est ꝓprie speculatiuus. ꝛ perficit̄ ab ha
bitu q̄ est ꝯtēplationis gr̄a. que dicit̄ speculatiua sci
entia. Si aūt ꝯsiderem⁹ ipm̄ vt natū extendi ad op⁹.
sic pficit̄ ab habitu vt boni fiamus. ꝛ hic est scia pra
ctica siue moralis. Si aūt medio mō ꝯsideret̄. vt na
tus extendi ad affectū. sic pficit̄ ab habitu medio in
ter pure speculatiuū ꝛ practicū. qui ꝯplectit̄ vtrūq̄.
ꝛ hic habit⁹ dicit̄ sapia. q̄ simul dicit cognitionē et
affectū. Sapientia eni̇̄ doctrine est h̄m nomen eius.
Eccl. vj. Unde hic est ꝯtēplationis gratia. ꝛ vt boni
fiam⁹. principaliter tn̄ vt boni fiam⁹. talis est cogni
tio tradita in hoc libro. Nā cognitio hec iuuat fidē.
ꝛ fides sic est in intellectu vt quātū est de sui ratiōe.
nata sit mouere affectū. ꝛ hoc patet. Nā hec cogni
tio. xp̄s p nobis mortu⁹ ē. ꝛ ꝯsimiles. nisi sit hō pec
cator ꝛ dur⁹. mouet ad amorē ꝛ deuotionē. n̄ sic ista.
circul⁹ vincit diametrū ꝛc. Cōcedēdū ē g̃ ꝙ scia p̄ntis
libri est vt boni fiam⁹. Qḋ obi. ꝙ est ad pandēdū
abscōdita. Dicēdū. ꝙ ibi nō ē stat⁹. q̄ illa reuelatō or
dinat ad affectū. Qḋ obi. ꝙ nō est de morib⁹. nec
de his q̄ sunt ab ope nr̄o. iā pz r̄nsio ad illud. q̄ ipse
loq̄t̄ de illa scia q̄ ꝓprie ē vt boni fiam⁹ vt de practica.

Questio.iiij.

De cā efficiente. Et dī fuisse mgr̄ petr⁹ lombardus
pisiensis ep̄s. Sed ꝙ nō debeat dici autor hui⁹ libri
videt̄. Ille sol⁹ dicēdus ē autor libri q̄ ē doctor siue
actor doctrine. Sz sicut dicit aug. i libro de mag̃ sol⁹
xp̄s est doctor. g̃ solus dz dici hui⁹ libri autor. Itē
sicut dicit ph̄s in ethicis. Nō quicūq̄ facit gramma
ticalia vel musicalia debet dici grāmaticus vel mu
sicus. vtpote si faciat casu vel fortuna vel alio suppo
nente siue dicente. Sed magister hoc opus cōposuit
ex aliena doctrina. sicut ip̄e dicit in litera. ꝙ in h̄ opē
re maioꝝ exempla doctrināq̄ repies. g̃ nō debet di
ci auctor. Si tu dicis. ꝙ nō tm̄ hic est doctrina san
ctoꝝ sed etiam sua. cuius ratione debet dici auctor.
Contra. a maiori ꝛ digniori debet fieri denominatio.
Sed mgr̄ dicit. ꝙ si paulisper vox sua insonuerit. et
tunc a paternis limitib⁹ nō discessit. ergo non debet
iste liber dici esse magistri. Contra. constat ꝙ deus
hoc opus non scripsit digito suo. ergo habuit alium
doctorem. Sed non est dare aliū nisi magistrū. g̃ ꝛc.
Item auctoritas magistri in hac parte recipitur.
ideo cum ipse dicat in litera. in multo labore ꝛ sudo
re hoc volumen deo prestante compegimus. ergo vi
detur ꝙ ipse fuit autor presentis libri. R⁰. ad in 15
telligentiā dictoꝝ. notandum. ꝙ quadruplex est mo
dus faciendi librum. Aliquis enim scribit alienam
materiam. nihil addendo vel mutando. et iste me
re dicitur scriptor. Aliquis scribit aliena addendo ſ
nō de suo. et iste compilator dicitur. Aliq̄s scribit ꝛ
aliena ꝛ sua: sed aliena tanq̄ principalia. ꝛ sua tanq̄
annexa ad euidentiam. ꝛ iste dicit̄ cōmentator. Ali
quis scribit ꝛ sua ꝛ aliena. sed sua tanq̄ principalia.
aliena tanq̄ annexa ad cōfirmationē. ꝛ talis debz di
ci autor. Talis fuit magister. qui sententias suas po
nit. ꝛ patrū sententijs ꝯfirmauit. Unū vere debet dici
autor hui⁹ libri. Qḋ g̃ obi. ꝙ solus xp̄s est doctor
ꝛ auctor. Dicendum. ꝙ sicut dicit Aug⁹. in libro de 16
doctrina xp̄iana. Docere est dupliciter sicut dicitur
dupliciter aliq̄s facere videre. Aliter cū facit vide

re.q visum restituit.aliter q visibili digito ondit. Primū facit deus.scdm hō. Similiter aliter docet q scietiā quā hz in aliū verbo vl' scripto offert vl' ondit.aliter q habitū scie imprimit.vtcrq3 tn̄ di doctor z auctor: s de⁹ pncipali⁹:sicut in ,posito. Qd obijcit q fecit libz alio supponētc.dom.q nō ideo di facere aliquis supponēte alio.qz ab alio didicit(tunc em̄ pauci essent doctores vel grāmatici)sed si oino scia ei⁹ depēdeat ab alio:ita q nō hz habitū intra. sicut illi q faciunt bonū latinū:qz alij eis dixerunt:s ipsi ignorāt artē.hoc mō n̄ fecit mgr̄ libz istū. Nā a scia quā acqsierat longo tēpe vel labore h op⁹ cōposuit. et p doctrinas patruz suas snias ɔfirmauit:ɔ q sunt ibi multa dicta alioz hoc non tollit magistro auctoritatem:sed potius ei⁹ auctoritatē z humilitatem commendat zc̄.

Beati bonauenture ad ,phemiū sententiarum aptata interpretatio.

Sapientes aliqd de penuria zc̄. Totali libro pmittit mgr̄ ,plogū in q tāgit cās suscepti opis. Diuidit aūt in duas ptes. In pma pte ponit rōnes q mouert ipm ad aggrediēdū pn̄s negociū siue op⁹. In scda rōnes q debēt mouere discipulos ad benigne audiendum.circa finez.in q maioz zc̄. vbi incipit alloq auditores. Prima ps diuidit in duas.qz duplex rō pōt mouere aliquē ad op⁹ ɔ cēdū.s.amor boni.z odiū mali. Primo g ponit rōnes sūptas ex pte amoris boni.s.catholice vitatis. Scdo ex pte odij mali.s.hetice puitatis:ibi.Quis nō ambigam⁹ zc̄. Prima ps hz q̄tuor pticulas. In pma tāgit cāz excitātē z h ē desideriū mercedis et spes auxilij sub exēplo vidue et pabola samaritani. In scda ponit cām retrahētē que duplex ē.s.laboris imēsitas.et ,ppria infirmitas:ibi.Delectat nos zc̄. In tercia ponit causam ,pellentem,Et hec est zelus ipsum accēdens:ibi.Quā vincit zelus. In quarta ponit causam ɔpellentem z preualentem:ibi. Non valentes zc̄. Et hec est petitio fratrū studiosoz quib⁹ nō pōt quis iure resistere.sed quodāmodo necessario oportet collum subijcere.

Rationes mouētes magistrū ad aggrediendū op⁹ ex approbatione z amore boni scilicet catholice veritatis.

Sapientes aliqd de penuria ac tenuitate nostra cū paupercula in gazophilatiū dn̄i mittere.ardua scandere[a] op⁹ vltra vires nostras agē psumpsim⁹. c ɔsummationis fiduciā.laborisq3 mercedem in samaritano statuētes.qui[b] platis in curatione semiuiui duob⁹ denarijs.superoganti cūcta reddere ,pfessus ē. Delectat nos veritas pollicētis. s terret immēsitas laboris. Desideriū hortat ,pficiendi.sed dehortat infirmitas deficiendi[c] Quā vincit zelus domus dei. Quo inardescentes fidem nostram aduersus errorē carnaliū atq3 animaliū hominum.dauidice turris clipeis munire.vel potius munitā ostendere.ac theologicarū inquisitionū abdita aperire.necnō z sacramentoz ecclesiasticoz p modulo intelligentie nostre noticiā tradere studui/

Ratio excitās. mercedis desideriū z spes auxilij.

b

Ratio retrahens, laboris immensitas et ,ppria infirmitas.

Ratio cōpellens zelus domus dei.

Dubia literalia.

a Opus vltra vires nr̄as agere psūpsim⁹ zc̄. Hic obi.psūptō ē
17 pctm̄.g peccauit. Rn̄. Est psūptō ɔfidentie de diuio adiutorio. et psūptio supbie q ē de ,ppio ingenio. prima nō ē pctm̄ s ē vtuq iudiciū.scda vo ē pctm̄. s3 de pma loqt mgr̄. Aliter. Est psumptō sm veritatē. z est psūptō sm ,ppriā estimatōnē Prima est rephēsibil qz supbie.scda laudabilis.qz hūilitat. Nec ē culpabilis q in oib⁹ opib⁹ suis se reputat indignū z qn psūptuosum.

b Prolat duob⁹ denarijs superogāti zc̄. Hic q̄rit q sit ista superogatio. Si tu dicas q sit mgroz z sanctoz supaddictio ad sacrā scripturā. Cōtra Dam̄.q tradita sūt nobis p legē z ,pphas venerēmur nihil vltra
18 inquirētes Itē Apocal'.vlti. Si qs apposuerit ad h:apponet ei dn̄s plagas. Rn̄.dom.q est additio distrahens:et est additō complens. Addens primo modo nō supererogat:sed magis diminuit z subuertit. z tales sunt heretici:quibus dat maledictio. Addens scdo modo superogat.quia saluo sensu scripturam ipsam dilucidat. Per duos igit denarios.duo intelligo testamenta. p samaritanū xp̄m.p semiuiuū hominem gratuitis expoliatū.z vulneratū in naturalibus:z superogatōnem intelligo doctorem exponentem. Vel aliter dom.q est additio in qua additum est contrarium:z est in qua additum est diuersum.z est in qua additum est ɔsonum. Prima additio est erroris. Secunda psumptōnis.quia presumptio est dicere in sacra scriptura aliqd oino diuersum ab his q in ea expssa sunt. Tercia fidelis instructiōis.qz qd implicitū est explicat.

c Quam vincit zelus domus dei. Hic querit quis sit iste zelus. et quare magis hoc zelo accenditur contra animales z carnales q ɔtra superbos z alios peccatores.et cum zelus sit amor priuatus: non videtur q deberet zelo accendi. Preterea cū maius sit peccatuz superbia.videtur q magis deberet accendi contra
19 supbos. Rn̄.ad primum dom.q zelus est amor nolens habere ɔsortium in amato.zelus malus vitat omne consortium.sed zelus bonus vitat tm̄ malos.vnde veri zelatores domus dei nō possunt videre in ecclesia vicia que insurgunt contra ipsam. Unde Job.ij.dicit glosa. Zelus bonus est:quo animus abiecto humano timore accenditur.z eo tendit vt quelibet praua que viderit corrigere satagat:et si nequiuerit toleret z gemat. Ad scdm dn̄m q magister specialiter in ecclesia zelabat fidem:et ideo magister accendebatur

20 contra fidei corruptores. Duplicit autem corrūpit quis fidem. Aut motus puersitate voluntatis ꝛ affe-
ctōnis: et hic dicitur carnalis. Nam caro dicit̄ hic carnalis affectio: ſm illud Gal. v. Manifesta sūt opa car
nis ꝛc. Alio mō corrumpit quis motus puersitate iudicij. ꝛ hic dicit̄ animalis quasi fantasticus qꝛ fantasie
peruertūt iudicium rationis. ■ Quas bigas agitat in nobis christi charitas. Contra Eccles. ix. Nemo
21 scit an odio. an amore dignus sit. R. dōm. ꝙ charitas vno modo dicit̄ virtutem gratuitam. Alio modo
dicit large amorē mr̄tū appciantē amatū. Vñ charitas dicit̄ q̄si amor charus. Primo mō sumpta charitate verū ē certitudinaliter ꝙ nescit aliq̄s. pōt tñ aliq̄ experimēto dulcedis diuine misericordie h̄ coniicere pbabilit̄. Scdo modo pōt scire. Et si primo mō dicit magist. non dicit asserendo ſ̄ dubitādo. Si secundo mō tūc assertiue pōt intelligi: et sic p3 illd.

■ Quuis non ambigam⁹ ꝛc. Sup posuit mgr̄ ratōnes mouentes ex approbatione boni. hic ponit ratōnes mouētes ex odio ꝛ detestatione mali ꝛ h̄ est malū heretice puersitat̄. Ps aūt hec pars q̄tuor partic̄las In pma parte tangit eoꝝ puersitatē q̄ psistit in calumniādo bonū et verū ex erroris cecitate. et inuidie pari malignitate. In secūda tāgit hui⁹ puersitat̄ radicē q̄ est suggestio dyabolica ꝛ ppria supbia: ibi. Quā de⁹ hui⁹ secul̄. In tercia tangit huius erroris defensionem que est p falsam superstitōem et mendacem et cōtentiosam locutōnē. ibi. Habēt ratōnem sapientie in supstitione. In quarta infert ratōnem que ipsum mouit ad p̄sentis operis compilatiōem: ibi. Hoꝝ igit̄ deo odibilem. Et ratio hec est subuersio erroris.

F Veritati vel nō intellecte. Vr̄ ꝙ dicat male: qꝛ veritas est lux intelligibilis: sicut lux corpalis sensibilis. Sed oculus habēs visum: nō pōt ignorare lucē sensibilem. ḡ pari ratōne nec intellect⁹ ignorabit lucē intelligibilem. Si tu dicas ꝙ nō est simile: querit̄ quare nō est simile: ꝛ q̄re magis deficit natura intellectui q̄ sen-
22 sui. R. dōm. ꝙ simile est si quis attendat. Triplex eñ est cā quare aliq̄s nō videt visibile. Aut eñ nō videt qꝛ nō vult respicere. aut si vult impedit̄ ꝑpter defectum organi. aut ꝑpter absentiā lucis: hoc manifestum est Similiter in spūalibus: intellectus frequēter aliq̄ nō intelligit. qꝛ nō vult ꝯsiderare. Aliqñ vero nō intelligit propter impedimentū ex parte corpis. vt p3 in freneticis et stultis. Aliqñ ꝑpter absentiā lucis. Licet eñ lux increata se nō subtrahat q̄tum ad essentiā vel q̄tum ad qualemcūq3 influentiā. subtrahit tñ se homini cu3 peccauit. q̄tum ad influentiā pfectā. Vñ dicit̄ incipisse ei ignorantia3. vñ sicut oculus in tenebris errat. sic hodie miser human⁹ intellectus. cum aūt plene restituet̄ in lucem: sicut oculus videre poterit omne visibile: sic intelligit oīe intelligibile. g Veritati offendenti. Contra. Oīes homines natura scire desiderāt sicut etiam esse beati. Sed beatitudo neminem offendit. quia omnes eam desiderāt. ergo nec veritas offen-
23 dit aliquem. R. dōm. ꝙ est loqui de veritate q̄tum ad primum effectū qui est illuminare: ■ q̄tum ad istū nemo ipsam odit. omnes eñ naturaliter desiderant illuminari. Est iterum loqui q̄tum ad effectū consequētem qui est arguere: ꝛ hunc habet in malis. Manifestatio enim mali redarguit facientem. ■ inde est ꝙ mali odiūt veritatem. Quia sicut dicit̄ Johis. iij. Qui male agit odit lucem.

■ Qui contentioni studentes contra veritatem sine federe bellant. Contra. ij. Esdre. iiij. capi. Magna est
24 veritas ꝛ fortior omnib⁹. Omnis terra veritatem inuocat et omnes tremunt eam. R. dicendum. ꝙ est lo-

m⁹. Nō valētes studiosoꝝ fratꝝ votis iure resistē: eorū in xp̄o laudabilib⁹ studijs. lingua ac stilo nos seruire flagitātiū ꝗs bigas ī nob̄ agitat xp̄i charitas.

Ratiōes mouētes ex detestatione ꝛ odio mali. scilicet heretice puersitatis.

Quāuis nō ambigamus omnem humani eloquij sermonē calumnie atq3 cōtradictōni emuloꝝ. semp fuisse obnoxiū. Quia dissentiētib⁹ voluntatū motibus: dissentiens q̄3 fit animoꝝ sensus. vt cu3 omne dictū veri rōne perfectū sit. tamē dū aliud alijs aut videt̄ aut complacet. veritati vel nō intellecte vel offendenti. impietatis error obnitit̄. ac voluntatis inuidia resultat. Quā deus seculi hui⁹ opatur in illis diffidentie filijs. qui nō rōni voluntatē subijciunt. nec doctrine studium impendunt. sed his q̄ somniarūt. sapientie verba coaptare nitunt̄. nō veri sed placiti rōnē sectantes. Quos iniqua voluntas nō ad intelligentiā veritatis sed ad defensionē placentiū incitat: nō desiderantes doceri veritatē. sed ab ea ad fabulas cōuertentes auditū. Quoꝝ pfessio est magis placita q̄ docenda conquirere. nec docenda desiderare. sed desideratis doctrinā coaptare. Habent rōne3 sapie in supstitōne. quia fidei defectionē sequitur hypocrisis mēdax. vt sit vel in verbis pietas quā amiserat conscientia. ipsamq3 simulatā pietatē. omni verboꝝ mendacio impiā reddunt. false doctrine institutis. fidei scītatē corrūpe molientes. auriūq3 pruriginē sub nouello sui desiderij dogmate alijs ingerētes. q̄ ꝯtētioni studētes

Ratō ꝯpellēs et ꝑsualēs studiosorum preces.

Ratio heretice puersitatis siue erroris.

Ratio hui⁹ erroꝝ suggestio dyabolica et propria supbia.

Ratō defensionis hui⁹ erroris supstitio mendax ꝛ ꝯtentiosa locutio.

ↄ veritatē sine federe bellāt. Int̄ veri nāq; assertionē ꝛ placiti defensionē ꝛ ꝑtinax pugna ē dū se ꝛ veritas tenet: ꝛ se volūtas erroris tuet̄. Hoꝝ igit̄ deo odibilē ecclesiā euertē atq; ora opilare: ne virꝰ nequitie i alios effundere. q̄ant ꝛ lucernā veritatis i candelabro exaltare volētes. i labore multo ac sudore: h volumē deo ꝑstante ↄpegimꝰ. [i] ex testimonijs veritatis in eternū fundatis: i q̄tuor libros distinctū.

Rōnes mouentes discipulos ad audiendū ꝛ cū hoc ostendit opus suū esse autenticū. c

[k] In q̄ maioꝝ exempla doctrināq; reperies. in q̄ ꝑ dñice fidei sincerā ꝓfessionē: vipereę doctrine fraudulentiā ꝓdidimus. aditū demōstrande veritatis cōplexi: nec periculo impie ꝓfessionis inserti. tꝑato int̄ vtrūq; moderamine vtentes. Sicubi ꝟo parū vox nr̄a insonuerit: nō a paternis discessit limitibꝰ Nō igit̄ dꝫ h labor cuiq; pigro vel mltū docto videri sup̄fluus: cū multis impigris. multisq; indoctis (int̄ q̄s etiā mihi sit necessariꝰ locꝰ) breui volumine ↄplicās patrū sn̄ias. appositis eoꝝ testimonijs. vt nō sit necesse q̄rēti libroꝝ numerositatē euoluē. cui breuitas qđ q̄rit̄ offert sine labore. In h aūt tractatu. nō solū piū lectorē. ſ etiā [l] liberū correctorē desidero. maxime vbi ꝓfunda ꝟsat̄ veritatꝭ q̄stio. que vtinā tot hr̄et inuētores. q̄t hꝫ ↄdictores. Ut autē qđ q̄rit̄ facilius occurrat. titulos q̄bus singuloꝝ libroꝝ capitula distinguunt̄. ꝓmisimus.

Ratio cōponendi operis est subuersio erroris.

Ostendit opus suum esse compendiosum.

Ondit modū docendi esse humilē quia vult corrigi.

Ostendit modum inueniendi in hoc opere esse facilē.

24 qui de veritate simpliciter. vel de veritate q̄tum ad hoc siue i speciali. primo modo veritas est inexpugnabilis. ꝛ ideo preualet. et sic intelligit̄ illud Esdre. Est iterum loqui de veritate. scđo modo. sic cōtingit eam ꝑ rationes fantasticas obumbrari: ꝛ per cōtentōnem impugnari Unđ Amb. sup illud verbū ↄtentiōe. Ro. .j. dicit Contentio est impugnatio veritatis cū ↄfidentia clamoꝛ.
[i] Ex testimonijs veritatis in eternuꝫ fundatis. Cōtra. j. Coꝛ. xiij. Scientia destruetur ergo ꝛ testimonia. Rn̄. q testimonia veritatis sunt in eternuꝫ fundata. Sicut dicit̄ in ps̄. Inicio cognoui de testimonijs tuis ꝛc̄.
25 Qđ obijcitur. q sciētia destruet̄. Dōm q verū est q̄tum ad modum docendi et considerandi: sed non q̄tum ad cognitū ꝛ rationem cognoscendi. ps̄. In eternuꝫ domine ꝑmanet verbum tuum ꝛc̄.
[k] In quo maioꝝ exempla hec est ps vltima. In qua ponit magister ratōnes mouentes discipulos ad audiendū. Et diuidit̄ hec pars in quatuor partes ſm quatuor que mouent discipulos ad audiendū. Duo que sunt ex parte operis. vicꝫ auctas ꝛ vtilitas. duo ꝟo ex ꝑte docentis scꝫ humilitas ꝛ facilitas. In prima preparat docilitatem scꝫ in auctate. In secunda in vtilitate suscitat attentōnē. In duobus autē sequentibus scꝫ humilitate ꝛ facilitate captat beniuolentiā. In prima igit̄ parte ostendit opus suum esse autenticuꝫ. In scđa cōpendiosum: ibi. Non igit̄ debet h labor. In tercia ostendit modū docendi esse humilē. in hoc q vult corrigi: ibi. In hoc aūt tractatu ꝛc̄. In quarta ostendit esse facilē ad inueniendū ꝛ memorandū: ibi. Ut autē
26 qđ querit̄ facilius occurrat. [l] Liberū correctorē. Querit̄ quid vult dicere ꝑ hoc nomen liberū. R. dōm q liber corrector dicatur sicut homo liber qui sui tm̄ causa est. vt dicit ph̄us. sic corrector liber dicitur: qui tm̄ gratia correctōnis. non inuidie vel subsanatōnis corrigit. hūc desiderat magister exemplo Aug. ij. de trinitate capi. j. Ubi dicit. Magis amabo inspici a rectis q̄ȝ timebo morderi a ꝑuersis. gratanter eū suscipit osculum columbinū pulcerrima ꝛ castissima charitas. dentem vero caninum euitat cautissima humilitas. vel retundit solidissima veritas. magisq; optabo a quolibet reꝑhendi. q̄ȝ siue ab errante siue ab adulante laudari.

Explicit prologus.

Distinctio .j. de materia huius libri et librorū diuisione.

Eteris ac noue legis ꝯtinentiā. In parte ista incipit tractatus libri q̄ diuidit̄ in q̄tuor libros ꝑtiales. Prima ps h3 duas ptes. In prima pte venat̄ magister materiā hui⁹ libri ⁊ ꝓ ꝓ̄ño alioꝝ. In scd̄a exequit̄ diuisionē suā: ⁊ hoc di. ij. q̄ incipit ibi. Hoc itaq3 vera ac pia fide ⁊c̄. Itē prima ps in q̄ venat̄ materiā h3 tres ptes. In prima pte venat̄ materiā ꝑ diuisiones: ⁊ ideo primo ponit diuisionē ꝑ quā distinguunt̄ tres libri a q̄rto. sc3 ꝑ res ⁊ signa. In scd̄a ponit diuisionē ꝑ quā distinguit̄ pm⁹ liber a trib⁹ alijs: q̄ est ꝑ frui ⁊ vti: ibi. Id ḡ in rebus ꝯsiderandū. In tercia determinat dubitatiōes quasdā ex p̄missis ortas: ibi. Cū aūt hoīes qui fruunt̄. Itē prima ps h3 tres pticlās. In pma ponit diuisionē: ⁊ auctoritate Aug⁹. ꝯfirmat eā: q̄ est ꝙ tota doctrina theologica est de rebus vel de signis. i. subiectu3 cōe theologie: in h̄ duo diuidit̄. In scd̄a. mēbra diuisionis explanat: ibi. Proprie aūt h̄ res appellant̄. Ostendēs q̄d sit res: ⁊ q̄d signū scd̄m mēbra p̄dicte diuisionis. In tercia v̄o pticula. diuisionē ad ꝓpositu3 applicat: ibi. Cūq3 his intenderit theologoꝝ speculatio: dicens ꝙ de rebus ⁊ signis fuerit dictur⁹. pmo tn̄ de rebus ⁊c̄. Id ḡ in rebus. Hec est scd̄a pticula illius ptis: in q̄ ponit diuisionē. ꝑ quā distinguit̄ prim⁹ liber ab alijs tribus. q̄ ē de quibusdā notificatōnib⁹ diuidit̄ in duas ptes in prima facit q̄d dictū est: in scd̄a que dicta sunt epilogat ibi. Oim̄ igit̄ q̄ dicta sunt ⁊c̄. Prima ps q̄tuor h3 pticulas. Primo em̄ ponit notificatōes frui et vti. Scd̄o applicat eas ad ꝓpositū. s. ad res q̄bus fruendū est ⁊ vtendu3: ibi. Res igit̄ quibus fruendū. Tercio ꝯparat ad alias assignatōes: ibi. Notandū v̄o ꝙ idē Aug⁹. Quarto q̄ videret̄ sibi ꝯtradicere mouet ⁊ determinat quandā dubitatōnē: ibi. Et attende q̄ videt̄ Aug⁹. dicere ⁊c̄. Cū aūt hoīes qui fruunt̄ et vtunt̄ ⁊c̄. Hec tercia ps in q̄ mouet et tractat dubitatōnes q̄sdā. habet tres ptes: sm̄ tres dubitatōnes. Prima est vtrū hō hoīe debeat frui. Scd̄a vtrū de⁹ hoīe fruat̄ ⁊ vtat̄. et hanc mouet: ibi. Sed cū deus diligat ⁊c̄. Tercia est vtrū virtutib⁹ sit fruendū vel vtendū. ibi. Hic ꝯsiderandū est vtrū virtutib⁹ ⁊c̄. Et in q̄lib3 istaꝝ triū partiū. pmo mouet q̄ōnē, scd̄o motā determinat. tercio determinatōe3 ꝑ auctē ꝯfirmat. Et pticle i suis locis sūt manifeste.

Tres libros diuidit a q̄rto ꝑ res ⁊ signa ⁊ cōfirmat diuisionē auctoritate Aug. a

Eteris ac noue legis cōtinentiā diligenti indagine, etiā atq3 etia3 cōsiderantib⁹ nobis preuia dei gratia innotuit sacre pagine tractatu3 circa res vel signa p̄cipue versari. Ut em̄ egregius doctor Aug⁹. ait in li. de doctrina xp̄iana. Omnis doctrina. vel rerū est. vel signoꝝ. Sed res etiā ꝑ signa discunt̄.

Explanat diuisiōis mēbra q̄d sit res ⁊ q̄d signū. b

Proprie aūt hic res appellant̄. que nō ad significandum aliquid adhibent̄. Signa v̄o quoꝝ vsus est in significando.[a] Eoꝝ autē aliqua sunt quoꝝ omnis vsus est in significando. i. q̄bus nō vtimur nisi aliquid significandi grā. vt aliq̄ sacramēta legalia Alia q̄ nō solū significant. s3 cōferunt q̄d intus adiuuet sicut euangelica sacr̄a. Ex q̄ aperte intelligit̄. q̄ hic appellent̄ signa. res ille videlicet q̄ ad significādum aliq̄d adhibent̄.[b] Omne igit̄ signū etiam res aliq̄ est. Q̄d em̄ nulla res est (vt in eodē Aug. ait) omnino nihil est.[c] Non aūt ecōuerso oīs res signu3 est. q̄ nō adhibet̄ ad significandū aliquid.

Aug⁹.

a

b

c

Applicat diuisionē ꝙ sit de reb⁹ ⁊ signis dictur⁹. c

Cūq3 his intēderit theologoꝝ speculatio studiosa atq3 modesta diuinā scripturā formā p̄scriptā i doctrina tenere aduertet. De his ḡ nobis aditum ad res diuinas aliq̄tenus intelligēdas deo duce aperire volentib⁹. differendū ē p̄mū de rebus. postea de signis differemus.

Distinguit primū libꝝ ab alijs tribus ꝑ frui ⁊ vti diffiniens q̄d sit vti ⁊ quid frui.

a Eoꝝ aūt aliq̄ sūt q̄rū vsus oīs ē i significādo nō iustificādo Contra. oīa sacr̄a sūt medicine. q̄ sm̄ Hugonem de san. Uict. Sacr̄a omī tpe fuerūt medicine: s3 oīs medicina h3 effectū i curādo. ḡ ⁊ sacr̄a similit̄ s3 ista curatio ē iustificatio. ḡ oī tpe sacr̄a habuerūt iustificare. R⁹. 1
dōm. ꝙ dupl'r est ꝯsiderare sacr̄a ve. le. sc3 i se siue rōe opis opati: et sic erāt tm̄ ad significādū. vel rōne fidei annexe. siue charitatis. siue rōe opis operātis: ⁊ sic erāt ad iustificandū sacr̄a legalia p̄ter circūcisione3
b Omne igit̄ signū etiā res aliq̄ ē. Opponitur de ista diuisiōe. Uidet̄ em̄ mḡr male diuidere. q̄ superi⁹ diuidit̄ ꝯtra suū inferius. sed res ē superius ad signū: ḡ ⁊c̄. R⁹. di- 2
cendū. ꝙ veꝝ ē ꝙ superi⁹ in sua generalitate acceptū nō diuidit̄ ꝯtra suū inferi⁹. s3 ꝯtractū bene p̄t diuidi. Hic autē ꝯtrahit̄ ad standū ꝑ re nō significante. c Nō aūt ecōuerso oīs res signū. Uidet̄ male dicē. q̄a signū est q̄d ducit in aliud cognoscēdum: s3 oīs res ducit in aliud. q̄ oīs res ē cā vel effectus. Causa aūt ducit in cognitione3 effect⁹ ⁊ ecōuerso. Si dicas ꝙ nō omē q̄d ducit ē signū: s3 q̄d ducit in prius, tūc oīs creatura ē

5 signū. cum ducit in deum. R°. dōm q duplex est signum. scilicet naturale. z institutum. De primo non intē
dit̄ hic: s̄ de scdo. vnde nō valet obiectio ad ꝓpositū: qm̄ hic intendit̄ de signo ex institutōne: sicut sunt signa
vocalia z sacralia. d Primū de reb⁹: postea de signis. Cōtra. Videt̄ dixisse debuisse poti⁹ ecōuerso. q: si
gnū ducit in cognitōez rei: g pri⁹ esset agendū vel dicendū de signis q̄ de reb⁹. R°. dōm. q prior est cognitio
signi q̄ rei respectu cui⁹ est signū: s̄ nō oportet q omnis rei. Vn̄ ipse primo agit de reb⁹. quarū sacra nō sunt sig.

e Res alie sū̄ q̄bus
fruēdū zc. Vr̄ q ista
diuisio rerū sit male as
sigāta respectū diuisi. q:
diuisū simplici⁹ ē di
uidētib⁹. z diuidētib⁹
aliqd est cōe. s̄ deo ni
hil ē simplici⁹: nec est
aliqd cōe deo et crea
4 ture. g zc. R°. dōm. q
ē diuisio vni⁹ cōis s̄m
nomē tm̄. z sic ē diui
sio equoci. z ē alia di
uisio cōis s̄m nomē z
rē. z h̄ diuisio vniuoci
ē. Est ēcia medio mō.
z ista ē analogi. vbi n̄
ē cōitas s̄m vnitatem
nāe: s̄ s̄m silitudinē
ꝓportōis: z h̄ cōitas ē
rōnis. Itē vr̄ mala di
uisio q̄rtū ad mēbra.
vr̄ em̄ q terciū mēbrū
sit supfluū. Omi ei re
aut ē vtendū aut fruē
dū. g terciū supfluit.
Itē sicut ē res q̄ frui
tur z vtit̄: ita est res q̄
fruēdū ē z vtēdū vt ē
xp̄c: g q̄ rōne poit ter
ciū mēbrū deberet po
5 ni q̄rtū. R°. Ois res
q̄ ē nā aliq̄ aut ē finis
z sic est res q̄ fruēdū.
aut deducēs ad finē.
z sic est res q̄ vtendū.
aut ad finē puenīēs.
z sic est res q̄ fruit̄ et
vtit̄ vt hō. z sic accipi
unt̄ mēbra. et est ista
diuisio satis ꝯueniēs
huic scie. q: cū theolo
gia sit de creatore. z de
creaturis. vtile ē vt the
olog⁹ doceat. quomō
hō p alias res tendat
in deū. f Res igr̄
quib⁹ fruēdū. Cōtra.
q: tres sū̄ res p se: et n̄
p accn̄s. z a diuisitate
rerū ē diuersitas siue
mltiplicitas fruitōis.
g sicut sū̄ tres res. sic
6 erūt tres fruitōes. Itē tres articuli sū̄ d̄ trib⁹ psonis: g a sili et tres fruitōnes. R°. q res accipit̄ hic cōiter ad
essentiā z psonā ꝓpt̄ sui gn̄alitatē. z q: sumptū ē h̄ vocabulū res ab actu aic: iō tres dicūt̄ res. q: tres psone s̄
tm̄ eq̄ h̄n̄ vna res. q: vna bonitas ē in eis. q: g vna bonitas: iō z vna fruitio. q̄uis tres res. Et qm̄ articul⁹ dic.
q̄d a pte aie distinguent̄. s. intellect⁹. z fruitio respicit ipaz diuinā essentiā z bonitatē z vnionē effect⁹ cōiter.
iō fruitio ē vna. g Ideo omis q̄ fruit̄ vtit̄. Hoc vr̄ falsum. qm̄ mlte bestie fruunt̄. q: ꝓpter se delectant̄ in
7 delectabili: sed nō vtunt̄. Si dicas q dicit̄ translatiue. Contra. nō similiter transfert̄ verbū vtendi. Rn̄. vel
importat libertatem in sua generali acceptōne, in speciali importat libertatem cum relatione ad aliud. Frui

Id g in reb⁹ ꝯsiderādū ē vt in eodē Aug. ait. Quedam e
res alie sūt q̄b⁹ fruēdū ē. alie q̄b⁹ vtēdū ē. alie q̄ fru
unt̄ z vtūt̄. Ille q̄b⁹ fruēdū ē. nos btōs faciūt. Istis
q̄b⁹ vtēdū ē. tēdētes ad btitudinē adiuuamur z q̄si
admiculamur vt ad illas res q̄ nos btōs faciūt ꝑue
nire eisq̄ inherē possim⁹. Res vo q̄ fruunt̄ z vtūt̄
nos sum⁹ q̄si int̄ vtrasq̄ ꝯstituti z āgeli z scti. Frui
āt ē amore alicui rei iherē ꝓpt̄ seipaz. Vti vo id qd
in vsū venerit referre ad obtinendū illud quo fruē
dū est. al's abuti ē non vti. Nā vsus illicit⁹ abusus
vel abusio noiari debet.

Quibus rebus vtendū z q̄bus fruendū ē. e

Res igit̄ q̄b⁹ fruēdū ē sunt pr̄ z fili⁹ z spūsscūs. Ea
dē tm̄ trinitas q̄dā sūma res ē cōisq̄ oib⁹ fruētib⁹ ea
si tm̄ res dici dz et non rerū oim cā. si tm̄ z cā. Nō em̄
facile pt̄ inueniri nomē qd tāte excellētie ꝯueniat ni
si q meli⁹ dr̄ trinitas h̄ vn⁹ de⁹. Res aūt q̄b⁹ vten
dū est. mūd⁹ ē z in eo creata. Vn̄ Aug. i eodē. Vtē
dū ē h̄ mūdo nō fruēdū. vt inuisibilia dei p ea q̄ fa
cta sū̄ intellecta ꝯspiciant̄. i. vt de tp̄alib⁹ etna capia
tur. Idē in eodē. In oib⁹ reb⁹ ille tm̄ sūt q̄b⁹ fruēdū
ē: q̄ etne z icōmutabiles sū̄. Ceteri aūt vtēdū ē vt ad
illarū fruitōnē ꝑueniat̄. Idē Aug. i li. x. de trini. Frui
mur cognitis i q̄b⁹ ipis ꝓpt̄ se volūtas delectata ꝯq̄
scit. Vtimur vo eis q̄ ad aliud referim⁹ q̄ fruēdū ē.

Cōparat vti z frui ad alias descrptiones. f

Notandū vo q idē Aug⁹. in li. x. de trini. aliter q̄
supra accipiens vti z frui: sic dicit. Vti est assume
re aliquid in facultatē voluntatis. Frui aūt est vti
cū gaudio. nō adhuc spei s̄ iam rei. Ideoq̄ ois qui
fruit̄ vtitur. assumit em̄ aliqd in facultatē volunta
tis cū fine delectationis. Nō autē ois qui vtitur et
fruit̄: si id qd in facultatem voluntatis assumit: non
ꝓpter ipm̄ s̄ ꝓpter aliud appetit.

Detminat dubiū vtrū i hac vita fruamur deo. g

Et attende quia videt̄ Aug⁹. dicere illos frui tm̄ q̄
in re gaudent nō iā in spe. z ita in hac vita nō vide
mur frui s̄ tm̄ vti vbi gaudemus in spe. cum supra
dictum sit frui esse amore inherere alicui rei ꝓpter
se. qualiter etiam hic multi adherent deo. Hec er
go que sibi cōtradicere vident̄: sic determinamus
dicētes nos z hic z in futuro frui. sed ibi ꝓprie z ꝑ
fecte et plene vbi p speciem videbim⁹ quo fruimur.

importat libertatē cū delectatōne: ꝛ licet nec libertas nec relatio ꝯueniat brutis. ꝯuenit eis tamē delectatio
deo vti nullo mō ꝯuenit brutis. frui aūt ꝯuenit eis aliquo mō licꝫ improprie. h In hoīe spes ponenda
nō est. Contra. quia ꝛ de beata virgine cantat̄. vita dulcedo ꝛ spes. ab ecclesia q̄ nō errat. Item Jone. j. Ac
cessit ad eū gubernator. Glosa. Naturale est homini magis de alijs q̄ꝫ de se in periculis ꝯfidere. Rñ. dōm. q̄ 8
sperare de aliquo est dupliciter. aut sicut de adiutore. aut sicut de saluatore. Prima spes potest esse in hoīe.

Aug. Hic aūt dū in spe ambulam⁹ fruimur quidē: sed nō adeo plene. Unde in li. x. de trini. Fruimur cognitis in quib⁹ voluntas est. Idē in libro de doc. xpiana. ait. Angeli illo fruentes: iaꝫ beati sunt. q̄ ꝛ nos frui desideramus. et quantū in hac vita iā fruimur. vel p speculū in enigmate: tanto nostrā pegrinatōnē. ꝛ tolerabilius sustinemus. ꝛ ardenti⁹ finire cupim⁹.

Alia determinatō eiusdem. Potest etiā dici q̄ q̄ fruit̄ etiā in hac vita: nō tm̄ hꝫ gaudiū spei: sed etiā rei: q: iam delectat̄ in eo qd̄ diligit. ꝛ ita iam rē aliquatenus tenet. Constat igit̄ q̄ debem⁹ deo frui ꝛ nō vti. Illo eīm vt ait Aug. frueris quo efficieris beat⁹: ꝛ in quo spem ponis vt ad id p̄uenias. De hoc idē ait in li. de doc. xpiana. Dicim⁹ nos ea re frui quā diligim⁹ ppter se: ꝛ ea re fruēdū nob̄ esse tm̄ q̄ efficimur beati. ceteris xᵒ vtēdū. Frequenter tm̄ dicit̄ frui. cum delectatione vti. Cū enim adest qd̄ diligit̄: etiā delectationē secuꝫ gerit. si tm̄ [illegible] eam transieris: ꝛ ad illud vbi pmanendū est eā retuleris vteris ea. ꝛ abusiue non pprie diceris frui. Si xᵒ inheseris atq̄ꝫ pmanseris finē in ea ponēs leticie tue. tūc vere ꝛ pprie frui dicendus es. Qd̄ nō est faciēdū nisi ī illa trinitate. i. sūmo ꝛ īcōmutabili bono

Utrū homo homine debeat frui. h

Dubitatio. j. Cuꝫ aūt hoīes q̄ fruunt̄ ꝛ vtunt̄ alijs reb⁹ res aliq̄ sunt. querit̄ vtrū frui debeant: an vti: an vtrunq̄ꝫ?

Rñ. Aug⁹. Ad qd̄ sic rūdet Aug. in li. de doct. xpiana. Si propter se homo diligendus est. fruimur eo. Si ppt̄ aliud vtimur eo.

Rñ. magistri. Uidet̄ aūt mihi ppter aliud diligendus. Qd̄. n. ppter se diligendū ē: in eo ꝯstituit̄ btā vita: cui⁹ etiā spes h̄ tpe nos cōsolat̄.

h [h]In hoīe aūt spes ponenda nō est: q: maledictus est q̄ hoc facit. Ergo si liq̄de aduertas. nec seip̄o q̄sq̄ꝫ frui dꝫ. q: nō se dꝫ diligere ppter se. ſ ppter illud q̄ fruendū est.

Obiectio. Rñ. Huic aūt ꝯtriū videt̄ qd̄ apl̄s ad philemonē loquēs ait. [i]Ita frater ego te fruar ī dn̄o. Qd̄ ita detmīat aug. Si dixisset tm̄ te fruar. ꝛ nō addidisset in dn̄o. videret̄ finē dilectionis ac spem ꝯstituisse in eo. sed q: illud addidit. in dn̄o se finē posuisse. eodēq̄ꝫ frui significauit. Cū eīm vt idē aug. ait. cū hoīe in deo frueris. deo potius q̄ꝫ homine frueris.

Utrum deus fruat̄ an vtat̄ homine. i

Dubitatio. ij. Sed cū deus diligat nos. vt frequent̄ scriptura dicit. q̄ ei⁹ dilectionē erga nos multuꝫ cōmendat. q̄rit

In libro de doctrina xpiana. Aug. quō diligit. an vt vtens. an vt fruēs? ꝛ pcedit ita. Si fruit̄. eget bono nr̄o. qd̄ nemo sanus dixerit. Ait eīm pph̄a. Bonoꝝ meoꝝ nō eges. Om̄e eīm bonū nr̄m. vel ip̄e est. vel ab ip̄o est. nō ḡ fruit̄ nobis. ſ

k vtit̄. [k]Si eīm nec fruit̄ nec vtit̄. nō inuenio quō dili

secūda nō. Ul' est sperare finale p̄miuꝫ: et hoc dꝫ esse tm̄ in deo. Uel tempale beneficium: et hoc pōt esse in hoīe. Primū si ponit̄ in hoīe meret̄ maledictōeꝫ: secūdū xᵒ non.

i Ita frat̄. Querit̄ quare dicit de hoīe ita frater ego fruar te in dn̄o mag̃ q̄ꝫ de asino: vel de alia creatura. cū in omnib⁹ creaturis relucea t vestigium diuine bonitatis. Rñ. q̄ dicit̄ alijs aliq̄ frui in deo. nō facit repn̄tatio sed magis inhabitatio Ūn̄ ꝯuersa p ꝯn̄s est ꝯp̄ria: videlicꝫ hec. Ego fruar dn̄o in te. dn̄ p opera sciam deū habitare in te: et est figuratiua locutio. Item querit̄ de hac solutōne Aug. qua soluit auctoritatem p̄dictam: p illam determīatōeꝫ in dn̄o Sꝫ Ecc̄i. viij. simplr̄ dicit̄ fruere in agnit⁹. Iteꝫ deut. xxviij. Filios gn̄abis ꝛ filias et nō frueris eis. ex hoc implicat. q̄ si nō peccarēt fruerentur. Rñ. dōm. q̄ p̄dicta solutō non est generalis: sed solū ad ppositā auctē Et iō recurrēdū ē ad solutōꝫ p̄dictā ex l'raꝫ in q̄oīb⁹. q̄ cum frui accipiat̄ cōit̄ ꝛ ꝓpriè. in p̄dict' auct̄ib⁹ accipit̄ cōiter tm̄.

k Si eīm nec fruit̄: nec vtit̄ ꝛc. Hoc n̄ videtur valē. q: de⁹ diligit se nō tm̄ vtit̄. q: n̄ diligit se ppter aliū. nec fruit̄ q: vbi fruitio: ibi inherētia ꝛ indigētia vt dic Aug⁹. de⁹ aūt vtroq̄ꝫ caret ꝛc. Rñ. dōm. q̄ 9 fruitio de sui gn̄ali rō ne dic amoꝝ vnioneꝫ scꝫ fruibilis cū fruēte Qm̄ḡ ꝯtingit aliquid

vtiri sibi ꝛ alijs: conue-
nit nõ tñ frui alio: ꝫ
etiã seipso: sed vbi ẽ
vnio ad alterum: ibi
ẽ dependentia. inherẽ-
tia. ꝛ indigentia. vbi
ꝟo ad seipm: si ipm ẽ
sũmũ bonũ: ñ ẽ inhe-
rẽtia nec depẽdẽtia vł
indigẽtia: ꝫ oĩmoda
sufficientia. Si vero
ipm bonũ deficiens
est indiget. ꝛ inde est
ꝙ solus deꝰ seipõ pfe
cte fruitᷣ. nihil aũt ali
ud ab ipõ põt pfecte
seipõ frui. Solꝰ eĩ de
us ẽ summũ bonum
ꝛ diligit se: fruẽdo se.
diligit etiã alia fruẽ-
do se: ꝛ ita nec fruitõ
dei nec vsus ẽ cũ in-
digentia sicut nostra
fruitio ꝛ vsus.

10 l Item qꝛ bonꝰ est sumus. Obĩ ꝫ qꝛ ab eterno bonꝰ ẽ: ab eter no sumꝰ. Rñ. dõm. breuiter: ꝙ ħ qꝛ bo-nus ẽ dicit cãm. Sꝫ est aliqua cã nãlis et necessaria. ꝛ ẽ aliqua cã volũtaria. Boni-tas aũt diuia ẽ cã no stri eẽ ꝛ boni eẽ p mo dũ voluntatis nõ nãe ꝛ necessitatis. hec aũt cã nõ ponit effectuꝫ statim cũ est.

11 m Porro et. Obĩ quare simĩr nõ seqtᷣ qꝛ iustꝰ ẽ: iusti sumꝰ. Si dicas ꝙ iusticia nõ ẽ eiꝰ dispositio in-mediatum cã. Cõtra. Sa piens est dispõ dei in-mediatum cã. ꝫ pari rõe. qꝛ sapiẽs ẽ: sapiẽtes sumꝰ. Si tu dicas ꝙ nõ ẽ dispõ imediata sicut bonitas. obĩ de volũtate. q̃ ẽ imedia-tissima: ꝛ tñ nõ seqtᷣ qꝛ volẽs ẽ volẽtes su mꝰ. Rñ. dõm. ꝙ ratõ huiꝰ ꝯseqntie triplex ẽ. Una ẽ qꝛ bonitas ẽ cõditio cãe in cãtum cã. Scda. qꝛ est ppria ad actum. Tercia qꝛ dispõ gnãlis in q̃ con sistit vestigij rõ. dicit respectũ ad finẽ. Uñ sicut deꝰ vnꝰ imprimit

gat nos. Nec tamen sic vtitᷣ nobis vt nos alijs re-bus. Nos. n. res qbꝰ vtimur ad id referimꝰ vt dei bonitate pfruamur. deus ꝟo ad suam bonitatẽ vsũ nr̃m refert. Ille. n. misereᷣ nostri pp̃ter suã bonita-tem. nos aũt nobis inuicẽ pp̃ter illiꝰ bonitatẽ. Ille nostri misereᷣ vt se pfruamur. nos ꝟo inuicẽ nostri misereműr vt illo fruamur. Cũ eñ nos alicuiꝰ mise remur ꝛ alicui cõsulimꝰ. ad eiꝰ quidẽ facimꝰ vtilita-tẽ cãqꝫ intuemur. sed ꝛ nostra fit ꝯsequens. cũ mise ricordiã quã alijs impẽdimꝰ nõ relinqt deꝰ sine mer cede. Hec aũt merces summa est vt ipso pfruamur
l Itẽ qꝛ bonus est sumꝰ. et inquãtũ sumꝰ. boni sumꝰ
m Porro etiã qꝛ iustus est. nõ impune mali sumus. ꝛ inquãtũ mali sumꝰ. intantũ etiã minꝰ sumꝰ. Ille ꝫ vsus q̃ nobis vtitᷣ deus. nõ ad eius sed ad nostram vtilitatẽ refertᷣ. ad eius ꝟo tñmodo bonitatẽ.

Utrũ vtendũ an fruendũ sit virtutibꝰ. k

Hic cõsiderandũ est. vtrũ virtutibꝰ sit vtẽdũ an fru endũ? Quibusdã vĩ ꝙ eis sit vtendũ ꝛ nõ fruen dũ. ꝛ hoc ꝯfirmãt auc̃te Aug. q̃ vt p̃taxatũ est dicit nõ esse fruendũ nisi trinitate. i. sũmo ꝛ incõmutabi-li bono. Item dicunt ideo non esse fruenduꝫ eis. qꝛ pp̃ter se amande non sunt. sed propter eternam be atitudinẽ. Illud aũt quo fruendũ est. pp̃ter se amã dũ ẽ. Sꝫ ꝙ ꝟtutes pp̃ter se amande nõ sint imo p pter beatitudinẽ solam. pbant auc̃te aug. q̃ in libro xiij. de trini. cõtra quosdã ait. Forte virtutes quas pp̃ter solã beatitudinẽ amamꝰ. sic nobis psuadere audent vt ipam beatitudinẽ nõ amemus. Q̃d si fa ciunt. etiã ipas vtiqꝫ amare desistimꝰ. qñ illã pp̃ter quã solã istas amauimꝰ nõ amamus. Ecce his ver bis videtᷣ Aug. ostendere ꝙ virtutes non pp̃ter se. sed pp̃ter solã beatitudinẽ amande sunt. Q̃d si ita est: ergo eis fruendũ nõ est. Alijs ꝟo ꝯtra videtᷣ scꝫ ꝙ fruẽdũ eis sit. qꝛ pp̃ter se expetende ꝛ amande sunt. Et hoc ꝯfirmãt auc̃te Ambro. q̃ ait sup illum locum eple ad Gal. Fructus aũt spũs est charitas. gaudiũ. pax. patiã ꝛc̃. Hic nõ noiat opa sed fructꝰ. qꝛ pp̃ter se expetẽda sunt. si ꝟo pp̃ter se expetẽda sũt ꝫ et pp̃ter se amãda. Nos aũt harũ q̃ videntᷣ au toritatuꝫ repugnãtiã de medio eximere cupiẽtes di cimus. ꝙ virtutes pp̃ter se expetende ꝛ amãde sunt ꝛ tñ pp̃ter solã beatitudinẽ. Propter se quidẽ amã de sunt. qꝛ delectant sui possessores sincera ꝛ sancta delectatione. ꝛ in eis pariũt gaudiũ spũale. Uerũ/ tamẽ nõ est hic ꝯsistendũ. ꝫ vltra gradiendũ. Non hic hereat dilectionis gressus. neqꝫ hic sit dilectio-nis terminꝰ. sed referatᷣ hoc ad illud summũ bonũ. cui soli oĩno inherẽdũ est. qꝛ illud pp̃ter se tñ amã dũ est. et vltra illud nihil querendũ est. illud. n. ẽ su premus finis. Ideo aug. dicit. ꝙ eas diligimꝰ ppt solã beatitudinẽ. nõ ꝙ eas pp̃ter se diligamꝰ. ꝫ qꝛ idipm ꝙ eas diligimꝰ referimꝰ ad illud sũmũ bonũ cui soli inherendũ est: et in eo pmanendum. finis

Dubitatio. iiij.

Opinio quorundam ꝙ virtutibꝰ sit vtendum.

Opinio aliorum ꝙ ꝟtutibꝰ fruenduꝫ

Opinio magistri ꝙ virtutibꝰ nõ [illegible] fruendum.

vnitatē.ita bonus bonitatē. n Ut.s.ameṫ ꝓpter seip̄am tm̄.Contra.Quia sicut ꝑ se ad ꝑ accidens.ita ꝓpter se ad ꝓpter aliud. Sz nihil qd̄ ꝯuenit alicui ꝑ accidēs ꝯuenit ꝑ se.ḡ nihil qd̄ ꝯuenit alicui ꝓpᷓ aliud.cō uenit ꝓpter se. Si ḡ ꝟtutes sunt appetēde ꝓpᷓ aliud.nō ḡ ꝓpter se. Rᷓ.sicut dicit phs. Idē ē finis ꝛ ꝓpter qd̄. 11
Finis aūt dupliciter est. Uno mō finis vltim⁹ q̄ ꝓpriissime ē finis:in q̄ ē stat⁹. Alio mō finis sub fine di. ꝓprie 13
termin⁹. Sic et ꝓpᷓ qd̄ diuersificaṫ. Uñ vno mō excludit finē.alio mō nō vt dicit mgr̄. Qd̄ ḡ obi. de ꝑ se.dico 14
ꝙ sicut ꝑ se vno modo opponiṫ ei qd̄ ē ꝑ aliud:ꝛ sic idē est ꝑ se qd̄ scd̄m ꝙ ipsum.siue ꝑ̄mū vniuersale. Alio mō opponiṫ ei qd̄ est ꝑ accidens. Sic ꝛ ꝓpᷓ se dupl'r accipiṫ Uno mō opponiṫ ei qd̄ est ꝓpᷓ aliud. Alio mō ei qd̄ ē ꝑ accn̄s. q2 ad illd̄ accn̄talit ordinaṫ. 15
Ƀm h̄ distiguit mgr̄ ꝓpter se.ꝛ ꝯsequēter honestuz siue fruibile: ꝛ ip̄am deniq3 fruitōez.

Obiectō ꝯtra opinionem magistri.

leticie ponendus. Quare virtutib⁹ nō est fruendū. Sed dicet aliqs. Frui est amore inherere alicui rei ꝓpter seip̄am vt ꝑdictū est. ergo ꝓpter se virtutes amande sunt.ꝛ eis fruendū ē. Ad qd̄ dicim⁹.in illa descriptōne.vbi diciṫ.ꝓpᷓ seip̄am.intelligendū est

Rᷓ.

n tantūmō: Ut[li] scz ameṫ ꝓpᷓ seip̄az tm̄ vt nō referaṫ ad aliud.ꝟ ibi ponaṫ finis vt sup̄ oñdit Aug.dicēs Si inheseris atq3 ꝑmāseris finē ponēs leticie.tunc vere ꝛ ꝓprie frui dicēdus es.qd̄ nō est faciēdū nisi in illa trinitate.i. sūmo ꝛ incōmutabili bono. Utendū est ḡ ꝟtutib⁹ ꝛ ꝑ eas fruendū sūmo bono. Ita et de volūtate bona dicim⁹. Uñ Aug.in li.x.de trini. ait. Uolūtas est ꝑ quā fruimur.ita ꝛ ꝑ ꝟtutes fruimur nō eis.nisi forte aliq̄ ꝟtus sit deus vt charitas de qua post tractabitur.

Epilogus. l

Oim igiṫ q̄ dicta sunt.ex q̄ de reb⁹ sp̄aliter tractauimus:hec sūma est.ꝙ alie sunt q̄bus fruendū est. Alie q̄bus vtendū ē. Alie q̄ fruunṫ ꝛ vtunṫ. Et inṫ eas q̄bus vtendū e° etiā q̄dā sunt res ꝑ q̄s fruimur vt ꝟtutes ꝛ potentie aīe q̄ sunt naturalia bona. De q̄bus omnibus anteq̄3 de signis tractemus : agendum.est ac primū de rebus q̄bus fruendū est scz de sancta atq3 indiuidua trinitate.

o Etiā quedā sunt res ꝑ q̄s fruimur : vt ꝟtutes. Cōtra. Uṫ ꝙ solis potentijs possit frui aīa. Sine oñi ei virtute pōt frui bono creato:ḡ cū magis sit fruibile bonū increatū.ꝛ aīa mag̃ ad h̄ nata ē .poterit eo frui solis potētijs. Rᷓ dōm. ꝙ summū bonū ē. qd̄ 16
sup̄ nos ē.ad h̄ ḡ ꝙ illi vniamur necc̄io interuenit duplex mediū Mediū vnū ꝑ qd̄ aīa nata ē vniri alij a se diuerso:ꝛ hoc est potentia. Aliud sp̄uale supra hoc ꝙ ip̄am subleuet ꝛ hoc est virtus. Qd̄ obijciṫ nō est simile.quia potētia ꝑ se pōt deficere ꝛ inclinari:sed nō ꝑ se eleuari.

a Ad euidētiā diffinitōnū ꝛ alioꝝ q̄ mgr̄ ponit de his ꝟbis frui ꝛ vti.vj.q̄runṫ in ꝑte ista:q̄rum tria ꝑtinēt ad vti.tria ad frui. De vti tria q̄runṫ. Primo q̄riṫ q̄d sit vti ꝑ essentiā. Scd̄o vtꝝ oñi creato ꝯgat vti. Tercio vtꝝ solo bono creato sit vtēdū. De frui siliter q̄runṫ tria. Primo q̄d sit frui ꝑ eēntiā. Scd̄o vtrū bono increato sit fruendū. Tercio vtꝝ fruēdū sit ipso solo bono increato.

Questio.j. a

De vti q̄d sit ꝑ eēntiā:vtꝝ sit act⁹ volūtatis aut ratōnis sic ꝓcediṫ. Q2 sit act⁹ volūtatꝭ oñdiṫ sic. Ab actu vtēdi denoīaṫ vnusq̄sq3 bon⁹:ꝟ null⁹ dī bon⁹ nisi ab actu voluntatꝭ:ḡ actus vtēdi ꝑtinet ad volūtatē. Itē Aug.x.de trini. Uti est assumeṫ aliq̄d in facultatē volūtatis:ḡ vti ē act⁹ volūtatis. Itē hoc videṫ ꝑ diuisionē ip̄i⁹ vti ꝯ alia.q2.x.de trini.diuidit Aug. hec tria.ingeniū.doctrinā et vsuz.ꝛ dicit ꝙ ingeniū respicit q̄d hō possit.doctrina q̄d hō sciat.vsus quid velit:ḡ vsus est act⁹ voluntatꝭ. Ite opposita nata sunt fieri circa idē.ꝟ vti ꝛ abuti sunt opposita:ḡ cū abuti sit soli⁹ volūtatis.q2 eius soli⁹ est peccare: ḡ ꝛ vti siliter erit act⁹ soli⁹ volūtatis. Contra. vsus siue assuefactio ē via in habitū acq̄rēdū. Sz oīs potētia nata ē acq̄rere habituz.ḡ vti vr̄ esse oīs potentie. Itē oīs potētia mediāte oꝑatōe sua ordinaṫ in finē:ꝟ eo dī aliq̄d vtibile ꝟ ue vti q̄ in finē ē ordinabile Sed ordinari in finē mediāte oꝑatōe ꝓpria ē oīs potētie:ḡ ꝛ vti siliter. Itē sicut Aug⁹.dicit ꝛ hr̄ in litera: vti est id qd̄ in vsuz venerit referre ꝛc̄. Sed ei⁹ est referre cui⁹ est ꝯferre:ꝟ ꝯferre est soli⁹ rōnis:ḡ et referre:ꝛ ꝑ ꝯsequēs vti.a diffinitōne. Itē ars vtiṫ suis instrumētꝭ ꝟ ars ē i potētia rōnali siue cognitiua cuz sit scientia.ergo cū habitus ꝛ actus sint eiusdez potentie.si ars est in potentia rōnali: ꝛ vsus siue vti siliter erit in eadē. Rᷓ.dōm.ꝙ vti q̄nq3 modis accipiṫ et ƀm hoc diuersificaṫ ƀm rē ꝛ ƀm diffinitionē 17
Accipiṫ eñ vsus siue vti cōmunissime ƀm ꝙ diuidiṫ contra ociū vel ociositatē.ꝑ naturali oꝑatiōe debita cuilibet rei.siue ad quā vnaqueq3 res ordinaṫ:ꝛ ƀm hoc dicit phs. Cui⁹ vsus bonus ꝛc̄. Scd̄o modo dicitur cōmuniter:ꝛ sic vsus diuidiṫ ꝯ dissuetudinem:ꝛ hoc modo diffiniṫ a Uictorino. Usus est act⁹ frequēter elicitus a potentia:ꝛ hoc mō pōt dici:ꝙ est actus oñis potētie:nec addit super actū nisi frequentiaz. Tercio modo accipiṫ vti ꝓprie: ꝛ sic diuidiṫ contra habitus memorie et intelligentie.s.contra ingeniuz. ꝛ doctrinam et sic diffinitur ab Aug⁹.x.de trini. Uti est assumere aliq̄d in facultatem voluntatis: ꝛ sic dicit actū voluntatis ꝓprie. Quarto mō accipitur.magis ꝓprie:ꝛ sic diuidiṫ contra actum quietatium scz

b

vsus [illegible] rei ē aplicatiuitatis rey ad operatiō̄ sed [illegible] pōtia aplicat ad operat̄ [illegible] ē actꝰ operationis et [illegible] voluntatis. Rsp. cōcedēdo maiorem. et distinguēdo minorez [illegible] voluntatis principalis [illegible] est actus [illegible] operationis [illegible] istas operationes mediantibꝰ potētijs [illegible] instrumētis. potētie operantur, tamen est effectiues volūtatis.

contēt frui. Et sic diffinit ab Aug. Uti est assumere
aliquid in facultatē volūtatis ꝓpter aliud: ⁊ sic est ac
tus voluntatis vt ad aliud relatiue. Quinto accipit
ꝓprissime: ⁊ sic diuidit ꝯ actū inordinatū. s. ꝯ abuti.
et sic diffinit ab Aug⁹. de doct. xpiana. Uti est id qđ
in vsuꝫ venerit. referre ad id q̄ fruēdū est: ⁊ sic vti di
cit actū volūtatis relatū ⁊ ordinatū in finē. Ratio ḡ
diuersaꝝ notificationū ē multiplex acceptio ei⁹ qđ ē
vti: ⁊ ratio multiplicis acceptōis. est opinio eius ad
diuersa. Si ḡ queratur cuius potētie est actus. dōm.
ꝙ cōmunissime loquēdo est act⁹ oīs potētie: ⁊ sic nō
loquit Augusti. Cōiter vō ⁊ ꝓprie actus est ipsius
volūtatis: ⁊ sic pꝫ primo obiectū in contrariū. s. ꝙ sit
oīs potentie. Qđ obijcit scđo ꝙ oīs potentia re
18 fert in finem per actū suuꝫ. Dōm. ꝙ illa potentia dr̄
vti suo actu. q̄ est dn̄a sui act⁹. et talis potentie est re
ferre actū suū. nō tn̄ referri. qm̄ sola volūtas est dn̄a
sui act⁹ ⁊ sola est seipsaꝫ mouēs. ideo ipsa sola est cu
ius est actiue vti. Alijs aūt potētijs ꝯtingit vti mate
rialiter et passiue. q̄ habent referri et nō referre. Et
hinc est qđ Aug. dicit vti ē assumere aliq̄d in facul
tatē voluntatis. facultas eīn dicit ei⁹ dn̄ium. q̄ facili
19 ter pōt in actū suū tāq̄ illi⁹ princeps. Ad illud qđ obī
ꝙ ratōnis est referre. Dōm. ꝙ dupliciter est referre. s.
ꝑ collatione ⁊ illatōne: sicut pmisse referunt ad ꝯclu
sionē: ⁊ hoc est rōnis: ⁊ hoc nō est vti. Et est referre ꝑ
inclinationē ⁊ ordinationē ad aliud: et h̄ est ꝓprie vo
luntatis. q̄ pōt aliq̄d assumere q̄escendo ibi vel ali
ud intendēdo. et hoc est referr. cū vel ꝑ qđ diffinit vti
⁊c̄. Ad illud qđ obī de arte. dōm. ꝙ ars dicit qđ ē
opatōnis ⁊ qđ ē speculatōnis. Scđm ꝙ dicit qđ est
speculatōis. nō habet vti. q̄ sic est ratōnis. ſm vero
ꝙ dicit qđ ē opatōis: sic extendit ad voluntatem ⁊
eam regulat in vtendo.

Questio. ij. b

Uiso q̄d sit vti ꝑ essentiā. Querit de vtibili. vtꝝ. s.
omni creato sit vtendū. Et ꝙ sic vr̄ hoc mō. Prouer
bioꝝ. xvj. Uniuersa ꝓpter semetipsuꝫ opatus est de⁹
ḡ oīa sunt ordinabilia in deū. Sꝫ omne ordinabile in
deū ꝯuenit ordinare: ḡ ordinādo ad deū ordinabile
recte vtimur: ḡ si oīa ꝯuenit ordinare: oībus ē vten
dum. Itē ens ⁊ bonū ꝯuertunt. sicut vult Dyo
nisius. sed oīa sunt entia: ḡ oīa sunt bona. Sed omne
bonū diligendū: ḡ omne creatū diligendū: sed non est
diligendū ꝓpter se. ḡ ꝓpter aliud. sed hoc est vti. ḡ vti
conuenit omni creato. Itēꝫ omni virtuti ꝯuenit
recte vti. ḡ opus omnis virtutis est rectus vsus. sed
vsus alicui⁹ virtutis est respectu mali pene. alicui⁹
respectu mali culpe. vt patiētie ⁊ penitētie. ḡ malis
omnib⁹ scilicet culpe et pene ꝯtingit recte vti. ḡ mul
to fortius bonis ḡ ⁊c̄. Itē opposita nata sunt fieri
circa idem: ḡ omnibus cōtingit abuti. ḡ omnibus cōtin
git recte vti. ergo vtendū est omi creato. Contra.
Charitas ē ꝑ quā recte vtimur. q̄ oīa ordinant in
finem ꝑ charitatē quecunq̄ recte ordinātur: sed di
cit Aug⁹. de doctrina xpiana. tm̄ quatuor diligenda
sunt ex charitate. ⁊ tria tm̄ creata. vt nos. proximus
⁊ corpus ꝓpriū. ḡ tm̄ tria referunt siue ordinant
in finem per charitatem. cū nō sit vti recte nisi ꝑ cha
ritatem. ergo tm̄ tribus est vtendum. ḡ nō omni cre
ato. Item omnia quibus vtimur subiacent no
stre voluntati. sed quedā sunt que nō subiacent no
stre voluntati. vt necessaria ⁊ perpetua. ḡ illis non ē
vtendū. Item omne illud q̄ recte vtimur bono fi
ne facimus. sed q̄dā sunt que nullo bono fine possunt
fieri. vt mētiri et talia q̄ mox nomiata cōiuncta sunt
malo: ḡ talibus non est vtendū. Itē virtute nō cō
tingit male vti. sicut pꝫ ex eius diffinitōe. ḡ ab oppo
sitis. malo culpe sine vicijs non ꝯtingit recte vti. er
go nō omnib⁹ alijs a deo est vtendū. R°. dōm. ꝙ vti 20
aliquo dicit quatuor modis. Aut sicut instrumento
quo opamur. sicut vtimur instrumēto vel organo: ⁊
sic nō omnibus ꝯtingit vti. vtpute potētijs q̄ sunt pu
re naturales: accipiendo vti ꝓprie sicut accipit Au
gusti. Aut sicut habitu quo regulamur. vtpute vir
tute. ⁊ sic nō omnibus ꝯtingit recte vti. vt habitu vi
cij quo poti⁹ cōtingit obliquari. Aut sicut actu quo
mouemur. ⁊ sic nō omni actu ꝯuenit vti. sicut illis q̄
mox noiata cōiūcta sunt malo. Aut sicut obiecto ad
qđ inclinamur. ⁊ sic omnib⁹ ꝯtingit vti ⁊ abuti. Oia
eīn possunt sumi in facultatē voluntatis ad appro
bandū vł respuendum. et hoc patet ꝑ Aug. li. lxxxiij
qōnū. Utimur respuendis ad valitudinē. tolerādis
ad iusticiā. Itē Aug. x. de trinita. c. xj. Uoluntas
totā intelligentiam capit: duꝫ vtor omi eo qđ intel
ligo: sed mala intelligunt. ḡ ꝯtingit vti malis. Aliter
tamē vtimur bonis: aliter malis. Ratio eīn ordina
tōnis in bonis nō tm̄ est ex parte ordinantis sed etiā
ex parte ordinati. quia ꝑ se bona sunt vtilia ⁊ ordina
bilia ⁊ de sui natura: sed in malis ratio ordinatōnis
nō est ex parte ordinatoꝝ sed poti⁹ ex parte ordinā
tis: ⁊ ideo mala nō dicunt vtibilia. Uñ nota ꝙ cū vti
sit assumere aliq̄d in facultatem volūtatis. hoc pōt
esse quadrupliciter: vel in facultatē voluntatis ope
rātis sicut est de his que ꝓprie ptinent ad vsum hu
manū. Uel in facultatē volūtatis acceptātis: sicut ē
dilectio ꝓximi et hmōi. Uel in facultateꝫ volūtatis
tolerantis: sicut sunt mala pene. Uel in facultatē vo
luntatis respuentis. ⁊ sic assumunt mala culpe et or
dinant. Primis duob⁹ modis intelligit illud cuius
vsus bonus ⁊c̄. Ad illud ḡ qđ obī de charitate ꝙ
tm̄ tria sunt diligēda. Dōm. ꝙ diligere aliq̄d ex cha 21
ritate est ordinari in summuꝫ bonū qđ ꝑ se charitas
diligit. hoc aūt ꝯtingit dupliciter. Aut eīn ꝯtingit or
dinare qđ natum est deuenire in finem. ⁊ sic tm̄ tria
creata diligenda sunt ex charitate. Aut illud ꝑ qđ de
uenire est in summū bonum: ⁊ quia hoc pōt esse suo
mō ꝑ oēm creaturā: omis creatura pōt diligi ex cha
ritate: ⁊ omi creatura ꝯtingit vti. Ad illud qđ obī
ꝙ non oīa subiacēt volūtati. Dōm. ꝙ aliquid dicit 22
subesse dn̄io voluntatis dupliciter. Aut q̄tuꝫ ad esse
ipsius rei: ⁊ sic nō omia subiacēt. Aut q̄tum ad actū
voluntatis. qui est in respuendo ipsam rē. vel appro
bando. et hoc ꝓpter se vel ꝓpter aliud. et tali modo
omia subiacent voluntati nostre. scꝫ q̄tum ad actū
appetitionis: vel respuitōnis licet nō primo modo.
Ad illud qđ obī. ꝙ quedā nullo bono fine possunt
fieri. similiter ꝙ semꝑ vicijs abutunt. Dōm. ꝙ obij
cit ſm viā qua cōtingit vti aliquo vt actu medio. et
hoc mō non ꝯuenit vti peccato. vel sicut habitu re
gulante similiter. cōtingit tamen eo vti sicut obiecto
recto ꝑ modū ꝯtritōnis ⁊ detestatōnis.

Questio. iij. c

Ostenso. vtꝝ omni creato sit vtendum: ⁊ omi alio
a deo est qō. Utrum solo bono creato sit vtendum.
Et ꝙ sic videt. Omne bonum aut est finis aut ad fi
nem: sed solo bono qđ est ad finem est vtendum. q̄
ratio vtilis est ducere in finem. ḡ cum solum bonuꝫ

creatū ſit ad finē:ſolo bono creato eſt vtendū. Iteʒ
oīe bonū aut eſt creatū aut increatū. Sʒ ſi ɔtingit
vti bono increato:ɔtingit illud referre ad aliud. aut
ḡ ad creatū aut increatū:ſʒ nō ad increatū. q2 non
niſi vnū:ḡ ad creatū. Sʒ ſic refert̄ terminus ad viā.
et cā ad effectū:ſʒ eſt abuſio nō vſus: ḡ ſolo bono
creato ſiue creatura eſt vtendū. Item Aug. in li.
lxxxiij. q. diuidit honeſtū ɔtra vtile: ḡ nullū vtile ho
neſtū:ꝛ ecōuerſo. Sed deus eſt honeſtū ꝑ eſſentiā:ḡ
deo nō eſt vtendū. Itē videt̄ ꝙ nō ſolū nō ſit vtē
dum deo: ſiue bono increato. ſʒ vti eo ſꝑ ſit peccatū
mortale. q2 Aug. dicit in li. lxxxiij. qōnū. Sūma ꝑuer
ſitas eſt frui vtendis ꝛ vti fruendis: ſed qui vtit̄ bo
no increato. vtit̄ bono fruēdo:ḡ ꝛc. Contra. ɔtin
git deo recte ſeruire intuitu mercedis. q2 multi ſunt
boni mercēnarij. vt dicit Ambro. ſed nō ɔtingit deo
ſeruire niſi amando:ḡ ɔtingit deuʒ recte amare in
tuitu mercedis:ſed ſic amās vtitur deo. q2 refert ad
aliō:ḡ ꝛc. Iteʒ ſicut ſumma bonitas hʒ ſe ad amo
rem: ſic ſumma veritas ad cognitionē:ſed ɔtingit ve
ritatē creatā cognoſcere clarius ſine ꝑiudicio ſūme
veritatis ꝛ ſine errore:ḡ ſimilit̄ cōtingit aliquā aliā
bonitateʒ q̄ʒ ſummā ardenti⁹ diligere ſine ꝑiudicio
ſumme bonitatis ꝛ deordinatione: ḡ ɔtingit amore
ordinato aliud plus diligi q̄ʒ deū:ḡ ɔtingit deū dili
gi ꝑpter aliud ordinate: ꝛ ita vti eo. Itē videt̄ ꝙ
nullū peccatuʒ ſit:cū q̄s vtitur deo ꝑpter ſuā ſalutē
q2 cui⁹ finis bon⁹ ipm̄ q̄ʒ bonū:ſʒ hui⁹ finis vſus bo
nus eſt. ſcʒ noſtra ſalus:ḡ vſus eius bon⁹: ḡ nō erit
pctm̄. Itē vſus dei aut eſt bon⁹ ꝛ ſic vtendū deo:
aut eſt malus: ꝛ ſic deus malus:q2 cui⁹ vſus malus.
ipm̄ malū. q2 ſi deus bon⁹. ꝛ ei⁹ vſus bonus:ḡ deo ē
vtendū. R°. dōm. ꝙ ſolo bono creato ē vtendū. q2
ſi bono increato vtimur ſꝑ eſt abuſus:ꝛ abuſus tal' ē
mortale peccatū ꝑpter diuerſitatē in finē cū delecta
tione: ꝛ ꝑpter voluntat' inordinatōeʒ q̄ minus dili
23 git ipſum q̄ vtimur q̄ʒ ꝑpter qd̄ vtimur. Ad illud
ḡ qd̄ obijcit̄ ꝙ ɔtingit recte ſeruire deo intuitu mer
cedis. Dōm. ꝙ illa merces:aut ē ipſe ſicut dn̄s dixit
ad abraham Geñ. xv. Ego merces tua: ꝛ ſic intuens
mercedem. nō vtitur deo:q2 nō refert ad aliud. Aut
merces illa ē aliō. ꝛ tūc pōt eā q̄s intueri. aut vt cām
mouentē ꝛ ſic eſt malus mercēnari⁹. ꝛ ſic vtit̄ aut vt
rōnē inducentē: ꝛ ſic bonus: ꝛ hoc mō ñ vtit̄. Ad
24 illud qd̄ obicit̄. ꝙ clarior cognitio creature nō ꝑiudi
cat creatori:ḡ ꝛc. Dōm. ꝙ no ē ſimile:q2 claritas co
gnitionis nō eſt in nr̄a poteſtate:ſʒ ardor affectōnis
eſt in nr̄a poteſtate: idō reqrit̄ a nobis ꝙ iſtū amorē
ordinem⁹ nō illā cognitionē. Aliquis tñ act⁹ cogni
tionis eſt in nr̄a poteſtate: vtpote actus fidei: quo ſi
aliquis aſſentiat veritati ꝑme ꝑpter aliud bene ꝑ
iudicat veritati. ſicut amare ꝑpter aliud bonitati.
25 Ad illō qd̄ obicit̄ ꝙ finis vſus dei ē bon⁹. Dōm.
ꝙ finis dicit̄ bonus dupliciter. aut q̄tum ad ſubſtan
tiā. aut q̄tū ad intentōnem finiendi. et ꝑpoſitio illa
intelligit̄ q̄tū ad intentionē finiendi. ꝛ hec conſiſtit
in recta ordinatōne: ꝛ illo modo nō ɔtingit vti deo.
q2 nō ɔuenit ordinari. Ad vltimū. ſ. vſus dei. aut
eſt bonus aut malus ꝛc. Dōm. ꝙ illa ꝑpoſitio intelli
git̄ de habentib⁹ ordinatōeʒ ad finē; ſed nō de ipſo
fine. Vel intelligit̄ de actu naturali ipſaꝝ rerum et
ꝑprio. qui frequenti⁹ ab ipſa re elicit̄ nō de ordina
tōne ad finem: ꝛ ſic non valet ꝑpoſitio ad ꝑpoſitū.
Habito de vti ꝛ vtibili ɔñr q̄rit̄ de frui ꝛ fruibili.

Queſtio. j. d

Quid ſit frui ꝑ eſſentiā: vtrū ſcʒ ſit actus volūtatis:
an aliaꝝ viriū. Q2 ſit actus volūtatis: vi primā diſ
finititionē q̄ eſt. frui ē amore inherere ꝛc. ſed amor ē
voluntatis:ḡ ꝛ frui ſimilit̄. Si dicas ꝙ amor ſumit̄
ibi cōiter ſm̄ ꝙ eſt in q̄libet vi reſpectu ſui act⁹. Cō
tra. In oībus alijs diffinitōnib⁹ idē dicit̄. Unde di
cit̄ in ſequenti fruimur ɔgnitis: in quibus volūtas
delectata cōquieſcit. Quietatio aūt volūtatis ē. Et
in alia diffinitione ꝓbat̄ idipſum ſimilit̄. frui eſt vti
cū gaudio. Gaudiū aūt ad voluntateʒ ꝑprie ꝑtinet.
Itē oſtendit̄ rōne: quia fruitōne delectamur: ſm̄
ꝙ delectabile ē differentia boni. cū ſit bonū honeſtū
ɔferens et delectabile. bonū autē obiectū eſt volūta
tis:ḡ frui eſt ſolius bonitat'. Itē eo fruimur quo
quietamur: ſed q̄etatio reſpicit rōnē finis: ꝛ finis ra
tionē boni. ꝛ bonū eſt obiectū voluntatis: ḡ fruitio
que ordinat ad illud ſimiliter. Sed cōtra. Oīs
virtus appetit vniri ſuo obiecto. q̄ habito. delectat̄
ſi cognoſcit et quieſcit:ḡ motus cum quietatōe ꝛ de
lectatōne eſt oīm viriū:ḡ cū talis ſit fruitio. fruitio
erit in oīb⁹: nō tm̄ in voluntate. Item abſentia
rei amate: potius ɔtriſtat amantē q̄ʒ delectat. qd̄ eñ
delectat ipſum: hoc eſt ꝙ videt ipſam ꝛ hʒ. Si ḡ mo
tus fruitionis eſt cum delectatōne. etiā eſt ipſa dele
ctatio:ḡ hoc delectare eſt. quia videt iſtud in quo eſt
ipſa delectatio: ſed viſio reſpicit cognitiuaʒ: ergo ꝛc.
Itē Aug⁹. in li. de doctrina xp̄iana. hec eſt ſūma
merces vt ipō ꝑfruamur: Sʒ ſuꝑ illud pſ. Oñdā illi
ſalutare ꝛc. Dicit glo. ꝙ viſio ē tota merces:ḡ ſi frui
tio eſt merces: fruitio eſt viſio ꝑ eſſentiā. Sed viſio ē
in cognitiua ſiue in rōne:ḡ ꝛc. Item fide ꝛ ſpe ten
dimus in deū. Aut ḡ fruendo aut vtendo: ſʒ nō vtē
do cum deo nō ſit vtendum:ḡ fruendo: ḡ fide ꝛ ſpe
fruimur: ſed fides ē habitus rōnis cognitiue: ſʒ cui⁹
eſt habitus. ei⁹ eſt actus: ḡ actus fruitōnis eſt actus
rōnis: ſimiliter videt̄ de iraſcibili:ḡ ꝛc. R°. ſm̄ ali
quos frui pertinet ad oēs vires. et hoc dicūt: quia
oēs vires remunerabunt̄. qui dicunt etiā ꝙ in glo
ria erit magis ꝑprie rōnis. quia immediate ſe habet
ad delectatōnem. Sed aliter videt̄ dōm ſm̄ Aug⁹.
ſcʒ ꝙ ſit actus ipſius volūtatis. Cum eñ tres dent̄ 26
diffinitōnes de frui: oēs dant̄ penes actum volun
tatis: quē tripliciter eſt ɔſiderare. Primo modo cō
muniter ꝑut dicit motū cum delectatōne: ꝛ ſic diffi
nit Aug⁹. Frui eſt vti cum gaudio. Scd̄o ꝑut dicit
motuʒ cum quietatōe: ꝛ hoc modo diffinit̄ ab Aug.
de doctrina xp̄iana. Frui eſt amore inherere alicui
rei ꝑpter ſeipſam. ꝛ hoc modo accipit̄ ꝑprie. Tercio
modo accipit̄ ꝑut ɔplectit̄ vtrūq3 ſcʒ quietationē ꝛ
delectationē: ꝛ hoc mō diffinit̄ ab Aug⁹. x. de trini.
Frui eſt quieſcere in cognitis: volūtate ꝑpter ſe dele
ctata. et ſic accipit̄ ꝑpriiſſime. Quia ḡ frui ſm̄ omnē
acceptionē dicit delectationē: vel quietē: vel vtrūq3.
ꝛ omne tale habet rationem boni. ꝛ hoc eſt obiectū
voluntatis. idō loquēdo eſſentialiter. Frui eſt actus
volūtatis. Sed quia volūtas nec delectat̄ nec quie
tat̄ niſi in eo qd̄ cognoſcit: vel ꝑ fidem vel ꝑ ſpem: ꝛ
in eo qd̄ habet ꝑ ſpē vel in re. ideo actus aliaꝝ viriū
ad hūc diſponunt: non tamē ſunt ipm̄ frui eſſentia
liter loquendo. Ex hoc patet ſolutio ad illud qd̄ 27
cōiter conſueuit queri q̄re frui non diffinit̄ ꝑ actum
ɔgnitōis: ſicut dlectatōis. cū h̄ qd̄ fūdata ē ſuꝑ falſū
Aug⁹. cū ponit in notificatione vna ꝙ eſt cognitio

nis cū dicit.frui est q̄escere in cognitis.cadit tñ ibi
cut dispositio. Ex hoc etiā patet.q̄re nō diffinitur
p fidē ꝛ spem sicut p charitatē:q2 charitas informat
ꝯcupiscibilē cui⁹ ē frui. Tñ ista q̄ō similit̄ fundata ē
sup falsum. quia amor q̄ diffinit̄ frui est ꝯmunis ad
amorē castū ꝛ libidinosum:vel q̄ auarus fruit̄ auro
non ꝓprius ipsi⁹ charitatis. Ad illud ḡ qd̄ obijcit̄.
ꝙ ois virtus habet delectari ꝛ quietari cū vnit̄ suo
obiecto. Dōm.ꝙ ipsa volūtas vt dicit Aug.amat si-
bi et alijs. Et sicut etiā dicit Ansel. Uoluntas indi
nat alias vires et alijs meret̄:ideo eius q̄etatio ꝛ de
lectatio redundat in alias vires. Un̄ sicut voluntas
nō sibi cognoscit: sed ratio sibi cognoscit ꝛ volūtati.
ita volūtas sibi ꝛ rōni delectat̄.ꝛ ipsaꝫ q̄escere facit.
29 Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ amans nō fruit̄ nisi videat
vel habeat. Dōm.ꝙ videre ꝛ hr̄e requirunt̄ ad frui.
similiter ꝛ amare. Nā si quis videt aliq̄d.ꝛ hꝫ.nūq̄
delectat̄ nisi amet:aliter tñ req̄rit̄ visio q̄ amor. Nā
visio disponit simılit̄ ꝛ tentio:sed amor delicias sug
gerit. Un̄ est.q̄ō.acumen penetrās ꝛ ideo ei maxime
ꝯuenit vnire.ꝛ p ꝯñs delectare ꝛ q̄etare: idō essen-
30 tialiter nō dispositiue est fruitio. Propē qd̄ est intel
ligendū ꝙ actus volūtatis pōt dupliciē ꝯsiderari.s.
p modū appetitus.ꝛ ꝯplacentie. Primo mō antece
dere pōt ipsam visionē . scdō vō ꝯsequit̄ . ꝛ in hoc ē
pfecta ratio ipsi⁹ fruitōis.s. in ꝯplacentia rei vise et
habite. Ad illud.visio ē tota merces. Dōm.ꝙ illd̄
nō dicit̄ ꝓprie:sed p concomitationē.quia visio ꝛ cō
placentia in q̄ est pfecta ratio fruitōis inseꝑabilit̄ se
31 habent. Ad illud qd̄ obijcit̄ . ꝙ fide ꝛ spe fruimur
Dōm.ꝙ illd̄ n̄ ē verū p se.q2 q̄libet haꝝ accipit rōeꝫ
tendētie a charitate.vñ fruitio nō ē ex istꝭ: nisi p cha
ritatē. Sola enī charitas ꝯsiderat finē i rōe finis.ꝛ
obiecti . vnde n̄ dicit̄ aliq̄s sperare deū sicut amare.
Ostenso q̄d sit frui p essentiā: q̄ō ē de fruibili.
Et p̄mo.vtꝝ deo ꝯtingat frui. Scdō vtrū fru-
endū sit ipso solo. Questio.j.

Q2 deo sit fruendum:ostendit̄ sic.Eo fruendū est
qd̄ beatos nos facit.q2 in beatitudie ē recta fruitio.
sed deo beati efficimur.q2 ipē ē nr̄a beatitudo:ḡ deo
est fruendū. Itēꝫ bonū ē amabile:ḡ magis bonū
magis amabile.ꝛ summe bonuꝫ.summe amabile.sꝫ
eo fruimur qd̄ summe amam⁹:ḡ ꝛc. Item pulcꝝ
delectat:magis pulcꝝ magis delectat:ḡ summe pul
crū summe delectat:sed eo fruimur in q̄ summe dele
ctamur:ḡ ꝛc. Sed ꝯtra.vbi est fruitio ibi est dele-
ctatio:sed delectatio ē ꝯiunctio ꝯuenientis ꝯuenienti.
dei aūt ad facturā nulla est ꝯueniencia imo summa
distātia:ḡ nec delectatio:ḡ nec fruitio. Itē excel-
lens sensibile corrumpit sensum:vel saltē ꝯtristat.q2
vera delectatio nō est nisi in medijs:ḡ pari rōne ex-
cellens intelligibile corrūpit vel ꝯtristat intellectuꝫ.
sed deus est excellentissima lux:ḡ contristat.nō dele
ctat:ḡ ꝛc. Si dicas ꝙ sensibilis potentia est cor-
ruptibilis nō intellect⁹.hoc nō soluit.quia intellect⁹
dū est in carne fatigat̄:et impedit̄ in actu corpe cor-
rupto. Item vbi fruitio ibi quietatio:sed in infini
to nō est quietatio. q2 sp ē aliquid extra accipe: ḡ cū
deus sit infinitus.in deo nō est q̄etatio:ḡ nō fruitio.
Rº.dōm.ꝙ deo fruendum est eo ꝙ ipse solus pfe
cte finit et delectat ipsam animā ꝓpter se et sup oia.
Ad illud ḡ qd̄ obijcit̄ ꝙ delectatio est coniunctio
32 ꝯuenientis ꝛc. Dōm.ꝙ est ꝯuenientia p vnius na-
ture participationē,et p ꝯparationē. Prima ꝯueniē-
tia facit ꝯitatē vniuocatōis. Scdā ꝯitatem analo
gie siue ꝓportōis. Et hoc est ſm triplicē differentiā.
aut ſm similes ꝯparationes duoꝝ ad duo.vt sicut se
hꝫ hō ad aial.ita albedo se hꝫ ad colorē. Aut ſm dis-
similē ꝯparationē duoꝝ ad vnū vt aialis ꝛ cibi ad sa
nitatē. Uel ſm ꝯparationē duoꝝ ad inuicē:vtputa cū
vnū est imitatio vl' similitudo alterius. Silitudo enī
nō ꝯuenit cū ꝯsimili in tercio sꝫ seipsa. Sic est in ꝓpo
sito. Quia aia est expssa similitudo dei. Hec ꝯueniē-
tia in vno extremo ponit inclinationē.ꝛ indigentiā
in alio quietatōnē ꝛ sufficientiā.q2 vnū factū est ꝓpē
alterū:vnde ordinat̄ ad alteꝝ. Et qm̄ ad inclinatōis
q̄etationē ꝛ indigentie supplectionē. vbi est sensus.
est delectatio siue sequit̄:ideo aia cū tali mō quietat̄
a deo fruit̄ eo. Ad illud qd̄ obicitur.ꝙ excellentia 33
sensibilis corrūpit sensuꝫ.ḡ ꝛc. Dōm.ꝙ nō est simile
de intelligere ꝛ sentire. Et ad hoc est triplex rō. Una
est ex pte virtutis apphensiue. Alia ex pte apprehēsi
siue obiecti. Tercia est ex pte modi apprehendendi.
Ex pte virtutis apphensiue:q2 sensus pōt corrūpi.in
tellectus aūt nō. Cui⁹ ratio est:q2 sensus depēdet ab
organo.in q̄ ē quedā medietas ꝛ armonia q̄ non tm̄
corrumpit̄ p ꝯtrariū:sed p excellens.sed intellectus
nō dependet ab organo.q2 vis est imaterial' iō nō tri
stat̄ in excellēti. Ex parte obiecti nō est simile.q2 ob-
iectū intelligētie excellens iuuat ꝛ ꝯfortat.q2 influē-
tia talis cognoscibil' pcedit ab intimis ꝛ intrat ipsaꝫ
potentiā:ꝛ ideo ipsam corroborat ꝛ ꝯfortat. Sicut
si magn⁹ mons daret virtutē portandi se.facili⁹ fer-
ret̄ q̄ paruus. Sic ē in intelligibili qd̄ de⁹ est. Sen-
sibile aūt obiectuꝫ tm̄ extra excitat.ꝛ ideo hoc corrū
pit:illud autē nō. Ex pte modi apphendendi similit̄
est dissimilitudo.q2 sensus i apphensione sui obiecti
tēdit ad exteri⁹.vñ p illd̄ dispgit̄ exteri⁹ nec fortifica
tur interius:idō debilitat̄. Sed obiectū intellect⁹ cū
sit intimū ipsi intellectui.in ci⁹ pceptōe virt⁹ nō disp
git̄ sed colligit̄.ꝛ q̄nto virtus est magis vnita tanto
fortior. Ad illud qd̄ obijcit̄ de infinito. Dōm. ꝙ 24
infinitū dicit̄ dupliciē.s. p priuationeꝫ pfectōis.ꝛ sic
materia dicit̄ infinita: ꝛ talis infiniti nō est finire sꝫ
potius finiri indiget ſm ꝙ ē posibile. Alio modo in
finitū dicit̄ p priuatiōeꝫ limitatōis:ꝛ qd̄ sic infinitū
est ꝓprie hꝫ finire:qm̄ vltra ipsum cū nō sit maius co
gitare.nō ꝯuenit aliq̄d appetere. vñ talis infinitas
ꝯuenit vltimo fini q̄ maxime habet finiendi rōnē.
Questio.ij.ꝛ vltima. f

Utrū solo deo siue bono increato sit fruenduꝫ:et ꝙ
sic vr̄. Illo solo est fruendū: qd̄ est ꝓpē se diligēdū.ḡ
illud ē ꝓpter se diligendū qd̄ ē ꝓper se bonū. Illd̄ āt
ꝓpter se est bonū: qd̄ bonitatē quā hꝫ nec hꝫ ab alio
nec bonitas illa est ad aliud. H̄ aūt est sol⁹ de⁹.ḡ ꝛc.
Itē illo solo est fruendū qd̄ q̄etat aie appetitum.
Sꝫ aie appetit⁹ nō q̄etat̄ sufficiēter nisi in eo qd̄ est
illa pfectius ꝛ mai⁹ bonū:hoc aūt est sol⁹ deus.ḡ ꝛc.
Iteꝫ appetit⁹ aie nō sufficiēter q̄etat̄.nisi p aliq̄d
qd̄ animā implet: q2 ex ea pte aia deficit in quiete.q̄
deficit in plenitudine:sed est capax dei ſm appetitū
ḡ si oē creatū est in infinitū.min⁹ illo,nullū creatū
supplet aie appetitū. Et hoc est qd̄ dicit Aug⁹. Ani-
mā totius trinitatē capacē : nihil minus q̄ trinitas
pōt implere. Itē bonū qd̄ pōt cogitari pōt appeti.
ergo si aliquo maius bonuꝫ pōt cogitari.maius illo
pōt appeti.ḡ omī finito maius pōt cogitari : ḡ mai⁹
pt appeti.ḡ nullū finitū tminat aie appetitū sufficiē

-ter. ergo solo bono infinito qđ est deꝰ est fruendū. Quo
habito nō potest amplius cogitari: nec desiderari.
Contra. vr̄ ꝙ bono creato contingat frui: quia ꝙ̄-
uis appetitus materie sit infinitus. tn̄ per formā cre-
atam incorpalem ꝛ incorruptibilem sufficiēter finit.
ergo similiter vr̄ ꝙ sit aliqđ bonum creatū. qđ sufficien-
ter finiet anime appetitū. sed omni tali est fruenduȝ.
ergo aliquo bono creato est fruenduȝ. Item appeti-
tus humanꝰ est finite capacitatis: ergo non capit nisi fi-
nitum. vel si capiat infinitum. capit finite: ergo si finiat
ꝑ illud qđ capit. finit ꝑ bonum finitū. ergo vr̄ ꝙ aliquo
bono finito sit fruendum. Item spāliter vr̄ ꝙ ho-
mine sit fruendū. qꝛ omni eo est fruendum quo deus
fruit. sed deus homie fruitur. quia hominem amat.
sed amore illo quo amat se. amat hominē. quia nō
est in eo duplex amor: sed primus est fruitōnis. ergo
ꝛ secundus. Item vr̄ specialiter de virtute. Quia
omni illo est fruendum qđ est ꝓpter se appetendū. hec
est manifesta ꝑ se: sed omne bonum honestū est ꝓpter
55 se appetendū. Quia honestuȝ est qđ sua vi nos tra-
hit: ꝛ dignitate sua nos allicit sicut dicit Tulius. Et
Augusti. diuidit honestū ɔtra vtile: sed virtus cadit
in genere honesti: ergo virtute est fruendum. Item
videt spāliter de beatitudine. omni eo ē fruendū quo
habito animꝰ quiescit ꝛ delectat: ꝛ nihil vltra potest
querere: sed beatitudo creata est hmōi: ergo ꝛc.
56 Rᵒ. dōm. ꝙ solo deo est fruendū ꝓprie accepto frui
prout dicit motum cum delectatōne et quietatōne.
Sed cōiter accepto frui ꝓut dicit motum cum dele
ctatōne tm̄. omnibus que spūaliter delectant ꝛ ɔiū-
cta sunt fini (cuiusmodi sunt fructus dona ꝛ beati-
tudines) pōt frui homo non indebite: sed primo mo
do solo deo. Et ratio huiꝰ est: qꝛ nihil pōt animā suffi
cienter finire nisi bonum ad qđ est creata. Hoc autē
est bonū summū qđ superiꝰ est aīa: et bonum infini-
tum qđ excedit anime vires. Cognitio enī anime ra-
tōnalis est cognitio nō artata. vñ nata est qđdāmo-
do omnia cognoscere: vñ non implet cognitio eꝰ ali-
quo cognoscibili nisi qđ habet in se omnia cognoscibi
lia. et quo cognito omnia cognoscunt. Similiter affe
ctio eius nata est diligere omne bonum: ergo nullo bono
sufficienter finit affectus nisi qđ est bonū omnis bo-
ni. ꝛ qđ est ad omnia in omībꝰ. De quo bono Exo. xx-
xiij. Ostendā tibi omne bonum: hoc aūt est summum
bonum: ergo ꝛc. Similiter nihil sufficienter finit ani-
mam. nisi bonū infinituȝ. qꝛ ad hoc vt finiat necesse
est ipsaȝ finiri ſm estimatōem. alioquin nō esset bea
ta. nisi se existimaret beataȝ. Existimatio aūt supgre-
ditur omne finitū. quia omni finito pōt maius cogitari
aliquid: ergo cum affectio posset se extendere eo vbi est
existimatu. necessario affectio anime supgredit omne
finitum: ꝛ si hec nullo bono finito sufficienter finitur
fruendū est ergo solo deo. qꝛ summuȝ bonū et infinitū.
ꝛ nō solū deo fruendū ꝓpter pfectam finitōnem: sed
etiā ꝓpter pfectam delectationeȝ. Ad delectatiōem
enī concernit delectabile: ꝛ ɔiunctio eiꝰ cuȝ eo qđ de
lectat. Omne aūt quod delectat animaȝ: delectat in
ratōne boni et pulcri. ꝛ qm̄ solus deus est bonitas ꝛ
pulcritudo. ideo in deo solo est pfecta delectatio.
Item qꝛ ibi est ɔiunctio. solus aūt deꝰ est ꝗ perfe-
ctissime ɔiungit. Nam ɔiungit ſm veritatem ꝛ in-
timitatē. Solus enī deus ꝓpter summaȝ simplicita-
tem ꝛ spūalitatem illabit aīe: ita ꝙ ſm veritatem est
in anima. et intimior anime ꝙ̄ ipsa sibi. Omnes enim
he quatuor ratōnes. ad vnā reducunt. scilȝ ad hanc.
qꝛ nata ē aīa ad pcipiendū bonū infinitū quod deꝰ ē.
ideo in eo solo debet quiescere [illegible] eo frui. Ad illud 37
vo quod obijcit de appetitu materie. Dōm ꝙ appe
titus materie ordinatur ad formā tanꝙ̄ ad perfecti-
onem substantialem: ex qua et materia fit vnum. et
ideo necesse est formā esse eiusdem generis cum ma-
teria. nec est oīno supra materiā: ideo finita est omnis
talis forma. talis aūt si sit incorruptibilis. ꝓpter ne-
cessariā sui vnionē artat appetitum materie: et arta-
tum finit. Vñ nō finitur in sua amplitudine. Appe-
titus aūt anime nō sic artat ꝓpter vnioneȝ cum ap-
petibili: imo delectat. et ideo oportet ꝙ perficiat aliꝗ
oīno summo. Ad illud qđ obijcit ꝙ non capit ni-
si finite. Dōm. ꝙ infinitū bonū finite capit. quoniaȝ 38
ipsa est finita: sed qm̄ bonum illud est infinituȝ. ideo
ab ipso totaliter absorbet. ꝛ iam eius capacitas vn-
diꝗ terminat. vñ nō tm̄ gaudebit: sed sicut dic Ans-
helmus. in gaudiū dñi introibit. Qꝛ si tm̄ caperet. et
non vinceret nec absorberet. adhuc posset insurgere
appetitus ad amplius aliꝗd capiendum: patet ergo ꝙ
ad hoc ꝙ aīa ɔpleatur: ꝙ̄uis capacitatē habeat fini
tam. tamen necesse est adesse bonū infinitū. Ad il 39
lud vo quod obijcit de hoie. Dōm. ꝙ deꝰ diligit ho
mineȝ. ꝛ amor dei est amor fruitōnis: tn̄ homie non
fruit. quia diligēdo se diligit hominem. id est fruendo
se vtit homine. Qđ patet sic. qꝛ dilectio dei ad crea-
turam nō est affectio sed effectus cōicatio. Commu
nicatio aūt ſm rōnem habitualem attendit ſm bo-
nitatem. qꝛ bonum est qđ natū est se ɔmunicare. ſm
ratōnem vo actualem attendit siue respicit volun-
tatem. Quia enī vult: ideo facit. Ratio ergo ɔmunican
di venit ex volūtate ꝛ bonitate. sicut ratō cognoscen
di ab exemplari et intelligentia. Quia ergo ex conuersi-
one voluntatis supra suā bonitatem nos diligit. ido
se fruendo nos diligit. Ad illud quod obijcitur đ 4[illegible]
virtute: ꝙ virtus est bonū honestū. Dōm. ꝙ bonum
honestū dicit dupliciter. Aut qđ ē pure bonum. aut
in quo relucet eiꝰ similitudo. Primo modo honesto
est fruenduȝ ꝓprie accepto frui. quia hoc solum ter-
minat ꝛ quietat. Scđo modo nō nisi cōmuniter ac-
cipiat ꝓut dicit delectatōnem. Hmōi enī ꝓpter assi-
milatōneȝ ad deū. habent pulcritudinē qua nos de-
lectant ꝛ alliciūt. tn̄ in ipsis nō est quiescenduȝ. quia
tūc amittūt pulcritudinē. qꝛ vtutes cum ad se refe-
runt supbe sunt et inflate. Ad illud qđ obijcitur
de beatitudine. Dōm. ꝙ beatitudo creata non finit
appetitum per se: sed [illegible] ɔiunctionem cum increata.
vñ aīa ipsa diligit ꝓpter deū nō ꝓpter se.

Distinctio. ij. de trinitate ꝛ vnitate ſm ꝙ credit.

Hec itaqꝫ vera ac pia fide tenendū est. Scđa ps primi libri in ꝗ materia indagata. incipit cā mgr̄. ꝓ
sequi. Diuidit aūt hec ps in duas ptes. qm̄ dupli est ɔsiderare res quibꝰ fruēdū ē. scȝ i se. ꝛ in ɔpa-
tione ad creaturas. In se rōne trinitatꝭ ꝛ vnitatis. In ɔpatōne ad creaturas rōne scie. potentie. ꝛ
volūtatis. Primo ergo agit de sancta trinitate ꝛ vnitate. Scđo de scia ꝛ potētia ꝛ volūtate. j. di. xxxv. Cunqꝫ sup

differuerim⁹. De ipsa aūt sacratissima trinitate tripl'r ɔtingit tractare. Quā primo ɔtingit ipam credere. Secūdo creditā intelligere. Tercio intellectā dicere siue enūciare. Credere aūt est p auctem. intelligere rōnes. dicere p catholicā τ rōnabilē locutiōez. Ideo p͞mo de ipsa trinitate τ vnitate agit fm q credit. Scd͞o de ipsa fm q credita p ratōez intelligit. j. di. iij. Ap͞ls nanq3 ait. Tercio fm q credita τ intellecta. rōnabiliter τ catholice exprimit. j. di. xxij. Post p̄dicta nob differendū vr de noim diuersitate. Et patz ordo. Pri⁹ eni τ veri⁹ ē eā credere q̄3 intelligere: multi eni credūt q̄ nō intelligūt. et pri⁹ sil'r est intelligere q̄3 sermone exprimere. Prima ps scz fm q credit: ɔtinet p̄sentē distinctōez. τ qm̄ materia ē difficillima. Primo ponit modū pcedendi. Scd͞o vo exequit: ibi. Proponam⁹ g̃ i mediū. Item prima ps hz tres ptes. In prima p̄misso pheniio de mysterio trinitatis τ vnitat' tangit modū agendi. qm̄ dz esse cū modestia. timore. τ diligētia. p̄mittēs materiā circa quā agē intēdit. In scd͞a subiūgit itentōez scribētiū de trinitate: ibi. Om̄is āt catholici tractatores. Tercio tāgit ordinē. ibi. Ceterū vt in p͞o libro. Mod⁹ scribendi de trinitate dz esse fundat⁹ supra intellectū fidei: τ cū modestia τ timore ꝑpter periculū. Intentio scribentiū de trinitate ē q pr̄ τ fili⁹ τ. s. s. sunt tres psone τ vn⁹ de⁹. Ordo scribendi ē p̄ p auctes ostēdere veritatē. deinde rōnes τ ɔgruas similitudines. Sil'r scd͞a ps in q̄ mgr̄ auctib⁹ sacre scripture intendit oñdere trinitatez τ vnitatē hz duas ptes fm q sacra scriptura hz duas ptes. scz nouū τ vet⁹ testm̄. Ideo p̄ oñdit h̄ p auctes ve. testa. deinde p auctes noui: ibi. Nūc vo post testimonia τc. Et qm̄ vet⁹ testm̄ duas hz ptes scz legē τ ꝓphas. in quib⁹ fides explicat: ideo oñdit p̄ p testimonia leg'. Scd͞o p testimonia ꝓpharū: ibi. Ille etiā maxim⁹ ꝓphaꝝ. Prima iterū ps in q̄ ꝓbat p testimonia legis duas hz ptes. Primo eni ꝓbat essentie vnitatē. Scd͞o vnitatē sil'r et trinitatē: ibi. Personaꝝ q̄q3 pluralitatez. Sil'r illa ps de testimonijs ꝓphaꝝ hz duas ptes. In prima ꝓbat essentie vnitatē τ psonaꝝ pluralitatē in ɔmuni. Scd͞o vo spāliter ostendit filij generatōez τ spūssancti pcessionē. ibi. Dauid q̄3 eternā filij generatōnez. Sil'r illa ps in q̄ ꝓbat p auctes no. testa. hz duas ptes. Primo eī ꝓbat p auctes siue p testimonia ihesu xp̄i. Scd͞o p auctes aplorꝝ: ibi. Iohes q̄3 in ep͞la ca. Auctes τ capꝝ explanatōes: τ nūerus τ diuersitates satis patēt i lr̄a.

De misterio trinitatis τ vnitatis. a

Di. II

Hec itaq3 vera ac pia fide tenendū ē. q trinitas sit vn⁹ τ sol⁹ ver⁹ deus: vt ait Aug. in primo li. de trini. scz pr̄ τ fili⁹ τ. s. s. et h̄ trinitas vni⁹ eiusdēq3 sube vel ēntie. dr̄. credit. τ intelligit. q̄ ē summū bonū. qd͞ [a] purgatissimis mentib⁹ cernit. [b] Ment' eni hūane acies inualida. in tam excellēti luce nō figit. nisi p iusticiā fidei emūdet. Idem in li. retrac. Non approbo qd͞ i orōne dixi. Deus: q̄ nō nisi mūdos verū scire voluisti. Rñderi eni pōt multos etiā nō mūdos multa scire vera. De hac re q̄ summa τ excellētissima. cū modestia τ timore agendū est. τ attētissimis aurib⁹ atq3 deuotis audiendū. vbi q̄rit vnitas trinitatis pr̄is scz τ filij τ. s. s. q2 nec piculosi⁹ alicubi errat. nec laboriosi⁹ aliqd͞ q̄rit. nec fructuosi⁹ aliqd͞ inuenit. Proinde omnis q̄ audit τ legit ea q̄ de ineffabili τ inaccessibili luce diuinitat' dicunt. studeat imitari atq3 seruare. qd͞ venerabilis doctor Aug⁹. in. j. li. de tri. de seipo ait. Non pigebit me inq̄t sicubi hesito q̄rere. nec pudebit sicubi erro discē. Quisq̄s q̄ audit h̄ vel legit. vbi pit'r cert⁹ ē pgat mecū. vbi pit'r hesitat q̄rat mecū. vbi errorē suū cognoscit redeat ad me vt reuocet mecū. Ita ingrediamur sil' charitat' viā tendentes ad eū de q̄ dictū est. Querite faciē ei⁹ sp.

Que fuerit intentio scribentiū de trinitate. b

Om̄s aūt catholici tractatores. vt in eodē. j. li. Augusti. ait. q̄ de trinitate (q̄ de⁹ est scripserūt) h̄ intenderūt fm scripturas docere. q pr̄ τ fili⁹ τ. s. s. vnius sint sube. τ insepabili eq̄litate vn⁹ sint de⁹ (Aug. in li. retractationū. vbi dixi de pr̄e τ filio. qui gignit τ quē gignit vnū est. Dicendū fuit vnū sunt. sic ipsa veritas apte loquit dicēs. Ego et pr̄ vnū sum⁹) vt sit vnitas in ēntia τ pluralitas in psonis. Ideoq3 nō sunt tres dij: s̄ vn⁹ deus, licet pr̄ filiū genuerit. τ

a Purgatissimis mentib⁹ cernit. vr̄ hoc male dicē. q2 nll'a mēs dū ē in via purgatissima est: s̄ tm̄ i p̄ria. Rn͞. dōm. q mēs ad h̄ q dūi ɔtemplet pfecte indiget purgari q̄ ad intellectū τ affectū: iō dicit p iusticiā fidei. i. p fidē q̄ facit iustū in ope τ p se purgat intellectuz: s̄ iusticia affectuz. Utriusq3 āt purgatōis triplex

1 ē gd⁹. Naz intellect⁹ purgat⁹ ē cū abstrahitur a sensibilib⁹ spc͞b⁹ purgatior cū mūdat a fātastic' imaginib⁹. purgatissim⁹ cū a phisic' rōnib⁹. Grad⁹ purgatōnis affect⁹ sc' isti. purgat⁹ ē affect⁹ cum mūdat a c'pa: purgatior a seq̄la. purgatissim⁹ ab occasione. et i h̄ statu idone⁹ ē ɔtēplari. b Ment' eī hūane acies inualida in tā excellēti luce nō figit τc. Cōtra. Ur̄ eī q mundata nō figat ibi. q2 q̄ntūcūq3 mūdet adhuc excedit lux illa improportōnabiliter aciez mētis. g̃ si ꝑpter sui excellētiaz nō pōt videri a nō hn̄te fidē. nec etiā ab hn̄te. Rn͞.

2 Differt dicere ɔsiderari. τ figi. τ ɔp̄hendi.

Suadet d' hac materia cum modestia τ timore agi.

Iohis. x.

ideo filiꝰ nõ sit q̇ pr̄ est. filiusq̄ a pr̄e sit genitꝰ. ⁊ iõo pr̄ nõ sit q̇ filiꝰ est. ⁊ spūssanctꝰ nec pr̄ sit nec filiꝰ. sed tm̄ pr̄is ⁊ filij spūs. vtriq̄ coeq̄lis. ⁊ ad trinitatis ꝑtinens vnitatē. Teneamꝰ ergo pr̄em ⁊ filiū ⁊ spm̄sctm̄ vnū esse nãliter deū: vt ait Aug. in li. de fide ad petrū. Neq̄ tñ ipm̄ pr̄em esse q̇ filiꝰ est. nec filiū ipsum eē q̇ pr̄ ē. nec spm̄sctm̄ ipm̄ eē q̇ pr̄ est aut filiꝰ. Una est em̄ pr̄is ⁊ filij ⁊. s. s. eẽntia. quã greci homousion vocãt. in q̄ nõ ē aliud pater. aliud filius. aliud spūs sanctꝰ. q̄uis sit ꝑsonaliter aliꝰ pr̄. aliꝰ filiꝰ. alius. s. s.

Quis ordo sit seruandꝰ cū de trinitate agit̄. c

Ceterū vt in primo libro de trini. Aug. docet primū s̄m auc̄tes sanctaꝝ scripturaꝝ. vtrū fides ita se habeat demonstranduz ē. deinde aduersus garrulos rõcinatores elatiores magisq̄ capatiores rõnibꝰ catholicis ⁊ silitudinibꝰ ꝯgruis. ad defensionē ⁊ assertionē fidei vtendū est. vt eoꝝ inquisitõnibꝰ satisfacientes. mãsuetos pleniꝰ instruamꝰ. ⁊ illi si nequiuerint inuenire qđ q̄rit̄. de suis mentibꝰ potiꝰ q̄ de ipsa veritate. vel de nr̄a disertõne ꝯquerant̄.

Testionia ve. testa. de diue eẽntie vnitate.

Proponamꝰ ergo inmediū vete. ac noui testa. auc̄tes quibꝰ diuine vnitatis atq̄ trinitatis veritas demonstret̄. Ac primū ipa legis exordia occurrãt. vbi moyses ait. Audi isrl̄ dñs deꝰ tuus deꝰ vnꝰ ē. Item ego sum dñs deꝰ tuꝰ q̇ eduxi te de terra egypti. nõ erunt tibi alij dij p̄ter me. Ecce h̄ significauit vnitatez diuine nature. Deꝰ em̄ ⁊ dñs vt ait Amb. in. j. lib. de trini. nomē ē nature. nomē est ptãtis. Itez alibi deꝰ loquēs ad moysen: ait. Ego sum qui sum. ⁊ si q̄sierint nomē meuz. vade ⁊ dic eis. Qui ē misit me ad vos. Dicēs em̄. Ego sum. nõ nos sumꝰ. ⁊ q̇ est. non q̇ sumꝰ. aptissime declarauit vnū solū deuz esse. In cantico etiã Exodi legit̄. Dñs omp̄s nomē eiꝰ. nõ ait dñi. vnitatem volens significare.

Deutro. vj.
Exo. xx.
c Exo. iij.
d
Exo. xv.

Testionia veteris testamẽti de diuine eẽntie vnitate ⁊ ꝑsonaꝝ pluralitate. e

Personaꝝ q̄ pluralitatē ⁊ nature vnitatē sil̄ ostendit dñs in Gen̄. dicēs. Faciamꝰ hoiez ad ymaginē ⁊ silitudinē nr̄am. Dicēs em̄. Faciamꝰ ⁊ nr̄am. pluralitatē ꝑsonaꝝ ostendit. dicens ꝟo ymaginē. vnitatē essentie. Ut em̄ dicit aug. in li. de fide ad petrū. Si in illa natura pr̄is ⁊ filij ⁊. s. s. vna esset tm̄ ꝑsona. n̄ diceret̄ faciamꝰ hoiem ad ymaginē ⁊ silitudinē nostram. Cū em̄ dicit: ad ymaginē. ostendit vnã naturã esse ad cuiꝰ ymaginē hõ fieret. Cū ꝟo dicit: nostraz. ostendit eundē deū nõ vnã s̄ plures esse ꝑsonas.

Gen̄. j. e

Hylariꝰ q̄ in li. iij. de trini. dicit his ꝟbis significari ꝙ in trinitate nec diuersitas ē. nec singularitas vl̄ solitudo: sed silitudo ⁊ pluralitas siue distinctõ. Ait em̄ sic. Qui dixit. Faciamꝰ hoiem ad ymaginē ⁊ silitudinē nr̄am. inuicē esse sui siles. in eo ꝙ dicit ymaginē ⁊ silitudinē nr̄am ostendit. Imago em̄ sola

Probãt ꝙ nec solitudo. nec diuersitas. nec singularitas ibi est sed similitudo.

Cõsiderari põt lux diuina ā mēte nõ mūda. s̄ figi nõ p̄t in illa. nisi mēs a vicijs pura. ꝯp̄hēdi nõ p̄t: nisi in patria. Rõ aūt q̄re nõ p̄t figi ē duplex. vna q̄r ē sup̄ intellectū. ⁊ iõ intellectꝰ i ea n̄ figit̄ nisi hēat gluten affectꝰ: s̄ stati recedit. Alia rõ q̄r oculꝰ sanꝰ ē illi luci ꝓportõnabilis s̄m q̄litatē: ⁊ si nõ s̄m quãtitatē: s̄ si oculꝰ sit infirmꝰ siue lippꝰ. vtroq̄ mõ ē improportõnabilis. ⁊ iõ nõ figit̄.

c Deꝰ em̄ ⁊ dñs nomē ē nãe ⁊ nomē ptãtis. Obr̄ ꝯtra h̄ ꝟbuz Amb. q̄r vt dic dama. h̄ nomē deꝰ iponit̄ ab opatõe. vn̄ dr̄ ab ethi qđ ē ardere. vl̄ a thein qđ ē fouere: vel a theaste qđ ē videre. Rº. dõm. ꝙ d̄ h̄ noie ⁊ cõsilibꝰ est loq̇ duplr̄. 3
Aut q̄tuz ad id cui iponit̄: et sic ē nomen nãe. q̄r ei imponit̄ qđ ē sūma nã. Aut q̄tuz ad id a q̇ iponit̄. et sic est nomē opatiõis. q̄r imponit̄ ab ope.

d Ego sum q̇ sum. 4
Q̄rit̄ de hac circūlocutõe. vtrū h̄ nomē ego sum q̇ sum: sit nomen eẽntie vel ꝑsone Et ꝙ ꝑsone: vr̄. q̄r ꝓnomē demõstratiuuz certã sigficat ꝑsonam. Et iterū loq̇ est actus ꝑsone. Si forte dicas ꝙ ego. q̄r sigficat originē: stat ꝓ ꝑsona patris. Sū. q̄r sigt actuz egredientē stat ꝓ ꝑsona filij. Qui relatiuū nectēs vtrūq̄. stat ꝓ ꝑsona spūsscti. Hoc nihil ē: q̄r ꝓ eodem stat relatiuū ⁊ añcedens. Rº. dõm. ꝙ illud nomē q̇ ē. ⁊ ego suz q̇ sū ē nomē eẽntie ꝓp̄c. h̄ ci ē q̄dã circūlocutio. sigficãs entitatē i oĩmoda ꝑfectõe ⁊ absolutõne. ⁊ h̄ ē nomē ꝓpriū diue sube. Et qđ obr̄ ꝙ ꝓnomē significat certã ꝑsonã. dõm. ꝙ ꝑsona ibi dr̄ certū suppositū ꝟbi. ⁊ h̄ ē s̄ba ⁊ nã. c Fa. ho.

nō ē. ⁊ silitudo nō sibi ē.[f] neqꝫ diūsitatē duob⁹ admi
sceri alteri⁹ ad alterū silitudo pmittit. Itē idē in .iiij. f
li. Absoluti⁹ voluit intelligi significatōez hāc nō ad
se eē referendā tm̄: dicēdo. Faciam⁹ hoiez ad yma/
ginē ⁊ sili. no. Professio em̄ ꝯsortij sustulit intelligē
tiā singlaritatis. qꝛ ꝯsortiū aliqd nec pt eē sibipi soli-
tario. neqꝫ rursuz solitudo solitarij recipit faciam⁹.
neqꝫ q̄ sqꝫ alieno a se loquit̄ nr̄az. vtqꝫ ḡ ſmo. s. faci
am⁹ ⁊ nr̄az: vt solitariū eūdēqꝫ nō patit̄. ita diūsuz
a se alienūqꝫ significat. Solitario ꝯuenit faciā ⁊ meā
Nō solitario xō ꝯuenit dicē. faciam⁹ ⁊ nr̄az. vterqꝫ
ſmo vt nō solitariū tm̄. ita neqꝫ differentē eē vel di
uersum eē significat. Nob qꝫ nec solitari⁹ nec diuer
sus est ꝯfitend⁹. Ita ḡ de⁹ ad cōem sibi cū deo yma
ginē eādēqꝫ silitudinē hoiem repit̄ opari. vt nec si-
gnificatō efficiētis admittat itelligētiā solitudinis.
nec opatio ꝯstituta ad eādē imaginē vel silitudinē
patiat̄ dūsitatē dinitatis. In his verb hylari⁹ plā
litatē psonaꝝ voluit itelligi noīe ꝯsortij.[g] Atꝫ signifi g
cauit noīe ꝯsortij vel plalitatis: nō poni aliqd ꝫ re-
moueri. Plalitas em̄ vel ꝯsortiū psonaꝝ cū dr̄. soli
tudo vel singlaritas negat̄. cū dicim⁹ plures esse p-
sonas. significam⁹ qꝫ nō ē vna sola. Ideo hylarius
volēs ista sbtiliter ⁊ sane intelligi: ait. Professio cō
sortij sustulit intelligētiā singlaritatis. Nō dic̄. po/
suit aliqd. Ita etiā cū dicim⁹ tres psonas. singulari
tatē ⁊ solitudinē tollim⁹. Et qꝫ pr̄ nō ē sol⁹. nec fili⁹
ē solus. nec spūssanct⁹ est sol⁹. significam⁹ qꝫ nec pr̄
tm̄ ē ⁊ fili⁹. nec pr̄ tm̄ ⁊ spūssanct⁹. De h aūt in seqn
ti pleni⁹ aget̄ vbi etiā ſm qd sīles dicāt̄ tres psone.
⁊ v ꝝ aliq̄ mō sit ibi diuersitas vl̄ dr̄ia ostendet̄.

Nūc xō ad ppositū redeam⁹. ⁊ ad oñdendū pso
naꝝ plalitatē. atꝫ eētie diue vnitatē. alias sctōꝝ
auctes inducam⁹. Moyses dic̄.[b] In pncipio crea/ b
uit de⁹ celū ⁊ terrā. p deū significās prēz. p pncipiū
filiū. Et p eo qꝫ apud nos de⁹ dr̄. hebraica veritas
hꝫ heloym. qd ē plurale h⁹ singularis qd est hel. Qd
ḡ nō est dictū hel qd est de⁹: ꝫ heloym qd interptari
pōt dij siue iudices. ad plalitatē psonaꝝ refert̄. Ad
quā etiā illud attinere vr̄. qd dyabolus p serpentē
dixit. Eritis sic dij. p q̄ in hebraico hr̄ heloym. ac si
diceret. Eritis sicut diuine psone.

Testimonia ppbetica ve. testa. de trinitate pso/
narum ⁊ essentie vnitate in generali. f

Quid ex ver bis hylarij intelligendum sit.

Redit ad id qꝫ ceperat vt supponat alias autoritates.

5 ad imaginē ⁊ silitudi
nē nr̄az. Querit̄ vtrū
imago stet ibi p eēn/
tia aut p psona. Si p
eētia: ḡ idez ē dicere
imaginē nr̄az qd eēn/
tiā nr̄az. Si p psona
nō dꝫ dici nr̄a ꝫ mea.
Si p imagine creata
nihil ad ppositūz. qꝛ p
h nō pbat̄ vnitas na
ture. R⁹. dōm. qꝫ ſm
qꝫ doctores sctī h acci
piūt. imago ⁊ silitudo
dicit eētiā. Impor/
tat ei imago vnitatez
cū distinctōne: ⁊ silitu
do silr̄. pptr intrinse-
cā relatōez: ⁊ iōo in h
noīe imago ⁊ silitudo
qꝫtum ad aliqd sue si
gnificatōis. notat̄ vni
tas eētie: qꝫtū ad ali
qd notat̄ plalitas p
sonaꝝ: et iō alit̄ expo
nit Aug. alit̄ exponit
hylari⁹. Aug. ꝯside
rat ptem significati ſm
essentie vnitatem. sed
hylari⁹ totū. vñ dicit
qꝫ noīe imaginis ⁊ sili
tudinis silr̄ intelligit̄
vnitas ⁊ plalitas. Si
mılit̄ Aug. i h qꝫ ē fa
ciam⁹ ⁊ nr̄am. ꝯside
rat solū significatū: ⁊
iō plalitatez. hylari⁹
xō ꝯsiderat et signifi
catuz et ꝯsignificatū.
Iō in vtroqꝫ dicit in-
telligi pluralitatem ⁊
vnitatez. f Neqꝫ
diuersitatē duob⁹ ad-
misceri alteri⁹ ad alte
rum silitudo pmittit.
Conť ista vba hylarij
obijcit̄. Silitudo ē re
rū differentiū eadē q̄-
litas ḡ silitudo ꝯpati
6 tur secum drīam. R⁹.
dōm. qꝫ ē silitudo ſm
accidēs. ⁊ silitudo ſm
sub am. Et h est duplex: ſm totū. ⁊ ſm ptez. Silitudo ſm accidēs vel ſm ptem sube admittit diuersitatē: sed
nō silitudo ſm totū. ⁊ qm̄ in diuina eētia est summa simplicitas: [illegible] nō pōt esse silitudo ſm accidēs neqꝫ ſm
ptem. ⁊ iō silitudo nō ꝯpatit̄ diuersitatē nature. g Significauit noīe ꝯsortij vel plalitatis nō poni aliqd
7 ꝫ remoueri. Contra. qꝛ ex his vbis mgr̄i vr̄ qꝫ oīs nūeralis dictio ſm ipm nihil ponit ꝫ tm̄ puatiēs h vr̄ fal
sum. Cū em̄ in diuinis sit vera pluralitas psonaꝝ. nō tm̄ priuatiue: ꝫ etiaz positiue videnť dici. R⁹. Hec fuit
positio mgr̄i q̄ cōiter nō tenet̄: qꝛ nō hꝫ veritatē sicut. j. meli⁹ patebit. Tñ mgr̄ excusat̄: qꝛ dixit qꝫ nō ponunt
aliqd noīa nūeralia. qꝛ importāt nūerū q̄ nō est ꝓprie in diuinis. Numer⁹ em̄ creat̄ ex vnitatū aggregatione
et distinctōne: ⁊ distinctio vnitatū fit tripl'r. ꝯtinui diuisione. formaꝝ dispōne. gradu siue ordie. Qm̄ igit̄ in
diuinis nō est aggregatio: iō nec talis distinctio nec numerus ꝓprie. b In principio creauit deus celuz ⁊
terrā. Querit̄ q̄re mag. [illegible] nomē de⁹ stat siue supponat p psona prīs q̄ p psona filij: ⁊ quō trinitas intelligat̄
h exemplo. Ad hoc dōm octo modis innuit̄ nobis psonaꝝ pluralitas in scriptura. Primo mō significatōne
Math. vlt. In noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. Scdo ꝯsignificatōe Gen. j. In principio creauit. vbi ḣ̄ oīs

i Ille etiã maxim⁹ pphaꝝ ꝛ regũ. dauid q̃ suã cete/
ris pfert intelligẽtiã dicẽs. sup senes intellexi: vni/ ps.cxviij.
tatẽ diuine nature ondẽs: ait. dñs nomẽ est illi. nõ
dicit dñi. Alibi etiã eiusdẽ vnitatẽ ꝛ eternitatẽ siml'
ps.lxxx. ondẽs. ait ex psona dei. Israel si me audieris nõ erit
in te de⁹ recẽs. neqꝫ adorab deũ alienũ. Aliud hoꝝ
vt dicit Amb. in. j. li. de trini. significat eternitatẽ.
aliud vnitatẽ sibe indifferẽtis. vt neqꝫ posteriorẽ pře.
neqꝫ alteri⁹ diuinitatis filiũ vł spmsctm ee credam⁹.
Nã si pře posterior ẽ fili⁹ vel spũssanct⁹. recẽs ẽ. ꝛ si
vni⁹ nõ ẽ diuinitatis. alien⁹ ẽ. Sꝫ nec posterior ẽ. q2 re
cens nõ ẽ. nec alien⁹. q2 ex pře nat⁹ ẽ fili⁹. ex pře pce
dit spũssanct⁹. Alibi qꝫ distinctões psonaꝝ isinuãs
ps.xxxij. ait. Uerbo dñi celi firmati sũt. ꝛ spũ oris ei⁹ oĩs vtus
ps.lxvj. eoꝝ. Alibi etiã ait. Bñdicat nos de⁹ de⁹ nr: bñdicat
nos de⁹ ꝛ metuãt eũ oẽs fines tre. Trina em ꝯfessio
dei: trinitatẽ exprimit psonaꝝ. vnitatẽ vo eẽntie apit
Isa.vj. cum singulari ꝯiungit. Esaias qꝫ dicit se audisse
seraphin clamantia. Sctũs sctũs sanct⁹ dñs deus.
Per id qd dicit ter sanct⁹ trinitatẽ significat: p h qd
subdit dñs deus. vnitatẽ essentie.

Testimonia pphetica ve. tes. de filij generatiõe
ꝛ spũssancti pcessione specialiter. g

Dauid qꝫ eťnã filij gñationẽ apte isinuat ex psona
filij dicẽs. dñs dixit ad me. fili⁹ me⁹ es tu. ego hodie
Isa.liij. genui te. De hac gñatõe ieffabili Esaias ait. Gene
Prouer.viij. rationẽ ei⁹ qs enarrabit. In li. qꝫ pverbioꝝ eterni/
k tas filij cũ pře mõstrať vbi sapiã ita loqtur. k Dñs
possedit me ab initio viaꝝ suaꝝ añqꝫ qcqꝫ faceret a
pncipio. ab eťno ordinata sũ ꝛ ex antiqs añqꝫ terra
fiet. necdũ erãt abyssi. ꝛ ego iã ꝯcepta erã. necdum
fontes aqrũ erupant. necdũ mõtes gui mole ꝯstite
rant. Añ oẽs colles ego pturiebar. adhuc trã nõ fe
cerat ꝛ flumina. ꝛ cardines orb tre. Qñ pparabat
celos aderã. qñ appẽdebat fundamẽta tre ꝛc. cũ eo
erã cũcta ꝯponẽs ꝛ delectabar p singulos dies lu/
dens corã eo. Ecce aptũ de eťna genitura testimo
niũ. q̃ ipa sapia phibet se añ mũdũ ꝯceptã eẽ. ꝛ par
turiri. i. genitã. ꝛ apd patrẽ eťnalit existẽ. Ipa etiã
Eccl.xxiiij. alibi ait. Ego ex ore altissimi pdij pmogenita ante
Michee.v. oẽm creaturã. Micheas qꝫ ppha eťnã vbi genera
tionẽ ꝛ tpalẽ ex maria siml' insinuauit dicẽs. Et tu
bethleẽ ephrata puul⁹ es i milib⁹ iuda. ex te egredi
tur q̃ sit dñator i isrl'. ꝛ egressus ei⁹ ab initio a dieb⁹
Specialia testimonia de spũsancto. eternitatis. De spũsctõ etiã expssa documẽta in
Gen.j. ve. testa. hẽm⁹. In gẽn. em legiť. Spũs dñi fereba
tur super aqs. Et dauid dicit. Quo ibo a spũ tuo.
Sap.j. In li. Sap. dr. Spũssãct⁹ disciplie effugiet fictũ. be
Isa.lxj. nign⁹ em ẽ spũs sapie. Esa. qꝫ ait. Sps dñi sup me.

Testimonia no. testa. p auctes ihu xpi. de vnita
te diuine eẽntie ꝛ psonaꝝ pluralitate. h

Nũc vo post testimonia ve. testa. de fide sancte tri
nitatis ꝛ vnitatis ad noui testamẽti auctes acceda
mus vt in medio duũ aialiũ. i. testamẽtoꝝ. cogñscať
vitas. ꝛ forcipe de altari sumať calcul⁹ q̃ tãgať ora
fideliũ. Dñs itaqꝫ xps vnitatẽ diuine essentie ac p/

deus. hebraici heloym. qd est noĩatiuus pluralis hui⁹ nĩ singularis hel. Tercio modo suppositione vt cũ dicit deus genuit deũ Prouer. viij. Añ omnes colles ego parturiebar. id ẽ generauit me dñs. Quarto mõ appropriatiõe. vt Ge. j. ibi. In pncipio creauit deus ꝛc. De⁹ em ibi pri appropriať. et principiũ filio. Quinto mõ iteratione. vt Esa. vj. Sanct⁹ sctũs sanct⁹ dñs deus sabaoth. Sexto mõ ordine verboꝝ. ps. Benedicat nos deus deus nr. ꝛ bñdicat ꝛc. Septimo mõ connotatione in actu missionis. Ut cum dicitur Gal. iiij. Misit deus ꝛc. Octauo mõ apparitione sicut apparuerant abrahe tres viri Gen. xviij. i Ille etiam maxim⁹ pphetarum. Contra. quia super illud Mathei xvij. Apparuerunt illi moyses ꝛ helyas. dicit glosa. Helyas fuit maximus pphetarũ. non ergo dauid. R⁹. Spiritus pphetie in maiori abundãtia datus. pphetam dñi facit excellentiorẽ. Potest ergo dupliciť dari in maiori abundantia. Aut quia ad plura. aut quia ad altiora. Helye datus ẽ ad plura. quia ad futurorum puisionem. ꝛ miraculoꝝ opationem. Sed dauid ad altiora. quia sicut patet ex eius pphetia. plura vidit clarius. quia prophetia intellectuali.

k Dominus possedit me ab initio ꝛc. Obijciť. q2 possessio est rei inferioris ordo

rei posterioris.conce-ptio similiter sonat i ferus fragilitatē.ꝛ ptus similiter.que oīa
10 nō cōueniūt diuinis.
Rᵒ. Sapia describit per comparationem ad effectus:ꝛ ꝑ comparationem ad principium. Et quoniam ꝑ comparationē ad effectus hꝫ in se thesaurum infinitum in numerositate: et habet ordinē in discretione: ideo describitur ꝑ verbum possidendi et ordinandi. Describitur etiā ꝑ cōparatōnem ad suum principium a q̄ emanat emanatione intrinseca: in eo q̄ ē de substantia emanantis: ideo describit ꝑ verbum conceptiōis et ꝑturitōnis.

sonaꝝ trinitatē:apte insinuat dicens apl̄s. Ite baptizate oēs gētes in noīe pr̄is ꝛ filij ꝛ spūssancti. In noīe itaq; ait. vt Amb. ait in.i.li.de trini.nō in noībus. vt vnitas eēntie oñdat̄.ꝑ noīa tria q̄ supposuit tres esse ꝑsonas declarauit. Ipe etiā ait.Ego ꝛ pat vnū sumᵘ.vnū dixit:vt ait Amb.in eodē.ne fiat discretio ꝑtātij nature.ꝛ addidit sumᵘ vt patrē filiūq; cognoscas.s.vt ꝑfectᵘ pr̄ filiū ꝑfectū genuisse credatur.ꝛ q̄ pater ꝛ filius vnū sint.nō cōfusione ꝑsone: sed vnitate nature. Math.xxviij. Joh.x.

Testimonia no.testa.ꝑ auctes aplo꞉ de vnitate diuine essentie ꝛ ꝑsonaꝝ pluralitate. f

Johēs q̄ in epl̄a canonica ait. Tres sunt q̄ testimoniū ꝑhibent in celo.pr̄.verbū.ꝛ spūssanctᵘ.ꝛ hi tres vnū st̄. Ipe etiā i initio euāgelij sui ait. In pncipio erat verbū.ꝛ verbū erat apud deū ꝛ deᵘ erat v̄bū. vbi apte oñdit filiū sp̄ ꝛ eternalit̄ fuisse apud patrē vt aliū apud aliū. Aplus q̄ aperte trinitatē distinguit.dicēs. Misit deᵘ spm̄ filij sui in corda nr̄a. Et alibi. Si spūs eius q̄ suscitauit iesum habitat in nobis ꝛc. Itē alibi trinitatē atq; vnitatē euidētissime cōmendat dicēs. Qm̄ ex ipso ꝛ ꝑ ipm̄ ꝛ in ipo sunt oīa.ipsi gloria. Ex ipso ait: vt Augᵘ.in li.de trini. ait.ꝑpter patrē.ꝑ ipm̄ dicit ꝑpter filiū.in ipo ꝑpt spm̄sctm̄. Per hoc v̄o q̄ nō ait ex ipsis.ꝑ ipsos ꝛ in ipsis.nec ait ipis gloria.ſ ipsi.insinuauit hanc trinitatē vnū deū esse.ſ qꝛ singule pene syllabe noui testamenti.hanc ineffabilis vnitatis atq; trinitatis veritatē ꝯcorditer insinuāt.inductōni testimonioꝝ sup hac re supsedeamᵘ.ꝛ rōnibᵘ.cōgruisq; sīilitudinibus ita esse ꝑut infirmitas nr̄a valet: oñdamus.

i.Johis.v.
Johis.i
Gal.iiij.
Ro.xi.
Li.j.c.vj.

D declaratione coꝝ que de sacra trinitate ꝛ vnitate dicit mḡr. q̄tuor ꝑnt q̄ri circa ꝑtem istā. Primo q̄rit̄.vtꝝ in deo sit ponere essentie siue nature vnitatē. Scdo vtꝝ in deo sit ponere ꝑsonaꝝ pluralitatem. Tercio vtꝝ in diuinis ꝑsonis sit ponere infinitatē. Quarto.ꝛ vltimo vtrum in diuinis ꝑsonis sit ponere trinitatem.

Questio .j. a

Q꞉ in deo sit ponere essentie siue nature vnitatē vr ratōne ostensiua.triplici habita suppositione quam oportet poni.tū ꝑpter cōem animi ꝯceptionē q̄ est q̄ deus est.q̄ maius excogitari nō pōt. tum rōne status.q̄ nō est nisi in summo ꝛ pmo. Suppositio pma est.q̄ deus est simplicissimᵘ. Ex hac arguit̄.cū nullo alio diuerso possit cōicare aliud.qꝛ si cōicat ꝛ differt ergo nō sunt idē.g̃ est ibi ꝯpositio. Si nihil pōt cōicare.g̃ nec deitatē.nec entitatē.g̃ si sunt duo dij.cū vnᵘ sit ens.ꝛ alter nō est ens.si vnᵘ est deus alter non est deᵘ.g̃ si duo sunt dij.nō sunt duo dij. Item scda suppositio est q̄ deᵘ est oīpotentissimū. Ex hac arguitur ergo poterit facere q̄ oīnis alia potentia a sua nihil possit.g̃ si sunt duo diuersi in natura.hoc pōt facere vnᵘ de altero.q̄ alter nihil possit.ꝛ ecōuerso. Sꝫ cui pōt potentia auferri nō est deᵘ.g̃ si duo sunt dij.nullus est deᵘ. Item tercia suppositio est q̄ deᵘ est simpliciter summū. Ex hac arguit̄.g̃ oīa sunt infra ipm̄ g̃ oīa alia ad ipm̄ ꝛ ab ipso. Si g̃ sunt duo dij. vnus est infra alteꝝ.ꝛ ecōuerso.vnᵘ est ab alio ſm naturā diuersam ꝛ ecōuerso.vnᵘ est ad alteꝝ ꝛ ecōuerso.sed qḋ est infra aliud in natura.ꝛ ab alio.ꝛ ad aliud.nō est deus.g̃ ꝛc. Itē hoc pōt ꝑbari ꝑ reductionē ad impossibile. Si sunt duo dij.aut vnᵘ est vbi aliᵘ.aut nō est. Si vnᵘ ubi alter.g̃ vnᵘ in altero.cū sint eodē mō essendi.ergo vnᵘ est alteri materialis. ergo alter nō est deᵘ. Si vnᵘ est nō vbi alter. ergo vterq; limitatus.ergo neuter infinitᵘ. Itē si plures sunt dij boni.aut vnᵘ intelligit alteꝝ.aut nō. Si nō.ergo vterq; est ignorans. Si intelligit.aut ergo ꝑ p̄ntiā. aut per spēm.aut ꝑ scipm̄. Si ꝑ p̄ntiā.ergo vnᵘ i altero:ergo deus illabit̄ deo ꝛ ꝑficit deū. Si ꝑ spēm. ergo ꝯpositus. Si ꝑ exemplar.ergo vnᵘ exemplar alteriᵘ.ergo ꝛ pncipiū. Itē si sunt duo dij diuersi.qꝛ vterq; ē summū bonū.aut vnᵘ diligit alteꝝ. vt diligendus ē: aut non. Si sic.cū vterq; sit summū bonū.vterq; est diligendus amore fruitōnis.ergo vterq; fruit̄ altero sed q̄ fruit̄ alio bono a se.illo indiget.ergo vnus indiget alio.g̃ vterq; est indigēs.g̃ neut̄ deᵘ. Sꝫ ꝯ.g̃ plus pōt deus facere q̄ intellectus nr̄ posset cogitare. Sed intellectus humanus (vtpote gentium) intelligit plures deos omnipotētes, ergo deus potest

hoc facere. Sed quicqd pōt eē in diuina natura. ē ibi
qꝛ eterna. ergo rc. Itē plura bona sūt meliora pauci-
orib⁹: sed plures dij sunt plura bona. ergo meli⁹ aliqd est
duo q̄ʒ vn⁹. Sʒ ſm Ansel. Omne qđ meli⁹ ē circa deū
est ponēdū. ergo ē ponere plures deos. Itē vbi est di-
uersa opatio: diuersa ē virt⁹: ꝛ diuersa ē nā: sed opatio
triū psonaꝝ ē diuersa. qꝛ appitio in colūba fuit soli⁹
spūsscti. ꝛ sol⁹ filius assumpsit hūanā naturā: ergo sunt
diuersi in sba: ergo sunt plures dij. Itē magna potē-
tia est: q̄ pōt magnū. ꝛ maioꝛ q̄ mai⁹. ꝛ maxia q̄ ma-
ximū: sed deus sup oīa ē sūme potēs: ergo pōt pducere su-
mū bonū. Sʒ hoc est de⁹. ergo cū in eternis sit idē eē ꝛ pos-
se. ergo rc. Rn̄. dōm q̄ impossibile ē plures deos esse.
11 ꝛ si recte accipiat̄ significatū hui⁹ nōis de⁹. nō solū ē
impossibile. sed etiā nō intelligibile. De⁹ eīm dicit sim-
plicit̄ summū ꝛ in re ꝛ in opinione cogitantis. Quia
in re. iō oīa ab ipso ꝛ in ipso ꝛ ad ipm: ꝛ in ipso om-
nino est stat⁹: ideo impossibile est intelligere. saluo hoc
intellectu. q̄ aliqd sibi parificet̄ aliud ab ipso. Itē
nihil mai⁹ deo cogitari pōt: nec etiā eq̄le. qꝛ summū
in opinione: iō impossibile ꝛ nō intelligibile est pone
re plures deos. Ad illud ergo qđ obi͂ de gētib⁹. dōm.
q̄ nō fuit intellect⁹ sed fictio: ꝓterea nō itelligebāt deū
ſm nobilitatē diuinā ideo non valet. Et ad illud pl⁹
12 pōt de⁹ facere rc. Dōm q̄ duplex est intellect⁹. scʒ rō
nabilis ꝛ fantastic⁹. De primo verū est: sed de scđo nō.
qꝛ multa possum⁹ cogitare ſm fantasiam: q̄ de⁹ non
pōt facere. qꝛ nō ꝯuenit illi in q̄ incōueniēs ē impos-
sibile. Ad illud qđ obijcit̄: q̄ plura bona sunt me-
liora paucioꝛib⁹. Dōm. q̄ istud habet veritatē in bo
no creato ꝛ finito. qđ rōne sue finitatis recipit boni-
tatis augmentū p additionē alteri⁹ boni. nō autē ha-
bet veritatē in bono infinito. qꝛ q̄ntūcūq; addas bo-
nū infinitū infinito: sp ego intelligo de bonitate tm̄ in
vno quantū in plurib⁹. Ad aliud qđ obijcit̄ de di
13 uersitate opationū. Dōm q̄ pater ꝛ filius ꝛ spūssan
ct⁹ in oīm opatōne ꝯueniūt: sed in relatione differunt.
Vñ in incarnatōne est opatio pductionis illi⁹ natu
re: ꝛ est vnio. In primo ꝯueniūt tres psone. in scđo
nō. Similiter in colūba est colūbe formatio et ei⁹ si-
gnatio. in primo ꝯueniūt. in scđo nō. Exemplū Aug.
de trini. est. q̄ ad formationē h⁹ nōis memoria. ꝯcur-
rit memoria. intelligētia ꝛ voluntas. hoc tm̄ nomē me
moria significat alterā potētiaꝝ. simili mō ē in ꝓposi
to. Ad illud qđ obi͂ q̄ magna potētia rc. Dōm. q̄
14 pducere aliqd est tripliciter. vel de seipso. vel de aliq
creato. vel de nihilo. De seipō pōt deus pducere su-
mū simplr. sed ille nō erit ali⁹ in natura: ꝓpter nature
simplicitatē. De alio vel de nihilo nō pōt pducere su
mū simplicit̄ sed in genere: non ꝓpter defectū potentie
agentis: sed ꝓpter defectū creature quā necesse est esse
limitatā: ꝛ ita nō pōt pducere aliū deum.

Questio. ij. b

Utrū sit ponere in deo psonaꝝ pluralitatē: et q̄ sic
oñdit̄ supponēdo de deo q̄tuoꝛ. Primū est q̄ in ipso
sit summa btitudo. Scđm est sūma pfectio. Terciuʒ
est summa simplicitas. Quartū est sūma ꝓmitas. Ex
prima suppositiōe arguit̄ sic. Ibi ē summa beatitu-
do: sed vbicūq; ē summa beatitudo. est sūma bonitas.
sūma charitas. ꝛ sūma iocūditas. Sed si est summa
bonitas: cū bonitat̄ sit sūme se cōicare. ꝛ hoc ē maxi
me in pducēdo ex se equalē. ꝛ dādo esse suū. ergo rc. Si
summa charitas. cū charitas nō sit amoꝛ priuat⁹. sed
[illegible] alterꝰ: ergo relinq̄t pluralitatē. Itē si summa iocūdi-
tas: cū nulli⁹ boni sine socio sit iocūda possessio. ergo ad
sūmā iocūditatē reqrit̄ societas ꝛ ita pl̄alitas. Ex
scđa suppositōe arguit̄ sic. Ibi est summa pfectio. sed
pfectiōis ē pducere talē q̄lis ipse est in nā. ergo necesse
est ibi eē multiplicatōeʒ: sed hoc nō pōt eē ſm aliaʒ eēntiā.
ergo oportet q̄ sit ſm aliā psonā siue suppositū. Ex ter
cia suppositōe arguit̄ sic. Ibi est sūma simplicitas. sed
simplicitat̄ est q̄ aliq̄ nā sit in plurib⁹: vt p3 in vni-
uersali: sed ex defectu simplicitat̄ est q̄ numeret̄ in ill.
ergo si i deo est simplicitas in nihilo deficiēs. erit in plu
rib⁹ nō nūerata eēntia. ergo rc. Ex q̄rta suppositōne
arguit̄ sic. Ibi est summa ꝓmitas: sed quāto aliqd est
pri⁹: tāto fecūdi⁹ est ꝛ alioꝝ ꝓncipiuʒ. ergo sicut essentia
ꝓma est ꝓncipiū aliaꝝ eētiaꝝ. sic psona patris cum
sit ꝓma. qꝛ a nullo est ꝓncipio. ꝛ hʒ fecūditatē respe-
ctu psonaꝝ: sed fecūditas in deo respectu dei: nō pōt eē
nisi actui cōiūcta: ergo necesse est plēs eē psonas. Sʒ
ꝯ. vi͂ q̄ ex eisdē suppositōib⁹ posset argui ꝯriuʒ. ꝛ ita
destruunt̄ rōnes ꝛ ꝯclusiones iā posite. Si eīm ibi est
summa beatitudo: cū beatū p essentiā sibi soli sufficē
at ad beatitudineʒ. ergo nō est necesse ponere aliā pso-
nā ad beatitudinē siue iocunditatē. Itē ꝯ scđam
suppositōem sic obi͂. si est ibi pfectio sūma. ergo eq3 ple-
na ꝛ perfecta est essentia in vna psona vt in plurib⁹.
Si aūt vltra pfectōnē additō ē supflua. pl̄alitas nō
est in diuinis. Itē cōtra terciā rationē sic. Si ē ibi
summa simplicitas: cū pluralitas opponat̄ simplici
tati: et opposita nō pn̄t esse circa idē: ergo si de⁹ est vn⁹.
ꝛ in eo ē simplicitas: nō ergo pluralitas cū p oīa sit sim-
plex. Itē cōtra q̄rtā suppositionē sic. Si ibi est sū-
ma primitas. ergo cū stat⁹ sit in primo principio. ꝛ stat⁹
est in vnitate: ergo primitas nō ponit pluralitatē sed vni-
tatē. ergo vi͂ q̄ vna sit tm̄ psona. Rn̄. dōm. q̄ in diui- 15
nis est ponere psonaꝝ pl̄alitatē: sicut fides dicit ꝛ rō
nes predicte oñdūt. si q̄s sine cōtradictōne ꝯsideret.
Naʒ ratōne simplicitatis eēntia est cōicabilis et po-
tens esse in plurib⁹. Ratōe ꝓmitat̄ psona est ex se na
ta aliā pducere. ꝛ voco hic primitatē innascibilitatē
ratione cui⁹ vt dicit antiq̄ opinio. est fontalis pleni-
tudo in patre ad omnē emanatōneʒ: ꝛ hoc. j. patebit
Rōne pfectōnis ad hoc est apta ꝛ prompta. Ratiōe
beatitudinis ꝛ charitatis eadē eēntia diuina est volū
taria. Quib⁹ cōditiōib⁹ positis. necesse est ponere pso
naꝝ pluralitateʒ. Ad illud ergo qđ obi͂ in cōtrariū. q̄ 16
beatū p eēntiā sibi soli sufficit: ergo nō indiget rc. Dōm
q̄ verū est q̄ nō indiget: nec ponēd⁹ est ali⁹ ꝓpter in-
digentiā tanq̄ʒ beatificans sed in beatitudine cōicans.
Siliter ad illud qđ obi͂ q̄ deitas eque plena ꝛ pfe-
cta est in vno vt i plurib⁹. Dōm. q̄ ꝛ si sit eque plenē.
nō tm̄ ita plene declarat̄. ꝛ ꝓterea eo ipso q̄ plene est
in patre. redundat in alias psonas redūdātia pfectō
nis. Ad illud qđ obi͂: q̄ pl̄alitas repugnat simplici
tati. Dōm. q̄ est quedā pluralitas p additionē ꝛ hec 17
repugnat. quedā p originē. ꝛ hec nō addit: nec cōpo-
nit. nec repugnat simplicitati: sed poti⁹ solitudini. ꝛ sic
est i diuinis: vt. j. patebit. Ad illud qđ obi͂ q̄ in ꝓ-
mo est status: Dōm. q̄ sicut in essentijs vna est eēn-
tia prima. a qua sunt alie ꝛ ad quaʒ: sic in psonis est
vna psona a qua sunt alie. ꝛ ad quā. ꝛ in illa est stat⁹
originis. qꝛ illa a nullo. ꝛ hec ē psona patris. Vñ Aug.
illi psone appropriat vnitatem. dicens in patre vni-
tas rc.

Questio. iij. c

Utrum in diuinis psonis sit ponere infinitatem:

Et q sic ostendit hoc nō. qꝛ creatura cū sit finita: qc
qd est in ipsa ē actu finitū: ḡ ab oppositis. qꝛ diuina
essentia est infinita: qcqd est in ipa est infinite: ḡ cū
in deo sit numerꝰ ꝑsonaꝝ. erit īfinitꝰ: ꝛ ita erūt īfinite
ꝑsone. Itē cū duplex sit infinitas ṽtualis ꝛ nume-
ralis. Infinitas virtual' est in deo. ḡ pari rōne infini
tas nūeralis: ḡ in deo sunt infinite ꝑsone. Itē infi-
nita ṽtus cū emanet ſm suā totā infinitatē. non tm̄
ꝓducit infinitū intensiue: ſ etiā extēsiue. S; virtus
patris in ꝓductōne ꝑsonaꝝ emanat ſm oīmodā īn
ꝑtātē: ḡ nō tm̄ ꝓducit ꝑsonas infinitas in ṽtute. im-
mo infinitas ī nūero. Itē hoc ipm oñdit sic. Mul
tiplicatio ꝑsonarū aut ē virtutꝭ: aut nō. Si nō: ḡ non
dꝫ in diuinis poni. Si ē virtutꝭ ꝑ se. ḡ maior multipli
catio erit maioris virtutꝭ: ꝛ summe virtutꝭ infinita
ml'tiplicatio: ḡ ꝛc. Contra hoc ostendit q̄druplici
cōditione q̄ sumit ab hoc q sꝫ deo est attribuendū
qd nobiliꝰ est: q necesse est ponere finitatē ꝑsonarū.
ꝑma ē distinctio. scđa ordo. tercia cōnexio. q̄rta sum
ma ꝯpletio. Ex ꝯditione ꝑma oñdit sic. Si est ibi
distinctio: nō ḡ cōfusio: ſ vbi ē infinitas. ibi ē ꝯfusio
ḡ ꝛc. Itē ex scđa sic: vbi ē ordo ibi ē terminatio. qꝛ
vbi deficit terminatio: deficit mediatio ꝛ ꝑ ꝯñs ordo:
ſ vbi ē terminatio nō ē infinitas: ḡ si in diuinis ē or-
do. nō ē infinitas. Itē ex tercia sic: vbi est cōnexio
necesse est q oēs ꝑsone ꝓcedāt ab vna: nā si vna ab
alia. ꝛ ita ꝯñter: tūc ē infinita distātia inē primā ꝛ vl
timā. ꝛ hoc est incōueniēs: ḡ oēs ab vna. Aut ḡ eisdē
modis: aut diuersis. Si eisdē: ḡ nulla distinctio. Si
diuersis: ꝛ diuersi modi emanādi sunt finiti: ergo ꝛc.
Itē ex q̄rta sic. Si ē ibi summa ꝯpletio: ḡ nata est
diuinitas alias cōplere: cū cōpletio ꝑsonaꝝ sit ī bea
titudie: nata ē alias scꝫ aīa beificare: ſ si eēnt ꝑsone
infinite: īpossibile esſꝫ aliquē beatificari a deo. cogni
tio cm̄ cuiuslibet ꝑsone est de substātia beatitudinis
cū tota bonitas q̄ ē substātiale ꝑmiū: sit in q̄libꝫ ꝑso
narū: ḡ aut aīa oēs cognosceret: aut nō esſꝫ beata: sꝫ
īpossibile esſꝫ oīs cognoscere cū virtus eiꝰ sit finita
18 ergo ꝛc. Rͦ. dōm. q ī diuinis ꝑsonis q̄tū ad numeꝝ
nō est ponere infinitatē ſ finitatē. Rō autē huiꝰ ē qꝛ
infinitas numeral' repugnat ꝑfectōni ꝛ ordini: qꝛ est
ꝑ recessum ab vnitate: siue a sua origine. Silr̄ in-
finitas molis: ꝛ iō neutra ē ī deo. Infinitas autē ṽtu
tis est ꝑ accessū ad vnitatē: ꝛ ideo ista cū sit ꝑfectio
nis: ponenda est in deo. Ad illud ḡ qd obijcit: q
19 qcqd est in deo ē infinite. Dōm. q verū est infinite: ſ
nō q̄libet infinitate: sꝫ illa q̄ deus est infinitus: et hec
est infinitas immēsitatis. ꝛ tali mō est trinitas infini
ta: nō ī finitate numerali q̄ nō ꝯgruit deo. Et ꝑ h̄ pꝫ
Rͦ. ad scđm scꝫ q̄re īfinitas numeral' nō est poneda
in deo sicut virtualis. Ad illud qd obijcit q infini
ta ṽtꝰ: infinitate emanans ꝓducit infinita. Dōm. q
diuine virtuti nō ꝯuenit ꝓductio nisi ꝑfecti: ꝛ iō nō
ꝯuenit ei ꝓductio alicuiꝰ infinitatis nisi illius q̄ stat
cū summa ꝑfectōne. hec aūt ñ est infinitas numeral'
ꝛ ideo nō est in deo. Ad vltimū qd obijcit q po-
20 tentie est se mltiplicare. Dōm. q nō omī mō est po-
tentie: ſ ꝑfecte multiplicare se potentie est ꝛ ꝯuenit
deo: nō sequit ḡ magis se multiplicare est maior ꝑfe
ctio: nisi intelligat ꝑfecte: sed infinite se multiplicare
ſm numerū est imꝑfecte: ideo nō ꝯuenit deo.

Questio quarta ꝛ vltima d

Utrum in diuinis ꝑsonis sit ponere trinitatem: Et
q nō: imo magis dualitatē ostendit sic. Pater to-
tū qd pōt dat filio: ſ q̄ dat totū qd pōt. nō pōt ampli
us dare. ḡ nec aliā ꝑsonā ꝓducere. cū illud sit dare.
Itē pr̄ generat filiū tanq̄ verbū ꝑ oīa equale: ꝛ ꝑ
oīa dicēs ꝛ exꝑmēs ipm: ſ multiplicatio personaꝝ
est ad declaratione virtutꝭ. ḡ vr̄ q superfluat aliū ꝓdu
cere. Itē oñdit q ibi debeat eē quaternitas per rō-
nē emanatōnis. Quia cū filiꝰ emanat ꝑ generatiōēꝫ
nō ꝑ ꝓcessionē. ideo q̄uis nō generet: tm̄ spirando ꝓ
ducit. eadē rōne vr̄ q spūs. s. q̄uis nō ꝓducat spiran
do possit generare siue generet: cū nō generet. Itē
cū [illegible] diuinis sit duplex modus ꝓducēdi. scꝫ vnꝰ per
modū nature. aliꝰ ꝑ modū volūtatis: ꝛ ibi debeat esse
ꝯpleta rō ꝓductōis. vr̄ etiā q ibi debeat esse modꝰ ꝓ
ducēdi terciꝰ ꝑ modū artis: ꝛ si sic erit ibi ponere q̄r-
tā ꝑsonā. ſm hūc modū ꝓducendi. Sed ꝯtra. q
sit ibi trinitas tm̄: oñdit ex suppositōnibꝰ superiꝰ fa-
ctis: qꝛ necesse est in illa trinitate esse beatitudinē. ꝑ-
fectionē. simplicitatē. primitatē. Ex prima suppo-
sitiōe oñdit sic. Si ē ibi summa beatitudo: ḡ summa
ꝯcordia: ḡ est sūma germanitas. sūma charitas. Sꝫ
si eēnt plures q̄ tres: nō eēt ibi summa germanitas.
si paucio(r)es. nō esset ibi summa charitas. ḡ sunt tres
tm̄. Probatio minoris. Si est ibi q̄rta ꝑsona. aut ꝓce
dit ab vna: aut a duabꝰ: aut a tribus. Si ab vna vel
duabꝰ tm̄: tūc nō ꝑfecte ꝛ equalit̄ ꝯuenit cū oībꝰ.
Si aūt a tribꝰ: tūc due ꝑsone intermedie magis ꝯue
niūt ad inuicē q̄ cū extremis. qꝛ ꝓducūt ꝛ ꝓducunt.
ꝛ ita nō est ibi ꝑfectꝰ nexus. Itē si eēnt pauciores q̄
tres. nō esset ibi ꝑfecta charitas. qꝛ ꝑfectꝰ amor. et est
liberalis ꝛ est cōis. Quia liberalis: ideo tēdit ad alte
rū. Quia cōis. ideo vult aliū diligi ab altero. ꝛ diligit
alterū sicut se. ꝛ a se: ḡ est ibi dilectio ꝛ ꝯdilectio. hoc
aūt nō pōt esse minꝰ q̄ in tribus. Ex scđa supposi
tōne sic. Si est ibi summa ꝑfectio. ḡ ꝑsona ꝓducēs ꝑ
fecte ꝓducit. ꝛ q̄tū ad modū ꝓducēdi. ꝛ q̄tū ad eū
qui ꝓducit. Sed nō reperit nisi duplex modus ꝓdu
cendi nobilis. Omne cm̄ agens. aut agit ꝑ modū na-
ture. aut ꝑ modū volūtatis. sicut vult phs ḡ his duo
bꝰ modis: et tm̄ his ꝓducit: ſ persona ꝓducta quoli
bet istoꝝ modoꝝ est ꝑfectissima ḡ si vltra ꝑfectioēꝫ ē 12
omne qd superfluit. ꝛ qd est citra deficit: necesse est esse
tm̄ duas ꝑsonas emanātes ꝛ nō plures nec paucio-
res. ꝛ vnā a q̄ emanāt: ḡ tm̄ tres. Itē ex tercia sic.
Si est ibi summa simplicitas. pater totum dat cuili-
bet: ḡ ꝓcedentes siue emanātes nō distinguunt pe-
nes ea que accipiūt: ſ penes modū accipiēdi ꝛ ema-
nādi: ſ duo tm̄ sunt modi emanādi: ḡ non pñt esse ni
si due ꝑsone emanātes ꝛ tercia ꝓducēs. ḡ ꝛc. Itē
ex quarta sic. Si rōne primitatꝭ ē ibi summa fecūdi-
tas: nl'la ꝑsona pōt ꝓducere aliquo genere ꝓducen-
di q̄ ꝓducit. qꝛ respectu illiꝰ non est prior: ḡ cum due
persone emanēt ſm duos modos emanādi. impossi-
bile ē q his modis ꝓducāt: ꝛ nō sunt alij modi. ḡ nō
pñt ꝓducere aliā ꝑsonā. ḡ sunt tm̄ tres. Rͦ. dōm. 21
q sicut fides catholica dicit. ponere est tm̄ tres ꝑso-
nas. nō plures nec pauciores: ꝛ ad h̄ sumit rō necesſ-
sitatꝭ ꝛ ꝯgruitatꝭ. Ratio necessitatis quare nō pñt eē
pautiores q̄ tres. est summa beatitudo ꝛ summa ꝑ-
fectio. Nā summa beatitudo exigit dilectionē ꝛ ꝯdi
lectōēꝫ. summa perfectio duplicē emanatōēꝫ. scꝫ na
ture ꝛ liberalitatis: ꝛ ad hoc ad minꝰ exigunt tres ꝑ
sone. Itē ratio necessitatꝭ quare nō pñt esse plures.
est sūma simplicitas q̄ nō patit ꝑsonas distīgui nisi
ſm modos emanādi. Est itē ꝑncipal' fecūditas. q̄ ē

ꝑmittit ꝑsonā ꝓducere aliā genere emanatiōis. nisi ſm rōeȝ intelligendi ſit poꝛ illo. Vñ ꝑma ꝑsona q̄ est innaſcibilis ꞇ inſpirabilis generat ꞇ ſpirat. Scda vo ꝑsona: qꝛ iſpirabil' ȝ genita. nō gñat ȝ ſpirat. Tercia ꝑsona: qꝛ ſpirat ꞇ ꝓcedit a generante: nec generat nec ſpirat. ꞇ iō impoſſibile eſt eſſe plēs perſonas q̄ȝ tres. Rō ꝯgruitatꝭ ſumit̃ ex ſufficientia ꝯbinationū. ꞇ ex ꝑfectiōe numeri trinarij. Ex ſufficiētia ꝯbinationū. qꝛ cū amoꝛ ſit in oībꝰ ꝑsonis vt dicit Richar. ꞇ nō ſit niſi triplex amoꝛ. vicȝ gratuitus. debitꝰ. et ex vtroq̄ꝫ ꝑmixtꝰ. tm̄ erūt tres ꝑsone. Vna q̄ tm̄ dat in qua

22 eſt amoꝛ gratuitꝰ. Alia q̄ tm̄ accipit: in qua eſt amoꝛ debitus: ꞇ media q̄ dat et accipit: in q̄ eſt amoꝛ ꝑmixtꝰ ex vtroq̄ꝫ. Itē alio mō ꝑñt ꝯbinari. ſm rōnem originis: ꞇ hmōi cōbinatiōis ſufficientia in tribꝰ ꝯſiſtit. Nā ꝯtingit intelligere ꝑsonā q̄ eſt ꝑncipiū ꝑsone. ꞇ nō eſt principiatū. ꞇ rurſuȝ ꝑsonā q̄ eſt principiatū ꞇ nō principium ꝑsone. ꞇ tercio mō ꝑsonā q̄ eſt principiatū ꞇ principiū. Quartꝰ aūt modꝰ ꝙ nec ſit principiū nec principiatū ē oīno impoſſibilis. nec itelligibilis. Rō ꝯgruitatis ex ꝑte nūeri eſt. qꝛ nūerus iſte ſcȝ trinariꝰ hȝ in ſe primā perfectionē. qm̄ primꝰ nūerꝰ ē q̄ ꝯſtat ex oībꝰ ꝑtibꝰ ſuis. ſ. vnitate et dualitate: q̄ ſimul ſūcte faciūt tria. Senariꝰ aūt di primꝰ ꝑfectoꝝ. qꝛ cōſtat ex oībꝰ ꝑtibꝰ ſuis aliquot ꝭ. ſ. tribꝰ. duobꝰ. et vno. Itē ſumma ꝑfectio ē in eo: qꝛ vnitas q̄ eſt ꝑncipiū ꞇ ꝯpletio oīs numeri. reflexa ſupra ſe reduplicatōne ꝑfecta q̄drata. q̄lis in ſolido q̄drato triplicat̃ ſm rōnē. remanēs vna ſm vnitatē: vt ſi dicat̃ ſemel vnum. ſemel. ꞇ iſtud ē valde ſimile trinitati increate: in q̄ i vnitate ſubſtātie ē trinitas rōnū. Nō tn̄ eſt oīno ſimile: qꝛ ibi cū vnitate ſbe ē trinitas rōnū ꞇ rerū. ſ. ꝑsonaꝝ. h tm̄modo rōnū. Silr ſi ꝯſiderēt numerus iſte in q̄ntitate ꝯtinua. hȝ in ſe primā ꝑfectionē ꞇ ſummā. Primā: qꝛ oīs quātitas hȝ ꝑncipiū. mediū. ꞇ vltimū. Summā. qꝛ ꝑfectio quātitatis ꝯtinue ſuꝑma ꝯſiſtit in trina dimenſione. ſ. longitudine. latitudine ꞇ altitudine. ꞇ h eſt qd dicit phs in priꝰ de celo ꞇ mūdo. Oīne enī ꝑfectuȝ in tribꝰ dicimꝰ. ꞇ hoc numero adhibuimꝰ noſmetipos magnificare deū vnū creatorē oīm. eminentē ꝓprietatibꝰ eoꝝ q̄ ſunt creata. Silr ſi ꝯſiderēt iſte numerꝰ in creatura hȝ in ſe primā ꝑfectionē ꞇ ſummā. Primā: qꝛ trinitatē veſtigij ꝯtingit reꝑire in q̄libet creatura q̄ȝtūcūq̄ꝫ ꝑua. q̄ȝtūcūq̄ꝫ minima. Perfectā: qꝛ ſm trinitatē imaginis refoꝛmatā ꞇ deifoꝛmatā. attendit̃ ſumma ꞇ nobiliſſima ꝑfectio creature. ſ. beatitudo. Ad illud ȝ qd obī ꝙ pr̄ dat

23 filio totū qd pōt. dōm. ꝙ veꝝ eſt: ȝ nō dat oīm mō q̄ pōt. Et ideo in illatōne eſt accidēs: nō pōt amplꝰ dare. ȝ nec aliā ꝑsonā ꝓducere. qꝛ hoc nō eſt dare amplꝰ: ȝ alio mō. Similiter ſequēs obiectō per h patȝ. qꝛ filꝰ nō oīm mō declarat. qꝛ ꞇ ſi ſm rōnē nature nō tn̄ ſm liberalitatē volūtatꝭ: niſi inq̄ȝtū expꝛeſſo verbo ꝓcedit ſpūs. Ad illud qd obī: ꝙ ſpūſſanctꝰ dȝ gene-

24 rare. Dōm. ꝙ nō eſt ſilr. qꝛ ꝑsona filij ꝑcedit ſpirationē: iō hȝ rōnē primitatꝭ. ꝑsona aūt ſpūſſancti ſequitur generationē: ꞇ idō nō generat: qꝛ nō eſt innaſcibilis. Ad illud qd obī de tercio mō emanādi. ſ. de arte. Dōm. ꝙ ars nō hȝ fecūditatē ad emanandū ſiue

25 ad ꝓducēdū: niſi ꝑ volūtatē ꞇ iō modꝰ ille nō dȝ diſtingui a mō ꝓcedendi ꝑ modū liberalitatꝭ ſiue volūtatꝭ. Vel aliter ꞇ meliꝰ. Modꝰ ꝓducēdi ꝑ artem cōuenit cū mō ꝓducēdi ꝑ nāȝ. in h ꝙ vtrobiq̄ꝫ ꝓducit̃ ſilr. Differt aūt. qꝛ in ꝓductōe nāli ꝓducit̃ ſilis i ſba ꞇ nā: aliꝰ in ꝑsona. In ꝓductione aūt artis ꝓducit̃ ſilr ſm rōnē forme exēplarꝭ. diſſilr vo in ſuba ꞇ natura. talis aūt modus ꝓducēdi eſt impoſſibilis diuine eēntie: q̄ non ꝯpatit̃ diuerſitatem eſſentiaꝝ.

Diſtinctio. iij. de trinitate ꞇ vnitate ſm ꝙ credita per ratōnem intelligit̃.

Poſtolus nanq̄ꝫ ait ꝙ inuiſibilia dei ꞇc. Superiꝰ egit mgr̄ de ſancta Trinitate inq̄ȝtū credit̃. in hac ſcda ꝑte agit de ipſa inq̄ȝtū intelligit̃. Et h ꝑs diuidit̃ in tres ꝑtes: in q̄ꝝ prima ad intelligēdū trinitatē: adducit ꝯgruas ſilitudines ꞇ rōnes. In ſcda ſoluit emergētes dubitatōnes. ſ. iiij. di. in princiº. Hic orit̃ qō ſatis neccria ꞇc. In tercia illis dubitatōnibꝰ ſolutꝭ: determinat trinitatꝭ ꞇ vnitatis ꝓprietates ꞇ cōditōnes. ſ. di. viij. Nūc de veritate ſiue de ꝓprietate. Itēȝ prima ꝑs hȝ duas. In prima adducit ſilitudines longinq̄s. In ſcda ſilitudines ꝓpinquas ſiue expꝛſſas. q̄ attēdunt̃ in imagine: ibi. Nūc vo iaȝ ad eā ꝑueniamꝰ diſputationē. Itē prima ꝑs hȝ duas. In ꝑma oñdit vnitatē. In ſcda trinitatē: ibi. Nunc reſtat oñdere ꞇc. Prima pars hȝ q̄tuoꝛ ꝑticulas. In ꝑma ꝓbat auc̄te aplī Ro. j. ꝙ deus ē cognoſcibilis ꝑ creaturā. In ſcda vo adducit varios modos cognoſcēdi ꞇ rōnes: ibi. Nā ſicut ait Amb. In tercia dicit illos modos in auc̄te aplī implicari: ibi. Ecce tot modis. In q̄rta tangit q̄d per ꝑdictas rōnes poſſit ꝓbari. ſ. eēntie vnitas nō trinitas: ibi. Hec aūt oīa ad vnitatē. Silr ſcda pars in q̄ oſtendit trinitatē per ſilitudinē longinquā q̄ attendit̃ in veſtigio habet q̄tuoꝛ particulas. In prima oſtendit mgr̄ rōnem veſtigij in creatura. In ſcda oſtendit q̄d rñdeat veſtigio in creatore. qm̄ trinitas appropꝛiatoꝝ ſcȝ originis. pulcritudinis ꞇ delectationis: vt reddant̃ ſingula ſinglis ꞇc. ibi. In illa enī trinitate ſumma ꞇc. In tercia docet ꝯtemplari in deo trinitatē per ꝯſideratōeȝ veſtigij in creatura: ibi. Per ꝯſideratōeȝ itaq̄ꝫ creaturaꝝ ꞇc. vbi oſtendit trinitatē appropꝛiatoꝝ in deo. ꞇ q̄ȝtum ad actū ꝯditōnis: ꞇ q̄ȝtum ad actū reformatōnis. In quarta aūt particula. oñdit ꝙ ꝯſideratio trinitatꝭ per veſtigiū nō eſt ſufficiens ȝ longinq̄: ibi. Ecce oñſum ē q̄liter in creaturis.

Probat ꝑ ſimilitudinē longinquam ꝙ deus eſt cognoſcibilis ꝑ creaturā auc̄te aplī. a

Roma. j.

Poſtolꝰ nāq̄ꝫ ait: ꝙ inuiſibilia dei a creatura mūdi ꝑ ea q̄ facta ſt̃ intellecta ꝯſpiciunt̃: ſempit̃na q̄ȝ vtꝰ eꝰ et diuinitas. Per creaturā mūdi intelligit̃ hō ꝓpt̃ excellētiā q̄ excellit int̃ alias creaturas. vel ꝓpter ꝯueniētiam quā habet cum omni creatura. Hō ergo inuiſibilia dei intellectu mentis ꝯſpicere potuit: vel etiaȝ

c

conspexit. p ea que facta sunt. i. creaturas visibiles vel inuisibiles. A duob⁹ em̄ iuuabat̄. s. a natura q̄ rōnalis erat. ⁊ ab opibus a deo factis. vt manifestaret̄ hoī veritas. Ideoq3 apl's dixit. Quia de⁹ reuelauit illis. s. dum fecit opa. in quibus artificis aliquatenus relucet indicium.

Ponit varios modos cognoscendi creatorē per creaturam.

[a] Nam sic ait Amb. vt de⁹ q̄ natura inuisibilis ē. etiam a visibilib⁹ posset sciri. opus fecit qḋ opificē visibilitate sui manifestauit. vt p certū incertū posset sciri. ⁊ ille deus oīm eē crederet̄: q̄ hoc fecit qḋ ab homine impossibile est fieri. Potuerūt ḡ cognoscere siue cognouerūt vltra oēm creaturā eē illū q̄ ea fecit. que nulla creaturaꝝ facere vel destruere valet. Accedat quecūq3 vis creatura. ⁊ faciat tale celū ⁊ terrā ⁊ dicā q2 deus est. Sed q2 nulla creatura talia facere valet. cōstat sup oēm creaturā esse illū q̄ ea fecit. ac p hoc illū esse deū. hūana mens cognoscē potuit.

Secunda ratio qua deus potuit cognosci vł modus quo nouerunt. c

[b] Alio etiam modo dei veritatē ductu rōnis cognoscere potuerūt. vel etiā cognouerūt. Ut em̄ Augu. ait in li. de ciuitate dei. Uiderūt summi phi nulluz corpus esse deū. ⁊ ideo cuncta corpa transcenderūt querentes deū. Uiderūt etiā quicquid mutabile ē. nō esse summū bonū. deū. oīmq3 principiū. ⁊ iō omnem animā mutabilesq3 spūs transcēderūt. Deinde viderūt omne qḋ mutabile est non posse esse nisi ab illo qui incōmutabiliter ⁊ simpliciter est. Intellexerūt ḡ eū ⁊ oīa ista fecisse. ⁊ a nullo fieri potuisse. — Aug. — Idē in eodem.

Tercia ratio vel modus. d

[c] Cōsiderauerunt etiā q̄cq̄d est in subijs. vel corpus eē vel spūm. meliusq3 aliq̄d spūm esse q̄3 corp⁹. sed longe meliorē qui spūm fecit ⁊ corpus. — Aug.

Quartus modus vel rō est talis.

[e] Intellexerunt etiā corpis spēm esse sensibilē. ⁊ spiritus spēm intelligibilē. ⁊ intelligibilē spēm sensibili pretulerunt. Sensibilia dicim⁹. q̄ visu tactuq3 corporis sentiri queunt. Intelligibilia q̄ cōspectu mentis possunt intelligi. Cū ḡ in coꝝ conspectu ⁊ corp⁹ et anim⁹ magis minusq3 speciosa essent. si aūt omni specie carere possent oīno nulla essent. viderūt esse aliquid quo illa speciosa facta sunt. vbi est pma ⁊ incōmutabilis species. ideoq3 incōpabilis. ⁊ illud esse rerū principiū rectissime crediderūt. qḋ factū nō esset. et ex quo cuncta facta essent — Sensibile. Intelligibile.

Modo rōnū formatarū ex littera ⁊ carūdē impugnationes q̄tū ad rōnē pbādi ⁊ vim inferēdi. q2 videt̄ oēs nō valere vel dubiuz supponere.

Prima rō. a

Qui pōt qḋ nlla alia creatura pt: ē sup oēs creaturā. Sed q̄ fecit mūdū istū fecit qḋ nulla alia creatura pt: ḡ nō est creatura: s sup oēs creaturā. In ista rōne vr̄ supponi dubiū dupl'r. s. q mūd⁹ ille sit fact⁹. ⁊ q creatura ipm nō possit facere: quoruz vtrūq3 ē valde dubium.

Scda rō. b

Qui fecit corpalia ⁊ spūs mutabiles. ē sup omia corruptibilia ⁊ mutabilia. De⁹ ē h⁹ mōi: ḡ de⁹ ē spūale immutabile. Hic silr vr̄ supponi dubiū: q2 de⁹ fecerit spūs. ⁊ itez nō sequit̄ ex h̄ q q2 fecit mutabilia. q ḡ sit immutabilissimo poti⁹ vr̄ seq̄ oppositū. s. q sit mutabilis.

Tercia rō.

Qui fecit bona ⁊ meliora ē optim⁹: s de⁹ fecit cōruptibilia q̄ sūt bona. et spūalia q̄ sūt meliora: ḡ de⁹ est optim⁹. Hec rō silr vr̄ nullā hēe appentiā Quia tūc silr̄ qlibet artifex q̄ facit bona ⁊ meliora ē optim⁹. qḋ ē falsuz.

Quarta rō. d

Qui facit pulchra et pulcriora est ipsa pulcritudo siue spēs: ⁊ h̄ est speciosissimuz. Sz videm⁹ corpalia eē speciosa. ⁊ spūalia eē speciosiora: ḡ qui facit h̄ speciosissim⁹ est. Silr vr̄ ratō ista nō valere apter pdictā instantiā. Itē querit̄ de differentia istarū rōnū. ⁊ quō distinguant̄. Si dicas sicut dicūt aliq̄. q sunt q̄tuor penes q̄tuor genera cāꝝ. h̄ nihil ē. q2 gen⁹ cāe mālis nō cadit i deo. Si dicas q penes modos cognoscendi. Contra. nō sunt nisi tres. s. in rōne cāe ablationis. ⁊ excellentie. Ad obiectōnes ꝯ quatuor rationes iā dictas. R'. dōm. q oēs iste rōnes vt pbent ⁊ inferant supponūt aliquod certū. Prima em̄ rō suppoit q productio rei de nihilo nō pōt eē nisi a potentia infinita. hoc supposito. cum certū sit nullā creaturā habere potentiā infinitā. seq̄t̄ q act⁹ pductiōis reꝝ de nihilo sit deus. q̄ est sup oēm creaturā. ⁊ ita ex hoc actu tam q̄3 ex pprio cognoscit̄ de⁹ oipotēs imensus. In alijs trib⁹ rōnib⁹ supponit̄ status. sicut in tota phia supponit̄ status in causis. ⁊ iō oē mutabile reducit̄ ad immutabile. Quia in mutabili nō ē stat⁹ in genere efficient.

nisi in mouēte.nō moto.Oē.n.qd mouet ab alio mouet.Siliť bonū ꝛ meli⁹ reducūť ad optimū. qꝛ nō ē sta
tus igr̄ finis nisi in optio. Silr pulcrū et pulcri⁹ ad pl̄cerrimū.qꝛ nō ē stat⁹ i gn̄e spēi ꝛ forme nisi i eo qđ ē 2
ipa spēs p eēntiaꝫ. Ad illud qđ qꝛ de distinctiōe rōnū:ex dictis iā patꝫ rn̄sio.nō eīm pn̄t distingui penes ge 3
nus cāꝝ tm̄.nec penes modos cognoscēdi tm̄.ſ penes vtraqꝫ. Pn̄a aūt rō sumiť ꝫ rōeꝫ cāe. Alie sumūť penes
rōnē cāe ꝛ excellētie.qꝛ ꝯsiderāt ordinē. et distinguūť ꝫ ordinē in triplici gn̄e cāe.efficiētis siue mouentis.
finientis.ꝛ exēplaris.

Dicit illos p̄dictos modos cognoscendi deuꝫ in autoritate apl̄i implicari. c

Ecce tot modis potuit cognosci veritas dei. Lux ſ de⁹ vna sit ꝛ simplex eēntia.q̄ ex nulla diūsitate ptiū vł accidētiū ꝯsistit. pluraliť [illegible] dič apl's. inuisibilia dei.qꝛ plurib⁹ modis cognosciť v̄itas dei p ea q̄ facta sūt.[a] Ex ppetuitate nanqꝫ creaturaꝝ. intelligiť ꝯditor etn̄⁹.ex magnitudine creaturaꝝ oīpotēs. ex ordine ꝛ dispōne sapiēs.ex gubernatiōe bon⁹.

Ostēdit p p̄dictos modos pbari eēntie vnitatē nō trinitatem. d

Hec aūt oīa ad vnitatē deitatꝭ ptinēt mōstrandam.

Ostendit p similitudinē longinquā trinitatē per rationē vestigij in creatura. e

Nūc restat ondē.vtrū p ea q̄ facta sť.aliqđ trinitatꝭ vestigiū vel īdiciū exiguū haberi potuerit. De hoc Aug.in li.vj.de trini.ait. Oportet vt creatorē p ea q̄ facta sť intellectu ꝯspiciētes trinitateꝫ itelligam⁹. Hui⁹.n.trinitatis vestigiū i creaturꝭ appet.[b] Hec eī oīa q̄ arte diuīa facta sť. vnitatē q̄ndā i se ondūt. et spēm ꝛ ordinē. Nā qđqꝫ hoꝝ creatoꝝ ꝛ vnū aliqđ est.sič sť nāe corpoꝝ ꝛ aīaꝝ.Et aliq̄ spē formať. sič sť figure vel q̄litates corpoꝝ.ac doctrie vł artes aīarū.Et ordinē aliquē petit aut tenet.sič sť pōdera v collocatiōes corpoꝝ.ꝛ amores vel delectatiōes aīarū.ꝛ ita in creaturis p̄lucet vestigiū trinitatis.

Ondit qđ rn̄deat vestigio in creatore. f

In illa eīm trinitate sūma origo ē oīm reꝝ. ꝛ pfectissima pulcritudo.ꝛ beatissima delectatio. Sūma āt origo vt aug.ondit in li.de vera religiōe. intelligiť deus pr̄.a q̄ sť oīa.a q̄ fili⁹ ꝛ spūsſctūs. [c] Perfectissi/

a Ex ppetuitate nā 1
qꝫ creaturaꝝ intelligi
conditor etern⁹.Con.
neqꝫ effect⁹ ē ppetu⁹.
ſ neqꝫ efficiēs est eter
n⁹. Itē qr̄ de ħ qđ di-
cit.ex magnitudīe cre
atnarū oīpotēs. ni-
hil eīm valet.fecit ma
gna ſ est oīpotēs. vel
pōt facē oīa. R⁹.ad ħ
dicūt aliq̄.q tm̄ est q̄-
dā psuasio p signū nō
necīa argumentatō.
Dicūt.n. q oīpotētia
ꝛ eēnitas cū sunt infi-
nite.nō pn̄t sufficient
pbari p creaturas. q̄
sunt finite. Alr tm̄ pōt
dici q q̄uis nō seqť i
q̄libet efficiēte: tm̄ ne-
cessario seqť in efficiē
te siue ppetuāte pmo
Impossibile eīm ē q
creatura hēat eē ꝛ ma
gis eē. ꝛ ħ totū ab ali
q̄ q̄ nō possit in totū.
ꝛ q̄ rōne i ħ totū.ꝛ i q̄
libet.Siliter si ē pmū
ppetuans. est oīo in
actu.ꝛ nihil in poten-
tia. ꝛ si cū possit face-
re durare aliud in in-
finitū.ipm est actu in-
finitū duratiōe.ſ eter
nū. [illegible] Hec ei oīa 2

q̄ arte diuina facta sunt.vnitatē q̄ndā in se ondūt.ꝛ spēm ꝛ ordinē. Vr̄ pmo dicere falsū.q q̄ ꝯdita sunt siue
facta habeant ista tria.s.vnitatē.spēm ꝛ ordinē.qꝛ aliq̄ ꝯdita sunt q̄ ħ non hn̄t.sicut dyabol⁹ ꝛ reprobi. Itē
videť male enumerare.Quia aug.enumerat ista tria.s.modū.ordinē.ꝛ spēm.ꝛ hic alia.vnitatē.veritatē.ꝛ bo
nitatē.Queriť ſ de diuersis modis enumerādi vn̄ veniāt. R⁹. Ad ħ dicūt aliq̄ q hoc intelligiť de creaturꝭ pfe
ctis.vel si de oīb⁹.tunc illa tria nō dicūt ꝯditōnes in re creata.ſ in exēplari increato. Pōt tm̄ dici q in pmis
intentionibus ꝛ generalibus est reflexio.ꝛ ideo stat⁹.nec est vltra pcedendū.Ad illud qđ qr̄ de enumeratiōe
illoꝝ triū.q nō vr̄ ꝯueniēs.dōm.q res creata hꝫ tplr̄ ꝯsiderari.aut in se.aut in cōpatiōe ad alias creaturas. 5
aut in compatione ad causam pmā.Et ꝫm hos oēs modos ꝯtingit repire trinitatē dupliciť. Si eīm ꝯside
rať q̄ntū in se.vel quantū ad se.ħ est aut q̄tū ad ſbam pncipioꝝ.ꝛ sic est illa trinitas.materia.forma.cōposi-
tio.q̄ ponūť in libro de regul' fidei. Aut q̄tū ad habitudines.Sic est illa Sap.xj.Oīa in nūero pondere ꝛ mē
sura disposuisti. In numero enim intelligiť principiorum distinctio. In pondere propria ipsoꝝ inclinatio.
In mensura eoꝝ adinuicem pporcio. Itē si ꝯsidereť vna creatura in cōpatiōe ad alias creaturas.hoc pōt esse
aut in q̄tū agit actiōe nāli. sic sumiť illa trinitas dyonisij.ſba.virtus.ꝛ opatio. Aut in q̄tū agit actiōe spūali.ꝛ
sic illa Aug.de.lxxxiij.q.qđ ꝯstat.qđ congruit.qđ discerniť.ꝛ vltimū refert ad aīam. Si aūt ꝯsiderantť in cō-
paratione ad deū.ħ pōt esse duplr̄.aut in q̄tū referūť tm̄:et sic est illa modus.spēs.ꝛ ordo. Aut in q̄tū referū
tur ꝛ assimilanť.ꝛ sic est illa.vnitas.veritas.bonitas. Qm̄ ſ vestigium attendiť in cōpatiōe ad deum pncipaliť.
Ideo in his vltimis ꝯditionib⁹ pncipaliť accipiť vestigium. Et qꝛ magna est inť istas ꝯpatiōes ꝯuenientia. ideo
magister miscet hec adinuicem. pter multā ꝯuenientiā ꝛ respondentiā. Quia vnitas rn̄det modo q̄ respicit
deū vt cām efficientē. Veritas speciei.q̄ respicit ipm vt exemplar. Bonitas ordini.q̄ respicit finem.
c Perfectissima pulcritudo intelligiť filius.s.veritas patris. Contra hoc dicit Aug⁹.in soliloquijs. Veri-
tas est id quod est.ſ eīs nulli psone appropriať.ſ nec veritas. Itē videť male appropare ordinē spūisctō.

ma pulcritudo intelligit̃ fili⁹.s. veritas pr̃is nl'la ex pte ei dissilis. quē cū ip̄o ⁊ ī ip̄o pr̃e veneramur. qui forma est oīm q̄ ab vno facta sunt ⁊ ad vnū referūt̃ Que tñ oīa nec fierēt a pr̃e [illegible] filiū. neq̧ suis finibus salua essent. nisi de⁹ sūme bon⁹ eēt. q̄ ⁊ nll'i nāc q̄ ab illo bono eēt inuidit. ⁊ vt ī bono ip̄o manēt alie q̄ntū vellet. alie q̄ntū posset dedit. q̄ bonitas intelligitur sp̄ūssc̄ūs. q̄ est donū pr̃is ⁊ filij. q̄re ip̄m donū dei cū pr̃e ⁊ filio eq̄ icōmutabile. colē ⁊ tenē nos ꝯuenit.

Docet ꝯtēplari in deo trinitatē [illegible] ꝯsiderationem vestigij in creatura ⁊c. g

Per ꝯsideratione itaq̧ creaturarū. vni⁹sbe trinitatē intelligim⁹. s vnū deū pr̃em a q̄ sum⁹. ⁊ filiuz per quē sum⁹. ⁊ sp̄ūmsctm̄ in q̄ sum⁹. s. p̄ncipiū ad qd̄ recurrim⁹. ⁊ formā quā sequimur. ⁊ grām q̄ reconciliamur. vnū. s. q̄ auctore ꝯditi sum⁹. ⁊ sili̇tudinē ei⁹ [illegible] quā ad vnitatē reformamur. ⁊ pacē q̄ vnitati adherem⁹. s. deū q̄ dixit fiat. ⁊ v̄bū p qd̄ factū ē omne qd̄ sbaliter ⁊ nālit̃ est. ⁊ donū benignitatis ei⁹. q̄ placuit qd̄ ab eo per verbū factū est ⁊ recōciliatū ē auctori vt nō interiretur.

Ondit q ꝯsideratio trinitatis p vestigiū non est sufficiens sed longinqua. h

Ecce ostensum est q̄lit̃ in creaturis aliq̄ten⁹ imago trinitatis indicat̃. nō eñ p creaturaꝝ ꝯtēplationem sufficiēs noticia trinitatis p̄t haberi. vel potuit sine doctrine vel interioris inspirationis reuelatiōe. Unī illi antiq̄ ph̄i q̄si p vmbrā ⁊ de longinquo viderunt veritatē. deficientes in contuitu trinitatis. vt magi pharaonis in t̃cio signo. Adiuuamur tñ in fide inuisibiliū p [illegible] que facta sunt.

qr in precedenti capitulo dicit q ex ordine intelligit̃ sapiētia. sed sapia approp̄at̃ filio. g ⁊ ordo. R̃s. dōm. q veritas dupliciť pōt ꝯsiderari. sicut color. Nā vno modo color. cōsideraťur s̄m id in q̄ est. ⁊ sic diffinit̃ in li. de sensu ⁊ sensato. Co
4 lor est extremitas perspicui in corpe terminato. Alio mō in cōparatione ad visum quē mouet. Et sic dif
5 finit̃ in li. d̄ aīa. Color est motiuū visus s̄m actum lucidi. Similiter veritas pōt ꝯsiderari in cōparatiōe ad illud in q̄ est. et sic verū est quod dicit aug. Ueritas est id qd̄ est. Alio mō p cōparatōnē ad intellectuz quē mouet. ⁊ sic veritas sicut dicit ph̄s i. ij. methaphice. est finis intelligētie speculatiue. Secundū p̄mū modū dicit Ansel. Ueritas patris est eēntia patris. Q̄rtū ad sc̄dm modū dicit Hilari⁹. q veritas est declaratiuū eē. Et qm̄ filius est q̄ procedit vt verbū. cui appropriat̃ rō declarandi. ideo ei appropriat̃ rō exemplaris. ⁊ p ꝯsequens rō veritatis q̄
6 tū ad sc̄dm modū veritatis. ip̄e aūt accipit p̄mo mō. Ad illud qd̄ obī de ordine. dōm. q est ordo rerū in vniuerso. et hic appropriat̃ sapientie. Et est ordo reꝝ in finē. et hic appropriat̃ bonitati. ⁊ sic p3 q nō ē ꝯrictas.

Ad intelligētiā coꝝ q̄ in hac pte p̄ma p̄nt̃ distinctiōis tāgunt̃. q̄tuor q̄runt̃. Primū. vtꝝ de⁹ sit cognoscibilis a creatura. Scd̄m. vtruz sit cognoscibilis p creaturā. Terciū vtꝝ mod⁹ cognoscendi p creaturā ꝯueniat hoi q̄ntū ad oēm statū. s. statū innocētie. statū nāe lapse. et statū nāe glorificate. Quartū quid sit de deo cognoscibile p creaturā.

Questio. j. a.

Utrū deus sit cognoscibilis a creatura. Et q nō ondit̃ p auctē dyonisij de di. no. Deuz neq̧ dicere neq̧ intelligere possibile est. Itē ondit̃ rōne p q̄druplicez suppositionē quā nēce est eē in cognitiōe. s. ꝓportionē. vnionē siue receptionē. iudiciū. informatonē. Intellect⁹ eñ nō intelligit nisi qd̄ est sibi ꝓporcionabile. ⁊ qd̄ sibi aliq̄ mō vnit̃. ⁊ de q̄ iudicat. ⁊ a q̄ acies intelligētie iformat̃. Ex p̄ma suppōne arguit̃ sic. Necesse est eē ꝓportionē cognoscentis ad cognoscibile. s dei ad intellectū nō est ꝓporcio. qr de⁹ ē infinit⁹. sed intellect⁹ finit⁹. g ⁊c. Preterea si est aliq̄ ꝓporcio. vr̃ q nō sit sufficiēs. qr pl⁹ distat veꝝ increatū ab intellectu humano. q̄z qd̄libet creatū intelligibile a sensibili. Sed sensus q̄ est pceptiu⁹ sensibilis nūq̄ eleuatur ad cognitionē intelligibilis creati. g nec intellect⁹ vnq̄ eleuabit̃ ad cognitionē intelligibil' increati. Itē ex ꝯsuppōne sc̄da sic. Necesse est eē vnionē cognoscibilis ad cognoscētē. ita q vnū [illegible] in altero. sed cognoscēs nō ē in cognoscibili. s ecōuerso. s impossibile est infinitū capi ab ipso finito. g impossibile ē eē in illo. g deū eē in intellectu est impossibile. cū sit infinitus. Itē ex tercia suppōne sic. Ad cognitionē necesse est in cognoscēte eē iudiciū d̄ cognito. s oīe iudicās h3 posse sup iudicatū. finitū aūt nō h3 posse sup infinitū. g de illo nō iudicat. s ad cognitionē reqrebat̃ iudiciū. g intellect⁹ finit⁹ nō cognoscit deū infinitū. sup quē nō h3 posse. Itē ex q̄rta sic. Necesse ē intellectū cognoscētē informari a cognito. s oē qd̄ alteꝝ informat. aut informat p eēntiā. aut [illegible] sili̇tudinem. s deus nō informat p eēntiā. qr nulli vnit̃ vt forma. nec per sili̇tudinē abstractā. qr sili̇tudo abstracta est sp̄ūalior eo a q̄ abstrahit̃. deo aūt nihil ē sp̄ūali⁹. nec pōt eē. g ⁊c. Contra. aīa rōnal' ē ad imaginē dei. S3 sicut dicit Aug. in li. de tri. ⁊ ē in lr̃a p̄nt̃ dist. in pte. ij. Mēs eo ē imago dei. q̄ capax dei est. eiusq̧ pticeps eē pōt. Capē aūt nō est s̄m sbam vl' eēntiā. qr sic ē in oībus creaturis. g p cognitionē ⁊ amorē. g de⁹ pōt cognosci a creatura. Itē rōne ostēdit̃ sic. Ois cognitio sp̄ūalis fit rōne lucis increate. vt dicit Aug. in soliloqīs. s lux est maxime cognoscibilis ipi aīe. g ⁊c. Itē eius

sit cognitio aliquorum p presentiā. aliquorum p simili-
tudinē. illa cognoscunt verius. que cognoscūt p psen-
tiā. vt dicit Aug. sed deus ē ipi aīe vnitus p pntiā. g de-
us verius cognoscit. q̄z alia q̄ cognoscūt p silitudinē.
Itē sicut se habet summa bonitas ad dilectionē.
sic summa veritas ad cognitionē. Sed summa boni-
tas est summe amabilis ab effectu. g summa veritas
est summe cognoscibilis ab intellectu. Itē vnum-
quodq̄ efficacius pōt in id ad qd naturalit ordinat.
sed intellectus noster naturaliter ordinat ad cognitio-
nem summe lucis. g illa maxie cognoscibilis ē. R°
dōm. q deus in se tanq̄ summa lux. est summe cog-
scibilis. z tanq̄ lux summe intellectū nostrū cōplens
et quantū est d se. eēt sūme cognoscibilis. etiā nobis.
nisi eēt aliqs defectus a parte virtutis cognoscētis. q̄ q̄-
dē nō tollit pfecte nisi p deiformitatē glorie. Conce-
dende g sunt rōnes. q deus sit cognoscibilis a creatu-
ra. z etiā clarissime cognoscibilis quantū est de se. ni-
si aliud eēt impediens vel deficiens ex pte intellectus.
sicut pus patebit. Ad obiecta in ɔriū dōm. q est co-
7 gnitio p cōphēsionē. z apphensionē. Cognitio p ap-
phensionē ɔsistit in manifestatione veritatis rei co-
gnite. Cognitio vo comphensionis in inclusiōe tota-
litatis. Ad primā cognitionē requirit pporcio ɔue-
nientie. z talis est in aīa respectu dei. qz qdā modo ē
aīa oīa. p assimilationē ad omnia. qz nata est cogno-
scere oīa. Et maxime est capax dei p assimilationem.
qz est imago z silitudo dei. Ad tm ad cognitionē cō-
prehensionis requirit pporcio equalitatis z cōpan-
tie. z talis nō est in anima respectu dei. qz aīa ē finita
s deus est infinitus. z ideo hac nō habet. z de hac in-
telligit Dyonisius. z de illa certat obiectio. de alia vo
8 nō. Ad illud qd obr de distantia intelligibilis z sē-
sibilis. Dōm. q duplex est distantia. sm rōnē entis.
et sm rōnē cognoscibilis. pmo mō est maior distan-
tia. scdo mō nō. qz vtrūq̄ est intelligibile. s. deus z aīa.
Nō sic est de intellectu z sensu. qz sensus est potētia
determiata. sed intellectus nō. Ad illud q infinitū
nō capit a finito. dicūt aliq. q cape infinitū ē duplex
9 scz q̄ntū ad essentiā. z sic capit. z q̄ntū ad vtuositatē.
z sic nō capit. sicut punctus a linea totus attingit sm
sbam. sed nō totaliter sm vtutē. Sed ista solo nō vr
soluere. qz in deo idē ē eēntia qd virtus. z vtraq̄ est
10 infinita. Ido dōm. q duplex est infinitū. Vnū qd se
habet p oppositionē ad simplex. z tale nō capit a fi-
nito. quale est infinitū molis. Aliud est qd habet infi-
nitatē cum simplicitate vt deus. z tale infinitū quia
simplex est. vbiq̄ totū est. qz infinitū in nullo sic est.
quin extra illud sit. z sic intelligendū est in cognitiōe
dei. z ideo nō sequitur. q si cognoscit totus q cōphēda-
tur. qz intellectus eius totalitatē nō includit. sicut nec
creatura imensitatē. Ad illud qd obr iudicans hz
11 posse zc. dōm. q iudicare de aliq est dupliciter. Pri-
mo mō discernēdo vtrū sit vel nō sit. z h mō conuenit
iudiciū oi intellectui cognoscēti. respectu ois obiecti.
Alio mō approbando vel reprobando vtrū ita debe-
at esse. z sic nō iudicat de veritate. s sm ipā de alijs.
sicut dicit aug. de vera reli. q iudex nō iudicat d lege.
s sm ipā iudicat de alijs. Et de h mō verū ē qd dicit
aug. q nullus d illa vitate iudicat. nllus tn sine illa iudi-
cat. z de h mō verū ē qd opponit. q iudicās pt sup iu-
dicatū. De scdo vo nō est verū. q possit sup. pōt tn
dirigi vt in obiectū adminiculo illius. Ad illud qd vl-
12 mo obijcit de informatione. dōm. q deus est pns ipsi
anime et omni intellectui p veritatem. z ideo [illegible] est
necesse ab ipso abstrahi similitudinem p quā cogno-
scat. nihilominus tn dū cognoscit ab itellectu. intel-
lectus informat qdā noticia. q est velut similitudo
quedā nō abstracta sed impressa inferior deo. qz i na-
tura inferiori est supior aīa. qz facit ipam meliorē. Et
hoc dicit Aug. ix. de tri. cap. xi. Queadmodū cū p sen-
sus corporū discimus corpa. fit corū aliqua similitu-
do in animo nostro. ita cum deū nouimus. fit aliq si-
militudo dei. illa noticia tn inferior est. qz in inferio-
re natura est. Questio. ij. b.
Vtrū deus sit cognoscibilis creaturas. Et q non.
videt. Quia via ad errorē non est via ad cognitōnē.
sed cognitio per creaturā est via erroris. g zc. Pro-
batio minoris Sap. xiiij. Creature dei facte sunt i de-
ceptionē aīe hoim. z in odiū. z in muscipulā pedibus
insipientiū. Preterea aug. in li. de li. ar. loqtur de his.
Qui occupant in creaturis dorsum ad te vertentes.
in corpali ope tanq̄ in vmbra sua defigunt. Itē te-
nebra z tenebrosum. nō est via ad cognoscēdū lumi-
nosum siue lucē. s creatura est tenebra. deus aūt ē lux.
g deus non est cognoscibilis p creaturā. Itē me-
dium p quod cognoscitur aliquid vel probat de ex-
tremo debet cōicare in aliquo cum eo qd cognoscen-
dum est. sed creatura z creator nihil habēt commune.
g deus non cognoscitur per creaturas. Itē oē me-
diū p qd ascendit ad extremū distat ab illo gradibus
finitis. sed ois creatura quantūcunq̄ nobilis distat
a deo gradibus infinitis. qz quantūcūq̄ duplicet. nū-
q̄ perueniet ad eius nobilitatē. ergo per creaturam
nō ascendit in cognitionem dei. Contra sap. xiij.
A magnitudine speciei z creature cognoscibiliter po-
terit creator horū videri. Vnde Isid. de sum. bono.
Ex pulcritudine circumscripte creature. pulcritudi-
nem suam que circūscribi nō pōt. facit deus intelligi.
Itē rōne ondit sic. Cōtingit nō solū effectū cogno-
sci per cām. sed cām per effectū. g si deus ē cā operans.
sm suā nobilitatē. z creatura effectus. poterit deus cog-
sci p creaturā. Itē sensibile ē via cognoscēdi intel-
ligibile. s creatura sensibilis. deus ē intelligibilis. g p
creaturā est deuenire in cognitionē creatoris. Itē
contingit simile cognosci simile. sed ois creatura ē
simil deo. vel sicut vestigiū. vel sicut imago. g p oēm
creaturā ɔtingit cognosci deū. Querit ergo q̄ sit dif-
ferētia inter vestigiū z imaginē. z cuz in oi creatura
sit vestigiū. qr quare nō siliter imago. et sm qd attē-
dit vestigiū. R°. dōm. q qz relucet cā in effectu. z
sapia artificis manifestat in ope. iō deus q est artifex z
cā creature p ipm cognoscit. Et ad hoc duplex est rō.
vna est pter ɔuenientiā. alia pter indigētiā. Pro-
pter ɔuenientiā. qz ois creatura magis ducit in deū.
q̄z in aliqd aliud. Propter indigentiā. qz cum deus
q̄ lux summe spūalis nō possit cognosci in sua spūa-
litate ab itellectu. q̄si māli luce indiget aīa vt cogno-
scat ipm. s. p creaturā. Ad illud qd obr. q cognitō
creature est via in errorē. dōm. q dupliciter est cog- 13
scere creaturam. Vel q̄ntū ad pprietates spāles. que
sunt impfectionis. Vel q̄ntū ad ɔditiones generales
q̄ sunt cōpletiōis. Si q̄ntū ad spāles ɔditiōes impfe-
ctiōis. h ē duplr. aut attribuēdo deo. aut remouēdo.
pmo mō est via error. scdo mō ē via cognitōis. z sic
cognoscit deus p ablationē. Si aūt cognoscat q̄ ad
ɔditiones pfectiōis. sic pōt eē dupliciter. sicut pictu-
ra dupliciter cognoscit. aut sicut pictura. aut sicut ima-

gō. Unde aut sistitur in pulcritudine creature. aut ꝑ
illa tendit in aliud. Si primo modo tunc est via de-
uiationis. Unn Aug. de lib. ar. Ue his qui nutus tuos
ꝓ te amant. ꝛ oberrāt in vestigijs tuis. ꝛ derelinquūt
te ducē. Si scdo mō ꝓut est via in aliud. sic est rō co-
gnoscendi ꝑ sup excellentiā. qꝛ omnis ꝓprietas nobi
lis in creatura deo est attribuēda in summo. ꝛ sic pꝫ
illud. Ad illud quod obī. ꝙ tenebrosum medium
24 nō est via cognoscēdi lucē. dōm. ꝙ est oculus bene dis
positus. ꝛ oculus lippus. De oculo bñ disposito ve
rū est. sed nō de lippo. cui nubes obtegens. vel terra
suscipiens luminis claritatem. est mediū videndi so
lem. Sic intellectui nostro. q̄ se habet sicut ocul⁹ no-
ctue ad manifestissima nature. Ad illud qđ obijci
tur de defectu coitatis. Dōm. ꝙ si nō est commune ꝑ
vniuocationē. tñ est cōe ꝑ analogiā. que dicit habitu
dinē duoꝝ ad duo. vt in nauta ꝛ doctore. vel vnius
ad vnū. vt exemplaris ad exemplatū. Ad illud qđ
15 obijcit. ꝙ semꝑ sunt infiniti gradus. dōm. ꝙ ascen-
sus in deū potest esse dupliciter. Aut q̄tū ad aspectū
ꝑñtie. et sic quelibet creatura nata est ducere in deū.
nec sic sunt infiniti gradus. Aut q̄tū ad equalitatē
equiꝑantie. et sic est verū ꝙ sunt infiniti. qꝛ bonū crea
tum quantūcunqꝫ duplicatū nunꝙ̄ equꝑat increato.
Prim⁹ autē gradus q̄tum ad ascensum ad aspectū
ꝑñtie est in ꝯsideratiōe visibiliū. Scds in ꝯsideratio
ne inuisibiliū. vt aie vel alteri⁹ hic spūalis. Terci⁹ est
ab anima in deum. qꝛ imago ab ipsa veritate forma-
tur. et deo immediate cōiungit. Ad illud qđ vlti-
16 mo qr̄ de drñtia vestigij et imaginis. quidā assignāt
talem differentiā. ꝙ vestigiū est in sensibilib⁹. imago
in spūalib⁹. Sꝫ ista positio vel distinctio nō valet. qꝛ
vestigiū ē etiā in spūalib⁹. Nā vnitas. vitas. boitas.
in qb⁹ ꝯsistit vestigiū. sūt ꝯditōes maxie vniuersales
ꝛ intelligibiles. Alij āt dicūt ꝙ vestigiū dī. qꝛ repñsen
tat ſm ptem. ſ imago ſm totū. Sed hec iterū diffe-
rentia non valet. Quia cū deus sit simplex. nō hꝫ re-
presentans ſm pte. Cū iterū sit infinitus. a nullo oi-
no creatura. nec etiā a toto mundo pōt representari
17 ſm totū. Et iō intelligendum. ꝙ cū creatura ducat i
cognitionē dei ꝑ modū vmbre. ꝛ per modū vestigij. ꝛ
ꝑ modū imaginis. differētia coꝝ notior a qua etiam
denominat accipit penes modū repñtandi. Nā vm
bra dicit inq̄tū repñtat in quadā elongatione ꝛ cō-
fusione. vestigiū in quadā elongatione sed distincti
one. imago vō in quadā ꝓpinquitate ꝛ distinctiōne.
Ex hac drñtia colligit scda que est penes ꝯditiones
in qb⁹ attēdūt hec. Nam creature dicūt vmbra q̄-
tum ad ꝓprietates. q̄ respiciūt deū in aliq̄ genere cāe
ſm rōnē cause indeterminatā. Uestigium q̄tū ad ꝓ
prietatē q̄ respicit deū sub rōne triplicis cause. effici-
entis. formalis. ꝛ finalis. sicut sunt vnū. verū. ꝛ bonū
Imago q̄tum ad cōditiones. que respiciūt deū. nō
tm̄ in rōne cause. sꝫ ꝛ obiecti. que sunt memoria. intel
ligētia. ꝛ voluntas. Ex his ꝯdudūt alie due drñtie. q̄
tū ad ea ad que ducūt. Nam creatura vt vmbra du-
cit ad cognitionē cōium vt coia. vestigiū in cognitio
nē communiū vt appropriata. imago ad cognitiōes
ꝓprioꝝ vt ꝓpria. Alia drñtia est penes ea in qbus re
periunt. Qm̄ enī ois creatura compat ad deū in ra-
tione cause. ꝛ in rōne triplicis cause. ideo omnis cre-
atura est vmbra vel vestigiū. Sed qm̄ sola rōnal' cre
atura compat ad deū vt obiectū. qꝛ sola ē capax dei.
ꝑ imaginationē ꝛ amorē. ideo sola est imago.

Questio. iij.

Utrū cognitio ꝑ creaturas sit hois q̄tū ad omnē sta
tū: Qꝛ sit hois q̄tū ad pmū statū. sic ostendit. Ho-
mo in statu innocētie nō cognoscebat facie ad faciē.
ꝑ si cognoscebat deū. cognoscebat ꝑ effectū. ꝑ ꝑ vesti
gium. ꝑ ꝑ creaturaꝫ. Item in homine in statu in-
nocentie. cognitio sensibilis nō erat in impedimētū.
sed in amminiculū cognitiōis intellectiue. sed cogni
tio intellectiua ꝓpter quā factus est homo. est cogni-
tio dei. ꝑ ois cognitio sensibilis in pmo hoie ordina-
bat ad hanc. Sed cognitio dei ꝑ amminiculū sensi-
biliū. est cognitio ꝑ creaturā. ꝑ ꝛc. Itē ꝙ sit hois
q̄tū ad statū beatitudinis. videt. qꝛ beati cognoscūt
creaturam. sed nō sistūt in illa. sed referunt ad deuꝫ.
ꝑ cognoscūt deū ꝑ creaturam. Itē oēs beate ani-
me laudant deū ꝑ creaturas. ſ laudare deū ꝑ creatu
ras est cognoscere ꝑ creaturas. ꝑ ꝛc. Sed ꝯ. ꝙ nō
sit hois instituti sic ostendit. Cognitio ꝑ vestigiū est
cognitio ꝑ mediū. ſ mens vt dicit Aug. imediate ab
ipsa veritate format. ꝑ talis cognitio nō ꝯuenit hūa
ne nature q̄tū ad illū statū. nec etiā q̄tū ad alium.

Item nō est rectus ordo ꝙ ꝓpinquius ꝑueniat in
finem ꝑ mediū magis distans. sed homo in statu pri
mo erat ꝓpinquior deo. ceteris creaturis. ꝑ nō ꝯueniē-
bat ei ꝑuenire ad cognitionē dei ꝑ alias creaturas.

Item ꝙ non sit hominis talis cognitio q̄tū ad sta-
tum beatitudinis. videt. qꝛ cognitio ꝑ vestigiū est co
gnitio ꝑ manuductionē. ꝑ nō est cognitio pfecta. ꝛ si
nō est cognitio pfecta. ꝑ est ex parte. ꝛ si est ex parte.
ꝑ non manet in beatis. quia in ipsis euacuabitur qđ
est ex parte. Itē vestigiuꝫ siue creatura ē sicut sca
la ad ascendēdū. vel sicut via ad ꝑueniēdū ad deū. ſ
cū ꝑuentum est ad terminū. nō est vsus vie alterius.
ergo silr cum homo est sursuꝫ. nō indiget scala. nā
cū cognitio beatorū immediate est in deū. ergo nō est
ꝑ creaturas. R°. ad intellectū predictoꝝ notādū. 18
ꝙ aliud est cognoscere deuꝫ in creatura. aliud ꝑ crea
turas. Cognoscere deum in creaturā. est cognoscere
ipsius pñtiam ꝛ influentiā in creatura. ꝛ hoc qdeꝫ
est viatoꝝ semiplene. sed comphensoꝝ pfecte. Unde
dicit Aug. in fi. li. de ciui. dei. ꝙ tūc expsse de⁹ videbit
qñ deus erit omnia in omnibus. Cognoscere aūt de-
um ꝑ creaturam. est eleuari a cognitōne creature. ad
cognitionem dei. quasi per scalam mediam. et hoc ē
ꝓprie viatorum sicut dicit Bern. ad Eug. Aliter ta-
men cōuenit homini in statu nature institute. ꝛ natu
re lapse. qꝛ in statu primo cognoscebat deum ꝑ crea-
turam tanꝙ̄ ꝑ speculū clariꝰ. sed post lapsuꝫ cogno
uit tanꝙ̄ ꝑ speculum ꝛ enigma. sicut dicit apls. j. Co
rinth. xiij. ꝓpter obnubilationem intellectus et peio-
rationem reꝝ. Ad illud ergo quod obijcit de statu 19
beatitudinis. dōm. ꝙ sicut dictum est beatoꝝ nō est
cognoscere ꝑ creaturas. ſ poti⁹ in creaturis. ꝛ rōnes q̄
vident ꝓbare contrariū non probant. sed potius ꝙ
cognoscatur ab eis in creaturis. Ad illud qđ obij-
cit de statu innocentie. ꝙ mens imediate format ꝛc.
Dōm ꝙ duplex est medium. s. disponens. ꝛ efficiēs. 20
De primo medio debet intelligi qđ dixit aug. sed de
secundo non. quoniā deus est medium efficiēs ꝛ ob-
iectum ipsius mentis. Illud aūt verbum dicit augu
sti. contra phos quoꝝ opinio erat. ꝙ mens non con-
iungeret̄ veritati immediate. sed mediāte aliqua intel
ligentia. Ad illud quod obī. ꝙ nō est rectus ordo.
Dōm ꝙ dupliciter pōt considerari homo vel crea. in 21

se vel extra. pmo modo nõ puenit per creaturas a se in deum. sed ens extra se per cognitionem creaturarum recolligit in se et eleuat supra se. Uel dicendũ q alie creature possunt considerari vt res. vel vt sig. primo modo sunt inferiores homine. scdo mõ sũt media in deueniendo siue in via non in termino. qz ille non perueniunt. sed per illas peruenit homo ad deũ illis post se relictis.

Questio. iiij. et vltima. d.

Quid sit de deo cognoscibile p creaturas. Et dicit apostol⁹. q sempiterna virtus z diuinitas. et queritur. vtrũ [illegible] creaturas possit cognosci psonarũ pluralitas. et videt q sic. qz phi nõ habuerũt cognitionẽ de deo nisi per creaturas. z cognouerunt trinitatẽ. g ꝛc. Minor pz p aug. de ciuitate dei. Phi triptitam dicũt eẽ phiam. in qua est cognitio trinitatis. Item magi defecerunt in tercio signo. Exo. viij. et exponit q defecerunt in cognitione tercie persone. Aut ergo q̃tũ ad ꝓpria. aut q̃tum ad appropriata. Nõ q̃tũ ad appropriata. qz bonitas maxime nobis relucet in creatura. g q̃tuz ad ꝓpria. g saltẽ duas psonas cognouerunt. Item hoc idem vr̃ [illegible] rationẽ. qz vestigiuz cũ dicat distinctionem est ratio cognoscendi deũ distinctiue siue in distinctiõe. sed non est in deo nisi distinctio psonarum. ergo [illegible] vestigiũ potuerunt cognoscere distinctionem personarum. Item [illegible] imaginem est cognitio trinitatis q̃tũ ad ordinẽ. distinctionem. z equalitatem. sed cognitio per imaginem est cognitio per creaturam. g per creaturã potuerunt cognoscere trinitatem. Item difficilior est cognitio ꝓprietatum occultarum creature. q̃ cognitio pluralitatꝭ personarum. quia illa non capit nisi a magnis et subtilibus. hec aũt capit a rudibus z insipiẽtibus. ergo si potuerunt p ꝓprietates creaturarũ visibiles peruenire ad inuisibiles. multo fortius ad cognoscendum psonas esse plures. Et hoc est quod dicit Sap. xiij. Si enim tantũ potuerint scire q poterant seculum mensurare. quomodo non huius dominũ facili⁹ inuenerunt? Contra. cognitio trinitatis est cognitio fidei. sed cognitio fidei est de his que sunt supra rationem. et que supra rationẽ sunt nõ pñt cognosci per creaturas. g ꝛc. Itẽ nõ est nisi duob⁹ modis d deo cognoscere p creaturam. aut affirmando quod est in creatura aut simile. aut remouendo. sed trinitas nõ cognoscitur per remotionem. sed per positionẽ. sed [illegible] nulla creatura inuenit pluralitas suppositorũ cum vnitate essentie. et ergo ꝛc. Item lex scripta est sup legem nature. siue liber sacre scripture sup librũ mũdane creature. sed nullus fide carens. p sacram scripturam venit in cognitionem pluralitatis personarum. g multominus per libruz mundane scripture. 22

Rñ. dõm. q pluralitas personarum cum vnitate essentie est ꝓpriũ diuine nature solius. cui⁹ simile nec repit in creatura. nec potest repiri. nec rationabilit cogitari. ideo nullo modo trinitas psonarum est cognoscibilis per creaturã. rationabiliter ascendẽdo a creatura in deum. sed licet nõ habeat omnino simile habet tamen aliquo modo quod credit simile in creatura. Unde dico q phi nunq̃ cognouerũt per rationem. personarum trinitatẽ. nec pluralitatẽ. nisi haberent aliquem habitum fidei. sicut habent aliq̃ heretici. Unde qui dixerunt. locuti sunt nõ intelligentes. aut fidei radio illustrati. Est alia trinitas appropriatorũ. s. veritas. vnitas. et bonitas. et hanc cognouerunt. quia habẽt simile. Ad illud g qd obi p triptitam phiam cognouerunt phi trinitatem. Dõm. q verũ est q per illud et per alia venerũt ad cognitionem appropriatorũ. credẽtes vo in cognitionẽ vtriusq̃ trinitatis. 23 Ad illud qd obijcit de tercio signo dicit z bene. qz sapientes non dicunt defecisse in tercio signo. qz defecerunt in cognitione effectus potissime bonitatis. s. redemptionis. 24 Ad aliud dicenduz. q vestigiũ dicit distinctionem ꝓprietatũ ẽentialiũ. et huic rñdet trinitas appropriatorũ. non ꝓpriorũ siue psonarum. 25 Ad illud quod obi de imagine dicend. q est cognoscere aiam sm id qd est. et cognitio ista ẽ rõnis. vel sm id qd imago. et cognitio ista est soli⁹ fidei. 26 Ad illud quod vlterius obijcit difficili⁹ est cognoscere mundũ. dõm. q istud intelligit supposito diuino amminiculo. simpliciter aũt loquendo falsuz est. Cicius eñ homo disponeret ad fidem. q̃ acquireret cognitionem phie. 27 Intellect⁹ tamen noster pl⁹ potest in cognitionem rerũ mundanarũ q̃ trinitatis qz illa est supra rationẽ. z ↄtrariũ ei⁹ videt in sensu. z ideo indiget noua eleuatione. vtpote cognitione per infusionem.

Nunc vo ad eã ꝛc. Hec est scda ps hui⁹ distinctiõis. in qua mgr probat trinitatẽ z vnitatẽ p similitudinẽ ꝓpinquã et expssam. cuiusmodi est imago. Et diuidit h ps in duas. In pma oñdit trinitatẽ z vnitatẽ in creatore. p trinitatẽ et vnitatẽ cõsideratã in potẽtijs aie. In scda vo in habitib⁹. ibi. Põt etiaz alio modo ꝛc.

Prima iterũ pars hz q̃tuor pticulas. In q̃z prima oñdit vbi querenda sit imago in aia. q̃m in parte supiori z tribus potentijs. s. memoria. intelligentia. z voluntate. In scda vo tangit imaginis cõditiões. q̃ sũt trinitas. vnitas. z equalitas. ibi. Hec g tria vt ait Aug. In tercia vo mouet z soluet dubitationẽ. que orit ex pdictis. Utrũ. s. aia sit sue potentie. ibi. Hic attendendũ est diligenter. In quarta aũt docet cauere errores qui posset causari z oriri ex ostensione trinitatis create. q omnimoda similitudo esset ad increatã. vbi ostẽdit q maxima est dissimilitudo imaginis ad deũ. ibi. Uerũtamen caueat. Silr secunda ps in qua magister intendit inuestigare imaginẽ in habitib⁹ aie sm q possibile est. diuidit in quatuor particulas. Primo eñ ille tangit in quib⁹ imago trinitatis attendit. q̃ sunt. mens. noticia. z amor. Scdo illis pretactis ostẽdit q in his attendit imago ꝓpter cõsiderationẽ. ordine. z equalitatẽ. ibi. Hec aũt tria ꝛc. Tercio ostendit quõ mens rationalis in ↄtẽplatione trinitatis create. ꝓficit ad videndũ z cognoscendum trinitatẽ increatã in vnitate. ibi. Mens itaq̃ rõnalis. Quarto vo breuit recolligit q̃ s. sũt demõstrata. ibi. Quapropt huiuistã ↄsideratiões.

Probat p silitudinẽ ꝓpinquã z expssaz q in pte supiori z trib⁹ potẽtijs aie. s. memoria. intelligẽtia. z volũtate sit imago trinitatꝭ. Et de silitudine creatꝭ z create trinitatis. i

Nũc vo ad eã iã puenim⁹ disputationẽ vbi i mente

hũana q̃ nouit deũ. vl' possit nosse. trinitatis imagi/nẽ repiam⁹. Ut enĩ ait aug. in. xiiij. li. de tri. licz hu/mana mẽs nõ sit ei⁹ nature cui⁹ de⁹ ẽ. imago tñ illius q̃ nihil meli⁹ ẽ. ibi q̃rẽda ꝛ iueniẽda ẽ. q̃ natura nr̃a nil hz meli⁹. i. in mẽte. In ipa etiã mẽte anteq̃ȝ sit ꝑticeps dei ei⁹ imago repit. ꝛ si enĩ amissa dei ꝑticipatiõe deformis sit. [a] imago dei tñ ꝑmanet. Eo enĩ ipo imago dei ẽ mẽs q̃ capax ei⁹ est: ciusq̃ȝ particeps eẽ põt. Iã ḡ in ea trinitatẽ q̃ de⁹ ẽ inq̃ram⁹. Ecce enim mẽs meminit sui. intelligit se. diligit se. hec si cernimus. cernim⁹ trinitatẽ. nõdũ quidẽ deũ. ꝫ imaginẽ dei. Hic enĩ q̃dã appet trinitas. memorie intelligentie. ꝛ amoris. Hec ḡ tria potissime tractem⁹. memoriã. intelligentiã. volũtatẽ.

a Mens q̃d sit.

a Imago dei tamẽ permanet. Contra h̃ obĩ auc̃te ps. Domie in ciuitate imaginem eoꝝ ad nihilum redi/
28 ges. Re°. Imago dicit duplicitee. Uno mõ q̃tum ad substantia/le esse. et h̃ respicit trinitatẽ ꝑsonarum. ꝛ ordinẽ. ꝛ equalitatem. ꝛ sic semper permanet. Alio modo. put supra esse addit bene esse. vt decorẽ ꝛ honorẽ. ꝛ hoc potest ꝑdi. Quia homo cum in honore esset nõ intellexit.

Tangit imaginis ꝯditiões q̃ sũt trinitas. vnitas. equalitas.

k

Hec ḡ tria vt aug. ait in li. x. de trini. nõ sũt tres vite. ꝫ vna vita. nec tres mentes. ꝫ vna mẽs. vna eẽntia. [b] Memoria vero dr̃ ad aliq̃d. ꝛ itelligẽtia. ꝛ volũtas. sicut dilectio sil'r ad aliq̃d dr̃. Uita vo dicit ad seipaz ꝛ mẽs ꝛ eẽntia. Hec ḡ tria eo vnũ sunt. q̃ vna vita. vna mẽs. vna eẽntia. ꝛ q̃cq̃d aliud ad seipsa singula dicunt. etiã sil' nõ pluralit. ꝫ singularit dicũt. eo vo tria sunt q̃ ad seinuicẽ referunt.

b

Equalia etiã sunt nõ solũ singula singulis. ꝫ etiã singula oĩb⁹. Alioq̃n nõ seinuicẽ capent. se aũt inuicẽ capiũt. Capiũt enĩ ꝛ a singulis singl'a. ꝛ a singulis oĩa. Memini enĩ me habẽ memoriã. ꝛ intelligẽ/tiam. ꝛ volũtatem. Et intelligo me intelligẽ. ꝛ velle. atq̃ȝ meminisse. Et volo me velle: et meminisse. ꝛ intelligere.

Quõ ista tria eq̃/lia sint. q: a singulis capiunt oĩa et tota.

Totãq̃ȝ meã memoriã ꝛ intelligẽtiã ꝛ volũtatẽ sil' memini. Qõ enĩ memorie mee nõ memini. illud nõ est in memoria mea. Nihil aũt tã in memoria est. q̃ȝ ipa memoria. totã ḡ memini. Itẽ q̃cq̃d intelligo. intelligẽ me scio. ꝛ scio me velle q̃cq̃d volo. q̃cq̃d aũt scio memini. Totã ḡ intelligẽtiã totãq̃ȝ volũtatem meam memini.

Quõ tota illa tria memoria capiat.

Similit cũ h̃ tria intelligo. tota sil' intelligo. Neq̃ȝ enĩ q̃cq̃ȝ intelligibiliũ est qõ nõ intelligã. nisi quod ignoro. Quod autẽ ignoro. nec memini. nec volo. Quicq̃d ḡ intelligibiliũ nõ itelligo. ꝯsñt etiã nec memini. nec volo. Quicq̃d ḡ intelligibiliũ memi. ꝛ volo ꝯsiter ꝛ intelligo.

Quõ illa tria tota capiat intelligẽtia

Uolũtas mea etiã totam intelligẽtiã. totãq̃ȝ meam memoriam capit. dũ vtor toto eo qõ intelligo ꝛ memini. Cũ itaq̃ȝ inuicẽ singula. ꝛ oĩa tota capiant equalia sunt tota singula totis singulis. ꝛ tota singula sil' omnib⁹ totis. ꝛ hec tria vnũ. vna vita. vna mẽs. vna essentia. Ecce illi⁹ sũme vnitatis atq̃ȝ trinitatis. vbi vna est eẽntia ꝛ tres ꝑsone. imago ẽ hũana mẽs licz ipar. Mẽs aũt h̃ ꝑ aĩo ipo accipit. vbi est illa imago trinitatis. Prope vo mẽs dicit vt ait Aug. nõ ipsa aĩa. ꝫ qõ in ea est excellentius. qualit

Quõ illa tria tota capiat volũtas.

b Memoria vo dicitur ad aliq̃d. Obiicitur ḡ memoria. intelligẽtia. ꝛ volũtas. sint

sepe accipit. Illud etiā sciendū est. ꝙ memoria non solū est absentiū et preteritorū. sed etiā p̄sentiuȝ. vt ait aug. in. xiiij. li. de trinitate. Alioqn nō se caperet.

Dubitatio ex p̄dictis orta. vtrū aīa sit sue potētie et quō illa tria dicant̄ vna essentia. l

Hic attendendū est diligēter ex q̄ sensu accipiendū sit qđ supra dixit. illa tria. s. memoriā. intelligētiā. et volūtatē eē vnū. vnā mētē. vnā eēntiā. qđ vtiqȝ nō vr̄ eē verū iuxta ꝓpetatē s̄mōis. Mens eīm. i. spūs rōnal̄. eēntia ē spūalis ꝛ incorporea. Illa vō tria naturales ꝓprietates seu vires sunt ipi⁹ mentis. ꝛ a se inuicē differūt. qꝛ memoria nō est intelligētia vl' voluntas. nec intelligētia voluntas siue amor.

Qꝛ illa tria dicāt̄ ad seīuicē relatiue.

Et hec tria etiā ad seipsa referunt̄. vt ait Aug. in ix. li. de tri. Mēs eīm amare seipam vel meminisse nō pōt nisi etiā nouerit se. Nā quō amat vel meminit qđ nescit. Miro itaqȝ mō tria ista insepabilia sunt a seipsis: ꝛ tamen eoꝝ singulū ꝛ sil' oīa vna eēntia est. cum et relatiue dicant̄ adinuicē.

Quō h̄ tria dicantur vnum vel vna sbstantia.

Sed iam vidēdū ē quō h̄ tria dicāt̄ vna sba: Ideo qꝛ. s. in ipa aīa vel mēte sbalit̄ existūt. nō sic accidētia in subiectis. q̄ psūt adesse vel abesse. Vñ aug. i. ix. li. de trini. ait.

Aug.

Admonemur. si vtcūqȝ vidē possum⁹. h̄ in aīo existere sbaliter nō tāqȝ in subiecto vt color in corpe. qꝛ ꝛ si relatiue dicāt̄ adinuicē. singula tñ sbaliter sunt iñ sba sua. Ecce ex q̄ sensu illa tria dicant̄ esse vnuȝ vel vna substātia. Que tria vt Aug. ait. in. xv. li. d̄ trini. in mente naturaliter diuinit⁹ instituta q̄sq̄s viuacit̄ pspicit. ꝛ q̄ȝ magnū sit i ea. vñ pōt etiā sempitna imutabilisqȝ natura recoli. ꝯspici. ꝯcupisci. Reminiscit̄ eīm p memoriā. intuet̄ p intelligētiā. amplectit̄ p dilectionē. ꝑfecto repit illius sūme trinitatis imaginem.

Docet cauere errorē. ꝛ ꝙ in illa silitudine imagis maxima est dissimilitudo. m

Verūtñ caueat ne hāc imaginē ab eadē trinitate factā ita ei cōpet. vt oīno existimet silem. s; poti⁹ i q̄licūqȝ ista silitudine magnā q̄ȝ dissilitudinē cernat.

Prima dissilitudo.

Qđ breuiter ondi pōt. Hō vn⁹ ista tria meminit. intelligit. diligit. q̄ nec memoria ē. nec intelligētia. nec dilectio. s; h̄ hȝ. vn⁹ q̄ hō est. qui hȝ h̄ tria. nō ipse ē hec tria. In illi⁹ vō summa simplicitate nature q̄ de⁹ est. q̄uis vn⁹ sit deus. tñ tres psone sunt. pr̄ et filius. ꝛ spūssanct⁹. ꝛ he tres psone sunt vn⁹ de⁹.

Qꝛ ꝓpter illa tria hō dicit̄ imago.

Aliud ē itaqȝ trinitas res ipa. aliud imago trinitatis in re alia. ꝓpter quā imaginē etiā illud in q̄ sunt h̄ tria. imago dr̄. s. homo. Sicut imago dr̄ ꝛ tabula ꝛ pictura q̄ est in ea. sed tabula nomine imaginis appellat̄. propter picturam que in ea est.

Scda dissilitudo.

Rursus ista imago que est homo habēs illa tria vna psona est. Illa vō trinitas non vna persona ē. sed tres psone. pater filij. ꝛ filius patris. ꝛ spiritussanctus patris et filij. Itaqȝ in ista imagine trinitatis. non h̄ tria vn⁹ homo. s; vni⁹ hominis sunt. In illa

in predicamēto relationis. Itē querit̄ quare mens dicit̄ magis ad se q̄ȝ memoria vel intelligētia. R°. dōm. 29
ꝙ dici ad aliqd est dupliciter. Vel ꝓpric ꝛ p se. sicut pr̄ ꝛ fili⁹. Vel rōne alicui⁹ annexi. qꝛ hȝ respectū annexū et inclinationē. ꝛ sic memoria dicit̄ ad aliqd. qꝛ innatū hȝ respectū ad memoriale. sil'r intelligētia ad intelligibile. ꝛ volūtas ad volibile. ꝛ hec obiecta ad inuicē habent respcm̄. Et sic patet obiectio.

Ad illud qđ queritur de mente. dōm. ꝙ 30
mens dicit̄ ab actu essentiali. ꝓpterea est intelligendū. ꝙ quo est. dat aie esse generalissimū. ꝛ sic dicit̄ essentia. Vel inq̄ȝtum dat esse generale. ꝛ sic dicit̄ vita. qꝛ aīa est i genere viuentiū. Aut inquātū dat eē spūale. ꝛ sic dicit̄ mens. Mēs eīm nō dicit̄ nisi quod viuit vita itellectiua. Vel aīa in se dī essentia. vt actus corpis vita. vt pfectibilis a deo mens.

c In illa vō summa trinitate ꝛc. Innuit magister. ꝙ tres persone nō sunt vnius dei. Contra. vr̄ dicere falsuȝ. Quia cū sint vnius eēntie. ꝛ eēntia sit de⁹. s; sūt vni⁹ dei. Si dicas ꝙ nō seqt̄. ego q̄ro. q̄re nō ꝯcedit̄ ꝙ tres psone sūt vnius dei. Si dicl ꝙ ꝓpter h̄ ꝙ obliquus notat diuersitatē. s; cuȝ eēntia nō sit diuersa a persona. nō pōt dici. tres psone sūt vni⁹ essentie. R°. dōm. ꝙ genitiuus 31
aliqñ ꝯstruit̄ in rōne possessionis. vt si dicatur bos petri vel Iohānis. Aliqñ ex vi declaratōnis. vt mulier egregie forme. aliqñ intrasitiue. vt creatā sal.

Intrãsitiue ɔstruit generale cũ speciali. ⁊ sic põt dici sba vł psona dei. Ex vi declarationis ẽntie. vt iportans formã p modũ forme. ⁊ sic dicit tres psone vni⁹ essentie. qꝛ ğ qñ dr tres psone sũt vni⁹ dei. deus nõ sigt nec p modum forme. nec p modũ specificãtis. ideo intelligit per modũ possidentis. vł principiãtis. ⁊ iõ simpliciter est falsa.

d Ut ex maxia pte sit dissilis. Cõñ. h vr̃ falsũ. Quia imago est similitudo expssa. ğ si maxime ẽ dissilis. nõ est imago. Rñ. dõm ꝙ est excessus simplr vel
52 in gñe. Si ğ loqmur de excessu simplr. sic dico ꝙ aia rõnal' nõ ẽ valde silis deo. Si ãt loqmur in gñe creature. qꝛ tãtũ excedit qñtũ põt nã creata. sic dr valde silis ⁊ expssa similitudo dei.

e Si duo ẽent vł vtrꝗ isuf. eẽ. Cõñ. Quia fm viã istã mõstrari posset ꝙ ñ sit nisi vna
53 psona. Rñ. dõm. ꝙ in psonis nõ põt eẽ supfluitas. qꝛ in eis ẽ vna sufficiẽtia. Tũ si vna esset supflua. ⁊ oẽs. Sed nõ põt ibi eẽ aliqua insufficiẽtia. qꝛ nihil plus habẽt tres ꝙ̃ vna. Sed si eẽnt due essentie. due essent sufficientie. ⁊ quelibet p se eẽt sufficiẽs. Si aũt altera cum altera. qlibet esset insufficiens. Et ita ptꝫ ꝙ nõ est simile de duabus essentijs sicut de duab⁹ psonis.

f Et vidit qꝛ absqꝫ
54 sapiẽtia nõ sit ⁊c. Contra. fm hoc vr̃ ꝙ pat sit sapiẽs sapiẽtia genita. Dicẽdum. ꝙ ista ɔsequẽtia nõ est intelligenda imediate. s. qꝛ nõ est res fatua. ergo hꝫ sapiam genitã. Sꝫ hoc intelligẽdũ est sic.

de sũma trinitate cui⁹ h imago ẽ. nõ vni⁹ dei sũt illa tria. ꝟ vn⁹ de⁹. ⁊ tres sũt ille psone. nõ vna psona. Illa. n. tria nõ hõ sunt. ꝟ hoĩs sunt. vel in hoĩe sũt. Sꝫ nũqd possum⁹ dicẽ trinitatẽ sic eẽ i deo. vt aliqd dĩ sit nec ipa sit de⁹. Absit vt h credam⁹. Dicam⁹ ergo in mẽte nr̃a imaginẽ trinitatis. ꝟ exiguã ⁊ qlẽcũqꝫ eẽ: q̃ summe trinitatis ita gerit silitudinẽ. ᵈvt ex maxima pte sit dissilis. Sciẽdũ ṽo est ꝙ h trinitas mẽtis. (vt ait Aug. i. xiiij. li. de tri.) nõ ppterea tm̃ imago dei est. qꝛ sui meminerit mẽs ⁊ itelligat ac diligat [redacted] ꝟ qꝛ põt etiã meminisse ⁊ itelligẽ ⁊ amare illũ a q̃ fctã ẽ.

Alia assigñatio trinitatis i aĩa. s. mẽs. noticia. amor. n

Põt etiã alio mõ alijsqꝫ noib⁹ distingui trinitas in aĩa q̃ ẽ imago illius sũme ⁊ ieffabil' trinitatis. Ut eñ ait Aug. i. ix. li. de trini. Mẽs. ⁊ noticia ei⁹. ⁊ amor. tria q̃dã sũt. Mẽs. n. nouit se ⁊ amat se. nec amare se põt nisi etiã nouerit se. Duo q̃dã [redacted] mẽs ⁊ noticia ei⁹. Itẽ duo q̃dã sunt mens ⁊ amor ei⁹. Cũ ğ se nouit mens ⁊ amat se. manet trinitas. s. mens. amor. ⁊ noticia. Mens aũt hic accipit non p anima. sed p eo quod in anima excellentius est.

In his tribus. s. mẽte. noticia. amore. attẽdit imago pp̃ter ɔsiderationẽ. ordinẽ ⁊ eq̃litatẽ. o

Hec aũt tria. cum sint distincta a seinuicẽ. dicuntur tamen esse vnũ. qꝛ in aĩa substantialiter existunt.

Et ẽ ipa mens q̃si pens. ⁊ noticia ei⁹ q̃si ples ei⁹. Mẽs. n. cũ se cognoscit. noticiã sui gignit. ⁊ ẽ sola parẽs sue noticie. Terci⁹ ẽ amor. q̃ de ipa mente et noticia pcedit. dũ mens cogñscit se ⁊ diligit se. Nõ eñ posset se diligẽ nisi cogñscẽt se. amat etiã placitã plẽ i. noticiã suã. ⁊ ita amor q̃dã ɔplex⁹ ẽ pentis ⁊ plis.

Mens vice pñis noticia filij. amor spũssancti accipit.

Nec minor est ples pente. dũ tãtã se nouit mens q̃nta est. nec minor est amor pente ⁊ ple. i. mẽte ⁊ noticia. dũ tãtũ se diligit mẽs. q̃ntũ se nouit ⁊ q̃nta est. Sũt etiã h singula i seipsis. qꝛ ⁊ mens amãs i amore est. ⁊ amor i amãtis noticia. ⁊ noticia in mẽte noscẽte ẽ. Ecce in his trib⁹ q̃lecũqꝫ vestigiũ trinitatis apparet.

Nõ est minor mẽte noticia. nec amor vtroqꝫ.

Hec tria sunt [redacted] seipsis.

Quõ ex imagine trinitatis create pficit mẽs vt cognoscat increata trinitas ⁊ vnitas. p

Mẽs itaqꝫ rõnal' ɔsiderãs h tria. ⁊ illã vnã eẽntiã i q̃ ista sũt. extẽdit se ad ɔtẽplationẽ creatoris. ⁊ videt vnitatẽ in trinitate. ⁊ trinitatẽ i vnitate. Intelligit eñ vnũ deũ eẽ. vnã eẽntiã. vnũ pncipiũ. Intelligit eñ. ᵉqꝛ si duo eẽnt. vł vtrꝗ isufficiẽs eẽt. vł alt' supflueẽt. qꝛ si aliqd deest vni qd habẽt alt. nõ esset ibi summa pfectio. Si ṽo nihil vni deesset quod haberet alter. cũ in vno essent oĩa. alter supflueret. Intellexit ğ vnũ esse deũ oĩm autorem. ᶠ⁊ vidit qꝛ absqꝫ sapientia nõ sit quasi res fatua. ⁊ iõ intellexit [redacted] habere sapientiã que ab ipa genita est. ⁊ qꝛ sapiam suam diligit. intellexit etiã ibi esse amorem.

Epilogus de summe trinitatis vnitate. q

Quapropter iuxta istoꝝ cõsiderationẽ vt ait aug.

Aug⁹.

n.ix.li.de trini. Credam⁹ prēm ꝛ filium ꝛ spūm san
ctum vnū esse deū. vniuerse creature ꝯditorem ꝛ re
ctorē. nec patrē eē filiū nec spūsctm. vel prēm eē vl'
filiū. ſ trinitatē relatarū adinuicē ꝑsonaꝝ. vt eñ ait

Aug⁹. in li. de fide ad petrū.

ipe in li. de fide ad petrū. Una ē natura siue eētia
patris. ꝛ filij. ꝛ spūssancti. nō vna ꝑsona. Si eñ sic es
set vna ꝑsona. sicut vna substātia pris ꝛ filij ꝛ spi
ritussctī. veraciter trinitas nō diceret. Rursus qui
dē trinitas esset vera. ſ vn⁹ de⁹ trinitas ipa nō esset
si queadmodū pater ꝛ filius ꝛ spūssctūs ꝑsonaꝝ sūt
abinuicē ꝓprietate distincti. sic fuissent ꝙ naturaꝝ
diuersitate discreti. Fides aūt pr̄iarchaꝝ. ꝓphaꝝ.
atꝙ aploꝝ vnū deū p̄dicat trinitatē esse. In illa ꝙ
sancta trinitate vn⁹ est de⁹ pater q solus essentialit
de seipso filiū vnū genuit. ꝛ vnus fili⁹ est q de vno
patre solus essentialiter est natus. ꝛ vnus spūssctūs
q solus essentialiter a p̄re filioꝙ ꝓcedit. hoc aūt to
tū nō pōt vna ꝑsona. i. gignere se. ꝛ nasci de se. ꝛ ꝓ
cedere de se. Ut eñ ait Aug. in li. j. de trinitate. nul
la res est que seipam gignat vt sit.

Deus est sba spūalis ꝙ est nata cognoscere ꝙ si nō hȝ sapiāȝ ē res fatua. Sȝ ñ est res fatua. ꝙ hȝ sapiāȝ. Sȝ ñ est sapia sine ṽbo. ꝛ ñ est ṽbū nisi ꝓcedat a mente. ꝛ ita gñet. ꝙ a ƀ. si hȝ sapiāȝ. necesse est sapiam esse genitā. Et omnes istas cōsequentias oportet intelligere immediate.

Onsequenter ad intelligētiā isti⁹ ꝑtis scd̄e p̄ntis
dist. q̄ɜtū ad p̄mā assignationē imaginis. q est ꝑ
memoriā. intelligētiā ꝛ volūtatē. tria querūt. Primo
vtrū in his trib⁹. s. memoria. intellligentia. ꝛ volūta
te. attēdat rō imagis. Scd̄o de cōpatōe istaꝝ ad ob
iectū. Tercio de cōpatione caꝝ ad aīam vl' sbiectū.

Questio. j. D

Qz in oib⁹ sil' sit vī. Ad rōnē. n. imagis reqrit expssa
ꝯformatio in distinctiōe. ſ distinctio in diuinis atten
dit q̄ɜtū ad tres ꝑsonas: ꝙ necrio in imagīe creata at
tēdit q̄ɜtū ad tres ꝑsonas. Itē rō imaginis ꝯsistit
in ꝑfecta capacitate. qz ƀm aug. eo ē mēs imago q pt
eē capax ꝛ ꝑticeps dei. ſ de⁹ nō capit ab aīa plene ni
si amet. neꝙ amat nisi intelligat. nec intelligit nisi
p̄ns apud aīam habeat. ſ p̄mū ē ꝑ volūtatē. scd̄m ꝑ
intelligētiā. tciū ꝑ memoriā. ꝙ ꝛc. Itē noticia siue
itelligētia appropat filio. volūtas spūisctō. ꝙ aut trū
cata et diminuta erit assigtio imaginis. aut necē est
ponē potētiā rñdētē prī. Sȝ ꝯ. ad eē imaginis req
rit repn̄tatio in distinctiōe originis ꝛ ordinis. ſ i istꝭ
potentijs non est talis distinctio. quia simul sunt cū
anima concreate. nec vna est ab alia. nec vna post ali
am. ergo in istis non est reperire ratōnem imaginis.
Itē imago ē repn̄tatio ƀm extiorē dispōnē. vtȝ. ſȝ
iste tres potētie st intime ipi aīe. ꝙ i ipis nō ē rō ima
ginis. Itē ꝙ spāl'r memoria nō sit de rōne imagis
vr̄. qz cū imago sit aīe eētial'. ꝛ ƀm potentiā rōnalē
sit i ipa. memoria aūt vt dicit phs ē sensibiliū. qz ē in
brutꝭ. ꝙ vī ꝙ memoria nō ꝑtinet ad imaginē. Pre
terea cū memoria sit sensibiliū siue itelligibiliū. ꝯcer
nit dr̄ntiā tp̄is. qz ē acceptio p̄ns de p̄teritis. ſ imago
abstrahit a ꝯditiōib⁹ sensibilib⁹ ꝛ tp̄ib⁹. ꝙ ꝛc. Itē
imago attēdit in his q st nata recipe imaginē refor
mationis siue silitudinis. ſ imago illa ꝯsistit i tribus
virtutib⁹ theologicis. quaꝝ nulla est in memoria. ꝙ ꝛc.
Itē ꝙ volūtas nō sit de integritate imagis. vr̄. qa
dī in li. de spū ꝛ aīa. imago est i potētia cogscēdi. sili
tudo est in potētia diligendi. Sȝ volūtas non ꝑtinet
ad potētiā cognitiuā. ꝙ ꝛc. Itē ois potēcia q est de
imagine. dȝ alijs eq̄ri. qz ad rōnē imaginis reqrit eq̄
litas. ſ volūtas nō eq̄t alijs. qz multa itelligim⁹ q nō
volum⁹. ꝙ ꝛc. Si dicas. ꝙ nō attēdit eq̄litas respectū
obiectoꝝ ſ respectu actuū. vt sit sensus. quicquid in
telligo. volo me intelligere. Adhuc ñ ē veꝝ. qz multoꝝ
meminim⁹ q nollem⁹ meminisse. R° dīm. ꝙ sicut dicit
Aug. ꝛ mḡr recitat. imago attēdit i his trib⁹ potētijs 35
cū ꝯpatiōe ad vnitatē eētie. ꝛ plalitatē actuū i qb⁹
est distinctio. ꝛ ordo. ꝛ origo vni⁹ ab alio modū q̄n
dā disponēdi. Nā retētio spēi dispoit ad intelligēdū
ꝛ intelligētia ad amādū. ƀm ꝙ intelligit esse bonū. ꝛ
ꝑ h̄ pȝ solō ad illud qd̄ obī i istis potētijs. nō est di
stinctio ꝑ originē. ꝙ ꝛc. Ad illud qd̄ obī. ꝙ imago 36
attēdit ƀm exteriorē dispōnē. dīm. ꝙ ē imago rei cō
palis ꝛ sensibil'. ꝛ h̄ qz offert se cognitiōi ꝑ extiora. hȝ
imaginē repn̄tantē ƀm exteriorē dispōnē. Est iterum
imago rei spūalis. q est intima cuilibȝ rei. ꝛ q cogscit
ƀm ꝙ virt⁹ recolligit ad intima. ꝛ hȝ imaginē repn̄tā
tē q̄ɜtū ad intimas dispōnes. Ad illud ꝙ qd̄ obī. ꝙ
memoria est sensibiliū. dīm. ꝙ memoria accipit tri 37
plicit. Uno mō ꝓut est receptiua ꝛ retentiua sensibi
liū ꝛ preteritoꝝ. Alio mō ꝓut est retētiua p̄teritoꝝ. si
ue sensibiliū. siue intelligibiliū. Et tcio mō. ꝓut est re
tentiua spērū abstrahē⁹ ab oī dr̄ntia tp̄is. vtpute spe
cieꝝ innataꝝ. ꝛ h̄ tcio mō est ꝑs imaginis. ſ obiectō
currit de alijs p̄mis duob⁹ modis. Prio mō memo
ria seq̄t sensū. scd̄o mō seq̄t ipam intelligentiā ꝛ vo
lūtatē. tcio mō añcedit. ꝛ rñdet prī. Ad illō qd̄ obī.
ꝙ memoriā nō reformat. dīm. ꝙ imo memoria refō 38
mat ꝛ q̄ɜtū ad statū vie. ꝛ q̄ɜtū ad statū pr̄ie. In ƀ ꝑ
spem. ꝛ h̄ pȝ ꝑ expositōnē Aug. sup illud ṽbū Mat.
xxij. Diliges dñm deū tuū ex to. cor. tuo. i. itellectu si
ne errore. Ex tota aīa. i. ex volūtate sine ꝯdictiōe. Ex
tota mente. i. memoria sine obliuione. In scd̄o statu
reformat q̄ɜtū ad tentionē. Un̄ Bern̄ dicit. Qz de⁹
est futur⁹ intelligētie plenitudo lucis. volūtati mul
titudo pacis. memorie ꝯtinuatio eternitatis. Nec ē
etiā incōueniēs ꝙ memoria q̄uis sit p̄ma reformet
ꝑ totē vltimā. qz ordo reforātiōis ꝛ deformatiōis ici
pit a posteriori. ordo āt foratiōis icipit a supiori. iō a
volūtate incipit ꝛ tēdit vsꝙ in memoriā. Ad illud
qd̄ obī. ꝙ imago est in potētia cognoscēdi. Dīm. ꝙ
silitudo dic qd gratuitū. et iō dī eē ꝑ appropationē

■ voluntate siue i dilectione. Imago vo nō dicit gratuitum. ideo dicitur esse in potētia cognoscendi. Uel aliter de imagine. quia in filio est prima imago. et filio appropriatur intelligentia. que est in potentia cognitiua. ideo dicitur imago esse in potētia cognoscendi. Ad illud. voluntas nō equat̃ intelligentie

39 Dicendū. q voluntas ꝑut communiter accipit̃ ad velle ⁊ nolle. quorum vtrunqȝ est actus voluntatis bene equat̃. ſm q dicit̃ vti esse commune ad vtrunqȝ. sicut dicit Aug. et habet̃ in litera. q voluntas capit illā dum vtor ⁊c. Quicquid enī recordamur vel intelligimus. in facultatem voluntatis accipim⁹ ad eligendū vel ad respuendum. ⁊ istud est ſm q dicit actum communem voluntatis. sed ſm actum specialem. qui est velle tm̄. non equatur. de isto est oppositio. quo modo sic velle non comprehendit totā voluntatem. sicut meminisse totam memoriam. ⁊ intelligere totam intelligentiam.

Questio. ij. c

De potentijs in compatione ad obiectum. vtrū videlicet attendat̃ imago in eis per compationem ipsarum ad deum? Et q sic videt̃. qz eo est aia imago. quo capax dei et particeps esse potest. vt dicit augustinus. xiiij. de trinitate. sed est capax q̄tū ad partem superiorem. ergo ⁊c. Item. In eo imago illius quo nihil melius est inquirenda est ⁊ inueniēda. quo mens nostra nihil melius habet. sed hoc est superior pars. ergo ⁊c. Item hoc idem videt̃ ratione. quia imago dicitur. eo q ducit in prototypum. ꝙ cum illud sit deus. non attendit̃ imago in potentijs his. nisi ſm q ducunt in deum. Sed per has potentias homo ducit̃ in deum. dū per eas conuertit̃ in eū. ergo ⁊c. Item deus est obiectum virtutum theologicarū in quib⁹ consistit imago reformatiōis. ergo cum idem sit obiectum vtriusqȝ imaginis. quia vna est ductiua alterius ⁊ perfectiua. ꝑpterea si deus est obiectum vnius. ergo et alterius. Contra. Aug⁹. ix. de trinitate. assignat imaginem in mente intellectu ⁊ amore. ſm q anima meminit sui. intelligit se. diligit se. ergo videt̃ q imago attendat̃ per conuersionem sui supra se. Item Aug. xij. de trini. ca. iiij. Cum in natura mentis humane querimus trinitatem. in tota querimus. non sepantes actionē temporalium. a contemplatione eternorum. vt tertium aliquid iā queramus. ergo trinitas imaginis attendit̃ ſm actionem temporalium. ⁊ ita ꝑ ꝯuersionē ad inferiora. Item ſm q anima conuertit̃ supra inferiora vel supra se. est equalitas. ⁊ ordo. ⁊ origo. ⁊ oīa que concurrunt ad rationem imaginis. Itē imago est in peccatoribus a deo auersis ⁊ in illis etiā ꝙ nullo modo possunt reuerti. vt sunt damnati. ergo ratio imaginis non attendit̃ penes conuersionē ad deum. Item necesse est q̄tū ad pfectam rationē imaginis equari cognoscentem ⁊ cognitum. siue dicentem ⁊ dictum. Nam ista duo patrem ⁊ filium representant. sed in conuersione ad deum non est talis equatio. ergo ⁊c. Rn̄. ad intelligentiam predictorum.

40 tria oportet in imaginis ratione presupponere. Primo enī imago attendit̃ ſm expressam conformitatē ad imaginatum. Secundo. q illud qđ conformatur imagini. ꝑ consequens conformet̃ imaginato. vnde qui videt imaginem petri. ꝑ consequens videt ⁊ petrum. Tercio q anima ſm suas potentias cōformis redditur his ad que conuertit̃. siue ſm cognitionē siue ſm amorem. Quoniam ergo cum anima cōuertit̃ ad deum. sibi conformatur. ⁊ imago attendit̃ ſm conformitatem. ideo imago dei consistit in his potentijs que habent obiectum deum. Rursum quoniam anima est imago dei ſm q ꝯformatur imagini ⁊ imaginato. ideo anima ſm q conuertit̃ supra se nō recedit a conformitate. et ideo imago cōsistit in his potentijs. ſm q habent animā ꝑ obiecto. Sȝ cū cōuertit̃ ad creaturas inferiores. illis cōformat̃. in quibus nō est imago dei sed vestigiū. ideo potentie anime ſm q habent inferiora ꝑ obiectis recedunt a ratione imaginis. quia recedunt a conformitate expressa. Licet itaqȝ in huiusmodi potentijs. ſm q conuertunt̃ ad supiora. sit reperire trinitatem. et aliquam cōformitatem. similiter in potētijs sensitiuis. sicut ostēdit Aug. quia tamen deficiunt ab expressa conformitate. nō reperitur ratio imaginis in eis. Unde Augus. inuestigat in omnibus potentijs anime trinitatem. non quia in eis sit imago. sed vt a ratione imaginis excludat. Unde querens trinitatem in tota anima. querit in superiori ⁊ inferiori parte rationis. ⁊ in sensu. Et hoc est quod dicit in illa auctoritate. Cum in natura mentis humane querimus trinitatem. in tota querimus. non dicit querimus imaginem. Unde Augus. xiij. de trinitate. quis in inferiori parte rationis inueniri trinitas possit. imago tamē inueniri nō potest. Concedendū est ergo q imago cōsistit in his potentijs. ſm q ad animā conuertunt̃. primo tamē et principaliter vt ostendunt prime rationes. ſm q conuertuntur ad deum. Unde Aug. his duob⁹ modis assignat imaginē. Prima est in mente. noticia. et amore. ſm q mens nouit ⁊ amat se. Secunda est in memoria. intelligentia. ⁊ voluntate. ⁊ in fine libri ostendit completissimā rationem imaginis esse in compatione ad deum. Ex his patet responsio ad primū. scđm ⁊ terciū. quia primū argumentum cōcedendum est. scđm vo concludit q in inferiori parte sit trinitas. ⁊ terciū q ꝯformitas. sed hec soluta sunt. quia nō est expressa. Ad illud qđ obijcit̃ de cōuer-
sione peccatoꝝ. Rn̄. q dicimus imaginem in his po- 41
tentijs. ſm conuersionem non actualem sed aptitudinalem. que nunq̄ relinquit potentias. sicut gressibilis etiā dicit̃ homo qui habet pedes truncatos. ꝙuis nō gradiat̃. Ad illud qđ obijcit̃. q necesse est
in imagine cognoscens ⁊ cognitum adequari. Dōm 42
q non oportet cognitū adequari cognoscenti adeq̄tione rei ad rem. sed sub ratione cognoscibilis. vnde tantum est cognitum in intelligentia. quantū representat̃ a memoria. De aūt simpliciter adequet̃ non oportet. adequat̃ tn̄ ſm q anima cōuertit̃ supra se. Unde ratio imaginis quo ad quid est in cōuersione ad deum. quo ad quid est in conuersione anime supra se. In cōuersione ad deum est plus. qz plus habet de ratione venustatis ⁊ conformitatis. in cōuersione ad se. plus habet de rōne consubstantialitatis et equalitatis.

Questio. iij. F

De compatione istarum potentiarum ad animā siue ad subiectum. vtrum vicȝ sint idem in essentia cum anima? Et videt̃ q sic. Quia Aug. dicit. x. de trini. hec tria. memoria. intelligentia ⁊ voluntas. sunt vna mens. vna vita. vna essentia. ac ꝑ hoc vna substantia. Item Bern. sup cantica cań. Quedā in anima intueor. memoriā. intelligentiam. ⁊ volūtatē.

hec tria ipsa eſt. Si tu dicas. ꝙ hoc dicit̃ per cauſã.
hoc nihil eſt. quia Aug⁹. de ſpũ ⁊ anima dicit ꝙ aĩa
eſt quedã ſua vt potentie. ⁊ quedã ſua nõ. vt virtu-
tes. ꝙ ſi ꝑ cauſã eſſet. vtrũqꝫ poſſit dici. Itēz hoc
ipſum videt̃ velle dicere ph̃us. quia idem dicit eſſe
principiũ eſſendi ⁊ oꝑandi. ꝟ cum principiũ eſſendi
ſit ipſa forma ſubſtantialis. principiũ oꝑandi ꝟ erit
ipſa. ſed principiũ oꝑandi eſt potentia. ꝟ potentia ē
principium eſſendi. ſed nõ eſt principiũ eſſendi niſi
forma ſubſtantialis in homine. ergo potentia ⁊ for-
ma ſubſtantial' ſunt idē in ſubſtantia. Itē ratõne
oſtendit̃. Sicut materia prima eſt oĩa nata recipere
per veritatē. ſic aĩa ſm̃ ſimilitudinē. Sed potentia
materie prime reſpectu formaꝝ ſuſcipiendarũ non
differt per eſſentiã ab ipſa. ꝟ ſimiliter videt̃. ꝙ potē-
tie aĩe. Probatio minoris. Si eñ ꝑ eſſentiã differret
aut eſſet ſubſtantia. aut accidens. Non accidens. qꝛ
antecedit omnē formã ⁊ omne accidens. Si ſubſtã-
tia. aut ergo materia aut forma. Preterea ſi differret
illius eſſet materia capax. Item forma accidenta-
lis nõ eſt ſimplicior forma ſubſtantiali. Sed poten-
tia oꝑandi nõ differt a potentia accidentali. vt pote
potentia calefaciendi nõ differt ꝑ eſſentiam a calidi-
tate. nec potentia illuminandi ab ipſa luce. ergo ſi-
militer videt̃. ꝙ nec potentia anime ab ipſa anima.
Item qꝺ vni eſt accidens. nulli ſubſtantia eſt. ſꝫ
iſte potentie ſunt ipſi aĩe ſubſtantiales. ꝟ nõ ſunt ei
accidentales. ⁊ ꝑ ꝯſequens nõ ſunt accidentia. ergo
ſunt ſubſtantia. conſtat autē ꝙ nõ alia. ꝗ̃ aĩa. Pro-
batio minoris. quia aĩa rõnalis. ſenſibilis. ⁊ vegeta-
bilis in homine. nõ dicit diuerſitatē ſubſtantiarum
ſed potentiaꝝ. ergo conſtat ꝙ in homine iſte differē-
tie. vegetabile. ſenſibile. rõnale accipiunt̃ a potētijs
⁊ huiuſmodi differentie ſunt ſubſtantiales. ꝟ et po-
tentie. ergo ⁊c̃. Contra. Aug⁹. in. xv. de trini. aſſi-
gnat differentiã imaginis create ad trinitatē illam.
ſcꝫ increatã. quia in illa trinitate eſt habens id qꝺ
habetur. hic autē habens nõ eſt id qꝺ habet̃. ergo
anima habet tres potentias. ergo eſſentialiter non
eſt ille. Item dyoniſius dicit. ꝙ in quolibet crea-
to differunt hec tria. ſubſtantia. virtus. ⁊ oꝑatio. er-
go in anima differunt ſubſtantia ⁊ potentie. Itē
boetius. in quolibet creato differunt quo eſt. ⁊ qꝺ ē
ſiue quid eſt ⁊ eſſe. ergo ſimiliter immo multoforti⁹
qꝺ poteſt ⁊ quo poteſt. Item rõnibus oſtendit̃
ſic. Que differunt genere. differunt eſſentia. ⁊ vnũ
de altero non ꝑ̃dicatur eſſentialiter. ſed potentie et
anima ſunt huiuſmodi. quia anima ē in genere ſub-
ſtantie. ſed potentie ſunt in ſc̃da ſpecie q̃litatis. ſ. na-
turalis potentie. ergo ⁊c̃. Item illa quoꝝ vnum
eſt extra alterum. differũt eſſentialiter ⁊ ſubſtantia-
liter. ſed virtus egreditur ſubſtantiã. quia operatur
in obiectum qꝺ eſt extra. ſed impoſſibile eſt ꝙ ope-
retur vbi nõ eſt. ſi ergo virtus eſt vbi operat̃. ⁊ ope-
ratur extra ſubſtantiã cuiuſlibet. ergo egreditur ex-
tra ſubſtantiam. ergo ⁊c̃. Item ad hoc eſt alia ra-
tio. Quia ſi eadē per eſſentiã eſſent anima ⁊ poten-
tie. vnũ non multiplicaret̃ niſi ſm̃ multiplicationē
alterius. ⁊ ſic cum vnum tm̃ ſit anima. haberet tm̃
vnam potentiam. ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c̃. Ad
43 predictoꝝ intelligentiã notandũ eſt. ꝙ potentia na-
turalis dicitur dupliciter. Primo modo prout dicit
modũ exiſtendi naturalis potentie in ſubiecto. ſm̃
quē dicitur ſubiectum facile vel difficile. ad aliquid
agēdum. ⁊ ſic naturalis potentia dicit modũ qua-
litatis. ⁊ eſt generaliter in ſecunda ſpecie qualitatis
vt patet cum dicit̃ curſor ⁊ pugillator. quoꝝ vtrũqꝫ
dicit facilitatem. que ſequit̃ modum exiſtendi potē-
tie gradiendi et reſiſtendi ſiue agendi in ſubiecto.
Secundo modo potentia naturalis dicitur poten-
tia naturaliter egrediens a ſubſtantia. Et hoc põt
eſſe dupliciter. Uno modo aliqua potentia egredit̃
a ſubſtantia cum accidente. vt potentia calefacien-
di. Ignis eñ per ſuam ſubſtantiam nõ calefacit ſi-
ne caliditate. ⁊ hec potentia nõ eſt alterius generis
ꝗ̃ ſit qualitas a qua egreditur. vnde potentia que ē
calefaciendi. eſt in eodem genere cũ caliditate. Alio
modo dicit̃ naturalis potentia. que naturalit̃ egre-
ditur de ſubſtantia immediate. ſicut potentia gene-
randi ꝗ̃tum ad inductionē vltime forme. ⁊ hec qui-
dem non eſt alterius generis cum ſubſtantia. ſed re-
ducitur ad genus ſubſtantie tanꝗ̃ ſubſtantialis dif-
ferentia. Per hunc modum intelligendum eſt in
potentijs anime. Nam vno modo conuenit nomi-
nare potentias anime ſm̃ primũ modum. vt dicunt
facilitatem. que dicit modum potentie exiſtendi in
ſubiecto. ſicut ingenioſitas ⁊ tarditas. ⁊ hec quidē
ſunt in ſecunda ſpecie qualitatis. Alio modo cõue-
nit potentias nominare ꝓut dicunt ordinem ſub-
ſtantie ad actum que eſt mediante aliqua ꝓprietate
accidentali. vt potentia ſilogiſandi que eſt in anima
cum habet habitum ſilogiſandi. ⁊ hec eſt in eodem
genere in quo eſt ſcientia ſilogiſandi. vt ĩ prima ſpe-
cie qualitatis. Cõtingit iterum nominare potētias
anime. vt immediate egrediunt̃ a ſubſtantia. vt per
hec tria memoriã. intelligentiam. ⁊ voluntatem. Et
hoc patet. Quia omni accidente circumſcripto. in-
tellecto ꝙ anima ſit ſubſtantia ſpiritualis. hoc ipſo
quod eſt ſibi preſens ⁊ ſibi coniuncta. habet poten-
tiam ad memorandũ ⁊ intelligendũ ⁊c. vnde iſte po-
tentie anime ſunt ſubſtantiales ⁊ ſunt in eodem ge-
nere per reductionem. in quo eſt anima. attamē q̃m
egrediunt̃ ab anima (potentia eñ ſe habet per mo-
dum egredient(is) nõ ſunt oĩno idē per eſſentiã. nec
tamen adeo differunt vt ſint alterius generis. ſed
ſunt in eodem genere per reductionem. Et poteſt ſa-
tis manifeſtũ exemplum dari in re ⁊ in ſimilitudine
eius. Nã res nõ hꝫ tantã ydētitatē cũ ſua ſilitudine.
vt ſint vnũ numero. nec tantã diuerſitatem vt diffe-
rant numero. Silitudo eñ martini nõ adeo diſtat a
martino vt penit⁹ differat ab eo. Et ideo ſilitudo rei
in eodē genere eſt ꝑ reductionē cũ eo cui⁹ ē ſimilitu-
do. Quia eñ egredit̃ idõ differt. ſꝫ nõ tranſit in aliud
gen⁹. Et loquor de ſimilitudine ſm̃ rõnē ſimilitudi-
nis nõ intētionis. i. ꝓut a ſubiecto exijt ⁊ nõ recedit
vt ſplendor a luce. Concedende ꝟ ſunt rões ꝓban-
tes ꝙ aĩa nõ eſt ſue potentie ꝑ eſſentiã. Ad illud
ꝟ qꝺ obijcit̃ in ꝯtrariũ de Aug. ⁊ Bern. ꝙ aĩa ē ſue 44
potentie. Dicẽdũ. ꝙ nõ eſt ibi ꝑ̃dicatio accidentis de
ſubiecto. nec eiuſdē ꝑ eſſentiã. ſꝫ ſubſtãtial' vel eſſen-
tialis. Propt̃ qꝺ notandũ ꝙ eſſentiale dr̃ q̃tuor mo-
dis. Primo mõ eſſentiale dr̃. qꝺ dicit rei eſſentiã tm̃
ſicut ſpẽs ſingularis. Scꝺo mõ dr̃ eſſentiale. qꝺ eſt
de eſſentia ⁊ ꝯſtõne rei. vt materia ⁊ forma. Tercio
mõ dr̃ eſſentiale. ſine q̃ res nõ põt eē. nec põt intelli-
gi eſſe. vt ſunt illa in q̃b⁹ attendit̃ rõ veſtigij vt vni-
tas. veritas. bonitas. Quarto mõ dr̃ eſſentiale. ſine
q̃ res nõ põt cogitari hr̃e ꝑfectũ eſſe. vt ſunt poten-

se in aĩa.in quib⁹ attendit imago. ⁊ hoc est minimo mõ substantiale siue essentiale.nõ tñ transit in aliud
45 gen⁹. ideo aĩa dr̃ sue potentie. q: nõ transit in aliud gen⁹. Ad illud qd̃ obijcit. q idem est principium essendi ⁊ opandi.dd̃m.q verũ est de principio remoto.s de primo est impossibile. Nam si idem omo esset principiũ primũ. tũc idem eēt in re esse ⁊ operari. Similiter si idem esset principiũ primũ.cũ res sp habeat esse.semp haberet opari. Quia ḡ forma dicit primũ ⁊ immediatũ principiũ essendi. potentia do primũ ⁊ immediatũ principiũ opandi. patet q im
46 possibile est esse oio idẽ. Ad illd̃ qd̃ obijcit de potentia materie.dd̃m.q materia non est sua potentia per essentiã.qm̃ non est ipsa ordinatio ad formã.est tñ ipsa potentia materie .essentialis ipsi materie.sicut potentia actiua ipi substãtie.⁊ min⁹ quidã elongatur potentia materie a materia. q̃z potentia actiua a substãtia. Qm̃ potentia materie est potẽtia passiua.que dicit ordinẽ ad aliud cũ priuatõne. Sed potentia actiua dicit ordinẽ cum positõne.⁊ ideo min⁹ addit potentia materie supra materiaz. q̃z potentia actiua supra substantiã.⁊ hinc est q nõ ita distinguũtur diuerse potentie in eadez materia sicut in eadez
47 substãtia. Ad illud qd̃ obijcit de forma accidẽtali.dd̃m.q forma accidentalis nõ est sua potẽtia. Nã potentia ei⁹ est inq̃tum influit in alterum. attamen potentia illa nõ tantũ addit.quantũ potentia forme substãtialis.qm̃ potentia forme accidẽtalis dicit ordinatõnez ad actũ.sed nõ sufficientẽ p se.s p virtutez substantie. Sicut eñ accidens nõ est p se. ita nõ habet vtutem operãdi p se.sed per virtutez substantie
48 ⁊ ita hoc patet. Ad illud qd̃ obijcit vltimo.dd̃m. q potentie anime nõ sunt accidentales.tñ argumentum non valet.quia fortassis rationale.sensibile. vegetabile.nõ accipiunt a potentijs.sed a diuersis naturis repertis in aĩa. Illud aũt argumentum qd̃ factum est ad oppositũ q differt. quia sunt in diuersis generib⁹.soluendũ est per interemptiõez.q: nõ sunt in diuersis generib⁹.s in eodem reductõnez ⁊c̃.

Consequenter est questio de scd̃a assignatione imaginis.p mentẽ. noticiã.⁊ amorẽ. Circa hãc queruntur tria. Primũ est de istis absolute.vtrũ videlicet imago attendat in istis vt in potentijs.aut i habitibus.aut in potentijs simul ⁊ habitib⁹.aut in sbstantia ⁊ habitib⁹. Scd̃m est de istis in cparatõe ad inuicem. Tercium vtrum hec trinitas imaginis ducat necessario in cognitõem trinitatis q̃tum ad personas.

Questio prima. g

Circa hanc sic pcedit ⁊ ostendit primo q nõ in his vt in potentijs attendat imago.quia pdicta assignatio fuit in potentijs.ḡ si hic etiam esset in potentijs. nõ esset nisi inculcatio verboꝝ. Preterea. noticia ⁊ amor nõ dicũt potentiã sed habitus.licet mẽs possit dicere potentiã.ḡ pdicta tria nõ possunt poni sb ratõne potentiaꝝ. Item ostendit q nõ dicunt habitus.q: Aug⁹.dicit in imaginis assignatõne. mens nouit se.diligit se.sed nulli⁹ habit⁹ est nosse.nec amare.ḡ ⁊c̃. Itẽ si mens stat p habitu.quero p q̃ habitu. Si p habitu memorie de quo magis vr̃.q: non est aliud dare.sed actus habitus hui⁹ est meminisse nõ ali⁹. Sed Aug.assignat menti hos actus scilz nosse ⁊ amare.ḡ ⁊c̃. Item ostendit q non in potentijs ⁊ habitib⁹. Cum eñ potentie sint tres.et habit⁹ tres.tũc non esset trinarius.sed senarius. Itez q̃ro.p qua potentia stat ibi mens.aut eñ stat p omnibus.aut p duab⁹.aut p vna. Si p omnib⁹.tũc nõ ẽ ibi trinitas. Si p duabus.tunc est ibi quaternitas. cum duo sint habit⁹. Si p vna.nõ pt̃ hr̃e istos duos act⁹ nosse.⁊ amare.ḡ nõ sumit trinitas scd̃m habit⁹ ⁊ potentias simul. Item ostendit q nõ sm̃ substantiã ⁊ habitus. Cum eñ habitus cognoscendi et amãdi sequant ipam substantiã tempe. ⁊ substãtia etiã possit esse sine his.ratio aũt imaginis sit ipi aie ppetua ⁊ inseparabilis ⁊ increata.ḡ nõ est in habitib⁹ ⁊ substantia simul. Item si substantia cõnũeratur habitib⁹.⁊ habit⁹ sũt tres.⁊ suba vna.ḡ erit ibi q̃ternitas. Si tu dicas q nõ differt noticia sm̃ q est habitus intellectiue ⁊ memorie. Contra.habitus sunt dispositõnes potentiaꝝ.cum ḡ sint tres potẽtie.erũt tres habitus. Item magister dicit in lr̃a.q mens accipit nõ p anime substãtia tota.sed p eo qd̃ est in ea eminenti⁹. R̃o.dd̃m.q differt sm̃ q̃sdã assignatio hec a pcedenti.quia prior fuit in potentijs. h est in habitib⁹. Et respondent obiectõnibus per distin 49
ctionem mentis. Mens eñ sm̃ quadruplicem modum accipiendi diuersificat. Dicit eñ vno modo a mene qd̃ est luna.siue defect⁹.et sic dr̃ de tota anime substantia.pter transmutatõnes quas habet. Secundo mõ dr̃ a metiendo.⁊ sic stat pro iudicatiua vi. ⁊ sic accipit eã Dam̃.ponẽs ipam int potentias cognitiuas. Tercio mõ dr̃ ab eminendo. ⁊ sic stat pro supiori parte ratõnis.⁊ sic accipit eam Aug.freqũter. Quarto mõ dr̃ a meminisse.et sic stat p memoria.⁊ q̃tum ad actũ ⁊ q̃tum ad habitum. Dicũt ergo q in assignatõne hui⁹ trinitatis mens stat p habitu memorie.sed in adaptatõne. Cuz dicit econtra mens nouit se.et diligit.stat p potentia memorãdi. Sed istud nõ vr̃ ɔuenienter dictum.quia adaptatõ debet respõdere assignatõni. ⁊ preterea cum actus pprius mentis stat p memoria. sic meminisse ibi deberet tangi.sed Aug.in hac assignatõne nunq̃ facit mentõnem nisi de duobus actibus. scz nosse ⁊ amare qui nõ sunt memorie.sed aliarum potentiaꝝ. R̃o. ergo.q trinitas ista nõ ẽ in potentijs.q: amor ⁊ noticia nõ dicunt potentie. Nec in habitib⁹.quia mẽs nõ põt stare pro habitu cum ipa accipiat vt agens. Nec põt esse in potentijs ⁊ habitib⁹.quia mens nõ potest stare p vna potentia. cum assignent ei actus duarũ potentiaꝝ. Non põt siliter stare p plurib⁹ potentijs. quia nõ esset trinitas. restat ḡ q necesse est ponere.q trinitas ista attendat q̃tum ad substantiam anime.ratõne mentis se noscentis ⁊ amantis.et q̃tum ad habitus ratõne noticie ⁊ amoris.⁊ sic ẽ trinitas.cuz substãtia sit vna. ⁊ habitus sint duo. Differt ḡ hec assignatio a pcedenti.quia pcedens fuit vniformitatem in potentijs. p cparatõnem ad habitus ⁊ ad actus.sed hec est in substãtia ⁊ habitib⁹. Differt etiã in hoc.quia pcedens fuit p cõuersionez anime ad deuz. Hec est p cõuersionem anime supra se.⁊ pluribus modis nõ attendit imago in homine vt supradictũ fuit. Differt etiam.quia pcedens assignatio imagis mag ẽ ppria ⁊ ɔueniens q̃ hec. Nã pprie loquendo imago ɔsistit in vnitate essentie.⁊ trinitate potentiaꝝ.sm̃ quas anima nata ẽ ab illa summa trinitate sigillari.imagine similitudinis que consistit in tribus virtutibus theologicis. Aũ August. hanc assignatiõez primo ponit inuestigando.vt per

hanc deueniat ad illā in q̄ finit speculationē suā. Vn̄
hec assignatio nō ē ꝓpria sicut alia. Vn̄ mgr̄ scdo eā
50 ponit tanq̄ nō ꝑncipalē. Ad illud ḡ qd̄ obijcit̄ ꝙ
habitus nō sunt coeui ꝛc̄. Dōm ꝙ triplex ē habit⁹.
Quēdā eīm habitū hꝫ aīe potētia ab acq̄sitōe. q̄ndā
51 ab innata dispositōe. tēiū hꝫ a sui pi⁹ origine. Hoc āt
pꝫ. qꝛ habit⁹ ē q̄ potētia facil' ē in actū. potētia āt his
trib⁹ modis ē facil'. v. ḡ. Affect⁹ nr̄ hꝫ facilitatē ad di-
ligendū bonū alienū ꝑ acq̄sitā dispōnē. vt ꝑ virtutē.
ad diligēdū vo bonū suū. ꝑ innatā dispōnē. ꝛ ad dili
gendū seipm̄. ꝑ sui naturalē originē. Cū eīm sit sibi in
distanē vnit⁹. sp̄ ē abilis ad se amādū. silr̄ cū sp̄ sit si-
bi p̄ns. sp̄ ē abil' sibi ad se cognoscēdū. ꝛ sic pꝫ illō qd̄
obijcit̄ de coeuitate. nā q̄ ad tales hitus ē bene coe-
52 uitas. Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ tres dicunt̄ eē hitus
ꝑm tres potētias. Dōm ꝙ in hac trinitate nō cadit
nec hꝫ locū hit⁹ memorie. qꝛ attēdit̄ in ipa aīa ꝑm ꝙ
ꝯuertit̄ ō se. ꝛ ideo ipa aīe sb̄a tenet locū memorie. ꝛ
ipa p̄ntia ꝛ oblatio q̄ aīa offert se sp̄ sue intelligētie.
tenet locū hitus ꝛ act⁹ memorie. ꝛ ita pꝫ ꝙ ibi cadūt
53 tm̄ hitus duarꝫ potētiarꝫ. ꝛ iō ē ibi trinitas. Ad il-
lud qd̄ vltimo obijcit̄ de verbo mgr̄i. dōm ꝙ intelli-
gitur nō ꝑ aīe sb̄a tota. ꝙ si alit̄ intelligat̄. nō hꝫ veri
tatē verbū mgr̄i. Qd̄ pꝫ [illegible] Aug. q̄ occasiōe hui⁹ ima-
ginis. q̄si ꝑ totū decimū de trinitate ōn̄dit aīam hr̄e
cognitionē sui innatā. q̄ ē agnitio sue sb̄e. ꝛ p̄terea ni-
hil vnū in aīa cognoscit ꝛ diligit nisi sb̄a. ḡ si mēs sta
ret ꝑ vna potētia. nō hr̄et illos duos act⁹. s. nosse et
amare. Questio. ij. b

Querit̄ de istis in cōparatōne ad inuicē ꝑm triplicē
ꝯparationē quā ponit Aug. vicꝫ. ordinis. eq̄litatis.
ꝛ ꝯsubstātialitatis. ꝛ mgr̄ recitat in lr̄a. Ordo autē
int̄ hec ē ꝙ mens ē pares. noticia est ꝓles. sp̄ūs est
amor ab vtroqꝫ ꝓcedēs. Eq̄litas ē etiā ibi. Qꝛ mēs
se tantū nouit q̄ntū est. ꝛ tantū diligit q̄ntū se nouit
Est etiā ibi ꝯsubstātialitatis. Vn̄ Aug. ix. de tri. Ad-
monemur (si vtrūqꝫ videre possum⁹) sb̄alit̄ h̄ in aīa
ꝯsistere. nō tanq̄ in subiecto. vt color i corpore. aut
vlla q̄litas. aut q̄ntitas. Quicq̄d eīm tale est. nō exce
dit sb̄ꝫm in q̄ ē. Mens aūt amore q̄ se amat. potest
amare etiā aliud. ꝛ ita vult ꝙ amor sit ꝯsb̄alis mēti.

Sꝫ obijcit̄ ꝯ h̄. Primo vr̄ ꝙ in his nō sit ordo vl'
origo. Aut eīm accipiunt̄ ꝑ habitib⁹ innatis. aut acq̄
sitis. Si ꝑ innatis. nullus ē ordo. qꝛ simul sunt cū ipa
aīa. Si ꝑ acq̄sitis. sic amor p̄cedit noticiā. null⁹ eīm
acq̄rit vel studet aliq̄d addiscere nisi amet scire. Vn̄
Aug. in fi. noni de trini. ꝑtū mētis antecedit appeti-
tus. q̄ ad id qd̄ noscere volum⁹. Querēdo ꝛ inueniē
do nascit̄ ꝓles. q̄ ē ipa noticia. aut ḡ. nō est ordo. aut
nō est talis ordo. Itē vr̄ ꝙ nō sit ibi eq̄litas. Aut eīm
noticia ꝛ amor. accipiunt̄ ꝑ ꝯparationē ad res inferio
res. aut ad aīam. Si ad res inferiores. manifestū est
ꝙ nō ē ibi eq̄litas. mlta. n. nouim⁹ q̄ nō amam⁹. Si
ꝑ ꝯparationē ad aīaꝫ. aut ē eq̄litas q̄ntū ad intensionē.
aut q̄ntū ad extensionē. Q̄ntū ad extensionē nō. illud
ꝯstat. qꝛ vnū tm̄ ē ibi. ḡ q̄ntū ad intensionē. ſ qd̄ h̄ sit
falsum vr̄. qꝛ cū sciam⁹ aīam minorē deo. ꝛ maiorem
corpore. cōtingit q̄nqꝫ ꝙ eā amam⁹ magis q̄ deū. et
min⁹ q̄ corp⁹. ꝛ ita q̄ntitas amoris nō seq̄t̄ q̄ntitatē
noticie. Itē ꝙ nō sit ibi ꝯsb̄alitas. vr̄. qꝛ amor ꝛ noti
cia sunt hitus ꝛ q̄litates. ḡ vr̄ ꝙ essentialr̄ differant
ab ipa mēte. Item rō Aug. ē ꝙ nō sūt in aīa sicut
essentia. qꝛ se extēdunt extra. sꝫ h̄ nihil ē. Accidentia
eīm se extēdunt extra. vt calor calefaciēdo. ꝛ color im
mutando visum. Preterea hō cognoscit aliq̄ cogno
scibilia scia acq̄sita. q̄ ē accn̄s. ꝛ ita se extēdūt extra.

Rn̄. dōm. ꝙ sicut Aug. assigāt i his ē ordo. eq̄litas.
ꝛ ꝯsb̄alitas. Ordo aūt attēdit̄ i his hitib⁹ aīe ꝯnatu 54
ralib⁹ in ꝯparatione ad act⁹. sicut ponit̄ ordo i fide. et
spe. ꝛ charitate. licꝫ sil' infundant̄. ꝛ sic pꝫ qd̄ obijcit̄
in cōtrariū. qꝛ [illegible] ē ordo in ipis hitib⁹ absolute ꝯside-
rat'. sꝫ ꝑ relationē ad act⁹. Silr̄ ē ibi eq̄litas ꝑm con
uersionē aīe supra se ꝛ p̄dictorꝫ hituū ꝑfectionē. Vn̄
dicit Aug. in. ix. de trini. ꝙ nō ē in his hitib⁹ eq̄litas.
nisi ꝑm ꝙ ꝑfecti sīt. Et sic pꝫ solō ad illud qd̄ de amo-
re obī. qꝛ ille amor n̄ ē ꝑfect⁹ amor. sꝫ libidiosus ꝛ in-
ordinat⁹. Vel dōm ꝙ eq̄les sīt. ꝑm ꝙ sunt connāles.
Quātū eīm est q̄s abil' vel facilis ad cog̃scēdū se. tan
tū ad se amādū. De hitib⁹ vo acq̄sit' mal' vel bonis.
nō ē verꝫ. ꝛ de his nō intelligit̄. Silr̄ ē ibi terciū. s. cō-
sb̄alitas. qꝛ ꝑm ꝙ dictū ē s. amor ꝛ noticia. aīe ꝯnāles
sūt ꝑm ꝙ supra se ꝯuertit̄. ꝛ sic nihil oīno addūt sup
ipas potētias. Per h̄. n. ꝙ aīa sibi p̄ns ē. hꝫ noticiaꝫ.
ꝑ h̄ ꝙ ē vnū sibi. hꝫ hitū amorꝫ. ꝛ iō sicut potētie sīt cō
sb̄ales aīe. vt s. visuꝫ ē. ita ꝛ hmōi hit⁹. vn̄ ꝛ si videāt̄
dicere modū habit⁹ vl' q̄litat' realit̄. tn̄ nihil supra [illegible]
tētias addūt. ꝛ sic pꝫ rn̄ ad obiectū ꝙ n̄ sunt q̄litas
55 isto mō. Ad illud qd̄ obī de rōe Aug. Dōm. ꝙ illa 55
rō n̄ ꝯcludit ꝑncipalr̄ ꝙ amor vl' noticia sīt sb̄alit̄ in
aīa. ꝛ h̄ qꝛ tūc pari rōne possꝫ dici ꝛ obijci de oī amo
re. sꝫ ꝯcludit ex ꝯn̄ti. qd̄ pꝫ sic. Cū. n. amor extēdit̄ ex̄
suū subiectū aliuꝫ amādo. h̄ ē ꝑ v̄tutē sb̄e sicut ꝑ se.
nō ē ꝑ sb̄am. Si ḡ amor ꝛ noticia extēdūt̄ ꝑ v̄tutem
sb̄alem. ꝛ he sunt itelligētia ꝛ volūtas ꝛ amor q̄ aīa
amat se. ē idē cū ipa volūtate. ꝛ sic noticia q̄ cog̃scit:
nō ē aliō q̄ intelligētia. restat ḡ ꝙ amor ꝛ noticia re
spectu sui sīt ipi mēti ꝯsb̄ales. Questō. iij. ꝛ vlt̄. [illegible]

Vtrū hec trinitas imagīs. s. mētis. noticie. ꝛ amo-
ris. ducat necessario i cognitionē trinitatis q̄tuꝫ ad
ꝑsonas. Et vr̄ ꝙ sic. qꝛ in hac trinitate imaginis. ē re
latio. sꝫ in deo nō ē relatio nisi q̄ ad ꝑsonas. ḡ ꝛc̄. Itē
in hac trinitate ē distinctio. qꝛ noticia nō ē amor ꝛc̄.
sꝫ in deo nō ē distinctio nisi ꝑsonarꝫ. ḡ ꝛc̄. Itē i hac
trinitate ē origo vni⁹ ab vno. ꝛ tercij ab vtroqꝫ. ḡ cū
ista sint ꝓpria ꝑsonarꝫ. pꝫ ꝛc̄. Itē in hac trinitate est
amor tercio. q̄ [illegible] ꝓpriū sp̄ūsscti. ꝛ q̄ ē ad alterꝫ. ḡ vr̄ ꝙ
necio ducat in trinitatē ꝑsonarꝫ. Cōtra. hec trini-
tas intelligit̄ i creatura sine distinctōe ꝑsonali. ḡ pōt
intellgi ꝛ i deo. sꝫ h̄ ē falsū. ḡ ꝛc̄. Itē noticia ꝛ amor
sunt in q̄libet ꝑsonarꝫ. sꝫ ꝑ ea q̄ sunt i oīb⁹ nō venit̄
in cognitionē distinctōis ꝑsonal'. ḡ ꝛc̄. Itē itellecto
q̄ vna tm̄ eēt ꝑsona adhuc nosceret ꝛ amaret se. ḡ ꝛc̄.

Itē ph̄i istā trinitatē cognouerūt. ꝛ tn̄ nō ꝯgnoue
runt trinitatē ꝑsonarꝫ. ḡ h̄ nō ducit i illā. Rn̄. dōm. 56
ꝙ ꝑ hāc trinitatē ꝯtingit cognoscere trinitatē i deo. ꝛ
[illegible] ē attribuēdo ea q̄ i hac trinitate sunt. illi sūme tri-
nitati. Sꝫ [illegible] pōt eē dupl'r. Aut eīm ista tria pūt deo at
tribui ꝑm sb̄am. vt ꝑ mentē. intelligam⁹ mentē i deo.
ꝛ ꝑ noticiā in aīa. noticiā i deo. ꝛ sic de tercio. ꝛ sic nō
ducit i cognitionē trinitatis nisi q̄ntū ad appropata
ꝛ sic itellexerūt ph̄i. Pūt etiā ista trahi ad deū rōe ꝓ-
prietatū. q̄ sūt ordo ꝛ origo. distinctio ꝛ relatio. ꝛ sic
ducūt i cognitionē trinitatis q̄ ad ꝓpria. sꝫ ista pone
re vel intelligere i deo p̄t fides ꝛ nō rō. ꝛ ita perfecta
cognitio imaginis. nō hr̄ nisi a fide. Vn̄ bene ꝯcedē
dū ē ꝙ imago ꝑfecte cognita vt imago ducit i cogni
tionē trinitatis. nō aūt simplr̄. ꝛ ꝑ h̄ pꝫ vtraqꝫ pars.

Ad illud qd̄ obijcit̄ de amore. dōm. ꝙ amor pōt 45
dicere ꝯplacētiā ꝛ sic ē cōe. vel p̄t dicere ꝯnexionē si
ue cōiōnē vel donū. ꝛ sic hꝫ rōnē ꝑsone ꝛc̄.

Di.iiij. de comparatione generationis ad terminū essentialē concretū qualis est hoc nomen deus.

Hic oritur qō satis necessaria. In pcedenti distinctōe ,pbauit mgr̄ trinitatē z vnitatē p similitudines ɔgruas z rōnes. In p̄senti distinctōne ponit̄ scđa ps in q̄ soluit incidentes dubitatōes. Et incidit dubitatio ex hoc q̄ in diuinis ē trinitas z vnitas. z ita aliq̄d distinguēs z distinctū. aliquid indistinctū. vt termini s̄bales. Incidit ḡ dubitatio ex ɔpatione ,pprietatis distinguētis terminū s̄balē. Habet aūt hec ps duas. In p̄ma mouet dubitationē ex ɔpatione ,pprietatis distinguentis ad s̄bam vel essentiā. In scđa ad eius potentiā. j. di. vj. Preterea q̄ri solet. Itē p̄ma ps h̄z duas. q: s̄ba pōt significari in ɔcretōe. vt p hoc nomē deus. vel in abstractōe. vt hoc nomē eēntia. P̄mo ḡ mouet q̄ōnē ex ɔpatione ḡnationis ad hoc nomē deus. Scđo ad hoc nomē eēntia. j. di. v. Post hec q̄rit̄ vtrū concedendū sit zc. Hec aūt distinctio h̄z q̄tuor pticulas. z hoc s̄m q̄tuor q̄ ibi tāgunt̄. In p̄ma supposito q̄ h̄ sit vera. deus genuit deū. q̄rit de hac. genuit se. vel aliū. quā soluit interimendo. In scđa q̄rit de hac. genuit deū q̄ ē deus pr̄. vel q̄ nō ē deus pr̄. z ad hoc soluit distinguēdo ex pte p̄dicati. z hoc ibi. Sz adhuc opponūt. In tercia q̄rit de hac. deus ē trinitas. z ,pbat multis auctib⁹ q̄ ē vera. z hoc occasione p̄dictoz. ibi. Quidam tn̄ veritatis aduersarij. In q̄rta ad suū ,ppositū redit. s. ad p̄mo q̄situ. addēs p̄ric solutōi. q̄ q̄uis nō sit ɔcedendū genuit se vel aliū diuisim. tn̄ pōt ɔcedi ɔiunctim. ibi. Nunc ad p̄missam q̄ōnem.

Querit̄ vtrū ɔcedēdū sit q̄ de⁹ se genuerit vl' aliū. a

Hic oritur qō satis necessaria. Cōstat eīm z ineffabilit̄ vez ē. q̄ de⁹ pr̄ genuit filiū. Iō q̄rit̄. vtz cōcedendū sit q̄ de⁹ genuit deū. Si eīm de⁹ genuit deū. vr̄ q̄ aut se deū. aut aliū deū genuerit. Si vo aliū deū genuit. nō est tm̄ vn⁹ de⁹. Si aūt seip̄m deū genuit. aliq̄ res seipam genuit. Ad qō r̄ndētes dicim⁹ sane z catholice ɔcedi. q̄ vn⁹ vnū genuit. z q̄ de⁹ deū genuit. q̄a de⁹ pr̄ deū filiū genuit. In simbolo q̄z scptū est. [a] Deū de deo. lumē de lumīe. deū vez de deo vero [b] Qz vo addit̄. a b

ḡ genuit se deū. vel aliū deū. neutrū ɔcedēdū eē dicim⁹ Qz aliū deū nō genuit. manifestū ē. q: vn⁹ tm̄ de⁹ ē. Qz aūt seip̄m nō genuit. oñdit Aug. in. j. li. de trini. dicens. Qui putāt ei⁹ potētie esse deū vt seip̄m ip̄e genuerit. eo plus errant. q̄ nō solū deus ita nō est. s̄ nec sp̄ualis neq̄ corporal' creatura. Nulla eīm res est q̄ seipsam gignat vt sit. z iō nō ē credendū vel dicendū q̄ deus genuit se.

Si deus pr̄ genuit deū. q̄rit̄. vtrū genuit deū qui est deus pr̄ vel q̄ nō est deus pater. b

Sz adhuc ponūt garruli rōcinatores dicētes. Si [c] deus c pr̄ genuit deū. aut genuit deū q̄ ē de⁹ pr̄. aut deū q̄ nō est

a Deū de deo. lumē de lumie. Querit̄. q̄a cū p̄posito de notz trāsitionē. z ita diuersitatē z distinctōez. vr̄ q̄ pari rōne z ab ɔ̄posi lenti ist: sūt vere. de⁹ ē ali⁹ a deo. de⁹ distin-

1 guit̄ a deo. R̄e. dōm. q̄ duplex ē importare distinctionē siue diuersitatē. s. vel vt modū vel vt rē. vel vt exercitā vel vt ɔceptā. qm̄ ḡ p̄positiōes importāt distinctiones. vt exercitā. z distictio est in diuinis q̄tū ad supposita. facit terminū stare p diuers̄ suppositis. qm̄ ḡ circa id ponit modū. circa qō exercet distinctiones. z tales sūt p̄sone. iō ē vera locutio. Qz vo h̄ nomen ali⁹ iportat distinctōnē circa tminum rōe sue forme. iō sūt false. b Qz vo addit̄. Ergo genuit se deū zc. de hac r̄nsione mgr̄i q̄rit̄. q̄ cū mgr̄

2 soluit intimēdo ɔclusionē. vr̄ nō recte soluere. Cū eīm idē z diuersū sufficient diuidāt ens. vr̄ necessario seq̄. genuit deū. ḡ se vel aliū. R̄e. dōm. q̄ mgr̄ sustinēdo p̄mā z intimēdo ɔclusionē inuit ɔclusionē nō seq̄ ex p̄missis. z q̄ nō seq̄t̄. oñdit ferēdo instantiā ɔtra illud disiunctū. Ad illud vo qō obijcit̄ q̄ idē et diuersum sufficient̄ diuidūt ens. Dōm. q̄ simplr̄ loq̄ndo falsuz ē. Nā ps nec est eadē toti oīo. nec simplr̄ diuersa. h̄z tn̄ veritatē s̄m idē. vn̄ si nō ē idē aliq̄. ē diuersum. Vez ē s̄m illud s̄m qō nō ē idē. fili⁹ āt nō ē idē p̄ri i p̄sona. z iō i p̄sona ali⁹. nec tn̄ seq̄t̄ ali⁹ de⁹. q: significat̄ alietas i eēntia. c De⁹ pr̄ zc. q̄rit̄ de hac distictōe quā ponit

5 mgr̄ de h̄ p̄dicato. de⁹ pr̄. q̄ pt̄ eē ɔstructio appositiua imediata vel mediata. Pmo eīm vr̄ q̄ ista distinctio nō sit intelligibil'. qm̄ q̄ ex eadē pte intrāsitiue ɔstruunt̄. vident̄ solū imediate ɔstrui. Itē vr̄ q̄ n̄ soluat. q: recta

4 solutio ē. cui⁹ dante oppositū nō ɔuenit soluere. s̄ ista distinctōe remota. adhuc manet sophisma. si loco ei⁹ qō ē de⁹ pr̄. solū pr̄ ponat̄. ḡ zc. R̄e. dōm. q̄ distinctio mgr̄i bona ē z s̄m artē. Nā sicut vult p̄stian⁹. int̄ adiectiuū z substātiuū itelligit̄ media copula ens. vel qō ē ens. qm̄ h̄ qō ē ens. siue qō ē pr̄. pt̄ teneri iplicatiue. et sic restringit̄ z tenet locū appositiue ɔstructōis. z equalet vni termio. iō vr̄ q̄ pt̄ teneri siue ɔstrui imediate. z sic de⁹ pr̄ n̄ ē aliud q̄ ip̄e pr̄. Ad ip̄m relatiuū pt̄ itelligi relatiue. z ita i q̄dā distātia. z tūc n̄ restringit̄. z sensus ē. de⁹ pr̄. i. de⁹ q̄ ē pr̄ q̄ tm̄ valet. ē de⁹. z ille ē pr̄. Hec āt solō mgr̄i soluit q̄ddā sophisma q̄tū ad vnā deceptionē. z ido ē bona. Sz rursus cadit ibi alia deceptio de relatiuo. z iō adhuc oz soluere nō ad illā deceptōez s̄ ad aliā. iō p̄positiuus soluit ad h̄ argumētū alio mō. ḡ de⁹ q̄ ē pr̄ vel q̄ nō ē pr̄. z dicit q̄ nō seq̄t̄. nec sunt ɔtradictorie. q: suppositio hui⁹ relatiui nō ē eadē. In affirmatiua eīm supponit p deo genito. q: non ɔfundit̄. In negatiua vo simplr̄. Vn̄ sicut he n̄ ɔtradicūt. s̄z ambe sūt false. null⁹ ho ē petr⁹. io h̄es ē petr⁹. ita dicit i p̄posito. q: negatio ɔfundit̄. Vn̄ iste due ambe sūt false. de⁹ fili⁹ ē pr̄. de⁹ nō ē pr̄. Sz l3 solō p̄positiui locū h̄eat i p̄posito. q: nō differt p̄ponere z postponere negatōz huic termio de⁹. tn̄ i alijs nō h̄z locū. Negatio eīm post-

5 posita relatiuo ip̄m nō ɔfundit. z iō moderni aliter soluūt distinguēdo hoc relatiuū q̄. qō pt̄ facere relatōez

6 simplicē vel p̄sonalē. Si simplicē. affirmatiua vera ē. negatiua falsa. Si p̄sonalē. ecōuerso. negatiua vera. affirmatiua falsa. Qō p3. q: hec ē falsa. p̄sona filij ē pr̄. z hec ē vera. p̄sona filij nō est pater.

deus pr̃. Si genuit deũ q̃ nõ est deus pr̃. ergo deꝰ est q̃ nõ ẽ deus pr̃. nõ ergo vnꝰ tm̃ deus ẽ. Si vero genuit deũ q̃ ẽ deꝰ
Rñsio. pr̃. ergo genuit seipm̃. Ad qđ rñdemꝰ determinãtes istã ꝓpositionem. q̃ sic ꝓponunt. Si deus pr̃ genuit deũ. aut deũ q̃ est deus pr̃. aut deũ q̃ nõ est deꝰ pr̃. hoc em̃ ⁊ sane ⁊ praue intelligi põt. ⁊ ideo rñdendũ ẽ ita. Deus pr̃ genuit deũ q̃ est ip̃e pr̃. hoc dicimꝰ eẽ falsum. ⁊ cõcedimus alterã. scꝫ genuit deũ q̃ nõ est pater. nec tñ genuit alteꝝ deũ. nec ille q̃ genitꝰ est alius deꝰ ẽ q̃ꝫ pr̃. sed vnus deus cũ pr̃e. Si vero addit̃. genuit deũ q̃ nõ ẽ deus pr̃. hoc distinguimus. q: dupl'r põt intelligi. genuit deũ q̃ nõ est deus pr̃ scꝫ deũ filiũ q̃ filius nõ est pr̃ q̃ deus ẽ. hic sensus verꝰ est. Si vero intelligat̃ sic. Genuit deũ q̃ non est deꝰ pr̃. i. q̃ nõ est deus q̃ pr̃ est. hic sensus falsus ẽ. ᵇVnus em̃ ⁊ idẽ deus ẽ pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ spũssanctꝰ. ⁊ ecõuerso. pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ spiritussanctus vnus est deus.

Probat multis autoritatibꝰ. q hec sit vera. Deus est trinitas. c

Quidã tñ veritatis aduersarij ꝯcedũt patrem ⁊ filiũ et spm̃sanctũ. siue tres ꝑsonas eẽ vnũ deũ. vnã sbam. sed tñ nolunt ꝯcedere vnũ deũ ll'r e vnã sbam eẽ tres ꝑsonas. dicẽtes diuinã sbam p̃dicari de tribꝰ ꝑsonis. nõ tres ꝑsonas de sba diuina. Fides aũt catholica tenet ac p̃dicat. ⁊ tres ꝑsonas eẽ vnũ deũ. vnã sbam siue eẽntiã siue naturã diuinã. ⁊ vnũ deũ siue essentiã diuinã esse tres ꝑsonas.
Inducit cõtra eos autoritates augustini. Vñ Augꝰ. in. j. li. de tri. ita ait. Recte ip̃e deꝰ trinitas intelligit̃ beatꝰ ⁊ solus potens. Ecce q̃ꝫ exp̃sse dixit. ip̃e deus trinitas. vt oñderet ⁊ ip̃m deũ eẽ trinitatẽ. ⁊ trinitatẽ ip̃m deũ. Itẽ in eodẽ. In verbis inq̃t illis ap̃li q̃bus de aduẽtu xp̃i agens dicit. Quẽ oñdit beatꝰ et solꝰ
i. Thi. vj. potens. rex regũ ⁊ dñs dñantiũ. q̃ solus hꝫ imortalitatem ⁊c̃. Nec pr̃ ꝓprie noĩatus ẽ. nec filiꝰ. nec spũssanctꝰ. sed beatus ⁊ solus ⁊ potens. i. vnus et solus deus verus.
e q̃ est ip̃a trinitas. Ecce hic aperte dicit. ᵉvnũ solũ veruꝫ deũ eẽ ip̃am trinitatẽ. ⁊ si vnus deus trinitas ẽ. ergo vnus
Augꝰ. deus ẽ tres ꝑsone. Itẽ in li. v. de trini. Non tres deos. sed vnũ deũ dicimꝰ esse ip̃am p̃stantissimã trinitatẽ. Iteꝫ in
f li. de fide ad petrũ in expositione simboli. ᶠSatis ẽ xp̃iano rerũ creataꝝ cãm visibiliũ siue inuisibiliũ nõ nisi bonitatẽ credere creatoris. q̃ est deꝰ verus ⁊ vnus. nullãqꝫ esse naturã. q̃ non aut ip̃e sit. aut ab ip̃o. eũqꝫ eẽ trinitatẽ patrẽ. s. ⁊ filiũ ⁊ spm̃sctm̃. Itẽ Aug. in sermone de fide. Credimꝰ vnũ deũ vnã eẽ diuini noĩs trinitatẽ. Item in vj. li. de tri. Dicimꝰ deũ solũ eẽ ip̃am trinitatẽ. Ecce his ⁊ alijs pluribꝰ autoritatibꝰ euident̃ oñdit̃ dicendũ esse ⁊ credendũ. q vnꝰ deus est trinitas. ⁊ vna sba tres ꝑsone sicut econuerso trinitas dicit̃ esse vnus deus. ⁊ tres ꝑsone dicunt̃ esse vna substantia.

b Vnus em̃ ⁊ idẽ deus ẽ pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ spiritussanctus. Cõtra. q̃cunqꝫ p̃dicantur de vno ⁊ eodẽ. p̃dicant̃ de seinuicẽ. ergo si vnus deus ẽ pr̃ ⁊ filius. ergo pater est filiꝰ. Si tu dicas q verũ ẽ qñ p̃dicantur de vno singulari. sed nõ est verũ qñ p̃dicantur de vno cõi. Cõtra. nihil subij citur duobꝰ in vnitate suppositione q̃uis sit cõe ad illa. vñ hec est falsa. hõ est sortes et plato. ergo sil'r in ꝓposito. Rñ. dõm. q sicut 7
pꝫ de suppositiõne huius noĩs deus secus est q̃ de suppositione alicuꝰ alterius termini. q: em̃ hꝫ naturam termini cõis ⁊ discreti. iõ simul stat ꝓ pluribus sicut ꝓ vno. et ideo nõ sequit̃. deus ẽ pr̃ ⁊ filius. ergo deus pr̃ est filius vel ecõuerso. Sil'r nec licet inferre ex hoc. q pr̃ sit filius. Et notandũ. q talis p̃dicatio est ꝑ idẽptitatẽ. ideo suppositũ de termĩo formali vere p̃dicatur.
e Vnũ solũ verum deũ eẽ ipsaꝫ trinitatẽ. Vr̃ esse ꝯtra id qđ dicit inferius. scꝫ. q trinitas est nomẽ collectiuũ. vnus ⁊ solꝰ nomen ꝑtitiuũ ⁊ discretiuum. ergo sicut hec est falsa. vnus solus hõ est oĩs hõ. ita et hec. Rñ. dõm. q hoc no- 8
men trinitas est collectiuum ꝑsonarum. vnus autẽ ⁊ solus addita huic termĩo deꝰ. nõ dicunt discretõnẽ ꝑsone. sed nature ab alijs. Vñ vnus solus deus dr̃ vna sola natura. ⁊ q̃m in diuinis est idem natura ⁊ res nature siue suppositũ. iõ p̃dicatõe ꝑ idẽptitatẽ trinitas de deo p̃dicat̃. Nec ẽ simile de hoc q est oĩs hõ. ⁊ vnꝰ solus hõ. Nã iste terminus homo est. ⁊ qui potest confundi ⁊ multiplicari. ⁊ ideo hec est vera. omnis homo est homo. nec stat simul pro pluribus. nisi confundatur. ⁊ ideo hec est falsa. homo est omnis homo. quia nec ratio suppositi est vna. nec per identiptitatẽ. nec ẽ idẽ in homine natura ⁊ res nature.
f Satis ẽ xp̃iano rerum creatarum causam ⁊c̃. Videtur dicere falsum. Quoniã aut dicit satis q̃tum ad fidem ⁊ sic est falsum quia multa alia oportet credere. Aut satis q̃tũ ad sciam. ⁊ illud sil'r est falsum. q: nunq̃ scit̃ ex hoc causa rei

Redit ad p̄missā qōnē addēs p̄me solutioni q̄ q̄uis nō sit ꝯcedendū genuit se vel aliū diuisim tamen potest concedi coniunctim.

Nūc ad p̄missam qōnē reuertamur vbi q̄rebat̄. an deus pr̄ genuerit se deū. an aliū deū. Ad qd̄ dicim⁹ neutꝝ fore ꝯcedēdū. Dicit tn̄ Aug. in ep̄la ad maximinū. q̄[g] de⁹ g Aug°.
pr̄ se alteꝝ genuit. his v̄bis[h] pr̄ vt hr̄et filiū de seip̄o. nō h
minuit seip̄m. ꝭ ita genuit de se alteꝝ se. vt tot⁹ maneret in se. ꝛ eēꝫ in filio tant⁹ q̄nt⁹ ꝛ sol⁹. Qd̄ ita intelligi p̄t. i.
[i]de se alteꝝ a se genuit. nō vtiq̄ȝ alteꝝ deū. ꝭ alterā p̄so- i
nā. vel genuit se alteꝝ. i. genuit alteꝝ q̄ h̄ est qd̄ ip̄e. Nā et si alius sit pr̄ q̄ȝ filius. nō est tn̄ aliud sed vnū.

9 sufficienter. R̄ᵒ. dōm
q̄ intelligit̄ satis q̄tū
ad sciam non q̄libet.
sed necessariaȝ ad sa-
lutem.
g Deus pr̄ se alteꝝ
genuit. Videt̄ male
iungere illa duo. q̄ȝ se
dicit diodā idēptita-
tem. ꝛ alteꝝ diuersita
tem. ꝛ sic sunt opposi
ta. ꝛ illa opposita im-
plicātur. Si dicas q̄
vnū diminuit de alte
10 ro. q̄ro q̄d de q̄. R̄ᵒ.
dōm. q̄ oppositio di-
recta intelligit̄ sp̄ circa idē. q̄m̄ ꝗ in diuinis simul ē idēptitas in natura. ꝛ alietas ī supposito. ꝛ hoc sine oppo
sitione. iō nomē idēptitatis ꝛ alietatis in s̄mone veniunt̄ sine oppositōne in vno ad singularis modi expſsio
nem. h Pr̄ vt hr̄et filiū de seip̄o nō minuit seip̄m. Vr̄ dicere falsū. q̄ȝ illud argumētū valet. q̄cunq̄ȝ sic ge
11 nerat vnū filiū vt nō possit ampli⁹ generare. minuit̄ ei⁹ potentia. sed sic ē in p̄re. ꝗ. R̄ᵒ. q̄ illud veꝝ ē si ḡnare
alteꝝ sit potētie. sed q̄ vno genito alteꝝ possit generare. dicit imp̄fectionē potentie in generādo. q̄ȝ ex h̄ ostē
ditur q̄ nō totū dedit vni. i De se alteꝝ a se genuit. nō vtiq̄ȝ alteꝝ deū. sed alterā p̄sonā. Querit̄ vtrū di
catur magis ꝓprie alteꝝ vel aliū. vr̄ q̄ alteꝝ. q̄ȝ minorē dicit diuersitatem. q̄ȝ fortes dr̄ alter a se. sȝ in diuinis
minima ē diuersitas. Sȝ ꝯtra ▪ie accidētales faciūt dici alteꝝ. sȝ in diuinis nullū ē accidēs. ꝗ nō dȝ dici alte
rum. Itē vr̄ q̄ neutꝝ bene dicat̄. si eñ d̄ie s̄bales faciūt dici aliud. ꝛ accidētales alteꝝ. cū neutꝝ cadat in di-
12 uinis. neutꝝ vr̄ eē dōm. R̄ᵒ. dōm. q̄ q̄ȝ pr̄ differt a filio. ꝛ in supposito ꝛ in ꝓprietate. iō p̄t dici alius. ꝛ p̄t dici
alter. Sȝ q̄m̄ ꝓprietas illa nō accidit p̄sone. iō magis ꝓprie dr̄ alius. Et q̄ȝ ali⁹ respicit suppositū aliud eēntiā
loco recipit̄ ibi alius in masculino. non tn̄ aliud in neutro.

Ad intelligentiā coꝝ q̄ tangit mgr̄ in p̄nti di stinctione q̄tuor q̄runt̄. Primo vtꝝ h̄ locutio sit ꝯcedēda in diuinis. deus genuit deū. Scd̄o vtꝝ vnitas eēntie admittat hanc locutionē. deus genuit aliū deū. vel deus ē alius a deo. Tercio q̄rit̄ de significatōe hui⁹ nois dij. vtꝝ videlicet gramatice possum⁹ dicere plures deos. Quarto ꝛ vl̄tio q̄rit̄ de suppositōne illi⁹ nois deus. vtꝝ supponat ꝓ persona vel pro essentia. Questio .j. a

Vtꝝ hec locutio. de⁹ genuit deum. sit ꝯcedenda. vr̄ ꝗ hoc qd̄ dr̄ in simbolo. deū de deo. ꝭ hoc nō est nisi per cognitionē. ꝗ deus generat̄ de deo. ꝗ ista locutio est ꝯcedēda. deus genuit deū. Itē generatio ē respectu silis in natura. Vn̄ hō generat hoiem. vn̄ si in diuinis ē generatio. ꝓducit̄ sil̄s in natura. ꝗ cū pr̄ sit deus. non generat nisi deum. ergo hec est vera. deus generat deum. Item quicquid habet filius. aut hȝ a se. aut ab alio. Sȝ hȝ deitatē. ꝛ nō a se. q̄ȝ sic eēꝫ ingenitus. ꝗ hȝ ab alio. sed nō hȝ nisi ꝑ generationē. sed nō hȝ deitatē. nisi ab habēte deitatē. ꝛ hn̄s deitatem ē deus. ꝗ ꝛc. Contra. hoc nomen deus significat eēntiā siue s̄bam cū sit termin⁹ s̄balis. sed hec nō ꝯcedit̄ imo ē falsa. eēntia ḡnat eēntiā. sil̄r ꝛ ista. de⁹ genuit deū. Itē h̄ nomē de⁹. aut supponit ꝓ oi ▪ sona. aut determinate ꝓ aliq̄. Si determinate ꝓ aliq̄. ꝗ restringit̄ ei⁹ significatio ab aliq̄. Nec est dare q̄ ab alio. nisi ab h̄ verbo genuit vel ḡnat. Sȝ regula ē q̄ t̄min⁹ positus in p̄dicamēto nō restringit terminū a pte subiecti rōne significationis. ꝗ stat ꝓ oi p̄sona. Non ꝗ vr̄ locutio vera. s̄m q̄ ꝓ p̄sona filij. ergo ꝛc.

Itē iste terminus deus q̄ntū de se eque bene supponit ꝓ ▪lio sicut ꝓ p̄re. ꝗ cum filij sit nō generare. sicut ꝛ p̄ris ē generare. si hec ē vera. deus generat ꝓ patre. eadē rōne ꝛ hec. deus nō generat ꝓ filio. si ꝗ hec nō ꝯcedit̄ nec prima. Itē ꝯtradictorie opposita sunt vera de q̄libet sub disiunctione. Quia de q̄libet affirmatio vel negatio. ꝗ si deus genuit deum. aut deū q̄ est pater. aut deū q̄ non ē pr̄. Sed qd̄ implicat̄ ꝯtingit simplr̄ inferri. vt si dicat̄. hō qui non currit disputat. ꝗ hō n̄ currit. ꝗ sil̄r si genuit deū q̄ n̄ est pr̄. de⁹ nō ē pr̄. sȝ si nō ē pr̄ nō ḡnat. ꝗ ꝛc. R̄ᵒ. dōm. q̄ p̄dicta locutio salua essentie vnitate recipit̄ tam a mgr̄is q̄ a sanctis. Ad cui⁹ intelligentiā q̄tuor re- 13
gule sunt notande. Prima ē. q̄ nomē abstractū imponit̄ forme ꝛ a forma. vt albedo iponit̄ a forma albedinis. Nomen v̄o concretū imponit̄ a forma. sed non forme. sȝ supposito. vt album imponit̄ a forma albedinis. sed non forme. sed supposito. vt alicui rei albe. homini vel cigno. Scd̄a regula ē. q̄ terminus 14
hn̄s multitudinē suppositoꝝ sine distributione acceptus. stat ꝓ illo ꝓ q̄ reddit locutionē verā. vt cū dr̄ hō currit. vera est locutio ꝓ currente si aliq̄s sit currens. Tercia regula est. q̄ termino habenti formam 15
nō multiplicabilē. nō differt p̄ponere ꝛ postponere negationē. vn̄ non differt dicere. petru▪ non currit. ꝛ nō petrus currit. Quarta regula ē ista. q̄ relatiuū 16
refert antecedens sub eodē mō supponēdi. sub quo antecedens precessit ip̄m relatiuū. nisi faciat relationē simplicē. Ex p̄ma regula pȝ R̄ᵒ ad primū. Cū eñ iste terminus deus sit ꝯcretus. ꝛ imponat̄ a forma essentiali. scȝ deitate. tn̄ imponit̄ p̄sone siue supposito. sicut albū imponit̄ ab albedine rei albe. ꝛ iō supponit ꝛ reddit locutionē verā ꝓ p̄sona. non pro forma. Hoc autē nomen essentia vel deitas ē abstractum. ꝛ ideo imponitur forme. ꝛ a forma. sicut albedo. ꝛ iō essentiā significat ꝛ supponit. ꝛ ideo hec ē falsa. essentia generat essentiaȝ. quia generatio non est forme sed suppositi. sed hec est vera. deus genuit deū ꝓ persona. Ex secunda regula patet. R̄ᵒ. ad secundum. Quis eñ suppositio termini non artetur. ta-

men ꝑ illo stat ꝑ quo est locutio vera. vt homo cur
rit. ꝑ petro vel iohanne. si pro illo est locutio vera.
ne: tamen ad illum restringitur. ⁊ hoc patet. quia si
addatur distributio confundet illum terminuꝫ pro
omnibus. sed si esset restrictus non confunderet ni-
si ꝑ illis ad quos se extenderet restrictio. vñ aliud ē
terminum restringi ad vnum. aliud est reddere locu
tionem veram pro vno. Ex tercia regula patet
Rᵒ ad tercium. licet eñ hec sit vera ꝑ patre. deus
generat deum. tamen hec deus non generat deum.
non est vera ꝑ filio. Cum enim iste terminus deus
dicat formã non multiplicabilem. non differt ei pre
ponere negationeꝫ ⁊ postponere. ideo cum negatio
ꝑposita totaliter ⁊ omnino a subiecto remoueat p̄di
catum. sic ⁊ negatio postposita remouet totaliter pre
dicatum ab hoc termino deus. cum dicitur deus
non generat. quia remouet a quolibet supposito. et
ideo alium modum habet supponendi in affirmati-
ua q̄ in negatiua. quia i affirmatiua erat locutio ve
ra ꝑ patre. in negatiua ꝟo non potest esse veritas.
quia negatio remouet totaliter predicatum illud.
Ex quarta regula patet quartum. Cum eñ rela-
tiuum omnino habet suppositionem antecedẽtis. ⁊
iste terminus in p̄dicato supponat ꝑ deo genito. re
latiuum refert pro illo. ⁊ ita sensus est. deus genuit
deum. qui deus genitus est pater vel non est pater.
⁊ hec est vera ꝑ negatiua. nec licet inferre. ergo deꝰ
nec est pater. quia mutatur suppositio. immo est ibi
figura dictionis.

Questio. ij. b

Utrum vnitas essentie admittat hanc deus generat
alium deum. ⁊ q̄ non videtur. Anshel. in ꝑsol. cum
dicimus. deum de deo. non intelligimus aliũ deum
sed eundem de seipso. Item si genuit alium deũ.
sed vbi est vnus ⁊ alius sunt duo. ergo si genuit aliũ
sunt duo dij. Item alius dicit alietatem in gene-
rali. ergo cum generale specificetur per adiunctum.
hoc nomen deus specificat ipm. sed si specificat. speci
ficat ratione forme. ergo notatur alietas in forma.
ergo non est admittenda talis locutio. cum non sit
ibi alietas in forma. Sed contra. Generatio im-
portat distinctionem. et distinctio alietateꝫ aliquã.
ergo ⁊ generatio. ergo si hec ē vera deus genuit deũ.
⁊ hec per consequẽs. deus distinguitur a deo. vel ge-
nuit alium deum. Si dicas q̄ non sequatur. quia ge
nerare importat distinctionẽ vt modum. sed distin-
gui vel esse alium vt rem. Contra. ad consequentiã
vt modum. sequitur consecutio vt res. vnde si hec
est vera homo est. animal est. cum ad hominem seq̄
tur animal. ⁊ p̄terea constat q̄ distinctio generatio-
nis non tm̃ est a parte intelligentis. verumetiam a
parte rei. ergo illi distinctioni vt exercite. respondet
distinctio realis. Item affirmatiua est falsa. deus
genitus est deus generans. ergo negatiua est vera.
deus genitus ñ est deus generãs. Sed sicut affirma
tiua significat idemptitatẽ. ita negatiua diuersitatẽ.
ergo sicut deum generantem et genitum contingit
adinuicem comparari mediante negatione: ita me-
diante alietate. ergo hec est vera. deus genuit alium
deum. Item pater siue deus genuit alium. hec ē
vera. constat ergo aut alium deum. aut alium non
deum. sed nõ alium nõ deum. ergo ⁊c̃. Itẽ alius
est terminus masculini generis. igitur stat ꝑ perso-
na in ꝯtitiuis terminis. ergo alius dicit alietatem
personalem. sed hec est vera. deus genuit deum aliũ
in persona. ergo similiter hec est vera. deus genuit
alium deũ. Rᵒ. dicendũ. q̄ hec cõsueuit distingui.
deus genuit alium deum. Quia alius potest teneri 17
adiectiue: ⁊ sic ponit alietatem circa formam istius
termini deus. ⁊ sic locutio est falsa. Potest etiã tene
ri substantiue. vt substantiuetur. ⁊ tunc est appositi
ua constructio sicut animal homo. ⁊ est sensus hoc
modo. deus genuit alium deum. id est genuit aliũ
qui est deus. ⁊ in hoc sensu est locutio vera. Sed li-
cet ista distinctio in locutionibus theologicis ꝓpter
quendam ꝓprium modum loquendi locum habeat
tamen quantũ esset de virtute sermonis. nõ esset di-
stinguenda. quia adiectiuũ adiunctuꝫ substantiuo.
vt homo albus. nõ dicitur substãtiuari. nec apposi-
tiua cõstructio dicit̃ ibi esse. maxime cum illa sit mi
nus cõmunis. respectu magis cõmunis. Unde cum
hoc nomen alius sit adiectiuũ habens substantiuũ
coniunctum in predicta locutione. ponit alietatem
circa ipm ratione suppositi et forme. Et ꝓpterea si
velimus artificialiter procedere. iudicanda est talis
locutio falsa. Propter hoc ad intelligentiã dicte
locutionis notanda est regula cõmunis. Non habꝫ 18
locum distinctio. vbi nõ est ex diuersis causis vnio.
verbi gratia. pater ⁊ filius ⁊ spũssanctus vniunt̃ in
hoc noie deus. nõ ex diuersis causis siue rõne diuer
soꝝ. sed rõne vniꝰ deitatis siue eẽntie. vnio ex diuer-
sis causis est. vt in homine vniunt̃. petrus ⁊ iohan-
nes. rõne diuersaꝝ humanitatũ. quia alia est huma-
nitas petri. ⁊ alia iohannis. Et iuxta hanc regulam
ab opposito est alia regula accipienda. Non habet 19
locũ oĩmoda vnio. vbi est simul cũ vnione distictio.
vt pr̃ et filius et spũssanctus vniunt̃ in vna deitate
siue essentia. sed distinctioneꝫ hñt rõne pluralitatis
ꝑsonaꝝ. Scdm̃ hoc est attẽdendũ q̄ in diuinis q̄dã 20
vocabula importãt distinctionẽ solũ. quedã oĩmodã
vnionẽ. quedã medio mõ. Dñ ergo deus generans.
⁊ deus genitus. ⁊ si sint ꝑsonaliter distincti. tñ in dei
tate vniunt̃ ex eadẽ causa. q2 vna deitate. ideo nõ re-
cipiunt noĩa importantia simplr̃ distinctionẽ. Ideo
hec nõ admittit̃. deꝰ distinguit̃ a deo. silr̃ deꝰ genuit
aliũ deũ. Itẽ rõne distinctõis nõ recipiũt̃ vocabu
la oĩodã importantia vnionẽ in supposito ⁊ forma.
vñ hec nõ recipit̃. deꝰ genuit se. ꝫ illa q̄ medio mõ se
hñt recipiunt̃. q̄le ē hoc verbũ generat. q2 dicit distin
ctionẽ in ꝑsona cũ vnitate eẽntie. Silr̃ hec ꝯceditur
pr̃ gñat alterũ se. Uñ Aug. ad maxi. pr̃ genuit alteꝝ
se. ⁊ silr̃ sup Ioh. pr̃ mittens filiũ. misit alteꝝ se. ⁊ ex
hoc ē q̄ nõ sequit̃ ad generationẽ. verbũ simplr̃ im-
portãs distinctionẽ. ⁊ sic p3 p̄mũ. Ad illud quod 21
scdo obijcit̃ de negatõe: bene ꝯcedo q̄ ē alietas. sed
tñ nõ seq̄tur: q̄ possit dici alietas in eẽntia siue for-
ma deitatis. Uñ nõ seq̄tur. genitꝰ ē aliꝰ a generãte.
ꝫ alius deꝰ. q2 mutat̃ suppositio huiꝰ termini deus.
Ad illud qd̾ obr̃ tercio. aut aliũ deũ. aut aliũ non 22
deũ. dico q̄ nõ sufficiẽter diuidit. q2 nõ ē ꝯtradictio.
nisi accipiat̃ negatio respectu totius. In hac eñ ge
nuit aliũ deũ. duo dicunt̃. s. q̄ deꝰ deũ. ⁊ q̄ aliũ i dei-
tate. ⁊ iõ ad h̾ q̄ sumat̃ ꝯdictio. necesse ē q̄ ferat̃ s̄
totũ. Uñ sicut ñ valet demõstrato monacho nigro
q̄ ē albus p nãm. iste aut ē albꝰ monachꝰ. aut albꝰ ñ
monachꝰ. q2 vtraq3 falsa. Silr̃ itelligẽdũ ĩ ꝓposito.
Nec valet. ē deꝰ ⁊ ē aliꝰ. ꝫ ē deꝰ aliꝰ. imo ē ibi acciñs.
Sicut h̾. ē bonꝰ. ⁊ ē citharedꝰ. ꝫ ē bonꝰ citharedus.

23 Ad illud qd' vltimo obijcit. dicendum q alius q̄uis sit masculini generis. tn̄ quia ponit rē circa subiectū ab illo trahit suppositionē. et ideo nō tenet psonaliter. nisi sm q substantiuat. sicut et hoc nomen vnus dicit vnitatē sbalem. ita si dicat alius deus. alius dicit alietatē sbalem. et rō huius venit. nō tm̄ qr adiectiuū. sed qr generale. qd' specificat per adiunctum.

Questio. iij. c

Utrū hoc nomen deus gramatice significet pluralē numerū. siue an ɔgrue possit dici plcs dij. Qz sic. vr. Quia sm phm. intellectus sunt idē apud oēs q̄uis voces sint diuerse. sed modi significādi ɔsequunt modos intelligēdi. ergo cū apud hebreos cōgrue dicat heloij. qd' equipollet ei qd' ē dij. ergo et apud nos. Itē sicut vult phs. verū psupponit ɔgruū. vn̄ cathonis est vel nō est. nec verū nec falsum significat. sz hec vera ē. nō sunt plures dij. ergo cōgrua. ergo et hec cōgrua. plures sūt dij. qr negatio nō remouet incōgruitatē. Itē sicut deus cōuenit vni soli. ita principiū creaturaꝝ vni soli. sed q̄uis falso dicant plura principia. tn̄ dicunt cōgrue. ergo pari rōe possumus dicere plures dij. Item hoc nomē fenix. nō hz nisi vnicū suppositum. tn̄ congrue dr̄ plures fenices. Si tu dicas q suppositū plurificat p successionē tpis. obicio tibi de hoc noie sol. qd' nullo tpe plurificat. et tn̄ cōgrue di plures soles. ergo et plures dij. Cōtra. oē nomē qd' hz plurale. nomen ē appellatiuū. ꝓpria eīn nomia non plurificant. Non eīn di plures petri. vel ioh. sed hoc nomē deus nō est nomē appellatiuū. qr non significat formā multiplicabilē. ergo etc. Itē hoc nomē deus ē ꝓprie ꝓprium
24 diuine nature. sed nullū tale multiplicat. ergo etc. Ad pdictoꝝ intelligentiā est notandū. q hoc nomē deus di tripl'r. scz nūcupatiue. adoptiue. naturaliter. Primis duobus modis plurificat. Vn̄ aplus. j. Coꝝ. viij. Si quidē sunt dij multi. et dn̄i multi. sed tercio mō nō. qr sic h nomē deus significat diuinā naturā cū ɔditionibus. quaꝝ collectionem ipossibile est in alio reperire. et ideo sicut nomē ꝓpriū nō hz plurale sm artē loquē-
25 do. sic nec nomē dei. Ad illud ergo qd' obijcit q apud hebreos hz plurale qd' ē heloy. dicendum q modi significandi nō tm̄ requirunt diuersos modos intelligēdi generales. sed etiā modos exprimēdi. qm̄ ipi habēt articulos et modos exprimēdi diuersos. quos nos nō ha-
26 bemus. ideo illi pn̄t dicere. sed nos non. Ad illud qd' obijcit q verū psupponit ɔgruū. dicendum q duplex est incōgruitas. vna ē ex discoherētia accidentiū. vt cathonis ē. alia ex discoherētia intellectuū. vt cū dr̄ plures petri. Prima incōgruitas tollit veritatē et falsitatē. Scd'a vo incongruitas hz falsitatē ɔiunctā. et ideo qr p negationē remouet falsitas. et sctī malunt loq vere. q̄z ꝓprietatē sermonis seruare et loq minus vere. iō negant plures deos. Pōt tn̄ dici q q̄uis hec vox dij nō sit vox significatiua sm artē et ipositionē tn̄ est vox significatiua ex accomodatione vsus. vt olli p illi. et ideo generat falsum intellectū affirmatiua.
27 et negatiua veꝝ. q̄uis nō gramatice. Ad illud qd' obijcit. q principiū vni soli ɔuenit. silr et fenix. dicendum. q cōuenire vni soli est tripl'r. Aut eīn est qr imponit nomē a forma inmultiplicabili. vt in ꝓpriis noibus et sic tollit pluralitatē re et cōsignificatōe. Aut iponit a forma q nata ē cōicari q̄uis nō cōicet ꝓpter determinationē. vt cū di principiū creaturaꝝ. Aut ꝓpter defectū materie vt fenix. et tale tollit pluralitate sm rem nō sm ɔsignificationē. qr pōt cōsignificari talis forma. vt pōt multiplicari per supposita.

Questio. iiij. et vlti. d

De suppositione huius nois deus. Et q̄rit vtrū hoc nomen deus de se supponat psonaz vel naturā. Qz psonā. vr p illud Amb. Benedicat nos deus deus nr. benedicat nos deus. Amb. trina dei professio. trinitatē indicat psonaꝝ. ergo cuz deus sit ibi sine adiuncto. de se supponit psonā. Itē rōne obijcit sic. hoc nomen hō supponit p oi eo cui inest humanitas. ergo a simili. et hoc nomē deus supponit p oi eo cui inest deitas. sed h est psona. ergo etc. Itē hoc nomē deus significat deitatē in cōcretione. sed nō nisi in ɔcretione ad suppositū qd' est psona. sed terminus concretus ꝓprie supponit p eo respectu cuius importat formā. vt albū magis ꝓprie supponit p re alba q̄ p forma. ergo etc. Cōtra. pnomē refert rē p ꝓprio supposito. sed cum di. bn̄dicat nos deus. et metuāt eū. hoc pnomen eū refert naturā nō personā. ergo etc. Itē qa iste terminus hō ꝓprie supponit p indiuiduo. ista ē falsa. hō ē soz. et pla. qr idē indiuiduū nō recipit illā pdicationē. Sz hec ē vera. deus ē trinitas. vel deus est pr̄ et filius. ergo cū illud pdicatū nō conueniat vni psone. pz etc. Itē terminus q ꝓprie supponit psonā. addito sibi termino ptitiuo stat solū p vno. vt cum dicat vnus hō currit. ergo silr cū dr̄ vnus deus. ergo hec est simpliciter falsa. vnus deus ē pr̄ et filius. R°. dicendum. q hic cōsueuit eē duplex opinio. Una quidē est q hoc nomen deus significat ꝓprie naturā. et supponit psonā. aliqn̄ vnā. vt cū di. deus generat. aliqn̄ duas. vt cū di deus spirat. aliqn̄ tres. vt cum di. deus ē trinitas. Et rō huius est. vt dicunt. qr cū multa supposita hēat in natura termini cōis. terminus aūt cōis ꝓprie supponit p indiuiduo. p natura vo vel p forma n̄ supponit nisi trahat. vt si dicamus. hō est spēs. sic dicunt in ꝓposito. Ulterius dicūt. q qr supposita oia sunt in illo vna suppositōe. ideo simul pōt supponere p multis psonis. licet illo nō possit iste terminus hō vel alius terminus cōis. et sic soluert obiecta. Alia opinio est q ꝓprie supponit naturā sicut significat. et nō supponit psonā nisi trahat ab alio. vt cū di. deus generat. et hi dicunt. q cū di. deus ē trinitas. ibi stat p natura nō p psona. et vna natura ē tres psone. iō vna ē locutio. Et rō huius positionis ē. qr hoc nomē deus hz naturā termini discreti. cū nō habeat plurale. ideo idē significat et supponit ꝓprie. cū ergo significet naturā illā ꝓprie supponit. Sz melius est dicere vtrūq. qr habz naturā termini cōis. et termini discreti. Termini cōis ꝓpter pluralitatē suppositoꝝ. termini discreti rōne forme nō multiplicabil'. quia ꝓprie supponit. tā naturā q̄ psonā. tn̄ rōes ad vtrāq ptē ɔcludūt veꝝ suo mō. hoc autē nō pt in alio termino inueniri. et iō nec com similis modus supponendi.

Di. v. de cōparatione generationis ad terminū eēntialē abstractū q est essentia.

Post hec querit. vtrū cōcedendū sit. In pcedenti dist. mouit mgr qōnē de cōparatione generationis ad terminū eēntialē ɔcretū. qlis ē h nomē deus. In pn̄ti mouet qōnē de ɔparatione generatōis ad terminū eēntialē abstractū q ē eēntia. Et diuidit hec ps in duas ptes. In pma pte mouet qōnē ex ɔparatōe generationis ad essentiā in rōne termini. videlicet. vtrum essencia generet. In scd'a in rōne principij. Utrum essentia generet etc. ibi. Non est etiā dicendū. q diuina essentia genuit filiū etc. Item prima pars

hꝫ q̄tuoꝛ partes. In pꝛima parte ꝓponit ꝓlematata. videlicet vtꝝ essentia generet vel generet̄. In secunda adducit rōnes tres ꝓbantes ꝙ essentia nō generat̄ a patre. ibi. Ideo nō est dicenduꝫ ꝙ pater genuit ꝛc̄. In tercia adducit rationes in contrariū. ibi. Huic autē videt̄ contrarium. In quarta ꝛ vltima soluit ꝛ exponit. ibi. Ad quod respondemus. Similiter secunda pars istius distinctionis in q̄ magister determinat secundam partem q̄ōnis. que est in cōparatione generationis ad essentiā in rōne principij. Habet tres partes. In pꝛima determinat istā q̄ōnē. dicens ꝙ essentia nō generat. sed ꝛ hoc confirmat per rōnem ducentem ad impossibile. In secunda vero adducit autoꝛitates que sunt directe contrarie predicte solutioni. ibi. Predictis aūt vr̄ ꝯtrariū esse. In tercia v̄o adducit auc̄tes. ex quibus p̄t elici ꝯtrarietas. ibi. Dr̄ q̄ꝫ ꝛ frequēt̄ ꝛc̄.

Pꝛima ps hꝫ q̄tuoꝛ ptes. In pꝛīa pte adducit auc̄tes Aug. ꝯtrarias p̄dicte solōni. In sc̄da auc̄tes adductas exponit ibi. Sꝫ hec ita determinam⁹. In tercia v̄o ꝯtra p̄dictas expositōes adducit auc̄tes alias hylarij. in q̄b⁹ notat̄ expōsitioꝛ ꝯtrarietas ibi. Huic v̄o etiā ꝯtrariū vr̄ ee. In q̄rta v̄o auc̄tes p̄dictas explanat ꝛ expositionē suā ꝑ verba hylarij ꝯfirmat. ibi. Sꝫ q2 hec v̄ba sane vult. Simil̄r ps illa. dr̄ q̄ꝫ. ꝛ freq̄nter in sacra scriptura legit̄. in q̄ obijcit̄ ꝯtra solōnē ꝑ auc̄tes. ex q̄bus elicit̄ p̄dicte solōnis ꝯtrarietas (q2 in his nō dr̄ ꝙ eēntia generet vel generet̄. s ꝙ de eēntia vel de s̄ba p̄ris fili⁹ generet̄) q̄tuoꝛ hꝫ ꝑticulas. In pꝛīa adducit autoꝛitates i ꝯtrariū. In sc̄da v̄o adductas explanat. ibi. His verbis p̄missis innuit̄. vbi resumit p̄dictā expositionē. In tercia ex p̄dictoꝝ opiniōe elicit q̄ddā coꝛelariū. ibi. Ostendit̄ q̄ꝫ ex illis verbis ꝛc̄. In q̄rta ꝛ vltima redit ad ꝓpositū, ꝛ ondit expositionē suā bonā eē auc̄tē Aug. ibi. Et hoc ita debere intelligi ꝛc̄.

Vtrum essentia generet vel generetur. a

Di. V.

Post hec q̄rit̄ vtrū ꝯcedendū sit ꝙ pr̄ genuit diuinā eēntiā. vel ꝙ diuina essentia genuit filiū. vel eēntia genuit eēntiā. an oīo n̄ genuit nec genita est diuina eēntia: Ad qd̄ catholicis tractatoꝛib⁹ ꝯsentientes dicim⁹. Qꝫ nec pr̄ genuit diuinā essentiā. nec diuina essentia genuit filiū. nec diuina eēntia genuit eēntiā. Hic autē noīe essentie intelligimus diuinā naturā. q̄ cōis est tribus ꝑsonis ꝛ tota in singulis.

Rō pma Pꝛobat trib⁹ rōib⁹ ꝙ eēntia diuīa n̄ generat̄ a pr̄e. b

a Ideo nō ē dicēdū ꝙ pr̄ genuit diuinā eēntiā. q2 si pr̄ dicer̄ genuisse diuinā eēntiā. diuīa eēntia relatiue dicer̄ ad patrē. vel ꝓ relatiuo poner̄. Si aūt relatiue dicerer̄. vel pꝛo relatiuo ponerer̄. nō indicaret essentiam. Ut eñ ait

Aug⁹. Aug⁹. in. v. li. de tri. qd̄ relatiue dicit̄ non indicat s̄bam.

Rō. ij. b Itē cū deus pr̄ sit diuina eēntia. si ei⁹ sit genitoꝛ. esset vtiqꝫ genitoꝛ e⁹ rei q̄ ipe ē. ꝛ ita eadē res seipsā genuisset qd̄ Aug. negat. vt s̄ ondim⁹.

Rō. iij. Itē si pr̄ ē genitoꝛ essentie diuine. cū ipa eēntia diuina sit. ꝛ de⁹ sit. eo g̃ ꝙ generat ꝛ ē. ꝛ de⁹ ē. Ita g̃ n̄ illd̄ qd̄ generat̄ ē a pr̄e deus. s pr̄ eo ꝙ generat. ꝛ est. ꝛ deus est. c Et si ita est. nō genito gignens. s gignenti genitū causa est. vt ꝛ sit. ꝛ de⁹ sit. Sili

Aug⁹. rōne ꝓbat Aug⁹. in li. vij. de trini. Qꝫ pater nō ē sapiēs sapientia quā genuit. quia si ea sapiēs est. ea est. hoc eñ est sibi eē qd̄ sape. Qd̄ si hoc ē sibi esse qd̄ sapere. nō per

a Ideo nō ē dōm. ꝙ pr̄ genuit diuinam eēntiā. Ista rō vr̄ ducere ad hoc incōueniens. s. ꝙ si essentia generaret̄ a pr̄e. eēntia poneret̄ ꝓ relatiuo. Sed hoc nullum vr̄ inconueniens. Si eñ magis ꝯuenit eēntia cū supposito. q̄ vniuersale cū singulari. si non ē incōueniens. cum vniuersale ponitur ꝓ singulari. nec ē incōueniens ꝙ essentia ponat̄ ꝓ relatiuo. R⁹. dōm. ꝙ si eēntia poneret̄ ꝓ relatiuo. esset incōueniēs. non a pte rei. sed a pte expꝛessionis fidei. Tunc eñ videret̄ ꝛ notaret̄ vnitas eēntie in q̄dā distinctōe. Esset etiā incōueniēs. q2 qd̄ ponitur ꝓ relatiuo inq̄ntum hmōi. nō indicat essentiam. Si eñ essentia poneret̄ pꝛo 1.

relatiuo. essentia aliq̄n nō indicaret essentiā. ꝙ est oī rōni ꝯtrariū. b Itē cum deus pr̄. Ista rō vr̄ ducere ad hoc incōueniens. s. ꝙ cum deus pr̄ sit diuina essentia. si ei⁹ esset genitoꝛ. vtiqꝫ esset genitoꝛ eius qd̄ ipe est. Contra. essentia dicit qd̄ cōe. sicut ꝛ hoc nomē deus. sed si dicat̄ hō petrus generat hoiem. ꝛ ipe ē hō. g̃ generat se. Argumentū illud nō valet. Silr̄ vr̄ hic. pr̄ generat deū. g̃ ꝛc̄. pari rōne nec in ꝓposito. R⁹. dōm. ꝙ cōe 2.
dr̄. ꝙ ē in multis. sed hoc p̄t esse tripl̄r. Aut q2 plurificat̄ in multis. ꝛ q̄tū ad formā ꝛ q̄tū ad suppositū. vt hoc nomē hō. ꝛ tale hꝫ vnitatē rōnis. q̄ admittit distinctionē. ꝛ q̄tū ad rē. ꝛ q̄tum ad moduꝫ. Vñ bene dr̄. hō est ab hoīe. ꝛ duos eē hoīes. Alio mō ē cōe qd̄ plurificat̄ q̄tum ad supposita. nō q̄tum ad formā. vt hoc nomē deus. ꝛ tale hꝫ vnitatē rei s̄m ꝙ res noīat naturā cū multiplicatōne suppositoꝝ. ꝛ ideo recipit distinctionē. ꝙ impoꝛtat distinctionē vt modū. nō vt rē. Vñ ꝯcedit̄. Deus de deo. sꝫ nō de⁹ ē ali⁹ a deo. Tercio mō est cōe s̄m nomē qd̄ ē in multis. nec tñ plurificat̄ q̄tum ad formā. q2 ē vnū in multis. nec q̄tum ad supposita. q2 ꝓ illis nō supponit. vt hoc nomē essentia. de tali cōi veꝝ ē dicere. ꝙ nō recipit distinctionē. nec q̄tū ad modum. nec q̄tum ad rē. tunc eñ notaret̄ idē distingui a se. ꝛ ita argumētuꝫ mḡri est bonum. Si pr̄ genuit eēntiā. pr̄ genuit se. q2 loq̄t̄ de cōi a pte vocꝭ significatꝭ. n̄ a pte rei. q2 a pte rei eadē cōitas ē in h̄ ꝙ ē de⁹. ꝛ i h̄ ꝙ ē eēntia. c Et si ita est. non genito gignēs ꝛc̄. Obicit̄ ꝯtra terciā rōeꝫ. Si pr̄ genuit diuinā eēntiā. tūc genitum gignenti causa est. Sed hec ratio nihil videtur valere. quia ratio cause non cadit in diuinis. causa eñ est ad cuius esse sequit̄ aliud. sed in diuinis nō ē aliud. ergo ꝛc̄. Itē nō sequit̄. pr̄ genuit sapiaꝫ. g̃ ē sapiēs

illã sapiam quã genuit pr̃ sapiens ẽ. Quid eñ aliud dicim⁹? cũ dicim⁹ h̃ illi ẽ esse qḋ sape. nisi eo ▪ q̃ sapiẽs ẽ. g̃ q̃ cã illi ẽ vt sapiens sit. eñã ipa illi cã ẽ vt sit. Si g̃ sapia quã genuit illi cã ẽ. vt sapiẽs sit. ⁊ cã illi ẽ vt sit. sed cãm pr̃i q̃ sit a pr̃e genitã. nullo mõ q̃sq̃ dixerit sapiam. q̃d eñ ẽ insani⁹? Ita g̃ si pr̃ genuit eẽntiã q̃ ẽ. eẽntia quã genuit cã est illi vt sit. Non g̃ ipsam q̃ est essentiaȝ genuit. Nã in illa simplicitate inq̃t Aug. q² nõ est aliud sape q̃ eẽ. eadẽ ẽ ibi sapia q̃ essentia. Ideoq̃ qḋ de sapia. h̃ de eẽntia dicim⁹. Sicut g̃ nõ genuit sapiam q̃ sapiens est. ita nec eẽntiã q̃ ẽ. Ut eñ sapia sapiẽs ẽ. ⁊ potẽtia potẽs ita ⁊ eẽntia ip̃e ẽ. Eadẽq̃ sapia ẽ et potẽtia q̃ eẽntia. p̃tȝ itaq̃ ex p̃dictis. q² pat̃ essentiã diuinã nõ genuit.

Adducit rationes in contrarium. c

Huic aũt vr̃ ↄ̃riũ qḋ Aug. ait in li. de fide ad petr̃. De⁹ cũ ṽbũ genuit. id qḋ ip̃e ẽ genuit. nec ḋ nihilo nec ḋ aliq̃ iã facta ↄditaq̃ mã. s̃ de seip̃o id qḋ ẽ ip̃e. Itẽ de⁹ pr̃ qui verissime se indicare aĩs cognituris ⁊ voluit ⁊ potuit. h̃ ad seip̃m indicandũ genuit. qḋ ẽ ip̃e q̃ genuit. Ecce apte dicit his ṽbis deũ patrẽ genuisse illud qḋ ip̃e ẽ. Illḋ aũt qḋ ip̃e ẽ. ñ ẽ nisi diuia eẽntia. vr̃ g̃ diuinã eẽntiã genuisse

Determinat questionẽ propositam. d

Ad qḋ rñdem⁹ illa ṽba sic intelligẽda eẽ dicẽtes. Pr̃ de seipso genuit illud qḋ ip̃e est. i. filiũ qui ẽ illud qḋ pr̃ est. Nã qḋ pr̃ est. ⁊ filius h̃ est. s̃ nõ q̃ pr̃ est. ⁊ fili⁹ hic est.

Q̃ essentia non generet essentiam. ▪

Non est etiã dicendũ q̃ diuina eẽntia genuit filiũ. q² cũ fili⁹ sit diuina eẽntia. iã essȝ fili⁹ res a q̃ generat̃. ⁊ ita eadem res seipsam generaret. Ita etiã dicim⁹ q̃ eẽntia diuina nõ genuit eẽntiã. Cũ eñ vna ⁊ sũma quedã res sit diuina eẽntia. si diuina eẽntia essentiã genuit. eadẽ res seipsam genuit. qḋ oĩno esse nõ põt. s̃ pat̃ solus genuit filiũ. ⁊ a patre ⁊ a filio p̃cedit sp̃ũssanctus.

Obijcit q̃ essentia generet eẽntiã aucte Aug. f

Predictis aũt vr̃ ↄ̃riũ eẽ qḋ dicit Aug. in li. vij. de trini. Hoc inq̃t ẽ deo eẽ qḋ sape. vñ pr̃ ⁊ fili⁹ sil' sunt vna sapia q² vna essentia. ⁊ sigillatim sapia de sapia. sicut essentia de eẽntia. Ecce his ṽbis apte dicit Aug. sapiaȝ ḋ sapia. ⁊ essentiã de eẽntia. vbi vr̃ significare q̃ sapia sapiam. et essentia genuerit essentiã. Idẽ in li. de fide ad petrũ ait. Sic xp̃m dei filiũ. i. vnã ex trinitate p̃sonã deũ verũ crede. vt diuinitatẽ eius de natura pr̃is natã eẽ ñ dubites. Hic vr̃ dicẽ q̃ nã filij sit nata de nã pr̃is. Idẽ in li. xv. de tri. ait. Dicit̃ filius ↄsiliũ de ↄsilio. ⁊ volũtas de volũtate. sicut s̃ba de s̃ba. sapia de sapia. Et hic vr̃ dicere q̃ s̃ba sit genita de s̃ba. ⁊ sapia de sapia. Aug⁹.

Exponit autoritatẽ Aug. iam adductã. g

Sed h̃ ita determinam⁹. Sapia de sapia. ⁊ s̃ba de s̃ba ẽ. id ẽ fili⁹ q̃ ẽ sapia. q̃ ẽ s̃ba. est de pr̃e q̃ ẽ eadẽ s̃ba ▪ sapia. ⁊ fili⁹ q̃ ẽ diuinitas. nat⁹ est de pr̃e q̃ ẽ natura diuina. Et vt exp̃ssius dicam⁹. dicim⁹ filiũ sapiaȝ eẽ de pr̃e sapia. ⁊ dicim⁹ filiũ s̃bam eẽ genitũ de pr̃e ⁊ a pr̃e s̃ba. Q̃ aũt ita intelligi debeat. Aug. oñdit in li. vij. de tri. dicens. Pat̃ ipse sapiẽtia est. ⁊ dr̃ filius sapia patris quo mõ dr̃ lumẽ patris. i. sicut lumẽ de lumine. ⁊ vterq̃ vnũ lumẽ. sic in.

sapia genita. g̃ p̃i rõne. nec p̃dicta solutio
3 valet. R̃⁹. dõm. q̃ sumendo nomen cause p̃prie. nõ cadit i diuinis. cadit tñ ⁊ recipit̃ rõ principiantis. ⁊ rõ informantis. ⁊ p̃ his accipit̃ nomẽ cause. Qm̃ ergo rõ essendi signat̃ p̃ hoc nomen essentia. iḋ essentia signat qḋammõ in rõe cause respectu entis. Si g̃ essentia esset genita ab ente significatur in rõne effect⁹. siue principati. ⁊ idem est tunc principiuȝ et principiatũ respectu eiusdẽ. qḋ est impossibile. ⁊ in hoc fundat̃ rõ mgr̃i. Ad illud qḋ obijcit̃ de sapia dõm. q̃ tactũ est de ipsa in q̃onib⁹ extra l̃ram. q² nomen ita abstractũ sicut essentia nõ supponit pro relatiuo. ⁊ ita ẽ accidẽs. Pater ẽ sapiens sapiẽtia. ⁊ genuit sapientiã. g̃ ẽ sapiens sapia quaȝ genuit. vel sapia genita In noĩe autẽ essentie nõ est accidẽs. q² idẽ signat ⁊ supponit. et ita nõ est dicendũ. q̃ diuina eẽntia genuit filiuȝ.
4 Contra hoc obijcit ioachĩ tã ↄtra positionẽ q̃ ↄtra rationẽ. Contra positionem. q² si essentia nõ generat. nec generat̃ nec p̃cedit. g̃ in diuinis est res generans. genita. p̃cedẽs. ⁊ res nec generãs nec genita. nec p̃cedẽs. ⁊ ita est q̃ternitas ▪ sunt ibi q̃tuor res. Itẽ irridet rõnem magistri. si essentia generat essentiam. ⁊ essentia est vna res. ergo vna res generat seipsam. Similiter inq̃t ioachim potuisti dicere petre. deus generat deum. vnus est deus. g̃ vna res generat seipsam. R̃⁹. dõm. q̃ ioachim nõ recte arguit ⁊ deci

telligatur sapiā de sapiā. ⁊ vterq̄ꝫ vna sapientia et vna essentia. Item ideo xp̄s dr̄ virtus ⁊ sapiā dei. quia de patre virtute ⁊ sapiā etiā ipse virtus et sapientia est. sicut ipse lumen de patre lumine ē. ⁊ ip̄e fons vite est apud deū patrē fontē vite. Filius ꝙ̄ sapientia de patre sapiā est. sicut filius lumen de patre lumine. ⁊ deus filius de deo patre. ⁊ vt singulis sit lumen. ⁊ singulis deus. ⁊ singulis sapiētia. ⁊ singulis vnū lumen. vnus deus. vna sapiā. Ecce manifeste his verbis aperit Augᵒ. ex quo sensu accipienda sint p̄dicta verba ⁊ his similia. scꝫ cū dr̄ sbā de sbā. vel substantia genuit substantiā.

Hylarius

Adducit autoritates hylarij cōtra predictas expositiones in q̄bus notat̄ exp̄ssior 9trietas. h

d Huic ṽo etiāꝫ contrariū vr̄. qd̄ hylarius ait in. iiij. lib. de trini. [d] Nihil inquit nisi natum habet filius. ⁊ geniti honoris admiratio in honore generantis ē Cum ergo filius essentiā habeat (tota eīm in eo ē diuina essentia) videt̄ ꝙ ipsa diuina essentia nata sit.

Hylarius

Item in. v. li. ait. Natiuitas dei nō potest eam ex q̄ p̄uecta est nō tenere naturā. nec eīm aliud q̄ꝫ deus subsistit. qd̄ nō aliunde q̄ꝫ de deo subsistit. Ecce hic dicit natiuitatē dei p̄fectam ex natura. ⁊ ita videt̄ ex his verbis atq̄ꝫ p̄dictis natura dei ⁊ genita ⁊ genuisse.

Hylarius
Q: natura dei ī forma sua manēs formā nature. ⁊ infirmitatis corporalis accepenit.

Quod apertius dicit in lib. ix. de trini. Nos inquit vnigenitū deū in forma dei manentē. in natura dei mansisse p̄fitemur. nec vnitatē forme seruilis in naturā diuine vnitatis refundimus. nec rursum corporali insinuatione patrē in filio p̄dicamus Sed ex eo eiusdē generis genitā naturaꝫ naturalit̄ in se gignentē habuisse naturā. que in forma nature se gignētis manens. formā nature ⁊ infirmitatis corporalis accepit. Nō eīm defecerat dei natura ne esset. ꝫ in se humilitatē terrene natiuitatis (manens sibi dei natura) susceperat. generis sui potestateꝫ in habitu assumpte humanitatis exercens. Ecce hic aperte dicit ⁊ naturā genuisse. ⁊ naturā genitam. ⁊ naturā assumpsisse naturā. qd̄ a plerisq̄ꝫ negatur. Itē in eodē. Nunq̄d vnigenito deo contumelia est patrē sibi innascibilē deū esse. cū ex innascibili deo natiuitas vnigenita in naturā vnigenitā subsistat. Ecce ⁊ hic dicit vnigenitam naturā.

Hylarius

Autoritates p̄dictas explanat. r̄ūsionē suā p hylarij verba cōfirmans. i

Sed q̄ꝛ hec verba sane vult intelligi ip̄e idem dicit in. iiij. li. Intelligētia dictoꝝ ex causis ē assumēda dicēdi. q̄ꝛ nō sermoni res. ꝫ rei est sermo subiectus. Hec ꝙ̄ verba ita intelligi p̄nt. Nihil hꝫ filiᵒ nisi natū. i. nihil hꝫ ꝓm ꝙ deus ē. nisi qd̄ nascēdo accepit. ⁊ ip̄e nascēdo p̄ris in se subsistentē naturā habuit.

Hylarius

Vn̄ idē hylariᵒ addit in. v. li. Eandē naturā hꝫ genitus quā ille q̄ genuit. ita tn̄ vt natᵒ nō sit ille q̄ genuit. Nā quō erit pr̄ ip̄e cū genitᵒ sit. Sꝫ i his ipsis sbsistit ille q̄ genitᵒ ē in q̄bus totᵒ ē ip̄e q̄ genuit. q̄ꝛ nō est aliunde q̄ genitᵒ ē. ⁊ ideo nō refert̄ ad aliud

Expositionē cōfirmat p v̄ba eiusdē.

est sua rō. q̄ꝛ res nō accipitur vniformiter. Quia cū dr̄ res p̄mo mō. ibi accipit̄ res p re nature. sed cū accipitur scd̄o mō. accipitur p ipsa natura diuina. Preterea deficit ab insufficienti. q̄ꝛ nō valet. Si aliq̄d dr̄ de altero. ⁊ non dr̄ de alio. ꝙ p̄pter hoc illa faciant numerum. Vnde nō valet. petrᵒ est indiuiduū. homo nō est indiuiduum: ꝙ̄ hō ⁊ petrus sunt duo. Habere eīm p̄prietatē ⁊ nō habere. nō sufficit ad distinguendū. Ad instantiā eius dicendum. ꝙ non recte instat. q̄ꝛ essentia est res vna. q̄ꝫtū ad suppositum ⁊ significatū nō eīm supponit p̄sonas. Sed deus ē res vna q̄ꝫtū ad significatum. sed plures q̄ꝫtuꝫ ad suppositū. Et ideo ignorانter ioachim rep̄hendit magistrū. ⁊ quia cum esset simplex nō est reueritus magistrū. Et sic iusto dei iudicio dānatus fuit libellus eiᵒ in lateranēsi cōcilio. ⁊ positio magistri approbata. d Nihil nisi natū hꝫ filius. i. nihil hꝫ ꝓm ꝙ deus est nisi qd̄ nascendo accepit. Querit̄ circa verba hylarij de hoc verbo accepit. vtrum dicat substātiā vel relationē. Si substātiā ꝙ̄ pat̄ filiᵒ accepit. Si relationē. cū essentiā accepit filiᵒ. eētia est accepta. ꝙ̄ essentia refert̄. Rᵒ. dōm. ꝙ accipere dicit duo. s. hr̄e ⁊ 5
esse ab alio. q̄tum ad hr̄e essentiā. ꝫ q̄tū ad hoc quod est esse ab alio respicit p̄sonam. vn̄ p verbū accipiendi significat̄ ꝙ eētia hr̄ a p̄sona q̄ ē ab alio e Et ideo non refertur ad aliū qd̄ in vno subsistit ex vno. ꝫ vr̄

falsum. qm̄ filius sub sistit a patre nō refertur ad spm̄. R℞. h̄ potest intelligi dupliciẽ. Uno mō ꝙ filius nō h̄z respectum nisi ad vnā psonā. ⁊ hoc intelligitur in q̄tū fili⁹. quia in q̄tū spirans ē referẽ ad aliuz. vel ꝙ psona filij nō habz respectum nisi ad vnaz materiā. ⁊ hoc veruz est. quia filius nō h̄z in se nisi naturā p̄ris

f Et naturā suā vt ita dicā. sequiẽ indemutabilis de⁹ ⁊c. Cōtra. In diuinis non est prius nec posteri⁹ ⁊ ita nec p̄cedere. nec sequi. Si tu dicas ꝙ est s̄m rōnē intelligēdi. hoc nihil est. quia deus gignēs. nec s̄m rem. nec s̄m intellectum sequitur aliud. R℞. ꝙ hylarius iproprie loquiẽ. ⁊ ideo addit determinationez vt ita dicā. ⁊ tm̄ vult dicere sequi. q̄ntum inseparabiliter cōmunicare ⁊ psonare. ⁊ ab illo nō recedere. ⁊ hoc patet [illegible] sequens.

g Semel ⁊c. genuit filium. Uidetur male dicere semel. Quia semel dicit vicissitudinem. sed in generatione eterna nulla cadit vicissitudo. ergo ⁊c. R℞. dicendū ꝙ semel

6 potest dicere vel nūc tp̄is. vel nunc eternitatis. Et si dicat nūc tp̄is. cum tempus habeat diuersa nunc. denotat intercisionem. Si autē nunc eternitatis. ⁊ illud nunc sp est. ⁊ est inuariabile ⁊ vnuz. semel dicit omnimodā inuariatatē. pfectionē. ⁊ vnitatez.

h Filij charitatis sue. Queriẽ vtrū charitas accipiaẽ ibi eēntialiter. aut notionaliter. Si essentialiter. ergo xp̄s filius est essentie. qđ non concediẽ. Si tu dicas. ꝙ est im

qđ in vno subsistit ex vno. At si in generatione filij ᶠ⁊ naturā suā. vt ita dicā. sequiẽ indemutabil' deus indemutabilē deū gignens. nec naturā suaz deserit ex indemutabili deo indemutabil' dei pfecta natiuitas. Subsistentē ḡ in eo dei naturā intelligam⁹. cū in deo deus insit. Nec p̄ter eum qui deus est quisq̄ deus alius sit. quia ipse deus ⁊ in eo deus. Natura ergo dei patris veritas in deo filio esse doceẽ. cum in eo deus intelligitur esse qui deus est. Est eñ vn⁹ in vno. ⁊ vnus ab vno. f

Adducit autoritates ex quibus potest elici contrarietas. k

Diciẽ q̄ et freq̄nter in scriptura sacra legiẽ. pat' de sua sb̄a genuisse filiū. Unū Aug⁹. in li. de fide ad petrum ait. Pater deus de nullo genit⁹ deo. ᵍsemel de sua natura sine initio genuit filiū deū sibi equalem. g ⁊ eadem qua ipse naturaliter eternus est diuinitate coeternū. Ecce hic dicit Aug⁹. filiū genitū. de natura patris. Est aūt vna natura patris ⁊ filij et spiritussancti. Si ḡ de natura patris genit⁹ ē filius. genitus ē de natura filij ⁊ sp̄ussancti. imo de natura triū psonarū. Idē q̄ Aug⁹. in li. xv. de tri. dicit xp̄m eē filiū sb̄e patris. ⁊ de sb̄a patris genitū. tractās illud verbū apl'i loquētis de deo patre sic. Qui eruit nos Col. i. de potestate tenebrarū. ⁊ trāstulit in regnū ʰfilij cha h ritatis sue. Qđ dictū est inq̄t filij charitatis sue. nihil aliud intelligaẽ q̄ filij sui dilecti. q̄ filij sb̄e sue. Charitas quippe patris q̄ in natura eius ē ineffabiliter simplici. nihil est aliud q̄ ipsa natura atq̄ sb̄a. vt sepe diximus: ⁊ sepe iterare nō piget. ac p hoc fili⁹ charitatis ei⁹ nullus alius ē. q̄ qui de sb̄a ei⁹ ē genitus. Ecce hic aperte dicit Aug⁹. filiū esse genitū de sb̄a patris. ⁊ filiū sb̄e p̄ris. Idē q̄ Aug⁹. in li. ij. contra hereticū maximinū sb̄am dei genuisse filiū. ⁊ filium genitū de sb̄a patris asserit dicēs. Carnalibus cogitationib⁹ pleni sb̄am dei de seip̄m gignere filiū non putatis nisi hoc patiaẽ qđ sb̄a carnis patiẽ q̄n gignit. Erratis nō scientes scripturas neq̄ virtutē Math. xxij. dei. Nullo eñ mō verū dei filiū cogitatis. si eū natum esse de sb̄a patris negatis. Non eñ iā erat hominis filius. ⁊ deo donante fact⁹ est dei fili⁹. ex deo natus. gr̄a nō natura. an forte. etsi nō hoīs fili⁹ erat tñ iam aliq̄ erat q̄liscunq̄ creatura. ⁊ in dei filiū deo mutante cōuersa est. Sed nihil hoꝝ est. ḡ aut de nihilo. aut de aliq̄ sb̄a natus est. Sed ne crederemus vos putare de nihilo esse dei filiū. affirmastis non vos dicere de nihilo esse dei filiū. de aliq̄ ergo sb̄a ē. Et si nō de sb̄a patris. de q̄ sit dicite. s̄ nō inuenietis. Iam ḡ vnigenitū dei filiū hiesum xp̄m de patris eē sb̄a. nō vos nobiscū pigeat cōfiteri. Idē in eodem. Utriq̄ legim⁹ vt simus in vero filio eius hiesu xp̄o Dicite q̄ nobis. vtrū iste verus dei filius ab eis q̄ i. Ioh. v. gr̄a filij sunt q̄dā ꝓprietate discret⁹. de nulla sb̄a sit. an de aliqua. Non dico inquis de nullo nec dicā Aug⁹. de nihilo. ḡ de aliq̄ substātia est. Quero de q̄: si nō

de p̄ris substātia ē. aliā quere. Si aliā nō inuenis. i patris agnosce subām. ⁊ filiū cū patre homousion ɔfitere. Idem in eodē. Confiteor deū patrē oīo incorruptibiliter genuisse. seu qd̄ est ipse genuisse. Item dico qd̄ sepe dicendū est. aut de aliqua substantia est natus dei fili⁹. aut de nulla. Si de nulla. ergo de nihilo qd̄ vos iam nō dicitis. Si vero de aliq̄. nec tamē de p̄ris suba. nō ē verus fili⁹. Si vero de patris substantia. vni⁹ eiusdemq̄ sube sūt pr̄ ⁊ fili⁹. Vos aūt nec filiū de suba patris genitū vultis. ⁊ tñ eū nec ex nihilo. nec ex aliq̄ materia. sed ex patre eē ɔcedit. nec videtis q̄ necesse sit. vt q̄ nō ex nihilo nec ex aliq̄ alia re sed ex deo. nisi ex dei suba esse nō possit. ⁊ hoc esse qd̄ deus est de q̄ est. i. deus de deo natus est. q2 nō alius prius fuit. sed natura coeterna de deo est.

Aperit ex quo sensu accipienda sint adducte autoritates. l

His vbis p̄missis innui videt̄ q̄ diuina suba filium genuerit. ⁊ q̄ filius sit genit⁹ de suba patris. ⁊ q̄ de deo est natura coeterna. ⁊ q̄ pr̄ id qd̄ ipse est genuit. Id aūt qd̄ ipse est: diuina essentia est. ⁊ ita putari pōt diuinā essentiā genuisse. Vehement̄ mouent nos hec verba. q̄ quō intelligenda sint. mallem mag̃ ab aliis audire q̄ tradere. Ut tñ sine p̄iudicō atq̄ temeritate loquar: ex hoc sensu dicta possunt accipi. Natura coeterna de deo est. i. fili⁹ coeternus patri de patre ē. ita q̄ est eadē cū eo natura vel eiusdem nature. Quē sensum ɔfirmat Aug. ibidē sbiiciens. ⁊ qd̄ dixerat quasi explanās. Dicto eñi natura coeterna est de deo: addidit. Nō est aliud filius q̄ illō de q̄ est. i. vni⁹ eiusdēq̄ sube est. Deinde aptius talem intellectū ex p̄dictis verbis fore habendū apit in eodē li. ɔtra maximinū di. Trinitas hec vnius eiusdēq̄ sube ē. q2 nō de aliqua materia vel ō nihilo est fili⁹. sed de q̄ est genit⁹. Itemq̄ spūssanct⁹ nō de aliq̄ materia. vel de nihilo est: sed inde est vñ p̄cedit. His vtiq̄ verbis apte ostēdit ea ratōe dici filium esse de suba patris q̄ ē de p̄re genit⁹. ita q̄ ē eiusdem sube cū eo. ⁊ spūsctm̄ esse de suba patris et filii. q2 ab vtroq̄ p̄cedit. ita q̄ ē eiusdem sube.

Elicit corelariū ex p̄dictis. q̄ nec filius nec spūssanctus ē de nihilo. sed de aliq̄ nō tñ de mā. m

k Ostendit̄ q̄ ex illis vbis[k] filiū et spūmsanctū nō esse

propriā locutio. ⁊ est sensus. filius essentie id est qui est essentia. tūc nullus vr̄ sensus. ⁊ p̄ nihilo additum. hoc qd̄ ē charitat̄. Et rursus Aug. exponit filii charitatis. id ē dilecti. sed pater diligit filium spūsancto. ergo ⁊c. Si propter hoc dicas q̄ tenet̄ notōnaliter. tūc ergo fili⁹ dei est filius spūssancti. quod oīo est absurdū. R̄⁹. 7

q̄ ꝓpter hoc dicit aliq̄ q̄ ille genitiu⁹. nec ꝓprie essētialiter. nec ꝓprie notionalit̄. sed medio modo tenet̄. id ē appropriate. Lz eñi charitas sit omnibus ɔmunis ⁊ ꝓpriū s. f. vno tñ mō approp̄ate cōuenit patri. q2 charitas amor gratuitus est q̄ tm̄ dat ⁊ nō accipit. ⁊ hoc est in p̄sona patris. ideo appropriat̄ patri. Alio mō dici pōt q̄ charitas ibi tenet̄ essentialiter. sicut dicit Aug. quia nihil aliud ē dicere filii charitatis. q̄ filii substātie. Sed genitiuus nō ɔstruit̄ in ratōne principii. sed ex vi declaratōnis essentie. ⁊ est sensus. et filii charitatis. i. filii charitatis. ⁊ filii sube. vel etiā nature. hoc est filii cōsubstātialis ⁊ naturalis.

i Filiū cum p̄re homousion ɔfitere. Cōtra. q2 cum filius naturalis p̄tem substantie trahit a patre. partem a matre. in his inferiorib⁹. in deo totā subā trahat a patre. videt̄ q̄ pater nō tm̄ deberet dici pater. sed et mater. ⁊ multofortius mater. quia mater plus dat q̄ pr̄. Item filius dei vocat se sapiam. ⁊ sapiam que ɔcipit̄ ⁊ p̄turit̄. Prouerbio. viii. ergo cum hoc sit ꝓpriū matris. videtur q̄ pater ꝓpri⁹ deberet dici mater. R̄⁹. dōm. q̄ nomen matris non transfert̄ ad diuina. Et vnam ratōnem 8 assignat Anshelm⁹ i monlogio. q2 principiū maternū p̄exigit aliud principiū pri⁹. Nō hui⁹ est. quia mater ē principiū passiuū. ⁊ omne tale mouet̄ ab alio. ergo ante ipsum est principiū aliud. qm̄ ergo principiū generationis filii est principiū. ⁊ est pure actuale. ideo nullo mō transfert̄ maternū principiū. Transfert̄ tamen actus maternus. vt ɔcipere ⁊ p̄turire. ꝓ eo q̄ ibi agit vnū principiū ⁊ hic duo.

k Filium ⁊ spūmsanctum nō esse de nihilo. vr̄ hoc falsū. q2 id qd̄ de nulla p̄iacenti materia est: de nihilo est. sed filius ⁊ spūssanctus sunt hmōi. ergo ⁊c. Si tu dicas q̄ filius ⁊ spūssanctus sunt de aliquo vt de patre. Queritur tūc vtrum pater sit de nihilo. ⁊ vr̄ q̄ sic. quia nō aliqd̄ ⁊ nihil ɔuertunt̄. sed pater nō est ex aliquo. ergo est ex nihilo. Itē q2 pater nō hz principiū effectiuū. ido dicit̄ esse a nihilo. Simili mō cum nō habeat naturā deb3

Col. i.

Augu.

Math. xx

i. Joh. v

Aug.

de nihilo s. de aliq̃. nec tamē de aliq̃ materia. Unde etiā hylari⁹ in .xij. li. de trini. ait. Unigenit⁹ deus cū nat⁹ sit. prēm testat̃ autorē. cū ex manēte nat⁹ ē. nō est nat⁹ ex nihilo. ⁊ cum añ tp̄s natus ē: omnem sensum p̄uenit nascendo. Hic apte dicit̃ q̄ filius nō est natus ex nihilo. Silr ⁊ sp̄ussanctus nō ē dicēd⁹ esse vel p̄cedere ex nihilo. quia filius de substantia patris natus ē. i. a patre ē. cum q̄ eiusdē substantie est ⁊ eadē sub̄a. Ex q̄ sensu accipiendū etiā est illō. pater genuit id qd̄ est ipse. i. filiū qui est hoc qd̄ pr̄.

Redit ad p̄positum ⁊ ꝯfirmat expositōnem suaȝ auctoritate Aug. n

Et hoc ita debere intelligi Aug. apit dicens in primo li. ꝯtra maximinū. Hoc genuit pater qd̄ est. alioquin nō est verus filius: si qd̄ est pater nō est fili⁹. Item sub̄a dei genuit filiū. i. pater sub̄a genuit filium q̄ est eadē sub̄a ⁊ eiusdē sub̄e. Qd̄ sic esse intelligendū Aug. oñdit dicens ad maximinū. Sicut dicis: sp̄us sp̄m genuit. ita dic sp̄us eiusdeȝ nature vl̄ sub̄e sp̄m genuit. Iteȝ sicut dicis. de⁹ deum genuit. ita dic de⁹ eiusdē nature vel sub̄e deū genuit. Hoc si credideris ⁊ dixeris. nihil de hac re vlteri⁹ accusaberis. His eñ verbis apit quō p̄dicta debeant intelligi. Silr filius natus est de sub̄a patris. vel pat̃ genuit filiuȝ de sua natura siue essentia. i. de se natura ⁊ essentia genuit filiū eiusdē essentie ac nature. et q̄ est eadem essentia ac natura. Silr expone illud filius sub̄e patris ⁊ fili⁹ patris sub̄e. i. q̄ est sb̄a cum q̄ ⁊ filius eadē sub̄a est. q: ꝯsub̄alis est patri fili⁹. Et hic sensus adiuuat̃ ex his verbis Aug. q̄ in li. vi. d̄ trini. ait. Tres p̄sonas eiusdē essentie. vel tres p̄sonas vnā essentiā dicimus. Tres aūt p̄sonas ex eadem eēntia nō dicimus. quasi aliud ibi sit qd̄ essentia est. aliud qd̄ p̄sona. His verbis oñditur nō esse dicendū p̄sonam eē ex essentia. nisi ex sensu p̄dicto. Qui sensus ꝯfirmat̃ etiā ex eo qd̄ in li. xv. de trini. idē ait. Sicut nr̄a scia dissilis est scie dei. sic ⁊ nostrū verbū qd̄ nascit̃ de nostra scia: dissimile est illi v̄bo dei qd̄ natū est de patris eēntia. Tale est aūt acsi dicerē. de patris scia. de patris sapia. vel qd̄ est exp̄ssius d̄ patre eēntia. de patre scia. de patre sapiētia. Ex hoc itaq̄ȝ intellectu v̄bum dei patris vnigenit⁹ filius p̄ oīa patri similis ⁊ equalis recte dicit̃ de⁹ de deo. lumē de lumie. sapia de sapia. eēntia de eēntia. q: h̄ ē oīo qd̄ pr̄. nō tm̄ pr̄. q: iste fili⁹. iste pater.

Inde ē q̄ solus vnigenit⁹ dei dicit̃ natura filius. q: eiusdē nature est. ⁊ eadē natura ē cuȝ patre. Unde hylari⁹ in li. de trini. de xp̄o loquēs ait. Natura fili⁹ ē. q: eandē naturā quā ille q̄ genuit. hȝ.

Aug.

Verbū patris dicitur filius nature.

dicit de nihilo. si concedatur de patre. Contra. oē qd̄ habet eē de nihilo ē creatura. ergo ⁊c. R⁹. dōm. q̄ cū dr̄ 9 aliq̄d eē de nihilo s̄m Anshel. in monolog. tripliciē pōt intelligi. Uno mō vt nihil accipiat̃ simplr̄ p̄uatiue vel negatiue. vt cum dr̄ de tacēte. ille loq̄t̃ de nihilo. Alio mō positiue. vt si ita dicatur aut intelligat̃ aliq̄d fieri ex nihilo. sicut cultell⁹ de ferro. Tercio mō ptim positiue. ptim p̄uatiue. vt si dicatur aliq̄d fieri ex nihilo. q: p̄t⁹ nihil ē aliq̄d. sicut dr̄ de paup̄e fit diues. Nō aūt h⁹ mltiplicitat̃ ē h̄. Naȝ p̄ distinguēdū ē. q: negatō e⁹ qd̄ ē nihil. p̄t sistere intra. vel eē ad v̄bū ferri. Si ferat̃ ad verbū. tūc fieri d̄ nihilo ē nō fieri. sicut loq̄ de nihilo. i. de nlla re. Si aūt non ferat̃ ad v̄bū tūc affirmatur fieri. ⁊ tūc duplex ē. q: de p̄t intelligi mālr̄. ⁊ tūc significat̃. q̄ nihil fit d̄ mālic⁹. ⁊ h̄ sc̄ds sensus. Itē p̄t teneri ordialr̄. ⁊ tūc ē sensus sic. creatura dr̄ fieri de nihilo. Et h̄ tercius sensus.

Dōm ergo q̄ s̄m primū sensuȝ. de⁹ p̄t dici de nihilo eē. siue pat̃. siue diuia eēntia. tm̄ h̄ mod⁹ nō ē vsitat⁹. Qñ tm̄ ad sc̄dȝ modū oio fit nihil ex nihilo. Qñ tm̄ ad t̄ciū modū s̄m quē loquit̃ Aug. q̄ sola creatura fit ex nihilo. q: d̄ nōt ibi ordinē vt esse habeat. p⁹ non esse. hoc qd̄ est nihilo. p̄uat materiā p̄iacētem. q̄uis ergo pater ⁊ filius ⁊ sp̄ussanctus nō habeat materiā preiacentem. quia cum nō habeat esse post nō esse. ideo nō dicunt̃ esse ex nihilo. ⁊ ideo non valet primum argumentum. quia p̄cedit ab insufficienti. Sc̄dm v̄o ⁊ terciū argumentū de patre factuȝ p̄cedit sc̄dm q̄ negatio eius q̄ est nihil fert̃ extra ad verbum. ⁊ facit oratōeȝ negatiuā. Aliter eñ nō equipollet nō esse de alio ⁊ de nihilo. ⁊ s̄m hunc sensum sicut p̄ceditur q̄ pater a nullo sit. ita de nihilo. tamen sicut dictū est. sensus ille nō est vsitatus. ꝯmuniter eñ vtimur hac locutōne s̄m q̄ negatio de nihil sistit intra. ⁊ hoc est q̄ de accipit̃ ordinaliter.

N parte ista ad intelligentiam duarum princi-
palium partium hui⁹ distinctōnis duo princi-
paliter querunt̄. Primo querit̄ de ꝯpati-
one generatōnis ad subam siue essentiaȝ. in ratione
principij. Scdo querit̄ de ꝯpatōne eiusdem ad es
sentiā in ratōne termini. Et duo querunt̄ q̄ȝtum ad
primum. Duo vero q̄ȝtum ad scdm. Q̄ȝtum ad p̄muȝ
querit̄ primo. vtrum suba vel essentia generet. Se-
cundo vtrū de suba generet̄ aliquis.

Questio. j. a

Q2 substantia nō generet ostendit̄ sic. Generare di-
cit relatōēȝ. ḡ cui ꝯuenit generare ꝯuenit referri. sed
essentie nō ꝯuenit referri. ḡ nec ꝯuenit generare.

Item generare importat distinctiōēȝ. ḡ cui ꝯuenit
generare. ⁊ ꝯñs etiā distingui. ꝫ essentia cū sit vna
nō distinguit̄. ḡ ⁊c̄. Aut si generat. plures sunt eēn-
tie. ⁊ ad hec duo incōueniētia ducit magister.

Item generare dicit actionē p̄sonaleȝ. ḡ de illo so
lo dr̄. qd̄ significat p̄sonā. vel supponit p̄sonā. sed es-
sentia nō supponit p̄sonā. cum sit cōis. nec p̄sonā si-
gnificat. cū sit oio abstractū. ḡ ⁊c̄. Item generare
est ꝓprietas p̄sone. cōicabilitas est essentie. ḡ sicut se
habet coicabilitas ad p̄sonam. ita ꝓprietas p̄sonalis
ad essentiam. ꝫ coicabilitas nunq̄ȝ est p̄sone. q2 h̄ est
falsa. pr̄ est coicabilis. ḡ nec ꝓprietas p̄sonalis erit es
sentie. ḡ nec generare. cū sit p̄sone. Contra. Que-
cunqȝ sic se hn̄t q̄ vnū est ideȝ alij ⁊ nō hn̄t diuersas
ꝓprietates. quicq̄d dr̄ de vno. et de altero. ꝫ p̄sona et
essentia sunt h⁹mōi. q2 p̄sona est essentia. nec hn̄t di-
uersas ꝓprietates. q2 ꝓprietas in diuinis ē relatio di-
stinguēs. ꝫ si essentia haberet aliquam ꝓprietatē. tūc
distingueret̄ ⁊ referretur. ḡ ⁊c̄. Si dicas q̄ q̄ȝuis p̄so
na ⁊ essentia nō hn̄t diuersas ꝓprietates. tn̄ differūt
p habere ꝓprietatem ⁊ non habere. Contra. summa
oppositio est ꝯtradictio. sed talis diuersitas est p cō
tradictionē. ḡ magis differūt essentia ⁊ p̄sona. q̄ȝ per
sona ⁊ p̄sona. ꝫ p̄sona n̄ p̄dicat̄ d̄ p̄sona. ḡ nec p̄sona
de eēntia. hoc ē aūt falsum. ḡ ⁊c̄. Item. quecunqȝ
sic se habēt. q̄ vnū p̄dicat̄ de altero. vnum supponit
ꝓ altero. q2 subiectū vere subijcit̄ p̄dicato. sed essen
tia vere p̄dicat̄ de patre. Vn̄ hec est vera. pater ē es-
sentia. ergo ⁊ supponit. ergo sicut de⁹ pater generat.
sic pōt dici essentia generat. Item de quocūqȝ pre
dicat̄ subiectū. ⁊ ꝓpria passio. sed generare est sicut ꝓ
pria passio pr̄is. sed hec est vera. diuina essentia ē pr̄.
ergo ⁊ silr̄ illa est vera diuina essentia generat.

Item de quocūqȝ p̄dicat̄ diffinitio. ⁊ diffinitum.
sed diffinitio pr̄is est filij pr̄. Cū ergo sit hec vera. di-
uina essentia est pr̄. et hec erit vera diuina essentia ē
10 filij pr̄. ḡ a ꝯuertibili. fili⁹ est filius essentie. R̄. ad
p̄dictoꝝ intelligentiā est notandum. q̄ fides vera di
cit q̄si fundamentū deum esse trinū ⁊ vnum. ⁊ ita tri
num. q̄ trinitas non ꝯfundit̄. ⁊ ita vnum q̄ vnitas
nō multiplicat̄. Si ergo qd̄ credim⁹ oportuit signifi
care. oportune inuēta sunt noia in diuinis. imo a deo
nobis manifestata. q̄ significent trinitateȝ sub disti-
ctōne. ⁊ vnitatem sine omni multiplicatōne. Sicut ḡ
noia imposita p̄sonis. oino sunt incōicabilia. ⁊ q̄ȝtū
ad suppositū. ⁊ q̄ȝtum ad significatum. Vn̄ hec ora
tio est falsa. pater est filius. vel pater est ꝯmunicabi
lis. ita ex parte essentie vel nature oportuit noia im-
poni. que nō distinguerent̄. nec q̄ȝtum ad significa-
11 tum. nec q̄ȝtum ad suppositum. Notandū autē
q̄ triplex est genus nominū significantiū essentiaȝ.
Quedam eñ significant in ꝯcretione. vt hoc nomē
deus. Quedam in oimoda abstractōne. vt h̄ nomen
essentia. Quedā medio modo. vt lumen. sapientia.
voluntas. ⁊ ꝯsimilia. ⁊ ista dicunt̄ medio modo si-
gnificare. quia nō ꝯcernūt suppositum modū in-
herentie. sed ꝯcernūt suppositum ratōne eius q̄ di-
cunt aliquam rationem actus vel originis que sunt
ipsorum suppositorū. cum igitur tres sint nominum
differētie. nomē cōcretum supponit ꝓ p̄sona ꝓprie.
nomē medium supponit ptim ꝓprie. ptim improꝓe.
nomē abstractum ⁊ absolutum nō supponit oio. ni-
si improprie. vnde hec ē ꝓpria. deus generat. ⁊ i vsuȝ
adducenda. Hec aūt. sapientia generat. de sapientia
ptim ꝓpria. ptim impropria. ideo est sustinēda. Hec
autem essentia generat. oino impropria. ⁊ ideo negā
da est. si legat̄ alicui est exponenda. Sancti eñ quā-
doqȝ ad cōfundendas hereses. expssius loquunt̄. q̄ȝ
ꝓprietas sermonis sustineat. Ad illud ergo qd̄ pri
mo obijcit̄ q̄ essentia ⁊ p̄sona non habent diuersas
ꝓprietates. dōm. q̄ diuersitas ratōnis dupliciter est 12
in diuinis. Vno mō p habere diuersas ꝓprietates. ⁊
p illud inducit distinctōneȝ. ⁊ sic differūt ratōne. nec
p̄dicantur de eodem. vt pater ⁊ filius. Alio modo ē
habere ꝓprietatem ⁊ nō habere. ⁊ illud non indu-
cit distinctōnem. nec facit q̄ vnuȝ nō p̄dicetur de al-
tero. facit tamē q̄ aliquid dicitur de vno qd̄ nō dici-
tur de altero. vt patet in Petro ⁊ homine. petrus est
indiuiduū. homo nō. ⁊ tn̄ homo vere p̄dicat̄ de Pe
tro. Ad illud q̄ summa oppositio est affirmatiōis 13
⁊ negatōnis. dōm. q̄ verum est vbi negatio nihil po
nit sicut inter aliquid ⁊ nihil. sed vbi ponit extrema
minima pōt esse. et surgit ex quātulacūqȝ ꝑua diffe-
rentia siue rei siue ratōnis. vnde nō sufficit ad distin
guendum. Ad illud qd̄ secūdo obijcit̄. q̄ predica- 14
tum supponit ꝓ subiecto. dici pōt vno mō q̄ sicut i
inferioribus est p̄dicatio s̄m substantiā. vt homo est
animal. ⁊ est p̄dicatio s̄m ratōnem. vt animal est ge
nus. ⁊ p̄dicatum supponit ꝓ eo de quo p̄dicatur s̄m
substantiā. sed mutata p̄dicatōne s̄m substantiaȝ in
p̄dicationē que est s̄m ratōnem est ibi accn̄s. vn̄ nō
sequit̄. animal est genus. hō est animal. ḡ homo ē ge
nus. Similiter dicunt in diuinis. q̄ cum sint ibi res.
⁊ ratio. est ibi p̄dicatio s̄m substantiaȝ. ⁊ illa saluata
quicq̄d dicit̄ de p̄dicato. ⁊ de subiecto. sed mutata p̄-
dicatōne s̄m substantiā in p̄dicationē s̄m ratōnem.
est ibi accidens. ⁊ talis est hec. pater generat. sed di-
uina essentia est pater. ḡ diuina essentia generat. Sȝ
ista similitudo non videt̄ ꝯueniens. quia in diuinis
ratio p̄dicatur de essentia. vn̄ hec est vera. essentia est
paternitas ⁊ generatio. qd̄ quidem in inferiorib⁹ nō
15 repitur. Propterea aliter dōm. q̄ in diuinis est du-
plex modus predicandi. p ydemtitatem. ⁊ p inherē-
tiaȝ. Per ydemptitatē vt cū dicitur. essentia est pat̄.
Per inherentiā siue denominatōēȝ. sicut faciūt adie
ctiua ⁊ verba. Predicatio p ydemptitatē est in diui-
nis ratōne summe simplicitatis. que nō patitur p̄so-
nam minus esse simpliceȝ q̄ȝ essentiam. que quia nō
est in creaturis. ideo in eis non repitur p̄dicatio per
ydemptitatē oimodam. nisi idem enunciet̄ de se. vt
cum dicitur humanitas est humanitas. Sed omnis
ꝓpria p̄dicatio est p inherentiam. quia nihil est oino
simplex. vnde hec est falsa hūanitas est animalitas.

Jn p̄dicatōne vō per inherentiam. terminus aliud
significat. ⁊ aliō supponit. Quia significat formā cō
munem. ⁊ supponit ꝓ inferiori. ⁊ in tali verum ē. qđ
illud qđ p̄dicatur de altero. supponit ꝓ illo. sed in p̄
dicatōne p ydemptitatē idem significat ⁊ supponit.
Vñ tūc ē sensus. ꝙ significatū p hūc ēminū pr. ē ideꝫ
qđ sῑgficatū p hūc ēminū eēntia. ⁊ idō p̄nitas ē eēn
tia. Et q: nomē eēntia nō sῑgficat ꝑsonā. iō ꝓ ipa ñ
supponit. cum nullo modo de seipsa p̄dicet̄. nisi pre
dicatōne p ydemptitatē. Ad illud qđ obijcit̄ ter
16 cio de passione ⁊ subiecto ⁊ ꝯsimilibus. dōm. ꝙ que
dam sunt vocabula in diuinis substantialia. q̄ clau
dunt intra se rem. circa quam ponūt formaꝫ impor
tatam p ipsa. vt hoc nomen pater. ⁊ talia possunt p̄
dicari p ydemptitatem. vt cum dicit̄ essentia est pa
ter. i. ille qui est pater. Quedam sunt que sunt oīo in
adiacentia. vt generat. ⁊ genitus. ⁊ natus. ⁊ talia po
nunt rem suam circa ea de quibus p̄dicant̄. ideo tm̄
inherentiam p̄dicantur. ⁊ ideo generare ponit di
stinctōnem quā importat circa essentiam cum de ea
dr̄. ⁊ iō hec est falsa. essentia generat. hec tamen ve
essentia est generatio. Et quādo a p̄dicatione per
ydemptitatē itur ad p̄dicatōnem inherentiam. po
test esse ibi accidens. Or̄ ḡ dicit̄ de quocūqꝫ p̄dicat̄
subiectum. ⁊ ꝓpria passio. istud habet instantiaꝫ vbi
ꝓprietas est extranea ei de quo p̄dicat̄ subiectum. vt
hec intentio spēs. q̄uis sit ꝓprietas hominis. et homo
dicat̄ de petro. nō tamē dicit̄ de eo hoc ꝙ est species
Et si obijcias. in diuinis nō cadat ratio extranei. q̄a
nō cadit ibi accidens. Dōm. ꝙ si non sit extraneitas
nec diuersitas. q̄tum ad rem. est tm̄ q̄ ad ratōnem si
ue quo ad modū p̄dicandi. qui tripliciter est in diui
nis sicut. j. patebit. Vñ sicut hic est accidens. eēntia
est ꝑsona. sed ꝑsona distinguit̄. ergo ⁊ essentia. ita in
ꝓposito. Ad illud qđ vltimo obijcitur de hac. eēn
17 tia diuina est filij pater distinguit̄ a ꝓpositiuo ꝙ pa
ter pōt ponere suam rem siue respectū p ipm̄ impor
tatum circa ipm̄ subiectum qđ est essentia. et tūc est
locutio falsa. Est em̄ sensus. ꝙ essentia refertur ad fi
lium. Vel pōt claudere intra se rem sui substantiui.
vt sit sensus. essentia est pater filij. i. essentia est ille q̄
refertur ad filium. ⁊ hoc modo vera est locutio. ⁊ nō
valet argumentum. ergo filius est filius essentie. im
mo est ibi accidens. Sicut eniꝫ non sequit̄. filius re
fertur ad illū qui est pater. ⁊ ille est essentia. ergo re
fertur vel distinguitur ab essentia. sic ⁊ in ꝓposito.

Questio. ij. b

Vtrum sit ꝯcedendum ꝙ aliquis generet̄ de substā
tia patris vt filius. Et ꝙ sic videt̄ p multas auctori
tes in litera. ⁊ maxime p illam dicit̄ q̄ꝫ ⁊ frequenter
in scriptura legit̄. pater de sua substantia genuisse fi
lium. sed scriptura non dicit nisi verum. nec frequē
tat nisi ꝓprium. ḡ p̄dictus sermo est verus ⁊ ꝓprius.
Jtem ratōne ostendit̄ sic. Quicūqꝫ est ab alio.
est ei ꝯsubstantialis. est de ei⁹ substantia. sed filius ē
a patre. ⁊ est ei ꝯsubstantialis. ergo est de eius substā
tia. Jtem pater generat filiū. aut ergo de aliq̄. aut
de nullo. Non de nullo. quia tūc esset creatura. ergo
de aliquo. ⁊ nō de aliquo alio a se. ergo de sui substā
tia. Jtem in inferioribus fili⁹ qui habet ptem sub
stantie a patre. dicit̄ esse de substantia patris. ḡ mul
toforcius. qui habet totā substantiā dicit̄ esse de sub
stantia generantis. ḡ hec est vera. filius est de substā
tia patris. Contra. ꝓpositōnes sunt transitiue. et
vbi transitio ibi ⁊ distinctio ⁊ diuersitas. ḡ cum dica
tur filius de substantia patris. Hec prepositio de no
tat distinctōnem inter substantiam patris ⁊ filium.
ḡ cum nulla sit distinctio. quia filius est substātia pa
tris. ꝓpositio p̄dicta est falsa. Si dicas ꝙ hec ꝓposi
tio de cadit a generali significato ꝓpositionū. retinēs
speciale. ergo est ibi soloecismus. sicut si dicat̄ subli
me volat. ꝓ sublimiter. qđ stultum est dicere. Jtē 18
obijcit̄ de significato speciali. hec ꝓpositio de. ꝓut ac
cipit̄ spālit̄. aliqñ tenet̄ mālr. vt cultell⁹ d̄ ferro. Ali
qñ ordinalr vt d̄ māe fit meridies. i. p⁹ mane. Aliqñ
origialit̄. vt si dicat̄ radi⁹ de sole vel splēdor de igne.
Sed quocūqꝫ istorum modorū accipiat̄. falsa est lo
cutō. Si materialiter est falsa. quia filius caret mate
ria. Si ordinaliter. falsa. quia sensus est. ꝙ fili⁹ sit p⁹
patrem. siue post substantiam patris. Si originali
ter. similiter falsa. quia tūc est sensus ꝙ filius habeat
ortum a substantia patris. sed ista nō admittit̄ sub
stantia patris generat filium. ergo est oīno falsa. Si
dicas ꝙ nullo istoꝝ modorum. sed tenet̄ quarto mō
substantialiter. querit̄ vnde ortum habeat hec signi
ficatio. ⁊ vbi similiter accipit̄. ⁊ videt̄ ꝙ hoc nihil sit
quia tūc hec eēt vera. pater est de substantia filij. quā
nemo cōcedit. Jtem hoc idem ostendit̄ sic. differt 19
hec ꝓpositio de ⁊ a. quia a ꝓprie dicit habitudinē prin
cipij actiui. sed hec ꝓpositio de dicit habitudinē prin
cipij passiui. sed deo ⁊ eius substantie magis conue
nit ratio principij actiui q̄ꝫ passiui. ergo hec est mag
vera. filius est a substantia patris. q̄ꝫ de. sed hec non
recipitur. ergo nec alia debet recipi. Jtem de aut
dicit ydemptitatem. aut diuersitatem. Si ydempti
tatem. ergo cū summa ydemptitas sit in essentia vel
substantia. hec erit vera. substantia de substātia. quā
negat magister. Si diuersitatem. sed nō distinguitur
substantia patris a filio. quia filius est ipsa substan
tia patris. ergo oīno est falsa. R°. dōm. ꝙ p̄dicta
locutio est cōcedenda. ⁊ ad intelligentiam p̄dictorū
notandum. ꝙ p̄ter p̄dictos tres modos quibus hec
ꝓpositio de. accipit̄. Quarto modo pōt etiam accipi 20
scꝫ substantialiter. vt dicat substantialem cōuenien
tiam inter extrema. sed hanc nunq̄ꝫ pure dicit. cum
sit ꝓpositio. ⁊ importat aliquam habitudinem et re
spectum ad extrema. Si em̄ tm̄ substantialiter tene
tur. sicut dicit̄. filius de substantia patris. ita dicere
tur. pater de substantia filij. qđ absonum est. Prop
terea notandū. ꝙ substantialiter accipi cōsueuit tri 21
pliciter. Aliquādo em̄ accipit̄ substātialiter ⁊ parti
aliter. vt cum dicit̄. ꝙ ptes sunt de toto. siue de sub
stantia totius. vt vece⁹ vini de doleo. Aliquādo acci
pitur substantialiter et ordinaliter. vt cum dicit̄. de
pane fit corpus xp̄i. ibi em̄ est ordo. quia substantia
panis nō manet in corpe christi. sicut nec mane i me
ridie. sed vlterius substantialiter. quia substātia pa
nis transit in substantiam corporis xp̄i. Aliquādo di
citur substantialiter ⁊ originaliter. vt cum dicit̄. fili
us de substantia patris. ratōne ablatiui tenetur sub
stantialiter. ratōne genitiui originaliter. ⁊ ideo impor
tat aliquam distinctōnem filij ad patrem. nō ad ei⁹
substantiam. ⁊ ita ꝓpositio tenet ibi generale signifi
catum ⁊ speciale. Et sic patet r̄nsio ad primum argu
mentum ⁊ secundū. Tamen qđ dicit̄. ꝙ ꝓpositōnes
sunt transitiue. nō intelligit̄ ꝙ notent et hoc vide 22

ficatē necessario. sed sicut dicit q obliq sunt transitiui q̄tum ad modū. quia transitiue ↄstruunt cū verbis. vt videt me. Similiter ħ de ppositiōibus dicit q etiam cum obliquis ↄstruunt. Patet etiā tercium q de. nō tm̄ dicit habitudinē principij actiui. nec tm̄ habitudinē principij passiui. sed habitudinem ↄsubalem. cum habitudine originis. qd nō facit hec ppositio a. 7 ideo nō est simile. Ad illud qd vltimo obijcit. patet rnsio. q nō dicit ibi penitus ydemptitatē nec diuersitatem. sed ↄsubalitatem cum habitudine originis.

Consequēter circa scdm articulū hui⁹ questiōis qui est p ↄpatōnem generatōnis ad essentiam in ratōne termini. duo queruntur. Primo querit vtrum suba siue essentia generet. Scdo verum p generationem ↄmunicet.

Questio. j. c

Utrum suba generetur. sic obijcitur. Generatio in inferioribus est motus ad subam. q motus est. hoc est imꝑfectōnis. q ad subaȝ est hoc est ꝑfectōnis. Si ergo qd ē ꝑfectiōis est trāsferendū ad diuina. g generatō terminat ad essentiā. Item generatio in diuinis terminat. aut g ad subam. aut ad accidens. q2 omne ens est suba vel accidens. sed in diuinis nō terminatur ad accidēs. cum nō sit ibi. g ad subam. Si tu dicas q in diuinis q̄uis nō sit accidens. est tamē relatio que distinguit a suba. tūc arguit sic. Aut generatio terminabit ad subam. aut ad relationeȝ. sed non ad relationē. quia in ad aliquid p se nō est origo nec terminat pductio. g terminat ad sbam. ergo suba generat. Item sicut dicit phs. mouentib⁹ nobis mouent ea que in nobis sunt. 7 corruptis nobis corrumpunt ea q in nobis sunt. 7 hoc est. q2 vniuersale habet idem esse cū singulari. g cum multomagis sit eadem suba cum ꝑsona. 7 suba sit in ꝑsona. si ꝑsona generat. 7 substātia. Item generare tam in diuinis q̄ in creaturis est simile sibi pducere. sed nō ē similitudo in ꝑsona. sed in substātia 7 natura. ergo cū terminet ad simile. inq̄tum est simile. g ad substantiam fm quā attendit similitudo. Contra. omne qd generat ab alio generat. q2 nihil seipm gignit. g suba diuina nō h3 aliū. nec aliud in diuinis. g nō generat. Item omne qd generat h3 principiuȝ a q. g omne qd h3 principiū ē principiatū. g principiū 7 principiatū distinguunt. si ergo suba generat. distiguit. aut ergo a suba. aut a ꝑsona. sed vtrūq3 est impossibile. g rc. Item oē qd generat est de sba generantis. g si sba vel essentia generat. substātia vel essentia est de substātia generantis. g nō est nisi vna substātia. g idē de seipō. qd est impossibile. Item generatio est pductio. g pductio est quedā actio. 7 ois actio creature terminat ad singularia. ergo cū generatio sit quedam actio. in diuinis terminabit ad singulare siue suppositū. g tale nō est substātia. ergo nō terminabit ad ipam. R°. q generatio de sua cōi ratione. ad sbam
23 terminat. g attēdendū q substātia dr dupliciter. Prima q est indiuiduū 7 ypostasis siue ꝑsona. 7 scda que est
24 ↄmune. dico ergo q est loqui de termino generationis dupliciter. Aut q̄tum ad pductionē. aut q̄tuȝ ad intentionē. Q̄tum ad pductionē cum sit circa singlare. terminat ad substantiā primā. q̄tū vo ad intentionem. ad naturā ↄmunē. q2 hec natura pducēs hunc hominē. intendit formā ↄmunē dare ei. Sed qm in creaturis forma cōmunis numerat in suppositis. g in illis forma cōis pducit 7 corrumpit. 7 ideo in creaturis generatio nō tm̄ fm intentionē. sed etiaȝ fm pductōnem ad substantiā ↄmunē terminat. 7 ideo vniuersale in singulari generat. quia natura producens hūc hoiem. intendit formā cōem. quia numeratur. S3 qm in diuinis suba nō numerat. nec aducit ei nouū esse. ideo generatio fm pductōnem terminatur solū ad subam primam que est ꝑsona. Quia ꝑsona fm Boetiū est ratōnalis nature indiuidua sba. 25
q2 7 illud solū dicit generari ꝓprie ad qd terminatur generatio fm rōneȝ pducendi. ideo ꝑsona generat. nō substātia. vel essentia. 7 iō non recipit. essentia generat. 7 sic patent oia obiecta ad vtrāq3 ꝑtem. ꝓcedunt em̄ de diuersis vijs. Patet etiā quare in diuinis nō sequit. q generata ꝑsona. suba generet. sicut in creaturis. Posset tn̄ aliter dici q nō generet cōe nisi vt in h. 7 nō tm̄ in creaturis hoc verū est. sed etiā in diuinis. cōe aūt vt in hoc. nō significat in abstractione. g in ↄcretōne. 7 ideo q2 hoc nomē deus significat subam in ↄcretōne. iō in ↄcretione de⁹ generat. 7 deus generat deū. Quia vero substantia vel essentia significat in abstractōne. ideo nec generat nec generat. 7 ita pcedūt rōnes ad ꝑtes oppositas.

Questio. ij. 7 vltima. d

Utrum substantia p generationē coicet. 7 q sic. videt hoc mō. Per idem res coicat. p qd fit in pluribus. sed substātia est in plurib⁹ ꝑsonis. 7 non est nisi p generationē 7 p ꝓcessionē. ergo p generationē coicat. Item causa est. q posita ponit res. 7 q remota remouet. g posita emanatōne in diuinis ponitur coitas 7 distinctio. remota generatōne vel emanatione. essentia est in vno solo sicut ypostasis. g generatio est ratio cōicandi essentiam. Item qd dat alicui 7 nō desinit haberi a dante. p idem p qd datur p illud coicat. Sed substantia a patre dat filio per generationē. 7 nō desinit haberi a patre dum dat filio. ergo p generationē coicat. Item generatō in his inferioribus est ratio coicandi substantiā siue naturam. g in diuinis natura est illis multo coicabilior. quia simplicior. ergo in diuinis p generationeȝ substantia vel essentia coicat. Contra. Generatio est principiū distinguendi. g nō est idem principiū distinguendi 7 coicandi. ergo generatio nō est ratio ↄmunicandi in diuinis. ergo p generationē nihil coicat.

Item qd facit aliud esse in hoc. nō est ratio ↄmunicandi. g appropriandi 7 indiuiduandi. g generatō facit esse substantiā in tali ꝑsona. vtpote in ꝑsona filij. ergo nō est ratio coicandi. sed appropriandi.

Item omne illud qd p generationē est ↄmune. per generatōeȝ coicat. Si ergo substantia p generationem ↄmunicat. p generatōnem est cōmunis. Si ergo substantia p generationē ↄmunicat. generatōne circūscripta nō erit ↄmunis. ergo ꝓpria. S3 propriū p generationē nō potest ↄmunicari. ergo nec substātia. Item qd p generationē ↄmunicat. p generationem dat 7 recipit. 7 omne tale. si nō est generatōni accidentale. generat. sed substantia nō accidit generationi. g rc. R°. ad hec intelligendū notanduȝ 26
est q ↄmune quantuȝ est de se. indifferenter se h3 ad actū 7 potentiaȝ. Comune em̄ pōt dici illud quod ē coicabile. q̄uis nō sit in plurib⁹. sicut p3 in multis vniuersalibus. vt in sole 7 luna 7 hmōi. Coe em̄ dicit cōmunicatuȝ qd est actu in pluribus. dico ergo q quemadmodū forma vniuersalis quantū ē d se coicabilis

est.sed tñ actu nõ ꝯmunicaẜ nisi p ꝓpagationem vel aggregatõeꝫ plurium.sic natura diuina vel eẽntia ꝙ se quideꝫ coicabilis est. ſ ꝙ actu coicaẜ nõ est nisi p id qȝ multiplicat vel plurificat ei supposita. Hec aũt est generatio.qm̃ ergo p generatõeꝫ psone plurificãtur.ꝛ substantia in illis non numeraẜ.hinc est ꝙ verissime substantia vel essentia p generatõneꝫ coicaẜ.
27 quia p generationẽ fit.vt sit in pluribus vna. Ad illud qȝ obiicíẜ ꝙ generatio est principiũ distinguẽdi.dicẽm. ꝙ generatio est p se principiũ distinguendi suppositũ a supposito.quia ad id terminaẜ p se.ꝛ est principiũ coicandi naturã ꝯmunem.q: ꝯsimilem ex simili. Sed qm̃ natura in inferioribus numeratur i suppositis.ideo est principiũ distinguendi etiã communẽ.sed p accidens.in deo autẽ nec est p se nec per
28 accidens. Ad illud qȝ obiicíẜ ꝙ facere ꝯmune eẽ in hoc.est ratio appropriandi.dicẽm.ꝙ illud habꝫ veritateꝫ.qñ est ꝯmune appropiabile vel appropriatũ p esse in hoc.diuina aũt essentia nõ est sic appropriabilis vel appropriata p esse in hoc.quia non est appropriabilis quo ad significatũ.nec quo ad suppositum.quia idem significat ꝛ supponit.sicut sup ostensum est.significatum aũt eius nulla additõne distinguitur.Hec enĩ est vera.essentia patris.ꝛ eẽntia que est in patre est filius. Vel aliter põt dici ꝙ facere i hõ 29
est dupliciter.aut absolute.ꝛ sic est ratio appropriandi.Aut in ꝯpatione.vbi illud qȝ erat prius in vno.fiat postea in alio.ꝛ sic est ratio coicandi naturã.Sꝫ quedam natura est que destruiẜ in suppositis.vtputa illa cui fit additio.quedam nõ.vt diuina.ꝛ in prima est ratio ꝯmunicandi ꝛ distinguendi.in diuia solum ꝯmunicandi. Ad illud qȝ obiicíẜ. ꝙ si ꝯmunicaẜ substantia.fit p generationẽ ꝯmunis substantia.dicẽm.ꝙ verum est ſm ꝙ ꝯmune diciẜ ſm actum quia in pluribus.sed non ſm potentiam. vnde circumscripta generatione. substantia est communis quia ꝯmunicabilis.sed nõ est ꝯmunis.quia communi
cata. Ad illud qȝ obiicíẜ.ꝙ p generatõnem datur generari.dicẽm.ꝙ falsuꝫ est.quia generari dicit ꝓductionẽ ꝛ distinctõeꝫ.sed datio dicit auctem ꝛ ꝯmunicationem.quia p generationẽ suba nõ distinguiẜ.Sꝫ quis ꝯmuniceẜ.ꝙ ꝛc. 30

Distinctio.vj.de ꝯpatione actus generandi ad potentiã.

Preterea queri solet.vtrum pater genuerit filium voluntate ꝛc. In pte ista ponit magister dubitationes emergentes ex ꝯparatõne actus generandi ad potentiaꝫ.Et quoniã ꝯtingit ꝯpari ad actũ generandi ad potentiã.ꝛ potentiã generandi ad suppositũ.ꝛ ex vtraq ꝯparatõne incidit dubitatio circa essentie vnitatem.ideo primo ponit dubitatõnem ex ꝯparatõne actus generandi ad potentiam. Secundo ponit dubitatõem ex ꝯpatione potentie generãdi ad psonam.i.disti.vij.Hic solet queri a quibusdaꝫ ꝛc. Item prima pars que ꝯtinet psentem distinctionẽ habet quatuor pticulas. In prima ꝓponit questõeꝫ. Vtrũ potentia vel virtus generandi sit ꝓducens necessitate vel voluntate.ꝛ determinat veritatem huius qstionis. Scdo ad istam questionẽ respondet ꝯtra hereticũ hominẽ arguendo.ibi. Dicamus ꝙ verbum dei esse filium dei.Tercio vo opponit ꝯtra ꝓdictam soloeꝫ ꝛ respondet.ibi.Sed contra hoc opponiẜ sic.voluntas dei ꝛc.Quarto ꝛ vltimo redit ad explanatõnem prime solonis.ibi. Predicta tamen verba quibus predictum dictum est.vbi explanat soloeꝫ ꝓhabitam.

a Nec voluntate. nec necessitate. Videtur insufficiens diuisio. Omne enĩ qȝ vel facit.aut facit naturaliter.et sic necessario.aut voluntarie.Si tu dicas ꝙ ipse respondet ad intellectuꝫ heretici. ꝛ hereticus intelligit de voluntate. antecedente. ꝛ necessitate inceuitabilitatẜ. obiicíẜ ꝙ oratio in se est multiplex. Sꝫ qui respondit oratõni multiplici. simpliciter affirmando vel negando male respõdet ſm ꝙ dicit philosophus. ergo ꝛc. R°. dicẽm. ꝙ Aug.respondet ſm intellectuꝫ heretici. Qȝuis auteꝫ orõ in se sit multiplex.q: tñ hereticus in vno sensu accipit.iam multiplicitas illa nõ faceret ad soluendũ.quia nõ pcedit ſm illam.Sed distinctio ꝓpositõis multiplicis. qȝ ſm illã multiplicitatẽ nõ cadit deceptio.magis est ad ostentatõeꝫ ꝙ ad verã responsionẽ.

di.VI.

Vtrũ potentia vel virtus generandi sit ꝓducẽs necessitate vl' voluntate. a

Questio R°.

Preterea qri solet vtrũ pẜ genuerit filiuꝫ voluntate an necessitate.De hoc Orosius ad Aug.ita ait.Volũtate genuit pater filiũ. vel necessitate. ſ3 nec voluntate nec necessitate.q: necessitas in deo nõ est.pire volũtas sapiam nõ potuit.Quo circa Aug.ait in.xv.li. de tri. Ridenda ẽ dialetica eunomij a q eunomiani heretici orti sunt.Qui cuꝫ nõ potuissꝫ intelligẽ. nec credẽ voluisset vnigenitũ dei filiũ ꝟbum dei. eẽ nature.i.de suba pris genitũ.nõ nature vl' sube dixit eẽ filium.ſ filium voluntatis dei.volẽs asserẽ accedentẽ deo voluntatẽ.qua gignẽt filiũ.sicut nos alĩ qñ aliquid volum⁹ qȝ antea nõ volebamus ꝓpter qȝ mutabilis intelligitur nfa natura.qȝ absit vt in deo eẽ credamus.

Aug. a

Opinio eunomij heretici.

Rñdet ad questionẽ ꝓpositã ꝯtra hereticum arguendo. b

a Dicam⁹ ergo verbum dei eē filiū dei natura. nō voluntate, vt docet Aug. in. xv. li. de trini. vbi quēdā catholicū heretico rñdentē cōmēdat dicēs. c Acute sane quidā rñdit heretico ɔsutissime īterroganti. vtꝝ deus filiū volēs vel nolēs genuerit. vt si diceret nolens. absurdissima dei miseria seq̄retur. Si aūt volens, ɔtinuo qđ intēdebat ɔcluderet. scʒ nō nature eē filium ſ voluntatis. At ille vigilantissime vicissim q̄siuit ab eo. vtrum deus pr̄ volēs aut nolēs sit de⁹. vt si rñderet. nolēs, seq̄retur grandis absurditas ⁊ miseria. quā de deo credē magna est insania. Si autē dicēt volens. rñderet̃ ei. ergo ⁊ ipse voluntate sua deus ē. nō natura. Quid ergo restabat nisi vt obmutesceret sua interrogatōne. obligatum indissolubili vinculo se vidēs. Ex p̄dictis docet̃ esse ɔcedēdum q deus volūtate vel necessitate. vel volēs vl' nolēs sit de⁹. Itē q volūtate vl' necessitate. vl' volens vel nolens genuerit filium.

Oppositio ɔtra responsionem iam dictā. c

Sed ɔtra hoc opponitur sic. Volūtas dei est natura siue essentia dei. quia nō est aliud deo esse. aliud velle. ⁊ ideo sicut vna est eēntia triū p̄sonarum. ita ⁊ vna volūtas. Si ergo deus natura deus est. ⁊ voluntate deus est. ⁊ si verbū dei natura fili⁹ dei est. ⁊ voluntate fili⁹ dei est. hoc aūt facile est refellere. d Nā ⁊ p̄scientia dei siue scia qua scit vel p̄scit bona ⁊ mala. diuina natura siue essentia est. ⁊ p̄destinatio siue volūtas ei⁹ eadem diuina essentia est. nec est aliud deo scire ⁊ velle q̄ esse. ⁊ cū sit vnū ⁊ idem scientia dei vel volūtas. nō tamē dicit̃ de volūtate quicq̄d dicit̃ de sciētia. ⁊ ecōuerso. nec oīa illa sua volūta

b Verbū di esse filium di natura nō voluntate. Vr̃ nō bene dicere. quia pater alio est deus. alio est pat. q̄a diuinitate ē de⁹. et paternitate est pater. vt dicit Aug. Sed filius est de⁹ natura diuinitatis. ergo hac nō diceret̃ filius. sed ipa filiatōne. R̄°. dōm. q il le ablatiu⁹ pōt ɔstrui 2
formaliter et sic falsa est. quia formaliter alio est de⁹. scʒ natura. ⁊ alio fili⁹. Potest iterū ɔstrui originalr̃ ⁊ in rōne principij. et sic vera ē. et ē sensus. q2 fili⁹ ortū hʒ a patre naturali. c Acute sane quidem rñdit ⁊c. Contra. Aug. commēdat istā solōcʒ. q̄ nō est ɔmēdanda. q2 multiplicare incōueniēs nō ē soluere. R̄°. dō. 3
q ē solō ad hoiem. et est solō ad orōnem. et aliq̄n meli⁹ ⁊ vtili⁹ est soluere ad homiēʒ q̄ ad orōem. vtputa q̄n rñdens ē discolus. et nō vult intelligere veritatē. et q̄n assistētes sunt simplices. ⁊ non pn̄t cape veritatē ⁊ subtilitatē. iō q2 heretic⁹ veritatem respuebat ⁊ aduersabat̃. idcirco aduersanti erat aduersandum et tali modo quo magis priuaret̃ gloria. ⁊ assistentes fallacia. Ideo ɔmendat istam responsionem Aug⁹. q manifeste opponentē sua questione ligauit. Hūc ergo modum respondendi docuit domin⁹ Math. xxj. vbi dixit baptismus iohannis de celo erat an de hominib⁹ ⁊c. Item querit̃ cum nō sit responsum ad oratōnem. quō respondendum sit. vr̃ q diffinitio heretici sit immediata: quia velle ⁊ nolle opponunt̃ ɔtradictorie. inter que nō cadit medium. ⁊ dōm ad hec. q hereticus querit de voluntate accedente siue de antecedente. ⁊ tūc neutra pars est vera. nec sunt membra opposita ɔtradictorie. sed ɔtrarie. Nolle eīn ⁊ velle dicūt actus voluntatis ɔtrarios. inter quos cadit medium. Aliquid eīn est respectu cui⁹ voluntas nō habet ratōnem cause nec repugnantie. ⁊ ita patet illud.

d Nam ⁊ p̄sciētia. vr̃ falsum dicere de scientia dei. et p̄scientia de bonis ⁊ malis. Dicit eīn glo. sup illud p̄s. Que ignorabam interrogabant me ⁊c. Ars nescit vicium. sed in deo est ars artium. ergo ⁊c. Si dicas q nescit p modum practicum. sed speculatōnis. Contra. illud soluʒ scit hoc modo qđ in eo relucet. sed in deo nō relucēt mala. ergo ⁊c. Item vr̃ magister nō soluere argumentum: multiplicare eīn incōueniens nō est soluere. Dōm. q sicut recte dicitur. deus cognoscit mala p seipm̄. sic rectum iudicat de obliquo. ⁊ lux de tenebra: nec oportet q in deo luceat malum. sed sufficit. q in eo luceat mali oppositum. Ad illud quod obijcit̃ de solōne. dōm. q solōnem non ponit. sed innuit cōtra arguendo. q. d. ex illo. vnum nō potest inferri ex altero. quia q̄uis sint idem in essentia. tamen diuersa sunt cōnotata. Item querit̃ de hoc qđ dicit hylarius in notula. circa istum. §. Predicta tamen. q sancta ecclesia anathematizauit eos qui dicūt deū non generare ɔsilio ⁊c. Videt̃ enim ɔtradicere Dam. dicenti. quia deo non est ɔsilium. quia ɔsilium est ignorantis nature. R̄°. dōm. q consili- 4
um dicitur dupliciter. Vno modo dicit̃ consulere accipere ɔsilium. ⁊ sic dicit ignorantiam. ⁊ similiter consilium dictum ad hoc. Alio modo cōsulere dicitur dare cōsilium. ⁊ hoc modo dicit scientiā ⁊ potest transferri ad diuina. Deus eīn nullo modo accipit ɔsilium aliunde. Vn̄ notandum q in ɔsilio duo sunt. Est ibi cognitio rei occulte. ⁊ est ibi dispositio firma. q̄n ergo in deo est verissima cognitio occultoꝝ. ⁊ inuariabilitas. ideo recte in ipso dicit̃ esse ɔsilium. vnde Greg. deus mutat sniam. sed nō ɔsilium.

te deus vult. q̃ sua sciẽtia scit. cum sua sciẽtia nouerit taz bona q̃z mala. volũtate autẽ nõ velit nisi bona. Scia quippe dei ⁊ p̄scientia de bonis ẽ ⁊ malis. volũtas ꝯo ⁊ p̄destinatio de bonis est tm̃. ⁊ tamen vnum ⁊ idẽ in deo est sciẽtia ⁊ voluntas. ⁊ p̄sciẽtia ⁊ p̄destinatio. Ita cum vnũ sit natura dei ⁊ voluntas. dicit̃ tamen pater genuisse filiũ natura. nõ voluntate. ⁊ esse deus natura nõ volũtate.

Redit ad explanatõez prime solutõnis. videlicz qualiter intelligenda sint illa verba. pater nec nolens nec volens deus est. nec volens nec nolens genuit filium.

b

Predicta tñ verba quib⁹ prudenter dictũ est. q̄ deus pater nec volens nec nolens est de⁹. nec nolens nec volens genuit filiũ. siue voluntate siue necessitate. ex tali sensu vident̃ accipienda. vt voluntatẽ p̄cedentẽ vel accedentẽ intelligam⁹. qualiter eunomius intelligebat. Non enĩ ipse de⁹ est volũtate p̄cedenti vel efficienti. vel volens priusq̃z de⁹. nec volũtate p̄cedente vl' accedẽte genuit filiũ. nec pri⁹ volens q̃z generans genuit filiũ. nec prius generãs q̃z volens genuit filiũ. volens tñ genuit. sicut potens genuit. ⁊ bonus genuit filiũ. ⁊ sapiẽs genuit. ⁊ huiusmodi. Si enĩ pater sapiẽs et bon⁹ dicit̃ genuisse filiũ. cur nõ ⁊ volẽs? Cũ ita sit deo idem eẽ volentem qđ est eẽ deũ. sicut idẽ est esse sapientẽ qđ ẽ esse deũ. Dicam⁹ ẽ q̄ pr̃ sic sapiẽs. ita volẽs genuit filium. s̄ nõ voluntate p̄cedente vl' accedente. Quem sensum aperit Aug. ⁊ ꝯfirmat ita dicẽs sup epistolam ad Ephe. De filio dei. i. dño nr̃o ihesu christo scriptum est. quia [illegible] p̄fe semp fuit. ⁊ nunq̃z eum vt eẽt paterna volũtas p̄cessit. Et ille doez natura fili⁹ ẽ.

Hylari⁹ in libro de synodis. Eos q̃ dicunt de nõ extantibus esse filiuz dei. filij q̃ dicũt q̄ neq̃z ꝯsilio neq̃z volũtate pr̃ genuerit filium. anathematizat sctã eccia. Itẽ si quis nolẽte p̄re dicat natũ filium. anathema sit. Nõ enĩ nolente patre coactus pater. vel naturali necessitate ductus cũ nollet. genuit filium. sed mox vt voluit. sine tp̄e ⁊ impassibiliter ex se vnigenitum demonstrauit.

D euidentiam hui⁹ partis tria principaliter queruntur. Primo querit̃ vtrum generatio filij sit s̄m ꝯditõnem necessitatis. Secundo vtrum sit s̄m ratõnem voluntatis. Tercio vtrũ s̄m ꝯditõnem exemplaritatis.

Questio. j.

a

Vt generatio sit s̄m ꝯditõnem necessitatis sic ostenditur. Fecundior ⁊ actualior est natura in patre ad p̄ducendum filium. q̃z sit in luce ad p̄ducendum radium. sed luci necesse est radium p̄ducere ita q̄ productio in ipsa est s̄m ꝯditõnem necessitatis. ẽ multo fortius in patre respectu filij. Item omne qđ emanat ab alio. emanat s̄m conditõnem necessitatis aut cõtingentis. ergo ⁊ filius emanat altero istorum duorum modoꝝ. Sz nõ s̄m cõditõnem contingentie. quia tũc cõtingẽs esset filium generari ẽ.

Item ab omnipotente detrahere maximum posse est impossibile. sed deus pater est omnipotens. cuius maximũ posse est generare filium. ẽ detrahere ei posse generare filium est impossibile. Sz in eternis potentia est cõiuncta actui. ergo pari ratõne impossibile est auferre actum generatõnis. ẽ impossibile ẽ nõ generare. sed impossibile non esse ⁊ necesse esse conuertunt̃. ergo necesse est generare. Contra. Aug⁹. ad Orosium ⁊ magister dicit in litera. Nec voluntate nec necessitate genuit pater filium. quia necessitas in deo nõ est. ideo ⁊c̃. Item hylarius in libro de synodis. Non naturali necessitate ductus pater genuit filium. ergo nõ fuit ibi necessitas naturalis. nec necessitas alia vt videt̃. ẽ ⁊c̃. Itez nobilius p̄ducens ẽ illud qđ dominat̃ sue actioni q̃z qđ subiacet. s̄ agẽs s̄m ratõnem necessitatis subiacet actõni. q̄ velit nolit oportet ipm̃ facere. ẽ simpliciter pr̃ q̃ ẽ nobilissimũ agẽs. nobilissimo mõ p̄ducit filiũ. nõ igit̃ s̄m ꝯditõnem necitat̃. Itẽ h̄ idẽ p̄t onñdi sic. Q̃s g̃tis dat̃ non de necitate dat̃. Sz richar. dicit. q̄ in p̄soĩ amor gratuit⁹. q̃ dat esse filio ⁊ spirituisancto. h̄ ẽ g̃tis dat. h̄ dat neccio. R̃. ad p̄dicto q̄ intelligẽtiã ẽ notãdũ q̄ 5
multiplex est necessitas. Quedã enĩ est necessitas p̄ueniẽs ex p̄ncipio discõueniente. Quedã ex p̄ncipio

deficiente. Quedaꝫ ex principio ↄueniente ⁊ ſufficiē
te. Illa aūt que ꝓueniūt ex principio diſcōueniente ē
duplex. Aut eñ eſt ex ipō mouente ↄtra naturam. ⁊
hec eſt neceſſitas violentie. Aut ↄtra voluntatem. ⁊
eſt neceſſitas coactōnis. ⁊ de illis duobꝰ modis que-
rit hereticus qui ſunt valde vſitati. Illa ſilr̄ que eſt
ex principio deficiēte eſt duplex. Aut eñ eſt reſpectu
cuiꝰ q̊ res eſt nata cōpleri. ⁊ hec eſt indigentie neceſſi-
tas. vt cibi ⁊ potus. ⁊ de hac dicit̄. j. Ioh. iij. Qui vi-
derit fratrē ſuū neceſſe hr̄e ⁊c̄. Aut reſpectu cuiꝰ qd̄ in
currit ex ipō defectu. ⁊ hec eſt neceſſitas ineuitabili-
tatis. qualis eſt in morte ⁊ in primis motibꝰ. hāc ne
ceſſitatem incurrit hō ex carentia originalis iuſticie.
ps. De neceſſitatibꝰ meis erue me. Tercia eſt ſilr̄ du
plex q̄ eſt ex ꝑncipio ſufficiēte ⁊ ↄueniente. Aut eñ
eſt ex ꝑncipio ſufficiente in diſponēdo. ⁊ h̄ eſt neceſ-
ſitas materie diſpoſite. q̄ pōt dici neceſſitas exigētie
Aut in ↄplendo. ⁊ h̄ immutabilitatꝭ ē neceſſitas. Et
hoc vltimo mō neceſſitas cadit in deo. ⁊ ꝑncipaliter
in dō. q: ipē ſolus eſt qui ꝑncipaliter ſibi oīo ſufficit.
⁊ qui ſecū oīo ↄuenit. Hec aūt neceſſitas nō repugn̄t
libertati volūtatis. ſed ſolū vertibilitatis. qualis nō
eſt in deo. Ad illud qd̄ obijcit̄ de litera. dōm. ꝙ il-
lud intelligit̄ de neceſſitate coactōnis. q̄ nullo modo
cadit in deum. ⁊ de hac querebat hereticus. Similit̄
⁊ hylarius intelligit de hac cadē. vñ ſubiungit in lr̄a.
nō naturali neceſſitate. cū nollet. tūc ibi eñ eſſet co-
6 actio. dum repugnaret voluntas. Ad illud quod
obijcit̄. ꝙ agens ꝑ neceſſitatem ſubiacet ſue actioni.
dōm. ꝙ falſum eſt. niſi ſit neceſſitas repugnans vo-
luntati. Cum eñ eſt neceſſitas repugnans. neceſſe ē
voluntatē ſubijci. quia nō pōt ꝑualere. Sed qñ ē ne-
ceſſitas ſumme ↄſonans nō potens diſcordare a vo
luntate. tūc nullam inducit ſubiectōnem. ſicut pꝫ. deꝰ
neceſſario eſt beatꝰ. ⁊ neceſſario vult eſſe beatꝰ. ⁊ ſi-
cut neceſſariū eſt ipm̄ eſſe beatū. ita ⁊ velle. ſic intel-
7 ligendū eſt in generatōne filij. Ad illud qd̄ obijci-
tur de amore gratuito. dōm. ꝙ duo ſunt in gratuito
amore. vnū eſt qd̄ dat liberalitate eterna ita ꝙ nul-
la eſt exigentia ſiue debitū meriti vel nature. Aliud
quia dat ſine retributōne. ⁊ q̄ntum ad hoc ſm̄ dicit̄
amor gratuitus in patre. nō q̄ntum ad primū. Natu
re eñ fecunditas patris neceſſario eſt ratio ↄmuni-
candi naturam.

Queſtio. ij. b

Utrum generatio filij ſit ſm̄ ratōnem voluntatꝭ. Et
ꝙ nō. Ur̄ primo auctes. ſcd̄o ꝑ ratōnes. Prio oſtē
dit̄ auctem hylarij qui dicit in li. de ſinodis. omni-
bus creaturis ſubſtantiā dei voluntas attulit. ſed fi-
lio natura dedit. Item aug. xv. de trini. reprehen-
dit eunomiū qui poſuit filiū dei eſſe filiū voluntatꝭ.
g̃ ſi recte repꝑhendit. generatō filij nō eſt ſm̄ ratōem
voluntatis. Item ratōnibꝰ oſtendit̄ ſic. Genera-
tio quantū eſt de ſe eſt exitus naturalis. ſiue per mo-
dum nature. Sed ille eſt alius modꝰ ꝓducendi q̄ ꝑ
voluntatē. g̃ ⁊c̄. Item filius eſt ſapia patris. ergo
ſi ꝓcedit ſm̄ ratōnes voluntatis. voluntas eſt prior
ſapia. ſed hoc eſt incōueniens. q: cognitio ſm̄ ratio-
nem intelligendi. ꝓcedit affectōnem ſiue voluntatē.

Sed contra. In oīni natura ordinata. potētia na
turalis ſubiacet voluntati. vel ſaltem ↄformat̄ volū
tati. ſicut patet in primo homine. ſed in deo eſt natu
ra ordinatiſſima. ergo nihil eſt a natura vel ꝑ natu-
ram. qd̄ nō ſit ꝑ voluntatem. Item ↄſimilis ē mo-
dus ꝓducendi in trinitate creata ⁊ in trinitate incre
ata. ſ; in imagine noticia orit̄ mediante voluntate a
mente. ergo filiꝰ a pr̄e mediante voluntate ſiue ꝑ vo
luntatē. Minor pꝫ ꝑ Aug. ix. de trini. Partū mentis
ꝑcedit appetitus. q̊ dum querendo inuenimꝰ quod
noſſe volumꝰ. naſcit̄ ꝓles ipa noticia. Item vbi
eſt maior ↄmunicatio ibi eſt liberalitas maior. ſ; pa-
ter plus cōicat filio. q̄ omnibꝰ creaturis. g̃ maior eſt
ibi liberalitas. ergo cū creature ꝓcedāt modū libe
ralitatis. multomagis filiꝰ. ⁊ ſic ⁊c̄. Item in creatu-
ris exn̄tibꝰ in actu generationis ſil̄ mouet natura et
voluntas. ⁊ nihil ex h̄ filio derogat̄. g̃ ſi pr̄ magꝭ ꝓdu
cit ſm̄ ſe totū q̄ creatura. ergo multofortiꝰ ꝑ naturā
⁊ voluntatē. Item ad h̄ eſt auctas Hyla. in. iij. de
tri. pr̄ añ oīne tp̄s filiū ꝑcreauit. oīne qd̄ eſt deus per
charitatē natiuitati eiꝰ impтiens. ſi ꝑ charitatē. g̃ per
volūtatē. Item Orig. loq̄nēs de mente dia dicit.
germē ꝓferēs volūtatꝭ fit ſibi pr̄. ergo vr̄ ꝙ filiꝰ gene
ret̄ a pr̄e ꝑ volūtatē. ⁊ ꝙ ſit filiꝰ volūtatꝭ. Rº. dōm 8
ꝙ volūtas pt̄ duplr̄ ↄſiderari reſpectu voliti. ſcꝫ vt
in rōne approbātis ⁊ diligentꝭ. ⁊ ſic eſt reſpectu oīs
boni. ſiue ſit neceſſariū. ſiue ſit ↄtingēs. ſiue creatuꝫ.
ſiue increatū. ſiue ab alio. ſiue nō ab alio. vtꝫ. Hec ei
vera eſt. pater vult ſe eſſe deū. Alio modo cōſiderat̄
vt in rōne ꝓducentis. Et duplr̄. aut put eſt princi-
piū diſtinctū ↄtra naturā. ſm̄ ꝙ dr̄. ꝙ alia ſunt natu
ra. alia volūtate. aut put eſt ↄiunctū. Si put ē ꝑnci-
piū diſtinctū ſic diſtinguit̄ voluntas duplr̄. ſcꝫ acce-
dens ⁊ añcedēs. volūtas accedēs ē q̄ aliqs de nō vo
lente fit volēs. h̄ nō eſt in deo. nec reſpectu dei. deus
eñ nō hꝫ aliā nouā volūtatē. nec reſpectu ſui. nec re
ſpectu alteriꝰ. Volūtas añcedēs ꝑcedit effectū cau-
ſalitate ⁊ duratōe. h̄ qdeꝫ ē in deo. ſ; nō reſpectu dei.
ſ; reſpectu creature ſolū. oēs eñ diuine ꝑſone ſunt
ſimul. Alio mō put volūtas ↄſiderat̄ vt ꝑncipium
ↄiunctū nature. pt̄ eſſe duplr̄. q: tūc natura ⁊ volun
tas ſunt ꝑncipiū. aut igit̄ natura ē ꝓducēs ꝑncipali
ter volūtate cōicante. aut ecōuerſo. Utrūqꝫ eñ ꝑnci
paliter eē nō pt̄. Si volūtas ē ꝑncipiū cōicante na-
tura. ſic ē ꝓceſſio ſpūſcti. q̄ ꝓcedit ꝑ modū amoris.
tñ ſil̄ in natura. Si vo natura ē ꝑncipiū cōicante vo
lūtate. ſic ē generatio filij q̄ ꝓducit̄ vt oīno ſil̄. ⁊ per
modū nature. nihilominꝰ vt dilectꝰ. ⁊ iō dr̄ ꝙ ſibi in
co ↄplacet pr̄ ⁊. ij. pe. j. dr̄ filiꝰ dilectōis. Ad illud
qd̄ obijcit̄ in cōtrariū. ꝙ generatio eſt ꝑ modū volū 9
tatis. ſiue ſm̄ rōnem volūtatꝭ. Dōm. ꝙ hoc intelligi-
tur. aut de volūtate approbāte. vt oñdūt due aucto-
ritates Hyla. ⁊ Orig. aut de volūtate cōicante vt rō
q̄ poſita eſt primo. Ad illud vo qd̄ obr̄ de ſilitudi
ne imaginis. dōm. ꝙ in hoc eſt diſſilis imago creata 10
ipſi trinitati increate. vt dicit Auguſti. xv. de trinita.
quia ibi non naſcitur verbum ꝑ inquiſitōnem ſicut
poteſt naſci in nobis. vnde potius valet ad oppoſi-
tum q̄ ad ꝓpoſitum. Ad illud quod obijcit̄ ꝙ ma
ior eſt ↄmunicatio in generatōne filij ⁊c̄. dōm. ꝙ ma 11
ior ↄmunicatio vel minor non facit modum emanā
di eſſe ſm̄ liberalitatem vel ſm̄ modum voluntatis
ſed modus ſiue ratio ↄmunicandi. Et quia pater cō
municat creaturis ꝑ voluntatem. ita ꝙ voluntas eiꝰ
eſt cauſa ꝓducens filio fecunditatem nature. ideo
nō ſic dr̄ filius ꝓduci ꝑ volūtatem ſicut creature.

Ad illd̄ qd̄ in gn̄atōne hoīs ſil̄ mouet nā ⁊ volun
tas. dōm. ꝙ h̄ ē ꝓpter defectū magꝭ q̄ ꝓpt̄ ↄplemētū.
ꝙ pr̄ ꝑ ſe nō pt̄ gn̄are. ſ; ex coicatiōe cū alio diſtante.

q̃d fit ad imperiũ voluntatis. deus autẽ alio adiuuã te nõ indiget. ⁊ ideo nõ est simile.

Questio. iij. ⁊ vltima. c

Utrum generatio filij a patre sit sm ratõnem exemplaritatis. Et q sic videt̃ hoc modo. sup illud ps. Semel locut⁹ ẽ de⁹. glo. i. filium genuit. in quo omnia disponit. sed dispositio eterna dicit ratõnem exemplaris. g̃ si filius ꝓcedit vt verbum. ꝓcedit p modũ exemplaritatis. Item generatio filij a patre est similis ꝓductõni noticie ex mente. sed noticia ꝓcedit ex mente sm ratõnem exemplaris. quia exemplar est ratio cognoscendi. g̃. Item q̃d est imago in ꝓducto. hoc est exemplar in ꝓducente. Quũ enĩ ꝓductum expsse repsentat. imago dicit̃. Siliter cum ꝓducens expsse repñtat. exemplar dicit̃. ergo cũ filius ꝓcedat vt imago. eadem ratõne p modum exemplaritatis. Itẽ omne principiũ cognitiuũ rei ꝓducende ꝓducit sm ratõnem exemplandi. sed pater est principiũ filij cognitiuũ. ergo ꝓducit filiũ sm ratõnem exemplaris. Si dicas q illud nõ sufficit. imo necesse est q exemplar ⁊ exemplatum differant in forma ⁊ natura. hoc nihil est. q2 si homo dum generat hominez. possz talem generare qualem cogitat. tũc generatio illa non tm̃ esset sm naturã. sed etiam sm exemplar. Sed pr̃ oio ꝓducit filium vt sciuit ⁊ voluit. g̃ ⁊c̃. Si dicas. q nec illud sufficit. s necesse est exemplar ꝑcedere. Obijcit̃. Si deus ab eterno creasset mundũ p impossibile. nihilominus mundus esset ꝓductus sm rationem exemplaritatis. Contra. in inferioribus. agens p naturam. ⁊ agens p exemplar ex opposito diuidunt̃ sicut natura ⁊ intellectus. g̃ q̃d ꝓducit̃ sm naturaz. nõ ꝓducitur sm ratõnem exemplaritatis. sed filius sm naturam ꝓducit̃ a patre. g̃ ⁊c̃. Item omne ꝓducens aliud sm ratõnem exemplaritatis. producit sm ratõnem volũtatis. Sed pater (vt ostensum est supra) nõ ꝓducit filium p voluntatem. g̃ ⁊c̃. Itez forme nõ est forma. ergo nec exemplaris exemplar. sed fili⁹ est ars ⁊ exemplar oim. g̃ nõ habet exemplar in patre. ergo nõ ꝓcedit sm ratõnem exemplaritat̃. Item q̃d est i alio sm veritatez. non est in illo sm exemplar. sed filius est in patre sm veritatem. g̃ non ꝓcedit sm ratõnem exemplaritatis. ergo ⁊c̃. R°.

12 dõm. q sicut ꝓcedere p modum voluntatis ⁊ liberalitatis est dupliciter. vno ci mõ ꝓcedit p modũ liberalitatis ipm q̃d nõ est liberalitas. sed q̃d fit vel dat̃ ex liberalitate. ⁊ sic creature ꝓcedunt a deo. Alio modo sicut id q̃d est ratio liberalitatis. vt amor. ⁊ sic ꝓcedit spũssanctus vt amor. qui est donũ. in quo omnia dona donant̃. Sic p modũ exemplaritatis est ꝓcedere dupliciter. Uno mõ sicut exemplatuz ꝓprie. 13 sic creatura ꝓcedit a deo. tanq̃ exemplatũ ab exemplari. ⁊ sic importat exemplar causalitatẽ formalem respectu exemplati. Alio modo dicit̃ ꝓcedere p modum exemplantis. sicut rõ exemplandi. ⁊ sic vr̃ ꝓcedere ipse filius. q dr̃ verbũ patris q se nõ tm̃ loquit̃. sed etiã cetera disponit. Un̄ filius sm aug. vij. de tri. dicit̃ plena ars oim rõnum viuentiũ. Et hinc habet ortum illud q̃d ꝯsueuit dici. q qui negat ydeas esse. negat filiũ dei esse. Et ille modus ꝓcedendi sm exemplaritatẽ nõ repugnat ꝓcessui naturali. ideo nõ põt esse nisi naturalis. Ali⁹ vo mod⁹ repugñt ꝓcessui nali est cũ sm volũtatis impiũ. ita q ꝓducẽs ⁊ ꝓductuz differũt. sicut cã ⁊ causatũ. Sz vnũ sm veritatẽ nõ ẽ in alio. vñ ratõnes inducte ad hãc ꝑtem ꝓcedũt sm hãc viã. ⁊ sm hãc verũ ꝯcludũt. sm aliã vo nulla ꝯcludit. imo ad oẽs soluendũ ẽ p interemptõez. Ille aũt q obijciunt̃ in cõtrariũ. oẽs ꝓcedũt sm aliaz viã. q2 dicũt q ꝓcedit sm modũ exemplaritat̃. q̃d ẽ rõ exemplãdi. q̃d pz q2 sumunt̃ a rõne eterne dispositõis. cognitõnis. ⁊ imaginis. Ultia vo rõ ꝯcludit q ꝓcedit p modũ exemplaritat̃ sicut exemplatũ. ⁊ ꝓpterea soluenda est p interemptõnez. Ad illud quod 14 obr. q oẽ principiũ rei ꝓducẽde. si hz cognitõez ꝓcedit p exẽplar. dõm est. q illud falsuz ẽ. nisi rõ cognitõnis ꝑcedat. ita q hz ꝑcognitõez saltẽ sm rõem cãe ad effectũ. q ordinatio exigit ẽentialẽ diuersitatẽ. siue spãlem siue subalẽ. Exẽplatũ eñ sm q exẽplatuz nõ ẽ in exẽplãte sm veritatẽ. s p silitudinẽ. q inquaz silitudo cũ sit rõ cognoscendi ⁊ exẽplãdi. dr̃ exemplar. Procedit g̃ fili⁹ sm rõem exẽplaritat̃ nõ sicut exem- 15 platũ p exẽplar. s sicut ipm exẽplar vel rõ exemplandi cetera. Et si tu obijcias. q exẽplar cõe ẽ toti trinitati. Rñdit ad h Altisiod. de mundo architipo siue de ydeis. q ydea siue mõs architip⁹ nõ tm̃ appropatuz ẽ ipi filio. verũetiã ꝓpriũ. Uel aliẽ põt dici. q2 sm q ex- 16 emplar dicit rõem cognoscẽdi. sic cõe ẽ toti trinitati. et approprïat̃ filio. sicut sapia. sm vo vltra hoc dicit rationẽ emanãdi sic est ꝓpriũ filij. ⁊ sic importat̃ p hoc nomẽ verbũ vt meli⁹ patebit infra.

Distinctio. vij. de ꝯparatõne potentie generandi ad ꝑsonã.

Ic solet q̃ri a quibusdã vtrũ pr̃ potuerit vel voluerit ⁊c̃. In p̃nti di. ponit mgr̃ dubitatõez ex ꝯparatione potẽtie generãdi ad ꝑsonã. vtrũ scz sicut ẽ in ꝑsona pr̃is. ita sit i ꝑsona filij. Et hz h ps duas. In pria mgr̃ q̃rit ⁊ detmiat. vtrũ fili⁹ possit generari. In scdo vtrũ potẽtia generãdi sit i filio. ibi. Itẽ q̃rit̃ a q̃busdã si pr̃ potẽs sit ⁊c̃. Itẽ pria ps hz q̃tuor pticlas. In pria mouet q̃õez. vtrũ posse ⁊ velle gñare. siliter ꝯpetit̃ ad ꝑsonã pr̃is ⁊ filij. Scdo opponit ꝯtra solõez p auctẽ aug. ibi. Sz vehemẽter nos mouet q̃d aug. ⁊c̃. Tercio opponit ꝯtra ꝓdictã auctez p rõem. ibi. Hoc ãt nõ vi a q̃busdã. Quarto redit sup dictaz auctem expõnẽs. ibi. Quõ g̃ accipit̃ q̃d supra dictũ ẽ. Itẽ ps scda h⁹ di. in q q̃rit mgr̃. vtrũ potẽtia gñandi sit in filio. hz duas pticlas. Prio q̃rit ⁊ detmiat hãc q̃õez. vtrũ aliq̃ potẽtia sit in pr̃e q nõ in filio. Si eñ pr̃ natura potẽs est gñare filiũ. ⁊ fili⁹ nõ. pz ⁊c̃. So. ad hãc q̃õez rñdit mgr̃ q oio eadẽ est potẽtia in pr̃e ⁊ filio. Sz q2 h erat dubiũ. ideo opponit ꝯtra ꝓdictã solõez ⁊ detmiat p distinctõez. Scdo rñdet ad primã q̃õem distinguendo. vtrũ scz fili⁹ hẽat potẽtiã gñandi. ibi. Ita etiã cũ dr̃ fili⁹ nõ hz ⁊c̃. Si eñ intelligat̃ actiue falsus est intellect⁹. scz q fili⁹ possit generare. Si vo itelligit̃ passiue. scz q hz potentiã q possit gñari vera ẽ. Et fundat̃ illa distinctio sm alios sup h. q li generandi põt intelligi in significatõe passiua vel actiua. Si i passiua. tũc vera ẽ. ⁊ ẽ sensus. fili⁹ hz potẽtiã gñandi. i. potẽtiã q gñat̃. Sz in actiua põt eẽ duplr̃. q2 põt esse gerũdiũ vbi ꝑsonale. ⁊ tũc hz suppositũ detmiatũ ⁊ ẽ falsa. Est eñ sensus. filius hz ⁊c̃. i. fili⁹ hz potẽtiã q ipse fili⁹ gñat. Uel impsonalis. ⁊ tũc nõ hz certũ suppositũ ⁊ ẽ locutõ vera. Est eñ sensus. fili⁹ habet potentiã generãdi. i. habet potẽtiã qua aliquis generat. tñ hunc sensum nõ ponit magister.

Utrum posse et velle generare similiter ꝯpentur ad psonam patris et filij. a

Questio a

Hic solet queri a quibusdam vtrū pat potuerit vel voluerit generare filiū. [a] Si eī inquiūt potuit vel voluit generare filiū. ergo potuit aliquid et voluit: qđ nec voluit. nec potuit filius. Nam fili⁹ nec potuit nec voluit generare filiū.

Re. ad questiões

Cui versucie facile rñdemus dicentes. posse vel velle generare filium. nō est aliquid posse vel velle subiectū potētie vel voluntati. Est tñ aliqua potētia vel voluntas. scȝ posse vel velle gignē filiuȝ. et ideo distinguēda ē intelligētia ꝓpositi verbi. posse vel velle gignē filium. et posse vel velle aliquid. Neqȝ eñ [b] generatio filij aliquid eoꝝ ē. q̄ subiecta sunt diuine potētie et voluntati. nec ē aliqđ inter omnia vel de omnib⁹. ſ; sup omnia et añ omnia. Non eñ añ voluit vel potuit q̄ȝ genuit. sicut nec añ fuit q̄ȝ genuit. qz ab eterno fuit et ab eterno genuit. Ex simili q̄ȝ hoc vidē possumus. pat eñ pōt eē pater. et vult eē pater. filius aūt nec pōt nec vult eē pater. ergo pater pōt vel vult eē aliquid qđ non pōt vel vult eē filius. nō sequit. qz [c] eē patrē non est eē aliquid. sed pōt esse ad aliquid. vt in sequēti ostēdet.

b

c

Obiectio ꝯtra responsionē iam dictam auctoritate Aug. b

Obiectio

Sed vehemēter nos mouet qđ Aug. ait in. j. li. cōtra maximinū. qui asserebat patrē potētiorē esse filio. eo q filium genuit deū creatorē. filius aūt non. dicebatqȝ prēm potuisse gignē nō filiū. et ideo potētiorem eē filio.

Re. ad obiectõem

Ad qđ rñdens Aug. dicē videt. q filiusetiā potuit gignē. volēs ostendē patrē esse nō potentiorē filio. his verbis. Absit vt ideo potentior sit pater filio. sicut putas. quia creatorem genuit pater. filius aūt nō genuit creatorem. neqȝ eñ non potuit. sed nō oportuit. vide et diligēter attēde hec verba. nō eñ nō potuit. sed nō oportuit.

Aug.

Videt eñ dicē q filius potuit gignē. sed nō oportuit. et ita potuit qđ nō oportuit. Quare aūt non oportuit. subdit dicens. Immoderata eñ esset diuina generatō. si genitus fili⁹ nepotem gigneret patri. qz et ipse nepos nisi auo suo pnepotē gigneret. ſm vr̄aȝ mirabilē sapiam. impotēs diceret. Silr etiā ille si nepotem nō gigneret auo suo. et pnepotē pauo suo nō a vob appellaret omps. nec impleret generatōis series. si semp alter ex altero nasceretur. nec eam perficeret vllus. si nō sufficeret vn⁹ omnipotens. Itaqȝ oīpotētē genuit filiū pr̄is natura nō fecit.

a Si eñ inquiūt. Dubitat de solutōne mgr̄i q̄ hic innuit nō seq̄t pr pōt generare qđ nō fili⁹. ergo pt aliq̄d q nō fili⁹. Et rñdet q posse generare nō est posse aliq̄d subiectuȝ potētie. Sȝ h̄ non vr̄ soluere. ſ; aggrauare argumētū. Cū eñ generare eū posse. sit posse maximū. vr̄ q mai⁹ icōueniēs seq̄t. et mag̃ derogeī potētie filij si in h̄ deficit. q̄ȝ si cū generare filium esset aliquid subiectum potētie. Re⁹. dōm. q magr̄ bñ soluit. Potētia. n. pr̄is hȝ ꝯpari ad inferius. et ad eq̄le. sed ad supius non. cū careat supiori. Cum ꝯpatur ad inferi⁹. tūc est potentia essentialis. et essentialr̄ tanta. qz ꝯnotat respectū i creatura. et r̄spectu ďis potētie incōueniēs eēt. q aliq̄d posset pr̄ qđ nō possȝ fili⁹. qz tūc differrēt p eēntiā. Cū āt cōparatur ad equale. vt ad psonā. cū trahitur ad psonā. et tūc nullū incōueniens ē. si aliq̄ ꝓprietas psonalis est i pr̄e. q̄ nō ē in filio. iō ñ seq̄t q aliq̄ potētia sit i pr̄e q̄ nō sit i filio. 1

b Generatō filij ꝛc. nō est de omnib⁹. Vr̄ eñ Richar. de sancto Victo. dicere ꝯtrariū q̄ dicit q quia omnipotens ē. excusari nō pōt quin filiuȝ genuerit. ergo generatio filij cōtinetur sub omnipotentia. ergo filius inter omnia continet. Re⁹. dōm. q sicut dič magister. generatō filij ñ cōtinetur sub oīpotentia nisi accipet oīpotētia p appropatiōneȝ. Et qđ dicit Richar. non intelligit tanq̄ȝ filius sit inter omnia. sed tanq̄ȝ ante oīa. vnde arguit ex posteriori. Si eñ emanatio nature ſm rōnem intelligendi p̄cedit emanatōnem ſm rōnem voluntatis. nunq̄ȝ deus esset potēs ꝓducere creaturā p voluntatē. nisi etiam ꝓduxisset filiū p naturā. 2

c Esse patrē. nō est eē aliq̄d. Cōtra. qz cuȝ inē aliq̄d et nihil ñ cadit mediū. si pr̄ nō ē eē aliq̄d. ergo eēt nihil. Re⁹. eē aliq̄d dr̄ duplr̄. vel cōiter ad eēntiā et psonā. et sic nō cadit mediū. et in hoc sensu esse prēm est eē aliq̄d. Alio mō ꝓut trahit ad eēntiaȝ. et sic cadit inter esse aliquid et esse nihil. medium. scilicet esse aliquem. persona enim predicatur vt quis non vt quid. 3

Obiectio ↄtra auctē ṗdictā ꝑ rōnē. c

Hoc aūt videꝭ qbusdā nō posse stare. s. ꝙ filius potuerit gignere. Si eñ potuerit fili⁹ gignere. potuit esse pater. ⁊ si potuit esse pr̄. potuit ġ esse pr̄ vel sui. vel pr̄is. vl' spūssancti. vl' alicui⁹ ali⁹. Sȝ alicui⁹ ali⁹ nō. q₂ nullus alius semꝑ fuit. Nec patris. q₂ pat est ingenit⁹ ⁊ innascibilis. Nec sui. q₂ nulla res seipam gignere pōt. Nec spūssancti. q₂ nasci nō potuit. Si eñ nasci potuit. potuit esse fili⁹. ⁊ ita mutabilis esse potuit. d

Rñsio autoritatē ṗdictam exponens. d

Quō ergo accipieꝭ qđ suꝑ dictū est. nō eñ nō potuit gignere. ꝫ nō oportuit. quasi potuit. ꝫ nō oportuit. Non est nobis ꝑspicuū aperire quō sit hoc verum. ⁊ ideo sub silentio potius esset ṗtereundū. nisi me suꝑ hoc aliqd loqui cogeret instantia q̄rentiuȝ. Potest ġ sic intelligi. Non eñ nō potuit. ꝫ nō oportuit. i. nō ex impotentia sui fuit ꝙ filius nō genuit. ꝫ ei nō cōueniebat. sicut deus fili⁹ nō est deus pater. nec tñ hoc ex impotentia sui ē. Nā ⁊ pater sil'r nō ē filius. nec hoc est ex impotentia patris. Sed querit maximinus arrianoꝝ eṗs. Unde ergo est ꝙ pater nō potest esse filius. vel filius pater? Non vtiq₂ ex impotentia. ꝫ pater ꝓprietate generationis pater ē q̄ oportet eū nō esse filiū. ⁊ filius ꝓprietate natiuitatis filius est. q̄ oportet eū nō esse patrē. de qbus ꝓprietatibus postea plenius tractabiꝭ.

Utrū pater natura sit potens gignere filiū ⁊ an hoc sit aliqua potentia que nō sit in filio. e

Iterū queriꝭ a quibusdā. Si pater potens sit natura gignere filiū. ⁊ an hec sit aliq̄ potentia q̄ nō sit in filio? Ad quod dicimus. ꝙ pater nō est potens nisi natura. eius enim potentia natura est vel essentia. e At inquiunt illi. Si potens est gignere. habȝ ergo potentiā gignendi. filius autē nō habet potentiaȝ gignendi si nō potest gignere. habet ġ aliquā potētiam pater quā nō habet filius. Non sequiꝭ. Eandem eñ potentiā habet penitus filius quā ⁊ pater q̄ pater potuit gignere. ⁊ filius gigni potuit. Eadē. n. potētia ē i filio q̄ potuit gigni. q̄ ē i pr̄e q̄ potuit gignē. Sȝ ↄ̄ h̄ oꝑponiꝭ. Aliđ ē posse gignē. Aliđ ē posse gigni. q₂ aliud ē gignere. aliud gigni. Hoc distinguendum est. Si eñ cum diciꝭ aliud est posse gignere. aliud posse gigni. f aliā significes potentiā qua pater potens est gignere. ⁊ aliam qua fili⁹ po- f

Opositio

Rñsio.

d Si eñ nasci po-
tuit. potuit eē fili⁹ ⁊c.
Ur̄ illa illatio mgr̄i ñ
valere. quia in creatu
ris. vbi magis differt
relatio a supposito.
pōt dici ꝙ idē similis
potest esse alteri dissi-
milis. sine sui muta-
tione. ergo cum filia-
tio ⁊ spiratio sint rela
tiones. pari rōne fili⁹
poterit eē spūssanct⁹.
⁊ ecōuerso sine muta
tione. Itē omne mu-
tabile est aliqđ ṗter
illud ꝫm qđ mutatur
vt si nō album fiat al
bum. est aliud q̄ȝ albe
do. ergo si intelligaꝭ
spūssanctus mutari si
generetur. tunc aliud
esset in eo generatio.
aliud ille qui genera-
tur. ꝫ hoc ē falsuȝ. er-
4 go ⁊c. R⁹. secus est in
relationibus creatu-
re ⁊ dei. qm̄ relatiōes
in creaturis nō dant
relatiuis existere. vn-
de sine illis potest res
esse ⁊ cuȝ illis. In di-
uinis autē dant ꝑso-
nis existere. ⁊ ideo si
intelligaꝭ ꝙ ꝓprietas
insit. ypostasis intelli
gitur esse. ⁊ similiter
si intelligiꝭ nō inesse.
intelligitur ypostasis
nō esse. cū ergo spiri-
tussanctus nō possit
simul spirari ⁊ gene-
rari. quia ↄ̄uis vna
ꝑsona possit duobus
modis producere. tñ
vna ꝑsona nō potest
nisi vno mō produci.
sequitur de necessita-
te. si pōt spiritussan-
ctus eē fili⁹ vl' potuit.
potest non esse spūs.
siue nō spirari. ⁊ si po
tuit nō spirari. potuit
nō esse. ⁊ iterum si po
tuit ḡnari. potuit eē.
⁊ ita potuit fieri de ente nō ens. ⁊ de nō ente ens. ac ꝑ hoc mutari. ⁊ sic pȝ vltimū. quia nō diciꝭ mutari pro-
pter diuersitatē ꝓprietatum circa idem suppositū. sicut est in mutatione naturali. sed ꝓpter corruptionem et
inceptionem eiusdē. Nec est illud simile. pater potest generare ⁊ spirare sine sui mutatione. ergo spūssanct⁹
generari ⁊ spirari. quia nō est inconueniens vnū principiū pluribus modis ꝓducere. sed vnū principiatū plu-
ribus modis ꝓduci est impossibile ⁊ incompassibile. ⁊ ideo patet illud. e Pater nō est potens ⁊c. Con-
5 tra. quia ꝫm hoc generare qđ nullo modo est essentie. nullo modo esset potentie. R⁹. ↄ̄uis potentia absolu-
te considerata sit idem qđ essentia. tamen potentia quia nō est nomen a deo abstractuȝ sicut essentia. trahit
ad personā. Unde potentia generandi non diciꝭ naturā diuinā simpliciter. sed naturā vt in tali ꝑsona. s. in-
nascibili. ideo nō est simile de hoc nomine essentia. ⁊ de hoc nomine potentia. f Aliam significes poten-

tens est gigni. falsus ē intellectus. Si aūt dicas patrem posse habere aliam ꝓprietatem siue notionem qua genitor est. ⁊ filiū aliam qua genitus est. verus est intellectus. Aliam enī habet pater ꝓprietatē q̄ pater est. aliam filius qua filius est.

Quō sit intelligendum. filius habet vel non habet potentiam generandi. f

Ita etiā cū dicit̄ filius nō habet potentiā generādi quam pater habet. dupliciter intelligi pōt. Si enī dicat̄. nō habet filius potentiā generandi quā ⁊ pater. s. qua potens sit ad generandū. i. vt genuerit vł vt generet sicut pater. verum est. Si v̄o intelligat̄ sic. nō habet potentiam qua posset gigni. vel genitus esse qua eadem pater potens est vt genuerit. vł vt gigneret. falsum est. Sicut dicit̄. pater habet potentiā qua potest eē pater. fili⁹ v̄o nō habet potētiā qua possit esse pater. ⁊ ecōuerso. g Filius habet potētiam qua potest eē filius. pater v̄o nō habet potētiā qua possit eē filius. habet ergo aliquā pater quam nō habet filius ⁊ econuerso. Absit. quia eadē est potentia patris qua pōt eē pater. ⁊ filij qua pōt esse filius. Ita etiā eadē est voluntas. qua pater vult esse pater nō filius. ⁊ filius vult esse filius nō pater. ⁊ eadem est voluntas filij qua vult esse genitus ⁊ p̄rem genuisse. ⁊ patris qua vult eē genitor ⁊ filium genitum esse.

tiam q̄ pater ⁊c̄. Contra. quia potentie diuisio sufficiens est per actiuam ⁊ passiuam. Sȝ posse gignere. dicit potentiam actiuā. posse gigni potentiā passiuam. ergo nō potest alia potētia significari. Si tu dicas ꝙ generare non est agere ꝓprie. similiter nec generari pati. obijcitur ꝙ potentie distinguuntur ꝑ actus. sed aliud ē gignere. ⁊ aliud gigni. ergo alia est potētia huius ⁊ illi⁹.

Rº. Ista distinctio quā ponit magister de potentia gignendi actiue ⁊ passiue. fundatur super hoc ꝙ potentia potest conside rari. ſm id quod est. ⁊ sic dicit naturam. ⁊ sic vna natura est in generante et genito. sed alio ⁊ alio modo Sic eadem potentia potest iterū conside rari ſm id ad quod ē. ⁊ sic dicit modū existendi naturā in persona in comparatione ad alium. qui est principium vel principiatum ⁊ sic cum diuersi modi sunt. diuerse dicuntur proprietates posse generare ⁊ posse generari. ⁊ distinguunt̄ ſm actus ꝑsonales. sed primo mō nō. g Filius habet potentiā q̄ potest esse filius. siue qua potest gigni. Videtur hoc dubium vel falsum. q̄ gigni oīno ē a gignere. ⁊ gignere est a potentia patris. ergo ⁊ gigni. Rº. sicut potentia gignendi in patre nō dicit nisi naturā in ꝑsona. vt natā ex se ꝓducere aliā. sic potentia gignendi in filio nō dicit nisi naturā in ꝑsona. vt natā ꝓduci ab alia. sicut enī ypostasi patris ꝯuenit generare. sic ypostasi filij cōuenit generari. Nec valet qd̄ obijcit̄ in ꝯtrariū. Nā omne qd̄ hȝ fili⁹ siue essentiale. siue ꝑsonale. hȝ a patre. Ideo q̄uis ipm̄ gigni. sit a potentia p̄ris. nō excludit̄ tā quin potētia gignēdi passiua sit in filio. Sȝ illa potentia nō est principiū generationis. ſȝ idoneitas ꝑsone siue ypostasis cum sua ꝓprietate ad generari. Vn̄ ꝙ dr̄ posse gigni potentia pōt intelligi originalit̄. ⁊ sic est in solo patre. vel formaliter. ⁊ sic ponit̄ esse in filio. Alio autē modo non ⁊c̄. 6 7

Ad euidentiā eoꝝ q̄ dicit mgr̄ de potentia generandi. q̄tuor q̄runt̄. Pmo q̄rit̄ vtrū posse gn̄are i diuinis. dicat q̄d. vel ad aliq̄d. Scd̄o vtrū pr̄ cōferat potētiā generādi. i. vtrū in filio sit potētia generādi. Tercio vtrū posse generare sit vnicum posse vel nō. Quarto vtrū posse generari ⁊ creari sit posse vnicū. Questio. j. a

Qꝫ generare dicat q̄d ondit̄ pmo ꝑ auctem mgr̄i in lr̄a. Pr̄ nō est potēs. nisi nā ei⁹. q̄ potentia natura ē vel eēntia. sȝ natura ⁊ potētia dicūt q̄d. nō ad aliq̄d
8 ergo ⁊ potētia generādi. Itē rōe ondit̄ sic. generare ē sibi silē in natura ꝓducere. sȝ ſm pħm. natura ē vis insita reb⁹ silia ex silibus ꝓcreans. ergo vis generādi respicit ipam naturā siue eēntiā de se. nō ꝑsonā. sȝ omne tale dicit q̄d. ergo ⁊c̄. Itē i ꝑpetuo n̄ differt eē ⁊ posse. ⁊ potentia ⁊ eēntia. sȝ esse ⁊ essentia in diuinis dicūt q̄d nō ad aliq̄d. siue ꝑ se dī. siue cū adiuncto. vn̄ eēntia p̄ris dicit q̄d. ergo pari rōe potētia generādi. Itē in diuinis idē est ſm rē posse scire ⁊ velle. Sȝ i diuinis nō ē scīa ꝓpria. vel volūtas ꝓpria. siue eēntia ad aliq̄d. imo scīa dicit q̄d. ⁊ est triū. silr̄ ⁊ volūtas. ergo potentia generādi dicit q̄d siue eēntiā. Sȝ ꝯ. mgr̄ dicit in lr̄a post p̄ncipiū. Posse generare nō est posse aliq̄d. ergo non dicit q̄d. vel ad aliq̄d. ergo ⁊c̄. Itē rōne ondit̄ sic. potētie distinguunt̄ ꝑ actus. ergo si act⁹ potētie dicit q̄d. ⁊ potētia silr̄. Sȝ ꝯstat ꝙ generare i diuinis nō dicit quid. sȝ ad aliquid. ergo nec posse generare. Itē q̄uis in creaturis differūt virtus ⁊ opatio tā in deo idē sunt. sicut vult dyo.. ergo in deo idē ē posse generare ⁊ generari. Sȝ generare i diuinis dicit ad aliquid ⁊ nō quid. ergo silr̄ posse. Item pr̄ generat ⁊ p̄t generare. aut ergo ideo p̄t. q̄ generat. aut iō generat q̄ p̄t. Constat ꝙ nō iō p̄t gn̄are. q̄ gn̄at. sȝ ecōuerso. Si ergo rō ꝓpriū debet esse ꝓpria. ergo potētia generādi dȝ eē ꝓpria. ⁊ nihil est ꝓpriū in diuinis. nisi qd̄ dicit ad aliquid. ergo ⁊c̄. Itē oīs potētia actiua q̄ inest creature inest ſm aliq̄s ꝯditiones ⁊ ꝓprietates. vt patȝ. Posse enī illuminare inest luminoso ꝑ lucē. posse calefacere calido ꝑ caliditatē. q̄uis aūt potentia generandi non sit actiua. tā actiue silis ē. ergo cū insit patri.

inest p aliquā ꝓprietatē. Illa ꝓprietas autē dicit qd
aut ad aliqd. Si qd. inest oib⁹ psonis. ꝛ ita posse ge
nerare. qḋ manifeste negat mgr. ḡ dicit ad aliquid.
9 ḡ ꝛ potentia q̄ inest ſm illā. ḡ ꝛc. Rᷣ. dōm ꝙ cir
hoc ꝓplcuma tres fuerūt positiones. Fuerūt qdā
q̄ distinxerūt potentiā generandi dicētes. ꝙ potētia
generādi pōt dici potētia nuda. vel potētia disposi
ta. Si dicat potentia nuda. sic voluerūt aliq̄ dicere
ꝙ dicit quid. ꝛ in oib⁹ psonis ē. qm̄ hec potētia sic di
cta ꝯseqꝇ naturā. vn̄ cū natura sit in q̄libet psona. si
milr ꝛ potentia hmōi. Scḋm aūt ꝙ dicit potētiā di
spositā. q2 nō hꝫ dispositionē nec ꝯueniētiā vt exeat
in actū gn̄ationis nisi i sola psona pr̄is. voluerūt dice
re. ꝙ dicit ad aliqd. Sꝫ verba isti⁹ positionis nō vi
dent vera nec sana. Nō inquā vera. qm̄ cui⁹ poten
tia ē nuda. nata ē pꝛiter disposita eē. si ḡ triū ē poten
tia generādi. vt ē potētia nuda. silr ꝛ disposita. ꝛ ita
q̄libet posset generare. Preterea nō vr̄ sana. ponere
eni potentiā nudā q̄ silr se hꝫ ad eē ꝛ nō eē respectu
gn̄ationis quā oino necessariū est esse. nō vr̄ sane di
ctū eē siue ꝓprie. Fuerūt etiā aliq̄ q̄ dixerūt. ꝙ cuꝫ
in diuinis sit idē posse ꝛ eē. ꝛ pōtētia ꝛ eēntia. ꝙ quē
admodū potentia ꝛ eēntia dicūt qd. ꝙ silr eē ꝛ posse
Et quēamodū cū dico essentiā pr̄is ꝛ essentiā filij et
spūsset̄i. siue eē patrē. siue eē filiū. siue eē spm̄sanctū.
nō dico aliā eēntiā. nec aliud esse. ḡ alteri⁹. ita ꝙ qn̄
dico potentiaꝫ pr̄is siue patrē posse generare filium
posse gigni. nō dico aliud ꝛ aliud posse. sꝫ alterius. ꝛ
hmōi positionis fuit mgr̄. sicut euident apparet in
lr̄a. vn̄ isti dicebāt. ꝙ posse generare dicit quid. sꝫ re
spectū ad aliqd. q2 ē eēntiale tractū ad psonā. Cū eni
nō sit oīmode abstractōis. pōt ad psonā trahi. ꝛ ista
positio satis ē ꝓbabil' ꝛ satis bene vr̄ sustineri posse
Fuerūt etiā tercij moderniores q̄ dixerūt. ꝙ po
tentia generandi dicit ad aliqd in diuinis de se. ꝛ rō
eoꝝ ē. qm̄ potentia dicit habitudinē originalis prin
cipij ad ꝓncipiatū. Et qm̄ habitudo pōt eē psone ad
psonā. ꝛ tūc vere ē habitudo. ꝛ essentie ad creaturā.
ꝛ tūc ſm modū dicendi siue intelligendi. hinc est ꝙ
principiū de sui rōne nō tm̄ ē essentiale appropriatū
additionē. imo etiā dicit ꝓpriū psone. Pari rōe cū
potētia dicat originalē habitudinē nō tm̄ essentialē
dr̄ vel terminat ad psonā vt dicat essentiā psonalr̄.
imo dicit ꝓpriū. ꝛ ita ad aliqd de se. ꝛ positio ista sine
ꝑiudicio vr̄ ꝓbabilioꝛ. Nā potētia generādi non vr̄
dicere nisi fecunditatē ad actū generatōnis. ꝛ illa est
ꝓpriū psone. vn̄ silr ꝛ potētia. Nec ē silr de posse ꝛ eē
nisi vno mō. Hoc eni verbū est. aliqn̄ p se ꝑdicat. ali
10 qn̄ ē terciū adiacēs. Qn̄ p se di. tūc dicit actū absolu
tū. q2 dicit actū entis rōne eēntie. ꝛ tūc oportet ꝙ di
catur absolute. ꝛ ꝙ dicat qd. Qn̄ vo est terciū adia
cens. vt qn̄ dicit. pr̄ est pr̄. tūc hoc verbū ē dicit ha
bitudinē ꝑdicati ad subiectū. Et qm̄ p̄t dicere habi
tudinē ad ꝑdicatū eēntiale vel psonale. iō p̄t dicere
esse. eēntiale. ꝛ modū eēndi psonalē. Posse autē de
sui rōne ꝓpria dicit habitudinē ſm originē. ꝛ hinc ē
ꝙ specificat p adiunctū. vt dicat ꝯditionē principij
11 eēntialis vel psonalis. Hanc ḡ positionē sustinen
do. Rᷣ. argumētis ꝓbantib⁹. ꝙ dicit qd. Qz eni pri
mū obijcit. pꝫ. ꝯcedo eni mgrm̄ fuisse hui⁹ positōis.
vn̄ dixerūt ꝙ eadē potentia pōt fili⁹ gigni. q̄ pr̄ p̄t gi
gnere. ꝙ nō esset nisi potētia diceret qd. Vn̄ dicitꝙ
potētia generādi ē in filio. sꝫ nō ad gn̄are. sꝫ ad gn̄ari
hec aūt potētia dicit ꝙ ē i solo pr̄e. q2 nō tm̄ respicit
naturā sed ꝓprietatē psone. Ad illud qḋ obijcitur 12
quō generare ꝯsequit naturā. Dōm ꝙ in diuinis n̄
sequit naturā simplr̄. sꝫ naturā vt in psona. q2 nō in
q̄libet psona ē natura fecūda. sꝫ solū i psona patris.
ꝛ h̄ est p aliquā ꝓprietatē q̄ est soli⁹ illi⁹ psone. nō sic
est in inferiorib⁹. sicut iā patebit. iō pꝫ ꝙ illud non
valet. Ad illud qḋ obijcit ꝙ in eternis ē idē eē et 13
posse. dōm. ꝙ veꝝ est. sed tm̄ argumentuꝫ nō valet.
Qz uis eni oio sit idē in diuinis eē. ꝛ esse patrē. nō tn̄
sequit. ꝙ si eē patrē ē ꝓpriū. ꝙ eē sit ꝓpriū. Silr dōm
in ꝓposito. Ad illud qḋ obijcit de scia ꝙ dicit qd. 14
siue p se dicat. siue cū alio. dōm ꝙ nō ē silr de scia et
potētia. Scia eni q̄ꝫtū est de se. dicit q̄litatē absolutā.
ꝛ iō q̄tū ē de se. sp dicit qd. nisi trahat. sꝫ potentia di
cit habitudinē ad originē. ꝛ iō p̄t dicere hitudinē ꝓ
priā ꝛ psone ad psonā. Vn̄ illud silr mgrī nō valet.
ſm hanc positionē. Qz sicut vna ē volūtas q̄ pater
vult eē pr̄. ꝛ nō vult eē fili⁹. ꝛ econuerso. silr vna ē po
tentia vt vr̄. Si qs aūt vult sustinere positionē ma
gistri. de facili p̄t ad oēs rōes i oppositū rn̄dere. Nā
nulla rō ꝓbat ꝙ potētia de se dicat ꝓpriū. sꝫ ꝙ potē
tia generandi actiue dicta. siue posse generare. dicat
ex adiūcto respectū ad psonā. ꝛ ita dicit ad aliqd. sꝫ
hoc ē solū rōne additi. Itē notandū. ꝙ q̄tuor sūt 15
genera noim̄ in diuis. Quedā eni eēntialia sunt di
cta eēntialr̄. vt diuinitas. deitas. ꝛ maiestas. Que
dam eēntialia psonalr̄ dicta. vt potētia generandi.
Quedā psonalia dicta psonaliter. vt generās ꝛ geni
tus. Quedā psonalia dicta eēntialr̄. vt missus. icar
natus. ꝛ hmōi. q̄ dicūt respectū ad psonā. ꝛ iō psona
lia. ꝛ effectū in creatura. ꝛ ideo essentialr̄ sunt dicta.
Duab⁹ rōnib⁹ sequētib⁹ facile ē rn̄dere. q2 illud n̄
hꝫ veritatē. nisi qn̄ act⁹ ꝯplectit totā potentiā. nō sic
est i potētia dei. q2 eadē ē potentia gignere ꝛ gigni in
deo. Ad illud qḋ obijcit. ꝙ idē ē posse gn̄are ꝛ ge
nerari. dōm. ꝙ non valet. Qz uis eni idē sit pr̄ ꝛ fili⁹.
nō tn̄ sequit ꝙ si pr̄ dr̄ ad aliquid. ꝙ ꝛ fili⁹. sicut me
lius patebit. j. Duab⁹ vltimis rōnib⁹ difficile ē be
ne rn̄dere. tn̄ p̄t quis dicere. ꝙ rōnes ille nō ꝯducūt
ꝙ potētia dicat ad aliquid de se. sed solū rōne adiun
cti. qḋ est generare. ꝛ sic patent ꝛc.

Questio. ij. b

Vtꝝ potentia generādi sit in filio. ꝛ ꝙ sic vr̄ autori
tatib⁹ ꝛ rōnib⁹. Primo sic. Hyla. ix. de tri. dicit. Fili⁹
hꝫ in se naturalr̄ naturā gignentē. ḡ natura i filio ē
nata gn̄are. Itē Aug. in li. cōtra maximi. Nō pōt
fili⁹ nō gn̄are. sꝫ due negatōes equalent vni affirma
tioni. ḡ potuit gn̄are. Itē rōnib⁹ ostendit sic. pl⁹ ordi
nat gn̄are ad generādi potentiā. q̄ꝫ ad potentiā spi
randi. sꝫ pr̄ generās filiū. cōicat potentiā spirandi. ḡ
multo forti⁹ potentiā generādi. Itē fili⁹ ē expressissi
ma imago pr̄is. ḡ eni imitat patrē. ꝙ nō p̄t cogitari
similioꝛ. sꝫ si fili⁹ cogitat vt generās. magis cogitat
imitari. ḡ si imitat amplius q̄ꝫ possit quis cogitare.
ḡ ꝛ in actu generādi. Itē p silr vr̄ sic. Maioꝛ cōi
catio ꝛ diffusio ē in luce eēna. q̄ꝫ i luce creata. sed lux
creata dat splendori potentiā ꝓducēdi aliū. ꝛ sic pce
dendo. ꝛ si esset ifinite ꝟtutis ꝓduceret ifinitos splē
dores. ḡ ꝛc. Itē in gn̄atione carnali. pr̄ nō dr̄ pfe
ctū filiū gn̄are. nisi det ei potentiaꝫ generādi. ḡ pari
rōe. imo multo fortioꝛ nō erit fili⁹ pfect⁹. nisi hēat
potentiā ad id qḋ pr̄ p̄t. ḡ ad generandū. Aut nō
est ita i diuinis. tūc ego q̄ro rōnē q̄re de pfectōe gene
rationis eterne. nō sic ē cōicatio potentie generandi

ſicut in generatione creata. Sed cōtra Aug. ꝯtra
maxi. dicit ꝙ n̄ oportuit filiū generare. ſꝫ ſi non fue-
rit oportunū. nec ꝯueniens. ſꝫ omne incōueniens in
deo ē impoſſibile. ḡ īpoſſibile fuit filiū gn̄are. ḡ fili⁹
non p̄t gn̄are. ḡ non hꝫ potentiā generādi. qꝛ oī po-
tentia eſt potens ille q̄ hꝫ eā. ḡ ꝛc. Itē Anſhel. in
monolo. Qui p̄t quod ſibi nō ꝯuenit. q̄tomagꝭ hoc
p̄ōt. tantomagis aduerſitas ꝛ ꝑuerſitas p̄ñt in eū. ḡ
cū filio n̄ ꝯueniat generare. ſi poſſet. potentia illa eēt
in eo miſeria. ſed nullā hꝫ miſeriā. ḡ nec potentiā ge
nerandi. Itē rōne ꝓbaꝛ hoc idē. Sicut oē illud
in q̄ aliq̄ duo neceſſario diſtinguunꝛ. ſi nēcio ꝯuenit
vni. īpoſſibile ē vnq̄ꝫ cōuenire alij. ſicut pꝫ. Si petr⁹
ꝛ iohes neceſſario differūt in albedine. ꝛ albedo cō-
uenit petro. īpoſſibile ē ꝙ iohāni ꝯueniat. ſꝫ p̄r et fi-
lius ſunt ꝑſonaliꝛ diſtincti. ita ꝙ neceſſe ē eē diſtin-
ctos. ꝛ nō eſt dare in q̄ diſtinguunꝛ niſi in h̄ ꝙ ille ē
generās. iſte genit⁹. ḡ cum gn̄are ꝯueniat patri. im-
poſſibile ē ꝙ ꝯueniat filio. ḡ fili⁹ non p̄t generare. ḡ
non hꝫ potentiā generandi. Itē gn̄atio filij a p̄re
ſilis ē exp̄ſſe ipſi gn̄ationi verbi a mente. ſꝫ verbum
genitū non hꝫ potentiā generādi aliud verbū. imo
oportet ꝙ oē verbuꝫ īmediate ſit a mēte. ḡ ſi recte
ſilr eſt verbū increatū. nō hꝫ potentiā generādi. ſed
generādi potentia ē in ſolo p̄re. Itē fiat argumē-
tatio Aug. ducens ad īpoſſibile. Si fili⁹ hꝫ potentiā
ſiue poſſe generādi. ponaꝛ ꝙ generet. q̄ro ne ſecūdo
ſilr. ꝛ non ē ſtare in p̄mo. oportet ponere infinitos
filios. Quia q̄ rōne non ſtaꝛ in primo. ḡ nec in aliq̄.
ḡ ſi ē ſtare. qꝛ hoc repugnat diuine ꝯpletioni. ſ. q̄ ra-
tione ſtaꝛ in aliq̄. ſtatur in primo. ḡ prim⁹ nō hꝫ po-
tentiā generādi. Itē fiat argumentatio Rich. vt
cū ſi generaret filius aliū filiū. ḡ cū filius genit⁹ ma-
gis attineat p̄ri q̄ꝫ alius. ſm̄ hoc nō eſſet ibi ſumma
ꝛ eq̄lis ꝯnexio. ḡ nec ſumma ꝛ eq̄lis diſtinctio. ergo
nec ꝑfecta beatitudo. q̄ oia tanq̄ꝫ ſumme īpoſſibilia
reſpuit pia fides. R°. opinio aliq̄ꝝ ē ꝙ in filio ē po
tentia generādi. ſꝫ nō generat. Hoc aūt nō eſt. qꝛ nō
p̄t. ſed qꝛ non ꝯuenit ei. Et ponunt ſilē in creaturaꝝ
ꝓductione ſiue creatōne. Deus p̄t infinitas creatu
ras ꝓducere. ſed ꝙ nō ꝓducit. hoc n̄ eſt ex īpotētia
ſed qꝛ n̄ cōuenit ei. ſic ꝛ in ꝓpoſito. Sꝫ ꝯtra. Ponaꝛ
tunc ꝙ illa potentia q̄ eſt in filio ad generandū. du-
catur in actū. ꝯſtat ꝙ fili⁹ generabit deum eternū. ḡ
aliq̄d poterat incipe h̄re eſſe. ꝛ eē eternū. hoc aūt eſt
īpoſſibile. ꝛ non intelligibile. ꝓpter hoc dōm. ꝙ paꝛ
non cōicat filio potētiā generādi ꝓpter duo. Unum
eſt qꝛ non p̄t. aliud qꝛ non dꝫ. Rō autē q̄re non p̄ōt.
16 hec ē. qꝛ fecunditas ad generandū eſt in p̄re. qꝛ prin
cipiū. ꝛ iō ꝑncipiū. qꝛ primū. Impoſſibile aūt eſt. ꝙ
ꝑncipiū cōicet alij p̄mitatē. Nā hoc ē oppoſitio in
adiecto. ꝙ ꝑſona ꝓducta ſit p̄ria. Quia ḡ fecūditas
ad generandū ex primitate p̄ri inerat. ideo nō p̄t eā
cōicare filio. ꝛ hanc credo ꝓpriā eſſe rōnem hui⁹. ſicut
ī patebit di. xxvij. vbi ageꝛ q̄re p̄r generat. Silr non
dꝫ cōicare. quia in emanatione diuina ꝑſonaꝝ dꝫ
attendi originalis diſtinctio. ꝛ pleniſſima cōicatio.
Originalis diſtinctio. qꝛ neceſſe ē ea q̄ cōicant ī na-
tura diſtingui. vel ꝑ materiā. vel ꝑ originē. Per ma
teriā diſtingui ꝑſonas ē impoſſibile. qꝛ vbi ē talꝭ mo
dus diſtinguendi. eſt cōpoſitio ꝛ variatio. et forme
multiplicatio. q̄ oia deo repugnāt q̄ eſt ſimplex ꝛ in
uariabilis ꝛ vere vnū. ꝛ ideo neceſſe ē diſtingui per
originē ſiue habitudinē. ḡ ꝑ generare ꝛ gn̄ari. ḡ ſi fi-
lius p̄t generare. p̄t etiā nō diſtingui. Si tu dicas ꝙ
adhuc ē diſtinctio. qꝛ vnus tm̄ p̄r. alius tm̄ fili⁹. ali⁹
p̄r ꝛ filius. Tunc ego oppono tibi. ꝙ ſcd's fili⁹ poſſet
generare eadē rōne q̄ p̄mus. ꝛ tunc duo eſſent q̄ꝝ
vterq̄ꝫ eſſet p̄r ꝛ filius. Silr ꝓpter pleniſſimā cōica-
tionē nō dꝫ cōicare. qꝛ multiplicatio ſuppoſitorum.
ſm̄ ſimilē modū egrediendi nō ē niſi aut ꝓpter defe-
ctum durationis ſicut dictū ē in generabilib⁹ ꝛ cor-
ruptibilib⁹. vt ſucceſſiuā generationē ꝑpetueꝛ eē.
aut ꝓpter defectuꝫ ꝑfecte actionis. vt fiat ꝑ plures.
qđ nō p̄t per vnū. ſicut ſunt ꝑfecte plures ſtelle. qꝛ n̄
ſufficeret vna ad h̄ qđ faciūt oēs. Sic etiam plures
angeli ꝛ plures aīe. ad implendā illā ciuitatē. ꝛ ma-
nifeſtandā dei bonitatē. quā nec vna aīa. nec vn⁹ an
gelus poterat ſufficiēter manifeſtare. Cum ḡ in filio
dei ſit pleniſſima cōicatio. qꝛ totā infinitatē ſuā dat
ſibi p̄r. nō fuit ꝯueniens. ꝙ cōicaret filio illaꝫ poten-
tiam. ꝛ ideo fuit īpoſſibile. qꝛ inconueniens q̄dlibet
in diuis eſt īpoſſibile. Ad illud autē qđ obijciꝛ in 17
ꝯtrariū ꝑ auctē hyla. ꝙ filius hꝫ in ſe naturā gignen
tem. dōm. ꝙ verbum illud ē improprium. ꝛ ex verbis
improprijs nō eſt arguendū. ſed magis eoꝝ impro-
prietas exponenda. ꝛ mgr̄ ſupius expoſuit. Eſt eīm
ſenſus. hꝫ in ſe naturā gignentē. i. naturā patris gi-
gnentis. Ad illud quod obijciꝛ ꝙ nō potuit. dōm 18
ꝙ mgr̄ bene exponit. i. nō fuit ex h̄ īpotens. Uñ ſm̄
artē diſtinguendū ē. qñ dr̄ filius nō potuit generare.
qꝛ nō p̄t teneri ꝑuatiue. ꝛ tunc ē ſenſus. nō potuit. i.
impotens fuit. ꝛ tunc negaꝛ potentia. ꝛ relinquitur
aptitudo. ſicut de trūcato dr̄. ꝙ nō p̄t gradi. hoc mō
non p̄t dici de filio. qꝛ nō hꝫ ad aptitudinē. ꝛ in h̄
ſenſu loquiꝛ Aug. Alio mō non poſſe teneꝛ negati-
ue ꝛ in h̄ ſenſu ꝯcedendū ē ꝙ filius n̄ potuit genera
re. Ad illud q̄d obijciꝛ ꝙ p̄r cōicat filio potentiā 19
ſpiratiuā. patꝫ rńſio. qꝛ cū filius generet. p̄t h̄re p̄i
mitatē reſpectu generationis. ſed cū n̄ ſpireꝛ ē inſpi
rabilis. ꝛ iō potuit h̄re primitatē ꝛ fecunditatē reſpe
ctē illi⁹. ꝛ ſic pꝫ ꝙ nō valet rō. Ad illud q̄d obijci 20.
tur. ꝙ fili⁹ ē exp̄ſſiſſima imago ꝛc. Dicēdū ꝙ filius ē
exp̄ſſiſſima imago. qꝛ rep̄ntat in oibus in q̄bus ima
go nata ē rep̄ntare. ſed tm̄ imago ſic nata ē rep̄ntare.
vt tm̄ ipa nō ſit imaginatū. alioq̄n nō eēt imago. Si
autē filius rep̄ſentaret ī actu generādi. iā eſſet p̄r. ꝛ
ideo nec itelligibile. nec poſſibile ē filium generare.
ſiue ī generatione patrē imitari. Ad illud q̄d obij
citur de luce ꝛ ſplēdore. dicendū. ꝙ nō ē ſimile. quia 21
lux nō ꝑfecte ſe multiplicat in p̄mo ſplendore. ideo
in plurib⁹ facit. q̄d nō p̄t in vno. Similiꝛ ꝛ ī filio car
nali intelligēdū. Unde vn⁹ p̄r generat plures filios
carnales. Hec tm̄ rō nō ē ꝑncipalis. ſ. illa q̄ dicta ē ſ.
qꝛ in his inferiorib⁹ nō ē fecūditas ꝑ rōnē p̄mitatis
ꝑ rōnē ꝑfectionis. In deo aūt. qꝛ eſt perfectiſſimū
ꝛ primū. nō tm̄ ē per naturā perfectionis. qꝛ tunc in
oibus perſonis eſſet. ꝛ ſtat⁹ eē non poſſet. ſed per ra
tionē primitatis. Itē rōnes iſte non ꝓcedunt per ſi
mile. immo magis per diſſimile.

Queſtio. iij.

Utrū poſſe generare ꝛ creare ſit vnicū poſſe. ꝛ ꝙ nō
ſit vnicū. vr̄ per Au. alio ē p̄r. alio ē deus. ḡ alio ē ge
nerans. alio creans. ſi potentia generādi ē generās.
potētia creandi eſt creans. ḡ ꝛc. Itē potētie diſtin
guunꝛ per actus. ꝛ actus per obiecta. ḡ ſi generatio
terminaꝛ ad deū. ꝛ creatio ad creaturam. ꝛ hec ſunt
oino diuerſa. ḡ ꝛc. Itē potētie plurificanꝛ ꝑ ſub-

lecta.qꝛ in plurib⁹ subiectis plures sunt potẽtie. sed
potentia creandi ẽ in filio siue posse creare.in eo au
tem nõ ẽ posse gñare.ergo nõ sunt vnũ posse. Item
q̃cunq; sic se habẽt ꝙ vnũ pt intelligi. altero nõ in
tellecto. ⁊ ecõuerso.illa nõ sunt vnũ.Sꝫ posse gñare
pt intelligi.circũscpta potẽtia generãdi.ergo ⁊c. Cõ
tra.vni⁹ potẽtis oĩo simplicis. vnicũ tm̃ est posse. pr̃
est potens oĩo simplex.ergo vnicũ tm̃ hꝫ posse.sed habet
posse generare ⁊ posse creare. ergo illa duo sunt vnicũ
posse. Itẽ si posse ẽ aliud ⁊ aliud.cũ posse genera
re respiciat ꝑsonã.posse creare naturã.ergo natura ⁊ ꝑ
sona sunt duo.ergo nec natura de ꝑsona. nec ecõuerso
dr̃.qđ est oĩno falsum. Itẽ si ẽ distinctio int̃ posse
gñare ⁊ posse creare.ergo ẽ ibi ordo. q̃ro ergo qđ sit prius
sm rõnẽ intelligendi.Et ꝙ potẽtia generandi vr̃.qꝛ
est respectu eterni.⁊ eternũ ante tꝑale. Sed contra.
Intellect⁹ cõis ẽ ante intellectũ ꝓprij. sed potẽtia cre
andi dicit cõe trib⁹.potentia generãdi.ꝓpriũ patris
22 ergo ⁊c. Rn̄.dd̃.ꝙ posse gñare ⁊ posse creare.est posse
vnicũ.tm̃ dupl'r dictũ.Vnũ em̃ esse ẽ in re.esse patrẽ
⁊ eẽ deũ.differens aũt sm rõnẽ intelligẽdi.qꝛ ẽ abso
lutũ cũ dico eẽ deũ.idẽ relatũ.cũ dico eẽ patrẽ.silr̃ et
in posse ẽ intelligendũ.Vñ sicut eẽntia ⁊ ꝑsona vnũ
sunt in re.tñ ẽ differẽtia rõnis in intelligẽdo ⁊ in di
cendo.Silr̃ dd̃m ẽ de potentia generãdi ⁊ creandi.
⁊ sicut ẽ ibi drĩa nõ re.sed sm rõnẽ.ita est ibi ordo sm
rõnẽ intelligẽdi. Vñ sm diuersas ꝯpationes. habẽt
aliũ ⁊ alium ordinẽ. Cõparando em̃ posse creare.⁊
posse generare.ad illud cui⁹ sunt.cũ posse creare sit
nature.posse generare sit ꝑsone.⁊ intellect⁹ cõis est
ante intellectũ ꝓprij.sic absq; calũnia.prior ẽ sm ra
tionẽ intelligendi potẽtia creandi. Cõparando aũt
ad illud ad qđ terminat̃.cũ potẽtia creãdi respiciat
tꝑale.potẽtia vero generãdi eternũ.prior ẽ sm rõnem
intelligendi potẽtia generãdi q̃ potentia creandi.⁊
sic patent obiecta de ordine.Concedẽde sunt ergo rões
oñdentes ꝙ nõ differũt posse generare ⁊ posse crea
23 re.differẽtia sm rẽ.siue sm eẽntiã. Ad illud quod
obijcit̃.ꝙ alio ẽ deus.alio pr̃.dd̃m.ꝙ Aug.loq̃tur de
alio ⁊ alio alietate rõnis ⁊ nõ rei. Et intelligit̃ alie
tas rõnis ꝑ illuꝫ modũ q̃ supra dictuꝫ est.dist.v.vbi
24 q̃ritur vtrũ eẽntia generet. Ad illud qđ obijcit̃. ꝙ
potentie distinguunt̃ ꝑ actus ⁊c. Dd̃m.ꝙ verũ est h̃
de illis actib⁹ q̃ habent ꝯplctionẽ ab obiectis.sed non
sunt sic act⁹ diuini.Vñ q̃uis creatura ⁊ fili⁹ oĩo diffe
rant.attamẽ generatio ⁊ creatio idẽ sunt.sicut essen
tia ⁊ ꝑsona.Deus em̃ in agẽdo.nõ complet̃ ab obie
25 cto.qꝛ seipo agit. Ad illud qđ obijcit̃.ꝙ potentie
plurificant̃ ꝑ subiecta.dd̃m.ꝙ istud verũ ẽ de subie
cto ꝓprio.sed filius nõ inq̃tũ fili⁹ est subiectũ potentie
creandi.sed inq̃tũ deus.Et ꝯstat ꝙ sicut natura diui
na nõ facit numerũ cũ pr̃e.ita nec potẽtia respiciens
26 naturã cũ potẽtia pr̃is. Ad illud qđ vlt̃.obijcit̃.ꝙ
vnũ.pt intelligi sine altero.⁊ econuerso.dd̃m.ꝙ aut
loq̃ris q̃tũ ad significatũ.aut q̃tũ ad connotatum.
Si q̃tũ ad connotatũ. verũ dicis ꝙ creatura pt̃ in
telligi.nõ intellecta ꝑsona filij ⁊ econuerso. Si q̃tũ
ad principale significatũ dicis falsum. Impossibile
est em̃ intelligi potentiã generãdi sine potẽtia crean
di.sicut ĩpossibile ẽ intelligere ꝑsonã sine essentia.

Questio.iiij. D

Vtrũ posse generari ⁊ posse creari sit posse vniuocũ
Et ꝙ non vr̃.qꝛ q̃uis idẽ sit generare ⁊ creare q̃tuꝫ
ad principale significatũ.aliud tñ est generari ⁊ crea
ri.sicut creator ⁊ creatura.ergo cũ nõ habeat eẽ vniuo
cum creatura et creator.ergo ⁊c. Item creatio dicit
egressum ⁊ imitationem.generatio vero oĩm excludit
imitationẽ.ergo cũ posse creari ĩportet potẽtiã trãsmu
tandi.posse generari nõ.cũ potẽtie differãt in sua ge
neralitate in potentia trãsmutãdi ⁊ in hac nõ cõue
nitur.ergo in nulla. Itẽ oẽ distribuit terminũ ꝓ oĩb⁹
q̃ vniuocant̃ vel analogant̃ in illo. sꝫ cũ dico oĩpo
tens.nõ fit distributio ꝓ illo qđ pt generari. qꝛ tunc
fili⁹ nõ esset oĩpotens.ergo manifestũ ẽ. ꝙ vtrũq; posse
nec ẽ vniuocũ.nec analogũ. alioq̃n oĩpotentia non
ꝯuenit filio. Sꝫ ꝯtra.res ẽ cõe ad fruibile ⁊ vtibi
le.ergo cuꝫ eq̃lis ambit⁹ vel maioris sit possibile q̃ res.
⁊ nõ sit maior drĩa int̃ generatũ ⁊ creaturã. q̃ inter
fruibile ⁊ vtibile.pari rõne possibile siue posse ẽ cõe
ad vtrũq;. Itẽ in eternis nõ pt eẽ multiplicitas.
nec diuersitas.ergo cũ posse creari ⁊ posse gñari.ab eter
no ante ꝯditionẽ creature fuerit.ergo non hñt multipli
cationẽ in ipa potẽtia. Itẽ cuꝫ dico.creatura põt
creari.nihil dicit creatũ.qꝛ illud vere dr̃ de eo.qđ oĩo
nihil ẽ.sicut de aĩa antixpi.ergo solũ dico potẽtiã agen
tis.sꝫ patiẽtia dei ẽ vnica. nõ hñs aliquã multiplici
tatẽ.ergo eius posse vniuocũ est ad posse creari ⁊ posse
generari. Rn̄.dd̃m.ꝙ cũ dico posse creari ⁊ posse
generari.dico principale significatũ.⁊ dico connota
tum.Q̃tũ ad principale significatum. dico ꝙ posse
creari idẽ dicit re qđ posse creare. differens solũ mõ
loquẽdi vel dicẽdi.qꝛ qđ dr̃ ꝑ modũ actionis posse
creare.dicit ꝑ posse creari ꝑ modũ passionis.Q̃tũ
vero ad connotatũ.dicit effectum in creatura. quõ ergo
cõpant̃ posse creari.⁊ posse generari .Si ꝯpent̃ rõe
principalis significati.dico ꝙ nõ tm̃ ẽ vniuocũ. imo
⁊ vnicũ.vt visum ẽ.alit̃ tm̃ ⁊ alit̃ intellectũ ⁊ enũcia
tum.sicut posse generare ⁊ posse creare.Si aũt rõne
connotati ꝯpant̃.sic ꝯcedo ꝙ ẽ analogum.sicut hoc
nomẽ res ad fruibilia ⁊ vtilia. Q̃uis em̃ creator et
creatura non habent cõe vniuocũ. hñt tñ analogũ.
Notandũ autẽ ꝙ duplex ẽ analogia.Est q̃dã per
reductionẽ ad vnitatẽ nature sm prius ⁊ posterius 27
⁊ hec pt eẽ ꝯpando creaturã ad creaturam.⁊ in hac
signũ distribuit ꝓ oĩbus ꝯtentis. nisi sit distributio
restricta ex additione vel ex vsu. siue mõ loquendi.
sicut distributio dr̃ accomodata.vt si dicat̃.celuꝫ te
git oĩa.Alia ẽ analogia ꝑ reductionẽ ad vnitatẽ simi
tudinis ꝓportionis nõ nature.⁊ qđ sic analogat̃ nõ
est int̃ alia.Vñ distributio ꝓprie ꝓ illo ñ distribuit.
nisi sit extensa.Vñ deus ñ ẽ ens int̃ oĩa. sed sup oĩa.
Et hinc est ꝙ oĩpotens ñ distribuit ꝓ potentia gene
randi ꝓprie accepta distributione.nisi fiat quedã ex
tensio.⁊ ex illa ꝑ ꝯñs fiat quedã appropriatio circa
suppositũ.vñ ꝓprie oĩps ꝯuenit trib⁹.quia nõ distri
buit ꝓ potentia generãdi.appropriate aũt sm ꝙ fit
ampliatio ex pte signi soli⁹ est pr̃is.Ex his patẽt oĩa
obiecta.ꝓcedũt em̃ diuersas vias vt pꝫ intuenti.

Dist.viij. de ꝓprietatibus et conditionibus essentialibus trinitatis ⁊ vnitatis.

Nunc de veritate siue ꝓprietate ⁊c. Terminatis supius duab⁹ ptibus isti⁹ ptis pricipalis.q̃ est de trini
tate sm ꝙ intelligit̃.in q̃bus ad probandã trinitatẽ adduxit rõnes ⁊ remouit dubitationes. In hac
tercia pte determinat mgr̃ istius trinitatis ⁊ vnitatis ꝓprietates ⁊ ꝯditiones.Et qm̃ q̃dã sunt ꝓprie
tates respiciẽtes eẽntiã vt veritas.q̃dã ꝑsonas vt generatio.q̃dã vtrãq; vt eq̃litas. Ideo hec ps tres habet

partes. In pⁱma pte agit mgr̄ de ꝓprietatibus essentialibꝰ. In scd̄a de ꝓprietatibꝰ psonalibꝰ. j. di. ix. Nunc ad distinctionē psonaꝝ ⁊c̄. In tercia de ꝓprietatibꝰ ⁊ ꝯditionibꝰ. q̄dā modo ēntialibus. ⁊ q̄dā mō psonalibꝰ. sicut ē eq̄litas psonaꝝ. in eternitate. magnitudine ⁊ veritate. j. di. xix. Nūc postq̄ coeternitatē triū psonaꝝ ⁊c̄.
Pria ps q̄ ꝯtinet p̄ntē distinctionē tres hȝ ptes. ƀm tres ꝓprietates q̄s assignat. Prima ē de veritate. Secunda ē de imutabilitate. Et hec ponit̄ ibi. Dei etiā solius ēntia ꝓprie incōmutabilis dr̄. Tercia de simplicitate. Et hec ponit̄ ibi. Eadēq̄ȝ sola ꝓprie ac vere simplex ē ⁊c̄. Itē prima ps hȝ duas partes. q̄ȝ primo attribuit deo ꝓprietatē veritatis. Scd̄o remouet dubitationē habentē ortū ex p̄dictis ibi. Hic diligent̄ aduertendū ē. Siliṫ scd̄a ps hȝ duas. In pⁱma assignat deo ꝓprietatē incōmutabilitatis. ⁊ ꝓbat autoritate Augustini. In scd̄a ꝯfirmat per aplm̄. ibi. Ideoq̄ȝ aplus loquens ⁊c̄. Tercia de simplicitate infra subdiuidet̄.

di. viij.

Attribuit deo ꝓprietatē veritatis. a

a — [a] Unc de veritate siue ꝓprietate ⁊ incōmutabilitate atq̄ȝ simplicitate diuine nature siue sb̄e siue ēntie agendū ē. Est itaq̄ȝ deus

Augᵒ. — vt ait Augᵒ. in. v. li. de trini. Sine dubitatōne sb̄a. vel si melius hoc appellat̄ ēntia. quā greci vsiam vocant[b] Sicut eñ ab eo qd̄ ē sape dicta est sapia. ⁊ ab eo qd̄ ē scire dicta ē scia. ita ab eo qd̄ est eē dicta est ēntia. Et[c] q̄s magis ē q̄ȝ ille q̄ dixit famulo suo.

Exo. iij. — ego sum q̄ sum. Et dices filijs isrl̄. q̄ est misit me ad vos. Ipe vere ac ꝓprie dr̄ ēntia[d] cuiꝰ ēntia nō nouit p̄teritū vel futurū. Un̄ Hiero. ad marcellā scri-

Hierony. — bens ait. Deus solus q̄ exordiū nō hȝ. vere essentie nomē tenuit. q̄ȝ in eius ꝯpatione q̄ vere ē. q̄ȝ incommutabilis ē. q̄si nō sunt q̄ mutabilia sunt. De q̄ eñ dr̄ fuit. nō est. ⁊ de q̄ dr̄ erit. nondū ē. deus aūt tm̄ ē q̄ nō nouit fuisse. vel futurū eē. solus ḡ deus vere ē.

e — [e] cuius essentie cōparatū nostrū esse nō est.

a Nūc de veritate siue ꝓprietate ⁊c̄. diuine essentie ⁊c̄. videt̄ male dicere. quia omne q̄d habet ꝓpriū distinguitur. sed diuina essentia nō est distinguibilis. ḡ non habet ꝓprium. Ad quod 1
dicendum. q̄ diuina ēntia eo modo est distinguibilis. quo mō hȝ ꝓprietates ⁊ econuerso. Quia q̄uis in se non sit distinguibilis per plurificationē sui. nec a persona per diuersitatē. est tamen distiguibilis respectu essentie create. respectu cuius habet has ꝓprietates. Item querit̄ de illis tribus ꝓprietatibus q̄s ponit. scȝ. de veritate. immutabilitate. simplicitate. cū multe alie conditiones sint diuine essentie. quare soluȝ de his tribus agit. Rᵒ. dd̄m. q̄ per has tres 2
ꝓprietates sufficienter distinguit̄ esse increatū a creato. Nā creatū eoipso q̄d creatū habet esse post non esse ⁊ ita esse vanū ⁊ possibile. iō habet eē permixtū cum possibilitate. ⁊ ꝓpter hoc deficit a veritate. a stabilitate. ⁊ simplicitate. Increatū vero eē habet ꝯtrarias ꝓprietates. ⁊ in his sufficienter distinguit̄. Nam veritas respicit q̄d est. immutabilitas quo est. simplicitas vtrumq̄ȝ. Ideo patet sufficientia ⁊ ordo. b Sicut eñ ab eo q̄d est sapere dr̄ sapia. Non vr̄ dicere veꝝ. Sicut eñ albedo se habet ad albū. ita sapia ad sapere. sed albedo non dr̄ ab albo. immo magis econtra. ḡ ⁊c̄. Rᵒ. dd̄m. q̄ ƀm intellectum componentē sapere dr̄ a sapiētia. 3
quia intellectus cōponens ꝓcedit ab abstracto ad concretū. Scd̄m ꝟo resoluentē est econuerso. ⁊ q̄tum ad hunc loquit̄ Aug. Uel posset dici q̄ loquit̄ ƀm ꝯsiderationē grāmatici non loyci. c Quis magis est q̄ȝ ille qui dixit famulo. Uidetur male dicere. quia esse non recipit magis ⁊ minus ⁊ maximū in deo. Rᵒ. di- 4
cendum. q̄ magis et minus dupliciter possunt considerari. scȝ in comparatione ad idem. ⁊ sic dicunt intensionem ⁊ remissionē. Uel in cōparatione ad diuersas substantias ⁊ naturas. ⁊ sic dicunt gradum ⁊ excessum ⁊ sic est bene ponere magis ⁊ minus in ente. respectu creatoris et creature. et respectu creaturaꝝ adinuicem sed in cōparatione creature ad creatoreȝ est excessus improportionabilis ⁊ infinitus. respectu creaturaꝝ ad seinuicē est ꝓportionabilis. d Cuius ēntia nō nouit p̄teritū vel futurū. Uidet̄ eñ esse ista ꝓprietas ⁊ angeloꝝ. quia Augꝰ. de ciui. dei dicit. q̄ immortalitas angeloꝝ non est p̄terita. q. non sit. nec futura. q. nōdū sit. sed semper est p̄sens. ergo nō est ꝓpriū solius dei. Rᵒ. quidā dicunt q̄ duratio cui est simplex ⁊ tota si- 5
mul nō habens p̄teritū et futurū. nihilominus ipm̄ euiternū seu eternū habet p̄teritū ⁊ futurū q̄tum ad affectiones. et ita ꝓpriū est solius dei. Alij dicunt q̄ in omni duratōe. creatū q̄m differt a durante. etiā habet eē possibile cū priori ⁊ posteriori. sed distinguunt in priori et posteriori. Quoddā eñ est q̄d dicit duratōnis suc- 6
cessionē. quoddā successionis durationē cū variatione ⁊ innouatione. Primū est in euo. scd̄m in tpe. et hoc vult Anƀhel. expͥsse. et hoc credo ꝓbabilius. et patet rn̄sio ad verbū Augꝰ. Ipe eñ loquit̄ de priori ⁊ posteriori q̄d quidē dicit innouationē et variationē et corruptionē. Cuius ēntie comparatū nostꝝ eē non est. Uidet̄ hoc falsum. Quia q̄d inest alicui substantialit̄ non adimit̄ ꝯpatione aliq̄. sed eē est sb̄ale rei cuilibet. ḡ ⁊c̄. Itē ex cōparatione ad deū creatura melioratur vt dicit Aug. ḡ magis est q̄ȝ si nō ꝯparet̄. ḡ ⁊c̄. Rᵒ. du- 7
pliciter est accipere talē cōparationē. Uno mō ƀm rōnē influentie receptionis. et sic creatura ad deū comparata est magis q̄ȝ si nō ꝯpetur. Alio mō ꝯpatur ƀm habitudinē equipantie et ꝓportionis. et hoc mō veꝝ ē q̄ nulla est ratio ꝓportionabilis. ƀm conditionē veritatis et nobilitatis esse diuini. ⁊ ideo quasi nihil est. nō omnino in se. sed nihil a ꝓportione. quia non potest inueniri aliqua ꝓportio quantitatiua.

g f Dicat̃ ergo q̃ semp fuit. est. ⁊ erit. Videt̃ hec verba nõ dici de deo. q2 dicunt diuersa tp̃a. s3 in deo nõ cadit diuersitas tẽpoꝝ. Rº. Quidã voluerũt dicere. q̃ act9 isti non p̃dicãt de deo diuersa tp̃a fm̃ eẽntiã. s3 fm̃ ꝯcomitantiã. q2 diuinũ esse oĩo inuariatũ oẽ tp̃s ꝯcomitat̃. sed hec positio non soluit plene. dr̃ eñ vere q̃ de9 fuit añ oẽ tp̃s. tũc g̃ ꝯcomitantiã nõ p̃t dicere. Jõ dicunt alij q̃ tp̃s cõsignificatũ ñ est dispositio rei accepte siue intellecte. qñ dr̃ de deo. s3 solũ modi intelligendi. qñ vo de re mobili. vtroq3 mõ. Exẽplũ p3 de masculino gñe i lapide ⁊ viro. qñ i viro ẽ vt dispositio rei accepte. i lapide. vt mod9 intelligendi solũ. Sed hec positio ñ vr̃ sufficiẽs q2 intellect9 nõ ponit p̃teritũ circa suũ itelligere qñ itelligit deũ fuisse. g̃ oportet q̃ ponat circa rẽ. Propter h̃ notandũ. q̃ verba diuersoꝝ tp̃m alit̃ dicunt̃ de eterno. aliter de tp̃ali. Nã respectu tp̃alis importãt mutabilitatẽ ⁊ successionẽ ⁊ duratõnẽ. Scd3 vo q̃ de euiternis dicunt̃. duo tm̃ important. successionẽ ⁊ durationem. sicut vult Hierony. ⁊ Augus. et Anselmi. Scdm̃ vero q̃ dicunt̃ de deo ipoꝛtant solũ durationẽ3 Vñ dr̃ de9 fuit. q2 ei9 duratio ñ cepit. De9 est. q2 duratio ei9 non interrũpit̃. De9 erit. q2 [illegible] desinit nec corrũpit̃ Propꝛe g̃ loquẽdo ñ dicũt̃ de deo. vt dicit Hiero. Large aũt loquẽdo dicũt̃. vt dicit mgr̃ ⁊ Aug. ⁊ ad hoc vadit opinio mgr̃i.

g Esse nõ ẽ deo accidens ⁊c. Queritur. q2

Remouet dubium oꝛtum ex p̃dictis. b

Hic diligent̃ aduertendũ ẽ quõ intelligi debeãt illa verba Hiero. Deus tm̃ est. ⁊ nõ nouit fuisse. vel futurũ eẽ. tanq̃ nõ possit dici de deo fuit vel erit. s3 tm̃ est. cũ de eo scriptũ frequẽter repiamus. fuit ab eterno. fuit semp. ⁊ erit in secula. et hmõi. Vñ videt̃ q̃ non est tm̃ dicendũ. de deo. fuit. vel est. vel erit. Si eñ diceret̃ tm̃ fuit. putaret̃ q̃ desierit eẽ. Si diceretur tantũ ẽ. putaret̃ q̃ nõ sp̃ fuerit. s3 eẽ ceperit. Si tm̃ diceret̃ erit. putaret̃ nõ eẽ mõ. f dicat̃ g̃ q̃ semp fuit. est. ⁊ erit. vt intelligat̃. q2 nec cepit. nec desijt. nec desinit. nec desinet eẽ. de hoc Aug. sup Joh. ita ait. Cũ de sempiterna re p̃pꝛie dicat̃ est. fm̃ nos bene dr̃. fuit ⁊ erit. Fuit. q2 nunq̃ desijt. Erit. q2 nũq̃ deerit. Est. quia semper est. non p̃terijt quasi quod non maneat. non oꝛitur q̃si qõ non erat. Cũ ergo nr̃a locutio p̃ tp̃a variet̃. de eo vere dicunt̃ verba cuiuslibet tp̃is. q̃ nullo tp̃e defuit. vel deest. vel deerit. ⁊ ido nõ est mirũ si de sp̃ũ veritatis veritas loquens dixit. p̃ futuꝝ. Quecũq3 audiet loquet̃. Audiet scz ab eo a q̃ p̃cedit. Audire illius ẽ scire. idem etiã eẽ. A quo g̃ ille ẽ essentia. ab illo audiẽtia. i. scia q̃ non est aliud q̃ essentia. Audiet g̃ dixit de eo qõ audiuit ⁊ audit. i. qõ semp sciuit. ⁊ scit. ⁊ sciet. Ecce hic dicit Aug9. verba cuiuslibet tp̃is dici de deo. s3 tm̃ p̃pꝛie. est. Illud g̃ qõ Hiero. dicit ita intelligẽdũ est. Non nouit fuisse vel futurũ eẽ. s3 tm̃ eẽ. i. cum dicitur de deo q̃ fuit vel erit. nõ est intelligẽdũ q̃ preterierit vel futurus sit. sed q̃ existat simplr̃ sine aliq̃ tp̃ali motu. Licet eñ verba substantiua diuersoꝝ tp̃m de deo dicant̃. vt fuit. erit. est. erat. non [illegible] tp̃ales motus eẽ distinguunt. scz. p̃teritũ vel futurum. vel p̃teritũ impfectũ. vel p̃teritũ pfectũ. vel p̃teritũ plusq̃pfectũ. s3 essentiã siue existentiã siue diuinitatis simplr̃ insinuant. deus g̃ solus p̃pꝛie dr̃ essentia vel esse. Vñ Hyla. in. vij. li. de trini. ait. g Esse non est accidens deo. s3 subsistens veritas ⁊ manens cã. ⁊ naturalis generis pꝛopꝛietas.

Aug9.

Joh. xvi.

Hic apit quomodo sint intelligenda verba Hiero.

g

De incommutabilitate essentie diuine et pꝛobat autoꝛitate Augustini. c

Dei etiã solius essentia incõmutabilis dicit̃ p̃pꝛie. quia nec mutat̃ nec mutari põt. Unde Aug9. in. v. li. de trini. Alie inqt essentie vel substantie capiunt accidentia. qbus in eis fiat vel magna. vel quantacunq3 mutatio. Deo autẽ aliquid huiusmodi accidere non potest. ⁊ ideo sola substantia vel essentia que est deus incõmutabilis est. cui p̃fecto maxime ac verissime competit esse. Quod eñ mutatur. non seruat ipsum verũ esse. ⁊ qõ mutari potest. etiam si non mutet̃. potest qõ fuerat non esse. Ideoq3 illud solum qõ non tm̃ nõ mutat̃. verũetiã mutari oĩno non potest. verissime dicit̃ esse. i. substantia patris ⁊ filij ⁊ sp̃ũssancti.

Aug.

Confirmat qõ iã dixit aucte apostoli. d

Ideoq3 ap̃ls loquens de deo. ait. Qui solus habet

i. Thimo. v.

Aug⁹. Que sit vera imortas q̄ in solo creatore est. b

immortalitatē. Ut eñ ait Aug⁹. in lib. j. de trinita. Cū anima quodāmodo imortalis esse dicat̄ ꝛ sit. nō diceret apl's [b] solus deus habet imortalitatē. nisi quia vera imortalitas incōmutabilitas est quā nulla potest habē creatura. qm̄ solius creatoris ē. Uñ Jacobus ait. Apud quē nō est trāsmutatio. [i] nec vicissitudinis obumbratio. Et dauid. Mutabis ea ꝛ mutabunt̄. tu aūt idē ipse es. Ideo Aug. sup Geñ. dicit ꝙ deus nec p loca nec p tēpa mouet̄. creatura vo p loca ꝛ tpa. Et p tpa moueri. est p affectiones cōmutari. Deus aūt nec loco nec affectione mutari pōt. q̄ p pphetā ait. Ego deus ꝛ nō mutor. q̄ est immutabilis solus. vñ recte solus dr̄ hr̄e imortalitatē In om̄i eñ mutabili natura. vt ait Aug. ꝯtra maximi. Non nulla mors est ip̄a mutatio. quia facit aliquid in ea nō esse qd̄ erat. Uñ ꝛ ipsa anima humana q̄ ideo dr̄ immortalis. quia ẜm modū suū nunq̄ desinit viuere. habet tñ quandā mortē suā. quia si iuste viuebat ꝛ peccat. morit̄ iusticie. Si peccatrix erat ꝛ iustificat̄ morit̄ peccato. Ut alias eius mutationes taceā. de qbus nō longū est disputare. Et creaturarū natura celestiū mori potuit. quia peccare potuit. Nā ꝛ angeli peccauerūt ꝛ demones facti sunt. quoꝝ ē dyabolus pnceps. ꝛ q̄ nō peccauerūt. peccare potuerūt. ꝛ cuicūqꝫ rōnali creature pstatur vt peccare non possit. nō est hoc nature pprie s; dei grē. Et ido solus deus. vt ait apl's. hꝫ imortalitatē q̄ non cuiusqꝫ grā s; natura sua. nec potuit nec pōt aliq̄ cōuersione mutari. nec potuit nec poterit aliq̄ mutatione peccare. Proinde vt ait Aug. in. j. li. de trini. Substantiā dei sine vlla cōmutatione mutabilia facientē. ꝛ sine vllo suo tpali motu tpalia creantē intueri ꝛ nosse (licet sit difficile) oportet. vere ḡ ac pprie imutabilis est sola diuinitatis eēntia que sine sui mutatione cunctas condidit naturas.

Jaco. j.

Ps. ci.

Malach. iij.

j. Thimo. vj.

[illegible] eē nec creature sit accidens (nulli eñ oino rei accidit eē) quō ḡ [illegible] h̄ notat̄ deus differre a creatura. R̄o. dicendū. ꝙ accidēs dicit q̄d natū in alio eē. ab alio exire. ꝛ ab alio recedere. Accidēs eñ dr̄ q̄d inest subiecto. et ab illo trahit ortū. ꝛ ppterea pt adesse ꝛ abesse. In his trib⁹ pprietatib⁹ cōicat eē creatū. licet nō eodē mō ois Nā eē nr̄m pēdet ab alio sustinēte. orit̄ ab alio efficiēte. Creatura etiā nata ē suū eē pdere. iō eē ei⁹ ē qi accñs n̄ tñ vere accñs. qꝛ cū pēdeat a deo nō pēdet sicut a subiecto. eōuerso ē in deo. ꝛ iō dicit Hyla. ꝙ eē nō ē accñs deo. ꝛ h̄ ppt ꝯrias pprietates. Qꝛ accidēs natū ē alij inesse. ppter h̄ dicit subsistens veritas. Qꝛ natū ē ab alio exire. dicit manēs causa. Qꝛ natum est etiā ab alio recedere. contra hoc dicit naturalis generis pprietas. q̄ nō dimittit esse. b Solus deus hꝫ immortalitatē. Querit̄ quō hic intelligat̄ imortalitas. cum hic dicat Aug⁹. ꝙ accipit̄ p incōmutabilitate. sed hoc nō vr̄ conueniens. Mors eñ nō dicit oēm mutabilitatē. sꝫ solū
10 corruptibilitatē viuentium. ḡ nō idē est dicere. R̄o. sicut vita accipit̄ cōiter et pprie. ita ꝛ mors. ita ꝛ imortalitas. Uno eñ mō dr̄ vita actus ꝯtinuus ꝛ internus q̄ est a forma spūali. ꝛ sic dr̄ pprie. ꝛ sic mortalitas dicit vitā talē cum possibilitate ad eius priuationē. Alio mō dr̄ vita actus cōpletus potentie q̄ est ẜm rei naturā sicut dr̄ aqua viua que hꝫ operationē aque conuenientē. ꝛ hoc mō importat repugnantiā ad corruptionem. ꝛ ideo debet dici ẜm hanc vitā imortale: qd̄ est ita in actu cōpleto. ꝙ nullo mō pt aliquā priorationē recipere.
11 ꝛ sic accipit apl's ꝛ exponit Aug⁹. i Nec vicissitudinis obumbratio. Querit̄ que differētia est int̄ vicissitudinē ꝛ obumbrationē. ꝛ q̄ conuenientia rōne cuius dicat̄ vicissitudo obumbrare. Et dōm ꝙ vicissitudo importat numeꝝ vicis. et iste ē numerus cū interruptione. Sed obumbratio dr̄ p priuationē actus lucis. Qm̄ ergo actus forme lux ē. priuatio eius recte dr̄ obumbratio. et qꝛ vicissitudo rōne numeri dicit interruptionē et ratione interruptionis dicit priuationē. et rōne priuationis obumbrationē. hinc est qd̄ recte dr̄ vicissitudinis obumbratio.

[N] parte ista ad euidentiam duarum primarum pprietatum quas magister primo assignat. scilicet veritatis ꝛ incōmutabilitatis. duo principaliter queruntur. Primo de ipsa veritate.

Secundo de immutabilitate. De veritate iterũ que
runtur duo. Primo vtrum veritas sit ꝓprietas di-
uini esse. Secundo vtrũ sit eius ꝓprietas in summo
id est adeo q̃ nõ possit cogitari non esse.

Questio .j. a

Qd veritas sit ꝓprietas diuini esse ostenditur auto
ritatibus et rationib⁹. Primo mõ sic auctẽ Hiero.
ad marcellã. et habet̃ in lr̃a. Solus de⁹ vere ẽ. cui⁹
ẽentie ꝯpatũ nr̃m ẽẽ nõ est. sȝ q̃d alicui soli ꝯuenit.
est ꝓpriũ illi. ergo veritas est ꝓpriũ diuini esse.
Item Aug⁹. de vera religi. Falsitas est ex illis re
bus q̃ imitant̃ illud vnũ. q̃ est vnũ. quicq̃d ẽ. inq̃tũ
illud implere nõ pñt. Si ḡ nulla creatura põt illud
summe vnũ implere. veritas nõ est in aliq̃ creatura
sed in oĩbus falsitas. Itẽ Aug. in soliloquijs. ⁊ de
vera religione dicit q̃ lux increata est rõ cognoscen-
di. ⁊ sola lux increata ẽ veritas. ḡ veritas ẽ ꝓprietas
dei solius. Item Ansbel. in li. de veritate dicit. q̃
oĩa sunt vera p̃ma veritate. aut ḡ intelligit effectiue
aut formalit̃. Non effectiue. q̃ sil'r oĩa pñt dici bona
prima bonitate. ḡ intelligit̃ formalit̃. ḡ nõ ẽ alia ve-
ritas q̃̃ veritas increata. ḡ si illa ẽ. est in deo. ⁊c̃. ergo
veritas est solius dei ꝓprietas. Itẽ rõnibus ꝓba
tur sic. veritas ⁊ vanitas opponunt̃. sed oĩs creatu-
ra hȝ vanitatẽ ⁊ ꝯmixtionẽ cũ nõ esse. cũ sit ex nihilo
⁊ solus deus hac caret oĩo. ḡ in solo deo est veritas.
Itẽ veritas opponit̃ vmbre. Qd̃ eñ ẽ vmbra rei
nõ hȝ veritatẽ. sed creature sunt vmbre illi⁹ summi
esse. ḡ nõ hñt veritatẽ in ẽẽ. Itẽ veritas ẽ q̃ aliq̃d
est verũ. ḡ veritas ẽ vera. cũ sit cognoscibilis. sȝ con-
stat q̃ non alio q̃̃ se. q̃ al's esset abire in infinitũ. sed
q̃d ẽ verũ seipõ. est verũ ꝑ essentiã. ḡ oĩs veritas ẽ ve-
ra ꝑ essentiã. sȝ sola veritas increata ẽ vera per essen
tiam. ḡ veritas est ꝓprietas dei solius. Contra. Si
veritas ẽ dei ꝓprietas. aut ḡ veritas cõplexa aut in-
complexa. Non ꝯplexa. q̃ talis ẽ cũ ꝯpositõne. In
deo aũt nõ est ꝯpositio aliq̃. Non incõplexa. q̃ hec
ꝯuertit̃ cum ente. ḡ cum entitas nõ sit dei ꝓprietas.
pari rõne nec veritas erit. Item verũ eque cõe est
vt bonũ. ⁊ q̃dãmodo magis. sed bonitas non est dei
ꝓprietas. ḡ pari rõne nec veritas. Itẽ veritas est
rõ discernendi creatorẽ a creatura. ⁊ creaturã a crea
tura. sed q̃d est rõ discernẽdi ⁊ distinguẽdi est diuer-
sum in diuersis. ḡ alia veritas est in deo q̃̃ in creatu
ra. ⁊ in vna creatura q̃̃ in alia. ḡ nõ est ꝓpriũ solius
dei. Itẽ Aug⁹. in solil. Verũ est id q̃d est. ḡ veri-
tas est ip̃a entitas. ḡ nõ est ꝓpriũ essentie. q̃ si sic. q̃
rõne dr̃ veritas est ꝓprietas essentie. posset dici econ
12 uerso. cũ oĩno idẽ sint. R⁹. dõm. q̃ veritas hȝ tri-
plicem ꝯparationẽ. Habet eñ ꝯparari ad subiectũ
q̃d informat. ad principiũ q̃d rep̃ñtat. ⁊ ad intelle-
ctum quẽ excitat. In ꝯparatione ad subiectũ veritatẽ
dr̃ veritas actus ⁊ potẽtie in diuinis. In ꝯparatione
ad principiũ. dr̃ veritas summe veritatis ⁊ p̃me rep̃
sentatio siue imitatio. In ꝯparatione ad intellectum
13 dr̃ veritas rõ distinguendi. Et in oĩbus illis ꝯparatio-
nibus dupl'r põt accipi veritas. Vno mõ ꝓut distin-
guit̃ ꝯtra falsitatẽ. Alio mõ ꝓut distinguit̃ ꝯtra per
14 mixtionẽ s̃m q̃ verũ dr̃ purũ ⁊ impermixtũ. Prout ve
ritas diuidit̃ ꝯtra falsitatẽ. q̃ est priuatio indiuisio-
nis. imitationis. exp̃ssionis. sic cũ in creatura sit aliq̃
modo inuenire. ⁊ indiuisionẽ. ⁊ imitationẽ. ⁊ exp̃ssi-
onem. sic ẽ veritas nõ tm̃ in creatore. sed etiã in crea
tura. ⁊ sic nõ assignat̃ dei ꝓprietas. Alio mõ ꝓut ve
ritas diuidit̃ ꝯtra permixtionem siue impuritatẽ. sic
est in solo deo. Nã in solo deo est indiuisio pura nõ
permixta alicui diuersitati. In solo deo est imitatio
⁊ similitudo pura. nõ permixta alicui dissimilitudi-
ni. Et in solo deo est exp̃ssio luminis nõ permixti ob
scuritate. In creatura autẽ est indiuisio cum actus
⁊ potentie diuersitate. ⁊ imitatio cum dissimilitudi-
ne. Est vlterius in ea exp̃ssio cum obscuritate. ⁊ ideo
hoc mõ est veritas diuini esse ꝓprietas. ⁊ sic accipit
mgr̃ ⁊ Aug⁹. ⁊ Hiero. Vocant eñ verũ esse q̃d nihil
hȝ de possibilitate. nihil hȝ de vanitate. nihil de non
entitate. ⁊ ideo in deo nõ cadit p̃teritio ⁊ futuritio.
q̃ aliquo mõ non entia sunt. ⁊ sic ꝓcedunt due p̃me
autoritates ⁊ rõnes. Ad illud ṽo q̃d obijcitur. q̃ 15
non sit alia veritas q̃̃ eterna. q̃ ip̃a sola facit intelli
gere. dicendũ. q̃ sicut color est obiectuȝ visus. ⁊ mo
tiuum visus. tñ non sine actu lucis. ⁊ differt ab ipsa
luce. Sic dicendũ. q̃ veritas creata q̃̃uis non possit
mouere sine veritate increata. nihilominus est mo-
tiua suo modo. ⁊ alia veritas est ab illa. Ad illud 16
qd̃ obijcitur de Ansbel. q̃ oĩa sunt vera veritate pri-
ma. dõm. q̃ verum de sui impositione dicit compati
onem ad causam exemplarem. sicut bonũ ad causaȝ
finalem. Sicut eñ dicit̃ bonum ratiõe ordinis. sic ve
rum ratione expressionis. ⁊ rõ exp̃mendi est ipsius ex
emplaris. sicut ergo cũ dicit̃ de bonis creatis. q̃ sunt
bona bonitate increata. bonitas p̃dicat finẽ in abla-
tiuo. nõ formam. q̃ bonitas nullius creati est forma
Sil'iter cum dr̃ q̃ omnia sunt veritate increata vera
ablatiuus dicit causam formalem exemplarem. Oĩa
eñ vera sunt ⁊ nata sunt se exprimere. expressione il-
lius summi luminis. qd̃ si cessaret influere. cetera de-
sinerent ẽẽ vera. iõ nulla veritas creata est vera ꝑ es-
sentiam. sed ꝑ ꝑticipationẽ. ⁊ ꝑ hoc patẽt vltima.
Ad illud ṽo quod obĩ in ꝯtrariũ. q̃ non est ꝓprie- 17
tas. patet R⁹. qñ obijcit de veritate s̃m q̃ habȝ op-
positionem ad defectũ falsitatis. nõ ad ꝯmixtionem
possibilitatis. p̃dicto eñ modo ꝯuenit nõ tm̃ creato
ri sed etiam creature. Ad illud qd̃ obĩ q̃ veritas ẽ 18
idẽ qd̃ diuina ẽentia. Dõm. q̃ de rõne ꝓprietatis i cre
atura sunt ista tria. Primũ est qd̃ ꝯuenit soli. Scdm̃
est q̃ est rõ innotescendi. Terciuȝ est q̃ differt ab eo
cui⁹ est ꝓprietas. Duo prima sunt ꝑfectiõis. vltimũ
ṽo impꝑfectionis. q̃ excludit simplicitatem. ⁊ iõ veri
tas dr̃ diuine ẽentie ꝓprietas. nõ q̃ differat vel sit in
herens diuine essentie. sicut accidens subiecto. sed
quia soli conuenit. ⁊ est ratio cognoscendi eam. Et
hec est causa quare econuerso ẽentia non est proprie
tas veritatis. q̃ nõ est rõ innotescẽdi eã. sicut econuer
so. Si aũt queras cum idem significant ẽentia ⁊ veri 19
tas. quare vnũ est ratio cognoscẽdi alterius. ⁊ nõ econ-
uerso. Ad hoc dixerunt aliqui. q̃ q̃̃uis idẽ significet
ẽentia et veritas. tñ vnũ. s. veritas est magis ratio co
gnoscendi. rõne connotati. Sed hoc non potest sta-
re. q̃ veritas nihil ꝯnotat. Dõm ḡ q̃ hoc ẽ rõe modi
significandi ⁊ intelligendi. Et notandum q̃ duplici-
ter est loqui de his nominibus. Vno modo ratione 20
eius quod nominant seu significant. Alio modo ra
tione eius in quo significatur poni quod nominãt.
vnde differt dicere sensum et sensum hominis. quia
primo dicit̃ commune ad sensum hominis et bruti.
deinde propriũ. Or si ḡ accipimus huiusmodi noĩa
s̃m se. alia ẽ rõ essentie. alia veritatis. q̃ñ ẽentia dicit
q̃d. veritas cõditionẽ entis. Cũ ṽo ẽentiã ⁊ veritatẽ

strabimus ad deū. q̄uis idē sint. tñ rōne generalium
significatoꝝ. vnum accipit̄ vt ꝓprietas alteri⁹. ⁊ nō
est ibi sinonomia. nec sunt noīa sinonima. ſ3 manet
ratio subiecti et proprietatis ſm modum significan
di. et manet etiam ſm modum intelligendi. Quia
per essentiam in creatura. intelligimus essentiam in
creatore. ⁊ p veritatē creature. intelligim⁹ verita tem
increatā. Vñ sicut veritas creata ē ꝓprietas ⁊ rō co-
gnoscendi eēntiā creatā. sic veritas increata ſm rō3
significandi ⁊ intelligendi ē rō cognoscendi ⁊ intelli
gendi eēntiā increatā. Questio. ij. b
Utrū hec ꝓprietas ꝯueniat deo in summo. i. vtrū di-
uinū eē sit a deo veꝝ q̄ n̄ possit cogitari non eē. Et q̄
sic vr̄ p Anſhel. q̄ dicit q̄ de⁹ ſm cōem ai acceptionē
est q̊ nihil maius cogitari p̄t. S3 mai⁹ ē q̊d nō p̄t co
gitari non eē. q̄3 q̊d p̄t. ḡ cū deo nihil maius cogitari
possit. diuinū eē ita est. q̄ nō p̄t cogitari nō eē. Itē
dam̄. dicit q̄ cognitio eēndi deū nobis naturalit̄ est
impressa. ſ naturales impssiones nō relinquūt nec
assuescunt in ꝯtrariū. ḡ veritas dei impssa menti hu
mane est inseparabilis ab ip̄a. ḡ non p̄t cogitari nō eē.

Itē maior ē veritas in eē diuino q̄ in aliq̄ digni-
tate. ſ3 aliq̄ dignitas ita ē vera q̄ nō est ei ꝯtradicere
corde. vt oīe totū ē maius sua pte. ⁊ silia. Vñ nō p̄t
cogitari non eē. ḡ multofortius h̄ erit veꝝ dicere de
prima veritate. Itē intellect⁹ nr̄ nihil intelligit ni
si p primā lucē ⁊ veritatē. ḡ oīs actio intellect⁹ q̄ est
in cogitando aliq̄d eē est p primā lucē. ſ3 p primā lu
cē nō ꝯuenit cogitare primā veritatē nō eē. ḡ. Itē
q̊d n̄ ꝯuenit cogitare. h̄ n̄ ꝯuenit enūciare. ſ3 nō ꝯue
nit enunciare primā veritate3 nō eē. ḡ nec cogitare.
Probatio medie. oīs sermo enūciatiuus asserit se eē
veꝝ. vñ sequit̄. Si hō est asin⁹. hoīem eē asinū ē veꝝ.
ſ3 oīe q̊d ponit veritatē ponit primā veritatē. quia
oīs veritas infert illā. ḡ oīs sermo asserit primā veri
tatē eē. ḡ ⁊c. Itē oīs ſmo enunciatiuus aut affir-
matiuus ē. aut negatiuus. ſ3 affirmatiuus affirmat
hoc de hoc. q2 sequit̄. si ē ens q̊d ē hoc. est ens q̊d nō
est hoc. q2 cū dico ens hoc. dico ens limitatū. finitū.
⁊ artatū. ⁊ tali posito. ponit̄ ens summū. ḡ oīs ſmo
affirmatiu⁹ circa creaturā infert deū. Itē negatiu⁹
silr̄. q2 nullus ſmo ē magis negatiuus q̄ iste. nulla ē
veritas. Sed aug. in solilo. ꝓbat q̄ sermo iste ponit
primā aliquā veritatē eē. Q2 si nulla veritas est. veꝝ
est nullā veritatē eē. ⁊ si hoc ē veꝝ. aliq̄d est veꝝ. ⁊ si
aliq̄d ē veꝝ. aliq̄ veritas ē. ḡ ⁊c. S3 ꝯtra dam̄. di-
cit. intm̄ p̄ualuit ꝑnitiosa hoīm malicia. vt dicat deū
nō eē. ſm illud ps̄. Dixit insipiens ⁊c. Itē ydola-
tra dicit q̄ nō est alius de⁹ nisi ydolū. ⁊ hoc credit ⁊
cogitat. sed ꝯstat ydolū non eē deū. ḡ ⁊c. Itē oīe
illud q̊ intellecto nō eē p̄t aliq̄d intelligi. p̄t cogitari
nō esse. S3 dicit boetius in li. de ebdomadib⁹. q̄ in-
tellecto per īpossibile summū bonū nō eē. adhuc pōt
aliq̄d intelligi rotundū ⁊ albū. ḡ silr̄ in summo vero
⁊ sic poterit cogitari n̄ eē. Itē illud q̊d maxie nos
latet de facili p̄t cogitari n̄ eē. sed veritas diuini eē est
hmōi. q2 deus hitat lucē inaccessibilē. ḡ ⁊c. Item
q̄ro q̊d ē dicere deu3 nō posse cogitari non eē. Si q2
nō p̄t aliq̊ mō cogitari. nec vere. nec false. illud ē ma
nifeste falsum. Si q2 non p̄t vere. silr̄ nec aīa nec ce-
lum ⁊c. hmōi. Itē q̊d ꝯtingit exprimere. ꝯtingit ⁊
cogitare. sed ꝯtingit exprimere diuinū eē non eē. ḡ ⁊
cogitare. Q2 ꝯtingat. hoc p3 cum dr̄ in ſpāli. deus nō
est. ⁊ in generali. nihil ē. ⁊ q̄ neutra istaꝝ inferat deū
esse. p3. q2 oppositū non infert oppositu3. ⁊ q̊d nihil
ponit nihil infert. q̄libet autē istaꝝ nihil ponit. R°. 21
dicē. q̄ aliq̄d cogitare nō eē est dupliciter. Aut in rōe
falsi. sicut cogito de hac. hō est asinus. ⁊ hoc cogitare
nihil aliud est q̄ q̊d est q̊d dr̄ intelligere. hoc mō pōt
cogitari non eē veritas diuini eē. Alio mō est cogita
re cum assensu. sicut cogito aliq̄d non eē. ⁊ credo nō
eē. ⁊ hoc mō aliq̄d cogitare non eē q̊d est. pōt venire
aut ex defectu intelligentis. aut ex defectu intelligibi
lis. Defectus autē intelligentis est cecitas vel igno-
rantia. ob quā. q2 ignorat rē. ideo cogitat ip̄am non 22
eē. Conuenit autē duplr̄ eē cogitationē de aliq̄ ente.
videlicet si ē. ⁊ q̊d est. Intellectus autē nr̄ deficit in
cogitatione diuine veritatis q̄tu3 ad cognitionē q̊d
est. tñ non deficit q̄tum ad cognitione3 si est. Unde
Hugo. Deus ab initio sic cogitationē suā in homie
tpauit. vt sicut nūq̄ q̊d eēt poterat ꝯphēdi. ita nūq̄
q2 eēt poterat ignorari. Quia ḡ intellectus nr̄ nunq̄
deficit i cognitione dei si ē. ideo nec p̄t ignorare ip̄m
eē. silr̄ non cogitare non eē. Quia ꝟo deficit in cogni
tione q̊d est. ideo frequēter cogitat deum eē. q̄ non
est sicut ydolum. vel non eē q̊d est sicut deū n̄ iustū.
Et q2 q̄ cogitat deum non eē q̄ ē vt iustum. per ꝯñs
cogitat ip̄m non eē. ideo rōe defectus intellect⁹. de⁹
pōt cogitari non eē. siue summa veritas. non tñ sim-
pliciter siue ḡnaliter. sed ex ꝯñti. sicut q̄ negat beati-
tudinē eē in deo. negat eā eē. Hoc autē mō ꝓcedunt
rōnes ꝓbantes q̄ aliq̄s intellectus cogitat vel cogi
tari pōt diuinū eē non eē. Alio mō pōt cogitari aliq̄d
non esse. ꝓpter defectum a pte intelligibilis. ⁊ hmōi
defectus pōt eē duplr̄. Aut defectus p̄ñtie. aut defe-
ctus euidētie. Defect⁹ p̄ñtie. vt pote. q2 non ſp. quia
non vbiq3. non vbiq3 totalit̄. Q2 nō ſp est. aliq̄n est.
aliq̄n non. ⁊ ideo aliq̄n vere p̄t cogitari non eē. Silr̄
de eo q̊d non ē vbiq3. q2 eadē rōne q̄ p̄t cogitari non
eē hic p̄t cogitari non eē alibi. Similit̄ de eo q̊d ſm
partē adest. ſm partē abest. Deus autē est semper ⁊
vbiq3. ⁊ totus ſp et vbiq3. iō non p̄t cogitari non eē.
Hanc rōnē assignat Anſhel. in li. ꝯtra insipientem.
Non solum ꝓpter defectum p̄ñtie p̄t cogitari aliq̄d
non eē. sed etiā ꝓpter defectū euidentie. q2 non ē eui
dens in se. nec ē euidens in ꝓbando. S3 diuini esse
veritas ē euidens ⁊ in se ⁊ in ꝓbando. In se. q2 sicut
principia cognoscim⁹ inq̄tum terminos. ⁊ q2 causa
p̄dicati claudit̄ in subiecto. ideo seip̄is sunt euidētia
sic ⁊ in ꝓposito. Nā deus siue summa veritas ē ip̄m
esse q̊ nihil melius cogitari p̄t. ḡ non p̄t non eē. nec
cogitari nō eē. Predicatum eñ claudit̄ in subiecto.
Nec tm̄ h3 euidentiā in se. ſ3 etia3 ex ꝓbatione. q̄m̄
diuinā veritatē eē ꝓbat ⁊ ꝯcludit oīs veritas ⁊ na-
tura creata. q2 si ē ens p participationē ⁊ ab alio. est
ens per eēntiā ⁊ nō ab alio. Probat etiā ip̄am ⁊ con
cludit oīs intelligentia recta. q2 oī aīe eius cognitio
est impssa. ⁊ oīs cognitio ē per ip̄am. Probat iteru3
ip̄am ⁊ ꝯcludit oīs ꝓpositio affirmatiua. oīs eñ ta-
lis aliq̄d ponit. ⁊ aliq̄ posito ponit̄ veꝝ. ⁊ vero posi-
to ponit̄ veritas q̄ est cā oīs veri. Propositio aūt ne
gatiua nō infert ip̄am nisi sophistice vt dicunt. Un-
de ex hoc q̄ est nihil eē. vel nullā veritatē eē. nō con
tingit ꝯcludere nec inferre veritatē eē. Hec eñ ꝓpo
sitio nihil est. destruit omnē veritatē. ⁊ ideo ad ip̄a3
non sequitur aliqua affirmatio. ⁊ hec est falsa si ni-
hil est. nulla propositio est nec aliquid. Augustinus
autē tale argumentū non facit approbando sed inq̄

rendo. Concedendū est ergo q tanta est veritas diuini esse. q cum assensu non pōt cogitari nō esse. nisi ꝓpter ignorantiā cogitātis q ignorat qd ē qd p nomen dei dr. Et concedende sunt rōes ad hoc. licet aliq sint sophistice. Ad illd ergo qd obijcit i ꝯrariū intantū ꝓualuit ⁊c. dōm q dañ. loqtur d cogitatōne q venit ex cecatione. qd pz ex ipo verbo eius cu3 dicit malicia.

Silr ad illd de ydolo. dōm q iō errat. qz ignorat qd sit. vñ nō cogitat deū nō eē in vniuersali. Ad illud qd obijcit. q intellecto deo nō eē. pñt alia nō eē intelligi. dōm. q boetius loqtur de intellectu q p impossibile aliqd cogitam⁹. s3 nō assentim⁹. Ad illd qd obijcit. q maxime nos latet. pz rñsio. q maxime nos latet qd ē. s3 tñ maxime pz. si est. Ad illud qd obijcit. qd ē dicere diuinā veritatē nō posse cogitari nō esse. Dōm q aliqs nō pōt credere q deus nō sit dūmodo vtat rōne. Nō sic de creaturis. Quia et si certū ē. vnā creaturā eē vni. nō tñ oibus. qz nō ē veritatis tante. vt se oibus offerat eq̄liter. sicut pma veri-
24 tas. Ad illud qd obijcit. qd ꝯuenit exprimere conuenit ⁊ cogitare. Dōm q pōt accipi cogitare gñaliter p actu mētis siue errantis siue nō. siue assentientis siue nō. ⁊ tūc ē illud verū. vel p cogitatione cū assensu tunc ē falsum. qz dogmatib⁹ ꝯtingit rōnē ꝯtradicere qūtum ad exterius. non tñ qūtum ad interius. vt dicit phus in posterioꝝ.

Onsequēter scdo loco est qō de scda ꝓprietate diuini esse. sc3 imutabilitate. De q duo qrunt. Primo qrit vtꝝ imutabilitas sit in deo. scdo vtrum sit ꝓprietas dei. Questio .j. c

Uz imutabilitas sit in deo. oñdit hoc mō. Omis mutatio aut ē ſm sbam. aut ſm accidēs. sed de⁹ non mutat ſm sbam. qz oñe tale ē corruptibile. De⁹ aūt siue diuina sba cū nō habeat principiū ē incorruptibilis. ergo ⁊c. Itē nec ſm accidēs. qz in deo nō est accidens. ergo nulla in eo ē mutatio. Itē oē qd mutat. p prius ē in potētia. qz in actu. ⁊ in tali differt actus a potētia. s3 deus ē purus actus. ergo nullo mō mutatur.

Itē fiat deductio Rich. ois mutatio aut ē in statū meliorē. aut deteriorē. aut parē. s3 nullo istoꝝ modoꝝ mutat diuina natura. Uz nō i meliorē. quia verissime ē. Non in deteriorē. qz a semetipsa ē. Non in equalē. qz pfecta ē. ergo nullo mō ꝯuenit diuino eē mutabilitas. Contra. Sap. vij. oibus mobilib⁹ mobilior est sapia. ergo ⁊c. Si dicat q sapia dr mobilis p cā3 eo q facit alia moueri. Contra. nihil dat qd non h3. sed de⁹ dat oibus motū. ergo motus vel mutatio maxie est in deo. Itē oñe qd nunc ē aliqd quod nō fuit prius ē mutatū. s3 fili⁹ dei hō ē. ab eterno aūt n fuit hō. ergo est mutat⁹. Si dicas q hō pdicat de filio dei. nō p inherentiā. s3 p vnionē. ⁊ vnio ē relatio. ⁊ relatio aduenit sine mutatione. vt de nūmo fit pciū. vt dicit Aug. in .v. de tri. Contra. Ambro. ita arguit ꝯtra hereticū q posuit filiū ex tpe genitū a pr̄e. qz si hoc. tunc factus ē nō de patre pr̄. ergo mutat. ergo similr in ꝓposito.

Itē qcunq3 de nō agente fit agens. mutat mutatione q est ab ocio in actū. s3 deus de nō creante factus ē creans. ergo ē mutat⁹. Si dicas q de⁹ de nō agente fit agens. nō ꝓpter mutationē sui. s3 ꝓpt mutatōz effectus pducti. sicut sol de nō illuminātc fit illuminans. Contra. nō qz creatura ē. iō deus creat. sed qz deus creat. creatura fit siue pducit. Per pus est ergo deū agere q creaturā fieri. ergo cū posterius nō sit causa prioris. non qz creatura fit de nō ente eis. deus fit de non creante creans. s3 econuerso. ⁊ ita mutatio ē rōne agentis non effect⁹. Itē deus aliqd vult qd prius nō voluit. qz ex tpe voluit creare qd nō voluit ab eterno. sed qcunq3 vult aliqd qd non pus voluit mutatus ē. ergo ⁊c. Si tu dicas q ab eterno voluit creare mundum in illo instanti. sicut ego volo audire missam cras. Contra. voluntas dei ē cā reꝝ ꝓxima ⁊ imediata. sed posita causa ꝓxima ⁊ imediata. ponitur effect⁹. ergo si ab eterno voluit. ab eterno mundus fuit. Rº. dōm. q sicut dicit boetius. deus stabilis 25
manens dat cuncta moueri. vñ diuina eēntia ē imutabilis. Non eñ mutat loco. qz vbiq3 ē. Nō tpe. qz eternitas simul ē. Non forma. qz purus actus ē. Eñ mutationē ſm formā tollit simplicitas. ſm tps tollit eternitas. ſm locū tollit imensitas. ⁊ ideo in deo est summa stabilitas. ⁊ inde ois motus causalitas. Quia sicut ꝓbat Aug⁹. ⁊ vult phs. Ois motus ꝓcedit ab imobili. vt cū mouet manus stat cubitus. ⁊ mouet cubit⁹. stante humero. qz ergo dei sapia ē stabil ideo oia mouet. Qd obijcit ergo de sapia. q dr mo- 26
bilis. Dōm. q mobile dr actiue de ea. qz facit motū non passiue. sicut sensibile de aiali. Et ad illud qd obijcit. nihil dat alteri qd non h3. Dōm. q triplex ē 27
aliquid hr̄e. sc3. formalr. exemplarit. causalit. ⁊ qlib3 istoꝝ modoꝝ qd h3 dare pōt. Primo aūt mō non h3 deus motū. sed scdo ⁊ tercio sic. Ad illud qd obij- 28
citur de relatione. Dōm. q relatio cū dr de nouo de necessitate ponit mutationē in altero extremoꝝ. nec oportet q in vtroq3. ideo ista relatio q est psone ad psonā. ponit mutationez in altera personaꝝ. ⁊ vna mutata mutat ⁊ reliq. quia eadē sunt essentia. ideo de necessitate si de nō pr̄e fieret pr. mutaret. Relatio autē essentie ad essentiā non de necessitate ponit mutationē. nisi in altero extremoꝝ. Quia cū diuerse sint essentie. pōt vna mutari altera non ꝯmutata. ideo in relatione ad creaturā semp intelligit i creatura facta mutatio non i deo. Tamē ꝓprie loquēdo sicut alibi patebit. deus non refert ad creaturā nisi ſm dici ⁊ modū loquendi. Posset tñ aliter dici sicut supra tactū est. q non ē sile. qz relatio personalis dat psone existere. non sic autē relatio ad creaturā. ⁊ iō sequit. Si incipit esse pr. incipit esse. nō autē sequit hic. deus incipit esse hō. igit incipit esse. ⁊ ideo bene valet argumentū Ambro. q si pr incepisset gignere q esset mutatus. qz incepisset esse. non qz ab vno statu in alteꝝ mutat⁹ eēt. Ad illud qd obijcit. qñ de 29
nō agente ⁊c. Dicendū q est agens qd est sua actio. ⁊ est agens qd nō est sua actio. Agens qd non ē sua actio sic agit. q inter ipm ⁊ effectū cadit mediu3 qd disponit ipm. ⁊ tale agens nunq fit agens de non agente qn mutet. qz nouū qd sibi aduenit. S3 agēs quod est sua actio agit seipso. ⁊ ideo inter ipm ⁊ effectum non cadit aliquod medium ipm disponens. ⁊ ideo cum de non agente fit agens. quia nihil nouū sibi accidit. iō nō mutat. tale agens deus est. Ad 30
illud quod obijcit de voluntate. Dicendum q causa ꝓxima ⁊ immediata dicit tripliciter. Aut respectu substātie. aut dispositionis. aut actus. Respectu substantie. cū inter cā ⁊ effectum nō cadit alia substantia media creans. Respectu dispositionis. cum non addit noua dispositio ad effectū pducendum. Respectu act⁹ qñ actui ꝯiungit. Dico ergo q dei volūtas fuit causa proxima et imediata ab eterno respectu substantie ⁊ dispositionis. ⁊ non respectu actus.

q2 actui nō cōiungit᷑ voluntas.nisi pro tpe in q̄ vult
agere.vt p3 cū dr̄.volo cras legē. volūtas n̄ copulat᷑
actui.nisi p tpe crastino. Questio.ij.d.
Utrū immutabilitas sit diuine essentie pprietas.ita
q̄ nulli creature cōueniat:Et q̄ sic vr̄.Quia.j.Thi-
mot.vj.dr̄ de deo q̄ sol9 h3 immortalitatem. Et aug.
dicit ptra maximinū. In omni natura mutabili.nō
nulla mors est ipa mutatio.ergo si solus deus habet
immortalitatē.sol9 h3 immutabilitatē. Itē oē ver
tibile est mutabile.s3 ois creatura est vertibilis.vnde
Dam.Omne qd a versione incipit.in versionem tē-
dit.g̃ rc. Itē oē quod sibi relictū in nihilum cedit.
quantū est de se ē mutabile.sed ois creatura ē huiōi.
Un̄ Greg.cūcta in nihilū tenderent nisi manus con
ditoris ea retineret.g̃ rc. Itē nullū accidens de se
h3 stabilitatē.s3 eē oi creature accidit sicut dicit Hy-
larius.r hr̄ in lr̄a.q2 ab alio venit.g̃ ois creatura q̄-
tum ad esse est instabilis. Itē oē vanū est subiectū
variabilitati.sed ois creatura vana. cu3 sit ex nihilo.
Un̄ Ro.viij.Uanitati subiecta est creatura rc. ergo
si ois creatura vana.nulla imutabilis. Itē oē mu
tatū h3 in se mutabilitatē.s3 ois creatura facta est . g̃
51 ois creatura mutata.g̃ nulla immutabilis. Cōtra.
immutabilitas nō dr̄ nisi triplr̄.Dicit᷑ eīn imutabili-
tas.aut inuariabilitas.aut incorruptibilitas.aut in-
uertibilitas.Ostendit᷑ aūt q̄ inuariabilitas ɔueniat
creaturis.vtpote principijs.Nam Aug.oñdit in.xi.
cōfes.q̄ materia informis est inuariabilis. Quia qd
caret forma caret ordine.etia3 qd caret ordine caret
vicissitudine.g̃ variatiōe.Autor aūt sex principiorū
dicit hoc de forma.q̄ est in simplici r inuariabili eēn
tia cōsistens. Itē vr̄ q̄ inuariabilitas cōueniat be
atis.q2 vbi pfecta btitudo.ibi nulla depditio.r vbi h̄.
nulla variatio est. Itē variatio attēdit᷑ sicut dicit
Aug.sup Gen̄.ad lr̄am.aut sm locū.aut sm tp̄s. sed
aliqua creatura caret determinato loco r tp̄e.vt vni
uersale qd est sp̄ r vbiq3.r celū empyreū qd est extra
tp̄s r locū.g̃ rc. Itē si immutabilitas dicat᷑ incor-
ruptibilitas.idem ostendit᷑. Nā ois corruptio natu-
ralis venit ex ɔtrarietate.sicut dicit ph̄s in li.de mor
te r vita.sed multe creature carent ɔtrarietate. g̃ et
corruptibilitate. Itē ois corruptio est in aliqd pri
us se.q2 corruptio naturalis in aliquid est.sed princi
pia nō habent aliquid prius vtpote materia. g̃ sunt
incorruptibilia. Item omne perpetuum est incor
ruptibile.s3 aliqua creatura naturaliter est perpetua.
ergo rc.Minor pbari potest sic . Perpetuitas ē de
52 ratione imaginis.Un̄ aug. Nō eēt aia imago si mor-
tis termino clauderet᷑. cū g̃ aia naturalis sit imago.
ergo naturaliter est immortalis siue ppetua. Ite3
oñdit᷑ q̄ creatura sit inuertibilis.si vertibilitas est in
nō esse.sed nihil est qd creaturā aliquā possit vertere
in n̄ esse.q2 a se nō vertit᷑ cū nihil se corrūpat.ab alio
nō.q2 actio creature in id terminat᷑ ex quo incipit. s3
nullius creature actio incipit ante esse.g̃ rc. Pre
terea.distantia infinita est inter esse creature r nihil.
sed inter extrema in infinitū distātia nō pōt fieri mu
tatio p virtutē finitā.ergo nihil potest cedere in ni-
hil nisi deo faciente. Item vertibilitas dicit᷑ cor
ruptionē in non esse oīno.sed nihil qd corrumpit᷑ ce-
dit oīno in nō ens.ergo nullū corruptibile vertibile
solū.Si tu dicas q̄ inuertibilitatē nō h3 creatura p
natauram.sed per gratiam.Contra. Quod omnib9
inest est naturale.qm̄ gratia speciale est. sed natura-
le est quod est idem apud omnēs.sed fere ois creatu
ra est inuertibilis.q2 nulla redigit᷑ in nihilū.ergo hoc
naturale. Itē ostendit᷑ q̄ nec per gratiā. quia grā
est perfectio nature.g̃ q̄ repugnat nature non datur
per gratiā.g̃ si inuertibilitas est ɔtra naturā creatu-
re.ergo non dat᷑ per gratiā. Itē obijcit᷑ de illa grā
quia si est creatura est vertibilis.si ergo conueniat ei
inuertibilitas.oportet q̄ per alia3 gratiam.r sic erit
abire in infinitū.Si g̃ oportet stare. patet q̄ nō per
gratiā.Si dicas q̄ gratia illa non dicit᷑ habitus.sed
deus gratis ɔseruās.h̄ nihil ē. quia sine deo opante
nulla creatura operat᷑.g̃ sicut nulla creatura est in-
uertibilis nisi per gratiā.sic nulla creatura operatur
nisi p gratiā. g̃ nulla operatio ē naturalis.qd stultū
est dicere. R°.dicendū q̄ immutabilitas dr̄ pri-
uationē mutabilitatis.Mutatio autē dicit᷑ tripliciter 53
Uno modo ab ente in ens.r hec est mutatio sm ac-
cidens.r dicit᷑ variatio.Alio mō ab ente simpliciter
in ens potentia.siue sm quid.r hec est mutatio sm
formā.r dicit᷑ corruptio.Alio mō est mutatio ab en-
te in simplr̄ non ens.r hec est sm totā rei substātiā.
r dr̄ versio.Scdm hoc intelligendū q̄ imutabilitas
dicit᷑ tripliciter.Uno modo inuariabilitas.Alio mō
incorruptibilitas.r tercio mō inuertibilitas. Si g̃ im
mutabilitas dicat᷑ inuariabilitas.sic dico q̄ in nulla
omnino est creatura.neq3 per naturā. neq3 per gra-
tiam.Nā omne creatū aut est accidens.aut h3 acci-
dens.r ita variabile.sic accepta inuariabilitas ,pprie
,pprium ipsius dei est.Si aute3 dicat᷑ immutabilitas
incorruptibilitas.sic dico q̄ in aliquibus est creatu-
ris.In quibusdā per naturā vtputa in simplicibus
In quibusdā per gratiā vtputa in glorificatis cor-
poribus.nec sic est ,pprie ,pprium diuine essentie. Si
vero tercio mō dicat᷑ immutabilitas.sic omnib9 cre
aturis inest per gratiā.nulli autē per naturā nisi so-
li deo . Inuertibile eīn per naturā est qd ex seipō ha
bet vt possit stare.hoc autē est in q̄ nulla est vanitas
vel varietas r in quo omnino nulla ē essentie muta
tio.nec ad esse.nec ad nō esse.r hoc est solū eternum
ideo hec inuariabilitas est in solo deo r est ,pprie pro
prium eius. Inuertibilitas autē per gratiā inest om
nibus vel pluribus creaturis.quia deus sua gratui-
ta bonitate cetera continet ne in nihil cedant.r loq̄
de creaturis que dicunt quid completum r per se ex
istens. Concedendū ergo q̄ immutabilitas ,put pri
uat variationē sm accidens q̄tum ad naturā r po-
tentiam solius dei est.Similiter vt priuat mutatio-
nem in non esse sm actum r potentiā.q̄tum ē de na
tura solius dei est.licet per gratiā conueniat multis
creaturis.r sic ,pcedunt rationes ad primā partem
vnde concedende sunt. Ad illud ergo qd obijcit᷑
in contrarium.q̄ principia rerum sunt inuariabilia 54
Dicendū q̄ verum est si considerēt᷑ sm essentiā ab-
stractam.sed si considerent᷑ sm esse nature.sic de ne-
cessitate habent accidentia coniuncta.r possunt va-
riari.variatio autē accidentalis respicit esse. Ad
illud quod obijcit᷑ q̄ in beatis nō potest esse varia-
tio.dicendū q̄ verum est q̄tū ad substantiā premij.
siue q̄tum ad premiū substantiale.cadit tn̄ q̄tu3 ad.
conuersionē ad inferius.tum q̄tū ad affectiones si-
cut patet in angelis.tum q̄tū ad actiones.Un̄ bea-
ti erunt agiles r poterunt moueri. Ad illud quod
obijcitur de vniuersali r empirreo.Dicēdū q̄ vtrūq3 55
recipit variationē.sed vniuersale rōne eius in q̄ est.

quia mouentibus nobis mouentur ea que in nobis
sunt. Empiricũ vero rõne contenti. Potest enĩ aliq̃d
continere qd̕ non cõtinet. ⁊ aliquid non ꝯtinere qd̕
56 continet. Ad illud quod obijcitur de incorrupti-
bilitate. dĩm. sicut ꝑtactũ est ꝙ conuenit creaturis.
Alique enĩ creature sunt ita simplices. ⁊ ita bona cõ
iunctione cõiuncte. ꝙ nulla cadit in eis cõtrarietas.
nec est in eis maior ratio corruptõnis q̃ in ꝑncipijs
Unde sicut principia nõ sunt resolubilia in aliquid
tamẽ cederent in nihil. si sibi relinquerent̃. sic intelli
gendum in aliquibus substantijs. Unde non est di-
cendum ꝙ sit verũ ꝙ omne compositũ sit resolubile
fm rem. ſʒ sicut dicit Anſhel. est resolubile re vel in-
tellectu. Unde concedende sunt ratões ad hoc in-
57 ducte. Ad illud vero qd̕ obijcitur de vertibilitate
Dicendũ ꝙ quelibet creatura vertibilis est per na-
turam. si sibi relinquat̃. Si querit̃ causa huius. di-
cendum ꝙ huius versionis cum sit defectus purus
non est reddenda causa efficiens vel reducẽs in nõ
esse. sed solum deficiens. Propter quod notandum
58 ꝙ natura dr̃ naturalis origo. Origo autẽ creature ⁊
est ex nihilo. ⁊ est ex suis principijs. fm hoc dupliciẽ
dr̃ aliquid ipsi creature naturale. vel quia inest ei ex
eo quod est ex nihilo. Uel quia inest ei ex eo quod ẽ
ex suis principijs. Et quia nihil nullius est causa effi
ciens sed deficiens. ideo ꝓprietates que insunt crea-
ture ratione eius qd̕ est ex nihilo. nõ sunt positões
sed defectus. nec sunt a virtute. sed a defectu virtutꝭ
nec habent causam efficientẽ. sed deficientẽ. ⁊ tales
sunt vanitas. instabilitas. vertibilitas. Si ḡ que-
ratur a quo est vertibilis creatura. dico ꝙ nõ ab ali-
quo efficiente. sed per defectũ in seipsa. Scd̕m autẽ
ꝙ naturale dicitur inesẽ rei per ꝓpria ⁊ intrinseca ꝑn-
cipia. sic non dicunt̃ naturaliter inesse priuationes
vel defectus. sed habilitates. ⁊ ideo hoc modo accipi-
endo naturale. nulla creatura est vertibilis in non
esse. nec tñ dr̃ inuertibilis naturaliter. quia naturale
est in quod potest natura. sed principia rei non pñt
in rei conseruationẽ. nec conseruationẽ sui. ⁊ ideo in
uertibilitas nõ est hmõi naturalis. nec tamẽ est con
tra naturã. immo est ei consona. quia oĩs natura ap
petit saluari. q̃uis ex se non possit. ⁊ maxime illa cre
atura que appetit beatificari. ⁊ hec est illa que ad dei
imaginẽ facta est. Et quia desideriũ nature non est
frustra. vbi deficit natura. supplet dei gratuita īfluẽ
tia. ⁊ sic patet ꝙ vertibilitas inest per naturã. sed in-
uertibilitas per gratiã. Ad illud quod obijcit̃ de 59
comparatione gratie ad naturã. intelligendũ est ꝙ
gratia dr̃ adiutoriũ veniens a superiori respectu eiꝰ
quod est supra posse nature. Hoc autẽ adiutoriũ est
duplex. Aut respectu esse simpliciter. aut respectu eẽ
ꝑfecti. Si respectu esse simpliciter. vtputa ꝯseruatio
nis esse. quia nulla principia cũ sint vana. de se pñt
seipsa ꝯseruare. sic non est mediante aliquo habitu
infuso vel dato. quia respicit esse. ⁊ quia esse est com
mune oĩbus. ideo hec gratia est omnibus cõmunis.
Unde hec est gratia habens modũ nature. ⁊ hec est
gratia q̃ dant̃ cetera vertibilia. Alio modo dr̃ gra-
tia adiutoriũ respectu ꝑfecti esse. ⁊ quia ꝑfectio esse
est in his q̃ ad beatitudinẽ ordinantur. respicit bene
esse. vel quod nõ est oĩm. ideo hec est habitus specialꝭ
aliquoꝝ nõ oĩm. ⁊ hec est gratia ꝑ modũ gratie. Ex
his patet quod obijcitur de gratia. Obijcit enĩ fm ꝙ
gratia est specialis habitus diuisus contra naturã.
⁊ sic dicit aliquid de nouo creatum. sed gratia predi-
cto modo non. Et ex hoc patet vltimo obiectũ. q̃
gratia dr̃ adiutoriũ respectu eius qd̕ est supra posse
nature. ⁊ quia cõseruatio principioꝝ est supra posse
nature. non autem egressus actionum. immo infra.
ideo patet ⁊c̃.

Eademq̃ sola ꝓprie ac vere. Supra ostendit mgr̃ duas ꝓprietates diuine essentie scʒ veritatẽ ⁊ incõmutabi litatem. Hic ostendit simplicitatẽ diuine essentie vel nature. Et habet hec ps tres partes. In prima ostẽdit ꝙ ꝓprie est simplex. In scd̕a ꝙ vere. ibi. Hic diligẽter notandũ ẽ cũ dicat Aug. ⁊c̃. In t̃cia ꝙ summe. ibi. Hu- ius autẽ essentie simplicitas. Prima iterũ pars habet tres partes. primo ꝓponit ꝙ ꝓprie est simplexꝰ. Se- cundo ostendit ꝙ nõ ꝯuenit nature corporali. ibi. Ut autẽ scias quõ simpliciter ⁊c̃. In tercia ꝙ non ꝯuenit nature spũali. ibi. Creatura ꝗ̃ʒ spũalis ⁊c̃. Similiter ps in q̃ ostendit ꝙ est vere simplex. habet tres ptes. In prima oñdit ꝙ in deo est pure multiplicitas nominũ. In secunda oñdit ꝙ in eo nõ est diuersitas predi- camentoꝝ. ibi. Quod aũt in natura diuina nulla sit accidentiũ ⁊c̃. In tercia ꝯcludit ꝙ noĩa ꝑdicamentorũ in diuinis nõ possunt dici ꝓprie. ⁊ etiã nomen primi ꝑdicamenti. ibi. Unde nec ꝓprie dr̃ sb̃a. Similiẽ ter- cia ps in q̃ ostendit. ꝙ est summe simplex habet tres. primo enĩ ostendit ꝙ tanta est ibi simplicitas. ꝙ nulla est ibi rerũ diuersitas. Secundo ꝙ cũ hac simplicitate stat ꝑsonarũ pluralitas. ibi. Et cum tante simplicita- tis ⁊c̃. Tercio vero ⁊ vltimo epilogat ꝙ ostensa est in diuina essentia triplex ꝓprietas. ibi. Ecce quanta est identitas.

a Eadẽq̃ sola. In parte ista circa literã incidit hec qd̕ de ordi ne. Cũ enĩ cõpositio in creatura sit ratio ⁊ causa mutatõnis. sim plicitas ẽ causa imu- tabilitatis. quia si af- firmatio causa affir- mationis. ⁊ negatio causa negationis. er- go cum causa sit ante effectũ. debuit primo magister ponere pro-

De simplicitate essentie diuine que sola proprie
est simplex. e

a Eadẽq̃ sola ꝓprie ac vere simplex est. vbi nec ptiũ
nec accidentiũ. nec q̃rũlibet formaꝝ vlla est diuer-
sitas. siue variatio vel multitudo.

Quod simplex esse nõ cõuenit nature corporali. f
Ut autẽ scias quõ simplex sit illa substantia. te do-
cet Augꝰ. in. vi. lib. de trini. Animaduerte ꝑmo q̃re
omnis creatura sit multiplex. ⁊ nullo mõ vere sim-
plex. et primũ de corporali. postea de spũali creatu-
ra. Corporalis vtiq̃ creatura ex ptibus constat. ita
vt sit ibi alia ps minor. alia maior. ⁊ maius sit totũ

Quare creatura sit multiplex et non simplex.

De corpali oñdit q̃re sit multiplex.

ꝙ quelibet pars. ⁊ in vnoquoqꝫ corpore aliud ē magnitudo, aliud color. aliud est figura. pōt em̄ ⁊ minuta magnitudine manere idē color. ⁊ eadē figura. ⁊ colore mutato manere eadē figura. ⁊ eadē magnitudo. Ac p hoc multiplex esse ꝯuincit natura corporis. simplex aūt nullo modo.

Q simplex esse non ꝯuenit nature spūali. g

Creatura ꝙꝫ spūalis vt est aīa. in cōpatiōe q̄dē corporis est simplex. sine compatione vō corporis ē multiplex. ⁊ nō simplex. Que ideo simplex dicit respectu corpis. q2 mole nō diffundit per spacium loci. s in vnoqꝫ corpore. ⁊ in toto tota est. ⁊ in q̄libet ei⁹ p̄te tota est. ⁊ ideo cum sit aliq̄d in quauis exigua pticula corpis quod sentiat aīa. q̄uis nō fiat ī toto corpore, illa aūt tota sentit. q2 totam nō latet. Sed cuz

b

nec in ipa aīa vere simplicitas est. [b] Cū em̄ aliud sit artificiosum esse. aliud inertem. aliud acutuz. aliud memorem. aliud cupiditas. aliud timor. aliud leticia. aliud tristicia. possūtqꝫ hec ⁊ alia huiusmodi innumerabilia in anime inueniri natura. ⁊ alia sine aliis ⁊ alia magis, alia minus. manifestū est nō simplicē sed multiplicē esse naturā. Nihil em̄ simplex mutabile est. oīs aūt creatura mutabilis est. nulla ergo creatura vere simplex est. deus vō ⁊ si multiplex dicat. vere tn̄ ⁊ summe simplex est. Dicit em̄ magn⁹, bon⁹. sapiens. beatus. verus. ⁊ quicq̄d aliud nō indigne dici videt. sed eadē magnitudo ei⁹ est que sapiētia. Non em̄ mole magnus est. sed virtute. ⁊ eadem bonitas. q̄ sapiētia. ⁊ magnitudo. ⁊ veritas. et nō est ibi aliud ipm beatū eē. ⁊ aliud magnū. aliud sapientē. aut verū. aut bonum eē aut oīno esse.

Quō deus dī simplex.

Q diuina essentia vere est simplex cum tamen multiplex dicat. h

Hic diligenter notandū est cū dicat aug. solum deū vere simplicez esse. cur dicat eundē multipliciter dici? Sed hoc non ppter diuersitatem accidentiū vel partiū dicit. s ppter diuersitatem ac multitudinem noīm. que de deo dicūt. q̄ licet multiplicia sint. vnū tamen significant. s. diuinā naturam. Hec em̄ nō ita accipiunt cū de illa incōmutabili eternaqꝫ sba incōpabiliter simpliciore q̄ꝫ est hūan⁹ animus dicuntur. quēadmodū cū de creaturis dicunt. Vn̄ aug. in li. vj. de trini. Deo inquit est hoc esse qd est fortem eē. vel sapientē eē. vel iustū esse. ⁊ si q̄d de illa simplici multiplicitate. vel multiplici simplicitate dixeris q̄ sba eius significet. Humano aūt aīo non est h eē. quod est fortē esse. aut prudētē. aut iustū. potest em̄ esse anim⁹. ⁊ nullā istaꝝ habere virtutū.

Aug⁹.

Tanta est dei simplicitas q nulli predicamentorum subijcitur. i

Q aūt in natura diuina nulla sit accidentiū diuersitas. nullaqꝫ penitus mutabilitas. sed pfecta simplicitas. ondit aug. in. v. li. de tri. dicēs. Intelligam⁹

pprietatem simplicitatis Rñ. dōm. q reuera cōpositio sm̄ rōnē intelligēdi prior est q̄ mutatio. s qm̄ negatiōes se habēt econuerso affirmationibus. hinc est q̄ imutabilitas ē prior. ita voluit aliq̄ dicere. Potest tamen alit 41
dici ⁊ melius. q ē pus notius nobis. ⁊ prius notius simpliciter. et q2 simplicitas est maxime nobis occlta. propter hoc q simplex in q̄tum simplex h3 rationem principij. ⁊ nos venimus a cognitiōe posterioris in cognitionē prioris. iō pri⁹ agit de immutabilitate q̄ simplicitate. Item 42
querit de hoc q dicit in litera. Eadēqꝫ sola prie ac vere simplex q2 nec habet compositionē partiū ⁊c. videtur supflua dicere. q2 simplex est cui⁹ pars nō est. sicut cōpositum dicit qd hab3 partes. Rñ. dō. q mgr notificat hic simplex s3 qd est dei pprium. et ita opponit cōpositioni et multiplicitati. Q̄ātuz ergo ad priuationem compositiōis dicit q nō hab3 multitudinē partiū. q̄tū vō ad priuationem multiplicitatis extranee. dicit q nō habet varietatem accidentiū. Q̄ātuz vō ad priuationem multiplicitatis intrinsece dicit q nō hab3 varietatem formarū. vt generis. ⁊ speciei. et differentie. et hoc modo simplex. ē simplex vere ⁊ pprie. quod soli9 dei est.

b Cum em̄ aliud sit artificiosum esse ⁊ in- 43
ertem ⁊c. Probat hic aug. aīam esse cōpositam ppter multitudinez pprietatū. Sed ꝯ. Nulla substantia cōponit ex pprietatib⁹ nec p se. neqꝫ cū alio. ergo ex hoc non probat q anima sit cōposita. Rñ. dōm. q aug. h nō pbat nisi a posteriori. Compositō enim

deum quantū possum⁹. Sine qualitate bonum. sine quantitate magnū. sine indigentia creatorē. sine situ presidentem. sine habitu oīa ɔtinentē. sine loco vbiq̄ȝ totū. sine tpe sempiternū. sine vlla sui mutatione mutabilia facientē. nihilq̄ȝ patientē. Quisquis deū ita cogitat. ⁊ si nōdū pōt oīno inuenire quid sit pie tamen caueat quātū pōt aliq̄d de illo sentire qd nō sit. Ecce si subtiliter intendas: ex his atq̄ȝ predictis apit. illa predicamēta artis dyaletice dei nature minime ɔuenire. q̄ nullis est subiecta accidētib⁹. c

Nomina predicamentoꝝ in diuinis non possunt dici. ⁊ q̄ deus nō ꝓprie ſ abusiue dr̄ suba.

Unde nec ꝓprie dicit̄ suba. vt aug. oñdit in li. vij. de trini. Sicut ab eo qd est esse appellat̄ essentia. ita ab eo qd est subsistere substātiā dicim⁹. d Si tñ dignū est vt deus dicat̄ subsistere. hoc enim de his reb⁹ recte intelligit̄. in quib⁹ subiectis sūt ea que in aliquo subiecto esse dicunt̄. sicut i corpore color aut forma. Corpus eñ subsistit ⁊ ideo suba est. Res ꝟo mutabiles neq̄ȝ simplices. ꝓprie dicunt̄ substantie. deus aūt si subsistit. vt suba ꝓprie dici possit. inest in eo aliquid tanq̄ȝ in subiecto ⁊ nō est simplex. Nephas aūt est dicē: vt subsistat deus et subsit bonitati sue. atq̄ȝ illa bonitas nō suba sit. vel poti⁹ essentia. Neq̄ȝ ipse deus sit bonitas sua. sed in illo sit tanq̄ȝ in subiecto. Unde manifestū est deū abusiue substantiaȝ vocari. vt noīe vsitatiori. intelligat̄ eēntia. qd vere ac ꝓprie dicit̄. ita vt fortasse solū deū dici oporteat essentiaȝ. Est. n. vere sol⁹ q̄a icōmutabilis est. Aug. d

Q̄ diuina essentia summe ē simplex. q̄ tāta ē ibi simplicitas q̄ nulla sit rerū diuersitas.

Huius aūt eēntie simplicitas ac sinceritas tāta est q̄ non est in ea aliquid quod non sit ipsa. sed idem est habens ⁊ quod habet̄. Unde hylari⁹ in. vij. lib. de trini. ait. e Nō ex ɔpositis de⁹ q̄ vita est subsistit. Hylarius.

accidētis ad subiectū ⁊ diuersitas necessario p̄supponit aliā cōpositionē. Quia vt dicit Boeti⁹. qd est pure forma. subiectū esse nō pōt. ḡ ad hoc q̄ aliquid sit subiectū accidentiū pluriū oportet in illo preexistere cōpositionē intrinsecaȝ. sed aīa capit in se multitudinē accidētiū. et iō nc̄cario infert̄ a posteriori q̄ ipa sit ɔposita licet nō ex accidētib⁹. c Sine qualitate bonū. sine q̄ntitate magnū ⁊c. Uidet̄ male dicere. q̄ a q̄cūq̄ȝ remouet̄ supius. ⁊ inferi⁹. ḡ si nō habȝ q̄litatē. nec bonitatem. Si tu dicas q̄ bonitas illa nō est spēs q̄litatis. q̄r quare nō simr dr̄ i diuinis q̄litas diuina. sicut bonitas
44 diuina. Rⁿ. quidā volunt dicere. q̄ nomen generis nō transfert̄ ad diuina. tū q̄ nō dicit rei ɔplemētū sicut species. tū q̄ signat in cōcretione ad sbam ⁊ in dēpēdentia. Noīa aūt spālia cōnotāt effectū in creatura. ⁊ iō dī. sine qualitate bon⁹. Sed si q̄s velit inspicere inueniet hoc ñ habere veritatē. Si ergo q̄rat̄. quō differt i deo magnitudo ⁊ bonitas. dōm. q̄ magnitudo significat diuinā eēntiam. p modū quātitatis. bonitas p modū qualitatis. ḡ isti modi cadūt in deū ⁊ rōnē. Si querat̄ qualis est deus: Rndet̄ bon⁹ nō magn⁹. et iō dōm q̄ nomina generū in diuinis repiunt̄. ſ nō ꝓut habent rōnē generis. q̄ deus in nullo genere est. ⁊ ad h̄ significandū remouet aug. nomina. ix. generū in q̄ȝ tū sunt genera. d Si tñ dignū est vt de⁹ dicat̄ substare. Uī
45 satis dignū. q̄ summa nobilitas est p se subsistere. Rⁿ. dōm. q̄ duplex est ꝓprietas ipsi⁹ sbe. s. p se stare. et alijs subesse. primū est pfectionis. scdm impfectionis. ⁊ iō rōne prime dicat̄ digne nō rōne scde. e Nō ex cōpositis de⁹ q̄ vita est subsistit ⁊c. Querit̄ q̄ dr̄ntia est int̄ illas dr̄ntias. Q̄r si nulla est vr̄ facere inculcationeȝ.
46 Rⁿ. dōm. q̄ quidā voluerūt q̄ p illa q̄tuor excludāt̄ q̄tuor genera cōpositionū. Prima eñ est eēntie ex principijs eēntialibus. rōne cui⁹ dī q̄ de⁹ nō est in cōpositis. i. simr̄ positis. Scda est substantie ex principijs naturalibus. q̄ sunt materia ⁊ forma. rōne cui⁹ dicit. neq̄ȝ ex infirmis. q̄ materia subiecta est ꝑuationi q̄ facit formaȝ mutabilē ⁊ infirmā ⁊ silr̄ materiā. Infirma eñ dicūt̄ instabilia. Tercia est cōpositio mixti ex miscibilib⁹. rōne cui⁹ dicit. neq̄ȝ ex obscuris. q̄ vbi mixtio. ibi q̄dā formarū cōfusio. ⁊ ita obscuratio. Quarta est compositio animati ex ptib⁹ disparib⁹. ex aīa vicȝ ⁊ corpe. rōne cui⁹ dicit nec ex ptib⁹ disparibus. q̄ ip̄e est spūs. Alit̄ tamē pōt dici q̄ excludit eandē cōpositionē. rōne diuersaꝝ conditionū. Ad hoc eñ q̄ principia aliq̄d constituant:
47 oportet q̄ principia sint differētia. sint dependentia. sint imperfecta. sint etiam difformia. Si enim essent omnino conformia ⁊ perfecta non possent aliquid constituere. quia ex duobus entibus actu nihil fit. Quia ergo differentia. ideo sunt cōposita. quasi cuȝ alijs posita. Quia dependentia. ideo informia. Quia imperfecta. ideo obscura. Quia dissimilia. ideo disparia. Deus aūt non potest esse ex dependentibus ex diuersis. q̄ ēt vita p essentiam. Non potest esse ex infirmis. quia virtus p essentiam. Non potest esse ex imperfectis et obscuris. quia lux est. Similiter non potest esse ex disparibus ⁊ dissimilibus. quia spiritus per essentiam. Summa ergo actualitas. summa potestas. summa claritas. summa spūalitas. nō permittunt in deo esse aliquaȝ compo-

neq; q̄ virtus est ex infirmis cōtinet. neq; q̄ lux est ex obscuris coaptat. nec q̄ spūs est ex disparib⁹ formalis est. totū quod in eo est vnū est. Idē in. viij. libro de trini. Nō humano modo ex cōpositis de⁹ est. vt in eo aliud sit qd̄ ab eo habet. ⁊ aliud sit ipse qui habeat. sed totū vita est. natura. s. pfecta ⁊ infinita. ⁊ nō ex disparib⁹ constituta. s; viuēs p totū ipa. De hoc eodē Boeti⁹ in li. j. de tri. ait. Quocirca ab vere vnū est. in quo nullus numerus. nullū in eo aliud preter id qd̄ in eo est. neq; eni subiectū fieri potest. Aug. q̄ in li. de fide ad petrū. dicit. In dei subā nō est aliqd̄ qd̄ nō sit suba. quasi aliud sit ibi substātia aliud qd̄ accidit substantie. Sz qcqd̄ ibi intelligi pt substātia est. Uerū hec dici possūt facile ⁊ credi. videri aūt nisi puro corde oīno nō possunt. Itē aug. i xv. li. de trini. Sic habet i natura vniuscuiusq; trium. vt q̄ hz hoc sit qd̄ hz. sicut immutabil' simplex q; substantia. Unde ysidorus ait. De⁹ simplex dicit sicut nō amittendo qd̄ hz. seu q2 nō aliud hz qd̄ nō ē ipe. et aliud quod in ipso est.

Boeti⁹. Aug⁹. Isidorus.

Qr cū hac simplicitate stat psonar̄ plītas. m

Et cū tante simplicitatis atq; sinceritatis sit natura diuina. est tū in ea trinitas psonar̄. Uñ aug. in lib. xj. de ciui. dei. ait. Non ppter hoc naturā summi boni simplicē dicim⁹. q2 est p̄r in ea solus. aut fili⁹ in ea solus. aut spūssanct⁹ in ea solus. i. q2 est sola ista nominū trinitas siue substātia psonarū. sicut sabelliani putauerūt. Sed iō simplex dicit. q2 est hoc qd̄ hz excepto q̄ relatiue queq; psona ad alterā dicit. nec est ipa. Nā vtiq; pater habet filiū ad quem relatiue dr. nec tū ipe ē fili⁹. ⁊ fili⁹ hz patrē. nec tū ipe est pat. In q̄ vo ad semetipm dicit nō ad alterū. hoc est qd̄ hz. sicut ad seipm dicit viu⁹ habēdo vitā. ⁊ eadē vita est ipse. Propter hoc vtiq; natura hec dicit simplex q̄ nō sit aliud habens. ⁊ aliud id qd̄ habet. sic in ceteris rebus est. Nō eni habēs liquorē; liquor ē nec corpus color. nec aia est sapia.

Epilogus quo ostendit q̄ in diuina essentia est triplex pprietas. n

Ecce quanta est idemptitas. quāta est vnitas. immutabilitas. simplicitas. puritas. diuīe substātie. iuxta infirmitatis nostre valitudinē assignauimus.

sitiones. Unde ex his quatuor conditionib⁹. quatuor rationes eliciuntur pbātes deum simplicissimū.

Ad intelligentiā eor̄ q̄ dicit magister in lr̄a quatuor queruntur. Primo querit. vtrū in deo sit summa simplicitas. Scdo. v. simplicitas sit dei pprietas. Tercio ppter illud qd̄ di in lr̄a de aia rōnali. queritur vtrū aia rōnal' sit in toto corpe. ita q̄ in qualibet pte. Quarto qr̄. vtrū deus sit in aliquo determiato genere. Questio. j. e

Qr in deo sit summa simplicitas sic pbat. Dē pmū est simplicissimū. q2 quanto aliqd̄ prius tanto simplicius. s; de⁹ est pmū in genere entiū. eo q̄ nec ē. nec eē pōt nec cogitari prius. ergo est ita simplex q̄ ipo nihil simplicius eē pōt vel cogitari. g̃ ē simplicissimū. Itē omne qd̄ ē. qcqd̄ hz ē simplicissimū. de⁹ est qcqd̄ hz g̃ ⁊c. Prima pz in se. Minor pbat sic. Deus hz potentiā. sapiaz. sic de aliis. aut g̃ ē sua potētia. aut nō. Si sic hēo ppositū. Si nō ē sua potētia cū sit potēs potentia. hz posse ab alio. g̃ de⁹ est ab alio. q̄ si hoc ē falsum. g̃ illud ex q̄ seqt. Itē in esse nobilissimo debz oīs cōditio nobilitatis poni in summo. s; de⁹ ē ens nobilissimū. ⁊ simplicitas est cōditio nobilitatis. g̃ ponēda est in deo i summo. g̃ deus ē sūme simplex. Itē quanto aliquid simplicius. tāto potēti⁹ in virtute. et econuerso. q2 virt⁹ vnita pl⁹ pōt q̄ multiplicata. s; de⁹ est infinit⁹ ⁊ imensus virtute. g̃ est finitus simplicitate. g̃ in deo est summa simplicitas. Cōtra. Simplicius cogitat aliqd̄ cū cogitat vt abstractū a plurib⁹. q̄ q̄ cogitat vt cōcretū in plurib⁹. g̃ cū fides nr̄a cogitet deū vt i plurib⁹. nō cogitat eū vt simplicissimū. g̃ si fides vere cogitat. de⁹ nō est simplicissim⁹. Itē maior est simplicitas vbi est idēptitas sine diuersita-

tē ꝙ cū diuersitate. sed in deo est identitas cū di-
uersitate suppositoꝝ. ergo in deo non est summa simpli
citas. Itē maior est simplicitas vbi est vnitas sine
pluralitate. q2 numer⁹ dicit aliq̄ mō compositionē re
spectu cui⁹ vnitas est simplex. ergo cū in deo sit vnitas
cū pluralitate psonarū. patet ꝛc. Itē maior ē sim-
plicitas vbi nō tm̄ subiectum. sed etiā ꝓprietas est eadē
cū ꝓprietate. q2 quando ꝓprietas differt a ꝓprietate in
vno sunt plura differentia. ergo non est simplex. sꝫ in di
uinis psonis. in eadem psona differt ꝓprietas a ꝓpri
etate. vnde innascibilitas differt a paternitate. ergo ꝛc.
Rꝭ. dō. ꝙ sicut pme rationes ꝓbant in deo ponē
da est summa simplicitas. Ad illud ergo quod obijci
48 tur. ꝙ fides nō intelligit ipm̄ vt simplicissimū. Dō.
ꝙ fides itelligit cū vt simplicissimū. ꝛ q̄ aliter intelli
git nō intelligit vt summe simplex. qḋ patet sic. Oīm
est intelligere vnū in vno. et vnū in pluribus multi-
plicatum. et vnū in pluribus nō multiplicatū. Sim-
plicius aūt intelligit vnū in plurib⁹ esse multiplica-
tū q̄ vnū in vno. quod pꝫ. q2 vniuersale est simplici-
us singulari. ꝛ adhuc multo simplicius intelligit qḋ
est vnū in pluribus nō multiplicatū. hoc mō intelli-
git fides nr̄a deum. ꝛ ideo simplicior est deus. q2 ē in
omnib⁹ nō multiplicat⁹. q̄ si eēt in vno solo vel i plu
rib⁹ multiplicatus. Hinc est ꝙ deus simplicissim⁹ est
et fides nr̄a cū vt simplicissimū itelligit. ꝛ q̄ intelligit
deū plurificatum in essentia. vł vnū in supposito. de-
rogat summe simplicitati ei⁹. derogat etiā nobilita-
ti eius. qm̄ vbi summa simplicitas intelligit. oportꝫ
summā actūē intelligi. si summe nobilis est. Et vbi ē
summa actualitas. sūma diffusio ꝛ cōicatio dꝫ poni.
ꝛ ista nō pōt eē nisi in sempiťna pductiōe rei oino in
finite ꝛ eq̄lis i ꝟtute. ꝛ hoc nō pōt eē in alietate eēn-
tie. ergo nō pōt intelligi diuina eēntia simplicissima. nisi
in tribus psonis intelligat tota esse. quaꝝ vna sit ab
alia. Qn̄ ergo obī ꝙ simplici⁹ est abstractū a plurib⁹
q̄ in plurib⁹. verū est si in illis plurib⁹ plurificet. Si
49 aūt non plurificat nō est verū. Ad illud qḋ obī ꝙ
maior est simplicitas vbi nulla diuersitas. Dōm. ꝙ
diuersitas dupliciter pōt venire. vel ex additiōe. vel
ex origine. Ex additione cum est diuersitas in ꝓprie
tatibus absolutis que diuerse sunt in diuersis. vt al-
bedo in petro. paulo et gregorio. ꝛ hec priuat simpli
citatē. q2 ponit compositionē. Est alia diuersitas ve
niens ex sola origine. vtputa q2 vna psona emanans
ab alia. differt ab ea. et h̄ nō repugnat simplicitati. q2
nullā ponit cōpositionē. sed solū ordinē ꝛ respectū ad
aliū. ꝛ hoc non ꝓprie dr̄ diuersitas. sed distinctio et di-
scretio. ꝛ hoc manifestū est si intelligam⁹ patrē seipō
generare filiū. ꝛ intelligam⁹ eū generare. ꝛ iterū non
generare. nulla est hic compositio. q2 nulla additio.
50 Ad illud qḋ obī ꝙ maior est simplicitas vbi nulla
pluralitas. dōm. ꝙ duplex est pluralitas. Quedaꝫ in
qua plus est in duobus q̄ in vno. vt in duobus hoi-
bus pl⁹ est de bonitate q̄ in vno. et ista pluralitas re
pugnat simplicitati. q2 vnitas addit supra vnitatem
Quedam aūt est pluralitas. in q̄ tantū in plurib⁹ est
quantū in vno. et hec est in diuinis. q2 tantū de eē. et
bonitate. ꝛ virtute est in vna psona quantū in pluri-
bus. et ista pluralitas nihil addit ad vnitatē. et ideo
nullā oino ponit compositionem. nec ꝓuat simplici-
tatem. Ad illud qḋ obī ꝙ in patre differt ꝓprietas
51 a ꝓprietate. Dōm. ꝙ ꝓprietas differt a ꝓprietate tri-
pliciter. Aut respectu subiecti. aut respectu sui. aut re-
spectu obiecti. Si respectu subiecti. q2 causant ex di
uersis naturis in ipso repertis. sic ponit compositio-
nem. q2 ponit subiectum esse in pluribus. Si respectu
sui. sic differt musica ꝛ grammatica in petro. et sic po
nit similiter compositionem. q2 ponit subiectum sub
esse pluribus. Si respectu obiecti. sic ponit subiectū
compari plurib⁹. ꝛ hoc mō non ponit compositio. sed
distinctio. Exemplum est in puncto quod est princi-
pium ꝛ finis respectu diuersarū linearū. hoc modo ē
differentia ꝓprietatū in diuinis ꝛc.

Questio. ij. f

Utrum simplicitas sit dei ꝓprietas. Et ꝙ sit videt
modo. Nulla creatura est actus purus. q2 in oi crea-
tura (vt dicit Boetius) differt quo est. et quod est. ergo
in omni creatura est actus cū possibili. sed omnis ta-
lis habet in se multiformitatem et caret simplicitate
ergo ꝛc. Item omnis creatura hꝫ esse finitū ꝛ limi
tatum. ergo habet esse artatum. sed vbicūqꝫ est eē limi-
tatum. est ibi aliquid quod cōtrahit. ꝛ aliquid qḋ cō
trahitur. et in omni tali est compositio ꝛ differentia.
ergo ois creatura est composita. ergo nulla simplex.
Item ois creatura habet esse datum aliunde. er-
go habet esse aliunde acceptū. ergo nulla creatura ē suū
esse. ergo in omni creatura est dependentia siue diffe
rentia. sed nullum tale est simplex simpliciter. ergo ꝛc.
Item omne quod est post primā vnitatē deficit
ab illa. ergo statim cadit in diuidualitatem. sicut di-
cit dyoni. ꝙ post monadem dyas est. ergo omnis cre
atura est a prima vnitate. ergo ois creatura est ab il-
la deficiens. Contra. ab vno non ꝓcedit nisi vnū.
ꝛ a vero non ꝓcedit nisi verum. sed vnitas ꝛ simpli
citas eandem rationem habent in deo. ergo sicut ab
vno vnum. ita a simplici simplex. Itē vr̄ spālitr.
ꝙ simplicitas sit in creaturis. q2 simplex est qḋ nō ha
bet partem. sed punct⁹ nō hꝫ ptē. q2 ita diffinit. Pun-
ctus est cuius pars non est. ergo ꝛc. Item omne
illud ante quod non est aliud est simplex. q2 si cōpo-
situm est. necessario habet ante se aliud. sed eē ē pri
mū sicut dicit autor de causis. sed primū rerū creataꝝ
est esse. ergo ꝛc. Itē oē illud est simplex in q̄ stat re
solutio. sed resolutio stat in principijs que sunt mate
ria et forma. q2 materia vlteri⁹ nō resoluit. cū sit sta
tus in causis. alioqn esset ire in infinitū. ergo cū reso-
lutio stet in creato. aliquod creatū est simplex. Si tu
dicas ꝙ principia nō habent oimodam simplicitatē
q2 ꝗuis non componant ex alijs. tn̄ cōponūt alijs.
Contra. Hoc non videt facere contra simplicita-
tem ꝙ componat alijs. Nam ꝙ aliquid non sit com-
ponibile alij. nō facit aliquam simplicitatem. cū ista
ꝓprietas sit in indiuiduis completis que maxime sūt
composita. ergo hoc quod dico componibile alijs nō
tollit ab eis simplicitatem. et sic ꝛc. Rꝭ. dō. ꝙ sim-
plicitas essentie priuat compositionem. ꝛ priuat eēn 52
tialem diuisiā siue multiplicitatem. Unde simplex ē.
quod non habet compositionē partiū. nec multipli-
citatē actionū siue formarū. In solo aūt deo est priua
tio compositionis et differentie siue multiplicitatis.
ideo simplicitas in solo deo ē essentialiter. Unde no 53
tandum ꝙ multiplex est compositio. Una cōpositio
est ex ptibus essentialib⁹ et hec est in omnib⁹ p se en
tibus. Alia est ex ptibus integrantib⁹. et hec est in oī
bus corporibus. Tercia est ex partib⁹ dissimilib⁹ siue
repugnantibus. ꝛ hec est in omnib⁹ aiatis ꝛ viuenti-
bus. Unde in omni substantia p se ente. que dicitur

creature.est compositio. Quia ois creatura. aut est
corporalis.aut spūalis.aut cōposita ex vtroq;. Silr
54 est ↄsiderare triplicē dr̄iam in creaturis. Prima est
sbe virtutis ⁊ opationis.siue sbe ⁊ accidētis. Scd̄a
est dr̄ia suppositi ⁊ eēntie. Tercia ē dr̄ia entis ⁊ esse
Prima dr̄ia ē rei put ē agens. Scd̄a put ē ens in ge
nere. Tercia put ē ens in se. Pria dr̄a ē in oi subie
cto.qm̄ eē subiectū hʒ eē mixtū.iō nō agit ex se toto.
⁊ iō differt in eo q̄ agit. ⁊ ꝙ agit. ⁊ actio siue subiectū
est ꝓprietas. Scd̄a dr̄ia ē in oi indiuiduo.q2 omē in
diuiduū hʒ eē limitatū. ⁊ iō in aliq̄ ↄuenit.in aliquo
differt cuʒ alio.et iō in oi indiuiduo differt eēntia ⁊
suppositū.multiplicatur eīm essentia in suppositis.
Differēcia tercia ē in oi creato et cōcreato. q2 omne
q̄d est p̄ter deum accipit eē aliunde.siue principiū sit
siue principiatū.iō nihil est suū eē. sicut lux nō ē suū
lucere. Si g̃ dicat simplicitas per priuationē ↄposi
tionis sic ꝓpriū est solius dei in rōne sbe.quia nulla
alia ē substātia que nō hʒ cōpositionē ex ponibili et
actuali saltē. Si autē simplicitas dicat priuationem
eēntialis differentie ⁊ dependentie.ita ꝙ in essentia
nulla sit diuersitas nec dependentia.est ꝓpriū dei in
racione entis.q2 nullum aliud ens est in quo nō ca-
dat aliqua diuersitas vel dependentia. Concedendū
g̃ est ꝙ simplicitas est dei ꝓprium vt visuʒ est.creatu-
re aūt composite sunt nec vere simplices. q2 habent
esse mixtū ex actu ⁊ potentia. q2 habent eē limitatū.
⁊ ita in genere ⁊ specie p additionem ↄtractū. quia
habent esse aliunde datū.q2 habent esse p9 deū vnū.
a quo deficiunt. ⁊ ita cadūt in compositionē. Aliter
potest dici ⁊ verius ꝙ simplex dicit p priuationē cō-
55 positionis. Et notandū ꝙ compositio dr̄ dupliciter.
Uno mō alicui9 ex aliquibus. Alio mō qua aliq̄d di
citur componi aliq̄. Si g̃ simplicitas priuet composi-
tionem ex aliis.sic cōuenit etiam creatis.vtpote pri-
mis que nō componuntur ex aliis. Si autem priuet
compositionem cum aliis. ⁊ ex aliis.sic solius est dei
Omnis enim creatura aut est ens per se ⁊ in se.et ita
composita ex aliis.aut est ens cuʒ alio ⁊ in alio.et ita
alii composita. Et iterū esse creatū.aut est principiū.
et ita componibile alii.aut principiatū ⁊ sic composi
tum ex aliis.et sic accipit̄ simplicitas put est rei ꝓpri
56 etas p priuationē vicʒ vtriusq; compositiōis. Ad
illud ergo q̄d obi̇̄ ꝙ ab vno nō est nisi vnū ⁊c̄. Dōm
ꝙ simplex nō est conditio generalis entis sicut vnū.
Nam simplicitas dicit modū vnitatis nobilissimū.
quem deus nulli cōicat creature. q2 creatura nō pōt
recipe.cū esse ei9 sit limitatū.sit mixtū.sic etiā eē depē
dens ⁊ aliunde datum. Ad illud quod obi̇ de sim-
57 plicitate puncti. ⁊ entis. ⁊ pncipii. Dō.ꝙ ibi est sim-
plicitas p priuationē compositionis ex aliis. nō aūt
put simplicitas dicit indifferentiam oimodā. In oi-
bus eīm vt dictum est cadit aliqua differentia ⁊ depē
dentia. q̄uis eīm non sint composita.tm̄ eorū eē depē
det a composito siue compositione. Unde bene con-
cedendum est illud quod vltimo dicebat̄.ꝙ illud de-
rogat simplicitati rei.ꝙ sit alteri componibilis inq̄-
tum simplicitas priuat multiplicitatem ⁊ differenti-
am in re simplici.q̄uis nō deroget inq̄tū priuet cō-
positionem ex aliis. Ois eīm dependentia facit ipm̄
q̄d dependet a summa simplicitate ⁊ differentia rece
dere. Solus aūt deus est independens. Omnia aūt
alia sunt dependentia siue compatōne ad principia
ex quibus sunt.siue vnū principium componēs cō-
plicet̄ ad aliud.siue esse dependens compatiōe ad
deum siue ab ipo deo. Nihil aūt quod dependet ē sua
depēdentia.ideo nihil tale est summe simplex. q2 om
ne simplicissimū est absolutissimum ⁊c̄.

Questio.iii. g

Utrum aia rōnalis sit in toto corpore.ita ꝙ in quali
bet parte. Et ꝙ sic videt̄. Aug.dicit.ꝙ sicut de9 est in
maiori mundo.sic aia in minori.sed deus sic ē in ma-
iori mundo ꝙ in qualibet parte tot9.ergo anima sic
est in minori.s.in corpore. Item quod dat esse to
ti ⁊ ptibus vnit̄ toti et ptibus ſm̄ eēntiam.quia for-
ma p sui eēntiam dat eē. ⁊ hoc non nisi ei cui eēntiali
ter vnitur.sʒ anima dat eē toti corpori. ⁊ omnib9 pti-
bus.ergo ⁊c̄. Item in oculo est videre.sentire. ⁊ vi
uere. Quero ergo vtrum sint hec vnus actus vel dif
ferentes. Non vnus.hoc constat.q2 priuato visu ad
huc sentit ⁊ tactum.priuato sensu adhuc viuit. sicut
in paralitico.cum ergo viuere sit a substantia.videre a
potentia.in oculo est anima ſm̄ substantiam.eadem
ratione potest ꝓbari.et in omnibus partibus esse.

Item anima opatur in toto corpore. ergo in toto
corpore est p potentiam.sed potentia anime simplex
est.g̃ si potentia vna est in manu ⁊ pede.idem ē in di
uersis ptibus.sed nō est simplicior potentia q̄ substā
tia.g̃ ⁊c̄. Item anima est in corpore.aut in quali-
bet parte.aut in vna determinate.aut in puncto. Si
in qualibet parte.habeo ꝓpositum. Si in vna.cum il
la habeat plures ptes. ⁊ anima sit simplex.erit i plu-
ribus ptibus.ergo non est incōueniens aīam eē i plu
ribus partibus. Sed qua ratione est in ptib9 partis.
eadem ratione est in ptibus totius. Si est in puncto
corporis.g̃ cum punctus nō habeat ꝓporcionē ad to
tum corpus.aia est improporcionabilis toti corpi.g̃
non pōt esse pfectio.cum ꝓporcio sit pfectionis ad p-
fectibile. Similiter punctus est substantia posita si-
ue habens positionem.ergo anima habet sitū in cor
pore.sed nulla forma situalis est motor sufficiens. er
go ⁊c̄. Sed contra. Forma que est in toto et in p-
tibus vna.denominat partes ⁊ totum ratione consi
mili. Unde quelibet pars ignis est ignis. g̃ si aia ē in
qualibet pte.quelibet ps animalis dicit̄ aial.cū que-
libet pars est substantia animata sensibilis. Item
existentia anime rōnalis non dependet ab aliq̄ par-
te corpis.cum sit fixa in se.ergo non est in qualibet.

Itē opatio ei9 nō dependet ab aliqua pte corpis.
nec alicui cōicat̄.g̃ in nlla pte corpis ē.nec inq̄tū pfe
ctio.nec inq̄tum motor. Unde phs dicit ꝙ aia nulli
us corpis est actus.i.nulli9 ptis corpis.ſ in quo est.ē
sicut actus. Item corpus organicū est diuersaruʒ
rationum in partibus ⁊ toto.ergo habet diuersam p-
fectionem.ergo cum aia pficiat totum q̄tum ad eēn
tiam.perficit ptes q̄tum ad potentiam.ergo aia ra-
tionalis non est in partibus.nisi solum q̄tum ad ra-
tionem potentie. ⁊ hoc etiā dicit phs.sicut anima ad
corpus.sic partes aie ad ptes corpis. Item si ani-
ma est tota in qualibet pte corpis.g̃ tota est in manu
sed qn̄ aliquod totū est in aliquo. mouet̄ illo moto.
ergo mota manu mouet̄ anima.et similiter manu q̄
escente quiescit.g̃ cum manus vna possit moueri al-
tera existente in quiete.aia vna et eadē numero sil̄ q̄-
escit ⁊ mouet̄ ſm̄ idem. Item si anima est in plu-
ribus tota.qua ratione in tribus.ea ratione in pluri
bus. ⁊ ita in infinitis.et q̄tumcunq; extendat̄ corp9
ergo anima nata est esse vbiq;.et ita videt̄ ꝙ anima

non sit limitata sed immensa. Item si tota anima
est in manu sicut in alijs ptibus.ergo cum vita sit ab
anima.non magis recipit motum z sensum manus
a corde q̄ cōuerso.Hoc autem est ɔtra omnes phi-
losophos:z sequit̄ ex hoc tale incoueniēs.q̄ sicut le
so corde perit vita.ita lesa manu. R°.aliqui dicūt
58 q̄ aia sm essentiam.est in aliqua pte determinate.sȝ
potentiam ɓo est z fluit in toto corpe.sicut aranea ē
in tela.Unde dixerūt q̄ est in corde:q2 cor est domici
lium vite.z eius inhabitator est anima.Et ad hoc po
nendum mouit eos expimentum cum defectu ratio
nis.Expimentum.q2 visibiliter apparet q̄ leso corde
sepatur aia.z ab ipsa influit sensus et motus.z ē mē-
brum nobile existens in medio.sicut centrum corpo
ris.Defectus rationis.q2 non potuerunt intelligere
quomodo aliquid limitatū sit vnum z idem totuȝ in
pluribus.z q2 fides nō cogit credere.z rō non intelli
git.ideo dicunt nō esse ponendū.q̄ sit in toto ratōne
cuiuslibet partis. Sed alioꝝ opinio est vt Augu.
59 q̄ aia in qualibet pte corpis sit tota.z ad hoc ponen
dum mouet expimentum.exemplum.z rationale ar
gumentum.Expimentum.q2 aia in ptibus distanti-
bus a corde ita cito sentit sicut z in ꝓpinquis. Item
q2 simul quasi in ictu oculi sentit lesionē in partibus
distantibus.z cum aia sepat̄.dolor est in singulis p-
tibus et resolutio.Exemplū similiter mouet. sicut di
cit Aug.Uidemus eñ q̄ in aiali pfecte sano est vna
sanitas in singulis ptibus.nec maior in maiori: nec
minor in minori.Si ergo hoc est i forma corpali.q̄n-
tomagis in spirituali. Mouet rationis argumentū.
q2 aia est forma.simplex.et motor sufficiēs.Quia for
ma totalis corpis est in toto.Quia ɓo simplex.nō est
sm partem z partem sui.Quia motor sufficiens.ido
nō habet sitū.et ideo nec est in pūcto.nec in parte de
terminata.Et q2 magis ratōnalis est opinio q̄ funda
tur supra rōnem.q̄ que fundat̄ supra defectus ratō-
nis.z q2 Aug.hoc dicit.hanc approbo tanq̄ melio-
60 rem. Ad illud ergo quod obi in ɔtrariū.forma q̄ ē
in toto zc̄.dōm.q̄ triplex est genus forme.Est eñ q̄-
dam q̄ pficit z extendit̄ z dependet.z hec q2 totū pfi
cit est in toto.Quia ɓo extendit̄.pfectionez toti⁹ cōi
cat ptibus.Quia ɓo dependet.nec agit p se. opatio-
nem toti⁹ cōicat ptibus.vt pȝ in forma ignis.q2 que
libet ps ignis est ignis.z q̄libet calefacit.Est alia for-
ma q̄ pficit et dependet.s̄ nō extendit̄.et talis forma
q2 totum pficit est in toto z qualibet parte.Quia ɓo
non extendit̄.ideo actum totius nō attribuit ptib⁹.
Quia ɓo dependet.opationē totius cōicat partib⁹.
z talis est anima.vegetabilis z sensibilis.q2 nulla ps
aialis est aial.tñ quelibet pars animalis viuit z sen-
tit.Est iteruȝ forma que totū pficit.tñ nec extendit̄.
nec dependet q̄tū ad opationez.z talis q2 pfectio ē.
est in toto et partibus.Quia ɓo nō extendit̄.pfecti-
onem totius nō cōmunicat partibus. Quia non de-
pendet.ideo nec opationem cōicat.z talis est aia rō-
nalis.Quia nulla pars hoīs est homo. z nulla ps ho
minis intelligit.tamē et si nō cōmunicet actum toti⁹
vt toti.cōicat vt partibus.q2 quelibet ps homis .vi-
uificat̄ a pfectione hoīs. z ideo pfectio hoīs est in q̄
libet parte.et sic pȝ responsio ad illud.q̄ nullius cor
pis est actus.q2 nulli cōicat ꝓpriā opationē nec pfe-
ctionē totius.cū oēs ptes pficit in toto. Siliter ad
61 illud de forma.q2 forma q̄ est in ptibus nō denoiat
simul totū z ptes.nisi sit forma dependēs z extēsa.et
loquor hic de forma s̄bali tñ nō de accidentali. Ad 62
illud quod obi q̄ nō sunt eiusdē rōnis totum z ptes.
dōm.q̄ in ptibus est ɔsiderare organi rōnē z cōple-
xionem. Rōne complexionis sunt vniformes toti.
z sunt disposite ad idem gen⁹ vite z pficiunt̄ ab vno.
Rōne organizationis sunt diuerse z pficiunt̄ a po-
tentijs. Ad illud qd̄ obi.q̄ mouet̄ mota manu zc̄.
Dōm.q̄ pfectio pt supra totū pfectibile.z q̄tum ad 63
s̄bam.z q̄tū ad potētiā.z cū aia sit pfectio toti⁹ cor-
poris.sup totū pōt.z ideo nullo minori q̄ sit totū cor
pus diffinit̄ ei⁹ substātia nec potentia.diffinit̄ āt cor
pore suo quod pficit.z ideo corpe moto mouet̄ p cō
sequens.ptibus aūt nō diffinit̄.q2 sunt minores to-
to.z ita est in vna q̄ nō est extra aliā. Etiam iō.q2 in
nulla pte est diffinitiue.nō mouet̄ ad motū alicuius
ptis.sicut nec deus mouet̄ ad motū alicui⁹ creature.
z p hoc pȝ sequens.q2 totū corp⁹ ɔpat̄ ipi aie tanq̄
vnus locus.z iō in plurib⁹ ptib⁹ nō est nisi inq̄tuȝ in
vno loco.Uñ si sepent̄ nō erit in illis. Nec seq̄t̄ ex h
q̄ sit infinita.q2 oīm natura ɔstātiū terminus est. et
rō magnitudinis z augmenti.z ita corp⁹ humanū n̄
potest cogitari tāmagnū corpus q̄ nō possit viuifica
ri ab aia. Ad illud qd̄ obr̄ vltimo q̄ tunc vna ps 64
nō recipit ab alia.dōm.q̄ sicut deus in maiore mun-
do immediate ē in oi creatura ipam ɔtinēs.cū p ordi
nem vniuersi influit aliq̄d vna creatura in aliā.sic in
telligendū.q̄ aia sui pñtiā est in qualibet pte ime-
diate.quā ɔtinet z ɔfuat.nō eñ oino.s̄ influit in oēs
ptes p vnā.z iō cessante illa pte z ei⁹ influentia. perit
ordo corporis essentialis. z ita aia sepat̄.

Questio.iiij.z vltima. b

Utrū deus sit in aliq̄ determinato genere.Et q̄ sit oñ-
dit̄ hoc mō.Qd̄ distinguit̄ ab alijs entib⁹ est aliqua
natura determinata.s̄ de⁹ est hmōi.q2 distinguitur a
creaturis oib⁹.q2 nullū creatū est deus.ḡ ē natura de
terminata. s̄ qd̄ est natura detmiata ē i genere deter
minato.ḡ zc̄. Itē qd̄ hȝ supius vniuocū z eēntia
le.hȝ eē in genere determiato.s̄ de⁹ hȝ supi⁹ se vt sub-
stantiā q̄ di de deo z creaturis.z eēntialiter z vniuo-
ce.q2 sm istā rōnē q̄ est res p se exñs.ḡ zc̄. Iteȝ q̄
sit in q̄libet genere.vr̄.Quia oē qd̄ ē cōpletiōis i crea
tura attribuēdū ē deo.s̄ oē p̄dicamentū hȝ aliq̄d cō-
plctionis.ḡ res oim p̄dicamentoꝝ sunt in deo. s̄ q̄c-
quid est in deo est deus z ecōuerso.ḡ deus essentialit̄
subijcit̄ rei ois p̄dicamēti.ḡ est in q̄libet. Itē sum
mo bono nihil deficit de bonitate.ḡ summo enti ni-
hil de entitate.ḡ in deo est ois entitas z ois differētia
entitatis.ḡ cum deñie entiū sint.x.p̄dicamēta.oīa
sunt in deo. Contra.aug.in li.de tri.v.Deus est bo
nus sine q̄litate.magnus sine q̄ntitate.ḡ magnitudo
dei nō est in genere quantitatis.nec bonitas in gene-
re qualitatis.ḡ nec sub̄a in gñe s̄be.ḡ in nullo genere.
Itē vr̄ q̄ nō est in genere determinato. q2 oē qd̄ ē
in genere detminato hȝ esse finitū z limitatū.de⁹ aūt
est infinitus.ḡ zc̄. Item q̄ nō in quolibet genere.
vid̄r.Quia qd̄ hȝ in se res pluriū generū est ɔpositū.
deus aūt est simplicissim⁹.ḡ zc̄. R°.dd̄. q̄ nō ɔue-
nit deo eē in vno genere detminato.q2 oē tale hȝ esse
limitatū z artatū.z cōpositū in plib⁹ generib⁹ nō pōt
eē.Aut eñ aliq̄d est in plurib⁹ ꝓpter naturaꝝ z ꝓpi- 65
etatū diuersitatē.vt albū inq̄tū dicit subiectū aliqd̄
siue rē albam.ē in genere s̄be.s̄ inq̄tum dicit formā
q̄ est albedo est in p̄dicamēto q̄litat̄.Aut ꝓpter gene
ralitatē sicut vnū z ens.Et ꝓpter naturaꝝ multipli-

plicitatē nō pōt deus esse in plurib⁹. q2 omne tale cō positū est z multiforme. deus aūt simplex. Nō [illegible] pter generalitatē. q2 ens tale nihil ē hñs distinctuz a reb⁹ creatis. de⁹ aūt est habēs in se ens distinctū a rebus. et habens esse simplex z infinitū. et iō nec in vno genere nec in plurib⁹ esse pōt. Ad illud ḡ qd obi. qd
66 distinguit ab alijs est natura distincta zc. dōm. q ve rū est si distinguat p aliqd qd ipm strabat z artet. sicut p dñtiam cadētē in genere. deus aūt nō sic distin guit s seipo. Ad illud qd obi. q deus hz supi⁹ vni
67 uocū. Dōm. q deo nō ē supius. q2 eo nō ē simplicius nec vniuocū. q2 sbe rō nō ɔuenit vniformit creature z creatori. De⁹ em̄ ē ens p se. q2 nullo egēs. creatura est ens p se. q2 nō ē i alio vt i subiecto. eget tñ alio ad sui ɔseruationē. Ad illō qd obi. q oē qd ē pfectio
nis et bonitatis ponēdū est in deo. Dōm. q hoc pōt 68
esse dupliciter. vel [illegible] diuersitatē. z hoc facit eē in diuer sis generibus. vel fm oīmodā vnitatē. z hoc facit eē
extra oē gen⁹. Ad illud qd obi vltio. q deo nihil 69
deficit de bonitate. dōm. q deus nō dr nō deficiens a bonitate. pter h q ois dñtia boni pticularis sit in deo [illegible] differētiam. s q2 est in eo p equalētiā. q2 cū est summū bonū. cōplectit in se bonū oīne. sic intelligē dū est de entitate. et sic pz illud.

Distinctio. ix. de pprietatib⁹ z ɔditiōib⁹ psonalibus trinitatis z vnitatis.

Nunc ad distinctionē psonarū accedam⁹ zc. Supra egit mgr de pprietatib⁹ q respiciūt eēntiā. h agit
n de his que respiciūt psonas. Et hec ps hz duas ptes. Quia. n. distinctio psonarū attēdit fm duplicē emanationē. s. generatiōis z pcessionis. iō pmo agit de generatōe. scdo vō de pcessiōe. s. di. x. Nūc p⁹ filij eternitatē de spūsancto zc. Itē pma ps hz duas ptes. In pma ondit qd de generatione filij est sentiē dū. Scdo ex incidenti q sermone est ipa exprimenda. ibi. Hic qri pōt cū generatio filij a pre zc. Prima iterū ps hz quatuor partes. pmo pponit veritatē q ē a catholicis retinēda. s. q generās z genit⁹ sunt p generationē distincti z coeterni. ita q generatio est distinctiua z eterna. In scda ɔ hoc opponit p oppositōnē hereticoꝝ. ibi. Sz ɔ hoc inquit hereticus. In tercia determinat ɔtra arguēdo p rōnes catholicoꝝ doctoꝝ. aug. z ambro. ibi. Qui h dicit nō intelligit etiā natū eē zc. In qrta z vltima rñdet cōpescēdo inqsitōnē supfluā hereticorū z etiam catholicoꝝ supboꝝ. ibi. Sz queris a me inqt Ambro. vbi ondit q inscrutabile ē sacrm generatōis. Similit scda ps hui⁹ distinctionis in q mgr determinat q sermone generatōis eēnitas ɔgruēti⁹ exprimat. hz qtuor ptes. In pma ponit doctoꝝ apparētē ɔtrouersiā. Nā qdā dicūt eā debere exprimi p vba pteriti tpis. alij p verba pñtis. In scda pdictā cōtrouersiā reducit ad cōcordātiā. ibi. Sed ne tanti autores in re tāta sibi cōtra dicere videant. In tercia p verba hyla. ɔfirmat rñsionē suā ne videat dictis Auge. inniti. ibi. Hyla. qz dicit filiū nasci ex pre zc. In quarta cōcludit summatim qd dōm siue quō loquendū. z quō etiā de generatiōe eterna sentiendum sit. ibi. Dicam⁹ ergo filiū natū de patre. vbi cōfirmat veritatē per autoritatē hylarij. per quas etiam soluit obiectionem heretici.

Q generans z genit⁹ sunt p generationē distincti et coeterni. a

dist. IX.

Nunc ad distinctōnem psonarum accedamus. Teneamus ergo vt docet Aug⁹. in libro de fide ad petrum. patrem z filium et spiritumsanctū. vnū esse deum naturaliter. nec tamen ipm patrem esse qui filius est. nec filium esse ipm qui pater est. nec spiritūsanctū eē ipm qui pater est aut filius. vna em̄ ē eēntia patris z filij z spūssancti. In qua [a] non est aliud pater. aliud fili⁹ aliud spūssanctus. q̄uis psonaliter alius sit pater. alius fili⁹ alius spūssanctus.

a

De eēnite filij cuȝ patre.

Genitus est em̄ a patre filius. et ideo ali⁹. nec tamē añ fuit pr q̄ȝ filius. [b] Coetne. n. sibi st tres psone.

Oppositio contra iam dicta p argumentationem hereticorū arrianorū. b

Ambro.

Sed contra hoc inqt hereticus. vt refert ambro. in li. de tri. Omne qd natū ē. pncipiū habet. z iō q2 filius nat⁹ est. pncipiū habet. z eē cepit. qd hereticorū ore sic dictū est. Nā ipse arri⁹. vt meminit aug. in. vj. li. de trini. dixisse fert. Si filius est. natus est. si nat⁹ est. erat quando non erat filius.

a Nō est aliud pat. Ar falsuz qd dr. q2 bene seqt petr⁹ est alb⁹ homo. g est aial albū. q2 idē significāt alb⁹ z albū. g pari rōne quia idē significāt alius et aliud. seqt est alius. g est aliud ens. Si tu dicas q nō est sīle de h noīe alius. z de h nomine ens. Contra. bene sequitur est ali⁹ homo. g ē aliud aial. g a simili illud sequitur. Rº. dōm. q q2 in deo est singularis alietas. q2 alietas suppositi cū oīmoda vnitate nature ideo singulari mō oportet exprimi. z quoniā masculinū genus importat quandā distinctionē vel discretionē. iō respicit personā. sed neutz ppe indistinctionē respicit naturā. iō ali⁹ importat alietatē in psona. aliō alietatem in natura. z iō in diuinis nō idē significant. Posset etiā dici q in creaturis aliud significat cū dico iste est ali⁹ ab illo. z aliud cū dico ē aliud. z vnū sequit ad aliud. nō sic i diuis. z nō ē sīle de albo. q2 albū impo nit a forma spāli que est albedo. b Coetne em̄ sunt sibi tres persone. Ar h falsū. q2 si coetne. et etne. g tres eterni. qd ē ɔtra simbolū. vbi dr. nō tres etni. Et itez ɔtra rōnem. q2 nūerus plis multiplicat formam. Unde non vere dr tres sunt dij. Rº. dōm. q nomē significans sbaz in diuinis reperit fm triplicē modū. Que

Responsio aug. z Ambro. ad arrianam argumētationem. c

[c] Qui hoc dicit non intelligit etiā natū esse deo. sempiternumq; esse. vt sit coeternus patri filius. [d] Sicut splendor qui gignit ab igne atq; diffundit. coeuus est illi z esset coeternus. si ignis esset eternus.

[e] Item si dei filius inquit aug. virtus z sapiētia dei est. nec vnq̄ fuit deus sine virtute z sapientia. coeternus est deo patri filius. dicit aūt apl's christum esse dei virtutem z dei sapientiam. Aut ergo nō fuit qn̄ nō fuit filius. aut aliqn̄ deus non habuit virtutem et sapientiam. quod demētis est dicere. Constat eīn q2 semp habuit sapiam. semp g̃ habuit filiū.

[f] Eidem q̄z arrianice questioni Ambro. in hūc modum respondet. Ego inquam filium esse natum cōfiteor. quod reliquū est impietatis. horresco. Scriptum est enim in veteri testamento. vt vel vnū pluribus dicam. Ante me non fuit alius deus. et p⁹ me non erit. Quis ergo hoc dicit. pater an fili⁹? Si filius. ante me inquit nō fuit alius de⁹. Si pater. post me inquit non erit. hic priorē. z ille posteriorē nō hz

[g] Inuicem eīn in se. et pater in filio. z filius in patre cognoscitur. Cum eīn patrem dixeris. eius etiaz filium designasti. quia nemo ipse pater est sibi. Cuz filium nominas. etiam patrem fateris. q2 nemo ipse sibi filius est. Itaq; nec filius sine patre. nec pat potest esse sine filio. Semp g̃ pr̄. sp̄ z filius.

Item dic inquam mihi heretice. Fuit ne. quando oīpotens deus pater non erat. z deus erat? Nam si pater esse cepit. deus ergo primo erat. z postea pater factus est. Quomodo ergo immutabilis de⁹ ē? Si eīn ante deus. postea pater fuit. vtiq; generationis accessione mutatus est. sed auertat deus hanc amentiam.

Aug.

d Prima rō ꝯ hereticos.

Aug. scd'a ratio ꝯ hereticos.

i. Cor. i.

f Ambro. i. ratō ꝯtra hereticum.

Ambrosij. ij. ratio cōtra hereticum.

Ambro. inuectō ꝯ hereticum.

dam eīn significāt sbstātiā et per modum sbe vt nomē substantiuum. vt deus. z tale nullo mō plurificatur nec dicit pluralit̄ siue sit substantiuū siue substantiuatū. z h̄ nomen eternus sic accipit i simbolo. Quedam sigficāt substantiam p modum adiacentie. sicut noia adiectiua adiectiue tenta. z talia que trahūt numerum a substātiuis dicunt pluraliter. z d̄ genere taliū sunt v̄ba z pticipia. Alia st̄ nomina q̄ important sbstantiā in adiacentia connotando intra relationez mutuā. q̄lia sunt coeterni. z talia ex duplici causa pn̄t dici pluraliter. tū ratione significationis siue modi significandi. tum rōne connotationis. et sic patet q; nulla est ꝯtradictio. Obiē q; pluralis numerus plurificat formaz. Dicendū q; hoc nō ē verum in adiectiuis.

5 c Qui hoc dicit nō intelligit. etiam natū esse zc. Hic ponit magister quatuor ratōes demonstrantes filiuz coeternuz patri. z ita argumētum arrij nō valere. Filius est natus. ergo non est eternus. d Sicut splendor. Hic innuitur prima ratio que sumpta est a simili. z est talis. Splendor est eiusdem durationis cum igne. siue equalis. et tamē est generatus ab

4 igne. ergo multo fortius est filius sic splendor patris. et q̄uis ab ipso generet̄ erit ei coeternus. ergo conclusio dicte rationis est falsa. et illa consequentia interimenda. si natus est. erat quando non erat. Sed cōtra. Si emanatio procedens a deo est ei coeterna. sicut emanatio ꝓcedens a creatura est ei coequeua. ergo cum res exierunt a deo. videtur q; ab eterno. R̄ᵒ. dōm. q; egressus splendoris a luce vel igne est egressus connaturalis. et talis est egressio filij a patre. non aūt egressus creature a creatore. imo est voluntari⁹. z argumentum est bonum in ꝓposito. e Item si dei filius. inquit Aug. Hec est scd'a ratō aug. filius dei est virtus z sa-

5 pientia. g̃ si non est etern⁹. aliquando fuit deus sine virtute z sapientia. sed hoc est impossibile. ergo zc. Sed contra hanc rationem sic obijcitur. Si enim sequit̄. si pr̄ nō habet sapiam genitā nō est sapiēs. vr̄ q; sit sapiēs sapientia genita. qd' expresse negat Aug⁹. in. vj. de trinitate. R̄ᵒ. aug. istam rationem redarguit. in. vj. de trinitate. ostendens illam procedere ex malo intellectu verbi. attamen. q2 magister adducit cā pōt dici. q; rō valz. nō quia pater sit sapiens filio qui est sapientia genita. sed q2 eadem est sapiētia genita z ingenita. z ita si vna incipit z alia. f Eidē q̄z arrianice questioni. Hec est tercia ratio quā adducit. z est Ambro. sumpta ab

6 autoritate Esa. Ante me non est deus. z post me nō erit. g̃ nec pater ante filiū. nec fili⁹ post patrem. Sed contra. In diuinis psonis est ordo. sed ordo nō est nisi prioris ad posteri⁹. g̃ zc. R̄ᵒ. dō. q; sicut infra patebit. nō est ibi ordo durationis. q̄ alter est alio prius. s; ordo originis q̄ alt̄ ex alio. g Inuicē. n. in se. z pr̄ in filio. z fili⁹ i patre cognoscit̄. h̄ ē q̄rta rō z ē talis. Relatiua sūt sl̄ natura. s; pr̄ z fili⁹ sūt relatiua. g̃ sīl. si pr̄ ē etn⁹. g̃ fili⁹ coeternus.

7 Probatio q; pr̄ ē etern⁹. q2 si prius fuit de⁹ z postea pr̄. mutat⁹ ē. Sz ꝯ istā rōnē pt̄ argui pi rōne. prius fuit de⁹ z postea dn̄s. g̃ mutat⁹ est. R̄ᵒ. aliq̄ volunt dicere. q; ista rō valet. q2 generatio est de sb̄a gn̄antis. z iō si incipit gn̄are sb̄a mutat̄. s; h̄ nō vr̄. q2 gn̄atio in diuinis non dicit motū. Alij dicunt. q; quia genitus est consubstantialis gignenti. si mutatur genitus z gignens. sed genitus mutatur. si de nouo generatur. ergo et generans per consequens. Alius modus dicendi est. q; paternitas verā dicit habitudinem in pr̄e. nō sic creatio vel dn̄atio.

Ambrosij responsio qua compescit supfluã inqsitionẽ hereticoꝝ ⁊ etiã supboꝝ catholicoꝝ. ⁊ ð ineffabili ⁊ nõ intelligibili generationis modo. D

Ambro.

Sed queris a me inquit Ambrosius. quomodo si filius sit. non priorem habeat patrem? quero item abs te. quando vel quomodo filium putes esse generatũ? mihi eñ impossibile ẽ generationis scire secretũ. Mens deficit. [b] vox silet. nõ mea tñ s ⁊ angeloꝝ. supra ptãtes. ⁊ supra angelos. ⁊ supra cherubin. ⁊ supra seraphin. ⁊ supra omnẽ sensuz est. quia scriptũ est. pax christi supra oẽm sensũ est. Et si pax christi supra oẽm sensũ est. quõ nõ est sup oẽm sensũ tanta generatio? Tu ḡ ori manuz admoue. scrutari nõ licet supna mysteria. licet scire ꝙ natus sit. nõ licet discutere quõ natus sit. illõ mihi negare nõ licz. hoc querere metus est. Ineffabilis eñ est illa generatio. Unde Esa. Generationẽ eiꝰ qs enarrabit.

Philip. iiij.

Esaie. liij.

Quidã tñ de ingenio suo psumentes dicũt illam generationẽ posse intelligi ⁊ alia hmõi. inherẽtes illi aucti Hiero. sup ecclesiasten. In sacris scripturis qd sepissime nõ p impossibili. s p difficili ponitur. vt ibi. generationem eius qs enarrabit? Sed h nõ dixit hiero. iõ ꝙ generatio filij eterna plene intelligi vel explicari possit a quoq mortaliũ. s qꝛ de ea aliquid intelligi vel dici põt. Quidã tñ hoc accipiunt dictum de tempali christi generatione.

Utrũ generatiõis eternitas debeat exprimi p verbũ presentis tpis. semp gignit. vel p verbum futuri temporis semper genitꝰ est filius. et est in hac expressione aparens doctoꝝ cõtrouersia. E

Hic queri potest cũ generatio filij a patre nec pncipiũ habeat nec finẽ. qꝛ eterna est. vtrũ debeat dici filius sp gignit. vel semp genitus est. vel semp gignetur? De hoc Grego. sup Job ait. Dñs deus iesus i co ꝙ virtus ⁊ sapia dei est. de patre ante tpa natꝰ ẽ. vel potius. qꝛ nec cepit nasci nec desijt. [i] Dicamꝰ verius semp natus. non aũt possumus dicere sp nascitur. ne impfectus esse videat. At võ vt eternꝰ designari valeat ⁊ pfectꝰ et sp dicamꝰ ⁊ natus. quatenꝰ ⁊ natus ad pfectõnẽ ptineat. ⁊ sp ad eternitatẽ. q̃uis per hocipsum qd perfectũ dicimꝰ. multum ab illius veritatis exp̃ssione deuiamꝰ. Quia qd factũ nõ est.

R. Gregorij et q̃ doctoꝝ diuerse oriunt opiniones. i

et ideo paternitas veniẽs mutat. nõ sic dominatio. Sed nulla p dictaruz rationũ dat vigorem huic rationi contra hereticos. q̃a hereticus dicebat. ꝙ filius nõ erat coeternus patri. ac per hoc nec consubstantialis. nec idem in substãtia. Propter hoc notandum. ꝙ dicta ratõ bona est contra hereticũ facta eius suppositione. qꝛ hereticus dicebat patrem ⁊ filiũ differẽtes i sba ⁊ nã sicut in gñatiõe carnali. p̃ rõne contra euz dicit Ambr. cũ ita sit ꝙ p̃ iste mutet accessione generationis q̃ generat aliũ in suba. ⁊ i diuinis similiter pat generat aliũ in sba. ergo accessione generationis mutat vt iste q̃cũ ꝙ modo dicat. non ẽ magnũ piculũ. qꝛ non oĩa argumenta q̃ fiũt ad veritatẽ sunt necessaria.

b Uox silet nõ mea tñ sed ⁊ angeloꝝ. Ut male dicere angeloꝝ. qꝛ vox non est nisi habentiũ organa ⁊ respirationẽ. sed angeli h nõ habent. Si dicas ꝙ hñt voces spirituales nõ prolatas. sicut dicit Damasce. ꝙ tradant sibi intelligentias suas sine voce plata. quero que sit necessitas vocis spiritualꝛ et quis modus loquẽdi. et quis modus audiendi. R. breuiter h dicendũ est (qꝛ hoc extra principale ꝓpositum est q̃tum ad partem istaz. de necessitate locutionis) sicut vnicuiq natures rationalꝛ data est voluntas libera. sic pscientia secreta. Unde sicut nõ põt aliquis volũtatem alterius in aliud vertere sed solum inducere. nisi ipsa se inclinet. preter solum deum in cuius manu sunt corda hominũ. ita nemo potest conceptiones alterius cognoscere sed solum conijcere preter deum. nisi ipsa intelligentia exprimat. ⁊ ipsa expressio locutio nuncupatur. Ratio autem huius est. quia solus deus format mentem. et q̃tum ad intellectum. ⁊ q̃tum ad affectum. et modus loquendi similis est modo addiscendi. Sicut enim nos per sensum addiscimus. ita ꝙ species per interiorem sensum peruenit ad intellectum. sic exprimimus. quia verbũ cogitationis interne vnitur voci in excogitatione. et postmodum voci sensibili in pronunciatione. ⁊ ex hoc fit expressio in actu. Angelus aũt vnica virtute facit. qd nos pluribus. Unde aug. sicut per applicationem spẽi innate ad ipsum cognoscibile ipm cognoscit. sic ordinando speciem innatam ad alium angelum cognoscẽtẽ conceptos suos apit. similiter alius mutua conuersione recipit. et sic vnus loquit. alter audit. Simile ẽ de duobus speculis sibi opposit. si volũtarie posset abscõdere alijs ⁊ auferre q̃ in se relucet. i Dicamꝰ veri sp natus.

nõ põt dici ppzie pfectũ. ß balbutiẽdo vt possum⁹ excelsa dei resonem⁹. Et dñs nostre infirmitati verbis cõdescẽdẽs. Estote inqt pfecti. sicut pr̃ vester celestis pfectus est. Sup illũ locũ etiã ps̃. k Ego hodie genui te. de hac generatiõe filij ita loqͭ augus. Quãq̃ p ħ q dicit hodie. possit etiã itelligi dies ille q̃ xp̃s sm hoiem nat⁹ ẽ. tñ q2 hodie p̃ntiã significat. atq3 in eternitate. neq3 p̃teritũ q̃cq3 est. quasi eẽ desierit. neq3 futurũ q̃si nõdũ sit. ß p̃ns tñ. q2 q̃cqd eternũ est sp ẽ. diuini⁹ tñ accipiͭ de sempiťna generatiõe sapie dei. Ecce his v̾bis ondit aug. q generatio filij sp est. nec p̃terijt. nec futura est. q2 eťna est. Ideo dixit genui. ne nouũ putareͭ. s. ne videreͭ incepisse. Hodie dixit. ne preterita generatio videreͭ Ex his g̃ verbis pphe vt ait Joħ. Crys. nihil aliud manifestaͭ. nisi q2 ex ip̃a eẽntia p̃ris sp genit⁹ ẽ fili⁹ Origenes v̾o sup hiere. dic. q fili⁹ sp generaͭ a p̃re his verbis. Saluator noster est sapia dei. sapia v̾o est splendor eterne lucis. saluator g̃ noster splendor est claritatis. l Splendor aũt nõ semel nasciͭ ⁊ desinit. ß quotiẽs ortũ fuerit lumẽ ex q̃ splendor oriͭ. totiens oriͭ etiã splẽdor claritatis. Sic g̃ saluator sp nasciͭ. Vñ ait in li. Sap̃. Ante oĩs colles generat me. nõ vt quidã male legũt. generauit. His verbis apte ostendit Orig. sane dici posse ⁊ debẽ. filius sp nasciͭ. Qd̾ videͭ ↄtrariũ illi verbo grego. premisso. s. non possumus dicere semp nasciͭ.

Respondendo exponit p̃missa v̾ba gregorij. p̃dictam ↄtrouersiã ad cõcordiã reducẽs. f

Sed ne tanti autores sibi ↄ̃dicẽ in re tanta videãͭ. illa verba Greg. benigne interp̃temur. Dñs inquit iesus ante tẽpora natus ẽ de patre. vł poti⁹. q2 nec cepit nasci. nec desijt. dicam⁹ veri⁹ sp nat⁹. Sz quõ veri⁹ dr̃ ħ. s. q fili⁹ sp nat⁹ ẽ. q̃ illd̾. s. q de p̃re añ tp̃a nat⁹ ẽ. Illud eñ sincera ⁊ catholica fides tenet ac p̃idcat. vt istud. Quare ergo ait dicam⁹ verius. cũ vtrũq3 pariter sit verũ. nisi q2 volebat intelligi hoc ad maiorẽ euidentiã et expressionem veritatis dici q̃ illud. His etenĩ verbis oĩs calumniandi versuti

Math. v.
k Ps̃. ij.
Aug.

Orige. dicit ↄ̃trũ
Aug. in libro lxxxiij. q. de sp nato differeͭ ait. l Melior est sp natus. q̃ q̃ sp nascitur. q2 q̃ sp nasciͭ. nõdũ ẽ nat⁹. ⁊ nũq̃ nat⁹. aut natus erit si sp nasciͭ. aliud eñ ẽ nasci. aliud natũ eẽ. ac p ħ nũq̃ filius est si nũq̃ nat⁹ ẽ. Fili⁹ aũt est q2 nat⁹ est ⁊ sp filius. Semp igiͭ natus est.

Gregorij ratio hec est vt de⁹ etern⁹ ⁊ pfect⁹ valeat designari. Sz ↄ̃ ħ ẽ q int oĩa tp̃a p̃sens maiorẽ ↄuenientiam hz cũ eẽnitate. q̃a vern⁹ dr̃ ẽ de deo q̃ fuit aut erit. sicut exponit aug. sicut habitũ est in p̃cedẽti dis. Rõ hui⁹ ẽ. q2 p̃ns dicit enſ in actu. alia tp̃a non. R̃°. dõm. q sicut d̾. tactũ est q v̾ba diuersorũ tp̃m dicta de deo ñ significãt aliq̃s tp̃ales act⁹. ß impoztãt durationẽ diuini eẽ. sine initio vt p̃teritũ. sine interuallo vt p̃ns. sine termino vt futurũ. ⁊ q̃a oĩa ista eque vere recipiunͭ in deo. iõ oĩa eq̃ vere diciͭ de deo. Sz tñ q2 multi errauerũt in generatiõe q̃tũ ad initiũ. pauci vel nulli q̃tum ad interuallũ vel terminũ. iõ sacri doctores vt ora hereticorũ obstruerẽt cã p v̾bũ p̃teriti tẽpis qd̾ semp significat vt p̃teritum ⁊ ita nũq̃ habere p̃ncipiũ exp̃sserunt. Alia rõ ẽ. q2 nos generationẽ diuinã manuductione q̃dã intelligim⁹ p g̃nationẽ q̃ circa nos est. ⁊ q2 videm⁹ i hac generatiõe. quia genitus dũ g̃naͭ est imperfect⁹. ne credere poss3 aliq̃s q dei fili⁹ eet impfect⁹. ideo decreuerũt dici sp genitus. Dõm g̃ q q̃tũ ẽ ex pte rei. cõ vere ac ppⁱe dr̃ ↄnũ. sicut reliquũ. Qd̾ v̾o dicit Greg. dicit q̃tũ ad maiorẽ fidei explanatõnẽ ne error hẽat locũ. ⁊ sic expoit mgr̃. Mag g̃ ↄuenit dicẽ sp genit⁹ q̃ sp g̃naͭ. Nec ẽ sile de ħ v̾bo ẽ ⁊ fuit. q2 ħ v̾bũ ẽ significat p modũ enẽ. ⁊ iõ ẽ. dũ ẽ. pfectũ ẽ. ß ħ v̾bũ g̃nari tenes ħ inferiora p modũ fieri. ⁊ q2 in p̃lib⁹ ħ v̾bũ ẽ q aliqd dũ
10 sit nõ hz eẽ pfectũ. iõ nõ ẽ sile sm rõnẽ intelligẽtie. k Ego hodie genui te. Quia ħ p̃t intelligi de die q̃ ex mr̃e nat⁹ ẽ. iõ ħ nihil vr̃ valere. q2 sm hãc g̃nationẽ nõ hũit p̃rẽ ß tm̃ matrẽ. R̃°. dõ. Verbũ illud intelligẽdũ est cãliͭ. Scdm. n. g̃nationẽ ex mr̃e dr̃ genuisse. q2 fecit g̃nari. Silis expõ sup illud Mat. iij. Potẽs ẽ de lapidib⁹ illis suscitare filios abrae. glo. In hui⁹ testimoniũ rei. dr̃⁹ de sara genuit filiũ. i. fecit g̃nari. l Splẽdor aũt nõ sẽl. Coñ. si ħ sile rectũ ẽ. vr̃ q fili⁹ nõ sẽl nascaͭ. g̃ qr̃. q̃re mag g̃natio filij assĩlaͭ splẽdori q̃ alijs rebus
11 maxie cũ nõ g̃neͭ a luce splẽdor. nisi ad p̃ntiã corpis obiecti. Prefea fili⁹ dr̃ lux. nõ g̃ splẽdor lucꝭ. R̃°. dõm. q g̃natio filij hz in se pfectã ↄformitatẽ. coeťnitatẽ. ⁊ eq̃litatẽ. ⁊ q2 in creatura vna sil' ħ nõ possum⁹ inuenire. iõ capim⁹ ex mulť. ⁊ iõ mltas isti assĩlam⁹. Q̃tũ g̃ ad ↄformitatẽ. silis ẽ g̃natiõi v̾bi qd̾ ẽ ples pfecte rep̃ñtat illũ a q̃ ẽ. Q̃tũ ad coeťnitatẽ. silis ẽ egressui splendoris a luce in q̃ ẽ coeťnitas. p̃pẽ lucꝭ actualitatẽ. Q̃tũ ad eq̃litatẽ silis ẽ g̃natõi viuẽtꝭ ex viuẽte q̃ g̃nat sibi eq̃le oĩo. ⁊ sic diuersimode ↄpaͭ a sctis. Cõpat g̃ orige. ad egressũ
12 splẽdoris. nõ q̃tũ ad iteratõis assĩlatõnẽ. ß q̃tũ ad p̃uatõ3 intermissiõis siue interpolatõis. Et nõ q differt splẽdor radi⁹ ⁊ lumẽ. cũ oĩa dicãt influẽtiã a lũinoso. q2 radi⁹ dicit emissionẽ p3 diametralẽ distãtiã. lumẽ sm circũferẽtiam. vtrũq3 tñ in p̃fundũ trãsferẽt. splẽdor dicit repcussionẽ ad corp⁹ trãsparens tersum ⁊ limitatũ. ß tñ ħ orige. notat splendorẽ lumẽ p̃grediẽs a luce. Ad illud g̃ qd̾ obi. q fili⁹ ẽ lux. dõ. q lux hz i se nãz manifestãdi. ⁊ ita respicit cogñiõe3. ⁊ appropaͭ filio. Hz p̃re vi mltiplicãdi siue g̃nandi splẽdorẽ. ⁊ ita appropaͭ p̃ri.

hereticis obstruit aditus. quib⁹ xpi [redacted] deitatez generatio. sine initio ꝛ sine fine esse ac pfecta monstratur. Nõ aũt adeo aperte manifestatur veritas cum dicit. filius ante tpa genitus est de patre. vel filius semp nascit de patre. Et ideo dicit Greg. ꝙ nõ possumus dicere sp nascit. Nõ inquã ita ↄuenienter. nõ ita ↄgrue ad explanationez veritatis. põt tñ dici si sane intelligat. semp eñ nascit fili⁹ de patre. vt ait Origenes. non ꝙ quotidie iteretur illa generatio. sed quia semper est. semper ergo nascitur. idest natiuitas eius sempiterna est.

Responsionẽ suã ꝙ filius semp generat confirmat ex dictis hylarij ne videat dicti orige. inniti. g

Hylarius q̃z dicit filium nasci ex patre in lib. vij. de trini. his verbis Uiuens deus ꝛ nature eterne viuẽtis ptãs est. [m] et qđ cũ sacrõ scientie sue ex eo nascit nõ potuit aliud eẽ q̃z viuẽs. Nã cũ ait. Sicut misit me viuens pater. ꝛ ego viuo ppter patrem. docuit vitã in se p viuentẽ patrẽ inesse. Ecce hic habes q̃a filius nascit ex patre. Itẽ in eodẽ. cũ dicit christus. Sicut pater habet vitã in se. sic ꝛ filio dedit vitam habere in semetipo. oĩa viua sua ex viuẽte testat⁹ ẽ. [n] Qđ aũt ex viuo viuũ natũ est: hz natiuitatis pfectũ sine nouitate nature. Non eñ nouũ est qđ ex viuo generat in viuũ. qꝛ nec ex nihilo est. ꝛ vita q̃ natiuitatẽ sumit ex vita. necesse est p nature vnitatem ꝛ pfecte natiuitatis sacrm. vt ꝛ in viuẽte viuat ꝛ in se habeat vitã viuẽtẽ. Ecce ꝛ hic habes. qꝛ generatur ex viuo viuẽs filius. Itẽ in eodẽ. In deo totuz quod est viuit. deus eñ vita est. ꝛ ex vita nõ põt qc q̃z eẽ nisi viuum. [o] Neq̃z ex deriuatione ẜ ex virtute natiuitas est. ac si dum totum quod est viuit. ꝛ duz totũ qđ ex eo nascit virtus est. habet natiuitatẽ filius. nõ demutationẽ. ꝛ hic dicit qꝛ nascit. Itẽ in. viij. li. de trini. Donat pater filio tantũ eẽ quãtũ est ipe. cui inascibilitatis esse imaginẽ sacro natiuitatis impertit. quem ex se in sua forma generat. Hic dicit qꝛ generat pater filium.

Breuiter docet quõ de hac generatione dicendũ seu loquẽdum sit. h

Dicamus ergo filiũ natũ de patre ante tpa. ꝛ semp nasci de patre. ẜ cõgruẽti⁹ semp natũ. ꝛ eundẽ fateamur ab eterno eẽ ꝛ patri coeternũ. i. autori. Pr̃ eñ generatiõe autor filij ẽ. vt in sequẽti oñdet. vt ꝙ pr̃ est etnus. ita ꝛ filius etern⁹ ẽ. ẜ pater sine autore. filius vo non. qꝛ pat innascibilis. filius natus. Et vt ait hyla. in. xij. li. de trini. Aliud est sine autore sp eẽ etnũ. aliud pri. i. autori eẽ coeternũ [p] Ubi aũt pr̃ autor est ibi ꝛ natiuitas est. qꝛ sicut natiuitas ab autore est. ita ꝛ ab etno autore etna est natiuitas Oẽ ãt qđ sp ẽ: etiã etnũ est. ẜ [redacted] nõ oẽ qđ eternũ ẽ. etiã in/

Job. vj.

Job. v.
Itẽ in eodẽ.

Attẽde totũ qđ in deo viuit.

Hylarius.

[redacted] Et qđ cũ sacro. scie sue ex eo nascit. Ur̃ ꝙm h̃ ꝙ pi ꝙm sacramẽtũ scie gñat filiuz. ꝙ scia ẽ rõ gñandi. R°. dđ. ꝙ hila. vocat h̃ sacrm sacrũ secretũ dicit aũt filiũ nasci cũ sacro scie. qꝛ filij generatio nõ tm̃ sac. ẜ etiã secreta est. nõ inq̃tuz đo secreta ẜ qꝛ nos eã nõ cõphẽdim⁹. ipe ãt pfecte nouit eã. iđ dicit cũ sacro ꝛc. 13

n Qđ aũt ex viuo. Ur̃ h̃ falsum. qꝛ puer nascit de pr̃e ꝛ mr̃e viuẽtib⁹. ꝛ tñ vtrũq̃z hz s. impfectionẽ ꝛ nouitatẽ. R°. rõ hyla. sicut pz p lr̃am seq̃ntẽ. itelligẽda ẽ de viuo p eẽntiã. Ubi. n. ẽ viuẽs per eẽntiã. nõ fit ex nõ viuo viuens. sicut fit in viuẽte p pticipationẽ vbi nõ generat viuũ ex viuo nisi per non viuũ. vtz. qꝛ hõ nõ generat ex hoie nisi mediãte semie. 14

o Neq̃z deriuatiõe. ẜ ex virtute natiuitas est. Ur̃ maledicere. qꝛ ꝙz dio. et ansel. pr̃ se hz ad filiũ ꝛ spũsctũs vt fons ꝛ illi vt riuuli. ẜ riuus est a fonte p deriuationẽ. R°. dđm. ꝙ natiuitas q̃ ẽ p deriuationẽ attẽdit q̃tũ ad trãsmutationẽ aliquã circa illđ qđ trãsmutat. ꝛ ita dicit passionem q̃ndã. ac p h̃ infirmitatẽ. sed viuens qđ ẽ vita ẽ act⁹ pur⁹. et ita vita pura. in q̃ nõ ẽ infirmitas ẜ pura actualitas. et iđ vult hyla. dicere. ꝙ pr̃ generãs est tota vita. ꝛ ꝙ generat nõ est p passionez vel demutationẽ q̃ attendit in deriuatõe. ẜ p oĩmodã virtutẽ. ꝙ filius genit⁹ est virtus. nõ p mutatiõez nat⁹. 15

p Ubi aũt pat autor est ibi ꝛ natiuitas 16 est. Uidet ꝙ improprie dicat. qꝛ autoritas dicit causalitatẽ. sed hec nõ recipit in diuinis. ꝙ ꝛc. Dđm ꝙ autoritas dicit quandã principalitatem siue auctem in psona que nihil habet ab alio. sed ab ipo omnes. ꝛ ista autoritas in patre est innascibilitas. vnde nõ dicit causalitatem. ẜ puationẽ principij. ꝛ p h̃ summã pncipalitatẽ.

natuȝ est. q² quod abeterno nascit̃ habet eternum esse qđ natū est. Qđ aūt nō natū est. id cū eternitate nō natū est. qđ ꝟo ex eterno natū est. id si non eternū natū ē. iā nō erit ⁊ pater autoꝛ eternus. Si qđ ḡ ei q̄ abeterno patre natus est ex eternitate defuerit. id ipm nō est autoꝛi ambiguum defuisse. Quia si gignenti est infinitū gignere. ⁊ nascenti etiā infinituȝ nasci est. medium quod inter natiuitatem dei filij ⁊ generatōneȝ dei patris. nec sensus admittit. q² et in generatiōe natiuitas ē. ⁊ in natiuitate generatio est. q² sine vtroq̄ȝ neutȝ est. vtrunq̄ȝ ergo sine interuallo sui est. q

Sed inq̄t hereticus. Omne qđ natū est nō sp̄ fuit. q² in id natū est vt esset. Nemo ambigit q̄n ea q̄ in rebus humanis nata sunt aliq̄n nō fuerint. Sȝ aliud est ex eo nasci qđ sp̄ nō fuit. aliud ex eo natū esse qđ sp̄ est. Ibi nec sp̄ fuit q̄ pr̄ ē. nec sp̄ pater ē. ⁊ q̄ nō sp̄ pat̃ est. nō sp̄ genuit. vbi aūt semꝑ pr̄ ē. semꝑ filiꝰ est. Qꝛ si sp̄ deo patri ꝓpriū est q̄ semꝑ est pater. necesse ē filio sp̄ ꝓprium esse q̄ sp̄ est filius. Quō ergo cadet in intelligētiā nostrā vt nō fuerit sp̄. cui ꝓprium est semꝑ esse qđ natū est. Natū ḡ vnigenituȝ deum cōfitemur. ȝ natū ante tp̄a. nec ante esse q̄ȝ natū. nec ante natū q̄ȝ esse. q² nasci qđ erat. iam nō nasci est. ʳ sed seipm demutare nascēdo. hoc aūt humanū sensum ⁊ intelligētiā excedit mūdi. Nō hoc capit ratio humane intelligētie. sed prudentie fidelis professio est. r

Obiectio heretici R̃ꝫ. Hylarij.

Quid sit ꝓpriū patri et filio.

q Quod abeterno. innuit hylariꝰ. h̃ tale argumentū. Si filius nō ē generatꝰ siue natus ab eterno. generatio eius nō est eterna. ⁊ si hoc. pater nō generat ab eterno. ḡ pater nō est eternus. ḡ q̄ derogat eternitati filij. derogat eternitati patris. sed ista ratio nō videtur valere. q² similit̃ ego arguā ex ꝑte creatoris ⁊ creature. ȝ creatura nō est eterna. ḡ nec ab eterno creauit deus. ⁊ ita nō est crea-
17 toꝛ eternus. R̃ꝫ. dōm q̄ non est simile sicut patet ex sequenti eius quod hyla. supponit. q̄ esse patrem sit proprie ꝓprium illius persone. ḡ cum tale semper ꝯueniat. aut alit̃ res nō hȝ esse ꝑfectū. sequit̃ de necessitate. aut filius est eternꝰ. aut pr̄ ab eterno non habet esse ꝑfectū. creare ꝟo ⁊ si soliꝰ dei sit tū rōne connotati habet imperfectionē cōiunctam. ȝm quā nō tm̄ impossibile sed etiā nō intelligibile est aliquid ab eterno creari. r Sed seipm demutare nascendo. Contra. q² ȝm hoc cū filius dei ꝑus esset. et postea ex virgine natus. sic ergo esset mutatꝰ.
18 R̃ꝫ. dōm. q̄ ipse hyla. intelligit ȝm candē naturā ȝm quā prius erat. si eīn ȝm eandē naturā prius erat et postea natus est necesse est q̄ ȝm illam naturā mutatus sit. sed si ȝm aliā naturā. opoꝛtet mutationeȝ fieri in illa natura. sed nō in ꝑsona. cum illa natura non dicat aliquid in ꝑsona. sed magis aliquid cum persona. Unde nulla fit mutatio in illa natura.

D intelligentiā eoȝ que dicit magister de generatione eterna. in p̄nti dist. quatuoꝛ principaliter querunt̃. Primo querit̃. vtrum in diuinis sit ponenda generatio. Scđo dato q̄ sit. vtrū generatō in diuinis sit ponenda personarū distinctiua. Tercio q̄rit̃. vtrum illa generatio sit eterna. Quarto ⁊ vltio querit̃. vtrū illa generatio sit terminata.

Questio .j. a

Q² generatio sit in diuinis. ostēdit̃ primo a minoꝛi. Multofortius debet esse generatio in eo qui generationē alijs tribuit. q̄ȝ in his que recipiūt. sed generatio est in creaturis. ḡ et in deo qui tribuit. Et hoc est qđ dicitur in Esa. vl. Si ego qui generationem alijs tribuo sterilis ero. dicit dominus. quasi dicat nō. Itē ostenditur illud idem a posterioꝛi. Per prius eīn est paternitas in deo q̄ȝ in creatura. sed paternitas ⁊ generatio vere est in creatura. ḡ et in deo. Q² prius sit ibi dicit apostolus Ephe. iij. Ex quo omnis paternitas in celo ⁊ in terra nominat̃. Itē ostendit̃ ꝑ ipm a simili. Quia oē quod ꝑfectionis est attribuenduȝ est deo in quo est summa omnis ꝑfectionis. sed generatio est ꝑfectionis in creatura. vt vult ph̃s. q² perfectum est quod potest generare quale ipm est. ergo ⁊c̃. Itē illud idē ostendit̃ illa ratione. Diuina natura est summe bona ⁊ actualissima. ḡ summe potest ⁊ vult se cōmunicare. sed ꝑma ⁊ summa ratio cōmunicandi est in generatione. ergo necesse est in diuis ponere generationem. Contra. Generatio in creaturis. aut est ꝑfectionis aut imꝑfectionis. Si ꝑfectionis. tunc ergo cum substātie sp̄uales ⁊ incoꝛpoꝛales sint nobilissime. debet in eis generatio esse. ergo cum non sit in eis nō est nobilitatis. sed quod nō est nobilitatis nō est in deo. ḡ ⁊c̃. Item vbi est generatio ibi est variatio. generatio eīn est sp̄es motus. et inter omnes species motus maioꝛ est variatō in motu ȝm substantiam. quia est entis in potentia. minoꝛ in motu ȝm locum. ergo cum in deo non sit variatio. nec aliqua species motus. etiam illa que minima est. vt loci mutatio. ḡ nec generatio. Iteȝ vbi est generatio ibi est coꝛruptio. Unde ph̃s. q̄ ꝓpter longe stare a principio. reliquo modo compleuit esse deus. cōtinuam etiam his faciens generationem. et huiusmodi signū est q̄ sola coꝛruptibilia generant ⁊ generantur in creaturis. sed in deo nulla cadit coꝛruptio. ergo nec generatio. Iteȝ vbi est generatio ibi nutritio. Unde ad tot et plures se extendit vis nutritiua q̄ȝ generatiua. sed in deo non est vis nutritiua. ḡ nec generatiua. ḡ nec nutritio nec generatio. ḡ ḡnatio nō

19 est in diuinis. R'. dom ꝙ generatio ponẽda est in
diuinis esse. huiꝰ ratio potẽtissima est vt credo. quia
om̄is natura est coicabilis. ⁊ quia in deo ꝓpter sui no
bilitatem est aptitudo actui ꝯiuncta. imo ipse actus.
oportet ꝙ natura sit pluribꝰ coicata. ſ nõ pñt eẽ plu
res ab vna natura. quin vnus sit ab alio. vel ambo a
tercio. g̃ cum añ diuinas ꝑsonas nihil sit. oportet ꝙ
vna sit ab alia. ⁊ qm̄ sunt ꝯformes in natura. ⁊ gene
ratio est emanatio ſm ꝯformitatẽ nature. ideo credo
ꝙ necesse est in diuinis ponere generatõez. Ut autẽ
intelligat̃ ꝑ quẽ modũ. notandũ ꝙ generare de sui ꝓ
20 pria rõne. est silem sibi in suba ⁊ natura ꝓducere. Si
bi vo silem in natura ꝓducere tripl'r est. Aut ꝑ impſ
sionẽ sue silitudinis in alio. et sic generat̃ caracter a
sigillo. lumẽ a lumioso. spẽs ab obiecto. Alio modo
ꝑ eductõez speciei ꝯsilis ab alio. ⁊ sic generat̃ elemẽ
tum ab elemẽto. Tercio mõ ꝑ ꝓductõez silis de simi
li. siue de seipõ. ⁊ sic generat̃ animatũ ab aiato. ⁊ iste
terciꝰ modus est ꝑfectior. vñ nõ repert̃ nisi in sbstã
21 tijs habẽtibus formam nobilem que est vita. Et iste
modus generatõis est ſm nascentiam. ⁊ est in deo ⁊
creaturis. ſ differenter. qr ꝓducere alium ex seipõ pt
esse dupliciter. vel ex se toto. vel ex pte sui. Ex se to
to nõ põt ꝓducere nisi ille cuiꝰ essentia põt esse i plu
ribus vna ⁊ tota. Nam si nõ põt esse in pluribꝰ vna
⁊ tota. si generãs dat totaꝫ suã subam generato. tũc
suba tota transit in generatũ. ⁊ generãs ꝑdit subam
totam generãdo. qđ esse nõ põt. ideo adhuc necesse
est ꝙ talem habeat subaꝫ q̃ vna ⁊ tota sit in pluribꝰ.
talis aũt substãtia nõ est nisi substãtia habens sum
mam simplicitatẽ. hec aũt est sola diuia essentia. in q̃
ꝓpter summã simplicitatẽ suppositũ nõ addit ad es
sentiam. vñ nec ipm coartat. nec limitat. nec formaꝫ
multiplicat. ⁊ ideo in eo põt esse generatio. coicans
eãdẽ subam totã. ⁊ talis generatio est oĩmode ꝑfe
ctõnis ⁊ in solo deo reperit̃. rõne iam dicta. Alio mõ
ꝯtingit aliquem ex se ꝓducere q̃tum ad ꝑtem sui. sic
pr̃ naturalis generat filiuꝫ. ꝑtem sube transmittẽdo
⁊ descindendo. ⁊ hec generatio necessario ẽ cũ trans
missione. qr ei ꝑs decisa nõ hꝫ actũ totiꝰ. necesse ẽ ꝙ
ꝑ mutationẽ acquirat. ſ qđ acquirit qđ nõ habꝫ va
riatur. ideo hec generatio est mutatio. ⁊ hꝫ variatio
nem ꝯiunctã. ⁊ etiã cum corruptõne adnexa. Quia
cũ aliqua ꝑs generãtis deperdit̃. generãs est a quo
põt fieri ablatio. ⁊ ita corruptõ. Est etiã cum ꝯserua
tione adiuncta. qr cũ fit deꝑditio. necesse est ꝙ ꝑ nu
trimentũ fiat restauratio. ⁊ ideo generatio in creatu
ra ⁊ ꝑfectõnis ⁊ impfectõnis est. Perfectõnis a pte
virtutis ꝓducentis. impfectõnis a pte subiecti diui
sibilis. ⁊ ideo est in solis aiatis q̃ habẽt formam ꝑfe
ctionis. ipm scꝫ corpus ⁊ aiam defectibile ⁊ restaura
bile. Generatio vo in diuinis est oĩmode perfectõis.
Qr eñ nõ est ex pte. ideo est. quia habet actu spẽm.
Et ideo nec ibi est in natura impfectio. nec variatõ.
quia nihil nouũ acquirit̃. Nec corruptio. quia nihil
adimit̃. Nec nutritio. qr nihil restituit̃. ⁊ ex hoc pa
tet solo obiectoꝝ. quia generatio de toto est tante ꝑ
fectõnis ꝙ nõ põt esse in creatura aliq̃. generatio vo
ex pte tantã habet impfectionẽ adiunctã. vt nõ pos
sit esse circa subam inuariabilem ⁊ incorruptibilem
⁊ simplicem. nõ solum in natura increata verumeti
am in natura creata. Alie rationes ꝓbant de genera
tione que est ex parte. ⁊c̃.

Questio. ij. b

Utrũ generatio in diuinis sit ꝑsonaꝝ distinctiua. et
ꝙ sit ostẽditur hoc mõ. Augꝰ. dicit circa principiũ de
tri. Nulla res est q̃ seipsam gignat vt sit. si g̃ gignit.
aliam gignit. ſ inter aliã rem ⁊ aliam est distinctio. g̃
⁊c̃. Item generatio est emanatio. ſed vbi est ema
natio ibi est multiplicatio siue plurificatio. vbi autẽ
multiplicatio. ibi ⁊ distinctio. g̃ vbi generatio. ibi ne
cessario est distinctio. Item generatio in diuinis
est relatio. ſed relatio importat respectũ ⁊ ordinem.
ſed vbi respectus ⁊ ordo. ibi suppositoꝝ ⁊ relatoruꝫ
siue ordinatoꝝ distinctio. ⁊ sic ⁊c̃. Item minor di
uersitas sustinet̃ a supposito. vel in supposito cõpo
sito ⁊ multiplici. q̃ꝫ suba simplici ⁊ vniformi. ſed rela
tiua opposita nõ stant simul in eodẽ indiuiduo crea
to. g̃ nec in simplici ypostasi. Probatio medie. Uñ
ſequit̃. sortes est pater platonis. g̃ nõ est filius eius.
vel est distinctus ab eo. g̃ multofortius in diuinis.

Contra. Pater generãdo filium dat ei totum qđ
habet. sed hꝫ essentiã ⁊ ꝑsonã. g̃ dat ei essentiã ⁊ ꝑso
naꝫ. g̃ sicut filius nõ distinguit̃ a patre essential'r. ita
nec ꝑsonal'r vt vr̃. Item pr̃ coicat filio eẽtiã suã
ꝓpter summã suã simplicitatẽ. ſ eq̃ simplex ẽ ꝑsona
⁊ eẽtia. g̃ q̃ rõne coicat eẽtiã. coicat ⁊ ꝑsonã. Itẽ
in pr̃e idẽ ẽ natura ⁊ ꝑsona. g̃ impossibile ẽ ꝙ coicet
vnũ quin coicet aliđ. ergo si dat naturã. ⁊ ꝑsonam.

Item vr̃ ꝙ relatio nõ distinguat aliq̃ rõne. qr vnꝰ
⁊ idẽ punctꝰ ẽ ꝓncipiũ ⁊ finis respectu diuersaꝝ linea
rum. g̃ si iste relationes nõ sunt distinctiue. vr̃ sil'r ꝙ
nec prnitas ⁊ filiatio. Si dicas ꝙ nõ om̄s relatõnes
distinguũt ſ solũ mutue. vt ꝓncipiũ ⁊ pncipiatuꝫ. fi
nis ⁊ finitũ. Contra. pr̃ ⁊ filiꝰ se hñt vt intelligẽs ⁊ in
tellectũ. vt dicit Anſel. ſ idẽ nõ põt esse intelligẽs et
intellectũ. g̃. Itẽ maior est repugnãtia in cõtrarijs
q̃ꝫ in relatiuis. ſ albedo ⁊ nigredo q̃ sunt ꝯtrãria nõ
faciũt distinctõeꝫ circa petꝝ. qr idẽ põt mõ esse albꝰ.
mõ niger. g̃ multofortiꝰ vnꝰ in diuinis. mõ erit pater
mõ filiꝰ. Itẽ querit̃ q̃re potiꝰ relatões faciũt disti
ctionẽ ꝑsone q̃ȝ essentie. cum eq̃ bñ possint esse ꝑfes
essentie vel nature in vna ꝑsona sicut econuerso.

R'. dom ꝙ generatio in diuinis sicut oñsum ẽ fa
cit realem distinctõez int̃ generantẽ ⁊ generatuꝫ. nõ
ratõnalem vel intellectualẽ solũ. sicut dixit sabelliꝰ.
⁊ realem q̃tum ad ꝑsonã. non q̃tum ad essentiã. si
cut dixit ariꝰ. Qđ sic pꝫ. Generatio in creaturis di
cit emanatõez ꝑ modũ actõis siue mutatiõis. in deo 22
emanatiõem ꝑ modũ relatiõis inq̃tum talis ema
natio dicit distinctõem in ꝑsona. Ratõne emanatio
nis est distinctio. qr sicut dicit Anſel. Nec intellectꝰ
capit. nec natura ꝑmittit. illũ q̃ est ab alio. esse illum
a q̃ est. ſm ꝙ positiue dr̃ aliq̃s eẽ ab alio. Nã pr̃ pri
uatiue dr̃ eẽ a se. i. nõ ab alio. inq̃tum talis emana
tio ponit distinctõez in ꝑsona. Generatio eñ ẽ ꝓdu
ctio ꝯuenientis i natura. Rõne nature nõ põt eẽ disti 23
ctio. g̃ vel erit rõne suppositi. vel ꝓprietatis. Si ꝓprie
tatis. aut absolute. aut respectiue. Nõ absolute. q̃a
tũc esset distinctio i natura. Nec respectiue. vtputa
relatiõis. quia i relatõe ſm se nõ est motꝰ i creaturis
nec origo i diuis. vñ filiatio nõ generat̃ nisi i alio. er
go necesse est ꝙ sit distinctio i supposito. Similit̃ ra
tione relatõnis est distinctio. qr nihil ad se refert̃ nec
ordinat̃. Ratõne vo talis relatõnis est distinctio ꝑ
sonalis. qr generare ⁊ generari. cum dicãt relatiõem
ꝑ modũ actõis ⁊ passionis. dicũt eã i supposito ⁊ re

ſpectu ſuppoſiti.⁊ ideo quia relatio ē inter extrema.
notat diſtinctionē.patet ꝙ diſtinctio eſt ibi ſuppoſi-
torum.His viſis patet facile ſoluere ad obiecta.
24 Qđ ḡ obijcit̃ pr̃ coīcat fil o totū qđ hꝫ.ver̃ ē ṗter
generatōnē ⁊ generationis diſtinctōēꝫ. Ipſa enim
ratō coīcandi dat intelligere diſtinctionē.quia null⁹
coīcat ſibi ſed alij.⁊ ideo id in q̄ diſtinguit nō coīcat.
25 Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ eque ſimplex eſt ꝑſona vt
eſſentia.Dōm.ꝙ ſimplicitas eſſentie eſt ꝙ ſit in plu-
ribus.ſ; ſimplicitas ſuppoſiti eſt ꝙ nō ſit in plurib⁹.
Nam ſuppoſitum ſiue indiuiduū quantū eſt de ſe
26 dicit̃ eſſe ꝙ eſt in vno ſolo.ideo nō eſt ſimile. Ad
illud qđ obijcit̃ ꝙ idem eſt eſſentia ⁊ ꝑſona. dōm.ꝙ
q̄uis ſint idem.nō tamē ſunt ad idem.quia ꝑſona ē
ad aliū.iō generat̃ ⁊ refert̃.eēntia vō nō.ideo eēntia
coīcat̃.⁊ ꝑſona diſtinguit̃.Sicut ḡ q̄uis idem ſit in
patre eſſentia ⁊ ꝑſona.tamē ꝑſona generat. eſſentia
27 nō.ſic ecōuerſo.eſſentia coīcat̃.⁊ ꝑſona nō. Ad il-
lud qđ obijcit̃ de principio ⁊ fine in pūcto. patet re-
ſponſio.quia ille nō ſunt mutue relatōnes. qđ ꝓprie
requirit̃ ad diſtinctionē.vn̄ nō valet. Qđ obijcit de
28 intelligēte ⁊ intellecto.dico ꝙ non eſt ibi relatio ſm
eſſe.ſed ſm dici.ad hoc aūt ꝙ relatio diſtinguat.op-
tet ꝙ ſint relatōes mutue.quia aliter nō diſtinguūt.
oportet etiam ꝙ dicūt relationē ſm eſſe. Ad illud
29 qđ obijcit̃ de albedine ⁊ nigredine. Dōm .ꝙ nulla ē
oppoſitio formaꝝ niſi ꝯſiderent̃ reſpectu eiuſdē tē-
poris.⁊ impoſſibile eſt ꝙ idem ſubiectuꝫ eodem tpe
ſit album ⁊ nigrū.relatōnes aūt in diuinis ſil' ſunt.
30 Ad illud qđ vltimo querit̃.quare magis relatio-
nes faciūt diſtinctōēꝫ in ꝑſonis q̄ in eſſentia patꝫ ex
iam dictis rn̄ſio.Pōt etiam alia ratio reddi. qꝛ plu-
ralitas naturaꝝ impedit ſimplicitatem ꝑſone. ſ; nō
ſic ecōuerſo.qđ patet ſic. Plures nature ſunt in vna
ꝑſona.aut ḡ ꝑ gratiam.aut ꝑ naturam. Si ꝑ gratiā
vnionis.ſic quia natura vnica ꝯſequit̃ vnitatem ꝑ-
ſone non impedit. Sed ſi naturaliter.vt in petro eſt
pluralitas eſſentiaꝝ ſiue naturarū. tūc cum intelle-
ctus nature ṗcedit ꝑſonam.⁊ nō natura ex ꝑſonis.ſ;
ꝑſona ex natura.ſic neceſſe eſt ꝑſonam eſſe compoſi-
tam. et inde eſt ꝙ in diuinis magis eſt vnitas natu-
re cum pluralitate ꝑſonaꝝ q̄ ecōuerſo.

Queſtio.iij. c

Utruꝫ diuina generatio ſit eterna.Et ſic oñdit̃ hoc
modo.In creaturis oꝑans naturaliter oꝑat̃ q̄ citi-
us pōt.⁊ de perfectione agentis eſt ꝙ citiſſime poſſit
oꝑari.ḡ cuꝫ ꝓductio filij a pr̄e ſit ꝑ naturā ⁊ ſummā
potentiā.qꝛ cito fuit pr̄.genuit.ſ; fuit ab eterno.ergo
⁊c. Item de ꝑfectione generatiōis eſt.vt qđ gene-
rat̃ equet̃ generanti.ḡ cum diuina generatio ſit ꝑfe-
ctiſſima.filius erit pr̄i ꝑ oīa equalis.ſ; pr̄ eſt infini-
tus duratōne.ḡ ⁊ filius. Item intelligere ſe coet-
num eſt mētꝭ diuine.Nunq̄ eñ eſt ponere ꝙ de non
intelligente.ſit de⁹ factus intelligens.ſed verbum eſt
coeternū menti intelligenti.ex hoc eñ ꝙ mens ſe in-
telligit verbū gignit.Si ḡ ꝓpriiſſime fili⁹ eſt verbuꝫ.
eſt coeternū patri. ⁊ hoc eſt qđ dicit beat⁹ Ioh. In
principio erat verbū. Item idem oñdit̃ ꝑ impoſ-
ſibile.oīe qđ cepit eſſe eſt mutatū ſm ſubam.ſ; om
ne qđ incipit generari incipit eſſe.ḡ omne qđ incipit
generari eſt mutatū ſm ſubam.ſ; generatio eſt de ſb-
ſtantia generantis.ḡ vbi incipit eſſe generatio.ſuba
generantis mutat̃.ſ; ſuba dei patris ſm eſſe eſt im̄u-
tabilis.ergo generatio nō incipit in diuinis. Con-
tra.ſicut ſe habēt corruptio ad nō eſſe ex ꝑte finis.ſic
generatio ex ꝑte principij.ſed oīe qđ corrumpit̃ de-
ſinit eſſe.ḡ oīe qđ generat̃ incipit eſſe.ſ; nullum ta-
le eſt eternū.ḡ ⁊c. Item quicqđ ꝓducit diuina eſ-
ſentia eſt ipſi poſterius tpe ſiue duratōne. ḡ pari ra-
tione quicqđ ꝓducit diuina ꝑſona.cum eſſentia ⁊ ꝑ-
ſona ſint idem. Item in deo idem eſt ſuum eſſe.et
ſua duratio.ſed fili⁹ habet principiū eſſendi.ḡ habet
principiū durationis.ſ; qđ habet principiū eſſendi i-
cipit eſſe.ergo ⁊c. Item pater caret principio ⁊ ca-
ret initio.ergo q̄ ratione coīcat filio nō habere initi-
um.eadem ratōne coīcat ei nō habere principiū.aut
ſi nō hoc.nec illud. R°.dōm.ꝙ generatio filij ē et- 31
na.tum ratione generātis.tum ratione geniti.Rati-
one generantis ꝓpter ſummā ⁊ ꝑfectam fecunditatē
Ratōne geniti ꝓpter ſummā et ꝑfectam equalitatē.
quaꝝ vtraqꝫ ꝯditio tollit ne filius ſit poſterius pr̄e.
ſicut viſum eſt in opponēdo .Alia ratio eſt ꝓpter ſū-
mam in vtroqꝫ actualitatem.in qua nō diſtat actus
a potentia.nec poſſe antecedit eſſe. Ad illud qđ 32
obijcit̃ ꝙ corruptio ponit terminū finalem.dōm.ꝙ
corruptio ſemꝑ dicit variationē ⁊ mutatōnēꝫ. et ita
ꝯuerſionem entis in nō eſſe.⁊ ideo ponit terminum
finalem.Sed generatio aliqñ dicit mutatōnēꝫ vt in
creaturis.⁊ ſic ponit terminum initialem. ſ; in diui-
nis nō dicit mutationē ex nō ente. ſ; emanationē ab
ente. Ad illud qđ obijcit̃. ꝙ eſſentia nihil ꝓducit 33
niſi ex tpe.Dōm.ꝙ ſicut ꝑſona ꝓducit aliam perſo-
nam.ſic eſſentia aliam eſſentiam.Aliam aūt creatu-
ram.eſſentia ex ſeipſa nō ꝓducit.cum ipſa ſit im̄u-
tabilis. Nec ex alia.quia ſimiliter eſſet querere.vnđ
ꝓducit illam aliam.⁊ ſic neceſſe eſt in ꝓductōne pri-
ma creature ꝙ ꝓducat ex nihilo.⁊ oīe ſic ꝓductum
habet eſſe p⁹ nō eſſe.⁊ ita initiū. Perſona aūt nō de
nihilo ꝓducit ꝑſonaꝫ. ⁊ ideo nō facit de nō ente ens.
⁊ ideo nullū ponit initiū talis ꝓductio. Ad aliud 34
qđ obijcit̃ ꝙ fili⁹ habeat principiū eſſendi. Dōm.ꝙ
principiū dr̃ duplex.ſcꝫ originale ⁊ initiale.Scđm ꝙ
principiū dr̃ originaliter.ſic fili⁹ tam' q̄tum ad eē. q̄
q̄tum ad duratione habet principiū.qꝛ vtrunqꝫ ha-
bet ab alio.Si aūt principiū dicat̃ initiuꝫ.ſic dico ꝙ
nec habet principiū eſſendi.nec durandi.Primū ꝑn-
cipium nō aufert rationē eterni.ſcđm vō ſic. Ad 35
illud qđ obijcit̃ vltimo quare pater coīcat filio carē-
tiam initij nō principij.patet iam rn̄ſio.qꝛ tempora-
le ⁊ eternū differūt de neceſſitate ꝑ eſſentiā.principi-
um ⁊ principiatū nō ſic.ideo nō eſt ſimile de hoc ⁊ il-
lo.qꝛ ergo qđ habet initiū eſt tꝑale.qđ caret eſt eter-
num.ideo cum pater ⁊ fili⁹ ſint vni⁹ eſſentie .patꝫ ⁊c.
Rurſum cū habere principiū ⁊ nō habere dicāt dif-
ferentiā ꝑſone.⁊ hec eſt inter patrē ⁊ filiū. ideo ſicut
pater nō coīcat filio ꝑſonam ſ; tm̄ naturā ſiue eſſen-
tiam.ſic ꝯmunicauit ei non habere initium.ſed non
coīcauit nō habere principiū.

Queſtio.iiij.⁊ vltima d

Utrum generatio filij ſit terminata. Et ꝙ ſic videt̃.
Aug.in li.lxxxiij.q.qui ſemꝑ naſcit̃ nunq̄ eſt natus.
ac ꝑ hoc nunq̄ eſt fili⁹. Null⁹ ḡ ꝑ generatōēꝫ dicen-
dus eſt filius quouſqꝫ generatio ſit terminata.ſ; ver
bum pr̄is recte dr̃ ꝑfectus filius. ḡ generatio ei⁹ eſt
terminata. Item ratōne oñdit̃ ſic.Produci termi-
nat̃ ad ꝓductum eſſe.ergo generari ad generatū eē.
ſ; filius dei eſt generatus ⁊ natus.ergo eius ꝓductio
ſiue generatio eſt terminata. Item nobilius ē eē

generatum q̄ generari. qꝛ generari est via ad generatum esse. ⁊ nō ecōuerso. ſ qd̄ nobiliꝰ est deo est attribuendū. ergo magis debet ei attribui generatum esse q̄ generari. ergo generatio filij dicit̄ in terminatione.

Item generatōne q̄ semꝑ est in generādo. semper aliquid vel aliquis ꝓducit̄. ſ nō ꝓducit̄ id qd̄ ꝓductum est. ſm id qd̄ est ꝓductū. ergo oportet vel ꝙ iteretur. vel qd̄ succedat generatū in tali generatōne. sed in filio dei nec est successio nec ibi iteratio. ergo nec continua generatio. ergo filij dei generatio est terminata.

Contra. Dama. deus infinite ⁊ sine tpe ens. infinite ⁊ inquiescibiliter generat. ergo generatō nunq̄ terminat̄. Item ratione vr̄ hoc idem posse monstrari. eternum nō h̄ȝ se aliter nūc q̄ prius. sed semꝑ oīo vniformiter. ergo si semꝑ pr̄ a principio generat adhuc generat. alioquin aliter se haberet nūc q̄ prius. ⁊ ita generatio eterna mutaret̄. Item simplex ⁊ infinitum caret oīni termino. ſ generatio filij est simplex ⁊ infinita. ergo generatio filij caret oīni termino. Qꝛ sit infinita p̄ȝ. qꝛ filius est infinitꝰ. ⁊ iterū ipsa generatio ē eterna. ⁊ eternū est duratōne infinitū. Item perfectior est potentia semꝑ actui ꝯiuncta q̄ȝ que nō semper. ergo ꝑfectior est fecūditas semꝑ actui generatōnis ꝯiuncta. maxime cum fecunditas generādi nō ꝑdit̄ sed ꝑficiat̄. si ergo in deo est fecūditas ꝑfecta. semper ergo generat. ſ nō generat alium nisi filiū. ergo filius semꝑ

56 generat̄. Rx̄. ad p̄dictorū intelligentiā notanduȝ. ꝙ quedam sunt in quibꝰ idem est esse ⁊ factum esse. differt tamē fieri ⁊ esse. vt sunt illa quoꝝ esse est permanēs nec dependet oīo a principio ꝓducente. et ſ̄ primo ꝓducente in facto esse. imo habent ratōnem subsistendi aliquam intra se. siue ꝑ principia propria sui subiecti. vt substantia ⁊ accidētia innata. Quedā sunt in quibus differt esse et factum esse. idem tamē est fieri ⁊ esse. vt sunt successiua. quoꝝ esse dependet oīno a principio ꝓducente exn̄te in sua actualitate. vt sunt motus ⁊ mutatōnes. Quedam sunt in quibus est idem fieri. ⁊ esse. ⁊ factum esse. vt sunt illa q̄ habent esse ꝑmanens. ⁊ totaliter dependēt a principio ꝓducente exn̄te in sua actualitate. ꝑ eundē modum ꝑ quem sunt in principio. nō tm̄ in se sed etiam respectu ꝓducti. ita ꝙ ꝯsimilis modꝰ actualitatis attendatur q̄tum ad vtrūq̄ȝ. ⁊ talia sunt influentie siue corꝑales siue spūales. vn̄ Aug. vj. sup Gen̄. ad literam dicit. ꝙ lumen semꝑ nascit̄. ⁊ dum nascit̄ est. vn̄ aer semꝑ est illuminatus ⁊ semꝑ illuminat̄. Similiter oīno dōm de lumine spūali qd̄ est gratia. Si igit̄ filius dei h̄ȝ esse ꝑmanētissimū ⁊ esse ꝯiunctissimum principio ꝓductiuo vt in sui actualitate existēti. quia ipse est filius ⁊ purus actus. oīno idem est in ipso nasci ⁊ natum esse. ⁊ ideo semꝑ nascitur. ⁊ semꝑ est natus. ⁊ semꝑ est. ⁊ nunq̄ȝ desinit nec cessat generari. nec pater generare. Cum ergo querit̄. an generatio 57

filij sit terminata. distinguendum est terminatuȝ. q̄a aut excludit imꝑfectiōem. ⁊ sic generatio filij est terminata. quia ꝑfecta. cum simul imo idem sit generari ⁊ generatum esse. Si vō excludat duratōnem. falsa est. quia semꝑ durat. Cōcedo ergo ꝙ generatio filij est interminata ratōne desitionis. quia nunq̄ȝ desinit generari. sicut ꝓbant rationes ad secundam partem adducte. Ad illud qd̄ obijcitur in contrariū. 58

ꝙ qui semꝑ nascitur nunq̄ est natus. Dōm. ꝙ veruȝ est in illa generatōne in qua differt nasci ⁊ natum esse. sed non talis est generatio diuina. attamen qꝛ generatio diuina intelligitur ꝑ generationem creataȝ. ⁊ in creaturis de ꝑfecto nato nō dicitur nasci sed natum esse. ideo vult Augꝰ. ꝙ melius dicitur filius natus esse. quia intelligibilius est. nō quia ei nō conueniat nasci. Ad illud qd̄ obijcitur. ꝙ produci terminatur ad ꝓductum esse. ⁊ similiter nobilius est gene 59

ratuȝ esse q̄ȝ generari. Dōm. ꝙ omnia ista tm̄ ibi habent locum vbi differt generari et generatū esse. In illa autem generatōne locum nō habet. Ad illud 40

qd̄ vltimo obijcit̄. in generatōne que semꝑ est in generando ⁊c̄. Soluendū est ꝑ interemptōneȝ. nō enī est verum ꝙ generacio semꝑ ens. semꝑ de nouo aliquid ꝓducat. quia radius semꝑ oritur a sole. nec tamen semꝑ eius ꝓductio iteratur. nec succedit. sed a sua origine ꝯtinuatur in esse.

Distinctio. x. de eterna ꝓcessione spūssancti q̄tum ad ꝑsonā que ꝓcedit.

Hinc post filij eternitatem de spūsancto quantum deo donante ⁊c̄. Supra egit magister de generatione filij. hic autem agit de processione spiritussancti. Et quia gemina est ꝓcessio spiritussancti. eterna. ⁊ temꝑalis. primo agit de ꝓcessione eterna. sc̄do de temꝑali. j. di. xiiij. Preterea diligēter annotādum est. ꝙ gemina est ꝓcessio spūssancti ⁊c̄. Et qm̄ ꝓcessio spiritussancti tripliciter potest comparari. scȝ ad ꝑsonam ad quam est. ⁊ ad principium a quo est. ⁊ ad generatōnem a qua differt. ideo hec pars habȝ tres. In quarum prima magister agit de ꝓcessione spiritussancti q̄tum ad ꝑsonam que procedit. In secūda q̄tum ad principium a quo. j. dis. xj. Hic dōm est spiritumsanctum ⁊c̄. In tercia vō agit de seipsa ꝑ comparationem ad generatōnem a qua distinguit̄. infra di. xiij. Post hec ꝯsiderandum est quantum a talibus quales nos sumus. Item prima ps que ꝯtinet p̄sentem distinctōnem habȝ quatuor partes. In prima dicit ꝙ spiritussanctus ꝓcedit vt amor siue charitas vel dilectio. ⁊ hoc ꝓbat autoritate Aug. In secūda vō. qꝛ hoc erat dubium. ꝙ spiritussanctus erat charitas. mouet questōnem ⁊ soluit. ibi. Et in querenduȝ vtrum deus pater. In tercio vō solōnem ꝑ autoritatem ꝯfirmat. tum q̄tum ad distinctōnem que est ꝑ ꝯmunem acceptōnem ⁊ ꝓpriam. tum etiam q̄tum ad veritatem. ibi. Pluribus exemplis doceri ⁊c̄. In quarta vō ⁊ vltima p̄dicte solutionis assignat ratōnem. ostendēs ꝙ spūssanctus ꝓprie dicatur charitas. cum charitas sit nomē ꝯmune. et hoc ibi. Hic notandum est ꝙ sicut spūssanctus in trinitate.

Probat autoritate Aug. Q spūssanctus pcedat vt amor patris ꝛ filij. a

Unc post filij eternitatē. de spūsctō quātum deo donante videre pcedit dissera/mus.[a] Spūssanctus amor est siue chari/tas siue dilectio pris ꝛ filij. vn̄ Augus. in xv. li. de tri. ait. Spūssanct⁹ nec pris est soli⁹. nec filij soli⁹. ſ amboꝝ. ꝛ ideo cōem q̄ inuicē se diligūt pater ꝛ filius nobis insinuat charitatem.

Johānes aūt in epl̄a canonica ait. De⁹ charitas ē. non dixit spūssanct⁹ charitas ē. Q̄ si dixisset. absolutior est sermo ꝛ nō pua pars qōnis decisa. ſ q2 dixit. deus charitas est. incertū est.

Utrum de⁹ pater sit charitas. an filius. an spūssanctus. an ipsa trinitas. b

Et ideo querendū est. vtrū de⁹ pr̄ sit charitas. an filius. an spūssanct⁹. an de⁹ ipsa trinitas. q2 ꝛ ipsa nō tres dij. ſ vn⁹ de⁹ est. Ad qd̄ aug. in eo. lib. ita dicit. Nescio cur sicut sapiā ꝛ pater dr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ spūssanct⁹. ꝛ simul oms. nō tres. ſ vna sapientia. nō ita ꝛ charitas dicat̄ pater ꝛ fili⁹ ꝛ spūssanct⁹. ꝛ simul omnes vna charitas. Non ideo tn̄ quisq̄ nos incōuenient estimet charitatē apellare spūsctm̄. q2 ꝛ de⁹ pat [illegible] deus filius pōt charitas nūcupari. sicut⁹ ppꝛie verbum dei. etiā sapiā dei dr̄ cū ꝛ pr̄ ꝛ. s. s. sit sapiā.

Si ḡ ppꝛie aliquis hoꝝ triū charitas nūcupari debet. quis aptius q̄ spūssanct⁹. vt scꝫ in illa summa simpliciq3 natura non sit aliud subā ꝛ aliud charitas. ſ suba ipsa sit charitas. ꝛ charitas ipsa sit sbstācia siue in pr̄e. siue in filio. siue in spūsancto. ꝛ tamē spūssanct⁹ ppꝛie charitas nūcupat̄. Ecce his vbis apte dicit Aug. q in trinitate charitas aliqñ refert̄ ad subam. q̄ cōis est triū psonaꝝ. ꝛ tota in singulis. aliqñ spālitер ad psonam spūssancti. sicut sapiā dei aliqñ p substantia diuina. aliqñ p filio accipit̄. ꝛ h̄ in multis fieri reperitur.

Exemplis ꝯfirmat r̄nsionem. scꝫ eadem nomina ppꝛie ꝛ vniuersaliter accipi. c

Pluribus eñ exemplis doceri pōt multa rerū vocabula. ꝛ vniuersaliter poni. ꝛ ppꝛie quibusdam rebus adhiberi. sicut legis noīe aliqñ simul oīa veteris instrumēti significant̄ eloquia. aliqñ aūt ppꝛie vocat̄ lex q̄ data ē p moysen. Multa alia suppetūt exempla. ſ in re apta vitanda est longitudo sermonis. Sicut ḡ vnicū dei verbum ppꝛie vocam⁹ noīe sapie. cum [illegible] vniuersaliter ꝛ spūssanct⁹ ꝛ pater ipsa sapiā. Ita spūssanct⁹ ppꝛio vocabulo charitas nūcupat̄ cum sit pr̄ ꝛ filius vniuersaliter charitas.

di. .X.

a. Aug.

Spūssanctus ppꝛie dicit̄ dilectio. et tamen trinitas est dilectio.

Questio

Rn̄sio

b

Spūssanctus proprie dicitur charitas

a Spūssanct⁹ amor ē siue charitas. Queritur vtrū charitas ꝛ dilectō differant. ꝛ q sic vr̄ p ysido. dicentē. Amor est rōnaliū ꝛ irratōnaliū. dilectio rationaliū tm̄. Sꝫ ꝯtra Dyo. de di. no. ca. iiij. Nibi videnṫ theologi cōmune q̄d dicere dilectōnis et amoris noīe. ꝛ ibidē reꝑhendit distinguentes. dicens q faciūt vim in leuib⁹ sonis q̄si nos n̄ possim⁹ q̄tuor per bis duo. ꝛ patriā p natale solum significare.

1 R⁹. Aliqui voluerūt dicere q differunt. q2 dilectio dicit̄ illa proprie q̄ est ex voluntate ordinata. sed amor est affectio libidinosa. ſ hec distinctio est ꝯtra dyoni. ꝛ contra Aug. sup Job. ꝛ contra canonē sacre scripture. q2 dn̄s p̄io q̄siuit a Petro. Symon Johis diligis me. et postea dixit amas me ꝛ ita p eodē accipiuntur. ꝛ hanc differentiam reꝑhendit Dyo. Pōt tn̄ nihilominus aliqua dr̄ia assignari. Q2uis eñ d̄ vna ꝛ eadem possint dici affectōne. tn̄ alia ꝛ alia ratione. Amor eñ dicit affect⁹ adhesionē respectu amati. Unde dyo. amorē mutuum dicim⁹. dilectio vō vltra hoc addit electionem. vn̄ dilectio ex diuersis electio. Unde Cañ. v. Dilect⁹ meus electus ex milib⁹. charitas aūt vltra illa addit magnā appreciationē. Carū eñ dicit̄ illud qd̄ magni preciȷ̄ estimat̄. bm̄ q aplus in eplis suis vocat fideles charissimos. ij. Thimo. j. ꝛc.

b Proprie verbū dei etiaꝫ dei sapiā dicit̄. Dubitat̄ de hac voce ppꝛie. [illegible] aut accipit̄ ppꝛie. q2 soli ꝯuenit. aut ppꝛie q2 appropriate. Quia si soli. h̄ est falsum. q2 sapiā nullo mō dicit ppꝛietatē psonalē. Si ppꝛie q2 appropate. hoc nihil facit ad ꝓpositū. q2 magl̄ vult inq̄rere ppꝛietatē. s. s. n̄ appro

2 patū. Et itez. charitas vr̄ magl̄ appropari pr̄i bm̄ q dr̄ in illa psa. charitas pr̄ ē. Itē h̄ vr̄ p rich. q amor ḡtuit⁹ est in pr̄e. in. s. s. debitus. in filio ex vtroq̄ ꝯmixt⁹. ḡ cū charitas dicat amorē ḡtuitū vꝫ ḡ appropriari pr̄i. R⁹. dd̄. q nō ē oīmoda silitudo. ſ in h̄ ē silitudo. nā ꝯgrue pt̄ appropari manēte vnitate vocl̄ vel significatōis. Pōt illr aliqd̄ nomē sil' dici p ppꝛietatē ꝛ p ēentiā manēte vnitate vocl̄ ꝛ significatōis. ꝛ tm̄ ē de se. cōe. ꝛ tale ē h̄

Filius ꝓprie dicit̃ sapientia

j. Joh. iiij.
De spũsancto testimoniũ querit et inuenit vbi dicat̃ esse charitas

Sed dei vbum .i. vnigenit' dei fili' apte dictus est dei sapiẽtia. ore apli dicentis xp̃m dei virtutẽ ⁊ dei sapientiã. Spũs aũt sanct' vbi sit dict' charitas. iuenim'. si diligẽter Johãnis apli eloquiũ scrutemur. q̃ cum dixisset. Diligam' inuicem. qꝛ ex deo est dilectio. adiunxit. Et om̃is qui diligit. ex deo nat' est. quia dilectio de' est. Hic manifestauit se dixisse eaꝫ dilectõnem esse deũ quã dixit ex deo. Deus ḡ ex deo est dilectio. ſ quia ⁊ fili' ex deo patre nat' ẽ. et spiritussanct' ex deo pr̃e natus est. ⁊ spũssanct' ex deo patre ꝓcedit. quẽ poti' eoꝝ hic debeam' accipe dictuꝫ esse dilectõnem. merito querit̃. Pater em̃ solus ita deus est vt nõ sit ex deo. ⁊ ideo dilectio q̃ ita de' est. vt ex deo sit. nõ ipse pr̃ est ſ aut fili'. aut spũssanct'. Sꝫ in ꝯsequentib' cũ dei dilectõnem cõmemorasset Joh. q̃ dilexit nos. ⁊ hinc hortat' eẽt. vt nos inuicẽ diligam'. atqꝫ ita de' in nobis maneat. qꝛ vtiqꝫ dilectionẽ deũ dixerat. statim volẽs de hac re aptius aliq̃d eloq̃. inquit. In h̃ cognoscim'. qꝛ in ip̃o manem'. ⁊ ipse in nobis. qꝛ de suo spũ dedit nob. Spiritus itaqꝫ sanct' de q̃ dedit nobis. facit nos in deo manere. ⁊ ip̃m in nobis. hoc aũt facit dilectio. Ipse est ḡ de' dilectio. Deus ḡ spũssanct' q̃ ꝓcedit ex deo. significat̃ vbi legitur. deus dilectio est. ⁊ dilectõ ex deo ẽ. Ecce his vbis apte dicit Aug'. spm̃sctm̃ esse charitatẽ pr̃is ⁊ filij. ⁊ intantũ ꝙ̃ sermonẽ ꝓduxit. vt videat̃ dixisse spm̃sctm̃ nõ solũ esse dilectõeꝫ patris ⁊ filij q̃ seinuicẽ ⁊ nos diligũt. ſ etiã q̃ diligim' deũ. Sꝫ vtrũ ipse sit charitas q̃ nos diligim' deuꝫ. in sequenti explicabitur.

Hiero.

Nũc vo q̃d incepim' oñdere curem'. scꝫ spm̃sctm̃ dilectionẽ eẽ siue amorẽ patris ⁊ filij. q̃ scꝫ pater diligit filiũ. ⁊ fili' patrẽ. De h̃ hiero. sup. xiiij. ps̃. ait. Spũssanct' nec pr̃ est nec fili'. ſ dilectio quã habet pr̃ in filiũ. ⁊ fili' in patrẽ. Aug. ꝙ̃ in. vj. li. de trinit. ait. In om̃ib' eq̃lis est patri fili'. ⁊ est vni' eiusdẽqꝫ substantie. Quapropter etiam spũssanctus in eadẽ vnitate substantie ⁊ equalitate consistit.

nomẽ charitas. Alit̃ põt dici ꝙ charitas ẽ cõe. ⁊ ꝓpriũ. ⁊ appropriatũ. Et aug. p̃mo ostẽdit 3 ꝙ est appropriatũ ꝑ silitudinẽ ad sapiẽtiaꝫ. ⁊ pm' oñdit ꝙ vere ⁊ ꝓprie infra ea. dis. Nũc vo q̃d incepim' oñdere ⁊c. Vñ ex hac auctẽ nõ hr̃ ꝙ charitas sit ꝓpriũ. ſ solũ ꝙ appropriatũ. Sꝫ tam̃ ex alijs vbis Aug. hr̃ ꝙ charitas nõ solum est appropriatũ ſ etiam ꝓprie ꝓpriũ spũssancti. Ad illõ quod obijcit̃. ꝙ charitas appropriat̃ pr̃i. dõm. ꝙ charitas hꝫ duplicẽ ꝯpatõnẽ ad vtutes alias. 4
Compat̃ em̃ vt inr̃. vt dicit Ambr̃. ꝯpat̃ vt vinculum. vt dicit apl's coll. iij. Charitas est vinculũ ꝑfectiõis. rõne p̃mi appropriatur pr̃i. rõne scdi. s.s. Ad illud q̃d obijcit̃. de rich. dõm. ꝙ ꝯstitutiua nõ dicit ꝓprietatem amoris siue amãdi. ſ ꝓprietatẽ persone q̃ dat ⁊ nõ recipit.

c Spũssanct' est dilectio q̃ pater ⁊ fili' seinuicẽ ⁊ nos diligũt. Querit̃ vtrũ pr̃ ⁊ filius diligãt nos spũsancto. 5 Vtrũ em̃ se diligant spũ. querit̃ distin. xxxij. vbi istã questionem spãliter mouet. ſ prima vr̃ om̃o falsa ⁊ impropria. Cum em̃ dicit̃ pater ⁊ fili' diligũt nos. ⁊c. ꝯstat ꝙ verbum diligendi tenet̃ essentialr̃. ḡ si diligant. s.s. sunt spũssã. Et iteꝝ dicit Aug. ꝙ hoc nullo modo cõceditr̃. pr̃ diligit se. s.s. qꝛ diligere tenet̃ eẽntialiter. ergo similiter in ꝓposito. R°. ꝙ quidam dicunt ꝙ ablatiuus ille exponit̃ per hanc p̃positõnẽ per cũ accusatio. i. 6 ꝑ spm̃sanctum. ⁊ regula est ꝙ hec p̃positio ꝑ cum verbis transitiuis dicit subauctem. cum absolutis autẽ auctoritatem. Vñ cum diligere sit transitiuum. sensus est ꝙ pater ⁊ filius diligunt nos per spm̃sanctum. q̃si diceret. pater opatur per filiũ. Sed hec expositio nõ videtur ꝯueniens. quia similiter potest dici pater et fili' puniunt siue odiũt nos. s.s. q̃d nõ vult dicere Aug. Propterea notandum ꝙ diligere aliquando tenet̃ pure eẽntialiter. 7 vt cum dicit̃ pater ⁊ filius diligũt se. Aliquãdo pure notionaliter. vt cum dicit̃. pater ⁊ filius diligũt se spiritusancto. sicut patebit. Aliquãdo partim essentialiter partim notionaliter. sicut cum dicitur. diligunt nos. s.s. ⁊ hoc patet. quia idem est patrem ⁊ filium diligere nos. s.s. scilicet spm̃sanctum nobis mittere siue inspirare. Mittere siue inspirare aũt importat actũ notionalẽ ⁊ eẽntialẽ. qꝛ sensus est ꝙ spm̃ ꝓducunt et donum eius nobis cõferunt. vnde dicit simul. s.s. ꝓductõnem ⁊ gratie collatõnem. ⁊ ꝙ̃uis respectu actus essentialis nõ recipiat̃ habitudo ablatiui. recipit̃ tamen ratõne notionis. sicut ⁊ hic pr̃ dicit se suo verbo. dicit etiam creaturas verbo. simili modo intelligendũ ẽ in ꝓposito.

[d] Siue eñ sit vnitas amboꝝ.siue sanctitas.siue charitas.manifestū est ꝙ nō aliquis duoꝝ ē q̄ vterq̧ ꝯiungit.q̄ genit⁹a gignēte diligat.genitoremq̧ suū diligat.[e]sintq̧ nō ꝑticipatōne.ꝫ essentia sua.neq̧ dono supꝛioris alicui⁹.sed ꝓpꝛio suo seruātes vnitatem spūs in vinculo pacis. Ecce hic habes spm̄ sctm̄ esse q̄ fili⁹diligit a pr̄e.ꝛ pr̄ a filio.et q̄ illi duo seruāt vnitatē pacis. Spūs ḡ sanct⁹.vt ait Aug⁹.in eodez.cōe est aliquid p̄ris ꝛ filij quicq̄d illud est. At ipsa ꝯmunio ꝯsubalis ꝛ coeterna ē.q̄ si amicicia ꝯueniēter dici pōt dicat.ꝫ apti⁹ dr̄ charitas.ꝛ h̄ q̧ suba:qꝛ de⁹suba est.ꝛ deus charitas est. Tria ḡ sūt ꝛ nō ampli⁹.vn⁹diligens cū qui de illo ē.ꝛ vn⁹diligens cū de q̄ est.ꝛ ipsa dilectio. Que si nihil ē.quō deus dilectio est? Si non est substantia.q̄mō deus substantia est.

Ratōnez p̄dicte r̄ſiōnis assignat.oñdens ꝙ spiritussanctus ꝓpꝛie dicat charitas q̄uis charitas sit nomen ꝯmune.

[d] Hic notandū est ꝙ sicut spūssanct⁹in trinitate spāliter dicit charitas.q̄ est patris ꝛ filij vnio.ita ꝛ nomen tenet ꝓpꝛie qḋ patri et filio coiter qḋdāmodo ꝯgruit. Vñ aug.in.xv.li.de tri. Si charitas inquit q̄ pater diligit filiū.ꝛ patrē diligit fili⁹ ineffabilē cōmunionē demōstrat amboꝝ.qḋ ꝯueniētius q̄ vt ille ꝓpꝛie dicat charitas.q̄ spūs est cōis ambobus. Hoc eñ sani⁹credit ꝛ intelligit.vt nō solū spūssanctus charitas sit in illa trinitate. Sꝫ nō frustra pꝛopꝛie charitas nūcupat ꝓpter illa q̄ dicta sunt.sicut nō solus in illa trinitate.vel spūs ē.vel sanct⁹.qꝛ ꝛ pater spūs.ꝛ fili⁹spūs.ꝛ pr̄ sanct⁹.ꝛ fili⁹sanctus:ꝛ tamē ipse nō frustra dr̄ spūssanct⁹.Qui[f] eñ est cōis ambob⁹id vocat ipse ꝓpꝛie qḋ ambo cōiter. Alioquin si in illa trinitate sol⁹spūssanct⁹ē charitas.ꝑfecto ꝛ fili⁹nō soli⁹p̄ris.sed etiā spūsscti fili⁹inuenitur. Ait eñ aplus de deo pr̄e. Transtulit nos in regnum filij charitatis sue. si ḡ nō est in ista trinitate charitas dei nisi spūssanctus.fili⁹est etiam spūssancti. Sed quia hoc absurdissimum est. restat vt non solus ibi sit charitas spiritussanct⁹.sed ꝓpter ista d̄ quib⁹satis disserui ꝓpꝛie sic vocat.

d Quid sit spiritussanctus.

f

Gal.i.

8 d Siue eñ sit vnitas. Querit q̄d dicatur ꝑ hoc nomen vnitas. Aut vnitas dicit vnitatem essentialez. aut notionalem. aut ꝑsonalem. Non eēntialem. quia tūc non esset amboꝝum. ꝫ triū. Non notionalē. quia.s.s. nō est cōmunis spiratio. Non ꝑsonalem.quia pater ꝛ filius nō sunt vnum in ꝑsona. Item queritur quō hec distinguant.vnitas. sancti
9 tas.charitas. R̄⁹.dd. ꝙ vnitas ꝑsonalit tenetur. Sed attendendum ꝙ vnitas aliq̄ꝑ dicit dupliciter. Aut qua aliqui sunt vnū. ꝛ sic patris ꝛ filij non est vnitas ꝑsonalis. Aut qua aliqui sunt vniti. ꝛ sic pater ꝛ filius vnica ꝑsona vniuntur. sicut persona spūssancti q̄ est amor ꝛ vinculum nectens. Ad illud quod queritur quō differunt illa
10 tria.dd̄m. ꝙ vnū addit supra alterū. Naz vnitas dicit conditōnem oīnis amoꝛis.q̄niam oīnis amoꝛ est vis vnitiua. Sanctitas dicit cōditionem amoꝛis casti ꝯtra libidinosum qui nō ē purus. Caritas dicit cōditionem amoꝛis p̄cipui. ideo eñ charitas dicit. qꝛ est amoꝛ inestimabiliter hab̄ēs charū amatum.
e Sintq̧ non ꝑticipatōne. videt nō bene dicere.quia seruare vnitatem spiritus est ꝓducere.s.s.ḡ ꝫm hoc pater ꝛ filius.s.s.sua essentia ꝓducūt.ꝛ ita videt essentialiter spirare. Item videtur
11 etiam falsum ꝙ dicit nō ꝑticipatōne.quia pater ꝛ filius ꝑticipatōne spiratōnis seruant vnitatem. R̄⁹.dd̄m ꝙ Aug.vult ostendere duplicem modum vnitatis esse inter patrem ꝛ filium.qui est inter membra xp̄i.s.alis nature ꝛ voluntatis.sed differēter.quia in nobis est vnitas nature ꝑ ꝑticipatōnem vni⁹ ꝯmunis essentie.sed nō sumus ipsa essentia. Pater eñ ꝛ filius nō ꝑticipant essentiam.q.diuersum.imo sunt ipsa essentia.similiter in nobis est ꝯformitas voluntatis ꝑ donum dei qḋ vnit nos.sed pater ꝛ filius vniuntur nō dono accepto ab alio.sed spiritu ꝓpꝛio.ꝛ sic patet responsio.
f Qui eñ ꝯmunis est ambobus. Contra.ḡ ꝫm hoc pari ratōne.s.s.dicit deus ꝓpꝛie.cum deus sit cōe ambo-
12 bus. R̄⁹.dd̄m. ꝙ equiuocatio est in cōitate. Nam aug.nō vocat ꝯmune qḋ est in pluribus ꝛ de plurib⁹.sed qḋ a pluribus.ꝛ ita ꝯmune dicit magis a ꝯmunione q̄ a cōitate.vt fiat vis in verbo. sicut fit inter vnionez ꝛ vnitatem. Et qm̄ charitas nō tm̄ dicit coitatem.quia in pluribus.sed coionem ꝑ vnitatez distinctoꝝ.ideo q̄uis dicat essentialiter.potest tamen nihilominus dici ꝑsonaliter.

D euidentiam eorum que dicunt de spiritu-
a sancto in hac pte duo principaliter queruntur.
tur. Primo querit de modo pcedendi ipsi⁹
spirit⁹. Scdo de pprietate ipsius. Circa primum que
runt tria. Primū est vtrum in diuinis sit necesse po
nere psonam pcedentem p modum liberalitat. Se
cundū vtrum sit necesse ponere psonam pcedentez
p modum amoris. Tercium si sit necesse ponere per
sonam pcedere p modū mutue charitatis.

Questio .j. a

Q2 sit necesse ponere psonam pcedentem p moduz
liberalitatis. ostendit hoc modo. pfectior est dilectō
mutua q̄ reflexa. z pfectior adhuc mutua pmunica
p q̄ non coicata. quia talis scz non coicata. videtur
sapere amorez libidinosum. g si in deo est summa di-
lectio. z summa delectatio. z summa beatitudo. non
est ibi psona que mutuo nō amet. nec cui amor mu-
tuus non coicetur. sed coicatio amoris mutui est per
liberalitatem. g zc. Item in his inferioribus du-
plex inuenit modus pducendi nobilis. scz p modū
nature. z p modum voluntatis. primo modo ema-
nat filius a patre. scdo modo donum a datore. Sed
omne qd nobilitatis est in creatura est attribuendū
deo. ergo zc. Item in deo est ponere naturaz z vo
luntatem. z sicut naturā pficit fecunditas. ita volun
tatem summa liberalitas. sed natura pfecta fecundi
tate psona pducit aliam psonam. ergo pari ratione
voluntate pfecta liberalitate pducit aliam psonaz.
z sic zc. Item omēs creature a deo pcedunt p co-
gnitōnem aut voluntatem. sed ante creaturaꝝ pro-
ductōnem ponere fuit in diuinis emanationē verbi
ab eterno in quo pater omīa fienda disposuit. g pari
ratōne necesse fuit emanare psonam in qua omnia
vellet z donaret. sed talis pcedit p modum liberali-
tatis. ergo zc. Contra. nō est similis modus pdu-
cendi in creaturis respectu dei z in psonis. Nam cre
ature sunt extrinsecus. psone vo in essentia vnū. sed
exitus creaturaꝝ a deo est p modum liberalitatis. er
go nō est ponere personā hoc modo pcedere.

Item exiens p modum voluntatis ab aliquo nō
assimilatur in substantia pducenti. nec equatur. nec
necessario pducit. sed psona si pcedit in diuinis. est
in substantia similis z in potestate equalis. nec po-
tens se aliter habere. g zc. Item in his inferiorib⁹
nō tm̄ sunt ista principia nobilia. scilz natura z volū
tas. verūetiam ratio siue operās per artem. g si po-
nunt due psone his duobus modis pcedentes. de-
bet poni tercia que tercio modo pcedat. sed illa non
ponit. ergo nec p modum voluntatis ponit aliqua
pari ratōne. Item quanto pluribus pmunicatur
dilectio. tanto pfectior. quia om̄e bonum in pmune
deductum pulcrius elucescit. g non solum est pone
re terciam psonam cui amor scde pmunicet. sed eti-
am quartam cui amor pmunicet tercie. z sic infini-
tum. sed hoc est impossibile in diuinis. vt ostensum
est supra. g est stare in prima psona pducente. g non
est psona pcedens p modum liberalitatis. Rº.
13 dicm. q sicut pbatum est in diuinis est ponere terci-
am psonam pcedentem per modum liberalitatis q̄
dicitur donum. Et ratio huius est pfectio dilectiōis.
pfectio emanatōnis. z pfectio voluntatis. qua existē
te liberalissima. nō pōt non pducere personam. sicut
natura existe fecūdissima. n̄ pt n̄ pducere psonā. z h
est ratio ppria huius emanatōnis. Ad illud quod
obijcitur in contrariū. q creature emanant per mo- 14
dū liberalitat. Dicm. q per moduz liberalitat ema
nare est dupliciter. Aut sicut volitum. Aut sicut ra-
tio volendi. Siue sicut datū siue sicut ratō donandi.
Primo modo emanāt creature que sunt extra. secū-
do modo emanat tercia in trinitate persona. Quia
ratio volendi z donandi est intrinseca pfectissime vo- 15
luntati. Ad illud quod obijcit. q voluntas nō est
principium assimilans nec necessario emanās. dicō.
q voluntas siue liberalitas. dupliciter est principium.
Uno modo distinctum in natura. et sic nō assimilat
in substantia. Alio modo cōmunicante natura. z sic
in substantia assimilat. quoniā ergo psona sic proce
dit p modum liberalitatis vt pmunicet natura. ido
similis est in substantia q̄uis ipse modus pcedendi
non sit p modum similis. z sic patet illud. Ad illd
quod obijcit quare non pcedit aliqua psona p mo-
dum ratōnis. dicm. q om̄is modus pducendi nobi-
lis ad istos reducit duos. quia omne agens aut agit
naturaliter. aut per voluntatem. Agens em̄ per vio
lentiam aut p fortunam est agens impfectum. z mo
dus pducendi minus nobilis. Un̄ ratio non distin-
guitur ptra naturam z voluntatem q̄tuz ad modū
agendi. z ideo non est persona tali modo pcedens.
Sed tamen hoc nō videtur plene soluere. quia nos
distinguim⁹ in his creaturis egressuz per modum li-
beralitatis. ab egressu per modum artis. Propterea 16
dicm. q pcessus per modum liberalitatis est duplici
ter. aut sicut ratio liberalitatis siue ipsa liberalitas.
aut sicut liberaliter factum. Similiter et in arte. aut
sicut ipsa ars siue ratio artificiendi. aut sicut artifici-
um. z primo modo potest cadere in diuina persona.
secūdo modo nō. z primo modo pcedit filius qui est
verbum z ars plena omnium rationū viuentium. s
iste modus emanādi nō distinguit a modo emanā-
di per modū nature. quia emanat vt oino similis p
per modū similitudinis pfecte. Alius aūt mod⁹ non
pōt esse. quia duas psonas necesse est pmunicare in
eadem natura. z quia necesse est q om̄is mod⁹ ema-
nandi qui est in diuinis. fit p modū nature principa
liter. vel illa pmunicante. vn̄ cum pcessus p moduz
voluntatis posset esse intrinsecus. sic pcedit amor
ab amante. Per modū vo artis semp est extrinsec⁹.
inq̄tum hmōi. ideo impossibile est q cadat in deo re
spectu psone. sed cadit solum respectu creature. 17

Ad illud qd vltimo obijcit. si est ponere terciā p-
sonam ob coicatōnem. pari rōne z quartam. dicm.
q om̄is ratio z natura pcordat q non fiat p plures.
qd pōt sufficientissime fieri per vnū. alioquin essz ibi
superfluum. Si ergo mutua dilectio non potest esse
minus q̄ ad vnum. z coicatio illius mutue nō min⁹
q̄ ad vnū. z i vno est mutua dilectio. z in altero mu-
tue dilectōnis coicatio pfectissime. cum vtrunq ac-
cipiat totum infinite. patet q non est vltra pcedere.
sed ibi est stare. Un̄ ipsa eadem ratio que ponit per-
sonarum pluralitatem. aufert infinitatem. et ponit
trinitatem.

Questio .ij. b

Utrum in diuinis sit necesse ponere personam pro-
cedentem per modum amoris siue charitatis. Et q
sit videtur. Non est enim perfecta cognitio sine di-
lectōne. ergo nec pfectum verbum sine amore. g nec
pfecta emanatio verbi sine emanatione amoris. er-

go necesse est ponere emanatōnem p modum amo-
ris.ergo rc. Item amor est donum in quo alia do-
na donant. Nihil enī ꝓprie donatur nisi ex amore. si
ergo psona pcedit p modum liberalitatis. cum ipsa
pcedat nō p aliud scd se.ergo modum amoris si
ue charitatis. Item omnis ⁊ summa pfectio plu-
ralitatis est in vnitate.ḡ ⁊ distinctionis in vnione.s
inter omnes vniones que sunt inter distantes. sum-
ma ⁊ iocundissima est vnio charitatis. si ergo est ibi
distinctō.est vnio.⁊ si vnio.est charitatis emanatio.
Item spūssanctus in nobis existens ⁊ habitās fa-
cit nos similes illi summe trinitati. sicut dicit domi-
nus Joh.xvij.vt sint vnum sicut ⁊ nos.sed spūssan-
ctus in nobis existens pducit primo amorem chari-
tatis. Roma.v. Charitas dei diffusa est in cordibus
nostris rc.ḡ necesse est in illa summa trinitate repe-
riri p prius emanatōem charitatis. Sed contra.
psone diuine sunt ypostases pfecte.vt pater ⁊ filius.
nullus autem amor dicit ypostasim sed eius ꝓprieta-
tem siue habitum.ḡ nulla psona in diuinis procedit
p modum amoris. Item amor est eius in quo re-
quiescit affectus.ergo semp accipit vt in alium ten-
dens. sed omnis psona est in se perfecte eis ⁊ distin-
cta.ergo nulla psona pcedit p modum amoris.
Item nō ob aliud ponit in diuinis emanatio per
modū amoris.nisi qr pater amat filium.cum ergo fi-
lius amet spm̄sctm̄.pari ratōne erit ponere vlteriorē
psonam emanantē p modum amoris.⁊ sic in infini-
tum.⁊ hoc est incōueniens. ergo rc. Item cum in
natura intellectuali ex pte motiue potentie sit acci-
pere irascibilem q̄ respicit honorem.sic ɔcupiscibilis
amorē.Questio est quare in diuinis nō accipit pso-
na ſm actum irascibilis.sicut ſm actū ɔcupiscibilis.
Item cum sint alie affectōnes in aia.vt gaudiū.
spes.⁊ hmōi.quare solū p modū amoris pcedit per-
sona in diuinis.Si tu dicas q amor nō tenet ratio-
nem affectōnis.tūc obijcio.quia sicut amor diuinus
nō est affectio.ita nec gaudiū. Item cum sint alij
habitus in aia importantes ɔplementū. cuiusmodi
sunt scz dona spūssancti.vt intelligentia ⁊ sapientia.
quare magis pcedit psona per modū amoris q̄ per
modū alterius habitus.q si nō alius.nec iste dz po-
ni.vt vr̄. Rñ.dōm.q sicut pbatuz est supra.neces-
se est aliquā personā in diuinis pcedere p moduz li-
beralitatis.⁊ illam dicim⁹ spm̄sctm̄.hāc autē necesse
est pcedere per modū amoris.qr si ponat in diuinis
emanatio p modū voluntatis.necesse est q int̄ om-
nes sit prima ⁊ nobilissima. emanatio aūt p moduz
amoris est hmōi.qd patet si respiciamus in anima.
Affectio enī amoris est prima inter om̄es affectiōes
⁊ radix omniū alioꝝ sicut dicit Aug.in pluribus lo-
cis.max.in.xiiij.de trinitate.Et ista affectio nobilissi-
ma est inter om̄es.qm̄ plus tenet de ratōne liberali-
tatis. Vñ hoc est donum in quo om̄ia alia dona do-
nant.⁊ in quo ɔsistunt om̄s delicie substātie intelle-
ctualis.vñ nihil in creaturis est considerare sic delici
osum sicut amorē mutuū.⁊ sine amore nulle sunt de
licie.ꝓpter hoc dicit phs q amicicia.aut est beatitu-
do.aut nō sine beatitudine. Si ergo emanatio est p
modum liberalitatis in diuinis.necesse fuit esse pri-
18 mam ⁊ summā.⁊ sic necesse fuit esse per modū amo-
ris. Ad illud ergo qd obijcit.q amor noiat habi-
tum nō subam.dōm.q est loqui de amore rōne eius
qd nominat.⁊ sic nō dicit subam.vel ratōne ei⁹ circa
qd ponit.⁊ quia ponit in deo in quo nullum est ac-
cidens.sed totum deo suba est.ideo nō dicit habituz
vel ꝓprietatem scd magis subam.⁊ cum dicat egres-
sum dicit ypostasim siue psonam.Similr dōm.e de
vbo. Ad illd qd obijcit q amor charitatis semper
in alium tendit.⁊ ita pcedit in alium.⁊ nō stat in se.
Dōm.q pcedere in alium est duplr. aut quia alium 19
respicit vt obiectum.aut quia in aliud tendit ⁊ reci-
pitur. Primo mō bene cōuenit psone in diuinis. qa
bene ɔuenit habere respectum ad aliam personam.
vñ spūssanct⁹ est amor quo pater amat filiū. Si aūt
dicat tendere scdo mō sic nō habet locum in ꝓposi-
to.quia qñ ego amo aliū.amor nō exit a me.ita vt re
cipiat in alio.sed tm̄ a voluntate pcedit.⁊ qr est acci
dens ideo non recedit.sed in voluntate subsistit. In
diuinis vo quia ypostasis est ideo in se subsistit.
Ad illud qd obijcit.q similiter filius amans spm̄ 20
sanctū.pduceret aliam psonā.dōm.q hoc nō tm̄ fa-
cit q pater ⁊ fili⁹ pducant aliam psonam q̄ e amor.
quia se amant.sed etiam qr in eis voluntas est fecū-
dissima.Ratio hui⁹ dicet.j.⁊ illa nō est in spūssancto
Nihilominus tm̄ pōt dici q status sit in primo amo
re. Nam primo amore pducto cum ille seipso amet
alium ⁊ amet.nō oportet illum amorem pduci sine
aliam psonam p modum amoris. Ad illud quod
querit quare nō est emanatio q̄tum ad actū irasci- 21
bilis.Quidam respondent q hec vis nō habet locū
in suba pure spūali.tamen supposito q sit in substā-
tia intellectuali.adhuc actus ei⁹ nō ɔpetit pductōni
psone.tum qr naturalr sequit actū ɔcupiscibilis.ira
enī est vindex lese ɔcupic. vt dicit Dam. tum etiam
qr actus ei⁹ ɔsistit aut respectu supioris.⁊ hoc nō pt
esse vbi nihil e superi⁹.aut respectu inferioris. ⁊ hoc
simpliciter nō.qr nulla e inferioritas in respectu pa-
tris.nō silr pōt esse in deo.qr sic e cū quadā discon
uenietia.in victoriosa repulsione. In psonis aūt diui
nis summā vnionē ⁊ ɔuenietiam ee necesse est.Et si
tu obijcias q nō ois actus irascibilis e respectu dis-
cōuenietis.qd pz in spe.⁊ qr in btis hebit irascibilis
actū.Dōm.q vel ɔsistit respectu discōuenietis vin-
cendi.vel respectu ardui aggrediēdi.⁊ ita vl gradū
vel discōuenietiā dicit.sed neutrū pōt ee in diuis p-
sonis. Ad illud qd obijcit de alijs affectib⁹ ⁊ habi
tib⁹ iam pz solo.qr amor est affect⁹ intim⁹. ⁊ primus 22
⁊ nobilissim⁹.qr origo oim alioꝝ.ideo ɔplectit in se
totā nobilitatē emanatōis p modū liberalitat.ideo
nulla psona debuit emanare p modū alteri⁹ habit⁹.
cum talis mod⁹ nō sit principalis.

Questio.iij.

Utrum sit necesse ponere terciam psonam pceden-
tem per modum mutue charitatis.Et q sic vr Joh.
xvij.Ut sint vnum sicut ⁊ nos.dominus orat ⁊ petit
discipulis vnitatem nō nature scd dilectōnis p ɔfor-
mitatē ad illā summā vnitatē.s mēbra xpi vniūtur
p amorē mutuū.ḡ in diuinis e exēplar hui⁹.sic rc.
Item hiero.sup ps.xiiij.Spūssanct⁹ e amor quez
hz pr̄ in filiū ⁊ fili⁹ in patrē.ḡ est amor mutuus.
Item rōne ondit hoc ipm.qr pfectior e dilectō q̄
est mutua.quia si nō e mutua.ex altera parte claudi-
cat.s in illa dilectōne e suma pfectio et nulla claudi-
catio.ergo rc. Item qui nō amat vicissim amātē
se recte ⁊ liberaliter.aut e iniqu⁹. aut ingratus. cum

ergo in diuinis nulla sit iniquitas. nl'la ingratitudo.
necesse est ibi esse amorem mutuū. Contra. si est
amor mutuus. ḡ filij in patrem. ⁊ p̄ris in filium. er-
go pater aliquid recipit a filio q̄d absurdum est.
Item qui amat amātem facit q̄d debȝ. quia h̄ est
debitum q̄d rependēduȝ est. ḡ si est in diuinis amor
mutuus. ergo est debitus. ḡ nō est liberalissimus. q̄d
absurdum est. Itē nullus amor mutuus est amor
vnicus. hec ꝑ se nota est. ergo si. s. s. est amor mutuꝰ.
vnicus nō est amor. Iteȝ si amor est mutuꝰ. ergo
est amor patris ad filium. sed iste vt dicit Richard.
est amor gratuitꝰ. ḡ similiter erit filij ad patrē. et ille
vt ipse dicit est amor debitus. ḡ si tercia ꝑsona proce
dit ꝑ modum amoris gratuiti ⁊ debiti. ḡ est amor ex
vtroq; ꝑmixtus. ḡ nō est amor purus. Et iterum. cū
iste amor sit filius. vr̄ ꝙ filius sit sp̄ussanctꝰ. quia vt
dicit in filio est amor ex vtroq; ꝑmixtus. Rꝰ. dd.
ꝙ cum amor ꝑfectōnem delectatōnis ⁊ vnionis ⁊ re
ctitudinis habeat ex mutualitate. aut nō est ꝑsonaȝ
23 ponere in diuinis ꝓcedere ꝑ modū amoris. aut si ꝓ
cedit. ꝓcedit ꝑ modū mutue charitatꝭ. Ad illō er
go q̄d obijcit in cōtrarium. ꝙ tūc filius aliquid dat
patri. Dōm. ꝙ ex hoc ꝙ amans amorem tendit in
amatū. nihil dat ei. alioquin nos daremꝰ aliquid deo
cum ipm̄ amamus.. Ad illud q̄d obijcit. ꝙ amor
mutuꝰ est debitus. dōm. ꝙ debitus est. quia rectꝰ. sed
tamē amor nō ꝯsiderat debitum. Vn̄ quātumcūq;
debeat. dum tamē debitum nō attendat. nō minuit
24 ratio liberalitatis. imo ostendit ratio rectitudinis.
Ad illud q̄d obijcit. si mutuus nō vnicus. Dōm.
ꝙ verum est in amantibus. quoruȝ affectus sunt di-
25 uersi. nō sic est in deo. Ad illud q̄d obijcit. ꝙ nō ē
amor purus. dōm. ꝙ ex vtraq; parte liberalis est. et
ideo oīno purus. Et ꝙ dicit ꝙ est amor debitus ⁊ ḡ-
tuitus. dōm. ꝙ iste ꝯditōnes nō dicūt modum amā
di circa amorem. sed dicunt modum emanandi siue
originis circa ꝑsonas.

Ecūdo principalr̄ querit de scd̄a pte. scȝ de ꝓpri
etate. s. s. ⁊ circa hoc querunt tria. primo queri-
tur vtrum amor siue charitas sit ꝓprium s. s. Secun
do vtrum sp̄ussanctus sit ꝓprie nexus. Tercio vtruȝ
sp̄ussanctus ꝓprie sit sp̄us. Questio. j. c

Ꝙ charitas sit ꝓprium sp̄ussancti sic ostendit Augꝰ.
xv. de tri. Sicut in illa trinitate. nō solus. s. s. est sp̄us.
tamē ꝓprie dicit sp̄ussanctꝰ. ita q̄uis pater sit chari-
tas. ⁊ filius charitas. tn̄ ꝓprie charitas dicit illa ꝑso-
na sicut ꝓprie dicit sp̄ussanctꝰ. Item hoc idē ostē
ditur ꝑ eundē sup canonicā Job. vbi intendit ꝓprie-
tatem. s. s. inuenire. ⁊ ad hoc ꝑducit sermonē ꝙ sp̄us
sanctꝰ est charitas. Item ratōne ostendit illō idē.
ꝙ illud est ꝓprie ꝓprium ꝑsone. q̄d dicit modū ema-
nandi ipsius. sed amor est hm̄oi vt ꝓbatum est. ergo
⁊c. Item sicut verbum se habet ad filium. ita amor
ad sp̄ūsanctum. sed verbum est ꝓprium filij. ergo et
amor ꝓprium. s. s. Contra. Aug. in. xv. li. de tri. Pa
ter est charitas. ⁊ filius est charitas. et sp̄ussanctꝰ est
charitas. ⁊ sil' oēs vna charitas. ḡ charitas nō dr̄ ꝓ-
prie de. s. s. Iteȝ amor nō ꝓcedit aliter q̄ȝ amādo.
ḡ cuȝ amor de necessitate insit amāti. ⁊ pater ⁊ filius
amando ꝓducant. s. s. impossibile videt ꝙ ei conueni-
at ꝓprie. Aut ergo sp̄ussanctꝰ nō est ꝑsona. aut nō est
amor ꝓprie. siue nō ꝓcedit ꝑ modum amoris. Itē
sicut se habet sapia ad filium. ita amor ad sp̄ūsctm̄.
sed sapia nō est filij ꝓprium. imo appropriatū solum.

ergo ⁊ amor similiter. s. s. ḡ ⁊c. Item omne illō q̄d
dicit ꝓprie importat aliquā relatōnem. ḡ si amor ꝓ-
prie dicit. importat relatōēȝ. Si ad amantē. ḡ amās
nō est amor. Similiter si ad amatuȝ. tūc ergo. s. s. aut
nō amaret. aut nō amaret. hoc aūt est impossibile.
Rꝰ. dōm. ꝙ dilectio in diuinis pōt accipi ⁊ accipi 26
tur necessario essentialiter. notionaliter. ⁊ ꝑsonalit.
Essentialiter. q2 quilibet diligit se. Notionaliter vo.
q2 pater ⁊ filius ꝯcordant in spirando sp̄ūsanctum
que ꝯcordia amor siue dilectio est. Personaliter vo.
quia ille q̄ ꝓducit ꝑ modum ꝑfecte liberalitatis nō
pōt esse nisi amor siue dilectio. vn̄ essentialiter dictū
dicit ꝯplacentiam. notionaliter vo ꝯcordiam inspi-
rando. ꝑsonaliter vo ꝓcessum in illa ꝯcordia. Huiꝰ
aūt exemplū potest poni in amore creato quo spon-
sus ⁊ sponsa se diligūt. Nam diligūt se amore socia-
li ad ꝯuiuendū. diligūt se vlterius amore ꝯiugali ad
ꝓlem ꝓcreandam. ⁊ illa si ꝓduceret ex sola ꝯcordie
voluntate amor esset. nūc vo est amatus nisi dicat
amor ꝑ emphaticum loquendi modum. In diuinis
vo vere ⁊ ꝓprie amor est habens ratōnem amoris et
ypostasis. Amoris ꝓpter hoc. q2 ex bonitate liberalis
sima primo procedit ꝑ modum ꝑfecte liberalitatis.
Ypostasis. q2 cum distinguat a ꝓducente ⁊ nō possȝ
distingui essentialiter. distinguit ꝑsonaliter. non sic
autem est in amore creato. Ex h̄ patet illud quod
obijcit primo ⁊ scd̄o. cum dicit ꝙ est ꝓprietas aman
tium siue producentium. quia accipit notionaliter.
Nam ꝓut ab eis ꝓcedit nō potest esse ꝓprietas. sed
ꝑsona distincta. vn̄ nō oīno est similis ꝓcessus amo-
ris creati ⁊ amoris increati. quia hic est ꝓprietas. ibi
ypostasis ⁊ suba. Ad illud q̄d obijcit de sapientia. 27
Dōm. ꝙ nō est simile. q2 sapia nō dicit respectuȝ ad
alium. ⁊ ideo semꝑ de se dr̄ ad se. et est essentiale nisi
approprict. h̄ amor respectum dicit ad eos q̄ amore
nectunt. vn̄ sicut verbū est ꝓpriū filij ⁊ nō appropria
tur. q2 ꝯnotat respectū ad dicēteȝ. sic ēt amor siue ca-
ritas nō tn̄ est appropriatū. verūetiā ꝓpriū. s. s. Et si
cut ꝓcedit filiꝰ a p̄re ꝑ modum vbi. ita. s. s. ꝑ modum
amoris. ⁊ ex h̄ est sicut meliꝰ patebit. ī. ꝙ h̄ admittit
p̄r ⁊ filiꝰ diligūt se. s. s. nō aūt ꝙ p̄r sit sapiens sapia ge
nita. Ad illud q̄d vltimo obijcit. ad quid dicit re- 28
spectū. dōm. ꝙ ad amātes s̄m hoc ꝙ est amātes te-
net notionalr̄ sicut ꝓtactū ē. Vno eni mō diligere se
idem ē ꝙ cōcordit spirare. h̄ mō sp̄us nō est amans.
q2 nō spirat. ipse aūt obijcit de eēntiali. quia nō dicit
egressum ab amāte. h̄ solū dicit ꝯplacentiā volunta-
tis q̄ quilibet amat ⁊ amat.
Questio. ij. d

Vtrum sp̄ussanctus ꝓprie sit nexus vel vnitas am-
borꝝ. Et ꝙ sic vr̄ hoc mō. Aug. vij. de trini. nō est ali-
quis duorꝝ q̄ vterq; ꝯiūgit. h̄ ꝯiūgit nexu. ḡ nexꝰ nō
est alicꝰ duorꝝ. ḡ est tercia ꝑsona ꝓprie. Itē amor
in creaturis est nexus. h̄ sicut ꝓbatuȝ est. s. s. est amor
ꝑfectissimꝰ. ergo ⁊c. Ꝙ aūt amor sit nexꝰ pȝ ꝑ Dyo.
Amorē siue diuinū siue intellectualem vnitiuā dici-
mus virtuteȝ. Item sp̄ussanctꝰ s̄m grecos ꝓcedit
a p̄re solum. s̄m latinos a p̄re ⁊ filio. Sȝ q̄cūq; isto-
rum modorꝝ ꝓcedit vniunt in sp̄ū p̄r ⁊ filiꝰ. h̄ ille ꝑ
q̄ vniūtur est nexus amborꝝ. ergo. s. s. est nexus.
Item aut sp̄us p̄ris est sp̄us filij. aut nō. Si nō. ḡ
cū nemo sciat q̄ sunt in hoīe nisi sp̄us eiꝰ q̄ ē in illo si
cut dicit aplūs. p̄r nō nouit volūtatē filij. nec filiꝰ p̄ris.
ergo si idē est sp̄us amborꝝ. in sp̄ū vniunt. Cōtra.

nõ est nexus nisi sepatorum. Que eñ nõ sepata sũt.
nõ indigent aliquo ꝯnectente. sed pater nõ est sepa-
tus a filio nec ecõuerso. quia filius in patre ⁊ pr̃ i fi-
lio. ergo ꝛc. Itẽ nex⁹ ẽ i q̃ duo aliq̃ ꝯueniũt. ſ pr̃ ⁊ fili⁹
nõ ꝯueniũt in ꝑsona. ergo nulla ꝑsona ẽ nex⁹ pr̃is ⁊ filij.
Item necti dicunt̃ illa que ꝯueniũt in aliquo in
quo vniunt̃. Si ergo filius ⁊ s.s. originaliter couenı-
unt in patre. ergo pater est nexus filij ⁊ s.s. non ergo
s.s. est nexus. Itẽ nexus dr̃ aut q: nectit̃. aut quia
nectit. Si ergo s.s. ẽ nexus. aut ergo q: nectit̃. aut q̃a ne
ctit. Non q: nectit̃. q: tũc similiter alia ꝑsona est ne-
xus. similiter pater esset nexus. Si q: nectit patrem
⁊ filium. ergo dat aliquid patri ⁊ filio. sed hoc est incon-
29 ueniens. ergo ꝛc. R°. dõm. ꝙ nexus ꝓprie dicit̃ de
s.s. siue vnitas amboꝝ. Ratio aũt hui⁹ est. quia pr̃ et
fili⁹ coicant in spũ. ⁊ ideo amboꝝ est vnitas. Et rur-
sum ille spũs est amor. ⁊ ideo coicant in eo vt in vno
amore. ⁊ quia amor ꝓprijssime nexus est. ideo s.s. ꝓ-
prie nexus est. q: amor mutuus est amor vnicus ⁊ sb
30 stantificus. Ad illud ergo qd̃ obijcit̃ incõtrarium. ꝙ
nõ est nexus nisi sepatorum. dõm. ꝙ sepatio dicitur
tripliciter. Scd̃m distantiã. ⁊ sic dicit̃ sepatio local̃.
Et ꝓm differentiã. ⁊ sic dicit̃ sepatio substãtialis. Et
ꝓm differentiã ꝓprietatis relatiue. ⁊ sic nõ dicit̃ sepa-
ratio ꝓprie. sed distinctio. In quolibet istoꝝ modoꝝ
ꝯtingit esse nexum. q: ergo pater ⁊ filius sunt distin-
31 cti. ⁊ ideo recte dicunt̃ ꝯnecti. Ad illud qd̃ obijci-
tur. ꝙ nexus est in quo aliqui duo ꝯueniũt. dõm. ꝙ
est ꝯuenientia essentialis. ⁊ ꝯuenientia originalis. ⁊
nexus vtroq; modo põt dici esse. ⁊ q̃uis pater ⁊ fili-
us nõ coicant formaliter in ꝑsona vna. tñ originali-
ter ꝯueniũt. quia vna ꝑsona oritur ab vtroq; vno et
32 eodem modo. Ad illud qd̃ obijcit̃. ꝙ filius ⁊ s.s.
ꝯueniũt in patre. dõm. ꝙ cõuenientia originis dicit̃
dupliciter. aut quia oriunt̃ ab vno. aut quia ab eis
oritur vnus. Si quia ab vno. sic non dicit̃ nexus. q:
nexus est vnio ꝯsequens distinctõnez. sed vnitas in
origine antecedit distinctiõez. Si vo quia vni⁹ origo
sit. cum ibi sit distinctio ⁊ ꝑñs vnio. ꝓprijssime est ne
xus. ⁊ sic est in patre ⁊ filio respectu s.s. Aliter tñ po-
test dici ꝙ nõ est simile. q: filius ⁊ s.s. nõ eodez modo
ꝓducunt̃ a patre. sed pater ⁊ filius eodez modo spi-
rant. s.s. ⁊ iterum patris ⁊ filij ꝯuenientia est in s.s. vt
in amore cui⁹ est nectere. sic nõ ꝯueniũt filius ⁊ s.s. ĩ
33 patre. Ad illud qd̃ obijcit̃ ꝙ nexus dicit̃. aut quia
nectit ꝛc. Dõm. ꝙ quedam sunt verba que in voce
actiua significant passionem. vt verba ad sensum ꝑ-
tinentia. vt video. audio. ⁊ similia. Quedam in voce
actiua significant actõnem. vt facio ⁊ ꝑcutio. simili-
ter in passiua. Dõm igit̃ ꝙ hoc qd̃ est nectere cũ ne-
ctere dicat̃ spũs. quia ab vtroq; ꝓcedit. recte in voce
actiua passionem significat. ⁊ in passiua actõnem. et
ideo nõ significat̃ ꝙ aliquid det patri ⁊ filio. ſ ꝙ ma-
gis recipiat.

Questio. iij. ⁊ vltima c

Utrum spũssanctus ꝓprie sit spũs. Et ꝙ sic videtur
hoc modo. quia ꝑsona spũssancti isto nomie ꝓprijssi-
me designat̃ ꝙ dicit̃ s.s. sed hoc nomẽ sanctus nõ co-
artat hoc ꝙ est spũs cũ sit eque cõe. ergo spũs ꝓprie
dicit̃ illa ꝑsona. Item spũs dicit̃ qd̃ spirat̃. ſ qd̃
spiratur nõ generat̃. nec ecõuerso. ergo cũ spirari nõ
ꝯueniat patri nec filio. ergo ꝯuenit s.s. Item ho-
mines ꝯcordes in vno malo dicunt̃ ꝯspiratores. nõ
quia idem cogitent. sed q: idem malũ appetũt. et ad
idem malum vltus omniũ est colligatus affectus. er
ho cum spiratio a spiratõne veniat. nõ dicit̃ spirari
nisi amor. ergo nec s.s. dicit̃ nisi amor. ergo ꝛc. Con-
tra. s.s. est deus. ⁊ eos qui adorant eum in spũ ⁊ veri-
tate oportet adorare Ioh. iiij. ſ tota trinitas ẽ ado-
randa. ergo tota trinitas spũs. hoc idem dicit Augu.
Item rõne ostendit̃ hoc idem sic. Spiritus diui-
dit̃ ꝯtra corpus. ergo qd̃ nõ est corpus est spũs. ergo est
nomẽ absolutum nõ relatiuum. ergo ꝛc. Itẽ spi-
ritus dicit̃ aut a spũalitate. aut a spiratõne. Si a spi
ritualitate. sic diuidit̃ ꝯtra corpus. ⁊ ꝯstat qd̃ ꝯueni
at trinitati. Si a spiratione. Contra. spirare actiue
dictũ conuenit toti trinitati. quia tota trinitas dicit̃
inspirare. ergo actiue dictum. nõ dicit̃ relatiue. ergo
nec passiue. Itẽ ꝓm qd̃ dicit̃ a spiratõne. videt̃ ꝙ
magis ꝓprie ꝯueniat filio. ⁊ hoc patet ꝑ autoritatem
Iob. xxxij. Inspiratio omnipotentis dat intellectuz.
sed hoc appropriat̃ filio. ergo ꝛc. Item spiratio ẽ
actus naturalis. sed solus filius ꝓcedit ꝑ modũ na-
ture. ergo solus filius spirat̃. R°. dõm. ꝙ hoc no- 34
men spũs reperit̃ in corporibus. in substantijs ratõna
libus. ⁊ in deo. ⁊ licet in deo sit ꝓprijssime. quia pro-
prijssime est in eo spũalitas ⁊ spiratio. tamẽ ratio co
gnoscendi ⁊ dicendi tanq̃ a posteriori incipit a sub-
stantia corꝑali. In suba aũt corꝑali spũs dicitur du- 35
pliciter. aut a spũalitate ꝯtra corpulentiã. et sic dicit̃
absolute. ⁊ vocat̃ spũs corpus subtile. sicut accipit̃ i
li. de differentia spũs ⁊ aie. Aut a spiratõne. ⁊ sic dici-
tur spũs flatus sicut accipit Cris. Ioh. iij. Spiritus
vbi vult spirat ꝛc. ⁊ in ps. Ignis grando spirit⁹ ꝛc.
Scd̃m modũ hũc duplicem accipit̃ in suba spiritua-
li siue ratõnali. aut a spũalitate ꝯtra corporeitatem.
⁊ sic suba ratõnalis vel ei⁹ potentia interior dicit̃ spi
ritus Eccl̃es. iij. Quis nouit si spũs filiorum ꝛc. Aut a
spiratõne. ⁊ sic affectus vel amor dicit̃ spũs. Et ratõ
hui⁹ est. quia actus spiratõnis in corꝑe est actus inte-
rius. actus cõtinuus. actus viuificus. ⁊ habet origi-
nem a calore. q: ergo egressus amoris vt amor venit
ab intrinseco. ⁊ amor est actus viuificus, q: amor ẽ
vita. ⁊ iterum amor est actus ꝯtinuus. q: ꝯtinue de-
bet reddi amor. ⁊ tũc est ꝑfectus qñ homo sic amat.
Rursus est calor spũalis. ideo solus amor dicit̃ spũ-
aliter spirari. ⁊ sic accipit̃. j. ad Thes. v. Ut integer
spũs ꝛc. Scd̃m hũc duplicem modũ accipit̃ in diui-
nis. Nã ꝓm ꝙ sps̃ dr̃ a spũalitate sic ꝯuenit toti trini-
tati. Naz tota trinitas caret corporeitate ⁊ mãlitate.
⁊ sic ẽ nomẽ absolutũ Io. iiij. Sps̃ ẽ de⁹. Scd̃m autez
ꝙ dr̃ a spiratõe sic ꝯuenit illi soli ꝑsone que ꝓcedit vt
amor rõne iã dicta. Spirare eñ in spũalib⁹ solius ẽ
amoris. ⁊ qñ amor põt spirari recte ⁊ ordinate. ⁊ sic ẽ
pur⁹. vel indirecte ⁊ imũde. ⁊ sic ẽ libidinosus. io ꝑso
na illa q̃ ẽ amor nõ tñ dr̃ spũs. ſ s.s. nõ sic fili⁹ dr̃ san
ctus. q: gñatio ẽ mot⁹ nãlis. circa quẽ nõ attẽdit̃ san
ctitas vel puritas. sicut attẽdit̃ circa amorẽ voluntat̃.
Ad illd̃ qd̃ obr. ꝙ spirare ẽ toti⁹ trinitat̃. dõm. ꝙ spi 36
rare dr̃ duplr. Uno mõ ẽ spirare idẽ qd̃ spm̃ ꝓduce-
re ⁊ sic nõ ꝯuenit toti trinitati. Alio mõ ẽ spirare idẽ qd̃
inspirare. ⁊ illa ꝯuenit toti trinitati. q: inspirare dicit ef
fectũ sps̃ q̃ ẽ a tota trinitate. dr̃ ei inspirari ꝙ i spũ nr̃o
spũalr̃ immittit̃ siue affectio siue cognitio. Ad illud
qd̃ obr. ꝙ mot⁹ ẽ nãlis. dõ. ꝙ sic ẽ i corꝑalib⁹ q̃ inspi-
rãt ꝓpẽ nature indigẽtiã. ſ nõ sic i spũalib⁹ sbstãtijs.
q̃ spirãt ex liberalitate voluntat̃. vnd̃ rõne hui⁹ non
transferunt̃, sed ratõne aliaꝝ ꝓprietatum.

Distinctio.xj.de eterna pcessione spussancti qtum ad principiu a q pcedit.

Je dicendum est spussanctum a patre esse z filio. Supra egit magister de processione spiritussancti in compatione ad ipsum pcedentem. Hec est secunda pars in qua agitur de eadem in comparatione ad principium a quo. Et diuidit hec pars in duas. In prima ostendit q spussanctus pcedit a patre z filio. In secunda determinat qualiter pcedit ab eis.j.distin.xij. Item querit cum spiritussanct pcedat a patre z filio. Prima pars habet quatuor. In prima ostendit magister [illegible] multas auctoritates q pcedit a patre z filio. In secuda vo ecotra p rationes grecoru ostendit q a solo patre.ibi. Greci tame dicut spussanctum tm procedere a patre. In tercia auctoritates z ratones grecorum soluit z determinat.ibi. Nos autem illa verba ita determinamus. In quarta odit pfessionem fidei grecor.implicite puenire cu nostra.ibi.Sciendu tamen q greci pfitent.

Di. XI.

Q spussanctus pcedit a patre z filio pbat multis autoritatibus. a

Je dicendu est spusctm a pre esse z filio. z pcedere a patre z filio.qd multi heretici negauerunt. Q aut de vtroq pcedat multis diuinor eloquior testimonijs co probat. Dicit ei apls. Misit deus spm filij sui i corda vra. Ecce hic dicit spus filij. Et alibi. Qui aute spm xpi no hz.hic no est ei. Ipse etia fili de spiritu sancto dicit in euagelio. Que ego mittam vobis a pre. Pris aut spus dictus est vbi legit. Si spiritus ei q suscitauit xpm a mortuis habitat in vobis. Et ipse xpc dicit. Non em vos estis qui loquimini.sed spus patris vestri qui loquit. Et in alio loco. Que mittet pr in noie meo. Et alibi ipse filius de spusancto ait.a pre pcedit. His z alijs auctoritatib pluribus ostendit. q spussanctus a pre z filio pcedit.

Gal.iiij.
Ro.viij.
Joh.xv.
Math.x.
Joh.xv.

Greci contendut spiritumsanctu pcedere [illegible] solo patre. b

Greci tame dicut spusctm pcedere tm a patre z no a filio. Qd ideo dicut.qz veritas in euagelio fidem integram ptinente.de pcessione spus loquens solu patrem pmemorat dicens. Spus qui a patre procedit. Et etia ideo.qz in principalibus pcilijs q apud eos celebrata sunt.ita simbola eor subiunctis anathematibus sancita sunt. vt nulli de trinitatis fide aliud docere vel aliter pdicare q ibi cotinetur.liceat. In quibus quidem simbolis cum spiritussanct pmemorat pcedere a patre et non a filio.quicunq inquiunt a filio eum pcedere addunt.anathema incurrunt.vnde et nos arguunt anathematis reos. Addunt etiam ad assertonem sue opinionis z in testimonium nostre damnatiois de simbolo fidei.qd fm traditonem pdictorum concilior.leo tercius rome transcriptu in tabula argentea post altare beati Pauli posita posteris reliquit p amore (vt ipe ait) z cautella fidei orthodoxe. In quo quidem simbolo in pcessione spiritus. solus pmemorat pater his verbis. Et in spussanctum dnm z viuificatorem ex pre pcedente. cu pre z filio coadoradu z glificadu zc. Illud e simbolu qd in missa cantat. editu in niceno pcilio.in fine cuius subiunctu est.b Qui aliud

Prima causa
Scda causa a
b

a In principalib pcilijs. Queritur que sunt illa quatuor pncipalia pcilia.z dom. q fuerut quatuor cocilia apostolor in ecclesia primitiua.vt dicit quedam glo.super actus. Primu fuit ad electionem Mathie. Actu.x. Scdm ad electione.vij.dyaconorum. Actuu.vij. Tercium fuit ad non imponenda legalia gentibus Act.xv. Quartum ad tolerandu legalia ad temp. Actuum.xxj. Concilia vo patrum principalia apud grecos similiter fuerunt quatuor scilicet Nicenu. Ephesium. Calcedonense et Constantinopolitanum. 1 2
b Qui aliud docuerit vel aliter predicauerit zc. exponit ista verba.i.contrariu docuerit. vel contrario modo zc. Non videtur ista expositio probabilis.eo q ipse qui contradicit articulis excomunicatus est ipso iure.ergo no oportebat p contrario dare sententiam.ergo videtur q pro diuerso tulerunt sententiam. Preterea vnd venit ista expositio p deo. quare non dixerunt. Quisquis contradixerit. Re.dicendum q

docuerit. vel aliter p̄dicauerit. anathema sit. Ideoq̃ʒ greci nos anathematizatos dicūt. q̄ꝛ dicim⁹ spm̄ sanctū a filio ꝓcedē. qđ ibi nō ꝯtinet. Quod eñ ſm nos ibi dicit̃. q̄ a patre filioqʒ ꝓcedit. alterum a latinis est additum scilicʒ filioqʒ.

Grecoꝝ auctes ꝛ rōnes soluit ꝛ determiat.

Nos aūt illa v̄ba ita determinam⁹. Qui aliud docuerit. vl̄ aliter p̄dicauerit. vel ꝯtrarium docuerit. vel ꝯtrario modo p̄dicauerit anathema sit. Aliud ergo posuit ꝓ opposito. qualiter ꝛ aplus in ep̄la ad Gal. Si quis aliud euangelizauerit. i. ꝯtrarium anathema sit. Non dicit. si quis addiderit. Nā si illud diceret. sibipsi vt ait Aug. p̄iudicaret q̄ cupiebat venire ad q̄sdā qb⁹ scribebat. sicut ad Thes. vt suppleret q̄ illoꝝ fidei deerant. Sʒ qui supplet qđ minus erat addit. non qđ inerat tollit. Qui autē p̄tergreditur fidei regulam. nō incedit in via. ſ recedit a via. Ad illud aūt qđ de euangelio opponūt respōdemus ita. quia cū dicat in eo veritas spm̄sanctum a patre ꝓcedere. nō addit solo. ꝛ ideo etiā a se ꝓcedere nō negat. ſ ideo patrē tm̄ noiat. quia ad eū solet referre etiā qđ ipsi⁹ ē. q̄ꝛ ab illo habʒ. — Gal. j. — Rationem grecorum soluit.

Grecos in sensu nobiscum ꝯuenire ꝛ si verbis differant. ꝓbat multis auctibus. d

Sciendū tamē q̄ greci ꝯfitentur spm̄scm̄ esse filij sicut patris. q̄ꝛ ꝛ apl's dicit. Spm̄ filij. Et veritas in euangelio. spm̄ veritatis. Sed cū nō sit aliud spm̄ sanctū esse p̄ris ꝛ filij. q̄ʒ esse a p̄re vel filio. etiam in hoc in eandē nobiscū fidei sn̄iam ꝯuenire vidētur. licet in verbis dissentiant. — Gal. iiij. — Joh. xiiij. — c

Un̄ etiā quidā eoꝝ catholici doctores intelligētes vnā eandēqʒ fore sn̄iam p̄dictoꝝ verboꝝ quib⁹ dicitur spūssanctus ꝓcedere a filio ꝛ esse filij. ꝓfessi sunt spm̄sanctū etiā ꝓcedere a filio. Un̄ athanasi⁹ i simbolo fidei. Spūssanct⁹ a p̄re ꝛ filio. nō fact⁹ nec creatus nec genit⁹. sed ꝓcedens. Ecce spm̄sanctū apte dixit ꝓcedere a p̄re ꝛ filio. Didim⁹ etiā eoꝝ maxim⁹ doctor in li. de spūsancto. spm̄sanctū a filio ꝓcedere dicit. Saluator inquit q̄ est veritas. Non eñ loq̄t a semetip̄o. hoc est nō sine me. ꝛ sine meo ꝛ p̄ris arbitrio. q̄ꝛ insep̄abilis est a me ꝛ a p̄ris voluntate. q̄ꝛ ex se nō est. sed ex patre et me est. Hoc eñ ipsum q̄ subsistit ꝛ loquit̃. a patre et a me illi est. Item spiri- — Athanasius — Didimus — d

sicut dicit Ansel. Ois veritas sacre scripture nō ꝯtradicit ꝓpter suaʒ generalitatem ꝛ dignitatē. ꝛ ideo p̄dicta expositō habʒ hic locū. Nec fuit incōueniēs exprimere excoicationē hereticoꝝ. q̄a sancti patres in cōcilijs ordinabant que iuris erant. et p̄terea ad terrorem est dictū. ꝛ maluerūt dicere aliud. q̄ꝫuis intellexerūt ꝯtrarium. vt mag⁹ cōpescerent ora presum ptuosoꝝ ne adinuenirent nouitates in fide. Scđm veritatem aūt excōmunicatōnis sententia nō se extēdit nisi ad ꝯtradicentes. quia nō fuit eoruʒ intentio precludēdi viam ad explanatiōem fidei faciendam maiorem. si de⁹ alios magis illuminaret. ꝛ si h̄ dixissent. cōstat q̄ nō bene moti fuissent. et sententia eorum merito abolēda esset.

c Sed cū nō sit aliud. Contra. aliud est dicere cappa fort̃ q̄ʒ cappa facta a forte. ḡ similiter videt̃ in proposito. Aut si nō. queritur ratio. R⁹. dōm.
4 q̄ genitiuus q̄uis denomicetur ab habitudine principij. tamen aliam habitudinē importat. vt possessiōis. sed cum in diuinis n̄ cadit diuersitas nec habitudo nisi origis. ratione materie i diuinis determinat̃ ad habitudinem principij. ꝛ ideo in deo idē est dicere spirit⁹ filij. quod spiritus ꝓcedit a filio. Preterea alia est ratio. quia spiritus ſm q̄ est nomen absolutum. sicut hoc nomen deus. nō habet ꝓprie cōstrui cum genitiuo. quia tūc idem esset dicere spiritus filij qđ de⁹ filij. ergo oportʒ q̄ accipiatur spiritus ſm q̄ dicit̃ a spiratōne. ꝛ sic est nomen importans originem. ḡ sicut sequtur fili⁹ p̄ris. ergo filius qui est a patre. ꝛ ita est dicere spiritus filij. i. spiritus qui est a filio.

5 d Non sine me ꝛc. Ur̄ male dicere. quia qui habʒ arbitriū super aliquid. habet dominiū super illud. ḡ videtur ſm hoc q̄ spiritussanctus sit inferior filio. Si tu dicas q̄ arbitrium dicat voluntatem. hoc nihil est. q̄a similiter cuʒ vna voluntas sit trium. similiter filius nō loquitur sine arbitrio spiritussancti. ꝛ pater similiter. qđ nō dicit̃ ꝓprie. R⁹. dōm. q̄ spiritussanctus est patri ꝛ filio ꝯsubstātialis. ita q̄ a patre ꝛ filio ꝓcedit operatio. ergo spiritussanct⁹ ꝯmunis est patri ꝛ filio. ꝛ similiter eque habet esse a patre ꝛ filio. ita q̄ nō est dicere q̄ habeat locutōnem ꝓpriam. nec q̄ habeat locutōnem a se. ꝛ hec duo voluit excludere dominus cum dixit non

tussanctus qui est spūs veritatis.spūsq3 sapiētie nō potest audire a filio loquēte que nescit. cū hocipsuz sit quod ꝓfert a filio.i. ꝓcedens de⁹ de deo. Spūs veritatis ꝓcedens a veritate.cōsolator manans ex ꝯsolatiōe. Item Cirillus eps in epl'a Nestorio dire/cta ait. Spūs intelligit̄ p se ſm ꝙ spūs est ⁊ nō fili⁹ sed tamen non est alienus ab eo. Spūs enim veri/tatis nominat̄ ⁊ ꝓfluit ab eo sicut ex deo patre. Johannes ꝙ criso. in omelia quadā de expositiōe simboli sic ait. Iste est spūs ꝓcedens de patre ⁊ filio.q̄ diuidit dona ꝓpria ꝓut vult. Idem in alia omelia Credendū est spiritūsanctū patris esse ⁊ filij. Istuz spūsanctum.dicimus patri ⁊ filio coequalem ⁊ procedentē de pr̄e ⁊ filio.Hoc credite.ne colloquia mala corrumpant bonos mores.Ecce a doctorib⁹ grecorum aperte habemus testimonia.quibus spūssanctus a patre ⁊ filio ꝓcedere ostendit̄. Omnis ergo lingua ꝯfiteat̄ spūsanctū ꝓcedere a patre ⁊ filio.

Cirillus.

Joh.cryso.

loquit̄ a semetipso.vt excludat̄ ratio ꝓprij.⁊ ratio p̄imi p̄incipij. et hoc exponens didimus contra ꝓpriū di/cit. Non sine me.Cōtra rationes p̄imi p̄incipij dicit.sine meo et patris arbitrio. et arbitriū nō importat dominiū siue causalitatē sed solum autoritates in patre ⁊ filio respectu spūs vel eius operationis.

a D intelligentiaz huius partis duo principaliter querunt̄. Primo querit̄ de processione spūssancti q̄ꝫtum ad principiuz.et q̄r̄.vtrum spūssanct⁹.ꝓcedat a patre ⁊ filio.Scd'o.vtr̄ ꝓcedat a pr̄e ⁊ filio inq̄ꝫtum sunt vnū aut inq̄ꝫtū sc̄ diūtes.

Questio.j. a

Q2 solum a patre ꝓcedat ꝓbant greci rōne ⁊ auctē. Ratione sic.Emanatio spūssancti est ꝓcessio.ſ ꝓcessio est motus ab vno in aliū.ergo si recte ꝓcessio est in diuinis.spūss.eterna ꝓcessione ꝓcedit ab vno in aliū.Si ergo ꝓcedit a filio.aut ꝓcedit in patrē.aut in aliam ꝑsonā.nō in patrē.q2 pater nihil accipit a filio nec in aliam personam.cū nō sit dare quartā. ꝙ non ꝓcedit a filio. Itē alia rōne sic.q2 spūss.ꝓcedit per modū spiratōis sicut v̄bū p modū locutōis.ſ ita videm⁹ in creaturis.ꝙ exitus locutionis nō p̄cedit spirationem.nec egressus spūs est a verbo, ꝙ nec in diuinis.s.s.a filio. Item spūssanct⁹ vt oēs dicūt ꝓcedit p modū nexus.sed nexus tenet rōnē medij.sꝫ si ꝓcederet a filio.teneret rationem tercij ⁊ extremi non medij.ꝙ nō ꝓcedit a patre ⁊ filio.sed a patre in filiū.

Itē spūssanctus ꝓcedit a patre.aut sufficient̄.aut non.Si nō sufficienter ⁊ plene.ergo pater impfect⁹ in spirando.Si sufficienter.ꝙ supfluum est fieri per duo qđ potest fieri p vnū sufficienter.ꝙ si a filio ꝓcedit.cū ꝓcedat plene a patre.in illa summa trinitate est supfluitas.qđ absurdū est. Item hocipm nitūt̄ greci oñdere p auctēs.sed nō pñt p sacre scripture introductionē.ideo arguūt p priuationē in euāgelijs.⁊ maxime in euangelijs iohis.⁊ epl'is.vbi integre tradit̄ nostra fides.ſ in nullo dicit̄ ꝙ spūssāct⁹ ꝓcedat nisi a patre tm̄. Joh.xv. Spūm veritatis q̄ a pr̄e ꝓcedit.ꝙ aut euangelia insufficienter fidem docēt. aut spūss.tm̄ ꝓcedit a patre. Itē in q̄tuor ꝯcilijs apđ grecos celebratis.vbi fides a patribus sufficienter ē explicata dicit̄.ꝙ spūss.ꝓcedat a patre ⁊ nihil dr̄ de filio.ꝙ si deus illis sufficienter fidē reuelauit. ꝙ ⁊c̄.

Item hunc errorē imitari nitunt̄ p doctores. q̄ nō solum apud eos.ſ etiaꝫ apud nos celebres sunt. Et primo p Grego.nazanzenū.q̄ dicit̄ theolog⁹. Filius ⁊ spūssanctus gemini⁹ patris radij⁹ vsq3 ad nos miserunt claritatem suam.ꝙ exeūt a p̄re vt duo radij Et dyoni.etiam dicit in li.de di.no.Ex immateriali ⁊ impartibili bono cordialia exorta sunt lumina. loq̄tur de patre.ꝙ exeūt vt lumina.sed talia sic se habent ꝙ vnū nō est ab altero.ꝙ ⁊c̄. Itē dam̄.expressius. Spūmsanctū ex patre dicimus.⁊ spūm patris nominamus.spm̄ v'o sanctū ex filio non dicimus. ⁊ tm̄ spūm filij nominam⁹. Itē si latini hoc cognouerunt. tm̄ greci nō cognouerunt.aut fuit hoc scripture autoritate.aut p̄dicatōe.aut rōne.aut reuelatiōe.Scp̄ture autoritate nō.q2 eandē p oīa scripturaꝫ habent greci Similiter nec predicatione.q2 idē doctor grecoꝝ q̄ ē et latinoꝝ.q̄ eis fidem pfecte tradidit.s. paul⁹ apl's. Si ratione.sed rōne nō sufficit aliq̄d affirmare in his q̄ sunt fidei.Unde dyo. ⁊ dam̄.dicunt ꝙ nihil est dicen dū nec cogitādū de illa summa trinitate.preter id quod nos sacra eloquia docuerunt.Et hiero. Nihil credat̄ mihi nisi ꝯfirmauero p nouū ⁊ vetus testm̄. Si reuelatiōe.querit̄ cui fuerit reuelatū.⁊ cū de⁹ velit omnes hoīes saluos fieri.quare hoc nō reuelauit grecis:Et iterū quō ꝯstat ꝙ hoc fuerit a deo. Contrarium arguit̄ rōne ostensiua sic. Spūssanctus ſm omnes fideles ꝓcedit vt donū.sicut ex multis locis scripture ꝓbat̄.⁊ iterū omnes tam greci ꝙ latini dicunt spūms.a filio nobis donari.ꝙ omnes ꝯcedunt ꝓcedere ab vtroq3.cum nō detur nisi a quo ꝓcedit.

Item spūssanctus ſm omnes et sicut supra ostensum est ꝓcedit vt amor.sed amare non tm̄ est patris sed etiam filij.vnde et p omnia amat filius sicut pater.ergo si a patre amante amor procedit. eadem ratione a filio. Item spiritussanctus ſm omnes ꝓcedit vt nexus.sed perfectior nexus est qui ab extremo vtroq3 ꝓcedit.ꝙ qui ab altero.ergo si spūssanct⁹ est nexus pfectissimus.nō solum a patre ꝓcedit ſ etiam a filio. Item hocidem ostendit̄ ratione ducēte ad impossibile sic. Omnis distinctio ꝑsonarū in diuinis attēdit̄ ſm relationē ⁊ originē. ꝙ si spūssanct⁹ nō ꝓcedit a filio nec ecōuerso.nulla est ibi origo. ergo nulla est ibi mutua relatio.ergo nec distinctio.

Itē maior germanitas est inter duos.qñ vnus ꝓcedit ab altero.⁊ ambo a tercio.ꝙ si vn⁹ nihil habeat

ab altero.hec est per se nota.ergo si spūssanctus non
est a filio nec econuerso.nec est pfecta vnio.ḡ nec sū
ma nec pfecta beatitudo. Itē pfectior est expssio
qñ generans cōmunicat genito non tñ substantiā s
etiam actum q̄ nature geniti nō repugnat.s act⁹ spi
randi nō repugnat filio.qz nullū ex hoc inconueniēs
sequit̃ si spiret.ḡ si pater hunc actum ei nō cōmuni
cat.filius non est pfecta imago. Itez hocipm oñ
dit̃ auctib⁹.Et primo aucte aplī Gala.iiij.Misit de
us spm̄ filij sui ꝛc.ergo cum pater nō mittat spūz ni
si filij.idem est spūs patris ꝛ filij.sed eius est spūs a q̄
pcedit.ergo spūs pcedit a pr̄e ꝛ filio.Si dicas ꝙ nō
sequit̃.qz nō dicit̃ filij.qz pcedit a filio.sed qz est in fi
lio.ergo eadē rōne cum filius sit in spūs.pōt dici fili⁹
s.s. Item Johannis.xv. Quem ego mittam vob
spm̄ veritatis.Ex hoc arguit̃ sic.Nullus mittit ali
um nisi habeat auctem supra illum.nullus aūt habz
autoritatem supra aliū nisi aliquid tribuat ei. s nul
la psona tribuit nisi ab ipsa pcedat.ḡ a primo spūss.
pcedit a filio.Si dicas ꝙ a filio mittit̃ ex tpe. ꝛ ex tē
pore pcedit.Contra.Filius nō ideo habet auctem
qz mittit.sed ideo mittit.qz habet auctem. ergo ante
habet auctem q̄z mittat tpaliter. ergo anteq̄z mittat
tpaliter.necesse est spm̄s.pcedere a filio.ḡ ꝛc. Itē
Joh.xvj.Ille me clarificabit.qz de meo accipiet.Ex
quo arguit̃ sic.Quisq̄s est omne quod habet.est om
ne quod accipit.sed spūssanct⁹ cū sit de⁹ summe sim
plex.est omne quod habet.ḡ omne quod accipit.ḡ si
accipit aliquid ab aliquo accipit eē.sed a q̄ accipit eē
ab illo pcedit.ḡ si aliq̄d accipit a filio pcedit a filio.
Si dicas ꝙ accipe illud ē tpalit̃. Tūc obijcit̃ ex hoc.
qz oē quod tpaliter accipit aliquid ab aliq̄ mutat̃ ꝛc.

R°.dō.ꝙ sicut ondsū est auctib⁹ ꝛ rōnib⁹ fidei.veri
tas est ꝙ spūssanctus pcedit a patre ꝛ filio. Ad in
telligentiam aūt cōtrouersie latinoꝝ ꝛ grecoꝝ ꝛ ori
6 ginem eius.notandū est ꝙ circa pcessionē spūssancti
de filio est duo ɔsiderare.s.articuli cognitionē. ꝛ eius
dem cogniti pfessionē. In primo tota est differentia
In scdo ɔtrouersia.Cognitio aūt huius articuli fun
damentū habet a scriptura. pfectum vel incremētū
a rōne.sed ɔseruationem a reuelatione. In scriptu
re aucte greci et latini ɔueniunt.que dicit spūmsan
ctum esse filij ꝛ mitti a filio.sed in rōne ꝛ reuelatione
differunt. In rōne quidē intelligendi. Naz cum scri
ptura dicat.spm̄s.procedere.greci ad intelligendum
vsi sūt alio mō silitudine pcessionis . alio mō latini.
Nam cū pcessio dicat̃ in creaturis mot⁹ localis ab
7 vno in aliū. ꝛ dicat̃ motus causalis vnius ex alio.gre
ci intellexerunt pcessionem primo modo ab vno in
aliū.latini vō scdo mō. ꝛ in hoc melius intellexerunt
latini q̄ greci.qz compauerunt pcessionē eternaz p
cessioni magis spūali. ꝛ ideo magis simili ɔpauerūt.
ꝛ sic melius.Similit̃ scriptura dicit spūms.p spirati
onem pcedere.Sed cum duplex sit spiratō.s. flatus
8 exterioris. et amoris interioris. greci compant spm̄
spirationi flatus exterioris.sed latini spirationi inte
rioris amoris. ꝛ ideo latini melius. qz spūaliori ꝛ si
miliori similitudini aptauerunt. Similiter cum scri
ptura dicat.s.s. pcedere vt nexū ꝛ cōionē. Et duplex
9 possit esse nexus.vel sicut mediū iungens alteri. vel
sicut extremū in quo ɔiungunt̃. greci compauerunt
primo modo.latini scdo modo.et ideo spūaliori ꝛ si
miliori. qz ille nexus magis habet similitudinē pso
ne.qz ergo differentiam habuerunt in ratiōe. ꝛ latini

spūalius ꝛ ɔuenientius compauerūt. iō ex rōne sua
sunt eleuati. ꝛ p hoc ad intelligentiā scripture dispo
siti.et ideo manifesta reuelatione edocti sunt de spūs.
pcessione. Greci vō qz silitudines differētes ꝛ min⁹
ɔprias aptabant.ideo sunt sua rōne depssi. ꝛ nō valē
tes intelligere spiritū a verbo pcedere.nec in aliū ab
eterno pcedere.artauerunt scripturam ad intelligē
dum de processione temporali. ꝛ ideo sibi viam reue
lationis clauserunt.Hec est ergo ratō diuersitatis in
huius articuli cognitione.Controuersia vō venit ex
hui⁹ articuli pfessiōe. Professio vō articuli venit ab 10
ecclesia latinoꝝ ex triplici causa.vicz ex fidei verita
te.ex piculi necessitate.ex eccl̃ie autoritate. Fides di
ctabat hoc.et piculi necessitas iminebat.ne forte ali
qui hoc negarent. in quod piculuz inciderunt greci.
ꝛ ecclesie autoritas aderat. ꝛ iō sine mora exprimi de
bebat. Negatio vō huius articuli venit ex triplici cā 11
scz ex ignorantia.ex supbia.et pertinacia.Ex ignorā
tia.qz nec scripturam intellexerunt.nec habuerūt cō
gruam rōnem.nec apertam reuelationem. Ex super
bia.quia cum reputarent se sciolos. ꝛ vocati nō fue
runt.noluerunt pfiteri qd̄ nō erat p eos inuentum.
Ex ptinacia ne conuincerent̃ ꝛ irrationabiliter moue
ri viderent̃.inuenerūt p se ratōnes contra veritatē.
et ideo suam sententiam defendere ausi sunt. ꝛ auctī
eccl̃ie romane obuiare. ꝛ ideo facti sunt heretici.qa
negant fidei veritatē.Et scismatici. qz recesserunt ab
ecclesie vnitate.Sed qz mos est hereticoꝝ ꝛ scismati
coꝝ cum se non possunt rōnibus cōmunire aduersā 12
partem accusare.ideo nos accusant ꝛ redarguūt tan
q̄ curiosos ꝛ tanq̄z excōicatos ꝛ scismaticos.Curio
sos.quia sine hui⁹ articuli pfessione salus erat. qua
re ergo intromiserūt se latini hoc pquirere qd̄ nō fu
it necessarium.sed ad hoc patet responsio. qz oportu
nū fuit ppter piculum quod ipsi inciderunt.Simili
ter dicunt nos excōmunicatos. qz simbola corrum
pimus in quibus sanctos patres sub excōmūicati
onis pena hoc erat phibitū.Et ad hoc patet respon
sio p predicta. quia nō corrumpimus sed pficimus.
nec sententia lata est ɔtra pficientes.sed contra cor
rumpentes.Vel potest dici sicut dicit Ansel.ꝙ nouū
edidimus.quod quidē facere potuimus. qz romana
ecclesia plenitudinem potestatis a petro aploꝝ prin
cipe acceperat.in quā nulla patꝝ sniā nec interdictū
ponere.nec artare potuit.nec ei pIudicare. nec ligare
eam ad aliquid.Similiter dicūt nos scismaticos. qz
a nobis incipit diuisio.Cum enī hoc vellem⁹ asserere.
noluimus eos vocare.Et ad hoc respōderi potest p
latinis.ꝙ eos vocare nō fuit oportunū.qz ecclesia si
ne eis hoc poterat. ꝛ quia erat laboriosum ppter di
stantiam.erat infructuosum ppter insipientiam. qa
iā non erat in grecis sapientia tanta sicut fuerat.im
mo ad latinos transierat.Erat nihilomin⁹ piculosū.
quia quod p certo habendum erat.piculum erat du
cere in dubium.et sic patet ꝙ friuole sunt coꝝ accu
sationes. Ad rationes autē intellectis que dicta sūt
facile est respondere. Ad illud ergo quod obijcit̃.
ꝙ pcessio est ab vno in alium.dōm. ꝙ verum est de 13
processione locali.sed non est verum de pcessiōe cau
sali.sicut infra melius patebit.cum procedere in aliū
est dupliciter.aut quia in alium tendit sicut obiectū.
et sic spūssanctus est amor quo filius amat patrem
sicut econuerso.Si autem dicat̃ sic procedere in ali
quem vt ab eo recipiat̃.omnino stult⁹ est intellect⁹.

Eſt eñ dicere ꝙ amor qui eſt.ſ.ſ. oꝛiat a patre et ſb-
ſiſtat in filio.ſicut riuus oꝛit a fonte ⁊ requieſcit in la
14 cu pꝛofundo. Ad illud quod obijcit de ſpiratione
ꝙ ꝓcedit verbum.dōm.ꝙ verum eſt de exterioꝛi ver
bo ⁊ nō de interioꝛi.et ideo non eſt ſimile. Ad illō
qō obijcit de nexu.dōm.ꝙ nexus nō habet rationeꝫ
medij.ſed rationem tercij.ꝗꝗ aliqui voluerunt di-
cere ꝙ locum tenet ⁊ medij ⁊ tercij.⁊ voluerūt iſti ſu
ſtinere opinionem grecoꝛum ⁊ latinoꝝ.⁊ diſtinguūt
duplicem modum ꝓcedendi.ſ.in aliuꝫ. et ſic ꝓcedit
15 a patre. vel ab alio et ſic procedit a patre et filio. et
iſtud eſt exufflandum hodie.quia nō habet intellectū
ſanum.immo omnino eodem mō procedit ab vtro-
ꝗ.⁊ tamen vtriuſꝗ nexus eſt.ſicut ponit exemplū
de duobus lignis ex quibus procederet vna flama.
16 Ad illud quod obijcit ꝙ ab altero ſufficient.ꝙ ⁊c.
Dōm.ꝙ iſtud verum eēt ſi eſſent diuerſa pꝛincipia
ſ.ſ.qō nō eſt verum.ſicut infra patebit.Unde ſicut n̄
valet hoc argumentuꝫ.pater creat ⁊ filius ſimiliter.
et pater eſt ſufficiens in creando.ergo filius ſuperflu
it.quia ſunt vnum pꝛincipium in creando. ſimiliter
17 ſoluendum eſt in ꝓpoſito. Ad illud quod obijcit.
ꝙ non repit [illegible] ſcriptura.Dōm ꝙ ſi verba non repe-
riant.repit tamen ſenſus.ſicut in obijciendo mon-
ſtratum eſt. Tamen argumentum non valet. nō re-
pitur in ſcriptura.ergo non eſt verum. quia ſcriptu-
re mos eſt quedam tacere ꝓpter inſinuandam humi
litatem.vnde dominus volens nos erudire ad humi
litatem.omne quod ſuū eſt patri attribuit.ſicut Jo-
hannis.vij.Mea doctrina non eſt mea.Similiter di
cit Joh.xvj.Qui a patre ꝓcedit loquens de ſpūſan-
cto.⁊ tamen ipſe ſubiungit.omnia que pater hꝫ mea
ſunt.et ideo argumētū nō valet. Ad illud qō obij-
citur de concilijs.dōm.ꝙ nec in ꝯcilijs illis ſunt om-
nia inſtituta que ſpectant ad moꝛes.nec etiam oīa
dicta que ad fidem ꝑtinent.ſicut in ſimbolo qō can-
tat in miſſa nihil dr̄ de deſcenſu ad inferos. Sꝫ nun-
ꝗ latuit ſanctos patres ꝓceſſio ſpūſſancti a filio.⁊ ſi
nō latuit quare nō dixerūt . Credo ꝙ nō latuit.ſicut
ꝑ antiquos grecoꝝ quoꝝ magiſter adducit autoꝛita
tem in litera.ſed tamen non fuit expꝛeſſum. quia nō
erat opus.Nullus eniꝫ negabat nec negari volebat.
Sed heretici multa que erant implicita fidei noſtre
ſua impoꝛtunitate compulerunt explicare. ⁊ ſic patꝫ
18 illud. Ad illud quod obijcit de autoꝛitate dyoniſij
et Grego.dōm.ꝙ nō eſt omnimoda ſimilitudo.ſꝫ ma
ioꝛ diſſimilitudo.Attendit aūt diſſimilitudo in hoc
ſcꝫ ꝗtum ad plenitudinem fontalitatis in patre ⁊ in
diuiſione perſonarum.emanantium ab eo.et in rece
ptione influentie in creatura.non tamen eſt oīmo-
da ſimilitudo ꝗtum ad modum emanandi.et ſic pꝫ
19 illud. Ad illud quod obijcit de dam.Dōm.ꝙ non
eſt in iſta parte ei aſſentiendum.ſicut enim intellexi
ipſe fuit in tempoꝛe quando oꝛta ē contentio. vnde
non eſt in hoc ſuſtinendus.qꝛ ſimpliciter fuit grecus
Tamē ipſe caute loquit.Unde non dicit ꝙ ſpūs nō
ſit a filio.ſed dicit non dicimꝰ a filio.qꝛ greci nō ꝯfite
bant.nec tamen negabant. ſed modo eoꝛum male-
dicta pꝛogenies addidit ad paternam dementiam
et dicit ꝙ nō procedit a filio niſi tempoꝛaliter. ⁊ ideo
tanꝗ hereticos ⁊ ſciſmaticos romana damnat eos
eccleſia.

Queſtio.ij. b

Utrū ſpūſſanctus ꝓcedat a patre ⁊ filio inꝗtū ſūt
vnum.aut inꝗtum differentes.⁊ ꝙ inꝗtum vnū. vi
det ꝑ anſel.in li.de ꝓceſſione.ſ.ſ.Nullus intellectus
capit.ſ.ſ.eē patris ⁊ filij ſm ꝙ alter eſt pater. alter fi-
lius.ſed ſm ꝙ vterꝗ eſt idem deus. Item ratione
oſtendit ſic.vnitas effectus eſt ab vnitate actus . et
vnitas actus ab vnitate potētie vel ſubiecti.ergo cū
vna ſit pſona producta a patre ⁊ filio. ergo ꝑ vnum
actum producitur et per vnam potentiam.ergo ſpi-
rant inꝗtum ſunt vnum. Item quod eſt a duobꝰ
inꝗtum duo.aut eſt inſufficienter a quolibet aut ab
altero ſuperflue.ſed ſpūſſanctus a nulla pſona eſt in
ſufficienter nec ſuꝑflue.qꝛ neutrum ꝯuenit nature ꝑ
fecte.ꝙ ⁊c. Item quod eſt a duobꝰ inꝗtum duo ē
compoſitum.ſi ſubſtantialiter eſt ab illis.quia a duo
bus inꝗtum duo ꝓcedit vnum.et ita opoꝛtet ꝙ illō
vnū habeat differentiam.ſed.ſ.ſ.nō eſt compoſitus.
ergo ⁊c. Item nihil vnū ꝓcedit a duobus simili-
bus in natura quantum duo.niſi alter ſit ſicut prin-
cipium actiuum.alter ſicut pꝛincipium paſſiuum.ſi-
ue alter vt pater.alter vt mater.ſed hoc non eſt in di
uinis.ꝙ ⁊c. Contra.qui pꝛocedit a duobus ita ꝙ
ab vno pꝛincipalius ꝗꝫ ab alio.procedit inꝗtum ſūt
duo.ſed ſpūſſanctus pꝛincipaliter procedit a patre.
ſicut dicit Aug.⁊ habet in ſequenti diſt.ergo ⁊c.
Item qui procedit a duobus inꝗtum ſunt diſtin
cti.procedit a duobus inꝗtū ſunt duo.ſed nexus nō
eſt niſi diſtinctoꝝ.ergo qui procedit vt nexus proce-
dit ab eis vt a diſtinctis.⁊ ita vt a differentibus.
Item ab vnitate ſubiecti eſt vnitas actus.ſed pa-
ter ⁊ filius ſunt duo.ergo ſpirant duplici ſpiratione.
ergo ſpiratur.ſ.ſ.ab eis inꝗtuꝫ ſunt duo.ergo ⁊c.
Item ſi ſpirant.ſ.ſ.inꝗtum ſunt vnum. aut inꝗ-
tum ſunt vnum in ſubſtantia. aut in notione. aut in
pſona.Si inꝗtum ſunt vnum in ſubſtantia. ergo cū
ſpiritusſanctus ſit idem in ſubſtantia. ſ.ſ. procedit a
ſe.Si inꝗtum ſunt idem in notione.hoc nihil eſt.qꝛ
non ideo ſpirant quia ſunt ſpiratores ſed econuerſo
Nec inꝗtum ſunt vnum in pſona. quia in perſona
non vniunt. Rꝰ.dōm.ꝙ ſpūſſanctus procedit a 20
patre ⁊ filio inꝗtuꝫ ſunt vnū in fecūditate voluntatꝭ
Una aūt eſt in patre [illegible] filio voluntas.qꝛ pater ⁊ fili-
us ſunt vna ſubſtantia.ſi ergo eſt in eis volūtatis fe-
cunditas.vna eſt fecunditas in eis. Uoluntatis aūt
fecunditas eſt in patre ⁊ filio.qꝛ vterꝗ deus impro-
ceſſibilis.Sicut eñ ſuperius dictum fuit de numero
pſonarum.et infra melius patebit cum agit d' inna
ſcibilitate.que idem eſt in patre qō ꝓmitas. ⁊ ꝓmuꝫ
[illegible] pꝛincipium.ſicut idem ratio pꝛimitatis eſt.et ratō
pꝛincipiandi ſiue fecunditatis. Quoniam ergo pat̄
prioꝛ eſt in omni emanatiōe.ſ.ꝓceſſione ⁊ generatio
ne.qꝛ nec generat nec ꝓcedit.hinc eſt ꝙ vtroꝗ mō ē
pꝛincipiū.Quia vō filius ꝓoꝛ eſt emanatione ꝓceſſi
onis nō generationis.qꝛ generat.tamen eſt inſpira-
bilis.hinc eſt ꝙ eſt ꝓncipiū ſpirandi non generandi.
Quia vō.ſ.ſ.neutro modo ſe habet. neutro mō ē pꝛi
cipiuꝫ.Inde eſt ꝙ ꝙ ꝗuis.ſ.ſ.a duobꝰ ꝓcedat. qꝛ tū
ꝓcedit nō vt ſunt differentes.ſꝫ vt eſt in eis vna fecū
ditas volūtatis.pꝫ ꝙ.ſ.ſ.ꝓcedit ab eis inꝗtum ſunt
vnū. Ad illud qō obi.ꝙ pꝛincipaliter ꝓcedit a pa
tre.dōm.ꝙ pꝛincipalit poteſt dici dupliciter. aut re- 21
ſpectu ſecundarij.et ſic impoꝛtat oꝛdinē ꝓoꝛis ⁊ po-
ſterioꝛis.et ſic ponit diuerſitatem.⁊ hoc mō nō acci-
pit hic.Alio modo vt pꝛincipalitas dicit ꝗndā auto-
ritatem.ſicut pr̄ dr̄ opari ꝑ filiū.vl̄ vna creatura ꝓ-

dicit a patre p filiū. inquātum sunt vnum. et sic intel-
ligendum est in proposito. Ad illud quod obijcit q̄
nexus procedit a pluribus ⁊c. dōm q̄ ratio nexus in-
cipit a distinctione ⁊ tendit siue procedit in vnitatem
Unde vltima ⁊ cōplectiua rō est vnitas. Licet ḡ nex⁹
sit duoꝝ ⁊ a duob⁹. si est pfect⁹ nexus. est ab eis inq̄
tum sunt vnū. nō inq̄tū sunt plures. Ad illud qđ
obi. q̄ ab vnitate subiecti est vnitas actus ⁊ a plura-
22 litate pluralitas. dōm q̄ istud nō hꝫ instātiā ſm mo-
dū loquendi. qꝛ si duo sunt termini copulati. act⁹ nu
meratus dꝫ eis reddi. ſ ſm rem distinguendū est. qꝛ
subiectū dicit dupliciter. aut se et primo. aut nō p̄-
mo. et illud verum est de subiecto per se et primo. nō
de alio. et sic accipiendo pr̄ ⁊ filius nō sunt vnū prin
cipiū seu primū subiectū spirationis. qꝛ non spirant
ſm q̄ pater ⁊ filius. ſ ſm q̄ in eis est vna fecunditas
voluntatis. ⁊ ita inq̄tum vnum. Uel aliter dōm. q̄
23 est loqui de actu. vt est actus vel origo. ⁊ de actu vt
est accidens. Si loquamur de actu vt est accidēs. de
necessitate numerat ad numerꝝ subiecti. qꝛ nō ē vnū
accidens in duob⁹ subiectis. Si aūt loquamur de a-
ctu vt est actus. sic compat ad subiectū vt ad princi-
piū. et sic nō numerat ad numerū subiecti ſm q̄ sub
iectū. ſ ſm q̄ principiū. Quoniā ergo in diuinis spi-
ratio nō est accidens sed pductio vel relatio. iō seq-
tur vnitatem subiecti vt est principiū. quare pater et
filius q̄uis due sint psone. tñ sunt principiū vnum.

qꝛ p eandē virtutē spirant. iō actus nō numerat in il-
lis. iō spirant vna spiratiōe q̄uis sint duo. Ad il-
lud quod querit vltimo aut inq̄tum vnū in substā-
tia ⁊c. Dōm. q̄ inq̄tum vnū in fecūditate volūtatis
put illa voluntas tracta est ad notionē p fecundita-
tem. q̄ fecunditas est ratione primitatis. q̄ primitas
significatur p hoc q̄ est improcessibilis. Et hoc est
qđ dicit Ansel. q̄ pater ⁊ filius spirant ſm q̄ vterq̄
est idem deus. nō ſm q̄ deus simplicit. ſ ſm q̄ de⁹ in
vtroq̄. hoc est cōsiderare voluntatē in psonis. Si er-
go queras vtrū inq̄tum vnū in substantia. aut noti-
one. aut psona. dōm q̄ responderi pōt dupliciter ſm
duas opiniones ṗus positas de potētia generandi.
vij. dis. qꝛ quidā dicūt q̄ potētia generādi nō differt
a generatione siue paternitate nisi modo loquēdi. et
ita dicit notionē. s. psonalē proprietatem. vt generatō
licꝫ alio mō. Similiter isti dicūt q̄ fecūditas volūtas
siue vis spiratiua. dicit eandē notionē quā spiratio.
licet alio mō. qꝛ vis spiratiua dicit vt in rōne aptitu-
dinis. sed spiratio in ratione actus. ⁊ ita ſm hos in-
q̄tum sunt vnū notione. Alij dicūt q̄ sicut potentia
generandi dicit naturā in psona. ita essentiā psonali
ter. sic vis spiratiua voluntatē dicit. vt volūtas est in
personis in quibus est fecunda. et ita pat ⁊ filius spi
rant inq̄tum vnū in essentia siue natura siue volun-
tate. vt dicat proprius voluntate cōsiderata in psonis.
Quelibet illarū positionū mihi vr̄ satis pbabilis.

Distinctio. xij. de eterna processione. s. s. qualiter a patre ⁊ filio procedit.

Tem querit cū spūssanctus procedat a patre ⁊ filio. Hec est scđa ps in qua magister determinat q̄liter spūs. procedit a patre ⁊ filio. Et hec ps hꝫ quatuor ptes. ſm quatuor q̄ determinat. In pma q̄rit vtrum spūssanct⁹ ṗus procedat a pr̄e. ⁊ determinat q̄ nō. In scđa querit. vtrū principali⁹ ⁊ pleni⁹. ibi. Nunc
tractandū ē. Tercio vtrū proprie a patre procedat. ibi. Ex eodē sensu dr̄ etiā proprie procedere a patre. Quarto deter-
minat. vtrū spūssanct⁹ proprie procedat a patre p filiū. ibi. Forte etiā iuxta hancintelligentiā. vbi ꝯfirmat auto-
ritate hyla. q̄ spūssanctus mittit a patre filium ⁊ procedit.

Utrꝝ spūssāct⁹ ṗ⁹ vl̄ magis procedat a pr̄e q̄ȝ a filio. a

Tem q̄r cū spūssc̄us procedat a patre ⁊ a filio
1 vtrū ṗus vl̄ magis processerit a patre q̄ȝ a fi-
lio. qđ nitit hereticus ostēdere ita dicēs. Si
processit vtiq̄ spūssc̄us a pr̄e. processit vtiq̄ aut a na-
to iā filio. aut nō nato filio. Si vo iā nato filio pro-
cessit. ante natus est filius q̄ȝ processerit. s. s. Precessit
ḡ natiuitas filij processionē spūssancti. Si aūt processit
a pr̄e nō genito filio. aū processit q̄ȝ fili⁹ genit⁹ fuerit.
His ⁊ hmōi q̄ōnibus magis laboriosis q̄ȝ fructu
osis r̄ndet aug. in. xv. li. de trini. dicēs. In illa sum-
ma trinitate q̄ deus est. interualla tp̄m nulla sunt p q̄
posset ostēdi aut saltem req̄ri. vtrꝝ prius de patre na-
tus sit filius. ⁊ postea de ambobus processit spūssc̄us
Nunq̄d ḡ possum⁹ q̄rere vtrū iā processerat de patre
s. s. q̄n natus est filius. an nōdū processerat. ⁊ illo na-
to de vtroq̄ processit. Nō pñt prius ibi ista q̄ri. vbi
nihil ex tp̄e inchoat. vt ex ꝯsequēti pficiat i tp̄e. iō
q̄ potest intelligere sine tp̄e generationē filij de pa-
tre. intelligat sine tp̄e processionē spūssancti de vtro-
q̄. Ecce his verbis absoluta est questio illa q̄ q̄re-
bat vtrū ṗus processerit. s. s. a patre q̄ȝ a filio.

Utrꝝ. s. s. pleni⁹ vl̄ magis procedat a pr̄e q̄ȝ a filio. b
Nunc tractādū est qđ scđo querebat. s. an plenius
vel magis procedat. s. s. a patre q̄ȝ a filio. Ad qđ di-

a Aut a nato iam fi-
1 lio. aut ⁊c. Ur̄ istud ar
gumētū necriū. qꝛ cu-
iuslibet ꝯdictiōis. ne-
cessariū ē alterā ptem
eē verā. ſ natū ⁊ ñ na
tū opponunt ꝯdicto-
rie. ḡ necesse ē alteraꝫ
ptem dare q̄. s. s. proce-
dat. aut nato iā filio.
aut nō nato. cū ḡ ma-
gister ⁊ Aug. r̄ndeant
interimendo vtranq̄
partē. vident male re
spōdere. R⁹. Dōm. q̄
hereticus in sua q̄ōne
querebat de ordīe ge-
nerationis filij ad p-
cessionē. s. s. ⁊ q̄rebat
de ordine ſm duratio
nē ⁊ tp̄s. nō ſm rōnē
intelligendi. ⁊ q̄rebat
vtrū prius nat⁹ est fi-
lius q̄ȝ processit. s. s. aut
ecōuso. ⁊ vtrūq̄ falsū
erat. Iō mgr̄ ⁊ aug⁹.
ꝯsiderantes intētiōē
heretici siue interroga-
tionē ſm sensum in q̄
eam proponit. simplicit

Di. XII

Argumentatio he-
a retici.

R⁹. aug. ad primā
partē questionis
scꝫ an prius a pr̄e
procedat.

Questio.

Rᵒ. ad scdam ptē. scȝ an pleni⁹ a patre pcedat.

cimus. qꝛ sicut nō ante pcedit a patre q̄ȝ a filio. ita nō plenius vl' magis pcedit a patre q̄ȝ a filio. Aug. tñ in. xv. li. de tri. dicit q̄ .s.s. principaliter pcedit de patre. Nō frustra inq̄t in hac trinitate nō dicit̄ v̄buȝ dei nisi filius. nec donū dei nisi spūssanctus. nec de q̄ genitū ē verbū. ꝛ de q̄ pcedit .s.s. p̄ncipalit̄ nisi deus pr̄. Ecce audistis qꝛ .s.s. p̄ncipalit̄ pcedit a patre ſ ne te h̄ turbaret. ip̄e ꝯtinuo ex q̄ sensu dixerit. aperit dicēs. Jō addidit p̄ncipalit̄. qꝛ ꝛ de filio .s.s. pcedē repit̄. ſ h̄ q̄ȝ illi pr̄ dedit nō iā existi ꝛ nōdū habēti. Sed[b] q̄cq̄d vnigenito v̄bo dedit. gignēdo dedit Sic ḡ euȝ genuit. vt eē de illo donū cōe pcederet. ꝛ .s.s. spūs eēt amboꝝ. Ecce exposuit ip̄emet quō sp̄s p̄ncipalit̄ pcedat a pr̄e. nō qꝛ p̄us vel magis pcedat a pr̄e q̄ȝ a filio. ſ qꝛ cū procedat a filio. hoc ip̄m habȝ filius a patre.

Utrū .s.s. prop̄e procedat a patre. c

Ex eodē sensu etiā d̄ pcedē prop̄e de pr̄e. Unū hiero. ī expōne catholice fidei niceniq̄ȝ simboli ait. Credim⁹ ī .s.s. q̄ de pr̄e procedit prop̄e. Itē spm̄sctm̄ verū deū inuenim⁹ in scp̄tura. ꝛ de patre eē pp̄e. et ita de pr̄e fili⁹. ꝛ .s.s. prop̄e ꝛ vere de pr̄e procedit. Ecce apte dic̄ .s.s. pp̄ie eē de patre. ꝛ pp̄ie pcedē de pr̄e. qđ nō ē ita intelligēdū tāq̄ȝ p̄us vel pleni⁹ a patre pcedat q̄ȝ a filio. ſ qꝛ hoc habet pater a se. nō ab alio. vt de ipso sit ꝛ pcedat spūssanctus. fili⁹ aūt nō a se. ſ a patre hoc habet. vt de ipso sit ꝛ pcedat .s.s.

Utrū .s.s. pp̄ie procedat a patre p filiū. d

Forte etiā iux̄ hāc intelligētiā d̄ .s.s. mitti p filiuȝ. ꝛ ▮ patre eē ▮ filiū. Unū hyla. ad deū patrē de .s.s. ꝛ ▮lio loquēs in. xij. li. de tri. ait. In .s.s. tuo ex te profecto. ꝛ p eū misso. Itē añ tp̄a vnigenit⁹ tu⁹ ex te nat⁹ manet. ita q̄ ex te p eū .s.s. tuus est. qđ ꝛ si sensu nō pcipiā. tñ teneo ī ꝯscia. In spūalib⁹ em̄ reb⁹ tuis hebes sū. Itē ī eodē. Cōsrua hāc orō fidei mee r̄ligionē vt qđ in regeneratōis mee simbolo pfessus sū sp obtineā. te prēm .s. ꝛ filiū tuū vna tecū adorē. spm̄scm̄ tuū q̄ ex te p vnigenitū tuū ē pmēar. Ecce apte dic̄ .s.s. a patre p filiū ꝛ mitti. ꝛ esse. qđ nō ē intelligēdū. q̄si a patre p filiū minorē mittat̄ vel sit. ſ qꝛ ex pr̄e ꝛ filio ē ꝛ mittit̄ ab vtroq̄ȝ. ſ h̄ ip̄m habet fili⁹ a patre. vt ab ip̄o ꝛ sit ꝛ mittat̄ .s.s. Hoc ḡ voluit significare hylari⁹ distinctionē faciēs ī locutiōe. vt ōndēt ī pr̄e esse auctē. Inde est etiā q̄ veritas ōndēs patrē esse

Hylarius.

et bene r̄ndēt eā intermedo. Ad illud ḡ qđ obī. q̄ diuisio. heretici est p ꝯdictoria. dōm. q̄ falsuȝ est. qꝛ pp̄ō cōtradictoria accipit̄ negando ꝓpositionē p̄ncipalē. ſ ip̄e fert negationē ad ꝓpōnem nō p̄ncipalē ſ intellectā in hoc qđ ē nato. ꝛ iō cā falsitatis sp remanet. hec. n. ē falsa .s.s. pcedit nato filio. qꝛ notat̄ q̄ natiuitas filij p̄cedat pcessiōeȝ .s.s. Hec iterū est falsa. pcessit nō nato filio. qꝛ notatur q̄ natiuitas filij nō fuerit sil' cū pcessione .s.s. sed hec est vera .s.s. nō pcessit nato p⁹ filio. qꝛ simul fuit natiuitas filij ꝛ pcessio .s.s.

b. Quicq̄d vnigenito verbo dedit ꝛc. Ui 2
det̄ maledicē. qꝛ si hoc ſ dedit ei spirationeȝ ḡ dedit gignēdo. ḡ spiratio est genita. ſ q̄cq̄d d̄ in diuinis ꝯcrete. d̄ ꝛ abstracte. ſ nō ꝯuertit̄. ḡ si spiratio ē genita. spiratio est generatio. quod ē cōtra omnes. Rᵒ. dōm. q̄ defectus est in vtroq̄ȝ argumēto. nā illud nō valet. dedit generādo spirationē. ḡ generauit spirationē. sicut nō sequit̄ generando dedit filio eēntiā. ḡ eēntia est genita. Aliq̄. n. p generationē dicunt̄ dari q̄ nō dicūt̄ generari. Et item alia ratō nō valet. Spiratio ē genita. ḡ spiratio ē generatio. Sicut eñ infra patebit. de duabus notionibus vni⁹ psone verū ē dicere q̄ vna ꝑdicat̄ de altera denoīatiue nō in abstractione. ꝛ ▮ nō valet illa rō. imo est ibi accidēs. Qꝛ ḡ d̄. quicq̄d ꝑdicat̄ denoīatiue. ꝛ abstracte. verū est de essentia. ſ nō est verū de pp̄rietate psone. ꝛ h̄ infra patebit. c Credimus in .s.s. q̄ de pr̄e ꝛc. Uidet̄ falsum dicere. qꝛ pp̄riū est qđ ꝯuenit vni soli. ḡ si de pr̄e pce
3 dit pp̄ie. nō ḡ de filio. Si tu dicas q̄ nō dicit̄ pp̄ie ꝯtra cōitatē. ſ ꝯtra impropꝛietatē. ergo vr̄ q̄ improp̄e pcedat a filio. Rᵒ. dōm. q̄ pp̄ie nō dicit pp̄rietatē siue solitudinē. sed sonat in autoritatē sicut principaliter. sicut eñ pat̄ principal'r d̄ spirare. qꝛ nō hȝ ab alio. ita etiā pp̄ie. qꝛ hāc ꝯditionē nō habere ab alio nulli cōicat. ita vr̄ dicere magister. Pōt tñ dici q̄ vno mō pp̄riū d̄ ꝯtra cōitatē. Alio modo ꝯtra improp̄etatē. Tercio
4 mō accipit̄ p appropriationē. ꝛ sic accipit̄ hic. Quis eñ spiratio eque vere ꝛ pp̄ie ꝯueniat patri ꝛ filio. tamē filius appropriat eam patri pp̄ter autoritatē. d Per eū .s.s. tuus est. Uidet̄ hyla. hic referens v̄ba ad deū male dicere dicēdo p eū. qꝛ vt dicit priscianus. p cū verbis transitiuis significat subautoritatē. ſ cū absolutis auctē. vt pȝ cū d̄. Ego sū sapiēs p deū. in deo notat̄ auctas. cuȝ ḡ d̄ q̄ .s.s. est a pr̄e p filiū. in filio notat̄ auctas Rᵒ. dōm. q̄ aliqui voluerūt dicere. q̄ hec est impropria. Spiritussanctus est a patre p filiuȝ. s. ue pcedit ꝛ de.

autorē pcessiōis q̄ pcedit sps a filio. dixit in euāgelio. De patre pcedit. cū de patre ꝛ filio procedat spiritussanct⁹. Vñ aug. in. xij. li. de trini. q̄rit. si de pr̄e ꝛ filio pcedit. s. s. cur fili⁹ dixit. de pr̄e pcedit? Cur putas nisi q2 solet ad eū referre. etiā qđ ipius est. de q̄ ꝛ ipse est sicut ait. Mea doctrina nō est mea. s3 ei⁹ q̄ misit me. Si ḡ hic intelligit̄ ei⁹ doctria quā tn̄ nō dixit suā. s3 patris. quantomagis illic intelligend⁹ ē spūssanct⁹ de ipo pcedere vbi sic ait. de patre procedit. vt nō diceret. de me nō pcedit. A quo aūt hab3 filius vt sit deus. Est eñ deus de deo. ab illo vtiq3 habet vt etiā de illo pcedat spūssanct⁹. Et iō spūssanctus vt etiā de filio pcedat sicut pcedit de patre ab illo h3 patre. Quapropt̄ q̄ pt̄ intelligē in eo qđ ait filius. Sicut h3 pat̄ vitam in semetipo. nō sine vita existēti iam filio vitā prēm dedisse. s3 ita eū sine tpe genuisse. vt vita quā pater filio gignēdo dedit coeterna sit vite patris q̄ dedit. Intelligat etia3 sic habet pat̄ in seipso. vt [illegible] illo pcedat spūssanct⁹ sic dedisse filio. vt etiam de isto pcedat idem spūssanctus ꝛ vtrunq3 sine tempore. Ita ergo dictū est spm̄ sanctū de patre procedere. vt intelligat̄ q̄ etiam pcedit de filio. de patre esse ꝛ filio. Si eñ quicqđ habet de patre habet filius. de patre habet vtiq3 vt et de illo procedat spūssanctus. sed nulla ibi tpa cogitantur que habeant prius et posterius. quia ibi omnino nulla sunt.

Questio cur filius dixit spm̄sanctum a patre procedere cum ab vtroq3 procedat.

vel resolui in bastam spiritussanctus spiratur a patre p filiū. ꝛ ↄsentiūt rōni p̄dicte. s3 cū ista sit vera. creatura procedit a patre p filium. et hec similit̄ erit vel pcedit. nō video rōne3 quare similiter illa verba Hyla. non possint pprie dici.
5 ppterea est dōm. q̄ q̄uis pcedere nō sit verbū transitiuū q̄tū ad modū significandi. q2 nō ↄstruit̄ cū accusatiuo. tn̄ equalet trāsitiuo. vt cum dicat̄ procedit a patre p filium iudicandū est sicut de verbo transitiuo. ꝛ iō dicat sub autoritatem.

Apposito ex pcedentibus q̄ spūssanct⁹ pcedat a patre ꝛ filio Ad intelligentiā hui⁹ ptis q̄tuor q̄runt̄ de pcessione spūssancti. in compatōe ad vtrūq3. Prio querit̄ vtru3 spūssanctus pus pcedat a patre q̄3 a filio. Secundo vtrū pleni⁹ a pr̄e q̄ a filio. Tercio vtrū pcedat a pr̄e mediante filio. Quarto ꝛ vltimo vtr̄ pcessio filij possit s̄m ordinem intelligendi pcessione spūssancti vel ↄconuerso.

Questio. j. a

Vtr̄ prius est a pr̄e q̄ filio sic ostendit̄. Causa p̄ma ē in qua est stat⁹. ḡ ꝛ principiū primū in quo est status. s3 stat⁹ est in patre. ḡ pat̄ est pncipiū primū. sed p̄mū supponit prius. ergo pri⁹ pcedit a pr̄e q̄3 filio. Itē cā prima est q̄ agit alia nō supposita. ergo si pat̄ producit nō p suppone alteri⁹ pncipij. filius p suppone. pus pducit pr̄ q̄ fili⁹. Itē qđ habet aliq̄s ex se. p prius h3 q̄3 quod habet ex alio. sed pducere. s. s. hab3 pater a se ꝛ filius a patre. ergo p prius habet pat̄ q̄3 filius. Contra. vbi nō est ponere posteri⁹. nec p⁹. q2 prius respectu posterioris dr̄. sed in trinitate nō ē ponere posterius. ergo nec pri⁹. Si ergo pcessio. s. s. a patre et filio est eterna. pz ꝛc. Item vbi est ponere prius ꝛ posteri⁹. est ponere diuersitatē pncipiorum. sed pater ꝛ fili⁹ pducūt. s. s. in q̄tū vnū vt s3 mōstratū est. ergo nō est ibi rō poris. Itē si p pri⁹ pcedit a patre q̄3 filio. aut a filio nō pcedit. aut bis pcedit. sed pcedit a filio ꝛ non pcedit bis. ergo ꝛc. Itē cōtingat intelligere prius. nō intellecto posteriori. ergo si p prius pcedit a patre. ergo ↄtingit intelligere qđ pcedit nō cointellecto filio. Sed cōtra. Spūssanctus est amor vniens. ꝛ amor nectens. sed nō est accipere mutuū amorē ad minus q̄3 inter duos. ḡ nec. s. s. esse nisi a duobus. ergo nec p prius pcedit ab vno
6 q̄3 ab alio. R̄x. dōm. q̄ prius dicit̄ multiplicit̄. Dr̄ eñ prius duratione. prius causalitate. pri⁹ origine. prius auctē. Et p̄mis duobus modis pri⁹ nullo mō cadit in deo. q2 pri⁹ duratione ↄtrariu3 est eternitati. prius causalitate contrariū est eēntie vnitati. Sed pius origine quo alter ex altero. et pri⁹ autoritate q̄ alter accipit ab altero cadit ibi. Sed prius [illegible] origine cadit respectu pducentis ꝛ pducti. cū alter orit̄ ex altero. cū vo vnū orit̄ a duob⁹ nō cadit ibi pus origine. q2 tunc ambo sunt vnū originale principiū. tn̄ cadit ibi prius auctē. q2 q̄uis pr̄ ꝛ fili⁹ sint vnū [illegible] pducendo. tn̄ hoc accipit fili⁹ a pr̄e. Si ḡ q̄r vtr̄ p pri⁹ pcedat. s. s. a pr̄e q̄ a filio. Si intelligat̄ duratiōe falsū est. silit̄ si pri⁹ cālitate. sicut pbant p̄dic rōnes ad h̄ inducte. Si aūt pus autoritate vt pri⁹ idē sit qđ principium. veritatē habet. Ad illud qđ primo obijcit̄
7 q̄ pr̄ est primū principium et causa. dōm q̄ ille rationes habent veritatē vbi est pluralitas cāꝝ vel principiorum. sed respectu. s. s. nec est pluralitas causarum nec principiorum. Ad illud qđ obi q̄ pri⁹ h3 qđ h3 ex se.
8 dōm. q̄ si intelligat̄ pri⁹ i. principali⁹ verū est. si autē alio mō falsū. q2 vnū ꝛ idē pt̄ haberi a plurib⁹ psonis ita q̄ ab vna p aliā. nec talis ē prioritas aliq̄ triū p̄dictorū modorum.

Questio. ij. b

Vtr̄ plenius pcedat a pr̄e q̄ a filio. Et q̄ sic vr̄. q2 propter vnūquodq3 ꝛ illud magis. ḡ cū fili⁹ spiret p patrē. q2 h̄ h3 a patre. ergo pr̄ magis spirat. Itē ois cā prima pri⁹ influit q̄ scđa. s3 pr̄ est primū principiū spirādi. ergo pri⁹ influit q̄ fili⁹. Itē pleni⁹ pcedit aliqđ a q̄ pcedit pprie ꝛ principalit̄. q̄ a q̄ nec principaliter nec pprie. sed. s. s. pcedit a pr̄e pprie ꝛ princi-

palit̃. sicut dicit̃ in litera. ⁊ aug. dicit. ergo ⁊c. Itē plē
nius pcedit aliq̈s ab eo a q̄ hʒ q̇cq̇d hʒ. scilicet sub
stantiam ⁊ pprietatem. q̄ a quo non hʒ. sʒ. s. s. hʒ a pa
tre ⁊ q̄ sit ⁊ q̄ pcedat a pr̄e. a filio aūt non hʒ q̄ pce
dat a patre. q̄ tūc fili⁹ daret aliq̇d patri. ergo ⁊c. Con
tra. si plenius a pr̄e. ergo pfectius. ergo a filio nō pcedit pfe
ctissime. ergo in trinitate est aliq̇d imperfectiōis. Itē si
pleni⁹ a patre q̄ a filio. pl⁹ accipit a pr̄e q̄ a filio. sed
vbi ē ponere pl⁹ ⁊ min⁹ ibi est diuersitas. ergo in psona
s. s. est diuersitas. Itē vr̄ q̄ nec principali⁹ a pr̄e. q̄
q̄ pfecte dat aliq̇d alicui dat ei vim ⁊ iurisditionē si
ue auctē. si ergo dat pater filio posse spirare. ergo dat ei au
toritatē spirādi. ergo eq̄ principlr̄ pcedit a filio vt a pr̄e
R⁰. dōm. q̄ s. s. dr̄ pcedere a pr̄e principalit̃ ⁊ p se
Principalit̃. q̄ auctas est in pr̄e. Per se. q̄ nō tm̄ me
diante filio s; etiā imediate. nō tm̄ pleni⁹ pcedit a pr̄e
nec pfecti⁹. q̄ pleni⁹ ponit gradum pfectionis. ponit
etiā ꝯpositionē sbstantie in pducto. quoꝝ neutrum
est in diuinis. Unde si ponat̃ hec. q̄ illud qđ pcedit
ab aliquo. pleni⁹ pcedit aut principali⁹ simplicit̃. est
neganda. Ad illud ergo quod obr̄ de causa prima. et
pter qđ ⁊c. Dōm q̄ sicut dictū est pri⁹ illud solū hʒ
locū vbi pluralitas cāꝝ ē. h̄ aūt nō est pluralitas nec
9 cāꝝ nec principioꝝ. iō non hʒ h̄ locū. Ad illud qđ
obr̄. q̄ nō hʒ. s. s. a filio q̄ pcedat a patre. Dōm. ad
q̄ nō habere a se vel ab alio non ponit gradū pleni
tudinis. Unde q̄uis filius diuinitatē hēat a pr̄e. tm̄
est pfectus deus vt pr̄. ⁊ iō non sequit̃ q̄ pleni⁹ a pa
tre pcedat. q̄ principali⁹. Qđ obijcit̃ plenius hʒ. qđ
hʒ essentiā ⁊ pprietatē. Rnderi pt̄ interimēdo mino
rē. hʒ eīn. s. s. a filio pprietatē. licet nō habeat s̄m oēm
10 respectū. hʒ eīn pcessionē a filio s; nō vt a pr̄e. Ad
illud quod obi. q̄ pater dat filio autoritatē. dō. q̄ dā
do auctē sup. s. s. nihilomin⁹ ex ipso hʒ autoritatē. q̄a
ex hoc debet filius eā referre ad patrē. q̄ hʒ a patre.
11 et inde est q̄ in filio est autoritas ⁊ subauctas. Unđ
etiā principaliter pducit. s. s. sed pater principali⁹. q̄
in eo est tm̄ autoritas nō subautoritas. pncipalitas
aūt autoritas dicat̃ in diuinis.

Questio. iij. c

Utrū spūssanctus pcedat a patre mediante filio. et
q̄ sic videt̃ hyla. xij. de tri. q̄ loquens ad patrē ait.
Spm̄sanctū q̄ ex te p eū est pmerear. ergo spūssanctus
est a patre p filium. ergo mediāte filio. Itē Rich.
dicit q̄ in diuinis est pcessio imediata tm̄. et media
ta ⁊ immediata. Mediata tm̄ esse non potest. ⁊ dicit
q̄ mediata ⁊ imediata est pcessio. s. s. ex patre. ergo cum
nō possit cadere mediū nisi filius. s. s. pcedit a patre
mediante filio. Item similis ē pcessus in illa trini
tate pcessu imaginis create. sed amoꝛ pcedit a men
te mediante intelligentia. ergo. s. s. pcedit a patre medi
ante filio. Si dicas q̄ nō est silitudo q̄tum ad hoc. ergo
destruit̃ ratio imaginis. q̄ imago debʒ repsentare oꝛ
dinē ⁊ originē psonaꝝ nō tm̄ numerū in psonis. q̄ h̄
etiā est in vestigio. Item si sol⁹ filius spirat ita q̄ n̄
pater. tunc pater diceret̃ spirare. sed mediāte filio ita
q̄ esset pcessio mediata tm̄. ergo cum spiratio ꝯueniat
patri p se. ⁊ ꝯueniat ei p hoc q̄ est principiū filij spi
rantis. ergo ꝯuenit ei. ⁊ mediate ⁊ immediate. sed si
hoc. s. s. pcedit a patre mediante filio. Contra. no
bilius est immediatū principiū q̄ mediatū. sed oīe
nobilius est deo tribuendū. ergo pater est nobilissi
mū principiū. s. s. ergo tm̄ imediate nō mediate pdu
cit ipm̄. Si tu dicas pducit simul mediate ⁊ ime
diate. Contra. mediatū ⁊ immediatū sunt opposi
ta. s; opposita nō sunt simul vera de eodē ⁊ respectu
eiusdē. ergo impossibile est q̄ simul pducit mediate et
immediate. Itē sicut se habet p se ad p accidens.
ita mediatū ad immediatū. s; deus nullius cui⁹ est cā
p se. est cā p accidens. ergo nulli⁹ cui⁹ est principiū im
mediatū est principiū mediatū. Itē magis est im
mediatū. quod nullo mō recipit mediū q̄ qđ recipit
mediū. sed filius nullū mediū recipit inspirādo. ergo
immediati⁹ pducit q̄ pducat pat̃. non ergo vnifor
miter oīno pducūt pater ⁊ filius spm̄sanctū. R⁰. 12
dōm. q̄ sicut vult Rich. pductio. s. s. est mediata sit
et immediata. Mediata inq̄tū est a filio fili⁹ a pa
tre. sed immediata inq̄tū ipse spūssanctus ab ipo pa
tre spirat̃. Et hui⁹ exēplū ponit̃ in exitu abel de adā.
Abel imediate exit de adā. q̄ ipe ex lūbis suis genuit
eū. nihilominus exijt mediate. q̄ exijt ab eua que fu
it ab adam siue de adā deducta. ⁊ hunc modū opoꝛ
tuit esse in deo pter summā germanitatē. Si eīn tm̄
mediata esset pcessio. s. s. vt tm̄ eēt a filio. nō esset sū
ma germanitas. s. s. cū patre. Silr̄ si oīno immedi
ata. vt esset a pr̄e tm̄. nō esset summa germanitas cū
filio. et sic ꝯcedendum q̄ mediāte filio. Ad illud
qđ obijcit̃ in ꝯtrariū q̄ nobilius est immediatū pn
cipiū. dōm. q̄ mediatō est trib⁹ modis. quedā eīn est 13
mediatio q̄ excludit imediationē tm̄. vt qñ effect⁹ vl
tim⁹ nō ꝯtinuat̃ influentie cause prioꝛis. s; p mediū
oīno pducit̃ poꝛi nō coopante. ⁊ hec dicit ordinē et
diuersitatē agentiū ⁊ sepationē. Alio mō dicit̃ medi
atio put dicit ordinē cāꝝ ad inuicē. nō sepationē in
agendo. sed solū diuersitatē agentiū ⁊ ordinē. Ter
cio mō put dicit ordinē n̄ tm̄ sepationē ꝟtutū agētiū.
nec diuersitatē. Pria mediatio nō cadit i deo. q̄ de⁹ ē
cā simpliciter pma cui⁹ influentia est tanta q̄ nulla
creatura agit aliquid. eius influētia remota. ⁊ iđo ni
hil exit a deo mediate tm̄. Scđa mediatio cadit i deo
respectu effect⁹ pducti a cā creata. q̄ ibi est ordo cā
rū. ⁊ diuersitas virtutū. s; tm̄ non est sepatio. q̄ de⁹ in
time agit. q̄ p seipm̄ agit. nihilomin⁹ virtutē crea
tā q̄ ab ipso est. Tercia mediatio cadit in opatiōe
uina in q̄ sunt agentes psone. in q̄b⁹ attēdit̃ ordo: q̄
vna hʒ ab alia q̄ agat. sed tm̄ nec est ibi virtutū diuer
sitas. nec sepatio vel distantia aliq̄. imo vna ꝟtute et
eq̄ intime agunt. ⁊ sic pr̄ mediāte filio pducit. s. s. nō
q̄ sit mediū distātie vel differētie. s; q̄ q̄ fili⁹ produ
cat hoc hʒ a pr̄e. ita q̄ est ibi quidā ordo. Et sic patet
rn̄sio ad sequēs cum dicit. q̄ mediatū ⁊ immediatū
sunt opposita. verū est eīn s; nō pmo mō. sʒ scđo vel
tercio. Ad illud quod obr̄ q̄ deus nulli⁹ est cā per 14
accidens. ergo nec mediate. dōm. q̄ p accidēs aliq̇d cre
are derogat veritati cause supme. Illi⁹ eīn dicit̃ ali
quid cā esse p accidens cui⁹ est cā p aliquid aliud qđ
nō est ab ipo sed aliunde. si ergo deus alic⁹ esset cau
sa p accn̄s. nō esset cā vlissima ⁊ prima. et ita nec no
bilissima. s; mediatō nō repugnat nobilitati cause su
preme. Creare eīn aliud p se. ⁊ p id quod ab ipso est.
nō dicit indignitatē. imo dignitatē. q̄ dignitas est nō
tm̄ p se aliq̇d posse. s; posse alij ꝯicare. ita tn̄ q̄ ille sine
eo nihil possit. Ad illud quod vltio obijcit̃ q̄ fili⁹
est immediatioꝛ causa. Dōm. q̄ non valet. quia ista
mediatio que p̄dicta est nō repugnat immediationi
⁊ ideo nō diminuit eam.

Questio. iiij. ⁊ vltima. d

Que istaꝝ duaꝝ emanationū. s. generationis ⁊ pcess

sionis.sit prior sm rōnē intelligendi. Et q generatio filij.ostēdit sic. In imagine creata sic est. q sm ordinem intelligēdi prior ē emanatio noticie a mente q̄ amoris.sicut vult aug.qr incognita nō possum⁹ diligere.sicut dicit aug.in.x.de tri.ḡ si ordo attēdit i imagine sm cōformitatē ad trinitatē increatā. ḡ sm rōez intelligēdi prior est ꝓcessus verbi q̄ amoris in diuis. maxime cū ꝑ imaginē creatam intelligam⁹ trinitatē increatā. Itē sicut vult phs.voluntas est. cui⁹ principiū ē in ipo cognoscēte singlaria. ḡ volūtas vt voluntas ꝓsupponit cognitionē. ḡ emanationē verbi. emanatio amoris. Itē oē principiū sm rōnē intelligendi prius est q̄ principiatū.s filius ē pncipiū.s.s.ḡ sm rationē intelligendi.oportet ꝑintelligere filiū q̄ s.s.ḡ ꝛ generationē que est emanatio filij prius q̄ ꝓcessionē que est.s.s. Itē in omni agēte ꝑ modū nature ꝛ voluntatis.ꝓductio ꝑ modum nature intelligitur ante ꝓductionē voluntatis.ḡ cū pater sit natura intellectualis ꝓducens filiū ꝯnaturalē ꝛ ꝑ modū nature.ꝛ.s.s.ꝑ modū volūtatis.vt s̄.tactū est. ḡ emanatio filij prior est sm rōnē intelligēdi emanatōne.s.s.

Contra.aug.ix.de tri.ꝑtum mentis ꝑcedit appetitus.q̄ id qd̄ nosse volumus q̄rendo nascit ꝓles ipsa noticia.ḡ ante est in imagine creata appetit⁹ q̄ sit ꝓles noticia.ḡ ante amor q̄ verbū.ḡ ꝛ ꝓcessio an generationē. Itē nullus videns rē cognoscit ipam. nisi intentio volūtatis applicet vim cognoscētē ipsi cognoscibili.vt pȝ de hoie cūte ꝑ viā.q̄ cū iuit et alibi cogitauit.ꝑterire nescit quo trāsierit.sicut dicit augus.in.ix.de tri.ḡ volūtas ꝑcedit ipsam cognitionem ḡ amor verbū in creaturis.ḡ pari rōne in deo.saltem sm intellectū. Itē sicut vult phs ꝑmū ꝛ imediatū est idē.Unde ipe in li.posterioꝝ diffiniēs ꝓpositionē imediatā dicit.q imediata ꝓpositio est illa q̄ nō ē altera prior.s eque immediate.s.s.ꝓcedit a patre vt filius.ḡ eq̄ ꝑmo.ḡ nec sm rē.nec sm rōnē intelligendi.generatio filij ꝑcedit ꝓcessionē.s.s. Itē quanto aliquid cōius tanto pri⁹ est sm rōnē intelligendi.sed cōis spiratio est cōior q̄ generatio.qr ꝯuenit patri et filio.s generatio soli pri.ḡ prior est sm rōnē intelligēdi generatio q̄ spiratio. R°.dōm.q q̄cq̄d sit de ordine reali de q̄ infra dicet.sm rōnē intelligendi prior est emanatio verbi.tū qr verbū ē.s.s.principiū.tū etiā qr verbū ꝓcedit ꝑ modū nature.s.s.ꝑ modū liberalis volūtat.tū etiā qr intelligim⁹ emanatōes in ꝑsois ꝑ emanatōes reptas in imagine. In imagine aūt cōstat.q cognitio ꝛ intelligentia ꝑcedit amorē ꝛ voluntatē.nō tn̄ volo dicere q in diuinis sit emanatio natura posterior emanatione. sicut repimus in imagīe creata. 15

Ad illd̄ ḡ qd̄ obī in ꝯriuȝ q appetit⁹ ꝑcedit ꝑtum mētis.Dōm: q ille apetit⁹ hȝ sm statū dupliciter ꝯsiderari. Uno mō sm rōnē inhiantis ante habitam cognitionem. Alio modo sm rationē cōplectentis.et hoc est post habitā cognitōnē.ꝛ sm ꝑmū statū est imꝑfectiōis.q̄tū vo ad scdm est ꝑfectiois.ꝛ iō qr qd̄ ꝑfectionis est in deo ponim⁹.nō qd̄ est imꝑfectionis.ideo appetitus scdo mō assimilat.s.s. ꝛ hic tenet rōnē tercij. Et q ꝑmus sit imꝑfectiōis. pȝ qr ē ignobilitantis ꝛ desiderantis sciam acquirere. qd̄ nō ꝯuenit deo. 16

Ad illud qd̄ obī.q intentio ꝑexigit ad cognitionē.dōm.q verū ē ad cognitionē acquirendā. sed noticia ꝓut est in acq̄rēdo nō hȝ plenitudinē cū illo verbo.vt vult aug.in.xiiij.ꝛ.xv.de tri. 17

Ad illud qd̄ obī.q eque imediate ꝓcedit.s.s.dōm. q verū est. s tn̄ spūs.s.ita ꝓcedit imediate.q etiā mediāte filio.ꝛ ita ex illa rōne oportet ꝑintelligi emanationem filij. 18

Ad illud qd̄ obī.q quāto aliq̄d cōi⁹ tāto prius.dō. q verū est in absolut̄ s nō tenet in respectiuis.vt i generatione ꝛ creatōe. Potest tn̄ dici q istud intelligitur de eo quod est cōe cōitate ꝑdicatiōis. sed cōis spiratio est cōis cōitate nō tm̄ predicationis.qr dī de patre ꝛ filio.s etiā cuiusdā ꝯcordie ꝛ ꝯnexiōis.ꝛ tale cōmūe sm rōnē ꝯcordie ꝛ amicicie ꝓsupponit ꝯcordātes ꝛ ꝯnexos nō ꝑexit.et sic patet illud.

Distinctio.xiij.de eterna ꝓcessione.s.s.q̄tū ad generationē a qua distinguit.

Est hec ꝯsiderandū ꝛc̄. Supra egit magister de ꝓcessione ꝑ cōparationē ad illū ad quē.ꝛ a q̄ est.hic tercio loco agit de ipsa sm comparationē ꝛ generationē a q̄ differt. Et h̄ ps hȝ duas ptes. In ꝑma mgr̄ q̄rit ꝛ determinat vtrū.s.s.debeat dici genit⁹. In scda vtrū debeat dici ingenit⁹.ibi. Nūc ꝯsiderandū ē cū.s.s.nō sit ge. Itē prima ps hȝ q̄tuor. In ꝑma ōndit q.s.s.nō debeat dici nat⁹. vel genit⁹.vel filius. In secūda ōndit q cū.s.s.nō dicat genit⁹.cur fili⁹ q̄ dī genit⁹ etiā dicit ꝓcedere.ibi. Cū aūt.s.s.nō dicat genit⁹.ꝛ rō est q alit dī filius ꝓcedere q̄.s.s. In tercia vo tentat assignare dnīām int generationē ꝛ ꝓcessionē.ibi. Int generationē vo filij ꝛ ꝓcessionē ꝛc̄. In q̄rta vo ꝛ vltima ōndit hūanā insufficientiā ad illā dnīaȝ indagandā ibi. Quid aūt inter nasci ꝛ ꝓcedere intersit. Sīliter scda ps in qua mgr̄ q̄rit ꝛ determiat.vtꝝ.s.s. debeat dici ingenit⁹.hȝ quatuor ptes. In ꝑma ōndit mgr̄ ꝛ ꝓbat auctē aug.q.s.s.nō dȝ dici ingenit⁹. In scda vo ōndit ꝯriū auctē hiero.q dȝ dici ingenit⁹.ꝛ ponit ibi. Hiero.tn̄ i regul distinctōnū ꝛc̄. In tercia vo ꝑdictā ꝯtrouersiā determinat ꝑ distinctionē.ibi. Sed vt istā que videt repugnātiam. In q̄rta auctē Hiero.ꝯfirmat suā solutōnē.ibi. Ex āt hierony.ita accepit ꝛc̄.

Quare spūssanct⁹ cū sit de substantia patris nō dicat nat⁹.vl genit⁹.vl fili⁹.s tm̄ ꝓcedens. a

p Est hec ꝯsiderandū est quātū a talib⁹ quales nos sumus intelligi pōt. cū.s.s. ꝓcedat ā pr̄e.ꝛ sit de sba patris.cur nō dicat eē natus s potius ꝓcedere.ꝛ cur non dicat fili⁹? Quare aūt spūssanct⁹ nō dicat vl sit nat⁹ ꝛ iō nō sit filius? Aug.ōndit in.xv.li.de trini.ita dicēs.[a] Si spūssanctus filius diceret.amboꝝ vtiqȝ fili⁹ diceret.qd̄ absurdissimū est. Fili⁹ quippe nullus est duoꝝ nisi patris ꝛ mr̄is. Absit aūt vt inter deū pr̄em ꝛ deū filiū tale aliq̄d suspicemur. Absurdissime ḡ fili⁹ diceret

a Aug.

a Si spūssanct⁹ filius diceret.amboꝝ vtiqȝ fili⁹ diceret. Uidetur ista rō aug⁹. mag ad oppositū q̄ ad ꝓpositū.ex h̄ enī sillor eēȝ generationi in creaturis.que est ex duobus R. dōm q q̄uis sit-

ambox.i.pris z filij. Ambox em̄ fili⁹ diceret͛. si eum ambo genuissent. qȯ abhoꝛret oīm sanox sensus. nō ḡ ab vtroq3 est genitus. ꝫ ꝓcedit ab vtroq3 ambox spūs. his xbis oñdit͛. cur spūssanct⁹ cū sit de patre nō tñ dicat͛ genit⁹ vel filius.

Cū spūssanctus nō dicat͛ genit⁹. cur filius q̄ dicitur genitus etiam dicit͛ ꝓcedere. b

Cū aūt spūssanct⁹ nō dicat͛ genit⁹. ꝫ tm̄ ꝓcedēs. queri solet. cur filius nō dr̄ tm̄ genit⁹. ꝫ z ꝓcedens. Sicut ipse in euangelio Joh. ait. Ego ex deo processi vel exiui. z veni in mundū. nō ḡ tm̄ spūssanct⁹ ꝓcedit a p̄re. ꝫ etiā fili⁹. Ad qȯ dicimus q̄ cū vtq3 ꝓcedat a patre. dissilr̄ tñ. [b] Nā spūssctūs vt ait aug. in. v. li. de trini. ꝓcedit a patre. nō quō nat⁹. ꝫ quō datus vel donū. fili⁹ aūt ꝓcessit nascēdo. exijt vt genitus. Ac ꝑ hoc illud elucescit vt pōt. s. cur. s. s. etiā non [illegible] filius. cū z ipse a p̄re exeat. Ideo. s. nō dr̄ filius. q2 neq3 natus est. sicut vnigenitus. neq3 factus vt ꝑ dei grām in adoptionē nasceret͛ sicut nos.

Joh. xvi.

Tentat assignare differentiā inter generationem filij z ꝓcessionem spūssancti. c

Cō maximini.

Inter generationē xo filij z ꝓcessionē spūssācti dū hic viuim⁹ distinguere nō sufficim⁹. Ūn aug. Maximino ꝑmissam qōnē refricanti. s. querēti cur spūssanctus nō diceret͛ filius. cū de p̄ris esset suba. respondens sic ait. Queris a me si de suba p̄ris est filius. de suba p̄ris est etiā spūssanct⁹. cur vnus fili⁹ sit z alius nō sit filius. Ecce r̄ndeo. siue capias siue nō capias. de p̄re ē filius. de patre ē spūssanctus. ꝫ ille genitus ē. iste ꝓcedēs. iō ille filius est p̄ris de q̄ genit⁹. Iste aūt spūs est vtriusq3 qm̄ de vtroq3 ꝓcedit. ꝫ iō cū de illo loqueret͛ ait. De patre ꝓcedit. qm̄ pat͛ ꝓcessionis eius autoꝛ est q̄ talē filiū genuit z gignēdo ei dedit. vt etiā de ip̄o ꝓcederet spūsctūs. Nā nisi ꝓcedēt etiā de ip̄o. nō diceret discipulis. accipite sp̄msc̄m. cūq3 insufflando daret. vt a se eē ꝓcedere significans. apte oñderet flando. qȯ spirādo dabat occulte. Quia ḡ si nasceret͛. nō tm̄ de p̄re nec tm̄ de filio. ꝫ de ambob⁹ vtiq3 nasceret͛. sine dubio filius dicet͛ ambox. Ac [illegible] hoc q2 fili⁹ ambox nullo mō esset. nō opoꝛtuit nasci eū de ambob⁹. Ambox est ḡ spūssanctus ꝓcedendo de ambobus.

R°. Aug. q̄ pat͛ est autoꝛ processiōis filij.

Ostendit hūanā insufficientiā q̄ int͛ illa duo ꝓcedere z nasci distinguere nō potest. d

Quid aūt int͛ nasci z ꝓcede͛ int͛sit de illa excellētissima nā loq̄ns explicare q̄s p̄t. Nō oē qȯ ꝓcedit nascit͛. q̄uis oē ꝓcedat qȯ nascit͛. Sicut nō oīe qȯ bipes est homo est. q̄uis bipes sit omnis q̄ homo est.

oz sit q̄tū ad ꝺualitatē ꝓducētiū. nō tñ q̄tū ad modū ꝓducēdi possz eē silitudo. q2 sic opoꝛteret q̄ altera ꝑsonax eēt principium passiuū. q̄tū aūt ad h̄ nō pōt eē silitudo.

b Nā spūssanctus zc. Ūr male dicere. q2 cū n̄ sit dat⁹ nisi ex tpe. vr̄ q̄ n̄ ꝓcedit nisi ex tpe. R°. sicut infra patebit. si intelligit͛ de ꝓcessiōe tpali. datus dicit actuz. Si aūt de eterna. dat⁹ dicit aptitudinē. Ūn aug. r̄ndz maximino ꝑmissā qōnem refricāti sic. Spūs sctūs est de⁹. z nō est deus nascendo. ḡ nō deus naturalit͛. ḡ adoptiue. et q̄ hoc argumentū sit bonū. vz. q2 qȯ inest alicui naturalit͛. inest ei a natiuitate. ḡ qȯ n̄ iest a natiuitate nō inest naturaliter. ḡ cū. s. s. nō ꝓcedat vt nat⁹. nō inest ei eē deū a natiuitate. ḡ nō est de⁹ naturalit͛. z est rō aug. ad hoc q̄ argumentū istud n̄ valet. nisi in eis q̄ generant͛ in alijs nō. Et hoc pz. q2 adā erat hō nā sicut vnusq̄sq3 nostrū z tñ ip̄e hūit ꝑ creatiōz qȯ nos habem⁹ ꝑ generationē. sic de⁹ pat͛ cōicat naturā suā. s. s. ꝑ spiratonē. sicut filio ꝑ generationē.

a Pat͛ ꝓcessionis ei⁹ zc. videt͛ male dicere. q2 aut hoc qȯ est autoꝛ dicit eēntiā aut notionē. Nō eēntiaz. q2 tunc diceret͛ de. s. s. Si notionē. q̄ro quā. Nō inascibilitatē. q2 illa dicit respectuz ad ꝓcessionē. Itē nō generationē. nec spirationē. q2 nihil eēt datū vt vr̄. Itē qr̄. vtrū pat͛ posset dici autoꝛ generatiōis. Et q̄ nō vr̄. q2 pr̄ dr̄ autoꝛ filij. ḡ sicut s̄. dixit hyla. di. ix. sensus ē. i. genitoꝛ filij. ḡ tūc idē eēt dicere ē autoꝛ generatiōis qȯ genitoꝛ. R°. dōm. q̄ autoꝛ dicit in p̄re talē plenitudinē. q2 ip̄e nō est ab alio. ꝫ alij ab ipso. z inde dicit͛ vt credo eandē notionē quā dicit innascibil͛. ꝫ differēti mō. Quia inascibil͛ dicit ꝓuationē ꝓoris. ꝫ autoꝛ dicit fecunditatē z plenitudinē respectu ꝓcedētiū ab ip̄o. quā hz nō aliūde. z iō dr̄ autoꝛ ab auctē. Auctas āt ē i p̄re. q2 qȯ hz. ab alio n̄ hz. z h̄ ē q̄ ē innascibil͛. z ita pz. q̄ p̄t dici autoꝛ oīm ꝑsonax q̄ sūt ab ip̄o. Ex his pz r̄n̄°. Dico eī q̄ dicit eādē notiōez quā innascibilitas. ꝫ alio mō. Ex hoc patet q̄ nunq̄ dicit͛ filius autoꝛ spirationis q̄uis spiret. quia nō habet a se sed ab alio. vn̄ autoꝛ ꝓpꝛie dicit͛ principiū alteri⁹ nō ab alio.

hoc scio. distinguere autem inter illam generationē et hanc processionē nescio. nō valeo. nō sufficio. ac per hoc
quia et illa et ista est ineffabilis. Sicut propheta de filio
loquens ait. Generationem eius quis enarrabit. Ita Isa. liij.
de spūsancto verissime dicitur. processionem eius quis
enarrabit. Satis sit ergo nobis. quia nō est a seipso filius.
sed ab illo de quo natus est. nō est a seipso spūssanctus
sed ab illo de quo procedit. Et quia de vtroque procedit sicut
iam ostendimus. de spūsancto quod ipse de deo sit.
nec tamen ipse filius sit quoniam procedendo nō nascendo legitur
esse de deo. iam superius quantum visum est disputauimus.

Probat quod spūssanctus nō debet dici ingenitus auctoritate aug. e

Nunc considerandū est cum spūssanctus nō sit genitus. vtrum
debeat dici ingenitus? Ad quod dicimus. s. s. nec genitū nec ingenitū debere dici. Unde aug. ad orosiū ait. Aug.
Spūmsanctū nec genitū nec ingenitū fides certa declarat. Quia si dixerimus ingenitū. duos patres videbimur affirmare. Si autem genitū. duos credere filios culpamur. Sicut enim solus filius dicitur genitus. ita et solus
pater dicitur ingenitus. eo quod ab alio nō sit. Unde aug. in Aug.
xv. li. de tri. Pater inquit solus nō est de alio. ideo solus appellatur ingenitus. nō quidem in scripturis. sed in
consuetudine disputantiū et de re tanta sermonē qualē valuerint proferentiū. Filius autem de patre natus est. et spiritussanctus de patre principaliter. et cōiter de vtroque procedit. Ideoque cū spūmsanctū genitū nō dicamus. dicere
tamen ingenitū nō audemus. ne in hoc vocabulo vel duos patres in illa trinitate. vel duos qui nō sunt de alio
quispiā suspicetur. Ecce his verbis aperte ostendit spiritumsanctum nec genitū nec ingenitū debere dici.

Probat autoritate hiero. dici spūmsanctū ingenitum quod videtur predictis aduersari. f

Hiero. tamen in regulis diffinitionū contra hereticos dicit
spūmsanctū ingenitū esse his verbis. Spūssanctus pater
nō est sed ingenitus atque infectus. Pater nō est. quia patris
est et in patre est. processionē habet ex patre et nō natiuitatē. Filius autem nō est quia genitus nō est. Ecce his verbis
dicitur. s. s. esse ingenitus. quod videtur aduersari premissis verbis aug.

Determinatio predicte controuersie qua secundum diuersas acceptiones dicit eos locutos. g

Sed vt istam que videtur repugnantiā de medio abigamus.
Dicimus quod hiero. aliter accepit nomen ingeniti. [e] et e
aliter aug. Accepit enim Aug. ingenitū qui vel quod de
alio nō est. et secundum hoc de solo patre dicitur. Hiero. vero
ingenitū dicit nō genitū. et secundum hoc de spūsancto potest dici. cū spūssanctus nō sit genitus.

Determinationē suā confirmat auctoritate hiero. ostendens
ex quo sensu dixerit spūmsanctū ingenitū. h

Quod autem hiero. ita acceperit. ostenditur ex verbis suis quibus in eodem tractatu vtitur faciens talē diui/

Distinguere inter illā generationē et istā processionē nescio. Utrum talis ignorātia esset peccatū. quia distinctio personarum de necessitate est fidei et salutis. sed qui ignorat ea que sunt de necessitate fidei dānabiliter ignorat ergo etc. R. dicendum quod duplex est scire. s. si est. et
5 sicuti est. Scire si est. hoc modo certitudinaliter credere distinctionem de necessitate salutis est. large sumpto scire. Scire autem sicuti est. nō pertinet ad statū meriti sed premij. et de hac scientia loquitur hic magister et aug. Et nota. quod tria dicit. Nescio. quantū ad habitū scie. Nō valeo. quantū ad ingeniū. Nō sufficio. quantum ad vtrumque. Ideo obijcitur de hoc quod dicit. appellatur ingenitus nō quidem in scripturis sed in consuetudine disputantiū. Contra. dyonisius. Nō est audendū aliquid dicere de illa superbali sancta trinitate. preter ea que diuinitus nobis ex sacris eloquijs claruerunt. ergo male fecerunt qui nomen hoc inuenerunt. R. quis istud verbū nō dicatur. dicitur tamen verbū cuius intellectus. et quia verbū nō est approbatū nec errori cōiunctū. cuius intellectus verbi ex scriptura et fide habetur. nō fuit contra fas illud deo attribuere. vt ipsam trinitatē confitendo aptius possimus intelligere.

e Et aliter aug. Hoc
4 nō videtur verū. quia hoc modo ingenitū conuenit essentie. ergo non est patris proprium. R. dicendum. quod licet magister dicat intellectū aug. tamen non totū. Ingenitum enim secundum quod dicitur proprietas patris priuat esse ab alio. nec hoc sufficit ad hoc vt sit notio. nisi etiam cōsequenter dicat quod alius sit ab ipso. quia sicut obiectum est non esse ab alio sicut non generari conuenit essentie.

Diuisio hec notā-da est diligent.

f

sionē. Omne quod est. aut ingenitū est. aut genitū. aut factū. Est ergo quod nec natū est nec factū. et est quod natum est ⁊ factū nō est. ⁊ est qd nec natū est nec factum est. ⁊ est quod factū ē. et natum nō est. ⁊ est quod factum est ⁊ natum est ⁊ renatum est. ⁊ est quod factum est ⁊ natū est ⁊ renatum non est. Nunc prepositoꝝ singulis rebus subsistentiam destinemus. Quod ergo nec natū nec factū est. pater est. nō enī ab aliquo est. Quod aūt natū est ⁊ factū nō est. filius est. qui a patre genit⁹ est nō factus. Qd iterum nec factum nec natū est. spūssanctus est. qui a patre ꝓcedit. Quod etiā factum est ⁊ natū nō est. celū ⁊ terra ceteraqꝫ insensibilia sunt. Quod aūt factum ⁊ natum ⁊ renatum est. homo est. Quod vo factū est ⁊ natū est. ⁊ renatum nō est. aīalia sunt. Ecce his verbis ostendit Hiero. se ingenitū accipe nō genitum. Aliter enī nō esset ꝓmissa diuiso vera. scilicet omne quod est. aut ingenitum est. aut genitū ē. aut factum. atqꝫ in diuisionis hui⁹ ꝓsecutione. in assignatione ingeniti vbiqꝫ ponit nō natum.

f Et est qd natū est ⁊ factum nō est. Obijcit arrius. q̄ .xij. sunt modi generatiōis. q̄ꝫ quolibet dato sequit̄ q̄ filius nō tm̄ nat⁹. sed etiā factus est. et hos modos ponit disputans ꝯtra victorinū. Primus modus est ꝑ defluxum linee a puncto. Secund⁹ est penes emissionē radij a sole. vł ab alio luminoso corpore. Terci⁹ est penes sigillationē caracteris sicut figura fit in cera a sigillo. Quart⁹ ē penes immissionē. vt qn̄ a deo dat̄ bona volūtas. Quintus est penes exitū ꝓprietatis vel accidentis a principijs subiecti. que sunt materia ⁊ forma. Sextus ē penes intētiōis siue spēi abstractionē. sicut spēs reꝝ generat̄ in aīa. Septim⁹ penes excitationē. sicut liberū arbitrium excitatum a gratia. procedit in bona opera. Octauus est penes transfigurationem. sicut ex ere fit statua. vel sicut in figura incisionis. Nonus est penes productionem. sicut a primo mouente immobili producitur motus. Decimus est penes exitum specierum de genere ꝑ differentias diuidentes genus ⁊ constituentes speciem. Undecimus est penes ydeationem sicut archa exterior ab archa que est in mente artificis. Duodecimus est penes nascentiam. vt homo generat̄ ab homine. Quocunqꝫ aūt predictoꝝ modoꝝ generet̄ filius. nō tm̄ genitus. sed etiam factus est. Ad hoc est responsio. quia aut arrius accipit generationē cōmuniter ad creatam ⁊ diuinam. aut specialiter in creatura. Si communiter tunc dico. q̄ insufficienter diuidit. quia vltra istos modos est generatio filij a patre. ꝫm modum singularem que est de tota substantia generantis. sicut supra dictum fuit. ix. dist. vbi quia nō potest esse mutatio. nullo modo potest esse factio. Si autem diuidat generationem vt est in creaturis. Dōm. q̄ diuisio illa insufficiens est adhuc. quia omittit generatōnem equiuocam. que est ꝫm putrefactionem. sed esto q̄ comprehendat eam sub generatione que est ꝫm nascentiam. tamen adhuc nō valet ad ꝓpositum. q̄ si nō generatur sicut creatura dicitur generari. nullo modo generatur. Quis enim creatura sit deo similis. tamen plus est dissimilis q̄ꝫ similis. sicut dicit Aug. xv. de trinitate. et Hylarius. Similiter cum omnis compatio inferiorum plus habeatur hominibus vtilis q̄ deo apta. ⁊ ideo heretici errauerunt qui credebant omnino esse in deo sicut videbant in creatura. et hoc bene tangit̄ in glo. sup primū ad hebre. vbi dicit̄. Non possunt temporalia compari eternis. integra collatione. sed aliqua tenui similitudine. et ideo sicut supra ostensum est. ꝫm diuersas conditiones. diuerse generationes illam representant. Ratione enim cōformitatis est filis generationi verbi a mente. Ratiōe coeuitatis. filis generationi splendoris a sole. siue de luce. Ratione equalitatis. generationi viuentis de viuente.

a Ad intelligentiam eoꝝ que dicunt̄ in litera q̄tuor querunt̄. Primo querit̄. vtrum in diuinis sit ponere ꝓcessionem. Scdo vtrū ꝓcessio spiritussancti sit generatio. Tercio vtrum ꝓcessio spiritussancti realiter differat a generatione. Quarto vtrum spiritussanctus debeat dici ingenit⁹ aut non. Questio .j. a

Qꝫ ꝓcessio sit ponēda in diuinis. ostendit̄ prio autoritate Joh. xv. vbi dicit saluator. Mittā vobis spiritū veritatis q̄ a patre procedit. Si ergo veritas nō dicit nisi verum. et verba dei nō loquit̄ nisi ꝓprie vera. ergo ꝓprie est processio in diuinis. Item in diuinis verissime est origo. ergo ⁊ productio. sed omni productiōi actiue respondet ꝓductio passiua. ꝫ ꝓductio passiua est ꝓcessio. ergo a primo ad vltimū i diuinis vere ⁊ ꝓprie ē ꝓcessio. Itē amor nr̄. ⁊ ē amor ⁊ ab alio. ⁊ exit⁹ ei⁹ ab alio vere ⁊ ꝓprie exprimit̄ i vbo ꝓcedēdi. cū ğ amor diuin⁹. q̄ ē. s. s. vere ⁊ ꝓprie amor sit. ⁊ ab alio sit. sicut nomē amoris ei ꝯpetit ꝓprijssime ita vī ei ꝯuenire ⁊ ꝓcessio. Itē ad cōpletā rōnē ꝓcessiōis ista duo reqrūt̄. q̄ sit ab alio ⁊ i aliū tēdat. ꝫ amor q̄ est. s. s. nō ꝓcedit a pr̄e inq̄tū amat se. nec a filio inq̄tū amat se. ꝫ inq̄tū vn⁹ amat alteꝝ. q2 nex⁹ ē. ğ. s. s. ē amor q̄ amās tēdit i aliū. ⁊ ista duo cōplectūt̄ rōnē ꝓcessiōis ꝑfecte. ğ ꝓcessio ē in diuis. Cōtra ꝓcessio de rōne sui nois dicit elōgationē ⁊ recessionē. Uñ ꝓcessio q̄si ꝓcul cessio. sicut ꝑcessio dicit antecessionē. Sꝫ sicut i diuinis nō ē añcessio ꝓpt̄ sūmā simultatē. ita nō ē elōgatō ꝓpt̄ sūmā vnitatē. ğ sicut i diuinis nō ponit̄ nomē ꝑcessiōis. ita ñ dꝫ poni nomē ꝓcessionis. Itē i creaturis ꝓcessio de rōne sui gener̄ dicit motū. ⁊ ita indigētiā ⁊ ipfectionē. ꝫ nullū tale nomē dꝫ trāsferri ad deū. ğ nec ꝓcessio. Itē creatō dicit spālē dūā ꝓcessiōis ⁊ dūaꝫ addētē nobilitatē. q2 dic̄ egressū rei a creatore. q̄ ē cā nobilissima. ꝫ creatō passiua nllō mō repit̄ i diuis. nlla. n. ꝑsona dī creari. ğ pi rōe nec ꝓcessio. Itē ꝓcessio i creaturis nō dī nisi dupl'r. 7
vicꝫ localis ⁊ cālis. Localis q̄ est in motu ꝓgressiuo.

Causalis que est effectus a causa. sed localis non po
test transferri ad diuina. q2 nulla mutatio ꝭm locu3.
nec in generali. nec in speciali. cadit in deo. ꝛ pteres.
cum talis sit ab vno in aliū. oportēt ponere ꝙ spūs s.
eternaliter nō ꝑcederet a patre ꝛ filio. non ḡ inueni
tur ꝑcessio localis. ꝭ hec nobilior est ꝙ̄ causalis. quia
ista ē entis cōpleti. ꝛ a principio intrinseco. ergo ꝓ lo
cum a maiori. nec causalis inuenit̄ i deo. ꝛ ita null⁹
modus ꝑcessionis reperit̄. R°. Dōm. ꝙ processio
in creaturis dicit respectum ad principium a quo.
vt radi⁹ dicit̄ ꝑcedere a sole. siue flos ab arbore. ꝛ ꝙ
dicit motum hoc accidit ei. Et similiter ratione no
minis dicit respectum ad terminū ad quem. et ꝙ di
cit elongationem hoc accidit ei. Quoniā ḡ in diuinis
vterꝗ respectus repit̄. Nam persona ꝑcedēs respe
ctum habet ad principiū a quo. amor ꝑcedens respe
ctum habet ad amatū. amor. s. ille q̄ est nexus ꝛ cha
ritas. ideo vere ꝛ ꝓprie ꝛ perfecte ratio ꝑcessionis in
uenit̄ in diuinis. vnde ꝑcedēde sūt rōnes ad h' addu
8 cte. Ad illud ergo qđ obī̄ in ꝯtrarium ꝙ ꝑcessio
dicit elongationem. dōm. ꝙ hoc verū est in creaturis.
in quibus ꝑ appropriationem ad terminū ad quem
fit elongatio a termino a quo. ꝑpter sui finitate3. et
circumscriptionem ꝛ distantiam. et sic nō est in deo.
Ad illud quod obi. ꝙ dicit motū in creaturis. dō.
9 ꝙ nō transfert̄ rōne motus. sed ratione duplicis re
spectus. q̄ ꝗuis nō posset esse in creaturis sine motu
ꝓpter impfectionē. nihilominus tn̄ est in creatore
Ad illud quod obī̄ de creatione. dicendū. ꝙ crea
10 tio de principali impositione dicit exitum de nihilo.
ꝛ ideo nullo mō significatu3 eius potest in deo salua
ri. nec ꝓprie nec transumptiue. non sic aute3 est de ge
neratione ꝛ ꝑcessione. Ad illud quod obi. ꝙ nec
11 causalis nec localis. dōm. ꝙ immo ad modū causal.
Et causalis vno mō ꝯuenientiam habet cū locali. na3
causalis ꝑcessio vno modo terminat̄ in ꝑcedente. ꝛ
ita ꝙ nihil vltra respicit. vt cum dicit̄. filius ꝑcedit a
patre. Alio modo ꝓut effectus respicit aliquē vt ter
minū. ꝛ sic ꝑcedit amor ab amante in amatū. ꝛ aliq̄
modo ꝯuenit cum ꝑcessione locali. quia respicit ter
minū ad quē. Aliquo modo differt. q2 nō respicit tā
ꝙ̄ in illo recipiat̄. sed tanꝙ̄ obiectum. et qm̄ respect⁹
ꝛ emanatio vere repiunt̄ in diuinis. hinc est ꝙ illa e
manatio dicit̄ ad similitudinē emanatiōis causalis.
ꝭ similitudo localis ꝑcessionis ibi nō cadit. nisi longin
12 que. ꝛ ideo greci decepti sunt. Et ad illud ꝙ ꝑcessio
localis est perfectior. dōm. ꝙ processio localis semꝑ
habet imperfectionem ꝯiunctam ratione nomis. nō
sic originalis. ꝛ veru3 est ꝙ perfectior est inter mot⁹.
ꝭ ꝑcessio in diuinis nō dicit motū. ꝭ originē sine mo
tu ꝛ mutatione. sicut ꝭ. dictū est de generatiōe.

Questio. ij. b

Utrum ꝑcessio spūs s. sit generatio. Et ꝙ nō vr̄. aug.
de trini. xv. Sicut filio prestat eēntiā sine vllo initio
tēporis et sine vlla mutatione generatio. sic spūisan
cto ꝑcessio. ergo si nō est idem qđ ꝑstat eēntiā duab⁹
personis ꝛc. Itē hoc idē vr̄ ratione. q2 generatō ē
emanatio ꝭm modū fecunditatis nature. ꝭ sicut ꝭ. ꝓ
batū est. s. s. ꝑcedit ꝑ modum liberalitatis ꝛ amoris.
ergo nō generat̄. ḡ generatio non est ꝑcessio. Itē
nihil vnū erit a duobus filiis per viā generatiōis.
nisi alter sit vt pater. alter vt mr̄. alter vt principium
actiuum. alter vt pncipiū passiuū. ꝭ. s. s. ꝑcedit a du
obus filiis. ḡ si per viam generationis. alter ē [illegible] vt
pater. alter vt mater. quod omnino absurdum est.
Item filius est sua generatio. et spūs s. est sua ꝑces
sio. ergo si ꝑcedere esset generari. spūssanct⁹ esse3 fili⁹.
sed spūssanct⁹ procedit a filio et dicit̄ spūs filij. sicut
filius dicit̄ patris. ergo si filius nō est pater. nec spi
ritussanctus est filius. ergo nec ꝑcessio est generatō.
Contra. in his inferioribus generatio est motus
ad substantiam. Unde generatio est substantie ꝓdu
ctio. sed ꝑcessio spūs s. est substantie ꝭm ypostasim ꝓ
ductio. ergo est generatio. Item generare sic diffi 13
nit̄ a dam. Generare est sibi silem in substantia ꝓdu
cere. sed spiratione vel ꝑcessione ꝓducit̄ spūs simi
lis in natura. ergo ꝛ ꝑcessio est generatio. Itē acti
ones ꝛ mutationes denominant̄ a termino. ergo q̄
cunꝗ ꝯueniunt in eo quod hr̄ per emanationē. ꝯue
niunt in modo emanandi. sed filius ꝛ spūssanct⁹ cō
ueniunt in substantia quam habent per emanatōe3.
ḡ ꝯueniunt in emanatiōe. ergo si modus emanandi
filij est generatio. et spūssancti similiter. Item ꝓ
ductio est superius ad generationem. sed quecūꝗ ꝓ
ducunt̄ ꝑcedunt. ergo ꝑcessio est superius ad gene
rationem. ergo generatio est ꝑcessio. ergo pari ratō
ne ꝑcessio est generatio. Si dicas ꝙ ꝑcessio appro
priat̄ spūisancto. quero rationem. et vr̄ ꝙ magis de
beat appropriari filio. q2 si ratio ꝑcedendi ꝭm ratio
nem intelligendi per pri⁹ est in filio. ergo ꝑcessio ma
gis debet ei appropriari. Item si generans est spi
rans. ḡ genitus est spiratus et econuerso. ꝭ spiratio
passiua est ꝑcessio. ḡ ꝛc. R°. dōm. ꝙ sicut spūssan
ctus nō est filius. ita nec ꝑcessio spūssancti est gene
ratio. Ad illud ergo qđ obī̄ in ꝯtrariū. ꝙ genera 14
tio est ꝓductio substantie. dōm. ꝙ est ꝓducere sbam
similem ꝭm voluntatem. et est ꝓducere sbam similē
preter naturā. ꝛ est ꝓducere substantiam similē per
modū nature. Isti tres modi distinguunt̄. ꝛ diuersi
ꝛ sepabiles sunt quantū est de se. qđ patet. q2 in ꝓdu
ctione adam fuit substantie ꝓductio. et tamen nō fu
it generatio. deus cū nō generauit ada3 sed creauit.
In ꝓductione eue de adam. fuit similis substātie ꝓ
ductio. non tn̄ generatio. q2 adā nō genuit eua3. Se3
in ꝓductione abel. fuit sbe ꝓductio ꝭm viam natu
re. et ideo fuit ibi generatio ꝭm re3. ergo isti tres mo
di distinguunt̄ in deo. Tamen in actione creature nō
distinguunt̄. q2 creatura nō potest substantiā ꝓdu
cere nisi similem. et hoc per virtutem naturalē. Et rō
huius est imperfectio potentie. ꝛ limitatio in creatu
ra. sed in deo est summa potentia. et ideo in ei⁹ ope
ratione. isti tres modi hn̄t distinctionē. Ideo ꝗuis in
istis inferioribus gr̄a materie sit completa rō genera
tionis. ꝓductio sbstantie silis. vel ꝓductio substan
tie. nō tn̄ in diuinis. imo oportet addi per modum fe
cunditatis nature. Et q2 ista conditio deficit in ꝓdu
ctione spūssancti. p3 ꝙ nō sequit̄. Ad illud qđ obī̄
ꝙ similem h3 vtriꝗ emanationē. dō. ꝙ differt emana 15
tio in his inferiorib⁹. ꝛ i deo. q2 in his inferiorib⁹ ter
minat̄ ad eēntiam vel substantiam. q̄ multiplicat̄. ꝭ
in diuinis terminat̄ ad ypostases. quoniam ergo ypo
stasis ad quam terminatur processio est amor. ypo
stasis ad quam terminatur generatio est imago. ꝛ a
moris ꝛ nexus est spirari. nō generari. econuerso ima
ginis generari. nō spirari. cū nō sit ꝯsimilis ratio pro
pria ypostasum ꝭm se. nec erit consimilis emanatio.
ipse vō procedit. ac si ad substantiam ꝓprie termina
ret. Ad illud qđ obi. ꝙ ꝑcessio est eōe generatiōi 16

Dom̄ ꝙ̄ est cōe gn̄ationi ⁊ processioni ꝓprie dicte. ⁊
nos hic loq̄mur de ꝓcessione put tm̄ spūisancto cō
uenit. sic aūt nō est cōis. nec hoc mō ꝑdicat̄ nec sbij-
citur. nec ē intelligēda ibi cōitas rei. s3 solū ꝓportio-
nis siue modi loquēdi. Qz ḡ q̄rit̄. q̄re magꝭ spūisctō
17 appropriat̄. Quidā voluerūt dicere ꝙ sicut nomen
ꝓpriū cōe est diffinitioni ⁊ ꝓprie passioni. tm̄ qz diffi-
nitio addit s̄ nomē ꝓprij. ꝓpria passio nī. ō diffinitio
habet nomē. ꝓpria passio nō. sed nomē cōe retinuit.
sic et in ꝓposito. S3 hoc ē absurdū dicere. ꝙ spūs nō
h3 ꝓpriū ⁊ singularē modū emanādi sicut fili⁹. Jdō
volunt alij ꝙ addit aliū modū. sed qz ille modus in
creaturis nō est. qz aut raro aut nunꝙ̄ ꝓcedit aliqua
ypostasis alit̄ ꝙ̄ ꝑ generationē. ideo sacri doctores
nolunt nomē ꝓpriū vel nouū fingere. sed magis cōe
appropriare. Sed illud adhuc nō videt̄ verū. qz sicut
emanatio filij recte exprimit̄ v̄bo generādi. ita ema
natio spūs verbo spirandi. Et ꝓpter hoc aliter dōm.
qz sicut pr̄ dī ingenitus. qz ab eo remouet̄ ois gene-
ratio. qz nec generat̄. nec est a generato. sil̄r ecōuerso
ꝓcessio ꝓprie de eo dī. in q̄ est oio rō ꝓcedendi. ⁊ tal̄
est. s. qz ꝓcedit. ⁊ est a ꝓcedente. nō sic aūt fili⁹. idō
spūisancto attribuit̄. Alit̄ p̄t dici. ꝙ cōpleta rō pro-
cessionis ꝯsistit in ꝯpatione ad principium a q̄ ⁊ ad
terminū ad quē. ⁊ qz spūs in sua emanatione quia
nexus est. vtrūq3 respicit. filius alterū. ideo cōpletissi
ma rō hui⁹ nois reꝑit̄ in spūsancto. ꝙ̄uis aliq̄ modo
18 reꝑiat̄ in filio. ⁊ ideo spūisancto appropriat̄. Ad
illud qd̄ obijcit̄ vltimo. ꝙ generās est spirans. dōm
ꝙ illa ꝑdicatio nō ē formalis. sed solū rōe suppositi.
⁊ qz vna ꝑsona siue vnū suppositū p̄t generare ⁊ spi
rare. ideo hec ē vera generās ē spirans. s3 nulla ꝑso-
na vnica p̄t simul plurib⁹ modis emanare. idō non
sequit̄ ꝙ genitus sit spiratus.

Questio. iij. c

Utrum ꝓcessio spūssancti realiter differat a genera
tione filij. an solū s̄m rōnē intelligendi. Et ꝙ realit̄
videt̄. Persone differūt s̄m suas emanatōnes. cum
ꝑsone realit̄ differāt. nō tm̄ intellectualiter. qz oī in-
tellecto circūscripto adhuc remanet trinitas. ḡ ema
nationes q̄ sunt ꝓcessio ⁊ generatio. differunt realr̄
Jtē q̄ sunt a diuersis principijs. realit̄ differunt.
s3 generatio est ab vno in diuinis. ꝓcessio spūssancti
a duob⁹. qz a patre ⁊ filio. ḡ realiter differūt. Jtē
s̄m rē ⁊ veritatē aliquoꝝ est principiū diuina sba vt
voluntas. quoꝝ nō est principiū vt natura. sicut p3
qz creature sunt a deo agente ꝑ moduz voluntatis.
nō ꝑ modū nature. si ḡ ꝓcessio est voluntatis ꝑ mo
dum voluntatis. generatio modū nature vt natu
re. ꝓcessio ⁊ generatio realiter differunt. Jtez in
imagine creata egressus verbi. ⁊ egressus amoris di
stinguunt̄. qz differunt realit̄. hoc eñ ꝑfectionis est
qz ex hoc faciunt imaginis trinitatē. s3 s̄m ꝙ differūt
essentialiter. hoc ē imꝑfectionis. sed oñe qd̄ ꝑfectio
nis est ponendū est in diuinis. ḡ ꝓcessio generatio
realit̄ differunt. ꝙ̄uis nō essentialit̄. Cōtra. pater
spirat ⁊ generat. Aut ḡ inꝙ̄tū vnus. aut inꝙ̄tū plu-
res vel plura. Si inꝙ̄tū plures vel plura. sic pr̄ est cō
positus. Si inꝙ̄tū vnus. sed qz pr̄ ⁊ fili⁹ spirant inꝙ̄
tum vnū. nō sunt due spirationes. sed vna. ḡ similit̄
si pr̄ spirat ⁊ generat inꝙ̄tum vnū. spiratio ⁊ genera
tio est vna ꝓductio. Jtē s̄m oēs verū ē. ꝙ pr̄ rōne.
fecunditatis nature generat. rōne fecunditatis vo-
luntatis spirat. sed in deo idē est voluntas ⁊ natura.
ergo ⁊c̄. Jtez emanationes p̄ris ꝑ̄ntes terminos
distinguunt̄. s3 pr̄ oio idē ⁊ totū qd̄ dat filio ꝑ gn̄atio
nē. dat spūisctō ꝑ ꝓcessionē. ḡ spiratio ⁊ generatio
sunt oio vna emanatio. Jtē hoc ip̄m oñdit̄ ꝑ im-
possibile. Si differunt. aut seipis. aut alijs. Non se-
ipis. qz emanatōnes nec sunt a se nec ad se. ḡ si vnū-
qd̄q3 distinguit̄ ꝑ illud qd̄ ē. vel a q̄. emanatōes hu-
iusmodi seipis nō distinguunt̄. Si alijs. aut ēntia.
aut notione. aut ꝑsona. Nō essentia ꝯstat. qz illa nō
distinguit̄. nec distinguit. Nō ꝑsona. qz eius ē distin
gui. nō distinguere. ḡ si differūt. hoc erit alijs notio-
nibus. ⁊ sil̄r erit querere de illis alijs. ⁊ sic in infinitū.
ḡ ⁊c̄. Jtē si differunt. Aut dr̄ia sbali. aut accidēta-
li. Nō sbali. qz talis dr̄ia nō ē in diuinis. Nō accidē-
tali. qz in deo nō ē accidēs. ḡ ⁊c̄. Jtē plus differt fi
lius a creatura ꝙ̄ a spūsctō. ḡ plus differt generatio
a creatione ꝙ̄ ꝓcessione. S3 gn̄atio nō distinguit̄ a
creatione. ḡ nec a ꝓcessione. Probatio medie. crea-
tio ē diuina ēntia. sed ꝑsona ⁊ ēntia nō distinguūt̄
abinuicē. ḡ nec gn̄atio ⁊ creatio. R°. dōm. ꝙ gene
ratio et spiratio siue ꝓcessio differunt. nō tm̄ s̄m ra-
tionē dicēdi. s3 etiā s̄m dr̄iam originis ⁊ habitudinis
qz diuersus ē modus se hn̄di. ⁊ differēs modus ori-
ginis. talis autē dr̄ia vnitati ēntie nō repugnat. Si
autē q̄rat̄ rō dr̄ie haꝝ emanationū. dōm. ꝙ pria rō
differendi nō p̄t assignari a ꝑte terminoꝝ. Termini
eñ sunt ꝑsone q̄ nō importāt rōnē differendi actiue
sed passiue. Si ḡ persone differunt. q̄re ⁊ in quibus
differāt ostendere voluerimus necesse ē redire ad
emanationes ⁊ relationes. q̄ sunt gn̄atio ⁊ ꝓcessio.
⁊ ita in hac assignatōe erit circulus. Sil̄r ex ꝑte prin
cipioꝝ. Si eñ dicat̄. ꝙ differant he due emanatio-
nes s̄m fecunditatē duplicem. nature ⁊ voluntatis.
quero. quō differat fecunditas a fecunditate. Si di-
cas. ꝙ fecunditas nature ē in solo patre. voluntatis
in p̄re ⁊ filio. hoc vlteriorē h3 questionē. vñ veniat
hec differentia. ⁊ oportet ad hoc venire ꝙ fecundi
tas nature ē in vno. qz imago ꝓcedens ꝑ illā nata ē
esse solū ab vno. fecunditas voluntatis in duobus.
qz nexus siue ꝓcessio ꝑ modū nexus ē in duobus. ⁊
ita redit dr̄ia in primū. ⁊ ē ibi rō circularis. ḡ p3 s̄m
hoc. ꝙ haꝝ emanationū dr̄ia prima. nec ē sumnēda
a ꝑte termini. nec a ꝑte principij. Et idō notandū ꝙ
est loq̄ de hmōi emanatōnib⁹ ꝙ̄tū ad eē. ⁊ ꝙ̄tum ad 19
distingui. Si ꝙ̄tū ad eē. sic hn̄t rōnē essendi a suis ꝑ-
fectis principijs ⁊ fecūdis. Quia eñ i deo ē ꝑfectissi
ma natura. ⁊ natura vera. idō ꝑfecta ⁊ vera fecūditas
in ypostasi q̄ h3 rōnē principij. Et qz vera ⁊ perfecta
et ꝓpria ē fecunditas nature. idō verā ⁊ ꝓpriā h3 ema
nationē. et hec ē gn̄atio. sil̄r intelligendū est de spira-
tione ꝙ̄tū ad voluntatē. Vñ rō q̄re hmōi vere sunt
in deo. est vera fecunditas nature et voluntatis. Si
autē loq̄mur ꝙ̄tū ad differre. dōm. ꝙ seipsis differt
sicut oñsum est. qz ois distinctio in diuinis. venit a
modis originis et relatōis. Vñ sicut due dr̄ie seipis
differunt. vt rōnale ⁊ irrōnale. sil̄r in diuinis he due
emanationes. Et tunc dr̄ie differentiaꝝ innotescūt
nobis per alias differētias q̄ ab illis oriunt̄. Sic et
in diuinis. quia eñ seipsis distinguunt̄ gn̄atio ⁊ spi 20
ratio. ad eas consequit̄ s̄m rationē intelligendi dif-
ferentia duplex. Vna quia generatio est ab vno. sed
spiratio a duob⁹. Quia eñ generatio est emanatio
per modum perfecte assimilationis. ideo ad vnum
principiū respicit. Quia vero spiratio ē emanatio ꝑ

modū ꝯnectionis.ideo est a duob⁹. Alia differentia
est in ꝯparatione ad nos. Quia cū.ſſ.spirat̄ vt nectēs
⁊ ita in alterū tendens.ideo spūſſanct⁹ et donabilis.
Filius vo generat̄.⁊ generatio nō respicit terciū. ꝑ
has differētias necessario elicit̄ harꝫ emanationum
cōcomitantia. Quia spiratio dat ꝓintelligere gene-
ratonē.nō cū nectunt̄ nisi distincti ⁊ siles. ⁊ ita illi
quorꝫ vnus ē ab alio ꝑ generationē. Silr̄ generatio
dat ꝯñter intelligere spirationē. Necesse est cū di-
stinctos ⁊ oio siles.ꝑ delitiosum amorē ꝯiungi. Co-
cedende ḡ sunt rōes.ꝓbantes ꝙ differūt sicut ē ma-
nifestatū in rōnib⁹.ſꝫ ille rōes n̄ sunt sumpte a ꝓoꝛi
Aliqui tñ voluerūt assignare alias differētias.⁊ qui
dem ꝑ vim spiratiuā ⁊ generatiuā dicunt differre.ſ
hec differētia declarat ignotū ꝑ ignotius. Alij etiam
dixerunt ꝙ filius ꝓcedit ꝑ modū esse.ſſ.ꝑ modū be
ne esse.sed hec verba non sunt sana nec tali materie
21 ꝯuenientia. Ad illud ḡ qđ primo obi.vtrū pater
spiret inq̄ꝫtū vnus ⁊c̄.dōm ꝙ nec inq̄ꝫtuꝫ vnus.nec
inq̄ꝫtū plures.sed inq̄ꝫtū alio ⁊ alio mō se hñs. quia
alio mō se hꝫ ad filiū.alio mō ad spūſctm̄. Iste aūt
alius ⁊ alius modus se habendi nō repugnat vnita
ti sb̄e vel ꝑsone.sed pr̄ ⁊ filius spirant in eo ꝙ vnum
vno mō se hñs. Inde ē ꝙ duplex ē ꝓcessio filij et.ſſ.
a patre.sed vna est spiratio siue ꝓcessio spūſſancti a
22 patre ⁊ filio. Ad illud qđ obi.ꝙ natura ⁊ volun-
tas in deo sunt idē. Dōm ꝙ et si natura ⁊ voluntas
in deo cōſiderata absolute.sint idē. tñ aliq̄d respicit
voluntas vt voluntas in rōne principij.qđ nō respi
cit natura vt natura. Et inde est. ꝙ sicut nō sequit̄.
creatura est a deo ꝑ modū voluntatis.ꝙ ideo ⁊ per
modū nature. Silr̄ q: natura et voluntas ꝯꝑantur
ad has emanationes sub rōne principij.idō nihil ꝓ
hibet has emanationes differre. q̄uis idem sint in
23 sb̄a.natura ⁊ voluntas. Ad illud qđ obi ꝙ ema-
nationes differūt penes terminos.dōm ꝙ in his in-
ferioribus est verꝫ.vbi emanatio dicit ens in poten-
tia.⁊ ita impfectū.nō aūt est verꝫ in deo.q: ibi nō di-
cunt ens in potentia.nec impfectionem. Vn̄ in diui
nis sunt ratio distinguendi. Tñ si velimus dicere ꝙ
differunt penes terminū.nō accipiemus terminum
ꝓ sb̄a vel essentia.ſꝫ ypostasi vt prius habitum est.
24 Ad illud qđ querit̄.vtrū seipsis vel alijs.pꝫ ꝙ se-
ipsis. Et ad id qđ obi ꝙ nō hñt esse a se.ḡ nec distin-
gui.dōm ꝙ illud nō tenet in esse originali. q̄uis cū
a genere.differētie habeant ortū. tñ nō distinguunt̄
25 a genere sed a seipsis. Ad illud qđ obijcitur. quō
differunt.aut substantiali aut accidentali differētia.
dōm ꝙ insufficienter diuidit.quia in diuinis est re-
lationū differentia vt dicit Aug.in.v.li.de trini.que
nec accidentalis nec substātialis est.sed magis dici-
26 tur originalis. Ad illud qđ obijcit̄ de creatione.
dōm ꝙ rōne connotati.magis differt creatio.sed ra
tione principalis significati.non tātū differūt. quia
nō tātū differt eēntia a ꝑsona q̄ntū ꝑsona a ꝑsona.
Unde ꝑdicatur essentialiter de ꝑsona.nec facit aliq̄
modo aliquē numerū.persona ḡ distinguit̄ ab alia
ꝑsona.⁊ ideo non valet argumentū.

Questio.iiij. d

Supposita differentia generationis et ꝓcessionis.
Querit̄ hic quarto. vtrꝫ spūſſanct⁹ sit ingenitus. et
ꝙ sic videt̄ aucte Hiero.quā mgr̄ ponit in lr̄a. Itē
h ipm ondit̄ rōe Hiero.q: oē qđ est.aut ē ingenitū.
aut genitū.aut factuꝫ.sed.ſſ.nō est genit⁹.aut fact⁹.
ḡ est ingenitus. Itē negatio priuatiua cū cōstan-
tia subiecti equipollet priuatiuo termino. Vn̄ non
par circa numerꝫ.idē ē qđ impar.⁊ sic cū spūſſanct⁹
genit⁹ nō sit.ḡ est ingenit⁹. Itē plus distat a rōne
generationis.ſſ.q̄ꝫ pr̄.q: pater generat q̄uis non ge
neret̄. spūs vero sanct⁹. nec generat nec generat̄.ḡ
eque vere priuat̄ generatio a spūſancto vt a patre.
ḡ sicut pr̄ dr̄ ingenit⁹.sic ⁊ spūſſact⁹. Cōtra. Aug.
ad orosium dicit.ꝙ solus pr̄ est ingenitus.ḡ ſm hoc
nō ꝯuenit spūſancto. Itē ingenit⁹ aut dicit̄ ſm
sb̄am.aut ſm relationē. Si ſm relatōnē.ḡ est notio
ḡ spūſſanctus hꝫ duas notiones.⁊ ita essent sex. qđ
est ꝯtra cōem opinionē. Si ſm sb̄am.ḡ pari rōne di
ceret̄ de filio.cū illud qđ ſm sb̄am dr̄ ꝯueniat tribus
Itē cū diuina essentia nō sit genita.nec spūſſan-
ctus sit genitus.nec pr̄ sit genit⁹.nec etiā aliqđ istorꝫ
sit factū.ḡ rō ingeniti ſm Hiero.oibus ꝯuenit. que-
ritur ḡ quō differunt. R° dōm.ꝙ aliqui voluerūt
distinguere de hoc noie ingenitū.qđ pōt scribi ꝑ vnū
n.⁊ sic tm̄ valet q̄ꝫtū increatū.vel ꝑ duo n.⁊ sic oppo
nitur ei qđ est genitū ꝓprie dictū. Sed hec distinctio
⁊ si valeat apud grecos.non tñ valet apud latinos.
quia ingenitū ꝑ duo n.est vox nō significatiua apud
nos. Dama.autē assignat hanc differentiā i lingua
sua.quia grecus erat. Preterea nō valet ad ꝓpositū
quia nihil querit̄ hic de ingenito ꝓut tm̄ valet q̄ntū
non genitū siue innascibile. Et ꝓpterea aliter dōm ē 17
⁊ breuiter.ꝙ ingenitum vno modo pure accipit̄ pri
uatiue.ſꝫ pro eo qđ non generat̄.⁊ hoc modo dr̄ de
spūſancto ⁊ de essentia. Alio modo ꝓut ingenitum
tm̄ valet q̄ꝫtum nō ens ab alio ⁊ a quo alij.⁊ hoc mō
dicit notionē solius patris.quia dicit ꝓprietatē ⁊ di
gnitatē in patre. Et ſm ꝑmū sensum loquit̄ Hiero.
ſm aliuꝫ loquit̄ Aug. Unde autē habeāt ortum isti
sensus.⁊ q̄re innascibilis sit notio ⁊ n̄ improcessibil̄
infra dicet̄. Ex his patet solutio cōtrarietatis.patet
etiā obiecta. Qz ḡ obijcit̄.ꝙ negatio cū cōstantia 18
subiecti.equipollet termino priuatiuo. verꝫ est.si sit
vere priuatiuū.sed illa rō ꝯcludit solum de hoc noie
ſm qđ priuat.non ſm qđ aliquid ponit. Ad illud 19
qđ obi.aut priuat essentiā.aut relationē.dōm ꝙ ſm
qđ dicit̄ de essentia solū ꝓuatiue siue negatiue tene-
tur.⁊ ideo non predicat aliquid.sicut quando dicit̄
essentia non generat. Cetera alia manifesta sunt ⁊c̄.

Dist.xiiij. De temporali ꝓcessione spūſſancti quantū ad principium a quo.

Preterea diligent̄ notandū ē.ꝙ gemina ē ꝓcessio.ſſ. Terminata ꝑte q̄ est de ꝓcessione eēna. hic inci-
pit scđa ꝑs q̄ ē de ꝓcessione tꝑali. Et qm̄ in hac ꝓcessione ē tria cōſiderare.ſꝫ ꝑncipiū a q̄ ꝓcedit.ſſ.
⁊ modus ſm quē.⁊ ꝓprietas ꝑ quā aptus nat⁹ ē ꝓcedere.ideo hec ꝑs hꝫ tres ꝑtes. In q̄rū ꝑma agit
mgr̄ de ꝓcessione tꝑali ꝑ ꝯparatione ad ꝑncipiū a q̄. In scđa agit de ipa in ꝯpatōe ad modū ſm quē.j.dis.xvj.
Nunc de spūſctō videndū ē ⁊c̄. In tcia ꝑ ꝯparatione ad ꝓprietatē ꝑ quā natus ē tꝑaliter ꝓcedere. ⁊ h est dona
siue donabilitas.j.dist.xviij.in ꝑncipio. Hic q̄rit̄ cū.ſſ.ꝑ quē diuidūt̄ dona. Prima ꝑs iterꝫ hꝫ duas. In ꝑma
ꝑte ondit.ꝙ.ſſ.tꝑalit̄ mittat̄ siue ꝓcedat a pr̄e ⁊ filio. Scđo q̄rit̄ vtrꝫ mittat̄ siue ꝓcedat a se.j.di.xv. in ꝑn°.
Hic ꝯsiderādū ē cū.ſſ.det̄ hoib⁹ ⁊c̄. Prima ꝑs ē ꝑñtis di. ⁊ hꝫ duas ꝑtes. In ꝑma ondit ꝙ ꝓcedit tꝑalr̄ a pr̄e
⁊ filio. In scđa q̄rit̄ vtrꝫ.ſſ.det̄ a sctis hoib⁹.ibi. Hic q̄rit̄ vtrꝫ ⁊ sci viri dent vl̄ ꝑñt ⁊c̄. In prima iterꝫ ꝑte tria

facit ſm tres ꝑtes. In prima oñdit ꝙ gemina eſt ꝓceſſio ſpūſcti. In ſcda ꝙ vtraqꝫ ꝓceſſio ē a p̄re ⁊ filio. ibi. De tpali aūt ꝓceſſione beda in omel. ⁊c. In tercia quia ſpūſſancti temporalis ꝓceſſio eius eſt donatio. oñdit ipē ꝙ ſ.ſ. in ꝓpria pſona donet. nō tm̄ in effectu. ibi. Sunt autē aliq̄ q̄ dicunt ſpm̄ſctm̄. Siſr ſcda ps q̄ incipit ibi. Hic q̄rit. vtꝝ ⁊ ſcti viri dent vl̄ ⁊c. in q̄ oñſo ꝙ ſpūſſanct⁹ ꝓcedat tpalit̄ ſiue donet̄ a p̄re ⁊ filio. q̄rit mgr̄. vtꝝ donet̄ ab aliq̄ ſctō viro. Et hec ps hꝫ tres ꝑtes. ſm tria q̄ oñdit. Primo nāqꝫ declarat et ꝓbat ꝙ ſpūſſanct⁹ nō det̄ ab aliq̄ ſctō viro. Scdo vo oñdit auctē Aug. ꝙ nō pt̄ dari. ibi. Et ꝙ plus ē nō poſſe etiaꝫ dari ⁊c. In tercia opponit ad ꝯtrariū. q2 vr̄ datus a paulo. ibi. Sed huic vr̄ ꝯtrariū qđ apl̄s ⁊c. vbi ſoluit ꝙ nō eſt datus ab ipō. ſed ab eius miniſterio.

Di. XIIII.

Q2 gemina ē ꝓceſſio ſpūſſancti. eťna ⁊ tpalis. a

a [P]Reterea diligent̄ notandū ē. ꝙ gemina eſt ꝓceſſio ſpūſſancti. eterna videlicet q̄ ineffabilis ē. q̄ a patre ⁊ filio eternalr̄ ⁊ ſine tpe ꝓceſſit. b ⁊ tpalis q̄ a patre ⁊ filio ad ſanctificandā creaturā ꝓcedit. Et ſicut ab eterno cōiter ac ſimul ꝓcedit a patre ⁊ filio. ita et in tpe cōiter et ſil̄ ab vtroqꝫ ꝓcedit ad creaturā nō diuiſim a patre in filiū. ⁊ a filio ad creaturā. Vñ Aug. in. xv. li. de tri. ait. Spiritusſanct⁹ nō de patre ꝓcedit in filiū. ⁊ de filio ꝓcedit ad ſanctificandā creaturā. ſ ſimul de vtroqꝫ ꝓcedit. Quis hoc filio pater dederit. vt ſicut de ſe. ita etiā de illo procedat.

Q2 vtraqꝫ ꝓceſſio eſt a patre ⁊ filio. B

De tpali aūt ꝓceſſione Beda in omel̄ dñice prime poſt aſcenſionē ita loquit̄. Cū gr̄a ſpūſſancti datur hoibus. ꝑfecto mittit̄ ſpūs a patre. mittit̄ ⁊ a filio. q2 et eius miſſio ē ipa ꝓceſſio. His verbis apte oſtēdit donationē gratie ſpūſſancti dici ꝓceſſionē vel miſſionē eiuſdē. Sed cum donatio vel datio nō ſit niſi tpalis. cōſtat ꝙ et hec ꝓceſſio ſiue miſſio tpalis eſt. Hanc ꝙ tpalē ſpūſſancti ꝓceſſionē Aug. in. xv. li. de tri. inſinuat dicēs ſpm̄ſctm̄ ꝓceſſiſſe a xp̄o. q̄ poſt reſurrectionē inſufflauit in diſcipulos his verbis. Cū reſurrexiſſet xp̄us a mortuis. ⁊ apparuiſſet

Joh. xx. diſcipul̄. inſufflauit ⁊ ait. Accipite ſpm̄ſctm̄. vt etiā

c eū de ſe ꝓcedere oñderet. c ⁊ ipē eſt virtus q̄ de illo

Luce. vj. exibat. vt legit̄ in euāgelio. ⁊ ſanabat oēs. ⁊ vt oſtēderet hāc ꝓceſſionē ſpūſſancti nō eē aliud ꝙ dona-

d tionē vel dationē ipſius ſpūſſancti. addit. d poſt reſurrectionē dñs ihs bis dedit ſpm̄ſctm̄. ſemel in tra

a Preterea diligenter. In pte iſta ſunt dubitationes circa literā. ⁊ pmo de ſitu h⁹ ptis. q2 non vr̄ ꝙ hic deberet agere de proceſſione tpali. q2 i hac pte agit de his q̄ eternaliter deo cōueniūt.

Preterea cū generatio filij eterna ⁊ tēporalis i alio ⁊ alio libro determinet̄. quia eterna in primo. ſed tpalis in tercio. q̄re ñ ſimilr̄ facit de ꝓceſſione ſpūſſancti. R°. dicendū ꝙ ꝓceſſio tpalis ⁊ eterna ab eodeꝫ ꝑncipio ſunt. ſicut dicit mgr̄. ⁊ iteꝝ eſt ibi q̄dāmodo modus ꝓducendi ꝯformis. et ideo vna facit ad declarationē alterius. ⁊ ideo incidētaliter ponitur hic tractat⁹ đ ꝓceſſione tpali ad manifeſtationē ꝓceſſionis eterne. Sꝫ ſic nō eſt de generatōne filij tpali. q2 nō ē ab eodē ꝑncipio. imo a matre tm̄. ⁊ reſpicit duas naturas. ſcꝫ diuinā ⁊ humanā. iō debuit de ea determinari poſt diuinā. de q̄ agit̄ in pmo. ⁊ poſt humanā naturam de q̄ in ſcdo.

b Et tpalis q̄ a p̄re ⁊ filio ad ſctificandā creaturā ꝓcedit. vr̄ dicere falſum. q2 ꝓceſſio tpalis ē eius miſſio. ſpūſſanct⁹ ē miſſus i colūba ⁊ in linguis igneis q̄s nō ſctificauit. Si tu dicas ꝙ nō eſt miſſus ad linguas. ſ in linguis miſſus ad aplōs q̄s ſctificauit. Cōtra. miſſus ē in colūba ſup xp̄m. nec ſctificauit colūbā nec xp̄m. R° pōt ad h dici ꝙ mgr nō gn̄alit̄ diffinit hic ꝓceſſionē tpalē. ſꝫ ſpālit̄. put ē idē qđ miſſio iuiſibilis in q̄ dat̄ ſpūſſanct⁹ ⁊ ſctificat̄ creatura. Vel pt̄ dici ꝙ generalit̄ accipit ſctificationē. Sctificare eñ triplicit̄ accipitur. Vno mō ſm ꝙ ē de nō ſctō ſctm̄ facere. Scdo mō iā ſctm̄ i ſctitate ꝯfirmare. Tercio mō iā ſctm̄ ⁊ cōfirmatū manifeſtare. ⁊ ſm aliquē iſtoꝝ triū modoꝝ reperit̄ ſctificatio in oī ſpūſſancti miſſione rōe termini ad quē. et ſic accipit mgr̄. c Et ipē ē virtus q̄ de illo exibat. Vr̄ hoc de ſpūſctō male dicere. Quia aut vtus accipit̄ ꝓprie. aut approp̄ate. pmo mō nō ꝯſtat. ñ ſcdo mō vr̄. Quia. j. Coꝛ. j. dicim⁹ xp̄m dei vtutē ⁊ dei ſapiam ⁊c. Ad hoc pt̄ dici ꝙ ſpūſctō nō approp̄at̄ vtus ſimplicit̄. ſꝫ vtus ſanatiua. ⁊ h q2 gr̄a ſanitatū ē donū ſpūſſcti. 2
⁊ gr̄a eius ē ipſius aīe medicina. ſꝫ filio appropriat̄ vtus opandi. q2 oīa ipm̄ facta ſunt. Alit̄ pt̄ dici ꝙ vtus 3
vl̄ hꝫ ꝯpationē ad illud qđ ē. ⁊ ſic tenet rōnē ꝑncipij. vel ad id cui⁹ ē. ⁊ ſic tenet rōnē ꝯplemēti. vel ad vtrūqꝫ. ⁊ ſic tenet rōnē medij. Sicut ḡ ex ipō appropriat̄ p̄ri. ꝑ ipm̄ filio. in ipō ſpūſctō. ita vtus inq̄tū tenet rōneꝫ principij appropriat̄ p̄ri. inq̄tū tenet rōnē medij filio. inq̄tū rōnē ꝯpletōis ſpūſctō. q2 ꝯpletio ē in bonitate ⁊ delectatōe ſpūſſancti. ſꝫ h. j. melius dicet̄. d Poſt reſurrectionē dñs ihs bis dedit ſpm̄ſctm̄. Vr̄ eñ ꝙ 4
ter dederit. Q2 pmo dedit eis añ paſſionē. cū dedit eis ꝑtātē eijcıēdi demonia. ⁊ curare languores. Math. x.

ppter dilectionē ꝓximi. ⁊ iterū de celo ꝓpter dilectionē dei. quia ꝑ ipm̄ donum diffundit̄ charitas in cordibus nostris. q̄ diligim⁹ deū ⁊ ꝓximū.

Qꝛ nō solū dona spūssancti. ꝫ etiā spūssanctus q̄ est deus detur ⁊ mittat̄ hoibus. c

Sunt aūt aliqui q̄ dicunt spm̄sctm̄ ipm̄ deū nō dari. ꝫ dona eius q̄ nō sunt ipe spūs. ⁊ vt aiūt. spūssanctus dr̄ dari cū grā eius q̄ tm̄ nō est ipe. dat̄ hoibus. ⁊ hoc dicūt Bedā sensisse in supioribus ꝟbis. qbus dicit spm̄sctm̄ ꝓcedere cū ipsi⁹ grā dat̄ hoib⁹. tāq̄ nō ipsemet detur. ꝫ grā eius. Sꝫ q̄ ipe spūssanct⁹ q̄ de⁹ ē. ⁊ tcia i trinitate ꝑsona det̄. apte dicit Aug. in xv. li. de trini. ita dicēs. Eundē spm̄sctm̄ datū cū insufflasset iesus. de q̄ mox ait. Ite ⁊ baptizate om̄es gentes in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ spūssancti. ambigere nō debem⁹. Ipe est ḡ q̄ etiā de celo datus ē die penthecostes. Quō ḡ deus nō est q̄ dat spm̄sctm̄. imo q̄ntus est deus q̄ dat deū. Ecce his verbis apte dicit spm̄sanctū ipm̄ scꝫ deū dari hoibus a p̄re ⁊ filio. Et q̄ ipe spūssanct⁹ q̄ deus ē. ac tercia i trinitate ꝑsona nobis det̄. n̄risq̄ infundat̄ atq̄ illabat̄ mētib⁹ apte ondit Amb. in. j. li. de spūsancto dicēs. Licet multi dicant̄ spūs. qꝛ legit̄. qui facit angelos suos spūs. vnus ē tm̄ dei spūs. Ipm̄ ḡ vnū spm̄. ⁊ apl'i ⁊ ꝓphete sunt ꝯsecuti. sicut etiā vas electōis dicit. qꝛ e vnū spm̄ potauim⁹. q̄si eū q̄ nō q̄at scindi. ꝫ īfundat̄ aīs ⁊ sensib⁹ illabat̄. vt seculari sitis restringat ardorē. q̄ spūssanct⁹ nō est de sb̄a reꝝ corporaliū. nec de sb̄a inuisibiliū creaturaꝝ. His ꝟbis apte dicit spm̄sctm̄ ipm̄ q̄ creatura nō est. infundi mētibus n̄ris. Idem in eodē. Oīs creatura mutabilis ē. ꝫ nō mutabilis spūssanct⁹. Quid aūt dicē dubitē. qꝛ datus ē ⁊ spiritussanct⁹. cū scriptū sit. f Charitas dei diffusa ē in cordib⁹ n̄ris ꝑ spm̄sctm̄ q̄ datus ē nobis. Qui cū sit inaccessibilis natura. receptibilis tm̄ ꝓpter bonitatē suā nobis est cōplens ꝟtute oīa. ꝫ qui solis ꝑticipet̄ iustis. simplex sb̄a. opulens ꝟtutib⁹. vnicuiq̄ ꝑris. diuidēs de suo singulis ⁊ vbiq̄ totus. Incircūscriptus ḡ ⁊ infinitus spūssanctus. q̄ discipuloꝝ sensus sepatoꝝ infudit quē nihil p̄t fallere. Angeli ad paucos mittebant̄. spūssanct⁹ aūt populis infundebat̄. Quis ḡ dubitet. q̄n diuinū sit qđ infundit̄ simul pluribus nec vr̄. Un⁹ est spūssanct⁹ q̄ datus ē oib⁹. licꝫ sepatis aplis. Et hic apte dicit Amb. q̄ spūssanct⁹ q̄ est sb̄a simplex. cū sit vn⁹ dat̄ plurib⁹. Alia q̄q̄ auctoritate h̄ idē astruit̄. scꝫ q̄ spūssanct⁹ q̄ est eq̄lis filio hoib⁹ det̄. Ait em̄ Aug. de ꝟbis apl'i sic. Charitas dei diffusa ē in cordib⁹ n̄ris ꝑ spm̄sctm̄ q̄ datus est nobis. a q̄ dat̄? ab illo q̄ dedit dona hoibus. que dona? spm̄sctm̄. q̄ tale dat donū q̄lis ē ipe. Magna est miscdia eius. donū dat sibi eq̄le. qꝛ donū ei⁹ spiritussanct⁹ ē. Premissis ⁊ alijs plurib⁹ auctīb⁹ aperte mōstrat̄ q̄ spūssanct⁹ eq̄lis p̄ri ⁊ filio nobis datur. nec ido tm̄ minor ē p̄re ⁊ filio. Un̄ Aug. in. iiij. li. de trini. ait. Non ideo inquit minorē spiritūsanctum.

Qr ipe spūssanct⁹ q̄ deus ē det̄ ⁊ mittitur.
Aug.
Math. xxviij.
Amb.
ps. ciij.
e
f
Roma. v.

Itē post resurrectionem. Ioh. xx. Accipite spm̄sanctū. Item post ascensionē. Act. ij. ḡ insufficient enumerat Aug. Re⁹. ad p̄sens. dōm q̄ p̄nt numerari dationes spiritussancti. q̄tum ad actū ⁊ effectum. ⁊ sic numerat Raba. ⁊ fuerunt tres. qꝛ ter dedit. ⁊ qꝛ ad tria dedit. Primo ad miraculorum opationē. Scdo ad pctōꝝ absolutionem. Tercio ad infideliū conuersionem. P̄nt etiā alio mō numerari. q̄tū ad locū ⁊ signatū. ⁊ sic dedit bis. scꝫ in terra ⁊ i celo. Itē in terra ad cōmendandū p̄ceptum dilectōnis ad ꝓximū. in celo ad cōmendandū affectū dilectōnis ad deū. ⁊ sic p̄ꝫ cōtrouersia.

5 c Unū spm̄ potauimus. Querit̄ q̄ tropo dictū est. Et vr̄ q̄ cōueniat magis filio. qꝛ Eccl. xv. dr̄. Aq̄ sapie salutari. Et Prouer. ix. Uenite bibite vinum. ⁊ hoc dicit ipsa sapia scꝫ dei fili⁹. ḡ ⁊c. Re⁹. dōm. q̄ spūssanctus dr̄ potus inq̄tū secularis sitis restringit ardorē. Hic autē approprīat̄ spūisctō. Quia sicut dicit Grego. gustato spū. desipit ois caro. Inq̄tū autē ꝑ potū ē delegatio nutrimēti ad singula mēbra. sic appropriatur filio. cui⁹ ē sapientia ■ prudentia approꝑatū. q̄ q̄dāmō h̄nt vim regitiuā ⁊ ordinatiuā pastus oib⁹ virib⁹ anime.

6 f Charitas dei diffusa ē in cordib⁹ n̄ris. Ur̄ improprie dictū. qꝛ qđ diffusum est dispersum ē. ⁊ virtus dispersa minor est. si ḡ charitas potens ē. nō ꝟꝫ dici diffusa. Re⁹. dōm. q̄ infundi ⁊ dif

quia ꝛ eũ pater misit ꝛ filius arbitrandũ est.

An viri sancti ꝛ ecclesie p̄lati dent vel dare possint spm̄sanctũ. ꝛ ꝙ nõ dent hic ondit. d

Hic querit̃ vtrũ ꝛ sancti viri dent vel possint dare alijs spm̄sctm̄? Quē si alijs dant, cũ eius donatio sup̄ sit dicta ꝑcessio. videt̃ ab eis ꝑcedere spũssanctus vel mitti. Sꝫ creatoꝛ a creatura nõ mittit̃ vel ꝑcedit. restat ğ vt spm̄sanctũ ipsi nõ dent nec possint dare. Vñ Aug. in .xv. li. de tri. Non alijs discipuloꝝ xp̄i dedit spm̄sctm̄. Oꝛabant quippe. vt veniret in eos q̄bus manũ imponebãt. nõ ipsi eũ dabãt Quē moꝛē in suis p̄positis etiã nũc seruat ecclesia. deniqꜫ ꝛ symon magus offerens aplĩs pecuniaꝫ nõ ait. date mihi ꝛ hãc ptãtem vt dem spm̄sctm̄. ſ cuicunqꜫ inq̄t imposuero manus. accipiat spm̄sanctũ. Quia nec scriptura supius dixerat. Vidẽs aũt symon q: aplĩ darent spm̄sctm̄. Sꝫ dixerat. Videns aũt symon q: p impositionē manuũ aploꝝ daretur spũssanct⁹. Ecce his verbis ondit Aug. nec aplos nec alios ecclesie p̄latos dedisse vel dare spm̄sctm̄.

Act. viij.

Q nõ potest dari spũssanctus docet. e

Et qđ plus est nõ posse etiã dari dicit in eodē li. subdens. De xp̄o scriptũ est ꝙ accepit a p̄re ꝓmissionē spũsscti ꝛ effuderit. in q̊ vtraqꜫ natura mõstrata est humana. s. ꝛ diuina. Accepit q̄ppe vt hõ. effudit vt deus. Nos aũt accipe q̄dē hoc donũ possumus ꝓ modulo nr̄o. effundere ꝟo super alios non vtiqꜫ possum⁹. ſ vt hoc fiat. deuꝫ sup eos a quo id efficit̃ inuocamus. His verbis exp̄sse dicit nos spm̄sctm̄ nõ posse sup alios effundere. i. alijs dare.

Opponit in contrarium. f

Gal. iij.

Sed huic vr̃ cõtrariũ. qđ aplus ad Gal. de se loquens ait. Qui tribuit nobis spm̄ ꝛ opat̃ ꝟtutes in nobis. Ecce euidēter dicit se tribuisse spm̄.

Determinatio.

Sed intelligendũ ē hoc dixisse aplm̄. nõ q: hr̃et ptãtem ꝛ autoꝛitatē dandi spm̄sctm̄. ſ q: ministeriũ habuerit in q̊ dabat̃ a deo spũssanct⁹. Vt eñ ait aug. sup eundē locũ exponẽs illud aplĩ verbũ. Ab aplo p̄dicata ē eis fides. in q̄ p̄dicatõe aduentũ ꝛ p̄ñtiam spũsscti senserãt. sicut illo tp̄e in nouitate inuitationis ad fidē etiã sensibilib⁹ miraculis p̄ñtia spũsscti apparebat. vt in actib⁹ aploꝝ legit̃. Apte hic ondit quõ illis spm̄sctm̄ aplus tribuerit. Non vtiqꜫ spm̄ mittēdo in eos. ſ p̄dicãdo eis fidē xp̄i. quã illis recipientib⁹ ꝙ spũssanct⁹ in eis esset aliq̄bus signis visibilibus monstrabat̃. Non ğ homies quantũcunqꜫ sancti dare possunt spm̄sanctũ.

fundi ꝓp̄ie dicit̃ humoꝛis. ipsa autē charitas humoꝛi comparatur: q̄a sicut arboꝛ fomentũ. ꝛ vitã. ꝛ viriditatē habet ab humoꝛe. sic tota spũalis machina ab amoꝛe. Iste aũt amoꝛ infunditur in q̄tũ intra recipitur. Diffundit̃ vero. in q̄tuꝫ ex intimis ꝑcedens dilatat affectum ad dilectionem multoꝝ. ꝛ mouet oẽs anime vires ad bonas opationes. Operatur eñ magna si ē. si ꝟo operari renuit amoꝛ non est. Sicut dicit Greg. Et iđo dominus dicit Ioh. vij. flumina de ventre ei⁹ flu. aq̄. vi. Et ğ dicit̃ quod minuit̃. dom. ꝙ veꝝ est in his q̄ habent oꝛtum ab oꝛigine deficiendi. Sicut ē in puteis in q̄bus nõ viuit aqua. Sed charitas habet oꝛiginem indeficientē sicut fluuius.

D intelligentiã coꝝ q̄ dicunt̃ in p̄ñti distinctione. duo principalit̃ q̄runt̃. p̄mo q̄ritur de ꝑcessione tpali spũssancti. scđo de ei⁹ notione. Quantũ ad p̄imũ q̄runt̃ duo. Vtꝝ sit ponere ꝑcessionem tpalem spũssancti. Scđo vtꝝ ꝑcessio tpalis ponat in numeꝝ cum eterna.

Questio. j. a

Vt sit ponenda ꝑcessio tpalis. vr̃ per Bedã q̄ dicit in omel. ꝛ hr̃ in lr̃a. spũssancti missio ē ei⁹ ꝑcessio sed missio ē tpalis. ğ est ponere ꝑcessionē spũssancti tēpoꝛalē. Itē hoc ip̄m ondit̃ rõne sic. Procedere est ab vno in aliũ. cũ ğ spũssanct⁹ sit a deo. ꝛ sit i creatu

ra.a deo ꝓcedit in creaturā.hoc autē non est anteq̄
creatura sit.ſ hoc ē ex tpe.ḡ ꝛc. Itē donū siue datū
a dante ꝓcedit in accipientē cū daṫ.sed spūſſanctus
ex tpe daṫ.ḡ ex tpe ꝓcedit a dante in recipientē.ḡ ē
ponere ꝓcessionē tpalē. Contra.spūſſancti ꝓcessio
i.dē est qḋ eius spiratio.sed non dr̄ eius spiratio aliq̄
tpalis.ḡ nec ꝓcessio. Item sicut ꝓcessio se hꝫ ad
spūſſctm̄ sic generatio ad filium.ꝛ queadmodū spiri
tusſanct⁹ mittiṫ in mentē.ita fili⁹.ꝛ vtrūq̄ ex tpe. sꝫ
generatio filij rōne talis missionis nullo mō dr̄ tpal.
ḡ nec ꝓcessio spūſſancti. Item ꝓcessio spūſſancti
nō dr̄ tpalis nisi ſm q̄ ē ꝓcessio ab aliq̄ in aliq̄d.vt
pote in creaturā.sed ꝓcessio ab aliq̄ in aliq̄d.non est
7 nisi duplr̄.aut ſm ꝓcessum ab agente in suscipiens.
aut ſm ꝓcessum a loco in locum. Sꝫ primo mō nō
est tpalis ꝓcessio.q2 spūſſanct⁹ est ꝑsona in se fixa et
stans.ḡ nō ꝓducit in suscipiente. Scḋo mō non.q2
qḋ tali mō ꝓcedit.a ꝑncipio recedit. ꝛ ad terminū
accedit.hoc aūt nō ꝯuenit spūſctō. Itē oē qḋ tpa
liter ꝓcedit ab alio hꝫ initiū essendi ex tpe.si ḡ spiri
tusſanct⁹ tpaliter ꝓcedit.ḡ esse incipit. Itē ꝓcessio
tpalis.aut dr̄ tpalis rōe spūſſcti aut grē. Nō ratiōe
spūſſancti.q2 persona eterna ē.Silr̄ videṫ q̄ nec rōe
grē.q2 Aug.dicit.iiij.de tri.ſm q̄ aliq̄d eternū mēte
capim⁹.nō sumus in hoc mundo.ḡ si grā eleuat ad
capiendū eternū.esse eius ꝛ ꝓcessio nō est tpalis.ḡ
nec ꝓcessio s.s.rōe grē. Itē in ꝓcessione s.s.in crea
turā ē ꝓcessio doni icreati qḋ ē s.s.ꝛ doni creati qḋ ē
grā.sꝫ donū icreatū ē nobili⁹.ḡ cū a nobiliori debeat
fieri denoiatio.ꝓcessio.s.s.in creaturā debet dici pro
cessio increata.sed oīs talis ē eterna.nō tpalis.ḡ ꝛc.

Rꝫ dicēdū.q̄ ꝓcessio ſm q̄ cōiṫ accipiṫ de filio ꝛ de
spūſſancto dr̄ emanatio ab hoc scꝫ a pr̄e.Scḋm q̄ dr̄
de spūſctō.dr̄ ꝓcessio ab vno in aliū.sed ꝓcedere ab
vno in aliū est duplr̄.aut sicut in obiectū in qḋ pro
tenditur.aut sicut in susceptiuū in q̄ recipiṫ.ꝛ ꝑmus
quidē modus ē in ꝓcessione eterna.q2 eñ.s.s.proce
dit vt amor mutuus.ideo ꝓcedit a duob⁹.ita q̄ ab
vno in aliū. Spūs eñ sanct⁹ vt dicit Hiero.ꝛ Aug.
9 amor est.q̄ pr̄ amat filiū ꝛ filius amat patrē. Scḋs
modus in illa esse nō potuit.Quis ita intellexerit.q̄
in filio recipiṫ spūſſanct⁹ et a pr̄e ꝓducit.sed penes
ſm modū.cū receptio spūſſancti sit ▮ influentiā bo
ni gratuiti qḋ ex tpe est. attendiṫ ꝓcessio tpalis ſm
qḋ.s.s.dr̄ ꝓcedere ab aliq̄ in aliquē.nō tm̄ sicut i ob
iectum.ſ sicut in habitaculū. ꝛ sic ꝯcedendū ē q̄ est
ꝓcessio tpalis.s.s.nō rōne eius a q̄. sed rōne eius in
qḋ ꝓcedit. Ad illud ḡ q̄d obijciṫ de spiratione et
generatione.iā pꝫ rn̄sio.q2 neutrū hoꝝ noim respe
10 ctum dicit in terminū in quē fit ꝓcessio. Ad illud
q̄d obijciṫ.q̄ ꝓcessio spūſſancti nō p̄t esse ab aliq̄ vt
in receptiuū.dicēdū.q̄ veꝝ est rōne ip̄ius ꝑsone.ſ tm̄
rōe cōnotati.q̄d est grā in q̄ datur.s.s.suscipiṫ. quia
11 grā est in aliq̄ sicut in susceptiuo. Ad illud quod
obijciṫ.qḋ tpaliṫ ꝓcedit icipit eē.dicēdū.q̄ h̄ ē duplr̄.
q2 hec determinatio tpaliṫ p̄t poni circa actū ꝓcedēdi
p ꝯparationē ad principiū a q̄. vel in ꝯparatione ad ter
minū in quē. Primo mō vera ē ꝓpositio. sed sic non
dr̄ spūs ꝓcedere tpaliter.eo q̄ ex tpe ꝓducaṫ. Alio
mō per cōparationē ad terminū ▮ quē.sic nō hꝫ ve
ritatē.si ꝓcedit in hoc ex tpe q̄ habeat initiū.ſ solū
q̄ incipiat esse in hoc. Ad illud qḋ obijciṫ. q̄ grā
non ꝓcedit tpaliter.q2 eleuat ad eternū. dicēdū q̄ tē
12 porale dr̄ triplr̄.Vno mō dr̄ tpale q̄d hꝫ initiū ꝛ va
riationē ꝛ defectum in tpe..ꝛ hoc mō dr̄ tpale q̄d subia
cet tēpori ꝛ est corruptibile ꝛ variabile.Scḋo modo
dr̄ tpale qḋ hꝫ initiū in tpe essendi. sed nō variatio
nem.vt aīa.Tercio mō dr̄ tpale q̄d hꝫ initiū in tpe
sed actū extra tps ꝛ supra tps eleuatū.ꝛ hoc tercio
mō dr̄ tpalis ꝓcessio.vel gratie donatio.Pōt tn̄ dici
q̄ grā hꝫ esse tpale.rōe ei⁹ in q̄ est scꝫ li.ar.q̄d mutaṫ
ꝛ variaṫ.ꝛ verbū Aug.q̄d dicit q̄ nō sum⁹ in h̄ mun
do.est intelligendum q̄tum ad cōformitatē. Ad 13
illud q̄d obijciṫ.q̄ denoiatio debet eē a digniori. di
cendū.q̄ totū copulatū.q2 destruiṫ destructione cu
iuslibet partis.hꝫ denoiationē a parte imperfectiori
Vñ si vna ꝑs copulationis ē falsa totū copulatū dr̄
falsum.Si vna ꝯtingens.totū iudicaṫ ꝯtingēs. Si
vna tēporalis ꝛ totū tpale.Quia ḡ ꝓcessio tpalis in
cludit emanationē eternā ꝑsone.ꝛ emanationē grē
q̄ tpalis est.ideo dr̄ tpalis.ꝛ nō eterna. Et q̄d dicit
q̄ denoiatio debet fieri a digniori.dicēdū q̄ nō est veꝝ.
nisi in eo in quo illud quod minus dignum est con
formatur digniori.

Questio.ij. b

Utrum ꝓcessio tpalis ponat in numeꝝ cum eterna
ꝛ q̄ sic videṫ per hoc q̄ dicit mgr̄.q̄ gemina est pro
cessio s.s.eterna ꝛ tpalis. Itē rōe videṫ silr̄.q2 pl⁹
distat tpale ab eterno.q̄ eternū ab eterno.illud con
stat.sed ꝓcessio eterna facit numeꝝ cum eterna.q2
ꝓcessio filij.ꝛ ꝓcessio s.s.sunt due. ḡ ꝛc. Itē q̄cunq̄
hn̄t ordinē.hn̄t numeꝝ ꝛ distinctionē.ſ ꝓcess▮ etna
ꝛ tpal' hn̄t ordinē.q2 etna añ tpalē.ḡ hn̄t distinctōꝫ.
ḡ faciunt numeꝝ. ḡ ꝓcessio tēporalis ꝛ eterna sunt
due. Contra.numerata ꝓcessione numeraṫ ꝓce
dens.q2 vnum ꝛ idē non ꝓcedit bis.ḡ si sunt due ꝓ
cessiones.sunt duo ꝓcedētes.ḡ s.s.sunt duo.sed hoc
est falsum.q2 vnus est spūſſanctus ꝓcedens.ergo et
primū. Itē processio tpalis ꝛ eterna si differunt
aut hoc ē ex h̄ q̄ sunt diuerse emanatōes. aut q2 di
uersus modus emanandi. Non q2 diuerse emana
tiones.q2 tunc essent diuersi emanātes. Nec q2 di
uersus modus.q2 pr̄ ꝛ filius semꝑ vno mō spirant.
ḡ spūſſanct⁹ semꝑ vno mō ꝓcedit.ḡ ꝛc. Item hō
pictus ꝛ hō verus nō sunt duo hoies. nō eñ nume
ranṫ nisi vniuoca.ꝛ q̄d dr̄ de duob⁹ ſm vnā naturā.
sed tēporale ꝛ eternū min⁹ cōicant.q̄ hō pict⁹ et hō
verus.ḡ processio tpalis ꝛ eterna nō ē dicēda gemi
na. Itē processio tpalis nō addit super eternā ni
si respectum vel effectū in creatura.ſ respect⁹ vel effe
ctus cause addit⁹.ip̄am nō numerat. Vñ sol lucens
ꝛ sol illustrās siue illuminās. nō sunt duo. silr̄ deus
ens.ꝛ deus creans.ḡ nec processio eterna.nec tēpo
ralis erit duplr̄. Rꝫ ad ꝑdictoꝝ intelligentiā ē no 14
tādum.q̄ processio dr̄ geminari.aut rōne procedē
tium.vtputa cū procedunt duo filij.aut rōne modi.
vt amor ꝛ verbū duplr̄ procedunt. vel rōne modi di
cendi vt dicaṫ processio gemina.i.duplr̄ dicta.Sed 15
attendendū ē q̄ modus dicēdi est triplex.scꝫ vniuo
cus.equiuocus.ꝛ analogus.Cum est mod⁹ equiuocus.
ibi ē geminatio circa dici.ꝛ nō circa eē. Vñ hō pict⁹
ꝛ hō verus. duplr̄ dr̄ hō. ▮ nō est duplex hō vel duo
hoies.Cum ē mod⁹ dicēdi vniuoc⁹.ē geminatio cir
ca eē ꝛ nō circa dicere. Vñ hō verus in sorte ꝛ plato
ne numeraṫ.q2 sunt duo hoies.sꝫ nō multiplicaṫ di.
Ubi ē modus dicēdi anologus.q2 partē tenet de na
tura vniuoci.partē de natura equiuoci.ibi ē numera
tio in essendo ꝛ dicēdo.ſm hunc ḡ modum dicēdū.q̄

ꝓcessio ſm ꝙ dicta eſt de processione temporali ⁊
eterna.nõ eſt vniuoce nec equoce.ſ analogice. quia
vn⁹ modus claudit in alio. Procedere eĩ ab hoc
in hoc vt in obiectũ eſt eternũ. Sed procedere ab h
in hoc vt in habitaculũ ẽ tẽporale. Vñ ẽ analoguꝫ
eſt ſicut dictum ẽ.⁊ ſic ideo eſt ibi duplex dici.⁊ vna
processio dr̃ duplr.⁊ ita per ꝯñs duplr ẽẽ.vt nõ incõ
uenieter dicat̃ processio ſpũſſancti eẽ duplex. Ad
16 illud ẽ qd obijcit̃ in ꝯtrariũ.ꝙ multiplicata ꝓceſſio
ne.multiplicat̃ procedẽs.dõm ꝙ verũ eſt.ſi accipiat̃
de multiplicatione ſm vnũ modũ dicendi. Vñ ſi ge
mina eſſet processio.ſm ꝙ processio dr̃ exit⁹ ab aliq
vtiq duo eẽnt ꝓcedẽtes.nunc nõ ſic. ſ gemina. Qꝛ
vno mõ eſt ab aliquo in aliquẽ vt in obiectum. Alio
modo ab aliquo in aliquem vt in habitaculum.
Ad illud qd obijcit̃ ſcdõ.aut ẽ duplex ꝓceſſio.qꝛ
17 duplex emanatio. vel duplex modus. dõm. ꝙ non
ſufficient̃ diuidit.debet eĩ terciũ mẽbꝝ addere.ſcꝫ.
aut qꝛ duplex modus dicẽdi nõ equocus. Et p hoc
ꝯſequẽs de hoĩe picto ⁊ vero.qꝛ ibi nõ eſt analogia
ſ equocatio pura. Ad illud qd obijcit̃ vltimo.ꝙ
18 reſpectus addit⁹ nõ numerat ⁊c.dõm. ꝙ reſpectus
additus ſubiecto.nõ numerat ſubiectũ. Vñ non dr̃
ſpũſſanct⁹ duplr.qꝛ ſpirat̃ ⁊ inſpirat̃. ſꝫ qñ reſpect⁹
addit̃ ſignificationi termini.tunc neceſſe eſt aliter ⁊
alit̃ illum dici.⁊ ſi ſit reſpect⁹ nõ diſtrahens.ita ꝙ ñ
faciat oĩo diuerſaꝫ ſignificationẽ.ſed ad illã ordina
tus facit analogiã in tercio.⁊ numerꝝ ſm dici.⁊ etiã
numerꝝ ſm eẽ. Vñ ſi h nomẽ illumiatio ſignificaret
actũ lucẽdi abſolutũ.⁊ actũ lucẽdi ꝯpatũ. ſol duplr
dicet̃ illumiare.⁊ eſſꝫ illumiatio ſol gemia.ſꝫ tñ ma
gis ꝓprie ibi eẽt gemiatio in dicẽdo ꝙ in eẽndo. Vñ
mgr̃ magis ꝓprie loq̃ret̃.ſi diceret ꝓceſſio ſpũſſancti
dicit̃ dupliciter. ꝙ cum dicit ꝙ eſt gemina. quia nõ
cadit ibi ꝓprie geminatio.

Conſequenter eſt ſcdõ loco queſtio principalis
de datione ſpũſſancti. ⁊ circa hoc q̃runt̃ duo.
Primo q̃ritur vtꝝ ſpũſſanct⁹ detur in ꝓpria ꝑſona
hoĩbus. An tñ dicat̃ ideo dari.qꝛ datur ei⁹ effectus
Secundo vtrum ſpũſſanct⁹ detur ab aliquo ſancto
viro. Queſtio.j. c

Qꝫ detur in ꝓpria perſona ſic oñditur ad Ro.v.cha
ritas dei diffu.ẽ.in cor.n.per ſpũſctũ q datus ẽ no
bis.ſed nihil diffundit charitatẽ niſi ſpũs increatus
ẽ ⁊c. Itẽ Aug.dicit.v.de tri.ꝙ ſpũſſanct⁹ ẽ donũ.
⁊ eo dr̃ donum.qꝛ datur.ẽ ſi ꝑſonalit̃ eſt donũ.perſo
naliter dat̃. Itẽ hoc ipm oñdit̃ rõe.ſpũſſanct⁹ eſt
amor.⁊ pm̃us amor.ſed amor eſt donum pmũ. in q
alia oĩa dona donãt̃. ẽ ſi nõ eſt poſterius ſine priori.
nõ eſt ponere dona ſpũſſancti dari qn detur ꝓprie ſpi
ritusſanctus. Itẽ ſpũſſanct⁹ datur ad viuificandum et
colligendũ mẽbra corporis miſtici.ſed mẽbra corpo
ris miſtici ſunt mẽbra inuicẽ vnita.ſicut ipſe dñs pe
tit. Ioh.xvij.vt ſint conſummati in vnũ.ſꝫ perfecta
vnio nõ ẽ niſi in vno ſimplici.ẽ mẽbra vniunt̃ ▮ ali
quod qd ẽ vnum ⁊ idẽ in oĩbus. hoc autẽ nõ p̃t eſſe
donum creatũ.ſed increatum.ẽ neceſſe ẽ cum dono
creato dari increatum. Contra. Gratia eſt ars re
cte viuendi.⁊ gr̃a ẽ donum ſufficiẽter dirigens aĩam
in finẽ.ẽ vr̃ ꝙ aliud donũ ꝙ donũ grẽ create non ſit
aĩe oportunum.ẽ ſi nõ eſt in opibus dei ponendum
ſuperfluum.patet ꝙ nõ ẽ neceſſe dari ſpũſanctum.
Itẽ cũ aliquis ſanctificat̃ per gratiã nihil ẽ in eo
qd nõ eſſet prius.ẽ cum dare ſit facere ꝙ aliquid ſit
in iſto quod nõ erat prius.nõ datur niſi gratia. Si
dicas.ꝙ ſpũſſanctus eſt in eo vt ſanctus. prius erat
vt ſpiritus.ẽ nihil aliud eſt ꝙ ſpũſanctum faciẽtẽ
gratiã ſanctificantẽ in hoc. Itẽ qd dat̃ poſt dona
tionẽ.eſt in poteſtate accipiẽtis. ſed ſpiritusſanctus
ſub nulla p̃t redigi poteſtate.ergo non poteſt dari.
Itẽ qd dat̃ alicui differẽti per eſſentiã.aut de no
uo creatur.aut multiplicat̃.aut ei⁹ poſſeſſio trãſfer
tur.vt patet cum do alicui cappã. ſed ꝑſona ſpũſſan
cti non creatur.nec multiplicatur.nec poſſeſſio eius
transfert̃.quia deus ſemꝑ habet ſpũſctũ. ẽ ſpũſſan
ctus nõ datur. R° dõm.ꝙ dare eſt ad aliquid ha
bendum vel poſſidendum.habere autẽ aliquid.vel
poſſidere eſt cum aliq̃d eſt in facultate habentis vel
poſſidentis. Eſſe autẽ in facultate habẽtis vel poſſi
dentis.eſt eſſe p̃ſto ad fruendum vel vtendum. Per
fecta autẽ poſſeſſio eſt.cum hõ habet illud q poſſet
vti ⁊ quo poſſet frui.ſed recte frui nõ eſt niſi deo. ⁊ re
cte vti non conuenit niſi p gratiaꝫ gratum faciẽtẽ.ẽ
pfecta poſſeſſio eſt in q deus habet̃ ⁊ eius gratia.ſꝫ
pfectum donum eſt ad perfectã poſſeſſionẽ.ẽ nõ eſt
donum optimuꝫ ⁊ donum pfectum.niſi detur donuꝫ
increatum qd eſt ſpiritusſanct⁹ ⁊ donum creatuꝫ qd
eſt gr̃a. Concedendum ẽ ẽ vtrumq dari. Ad illd 19
ẽ qd obijcit̃ de gr̃a ꝙ eſt ars bene viuendi ꝯꝫ rñſio.
Quis eĩ ſit ars q vtimur.non tñ eſt poſſeſſio q frui
mur vt obiecto.⁊ ideo nõ eſt pfectuꝫ donũ ſine illo.
Ad illud qd obijcit̃ nihil plus eſt in iſto ꝙ prius. 20
dõm ꝙ dari non ordinat̃ ad eſſe.ſed ad habere. licꝫ
eĩ ſpũſſanctus eſſet prius in peccatore.non eĩ ha
bebatur ab eo.qꝛ pctõr nõ habebat facultatẽ fruen
di ipſo. Ad illud qd obijcit̃ ꝙ datũ eſt in poteſtate 21
accipientis.dõm.ꝙ aliq̃d dat̃ alicui.vt finiẽs. ſicut
pmiũ merenti. Aliq̃d vt pficiens.vt gr̃a ꝯſentienti.
Aliq̃d vt ſubſeruiẽs. vt equus militi. Qꝛ autẽ dr̃ ꝙ
datũ ẽ in ptãte accipiẽtis.verũ ẽ de datõne tercio mõ
dicta.nõ pmo ⁊ ſcdõ.qꝛ illi ſunt modi hñdi in qbus
bñũ habet̃. Vñ hõ hr̃ a gr̃a ⁊ hr̃ a dono q fruit̃. Et h
patet vltimũ ꝙ illud verũ ẽ de eo qd dat̃ vt poſſeſſio
limitata. Sꝫ de eo qd dat̃ vt finiẽs.nõ.qꝛ tale ſimul
p̃t dari multis ⁊ haberi a multis.qꝛ ad idẽ tendunt.
⁊ ideo cum dat̃ non transfert̃.

Queſtio.ij. ▪

Utrum ſpũſſanctus detur ab aliq viro ſancto. et ꝙ
ſic ꝓbatur hoc mõ. Spũſctũ dari non eſt aliud ꝙ
gratiã gratũfacientẽ dari. Sꝫ oñdit̃ ꝙ gratiã grati
facientẽ ab hoĩe dari ſiue infundi eſt poſſibile ⁊ con
ueniens ⁊ veruꝫ. Et ꝙ ſit poſſibile videtur a minori.
Quia maioris v̄tutis ẽ ꝓducere formã ſbalem ꝙ ac
cidentalẽ.⁊ gratia eſt forma accidentalis. cum ergo
creatura habeat virtutes ꝓducendi formã ſbalem.
multofortius videt̃ de gratia q eſt forma accidenta
lis. Item hoc ipm videt̃ poſſe oſtendi a ſili. quia
grã eſt lumen ſpũale.ſed ita videm⁹ in lumine cor
porali ꝙ aliq̃d eſt luminis datiuũ. ⁊ aliquid datiuũ
⁊ receptiuũ.aliquid tñ receptiuũ.ẽ ſi lumẽ ſpũale ẽ
eque potẽs.pari rõne videt̃ ▪ ipſo. Sꝫ datiuũ eũ ſit
de⁹.nõ p̃t eẽ receptiuum.qꝛ nihil recipit ab aliq.ẽ h
eſt reꝑiri in creatura.qd recipiat lumẽ ſpiritualẽ.qd
eſt gratia.⁊ det ipm.⁊ ſic de alijs. Itẽ duo ſunt q
faciunt creaturã habere poſſe ꝓducendi ſibi ſimile.
ſcꝫ corruptibilitas ob quam indiget conſeruari ab
alio.⁊ perfectio in natura.ob quã poteſt in actum ꝑ
fectum qui eſt ꝓducere ſibi ſimile. Perfecte enim

dicit̃ vnũquodq3 q̄d pōt generare tale q̄le ipm̄ est.
Si autē gratia est forma que citissime corrumpitur
τ forma magne perfectionis. ḡ debet hr̃e virtutem
ꝓducendi sibi simile. sed nō in subiecto in q̄ est.ḡ in
alio. Itē q̄d pōt pfecte expellere contrariū.potest
perfecte generare habitum contrariū. quia contra-
rium non expellitur pfecte nisi per contrarium. sed
gratia pōt pfecte expellere culpā.ḡ grā in hoīe pōt ex
se gn̄are gratiā.ƀ nō in habēte.ḡ in alio. Oñdit̃ aūt
q̄ sit ꝯgruū q̄ grā ꝓcedat ab vno hoīe in aliū.Et sic
oñditur. Rō supbiendi.fuit rō amittēdi grām. ḡ ab
oppositis humiliatio ē rō recupandi. Sȝ si grā dat̃
ab hoīe.plus humiliat̃ hō.q̄ si tm̄ a deo.q2 si dat̃ ab
hoīe.humiliat̃ hō sub deo τ sub hoīe. Non autē si a
solo deo dat̃ humiliat̃ sub vtroq3.ḡ vr̃ q̄ ille mod⁹
ꝯueniat magis. Itē si in actu iusticie (q̄ est puni-
tio) subijcit̃ aīa peccatrix creature corporali vt ordi
netur in vniuerso.ḡ in actu mie d3 subici alicui crea
ture vt reordinet̃.ḡ sicut ab aliq̄ creatura recipit pe
nā.sic vr̃ ꝯgruū q̄ recipiat τ gratiā. Itē pfectum
agens.nō tm̄ dat suscipiēti formā.sȝ etiā dat poten-
tiā ꝯsimilē.τ hoc ē in manifestationē sue potentie.ḡ
[illegible] deus est agens nobilissimū.τ q̄ maxime d3 lauda-
ri in sua actione,ꝯgruū est.vt nō tm̄ det formā gr̃e.ƀ
etiā potentiā dandi. Itē sicut a deo est eē.ita τ be
ne eē.sȝ in nullo derogat̃ deo cū dat potentiā creatu
re dandi eē.ḡ in nullo derogat̃ cū dat potentiā dādi
bene eē.ḡ et eē gratuitum. Oñdit̃ autē q̄ sit verum
q2 Ioh.xx.dixit dñs. Accipite spm̄sctm̄. q̄ꝝ remise-
ritis pctā.re.e. τc. Itē Act.viij.dr̄ q̄ p ipositionē
manuū apl̄oꝝ.dabat̃ spūſanct⁹ nō p impositionē
manuū alioꝝ.vt dicit glo.ibidē de philippo discipu-
lo.ḡ aliq̄ virtus erat in aplis q̄ nō erat in alijs.sed p
illā dabat̃ s.s.ḡ ab hoīe dabat̃ s.s. Econuerso ostē
ditur q̄ donū s.s.dari ab hoīe [illegible] falsū. sit incōgruū.
sit etiā impossibile. Q2 sit falsum vr̃ p Aug.v.de tri.
Non aliqs discipuloꝝ dabat spm̄sctm̄.sȝ orabāt vt
veniret in hoiem. Item q̄cūq3 dat vel donat aliq̄.h3
posse aliqd̄ actiuū supra illud.sȝ supra donū spūſcti
nullus hō h3 posse.ḡ τc. Itē q̄ sit incōueniēs vr̄.
q2 si aīa ab alio q̄ a deo gratificat̃. alius q̄ deus ca-
dit mediū inter aīam τ deū. Sed q̄ñcunq3 aliq̄d ca-
dit int̃ animā τ deū.aīa hoīs est ꝑuersa.ḡ ƀm hoc dū
darẽ aīe ḡra.ꝑuerteret̃. Item ḡra pōt sup li.ar.ḡ si
posset hō dare gratiā.hō hr̃et posse sup alterius ar-
bitriū.sed arbitriū qd̄ est alij subiectū nō est liberꝝ.ḡ
talis donatio tollit ar.libertatē. Itē maxima est glo
ria de impij iustificatōne. ƀ maxia gl̄ia dei. nō d3 alij
cōicari.ḡ si cōicat̃.diuine gl̄ie derogat̃.sȝ si ali⁹ q̄ȝ de⁹
dat gratiā.alius q̄ de⁹ iustificat. ḡ talis donatio mi-
nuit dei gloriā. Item iustū est in eo sperare q̄ pōt da-
re meritū salutis.sȝ si hō posset dare grām.posset da
re meritū salutis.ḡ iustū esset sperare in hoīe.sed hō
est vanitas.ḡ donatio talis daret fiduciā vanitatis.
Ex his q̄tuor medijs p3 q̄ donatio spūſancti ab
hoīe tollit ordinē aīe ad deū.tollit ar.libtatē.minuit
gloriā dei.τ inducit in vanā ꝯfidentiā q̄ oīa sunt in-
ꝯuenientia. Oñdit̃ etiā q̄ ipossibile sit dari talē po
tentiā creature. Quia sicut dicit Aug. Magis est de
impio facere piū.q̄ȝ creare celū τc.sȝ potentia crean
di nō potuit a creatura recipi.ḡ nec potentia dandi
gratiā. Item ꝓductio gr̃e p p̄ntiā agentis ab aīa
suscipit̃. sed solus deus pt aīe illabi. ḡ solus deus pt
gratiā infundere in animā. Itē grā est forma sim

plex,τ deiformis.τ spūalis.nō hn̄s ortū a pncipijs
subiecti.ḡ cū aīa rōnal' rōe deiformitat̃ τ spūalitat̃
nō pōt eē nisi i deo.p3 q̄ nec ḡra q̄ eque spūalis imo
spūalior est ipa aīa. Itē grā imediate vnit deo.ḡ
non pōt esse a deo [illegible] nisi imediate.ḡ nullo coopante.ḡ
creatura nō pt ꝓducere gratiā. R°.dōm.q̄ sicut
iste vltime rōnes oñdunt gratiā siue spm̄sctm̄ dari
ab homie.sicut a principio effectiuo siue ꝓductiuo.
oīo est falsum τ impossibile. Tñ ꝑpter intelligentiā 22
obiectoꝝ in contrariū est notandū.q̄ gratiā dari ab
aliq̄ est tripl'r. vel sicut a p̄parante siue ministrante
sacra. Vel sicut ab annunciante salutaria documen
ta.vel sicut ab impetrante p orationem siue p bona
opera. Vel sicut a ꝓducente. pmo mō datur gratia
a bonis τ a malis.scd̄o mō tm̄ a bonis.tercio mō tm̄
a deo.τ p hec manifesta est rn̄sio ad duo vltimo que
ꝓbant spm̄sctm̄ dari.q2 ibi datio nihil aliud est q̄ p̄
paratio. Ad illud ḡ q̄d obi̇ primo.q̄ agens crea- 23
tum possit in formā ſbalem. dico q̄ nō pōt in omnē
ſbalem.vxputa in eā q̄ est deiformis sicut est aīa ra-
tionalis. Et q2 gratia ē deiformis sicut est aīa rōna-
lis.ideo nō pōt ab agente tali ꝓduci. Si aūt de alijs
formis naturalib⁹ arguat.nō ē loc⁹ a minori. Ad 24
illud qd̄ obijcit̃ de lumine corporali.dōm q̄ non est
simile. Lumen eñ corporale diffundit̃ p mediū dif-
ferens.τ [illegible] idē mediū pōt iterꝝ generari [illegible] q̄d defert̃.
gratia autē nō est p dilatationē vel delationē.sed p
illapsum agentis τ p oīodā indistantiā. Ad illud
qd̄ obi̇.q̄ creatura corruptibilis debet hr̄e potentiā
generandi.dōm.q̄ verꝝ est de illa q̄ corruptibilis est
de se.sed grā de se nunq̄ corrumpit̃ vel senescit. Ad
dic q̄ illa nō est tota causa.maxime in his q̄ non di-
cunt ſbam ꝯpletā sed mag' dispositionē. Ad illd̄ 25
qd̄ obi̇.q̄ gratia pōt expellere culpā.dōm.q̄ expelle
re culpā est dupliciť.vel effectiue.vel formaliť. Qd̄
pōt expellere effectiue.pt efficere gratiā.sed nō opor
tet q̄ illud qd̄ formaliť.q2 illud seipō expellit. qm̄ ḡ
gratia expellit formaliter τ seipsa. ideo nō sequit̃ q̄
possit generare illā gratiā. Ad illud q̄d obi̇.q̄ in 26
iustificatione debet peccator humiliari. dōm.q̄ verꝝ
est.q2 humiliari debet τ sub hoīe.τ etiā sub visibili-
bus signis.tn̄ aliter q̄ȝ sub deo.q2 alius honor debet̃
deo q̄ hoī.τ ideo q2 sub deo humiliat̃ vt sub pncipio
salutis.τ a quo saluat̃.nō debet sub creatura humi-
liari.vt a q̄ sal⁹ detur ei.sȝ vt a q̄ salus ministrat̃. Et
sic p3 etiā sequēs de humiliatione in pena.nō eñ est
simile de humiliatione illa.q2 ibi aīa ꝑuersa manēs
in sua ꝑuersitate.rōne illi⁹ subijcit̃ inferiori p natu-
ram.vel q2 h3 reliqas ꝑuersitatis.sȝ in gr̃e donatōe
aīa ꝑuersa a ꝑuersitate mutat̃ τ ad deū imediate or
dinat̃. Ad illud qd̄ obijcit̃.q̄ agens perfectū dat 27
potentiā agendi simile.dōm.q̄ verꝝ est.si patiens cō
ueniente posset suscipere.sed sicut ostēsum ē ex pte
hoīs nō est possibile vt talis potentia ab eo recipia-
tur.ꝑpter talis forme nobilitatē que nō pt esse nisi a
nobilissimo agente. Ad illud qd̄ obi̇.q̄ dare po- 28
tentiam ad bene esse nō derogat deo.dicendū. q̄ or-
do est in essentijs.quia alique creature sunt ita nobi
les.q̄ nō decet eas nisi a nobilissimo agente ꝓduci.
vt sunt ille q̄ sunt ad imaginē. qm̄ ergo gratia est de
nobilissimis.patet q̄ nō pōt ꝓduci ab homine.sicut
nec esse anime. Que vltimo obijciuntur soluta sunt
supra per ꝺistinctionem dationis ƀm naturam tri-
membrem.

Di.xv. Utrum temporali processione spūssanctus procedat a seipso.

Jc ↄsiderandū est cū spūssanct⁹ detur hoībus a pr̄e ꝛ filio. Supra egit mgr̄ de ꝓcessione tp̄ali ip̄ius spūssancti ſm q̄ ē a patre ꝛ filio. Hic scd̄o oñdit q̄ tp̄aliter ꝓcedit a seipso. ꝛ hoc intēdit in tota ista pte vsq̄ ibi. Hic q̄rit vtrū semel tm̄ sit missus fili⁹. vbi incipit agere de modo ꝓcessionis seu missionis filij q̄ est visibilis ꝛ inuisibilis. Et hoc q̄dāmodo incidētalr̄. cū ista missio ꝛ filio ↄueniat ꝛ spūiscto. Habet autē hec ps q̄tuor ptes. Jn prima oñdit q̄ spūssanct⁹ tp̄aliter a se mittit̄. dat̄. ꝛ ꝓcedit. ꝛ hoc deducendo ad impossibile. q̄ aliť nō essent indiuisa opa trinitatis. Jn scd̄a oñdit a minori p auctez. q̄ pr̄ misit filiū vna cū spūsancto. ita q̄ spūssanct⁹ misit filiū. in quē nullo mō h̄z auctē. ergo multo forti⁹ mittit se. ꝛ hoc facit ibi. Ne autē mireris. q̄ spūssanct⁹ dr̄ mitti vel ꝓcedere a se. Jn tercia v̄o pte oñdit hoc a simili. s. cū fili⁹ misit se. pari rōne ꝛ spūssanct⁹ se. ꝛ hoc facit ibi. Deinde oñdit datū etiā a seipo eē. Jn q̄rta v̄o ꝛ vltima opponit ↄtra predicta. ꝛ hoc ibi. Sz ad hoc opponit̄ si fili⁹ a seipo ꝛc̄. vbi etiā soluit ꝛ breuiť epilogat p̄determinata.

Di.XV.

Q̄ spūssanctus a seipso tēporaliter mittitur datur et ꝓcedit. a

Jc ↄsiderandū est. cū spūssanct⁹ det̄ hoīb⁹ a pr̄e ꝛ filio qd̄ est ip̄m tp̄aliter ꝓcedere ab vtroq̄ vel mitti. vtrū etiā a seipso det̄? Si dat̄ a se. ꝛ ꝓcedit vel mittit̄ a se. Ad qd̄ dicimus. q̄ spūssanct⁹ ꝛ deus ē. ꝛ donū siue datum. ꝛ id̄o dat et dat̄. Dat q̄dē inq̄ztū deus. ꝛ dat̄ inq̄ztū donū. Cuz autē donatio siue datio spūssancti sit opatio dei. et cōis sit ꝛ indiuisa opatio triū psonaꝝ. [a] Donat̄ itaq̄ spūssanct⁹ non tm̄ a pr̄e ꝛ filio. sz etiā a seip̄o. Uñ Aug. in. xv. li. de trini. dicit q̄ seip̄m dat. [b] Sicut inquit corpus carnis nihil ē aliud q̄z caro. sic donum spiritussancti nihil est aliud q̄z spiritussanctus. Jntantū ergo donū dei ē. inq̄ztū dat̄ eis q̄bus dat̄. Apd̄ se aūt deus est ꝛ nemini dat̄. q̄ deus erat pr̄i ꝛ filio coeternus anteq̄z cuiq̄z daret̄. nec q̄ illi dant ꝛ ipse dat̄. ideo minor est illis. Jta enī dat̄ sicut dei donū. vt etiā seip̄m det sicut deus. Nō enī dici pōt nō esse sue ptātis. de quo dictū est. Spūs vbi vult spirat. Ecce aperte dicit q̄ spūssanctus seip̄m dat. Si eniz spūssanct⁹ seip̄m dare nō pōt. ꝛ cū pr̄ dare potest et filius. potest itaq̄ pater aliquid ꝛ filius. qd̄ nō pōt spūssanctus. Jtem. [c] Si pr̄ ꝛ filius dant spūssanctū nec ipse dat aliquid. ergo pater opatur et filius. qd̄ nō opatur spūssanctus. dat ergo spūssanct⁹ seip̄m. [d] Si aūt seip̄m dat. tunc a seipso ꝓcedit ꝛ mittit̄. Quod

Questio.
R̄.
a
Aug⁹.
b
Joh. iij.
c
d

a Donat̄ itaq̄ spiritussanctus non tm̄ a patre ꝛ filio. sed etiam a seipso. Uidetur dicere falsum. quia supra fecit argumentum q̄ nō potest dari a sanctis viris. q̄ nō pōt ab ip̄sis ꝓcedere sz non pōt a seip̄o ꝓcedere. ergo pari rōne non pōt dari a se. R̄. dicēdum. q̄ mgr̄ arguebat de processione tēporali. et de hac bene ↄcedit ip̄e. q̄ ꝓcedit a se. eo q̄ ꝓprie potestatis est vt spiret in eum in quē vult. sed sancti viri nō habent posse in eū. b Sicut inquit corp⁹ carnis. nihil aliud ē q̄ caro. sic donum spūssancti nihil aliud ē q̄z spiritussanctus. Uidet̄ si similitudo bona est vt omne qd̄ est donū spūssancti sit spūssanctus. Sed contra. timor ē donū s. s. ꝛ nō est s. s. R̄. dicendū. q̄ donū cū dicit relationez ac p h̄ quodāmodo distinctionē pōt illā importare tripliciter. aut ſm modū intelligendi. aut ſm modū essendi. aut ſm essentiā. Primo mō idē ē dans ꝛ datū. sicut idē intelligēs ꝛ intellectū. ꝛ differūt rōne modi dicēdi. q̄ dat̄ idē a se. ꝛ sic intelligit Aug. Alio mō ſm modū eēndi. siue sc̄bn̄di. q̄ ali⁹ ē ꝛ ali⁹ in psonis. ꝛ sic dicit relationem psone ad psonā. Tercio mō iportat distinctionē ſm eēntiā. ꝛ respectū creature ad essentiā increatā. ꝛ h̄ mō timor dr̄ donū spūssci. sz h̄ infra meli⁹ patebit. c Si pr̄ ꝛ fili⁹ dant. Q̄ ista rō vt dr̄ dictū est nō valet. Pr̄ pōt generare filiū. ꝛ fili⁹ nō pōt. ergo pr̄ pōt aliq̄d q̄d fili⁹ nō pōt. ergo pari rōne cū spūssanct⁹ dicit psonā vt fili⁹ nō valet. Si tu dicas q̄ nō ē silr̄ q̄ pōt actū dandi. q̄ est opatio in creatura. Contra. sicut dicit mgr̄ in lr̄a. spūssancti donatio ē ei⁹ ꝓcessio. sz illud argumentū nō valet. spūssanct⁹ ꝓcedit ꝛ pr̄ nō. ergo aliq̄d facit spūssanct⁹ q̄d nō pr̄. ergo silr̄ nec in ꝓposito. Si tu dicas m̄ q̄ nō ē silr̄ de actiua ꝛ passiua. Cōtra. inflexio nois p casus nō variat significatōez. ergo silr̄ vr̄. q̄ nec ibi sit variatio p actiuū ꝛ passiuū. Et si tu dicas q̄ nō ē silr̄. oñdit̄ q̄ sic. q̄ ois actiua infert passiuā. ergo vr̄ q̄ si in voce actiua tenet̄ eēntialr̄. q̄ silr̄ in passiua. R̄. dōm. q̄ sicut p̄determinatū ē rōes mgr̄i bone sunt. q̄ ip̄e accipit dare. ſm q̄ dicit effectū in creatura. ꝛ ſm h̄ cōe ē trib⁹ psonis ncc̄io. ꝛ h̄ in actiua significatōe. Dare enī spūsctm̄ alicui. ē facere q̄ inhitet i eo. ꝛ id̄ nō ē silr̄ de potētia generādi. Ad illd̄ ergo q̄d obī. 5
q̄d mgr̄ dicit q̄ donatio idē ē qd̄ ꝓcessio: dōm q̄ loq̄t̄ de donatōe passiua. ſm q̄d artat̄ ad spūsctm̄ ꝛ argumē 4
tū suū bonū ē. q̄ ab eodē p̄ncipio ē actio ꝛ passio. ergo si donatio actiua ē a pr̄e. silr̄ ꝛ donatio passiua. silr̄ si donatio actiua ē a s. s. ꝛ passiua. Ad illd̄ q̄d obī. q̄ i actiua tenet̄ eēntialr̄. ergo ꝛ i passiua. Silr̄ ergo pōt dici q̄ pr̄ ꝓcedat. dōm. q̄ argumētū istud nō valet. q̄ spirare i voce actiā ↄuenit duob⁹. i voce passiua ↄuenit vni soli. Sic mittere pōt ↄuenire trib⁹. ꝓcedē v̄o siue mitti duob⁹ tm̄. d Si āt seip̄m dat tūc ꝛ a seip̄o ꝓcedit. Ur̄ falsum. 5
q̄ ꝓcedere ē ꝓduci. ergo si s. s. ꝓcedit a se. ꝓducit̄ a se. Si tu dicas q̄ nō dr̄ sine determinatōe videlicet tp̄aliter.

Contra. tpaliter ē determinatio nō diminuens. g̃ sequit̃ de necessitate. si tpalit̃ ꝓcedit a se ꝙ ꝓcedat a se. R̃ꝰ dom̃. ꝙ sicut dictum ē s̃. ꝓcessio rõe ꝯpationis ad t̃minū in q̃ suscipit̃ creatura scʒ q̃ sctificat̃ de ratione noīs cõnotat tpale. τ ido dr̃ tpalis. τ qm̃ ille effectꝰ tpal. est a spũsctõ. iõ τ processio. licet nõ ita proprie sicut de pr̃e. Et n̄ valet de ꝓductione. qꝛ ꝓductio solũ dicit ꝯpationē ad ꝑncipiū q̃. non cõnotat effectum. Unde sicut nõ valet. ꝓcedit tpaliter g̃ ꝓducit̃ tpalit̃. sic τ in ꝓposito.

c Ne autē mireris ꝙ spũsanctꝰ dr̃ mitti τc̃. Ur̃ ꝙ male probet missionē spũsancti ꝑ missionē filij. qꝛ missio dicit subauctē in misso. s plus est de subauctē in spũsctõ. q̃ in filio. g̃ plus de rõne missionis. g̃ vr̃ ꝙ potius deberet ꝓcedere cõtrario. Itẽ missio dicit maifestationem. sʒ missio filij manifestata est ꝑ missionē spũsancti. ergo manifestior est missio spũsancti. g̃ vr̃ ꝙ ꝓbet ignotū ꝑ ignotiꝰ. Iuxta hoc q̃rit̃ de q̃ dr̃ mitti ꝓꝑius. s. de filio. an de spũsancto R̃ꝰ. dom̃. ꝙ mgr̃ probat missionē spũsancti ꝑ missionē filij. q̃a magis expssas habet auctes. Adhuc p̃t tñ nihilominus alio mõ dici. ꝙ etiã rõe ista do
6 bene ꝓcedit. In missione eñ ꝑsone ē duo ꝯsiderare. scʒ emanationē. rõne cuiꝰ ē subautoritas in misso. et q̃tum ad hoc magis ꝯuenit spm̃sctm̃ mitti. τ q̃tum ad hoc arguit mgr̃ a minori. ꝙ si filius mittit̃ a spiritusancto τ a se. missio

vtiqꝫ vex ē. Nã ꝓcessio tpalis spũsancti vl' missio. ipius ē donatio et ipa dei opatio. Procedit g̃ spiritussanctus tpaliter a se. τ mittit̃ a se. qꝛ datur a se.

Oñdit ꝑ auctē a minori ꝙ spũsanctꝰ dr̃ mitti vl' ꝓcedere a se. qꝛ etiã filius dicit̃ mitti a se. b

Ne aũt mireris ꝙ spũsanctꝰ dr̃ mitti vl' ꝓcedē a se. c
Nã τ de filio dicit aug. in. ij. li. de tri. ꝙ nõ tm̃ a pr̃e
missus ē. s etiã a seipo τ a spũsancto. q̃rens quõ filiꝰ
vl' spũsanctꝰ sit missus. cũ vterqꝫ sit vbiqꝫ tãq̃ deꝰ.
Naʒ vterqꝫ inq̄t Aug. legit̃ missus. De spũsctõ eñ Ioh. xiiij.
legit̃. Quē mittit pr̃ in noīe meo. Et iterũ. Si abiero Ioh. xvj.
mittã eũ ad vos. Et filiꝰ de se dicit. Exiui a patre Ioh. xvj.
τ veni in mũdũ. Et apl's dicit. Misit deꝰ filiũ suũ. Gal. iiij.
In ꝓpha aũt scptũ ē ex ꝑsona dei. Celũ τ terrã ego Iere. xxiij.
impleo. itaqꝫ vbiqꝫ deus ē. vbiqꝫ g̃ est filius. vbiqꝫ
etiã est spũsanctus. Illuc g̃ missus est filius τ spiritussanctus vbi erant.

Quocirca q̃rendũ est quõ intelligat̃ missio filij vel Quõ intelligenda
spũsancti. Pr̃ eñ solus inq̄t Aug. in eodē. nusq̃ le sit missio vtriusqꝫ.
gitur missus. s filiꝰ τ spũsanctꝰ. Et de filio ꝑmo videamus
quõ missus eũ apl's dicat. Misit deꝰ filiuʒ Gal. iiij.
suũ factũ ex muliere. vbi satis oñdit corpo missum f
filiũ q̃ factũ ex muliē. ꝑinde mitti a patre sine spũsancto
nõ potuit. qꝛ pat' intelligit̃ misisse eũ cũ fecit
ex femina. qđ vtiqꝫ nõ fecit sine spũsancto. Ecce hic
dicit filiũ missum a patre τ spũsancto. Et ꝙ a spiri- Qꝛ a spũsancto filius
tusancto filiꝰ sit missus. vt ait Aug. in eodē. auctibꝰ sit missus autoritatibus confir
cõfirmat̃. ipe xp̃s dicit ꝑ Esa. Nũc misit me dñs et Isa. xlviij. mat.
spũs eius. de hoc Amb. in li. ij. de spũsancto ita ait.
Quis ē q̃ dicit. Me misit dñs τ spũs eius. nisi qui
venit a pr̃e vt saluos facēt peccatores. i. xp̃s. g̃ τ pr̃
filiũ misit τ spũsctũs. Idē ĩ eodē. datus ē a patre.
vt Esa. dicit. Puer natus ē nobis. τ filiꝰ datꝰ ē no- Isa. ix.
bis. datus ē audeo dicē τ a spũ. qꝛ et a spũ missus ē.
Dicit eñ filiꝰ dei. Spũs dñi sup me. ꝓpt' qđ vnxit Isa. lxj.
me. euãgelizare pauperibꝰ misit me. ꝑdicare captiuis
remissionē τc̃. Qđ cuʒ de libro Esa. legeret. ait
in euãgelio. Hodie ꝯpleta ē hec scriptura in auribꝰ Luce. iiij.
vestris. vt de se dictuʒ esse signaret. Bene aũt dixit
sup me. qꝛ q̃si filius hoīs τ vnctꝰ ē τ missus ad ꝑdicandũ.
Nã s'm diuinitatē. nõ sup xp̃m ē spũs sed in
xp̃o. Ecce his v'bis oñdit Amb. filium eē missum τ
datũ nobis. nõ tm̃ a patre. s etiã a spũsancto.

Ostendit a simili spm̃sctm̃ mitti seu ꝓcedere a se. quia filius missus est et ꝓcessit a se. c

Deinde oñdit eē datũ etiã a seipo. ita dicēs in eodē li. Cũ nõ diffinitũ fuerit ꝑ ꝓphetã a q̃ datus ē filiꝰ. oñdit̃ datus grã trinitatis. vt etiã ipe filius dederit. Ecce hic dicit ꝙ filius se dedit. qꝛ trinitas eũ dedit. Si aũt filius a se datus ē. a se g̃ missus ē. τ a se processit. Et hoc vtiqꝫ vex est τ ꝯcedi oportet. cũ eius missio sit diuina opatio. Qꝛ aũt a se mittat̃ Aug. Qꝛ filiꝰ sit missus a se.
astruit in li. ij. de trini. dicens. Forte aliqs cogat vt dicamus etiã a seipso missum eē filiũ. qꝛ et marie cõceptus τ ꝑtus opatio trinitatis ē. Sʒ inq̄t aliquis.

quõ pater eũ misit. si ipse se misit? Cui rñdeo qrens vt dicat. quõ eũ pater sanctificauit, si ⁊ ip̃e se sancti-
Joh.x. ficauit. Utrũqz eñ dñs ait. Quẽ pater inquit san/
Joh.xvij. ctificauit ⁊ misit in hunc mundũ. Et alibi. Ego pro cis sanctifico meip̃m. Itẽ quero quõ pater eum tradidit. si ipse se tradidit. vtrũqz eñ legit. Credo ꝙ rñdebit si probe sapit. qꝛ vna voluntas est patris ⁊ filij ⁊ inseꝑabilis oꝑatio. Sic igit intelligat illã incarnationẽ ⁊ ex virgine natiuitatẽ, in q̃ filius intelligitur missus. vna eademqz oꝑatione patris et filij inseꝑabiliter eẽ factã. nõ inde separato spũsancto. ꝗ a patre ⁊ filio missus est idẽ filius. quia a patre et verbo eius factum est vt mitteret. i. incarnatus hominibus appareret. Non eñ missus ẽ mutando locum. qꝛ in mundo erat. Quapropter ⁊ pater inuisibilis. vna cũ filio secũ inuisibili. eundẽ filiũ visibilẽ faciendo misisse eũ dictus ẽ. q̃ si ita visibilis fieret. vt cũ patre inuisibilis esse desisteret. i. si sba inuisibilis verbi in creaturã visibilẽ mutata ⁊ trãsiens verteretur. ita missus a patre intelligeret filius. vt tm̃ missus nõ etiã mittens cũ patre inueniret. Cũ vero sic est accepta forma serui. vt maneret incõmutabil' forma dei. manifestũ ẽ ꝙ a p̃re ⁊ filio nõ apparẽtibꝰ factũ sit qđ apparet ĩ filio. i. ab inuisibili p̃re cũ inui-
Epilogus. sibili filio. idẽ ip̃e filius visibil' mitteret. Ex p̃dictis aperte monstrat ꝙ filius missus est a patre. ⁊ a spiritusancto. ⁊ a seipso. ⁊ que sit ipsa missio scꝫ incarnatio. i. ꝙ factus est hõ. ꝑ qđ visibilis apparuit. qđ est opus cõmune patris ⁊ filij ⁊ spũsancti.

Opponit contra p̃dicta eo ꝙ filius dicit a meip̃o non veni. d

Sed ad hoc opponit. Si filius a seipso missus est.
Joh.viij. cur ꝗ ait. a meipso nõ veni. Ad hoc Augꝰ. rñdet in
Solutio. ij. li. de tri. dicens. hoc dictũ esse ẜm formã serui. ẜm quã nõ fecit vt mitteret. i. nõ est oꝑatus incarnationem. ẜ ẜm formã dei.

fortius et spũsanctꝰ. Est autem considerare manifestationem. ⁊ ratione huius conuenit filio magis. qꝛ magis euidenter apparuit mundo. ⁊ q̃tũ ad hoc arguit magister a minori. ⁊ ita ꝑ-
optime procedit. Ad 7
illud quod obijcit. ꝙ spũsanctus manifestat filium ⁊ eius missionem. dicendum. ꝙ hoc non est ꝓpter defectum euidẽtie aperte missionis filij. sed ꝓpter cecitatẽ aperte videntiũ. quã remouet spũsancti gratia. ⁊ sic patet de q̃ prius Uno eñ modo magis cõpetit filio. Alio modo spũsancto. ẜm duas predictas conditiones.

f Satis ostendit ⁊c. Scd̃m hoc videt ꝙ cũ spũsanctus nõ sit factus ex muliere. videtur ꝙ nõ sit missus. Preterea si filius ẽ factus ex muliere. ꝗ est factus. Contra in simbolo nõ factus. Rꝰ. Ista nõ est cõmunis rõ
missionis. sed solũ missionis visibilis ip̃ius filij. ⁊ ido nõ valet de spũsancto. Ad illud qđ obijcit ꝙ nõ ẽ factꝰ 8
dd̃m ꝙ illud nõ est intelligendũ ẜm humanã naturã. ⁊ ideo oportet addere determinationẽ. vt dicat factus ex muliere vel ẜm humanam naturã. quia simplr ꝓpter errorem arrij vitandum non recipit eam eloquium ecclesiasticum.

D intelligentiã huius partis quatuor queruntur. Primo queritur. Utrum missio sit in diuinis. Scd̃o dato qđ sit. Utrum missio sit ex tempore vel eterna. Tercio queritur cuius sit missio vt missi. Quarto cuius sit missio vt mittẽtis.

Questio. j. a

Q missio sit in diuinis ostenditur primo ꝑ scripturam veteris testamenti. Sap. ix. Mitte illã de celis. eloquit de sapientia. que est dei filius. Item ꝑ scripturam noui testamenti. ad Gal. iiij. Cum venit plenitudo tp̃is misit deus filiũ suum. ⁊ post. q̃m estis filij dei. misit deus spiritũ filij sui in corda vr̃a. Itẽ hoc ostendit per testimoniũ veritatis Joh. xvj. Cũ autem abiero mittã vobis spiritũ veritatis. Itẽ ratione videtur istud idẽ. quia mittere nõ est aliud q̃ ex se aliquẽ ꝑducere in aliũ. sicut sol radiũ mittit in aera. sed spũsanctus a patre ⁊ filio ꝓcedit ĩ creaturã. ꝗ ab eis mittit. Itẽ q̃cunqz datur aliquid vt absenti. cõuenienter dr̃ mitti. sed tota trinitas est absens peccatoribus q̃tuꝫ ad gratiã inhabitantẽ. ꝗ q̃cunqz datur spũsanctus q̃tũ ad gratiã inhabitantẽ. non incongrue dr̃ mitti. si ꝗ dari est in diuinis hoc modo vt dictũ ẽ. ꝗ ⁊ missio. Cõtra. vbicũqz ẽ missio ibi est separatio. Un̄ Hiero. sup Ezech. Qđ cõiunctũ est ⁊ in vno corpore copulatũ. mitti nõ p̃t sed qđ extra est. Unde nõ mittit manus sed iaculũ. Sed in diuinis est omnoda indiuisio ⁊ nulla separatio. ergo ⁊c. Itẽ vbicunqz ẽ missio ẽ missi ad mit-

tentē subiectio.qđ patet.dñs em̄ mittit seruū ⁊ non
seruus dñm.Sʒ in diuinis ē oīmoda eq̄litas.⁊ nul-
la subiectio.ḡ ibi nō ē missio. Itē vbicūq; ē missio
ibi est mutatio.q: nō dicit̄ aliq̄d mitti.vbi ē. ß in di-
uinis.nulla oīo cadit mutatio.ḡ ⁊c̄. Item missio
passiue dicta inq̄tū talis est opus ministerij. sed in
nobilissima natura inq̄tū talis nō cadit ministeriū.
ḡ ⁊c̄. Rō dōm.q missio ē in diuinis.sicut oñdunt
p̄dicte auc̄tes ⁊ rōnes.⁊ trāffert̄ a creaturis ad deū.
9 Scōm autē q missio in his inferiorib⁹ cōsiderat̄ hʒ
respectū ad tria.scʒ ad principiū.⁊ ad terminū.⁊ ad
missum.Ad principiuʒ siue ad mittentē sub triplici
habitudine compari conuenit.Ut ad dantē esse.⁊ sic
mittit̄ radius a sole.Ut ad dantē virtutē.⁊ sic mitti
tur iaculū a ꝓiectore.Ut ad dantē iurisditionē siue
auc̄tē.⁊ sic mittit̄ nuncius a p̄ceptore.Scōm omnē
hanc ꝯpationē est in diuinis missio.q: spūs mittitur
a patre ⁊ filio tanq̄ hn̄s esse ⁊ virtutē ⁊ auc̄tē in ope-
rando ab eis.⁊ ideo missio f̄m hunc respectū ē com-
pletissime in diuinis.Nō em̄ ē ponere q vna p̄sona
recipiat auc̄tē.nisi a q̄ recipit v̄tutē. nec v̄tutē nisi a
q̄ recipiat eē.Silr̄ ad terminū sub triplici habitudie
cōpat̄.Mittit̄ em̄ aliq̄d alicui. vbi videlicet q̄etat̄.
vt lapis mittit̄ deorsuʒ. Mittit̄ etiā alicui vt a q̄ ha
beat̄.sicut aliq̄s mittit alicui donū. Mittit̄ etiaʒ vt
ad aliq̄d scʒ q opet̄. Scōm hanc triplicē ꝯpationē
est missio in diuinis. Mittit̄ em̄ fili⁹ vel ss̄.vt alicui
ad inhabitandū.vt alicui ad possidendū vt donum.
vt ad aliq̄d scʒ ad effectū cōparanduʒ.⁊ ideo missio
p ꝯpationē ad terminū repit̄ cōpletissime in diui-
nis.multomagis q̄ in creaturis.Si autē loq̄mur de
missione in ꝯpatione ad missum.sic in his inferiori-
bus ponit triplicē cōditionē imp̄fectionis.scʒ separa-
tionē.subiectionē.⁊ mutationē.q̄ quidē non sunt in
diuinis.est tn̄ aliq̄d p̄fectionis ibi istis correspōdēs.
⁊ rō hui⁹ pʒ sic.In istis inferiorib⁹ sepatur missus a
mittente.ꝓpter distantiā termini ad mittentē. vt pʒ
cū mitto aliquē romā.q: roma distat a me. si ille de-
bet esse rome oportet q separetur a me.In diuinis
vero q: deus mittēs ē vbiq;.nulla ē distantia.⁊ ideo
nulla est separatio.loco tn̄ huiōi est missi a mittente
egressio siue emanatio.⁊ sic patet rn̄sio ad illud qđ
obijcit̄ de cōditione sepationis.Silr̄ in his inferiori
bus ē in misso subiectio ꝓpter differentiā mittentis
ad missum.q: cū missus recipit a mittēte.vel eē.vel
v̄tutē.vel opationē.⁊ est sepatus ab eo in s̄ba.q: s̄ba
oīno eadē nō p̄ticipat̄ a plurib⁹. necesse ē q aliā vir
tutē recipiat ab eo.⁊ aliā iurisditionē illa inferioreʒ.
ß in diuinis nō est s̄balis differentia.⁊ ideo oīa sunt
eq̄lis nobilitatis in mittente ⁊ misso.ß tn̄ loco hui⁹
est subauc̄tis emanatio.⁊ sic pʒ scđa obiectio. Silr̄
in his inferiorib⁹ ē in misso mutatio.ꝓpter distantiā
missi a termino.q: cū nō est in termino ad quē mit-
titur.ideo oportet q mutet locum.⁊ q sit in eo mu-
tatio.q: vero in diuinis missus nulli loco abest.non
oportet q personalit̄ accedat.⁊ ideo nō est ibi muta
tio.Sed tn̄ loco eius ē alicui⁹ effectus de nouo pro-
ductio.⁊ sic pʒ tercia obiectio. Q̄uis em̄ in diuinis
nō sit separatio.subiectio.⁊ mutatio.tn̄ loco hoꝝ est
emanatio.subauc̄tis origo.⁊ noui effectus ꝓductio
Ad illud qđ vltimo obijcitur q pertinet ad mini
10 sterium.dicendum q hoc verum est vbi missio dicit
subiectionem.sed hoc nō est in diuina natura sed in
creaturis ⁊c̄.

Questio.ij.

Utrum missio in diuinis sit ex tpe tm̄. an etiam ab
eterno.Et q ab eterno oñditur auc̄te ⁊ rōne.Auto-
ritate sic.Grego.eo mittit̄ filius q̄ generat̄.sed gene
rat̄ ab eterno.ḡ mittitur ab eterno.ḡ missio in diui-
nis est ab eterno. Itē Beda in omel̄. Spūssancti
missio est ꝓcessio.sʒ ꝓcedit ab eterno.ḡ mittitur ab
eterno. Item ratione sic.Missio siue actiue siue
passiue dicta.est deus.sed oīs actio q̄ actiue ⁊ passi-
ue ē deus est ab eterno.ḡ ⁊c̄. Itē oīs actio q̄ habet
deū vt terminū.⁊ vt principiū.est ab eterno.vt pʒ cū
dicit̄ deus intelligit.deus generat.sed missio ē huiōi
q: deus mittit deum.ḡ missio est eterna.Si dicas q
missio requirit duplicē terminū.scʒ eum q̄ mittitur.
⁊ eū ad quē mittit̄.⁊ ille ad quē fit missio. est tpalis.
Contra.deus pōt esse q̄ mittit.deus qui mittit̄. ergo
pari rōne deus ad quē mittit̄.⁊ videt̄ q iste cōpara-
tiones principij ⁊ termini maxime deo conueniant.
Deus em̄ est alpha ⁊ o.principium ⁊ finis.ḡ magis
ꝓprie dicit̄ deus ad quē mittit̄ q̄ deus qui mittitur.
Iteʒ quicq̄d est deus est eternū.missio est deus.ḡ
est eterna.sed p̄misse sunt vere.ḡ et ꝯclusio. Con-
tra Joh.xvj.Si nō abiero paraclitus nō veniet ad
vos.cū autē abiero mittā vobis eū.Cū ḡ spūssanct⁹
p̄t mitti ⁊ ꝓmitti.sed qđ est eternum.nō p̄t ꝓmitti.
ḡ ⁊c̄. Itē Aug.iiij.de tri. Mittit̄ filius vel ss̄.cum
ex tpe cuiusq̄ mēte percipit̄. Itē oīs missio est ad
quid posterius mittente.sed vbi cadit posterius.ne-
cessario interuenit ratio principij tpis.ḡ ⁊c̄. p̄ma
ꝓpositio p se est vera.q: mittens per prius hʒ ipsum
qđ mittit q̄ habet ille ad quē mittit. Iteʒ omnis
missio.vel est rōne mutationis.vel rōne opationis.
sed in diuinis nō est mutatio.ḡ ad hoc q missio sit.
necesse ē q interueniat operatio.⁊ si operatio.⁊ effe
ctus.⁊ si effectus.⁊ tēpus.ḡ omnis missio est ex tem
pore. R°.dōm ad p̄dicta q missio in diuinis nul- 11
lo modo dī nisi ex tpe.Et ratio hui⁹ est.quia dicit cō
parationē.non tm̄ ad principiū.nec tm̄ ad missum.
sed etiā ad terminū.ß termin⁹ ille de necessitate crea
tus est.q: missio in deo cū nō dicat mutationē.dicit
aliquā circa terminū operatōnē.⁊ ita aliquē effectū.
⁊ quia omne qđ recipit effectū est creatuʒ ⁊ tpale.iđ
missio de necessitate est tpalis. Ad illud ḡ qđ di- 12
cit Grego.eo mittitur filius quo generatur.dōm.q
ipse loquitur presupposita manifestatione in crea-
turis.pater em̄ manifestat̄ in creatura.sed non mit-
titur.sed filius mittitur.Et Grego.reddit rationeʒ.
quia nulla alia causa est nisi q ille generat̄.ille non
id est pater. Ad illud qđ obijcit̄ de Beda.dōm q 13
Beda loquit̄ de ꝓcessione spūsc̄ti ꝓut est in creatu
ra.⁊ ita semp est tpalis vt missio. Ad illud quod 14
obijcit̄.q omne qđ actiue et passiue in deo ponitur
eternū est.dōm.q veꝝ est nisi habeat vlteriorē respe
ctum ad creaturā.sed missio p̄ter respectū q̄ est mit
tentis ad missum.importat aliquē effectū in creatu-
ra. Ad illud qđ obijcit̄ q missus actiue ⁊ passiue 15
est deus.dōm q est quedā actio q̄ solū respicit pas-
sum.vt percutio te.quedā q̄ passum.⁊ aliū terminū
vt doceo te grāmaticā.similit̄ ⁊ mitto te ad illuʒ. Et
qđ obijcitur veruʒ est in actione ⁊ passione que nihil
aliud respiciunt nisi principiū ⁊ obiectū.sed non in
alijs que requirunt alium terminū.⁊ ideo hʒ instan
tiam in ꝓposito. Similiter soluendū est ad sequens
q veꝝ est si actio illa omnino terminaret̄ deum.

Sed qd obijcit q missio respicit deū vt terminuz ad
quem. dōm. q si termin⁹ ad quē est missio eēt solum
in rōne finientis. sic verū esset. nūc aūt non est sic. sed
16 magis in ratōne suscipientis. Ad vltimū obiectū
dōm. q ibi est pal⁹ accidentis. sicut hic. omne es est
naturale. statua est es. ergo rc. quia qd erat materie at-
tribuit statue ratōne artificij. Similiter hic qd erat
diuine essentie attribuit missioni rōne ꝯnotati.

Questio. iij. c

Querit cuius sit missio vt missi. et vr q sit toti⁹ tri-
nitatis. Aug. iiij. de tri. Mittit filius. cum ex tempo-
re cuiuscꝫ mente ꝑcipit. sed tota trinitas ex tempo-
re mente ꝑcipit. ergo tota trinitas mittit. ergo pater.
17 Item mitti ꝑsonam, est ipsam de nouo venire ad
habitandum. sed tota trinitas de nouo venit ad ha-
bitandum in peccatore. cum gratia dat ei. ergo rc. mior
patet Joh. xiiij. Ad eum veniemus rc. Item mis-
sio ꝯnotat effectum in creatura. sed ita est. q omne
ꝯnotans effectum dicit essentialiter. ergo missio pas
siue dicta dicit essentialiter. sed qd essentialiter dici-
tur ꝯuenit toti trinitati. ergo rc. Item qn aliqd mit-
titur mittit cuz eo eē qd ei inseꝑabiliter est ꝯiunctū.
sed pater est inseꝑabiliter ꝯiunctus filio. ergo qn mitti-
tur filius. mittitur et pater. Item mittere et mitti
aut sunt equalis nobilitatis. aut nō. Si equalis. er-
go qua ratōne dicit mittere de patre. eadem ratione
et mitti. Si est inequalis. ergo mittens est maior misso.
ergo filius est inequalis patri. Contra. Aug. iiij. de tri.
Pater nuscꝫ legit missus. sed nō debemus aliqd as-
serere de deo qd nō habemus ex scriptura. ergo mit-
ti nō ꝯuenit toti trinitati. Item Aug. dicit q pa-
ter absurdissime dicit missus. sed sermones veri nō
sunt absurdissimi. sed poti⁹ falsi. ergo mitti nō vere dici-
tur de patre. Item aug. dicit q mitti est cognosci
ab alio. sed pater nō cognoscit eē ab alio. ergo pať non
mittit. Item omne mobile reducit ad immobile.
ergo missibile ad immissibile. ergo in diuinis est alia perso-
18 na immissibilis. sed nō nisi pater. ergo rc. Rn. dōm.
q missio sicut patet ex ratōne aug. et melius. j. pate-
bit. semꝑ duo habet ex suo intellectu. sciz emanatōez
et manifestatōez effectū. Quia ergo importat ema-
natione. passiue missio dicta. hinc est q cum pr oino
careat principio. q de ipso nullo modo pōt dici mis-
sio passiua. vn nō inuenit. et si inueniret eēt tācꝫ fal-
19 sa et velut impropria exponenda. Ad illud ergo qd
obijcit. s. ct. ij. q missio est ꝑceptio ab intellectu. vel
inhabitatio de nouo. dōm. q nō dicit totam rōnem
missionis. sed solū a pte termini in quē. vn debet ad-
di cum illis emanatio ab alio. et tūc nō valet. Ad
20 illud qd tercio obijcit. q ꝯnotat effectū. ergo est eēntia-
le. dōm. q nomē ꝯnotās effectū. aut dicit solū respe
ctum ad effectū. et tūc est pure eēntiale vt creare. aut
dicit etiā cum hoc respectū ad ꝑsonam. et sic pōt esse
notōnale. sicut creare ꝑ filiū. solius est pris. sic ē de h
qd ē mitti. Quia nō dicit tm ꝯparatōez missi ad susci-
pientem effectū. sed etiā ad principiū. Significat eniz
21 ipm eē ab alio et in aliū. et sic pz. Ad illud qd obij-
cit. q inseꝑabilia simul mittunt. dōm. q illud est ve
rum de illa missione q est separatōz. sed de illa mis-
sione q est per distinctionem nō est dicere. q sic mit-
tant necessario illi q distinguunt. sicut nec i alia mis
sione illa que seꝑant. et qm pater distinguit a filio. et
missio in diuinis dicit distinctiōez. ideo nō oportz q
cum mittat fili⁹. mittat pater. Ad illud qd obijci 22
tur vltimo. q equalis nobilitatis est mitti vt mitte-
re. dōm. q mitti nō remouet a pře qr dicit ignobili
tatē. s quia dicit emanatiōz et subauctem q qūuis nō
sit ignobilitatis. tn nō ꝯuenit patri.

Questio. iiij.

Ultimo querit cui⁹ sit missio vt mittentis. Et q sit
toti⁹ trinitatis ondit sic. Missio idem est qd tempa-
lis donatio. sed tpaliter dare ꝯuenit toti trinitati. quia
tota trinitas dat spūsctm vt dicit augu. rc. Item
aug. iiij. de tri. Mitti a patre fili⁹ sine spūsancto non
potuit. ergo missio filij ꝯuenit spūisancto. ergo eadē ra-
tione missio sui. Si dicas sicut dicūt quidā q illd in-
telligit de missione fm humanaz naturā. q missus ē
ad pdicandū. fm illud Esai. lxj. Ad annūciādū man
suetis misit me. nō aūt de missione fm diuinā natu-
ram. Contra. missio fm diuinā naturaz. est missio in
mentē vel in carnē. sed aug. intelligit de missione i car-
nem. vn statim subdit. qr pater intelligit eū misisse
cum fecit ex femina. ergo cōstat q loquit de missione fm
diuinā naturā. Item mgr facit tale argumentuz.
Si pr pt dare vel mittere spūsctm. et hoc nō facit. s. s.
aliquid facit pr qd nō facit spūssanct⁹. ergo diuisa sunt
opa trinitatis. Contra. datū dicit relatiue ad dā-
tem. sicut dicit aug. xv. de tri. ergo s. s. nō dat nisi ab his
ad qs relatiue dr. sed nō dicit relatiue ad se. ergo non dat
se. ergo nec mittit se. Item sicut pr est prima persona
in trinitate. ante quā nō est alia. ita s. s. pt⁹ quē nō est
alia. Sed pr qr nō habet ꝑsonā ex qua sit. nullo mo-
do dr missus. ergo cū s. s. nō habeat ꝑsonā ex se emanā-
tem. nullo modo dr mittere. Item vbicūcꝫ ē mis-
sio passiua. ibi est subauctas respectu alicuius princi
pij in misso. sicut dr ab aug⁹. et mgro. ergo vbi est missio
actiua ibi notat auctas respectu ꝑsone. sed spūssanct⁹
nō habet auctem respectu sui. nec alteri⁹ ꝑsone. ergo rc.
Item vbicūcꝫ est missio ibi vere notat distinctio.
sicut in creaturis seꝑatio. sed ꝑsona. s. s. nō distinguit
a se. ergo a se nō mittit. nec filiū mittit. cū nō habeat
auctem in ipm. ergo nō mittit. Item omis actus fm
quem ꝑsona reflectit supra se. est eēntialis. et eēntia-
liter dictus. si ergo fili⁹ mittit se. vel. s. s. se. ergo mitte
re vel mitti eēntialiter dr. sed omis talis actus dicit de
tribus. ergo pr mittit se. Rn. dōm. q in hac qōne. 23
sapientes opinant ꝯtrarie sapientib⁹. Nam mgr di
cit expsse et nitit ꝓbare aucte et rōne. q. s. s. mittat se
et dat se. nec oportet fm ipm. q inter mittentē et mis-
sum cadat ꝑsonalis distinctio. sed solū ꝯtum ad ratio
nem intelligendi. vt ipe sit mittēs inqtum de⁹. et idē
ipe sit missus inqtum donū. Alioꝝ mgroꝝ et anti
quoꝝ fuit positio. q mittere et mitti de rōne sui nois
important subauctem. et auctem. et distinctōez. et ideo
nullo modo pōt dici q vna ꝑsona mittat se. vel mit-
tatur a se. vn locutōnes iste sunt improprie et expo-
nende que hoc dicere vident. et positōnem suaz con-
firmant ꝑ Aug. qui dicit q pater nullo modo mitti-
tur. nec legitur missus. hoc nō est ob aliud. nisi quia
hoc qd est missus. importat subautoritatez. ergo per
oppositum. mittere importat autoritatem. et vna ꝑ-
sona nō habet autoritatem supra se. Et respondent
ratōnibus magistri. q nō est simile de hoc qd est da-
re. et de hoc qd est mittere. Quia dare vno modo est 24
ex liberalitate siue amore ꝯmunicare. et sic est eēntia
le oino, et nullam ꝯnotat distinctōnem. et sic cōcedi-

tur.ꝙ tota trinitas dat seipsam. ꝛ pater similr̄. Alio
modo est dare alicui donū coicare. nō tm̄ ex liberali-
tate.sed etiā ex auctē.ꝛ sic dare dicit notionē.siue te-
neꝶ notionaliter.ꝛ hoc mō nō valent ille rationes.si
pater dat spūsanctum.ꝛ spūssanctus nō dat se.ḡ ali
quid facit pater qđ nō spūssanctus.quia dicit notio-
nem.ꝛ in hoc sensu equipollet ei qđ est mittere.simi-
25 liter donatio passiua ei qđ est pcedere. Similiꝶ ad
simile qđ inducit mgr̄ de filio. dicūt ꝙ nō est simile.
quia in filio duplex est natura.scȝ diuina ꝛ humana.
ꝛ q̄tum ad humanaȝ pōt mitti ꝛ mittiꝶ a tota trini-
tate.q2 minoꝛ est deo.ꝛ inferioꝛ.ꝛ nō tm̄ subauctē ha
bet.sed etiā seruitutem.quia est seruus dei q̄uis per
vnionem sit deus. Q̄tum ad diuinā aūt. mittitur a
solo patre.quia a solo patre pducitꝶ. Quia ḡ spiritus
sanctus pduciꝶ ꝛ a patre ꝛ a filio.ꝛ nō a seipso.hinc
est ꝙ nō mittiꝶ nisi a patre ꝛ a filio.ꝛ pter hoc ratio
nes magistri nō valent.quia oēs auctes que dicunt
filium mitti a spūsancto vel a se.sm humanā natu-
ram intelligunꝶ. Sed licet hec positio ratōnabiliter
videaꝶ ꝛ facilioꝛ ad sustinendū.tm̄ quia nō debemus
autoritates sanctoꝝ ad nostrā trahere ratōnem .sed
magis econuerso.ratōnem nostrā autoribus sancto-
rum subijcere vbi nō ptinent expressam absurdita-
tem. Et sancti dicūt.ꝛ magister dicit.ꝛ maxime aug.
qui plus sup hac materia locutus est. filium mitti a
spūsācto.ꝛ a se.qđ nō pñt exponere sm humanā na
turam. Ideo alia positio.tum ob reuerentiā sancto-
rum.tum ob reuerentiā magistri.videꝶ magis eē te-
nenda. Illud cū verbū aug. qđ dicit. ꝙ filius est
missus in carnem a spūsancto.sm humanā naturaȝ
nullo modo pōt intelligi. vt videꝶ.quia missio hᷓ fu-
it ad humanitatis siue carnis assumptōeȝ. ḡ sm ra-
tionem intelligendi.pcedit humanā naturā. vt iam
vnitam.ḡ si filius hoc modo diciꝶ missus. opoꝛȝ ꝙ
attribuaꝶ diuine nature. ꝛ ita ratōne diuine nature
missus est a spūsancto.multofoꝛtius ergo a se.ac per
hoc ꝛ spūssanctus a se. Et pterea ad intelligentiam
26 obiectoꝝ in contrarium notandū est. ꝙ missio de se
duo impoꝛtat.scȝ emanatōneȝ ꝛ manifestatōnem. ꝛ
principaliter de ratione sue significatōnis impoꝛtat
manifestatōnem. Et hoc patet p aug. in.iiij.de trini.
qui dicit.ꝙ mitti est cognosci esse ab alio.ꝛ habetur
in pñti distin.quia tunc filius mittiꝶ.cum ex tpe cu-
iusq̄ mente pcipiꝶ. Quia ergo principaliter impoꝛ-
tat manifestatōeȝ ꝛ ꝯnotat in misso emanatōeȝ. idō
manifestatio sumiꝶ p hoc qđ est mittere p modum
actōnis.ꝛ p hoc qđ est mitti p modū passionis.sed
emanatio vtrobiq; vniformiter. Vñ sensus ē. pater
mittit filium.i.declarat siue manifestat filij emanatō
nem.siue filium emanare. In passiua vō sensus est.
filius siue spūssanctus mittiꝶ.i.manifestatur ab alio
emanare. Et qm̄ ablatiuus respectu passiui.ꝛ nomi-
27 natiuus respectu actiui.impoꝛtant ratōnem princi-
pij.ꝛ significatio hui9 verbi mittere ꝛ mitti est mani
festatio ꝛ emanatio.ideo illa est ꝓpriissima.qm̄ abla-
tiuus vel nominatiu9 impoꝛtat habitudinem princi
pij respectu vtriusq;.vt cum diciꝶ.pater mittit filiū.
ꝛ filius mittiꝶ a patre.quia filius emanat a patre.et
manifestaꝶ a patre. Quia vō principale significatuȝ
hoꝝ verboꝝ est manifestatio. nō emanatio.qm̄ no-
minatiu9 vel ablatiuus est principiū manifestatōis.
q̄uis nō emanatōnis. ꝓpria est. sed minus p̄dicta.ꝛ
in hoc sensu ꝯcedunꝶ iste. Filius mittit se.ꝛ spiritus
sanctus mittit se. Quia vō tam mittere q̄ȝ mitti im-
poꝛtāt emanatōnem circa missum. ꝛ psona patris nō
emanat ab aliquo.similiter nec trinitas. ideo psona
patris nusq̄ legiꝶ missa nec ipsa trinitas. Ex hoc pa
tet.ꝙ hec est simpliciter ꝛ oīno impropria.pater mit
tit se.siue ipsa trinitas.q2 receditꝶ a ꝓprietate psonaꝝ
ꝛ trinitatꝭ. Illa vō est simpliciter ꝛ oīno ꝓpria. Paꝶ
mittit filiuȝ.cum a nullius ꝓprietate recedaꝶ. Ad 28
illud qđ obijciꝶ in cōtrarium de dato ꝙ diciꝶ relati-
ue.dōm.ꝙ verum est sm ꝙ dare dicit p quandā au
toritatē coicare.hoc mō nō accipit mgr̄.sed inq̄tum
dare idem est qđ liberaliter ꝛ volūtarie coicare.
Ad illud qđ obijciꝶ. ꝙ pater nō mittiꝶ.quia non 29
ab alio.dōm.ꝙ nō est simile. q2 tam mittere q̄ȝ mit-
ti.impoꝛtant emanatiōeȝ in misso. vt pȝ exponenti.
sensus eñ ē.hᷓ psona mittit illā.i.manifestat ei9 ema-
natiōeȝ.ꝛ hᷓ mittiꝶ ab illa.i.ei9 emanatio manifestaꝶ
ab illa.ſ hᷓ emanatio nō sp impꝛtat respectū ois pso-
ne mittētis.q2 ab aliq̄ pōt esse manifestatio missiōis
a q̄ tm̄ nō est ipa emanatio.ꝛ iō sic nō poniꝶ pductio
in mittēte.sicut emanatio i misso.ꝛ iō nō sequiꝶ.ꝙ si
pater nō mittiꝶ.ꝙ.s.s.nō mittaꝶ. Ad illud qđ obr
vbi est missio passiua.ibi est subauctas.dōm.ꝙ veꝝ
est.nō rōne q̄ passiuuȝ.ſ ea rōne. q̄ tam passiuum q̄
actiuū notat emanatōeȝ i misso.sicut patuit in expo
sitōne. Et q2 emanatio nō sp est respectu mittentis.
ideo nō oȝ ꝙ sp impoꝛteꝶ auctas in mittēte.ſ rō ista
valeret bñ.si ita eēt.vt pncipale significatū ei9 qđ est
missio.eēt emanatio siue pductio. Ad illđ qđ obr 30
ꝙ mittere impoꝛtat distinctōeȝ.dōm.ꝙ mittere vno
mō impoꝛtat drīam subalem.vt cū impoꝛtat dn̄iuȝ.
vt cū dr̄.deus mittit angelū. Alio mō distinctiōeȝ p-
sonalē.vt cū impoꝛtat auctem in mittēte.ꝛ sbauctez
in misso respectu mittētis.vt cū dr̄ pr̄ mittit filium.
Tercio mō impoꝛtat distinctōeȝ solū.q̄tum ad mo-
dum intelligēdi. Sicut cū dr̄.voluntas est instrm̄ se
ipm mouēs.q2 idem est mouēs.ꝛ motū. Silr cū dr̄. 31
Spūssanct9 mittit se.idem ē mittēs ꝛ missum.rōne
drīs. Mittens inquā.sm ꝙ de9.ſ missum.sm ꝙ do
num sicut p̄dictū est. Ad illđ qđ obr vltimo de re- 32
flexione act9.dōm.ꝙ veꝝ est q̄ ad pncipale significa
tū.ſ nō optet q̄tum ad ꝯnotatum.ꝛ rōne pncipalis
significati est reflexio psone mittentis supra se.vt di-
caꝶ.mittens est missus.

De missione filij ꝛ.s.s.q̄tū ad modū qui duplex ē.visibilis.scȝ ꝛ inuisibilis.

Hic q̄riꝶ veꝝ sel' tm̄ miss9 sit fili9. Sup̄ egit mgr̄ de missiōe q̄tū ad pncipiū.hᷓ agit de missiōe q̄tū ad modū q̄ duplex ē.scȝ visibil' et inuisibil'. Et qm̄ isti modi ꝯueniūt missiōi filij ꝛ.s.s.iō mgr̄ p̄ assiḡt eos circa missionē fi-lij.scđo circa missionē.s.s.j.in principio.xvj.di. Nūc de.s.s.videndū est ꝛc̄. Prima ps hȝ q̄tuoꝛ ptes. In p̄-ma (p̄missa q̄ōne) oñdit auctē Aug.ꝙ fili9 duob9 modis missus ē.scȝ visibiliter ꝛ inuisibiliter.ibi. Ad qđ dici-mus. In scđa assignat duplicē drīaȝ istoꝝ duoꝝ modoꝝ.vnā ibi. Ecce distincti sunt duo modi missiōis filij. Aliā.ibi. Preterea notandū. In tercia vō mouet dubiū q̄ddaȝ.qđ hȝ ortū ex p̄determinatis.ibi. Hic queriꝶ cur pr̄ nō dr̄ missus. In q̄rta vō remouet siue docet erroꝛē cauere.pcedētē ex illi9 dubij solōne.ibi. Idq; puta-uerūt q̄dā heretici. Ex hᷓ eñ qđ dixerat ptem nō mitti.posset q̄s credere i diuinis nō eē eq̄litatē. Ad hoc m̄ideo mgr̄ dicit ꝙ hoc nō est pter inequalitatē.ſ pter principiū auctem siue ꝯnotationem.

Utrum semel tm̄ missus sit filiꝰ. an sepe. e

a [a]Hic queriť vtrum semel tm̄ missus sit filiꝰ. an sepe mittať. Si eñ missio filij ipius tm̄ incarnatio ē. cuȝ semel tm̄ incarnatus sit. ⁊ semel tm̄ videtur missus. At si sepe mittiť. est ⁊ alia eius missio q̄ȝ incarnatō. Sed q̄ est illa? Nunqd eterna genitura missio eius dicenda est. an etiā alia missio querenda est.

Ostendit aucte Augus. q̄ filius duobus modis missus est. scȝ visibiliter ⁊ inuisibilr. f

Ad q[..]icimꝰ q̄ duobꝰ modis dr̄ filius mitti pter illam eternā geniturā q̄ ineffabilis est. fm quā etiam missus posset dici. vt videť quibusdā. ſ meliꝰ ac verius fm eā diciť genitꝰ. Preter eaȝ ḡ duobꝰ modis diciť mitti. scȝ. vel cū visibiliter mūdo apparuit carne indutus. vel cum se in animas pias sic transfert. vt ab eis pcipiať ac cognoscať. Hos duos missiōis modos apte Aug. distinguit in. iiij. li. de tri. dicēs.

Aug. b [b]Non eo ipo q̄ de patre natus est missus diciť filiꝰ. sed vel eo q̄ apparuit huic mūdo. verbū caro factū. vñ dicit.

Joh. xvj. A patre exiui. ⁊ veni in mundū. Uel eo q̄ ex tpe cuiusdā mente pcipiť. sicut dictū est de sapiē-

Sapie. ix. tia. Emitte illā de celis sanctis tuis. ⁊ a sede magnitudinis tue. vt mecū sit ⁊ mecū laboret. i. doceat me laborare. ⁊ tūc vnicuiqȝ mittiť cum a q̄ loc̄ cognosciť atq̄ȝ pcipiť. quantū cognosci ⁊ pcipi pōt. p captu vel pficientis in deū. vel pfecte in deo anime rationalis.

Assignat duplicē dr̄iam istoꝝ modoꝝ. scȝ q̄ fm alterum semel. fm alterū sepe sit missus. ⁊ fm alteꝝ vt sit hō ⁊ fm alterū vt sit cū hoīe. g

Ecce distincti sunt duo modi missionis filij. ⁊ fm alterum semel tm̄ missus est dei filius. fm alterum sepe missus est. ⁊ mittiť quotidie. Nam fm alteꝝ missus est vt sit homo. qd̄ semel tm̄ factum est. Scd̄m alteruȝ xo mittiť vt sit cum hoīe. quō quotidie mittitur ad sanctos. ⁊ [c]missus est etiam ante incarnatō- e

Augꝰ. d nem. ⁊ ad oīs sanctos q̄ ante fuerūt. [d]⁊ etiā ad angelos. vñ Augꝰ. de filio. i. de sapia patris loquens in. iiij. li. de trini. ait. Aliter mittiť sapia vt sit cū homine. aliter missa est vt sit hō. In aīas eñ sanctas se transfert. ⁊ amicos dei ⁊ pphetas ↄstituit. sic in-

a Hic queriť vtrū. In pte ista sunt dubitatōnes circa literā. ⁊ p̄ dubitať de situ. e. s. huiꝰ ptis. Uideť ei q̄ mgr̄ nō debeat h̄ ponere tractatū de missione filij. q2 missio filij est incarnatio. ſ de eiꝰ incarnatōne agiť i tercio. ḡ ibi deberet agere de missione non h̄. Rꝰ. q̄ mgr̄ incidenter itroducit hūc tractatū de missione filij pter explicatōeȝ missionis. s. s. Posset tamē dici q̄ mgr̄ h̄ agit de missione filij in mētem pncipalr. ſ ō missione filij in carnem p accñs. vt distinguat a missione filij in mētem. De illa aūt missione q̄ est in carnē spāliter ⁊ pncipalr agit i tercio. ⁊ ido aliter ibi q̄ȝ hic.

b Non eo ipo q̄ de pre natus ē missus dr̄ filiꝰ. Uideť dicere falsum ⁊ ↄtra Greg. qui dicit. eo mittiť filiꝰ q̄ generať. Rꝰ. dicm̄. q̄ Aug. loquiť cū pcisione. vt intelligať in eo ipso tm̄. Greg. aūt cū psuppositōe manifestatōnis. Uel aliť. augusti. loquiť de generatōne eterna. Greg. de tpali. vnde nulla ē oino ↄtradictio. 33

c Missus est etiam ante incarnatōneȝ et ad oēs sanctos. Queriť vtrū p̄ incarnatōnem pleniꝰ sit datꝰ filius ⁊. s. s. Et q̄ sic videť. q2 status legis: fuit status impfectōnis. status euangelij. status pfectōnis. Lex eñ nemine duxit ad pfectōeȝ. ſ euangeliuȝ dicit. estote pfecti Math. v. ḡ ⁊c. Item de spūsancto vr̄ hoc specialiter. q2 scribiť. Joh. vij. Spūs nondū erat datꝰ. q2 ihs nondū erat glorificatꝰ. hoc nō dr̄ q̄ nullo mō añ fuerit datus. ſ q2 nō ita abūdāter. ḡ ⁊c. Item maior cognitio ⁊ dilectio est tpe legꝭ grē q̄ȝ tpe legis scripte. ḡ ⁊c.

Rꝰ. dicm̄. q̄ pleniꝰ dari potest duplr̄ intelligi. Aut intensiue. aut extensiue. Si extensiue. sic pluribꝰ datꝰ est. s. s. tpe legꝭ grē. q2 in omnē ter. exi. so. eoꝝ ⁊c. nō tm̄ ad vnā gentē. Si intensiue. h̄ ē duplr. aut q̄tū ad gn̄alē statū. aut q̄tum ad spāles psonas. Q̄tum ad generalē statū in no. te. q̄tum ad spāles psonas in ve. tes. ⁊ sic se hūt vt excedētia ⁊ excessa. Quia in ve. te. fuerūt aliq̄ viri euāgelici. ⁊ sic pcedūt rōnes ad vtrāq̄ȝ ptem. In ve. tes. fuerūt aliq̄ abundantes in sapia. vt salomō. Aliq̄ in patia. vt iob. Aliq̄ in mansuetudie vt moyses. Aliq̄ in fide vt abrahā. Aliq̄ in deuotōne vt dauid. Aliq̄ in miraculoꝝ ope vt helyas. d Et etiā ad angelos. videť falsum. Quia angelꝰ dr̄ nunciꝰ seu missus. ſ ad missum nō est missio. ḡ ⁊c. Si tu dicas q̄ alio mō mittiť. Contra. q̄ sp est pñs. nō indiget missione. ſ angl's sp ↄtēplať deū vt pñteȝ. ḡ ⁊c. Rꝰ. dicm̄. q̄ missio sapie siue filij ē ad creaturā illustrandā. sicut missio. s. s. ad creaturā sctificandā. Et q̄m angli nec ex se fuerūt sapientes. nec ex se fuerūt sctī. ideo oportuit q̄ a pncipio mitteret eis sapia. q̄ ē filiꝰ ⁊. s. s. Uñ aug. loquiť p statu glorificatōis. p pūe aūt nō dicať mitti nūc. nisi dicať large mitti ad manifestatōnem alicuꝰ occulti.

plet etiā sanctos angelos. Sȝ cum venit plenitudo tpis missa est nō vt impleret angelos. nec vt eēt angelus. nec vt esset cum hoib⁹. vel in hoib⁹ vt antea in patribus erat ⁊ in pphetis. sed vt ipm verbū [illegible] ret caro. id est homo.

Scdm alterū modū dicit̄ filius missus in mūdū fm alterum non. b

Preterea notandū est. q̄ cū his duob⁹ modis mittat̄ fili⁹. fm alterum dicit̄ missus in mundū. fm alterum vō nō. Eo enī mō missus dicit̄ in mundū q̄ visibilis mūdo apparuit. Vn̄ aug⁹. in eodem li. ait. Cuȝ ex tpe cuiusq̄ȝ mente pcipit̄. mitti quidē dicit̄. sed nō in hunc mundū. Non. n. sensibilr̄ apparet. i. corporeis sensib⁹ p̄sto est. ᶜNam ⁊ nos fm q̄ mente aliquid eterne capimus. nō in hoc mūdo sumus. ⁊ omniū iustoꝝ spūs etiā in carne viuentiuȝ in q̄ȝtum diuina sapiūt nō sunt in hoc mundo. Ex p̄dictis liquet. q̄ p̄ter ineffabilē geniturā duob⁹ modis mittitur fili⁹. scȝ cum visibiliter apparuit. vel inuisibiliter pcipit̄ mente. e

Dubiū ortum ex p̄missis. Cur scȝ paẗ nō dicit̄ missus. cū ab aliq̄ cognoscit̄ vt fili⁹. i

Hic querit̄ cur pr̄ nō dicit̄ missus. cū ex tpe a quoq̄ȝ coḡscit̄ sicut fili⁹? Ad qd̄ dicim⁹. q̄ꝛ in eo ē principij auctas. q̄ nō hȝ de q̄ sit. a q̄ fili⁹ ē ⁊ spūssanct⁹. ᶠPater enī ē (vt ait Aug. in eodē li.) principiū toti⁹ diuinitatis. vel si meli⁹ dicit̄ deitatis. q̄ꝛ principiū est filij ⁊ spūsscti. Nam vt ait Aug⁹. in eodeȝ. Si voluisset etiā de⁹ pr̄ [illegible] subiectā creaturaȝ visibilr̄ appareret. absurdissime tn̄ aut a filio quē genuit. aut a spūsctō q̄ de illo pcedit. missus diceret̄. Cōgruēter aūt ille missus d̄r q̄ in carne apparuit. misisse aūt ille qui in ea non apparuit. Questio. Re. f Aug.

Docet cauē erroreȝ q̄ posset oriri ex solutōne p̄dicti dubij q̄ scȝ fili⁹ ⁊ spūssanctus nō sunt minores pr̄e. q̄uis missi dicant̄. k

Ideoq̄ȝ putauerūt q̄dā heretici. cū pr̄ nō sit missus ꝟ fili⁹ ⁊. s. s. patrē eē maiorē. ac filiū minorē eē. ⁊. s. s. atq̄ȝ patrē q̄si maiorē misisse vtrunq̄ȝ q̄si minorem. Qd̄ aug. improbat in. iiij. li. de tri. illis ꝯtradicens Nō iō inq̄t arbitrandū ē minorē eē filiū q̄ missus ē a pr̄e. nec iō minorē. s. s. q̄ ⁊ pater eū misit ⁊ fili⁹. Siue ei ppt̄ visibilē creaturā. siue poti⁹ ppter p̄ncipij auctem vel ꝯmēdatōeȝ. nō ppter inequalitatē. vl̄ imparilitatē. vel dissilitudinē siue in scripturis h̄ posita intelligunt̄. Nō ḡ iō dicit̄ paẗ misisse filiū vl̄. s. s. q̄ ille eēt maior ⁊ illi minores. ꝟ maxie ppter auctem principij ꝯmēdādā. ⁊ q̄ꝛ in visibili creatura nō sic ille appuit. Ecce ostensum est que sit missio filij ⁊ quibus modis mittatur. Aug.

Naȝ ⁊ nos fm q̄
mēte aliq̄d eēne capi-
mus. nō in h̄ mūdo su-
mus. Videt̄ falsuȝ di-
cere. Quia aut dicit
fm aiam. aut fm car-
nē. Nō fm carnem h̄
ꝯstat. ḡ fm aiam. ḡ vi-
det̄ q̄ aia q̄n deū cog̃-
scit sit in celo. siue ex-
tra mūduȝ. Iteȝ h̄ vr̄
rōne. q̄ꝛ cape eternuȝ
est magis capi. ḡ si qd̄
capit̄ a capiente loca
tur. ḡ aia locat̄ i eter-
nitate. ḡ ex tp̄s. Pre-
terea qd̄ cognoscit et
amat. aut trahit̄ a co
gnoscēte ⁊ amāte. aut
ecōuerso. ꝟ duȝ deum
amamus ⁊ cognosci-
m⁹. nō trahim⁹ deum
ad nos. ꝟ nos ad deū.
sicut d̄r in. iiij. de diui.
noib⁹. Re⁹. dōm. q̄ lo-
cus hȝ naturā ꝯtinēd
36 ⁊ quietand. Esse ḡ i h̄
mūdo est duplr̄. Aut
q̄ȝtum ad veritateȝ ⁊
ꝯtinētiā. aut q̄ȝtuȝ ad
quietē. Aug. aūt loq̄t̄
nō primo mō. q̄ aia ⁊
corp⁹ vere egrediatur
hūc mōm dū mēte ca
pit deū. ꝟ intelligit q̄ȝ-
tum ad quietē. Quia
affect⁹ aie nō req̄escit
in tpalib⁹ ꝟ eēnis q̄b⁹
supfert̄. ⁊ q̄ȝtum ad h̄
intelligit̄ dyo. ⁊ intel-
ligit̄ scd̄a rō. q̄ ama-
tū trahit nō localiter
mutādo. ꝟ sibi confor
mādo. q̄ꝛ amās trans
format̄ in amatuȝ. et
cog̃scens ꝯformat̄ co
gnito.
57 f Pr̄ enī ē ⁊c. p̄nci-
piū toti⁹ diuinitatis. vl̄
si meli⁹ d̄r deitatis. vr̄
male dicere. q̄ꝛ aut h̄
est p generatōem. aut
p spiratōeȝ. Sȝ si hoc
ḡ pr̄ generat vel spi-
rat deitatē. qd̄ ē cōtra
mgr̄m sup̄ dist. v. vbi
dicit. q̄ essentia nec
generat. nec generat̄.
Preterea q̄rit̄. quare
dicit. vl̄ si meli⁹ d̄r deitatis. Re⁹. dō. q̄ aug. nō simplr̄ dicit. q̄ sit p̄ncipiū diuinitatis. ꝟ cū hac determinatōe toti⁹. Et q̄m
i simplicissimo nō cadit aliq̄ totalitas. nisi ex ec̄so noie totalitatis ad psonaꝝ plalitatē. iō deitas siue diuitas. sac
vel i psonis. tn̄ q̄ꝛ nō p̄t trahi ad psonas. cū sit nomē abstractū. p̄dict⁹ sermo exponēd⁹ ē sicut ꝟ exponit mgr̄ lo
58 cutōnes ꝯsiles. Oꝛ querit̄ quare d̄r. deitatis meli⁹. dōm. q̄ diuinū p̄t dici de creaturis. fm q̄ d̄r hō diuin⁹. ꝟ de⁹
soli⁹ dei ppriū. ideo deitas mag̃. pprie dicit formā dei q̄ȝ diuinitas. iō meli⁹ d̄r deitatis q̄ȝ diuinitatis.

Ad intelligentiã eoꝝ que dicunt̄ in parte ista
tria querunt̄ de missione filij inuisibili. q2 de
visibili aget̄ in tercio. Et quia missio inuisi-
bilis filij. similis est missioni inuisibili. s.s. ideo simul
querit̄ de vtraq3. Primo querit̄ vtrũ hec missio sit
sm̃ dona grẽ gratũfacientis. vel grẽ gratis date. Se-
cundo querit̄. vtrũ sm̃ eadẽ dona grẽ. dicat̄ mitti fi-
lius ⁊ s.s. Tercio vtrũ vtraq3 missio sit sm̃ eadē do-
na grẽ augmentata.

Questio. j. e

Qz hec missio sit sm̃ dona grẽ gratis date. ondit̄ sic.
Rab. dicit de spũsancto. q ter dat⁹ est spũsanct⁹. ⁊ p̄
mo dicit ipm̃ esse datũ ad miraculoꝝ opatõnem. co-
stat autẽ. q miraculoꝝ opatio est grã gratis data. ꝫ
⁊c. Item. s.s. dat̄. cum dat̄ donũ ꝓphetie. vñ. j. Re.
xj. Fact⁹ est spũs dñi sup saul ⁊ ꝓphabat. ꝫ donũ ꝓ-
phetie dat̄ frequẽter his q̃ nõ hñt grãm gratũfaciẽ-
tem. sicut pꝫ de saul p textum. ꝫ ⁊c. Item q filius
mittat̄ sm̃ dona grẽ grat̃ date. vr̃. Tũc em̃ fili⁹ dicit̄
mitti. qñ fit reuelatio occultoꝝ. ꝫ reuelatõ occultoꝝ
põt fieri sine dono grẽ gratumfaciẽt̃. ꝫ ⁊c. Item
Aug. dicit ⁊ hr̃ in p̃nti di. q tũc sapia mittit̄. cũ a cu-
iusq̃ mente pcipit̄. siue cum alicui innotescit. si ergo
pcipit̄ ⁊ innotescit p dona grẽ grat̃ date. vt p fidẽ in-
formẽ. ꝫ vr̃ in illis dari. ergo ⁊c. Contra. Aug. di-
cit q tũc dat̄. s.s. alicui. cum sic dat̄ vt cum faciat dei
⁊ pximi dilectorẽ. hoc ẽ dicere. qñ dat̄ homib⁹ chari-
tas. sed charitas nõ est nisi grẽ gratũfaciẽt̃. ꝫ ⁊c.

Item hoc ipm̃ vr̃ de filio. q2 dicit̄ Sap. vij. In ani-
mas sanctas se trãsfert. ⁊ amicos dei ꝯstituit. ꝫ amici
dei nõ dicunt̄ sine grã gratũfaciente. ergo ⁊c. Itẽ
ratõne ondit̄. tunc dat̄ vel mittit̄. s.s. qñ habitat i ho-
mine. sed nõ dr̃ habitare in hoie. sine grã gratũfaciẽ-
te. ꝫ ⁊c. Item qñ mittit̄ fili⁹ vel. s.s. ad aliquẽ. non
mittit̄ vt sit vbi pri⁹ nõ erat. ꝫ vt sit in eo aliter q̃ pri
us. sed nou⁹ modus essendi. addẽs supra eẽ p natu-
ram. nõ est nisi p grãm gratũfacientẽ. ergo ⁊c. R⁹.
39 ad hoc distinguũt aliq. q spũsctm̃ dari vel mitti in-
uisibiliter põt esse. vel inq̃tum spũs. vel inq̃tum san-
ctus. Inq̃tum spũs dat̄. p donũ grẽ grat̃ date. Inq̃-
tum sanctificãs. dat̄ p dona grẽ gratũfaciẽt⁹. Siliť
sapia vel fili⁹ põt mitti. vel put faciẽs sape. ⁊ sic p do-
na grẽ grat̃ date. vel put sapiã dicta est a sapore. ⁊ sic
p dona grẽ gratũfacientis. Sꝫ istud nõ vr̃ soluere. q2
dantẽ oppositũ istius solõnis. est possibile adhuc sol-
uere. ⁊ querere de spũ ⁊ vbo quõ dicat̄ dari et nõ in-
40 habitare. Propter hꝫ aliter dñm tam de filio q̃ de
spũsancto. q dari vel mitti est duplr̃. vel simplr̃. vel
ad hoc. Tũc dat̄ simpliciter qñ simplr̃ habet̄. videli-
cet nõ tm̃ ad vsum. sed ad fructũ. hoc autẽ ẽ solũ per
dona grẽ gratumfaciẽt̃. ⁊ ideo in illa soluꝫ dat̄ sim-
pliciter vel fili⁹ vel. s.s. Alio mõ dr̃ dari ad hoc. qñ nõ
ad fructũ sed ad auxiliũ siue ad aliquẽ vsum aliq̃ do-
na donant̄. ⁊ hoc fit. cũ dant̄ aliq̃ dona grẽ grat̃ da-
te. in quib⁹ manifestat̄ fili⁹ vel. s.s. et sic ꝓcedũt rõnes
ad primã partẽ. Nam sic intelligendũ ẽ vbũ. Rab.
Ipse em̃ coiter loquit̄ de missione. Vñ dicit spũssan-
ctus ter dat̄. Aug. aũt loquit̄ de datõne vel missione
41 q̃ est ad habitandũ. vel simplr̃ habendũ. Ad illud
qđ obijcit̄ de ꝓphetia. dñm. q vno mõ dat̄ in ea. s.s.
simplr̃. put ipsa dicit cognitõeꝫ sm̃ idoneitatẽ suscí-
pientis ⁊ sm̃ pietatẽ exequent̃. Alio mõ. put est reue-
latio. ⁊ sic nõ dat̄ in ea spũs simplr̃ siue nõ mittit̄ ni-
si ad hoc. Vñ nõ dicit̄ in li. Reg. q spũsanct⁹ sic mis-
sus ad saul. vel factus in saul. sed sup saul. Ad il- 42
lud qđ obijcit̄. q mittit̄ fili⁹ cum sit reuelatio occul-
toꝝ. dñm. q hoc nõ est in quacũq3 reuelatione. nam
aliq̃ fit reuelatio. nõ p missionẽ filij. sed p missionem
angeli. Multa em̃ reuelant̄ angelis. sed intelligitur
de illa reuelatõne in q̃ est anime illustratio p grãm.
⁊ si p gratis datã. nõ simplr̃ mittit̄. ꝫ si p gratũfaciẽ-
tem tunc simplr̃ mittit̄ ⁊ habet̄. Ad illud qđ vlti- 43
mo obijcit̄. q tũc mittit̄ qñ pcipit̄. dñm. q non suffi-
cit cognoscere filiũ q sit ab alio. immo oportet q co-
gnoscat q sit in ipso vt in suo habitaculo. Hoc autẽ
dico. nõ cognitõe necessitatis. sed ꝯiecture. nec de co-
gnitõne actuali. sed de habituali.

Questio. ij. f

Utrum sm̃ eadẽ dona grẽ dicat̄ mitti fili⁹ ⁊ s.s. Et q
nõ videt̄ hoc mõ. Missio spũsancti est ei⁹ donatio.
⁊ silr̃ filij. sed alia est missio filij ⁊ spũsancti. ergo alia
donatio. ergo sm̃ aliud donũ. Item hoc ipm̃ vide-
tur p simile. q2 sicut se habet missio visibilis filij. ad
missionẽ visibilẽ. s.s. ita etiam ⁊ inuisibilis. sed missio
visibilis filij ⁊ spũsancti est sm̃ alium ⁊ alium effe-
ctum. ⁊ signum in creatura. ergo inuisibilis sm̃ aliud
⁊ aliud donum. Item missio est ad cognoscenduꝫ
emanatõnem ⁊ discernendũ. si ergo filius discernit̄
ab effectu in quo mittit̄. ⁊. s.s. ⁊ huiõi sunt dona gra-
tie. ergo q̃tum ad aliud donum mittit̄ filius. q̃tum
ad aliud spũsanct⁹. Item nõ est idẽ appropriatũ
filio. ⁊ s.s. sed aliud in creatura. ergo cum filius dica-
tur mitti in effectu sibi appropriato. i alio effectu vel
dono mittit̄ filius q̃ spũsanctus. Contra. omnis
donoꝝ distributio. tam grẽ gratis date. q̃ grẽ gratũ-
facientis. attribuit̄ spũsancto. maxime dona gratie
gratumfacientis. Sicut patet. j. Coꝝ. xij. ergo cũ. s.s.
mittat̄ in donis sibi appropriatis. in omnibus donis
mittit̄. ergo in eisdem in quib⁹ filius. Item filius
mittit̄ cum sapientia dat̄. ⁊ similiter spũsanctus. q2
p̃cipuũ donum. s.s. est sapia. ergo ⁊c. Item qñcun-
q3 dat̄ cognitio dicit̄ mitti filius. sed in hoc dono da-
tur vel mittit̄. s.s. Joh. xvj. Cum venerit ille docebit
vos om. ve. ergo ⁊c. Item qñcunq3 charitas dat̄.
mittit̄. s.s. sed in hoc dono dat̄ filius. Sap. vij. In ai-
mas sanctas se transfert. ⁊ amicos dei ꝯstituit. ⁊ au-
gusti. in. iiij. de trini. exponit illud de missione filij. er-
go ⁊c. R⁹. dñm. q in missione inuisibili est donoꝝ
collo. in quib⁹ est manifestatio ⁊ inhabitatio. Et sm̃ 44
hoc intelligendũ est. q est loqui de donis dei. q̃tũ ad
radicem. vel q̃tum ad habitum. vel q̃tum ad actuꝫ
ꝯsequentem. Loquẽdo aũt q̃tum ad radicem. sic q2
vna est grã gratumfaciens. p quã inhabitat filius et
s.s. que est radix donoꝝ gratuitoꝝ. sic dant̄ vl' mit-
tunt̄ eodem dono. Loquendo aũt q̃tum ad habitũ.
sic distinguendũ. quia quidam habitus sunt pure af-
fectiui. quidam pure cognitiui. quidaꝫ medij. In ha-
bitibus pure affectiuis datur siue mittit̄ spũsanct⁹.
quia ei appropriat̄. In habitibus pure cognitiuis.
nec filius nec spũsanctus ꝓprie sicut dictum est mit-
titur. In habitib⁹ autem partim cognitiuis. partim
affectiuis sm̃ q diuersa in se ꝯtinent. ⁊ filius mittit̄.
⁊ spũsanctus. Nam cognitiui ducunt in manifesta-
tionem verbi. affectiui in manifestationem amoris.
Si aũt loquamur q̃tum ad actus ꝯsequentes. qui
sunt illuminatio intellectus. ⁊ affectus inflamatio.
sic vocando donum. in alijs ⁊ alijs donis mittuntur.
sed quoniam ista ꝯiuncta sunt. ideo missio filij ⁊ s.s.

inuisibiles sunt indiuise. et sm hoc pcedunt rationes ad oppositas ptes. Tñ illud qd adducit p simili in missione sensibili. nequaq̃ est sic. qr nõ est tanta vnio z pnexio in signis exterioribus. quanta est in habitibus interioribus.

Questio.iij. g

Utrum missio filij z spũssancti sit sm eadẽ dona grẽ augmentata. Et q sit. vr exemplo. aucte. et ratione. Exemplo sic. Constat in die penthecostes aplis esse s.s. missum. nõ tm̃ visibiliter. s etiã inuisibiliter. quia missio visibilis sine inuisibili non pfert. s ipsi prius habebant graz. g zc. Item h vr aucte rabani. In baptismo daẽ s.s. ad habitatõez deo pscrandaz. sed in pfirmatõne cum omni plenitudine sanctitatis venit i hominẽ. g daẽ in pfirmatõne post baptismum. g zc.

Item augmentuz grẽ. est [illegible] gratie additõnem. sed vbi est gratie additio. ibi grẽ donatio. seu spũssanctus mittiẽ vel daẽ. cum daẽ cius gra vt dicit Beda. ergo i augmento grẽ daẽ vel mittiẽ s.s. Item nõ minus donum est charitatem cõseruare q̃z inchoare. ergo si mittiẽ filius vel s.s. cum gra inchoaẽ. multo fortius cũ pseruaẽ. sed pseruaẽ p augmentũ. ergo mittiẽ in augmento. Contra. spũssanctus nõ mittiẽ in hominez vt de nouo sit in eo. sed vt aliter sit in ipso. sed in eo i quo augeẽ gratia nõ est aliter vt prius. g ad illud nõ mittiẽ. Item [illegible] mittiẽ in augmento gratie. aut ergo quia de nouo mittiẽ. aut quia abundantius mittiẽ. nõ quia de nouo. ergo qr abundantius. Sed cõtra. mitti est pcedere. g abundantius mitti. est abundantius pcedere. sed semp equaliter pcedit. g zc. Item si mittiẽ in gratie augmento. cum ergo gratia in nobis quotidie augeaẽ. etiaz homie nesciente. videẽ q spũssanctus vel filius mittaẽ hoie nesciente. z q quotidie mittaẽ homini. qd nõ est dcm̃. Item cõuenit grãm charitatis in aliq̃ p negligentiã remitti. g si s.s. mittiẽ in augmento. z recedit in remissione. ergo qñ aliquis peccat venialiter pdit spm̃sctm̃ qd falsum ẽ.

Rº. ad hoc dicunt aliqui. q grãm augeri est dupliciter. scz pceptibiliter z impceptibiliter. Si pceptibiliter. tũc dicũt in tali augmento dari vel mitti filium z spm̃sctm̃. Si aũt impceptibiliter. tũc dicũt ipm̃ nõ mitti. Et ratio huius est. qr tũc diciẽ dari vel mitti. cuz mente pcipiẽ. Sed aliter põt dici. q augmentũ gratie est duplr̃. aut sm pfectũ in gra prius habita. aut eius vsu. aut p collõez noui vsus. vel etiam doni gratuiti. Si solũ p pfectum sicut ondunt vltime rõnes. nõ dicitur mitti s.s. Si aũt p collõnez noui doni. sicut fuit aplis in die penthecostes. vel noui vsus. sicut est i cõfirmatõne. tũc põt dici mitti vel dari s.s. qr aliq̃ modo est ibi de nouo. q̃ztum ad illud donum. vel vsum doni. z qr abundantius est. 45

Ad illud qd obijcitur. q nõ est ibi alio modo essendi. dcm̃. q et si hoc non sit alio modo essendi. est tm̃ pfectiori modo inhabitandi. z alio mõ vtendi. z ideo nouo modo. Ad illud qd obijciẽ. si abundantius mittiẽ abundantius pcedit. Dcm̃. q mitti abundantius vel pcedere est dupliciẽ. vel ab hoc. vel in hoc. primo modo vniformiter est mitti. scdo mõ nõ. Ad illd qd obr. q q̃tidie augetur. dcm̃. q quotidie augeẽ q̃ztum ad feruorem. sed nõ q̃ztum ad nouoz donoz vel vsuum collõz. 46 47

Ad illd qd obr. q gra remissa dz recedere. dcm̃. q sicut. i. patebit. gra augeẽ q̃ztum ad sbaz. s nõ remittiẽ nisi solũ q̃ztũ ad feruorẽ. spm̃ aũt sctm̃ mitti nõ [illegible] in augmẽto feruoris. s solũ sube charitatis. 48

Distinctio. xvj. De tpali pcessione vel missione spũssancti q̃ztum ad modũ sm quem.

n Nunc de spũsancto videndũ est pter illam ineffabilem zc. Supra egit magister de temporali pcessione s.s. qua pcedit vel mittiẽ a seipso. hic agit de eadem q̃ztum ad modũ. Et qñ missio s.s. duobus modis est. scz visibilis z inuisibilis. sicut missio filij. ideo hec pars habet duas ptes. In prima agit magister de missione s.s. visibili. In scda agit de inuisibili. z hoc. j. di. xvij. Iam nũc accedamus ad assignandum missionẽ spũssancti. Prima iterum pars habet duas. In prima mgr̃ explicat missionem spũssancti visibilez. In scda ad maiorẽ explanatõnem mouet z determinat dubitatõez quandã. ibi. Sed prius querendũ est cuz filius dicaẽ minor patre zc. Prima ps habet duas. In prima magister assignat duplicem modum missionis spũssancti. sm duplicem modũ missionis filij. Scdo vo psequiẽ de altera. scz missione visibili. ibi. Et primo agamus de illo mõ missionis qui fit visibiliter zc. vbi dicit q missio est visibilis apparitio facta in exteriori signo. p qd monstraẽ missio interior. Similiter scda ps in qua mgr̃ mouet dubitatõez que habet ortum ex pparatõne missionis filij z spũssancti (cum enĩ spũssanctus mittaẽ visibiliter sicut z filius. questio est quare nõ diciẽ minor patre vt filius) habet tres ptes. In prima opponit z determinat q spũssanctus nõ debet dici ex missione minor. sicut filius. quia spũssanctus non est vnitus. Scdo occasione huius adiungit quoddã verũ huic annexũ. scz q filius rõne missionis diciẽ minor seipso. ibi. Notanduz aũt q filius sm q homo factus est. Tercio modo docet sane intelligere quoddã verbũ dubiũ. qd est pñti psideratõni pinnctũ qd dicit hylarius. scz q paẽ sm diuinitatẽ est maior filio. filius sm diuinitatem non est minor. ibi. Hylarius aũt dicere vr q psit zc.

di. XVI.

De missione spũssancti q̃ fit duobus modis. visibiliter z inuisibiliter. a

n Nunc de spũsancto videndũ est pter illaz ineffabilẽ z eternã pcessionẽ qua pcedit a pre z filio z nõ a seipo. q̃ sit eius tpalis pcessio q̃ diciẽ missio siue datio? Ad qd dicimus. qr sicut filius duobus modis dr̃ mitti. vno quo visibilr apparuit. altero q̃ inuisibiliter castis mentibus pcipiẽ. Ita z s.s. a pre et filio ac a seipo duobus modis pcedere siue mitti siue dari diciẽ. vno visibi

liter. altero inuisibiliter. Datus est enim visibilis creature demõstratõne. sicut in die penthecostes aliisque vicibus. et dat quotidie inuisibiliter illabendo mentibus fidelium.

De illo modo missionis spũssancti qui fit visibiliter. b

Et primo agamus de illo missionis modo quod fit visibili specie. De hoc Aug. in. ii. li. de tri. ita ait. In promptu est intelligere de spũsctõ. cur missus et ipse dicatur. Facta est enim quedam creature species ex tpe in qua visibiliter ostenderetur. s. s. siue cum in ipm dominum corporali specie colũbe descẽdit. siue cum in die penthecostes factus est subito de celo sonus quasi ferretur flatus vehemẽs. et vise sunt illis lingue diuise sicut ignis. que et insedit super vnumquemque eorum. Hec operatio visibiliter expressa: et oculis oblata mortalibus. missio. s. s. dicta est. nõ vt appareret eis ipsa substantia. qua et ipse inuisibilis et incõmutabilis est. sicut pater et filius. sed vt exterioribus visis. corda hominum commota a temporali manifestatione venientis. ad occultã eternitatem semper presentis conuerterentur. Ecce his verbis aperit Aug. illum modum missionis qui visibiliter exhibetur. cum tamen ipse spũs in sui natura non videatur. qui nec in illis creaturis magis erat quam in aliis. sed ad aliud. In illis enim erat vt per eas ad homines veniens ostenderetur esse in illis ad quos ille creature veniebant. Non enim. s. s. temporali motu tunc venit vel in homines descendit. sed per temporalem motum creature. significata est spũalis et inuisibilis spũsscti infusio. Et vt apertius dicam. per illum modum missionis spũs scti corporaliter exhibitum. mõstrata est spiritualis et interior missio sanctispũs siue donatõ de qua agendum est.

Dubitatõ ex predictis orta. quia cum filius sit minor patre secundum formã creatã in qua apparuit. cur nõ et. s. s. similiter. c

Sed prius querendum est. cum filius dicatur minor patre secundum missionem qua in forma creata apparuit. cur et. s. s. nõ dicatur similiter minor patre cum in forma creata apparuit? Nam de filio quod minor sit patre secundum formam qua missus apparuit. aperte ostendit Aug. in. iiii. li. de tri. dicẽs. Misit deus filium suum factum ex muliere. factum sub lege. vsque adeo paruum vt factum. eo itaque missum. quo factum. Fateamur ergo factum minorem. et intantum minorem inquantum factum. et intantum factum inquantum missum. Ecce habes. quia filius inquantum est missus. i. factus minor est patre. Cur ergo. s. s. nõ dicitur patre minor. cum et ipse creaturam assumpserit in qua apparuit? Quia aliter spũs assumpsit creaturam in qua apparuit. aliter filius. Nam filius accepit [illegible] vnionem. spũs vero nõ. Filius enim accepit hominem ita vt fieret homo. Spũs vero sanctus non ita accepit colũbam vt fieret colũba. De hoc Aug. in. ii. li. de tri. ita ait. Ideo nusquam scriptum est quod deus pater maior sit. s. s. vel. s. s. minor patre. quia nõ sic est assumpta creatura in qua appareret. s. s. sicut assumptus est filius hominis. in qua forma ipsius dei verbi persona presentaretur. nõ vt haberet verbum dei vt alii scti sapientes. sed quod ipsum verbum erat. Aliud est enim verbum in carne. aliud verbum caro. id est aliud est verbum in homine. aliud verbum homo. Caro enim pro homine

a Nam de filio etc. Contra hoc quod filius inquantum missus. factus minor sit. sic obiicitur. Dis actus secundum quem aliquem contingit fieri minorem est indignitatis. Si ergo filius ratiõe missionis est minoratus. ergo missio pertinet ad dei indignitatem. Item quandocunque aliquis de equali fit minor. mutatur. sed filius ante missionem erat equalis. et mõ est minor. ergo etc. Re. dicendum. quod quedam dicuntur de filio dei per essentiam. quedam per vnionem que tanta fuit. vt faceret hominem deum. et deum hominem. Essentialiter loquendo. nullo modo filius dei est minor. sed hoc dictum est per vnionem. quia omnia que dicuntur de homine possunt dici de filio dei et ita patet quod nulla ex hoc est indignitas. nec [illegible] mutabilitas in eius persona. et sic soluit verumque obiectum. quia vtraque ratio procedit intellecto quod secundum eandem naturam fieret minor. secundum quam erat equalis. et ita desineret esse equalis. Nunc autem simul est minor et equalis.

Aug. — Aug. — Re. — Aug. (marginal notes)

posita est in eo q ait. vbum caro factũ est. Nõ g sic
assumpta est creatura in q̃ apparuit. s. s. sicut assum-
pta ẽ caro illa z hũana forma ex vgine Maria. nõ
eñ columbã vel illũ flatũ vel illũ ignẽ beatificauit.
sibiq3 in vnitatẽ psone ɔiunxit inetternum. Ex pdi-
ctis apte ostensum est sm quid fili9 dicat minor pa-
tre. z quare fili9 dicat minor patre z nõ. s. s.

Q2 fili9 sm q hõ factus est: nõ mõ patre s z spũ-
sancto z etiã seipõ minor est. d

Notandũ aũt q fili9 sm q hõ fact9 est. nõ tm̃ patre
s spũsancto z[b] etiã seipõ minor dicit. Et q etiam se b
ipso minor dicat sm formã serui. Aug. oñdit. j. lib. Aug.
de trinit. dicens: Errauerunt hoĩes ea q̃ de xpo sm
hoĩem dicta sunt ad eius subãm que sempiterna est
transferẽtes. sicut illud qd ipse dñs ait. pater maior Joh. xiiij.
me est. qd ppter formã serui veritas dicit sm quem
modũ etiã seipõ minor ẽ fili9. Quõ eñ nõ etiam se-
ipõ minor fact9 est qui seipm exinaniuit formã serui Phil. ij.
accipiens: Nõ eñ sic accepit formã serui vt amitte-
ret formã dei in q̃ erat equalis patri. In forma g dei
vnigenit9 patris equalis ẽ patri. In forma serui eti-
am seipõ minor est. nõ ergo immerito scriptura dicit
vtrũq3. s. z equalem patri filium: z patrẽ maiorẽ fi-
lio. Illud eñ ppter dei formã. hoc aũt ppter formã
serui intelligit. De hoc codez in. ij. li. de trini. Aug.
ait. Dei filius ẽ equalis patri sm dei formaz in qua
est. z minor patre sm formaz serui quã accepit. in q̃
nõ mõ patre. s etiã. s. s. nec hoc tm̃. s etiã seipõ mĩor
inuent9 est. Propter qd vt idẽ in li. ɔtra maximinũ
ait. nõ tm̃ patre. s etiam seipõ z. s. s. minor fact9 est.
z etiam [c]minorat9 paulominus ab angelis. Est er-
go dei fili9: vt ipse ait in. j. li. de tri. Deo patri natu-
ra equalis. habitu minor. i. in forma serui quã acce-
pit. His auctib9 oñdit apte fili9 sm formã serui mi-
nor patre. z seipõ. z spiritusancto.

Docet sane intelligere verbum dubium Hyla-
rij. e

Hylarius aũt dicere[d] videt. q pr̃ sit maior filio. nec d
tñ fili9 minor pr̃e. Pater eñ dicit maior. ppter au-
toritatẽ. q2 in eo est auctas generatõnis. sm quam
dicit. pr̃ maior me ẽ. Et apls. Donauit ei nomẽ qd P hil. ij.
ẽ sup oẽ nomẽ. Cuz g ait. pr̃ maior me est. h est ac si
diceret. donauit mihi nomen. Si ergo inquit hyla-
rius in. ix. li. de trinitate. Donãtis autoritate pater
maior est. nunqd p doni ɔfessionẽ fili9 minor est.

b Etiã seipso mĩor
2 dicit zc. Videt ma-
le dicere. q2 maior di-
uersitas importat p
hoc qd est maior z mi
nor. q̃ p hoc qd est ali
us z ali9. q2 prima nõ
cadit in diuina natu-
ra. scda sic. Si ergo h
est vera fili9 est minor
se. ergo z h. fili9 ẽ ali-
us z alius. z ita due p
sone. qd nõ ɔceditur.
Rº. dñm. q verũ est
q maiorem diuersita
tem dicit maior z mi
nor. q2 diuersitatẽ vir
tutis z naturaꝝ. s ad
diuersitatẽ nature. q̃
uis sit maior. nõ seqt
diuersitas in psona.
q2 plures nature pñt
esse in vna psona. qñ
ergo in xpo cadit di-
uersitas naturaruz. z
ita virtutũ. nõ aũt per
sonaruz. ideo dr̃ ma-
ior z minor ratõne di
uersaꝝ virtutũ. nõ au
tem ali9 z ali9. cũ non
habeat diuersas pso-
nas.
c Minoratus pau
lominus ab anglis: Vi-
det rẽ falsum. Quia
sup illud Heb. ij. eum
qui modico ab angel
minorat9 ẽ dicit glos.
Natura hũane mẽtꝝ
qlem xps assumpsit.
q nullo peccõ potuit de
prauari. sup oĩs ma-
ior est. Item btã vgo
q̃ est pure creatura. ẽ
sup oĩs anglos exal
5 tata. g zc. Rº. dñm. q
ẽ loq de xpo in ɔpatõ
ne ad anglos qñtũ ad
qtuor. scz qñtũ ad gra
tiã. z qñtũ ad nãz mẽ-
tis. z qñtũ ad naturaz
corpis. z qñtuz ad sta-
tũ passibilitat. Qñtuz
ad graz ẽ simplr ma-
ior. Qñtũ ad naturaz
mentis. saltem nõ fuit minor. q2 sicut dicit glo. Minor angelis fuit corpe. nõ mẽte. Qñtum ad naturã corpis.
minor fuit. Qñtum aũt ad naturã passibilitat. fuit minor z modico minorat9. q2 stat9 passibilitat in statuz glie
4 z honoris paulopost ɔuertend9 erat. d Videt q pr̃ sit maior filio. Contra. si verũ est qd dicit. cũ idẽ sit in
deo. sapiã. potẽtia. bonitas. z magnitudo. g si maior ẽ. z ẽ potentior. z sapiẽtior. z melior. Preterea in deo non
est magnitudo molis. s virtutis. g si pr̃ est maior. ẽ potẽtior. qd stare nõ põt. Item maior aut dicit essentiam.
aut notionẽ. Nõ eẽntiã. q2 eẽntia sunt eqles. Si notõez. qro quã. Si tu dic. q pr̃nitatẽ. Contra. ɔpatio sm
mai9 aut min9. nõ attẽdit nisi in ɔpticipatib9. Vñ nõ dr̃ cign9 ẽ albior coruo. s fili9 nõ ẽ ɔpticipãs pr̃e. g zc.
Item spũs nõ dr̃ maior. s. s. Rº. dñm. q in pr̃e ẽ auctas respectu filij z. s. s. in filio respectu. s. s. z iõ i pie ma-

Job.x. e [e] Maior itaq; donãs est. ꝫ minor iã nõ est. cui vnũ esse donatur. Ait enĩ. Ego ⁊ pater vnũ sum⁹. Si non hoc donatur iesu vt ꝯfitend⁹ sit in gloria dei patris. minor patre est. Si aũt in ea glĩa dei donatur esse q̄ pater est. habes ⁊ in donantis auctẽ q; maior est. ⁊ in donantis ꝯfessione q; vnum sunt. Maior itaq; pater filio est. ⁊ plane maior. Cui tm̃ donat esse. quantus est ipse. cui innascibilitatis esse imaginem sacro natiuitatis impartit. quam ex se in forma sua generat. Audisti lector q̄d sup̄ h̃ dicat hylari⁹. cui⁹ v̄ba vbicũq; occurrerint diligẽter nota. pieq; intellige.

ior autoritas. et maior fecunditas. ⁊ quia nullum nomẽ ita cõpetit ad exprimẽdũ autoritatem. sicut hoc nomen magn⁹. ideo dicit hylari⁹. ꝙ pr̃ est maior filio. ex hoc patent obiecta. q; maior nõ dicit essentiã. sicut potentia ⁊ sapientia. sed dicit notõnẽ. Si queras. quã. dico. dicit notõnẽ ꝯmuniter. sed tamen in ratione principij. sicut subautoritas in ratione emanantis. ⁊ hinc est ꝙ pater dicitur maior filio. quia ⁊ si vterq; habe- notionem in ratione principij. pater tm̃ in ratione principij tm̃. ⁊ ideo plus habet de ratione autoritatis. spiritus autẽ sanctus nullius ꝑsone est principiũ. ⁊ ideo nõ ꝯparatur eis s̃m autoritatem.

f e Maior itaq; donãs est. sed minor ⁊c. Videtur dicere falsum. quia quocũq; modo accipiatur maior. dicitur relatiue ad minorẽ. ergo si est ponere patrem maiorem. est ponere filiũ minorem. Item pater dicitur maior. q; habet autoritatẽ supra filiũ. ergo cum filius habeat subautoritatẽ respectu patris. debet dici minor. R̃o. dõm. ꝙ nihil impedit. quare fili⁹ non dicatur minor patre ratione subautoritatis. sicut pater maior. nisi quia noĩa indignitatis in deo nõ debent ad vsum trahi. Uel q; sancti doctores quantũ possunt. se elongant ab hereticorum fallacia. ideo cum hyla. dixisset patrem maiorẽ. noluit ꝙ filius diceretur minor. ne videretur illa maioritas. non tm̃ autoritatis. sed etiã inequalitatis. ⁊ q̄uis hyla. diceret in patre autoritatem. nõ tamen legitur in filio dixisse subautoritatem. sed illud verbum a magistris est additum in ꝯsuetudine disputantium.

Ad euidentiam hui⁹ partis queruntur tria de missione visibili. primo quid sit. secundo ad quid sit vtilis. tercĩo queritur. quibus modis facta sit.

Questio. j. a

Ostenditur primo ꝙ visibilis missio non est aliud q̄ȝ apparitio exterior. Augustin⁹ dicit. ꝙ tũc spũssanct⁹ vel filius mittitur. cum ex tempe cuiusq̄ȝ mente percipitur. ergo tũc visibiliter mittitur. cum visibiliter ꝑcipitur. sed visibiliter ꝑcipitur. cum apparet in creatura visibili. ergo visibilis missio nõ est aliud q̄ȝ apparitio. Item hoc ip̄m videtur per simile. quia mitti inuisibiliter nõ est aliud q̄ȝ ꝑ effectum inuisibilem inuisibiliter manifestari. ergo mitti visibiliter nõ est aliud q̄ȝ per creaturam visibiliter manifestari. h̃ autem non est aliud q̄ȝ visibiliter apparere. ergo ⁊c.

Itez hoc iterũ videtur exemplo. q; spiritussanct⁹ in columbe specie dicitur missus ad filium. sicut dicit Aug⁹. ⁊ habetur in litera. sed tũc non fuit facta aliq̄ donatio filio. quia plenus fuit semꝑ spiritusancto. ꝫ solum exterior apparitio. ergo ⁊c. Sed contra. ꝙ missionis visibilis nõ sit tota ratio ipsa apparitio visibilis. videtur. quia pater in subiecta creatura apparuit. ⁊ tamen nõ dicitur visibiliter missus. ergo pri⁹ est missio q̄ȝ apparitio. Maior patet. quia Augustinus dicit. vij. de trinitate. Temerarium est dicere patrez ꝓphetis ⁊ patribus. ꝑ aliquas visibiles formas nunq̄ȝ apparuisse. Item filius ⁊ spiritussanctus in veteri testamento multociens apparuerũt visibiliter. ⁊ tm̃ tempore illo neuter visibiliter dicitur missus sicut dicit Augustin⁹. iiij. de trinitate. vbi hanc questionem mouet ⁊c. Item omne q̄d visibiliter apparet est corporale. cum sensu ꝑcipiatur. sed deus cum sit simplex. est oĩno incorporalis. ergo ad deũ non spectat visibiliter apparere. ergo si visibiliter mittitur. missio visibilis nõ est apparitio. Si dicas ꝙ non apparet in se. sed in effectu. Contra. sic apparet in omni creatura. ⁊ vbiq;. ⁊ semper. ergo s̃m hoc visibiliter mittitur in omni creatura semꝑ ⁊ vbiq;. q̄d stultuȝ est dicere. Item vbi est missio ibi est manifestatio ꝑsone vt dicit Augusti. sed ꝑ solam apparitionẽ nunq̄ȝ est manifestatio nisi assit reuelatio. ergo de ratõne missionis visibilis non tm̃ est apparitio sed etiaȝ reuelatio. ergo apparitio non est tota ratio.

R̃o. dõm. ꝙ missio visibilis ꝓsupponit missionem tanq̄ȝ superius. ⁊ supaddit differentiam que est visibile. Missio autem ꝯmuniter vt dictum fuit supra i ꝓcedenti distinctõne. ꝓsupponit circa missum emanatõnem. ⁊ supaddit manifestatõneȝ. ⁊ quoniã manifestatio emanatõnis s̃m quam attenditur missio. non fit nisi per eum quem spiritussanctus inhabitat per effectum gratie inhabitantis. hinc est ꝙ missio de ratione generali dicit manifestatõnem emanatõnis ⁊ inhabitatõnis. Hoc autez differentia visibilis superueniens missioni. cõtrahit ipsam q̄tum ad principale significatum q̄d est manifestatio. ideo dicit manifestatõnem cum appitione. siue appitõeȝ manifestantem ꝑsone emanantis inhabitationem. vel ꝑso- g

ꝺe inhabitantis emanationē. Vñ ꝯcedo ꝙ visibilis
missio est apparitio. sed hec nō est tota ratio. sed ap-
paritio in q̄ manifestaꝛ diuina ꝑsona. nō tm̄ vt ope-
rās. sed etiam vt inhabitans. nec tm̄ vt inhabitās. ſꝫ
etiā vt emanās. q̄si ab alio veniēs. Per pmū exclu-
dit appitōez dei in q̄libꝫ creatura. ꝑ scdm appitōez i
ve. te. ꝑ terciū apparitionē patris. q̄a pater non ap-
paruit vt emanans siue ab alio veniens. filiꝰ vo vel
ſ. s. in ve. te. nō appuit vt inhabitās. ſꝫ vt se inhitatu-
rum ꝓmonstrans. vñ angelus appebat in illis crea-
turis in ꝑsona dei. Et hoc ꝓbat Aug. in. iij. de trinit.
dicens. Constat firmitate autoritat᷑ ⁊ probabilitate
ratōnis. cuꝫ antiquis patribus diciꝛ deus appuisse.
voces illas ab angelis esse factas. Et adducit auto-
ritates apostoli ad Gal. iij. lex ordinata ꝑ angelos.
Et ad Hebre. ij. si cū qui [illegible] angelos dictus est sermo
⁊c̄. Nec tamē dico ꝙ ista sit ratio quare nō est mis-
sus. q̄a appitio fiebat ministerio angelico. qꝛ sicut di
cit Aug. iij. de tri. ꝓbabile est. ꝙ illa colūba in q̄ ap-
paruit spūssanctꝰ ſm misteriū angeli moueretꝛ. Vnd
idem in. iiij. de trinit. in fine dicit, sup hoc aliquid in-
uenire difficile est. et temere affirmare non expedit.
Quō tm̄ ista sine ratōnali siue intellectuali creatura
potuerūt fieri nō video. Et ita patet ꝙ nō quelibet
appitio est missio. patet etiā responsio ad duas rati-
7 ones primas. Ad illud qꝺ obijciꝛ tercio. ꝙ nō sit
appitio. quia deus est inuisibilis. dōm. ꝙ apparere ē
dupliciter. vel in se. ⁊ sic ꝯuenit corpali. vel in alio. ⁊
hoc dupliciter. vel sicut causa in effectu. vel sicut fi-
guratum in signo. ⁊ hoc tercio modo. missio est appa
8 ritio. ⁊ ſm hunc modum nō ꝯuenit oīm creature.
Ad illud qꝺ vltimo obijciꝛ. ꝙ apparitō nō est ma
nifestatio. dōm. ꝙ cum diciꝛ missio non est manife-
statio nō intelligitur actu. sed habitu. quia aliq̄d fit.
vel ostendiꝛ in q̄ potest ꝑsone emanatio manifesta-
ri. ⁊ hoc quidem de se importat appitio. Ad illud
9 quod obijciꝛ in cōtrariuꝫ ꝙ ꝑcise sit appitio. Dōm.
ꝙ nō accipit totam rationē missionis. quia mitti nō
est tm̄ mente ꝑcipi. sed mente ꝑcipi. vt ab alio ema-
nans. ⁊ in aliquo inhabitās. Siliter ad illud. mit-
ti inuisibiliter. est manifestari ꝑ effectum inuisibileꝫ.
dōm. ꝙ manifestari nō dicit totam rationem. Ad
illud qꝺ obijciꝛ. ꝙ in missione spūssancti in specie co
10 lumbe. nō fuit nisi apparitio. dōm. ꝙ q̄uis ibi nō fu
erit donatio spūssancti. fuit tm̄ manifestatio prius da
ti. ⁊ tūc inhabitantis in xp̄o. ⁊ quiescentis. ⁊ ab alio
ꝓcedentis. ⁊ ita tota ⁊ ꝑfecta ratio missionis. sed ex
hoc nō sequiꝛ. ꝙ qualiscūq3 apparitio sit missio visi-
bilis. oīs tm̄ visibilis missio est appitio ⁊c̄.

Questio. ij. b

Ad quid sit vtilis missio visibilis. ⁊ ꝯstat ꝙ ad effici-
endum nihil ꝯfert. quia exterior appitio. nihil interi
us opaꝛ. Qꝛ etiam nō sit vtilis ad innotescendū ostē-
diꝛ sic. Aut est ad manifestandum ꝑsone aliꝰ ema-
nationem. aut inhabitationē. Non inhabitationeꝫ.
quia nemo scit vtrum odio vel amore dignus sit. et
ita nemo vtrum deus in eo habitet cognoscit. Et ite
rum. q̄ vtilitas est. esto ꝙ sciat deum aduenisse. tamē
cū igret ꝑmansurū. nulla videꝛ. Si ad manifestādū
aliꝰ ꝑsone emanationem. ꝗ cū illa noticia oīm tem-
pore sit necessaria. scꝫ tpe legis scripte ⁊ nūc. vꝛ ꝙ et
tūc ⁊ nūc deberet eē missio visibilis. Queriꝛ ꝗ quare
solum tpe ecclesie primitiue. Item q̄ñcumcunq3
appꝫeat in creatura. nō innotescit nisi reuelatio assit.
ſꝫ cū adesset reuelatio, ꝯuenit ē ad cognitiōez veriorē
⁊ certiorē. q̄ꝫ q̄ est a sensu. si ꝗ hn̄s cognitōez certam.
nō indiget occupari circa cognitōez impfectā. ꝗ vide
tur ꝙ exterior appitio oīo supfluat. Item ꝓbatur
etiā ꝙ impediat sic. Affectꝰ circa bona visibilia occu
patus. minꝰ surgit ad bona inuisibilia. ꝗ siliꝛ intellectꝰ.
ꝗ si dꝫ ad ꝑceptōez inuisibiliū eleuari. non dꝫ ei fieri
ostēsio visibiliū. ꝙ si fiat. vꝛ potiꝰ impediri q̄ꝫ iuuari.
Item si missio est ad innotescenduꝫ. cū triplex sit
in nob̄ vis cognitiua. scꝫ sensus exterior. ⁊ imagina-
tio. ⁊ intellectꝰ. ⁊ ſm hanc triplicem vim. triplex assi
gnetꝛ visio ꝓphetalis. pari ratōne vꝛ ꝙ triplex missio
deberet distingui. Preterea. cū missio sit ad mani
festationē inhabitatōnis. ⁊ filius inhabitet sicut spi-
ritussanctꝰ. quare non est missio visibilis ad manife
standū illam. Sed ꝯtra ꝙ sit vtilis ad innotescen-
dum vꝛ. qꝛ cognitio nostra incipit a sensu. ꝗ si debe-
mus eleuari ad ꝑceptionē intelligibiliū. ꝯgruum et
perutile est ꝙ aliquo mō preuia sit excitatio in sen-
sup signum. Et hoc est qꝺ dicit Greg. dum visibiliter
deum cognoscimꝰ ꝑ hūc in inuisibiliū ⁊c̄. Item si-
cut miracula ostendūt diuinā potentiā. ita signa di-
uinā ꝑsentiam. ſꝫ vtile fuit ⁊ ꝑnecessariū fidē nostrā
manuduci ꝑ miracula ad cognitōnem diuine poten
tie. ꝗ pari rōne ꝑ aliq̄ signa visibilia ad cognitōez di-
uine ꝑntie. Itē missio ē ad redimendū hoīes ꝑdi-
tum. ſꝫ hō est ꝑditꝰ ſm naturā visibilē ⁊ inuisibileꝫ. ꝗ
missio ſm vtrāq3 ē vtilis. Itē familiariꝰ offert suā
ꝑntiam. q̄ se offert ſm sensum ⁊ intellectum q̄ꝫ q̄ ſm
alterū tm̄. ſꝫ hoc maxīe expediebat homini auerso vt
ꝯuerteretꝛ ad deū. ꝗ ⁊c̄. Rꝰ. dōm. ꝙ missio filij visi- 11
bilis ꝓpriā ⁊ maximā habuit vtilitatē. sicut patebit i
iij. Sed nūc de spūsancto. dōm. ꝙ eiꝰ missio visibilis
vtilis ē ad manifestandū ⁊ emanatōez ⁊ inhabitati-
onem. ſꝫ nō qualēcūq3 inhabitationē. nec in oīm ꝯge
ꝑsone. Propterea intelligendum. ꝙ est inhabitatio
duplex. scꝫ ſm sctificatiōis sufficientiā ⁊ ſm plenitu 12
dinis redundātiā. Illa q̄ est ſm sctificatōis sufficien
tiā, interiꝰ visibiliter latet. Que vo ſm redundantiā.
exteriꝰ appet. ⁊ ideo talis inhabitatio in signo visibi-
li ⁊ exteriori manifestari dꝫ. sicut factū est in aposto-
lis. Siliter intelligendū. ꝙ duplex est genꝰ credenti-
um. Quidā cū volūt signa. vtputa sensibiles. Qui- 13
dam intelligētiā querentes. vtpu[illegible] iā ꝑfecti. Querē
tes signa. vt per hec manuducanꝛ ad intelligibilia.
ꝓpter tales vtilis est missio visibilis ad manifestan-
dum inhabitationem plenitudinis redundantis. et
hoc ꝑsonis manuducendis per sensum. Ex hoc pꝫ
primum. quare scꝫ non fuit missio visibilis tempe le-
gis scripte. quia non erat missio in plenitudine quo
adusq3 venit plenitudo tpis. Pꝫ etiā quare mo-
do nō daꝛ siue mittiꝛ visibiliꝛ. qꝛ iam manuducti su-
mus ad fidē. vñ sicut cessauerūt miracula. ita exteri-
ora signa. Qꝺ vꝛ ꝙ nemo scit vtrū odio vl' amo- 14
re dignus sit. verum est. nisi deus digneꝛ ostēdere. et
tūc ostendebat. ⁊ hoc ꝓutile erat ad fidem roboran-
dam. ⁊ deuotōem excitandā. Ad illud qꝺ obijciꝛ. 15
ꝙ necessaria est aliq̄ reuelatō. dōꝫ. ꝙ verū est. nec tm̄
supfluit appitio, qꝛ excitat intellectum ad inq̄sitōez.
⁊ sic excitādo ꝑpat ad reuelatōez. ⁊ pꝰ reuelatōes ex-
citat ad dilectōez. reuelatio ꝯūt ⁊ si sit interior cogni
tio. tm̄ adhuc ē viatori. ⁊ iō nō euacuat cognitōez ap
paritōis. Ad illō qꝺ obr. ꝙ visibilia impediūt af- 16
fectum. dōm. ꝙ visibilia ꝑnt dupliciter cōsiderari. vel vt

res absolute. vel vt signa ⁊ nutus ducentia in aliud.
Primo modo si amentur vel si considerentur retardant
intellectum ⁊ affectum. scd'o modo iuuant. ⁊ sic ē in
apparitōne visibili. quia ibi ꝯsiderat̄ creatura vt si-
17 gnum faciens aliud in intellectum venire. Ad il-
lud qd' obijcit̄. quare nō est triplex genus missionis.
ſm triplex genus cognitōnis. Dōm. ꝙ et si cognitio
sit de ratōne missionis. nō tamē cuiuscūq; vel cuiusli-
bet. sed inhabitātis. Et q2 duplex est modus inhabi-
tandi vt ꝓbabitum est. ideo tm̄ est duplex mod9 mit-
18 tendi. licet plures sint modi cognoscēdi. Vel aliter.
dōm. ꝙ deus in via nō cognoscit̄. nisi aut in effectu.
aut in signo. Si in effectu. cū effectus ille sit grā gra-
tumfaciēs. q̄ in sola cadit mente. sic est missio inuisi-
bilis. Si in signo. cū signum sit qd' offert se sensui. sic
est visibilis. Quia vero imaginaria est earū rerū. quarū
imagines in interiori sensu exprimunt̄. deus aūt nō
est talis. ideo de eo nō est ponere huiōi cognitionē.
Ad illud qd' vltimo querit̄. quare non fuit missio
19 visibilis ad manifestandā inhabitatōnē filij. dōm. ꝙ
filiū inhabitare est duplr̄. aut ꝑ grām vnionis. aut
grāz sanctificatōnis. Primo modo non fuit necessa-
ria manifestatio. siue visibilis missio. quia plenissime
erat in hoīe sibi vnito. in q̄ opabat̄ opa visibilia. i q̄-
bus manifestabat̄. ⁊ ideo nō oportebat alia signa vi-
sibilia adhiberi. Scd'o vero modo nō habuit missionē
manifestātem inhabitatōnē talem. quia sanctificatō
approprïat̄ spūisancto. vñ sufficiebat esse missionē
visibilem ad manifestādum ipsius inhabitatōnē cui
sanctificatio approprïat̄. cum inhabitatio filij ⁊ spi-
ritussancti sint indiuise. manifestato ꝙ in hoīe inha-
bitet. s. s. sufficienter ondit̄ ꝙ ⁊ fili9 ⁊c.

Questio. iij. c

Quibus modis fit missio visibilis. Et accipiunt̄ di-
uersi modi ex scripturis. Filius eīn visibiliter appa-
ruit in creatura ratōnali. vt in hoīe. spūs vero sanctus
in irratōnali. vtputa in colūba. igne. ⁊ flatu. Querit̄
q̄ de diuersitate horū modorū apparendi. ⁊ videt̄ ꝙ ñ
fuerūt ꝯuenientes hoc modo. Spūssanct9 est eq̄ nobi-
lis ꝑsona vt filius. ergo in eque nobili creatura debz
manifestari vt filius. Item si filius ꝓpter assum-
ptionē humanitatis siue apparitōem in forma serui
est minor patre. imo factus minor angelis. ꝗ multo-
fortius. s. s. ex apparitōne in igne nō tm̄ minor deo. ꝗ
hoīe etiā. ꝗ hoc nullo modo cōgruit. ergo nō cōgruit
spūisancto appere in creatura irrōnali. Si tu dicas
ꝙ fili9 apparuit in hoīe assumpto ⁊ vnito. spūs autē
sanctus nō est colūbe vnitus vel igni. Contra. vnio
nihil aufert diuinitati. ꝗ ꝓpter vnionem nō debet di-
ci minor. Si ergo dicit̄ minor. hoc est ꝓpter appariti-
onem. ergo ⁊c. Item videt̄ ꝙ spūssanct9 fuit vni-
tus. q2 s. s. appebat in illa columba ⁊ nō in alia. ⁊ rur-
sus appebat ipse ibi non alia ꝑsona. ergo alio modo
erat in illa q̄ pater ⁊ filius. ⁊ aliter in illa q̄ in alia. ꝗ
aliter nō potuit esse in illa q̄ alia ꝑsona q̄tum ad sb-
stantiam. nec q̄tum ad opatōnē. q2 eadem est substā-
tia ⁊ opatio in trinitate. ergo q̄tum ad vnionē. ergo
⁊c. Si tu dicas. ꝙ apparuit sicut in signo. tūc quero.
aut illud signū fuit a natura. aut ab institutōne. Si a
natura. tūc pari ratōne ⁊ omīs alia columba. Si ab
institutōne. querit̄ quis instituit. Item fili9 appa-
ruit visibiliter vno mō tm̄. ⁊ in vna creatura. querit̄
quare nō sic spūssanct9. ⁊ vr̄ ꝙ ita deberet esse. quia
sicut in filio nulla cadit varietas. imo oīmoda vni-
formitas. ita ⁊ in spiritusancto. ergo debuit appare-
re tm̄ in vna spē. Item fili9 tm̄ semel apparuit vi-
sibiliter. q2 tm̄ semel est incarnat9 nō amplius. Que-
rit̄ ergo vñ hoc est ꝙ. s. s. pluries appuit. vtputa. nō
tm̄ semel in igne. ꝗ etiaz in specie columbe. Si dicas
ꝙ illa in quib9. s. s. appuit. statim esse desierūt p9 ap-
paritōem. ⁊ ideo oportuit rursum alia fieri. tūc ergo
videt̄. ꝙ nec illa columba fuerit vera. nec ignis. cum
tam columba q̄ ignis habeat virtutez ꝑmanēdi. ⁊ si
hoc in illa apparitōne nō fuit. tūc ergo nō fuerūt ve-
ra. sed falsa. ⁊ nō fuerūt apparitōes. sed ꝑstigia ⁊ illu-
siones. sicut sunt fantasmata demonum ⁊ aliorū ma-
gorum. Vltimo querit̄ quare tot modis appuit spi-
ritussanctus et quare in alia spē in capite q̄ i mem-
bris. vt in xpo ⁊ aplis. R°. dōm. ꝙ finis imponit
necessitatem his que sunt ad finem. ideo modus ap-
parendi sumendus est iuxta finem opatiōis. Appa- 20
ruit aūt filius i carne. vt esset mediator. spirit9 vero sā-
ctus vt doctor Ioh. xvj. Cū venerit. ⁊c. vo. o. ve. Ad
mediatōnem aūt necessaria est extremorū separatorū
ꝯcursio ⁊ in vnum vnio. sicut patet. et ideo filius in
creatura apparuit vt vnitus. Ad eruditōez āt igno-
rantium interuenit signum. ideo. s. s. apparuit in cre-
atura vt signatum in signo. Qm̄ ergo nihil ē deo per-
fecte vnibile nisi beatificabile. ⁊ hoc solū ē sbstātia ra-
tionalis. ideo filius in sola substātia ratōnali appa-
ruit. Quia vero vsui significatōis pure. ꝯuenit creatu-
ra irratōnalis magis q̄ rationalis. ne forte credere-
tur vnita. nō tm̄ significās. ideo. s. s. appuit in creatu-
ra irratōnali. que aliq̄ modo haberet rationez signi-
ficandi ⁊ exprimēdi. sicut flatus significat spiratōez.
ignis vero dilectiōez. Rursus qm̄ ad ꝑfectam media-
tionez requirit̄ ꝙ mediator sit vnus. ⁊ ꝙ vnio sit in-
sepabilis. filij apparitio singularis fuit et indiuisibi-
lis. Sed ecōtra q2 nō pt̄. s. s. ꝑfecte significari in vno
signo. ideo oportuit per plura. ⁊ ideo filius vno mo-
do apparuit. sed. s. s. pluribus. His visis facile est re-
spondere ad obiecta. Nam ad illud qd' p̄mo obij- 21
citur ꝙ eque nobilis est ꝑsona spūssancti. dōm. ꝙ ni-
hil facit ibi nobilitas apparētis. sed finis apparitio-
nis. quia ille vt mediator. iste vt eruditor siue doctor.
ideo filius vt in hoīe assumpto. s. s. vt in creatura ⁊ si-
gno. Ad illud quod obijcit̄. ꝙ. s. s. debet dici minor 22
sicut ⁊ filius. dōm. ꝙ minoritas illa nō dicit̄ de filio
ratōne diuinitatis. sed ratōe vnionis ⁊ coīonis ydi-
omatum. quia filius factus est homo passibilis. sed
spūssanct9 nō est fact9 columba. Ad illud qd' obij- 23
cit̄ ꝙ est vnit9 colūbe. dōm. ꝙ est vnio ſm veritatez.
⁊ est vnio ſm intentōez. primo modo vniūtur illa q̄
vniūtur in natura vel ꝑsona. scd'o modo vniūtur si-
gnificatum ⁊ signum. ⁊ hoc modo vnita est persona
s. s. illis formis in quibus appuit. Si autē querat̄
vñ veniebat talis vnio. dōm. ꝙ dispositiue a ꝓprieta- 24
tibus creature in quibus nata erat ꝑsona. s. s. declara-
ri. sicut flatus spūs. ignis amorem. columba donum
ꝓpter fecūditatē. Sed ꝯpletiue veniebāt hec a diui-
na ordinatōe que ordinauit creaturas ad hoc nō in-
stituēdo sed simul formādo ⁊ instituēdo. ⁊ ad hoc so-
lum formabat. quia tam columba q̄ ignis. sl'cū ap-
paritione etiam incepit ⁊ desijt. Ex hoc pz ꝙ. s. s.
nō tm̄ semel appuit. sed pluries. filius autē nō. quia
columba ⁊ ignis statim p9 apparitōem esse desierūt.
nō autem homo. Ex hoc pz etiā ꝙ si colūba illa ⁊
ignis essent verum corpus. tamen nec columba fuit

vera columba. quia statim desijt. sed similitudo colũbe. Similiter nec ignis verus ignis. quia nõ comburebat. Nec tamen ibi erat aliqua illusio. q2 non erat ibi aliqua falsitas in significando. Offerebat enim sensui ad significandũ qd vere ibi erat. ⁊ q2 mag᷑ attendebat rato significandi ꝗ̃ existendi. ideo tamdiu durauit. ꝗ̃diu significare potuit. vel officium signi impleuit. Et quia eadez vi formata est columba. mota. ⁊ ꝯseruata. statim vt vis illa desijt mouere. columba ⁊ ignis desijt esse. Ad illud qd vltimo queritur quare tot modis apparuit. s.s. dõm. ꝙ apparitio. s.s. fuit ad manifestandã plenitudinez redundantie vt prius habitũ est. ⁊ q̃m redundantia põt esse triplex. ideo tribus modis apparuit. Põt enĩ esse hec plenitudo per redemptõnem. ⁊ ita fuit in xpo. ⁊ hec est perfecta gratia per omnẽ modum. Ideo in xpo apparuit in columba. q2 erat preciũ redemptõnis primogenitoꝝ. ⁊ erat animal integrum ⁊ ꝑfectum. Põt etiã esse per vite influentiã ꝗ̃tum ad sensum et motum. ⁊ hoc mediantibꝰ sacramentis. ⁊ hec plenitudo ẽ in sacerdotibus. ⁊ ideo datus est eis spũssanctus i specie flatus Joh. xx. Insufflauit in eos dicens. Accipite spm̃sanctum quoꝝ remis. peccata. ⁊c̃. Potest etiã tercio modo esse per cognitõnis administrationem. siue doctrinam. ⁊ hec plenitudo est in apostolis ⁊ doctoribus. ⁊ iõ spũssanctꝰ apparuit i eis linguis igneis. Ex his patet responsio ⁊ sufficientia modoꝝ apparendi et obiectorum.

Distinctio. xvij. De inuisibili spũssancti missione.

i Iam nũc accedamus ad assignandam missionem spũssancti qua visibiliter ⁊c̃. Terminata parte in qua magister egit de processione spũssancti visibili. in hac parte agit de inuisibili. Et diuiditur hec pars in duas. In prima determinat magister spũssãcti inuisibilem missionem ẽm suam opinionẽ. In secũda vo. quia sua opinio habuit multos impugnatores. ponit opinionis sue defensionem. ibi. Hic queritur si charitas spũssancti ẽ. Prima iterũ pars habet duas. In prima missionem spũssancti inuisibilem notificat. In secũda ꝯfirmat. ibi. Ne autem in re tanta aliquid de nostro ⁊c̃. Item prima pars in qua notificat habet duas. in quarum prima ꝑdicit suam intentõem. ibi. Iam nũc accedamus ad assignandã. In secunda supposito ꝙ spiritussanctus sit amor quo diligimus deũ ⁊ ꝓximum. ostendit ipm̃ inuisibiliter mitti. quando in nobis efficit hũc effectum. ⁊ hoc facit ibi. Hoc autem intelligibilius ⁊c̃. Similiter scda pars in qua positõnem suam ꝯfirmat habet quatuor partes. In prima ostendit. ꝙ amor quo diligimꝰ deuz. est similr̃ amor quo diligimus ꝓximũ. In secũda vo ostendit. ꝙ amor ille ꝓprie est spiritussanctus. ibi. Cum autem fraterna dilectio sit deus ⁊c̃. In tercia ostendit. ꝙ spũssanctus est charitas. nõ causaliter. sed essentialiter ⁊ formaliter loquendo. ibi. Sed ne forte aliquis dicat illud dictum. Quarto ⁊ vltimo ostendit tanꝗ̃ manifestatum iam ꝙ spũssanctus. ⁊ tũc mittit᷑ inuisibiliter. quando nos facit dei et ꝓximi dilectores. ibi. Ex ꝑdictis clarescit ꝙ spiritussanctus charitas.

De missione spiritussancti qua inuisibiliter mittitur ẽm suam opinionem. a

di. xvij.

i Iam nũc accedamꝰ ad assignandã missionem spũssancti qua inuisibiliter mittitur in corda fideliuz. Nam ipse spũssanctus qui deus est. ac tercia in trinitate ꝑsona vt supra ostensum est. a patre ⁊ filio ac seipo temporaliter ꝓcedit. i. mittit᷑ ac donat᷑ fidelibus. sed que sit ista missio siue donatio. vel quõ fiat ꝯsiderandũ ẽ.

Supposito ꝙ spũssanctꝰ sit amor quo diligimus deum ⁊ ꝓximuz. ostendit ipm̃ inuisibiliter mitti q̃n in nobis efficit hũc effectũ. b

Hoc aũt vt intelligibiliꝰ doceri. ac pleniꝰ ꝑspici valeat ꝓmittendũ est quoddam ad hoc valde necessariũ. Dictũ quidez est sup̃. ⁊ sacris auc̃tibꝰ oñsum. ꝙ s.s. amor est patris ⁊ filij q̃ seinuicem amant et nos. His aũt addendũ est. ꝙ ipse idem. s.s. est amor siue charitas. q̃ nos diligimꝰ deũ ⁊ ꝓximuz. q̃ charitas cũ ita est in nobis vt nos faciat diligere deũ ⁊ ꝓximum. tũc. s.s. dicit᷑ mitti vel dari nobis. et q̃ diligit ipam dilectõez q̃ diligit ꝓximũ. in eoipso deũ diligit. q2 ipsa dilectio deꝰ est. i. spũssanctus. — Spiritussanctus quid sit

Autoritatibꝰ ꝯfirmat ꝙ amor q̃ diligimꝰ deũ. est similiter amor quo diligimus ꝓximũ. c

Ne autẽ in re tanta aliquid de nr̃o influere videamur. sacris auc̃tibus qd dictũ est corroboremꝰ. De hoc Aug. in. viij. li. de trini. ait. [a] Qui ꝓximũ dili/ — a Aug.

a Qui proximũ diligit. ꝯsequens est vt ipam dilectõnez diligat. Videt᷑ ista consequẽtia nõ valere. Quis enĩ possibile sit dilectionẽ diligi. nõ tamen est necesse ꝙ aliquis diligat eaz. multa enĩ frequẽter amamus. q̃ nollemꝰ amare. Itẽ dubitat᷑ de ista consequẽtia. Qui diligit dilectõez. cõsequens est vt deũ diligat. Quia aut intelligit d' increata. aut creata. Si de creata nihil valet. diligit quid creatũ. ꝗ̃ increatum. Si de increata. tũc in nullo ꝯcordat cũ priori sñia. q2 dilectio q̃ diligimꝰ ꝓximũ est dilectio creata. Rꝰ. dd. ꝙ vtraq̃ ꝯsequentia bona est in ꝓposito.
1 Quidã enĩ est amor in quo nõ est ꝗ̃etatõ. nec dilectio. nec ꝯpla

git.cōsequens est vt ipam p̄cipue dilectionem dili-gat. Deus aūt dilectio ē. cōsequens ḡ est vt p̄cipue deū diligat. Itē in eodē. de⁹ dilectio ē. vt ait Joh. (i. Joh. iiij.) apl's. Ut qd ḡ imus ꝛ currimus in sublimia celoꝝ ꝛ ima terraꝝ. q̄rentes eū qui est apud nos. si nos eē apud eū velim⁹. Nemo dicat. nō noui qd diligam. diligat fratrē ꝛ diligat eandē dilectiōez. Magl' eīn b nouit dilectōez q̄ diligit. q̄ frēz quē diligit[b] Ecce iā potes notiorē deū hr̄e q̄ fratrē. Plane notiorez. qꝛ p̄ntiorē. qꝛ īteriorē. qꝛ certiorē. Amplectē dilectōnē deū. ꝛ dilectione amplectere deū. ipa ē dilectio que oēs bonos angelos. ꝛ oēs dei seruos cōsociat vin-culo sanctitatis. Quāto ḡ saniores sumus a tumo-re supbie. tanto sum⁹ dilectione pleniores. et q̄ nisi deo plenus ē q̄ plenus ē dilectione. His verbis sa-(Aug⁹.) tis ōndit Aug⁹. q̄ dilectio ipa q̄ diligim⁹ deum vel ꝓximū deus ē. Sꝫ adhuc aptius in eodē li. subdit dicēs. dilectionē quā cōmendat Joh. apl's attenda c mus.[c] Qui diligit inquit fratrē in lumine manet. et (i. Joh. ij.) scandalū in eo nō est. Manifestū est q̄ iusticie ꝑfe-ctionē in fratris dilectōne posuerit. Nam in q̄ scan-dalum nō est. vtiqꜫ ꝑfectus ē. Et tamen videꝛ dile-ctionē dei tacuisse. qð nūꜫ faceret nisi qꝛ in ipa fra-terna dilectione vult intelligi deū. Aptissime eīn in eadē epl'a paulopost ait. Ita dilectissimi diligam⁹ inuicē. qꝛ dilectio ex deo ē. ꝛ oīs q̄ diligit ex deo na-tus ē. ꝛ cognouit deū. Qui nō diligit nō cognouit deū. qꝛ deus dilectio ē. Ista cōtextio satis apte de-clarat eandē ipam fraternā dilectionē. Nā fraterna dilectio ē q̄ diligim⁹ inuicē. nō solū ex deo. ƀ etiam deū eē tāta auctē p̄dicari scꝫ Joh. Cū ḡ de dilectio-ne diligim⁹ fratrē. de deo diligimus fratrē. nec fieri p̄t vt eandē dilectionē nō p̄cipue diligam⁹ q̄ fratrē diligim⁹. qm̄ deus dilectio ē. Itē q̄ nō diligit frēm nō est in dilectione. ꝛ q̄ nō est in dilectione. nō est in deo. quia deus dilectio est. Ecce apte dicit fraternā dilectionē deum esse.

Ostendit q̄ amor ille q̄ diligimus deū ꝛ ꝓximū nō est pꝛ vel filius. ƀ sp̄ūssanct⁹ tm̄. d

Cū autē fraterna dilectio sit deus. nec pꝛ est. nec fi-lius. ƀ tm̄ sp̄ūssanctus. qui ꝓprie in trinitate dile-ctio vel charitas dꝛ. Unde Aug⁹. in. xv. li. de trini.

centia. vēputa ille qui est ex ꝓnitate corru-ptionis. cui ratio ob-sistit. Quidā vero est amor q̄ est cum dele-ctatione. ꝯplacentia. ꝛ quietatione. et in ta-li amore nō est tm̄ ac-ceptio rei amate. imo etiā ipius amoris. et talis amor est chari-tas. ꝛ ideo sequiꝛ. qui amat ꝓximum. amat dilectionē. i. acceptat Sed qm̄ bene sequiꝛ qui acceptat aliq̄d ex se. multomagis acce-ptat illud in q̄ inueni-tur ratio dilectionis. sꝫ dilectio corpo q̄ di-lectio. acceptaꝛ ma-ior dilectio magl'. Cū ḡ dilectio nr̄a sit dile-ctio exemplata. ꝛ dile-ctio diuina sit exem-plar oīs recte dilectō-nis. ꝛ in illa ē prima ꝛ summa rō oīnis acce-ptionis. hinc ē quod seq̄tur. q̄ q̄ diligit di-lectionē. diligit deum. Unde Aug. arguit ex hac suppositione. q̄ p̄ma rō acceptionis ē in dilectione exēplan-te nō exemplata. ꝛ ex hoc patet scd'a.

b Ecce iā potes no-tiorē deum habere q̄ fratrē. Videꝛ hoc fal-sum. qꝛ. j. Thimo. vj. dicꝛ de deo. q̄ lucem habitat inaccessibilē. Preterea de frē no-uit qd est. de deo vero nō nouit qd est. sed si est. ipē ꝯo loquiꝛ q̄tū ad cognitionez si est.

Rn̄. dōm. q̄ aliq̄d 2 magis certitudinaliꝛ cognosci est dupliciꝛ. quia certitudo cognitionis est ƀm p̄sentiā. aliquid autē p̄sens est dupliciter. aut q̄tum ad rōnē cognoscendi aut q̄tū ad sbam cognoscibilis. Q̄tū ad sbam de⁹ est p̄ntior cuilibet rei. q̄ aliq̄ alia res. Q̄tuz autē ad rōnem cognoscēdi. ƀ est duplr. Aut a p̄te cognoscibil'. sicut sol ē p̄ns ceco. ꝛ tn̄ cecus ē absens lumini. sic de⁹ ē p̄ntior q̄ frat. Si aūt a p̄te cognoscētis. sic p̄ntior est frat. qꝛ p̄ns est ocul' carneis. q̄ꝝ cognitio viget ƀm statū p̄ntem.

Aliꝛ p̄t dici. q̄ p̄ntius est aliq̄d duplr in rōne cognoscibil'. vel ƀm effectū. vel ƀm se. Scd'm se notior est frat. 3 ƀm effectū notior ē deus. Quia effect⁹ diuin⁹ q̄ ē dilectio intrat ipam animā. ꝛ ei ē p̄ns. et magis cognosciꝛ q̄ frat. c Qui diligit inq̄t frēm in lumine manet. Videꝛ ƀ verbū. j. Joh. ij. positū iꝓprie dictū. qꝛ lumē re-spicit cognitionē. sicut calor affectionē. ḡ magis deberet dicere manet in calore. q̄ manet in lumine. Rn̄. dōm q̄ luminis ē manifestare. Manifestare aūt aliq̄d alicui ē duplr. aut sicut viā cognoscendoꝝ. aut sicut viam 4 agēdoꝝ. Primū ē p̄ sciaz. ꝛ ꝯ illud lumē opponiꝛ tenebra ignorātie simplicis. Scd'm ē p̄ grām. Vn̄. j. Joh. ij. vnctio docebit vos de oībus. ꝛ ꝯtra illud ē tenebra malicie siue pcc̄i. ꝛ de ƀ lumine. ꝛ de his tenebris loquitur beat⁹ Joh. qð pꝫ in textu. Et eccī. xj. Error et tenebre pctōꝛib⁹ cōcreata sunt. ꝛ qm̄ charitas semꝑ est cū grā. alie virtutes non ideo dicit. Qui amat manet in lumine per appropriationem.

b Si in donis dei nihil ē maius charitate. ꝛ nullū ē maius donū dei q̄ꝫ spūssanct⁹. qđ cōsequētius ē q̄ꝫ vt ipse sit charitas q̄ df ꝛ deus ꝛ ex deo. Ita eñ ait Ioh. Dilectio ex deo ē. Et paulopost. De⁹ dilectio est. Ubi manifestat eam se dilectionē dixisse deum quā dixit ex deo. deus ĝ ex deo ē dilectio. Itē in eodem Ioh. volens de hac re aptius loq. In h̄ inqt cognoscim⁹. q2 in ipso manem⁹. ꝛ ipse in nobis. qa de spū suo dedit nobis. Spūs itaqꝫ sanct⁹ de q̄ dedit nobis. facit nos in deo manere. ꝛ ipm in nobis. hoc aūt facit dilectio. Ipse est ĝ de⁹ dilectio. Ipse igitur significat vbi legit deus dilectio ē. Ex his apparet q spūssanctus charitas est. i. Ioh. iiii. i. Ioh. iiii.

Q2 spūssanctus est charitas. nō causalit. ƀ essentialiter ꝛ formaliter loquendo. e

Sed ne forte aliqs dicat illud eē dictū p expssionē cause de⁹ charitas ē. scꝫ q charitas sit ex deo. et nō sit ipe deus. sicut df. Deus nr̄a patiētia ē ꝛ spes. nō q ipse sit ista. ƀ quia ista ex deo sunt. occurrit Aug. osīdens hoc nō esse dictū p causam. sicut illa in. xv. li. de tri. ita dicēs. Non dicturi sum⁹ charitatē non ppterea eē dictā deū. q ipsa charitas sit vlla sb̄a q̄ dei digna sit noīe. ƀ q donū sit dei sicut dictū ē deo. Tu es patiētia mea. ps. lxx. Nō vtiqꝫ iō dictū ē. tu es patientia mea. q dei sb̄a est nr̄a patientia. ƀ q2 ab ipso nobis ē. Uñ alibi. Ab ipo ē patiētia mea. ps. lxx. Hunc eñ sensum facile refellit scriptura ꝛ ipa locutio. Tale ē eñ. Tu es patia mea. q̄le est. Dñe spes mea. ꝛ deus meus. mia mea. ꝛ multa similia. Nō est autē dictū. Dñe charitas mea. aut tu es charitas mea. aut de⁹ charitas mea. Sꝫ ita dictū ē. deus charitas ē. sicut dictū ē. deus spūs ē. hoc q̄ nō discernit. intellectū a dño. nō expositionē q̄rat a nobis. Non apti⁹ q̄cq̄ꝫ possumus dicere. deus ĝ charitas est.

Ostendit tanq̄ꝫ manifestum q spūssanctus tunc mittit inuisibiliter quando nos facit dei et proximi dilectores. f

Ex p̄dictis clarescit q spūssanct⁹ charitas est q̄ diligimus deū ꝛ pximū. vñ facilius ē nobis osīdere quō spūssanctus mittat siue detur nobis. Tunc eñ mitti vel dari df. cū ita in nobis ē. vt faciat nos diligere deū ꝛ pximū. p qđ manem⁹ in deo. ꝛ de⁹ in nobis. Uñ Aug. hūc missionis modū insinuās in. xv. li. de tri. ait. Deus spūssanct⁹ q̄ pcedit ex deo. cum Aug.

5 b Si i donis dei nihil est maius charitate ꝛc. Videtur dicere falsum. q2 sapie donū ponit excellentissimū inter oīa dona. vel si idē est charitas et sapientia. charitas nō retinet pogatiuā int dona. Itē q̄rit de p̄ntia. si charitas est pncipiū int dona dei. ꝛ nullū maius ē q̄ꝫ. ss. ĝ spūssanct⁹ est charitas. Aut ergo loqt de charitate creata. aut increata. Si d̄ increata. tunc ĝ pbat idē p idē. Si de creata. tūc nulla videt ꝯsequentia. q2 non valet. q si creata ē charitas maior int dona creata q sit spūssanct⁹. Rn̄. dicendū. q p̄dicta auctoritas Aug. pt intelligi de charitate creata ꝛ increata. ꝛ pvtraqꝫ hꝫ veritatē. Si de increata certū est. Si de creata. maximū ē int dona. q2 plus hꝫ in se de rōne bonitatis. sic de ipa bonitate. q aliqđ donuꝫ loquēdo pcise. Quedā eñ dona sunt que sunt sine charitate. ꝛ hoc q̄dē certum est q minora sunt. Quedā p̄supponunt charitateꝫ sicut donū sapie. Charitas eñ est q̄ dat sensum gustui vt sapiāt ei bona eterna. Uñ sapia supaddit q̄ndā vlteriorē q̄ habilitat q̄ cōparata ad charitatē min⁹ bona est. ƀ put claudit charitatē maius bonū est rōne ei⁹ qđ presupponit. ꝛ ita pꝫ q charitas precise loquendo est excellentissimū donū. sapientia vero p̄supponendo siue implicando donum charitatis dicitur excellentissimum. Ad illud q̄d obijcit de ꝯsequentia. dōm. q vtroqꝫ modo bona est. Si eñ intelligat de charitate increata. sic ipsa est donū primū ꝛ pcipuū. ꝛ spūssanct⁹ est hmōi. oportet q ipa sit spūssanctus. q2 q̄d p supabundantiā dr vni soli cōuenit. Si aūt de charitate creata. tunc p̄ntia Aug. intelligenda ē a pte noīs sic. Si charitas creata est maximū int dona creata. ꝛ s. s. maximū ē donoꝝ. ĝ melius noiat noīe doni excellētissimi q̄ꝫ alio. p̄ns ĝ ē vt s. s. sit charitas. ƀ nō creata. into illa q̄ deus ē. c Non vtiqꝫ iō dictū ē ꝛc. q dei sb̄a ē nr̄a patia. Videt male dicere. q2 charitas q̄ nos diligim⁹ deū. nō ē ipse deus. nisi intelligam⁹ q̄ diligim⁹ exemplarit vel causalit. ĝ cum simile sit de patia. videt q aug. male destruit illud sic. Itē cū deus faciat nos diligētes. sicut patientes. qre
6 nō di de⁹ charitas nr̄a. sicut patia nr̄a. Rn̄. dōm. q de⁹ ē charitas ꝛ essentialit ꝛ causalit. Essentialiter. q2 in se amorē. Causalit. q2 in nobis amorē efficit. Sꝫ deus nō ē patia essentialr. sed solū causalr. ꝛ iōo scriptura istū

datus fuerit homini. accendit eũ ad diligendũ deũ
& ꝓximũ. & ipe dilectio ẽ. Non eñ hꝫ hõ vnde dili-
gat deũ nisi ex deo. Ecce quõ dat vel mittit nobis
spũssanctꝰ ſm ꝙ dr datũ siue donũ. Qd donũ com
mendat Aug. explanãs exptius quõ det in eodem

Roma. v.

li. Dilectio inqt dei diffusa ẽ in cordibꝰ nr̃is. vt ait
apl's ꝑ spm̃sctm̃ q̃ datus ẽ nobis. Nullũ est isto do-
no dei excellẽtius[f] Solũ eñ est qd diuidit int filios
regni et filios ꝑditiõis. Dant & alia ꝑ spm̃ munera

Quõ spũssanctus detur. hic notatur.

s sine charitate nihil ꝓsunt. Nisi g̃ tm̃ impartia-
tur cuiq̃ spũssanctꝰ. vt eũ dei & ꝓximi faciat amato
rem. a sinistra nõ transfert ad dexterã. Neq̃ spiri-
tussanctꝰ ꝓprie dr donũ nisi ꝓpter dilectionẽ. quã

Corinth. xiij.

q̃ nõ habuerit. & si loq̃tur oĩbus linguis. & habuerit
ꝓphetiã. & oẽm sciam. & oẽm fidẽ. & distribuerit sub
stantiã suã.[g] & tradiderit corpus suũ ita vt ardeat.
nõ ei ꝓdest. Quantũ g̃ bonũ ẽ. sine q̃ ad eternã vi-
tam neminẽ tanta bona ꝑducũt. Ipsa vero dilectio
vel charitas. nã vniꝰ rei nomẽ est. vtrũq̃ ꝑducit ad
regnũ. dilectio g̃ q̃ ex deo ẽ. et deꝰ ꝓprie spũssanctꝰ
est. ꝑ quẽ diffundit in cordibꝰ nostris deꝰ charitas.
per quã nos tota inhabitat trinitas. Quocirca re-
ctissime spũssanctꝰ cuꝫ sit deꝰ. vocat etiã donũ dei.
Qd donũ ꝓprie qd nisi charitas intelligenduꝫ est
q̃ ꝑducit ad deũ. & sine q̃ q̃dlibet aliud dei donũ nõ
ꝑducit ad deũ. Ecce hic capitur q̃d sup̃ dictũ erat

Predicte autoritatis colligit summam.

scꝫ ꝙ charitas sit spũssanctꝰ & donum excellẽtius. &
quõ hoc donũ. i. spũssanctꝰ det nobis scꝫ cũ ita imꝑ
titur alicui. i. ita hꝫ esse in aliq̃. vt eũ faciat dei & ꝓxi
mi amatorẽ. Qd cũ facit. tũc aut dari dr siue mitti
alicui. & tũc ille dr ꝓprie habere spm̃sctm̃.

diuersum modũ in-
uenes dicit deum eẽ
patientiã nostram. et
deum esse charitatem
sine additõne. Ratio 7
autẽ huius est. ꝙ qui-
dam habitus dicunt
incompletionẽ. sicut
patientia. spes & hu-
iusmodi. qui non ca-
dunt in deo per essen
tiam sed per causam.
quia hmõi sunt a deo
Quidã autẽ sunt ha-
bitus dicentes com-
plementũ. & huiusmo
di sunt i deo essentia-
liter. sicut charitas. et
sapientia. & huiusmo-
di. Notandũ autẽ ꝙ
Augꝰ. vult dicere ꝙ
deus est charitas eẽn
tialiter. sꝫ ipe nõ vult
dicere ꝙ sit charitas
nostra essentialiter. s
causaliter & exempla-
riter. Dicuis eñ oẽs
virtutes habeant ex-
emplar cognoscitiuũ
in deo. & oẽs habent
exemplar ſm simili-
tudinẽ longinquã. tñ
quedã virtutes non
habẽt sibi correspon-
dens i deo per omnia
sicut patientia. q̃ duo
dicit. scꝫ passionem. &
superferri passionibꝰ
Dictum ad primũ nõ
habet in deo correspondens. sed q̃tũ ad scd̃m solũ. Charitas autẽ habet amorẽ sibi in deo ꝑ omnia correspõ
dentẽ. & amorẽ nõ tm̃ essentialẽ. sed etiã ꝑsonalẽ. & ideo dicũt auctes ꝙ spũssanctꝰ est charitas q̃ diligimꝰ deũ.
& ablatiuus q̃ dicit habitudinẽ nõ tm̃ cause efficientis sed etiã formalis. nõ ꝑficientis sed exemplantis.
f Solũ est qd diuidit inter filios regni et filios ꝑditõnis. Videt hoc male dicere de dono charitatis. Quia 8
aut loquit de diuisione q̃tũ ad cognitionẽ. aut q̃tũ ad veritatẽ. Si q̃tũ ad veritatẽ. hoc falsum ẽ. quia non
solũ in charitate sed etiã in fide gratuita et spe differunt. Si q̃tum ad cognitionẽ. tunc minime diuidit. quia
nescitur q̃s hoc donũ habeat. Rñ dõm. ꝙ oĩa dona virtutũ possunt esse informia p̃ter charitatẽ. & q̃m possũt
esse informia. possunt esse in iustis & peccatoribꝰ. & ideo in illis nũq̃ sepant abinuicẽ. sed charitas nunq̃ p̃t
esse informis. nec esse cũ peccato. q2 actus eius ẽ diligere ꝓpter se & super oĩa. qui remouet ꝑ omne peccatũ.
& ideo dicit Augꝰ. ꝙ sola charitas distinguit. loquẽdo de distinctione in vniuersali. Dz obijcit de fide gratui-
ta siue formata. cõcedo ꝙ distinguit. sed tñ hoc nõ habet q2 fides. sed q2 gratuita. & ita ex hoc ꝙ charitati con
iuncta. & sic pꝫ illud. g Et tradiderit corpus suũ ita vt ar. &c. Videt male dicere. quia dñs dicit Joh. xv. 9
Maiorem hac dilectionẽ nemo hꝫ vt animã suã ponat ꝓ oĩbꝰ suis &c. g̃ si hoc ẽ maximũ opus charitatis.
impossibile ẽ qd fiat sine charitate. Rñ. aliq̃ dicunt ꝙ apl's dicit ꝑ impossibile. posito eñ ad hoc ꝙ aliq̃s ha-
bens penã. pateret sine charitate ꝓ xp̃o. adhuc nõ ꝓdesset sibi. Credo tñ ꝙ ex industria naturaliũ & aliq̃ gra
tia gratis data possent sustinere ꝓ fide xp̃i mortẽ etiã sine charitate. sicut hereticus sustinet ꝑ errorẽ. & quod
dicit dñs. ꝙ illud ẽ summe charitatis. hoc dicit q̃tũ ad signũ & exteriorẽ ostensionẽ. signa tñ sunt fallibilia. et
ideo nõ necessario oportet ꝙ si aliquis mortẽ sustinet ꝓ xp̃o siue ꝓ eius fide ꝙ habeat charitatem. credo ta
men. ꝙ si aliquis ꝓ xp̃o sustineret mortẽ. qui nõ magnũ haberet obicẽ. qd disponeret se ad gratie susceptio-
nem. ita ꝙ daretur sibi charitas.

[A]d intelligentiã huiꝰ ꝑtis q̃tuor q̃runt. Pri
mo & principaliter ꝓpter positionẽ magistri
querit. Utrum p̃ter donũ charitatis increa
te. sit ponere donũ charitatis create. Et hoc est que-
rere. Utrũ charitas q̃ diligimus deũ sit spũssanctus.
Secundo dato ꝙ sit creata charitas. querit. Utruꝫ
illa charitas sit diligenda ex charitate. Tercio. vtrũ
charitas certitudinaliter possit cognosci ab haben-
te charitatem. Quarto si possit cognosci ab aliquo
non habente.

Questio .j. a

Qz nō sit ponere aliā charitatē a creata (supposita
ꝓbatione p auctes multas q̄s adducit mgr in lr̄a)
ꝓbaẗ rōnibus. z primo rōnibus sumptis ab eēntia
charitatis q̄ est bonitas hoc mō. Nullū accidens est
melius sb̄a rōnali. ſ charitas ē melior aia rōnali. q̄a
eā facit meliorē. ergo non est accidens. ergo est substantia.
Sed ꝯstat q nō irrōnalis. ergo rōnalis. ergo aia. vel ange-
lus. vel deus. sed nō aia vel angelus. ergo deus. Itē
nulla bonitas creata equalet beatitudini. sed chari-
tas equalet beatitudini. quia p charitatē mereẗ hō
z efficitur dignus vita eterna siue beatitudine. ergo
charitas nō est bonitas creata. ergo zc. Itē omne bo-
num creatū est bonū per participationē. Sed omne
bonū alio bono bonū. pōt intelligi non bonum. z sic
caderet in ipō malū p diminutionē speciei. modi. et
ordinis. ergo si charitas est bona creata bonitate. pt eē
mala. vel saltim intelligi mala. vel etiā fieri iformis.
qđ falsum est. Itē hoc ipm ostendiẗ rōnibus sum
ptis a virtute sic. Quanto aliq̄d virtuosius. tanto
paucioribus medijs indiget. ergo si aliq̄d est potentissi
mum. nulla alia virtute a se indiget. ergo si spūssanctus
est potentie infinite. z ipse est charitas. ergo seipso non
alio inflamat affectū ad amorē. non est ergo ponere
charitatē creatam necessario q̄ sit habitus. Item
plus distat virtus naturalis a deo q̄ȝ voluntas. sed
deus dirigit virtutē naturalē non alio q̄ȝ sit ipe. ergo
ibi nō cadit mediū. nec in voluntate cadet. ergo zc.
Itē vbi mouet virtus motoris primi semp p̄sens
z nō potens errare. supfluit aliā virtutē supaddere.
vtputa si manus esset semp coniuncta temoni. non
oporteret ibi esse aliā ꝟtutē. z spūssanct⁹ est dirigēs
z adiuuans ipsam voluntatē. z est cōiunctus semp
z nō potens errare. ergo superfluit aliā charitatē pone-
re. sed omne superfluū resecandū. ergo zc. Itē ratio-
nibus sumptis ab actu ostendiẗ illud idē. q2 actus
charitatis est animā recreare. sed nō minoris virtu-
tis est recreare q̄ȝ creare. ergo si creare solū est ab increa
to. qđ est infinite potentie. ergo et recreare. sed h̄ ꝓpriū
est charitatis. ergo est increata. Itē aliquis act⁹ cha-
ritatis est vnire. sed nulla creatura p vanitatez vniẗ
veritati. sed ōis creatura vanitas. ergo nulla creatura
est mediū vniendi deo. si ergo charitas est mediū vnien
di. ergo nō est vanitas nec creatura. Item actus
charitatis est vnūquodq3 ordinate diligere. ergo si ordi
nate diligere est diligere vnūquodq3 ſm q sibi con-
uenit. cum bonū increatū sit melius creato in infini
tum. ergo ipm magis in infinitū diligibile. ergo si charitas
facit deum diligere vt diligendus est. charitas facit
deum in infinitū diligere. sed qđ exit in actum infini
tum. est infinitū z increatū. ergo zc. Sed contra.
charitas est principiū reformandi animā q̄ȝtum ad
potentiā voluntatis. sed aia q̄ȝtum ad alias poten-
tias. sc3 irascibilē et rōnalē. reformaẗ p ꝟtutes crea-
tas. ergo pari rōne z cōcupiscibilis. sed eius reformatio
est charitas. ergo zc. Itē vbi est reformatio. ibi est cō
formatio. z informatio. z vbi ē informatio. ibi est ali
quid informās. qđ se h3 p modū forme. ſ ōis forma
rei create ē creata. deus eñ nullius ē forma pficiēs.
ergo zc. Itē charitas ē principiū viuēdi. Vñ Hugo
de sctō victo. Scio aia mea. q amor est vita tua. sed
ōis vita existens p pticipationē in aliq̄ est ab aliquo
informāte. ex q̄ z viuificabili fiat vnū. ſ ex deo z aia
nō pt fieri vnū. ergo necesse ē ponere in aia aliquā cha-
ritatē creatā q̄ viuificet. Itē omne qđ est in aliquo
possibili ad mortē. est in illo p aliq̄d sepabile. ſ vita
grē est in aia possibili ad moriendū morte culpe. ergo p
aliqđ sepabile. hoc aūt nō ē deus. q2 ipossibile est dei
p̄sentiā separi ab aliq̄. ergo est aliq̄d creatū. Itē cha
ritas ē principiū gratificandi. ſ gratificatio est id in
q̄ distinguiẗ bon⁹ a malo. iust⁹ ab ipio. nō tm̄ in actu
ſ etiā in q̄cte. vt puulus z adultus. ergo cum distinctio
nō sit boni a malo p bonitatē increatā. q2 illa oībus
est cōis. charitas nō dicit q̄d cōe. Et itez cū distictio
q̄escentiū nō fit p actū vel p vsum. ſ habitū. patet q
charitas dicit habitū creatū. Itē charitas ē prin-
cipiū merendi. ſ nō q2 bona facim⁹. ideo boni sum⁹.
ſ magis econuerso. ergo charitas p̄us facit bonū. q̄ȝ di-
ciat actū. s3 cū aliq̄s de nō bono fit bon⁹. necesse est
aliq̄d poni in ipō de nouo. z [illegible] nō pt esse act⁹. ergo habi
tus. Itē de⁹ alio mō coopaẗ in opatione merito-
ria q̄ȝ nāli. q2 si nō alio mō. tūc redit error pelagij qđ
ex naturalib⁹ posset hō mereri. si ergo alio mō. cū p vir-
tutē increatā oī nature coopeẗ. necesse est q in opa-
tione creata meritoria coopereẗ mediante alia ꝟtu-
te. sed hec non pōt esse nisi creata. ergo zc. Itē videẗ
q mgr̄ errauit. q2 qui diuidit ōpa trinitatis hereti-
cus est. sed mgr̄ posuit q charitas q̄ nos diligimus
deū sit spūssanct⁹ ꝓprie. ergo ponit q nr̄m diligere (qđ
est effectus in creatura) sit solius spūssancti. z ita di
uidit opa trinitatis. Itē q̄ dicit q̄d creatū. esse in-
creatū errat. s3 charitas q̄ diligim⁹ deū z ꝓximū (vt
cōiter teneẗ) est q̄d creatū. sed mgr̄ dixit hāc esse. ss.
ergo errauit. Rn̄. ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notan-
dum. q circa hoc est z fuit ab antiq̄ duplex opinio.
Quorundā eñ vt mgr̄i z sequcium suoꝝ ē opinio. q 10
spūssanctus est essentialiẗ charitas. q̄ pr̄ z filius dili
gunt nos. z etiā q̄ nos diligimus deū. Et quidā vo-
luerunt dicere. q intellectus hui⁹ positionis pōt de-
monstrari p similitudinē. Dicunt eñ. q sicut lux tri
pliciter pt ꝯsiderari. sc3 in se. z in trāsparenti. z in ex
tremitate ꝑspicui terminati. p̄mo mō ē lux. scđo mō
lumen. tercio mō ypostasis coloris. Ita spūssanct⁹
pt ꝯsiderari in se. z sic ē amor pr̄is z filij. Pōt rursū
ꝯsiderari vt in humana aia inhabitās. z sic spūssan-
ctus dr̄ grā. Pōt etiā ꝯsiderari vt vnit⁹ voluntati. z
sic ē charitas q̄ nos diligimus deū. Vñ dicunt q ss.
est nr̄a charitas. nō p appropriationē ſ [illegible] vnionem.
Quēadmodū eñ solus filius ē hō vel incarnatus. z
tm̄ tota trinitas ē incarnationē opata. s3 tm̄ solus fi-
lius vnit⁹. sic q̄uis tota trininitas faciat vnionē ss.
cū voluntate. solus tm̄ spūssanct⁹ vniẗ voluntati. et
ideo solus ē charitas. Rō aūt mouens ad ponendū
hoc ē auctas apl̄i. ij. Cor. vj. q̄ adheret deo. vn⁹ sp̄us
est. Et etiā mouet eos similitudo. Dicūt eñ q sicut
filius ꝓcedit per modū nature. z ita nature vniẗ. sic
spūssanct⁹ p modū voluntatis. z ideo voluntati vni
bilis z vnitus. z q2 voluntas vertibilis ē. nō sic natu
ra. ideo. ss. vniẗ sepabiliẗ. sed filius insepabiliẗ. z ideo
longe inferiori mō q̄ȝ filius. z q̄bus sic vniẗ. seipō fa
cit diligere. Sed hec positio nō pt stare. q2. ss. nō est
vnibilis. z p̄terea si esset vnibilis. aut p naturā. aut
p gratiā. Nō [illegible] naturā. ergo p gratiā. ergo adhuc oportet
esse habitū grē disponentē animā ad susceptionē ta
lis vnionis. z ita redit ꝯtrariū. Ideo nō credo q ma
gister hoc mō fuerit hui⁹ opinionis. Et ꝓpter hoc 11
aliter dōm. q istud q̄ diligimus deū. tripliciẗ est acci
pere. Aut quo diligimus effectiue. z sic charitas siue

amor est trinitatis τ spūisancti appropriate. Aut q̄
diligimus exemplariter. τ sic sp̄s.est vnio pr̄is τ filij. τ
nexus amboꝝ est vnitas. Ad cui⁹ imitationē chari-
tas nos nectit. s̄m q̄ dicit dn̄s Joh. xvij. vt sint vnū
sicut τ nos vnū sum⁹. Aut q̄ diligimus formaliter.
τ sic s̄m opinionē mḡri est ai affectio. Sȝ in his oī-
bus veꝝ dixit. nec errauit s̄ defecit. q꞉ p̄ter hoc ē po-
nere charitatē s̄m cōem opinionē. q̄ est habit⁹ crea-
tus animā informās. Et rō hui⁹ sumit̄ a p̄te essentie
eius. virtutis. et o͞pationis. A parte eēntie. q꞉ chari-
tas ē bonitas creature rōnalis. ip̄am p̄ficiens. τ di-
stinguens. et ordinās. et dispenēs ad vitā eternā. g̊
12 necesse ē q̄ sit formalis p̄fectio. Ad illud g̊ quod
obijcit̄ primo q̄ charitas est melior aia rōnali. dōm
q̄ nō est ibi ↄ͞patio. quia ibi vnū ꝓpter alteꝝ. ibi tm̄
vnū. vn̄ hn̄s charitatē bonus ē ꝓpter charitatē. Vel
nō cadit ibi ↄ͞patio. q꞉ nō vniformit̄ dr̄ bonū. Nam
sb̄a rōnalis dr̄ bona. q꞉ ordinabilis in finē. charitas
bona. q꞉ ordinās. Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ equalet
beatitudini. dōm q̄ equalet s̄m diuinā estimationē
q̄ opus charitatꝭ estimat dignū vita eterna sine tan
ta remuneratōe. Ad illud qd̄ obi. q̄ si ē bonū per
p̄ticipationē. tunc eius bonitas ē ꝑmutabilis in in-
13 formitatē. dōm q̄ aliq̄d dr̄ bonū per p̄ticipationem
dupl'r. Aut q꞉ participans τ ordinatū. Aut q꞉ parti
cipatio et ordinatio. Primo mō est bonū hn̄s chari
tatē. Scdo mō charitas. et ido p̄t nō eē. q꞉ nō ē ipsa
essentia bonitatis s̄ participatio. tm̄ nō p̄t nō esse bo
na vel ordinata. q꞉. est ip̄e ordo amoris. Vn̄ soluen-
dum ad illud per distinctionē. et in hoc patēt rōnes
sumpte ab essentia. A parte etiā virtutis necesse est
ponere charitatē habitū creatū. Nā charitas q̄ dili-
gimus deū est virtus. nō tm̄ q̄ deus cooperat̄ nobis
s̄ etiā q̄ nr̄a voluntas cooperat̄ deo. Adiutores eīm
dei sum⁹. τ quia cū cooperamur deo. necesse est nos
sibi ↄformari. necesse est q̄ ab illa summa charitate
relinq̄tur in nobis aliq̄d exemplatuȝ in nr̄o affectu.
per qd̄ moueat illi ↄformit̄. Voluntas eīm libera est
τ nata moueri ad opposita. τ ideo ponit̄ virtus cha
ritatis create in nobis. non ꝓpter defectū a parte dei
nobiscū o͞pantis. s̄ voluntatis nr̄e sibi cooperantis.
14 Ad illud q̄d obi. q̄ virtus potentissima nō indi-
get virtute media. veꝝ est. sed charitas nō est ꝓpter
illius virtutis indigentiā sȝ potius voluntatis susci
pientis. q̄ indiget aliq̄ habitu disponēte. Ad illud
qd̄ obi. q̄ deus cooperat̄ nature sine virtute creata
dōm q̄ deus regit naturam sicut instituit. τ natura
vniformiter currit. τ ideo nō indiget aliq̄ regulante.
Non sic ē de voluntate q̄ mouet̄ difformiter. τ ideo
indiget aliquo habitu regulante τ disponēte ip̄am.
15 Ad dōm. q̄ aliud est de natura τ voluntate. Quia
natura nō hȝ moueri nisi iuxta se vel infra. sȝ volun-
tas supra. τ ido indiget aliquo eleuante ip̄aȝ. Ad
16 illud q̄d obi. q̄ virtus primi motoris est p̄ns. dōm.
q̄ nō sufficit p̄sentia. sed necesse est q̄ recipiens in-
fluentiā habeat habilitatē τ ↄformitatē. τ hoc ē per
virtutē creatā. A parte etiā o͞pationis ponit̄ necessi
tas. q꞉ reformatio vel recreatio. vnio et dilectio. nō
tm̄ sunt ab aliq̄ vt ab efficiente. sed etiā ab informan
te. Informās autē charitas creata est. τ ex patent
obiecta ex parte actus siue o͞pationis. Nā q̄d obijci
tur. q̄ creatio ē ab increato. veꝝ est per modū effici-
entis sicut et recreatio. sed reformatio vlterius relin
quit formā. τ ideo necesse ē ponere habitū informan-
tem. Ad illud q̄d obi. q̄ vanitas nō vnit veritati 17
dōm q̄ gr̄a p̄t ↄsiderari s̄m q̄ ex nihilo. τ sic ē vani-
tas et sic nō vnit. Vel s̄m q̄d est influentia s̄m diui-
nam p̄ntiam. τ sic hȝ veritatis exp̄ssam silitudinē. τ
tali mō vnit. Ad illud q̄d obi. q̄ charitas facit di 18
ligere deū q̄tum ē diligēdus τc. dōm q̄ hoc p̄t intel
ligi dupl'r. Vel q̄tuȝ deus deberet diligi in se τ sic est
falsum. q꞉ cū sit bonū infinitū deberet in infinitū di-
ligi. τ tali mō deus solus seip̄m diligit. Vel inq̄tum
est diligēdus ab hoc. τ sic veꝝ ē. τ tunc diligit in infi
nitum. nō simpl'r. sed s̄m estimationē habētis chari-
tatē. Tātū eīm diligit charitas deū plusq̄ bonū crea
tum. q̄ si bonū creatum in infinitum multiplicaret̄
adhuc magis diligeret deū. Qꝫ autē obi in contra
rium ↄcedendū est. p̄ter duo vltima q̄ ōndunt. ma-
gistrum errasse. Qꝫ autē obi. q꞉ diuidit opera tri- 19
nitatis. dōm q̄ falsum ē. q꞉ q̄ spūsanct⁹ sit charitas
q̄ diligimus deū. aut dictū est per appropriationem.
aut per vnionē. aut certe per exemplaritatē. τ sic in-
telligunt̄ oēs auctēs q̄s mḡr adducit ꝓ se. formalit̄
autē loquēdo nō intelligunt̄ vere. nec credo q̄ mḡr
intellexerit sic. τ per hoc pꝫ illud q̄ mḡr nō dicit q̄
creatum sit increatū. sed q̄ sufficiat donū increatum
sine creato. τ in hoc nō fuit error s̄ defectus tm̄.

Questio. ij. b

Vtrū charitas sit amabilis ex charitate. τ q̄ sic ostē-
ditur hoc mō. Aug. viij. de trini. Nemo dicat. nō no-
ui q̄d diligā. diligat fratrē. τ diligit ip̄am dilectionē
g̊ dilectio ē diligenda. g̊ τc. Itē hoc ip̄m videt̄ ra-
tione. q꞉ nō est p̄fecta cognitio nisi illa q̄ quis nouit
se nosse. siue nouit ip̄am noticiā. g̊ nec p̄fect⁹ amor
nisi ille quo q̄s amat se amare siue amorē. sed chari-
tas ē perfectus amor. g̊ τc. Itē aliq̄s diligit ꝓxi-
mum et recte. q꞉ videt cū hr̄e charitatē. sed ꝓpter q̄d
vnumquodq꞉ τ illud magis. g̊ magis debet diligere
charitatē siue dilectionē. Contra Aug. in li. de do-
ctrina xp̄iana. dicit tm̄ q̄tuor diligenda ex charitate
sȝ deū. seip̄m. ꝓximū. τ corpus ꝓximi. sed charitas
siue dilectio nō ē aliq̄d hoꝝ. g̊ nō ē diligēda ex chari-
tate. Item duplex est dilectio. scilicet. cōcupiscen-
tie. τ amicitie. si ergo charitas siue dilectio diligitur.
aut ergo dilectione cōcupiscentie. aut amicitie. Nō
amicitie constat. quia amicicia est inter siles τ amor
quo aliquis optat alij bonum. charitati autē nemo
optat bonum. Item nec cōcupiscentie. quia concu-
piscentia est rei non habite. ergo cū ex charitate ne-
mo diligat nisi habens charitateȝ. ergo ex charitate
non potest q̄s ↄcupiscere charitateȝ. Si tu dicas q̄
cōcupiscit augmentū charitatis. hoc nō soluit. quia
ego nō quero nisi vtrum charitas habita s̄m q̄ ha-
bita est possit amari. Item sicut se habet fides ad
credere. τ spes ad actum sperandi. ita dilectio siue
charitas ad actum diligendi. sed nullus habens fi-
dem. credit fideȝ vel in fidē. quia sicut dicit Augusti-
nus. Credens scit se credere. τ videt se credere. cre-
dulitas autē est de non visis. similiter autem nullus
sperat spem ip̄am sed habet. ergo a simili nec diligit
charitatē. vel si non est simile. querit̄ quare nō. Itē
si diligens diligit dilectionē. aut eadem aut alia. Si
alia. tunc pari ratione τ aliā dilectionē diligit alia. τ
sic erit abire in infinitū. Si ergo stare est τ non con-
uenit abire in infinitū. si diligit diligit eadem. Sed
si hoc. contra. Nulla forma specialis super seip̄sam
reflectitur nisi de primis intentionib⁹. sicut vnitas.

veritas.bonitas. Unde nullo modo dicitur albedo
alba. ergo nec dilectio dilecta. et sic ꝛc. Rº. di-
cendum. ꝙ accipiendo dilectionem ſm ꝙ deus dile-
ctio eſt. conſtat vtiqꝫ ꝙ ex charitate eſt diligenda. ſ
accipiendo dilectionẽ ſm ꝙ eſt habitus gratuitus.
20 ſic vtiqꝫ diligenda eſt ſed nõ ſuper omnia. Ad in-
telligẽtiã autẽ obiectoꝝ notãdũ. ꝙ triplex eſt amor
ſcilicet. Amicitie. quo aliquis alicui optat bonum.
Concupiſcentie. quo aliquis ſibi deſiderat aliquid.
Et complacentie. quo aliquis requieſcit et delectaṫ
in re deſiderata cum pñſens eſt. Dico ergo ꝙ chari-
tas amore amicicie nullo modo eſt amabilis. quia
non eſt beatificabilis. Amore concupiſcentie ẽ ama
bilis ex charitate. ſm ꝙ diligens deſiderat amplius
diligere. Amore complacentie. ſcꝫ quo diligens ac-
ceptat ipſam dilectionem qua deum diligit. hoc mo-
do charitas diligenda eſt ſm ꝙ iã habetur. eo ꝙ ipſa
eſt bonũ valde acceptabile. His viſis patet reſpon-
ſio ad duo prima. Nam ratio illa ex autoritate Au-
guſtini de doctrina xpiana. currit ſolum q̃ꝫtum ad di
lectionem amicicie. quia Auguſtin⁹ loquiṫ de ama-
bili cui aliquis optat bonum. Quod ſcđo queriṫ
ſimiliter patet. Omis enim charitatis habite ſm ꝙ
habita. nõ ſit concupiſcentia. nihilominus tamẽ eſt
complacentia. Poſſet tamen dici ꝙ ſpiritualis dile
ctio ⁊ poſſeſſio excitat ad deſiderandũ dum reficit. ⁊
reficit dum excitat. ideo ſimul manent concupiſcen
21 tia ⁊ complacentia. Ad illud quod obijciṫ tercio
de fide ⁊ ſpe. dicendum. ꝙ non eſt ſimile. Actus enĩ
fidei de ſe dicit imperfectionẽ. ſimiliter ⁊ ſpei. Aliter
enĩ eſt rei non viſe. aliter rei nõ habite. ⁊ ideo ſi talis
actus reflecteretur. diminueret de ratione habitus.
Unde qui credit credulitatẽ. non habꝫ eam. ⁊ ſpem
ſimiliter. ⁊ ideo he virtutes euacuantur in patria. ſ
dilectio eſt actus completionis ⁊ perfectionis ſicut
ſcientia. vnde ſicut perfecte ſcit. qui ſcit ſe ſcire. ita
22 perfecte diligit qui amat dilectionẽ. Ad illud qđ
obijcitur. aut eadem aut alia ꝛc. dicendum ꝙ eadeꝫ
q̃ꝫtum ad habitum. ſed alia q̃ꝫtum ad actum. Et ꝙ
23 obijcitur ꝙ ſpecialia nõ reflectuntur. Dicendũ. ꝙ re
flectio in forma. aliquando venit ex natura. ⁊ ſic eſt
in generalib⁹. aliqñ venit rõne ei⁹ in quo eſt. ⁊ ſic eſt
in formis que ſunt in potentijs natis ſupra ſe con-
uerti. ⁊ inq̃ꝫtum ſupra ſe conuertunṫ. ⁊ quoniã po-
tentia cognitiua ſeipſam cognoſcit. ⁊ voluntas ẽ in-
ſtrumentum ſeipſam mouens. ideo per ſcientiã ſcit
aliquis. ⁊ ſcientia mouit. ⁊ per charitateꝫ ſe ⁊ ipſam
diligit. Et ſi queritur ratio quare potentia intelle
ctiua nata eſt ſupra ſe redire ⁊ voluntas. alibi diciṫ.
ſed hoc modo tñ ſufficiat. quia ſunt ſimplices potẽ
tie. ⁊ in ſubſtantia ſimplici fundate. ⁊ organo nõ al-
ligate. ⁊ ideo patet ꝙ non eſt ſimile illud qđ obijci
conſueuit in ſenſibus. alia eſt potentia que videt. ⁊
alia qua videt ſe videre. ꝙ ſilr debeat eẽ in intellctu.

Queſtio. iij. c

Utrum charitas ſit certitudinaliter cognoſcibilis
ab habente. Et ꝙ ſic videtur autoritate Auguſtini
in. viij. de trini. et habetur in litera. Qui fratrem dili
git. magis nouit dilectionẽ qua diligit q̃ fratrẽ quẽ
diligit. ſed fratrẽ nouit certitudinaliter. ergo et cha-
ritatem. Item. j. Joh. ij. Qui diligit fratrẽ ſuum.
in lumine manet. ergo ſi charitas eſt lumen. cũ nihil
certius videatur q̃ lumen. ergo ꝛc. Item. j. Jo-
hannis. ij. Unctio docebit vos de omnibus. non in-
quam de omnibus cognoſcibilibus. ſed de omnib⁹
neceſſarijs ad ſalutem. ergo maxime nos docet vn-
ctio ſpiritusſancti. Itẽ quanto aliquid anime eſt
pñſentius. tanto certius videtur et cognoſciṫ. ſ chari
tas anime eſt pñſentiſſima. quia eſt in ipſa anima. er-
go ꝛc. Item habens fidem. certus eſt ſe habere fidẽ
nihil enĩ certius eſt homini ſua fide. vt dicit Aug⁹.
ergo pari ratione habens charitatem. ſcit ſe habere
charitatẽ. Contra Eccs. ix. Nemo ſcit vtrũ odio
vel amore dignus ſit. ergo cũ habens charitatem ſit
dignus amore. neſcit ſe dignum. ergo ꝛc. Item. j.
Coꝛ. iiij. nihil mihi conſcius ſum. ſed non in hoc iu-
ſtificatus ſum. ergo videtur ꝙ homo nõ habens re-
morſum. poſſit nõ eſſe iuſtificatus. ergo non habere
charitatẽ. ſed nullum ſignũ euidentius eſt charita-
tis. q̃ carentia omnis remorſus. ergo ſi illud eſt fal-
libile. cetera ſunt fallibilia. Item charitas eſt dili
gere deum ꝓpter ſe et ſuper omnia. infra quod nihil
eque. vel ſupra. vel contra. ſed nemo ſcit vtrum pre
omnibus diligat deũ. ergo nemo ſcit vtrum habeat
certitudinaliter charitatẽ. Itẽ habens charitatẽ
eſt deo acceptus. et cõſtat nobis et omnibus. ꝙ iſta
ſunt conuertibilia. ſed nemo ſcit vtrum deo ſit acce-
ptus niſi per reuelationeꝫ. ergo nemo ſcit ſe habere
charitatẽ niſi per reuelationẽ. Item dicit apoſto
lus ꝙ neſciebat vtrũ haberet culpã cum dicit. ſ nõ
in hoc iuſtificatus ſum. ergo ab appoſitis neſciebat
ſe habere gratiã. ergo cũ charitas nõ ſit ſine gratia.
ergo ꝛc. Rº. dicendũ. ꝙ charitatẽ cognoſci eſſen- 24
tialiter eſt dupliciter. Uel in vniuerſali quid ſit. ⁊ q̃-
lis eſſe debeat. et ſic vtiqꝫ cognoſci poteſt. Alio mo-
do eſt cognoſci charitatẽ in ſpeciali ſiue in hoc. ⁊ hoc
modo nec de ſe. nec de alio. q̃ꝫdiu homo viuit. poteſt
certitudinaliter ſcire. De alio nõ. quia nõ nouit que
ſunt in homine. niſi ꝑ ſigna que fallibilia ſunt. De ſe 25
nõ. ⁊ huiuſmodi põt eſſe quadruplex ratio. Una et
pñcipua eſt diuine acceptatõis implicatio. quia cha-
ritas iuncta eſt gratie gratũfacienti. que ideo diciṫ
gratũfaciens. quia reddit hominẽ deo acceptũ. et iđ
charitas ſic vocaṫ. non tñ quia habet charũ amatũ
ſed quia etiaꝫ facit hominẽ deo charũ. et quia neſci-
mus dei acceptationẽ certitudinaliṫ niſi ꝑ reuelatio
nem. ideo neſcimus nos habere charitatẽ. niſi ꝑ re-
uelationẽ doceamur. Secunda ratio eſt ſimilitudo
ipſius ad dilectionẽ acquiſitã. Poteſt enĩ continge-
re aliquem inflamari ad amandũ deũ ꝑ aſſuefactio-
nem qui corruet ꝑ aliquod peccatũ ſpũale. ⁊ tamen
ſemper afficieṫ. ſicut expreſſe patet ꝑ beatũ bernar.
in li. de amore dei. vbi repͥhendit ſubitates de deuo
tione. Tercia rõ eſt noſtri oculi lippitudo. quia ocu
lus noſter eſt ſicut oculus noctue ad manifeſtiſſima
nature ſicut dicit philoſophus. Unde ſicut oculus
lippus neſcit diſtinguere inter lumen diei et lumen
flame vel lune. ita oculus noſter ſpũalis inter lumẽ
gratie gratis date et gratũfacientis. Quarta ratio ẽ
diuinoꝝ iudiciorum diſpenſatio. Deus enĩ claudit
oculos ſeruoꝝ ſuoꝝ. quantũ ad ea que ſpectant ad
coꝝ dignitatẽ. ⁊ de quibus poſſunt efferri. Unde gra-
tia contraria eſt ſuperbis. Superbia enĩ aperit ocu-
los ad videndum pͥrogatiuas. et claudit ad viden-
dũ indigentias et defectus. Juxta illud Apocal. iij.
Dicis. qꝛ diues ſum. ⁊ locupletat⁹ ⁊ nulli⁹ indigeo.
⁊ neſcis quia pauper es et cecus ꝛc. Sed econtra vir
ſanctus dicit ſe nihil eſſe. quia claudit oculos ſuos

deus ad bona. ⁊ aperit ad videnda mala. Et hec est ratio quare homo nō cognoscit charitatē. que q̄uis p̄ se nō sufficiat. tamē cū alijs bona est. Credo tamē q̄ illa est p̄cipua que primo dicta est. Quis eñ charitas nō possit certitudinaliter cognosci esse in aliq̄ etiā habente respectu sui. tñ pōt per signa ꝓbabilia cognosci. maxime p̄ mortificatōnē ꝯcupic. ⁊ amoris vani siue mundani. ⁊ p̄ multa alia signa ꝓbabilia. q̄
26 sancti dicunt ⁊ ponunt. Ad illud ḡ qd̄ obijcit̄ in ꝯtrariū. q̄ certior est dilectio q̄z frater. dōm. q̄ charitas non tñ dicit dilectionem. sed vltra hoc addit scʒ q̄ gratuita est. Et q̄tum ad habitū dilectionis. certitudinaliter est cognoscibilis. q̄tum vero ad illud qd̄ dicit gratuitū. nō. Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ charitas est lumen. dōm. q̄ q̄uis de se charitas sit cognoscibilis. tñ non cognoscit̄ a nobis. quia oculus nr̄ lippus
27 est. Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ vnctio docet nos de omnibus necessarijs ad salutē. dōm. q̄ veꝝ est eo modo quo necessaria sunt. sed scire se habere charitatē nō est necessariū ad salutē. sed solū habere. Ad illud qd̄ obijcitur de p̄sentia charitatis. dōm. q̄ q̄uis sba habitus sit p̄sens. tñ conditio q̄ concomitat̄ habitū scʒ diuina acceptatio non est p̄ns. imo latens in dei cognitione ⁊ iudicio. Ad illud qd̄ obijcit̄ de fide. dōm q̄ non est simile. quia fides dicit habitū purū. non sup̄addendo acceptionē. sicut charitas. ⁊ iō p̄ʒ q̄ non est simile.

Questio. iiij. d

Utrū charitas sit cognoscibilis a nō hñte. ⁊ q̄ nō videtur. q̄ oē qd̄ cognoscit̄. aut ꝯgnoscit̄ p̄ essentiā. aut p̄ similitudinē. Nō essentiā. q̄ nō est eēntialit̄ in aīa peccatrice. Si ḡ cognoscat̄ hoc ē p̄ similitudinem. Sed ꝯtra. ij. Coꝛ. xij. dicit glo. Terciū gen⁹ visionis q̄ dilectio intellectiua ꝯspicit̄. eas res cōtinet q̄ nō habent sui similes imagines. q̄ nō sunt ip̄e. ḡ similitudo charitatis nō est aliud q̄ charitas. ḡ si caret q̄s charitate. caret ⁊ similitudine eius. ⁊ ita nūq̄ cognoscit charitatē. Itē si nō habens charitatem cognoscit eā. Aut ḡ speciē innatā seu lucē ꝓpriam: aut p̄ acquisitā. aut p̄ effectū. Non innatā. q̄ creata est sicut tabula rasa. Non p̄ speciē acquisitā. quia oīs species acquisita acquirit̄ mediante sensu ⁊ imaginatione. sed spēs charitatis non cadit in sensu nec in imaginatione. Itēʒ non p̄ effectū. quia nemo cognoscit per effectū aliquid nisi sciat q̄ sit causa illius effectus. Uñ nullus cognoscit p̄ eclipsim interpositionēʒ terre nisi sciat q̄ interpositio est illius causa. Si ḡ per effectū cognoscit opoꝛtet q̄ sciat prius. q̄ñ illius est causa charitas. ⁊ ita p̄cognoscit charitatem nō ergo per effectū. Si tu dicas qd̄ cognoscit in illa veritate eterna. Aut hoc erit effectiue. aut formalit̄. Si effectiue. sic omnia cognoscunt̄ in ea que omnia facit scire q̄cunq̄ sciunt̄. Si autē formaliter siue exemplariter. ergo videt̄ q̄ vel imprimit aliquā spēm in intellectu. vel necesse est q̄ ipsa veritas vel exemplar conspiciat̄. quoꝝ alteꝝ est supra improbatum.

Sed cōtra. peccatores desiderāt charitatē. ḡ null⁹ desiderat q̄d nō cognoscit. q̄ incognita non possunt diligi. sicut dicit Aug. ḡ ipsi cognoscunt charitatem. Itē aliquis hñs charitatē pōt habere cognitionem de illa. sed oē qd̄ cadit in intellectu app̄hendente. pōt in memoria conseruari. ponat̄ ḡ q̄ imprimatur hec cognitio memorie. ⁊ q̄ demuʒ cadit charitate. ꝯstat q̄ lapsus a charitate memoriā eius retinuit. ḡ adhuc cognoscit eā. ḡ charitas p̄t cognosci a ñ hñte.

Itē si charitas ꝯgnoscit̄ ab habēte. aut hoc est p̄ eēntiā. aut p̄ silitudinē. Per eēntiā nō. cōstat. Sʒ ꝓbatio q̄ p̄ silitudinē. q̄ nihil cognoscit intellectus. nisi ab illo informet̄. ſi charitas habitus ē affectus. ḡ s̄m essentiā illā non egredit̄. ḡ si vnit̄ intellectui ⁊ illū informat. hoc ē p̄ similitudinē. ⁊ hec similitudo pōt haberi a nō habente charitatē. ergo ⁊c̄. Item Aug⁹. dicit. ix. de trini. q̄ ad hoc q̄ intellectus intelligat q̄d est in memoria necesse est aciē intellectus informari. ḡ multofortius ad hoc q̄ intelligat qd̄ ē in voluntate. ergo intelligit charitatē. informatur intellectus aliquo nō substantia charitatis. ergo similitudine. ergo idē qd̄ prius. Rn̄. dicendū. q̄ cogni- 28
tione experientie nō cognoscit̄ charitas nisi ab habente. cognitōne vero speculationis certū ē ꝯgnosci charitatē etiā a nō habente. Modus autē huius cognitionis nō potest esse p̄ charitatis essentiā. nec per similitudinē a sensibus acquisitā. ḡ necesse est q̄ sit p̄ similitudinē infusam vel innatā. vtraq̄ autē que sic cognoscunt̄ ab hoīe. dicunt̄ ab Aug. cognosci in veritate eterna. aut quia veritas cognitionē infundit. vt in ꝓphetis. aut quia a ꝯditione imprimit. s̄m illud ps̄. signatū est sup̄ nos lumen ⁊c̄. Charitas autem nō cognoscit̄ a peccatorib⁹ per spēm infusam.
ergo opoꝛtet q̄ p̄ innatā cognoscat̄. Spēs aūt inna- 29
ta pōt esse dupl'r. aut silitudo tm̄ sicut spēs lapidis. aut ita silitudo q̄ etiā quedā veritas in seipsa. Pria spēs est sicut pictura. ⁊ ab hac creata est aīa nuda. Scd̄a spēs est impressio aliq̄ summe veritat̄ in aīa. sicut verbi gr̄a. aīe a ꝯditione sua datū ē lumē quoddā directiuū ⁊ quedā directio naturalis. data ē etiā ei affectio voluntatis. cognoscit ḡ aīa quid sit rectitudo. ⁊ q̄d affectio. ⁊ ita q̄d rectitudo affectōis. ⁊ cū charitas sit hoc. cognoscit charitatē per quandā veritatē. que tñ veritas est similitudo charitatis. ⁊ tūc recte hʒ rōnem similitudinis. dū accipitur ab intellectu. habet tñ rationē veritatis ꝓut est in aīa. Unde q̄ Aug. dicit. q̄ hmōi habitus cognoscunt̄ in ip̄a veritate. ⁊ p̄ similitudines que sunt idē q̄d ip̄se. non dicit hoc quia nō fuit aliqua spēs in intellectu cognoscentis. sed q̄ in aīa non est pura species. sed veritas quedā ab ipsa veritate impressa. ⁊ sic patet responsio ad obiecta.

Ponit defensionem sue opinionis.

Hic queritur si charitas spūssanctus est cuʒ ipsa augeat̄ ⁊c̄. Supra egit mgr̄ de missione spūssancti inuisibili s̄m opinionē suam. Hic scd̄o ponit opinionis sue defensionē. ⁊ hoc facit rn̄dendo obiectionibus que p̄nt suam opinionē improbare. Et q̄ñ sua positio improbari potest. ⁊ ratione. ⁊ autoꝛitate. ⁊ vtroq̄ modo. ideo habet hec pars tres partes. In prima parte p̄ rationē impugnat ⁊ improbat hoc qd̄ dixerat. q̄ spūssanctus est charitas qua diligimus deū et ꝓximū. Scd̄o vero p̄ autoꝛitatē. ibi. Supradictū est q̄ spūssanct⁹. Tercio p̄ autoꝛitates ⁊ rōnes. ibi. Alias quoq̄ inducunt ⁊c̄. Prima ratio ꝯtra magistrū sumpta est ex hoc q̄ charitas augeat̄. Secunda ratio ꝯtra ip̄m sumpta est ex hoc q̄ charitas est a spiritu sancto sicut dicit Aug⁹. Tercia rō sumpta est ab hoc q̄ charitas est animi affectio. ⁊ hoc quidē rōni ⁊ autoꝛitati cōsonat. In qualibet autē istaꝝ partiū mgr̄ primo opponit. ⁊ scd̄o determinat. ⁊ partes manifeste sunt.

Opponit per rōnes ꝫ opinionē suā qua dixit spūsanctū esse charitatē qua diligimus deum ⁊ ꝓximum. g

Hic querif si charitas spūssanctꝰ ē. cū ipa augeaf ⁊ minuaf in hoīe. et magis ⁊ minus ꝑ diuersa tpa habeaf. vtrū ꝯcedendū sit q̄ spūssanctꝰ augeatur vel minuaf in homine. ⁊ magis ⁊ minus habeaf. Si eñ in hoīe augetur. ⁊ magis vel minꝰ datur ⁊ habetur. mutabil' esse videf. Videf ḡ q̄ vel spūssanctꝰ nō sit charitas. vel charitas nō augeaf vel minuaf in hoīe. Itē charitas ⁊ nō habenti datur vt habeat. ⁊ habenti vt plenius habeat. Si ergo spūssanctus charitas est. ⁊ nō habenti datur vt habeat. ⁊ habenti vt plenius habeat. quō datur nō habenti. cū ipse vt deus sit vbiq̧. et in omnibus creaturis totus. Et quomodo plenius datur vel habef sine sui mutatione.

Obiectionis p̄ue rō prima sumpta ex hoc q̄ charitas augetur.
Obiectionis p̄ue rō scda.

His ita respondemus dicentes. q̄ spūssanctus siue charitas penitus imutabilis est. nec in se augetur vel minuif. nec in se recipit magis vel minus sed in homine. vel potius homini augetur ⁊ minuitur ⁊ magis vel minus datur vel habef. Sicut deus dicif magnificari ⁊ exaltari in nobis. qui tamen in se nec magnificaf nec exaltatur. Unde ꝓpheta. Accedat homo ad cor altum ⁊ exaltabitur deus. Sup quē locū ait autoritas. Deus nō in se. ſ in corde hominis grandescit. Sic ḡ spūssanctus homini datur. et datus amplius datur. i. augetur. ⁊ magis ⁊ minus habef. ⁊ tamen immutabilis existit.

Rº ad primā obiectionis p̄ue rōnē.
ps̄. lxiij.

Cumq̧ vbiq̧ sit ⁊ in omni creatura totus. sunt tamē multi qui eum nō habent. Non eñ oēs spūsanctū habent in q̄bus est. alioquin ⁊ irrōnabiles creature haberēt spūsanctū qd̄ fidei pietas nō admittit.

Rº ad scdam obiectionis p̄ue rōnē.

Ut autē certius fiat qd̄ diximus autoritate cōfirmamꝰ. Q̄ spūssanctꝰ magis ac minus ꝑcipiaf. ⁊ homini augeaf. ⁊ non habenti detur. ⁊ habenti vt plus habeaf. Aug. oñdit sup Joh. dicēs. Sine spūsācto ꝯstat nos xp̄m ñ diligē. ⁊ eiꝰ mādata ſuare nō posse ⁊ id nos posse atq̧ agē tāto minꝰ q̄nto illū ꝑcipimꝰ minꝰ. Tāto v̄o āplius q̄nto illū ꝑcipimꝰ āplius. Ideoq̧ nō solū nō hñti. verūetiā habenti nō incassum ꝓmittif. nō hñti quidē vt habeaf. hñti autē vt ampliꝰ habeaf. Nā si ab alio minꝰ. ⁊ ab alio ampliꝰ ñ habef. sanctꝰ helyseus sancto helye non diceret. Spūs q̄ est in te duplo sit in me.

Utrāq̧ r̄nsionem confirmat autoritate.
iiij. Regū. ij.
a

ᵃ Xp̄o autē qui est dei filius nō ad mensuram datus est spūs. Neq̧ eñ sine gratia spūssancti est mediator dei ⁊ hominū homo xp̄s. Q̄ eñ est vnigenitus dei filius equalis patri. nō est gratie sed nature. Q̄ autē in vnitatē persone vnigeniti assumptus ē homo. gratie est nō nature. Ceteris autē ad mensuraꝫ datur. et datus additur. donec vnicuiq̧ pro modo sue ꝑfectionis propria mensura compleaf. Ecce expresse habes q̄ spūssanctus magis et minus datur vel accipitur. ⁊ homini datus augetur. ⁊ habenti ⁊ nō habenti datur. quia spiritussanctus est charitas que non habenti datur. ⁊ in habente augetur ⁊ proficit. Immo vt verius ⁊ magis proprie loquar. homo in ea ꝓficit. ⁊ deficit aliq̄n. ⁊ tunc ipsa dicif proficere vel deficere. que tamen nec ꝓficit nec deficit in se. quia deus est. Vñ Aug. in omel. ix. sup epistolam Joh. ait. Probet se quisq̧ quantū in illo profecerit charitas. vel potius quantū ipse in charitate profecerit. Nam si charitas deus est. nec deficit nec ꝓficit. Sic ergo in te ꝓficere dicitur charitas. quia tu in ea ꝓficis. Ecce quomodo intelligendū sit. cū dicitur spūssanctus augeri in nobis. quia nos in eo scꝫ ꝓficimus. sic ⁊ alia huiusmodi.

Aug°.

30 a Xp̄o autē qui est dei filius nō ad mensuram datus est spiritus. Videf hoc falsum. quia omne finitum habet mensurā. ergo si xp̄o datus est spūs non ad mensuram. xp̄o datus ē spiritus infinitus. Sed contra hoc ē q̄ oīa creata sunt finite capacitatis. Rº. hoc. j. meliꝰ patebit. modo tñ sufficiat q̄ hoc vel est dictū ꝓpter gratiā vnionis. qua fecit q̄ oīa que dei sunt. sint illius hoīs. vel ꝓpter gratiam capitis. quia in xp̄o est grā ad oēs actꝰ nō artata. sicut ī capite vigēt oēs sensꝰ. Vñ illa determinatio ñ ꝓuat finitatē. ſ ꝓuat determinatōꝫ ad aliquē actū siue spālē bonū.

Opponit per autoritates contra opinionē suam iam dictā. b

Supra dictum est ꝙ spiritussanctus charitas est patris et filij qua seinuicem diligunt et nos. et ipse idem est charitas que diffunditur in cordibus nostris. ad diligendum deum et ꝓximum. Horum alterum omnes catholici cōcedunt scʒ ꝙ spiritussanctus sit charitas patris ⁊ filij. Quod autem ipse idem [illegible] charitas qua diligimus deum ⁊ ꝓximum a plerisqꝫ negatur. Dicunt enī. Si spūssanctꝰ charitas ē patris ⁊ filij. ⁊ nostra. eadē ḡ charitas ē q̄ deus diligit nos. ⁊ q̄ nos diligimus eū. Hoc aūt sanctoꝝ auctēs negare videnᷓ. Dicit enī Aug. in li. de spū ⁊ lr̄a. Vn̄ ē dilectio nisi vnde ⁊ ipsa fides. i. a spūsancto. Nō esset enī in nobis nisi diffunderetᷓ in cordibꝰ p spm̄. Charitas aūt dei dicta est diffundi in cordibꝰ nr̄is. nō q̄ nos ip̄e diligit. ſ q̄ nos facit dilectores suos. Sicut iusticia dei dr̄. q̄ nos iusti eiꝰ munere efficimur. ⁊ dn̄i salus q̄ nos saluat. ⁊ fides xp̄i q̄ nos fideles facit. His verbis videtᷓ monstrari distinctio intᷓ charitatē q̄ nos deus diligit. ⁊ q̄ nos diligimus. Et sicut iusticia nr̄a dicitᷓ dei. nō ꝙ ipse sit ea iustꝰ. ſ qꝛ ea nos iustos facit. Similiᷓ ⁊ fides ⁊ salus. sic videtᷓ dicta dei charitas q̄ est in nobis. nō ꝙ ipse ea diligat. ſ qꝛ ea nos diligere facit. De hoc etiā idē Aug. in li. xv. de trini. ait. Cū Joh. cōmemorasset dei dilectionē. nō q̄ nos eū. ſ q̄ ipse dilexit nos. ⁊ misit filiū suū liberatorē ꝓ peccatis nr̄is. Ecce ⁊ hic videtᷓ manifeste diuidere dilectionē q̄ nos diligimꝰ deū ab ea q̄ ipse diligit nos. Si ergo inquiūt spūssanctꝰ dilectio est q̄ deꝰ diligit. ⁊ q̄ nos diligimꝰ. duplex dilectio est. ĩno duo diuersa est qđ absurdū ⁊ a veritate longe est. Non ē ergo dilectio q̄ diligimus. ſ q̄ deus tm̄ diligit nos. His rn̄demus predictarū autoritatū vba determinātes hoc mō. Charitas dei dicta ē diffundi in cordibꝰ nr̄is. nō q̄ ipse nos diligit. ſ q̄ nos diligere facit ⁊c̄. His verbis nō diuiditᷓ. nec diuisa ōn̄ditᷓ charitas q̄ deus nos diligit ab ea q̄ nos diligimus. ſ potius cū sit vna ⁊ eadē charitas. ⁊ dicatᷓ ipsa dei charitas. ⁊ diuersis de causis ⁊ rōnibus dei charitas appellari in scriptura ōn̄ditur. Dicitur enī dei charitas. vel qꝛ deus ea diligit nos. vel qꝛ nos ea sui dilectores facit. Cum ḡ ab apostolo dicitᷓ charitas dei diffundi in cordibus nostris. nō est dicta charitas dei qua diligit nos. ſ qua facit nos diligere. id est non ibi appellatur charitas dei eo ꝙ deus nos ea diligit. sed eo ꝙ nos ea sui dilectores facit. Et ꝙ ea ratione possit dici charitas dei. quia nos ea diligere facit. ex simili genere locutionis ostendit. sicut dicitur iusticia dei qua nos iustificat. ⁊ domini salus qua nos saluat. ⁊ fides xp̄i qua nos fideles facit. Similiter ⁊ aliā exponimus autoritatē vbi ait dilectionem dei cōmemorari. nō qua nos eum. sed qua ipse dilexit nos. ac si diceret. cōmemorat dilectionē dei. nō ſm ꝙ ea nos diligimus deū. ſ ſm ꝙ ip̄e ea diligit nos. Sed aliud est inquiunt qđ magis vrget. Dixit enī supra Augustinus ꝙ dilectio est a spūsancto. a quo fides. Sicut ergo fides non est spūssanctus a quo est. ita nec charitas. Quomodo ergo spūssanctus est si ab ipso est. Nam si ab ipso est. ⁊ ipse est. ergo spūssanctus [illegible] seipso est.

Ad quod dicimus. Spūssanctus quidē a seipso nō est. sed tamē a seipso datur nobis. vt supra dictū est. dat enī seipsum nobis spūssanctus. Et ex hoc sensu dictū est. ꝙ charitas ab ipso est in nobis. ⁊ tamē ipsa spūssanctꝰ est. Fides autē est a spūsancto ⁊ nō est spūssanctus. quia donū vel datum solūmodo est. nō deus dans. i Alias quoqꝫ inducunt ratōes ad idē ostendendū. scʒ ꝙ charitas non sit spūssanctus. quia charitas affectio mētis est ⁊ motus animi. spūssanctus vero non est affectio animi vel motus mentis. quia spūssanctꝰ immutabilis est ⁊ increatus. Non est ḡ charitas.

Quod autē charitas sit affectio animi ⁊ motus mētis. autoritatibus cōfirmant. Dicit enī Augustinus in. iij. li. de doctrina xp̄iana. Charitatē voco motū animi ad fruendū deo ꝓpter ip̄m. ⁊ se ac ꝓximo ꝓpter deuʒ. Idem in li. de moribus ecclesie catholice. tractans illud verbum apl̄i. Nec mors

Auctēs q̄ videnᷓ ꝯ eis facere.

Obiectionis scđe auctas p̄ma sumpta ex verbis Augustini. ꝙ charitas est a spū sancto.

Obiectionis scđe auctas scđa Aug. j. Joh. iiij.

Rn̄ ad autoritatem Aug. primā.

Roma. v.

Rn̄ ad autoritatem Aug. secundam.

Obiectionis scđe auctas tcia Aug.

Rn̄ ad terciā autoritatē Aug.

Opponit autoritate ⁊ rōne ꝯ eandē suā opinionē. Nō ꝓbans ꝯcīā.

Obiectōis tcie autoritas sumpta ex vbis Aug. ꝙ charitas ē ai affectio.

nec vita poterit nos separe a charitate dei.[b] Charitas dei inqt dicta est virtus q̄ animi nr̄i rectissima affectio est q̄ cōiungit nos deo q̄ cū diligim⁹. Ecce his verbis exprimit᷑. q̄ charitas ē affectio ⁊ motus animi. ac p̄ hoc nō videtur esse spūssanctus.

Ad qd̄ dicim⁹ hoc ita dictum esse sicut dr̄. Deus est spes nr̄a ⁊ patia nr̄a. q₂ facit nos sperare ⁊ pati. Ita charitas dr̄ esse mot⁹ siue affectio animi. q₂ per eam moue᷑ ⁊ affici᷑ anim⁹ ad diligendū deū. Non autē mireris si charitas cū sit spūssanct⁹ dica᷑ mot⁹ mentis. cū etiā in li. Sap. dica᷑ de spū sapie. q̄ attingit a fine vsq₃ ad finē. q̄ est actus mobilis. cert⁹. incoinq̄natus. Qd̄ nō ideo dr̄ q̄ sapia sit mobile aliquid vel actus aliqs. s₃ q₂ sui imobilitate oīa attingit. nō locali motu. s₃ vt vbiq₃ sp̄ sit. ⁊ nusq̄ inclusa tenea᷑ sic ḡ charitas dici᷑ motus animi. nō q̄ ipa sit mot⁹ vel affectio. vl' virtus animi. s₃ q₂ p eā q̄si essꝫ ẜtus. affici᷑ mens ⁊ moue᷑. Sꝫ si charitas spūssanct⁹ est q̄ opa᷑ in singulis put vult. cū p eū mens hoīs afficia᷑ ⁊ mouea᷑ ad credendū vel sperandū ⁊ hmōi sicut ad diligendū. quare nō sic dici᷑ charitas motus vel affectio mētis ad credendū vel sperandum sicut ad diligēdū? Ad qd̄ sane dici pt̄. q₂ [c]alios act⁹ atq₃ motus virtutū opatur charitas. i. spūssanctus mediantib⁹ ẜtutib⁹ q̄rū actus sunt. vtpote actū fidei. i. credere fide media. ⁊ actū spei. i. sperare media spe. Per fidē eīn ⁊ spem p̄dictos opatur actus. diligendi ẜo actū p se tm̄. sine alicui⁹ ẜtutis medio opatur. i. diligere. Ali᷑ ḡ hunc actū opatur q̄ alios ẜtutū actus. Ideoq₃ differēter de h ⁊ de alijs loq᷑ scriptura. q̄ istū sp̄aliter charitati tribuit. Est ḡ charitas vere spūssanct⁹. Vn̄ Aug. p̄missum ẜbū apl'i tractans in eodē li. charitatē dicit eē bonū. quo nil meli⁹ ē. ⁊ p h ipam eē deū significat dicēs. Si nulla res ab ei⁹ charitate nos sepat. qd esse nō solū meli⁹ s₃ etiā certius h bono pt̄? Ecce dicit quia charitate nihil melius est. Charitas ḡ spūssanctus est qui est deus ⁊ donū dei siue datū. qui diuidit singulis fidelibus dona. [d]nec ipse diuidi᷑. s₃ indiuisus singulis datur. Unde Augustinus vbi Joh. dicit. Non ad mensuram xp̄o dari spiritū ait. Ceteris vero diuiditur. non quidē ipse spūs. s₃ dona eius.

R⁹ ad obiectiōnes tercie auctis.

Sap. viij.

Obiectio.

R⁹.

b Charitas dei inquit dicta ē ẜtus ⁊c. Uide᷑ male dicere q̄ charitas est affectio. quia nullus habitus est affectio. charitas est virtus ⁊ ita habitus. ergo non est affe-
51 ctio. R⁹. dicendum. q̄ affectio dici᷑ q̄druplici᷑. Uno modo ipa vis affectiua. Alio modo dici᷑ affectio. passio vis affectiue vt gaudiū ⁊ dolor ⁊ huiusmodi. Tercio modo dici᷑ actus potentie affectiue. Quarto modo dici᷑ habitus affectiuus. sicut intellectus vno modo dicitur habitus principalior et est regula intellectus. ⁊ hoc modo accipitur cum dici᷑. q̄ charitas ē affectio ⁊ simili᷑ accipit Bernard⁹. cū dicit q̄ virtus est affectio ordinata.

c Alios actus ⁊c. Contra. p hoc q̄ dicit q̄ charitas intus opatur alios actus atq₃ motus mediantib⁹ alijs
52 virtutib⁹. Uide᷑ dicere ꝯtra illud qd̄ dr̄ ad Gal'. v. Fides dilectionem opatur. R⁹. dcm̄. q̄ q̄uis illd̄ possit sustineri. q̄ charitas opa᷑ mediantib⁹ alijs virtutib⁹ tanq̄ ministris. ⁊ alie nihilomin⁹ p charitatē adiuuātē ⁊ dirigentē. tm̄ solutio mgr̄i quā hic facit non valet. q₂ mgr̄ petit principiū in soluēdo. supponit eīn in solutione oppositū eius qd̄ pba᷑. cū eīn. ss. non efficiat in nobis opa aliaꝝ ẜtutū sine habitib⁹ medijs. quō efficiat in nobis opus dilectōis. Si tu dicas q̄ ip̄e dilectio ē. sili᷑ possum dicere. q̄ fili⁹ ē sapia. ⁊ verbū. ḡ pari rōne sine habitu medio dꝫ illuminare intellectū. ⁊ pter hoc mgr̄i opinio nō ē ita pbabilis. nec q̄tū ad rōnes. nec q̄tū ad auct̄es. qd̄ pꝫ. si attenda᷑ p̄dicte solutōnes. Nec ip̄e diuidi᷑. Uide᷑ dicere falsum q̄. ss. nō diuidatur. quia Numeri. xj. dr̄. q̄ dn̄s dixit moysi. Auferā de spū tuo ⁊c. Itē. j. Joh. iiij. De spū suo dedit nobis. si
53 dedit de spiritu. vide᷑ q̄ vel totū dedit vel diuisit in ptes. R⁹ dcm̄. q̄ spūssanct⁹ est in semetip̄o simplex. ⁊ ideo in se indiuisus. sed in effectib⁹ est multiplex. ⁊ ideo q̄tū ad effectū diuidi᷑. quia nō da᷑ singulis ad oīa. ⁊ hinc est. q̄ plenius datus est moysi q̄ alijs. et q̄ ideo dicit. auferā de spiritu tuo. ⁊ quia non ad omnia datur nobis. ideo dicit beatus Johannes. de spiritu suo dedit nobis.

Ad intelligentiā huius partis est questio de
augmento charitatis. ⁊ circa hoc queruntur
q̄tuor. Primo querit̄. Utrū charitas possit
augeri sm̄ substantiā. Secundo querit̄ de modo au
gmenti ipsius charitatis. Tercio querit̄ de opposito
augmenti ipsius scꝫ de diminutione. vtrum charitas
possit diminui. Quarto de augmēto charitatis q̄ttū
ad terminū siue ad statum.

Questio. j. E

Utrum ad primū ostendit̄ ꝙ charitas possit augeri
sm̄ substantiā ꝑ Aug. ad bonifaciū. Charitas mere
tur augeri. vt aucta mereat̄ perfici. Item hoc ipm̄
videtur rōne. charitas vie sm̄ substantiā minor est
a charitate patrie. sed a charitate vie. ad charitatem
patrie cōuenit deuenire. ipā saluata in esse. qm̄ chari
tas vie nunq̄ excidit. sed motus a minori ad maius
re salua ē augmentū. ergo conuenit charitatem au
gmentari. Item constat. ꝙ diuersis maiora ⁊ mi
nora p̄mia dabunt̄. Unde apostolꝰ. j. Cor. xv. Alia
claritas solis. alia claritas lune ⁊c̄. ⁊ constat ꝙ vni ⁊
eidem sm̄ diuersos status. debetur diuersum p̄miū
scꝫ maius ⁊ minus. sed magnitudo p̄mij substantia
lis respondet quantitati charitatis. non sm̄ feruorē.
sed sm̄ substantiaꝫ. ergo si contingit maius p̄mium
alicui deberi. ergo ⁊ charitatē substantialiter augeri.
Item contingit charitatē meliorari. cum non sit
summū bonum. sed charitas est bona substantialit̄.
ergo contingit charitatē sm̄ suam substantiam fieri
meliorē. Sed vt dicit Augꝰ. in. vij. de trini. viij. ca.
In sp̄ualibus idē est maius ⁊ melius. ergo cū chari
tas sit quid spirituale. possibile est sm̄ substantiam
ipsam effici maiorē. Item constat ꝙ in vno ⁊ eo
dem charitas potest in maiorē effectum ⁊ actū. ergo
cum maioritas effectus veniat a magnitudine vir
tutis. possibile est charitatē maiorē effici sm̄ virtu
tem. Tūc quero. aut charitas est sua virtus. aut nō
Si sic. ergo augmentata virtute. necesse est augeri
essentiam charitatis. Si non. tunc quero de illa vir
tute. aut habet essentiā. aut nō. Si sic. similiter que
ro de illa. ergo vel erit abire in infinituꝫ. vel necesse
est poni ꝙ aliquid augeatur sm̄ substantiā. sed qua
ratione alia virtus. ⁊ charitas. Sed contra. chari
tas est forma. sed omnis forma consistit in essentia
inuariabili. ergo ⁊ charitas. sꝫ nihil inuariabile sm̄
essentiaꝫ. augetur sm̄ essentiam. ergo nec charitas.
Item vbi augmentū. ibi maius ⁊ minus. sed vbi
est simplicitas. ibi nō est maius ⁊ minus. si ergo cha
ritas est forma simplex ⁊ nō extensa. in charitate nō
erit augmentū. Item augmentū in corporalibus
est sm̄ accidens. non sm̄ substantiā. ergo pari rōne
⁊ in sp̄ualibus. ergo si charitas augetur. hoc est sm̄
accidens non sm̄ substantiā. Item qđ augetur
mutatur. et quod auget̄ sm̄ substantiaꝫ mutat̄ sm̄
substantiā. sed quod substantialiter mutat̄ est aliud
nunc q̄ prius. ergo qđ auget̄ sm̄ substantiā nō ma
net. si ergo charitas nunq̄ excidit nisi per pctm̄. sed
semper manet. ergo non augetur. R° dicendum.
ꝙ sm̄ cōmunē opinionē verū est charitatē substan
tialiter augeri. Ad intelligentiā autē obiectorum
distinguūt quidē augmentū sm̄ duplicē differentiā
54 Augmentū enī est qn̄ minori succedit maius. h̄ aūt
pōt esse dupl'r. vel ita. ꝙ illud idē qđ prius fuit minꝰ
postea fiat maius. sicut hō dī augeri. vel aliq̄d aliud
q̄ntū. ⁊ hoc mō charitas nō auget̄ vt dicūt. Uel ido.
ꝙ minori succedat maius. nō idē in numero. sꝫ con
simile in forma. sicut dies dicunt̄ augeri. non qꝛ idē
dies. p̄mo fit minor ⁊ postea maior. sed quia minori
succedit maior. sic dicunt augeri charitatē. ac ꝑ hoc
posse euadere oppositiōes. Sꝫ positio ista (vt supra
ꝓbatū est) nō pōt stare. Ostensum est enī ꝙ charita
te manente eadē. ꝯtingit circa eandē fieri crementū
et ꝑfectionē. Et ideo aliter dōm. ꝙ augmentū sequi
tur quantitateꝫ. Quantitas autē dī dupl'r. scꝫ ꝓprie 55
⁊ metaphorice. Proprie dī quantitas molis. ⁊ hec ē
in corporalibus. Metaphorice quātitas virtutis. ⁊
hec in sp̄ualibus. Sic ⁊ augmentū dicit̄ dupliciter.
ꝓprie scꝫ sm̄ magnitudinē molis. ⁊ metaphorice sm̄
quātitatē virtutis. cū ergo in charitate sit quātitas
virtutis ⁊ nō in summo. ꝯstans est charitatē augeri
posse. Rursus cū v̄tus sit idē q̄d sb̄a charitatis. ⁊ sit
quātitas virtutis. hinc ē ꝙ de necessitate sequit̄ cha
ritatē augeri sm̄ sb̄am. cū enī sit v̄tus eius sb̄a. nō ē
alia a virtute. Ad illud ḡ q̄d obī in contrariuꝫ. ꝙ
eēntia forme ē inuariabilis. dōm. ꝙ verū ē de forma
vniuersali. si aūt dicat̄ de forma singulari. verū est in
se ꝯsiderata. s̄ nō ꝓut in alio. Ad illud q̄d obī. ꝙ 56
simplicitas nō admittit magnitudinē. dōm. ꝙ verū ē
ꝙ nō admittit magnitudinē molis. admittit tn̄ ma
gnitudinē virtutis. Ad illud q̄d obī. ꝙ in corpo
ralibus ē motus augmēti sm̄ accidēs. pꝫ rn̄sio. Nā
quātitas molis ē accidēs essential'r differēs a q̄nto.
nō aūt sic est in quantis quantitate virtutis. immo
quantitas virtutis essentialis est vt in opponendo
ꝓbatum est. Potest tn̄ dici. ꝙ cū dicit̄ ꝙ motus 57
in corporalibus est motus sm̄ accidens. dupl'r pōt
accipi hoc q̄d est scdm̄. Aut ꝙ dicat habitudinē ter
mini sc. siue termini formalis. ⁊ sic vtiqꝫ terminus
augmenti est quantitas ꝑfecta. Aut ita ꝙ dicat ter
minum ꝑ accidens. ⁊ hoc modo augmentū respicit
substantiā. qđ patet. Cum enī additur. quātitas ma
ior minori. nisi fiat ꝑ rarefactionē. vel per ꝓtensionē
oportet ꝙ addat̄ substātia in q̄ sit illa quantitas. ⁊
ita augmentū plus habet de substātia. ⁊ ita ꝑ conse
quens ad sb̄am terminat̄. etiā in corporalibꝰ. Et per
hoc patet q̄d obijcit̄. q̄d mutat̄ sm̄ sb̄am est aliud ⁊
aliud. verū est si dicat terminū formalē. sed nō sic di
cit. Ad illud q̄d obijcitur. q̄d augmentat̄ sm̄ sub 58
stantiā. ⁊ mutatur sm̄ substantiā. dōm. qꝛ rei nō tm̄
est esse substātiale. sed etiā ꝑfectuꝫ esse. mutari ḡ sm̄
sb̄am. hoc pōt esse dupl'r. vel respectu esse simpliciter
et sic mutatū est aliud et aliud. vel respectu esse per
fecti. quia cum de imperfecto fit perfectum. non est
aliud sed idem. Et hinc est ꝙ charitas q̄uis sb̄aliter
augeatur. nō est alia. sed eadē sm̄ substantiā. vn̄ nō
valet obiectio.

Questio. ij. F

De modo augmenti ipsius charitatis. Et ꝙ augmē
tum eiꝰ sit aliunde ōndit̄ per Aug. qui dicit. ꝙ chari
tas meretur augeri. sed ꝙ aliquis meretur. habꝫ ab
alio q̄ a se. ergo si charitas meretur augmentū. ha
bet ipm̄ aliunde. Itē ꝙ augmentet̄ ꝑ appositio
nem. videt̄ per rationē Aug. Augmentū enī est pre 59
existentis quantitatis additamentū. ergo vbi est au
gmentū. ibi est appositio alicuius eiusdē generis. et
vbi appositio. ibi additio. ergo ⁊c̄. Itē hoc videt̄
posse ostendi ꝑ simile. ꝙ charitas est in aīa. sicut lux
in aere. sed lux in aere auget̄ ꝑ additionem noui lu
minis. vt patet si vni candele illumināte superueniē

alia. ergo et in charitate erit similiter respectu anime. Item hoc videtur per principium augmenti. quia ex eisdem vnumquodque et nutritur et augetur. ergo per consimilem modum habet charitas augeri. generari. et conseruari. sed generatur in nobis per diuinam influentiam. ergo et per eandem maiorem augetur. sed vbi maior influentia. aliquid plus influit quam prius. et vbi hoc. ibi est additio. ergo etc. Contra. maioris virtutis est calor amoris spiritualis. quam ignis materialis. sed ignis seipso augetur. ergo et charitas que est ignis spiritualis. Item quod non per appositionem. videtur. quia si simplex simplici addatur nihil maius efficitur. nec mole nec virtute. vt si punctus puncto. ergo nec si charitas addatur charitati. erit maior. Item si additur aliquid. cum additionem sequitur compositio. et ad maiorem compositionem virtutis diminutio. ergo quanto maior fit additio. tanto efficitur charitas impotentior. et quanto impotentior tanto minor. ergo cum augmentum charitatis sit quantum ad virtutem. charitas non augetur per additionem. Item si aliquid addatur priori charitati. aut additum est charitas. aut non. Si non. ergo non auget charitatem. Si vero est charitas. sed charitas non est materialis respectu charitatis. ergo cum ex aliquibus duobus non fiat vnum. nisi vnum sit materiale respectu alterius. ex charitate preexistente et superaddita non fit vnum. sed ad augmentum necesse est fieri vnum ex augente et
40 aucto. ergo nullo modo potest per additionem augeri. Respondeo ad predictorum intelligentiam notandum. quod circa hoc fuit duplex opinio. Vna est quod augmentum charitatis est per depurationem siue per inpermixtionem cum contrario. Contrarium autem amoris christi est amor concupiscentie. vnde quantomagis in nobis extinguitur concupiscentia. tantomagis depuratur charitas. et quantomagis depuratur tantomagis assimilatur deo. et accedit ad terminum et quantomagis accedit. tantomagis augetur. et isti posuerunt charitatem per se posse augeri per assuefactionem in bono. et debilitationem concupiscentie. Ratio autem que istos mouit. fuit autoritas philosophi qui dicit formas intendi per accessum ad terminum et inpermixtionem cum contrario. Fuit etiam cum hoc autoritas Augustini qui dicit in li. lxxxiij. q. quod sicut minuitur concupiscentia. sic crescit charitas. et tale augmentum per maiorem depurationem simplici non repugnat. Sed ista positio non est conueniens. quia constans est charitatem maiorem et minorem esse omni sublata concupiscentia. sicut in primo homine. et etiam in angelis. ergo cum omnino sit ibi inpermixta in quolibet angelo. et etiam in statu innocentie esset in summo. quod stultum est dicere. Vnde non est dicendum quantum ad remissionem concupiscentie augeri secundum essentiam. concedendum est tamen quantum ad remissionem concupiscentie intendi per feruorem. et hoc modo intelligit Augustinus. et hoc modo loquitur etiam philosophus de formis. quantum ad intensionem non quantum ad augmentum. Alia positio est quod charitas augetur per appositionem. et huius simile habetur in lumine. quod expresse charitati assimilatur. Vnde sicut maius lumen additum minori. ipsum auget. sic charitas superaddita auget minorem. et hec positio ponit charitatem non augeri virtute propria sed diuina. Idem enim est principium agendi et generandi. Vnde sicut a solo deo habet ortum. ita et augmentum. Ex hoc patet illud quod obijcitur per simile in igne. Ignis enim habet potestatem se faciendi in alio et augendi. non sic charitas. Ad illud quod obijcitur secundo. quod charitas sit sim-
41 plex. dicendum. quod quamuis charitas sit simplex. quia non habet partes quantitatiuas quantitate molis. habet tamen quantitate virtutis. et quantum ad illam potest augeri. Si obijciatur de puncto quod habet quantitatem virtutis et tamen non augetur. dicendum. quod ad hoc quod aliquid sit natum augeri 42
per appositionem consimilis quantitatis. duo sunt necessaria. scilicet quantitas et vnibilitas. Vnibilitas autem venit ex imperfectione. perfecto enim inquantum huiusmodi non est possibilis additio. ideo puncto non potest fieri additio. licet ergo punctus habeat quantitatem virtutis. non tamen habet vnibilitatem. quia est quoddam perfectum in suo genere. Aliter potest dici quod punctus est simplicissimum 43
in genere quanti molis. et ideo est infinitum virtute. charitas autem nulla est simplicissima in genere quanti virtualis nisi diuina. et ideo illa est infinita. et quia illa non potest augeri per additionem. ita nec virtus puncti. Et si obicias mihi. quod virtus puncti est creata. ergo non est infinita. dicendum. quod quia punctus est simplicissimum in genere non simpliciter. ideo non habet virtutem simpliciter. sed in genere respectu linearum. Preterea. punctus non est omnino actus. sed terminus respectu linearum. ideo non habet potentiam actiuam infinitam. sed passiuam. quia non proprie dicitur punctus posse lineas producere. sed potest statui terminus linee. et hoc non est inconueniens ponere in creatura. ideo virtus puncti non est augmentabilis vt virtus charitatis. Ad illud quod obijcitur. 44
quod quanto aliquid est magis compositum. tanto est impotentius. dicendum. quod illud generaliter intellectum est falsum. propter hoc distinguendum. quod sunt partes materiales. et sunt partes formales que dant actum et virtutem toti. Simplex igitur magis potest dici per priuationem partium materialium. et tunc habet compositio veritatem. quia tales partes potius dant pati quam agere. Vnde quanto aliquid magis elongatur a materia. tanto est potentius. Si autem dicatur magis simplex. quia pauciores habet partes formales. siue actiuas. falsum est. quia tunc ignis minor potentior esset quam maior. Sirupus compositus ex paucis virtuosior esset quam ille qui constat ex multis. quorum vtrumque falsum est. et ideo predicta positio est similiter falsa. quantum tamen charitas preexistens quam adueniens vtraque habet rationem actiui. Potest tamen et aliter videri secundum veritatem. quod charitas augmentata non est magis composita. immo magis simplex. et hoc sic patet. quia contrario modo est in quanto molis. et quanto virtutis. In quanto molis simplicissimum est minimum vt punctus. et ideo in hoc genere quanti. accessus ad simplicitatem est per diminutionem. recessus est econtrario per additionem. in quanto vero virtutis simplicissimum est maximum. et ideo accessus ad simplicitatem est per additionem. et hinc est quod charitas augmentata est purior et simplicior et deo similior. Nec videatur hoc inconueniens. quia addere puritatem. et simplicitatem. et spiritualitatem alicui. non facit recessum a simplicitate sed magis accessum. Ad illud quod obijcitur. vtrum ex eis 45
fiat vnum. Dicunt quidam. quod sicut diuersa lumina sunt in aere distincta et inconfusa. attamen vnum maius lumen reddunt propter concursum in vnum susceptibile. Sic in lumine spirituali. quod est gratia vel charitas dicendum. quod distincta sunt essentialiter. tamen vnum maius efficiunt in mouendo virtutem liberi arbitrii. Sed tamen illud non est simile. quia distinctio luminarium in aere venit a parte originum diuersarum. verbi gratia quando plura sunt lucentia. non sic est in gratia. Et ideo dicendum. quod ex eis fit vnum. Ad 46
illud quod obijcitur. quod se non habet in ratione materialis. dicendum. quod augmentationem dupliciter contingit fieri. Aut

per virtutem ipsius augmētabilis. vt patet in anima li. ꝛ tunc augmētabile habet se in ratione formalis ꝛ actiui. augmentans in rōne materialis ꝛ passiui. Cō tingit ꝛ augmētū fieri ꝑ virtutem extrinsecam. possi bilitate sola et vnibilitate existente in augmētabili. ꝛ tunc augmētabile q᷑ imꝑfectum. se habet in ratione passiui. augmentās q᷑ ꝑficiens in rōne formalis ꝛ cō pletiui. q᷑ dat quantitatē ꝑfectā. Qꝛ ergo obijcit᷑. ꝙ vnū nō est in potentia ad aliud. dōm. ꝙ nō est in po tentia ad cōuersionem. sed est in potentia ad vnionē et potentia ista est in charitate ratione sue imꝑfectio nis. quia enim imꝑfecta est. ideo possibilis ꝑfici. ꝛ vnibilis rei ꝑficienti. vnde non habet possibilitatem ad illud quod addit᷑ in q̄tum charitas. sed in q̄tum imꝑfecta. et sic patet illud.

Questio. iij. g

Utrū charitas possit diminui. Et ꝙ sic videt᷑ ꝑ natu rā sui oppositi sic. Sicut dicit Aug. Uenenū charita tis ē cupiditas. vnde ꝛ dicit ꝙ vbi magna cupiditas ibi pua charitas. Et in li. ꝯfessionū. Minus te amat qui aliquid tecū amat. quod nō ꝓpter te amat. Si er go ꝯtingit cupiditatē nō tm̄ remitti. ꝫ etiā augeri. per cōtrariū ꝯtingit charitatē diminui. Itē veniale ē malū. ꝫ n̄ ē malū. nisi qd̓ adimit aliq̄d ď bono. g̃ veni ale adimit aliq̄d. Sꝫ nālis habilitas ē multo maioris vbertatis q̄ꝫ charitas. g̃ cū veniale adimat ď bonitate nāli. g̃ et de charitate. g̃ ꝛc̄. Itē hꝰ ipm̄ ōn̄dit᷑ ꝑ nāꝫ sui subiecti. Quia sicut hoiem ꝯtingit ꝓficere. ita re trocedere. sed ꝑ profectum li. ar. ꝯtingit in nobis cha ritatem augeri. dum ascendit᷑ ad ꝑfectioneꝫ. ergo cū ꝯueniat eisdem gradibus redire ad imꝑfectioneꝫ. cō uenit charitatē diminui. Item omne illud qd̓ sui debabilitatione in termino est causa corruptionis. ꝑ sui debabilitationē citra terminū est causa diminuti onis. sed li. ar. debabilitatū ꝑ auersionē est cā corru ptionis charitatis. ergo debabilitatio eius sub deo ē causa diminutionis. Item hoc ipm̄ ostendit᷑ ꝑ na turam ipsius charitatis sic. Opposita nata sunt fieri circa idem. sed augmentum ꝛ diminutio sunt oppo sita. ergo si ꝯuenit charitatē augeri. conuenit ꝛ dimi nui. Item qd̓ p̄t saluari in esse sine ꝯiunctione sui ad aliquid. potest illud ab illo post ꝯiunctionem se pari. sed charitas ante additionē habet esse sine ad ditamento. ergo pōt separi. ꝛ si hoc. ergo ꝛ diminui. ergo ꝛc̄. Contra. charitas est forma simplex ꝛ vni formis ꝑ totū. ergo quod adimit de charitate. q̄ ra tione adimit vnaꝫ partem. adimit ꝛ totū. et si hoc. g̃ nunq̄ꝫ diminuit᷑. Item magnitudo charitatis. ē ꝫm magnitudinē diuine influētie. ergo diminutō eiꝰ est ꝑ diminutionem influentie. sed deus nō subtrahit influentiam suam nisi offensus. ꝛ nō offendit᷑ nisi ꝑ auersionem ab ipso ꝛ contemptum. ergo non dimi nuit᷑ charitas nisi ꝑ pctm̄ mortale. sed hoc nō est ali ud q̄ charitatem tolli. ergo ꝛc̄. Item omne illud quod diminuit alterū. est illi oppositū. sed veniale vl̓ cupiditas. siue ꝯcupia citra deum. nō opponit᷑ cha ritati. imo est omnino illi incōtingens. ergo nō dimi nuit᷑. Itē quod diminuit alterū. habet posse super illud. sed veniale nō habet posse supra charitateꝫ. q̄a plus diligit charitas deū q̄ cupiditas. c. m. a. an. g̃ ꝛc̄. Item hoc ipm̄ ostendit᷑ ꝑ impossibile hoc mō. Si veniale diminuit charitatē. ergo aliq̄d diminuit ab ipsa. ergo si charitas nō est infinite magnitudinis. er go veniale aliquotiens iteratū totā adimit charita tem quod falsum est. Item si diminuit charitateꝫ ꝫm substantiam. ergo minuit premiū substantiale ei debitum. sed ꝑmiū substantiale est bonum eternum. ergo veniale aliquid aufert de bono eterno. ꝫ ablatio boni eterni vl̓ simplr̓ vel ꝫm ꝑtē est pena eterna. g̃ ve niale meret᷑ penam eternam. quod est ꝯtra cōmunē opinionē. Si ergo veniale nō minuit vnū. nec aliud.

Rᵒ. dōm. ꝙ circa hoc duplex opinio est. fundata 47
sup duplicem opinionem ꝑcedentem de modo aug mentandi charitatē. Quidā eñ dicunt charitatē au geri per impmixtionē. ꝛ cū impermixtio maior sit ꝫm maiorē liberi ar. habilitationē. ꝛ ꝫm cōcupiscētie di minutionem. et econtrario. permixtio per debabilita tionem li. arbi. ꝛ augmentationē concupiscentie. di cunt per consequens cā diminui. ꝫm ꝙ auget᷑ cupidi tas vel concupiscētia. ꝛ debabilitat᷑ li. ar. et hoc est ꝑ veniale pctm̄. sed qm̄ veniale pctm̄ manens veniale nunq̄ꝫ totiens iterat᷑. ꝙ cōcupiscentiaꝫ augeat. ita ꝙ aliquid diligat supra deum. ideo charitas per venia lia potest diminui. sed non tolli. tollit᷑ aūt per morta le quod auget cōcupiscentiā supra deū. Sed hec opi nio vt supra ꝓbatum est. nō habet stabile fundamē tum. qm̄ substantiale augmētum charitatis non ve nit a li. ar. nec concupiscentia. ideo nec diminutio. et ꝓpter hoc ponit᷑ alia opinio ꝓbabilior. ꝙ charitas n̄ minuit᷑ substantialiter. et hec opinio fundat᷑ super hoc. ꝙ augmentū charitatis fieri habet super additi onem vel incrementum maioris influentie. quo sup posito dōm. ꝙ charitas ꝫm substantiā non minuit᷑ ꝫ auget᷑. Et ratio huius sumit᷑ a parte oppositi. siue a gentis. Nā charitas nō habet oppositū nisi mortale peccatū. ꝑ illud aūt non minuit᷑. sed tollit᷑. cōcupiscē tia aūt siue cupiditas ꝛ veniale peccatū. opponuntur charitati ꝫm feruoreꝫ solum. quia simul stant ꝛ sub stantialiter sunt sese contingentia. Et ideo soluendū ad duo ꝑma. ꝙ illud aug. ď cupiditate ꝛ minori amo re. similiter ad illud de venialis diminutione. locum habet solum q̄ꝫtum ad feruorem charitatis. ꝛ sic pa tent duo prima. Sumit᷑ ꝛ ratio quare charitas non minuit᷑ a ꝑte ipius subiecti quod est li. ar. ꝫm cōuer sionem ad deum. li. aūt ar. ad augmentum charitat᷑ se disponit per habilitatem. similiter ad diminutio nem ꝑ debabilitatem citra mortale. sed hec dispositō est de cōgruo non de condigno. et qm̄ deus pronior ē ad miserandum q̄ ad ꝯdemnandū. ꝛ ad donandum q̄ ad abstrahendū. hinc est ꝙ charitatē tribuit cum se li. ar. disponit de congruo. sed nō abstrahit. nisi qm̄ necessario se disponit ad abstractionem vel subtra ctionē gratie. hoc aūt solum est ꝑ auersionē. ꝛ tūc to tum tollit. Et hinc est ꝙ charitas nunq̄ minuit᷑. sed auget᷑. quia solum de congruo potest se preparare sub iectum ad diminutionem. Ad illud quod obijcit᷑. ꝙ sicut homo ꝓficit. ita descendit frequenter. Dōm. ꝙ non sic diminuit᷑ ꝑ descensum substantialiter cha ritas. sicut auget᷑ ꝑ ascensum. Qꝛ autem obijcit ꝙ li. ar. potest totū priuare per debabilitationem ꝛc̄. dō. ꝙ istud falsum est. q᷑ forma substantialis omnino ꝑ uatur per dispositionem ad oppositū in termino. nō tm̄ minuit᷑ ꝑ dispositionem citra terminū. Preterea illud habet locū qm̄ dispositio in termino ꝛ citra ter minū sunt eiusdē generis. nō sic aūt est in ꝓposito. q᷑ vna est mortale pctm̄ alia veniale. Sumitur etiā ra tio quare non potest minui a parte nature sue. ipsa eñ est influentia ꝫm diuinam acceptationem. sed ꝙ

deus acceptet.hoc est ab ipo.⁊ ita ꝙ magis ⁊ magis
acceptet.⁊ ita de sua natura potest augeri. ꝙ autẽ mi
nimũ acceptet.hoc nõ est ex se.ergo oportet ꝙ veni
at a nobis.ergo charitas de se habet augeri.minui ve
ro non habet nisi a nobis vt ẽ ostẽsum est.ꝑ nos aũt
non potest minui.et ideo charitati debet augmẽtũ
48 naturaliter. Ad illud ꝗ quod obiicit. ꝙ opposita
nata sunt ⁊c.dõm ꝙ verum est nisi alterũ insit ꝑ na
turam. Ad illud quod obiicit potest esse sine addi
tione.ergo separi.dõm.ꝙ istud verum est ſi esset ali
quid sepans.sed nihil est quod sepat.

Questio.iiij.et vltima.

De augmento charitatis q̃ritur ad terminũ. vtrum
habeat statum vel terminũ vltra quẽ nõ possit auge
ri.Et ꝙ sic ostendit hoc modo.Omne quod est in ali
quo nõ excedit capacitatem eius in quo est. sed cha
ritas est in anima.ergo non excedit aĩe capacitatem
Sed capacitas anime est finita.q͛ omnis potẽtia fi
nita habet capacitatẽ finitã.ergo ⁊ charitas. Itẽ
augmentum charitatis attendit ſm quantitatẽ vir
tutis.sed quantitas virtutis ſ͞lis est quantitati mol.
⁊ pfectior.Sed in quantitate molis in augmẽtando
est status.vnde phs.oim natura ↄstantiũ terminus
est.⁊ ratio magnitudinis ⁊ augmẽti.ergo similiter ẽ
in quantitate virtutis. Itẽ augmentum charitas
attendit ꝑ ascensionem ad qualitatem pfectam. er
go quod sp augetur nunq̃ venit ad pfectũ.Perfectũ
aũt est cui nõ est possibilis additio.sed charitatẽ cũ
sit opus dei nõ ↄuenit pfici.dei enĩ pfecta sunt opa.ꝗ
⁊c. Itẽ augmentũ charitatis attendit ſm appro
ximationem ad finem.nam quanto charitas maior.
tanto fini ꝓximior.ꝗ nunq̃ ꝑuenit ad finẽ.aut si sic.
necesse est stare.q͛ alr̃ esset frustra.ꝗ ⁊c. Contra.ꝙ
nõ sit status ostendit a pte virtutis augmẽtantis.
Tantum enĩ extendit augmentũ. quantũ virtus au
gmẽtatiua.sed virtus augmentans charitatem.ẽ vir
tus diuina que nõ habet terminũ ⁊ statum. ergo ⁊c.
Item hocipm videt a parte suscipiẽtis.Sicut enĩ
se habet transparens ad lumẽ corpale. sic capacitas
anime ad lumen gratie siue charitatis.Sed aer nun
q̃ tantũ recipit de lumine.quin adhuc possit plus re
cipere.ꝗ ⁊c. Item hoc videt ostẽdi posse a pte au
gmẽtabilis.qd̕ est charitas.q͛ ipa ẽ eq̃ in actu vl̕ am
pli⁹sicut ignis mãlis.ſ ignis mãlis rõne sue actuali
tatis auget in infinitũ.si assit cõbustibile. sicut dicit
phs.ꝗ ſilr̃ charitas de se. Item hocipm ostendi
tur a parte obiecti charitatis.quod est summũ bonũ
nõ habens mensurã.ꝗ si mensura charitatis debꝫ at
tendi ꝑ magnitudinẽ obiecti.⁊ illud caret mõ ⁊ mẽ
sura.ꝗ ⁊ charitas.et si hoc.ꝗ non habet statum nec
terminũ. R°.dõm.ꝙ status est in augmẽto chari
tatis.ſm omnẽ modum.ſm quẽ ↄuenit esse statum
49 ⁊ perfectionẽ in motu augmenti. Augmẽtũ enĩ (si
cut patet in corpalib⁹)habet statum a tribus. videli
cet.a virtute agente.⁊ potentia suscipiẽte.⁊ forma ꝑ
ficiente.sicut est in homine.cuius augmentũ stat qñ
virtus caloris ⁊ carnis ſm spẽm non põt ampli⁹ cõ
uertere q̃ deꝑdat.qñ potẽtia humidi radicalis non
potest plus extendi.quando corpus pfectũ est ſm ꝙ
50 congruit pfectioni anime.Sic dõm.ꝙ charitas stat
a pte virtutis agentis.sed hmõi status potest eẽ du
pliciter.Nam illa virtus.aut est opans naturaliter.
aut a ꝓposito.Si naturaliter. tunc stat quando non
potest amplius.Si a ꝓposito.tunc stat quando non
disponit amplius.⁊ hoc mõ stat charitatis augmen
tum.cum deuentũ est ad mensuram quã mensus est
deus homini ſm distributionem sue sapientie.⁊ ido
licet virtus augmentans sit infinita.tñ opat ſm di
spositionem sapiẽtie limitantis effectus varios ſm
ꝙ placet sibi. Non enĩ opat ſm omnimodam possi
bilitatem.Stat etiam a pte suscipientis. q͛ sicut dici 51
tur Math.xxv.Dedit vnicuiq꞉ ſm ꝓpriam virtutẽ.
Et huiusmodi status potest intelligi tripliciter. Aut
ſm actum.cum amplius nõ ꝓcedit.et sic stat in viri
perfectis qui nõ assurgunt ad maiora. Aut ſm apti
tudinem.et sic stat in beatis qui ampli⁹ nõ possunt
se disponere.⁊ tantũ habent quantũ se disposuerunt
vnde status est in eis.Aut ſm possibilitatem suscipi
entis.⁊ sic statum habent in christo.et credo etiaꝫ ꝙ
in beata virgine.⁊ aliqui dicunt ꝙ in angelis. vtruꝫ
in aliquibus alijs nescio.Scio tamen de christo. q͛a
tantum habet de gloria quantum potest recipe crea
tura vnica.⁊ credo hocipum de matre dulcissima.
Stat etiam a parte augmentabilis cum peruenit ad 52
quantitatem perfectam.Sed notandum ꝙ quanti 53
tas virtutis perfecta est dupliciter.Vel simplicit.vl
in genere.Simpliciter perfecta est in summo ⁊ sim
plicissimo vt in deo.In genere vo omnibus qui per
tingunt ad actũ completum.ad quem sunt.et hoc est
diligere deum ex toto corde.et ex tota anima.⁊ ex to
ta virtute.Primo modo non est status.sed secundo
solum. Ad illud quod obiicitur primo de infinita
te virtutis agentis.Dõm.ꝙ illa ratio teneret. si vir 54
tus charitatẽ augmentãs ageret naturaliter. et ſm
impetum.siue ſm totum suum posse.nunc autẽ agit
sapienter.⁊ ita ponit vnicuiq꞉ limitem ipsa in se non
limitata. Ad illud quod obiicit per simile in aere
ꝙ suscipientis potentia est ad infinitum.Dõm.ꝙ lu
men augeri in aere hoc est dupliciter. Vel per ipsius 55
clarificationem.vel per luminũ aggregationem.Pri
mo modo credo ꝙ statum habeat.adeo enim posset
aer illuminari.ꝙ si etiam superueniret aliud lumen.
non magis clarescere.Alio modo potest augeri lu
men in aere ꝑ luminum aggregationẽ.⁊ sic quia lu
mina diuersarum luminariũ sunt in eodem puncto
aeris.non se angustant nec se expellunt . sicut multe
species in vno medio.⁊ ita nunq̃ sunt tot species. qn
plures possunt esse.similiter de luminibus. Sꝫ tunc
non est simile de charitate.quoniam sicut prius ta
ctum est.in vna anima tñ est vna charitas.nõ sic est
de lumine quod egreditur a diuersis luminaribus.
Ad illud quod obiicit a pte augmentabilis.ꝙ ig
nis in infinitum est augmẽtabilis.Dõm.ꝙ calor po
test augeri dupliciter.Vel intensiue.⁊ sic statum ha 56
bet ⁊ summũ.Vel extensiue.⁊ vt sic in pluribus.⁊ sic
nõ habet statum a pte sua.sed a parte combustibilis
quod finitum est.Similiter dico ꝙ charitas põt au
geri intensiue.vt magis diligat.⁊ sic habet statum.si
cut ignis.Alio modo extensiue.vt a parte dilectorũ.
⁊ sic non habet statum ex parte sua.q͛ nunq̃ tot dili
git.qn adhuc nata sit diligere plures. Ad illud qd̕
obiicit a parte obiecti charitatis.Dõm.ꝙ obiectuꝫ 57
nihil ad hoc facit.quia obiectum semꝑ est idem.non
mutatum.et est infinitum.et ideo nunq̃ ei charitas
commensurat.nec ad eius mensuraꝫ recipit augmẽ
tum nec detrimentum.

Dist. xviij. de tpali pcessione spūssancti q̄ztū ad pprietatē p quā natus est tpalit̄ pcedere.

Je querit̄. cum spūssanctus p quem diuidunt̄ dona ipse sit donū ꝛc. Hec est tercia pars huius partis in qua magister agit de pcessione spūssancti tpali. Determinato em̄ principio a q̄ spūssanct⁹ pcedit. determinato etiam modo s̄m quem pcedit. determinat hic magister pprietatem s̄m quam conuenit ei tpaliter pcedere. et hec pprietas est donum. et de hac in tota p̄senti dist. intendit agere. Diuidit̄ aūt hec ps in quatuor partes. s̄m quatuor q̄ones quas mouet. In prima querit ꝛ determinat vtrū. s. s. sit donum in quo alia dona donant̄. In scd̄a querit vtrū. s. s. sit eadē rōne datum ꝛ donū. ibi. Preterea diligenter ꝯsiderandum est. cū spūssanct⁹ dicat̄ donū ꝛ datū. In tercia querit̄. cū nō solū spūssanct⁹. sed etiā filius sit datus. quare nō dicit̄ filius noster sicut spūs noster. ibi. Hic querit̄ vtrū ꝛ filius cū sit nobis dat⁹ ꝛc. In q̄rta ꝛ vltima querit cū spūssanctus dicat̄ donū relatiue. quō possit a se dari. si em̄ a se donat̄. vr̄ spūssanctus ad se relatiue dici. ꝛ hoc facit ibi. Post hoc querit̄ vtrū. s. s. ad seip̄m referat̄. Ceteris ptibus indiuisis remanentib⁹. qz sp̄aliter p̄secht̄ q̄ones predictas. Media siue scd̄a pars que est de dr̄ñtia doni vel dati hz quatuor partes. In prima querit ꝛ determinat q̄ nō eadē rōne. s. s. dicit̄ donū ꝛ datū. qz donū est ab eterno. s̄ datū ex tempore. In secunda v̄o ꝯ̄ hoc scz q̄ spūssanct⁹ sit donū eternaliter. obijcit. ibi. Sed querit̄ cui donabilis. vtrū patri vel filio. In tercia v̄o. qz in solutione dixerat q̄ddā dubium. iō incidenter mouet ꝛ determinat illud ibi. Hic orit̄ questio vtrum filius nascendo ꝛc. In quarta v̄o ꝛ vltima redit ad primā solutionē. ōndens. q̄ spūssanctus eternaliter donū est. qz eo ip̄o est donū quo pcedit a patre ꝛ filio. ꝛ q̄ temporaliter est datum vel donatum. et hoc facit ibi. Ex p̄dictis patet q̄ spiritussanctus ꝛc.

XVIII

Questio.

Re.

Aug.

Utrum spūssanctus sit donū in quo alia dona donant̄. a

Je querit̄ cum spūssanct⁹ p quem diuidunt̄ dona ipse sit donū. vtrū b cōcedendū sit q̄ p donū diuidant̄ ac dent̄ dona? Ad qd̄ dicim⁹. q̄a p donū qd̄ est spūssanct⁹ singulis ppria diuidūt̄. ꝛ ip̄m coiter om̄s boni habent. Un̄ aug. in. xv. li. de tri. ait. Per donū qd̄ est spūssanct⁹ in cōe omnib⁹ mēbris xp̄i. multa dona q̄ sūt q̄busq3 ppria diuidūt̄. Nō em̄ singuli q̄q3 habent oīa. s̄ hi illa. alij alia. q̄uis ip̄m donū a q̄ cuiq3 ppria diuidūt̄ omnes habeant. i. spūsanctum. Apte dicit p donū dona donari.

Utrum eadē ratione spūssanctus dicat̄ donū ꝛ datū siue donatū. b

Preterea diligenter cōsiderandū est cū spiritussanctus dicat̄ donū ꝛ datum vtrū eadē rōne vtrūq3 nomē ei ꝯueniat. qd̄ vtiq3 videri potest.

Nō apparēs.

Cū em̄ idem sit spūmsanctū dari. ꝛ spūmsanctū donari. ex eadē rōne videt̄ spūssc̄ūs dici datū et donū. Hoc etiā videt̄ aug. significare i. xv. li. de tri. cū ait. Spūssanct⁹ intantū donū dei est. inquantū dat̄ eis q̄b⁹ dat̄. apud se aūt deus est ꝛ si nemini dat̄. Ecce apte dicit spūmsanctū donū appellari. qz datur. Si aūt ex eo tm̄ appellat̄ donū. qz dat̄. nō ab eterno fuit donū. quia non dat̄ nisi ex tp̄e. Ad quod dicimus. qz spūssanctus ꝛ donū dicit̄ ꝛ datū siue donatum. s̄ datum siue donatū ex eo tm̄ dicit̄. qz dat̄ siue donat̄. quod hz tm̄ ex tp̄e. Donū v̄o dicit̄ nō ex eo tm̄ q̄ donet̄. sed ex pprietate quam habuit ab eterno. vnde ꝛ ab eterno fuit donū. Sempiterne em̄ donū fuit. nō qz daretur. sed qz pcessit a patre ꝛ filio. Unde aug. in. iiij. li. de tri. ait. Sicut natum esse est filio a patre esse. ita spūisancto donum dei esse: est a patre procedere ꝛ a filio. Hic apte ostēdit̄ q̄ spūssanctus eo donū est q̄ pcedit a patre ꝛ a filio. sicut filius eo est a patre q̄ natus est ab eo. Nō em̄ idem est filio esse a patre ꝛ spūisancto. i. non ea pprietate filius dicit̄ esse a patre qua spūssanctus. Nā filius dicit̄ esse a patre. qz genit⁹ est ab eo. Spūssanct⁹ v̄o dicit̄ eē a patre et a filio. qz spūssanctus est donū p̄ris ꝛ filij. i. qz pcedit ab vtroq3. Eo em̄ dicit̄ spūs q̄ donū. ꝛ eo donū quo pcedēs. Un̄ aug. in. v. li. de tri. ait. Spūssanct⁹ q̄ non est trinitas s̄ in trinitate intelligit̄. in eo q̄ pprie dicit̄ spūssanct⁹ relatiue dicit̄. cū ꝛ ad patrē ꝛ ad filiū refert̄. qz spūssanct⁹ ꝛ p̄ris ꝛ filij spūs ē. s̄ ipa [a] relatio nō app̄et in hoc noīe spūs. apparet aūt cū dr̄ donū dei. Donū est em̄ patris et filij. qz a p̄re pcedit ꝛ a filio. Ecce his v̄bis apte ōndit̄ eadē relatione dici spūmsc̄m ꝛ donū. donū aūt qz pcedit a p̄re ꝛ filio. Proprietas ḡ qua dr̄ spūssanct⁹ vl' donū pcessio ipa est. de q̄ post pleni⁹ agem⁹ cū alijs. Cū ḡ ab eterno pcesserit ab vtroq3. ꝛ ab eterno donū fuit. Nō ḡ spūssanctus eo tm̄ dicit̄ donū. qz donat̄. nam et ante fuit donū q̄ donaret̄. Unde Aug. in. v. li. de tri.

Spūssanct⁹ dr̄ datū vl' donatū.

Spūs. dr̄ donū

Aug. quid sit filio eē a patre ꝛ spūssancto.

Aug.

a Eo dicit̄. s. s. q̄ donū. et eo donū q̄ pcedēs.

a Relatio nō apparet in hoc noīe spūs. Videt̄ dicere falsum. qz sp̄s dr̄. qz spirat̄. ḡ refert̄ ad spirantē. ergo apparet in eo relatio. Itē videt̄ q̄ magis appareat q̄ in h̄ noīe donū. qz relatiua dicunt̄ q̄ hoc ip̄m q̄ sūt aliorū sunt. s̄ spūs co

ꝙ spūs habet eē a spirante. donū vō ñ oportet ꝙ hēat esse a donāte. ergo non vr in hoc tm̄ appere relatio. Rꝫ°. di
1 cendū ꝙ tam donū ꝙ spūs dr̄ relatiue. ẜ [illegible] relatio mag' apparet in hoc noīe donū ꝙ in hoc noīe spūs. qꝛ donū sꝑ dicit respectum ad dantē. spūs aūt nō imo pōt accipi absolute. Uel aliť dōm. ꝙ aug. nō dicit ꝙ relat ō nō appareat in h̄ nomīe spūs ẜ ꝙ nō appareat in hoc nomīe. s. s. Dr̄ uis eīn dicať eē spiritus spiratoris. nō tamen dicit eē spūssanctus spiratoris. Ad illud qđ obī ꝙ spiritus mag dicit habitudinē respicientē esse ꝙ donū. dōm ꝙ verū ē i his qbus accidit donū. sed in. s. s. qꝛ iō est qꝛ donū. nō hꝫ locum ista obiectio.
b Filius nascendo
2 accepit ⁊c̄. vt sit ipa [illegible]stātia. Uideť male dicere. qꝛ in omni eo qđ inest filio ꝑ natiuitatē distinguiť filius a patre. qꝛ natiuitas ē ꝓprietas distinctiua. ergo [illegible] fili⁹ nascēdo accepit vt sit essentia vel substātia. ergo pať in supstātia distinguiť a filio. Itē qđ fili⁹ nascendo accepit. siue qđ filius est nascendo est natū. ergo sba est nata. si filius nascēdo est substātia. Omne eīn qđ nascendo accepit a natiuitate habet ortū. Rꝫ°. dō. ꝙ aliqui distinxerunt istā locutionē. fili⁹ nascendo est diuina sba
3 siue deus. Quia gerūdiū pōt dici ꝯcomitātiā. ⁊ sic simpliciter est vera. vel causam. ⁊ sic multiplex. qꝛ cū dico filius est deus siue diuina substātia. tria dico. s. subiectū. compositōnē. ⁊ ꝓdicatū. Potest ergo hoc gerūdiū nascendo dicere causali

Semꝑ spūssctūs ꝓcedit. ⁊ nō ex tꝑe ẜ ab eternitate ꝓcedit. Sꝫ qꝛ sic ꝓcedebat vt eēt donabile. iā donū erat añq̄ eēt cui donareť. Aliť eīn intelligiť cū dr̄ donū. aliter cū dr̄ donatū. Nā donū pt eē etiā anteq̄ deť. donatū aūt nisi datū fuerit. nullo mō dici pōt. Sempiťne ergo spūs ē donū. tꝑaliter aūt donatū. His verbis apte oñdiť ꝙ sicˇ spūssanctus ab eterno ꝓcedit ita ab eťno donū est. non quia donareť a patre filio. vel a filio patri. sed qꝛ ab eterno ꝓcessit donabilis.

Obiectio ꝯ̄ hoc ꝙ spūssctūs sit donū eternaliť. c
Sed queriť cui donabil' vtꝝ patri ⁊ filio. an tm̄ nob̄ q̄ nōdū eram⁹? Si aūt nō erat donabilis pr̄i ⁊ filio ẜ tm̄ nobis. ⁊ ex eo donū erat. qꝛ sic donabil' ꝓcedebat. videtur ꝙ fili⁹ sꝑ eadē rōne donū fuerit. qꝛ ab eťno ꝓcessit a pr̄e donabil' nobis in tꝑe. Nā ⁊ de filio legiť ꝙ dat⁹ est nobis. Ad qđ dicim⁹. qꝛ spūssctūs nobis tm̄ nō pr̄i vel filio donabilis ꝓcessit. sicˇ ⁊ nobis tm̄ dat⁹ est. Et filius vere datus est nobis. ⁊ ab eťno ꝓcessit a pr̄e. nō vt donabilis tm̄. ẜ vt genit⁹ q̄ ⁊ donari possit. Processit ergo vt genit⁹ ⁊ donabilis. ẜ spūssctūs nō ꝓcedit vt genit⁹ ẜ tm̄ vt donū. donū aūt sꝑ fuit. nō solū qꝛ donabilis. sed qꝛ ab vtroq̄ ꝓcessit. et qꝛ donabil' fuit. Unñ aug. in. v. li. de tri. ait. Eoipo ꝙ datur⁹ erat eēt de⁹. iaꝫ donū erat etiā añq̄ dareť. Et iō donabilis est. ẜ aliť donabilis q̄ fili⁹. Nā ⁊ aliť dat⁹ ⁊ aliť ꝓcessit q̄ fili⁹. Filij eīn ꝓcessio genitura est vel natiuitas. Spūssctī vō ꝓcessio natiuitas nō est. vtraq̄ vō ineffabilis est. Et notādū ꝙ sicˇ [b] fili⁹ nascēdo accepit nō tm̄ vt fili⁹ sit. ẜ oīno vt sit. ⁊ vt ipa suba sit. ita ⁊ spūssanct⁹ a pr̄e ⁊ filio ꝓcedēdo accepit. nō tm̄ vt spūssanct⁹ sit vel donū. ẜ etiaꝫ vt oīnino sit. ⁊ vt suba sit. qđ vtiq̄ nō accepit ex eo q̄ datur. Nā cū nō deť nisi ex tꝑe. si hoc habēt ex eo ꝙ dať accepisset ergo ex tꝑe vt eēt. Unñ aug. in. v. li. de tri. Fili⁹ nō tm̄ hoc hꝫ nascēdo vt sit fili⁹ ẜ oīno vt sit. Queriť ergo. vtrū spūssanct⁹ eo ꝙ dať. habeat nō tm̄ vt donū sit ẜ oīno vt sit? Qđ si nō est nisi qꝛ dať. i. [illegible] nō hꝫ eē: nisi eo ꝙ dať. Sicut fili⁹ nascēdo habꝫ nō tm̄ vt sit fili⁹. qđ relatiue dr̄. ẜ oīno vt sit ipa suba. quō iā spūssctūs erat ipa substātia. cū nō ꝓus dareť q̄ eēt cui dareť. Non ergo eo ꝙ dať ẜ ꝓcedēdo hꝫ vt sit donū. ⁊ vt [illegible] eēntia. sicˇ fili⁹ nō eo ꝙ dat⁹ est ẜ nascēdo accepit. nō tm̄ vt [illegible] filius. ẜ vt sit eēntia. Unñ aug. in. xv. li. de tri. ait. Sicut filio prestat essentiā sine initio tēꝑis. sine mutabilitate nature de patre generatio. ita spūisancto ꝑstat eēntiaꝫ sine vllo initio tēꝑis. sine vlla mutabilitate nature de vtroq̄ processio.

Dubitatō ex vbis. h. ꝑmi ẜ orta vicꝫ ꝙ fili⁹ nō tm̄ sit fili⁹ natiuitate ẜ etiā eēntia a fili ⁊. s. s. ꝓcessiōe. d
Hic oriť questio. Si filius nascēdo hꝫ. nō tm̄ vt sit filius. ẜ vt sit eēntia. ⁊ spūssanctus ꝓcedēdo. non tm̄ vt sit donū. ẜ vt sit essentia. ergo et filius natiuitate essentia est. ⁊ spūssanct⁹ ꝓcessiōe est eēntia. cū alibi dicať ꝙ nec pať eo pr̄ est q̄ deus. nec fili⁹ eo fili⁹ q̄ deus. nec spūssāctus eo donū q̄ deus. Quia vt ait aug. i. vij. li. de tri. His nominib⁹ relatiua eoꝝ oñduť. nō eēntia. vnde p⁹

Aug. ꝙ semper ꝓcedit spūssanctus.

Isaie. ix.

Rꝫ°.

Qꝛ fili⁹ ꝓcessit vt genit⁹ ⁊ donabilis. s. s. vō vt donū ⁊ donatū. ⁊ qꝛ ꝓcedit ab vtroq̄. et qꝛ donabilis est.

Sicut filius nascēdo accepit nō tm̄ vt esset filius sed etiā eēntia. ita ⁊ spūssanct⁹ ꝓcedēdo accepit nō tm̄ vt esset donū sꝫ etiā vt eēt essentia.

plenius agemus. Ad quod breuiter r̄ndentes dicimꝰ. q꞉ nec filius natiuitate ēentia ē. ſ tm̄ filiꝰ. Nec ſpūſſanctus ꝓceſſione eēntia eſt. ſ donū tm̄. ⁊ tū vterq꞉. ⁊ ille naſcendo ⁊ iſte ꝓcedēdo accepit vt eſſet eſſentia. Nō enī vt ait hyla. in. v. li. de tri. ꝑ defectionē. aut ꝓtenſionē. aut deriuationē ex deo deus. ſ ex virtute nature in naturam eandē natiuitate ſubſiſtit filius. ⁊ ex virtute nature in naturam eandem ꝓceſſione ſubſiſtit ſpiritusſanctus.

Hilarius

Exponit verba hilarij.

Quod ita intelligi poteſt. Ex patre q̄ ē virtus ingenita. naturā quā hꝫ. eandē filius natiuitate. i. naſcendo. ⁊ ſpūſſanctꝰ ꝓceſſione. i. ꝓcedendo habet. Unde ipſe idē aptiꝰ eloquēs. quod dixerat aperit dicēs. Natiuitas inq̄t dei nō pōt nō eā de qua ꝓfecta eſt tenere naturam. Nō eñ aliud q̄ꝫ deus ſubſiſtit. qđ nō aliunde q̄ꝫ de deo ſubſiſtit. Ecce his verbis apit̄ q̄modo intelligendū ſit illud. de patre generatō preſtat eſſentiam filio. et de vtroq꞉ ꝓceſſio preſtat eſſentiā ſpirituiſancto. Non q꞉ ille eſſentia ſit filius. et iſte eſſentia ſit ſpūſſanctus. imo ꝓprietate ꝑſonali. ſed q꞉ ⁊ ille naſcendo. ⁊ iſte ꝓcedendo eēntiam habet eandē ⁊ totaꝫ que in patre eſt.

Redit ad primā ſolutionē. oſtendens q̄ ſpūſſanctꝰ dicit̄ donum ⁊ donatū ſm duos p̄dictos modos proceſſionis. e

Ex p̄dictis patet q̄ ſpūſſanctus ſempiterne donū eſt. ⁊ tp̄aliter datum vel donatum. Ex quo apparet illa diſtinctio gemine ꝓceſſionis de qua ſ̄ egimus. Nā ſm alterā ꝓceſſionē dr̄ donatū vel datū. ſm alterā v̄o dicit̄ donū. Et ſm hoc q̄ ſempit̄ne donū eſt refert̄ ad patrē ⁊ filiū. ſm hoc v̄o q̄ dr̄ datū vel donatū. ⁊ ad eū q̄ dedit refert̄. ⁊ ad eos quibus dat̄. et eius dr̄ eſſe qui dat. ⁊ illoꝝ quibus dat̄. Unde aug. in. v. li. de tri. ait. Qđ datū eſt. ⁊ ad eum q̄ dedit refert̄. ⁊ ad eos quibꝰ dedit. Itaq꞉ ſpūſſanctꝰ nō tm̄ p̄ris ⁊ filij q̄ dederūt. ſed etiā nr̄ dicit̄ q̄ accepimus. Spūs ḡ ⁊ dei eſt q̄ dedit. et noſter qui accepimꝰ. ille ſpūs noſter q̄ ſumus. q꞉ ipe eſt ſpūs hoīs q̄ in ipo eſt. q̄uis ⁊ illū ſpm̄ q̄ hoīs dr̄ vtiq꞉ accepimꝰ. ſ aliter iſte. alit̄ ille nr̄ dicit̄. Aliud eſt enim qđ accepimꝰ vt eſſemꝰ. aliud qđ accepimꝰ vt ſancti eſſemus. Q꞉ aūt ſpūſſanctꝰ noſter dicat̄. ſcriptura oñdit Scriptū eſt eñ de iohanne q̄ in ſpū helye veniret. Ecce dictꝰ eſt helye ſpūs quē accepit Helyas. ſ. ſpūſſctūs

Aug.

Q꞉ aliter. ſ. ſ. dr̄. noſter aliter naturalis.

Numeri. xj.

tatem reſpectu ſubiecti. vel reſpectu cōpoſitiōis. vel reſpectu p̄dicati. Si reſpectu ſb̄iecti. tunc ē ſenſus. filius naſcēdo ⁊c̄. i. q̄ eſt filiꝰ naſcēdo. vel q̄ naſcendo hꝫ vt ſit filꝰ eſt deus. ⁊ ſic eſt vera. Si reſpectu cōpoſitiōis. ſic eſt ſenſus. Filiꝰ eſt deus naſcendo. i. hoc p̄dicatū ꝯuenit ſubiecto ꝑ natiuitatē. ⁊ ſic adhuc eſt vera locutō Si r̄ſpectu p̄dicati. ſic eſt ſenſus. filꝰ ē deꝰ ſiue ſb̄a diuia naſcēdo. ita q̄ naſci ſiue natiuitas ſit principiuꝫ ſiue origo deitatis. ⁊ in hoc ſenſu ē falſa. Mgr̄ tñ iſtā locutionē nō diſtiguit ſ ſimplicit̄ cōcedit. ⁊ ſatis ꝓbabilit̄. q̄m̄ p̄dicta diſtinctio nō vr̄ habere radiceꝫ. Cū eī gerūdiuū natū ſit determinare cōpoſitionē. q꞉ oīno nihil eſt dicere hō naſcendo ⁊ hmōi. ⁊ cū cōpoſitō p̄dicati ſiue eēntie. ſiue oīm que attribuūt̄ filio. ꝯueniāt ſubiecto ꝑ natiuitatē. iō hꝫ veritatē. Nec valent obiectiones in ꝯ̄riuꝫ adducte. q꞉ natiuitas ñ diſtinguit illud qđ ꝑ natiuitatē habet̄ ſiue qđ eſt in naſcēte. ſ cū ſolū q̄ naſcit̄. ⁊ iō non ſeq̄t̄ q̄ ſb̄a ſit diſtīcta. nec q̄ ipſa naſcat̄. q̄uis ꝑ generationē habeat̄.

e Nec filiꝰ natiuitate eſſentia eſt. Uidet̄ falſum dicere. q꞉ cum

naſcēdo ſit eēntia. ꝑ rōne vr̄ q̄ natiuitate. ⁊ hoc vr̄ ꝑ auctē hyla. in lr̄a. Rꝫ. dicēdū q̄ abſq꞉ dubio iſta eſt diſtin- 4
guenda. Filꝰ natiuitate eſt diuīa eēntia. q꞉ ablatiuꝰ pōt ꝯſtrui in rōne forme. vel in rōne principij. Si in ratōne
forme. ſic eſt falſa. q꞉ natiuitas nō ē cā formalis reſpectu p̄dicati eēntialis. Si in rōne principij. ſic hꝫ veritatē
q̄ꝛ oīa q̄ ꝯueniunt filio. ꝯueniunt ei ꝑ natiuitatis originē. Sed mgr̄ q꞉ accipit gerundiū in rōne principij. idō
cū gerundio ſimpliciter ꝯcedit. Et q꞉ accipit ablatiuū in rōne forme. iō cū ablatiuo ſimplicit̄ negat. magis. n.
iudicat ſm vſum loquēdi q̄ ſm virtutē ſmonis. Nō eñ ⁊c̄. ꝑ defectionē aut ꝓteſionē aut deriuati 5
onē. Querit̄ quō differūt illa tria. Rꝫ. quidā dicunt ſic. q̄ ꝑ defectionē ꝓducit̄ aliq̄d de materia ꝑ forme ꝑeri
ſtentis corruptionē. ſicut ex grano frumenti herba. Per ꝓtenſionē ꝓducit̄ aliq̄d ꝑ ꝑeūtis forme ꝑmanētiā
⁊ inductionē forme artificialis. ſicut vas fit de argento. Per deriuationē. qđ ꝓducit̄ ꝑ ꝑeūtis forme ꝑmanē
tiā ſola locali mutatione. vt riuus ex fonte. ⁊ lacꝰ ex riuo. Alit̄ pōt dici q̄ materiale principiū ex q̄ res eſt. aut ē
materiale ⁊ tranſiēs formaliter. ⁊ ſic eſt defectio. Aut eſt materiale ⁊ ꝑmanēs. ⁊ ſic eſt ꝓtenſio. Aut ē materi
ale ⁊ ꝑmanēs ⁊ agēs. ⁊ ſic eſt deriuatio. ⁊ hoꝝ exempla ſunt manifeſta. e Aliud eſt eñ qđ accepimꝰ vt eſ 6
ſemus ⁊c̄. Uidet̄ male dicere. q꞉ ſicut ſine ſpiritu dei nō poſſumꝰ ſancti eſſe. ita nec eſſe. ḡ vr̄ q̄ ſpū. ſ. nō tm̄ ac
cepimꝰ vt eēmus ſancti. ſed etiā vt eſſemꝰ. Rꝫ. pōt ad hoc dici. q̄ hoc dictū eſt ꝑ appropriationē. Quis eñ a

spũsancto habeamus eẽ ꝛ sanctũ eẽ. appropriate tñ habem' sanctũ. iõ nõ sic accipi dẽ in nrĩ eẽ ꝓductiõe. sicut in sctificatiõe. Aliter tñ põt dici. ꝙ sicut dare ordinat᷑ ad habẽdum. ita ꝛ accipe. ꝛ q̃a nullus hꝫ. s.s. quantũcũqꝫ. s.s. opet᷑ in eo nisi q̃ põt eo frui. ꝛ ois talis est sanct'. iõ. s.s. nõ dẽ ꝓprie loquendo dari nec accipi nisi sãctis ꝛ a sanctis.

f Tollã de spũ tuo.

7 Hoc nõ põt dici q̃tuꝫ ad sbam. ꝫ q̃tũ ad effectũ siue grãm. ꝫ vr̃ ꝙ grã transferat᷑ ab vno in aliũ. Si tu dicas hoc eẽ dictũ ꝑ cõformitatẽ. Obĩ ꝙ pari rõe possꝫ dici ꝙ tolleret d̾ spũ alioꝝ ꝛ daret moysi. Rñ°. dñm ꝙ illud intelligit᷑ de spũ q̃tũ ad effectũ. ꝛ h̾ ꝑpositio de iportat conformitatẽ sil' ꝛ partialitatẽ. ꝫ nõ q̃tũ ad ꝑtẽ ꝯferentẽ vel ꝯtinẽtẽ ꝫm veritateꝫ. ꝫ ꝫm ꝓportionẽ. q̃m effect' s.s. multoplus abũdauit ĩ moyse q̃ in alijs. vt ꝙ alij q̃i ꝑtẽ grãe sue viderẽt᷑ hr̃e. ꝛ dẽ tollã q̃tũ ad sollicitudinẽ. qꝛ dũ dona. s.s. alijs sũt ꝯmũicata. sollicitudo moysi ẽ diminuta. et ꝑs illi' sollicitudis est alijs cõmissa ꝛc̃.

Et moysi ait dominus.[f] Tollam de spiritu tuo. ꝛ dabo eis. i. dabo illis de spũsancto quem iam dedi tibi. Ecce et hic dictus est spũs moysi. patet igit᷑ qꝛ spũssãctus noster dicit᷑ spũs. sed qꝛ nobis datus. ꝛ dat' vtiqꝫ ad hoc vt sancti essemus. Spũs ṽo creatus ad hoc est datus vt essemus. — f Numeri. xi.

An filius cum sit nobis dat' posset dici noster vt spiritussanctus dicit᷑ noster. f

Hic querit᷑ vtrũ ꝛ filius cum sit nobis datus dicat᷑ vl᷑ possit dici noster? Ad qd̾ dicim'. qꝛ fili' dicit᷑ noster panis. nr̃ redemptoꝛ ꝛ hmõi. ꝫ nõ dicit᷑ noster filius. qꝛ [illegible]lius dicit᷑ tñ relatiue ad eum q̃ genuit. Et iõ nr̃ fili' nõ põt dici. ꝫ patris tñ. In eo aũt ꝙ dicit᷑ datus. ꝛ ad eũ q̃ dedit ꝛ ad eos quibus dat' est refert᷑. vt spũsanct' q̃ etiã cũ in scriptura vt supra dictũ ẽ dicat᷑ spũs noster. vel spũs tuus. vl᷑ illius. vt de moyse ꝛ helya dictũ est. nusq̃ tñ in scriptura occurrit ita dici. spũssanct' nr̃. vel tuus. vel illius. ꝫ spũs noster. vel tuus. vel illi'. Quia spũssanctus eo dr̃ q̃ donũ. ꝛ vtrũqꝫ relatiue dr̃ ad patrẽ ꝛ ad filiũ. ꝛ hoc sempit̾na relatiõe. Si tñ aliq̃n dicitur donũ nr̃m. accipit᷑ donũ ꝓ donato vel dato. Cum ṽo donũ accipit᷑ eo mõ q̃ spũssanct' donuꝫ pr̃is ꝛ filij dr̃. nõ hois. ita ꝛ fili' sub hac appellatione nõ põt dici nr̃. vt dicat᷑ fili' noster. sic̃ nec dr̃ spũssanct' nr̃. ꝛ tñ de filio dicit᷑ panis nr̃. ꝛ de spũ spũs noster. Ille nr̃ panis. qꝛ nos reficit nobis dat'. Iste nr̃ spũs. qꝛ nobis inspiratur a pr̃e ꝛ filio. ꝛ in nobis spirat sic̃ vult. Vñ Aug. in. v. li. de tri. ait. Qd̾ de pr̃e natũ est. ad prẽm solũ refert᷑ cũ dr̃ fili'. Et iõ filius patris est ꝛ nõ noster. Dicim' tñ ꝛ panẽ nr̃m da nobis. sic̃ dicim' spũm nr̃m. — Qꝛ nõ dicit᷑ s.s. noster ꝫ spirit' noster. — Aug.

An spũssanctus ad se relatiue dicat᷑. g

Post hec querit᷑. vtꝝ spũssanct' ad seipm̃ referat᷑. hoc eñ videt᷑ ex p̃dictis posse ꝓbari. Si eñ qd̾ dat᷑. refert᷑ ad eũ q̃ dat. ꝛ ad eũ cui dat᷑. ꝛ spũssanct' dat᷑ a seipo. vt p̃dictũ est. ꝫ refert᷑ ad seipm̃. Hui' q̃ǒnis determinationẽ in posteꝝ differim'. donec tractem' de his q̃ relatiue dicunt᷑ de deo ex tpe i qb' datũ ꝛ donatũ ꝯtinent᷑ — Hec q̃ soluit᷑ infra dis. xxx. in fine.

f Apposito ex p̃cedentibus ꝙ spũssanctus sit donum. ꝛ ꝙ donet᷑. ad intelligentiã hui' partis sex querunt᷑. Primo q̃r vtrũ spũssanctus sit donũ q̃ oĩa alia dona donant᷑. Scđo vtrũ spũssanctus sit donuꝫ vel ab eterno vel ex tpe. Tercio q̃r q̃d ꝯuenienti' dicat᷑ de spũsancto. donum. s. an datum. Quarto vtrũ dona ꝓprie ꝯueniãt spũsancto. Quinto vtrũ donũ sit ꝓprietas spũsscti distinctiua. Sexto vtꝝ rõne donabilitatis dicat᷑. s.s. noster.

Questio. j. a

Qꝛ spiritussanctus sit donum quo oĩa alia donantur. ostendit᷑ autoritate ꝛ ratiõe sic. Apls. j. Coꝝ. xij. Diuisiones grãꝝ sunt. idẽ autẽ spũs diuidit singuli[illegible] ꝓut vult. ꝛ loquit᷑ de donis nõ tñ gratie gratũfaciẽtis. sed etiam que sunt gratis date. ꝫ si ꝑ spũsanctũ dant᷑ vtraqꝫ. cum nõ sit alia drñtia donoꝝ. ipe est donum in q̃ oĩa alia donant᷑. Itẽ aug. xv. de trini. per donum qd̾ est. s.s. cõe oib' membris christi ꝓpria quibusqꝫ dona dei dant᷑. Itẽ rõne ostendit᷑ sic. Spũssanctus est primũ donũ. sed omne posteri' ad pri' reducit᷑. ꝫ omne donũ reducat᷑ ad donũ qd̾ est. s.s. ꝫ in omnibus donis rõ donationis est ꝑ. s.s. ꝫ ꝛc̃. Itẽ omne donũ inq̃tuꝫ donũ ex amore dat᷑. alioquin non habet rõnem doni. ꝫ. s.s. est amoꝛ patris ꝛ filij. vt dicit aug. ꝛ habitũ est supra. ꝫ ꝛc̃. Contra. Isidorus. Multis indignis spũsancto dant᷑ dona. s.s. ergo cõtingit alia dona donari sine hoc. ꝫ nõ est donum in q̃ oĩa alia donant᷑. Item aliqua sunt dona q̃ appropriant᷑ filio. vtputa sunt illa que dant᷑ ad illustrationem intellectus. ꝫ si loquamur a ꝓprietate. talia dona donant᷑ in filio siue ꝑ filiuꝫ nõ dono quod est. s.s. Item fili' datus est nobis Esa. ix. Paruul' natus est nobis. filius datus est nobis. ꝫ si dat᷑ ꝑ. s.s. videt᷑ ꝙ. s.s. aliquã autoritatẽ vel influentiam habeat in filium. hoc aũt est falsum. ꝫ nõ omnia alia dona donatur ꝑ spũmsanctum. Item hoc ostendit᷑ ꝑ impossibile. esto ꝙ intelligat᷑ ꝑ impossibile spũmsanctũ non esse. adhuc pater ꝛ fili' intelligunt᷑ vt liberales. alio.

q̃n inest eis liberalitas a spũsancto quod falsum est. ergo si intelligũt liberales. ergo z donatores. Itez si spũsanct⁹ est donum in quo alia donant. ergo doni est donũ. z donationis est donatio. z hoc. mot⁹ est motus. z relationis relatio. z hoc h3 pbs p inconue nienti. Cum em dependens nõ possit alterũ determi-
8 nare. erit ibi pcessus in infinitũ. Rº. dõm q cum dicit q. s. s. est donũ in q̃ omnia alia donant. ablatiuus iste põt accipi dupliciter. vel ita q dicat cõcomitantiam. vel sic q dicat causalitatẽ. Si dicat pcomitantiam. sic intelligendo vl'r falsum est. qr est sensus q det cum omnib⁹ donis. Quedam em sunt dona q̃ semp sunt cum. s. s. vt charitas z sapia. Quedã q̃ nũq̃ sunt cum. s. s. vt timor seruilis. Quedã q̃ aliqñ sũt cum spũsancto. aliquando sine. vt fides. pphetia. et hmõi. Si aũt pticulariter intelligat de donis gratũfacientibus. sic vera est z nõ habet instantiam. Põt item ablatiuus importare causalitatem. et hoc tripliciter. Vel ita q dicat simpliciter causalitatem. et in h distinguit nec a patre nec a filio. qr oia dona sũt a patre z a filio z a spũsancto. Vel ita vt dicat cãlitatẽ et subautoritatem. z in hoc distinguit a patre sed nõ a filio. qr pater z p filium z p. s. s. donat. Vel ita vt dicat causalitatẽ z subautoritatẽ et exẽplaritatez. et sic ppie spiritui sancto pueit. Ipse enim pcedit p modũ primi doni. ita q omnis donatio recta z gratuita post illam est z ab illa accipit rõnẽ donatiõis. Cõcedendum est ergo q spũsanctus est donum q̃ oia dona. s. gratuita donant p cõcomitantiã. et q̃ oia dei dona donant p exemplaritatis causam. Ad illud qd obijcit pmo de Isido. iam pt3 rñsio. q ipe loquit de
9 donis gratie gratis date. non gratumfacient. Ad illud quod obijcit scdo. q quedã dona approprianť filio. Dõm q de donis est loqui dupliciter. aut ratione eius qd subest. aut sub rõne donatiõis. Ratõe vo eius quod subest. aliqua dona approprianť filio. vt sapientia z intelligentia. aliqua spũsancto vt charitas. Ratione vo donationis. oia approp ant. s. s. rõne iã dicta. qr p ipm tanq̃ p primũ donũ donanť alia.
10 Ad illud quod obr q fili⁹ est dat⁹ et nõ a spiritusancto. rñderi potest. q filius est datus sm humanã naturam. et hoc fuit p amorẽ Ioh. iij. Sic deus dilexit mundũ vt filiũ suũ zc. Ad illud qd obr. q spũsan-
11 cto circumscripto. adhuc manet ratio doni. Dõm q circũscripto. s. s. est intelligere in deo donor causalitatem z subauctem. sed non exemplaritatẽ donatiõis sub rõne donationis. qr non intelligit pcessus amoris. et hoc vltimo modo dicit ppie puenire spũsan-
12 cto. Ad illud quod obĩ. q tunc est donũ doni. dd. q motus nõ est motus vt termini. similiter nec relationis relatio. tamen vt principij motus est motus. qr motus est principiũ mot⁹. z relatio relatiõis. z sic dicit donũ doni. z qr in creãdo stat in pmo. cũ sit primum donũ. non est abire in infinitũ. Preterea donũ in diuinis veram ypostasim dicit.

Questio. ij. b

Utrum. s. s. sit donũ ab eterno. vel ex tpe. Et q ex tẽpore vr. Aug. xv. de tri. eo donũ est quo daŕ qb⁹ daŕ. sed daŕ ex tpe. g zc. Item. v. de tri. eo donũ dicit q̃ datur⁹ ipm erat deus. sed pstat q daturus erat ex tẽpore. g si donũ est eternum. tpale est cã eterni. Itẽ vr p rõnẽ. Donum em nõ tm dicit compationem ad dantẽ. s etiã ad eũ cui daŕ. g posito dono. ponit dãs z recipiẽs. qr relatio ponit extrema. recipiens creatura. g zc. Itẽ donũ addit supra datũ. qr donũ est datio irredibilis. g spũsanct⁹ nõ ẽ dat⁹ nisi ex tpe. nec est donũ nisi ex tpe. Itẽ sicut filij est generari. ita doni est donari. s nõ est fili⁹ anteq̃ generet. ergo nec donũ anteq̃ donet. s donaŕ tm ex tpe. g zc.

Contra. Aug. v. de trini. qr spũs pcedebat vt esset donabilis. iam donũ erat. sed pcedere vt donabile. h est eternũ. g et donũ ab eterno. Itẽ idẽ expressi⁹. spũssanctus sempiterne donũ est. temporaliter vo daŕ

Item hoc ipm videť rõne. qr vbi est amor gratuitus. ibi est gratia doni. sed ab eterno est in deo ponere amorem gratuitũ. ergo z donũ. Item vbi est perfecta rõ liberalitatis ibi est donũ. Sed in diuinis ab eterno est pfecta ratio liberalitatis. g zc. Item sicut se habet ratio verbi ad rerum pductionem. sic se hab3 ratio doni ad gratiarum distributionẽ. sed ante rerũ pductionem in pncipio fuit verbũ. g ante grã3 collationẽ in principio fuit donũ. Rº. dd. q cũ donũ 13
dicat respectũ ad eu3 cui daŕ hoc põt esse tripliciter. vel sm actũ. vel sm habitudinẽ. vel sm aptitudinez. Si sm actũ. hoc modo dicit donum qr daŕ. Si sm habitudinem. hoc mõ dicit donũ qr donandũ aliqñ. Si sm aptitudinẽ. hoc mõ dr donũ qr donabile. Secundũ pmã acceptionẽ dr tpaliter. sed sm scda3 z terciã dicit eternaliter. z in his tribus sensibus accipit Aug. Concedendũ est g q sm aliquã acceptionez donum dei dicit eternaliter. sicut pbant rõnes inducte ad scdam partem. Ad illud vo quod obĩ in cõtrariũ. dõm q pcedit de dono vt dicit actũ donationis. et sic ex tpe dicit. vñ nõ valet obiectõ. Ad illd qd scdo obijcit q eo dr donu3 q̃ datur⁹ zc. dd. q sm istam acceptionẽ dr eternaliter. qr nõ dicit respectu3 ad creaturã sm actum s sm habitũ. sicut z pdestinatio. Qr g obĩ q tunc tpale est cã eterni. dõm q illud 14
participiũ daturũ. duo importat. s. ordinationem ad dandum. z actũ ordinationis. z ordinatio est eterna licet actus sit tpalis. z tũc ablatiuus nõ dicit causalitatẽ rõne actus. s rõne ordinatiõis. Posset tñ dici q dicit cãm pseqũtie nõ pseqũtis. Ad illud qd obĩ 15
q dicit relationẽ ad extrema. dõm. q relatio actualis ponit vtrũq3 extremũ in actu. non aũt relatio habitus. sicut pt3. q deus eternaliter dicit exemplar creature tpalis. Ad illud qd obĩ q donũ addit supra 16
datũ. dd. q donũ in q̃busdã pseqũit rõnẽ dati. vtputa sunt illa. q̃ de se nõ dicunt liberalitatẽ. nisi put addit eis rõ cõicatiõis. vt liber. cultell⁹ z hmõi. In aliquo datũ pseqũit rõnẽ doni. vtputa i eo qd ex se importat liberalitatẽ. etiã si nunq̃ det donũ. vt ẽ amor. z sic pueit spũsancto. Ad illud qd obĩ q sicut fi- 17
lij est generari zc. dõm q falsum est. qr generari dicit emanationẽ filij. q̃ sm rõnẽ intelligendi pcedit filiũ. Unũ impossibile est q nisi generet. Donari aũt nõ solũ dicit doni emanationẽ s ampli⁹ dicit ei⁹ cõicationẽ. et hoc pseqũit eẽ doni. z iõ nõ dr donũ ex tpe. q̃uis donet ex tpe.

Questio. iij. c

Utrum puenientius dicat de spũsancto donũ q̃ datum. Et q tã pueniens dicat donũ vt datũ videť. qr Iaco. j. Omne datũ optimũ z omne donu3 pfectu3 desursu3 est. ergo a spũsancto sunt data sicut z dona. g sicut ad ipm trãsferť rõ doni. ita z dati. Itẽ mobilis et moti est eadẽ rõ. g similiť dati z donabilis. g si donũ dicit in ratione donabilis. datum vo in rõne actualitatis dati. ergo eadẽ est rõ doni z dati. ergo zc.

Item in quolibet genere pfectior est actus q̄ po-
tentia. ergo cū datū dicat in actu. donū in potētia. pfecti
us exprimit aliqd cum dicit datū q̄ donū. s3 qd maio-
ris est pfectiōis. magis ꝓprie ꝯuenit deo. ergo rc. Itē
qñ aliqua duo dicūt de aliq̄ q̄ vnū est rō dicēdi alte
rū de eodē. illud ꝯuenientiꝰ dicit qd est rō dicēdi. sed
datū r donū dr de. s. s. r vt vult aug. eo donū dr. qr da
tur. ergo magis ꝓprie dr datū. Cōtra. datū ꝯuenit. s. s.
solū ex tpe. s3 donū eternaliter. ergo magis ꝓprie dicit do
nū. Itē si nunq̄ actu daret. donū eēt. r spūs esset.
ergo vr q̄ magis ꝓprie ꝯuenit ei donū. Itē glo. sup il
lud Jaco. j. Omne datū optimū rc. dicit q̄ datū di-
cit quo ad naturalia. donū quo ad gratuita. Si ergo
gratuita aptius appropriant. s. s. qui sanctificat q̄ na-
turalia. ergo melius in diuinis dr de. s. s. donū q̄ datuz.
Item donuz est datio irredibilis. s3 qcqd deus dat
irredibiliter dat. qr cū det nihil pōt recipe. ergo in diuis
datū. rōnē habet doni r induit eius rōnē. ergo ꝯuenien-
18 tius ibi dr donū q̄ datū. Rꝰ. dicēdū q̄ q̄uis in diui-
nis vtrūq3 dicat r datū r donum. tñ ꝯuenientiꝰ dr do-
num. Et huiꝰ duplex est rō. Una qdē est. qr datuz cū
sit participium. vel nomē verbale. ꝯcernit tps. donū
aūt a tpe subtrahit. r iō qr oīa dona supra tps sūt. cō
uenientiꝰ dr in diuinis donū q̄ datū. Alia rō est. qr do
nū supra ratōnē dati addit ꝯditionem liberalitatis
siue irredibilitatis. q̄ est ꝯditio magne nobilitatis. et
ideo maxime competit diuinis. r hec est rō. q̄re donū
appropriat gratuitis donis nō tm̄ ipi. s. s. q̄ est pncipiuz
gratuitoꝝ donoꝝ. r ex hoc p3 rñsio ad illud de auctē
hc. Jaco. Ad illud qd obi q̄ mobilis r moti eadē
19 est rō. dicēdū q̄ non est sīle de mobili r moto. r dono et
donato. Quia motū esse. addit supra mobile motuz.
r dicit totū qd dicit mobile. S3 datū nō dicit totum
qd dicit donū quātū est de generali intellectu nominis
nisi appropriet. Donū ē eñ datio irredibilis. r h̄ meliꝰ
20 patebit in. iiij. ꝓblemate. Ad illud qd obi q̄ actꝰ
est pfectio potētie. dicēdū q̄ aliqd est in potētia ad actū
dupliciter. Aut ꝓpter impfectionē agentis. Aut ꝓ-
pter defectū suscipiētis. Si sit potētia primo mō tūc
actus est pfectio potētie. Si aūt scdo mō. nō est pfe-
ctio. Unū si dicat q̄ sol actu lucens pōt domū illūina-
re q̄ nō est apta. r domū aptā illuminat. nulla oīo ma-
ior notat pfectio q̄ ante. Sic intelligēdū est de dona
21 bilitate r actuali donatiōe. Ad illud qd obr datū
est rō dandi donū. qr iō donū qr dat. dicēdū q̄ nō ē to
ta rō sicut dicit in lra. s3 solū in cōpatiōe ad eū cui da
tur. Uel pōt dici q̄tum a parte nri intellectus. iō do-
nū dicit. qr dat. sed tm̄ a pte rei est ecōuerso. qr iō da-
tur quia donum est.

Questio. iiij. d

Utrū donū ꝓprie ꝯueniat spūisancto. Et q̄ sic videt.
Aug. v. de trini. sicut in trinitate nō est verbū nisi fili
us. ita nec donū nisi. s. s. Itē donū dicit emanatōez
modū liberalitatis. hoc aūt est ꝓpriū soliꝰ. s. s. ergo rc.
Itē donū dei dr relatiue ad donātē. s3 donās nō tm̄
est pr imo etiā filius. qr vterq3 est mittens. ergo donū dr
relatiue ad patrē r filiū. r si hoc. distinguit ab vtro-
q3. ergo nec pater nec filiꝰ. s3 solū. s. s. dr ꝓprie donū. Cō
tra. Donū dr in habitu. s3 datū dr in actu. ergo datū ad-
dit supra donū. ergo cui ꝯuenit esse datū r rō doni. Sed
datū ꝯuenit trinitati, qr tota trinitas dat se. ergo r donū.
nō ergo ꝓprie spūisancto. Itē donū dicit respectū
ad dantē r ad eū cui dat. si ergo est ꝓpriuz. s. s. aut ꝓpter
respectū ad dantē. aut recipiētē. Nō ꝓpter respectuz
ad recipientē. qr similiter filius datꝰ est nobis. r ma
gis etiā datus q̄ spūs. Si vō ad dantē. Contra. filiꝰ
dr ꝓcedere a dante. s. a patre. ergo vr s3m cōem rōnē3 fi-
lio ꝯuenire. Si dicas q̄ filius nō ꝓcedit p modū do
nabilis. neq3 quō datꝰ est. s3 quō natꝰ. Contra. filiꝰ sic
ab eterno ꝓcedit. vt tpaliter esset missibilis. qr eo mit
tit filiꝰ q̄ generat. s3 missio nō est aliud q̄ donatio. ergo
filius ꝓcessit vt donabilis. Itē si datus est filius ex
tpe. aut erat ad hoc habilis ab eterno. aut nō. Si sic
ergo ꝓcessit vt donabilis. Si non. ergo aliqd ꝯuenit ex
tpe filio qd repugnat eterne emanationi. qd est incō
ueniēs. Itē regula est q̄ omne nomē dicēs respe-
ctū vel effectuz ad creaturas est cōe tribꝰ. s3 donū est
huiōi. ergo rc. Rꝰ. dicēdū q̄ sicut p3 ex verbis aug. Do 22
num dicit in diuinis ꝓprie siue psonaliter. nō essenti
aliter. sicut verbum ꝓprie dicit de filio. Datū autem
potest accipi r essentialiter r psonaliter. siue ꝓprie et
cōiter. tota eñ trinitas dat se. r tm̄ pr r filius ꝓprie
dant spūmsanctum. Propter hoc notandum. q̄ da-
tum de sui ratione. idez est qd cōicatum. Potest igit 23
hoc qd est datum dici cōicatū ex liberalitate. r sic est
commune toti trinitati. Uel ex liberalitate r autori-
tate. r sic ꝯuenit. s. s. et filio. q̄ habent subauctem re
spectu patris. Uel potest dici datum ex liberalitate r
auctē. nō tm̄ cōicatum. s3 etiā ꝓductum. r hoc mō p
prium est. s. s. cuiꝰ ꝓprium est ꝓcedere s3m rōnē libera
litatis. et ita s3m rōnē doni vel donabilis. r hoc modo
donum vel datum equiualent. Differunt tm̄. qr datū
dicit cōicationē in actu s3 donū in habitu. Et ꝯceden-
dum est q̄ donum ꝓprie dr in diuinis de. s. s. Ad il- 24
lud qd obi q̄ datū addit supra donuz. dicēdū q̄ s3m cō
munē acceptionē dati r doni. aliquid dicit donum vl
tra q̄ datum. r datum vltra q̄ donuz. Donum vltra
q̄ datum. importat emanationē p modum liberali-
tatis. Datum vō vltra q̄ donum importat actuz cōi
cationis: qr donum dicit habitum. et iō qr illud qd
addit donum supra datum est psonale. iō donū ē ꝓ-
prie psone. s. s. Ad illud qd querit rōne cuiꝰ respe- 25
ctus dicat donū ꝓprie. iā p3 rñsio. qr rōne respectꝰ ad
dantē. nō inquā rōne respectus simpliciter. s3 ratōne
talis respectus. qr emanat p modū donabilis. qd est
ꝓprium. s. s. Qr ergo obi q̄ emanat p modum donabilis
filius. dicēdū q̄ falsum est. Q3uis eñ donabilitas siue li-
beralitas coicet filij generationi. non tamen est rō
emanandi. qr cōicat eternaliter. iō dat tpaliter. s3 qr
nō est rō emanandi. iō nō emanauit filiꝰ vt donū sed
solus spiritussanctus. Ad illud qd vltimo obi de 26
respectu ad creaturā. dicēdū q̄ hoc intelligit de illo no
mine qd importat solum respectum ad creaturā. nō
psone ad psonā. donum aūt vtrunq3 importat. iō nō
habet hec regula locum.

Questio. v. e

Utrum donabilitas siue donuz sit ꝓprietas distincti
ua. s. s. Et q̄ sic vr. Dicit eñ aug. v. de tri. eo est donū
quo spiritus. sed spiritꝰ est ꝓprietas distinctiua. ergo
et donū. Item aug. xv. de trini. assignans dr̃ntiam
ꝓcessionis filij r. s. s. hanc ponit. q̄ ille ꝓcedit p mo-
dum dati. sed iste p modū doni. ergo si hec dr̃ntia atten-
dit penes ꝓprietates distinctiuas. vt p3. qr natiuitas
est ꝓprietas filij. ergo r donabilitas siue donuz ē ꝓpri
etas. s. s. Itē hoc ipm vr rōne. qr oīs ꝓprietas s3m
quā psona differt ab oībꝰ alijs. ē psone ꝓprietas disti-
ctiua. s3 donū inest soli psone. s. s. r sp. ergo est ꝓprietas eiꝰ
psonalis. Itē ꝓprietates in diuinis sūt relatiōes. s3

Aug. dicit in .v. de trini. ꝙ relatio ſm̄ quam refert̄. s. ſ. ad patrem ⁊ filium. magis apparet in hoc nomine donum ꝙ̄ in hoc nomine ſpiritus. ergo vtraqꝫ eſt perſonalis. Contra. nihil dicens reſpectum ad creaturā eſt ꝓprietas diſtinctiua ꝑſone. q2 omni reſpectu ad creaturam circumſcripto. tenet diſtinctio ꝑſonalis. ſed donū dicit reſpectum ad eum cui dat̄. ergo ⁊c̄. Si dicas. ꝙ non eſt ꝓprietas ſm̄ compationē quam habet ad creaturas. ſed ad dantem. p̄i ratiōe. s. ſ. erit ꝓprietas diſtinctiua cum non dicat reſpectū ad mittentem. Item omnis ꝓprietas diſtinctiua dicit̄ ab actu nō ab habitu. Unde pater dr̄ q2 generat. filius quia generat̄. ſpūs vō ſanctus q2 ſpirat̄. ſed donum nō dr̄ ab actu donandi. ſed ab habitu. alioq̄n nō diceret̄ ab eterno. ergo ⁊c̄. Item nullius alteri⁹ ꝑſone ꝓprietas diſtinctiua. accipit̄ in relatione ad creaturā vel dicit reſpectum. ſed donū dicit hoc. ⁊ ꝙ̄ nō ē ꝓprietas diſtinctiua. Item ſi donū eſt ꝓprietas diſtinctiua. s. ſ. et eius notio. tunc ergo. s. ſ. amor nō eſt ꝓprietas. quia ſi ſpūs ⁊ amor eſt ꝓprietas. ergo ſunt ſeptē notiones. quod eſt ꝯtra communē opinionē omniū. Si dicas. ꝙ eadē important̄ ꝑ hec tria noīa. ꝙ̄ videt̄ nomina ſinonima vt marc⁹ tuli⁹. qđ ē eque magnū

27 inconueniens. ergo ⁊c̄. R°. dō. ꝙ ad hoc dixerunt aliqui. ꝙ donū dupliciter eſt in diuinis conſiderare. Uno modo ꝓut dicit reſpectum ſolum ad donatorem. et hoc mō dicit aug. ꝙ eo dicit̄ donū quo procedit. ⁊ ſic dicunt ꝙ donū eſt ꝓprietas diſtinctiua ſpiritusſancti. Alio modo dicit̄ donū ꝓut dicit reſpectū ad eum cui dat̄. ⁊ ſic nō dicit ꝓprietatem diſtinctiuā ſꝫ ꝯſequens ad ꝓprietatem diſtinctiuam. Sed illud nō videt̄ poſſe ſtare. nam donū ſꝫ aliquam cōpationem dicit ad eum cui dat̄. Intellecto eñ ꝙ nō ſit donabilis alicui. impoſſibile eſt intelligere ꝙ ſit donū.

28 Et ꝓpter hoc eſt aliter dicendum ſicut prius tactum eſt. ꝙ donū ꝑter reſpectum quē importat ad dantē importat reſpectum ad eum cui dat̄. Sed hoc poteſt eſſe tripliciter. Uel ſm̄ actū vt q2 datus. Uel ſm̄ habitum vt q2 dandum. Uel ſm̄ aptitudinem. vt quia donabilis. ⁊ iſte reſpectus adeo ꝯiunctus eſt primo. vt primus ſine hoc non poſſit eſſe. nec intelligi. imo de neceſſitate ſeqt̄. ſi ꝓcedit ꝑ modū doni. ꝙ ſit donabil'. et iō ſeq̄ns reſpect⁹ nō aufert p̄mo q̄n ſit ꝓprietas diſtinctiua. dō. ꝙ̄ ꝙ ē ꝓprietas diſtinctiua rōne p̄mi reſpect⁹. ſcđo reſpectu nō repugnāte. ſed ꝯſonāte. Ex patet reſponſio ad primū. q2 ille reſpectus talis eſt ꝙ nō pōt circūſcribi ſm̄ aptitudinē ob emanationē per modū liberalitatis. ⁊ patet ꝙ nō eſt ſimile de miſſiōe q2 dicit reſpectū ſm̄ actū. nō ſm̄ aptitudinē. Ad il-

29 lud qđ obī. ꝙ ꝓprietas diſtinctiua dꝫ dicere actū. dō. ꝙ donū dicit duplicē reſpectū. ⁊ rōne hui⁹ dicit compationē ad duplicē actū. Rōne primi reſpectus dicit actū ꝓceſſionis. rōne ſcđi dicit actū cōicationis. Primū actū importat in actu. ſcđm in habitu. ⁊ ratiōe p̄mi eſt ꝓprietas diſtinctiua nō ratione ſcđi. Ad il-

30 lud quod obī ꝙ ī alia ꝑſona hoc nō eſt. r̄ndēt q̄dā ꝙ ſpūſſanctus eſt tercia ꝑſona. ideo nobis ſm̄ rationē intelligendi immediatior. ⁊ ideo ꝓprietas ei⁹ ſumit̄ in compatione ad nos. nō ſic in alijs. Aliter pōt ſolui ꝑ interemptionē. q2 ſicut donū reſpectum dicit ad creaturas. ita ⁊ hec ꝓprietas q̄ eſt verbū. vt infra patebit. Ad illud quod obī de pluralitate notionū.

31 Dōm ꝙ ſpūs. amor. ⁊ donū. eandē ꝓprietatem dicūt rōne differentem. Eandē inq̄ꝫ notionē dicunt. q2 dicunt̄ compationem ad idem. ⁊ dicunt eandē emanationē. ſꝫ tn̄ differenter eam nominānt. Nā ſpūs dicit eā principaliter ꝑ compationem ad vim ꝓducentem q̄ eſt vis ſpiratiua. Amor principaliter q̄ntū ad modū emanandi. q2 vt nexus. Donū vō q̄ntū ad reſpectū ꝯſequentē. Et ſimiliter emanatōnē verbi ꝯtingit tripli- 32 citer ſignificari. s. ꝑ hoc nomen filius. imago. ⁊ vbū. Quia a vi nature. filius. Quia ꝑ modum expreſſiū. imago. Quia alijs expreſſiuum. iō verbū. Similiter a vi ſpiratiua. ſpūs. Quia ꝑ modū nex⁹. amor. Quia nos natus cōnectere. donum. et ſic patet ꝙ vna eſt notio. aliter ⁊ aliter nominata ſm̄ rōnes conſequentes. ideo nō eſt ibi ſinonimia.

Queſtio .vj. F

Utrū rōne donabilitatis dicat̄ ſpūs noſter? Et ꝙ ſic videt̄. Quia noſter dicit poſſeſſionē. ſꝫ nos nō habuimus aliquid diuinū niſi ꝑ largitionē ⁊ donationē. ꝙ̄ cū ſpūſſanctus dicat quid diuinum. qđ dicit̄ noſter. hoc eſt ratione donabilitatis. Item hoc etiā videt̄. q2 etiā dicit̄ ſpūs noſter. nō aūt dicit̄ filius vel pater noſter. ꝙ̄ ꝓpter aliquam ꝓprietatē que eſt in ſpiritusancto. ⁊ nō in patre ⁊ filio. ſed hec nō eſt niſi donabilitas. ꝙ̄ ⁊c̄. Item anteq̄ ſpūſſanct⁹ habitet in nobis. nō dicit̄ noſter. ſed inhabitat ꝑ donationē. ergo dr̄ noſter rōne donabilitatis. Contra. ſi rōne donabilitatis. ꝙ̄ cū donabilitas ſit ꝓprietas ꝑſonalis nō eſſential'. vr̄ ſolū dici de ꝑſona ſpūſſancti. hoc aūt falſum. q2 dicit̄ deus noſter. Itē ſi rōne donabilitatis ergo ꝯſtat ꝙ non ꝑ compationē ad dantē. ſed ad eū cui dat̄. ſed filius datus eſt nobis etiā magis ꝙ̄ ſanctusſpūs. ꝙ̄ ⁊c̄. Item ſi rōne donabilitatis. ꝙ̄ dꝫ cōueniēter dici donū noſtrū. Itē ſi rōne donabilitatis. cū ꝙ̄ donabilis ſit nobis magis incr̄tum ſanctus. ꝙ̄ incr̄tum ſpūs. meli⁹ dꝫ dici. s. ſ. nr̄. qđ tn̄ nō dicit̄.

Querit̄ ꝙ̄ generaliter de q̄b⁹ poſſet dici nr̄. R°. dō. 33 ꝙ meū ⁊ nr̄m dupliciter p̄nt attribui alicui. vel mediante cōpoſitione. vel immediate. Si mediante cōpoſitione. ſic de ſe ponūt ꝓpriā habitudinē circa t'minū. s. habitudinē poſſeſſionis. vt cū dr̄. hoc eſt meū. ⁊ hoc mō. q2 oīs q̄ hꝫ ſpm̄ dei. hꝫ deū. ⁊ oīa q̄ ſunt dei. hoc mō meū ⁊ noſtꝝ vl' tuū pōt dici de oī qđ in deo ē cōiter. ſed magis ꝓprie de filio. q2 datus eſt nobis per incarnationē. maxime aūt de. s. ſ. q̄ eſt pignus eterne hereditatis. Uñ ꝯcedendū ꝙ rōne donabilitatis pōt int' alias ꝑſonas rō poſſidēdi appropriari. s. ſ. Pōt etiam ſꝫ qđ eſt nr̄m attribui alicui imediate. ⁊ ſic nō dicit habitudinē. ſꝫ tn̄ rōnē habitudinis importate per terminū cui vnit̄. ſic. n. nulli vnit̄ niſi qđ importat reſpectū explicite. vt p̄r nr̄. vel me⁹. vel implicite vt ſib meus. i. poſſeſſio mea. Scđm hoc notādū. ꝙ nō dr̄

meus vel noſter de aliq̄ niſi ſm̄ illud nomē ſm̄ qđ dr̄ 34 ſꝫ eē hui⁹. hoc aūt eſſe hui⁹. pt̄ dici ſm̄ triplicē habitudinē. Aut informationis vt albedo petri. ⁊ hāc habitudinē importāt noīa q̄ ſignificāt in abſtractiōe. ⁊ q2 nihil diuinū compat̄ ad nos ſm̄ habitudinē īformationis. iō nō pōt dici de nominibus abſtractiuis noſter iō nō dr̄ deitas nr̄a. nec eternitas nr̄a. Pōt etiā ſcđo dici hoc eſſe hui⁹ ſm̄ habitudinē cauſalitatis. ⁊ hanc habitudinē important noīa q̄ dicūt actū. vt creator. et q2 hanc habitudinē oīno habent diuina ad nos. iō pene de oībus talib⁹ nominib⁹ dicit̄ noſtrū. Pōt etiā tercio mō. hoc eſſe hui⁹ ſm̄ habitudinem correlationis. et hanc habitudinem importāt nomina relatiua. Sed hec ſunt dupliciter. quia q̄dā dicūt reſpe

ctum psone ad personam. Quedam aũt respectum ad creaturam. De his que dicunt respectum ad personam. nõ dicit̃ meus vel noster. De his aũt que ad nos. vt dñs. magister. recte dr̃ noster. Dõm ꝗ ꝙ vo/ nabilitas q̃tum ad illum modũ dicendi nostrũ. nihil facit sicut ꝓbant rõnes scdo inducte. ẜ hoc facit re-spectus. qꝛ spũs dicit respectũ ad illum cui inspirat̃. ꝛ hoc sumus nos. ideo dicit̃ spũs noster. Similit̃ de/ us. quia imponit̃ ab actu quem hꝫ circa nos. vt dicit dam̃. ideo dicit̃ deꝰ noster. Est ergo regula. ꝙ de his dicit̃ noster. q̃ dicũt respectũ ad nos ẜm habitudinẽ causalitatis vel correlationis. ꝛ sic patet oĩa obiecta.

Dist. xix. de ꝓprietatibꝰ ꝛ ꝯditioĩbꝰ q̃dã mõ ẽentialibꝰ ꝛ q̃dã mõ psonalibꝰ trinitatis ꝛ vnitatis.

Nunc postq̃ coeternitatẽ triũ psonaꝝ ꝛc. Terminatis duabꝰ partibus in q̃bus magister egit de his q̃ ptinent ad essentie vnitatem ꝛ psonaꝝ pluralitatẽ sigillatim. hic incipit tercia pars. in qua determinat psonarũ equalitatẽ. q̃ sit̃ recipit pluralitatẽ ꝛ vnitatẽ. Et hec ps hꝫ tres ptes p̃ncipales. In pma ꝓponit in quibus ꝯsistit equalitas. In scda ꝓbat spãliter. ibi. Nunc igit̃ supest ondere ꝛc. In tercia. q̃in ꝓbando ꝓpones dubias dixerat. in quibꝰ dictio exclusiua generat ambiguitatẽ. iõ determinat qualiter dictões exclusiue accipiunt̃ in diuinis. infra di. xxj. Hic ouit̃ qõ trahens originẽ ex predictis. Prima ps principalis in qua ꝓponit ea in quibꝰ equalitas ꝯsistit. hꝫ duas ptes. In pma parte ꝓponit ꝙ ꝯsistit in his tribus. eternitate. magnitudine. ꝛ potestate. In scda ne crederent̃ hec tria diuersa. ondit ꝙ hec sunt idem in deo. ibi. Cũ ꝗ enumerent̃ ista quasi diuersa ꝛc. Silr̃ scda pars principalis in qua ꝓbat equalitatem diuidit̃ in duas. Supposito eñ ꝙ in diuinis sit equalitas q̃tuꝫ ad eternitatẽ. ondit pmo equalitatẽ q̃tum ad magnitudinẽ. scdo q̃tum ad potestatem. infra [illegible]i. xx. Nũc ostẽdere restat quõ aliqua ꝛc. Prima itẽ ps habet duas. In pma ꝓbat equalitatem magnitudinis p essentie vnitatẽ. Scdo ꝓbat equalitatẽ excludendo inequalitatẽ. ibi. Sed iam nunc ad ꝓpositum redeamus. Prima ps in q̃ ꝓbat psonarũ equalitatẽ q̃tũ ad magnitudinẽ habet duas. In prima ꝓbat p ẽentie indiuisionẽ siue vnitatẽ. In scda [illegible] illam eandẽ. ondit esse in psonis circũincessionem. ibi. Et inde est ꝙ pater dicit̃ esse in filio.

Nunc post q̃. In pte ista sunt dubitationes circa lrãm. ꝛ primo dubitat̃ ꝺ situ huius ptis. cũ eñ vnitas in sbstãtia faciat idẽptitateꝫ. vnitas in q̃ntitate equalitatẽ. vnitas in qualitate similitudineꝫ. pari rõne videt̃ ꝙ deberet determinare de idemptitate ꝛ similitudie. qꝛ si de his non determinat. vr̃ ꝙ nec de equalitate deberet facere specialeꝫ tractatũ. Rñ°. dõm ꝙ ostẽsa pfecta equalitate. ostẽdit̃ ꝙ oĩmoda sit in natura idemptitas ꝛ similitudo. ꝛ iõ determinata equalitate. nõ est oportunũ de alijs determinare. sed magis de equalitate determinat. ꝓpter hereses extirpandas. arrianoꝝ maxime. q̃ posuerunt inequalitateꝫ in diuinis. ꝛ iõ difficilior ꝛ vtilior circa hoc versat̃ disputatio.

XIX

De equalitate triũ psonarũ que consistit in eternitate. magnitudine. ꝛ potestate. a

Nunc post q̃ᵃ coeternitatem trium psonaꝝ pro modulo facultatis nostre insinuauimus. iã de earundẽ eq̃litate aliq̃d eloq̃ supest. Fides eñ catholica sicut coeternas. ita ꝛ coequales tres psonas asserit. Equalis est eñ in omnibus patri filius. ꝛ patri ꝛ filio spũssanctus. Quia vt ait aug. i li. de fide ad petrum. breuiter apiens quõ intelligat̃ equalitas. docet Nullus horum aliũ aut p̃cedit eternitate. aut excedit magnitudine. aut supat potestate. Quia nec filio nec spũisancto q̃tum ad nature diuine vnitatem ptinet. aut anterior aut maior est pater filio. nec filius spũisancto. Eternum quippe ꝛ sine initio est. qꝛ filius de natura patris extitit. ꝛ eternũ ac sine initio ẽ. ꝙ spũssanctꝰ de natura patris filijq̃ ꝓcedit. Ob hoc ꝗ tres vnũ recte credimus ꝛ dicimus deuꝫ. qꝛ vna ꝓrsus eternitas. vna immensitas. vna naturaliter est triũ psonaꝝ diuinitas. Ecce breuiter assignauit Aug. in quo trium psonaꝝ ꝯsistat equalitas. s. qꝛ alia aliã nõ excellit. aut eternitate. aut magnitudine. aut potestate. — a — n — Aug.

Qꝫ eternitas ꝛ magnitudo ꝛ potestas in deo sunt vnum licet ponantur quasi diuersa. b

Cumq̃ꝫ enumerent̃ ista quasi diũsa. in deo tñ vnũ ꝛ idẽ sunt. s. essentia diuina simplex ꝛ incõmutabilis. Vnde aug. in. vij. li. de tri.ᵇ Nõ alio magnꝰ. alio deꝰ est. ẜ eo magnꝰ q̃ deꝰ. qꝛ nõ ẽ illi aliud magnũ eẽ. aliud deũ eẽ. — b — Aug.

1 a Coeternitatẽ triũ psonaꝝ. Vr̃ male dicere ꝙ coeq̃litas ꝯsistat in eternitate. qꝛ ipẽ diuidit coeternitatẽ ꝯ eq̃litatẽ. ꝗ si ab ea distinguit̃. q̃tũ ad eternitatẽ nõ attendit̃ equalitas. Rñ°. dõm ꝙ eq̃litas pfecta in his tribꝰ consistit. ꝛ mgr̃ cõdiuidit eq̃litatẽ ꝯ eternitatẽ q̃tũ ad alia duo mẽbra. s. magnitudinẽ ꝛ potẽtiã. b Non alio magnꝰ ꝛc. vide pari rõne. cũ alio sit deꝰ. alio pr̃. ꝙ alio sit deꝰ. alio magnꝰ. Si dicas ꝙ quãtitas trãsit in sbaꝫ. relatio nõ. Obr̃ ꝙ illud nõ soluit. Aug. eñ loq̃t̃ de formali p̃dicatõe. ꝛ ꝯstat ꝙ formalit̃ loq̃ndo ꝙ sicut ista ẽ

2 falsa. deꝰ ẽ magnꝰ dei tate. vl̃ deꝰ ẽ magnꝰ magnitudie. sic ꝛ ista. pr̃ ẽ magnꝰ. Rñ°. dõm ꝙ q̃uis ẜm rõnẽ loquẽdi vl̃ intelligendi a pte nr̃a. magnitudo in diuis dicat̃ p modũ q̃ntitatꝫ. ꝛ deitas p modũ sbe. tñ a pte rei nullũ ẽ oĩno diũ. Nihil. n. de magtudie di. qꝺ ñ dicat̃ de sba. In relõe ãt p̃initatꝫ ñ ẽ ita. Aliq̃d. n. p̃dicat̃ de p̃initate qꝺ

Eadez quippe eius magnitudo est que virtus. ⁊ eadē eēntia que magnitudo. Pater ḡ ⁊ filius sil' vna eēntia ⁊ vna magnitudo. ita eē et potētia dei eēntia diuia ē. Unde Aug. in. vij. li. ↄfessionū. Volūtas ⁊ potentia dei deus ipse est. Eternitas q̄z dei essentia diuina est. Qđ aug. oñdit sup illū locū ps̄. In generatione ⁊ generationem anni tui. Est generatio generationū que nō transit collecta de oībus generationib⁹. i. sancti. in illa erunt anni dei qui nō transeunt. i. eternitas dei. nō eni aliud sunt anni dei. aliud ipse. ſ anni dei eternitas dei est. Eternitas vō ipa dei suba est nihil habens mutabile. Incōcusse ergo teneamus ꝙ vnū ⁊ idem est. s. essentia diuina. dei eternitas. potentia. magnitudo. et ↄsueuit scriptura hec ⁊ his silia quasi distincte ponere. In his ergo verbis triū psonarū equalitatē breuiter complexus est aug. qꝛ alius aliuz nec eternitate. nec magnitudine. nec potentia supat. Qꝫ aūt eternita aliqua triū psonaꝝ aliam nō excedat supra ostensū est. vbi coeternitas triū psonarū insinuata est.

Ut magnitudo est dei eēntia.

Aug. ꝙ potencia dei deus est. b

Ꝙ eēnitas dei deus est.

Una psona nō est maior alia. nec maius aliquid due q̄z vna. nec tres vel due q̄z vna. c

Nunc igit̃ supest ostēdere ꝙ magnitudine vel potētia ali⁹ aliū nō excedat. et p̄us de magnitudine videam⁹.

Probat equalitatē magnitudinis essentie vnitatem. d

Sciendū est ḡ. qꝛ pater nō est maior filio. nec pat̃ vel filius maior spūsancto. nec maius aliqđ due psone simul sunt q̄z vna. nec tres simul mai⁹ aliqđ q̄z due. nec maior est essentia in tribus q̄z in duabus. nec in duab⁹ q̄z in vna. qꝛ tota est in singulis. Unde Joh. dam. ait. Confitemur deitatis naturā omnem pfecte esse in singula suaꝝ yposta scon. i. psonaꝝ. oēm in patre. omnē in filio. omnē in spūsancto. Ideoq̄z pfect⁹ deus pr̄. pfectus de⁹ filius. pfectus deus spūssanctus.

Per essentie indiuisionem siue vnitatem. pbat eq̄litatem magnitudinis p circūincessionē. s. quomō dicit̃ esse deus pater in filio ⁊ filius in patre. ⁊ spūssanct⁹ in vtroq̄z. ⁊ singulus in singulis. e

e Et inde est ꝙ pater dicit̃ esse in filio. ⁊ fili⁹ in patre. et spūssanct⁹ in vtroq̄z. ⁊ singulus in singulis. Uñ aug⁹. in li. de fide ad petrū. Propt̃ vnitatē naturalē. tot⁹ pr̄ in filio ⁊ spūsancto est. tot⁹ q̄z spūssanct⁹ in pr̄e ⁊ filio ē Null⁹ hoꝝ extra quēlibet ipoꝝ est ꝑpter diuine nature vnitatē. Ecce hic aperit aliquatenus (Nō enim ple-

nō pōt dici de eēntia: sicut distinguere ⁊ distingui.

c In generatione ⁊ generatonē anni tui. 3 Videt̃ male dicere. qꝛ in eēnitate nl'la cadit variatio. ḡ cū ann⁹ variationē habeat. ñ dꝫ transferri ibi. Itē in il a eternitate est oimoda simplicitas ⁊ impartialitas. ḡ ñ debēt plr̃ dici annos. Rͤ. dōm. ꝙ iuxta modū nr̄e infirmitatis. ⁊ intelligimus diuinā trinitatē vl' eēnitatē. ⁊ noiam⁹. qm̄ ann⁹ dicit ↄpletā tpis reuolutionē ƀm decursum solis in zodiaco. ⁊ regressum ad idē punctū: ⁊ diuia eēnitas est pfecta ⁊ durationes ceteras circūplectens. iō ad ipam transtulit scptura nomen anni. Rursus qꝛ intēminata. ⁊ a pte an̄ ⁊ a pte p⁹. iō nō annū dicit. q. terminū habeat. nec generationem singulariter. ſ pluralē ter annos. ⁊ generationes similiter. Rōne ḡ perfectōnis ⁊ intēminatōnis transfert̃. nō ratione variatōnis.

Est generatio generationū. 4 Videt̃ falsum dicere ⁊ innuere ꝙ in generatione sanctoꝝ sint anni dei eēnitas. Quia duratio sanctoꝝ est finita a parte ante. sed eternitas dei est infinita a parte ante ⁊ post. ergo sancti nō sunt in illa. Itē quo mō essendi in. est generatio sanctoꝝ in illa. Sicut mēsura. ñ. qꝛ dei eternitas solius dei est mensura. Si sicut causa in effectu. sed hoc modo est in ceteris creaturis. Rͤ. dōm. illud verbū nō est dictum per commensurationem. neq̄z per equalitatem. sed p concomitantiam ⁊ conformitatē. Quia enim generatio sanctoꝝ a parte post durat in infinitum. et durat etiam sine variatione. ideo illam summam eternitatem ineternum comitatur. et ei expresse cōformat̃. ideo sic exponit illud ps̄ beatus aug. In generatione ⁊ generationē anni tui. siue in generatione interminata. q̄ est generatio sancti: siue sancti sunt illa generatio. ⁊ qꝛ imppetuū durat. et qꝛ ex multis generatiōibus sunt collecti. Pater dr̃ esse in filio ⁊ fi. ⁊c. Contra. qꝛ 5 si quicqđ est in deo. de⁹ est ꝑpter summaz simplicitatē. ḡ q̄cqđ est in filio est filius. ergo si pater est in filio. pater est filius. Rͤ. dōm. ꝙ non est simile. Quia cum dicit̃ aliquid esse in deo. hec ꝑpositio in. aut dicit distinctio- 6 nem essentialem. ⁊ sic nō quicquid est in deo est deus. quia nos in deo viuimus. mouemur ⁊ sum⁹. Aut nullā dicit distinctionē. nisi ƀm modum intelligendi. ⁊ hoc ponit oimodā idēptitatē. ⁊ iō seq̄t̃ ꝙ sit de⁹. qđ ē in deo.

ne pōt tantū ab homine reserari archanū) ex qua intel
ligentia dicat̄ singula psonaꝝ tota eē in aliis. Uñ etiā Hylarius.
Hylarius ista ulterius pquirens in li.iiij. de tri. ait. Af
fert plerisqꝫ obscuritatem s̄mo dñi cū dicit. Ego in pa Joh.xvij.
tre ⁊ pater in me est. nec īmerito. Natura eīn intelligē
tie humane rōnē dicti hui⁹ nō capit [f] nec exēpluz aliqḋ f
rebus diuinis compatio humana pstabit. Sz [g] qḋ non g
intelligibile est homini. deo possibile est. Cognoscēdū
itaqꝫ atqꝫ intelligendū est quid sit illud. Ego in patre
et pater in me est. Si tñ cōphendere hoc (ita vt ē) vale
bimus. vt quod natura reꝝ pati non posse estimat̄. id
diuine veritatis ratio ꝯsequat̄. Patrē ergo in filio.
filiū in patre esse. plenitudo in vtroqꝫ diuinitatis pfe
cta est. qꝛ plenitudo diuinitatis in filio. quod in patre
est. hoc ⁊ in filio est. quod in ingenito est. hoc in geni
to. alter ab altero. ⁊ vterqꝫ vnū. Js. s. qui est nihil ha
bens quod non sit etiā in eo a q̄ est. nō duo vnus. s̄ ali
us in alio. qꝛ nō aliud in vtroqꝫ. vt vnū sint in fide no
stra vtqꝫ nō vnus. nec eundē vtrūqꝫ. nec aliud cōfite
mur. qꝛ deum ex deo natum. nec eundē natiuitas. nec
aliud esse pmittit. Eandē ergo in vtroqꝫ. ⁊ virtutis si
militudinē. ⁊ deitatis plenitudinē confitemur. qꝛ veri
tas dicit. Ego in patre ⁊ pater in me est. Oīa enī filius
accepit a patre. [h] Nam si ptem eiusdem q̄ genuit acce h
pit. neuter ergo pfect⁹ est. deest enī ei vnde decesit. nec
plenitudo in eo erit q̄ ex portione cōstiterit. Neut̄ er
go pfectus est. si plenitudinē suam ⁊ q̄ genuit amittit.
nec qui natus est ꝯsequit̄. Fateamur ergo ꝙ pater est
in filio. ⁊ filius in patre. ⁊ deus deo. vt idē Hylari⁹
ait in. vij. li. de trini. [i] Nō p duplicem ꝯuenientiū gene i Hyla. hec verba diligēter attende.
rū ꝯiunctionē. nec insitiuā capacioris subē naturaꝫ.
sed p nature vnitam silitudinē. p natiuitatē viuentis

Sed cum dicit̄ de per
sona. hec ꝓpositio in
dicit distinctionē pso
nalez. ⁊ vna psona de
alia nō pdicat̄. et idō
ptꝫ ꝙ nō est simile.
f Nec exēplū aliqḋ
reb⁹ diuinis ⁊c. Uide
tur falsum. qꝛ imago
est expssa silitudo. ⁊ ve
stigium est in oī crea
tura. ergo vr̄ ꝙ exem
plum sit in omnibus.
7 Rn̄. dōm. ꝙ est exem
plum exprimens pfe
cte ⁊ ꝯsimilit̄ oīno. et
tale nullum est in cre
aturis. qꝛ imago et ce
tere creature plus ha
bent dissimilitudinis
q̄ similitudinis. Et ē
exemplū aliq̄ mō ma
nuducens. ⁊ sic mul
ta sunt ⁊ ex mult̄ col
ligit̄ vnū. nec tñ oīno
pfectū.
g Qḋ nō intelligibi
le est hoi ⁊c. Uidr̄ fal
suꝫ. qꝛ aīa nostra q̄dā
mō ē oīa. et intellect⁹
noster non tot intelli
git q̄n plura possit in
telligere. Rn̄. dō. ꝙ est
loq̄ de intellectu com
phendente. ⁊ sic nō ē
veꝝ ꝙ oīa intelligere
possit. qꝛ nec deus nec
aliq̄d dei est cōphensi
bile nobis. qꝛ oīno in
finit⁹. Et est loq̄ de in
tellectu apphendente. ⁊ hoc dupliciter. Aut in ratione possibilitatis ⁊ suscipientis. ⁊ sic omne qḋ pōt fieri. po
test intelligere. qꝛ possibile est ad intelligendū. Aut in ratione agentis. et qꝛ nō habet lumen tante potentie ꝙ
possit super omnia. s. presentia ⁊ futura. qꝛ multa sunt ꝯtra eius iudiciū. sic nō est omniū.
h Nam si ptem eiusdē qui genuit ⁊c. Uidet̄ nō sequi hoc. qꝛ homo pfect⁹ generat filiū pfectū. et tñ nō dat
9 ei nisi partē. Rn̄. dōm. ꝙ est perfectio simplex. ⁊ pfectio in genere. Perfectio in genere bene compatit̄ secum
dationem ⁊ receptionē partis. qꝛ in dante supplet̄ p restauratione. in accipiente p augmentū ⁊ additionem
Sed perfectio simpliciter. nō patit̄ secū restaurationē. nec additionē. et qm̄ in deo pfectio est simpliciter. ideo
si daret partem. in dante remaneret defectus. similiter ⁊ in accipiente. i Non per duplicē ꝯuenientiū ⁊c
Coñ. Aut tangit modos eēndi. aut generandi. Nō essendi. qꝛ multo plures sunt q̄ isti. Nō generādi. ⁊ ita in
vtroqꝫ modo est insufficiens. Rn̄. Aliqui dicunt ꝙ Hyla. assignat hos modos generatiōis. q̄ sunt in creatur:
vt excludat eos a filio. Sz nō assignat nisi duos modos. qꝛ non loquit̄ nisi de generatione viui. viuens aūt ge
nerabile. diuidit̄ in vegetabile ⁊ sensibile. ⁊ s̄m illud duplex gen⁹. duplex est modus generandi. quem tangit
hylarius. Nam aīalia generant̄ p ꝯiunctionē maris ⁊ femine. ⁊ plante p insertū. et primū tangit cum dicit̄.
Non p duplicē ꝯuenientiū generationē. qꝛ masculus ⁊ femina sunt duplicis generis q̄tum ad sexū. et tamē
conuenientes sunt q̄tum ad formam ⁊ materiam. Scd̄m modum tangit cum dicit. Nec per insitiuaꝫ natu
ram. capacioris substantie naturam. sicut surculus insert̄ arbori. sed nature vnitā similitudinem. i. similitu
dine omnino in natura differente. Aliter potest dici. ꝙ Hyla. nō loquit̄ de modo generandi. sed loquit̄ quo
10 modo pater sit in filio. et excludit modum essendi in. quo creatura dicit̄ esse in creatura s̄m modum vsitatū
ad quem modū ꝯcurrit duplex conditio creaturaꝝ. Prima est quo ad naturam diuersitas. Scd̄a est conti
nentis capacitas. et has excludit ab illo modo existendi qui est in diuinis per illa duo que dicit. ꝙ filius est in
patre. non per ꝯiunctionem duoꝝ generū. neqꝫ per insitiuam capacitatis substantie naturam. hoc patet p li
teram hylarij. quoniā immediate subiungit in originali. et magister obmittit. Quia inquit Hyla. p corporalē
necessitatem. exteriora fieri his quibus ꝯtinent̄ interiora nō possunt. Uult ꝙ illud est impossibile in creatur
corporalibus ꝙ mutuo sint in seipsis. sicut pater est in filio. Quia ꝓpter corporalem necessitatē ⁊ imperfectōnē.

k ex viuente natura dū res non differt[k] dum naturā dei nō degenerat natiuitas. dum nō aliud aliqd ex deo q̄ȝ deus nascit̄. dum nihil in his nouū est. nihil alienū. nihil sepabile. Ecce his verbis ꝓut humana ꝑmittit infirmitas. apit̄ ex q̄ sensu xp̄s dixerit se esse in pr̄e. ⁊ patrem in se. Ex eodem etiā sensu intelligit̄. s. s. in vtroqȝ ⁊ singula ꝑsonaꝝ in singulis. qꝛ scȝ in singlis est eadeȝ plenitudo diuinitatis. ⁊ vnita silitudo nature. qꝛ non est maior diuina natura in aliq̄ haꝝ ꝑsonaꝝ. ꝗ vnius ⁊ indifferentis nature sunt he tres ꝑsone. Ideoqȝ altera ī altera esse dicit̄. vt ꝑdictū est. Vn̄ ambro. ꝑdictoꝝ verboꝝ sententiā nobis apiens sup ep̄lam. ij. ad Coꝝ. ait. Per hoc intelligit̄ pater esse in filio ⁊ filius in patre. qꝛ vna est eoꝝ suba. Ibi eīn est vnitas vbi nulla diuersitas. Ecce trib⁹ illustriū viroꝝ testimonijs. scȝ August. Hylarij. Ambro. in idem ꝯcurrentib⁹. reuelatōne spiritussancti in eis loquētis. pie credere volentib⁹ ostenditur (tn̄ quasi ꝑ speculū ⁊ in enigmate) qualiter accipiendum sit cum dicitur pater in filio esse. vel filius in patre. vel spiritussanctus in vtroqȝ.

Ambro.

interiora nō pn̄t fieri exteriora his quibus continent̄. vt si aq̄ est in vase. dum est intus nō pōt fieri extra. ⁊ ita nō ꝯtinet̄ vas vt vas sit in aqua.

k Dum naturā dei nō degenerat natiuitas. Querit̄ q̄d ꝗ sit dicere. qꝛ nō tm̄ ī deo. sed in creaturis pluribus non degenerat.

Rn̄. dicendū. q̄ degenerare est extra gen⁹ generantis exire. Exire autem extra gen⁹ generantis hoc ē. aut q̄ȝtū ad formā cōeȝ ⁊ naturaȝ. ⁊ sic ē degeneratō in equiuocis. sicut equ⁹ ex asina generat burdonem. et asin⁹ ex eq̄ mulū. vn̄ mulus degenerat. Alio mō degenerare est ꝓprietates generantis relinquere. retenta natura. sicut filius qui generat̄ ex patre nobili ⁊ pulcro. est rusticus ⁊ turpis. Tercio est degenerare. naturā generantis relinq̄re. nō ꝑ dissimilitudinē. sed ꝑ diuersitatē. ⁊ hoc modo omīs natiuitas creata degenerat. qꝛ in omī creatura generans est aliud a generante. ⁊ in sola diuina generatōne degeneratio nō est. qꝛ nihil nascit̄ nouū. nihil addit̄ alienum. ⁊ ideo generās a generante in suba nō sepatur. et ideo sola illa generatio est nobilissima ⁊c̄. 11

Ad intelligentiam hui⁹ partis querunt̄ quatuor. Primo querit̄. vtrū in diuinis sit ponere equalitatem. Scd̄o dato q̄ sit. vtrū sit ibi summa equalitas. Tercio. vtrum in diuinis sit eq̄litas cum ꝯuersione. Quarto. vtrum sit ibi equalitas cum circumincessione.

Questio prima. a

Qꝛ sit ibi equalitas ostendit̄ primo ꝑ illud qd̄ dicit̄ in simbolo. Tote tres ꝑsone coeterne sibi sunt ⁊ coequales. Item hoc ipm̄ ostendit̄ ratōne sic. Omnis multitudo reducit̄ ad vnitatem. ꝗ omīs inequalitas ad equalitatē. sed vnitas a q̄ est omīs multitudo. est vnitas increata. ꝗ ⁊ eq̄litas ad quā reducitur omīs ineq̄litas. est eq̄litas increata. ergo ⁊c̄. Iteȝ omē qd̄ ꝑfectōnis est transferendū est ad diuina. sed eq̄litas est perfectōnis in creatura. ergo ⁊c̄. Item vnum in suba facit ydemptitatē. vnū in quantitate eq̄litatem. vnū in qualitate facit similitudinē. sed in diuinis nō tm̄ est vnitas in suba. sed etiā in quātitate. alioquin nō esset ibi ꝑfecta vnitas. ergo nō tm̄ est ibi ydemptitas subē. ꝗ ⁊ eq̄litas. Contra. vbi eq̄litas ibi diuisibilitas. qꝛ simplex simplici non equat̄. ꝗ in diuinis nō est ponere diuisibilitatē. ꝗ nec eq̄litatē. Item vbi eq̄litas. ibi quātitas. qꝛ ꝓprium est quātitatis. s̄m ▪ equale vel ineq̄le dici. sed in diuinis n̄ est ponere quātitatē. qꝛ s̄m Aug. De⁹ magn⁹ sine quātitate. ꝗ ⁊c̄. Item vbi eq̄litas ibi finitas. qꝛ ibi est ꝯmensuratio. ꝗ mensura ⁊ finitas. sed in diuinis est infinitas. ꝗ ⁊c̄. Iteȝ vbi eq̄litas ibi diuersitas. qm̄ nihil est sibi eq̄le. ꝗ in diuinis ē oīmoda vnitas. ꝗ nō est ibi eq̄litas. Rn̄. dicendū. q̄ eq̄litas ponit̄ in diuinis s̄m q̄ dr̄ in simbolo. Et dicit aug. Ad ꝗ intelligendum notandum. q̄ eq̄le ⁊ ineq̄le est ꝓpria passio ꝯn̄s quantitatē. Quantitas aūt dr̄ dupl̄r. ꝓprie scȝ quantitas molis. ⁊ translatiue quantitas virtut̄. et qꝛ illa est ꝓpria passio quātitat̄. eq̄litas ꝯsequit̄ vtrāqȝ q̄ntitatē. ergo vbi ē ponere quātitatē virtut̄. ibi est ponere eq̄litatē vel ineq̄litatē. Hec aūt quātitas virtut̄ ponit̄ in sp̄ualibus. ⁊ summe repit̄ in diuinis. qꝛ hec quantitas nō repugnat simplicitati. sed ꝯsonat. silit̄ nec eq̄litas ꝯsequēs istā quantitatē. Et qꝛ altera ps ꝯtradictōnis ꝯpletior attribuenda est deo. ⁊ equalitas preit inequalitatem. ideo ponēda est equalitas ī diuinis. ⁊ ꝯcedende sunt ratōnes ad hoc. Ad illud 12

ergo quod obijcit̄ in contrariuȝ. q̄ vbi equalitas ibi diuisibilitas. dicendū q̄ verum est de equalitate que cōsequitur quantitatem molis. Ad illud qd̄ secun- 13

do obijcit̄. vbi equalitas ibi quantitas. dicendū q̄ verū est. vel s̄m genus. vel s̄m speciem. ⁊ q̄uis nomē quātitatis non transferat̄. transfert̄ tamen nomen speciei. vt magnitudo. Ad illud quod obijcit̄ vbi equa- 14

litas ibi finitas. dicendū q̄ equalitas in creaturis duo importat. scȝ ꝯterminatōnem. ⁊ excessus priuatōeȝ. Primum est incompletionis ratione limitatōnis. Scd̄m ꝑfectōnis. ideo transfert̄ ratōne secundi. non primi. Posset tamen dici. q̄ infinitum qd̄ est incomprehensibile s̄m veritatem. ab infinito est ꝯprehensibile. ⁊ ideo ꝯmensurabile infinito. ⁊ est ibi finitum. ⁊ ex hoc nō sequit̄. est ꝯmensurabile infinito. ergo finitum. imo magis infinitum. ⁊ est ibi quid ⁊ simpliciter. Ad illud quod obijcit̄ vbi equalitas ibi di- 15

uersitas. dicendū q̄ est diuersitas suppositoꝝ. ⁊ diuersi- 16

tas forme. Ad equalitatem ⁊ similitudinez requirit᷑
diuersitas suppositoꝝ. nō autem forme diuersitas. ſ
vnitas. Qꝫ autē ꝯsequitur in inferioribus ad diuersi
tatem suppositoꝝ. numeratio forme vel quantitat᷑.
hoc est impfectōnis. ⁊ ideo totū qꝺ ē pfectōnis trāſ
fertur in deū. Nō tamen est in suppositis ꝓprie loq̄n
do diuersitas. sed distinctio.

Questio. ij. b

Utrum in diuinis sit summa equalitas. Et ꝙ sic vi
detur hoc mō. sicut dicit᷑ ab Aug. in li. de fid. ad pe
trum. Non dicit᷑ aliq̄s maior alio. nisi aut precedit
etate. aut qꝛ excedit magnitudine. aut quia superat
potestate. sed nihil hoꝝ ē in diuinis vt ꝓbat Aug. et
magister. ergo nihil est ibi inequalitatis. ergo est ibi
summa eq̄litas. Item nō potest maior eq̄litas exco
gitari. q̄ꝫ vbi vnum equat᷑ vni. et vnum pluribus. et
vnum omnib⁹. Sed in diuinis tant⁹ est filius. quan
tus est pater. ⁊ tantus fili⁹ quant⁹ pater ⁊ spūſanct⁹
⁊ tantus etiam fili⁹ quant⁹ om̄s eo tres. ergo ⁊c̄.

Item vnitas in quātitate (sicut dictū est) facit eq̄
litatem. ergo vbi summa vnitas. ibi summa equali
tas. sed hoc est in diuinis. ꝗ ⁊c̄. Item stat⁹ non est
nisi in summo. sed stat⁹ est in illa eq̄litate p reductio
nem omniū ad ipsam. ꝗ ⁊c̄. Contra. Aug. in libro
lxxxiij. q. si om̄ia essent eq̄lia. non essent om̄ia. ꝗ omi
moda eq̄litas tollit perfectōnem in diuinis. Si ꝗ ni
hil est ponendū in deo qꝺ repugnet pfectōni in diui
nis. nō est ibi oīmoda eq̄litas. Item maior ē eq̄
litas q̄ attendit᷑ ſm quantitatē ꝯtinuam ⁊ discretā.
q̄ꝫ ſm ꝯtinuaꝫ tm̄. sed in diuinis non est eq̄litas ſm
quantitatem discretam. q̄a ibi est trinitas. ⁊ ita im
parilitas. ꝗ in diuinis nō est oīmoda equalitas.

Item maior est eq̄litas q̄ attendit᷑ ſm potentiaꝫ
⁊ sapientiā ⁊ bonitatē. q̄ꝫ q̄ ſm sapientiā ⁊ potentiā
tm̄. sed in diuinis nō est eq̄litas ſm bonitatem. ergo
nō est ibi summa eq̄litas. Probatio minoris. bonuꝫ
est diffusiuū sui. sed magis diffundit se fili⁹ q̄ꝫ spūſā
ctus. quia ꝓducit sibi equalē. ⁊ etiam pater q̄ꝫ filius.
ꝗ ⁊c̄. Querit᷑ ergo. q̄re Aug. nō ostendit equalitatez
in sapientia ⁊ bonitate. ⁊ iterū quare nō ex parte lo
ci. sicut magnitudinis. ⁊ etiam aliaꝝ differentiarum
quantitatis. qꝺ cum nō faciat. nō videt᷑ assignare oī
modam equalitatē. sed solum in ptem. aut si oīmo
17 dam ostendit. insufficiēter ꝓcedit. R°. dōm ꝙ i di
uinis est summa eq̄litas. ⁊ summa etiam assignatur
ab Aug. q̄m sufficiēter ostendit᷑ remotio omnis ine
qualitatis p illa tria q̄ sunt eternitas. ⁊ magnitudo.
⁊ potentia. Hoꝝ triū distinctio ⁊ sufficientia ab ali
quibus accipit᷑ sic. Quia cū in diuinis nō est exten
sio molis nec aggregatio multitudinis. ideo non est
ibi quātitas ꝯtinua intrinseca. nec discreta. sed loco
eius est quātitas virtutis q̄ tangit᷑ p hoc membrum
qꝺ est potentia. Quia vō deus suo ambitu ꝯplectit᷑
omnē durationem. ideo est ibi quātitas eternitatis
corrn̄dens tempi. Quia vō ambitu sue immensitat᷑
ꝯplectit᷑ locum omnē ⁊ locatum. ideo est ibi quanti
tas magnitudinis corrn̄dens loco. Et sic patet ꝙ cū
nō sit aliam quantitatē accipe ibi. ꝙ sufficienter in il
lis ostendit᷑ equalitas ⁊ ꝯsistit. Sꝫ hec distinctio nō
est ꝯueniens. tum quia non est in deo nisi quantitas
virtutis. ⁊ ita nō deberet ibi esse nisi vnum membꝝ.
nec debet illa distingui ꝯtra alias. tum etiam. qꝛ ma
gnitudo in diuinis nō tm̄ attendit᷑ q̄tuꝫ ad ambitū

localitatis. sed etiam q̄tum ad intensionē bonitat᷑.
Un̄ dicit᷑ in. vj. li. de trini. ꝙ in spūalibus idem ē ma
ius ⁊ melius. ⁊ ꝓpter hoc quantitas virtutis nō tm̄
attendit᷑ in opatōe. sed etiā vt re ꝯsiderata in oīmo
da absolutōne. Ideo possum⁹ aliter hoꝝ trium di
stinctōnez ⁊ sufficientiaꝫ assignare. in om̄i eñ quod
est ꝯuenit hanc triplicem ꝯsideratōnem hic. Potest 18
eñ aliquid ꝯsiderari in ꝯpatōne ad suam originem
siue a pte ante. ⁊ sic vnum maius est altero. q̄ꝫ origo
eius est prior. Et ꝯtra hoc est equalitas eternitatis.
Potest iterū ꝯsiderari in se. ⁊ sic dicit᷑ vnum altero
maius. quia maioris extensionis. vel quia maior᷑ va
loris. Contra hanc est in deo equalitas magnitudi
nis. vt hec equalitas nō tm̄ dicat᷑ p ꝯpatōnem ad lo
calitatem. sed etiā ad sapientiā ⁊ bonitatē. ⁊ ad om̄e
qꝺ facit alterū altero dici maius. qꝛ melius. Un̄ au
gusti. ⁊ magister in hac distinctione ꝓbant equalita
tem magnitudinis. p eq̄litatem virtutis siue in vir
tute. Pot etiā tercio ꝯsiderari p ꝯpatōēꝫ ad effectū.
⁊ sic dicit᷑ maius. qꝛ potenti⁹. Et ꝯtra hoc est equali
tas potentie. Quī ergo ratio equalitatis nō ꝯtingit
plurib⁹ modis ꝯsiderari. si equalitas est in istis. sum
ma est. ⁊ cum ostendit᷑ in istis. summa oñdit᷑. ⁊ perfe
cta inductiōe ꝓcedit᷑. ⁊ sic patet qꝺ vltimo q̄rebat᷑.

Ad illud qꝺ obijcit᷑ primo. ꝙ eq̄litas repugnat p
fectōni. dōm ꝙ verum est pfectōni vniuersi. q̄ aggre
gata est ex diuersitate. nō sic est in deo. Ad illꝺ qꝺ
obijcit᷑. ꝙ maior est eq̄litas ſm vtranqꝫ quātitatem
⁊c̄. dōm ꝙ summa eq̄litas nō est in quātitate conti
nua nec discreta. q̄a ibi vnū nō equat᷑ plurib⁹. ſ hec
est pfectissima eq̄litas. iō solū ſm quātitatem virtu
tis attendit᷑. Ad illud qꝺ obijcit᷑ de bonitate. q̄a 19
diffusiuū ⁊c̄. dōm ꝙ emanatō psone nō attendit᷑ ſm
ratōem bonitatis essentie. sed magis fecūditatis per
sone. vel in psona. ⁊ ideo nō sequit᷑. ꝙ si. s. s. nō ꝓdu
cit. ꝙ ꝓpter hoc habeat min⁹ de bonitate. Un̄ notan 20
dum. ꝙ duplex est diffusio. scꝫ intra vel extra. Diffu
sio intra ē qn̄ psona ꝓcedit a psona vnitate nāe. et h
nō est ꝓprie diffusio. ⁊ hec nō ꝯsequit᷑ bonū quia bo
num. sed bonū in ypostasi. q̄ aliaꝫ ꝓducere nata est.
⁊ ideo ſm hāc diffusionē nō dicit᷑ vna psona altera
melior. Est alia diffusio extra. q̄ attendit᷑ in ꝓductio
ne effectus. ⁊ ſm hanc ratōēꝫ attendit᷑ diffusio ꝓprie
⁊ rō boni. ⁊ qꝛ in hac vna psona alterā nō excedit. qꝛ
indiuisa sunt opera trinitat᷑. ideo hac nō est vna me
lior alia.

Questio. iij. c

Utrum in diuinis sit eq̄litas cum ꝯuersione. Et q̄ꝫ
videt᷑ hoc mō. Cris. sup illud Heb. j. Qui cū sit splē
dor ⁊c̄. Fili⁹ est eq̄lis patri. nō pater filio. Itē hy
la. Imago si pfecte implet illꝺ cui⁹ ē. ipa coeq̄t᷑ ei. ñ
illud sue imagini. Item aug⁹. in. j. li. de doc. xpia.
In patre vnitas. in filio eq̄litas. ꝗ videt᷑ ꝙ pr̄ nō sit
eq̄lis filio. vt fili⁹ patri. Item dyoni. In causis et
causatis nō recipim⁹ reciprocatōēꝫ. sed pr̄ est princi
pium filij. ꝗ ⁊c̄. Contra. Om̄e relatiuum equipan
tie denoīat extremum ſm modū ꝯsimilē. sed equa
litas est relatio equipantie. ergo similis reciprocatō.

Item vnum in quātitate facit equalitatem. sed si
cut filius est vnū cum patre. ita pater vnū cuꝫ filio
q̄tum ad substātiam ⁊ quātitatem. ergo sicut filius
est equalis patri. ita pater filio. ergo est ibi reciproca
tio. Item eq̄litas mutua ⁊ reciproca. maior est q̄ꝫ

nõ reciproca.ergo si in diuinis est summa eq̃litas.pȝ
p̃. Item oĩe quantũ ꝯpatũ quãto.aut est maiꝰ.
aut minꝰ.aut eq̃le.sed pr̃ est quãtus virtute.ꝛ simili
ter filius.aut ergo pr̃ est maior virtute filio.aut minor.
aut eq̃lis. R°.dicendum ꝙ equalitas est ibi nõ tm̃.q2 di
uina.sed etiã q2 equalitas de sui ratõe dicit recipro-
cationẽ inq̃ntum equalitas.ꝛ scḋm hoc credendum est
21 ꝙ pater est eq̃lis filio.ꝛ filius patri. Et ad intelli-
gentiam obiectoꝝ notandũ.ꝙ duplr̃ est loqui de eq̃-
litate. Aut put dicit respectũ equiparantie.aut put vl-
tra respectũ ꝯcernit actũ coeq̃tionis. Inq̃ntum dicit
respectũ equiparantie. sicut oñdunt ratões.necesse ẽ
ꝙ sit ibi reciprocatio.sed inq̃tuȝ vlteriꝰ ꝯcernit actũ
coeq̃tionis.sic dicit ratõeȝ imitatõis.ꝛ sic nõ ꝯuenit
patri respectu filij.q2 importat auctẽm in pr̃e. Unde
nõ dicit pr̃ coeq̃ri filio.q2 filium nõ imitat̃.nec perfe
cte.nec impfecte. Et sic est simile.si dicat̃ hoc cum il-
22 lo. Põt em̃ duplr̃ intelligi. Aut put dicit duoꝝ ꝯiun
ctionem.ꝛ sic de necessitate attendit̃ scḋm ꝯuersionẽ.
si em̃ iste vadit cum illo.necesse est etiam ꝙ veruȝ sit
ecõuerso. Alio mõ hoc cum illo dicit associatõnem.
ꝛ ita quandã subauctẽm in associetate. ꝛ sic dicit̃ ꝙ
miles vadit cum rege.nõ econuerso.similiter intelli-
gendum est in eq̃litate. Et ex his patent auctẽs san-
ctorum.q̃ loquunt̃ de eq̃litate scḋo modo. pter illaȝ
dyo.ad quã rñdendum ꝙ nõ habet locum in ꝓposi-
to.quia dyo.loquit̃ ꝓprie de causa. scḋm ꝙ causa dicit̃
illud ad cuiꝰ esse sequit̃ aliud.ꝛ ita differt p essentiaȝ
ab effectu.ꝛ hoc modo nõ cadit in deo respectu per-
sone.

Questio.iiij. D

Utrum in diuinis sit eq̃litas cuȝ circumincessione.
Et ꝙ sic.oñdit̃ primo auctẽ dñi Ioh.xvij. Ego i pa-
tre.ꝛ pater in me est. Item aug.de fide ad petruȝ.
ꝓpter vnitatem nature.totus pater est in filio ꝛ spi-
ritussanctus. Item hoc ipm oñdit̃ ratõne.quia in
quocũq2 est substãtia vel essentia patris. est pater. sed
sub̃a pr̃is est in filio.ergo pater est in filio.eadem ratio-
ne est filiꝰ in patre. Item oĩe cognitũ est i cogno
scente.vel p veritatẽ.vel p similitudinẽ. Sȝ pater co
gnoscit filiuȝ q̃ntum ad ypostasim ꝛ ꝓprietatem.ergo
filiꝰ est in patre.aut ergo q̃ntum ad veritateȝ.aut q̃ntum
ad similitudinẽ veritatis. Non q̃ntum ad similitudi
nem.q2 tũc esset filiꝰ in patre sicut creatura. ergo q̃ntum
ad veritatẽ.eadem ratõne pr̃ in filio. ergo circumincel-
sio est ibi. Item oĩe qḋ est ꝯpatum ad alterum.
aut est in illo.aut extra illuȝ. Si ergo filiꝰ ꝯpatur ad
patrẽ.aut est in illo.aut extra. Si in eo.eadẽ ratione
ꝛ pater in eo. Si extra eum.sed illa quoꝝ vnum est ex
tra alterũ.differunt p sub̃am.ergo pater ꝛ filiꝰ sub̃aliter
differũt. Item maior est ꝯuenientia in diuinis q̃
sit generis ad species.vel totiꝰ ad ptes.sed ꝓpter ꝯue
nientiam generis ad spẽs.genꝰ est in spẽbus.ꝛ econ-
uerso.ergo multofortiꝰ in diuis.pater est in filio ꝛ econ-
uerso. Contra.si pater est in filio.ꝛ ecõuerso.ergo pa-
ter est in patre. Sicut em̃ sequit̃ in p̃dicando.ꝙ q̃c-
quid p̃dicat̃ in plus.vel eque de aliquo.p̃dicatur de
oĩ eo ꝙ est sub eo.ergo similiter si aliq̃d est in aliq̃. ne-
cesse est ꝙ in eodẽ sit oĩe qḋ est in eo.ergo si filiꝰ est i pa
tre.oĩe qḋ est in filio est in patre.sed pr̃ est in filio.ergo
pater est in pr̃e. Item q̃cunq2 duo simplicia eius-
dem generis simul sunt.ita ꝙ vnum est in altero.nõ
distinguunt̃ ab inuicem.sicut punctꝰ est in puncto.
Si ergo pater ꝛ filiꝰ sunt oĩo simplices.si pater est i fi-
lio.ꝛ filiꝰ in pr̃e.nõ videt̃ ꝙ distinguant̃. Item si
due eẽntie diuine essent.impossibile eẽt ꝙ vna eẽt in
alia.q2 vna non posset illabi alij.qm̃ vtraq2 eẽt eque
spũalis.ꝛ summe spũalis. ergo si due psone sint eque et
summe spũales. impossibile est ꝙ vna sit in altera.ꝛ
ita videt̃ ꝙ deus nõ possit esse in creatura quin ei il-
labatur. Si ergo psona est in psona.vr̃ oĩo ei illabi.
Item q̃ro quid significet hoc qḋ est eẽ in pr̃e.vtꝝ
dicat̃ scḋm sub̃am.aut scḋm relatõeȝ. Si scḋm relatiõem.
hoc est ꝯtra Aug.q̃ dicit in lr̃a.ꝙ ꝓpter vnitateȝ na-
ture totꝰ pr̃ est in filio ꝛ spũsancto. Si scḋm substãtiã.
sed q̃ scḋm sb̃am dicunt̃.ꝯueniũt tribꝰ.ergo hoc ꝙ ẽ eẽ in pr̃e.
ꝯuenit filio.ꝛ spũisancto. ꝛ patri.ergo pater est i patre.
qḋ nõ ꝯcedit̃. Item cum dicit̃ pater ẽ i filio ꝛ fili-
us in patre.aut importat̃ eadem habitudo.aut alte
ra. Si eadem.cum filius sit in patre vt in principio.
tũc similiter pr̃ eẽt in filio vt in principio.qḋ simpli-
citer est absurdum. Si importat̃ altera habitudo.ergo
sicut non est circũincessio.cum dicit̃ genꝰ est in spẽ.ꝛ
spẽs in genere.similiter nec in ꝓposito eẽt circumin-
cessio. Item filiꝰ est de patre ꝛ apud patrẽ.ꝛ nõ cõ
uertit̃.ergo pari rõne videt̃.ꝙ nõ ꝯuertat̃ ꝙ si pr̃ est
in filio.ꝙ filius sit in patre. Item.ix.modi eẽndi 23
sunt in creaturis. Primo modo sicut ps in toto. Se-
cũdo modo sicut totũ in ptibus. Tercio modo sicut
spẽs in genere. Quarto mõ sicut genꝰ in spẽbꝰ. Quin-
to modo sicut forma in materia. Sexto modo sicut
rectũ siue motum in regente. Septimo modo sicut
res in suo fine. Octauo mõ sicut ꝯtentũ in ꝯtinẽte.ꝛ
nonum addit Boetius.scȝ sicut accidẽs in subiecto.
Queritur ergo quo istoꝝ sit pater in filio.ꝛ ecõuerso.ꝛ
cum nullo illoꝝ sit dare.vr̃ ꝙ nullo modo sit. R°.
dicendum quia sicut auctẽs pbant ꝛ ratões. in diuis est
summa ꝛ pfecta circumincessio. Et hic notat̃ circũ-
incessio.qua dicit̃ ꝙ vnꝰ est in alio ꝛ ecõuerso. ꝛ hoc 24
ꝓprie ꝛ pfecte in solo deo est.q2 circũincessio in essen
do ponit distinctõeȝ sil' ꝛ vnitateȝ. Et qm̃ in solo deo
est vnitas cum distinctõne. ita ꝙ distinctio est incõ-
fusa.ꝛ vnitas indistincta. hinc est ꝙ in solo deo ẽ cir-
cumincessio pfecta. Et pȝ ratio huiꝰ.q2 ratõ circum-
incessionis est pfecta vnitas eẽntie cum distinctõne
psonaꝝ.ꝛ qm̃ hoc est ꝓprium solius dei.iõ et circum-
incessio talis scḋm qḋ dicit Hyla. ꝛ magister inducit i
lr̃a. Ad illud ergo qḋ obijcit̃.ꝙ pater ẽ i filio ꝛ filiꝰ in
patre.ergo pater ẽ in se.dicũt quidaȝ.ꝙ argumẽtum nõ
valet.q2 mutat̃ habitudo eius qḋ est in. Quia i vno
dicit habitudinẽ pricipiati ad principium.i alia au-
tem habitudinẽ principij ad principiatuȝ. Tñ illud
nõ oportet dicere.quia sicut iam patebit.in.nõ dicit
diuersam habitudinẽ.nec tamẽ sequit̃.immo est ac-
cidens ibi eo ꝙ notat distinctiõem. sicut accidẽs est
hic.petrus est similis paulo.ꝛ paulus petro.ergo petrꝰ
est similis petro.ita ꝛ in ꝓposito intelligẽdum. Ad
illud qḋ obijcit̃.simplicia simul existẽtia ꝯfundũtur 25
in vnum.dicendum ꝙ illud verum est.qm̃ simplicia habẽt
distingui penes illud in q̃ sunt.sicut punctus et vni-
tas.ab eo in q̃ est. Sed qm̃ seipsis distinguunt̃ ꝛ i se-
ipsis substanciatificant̃.tũc q̃uis sint simul.nõ con-
funduntur.ꝛ tales sunt ypostases diuine. Et huiꝰ simi-
le (q̃uis pfecte nõ possit in creatura inueniri) tamẽ
Dyo.ponit exemplũ in luminibꝰ.q̃ multa sunt i eo-
dem aere incõfusa.ꝛ huiꝰ signum est. q2 qm̃ lumina-
re aufert̃.secum trahit lumen suũ.nihil de alijs con-
[illegible].ꝛ ratio huiꝰ est.q2 lumina in aere nõ distin-

26 guunt penes id in quo. Ad illud qd obijcit. q essentia nō est in essentia nisi p illapsum zc. dōm q nō est simile. qz vbi est essentiaꝝ diuersitas. si vna ē i altera. oportet q vna sit aliquo modo materialis alteri. sed qñ psone differūt salua essentie vnitate. vna est in alia. qz essentia vni⁹. est essentia alteri⁹. z ita sicut idem nō illabit sibi. ita null⁹ pōt esse ibi illapsus.
27 Ad illud qd q̄rit. qd significet h̄ qd est esse in pr̄e. dōm q sicut sctī innuūt. sicut eq̄le dicit respectū ꝯm vnitatē q̄ntitat. z sil'e ꝯm vnitatē q̄litat. sil'r hic qd ē esse in patre. ꝯm vnitatē subē. vnde sicut eq̄le simul importat subam cum relatōne. sicut patebit. ĩ. z hoc qd est in. et sicut qd est equalis patri. artat ad standum p alijs psonis. ita z in ꝓposito intelligendum.
28 Ad illud qd querit. vtruȝ importet eadem habitudo. dōm sine p̄iudicio. q sic quantū est de ratione nominis. Sicut eñ cum dicit pater est similis filio z ecōuerso. nō importat alia et alia habitudo. ita nec i hoc qd est in. quia importat relatōnem ydemptitat sine ꝯsubalitatis. Vñ si dicat pater est similis filio. z ecōuerso. nō dicit alia habitudo. sic in ꝓposito. quia significat hoc qd est esse in patre. idem qd esse patrē ꝯsubalem. Et vniformiter accipit ꝯsubstantialis. cū dicitur de patre z filio. z hoc patet. quia si nō diceret ꝯsimilem habitudinē. non esset circumincessio. sicut nec est qñ dicit creatura esse in deo. z deus esse in creatura. quia alia importat habitudo in vtroq;.
Ad illud qd querit de hoc q est ap̄. zc. dōm q q̄dam p̄positōnes important habitudinē repugnantie. vt contra. Quedam distantie. vt hoc qd est ad et ꝓpter. Quedam cause vt de. et ex. Quedam ꝯuenientie. vt in et cum. Prime z scōe nullo modo recipiuntur. sed tercie z quarte. sic z tercie nō conuersim. sed quarte ꝯuersim. quia ꝯuenientia est relatio equiparantie. 29
Ad vltimū soluendum q iste est singularis modus essendi in. qui nō cōtinet inter illos. nec pōt reperiri ꝓprie in creaturis.

Probat equalitatem excludendo ꝯmunem rōnem inequalitatis.

Sed iam nūc ad ꝓpositum redeamus. Supra ostendit magister diuinas psonas equari q̄ntum ad eternitatē z magnitudinē. p hoc q vna essentia est in singulis tota. Hic ostendit q est summa in eis equalitas. z hoc facit excludendo ab eis ꝯmunem ratōnem inequalitatis. Et diuidit hec pars in tres ptes. In prima ostendit q nō cadit ibi ratio toti⁹ z integri. In scđa ostendit q nō cadit ibi ratio generis. speciei. vl' indiuidui. ibi. Hic adijciendū est. q tanta est equalitas zc. In tercia ostendit q nō cadit ibi ratio numeri. ibi. Qz aūt Johānes dicit zc. Prima iterū pars in duas. In prima qz fecerat digressionem ꝯtinuat dicta dicendis. In secunda v̄o ostendit q ibi nō cadit ratio totius z ptis. ibi. Nec est aliqua trium psonarum. Item scđa pars in qua ostendit q in diuinis nō cadit ratio vniuersalis. siue generis z speciei. habet duas ptes. In prima ostēdit q nō est accipe genus in diuinis. nec speciem. nec indiuiduum. In scđa v̄o ꝯtra hoc opponit aucte Dama. ibi. His aūt vident aduersari quedam. Prima habet duas. primo ostendit q nō est ibi natura generis. vel speciei. vel indiuidui. Scđo q nō est ibi ratio materialis principij. ibi. Notandū etiā q essentia diuina nō est materia. Siliter ps in qua obijcit cōtra hoc. habet duas. In prima ostendit q cadit ibi ratio vniuersalis z indiuidui. ratōne Daā. In scđa soluit. Primū facit ibi. His aūt vident aduersari zc. Scđm ibi. Hec autē que hic dicunt licet in singulis sermonibus zc. Item ps tercia in qua ostendit q in diuinis nō cadit ratio numeri habet quatuor ꝑticulas. In prima p̄misso q in equalitate psonaꝝ nō cadit ratio numeri. oñdit quibus modis differre numero nō ꝯueniat psonis z quibus modis ꝯueniat. Scđo q in diuinis psonis tanta est magnitudo in vna psona quanta in tribus. ibi. Sciendū est ergo. In tercia oñdit q deus nō pōt dici triplex siue multiplex. ibi. Preterea cum deus dicat trinus. In quarta oñdit differentiā inter pluralitatem. que est in trinitate. z pluralitatem que est in creaturis corpalibus. ibi. In rebus corporeis nō eñ zc. Et notandū q tota summa z fundamentū totius distinctōnis in hoc verbo ꝯsistit. q diuina essentia est magnitudo vna non multiplicata. z tota nō diuisa est in qualibet psonarum. ideo necesse est q psone sint oino equales magnitudine. Nec potest ibi cadere ratio totius vniuersalis. qz illud multiplicat in ptibus. Nec totius integri. quia illud diuidit in ptes. Nec est totū in qualibet pte. z ita nec ratio materialis principij. nec ratio numeri.

Continuat dicta dicendis vt ostendat q magnitudine alius alium non superat. f

Sed iam nūc ad ꝓpositū redeam⁹. ceptoq; insistam⁹ ostendētes q magnitudine nulla triū psonaꝝ aliam supat. qz nulla maior alijs. nec mai⁹ aliquid sunt due q̄ȝ vna. nec tres q̄ȝ due. nec maior deus q̄ȝ singuli hoꝝ. qz singulus hoꝝ pfectus est. nec est quo crescat illa pfectio.

In equalitate psonaꝝ nō cadit ratio toti⁹ et ptis. g

Nec est aliqua triū psonaꝝ ps dei vel diuine essentie. qz singula haꝝ verus z plen⁹ de⁹ ē. z tota z plena diuina essentia est. z ideo nulla istaꝝ in trinitate pars est. Vñ Aug. in li. ij. ꝯtra maximinū hereticū sic ait. Putas deum patrem cum filio z spūsancto vnum deū esse nō posse. times eñ ne pater sit ps vnius dei qui cōstet ex trib⁹. Noli hoc timere. Nulla eñ fit ptiuȝ i deitatis vnitate diuiso. vnus est deus pater z fili⁹ z spūsanct⁹. i. ipsa trinitas. vnus est deus. Ergo inquis. Deus pater est ps dei. absit.

Quare tres psone dicantur summe vnum

Tres eñ psone sunt. pater z filius z spūsanctus. z hi tres. qz vni⁹ substātie sunt. vnū sunt. z summe vnū sunt. vbi nulla naturarū. nulla est diuersitas voluntatū. Si eñ natura vnū essent. z ꝯsensione nō essent. non summe

vnũ essent. Si vo natura dispares eẽnt. nõ simme vnũ eẽnt. Hi ğ tres. q vnũ sunt. ꝓpter ineffabilẽ ꝯiunctõnem deitatꝭ q̃ ineffabiliter copulanꝭ vn⁹ de⁹ ẽ. Pars ergo trinitatis esse nõ põt quicumqꝫ vn⁹ est in tribus. In trinitate ğ q̃ deus est. ⁊ pater deus est. ⁊ filius deus est. ⁊ spũssanct⁹ de⁹ est. ⁊ simul hi tres vnus deus. Nec hui⁹ trinitatis tercia ꝑs est vnus. nec maius aliquid duo q̃ꝫ vnus est ibi. nec mai⁹ aliquid sunt oẽs q̃ꝫ singuli. q spũalis non corꝑalis est magnitudo. Qui põt cape capiat. qui aũt nõ põt. credat. ⁊ oret vt qḋ credit intelligat. Verũ ẽ eñ qḋ ꝑ prophetam dicꝭ. Nisi credideritꝭ nõ intelligetis. His verbis apte oñdit indifferentẽ magnitudinẽ triũ ꝑsonaꝝ.

a

Argumentatõ Aug. ꝯtra hereticos qua ostẽdit patrẽ ⁊ filium. ⁊ spũmsctm̃ nõ esse partes i trinitate.

Item in eodẽ. Tu nempe dixisti vnuꝫ deũ nõ ex ꝑtib⁹ esse ꝯpositũ. ⁊ hoc de pr̃e tm̃ vis intelligi. Ille inquis virt⁹ est ingenita simplex. et tñ in hac simplici virtute multa videris ꝯmemorare cũ dicis. deus deũ genuit. bonus bonũ genuit. sapiens sapientẽ. clemẽs clementem. potens potentẽ. Nunqḋ ğ bonitas. ⁊ sapia. ⁊ clementia. ⁊ potẽtia. ꝑtes sunt vni⁹ virtutis quã simplicẽ esse dixisti? Si dixeris ꝑtes sunt. Simplex ğ virt⁹ ex ꝑtibus ꝯstat. Et simplex ista vtus te diffiniẽte vn⁹ ẽ deus. ğ deũ ex ꝑtibus ꝯpositũ esse dicis. Nõ dico inqs. nõ sunt ꝑtes. Si ğ in vna ꝑsona pr̃is et illa inuenis q̃ plura videnꝭ. ⁊ ꝑtes nõ inuenerꝭ. q vna vtus simplex est. Quãtomagis pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ s. s. ⁊ ꝓpter indiuiduã deitatem vn⁹ deus. ⁊ ꝓpter vniuscuiusqꝫ ꝓpetatẽ tres ꝑsone sunt. ⁊ ꝓpter singuloꝝ ꝑfectõeꝫ ꝑtes vni⁹ dei non sũt. Virt⁹ est pr̃. vtus est fili⁹. vtus est spũssanct⁹. hoc verũ dicis. Sꝫ q virtutẽ de virtute genitã. ⁊ virtuteꝫ de vtute ꝓcedentẽ. nõ vis eandẽ hr̃e naturaꝫ. hoc falsum dicis. hoc ꝯtra fidem rectã ⁊ catholicã dicis. His verbis apte doceꝭ. q tres ꝑsone ille non sunt ꝑtes dei vel diuine eẽntie. Nullaqꝫ illaꝝ trinitatꝭ ꝑs dicẽda est. nec vna maior alijs.

a Oret vt qḋ credit. intelligat. videꝭ impropie loqui. q nullus orat qḋ nõ deside rat. qḋ non cognoscit vel intelligit. Itẽ nullus assentit rei quam mente nõ intueꝭ sine ꝯcipit. ğ null⁹ assentit rei quã nõ intelligit. q intelligere est mente intueri. R⁹. dõm q 3o intelligere dupl'r dicitur. vno mõ idem est qḋ cognoscere aliqḋ quod ꝑ nomen dicꝭ. Alio mõ idem est qḋ rõne apprehendere. Primo mõ antecedit fideꝫ q̃ est ex auditu. scḋo mõ ꝯsequiꝭ. q nulla ratio humana sufficit ad manifestãda credibilia nisi itellectus fide illustretur ⁊ captiueꝭ.

In equalitate ꝑsonaꝝ nõ cadit ratio generis. speciei. vel indiuidui. b

Hic adijciendũ est q tanta est equalitas triũ ꝑsonarum atqꝫ indifferens magnitudo. q cum dicam⁹ vnã esse essentiã vel substantiã. neqꝫ vt gen⁹ de speciebus. neqꝫ vt spẽm de indiuiduis ꝑdicam⁹. Non eñ essentia diuina gen⁹ est. ⁊ tres ꝑsone spẽs. vel essentia spẽs. ⁊ tres ꝑsone indiuidua. Qḋ Aug. ratõnibus ꝓbabilibus atqꝫ irrefragabilib⁹ apte demonstrat in li. vij. de tri. dicens.

Probat q diuina essentia nõ dicꝭ de ꝑsonis vt gen⁹ de speciebus.

Si essentia gen⁹ est. species aũt ꝑsona. vt nonnulli sentiunt. oportet appellari tres substãtias. vt appellanꝭ tres ꝑsone. Sicut cũ sit aĩal gen⁹ et equus spẽs. appellanꝭ tres equi idemqꝫ tria aĩalia. Non eñ ibi spẽs pluraliter dicꝭ. et genus singulariter. vt si dicereꝭ. tres equi sunt vnũ aĩal. ꝫ sic tres equi spãli nomine. ita tria aĩalia noĩe generali dicunꝭ. Cum ğ tres ꝑsonas vnaꝫ fateamur esse essentiã. nõ tres essentias. cum tres equi. tria aĩalia dicanꝭ nõ vnũ. patet noĩe essentie nõ significari genus. nec noĩe ꝑsone spẽm.

Probat q nõ dicꝭ vt species de indiuiduis

Si vo dicũt noĩe ꝑsone nõ specieꝫ significari sed aliquid singulare atqꝫ indiuiduum. ⁊ noĩe essentie speciẽ intelligi. vt ꝑsona non dicaꝭ sicut homo. sed quõ dicꝭ hic homo. velut abraham. ysaac. iacob. vel quis ali⁹ qui etiaꝫ digito ꝑsens demonstrari possit. Sic q̃ꝫ illos eadem ratio ꝯfutabit. Sicut eñ dicunꝭ. abraham. ysaac. iacob. tria indiuidua. ita tres homies ⁊ tria animalia. Cur ğ pater ⁊ filius ⁊ spũssanct⁹. scꝫ si ꝯm genus ⁊ specieꝫ ⁊ indiuiduum ista disserimus. nõ ita dicunꝭ tres essentie. vt tres ꝑsone.

Probat idem alio modo.

Alio quoqꝫ modo idem ꝓbat Aug. scꝫ q essentia diuina nõ est genus. nec ꝑsone species. vel essentia nõ est species. nec ꝑsone indiuidua. Vna inquit essentia nõ habet species. sicut vnũ aĩal nõ habet species. pater ergo ⁊ filius et

spūssanct⁹ nō sunt tres spēs vni⁹ essentie. Diuina ḡ essentia gen⁹ non est. ꝭ nec spēs est essentia diuina. ⁊ psone indiuidua. sicͭ homo spēs est. indiuidua autē abrahā. ysaac. ⁊ iacob. Si eñ essentia spēs est vt homo. sicut nō dicit̄ vn⁹ hō esse abrahā. ysaac. ⁊ iacob. ita nō dicet̄ vna essentia esse tres psone. Non ita ꝗ̄ ꝭm genus ⁊ species ista dicim⁹.

In eq̄litate psonaꝝ nō cadit rō materialis principij. i

Notandū etiā ꝙ essentia diuina nō est materia triū psonaꝝ. vt Aug. in eodē li. docet. tanꝗ̄ ꝭm ꝯmunē eandemq̄ materiā tres psone dicant̄ esse vna eēntia. sicut ex eodem auro si fierent tres statue. diceremus tres statuas vnū aurum. Non aūt sic trinitatē. id est tres psonas dicim⁹ vnam essentiam ⁊ deum vnum. tanꝗ̄ ex vna materia tria quedā subsistant. In statuis eñ equalibus plus auri est tres simul ꝗ̄ singule. ⁊ min⁹ auri est vna ꝗ̄ due. In illa vo essentia trinitatis nullo modo ita est. Non ḡ ꝭm materialeꝫ cām tres psonas vnā dicim⁹ esse sbām vel essentiā. sicͭ tres statue dicunt̄ vnū aurū.

His ꝗ̄ addendū est ꝙ tres psonas nō ita dicim⁹ esse vnā essentiā. vt Aug. in eodem ait. vel vni⁹ essentie. sicut dicim⁹ aliquos tres hoīes eiusdem sex⁹ ⁊ eiusdem tempatōnis corporis. eiusdemq̄ animi. vnam esse naturā vel vnius nature. Nam in his reb⁹ nō tm̄ est vn⁹ homo quantū tres hoīes simul. ⁊ plus aliquid sunt hoīes duo ꝗ̄ vn⁹ homo. sicut in statuis esse diximus. at in deo nō est ita. Non eñ maior essentia est pater et fili⁹ simul ꝗ̄ solus pater. vel solus filius. sed tres simul ille psone equales sunt singulis. Ex p̄missis pꝫ ꝙ tres psone dicunt̄ diuina essentia. nec ꝭm materialeꝫ causam vt tres statue vnū aurū. nec ꝭm ꝯplexionis similitudinē vt tres homines vni⁹ nature. nec vt genus predicat̄ de specieb⁹ vel vt species de indiuiduis. i. ꝯtinens de contentis. maius de maioribus.

Opponit autoritate Dam̄. ꝙ in equalitate psonaꝝ sit ratō generis. speciei. indiuidui. ⁊ numeri. k

His aūt vident̄ aduersari que ꝗdam sacre scripture tractatores catholici in suis scriptis tradiderūt. In quib⁹ significare vident̄ ꝙ essentia diuina sit ꝗ̄dam ꝯmune ⁊ vniuersale velut spēs. tres vo psone sint tria pticularia. tria indiuidua nūero dr̄ia. Vñ Joh. dam̄. inter doctores grecoꝝ maxim⁹. in li. quē de trinitate scripsit. quē ⁊ papa Eugeni⁹ transferri fecit. ait. Cōia ⁊ vniuersalia p̄dicant̄ de subiectis sibiip̄is pticularib⁹. Cōe ḡ sb̄a est. pticulare vo ypostasis. i. psona. Particulare aūt dicit̄ nō qḋ ptem nature hꝫ. ꝭ pticulare nūero. vt anthoni⁹. i. indiuiduū. Nūero eñ ⁊ nō natura differre vident̄ ypostases. Item in eodē. Subā significat cōem ⁊ circūplexiuā spēm homoydeon. i. similiū spē. ypostaseon. i. psonaꝝ. vtputa de⁹ hō. Ypostasis āt indiuiduū demonstrat. scꝫ prem ⁊ filiū ⁊ spūsctm̄. petrum. paulū. et hmōi. Ecce apte dicit subam eē vniuersale. Ypostasim vo pticulare. ⁊ ꝙ de⁹ est spēs vt hō. ⁊ ꝙ pat ⁊ fili⁹ ⁊ spūssanct⁹ sunt indiuidua. sicut petr⁹ ⁊ paul⁹. eo ꝙ nūero differūt ꝗ̄ p̄missę sunt Aug. penit⁹ ꝯtradicere vident̄. Quid ḡ dicem⁹ ad h'. Hoc vtiq̄ dicere possum⁹ atq̄ debem⁹. ꝙ ea ꝗ̄ Aug. tradidit supius. sine omni hesitatiōe tenenda sunt.

Rūdet ꝙ sane intelligi pōt ꝗ̄ Johānes dam̄. dicit. ⁊ quō ostendit. l

Hec aūt que hic dicunt̄. licet in sermonis supficie aliqd a fide alienū resonare videant̄. sane tm̄ intelligi queūt. piūq̄ lectorē atq̄ intellectorē plurimū efflagitant. In quoꝝ explanatōne mallē silens alios audire. ꝗ̄ loquēdo maliuolis detrahēdi occasionē p̄stare. Videt̄ tm̄ mihi ita posse accipi. cū ait. Sb̄a est cōe. ⁊ ypostasis ē pticulare. Nō ita hec accepit cū de deo dicant̄ vt accipiunt̄ in phica disciplina. Sꝫ p silitudinē eoꝝ ꝗ̄ a phis dicunt̄ locut⁹ ē. vt sicut ibi cōe vel vniuersale dicit̄ qḋ p̄dicat̄ de plurib⁹. pticulare vo vel indiuiduū qḋ de vno solo. ita hic eēntia diuia dicta ē vniuersale. q2 de oib⁹ psonis siml'. ⁊ de singlis sepatim dicit̄. Particulare vo singl'a quelibet psonaꝝ. q2 nec de

Non dicuntur tres psone vna essentia. sicut tres hoīes vna natura vel vnius nature.

Verba Augꝰ. tenenda dicit

Soluit qḋ immediate opponit̄.

Ex quo intellēctu dixit ꝙ sb̄stātia dei sit spēcies vel vniuersale ⁊ psone indiuidua.

alijs coiter. nec de aliq aliaꝝ singulariter ꝑdicaṫ. Propṫ silitudinē ꝗ ꝑdicationis subam dei dixit vniuersale. et ꝑsonas pticularia vel indiuidua. Propṫ hoc ideꝫ etiā eandē diuinā essentiā dixit esse spēm cōem. ꝛ circūplectiuā siliū spē ꝑsonaꝝ. Quia sicut hec spēs hō de suis ꝑdicaṫ indiuiduis, velut de Petro ꝛ paulo ꝛ alijs, nec ista spē differūt: ꝫ cōueniūt. Ita deꝰ de tribꝰ ꝑdicaṫ ꝑsonis, q̄ in diuitate ñ differūt, ꝫ ꝑ oia ꝯueniūt. Hanc ꝗ silitudinē inṫ res sempiternas ꝛ res tpales ꝑpendēs iohes, vniuersalitatꝭ ꝛ pticularitatꝭ noīa, que rebus temporalibꝰ ꝑprie ꝯueniūt ad res eternas trāstulit. Aug. ꝟo maioreꝫ videns dissimilitudinē q̄ꝫ similitudinē inter res ꝑdictas, ob excellentia trinitatis predicta nomia remouit.

In equalitate ꝑsonaꝝ nō cadiṫ ratio nūeri, et quomodo intelligaṫ dictuꝫ Joh. dam̄. m

Qꝫ aūt iohānes dicit ypostases differre nūero nō natura. In eo qꝫ nō differre natura, ait, verissime ꝛ sine scrupulo loquiṫ. Qꝫ ꝟo dicit differre numero cauendum est quomodo intelligatur. Diuersis enim modis dicunṫ aliqua differre numero.

Quibus modis aliq̄ dicanṫ differre numero, ꝛ ꝺm quem modum cōuenit ꝑsonis. n

Dicunṫ eīn aliq̄ differre numero, q̄ñ ita differūt vt hoc nō sit illud, nec aliq̄d qꝺ illud est, vel in ipso est. qualiter differūt socrates ꝛ plato ꝛ hmōi, q̄ apud phos dicunṫ indiuidua vel pticularia. Juxta quē modū non pn̄t dici tres ꝑsone differre nūero. Dicunṫ q̄ꝫ[b] aliq̄ differre nūero, q̄ i enūeratōne siue ꝯputatōe nō sibi adiūgunṫ, ꝫ a [illegible] inuiceꝫ discernūṫ, vt cū de aliq̄bꝰ rebꝰ loq̄ntes dicimꝰ vna, due, tres, ꝛ ꝺm hūc modū forte dixit Joh. ypostases, i. tres ꝑsonas differre nūero. Possumꝰ ei dicē, pṙ ē vnꝰ, ꝛ pṙ ꝛ filiꝰ sṫ duo, ꝛ pṙ ꝛ filiꝰ et spūssanctꝰ sṫ tres. Et itē. Hec ꝑsona ē vna, ꝛ h̄ ꝛ illa sunt due, ꝛ h̄ ꝛ illa ꝛ alia sṫ tres. Cōuenienṫiꝰ tn̄ tres ille ꝑsone, ꝑprietatibꝰ tn̄ distingui dicunṫ, de q̄ꝝ distinctiōe ꝺm ꝑprietates in sequēti tractabiṫ. Nūc ꝟo ad inceptū redeamꝰ q̄ dicta sunt repetentes, vt sepiꝰ ꝟsando familiariꝰ innotescāt.

b [b] Aliq̄ differre numero que in enumeratōne siue ꝯputatōe nō sibi adiunguntur. Vidṙ male dicere. qꝛ illi ꝯputatōni, aut respondet aliquid i re, aut nihil. Si aliquid r̄ndet, ergo nō differt a ꝑcedenti differentia. Si nihil respōdet, ergo distinctō siue cōputatio nostra super vanum fundata est. Rꝰ. dc̄m qꝫ computationi nostre cum dicimus vnus duo tres, aliq̄d respondet. Sꝫ illud non est diuersitas numeralis, sed distinctio ꝑsonalis. vnde in diuinis nō dicīṫ esse numerus, nec differentia ꝺm numerū, nisi addaṫ ꝺm numeruꝫ ꝑsonaꝝ q̄ dicit distinctōnē in ypostasibꝰ nō in natura. iō q̄ꝫuis dicanṫ tres ꝑsone tn̄ nō est ibi ternariꝰ, sed trinitas. 31

Qꝫ vna ꝑsona nō est maior alia, nec tres simul vna ꝛ hoc ratōne ōndit catholica. o

Sciendū est ꝗ tantā equalitatē esse in trinitate, vt ait Augꝰ. in. viij. li. de tri. vt nō solū pater nō sit maior q̄ꝫ filiꝰ: ꝫ nec pṙ ꝛ filiꝰ simul maius aliq̄d sint q̄ꝫ spūssc̄tꝰ, aut quelibꝫ ꝑsona minus aliq̄d sit q̄ꝫ ipsa trinitas. Qꝫ aūt ita sit, aliquo mō (si fieri potest) demōstrandū est. Quantū ꝗ ipse creator adiuuat attendamus. Inquit Aug. in eodem. Quō in hac trinitate due vel tres ꝑsone, nō sunt maius aliq̄d q̄ꝫ vna eaꝝ.

Aug.

Quod ibi magnū diciṫ, aliunde magnum non est, q̄ꝫ eo quo vere est, quia ibi magnitudo ipsa veritas est, ꝛ veritas essentia. Nō ergo ibi maius est qꝺ verius non est. Non auteꝫ verius est pater ꝛ filius simul, q̄ꝫ pater solus vel filius. Non ergo maius aliq̄d vtrunq̄ꝫ simṫ q̄ꝫ singuli coꝝ. Et quia eque vere est etiam spūssanctus, ideo pater ꝛ filius simul nō sunt aliquid maius q̄ꝫ ipse, quia nec veriꝰ sunt. Iteꝫ in eēntia veritatꝭ hoc est verū eē qꝺ est esse, ꝛ hoc est esse qꝺ est magnum esse. Hoc est ergo magnuꝫ esse quod est esse. Qꝺ igiṫ ibi eque verū est, ꝛ eque magnū ē. Qꝺ ꝗ ibi plus veritatis nō h̄ꝫ, nō h̄ꝫ plus magnitudis. Plus aūt veritatꝭ nō h̄ꝫ, qꝺ veriꝰ nō est. Non est aūt veriꝰ vna ꝑsona q̄ꝫ alia, vel due q̄ꝫ vna, vel tres simul

Subtilissima ratōne probat qꝺ dixit.

Iteꝫ aliter idē ꝑbat.

q̄ȝ singula. Non ḡ plus veritatis habet vna q̄ȝ alia. vł due q̄ȝ vna. vel tres simul q̄ȝ singula. Sic ḡ ⁊ ipsa trinitas nō est maiꝰ aliq̄d q̄ȝ vnaqueq̄ȝ ibi psona. ꝟ tam magnū q̄ȝ singula. Non eñ ibi maior est q̄ verior non est. vbi ipsa veritas est magnitudo. Ecce mō ꝯuenienti ⁊ rōne catholica ostensuȝ est. quō indifferens sit magnitudo triū psonaꝝ. quia nec vna maior est alia. nec due vna. nec tres simul maius aliquid q̄ȝ singula.

Q deus nō est dicendꝰ triplex vel multiplex sed trinus. p

Preterea cū deus dicaꝭ trinꝰ. nō tñ debet dici triplex. c
Ibi eñ non est triplicitas. vbi summa est vnitas. ⁊ indifferens equalitas. Vñ August. in li. vj. de trini. ait. Aug.
Non qñ deus trinitas est. ideo triplex putandus est. alioquin minor esset pater solꝰ. vel filius solꝰ. q̄ȝ simul pater ⁊ filius. Cum itaq̄ȝ tantꝰ est pater solus. vel solꝰ filius. vel solus spūssanctꝰ. quantꝰ est simul pater ⁊ filius ⁊ spūssanctꝰ. nullo modo triplex dicendꝰ est deus. Non eñ pater cuȝ filio ⁊ spiritusancto maior deus est q̄ȝ singuli coꝝ. q꞉ nō est quo crescat illa pfectio. Perfectus aūt est ⁊ pater ⁊ filiꝰ ⁊ spūssanctus. ⁊ pfectus dicitur deꝰ singulus eorū. Et ideo trinitas potiꝰ q̄ȝ triplex dici debet.

Q pluralitas nō est ita in rebus corporeis vt i trinitate. q

In rebus eñ corporeis nō tantū est vna quantū tres simul. ⁊ plus sunt due q̄ȝ vna res. In trinitate vͦo summa tantū est vna psona quantū tres simul. ⁊ tantum sunt due. quantū vna. et in se infinite sunt. q꞉ nō est finis magnitudinis eaꝝ. Ac p hoc aperiꝭ qȝ superiꝰ dictum est. quō singula sunt in singulis. ⁊ oīa in singulis. ⁊ singula in oībus. ⁊ oīa in oībus. ⁊ vnuȝ in oībus est. ⁊ vnū oīa. Ecce iam ostendimꝰ sufficienter. qualiter in trinitate aliqua psona aliam non supet magnitudine.

32 c Cum deꝰ dicaꝭ trinus. nō tñ dȝ dici triplex. Videtur dicere ꝯtra illud qȝ dicit Sap. vij. Q꞉ spūs sapiētie est multiplex. ḡ duplex. vel q̄druplex. ḡ ⁊c̄. Item ysid. dicit q trinitas est multiplex ⁊ nūerabił. Iteȝ rōne videꝭ. q꞉ pannꝰ vnus in suba duplicatus duplex dꝭ. triplicatꝰ triplex. ḡ si vna ē suba in tribꝰ ypostasibus. videꝭ triplicari i eis ⁊ triplex dici. Rº. dōm q distinctio personaꝝ nō pōt significari p additōeȝ termini nūerabilis ad hoc nomē deꝰ. nisi hꝰ nois trinꝰ. qȝ spēaliter ad h̄ inuentū est. vt significet pluralitatē i suppositis cū vnitate forme. Quia ḡ h̄ nomē triplex dicit distictionem simplr in termino cui additꝭ. vel q̄ȝtū ad formaȝ. vel q̄tū ad ptiū multiplicatōeȝ. ⁊ q꞉ i deo nō cadit multiplicatio. nec q̄tū ad formam. nec q̄tum ad ptes. ideo nullo mō pt dici triplex. Q ergo obijcitur q dꝭ multiplex. dōm q istud est dictū causaliter. quia multoꝝ. ⁊ q꞉ varioꝝ donoꝝ vel dictoꝝ. effectiuū est pncipiū in q̄bus ē vera diuersitas. nō sic i psonis. Et qȝ dicit ysid. improꝑe dictū est ⁊ exponēdū ē.
33 Ad illud qȝ idem pannꝰ dꝭ multiplex. dōm q verū est. ꝟ tñ ꝟm alias ⁊ alias ptes. ⁊ q꞉ in deo nō est alietas ptium nec forme. ideo non pōt dici triplex. d In rebꝰ eñ corporeis. Videꝭ male dicere q in rebꝰ corporeis plus sunt due q̄ȝ vna. Videꝭ eñ instātia. q꞉ ignis cū ferro nō est maiꝰ q̄ȝ ferꝝ p se. siue lux cū aere. Si dicas q nō sunt corpa. obijciꝭ q corpꝰ glorificatū sił est cū nō glorificato. ⁊ tantū locū occupat nō glorificatū p se quantum cū glorioso. ḡ nō sunt maiꝰ. q꞉ corpꝰ maiꝰ maiorē occupat locū. Rº. dōm q Aug. loquiꝭ de rebꝰ corporeis quaꝝ q̄libet ē corpꝰ. ꝟ ignis in ferro. lux in aere. nō est corpꝰ. ꝟ ꝓprietas corpis. Preterea notandū q Aug. nō accipit ibi maiꝰ extensiue. ꝟ accipit plꝰ q̄tū ad veritatē exītie vel essentie. cum eñ non sit summa veritas in qualibet re. plus est de veritate existentie in duabus rebꝰ q̄ȝ in vna. q̄uis nō sit ibi plus de latitudine distātie. siue extensiue magnitudinis. vel capacitatis ꝯtentiue ⁊c̄.

a Ad intelligētiā huiꝰ ptis q̄tuor q̄runꭉ. Pͦrio vtruȝ in diuis sit ponere totū integꝛle. Scd̄o vtrū sit ponere totū vle. Tercio vtrū in diuinis psonis sit principiū materiale. Quarto vtruȝ in diuis sit dr̄ia ꝟm numeꝝ. Questio. j. e
Q sit ponere totalitatem integritatis. videꭉ p Augusti. primo. ⁊ habeꭉ in litera. Tota trinitas est i singulis psonis. ergo aut est ibi implicatio falsi. aut est ibi totalitas. ꝟ non est ibi implicatio falsi. ergo est ibi totalitas. Iteȝ hoc ipm ostendiꭉ ratōne. quia vbi quātitas. ibi totalitas ⁊ integritas. Sȝ in diuinis est quātitas vtuꝭ. ḡ saltē ꝟm illaȝ ⁊ integritas. Item vbi pl'alitas. ibi integritas. q꞉ ois pluralitas constat ex vnitatibus. sed in deo est pluralitas. q꞉ trinitas. ergo in deo est integritas. Si dicas q illa pluralitas ꝰ integratur. quia nihil plus est in tribꝰ q̄ȝ in vno. ergo si tātū est in tribus quantū est in vna. ḡ tantū credit ⁊ eque plene credit. qui credit vnū solū esse suppositum. sicut qui credit tres esse psonas. Sȝ hoc falsuȝ est. ergo ⁊c̄. Item si aliquid est equale alicui. codē

addito adhuc erit eq̃le. ergo si aliquid ē totū ad ali-
quid. eodē addito adhuc erit totū. ſ tres est totū ad
vnū. ergo tres p̱sone ad vnā p̱sonam. Item om̄e
qḋ p̄dicat̃ de aliquib⁹ simul. ⁊ de nullo p̱ se. est totum
integrū ad illa. istud ꝯstat ⁊ nō hʒ instantiā. ſ trini-
tas p̄dicat̃ de trib⁹ p̱sonis simul ⁊ de nulla p̱ se. ergo
⁊c̄. Item om̄e qḋ remouet̃ ab aliq̃ differt ab illo.
genere. vel spē. vel numero. vel est totū ad illud. ſ tri-
nitas remouet̃ a patre. q2 pater non est trinitas. nec
differt genere. vel spē. vel numero. g̃ ⁊c̄. Cōtra. am
bro. in li. de trini. In diuinis nullam ponimus tota-
litatem. q2 nō est ibi quantitas nec numer⁹. Itē
ratōne videt̃. q2 om̄e integrū est ꝯpositum ex parti-
bus. sed deus est summe simplex. ergo in d̄o nulla est
totalitas nec integritas. ergo ⁊c̄. Item omnis p̱s
sub ratōne p̱tis habet esse imp̱fectum respectu toti-
us. q2 ex aliquib⁹ oīno p̱fectis nō resultat tercium. er-
go cum in diuinis nihil imp̱fectōnis sit ponendum.
nō est ibi p̱s. g̃ a relatiuis nec totum. Item omne
totū est maius sua p̱te. ſ vbi infinitas ibi nō est ma-
ius ⁊ min⁹. ergo nec totalitas. sed in diuinis ē infini-
tas. ergo. Item om̄e totum est resolubile. vel ſm
rem. vel ſm intellectū. ⁊ om̄e resolubile est corrupti-
bile. g̃ cum in deo sit nihil corruptibile. nō erit resolu
34 bile. ⁊ ita nec totū. R̸°. totū siue totalitas vno mō
dicit̃ absolute. ⁊ sic totū idē est qḋ p̱fectū. Alio mō
dicit̃ totū p̱ ꝯparatiōnē ad p̱tem. ⁊ sic dr̃ totum qḋ hʒ
p̱tem ⁊ p̱tem siue p̱tes. Primo mō bn̄ est ponere to-
talitatē in deo. scdo nō. Nec etiā p̱tialitatē. Nō tota
litatē. quia aufert simplicitatem. Non p̱tialitatem.
quia tollit perfectū. Neutrum. quia tollit eq̃litatem
summā. Ad illud g̃ qḋ obijcit̃ de Aug. qui dicit q̱
35 tota trinitas ⁊c̄. dōm q̱ totū accipit p̱ p̱fecto. vel to-
tum ibi accipit̃ priuatiue. q2 priuat hoc qḋ est eē par
tem eē p̱tem. Vn̄ tantū valet tota essentia. quantū
valet nō hn̄s partē extra vel intra. Ad illud qḋ se-
cundo obijcit̃. q̱ est ibi quātitas virtutis. dōm q̱ quā-
titas virtutis stat cū summa simplicitate. iō abstra-
hit a totalitate ⁊ integritate. Ad illud qḋ obijcit̃.
36 q̱ vbi pluralitas. ibi ⁊c̄. dōm q̱ pluralitas in creatu-
ris duo dicit. dicit eñ aliquoꝝ distinctōēs. ⁊ ex ipsis
vni⁹ multiplicatōnis ꝯstitutōēs. Primum quidē re-
perit̃ in diuinis. q2 ibi est distinctō vere. Scdm non.
q2 vbi ꝯstitutio ē ibi ꝯstituentia min⁹ hn̄t q̃ȝ totū qḋ
ꝯstituūt. ⁊ ita essentialr̃ differūt ab inuicem. In diui
nis aūt nō sic. q2 cum p̄r hēat totā essentiā nō p̱tem.
nō pōt min⁹ habere. nec essentialr̃ differre. et iō dōm
q̱ in diuinis reperit̃ pluralitas rōne distinctōis. Sʒ
q2 pluralitas erat totū rōne ꝯstitutōnis. ⁊ hoc nō est
in diuinis. ideo nō sequit̃ q̱ sit ibi totalitas. est tn̄ na
ture vnitas. ⁊ p̱sonaꝝ pluralitas. ⁊ tantū est in vni-
tate. quantū in pluralitate. ſ nō tot modis. Sʒ q2 fi-
des nō tantū est respectu essentie vel magnitudinis.
ſ etiā modi essendi. patet qḋ obijcit̃. q̱ nō tm̄ credit
qui credit vnā p̱sonā. quantū q̄ credit plures. Ex h̄
patent sequentia. q2 vnū est p̱s triū ſm q̱ dicit vnita
tem. ⁊ tria trinitatē. Sʒ cum addit̃ hoc nomē perso-
na. distrahit̃ ⁊ nō manet illa rō vnitatis. ideo nec ra-
tio p̱cialitatis. Ad illud qḋ obijcit̃. q̱ om̄e qḋ pre
37 dicat̃ simul ⁊ de nullo ⁊c̄. Et ad sequēs. oē qḋ remo-
uetur ⁊c̄. dōm q̱ hoc nō solū ꝯuenit totalitati respe-
ctu p̱tis. ſ etiā pluralitati respectu vnitatis. que q̃ȝ-
uis nō teneat ratōēs p̱tis p̱pter diminutiōēs ⁊ imperfe
ctionē. tenet tn̄ rōnem vnitatis p̱pter principiū ⁊ di-
stinctionē. vn̄ q̃ȝ totū remoueat̃ a p̱tibus ⁊ nō diffe-
rat. hoc nō est rōne ꝯstitutōnis principaliter. sed rati
one distinctiōis. ⁊ q̄n̄ in diuina pluralitate q̃ȝuis nō
sit vni⁹ maioris ꝯstitutio. q2 tn̄ est ibi distinctio. ideo
sic remouet̃. ⁊ sic p̄dicat̃ sicut totū in creaturis.

Questio. ij. f

Utrum in diuinis sit ponere totū vniuersale. Et q̱
sic videt̃ p̱ Dam. qui dicit. q̱ in diuinis cōmune est.
vt substantia. Particulare. vt anthonius. g̃ si est ibi
cōmune et p̱ticulare. ergo vniuersale. quia p̱ticulari
non respondet aliud ꝯmune q̃ȝ vniuersale. Item
hoc ip̄m videt̃ p̱ distinctōnem vniuersalis ⁊ p̱ticula-
ris. Uniuersale eñ est qḋ p̄dicatur de pluribus. par-
ticulare de vno solo. sed has rationes est inuenire in
diuinis. ergo ⁊c̄. Item om̄e qḋ est in plus ⁊ ē vni-
uocum. est vniuersale ad illa respectu quorum est in
plus. sed essentia siue substātia est in plus q̃ȝ p̱sona.
⁊ in plus vniuocum. qḋ dicit vnam naturā repertam
in illis ſm ydemptitatem. ergo ⁊c̄. Item in diui-
nis est coīcabile ⁊ incōmunicabile. aut ergo eodem.
aut alio ⁊ alio. Non eodem. q2 illud nō est intelligi-
bile q̱ ex eodem veniat ꝯmunitas ⁊ p̱prietas. conue
nientia ⁊ differentia personalis. g̃ alio ⁊ alio. ergo si
alio est coīcabile. alio incōmunicabile. g̃ cum cōmu-
nicabile sit ratōne eius quo est. incoīcabile rōne eius
qḋ est. g̃ quo est ⁊ qḋ est in diuinis sunt p̱ differenti-
am. sed vbi hec sunt p̱ differentiā ibi est vniuersale
⁊ p̱ticulare. ergo ⁊c̄. Item quanto aliquid simpli-
cius tanto vniuersali⁹. sed diuina essentia est simpli
cissima. g̃ ibi est maxima ratio vniuersalis. Con-
tra. Boeti⁹ dicit. q̱ nec est vniuersale nec particula-
re. Item hoc ip̄m videt̃ rōne. q2 vbicumq̱ est vni-
uersale ibi est vna forma multiplicabilis vel multi-
plicata. in cui⁹ rei signum. om̄e qḋ significat vniuer-
sale pōt addi om̄i vniuersali. ſ i deo nō est vna forma
vel natura multiplicabilis. nec multiplicata. nec re-
cipit signū vniuersale. vt dicat̃ ōis de⁹. g̃ ⁊c̄. Item
vbi est p̱ticulare. ibi est forma vel natura. vt h̄ ⁊ nūc.
ſ diuina natura siue in se siue in ypostasib⁹ nō est hic
⁊ nūc. sed semp̱ ⁊ vbiq̱. g̃ nec in se nec in ypostasib⁹ ē
ibi p̱ticulare. Item vbi est p̱ticulare ⁊ vniuersale.
vniuersale est simplici⁹ p̱ticulari. ergo cuȝ in deo nō
sit simplicior essentia q̃ȝ p̱sona. quia in p̱sona nullū
est accidens. nullum principium cōstitutiuum. ergo
⁊c̄. Item om̄is natura in qua est vniuersale ⁊ par
ticulare est in genere determinato. ⁊ om̄is talis est li
mitata. g̃ cum diuina natura sit infinita. patet ⁊c̄.
R̸°. Ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū. q̱ cum 38
fides nr̃a ponat trinitatē ⁊ vnitatē in diuinis. neces-
se ponit ꝯuenientiā ⁊ distinctōēs. ⁊ q2 ꝯuenientia nō
est nisi in coīcabili a pluribus ⁊ ꝯmuni. distinctō au-
tem nō est nisi in p̱prio ⁊ incōmunicabili. necessario i
diuinis ponit̃ ratio coīs ⁊ p̱prij. coīcabilis ⁊ incoīca-
bilis. Sʒ cū in deo ⁊ in creaturis sit distinctio suppo
sitoꝝ. aliter est in deo q̄ in creaturis. Distinctio eniȝ
suppositoꝝ maior est q̃ȝ distinctio accidētalis. Unde
q̃ȝuis innotescat p̱ accidentia. tn̄ nō fit p̱ accidentia.
Accidentibus eñ circūscriptis. adhuc est intelligere
supposita differre. ⁊ cum non fiat p̱ accidentia conse
quentia. oportet q̱ fiat ab origine vel originali prin-
cipio. Ab origine est. quando vnum differt ab altero
quia emanat ab eo (Idem eñ a se emanare nō po-
test) talis distinctio suppositorum est in deo. sed hoc
nō potest esse in creatura. sʒ distinctio solū per ori-

ginam.nam nulla creatura pōt alteri totam suam es
sentiaꝫ dare.Si ergo dat ptem.necesse est ꝙ alia dif
ferentia sit ibi q̃ originis.⁊ ideo est differētia ab ori
ginali principio.Hec autē nō est forma in se.quia di
cit q̃d coicabile.Nec materia in se.quia dicit q̃d in
distinctum.ḡ hoc facit forma vt adueniēs materie.
Quia cū adueniēs materie accipit ptem nō mate
riam.hinc est ꝙ ip̄am distinguit.⁊ ip̄am distinguen
do trahit in ptem ⁊ limitat̄.⁊ sic hic ⁊ nūc. et vnum
numero ⁊ pticulare.Qm̄ ergo in diuis non est addi
tio ad materiam.nec tractio ad ptem. ideo nō cadit
in diuinis vniuersale vel pticulare.sicut ostendūt ra
39 tiones ad hoc inducte in opponēdo. Ad illud er
go qd̄ primo obijcit̄ de Dam̄.dōm ꝙ improprie dici
40 tur pticulare,p incoicabili. Ad illud qd̄ obijcitur.
ꝙ vniuersale est.qd̄ p̄dicatur de pluribus.dōꝫ.ꝙ ista
est ratio coicabilis. vniuersalis aūt nō est nisi ꝯm ꝙ
realiter intelligit̄ multiplicatuꝫ i illis.Similiter sol
41 uēdum de pticulari. Ad illud qd̄ obijcit̄. quod est
in plus ⁊ est vniuocū ⁊c̄.dōm ꝙ vniuersale est i plus
ita ꝙ simplicius.⁊ sic min⁹ p additōnem ad illud.nō
42 aūt sic in deo. Ad illud qd̄ q̄ritur vtrū eodem coi
cabile ⁊ incoicabile.dōm ꝙ alio ⁊ alio. quia sicut di
cit Aug⁹.alio est deus.⁊ alio pater.sed nō alio ⁊ alio
ꝯm rem.sed ꝯm ratōem.q₂ deitate est deus ,paterni
tate pater.⁊ paternitas nō est aliud re ab essentia.q̄
niā p̄nitas est essentia.Est tamē aliud ratiōe.Et q̄a
ablatiuus dicit ratōem.ideo nō eodem ē de⁹ q̄ pater.
Et si obijcias.aut tūc illi ratōni r̄ndet aliquid in re.
aut nihil.dōm ꝙ ratio illa p ꝯpatiōem ad essentiam
nō est nisi modus.sed p ꝯpatōem ad aliā p̄sonaꝫ est
res.⁊ hoc patet.qm̄ habere essentiam ab alio et non
habere nō dicit rem aliam sed solum modum.Habe
re aūt ab alio.⁊ nō habere ab alio dicit realem diffe
rentiā.q₂ nulla res est a se ⁊ ab alio. Ad illud qd̄
43 vltimo obijcit̄ de simplici. dōm ꝙ est simplex possi
bile ad additōem.⁊ tali modo vniuersale ē simplex.
Alio modo simplex q₂ priuat ꝯpositōeꝫ ⁊ additōeꝫ.
⁊ hec repugnātia nō ꝯsonat vniuersalitati.⁊ tali mō
diuina essentia est simplex.q̄ nullo modo trahibilis
est in partē p additōeꝫ sicut trahit̄ vniuersale. ⁊ ideo
nō est vniuersale. Questio.iij. g
Utrum in diuis p̄sonis sit ponere principiū materi
ale.Et ꝙ sic ōndit̄ hoc modo. Qm̄cunqꝫ aliquis vel
aliq̄d est de aliq̄ ita ꝙ ip̄m est distinctiuuꝫ. ⁊ illud de
quo est indistinctiuū.est d̄ illo tanq̄ꝫ de materiali p̄n
cipio.sed p̄sona filij est de suba p̄ris.⁊ persona distin
guit̄.suba dicit q̃d indistinctiuū. ḡ est sicut materia
le principiū. Item sicut efficiēs ⁊ finis sunt cause
correlarie.ita forma ⁊ materia. Forma cū dicit̄ re
spectu materie.sed in deo est ponere causam forma
lem.ip̄e cū est forma vt dicit Boetius.ḡ in deo ē po
nere materiā. Item videt̄ ꝙ cā materialis mag̃
cōpetat deo q̄ꝫ aliquod cāarum gen⁹.q₂ materia i his
inferiorib⁹ dat existentiā ⁊ p̄manentiaꝫ ꝓpter sui in
corruptōnem.Unū fundamētum est exn̄tie creature.
cum ḡ deus siue deum esse habeat existentiā siue per
manentiā p fundamētum incorruptibile.videtur ꝙ
deo maxime cōpetat rō materialis principij.ḡ ⁊c̄.
Item in rebus creatis finitas a forma venit.ꝫ in
finitas a materia.sed oīe qd̄ est in deo est infinituꝫ.
ergo cum deo maxime ꝯueniat passio.maxime cōse
[illegible] principium materiale.maxime ꝯpetit ⁊ ipsuꝫ.

Item q̄uis in deo sit summa ⁊ oimoda simplici
tas.tū nos ponimus in deo qd̄ est ⁊ quo est vere.sed
tū p indifferentiā.ḡ pari rōne videt̄ ꝙ in deo posset
poni materia ⁊ forma.tū p indifferētiam. Item
oīs distinctio est a forma.ḡ circumscripta oīi for
ma creata materia nō distinguit̄.ḡ nō est aliud a deo.
ergo est deus.quia oīe qd̄ est ⁊ nō distinguit̄ a deo.
est deus.videt̄ ergo ꝙ materiale principiū sit ip̄e de
us.⁊ ita ꝯpetere diuinis p̄sonis. Cōtra. Boetius
in libro de tri.Forma sine materia nō pōt esse subie
ctum.⁊ loquit̄ de deo.ergo in deo nō erit rō principij
materialis. Item materia inter oīa entia ē im
perfectissimum.Unū ⁊ Aug⁹.dicit in li.cōfess.ꝙ pro
pe nihil est.sed deus est oino p̄fectissimuꝫ. ergo oino
in eo nihil inuenit̄ imp̄fectōnis. ergo nec qd̄ est ma
terie. Item materia est principium patiēdi. vnde
pati est a materia.Unū oīe in quo est materia.ē na
tum pati et recipere.sed nihil tale est oīpotēs. In
hoc enim ꝙ pati pōt.deficit a posse.ergo in oīpotē
te nullo modo est mālē principium. Item si ma
teria in deo est.aut respectu sui.aut alioꝝ. Si respe
ctu aliorum. cum ergo materia sit ens in potētia ad
alia.nec distinguat̄ ab alijs rebus sed p eas p̄ficiat̄.
tūc deus recipet ꝯplementū a creatura.nec ab ea di
stingueret̄ qd̄ absurdum est.Si aūt materia sit i deo
respectu sui.aut pure ē materia.aut ad aliud. Si pu
re materia.ergo nō est ens.⁊ preterea nihil est mate
ria suipsius.ergo oportet ꝙ sit ibi aliq̄d cum mate
ria.⁊ si hoc.ergo est compositum ⁊ mixtum.ergo nec
deus habet esse simplex.ac per hoc nec esse primum.
⁊ ita non est deus. R°. dōm ꝙ in deo nullo modo
nec proprie nec transsumptiue recipitur materiale 44
principium. Et ratio hui⁹ est.quoniaꝫ materia dicit
principium passiuum.⁊ ita incompletum. ⁊ quoniā
a diuino esse.oīs incompletio ⁊ oīs passio peni
tus remouenda est.ideo nullo modo genus materi
alis principij in deo esse ponit̄. Ad illud ergo qd̄
obijcit̄.ꝙ p̄sona est de substātia. et ipsa est distincta.
⁊ substātia nō.dōm ꝙ hic est defectus q̄tuꝫ ad vtrā
qꝫ cōditionem.Nam primo hec nō recipit̄ ꝙ perso
na sit de substātia.sicut vult Aug⁹.quia nō dicimus
tres p̄sonas ex eadeꝫ essentia.licet hec ꝯmuniter re
cipiatur.ꝙ filius est de substātia patris.vbi nō mate
ria sed originis ꝯsubalitas designat̄.sicut supra ostē
sum est di.v.Alia est cōditio que deficit. nam mate
ria est indistincta ⁊ passibilis ad distinctōnem p for
mam.sed substantia vel essentia.nullo modo distin
guit̄.nec per se nec p accidens.⁊ ita p₃ ꝙ nō cōuenit
ei ratio materie. Ad illud quod obijcit̄.ꝙ efficiēs
ad finem refert̄.⁊ forma ad materiam.dōm ꝙ nulli 45
us cause habitudo cadit i deū respectu sui.sed respe
ctu creaturarum. ⁊ aliarū causaꝝ habitudines i deo
recipiunt̄ circumscripta dependētia.ꝓpter hoc ꝙ so
nant in p̄fectōnem.sed materia sonat oino in imp̄fe
ctionem. Et qd̄ obijcit̄ ꝙ forma dicit̄ ad materi
am.dōm ꝙ est forma ꝯstitutiua.⁊ forma exemplaris. 46
⁊ forma ꝯstitutiua dicit̄ ad materiā.⁊ hec nō cadit i
deo. sed forma exemplaris. sicut si dicat̄ ꝙ deus est
foꝛa in se.hoc est dictū.q₂ est act⁹ pur⁹ nō dependens
a possibili.Nec [illegible] sile ē de corr̄ndētia forme ⁊ mate
rie.⁊ efficientis et finis. Efficiens enim ⁊ finis pos
sunt incidere in idem numero. sed forma ⁊ materia
nunq̄.Forma vo tantū ꝯstitutiua incidit cū efficiē

re ꝛ fine in idem specie nō numero. forma vo exem-
47 plaris in idez numero. Ad illud qd̄ obijcit. ꝙ ma
teria est fundamentū existentie. dōm ꝙ modus illi⁹
fundamenti in deo nō ꝯpetit. quia esse fundamentū
est esse qd̄ recipit aliūde scʒ a forma. deus aūt a nul-
48 lo recipit. ideo nō cadit in eo materia. Ad illd̄ qd̄
obijcitur d̄ infinitate. dōm ꝙ est infinitas ex defectu
ꝑfectōnis. ꝛ hec ꝯpetit materie. sed nō deo. Et est in-
finitas ex priuatōne limitatōnis. et hec deo ꝛ forme
49 liberime nō materie ꝯpetit. ꝛ ita patet illud. Ad
illud qd̄ obijcit quare materia ꝛ forma nō ponūtur
ꝑ indifferentiam. dōm ꝙ ista duo quo est ꝛ qd̄ est. de
ratōne sua nullam important impfectōnem. sed ra-
tione eius qd̄ differūt. Vn̄ sublata coꝝ differētia ma
net ꝯpletio. ꝛ tūc in diuinis recipiunt. Sed materia
nō tm̄ quia differt a forma dicit incōpletōnem. ſ; eti-
am quia materia est. ꝛ ideo nullo modo ponitur in
deo. Ad illud qd̄ vltimo obijcit. ꝙ circūscripta oī
50 forma. materia non distinguit. dōm ꝙ ista ꝓpositio.
oīs distinctio est a forma. nō habet veritatem nisi
intelligat de distinctōne pfecta. Qd̄ eīm habet esse di
stinctum habet esse ꝯpletum. distinctōne aūt quali-
cunqꝫ falsum est. Materia eīm differt a forma. ꝛ con
stat ꝙ seipsa distat ab ea. sic potest dici et in ꝓposito.
ꝙ materia differt a deo seipsa. tm̄ ex parte sua. qꝛ non
est pfecta nō cadit pfecta distinctio. sed ex parte dei.
quia pfectissimus est. perfecta cadit distinctio. causa
eīm distinguit a causato. ens actu ab ente in poten-
tia. ꝛ iste sunt prime differentie ꝛ summe.

Questio. iiij. b

Utrum in diuinis sit ponere differentiam ſm nume
rum. Et ꝙ sic videt Damasc. in primo libro. In nu-
mero non natura differunt ypostases. ꝛ loquitur de
diuinis ypostasibus. Item oīa que cōtingit ve-
re numerari. necesse est differre numero. sed yposta-
ses vere contingit numerari. vt dicantur due ꝛ tres.
ergo vere cadit in eis differentia ſm numerum.
Item oīa que differunt re. aut differunt gene-
re aut specie. aut numero. aut nullo modo differūt.
Sed impium est dicere ꝙ ypostases nullo modo dif
ferunt. ergo saltem numero differūt. Itez vnitas
ſm materiam siue numerum non respicit vnitatem
forme sed suppositi. ꝛ hoc patet. Hoc enim album et
hic sedens demonstrato petro est vnum numero. er-
go ab oppositis. diuersitas ſm numerum non respi-
cit diuersitatem nature sed suppositorum. sed in deo
est pluralitas suppositorum. q̄uis nō sit diuersitas
naturarum. ergo ꝛc. Item idem ꝛ diuersum suffi-
cienter diuidunt ens. ergo oē quod est ad alterum
cōparatum. aut est idez specie aut diuersum. aut idē
numero aut diuersum. Si ergo pater cōparatur fi-
lio. aut est idem numero aut diuersus. Si idē. ſ; quā-
documqꝫ aliqua duo sunt eadem numero. vnum vere
ꝑdicatur de altero. ergo possum dicere. pater est fili-
us. qd̄ est cōtra fidem. Si diuersus numero. ergo in
diuinis cadit diuersitas ſm numerum. Sed cōtra.
Ambro. supra. ij. epistolā ad Corinth. ꝛ magister re-
citat i litera. ibi vere vnitas. vbi nulla diuersitas. er-
go nō est ibi diuersitas ſm numerum. Item boe-
tius i lib. de trini. cap. v. Nulla est in deo diuersitas.
nulla ex diuersitate pluralitas. nulla ex accidentib⁹
multitudo. ergo nec differentia ſm numerum.
Item diuersitas ſm numerū solum venit ex par-
te materie. Vn̄ dicit philosoph⁹. ꝙ oīno materia nu
merabiliter est. sed in diuinis nō cadit materia aliq̄.
ergo nec diuersitas ſm numerū. Item quecunqꝫ
differunt numero. numerant oīa que sunt in seip-
sis. saltez oīa que sunt ibi ex parte principij forma-
lis. hoc patet. quia cū petrus ꝛ paulus sunt duo. iō
duo homines. duo aīalia. duo alba. ꝛ sic de singulis.
ergo si pater ꝛ filius sunt numero differentes. ergo ha-
bent duas naturas. ꝛ duas essentias. ergo sunt duo
dij. qd̄ est cōtra catholicam fidem. Item quecūqꝫ
differūt numero sunt separabilia imagine vel intel-
lectu. ſ; pater ꝛ filius nullo modo sunt sepabiles. nec
re. nec modo. nec intellectu in diuinis. quia vna per-
sona est in alia ꝛ ecōuerso. ergo nec differunt nume-
ro. Item qd̄ nō est multiplicabile nec multiplica-
tum. est vnū numero. sed diuina natura nō est mul-
tiplicabilis. nec multiplicata. ergo est vnum. sed que
cunqꝫ vnum sunt numero nō possunt differre nume
ro. ergo si essentia vel natura diuina ceteras comple
ctitur ꝑsonas. impossibile est ꝙ ꝑsone numero diffe-
rant. Rº. dōm ꝙ in diuinis nō est ponere differen
tiam ſm numeruʒ. Et hui⁹ ratio sumi potest ꝛ a po-
steriori ꝛ a priori. A posteriori. quoniā oīa que dif-
ferūt numero. ꝯsequitur ista passio que est numer⁹.
numerus autē est aggregatio multitudinis in q̄ pl⁹
est in toto q̄ in singulis ptium. Hec autem aggrega
tio est ex his solum q̄ habēt vnitatez limitatam. que
plus est cum alio q̄ ꝑ seipsam. Limitatio autē venit
ꝑ additōnem. additio aūt ꝑducit ad compositōnem
cū materia q̄ facit eē hic ꝛ nūc. ꝛ tantū ꝛ plus. ꝛ ita n̄
est diuersitas ſm numerū nisi in his in quibus ē di-
stinctio ꝑ additōnem. ꝛ compositōnem. ꝛ materiaʒ.
ſ; hͦ distinctō nō cadit in deo. ideo nec diuersitas ſm
numerū. Alia ratio est a priori. qꝛ in quolibet qd̄ in-
telligimus vt ꝯpletuʒ. intelligim⁹ sub ista duplici cō
ditione. scʒ ꝑ modū qui est. ꝛ ꝙ est. ꝛ vnitas quidem
siue ydemptitas ſm spēm vel genus est veniens a p
te ei⁹ qd̄ est quo ſm diuersos status. siue ꝯpletōnem
maiorē ꝛ minorē. Vnitas vo vel diuersitas ſm nūe-
rum venit a pte ipsius qd̄ est ſm esse. siue ꝓut est in
supposito indiuiduo. sic aūt ista duo ꝯiuncta sunt in
oīb⁹. ꝙ numerato ipo qd̄ est. necesse est nūerari ip
sum quo est. cum ergo in oībus que differūt nūe-
ro numeretur ipm qd̄ est. necesse est ꝙ in illis multi-
plicet ipm quo est. qꝛ ad diuersitatem ſm numeruʒ.
cōcurrit diuersitas ipsi⁹ qd̄ est. ꝛ quo est. ꝛ q̄ est. i. na-
ture ꝛ suppositi siue ypostaseon. ſ; principaliter ipsi⁹
qd̄ est. cum ergo in diuis quo est siue essentia ꝓpter sum
mam simplicitatē nullo mō sit multiplicabilis. ideo
necesse est ꝙ ipm qd̄ est silr remaneat indistinctum.
ꝛ ideo ipossibile est ꝙ cadat ibi diuersitas ſm nume
rum. nec tamen est vnū numero. qꝛ ipsum quod est
vnū numero in creaturis nō est dicibile de pluribus
sed in diuinis ipsum qd̄ est. q̄uis sit vnum. tm̄ de plu
ribus dicibile. Et ratio hui⁹ est. qꝛ idem est ibi quo ē
ꝛ qd̄ est quantū ex parte rei. ꝛ ideo sicut quo est. ē cō
municabile plurib⁹. q̄uis nō mltiplicabile. ita ipm
qd̄ est. Vn̄ possum⁹ dicere ꝙ plralitas ꝑsonaꝝ medi-
um tenet inter idem numero ꝛ diuersum. Quis eīm
ipm. qd̄ est. nō numeret. nūerat tm̄ ipse qui est. Vnd̄
sunt ibi plures qui. Et hoc vult dicere dam̄. cū dicit
nūero nō natura differūt ypostases. Per hāc ei ad-
ditōnem nō natura ipe ꝯtraxit diuisiam ſm numerum

siue distinxit a ꝓpria ratõne. vt ipse dicit primo li. ca. xj. Oportet scire ꝙ aliud est differre re. aliud ratõne. In omnibus creaturis. ypostasum diuisio re ꝯsidera tur. coitas vo rõne. In summa vo ꝛ in supsubstantia li trinitate est ecõuerso. Vñ cum diuersitas ƀm nũe rum faciat siue notet diuersitatem in re ꝛ natura. ꝓ ꝓprie loquendo. nisi nomẽ diuersitatis distrahat ƀm numerũ ad distinctõez suppositoꝝ. nõ est ꝯcedendũ ꝙ sit ibi diuersitas ƀm numerũ ꝑsonaꝝ siue yposta sum. et hoc vult dicere Dam. qñ dicit ꝙ ypostases dif ferũt numero. nõ inquã numero q̃ dicat diuersitatẽ in re ꝛ natura. sed q̃ dicat differentiã in ꝓprietatibus ꝛ relatõne. natura semꝑ manente vnica et indiuisa.
51 Ex hoc pȝ illud Dam. Ad illud qḋ scḋo obijcitur ꝙ numero differunt ea q̃ numerant. dõm. ꝙ verum est. q2 eo modo differunt q̃ modo numerant. ƀ non numerant nisi q̃tum ad ꝑsonas. ꝛ ita non differunt
52 nisi numero ypostasum ꝛ ꝓprietate. Ad illud qḋ obijcit. ꝙ que differũt ꝛc. Distinguendũ est in hoc no mine re. q2 põt dicere naturã siue essentiã. ꝛ põt dice re ꝑsonã. Si dicat essentiã ꝛ naturã verũ est. Si ꝑso nam falsum est. ꝛ nõ habet locum illa diuisio. Ad 53
illud qḋ obijcit. ꝙ vnitas numero. respicit ydempti tatem suppositi. dõm. ꝙ si suppositũ dicat ipm qḋ est. tũc veritatẽ habet. si aũt dicat ipse q̃ est. siue ꝑso na. nõ habet veritatẽ. nisi in his in quib' differt q̃ est. ꝛ ꝙ est. vñ ꝓprie loquendo. diuersitas ƀm numerum sequit ipm qḋ est. ꝛ ideo in diuinis nõ habet locum.
Ad illud qḋ idem ꝛ diuersum sufficienter diuidũt 54
ens. ḡ idem numero vel diuersum. dõm. ꝙ illud ve rum est in ente qḋ natum est numerari sicut ens cre atum. sed in ente increato hoc deficit. Vñ hylari' de trini. Deum ex deo natũ. nec eundem natiuitas. nec alium esse natura ꝑmittit. ꝛ ita sicut dictuȝ est. tenet medium inter idem ꝛ diuersum numero.

Distinctio. xx. de triũ ꝑsonaꝝ equalitate q̃tum ad potestatem.

n Nunc ostendere restat quomõ aliqua haꝝ ꝑsonaꝝ ꝛc. Supra oñdit mgr̃ equalitatem ꝑsonaruȝ q̃tum ad magnitudinẽ, hic ostendit q̃tum ad potentiã ꝛ virtutẽ. Et habet hec ps tres ptes. In pri ma ꝓponit qḋ intendit scȝ ꝙ alia ꝑsona nõ excedit aliã potentia. In scḋa ꝓbat. ibi. Nihil inquit patre minus habet ꝛc. In tercia dubium siue obiectõez in contrariũ soluit. ibi. Sed forte eoipso maior est ꝛc. Prima ꝛ vltima parte manentib' indiuisis. media diuidit in tres. ƀm tres ꝓbatõnes siue ratõnes. quarum prima sum pta est ab autoritate dñi. Joh. xvj. Omnia q̃ habet pater mea sunt. scḋa sumpta est ꝑ deductiõem ad impossi bile. q2 si nõ genuit eq̃lem. aut potuit ꝛ noluit. ꝛ ita fuit inuidus. Aut voluit ꝛ nõ potuit. et ita fuit impotẽs. ꝛ hec ponit ibi. Item alio modo ꝓbat filium eq̃lem patri. Tercia ratio est ostensiua sumpta ꝑ simile in gene ratõne creata. ꝛ ponit ibi. Hoc aũt ꝑ similitudinem humanam.

di. XX.

Alia ꝑsona nõ excedit aliã potentia. a

n Nunc oñdere restat quõ aliq̃ haꝝ ꝑsonarum aliã nõ excellat potentia. vt sicut vna et in differẽs est magnitudo triũ. ita vna ꝛ indif ferẽs monstret potentia triũ. Scienduȝ est ḡ. q2 nõ est potentior pr̃ filio. nec fili' vel pr̃ spũscto. Nec maiorem potentiam hñt duo vel tres siĺ q̃ singulus eoꝝ. q2 nec plus põt pater siĺ ꝛ fili' q̃ solus spũssãct'. Nec hi tres siĺ plus pñt q̃ singulus eoꝝ. q2 oĩpotentiã quã hȝ pat. ꝛ fili' accepit nascendo. ꝛ spũssanctus ꝓcedendo. Qḋ Aug. rõnib' ꝛ auc̃tib' ꝓbabiliť astruit in li. ꝯtra maxi. q̃ dicebat patrẽ meliorẽ ac potentiorẽ filio.

Prima ratio qua ꝓbat ꝙ nõ põt min' filius q̃ pat. sumpta ex auc̃te dñi. Joh. xvj. b

Nihil inquit patre min' hȝ ille q̃ dicit. [a] Omnia q̃ hȝ pa ter mea sunt. Nam si min' hȝ in ptãte aliqd q̃ pat. nõ sunt ei' oĩa q̃ hȝ pater. ƀ ei' sunt oĩa q̃ hȝ pr̃. tantã ḡ hȝ ptãtem filius quantã pater. Equalis ḡ est patri. [b] Nõ enĩ potest qui accipit inequalis esse ei qui dedit. — a — b Aug.

Tu aũt hoc de potentia sapis. ꝙ potens sit filius. ƀ po tentior pater. vt ƀm doctrinã vestrã potens potentem potuerit generare vel gignẽ. ꝛ nõ omp̃s omnipotenteȝ. habet ḡ pater omnipotentiã quã nõ hȝ filius. ꝛ si hoc ẽ. falsum est qḋ ait filius. oĩa q̃ habet pater mea sunt. Sed inquis. pater a nemine potentiã accepit. fili' aũt a patre. fatemur ꝛ nos filiuȝ accepisse potentiã ab illo — Opinio heretica — Illatio falsi ex hac opinione — Falsuȝ concedit hereticus

1 a Oĩa q̃ hȝ pr̃ mea sunt ꝛc. Ex lr̃a forma tur ꝑma rõ. ꝙ aliq̃ ꝑ sonaꝝ nõ excellit aliã potẽtia. tali mõ. Oĩa q̃ hȝ pr̃. fili' hȝ. ḡ quã tam potẽtiã hȝ pr̃. hȝ fili'. Istud argumen tũ nõ vĩ valere. q2 mu tat q̃d in quãtũ. naȝ oĩa distribuit ꝓ sub̃a. quantũ aũt dicit quãti tatẽ. R°. dõm ꝙ q̃uis talis mod' arguendi nõ valeret. si differret quãtitas ꝛ sub̃a. tañ vbi idẽ est oĩmodã hȝ necessitatẽ. ꝛ q2 hoc ĩ diuinis. iõ argumẽtũ bonũ. Posset enĩ dici ꝙ ꝓdictũ argumentũ in qualibet mataria ẽ bonũ. Hic enĩ nõ dici tur aliq̃s solũ sb̃alia. ƀ etiã ꝓprietates. ḡ se quit eũ oĩa distribu at ꝓ oĩb' habitis. ꝙ ha beat ꝛ etiã ꝓprietates. ḡ cũ nullaȝ potentiaȝ habeat vn' quã nõ habe at alter. ergo nihil po test vn' qḋ nõ potest alter. ergo si vn' omni
2 potens. ꝛ alter. ꝛ ita patet ꝙ hic nõ est figura dictõnis. q2 oĩa distribuit hoc ꝑ reb' oĩm generꝝ. b Non enĩ

de quo natus est potens. patri vo potentiā nullus dedit. qꝛ nullus eū genuit. Gignendo eñ dedit paꝛ potētiā filio. Sicut oīa q̄ habet in substantia sua. gignendo dedit ei quem genuit de substantia. Sed queriꝛ vtrum ei tantā. quanta ipsi est potentia pater filio dederit an minorē? Si tantā. nō solū potentē ꝫ etiā oīpotentē genuisse oīpotens intelligiꝛ. Si vo minorē. quō oīa q̄ habet pater filij sunt? Si patris oīpotētia filij nō est. nō oīa ꝓculdubio q̄ hꝫ pater filij sunt. at oīa filij sunt. omnipotentia ergo patris etiam est filij. Nō est ergo pater potentioꝛ filio. — Questio aug. q̄ arat hereticū.

Secunda ratio ad idem ꝓbandum ex deductione ad impossibile. c

Item alio mō ꝓbat filiū equalē patri ꝯtra maximinū ita dicens. Tu dicis ꝙ pater genuit filium minorem se ipso. in quo ꝛ patri derogas. qui si filiū vnicū minorē genuit. aut nō potuit. aut nō voluit gignere equalem. Si dicis. qꝛ nō voluit. eū inuidū eē dixisti. Si aūt nō potuit. vbi est ꝙ oīpotētia dei pr̄is? Prorsus ad hūc articulum res colligiꝛ. vt deꝰ pater equalē sibi gignere filiū. aut nō potuerit aut noluerit. Si nō potuit. īfirmus. Si noluit. inuidus inueniꝛ. Sed vtrūq; hoc falsum est. patri ꝙ filius verus equalis est. Genuit ꝙ paꝛ sibi equalem filiū. ꝛ ab vtroq; ꝓcedit vtriq; equalꝛ spiritussanctus. Si eñ formā suā vt ait Aug. ꝯtra eundē pater in vnico filio plenam gignere potuit. nec tñ plenam genuit. ꝫ minorē. cogimini patrē inuidū dicere. plenū ꝙ deū ꝛ equalē sibi genuit filiū. — Aug.

Tercia ratio ad idem ꝓbandū a simili in generatione creata. d

Hoc aūt p similitudinem humanam ita eē demōstrat inquiens. Homo pater si potuisset. equalē filiū genuisset. Quis ꝙ audeat dicere. ꝙ hoc oīpotens nō potuit. Addo etiā. Si posset homo maiorē melioremq; seipō gigneret filiū. Sed maiꝰ vel melius deo q̄c q̄ esse non potest. deus ꝙ cur nō equalem vt ais filiū genuit. cui nec anni necessarij fuerunt p q̄s adimpleꝛ equalitas. nec omnipotentia defuit. an forte noluit? ꝙ quod absit inuidit. Sed nō inuidit. equalem ergo genuit filium. Credamus ergo filiū ei esse equalem.

Obiectionem heretici ponit ꝛ soluit. e

Sed forte dices eoipō pr̄ est maioꝛ filio qꝛ de nullo genitꝰ. genuit tñ eq̄lē. Ad qđ cito rn̄debo. imo iō nō ē pr̄ maioꝛ filio. qꝛ eq̄lē genuit. Originis eñ qō est ista. q̄s

potest q̄ accipit ineq̄lis eē ei q̄ dedit. Vid' dicere falsum. qꝛ si ꝫ. cū oīs creatura sit accipiens. nulla esset inequalis deo. ꝫ hoc falsū. ꝙ ꝛ primū. Rꝰ. dr̄ ꝙ aug. non loquiꝛ generaliter ꝛ de q̄libꝫ accipiente siue de q̄libet mō. ꝫ de eo q̄ accipit oīa. et talis accipiens nō pt̄ eē inequalis.

c Nō potuit. vbi est ꝙ oīpotētia dei patris? Ex lr̄a formaꝛ secunda rō ad idē tali mō. Si paꝛ nō potuit gignere filiū equalē. ꝙ pr̄ nō est oīpotēs. Videꝛ male arguere. qꝛ similiꝛ posset argui de filio ꝛ. s. s. si nō potuit filiū eq̄lē ꝓducere. ꝙ ꝛc̄. Rꝰ. ad hoc. ꝙ non cōpetit generatio nisi ypostasi pr̄is sicut alibi tactū est. iō nō valꝫ nec est sīle. Itē dubitaꝛ de alia pte rōnis. qꝛ illud argumētū nō vr̄ valere. potuit ꝓducere eq̄lē. ꝛ nō ꝓduxit siue genuit. ꝙ inuidus fuit? qꝛ sīlr̄ pōt argui. potuit istā creaturā facere meliorē ꝛ nō fecit. ꝙ inuidit. Si tu dicas ꝙ inuidia sp ꝯsiderat parē vel supiorē. sicut dicit greg. sup illud Job. Paruulum occidit inuidia. obijciꝛ tunc. qꝛ si filiū genuisset minorē. nō habuisset ibi locū inuidia. ꝙ videꝛ ꝙ ista solō nō soluit. Itē in creaturꝭ nō valet. iste artifex potuit facere istā rē meliorē ꝛ nō fecit. ꝙ fuit inuidꝰ. q̄re etiā nō tenet in deo. Rꝰ. dr̄m ꝙ inuidia artificis ꝓducentis nō attēdiꝛ in ꝓductione rei ineq̄lis vel minꝰ bone. ꝫ vbi res de sui natura exigit talis eē. tūc eñ necr̄io ꝯcludiꝛ. ꝙ aut ꝓducēs nō potuit. aut inuidit. Si potuit ꝛ nō ꝓduxit. qꝛ nō fecit vt debuit. et q̄m filiꝰ eoipō q̄ filiꝰ ē natꝰ est pfecte imitari. si nō genuit filiū in pfecta imitatiōe. ꝯcludiꝛ. ꝙ aut ꝓducēs impotens fuit. aut inuidit. ꝛ iō pꝫ ꝙ nō est sīle de creatura ꝛ creatore. archa ꝛ artifice. 3 4

d Homo pater si potuisset ꝛc̄. Ex lr̄a formaꝛ tercia rō ad idē tali mō. Hō pater si potuisset. eq̄lē filiū genuisset. ꝙ ꝛ deꝰ. Contꝛ. illud argumētū nō valet. Hō hꝫ aliū hoiem sibi equalē. vel hīe pōt. ꝙ ꝛ deꝰ filꝛ. q̄m deus de sua nobilitate hoc habet ꝙ nullus pōt ei eq̄ri. ꝛ ita vr̄ rō augꝰ. nō valere. Rꝰ. dicendum ꝙ si equalitas poneret de necessitate inequalibus diuersitatem in natura quod tunc non valeret. Sed supposito ꝙ deus generet filium connaturalem sibi. de necessitate sequiꝛ ꝙ si homo equalem genuit. ꝙ deus multo fortius. Quis enim impfectionis sit equari diuerso in natura. tamen equari connaturali perfectiōis est. alioquin diuina natura esset in aliquo impfecte. ꝙ si hoc est impossibile. patet ꝛc̄. 5

De quo sit.[e] Equalitatis aūt qualis aut quāt⁹ sit. qđ ē dicere. Ad originē ptinet qđ q̄ qr. q̄s de q̄ sit. ad equalitatē ꝟo illa qua q̄rit. q̄lis aut q̄s sit. Nec cū dr filius a pr̄e genit⁹. ondit inequlitas sube. ſ ordo nature. non q̄ alter pot eēt altero. ſ quo alter est ex altero. Non ergo ſm hoc ꝙ pater genuit. ⁊ fili⁹ genit⁹ est. vel spūſſanctus ab vtroqꝫ pcedit. equalitas vel inequlitas ibi existit. qꝛ nō ſm hoc alia psona alij equalis vel inequalis dicit. Ecce eq̄litas trinitatis. ⁊ vna eadēqꝫ sba. q̄ntuȝ breuiter potuim⁹ demōstrata ē i supiorib⁹. q̄liter. ſ. aliqua triū psonarū quālibet aliā. nec eternitate. nec magnitudine. nec potentia excellat. e

e Equalitatis autem qualis aut quantus sit. Contra. Videtur dicere falsum. qꝛ quale dicit qualitatem. et ſm eam attendit similitudo nō eq̄litas. qꝛ ꝓpriū est qualitatis ſm eam simile vel dissimile dici. Rº.
6 dōm ꝙ de qualitate ē loqui dupliciť. Uno modo put dicit denominans. Alio mō put dicit dispositio nobilitatis. et ſm hanc attendit maior et minor nobilitas. ⁊ ita nobilior res dicit. Et quia in spiritualibus idez est maius ⁊ melius. ideo questio de qualitate spectat ad equalitatē. non ex ꝓpria ratione nominis. sed ex consequenti vt visum est.

Ad intelligentiam eoꝝ q̄ dicunt in pn̄ti dist. duo principaliter querunt. Primo q̄r vtruȝ in diuinis sit ponere potētie adequationem. Scdo vtrū in diuinis sit ponere ordinē. Qꝫtū ad primū querunt duo. Primo querit vtrū in diuis sit ponere adequatōnē q̄tū ad extēsionē possibiliū. Scdo vtrū sit ibi equatio q̄tū ad intensionē potentie.

Questio. j. a

Qr sit ibi ponere adequationē potentie q̄tū ad nūerū possibiliū ostendit sic. Quecunqꝫ habent eandeȝ naturam. habēt eādē potētiam naturalē. ſ quecūqꝫ habent oīno eandē potentiā. quicqd pōt vnū. ⁊ alterum. ſ pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſ. ſ. habent eandē potentiā. ergo ⁊c. Itē quecūqꝫ hn̄t oīno eandē opationē. nihil pōt vnū opari sine altero. sed pať ⁊ filius habent eandē opationē. ḡ nihil pōt pater sine filio. Joh. vj. Quecunqꝫ pater facit. hec oīa silr filius facit. Itē nullus pōt plura oīpotente. sed verbū dei est oīpotens. sicut dicit Sap. xviij. Omipotēs ſmo tu⁹ dn̄e. Maior ptȝ. qꝛ q̄ omne dicit nihil excipit. Itē in infinitis nō est ponere aliqua esse plura. sed filius ponit infinita. qꝛ nō pōt tot quin plura. ḡ pater nō pōt plura q̄ fili⁹. pari rōne nec q̄ ſ. ſ. Cōtra. Quanto pducta sunt magis distantia. tanto potentia pducēs est latior siue amplior. sed potentia patris se extēdit ad creatū ⁊ increatū. potentia filij ad creatum tm̄. ⁊ magis distat creatū ⁊ increatū q̄ creata solum. ergo ⁊c. Item filius dei ⁊ creatura sunt aliud ⁊ aliud. quia creatura est quid creatū. sed filius est eēntia icreata. ḡ filius ⁊ creatura sunt aliud ⁊ aliud. ergo plura. ergo potentia q̄ pōt in filiū ⁊ creaturā. potētior est q̄ q̄ potest in creaturā tm̄. siue potēs est in plura. ſ potentia pr̄is est talis. ergo ⁊c. Itē tantū vel eque magnum vel maius est pducere psonā equalē sicut creaturā. sed pr̄ pōt sine filio pducere psonā. ergo ⁊ pducere creaturā. ergo vr̄ ꝙ potentia in patre se extēdat ad plura. Itē q̄uis ſ. ſ. et fili⁹ nō sint aliqd pl⁹ tn̄ plures sunt q̄ filius solus. ergo cū in pr̄e potētia possit in pductionē vtriusqꝫ. in filio in alteram tm̄. in plura potest potentia in patre q̄ in filio. ergo extēsione possibiliū est maior.
7 Rº. dōm ꝙ loquendo ꝺ potētia eēntiali q̄ est respectu actus eēntialis siue pductionis. ad nihil se extendit in pr̄e. ad qđ pariť nō extēdat se i filio. ⁊ iō qꝛ equalitas psonaꝝ ꝯsistit q̄tū ad potētiā eēntialē. ꝯcedendū est sine calūnia ꝙ pr̄ ⁊ filius equaliter sint potentes q̄tū ad extensionē possibiliū. Ad illud ergo qđ obī in ꝯtrariū. ꝙ latior ē potētia q̄ pōt in magis distantia. Dōm ꝙ istud verū 8
est de potētia eodē modo dicta. ⁊ q̄tū ad cōsilem modum pducendi. ſ patrē posse pducere q̄d creatuȝ ē potētie eēntialis ⁊ opis creatōis. prēȝ ꝟo posse pducē filium. est potētie vt in psona ⁊ generatōis. iō illa rō nō valet. Ad illud qđ obī ꝙ creatura ⁊ filius sunt 9
plura. dōm ꝙ verū est ꝙ sunt plura. ⁊ tn̄ nō plura pducta. q̄uis eīn filius sit aliud q̄ creatura. tn̄ non est aliud pductuȝ. filius eīn est eēntia ⁊ natura. ſ tamē nō eēntia vel natura pducta. qꝛ pducere filiū nō est pducere aliquid ſ aliquē. ⁊ iō nō sequit ꝙ pducere filiū ⁊ creaturā sit posse pducere plura q̄ posse pducere alterū. Ad illud qđ obī ꝙ pducit psonā sine 10
filio. Dōm ꝙ nō est simile. qꝛ cum pducere creaturā sit pducere eēntiā. tā pductio q̄ potētia est eēntial. ⁊ qꝛ eēntia est indiuidua in patre ⁊ filio. iō ⁊ potētia ⁊ actio. pinde ⁊ illa pductio. qꝛ vero pducere filiuȝ est pducere psonā. iō pductio illa ⁊ potētia dicit q̄d psonale. ⁊ q̄m pr̄ ⁊ filius nō ꝯueniūt in psona ſ in essentia. pȝ ⁊c. Ad illud qđ obī ꝙ fili⁹ ⁊ ſ. ſ. sunt plu- 11
res ⁊c. dōm ꝙ verū est ꝙ pōt etiā in plures. sed q̄tū ad hoc non attendit equalitas vel inequalitas vt visum est.

Questio. ij. b

Vtrū in diuinis sit equalitas q̄tū ad intēsionē potētie. Et ꝙ sic ondit hoc mō. Nihil est potenti⁹ sua virtute. Sed xp̄s est dei virtus. ergo pať nō est potentior filio. silr pi rōne nec filius spūſancto. Itē sbe eque nobilis. eque nobilis ⁊ excellens est potentia. ſ sba eq̄ nobilis est in filio vt in patre. ergo ⁊ potentia eq̄ nobilis. ergo nihil potēti⁹ pōt pať q̄ fili⁹. Iteȝ ea potētia q̄ q̄s pōt supra infinitā ⁊ summā distātiā nihil est potentius. ſ potentia verbi pōt sup infinitā ⁊ summā distantiā q̄ est inter ens ⁊ nō ens. qꝛ p ipm oīa facta sunt. ergo ⁊c. Itē ea potentia cui nl pōt resistere. nec aliquid pōt eā retardare. nihil est potentius. sed potentiā filij nihil pōt retardare. nec aliqd pōt ei resistere. qꝛ subito facit ⁊ libere. ptȝ. qꝛ dixit et facta sunt. ḡ ⁊c. Contra. Potentior est potētia in eo q̄ solū pōt agere. q̄ in eo q̄ agere ⁊ pati. ſ in patre est solum agere. in filio agere ⁊ pati. ḡ ⁊c. Itē potenti⁹ aliquid pōt qđ est pmū pncipiū q̄ qđ nō primū. qꝛ oīs cā primaria pl⁹ influit q̄ scđa. sed pater ē primū principium. ḡ vnū ⁊ idē potenti⁹ pōt pater q̄ filius. Item potenti⁹ pōt q̄ hȝ potentiā a se q̄ q̄

ab alio. Qui enī aliquid a se habet. multo melius ha
bet q̄ si ab alio recipiat. ergo cum filius habeat posse a
patre, pater aūt p se ⁊ a se. ergo ⁊c. Item plus pōt ali
quis. q pōt ⁊ p se ⁊ p aliū. q̄z qui tm̄ p se. sed pater po
test opari p filium. spūsanctus nō potest p filiū. nec
12 etiam ipse filius, ꝓprie loquēdo, ergo ⁊c. Rꝰ. dōm.
ꝙ potētia in patre ⁊ filio est eque intensa. qꝛ in vtro
q3 summa est ⁊ eque nobilis. qꝛ in vtroq3 vna p na
turam nō degenerās. similiter et in spiritusancto est.
⁊ hec loquendo de filio sm̄ diuinā naturam sm̄ quā
13 equalis est patri. Ad illud ergo quod obī ꝙ filius
potest pati. dōm ꝙ istud nō est sm̄ potentiam diui
nam. s3 sm̄ infirmitatem humanā. ⁊ sm̄ illam inferi
or est patre ⁊ minus potens. sm̄ aūt diuinaz nō pōt
14 pati sicut nec pater. Ad illud quod secūdo obijcit
ꝙ primū principiū magis potest. Dōm ꝙ primum ⁊
principiū aut solū dicit ordinē, aut substantialē diffe
rentiam. Si solum ordinē. cū vnū ⁊ idē sit vtrobiq3.
nō est potētius hic q̄ ibi. Si aūt differentiā substan
tialem cū ordine. sic verū est ꝙ potentiꝰ est primū q̄
scdm. qꝛ scdm addit aliquid supra primū. quod duz
facit magis compositum. magis reddit limitatuz. et
15 ita minus potens. Ad illud qđ obijcit tercio. iam
solutum est. qꝛ habere ab alio hoc est aut differēter sb
stantialiter. aut psonaliter. Si substātialiter. sic verū
est. qꝛ cum habeat ab alio p essentiam. nō h3 essentia
liter s3 pticipatione. sed qn̄ habet ab alio psonaliter.
eadem tn̄ essentialiter. tunc habet eque nobiliter. qꝛ
totaliter ⁊ essentialiter. Unde Joh. vj. Sicut pr̄ ha
16 bet vitā j semetipso. sic dedit filio ⁊c. Ad illud qđ
obi quarto ꝙ pater potest p se. et p aliū. dōm ꝙ pos
se p aliū est dupliciter. Aut p aliquam causam inferi
orem simul agentē. Aut p aliam psonaz. Primo mo
do potentius est posse p se ⁊ p aliū q̄z p se tm̄. qꝛ pos
se p aliū dicit dn̄ium ⁊ ita potestatē. s3 posse p aliuz p
psonā consubstantialem nō dicit dominiū sed tm̄ au
toritatem. Autoritas aūt nō dicit maioritatē s3 soluz
dicit originē. sicut posse ab alio ⁊ nō ab alio nō dicit
minoritatē in potentia. sed solum subautoritatem et
originem. ⁊ sic intelligendū est in ꝓposito de posse per
aliū, ⁊ nō posse p alium.

Consequenter est questio secundo loco de se
c cundo articulo. vtruz in diuinis sit ordo. Et
circa hoc q̄runt̄ duo. Primo querit̄ vtrum
in diuinis sit ordo ponendus. Secundo vtruz in di
uinis sit ordo nature.

Questio. j. c

Qđ in diuinis sit ordo. ondit̄ primo p aug. ad maxi.
vbi dicit. cū dr̄ filiꝰ a pr̄e. nō significat̄ inequalitas sb
stantie. s3 ordo nature. Itē hoc vr̄ auctē ecclesie. qꝛ
ecclesia noiationē trinitatis exprimit ordinate. Dici
tur enī in noie patris ⁊ filij ⁊. s. s. ⁊ hic ordo nūq3 mu
17 tat̄. ergo ⁊c. Item ordo dicit rōnem cōpleti esse ⁊ bo
ni. esse enī vt dicit Boetius ē quod ordinē retinet ser
uatq3 naturam. similiter ⁊ bonū. sed in diuinis est p
fectissime ratio boni et esse. ergo ibi est ratio ordinis.
Item vbicunq3 sunt plura inter quos nō est ordo
sunt inordinati. sed in diuinis psonis est pluralitas.
ergo si nō est ibi ordo. est inordinatio ⁊ ofusio. sed inor
dinatio ⁊ cōfusio repugnat diuinis. ergo est ibi ordo.
Contra. Eusebiꝰ. in diuinis est numerus s3 non or
18 do. Itē hoc ipm vr̄ ex rōne ordinis. Aug. de tri. di
cit. Ordo est partiū disparium sua vnicuiq3 tribuens
loca dispositio. sed in diuinis nō est distinctio locoꝝ.
ergo ⁊c. Itē ordo ꝯtrariat̄ simultati. ergo vbi est ordo n̄
est oimoda simultas. s3 vbi nō est oimoda simltas. n̄
est pfecta equalitas. ergo cū in diuinis sit oimoda et
pfecta equalitas. nullus est ibi ordo. Itē si ordo ē
in diuinis. aut est q̄d essentiale. aut notionale. Non
essentiale. qꝛ vbi ordo ibi distinctō. in diuinis aūt nō
est distinctio sm̄ essentiā. ergo ⁊c. Nec qđ notionale. q̄
niā idē est ordo ⁊ ꝓprietas. sed ordo nullius psone
ꝓprietas. ergo ⁊c. Itē vbi est ordo ibi est dependētia
⁊ inclinatio. nihil enī ordinat̄ ad aliquid nisi ad illđ
habeat inclinationē. in diuinis aūt nulla est depēdē
tia. ergo ibi nullꝰ oino ordo. Itē ordo p̄supponit nu
merū. s3 in diuinis nō cadit differētia sm̄ numerū vt
ondsum est supra. ergo nec ordo. Rꝰ. dōm ꝙ triplex est 19
ordo. s. sm̄ potentiā. sm̄ antecessionē. ⁊ sm̄ originem
Ordo sm̄ potentiā dr̄ aliquoꝝ quoꝝ vnū est superi
us. aliud inferius. Et hoc pōt eē dupliciter. vel in lo
co. vel in dignitate. ⁊ hic ordo non cadit in diuinis si
cut ostendit prima ratio sumpta ab Eusebio. ⁊ scđa
sumpta ab aug. sicut patet. Ordo vō sm̄ antecessio
nem dicit̄ esse coꝝ q̄ꝝ vnū prius est. alterū vō poste
rius. Et hoc dicit̄ dupliciter. Aut qꝛ antecedit dura
tione siue tpe. aut prius naturali intelligētia siue co
gnitione. ⁊ hic ordo nō est in diuinis sicut ꝓbat ratō
tercia. qꝛ hic ordo tollit equalitatē ⁊ simultatē q̄rum
vtrūq3 pfecte est in diuinis. Ordo aūt sm̄ originem
siue sm̄ emanationē est ꝓducētis ad ꝓductuz. ⁊ iste
ordo est in diuinis. qꝛ ibi est ordo principij ⁊ principi
ati. siue ꝓducentis ⁊ ꝓducti. ⁊ hunc ordinē esse i di
uinis ꝓbant rōnes p̄me. Ad illud qđ obī quarto 20
ꝙ ordo nō est q̄d notionale nec psonale. dōm ꝙ est
notionale. sed notionē ꝯtingit dupliciter significare.
Aut sub ꝓpria ratione. vt cū dicit̄ generatio. Aut sb
cōi ratione. communitate inquā rōnis. vt cū dicit̄ or
do. notio. ꝓprietas. sicut indiuiduū est cōis intentio.
⁊ sub hac communitate nō distinguit. tn̄ in suis infe
rioribus distinctionē supponit. Ad illud qđ obī. 21
vbi ē ordo ibi depēdētia. dō. ꝙ ordo iportat hitudinē.
et qꝛ hitudo in creaturis rōne impfectōis dicit depē
dētiā. iō i creaturis iportat depēdētiā. in diuis aūt solū
ponit cōparationē ⁊ cōnexionē. ⁊ nullā depēdētiā ⁊ in
clinationē. Ad illud qđ vltimo obī ꝙ ordo p̄sup
ponit numeꝝ. Dō. ꝙ sicut in diuinis numerꝰ distra 22
hit a rōne numeri. qꝛ ibi est distinctio ypostasum tm̄.
ita ordo a rōne ordinis simplr. qꝛ q̄uis sit ibi ordo. n̄
tn̄ est ibi antecessio. s3 solū originis emanatio. Uel ali
ter dō. ꝙ nō sp̄ p̄supponit distinctionē sm̄ numeruz.
nisi intelligat̄ de ordine locali siue sm̄ positionē. Nā
ordo sm̄ naturā ⁊ sm̄ naturalē intelligentiā attendi
tur inter superiꝰ ⁊ inferiꝰ. inter que nō cadit numerꝰ.
et ita patet illud.

Questio. ij. d

Utrū in diuinis sit ordo nature. Et ꝙ sic vr̄ p aug. q̄
dicit in lr̄a. ꝙ cum dicit̄ filius a patre. nō dicit̄ ineq
litas substantie sed ordo nature. Item vbi est na
turalis origo. ibi est naturalis ordo. sed in diuinis est
naturalis origo. ergo et naturalis ordo. ergo est ibi ordo na
ture. Itē vbi est cā ⁊ effectus. ibi est priꝰ et posteri
us. sed vbicunq3 hoc ibi est ordo nature. ergo cū in diui
nis ꝯtingat repire causam et effectum. sicut dicit Cri
sost. sup p̄ncipiū ad hebre. et dam. j. li. ca. viij. Pater
est causa filij. patet ⁊c. Contra. Cuiuscunq3 est or
do ipm ordinat̄. ergo si in diuinis est ordo nature. natu
ra ordinat̄, sed qđ ordinat̄, distinguit̄ ⁊ numeratur.

Si hoc.ergo in diuinis natura distinguitur ꝛ numeratur.sed hoc falsum.ergo ꝛc. Itē in diuinis idē est natura ꝛ essentia.qꝛ natura nomen est ēentiale.ſꝫ in diuinis nullo mō ponitur ordo essentie.ergo nec nature.

Item vbi est ordo nature ibi est prius ꝛ posterius ſm naturā.ergo in diuinis est ordo nature.ergo ibi est prius ꝛ posterius.sed hoc nullo modo recipitur.ergo nec ordo nature.Qꝛ aūt in diuinis nō sit prius ꝛ posterius ondit̃ sic.Relatiua sunt simul natura.ergo pater ꝛ filius ſm ꝙ pater et filius simul sunt natura.qꝛ relationes in diuinis nō sunt aduenientes.nec tm̄ sunt rō referendi sed etiā existendi.ergo pater ꝛ filius ſm suas ypostases simul sunt natura.ergo nō est ibi ordo nature

Item in causis creatis videmus gradus.qꝛ quanto substātia creata citius pōt velocius opat̃.Unde quedam opant̃ in tpe.quedā repente.quedā subito.Et illa causa que opat̃ subito.aliqn̄ nō p̄cedit tpe ſꝫ natura.Si ergo deus ꝑducit filium ſm omnē nobilitatē ꝛ virtutē sue potentie.ꝛ virtus sue potentie infinite maior est ꝙ̄ finite.nō ergo tm̄ simul duratione.ſꝫ etiam simul natura ꝑducit.ergo nō est ibi ordo nature. Itē videmus in cognoscibilibus ꝙ quedā habent sui cognitionem inuestigando ꝛ posterius tpe.ꝛ loquor de actuali nō de habituali vt anima humana.ꝛ quedā simul duratione vt angelus.ergo si dei cognitio.ꝛ dictio siue locutio nō est accidens sed multo nobilius ꝛ virtuosius ꝙ̄ ois creatura.habet verbū intelligentie non tm̄ simul

23 duratione ſꝫ etiā natura.ergo ꝛc. R°.dōm ꝙ ordo dicit̃ esse alicuius dupliciter.Aut sicut ordinati.aut sicut rōnis ordinandi.Ordo in diuinis sicut ordinati dicitur ꝑsone prīs ꝛ filij ꝛ.s.s.Sicut rōnis ordinandi.dr̃ nāe.Natura eñ dicit vim ꝑductiuā ſm ꝙ dicit phūs ꝙ est vis insita rebus ex similibus silia ꝑcreans.In diuinis aūt est ordo ſm ꝑductionē.i.dicit̃ ibi ordo

24 nature.i.naturalis originis.Uñ genitiuus ille nō construit̃ subiectiue sicut cū dr̃ albedo.p.ſꝫ ex vi declarationis essentie.vt cū dr̃ albedo claritatis.Et iō resoluitur in duos.vt sit sensus.ordo nature.i.naturalis originis.ex hoc ptꝫ primū qd̄ obr̃.qꝛ obijcit si diceretur ordo esse nature vt rei ordinate.Patet etiā scōm ꝙ essentia dr̃ in absolutione oīmoda.nō vt alterius principiū.natura vo dicit vt alterius principiū.iō dicit cōparationē ad ꝑductionē siue emanationem naturalē.Uñ vlterius attendēdū ꝙ ordo ſm naturalem 25

originē in his inferioribus duo dicit.s.emanationē ꝛ antecessionē.ꝛ rō huius est.qꝛ emanatio in his inferioribus ponit diuersitatē substantialē.vnde omne quod emanat in his inferioribus est effectus.ꝛ qd̄ ꝑducit est causa.ꝛ iō dicit̃ causa ad cuius esse sequit̃ aliud. 26

et qꝛ aliud in natura.iō posterius in natura.In diuinis aūt est emanatō ad quam nō consequit̃ essentie diuersitas vel nature.ideo nec prius nec posterius natura sed simul natura.ꝛ iō in diuinis nō accipitur rō cause vel effectus ſm latinos ſꝫ nomen principij.q̄uis greci extenso noīe vtant̃ noīe cause.ꝑ noīe principij.ꝛ iō in diuinis est ordo nature.nō quo alt̃ sit posterior altero.ſꝫ q̄ alter ex altero.et hoc est qd̄ dicit aug.in lr̃a.et ex hoc patet qd̄ scd̄o obī.Q̄uis eñ in creaturis ordo posterioritatē ponat.nō tñ in deo.ꝛ q̄uis nō sit ibi posteritas.nō seqtur q̄n bene sit ibi ordo.Ex his patēt obiecta ad vtrāq; ptem.Cōcedēdū ergo ꝙ aliquo mō recipit̃ in diuinis ordo nature sicut ondūt p̄me rōnes.Tercia tñ rō deficit.qꝛ nomē cause nō recipit̃ in diuinis ſm latinos ꝓut ꝓzc.Qd̄ obī ad oppositū patet.qꝛ ordo nō est nature vt rei ordinate.Patet etiā qd̄ obī de diuina essentia.qꝛ est nomen absolutū nec importat rōnem originis.Ultimū patet.qꝛ nō est ibi ordo nature.quo alter p̄or altero.sed quo alter ex altero.

Dist.xxi.Qualiter dictiones exclusiue accipiant̃ in diuinis.

Hic orit̃ questio trahens originē ex predictis.Supra ꝓbauit magister equalitatē ꝑsonarū.hic qꝛ in ꝓ

b bationē dubias rōnes dixerat ꝓpter dictiones exclusiuas.mouet illas dubitatiōes ꝛ soluit.Et habet hec pars tres partes ſm tria dubia que ꝓponit.Primo eñ querit de hac ratōne tantus est solus pater quantus pater ꝛ filius.Secundo ꝓponit hanc siue querit de hac.solus pater est deus.et hoc facit ibi.Post hec querit̃.vtrū sicut dicit̃ solus pater ꝛc.Tercio queritur de hac.trinitas est solus deus.ꝛ hoc facit ibi.Sed item querit̃ quō ipam trinitatē.Et in qualibet istaꝝ ptiū.p̄mo mouet̃ dubitatio.scd̄o soluit̃.

Querit̃ quomodo possit dici.tantus est solus pater quantus pater ꝛ filius ꝛc.cum sint inseꝑabiles. di.xxi.

a

Hic orit̃ questio trahens originē ex predictis.Dictum est enī supra ꝙ

b tantus est solus pater.vel solus filius.vel solus spūssanctus.quantus simul illi tres.ꝛ ꝙ due vel tres ꝑsone simul non sint maius aliquid ꝙ̄ vna ꝑsona sola.Ideo querit aug.in.vj.li.de tri.quō hec sane dici possint.cū nec pater sit solus.nec filius nec spūssanctus.ſꝫ semꝑ ꝛ inseꝑabiliter.ꝛ filius cū patre.ꝛ pater cū filio.et spūssanctus cū vtroq;.Inseꝑabiles enī sunt he tres ꝑsone. Ad quod ita respondet Aug.in eodē.Solū deū patrē dicimus.non qꝛ seꝑat̃ a filio vel a spūsancto.ſꝫ hoc dicentes significamus.qꝛ illi simul cum eo nō sunt pater.Solus enī pater pater est.qd̄ nō dicit̃ qꝛ ipe sit solus.i.sine filio vel spūsancto.ſꝫ per hoc filius vel spūsctūs a paternitatis consortio excludunt̃.Ita ꝛ cū dicit̃ solus filius.filius est.vel solus spūssanctus.spūssanctus est.nō diuidit̃ filius a patre.vel spūssanctus ab vtroq;.ſꝫ a ꝯsortio filialis ꝓprietatis excludunt̃ pater ꝛ spūssanctus.ꝛ a consortio processibilis proprietatis.pater ꝛ filius.Cum ergo dicit̃.tantus est solus pater.quantus simul illi tres.ꝑ hoc ꝙ dicit̃ solus.nō seꝑatur pater ab alijs.ſꝫ hic est sensus.Solus pater.i.pater qui ita pater est.ꝙ nec filius nec spiritussanctus tantus est ꝛc.

Dubitatio.i.
Aug.
R°.

Similiter intellige cuꝫ dicit᷑. solus est filius. vel solus est spūssanctus. Solus ergo pater dicit᷑ vt ait aug. in eodē. q̄ nō nisi ipse ibi pater est. ⁊ solus filiꝰ q̄ nō nisi ipse ibi filiꝰ est. ⁊ solus spūssanctus q̄ nō nisi ipse ibi spiritussanctus est.

Utrum possit dici. solus pater est deus. solus filiꝰ ē deus. vel solus spūssanctus est deus. vel pater est solus deus. vel filius est solus deus. vel spiritussanctus est solus deus. b

Dubitatio. ij Post hoc querit᷑ vtrū sicut dicit᷑. solus pater est pater. vel solus filius est filiꝰ. ita possit dici. solus pater ē deus. vel solus filius est deus. ita ⁊ de spūsancto. Aut p̄r

Rꝰ. est solus deus. filius est solus deus? Ad qđ dicimꝰ. q̄

a pater et filiꝰ ⁊ spūssanctus dicit᷑ etiaꝫ vnus deus. et[a] h̄ trinitas simul ꝓprie dicit᷑ esse solus deus. sicut solꝰ sapiens. solus potens. Sed nō videt᷑ debere dici a nob verbis nostris vtentibus. nisi vbi sermo autoritatibꝰ occurrit. solus pater est deus. vel pater est solus deus. ita de filio ⁊ spūsancto dicimus. Unde augꝰ. in li.

Aug. Q̄ nō dicit᷑ solus pater deꝰ ē. vij. de trini. ait. Quō ostendimꝰ quō posset dici. solꝰ pater vel solus filius. ꝯsideranda est illa sn̄ia qua dicit᷑. Nō esse solū patrē deū verū solū. ſ patrē ⁊ filiū ⁊ spm̄ sanctū. Ecce habes. q̄ nō solus pater dicendus est eē verus deꝰ. Item in eodē. Si q̄s interrogat. pater solus vtrum sit deꝰ? Quō respondebimꝰ nō esse. nisi forte dicamꝰ. ita esse quidē patrē deū. ſ nō eū eē solū deuꝫ. Esse aūt solū deū dicamꝰ patrē ⁊ filiū ⁊ spm̄sanctū. Ecce et hic habes. q̄ p̄r nō debet dici solus deus. atq̄ hoc solū in p̄te subiecti tm̄ accipere quidaꝫ volūt. in p̄te vero p̄dicati sic cōcedūt. q̄ pat᷑ est solus deus. Sꝫ ex verbis aug. videt᷑ ostendi. q̄ ꝓprie solꝰ deus dici debeat tota trinitas. Et hec trinitas vt ait aug. ꝯtra maxi. intelligi

j. Thimo. vj tur cū apl's dicit. Beatꝰ ⁊ solꝰ potēs. ⁊ ibi. Soli sapien

Roma. xvj. ti deo. ⁊ ibi. Inuisibili soli deo. Nō eñ de solo p̄re hec

j. Thim. j. accipienda sunt. vt ꝯtendebat maximinus ⁊ alij here

j. Thim. vj. tici. ſ de trinitate. Sicut ⁊ illud. Solꝰ hꝫ imortalitatē q̄ scḋm rectā fidē ipa trinitas est vnus solus deꝰ. beatꝰ. potens. sapiēs. inuisibilis. Uñ aug. in eodē. Cū vnus deus sit trinitas. hec sit nobis solutio q̄ōnis. vt intelligamus solū deū sapientē. solū potentē patrē ⁊ filiuꝫ ⁊ spūmsanctū. qui est vnus ⁊ solus deus.

Quomodo dicit᷑ trinitas solus deus cuꝫ ipsa sit cū spiritibus ⁊ animabus sanctis. c

Dubitatio. iij. b Rꝰ. Sed iterū querit᷑[b] quō ipam trinitatē dicimꝰ solū deū. cū sit cū spiritibus et aīabus sanctis? Ad quod r̄ndet aug. in. vj. li. de trini. ita dicens. Trinitatē dicimꝰ deū solū. q̄uis sp̄ sit cū spiritibus ⁊ animabus sanctis. ſ solū dicimus. q̄ nō aliud q̄ꝫ ipa trinitas deus est. nō eñ illi cū illa deus sunt vel aliqua alia. ſ ipsa trinitas tm̄. nō illi vel alia deus est.

a Hec trinitas simul ꝓprie dicit᷑ esse solus deus. Contra. Videt᷑ p hoc velle negare istā pater est solus deꝰ. sꝫ videt᷑ hec eē vera p expositionē. q̄ pater est deus. ⁊ nō alius a deo vel aliud. ergo ⁊c. Item predicatū quod dicit᷑ de tota trinitate. non pōt esse nisi p̄dicatuꝫ essentiale. q̄ aliter nō diceret᷑ de tota trinitate. et essentiale predicatum dicit᷑ de qualibet p̄sona sigillatim. ergo pater est solꝰ deꝰ. Rꝰ. dđ. q̄ qñ solus per se addit᷑ ad predicatū 1
ita q̄ non intelligit᷑ a p̄te subiecti. impropriꝰ est sermo. siue dicatur de trinitate tota. siue de patre. Nec vult dicere aug. q̄ solꝰ deꝰ p̄diceret᷑ de tota trinitate ita q̄ non de patre. Sed in illis locutōnibus. soli deo honor et gloria ⁊ ꝯsilibus. solꝰ deꝰ nō accipit᷑ ꝓ vnica p̄sona excludēdo alias p̄sonas. sed ꝓ tota trinitate excludendo alias naturas. et magister ita accipit. ac si Aug. vellet dicere. nō q̄ hoc. s. solus deus. p̄dicaret᷑ de trinitate. ⁊ nō de patre. ſ ipse vult q̄ supponat ꝓ ipa trinitate. Pro p̄te vero [illegible] supponat. nō tm̄ precise supponit ꝓ solo patre. ⁊ io aug. concedit q̄ sola trinitas ē solꝰ vnus deus. nō tamen solꝰ pater. vnde ⁊ magister nō dicit q̄ pater nō sit solus deus. ſ q̄ nō ꝓprie dicit᷑. et illud manifestū est si inspiciat᷑ qualit᷑ solus debꝫ addi ad p̄dicatum.

b Quomodo ipsaꝫ trinitatem dicimꝰ solum deum cū sit cum spiritibus ⁊ animabꝰ sanctis. Querit᷑ cum inseparabilis sit a rebꝰ aliis. ⁊ intimꝰ oībus. ꝓpter q̄d magis dicit᷑ esse cū sanctis q̄ cū alijs? Rꝰ. dōm q̄ q̄uis deus sit cum omnibus ⁊ in omnibus. tm̄ specialiter dicit᷑ esse cum sanctis ꝓpter effectum gratie inhabitantis. p quam ipsi ꝯformant᷑ ⁊ cari et similis ei fuerunt. Unde Prouer. viij. Delicie mee esse cum filijs hoim. dicit sa 2

Ueruntamē vt ait Aug. ꝛ si de solo patre predicta dicerentur. non tamen excluderet filius vel spūssanct⁹. quia hi tres vnum sunt. sicut in Apocal. de filio legit. ꝙ habet nomen scriptum quod nemo scit nisi ipe. Nō cū inde sepatur pater vel spūssanct⁹. Et cū dicit. Nemo nouit patrem nisi filius. non inde sepatur pater ꝛ spūssanctus. quia insepabiles sunt. Aliquando etiam nominat pater ꝛ filius. ꝛ tacet spiritussanctus vt veritas ad patrem loquens ait. Ut cognoscant te ꝛ quem misisti iesum christum. esse vnum verū deū. Cur ergo inquit aug. tacuit de spūsancto? qꝛ consequens est vt vbicunqꝫ nominat vnus. sicut pater ꝛ filius. tanta pace vni adherens intelligat etiam ipsa pax. quis non commemoret. vno ergo istoꝝ nominato. etiā reliq intelligunt. quod in plurib⁹ scripture locis occurrit.

Etsi de solo patre pdicta dicerent. non tū excluderet filius et spūssanct⁹.

Aug.

pientia dei. Unde dominus vobiscum dicitur hominibus nō bestijs.

c Nemo nouit patrem. nisi filius. Contra. cū nemo cōponatur ex nō ꝛ homo. ergo nemo idē ē qꝺ nullus homo. ꝫ dictio exceptiua nō excipit nisi cōtentū sub termio Unde nihil est dictuꝫ Nullus homo currit nisi asinus. cū ergo pater nō ꝯtineat in suppositione huius nois homo. patet ꝛc. Si tu dicas ꝙ ampliatur ex vsu distributio importata ꝑ istum terminū nemo vltra ꝙ̄ ad hoies. tūc ego quero ꝓ quo stat. aut ꝓ creato. aut ꝓ increato. Si pro creato. nulla est exceptio. qꝛ simpliciter vera. ꝛ ꝑterea pater non est ibi contentum. Si ꝓ increato. simpliciter et totaliter est falsa. ꝫ ꝑ exceptionē nō pōt verificari. Si tu dicas ꝙ pro vtroqꝫ. quō potest hoc esse. cū nihil habeāt cōe. Et si habent cōe. aut hoc ꝙ est nemo distribuit ꝓ essentijs. aut ꝓ ꝑsonis. Si pro essentijs. ergo nō

3 bet excipi pater. Si ꝓ ꝑsonis. ꝫ dꝫ excipi. s. s. sicut ꝛ pater. alioqn locutio est falsa. Rᵒ. dōm ꝙ nemo distribuit communiter ꝓ cōi cognoscente siue habente vim cognitiuam. et distribuit nemo nō ꝓ supposito tm̄ siue ꝑ persona. sed ꝓ natura. vnde pater nō excipit qꝛ ꝑsona. sed quia eiusdem nature cum filio. et ideo implicatur in illa exceptione filius et spūssanctus. et ideo locutio habet veritateꝫ. Uel dic ꝙ nemo distribuit ꝑ hominib⁹. ꝛ tenet nō exceptiue sed aduersatiue. sicut dicit. ij. Thimo. ij. ad nihil vtile est nisi ad subuersionē audiētiū.

a Ad intelligentiam huius partis est hic questio de dictionibus exclusiuis. ꝛ circa hoc ꝑncipaliter querenda sunt duo. Primo querit vtrum dictio exclusiua in diuinis vere addatur termino substantiali. Secundo vtrum vere addat termino relatiuo. Et q̄tum ad primum querunt duo. Primo. vtrum dictio exclusiua vere addat termino substantiali a parte subiecti. Secundo. si vere addatur a parte predicati.

Questio. j. a

Qꝫ vere addatur huic termino deus a pte subiecti ostenditur hoc modo. Deus habet aliquid ꝓpriū. sed ꝓpriū est quod inest soli. ꝫ ꝛc. et quia constat ꝙ exclusio vere addit termino substantiali respectu ꝑdicati essentialis. vnde bene dicit. solus deus creat. querit vtrum vere addat ei respectu predicati proprij. sicut termini relatiui. vtrum. s. vere dicat. solus deus est pater. Et ꝙ sic. videtur ꝑ suam expositioneꝫ que est. solus deus est pater. i. non alius ꝙ̄ deus ē pater. ergo solus deus est pater. ꝛ ꝙ sit ista eius expositio hoc habet a communi vsu. et a philosopho qui dicit. ꝙ solus idem est quod nō cum alio. Item hoc videtur a conuertibili. quoniam iste due conuertuntur. Nihil preter petrum currit. ergo solus petr⁹ currit. ergo ꝛ iste due. Nihil preter deum est pater. ergo solus deus est pater: Sed prima est vera. quia hec est falsa. Nihil est pater. ꝛ nō habet instātiā nisi in deo. ergo ꝛc. Item a quocunqꝫ remouet hoc quod est in plus. remouetur quod est in minus. sed esse deum est in plus ꝙ̄ esse patrem. ergo a quocunqꝫ remouet deus. et pater. sed quecunqꝫ sic se habent. ꝙ a quocūqꝫ remouet vnum ꝛ alterum. vnuꝫ precise predicat de altero. nec habet instantiam. ergo pater precise ꝑdicatur de deo. sed si precise. ergo cum exclusione. ergo ꝛc. Contra. Terminus accidentalis implicat rem suam circa suum subiectum. vt patet cum dicit homo albus currit. circa hunc terminū homo implicatur albedo. ergo similiter cum dicitur. solus deus est pater. circa deum implicat solitudo. Sed hylari⁹ dicit ꝙ deus nō est solitarius confitendus. ergo ꝛc. ꝛ ratio ista concludit ꝙ non possit vere addi. nec cum predicato ꝓprio. nec communi. Item ostēdit ꝙ nō possit vere addi respectu predicati communis. vt cū dicat. solus deus creat. hoc enī nomen deus de se habet suppositionem quasi indefinitam respectu ꝑsonarum. ergo reddit locutionem veram ꝓ aliquo. sed ꝓ quolibet est falsa. hec est enim falsa. solus pāt creat. ergo cum omne predicatum essentiale conueniat tribus. ꝛ non solum vni. nullo modo potest addi dictio exclusiua respectu talis predicati subiecto communi. Item ꝙ nō respectu ꝓprij videt. quia si hec est vera. solus deus est pater. ergo a simplici conuersa ꝛ hec. solus pater est deus. sed ista est falsa. ergo ꝛc. Si dicas ꝙ non conuertitur simpliciter. Contra. habet intellectum vniuersalis negatiue. ꝛ particularis affirmatiue. ꝛ vtraqꝫ ꝯuertitur simpliciter. ergo ꝛc.

Rᵒ. dōm ꝙ hec dictio solus potest esse cathegorema vel sincathegorema. Scdm ꝙ est cathegorema. sic est nomen adiectiuum absolutum ponens reꝫ suam circa suum substantiuum. et res sua est solitudo. Unde tantum valet hic solus quantū solitarius. et qꝛ solitudo nullo modo recipitur in diuinis q̄tū ad substantiam. quia est in multis ꝑsonis. hoc nomē solus non recipit in diuinis substantialibus. sicut ostēdit prima ratio. Si aūt accipiatur inq̄tum est sincathegorema. sic priuat associationem. ꝛ importat aliquam negationem. ꝛ sic cum aliquod predicatū ꝛ substantiale et ꝑsonale precise dicat de nomine substan

tiali.sic verē dicit in diuinis ꝛ respectu predicati sub
stantialis.vt cuz dicitur solus deus creat.ꝛ respectu
5 personalis.vt cum dr solus deus est pater. Ad il
lud ergo quod obijcitur ꝙ ponit rem suam circa sub
stantiuuz.dicēdum ꝙ non est simile sm ꝙ hoc nomen sol⁹
tenet sincathegorematice.qꝛ albus est dispositio sub
iecti absoluta.vnde absolute ponit rem suā circa ter
minū.sed solus ratione negationis nō absolute.ꝛ ideo
6 non ponit solitudinez sed precisionem. Ad illud
quod obijcit scdo ꝙ terminus substātialis debz red
dere locutionem veram ꝓ aliqua ꝑsona.dicēdum ꝙ ter
minus cui addit exclusio.respectum habet ad pre
dicatū.ꝛ respectuz habet ad exclusionem.et licet re
spectu predicati possit habere suppositionem perso
nalem.vt cum dicat.solus homo currit. tamen regu
la est apud sophistas.ꝙ ꝑ comparationem ad dictionē
exclusiuā talis terminus habet suppositionem sim
plicem.vnde nullo modo licet descendere. et hoc est
quod dicitur in libro de regulis fidei. ꝙ dictio exclu
siua facit exclusionē quātū ad genus rei. nō quātum ad
rem generis.qꝛ ratione forme communis que est ge
nus rei.non ratione suppositi que est res generis.
7 Ad illud quod obijcit vltimo ꝙ conuersa est falsa
Dicēdum ꝙ illa nō est sua conuersa.qꝛ ista solus deus ē
pater.habet intellectum negatiue.huius.nullus ali⁹
a deo est pater.et hec conuertitur simpliciter. sed hec
non est sua conuersa. nullus alius a patre est deus.
sed hec.nihil quod est pater est aliud a deo. idem enī
quod subijciebatur in prima debet predicari in secū
da.et sic pꝫ illud. Questio.ij. b
Utrum dictio exclusiua vere possit addi termio sba
li a parte predicati.Et ꝙ sic ostēdit hoc modo.Aug.
vij.de trini.Patrem dicimus esse deum. sed non esse
solum deum.esse aūt solum deum dicimus patrem ꝛ
filiū ꝛ spūmsanctū. Si tu dicas ꝙ li solum intelligit
a pte subiecti.obī expressius ꝑ hoc quod dicit Aug⁹.
ꝯtra maxi.Ipsa trinitas est vnus solus verus deus.
ꝯstat ꝙ in hac solus deus nō pōt esse dispositio ex ꝑ
te subiecti.qꝛ sic esset sermo incōgruus.ergo ꝛc. Itez
hoc videt ꝑ expositionem.trinitas est deus. et nō ali
ud q̄ deus.ergo trinitas est solus deus. p̄misse sunt ve
re.ergo ꝛ ꝯclusio. Itē ratione videt ꝑ simile.qn̄ p̄
dicatuz nō inest alij q̄ subiecto vere.hec dictio solus
accipitur ex parte subiecti. ergo quando subiectum
non subest alij q̄ predicato.vere accipitur a parte p̄
dicati.sed istud subiectum trinitas. non inest alij q̄
deo.ergo ꝛc. Contra.Hec dictio solus est disposi
tio subiecti.sicut hoc signum omnis.s quando omnis
addit ad predicatuz.locutio est falsa ꝛ impropria.ergo
similiter qn̄ hec dictio solus. Item hec dictio sol⁹
addita alicui termino excludit alium.vnde sensus ē.
solus homo.homo ꝛ nō alius.sed alius respicit sup
positū.ꝛ terminus subijcit rōne suppositi. et p̄dicat
rōne forme.ergo hec dictio solus de sui rōne respicit sub
iectum.ergo falso ꝛ improprie addit predicato. Itez
sm ꝙ addit p̄dicato.aut tenet cathegorematice.aut
sincathegorematice. Si cathegorematice.tūc est no
men adiectiuū ꝛ nō recipit in diuinis. Si sincathego
rematice.s sic importat negationem implicitam.sed
negatio antecedit quod negat.ergo necesse est ꝙ an
tecedat compositionez quā negat.s cū dr pr est sol⁹
deus.nō seq̄t ꝯpositōez.ergo videt ꝙ nō possit ipaz
negare.ergo ꝛc. Item ego quero quid excludat quan
do additur ad predicatū. Si aliud a predicato vt sit

sensus.ēst solus deus.i.deus ꝛ non aliud. tunc est ibi
superfluitas.quia forma predicati excludit aliam for
mam disparatam quantum est de se. vnde sequitur.
iste est homo.ergo nō est aliud ab homine. ergo vide
tur ꝙ dictio exclusiua facit supfluitatem ꝛ nugatio
nem.non ergo tenet exclusiue.ꝛ ita videtur ꝙ tenea
tur adiectiue solum.ꝛ ꝙ importet solitudinem circa
hūc terminū de⁹.et sic iste sunt false. R°.ad hec vo 8
luerunt aliqui dicere.ꝙ hec dictio solus ꝓprie nō de
bet addi ad predicatum.sed tm̄ ad subiectum.ꝛ cum
addit predicato.improprie sunt locutiones. ꝛ tunc
idez est dicere solus ꝛ tm̄.ꝛ tn̄ si aliquis inspiciat. nō
tm̄ cum hac dictione solus.sed cum hac dictione tm̄
videbit impropriet atē ꝛ supfluitatem. Quid enī ali
ud est dicere trinitas est tm̄ deus.nisi.est deus ꝛ non
aliud q̄ deus.hoc improprie satis dictum est.qꝛ hoc
ipso qđ deus est.excludit ꝙ non sit aliud a deo. si enī
deus est.ergo non est aliud a deo.ꝛ nullus hereticus
vnq̄ʒ dixit trinitatem esse deum. quin diceret aliud
esse a deo.et ideo non videt magnum quid aug.dice
re si hoc voluit dicere. Propterea aliter dicēduz est.
ꝙ hec dictio solus dupliciter pōt addi termino sub
stantiali.aut ꝑ se.aut cum termino numerali siue ꝑ
titiuo. Per se improprie addit.ꝛ si addat sm vocez.
tamen sm intellectum stat a parte subiecti. Idez enī
est dicere.homo albus est.ꝛ est albus homo. vn̄ sen
sus est.non dicimus patrem esse solū deum.i.nō dici
mus solū patrē esse deū. Si aūt aliter ponatur.vide
tur sermo habere supfluitatem ꝛ improprietatem.qꝛ
hoc excludit qđ excludebat ex natura ipsius p̄dicati
Aliter addit hec dictio solus termino sbali cū termi
no numerali.sicut cū termino vnus. ꝛ tunc excludit
pluralitatem.et hoc modo bene addit predicato. et
sic accipit Aug.cōtra maxi.cum dicit. trinitas ē vn⁹
solus verus deus.ita ꝙ nō plures.ꝛ tūc est verus ser
mo ꝛ ꝓprius.ꝛ ꝯtra hereticos.q̄ dicebant trinitatem
plures esse deos.ꝛ importat ꝑ istū terminū solus p̄
uatio multitudinis.ꝛ ita distinctio.ꝛ magis ꝓprie dr
de trinitate.ꝙ trinitas sit vn⁹ deus. q̄ de patre. cū tn̄
posset dici de vtroqꝫ.qꝛ pater est vnus de⁹.ꝛ null⁹ vn
q̄ dixit patrē esse plures.s de trinitate sine de tribus
aliqui dixerunt.ꝛ ideo ꝯgruenti⁹ dr trinitas ē vn⁹ so
lus deus. Cōcedendū ē ergo ꝙ solus pōt addi ad p̄dica
tū termini sbalis vere in diuinis.s nō ꝓprie nisi cum
determinatione ꝛ adiūctiōe termi ꝑtitiui. Ad illđ 9
ergo qđ obī.ꝙ solus ē dispositō subiecti.sicut hoc signū
ois.dicēdum.ꝙ nō est ita ꝓpria dispositio subiecti sicut hoc
signū ois.qꝛ ois distribuit ꝓ suppositis ꝓ q̄b⁹ termi
nus subijcit nō ꝓ q̄b⁹ predicat.saltē simul sumptis.
Solus aūt nō solū dicit rōne suppositi.verū etiā rō
ne forme.qꝛ excludit aliū.ꝛ etiā pt excludere aliud.ꝛ
ꝑ hoc patet sequēs.qꝛ nō semꝑ excludit aliū masculi
ne.sed etiam potest excludere aliud. neutraliter. vel
etiam pluralitatem quando additur termino nume
rali vt visum est. Ad illud quod qr̄ vtrū teneatur
sincathegorematice.vel ꝓut est nomen importās for
mā denoīantē.vt idē sit solus qđ solitari⁹.dicēdum. ꝙ sin
cathegorematice. Quod obī ꝙ sequit cōpositionem
dicēdum.ꝙ sol⁹ importat duo in se.s.intellectū hui⁹ nois
ali⁹.ꝛ itellectū negatiōis. Quātū ad intellectū h⁹ nois 10
ali⁹.respicit terminū circa quē ponit.ꝛ seq̄t actum.
Quātū ad intellectū negatiōis p̄cedit.ꝛ hoc nō est in
conueniens quātum ad diuersa precedere ꝛ seq̄.Et pꝫ
exponenti. Si enī dicā video solū cornadū.sensus ē.

video Conradum ⁊ nō video alium a conrado. Si-
11 militer intelligendum est in ꝓposito. Ad illud qđ
querit̃ quid excludit cū addit̃ p̄dicato. dđ. ꝙ qñ ad-
dit̃ sine determinatione. excludit aliā formaꝫ. ⁊ tunc
reuera est ibi supfluitas ⁊ improprietas. tamen nihi-
lominus veritas. sed quando addit̃ cū termino par-
titiuo. tunc excludit pluralitatem. et tunc potest lo-
cutio habere veritatem. pater em̄ ⁊ filius sunt vnus
deus ⁊ nō plures. et ita vnus solus deus ⁊c̃.

Consequenter secundo loco est questio de se-
c cundo articulo questionis .i. vtrum dictio ex-
clusiua possit addi termino relatiuo. circa h̄
querunt̃ duo. Primo querit̃ vtrum dictio exclusiua
vere addat̃ termino ꝑsonali respectu predicati ꝓprij
Secundo vtrum vere addat̃ termino personali re-
spectu predicati cōmunis. vt vere dicatur. solus pa-
ter est deus.

Questio .i. c

Qꝛ respectu predicati ꝓprij vere addat̃. vt scꝫ hec sit
vera. solus pater est pater. videt̃ ꝑ aug. vij. de trinita-
te. In illa trinitate solus pater dicit̃ pater. qꝛ null⁹
nisi ipse est ibi pater. Item hoc videt̃ ꝑ expositio-
nem. qꝛ ꝑsona patris est pater. et nulla alia est pater.
ergo hec est vera. solus pater est pater. Item nihil
est magis ꝓprium alicui q̄ꝫ quod est idem sibi re ⁊ ra-
tione. ꝫ ꝓprijssime dicit̃ de se. sed quod ꝓprie cōuenit
alicui. cōuenit soli. ergo pater dicit̃ de solo patre.

Contra. solus vt vult phs idē est qđ nō cum alio.
sed impossibile est patrē nō esse cum alio. ergo semp
qñ addit̃ huic termino pr̄ vel alij termino ꝑsonali. ē
locutio falsa. Item solus excludit alium. sed alio
est deus. alio est pater. ergo addita huic termino pa-
ter excludit deum. ergo si hec est vera. solus pater est
pater. ⁊ hec similiter. deus nō est pater. ꝙ si hec est fal-
sa. ergo ⁊ prima. Iteꝫ solus includit hoc relatiuū
alius. sed alius ita est relatiuū diuersitatis. ꝙ nihilo-
minus implicat aliquam idemptitatem. Unde seq̃t̃
iste vadit cum alio homine. ergo iste est homo. si er-
go excludit alium ab hoc quod est pater. aut aliū pa-
trem. aut alium deum. sed quocunq̃ꝫ modo dicatur ē
12 locutio falsa. ⁊ implicatio falsa. ꝫ ⁊c̃. Rº. Dđm ꝙ
s̄m ꝙ hec dictio solus tenet̃ sincathegorematice im-
portat ꝑuationem associationis. ⁊ locutio similiter ē
vera. excluso illo sensu quo importat solitudineꝫ. qꝛ
sic nō accipit̃ in diuinis sicut supra dictū est. Scđm
em̄ ꝙ importat priuationem associationis vera est.
Quia cum tripliciter possit eam importare. in quoli-
13 bet sensu locutio est vera. Potest em̄ hec dictio sol⁹
importare priuationem associatōnis respectu forme
termini. vt dicat̃ solus pater .i. ille qui est solus pat̃.
⁊ sic absq̃ꝫ dubio veritatem habet. solus pater est pa-
ter. Uel potest importare priuationem associatōnis
respectu predicati. et hoc dupliciter. vel in participā-
do. vt qꝛ alij nō conueniat. et adhuc vera est. qꝛ hoc
predicatum quod est pater soli ꝑsone patris conue-
nit. illa em̄ ꝓprietas patri conuenit. ⁊ ita ꝙ nulli alij.
Uel potest importare ꝑuationem associatōis in cō-
participando. vt cum dicit̃ petrus comedit solus. vł
vadit romam solus. nō qꝛ alius nō vadit romam vel
nō comedit. sed qꝛ nulllus comparticipat cum eo q̄̄-
uis ꝑticipet. et sic locutio adhuc est vera. quia ꝑsona
patris non participat vel compticipat cuꝫ alio in ꝓ-
ꝓprietatē paternitatis. ⁊ ideo s̄m ꝙ solus exclusiue te-
14 netur indicat̃ locutio vera. Ad illud ergo qđ obī-

ꝙ solus idem est quod nō cum alio. Dđm ꝙ nega-
tio illa non simpliciter excludit aliū in existendo. sed
excludit alium respectu forme subiecti vel predicati
vt visum est. ⁊ q̄uis pater cuꝫ alio existat. ⁊ non pos-
sit sine alio esse. qꝛ tm̄ ꝓprietatem paternitatis cū alio
nō cōicat. ideo habet simpliciter locutio veritatem.
Ad illud quod obijcit̃ ꝙ alio est deus. alio est pa- 15
ter. dđm ꝙ sicut dictum est supra. alius dicit diuersi-
tatem s̄m rationem dicendi vel intelligendi in verbo
ꝓposito. sed in expositione hui⁹ dictionis solus. dicit
diuersitatē siue distinctionem in supposito. ⁊ quia de-
us in supposito non differt a patre imo supponit ꝓ
patre. ideo non sequit̃ ꝙ dictio exclusiua addita pa-
tri excludat deum. Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ alius im- 16
plicat formā aliquam s̄m quam conueniat. dđm ꝙ
istud nō oportet ꝙ ista sit forma ꝑ terminū importa-
ta. vere enim dicit̃ homo est aliud ab asino. nisi quā-
do aduenit illi termino immediate. vt cum dicit̃ ali-
us asinus. includit̃ conuenientia in natura cōmuni.
sed cum dicit̃ solus pater. nō est dicere ꝙ pater ⁊ nō
alius pater. sed pater ⁊ non alius a patre. ⁊ ideo nō
importat̃ conuenientia in forma ꝓprietatis paterni-
tatis cum alietate. ꝫ sufficit ꝙ sit alia ꝑsona. pater .n.
est alia ꝑsona. vel etiam alia eēntia. ⁊ ista excludit h̄
quod est solus. et sic patet illud.

Qustio .ij. d

Utrum dictio exclusiua vere addatur termino per-
sonali respectu predicati communis. vt vere dicatur
solus pater est deus. Et ꝙ sic videt̃ autoritate ⁊ rōe.
Autoritate sic. ecclesia cātat. Tu solus altissim⁹ iesu
christe. Et illđ. deo patri sit gloria. eiusq̃ꝫ soli filio ⁊c̃.
⁊ ꝯsimiles multe inueniunt̃. Iteꝫ Math. xj. Ne-
mo nouit filiū nisi pr̄. ꝫ nemo nisi pr̄. et sol⁹ pr̄. ꝯuer-
tunt̃. ꝫ solus pater nouit. et hoc p̄dicatū est essentia-
le. ꝫ ⁊c̃. Item ratione videt̃. qꝛ dictō exclusiua ad-
dita alicui. nō excludit nisi aliū. sed tres ꝑsone nō ha-
bent alietatem respectu p̄dicati substantialis. ꝫ addi-
ta vni. nō excludit aliam respectu talis predicati. sed
si nō excludit. locutio est vera. ꝫ ⁊c̃. Itē dictio ex-
clusiua addita alicui nō excludit quod ē in eo vt ps.
vt si dictio exclusiua addit̃ petro. nō excludit pedem
petri. ꝫ cum maiori idemptitate sit filius in patre q̄
pes in petro. dictio exclusiua addita patri non exclu-
dit filiū. Contra. nec pater solus. nec filius solus.
nec spūssanctus solus deus est. ꝫ nō vere addit̃ respe-
ctu termini cōis. Item omnis ꝓpositio in qua pre-
dicatum cōmunius est subiecto. addita exclusiōe ad
subiectum est falsa. qꝛ nullum tale precise ꝯuenit sub-
iecto. ꝫ talis est hec ⁊ ꝯsimiles. solus pater est deus.
ergo ⁊c̃. Item dictio exclusiua addita alicui exclu-
dit omne illud qđ ponit associationem cum terminō.
et hoc patet. qꝛ priuat associationem. sed filius ponit
associationē cum patre. vñ pater cū filio ē pr̄ cū alio.
Item dictio exclusiua excludit omne aliud. ⁊ ma-
xime oppositū. ꝫ relatiua sunt vna differētia opposi-
tionis. ergo addita vni relatiuo excludit aliud. ergo
addita patri excludit filium. et si hoc. omnes tales
sunt false. Rº. ꝙ hic est duplex positio. Quidam 17
enim simpliciter et sine distinctione concedunt has
⁊ consimiles. solus pater est deus. et positio eorum
ēst. ꝙ dictio exclusiua addita vni relatiuorum nō ex-
cludit reliquum. Et ratio huius positionis est. quia
non excludit quod consequitur ad terminum. et in-
telligitur in termino. vt addita homini non exclu-

bat animal.sed vnum relatiuoꝝ intelligit in altero. et cõsequitur alterũ.ergo addita vni nõ excludit alteꝝ. Et si opponat ꝙ solus excludit oppositũ. dicunt ꝙ relatiua et sunt differentie oppositionis ꝛ entis. Oppositionis ſm ꝙ ad idẽ.et sic addita vni excludũt aliud. Unde sequitur iste est tm̃ pater.ergo nõ est fili⁹. Scd̃m ꝙ ad diuersos comparant sunt differentie enti. et sic posito vno ponit ꝛ reliquuʒ.ꝛ vnũ nõ excludit ab alio.qꝛ dictio exclusiua illud solũ aliud excludit. qd̃ nõ necessario ꝯcomitat. Sed hec positio nõ videtur ꝯueniens. Dictio enĩ exclusiua ꝓuat associatõeʒ. ergo excludit omne illud quod ponit circa ipaʒ associationem. ꝛ iõ addita patri excludit filiũ. Et ꝓpter hoc alia est opinio.ꝙ dictio exclusiua addita patri ex-
18 cludit filiũ.ꝛ hec positio magis est ꝓbabilis. Scd̃m hanc positionẽ ꝓcedẽdo.distinguẽde sunt hm̃oi locutiones ſm ꝙ distinguit aug. ꝛ magister tangit. qꝛ solus põt facere exclusionẽ respectu cõpositiõis intellecte circa subiectũ.vel respectu cõpositõis ꝑncipal. Si pmo mõ tũc ẽ sensus.sol⁹ pr̃ ẽ de⁹.i.ille q̃ sol⁹ ẽ pr̃ est de⁹.et tunc remouet formã termini subiecti ab aliis.nõ formaʒ predicati.et sub hoc sensu vere sũt omnes. Et sub hoc sensu accipit aug.solus.s.s.est tantus quant⁹ est pater ꝛ fili⁹. Si aũt faciat exclusionẽ respectu principalis compositionis:locutio est falsa.ꝛ omnes false sunt ꝓprie loquendo.nisi addat determinatio vt artet exclusio.vt patet cũ dicit. Tu solus altissimus Jesu xp̃e cũ.s.s.ꝛc.et sic patet primũ. Ad il- 19
lud qd̃ obr̃ scd̃o ꝙ solus pater eq̃pollet huic. nemo nisi pater.dc̃m.ꝙ falsum est.qꝛ nemo distribuit pro natura nõ ꝓ ꝑsona.solus aũt addit termino ꝑsonali.iõ excludit ꝑsonam.ideo ꝓprie loquendo hec ẽ falsa. Solus pater nouit filium.q̃uis hec sit vera. Nemo nouit filium nisi pater.qꝛ sensus est. Nemo [illegible] ẽ nulla creatura.nisi ille q̃ est eiusdem nature vt pater.

Ad aliud quod obijcitur.ꝙ dictio exclusiua ex- 20
cludit alium.dc̃m ꝙ excludit omne aliud vel alium quod nõ ꝑdicat nec subijcit.sed associat. siue sit aliud in forma.siue in supposito.et qm̃ pater cũ filio respectu ꝑdicati substantialis associant.ideo respectu illi⁹ excludunt inuicẽ.ꝛ qꝛ pars nõ associat ideo nõ excludit. vñ idemptitas maior vel minor nihil facit ad exclusionem.sed rõ associandi vel nõ associandi. Et si obijciat ꝙ addita diffinito nõ excludit diffinitionẽ.ꝛ antecedenti nõ excludit ꝯsequens. Breuit dicendũ ꝙ si ꝯsequẽs ita sequit.ꝙ nõ ponat associationẽ.ꝛ diffinitio nõ claudat in se diuersum.tũc non excludit. Si vo aliter est.tunc excludit et ꝯtradictorie opposita implicant in antecedente.vnde hic implicat ꝯtradictio.tm̃ pater est. Huic aũt positioni ꝯcordat aug.qui negat hanc.solus pater est deus.et consimiles.

Dist.xxij.de trinitate ꝛ vnitate ſm ꝙ credita ꝛ intellecta rõnabilit ꝛ catholice exꝑmit.

P Ost predicta nobis differendũ vr̃ de noim̃ diuersitate. Supra egit magister de sacra trinitate ſm ꝙ catholice credit ꝛ intelligit.in hac pte agit de ea ſm ꝙ credita ꝛ intellecta ꝑ catholicos ſmones exprimit. Unde sicut ipe mgr̃ dicit in lr̃a.intendit hic agere de noim̃ diuinoꝝ diuersitate. Et hec pars habet duas partes. In prima pte determinat de noĩbus diuinis in generali. In scd̃a in spãli.et hoc dist. xxiij.ꝑdictis adijciendum est ꝙ cũ oĩa nomina ꝛc. Prima pars diuidit in duo. In pma pte ponit magister multiplices nominũ diuinoꝝ drñtias. In scd̃a omnes reducit ad duas.ſm illud Boetij in libro diuisionum. Oe omnis diuisio est bimembris.vel ad bimembrẽ reducibilis.et hoc ibi. Sciendum est igit ꝙ illa que ꝓprie ptinent. Item prima diuidit in duas. In pma ponit magister differentias noim̃ diuinoꝝ ſm aug.ꝛ ſm ambrosium. In scd̃a ad maiorem explanationẽ supaddit alias tres differẽtias.ibi. His adijciẽdũ ẽ q̃dã nomina esse ꝛc. Similiter secunda pars in qua reducit hec membra ad duo.habet duas partes. In prima ostendit ꝙ nomina in diuinis quedam dicunt relatiue.ꝛ hec ptinent ad personas. Quedam ad se.ꝛ hec dicunt de omi[illegible] simul. In scd̃a ostendit hoc esse verũ.ibi. De⁹ enĩ nõ est magnus ea magnitudine.

di.xxij **De nominũ differentia quibus vtimur loquẽtes de deo ſm augustinũ et ambrosium.** a

P Ost predicta nobis differendum videt de nominũ diuersitate. quibus loquentes de vnitate ac trinitate ineffabili vtimur. Deinde demonstrandum est quibus modis de ea aliquid dicat. Illud ergo ꝓcipue teneamus.quedam esse nomina distincte ad singulas ꝑsonas ptinentia.vt ait Aug.in.ix.libro de trinitate.que de singulis tm̃ dicunt personis. Quedam vo vnitatem essentie significantia sunt.que et de singulis singulatim,ꝛ de omnibus communiter dicuntur. Alia vo sunt que translatiue ac per similitudinem de deo dicuntur. Unde Ambro.in.ij.libro de trinitate ait. Quo purius niteat fides.tripartita videtur deriuanda distinctio. Sunt enĩ nomina quedam que euidenter ꝓprietatem personarum deitatis ostendunt Et sunt quedam que ꝑspicuam diuine maiestatis exprimunt vnitateʒ. Alia vo sunt que translatiue et ꝑ similitudinem de deo dicuntur. Proprietatis itaq̃ indicia sunt.generatio.filius.verbuʒ.et huiusmodi. Unitatis vo eterne. sapientia.virtus.veritas.et huiusmodi. Similitudinis vo.splendor.character.speculum.et huiusmodi.

Aug. De di. no. tres differentie.

Ambro. De di. no. tres differentie.

Premissis addit tres nominū differentias que tpa=
liter deo ꝯueniunt. ⁊ relatiue dicunt̄ ad creaturā. b
ᵃHis adijciendū est quedam etiā nomina esse vt aug. a Pria dif
ait in. v. li. de trini. que ex tpe deo ꝯueniunt. ⁊ relatiue ferētia.
ad creaturā dicunt̄. Quoꝝ quedā de oīb⁹ dicunt̄ ꝑso
nis vt dn̄s. creator. refugiū. Quedā aūt nō de oīb⁹
vt donatus. datus. missus.

Preterea est vnū nomē qd̄ de nulla ꝑsona singula= Scd̄a dr̄ia.
tim dicit̄. ſ de oīb⁹ siƚ. i. trinitas. qd̄ nō dicit̄ ſm ſbam.
ſᵇ q̄ſi collectiuū pluralitatē designat ꝑsonaꝝ. b

Sunt etiā quedā noīa que ex tpe deo ꝯueniūt. nec Tercia dr̄ia.
relatiue dicunt̄. vt humanatus. incarnat⁹. ⁊ hm̄oi. Ec
ce sex noīm differentias assignauimus. quib⁹ vtimur
loquentes de deo. de quibus singulis agendum est.

Reducit oēs nominū diuinoꝝ drn̄tias ad duas.
q: quedā dicunt̄ relatiue ⁊ hec ꝑtinent ad personas.
Quedam ad se. ⁊ hec dicunt̄ de oīb⁹ simul. c
ᶜSciendū est ꝙ illa q̄ ꝓprie ad singulas ꝑsonas ꝑti/ c
nent. relatiue adinuicem dicunt̄. sicut pater. ⁊ filius. ⁊
vtriusq; donū spūssanctus. Ea vero que vnitatem ēēn/
tie significant. ad se dicunt̄. ⁊ ea q̄ ad se dicunt̄. substā
tialiter vtiq; dicunt̄. ⁊ de oīb⁹ coiter. ⁊ de singulis sin=
gilatim dicūt̄ ꝑsonis. ⁊ singulariter nō pluraliter acci
piunt̄ in summa. vt deus. bonus. potens. magnus. et
hm̄oi. Que aūt relatiue dicunt̄. substantialr̄ nō dicūt̄
Unde Aug. in. v. li. de tri. ait. Quicq̄d ad se dicit̄. p= Aug.
stantissima illa ⁊ diuina sublimitas subalit̄ dicit̄. Qd̄
aūt ad aliquid dr̄. nō subaliter dicit̄ sed relatiue. Tan
taq; est vis eiusdē sube in p̄re ⁊ filio. ⁊ spūsancto. vt q̄c
q̄d de singulis ad seip̄os dr̄. nō pluraliter in summa. ſ
singulariter accipiat̄. Dicim⁹ enī. pr̄ est de⁹. ⁊ fili⁹ ē de
us. ⁊ spūssanct⁹ est deus. qd̄ ſm subam dici nemo du/
bitat. Nō tn̄ dicim⁹ hanc trinitatez esse tres deos. sed
vnū deū. Ita dr̄ pr̄ magn⁹. fili⁹ magn⁹. ⁊ spūssanctus
magn⁹. nō tres magni ſ vn⁹ magn⁹. Ita etiā oīpotēs
pr̄. omp̄s fili⁹. omp̄s spūssanct⁹. ᵈNō tn̄ tres oīpotētes d
ſ vn⁹ oīpotēs. Quia ꝙ ad seip̄m dr̄ de⁹. ⁊ de singlis ꝑ
sonis siƚr dicit̄. et siƚ de ipsa trinitate. nō pluraliter sed
singulariter dr̄. Et qm̄ nō est aliud deo esse. ⁊ aliō ma
gnū esse. ſ hoc idē est illi esse. qd̄ est magnū esse. ꝓpter=
ea sicut nō dicimus tres essentias. sic nō dicimus tres
magnitudines. sed vnā essentiam. ⁊ vnam magnitu/
dinem.

1 a His adijciendū est. quedā etiā nomia ⁊c. Obijcit̄. q: aut diuisiones aug. ⁊ ambr. sunt sufficientes. aut nō. Si sic. ꝙ magister superflue addit. Si dicant̄ insufficientes. ꝓ inconuenienti est habēdum. R°. dōm ꝙ nec diuisio aug. nec amb. est diminuta. nec addito magistri sup̄flua Nam mēbra diuisionis mgr̄i. includunt̄ i mēbris diuisiōis ambrosij. illa enī est ꝑ immediata. cuz. n. sit trimembris. reducit̄ ad has diuisiones. q: omne nomē dei. aut ē ꝓpriū. aut translatiuū. Si ꝓpriuz. aut spectat ad substātiā. aut ad ꝑsonas. Mgr̄ aūt ista mēbra magis specificat. q: nomē aliqd̄ ꝑt spectare ad vnitatem sbe. vl̄ ab eterno. vl̄ ex tpe. Siƚr ad ꝑsonas. vl̄ ab etno. vl̄ ex tpe. Et ad ꝑsonas dupƚr. vl̄ diuisim vt ħ nomē pater. vel simul ⁊ coniunctim vt hoc nomē trinitas. ⁊ ista sūt sex mēbra.

2 b Quasi collectiuū. Ur̄ male dicere ꝙ trinitas ē quasi collectiuum. q: vnitas collectiua vt dicit Bernħ. est minima vnitas. ꝙ vnitas trinitatis arcē tenet inter oēs vnitates. ꝙ ⁊c. R°. ꝙ hoc nomen trinitas deficit in duobus a nomine ꝓprio collectiuo. Prio q: illa q̄ nomen collectiuū colligit habent simpƚr diuersitatem. ⁊ scd̄o q: habent vnitatē ſm q̄d. ⁊ ecōtra est in noīe trinitatis. tn̄ in hoc est siƚitudo. q: sicut nomen collectiuū pl̄es siƚ dicit ⁊ de nullo ꝑ se p̄dicat̄. ita nec hoc nomen trinitas p̄dicat̄ de aliqua ꝑsonarū. ⁊ tn̄ oēs siƚ importat. iō mgr̄ nō dicit ꝙ sit collectiuū simpliciter. sed quasi. c Sciendū est ꝙ ꝙ illa q̄ ꝓprie ⁊c. Circa ħ
3 notandū ꝙ ex verbis aug. que hic ponūt̄ ⁊ in li. de trinitate. eliciunt̄ quedā regule de nominib⁹ diuinis. Prima est hec. omne nomen quod dicit̄ de deo. dr̄ vl̄ ſm substantiam. vel ſm relationem. excepto hoc nomine homo. Scd̄a est hec. omne nomen quod dicit̄ de tribus ꝑsonis. ita ꝙ de qualibet singularit̄. dr̄ ſm ſbam exceptis noīb⁹ ꝑtitiuis. Tercia est hec. oē nomē dictū ſm ſbaz. p̄dicat̄ de trib⁹ ꝑsonis siƚ sumpt̄ singularit̄ excepto hoc noīe ꝑsona. Quarta est hec. oē nomē dictū de deo respectu creature indicat eēntiā. exceptis his q̄ ꝑtinet ad vniōnē. Quinta ē ħ. Oē nomē qd̄ dr̄ de deo ex tpe. ⁊ nō dr̄ de ꝑsonis singul̄. p̄dicat notionē vl̄ q̄ſi. ⁊ ħ dr̄ ꝓpt ħ nomē missus. qd̄ dicit eē ab alio. d Nō tn̄ tres oīpotētes ⁊c. Contra. q: cū dicam⁹ tres potētes. vr̄ ꝙ ꝑi rōe
4 possum⁹ dicere tres oīpotētes. R°. dd̄. ꝙ vbū sp adiectiue ⁊ in adiacētia significat. ⁊ iō sp trahit nūez a supposito. siƚr ꝑticipiū manēs ꝑticipiū. q: hʒ nāz vbi. ſ nomē q: ꝯcrete sigficat aliqñ ſbstātiuat̄. ⁊ qñ nūerat̄ tūc nu-

Probat reductionem p̄cedentē. q̄ .s. sicut deus magnus est ea magnitudine qua deus est. sic dicendū est de bonitate ⁊ de oīb⁹ q̄ ƀm subam dicunt. d

a Deus enī nō est magn⁹ ea magnitudine q̄ non est qđ ip̄e vt quasi p̄ticeps eius sit. alioqn maior esset illa magnitudo q̄ deus. deo aūt nō est aliqđ maius. ea ḡ magnitudine magn⁹ est q̄ ip̄e est. Ideoq̄ȝ nec tres magnitudines dicim⁹. ƀ vnā magnitudinē. nec tres magōs. ƀ vnū magnū. q̄ nō p̄ticipatōe magnitudīs de⁹ magn⁹ est. ƀ seip̄o magno magn⁹ est. q̄ ip̄e est sua magnitudo Ita et de bonitate ⁊ eternitate ⁊ oīpotētia dei dicēdū est. ⁊ de oībus oīno q̄ de deo p̄nt p̄nunciari substantialiter. quibus ad seip̄m dicit. nō translatiue ac p̄ similitudinē. ƀ p̄prie. si tñ de illo p̄prie aliquid ore hoīs di[illegible] potest. Ecce apte docuit q̄ nomina vnitatē diuine maiestatis significantia. ⁊ ad se dicunt de deo. i. sine relatione. ⁊ de oībus p̄sonis cōiter. ⁊ de singulis diuisim dicunt. nec pluraliter sed singulariter in summa accipiunt. Illa vo noīa que p̄prie ad singulas p̄tinent p̄sonas: relatiue nō substātialiter dicunt. Q̄ enī p̄prie singula in trinitate p̄sona dicit. vt ait Aug. in eodem.

Aug. nullo modo ad seip̄am. sed ad aliam inuicē vel ad creaturā dicit. Et iō relatiue. nō sustantialiter dici manifestum est.

merat sicut nomē substantiuū a p̄te sue forme. et iō q̄ potēs pōt esse p̄ticipiū. oīpotēs est nomē tm̄. idō non sic recipit. tres oīpotentes sicut res potentes. nisi oīpotēs sit adiectiuū ⁊ adiectiue tētū. Rō aūt quare oīpotens nō pōt eē participiū. est p̄pter compositionē quā nō admittit verbū. Participiū enī vt dicit grammaticus trāsit in nomen quatuor modis. cōpositōe vt indoct⁹. compatione vt doctior. p̄structiōe vt amās illi⁹. tp̄is amissiōe. vt amandus ƀm q̄ idē significat vel idem sonat q̄ amari dignus. 5 6

c Deus enī nō ē magnus ea magnitudīe ⁊c. Querit de ista rōe aug. Si deus est p̄ticipatione magn⁹. ḡ magnitudo est maior q̄ deus. Et videt ista rō non valere. Non enī valet. Iste est albedine alb⁹ p̄ p̄ticipationē. ḡ albedo est albior vel maior q̄ ipse. R⁰. dō. q̄ rō aug. bona est. ⁊ fundat supra ipsam noīs expositionē. q̄ p̄ticipare est partem capere. et si partem capit. ergo minus est q̄ totū. Q̄ ḡ obī de albedine. dōm q̄ est maius dupliciter. vel q̄tuȝ ad esse. vel q̄tū ad posse. Dōm ergo est q̄ participatio subiecti attendit respectu forme vniuersalis. et q̄uis ip̄a sit tota in subiecto q̄tū ad esse. nō tñ q̄tū ad posse. q̄ pōt in alijs esse. deo tñ nihil pōt esse maius nec q̄tū ad esse nec q̄tū ad posse. 7 et ideo argumentū Aug. bene tenet. q̄ deus nihil possit p̄ticipare. Aliter pōt dici q̄ argumentū aug. bene tenet in his formis. que nate sunt aliqđ denominare [illegible] ecentiā. et in talib⁹ qđ est p̄ p̄ticipationeȝ. reducit ad illud quod est p̄ essentiam. ⁊ qñcunq̄ȝ sic est. illud quod est ens p̄ essentiam. excellit illud quod habet esse p̄ participationem. Si ergo magnitudo est magna [illegible] essentiaȝ. ⁊ deus p̄ p̄ticipationē. necessario sequit q̄ magnitudo est maior q̄ deus. non sic est de albedine. q̄ nō est nata se denominare. nec de aliq̄ [illegible] essentiā predicari denominando illud.

1 Ad intelligentiam eorum que in hac parte dicunt. de nominibus diuinis quatuor queruntur. Primo queritur vtrū de⁹ sit nominabilis. Secundo vtrum solo nomine vel pluribus debeat nominari. Tercio supposito q̄ plura sint nomina diuina. queritur. vtrum omnia dicant translatiue. aut etiam quedam dicantur p̄prie. Quarto vtrū nomina dicta de deo dicant ƀm substantiam. an etiā aliquo alio modo.

Questio. j. a

Q̄ deus sit innominabilis ostendit autoritatibus ⁊ rationibus. Autoritatibus sic. Dyonisius de diuinis nominibus. deum neq̄ȝ dicere. neq̄ȝ intelligere possibile est. Et iterum. Dei neq̄ȝ nomen est. neq̄ȝ verbuȝ. neq̄ȝ ratio. neq̄ȝ opinio. neq̄ȝ fantasia. ergo deus ē oīno innominabilis. Item p̄hus in libro de causis. Prima causa superior est omni narratiōe. sed quod est superius omni narratione. est inenarrabile. et omne tale innominabile: ergo ⁊c. Item ratione ostēditur sic. Nomen p̄portionem ⁊ similitudinem aliquam habet ad nominatum. vt vox ad significatuȝ. sed deus est infinitus omnino. vox autem omnis finita. ergo cum nulla sit p̄portio finiti ad infinitum. nulla p̄ vocem erit expressio. ergo nec nominatio.

Item omne nomen imponit a forma aliqua. sed in deo nō est ponere certam formam. Unde August. Deus qui omnem formaȝ subterfugit. intellectui p̄uius esse nō potest. ergo ⁊c. Item omne nomen significat substantiam cum qualitate. sed in deo ē substantia mera siue quantitate ⁊ qualitate. ergo nō conuenit deum significari p̄ nomen. Item q̄ nec deus sit nominabilis p̄ pronomen. Pronomen enī nō habet significationem determinatā nisi p̄ demonstrationem vel relationem. Demonstratio aūt fit mediantibus accidentib⁹ que possunt oculis p̄spici. ƀ hec nō sunt in deo. ḡ videt q̄ dei neq̄ȝ sit nomen neq̄ȝ p̄nomen. Contra in p̄s. Dñs nomen est illi. Et iteȝ Q̄ admirabile est nomē tuū in vniuersa terra. ḡ de⁹ habet nomen. Itē Dyo. fecit librū de diuīs noīb⁹

Aut ergo deus est nominabilis. aut scientia sibi tradi
ta cassa est ꝛ inutilis. Item ratione videt᷑. q꞉ omne
quod [illegible] exp̄mit verbo. pōt [illegible] exprimere signo verbi.
sed signū verbi est vox. ergo cū deus suo verbo exp̄
mat᷑. potest exp̄imi voce. sed qd̄ pōt voce exp̄mi. po
test noīari. ergo ꝛc. Item qd̄ ꝯuenit intelligi ꝯuenit si
gnificari siue enunciari. sed ꝯtingit deū a nobis cog
sci. hoc certum est et s̄ ꝓbatū est. ergo ꝛc. Itē qd̄ ꝯue
8 nit laudare ꝯuenit ꝛ noīare. sed deū ꝯuenit laudare.
imo ip̄e summe laudabilis. ergo ꝛ noīabilis. R⁰.
dōm ꝙ sicut intelligere dicit᷑ dupliciter. sic effabile ꝛ
nominabile. Uno enim modo intelligere dicit᷑ ꝑ ꝑfe
ctam compꝛ̄hensionem. Alio modo ꝑ semiplenam co
gnitionē. Sic effabile dupliciter dr̄. Uno modo [illegible] ꝑ
fectaȝ expressionē. Alio mō ꝑ semiplenā narratioeȝ.
sic etiā nomiabile. Si dicat᷑ effabile siue noiabile s̄m
ꝑfectioneȝ exp̄ssionis. sic dōm ꝙ sicut deus sibi soli ē
intelligibilis. sic sibi soli est effabilis ꝛ nominabilis. n̄
alio noie ꝗ̄ ipse sit. nec alio verbo ꝗ̄ ip̄e sit. ꝛ sicut no
bis est incomprehensibilis. ita et ineffabilis. ita etiaȝ
et innominabilis. et ꝑ hunc modum loquit᷑ Dyoni.
ꝛ phs. Si v̄o dicat᷑ effabile ꝛ noiabile s̄m qualēcun
qȝ nominationem. sic quemadmodū deus est nobis
cognoscibilis. ita ꝛ effabilis ꝛ nominabilis. ꝛ qui me
lius cognoscit melius effat᷑. ꝛ melius nominat ꝛ ex
pressius. Unde expressius nominat fidelis. ꝛ scriptu
ra que fidei suffragat᷑. vt sacra sc̄ptura. ꝗ̄ rō vl' ph̄ia.
et hoc modo ꝓcedunt rationes ꝛ autoritates ad se
cundam partem. Ad illud ergo quod secūdo obi
de dyo. et ph̄o iā patet r̄nsio. ꝑ hoc ꝙ loquunt᷑ de no
9 minatione in qua est ꝑfecta exp̄ssio. Ad illud qd̄
obi ꝙ vox [illegible] hoie est ꝓporcionabilis verbo interiori
siue significato. dōm ꝙ hoc intelligitur de nominati
one que totam rei significationem includit. aliter nō
habet veritateȝ. nisi intelligat᷑ esse ꝓporcio ad rem s̄b
ratione cognoscibilis. ꝛ sic potest esse nomiabilis. ꝗ̄
uis enim deus sit infinitus. tamen finite cognoscit᷑ a
10 nobis. Ad illud quod obijcit᷑ ꝙ deus nō habȝ for
mam. dōm ꝙ nō habet formam ꝑuiam nostro intel
lectui. cuiusmodi est forma cuius est imago in sensu.
habet tamen formam. quia ipse est forma que est ra
tio cognoscendi. quoniam et si nos non cognoscim⁹
in se. ipse cognoscit se in se. et nos cum in forma crea
ta. Unde a forma creata nos nomia imponim⁹ quā
intelligimus et videmus. Ad illud quod obijcit᷑.
11 ꝙ nomen significat substantiam ꝛ qualitatem. dōm
ꝙ substantia ꝛ qualitas non accipiunt᷑ ꝓprie sed cō
muniter. prout substancia dicit᷑ qd̄ cognoscit᷑. quali
tas dr̄ quo cognoscit᷑. et hoc ꝑ moduȝ quietis. et hoc
dico ꝓpter verbum. ꝛ participiū. ꝛ aduerbium. qd̄ est
dispositō verbi. et qm̄ in creaturis vt plurimū differt
qd̄ cognoscit᷑ ꝛ q̄. iō nomē in creaturis vt plurimum
hoc importat ꝑ diuersitatem. In deo v̄o idem est co
gnitum et ratio cognoscendi quantum est de se. ideo
significat nomen diuinum illa duo ꝑ differentiaȝ rei
et ita saluat᷑ ibi ratio s̄be ꝛ qualitatis vt ꝯgruit noi.

Questio .ij. b

Utrum deus habeat vnum solum nomen an plura.
Et ꝙ plura. videt᷑ autoritate scripture que ipsum di
uersis nominibus appellat. Exo. iij. Nomen meum
magnum adonay nō indicaui eis. Exo. xv. Omnipo
tens nomen eius. Et ps̄. Dominus nomen illi. Si er
go ista sunt diuersa nomina. patet autoritate scriptu
re ꝙ deus habet plura nomia. Item dyo. [illegible] libro
de diuinis no. plura assignat nomina dei. et Ambro.
similiter in libro de trini. et magister similiter in lite
ra. Item hoc ip̄m ratione vr̄. q꞉ nullū nomē suffici
enter exprimit esse diuinū. nec in se. nec in compatio
ne ad intellectū. Qd̄ patet. q꞉ ois ꝑfectio ꝛ est. ꝛ intel
ligit᷑ esse in deo. et nullū nomē exp̄mit ois ꝯditionis
ꝑfectionē. ergo cū nō possit fieri [illegible] vnū. indigemus plu
rib⁹. Item illud in quo res ꝯueniunt ꝛ in q̄ diffe
runt aut necesse est pluribus modis dicere. aut neces
se est vnū equiuocari. Sed equiuocatio generat am
biguitatem ꝛ tollenda est. ergo cōgruū est diuersis exp̄
mere nominibus. cū ergo in diuinis sit cōe ꝛ ꝓpriuȝ. ꝛ h̄
in pluribus. necesse est plura nomina esse. Itē ꝗ̄
uis sit veritas vna. tn̄ articuli fidei sunt multi. si ergo fi
des de deo multos articulos credit. ꝛ qd̄ corde credi
tur ad iusticiam. oportet ore ꝯfiteri ad salutem. mul
tos potest ꝛ debet articulos ore cōfiteri. sed multi ar
ticuli vno nomine non expresse ꝛ explicite exp̄imū
tur. ergo oportet habere plura nomina. Cōtra hy
la. nō sermoni res sed rei sermo est subiectus. ergo cū in
deo sit oimoda realis vnitas. ergo ꝛ vocis ꝛ nois. Itē
oē qd̄ est in deo est de⁹. ergo qd̄ significat aliqd̄ qd̄ est in
deo ē de⁹. s̄ de⁹ vnus ē. ergo oia diuia noia habēt vnum
significatū. s̄ oia talia sunt synonima. noib⁹ aūt syno
nimis non pl⁹ dr̄ pluribus ꝗ̄ vno. ergo vr̄ ꝙ oia alia ab
vno nō sint neccaria. Item multiplicatio diuinoꝝ
noim. aut venit a p̄te rei. aut a p̄te intellectuū. aut a
p̄te effectuū. Si a parte rei. tūc bonitas ꝛ veritas nō
sunt noia diuersa. quia res omnino vna. Si a parte
effectuum. tunc ergo vnitas ꝛ eternitas non sunt di
uersa. cum non connotent effectum. Si a parte in
tellectuum solum. ergo videt᷑ ꝙ hmōi nomina cassa
sint ꝛ vana. cum nō habeāt aliquid correspondēs in
re. Item in scriptura nomen dei singulariter ꝓpo
nit᷑ siue addit᷑ vni. vt cum dicit᷑. dominus nomen il
li. Siue pluribus. vt cum dicit᷑. In nomine patris ꝛ
filij ꝛ spūssancti. ergo cum eadem sit ratio rei ꝛ vni⁹
rei. ꝛ nominis ꝛ vnius nominis. ergo deus tm̄ vnuȝ
habet nomen. R⁰. dōm ꝙ in nomine tria sunt. scȝ
vox. ꝛ significatio. ꝛ ratio innotescendi. Unde et no 11
men multipliciter accipit᷑. Aliquando ꝓ voce signi
ficante. vt cum dicit᷑. petrus est nomen apostoli. ꝛ [illegible]
constat ꝙ in deo sunt plura nomina. Aliquando no
men accipitur pro re significata. vt cum dicit᷑. bonū
ꝛ honestum sunt idem nomine. et sic in diuinis quo
dam modo est dicere. nomen vnū. quodā modo plu
ra. Si enim res significata dicatur essentialiter. sic
omnia vnū. Si ꝑsonaliter. sic plures. et plura nomi
na correspondentia. Aliquando nomen accipit᷑ pro
ipso notamine siue ratione innotescendi. ꝛ sic dicen
dum quodāmodo nomen vnū. q̄dammodo plura.
Si enī accipit᷑ rō innotescēdi ex parte dei. sic innote
scit per virtutem que vna ꝛ magna est. et sic vnū no
men dei est. ꝛ magnum siue maximū. Unde Hiere. x.
Magnus in [illegible] ꝛ magnum nomen tuum. i. q̄tuȝ ad
rōnem innotescendi siue virtutē ꝑ quam innotescit.
s̄m ꝙ dicit᷑ in ps̄. Notus in iudea deus. in israel ma
gnū nomen eius. Si aūt accipiat᷑ ratio innotescēdi
ratione effectuum siue creaturaꝝ. sic diuersa sūt no
mina. Nam deus innotescit nobis temporaliter. scȝ
causalitatem. per ablationem. et per excellentiam. et
s̄m hoc est multitudo nominum. Si enim nominet᷑
[illegible] causalitatem. multa sunt noia. quia multos habet
effectus. Si ꝑ ablatōnem. multa sunt noia. q꞉ multa

remouentur .scilicet oia creata. Si per excellentiaꝫ:
multa. quia in multis. in oibus scilicet conditoibus
13 nobilitatis excedit creaturas. Ex pdictis patet ob
iecta. Qz cũ obicit ꝙ scriptura nomẽ dei exprimit sin
gulariter. Dõm ꝙ scriptura vt plurimũ nomẽ dei p̄
dicat magnũ. admirabile. sãctũ. ⁊ laudabile. ⁊ sic nõ
loquit̃ de nomie ſm ꝙ vox. ſ ſm ꝙ rõ innotescẽdi a
parte dei. et sic vnũ. tamẽ nõ sequit̃. loquit̃ singula-
riter. ergo vnũ solũ. quia freqũeter qd dr̃ singularit̃
dicit̃ et vniuersaliter. vt patet in multis exẽplis i le-
ge cũ dicebat̃. hõ de israel. vel hõ qui fecerit hoc vel
illud. intelligebat̃ de quolibet hoie. Ad illd qd ob
ijcitur. ꝙ pluralitas a parte rei est. dõm ꝙ plĩtas a p
te rei est. vt accipiat̃ res pro psona. Si aũt p nã. et
sic si nõ sit pluralitas i re. tamẽ inqtũ innotescit. Et
ido plura noia Ad illd qd obijcit̃. ꝙ noia talia sũt
14 sinonima. dõm ꝙ tũc sũt sinonima cũ dicũtur a pte
vocis solũ. Hic aũt est differẽtia ſm rõem innotescẽ
di. et ideo non sinonima. Alia rõ dicta fuit supra di.
viij. in primo pblemate. Ad illud qd obijcitur.
15 ꝙ si venit a parte intelligendi solũ. ergo talia nomi-
na sunt vana. dõm ꝙ non venit ab hoc soluz. qm̃ illi
rõi innotescẽdi. respõdet pluralitas i creaturis. ⁊ in
deo respõdet vera veritas cõplectẽs illã totã plura-
litatem. vnde quia intelligimus dei potentiã ⁊ sapiẽ
tiã p diuersa. diuersimode noiamus. ⁊ qz in deo ve-
ra est sapientia et potentia. ideo non est ibi vanitas.

Questio .iij. c

Utrũ oia nomia diuina dicãtur trãslatiue. an etiam
quedã dicant̃ pprie. Et ꝙ oia dicãtur trãslatiue. vi-
detur. In reglis fidei dicit̃. oẽ simplex pprie ẽ ⁊ im
proprie dicitur. ſ qd improprie dicit̃. improprie noi
natur. cũ ergo deus sit simplex. noiatur impropẽ. ſ
impropetas reducitur ad pprietatẽ. ergo noia diuia
de deo dicũtur impropẽ. de alijs pprie. sed qd dicit̃
de aliquo impropẽ. dicitur trãslatiue. si de alio pprie
16 ergo ⁊c. Itẽ vnũquodqꝫ sicut ptingit intelligere.
cõtingit et significare. ſ nõ ptingit deũ intelligi nisi
p pprietates ⁊ pditões creaturaꝝ. g̃ nec noiare. sed
qd noiatur ſm alienas ppetates semp trãslatiue noi
nat̃. g̃. ⁊c. Itẽ nõ ẽ nisi duplex theologia scilicet mi
stica et simbolica secũdũ ꝙ vult dyoni. ſ vtraqꝫ deũ
nominat trãslatiue. Nam mistica p creaturas spũa-
les et inuisibiles. sed simbolica p corpales. ergo om-
nis noiatio dei trãslatiue ẽ. Itẽ oẽ nomẽ diuinũ ẽ
impositũ ppter nr̃am instructõem. ſ ois nostra do-
ctrina incipit a sensu. ergo oẽ nomẽ dei accipitur se-
cũdũ aliquod sensibile. sed in deo nulla est pprietas
sensibilis ſm veritatẽ sed solũ trãslatiue. ergo ⁊c.
Cõtra h̃ dicit apl's Eph. iiij. loquẽs de deo q̃ omnis
paternitas in celo et in terra noiatur. sed si paterni-
tas in terris noiatur a paternitate dei. ergo deus p-
prius et principalius dr̃ pater q̃ꝫ alia. nõ g̃ translati-
ue. Hocipm dicit dyo. et dam̃. innitẽtes huic auto-
ritati apl'i Inquit eñ dam̃ Sciẽdũ ꝙ nõ est a nobis
trãslatũ ad beatã deitatẽ paternitatis et filiatõis et
pcessionis nomẽ. sicut ait diuinus apl's. ex quo om-
nis paternitas. g̃ ⁊c. Itẽ beatus Amb. dicit ▪ ha-
betur in litera. ꝙ triplex est noim diuinoꝝ differen
tia. et vna ex illis sunt noia translatia. non g̃ oia dicũ
tur translatiue. Itẽ quedã dicũtur de deo que ha-
bent oppositũ in oĩni creatura. vt eternitas et immẽ
sitas. ſ nullũ translatiuũ attẽditur ſm aliquã simili-
tudiem. ergo talia noia nõ sunt trãslatiua. Itẽ q̃-
dam dicũtur de deo. quoꝝ significatũ ẽ pprie in so-
lo deo. vt hoc nomẽ bonũ. et q̃ est. math. xix. Nemo
bonus nisi solus deus. Et aug. dicit ꝙ solus de⁹ ve-
re est cuius cõpatione cetera nõ sunt. Rñ ad h̃ vo 17
luerunt quidaꝫ dicere ꝙ q̃dam sũt noia q̃ deus sibi
imposuit. q̃dam q̃ nos ei iposuimus. Si loquamur
de noibus q̃ deus sibi imposuit. cũ ipse se pprie intel
ligat. huiusmodi noia sunt ppria. et talia dicũtur cẽ.
bonũ. et qui est. Unde dyo. videtur velle ꝙ illud no-
men bonũ solũ sit pprium et principale. Dam̃. ꝙ illud
nomen. qui est. solũ est pprium ⁊ principale. ⁊ vnus
attendit in nomine pfectõeꝫ. alter absolutõem. vter-
qꝫ tamen pprietatem. Si aũt loquamur de noibus
que nos ei imposuimus. sic cũ nos nõ cognoscam⁹
deum nisi per creaturas. non cũ noiamus nisi p no-
mina creaturarũ. ideo solum translatiue. siue quia p
prius et prius conueniũt creature. siue quia pri⁹ im-
posita sunt creature. q̃uis non pprius conueniant
creature. et hec est translatio quedam. q̃uis pprie lo
quendo sit translatio. quãdo prius conueniũt hijs a
quibus trãsferũtur. vt ridere holbus pprius q̃ꝫ pra-
tis. Sed hec positio nõ videtur stare. Cuꝫ eñ nos co
gnoscamus deum tripliciter. scilicet. per effectum. ▪
excellẽtiam. et per ablatõem. constat ꝙ omnib⁹ hijs
modis contingit deum nominare. Si per effectum.
nlla est ibi translatio Pariformiter si per excellenciã
Similiter si per ablatõem. qm̃ translatio attẽditur
secũdum aliquam similitudiem: Omnes eñ trãsfe-
rentes. secũdum aliquam similitudiem transferunt.
Et ppterea aliter dõm. ꝙ quedam sunt noia que si- 18
gnificant rem. cuius veritas est in deo et oppositum
in creatura, vt immẽsus et eternus. ⁊ talia nullo mõ
transferũtur. nec secũdum rem. nec secũdum impo-
sitõem. Quedaꝫ significant rem cuius veritas est in
deo et similitudo eius in creatura. vt potẽcia. sapiẽ-
tia. et voluntas. et talia nomina trãsferũtur a creatu
ris ad deum. non secũdum rem. sed secũdum impo-
sitõem. quia prius imposita sunt creaturis q̃ꝫ deo. li
cet prius sint in deo Quedam sũt nomina que signi
ficant rem cuius veritas est in creatura. et cõsimilis
pprietas in deo. vt lapis ⁊ leo. res eñ significata est
in creatura. sed similitudo pprietatis vt stabilitas ⁊
fortitudo est in deo. et ista sunt pprie trãslatiua. Cõ-
cedẽdum ergo ꝙ in diuinis sunt aliqua noia transla
tiua non omnia. Ad illud ergo quod obijcitur. ꝙ 19
simplex improprie dicitur. dõm. ꝙ dicere ibi non est
nominare sed enũciare. quia in simplici non est cõ-
positio in essendo. sed cõpositio est in enũciando. et
ideo improprie non sic in nominãdo. vl' dic ꝙ nõ oẽ
dictuꝫ improprie. est dictuꝫ translatiue. Ad illud 20
quod obijcitur ꝙ solũ per creaturas itelligitur dõm
ꝙ q̃uis intelligatur solũ per creaturas. non tamẽ so
lum per similitudiem. immo per negatõem et dissi-
militudiem est cognoscibilis. Ad illud quod obij 21
citur ꝙ simbolica et mistica theologia nominãt deũ
translatiue. dõm ꝙ q̃uis mistica nominet deuꝫ trãs
latiue q̃tum ad pprietates excellentie. non tamen
solum sic nominat. sed etiam p abnegatõem. ⁊ ideo
non solũ trãslatiue. Ad illd quod obijcitur. ꝙ om 22
nis nostra doctrina incipit a sensu. dõm. ꝙ veruꝫ est
ꝙ omne nomen habet aliquid sensibile secũdũ vo-
cem vt audiatur. sed non oportet ꝙ habeat sensibilẽ
significatõem. qua verbum intelligentie quod est in-
sensibile induit vocem sensibilem.

Questio.iiij. z vltima.

Utrū omnia noīa dicta de deo dicātur secūduz sub-
stanciam. Et q̄ non. immo aliter. ostēditur autorita-
te Augu. v. de trini. Illud precipue teneamus. q̄cq̄d
ad se dicit̄. ꝑstantissima illa et diuina sublimitas sb-
stancialiter dicitur. qđ aūt dicitur ad aliud. nō sub-
stācialiter sed relatiue dicitur. Sed pater et filius di-
citur ad aliud. ḡ zc̄. Itē boetius in li. de tri. Deus
est sine quātitate magnus. sine qualitate bonus. sed
nō est sine relatōe relatus. ergo relatio vere et ꝓprie
manet in deo. ergo et modus dicēdi relatiue. Itē
hoc ipm videt̄ rōe. quia in diuinitate sūt aliqua noīa
icōmunicabilia. vt patet in oībus ꝑsonalibus. ḡ sub-
stācia est cōmunicabilis cū sit vna in tribus. ḡ talia
noīa nō indicant substātiam. ergo in diuinis est ali⁹
modus dicēdi q̄ꝫ ſm substātiam. Itē in diuinis ē
alio et alio mō se habere. quia aliter se habet ad pa-
trem filius q̄ꝫ sp̄s sc̄s. sed nō est aliud z aliud esse siue sub-
sistere. ergo cū hoc cōtingat intelligere. et intellectuz
dicere. necesse est q̄ sit ibi alius modus ꝯdi z intelli-
gendi q̄ꝫ scđm substātiam. ḡ zc̄. Cōtra. oē qđ dicit̄.
aut dicitur ſm substāciaz. aut ſm accidēs. q2 substā-
tia et accidēs sufficiēter diuidūt ens. sed in diuīs ni-
hil dicitur ſm accidēs. ḡ scđm substātiam. Item
oē qđ dicitur. aut dicitur ꝑ se. aut non ꝑ se. si ꝑ se tūc
ſm substātiam. si nō ꝑ se. tūc ergo ꝑ aliud. et in alio.
sed oīa que dicūtur de deo dicūtur ꝑ se. ergo oīa di-
cūtur scđm substātiam. Itē dici ſm substātiam.
aut ſm relatōez. aut dicit diuersitatē a parte rei. aut
a parte modi intelligēdi siue modi dicēdi. Si a par-
te rei. ergo in deo ē diuersitas et cōpositio. Si a par-
te modi dicēdi. tūc cū diuersus sit modus dicēdi. in
hoc q̄ est bonus. et in hoc q̄ est magnus. et in hoc q̄
est deus. quia si querat̄ quātus est deus: respondet̄
magn⁹. nō respōdetur bonus. Similiter si querat̄.
qualis est deus. respōdet̄ bonus. nō magnus. ḡ non
tm̄ essent duo modi. sed etiā multo plures q̄ꝫ duo.
Itē quod respōdetur ad questionē factaz ꝑ quid
dicitur ſm substāciam. et quātum ad rem. et q̄tum
ad modū. sed noīa relatiua respōdentur ad questio-
nē factaz ꝑ quid de deo. ergo dicūtur ſm substātiā.
Probatio moioris. Aug. i li. de doctria xp̄iana. Si
querat̄ quid est deus. cōuenienter respōdetur pater z
filius et sp̄s sc̄s. Itē cū quedā sint in diuinis que nō di-
cūtur ſm substāciam. sed nec scđm relatōem. vt hoc
nomē incarnatus. hoc nomē ingenitus. videt̄ q̄ ista
diuisio non cōplectitur oīa noīa diuina. R°. ad ꝑ-
23 dictoꝝ intelligētiam est notādum q̄ est dici diuersi-
mode ſm triplicē differētiam. Uno mō dici diuersi-
mode attēditur ſm diuersum moduz essendi qui est
ꝑ se et ꝑ accidēs. et hoc quidā mō non est dici diuer-
simode in diuinis. q2 ista diuersitas modi. ponit di-
uersitatē essētialem in re dicta. et q̄tuz ad hoc vnus
solus modus dicēdi est in deo. Naz oīa que dicunt̄
de deo. sunt ipse deus et eius substātia. Alio mō dici
diuersimode est secūdū diuersū modū intelligēdi. q̄
quidē attēditur scđm aliā et aliam rōem siue modū
cognoscēdi. et sic nō tm̄ ē dici diuersimode in nomi-
bus diuinis. immo omnimode. quia deus nō tm̄ co-
gnoscitur per diuersa. immo ꝑ omnia reruz genera.

sic noīa dicta de deo quedā dicūtur ꝑ modū substā-
tie vt deus. quedā ꝑ modū quantitatis vt bonus. et
sic de alijs oībus. Tercio mō dici diuersimode ē ſm
diuersū modū se habēdi. qđ quidē attēditur q̄tū ad
absolutū. et ad compatū siue relatū. et hic quidē mo-
dus diuersitatis minor est q̄ꝫ primus. et maior q̄ꝫ se-
cūdus. Minor q̄ꝫ primus. q2 secūduz primū attēdit̄
diuersitas essētialis z ꝯpositio. Maior q̄ꝫ secūdus.
quia scđm illū nulla omnino attēdit̄ i re distinctio.
Scđm aūt istum modū attēditur i eo vnitas et plu-
ralitas. vnitas scđm absolutū. pluralitas scđꝫ respe-
ctū. et q̄tum ad hūc modum solū sūt duo modi dicē-
di. scilicet scđm substāciā ad se. et scđm relatōem. vt
illa que dicūt̄ ad aliquid. Q2 vero nō dicūt aliū mo-
dum essēdi ideo hec predicātur de illis. et sūt vnum.
Et q2 dicunt aliū modum se habendi. ideo scđm h̄
vnitas. secūdū illa pluralitas. Ex hijs patet obiecta.
Q2 eñ obijcit̄. q̄ oē qđ dicitur. dicit̄ scđm substā- 14
tiam vel scđm accidēs. dicēdum. q̄ in diuinis habet
instantiam. vbi relatio nō est accidēs. nec tamē dici-
tur scđm substāciaz. Ad illud qđ obijcitur scđo q̄ 15
oē qđ dicitur in diuinis est ens ꝑ se. dcđm. q̄ verū est.
sed tamē nō sequitur. dicit̄ vt ens ꝑ se. ergo scđm sub-
stātiam. q2 nō dicitur nomē dici ſm substātiā vt sub-
stantia dicitur ꝑ se. sed vt dicit̄ ad se. Ad illud qđ
obijcitur qualis sit hec diuersitas. aut scđm rem aut
secūdum modū intelligendi. dcđm. q̄ scđm modū
habēdi. qui non tm̄ est in nostro intellectu. sed etiaz
in re. Ad illud quod obijcitur quarto. q̄ noīa relati- 16
ua respondētur ad interrogatōem factā de substan-
cia. dicēdum. q̄ substācia dicitur dupliciter. aut ens
per se. aut ad se. Si vt ens ꝑ se. tunc omnia et relati-
ua et absoluta dicunt in deo substātiam. z quia hoc
modo substātia respōdetur ad questionē factaz per
quid. ideo omnia possūt responderi. Si aūt dicatur
substātia vt ens absolutum nō compatum. sic dicit̄
scđm substātiā quod dicit̄ ad se. et sic accipit Augu.
et sic pater et filius et relatiua ſm substāciam nō di-
cuntur. Ad illud qđ vltimo obijcitur q̄ multa di-
cūtur de deo que non dicūtur scđm substātiam. nec
ſm relatōem. dcđm. q̄ dici relatiue in diuinis potest
esse dupliciter. Quedā eñ nomina dicūtur relatiue 17
ex principali noīs intellectu. quedam ex consequēti.
Prima differētia diuiditur in tres. Quia q̄dā signi-
ficant relatōem et dicūtur relatiue vt pater. quedaz
significant relatōem vt paternitas que non dicit̄ ad
alterum. sed est ipm quo alterum refertur. quedam
dicūtur relatiue quia priuant relatōez. vt ingenitus
in ꝓcessibilis. tamē ista nō est priuatio pura. vt infra
videbit̄. Que aūt important relatōem ex cōsequen-
ti intellectu similiter sūt secūdum triplicem differen-
ciam. Quedaz eñ dicūtur dici relatiue. quia ponun-
tur ꝓ relatiuis. vt cū dicitur deus generat deum. id
est pater filium. Quedaz dicūtur relatiue. quia clau-
dunt in suo significato interius relatōem. vt cū dicit̄
incarnatus. sensus eñ est id ē carni vnitus. vnio eñ
dicit relatiōem que singularem ꝑsonam respicit siue
assumere carnez et huiusmodi. Quedam dicūtur re-
latiue. q2 claudūt relatōez i supposit⁹. vt silis z eq̄lis.
non enim sūt similes. nisi qui referunt̄ z distiguūt̄.

Distinctio. xxiij. de substātialibus noībus diuinis in speciali.

Redictis adijciēdū ē q̄ cuz oīa noīa q̄ scđm substāciā zc̄. Supra egit magister de diuersitate diuioꝝ
p noīm in generali. Hic incipit scđa ps in q̄ agit de eadē in speciali. Et qm̄ quedā sūt noīa substātialia.
quedā relatiua z h̄ ꝯtingit ꝯsiderare absolute. z ad se. ideo hec ps h3 tres ptes. In prima agit de noīb⁹

substātialibus. In scđa de relatiuis. ỉ. di. xxvi. Nūc de ꝓprietatibꝰ personarum quas frequēter ꝛc. In tertia de hijs relatiuis adinuicem. ỉ. di. xxviij. post supradicta interius considerari. Et qm̄ inter noīa substātialia h̄ nomē psona excipit̄ a generali regula. que est ꝙ substātiale dicit̄ de tribꝰ singulariter. ideo nomen istud primo a generali regula excipit. ostēdens ꝙ debemꝰ dicere tres psonas. et hoc ī p̄senti distinctōe. Scđo vero d̄terminat q̄d significetur hoc nomen tres. et ꝑ hoc nomē psonas. cum dicimus tres psonas. ỉ. dist. ꝓxima ibi. Hic diligēter inquiri oportet. Prima pars habet quatuor. In prima magister illud nomē excipit a generali regula. In scđa rōem huius exceptōis inuestigat. ibi. Ideo orit̄ hic questio difficilis. ostēdēs ꝙ fuit inopia hūani eloquij. In tercia magister cōtra assignatōem opponit et determinat. ibi. Sed querit̄ cum dicamus pr̄em et filiū ꝛ ss̄. In quarta epilogat determinata vt addat. ibi. Iam sufficiēter vt puto ostensū est. Harum partiū subdiuisiones per se patent.

di. XXIII Excipit h̄ nomē psōa a generali regl̄a q̄ est ꝙ sb̄ale dicit̄ de tribꝰ singularit̄ Quia cū illō ƀm sb̄am dicat̄. tn̄ pl̄iter nō singulariter in sūma accipit̄. a

Redictis adijciēdū ē. ꝙ cū oīa noīa que ƀm substātiam de deo dicūt̄ singulariter ꝛ nō pluraliter de oībus in sūma dicātur psōis. vt supra ostēsū ē. Est tamē vnū nomē, scilicet psōa. qđ ƀm substātiā dicit̄ ď singulis psōis. ꝛ pluraliter ꝛ nō singulariter in sūma accipit̄. Dicimꝰ eñ pr̄ est psōa. filiꝰ ē psona. spūssāctꝰ ē psōa. et hoc ƀm substātiā dicit̄. Nec tn̄ dicit̄. pr̄ et filiꝰ ꝛ spūssāctꝰ sūt vna psōa. ƀ tres psōe. Hoc ḡ nomē excipit̄ p̄dicta regula noīm que scđm substātiā de deo dicūtur. q2 cū hoc ad se dicat̄. ꝛ secundū substātiā. pluraliter tamē nō singulariter in sūma accipit̄.

Autoritas ꝙ psona ad se dicat̄. ꝛ scđm substātiā. b

Aug. Q2 aūt psōa ƀm substātiam dicat̄ Augu. ondit in. vij. li. de trini. dicēs. Nō ē aliud deo esse, aliud psona eē. ƀ oīno idē. Itē in hac trinitate cū dicimus psonā pr̄is. nō aliud dicimꝰ q̄ substātiā pr̄is. Quocirca vt substātia pr̄is ip̄e pr̄

Et pat̄ ē nō eo q̄ ē pr̄ ƀ quo ē. est nō quo pr̄ est. ƀ quo est. Ita ꝛ psona pr̄is nō aliud q̄ ip̄e pr̄ est. Ad se q̄ppe dicit̄ psona. nō ad filiū. vel spm̄sāctū. sicut ad se deꝰ dicit̄. ꝛ magnꝰ. ꝛ bonꝰ. et iustꝰ. ꝛ huiusmodi. Et quēadmodū hoc illi est esse. qđ deū esse, qđ magnū esse. qđ bonū esse. ita hoc est illi esse qđ psonā esse. Ecce expresse habes ꝙ psona ƀm substantiā dicit̄. vt cū dicit̄. pater est psona. hic sit sensus. pr̄ ē diuina eēntia. Silr̄ cū dicit̄ filiꝰ ē psōa. spūssāctꝰ ē psona. id est essēcia diuina.

Exceptōis rōem inquirit. ostendens cur pater et filius ꝛ spūssanctus non dicantur vna psona. sic vna substātia et vnus deus. c

Ratio iā dicte exceptōis ē inopia hūani eloquij. Ideo oritur hic questio difficilis q̄dem, sed non inutilis. qua querit̄. Cur nō dicātur hij tres vna psona sicut vna essentia. ꝛ vnus deus? Quam questionē Augu. diligēter tractat atq3 cōgrue explicat ī. vij. li. de tri. ita dicēs. Cur nō hec tria simul vnā psonā dicimus. sicut vnā essenciā. ꝛ vnum deū. sed dicimꝰ tres psonas. cū tamen tres deos. aut tres essentias non dicamꝰ. Quia volumus vel vnū aliqđ vocabulū seruare huic significationi qua intelligit̄ trinitas. ne oīno taceremꝰ interrogati. q̄d tres essēt. cū tres esse fateamur. Cum ergo querit̄ q̄d tres. vt ait Augu. in. v. li. de tri. Magna prorsus inopia hūanū laborat eloquium. dictum est tamen tres persone. non vt illud diceretur. sed ne taceret̄ omnino. Non eñ rei ineffabilis eminētia hoc vocabulo explicari valet. Ecce ostendit qua necessitate dicat̄ pluraliter psone. videlicet vt hoc vno noīe querētibus de tribus respōdeamus.

Augu.

Qua necessitate dictum sit tres persone a latinis. et a grecis tres ypostases vel substātie. d

Qua necessitate non solum latinus sermo ƀ etiam grecus eadem pene super hac re laborās. noīm penuria coartatur. Unde Augu. quid a grecis vel latinis necessitate de ineffabili trinitate dictum sit. aperiens in. vij. li. de tri. ait. loquēdi causa de ineffabilibus. vt fari aliquo mō possemus. dictum est a grecis. vna essentia. tres substantie. id estᵃ vna vsia. tres ypostases. Aliter eñ greci accipiūt substātiam q̄ latini. A latis aūt dictum est vna essentia vel substātia. tres psone.

Augu.

a Una vsia. tres ypostases. videtur hoc esse contra id qđ dicit. hiero. Taceamꝰ tres hypostases. non bone suppositiōis nomē ē. igit̄ nō d3 dici. Preterea videtur ꝙ nomen ypostasis nullo modo debeat recipi. vel nomē vsia. quia Boetiꝰ dicit sup li p̄dica- 1

quia non aliter in sermone nostro. id est latino. essētia
q̄ substātia solet intelligi. Et vt intelligatur saltem in
enigmate. placuit ita dici. vt cū quereret q̄d tria sint.
aliq̄d diceretur. que tria esse fides vera ꝓnūciat. Cū
et patrem non dicit esse filium. et spm̄sanctum scilicet
donū dei nec patrem dicit esse nec filiū. Cum ergo q̄ri
tur q̄d tria vel q̄d tres. conferimus nos ad inueniēdū
aliquod nomē quo. complectamur hec tria. Neq̧ oc
currit animo. quia supereminentia diuinitatis vsitā-
ti eloquij facultatē excedit [b] veri⁹ enim cogitatur de- b
us q̄ dicitur. ⁊ verius est q̄ cogitatur.

Quid hoc nomine tres significetur. e

Pater ergo et filius et spiritussāctus. scilicet qm̄ tres
sunt. quid tres sīt queram⁹ ⁊ q̄d commune habeant?
Non enim possunt dici tres patres. quia tm̄ pater ibi
pater est. nec tres filij. cum nec pater ibi sit filius nec
spūssanctus. nec tres spūssancti. quia spūssanctus ꝓ-
pria significatōe qua ⁊ donū dei dicitur. nec pater est
nec filius. Quid ergo tres? Si tres persone eē dicun
tur. cōmune est eis id quod persona est. Certe enim
quia pater est persona. ⁊ filius est persona. ⁊ spūssan
ctus. ideo tres persōe dicūtur. ꝓpterea ergo dicimus
tres personas. quia cōmune est eis id quod ꝑsona est.

Ex predictis aperte intelligi potest. qua necessita-
te dictum sit a latinis tres ꝑsone. cum ꝑsona secūdum
substātiam dicatur. Unde et tribus cōmune est id q̄d
ꝑsona est. id est hoc nomen ꝑsona.

Oponit ⁊ determinat quare non dicimus tres de-
os esse prēm ⁊ filium ⁊ spiritūsanctū. vt dicimus tres
ꝑsonas. f

Sed queritur hic cum dicamus patrē ⁊ filium ⁊ spm̄-
sāctum esse tres ꝑsonas. quia cōmune est eis quod ꝑ-
sona est. id ē q: pr̄ est ꝑsona. ⁊ filius est ꝑsona. ⁊ spūs-
sanctus est ꝑsona. cur nō dicamus similiter tres deos
cū ⁊ pater sit deus. ⁊ filius sit deus. ⁊ spūssāctus sit de
us. Quia scilicet illud scriptura contradicit. hoc autē
et si non dicit. non tamē cōtradicit. Unde Augu. hāc
mouens questiōem atq̧ diffiniens in li. vij. de tri. ita
ait. Si ido dicimus prēm ⁊ filiū ⁊ spiritūsāctū eē tres
ꝑsonas. q: cōmune ē eis id q̄d persona est. cur nō etiā
tres deos dicim⁹. Certe vt ꝓdictū est. quia pater est ꝑ-
sona. ⁊ fili⁹ est ꝑsona. ⁊ spūssāct⁹ est ꝑsona. ideo tres ꝑ
sone dicūtur. Quia ergo pater est de⁹. ⁊ fili⁹ de⁹. ⁊ spi
ritussāct⁹ de⁹. cur nō dicāt tres dij. Ecce ꝓposuit hāc
questionē. attēde q̄d respōdeat subdēs. an ideo nō di-
cunt tres dij. q: scriptura nō dicit tres deos. Sed nec
ꝑsonas alicui scripture text⁹ commemorat. An ideo c
licuit loquēdi disputādiue necessitate tres ꝑsōas dice
re. nō q: scriptura dicit. sed q: scriptura nō cōtradicit.
Si aūt diceremus tres deos. cōtradiceret scriptura di-
cens. Audi israel. de⁹ tu⁹ de⁹ vnus est. Ecce absolutō Deut. vi.
questiōis. quare poti⁹ dicam⁹ tres ꝑsonas q̄ tres de-

mentoꝝ. q̄ ypostasis
ē materia. vsiosis for-
ma. vsia cōpositū. sed
in diuinis nō recipit
materia nec ꝯpositū.
igitur ⁊c. R°. dōm. q̄
hicro. nō dicit nō tres
esse ypostes. quia fal-
sū esset vel erroneū. s̄
q: nomē erat insuetū
et videbatur sonare
id q̄d sb̄a. ⁊ substātia
s̄m cōeꝫ acceptōem n̄
d̄r pl̄aliter d̄ ꝑsōis. et
iō volebat tūc tacere
ne heretici acciperēt
occasionē malignādi
Nūc āt illud nomen
specificatū ē ⁊ expssū
iō mō ꝓcedit. Ad illō
q̄d obicit scdo. dōm.
q̄ hm̄oi nomīa aliter
accipiūt i phia. aliter
i rethorica. ⁊ h̄ pꝫ per
Boetiū q̄ aliter acci-
pit loq̄ns vt phūs. ali
ter loquēs vt theolo-
g⁹ i li. de duab⁹ natu-
ris et vna ꝑsōa cristi.
b Ueri⁹ cū cogitat
de⁹ q̄ d̄r. videt falsū.
q: ois fidel̄ cogitat de
um eē trinū et vnū. et
nihil ē veri⁹ isto. igit
n̄ ē veri⁹ q̄ cogitat
Itē videt falsū q̄ dicit
q̄ veri⁹ cogitat q̄ di-
cat. multa ei dicim⁹ q̄
n̄ itelligim⁹. igit plus
se extēdit veritas ser-
mōis q̄ iterioris cogi
tatōis. Itē ego dico
deū eē sūme veꝝ. s̄ ni
hil p̄t veri⁹ cogitari.
nec eē magis sūme ve
rū. igit ⁊c. R°. dōm q̄
s̄m Augu. ē duplex
2 Pt ei eē ꝯpatō ētis ad
ipꝫ cogitatū. ⁊ cogita
ti ad dictū. ⁊ sic nō hꝫ
ūitatē. q: vn⁹ ⁊ idē ē
d̄s q̄ ē ⁊ q̄ cogitat. ⁊ q̄
d̄r. ⁊ eq̄l̄r ver⁹. Pt ite
rū fieri ꝯpatō ad actū
eēndi. ⁊ cogitādi. ⁊ lo
q̄ndi. ⁊ sic hꝫ s̄mo au
gu. veritatē. qm̄ de⁹ i
suo eē hꝫ sūmaꝫ veri-
tatē. cogitatō ūo nr̄a
cū sit creata ⁊ exēpla-
ta a sūma ūitate. n̄ p̄t
eē sūme vera. sil̄r nec
locutio. ⁊ ideo minus de veritate habet. Et rursus cuꝫ magis assimilet sūmo vero actus cogitādi interioꝛ q̄
actus loquēdi exterioꝛ. magis habet de veritate cogitatio q̄ locutio. quia deo est simílioꝛ. Ratōes vero ad-
3 opposituꝫ. ꝓcedūt s̄m ꝑmā viā. c An ideo licuit loquēdi disputādiue necessitate tres personas dicere ⁊c. q:

os. q̄ ſcilicet illud nō cōtradicit ſcriptura.

Cur non dicimus tres eſſentias vt tres perſonas. cum ſcriptura non cōtradicat. g

Aug. Verū ⁊ hic alia emergit queſtio quā Augu. cōſequenter annectit dicēs. Cur inq̄t ⁊ tres eſſētias nō licet dicere. qḋ ſimil' ſcriptura ſicut nō dicit. ita nō cōtradicit? At ſi dicis q̄ ꝓpter vnitatē trinitatis nō dicunt̄ tres eſſētie. ſed vna eſſētia. q̄ro. cur nō ꝓpter eandē vnitatē trinitatis dicat̄ vna pſōa ⁊ nō tres pſone: vt eñ eſt illis cōmune nomē eſſētie. ita vt ſingul⁹ q̄ſqꝫ dicat̄ eſſentia. ſic illis cōmune eſt pſōe vocabuluꝫ. Quid igit̄ reſtat. vt fateamur loquēdi neceſſitate a grecis ⁊ latinis parta hec vocabula aduerſus inſidias vl' errores hereticoꝝ. Cūqꝫ conaret̄ hūana inopia loquēdo proferre ad hoīm ſenſus qḋ in ſecretario mētis de deo tenet. ſiue ꝑ piā fidē. ſiue ꝑ qualēcūqꝫ intelligētiā. timuit dicere tres eſſētias. ne intelligeret̄ in illa ſūma equalitate vlla diuerſitas. Rurſū nō poterat dicere nō eſſe tria quedā. Qḋ q̄ dixit ſabelli⁹. in hereſim lapſus eſt Queſiuit ergo. q̄d tria diceret: ⁊ dixit tres pſonas. ſiue tres ſbās. ſecūdū grecos.

Sicut nos dicim⁹ tres pſōas ita greci tres ſbās q̄s dicūt ypoſtaſes. aliter accipiētes ſbſtātiā q̄ꝫ nos. h

Q̄ eñ ḋ pſonis ſm nr̄am. h̄ de ſubſtantijs ſecūdū cōſuetudinē grecoꝝ oportet intelligi. Sic eñ illi dicūt tres ſubſtātias vnā eſſentiā. id eſt tres ypoſtaſes vnā vſiam. quēadmodū nos dicimus tres pſonas vnam eſſentiam vel ſubſtātiam. Quāq̄ꝫ ⁊ illi ſi vellent ſicut dicūt tres ſbſtātias tres ypoſtaſes. poſſēt dicere tres pſōas tria ꝓſopa. Illḋ aūt maluerūt dicere. q̄ fortaſſe ſm lingue ſue cōſuetudinē aptius dicitur.

Determinata epilogat vt addat. q̄ in trinitate nō eſt diuerſitas nec ſingularitas vl' ſolitudo. ſ̄ vnitas ⁊ trinitas ⁊ diſtictio ⁊ idēptitas. i

Jam ſufficiēter vt puto oſtenſum eſt. qua neceſſitate dicam⁹ tres pſonas. ⁊ quare nō ſimiliter tres deos vl' eſſentias. quia ſcilicet in altero obuiat ſcriptura. in al-
d tero diuerſitatis intelligētia. quia ibi nulla penit⁹ eſt diuerſitas. ſicut nec ſingularitas vel ſolitudo. ſed vni-
Augu. tas ⁊ trinitas. Unde Augu. in li. vij. de trini. ait. hūana inopia querēs q̄d diceret tria. dixit tres pſonas vl' ſubſtātias. Quibus noībus nō diuerſitatē voluit intelligi. ſed ſingularitatē noluit. vt non ſolū ibi vnitas intelligat̄. ex eo q̄ dicitur vna eſſentia. ſed trinitas ex
hylarius. co q̄ dicuntur tres pſone. Hyla. quoqꝫ in li. vij. de tri.
Joh. xiiij. ait. Dominus dicit Qui me videt. videt et patrē. Cū hoc dicit̄. excludit̄ ſingularitas. atqꝫ vnici. i. ſolitarij intelligentia. Nā ⁊ ſolitariū ſermo ſignificat. ⁊ indifferētē tamē naturā ꝓfeſſio docet. viſus eſt eñ in filio pr̄ [illegible] nature vnitā ſilitudinē. vnū ſūt eñ nat⁹ ⁊ generās. vnuꝫ ſūt neqꝫ vn⁹. Nō itaqꝫ ſolitari⁹ fili⁹ eſt. nec ſingularis nec diſpar. Itē in eodē Sicut in pr̄e ⁊ filio credere duos deos ip̄iū eſt. ita pr̄em ⁊ filiū ſingulareꝫ deū ꝑdicare ſacrilegū eſt. Nihil ī hijs nouū. nihil diuerſum. nihil alienū. nihil ſeparable eſt. De hoc etiā

ſcriptura nō cōtradicit. Contra. q̄ ſcriptura non cōtradicit igitur licet dicere patrem filium ⁊ ſpūſctum nō eſſe tres pſonas. ſed non licet dicere niſi verū. igit̄ huiuſmodi oppoſitū falſum. R̄ꝫ q̄ iſta nō fuit tota ratio dicti. ſed Augu. ſubticet partē cauſe. Ratio eñ fuit ſicut ipſe aperit in ſequētibus quia rō cōſonabat. ⁊ ſcriptura non contradicebat. Nam ſi ſcriptura cōtradiceret. q̄ātūcunqꝫ ratio dictaret non eēt dōm. et ꝓpter hoc nō licuit dicere tres eſſētias. quia ratio nō cōſonabat. Quare autē ratio magis cōſonat ī hoc noīe perſona. q̄ꝫ in hoc noīe eſſētia. patet ſi attendatur ſignificatū vtriuſqꝫ ex verbis Augu. que magiſter dicit. Quare di- 4
ctum eſt ab eccleſia tres pſōe. patet. q̄ triplex fuit ratio. Pria fuit. q̄ neceſſitas imminebat. Scda quia ratio ꝯſonabat. Tertia. quia ſcriptura in nullo contradicebat. immo etiam cōſonabat. Unde min⁹ dicit et plus intelligit quā do dicit. q̄ ſcriptura non contradicit.

d Ibi nll'a penit⁹ ē diuerſitas. ſicut nec ſingularitas. Cōtra. q̄ ſi h̄ eſt veꝝ. igit̄ ibi eſt oīs idēptitas. igit̄ nature ⁊ perſone. R̄ꝫ dōm. q̄ faciēda ē vis in verbo. Diuerſitas eñ attēdit̄ q̄tum ad ꝓncipia eēntialia ſiue ſubſtātialia. q̄ igit̄ in diuīs q̄tū ad ſbſtātialia nll'a cadit differētia idō dicit q̄ nll'a diuerſitas. Ideo n̄ ſeq̄t̄ q̄ penitus omnino ē idēptitas. niſi addat̄ determinatio. ſcilicet quo ad eſſentialia. et ſic patet illud.

Augu.in li.questionuz ve.ac noue legis. Unus est deus sed non singularis Item Amb.in libro de trini.ait. Quod vnius est substātie separari non potest. ꝛ si nō sit singularitatis sed vnitatis deus vnus cū dicitur.nequaꝗ dei tatis trinitatem excludit. Et ideo non quod singularitatis. sed quod vnitatis est predicatur. Ecce ex predictis ostēditur.quia nec singularis.nec diuersus. nec vnicus vel solitarius confitēdus est deus.quia singularitas vel solitudo psonarum pluralitatem excludit.ꝛ diuersitas vnitatem essentie tollit. Diuersitas inducit separatōem diuinitatis. Singularitas adimit distinctōem trinitatis. Ideo Ambrosius in.j.libro de trinitate ait. Nō est diuersa nec singlaris equalitas. Nec iuxta sabellianos patrē filiumqꝫ confundens Nec iuxta arrianos patrez filiumqꝫ secernens.pater enim et filius distinctiōem habent. separatōem vero non habēt. Item in eodem.pr̄ et filius diuinitate vnū sūt. nec est ibi substātie differentia. nec vlla diuersitas. Alioquin quomodo vnū deum dicimus.diuersitas enim plures facit Constat ergo ex predictis.quia ī trinitate nulla est diuersitas si tamen aliquādo in scriptura inuenitur dictuz tres diuerse persone. ꝛ huiusmodi.diuersas dicit distinctas.

Augu. Ambro.

Diuerse dicuntur aliquādo psone id ē distincte.

Qꝫ non debet dici deus multiplex. k

Et sicut in trinitate non est diuersitas.ita nec multiplicitas. ꝛ ideo non est dicendus deus multiplex. sed trinus et simplex. Unde Ambrosi⁹ in primo li. de tri.ait. Est in patre ꝛ filio non discrepans sed vna diuinitas. nec confusū quod vnū est.nec multiplex esse potest quod indifferens est. Multiplex itaqꝫ deus non est.

a Ad intelligentiam eorum que dicuntur in p̄senti dis.de hijs noībus psona.substantia.ꝛ essentia.duo principaliter querūtur Primo queritur de translatione istorū noīm ad diuina. Secūdo de numeratōe eorūdez in diuinis. Circa p̄mū querūtur tria. Primo vtruz ad diuia debuit transferri nomen persone. Secundo vero vtrum nomen substantie. Tertio vtrum nomē essentie.

Questio.j. a

Utrum debuerit transferri nomen persone ad diuina. Et qꝫ nomen persone non debeat dici in diuinis ostenditur sic. Augu.vij.de tri.ꝛ habetur in litera. Dictum est tres persone.non vt illud diceretur. sed ne taceretur.ergo videtur qꝫ solum ad fugam hereticorum ꝛ non scd̄m veritatem ꝛ ꝓprietatez dicatur persona in diuinis. Item hoc ipm videtur ratione.quia psona nominat particulare.et nō quodcūqꝫ sed rationalis nature.sed a quocūqꝫ remouet superius.ꝛ inferius.ergo cum in diuinis nō sit dicere particulare simpliciter.nec erit dicere personam. Item particulare rationalis creature est cōpositissimum inter omnia creata. Nam compositum est ex substātia corporali et spirituali.et rursus corporalis inter omnes videtur habere maiorem compositōem.ergo cum persona sit nomen particularis.ꝛ summe compositi.et in diuinis est summa simplicitas.patet qꝫ in diuinis non oportet dici nomen persone. Item vocabula nostra debēt respōderi grecis vt vnitas fidei ostendatur. sed greci non vtūtur vocabulo ꝓsopon in diuinis.quod est idem qd̄ persōa.ergo cū ipsi ꝓpri⁹ habeāt vocabula qꝫ nos ꝛ n̄ vtūt. nec nos debemus vti. Contra. Persona dicitur quasi per se sonans siue per se vna.sed per se vnum ꝓprijssime recipitur in deo.ergo ꝛ psona scd̄m suum nomen. Itē psona dicit̄ habens suā naturā intellectualem ab alijs distinctā.sed in deo est ponere habētem naturā intellectualez ab alijs distinctaz sicut supra ostēsum est de pluralitate psonarū.ergo ꝛc. Itē psona nominat nobis vltimū in genere rōnalis nature.sed rationalis siue intellectualis natura est nobilior inter creata. ꝛ rursus vltimū in illa est cōpletissimū.quia ei nulla potest fieri additio.ergo si quod completōis est ponēdū est in deo ꝓprijssime.ergo patet ꝛc.

Item psona dicit dignitatē. Unde in ecclesijs psōe dicūtur habētes dignitatē aliquā notabilē.ergo cū dignitas ꝓprijssime sit in deo.nomē psone ꝓprijssime in deo ponēdū est. Rn̄.dicēdū.qꝫ psōa d' sui ratione dicit suppositū distinctū ꝓprietate.ad dignitatem ptinens.ꝛ hoc patet in sua ethimologia ꝛ in equipollēti suo. In ethimologia.quia psona dicit̄ quasi per se vna.p se aūt vnū.ꝓprie dicitur vnum quod ē omnino distinctū ab alijs.ꝛ in se indistinctū. Rursū psona dicitur a psonādo quasi per se resonādo.resonare aūt dicitur quod in sono preeminet alijs.ꝛ ideo persona dicitur suppositū distinctum habens dignitatem.ꝛ ratione huius dignitatis cum deberet p naturam vocabuli dici psona penultima correpta.dicitur persona penultima ꝓducta. Similiter ratio huius significatiōis accipitur ab equipollēti in lingua greca quod est ꝓsopon. Apud grecos ꝓsopon dicebatur sicut narrat Boetius homo laruatus.qui quidem solebat fieri in tragedijs. ꝛ hoc fiebat propter duo. Una ratio erat ad distincte represētandū eum de quo fiebat sermo. Alia ratio erat ad melius personādum vel resonādum. ꝛ ista duo conueniūt predictis duabus ꝓprietatibus. ꝛ ideo ab hoc noīe ꝓsopon apud grecos.tractum est hoc nomen persona apud latinos.ꝛ quia in ecclesijs maxime attenditur distinctio dignitatum.tractum est primo ad significandum honorem in ecclesijs. Deinde quia indiuiduum rationalis nature distinctum est ab alijs.ꝛ hoc proprietate dignitatis inter creaturas.hinc est

6

ꝙ ctēsum est ad significādum suppositum rationa
lis nature. Deinde quia in deo est reperire suppo-
situz distinctū ꝓprietate nobilissima. spūsācto dictā
te translatū est ad diuina, qꝛ ibi res nois ꝓprijssime
inuenit. ꝗuis ipsū nomē prius alijs sit impositum.
Concedēdum est ergo ꝙ in diuinis ꝓprie ⁊ cōueni-
enter nomē ꝑsone accipit. Ad illud ergo qd̓ obij-
citur ꝙ dictum est nō vt diceret. dōm. ꝙ Augu. lo-
quit de tpe illo in q̄ nomē ꝑsōe ẜm vsū equiualebat
substātie. ⁊ ideo dictū ē. nō vt diceret qd̓ ꝑsōa ꝯsue-
uerat significare. sed dictū ē quasi trāslatū ne tacere-
tur. id est ne cōfessio fidei diminuta esse ꝓbaretur.
8 Ad illud qd̓ obijcit ꝙ ꝑsōa nominat particulare.
dōm. ꝙ particulare de rōe sui nois importat partes
⁊ imperfectōem. ẜ ꝑsona de ratione sui nominis im
portat cōpletōem. iō ponit in diuis. ꝗuis nō parti-
culare. ⁊ bene. qꝛ in diuinis nomē speciei ꝓprie dr̄. ⁊
9 nomē generis improprie. Ad illō qd̓ obijcit ꝙ ꝑ-
sona nomiat ꝯpositissimū. dōm. ꝙ hoc accidit. quia
indiuiduū rōnalis nature create ē in genere. ⁊ ideo
multis differētijs distat. cū distinguat qualitate. sed
in diuis est distinctio sola origine. ⁊ preterea non est
in genere. ⁊ ideo non oportet ꝙ sit ibi aggregatio dif
10 ferētiaꝝ. Ad illud qd̓ obijcit ꝙ apd̓ grecos ꝑh̄ vtūt
equipollēti scꝫ ꝓsopō. dōm. ꝙ rō vtēdi apd̓ latinos
nō tā fuit ꝓprietas ꝙ̄ penuria. qꝛ nō habebāt quod
rn̄dēret. ⁊ ratio huius fuit. qꝛ substātia ẜm cōmu
nē vsū idē sonat qd̓ essētia. greci aūt habebāt ꝓpriū
vocabulū scilicet ypostasis quo vtūtur. ⁊ ideo non
sunt vt nos coacti trāsferre.

Questio. ij. b

Utrum nomen substātie dici debeat in diuinis. vel
etiam subsistētie. Et ꝙ sic videtur. Augu. li. v. de tri.
Deus absqꝫ vlla dubitatōe dr̄ sb̄a. vel si melius ap-
pellat essētia. Itē tā Boetius ꝙ̄ Augu. de trini.
dicūt ꝙ alioꝝ noim genera. vt magnitudo. bonitas
⁊c. transeant in substātiam. si ergo substātia non trā
seat in aliud. constat substātie nomē ꝓprie dici. naz
si nō ꝓprie. eque bene diceret ꝙ sb̄a transeat in alia
sicut ecōuerso. Itē ratō substātie ẜm pħm ē ꝙ est
ens ꝑ se. ẜ solus deus ꝓprijssime ē per se. Itē ra-
tio substātie ẜm Augu. ē dici ad se ⁊ absolute. sed ibi
est ꝓprie dici ad se. vbi nulla est depēdentia. ergo
hoc ē in deo. g̃ ⁊c. Contra. Augu. vij. de trini. incō
ueniēs est dicere de deo ꝙ subsitet bonitati sue. sed
de bonitate. eadē rōe ⁊ de qualibet ꝓprietate. ergo
simpliciter loquēdo incōueniēs est dicere ipsuz esse
substātiā. Itē Boeti⁹ in li. de trini. De⁹ nō ē sub
stātia ẜ supra oēm substātiā. g̃ ħ nomē substātia ꝓ-
pe ē i creaturis ⁊ nō i deo. Itē hoc ipm̄ videt rōe.
oē qd̓ substat hꝫ aliqd inherēs. ẜ in deo nō est inhe-
rēs. Itēꝫ oē qd̓ substat. aliquid illi cōponit. ergo
vbi non est cōpositio nec nomē cōpositiōis. ibi nec
nomē substātie. g̃ cū in diuis nō sit cōpositio. pꝫ ⁊c.
11 R̄. dōm ꝙ nomē sb̄stātie a duplici ꝓprietate pt̄ di
ci. videlicet a ꝑ se stādo. nō ꝑ aliō. si sic. ꝓpe ē i diui-
nis. ⁊ magis ꝓprie ꝙ̄ in creaturis. Uel a substando
alij. vel alijs. Et hoc ē tripliciť. Uel alij inherenti. et
sic false ⁊ impꝓpe dicit in diuinis. qꝛ ꝓprietates in
diuinis nō sūt accidentes nec inherētes. Uel alij di-
stinguēti. ⁊ sic dicit in diuinis nō oino impꝓpe nec
oino ꝓprie. qꝛ ꝓprietas illa nō inheret. ⁊ iō nō facit
subsistere siue substare quasi sub alio stare. sed existe
re. quia ab alio esse. ⁊ hinc est ꝙ Rich. dicit i li. d̓ tri.
ꝙ̄ melius dicitur existentia ꝙ̄ substantia. Uel quia
substat vt perficiēti. ⁊ sic dicitur res nature substare
respectu essētie. ⁊ iste modus magis est circa nostrū
intelligere ꝙ̄ circa diuinū eē. ⁊ sicut patebit in sequē-
ti ꝓbleumate. ex nostro intellectu euenit talis mod⁹
dicendi. non ex ꝓprietate diuini esse.

Questio. iij.

Utrū nomē essētie dici debeat i diuis. Et ꝙ sic videt.
Augu. i. vj. d̓ trini. Essētia vere ac ꝓpe dicit i diuis.
ita vt forte solū deū dici oporteat ꝑ essētiā. Itē ħ
nomē q̄ ē. ē nomē qd̓ ipē ds̄ sibi iposuit. g̃ si ipē ꝓpe
se noiat. ds̄ ꝓpe dr̄ qui ē. ẜ de q̄cunqꝫ ꝓpe dr̄ qui ē.
proprie potest dici de ipō essentia. ergo ⁊ in diuinis
dr̄ eētia. Itē inter oia noia nomē essentie est ab-
solutissimū. Unde essentia secūdum Auicēnam dici
tur rei quidditas noie absoluto. cū ergo in diuis sit 12
omnimoda absolutio. g̃ nomē essētie. Cōtra. Nō
intelligimus deū nisi in creaturis ⁊ ꝑ creaturas. sed
nominatio dei est ꝑ nr̄m intelligere. ergo nullū abso
lutū nomē oino dꝫ poni in deo. Itē quero in quo
differāt nomē substātie ⁊ nomē essētie. Nam substā-
tia aut dicit cōmune. aut suppositū. Si suppositū. g̃
supfluit nomē ꝑsone. Si cōmune. g̃ supfluit nomen
essētie. g̃ cū debeam⁹ labia nostra circūcidere in lo-
quendo de deo. nequaꝙ̄ debet poni hoc nomen in
deo. Item queritur gratia huius de necessitate ⁊
sufficiētia ⁊ differētia istoꝝ q̄tuor noim. essētia. sub-
sistētia. substantia. ⁊ persona. R̄. ad intelligentiā
predictorum est notādum. ꝙ ista quatuor nomina 13
siue vocabula respondēt quatuor vocabulis in gre-
co que sunt vsia. vsiosis. ypostasis. ⁊ prosopō. vt vsia
respondeat essentie. vsiosis substantie. ypostasis sub-
sistentie. prosopon persone. Ratio autem et sufficiē-
tia istorum quatuor nominuz aliquando accipitur
sic. In diuinis est accipere cōmunicabile ⁊ incom-
municabile. ⁊ hoc ex veritate ⁊ necessitate fidei. que
dicit deū trinum ⁊ vnū. ⁊ cū debeam⁹ intelligere in
deo ꝙ vere est per illud quod videmus in hijs infe-
rioribus. maxime secundum notabiles ⁊ primas et
precipuas cōditōes. cum in cōmuni in inferioribus
inueniatur quod est ⁊ quo. ratione cuius significat
in concretiōe ⁊ in abstractione. vt dicatur homo et
humanitas. sic in diuinis intelligimus. ꝗuis nō in-
telligamus in differentia illa duo. ideo ⁊ in abstra-
ctione significatur per hoc nomen deitas. ⁊ in cōcre-
tione per hoc nomen deus. ⁊ ideo imposuim⁹ ei no-
men quo significaremus ipsum quo est. ⁊ hoc est es-
sentia. ⁊ ipsum quod est hoc est substantia. et ita
hec duo nomina accipiūtur ex parte cōmunis. Et ē
in diuinis accipere quod est incōmunicabile. et hoc
est quid distinctum. siue quis distinct⁹. Et hoc qui-
dem dupliciter cōtingit intelligi siue significari. Uel
inꝙ̄tum distinguibile. et hoc per nomen subsistentie
siue ypostasis. Uel inꝙ̄tum distinctum et hoc ꝑ no-
mē persone. Et licet in deo nihil differant distingui-
bile et distinctum. quia potentia in eo semper actui
est coniuncta. tamen contingit duplici nomine si-
gnificari. Unde differunt ista quatuor nomina secun
dum modū intelligendi sicut quo est et quod ē. et ꝙ̄
est et quis ē. et qm̄ i deo idem ē quo ē ⁊ qd̓ ē ex vna
parte. et distinguibile et distinctum ex alia ẜm rem.
sancti accipiūt et substātiam et essētiā ꝓ eodem. si-
militer et ypostasis noie vtuntur greci ꝓ supposito
actu distincto. Unde distinctio ꝑ quo et quod est. et

p distinguibile et distinctū. in oībus diuinis non facit diuersitatē nisi scdm rōem itelligēdi. Fuerūt etiā alij volentes dicere q sba τ essētia accipiūtur ex pte cōmunis. sed differēter. quia illud cōmune cōtingit intelligi sub duplici rōe. Vnū est q oīa indigent eo vt sint. Alia est q ipm nō eget alijs. Prio mō dicit essentia a qua et per quā oīa sūt. Scdo mō substantia. qm̄ p se stat alijs circūscriptis Subsistētia vo siue yppstasis τ psona accipiūtur ex parte incōmunicabilis. et differūt. q̄uis cū vtrūqꝫ nomen dicat q̄d distinctū. tamē ypostasis dicit suppositū sbe distictū. sed psona dicit distinctū pprietate nobili. Fuerunt alij qui voluerūt dicere q ista quatuor noīa distiguūtur p cōmunicabile τ incōmunicabile. bm quod potest vnūqdqꝫ dupliciter significari. scꝫ vel in abstractōe vel in cōcretōe. Nā cōmunicabile potest significare in abstractōe. et sic dicit essentia. vel in cōcretōe ad suppositū τ sic dicitur substātia. Similiter icōmunicabile potest significari i abstractōe. τ sic dicitur subsistentia siue ypostasis. vel in concretiōe et sic dicit persona. Sed tamen oēs isti modi habent calūniam. Primus quidem qui sumit per distinguibile et distinctū. quia greci vtūtur vocabulo ypostasis vbi nos vtimur psona. et ita p supposito distincto. et dam̄. dicit q ypostasis ē substātia cum pprietatibus. et ita significat actu distinctū Secūdus modus similiter habet calūniam. quia essentia nō videtur aliquo modo significari vt in ratōe cause respectu alioꝝ. cum sit nomē absolutissimū. Tertius modus habet calūniam. quia substātia significat in abstractōe sicut essentia. τ preterea est dubium vtrum [illegible] intelligere ypostases in abstractis pprietatibus. et ideo si non est intelligere. quō ꝯtingit significare? Et ppterea quartus modus dicēdi est. q cuꝫ fides dicat deū esse trinū et vnum. inq̄tum dicit vnuꝫ nō possumus intelligere vnum quin intelligam⁹ qd est τ quo est vnum. τ quo est vnum est id quo est. et qd est vnum est illud quod est. primū est eēntia. secūdū substātia. Si intelligamus trinū. necesse est q intelligamus eum qui distinguitur. et quo distinguitur. Quo distinguitur est pprietas. ille aūt qui distiguit semp significatur vt distinctus. Et hoc potest eē dupliciter. vel vt distinctus proprietate quacunqꝫ. vel vt distinctus proprietate nobili siue notabili. primum significatur nomine subsistentie. que dicitur prima substantia. τ non tm̄ conuenit indiuiduo hominis. sed etiam asini. Secundum q significatur per hoc nomē persona quod importat nobilem pprietatem non conuenit nisi supposito rōnalis creature. qr greci vtūt ypostasis noie sicut nos nomine psona. vt dicit boetius q greci vtūtur nomine ypostasis p supposito rationalis creature. His visis patēt obiecta. Qt aūt obijcitur q nō debemus deū nominare absolute. dōm. q q̄uis noiem⁹ deuꝫ p creaturas. tamē etiam per creaturas cognoscim⁹ eū habere esse absolutū. Alia patēt.

Consequenter est questio scdo de numeratione noīm predictoꝝ. τ supposito q numeretur hoc nomen psona. queritur vtrum in
c
diuinis numeret h nomē substātia. Secūdo queritur si numeretur essentia. Tertio si hoc nomē deus vtrū scilicet catholice possim⁹ dicere plures deos.

Questio. j.
d

Qt numeret hoc nomē substātia. ostēdit sic. Hyla. de sinodis. sūt quidē p substātiā tria. sed vnū per cōsonantiā. Itē Ansel. in fine mono. Aptius tres dicūtur substātie. Itē boetius in li. de duabus naturis et vna persona cristi. dicimus vnā essentiaꝫ et tres substātias. Itē hoc ipm videt ratione. qr substantia est mediū inter essentiā et personā. sed medium sapit naturā extremoꝝ. ergo pari ratione. qua dicit vna sbstātia ab vnitate essētie. poterit dici plures a pluralitate psoarū. Itē oīs numer⁹ ad sbstātiam reducitur originaliter. nūqꝫ eñ accidentia vel pprietates numerātur nisi per substātiam. sed acc̄ⁱ numerāt et pluralit dicūt i diuis. g necesse ē ponere numeꝝ bm sbaꝫ Qr āt plalit dicāt pꝫ. dicitur eñ pater et filius et spūssāctus creant. Itē idem ē relatiuū substātie sicut talis. et qualis qualitatis. sed hec est falsa pater est idem cum filio. quia dicit hylarius. q non possumus dicere deum eūdem. ergo necesse est q cadat distinctio in substātia. si ergo propter distinctōem personarū dicamus plures psonas. ergo et plures substantias. Contra. Nihil magis dicitur scdm substātiam q̄ꝫ hoc nomē substātia. sꝫ noīa substātialia dicūtur de oībus singulariter. sicut patet ex regula Augu. supra posita. g τc. Itē inter quecūqꝫ cadit distinctio secūdum substātiā. cadit vera diuersitas. sed inter patrem et filiū non est confitenda diuersitas. ergo nec numerus secūdū substantiam. ergo non est dicere plures substātias. Itē Augu. dicit q idem est deo subsistere et esse. ergo cū vnum sit esse. vnū subsistere est. ergo sicut ab vno eē dicitur vna essentia vel ecōuerso. ita et ab vno subsistere debet dici vna substātia siue subsistētia. Itē Hiero. ad damasuꝫ. papā. Quis vnq̄ nisi ore sacrilego tres substātias pdicauerit. Rⁿ. dōm. q [illegible] no 14
men substantie q̄ subsistentie dupliciter accipitur i diuinis. quia quodlibet istorum habet in se intellectum actus et pprietatis. potest ergo dici substātia quasi p se stans siue sub alio. siue sub pprietate. primo modo vna tātum est siue nō numeratur. qr vnū est ibi quod est. Alio modo put dicit respectū ad pprietatem. tūc numeratur siue plurificatur. Primo modo tantū valet quātum vsiosis. secūdo mō tantum valet q̄tum ypostasis. Omnino eodē modo distinguitur subsistentia. et scdm alterū intellectū equipollet vsiosi. et scdm alterū ypostasi. Et scdm alteꝝ plurificatur. scdm alteꝝ vero minime. Et quia substantia dicitur dupliciter et subsistētia. ideo venit diuersitas modi loquendi inter doctores. Naꝫ tulius et Boetius dicunt q subsistentia equipollent vsiosi. τ ideo dicit ipse Boetius eam plurificari. τ secundum hūc modum loquit Hyla. Augu. τ Boetius. τc. Hiero. τ Augu. volunt q substātia equipolleat vsiosi. τ ideo dicūt eā non plurificari. et subsistentia ypostasi. τ ideo dicunt eam plurificari Ex hijs patet Rⁿ ad vtrāqꝫ partē. Patet etiā quare greci nō transtulerūt nomē psopon sicut latini. qr oportuit nos transferre nomē psone ppter ambiguitatem. et ideo maluit ecclesia etiam respondere tres personas q̄ꝫ tres subsistentias siue substantias. Tamē ad argu- 15
mentum quod facit q substātia tenet mediū. dōm. q substātia put equipollet ypostasi plus se tenet cū psona. et ideo numeratur sicut persona siue plurificatur. put tamen equipollet vsiosi plus se tenet cuꝫ essentia. et ideo nō numeratur nec plurificatur sicut nec essentia. Omnes aūt ille rationes precedētes et

sequētes loquitur de substantia ꝓut equipollet ypo-
stasi siue supposito. et hoc mō plurificatur. Ratiōes
aūt ad oppositā partē currunt secūdū aliam accep-
tōez huius nominis substantia. Similiter iudicādū
est de hoc noīe subsistētia. Sed qm̄ Augu. autoritas
et mos vtentiū nomen illo (substantia scilicet) ac-
cipitur magis in illa acceptōe in qua dicit ipz quod
est siue vsiosum siue ipz commune. ideo cōmuniter nō
recipitur vt dicātur tres substantie in diuinis.

Questio. ij.

De numeratōe illius noīs essentia. Et ꝙ non nume-
retur. ostenditur sic. quia in diuinis est vnitas abso-
lutissima que non multiplicatur. ergo cū nullum no-
men sit adeo absolutū sicut nomē essentie. ergo ꝑ il-
lud significatur vnitas nō multiplicata. ergo nomē
essentie nō numeratur. et hoc est quod dicit Augu.
ꝙ nō repugnat. Itē hoc ipm̄ videt̄ a minori. Hoc
enī nomen deus est nomen essentie in cōparatione
ad ꝑsonam. sed scdm̄ scripturaz in lege scilicet deut.
vi. Deus dicitur vnus. et non plures. et scdm̄ simbo
lum. non tres dij. sed vnus est deus. ergo hoc nomē
essentia minus plurificatur. cum dicatur absoluti-
us. Item natura diuina non multiplicatur in tri
bus. sed hoc nomē essentia est nomē nature diuine
et hoc nomen substantia. ergo nec essentia nec sub-
stantia multiplicātur sub ꝓprijs noībus. vt videtur
Contra. Aug. vij. de trini. Cur hec tria non dicant̄
vna persona. et loquitur de tribus ꝑsonis. sed tria in
neutro genere respicit essentiā ꝓprie. ergo cū dican-
tur tria. ergo tres essentie. Item ratione videtur.
Augu. i co. li. dicit. Qz pater et filius et ss. dicāt̄ tres
ꝑsone. et cōmune est eis hoc qđ est ꝑsona. sed hoc no
men essentia est cōmune. ergo potest dici tres essen-
tie. Item ibidem dicit. et habetur in litera. ꝙ ideo
dicitur tres ꝑsone. quia pater est vna ꝑsona. et filius
vna ꝑsona. et spūssanctus vna persona. Similit̄ tres
essentie sunt. quia pater est essentia. ⁊c. Item pat̄
et filius sunt entes plures. ergo plures habētes enti
tatem. Sequit̄ enī sunt plures dij. ergo plures dei-
tates. Similiter pater et filius sunt. ergo plura esse.
ergo plures essentie. Rñ. dōm. ꝙ in omni sbstātia
enius est esse et operari necessario intelligimus na-
16 turā et habētem naturam. Cū ergo hoc sit in deo. in-
telligimus in deo naturā et habētem naturā. Et na-
turā dicimus essētiam vel substātiam. habētez natu-
ram dicimus ꝑsonam. quō ergo in creatura rationa-
li contingit vnā personā habere plures naturas. sci-
licet corporalem et spiritualem. sic et a cōtrario ꝯsu
ꝯtīgit in deo ꝓpter sūmā simplicitatē vnā naturam
haberi a plurib⁹. quia cōtingit eā haberi alio ⁊ alio
modo. et hoc non potest esse ab eodez. Quia ergo ea-
dem est natura tm̄ habita et non numerata. ideo tm̄
dicitur vna substātia et essētia. quia vero plures ha-
bentes. ideo plures persone nulla omnino repugnā
17 tia existēte. Ad illud ergo quod obicit̄ de essentia
per hoc ꝙ Augu. dicit hec tria. dōm ꝙ minus expres
se loquitur et improprie. et ideo verbuz eius est ex-
18 ponēduz. Ad illud quod obicitur ꝙ ideo tres. qz
persona est cōmune. et quelibet est persona ⁊c. dōm
ꝙ non dicit totam rōem sed partem q̄tum ad ꝓbuz
exterius. ideo oportet itelligere qđ ibi additur. quia
est cōmune qđ distiguitur. Unde pater est persona.
19 et filius est ꝑsona. non eadē sed alia et alia. Ad vl
timū qđ obicitur. dōm. ꝙ eus aliquādo dicitur sbstā
tiue. et sic non trahit numerum aliūde. Aliquādo te
netur adiectiue et sic trahit numeruz a supposito. et
sic non numerat̄ forma. et h̄ mō n̄ sequit̄ ꝙ sint plu
res entitates. nec de hoc verbo ꝙ plura esse.

Questio. iij. f

Utruz catholice possumus dicere plures deos. ⁊ ꝙ
sic ostēditur hoc modo. Hoc nomen deus recipit di
stinctum terminum ratione suppositōis. vt cum di-
citur. deus generat deum. ergo cum eadez distinctō
importetur per hoc quod ē generat. et per hoc qđ ē
tres. quia personalis. ergo hec pari ratione est catho
lica. tres dij sunt. Itez idē est deus qđ habens dei
tatem. sed plures sunt habentes deitatem. hoc dicit̄
catholice. ergo similiter plures dij sunt. Itez hoc
nomen deus q̄uis sit substantiale. tamen impositus
est ab operatōe. Sed contingit operatōem pluralit̄
dici de personis. vt patet Geñ. j. Faciamus hoiem.
⁊c. ergo hoc nomen dij. Item ad numeratōez ali
cuius verā non plura requirūtur q̄ vna multiplica
tio suppositoꝝ et forme. sed hec est in deo. quia tres
sunt persone diuine. persona dicit suppositum. diui-
ne dicit formam. ergo. ⁊c. Item cū omne genera-
le contingat specificari. ⁊ persona sit nomen genera
le. videtur ꝙ possit specificari cum dicitur. tres per-
sone. vt dicatur adhuc specialius. qui tres. sed h̄ nō
potest esse nisi addatur nomen cōmune tribus. nec
est aliud dare q̄ȝ hoc nomē deus. ergo ⁊c. Cōtra. ꝙ nō
dicatur catholice patet ex mandatis Deut. vj. Au-
di isrl̄. deus tuus deus vnus est. vnde in simbolo nō
tres dij sed vnus est deus. Item hoc ipm̄ videtur
ratione. quia hoc nomen deus dicit diuinam natu-
ram. sed diuina natura non numeratur sine specifi-
catur. ergo nec hoc nomen deus. Rñ. dōm. ꝙ non est 20
dicere plures deos catholice. quia numerus plura-
lis significat plurificatōem termini secūdum suppo
situm et formam in nomine substātiuo. cum plura-
le geminet suum singulare. et ideo cū forma impor-
tata per hoc nomen deus non sit multiplicata. non
debet dici plures dij. Ad illud qđ obicitur ꝙ de⁹ 21
generat. dōm. ꝙ non est simile. quia generat simul i-
portat distinctōem cū conuenientia. sed plures deos
simpliciter importat distinctōem q̄tum ad supposi-
tum et formam. Ad illud quod obicitur. ꝙ idez ē 22
deus et habēs deitatē. Rñ. ꝙ ista locutio est duplex.
quia habens deitatez vno mō potest dici neutralit̄.
et sic est vnuz solū et equipollet ei quod est deus. qđ
quidem dicit quod est. Alio mō masculine. ⁊ sic non
habet eq̄pollens. et sic multiplicat̄. Potest tamē ali-
ter dici. ꝙ deus non significat habētez. sed significat
deitatem in cōpatōe ad habētem. et ideo non multi-
plicatur. Ad illud quod dicit̄ de operatōe. dōm. 23
ꝙ nomē vl' pt̄ significare opatōem per modū adiacē
tis. et sic trahit numeꝝ aliūde. vel ꝑ modū substanti
ui. et sic nō multiplicat̄. et taliter significat hoc nomē
de⁹. Ad illud qđ obicit̄ ꝙ ibi est multiplicatio sup 24
positoꝝ ⁊ forme. dōm ꝙ hoc nomē diuinū est quasi
possessiuum. vnde imponit̄ a duplici forma. scilicet
possessionis et possessoris. Et forma diuinitatis est
in ratione possessoris. et forma possessoris existente
indiuisa. numerat̄ forma possessiōis. vt omes socrati
ce. et sic i ꝓposito. Unde nō numerat̄ forma habita
Ad illud qđ obicit̄ ꝙ generale cōtingit specifica- 25
ri. dōm. ꝙ ꝑsona cū nominat indiuiduū intellectual'
nature. dupl'r pt̄ specificari. scȝ ꝑ ꝓpria ꝑsonarū. vt

cū dicitur tres psone.i.pr̄ ꝛ fi.ꝛ sp̄.pt̄ etiā specificari per nature determiatōem.vt si dicatur.psone diuine vel angelice.vel hūane Et si tu queris quare nō specificat̄ [illegible] vnū nomē.sicut est in creaturis vbi tres psone angelice dicūtur tres āgeli Respōderi pt̄ Qꝫ hoc est ꝑpter inopiā hūani eloquij. qua laborat tā ligua greca q̄ latina.s₃ magis latia. Uel potest dici q̄ hoc non pmittit natura ipsoꝝ noim. qm̄ nomē speciale. a speciali forma imponit̄.aut igit̄ impositū est a natura cōmuni.aut a ꝑprietate psone. Si est impositū a natura cōmuni.cū illa nō multiplicet̄.nō potuit p vnū nomē specificari Si aūt est impositū a ꝑprietate psone.tunc cū illa nō cōueniat tribus.nō potest p illud specificari. et ideo ecclesia cōpulsa necessitate. rn̄det nomē generale.siue quod iportat coitatē nois quod est cōmune et multiplicabile. et ideo nō ē qrēda specificatō per aliud nomen nisi per nomen adiectiuū.et per noia personarum. 5

Distin.xxiiij. Quid significet̄ [illegible] nomē numerale cū loquimur de diuinis.

Jc diligēter inquiri oportet.cū in trinitate. Supra excipit magister hoc nomen psona a generali regula noim substātialiū.ostēdens q̄ dōm est tres psone.nō tres essentie.vel tres dij.vel tres substantie. Hic incipit scd̄a pars.in qua determinat quid significet̄ cū dicit̄ tres psone. ꝛ hec pars h₃ duas partes. In prima ostēdit quid significet̄ per nomen numerale.siue per dictōem numeralē. In scd̄a quid significet̄ per hoc nomē persona.j. di.xxv. considerandum est.cū hoc nomen psona vt predictū est. Prima pars itez habet duas. In prima querit et soluit generaliter. In scd̄a solutōem suā adaptat noib⁹ distinctis in speciali.ibi.Cū eīn dicit̄ vnus deus.Et hec pars habet quatuor partes. In prima determinat quid significet̄ per vnus et plures. In scd̄a qd̄ significet̄ p duo et tres.ibi. Ita etiā cū dicimus tres psonas nomen ternarij. Tertia quid significet discretus et distinctus.ibi. Cuz aūt dicim⁹ distincte sunt persone. In quarta qd̄ significent trinitas et trinus.ibi.Cū vero dicitur deus trinus.

Di.xxiiij

Querit et soluit generaliter quid significet̄ hijs noībus vnus vel vna. duo vel due.tres vel tria. trin⁹ vel trinitas. plures vel pluralitas. distinctio vel distincte .cū hijs vtimur de deo loquētes. a

b Jc diligēter inquiri oportet.cū in trinitate nō sit diuersitas vel singularitas.nec multiplicitas vel solitudo.qd̄ significet̄ hijs noībus.scilicet vnus vel vna.duo vel due.tres vel tria.trin⁹ vel trinitas. plures vel pluralitas.distincte vel distinctio. cū dicit̄ vn⁹ deus. due psone. vel tres psone.plures psone distincte sūt psone. vel cū dicit̄ distinctio psonaruz. pluralitas psonarū.trinitas psōarū et huiusmodi. videmur eīn hoc dicentes numeroꝝ quātitates ꝛ rerū multitudinē vel multiplicitatem in deo ponere. Quid ergo ista ibi significēt.ipo de quo loquimur apiēte insinuare curem⁹.

Si diligēt p̄missis autoritatū verbis intēdim⁹.vt dictorū itelligētiā capiamus.magis videt̄ horū verborū vsus introduct⁹ rōe remouēdi atqꝫ excludēdi a simplicitate deitatis q̄ ibi nō sūt.q̄ ponēdi aliqua.

Solutōem suā adaptat noib⁹ distinctis in speciali. determinās qd̄ [illegible] vnū et plures significetur. b

Cū eīn dicitur vn⁹ deus.multitudo deorū excludit̄. nec numeri quātitas in diuinitate ponit̄ tanq̄ diceretur. deus est. nec multi sūt vl' plures dij. Unde Ambro.i li.d trini.ait. Cū vnū dicimus deū. vnitas excludit numerū deorū. nec quātitatem in deo ponit. quia nec numerus.nec quātitas ibi est. Ambro.

Similiter cuz dicit̄. vnus est pater vel vnus ē filius ꝛ huiusmodi. ratio dicti hec est.q̄ non sūt multi patres. vel multi filij. ita et de similibus. Item a cuz dicimus plures esse personas.singularitatem atqꝫ solitudinem excludimus.nec diuersitatem nec multiplicitatez ibi ponimus. quasi diceret̄. Sine solitudie ac singlaritate personas confitemur. Unde hyla.i.iiij. li.de trinitate sic ait. Dixit deus. Faciamus hominem ad ymaginem ꝛ similitudiem nr̄az. Quero nunc.an solū deuz sibi locutū existimes. an hūc sermonem eius intelligas ad alteruz extitisse. Si solū fuisse dicis. ipsius voce argueris dicentis. faciam⁹ ꝛ nr̄az. Sustulit enim singularitatis ac solitudinis intelligentiā professio cōsortij.quia aliquod consortium esse non potest ipsi solitario. neqꝫ solitudo solitarij recipit faciamus. nec alieno a se dicēt nostram. Attēde lector hijs verbis ꝛ vide q̄ noīe consortij pluralitatem significauit. Professio s₃

Ratio dicti cū dicit̄ vn⁹ est pr̄ vnus ē filius. a

Hylarius. Gen.j.

a Cū dicimus plures esse psonas.singularitatē atqꝫ solitudinē excludim⁹. Notādū. q̄ in diuis recipim⁹ vnitatē nō singularitatē .nec solitudinē.qꝛ siglaritas excludit coicabilitatē.solitudo excludit p̄lalitatē.ꝛ nos ponim⁹ vnā essētiā i plurib⁹.io h̄ non recipimus. Silr̄ notādū ex pte.p̄litat̄ q̄ recipim⁹ ista quatuor alietatē.p̄lalitatē.discretionem.atqꝫ

consortij est professio pluralitatis. quam professus est dicens. Faciamus ꝛ nostrã. pluraliter enim vtrũ qꝫ dicitur. Sed hac professione pluralitatis non diuersitatẽ vel multitudinẽ posuit. sed solitudinem et singlaritatẽ negauit. Sic ergo cũ dicim⁹ plures psonas. vel pluralitatẽ psonarũ. singularitatis et solitudinis intelligẽtiam excludimus.

Quid p ternariũ significetur cũ dicitur tres psõe. c

Ita etiã cũ dicimus tres psonas. noĩe ternarij non quãtitatẽ numeri in deo ponim⁹. vel aliquã diuersitatẽ. sꝫ itelligẽtiã ñ ad aliũ nisi ad prẽ ꝛ filiũ ꝛ spm sãctũ dirigẽdã significam⁹. vt sit hui⁹ dicti itelligẽtia. Tres psõe sũt. vl' tres sũt. pr̃ et fili⁹ ꝛ spũssanct⁹ id ẽ nec tm̃ pr̃. nec tm̃ fili⁹. nec tm̃ pater et fili⁹. i deitate sũt. sed etiã ss. ꝛ nõ alius ab hijs. Silr nõ tãtuz est ibi hec persõa vel illa. vel hec ꝛ illa. sed hec ꝛ illa et illa. ꝛ nõ alia. Et hoc fore ita intelligẽdũ Augu. satis ostẽdit vbi dicit. qꝛ illo noĩe nõ diuersitatez intelligi voluit. sed singularitatẽ noluit.

Augu.

Quid significetur per duo cũ dicitur due psone. vl' pater et filius duo sũt. d

Similiter cũ dicitur. duo sũt. pater et filius. nõ dualitatis quãtitatẽ ibi ponimus. sed hoc significam⁹. qꝛ nõ est tm̃ pater. nec tm̃ filius. sed pater et fili⁹. et hic nõ est ille. ita et de alijs huiusmodi. Ita etiã cũ dicimus. pater et filius sũt due psone. hoc significamus qꝛ nõ tm̃ pater ẽ psona. nec tm̃ fili⁹ est psona. sed pater est psona. et fili⁹ est psona. et hec nõ est illa.

Ex q̃ sẽsu dicitur ĩ psõis distictio vl' psõe distincte. e

Cũ aũt dicim⁹ distincte sũt psõe. vel distictio ẽ in persõis. cõfusiõem atqꝫ pmixtõem excludim⁹. et hanc non esse illã significamus. Cũ qꝫ addimus. distincte sũt psõe pprietatib⁹. siue differẽtes pprietatib⁹. aliã esse hãc psonã. et aliã illã suis pprietatib⁹ significam⁹. Et cũ dicim⁹ aliã ꝛ aliã. ñ diuersitatẽ vl' alienatõez ibi ponim⁹. sꝫ cõfusiõez sabellianã excludim⁹.

Quõ ibi accipiatur discretio. f

Ita etiã dicuntur discrete psõe. vl' cũ dicitur discretio in psõis eẽ. eãdẽ intelligẽtiã facim⁹. Eodez eñ mõ ibi accipitur distictio q̃ discretio. Et cõgrue dicitur ibi esse discretio vl' distictio. non diuersitas. vl' diuisio. siue sepatio. Vñ Amb. in. j. li. de trini. Non est ipe pater qui fili⁹. sꝫ inter patrẽ et filiũ exp̃ssa distinctio est.

Distictio ꝛ discretio idem.

Ambro.

Quõ trinus trinitas ibi accipiatur. g

Cũ vero dicitur de⁹ trin⁹. vl' cũ dicitur trinitas. id significari videtur qꝺ significatur cũ dicitur tres psõe. vt sicut nõ pt̃ dici pater ẽ tres psõe. vel filius est tres psone. ita nõ debet dici pater est trinitas. vl' fili⁹ ẽ trinitas.

distinctõez. sꝫ hꝫ q̃tuor ecõtrario non recipim⁹. scilicet diuersitatẽ. multiplicitatẽ. diuisionẽ. et sepatõez. Rõ autẽ hui⁹ ẽ qꝛ sepatio supponit diuisionez. diuisio multiplicitatẽ. multiplicitas diuersitatẽ. diuersitas autez ponit forme vel nature distinctõez. Et qꝛ ĩ diuinis ẽ nature omnimoda vnitas. ideo cũ nõ recipiatur diuersitas. nec aliqꝺ istorũ q̃tuor Ecõtra discretio presupponit distinctõem. distinctio pluralitatem. pluralitas alietatẽ. Alietas autẽ nõ tm̃ attenditur q̃tũ ad formã. sed etiaz quãtũ ad suppositũz. qꝛ sũt plures yposta ses. iõ p̃dicta q̃tuor ĩ diuĩs recipiũtur. Distinctio aũt noĩm predictoꝝ hꝫ ẽ. Nam de primis q̃tuor alietas et p̃lalitas ipoꝛtãt distictõem a pte rei. sed distinctio et discretio p cõpatiõez ad nr̃am cognitõez; sꝫ alietas p modũ sbe. p̃lalitas p modũ quãtitatis. q̃uis nõ sit ibi vere quãtitas. Distictio aũt ꝛ discretio drñt. qꝛ discretio dr ĩ cõpatõe ad visũ. sꝫ distictõ ĩ ipatõe ad tactũ Alia aũt q̃tuor drñt sic. qꝛ diuersitas attẽditur ɓm sbam. multiplicitas q̃tuz ad verã quãtitatẽ. diuisio q̃tuz ad positõez siue ad discõtinuatiõez. sꝫ sepatõ q̃tũ ad vbi. vl' alr diuersitas q̃tũ ad pncipiũ itrĩsecũ. multiplicitas q̃tũ ad numerũ. diuisio ad terminũ sepatõ vero attẽditur q̃tũ ad mediũ itericctũ

Contrarietatẽ apparẽtem predictorũ obijcit ꝛ soluit.

Hic nõ ẽ ptermittẽdũ qꝛ cũ supra dictũ sit deũ nec singularẽ. nec multiplicez esse cõfitẽduz. id qꝫ sanctorũ auctoritatibus sit cõfirmatũ. In ɔtrariũ videtur sentire Isido dicẽs. distinguẽdũ ẽ inter trinitatẽ et vnicatẽ. Est eñ vnitas simplex et singularis trinitas vero multiplex ꝛ numerabil'. qꝛ trinitas ẽ triuz vnitas. Ecce vnitatẽ dicit eẽ singlarẽ. ꝛ trinitatẽ multiplicez ꝛ numerabilem. Sed ad hoc dicim⁹ qꝛ singularem accepit sicut ꝛ alij accipiũt vnũ. multiplicem vero et numerabilem sicut alij dicunt trinum.

D intelligētiā coꝝ que dicūtur in pſenti di.
a est questio de terminis numeralibus qͥliter
accipiātur in diuinis. Et circa hoc principa
liter tria querūtur. Primo querit̃ de termino nume
rali et priuatiuo. sicut est hoc nomē vnus. Scḋo de ter
mino simpliciter numerali. sicut est hoc nomē tres.
Tercio de noie ꝯplectēte vtrūqꝫ. sicut hoc nomē tri
nus. Et q̄tū ad primū duo querūtur Primo querit̃
vtrū hoc nomē vnus dicat̃ positiue vl' priuatiue in
diuinis. Scḋo vtꝝ dicat̃ ſm substāciā vl' ſm relatōez.

Questio prima. a

5 Qz priuatiue dicat̃ in oibus vr̃ p eius rōem. Nam
phūs dicit q vnū est qḋ nō diuidit̃. ſ ista ratio data
est p priuatōem. igit̃ vnū dicit̃ priuatiue. Itē cō-
mētator dicit sup methaphisicā. q vnū et multa op-
ponūtur sicut priuatio et habit⁹. qz vnū dicit priua-
tōem. multitudo dicit habitū. q si verū est. vnū non
tm̄ in deo sed i oib⁹ dicit priuatōem. Itē hocipm
vr̃ rōe. qz vnū opponitur ei quod est multa. aut er-
go cōtradictorie. aut relatiue. aut cōtrarie. aut priua
tiu e. Nō ꝯtradictorie. hoc pꝫ. Item nec relatiue. qz
relatiua sunt simul. ⁊ vnū depēdet ab alio mutuo. ſ
vnū nō depēdet a multis. Nec contrarie. qz vnū cō
trarioꝝ nō est alterius principiū. Sed vnū est prin
cipiū multoꝝ. igit̃ per locū a diuisione. opponit̃ pri-
uatiue. Sed cōstat q multa dicit positōem. igit̃ vnū
nō dicit nisi priuatōem. Itez q in deo specialiter di
cit̃ priuatiue. vr̃. quia vnū qḋ dicitur positiue est pn
cipiū multitudinis et quātitatis. sed in deo nulla est
omnino quātitas. igit̃ necvnū positiue dicit̃. Itē
hocipm vr̃. qz si deus ē positiue vnus. ⁊ lapis ē vn⁹.
vr̃ igit̃ q lapis et de⁹ sūt duo. igit̃ deus et creatura
ꝯstituūt numerū. et si h. deus est pars numeri. qḋ su
pra improbatū est. Si dicis q nō sequit̃. qz vnuz nō
dicit̃ vniuoce. Illud cm̄ nihil est vt vr̃. qz si aliquid
ponit. cum illud etiā possit ꝯuenire creature. ad mi
nus analogice. ⁊ ſm analogiā attēdat̃ numeratō.
vt cū dicit̃ hūanitas et albedo sūt due essentie. ergo
hoc nō soluit. Cōtra. ab eodē habet aliquid esse. ⁊
vnū. qm̄ forma que dat eē. dat esse distinctū. si igitur
ens nō dicit̃ priuatiue sed positiue. pari rōe necvnū
de aliquo dicitur priuatie. Itē qḋ sonat in cōple-
mētū. sonat in habitū nō priuatōem. sed vnū sonat i
cōplemētuz. quia quāto aliquid pfectius tanto ma-
gis accedit ad vnitatē. igitur vnū non priuatiue di-
citur. Itez si vnū ē priuatiuū. ꝯstat q nō nisi respe
ctu mlt̃itudis. Sed ꝯtra. nulla priuatio antecedit ha
bitū naturaliter. sed vnū naturaliter antecedit mul-
ta. igitur vnū nō est priuatio. Itē nlla priuatio cō
stituit suū habitū. nec saluatur in illo. sed vnū saluat̃
in multis. et illa cōstituit. igitur nō opponit̃ vt pua-
4 tio. igitur nō accipit̃ priuatiue. R° q quoꝝūdā opi
nio fuit et mgr̄i principaliter. q quicquid sit in crea
turis de hoc noie vnū. in deo non dicitur positiue sed
priuatiue vt dicit in litera. et assumit autoritatē ab
hyla. Q̄uis hilarius nō dicat expresse. nisi q hoꝝ no
minū vsus in deo inuētus est magis causa priuandi
q̄ȝ aliquid ponēdi. Et ratio sua fuit. quia vnū positiue
dictū est principiū quātitatis et numeri. deus aūt in
se nō habet quantitatē. nec in se est numerabilis. nec
alij cōnumerabilis. Sed q̄uis hec positio ꝓbabilis
habeatur. tamen cōmuniter nō tenetur. Et ratio hu
ius est. quia cuꝫ vnū multo cōpletius sit in deo q̄ȝ in
creaturis. multo formalius ibi dicit̃ positiue. Et rur
sus. cū ois vnitas ad pmā vnitatē reducat̃. ⁊ nō ē re
ductio habitus ad puatōez. necesse ē q vnū i deo ali
q̄d ponat. Et ꝓpterea dicēdū q ē loq̄ de h noie vn⁹ 5
i creaturis vl' q̄tū ad rē itellectā. vel q̄tū ad rōez in-
telligēdi Si eīn loq̄mur q̄tū ad rōez itelligēdi. sic di
co q dicitur priuatiue vnū. et ratio eius preassignat̃
per priuatōem diuisionis siue multitudinis. et hoc ē
quia vnū est primū. ⁊ prima nō habent intelligi a no
bis et notificari nisi per posteriora. et inde est. q pri-
uatiue dicitur vnū. vnitas in substācia. quātitate. et
qualitate. ⁊ quia habet aliquid prius per qḋ possit i
telligi dicitur positiue. vt idēptitas. equalitas. simili-
tudo. et coꝝ opposita priuatiue. Si aūt loquamur
q̄tum ad rem intellectā. sic vnū habet respectum ad
materiā. et habet respectū ad formā. Ratione respe
ctus ad materiā est in se indiuisū. tamen potentia di
uisibile. et quia potēcia materialis se habet per mo-
dum priuatōis. similiter et vnū. Ratione respect⁹ ad
formam que dat esse distinctum et limitatum. sic di-
cit positōem. Qm̄ igitur in deo est vnuz omnino se-
cūdum formam. in creaturis attēditur. et secūdum
formam. et secūdum materiā. hinc est q soluꝫ in deo
positiue. in creaturis vero aliquādo accipitur posi-
tiue. aliquādo puatie et secundū rem. Ad illud qḋ 6
obijcitur primo. q diffinitur siue notificatur priuati
ue patet responsio. quia secūdum rōem sui nominis
eo q primū. sic debet notificari. Ad illḋ quod obij 7
citur secūdo qḋ opponitur vt priuatio. dōm q vnū
per respectū ad numerum accipitur priuatiue. et sic
accipit cōmētator. Per respectū ad formam. cōtra-
rie accipitur secūdum q multitudo formaliter acci-
pitur. Per respectū ad actum cōsequētez qui ē men
surare accipitur relatiue. et secūdum genus relatio-
num in quo vnū non dependet ab altero. sicut patet
in scientia et scibili. et sic diuerse super hoc opiniōes
sūt vere. Ad illud quod obijcit̃ q in deo nō est pn 8
cipium numerādi ⁊c. dōm. q vnum dicit priuatōez
multitudinis secūdum generalem nominis ratōez.
ſ illa priuatio. et si nominetenus ē priuatio. tamē re
aliter est positio. quia quātomagis est priuatio diui-
sionis in aliquo. tanto illud est cōpletius et perfecti
us. cum igitur in deo sit perfectissima vnitas. ibi ac-
cipitur secūduꝫ omnimodā priuatōem multitudis.
hoc aūt mō dicit̃ vnū. qḋ nō hꝫ actu mlt̃itudinē. nec
ē in potētia ad multitudiem. neqꝫ p diffinitōem. ne-
qꝫ per aggregatōem. Hoc aūt vnū est perfectissimū
et summū et infinitum. et illud non est in potētia ad
numerum. et hoc non est alij connumerabile. et hoc
modo est i solo deo. Et sic patet q dicitur deus vn⁹
positiue. et quomodo differat vnitas eius a creatu-
ra. Qz igitur obijcitur q vnū ē principiū multitu 9
dinis. Dōm. q verum est in vnitate creata. sed non
est verum in vnitate perfecta et increata. Dico prin
cipium intra se sicut pars. Unde si dicatur de⁹ ⁊ cre
atura sunt duo. aut hoc improprie dictuꝫ est. et duo
cadit a ratione numeri secundum rem. Aut si dicat
numerū. hoc est solū a parte intelligētis. qz cū intelli
git diuersa ⁊ distincta. accipit sub ratione numeri. si-
cut cum intelligit intellectus noster. cōcernit tēpus.

Questio .ij. b

Utrum vnus dicatur scḋm sbām an secūdum rela-
tōem. Qz secūdum sbām vr̃. quia ens et vnū conuer-
tūtur sicut vult phūs ⁊ Boe. ſ ens dicit̃ secūdū sub
stanciā. igitur ⁊ vnū. Itē concedit̃. p. ⁊ f. ⁊ ss. sūt

unus deus.scꝫ si sunt unus deus.cum deus nõ dimi nuat de rõne unius.ergo sunt unus. Sed nihil dicit in summa de tribus singulariter qd nõ dicat substãtialr. igit̃ ꝛc̃. Si dicat̃ q̃ qñ adiectiue tenet̃ tunc nõ dicit̃ substãtialiter. Contra. eadem est significatio termi ni qñ tenet̃ substãtiue. ꝛ qñ tenet̃ adiectiue. Itẽ cũ substantiuat̃ in neutro genere dr̃ substantialiter: cũ igit̃ eadẽ sit significatio termini in masculino ꝛ in neutro.cũ eadẽ sit impositio. igit̃ dr̃ substantialiter in masculino. Preterea alia nomia in masculino di cunt̃ substãtialiter. vt hoc nomẽ eternus. Un̄ in sim bolo. Non tres eterni. sed vnus eternus. sil̃r ergo vnus. Item cũ dicit̃ pr̃ est vnus.aut tenet̃ sbaliter. aut notionalit̃. Si substãtialiter.habeo ppositũ. Si no tionaliter.sed pr̃ hꝫ duas notiones.igit̃ non dꝫ vn⁹ dici sed duo. Itẽ notio ꝛ ppꝛietas sunt idẽ.igit̃ cũ ppꝛietas dicatur q̃ cõuenit vni soli.nulla notio põt dici de tribus.sed hoc nomen vnus p̃dicat̃ de quali bet psona.igit̃ nõ dicit notionẽ. Contra. regula ẽ superius habita.di.xxij. Omne qd p̃dicat sbam vel essentiã.dicit̃ de trib⁹ singulariter in summa. sed hoc nõ conuenit huic noi vnus.igit̃ ꝛc̃. Itẽ nihil per tinens ad essentiã siue sbam.multiplicat̃ siue pluri ficatur.sed hoc qd est vnus plurificat̃.quia pater ẽ vnus.ꝛ filius ẽ vnus. ꝛ sunt duo. quia vnus ꝛ vn⁹. ergo ꝛc̃. Itẽ idẽ est esse vnũ ꝛ esse distinctũ.sed cũ dr̃ pater est distinct⁹. hoc qd est distinctus nõ dicit̃ substantialiter.igit̃ nec hoc q̃ est vnus. Item re spectu cuiuscũq; termini ẽ dicere aliũ in diuinis.ille terminus dicit relationẽ. vñ non dr̃ alius deus. sed respectu eius q̃ est vnus ẽ dicere aliũ. Nã pater est

10 vnus.ꝛ filius est alius.ergo ꝛc̃. R̃o.dm̃.q̃ cũ rõ vni tatis sit rõ distinctionis cum indiuisione.in diuinis autẽ ponãmus essentiã indistinctã ab alijs ẽentijs p̃ sbam.ꝛ psonã distingui ab alijs p ppꝛietatẽ. ne cesse est etiã in diuinis ponere.ꝛ vnitatẽ essentialem ꝛ psonalẽ. Qm̃ igit̃ psona non est aliud ab essentia. vnitas essentie ꝛ psone. non sunt due vnitates sm̃ rem.sed vna rõne differens. Ideo vnitas de hac ꝛ illa nõ dicit̃ equiuoce.qm̃ nec illi nec isti imponit̃ specia

11 liter. Quia ergo ɔcretũ nõ accipit specialẽ significatõnẽ ab abstracto.hoc nomen vnus importat in diuinis vnitatẽ essentialẽ ꝛ psonalẽ.ꝛ cũ adiectiue tenet̃.in differenter importat vtrãq;.determinat̃ aũt per ad iunctũ. cum eñ addit̃ termino essentiali importat essentialẽ.cũ addit̃ termino notionali. importat p sonalem.cũ aũt substantiuat̃ necesse est q̃ seipõ de

12 terminet̃. Et ideo cũ neutrũ gen⁹ importet q̃ dicit sub indistinctione.in neutro ɔueniẽt attributũ est siue appꝛopꝛiatũ vnitati ẽentiali. In masculino vo q̃ importat distinctionẽ ꝛ suppositũ certũ.ꝛ quia di cit rõne pducentis.appꝛopꝛiatũ est vnitati psonali. Et ideo pꝫ q̃ sic nõ accipit̃ vt ens.neq; vt conuerti bile cum eo.sed solum in neutro. Patet etiã scdm̃ q̃ dicit̃ fallacia figure dictionis.ex cõicatione isti⁹ ter mini vnus. Quis eñ non variet̃ significatio p sub stantiuationẽ.neq; p generis diuersitatẽ.põt tñ nihi lominus diuersificari modus supponendi maxime

13 si vsus hoc faciat.ꝛ rõ sit conueniens vsui. Ad illud quod obijcitur q̃ eternus dicit̃ essentialit̃.patet re sponsio.q2 eternitas dr̃ solũ essentialit̃.sed vnitas p sonaliter. Aliqui tñ dicunt.q̃ hoc est in hoc nomine vnus.q2 est nomẽ partitiuũ et. habẽs in se articulũ. Ad illud qd obijcit̃ aut p̃dicat notionẽ ꝛc̃. dm̃. q̃ p̃dicat notionẽ.sed attendendũ.q̃ non ɔcutiq; sed psonalẽ que facit esse vnũ.ꝛ illa ẽ vna in q̃libet pso na. Ad illud qd obijcit̃.notio dr̃ de vno.dm̃.q̃ ẽ 14
significare notionẽ sub rõne ppꝛia.vt p hoc nomen paternitas. Et cõiter.vt p hoc nomẽ relatio: notio: vnitas.ꝛ ppꝛietas.que idẽ dicunt sub rõnib⁹ diuer sis.sensus eñ est psona vna.i.vnica psonali ppꝛieta te in se indistincta.ꝛ ab alijs distincta.

Ecundo principaliter querit̃ de noibus pure numeralib⁹.vt sunt duo ꝛ tres ꝛc̃. Et circa hoc similit̃ querunt̃ duo. Primo vtrũ dicant̃ positiue. aut priuatiue. Scdo vtrũ dicant̃ sm̃ substantiã.aut sm̃ relationem.

Questio.j. c

Q2 dicant̃ priuatiue solũ, videt̃ auctẽ mgr̃i q̃ dicit q̃ hoꝝ vsus magis est inductus causa priuandi q̃ ponendi.et videt̃ auctes alioꝝ firmari autoritas magistri. Dicit eñ boetius in li.de trini. Illud vere est vnũ.in q̃ nullus est numerus.sed in diuinis vnũ est verissime.igitur in diuinis nõ est numerus. ergo isti termini in diuinis aut falso dicunt̃ aut non p̃dicant numerũ. Sed nõ dicunt aliud q̃ numerũ.si aliquid ponunt.igit̃ ꝛc̃. Itẽ Isido.dicit. Numer⁹ virtus est memeris.i.diuisionis sm̃ ethimologiã.sed in deo nõ cadit diuisio. ergo nec numer⁹. igitur idẽ qd prius. Itẽ dicit phus q̃ numerus est multitudo mensu rata per vnũ.sed in deo nõ cadit mensuratio cũ ipse sit immensus.igitur ꝛc̃. Item videt̃ hoc per ratio nem. A quocũq; remouet̃ genus.ꝛ spẽs. sed genus quantitatis remouet̃ a deo.ergo ꝛc̃. Itẽ in quo cunq; est genus.necesse est ponere aliquã specierũ. igit̃ si numerus est in deo.vel ibi est trinarius.vel bi narius.vel aliquis alioꝝ. Sed sancti oẽs species ne gant.igit̃ ꝛ gen⁹.igitur idem qd prius. Contra.si tñ priuatiue tres diceret̃.quia nõ sunt vn⁹ vel duo. tunc igit̃ pari ratione posset dici chimẽ sunt tres. q2 nõ sunt vna vel due.sed illud non dicitur.igitur ꝛc̃. Itẽ q̃ dicat numerũ videtur. Eusebius dicit. In diuinis est numerus sed nõ ordo. Sed si est ibi nu merus.tunc cõtingit illũ significare.ꝛ si hoc.ergo po sitiue tenent̃ dictiones que illum significant. Itẽ Berñ. Si vna est essentia.ꝛ tres psone.quis nume rum neget.q.d.nullus.igit̃ ꝛc̃. Itẽ hoc ipm̃ videt̃ ratione.quia discreta quantitas est maioris abstra ctionis q̃ continua.igit̃ discretio magis q̃ duratio. Sed nomen dicens in diuinis durationẽ dicit posi tiue.vt eternus.igit̃ et nomen dicens discretionem. Itẽ in q̃cunq; est ponere spẽm positiue.est pone re genus.sed in deo est ponere trinitatẽ.igit̃ ꝛ plura litatem. R̃o.ad p̃dictoꝝ intelligentiã notandum,
q̃ positio magistri fuit q̃ hmõi noia numeralia nõ 15
ponerent aliqd in diuinis sed priuarent. sicut patet in lr̃a. Et ratio hui⁹ positionis fuit. q2 hmõi nomia si aliquid ponunt.vtiq; numerũ ponunt, sed numerũ dicit nõ esse ponendũ in diuinis. ꝛ ideo dicit ꝛ auto ritas sanctoꝝ cõfirmat. Cũ eñ in diuinis nõ sit diui sio et separatio.nõ sit etiã aggregatio.non sit etiam mensuratio.ꝛ numerus separationẽ importat ante cedenter.ꝛ aggregationẽ ꝛ mensurationẽ consequẽ ter.numerus in diuinis nõ est ponẽdus.ideo etiam dictiones numerales in diuinis nõ dicunt aliquid. sed magis priuant, maiorẽ scꝫ numerũ ꝛ minorem. Sed nec positio nec ratio positionis videt̃ esse con ueniens si interius attendat̃. Positio eñ destruit se

ipsam. Ponit enī φ nomina designantia pluralita-
tem dicanť priuatiue. Similiter et noīa significātia
vnitatem. ⁊ si hoc. sic inuicē opponunť. vt vtrūq₃ sit
priuatio alterius. erit ibi circulatio in notificando.
⁊ si vtrūq₃ alterius priuatio est. cū priuatio nō sit pri
uationis sed habitus. vtrūq₃ aliquid ponit. et ita si
dicunť priuatiue. dicunť positiue. ⁊ sic positio non
est cōueniens. Ratio similiter positionis nō est cō-
uenienter assumpta. Nā numerus importat distin-
ctionē. et sup hoc ꝯpositionē aggregationis. ⁊ q̄uis
in diuinis nō sit aggregatio. nihilominus est distin-
ctio. ideo numerus nō simpliciter remouendus est
a diuinis. sed numerus talis. Et mgr̄ omnino remo
uet. ideo in positione sua defecit. Et in illo articulo
cōmuniter nō teneť a magistris parisieñ. Concedē
dum igiť φ hmōi noīa dicunť positiue. sicut ꝓbant
rōnes ad hoc inducte. ⁊ concedendum φ in diuinis
aliquo mō est numerus. aliquo mō non. Nam ſm
φ dicit distinctionē personalē ſm originē. sic dōm ē
numerū esse in diuinis. ſm autē φ aggregationem
⁊ diuisionē substantialē dicit. non est ponendus nu
merus in diuinis. Ex his patent obiecta. Nā ra-
tiones ad primā partē ꝓcedunt de numero ſm eam
acceptionē qua sumiť in istis inferioribus q̄tuꝫ ad
cōditiones p̄dictas. Vñ in sensu suo vez cōcludunt
φ ibi nō est numerus. Similiter rōnes ad partē op
positā ꝓcedunt ſm φ numerus distinctionē certā
importat. ⁊ hoc quidē est ponere in diuinis. et ideo
vez concludunt in suo sensu. Unde in diuinis ne-
gandū est esse numerū simpliciter. sed concedenduꝫ
16 est numez esse ꝑsonarū. Ad illud tamē qđ obijci-
tur de quantitate cōtinua et specie numeri. dicendū
φ nec quantitas continua est in deo. quia eternitas
non est quantitas. nec trinitas est spēs numeri.

Questio .ij. d

Utrū p̄dicta nomina dicanť in diuinis ſm substan
tiam aut ſm relationē. Et φ ſm substantiā videtur.
Quia sicut dicit Boetius ⁊ Aug⁹. Quātitas in sub
stantiā transit. sed numerus quantitatem dicit. ergo
transit in substantiā. ergo dictiones numerales ſm sub
stantiā dicunť. Item omne nomē qđ diciť ad se.
diciť ſm substantiā. sed duo ⁊ tres est nomen qđ dī
ad se. nō ad aliud. ergo dicunť ſm substantiā. Item
cū diciť pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus sunt hoc φ est
tres. aut dicitur notionaliter. aut essentialiter. Non
notionaliter. quia nulla ē notio q̄ cōmuniter dicať
de tribus. igiť dī essentialiter. Itē notiones sunt
quinq₃. sed si termini numerales important plurali
tatem notionū. igiť erit numerus quinarius in di-
uinis. igiť nō tres sed quinq₃ sunt. sed hoc est falsuꝫ.
igiť nō dicunť notionaliter. sed dicunť essentialiter
siue substantialiter. Contra. omne nomē ꝑtinens
ad substantiā nō diciť pluraliter sed singulariter. sed
tres tm̄ dī pluraliter. ergo nullo mō diciť ſm substā
tiam. ergo diciť ſm relationē. Itē omne nomen sub
stantiale p̄dicatur de qualibet ꝑsona. sed tres de nul
la ꝑsona p̄dicatur. ergo ⁊c̄. Itē si hoc nomen tres
ſm substantiā diciť. ergo licet addere terminū sub-
stantialē. igiť possum⁹ dicere tres deos vel tres sub-
17 stantias. quoz vtrūq₃ est contra fidē. R°. dōm. φ
aliqui voluerunt dicere φ hmōi termini numerales
nihil aliud dicant in deo q̄ hoc nomen ꝑsone plura
liter. Unde si dicať ꝑsone sunt tres. idē subijcitur ⁊
p̄dicatur. ⁊ ratio ⁊ modus intelligendi hic est. quia

si ponerenť forme esse ab eterno. sicut imponiť pla-
toni φ posuit. tunc plures essent. et in aliquo certo
numero. sꝫ numer⁹ ille. nec esset ꝓprietas. nec passio
cōsequens. sed ipse forme numerales. ⁊ ꝑ hunc mo-
dum dicere tres in diuinis nō est dicere nisi tres ꝑso
nas. Sed illud nō oportet dicere. qm̄ si idē esset om-
nino. tunc videreť esse nugatio si dicerenť tres ꝑso-
ne vna ꝑsona. et videreť non plus dici cum dī tres
sunt ꝑsone. et ꝑsone sunt ꝑsone. Et ꝓpter hoc ali⁹
modus dicendi est. φ huiusmodi termini numera-
les dicunť ſm relationē. et important notiones. et
hoc patet. quia in diuinis importāt distinctionem.
distinctio autē est a ꝓprietatibus. Unde tres impor
tat ꝓprietatē triū personaz in concretione. Notio
autē inq̄tū conuenit soli deo diciť esse ꝓprietas. in-
q̄tum vero ab alio distinguit. diciť esse vnitas. Vñ
dicunť ꝑsone tres tribus ꝓprietatibus distincte. Et
si tu queris. quid dī qm̄ dī tres notiones. Dōm φ se
ipsis distinguunť ꝓprietates. ideo nō dicit nisi notio
nes ipsas. Ad illud igiť φ obijcitur φ quantitas 18
transit in substantiā. dōm. φ numerus in creaturis
est quantitas. sed in deo dicit relationē. ⁊ hoc patet
sic. distinctio in creaturis est per alicuius ꝓprietatis
vel qualitatis appositionē. ⁊ ita ꝑ additionē. vbi aūt
additio ibi limitatio. vbi limitatio ibi vnius ab alio
diuisio. ⁊ vbi hec sunt ibi aggregatio diuersoz ⁊ mē
suratio. ⁊ quia quātitatis est mēsurare. ad distinctio-
nem in inferioribus sequiť numerus. et est modus
essendi cōsequens materiā cū forma. In diuinis au
tem est distinctio ꝑ originē nō ꝑ additionē alicuius.
⁊ ideo nulla additio. nulla limitatio. ⁊ vbi hoc non
est. nec mēsuratio. ⁊ ideo nec quātitas. Sed vbi ori-
go. ibi habitudo ⁊ relatio. ⁊ ideo in diuinis numer⁹
non dicit quantitatē sed magis relationē. sed qm̄ re
latio nō transit in substantiā. igiť nec termini nume
rales. Ad illud qđ obijcitur φ dicunť ad se. dicen 19
dum. φ nomen dici ad aliud. pōt esse dupliciť. Uno
mō intra vel extra. vel implicite vel explicite. Et illđ
nomen substantialiter diciť qđ non dī ad aliud nec
intra nec extra. nec implicite nec explicite. Sed ter-
minus numeralis dicit relationē ad aliquid intra.
quia importat distinctionē numeratoz. ⁊ implicat
relationē. Ad illud qđ obijcitur nulla notio diciť 20
de tribus. Dōm φ vez est nulla notio determinata.
sed ꝯmunis ad notiones ſm rationē diciť de tribus.
vt hoc nomē relatus. ⁊ hoc nomen distinctus. ⁊ alia
nomina ꝯsimilia. Ad illud qđ obijcitur φ notio- 21
nes sunt quinq₃. Dōm φ tres nō quascunq₃ notio-
nes importat. sed solū ꝑsonales. Illa enī notio que
facit illā personā esse personā. et ab omnibus distin
ctam. illa diciť vnitas persone inq̄tū dat esse distin-
ctum. et illa notio est vna vnius. sicut vna ē vnitas
vnius. ⁊ ille sunt tm̄ tres. et ideo cū sint tres vnita-
tes in tribus personis. hinc est φ persone solūmodo
tres dicunť.

Ercio principaliter queritur de differentia no-
minum numeraliū. sicut est hoc nomen trinus
vel trinitas. Et circa hoc q̄runť duo. Primo vtrum
huiusmodi noīa important vnitatē. Secundo dato
φ sic. q̄riť cuiusmodi sit illa vnitas quā important.

Questio .j. e

Oꝫ importent vnitatē. videť primo ꝑ ethimologiā.
trinitas enī diciť quasi triū vnitas. similiter ⁊ trin⁹.
Itē hoc videť. qꝛ in diuinis reperiť hoc nomen

multas.sed nō hoc nomen trinarius. Sed hec duo eandem pluralitatē important.ergo hoc nomen trinitas.si recipiatur in diuinis.hoc nō est rōne pluralitatis.ergo hoc nomen trinitas vltra pluralitatem aliqđ importat.⁊ nō nisi vnitatē.ergo ⁊c. Itē in diuinis recipit̄ hoc nomen trinus. sed nō recipitur hoc nomen triplex.nō enī dicit̄ deus triplex sicut dicitur multipliciter in litera.sed fides ꝯmuniter dicit deū trinū.igitur aliquid dicit vltra hoc quod est triplex.sed nō pluralitatē.igitur vnitatē. Itē multipliciter dicit̄ supra di.xxiij. trinitas est nomen collectiuum.sed nomen collectiuū non tm̄ importat pluralitatem.sed etiā vnitatē.ergo ⁊c. Contra.ex tribus psonis nihil vnū fit.sed ex pluribus vnitatibus creatis aliquid fit siue resultat.ergo numerus in creaturis dictus potius debet importare vnitatem q̄z in diuinis.cum ergo dicit̄ in creaturis binarius vel trinarius.ita importat numerū ꝙ nec vnitatē.ergo nec hoc nomen trinitas debet in diuinis importare

Item si trinus et trinitas important pluralitatē et vnitatē.cum nullū nomen sit distinctū ⁊ indistinctum.nec habeat pluralitatē distinctionis ⁊ vnitatē indistinctionis.de nullo noīe in diuinis poterit dici.

Item si vnitatē importat.ergo cum idem non debeat sibi copulari.male ⁊ nugatorie dicitur in hymno confessorum in fine.qui supra celi residens cacumen. totius mundi machinam gubernat trinus et

22 vnus. Rn̄.dicendum.ꝙ quia in diuinis singulari modo est numerus scz ex distinctione suppositorū cum vnitate forme. speciali debuit exprimi nomine qđ simul dicit pluralitatē et vnitatem.quia ergo huiusmodi nomina important pluralitatē et vnitatē.

23 ideo sunt similia nominibus collectiuis. Sed quia vnitas collectiuorū est vnitas aggregationis q̄ consequitur pluralitatē. hic autē est vnitas forme que nō est pluralitatē ꝯsequens.ideo nō est collectiuū tale nomen.Et ideo dicit magister ꝙ est quasi collectiuum.Et per hoc patet primū in contrariū. Concedendum ergo ꝙ importat pluralitatē et vnitatē.

Ad illud qđ obī nullū nomē importat simul vnitatem et pluralitatē. Dicendū ꝙ hoc verū est rōne forme.sed cū sit vnū in forma.potest habere pluralitatem suppositorū.⁊ hoc nō est incōueniens vel impossibile. Ad illud quod obijcit̄ de nugatione di-

24 cendum.ꝙ sicut hoc verbum cede habet intellectū huius verbi dandi et loci.sed cum dicit̄ cede locum cadit ab intellectu.similiter in ꝓposito.⁊ similit̄ intelligendū de relatiuis cū dicit̄ filij pater.

Questio.ij. f

Cuiusmodi sit illa vnitas quā importat hoc nomen trinitas vel trinus.vtrū videlicet suppositi vel eēntie.Et ꝙ essentie videt̄.quia hoc qđ est trinitas dicitur de omnibus simul in singulari.Sed hoc cōuenit solū termino importante vnitatē substantialē. ergo ⁊c. Item nulla vnitas est trium nisi essentia vel essentialis.sed trinitas est triū vnitas. ergo hoc nomen trinitas dicit essentialē vnitatē.pari ratione et hoc nomen trinus. Item nec hoc nomē trinitas nec hoc nomen trinus dicit̄ de persona. ergo nō importat vnitatē personalē. Non enī hoc conceditur.psona est trina vel psona est trinitas. Contra. Huiusmodi nomina simul important vnitatē ⁊ pluralitatē.sed sola vnitas psone est plurificabilis non essentie.ergo important vnitatem persone.

Item vnitas essentie ꝑdicatur de patre.sed neq̄ hoc nomen trinus.neq̄ hoc nomen trinitas predicatur de patre.igitur ⁊c. Itē vnitas essentie predicatur de eēntia. sed nequaq̄ dicit̄ essentia diuina est trina.igitur nō dicit vnitatē essentialē. Querit̄ igitur quā vnitatē importent.⁊ vtrum dicantur ista nomina ꝗm substantiā an ꝗm relationē.Et cum dicantur de omnibus simul in singulari.videntur dici ꝗm substantiā. cū iterum nō dicant̄ de aliquo sigillatim.nō videntur dici ꝗm substantiā. Rn̄.ad predictorū intelligentiā.dīm ꝙ ad hoc consueuit dici ꝙ hoc nomen trinitas duplicē habet ethimologiā.

Uno modo trinitas dicit̄ vnitas ter.⁊ sic nomē numerale cadit in eo vt complementū.⁊ sic dicit̄ ꝗm relationē.sicut termini numerales.et vnitas quam important est vnitas psonalis non essentialis.quia illa plurificat̄. Alia ethimologia est.trinitas est vnitas trium.⁊ tunc vnitas nō numerat̄ sed significat̄ vt cōmunicabilis a tribus.⁊ qm̄ hec vnitas est essentialis.ideo importat vnitatē essentialē.⁊ hec quidē ethimologia absq̄ dubio habet veritatē. Sed prima nō videtur habere veritatē. Nam cū eandē significationē habeat trinus ⁊ trinitas.si illa est ethimologia trinitas ter.tūc trinus diceret̄ vnus ter. Hoc autem nō potest dici de deo.videlicet ter vnus.cum tamen dicat̄ trinus. ꝓpter qđ dicendū.ꝙ huiusmodi nomina important vnitatē formalē siue essentie cū pluralitate suppositorū.⁊ ideo habent quodāmodo naturā termini substātialis.in hoc ꝙ dicunt̄ de tribus singulariter.⁊ termini numeralis in hoc ꝙ dicuntur de nullo per se. Ad illud qđ obijcitur ꝙ so- 26

la vnitas persone est plurificabilis.dīm.ꝙ trinitas nō importat pluralitatē circa vnitatem in recto.sed solum in obliquo.ꝙ sit trium vel in tribus.⁊ hoc est essentie. Ad illud qđ obijcitur ꝙ vnitas essentie 27

ꝑdicatur de patre.dīm ꝙ verū est sed nō rōne hac. quia plures in ea cōueniunt.sicut animal ꝑdicatur de homine nō ea rōne qua diuersa specie in eo conueniunt.⁊ quia trinitas importat illam vnitatē vt in pluribus.ideo ⁊c. Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ nō di- 28

citur essentia trina neq̄ trinitas trina. Dīm ꝙ hoc nomen trinus importat vnitatem vt in concretione ⁊ ita inherentē pluribus.Et ideo de eo solo dicit̄ ꝙ importat vnitatē vt in concretione vt hoc nomē deus.quod quidē supponit psonas. et quia tale est hoc nomen deus.ideo concedit̄.deus est trinus.nec deitas est trina.quia deitas nō supponit personam. similit̄ nec hoc nomen trinitas.⁊ sic patent obiecta.

Distinctio.xxv.Quid significet hoc nomen persona.

Reterea considerandū ꝙ cum hoc nomen persona. Supra ostendit magister quid significat̄ per terminum numeralem cum di tres personas. hic subdit quid significetur per istum terminū persona. p

Et diuiditur hec pars in duas. In prima querit ⁊ opponit. In secūda soluit.ibi. quibusdā videtur q nomine persone. Prima pars habet tres partes. In prima mouet dubitationem. In secunda opponit per autoritatē Augustini.ostendens ꝙ dicit̄ ꝗm substantiā.ibi.psona enī vt supra ait Aug. Tercio opponit

per rationem.ibi.Aliter etiam videtur posse ostendi q nominē persone.vbi monstrat illud idem. Similiter secunda pars in qua soluit diuiditur in duas. In prima soluit ꝓm opinionē alioꝝ qui dicūt q persona accipitur ꝓm essentiā.tamen relatam ad suppositum. In secunda soluit ꝓm opinionē suam per distinctionē ibi. Sciendum est igitur q hoc nomen ꝑsona multiplicem intelligentiā facit. Et hec pars diuiditur in duas. In prima parte ostendit quomodo accipitur hoc nomen ꝑsona in plurali. Secundo quomodo accipiē in singulari.cum dicit alius est pater.alius est filius. Ibi nunc inspiciamus vtrum ꝓm eandē rationē. Prima pars habet tres partes. In prima ponit distinctionē ꝑ quā soluit. In secūda confirmat per autoritatē Augustini.ibi.⁊ hic sensus adiuuatur ex verbis. In tercia ad obiectionem respondet.ibi. Ad hoc autē q illi dicunt. Similiter sequens pars habet tres partes. In prima determinat quomodo accipitur ꝑsona. cum dicitur.alia est persona patris. Secundo quomodo accipitur cum dicit. Alius est pater in persona. Tercio hoc confirmat autoritatibus.primū facit ibi. Nunc inspiciamus ⁊c. Scd̄m ibi. deinde queritur vtrū ꝓm eandē rationem. Tercium ibi. q autem ꝓm substantiam dicatur.

Mouet dubitationem quid significat cum dicit pluraliter tres persone vel due persone. a

dis.xxv.

Praeterea considerandum est q cum hoc nomen persona (vt predictum est) ꝓm substantiā dicatur.que sit intelligentia dicti.cum pluraliter profertur tres persone vel due persone.⁊ cum dicit. Alia est persona patris.alia est persona filij.alia est ꝑsona spūssancti? Si eñ in his locutionibus persone vocabulum essentie intelligentiā facit. plures essentias confiteri videmur.⁊ ita plures deos. Si vero essentie significationem ibi non tenet. alia est hui⁹ nois ratio cum dicit.pater est persona. vel fili⁹ est ꝑsona.⁊ alia cū dicit.pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūssanctus sunt tres ꝑsone.et cum dicit. Alia est ꝑsona patris.alia filij.⁊ huiusmodi.

Inducit dubium qualiter accipiat hoc nomen ꝑsona cū pluralit̄ dr̄ tres ꝑsone vel due ꝑsone.⁊ alia est ꝑsona patris ⁊ alia filij ⁊ alia spūssancti.

Opponit autem Augustin⁹ ostendens q ꝓm substātiā siue essentiā dicitur. Alia est persona patris.alia filij.siue tres ꝑsone.vt cum dicit pater est persona.filius est persona. b

Persona eñ vt supra ait Aug.ad se dicit.⁊ idē est deo eē personā qd̄ esse.sicut idē est ei esse qd̄ deum esse. Unde manifeste colligitur q essentiam diuinam ꝑdicamus dicentes.pater est persona.filius est ꝑsona. spūssanctus est ꝑsona.id est essentia diuina.⁊ omnino vnū ⁊ idem significatur nomine persone.i.diuina essentia.cum dicit.pater est ꝑsona.et filius est ꝑsona.qd̄ significatur nomine dei cum dicit.pater est deus.filius est deus. Ita etiaꝫ idem significat cum dicit.deus est deus.⁊ deus est ꝑsona. Utroqꝫ eñ nomine essentia diuina intelligitur.quia vtrūqꝫ ꝓm substantiā dicit. Cum vero dicit. Pater et filius et spūssanctus sunt tres ꝑsone.quid nomine persone significamus? an essentiā? Hoc eñ videt si supra posita verba Aug⁹.diligenter scrutemur. Supra eñ dixit q ideo tres personas dicimus. quia id qd̄ ꝑsona est.cōmune est tribus. Et itē quia pater est ꝑsona.⁊ filius ē ꝑsona.⁊ spūssanctus est ꝑsona.ideo tres ꝑsone dicunt. Videt ergo eandē tenere significationē hoc nomen ꝑsona cum dicit.tres ꝑsone.quā habet cuꝫ dicit. Pater est ꝑsona. filius est ꝑsona.spūssanctus est persona. Quia vt ostendit Aug.hoc dicit.i.tres ꝑsone ꝑpter illud.quia id qd̄ ꝑsona est.cōmune ē eis. Id ergo qd̄ cōe est eis.i.patri.⁊ filio.⁊ spūsancto.videt significari nomine ꝑsone.cum dicit tres ꝑsone.

Opponit ꝑ auctē Aug.

Qr̄ noīe ꝑsone id significat cū dicit pr̄ est ꝑsona.qd̄ significat noīe dei.cū dr̄ pr̄ est deus.

Opponit ꝑ rationē posse ostendi.q ꝓm substantiā siue essentiā dicatur.etiam cum pluraliter ꝑfertur. c

Aliter etiā videtur posse ostendi.q ibi nomine ꝑsone significetur essentia.cum dicit tres ꝑsone. Ut eñ supra dixit Augustinus. Ea necessitate dicimus tres ꝑsonas.vt responderemus querentibus.quid tres vel quid tria. Cum ergo querit quid tres quid tria? cōuenienter respondet cum dicitur tres ꝑsone. At cum querit.quid tres vel quid tria.ꝑ quid de essentia queritur. Non eñ inuenit quid illi tres sint nisi essentia. Si ergo questioni recte rn̄demus.oportet vt respondēdo essentiā significemus.alioquin nō ostendimus qd tres sint. Si vero rn̄dentes essentiā significam⁹.ipsam essentiam ꝑsone noie intelligimus.cū dicit tres ꝑsone.

Opponit ꝑ rōnē

Solüit ſm opinionē alioꝝ q̄ putāt eēntiā ſignifica ri noīe pſone cū dicimus tres pſonas. d

Quibuſdā videt̃ ꝙ noīe pſone ſignificet̃ eēntia cū dr̃ tres pſone. propter̄ea qꝛ Aug. dicit iō dici tres pſonas. qꝛ cōe ē eis id qđ ē pſona. vt ſit talis intelligētia. pr̄ et filiꝰ ꝛ. ſſ. ſunt tres pſone. i. ſunt tres id hn̄tes cōe qđ eſt pſona. i. tres ſunt q̄ꝝ q̄lꝫ ē pſona. i. eſſentia. Sꝫ quō iuxta hāc itelligētiā dicet̃. alia ē pſona pr̄is. alia filij: Et hoc etiā ita voluit intelligē. ſcꝫ aliꝰ ē pr̄. ꝛ aliꝰ ē filiꝰ id tn̄ cōe hn̄tes qđ ē pſona. Et h̄ ꝯfirmāt auctē Aug. q̄

Aug. in. vij. li. de tri. ait. Tres pſonas eiuſdē eēntie. vel tres pſonas vnā eēntiā dicimꝰ. Tres aūt pſonas ex eadē eēntia nō dicimꝰ. q̄ſi aliud ibi ſit qđ eēntia ē. aliud qđ pſona ē. Hac auctē ꝛ p̄miſſis conant̃ aſſerē i p̄dictꝭ locutionibꝰ nomē pſone eēntiā ſignificare. Sꝫ q̄d rn̄debunt ad id qđ ip̄e Aug. in li. de fide ad petꝝ dicit. ſcꝫ ꝙ aliꝰ ē pr̄ in pſona ſiue pſonalit̃. aliꝰ pſonalit̃ filiꝰ. alius pſonalit̃. ſſ. Quō eñ aliꝰ pſonalit̃ pr̄. aliꝰ pſonalit̃ filiꝰ aliꝰ pſonalr̄. ſſ. ſi in eē pſonā oīno ꝯueniunt. i. ſi pſona eſſentie tn̄ intelligētiā facit. Ideo nobis videt̃ alit̃ h̄ poſſe dici ꝯgruētius iuxta catholicoꝝ doctoꝝ auctēs.

Soluit ſm opinionē ſuā diſtiguēs ꝙ h̄ nomē pſona tripl̄r in trinitate accipit̃. ꝛ quō accipit̃ i p̄ſi dictū. e

Sciendū eſt igit̃ ꝙ hoc nomē pſona multiplicē intelligentiā facit nō vnā tn̄. Et vt hylarius ait in li. iiij. de trini. Intelligentia dictoꝝ ex cauſis ē aſſumēda dicendi. qꝛ nō ſermoni res. ſ; rei ſmo ſubiectus ē. diſcernentes ḡ dicēdi cā̄s huiꝰ noīs ſcꝫ pſona. ſignificationē diſtinguimꝰ dicētes. ꝙ ī nomē ſcꝫ pſona ꝑprie ſm ſbam dr̃. ꝛ eēntiā ſignificat. ſicut ſup̄ oñdit Aug. cū dr̃. deꝰ ē pſona. pr̄ eſt pſona. Quadā tn̄ neceſſitate vt ſup̄ dixit Aug. tranſlatū ē hoc nomē. vt pluralit̃ diceret̃ tres pſone cū quereret̃. q̄d tres vel q̄d tria. vbi nō ſignificat eſſentiā. i. naturā diuinā q̄ cōis ē tribꝰ pſonis. ſ; ſbas. vel ypoſtaſes ſm grecos. Greci quippe (vt ſup̄ dixit Au.) alit̃ accipiunt ſbam. i. ypoſtaſim. alit̃ nos. Nos eñ ſbam dicimꝰ eēntiā ſiue naturā. pſonas aūt dicimꝰ ſicut illi dicūt ſbas. i. ypoſtaſes. Si ḡ nos ita accipimꝰ pſonas. vt illi accipiunt ſbas vel ypoſtaſes. et illi alit̃ accipiunt ypoſtaſes q̄ꝫ nos ſbam. alit̃ ḡ nos accipimꝰ pſonas q̄ꝫ ſbam. Cū ḡ dicimꝰ tres pſonas. nō ibi pſone noīe eēntiā ſignificamꝰ. Quid ḡ dicimꝰ? Dicimus quia tres pſone ſunt. i. tres ſubſiſtentie. ſcꝫ tres entes ꝓ quo greci dicunt tres ypoſtaſes.

Confirmat autoritate Aug. ſolutionē ſuā. f

Et hic ſenſus adiuuat̃ ex verbis Aug. p̄miſſis ſi interius intelligant̃. Quia eñ pr̄ ē pſona. i. eſſentia. ꝛ filiꝰ eſt pſona. ꝛ ſſ. pſona. Iō dicūt̃ tres pſone. i. tres ſubſiſtentie tres entes. Nō eñ pn̄t dici tres ſubſiſtentie vel entes. niſi ſingulus eoꝝ eſſet pſona. i. eēntia. Quia ḡ eis cōe eſt id qđ ē pſona. i. eſſentia. ideo recte dicunt̃

a [a]tres pſone. i. ſubſiſtētie. vel ſubſiſtētes. vt ſicut eſſentia q̄ eis eſt cōis. vere ac ꝑprie eſt. ita illi tres vere ac ꝑprie ſubſiſtētie vel entes intelligant̃. Ideoq; Augꝰ.

b cā̄s dictoꝝ diſcernēs dicit [b]tres pſonas eē vnā eēntiā.

a Tres pſone. i. ſbſiſtentie. Contrariū dicit boetius in li. de duabꝰ naturis ꝛ vna pſona xp̄i aſſignans differentiā inter ſubſiſtere ꝛ ſubſtare. Qꝛ t ſubſiſtit illud qđ indigēt alio ꝙ ſit. Subſtat vero qđ ſubiectū alijs vt eē valeat ſubminiſtrat. videt̃ ergo ꝙ ſubſiſtere ſit idē qđ eſſentia. ḡ nullo modo p̄t dici ꝙ ſint plures ſubſiſtentie. Rꝰ. dđm ꝙ boetius accipit ibi hoc nomē ſubſiſtentia ſm marcum tuliū. ꝓut accipit ſignificationē ſm actū ſubſiſtendi ſiue per ſe ſtandi. ꝛ ſic tn̄ vna ē ſubſiſtentia. Sed nūc doctores ſcripture accipiunt prout magis importat reſpectum ad ꝑprietatē cui ſubeſt. et ſic plurificatur. Ratio autē huius eſt cōmunis vſus. Quia accipiunt ſubſtantiā ꝓ natura rei. ideo ꝓ ſuppoſito magis voluerunt accipere ſubſiſtentiam.

b Tres perſonas z eſſe vnam eſſentiam. vel eiuſdē eſſentie. nō ex eadem eſſentia. Videtur hoc falſum. q̄a pater generat filium de ſua ſubſtātia. ꝛ ſpirat ſpiritumſanctū. ergo videtur ꝙ oēs pſone ſint de eadem ſubſtantia. Item q̄ritur quare non conceditur iſta ꝙ pſone ſūt ex eadem eſſentia. ſicut conceditur iſta pſone ſunt eiuſdē eſſentie. Et videtur ꝙ debeat cōcedi. Quia ex dicit in diuinis habitudinem originis. ꝛ ſimiliter genitiuus originem importat. Si

vel eiusdem essentie. nõ ex eadem essentia. ne aliud intelligatur ibi eẽ psona. aliud eẽntia. Tres eñ psone. i. sbsistentie. vna sunt eẽntia ⁊ vniꝰ eẽntie. Nõ aũt sũt vna psona vel vniꝰ psone. licet psona ꝑm substantiam dicatur aliquando. Nam si hoc diceretur. confusio fieret in personis.

Obiectioni illoꝝ hic rñdet qua nituntur ꝓbare psonas ꝑm essentiã accipi. g — *Obiectioni respondet.*

Ad hoc ãt qd̃ illi dicũt. cũ q̃rit q̃d tres vel q̃d tria. de essentia queritur. qꝛ nõ inuenitur q̃d illi tres sint nisi essentia. p hoc volentes nos inducere. vt noĩe psone essentiam intelligamꝰ. cũ rñdemꝰ tres psonas. ita dicimus. Indubitabilit̃ veꝝ ẽ. qꝛ ñ iuenit̃ vnũ aliq̃d qd̃ illi tres sint nisi essentia. vnũ eñ sunt illi tres. i. eẽntia diuina. Vñ veritas ait. Ego ⁊ pr̃ vnũ sumus. Verũtamẽ cũ queritur. q̃d tres vel q̃d tria. non de eẽntia queritur. nec ibi quid ad eẽntiã refert̃. Sed cũ fides catholica tres esse ꝯfiteretur. sicut Jobes in ep̃la canonica ait. Tres sunt q̃ testimoniũ phibent in celo. q̃rebat̃ q̃d illi tres essent. i. an essent tres res. ⁊ q̃ tres res. et quo noĩe ille tres res significarent̃. ⁊ ideo loquẽdi necessitate inuentum est hoc nomẽ psona ad rñdendũ. ⁊ dictum est tres persone. — *Joh.x.* — *i. Joh.v.*

Quid tres res. ⁊ q̃d vna res hic dicit̃. h

Non autẽ ▪ moueat q dixim̃ꝰ tres res. Nõ eñ hoc dicentes diuersaruꝫ reꝝ numeꝝ ponimꝰ in trinitate. s; ita tres res dicimꝰ vt easdẽ esse vnã q̃ndã summã rẽ cõfiteamur. Vñ Aug. in. j. li. de doct. xp̃ia. sic ait. Res q̃bus fruendũ ẽ nos beatos faciũt. Res g̃ q̃bus fruẽdũ est. sunt pr̃ et filius ⁊ spũssanctꝰ. Eadẽq; trinitas. vna quedã summa res est. cõisq; fruentibꝰ ea. si tñ res ⁊ nõ rerũ oĩm causa sit. Nõ eñ facile põt inueniri nomẽ qd̃ tante excellẽtie cõueniat. nisi q melius dr̃ trinitas hec vnꝰ deus. Sicut g̃ tres res dicunt̃. et he sunt vna res. ita tres sb̃e dicunt̃. ⁊ he sunt vna eẽntia. Ecce ostensuꝫ est que sit intelligẽtia huiꝰ nominis psona cũ dicimus tres psonas. — ▪ — *Augꝰ.*

Ostendit quomodo hoc nomen psona accipitur in singulari cum dicit̃. alia est psona patris. alia filij. alia spũssancti. i

Nunc inspiciamꝰ vtrũ ꝑm eandẽ rõnẽ et cãm dicatur. alia est psona pr̃is. alia filij. alia spũssancti. Qd̃ vtiq; sane intelligi põt. vt sit sensus talis. Alia ẽ subsistentia vel ypostasis patris. alia subsistẽtia filij. alia subsistentia spũssancti. Et alia subsistentia pater. alia filiꝰ. alia spũssanctus.

Quõ hec intelligant̃. Alius ẽ pater in psona. alius filius. alius spũssanctus. k

Deinde querit̃ vtrũ ꝑm eandẽ rõnẽ accipiat̃ cũ dicit̃. Alius ẽ pater in psona. aliꝰ in psona filiꝰ. alius in psona spũssanctus. Siue alius psonalit̃ pr̃. alius psonalit̃ filiꝰ. alius psonalit̃ spũssanctꝰ? Ad qd̃ dicimus. qꝛ etsi possit eodẽ mõ accipi. cõgruẽtius tñ ex rõne dicti alia variat̃ intelligẽtia. vt hic psone noĩe ꝓprietas psone intelligat̃. vt sit sensus talis. Aliꝰ ẽ in psona vł psona

---

tu dicas q ꝓpter trãsitiones. quia sicut ꝑpositiones sunt transitiue. ita ⁊ obliqui casus sunt trãsitiui. Preterea hec recipitur. psone sunt in eodẽ eẽntia. ⁊ tamen hoc q dico in est ꝑpositio. R̃.
3 dicenduꝫ. q aliquando aliquid comparatur ad aliud vt informãs siue denominãs ⁊ tamen non ponitur ꝓpter hoc diuersitas siue distinctio vnius ad alterum. sic eñ cõparat̃ deitas ad deũ. Alio modo comparatur aliquid ad aliud sicut principium ad principiatũ. ⁊ tunc de necessitate importat̃
4 distinctio. Quoniam ergo hec ꝑpositio ex importat habitudinẽ cause vel saltem principij. ideo de necessitate dicit distinctionẽ inter extrema. ideo h nõ potest esse vera q psone sunt ex eadem essentia. Sed quia genitiuus non tñ construitur in ratõne principij. immo ex vi declarationis eẽntie cũ dicitur mulier egregie forme. vt dicit priscianus. ideo cum genitiuo hec ẽ vera tres persone sunt eiusdeꝫ essentie.

c Tres res. Accipit hoc ab Augustino in j. li. de doctrina xp̃iana. Et videtur male dicere. dicendo tres res. quia res ẽ nomẽ absolutum ⁊ generale. ergo videtur q si aliquid dicat in diuinis q dicat essentiaꝫ siue substantiaꝫ. ergo sicut nullo modo accipitur tres essentie. ita nullo modo debet recipi tres res. Et
5 si tu dicas tres entes hic non est simile. qꝛ ens est participium. ⁊ ita trahit numerum

liter pater.i. ꝓprietate sua pꝛ alius ē q̄ fili⁹. ⁊ fili⁹ proprietate sua ali⁹ q̄ pater. Paternali eñ ꝓprietate distinguit ypostasis pr̄is ab ypostasi filij. ⁊ ypostasis filij filiali ꝓprietate discernit a patre. ⁊ spūssanctus ab vtroq; ꝓcessibili ꝓprietate distinguit. Hoc etiā modo sane pōt accipi ꝑsona in p̄missis locutionib⁹ cū dicitur. Alia ē ꝑsona patris. alia filij.i. alia est ꝓprietas q̄ pater est pater. alia q̄ filius ē filius. alia q̄ spūssanctus est spūssanct⁹. Ita etiā noīe ꝑsone quidā ꝓprietates intelligere volunt. cū dicunt tres ꝑsone. s; melius ē vt subsistentias vel ypostases intelligam⁹ cū dicim⁹ tres ꝑsonas. Ex p̄dictis colligit q̄ nomē ꝑsone in trinitate triplicē tenet rōnē. Est eñ vbi facit intelligentiā essentie. ⁊ est vbi facit intelligentiā ypostasis. ⁊ est vbi facit intelligentiā ꝓprietatis.

Quō accipitur ꝑsona cū dicit alia est persona patris ⁊c.

Summā dictorum colligit.

Autoritatibus sanctoꝝ ōndit qđ dixit. l

Q; autē s̄m sbam dicat. ⁊ essentiā aliqñ significet. sup̄ ex dictis Aug. aperte ōndim⁹. Q; x̄o ꝓ ypostasi atq; ꝓprietate accipiat. ex auc̄tibus sc̄toꝝ ōndi oportet. ne cōiecturis nr̄is aliquid ausi dicere videamur. De hoc Hiero. in expositione fidei catholice ad alippium et Aug. ep̄os ita ait. d Non ē ꝓrsus aliq̄s in trinitate gradus. nihilq; qđ inferius sup̄iusue dici possit. s; tota diuinitas sui ꝑfectione eq̄lis est. vt exceptis vocabulis que ꝓprietatem indicant ꝑsonarum. quicquid de vna persona dicit. de trib⁹ possit dignissime intelligi. Atq; vt confutantes Arrium vnā eandemq; trinitatis dicimus esse essentiā vel substantiā. ⁊ deum vnū in tribus ꝑsonis fatemur. ita etiā impietatem sabellij declinantes. tres ꝑsonas expressas sub ꝓprietate distinguim⁹. nō ipsum sibi patrē. ipsum sibi filium. ipsum sibi spiritumsanctum esse dicentes. sed aliam patris. aliam filij aliam spiritussancti esse personā. Non eñ nomina tantūmodo. sed etiā nominū ꝓprietates. id est personas vt greci exprimunt ypostases. id est subsistentias confitemur. Nec pater filij vel spiritussancti ꝑsonam aliquando excludit. Nec filius vel spiritussanctus patris nomen ꝑsonamq; recipit. sed pater semꝑ pater. et fili⁹ semꝑ filius. ⁊ spūssanctus semꝑ spiritussanct⁹. Itaq; substantia vnū sunt. sed ꝑsonis ac nominibus distinguuntur. Ecce hic aperte dicit Hieronymus ꝓprietates esse ꝑsonas. ⁊ ꝑsonas esse subsistentias. Unde manifestum fit quod diximus sc; persone nomine significari et ypostasim et proprietatem. Johannes etiam dam̄. ꝑsonas dicit esse ypostases. ⁊ eas dicit entes ita inq̄ens. In deitate vnā naturā confitemur ⁊ tres ypostases s̄m veritatem entes. id est personas.

Joh. dam̄.

aliunde ⁊ nō numeratur s̄m formam proprie entitatis. res autem est nomē substantiuū. Si tu dicas mihi q̄ res noīat formā a parte aīe. vel istud nomen impositū est a parte aīe. hoc nihil est. quia illa sunt nomina intentionum. ⁊ res diuidit cōtra intentionē. R°. dōm. q̄ 6
res pōt ꝯsiderari triplicitur. Aut s̄m ꝓprietates q̄s habet in ꝓpria natura. Aut s̄m modū ꝑ quē fit apud animā. Aut s̄m ꝓprietatem cōem q̄ inest ei ab actibus aīe. q̄ sunt subijcere et p̄dicare. cōponere ⁊ diuidere. s̄m hanc ḡ triplicem acceptionē contingit rem tripl'r nominari. Uno mō ꝑ nomē qđ indicat existentiam a pte sue nature. sicut dicit albū et nigrū et hmōi. Alio mō s̄m q̄ aīa accipit ꝑ modum entis. hoc mō noīat res. Unde oīe illud res dī q̄ aīa cogitat vt existēs in natura. Alio modo contingit noīare ꝑ intentiones scđas. sicut dicit genus. species. sbiectū. p̄dicatum. quoniā ergo hoc nomen res dicit mediū inter nomē qđ dicit pure formaꝫ nature. ⁊ nomē quod dicit formā intentionis. ideo nō tm̄ essentie cōuenit sed etiam personis. ⁊ ideo tres res dicim⁹ tres personas. nō sic tres essentias. ⁊ huic significationi alludit ip̄m nomen. Res eñ dicit a reoꝛ reris. quod dicit actum a parte aīe. Et alio modo res venit ab hoc qđ est ratus. qđ dicit stabilitatē a parte nature. ⁊ sic res dicit stabilitatē siue ratitudinē ex parte entitatis. ⁊ sic patent obiecta. quia vno mō est nomē nature. alio mō est nomē rōnis. d Non ē ꝓrsus ali- 7
quis in trinitate gradus. Uidet hic Hiero. dicere ꝯtra illud qđ dicit Aug. ix. cōfeꝝ. Pī ⁊ fili⁹ nō differūt sba. s; cā ⁊ gradu. Itē in diuinis est sba. igit ibi est sub. s; sub dī relatiue ad sup̄ius. igit ibi ē sub ⁊ sup. ḡ inferi⁹ ⁊ sup̄ius. igit gradus. Itē vbicunq; est auc̄tas ⁊ subauc̄tas ibi est gradus. sed hec est in patre ⁊ filio. ḡ ⁊c. R°. dicendum sicut dicit glo. Exođ. xx. Non ascendas per gradus ad altare ⁊c. Per grad⁹ ascendit ad altare. q̄ dicit patrē maiorē filio. ⁊ filiū spūsctō. sicut arrius dixit. Uñ cū grad⁹ de rōne sui noīs tollat ꝑsonaꝝ eq̄litatē.

8 Ideo bene dicit Hieronymus. Q2 non est ꝑsus in diuinitate gradus. Nihilominus ponitur ordo. Differunt eñ gradus ⁊ ordo sicut punctus ⁊ vnitas. Nam punctus est substantia posita. ideo solū est in corporalibus. Unitas vero est substantia nō habens positionem. ideo est in spiritualibus. Sic gradus dicit suppositionem vel loci vel dignitatis. Ordo vero dicit habitudinē ad principium sine positione. Ad illud igitur qđ dicit Augustinus. Dicendum ꝙ improprie loquitur in vtroqꝫ verbo. ⁊ causa sumitur ibi ꝓ principio. grad⁹ vero sumitur pro ordine. Ad illud quod obijcitur de sub. dicendum ꝙ sub in diuinis non dicit subautoritatem sed solum habitudinē ſm rationē intelligendi. Ad illud quod obijcitur de autoritate. dicendum ꝙ verū est ſm ꝙ autoritas sonat in rationē doctrinę quod ponit gradum. sed sic nō est in diuinis. sed solum ꝓut sonat in rationem principij. ⁊ hoc ponit ordinem in cognoscendo.

Ad intelligentiam huius partis duo princi-
a paliter querūtur. Primo queritur de quidditate hui⁹ nois persona. Secūdo queritur de cōmunitate eiusdem. Circa primū duo queruntur. Primo de ꝑsona ſm rem quid sit. Secundo quid sit ſm diffinitionem.

Questio .j. a

Q2 ꝑsona dicatur ſm substantiā. videtur ex verbis Augustini in .vij. de trinita. Idem est deo esse ⁊ ꝑsonam esse. Et iterum. cū dicimus personam patris. nō aliud dicimus ꝙ̄ substantiam patris. ergo persona dicit̄ ſm substantiā. Item Ansbel. in fine mono. quot sunt ꝑsone tot sunt substantie. igit̄ nomen persone dicit̄ ſm substantiā. Item hugo de sancto victore in li. de sacramentis. in prima parte libri tercij. Unum soluꝫ nomen est substantiale quod de singulis dicitur singulariter. In summa tamen nō dicit̄ singulariter. sed pluraliter ꝓnunciatur. vt persona. igitur hoc nomen ꝑsona est nomen substantiale. Item Boetius in libro de duabus naturis et vna ꝑsona xp̄i. ꝑsonam diffiniens dicit. ꝙ est rationalis nature substantia indiuidua. sed si substantia. ꝑdicatur in recto ⁊ nō per accidens. sed ſm se. tunc ergo persona dicit substantiā ſm omnes doctores.

Item hoc ipsum videtur ratione. ⁊ hoc ꝑ diffinitionem. Boetius eñ venando diffinitionem persone dicit ꝙ aut est substantia aut accidens. ⁊ dicit ꝙ nō est accidens. ergo substantia. Si ergo persona in his inferioribus dicit substantiā ⁊ quid ꝑ se existēs. ergo ⁊ in deo. Item hoc ipsum videtur ꝑ eius absolutionem. quoniā omne nomen quod dicit̄ ad se dicit substantiā in diuinis. quia tale non ſm relationem dicitur. sed hoc nomen persona est huiusmodi vt patet. Et Augustinus dicit. vij. de trinitate. Ad se quippe dicitur ꝑsona. vt bonus magnus ⁊c. Itē hoc etiam videtur per ecclesie responsionem. quia omne nomen quod cōuenienter respondetur ad interrogationem factam ꝑ quid indicat substantiam. sed quia quid querit substantiam. sed hoc nomē ꝑsona ab ecclesia hereticis responsum est querentib⁹ quid tres sicut dicit Augustin⁹ ⁊ magister. ergo indicat substantiā. Item hoc ipm videtur relationis abstractione. Intelligamus ꝙ nulla relatio sit ī diuinis. ⁊ ꝙ in vna sola ypostasi sit natura diuina. sicut intelligunt gentiles. tunc contingit ꝙ adhuc est intelligere naturā intellectualē ⁊ habentē illā. ergo ꝑsonam ⁊ naturam. igitur si circumscripta omni relatione saluus est intellectus persone. persona nō dicitur ſm relationem. ⁊ dicit̄ ſm relationē vel ſm substantiam. ergo dicit̄ ſm substantiam. Contra Boetius in lib. de trinitate in fi. Si persone diuise sunt. necesse est vocabulum quod ex partibus trahit originem ad substantiam nō pertinere. Si ergo que trahunt originē a partibus nō ꝑtinent ad substantiam. multo fortius nec nomen persone. Unde Rich. de sancto victore dicit ꝙ ꝑsona idē est qđ ꝑ se existens. iuxta quendā singularis existentie modum nature rōnalis. sed singularis modus existentie est relatio in diuinis ⁊c. Itē rōne videtur. quia omne nomen qđ recipit multitudinē vel plurificationem ꝑtinet ad relationē. quia ſm oēs substātia remanet indiuisa. Et boetius dicit ꝙ substantia cōtinet vnitatem. relatio multiplicat trinitatē. si ergo nomen ꝑsone est multiplicabile. patet ꝙ dicit̄ ſm relationeꝫ.

Item omne nomen de se importans distinctionē dicitur ſm relationē. sed nomen ꝑsone importat distinctionē. quia ꝑsona est ypostasis ꝓprietate distincta. ⁊ boetius dicit ꝙ est indiuidua. et indiuiduatio nō est aliud ꝙ̄ distinctio. ergo ⁊c. R° dicendū. ꝙ 9
aliqui voluerunt soluere distinguendo significationem ꝑsone ſm diuersitatē numeri. vt in singulari diceretur ſm substantiā. in plurali ſm relationē. Sed hec solutio nō valet. quia dicit̄ in singulari. alia ꝑsona patris. alia filij. qđ dici nō posset. si esset termin⁹ substātialis. cū nō sit alia ꝑsona substātia patr. alia filij. Alij voluerunt per distinctionē significationis soluere ſm diuersa tp̄a. videlicet ꝙ ante responsionem ecclesie diceret̄ substātialiter ⁊ ſm substantiā. post rn̄sionē diceret̄ ſm relationē. Sed hec solutio nō valet. nec in se. nec ad ꝓpositū. In se nō valet. q2 ecclesia aliq̄ rōne rn̄det magis illud nomen ꝙ̄ aliud substantiale. ⁊ tunc nō imposuit significationē. ergo rn̄sio ecclesie nihil facit ad mutationē significatōis. Ad ꝓpositū nō valet. quia ſm significationē quā hꝫ post respōsionē ecclesie loquunt̄ doctores. ⁊ currūt rōnes ad vtramqꝫ partē. Et ꝓpterea est intelligendum ꝙ ꝑsona dicit̄ rōnalis nature suppositū ꝓprietate distinctū. ſm oēs qui intelligunt eius significationem specialem. sed suppositū rationalis nature constat esse substantiā. ꝓprietatem distinguentē constat esse relationē. ergo cū persona vtrūqꝫ importet scꝫ suppositū et ꝓprietatem. necesse est dici ſm substantiam ⁊ ſm relationē. Et cum dicat̄ ſm substantiam ⁊ ſm relationē. principali⁹ dicitur ſm substantiam quantū est de generali ⁊ primo nominis intellectu. Persona eñ dicit suppositū certuꝫ substantie siue in deo siue in creaturis. Et huic cōsonat modus dicendi a parte nois. Sed quantum est de speciali ⁊ vltimo nois intellectu. quia dicit suppositum distinctum ꝓprietate q̄ est relatio. dicit̄ in deo ſm relationem. Et hinc est ꝙ sancti ⁊ doctores dicunt nomen ꝑsone ſm substantiā dici licet etiā ſm relationē dicatur. Sed obijciet aliquis cū isti modi. dici ſm substantiam ⁊ dici ſm relationeꝫ. diuidant nomē diuinū. vt videt̄ ex opposito. aut nō potuerīt inueniri in eodem. aut illud nomen implicat in se opposita. Et propterea intelligendum sicut dicit Rich. de sancto victore. dici ſm substantiam est dupliciter. Aut in- 10

dicando substantiam ꝓm naturā cōmunem. ⁊ sic di
citur homo ꝓm substantiam. Aut indicando substā
tiam vt suppositū certum. vt quidā homo. Primo
modo dicere est quid. scd̄o modo ē dicere aliquid.
Dico ergo ꝙ nomē essentie vel substātie di ꝓm substan
tiam. quia indicat naturā cōem. ꝫ ꝑsona di ꝓm sbam.
quia indicat suppositū certū ⁊ distinctū. Natura au
tem cōis nō multiplicat̄ nec refertur. ⁊ ideo qd̄ dicit
substātiā ꝓm naturā cōem. ita di ad se. ꝙ nullo mō
pōt dici ꝓm relationē. ⁊ hoc quidē mō diuidit̄ ex op
posito. Suppositū autē siue ypostasis natū est plu-
rificari. ⁊ ad aliud cōparari. ⁊ ita referri. Et qd̄ sic di
ꝓm substantiā. nihil impedit rōne relationis supad-
dite dici ꝓm relationem. ⁊ hoc vult dicere Rich. de
scto victore. Patet ergo rn̄sio ad obiecta ꝓm vtrāq̄
partem. Concedendū est em̄ nomē ꝑsone ꝓm sbam
dici vt explicatū est. sicut dicunt scti. ⁊ rōnes ꝓbant
Ita em̄ intelligunt dici ꝓm sbam. Concedēdū ē ni-
hilominus dici ꝓm relationē. licet nō ita principalit̄
sicut ꝓbant rōnes seq̄ntes. qm̄ multitudo relatio-
num plurificat ipsam ꝑsonā. Ad illud tn̄ qd̄ obij
citur ꝙ rn̄det̄ ad interrogationē factā ꝑ quid. et ex
hoc posset cōcludi ꝙ nō tm̄ dicit sbam vt suppositū
11 sed etiā vt naturā cōem. Dōm ꝙ quid aliqn̄ querit
essentiā supposito q̄d est qd̄ per nomen di. vt q̄d est
hō. ⁊ qd̄ rn̄det̄ ad hanc q̄ōnē indicat substantiā pu-
re et essentiā. ⁊ qn̄ est questio de substātia. Aliqn̄ sup
posita voce indeterminate querit q̄d ꝑ nomen dicit̄
sicut si dicat̄ brunellus currit. ⁊ querat̄ q̄d brunell⁹.
vtrū scꝫ hō vel azinus. Aliqn̄ supposita quidditate
⁊ significatione querit de eo respectu cui⁹ dicitur no
men dependens. vt si dicat̄ albi currunt. ⁊ si querat̄
quid albi. pōt rn̄dere homines vel asini. et hoc mo-
do quesierūt heretici q̄d tres. quia beatus Joh. dixit
in canonica. v. Tres sunt qui testimonium dant ⁊c̄.
quesierūt quid tres. cū sit adiectiuū siue substātiuo.
⁊ tūc magis querit suppositū q̄z essentiā. ⁊ ideo sup-
positum ē respōsum. ⁊ sic ꝑ hoc nomen ꝑsona. Vn̄
spūsancto suggerente ꝓptime ⁊ nobiliter ⁊ catho-
lice sicut dicit Rich. rn̄det ecclesia ⁊ valde bene. ⁊ in
stinctu spūssancti sicut dicit Rich. magis rn̄dit hoc
nomen q̄z aliud. Sed tunc posset queri quare here-
tici nō quesiuit ꝑ hoc interrogatiuū qui. ⁊ videtur
ꝙ debuisset. Si em̄ querebat de supposito. et q̄ que-
12 rit de supposito. debuit querere qui tres. Et ad hoc
est rn̄sio. ꝙ qui querit de supposito certo siue reali. ⁊
de illo nō q̄rebant. quia in eadē autoritate subditur.
pater. verbū. ⁊ spūssanctus. sed q̄rebant de supposi-
to respectu cui⁹ hoc qd̄ est tres significat in adiacen
tia. ⁊ ideo magis q̄sierunt quid tres q̄z qui tres. Sic
em̄ oportet vnico nomie rn̄dere. ⁊ ipsi hoc q̄rebant.
13 Ad vltimū argumentū ꝙ nō recte ꝓcedat pate-
bit melius. j. rn̄sio. Tamen potest dici ꝙ etsi intelle-
ctus ꝑsone possit abstrahi ab hac ꝓprietate determi
nate. tn̄ de suo generali intellectu. claudit intellectū
ꝓprietatis. ⁊ quia in diuinis ꝓprietas est relatio. ideo
de generali intellectu claudit relationē. Unde sicut
hec ꝑsona in diuinis que est pater. nō potest abstra-
hi a paternitate que est relatio ꝑsonalis salua perso
nalitate. sic nec ꝑsona a relationis intellectu in spe-
ciali. ⁊ sic patet ꝙ non sequitur ꝙ dicatur ꝓm sub-
stantiam.

Questio. ij. b

De hoc nomine ꝑsona quid sit ꝓm diffinitionem. et
diffinit eam Boetius sic. Persona est rōnalis natu
re indiuidua substantia. Sed ꝙ ista diffinitio sit
conueniens diuine persone ostenditur per intentio
nem autoris. quia boetius intendit agere de perso-
na xp̄i. constat autem personam xp̄i esse increatam.
ergo intendit assignare ratōnē ꝑsone diuine siue in-
create. Itē ꝙ h̄ sit rō in diuinis videt̄. Nā in deo
ꝯstat ponendū esse suppositū incōicabile. ⁊ h̄ suppo
sitū ē sba diuina. ⁊ h̄ etiā ē rōnalis nature. ⁊ nō ꝯue
nit ei nisi de q̄ dicit̄ ꝑsona. igit̄ est ei⁹ ratio vt videt̄.
Contra. Omnis diffinitio dicit aggregationem.
cum constet ex pluribus. alioquin esset ibi nugatio.
In simplici autē nulla est aggregatio. igitur nullū
simplex est diffinibile. sed ꝑsona in diuinis est omni
no simplex. ergo ⁊c̄. Si dicas ꝓm ꝙ aliqui ꝙ q̄uis
sit simplex ꝓm rem. tamen nō est simplex ꝓm ratio-
nem. Contra. Aut illi rationi respondet aliquid
in re. aut nihil. Si aliq̄d. ergo aliqua compositio est
in re. Si nihil. ergo ratio omnino vana ē. sed ꝓpter
rationē vanā non est aliquid diffiniendum. ergo ⁊c̄.
Item ratione suarū partium non videt̄ conueni
re diuine ꝑsone. Nam rōnale est differentia anima-
lis. ergo cui nō conuenit esse animal. non conuenit
natura rōnalis. Sed animal nō conuenit deo cum
sit species corporis. ergo nec homo qd̄ est rationale.
Item videt̄ ꝙ substantia non dicatur in recto de
ꝑsona. quia multiplicato diffinito necesse est multi-
plicare diffinitionē ⁊ partes diffinitionis. ergo si ꝑ-
sona est substātia. cum sint plures ꝑsone. igitur plu-
res substantie. Si tu dicas ꝙ substantia stat ibi pro
ypostasi. Contra. ypostasis dicitur substātia indiui-
dua sicut dicit boetius. ergo sicut est nugatio si dice
retur homo rōnalis. sic ⁊ in predicta notificatione.
Querit̄ ergo vtrum hoc nomen substantia stat pro
cōmuni vel pro ypostasi. Item videt̄ esse nō con
uertibilis. Nam anima hominis est nature rationa
lis substātia indiuidua. ergo ⁊c̄. Ultimo queritur
cum diuerse sint diffinitiones siue assignent̄ de per-
sona quomodo differant. R̄. dicendū. ꝙ sicut pa
tet ex intentione autoris. hec diffinitio conuenit et
assignatur diuine ꝑsone. Ad illud vero qd̄ obijci- 14
tur ꝙ simplex nō est diffinibile. dicunt aliqui ꝙ du-
pliciter est aliquid diffinibile. Uno modo in recto et
ꝑ differentiā dicentē positionē. vt cum dicit̄ homo
est animal rōnale mortale. ⁊ hoc modo verum ē ꝙ 15
diffinitio dicit aggregationē ⁊ compositionē. et hoc
modo solum aggregatum est diffinibile. Alio modo
contingit aliquid diffinire in obliquo ⁊ per differen
tiam dicentem priuationē. vt cū dicit̄ simitas est
curuitas nasi. ⁊ tunc nō significat̄ substantia rei ag-
gregari ex diuersis. quoniā qd̄ ponitur ī obliquo nō
intrat essenciam de necessitate. Ulterius differentia
priuans nō ponit aliquā compositionem siue appo
sitionem. ⁊ talis est dicta ratio. Nam hoc quod est
rationalis cadit in obliquo. ⁊ hec differentia indiui-
dua non ponit sed priuat. Sed hec responsio nō
potest stare. Primum quidē. quia quod diffinitur
per obliquum. aut diffinitur sicut accidens per sub-
stantiam. aut sicut per rem eiusdem generis. sed si-
ue sic siue sic. est ibi additio. Nam diffinitiones acci
dentiū sicut dicit phūs sunt ex additamēto. Silr̄ si ꝑ
rem eiusdē generis. tunc ergo intrat essentiam et nō
dicit totam. cum sit pars diffinitionis. ergo necesse
est illud quod apponitur aliquid addere ꝓm rem. et

ita siue in recto siue in obliquo necesse est dicere ag-
16 gregationē. Et ꝓpterea dōm aliter ꝙ hec ratio in tellecta de ꝑsona creata. est notificatio dicens aggregationem. In deo autē nō dicit aggregationem ſm rem. sed ſm intelligendi rationē. que tamen non est vana. eo ꝙ omnia que dicunt in ratione persone. inueniuntur in deo. licet nō per diuersitatē. ⁊ hoc quidem potest intelligi sic. In creaturis specificatio per additionē complentē. est indiuiduatio per additionem siue appositionē contrahentē. Et ideo cum dicitur substantia indiuidua. indiuiduum realiter addit supra substantiam. vnde ⁊ substantia indiuidua supra naturā. ⁊ ideo necesse est esse compositā personam in creatura. Sed indiuiduatio vel distinctio ē in deo per solam originē. Et quia persona oritur se ipsa. ⁊ ideo nulla est ibi additio sed plurificatio. ⁊ ꝑ plurificationē distinctio ⁊ indiuiduatio. et ideo nec indiuidua addit supra substantiā. nec substantia supra naturā. ideo vere dicit. ⁊ vera est ratio intelligendi. ⁊ notificatio ista conuenit ꝑsone diuine. nec significatur in ea aliqua compositio. vnde tenet rationē cuiusdā notificationis. ⁊ cadit a ratione diffinitōis. quia nec deus nec diuina persona est diffinibilis. et
17 tamen cognoscibilis et notificabilis. Ad illud qđ obijcitur de differentijs positis siue de membris. dicendum ꝙ rationale dicit vno modo qđ habet potentiam discernendi bonū a malo. verum a falso. et sic deo ⁊ creature conuenit. Alio modo qđ habet potentiam discernendi ꝑ inquisitionē. ⁊ collationem ⁊ discursum. ⁊ hoc est ꝓprium anime coniuncte carni. ⁊ sic differentia talis primo modo ponit in diffini-
18 tione. sed scđo modo obijcit. Ad illud qđ obijcit substantia indiuidua dicit in recto. Dicendū ꝙ numeratur sicut persona. quia sicut dicit Ansħel. plures substantie sunt indiuidue. sicut plures persone.
19 Ad illud. qđ queritur. vtrum hoc nomen substantia stet pro cōmuni. aut pro ypostasi. consueuit dupliciter responderi. Primo modo ꝙ substantia stet pro cōmuni. ⁊ si tu obijcis ꝙ illa indiuiduat. dicunt ꝙ differentia adueniens respicit substantiā ratione suppositi. ⁊ non rōne forme. vt patet cum dicit indiuiduum animal. Hec autē responsio non videt conueniens. quia hoc nomen substantia ſm ꝙ stat pro cōmuni non supponit personam. vnde hec est falsa. essentia generat. similiter hec. substātia generat. Secundo mō dicit ꝙ ibi substātia tantū valet quantū ypostasis. nec est nugatio. Nam indiuiduatio atten-
20 ditur in persona q̄tum ad triplicem incōmunitatē. scʒ per ꝑdicationē ⁊ hec conuenit ypostasi. Et ▮ compositionē. quia nō est alteri cōponibilis. Et ꝑ vnionem put aliquid vnit digniori. Et ita differentia indiuidua dicit istas duas incōmunitates. Unde patet ꝙ nō est ibi nugatio. patet etiā quia diffinitio est conuertibilis. Per istā duplicē incōmunitatē excluditur anima hominis que est alteri componibilis. ⁊ humana natura in xp̄o que est vnita digniori. Sed tamen illud licet rōnabiliter sit dictuʒ. adhuc restat questio de ypostasi. quia ypostasis est ſba indiuidua. queritur similiter quō ibi accipiatur substātia. ⁊ nō pōt accipi nec pro cōmuni. nec pro ypostasi. et ꝓpter hoc dicit tercio ꝙ hoc nomen substantia stat ibi ſm ꝙ hoc nomen substantia diuidit in primaʒ ⁊ secundā. ⁊ ita in quadā cōmunitate ad substantiam vniuersalē et particularē. ⁊ illud colligunt ex verbis

boetij qn̄ venatur diffinitionē persone per ꝑdictam diuisionē substantie vt ibi patet. Unde hoc nomen indiuidua coartat illā indifferentiā illius nominis substantia vt stet ꝓ substātia prima. ⁊ sic non est ibi nugatio. nec substantie cōis indiuiduatio. Ad illud qđ vltimo querit de assignatione diffinitionum dicendū ꝙ ꝑsona diffinitur a boetio. ꝑsona est rōnalis creature indiuidua substantia. Rich. sic. persona est intellectualis nature incōmunicabilis existentia. Diffinit etiā alio modo sic. ꝑsona est existens per se iuxta singularē quendā rōnalis existentie modum. A magistro diffinitur sic. ꝑsona est ypostasis distincta ꝓprietate ad nobilitatē ꝑtinente. Et notanda est differentia harū diffinitionū. qꝛ Boetius ⁊ magistri diffiniunt personā ſm ꝙ cōmuniter dicitur in deo ⁊ in creaturis. sed boetius magis ꝯsiderat rationē rei. magistri vero addunt rationē translationis. Diffinitiones vero Rich. sunt ꝑsone ꝓut est in diuinis precipue. sed vna est ꝓpria assignatio. alia vero diffinitionis boetij expositio siue correctio. Posset tamen dici ꝙ oēs idem dicunt. differunt tamē ſm modum dicendi. quia diffinitio Boetij fuit data. et videbat improprietatē sonare. ideo posuit Rich. aliā magis ꝑ ꝓpria verba. ⁊ sic vsqꝫ ad quartā.

Secundo querit de secundo articulo scʒ de communitate huius nominis persona. ⁊ circa hoc querunt duo. Primo querit vtrum hoc nomen persona sit vere cōmune personis increatis. Secundo vtrū sit cōe vniuocū ꝑsonis creatis ⁊ increatis.

Questio .j. c

Qꝫ hoc nomē ꝑsona sit vere cōmune ꝑsonis increatis ostendit ꝑ Aug. vij. de trini. Ideo inquit dicunt tres persone. quia cōmune est eis qđ est persona. sed constat ꝙ ad plurificationē non sufficit cōmunitas nominis. solū ergo vere est cōmune ſm rem. Itē hoc ipsum videt ratione. quia omne nomen qđ recipit supra se nomen distributiuū est vere cōmune ad illa in que distribuit. sed tale est hoc nomen ꝑsona. ergo est cōmune ad tres. Iteꝫ omne qđ ſm idem nomen ⁊ ſm candē rationē dicit de pluribus est vere cōmune ad illa. sed ꝑsona est hmōi. ergo ⁊c. Item cū dico pater est ꝑsona. hoc nomē ꝑsona ꝑdicat. aut ergo tanq̄ ens de rōne patris. aut tanq̄ accidentale Constat ꝙ nō tanq̄ accidentale. ergo tanq̄ ens de rōne patris. aut ergo dicit totū qđ est pr̄. aut nō. Si totū. sicut ergo pater ꝑdicat de solo patre. ita ⁊ ꝑsona. qđ falsum est. ergo nō dicit totū. ergo in plus est hoc ꝙ est ꝑsona q̄ pater. ⁊ in plus ꝙ est de ratione patris. ⁊ similiter de rōne filij. ergo est vere cōmune. Contra. Omne cōe ad aliqua. qđ numerat in illis ē vere vniuersale ad illa. maxime si nō dicitur accidentaliter de illis. hoc patet. quia Aug⁹. dicebat supra dist. xviij. ꝙ non ob aliud essentia nō est vniuersale nisi ꝙ non numerat in singularibus. si ergo ꝑsona est cōmune ad tres. ⁊ vlterius numerat siue plurificat in illis. ergo ē vniuersale. ergo in diuinis est ponere vniuersale. quod est contra ꝑdeterminata. ⁊ contra Aug⁹. Qui vult ꝙ in diuinis nō sit vniuersale nec ꝑticulare. Iteꝫ nihil ē cōmune qđ de sua rōne ⁊ noīe priuat cōmunitatem. sed ꝑsona dicit indiuiduum siue incōicabile de ratione sui noīs. ergo ⁊c. Itē omne qđ dicitur ſm substantiā ⁊ est cōe. dr̄ ſm ſbam cōem. ergo nihil qđ dr̄ ſm substantiā cōmunē plurificatur. ergo persona non plurificatur. Constat autem ꝙ plurificatur.

zm dicat ẜm ſbām.ḡ nō dicit quid cōe. Jtē ſi di
cit qd cōmune.aut nois tm̄.aut nomis et rōnis tm̄.
aut nois ⁊ rōnis et rei. Si tm̄ nomis. ergo eſt equi
uocatio.ḡ nō eſt cōmune. Si tm̄ nois ⁊ rōnis ita ꝙ
nihil eſt cōmune in re.ḡ eſt vanitas ſolū.Si ꝺo no
minis ⁊ rōnis ⁊ rei. ſeꝫ cōitas realis vt vult Dam̄.
nō eſt niſi cōitas ſubſtãtie ⁊ nature. ⁊ hec nullo mō
plurificat̄.ḡ hoc nomen pſona nullo mō pōt eſſe cō
21 mune. R°.ad p̄dictoꝝ intelligentiā eſt notandū
ꝙ pſona abſqꝫ dubio eſt cōis tribus ⁊ eſſentia cōis.
ſed tn̄ alius modus cōitatis eſt in eſſentia et pſona.
et hui⁹ ſignum eſt ꝙ plurificat̄ perſona nō eſſentia.
differentia autē cōitatū differenť accipit̄ a diuerſis.
23 Quidā eñ dicunt ꝙ duplr̄ ↄtingit aliquid eſſe cōe.
ſcꝫ.ẜm poſitionē.et ẜm priuationē. Scd̄m poſitio
nem dicunt aial eſſe cōe ad hominē ⁊ aſinū. Scd̄m
priuationē ꝺo vt nō aial eſt cōmune ad lapidē ⁊ ad
lignū.⁊ dicunt ꝙ cōitas ẜm poſitionē eſt in natura
et eſſentia.et in noie hoc ſignificante.Communitas
vero ẜm priuationē eſt in perſona.quia dicit̄ perſo
na quaſi incōicabilis.i.ẜm priuationem ↄmunitati.
24 Alij dicunt ꝙ duplex eſt cōitas.quedā ẜm vnita
tem nature abſolute. quedā ẜm ſimilitudinē habi
tudinis ↄpate.Cōitas ẜm vnitatē nature abſolute
eſt humanitas reſpectu petri ⁊ pauli.qꝛ vna natura
vniuerſalis reperit̄ in vtriſqꝫ.Cōitas vero ẜm ſimi
litudinē habitudinis relate eſt illa que attendit̄ in
ↄſimili opatione.ſicut modus regendi cōmunis eſt
naute ad regenduꝫ nauem.et doctoris ad regendas
ſcholas.quia vterqꝫ nō debet eſſe forte ſed arte peri
tus.Et primus quidē modus attendit̄ in eſſentia.
Scd̄s vero attendit̄ in perſona . Nā perſona dicit̄
quaſi ꝓprietate diſtincta.⁊ ita dicit habitudinē ad
ꝓprietatē que ↄſimilis eſt in q̄libet perſonaꝝ. Non
eñ dicit quantū eſt de ſe vnā formā naturalē niſi in
obliquo.ſed ſubſtãtia ſiue eſſentia dicit formā et na
25 turam abſolutā in qua cōicant.Alij dicūt tercio mō
ꝙ duplex eſt cōitas.rei ſcꝫ ⁊ rōnis. Rei.ſicut vniuer
ſale ad ſingularia. Rōnis vero.ſicut aliqua intentio
accepta ab aia ẜm ↄſimilē modum accipiendi. et ſic
hoc nomen indiuiduū eſt cōe ẜm rōnē ad petrum ⁊
ad paulū.Primo mō dicunt eſſentiā eſſe cōmunē
Scd̄o mō dicunt eſſe cōem perſonā.Quia hoc dicit
perſona in diuinis.qꝺ indiuiduū in creaturis. Oēs
āt iſti modi dicendi ſi diligētius attendamus con
uenientes ſunt ⁊ ſumpti ſunt ex ſignificatione hui⁹
nois qꝺ eſt pſona ſiue ex diſtinctione.Perſona eñ
dicit incōicabile ẜm rōnem.⁊ hoc dicit priuationē
cōitatis. Perſona vlterius quia incōicabilitatem
habet.rōne eius ꝙ ſubeſt ꝓprietati diſtinguenti. di
cit habitudinē ad ꝓprietatē.ſicut p nomen ypoſtaſ.
Rurſus ex his habet̄.ꝙ pſona ponit circa ſuppoſi
tum de quo dī intentionē ſubijciendi ⁊ nō p̄dicandi
de pluribus.et ita pꝫ ꝙ de rōne ſui nomis importat
habitudinis priuatōnē et intentionē rōnis.Et quia
cōitas eius accipit̄ ẜm rationē nois. ideo importat
cōmunitatē ẜm priuationē ⁊ ꝓportionē.ſiue analo
giam et rōnē.Tamē inter oēs hos modos medius
magis accedit ad naturam rei.quia reuera priuatio
illa in pſona magis eſt poſitio q̄ priuatio. ⁊ rurſus
nominis intentio fundamentū ⁊ radicē habꝫ in re.
Concedende ḡ ſunt rōnes ꝙ pſona dicit cōmune in
26 diuinis. Ad illud qꝺ obijcit̄ ꝙ plurificat̄.iam pa
tet reſponſio.quia vniuerſale dicit cōmunitatē ẜm
poſitionē.et ẜm vnitatē nature.⁊ ẜm rem non ſolū
ẜm rōnē . et qm̄ pſona hoc mō nō importat cōmu
nitatem.ideo nō eſt vniuerſale. Nihilominus tamē
ratio nō valet.quia vniuerſale nō plurificatur.neqꝫ
vere numerat̄ ꝓpter verā additionē ꝓpter quā con
trahitur ad indiuiduū.⁊ hic pſona non addit ſupra
perſonā.qm̄ vt p̄dictum eſt.nō eſt diſtinctio in diui
nis per additionē ſed p originē.ideo pſona nec vere
numerat̄.nec trahitur in partē illo modo quo vni
uerſale. Ad illud qꝺ obijcit̄ ꝙ priuat cōmunitatē 27
Dōm ꝙ illud qꝺ priuat cōmunitatē nō eſt cōmune
ẜm illā cōmunitatē quā priuat.ſed pſona priuat cō
munitatē rei.ſed nō cōmunitatē rōnis.⁊ ẜm illā nō
eſt cōis.ſed ẜm communitatem rōnis. Ad illud qꝺ 28
obijcit̄ ꝙ eſt cōmune et dī ẜm ſbām cōmunē.dōm.
ꝙ hic eſt accidēs.ſicut hic.iſte eſt albus.⁊ iſte eſt mo
nachus.ḡ eſt albus monachus.ergo aliā rationem
denominādi importat iſte termin⁹ albus in p̄miſſis
⁊ in cōcluſione.Sic recte dicendū de h̄ termino.cō
mune.quia primo ẜm habitudinē.ſcd̄o ẜm nature
vnitatē accipitur.Qꝛ querit̄.aut eſt cōitas rei. aut
nominis.aut rōnis.dōm.ꝙ omnib⁹ his modis.ſed
cōmunitas realis duplex eſt ſicut viſum eſt. ſcꝫ ẜm
nature vnitatē.⁊ ẜm ſimilē habitudinē.⁊ primo mō
loquit̄ dam̄.⁊ ideo patent cetera.

Queſtio.ij.

Utrū hoc nomen pſona ſit cōmune vniuocū creat
et increatis pſonis.Qꝛ ſic.videt̄.quia eadē eſt ratio
⁊ ideꝫ nomen pſone ẜm quod dicit̄ de his ⁊ de illis.
Jtē hoc videt̄ quia cōmunitas pſone eſt cōmu
nitas ↄſimilis habitudinis.ſed cōſimilis habitudo
que reperit̄ in deo.reperit̄ ⁊ in creatura.Quia ſicut
pater eſt ſuppoſitū diuine nature.ita petrus huma
ne.ergo ⁊c̄. Jtē complementū rōnis pſone con
ſiſtit i incōmunicabilitate.ſꝫ incōmunitas cōmunis
eſt pſonis diuinis ⁊ creatis.ergo ⁊c̄. Contra.De⁹
et creature ſumme diſtant.ergo nihil habent cōmu
ne.ḡ nihil vniuocū. Jtem pſona ē ſbā.ḡ que vni
uocantur in pſona vniuocant̄ in [illegible]a.Sed creator ⁊
creatura nō vniuocant̄ in ſubſtantia. quia tunc de⁹
eſſet in genere.ergo nec in pſona. Jtē que vniuo
cantur in aliquo.equaliter ſunt in illo.ſꝫ nihil ptici
pat equaliter creatura cuꝫ deo . ergo hoc nomen qꝺ eſt
pſona nō dicit̄ vniuoce de deo et creatura. Jtem
querit̄ ergo de quo p prius dicat̄ pſona. et videt̄ ꝙ
per prius pſona dicat̄ de creatura.quia inde tranſla
tum eſt ad diuina. Contra. Natura intellectua
lis.et ſubſtantia.⁊ diſtinctio eſt in deo per prius q̄ in
creaturis.⁊ nō ſunt plura de rōne perſone. ergo ⁊c̄.
R°.dicenduꝫ ꝙ hoc nomen pſona ſicut prius vi 29
ſum eſt nō dicit niſi cōmunitatē habitudinis. ſuper
quā fundat̄ cōmunitas rōnis.quoniā ergo conſimi
lis habitudo reperit̄ in pſonis creatis et increatis.
Hinc eſt ꝙ hoc nomen pſona non dicitur equiuoce
ſed analogice.Sed attendendū ꝙ cōmunitas habi 30
tudinis poteſt eſſe per reſpectum ad res eiuſdē ge
neris.⁊ tunc eſt vniuocatio et analogia ẜm equali
tatem.vt petrus eſt indiuiduū et paulus.et equali
ter conuenit eis ratio indiuidui. Poteſt etiam eſſe
per compoſitionem diuerſorum generum . vt pe
trus et albedo petri in hoc ꝙ eſt eſſe indiuiduum
vniuntur.et per prius conuenit ratio indiuidui pe
tro q̄ eius albedini . Sic dicendum ꝙ hoc nomen
perſona dictum de perſonis diuinis dicitur ẜm ,

ꝑpationẽ reꝝ eiuſdẽ nature. iõ analogice et eq̃liter. et ideo quodãmodo vniuoce. ſiłr cũ dicit᷑ de ꝑſonis creatis. Cũ autẽ dr̃ de ꝑſonis creatis τ increatis. dr̃ ꝑ cõpoſitionẽ reꝝ diuerſaꝝ naturaꝝ. τ ideo ꝑ prius τ poſterius. Et ſic ꝑſona prius dr̃ de ꝑſonis creatis ſꝫm nomẽ. ſ ſꝫm rẽ nois ꝑ prius dr̃ de ꝑſonis increatis. Et q̃ querit᷑ vtrũ perſona ſit cõis perſonis creatis τ increatis. dõm. q ſi dicat᷑ cõmune vniuocum.
51 nõ. τ rõnes ad hoc cõcedende ſunt. Ad ꝙ obijcit᷑ q eadẽ eſt rõ τc. dõm. q nõ eſt eadẽ [illegible] niſi ſꝫm analogiam. q longe nobilius τ aliter eſt natura intellectualis τ yposta ſis τ diſtinctio et ꝓprietas in deo q̃ in creaturis. Ad illud qđ obijcit᷑ q eſt habitudo 52
ꝑſimilis. dõm q nõ eſt ſimilitudo equalitatis. τ preterea talis ſimilitudo non facit vniuocationẽ ſ analogiã ſolũ. Ad illud qđ obĩ de incõicabilitate. dõ. q nõ eſt pura priuatio. imo importat diſtinctionẽ. τ cũ alia rõ diſtinguendi diſtans multũ ab illa ſit in deo. τ hoc non tm̃ ſꝫm rẽ. immo etiã ſꝫm rõnẽ rectã. intellectus nõ attribuit deo modũ diſtinguendi qui cõpetit cõpoſitis. ideo nec rõne vniuocũ eſt ſed ſolũ analogum.

Diſtinctio. xxvj. de his que ꝓprie et eternaliter dicuntur de deo ſꝫm relationẽ ſiue ꝓprietatem perſonalem ſꝫm q ipſis ꝑſonis aſſignant᷑.

Hunc de ꝓprietatibus ꝑſonaꝝ quas frequẽter τc. Supra mgr̃ multipliciter egit de his que dicũtur de deo ſꝫm ſbam. hic ſcđo agit de his que dicunt᷑ de eodẽ ſꝫm relationẽ. Diuidit᷑ autẽ hec pars in duas In prima agit de his q̃ dicunt᷑ de deo ꝓprie τ eternaliter. In ſcđa agit de his q̃ dicuntur de deo ꝓprie τ tpaliter. j. diſt. xxx. Sunt eñ quedã que ex tpe. Prima ꝑs iterũ diuidit᷑ in duas. q q̃dã ſunt ꝓprietates ſiue relationes ꝑſonales. τ de his agit primo. quedã nõ ꝑſonales. τ de his agit ſcđo. j. diſt. xxviij. Preterea conſiderari oportet q nõ tm̃ tres τc. Prima ꝑs iterũ diuidit᷑ in duas. In prima aſſignat ꝓprietates ꝑſonaꝝ ſꝫm q in ipſis ꝑſonis aſſignant᷑. In ſcđa vo agit de ipſis ſꝫm q eas cõtingit diuerſis nominib⁹ exprimi. j. di. xxvij. Hic queri põt vtrũ ꝓprietates τc. Prima [illegible] hꝫ duas. In prima mgr̃ aſſignat ꝓprietates ꝑſonarũ. In ſcđa vo circa aſſignationẽ mouet dubitationẽ. ibi. Hic querit᷑ quõ ꝓpriũ dicat᷑ eſſe nato τc. Prima ꝑs hꝫ tres partes. In prima determinat q̃bus aſſignent᷑ ꝓprietates q ypoſtaſibus. In ſcđa aſſignat q̃ ſint ille ꝓprietates. ibi. Jam de ꝓprietatibus ꝑſonaꝝ videam⁹. Tercio oñdit q̃d ſunt ille ꝓprietates. qm̃ ſunt relationes ſiue dicte ſꝫm relationẽ. nõ tñ ſꝫm accidens. ibi. Quo circa ſciendũ eſt non oĩe τc. Similit᷑ ſcđa ꝑs in q̃ mouet dubitationes iuxta ꝑdictas aſſignationes hꝫ duas. In prima mouet dubitationes cõtra aſſignationẽ ꝓprietatis filij. In ſcđa ꝯtra aſſignationẽ ꝓprietatis ſpũſſancti. ibi. Hic queri põt vtꝝ pater. Prima ꝑs hꝫ duas. In prima ꝓponit qõnẽ. τ ſoluit auctẽ Aug. τ hyla. In ſcđa illã ſolutionẽ applicat etiã circa ꝓprietatẽ ſpirituſſancti que eſt donũ. ibi. Ita etiã de ſpũſancto dõm eſt. Similit᷑ ſcđa ꝑs hꝫ duas partes. In prima querit τ ſoluit. In ſecunda quorundã poſitionẽ improbat. Primũ facit ibi. Hic queri põt vtrũ pater τc. Scđm facit ibi. quidã tamen putant ſpiritũſanctum.

Determinat quibus aſſignant᷑ ꝓprietates perſonales, quia yꝑoſtaſibus. a

De ꝓprietates aſſignant᷑ ypoſtaſibus.

Hunc de ꝓprietatibus ꝑſonaꝝ q̃s frequẽnt᷑ in hoc tractatu cõmemorauimus, aliq̃d loqui nos oportet. Sed primũ audiam⁹ quid de hoc noĩe ypoſtaſis Hiero. dicat. Ait eñ ſub hoc noĩe venenũ latere. ſ hoc dicit ſꝫm q heretici eo vtebant᷑ vt ſimplices ſeducerẽt ſcꝫ ꝓ ꝑſona et ꝓ eſſentia. vt ſiue dicerent᷑ vna tm̃ ypoſtaſis. ſiue tres. minus ꝑitos ad incõueniens deducerent. cũ non erat hoc nomẽ ita apud catholicos vulgatũ. nec ita ei⁹ ſignificatio determinata vt mõ. Et iõ Hiero. dicit hoc noĩe nõ vtendũ fore ſine diſtinctõe vel expoſitione. tũc ſcꝫ qñ cũ hereticis cõtendebat᷑. ita ſcribẽs de fide catholica ad damaſum papã. a Ab arrianorum ꝑſule ypoſtaſion nouellũ nomẽ a me hoĩe romano exigit᷑. Interrogam⁹. q̃d tres ypoſtaſes arbitrentur intelligi? Tres ꝑſonas ſubſiſtẽtes aiunt. Rñdemus nos ita credere. Nõ ſufficit eis ſenſus. Ipm̃ nomẽ efflagitãt. q neſcio q̃d veneni in ſillabis latet. clamamus. Si quis tres ypoſtaſes. id ẽ tres ſubſiſtentes ꝑſonas non confitet᷑. anathema ſit. Si quis autẽ ypoſtaſim vſiam intelligens. non tribus ꝑſonis vnã ypoſtaſim indicit. alienus a xp̃o eſt. qui ſcꝫ tres ypoſtaſes dicens ſub nomine pietatis tres naturas conatur aſſerere. Sufficiat nobis

Hiero.

a Ab arrianoꝝ ꝑſule ypoſtaſion nouellum nomen a me hoĩe romano exigit᷑. Obicitur. ſi eſt nouellum nomen. cũ aplš dicat. j. Thimo. vlti. vocũ nouitates eſſe vitandas. nullo modo debuit concedere. Preterea daũ. dicit q ypoſtaſis eſt ſubſtantia cũ accidentibus. ſꝫ in diuinis nõ cadit accidens. igitur nec nomen. ypoſtaſ. igitur τc. R°. dõm. q 1
nouitas vno mõ ſonat in viciũ. alio modo nõ. qñ eſt talis adiunctio q ſententiam etiã facit que non hꝫ ortũ ex veritate antiq̃ tunc ẽ vere nouellũ. τ ſic dicit aplš eſſe fugiendũ. vnde addit ꝓphanas. ꝙ q̃tum ad intellectũ ſanum non erat nouũ. ſ q̃tuꝫ ad intellectũ quẽ heretici ſupponebant. Ad obijcit᷑ de autoritate

dicere vnam substantiã ⁊ tres personas pfectas equa- les.taceamus tres ypostases si placet. Nomẽ hoc non bone suspitõnis est.cum in eodez verbo sensus dissen- tiunt. Aut si rectum putatis tres ypostases cũ interp- tatõnibus suis debere nos dicere nõ negamus. Sz mi

b hi credite. [b] venenum sub melle latet. Transfigurat.n. [illegible] angelus sathane in angelum lucis. His verbis non negat vtendum esse nomĩe ypostasis.sed hereticos eo praue vsos ostendit.ꝯtra quos cautela opus erat i di- stinctõne significatõnis. Alioqn sibi ꝯtradiceret.q̃ su- pra tres ypostases ꝯfitet.

Assignat que sint ille ꝓprietates ꝑsonaꝝ ⁊ de nomi bus eaꝝ relatiuis. b

Jam de ꝓprietatib⁹ ꝑsonaꝝ videamus. que etiã noti- ones siue relatões in scriptura plerũqꝫ dicunt in illa sancta trinitate. q̃ ido a nobis repetũt. vt cordi nr̃o te

Aug. c nacius infigãt. Ait Aug. in li. de fide ad petrũ. [c] Aliud est genuisse q̃ʒ natũ esse.aliudqꝫ est ꝓcedere q̃ʒ genuis- se vel natum esse. Vñ manifestuz est ꝙ alius est pater.

d alius fili⁹.alius spũssanctus. [d] Et est ꝓprium soli⁹ pa-

Quid sit ꝓpriũ patris.quid sit ꝓpriũ filij.quid [illegible]ꝓprium spiritussancti.

tris.nõ quia nõ est natus ipse. sed qꝛ vnum filium ge- nuerit.ꝓpriumqꝫ soli⁹ filij.nõ quia ipse nõ genuit. sed quia de patris essentia natus est. Propriũ vo spũssan cti. nõ quia nec natus est ipse nec genuit. sed quia sol⁹ de patre filioqꝫ procedit. Ecce breuiter assignauit tres ꝓprietates triũ ꝑsonaꝝ.quarum vna nõ est alia. Hoc eñ significauit cum dixit . aliud est genuisse q̃ʒ natum esse.aliudqꝫ ꝓcedere.i.alia ꝓprietas siue notio est ge-

Hic de nominibus relatiuis q̃ notant ipas relatões.

neratio. ⁊ alia natiuitas.alia ꝓcessio.que alijs nomini bus dicunt.paternitas.filiatio. Has ꝓprietates desi- gnant nomĩa ꝑsonaꝝ.scz pater et filius ⁊ spũssanct⁹.q̃ relatiua sunt ⁊ ad seinuicẽ dicunt.qꝛ notãt relatões q̃ nõ sunt deo accidẽtales. s in ipis ꝑsonis ab eterno sũt inmutabiliter. vt nõ mõ appellatões relatiue s etiã re- latiões siue notiões in reb⁹ ipsis scz i ꝑsonis sint.

Ostendit quid sunt ille ꝓprietates.qñ sunt relatio nes siue dicte ꝑm relatõnem.nõ tñ ꝑm accidẽs. c

Quo circa sciendũ ẽ.si oẽ qd dr de do dr dici ꝑm sbaz. qꝛ q̃dã dicunt ꝑm relatiõez q̃ nõ ẽ accñs.qꝛ nõ est mu-

c tabilis. Vñ Aug⁹.in.v.li.de tri.ait. [c] Nihil in deo ꝑm accñs dr.qꝛ nihil ei accidit.nec [illegible] omñe qd dr.ꝑm sbam de deo dr. In reb⁹ creatis atqꝫ mutabilib⁹ qd non ꝑm sbam dr.restat vt ꝑm accñs dicat. In deo aũt nihil q̃- dem ꝑm accñs dr.quia nihil i eo mutabile ẽ aut amissi bile. Nec tñ omñe qd dr ꝑm sbam dr. Dr eñ ad aliqd si cut pr ad filiũ.⁊ fili⁹ ad patrẽ.qd nõ est accñs.qꝛ [illegible] ille sp est pr.⁊ ille sp est fili⁹.⁊ ita semp.qꝛ semp nat⁹ ẽ fili⁹. nec cepit vnq̃ʒ eẽ fili⁹. Qꝛ si aliqñ eẽ cepisset. aut aliqñ desineret esse filius.ꝑm accidens diceret. Et quia pa- ter nõ dicit pater nisi ex eo ꝙ est ei filius. ⁊ filius nõ di- citur filius nisi ex eo ꝙ habet patrem.nõ ꝑm substanti am hec dicunt.sed adinuicem ista dicunt. neqꝫ tamẽ ꝑm accidens.quia ⁊ ꝙ dicit pater.⁊ ꝙ dicitur filius.⁊ eternũ atqꝫ incõmutabile est eis. Ecce aperte his ver

dam.dd ꝙ nomẽ ypostasis de se nõ importat respectuz ad accidens.s solũ ad ꝓprietatem distinguentez. q̃ inquaz in creaturis est accidẽs. Ideo di- cit subiectũ cũ accidẽtibus. nõ sic autez est in deo.

b Venenũ sub melle latet ⁊c. Obijcit.qꝛ cũ hoc nõ dicat nisi ꝑ errorẽ ꝯuictus.videt ꝙ talia noia oĩno essent fugienda. Rᵒ.dd ꝙ venenũ nõ latebat sub noĩe sed sub eorũ intentõne siue occasione q̃ ex hoc occasionaliter volebãt inducere i heresim. Vl' potest dici ꝙ venenũ latebat nõ q̃tum ad significatõez sed ꝓpter dubitatõez. ⁊ ido nũc cũ determinata est ei⁹ significatio.absqꝫ dubio est tenẽdum. 2

c Aliud est genuisse q̃ natũ esse. Videt male dicere. quia cuz aliud dicat diuersitatem in essentia. ꝑm h' vidr ꝙ generatõ actiua et natiuitas differant ꝑ essentiã qd est ꝯtra fidẽ. Rᵒ. dd̃m ꝙ aliud non dicit ibi diuersitatẽ a pte rei absolute.s ꝑ ꝯpatõnem ad dicentẽ ⁊ intelligẽtem.q.d.aliud ẽ intelligere siue dicere pr̃ez generare et h⁹mõi. et huic alietati nõ sbest diuersitas eẽntie sed alietas ꝓprietatis. 3

d Et est ꝓpriuz soli⁹ pr̃is.nõ qꝛ non ẽ nat⁹ ipse. Videt dicere cõtra illud qd dr.j.dist. xxviij.vbi dr ꝙ h' ꝙ ẽ ingenit⁹ ẽ ꝓpriũ pr̃is. s ingenitũ nõ est aliud dicere q̃ʒ nõ genituz. Rᵒ.ꝙ Aug. loquit de hoc ꝙ est nõ nat⁹ ꝑm ꝙ dicit purã negationem .⁊ sic nõ dicit ꝓprietatẽ. Ingenit⁹ eñ put est ꝓprietas nõ ẽ pura negatio. 4

c Nihil in deo ꝑm 5

accidēs dicit. qr nihil est i deo mutabile aut amissibile. Videt ista ratio nō valere. qr aliqua sunt accidētia inseꝑabilia ⁊ talia nō sūt
6 amissibilia. Rn̄. dōm. Sicut ipse Aug. dicit Omne accidēs. aut est ꝑ suā naturā mutabile aut amissibile. aut pōt circa subiectū suum intēdi vel remitti. Et ipe non dicit ꝙ sit accidēs tm̄. qr pōt amitti. s; qr potuit aduenire rei prius existenti. vel recedere a re iā existēte. vel saltē intēdi vel remitti siue varia
7 ri. Et si tu obiicias ꝙ accidētia nō pn̄t variari sm̄ boetiū. verum est de alteratōne a sbiecto in subiectum. tn̄ certū est ꝙ in eodē intendunt ⁊ remittun
8 tur. Aliter pōt dici ꝙ accidēs pōt ꝓpari ad subiectū primū. et ad subiectū primum. Et habito respectu ad sbiectum primuz omne accidēs dr̄ aduenieēs. qd̄ est possibile etiam abesse. Quis nō respectu subiecti qd̄ ē sbiectum ⁊ cā. Terci⁹ modus dicendi est ille ꝙ id solū est ꝑ naturam immutabile qd̄ ē oio simplex. Si igit deus est oino immutabilis. igit est oino simplex. ⁊ in nullo simplici est accn̄s. igit i nullo immutabili accn̄s ē ponere. Si igit pater est immutabilis et in eo est ꝑnitas. igit nō est accidens.

bis ostendit quedam dici de deo sm̄ substantiaz. quedam sm̄ relatōem. nihil tn̄ sm̄ accidēs. ostendit etiam ꝓprietas patris esse qd̄ habet filium. ⁊ ꝓprietas filij ꝙ habet prēm. Ideoq; cū dixit eternū ⁊ incommutabile eē qd̄ pr̄ dr̄. ⁊ qd̄ fili⁹ dr̄. ita intelligi voluit. i. ꝓprietas q̄ pr̄ ē pr̄. ⁊ ꝓpetas q̄ fili⁹ ē fili⁹. etna ē ⁊ incōmutabilis. qr ⁊ pr̄ semꝑ pater. ⁊ fili⁹ semꝑ filius. Vn̄ ⁊ hyla. proprietates ꝑsonarū assignās in. xij. li. de trini. ait. Si sp patri ꝓprium est ꝙ semꝑ est pater. necesse est semꝑ filio ꝓprium esse vt semꝑ est filius. Ubi eniz semꝑ pater est. semꝑ ⁊ filius est. ꝰ qui nō semꝑ pater est. non semꝑ genuit. Item in eodem. Nato deo. manifestum est ꝓprium esse qd̄ filius est. Hylarius

Mouet dubitatiōez ꝯtra assignatōnem ꝓprietatis filij. quare scz dicat esse ꝓprium vnigeniti ꝙ est filius dei. cum etiā homines sint filij dei. D

Hic querit quō dicat ꝓprium esse nato deo ꝙ est dei filius vel genitus ex deo. cum etiam homines filij dei dicant ⁊ sint: sm̄ illud. Filij excelsi omēs. Et ad moysen de populo israel domin⁹ ait. Filius meus primogenitus israel. Sed magna est distantia. [f]Homines eīn filij dei sunt factura. nō natiuitatis ꝓprietate. [g]De⁹ aūt filius originis ꝓprietate filius est in veritate natiuitatis. nō factura vel adoptōne. ⁊ illi quidem ante sunt q̄ filij dei sunt. Fiunt eīn filij. nō nascunt filij dei. Unde Hyla. solum deum natuz originis ꝓprietate dei filium ostendens inter ipm ⁊ homies filios dei euidentissime distinguit in. xij. lib. de trini. ita dicens. Vero deo patri qui ex deo nascit vere filius est. et nos quidem filij dei sumus. sed ꝑ facturā. Fuimus eīn aliquādo filij ire sed filij dei ꝑ adoptōnez effecti sumus potius q̄ nascimur. Et quia omē qd̄ fit. anteq̄ fiat nō fuit. nos cuz filij nō fuissemus. efficimur. Ante eīn filij nō eram⁹. sed ꝑ gratiā facti sumus. non nati neq; generati. sed acquisiti. Acquisiuit eīn nos deus sibi. ⁊ ꝑ hoc dicit nos genuisse. Genuisse eīn deum filios. nunq̄ cum ꝓprietatis significatōne cognoscimus dici. Ex adoptōne eīn homo factus est filius dei. nō ex generatōne. neq; ei ꝓprietas est. sed nūcupatio. ac ꝑ id nō vere filius est. quia nec ꝓprie natus dicit. nec semꝑ fuit filius. Unigenit⁹ autem deus nec fuit aliquādo nō filius. nec fuit aliqd anteq̄ filius. nec quicq̄ ipse nisi filius. Atq; ita q̄ sem-

Ps. lxxxi.
Exo. iiij.
f
g

Hylari⁹ autoritate ꝯfirmat solutionem Apta distinctō inter deum filium. ⁊ hominuz filios. quia ille natus filius. hi facti filij

f Hoīes eīn filij dei sunt factura. Obr ꝙ sm̄ illū modū dn̄di. cū asin⁹ sit fact⁹. videt ꝙ possit dici dei filius. Et silr ꝙ archa q̄ facta est ab artifice. possit dici filia artificis. quoꝝ neutrū cōcedit. Si tu dicas ꝙ optet ꝙ sit ad imaginē dei fact⁹. Contra. dyabol⁹ ē ad imaginē dei fact⁹. igit dyabol⁹ ē fili⁹ dei. Rn̄. dōm ꝙ h̄ ꝙ dico filius
9 duo dicit. scz ortū ⁊ imitatōez. dōm igit ꝙ est imitatio ꝑ oimodam assimilatiōez. ⁊ sic filius naturalis imitat patrē. ⁊ qr nō h̄z socium imitādo sic. ideo solus ipse est fili⁹ naturalis. Et iterū est imitatio expssa. ⁊ hec cōsistit in imagine. ⁊ hec tenet adhuc ratōez filij ⁊ facture. Et ita est iterū imitatio longinqua. ⁊ hec tenet tm̄ ratōem facture nō filij. Sed attendendū est ꝙ imitatio expssa vt ꝯsistit in sua ꝯditōne. aut est insignita vlteri⁹ sua ꝑfectōne ⁊ decore. aut est priuata honore ⁊ deformata a sua ꝯditōne. Primo modo dicit filius factura. Scdo modo filius factura ⁊ adoptōne. Tercio modo neutro mō dicit fili⁹ nisi valde improprie ⁊ cum additōne distrahente. quia domin⁹ Joh. viij. dicit peccatores habere patrem dyabolum. ꝓpterea ꝙ a deo recedūt ⁊ imitā
10 tur eum. g Deus autem filius originis. Ponit tres ꝓprietates nominū quibus deus filius. fili⁹ dei est. scz originem. veritatem. ⁊ natiuitatem. querit ergo de distinctōne illorum nominū. dōm ꝙ tria dicit ad excludēdum tres hereses. Contra fotinum dicit originē nō adoptōne. quia fotinus dicebat xpm esse filium dei ado-

per est filius. nascibilitatis ꝓprietate ac veritate filius eius est solius qui genuit. ⁊ ille tm̄ qui genuit pater ipsius est. quia sicut ille filius origine. ita ille pater generatione.

Soluit dubitatōez auctē Aug. ⁊ Hyla. ꝙ homo dicit fili⁹ trinitatis. ⁊ trinitas pōt dici pr̄ hoīm. e

Homo ꝟo qui filius dei est factura. nō tm̄ patris. sed ⁊ filij ⁊ spūssancti fili⁹ est. i. totius trinitatis. ⁊ trinitas ipsa pater eius dici pōt. Ūn̄ Aug. in. v. li. de trini. dicit.
Aug. Non pōt dici trinitas pater. nisi forte trāslatiue ad creaturam ꝑpter adoptōnem filioꝝ. Qđ eñ scriptuꝫ est.

ptiuuz. Contra sabellium dicit veritate nō nuncupatiōe. qꝛ ipse dicebat ꝙ ideꝫ ipse ꝑmo pater nūcupabatur postea filius. Cōtra. arrium dicit natiuitate non creatōne. quia Arrius dicebat esse dei filium creaturam.]

Deu. vi. Audi israel dn̄s deus tuus de⁹ vnus est. Non vtiqꝫ excepto filio aut spiritusancto optet intelligi. quē vnū dn̄m deū nostrū recte dicim⁹. etiā pr̄em nostrū
Hylarius p grām suā nos regenerantē. De h̄ etiā hylari⁹ in. vj. li. de tri. ait. Omībus fidem deus pater est. quib⁹ est pater. p eam fidem ihm̄ xp̄m dei filium confitemur. Ecce ostensum est quare ꝓprium dicat̄ esse dei nati ꝙ filius est. quia scꝫ
Joh. xvij. ipse solus natus ꝓprie dicit̄. Ūn̄ hylari⁹ in li. iij. de trini. ait. Dn̄s dicens clarifica filiū tuum. nō solo noīe ꝯtestatus est esse filiū. sed ⁊ ꝓprietate. Nos filij dei sumus. sed nō talis hic filius. Hic eñ verus ⁊ propri⁹ est fili⁹ origine. nō adoptōne. veritate nō nūcupatōne. natiuitate nō creatōne.

Applicat solutōnem p̄cedentem ad ꝓprietatem spūssancti. que est donum. quia ꝓprietate est donum. vt fili⁹ natiuitate. ⁊ vtroqꝫ modo dicit̄ relatiue s̄m eandem relatōnem. f

Ita etiam de spūsancto dicendum est. qui ꝓprie dicit̄ donum dei. cum tamē ⁊ alia plura sint dona dei. Sed spūssanctus ita ꝓprietate īmutabili et eterna donum est. sicut filius ꝓprietate est filius. Eo eniꝫ dicit̄ donum quo spūssanctus. ⁊ vtroqꝫ vtiqꝫ nomine relatiue dicit̄. Eademqꝫ relatōne dicit̄ spūssanctus ⁊ donum. licet ipsa relatio nō appareat in hoc nomīe spūssanctus. sicut ī hoc nomine donū. Ūn̄ Aug. in. v. de trini. ait. Spūssanctus qui non est trinitas. sed in trinitate intelligit̄. in eo ꝙ ꝓprie dr̄ spiritussanctus. relatiue dicitur. cum ⁊ ad pr̄em ⁊ ad filium refert̄. qꝛ spūssanctus et patris et filij spiritus est. Sed ipsa relatio non apparet in hoc nomine. Apparet autē cum dicit̄ donum dei. Donū eñ patris ⁊ filij. qꝛ et a patre ꝓcedit ⁊ a filio. ꝯ spūssanct⁹ ineffabilis quedam patris filijqꝫ ꝯmunio est. Et ideo fortasse sic appellat̄ vt iaꝫ diximus. nec iterare piget. quia patri ⁊ filio pōt eadem appellatio conuenire. Nam hoc ipse ꝓprie dicit̄. qđ ille ꝯmuniter. Quia etiā pater spūs. ⁊ fili⁹ spiritus. ⁊ pater sanct⁹. ⁊ fili⁹ sanctus. Ut ꝯ ex nomīe qđ vtriqꝫ ꝯuenit vtriusqꝫ ꝯmunio significet̄. vocat̄ donum amboꝝ spūssanctus. Ecce habes quare spiritussanct⁹ ꝓprie dicat̄ donū. ⁊ ꝙ relatiue dicit̄ siue donū. siue spūssanct⁹. Et ꝙ nomen sibi ꝓprium tenet. qđ cōiter patri ⁊ filio ꝯuenit. sed diuisim. Et est sciendū. quia cum pater vel filius dicit̄ spūs siue sanctus. neutrū relatiue dicit̄. sed s̄m substantiam.

Mouet dubitatōeꝫ ꝯtra assignatōnem ꝓprietatis spūssancti. Utrum pater. vel filius. vel trinitas ipsa possit dici spūssanct⁹. g

Hic queri potest vtrum pater. vel filius. vel etiam ipsa trinitas possit dici spiritussanctus. sicut distinctim dicit̄ ⁊ spūs ⁊ sanctus. de hoc Augu. in. v. li. de trini. sic ait. Trinitas nullo modo pōt dici filius. spiritus ꝟo sanctus potest quidem vniuersaliter dici s̄m id qđ scriptum est. qm̄ deus spūs est. Itaqꝫ pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus. qm̄ vnus deus est. ⁊ vtiqꝫ deus sanctus est. potest appellari trinitas ⁊ spūssanctus. Sed tamen tūc spūssanct⁹ relatiue non dicetur. sed s̄m essentiam. quia ꝓprie spiritussanctus qui non est trinitas. sed ī trinitate dicitur relatiue.

Reprobat quorūdam positiōez qui putant spiritum sanctū nō dici relatiue ad patrē ꝛ filiū. q꞉ n̄ vicissim respondent sibi vocabula sed falso. b

Quidam tn̄ putant spūsanctū vel donū nō dici relatiue ad patrē vel ad filiū. Si em̄ inquiunt hec relatiue ad se dicunt. suis inuicem sibi rn̄dent vocabulis. vt sicut dicit pater filij pater. ꝛ fili⁹ patris fili⁹. ita dicat pater spūssancti vel doni pater. ꝛ spūssanctus vel donum patris spūs vel donum. Sed nō ita ē in omnib⁹ relatiuis. Non em̄ om̄ia que relatiue dicunt. suis ad se inuicem respondent vocabulis. Un̄ Aug. hoꝝ elidēs opinionem in. v. li. de trinit. non te moueat inquit q̄m diximus spūsctm̄ nō ipsam trinitatē. [b] sed eū qui est i trinitate relatiue dici. licet nō ei rn̄deat vicissim vocabulum ei⁹ ad quē refert. Dicim⁹ em̄ spūsanctū pris. ꝫ nō vicissim dicim⁹ patrē spūssancti. ne fili⁹ ei⁹ intelligatur spūssanctus. Item dicim⁹ spūsctm̄ filij. ꝫ nō dicim⁹ filium spūssancti. ne pater eius intelligat spūssanct⁹. In multis em̄ relatiuis hoc ꝯtingit. vt nō inueniat vocabulum q̄ sibi vicissim rn̄deant. Cum ḡ dicim⁹ donū patris ꝛ filij. nō quidē possum⁹ dicere p̄rem doni aut filium doni. Sed vt hec vicissim rn̄deant. dicim⁹ donum donatoris. ꝛ donatorē doni. [i] q꞉ hic potuit inueniri vsitatum vocabulū. illic nō potuit. donū ḡ donatoris. et donatoꝛ doni cū dicim⁹. relatiue vtrūq; ad inuicē dicimus. [k] donatoꝛ tamen nō fuit deus nisi ex tpe. cū spiritussanctus sit donū etiam ab eterno.

b Sz eū qui est i trinitate relatiue dici. licet nō ei rn̄deat vicissim vocabulū. Videtur hoc falsum. q꞉ ꝓprium est relatiuoꝝ dici ad ꝯuertentiā. ergo si nō dicunt ad cōuertentiā. nō dicūtur relatiue. R̄ᵒ. dōm ꝙ illd verū ē. si nom̄ impositū est vtriq; extremo. alioquin si deficit ex vna pte nō dicitur. vt si dicat remus nauis. Similiter vult dicere aug. ꝙ sb ist⁹ noībus pater ꝛ fili⁹ nō referunt ad spūsctm̄. Sed tn̄ vbi deficiunt nomina deꝫ fingere. sed in diuinis melius est tacere q̄ꝫ fingere. ꝓpter vitandum errorem.

i Quia h̄ potuit inueniri vsitatū vōbulū. illic nō potuit. Videtur hoc falsum. q꞉ ita bn̄ spirator dicit ad spiritum sicut donatoꝛ ad donū. R̄ᵒ. vnus modus dicendi est ꝙ Aug. nō loquit simplr̄ de hoc noīe spūs. sed de hoc toto spūssanctus. Vel aliter. hoc dicit quia spiratoꝛ tūc nō erat nomen vsitatū vt donatoꝛ.

k Donatoꝛ tn̄ non fuit deus nisi ex tpe. Obijcit. quia ꝫm hoc nec donum dicit nisi ex tempe. cum relatiua sint simul natura. Ad hoc dōm ꝙ potest dici ab actu donandi vel ab habitu. primo modo dicit solū ex tpe et sic donum. secundo dicit ab eterno.

Ad intelligentiā coꝝ que in ista distin. dicuntur quatuoꝛ querunt. Primo vtrum in diuinis sit ponere ꝓprietates ꝑsonaꝝ. Secundo dato ꝙ sic. Querit quid sint ille ꝓprietates. Tercio querit quis sit actus ipsaꝝ. Quarto ꝛ vltimo queritur de numero ipsaꝝ.

Questio prima a

Utrū in diuinis sit ponere proprietates ꝑsonaꝝ non solū vocaliter ꝫ etiā realiter ondit sic. Hiero. dicit. ꝛ habet in fine p̄cedentis di. nō tm̄ nomia sed etiā nominū ꝓprietates ꝯfitemur. ḡ ꝛc. Item Aug⁹. dicit in li. de fi. ad petrū. ꝓprium est patris ꝙ vnū filiū genuit. ḡ a ꝯiugatis. generatio est ꝓprietas patris. ꝫ cōstat ꝙ generatio realiter est in deo. ꝛ cōstat ꝙ ꝯuenit soli patri. ḡ ꝫm rem est ꝓprietas patris. Item proprietatis est distinguere. ḡ vbi est vera distinctio ibi est vera proprietas. sed in diuinis est vera distinctō. Unde Dam. Differentiam ypostascon. i. ꝑsonarum in tribus ꝓprietatib⁹. paternali. filiali. ꝛ ꝓcessibili. cognoscimus. Item hoc ipm̄ videt ratōne. q꞉ sicut ē ali⁹ modus q̄rendi de essentia ꝛ ꝑsona. ita est ali⁹ modus querendi de essentia ꝛ ꝓprietate. De essentia enim querit ꝑ quid. de ꝓprietate ꝑ quō se habet. ḡ sicut ponitur essentia in diuinis et ꝑsona ꝫm veritatem. ita debet poni ꝓprietas. Item supra probatum est ꝙ differunt generatio et ꝓcessio realiter. alioquin non differrent ꝑsone. ergo generatio ꝛ spiratio differunt realiter. sed tam generatio q̄ꝫ spiratio est in vna ꝑsona nō multiplicata vt est in ꝑsona patris. ḡ cum persona sit realiter vna. ꝛ ꝓprietates realiter plures. ergo est ponere ꝓprietates realiter in diuinis differentes. sed nō differentia essentiali. sed nec ꝑsonali. cum sint in eadem ꝑsona. ḡ notionali. ꝙ si nō differūt generatō ꝛ spiratio. sicut hec est vera pater spirat s. s. et hec. pater generat s. s. ꝛ tūc sequeret. ꝙ spūssanct⁹ esset filius. Item pater ꝛ filius sunt vnum principium spūssancti. hoc supra probatum est. ꝛ est ratio in ꝓmptu. q꞉ vnus oīno est qui spirat. ꝛ hoc qd̄ est vnū dicit vnitatem nō essentie nec ꝑsone. ergo oportet ꝙ ꝓprietatis. ꝛ si hoc. necesse est poni ꝓprietates in diuinis realiter. nō nominaliter nec tm̄ in voce.

Item in patre est paternitas ꝛ innascibilitas. aut ergo eadem ꝓprietas aut alia. Si eadem ꝓprietas. ergo ꝛ relatio eadem. sed ꝫm paternitatem refertur ad filium. ergo ꝛ ꝫm innascibilitatem. sed hoc est falsum. igitur alia. ꝛ ꝑsona est vna. ergo necesse est ponere ꝓprietates in diuinis personis etiā realiter differentes. Contra. Hyla. de trini. pater ꝛ fili⁹ ꝛ spiritussanctus solis differūt nominibus. igr̄ si differūt solis nominibus nō sunt ibi reales ꝓprietates sed vo

cia. Item Damasce. dicit in primo lib. Oportz scire q aliud est differre re. aliud ratione. et dicit q in creaturis est differentia re. et conuenientia ratone. sed in diuinis ecōtrario. cum ergo sit distinctio sm proprietates. videt igit q sint ibi solum sm modum loquēdi vel intelligendi nō a parte rei. Item hoc ipsum videt ratōne. qr in summo simplici nō cadit differētia aliqua. sed diuina psona est summe simplex. aut igit ibi nō est proprietas. aut solo modo loquēdi. ergo etc. Item ita simplex est psona sicut essentia. sed pprietates essentie nō differūt nisi solo modo loquēdi. nō sm rem. ergo similiter pprietates psone. Item diuina essentia ppter summam simplicitatem seipsa refertur ad creaturam. et ideo relatio essentialis solo modo loquendi differt ab essentia. vt cum dicit dominus. oino eni in substantiā transit. ergo pari ratione psona seipsa refert ad psonam. Item creatura ppter essentialem cōparatōnem ad suum principium. seipsa refert ad suum creatorem. Alioquin in creaturem et creatorez caderet medium. qd non esset nec creatura neqz creator. ergo si multo essentialior est comparatio psone ad psonam. ergo seipsa refert. et si hoc. igit videt q ipsa pprietas vel relatio nō differat ni-
12 si solo modo loquēdi a psona. Rō. dicendum q omnes catholici tractatores posuerūt pprietates psonaꝝ in diuinis. Cum eni sint plures psone et distincte. necesse est q sit ibi distinguēs. hoc autem pprietatem appellamus. sed diuersificati sunt in modo positionis. Quoniā ergo viderūt aliqui summam simplicitatez in psona. sicut in essentia. posuerunt q sicut in essen[illegible] oino est idem quo est et qd est. ita in psona omnino idem qui distinguit et quo. et ita suppositum et pprietas oino est idem. differens autem solo modo loquendi. sicut si dicat rogo te benignuz vel benignitatem tuam. Sz ista positio nō potest stare. qm sicut in opponēdo pbatuz est. in eadem psona sunt pprietates differētes. nō solum mō loquendi sed et realiter. Videmus eni q vno modo vna psona cōparat ad vnaz. vt pater ad filium. et videmus vnam psonam vno modo sine vna habitudine compari ad plures vt spūssanctus ad patrem et filium. et iterū vnam psonam pluribus modis compari ad plures vt filiuz ad patrem et spūmsanctum. Similit videmus plures psonas eodem modo compari ad vnam. vt pater et filius ad spūmsanctū. ergo vnitas habitudinis nō potest accipi a parte essentie. certum est. nec a parte psone que refert. nec ex parte psone ad quam refert. Restat ergo q [illegible] alius modus dicendi a parte rei sumpt9. Et ideo nunc cōmunis opinio tenet in diuinis esse pprietates psonarum realiter differentes ad seinuicem. et p hoc etiam differentes a psonis aliquo modo. Sicut eni quia in vna essentia nō plurificata plures ponim9 psonas. modi dicendi essentialiter et psonaliter differūt nō solum differentia sumpta a parte nostra sed etiam a pte rei. Sic et dicendum de modo dicendi psonaliter et notionaliter. Et ideo distinguūt magistri tres modos dicēdi in diuinis qui sunt a parte rei. scz essentialem. psonalem. et notionalem. Et dicitur coiter q tres sint modi predicandi. scz in quid. in quis. et in que. siue in quō se habet. Et incidit in peccatum scz figuram dictōnis ex cōmixtōne horū modorum. sicut in creaturis ex cōmutatione pdicamentorum. Sicut igit in diuinis vera est essentia et vere sunt psone. ita sunt psonarum pprietates. Ad illud qd obiicit in cōtrariū primo de hyla. dicendum q ipse nō accipit nomina p ipsis vocibus sed p intellectibus siue significatis importatis p illa tria nomina. Important eni pprietates. Nam solū ibi nō excludit pprietatis veritatem. sed excludit diuersitatem forme. vel
substantie. vel nature. Ad illud qd obiicit de Da- 13
masce. q differūt solum ratōne. dicendum q differre ratione est tripliciter. Vno modo a parte nre apprehensionis. sicut differunt in deo bonitas et magnitudo. Alio modo differre ratōne est sm differentiaz attributōnis. quia aliquis modus ponit circa vnum vel attribuit vni qui nō attribuit alteri. et sic differūt ratione. essentia. psona. et notio. Tercio modo differre ratōne est differre sm pluralitatem distinctōnis que nō inducit diuersitatem in essentia vel in natura. tamen tantam inducit differentiam q vnum nō dicit de altero. et sic differt ratōne psona a psona. et pprietas a pprietate. Et prima quidem differentia sm rationem est minima. quia nihil respondet a parte rei. sed vltime respondet. Non vult Dama. igit diuidere rem ptra ratōnem. nisi sm q res accipit p natura. nec etiam sic oino diuidit. sed quasi a principali denominat. Nam in creaturis non solum est cōmunitas ratōnalis. imo etiam naturalis. Nam petrus et paulus nō tm in ratōne conueniunt. sed etiam in natu-
ra cōmuni. Ad illud qd obiicit q hoc tollit summaz 14
simplicitatem. dicendum q differentia ratōnis. quedam fundat sup quid absolutuz siue substantiale siue accidentiale. quedam aūt sup respectum siue modum se habendi. Et prima differentia oino repugnat simplicitati. et nō potest esse in deo. scda vo nō repugnat. Nam videmus respectū aliquem de nouo esse circa aliquid illo nullo mō mutato. Videmus et aliquid habere plures respectus. ipso sine cōpositōne existente. Dicendum igit q pprietates personales sunt respectiue nō absolute. et ideo possunt differre ratōne respectuum. quia psona suppositum siue ypostasim dicit. sed pprietas dicit habitudinē ad alterum. Ex hoc patet sequens. Quia eni pprietates essentiales sunt absolute. nō possunt dicere realem differentiam nisi cēntialem habeant. ideo solo modo loquendi differūt. Non sic pprietates psonales. Vñ pprietates essentiales oino transeunt in essentiam. sed psonales non.
Ad illud quod obiicitur. q essentia seipsa differt. 15
dicendum q essentia diuina non potest referri nisi ad aliam essentiam. ad aliam autem nō refertur. quoniaz relatio dicit ordinem et habitudinem. Sicut autem vult philosophus. deus non ordinat ad res sed res ad ipsum. et ideo ibi nō est relatio nisi solo modo loquendi. sed cum psona ad psonam refertur. ibi vere est ordo originis. et ideo habitudo. et ideo vera rela-
tio. et sic patet illud. Ad illud quod obiicit. q cre- 16
atura seipsa refertur. dicendum q referri seipso potest intelligi tripliciter. Aut quia inter rei respectum et essentiam nō cadit medium. quia ipsa essentia essentialiter dependet. et sic quidem reperitur in creaturis. sic eni refertur materia ad formā et forma ad materiaz. Unde dicit phus q materia hoc ipm q est. ad alteꝝ est. tamē nec materia est suus respect9. nec forma est suus respectus. quia nō habet oimodam simplicitatem. Alio modo est referre [illegible]po. qr inter id qd refertur et [illegible] correlatiuum nō cadit aliquod mediuz qd

nõ sit alterum illoꝝ. ⁊ sic pater referẽ seipso ad filiũ. ⁊ ecõuerso. Nam pater est sua paternitas. ⁊ hoc propter summã simplicitatem. Tercio modo referri seipso est. quia ip̃m qd̾ referẽ nõ est nisi relatio ⁊ respectus purus. ⁊ hoc est impossibile esse neq₃ in deo neq₃ in cratura. Quia sicut dicit Aug⁹. Om̃e quod refertur est aliq̇d. excepto eo qd̾ relatiue dicitur. Alioquin relatõnis ess₃ relatio. ⁊ sic patet ꝙ om̃is ꝓprietas relatiua siue sit in deo siue in creaturis necessario differt ab aliq̃ modo ab eo cui⁹ est ꝓprietas. et magis in creatura q̃₃ in creatore. ⁊ intelligatiẽ om̃ia hec sicut prius assignatũ est. q̃m om̃e respectiuũ fundatur sup aliqd̾ absolutum.

Questio. ij. b

De ꝓprietatib⁹ quid sint. Et ꝙ sint relatõnes videẽ. quia dicit Hyla. xij. de trini. ꝓprium est deo nato esse filium. sed filiatio est relatio. igiẽ ⁊c. Item Dam̃. Dicamus diuinã verbi ypostasis naturam modo ⁊ habitudine a paternali ypostasi differentẽ. sed modus habitudinis est relatio. igiẽ ⁊c. Item Rich. de sancto Victo. in lib. de trini. dicit. ꝙ ꝑsone distinguunẽ ꝓprietate originis. sed origo in diuinis nõ est motus sed habitudo. ergo ⁊ relatio. Itẽ hoc ipsu₃ videẽ ratõne. quia ꝓpriu₃ est qd̾ ꝯuenit soli. sed nihil absolutum est ꝯmunicabile in diuinis et cõueniens soli. igiẽ om̃is ꝓprietas ꝑsonalis est relatio. Contra. Sicut paternitas est relatio. sic magnitudo quãtitas. ⁊ bonitas qualitas. sed magnitudo dei non est quãtitas. nec bonitas qualitas. igiẽ nec paternitas est relatio. sed p̃nitas est ꝓprietas. igiẽ ⁊c. Si dicas ꝙ nõ est simile. q₂ alia transeũt in substantiã. relatio nõ. ꝯtrarium ostendiẽ primo sic. Sicut quãtitas est vnum genus distinctum a substantia. ita ⁊ relatio. s₃ quia in deo nõ cadit diuersitas. ideo necessario gen⁹ quãtitatis transit in substantiam. cum ibi nõ sit accidens nec diuersitas generu₃. igiẽ pari ratõne relatõ.

Item sicut deus est sua magnitudo. ita deus ẽ sua paternitas. sed q₂ deus est sua magnitudo. ideo quãtitas nõ differt a substãtia. sed in eam transit. ergo ⁊ paternitas similiter. Item videẽ ꝙ relatio magẽ transit. quia inter om̃ia genera accidentium relatio importat maiorem dependentiã. quia ad obiectum ⁊ subiectum. sed deus oĩo est independens. igitur ⁊ relatio minime manet in deo. Item inter omnia genera entium relatio minus habet de entitate. sicut patet. quia aduenit et recedit sine mutatõne illi⁹ ad qd̾ referẽ. sed in summo ẽnte non debet poni nisi qd̾
17 multum habet de entitate. igiẽ ⁊c. R̃o. dõm ꝙ ꝓprietates personales necesse est esse relatõnes. et hoc duplici ratõne. tum quia sunt incoĩcabiles ⁊ soli cõ-
18 ueniũt. tum etiam q₂ realiter differũt vt ostensum ẽ prius. Sola autem relatio manet in diuinis. Ad cui⁹ intelligentiam notandũ ꝙ relatio in aliquibus conuenit cum aliis p̃dicamentis. in aliquib⁹ differt. Conuenit eñ in hoc ꝙ est p̃dicamentũ ⁊ genus entis. ⁊ in hoc ꝙ est accidens. et discõuenit in hoc ꝙ p̃ter alia genera habet respectum nõ solum ad subiectum sed etia₃ ad obiectũ s̾m habitudinem ⁊ dependentiam. Q̃tum ad primas ꝯditõẽs impossibile est relatõnem manere in diuinis sicut alia genera. et h̾ ꝓpter summã simplicitatem. In deo eñ relatio non est p̃dicamentum nec accidens. sed suba est. Q̃tum do ad ꝯditõnes quas h₃ respectu obiecti. necesse est quodammodo manere. ⁊ hoc ꝓpter veram distinctõem q̃ est in diuinis. ⁊ verã originẽ ⁊ habitudinẽ. Et necesse est quodammodo nõ manere. sc₃ q̃tum ad dependẽtiam. ⁊ hoc ꝓpter oĩmodã absolutiõe₃ q̃ ẽ in diuinis. Alia igiẽ genera simpliciter transeũt. s₃ relatio q̇dãmodo manet. ⁊ quodãmodo transit. Quia alia genera respectũ solum ad subiectum dicũt. ⁊ s̾m illum trãseunt. Sed relatio vltra dicit respectum ad obiectũ. ⁊ s̾m illum respectum dicit pluralitatem q̃ vere ẽ in diuinis. ⁊ illa relatio manet. Patet etiã quõ transit. vice₃ q̃tum ad om̃e qd̾ dicit ꝯpositõe₃. Vñ nõ est genus. neq₃ in genere. nec ẽ accidẽs. nec aliud. ⁊ sic patent prima tria obiecta circa hoc. q₂ vnũ sumiẽ a natura generis. aliud a natura accidẽtis. terciũ a p̃dicatõe ydemptitatis. Patet etiã quõ manet sc₃ q̃tu₃ ad illud qd̾ dicit distinctiõe₃. nõ q̃tũ ad illud qd̾ dicit dependẽtiam ⁊ inditatõem. quia sic priuat absolutõnis omnẽ ꝑfectionẽ. ⁊ ꝑ hoc p₃ quartũ argumẽtum qd̾ obiicit de dependẽtia relatõnis. Ad illud 19
qd̾ obiiciẽ. ꝙ minus h₃ de ente. dõm ꝙ hoc est verũ cum differt eẽntialiter a suba. In deo nõ sic est. posset tñ p̃ter ratõe₃ p̃dictam hec ratio reddi ꝙ nõ trãsit. q₂ eñ minimũ h₃ de ente. ideo minimã vel nullã facit ꝯpositõe₃. ⁊ tñ manet s̾m suam ꝓprietatẽ. Alia do q̃ habẽt aliquid de ente absolute faciũt ꝯpositionem. ⁊ hinc est ꝙ relatio melius val₃ in summo simplici q̃₃ aliquod alioꝝ.

Questio. iij. c

De ꝓprietatibus q̃tum ad actum. Et queriẽ vtrum actus hmõi ꝓprietatu₃ sit ypostases distinguere. aut distinctas ostẽdere. Et ꝙ sit distinguere videẽ ꝑ boetium in de trini. Suba ꝯtinet vnitatẽ: relatio multiplicat trinitatẽ. s₃ si multiplicat. igiẽ distinguit.

Item Rich. de sctõ Victo. de trini. dicit ꝙ ꝑsona distinguiẽ ꝓprietate originis. s₃ ꝓprietas dicit originẽ ⁊ relationẽ. igiẽ ⁊c. Ite₃ hoc ip̃m vr̃. q₂ cũ ꝑsone distinguanẽ. aut distinguuntur ꝑ aliqd̾ absolutum. aut respectiuum. Per absolutum nõ. q₂ sicut vult Aug. quod ad se diciẽ. de singulis diciẽ. igiẽ necesse est ꝙ differãt ꝑ aliquod respectiuum. Item ꝓprietas p̃ris aut accidit ipsi ypostasi. aut ẽ subalis ei. q₂ si accidit. igiẽ sunt ibi accidẽtia. igiẽ est ibi aliq̃ compositio. Si autẽ ꝯsubalis ⁊ ꝯnaturalis. igiẽ c[illegible] nõ ꝯsequatẽ eẽ ypostasis. nõ tm̃ est ratio innotescendi. s₃ etiã distinguẽdi. Item in summo simplici ide₃ est oĩo ratio eẽndi ⁊ cognoscẽdi. s₃ ꝑsona patris ẽ summe simplex. igitur eodẽ modo distinguiẽ. quo distingui cognosciẽ. hoc aũt est per ꝓprietatẽ. igitur ⁊c.

Contra. om̃e respectiuum reduciẽ ad absolutum. s₃ quod reduciẽ ad aliquid s̾m ratione₃ intelligendi sequiẽ illud. igiẽ cum ꝓprietates sint respectiue. ypostases absolute. ꝓprietates reducunẽ ad ypostases. igiẽ ypostases sunt priores. Sed qd̾ prius est nõ distinguitur ab eo quod est posterius. q₂ ab eodem est esse ⁊ esse distinctum. ergo ⁊c. Item om̃e quod [illegible]stinguit aliquid dat ei tale esse quale ipsum est vl̾ habet. sed ꝓprietates habent de se solu₃ esse respectiuũ. igitur si ypostases ꝑ ꝓprietates distinguunẽ. habent solum esse respectiuum. sed hoc est falsum. quia cum sint supposita essentie. habent esse substantie absolutum. Item in diuinis ꝑsonis est plurificatõ ꝑ originem. igitur ⁊ distinctio. Sed origo dicit emanationem. vel exitum. relatio autẽ ꝑ se nõ emanat nisi

prius alio emanante. quia in ad aliquid non est mo-
tus. igitur prius oritur ypostasis ab ypostasi ſm ra-
tionem intelligendi. ꝙ sit intelligere relatõnem esse.
⁊ si hoc relatio cõsequit͛ esse distinctum in ypostasi-
bus. ergo ⁊c. Item omne quod relatiue dicitur. est
aliquid excepto eo qḋ relatiue dicitur. sicut ratio di-
cit. ⁊ Aug⁹. v. de trini. Sed pater ⁊ filius dicunt͛ re
latiue. igitur vterqꝫ eorum est aliquid. excepto eo qḋ
relatiue dicit͛. igitur abstracta relatõne cõtingit ali-
quid intelligere. quero igit͛ quid sit illud. aut eẽntia.
aut ypostasis. Si essentia. igit͛ relatio est [illegible] essentia.
igitur multiplicat eam. Si ypostasis. aut igitur vna.
aut due. Non vna, quia impossibile est intelligere ꝙ
pater ⁊ filius sint vna ypostasis. igitur due. ⁊ si hoc.
patet ⁊c. Item si abstractis omnibus ꝓprietatibus
duorum indiuiduoꝝ scꝫ Petri ⁊ Pauli. ypostasib⁹
remanẽtibus. adhuc ꝯtingit intelligere remanere di
stinctõnem. igit͛ pari ratõne in ypostasibus diuinis.
ꝙ si verum est. tũc igit͛ nõ sunt solum ratio distiguẽ-
20 di quo ad nos. R°. dicendum ꝙ circa hoc duplex opi-
nio fuit. Quidam enĩ dixerũt ꝙ abstractis ꝓprieta-
tibus impossibile est intelligere ypostases disticٍtas.
quia huiusmodi ꝓprietates in diuinis nõ solum dãt
personis innotescere. immo dãt etiam esse. vnḋ ipsis
abstractis abstrahit͛ esse. ⁊ esse distinctum. Aliorum
opinio fuit ꝙ ꝓprietatibus abstractis. adhuc ẽ intel-
ligere distinctõnem in ypostasibus. quoniã ꝓprietas
ſm ipsos nõ est ratio distinguẽdi ſm rem. Unde di-
cunt ꝙ abstracta paternitate ⁊ filiatõne. adhuc cõti-
git intelligere qui ab alio ⁊ a quo alius. Et si queras
quomõ distinguunt͛. dicunt ꝙ seipsis. sicut principia
⁊ generalissima seipsis distinguunt͛ ⁊ differũt. Vnḋ
hec est immediata. substantia nõ est quantitas. Et si
respiciamus interius vtraqꝫ opinio cõtinet aliquid
ꝓbabilitatis. ⁊ hoc patet sic. In diuinis enĩ yposta-
sibus intelligimus originem siue emanatõnez. intel-
ligimus etiam habitudinem ſm ratõnem intelligen-
di. origo precedit ipm̃ qui oritur. ⁊ ſm rationem in-
telligendi ꝯsequitur ipsum qui refert͛. potest igit͛ ꝓ-
prietas relatiua importare solum habitudinem. ⁊ h̃
modo ꝯsequitur ratõnem distinctõnis. ⁊ est ratio in-
notescendi distinctõnem nõ distinguendi sicut secũ-
da opinio dicit ⁊ ꝓbant ratõnes inducte ad secun-
dam partem de ipsa relatõne. Põt enĩ intelligi tunc
distinctio. quia intelligit͛ qui ab alio. ⁊ quo alius. po
test enĩ vtrunqꝫ ꝓprietas importare. scꝫ habitudinez
⁊ originem. ⁊ tũc nõ tm̃ est ratio innotescendi sed eti
am distinguendi. circumscripta enĩ origine siue ema
natõne impossibile est in diuinis intelligere plurali-
tatem. Modo sicut essentia est vna. sic ⁊ intelligitur
ypostasis vna. Et sic ꝓcedit prima opinio ⁊ ratõnes
21 ad primam partem. Sed notandum ꝙ cum idez sit
in diuinis oriri ⁊ esse. ⁊ ad alterum se habere. tamen
ſm ratõnem intelligendi sunt ordinata. vt primum
sit oriri. deinde esse intelligatur in his que habent eẽ
ab alio. ⁊ deinde se ad alterum habere. quia ṽo idem
sunt in deo. ideo eodez nomine designant͛. Vñ gene-
ratio dicit originem ⁊ habitudinem. Tñ ꝓprie loquẽ-
do generatio dicit originem. ⁊ paternitas habitudi-
nem. quoniam igit͛ ꝓprietas diuina ſm communem
vsum loquendi importat habitudinem [illegible] originem.
ideo tenendum ꝙ ꝓprietates nõ solum sunt ratio in-
notescendi distinctõnem sed etiam distinguendi.
Et ad illud quod obijcit͛. ꝙ respectiuum reducit͛ 22
ad absolutum. dicendum ꝙ reduci ad aliquid est duplici-
ter. aut sicut ad principium. aut sicut ad terminum.
Proprietas origis his duob⁹ modis reducit͛ ad ab-
solutũ. Ad ypostasim pr̃is reducit͛ innascibilitas si-
cut ad principium. ad ypostasim autẽ geniti ⁊ spira-
ti sicut ad terminum. quoniam igit͛ quod reducitur
ad aliquid sicut ad principium ipsum ꝯsequit͛. ideo
abstracta origine solum intelligit͛ deus innascibilis.
nõ ens ab alio. ⁊ ita in vnitate ypostasis. quia ṽo qḋ
reducit͛ ad aliud sicut ad terminum intelligit͛ prece
dere. hinc est ꝙ abstracta origine iam nõ est intellige
re ypostasim ꝓcedentem. Vel illud intelligendũ vbi
respectiuum dicit dependentiam ratõne cuius defi-
cit a summa simplicitate. quod nõ est in deo. Ad 23
illud quod obijcit͛ ꝙ esse respectiuum. solum dat es-
se respectiuum. dicendum ꝙ hoc verum est de respectiuo
qḋ dicit solum habitudinem. sed nõ est verum de re-
spectiuo qḋ dicit originem. Ad illud quod obijci- 24
tur. ꝙ relatio nõ oritur ꝑ se. dicendum ꝙ relatio est ꝓprie-
tas ſm ꝙ ipsa est. origo ṽo prout est id quod oritur.
⁊ quia origo ꝓprie nõ oritur. sed est illud quo oriens
orit͛. ita ꝙ nõ ꝯsequit͛ tempe vel natura. sed ſm rati
onem intelligendi. vel est simul necessario. vel prece
dit. ideo patet illud. Ad illud quod obijcit͛. ꝙ om- 25
ne qḋ relatiue dicit͛ est aliquid excepto eo qḋ relati-
ue dicit͛. dicendum ꝙ illud nõ habet veritatez in summo
simplici. ꝙ sic differat esse ⁊ referri. ꝙ vnuz possit ab
altero separari siue abstrahi ſm rem. quia ibi vnum
sunt. nec intellectus noster sic abstrahit vt intelligat
ypostases distinctas abstractis ꝓprietatibus ⁊ relati
onibus. Si enĩ ab ypostasi patris abstraheret͛ pni-
tas vel econuerso. iã nõ haberet aliquid speciale qḋ
sit principium intelligendi ipsam. ⁊ ita ꝯsiderat͛ sub
ratõne generali ⁊ incompleta. Vñ ⁊ bene videntur
mihi dicere qui dicunt ꝙ remanet intellectus huius
nominis res ſm ꝙ est generale vocabulum. ⁊ sic pꝫ
ꝙ abstractis ꝓprietatib⁹ nõ remanet distinctio nec re
nec intellectu. ⁊ ideo vtroqꝫ modo sunt ratio distin-
guendi. Ad illud qḋ vltimo obijcit͛. ꝙ petr⁹ ⁊ pau 26
lus distingui intelligũt͛ abstractis ꝓprietatib⁹. dicendum
ꝙ nõ est simile. Nam distinctio est ibi a parte ꝓprie
materie. ⁊ a parte ꝓprie forme. que innotescit ꝑ ꝓprie-
tates accidentales. sed in diuinis soluz est distinctio
ꝑ originem. ideo pꝫ illud.

Questio. iiij. b

De ꝓprietatibus quantum ad numerum. ⁊ videtur ꝙ
sint infinite. quia ꝓprietates sunt respectus [illegible] quos
deus nobis innotescit. sed illi sunt infiniti. sicut patꝫ
ex respectibus idealibus. ergo ⁊c. Item pater ⁊ fi-
lius adinuicem assimilant͛ ſm omnes ꝯditiones eẽn-
tiales. igit͛ ſm omnes cõparant͛. ⁊ ſm omnes innotescũt
nobis. sed ille sunt in numero indefinito. ergo ⁊c.
Item quanto aliqḋ est simplici⁹ tanto plures hꝫ
respect⁹. vt punct⁹ q̃z linea. ⁊ linea q̃z superficies. sꝫ di-
uinũ eẽ est simplicissimũ. igit͛ in eo sunt infiniti respe-
ctus. sꝫ omnes sunt rõ innotescendi. igit͛ notiones sunt
infinite. Sed ꝙ tres sint tm̃ vr̃ ꝑ Damã. q̃ dicit ꝙ in
diuinis oĩa sunt vnũ ꝑter generatõez īn generatõem
⁊ ꝓcessionem. sꝫ iste nõ sunt nisi tres ꝓprietates. igit͛
⁊c. Itez videt͛ rõne. qꝛ ꝓprietas ꝯuertit͛ cũ eo cui⁹

est ꝓprietas.sed ꝓprietas est persone.sed psone sunt tres.igitur ꝛc. Item fiat talis ratio. omnis psona est aliqua trium ꝓprietatum.hec est vera. omnis notio ē psona.sed omnis ꝓprietas siue notio est aliqua trium. igitur ꝛc. Qȝ aūt sint plures trib⁹ sic ondit. Notiones siue ꝓprietates sunt relatōnes. In omni autem habitudine sunt due relatōnes ſm duo extrema.sed ī diuinis sunt due origines.igitur saltem quatuor relationes. Item ꝓprietas est que ꝯuenit vni soli.sed innascibilitas ꝯuenit soli patri.igitur est ꝓprietas.ꝛ non est aliqua illaꝝ quatuor relationum. igitur sunt quinq;. Queritur ergo sufficientia ꝛ numerus notionuȝ in diuinis.ꝛ pencs quid accipiantur.ꝛ vtrum sit idē numerus ꝓprietatum et relationū. R°.notandum ꝙ
27 vis ꝯsueuit fieri inter ista tria nomīa. ꝓprietas. relatio.ꝛ notio. Nam ꝓprietas dicitur inquātum ꝯuenit soli. Relatio inquātum dicit habitudinem ad alterum. Notio inquātum principiū cognoscendi. Et quia omnis ꝓprietas est ratio cognoscendi.similiter ꝛ omnis relatio.ideo nomen notionis est in plus ꝙ̄ ista duo. Quia quedam est ꝓprietas relatio.vt pr̄nitas. Quedam non.vt innascibilitas que nō dicit respectū sed priuat. Similiter quedam relatio est ꝓprietas vt filiatio. Quedam nō.vt actiua spiratio. ideo quia pluribus nō vni soli ꝯuenit. Et hinc est ꝙ nomē ꝓprietatis siue relatōis hn̄t se vt excedētia et excessa. Nomen vo notōnis est in plus. Unde plures sunt notiones ꝙ̄ ꝓprietates.plures etiam ꝙ̄ relatōnes. Sȝ ꝓprietates ꝛ relatōnes mutuo se excedūt ꝛ equaliter. ideo sunt numero equales.nō tamen oportet facere vim. Nam omnis relatio distinguit aliquo modo ab alio.ꝛ ita est aliquo modo ꝓprietas. Similiter omne qđ distinguit aliquo modo importat relatiōem.igitur ois relatio ꝓprietas.ꝛ ois ꝓpetas relatio. Sȝ ois notio est ꝓprietas vel relatio.igitur omnis notio est ꝓprietas ꝛ similiter relatio. Et ita extenso nomie sunt eq̄lia.ideo idem est numerus.ꝛ eadem ratio assignandi numerum in omnibus istis nominib⁹. Intelligen-
28 dum igitur ꝙ circa numerum ꝓprietatuȝ tres fuerunt opiniones. Quidam dixerunt ꝙ infinite. quidam ꝙ tres.quidam ꝙ quinq;. Ratio autem diuerse opinionis fuit.quia diuersimode notōnes ꝯsiderauerunt. Qui cōsiderauerūt illas in ꝯparatōne ad eos quib⁹ innotescūt dixerūt eas infinitas esse.qȝ per infinitas ꝯpatōnes ꝛ similitudines ꝛ respect⁹ deus nob innotescit. Qui vo considerauerūt in ꝯpatione ad

ypostases que distinguuntur vel innotescūt. dixerunt tm̄ tres.quia tm̄ tres sunt psone.ideo tm̄ tria sunt ꝓpria p que sufficienter innotescunt. Qui vo ꝯsiderauerūt ꝙ̄tum ad ratōnes quibus innotescūt dixerūt esse quinq;. Eadem em̄ est ratio innotescēdi ꝛ distinguēdi. Sed ratio distinguēdi accipitur a parte originis.aut igr positiue aut priuatiue. Si priuatiue. aut priuat originem p modum ꝓducentis.ꝛ h̄ non dicit nobilitatem.scȝ nō ꝓducere.ideo non est notio. Aut priuat originem p modum ꝓducti.ꝛ hoc vel specialiter vel generaliter. Si specialiter. nō dicit nobilitatem. Si generalitar.sic dicit nobilitatem.ꝛ ideo notio est vna sola scȝ inascibilitas. Si autem accipiatur a parte originis positiue.cum duplex sit origo.ꝛ cuilibet respondeat de necessitate duplex habitudo. de necessitate erūt quatuor.generatio actiua ꝛ passiua. ꝛ spiratio actiua ꝛ passiua.ꝛ in vniuerso quinq;. Prima opinio sumpsit rationem magis e longinquo.et ideo magis a veritate recessit. Secūda magis de propinquo.ideo magis veritati appropinquauit. Tercia sicut debuit.ideo veritatem dixit. posuit. ꝛ inuenit. Et hec ē positio quaȝ tenet cōmunis opinio magistrorum notōnes esse quinq;.ꝛ ratio hui⁹ prius visa est. Ad illud igitur qđ obijcitur de respectib⁹ ꝛ com-
paratōnib⁹ infinitis.dōm ꝙ nec ꝓprietates nec relationes sunt notōnes nisi que important respectum distinguētem psonam a psona.ꝛ hoc est respect⁹ originis.qui tm̄ quinq; modis spectantib⁹ ad dignitatē pōt compari.ideo patet illud. Ad illud qđ obijci- 29
tur.ꝙ tm̄ tres p verbum Dam̄.dōm ꝙ sub generatione cōprehendit duas relatōnes.similiter sub ꝓcessione. Ad illud qđ obijcitur.ꝙ ꝓprietas debet cōuer- 30
ti cum psona.dōm ꝙ verum est de illa que est ꝓprietas psonalis faciens psonam esse psonam. tamē nō sequitur si ꝯuertitur ꝙ tot sint ꝛ nō plures. quoniam vnum ꝛ idem pōt habere plura ꝯuertibilia. 31
— Ad illud quod obijcitur de silogismo illo.dōm ꝙ in ꝓcessu illo est fallacia accidentis. sicut hic.pater est innascibilitas.ꝛ pater est paternitas.igitur paternitas est inascibilitas.quia qđ attribuitur subiecto siue ypostasi.attribuitur habitudini. Posset tamen poni figura dictionis ex modi p̄dicandi mutatōne.quia in diuinis essentia p̄dicatur vt quid.psona vt quis.notō vt que.ꝛ ꝓceditur a psona ad notiōeȝ. 32

Distinctio.xxvij.de ꝓprietatibus psonarum ſm ꝙ diuersis nominibus exprimuntur p vocabula magis vsitata.

Hic queri potest vtrum ꝓprietates. Supra assignauit magister ꝓprietates psonales. Hic agit d' ipsis ꝓprietatibus ſm ꝙ p diuersa vocabula exprimuntur. Et quoniaȝ ꝯtingit eas exprimi p vocabula magis vsitata ꝛ minus vsitata.ideo hec pars habet duas partes. In prima agit de expssione proprietatum p vocabula magis vsitata. In secūda p vocabula minus vsitata infra di.eadem. Hic ē p̄mittendum. Prima pars habet quatuor. Cum em̄ hylarius ꝛ Aug⁹. ꝓprietates alijs ꝛ alijs vocabulis assignēt.vterq; in ꝯsuetis.quia vn⁹ scȝ Aug.p generare ꝛ generari.alter scȝ Hyla.p esse patrem ꝛ esse filium.ꝛ ideo magister primo querit vtrum sint eedem ꝓprietates ab vtroq; assignate. Secūdo soluit ostendēs ꝙ sint eedem.ibi. Ad quod sine p̄iudicio alioꝝ. Tercio ne credat aliquis ꝙ omnino sint eedem. ostendit ꝙ re eedem sunt.sed differūt ꝙ̄tum ad modum significādi.scȝ in ꝯcretōne ꝛ in abstractōne.ibi. Nec tm̄ videtur nobis oino idem. Quarto vo qȝ dixerat ꝓprietates significari in ꝯcretōne.queri posset respectu cui⁹. ꝛ ondit ꝙ respectu ypostasum.ibi. Ille em̄ ꝓprietates singule singulis.

di.xxvij.

Utrum sint eedem ꝓprietates ab Aug. ⁊ hyla. assignate. a

Hic queri pōt. vtrū ꝓprietates quas hyla. sup̄ assignauit. scꝫ ꝙ pater semꝑ est pater. ⁊ fili⁹ semꝑ est fili⁹. sint ille eedem ꝓprietates q̄s Aug. superius distinxit. dicens ꝓpriū esse patris ꝙ genuit filiū. et ꝓpriū filij ꝙ genit⁹ est a patre. ⁊ spūssancti ꝙ ab vtroqꝫ ꝓcedit. ac deinde. vtrum ⁊ iste sint ille que dicunt̄ paternitas. filiatio. ꝓcessio? Uidetur ꝙ nō sint eedem ꝓprietates quas ponit hylari⁹. ⁊ ille quas ponit Augu. Si em̄ eedem sunt. idem est ḡ patri esse p̄rem. ⁊ genuisse filiū. qđ vtiqꝫ q̄dam ꝯcedunt. Si aūt hoc est: cui ḡ ꝯuenit vt sit pater. ei ꝯuenit genuisse filiū. Natura ḡ diuina si pater est genuit filium. Si v̄o nō genuit. pater nō est. Sꝫ q̄s audeat dicere. aut ꝙ ip̄a genuit filiū. aut ꝙ ip̄a pater nō sit. Si autem ip̄a pater est. nec filiū genuit. non est ḡ idem dicere aliq̄d esse patrem. et gignere filium. Et ita non videt̄ vna eademqꝫ esse ꝓprietas.

Quare non videntur esse eedē ꝓprietates quas ponit hyla. et Aug.

Rn̄sio vbi ond̄it easdem esse ꝓprietates. b

Ad qđ sine p̄iudicio alioꝝ dicimus. ꝙ easdem ꝓprietates notauit vterqꝫ. licet diuersis v̄bis. Qđ em̄ hylari⁹ ait ita intelligi debet. [a] Propriū p̄ris est ꝙ semꝑ pater est. i. ꝓprietas patris est qua semꝑ pater ē. Semꝑ v̄o pater est. q̄r semꝑ genuit filiū. Ita et ꝓprium filij est ꝙ semꝑ fili⁹ est. i. ꝓprietas filij est qua semꝑ fili⁹ est. Fili⁹ v̄o semꝑ est. q̄r semꝑ genitus est. Ergo ꝓprietas q̄ pater pater est. est q̄r semꝑ genuit. Et hec eadē dicit̄ paternitas vel generatio. Et ꝓprietas qua fili⁹ semꝑ ē filius. q̄r semꝑ genit⁹ est a patre. ⁊ hec eadem dicit̄ filiatio vel genitura. [b] vel natiuitas. vel origo. vel nascibilitas. Sic et ꝓprietas qua spūssanct⁹ est spūssanct⁹ vel donū est. quia ꝓcedit ab vtroqꝫ. ⁊ hec eadem dicit̄ ꝓcessio. In p̄missis ergo locutōnibus eedem significate sunt ꝓprietates.

a Quō sint intelligenda p̄dicta verba hyla.

b

Ostendit ꝙ sunt eedeꝫ re. sed differūt q̄ntum ad modum significandi scꝫ in ꝯcretōne ⁊ abstractione. c

Nec tñ videt̄ nobis oīno esse idem dicere aliquid esse patrem ⁊ genuisse filium. vel aliquid esse filiū ⁊ habere p̄rem. vel esse spūm sctm̄ ⁊ ꝓcedere ab vtroqꝫ. alioq̄n pater nō esset nomē ypostasis. i. ꝑsone. ſ ꝓprietatis tm̄. similiter fili⁹ ⁊ spūssanct⁹. ⁊ ita nō tria noīa significarēt tres ꝑsone. Ideoqꝫ dicim⁹. q̄r p̄ris nomē nō tm̄ relatōnem notat sed etiā ypostasim. i. subsistentiā significat. ita ⁊ fili⁹ ⁊ spūssanct⁹. Relationuꝫ v̄o vocabula. scꝫ p̄nitas. filiatio. ꝓcessio. vel [c] gignē vel gigni. vl̄ ꝓcedere. ip̄as tm̄ relatōes. nō ypostases significant siue h̄re filiū ⁊ h̄re p̄rem. vt v̄bi gr̄a. Cuꝫ dicim⁹ de⁹ est pat̄ nomine patris ⁊ relatōneꝫ notamus. ⁊ diuinam ypostasim significamus. vt sit intelligentia talis. Deus

c

a Propriū patris est ꝙ semper est pat̄. videt̄ dicere falsum. Oīs enīꝫ ꝓprietas differt ab eo cuius est ꝓprietas vel re vel ratione. sed pater ⁊ pater ꝯueniunt re ⁊ ratione ⁊ noīe. ergo vnū nō est ꝓprietas alterius. R̄⁹. dōm ꝙ in patre intelligimus et illum qui est pater. ⁊ q̄ est pater. quando ergo pater p̄dicatur de se. ratōne vnius subijcitur. ⁊ ratione alterius p̄dicatur. Similiter qñ assignatur esse patrem ꝓprium patris: quia assignat̄ vt in ratōne attributi. iō ratōne ipsius ꝓprietatis attribuit̄ ipsi ypostasi. Unde dicit ꝙ esse patrem est ꝓprium patris. nō ꝙ pater sit pater. 1

b Uel natiuitas vel origo. Uidet̄ dicere ꝯtra illud ꝙ dictum est supra di. iij. ca. de vestigio. Et tractum ē ab Aug. de vera religione. scꝫ ꝙ origo appropriat̄ patri. R̄⁹. dōm ꝙ origo sp̄ dicit̄ relatio. pōt ergo accipi origo vel respectu creature. vel respectu ꝑsone. Si respectu creature. sic est respectu totius trinitatis ⁊ appropriat̄ p̄ri. Si aūt respectu persone. sic pōt accipi actiue vel passiue. Sic actiue. sic est p̄ris ⁊ filij. ſ appropriat̄ p̄ri. Si passiue. sic filij ⁊ s. s. Et appropriat̄ filio nō ſm ꝙ simplr̄ dī. ſ ſm ꝙ origo dicit emanatōneꝫ ꝑ modū nāe. Sic tm̄ cū id sit ꝓpriū filij. sil̄r ⁊ origo ſm ꝙ sic accipit̄. ⁊ h̄ mō accipit̄ hic. ⁊ iō nō est ꝯtra illud. c Gignere. vel gigni. vel ꝓcedere. ip̄as tm̄ relatōnes nō ypostases significant. Uidet̄ h̄ falsum. q̄r relatōes significāt in ꝯcretione ⁊ nō tm̄ important relatōnes. ſ etiā suppositū. Sꝫ qñ tm̄ impoꝛtāt relatōnes significāt abstracte. si ergo hoc qđ est gignere nō impoꝛtat relatōeꝫ abstracte ſ ꝯcrete. videt̄ ꝙ nō tm̄ impoꝛtēt relatōnes. R̄⁹. dōm ꝙ differenter impoꝛtat̄ ꝯcretio. Aliter em̄ impoꝛtat̄ verbū. Aliter ꝑ nomen adiectiuꝫ. Quia em̄ verbū im- 2 5

vel diuina essentia est pater.i.ille qui genuit.i.ypostasis q̄ h3 filium. Similiter de⁹ est filius.i. ypostasis genita. vel habēs patrem. Ita etia3 deus est sp̄ussanct⁹. id est ypostasis ꝓcedēs ab vtroq3.siue ille qui ꝓcedit. [b] Cum ꝟo nomia relationum ponim⁹ in p̄dicamentis. notōnes ipsas tm̄ significamus.nō ypostases. Ut cu3 dicim⁹.deus genuit.i.habet filium. ⁊ deus genitus ē. id est habet patrem.Et tūc oportet intelligi in subiectis ypostases tm̄.non essentiam que illis ꝓprietatibus determinantur.

Quid intelligatur cum d̄r deus genuit.et deus genitus est

Ostendit q̄ ꝓprietates significent in ꝯcretōne respectum ypostasiū.

Ille em̄ ꝓprietates singule singulis ꝓprie ꝯueniūt ꝑsonis. ⁊ p eas ꝑsone determinant᷑. ⁊ a seinuicem differunt.sed a se nō secedūt.Un̄ Ioh.Dam. Non differūt ab inuicem ypostases ſm substantiā.ſ ſm characteris idiomata.i.determinatiuas ꝓprietates [c] Characteristica ꝟo.i.determinatiua sunt ypostaseon. et nō nature. etem̄ ypostases determināt. Item esse quidem intemporaliter ⁊ eternaliter dicim⁹ diuina3 verbi ypostasim simplicē.oīa habentē q̄ h3 pater. vt eius homousiō. id est ꝯsubalem.natiuitatis mō ⁊ habitudine a paternali ypostasi differentē.nunq̄ ꝟo a paternali ypostasi secedentē. Idem aptius exprimens ꝑsonales ꝓprietates in eodē ait.differentiā ypostaseon.i.ꝑsonaꝝ in tribus ꝓprietatib⁹.i.paternali ⁊ filiali ⁊ ꝓcessibili recog̅scimus. Insecessibiles aūt ipsas ypostases ⁊ indistabiles inuicē ⁊ vnitas quidē incōfusibilit᷑. Tres eī sunt si vnite.diuisas aūt indistāter. Etem̄ singula ꝑfecta ē ypostasis ⁊ ꝓpriam ꝓprietatem.sc3 exn̄tie modū ꝓprium possidet.sed vnite sunt sub͛a. ⁊ nō distant neq3 secedūt a paternali ypostasi. Ecce hic habes distinctas tres illas ꝓprietates.que sup̄ diuersis significate sunt modis.

c

Hic distinguūtur ꝓprietates ꝑ parte

portat actū vt egredientē.ideo in quadam distantia.⁊ ideo īportat sub quadā inclinatione.⁊ ꝓpter h̄ q2 in distātia importat. nō claudit intra se suppositū.imo opꝫt q̄ addat᷑ ei.nisi locū exterioris additōis suppleat demonstratio q̄ est in actu ꝓpīe prime et sc̄d̄e ꝑsone. qm̄ semꝑ sunt p̄ntes ⁊ demonstratiue.et ideo q̄uis importet in cōcretōe. tamen non importat nisi relatōe3 quantu3 est d̄ se.nō suppositū. nomē adiectiuū idē sig̅ficās sig̅ficat vt ꝓprietatē informantē. ⁊ ideo in quadā vnione ⁊ indistantia. et iō foꝛ3 simul importat ⁊ suppositū. vt cū dicit᷑ albū.nisi significetur in abstractōne. vt cum d̄r albedo. Hoc attendēs mg̅r dicit q̄ paternitas ⁊ filiatio. gignere ⁊ gigni dicūt tantum relatōnes.

b Cum ꝟo noia relationū ponim⁹ in p̄dicamentis.notōnes ipsas tm̄ significam⁹ nō ypostases.Contra q2 si hoc veru3 est.qn̄ dicit᷑ essentia ē pr̄.cu3 pater ponat᷑ in predicamento.stat tm̄ ꝓ notōne.ḡ idem est dicere essentia est pater.ac si diceret᷑ essentia generat. ſ hec est falsa.ergo ⁊c̄. R°. dōm q̄ quedā ponunt᷑ in p̄dicamēto natura ꝓpriā ⁊ significatōe3.⁊ talia sunt q̄ importāt ꝯpositionē.sicut ꝟba.⁊ de talib⁹ loquit᷑ mg̅r. Quedā ita ponunt᷑ in p̄dicamēto q̄ sunt nata subijci.vt hoc nomē pater.⁊ hoc nomē fili⁹.⁊ alia.q2 nō solum nata sunt p̄dicari.verūetiam subijci.p̄nt importare intellectū ypostasis. vn̄ verbū mg̅ri intelligēdū est cū p̄cisione.sc3 de illis q̄ ita nata sūt p̄dicari q̄ nō s̄bijci. ⁊ ita nō h3 instātiā.

4

Characteristica ꝟo.i.determinatiua sunt ypostaseon ⁊ nō nature ⁊c̄.videt᷑ male dicere.q2 ꝓprietates q̄ nō determināt naturā.sunt nō naturales.quia oīs ꝓprietas naturalis eoipso q̄ naturalis est natura3 determinat.ḡ si ꝓprietates in diuinis nō determinant naturā.nō sunt naturales.ḡ p̄ter naturam.ḡ accidentales. R°. dōm q̄ sicut ordo nature dicit᷑ dupl'r.aut q̄ natura ordinat᷑.aut in q̄ natura est ratio ordinandi.sic etiam de ꝓprietatibus intelligendū. ⁊ qm̄ dicim⁹ ꝓprietatem naturalem.nō oportet q̄ ꝓprietas hēat naturā vt subiectū. sed q̄ sit ꝯsonans nature ipsius subiecti.sicut filius naturalis nō dicit᷑ q2 sit a natura vel essentia.sed a pīe naturaliter ꝓducente.sic ⁊ in ꝓposito est intelligendum.

5

Ad intelligentiā hui⁹ ptis quatuoꝛ querunt᷑.

a Primo querit᷑ vtrum esse patrem ⁊ generare sit vna notio. Sc̄do querit᷑ que illaru3 sit alterius ratio. Tercio vtrum ꝓprietates ꝯtingat abstrahi. Quarto vtrum circa eas liceat contrarie opinari.

Questio prima a

Q2 sit eadem notio ostenditur sic. Una sola proprietas est ypostasis que dat esse distinctum. Na3 non est in ratōne accidentis sed forme.sed illa est vna sola vnius. sed generare est vna proprietas per quam ypostasis patris distinguitur.similiter ⁊ esse patre3. igitur ibi eadem est notio. Item patris ad filium est vna sola relatio. q2 vna tm̄ origo ⁊ vnius modus emanandi. Sed generare dicit relatōe3 p̄ris ad filiū. similiter ⁊ esse p̄rem.igit᷑ eade3 relatio vel notio.vel si sint diuerse ꝓprietates.tunc igitur notiōnes erunt plures q̄3 quinq3.imo infinite. Sicut em̄ ad generare sequit᷑ esse patre3.ita sequit᷑ referri ad patrem.vel

gignit a patre rc. que si sint notiones alie. tunc igi-
tur infinitus est numerus notionum. hoc autem est in-
conueniens. et sequitur. si ille proprietates sint diuerse. er-
go rc. Contra. si eadem proprietas est esse patrem et
generare. igitur omnino idem importatur nomine patris et
nomine genitoris. igitur sicut quis est baptizatus si ba-
ptizetur in nomine patris. ita et in nomine genitoris. sed
hoc communiter negatur. Item proprietates et notiones
sunt diuerse. et cognoscuntur esse diuerse. quia de diuer
sis predicantur. quia de vno predicatur vna de quo non predi-
catur alia. sed hec predicitur. essentia est pater. et hec ne-
gatur. essentia generat. igitur rc. Si dicas quod hoc est pro-
pter diuersum modum significandi. Contra. Hoc ni-
hil est. quia tam esse patrem quam generare vtrumque in concreti
one dicitur. Item diuerse probantur esse proprietates. quia
vna de alia non predicatur. vt paternitas et innascibili-
tas. sed generare vt patebit. i. non dicitur de paternita-
te. hec enim non admittitur. paternitas generat. igitur sunt
diuerse. Respondeo. dicendum quod omnino sunt eedem proprietates
6 secundum rem. et huius ratio manifeste apparet. Nam vna di-
citur de altera non solum in concretione. vt pater gene-
rat. sed et in abstractione. vt paternitas est generatio.
quod non esset si differrent. Cum autem eadem sit proprietas.
differenti tamen modo significatur. et hoc quantum ad tria.
Primum quidem. quia generatio proprietatem persone ge-
7 neralius exprimit quam hoc quod est pater. Nam sicut di-
cit Aug. et habetur in li. iij. di. v. Ad esse patrem sequitur
generare. sed non conuertitur. Homo enim dicitur generare
pediculos. non tamen est pater eorum. Alia ratio est. quia hoc
quod est pater importat intra se ypostasim circa quam notat pro-
prietatem. Sed hoc verbum generat non importat ypo
stasim. immo eget sibi apponi ab extra. et hanc ponit
magister in litera. Tercia est. quia cum proprietas duo im-
portet. scilicet emanationem et habitudinem. que quamuis idem
sint re. differunt tamen ratione intelligendi. quia hoc quod est
generare importat productionem. et generatio emana-
tionem. Sed hoc quod est esse patrem proprie importat ha
bitudinem. Ex his patet obiecta. Nam quod non sit ba-
ptizatus in nomine genitoris hoc non est propter diuersi
tatem rei. sed modi exprimendi. et vtrumque considerat ibi.
sicut patebit in quarto. Ad illud quod obijcitur. quod non
8 predicatur. dicendum quod hoc est propter diuersum modum signifi-
candi. Nam hoc quod est generare. quia non habet sup-
positum intra. ponit rem circa essentiam. et ideo ipsam
significat distingui. non autem sic hoc quod est pater. cum ha-
beat suppositum intra. sensus enim est. essentia est pater.
id est ille qui generat. Ad illud quod vltimo obijcitur
9 quod vna non predicatur de altera. dicendum quod est predicatio per mo-
dum denominationis. et hec est per concretionem. Et est
predicatio per modum ydemptitatis. et hec est per abstra-
ctionem. quoniam igitur generare et esse patrem est vna et eadem
proprietas. ideo non secundum modum denominandi tantum sed per ab-
stractionem predicatur. vt paternitas est generatio.

Questio .ij. b

Que istarum sit ratio intelligendi alteram. i. vtrum
ypostasis patris siue pater ideo generet quia pater est.
vel ideo sit pater quia generat. Et quod ideo sit pater quia
generat. Hoc videtur auctoritate magistri in litera. Semper
est filius. quia semper est genitus. ideo generatio passi
ua est ratio essendi filium. igitur pari ratione generatio acti-
ua est ratio essendi patrem. Item secundum rationem in-
telligendi prius est generari quam esse. et prius est esse quam
referri. igitur prius est generari quam esse filium. igitur pa-
ri ratione prius est generari quam esse patrem secundum ordi-
nem intelligendi. Si igitur prius est ratio posterio-
ris et non econuerso. igitur rc. Item ypostasis patris
est pater. aut ergo quia deus. aut quia deus generans.
Non quia deus. quia pari ratione et filius. ergo quia deus
generans. igitur rc. Contra. Non generat nisi per-
sona distincta. quoniam generare non conuenit essentie.
sed persone. sed persona patris non est distincta nisi per
paternitatem. igitur non conuenit generare illi ypo-
stasi nisi per paternitatem. igitur ideo generat quia pater
Item in his que non acquiruntur per actum prius est
habitus quam actus secundum rationem intelligendi. quia enim
non sumus boni per opus sed magis econuerso. prius eti-
am sumus boni quam operemur bona. sed paternitas non
acquiritur in deo per actum. ergo prius ordine intelli-
gendi intelligitur esse pater quam generet. Item pater.
generat. iste est quidam actus diuinus qui per se inest
soli patri. quero per quid. Aut enim quia deus. aut quia
deus pater. aut quia innascibilis. Non quia deus. quia
tunc etiam inesset filio. Non quia innascibilis. quia in-
nascibilis dicit natiuitatis priuationem non positionem.
igitur a diuisione quia deus pater. Respondeo. ad intelligen
tiam huius notandum quod hic est duplex opinio. Qui- 10
dam dicunt quod cum proprietates relatiue econtrario sint
in deo quam in creaturis. quia in creaturis vt aduenien
tes. in deo vt insistentes. In creaturis enim actus est re
lationis ratio. Unde in inferioribus ideo est pater. quia
generat. Sed in diuinis econtrario relatio est ratio actus
Unde simpliciter concedunt quod pater generat quia pater
et negant conuersim. Sed quamuis illud posset aliquo mo-
do capi ab intellectu ex parte patris. tamen si illud con
sideremus in filio. omnino non videtur intelligibile quod ideo
sit pater. quia filius generetur. Nam communiter dicitur et
ratio concordat quod filius. et quod sit. et quod filius sit. hoc habet per
generationem. igitur generatio secundum rationem intellige
di precedit filiationem. et relatiua sunt simul natura et
intelligendo non tantum in essendo. igitur generatio est ra-
tio dicendi paternitatem in deo patre. Sicut enim se ha-
bet generatio passiua ad filiationem. ita actiua ad pa-
ternitatem. Et propterea est alia opinio. quod ideo est
pater quia generat. et quod illud sit bene dictum patet per
differentiam assignatam inter generationem et esse pa-
trem. Nam secundum propriam rationem generatio dicit noti
onem siue originem. paternitas dicit habitudinem.
Constat autem quod origo est ratio habitudinis. non ha-
bitudo ratio originis est. Et ideo generatio est ratio
paternitatis. non econuerso. ideo concedunt rationes ad hoc.
Ad illud igitur quod obijcitur in contrarium quod non generat
nisi persona distincta. dicendum quod verum est secundum rationem intelli- 11
gendi. Necesse est autem generationem ex ypostasim (secundum ori-
ginem intelligendi loquor) sed non oportet preintelligere
eam actu distinctam. quia ipsa distinguitur per proprietatem
generationis distinctione completa. sicut melius pate-
bit infra. tamen secundum rationem intelligendi ratio distinguen-
di inchoatur innascibilitate. ideo generat. non vt prius di-
stincta paternitate. sed vt distincta quodammodo in-
nascibilitate. Ad illud quod obijcitur. quod non acqui- 12
ritur per actum. dicendum quod in diuinis nulla proprietas
acquiritur. quia quelibet est essentia. tamen secundum rati-
onem intelligendi origo siue emanatio originis est
ratio relationis. sicut in his inferioribus est ratio
secundum esse. Unde sicut actus generationis est eternus.
ita et proprietas paternitatis eterna. Unde quamuis

nō acquiraṫ p actum. inest tñ p actū. vñ illa ppositio est falsa. et debet generaliter pponi in eis sic. que ibi nō insunt per actuȝ ꝛc. ꝛ tūc minor est falsa. Potest tamen dici ꝙ illud est verū de actu qui eliciṫ ex habitu. sicut opus meritorium ex gratia. sed actus generatōnis nō eliciṫ nec intelligitur elici ex paternitate. ideo nō oportet pintelligere paternitatem ad hoc ꝙ intelligaṫ generare.

13 Ad illud. aut generat quia deus aut quia pater ꝛc. dōm ꝙ generat qꝛ deꝰ innascibilis ꝛ inspirabilis quia inpcessibilis. Ad obijcitur ꝙ innascibilitas diciṫ ſm priuatōnem. dicunt aliqui ꝙ priuatio nō est ratio habitus scilicȝ pura. sed priuatio aliqua cum habitu substrato est ratio. Vñ sicut aliquis homo liberalis inuitat ad comedendum. quia solus. sic pater generat ex liberalitate et ne sit solus. ꝛ ideo cum semel generauit ꝛ spirauit. nō amplius generat. qꝛ iam nō amplius est solus ꝗuis sit liberalis. Aliter tñ est dōm sicut dictum fuit ꝙ innascibilitas est priuatio que ſm rem est pfecta positio. Innascibilis eñ diciṫ pater qꝛ nō est ab alio. et non esse ab alio est esse primū. ꝛ primitas est nobilis positio. Primū eñ ratōne primi adeo dicit nobilez positionē ꝛ ↄditōnem vt videbiṫ. ꝙ ad positionez primi sequiṫ positio secūdi. Vñ qꝛ primū. ideo principiuȝ. quia principiū. ideo vel actu vel habitu est principiatum. Qm̄ igiṫ ratio primitatis in aliquo genere ē ratio principiati in illo. ideo qꝛ pater est primum respectu emanatōnis. generatōnis. et pcessionis. generat ꝛ spirat. Et qm̄ primū in genere generatōis. quia innascibilis. primū in genere spiratōis. qꝛ deus improcessibilis. ideo generat. qꝛ deus innascibilis. et vltra nō est ponere quare est innascibilis. Cum eñ innascibilitas dicat primitatez. ꝛ staṫꝰ sit in primo. ideo ꝛc. Et hoc est qđ diciṫ .j. di. xxix. circa principiuȝ. Pater est principiū totius diuinitatis. qꝛ a nullo. et hoc est qđ in pluribꝰ locis supra suppositū est. Qꝛ aūt mouet ad hoc dōm. primū est antiqua positio magnorū doctoꝝ qui dixerūt ꝙ inascibilitas in patre dicit fontalem plenitudinē. fontalis autē plenitudo ↄsistit in pducendo. Sed ↄstat ꝙ nō ideo qꝛ creaturaȝ pducit dicitur in eo fontalis plenitudo. quia hoc ↄuenit tribus. nec ideo qꝛ pducit spm̄sanctum. qꝛ hoc cōuenit filio. igiṫ fontalis plenitudo in patre. ponit generatōnem in eodeȝ. Si ergo inascibilitas est fontalis plenitudo. pȝ ꝛc. Mouet etiā cōis opinio q̄ dicit innascibilitatē esse pprium patris. sed nō pōt esse proprium. et maxime qꝛ proprium importat notionem ſm ꝙ importat puram priuatōnem. sic enim cōuenit essentie ꝛ spm̄sancto. igiṫ aliquid ponit. Non absolutum ↄstat. qꝛ ratōne illius nō pōt esse pprietas. ꝫ nō pōt ponere respectiuū positiuū respectu pducentis. igiṫ de ratōne sua ponit respectu pducti. sed ſm ratōem intelligendi. Prima ratio respiciendi aliquē vt pductum est generatio. ergo ad inascibilitatis positōnem sequiṫ positio generatōnis. igiṫ ꝛc. Mouet etiam verbum hylarij. xij. de tri. vbi dicit ꝙ pater est autor filij. Constat autē ꝙ p auctem intelligit nō factorem sed genitorē. eo ꝫ ↄuenit patri esse genitorez quo ↄuenit ei esse autorem. Autorem autē ↄuenit ei p id ꝙ dicit auctem esse in patre. Sed summa autoritas est in patre. ꝫ ↄuenit ypostasi patris rōne inascibilitatis generare. ꝛ hoc videnṫ dicere verba hylarij. xij. de trini. si quis attendat. et similiter in quarto. Mouet etiā verbū phī qui dicit. ꝙ principia quāto sunt priora tanto potentiora. et ꝙ cā prima plus influit. ꝛ ꝙ que est simplr̄ prima. summe habet influere p omnē modū. Si ꝫ videmꝰ in ordine causaꝝ inter quas est ordo essentialis ꝙ primitas facit eē summam influentiā in causa. ꝛ maiorem influentiaȝ ſm essentiam. pari ratōne vbi est ordo psonaꝝ primitas in prima psona. est ratio pducendi alias. ꝛ qꝛ innascibilis dicit primitatē. hinc est ꝙ dicit fontalem plenitudinem respectu pductōnis psonalis. Et huiꝰ signum videmus ꝙ prima in generibus sunt principia alioꝝ. ꝛ que sunt simplicia vt in pluribus. ita ꝙ in eis sit status. habent potentiā infinitā. sicut punctus respectu lineaꝝ. ꝛ vnitas respectu numeroꝝ. sic etiam diuina eētia quia prima respectu creaturaꝝ vñ fortassis quia diuina essentia est prima. ideo ē oipotentissima. Et quia oīs essentia sequiṫ essentiaȝ triū psonaꝝ. impossibile est ꝙ vna psona pducat aliquid sine altera. Quis aūt potentia pducendi respectu psonaꝝ infinitarum nō debuerit esse sicut supra monstratum est. attamē si p impossibile poneretur ꝙ mille psone pducerenṫ. necesse esset ꝙ omnes immediate pcederent a psona patris. Quia sicut causa prima necessario in omī pductōne sequēti immediate operaṫ. sic suo modo in psonis. Ad hoc autez mouet ratio. Sicut eñ possibile est intelligi ypostasim patris ꝛ filij nō intellecta ypostasi spiritussancti. Sic etiā possibile est intelligi ypostasim patris nulla alia psona intellecta: ꝛ tūc quidem intelligeretur nō intellecta paternitate. ꝛ certum est ꝙ possibile est hoc intelligi. possumus eñ nō intellecta psonarum pluralitate intelligere diuinā naturā. ꝛ habentez illam. ꝛ ꝙ illam nō habeat ab alia. ita intelligunt gentiles. igiṫ sic intelligendo ↄtingit de isto dicere ꝛ intelligere ꝙ possit generare. Per quid ꝫ pōt nihil inuenio in illa ypostasi nō ↄmune pter innascibilitatem. Si ergo generatio nō pōt ei inesse p illud qđ est cōmune. inest ei p illud qđ est pprium. hoc aūt est innascibilitas. ergo ꝛc. Rursus sicut videmus plures psonas in vna natura. sic plures pprietates in vna persona. ergo sicut ad perfectōnem ↄpletissimam necesse est oēs psonas reduci ad vnam que sit principium aliaꝝ. sic oēs pprietates psone reduci ad vnaȝ que sit ratio illaꝝ. Sed in patre est paternitas. ꝛ innascibilitas. ꝛ spiratio. sed inascibilitas nō est reducibilis ad alias. ergo necesse est ꝙ alie reducanṫ ad innascibilitatem. que est (sicut dixerūt) fontalis plenitudo. Ampliꝰ paternitatis ꝛ generatōnis pprietas quantū est de generali sua significatōne. ↄmunicabilis est. vt patet in creaturis. quia genitus generat. et filius vniꝰ sit pater alterius. In diuinis aūt paternitas est incoicabilis. ꝫ cum hoc nō sit de ratōne paternitatis inq̄tum paternitas. erit de ratōne alicuiꝰ qđ est incoicabile. hoc autem erit innascibilitas siue primitas. quia primū nō potest dare alij primitatem. ꝛ innascibilis nō potest generare innascibilez. ergo videtur ꝙ in diuinis ypostasis patris ideo generet qꝛ innascibilis. Postremo cum idem sit primū et principium sicut patet ꝛ philosophꝰ dicit. Aut ideo ē primum quia principium. aut ↄuerso. Constat ꝙ ei ↄuenit ratio principij quia est primuȝ. ideo p se hoc habet. Et ↄstat ꝙ status est in primo principio. non quia principium. sed quia primum. Et ↄstat ꝙ illa ē cōditio nobilitatis. ergo cum pater sit totius deitatis principium. vt dicit Aug. hoc est qꝛ primū, ac p hoc qꝛ in

nasabilis. Hoc sine preiudicio alioꝝ dictum est. vera
q̄ eñ harū positionum magna est. ꝛ neutra est con-
temnenda. hec aūt videt̄ magis cadere in intellectu
q̄ prima. maxime si respiciat̄ ipsi⁹ paternitatis ꝓpria
acceptio. que est vere relatio. et simul natura cū filia-
tione. nec pōt abstrahi a natura ꝛ ꝓprietate relatōis.
vnde ita importat habitudinē ad filiū sicut ꝛ genera
re. ideo ꝛ ista positio intelligibilioꝛ videt̄. ergo meli⁹
patebit infra cū aget̄ de innascibilitate.

Questio. iij. c

Utrum ꝯtingat ꝓprietates abstrahi. Et q̄ nō videt̄.
q̄ omnis abstractio supponit concretionē. sed in eis
solum ꝓprie est concretio in quibus est denominati-
ua predicatio. ergo si hoc est in accidentibus tm̄. vi-
det̄ q̄ vbicunq; est ponere ꝓprietatem abstrahibilē.
ibi est etiam ponere ꝓprietatem accidentalem. s̄ ta
lis nullo modo ponit̄ in diuinis. g̊ ꝛc. Itez vbicū-
q; est abstractio. abstractum est simplicius ꝯcreto. h̄
nō habet instantiā. s̄ in diuinis nō est maioꝛ simplici
tas ꝛ minoꝛ. cum omne quod est ibi sit simplicissimū
ꝛ in fine totius simplicitatis est. ergo in diuinis non
cadit abstractio. Item oīs abstractio aut est vni-
uersalis a particulari. aut forme a materia. Sed in
diuinis nec est vniuersale. nec ꝑticulare. nec forma.
nec materia. g̊ in diuinis nō est abstractio. Itē qñ
cunq; abstrahit̄ aliquid ab aliquo. minus est qđ re-
manet q̄ ante abstractionem erat. q̄ vtrunq; aliq̄d
est. nihil eñ non abstrahit̄ ab aliquo. nec nihil a nihi
lo. sed aliq̄d ab aliquo. g̊ si paternitas a ꝑsona vł ypo
stasi est abstrahibilis. g̊ minus haberet de entitate q̄
cū paternitate. Sed ꝯtra. Paternitate abstracta in-
telligit̄ ypostasis esse deus. g̊ si minus haberet de en-
titate q̄ cum paternitate. intelligeret̄ deus nō habe-
re summū esse. Contra. Magister dicit in lr̄a. pat̄
nitas. filiatio. ꝓcessio. ip̄as tm̄ relationes significāt.
aut ergo aliquid adhuc respondet in re. aut nihil. Si
nihil. ergo falso et inaniter significāt. Si aliquid. er-
go videt̄ q̄ abstrahibiles a parte rei. Itē nō intelle
cto filio non minus pōt intelligi ypostasis patris eē.
sed non intellecto filio nō potest intelligi paternitas.
ergo abstracta ꝓprietate adhuc potest intelligi ypo-
stasis illa esse cuius erat ꝓprietas. Sed qñcunq; ali-
qua duo sic se habent q̄ vnū potest intelligi sine alio.
vnū potest abstrahi ab altero. ergo vere potest intel-
ligi ꝓprietas abstrahi ab ypostasi. Itē cum dico ꝑ-
sonam. intelligo habentem naturam cum ꝓprietate
incommunicabili. sed constat hoc totum non simul in
telligi. ergo prius vnū. postea alterū. ergo ꝑus intelli
go naturam. deinde habentem. ꝛ tercio ꝓprietatē in-
cōmunicabilez. g̊ vnumquodq; ꝑ se est intelligibile.
ergo ꝛ ꝓprietas sine subiecto. ergo ab ipso est abstra-
bibilis. Si tu dicas mihi q̄ a parte intellectus potest
abstrahi nō a parte rei. Contra. ƀm hoc si abstractio
est a parte modi intelligendi. ergo notio ꝛ ꝑsona nō
differunt nisi solo modo loquēdi. et hoc est supra im-
probatū. Itē relatio in diuinis est vera relatio. q̄
vt dicit Boetius. Deus nō est sine relatione relat⁹.
Sed vbi est vere quantitas ꝛ quantum. ibi vera ab-
stractio. non tm̄ a parte intellectus. sed etiam a par-
te rei. g̊ etiā pari ratione vbi est vera relatō ꝛ vere re-
latus. ibi est abstractio. Itē quandocunq; aliq̄ ꝓ-
prietas habet distingui ab alia ƀm rem. a qua nō di-
stinguit̄ ƀm suppositum. ibi est abstractio non solum
a parte intellectus sed etiam a parte rei. sed paterni-
tas differt ab innascibilitate. nō aūt differt ab inna-
scibili patre. ergo vere ꝛ ꝓprie est abstrahibilis ꝓprie-
tas siue notio a ꝑsona. nō solum a parte nostra s̄ eti-
am a parte rei. R°. dīc q̄ abstrahi aliq̄d ab aliq̄ est 14
dupliciter. Uno mō abstractione q̄ habet totū a na-
tura rei. ꝛ sic abstrahit̄ vniuersale a particulari. ꝛ for
ma a materia. qm̄ vtrobiq; est compositio ꝛ diuersi-
tas. Alio mō est abstractō q̄ totū hꝫ ab intellectu no
stro. Intellectus eñ noster cum intelligit aliquid cō
pletum. de necessitate dupliciter intelligit siue sb̄ du-
plici ratione. s. ꝑ modum ipsius quod est. et ipsius q̊.
Semꝑ eñ cū aliquid intelligit. cōsiderat ip̄m intelli
gibile ꝑ aliquam rationem ꝑ quam etiā ip̄m capit. ꝛ
ita intellectus noster est resolubilis in intellectu ipi⁹
quod est. ꝛ ipsi⁹ q̊. q̄ compositio erat circa ip̄m. Qm̄
igit̄ realis abstractio ꝓsupponit cōpositionē que nul
lo modo est in deo. nec q̄tum ad essentiam. nec q̄-
tum ad ꝑsonam. ideo nullo modo est ibi abstractō a
parte rei. Rursus qm̄ deū intelligimus ƀm possibili-
tatem intellectus nostri. intellectus noster intelligit
deum ꝑ modum ipsi⁹ qđ. et ipsi⁹ quo. ꝛ intellectus no
ster est resolubilis. ꝛ q̄ resolubilis etiam cōpositus.
q̄uis res nō sit composita. q̄tum ad ip̄m potest esse
abstractio ꝛ sep̄atio. vt intelligat ipsuꝫ quo est. qđ est
non intellecto. et qm̄ modus significādi ꝯsequitur
modum intelligendi. iō ꝯtingit significare ip̄m quo
in abstractione. et hoc ex parte cōicabilis. vt cum di-
citur deus ꝛ deitas. et ex ꝑte incōicabilis. vt cum di-
cit̄ paternitas. Concedo g̊ sicut manifestant prime
rationes q̄ nō est ibi realis abstractio. Ad illđ qđ 15
obiicit̄ in ꝯtrariū de significatione. dīm q̄ aliq̄d r̄n-
det a parte nostri intellectus. nec oportet q̄ respōde
at abstractio. Sicut eñ intellectus noster licet sit cō-
positus. vere intelligit simplex ꝑ modum compositi.
quia ponit illam cōpositionem circa se non circa reꝫ
intellectam. ita est omnino intelligendū de abstracti-
one. ꝛ ita patent duo sequētia que sunt sumpta a rō-
ne intelligendi. Ad illud quod obī q̄ tunc differt 16
solum modo loquendi. dīm q̄ sicut tactū fuit in dis.
precedenti. relatio ƀm compationē ad subiectū tran
sit. ƀm compationem ad obiectum siue terminū ma
net. q̄ abstractio est forme a subiecto nō a termino.
q̄ paternitas abstrahit a patre nō a filio. et q̄tuꝫ ad
compationem ad subiectum est oīno. idem. iō nullo
modo est abstrahibilis a parte rei. Nihilominus tamē
differre potest aliquo modo ꝑ compationē ad obie-
ctum. que quidem differentia sumit̄ a parte rei. s̄ si-
cut illa differentia nihil facit ad compositionem. ita
nihil facit ad abstractionem. ꝛ sic patent duo sequen
tia. q̄ relatio manet ꝛ distinguit̄ ab alia. sed hoc est
per compationem ad obiectum. non ad rem. et hoc
est subiectum ꝛc.

Questio. iiij. d

Utrum peccatum sit ꝯtrarie de notionib⁹ siue ꝓprie
tatibus opinari. Et q̄ non videtur. qm̄ sancti ꝯtrari
as opiniones habuerunt de scripturis. et tamen non
peccauerunt sed soluꝫ erat eis pena. Unde Aug. fal-
sa ꝓ veris approbare nō est natura hoīs instituti. s̄
pena damnati. Itē hiero. Qđ de scripturis verita
tem non habet. eadem facilitate ꝯtemnit̄ qua ꝓbat̄.
sed notiones nō habent veritatē a scripturis. sed in-
uente sunt a magistris. ergo licet multa ibi cadeꝫ rō-
ne contemnere qua probare. Item hoc videt̄ rati
one. q̄ numerus notionum ꝛ huiusmodi nō sunt de

illis que sunt necessaria ad salutem. sed contrarie opinari licet in his que non spectant ad viam salutis. et hoc sine peccato. Item si est ibi peccatum. ergo aut fidei. aut morum. Non fidei. quia non est contra articulos. Non morum. quia credere falsum non respicit mores. ergo nullum peccatum. Contra. de duobus contrarie opinantibus circa notiones necessarium est alterum dicere falsum circa divina. sed mendacium circa divina est mendacium in christiana religione. et hoc est gravissimum peccatum. ergo etc. Item duobus contrarie opinantibus circa notiones necesse est alterum decipi et errare. Sed error circa divina est periculosissimus. Unde aug. j. de trini. Nec periculosius alibi erratur. nec fructuosius aliquid invenitur. Si ergo error circa humanitatem xpi est peccatum. ergo et circa notiones multofortius. Item cum proprietates sint ipse deus. qui dicit vel credit proprietates esse quod non sunt. vel non esse quod sunt. dicit de deo quod non est. Sed qui dicit deum non esse quod est vel econverso. errat errore peccati. Sed cum alter opinantium sit huiusmodi. ergo etc. Item sicut dicit aug. non solum ille mentitur qui dicit falsum. sed etiam qui asserit dubium. sed uterque opinantium dicit quid dubium. quia nulla opinio duorum est certa. ergo uterque mentitur. sed qui mentitur circa verum peccat mortaliter vel venialiter. sed plus mortaliter. ergo uterque peccat.

17 Responsio. dicendum quod contrarie opinari vel potest esse circa ea que spectant ad doctrinam christiane religionis. vel circa ea que spectant ad doctrinam humane inquisitionis. Circa ea que spectant ad doctrinam humane inquisitionis licet contraria opinari et contra asserere. quia illa non faciunt ad salutem. Asserere autem contraria in his que spectant ad doctrinam religionis distinguendum. Nam quedam sunt de necessitate fidei. quedam de necessitate scripture. quedam sunt his annexa. ut sunt que faciunt ad fidei explicationem et scripture expositionem. Circa ea que sunt de necessitate fidei opinari contraria simpliciter est peccatum in altero. scilicet qui falsum opinatur. Et si sit simplex opinio. est peccatum erroris. si autem assertio et defensio. non tantum error sed heresis dicenda est. In his autem que sunt de certitudine scripture. ignorantes scripturas licet contrarie opinari. nec est culpa. ut si unus simplex homo credat quod iacob fuit pater ysaac. alter non sed econverso. Et licet primus hic suspicetur vel opinetur tamen non peccat. quia ignorat scripturam. Scienti autem scripturam non licet. immo peccat si simpliciter opinetur. Si autem defendat. hereticus est iudicandus. quoniam contradicit scripture sacre. In his autem que sunt annexa fidei vel scripture. aut una opinio sequitur ad fidem et scripturam. et ad alteram sequitur oppositum. et tunc dicendum quod ante determinationem licet contrarie opinari. sed post determinationem non licet. immo peccatum est. sicut in his que determinata sunt per fidem et scripturam. sicut fuit de opinione porretani circa proprietates. dicebat enim illas non esse deum. et ad hoc consequitur contrarium fidei. Cum enim ecclesia adoret proprietatem. tunc adoraret non deum. et non deus esset adorandus. Unde postquam ostensum est sibi inconveniens. nisi retractasset errorem. fuisset ab ecclesia hereticus iudicatus. Sed hoc retractavit in concilio remensi ut dicit Bern. In his que sunt annexa fidei nec repugnant. quia dubia sunt. licet opinari. sed non licet asserere dubium circa deum. quia opinari est rationis conferentis. sed asserere dubium circa deum est rationis superbientis. Concedendum ergo quod uterque opinans si asserat peccat. non propter errorem. sed propter presumptionem. et sic concedendum quod licet ibi contrarium opinari.

Ad illud quod obiicitur quod mendacium in christiana religione etc. dicendum quod non est mendacium. quia neuter dicit contra credulitatem in christiana religione. quia non est de necessitate fidei vel morum. 18

Ad illud quod obiicitur quod error ille est periculosus. dicendum quod verum est inquantum est contrarius fidei. sed si est de his que non spectant ad fidem non est verum. 19

Ad illud quod obiicitur quod peccat qui dicit deum non esse quod est etc. dicendum quod illud verum est si sit determinatum per fidem vel scripturam. aliter non peccat nisi asserat vel defendat. 20

De ultimo quod obiicitur concedendum est. nam qui propria autoritate de deo asserit vel affirmat. quod nec scriptura nec fides dicit. nec ad illa sequitur. presumptuosus est iudicandus. etiam si verum dicat. et si dubitet corde. et affirmet ore. mendax est. si utroque modo asserit superbus est. 21

De proprietatibus personarum secundum quod diversis nominibus exprimuntur per vocabula minus usitata.

Hic non est pretermittendum quod sicut pater et filius etc. Supra egit magister de proprietatibus personalibus secundum quod exprimuntur per nomina magis usitata. hic agit secundo de eisdem prout exprimuntur per vocabula minus usitata. Et habet hec pars quatuor partes. In prima magister assignat nominum differentias per que convenit ipsas proprietates exprimi. autoritatibus confirmans nomina illa esse propria. In secunda vero assignat quandam regulam in qua discernuntur propria a communibus. ibi. Et hic est advertenda quedam generalis regula. In tercia opponit contra predictam regulam et determinat. ibi. Hic queritur cum dicitur deus de deo. In quarta ex illa solutione dicit aliam regulam. ibi. Et est sciendum quod secundum nomina substantie.

Assignat nominum differentias per que convenit ipsas proprietates exprimi autoritatibus confirmans nomina illa esse propria.

Hic non est pretermittendum. quod sicut pater et filius et spiritussanctus nomina personarum sunt. et proprietates personales designant. ita etiam sunt et alia nomina personarum. id est que ipsas personas significant. et earum proprietates denotant. et easdem quas et nomina predicta. unde et relative dicuntur. scilicet genitor. genitus. verbum. imago. Unde aug. in. v. li. de trini. ait. Videndum est inquit hoc significari cum dicitur genitus. quod significatur cum dicitur filius. Ideo enim filius. quia genitus. et quia filius utique genitus. Sicut autem filius ad patrem. sic genitus ad genitorem refertur. et sicut pater ad filium. ita genitor ad genitum. Idem in. vj. lib. de trini. Verbum quidem solus filius accipitur. non simul pater et filius tamquam ambo sint unum verbum. Aug.

De nomie verbi ⁊ imaginis.

Sic eñ verbū dicitur q̄d̄āmodo imago. nō aūt pater ⁊ filius simul ambo imago. ſ filius solus est imago patris quēadmodum ⁊ filius. Idem in. vij. lib. de tri. a Verbū [a] s̄m q sapiā est ⁊ essentia hoc est qd̄ pater. s̄m q verbum non hoc est quod pater. quia verbum non est pater. ⁊ verbum relatiue dicit̄ sicut filius. Idez in eodē. Sic filius ad patrē refert̄. ita et verbū ad eū cuius ē verbū refert̄ cū dr̄ verbū. Et ꝓpterea nō eo verbū quo sapiā dr̄. q2 verbū nō ad se dr̄. ſ tm̄ relatiue dicit̄ ad eum cui⁹ est verbū. sicut filius ad patrem. eo q̄ppe est filius q̄ verbū. ⁊ eo est verbuz quo filius. sapiā v̄o quo essentia. ⁊ ideo q2 pater ⁊ filius sunt vna essentia ⁊ vna sapientia. Itē in eodē. Non est pater ipe verbum. sicut nec filius nec imago. Quid aūt absurdius q̄z imaginez ad se dici. Idē in. v. Dicit̄ relatiue filius. relatiue etiā dicit̄ verbū ⁊ imago. ⁊ in oībus his vocabulis ad patrem refert̄. nihil aūt hoꝝ pater dicit̄.

Ut nō eo v̄bū dicit̄ q̄ sapiā.

Epilogat intellectū p̄dictorū.

b Apte ostensum est q sicut filius vel genitus relatiue dicit̄ ad patrem. ita verbū ⁊ imago. Et q eo dicit̄ verbū siue imago q̄ filius. i. [b] eadē ꝓprietate siue notione dicit̄ verbū ⁊ imago qua filius. sed nō eo quo verbum dicit̄ sapiā vel essentia. q2 non notione. qua dicitur verbum dicit̄ sapiā. Nam sapiā dicit̄ s̄m essentiā. non s̄m relationem.

Regula quō ꝓpria discernunt̄ a cōibus. f

Et est hic aduertendū quedam generalis regula eoꝝ q̄ ad se ⁊ eoꝝ q̄ relatiue dicunt̄ de patre ⁊ filio. Quicquid eñ ad se dicunt̄. Ut ait aug. in. vj. li. de trini. non dicit̄ alter sine altero. i. quicq̄d dicunt̄ qd̄ suba eorum ostendat ambo simul dicunt̄. Ergo nec pater est deus sine filio. nec filius sine patre. ſ ambo simul deus. ſ nō ambo simul pr̄. nō ambo simul fili⁹. vl' v̄bū. vl' imago.

Aug⁹. vj. de trinita. q.

Opponit contra regulam. c

Hic querit̄ cum dicit̄. deus de deo. lumen de lumine. ⁊ hmōi. vtrū dicant̄ s̄m subam? Nam s̄m relationem constat ista nō dici. Si v̄o s̄m substātiā dicunt̄ sil' ambo. s. pater ⁊ filius. pn̄t dici deus de deo. lumē de lumine s̄m p̄dictam regulā. Ad qd̄ dicimus. q2 licet de⁹ s̄m subam dicat̄. ⁊ lumē. ⁊ sapientia. et hmōi. et nunq̄z relatiue accipiant̄. aliqñ tamē ꝓ relatiuis. i. ꝓ psonis. ſ nō relatiue accipiunt̄. vt cum dicit̄. deus genuit deū. alterū ꝓ patre. alteꝝ ꝓ filio ponim⁹. silr̄ cū dicit̄. de⁹ de deo. lumen de lumine. In alijs q̄z locutionib⁹ sepe repiunt̄ noīa essentie ad significationē psonaꝝ deducta. vt cum dr̄ deus natus. de⁹ mortuus. deus passus.

R°. vbi nomīa substantie dicūtur aliqñ poni ꝓ psonis.

a Secūdm q sapiētia est ⁊ essentia hoc ē qd̄ pater. s̄m q verbū nō hoc est qd̄ pater. Contra: q2 aut hoc tenetur eēntialiter. aut psonaliter. Si essentialiter. nō solum s̄m q sapiētia est vnū p essentiā cum patre. sed etiā in q̄ntum verbum. Si psonaliter. tunc est falsum. q s̄m q sapiā sit hoc qd̄ psonaliter pater. Item cum hoc sit neutri generis videt̄ q stet ꝓ essentia. ⁊ ita verbum semp est hoc qd̄ pater. s. vnū p eētiā vel subam. R°: dicendū q hoc stat ibi ꝓ significato termini. vt sit sensus. Verbū s̄m q sapientia hoc ē qd̄ pater. q2 s̄m q sapientia aliquid ei attribuitur qd̄ etiā patri. s. significatum hui⁹ noīs sapientia. Similit̄ altera est vera. filius s̄z q verbum nō est hoc qd̄ pater. q2 aliq̄d attribuit̄ filio s̄m q verbū qd̄ nō cōuenit pr̄i. Unde secūdm dicit ibi habitudinē sub rōne formali. ⁊ ꝓnomen h̄ importat ⁊ demōstrat ꝓpriū significatū termini. ⁊ iō q2 sapiā significat essentiale. tenet̄ in prima essentialiter. q2 significatū verbi ē psonale. tenet̄ in secunda psonaliter. Uel aliter potest dici q tenetur essentialiter. ⁊ s̄m q dicit habitudinem p modū formalis. vn̄ sicut alio ē deus. alio est pater. q2 diuinitate est deus. paternitate pater. ita q nec paternitate deus nec deitate pater. ita accipit august. cū dicit s̄m q verbū non est hoc quod pater. vt nō neget̄ vnitas in natura. sed vt neget̄ habitudo ei⁹ qd̄ est secūdm. q2 verbū in q̄ntum verbum nō dicit vnitatē essentie. ſ distinctionē psone. econtra sapientia. 22

23 b Eadem ꝓprietate siue notione dicit̄ verbū ⁊ imago. qua filius. Contra. q2 si hoc est verū. g̃ ibi est synonimia. vel inculcatio verboꝝ. aut aliqua differentia. R°. dicēdm q differentia est. ⁊ vna differentia pōt accipi sic. vt verbū dicat̄ quod procedit ab interioribus. imago qd̄ imitat̄ in exterioribus. et filius cōplectit̄ vtrūq3: et ideo magis ⁊ coīus dicit̄ filius q̄z aliqd̄ alioꝝ. Uel alit̄. oīa hec tria important similitudinē alteri⁹. sed filius importat illā silitudinē naturaliter emanantē. imago vt expsse imitantē. verbū vt alijs exprimentē quantū est de se siue natū exprimere. iō filius frequentius noīat̄ illa psona. ꝓpter hoc q ipam emanationē ⁊ habitudinē illam noīe importat ꝓprio. Uel alit̄. Imago importat illā silitudinē vt cōformē. verbū importat illam vt men

vbi filius tm̃ significat. Ita ꝛ de solo filio intelligitur cum dicitur. deus de deo ꝛ hmõi. Unde Aug. querẽs quõ hmõi dicant. in. vij. li. de tri. ait. Quomodo deꝰ de deo. lumen de lumine dicit. Nõ eñ simul ambo deus de deo. ſ solus filiꝰ de deo. s. patre. Nec ambo simt lumen de lumine. ſ solus filius de lumine patre. Aug.

Ex responsione iam dicta elicit aliã regulam. ꝙ tm̃ ſm nomen substantie dicit illud de illo. non ſm nomina ꝑsonarum. h

Et est sciendum ꝙꝰ ſm nomina substantie tm̃ dicit illud de illo licet ibi illa nomina substantiam non significent. ſm vo eadẽ nomina ꝑsonarũ. nunꝙ̃ dicit illud de illo. sicut verbum de verbo. vel filius de filio. quia hmõi nomina diuersis ꝑsonis ꝯuenire nõ pñt. Quod aug. licet obscure in eodem libro ita dicit. Hoc solũ de eis dici non potest illud ď illo qđ simul ambo nõ sunt. id est illo solo nomĩe nõ possumus vti ad ostendendũ vnum de vno. quod simul ambobus non cõuenit. Sicut verbũ de verbo dici nõ põt. qꝛ nõ simul ambo verbum. nec imago de imagine. nec filius de filio. qꝛ nõ simul ambo filius vel imago. Et sicut nomina substantie aliquando intelligentiam ꝑsonarum distincte faciunt. ita etiã interdũ totius trinitatis simul. Unde august. in eodem libro ait. In patris nomine ipse pat ꝑ se ꝓnunciatur. In dei vo nomine ꝛ ipse pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus. vt cum dicitur. Nemo bonus nisi solus deus. qꝛ trinitas est vnus deus. d

talem siue spũalem. ſ filiꝰ ꝯnaturalem. ꝛ sic patet diuersa rõ significandi eandẽ habitudinẽ. ꝛ illa eadẽ ꝓprietas est. nec tm̃ synonimia. Et in pma acceptione preit intentio verbi. In scda intentio filij. In tercia intentio imaginis. Tñ intentionis modꝰ medius ẽ ꝯuenientior.

24 c Ita ꝛ de solo filio ꝛc̃. Videt falsum dicere ꝙ solus filius est deus de deo. qꝛ spũssanctus deus est de deo. nõ ḡ solus filius. Rꝰ. dõ. ꝙ ista exclusio artat ex modo loquẽdi. quod patet. qꝛ non dicit simpliciter hoc. sed loquens de patre ꝛ filio. dicit nõ ambo deꝰ de deo. ſ solus filius. ita ꝙ ex ipso modo loquẽdi solus artat ad faciendũ exclusionẽ ꝓ patre.

25 d Scđm noĩa substantie tm̃ dicit illud de illo. Videt hoc falsum. qꝛ bene dicit filius ď patre ꝑ nomina que non sunt nomina substantie. Si tu dicas ꝙ intelligit ſm idem nomen. Obijcit ꝙ bene dicitur ꝓcedens de ꝓcedente. ꝛ principium de principio. siue spirans de spirante. hec tñ noĩa nõ dicũt ſm sbam. Itẽ querit de hoc qđ statim addit. ibi. licet illa noĩa sbam nõ significẽt. qꝛ [illegible] hoc. ḡ significãt relationẽ. ḡ hoc nomen deus significat relationẽ. Et itẽ si nũ significant substantiam sed relationẽ. ḡ pñt ꝓ eis poni nomina relatiua. ḡ pater de patre. Rꝰ. dõm ꝙ dici hoc de hoc est dupliciter. s. ſm idẽ nomen. vel ſm aliud. Scđm idem nõ potest esse nisi ꝯueniat duobus. et qꝛ noĩa duabus ꝑsonis ꝯuenientia fere omnia sunt essentialia. licet aliqua sint notionalia. iõ regula magistri vt in plurimũ veritatem habet. Tñ quidã libri habent. maxime. in quibus nõ est. põt poni ꝓ glosa. ꝛ sic cessat obiectio. qꝛ mgr̃ nõ intendit excludere nisi noĩa ꝓpria que dicunt de vno solo. Qꝛ obijcit ꝙ noĩa non significãt subam. dõm ꝙ significationẽ accipit ꝓ suppositione. ꝛ tantũ valz non significãt quantum nõ supponũt.

a D intelligentiaz coꝝ que dicunt de verbo in parte ista quatuor querunt. Primo de verbi significatione. Scđo de connotatione. Tercio de ipius compatione. Quarto de translatione.

Questio. j. e

Utrum verbum dicat essentialiter vel notionaliter. Et ꝙ dicat notionaliter ostẽdit primo autoritate canonis beati Ioh. elegantissime exprimentis incarnationem. verbũ caro factum est. sed vnio nõ est facta nisi in ꝑsona filij. ḡ verbum non exprimit nisi personam filij ꝛ ꝓprie. ergo ꝛc̃. Itẽ aug. xv. de trinita. In trinitate nõ dicit verbum nisi filiꝰ. neqꝫ donũ nisi spũssanctus. Item ansel. in mono. Apertissimũ est. qꝛ nec ille cuius est verbũ potest esse verbũ suuz. nec verbum potest ẽẽ ille cuius est verbũ. Itẽ ratione videt. qꝛ verbũ est quod emanat a mẽte ꝑ modum ꝯceptionis. ḡ verbum de se dicit ꝯceptum. ſ ẽẽ ꝯceptum ꝛ genitum sunt idem. sed genitum est notionale. ḡ ꝛc̃. Item verbum dicit quod emanat per modum ꝑfecte expssionis. ſ esse imaginẽ est ꝓpriuz filij. ḡ et verbũ. Item omne verbũ dicit respectum ad dicentem. sed esse respectiuum in diuinis est notionaliter dictum si dicat respectũ ad ꝑsonam. sed dicens nõ põt esse nisi ꝑsona. ergo ꝛc̃. Contra. ꝙ dicat essentialit oñdit sic. sicut dicit Aug. ix. de tri. ca. x. verbum est cum amore noticia. sed noticia est essentialiter dictum. ergo ꝛc̃. Itẽ verbum est quo res manifestat ꝛ exprimitur. ſ manifestari est cuiuslibet persone. et manifestatio est equalis. ergo et verbum. Si tu dicas ꝙ non dicit manifestatõ simpliciter sed manifestatio alterius. obijcit tunc. qꝛ spũssanctus ẽ manifestatiuus filij Ioh. xvj. Ille me clarificabit ꝛc̃.

Item hoc ipm ostendit ꝑ compatõnẽ ad dicentẽ: qꝛ verbum dicit respectu dicentis. sed dicentes sunt tres. sicut dicit Ansel. in monol. Unusqꝫqꝫ in trinitate se dicit. ḡ verbũ est triũ. sed nihil est triũ nisi essentiale. ergo ꝛc̃. Item sicut dicit Ansel. in mono. Dicere nihil aliud est ꝙ̃ cogitando intueri. sed hoc est ẽẽntiale. ergo ꝛ verbum. Si dicas ꝙ dicere ſm ꝙ ẽẽntialiter dicit nõ hꝫ correspõdens verbuz. Contra. sicut

dicit Ansel. Pater se dicendo generat verbū. sed oīs
actus sm quē psona reflectit supra se est eēntialis. sed
dicere put est essentiale respondet verbū. ergo 7c.
Item hoc ostendit p comparationem. Ad id qd
verbum dicit nihil medium inter creaturā 7 creato-
rem est notio vel notionale. qm mediū equaliter di-
stat ab extremis. sed verbū est mediū. qm oīa p ver-
26 bum facta sunt. ergo 7c. R°. ad hoc dixerunt aliqui q
dicere tripliciter accipit in diuinis. Uno modo dice-
re est idem quod intelligere. Alio modo quod gene-
rare. Unde aug. exponit illud Gene. j. dixit. i. filium
genuit in quo omnia disposuit. Tercio modo dicere
idem est qd creare. et verbū nō respondet ei quod ē
dicere inqntum increatum. nisi sm q dicere idem est
qd generare. 7 ita puenit soli patri. Sed istud nō vi-
det intelligibile q sit loq sine verbo. 7 q aliqd sit di-
cere cui non respondeat verbum. sicut nec generare
sine genito. nec nosci sine noticia. et hoc etiaz ipse mo
dus loquendi 7 intelligendi abhorret. qd dicit 7 loq
tur sine omni verbo. Ideo voluerunt aliqui dicere q
dicere accipit essentialiter 7 psonaliter. qz tres sūt q
dicunt sicut dicit ansel. q verbum dicit eēntialiter
7 personaliter. et sm istam viam soluere nitunt ob-
iecta ad vtranqz ptem. Sed hoc est 9 aug. et ptra an
sel. expresse. Nam aug. dicit q verbū eo ipso q vbuz
di ad alterū. Similiter ansel. Aptissimū est q verbū
nō est ille cuius est verbum. Et hoc patet etiam p auto
ritates aug. quas magister adducit in lra. et ansel. in
27 monol. hoc expresse negat. Propter hoc intelligēdū
q dicere est idem qd loqui. loqui aūt est duplicit. vel
ad se vl apud se. vel ad alterz. Loq ad se nihil aliud ē
q aliqd mente pcipere. Mens aūt pcipit intelligen
do. 7 intelligendo aliud pcipit simile alij. intelligēdo
se cōcipit simile sibi. qz itelligētia assimilat intellecto
Mens igit dicendo se. apud se cōcipit p omnia simi
le sibi. 7 hoc est verbū cōceptum. Alio modo dicere
ad alteruz est pceptum mentis exprimere. et huic di-
cere respondet verbū prolatuz. Dōm ergo q sicut in
nobis dupliciter accipit dicere. ita in deo. Nam di-
cere dei apud se. vel ad se. hoc est intelligendo conci-
pere. et hoc est generare plem similem. 7 huic dicere
respondet verbū natū. i. verbum eternū. Alio modo
dicere est exterius se exprimere. et sic idem est dicere
q se p creaturam declarare. 7 huic dicere respondet
28 verbum creatum. 7 verbū tpale. Concedēdū ergo q
verbū sicut 7 dicere dupliciter accipit. s. eternaliter 7
tpaliter. Et verbū temporaliter est creatum. nec est deus
nec est in deo. sed creatura respectu dei. Verbum eter-
num est deus. 7 est illius solius cuius est cōcipi. sicut
dicere est illius solius cuius est pcipere. iō rōnes p-
bantes verbum dici notionaliter sunt simpliciter cō
cedende. Ad illud quod obijcit q verbū est notio
29 7 verbū est manifestatiuum. dōm q ista non est tota
ratio verbi. sicut nec nosse est tota ratio dicere 7 ma-
nifestare. sed necesse est q cadat ibi cōceptū. et qz no-
ticia pcepta 7 manifestatio p conceptū fit p solum fi
liū nō spūmsanctū. ideo patet illud quod obijcit.
30 Ad illud quod obijcit de verbo in compatōne ad
dicentē. dōm q dicere non dicit essentialiter nisi sm
q dicit respectu verbi creati. 7 sm q notat effectum
temporalem. sm vo q dicit respectū eternū. sic solus
vnus est dicens. Qd ergo obi q dicere nō est aliud
31 q cogitādo intueri. dōm q verū est vbi intuitus nō
est sine cōcepto. vt in nobis et in patre. sed in filio n
est. nec similiter in spūsancto. Omnis em intelligāt. ta
men nō pcipiunt prolem. qz nō est in eis fecunditas
ad generandū. Si queras rationem huius. Augus. te
docet. xv. de trini. qz nos nō intelligimus nisi p intel
ligentiam. 7 illa semp est genita. In illa aūt trinitate
beata. aliter est q in imagine. qz quelibet psona intel
ligit. Et ratio intelligere nō dicit ibi rationē pcipien-
di. ac p hoc nō complectit totam rōnem dicendi vel
verbi in deo vt in nobis. Ad illud qd obi q actus 32
reflexus supra se. dōm q siue dicat apud se. siue exte
rius ad alterū. vtroqz mō implicat apud se actuz ab-
solutum 7 respectiuum. Dicere em apud se est co-
gitando siue intelligendo se cōceptum gignere. et ra-
tione primi est reflexio. sed ratione secundi est relatō
Similiter dicere exterius est se vel pceptum declarā
do aliquid extra formare. Unde dicere vtroqz modo
reflectit supra dicentem 7 dictum. Supra dicentem
ratione absoluti. supra dictum ratione compati. 7 sic
manifesta est illa obiectio. qm dicere nō tm est abso-
lutum. 7 ideo non tm eēntiale semp. Ad illud qd 33
obijcit q verbū est mediū. dōm q duplex est mediū.
scz essentie. 7 intelligentie. 7 verbū nō est medium in
essendo sed extremū. qm ipm verbum fecit. sed soluz
intelligēdo. qz pater p verbū oīa fecit. et hoc infra
melius dicetur.

Questio. ij. f

De verbi eterni connotatione. 7 est questio. vtrū ver
bum eternum cōnotet aliquid ex pte creature. Et q
sic videt pmo autoritate ps. Dixit 7 facta sunt. sed cuz
dicere nō sit aliud q verbū pferre. 7 ad dicere sequa
tur facere. 7 ad facere ipm factū. sed ad verbuz sequit
factum. ergo videt q verbū cōnotet aliquid creatuz
Si tu dicas hoc esse dictū de dicere put accipit eter
naliter. 7 respondet ei verbum creatū. Contra. Aug.
xj. cōfess. Verbo tibi coeterno dicis quecunqz dicis.
7 sic quicquid dicis nec aliter q dicēdo facis. sed vide
tur q illud sit intelligendū de verbo eterno. Item
aug. in li. lxxxiij. q. tractans illud euangelij. In princi
pio erat verbū. dicit. melius in hoc loco verbum in-
terpretamur. vt signet nō tm ad patrem respectus. sed
etiam ad ea que facta sunt operatiua potentia. ergo
verbum dicit respectum ad facta. sed cōstat q de ver
bo eterno loquitur. s. quod erat in principio. Itē
sup illud ps. Semel locutus est deus. dicit aug. i. filiū
genuit in quo omnia disposuit. Si ergo verbum nō
tm importat generationem. immo etiā dispositionē
omniū. ergo ad omnia dicit respectum. Item an-
sel. in mono. Cum summus spūs seipsum dicit. dicit
omnia que facta sunt. ergo eodē verbo dicit se et cre
aturas. sed verbum dicit respectum ad illud quod
verbum dicit. ergo nō tm ad patrem sed etiaz ad ea
que facta sunt dicit respectū. ergo 7c. Contra. Dē
quod connotat temporale dicit temporaliter. sed ver-
bum non dicitur temporaliter in diuinis. quia in pn
cipio erat verbum. ergo verbū non connotat tempo
rale. qz omnis creatura vel creatum temporaliter in
cipit. accipiendo large tempus. ergo verbuz nihil cō
notat in comparatione ad creaturas. Si tu dicas q
connotat in habitu nō in actu sicut eterna dispositio
7 predestinatio. Contra. si nunq aliquid fieret vel
endum esset. adhuc pater seipsum diceret. ergo 7 ver
bum mente concipet. ergo verbum esset. si nunq vl-
la creatura esset futura vel pńsens. ergo 7c. Item
dicere verbum est necessarium. quoniam sicut pre

cedentibus probatum fuit dis. vj. productio perso-
ne est necessaria. sed pductō creature est voluntaria.
vnde cum producit eam posset non pducere. si ergo
simpliciter necessarium nō claudit in se contingens.
verbum non dicit respectum aliquem ad creaturaꝫ.
Item creator ꝛ creature summe sunt distantia. er
go in nullo cōicant. si ergo verbum patris est vnum
ꝛ summe vnū. ergo illo verbo cum dicatur deus pat.
impossibile est creaturam dici. ergo si creatura nō di
citur illo verbo. nō ergo dicit respectum ad creaturā
Item si verbū dicit respectum ad creaturam. er-
go poterit dici verbuꝫ creature. quod expresse negat
ansel. in mono. verbum quo creaturam dicit nequa-
ꝙ est verbum creature. Si tu dicas mihi ꝙ dicit re-
spectum ad dicentem principaliter. vnde non potest
dici nisi verbum patris. eadem rōne cum spiritus di
cat respectum ad creaturam. cum omne nomen di-
cens respectum ad creaturam sit essentiale nō perso
nale. verbuꝫ nullo modo dicitur psonaliter. quod ē cō
tra predeterminata. R. dōm sicut dicit August.
54 Tūc verbum dicitur vel generatur quando mente simi
litudo vel imago alicui⁹ cognoscibilis concipitur. et
verbum illud respicit quod respicit similitudo conce
pta. quoniam igitur mens nostra nec simul nec vno
ꝛ eodeꝫ videt se ꝛ alia. ideo alio verbo dicit se. et alio
alia. imo alijs. tot enim in eo sunt verba quot intelle
cta. summus aūt spūs in patre se ꝛ omnia vno aspe-
ctu ꝛ eodem cognoscit. ꝛ cū intelligit se ꝛ alia. cogno-
scit se vt aliorum principium. ꝛ ergo in ipso vis conce-
ptiua concipit similitudinem omnia circumplecten-
tem sub intuitu vno siue aspectu. ꝛ concipit siue ge-
nerat vnum verbum quod est similitudo patris imi
tatiua. ꝛ similitudo rerum exemplatiua. ꝛ similitudo
opatiua. ꝛ ita tenet quasi mediū. ꝛ dicitur pater ope-
rari p verbum. ꝛ vlterius ipsi verbo attribuitur ꝙ sit
dei virtus ꝛ dei sapientia. Et ita patet ꝙ verbū diui-
num dicit respectum ad patrem dicentem ipsuꝫ a q̄
generatur omnia consimilem. Dicit etiam respectuꝫ
ad creaturam p modum exemplaritatis dispositiue
ꝛ virtutis opatiue. et qꝛ ista non dicunt respectuꝫ in
actu sed solum in habitu. dico ꝙ sicut exemplar dicit
respectum in habitu ꝛ potentia. siłr qꝛ multa scit de⁹
ꝛ potest que non facit. sic et verbum eternū. Unde si
cut supra dictum est de dono. ita etiam nunc intelli-
gendum de verbo. Concedende igitur sunt rationes p
bantes ꝙ dicit respectum sed nō connotat effectum
actualiter. Unde prima rō que pbat de effectu actu-
ali soluenda est sicut in opponendo tactum est. qꝛ ibi
loquitur de dicere ꝑm ꝙ ei respondet verbum creatum
quod est quasi verbum platum. sed tamen illud di-
cere est p verbum increatum. sicut pater dicitur ope
rari p filium. et hoc est quod dicit Aug. ꝙ eterno ver
bo dicis quecunqꝫ dicis. et fit quicquid dicis. Potest
tamen dici ꝙ illud dicere est eternum. et tantum va-
let quantum disponere. sed hic non dicit effectum. ſ
respectum in habitu. et hoc concessum est ꝙ verbuꝫ
dicit. Et ꝙ iste sit intellectus aug. patet per literaꝫ se-
quentem. ꝛ simul ꝛ sempiterne dicis. Nec tamen si-
mul ꝛ sempiterna sunt quecunqꝫ facis. Ex hac auto-
ritate patet veritas responsionis ꝙ verbum dicit ha
55 bitualem respectū. Ad illud quod obijcitur in cō-
trarium ꝙ nullum eternum cōnotat temporale. dō.
ꝙ verum est in actu. vnde verbū ꝓprie loquendo nō
connotat effectum sed dicit respectum. non ad crea-
turam iam existentem vel etiam futuram tm̄. verum
etiam possibilem fieri. ꝛ sic patet responsio ad instā-
tiam quam inducit in ꝯtrarium. Ad illud qd obij 56
citur ꝙ productio verbi est necessaria ꝛ eterna. ſ cre
ature voluntaria. Dōm ꝙ quāuis actualis productio
creature sit voluntaria. tamen potentia producendi
ꝛ scientia est necessaria. Impossibile enī est deum nō
posse. ꝛ impossibile est deum nescire creaturas pdu-
cere. Ad illud quod obijcitur ꝙ non communicant 57
in aliquo. Dōm ꝙ verum est de cōmunitate essentia
li ꝛ predicatione. ꝛ hoc modo non communicant in
verbo. quia verbum est deus nō creatura. nihilomi-
nus tamen ꝑm aliquam rationeꝫ possunt habere re-
spectum ad idem. Nihil enī impedit ꝙ vnius et eius
dem deus sit principiuꝫ. ꝛ creatura sit effectus. ꝛ ita
est de verbo eterno quod dicit respectum ad patrem
vt ad principium. ad creaturam aūt vt ad effectum.
Ad illud quod obijcitur ꝙ tunc potest dici verbū 58
creature. Dōm ꝙ sicut patet ex ratiōe nominis. ver
bum dicit respectum vt ad pducentem. quia dicitur
verbum dicentis. similiter donum. ꝛ qꝛ principalis re
spectus importatur nomen. solum dicit respectū per
sone. ideo nec filius dicitur verbum creature. nec spi
ritussanctus donum creature. Et si tu obijcias de hoc
nomine spiritus. dōm prout de spiritu helye dicitur.
non accipitur sub actu personali. quia spiritussanctus
dicitur spiritus patris ꝛ filij tm̄. ꝛ accipitur ab actu spi
randi. De quo Job. iij. Spiritus vbi vult spirat. et
iste est actus essentialis. vnde sicut dicitur deus helye.
qꝛ fouet helyam. vel ab aliquo alio actu. ita dicitur spi
ritus helye. qꝛ spirat helye. ita etiam posset dici. spiri
tussanctus helye. sicut dicitur Dan. vlti. Suscitauit de
us spirituꝫ pueri iunioris. Nec hoc est contra magi-
strum. qꝛ ipse loquitur de spiritu put est nomen im-
positum a ꝓprietate psonali. ꝛ magis determinatum
est illud totale nomen. ꝙ stet p psona q̄ hoc nomen
spiritus p se. ideo frequentius inuenimus spiritū di
ci alicuius hominis q̄ spiritumsanctum alicui⁹ ho-
minis. attamen inuenitur alicubi. qꝛ sicut dicitur spiri
tus helye. quia in eum spirat ꝛ inspirat. ita ꝛ spiritus
sanctus helye qꝛ ei sancta inspirat. ꝛ ideo fortassis ibi
dictū est ꝙ suscitauit spūm. qꝛ non fuit ad futura pre
dicendum sed ad iniquum iudicium retractandum.
Ad illud quod obijcitur ꝙ nomen dicens respectum 59
ad creaturam non est notionale. Dicendū ꝙ verum
est si illuꝫ pure dicat. sed verbum non tm̄ ipsum di-
cit. nec principaliter dicit. sed principaliter dicit re-
spectum ad patrem. sicut ꝛ de dono dictum est. Ma
gis autē filius ꝛ spiritussanctus nominantur nomini-
bus dicentibus respectum ad creaturam q̄ pater. q̄-
niam ꝑm rationem intelligendi ꝛ appropinquandi qua
si medium sunt inter nos ꝛ deum. ꝛ ꝑm rationem ap
propinquandi sunt reducentes ad deum. Unde ꝑm au
gustinū. pater est principium ad quod reducimur. fi
lius forma quam sequimur. ꝛ spiritussanctus gratia
qua reconciliamur. vnde et ipsi magis ꝓprie nobis
dari dicuntur q̄ pater ꝛc.

Questio. iij. g

De compatione verbi ad sapientiam. et cum filius
sit verbum ꝛ sapientia. queritur. quod istorum sit p
us ꝑm rationem intelligendi. Et ꝙ sapientia pri⁹ sit
videtur. Aug. ix. de trinitate. ca. x. Verbum est cū amo

tinoscēdi. ergo verbum ſm rationem intelligēdi ad-
dit supra noticiam. sed quod se habet per additionē
ad aliud. pſupponit illud. ergo ⁊c. Item noticia
dicit essentiale. sed verbum personale. ergo cum essen
tiale sit cōmunius. ⁊ esse cōius ſm rationem intelli-
gendi sit prius. ergo ⁊c. Item verbum dicit respe-
ctum ad creaturas. sapientia autem dicit quid abso
lutum de ratione sui nominis. ergo cum absolutum
ſm rationem intelligendi sit prius respectiuo. ergo ⁊
sapientia ꝙ verbum. Contra. Eccl. j. Fons sapiē-
tie verbum dei in excelsis. fons dicit rationem prin-
cipij. ergo verbum est principium sapiētie. sed quod
est principium est prius ſm rationem intelligēdi ne-
cessario. ergo verbum prius ꝙ sapientia. Itē ver
bum sicut dicit aug. in li. lxxxiij. questionū dicit opati
uam potentiam. sed potentia sicut dicit Richar. ſm
rationem intelligendi prior est ꝙ sapientia. ergo ⁊c.
Item verbum dicit similitudinem interius conce
ptam. sapientia dicit habitum vel habilitatem ad co
gnoscendum. Sed conceptio similitudinis ⁊ specie-
rum precedit ipsam habilitatem. ergo et verbum p-
cedit sapientiā in intelligendo. Iuxta hoc querit̄ cū
filius dicat̄ verbum ⁊ sapientia. ꝓpter quid sapiētia
solū ē appropriatū nō ꝓpriū. vbū aūt ē ꝓpriū. Et itē
cū filius sit filius. ⁊ imago. et verbū ꝓprie. querit̄ que
sit differentia istorum nominum. Si enim nō est dif-
ferentia nisi in voce. tunc videntur esse nomina synoni
40 ma. Rº. dōm ꝙ in intellectu verbi cadunt iste cō-
ditiones. s. intelligentis cognitō. similitudinis conce
ptio. et alicuius expressio. Et hoc patet. Si eīn con-
sideremus generationem verbi ſm ansel. in suo mo-
no. qui dicit sic. Cum cogito notum hominē absen-
tem. format acies cognitionis in se talem imaginem
eius qualem illam per visum oculorum in memori-
am contraxi. que imago in cogitatōne verbū est eius-
dem hominis quē cogitando dico. Habet igit̄ mēs
rationalis cum cogitando se intelligit secum imagi-
nem suam ex se natam. i. cogitationem sui ad sui sili-
tudinem quasi sua impressione formatam. que ima-
go eius verbum est. Hoc itaqꝫ modo quis negat sū-
mam sapientiam cum se dicēdo intelligit. gignere cō
substantialem sibi similitudinem. id est verbum suū.
Verbum aūt non est aliud ꝙ similitudo expressa et
expressiua. concepta in spiritu intelligentis ſm ꝙ se
vel aliud intuet̄. Unde patet ꝙ intellectus verbi p-
supponit intellectum noticie. ⁊ generationis. ⁊ ima-
ginis. Intellectum noticie. intuitu spiritus intelligē
tis. Intellectum generationis. in conceptione interi
oi. Intellectum imaginis. in similitudine per om̄ia
conformi. et supaddit his omnibus intellectum ex-
pressionis. Quoniam igit̄ intuitus intelligentis non
dicit respectum. ideo ipsa sapientia ⁊ noticia non di-
cit propriū. Sed qm̄ cōceptō ⁊ similitudo dicunt p
priū. ideo necesse est tam nomen filij. ꝙ imaginis.
ꝙ etiā verbi ꝓprie dici. Et rursus patet ordo in dicē
do. ⁊ patet etiā differentie modi dicendi ratio. Nā
sapientia vel noticia dicit primū in intelligendo. de-
inde filius qui dicit ipsam emanationem sine conce-
ptionem. deinde imago que dicit modum expressum
emanandi. ⁊ tercio modo verbū quod dicit hec om-
nia. ⁊ supaddit rationem exprimendi ⁊ manifestan-
di. His visis facile est ad obiecta respondere. Conce
do eīn ꝙ ſm rationem intelligendi intellectus noti-
41 cie et sapientie est prior. Ad illud quod obijcitur
ꝙ verbum est fons sapientie. dōm ꝙ illud intelligit̄
de sapientia creata. Ad illud quod obī ꝙ dicit po 42
tentiam opatiuam. dōm ꝙ verbum et si habeat om-
nipotentiam sicut pater. tamen ipsum verbum nō
dicit potentiam opatiuam de ratiōe sui nominis nisi
inqūtum illa potentia est operatiua paterna dispositi
one. et qm̄ dispositio est actus sapientie. ideo sapien-
tia prior in intelligendo est. Ad illud quod obijci- 43
tur ꝙ similitudo est prior habilitate in intelligendo.
Dōm ꝙ istud verū est in quibus est sapientia p acq
sitionem. sicut in nobis. sed non sic in deo. imo econ-
uerso. qꝛ ex intuitu mentis summe sapientis orit̄ ver
bum qd̄ dicit̄ esse summa sapientia. ita ꝙ similitudo
concepta nō dat sapientiam concipienti. imo magis
accipit. Ad vltimo querit̄ iam determinatum est.

Questio. iiij. b

De translatione huius nominis verbū ad diuia. Et
ꝙ nullo modo debeat transferri videt̄. Omnis trās-
latio est ſm similitudinē. sed nihil in creatura vani⁹
est verbo. qꝛ statim dum sit transit ⁊ nō est. verbum
aūt dn̄i manet ineternum. ꝙ ⁊c. Item cū sit verbū
intelligibile ⁊ sensibile ſm duplex dicere. querit̄ qd̄
istoꝝ transferat̄. Et ꝙ nō exterius vult aug. xv. de tri
nitate. Verbum exterius nō est verbū sed signū ver
bi. ergo si verbum diuinū est verum verbū. ergo ⁊c.
Item exterius verbum exit a dicente. verbum au-
tem diuinū semp est in dicente. qꝛ ego in patre. dicit
veritas Joh. xiiij. ergo ⁊c. Item videt̄ ꝙ nec ad si
militudinem interioris cogitationis. qꝛ dicit aug. xv
de trinitate. Cogitatio est quid volubile. in deo autē
nihil est volubile. ꝙ ⁊c. Item cogitationes morta-
lium timide sunt Sapie. ix. et incerte ꝓuidentie no-
stre. sed in verbo diuino nulla est falsitas. nulla dubi
etas. ꝙ ⁊c. Item multa cogitamus que nobis dis-
plicent. s verbum diuinū est p omnia placens. ꝙ ⁊c.
Item multa cogitamus que nō possumus. s ver-
bum diuinū est omnipotens. ꝙ ⁊c. Contra. Inter
omnia creata imago est expressior. ergo inter omnes
emanationes ea est expressior que est in imagine. sed
emanatio similis verbo increato in imagine est ema
natio verbi a mente. ergo expressiua. ergo conueni-
enter transfert̄. Itē ꝙ dicat̄ p compatione vbi in-
tellectus hoc videt̄ p compatione ad res extra. qm̄
ecclesiasticus. ſm aliam translationem. lxx. Principi
um omnis opis verbum. s p dei filiū oīa sunt facta.
ꝙ ⁊c. Item ꝙ verbū vocis sit simile videt̄. qꝛ ver
bum dicit̄. qꝛ expressiuū ⁊ manifestatiuū. vnde nec
patrem quis nouit nisi filius. ⁊ cui voluerit filius re-
uelare. Math. xi. s hoc maxime est in verbo vocis.
Nam verbū interius non patet nisi p verbū vocis.
ꝙ verbū increatū dī ad similitudinē exterioris verbi.
Itē Basilius. filio dei attribuit̄ sensus. sapia. vir-
tus. verbum. ⁊ lumen. Sensus quo cogitant̄ om̄ia.
sapia q oia disponunt̄. vtus q sūt. verbū quo annū-
ciant̄. lumen quo clarescunt. Si ꝙ verbū dī rōne ān-
nūciationis. et hoc ptinet ad verbū vocis. patet ꝙ il
lud verbū dī ad similitudinē vbi plati. Rº. dō. ꝙ 44
sicut rō paternitatis p prius repit̄ in deo ꝙ creaturis. ta
men ipm̄ nomen ē translatū a nobis ad deū. sic ratio
lucis. sic sapientie. ⁊ hoꝝ siliū. sic etiā ratō verbi ⁊
significati p prius ⁊ nobilius est in deo ꝙ in homini-
bus vel in nobis. tamē nomen trāslatum est a nobis
ad deum. Translatio aūt fit ꝓpter duo. Una ratō est 45
ꝓpter similitudinē expressam. Alia ratio est propter

instructionem nostram. et hec duo hic sunt. Primū
quidem est expressa similitudo verbi creati ad incre-
atum. ad quam insinuandam distinguit beatus Au
46 gust. in li. xv. de trini. verbum sm triplicem differen-
tiam. Nam vnū est verbum sensibile. aliud est vbuz
intelligibile. terciū est verbum medium. Verbuz sen
sibile attendit in ꝓlatione vocis. verbum intelligibi
le in cogitatione rei. verbū medium in cogitatiōe vo
cis. Et est ordo. qꝛ primo cogitat aliquid homo quid
sit. secundo qualiter debeat cogitatū ꝓnunciare. ter-
cio ꝓnunciat. Sicut ergo ratio trinitatis repitur in
sensu. repitur in ratione conuersa ad sensum. repitur
in ratione sm se. sic ⁊ ratio verbi. Et quemadmoduz
trinitas in qua consistit expressa similitudo non ē in
sensu. nec in inferiori parte rationis. sed in ratiōe sm
se. sic cum tripliciter dicatur verbum. in nullo consi-
stit similitudo expressa nisi in verbo intelligendi. ⁊
est verbum quod ad nullam pertinet linguam. Vn-
de dicit q qui hoc potest videre. aliquo modo videt
47 illius verbi similitudinem. Similitudinem aūt illi⁹
verbi ad illud assignat q̄tum ad tria. s. q̄tuz ad ema
nationem siue originem. q̄tum ad dispositionez. q̄-
tum ad vnionē. Nam hec tria in filio dei est conside
rare. Originē sm quam dicit filius. dispositionē eter
nam sm quam dicit mundus architypus ⁊ ars ple-
na omniū rationum viuentium. et vnionez sm quā
dicit homo factus. Similitudo est in origine. Nam
sicut filius p modum nature ꝓcedit p omnia patri si
milis. sic verbum intellectus a mente ꝓcedit p mo-
dum nature p omnia ei simile ⁊ equale. vnde dicitur
mentis conceptus. Q̄tum ad dispositionez est simi-
litudo. nam sicut homo nihil opat rationabiliter qđ
non precogitet et mente concipiat. sic deus pater in
verbo oīa disposuit. Et sicut dispositio nostra vl' p̄-
conceptio potest esse etiam si non sequat opus. sic et
dispositio eterna ⁊ precognitio non ab opere depen-
det. Q̄tum vo ad vnionem est similitudo. Nam si-
cut verbum mentis vnitur voci vt innotescat. ⁊ tamē
non transit in vocem sed manet integrū in mente. sic
omnia in verbo eterno intelligendū est. q vnitum
est carni et nō transit in carnez. sed manet integrum
48 apud patrem. hec igit est similitudo. Sed tamē hec
similitudo nō attendit in verbo mentis generaliter.
Nam sicut dicit idem aug. frequenter cogitam⁹ que
nescimus. ⁊ sic verbo nostro ꝯiuncta est fallacia. Fre
quenter que nolumus. et tunc ꝯiuncta est displicen-
tia. Frequenter que non possumus. et tunc iuncta ē
impotentia. Diuinum aūt verbuz est verissimū. pla
centissimū. omnipotentissimū. ideo expressa eius si-
militudo non consistit in verbo nostro. nisi sit verbū
certe noticie. ⁊ complacentie. ⁊ potentie. ⁊ hoc ē ver
bū quod consistit in cogitatione iuncta sibi affectiua
⁊ opatiua. Vnde aug. ix. de trini. verbum est cū amo
re noticia. ⁊ si addat virtus tunc est ratō pfecta. ⁊ sic
verbum est cum amore. ⁊ virtute. ⁊ noticia. Trāsfer
tur igitur verbum a verbo interiori sm predictas si-
militudines ⁊ predeterminatas conditiones. et hec
est ratio ex parte rei. Ratio aūt ex parte nostra est. qꝛ
diuina intelligimus creata. Ꝫ cum audimus patrē
⁊ filium. cogitamus de patre carnali ⁊ filio vt suble-
uemur ad cogitandum generationem spūalem. ido
diuinissimus iohannes qui totus erat in cōtempla-
tione diuinitatis eleuatus verbi nomine vsus est di-
cens. In principio erat verbum. quod verbum q̄ in
telligit. multū pficit in cognitiōe filij dei. His visis pa
tent obiecta. Concedo enī q verbū exterius non ha
bet expressam similitudinem. tum quia vanum. tum
quia procedit exterius. tum etiam quia non est ver-
bum sed verbi signum. verbum autem interius ha-
bet horum opposita. Concedo etiam q verbum in-
terius dubium. vel falsum. vel impotens. vel displi-
cens. nō habet expressam similitudinem. sed verbuz
quod habet oppositas conditiones. Ad illud qđ
obijcit ad oppositū q verbum intelligibile habet si-
militudinem. concedendum est. Qđ aūt obī de 49
verbo sensibili. dōm q aliquam habet similitudinez
sed nō expressam. iō translatio nō est sm ipsum s sm
interius qđ est similius. vt ptz. Nullū aūt verbū pōt
illi assimilari. nā illud solum habz cū dicēte idēpnita-
tē subalem. ⁊ simultatem naturalem. qꝛ est simul na-
tura ⁊ duratione. que conditiones vt dicit beat⁹ au
gust. non insunt nostro verbo. ⁊ ideo q̄uis sit simili-
tudo. est tamen non nulla dissimilitudo. et ideo po-
test recte dici translatio. quia non est p oīa similis.
et sic omnia patent.

Distinctio. xxviij. de his que ꝓprie ⁊ eternaliter dicuntur de deo sm relationem seu ꝓprieta
tem nō psonalem que est innascibilitas.

p Reterea ꝯsiderari oportet q nō tm̄ ⁊c. Supra egit magister de proprietatibus que sunt personarum et personales. hic incipit secunda pars in qua agit de ꝓprietatibus siue relationibus non personalib⁹ Et diuidit hec pars in duas. qꝛ ꝓprietas non psonalis est duplex. s. innascibilitas. ⁊ cōmunis spiratio que significant p hoc nomen principium. ideo primo agit de innascibilitate. scđo de communi spiratione. infra dist. xxix. Est preterea aliud nomen ⁊c. Prima pars habet duas. In prima determinat de ꝓprietate innascibilitatis. In scđa quia opposita circa opposita clarius elucescūt. tangit incidenter de ꝓprietate nascibilitatis ⁊ nascibilis, infra dis. eadem. Sciendū quoqꝫ est q sicut filius. Itē prima ps habz quatuor partes. In prima ostendit quid sit significatū huius nois ingenitus in se. ostendens q sit ꝓpriuz psone patris. ⁊ differēs a paternitate. ⁊ dictum sm relationē. Scđo determinat significationē in equipollenti. sicut in hoc nomine nō genitus. ⁊ in hoc nomine innascibilis. ibi. Ideo solet queri verum sicut solus ⁊c. Adiungēs q̄ sit ꝓprietas sm quam pater dicit ingenitus. ibi. Si aūt vis scire. Tercio determinat huius nois vsum. ostendens q q̄uis nō habeat ortuz ex scriptura. q tm̄ licet eo vti. q̄uis Ambro. videat dicere ꝯtrariū. hoc enī facit ad reprehendendū hereticos. ⁊ hoc facit ibi. Illud etiam tacere nō oportet. In quarta vo determinat quoddā dubium qđ ex pdeterminatis habet ortum. ibi. Preterea queri solet ⁊c. Similiter secunda ps in qua incidenter determinat de ꝓprietate filij siue nati. habet duas sm duo que ibi tangit. Quia enī supra dictum fuerat q sapiētia diceret commune. ⁊ imago ꝓprium. ideo qꝛ hoc posset generare dubiū. qꝛ inuenim⁹ ecōtrario aliquādo. ideo primo ostendit q sapientia nata ꝓprie dicitur de filio. Secundo vo ostendit q imago aliquando accipit essentialiter. ibi. Illud etiam sciri oportet.

Ostendit quid III. significatum huius nominis ingenitus in se dicens q sit ppriu psone patris. differens a paternitate. z dictu sm relatione. a

xxviij.

Preterea considerari oportet q non tm tres ꝑdicte proprietates siue notiones in psonis sūt. verum etiam alie que alijs notantur nominibus. Nam etiā hoc nomen ingenitus relatiue dicit de patre tm. et aliam designat notionem q pater vel genitor. Non est em idem esse patrem z esse ingenitum. i. nō ea notione pater dicit qua ingenitus. Pater cū vt predictum est dicit sm pprietatem generationis. Ingenitus aūt sm pprietatem innascibilitatis. differt ergo pater a filio autoritate generationis. differt etiā pprietate innascibilitatis. i. q2 ingenitus. Unde aug. distinguens inter pprietatem qua pater dicit. z illā qua dicitur ingenitus. in. v. libro de trini. sic ait. Non est hoc dicere ingenitum qd est patrem dicere. q2 et9 si filium non genuisset. nihil prohiberet dicere eum ingenitum. Et si gignat quisq filium. nō ex eo ipse est ingenitus. quia geniti homines gignunt alios. Nō ergo ideo dicit pater. quia ingenit9. Ideoq cū de deo patre vtrūq dicatur. alia notio est qua itelligit genitor. alia qua ingenitus. Genitor em dicit ad genitum. i. filium. Cū vo ingenitus dicit. non quid sit. sed quid non sit ostēditur. hoc exemplis planum faciendum est. Q dicitur ingenitus. p hoc ostendit q non sit filius. sed genitus z ingenitus cōmode dicunt. filius autem latine dicitur. Sed vt dicat infilius non admittit loquendi cōsuetudo. nihil tamen intellectui demit. si dicat nō fili9 quemadmodum etiā si dicat non genitus. Pro eo q dicit ingenitus nihil aliud dicitur. Ideo non est in rebus ɔsiderādū. qd vel sinat vel nō sinat dici vsus sermonis nri. s qs rex ipaꝝ intellect9 eluceat. Nō g iā tm dicam9 ingenitū. s etiā nō genitū. qd tātū valz. Nūqd g aliud dicim9 q non filiū? b Negatiua porro pti-

Aug.

a De ingenito plana assignatio. s. q relatiue dicitur. et alia ē notio qua dicit ingenitus. alia q pater.

Exemplis vtit ad h ostēdēdū.

Q tantū valet nō genitus qntū ingenit9. z tātūde n fili9. b

a Si filium non genuisset. nihil phiberet dicere eū ingenitum. Videt sm hoc q accidat persone ingenite generare z ita esse patrem. Item ex hoc videtur sequi q remota paternitate adhuc remaneat psona patr. z ita paternitas nō ē pprietas psonal. R°. 1 dōm q est loqui d intentione hui9 nominis ingenitus z pr vl simpliciter. vel put ponūtur in persona diuina. Si loquamur simpliciter. sic diuerse sūt intentiones. z vna pret aliam est intelligibil. et sepabilis sm rationem. sicut patet in generatione hoim. Alio modo est loqui de his put ponunt circa psonam diuinam. z sic dicunt aliam rōnē innotescendi. et ille due sm rem omnino sunt insepabiles. tm sm intellectum vna potest accipi preter alteraꝫ. et sic loquit aug. non q re separi possit. sed qntum ad intellectuz nostrum. Sed q pos- 2 sit intelligi aliquid pter alterū hoc pōt esse multipliciter. aut qntū ad intellectum apprehendentem. aut qntū ad intellectum resolventem. Si primo modo. sic non potest intelligi aliquid sine aliquo quod est ei ratio intelligendi. sicut deus preter deitatem. et homo preter humanitatem. potest tamen intelligi effectus non intellecta causa. z inferius nō intellecto supiori. q2 potest quis apprehendere hoiem nō intellecto aliquo supioꝛ. et sicut dicit phs q qui vnū dicit quodāmodo multa dicit. nō simpliciter sed qdammō. q2 implicite. Alio modo ɔtingit aliqd intelligere preter alterū intellectu resoluente. z iste intellectus ɔsiderat ea que sunt rei essentialia. sic potest intelligi subiectuz sine ppria passione. Et hoc potest eē dupliciter. aut intellectu resoluente plene. aut intellectu deficiente. Intellectu resoluente semiplene pōt intelligi aliqd esse nō intellecto pmo ente. Intellectu aūt resoluēte pfecte nō pōt intelligi aliqd primo ente nō intellecto. Scdm hunc triplicem intellectū de compatōne 3 patris z ingeniti ɔtingit loq tripliciter. si cūm loquamur de intellectu apphendente. possibile est hec duo intelligi altero nō apprehenso. eo q aliud est signatū vni9. aliud alterius. Si loquamur de intellectu resoluēte. adhuc semiplene resoluit accipiendo intellectum huius nois ingenitus solū priuatiue. sicut accipiunt gētiles. sic potest intelligi vnū sine altero. Si loquamur de intellectu plene resoluente. cū ingenitus sm q est pprietas patris nō dicat solum priuatiue. immo ponat respectū positiuū. de necessitate ponit paternitatē. z sic verum est q ad esse ingenitum necessario ponat eē pater. cum ponat plenitudo fontalis p ipm tantū. Qn g dicit aug. q non ideo dicit pater q2 ingenitus. ipe loquit de intellectu apphendente. q2 vnū nō est ppria rō et pma intelligendi alterū. imo vtrūq. s. ingenit9 z pater dicunt aliam rationē innotescendi. tm sm aliā relationē vna ponit aliā necessario. Uū distinctio psone patris quasi inchoat in innascibilitate. z ɔsūmat in paternitate. et ideo nō intellecta paternitate pōt intelligi psona illa cōplete distincta. z iō paternitas est notio psonalis. qūis in ratione intelligendi prius cadat innascibilitas. b Negatiua porro pticula nō id efficit vt qd sine illa zc. Videt hoc falsum. q2 hō dicit sm substantiā. tm albedo pōt dici nō hō. g q2 hō. z nō hō ɔdictorie opponūt. z de quolibet affirmatio vel negatō. g albedo est nō homo. z albedo est qualitas. g zc. Si tu dicas q aug. loqt

ſm q̄ facit negationē in genere. Tunc obijcit de hoc qđ eſt nō ſbſtantia. ꝯſtat q̄ nō poteſt facere negationē in genere. ꝗ cū nō ſba dicaẗ niſi de alijs generib⁹. ꝑ ꝯ̄ſ. R°. dōm
4 q̄ mod⁹ dōi ſm ſbam circa terminū negatū ſiue infinitū ē dupliciter accipe. aut q̄tū ad ſignificatū. aut q̄tum ad ſuppoſitū. Si q̄tū ad ſignificatū. qm̄ tūc tmin⁹ negatus trabit ſignificatōez ab extremis. idē eſt mod⁹ dōi q̄tū ad ſignificatōez i tmino negato ꝛ affirmato. Vn̄ ſicut hō dī ſm ſubam q̄tū ad ſignificationē. ita ꝛ nō homo. Qn̄ eñ dicit h̄ eſt hō. ſbaꝫ ꝓdico. Qn̄ aūt dī. hoc eſt nō hō. ſubam remoueo. Si aūt loquamur q̄tū ad ſuppoſitū. tunc ꝓ alio ſupponit termin⁹ negatus ꝛ affirmat⁹. ſic opponit. ꝛ ſic n̄ intelligit aug. c Nō genit⁹ ad nō genitorē referaẗ. Vider dicere falſum. qꝛ oīs relatō ponit duo extrema. ꝗ [illegible] nō genitus referẗ ad genitorē. neceſſe ē ad hoc q̄ aliquis ſit ingenitus q̄ ſint duo. q̄rū vnus ſit non genitus alter nō genitor. Contra. eſto ꝑ impoſſibile q̄ nullus eſſꝫ niſi vn⁹ ſolus. ille vtiqꝫ eſſet n̄ genitor. R°. dōm q̄ re
5 ferri ad aliquem hoc poteſt eſſe dupliciter. aut ſm rationē exiſtēdi. aut ſm ratōnē intelligendi. Secunduꝫ rōnē exiſtendi qn̄ importaẗ habitudo realis. Scđm rōnē intelligēdi qn̄ priuaẗ habitudo realis. Ad hoc eñ q̄ intelligaẗ ꝑuatio habitudinis. neceſſe eſt intelligere habitudinem. ꝛ ad hoc q̄ hītudo intelligaẗ neceſſe ē intelligi duo extrema vt affirmata. ꝛ

cula non id efficit. vt quod ſine illa relatiue dicit. eadē ꝓpoſita ſubſtantialiter dicaẗ. ſed id tm̄ negaẗ qđ ſine illa aiebaẗ. ſicut [illegible] alijs ꝓdicamentis. cum dicim⁹ homo eſt. ſubſtantiam deſignamus. Qui ergo dicit. non homo eſt. nō aliud genus ꝓdicamenti enūciat. ſꝫ tm̄ illud negat. Sicut ꝗ ſm ſubſtātiā aio. hō ē. ſic ſm ſbaꝫ nego. cū dico nō homo eſt. At ſi tantuꝫ valet qđ dicit genit⁹. quantū valet qđ dicit fili⁹. tātundē ꝗ valet qđ dicit nō genitus. quantū valet qđ dicit nō filius. Relatiue aūt negamus dicēdo nō genit⁹. Ingenit⁹ porro quid eſt niſi nō genitus. Non ꝗ recedit a relatiuo ꝓdicamēto cum ingenitus dicit. Sicut eñ genitus nō ad ſe dicit. ſꝫ q̄ ex genitore ſit. ita cū dicit ingenit⁹. nō ad ſe dicit. ſꝫ q̄ ex genitore nō [illegible] oſtēdit. vtrūqꝫ tamē relatiue dicitur. Quod aūt relatiue ꝓnunciat. nō indicat ſbam. Quāuis ꝗ diuerſum ſit genitus ꝛ ingenitus. tm̄ nō indicat diuerſam ſubſtantiam. quia ſicut filius ad patrem. ꝛ nō filius ad non patrē referẗ. ita genitus ad genitorem. ꝛ nō genitus ad nō genitorē referaẗ. neceſſe eſt. Ecce euidenter oſtēdit q̄ genitus relatiue dicit. ꝛ de ſolo p̄re accipit. Aliaqꝫ notio eſt q̄ dicitur ingenitus. alia qua paẗ. atqꝫ tantū valet cuꝫ dicit ingenitus. quantū nō genit⁹ vel nō filius. c

Quid ſignificet ingenitus in eq̄pollenti. ſ. nō genitus ꝛ innaſcibilis. b

Ideo ſolet queri vtrū ſicut ſolus paẗ dicit ingenitus. ita ipſe ſolus debeat dici nō genitus. vel nō filius. vt nec etiā ſpūſſanctus poſſet dici nō fili⁹ vel nō genitus

Quibuſdaꝫ videẗ q̄ pater ſol⁹ debeat dici nō genitus vel nō fili⁹. Spūs ꝟo ſanct⁹ ſicut nō dī ingenit⁹. ita inquīt nō eſt dicēdus nō genit⁹ vel nō fili⁹. debet quidē dici ꝛ credi ſpūſſanct⁹ nō eē genit⁹ vel nō eē filius. ſed nō debet dici eſſe nō genitus vel nō fili⁹. Alijs aūt videẗ q̄ cū ſpūſſanctus nō poſſit dici ingenit⁹. ꝑt tū dici nō genitus vel nō filius. Q̄ aūt aug. ſupra ait. tantū valere cū dicit ingenitus quantū cum dī nō genitus vel nō filius. ethimologiā nōis oſtendendo eū hoc dixiſſe dicunt. nō rōne predicationis.

Que ſit ꝓprietas ſm quā dī paẗ ingenitus. a

Si vis ſcire que ſit ꝓprietas ſm quam dicit paẗ ingenitus. Audi hylariū ipſam vocantem innaſcibilitateꝫ in. iiij. libro de trini. ita aientem. Eſt vnus ab vno ſcilicet ab ingenito genitus. ꝓprietatē vicꝫ in vnoquoqꝫ ꝛ originis ꝛ innaſcibilitatis. Significata ergo in ſcripturis pſonarum inteligentia ꝛ diſtinctio innaſcibilitatis. natiuitatiſqꝫ (ſenſu) ſolitari⁹ deus nō eſt opinandus. Diſcretio ergo vel diſtinctio pſonaꝝ in ſcripturiſ poſita eſt. in nullo aūt nature diſtinctio.

Determinat vſum iſtius nominis ingenitus. qđ q̄uis nō habet ortū ex ſcriptura tū licꝫ eo vti. q̄uis ambroſius videaẗ dicere ꝯtrariū. quia hoc fecit ad hereticoꝝ rephenſionem. d

Illud etiam taceri nō oportet q̄ arriani ex eo probare nitebanẗ alterius ſubſtātie eſſe patrem. alterius fi/

Nota q̄ ingenitū eſt nō genitum. ſꝫ nō ecōuerſo.

Ambro. lium. qꝛ ille ingenitus. et iste genitus dicit̃. cum diuersum sit esse ingenitū et esse genitum. Unde Ambrosi⁹ eorū questioni respondens. dicit se in diuinis scripturis hoc nomen scʒ ingenitus nō legisse ita inquiens in iiij. libro de spiritusancto. Cum dudum audierint quidam dicentibus nobis filium dei qui generatus est. patri q̄ generauit inequalē esse non posse. q̄uis ille generatus sit. iste generauit. qꝛ generatio est nature. aduersus quidem illam questionē vocem sibi arbitrant̃ acclusam. sed in tergiuersatione damnabili in codē loco vestigium vertunt. vt putent mutationem fieri questionis. mutatione ſmonis dicētes. Quomodo possunt esse ingenitus ⁊ genitus vni⁹ nature atq̄ sub̄e. Ergo vt respondeam mihi ꝓposite questioni. p̄mo omniuʒ in diuinis scripturis ingenitus nusq̄ inuenio. nō legi. nō audiui. Cuius ergo mutabilitatis sunt hoīes hmōi. vt nos dicant ea vsurpare q̄ nō sunt scripta. cum ea q̄ sunt scripta dicamus. ⁊ ipi obijciāt ꝙ scriptū nō sit. Nonne ipsi sibi aduersant̃. ⁊ autoritatē calumnie sue derogant. Attende lector q̄m hoc noīe ingenitus nolebat vti ambrosi⁹ ꝓpter hereticos. ita ⁊ nos subticere quedaʒ oportet ꝓpter calumniantiū insidias. q̄ catholicis ac pijs lectorib⁹ secure credi p̄nt. Sunt etem̄ quedā q̄ nō tante sunt religionis ⁊ autoritatis vt eis non oporteat sp̄ ꝯfitēdo ac recipiēdo insuire. vex̄ silētio aliq̄n p̄teriri q̄unt. nec illius tū sunt ꝑuersitatis. q̄n cū oportunū fuerit. eis vti liberū habeam⁹.

sed ad hoc vt intelligatur priuatio habitudinis siue relationis. necesse est intelligi duo extrema negata. ⁊ q̄tum ad hoc dicit aug. non genitū referri ad non genitorem. qꝛ nō potest capi intellect⁹ eius nisi ꝑ intellectuʒ illius. et ita q̄tum ad rōnem dicendi dicit̃ ſm relationē. sicut nō homo dicit̃ ſm sb̄am

Determinat dubium ortum ex p̄dictis an. s. diuersum sit esse patrem et esse filium. e

Preterea q̄ri solet cū sup̄ dictū sit. qꝛ aliud est dicere ingenitū. aliud patrem. Et ꝙ diuersum sit genit⁹ ⁊ ingenit⁹. vtrū similiter diuersum sit esse patrem ⁊ esse filiū. an idē? Ad qđ dicimus. qꝛ ex eodem sensu quo dicit̃ diuersuʒ genitus ⁊ ingenitus. ⁊ q̄ dicit̃ nō esse idē dicere genitū ⁊ ingenitū. pōt dici non esse idem. ꝫ diuersum esse patrē ⁊ esse filiū. vel esse sp̄ūmsanctum. quia nō ea notione pat̃ est pat̃ qua filius est filius. vel qua sp̄ūssanctus est sp̄ūssanctus. Ideoq̄ ex hoc sensu ꝑcepimus. ꝙ aliud est esse patrē. ⁊ aliud est esse filiū. qꝛ alia notio est qua pat̃ est pat̃. aliā qua filius est filius. Sed si trāsponas ⁊ dicas. aliud est patrē esse. aliud filiū eē. variat̃ intelligentia. ⁊ ideo non concedit̃. Est eñ sēsus talis ac si dicat̃. aliud est quo pater. non quidē pater. sed ē aliud quo filius est. non quidem filius. ꝫ est. qđ penitus falsum est. Eo enim pater est quo pater deus est. i. ꝑ essentiā vel naturam. At filius eo deus est q̄ pater est deus. Eo ḡ filius est quo pater est. ⁊ ita idem est patrem esse ⁊ filiū esse. ꝫ nō est idem esse patrem et esse filiū. Uñ aug. in. v. li. de trini. ait. Quāuis diuersum sit esse patreʒ ⁊ esse filium. nō est tñ diuersa sub̄a. qꝛ nō hoc ſm sub̄am dicit̃. ꝫ ſm relatiuū. qđ aūt relatiuū nō est accidens. qꝛ nō est mutabile

Nota. vbi dicit eē diuersuʒ eē patrem ⁊ esse filiū sed nō patrē eē ⁊ filium esse.

Aug. Ecce diuersum esse dicit esse patrem ⁊ esse filiū. quod iuxta rationem p̄dictā accipi oportet. qꝛ. s. alia notio est qua est pater. alia qua est fili⁹. Nō eñ ſm essentiā pater dicit̃ pr̄. vel fili⁹ filius. ꝫ ſm relationem.

Incidenter determinat de ꝓprietate filij siue nati. ostendens ꝙ sapientia genita vel nata ꝓp̄e dicit̃ de filio. f

Sciendum quoq̄ est. ꝙ sicut solus filius dicitur verbum vel imago. ita etiam ip̄e solus dicitur sapientia nata vel genita. Et ideo queritur vtrum hoc relatiue dicatur. ⁊ si relatiue dicitur. an ſm eandem relationem qua dicitur verbum ⁊ imago. De hoc aug⁹. in. vij. li. de tri. ita ait. Id dici accipiam⁹ cū dicitur verbum. ac si dicatur nata sapientia. vt sit filius ⁊ imago. ⁊ hec duo cum dicunt̃. i. nata sapientia. in vno eoꝝ. eo ꝙ est nata. ⁊ verbū ⁊ imago ⁊ filius intelligatur. Et in his omnibus noībus nō ostēdit̃ essentia. qꝛ relatiue dicunt̃. At in altero quod est sapientia. etiam essentia demonstret̃. q̄m ⁊ ad

d Cum dicit nata sapia. ibi sapientia essentiam significet. Contra. ergo sm hoc licebit loco sapientie ponere essentiam. cuz faciat ci⁹ intellectuz. qd
6 falsuz est. Rⁿ. dōm q est loqui de noīe sapie vl' q̄tum ad significatum. vel q̄tuz ad suppositum. Q̄tum ad significatum dicit essentiam. s tñ supponit psonā. ⁊ ita adiectiuuz respicit ipm rōne suppositi. cum dicit sapientia nata. nō rōne significati. nec sequit p pter hoc q loco sapiē tie poni possit eēntia. quia cum sapiētia sit de nominib⁹ mediis. potest supponere pro psona et trahi ad suppositum. sed essentia cuz sit abstractissimū nomen. nō.

se dicit. seipa eñ est sapiens. Et hoc est eius esse quod sape. vnde pater ⁊ filius sit vna sapia. q̄ vna essentia

Caue lector qualiter hoc intelligas qd hic dic aug. videt eñ dicere q⁹ cū dicit nata sapia. ibi sapiētia essentiā significet. ⁊ nata relationē notet. Qd ita ē. cogimur dicere eēntiā diuinā esse natā. qd sup ioribꝰ repugnat. Sed ad hoc dicim⁹. q i altero. i. in eo q nata est. eadē notio intelligat. que notat cū dicit. verbū imago. In altero vo. s. sapia. demōstrat essentia. i. demonstrat q filius sit eēntia. q̄ sapia sm essentiā dr. Et ideo cū dr nata sapia. intelligat q ipe q nat⁹ est. essentia est. ibi tñ sapia non p essentia. s p ypostasi facit intelligentiā. vt sicut qñ dicit verbū vel filius. intelligit ypostasis cū sua pprietate. Itē cū dr nata sapientia. idē intelligit. i. genita ypostasis. Ideo vigilanter ait idē esse intelligendū cū dr. verbū. ⁊ cuz dicit nata sapientia. i. eadē relatio. eadēq ypostasis cui inest illa pprietas. Et ex hoc adiuuat illud qd superi⁹ diximus. s. cum dicit pater vel fili⁹ vel spūssanctus. nō tñ ille pprietates significant. cū dicit paternitas. filiatio. pcessio. s etiam ypostases cum suis pprietatibus.

Qualiter intelligēda sint premissa verba augustini.

Quō dicat sapientia genita vel nata. et an sm relatōnem. an sm subam.

Q imago aliquando dicit sm essentiam seu essentialiter.

g

Illud etiam sciri oportet. q̄ cū sup dictū imaginez relatiue dici de filio. sicut verbuz vel filius. interdū tñ repit sm subam dici. Unde aug. in li. de fide ad petr dicit. q vna est sancte trinitatis essentialiter diuinitas ⁊ imago. ad quā factus est homo. Hyla. etiā in. v. li. de trini. ait. Homo fit ad cōmunē imaginem. Nomen nō discrepat. natura non differt. Una est eñ ad quaz homo creatus est species. Ex his verbis ostendit. q imago aliquando essentie intelligentiam facit. et tūc ad se dicit relatiue. Aug.

e

c Imago aliqñ eēntie intelligētiā facit ⁊c. Videt hoc falsum. q̄ imago semp cōnotat imaginatum. sed non potest esse idē imago ⁊ imaginatuz. ergo sp
7 dicit relatiue. Rⁿ. dō. q imago sēp dicit respectum ad increatuz vel ad creatum. et qñ dicit respectum ad increatum. dicitur personaliter ⁊ relatiue sm rem. Quando aūt respectū creature. essentialiter dicit et ad se. nō q̄tum ad modum dicendi. sed q̄ toti trinitati conuenit.

a D intelligentiaz eoꝝ que dicunt in presenti distinctione quatuor querunt. Primo queritur vtrū hoc nomen ingenitus siue innascibilis dicatur sm substantiam. vel sm relationem. Secundo supposito q sm relationem dicatur. queritur vtrū dicat eandē relationem quam hoc nomē pater Tercio queritur vtrum innascibilitas sit pprietas siue relatio personalis persone patris. Quarto ⁊ vltimo queritur vtrum improcessibilitas dicat aliquaz notionem in patre.

Questio. j. a

Q hoc nomen ingenitus dicat sm relationem. ostēdit p Aug. qui dicit. x. de tri. ⁊ habetur in litera. Nō recedit a relatiuo predicamento cum ingenitus dicitur. ergo dicitur sm relationem. Item in codez libro. sicut dicit genitus ad genitorem. ita ingenit⁹ dicit ad non genitorem. sed quod dicitur ad aliud dicitur relatiue siue sm relationem. ergo ⁊c. Itez hoc ipsum videt ratione. quia omne illud in quo differt persona a psona dicitur sm relationem. hoc patet. s sm hoc quod est ingenitus differt pater a filio. g ⁊c.

Item nulla negatio priuat modum significandi siue dicendi. sed genitus sm relationē dicit. ergo addita negatione adhuc dicet. ergo ⁊c. Contra. omnis relatio in diuinis aliquid ponit. illud certuz est. sed ingenitus nihil ponit. ergo ⁊c. Probatio medie. si hoc nomen aliquid ponit. aut ergo sm q negatiue. aut sm q priuatiue tenetur. Non sm q negatiue. hoc constat. Si ergo sm q priuatiue tenet. s priuatio tollit actum ⁊ ponit aptitudinem. ergo sm h ingenitus idem erit q aptus generari. sed nōduz genitus. sed hoc nulli conuenit. ergo ⁊c. Item omis relatio in diuinis in concretione significata importat distinctionem. et ideo nulla dicitur de eēntia sm modum denominationis. hec eñim est falsa. essentia generat. sed ingenitus dicit de essentia. nam diuia essentia est non genita. cum eius oppositum de essentia non predicetur. s. genitus. ergo ⁊c. Itē negatō

nes se habent econtrario affirmationibus. sed geni-
tus est in minus q̃ relatus. ⁊ generatio q̃ȝ relatio. ergo
ingenitus est in plus q̃ȝ nõ relatus. ⁊ ingeneratio q̃
nõ relatio. sed nõ relatus vel nõ relatio nõ dicitur s̃m rela
tionẽ. qꝛ tunc opposita implicaret. ergo cũ in plus sit hoc
quod est ingenitus. nõ est in genere relationis. ergo ⁊c.
Itẽ oĩs relatio ĩ diuinis aut ẽ respectu principij.
aut respectu principiati. ergo si hoc qđ est ingenitus di
cit relationẽ. aut respectu principij. aut respectu prin
cipiati. Sed non respectu principij. qꝛ tunc pr̃ habe
ret principiũ qđ est incõueniens. Si respectu princi
piati. tũc nõ eius ẽ negatio cui⁹ fuit affirmatio. nam
genitus dicitur respectu principij. qꝛ ab aliq̃. ergo si ingeni-
tus nõ dicitur respectu principij. tunc ergo negatio nõ dicit̃
respectu eius respectu cui⁹ fuit affirmatio. ergo nec di-
cit relationẽ ad principiatũ quia nõ p̃mittit nomen.
8 nec ad principiũ qꝛ nõ p̃mittit res. R°. dicendum q̃ cir
ca hoc diuerse sunt positiones. oẽs enĩ posuerunt q̃
hoc qđ est ingenitus dicitur s̃m relationẽ. sed differenter
Quidã enĩ dixerũt q̃ ingenitus solũ dicit relatõnis
priuationẽ. ⁊ illud solũ sufficit ad hoc q̃ dicat̃ notio
naliter. q̃m priuatio põt esse principiũ distinguẽdi et
innotescendi. sicut ouis nõ signata a signata. Et ite-
rum negatio dicit nobilitatẽ sicut nõ regi in rege. nõ
causari in causa. nõ ꝑduci in principio. Sed ista po
sitio nõ põt stare. qꝛ pura negatio nec distinguit̃. nec
dicit nobilitatẽ. nec distinguit. Non distinguit̃. nã
negatio relationis dicitur de essentia. Non dicit nobili-
tatem. nã oĩs nobilitas ponit aliq̃d ꝑ modũ positio
nis. Non distinguit. qꝛ nõ est relatio. Alij posuerunt
q̃ hoc qđ ẽ ingenitus dicitur s̃m relationẽ ⁊ positiue. qꝛ pri
uando vnã ponit aliã. sicut ineq̃le priuat equalitatẽ
⁊ ponit relationẽ illi oppositã. Sil'r ⁊ hoc qđ ẽ dissi-
mile. vñ ⁊ relationẽ importat positiue. sic hoc qđ est
ingenitus priuando relationẽ ad genitorẽ. põnit re-
lationẽ oppositã ad nõ genitorẽ. ⁊ hoc dicũt sensisse
Aug. q̃ dicit q̃ sicut genitus ad genitorẽ. ita nõ geni
tus ad nõ genitorẽ dicitur. Sed ista positio nõ põt stare.
quia nõ genitus aut dicitur ad principium. aut ad princi
piatũ. Si ad principiatũ. ergo respectu illi⁹ nõ põt dici
hoc nomẽ ingenitus. cũ genitus dicatur in respectu
ad principiũ. ⁊ idẽ significatũ sit in hoc noĩe genit⁹ ⁊
ingenitus. ⁊ ingenitus differat sola negatione. ergo ne-
cesse est q̃ hoc nomẽ ingenitus dicat̃ respectu prin-
cipij. Si autẽ hoc est verũ. ergo s̃m hoc poneret̃ pr̃ hr̃e
principiũ respectu cui⁹ dicat̃. ⁊ iterũ illud principiũ
dicitur nõ genitor. sed nõ generare nõ dicit principiũ sed pri-
uationẽ illius. Tercius modus dicẽdi est q̃ hoc no-
men ingenitus s̃m q̃ assignatur notio patris. dicitur s̃m
relationẽ ꝑtim priuatiue. ꝑtim positiue. Propter hoc
notandũ q̃ sicut dicit Aug. idẽ est ingenitus et non
9 genitus. Non genitus aũt tripl'r põt accipi. sicut nõ
albũ. qꝛ põt esse negatio in genere. vel extra genus.
vel ꝑtim in genere ⁊ ꝑtim extra genus. Et s̃m q̃ est
negatio extra genus sic generalit̃ priuat ⁊ nõ ponit
aliquã qualitatẽ. sicut põt dici nõ albũ. qđ nõ est in
genere coloris vel q̃litatis. Scđm q̃ ẽ negatio in ge-
nere. sic priuat albedinẽ ⁊ ponit qualitatẽ cõtrariã.
vt non albũ. qꝛ caret albedine. sed tñ est nigrũ. Scđm
q̃ ꝑtim in genere ꝑtim extra genus. in genere scȝ re-
moto. ⁊ extra genus ꝓximũ. sic nõ albũ dicit̃ qđ ca-
ret tã albedine q̃ colore. habet tñ q̃litatẽ nihilomi-
nus. Per hunc modũ intelligendũ est in ꝓposito. nã
hoc qđ est ingenitũ importat ordinem in ratione ge
neris remoti. ⁊ ordinẽ ad principiũ in rõne ꝓximi. ⁊
ordinẽ talẽ ꝑ modũ nature in rõne cõpletiui. Si igi
tur ingenitus sit negatio extra genus. sic dicitur ingenit⁹
q̃ nõ generat̃. nec etiã hȝ ordinẽ vel relationẽ. ⁊ hoc
mõ pure dicit priuationẽ. ⁊ dicitur de essentia. nec dicitur s̃m
sbam nec s̃m relationẽ. eo q̃ priuatio solũ ẽ. Alio mõ
põt esse negatio in genere. ⁊ tũc ingenitus dicitur q̃ non
generat̃. hȝ tñ ordinẽ ad principiũ. ⁊ hoc mõ dicit re
lationẽ substractã. sed tñ ex hoc nõ dicit nobilitatem.
⁊ sic cõuenit spũisancto. nec tñ est notio. Tercio mõ
põt esse negatio quodãmodo in genere. quodãmo-
do extra genus. ⁊ sic dicitur ingenitus q̃ non generat̃. hȝ
tñ ordinẽ. sed nõ ad principiũ. ⁊ hoc mõ dicit priuatio
nem relationis respectu principij. Si enĩ hȝ ordinẽ
⁊ nõ ad principiũ. ergo ipm̃ est primũ ⁊ principiũ. ⁊ hoc
mõ dicit nobilitatẽ sicut ⁊ principiũ. ⁊ decuit illã ꝑ
negationẽ significari. qꝛ prima cognoscunt̃ ꝑ nega-
tionẽ. ⁊ hoc mõ est notio. Sed q̃m ingenitus de rõe
sui noĩs nõ videt̃ dicere nisi priuationẽ vel negatio-
nem generationis. propter hoc dicendum est q̃rto modo
q̃ hoc nomen ingenit⁹ s̃m q̃ cõuenit patri ꝓprie di-
cit relationẽ priuatiue. sed ex hoc ipo ex ↄsequenti di-
cit relationem positiue. Qđ patet sic. Non generari
enĩ dicit̃ q̃ simpl'r nõ generat̃. ⁊ sic conuenit non tm̃
patri sed essentie ⁊ sp̃. sed vltra hunc intellectuȝ ꝓut
ꝓprie cõuenit patri addit. quia pr̃ nõ generat̃. nec ꝑ
generationẽ accipit̃. ⁊ sic excludit̃ essentia q̃ ꝑ gene
rationẽ accipit̃. sed adhuc cõuenit spũisancto. Prout
autẽ cõuenit soli patri sic dicitur ingenitus. qꝛ nõ genera
tur. nec ꝑ generationẽ accipit̃. nec generationẽ con-
sequit̃. Per primuȝ membꝛ excludit̃ filius. ꝑ scđm
essentia. ꝑ terciũ spũssanctus. cui⁹ ꝓcessio presuppo
nit generationẽ s̃m ordinẽ originalẽ. quia ꝓcedit ve
nexus a patre ⁊ filio. Omis enĩ ĩ diuinis nõ sit prius
⁊ posterius. tñ s̃m originẽ ⁊ rõneȝ intelligendi prior
est generatio filij q̃ȝ ꝓcessio sp̃. vt s̃ ostẽsum fuit. ⁊ tñ
sunt simul natura. sic ergo large accepto verbo conse-
quendi. cũ ibi ꝓprie nõ sit p̃cedere et sequi. tripl'r dicitur 10
aliquis esse ingenitus. aut qꝛ nõ ꝑducit̃ ꝑ genera-
tionẽ. nec ꝑ generatõnẽ accipit̃ siue habet̃. aut quia
nec ꝑducit̃. nec accipit̃. nec ↄseq̃t̃. hoc igit̃ mõ inge-
nitus importat nullo mõ esse ab alio. ⁊ ita primita-
tem. ac ꝑ hoc fontalẽ plenitudinẽ. sicut ostensuȝ fuit
in principio dis. p̃cedentis. ⁊ sicut pȝ ex principio di.
sequentis. vbi dicitur q̃ pr̃ est principiũ toti⁹ diuinitatis
qꝛ a nullo ẽ. ⁊ ita in principali itellectu dicit relatio-
nem priuatiue. ex cõsequẽti positiue. ⁊ ita nõ dicit ne
gationẽ q̃ nihil ponit. vñ concedende sunt rõnes ad 11
hoc. Ad illud qđ obijcitur q̃ nihil ponit s̃m q̃ negati-
ue. dicendum q̃ falsum ẽ. qꝛ nõ est negatio extra genus. si-
cut si dicat̃ chimera ẽ ingenita. imo ẽ negatio cũ con
stantia subiecti. ⁊ talis negatio in subiecto summaȝ
relinq̃t nobilitatẽ. Ad illđ qđ obijcitur q̃ dicitur de ẽentia. 12
dicendum q̃ verũ est. sed s̃m q̃ solũ dicitur priuatiue. ⁊ sic nõ est
ꝓprietas patris. s̃m autẽ q̃ ꝓprietas patris nõ dicitur de
essentia. Ad illud qđ obijcitur q̃ negationes econtra- 13
rio se hñt affirmationib⁹. dicendum q̃ illud nõ sp̃ est verũ
de negatione in genere sed extra genus. Non albũ enĩ
ꝓut est negatio in genere non dicitur superius ad hoc qđ est
nõ q̃le. sil'r ingenitũ ad hoc qđ nõ est relatũ nõ est su
perius. Ad illud qđ obijcitur vltimo q̃ dicit relationẽ. 14
dicendum q̃ s̃m q̃ importat relationẽ priuatiue dicitur respe
ctu principij. ⁊ ex hoc nõ sequit̃ q̃ pr̃ habeat princi-
piũ. imo q̃ nõ habeat. qꝛ nõ dicitur s̃m positionẽ sed s̃m

remotionē. Vñ benē dicit Aug. q dicit̃ ad non gēni torem. q2 ingenitus significat remotionē genitoris. Scd̄m vero q importat relationē positiue ⁊ ex consequenti. sic respectu principiati. ⁊ sic nō ē incōueniens q aliqd nomē priuatiuū aliquid ex cōsequenti importet. qd nō importat affirmatiuū sibi oppositū. ⁊ sic patent cetera.

Questio .ij. b

Supposito q hoc nomen ingenitus dicat̃ ꝺm relationē. querit̃ vtrū importet eandē relationē quā hoc nomē pater. vtꝝ scʒ eadē relatio sit innascibilitas ⁊ paternitas. ⁊ q nō ōñdit̃ sic. Aug. v. de trini. Aliud est patrē esse dicere. ⁊ aliud ingenitū. sed nō ꝺm essentiam. ġ ꝺm relationē. Itē hoc videt̃ p rōnē. quia possibile ē aliquē intelligi esse ingenitū ⁊ nō eē pīēʒ vt i adā. ⁊ ecōuerso vt in chaim. Si ġ vna relatio pt intelligi altera nō intellecta ⁊ econuerso. ⁊ poni altera nō posita. ġ sunt diuerse relationes. Item relationes diuersificant̃ penes terminos. q2 relatio ꝺm q hmōi ad alteꝝ est. sed ingenit⁹ dicit̃ p priuationē prioris scʒ patris. ⁊ pī ꝺm positionē germinis vel filij. ġ dicunt respectū ꝺm aliā ⁊ aliam partē. ergo ⁊c̃. Itē plus differt generatio ⁊ ingeneratio q̄ generatio ⁊ spiratio. Nā hic est oppositio ꝓpria. ibi autē solū disparatio. sed alia relatio est generatio ⁊ spiratio. ġ ⁊ generatio ⁊ ingeneratio. sed generatio ⁊ paternitas est eadē vt supra ōñsum ē. ġ innascibilitas ⁊ paternitas nō sunt eedem relationes. Contra. Omnis relatio in diuinis ē ꝑsone ad ꝑsonā. si ergo ingenitus dicit relationē. aut ġ ad filiū. aut ad spm̄ sanctū. aut ad vtrūqʒ. q2 pī nō comparat̃ vnica relatione sed diuersis ad filiū ⁊ spm̄sanctū. Non ad ꝑsonam spūssancti hoc cōstat. ġ ad filiuʒ. si ġ relatio ad filiū est paternitas. ġ innascibilitas est eadē relatio. Itē relationes in diuinis ꝑsonis nō accidunt sed esse tribuunt ꝑsone. ġ si vnius ꝑsone vnicū est esse. vnica eius erit relatio. sed pī est vna ꝑsona. ⁊ conuenit ei innascibilitas ⁊ paternitas. ġ ⁊c̃. Itē sicut se hʒ nascibilitas in filio ad filiationē. ita innascibilitas in patre ad paternitatē. sed in filio eadē est relatio nascibilitas ⁊ filiatio. ġ ⁊c̃. Itē phūs. primū ⁊ principiū idē dico. sed innascibilis dicit illud qd dicit in rōne primi. pater in rōne principij. ġ dicūt eandem habitudinē ⁊ nō relationē. ġ nō sunt due rela-

15 tiones sed vna tm̄. Rº. dd. q hoc q est innascibilitas aliā rōnē importat q̄ʒ hoc q est pī. siue q̄tuʒ ad principalē intellectū. siue q̄tū ad ꝯsequētē. Q̄tum ad principalē manifestū est. q2 importat respectum ad principiū p modū priuationis. pī autē importat respectū ad principiatū p modū positionis ⁊ generationis. ⁊ ita dicunt diuersas habitudines. q̄rū vna ē habitudo vera. altera priuatio habitudinis. Q̄tum ad cōsequentē intellectū similit̃ differūt. licet nō tantum. Nā pater dicit rōnē principij solū respectu filij ⁊ p modū ġñationis. sed innascibilis vniuersalē dicit principalitatē siue fontalem plenitudinē in ꝓducendo. nō tm̄ quātū ad generationē sed etiā q̄tū ad spirationē. nō tm̄ respectu filij sed etiā respectu spiritussancti. Et hoc patet. quia innascibilis dicit̃ eo q nō generat̃ nec generationē consequit̃. ergo in nomine innascibilis aufert̃ ratio nascendi ⁊ ꝓducēdi. ⁊ si hoc. ponit̃ ratio omnimode principalitatis. ⁊ iō

16 fontalis plenitudinis. Ad illud ġ qd obijcitur q dicit respectū ꝑsone ad ꝑsonā. dd̄m q priuatiue siue negatiue nō dicit respectum ad ꝑsonā. Et q dicit q omnis relatio dicit respectuʒ ad ꝑsonā. intelligit̃ de illa que dicit positionē. Scd̄m autē q accipit̃ q̄tuʒ ad cōsequentē intellectum. dicit respectū ad vtrāqʒ ꝑsonam. Qd obijcit̃ q nō est vna communis relatio. dd̄m q verū est q̄tum ad principalem intellectum. tamen bn̄ potest esse q̄tum ad cōsequentē. vt aliqd nomen dicat plenitudinē respectu vtriusqʒ. Ad 17

illud qd obijcitur q relatio dat ꝑsone existere. dicendum q nō quecunqʒ. sed que est relatio personalis. Que autē sit illa. i. patebit. Ad illud qd obijcitur 18

q in filio idē est nascibilitas ⁊ filiatio. ergo ⁊c̃. dicendum q nō sequit̃. quia non opponunt̃ eodē genere oppositionis. quia paternitas et filiatio opponunt̃ relatiue. non sic nascibilitas ⁊ innascibilitas. immo magis contradictorie vel contrarie. Ad illud qd 19

obijcitur q primū et principiū est idem. dicendū q primū dicitur dupliciter. aut p priuationē prioris. ⁊ sic primū et principium idem sunt in re nō ratione. Alio modo primū dicitur respectu secundi. ⁊ sic primum ⁊ principium idem sunt re ⁊ ratione. ⁊ sic non significat̃ primū p hoc nomē innascibilis. importat cm̄ primitatē p priuationē prioris. vt patet ex ipsa nominis impositione.

Questio .iij. c

Utrum innascibilitas sit ꝓprietas siue relatio persone patris. an paternitas. Et q sit paternitas videt̃. quia illa est ꝓprietas ꝑsonalis quā ꝑsona ab om- 20

nibus separatur. sed talis est hec relatio paternitas. ergo ⁊c̃. Itē illa est ꝓprietas ꝑsonalis p quā ꝑsona ꝓprijssime nominat̃ et exprimitur. sed ꝑsona patris ꝓprijssime exprimitur p paternitatem. ergo ⁊c̃. Itē sicut filiatio se habet ad filium. sic paternitas ad patrē. sed filiatio est ꝑsonalis relatio ꝑsone filij. ergo ⁊ paternitas patris. Itē illa est ꝓprietas ꝑsone que dicit̃ modum positionis et ꝓprie habitudinis. sed inter oēs relationes que dicunt̃ de patre sola paternitas est talis. ergo ⁊c̃. Contra. ꝓprietas siue relatio ꝑsonalis dat esse ꝑsone. sed paternitas nō dat esse ꝑsone patris. quia nihil habet esse ex hoc q alteri dat esse. sed ꝑsona patris dicit̃ pater q2 alteri dat esse. ergo ⁊c̃. Item non intellecta ꝓprietate ꝑsonali impossibile est intelligerē ꝑsonā. sed nō intellecta paternitate est intelligere habentē diuinitatem ⁊ innascibilitatē. ergo cum innascibilis sit ꝓprietas ꝑsone patris. ergo ⁊c̃. Item ꝓprietas ꝑsonalis debet dicere totū esse ꝑsone. sed paternitas non nominat ꝑsonā patris ꝺm omnē plenitudinē fecunditatis et innascibilitatis. ergo ⁊c̃. Item Dam. in diuinis omnia sunt vnū p̄ter generationē. ingenerationem. ⁊ ꝓcessionem. Constat q nō nominat omnes ꝓprietates. ergo solum ꝑsonales. ergo ingeneratio est ꝓprietas ꝑsonalis. ⁊ non nisi patris. ergo ⁊c̃.

Rº. dicendū q sicut dicit cōmunis opinio. et habetur ex v̄bis magistri ⁊ sanctoꝝ scʒ Hylarij ⁊ Au- 21

gustini. paternitas est notio personalis patris. Ad hoc cm̄ q aliqua relatio sit ꝑsonalis oportet q dicat illius ꝑsone primā et ꝓpriam habitudinē. et per modū positionis ⁊ cōpletionis. sed cōstat q innascibilitas q̄tum ad primuʒ intellectum non dicit positionem. q̄tum ad consequentē intellectum non dicit specialem relationē sed fontalem plenitudinem. similiter spiratio non dicit ꝓpriam relationē. ⁊ ideo necesse est q paternitas dicat. vñ ⁊ rationes ad hoc

22 inducte concedende sunt. Ad illud ergo q̄d obij-
citur ꝙ ꝓprietas dat esse persone. dicendum ꝙ illud
nō est intelligendū de esse simpliciter. sed de esse ꝑso-
nali. siue de esse distincto. ⁊ ipsa paternitatis autori
tas in diuinis nō accidit illi ypostasi. quia dicit illi᷒
persone complementū ratione cuius est hoc. Quāuis
ergo pater non habeat ex hoc ꝙ dat alteri esse. tamē
nihil impedit ipsum ex hoc esse personam distinctā.
23 Ad illud q̄d obijcitur ꝙ est intelligere personam
patris ⁊c̄. Dicendum ꝙ intellectu plene apprehen-
dente ⁊ rationabiliter ꝓcedente non est intelligere
personam patris sine paternitate. quia si intelligatꝰ
innascibilis. ita ꝙ non assit paternitas. innascibilis
dicit priuationē. nec aliquid dicit circa patrē. q̄d nō
dicat etiam circa essentiam. ⁊ ideo nō intelligitur vt
ꝓprietas personalis. nec est alia. et ideo nō intelligi-
tur persona patris vt distincta siue ypostasis illa.
Nam ꝓprietas innascibilitatis vt ꝓprietas includit
ꝓprietates ⁊ relationes respectu principiati. alioq̄n
24 vt supra ostensum est non est ꝓprietas. Ad illud
quod obijcitur ꝙ ꝓprietas personalis dicit totū esse
persone. dicendū ꝙ si dicatur totum esse. i. ꝑfectum.
completum. ⁊ ꝓprium. sic habet veritatē. si autē in-
telligatur ꝙ dicit totum esse. i. omnē habitudinem.
sic falsum est. quia nō debet dicere omnē. sed necesse
est ꝙ dicat vnā determinatā. aut nullam determina
25 te diceret. ⁊ ita non erit notio personalis. Ad illō
quod obijcitur de dam̄. dicendū ꝙ nō enumerat om
nes ꝓprietates personales vm̄ ꝙ personales. sed in-
tendit relationes sub illis comphendere. ⁊ sub gene
ratione duas ꝑsonales comphendit. sub ꝓcessione
duas. vnā personalē. aliā nō ꝑsonalē. sed in genera-
tione dicit solum innascibilitatem. que ꝓprietas est
licet non ꝑsonalis.

Questio. iiij.

Utrum improcessibilitas sit notio patris sicut inna
scibilitas. Et ꝙ sic videtur. quia sicut pater differt a
filio per innascibilitatem. ita a spūsancto per impro
cessibilitatem. ergo sicut innascibilitas est notio pa-
tris. similiter videtꝰ ꝙ improcessibilitas. Itē sicut
nobilitas est patris non generari. ita est non spirari.
ergo si ꝓpter rationē nobilitatis est patris nō gene-
rari. ita est nō spirari. ergo si ꝓpter rationē nobilita-
tis ponitur innascibilitas eius notio. similiter debꝫ
poni improcessibilitas. Itē sicut generare ꝯuenit
patri ꝑ hoc ꝙ innascibilis. ita ⁊ spirare ꝑ hoc q̄d est
improcessibilis siue inspirabilis. ergo sicut inascibi-
litas notio ē. quia nō tm̄ dicit priuationē sed etiam
positionē. ita videtꝰ ꝙ improcessibilitas. Si tu dicas
ꝙ improcessibilitas clauditur sub innascibilitate.
obijcitur. quia filio ꝯuenit improcessibilitas. et ta-
men nunq̄ innascibilitas. ergo est alia notio saltem
in filio. ergo saltem in eo debet esse notio. Si tu di-
cas ꝙ nō dicit nobilitatē. Contra. omne quod dicitꝰ
in diuinis. ad nobilitatē pertinet. alioquin nō dicitꝰ
ibi. ergo si dicitur improcessibilitas de filio. videtur
sonare renobilitatē. Iuxta hoc queritꝰ. cum pater cō
municet alicui improcessibilitatē siue inspirabilita-
tem. q̄re non similiter cōmunicat innascibilitatem.
Contra. si improcessibilitas ē notio. ergo notōes
plures sunt q̄ quinq̧ q̄d est contra cōmunē opinio
nem. Itē si improcessibilitas est notio. Aut hoc ē
quia simpliciter priuat esse ab aliquo. aut quia po-
nit spirationem. Si primo modo. nō differt ab inna
scibilitate. Si secundo modo. tunc nō differt a spi-
ratione actiua. quia non spiratꝰ qui spirat. Item
si non ꝓcedere esset notio. eadem ratione nō produ
cere. sed hoc falsum. ergo ⁊c̄. Si dicatur ꝙ nō est si-
mile. quia non ꝓducere dicit nobilitatē. Contra. nō
ꝓducere personā dicit statum emanationis. ⁊ sicut
ratio principij ante q̄d non est aliquid dicit nobilita
tem. similiter ratio status vltra q̄d non est ꝓcedere.
ergo nobilitatem dicit. si ergo nō est aliud quare nō
dicatur notionaliter. videtur ꝙ non producere sit
notio vt non spirari. Re°. ad predictorum intelli 26
gentiam est notandum. ꝙ nihil potest esse notio in
diuinis nisi dicat respectuꝫ positiuum. vel ex primo
intellectu. vel ex consequenti. Si eī̄ solum priuat
relationem. ita dicitur de essentia sicut de persona.
Unde sicut dicitur ꝙ pater non ꝓducitur. nec spiri-
tussanctus personam ꝓducit. ita etiam essentia pro
duci non dicitur. et etiam personam non ꝓducere.
⁊ sicut non potest esse notio hoc quod est ingenitus
nisi ponat respectum positiuum ex consequenti. et
hunc ponit sicut visum est. similiter nec hoc quod ē
inspirabilis potest esse notio nisi ponat respectum
positiuum. hunc autem non ponit nisi secundum
ꝙ ponit primitatem respectu spirationis. sicut inna
scibilitas respectu generationis. vt sicut innascibi-
lis dicitur qui nec generatur nec generationē conse
quitur. ita improcessibilis qui nec procedit nec pro-
cessionē consequitur. Et quoniā omnis emanatio
vel est generatio. vel ad generationem consequitur.
quia generatio dicit primā emanationē. ideo inna-
scibilis priuat omnē emanationē. ⁊ ideo dicit fonta
lem plenitudinē. nec tm̄ respectu generationis. sed
etiam spirationis. ⁊ ideo innascibilitas nec genera-
tio est nec spiratio. Sꝫ improcessibilitas dicitꝰ quia
nec spiratur nec spirationē consequitꝰ. ⁊ sic nō exclu
ditur filius siue generatus. Filius eī̄ generatur. et
tamen non spiratur. nec spirationem consequitur.
Improcessibilis igitur non priuat nisi vnam solam
emanationem. ⁊ ideo dicit solum partem istius fon
talis plenitudinis. ⁊ ideo improcessibilitas non po-
test esse notio distincta in patre ab innascibilitate.
nec in filio a spiratione. nec importat fontalem ple-
nitudinem sed solum in spirando. Quāuis igitur im-
processibilitas possit dicere nobilitatem. tamē quia
non distinguit ab alijs assignatis. iam non ponit in
numerū cum alijs. ⁊ sic patent tria prima obiecta ꝙ
improcessibilitas distinguit ⁊ dicit nobilitatem. ⁊ di
cit fecunditatem. quia rationes non valent. eo ꝙ h̄
totum in alijs rationibus assignatis clauditur. ideo
contra alias non distinguit. Ad illud quod que- 27
ritur quare non communicatur innascibilitas sicut
improcessibilitas. dicendū ꝙ sicut patet quia impro
cessibilitas non claudit in suo intellectu non esse ab
alio. sicut facit innascibilitas. sed solum dicit non
spirari. pater autem nulli potest communicare q̄d
non sit ab alio. potest tamē communicare alij ꝙ
non spiretur. Ad illud quod obijcitur quare non 28
ꝓducere non est notio. dicendū ꝙ non est nobilita-
tis. ⁊ esto ꝙ esset. quia illud non videtꝰ principaliter
considerari in rōne sui nois. dicendū ꝙ illud est rō.
quia nō dicit respectuꝫ positiuū quantū est de rōne
sui nois. ⁊ ideo simplr pōt ꝯuenire essentie. ⁊ ideo nō
est notio. Non sic autem est de innascibilitate. vt in
ꝑcedentibus visum est.

Dist. xix. De his que ꝓprie et eternaliter dicunt̄ de deo ſm relationē ſeu ꝓprietatem non ꝑſonalem que eſt cōmunis ſpiratio ſignificata per hoc nomen principium.

Et ṗterea aliud nomē multiplicē notans relationē. Supra egit mgr̄ de ꝓprietate nō ꝑſonali q̄ eſt innaſcibilitas. Hic ſcd̄o agit de ꝓprietate ſiue notione nō ꝑſonali q̄ eſt cōis ſpiratio ſignificata ꝑ h̄ nomen principiū. Et qm̄ illud nomen nō tm̄ notionalit̄ accipit̄. imo etiā eſſentialiter. Jdeo diſtinguit primo hui9 noīs multiplicitatē. ſcd̄o manifeſtat hui9 noīs vnitatē ſm ꝙ dr̄ de patre ⁊ filio reſpectu ſpūſſācti, oñdens ꝙ ſunt vnū principiū ſpūſſcti. ⁊ hoc ibi. deinde in eodē libro cōtinue. Prima ps h̄ȝ duas. Jn pma diſtinguit hui9 noīs multiplicitatē. Jn ſcd̄a vō mēbra ſue diſtinctōis explanat. oñdens ꝑ auctes ꝙ ṗncipiuȝ h̄ȝ oēs illas acceptiones. ⁊ hoc ibi. Et pr̄ ab eterno principiū ē filij. Silr̄ ſcd̄a ps in q̄ agit de hoc noīe principiū ſpāliter ꝑut dr̄ notionalit̄ ⁊ eſſentialit̄ h̄ȝ duas. Jn prima oñdit ꝙ pr̄ ⁊ filius ſunt vnū principium. ibi. deinde in eodē libro. Jn ſcd̄a q̄ vnitate ſunt vnū. ſcȝ vnitate notionis. ibi. Unū autē principium ſunt ⁊c. vbi oſtendit ꝙ eadē notione ſunt principium. et ꝙ illa notio eſt ſpiratio.

Diſtinguit multiplicē acceptionē hui9 noīs principium ſm ꝙ dicit̄ relatiue. a

Et ṗterea aliud nomē multiplicē notans relationē. ſcȝ ṗncipiū. Dicit̄ eñ ṗncipiuȝ ſemꝑ ad aliqd. ⁊ dr̄ pr̄ ṗncipiū. ⁊ fili9 ṗncipiū. ⁊ ſpūſſanctus ṗncipiū. ſȝ differēter. Nā pr̄ dr̄ ṗncipiū ad filiū et ad ſpm̄ſctm̄. Unñ Aug. in. iiij. li. de trini. ait[a] pr̄ eſt ṗncipium totius diuinitatis. vel ſi melius dr̄ deitatis. qȝ ipſe eſt a nullo. Non eñ h̄ȝ de q̄ ſit vel de q̄ ꝓcedat. ſed ab eo ⁊ filius eſt genitus ⁊ ſpūſſanctus ꝓcedit. Non ḡ dr̄ ṗncipiū totius deitatis ꝙ vel ſui vel diuine eſſentie ṗncipiū ſit. ſȝ qȝ ṗncipiū ē filij ⁊ ſpūſſancti in q̄bus ſingulis tota diuinitas ē. Filius ad ſpm̄ſctm̄ dr̄ ṗncipiū. Spūs vō ſanct9 nō dr̄ ṗncipium niſi ad creaturas. ad q̄s pr̄ etiā dr̄ ṗncipiū ⁊ fili9. ⁊ trinitas ipa ſimul. ⁊ ſingula ꝑſona ꝓ ṗncipiū dr̄ creaturaꝝ. [b] pater ḡ ṗncipiuȝ eſt ſine ṗncipio. Filius ṗncipiū de ṗncipio. Spūſſanctus ṗncipiū de vtroqȝ. i. de patre ⁊ filio.

Membra diſtinctionis explanat oñdens ꝑ auctes ꝙ ṗncipiū h̄ȝ oēs illas acceptionēs. b

Et pater ab eterno ṗncipiū eſt filij. ⁊ pr̄ ⁊ fili9 ṗncipiū ſpūſſancti. qȝ filius eſt a patre. ⁊ ſpūſſanct9 ab vtroqȝ. Spūs vō ſanct9 nō ab eterno ṗncipiū eſt. ſȝ eſſe cepit. qȝ nō dr̄ ṗncipiū niſi ad creaturas. Cū ḡ creature eſſe

di. xxix

a Aug.

b Quō fili9 et ad q̄d dicat̄ ṗncipiū. et ſpūſſanctus ⁊ etiaȝ trinitas.

a Pater eſt principium totius diuinitatis ⁊c. Querit̄ ꝑ quo ſtat ibi hoc nomē principiū. Nō eñ ṗt ſtare ꝑ eſſentia. nec ꝑ perſona. q̄a vtrūqȝ dicit quantū eſt de ſe abſolutū. aut ḡ ſtat ꝑ paternitate. ⁊ hoc falſuȝ qȝ non eſt pr̄ ſpūſſanctus. Nec ꝑ ſpiratione. qȝ ſpiratio non eſt reſpectu filij. Nec cōmuniter ad vtrumqȝ quia nihil hn̄t cōmune niſi eſſentiā. Nec ꝑ innaſcibilitate. q̄a innaſcibilitas non dicit reſpectū ad ꝑſonā ſed priuationē reſpectus. ḡ omi modo eſt falſa. Rn̄. dōm. ꝙ ſenſus locutionis hic eſt pr̄ eſt principiū tot9 deitatis. i. oīm ꝑſonarum in deitate. ⁊ ē diſtributio accomodata. ſicut dr̄ celū continet oia ſc. ſ. excepto. Si aūt queratur ꝑ quo ſtat hoc nomen principium. dōm ꝙ ſtat ꝑ paternitate ſimul ⁊ ſpiratione. quia ꝑ paternitatē eſt principiū filij. ꝑ ſpirationē principium ſpūſſancti. ꝑ vtrūqȝ principiū vtriuſqȝ. Qd̄ ḡ obijcit̄ ꝙ nō habent cōe. dōm ꝙ nō conueniūt in notiōe vnica ꝯuenietia formali. tñ ꝯueniūt cōuenietia originali in eadē ꝑſona. ⁊ eiuſdē ꝑſone ꝓprietate. Quia eñ ꝑſona patris a nullo ē. vt dr̄ in lr̄a. idō oī mō ꝓductōis ꝓducit. ⁊ ideo ē principiū totius deitatis. Unñ idē importatur noīe principij cū dr̄ principiū deitatis intellectu principali. qd̄ importat̄ noīe innaſcibilitas q̄tū ad intellectū ꝯſequentē. ⁊ ex hoc verbo ⁊ ex hac rōne verbi ꝯfirmationē recipit iſta poſitio que dicit ꝙ innaſcibilitas dicit in patre plenitudinē fontalitatis ſiue fontalē plenitudinē licet ex cōſequēti intellectu. b Pater ergo principiū eſt ſine principio ⁊c. Querit̄ de hmōi locutionib9 q̄liter accipit̄ ibi hoc nomē principiū. cū dr̄. principiū ſine principio. principiū de principio. Aut eñ accipit̄ eēntialit̄. aut ꝑſonalit̄. Nō ꝑſonalr̄ vt videt̄. qȝ ff. dr̄ eſſe principiū de principio ⁊ principium nō cōuenit ei niſi tm̄ pluralit̄. Preterea ſicut dicit mgr̄ diſt. xxvij. nō ṗt dici hoc de illo niſi q̄tū ad noīa ſubſtātialia. ḡ principiū nō ṗt accipi notionalit̄. Et itē ꝑ q̄ notione acciperet̄ cū dr̄. filius principiū de principio. qȝ nō ꝑ filiatione. qȝ hoc ꝯuenit ſpūiſctō ſcȝ eſſe principiū de principio. Nō ꝑ cōi ſpiratione. qȝ cōis ſpiratio cōuenit patri. cui nō ꝯuenit eſſe principiū de principio. Si tu dicas ꝙ accipit̄ eſſentialiter. Contra. eſſentia nō eſt ꝑſone principiū nec dicit reſpectū ad ꝑſonā. ḡ cū principium dicat reſpectū ad ꝑſonā. nō ṗt accipi eſſentialit̄. ⁊ ita nullo mō. Rn̄. poſſet dici ꝙ hoc nomen principiū accipit̄ in cōparatione ad creaturā. ⁊ trahit̄ ad ꝑſonas ꝑ ꝓpoſitiones additas. ſicut cū dr̄. deus de deo. ⁊ de9 non de deo. ⁊ cōſimilia. ⁊ ſic ceſſant obiectiones. Aliter ṗt dici ꝙ hoc nomē principiū nō eſt impoſitum ad ſignificandū reſpectū eſſentialē vel ꝑſonalē q̄tū eſt de ſe. ſȝ indifferenē ſe h̄ȝ ad vtrūqȝ. ⁊ eius acceptio determinat̄ ꝑ adiunctū. qm̄ ḡ dicit̄ de patre ſtat ꝑ notione paternitatis ⁊ ſpiratōis cōiter. ⁊ artatur ꝑ ꝓprietatē innaſcibi-

c ceperunt τ ͨspūſſanct⁹ eſſe cepit principiū eaꝝ. Ita etiā pr̄ τ filius eſſe cepit cū ſpūſancto vnū principium creaturaꝝ. qꝛ creature eē ceperūt a patre τ filio τ ſpūſctō. τ dicunẗ hi tres nō tria ꝟ vnū ꝑncipiū oīm creaturaꝝ. qꝛ vno eodēqꝫ mō ꝑncipiū reꝝ ſunt. Non eñ aliẗ ſunt res a patre τ aliẗ a filio ꝟ penit⁹ eodē mō. Ideo apl's intelligēs hanc trinitatē eſſe vnū principiū rerum ait. Ex ipō. ꝑ ipm̄. τ in ipō ſl' oīa. Cū ṽo audiuim⁹ oīa eſſe ex deo vt ait Aug. de natura boni. oēs vtiqꝫ naturas intelligere debem⁹. τ oīa q̄ naturalia ſunt. Nō eñ ex ipō ſunt pctā. q̄ naturā nō ſeruāt ꝟ viciant. q̄ ex voluntate peccantiū naſcunẗ. Oīm ḡ q̄ naturaliter ſunt. vnū ꝑncipiū eſt pater cū filio τ ſpūſctō τ hoc eſſe cepit

Ro. xj.

Quō accipiendū eſt oīa eſſe ex deo.

d ᵈAb eterno autē pr̄ ꝑncipiū ē filij generatōe. τ pr̄ et filius vnū ꝑncipiū ſpūſcti. Vñ Aug⁹. in. v. li. de tri. ita ait. Diciẗ relatiue pr̄. idēqꝫ relatiue dr̄ ꝑncipiū. Sꝫ pr̄ ad filiū diciẗ. ꝑncipiū ṽo ad oīa q̄ ab ipō ſunt. Et principiū diciẗ fili⁹. Cū eñ diceret ei. Tu q̄s es? rñdit ꝑncipiū q̄ et loquoꝛ vobis. Sed nūqd pr̄is ꝑncipiū eſt? imo ͤcreatorē ſe voluit oñdere. cū ſe dixit eſſe ꝑncipiū. ſicut τ pr̄ ꝑncipiū ē creature. qꝛ ab ipō ſunt oīa. Cū ṽo dicimus τ patrē ꝑncipiū. τ filiū ꝑncipiū. nō duo ꝑncipia creature dicimus. qꝛ pr̄ τ filius ſimul ad creaturam vnū ꝑncipiū ē. ſicut vnus creatoꝛ. Si aūt quicq̄d in ſe manet et gignit vel oꝑatur aliq̄d. ꝑncipiū ē eius rei quā gignit. vel ei⁹ quā oꝑatur. nō poſſumus negare etiā ſpm̄ſctm̄ recte dici ꝑncipiū. qꝛ nō eū ſepam⁹ ab appellatōe creatoris. qꝛ ſcptū ē de illo q̄ oꝑeẗ. τ vtiqꝫ in ſe manēs oꝑaẗ. Nō eñ in aliq̄d eoꝝ q̄ oꝑaẗ ipē mutatur τ vertiẗ. Vnū ḡ ꝑncipiū ad creaturā cū patre [illegible] filio eſt ſpūſanct⁹. nō duo vel tria ꝑncipia. Ecce apte oñdit Aug. patrē et filiū τ ſpm̄ſctm̄ eſſe vnū ꝑncipium reꝝ creataꝝ. i. vno eodēqꝫ mō eſſe ꝑncipiū. τ illuꝫ modum ſatis aꝑuit. qꝛ ſcꝫ oꝑanẗ oīa. τ qꝛ ſimiliẗ oꝑantur hi tres. ideo vnū ꝑncipiū eſſe dicunẗ.

Aug.

Joh. viij.

e

Hic adiūgit [illegible] ſpiritu ſācto q̄ ipē ꝑncipiū ſit.

litatis ꝑ hoc q̄ diciẗ nō de principio. Siliẗ in filio ſtat ꝓ cōmuni ſpiratione cū filiatione q̄ importaẗ ꝑ hoc q̄ diciẗ de principio. De ſpūſancto vero dicendū q̄ ſtat eſſentialiter tm̄. τ arctatur ad ꝑſonaꝫ ꝑ hoc q̄ dī de vtroqꝫ.

c Spūſſanctus eē cepit principiū earuꝫ ſcꝫ creaturaꝝ. Videẗ dicere cōtra illud q̄d dictū eſt ſupꝛa diſ. iij. Ex ꝑpetuitate creaturarum intelligiẗ conditoꝛ eternus. ſi ergo ſpūſſanctus eſt eternus conditoꝛ. ḡ eternaliter principiū. Itē in ymno. Eterne rerū cōditoꝛ. Itē rōne videtur. qꝛ res ab eterno fuerūt in deo. ꝟ nō niſi ſicut i principio. ḡ ab eterno fuit principium. Rº. dōm. 5
q̄ noīa que dicūt effectum in creatura pñt illū dicere actu vel habitu. Si actu, ex tempoꝛe dicunẗ. Si habitu. pñt dici eternaliẗ. Et qm̄ principiū pōt ſonare in actū vel in habitū. idō nō pōt dici ſolū tpaliter immo etiā eternaliter. ꝟ qm̄ vſus magis accipit ꝟ nomē principiū ꝓut diciẗ in actu q̄ in habitu. ideo dicit magiſter q̄ diciẗ tpaliter. Qꝫ obijcitur q̄ dicitur conditoꝛ eternus. dicendū q̄ locutio duplex 4
eſt. Tum ex parte eius q̄d eſt conditoꝛ quia poteſt dicere actū vel habitum. Tum ex parte eius q̄ eſt etern⁹ quia poteſt teneri adiectiue vel ſubſtantiue. Et ſi eternus teneatur ſubſtantiue. ſic nō ponit eternitatē circa conditionē ſed circa ſuppoſitū. τ eſt locutio vera. Si adiectiue. τ conditoꝛ teneẗ habitualiter. adhuc eſt locutio vera. Si actualiter tunc falſa. Senſus ſunt manifeſti. Nam vno modo ſenſus eſt. eternus conditoꝛ. id ē conditoꝛ qui eſt eternus. Alio modo eternus conditoꝛ. i. ab eterno potens condere in tempoꝛe. Et tercio mō eternus conditoꝛ. quia eternaliter condidit. Duob⁹ primis ſenſibus eſt vera locutio. ſed tercio ſenſu ē falſa.
d Ab eterno autē pater principiū eſt filij. Obijcitur. pater τ filius τ ſpūſſanctus nō ſunt principiuꝫ niſi ex tpe. ergo ſm̄ hoc cum eternum ſit ante tēpoꝛale. ꝑ prius diciẗ principiū notionaliter in diuinis q̄ꝫ eſſentialiẗ. Sed contra. omne eſſentialiter dictū eſt cōmunius. τ quanto aliq̄d cōmunius tanto prius. ergo ꝑ prius debet dici principium eſſentialiter q̄ꝫ notionaliter. Rº. dicendum q̄ dupliciter eſt loqui de hoc nomine principium. aut reſpectu ſubiecti. ſic cum intellectus eſſentie ſit ante intellectū perſone. ſic principiuꝫ eſſentialiter dictum ſm̄ rationē intelligendi p̄cit principiū notionaliter dictum ſicut opponit. Si autē reſpectu termini. ſic principium eſſentialiter dictum reſpicit quod eſt diuerſum per eſſentiam τ creatum. ſed principiū notionaliter dictum reſpicit perſonā conſubſtantialem τ increatam τ eternam. τ ideo principium notionaliter dicitum dicitur eternaliter. τ quantum ad hanc viam prius dicitur in deo non ſolum q̄ꝫtum ad intellectum ſed etiam q̄ꝫtum ad rem. τ ſic patet de qua acceptione hoc nomen principium diciẗ ꝑ prius ſm̄ diuerſas comparationes. 5
e Creatorem ſe voluit oſtendere. Videtur falſum q̄ cum filius ſe dixerit principium creatorem ſe voluit oſtendere. quia ipē reſpondit ad queſtionē pharizeoꝝ querentiū. Tu quis es. ſed quis querit de perſona. ſed principium ſm̄ q̄ ꝓ creatore accipitur tenetur eſſentialiter. ergo aut dominus nō reſpondit conuenienter. aut principium nō ſtat ꝓ creatore ibi. Si dicas q̄ appropꝛiatur filio. Contra. tam ratio creatōnis q̄ꝫ

De hoc noīe ṗncipiū ꝑut dicit̃ notionalit̃ ⁊ eēntialit̃ ośdens ꝙ pr̃ et fili⁹ sunt vnū ṗncipiū spūscti. c

Deinde in codē libro cōtinue ośdit quō pr̃ dicat̃ ṗncipium ad filiū. ⁊ ad spm̄sanctū ip̄e filius. dicēs ideo eē patrē ṗncipiū filij. q̄ genuit eū. et patrē et filiū eē ṗncipium spūsancti. quia spūsanctus ꝑcedit vel datur ab vtroq̧. Ait eñ ita. Si gignens ad id qđ gignit ṗncipium est. pater ad filiū ṗncipiū est. q̄ genuit eū. Utrū autē ⁊ ad spm̄sanctū ṗncipiū sit pater. quia dictū ē de patre ꝑcedit. nō parua questio est. Qđ si ita est. nō iam ṗncipiuꝫ eius tantū erit rei quā gignit vel facit. sed et eius quā dat et que ꝑcedit ab ip̄o. Si ḡ qđ datur vel qđ ꝑcedit. ṗncipiū hꝫ a quo dat̃ vel ꝑcedit. fatendū patrē vel filiū vnū ṗncipiū esse spūsancti. nō duo ṗncipia. Sed sicut pr̃ ⁊ filius ad creaturā relatiue vnus creator ⁊ vnus dn̄s dr̃. sic relatiue ad spm̄sctm̄ vnum ṗncipiū. Ad creaturā vō pr̃ et filius et spūsanct⁹ vnū ṗncipiū sicut vnus creator ⁊ vnus dn̄s. Ecce habes ꝙ pr̃ ṗncipiū filij dr̃. quia genuit eū. Qua ḡ notione est pr̃. ea ṗncipiū filij dr̃. i. generatione. ſm quā etiā dicit̃ autor filij. Un̄ hyla. in. iiij. li. de trini. ita ait. ipso quo pr̃ dicit̃ eius quē genuit autor ośdit̃. id nomen habēs qđ neq̧ ex alio ꝑfectū intelligat̃. ⁊ ex q̄ is q̄ genit⁹ est substitisse doceat̃. Nouit ecclesia vnū innascibilē deū. Nouit vnigenitū dei filiū. Confitet̃ patrē ab origine liberū. confitet̃ ⁊ filij originē ab initio. nō ip̄m ab initio ſ ab initiali. nō ꝑ seip̄m. ſ ab eo q̄ a nemine est natū ab eťno. natiuitatē scꝫ ex patna eťnitate sumētē. Edita ē hic fidei ꝓfessio. ſ ꝓfessionis rō nōdū exposita ē. ⁊ iō q̄renda. scꝫ quō intelligēdū sit ꝙ ait filij originē eē ab initio ⁊ nō ip̄m eē ab initio. ſ ab initiali. Hoc vtiq̧ subdens. determinauit quō acceperit initiū inq̄ens originem filij esse ab initio. Ac si diceret. Non ita intelligas originē filij esse ab initio q̄si ipse filius habeat initium. sed quia ip̄e est ab initiali. i. a patre a quo sunt omnia. ᶠNam licet filius sit ṗncipiū de ṗncipio. nō est tñ concedendū ꝙ filius habeat ṗncipiū. Cumq̧ filius sit ṗncipium de ṗncipio. ⁊ pr̃ ṗncipiū nō de ṗncipio. non est ṗncipiū de ṗncipio. ṗncipiū sine ṗncipio. sicut fili⁹ nō est pater. Neq̧ tamē duo principia. ſ vnū. sicut pater ⁊ filius nō duo creatores. ſ vnus creator.

Qꝫ pater ⁊ filius sunt vnū ṗncipiuꝫ spūsancti vnitate notionis que est spiratio. d

Unū autē ṗncipiū sunt pr̃ et filius. nō tm̄ creaturaꝝ. vt dictū est sup̄. ſ etiam spūsancti. Ideo queri solet vtrū eadē notione pater sit ṗncipiū spūsancti et filius. an sit alia notio qua pater dicat̃ ṗncipium spūsancti ⁊ alia qua filius.

Ad qđ dicimus. cū pater dicat̃ ṗncipiū spūsancti et filius. q̄ spūsanctus ꝑcedit vel dat̃ ab vtroq̧. nec alit̃ ꝑcedit vel dat̃ a patre q̄ a filio. sane intelligi pōt patrē ⁊ filiū eadē relatione vel notione ṗncipium dici spūsancti. Si vō querit̃ que sit illa notio quā ibi notat ṗncipiū. nomen eius nō habemus. sed nō est ip̄a paternitas vel filiatio. immo notio quedā que patris est ⁊ filij. quia ab eterno pater et filius vnū principium est spūsancti. Donator autem vt p̄dictum est dicitur pater vel filius ex tempore sicut spiritussanctus donū vel donatum.

Ex his colligit̃ ꝙ pr̃ eo est principiuꝫ filij q̄ pr̃ generatione. s. ⁊ eodem etiam autor filij.

Nota ꝙ dicit filiū nō esse ab initio. ſ ab initiali.

Aperit ex quo sensu illa dixerit hyla.

f

ratio principij appropriatur patri. ergo nō
6 filio. Rn̄. dicenduꝫ. ꝙ principiū tenet̃ essentialiter sicut dicitur i litera. sed tractum est ad ꝑsonā filij. Sed ꝙ obijcis ꝙ appropriat̃ patri. dōm ꝙ principium de rōne sui nominis nō appropriatur filio nisi per additionē. ⁊ sic in ꝓposito. q̄ appropriat̃ ꝑ actū verbi. Non eñ dixit simplr̄ ego principiū. ſ. ego principiū qui ⁊ loquor vobis.

f Nā licet filius sit principiū d principio nō est tamē ꝯcedēdū ꝙ filius habeat principium. Contra. videtur debere cōcedi. q̄a omne relatiuū debet habere correlatiuum sibi respōdens. ergo filius cū dicit̃ principium de principio dr̃ relatiue. debꝫ habere correlatiuū qđ ē prin
7 cipium. Rn̄. dicendū. ꝙ hic principiū dicit̃ duplr̄. Aut sicut correlatiuū. sicut fili⁹ dr̃ hic patrē. ⁊ sic fili⁹ hꝫ principiuꝫ. Aut sicut dispositionē sui. et sic dicit̃ hic principium qđ incipit esse. ⁊ sic filius nō incipit esse. q̄ nō incipit. Uel aliter. est habere principiuꝫ essendi aut durandi. Primo modo filius habet principium. secundo modo non.

a D euidentiā coꝝ que dicunt̄ in p̄senti dist. duo querunt̄ de hoc noīe principiū. Primo querit̄ de ip̄o q̄tum ad multiplicitatē. Secundo q̄tū ad vnitatē. Et q̄tum ad primuz duo q̄runtur. Primo supposito q̄ hoc nomen principiuz accipiat̄ essentialiter. querit̄ vtruz possit accipi p̄sonaliter siue notionaliter. Scdo dato q̄ essentialiter et notionaliter. querit̄ vtrum de illis duobus modis accipiat̄ vniuoce vel equiuoce.

Questio.j. a

Q hoc nomen principiū accipiatur notionaliter videtur sic. Aug. v. de trini. Pater ad filiū principium est. q: genuit eū. ḡ idē importat̄ noīe principij q̄d noīe generationis. ḡ tenet̄ p̄sonaliter siue notionaliter. Itē hoc videt̄ rōne. quia vbicunq; est rō emanationis τ originis ibi est vna rō principij. Sed in diuinis vere τ ꝓprie est rō emanationis. ḡ ibi vere τ ꝓprie est ratio principij. Contra. principiū τ p̄mū sunt idem. ḡ vbi cadit rō principij est dicere primū. τ vbi ē dicere p̄mū ē dicere p̄us. q: suplatiuus p̄supponit cōpatiuū. τ vbi prius ibi posteri⁹. ḡ a primo vbi est ratio principij. ibi est rō posterioris. sed in diuinis nullo mō recipit̄ q̄ vna persona sit posterior alia. ḡ nullo mō p̄sona est principiū p̄sone. Itē in creaturis idē est principiū τ initiū sicut p̄z p̄ p̄hm. ḡ vbi nō recipitur initiū. nec principiū. sed oēs p̄sone in diuinis sunt sine initio. ḡ et sine principio. ḡ principium nō dicit respectū p̄sone ad p̄sonā. ḡ nō accipitur p̄sonaliter siue notionaliter. Itē idē ē causa τ principium re differens rōne. quia principiū dicit̄ q̄tū ad fieri. causa q̄tū ad esse. ḡ si maioris nobilitatis ē esse q̄ fieri. ꝓprius debet ibi accipi rō cause q̄ principij. ḡ nō recipit̄ q̄ vna p̄sona sit causa. τ alia sit effectus. ḡ nec debet ibi recipi intentio principij. Itē deus est alpha τ o. principium τ finis. τ vtrūq; est equalis nobilitatis. Sed intentio finis ita dicit̄ de deo essentialiter q̄ nullo mō pluraliter. deus est eīn ita finis creature q̄ nō est finis p̄sone. ergo similiter videtur q̄ ita principium creature q̄ nullo modo sit principium p̄sone.

8 Rº. dicendū q̄ in diuinis est vera origo siue emanatio. non tm̄ vera sed etiā completissima. Ad hoc autē q̄ sit p̄fectissima necesse est q̄ emanans habeat cum ꝓducente equalitatē omnimodā ac vnitatē in substantia. quia nihil potest equari deo nisi deus. si ergo emanatio τ origo debet exprimi cōuenienter τ catholice. debent recipi nomina dicētia originis veritatē. τ non recipi nomina importantia imperfectionē vel diuersitatē vel inequalitatē. Quoniam ergo principiū τ principiatuz dicunt originis veritatem. ideo vtrūq; recipitur in diuinis. maxime autē intentio principij. Sed quoniā posterius dicit imperfectionē. et initiū similiter. quia dicit imperfectam durationē sc3 inceptionē. τ intentio cause importat diuersitatē. quia causa est ad cuius esse sequitur aliud. τ intentio finis inequalitatem. quia finis melior est his que sunt ad finē. ideo nec intētio prioris τ posterioris. nec inicij τ iniciati. nec cause τ effectus. nec finis τ eius q̄d est ad finē. recipitur in persona respectu p̄sone. sed intentio ꝓducentis τ ꝓducti. quia possibile est q̄ ꝓductus sit summe perfectus et equetur ꝓducenti. ideo recipitur in diuinis. similiter

9 τ intētio principij. Ad illud quod obijcitur q̄ ad principium sequitur prius τ ad prius posterius. dicendum q̄ sicut dicit̄ hm Hyla. pater maior est filio nec tamē filius minor. quia sonat in imperfectionez hoc quod est minor. ideo q̄uis recipitur q̄ pater sit prior filio. quia ille est ab illo. nō econuerso. non tamen recipitur q̄ iste posterior. Attamen nec rō prioris omnino recipitur ꝓprie. quia cum in diuinis sit ordo τ origo. ꝓprius est origo. et minus ꝓprie ordo. nec est nisi solū ratione originis. Quoniā ergo principium principaliter importat originem. τ prius ordinem. ideo simpliciter recipitur intentio principij. Intentio vero prioris minus ꝓprie τ cum determinatione. Intentio autez principij ꝓut priuat anterius. ꝓprijssime recipitur in deo. maxime q̄tum ad p̄sonā patris. τ ideo nō sequitur q̄ ita ꝓprie dicatur prius q̄ tantū dicet respectū ad posterius. Ad illō 10

quod obijcitur de initio. dicendū q̄ initium vno modo accipitur large ad principium essendi τ durandi. Alio modo ꝓprie ad principiū durandi. vt illud dicatur habere initiū q̄d incipit esse. Primo modo potest accipi in diuinis τ sic accipit Hyla. in litera. secundo vero modo nō p̄t. τ sic non equiualet principio. Ad illud quod obijcit̄ de causa q̄ idem ē q̄d 11

principium. dicendū q̄ in creaturis idem est principium τ causa. τ hoc est quia ꝓductū differt a ꝓducente. τ ideo p̄ōt dici effectus eius. τ istud potest dici causa. τ in idem concurrit intentio cause τ principij τ similiter nomen. sed nō ita in diuinis. quia ibi p̄ōt esse vnius substātie ꝓducens cum ꝓducto. idō nō valet illud. Ad illud q̄d obijcitur de fine iam pa- 12

tet rn̄sio. quia finis quantum est de se dicit excessum bonitatis respectu eius q̄d est ad finem. nō sic principium respectu eius quod est ex illo. τ ideo deus non p̄ōt esse finis nisi creature inequalis. potest tamen esse τ est principium p̄sone omnino equalis. et ideo vna persona non est finis alterius. est tamen principium.

Questio.ij. b

Utrum hoc nomen principiū cum accipiatur essentialiter et notionaliter. dicatur vniuoce vel equiuoce. Et q̄ vniuoce videtur. Basilius dicit q̄ filio dei accipere cum creaturis est cōmune. sed habere p̄ essentiā ꝓprium. si igitur cōmune est accipere. ergo τ dare. τ si hoc. cum penes hoc accipiatur ratio principij respectu filij τ respectu creature. videtur q̄ dicatur vniuoce. Itē sic differt principium essentialiter dictum τ notionaliter. sicut sapientia et sapientia genita. sed nō dicitur equiuoce sapientia sic τ sic. ergo τc̄. Itē nihil dicit̄ multipliciter ex hoc q̄ dicatur de genere et de specie. siue ex hoc q̄ habet vnum suppositū et plura. τ quia multiplicitas respicit significationes diuersas non supposita. sed principium essentialiter dictū est in plus. et pluribus cōuenit q̄ notionaliter. et ꝯuenit eisdem ip̄is. ergo nō dicitur multipliciter sed vniuoce. Itē q̄ nō dicat̄ analogice videt̄. quia vbi est analogia ibi est prius τ posterius. ḡ in diuinis nō est p̄us et posterius. ḡ nec analogia. Et iterū q̄ nec equiuoce. Quia vbi ē equiuocatio ibi est diuersitas significatōis. sed p̄sona τ eētia nō sunt diuersa. ḡ nec p̄ōt equiuoce. Sed ꝯtra q̄ dicatur multipliciter videt̄ primo p̄ magistrum in litera qui dicit. q̄ hoc nomen principium multiplicem facit intelligentiam. ergo dicit̄ multipliciter.

Item hoc ip̄m videtur ratione. q: isti actus generare. spirare. creare. sunt ip̄sius principij. s̄m q̄ differenter accipitur. sed nō est vnam cōmunē rationem

inuenire ad istos actus. ergo nec ad principiū quod
dicit respectū sic differentē. Itē regula est philo-
sophi ꝙ si aliqd in vna sui acceptione habet vnum
suppositū. ꝛ in alia aliud. dicit multipliciter. ꝫ prin-
cipium essentialiter dicit respectu creati. ꝛ notiona
liter respectu increati. ꝫ multipliciter sic ꝛ sic. Itē
principiū essentialiter dictū dicit tpaliter. notionali
ter dictū eternaliter. sed nihil est cōmune vniuocum
12 eterno ꝛ tpali. ꝫ ꝛc. Rº. dōm ꝙ nomē accipi diffe
renter in diuinis pōt esse tripliciter. Aut ꝗtū ad sup
positū. aut ꝗtū ad significatū. aut ꝗtuꝫ ad connota-
tum. Primo mō accipit differenter hoc nomen deꝰ.
quia cum dicit deus est eternitas. ꝛ deus generat. in
prima stat ꝓ natura. in scda ꝓ psona. ꝛ illud nō in-
ducit aliquā multiplicitateꝫ. Alio mō contingit tm̄
differenter accipi ꝗtū ad significatū. fm ꝙ ipse termi
nus in vna sui acceptione significat essentiā. in alia
psonā. sicut hoc nomen pater ꝓut dicit deus pater
filij. et ꝓut dicit pater nr̄. ꝛ hoc inducit equiuocatio
nem. quia est diuersitas significationis nō in re ipsa
sed in significando. Tercio mō contingit differenter
accipi rōne connotati. vtpote hoc nomen principiū
dictū essentialiter connotat effectū. dictū psonaliter
nihil connotat creatū. ꝛ illud inducit multiplicitatē
fm analogiam nō fm equiuocationē. Scdm analo
giam quidē. quia accipit ꝓ diuersis siue diuersa im-
portat que nō habent nisi vnitatē ꝓportionis. ꝛ ideo
necessario oportet ꝙ incidat ibi analogia. ſꝫ nō equi
uocatio. quia equiuocatio habet plures institutio-
nes. ꝛ determinate accipit ꝓ qualibet. sicut patet in
hoc noīe canis. sed nō sic se habet hoc nomen princi
pium. Nam principiū de sua impositione impositū
est ab actu producendi. non creandi nec generandi.
Unde sicut ꝓducere de productione filij ꝛ creature
nō dicit equiuoce sed analogice. ita ꝛ hoc nomē ꝓn-
cipium fm has tres accipit cōparationes different
Concedo ergo ꝙ ibi ē multiplicitas quedā. ꝗuis nō
sit multiplicitas simpliciter sicut equiuocationis ꝓ
pūe dicte. ꝛ concedende sunt rōnes ad hoc. quia nō
cōcludunt ꝙ sit ibi equiuocatio vera. Tn̄ illud vbū
philosophi intelligit qn̄ nomen habet diuersa oppo
sita. que nō vniunt in aliquo nec vniuoce nec analo
gice qd̄ sit illi termino oppositū. ſꝫ primo ꝛ per se op
ponunt. nō sic autē est in ꝓposito. quia principiū nō
dicit primo ad filiū vel ad creaturā. ſꝫ ad hoc qd̄ est
ꝓductū siue principiatū. ꝛ quidē dicit de filio ꝛ crea
13 tura ꝗuis nō vniuoce sed analogice. Ad illud qd̄
obijcitur de basilio dōm ꝙ basilius accipit cōmune
ꝓ analogo. qd̄ est mediū inter pure vniuocū ꝛ equi-
14 uocum. Ad illud qd̄ obijcit de sapia ꝛ sapia nata
dōm ꝙ nō est simile. qꝛ ibi non est diuersificatio nisi
solū ꝗtū ad suppositū. hic aūt est ꝗtū ad cōnotatū.
15 ꝛ ꝑ hoc pꝫ sequēs. Ad illud qd̄ obi vltimo ꝙ non
cadit prius ibi ꝛc. dōm ꝙ ꝗuis nō cadat ibi prius ꝛ
posterius in se. cadit tn̄ respectu effectus. qꝛ in com-
paratione ad effectū accipit analogia. Qꝫ autem di-
citur ꝙ nō est ibi diuersitas. dōm ꝙ verꝫ est in re. tn̄
in significando ꝛ intelligēdo aliud ē intelligere essen
tiam. aliud intelligere psonā. ita et dicere. ac ꝑ hoc ꝛ
significare. ꝛ ideo ꝗuis nō sit diuersitas a pte rei ab-
solute. nihilominꝰ pt esse a p[illegible] significationis.

Onsequenter est questio de scdo articulo ſꝫ de
vnitate huiꝰ noīs principiū. ꝛ circa hoc ꝗrunt
duo. Primo querit vtrū pr̄ ꝛ filius possunt dici vnū
principiū spūssancti. Scdo vtrū pn̄t dici vnus spira
tor vel idem principiū spūssancti.

Questio .j. c

Qꝫ possunt dici vnuꝫ principiū spūssancti. videt in
lr̄a vbi dicit. fatendū est patrē ꝛ filiū vnū principiū
esse spūssancti. Itē rōne videt. quia vnius princi
piati vnū est principiū in vno genere. sed spūssanctꝰ
vnus est. ꝫ habet vnū principiū. ꝫ si immediate ꝛ ꝑ-
fecte est a patre ꝛ filio. sunt ergo pater ꝛ filius vnuꝫ
principiū. Itē pater ꝛ filius spirant. aut ergo vna
potentia aut duabus. Constat ꝙ vna. quia cū in eis
est vna essentia. est ꝛ vna potentia. ꝫ cum ipsi dican
tur esse principiū rōne potentie. ꝛ vna sit potētia in
patre ꝛ filio. patet ꝛc. Itē sicut tres psone vnica
creatione creant. ita due vnica spiratione spirant. ſꝫ
tres quia vnica creatione creant sunt vnum princi-
pium creature. ergo due vnū principium spūssancti.

Contra. cum dicit sunt vnū principiū spūssancti.
aut vnū dicit vnitatē essentie. aut vnitatē psone. aut
notionis. Non essentie. quia tunc spūssanctus esset
principiū spūssancti. Non psone. quia tunc pater et
filius essent vna psona. ꝫ notionis. Sed cōtra. si pr̄
ꝛ filiꝰ ꝓpter vnitatē notionis dicunt vnū principiū.
ergo ab oppositis pater ꝓpter pluralitatē notionis
pōt dici plura principia. Itē si pater est principiū
spūssancti ꝛ filius principiū. ꝛ hoc principiū non est
illud. ergo duo principia. Itē pater ꝛ filius sunt
vnū principiū. ergo vnū principiū est pater ꝛ filius.
ꝛ si hoc. ergo pater est filius. Itē si vnū sunt prin-
cipium. aut vnū qd̄ est pater. aut vnū qd̄ nō est pa-
ter. Si vnū qd̄ est pr̄. ergo pr̄ ꝛ filius sunt pater. Si
vnū qd̄ nō est pr̄. ergo principiū spūssancti nō est pr̄.
ergo pater nō est ꝓncipiū spūssancti. Rº. dicendū 16
ꝙ oēs istā concedunt pater ꝛ filius sunt principiuꝫ
spūssancti. qm̄ Aug. istā ꝓponit ꝛ dicit. sed in modo
intelligendi diuersificantur. Nam quidam dicunt
ꝙ hoc nomen principiū nō dicit ibi essentiā. nec no-
tionem. nec personā. sed dicit conuenientiā duarum
personarum in vnica notione. Et dicunt. sicut hoc
nomen trinus specialiter est impositum ad insinuan
dum trinitatē suppositorum. vt conueniunt in vni-
tate nature. sic in ꝓposito dicuntur se habere. Sed
tamen cum non sit facile huiusmodi positioneꝫ siue
translationem ex virtute vocabuli accipere. hec posi
tio nullam dinoscitur habere firmitatē. Et ideo fue
runt alij qui dixerunt ꝙ hoc nomen principium im
portat notionē in adiacentia. ꝛ est nomen adiectiue
tentum. ꝛ ideo hoc adiectiuū nominis numerale qd̄
est vnum. cadit a ratione nominis ꝛ tenetur aduer-
bialit. vt sit sensus. pater ꝛ filius sunt vnum princi-
pium. i. vno modo ꝓducunt siue spirant spūssanctū
Sed ꝗuiā hoc nomen principiū de sua impositione
est nomē substantiuū. vt pꝫ. nō videtur adhuc posi-
tio ista rōnabil. Et ideo fuerunt tercij qui dixerūt ꝙ
hoc nomē ꝓncipiū ꝗtū est de se stat ꝓ essentia. ꝛ con
uenit ipm̄ ꝑ additionē trahi ad personā. ꝛ cum dicit
pater est principiū filij. trahitur ad psonam patris.
quādo vero dicit pater ꝛ filius sunt vnū principiuꝫ
spūssancti stat ꝓ essentia vel natura. inꝗtum tamē
est in duabꝰ naturis. ꝛ illud videt psonare Anſhel.
dicenti ꝙ pater ꝛ filius spirant inꝗtuꝫ vterqꝫ idem
deus. Et dicunt ꝙ vnū dicit vnitatē circa hunc ter-
minum principiū non persone sed essentie vel natu-
re vt est in duabus personis. Sed qm̄ Augustinus

videtur dicere ꝙ principiuꝫ dictum de patre et filio dicat notionē ꝯmunē. similiter mgr̄ dicit vltimo ca. ꝙ dicit vnitatem notionis. ⁊ principium importat ꝛlationem. ⁊ essentialiter non refertur. ideo nec iste modus est adhuc omnino cōueniens. licet sit alijs probabilior. Et ideo est quartus modus dicendi. ꝙ hoc nomen principiū stat ꝓ notione. non tamen in cōparatione ad suppositū. ſ ad naturā ⁊ vim spiratiuā. ⁊ vnū iportat vnitatē circa ipm̄ ſm ꝙ ꝯpetit ei⁹ acceptōi. Et h̄ pꝫ sic. Cū eīn pr̄ ⁊ fili⁹ spirāt spm̄sanctū inq̄tū vn⁹ de⁹ improcessibilis. ⁊ inq̄tū vnus deus sit in eis volūtatis vnitas. inq̄tū improcessibil' sit volūtatis vna fecūditas. ⁊ vna fecunditas dicat vnitatē principij. dōm ꝙ sine distinctōe ꝯcedendū ē
17 ꝙ pr̄ et fili⁹ sunt vnū principiū spūsctī. Et ad illud qd̄ q̄rit quā vnitatē dicat hoc ꝙ est vnū circa ꝓnci-piū. dōm ꝙ cū hoc nomē principiū de plurib⁹ sim dicat. nō pt̄ stare ꝓ ꝑsona. ⁊ cū iteꝝ dicat respectum ad ꝑsonā. nō pt̄ stare ꝓ eēntia. ſ necesse ē ꝙ stet pro notione. cū ſ dr̄ pr̄ et filius sunt vnū principiū. vnū dicit vnitatē notionis. in cōparatione tn̄ ad vnitatem nature et vis spiratiue. sicut patebit in alio ꝓblema-
18 mate. ⁊ pꝫ ex ꝑdictis. Ad illud qd̄ obijcit postmodū ꝙ hoc principiū nō est illud demōstrato pr̄e ⁊ filio r̄nderi pōt dupli̇r. Primo ꝙ nō potest dici hoc et illud. q2 ꝑ regulā nō cadit distinctio nisi vbi est ex diuersis causis vnio. qm̄ igit̄ vnio oīmoda ē in cōione principij. ita ꝙ nō multiplicet̄. iō nō est ibi hoc ⁊ illd̄
19 Alit̄ pt̄ dici ꝙ cū dr̄ hoc ⁊ illud. aut demonstrat formam. aut suppositū. aut vtrūqꝫ. Si formā falsa est. Si suppositū vel vtrūqꝫ. vera ē rōne suppositi. et iō nō sequit̄ ꝙ duo. q2 forma nō multiplicat̄. Silr̄ pōt
20 argui in hoc noīe deus. Ad duo sequentia r̄ndent qdā ꝙ hoc nomē principiū nō pt̄ subijci. nec ad ipm̄ pt̄ fieri relatio. q2 tenet̄ adiectiue. Sꝫ illud nihil est. q2 nomē est substantiuū. ſ pt̄ subijci ⁊ ꝑdicari. et ad cuꝫ relatio fieri. Et si dicant ꝙ ad hoc inuentū ē. illd̄ nihil ē. q2 nō pt̄ ꝑdicari. ⁊ iteꝝ inuētio dꝫ hic rōnē. et nos videm⁹ ꝙ pt̄ fieri relatio. vt si dicat̄. In principio erat verbum. in q̄ principio erat spūs. q2 non in alio erat ſ in eodē. Etiā pōt subijci. q2 pr̄ est principiū spūsctī. a simplici ꝯuersa. ꝓncipiū spūsctī est pr̄. Propt̄ qd̄ aliter r̄ndendū ē. q2 cū dr̄ vnū principiū. vnū dicit vnitatē notionis q̄ cōis ē duob⁹. ⁊ q2 vnitatē dicit cōem. iō ē hic ꝯn̄s. vnū principiū spūsctī est fili⁹ ⁊ pr̄. ſ fili⁹ ē pr̄. sicut hic vn⁹ deus ē pr̄ ⁊ filius.
21 ergo pr̄ est fili⁹. Ad vltimū qd̄ obr̄ aut vnū qd̄ est pr̄ ⁊c̄. dōm ꝙ q2 vnū dicit cōem spirationeꝫ vt est in plurib⁹. iō nō ꝯtingit diuidere aut vnū qd̄ est pat̄. aut vnū ꝙ nō est pr̄. vt si dicat̄. oīs hō est aīal. aut aīal qd̄ est albū. aut aīal qd̄ nō est albū. neutrū ē dari. q2 aīal cōiter stat ꝓ aīali albo ⁊ nō albo. ita ꝙ pro vtroqꝫ simul reddit locutionē verā. Silr̄ in ꝓposito principiū stat ꝓ principio qd̄ est pr̄ ⁊ qd̄ ē filius. ⁊ iō nō licet ibi diuidere ⁊ descendere. imo est ibi figura dictionis ex mutatione suppositionis ⁊c̄.

Questio. ij.

Utrū sint iste ꝯcedende pr̄ ⁊ filius sunt vnus spirator vel sunt idē principiū spūsctī. Et ꝙ hec sit concedenda. sunt vn⁹ spirator. videt̄. quia pr̄ ⁊ filius non sunt vnū principiū. nisi q2 spirant vnica spiratione. ſ cū hoc nomē spirator importet ipam spirationem pa. ⁊ fi. sunt vn⁹ spirator. Itē quia pr̄ ⁊ filius vnica creatōne creant. nō tn̄ dicunt vnū principiū creature sed etiā vnus creator. ſ cū silr̄ vnica spiratione spirant. sunt vnus spirator. Itē ꝙ sint idē principium videt̄. q2 vnitas nō multiplicata facit idēptitatem oīmodā. sed pater ⁊ filius sunt vnū principiū spūsctī. ita ꝙ vnitas principij nullo mō multiplicatur. ſ sunt idē principiū. Itē hec est vera pr̄ ⁊ fili⁹ eadē spiratione spirant. sed idē importat̄ hoc nomie principiū qd̄ hoc noīe spiratio. ſ ab equipollenti pr̄ ⁊ filius sunt idē principiū. Contra. spirator ⁊ qui spirat equipollent. ſ sicut vnus spirator. ſ vnus est qui spirat. sed hec ē falsa vnus spirat. quia nō vnus sed duo sunt q̄ spirant. ſ ⁊c̄. Itē spirator importat ipsam spirationē in concretione ad suppositum. aut ergo illud est essentia. aut ꝑsona. Non essentia. ergo persona. ergo pater ⁊ filius sunt vnus spirator. sunt vna ꝑsona vel ypostasis. Itē ꝙ non sit concedendū ꝙ sint idem principium videt̄. Si eīn sunt idē principiū sunt idē. sed hec est falsa ꝙ pater ⁊ filius sunt idē. ergo et prima est falsa. Q2 autē sq̄tur manifestū est. bene sequit̄ sunt idē animal. ergo idem. Q2 iterū hec sit falsa sunt idē patet. quia sunt distincti. ſ nō sunt idē. Itē hoc ꝙ est idē est ꝓnomen relatiuū. ergo cū ꝓnomen certā designet personam. ⁊ relatiuū sit notans idemptitatē. in eo ꝓ quo refert significat idemptitatē in supposito. sed illud nō est essentia sed ꝑsona. ergo significat ꝙ sint eadē ꝑsona. qd̄ cū sit falsum. restat ꝙ illa locutio sit falsa.
R⁰. dōm ꝙ hec locutio pater ⁊ filius sunt vnum 22
principiū spūsancti simpliciter recipit̄. hec autē pater ⁊ filius sunt vnus spirator non recipit̄. ⁊ hec similiter nō admittitur. pater ⁊ filius sunt idē principium. Quis eīn videant̄ equipollere illi. non tamen equipollent. Differēti eīn modo in his locutionib⁹ spirationis notio significat̄. Propter qd̄ notanduꝫ ꝙ notio pōt significari dupliciter. scꝫ in abstractōne vel in concretione. In abstractione vt si dicatur spiratio. In concretione vt dicat̄ principiū vel spirator. In ꝯcretione autē potest significari vel in comparatione ad subiectū in rōne suppositi. vel in cōparatione ad subiectū in rōne actiui. vel vtroqꝫ modo. Significat̄ ergo notio spirationis in cōcretione ad subiectum in rōne suppositi ꝑ hoc nomen spirator qd̄ est nomen verbale. ⁊ quia suppositū huius noīs est ꝑsona. nō vna ꝑsona sed due. iō dicimus duos spiratores non vnū. Nec est simile de hoc qd̄ est creator. quia cum sit nomen essentiale significat in concretione ad subiectum quod est substantia. Et illud est vnum in tribus. sed notio ad personam que de se multiplicatur non est vna in duabus. Significatur etiam notio in comparatione ad subiectū in ratione actiui. vt ꝑ hoc nomen principium qd̄ dicit originem. ⁊ quoniā subiectum agit ꝑ virtutē. ⁊ virtus respicit naturam. cuꝫ in patre ⁊ filio sit vna natura et vna virtus nō multiplicata. per hoc nomen principium significatur notio spirationis vt nullo modo multiplicata. ideo dicimus pater et filius sunt vnū principium spiritussancti. vt vnum dicat vnitatem notionis. ⁊ vis spiratiue. et nature in spirantibus. Hinc est ꝙ pater non dicit plura principia licet plures habeat notiones. quia non habet diuersas vires et naturas. Significatur etiam in comparatione ad subiectum vt in ratione suppositi et actiui. cū dicit̄ idem principiū. qm̄ ꝓnomen idē qd̄ certā desiderat ꝑsonā significare. respicit suppositum ⁊ princi

pium sicut dictũ est. respicit ipm vt actiuũ. ꝛ qm̃ suppositũ nõ est idẽ nec vnũ. ideo hec ē falsa pr̃ ꝛ filius sunt idẽ principium. Hec igit̃ est vera pater ꝛ filius sunt vnũ principiũ. hec autẽ est falsa sunt vnus spirator. Hec iterũ falsa. sunt idẽ principiũ spũssancti.
23 ꝛ ratio hoꝝ oĩm patet ex p̃dictis. Ad illud ꝙ qđ obijcit̃ primo ꝙ sint vnũ principiũ. quia vnica spiratione spirant. dDm ꝙ hec nõ est tota rõ. sed hec est tota rõ. qꝛ vnica spiratione. ꝛ vnica virtute. ꝛ in vnitate nature spirant eundẽ. ꝛ principium hoc nõ importat illã notionẽ. ꝛ ideo sunt vnũ principiũ. Non sic aũt significat̃ illa notio ꝑ hoc nomẽ spirator qđ ē nomẽ verbale ꝛ descendit a verbo qđ cõcernit suppositũ ꝑsonale. Spirator eñ dr̃ ille qui spirat. ꝛ ille
24 est ꝑsona. Ad illud qđ obijcit̃ de creatione iã ptʒ Rº. quia creatio non tm̃ habet vna virtute fieri. sed etiã habet vnũ suppositũ. ꝛ ipm est substantia. pat̃ eñ nõ creat tanq̃ ꝓpriũ subiectũ. sed ipa substantia diuina que vnica est. sed suppositũ spirationis non põt esse substantia sed ꝑsona. ideo nõ dicit̃ ꝙ pater ꝛ filius vnus sint spirator. Ad illud qđ obijcitur 25
ꝙ idemptitas est vnitas non multiplicata. dDm ꝙ illud nõ sufficit. nisi sit talis vnitas ꝙ nõ multiplicetur nec compatiat̃ secum pluralitatẽ suppositorum quam excludit ydemptitas. ꝛ quia vnitas principij compatit̃ pluralitatem personarũ. ideo patet illud.
Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ eadem spiratione spirant. 26
dDm ꝙ non sequit̃ ex hoc ꝙ sint vn⁹ spirator. Q̃uis eñ eadẽ sit notio. tamen suppositũ nõ est idem. Et cum dicit̃ idẽ principiũ. notat̃ ydẽptitas in vtroq;. Cũ dicit̃ eadẽ spiratione. notat̃ ydẽptitas in altero ideo hec nõ sequit̃ ex illa. nec vna infert aliã.

Dist. xxx. de hijs que proprie ꝛ temporaliter dicunt̃ de deo.

f Unt eñ quedã que ex tpe de deo dicunt̃. Supra egit mgr̃ de relatiuis q̃ cõueniunt deo ꝓprie ꝛ eternaliter. Hic agit de his que cõueniunt deo ꝓprie ꝛ tpaliter. Et hʒ hec ꝑs duas. In prima mgr̃ agit de relatiuis q̃ ex tpe de deo dicunt̃. In scđa de his q̃ pluribus ꝑsonis cõueniunt. sed tñ appropriari põt. vt similis ꝛ equalis. j. dist. xxxj. preterea cõsiderari oportet. cũ tres ꝑsone. Prima ꝑs hʒ q̃tuor ptes. In prima oñdit aliqua noĩa dici de deo ex tpe exemplificans de pluribus. In secunda qꝛ exemplũ videbat̃ incõueniens de hoc noĩe dñs. opponit ꝛ soluit. ibi. Sʒ hic aliq̇s diceret ꝙ nõ ex tpe. In tercia vº quia dictũ videbatur falsum ꝙ aliq̇d ex tpe diceret̃ de deo. ꝛ ideo mouet ꝛ soluit dubiũ. ibi. quõ ꝙ obtinebim⁹ nihil ꝑm accidẽs In q̃rta vº ex p̃determinatõe soluit quoddã dubiũ in p̃cedentib⁹ q̃situ. ibi. Hic põt solui qđ supius ꝓposita.

Ostendit aliqua nomia dici de deo ex tpe ponens exempla. a

f Unt eñ quedã q̃ ex tpe de deo dicunt̃. eiq; temporaliter cõueniũt sine sui mutatõe. ꝛ relatiue dicunt̃ ꝑm accidẽs. nõ qđ accidit deo. sed qđ accidit creaturis. vt creator. dñs. refugiũ. datũ vel donatũ ꝛ hmõi. De his Aug⁹. in. v. li. de tri. ait. Creator relatiue dr̃ ad creaturã sicut dñs ad seruũ. Itẽ nõ aliquẽ moueat ꝙ spũssanct⁹ cũ sit coeternus patri ꝛ filio. dr̃ tñ aliq̇d ex tpe veluti hoc ipm qđ donatũ diximus. Nã sempiterne spũssanct⁹ est donũ. tpaliter aũt donatum. Et si dñs nõ dr̃ nisi cũ habere incipit seruũ. etiam ista appellatio relatiua ex tpe est deo. Non eñ sempiterna creatura ē. cui⁹ ille dñs ē. ꝙ dñm esse ñ sempitnũ habet. ne cogamur etiã creaturã sempiternã dicere. qꝛ ille sempiterne nõ dñaret̃. nisi etiã ista sempiterne famularet̃. Sicut autẽ nõ põt esse seruus qui non habet dñm. sic nec dñs qui nõ habet seruũ. (a Aug.)

Opponit cõtra exempla de hoc noĩe dñs. ꝙ nõ ex tpe sit dñs. qꝛ est dñs tpis qđ nõ est ex tpe. b

Sed hic aliq̇s dicet ꝙ nõ ex tpe cõpetit deo hec appellatio q̃ dicit̃ dñs. quia nõ est tñ dñs rerũ que ex tpe ceperunt. sed etiã illius rei que non cepit ex tpe. i. ipsius

a Creator dñs ꝛc. Uidetur ꝙ mgr̃ false dicat ista noĩa deo ex tpe cõuenire. quia do-
1 miniũ vt dicit Boetius est ptãs coercendi subditos. ꝫ hec est in deo ab eterno. ergo ꝛc. Itẽ dñs vt dicit Ambro. est nomẽ nature. ꝙ si natura est eterna. ꝙ ꝛ dominiũ. Itẽ de hoc noĩe creator obijcit̃. qꝛ non dr̃ lector qꝛ actu legit. ꝫ quia abilis ē ad legendum. ꝫ deus abilis ē ad creãdũ. ꝙ ꝛc. Iuxta hoc querit̃ de hoꝝ noĩm significatione ꝛ cõnotatione. et vnde hñt rõnẽ cõnotandi. cũ diuina essentia sit ꝑncipale significatũ. Rº. dDm ꝙ q̃uis diuina essentia non habeat vere respectũ ad creaturã. tñ cõtingit eaʒ intelligere. ꝛ significare ꝑ modũ respectus. nec tñ intellectus ē van⁹ ꝓpt̃ h ꝙ totã rõnẽ respect⁹ realis ponit in creatura. Qm̃ igit̃ hmõi noĩa dicũt respectũ a q̃ iponunt̃. q̃uis iponant̃ eẽntie. iõ dicunt̃ ꝑm exigentiã illi⁹ respect⁹. Ideo itelligẽdũ ꝙ q̇dã dicũt respectũ solũ. vt dñs. q̇dã effectũ vt creator ꝛ iust⁹. ꝛ vtraq; sũt sub duplici dĩa. qꝛ aut ipoꝛtãt respectũ ad rẽ p̃ntẽ. aut ad rem futurã. siue ad rẽ in actu vel habitu. Primo mõ qꝛ ponũt creaturã in actu dicunt̃ solũ cum creatura incipit. scđo mõ ab eterno. Scđm h ꝙ si dñs ꝛ creator ipoꝛtãt respectũ in actu ab eterno ñ p̃nt dici. Si autẽ in habitu p̃nt. Tñ vsus cõis accipit hmõi noĩa vt cõnotãt in actu. ꝛ iõ dicit Aug. ea dici cũ tpe. Qđ ergo dicit boetius intelligendũ ꝙ est potestas coercendi subditos habitos sed non habendos. Quod dicit Ambro. patet ꝙ nõ cogit. quia q̃uis imponat̃ nature. tñ imponit̃ a ꝓprietate nature vt dicit respectum ad creaturas. ꝛ ideo connotat quid creatũ. ꝛ sic patent oĩa. qꝛ ratio connotandi est modus significandi.

b tpis qȯ non cepit ex tpe. quia nō erat ante tp̄s q̄ȝ inciperet. Et ideo nō cepit esse dn̄s ex tpe. Ad qȯ dici pōt. q2 licet nō ceperit ex tpe dn̄s esse tpis. cepit tamē esse dn̄s tpis. q2 non semꝑ fuit tp̄s. ⁊ ip̄ius hoīs ex tpe
Aug. cepit esse dn̄s. De hoc Aug. in eodē li. cōtinue ita ait. Quisquis extiterit qui eternū deuȝ solū dicat. tpa xͦo nō esse eterna ꝑpter varietatē ⁊ mutabilitatē. ꝟ tn̄ ip̄a tpa nō in tpe esse cepisse. quia nō erat tp̄us anteq̄ȝ tpa inciperent. et ideo nō in tpe acciderit deo vt dn̄s esset. quia ipsoꝝ tpm dn̄s erat. que vtiq̄ȝ nō in tpe esse ceperunt. quid respondebit de homine q̄ in tpe factus est. cuiꝰ vtiq̄ȝ dn̄s nō erat anteq̄ȝ esset? Certe vt dn̄s hoīs esset ex tpe accidit deo. ⁊ vt oīs amoueat̄ cōtrouersia. certe vt tuus dn̄s esset vel meus qui modo eē cepimꝰ. ex tempore habuit.

Mouet dubiū ⁊ soluit quō aliq̄d ex tempore dicat̄ de deo. c

Quō ḡ obtinebimꝰ nihil ꝰm accidens dici de deo. nisi q2 ip̄ius nature nihil accidit quo mutet̄. vt ea sint accidentia relatiua q̄ cum aliq̄ mutatione reꝝ de q̄bus dicunt̄ accidūt. sicut amicus relatiue dr̄. Non eīn amicꝰ eē incipit. nisi cū amare cepit. Fit ḡ aliq̄ mutatio volū
c tatis vt amicus dicat̄. Nūmꝰ xͦo cuȝ dr̄ p̄ciū. relatiue dr̄. nec tn̄ mutatꝰ ē cū esse ceperit p̄ciū. nec cū dr̄ pignꝰ ⁊ hmōi. Si ḡ nūmus p̄t nulla sui mutatione totiēs dici relatiue. vt neq̄ȝ cū incipit dici. neq̄ȝ cū desinit. aliq̄d in eius natura vel forma q̄ nūmus ē mutatōis fiat. q̄nto facilius de illa incōmutabili dei s̄ba debemꝰ accipere q̄ ita dicat̄ relatiue aliq̄d ad creaturā. vel q̄uis tpaliter incipiat dici. non tn̄ ip̄si s̄be dei accidisse aliq̄d intelligat̄. ꝟ illi creature ad quā dr̄ q̄liter etiā refugiū nostꝝ dr̄. Refugiū eīn nostꝝ dr̄ deus relatiue. ad nos eīn refert̄. ⁊ tūc refugiū nostꝝ fit cū ad eū refugimus. Nunq̄d tūc fit aliq̄d in eiꝰ natura qȯ anteq̄ȝ refugeremus ad eū nō erat? In nobis ḡ fit aliq̄ mutatio. q̄ ad eū refugiendo efficimur meliores. In illo autē nulla. Sic ⁊ pat̄ noster esse incipit. cū ꝑ eius gratiā regeneramur. qui dedit nobis potestatē filios dei fieri. Substātia ergo nostra mutat̄ in melius cū filij eius efficimur. Similit̄ ⁊ ille pat̄ noster esse incipit. ꝟ nulla sue cōmutatione s̄be. Q2 ergo tpaliter dici incipit dn̄s. quod antea nō dicebat̄. manifestū est relatiue dici. non tn̄ ꝰm accidens dei q̄ aliquid ei acciderit. sed plane ꝰm accidens eius ad qȯ dici aliq̄d deus incipit relatiue. Ex his apte ostendit̄. q̄ quedā de deo tpaliter dicunt̄ relatiue ad creaturas sine mutatione deitatis. ꝟ nō sine

Per similitudinem ondit q̄ p̄t deus dici qȯ ante nō dicebatur sine sui mutatione vt nūmus dī p̄ciū.

Vt deꝰ dī refugiū relatiue ex tpe sine sui mutatione.

Vt pr̄ dicit̄ relatiue.

Summatim p̄dictoꝝ intelligētiā ꝯstringit.

b Tpis qȯ non cepit ex tpe ⁊c. videt̄ ꝟ falsum. q2 oīne qȯ incipit est tpale. et oīne tpale mensurat̄ tpe. ⁊ oīne tale cepit in tēpore ⁊c. Si tu des instantiam in ꝑpetuis. obijcit̄. q̄ nihil magis est variabile q̄ȝ tēpꝰ. sed oīne tale ē tpale. ḡ ⁊c. Itē si tp̄us non incepit in tpe. ḡ cepit extra tp̄s. ḡ fuit tp̄us extra oīne tp̄s. Rͦ. dicendū. q̄ q̄tū ad p̄ns ꝑtinet. q2 de initio tēporis debet dici in secundo. differt incipe ex tpe. ⁊ in tpe. ⁊ cum tpe. Quia ex dicit ordinē. ⁊ ita p̄supponit̄ tp̄s tanq̄ anterius. ⁊ ido nihil cepit ex tpe nisi qȯ seq̄t tp̄s. In tpe dicit tpis existentiam. ꝟ tp̄s nō fuit in sui initio cū sit successiuū. ideoq̄ȝ sunt eq̄lis duratōnis. cū tpe nō ceperūt. nec ex tpe nec in tpe. ꝟ cū tpe. i. cū tp̄s cepit. Si q̄ras quō tp̄s cepit. breuit̄ dōm q̄ nullo p̄dictorum modoꝝ. ſȝ cepit in sui ꝑncipio. ⁊ ideo nō cepit extra tēpus. 2

Ad illud qȯ obī q̄ ex tpe mēsurat̄ tpale. dō. q̄ tpale qȯ extollit̄ a tpe. mēsurat̄ ⁊ incipit a tpe. sed illud nō extollit̄ qȯ incipit cū tpe. ⁊ rō p̄dicta ē.

Nūmus xͦo cum dicit̄ p̄ciū ⁊c. Videt̄ 3 false dicere q̄ nūmus mutatꝰ nō ē cū cepit esse p̄ciū. q2 esse p̄ciū est accidens nūmi. et inō inest ⁊ prius non inerat. ḡ nūmus mutatus est. Rͦ. dōm. q̄ relatio nō p̄dicat q̄d absolutū. ꝟ p̄dicat ordinē ad alteꝝ. ordo aūt respicit dispōnē ordinatoꝝ. Quedā igitur sūt ordinabilia ita q̄ vtrūq̄ȝ ē in potētia. ⁊ tūc relatio introducit̄ ꝑ mutationē factā in vtroq̄ȝ. Quedā sunt ordinabilia ita q̄ alteꝝ q̄ntū ē de se in actu ē. ꝟ alteꝝ in potētia. sicut p̄ȝ de duobꝰ. q̄ꝝ vnꝰ q̄ ē actu albus. actu h̄ȝ ꝑprietatē ꝰm quā attendit̄ silitudo. ⁊ iō altero de nō albo facto albo fit ꝑfecta silitudo. Nō ḡ oportet q̄ relatio sp̄ inducat mutationē in vtroq̄ȝ extremoꝝ ꝑpē sui corruptionē vel defectionē. ꝟ sufficit q̄ in altero. Et rō visa ē. q2 respicit duplex extremū. Et q2 vnū p̄t esse de se in actu. altero exn̄te ī potētia. sicut ī nūmo q̄ est in p̄tāte possidētis q̄ fit pignꝰ. vel p̄ciū. vł arra. ꝰm mutationē factā in ip̄o. Nec aduenit nūmo aliq̄d absolutū. ꝟ ordo q̄ ex p̄te nūmi erat in actu. ex p̄te illius qȯ erat in potentia fit in actu. ⁊ ideo mutat̄ illud nō mutato nūmo.

mutatione creature. ꝛ ita accidens est in creatura nõ in creatore. ꝛ appellatio q̃ creatura dr̃ relatiue ad creatorem relatiua est. ꝛ relationẽ notat que est in ipa creatura. Appellatio vero illa qua creator relatiue dicitur ad creaturã. relatiua quidẽ est. ꝟ nullã notat relationẽ que fit in creatore. b

Soluit dubiũ quesitũ dis. xviij. ibi. post hoc queritꝰ vtrũ spũs sanctus ad seipm̃ referat. Et est questio vtrũ spũssanctꝰ dicat datũ relatiue ad se cũ ipe det se. Hic põt solui questio supius ꝑposita. vbi querebatur cũ spũssanctꝰ dicat donũ ꝛ datũ vel donatũ. vtrũ eadẽ rõne vtrũqꝫ nomẽ cõueniat. Qḋ autẽ datur refert ad eũ qui dat ꝛ ad illũ cui dat. ꝛ cũ spũssanctus det seipm̃ vtrũ ad seipm̃ relatiue dicat cũ dicit dari vel donari.

Cui questioni rñdẽtes. dicimꝰ spũsanctũ dici datũ vel donatũ relatiue ꝛ ad dantẽ ꝛ ad illũ cui dat. dans autẽ siue donator est pr̃ cũ filio ꝛ spũsancto. nec tñ dicimus spũsanctũ referri ad se. ꝟ appellatio dati vel donati refert ad dantẽ ꝛ ad recipientẽ. quia nõ põt aliqd dici datũ nisi ab aliquo ꝛ alicui detur. Cũ aũt spũssanctus dari a se vel datus a se dicit. relatiue quidẽ dicit ad illũ cui datur. ꝛ est appellatio relatiua. ꝛ in illo cui datur mutatio fit non in dante. c

4 b Accidens est in creatura. Obijcit. cũ relatio ẽ creature ad creatorem. videt hoc falsum. qꝛ cõtingit rẽ intelligi accidente remoto. ꝫ si relatio ad creatorẽ accidit creature. ꝫ illo remoto cõtingit rẽ creatam intelligi circũscripto respectu ad creatorem. Itẽ si relatio q̃ creatura refert ad creatorem ẽ accidens. cũ illḋ sic creatũ refert. ꝛ ita accidens. ꝛ sic de alio. ꝛ ita est abire in infinitũ. Rꝫ. dõm. ꝙ creatura q̃tũ ad ẽẽ primũ essentialiter dependet. ꝛ talis relatio q̃ exprimit illã dependentiã nõ ẽ creature accidẽtalis ꝟ magis essentialis. Qñtũ aũt ad esse scḋm siue ad bene ẽẽ depẽdet essentialiter. qꝛ illud bene esse accidentale est. iõ talis relatio ꝟm accidens dicit. vt filiatio ꝟm ꝙ dicit adoptionẽ. ꝛ de tali intelligit Augustinus.

5 Ad illud qḋ obĳ ꝙ relatio relatione alia refert. aliq volunt dicere ꝙ creatura seipsa refert. tamẽ illud nõ videt esse dõm. qꝛ nulla creatura est sua relatio. cũ nõ sit summe simplex. imo hoc ipm̃ qḋ refert aufert simplicitatẽ. ideo dõm ꝙ sicut relatiua referunt ꝑprie q̃ dicũt rẽ substratã cũ respectu. ipe autẽ relationes siue respectus nõ referunt. imo magis alia referunt. qꝛ nõ sunt entia sed entium. Sic in ꝑposito dõm ꝙ ipe relationes p se nõ referunt. sed cũ substantijs. ita ꝙ vnũ cũ alio ꝛ p aliud. ideo nõ est vltra querere aliud q̃ referunt.

6 c Nec tñ dicimꝰ spũsanctũ referri ad se. Cõtra. videt posse referri ad se. qꝛ spũssanctꝰ ẽ donũ. ꝛ donũ refert ad donantẽ. ꝛ ipe est donãs. ꝫ necessario ꝯcludit qḋ refert ad se. Rꝫ. dõm ꝙ ꝟ nomẽ spũs dicit relationẽ ꝟm esse. ꝛ ideo quia relatione ꝟm esse nihil refert ad seipm̃ ꝟm idẽ. nullo mõ spũssanctus inq̃tum spũs ad se refert. sed donũ nõ tm̃ importat relationẽ ꝟm esse. vtputa cũ dicit autoritatẽ in dante. sed etiã ꝟm modũ dicendi. vt qñ dicit largitatẽ ꝛ potestatem in donante. ꝛ quia taliter potest ꝟm modũ intelligendi comparari ad se datũ inquantũ datũ dicit ad se. inq̃tũ dans nõ. ideo cõcedit ꝙ appellatio dati vel donati sequitur ad spiritumsanctũ non autem spiritussanctus.

a Ad intelligentiam coꝝ que dicuntur in hac distinctione tria querunt. Primo vtrũ aliquid dicatur de deo ex tempore. Secundo dato ꝙ sic. querit vtrum ea que dicunt de deo ex tẽpore dicantur p se vel per accidens. Tercio vtrũ dicantur ꝟm substantiã an ꝟm relationẽ.

Questio. j. a

Vtrũ aliqua dicant de deo ex tempore ostenditur sic. Non est dominus nisi habeat seruũ sicut dicit Augustinus. sed deus dicitur dominus ꝛ nõ habuit ab eterno seruũ. ergo ex tempore. ergo ꝛc̃. Itẽ actioni respondet passio ita ꝙ sunt simul. sed deus creat. ergo aliquid creatur. sed non creatur aliquid nisi ex tempore. ergo nõ creat nisi ex tẽpore. ergo ꝛc̃. Itẽ nulli conuenit esse hominẽ nisi ex tempore. eo ꝙ esse humanũ habet principium. sed deo conuenit ẽẽ hominem. ergo ex tempore. Item sicut se habet temporale ad temporale. ita eternum ad eternum. ergo mutata ꝓportione sicut se habet eternũ ad temporale. ita temporale ad eternum. sed eternum sic se habet ꝙ dicitur de temporali. vt cum dicit petrus est ꝑdestinatus. ergo ꝛ temporale poterit dici de eterno.

Contra. Omne temporale est creatum. sed deus est increatus. ꝛ horum est summa distantia. sed illorum inter que est summa distantia vnum nõ predicatur de altero. ergo ꝛc̃. Item omne temporale ẽ mutabile ꝛ variabile. sed omne illud de quo predicatur mutabile. circa ipm̃ est mutabile. cum igit deus non sit mutabilis ꝛ variabilis. patet ꝛc̃. Item nihil eternum est ex tempore. sed omne quod predicatur de deo est deus. ꝛ ita eternum. ergo nihil tale potest dici ex tempore. Itẽ omne qḋ est aliquid ex tempore. incipit esse aliquid quod non erat prius. ꝛ omne tale est mutabile. ergo nihil tale est in deo. ergo ꝛc̃. Si dicas ꝙ nõ ꝑdicatur aliquid de deo ex tempore ꝑdicatione per essentiã vel inherentiã. sed per causam que non ponit aliquid in deo sed in effectu. Contra. cum dicitur deus est creator. hoc dicitur ex tempore. ꝛ nõ per causam. ergo responsio illa nulla. Probatio. Omne quod dicit de aliquo per causam. de alio dicit per essentiã vel inherentiã. sed creator de nullo alio q̃ deo dicit. nec p essentiã nec per inhe-

tentiam. ergo rc. Item qd dicit de alio causam po
test inferri p modũ habitudinis causalis. vt dies est
sol lucens sup terrã. ergo dies est a sole. ergo si p cãm deus
est creator. pari ratõne deus a creatura vel econuer-
so. Item qd pdicat solum per cãm nõ est idem il-
li de quo pdicat. sed cum dicit deus creat. actio dei ẽ
deus. ergo nõ pdicat p cãm. Item cum dicit de9
domin9. dñs nõ dicit aliqd genus cause. et tamẽ dici-
tur de deo. ergo pdicta responsio nõ est sufficiens. Rñ.
7 dõm q aliquid dici ex tempe est dupl'r. aut qr ipsum
est tempale. aut qr dicit rñspectũ ad tempale. Primo
modo nihil pdicat de deo p essentiam vel p inheren-
tiam. sicut pbant quatuor rationes ad hoc inducte.
pdicat tamẽ p cãm. vt si dicat deus est homo. et hoc
nõ ponit mutatõnem vel esse tpale circa deum s cir-
ca creaturã. Alio modo dicit aliquid ex tpe eo q de
ratõne sui nomis dicit compationẽ ad aliquid tem-
porale. vt dñs et creator. s tamẽ de sua principali sig-
nificatõne importat essentiam. nam domin9 importat
dominiũ qd est ptãs cohercendi subditos. et hec ẽ di-
uina ẽentia. Similiter creator importat diuinã acti-
onem que est diuina essentia. vtrũqz tamẽ significat
in respectu ad creaturã. et ita cõnotat creatum et tem
porale. Qñ ergo qd implicat in se cõtingẽs et neces-
sarium denomiat totum cõtingẽs. similiter qd eter-
num et tempale totum denomiat tpale. pter natu-
ram totius copulati. qd ponit vtrãqz ptem. et falsifi-
cat p vtraqz parte et p altera. hinc est q talia dicun-
tur ex tempe nõ ratõne principalis significati sed ra-
tione cõnotati in creatura. et per hoc patent quatuor
argumenta sequentia. Concedendũ est eñ q nõ om-
ne qd ex tempe dicit de deo dicit p cãm. sed vel dici-
tur p cãm. vel p vnionem. vel p quãdam compatio-
8 nem ad tempale. et sic patent omnia. Ad illud er-
go qd obijcit. q tpale est creatum et mutabile. dõm
q loquit de tpali primo modo. et hoc nõ dicit de deo
9 nisi p cãm vel vnionem. Ad illud qd obijcit q oẽ
qd pdicat de deo est eternum. dõm q hec est duplex.
qr eternum põt teneri adiectiue vel substantiue. Si
adiectiue. sic falsa est Aliquid eñ pdicat de deo cui9
duratio nõ est eterna. Si substantiue. vera est. et sic ẽ
sensus. Oẽ qd pdicat de deo est aliqd eternũ. Nec
tamẽ sequit est eternum. imo est ibi fallacia acciden
tis. sicut hic. creatio est deus. et de9 est eternus. ergo crea
tio est eterna. ita in pdicta. Aliquid eñ qd est eternũ
ratõe principalis significati. i. qd est aliquid eternũ.
ratõne cõnotati dicit tpale. Ad illud qd obijcit. q
illud qd est ex tpe incipit aliqd esse. dõm q illud nõ
est in deo pter mutatõnem aliquam factam in ipso.
s in creatura. et illud determinatum est supra distin-
ctione. viij.

Questio. ij. b

Scdo querit vtrum que dicunt de deo ex tpe. dican-
tur per se vel accidens. Et q sm accidens ostendit
hoc modo. Aug. v. de trini. et habet in litera. q domi-
nus esset hois ex tpe accidit ei. Item hoc ipm vi-
det ratõne. qr oẽ qd adest et abest pter eius de quo
dicit corruptõnem. pdicat sm accidens. hec est p se
nota. sed oẽa hec que tpaliter dicuntur de deo sunt
hmõi. ergo rc. Item qd pdicat p se de aliquo semper
inest illi. ergo ab oppositis qd pdicat de aliquo. et nõ sp
inest. pdicat nõ p se. ergo p accidens. s talia sunt h9mõi
nomia. ergo rc. Item oẽ qd pdicat de aliquo. aut
est cõuertibile cum subiecto. aut de ratione subiecti.
aut pdicat p accidens. sed h9mõi nomia nec sunt de
ratõne dei. nec cõuertibilia. vt patet de hoc noie domi
nus. ergo rc. Contra. Aug. v. de trini. nihil sm accñs
dicit de deo. Item oñdit ratiõe. qr in quocũqz est
ponere accidens est ponere cõpositõem. et p cõsequẽs
varietatem. s neutrum est in deo. ergo rc. Item
oẽ p accidens reducit ad se. s reductio est poste-
rioris ad prius. nõ econuerso. deus autẽ nõ habet pri9
nec simpliciter nec sm quid. ergo nihil de deo dicit sm
accidens. Item oẽ qd dicit de duob9. d vno per
se. de altero p accidens. pfectiori modo dicit de eo d
quo dicit p se. sed quicqd dicit de deo dicit pfectissi-
me. ergo nihil dicit de deo sm accidens. ergo hmõi noia
nõ dicunt de deo p accidens. ergo p se. Rñ. dõm q di- 10
ci sm accidens est tripliciter. Uno modo accidẽs di
citur oppositum ad substantiã. et sic dicit accidẽs
pprietas alij inherẽs que nõ est de rei essentia. et hoc
quidem modo nihil dicit de deo sm accidẽs sicut di
cit Aug. eo q hoc modo accidẽs ponit cõpositõnem
et varietatem in eo de quo dicit. Alio modo dici sm
accidens est p oppositõez ad p se. et sic dicit sm acci-
dens. aut qd dicit p aliud in essentia. vt si dicat pari
es disgregat. aut p aliquid cui est qdãmodo idẽ. qdã
modo diuersum. vtputa cum dicit de supiori p infe-
rius. vt figura habet tres. vel de inferiori p superius.
vt ysocheles habet tres. hoc modo nõ est aliqd dici
de deo sm accidens. Hoc eñ dici p accidens ponit i
aliquo posterioritatem et impfectiõez sicut ostendũt
ratões ad hoc inducte. deus aũt nihil habet impfe-
cte. nihil habet ab alio qd sit oĩno aliud. nec a superi
ori vel inferiori. qr hec nõ cadũt in deo. Tercio mo-
do dici sm accidens est p oppositõnem ad necessari-
um. vt illud dicat accidere qd necessario nõ inest. et
hoc modo hmõi dicunt de deo sm accidens. qr non
dicunt de ipso necessario. sed dicunt de ipso p se. qua
p compatõez ad creaturã. Compatio aũt ad creatu-
ram p se est. qr deus est sua actio. sed tamẽ quia deus
agit p voluntatẽ que nõ semp nec de necessitate con
iuncta est actui. ideo nõ necessaria. et qntum ad h ca-
dit ibi ratio dicendi sm accidens. Uñ hic modus di
cendi p accñs opponit p se in creaturis ratõne eius
q ad dici per se sequit necessarium in creaturis. In
deo autẽ nõ. qm idem seipso facit et voluntarie facit.
et ideo in deo nõ habet oppositõnem ad p se. Ratio-
nes ergo ostendẽtes q nõ dicunt de deo sm accidẽs
pcedũt sm primam et secundam acceptõnem.
Qd autem obijcit q esse dominũ accidit. sic in- 11
telligendum est. i. nõ necessario nec semp conuenit.
Ad illud qd obijcit q absunt pter corruptõnem. 12
dõm q ista diffinitio est accidentis sm qd adesse est
p inherentiam. sed sic non cõuenit deo vt visum est. s
solum creaturis. Uñ patet illud. Ad illud qd ob- 15
ijcitur de p se. dõm q loquit de p se in creaturis. Ad
per se eñ in creaturis sequitur necessarium. sed non
sic in deo.

Questio. iij. c

Utrum ea que sic dicuntur de deo ex tempe. dicãtur
sm substantiam an sm relatõnem que sit vera rela-
tio. Et q sm relatiõez videt mõ. Sicut pr seipso
generat, ita seipso creat. tñ qñuis seipso generet. gene
ratio et paternitas dicitur vere in ipso sm relatõem.
ergo pari ratõne qñuis seipso creet et dominet. tamẽ

qꝛ ſunt ad alterum dicunť realiter relatiue. Item
hmōi nomīa aut pure dicunt diuinā ſubſtantiā. aut
ſupaddunt aliquem reſpectum. Si pure diuinā ſub
ſtantiā dicūt. ſed ſubſtantia eſt eterna ⁊ ab eterno. ḡ
dicunť de deo ab eterno qđ falſum eſt. ergo ſuperad-
dunt aliquem reſpectum. ergo relationem. Si dicas
ꝙ non addunt reſpectum ſm rem ſed ſm modum.
Contra. aut illi modo reſpōdet aliquid in re. aut ni-
hil. Si aliquid in re. ergo realiter dicunť relatiue. Si
nihil. ergo falſus eſt modus intelligendi. ⁊ inconue-
niens modus dicendi. Item ſunt quedam relati-
ua ſm eſſe. quedam ſm dici. Sed in relatiuis ſm di-
ci eſt modus reſpectus. in relatiuis ſm eſſe eſt veri-
tas reſpectus. ſed ſeruus ⁊ dñs ſunt relatiua ſm eē.
ergo vtrūqꝫ importat reſpectum. nō tm̄ ſm moduꝫ.
ſed etiam ſm rem. ḡ ⁊c. Item dominiū dictum de
deo ita bene dicit ſuppoſitiōeꝫ ſicut dictum de crea-
tura. illa igitur ſuppoſitio. aut ponitur in deo. aut in
creatura. Non in creatura ꝯſtat. qꝛ tūc idem ſibi ſu-
perponereť. ergo poniť in deo. ergo ſuppoſitio ē ve-
re relatio. ḡ ⁊c. Item cum dico deus creat. hic no-
tatur duplex reſpectus. ſcꝫ cauſe ad effectum. ⁊ econ
uerſo. Aut ḡ vterqꝫ eſt in creatura. aut vterqꝫ ī deo.
aut vnus in deo. alter in creatura. Conſtat ꝙ impoſ-
ſibile eſt vtrūqꝫ eſſe in deo. qꝛ deus nō eſt effect⁹. ⁊ ſi-
militer in creatura. quia creatura nō eſt ſui cā. ergo
neceſſe eſt ꝙ alť ſit in deo. ergo ⁊c. Item cuꝫ dico
deus creat. deus veriſſime eſt cā. ⁊ ſi vera ratio cauſe
ponit veram relationem. hmōi noīa dicta de deo po
nunt veram relationē. Contra. Dyo. In cauſali-
bus ⁊ cauſis nō recipimus reciprocatiōeꝫ. ergo cum
deus ſit cā pfectiſſima creature. nō referť ad creatu-
ram. q̄uis ecōuerſo creatura referať ad ipm. Itē
phs dicit ꝙ ſcientia ſm rem referť ad ſcibile. ſed nō
ꝯuertiť. ergo ſi minor eſt dependentia dei ad creatu-
ram q̄ȝ ſcibilis ad ſcientiam. ergo nulla in eo eſt rela
tio. Item ratōne videť. qꝛ hmōi noīa ſi dicūt rela
tionem circa deum. aut illa eſt pure diuina eſſentia.
aut aliquid ſupadditum. Si pure dei eſſentia. ḡ eter
num quid. ergo reſpectus hmōi nominū eſt etern⁹.
ergo de neceſſitate dicunť ab eterno. Si autē dicūt
aliquid ſupadditum. ḡ in deo eſt aliqua compoſitō.
Item om̄is relatio dicit aliquam dependentiam
vel ſaltem ordinem et habitudinem ad illud reſpe-
ctu cui⁹ dicitť. ſed deus nō ordinať nec terminať. er-
go nihil de deo dicitť relatiue reſpectu creature.
14 Rº. Ad hoc intelligendum eſt ſciendū. ꝙ dici ſm
relatōnem duplex eſt. aut ſm rem. aut ſm modū. Re
alis autem relatio triplex eſt. Aliqñ enī fundať ſup
ꝓprietatem accidentaleꝫ. vt ſimilitudo in duplici al-
bedine. Aliqñ ſup dependentiaꝫ eſſentialem. ſicut re
ſpectus vel relatio materie ad formā. Nam ſicut di
cit phus. materia hoc ipm qđ eſt. ad alterum eſt. Ali
quando ſuper originem naturalem. ſicut effectus ad
cauſam. ⁊ filij ad patrem. Prima relatio nō pōt eſſe
in deo. quia in deo nulla eſt ꝓprietas accidētalis. Se-
cunda nō pōt eſſe in eo. quia nulla in deo eſt depēdē
tia. Tercia eſt in deo ſed nō reſpectu creature ſed re-
ſpectu pſone. hec enī nō dicit compatōeꝫ nec depen-
dentie inclinatōnem ſicut prima ⁊ ſcđa. ſed ponit
diſtinctōnem ⁊ ordinem. ⁊ qm̄ vere vna pſona ordi-
natur ad aliā ⁊ habitudineꝫ habet. ⁊ alio modo ſm
rem ſe habet ad vnā ꝙ ad aliam. ideo hec relatio eſt
in pſona reſpectu pſone nō reſpectu creature. Nam
deus ad creaturam nō habet ordinē. nec habet aliaꝫ
⁊ aliam habitudineꝫ. ⁊ ideo nullo modo eſt realiter
in deo relatio reſpectu creature. Creatura aūt ad de-
um habet ordinē ⁊ habitudinem mediante ꝓprieta-
te accidentali. ⁊ dependentia eſſentiali. ⁊ origine na-
turali. ideo ſm omnē modum refertur creatura ad
deum. Quoniā igiť intellectus noſter cum intelligit
aliquid referri ad aliquid. intelligit etiam compara-
ri illud ad illud. ideo intelligit deum per modum re-
ſpectus ⁊ relatōnis. cui reſpectui in deo nihil reſpon
det niſi diuina eſſentia. ex parte tamen creature re-
ſpondet. ⁊ ideo nō eſt vanus. Concedenduꝫ ergo ꝙ
huiuſmodi nomina dicta de deo nō important rela-
tionem in deo ſm rem. ſed ſolum ſm modum intel-
ligendi. Ex his patent queſita. Quod enī obiicit 15
de patre. dōm ꝙ nō eſt ſimile. quia patris ad filiū eſt
ordo ⁊ habitudo. ⁊ alia habitudo ad filium q̄ȝ ad ſpi
ritumſanctū. deus autem ſicut dicit phus nō habet
ordinem nec aliquam habitudinem. naꝫ prima cau-
ſa eodem modo ſe habet ad omnia. q̄uis alia alio ⁊
alio modo ſe habeant ad ipſam. vt in. xj. prime phie
dicit ꝙ primum ⁊ ſummuꝫ bonum nō ordinatur ad
hec creata. Ad illud qđ obiiciť. ſi nō dicūt relatio 16
nem. ergo pure ſubſtantiam. dōm ꝙ pure circa deū
dicūt ſubſtantiā ſm rem. ſed relatiōeꝫ ſm modū in-
telligendi. in creatura vo ſm eſſe. Et quod obiicit ꝙ
vanus eſt intellect⁹. dōm ꝙ falſuꝫ eſt. qꝛ intellectus
fundať ſup aliquid ſcilꝫ ſup relatōnem creature cui
rñdet relatio ſm dici in deo. Ad illud qđ obiicitur 17
ꝙ quedam ſunt relatiua ſm eſſe ⁊c. dōm ꝙ quedam
ſunt relatiua ſm eſſe ex parte vtriuſqꝫ extremi. vt do
minus ⁊ ſeruus in creatura. Quedam ex parte alte-
rius. vt ſcibile ⁊ ſcientia. ⁊ menſuratō ⁊ menſura. ſic
in ꝓpoſito. Ad illud qđ obiiciť. ꝙ dñs dicit ſuper- 18
poſitionē. ⁊ ſimiliter creatio cauſalitatē. dōm ꝙ ſu-
perpoſitio in deo eſt vere ſuppoſitio ⁊ vere cauſali-
tas. quia vere alij ſupponiť deus. ⁊ vere efficit. Ta-
men illa ſuppoſitio nō eſt vere relatio. ſīliter nec cā-
litas. ſed eſt vere diuina eſſentia. qꝛ ſeipſa ſupponiť
⁊ efficit. Ad illud qđ obiiciť. ꝙ eſt ibi reſpect⁹ cau- 19
ſe ⁊ effectus. dōm ꝙ reſpectus effect⁹ ibi eſt vere re-
ſpectus. ⁊ vere relatio. ſed reſpectus cauſe nō eſt re-
ſpectus nec relatio in deo ſm rem. ſed ſm modū in-
telligendi. ſm rem vo ſubā vel eſſentia.

Diſtinctio. xxxj. De ſignificatōne relatiuoꝝ que ꝯmuniter ⁊ eternaliter de deo dicuntur. vt ſimilis ⁊ equalis.

P Reterea ꝯſiderari oportet cum tres pſone coequales ſibi ſint ⁊c. In p̄cedenti ꝓxima pticula egit magiſter de relatiuis que dicunť de deo ꝓprie ⁊ temporaliter. In hac parte agit de his que dicunť de deo ꝯmuniter ⁊ eternaliter. ⁊ qm̄ hec ſunt appropriabilia. ideo hec pars habet duas ptes. In prima determinat eoꝝ ſignificatōeꝫ. In ſcđa eoꝝ appropriatōeꝫ. ibi. Non eſt igiť hic p̄termittendū.
Prima pars habꝫ duas. In prima determinat ſignificatōeꝫ hui⁹ noīs equalis. In ſcđa hui⁹ noīs ſimilis. ibi.
Hoc etiam dicimus de ſimili. ⁊ ſimilitudine.

di.xxxi

Ponit significatõez h⁹nois eq̃lis. quõ dicaꝰ fili⁹ eq̃lis pr̃i. an ſm ſubam an ſm relatõez ita ꝛ ſilis. a

a ᵃReterea ꝯſiderari oportet. cum tres pſone coeq̃les ſibi ſint. vtrum relatiue h̃ dicaꝰ. an ſm ſubam: ꝛ [illegible] relatiue. vtꝝ ſm relatõez. an ſm eſſentiã ꝯſideranda ſit eq̃litas: Deinde

b quid ſit ipſa eq̃litas: Ad qð dicim⁹ qꝛ ſicᵇ ſil'e nihil ſibi eſt. Similitudo eñ vt ait Hyla. ſibiipi nõ eſt. ita ꝛ eq̃le aliquid ſibi nõ dicit. ac ꝑ hoc ſicut ſimile. ita ꝛ equale relatiue dicit. Dicit ergo relatiue fili⁹ equalis pr̃i. ꝛ vtriq; ſpũſſanct⁹. Eſt tamen equalis pr̃i filius. ꝛ vtriq; ſpũſſanctus ꝑpter ſummaz ſimplicitatem eſſentie ꝛ vnitatem. Equalis eſt ğ fili⁹ patri ſm ſubam nõ ſm [illegible] lationem. Vñ Aug. in. v. li. de trini. ait. Querim⁹ ſm q̃d equalis ſit patri fili⁹. nõ ſm hoc qð ad patrem dicitur filius eq̃lis ē patri. reſtat ğ vt ſm id eq̃lis ſit ꝙ ad ſe dicit. Quicq̃d aũt ad ſe dicit. ſm ſubam dicit. Reſtat ğ vt ſm ſubam ſit equalis. Eadē ğ eſt vtriuſq; ſbſtantia. Item in. vj. li. Satis eſt videre nullo modo filium equalē eſſe patri. ſi in aliquo ſcz qð ꝑtineat ad ſignificandam ei⁹ ſubaz inequalis inuenit. In oĩb⁹ ğ equalis eſt patri fili⁹. ꝛ eſt eiuſdem ſube. Eq̃lis eſt etiã ſpũſſanctus. ꝛ in oĩbus equalis ꝑpter ſummaz ſimplicitatem illi⁹ ſube. Ex his ꝑſpicuum fit ꝙ ſm ſubam filius eſt equalis patri ꝛ vtriq; ſpũſſanct⁹. ꝛ appellatõ tñ relatiua eſt. ᶜEq̃litas ğ patris ꝛ filij nõ eſt relatõ vl' notio. ſ; naturalis vnitas ꝛ ydemptitas.

Hylarius

Quid ſit equalitas

c

Ponit significatõez hui⁹ nois ſimilis. quõ dicaꝰ filius ſilis patri. ꝛ quid ſit ſimilitudo. b

Hoc idem etiã dicim⁹ de ſimili ꝛ ſilitudine. Cum enim dicit fili⁹ ſimilis patri. relatiue quidē dicit. ſ; ſimilis eſt patri ꝑpter vnitatē eſſentie. Eſt ğ appellatio tñ relatiua. Similitudo ꝟo indifferēs eſſentia. Vñ quibuſdaz nõ indocte videt noĩe equalitatis vel ſilitudinis non aliquid poni. ſ; remoueri. vt ea ratõne dicaꝰ fili⁹ equalis patri. qꝛ nec maior eſt eo nec minor. ꝛ h̃ ꝑpt' vnitatē eēntie. Ita ꝛ ſilis dicit. qꝛ nec diuſus. nec alien⁹. nec in aliquo diſſilis. Et hoc ꝑpter eſſentie ſimplicitatē. Nõ ğ ſm ꝙ filius eſt genit⁹ a patre equalis vel inequalis eſt patri. nec ſimilis vel diſſimilis. ſed equalis ꝛ ſimilis ſm ſubſtantiam.

a Preterea cõſiderari oportet. Dubitatur de ſitu hui⁹ part̃. qꝛ cum ſupra diſ. xix. actũ eſt de equalitate. videt hic mgr̃ ſuperflue repetere. R̃ᵒ. dõz 1
ꝙ de equalitate ꝛ ſilitudine ē loqui dupliciter. ſcz a parte rei. et a parte nominis. Et primo modo agit de equalitate ꝛ ſimilitudine in ꝑcedentibus. ſc̃do mõ hic.

b Simile nihil ſibi eſt. Videt hoc falſuz. quia aliquis differt a ſe. ſicut ſortes ſenex a ſe puero. ğ pari ratione poteſt eſſe aliquid eſſe ſil'e ſibi. Itez xp̃s homo eſt ſibi ſimilis. quia nullus eſt beat⁹ niſi ſit deo. aſſimilat⁹. ſ; xp̃s eſt maxime deo aſſimilatus ergo ꝛc.
R̃ᵒ. dõm ꝙ ſicut diffe 2
rentia aliquando notat alietatem ſuppoſiti a ſuppoſito. vt cum dicit petrus eſt alius a paulo. Aliq̃n alietatem in natura. vt cuz dicit xp̃s ſm ꝙ homo differt a ſe deo. Aliq̃n alietatem ſtatus a ſtatu. vt petr⁹ ſenex differt a ſe puero. ꝑ hũc modum intelligendũ de ſimilitudine. Quando igitur ſimilis dicit ſimilitudinem ſuppoſiti ad ſuppoſitũ. non poteſt eſſe idem ſimilis ſibi. quando ꝟo dicit ſimilitudinem nature ad naturam. vel ſtatus ad ſtatum poteſt idem eſſe ſibi ſimilis. quia hec ꝯcurrunt in eadem ꝑſona. et ita intelligit magiſter.

3 ᶜ Equalitas ğ patris ꝛ filij nõ eſt relatio vel notio. Obijcit. qꝛ ſtatim ꝑdixit. ꝙ ſimile ꝛ equale eſt relatiuuz. ſ; ſimilitudo eſt relatio. R̃ᵒ. dõm ꝙ magiſter intelligit de notõne que eſt ꝑſone ꝑprietas. nõ de relatõne cõmuniter intellecta. Vel aliter dõm ꝙ verbũ magiſtri eſt cauſaliter intelligendũ ſicut pz ex ꝑcedentib⁹. qꝛ equalitas nõ ꝯſiſtit in ꝑprietatib⁹ ꝑſonalib⁹. ſ; magis in eſſentialib⁹ q̃ ſupra viſa ſunt.

D intelligentiam hui⁹ partis eſt queſtio de his nominibus ſimilis ꝛ equalis. ꝛ circa hec tria querunt. Primo querit vtrum hec nomina dicantur ſm poſitõnem. an ſm priuatõnem. Secundo querit vtrum dicant ſm ſubſtantiam an ſm relatõnem. Tercio queritur vtrum dicant mutuam relatõnem in patre ꝛ filio.

Queſtio. j. a

Qꝛ dicant ſm priuatõnem videtur per autoritatem magiſtri in litera. Quibuſdam videt nomine equalitatis ꝛ ſimilitudinis non aliquid poni. ſed remoueri. vt dicatur filius equalis patri. quia nec maior nec minor eſt eo. Item hoc poteſt probari ſic Euclides diffinit equale ſic. Equale eſt qð alteri ſuppoſi- 4

tum nō excedit nec exceditur. ergo cum hec diffinitō
sit data ſm priuatōnem. patet ꝛc. Item equale ꝛ
simile nō tm̄ dicūt vnitatem sed etiam diuersitatem.
sed nō est ponere diuersitatem in diuinis. ergo huius
modi nomia nō dicunt ſm positōnem sed ſm priua
tionem. Item equale ſm ꝙ dicit positōez dicit cō
mensuratōnem. sed in diuinis non est ꝯmensuratio
nec excessus. ergo dicunt priuatiōez excessus nō
positōnem. Contra. Similitudo ꝛ equalitas ī his
inferioribus dicunt positiue. sed hec ꝯpletius sunt ī
deo. quia vt dicit Augus. in filio primo reperitur ratio
similitudinis ꝛ equalitatis. ergo multofortius in deo di
cunt positōez. Item omnis negatio que nō est pu
ra negatio fundat supra positōnem. ergo cum hoc qd
dico equale importet remotōnem excessus. ꝛ nō im
portet puram negatōez. quia tunc chimera esset eq
lis deo. oportet ꝙ importet positōnem. Item hec
est falsa pater ꝛ filius sunt inequales. ergo hoc qd ē
inequale aliquid priuat qd est in deo. sed hoc non est
nisi importatū eq̄litatem. ergo equalitas aliquid po
nit. quia si ei⁹ opposi. tum priuat. necesse est ipsum po
nere. Item heretici dicūt hanc falsam pater ē eq
lis filio. aut quia aliquid ponit. aut quia aliquid re
mouet. Non qꝛ remouet. quia dicūt hanc veraꝫ pa
ter est inequalis que remouet. ergo quia aliquid ponit.
ergo ꝛc. ꝛ fundat vtraqꝫ istarum positionum supra
oppositōnem inequalis ad equale. Si eñ equale et
inequale accipent remotiue. tunc eoꝝ opposita acci
perent positiue. R°. dōm ꝙ ſm ꝙ in litera innui
tur ꝛ doctores antiq̄ dicūt. ꝙ positio magistri fuit ꝙ
noīa que non dicunt ꝑsonalem ꝓprietatem vel essen
tie vnitatem. priuatiue accipiantur. Unde quia si
milis ꝛ equalis dicit respectū patris ad filium. ꝛ ille
respectus nō est ꝑsonalis ꝓprietas. nec essentia. volu
ponere ꝙ omnia talia ſm priuationeꝫ dicerentur.
sicut duo. tres. similes. ꝛ equales. ꝛ ꝯsimilia. Tamen
ista positio stare nō potest sicut supra ꝓbatum est de
5 vnitate ꝛ pluralitate nominū diuinoꝝ. Si eñ in di
uinis est vnitas positiue. ꝛ pluralitas. ꝛ hec duo faci
unt similitudinem ꝛ equalitatem. necesse est hec po
sitiue accipi in diuinis. Et cōcedende sunt rōnes ad
6 hoc inducte. Ad illud ergo qd obijcitur ꝙ equale
est qd nō excedit. dōm ꝙ illi negatōni subternit affir
matio ꝛ positio. que notificatur ꝑ priuatōneꝫ oppo
7 siti scꝫ excessus. Ad illud quod obijcit ꝙ nō est di
uersitas in diuinis. dōm ꝙ nō indicant diuersitateꝫ
nisi suppositi. nō forme de se. ꝛ quia ī diuinis est plu
8 ralitas suppositorum. patet ꝛc. Ad illud qd obij
citur ꝙ ſm ꝙ dicunt positiue dicunt cōmensuratio
nem. dōm ꝙ in diuinis nō est ꝯmensuratio simplici
ter. sed tamen est ꝯmensuratio respectu infiniti. ꝛ hō
nō ponit simpliciter cōmensuratione. Aliter pōt di
ci ꝙ equale et simile de suo primo intellectu ponunt
vnitatem quantitatis ꝛ qualitatis. Qꝛ aūt ponat cō
mensuratōnem hoc ꝙ est equale. est. quia quantitas
illa est mensurata. qm̄ ergo in diuinis est immensa.
dicit ibi ꝯuenientiam in quantitate virtutis. ꝗuis ñ
ponat ibi ꝯmensuratōnem.

Questio. ij. b

Utrum nomina ꝑdicta dicant ſm substantiam. an
ſm relatōnem. Et ꝙ ſm substantiā videt autoritate
magistri in litera. Equalitas inquit nō est relatio vel
notio. sed nature vnitas vel ydemptitas. Et hyla. de
trini. Similitudo est indifferens essentia. ergo taꝫ si
militudo ꝙ̄ equalitas dicit diuinā essentiam. Itē
equalitas dicit ſm quantitatem. ꝛ similitudo ſm q̄
litatem. sed in diuinis qualitas ꝛ quantitas transe
unt in substantiā. ergo ꝛc. Iteꝫ omē qd dicit ſm
relatōnem importat distinctōnem de suo principali
intellectu. sed simile ꝛ equale dicūt ꝯuenientiam. er
go nō dicunt ſm relatōnem. Item nihil qd dicit
ſm relatōnem dicit de duobus nisi importet relatio
nem in ꝯmuni. hoc dico ꝓpter hoc nomen relatus ꝛ
distinctus. sed simile ꝛ equale important relatōnem
spālem. si eam eque importāt. qꝛ nō est assignare spe
cialiores sub ipsis. ꝛ dicunt de plurib⁹. ergo ꝛc. Cont.
Hyla. de trini. Similitudo sibi nō est. sed omē quod
dicit ſm substantiā dicit ad se. ergo ꝛc. Item om
ne qd dicit ſm substantiam dicit de pluribus singu
lariter. sed similis ꝛ equalis dicit pluraliter. ergo ꝛc.

Item equalitate refert pater ad filium et fili⁹ ad
patrem. sed nō essentia. ergo equalitas nō dicit eēn
tiam. Item aut pater est equalitas filij ad patreꝫ
aut nō. Si sic. ergo cum filius equalitate illa sit eq
lis patri. pater est equalis sibi. qd nō ꝯcedit. ꝙ si pa
ter nō est equalitas filij ad patrem. ergo equalitas non
dicit de omnibus. ergo nō dicit essentiam. Essentia enim
filij est pater. R°. dōm ꝙ ſm cōem omniū opinio 9
nem. cum simile ꝛ equale dicāt ꝯuenientiam pluriū
in vno. ꝙ de se importent distinctōnem in supposit.
ꝛ vnionem siue vnitatem in essentia. quia distinctio
ꝑsonarū spectat ad modum dicendi ſm relatōnem.
vnitas essendi ad modum dicendi ſm substantiam.
ideo hmōi nomina nec oīno dicunt ſm substantiaꝫ.
nec oīno ſm relatōnem. sed qdammodo ſm substan
tiam. qdammodo ſm relatōnem. Sꝫ qꝛ nō possunt
ſm hūc duplicem modum dici principaliter. necesse
est ꝙ ſm alterum. ideo vlterius oportet querere ſm
quem moduꝫ accipiendi accipiunt in diuinis. et hic
sunt diuerse opiniones. Quidam eñ dicūt ꝙ hmōi
noīa ſm ꝯcretōnem significata dicunt principaliter
ſm relatōnem. Nam similes dicunt habentes ean
dem qualitatem. qꝛ ergo respicit suppositū ꝑ se ſm
ꝙ ꝯcretum. ideo dicit ſm relatōnem. Sed in abstra
ctione. qꝛ similitudo est vnitas nature vel eēntie. q̄
respicit vnitatem forme primo. nō distinctōneꝫ sup
positoruꝫ nisi ex consequenti. principaliter dicit ſm
substantiā. Sed iste modus soluendi non est ꝯueni
ens. Naꝫ est eadē significatio in cōcreto ꝛ in abstra
cto in principali significato. ergo si dicit ſm substan
tiam vnum. ꝛ reliquum similiter. ergo hoc nō soluit qd
dictum est. Scđa opinio ꝙ hmōi noīa ꝛ in cōcretio
ne ꝛ in abstractōne dicunt principaliter ſm substan
tiam. ꝛ ꝯnotant distinctōnem in suppositis. Et ratō
ipsoꝝ est. quia cum similitudo respiciat ista duo scꝫ
ꝯuenientiam ꝛ differentiā. immediatius ꝛ comple
tius respicit ꝯuenientiā. Dicunt eñ differentes esse
similes inq̄tum ꝯueniunt. cōuenientes vero nō dicū
tur similes inq̄tū differūt. Respicit ergo similitudo di
stinctōnem ꝑ modū materie. sed modum forme re
spicit vnitatem essentie. ꝛ ideo completiue dicit ſm
substantiam tam similitudo ꝙ̄ filie. Sꝫ ista positio
nō pōt stare. Certū eñ est ꝙ silitudo dr̄ respect⁹ aliq
rū adinuicē. ſ in diuinis nō ē nisi respect⁹ ꝑsone ad
ꝑsonā. Respectus aūt ꝑsone ad ꝑsonā non pōt dici
ſm substantiā. ergo necesse ē ꝙ hō nomē siše qd a silitu

dine impōnit̃. ſm ſubam nō dicat̃. Et ideo eſt tercia opinio q̄ hm̄oi noīa dicant̃ ſm relatōnem formaliter loquendo. dicūt eñ reſpectum ſuppoſitoꝝ diſtinctoꝝ ꝯuenientium in aliq̄ vno. ⁊ ita reſpectus cadit ibi p̄ modum formalis. ſed vnitas eſſentie ⁊ pluralitas cadit p̄ modū cauſe. idō ꝓprie ⁊ principaliter ſm relatōnem. ex ꝯſequenti vō ſm ſubam dicunt̃ cauſaliter loquendo. Et hoc magis p̄z ſi ꝯſiderem⁹ ſignificatōnem hoꝝ noīm in creaturis vnde fit tranſlatio. Similitudo eñ eſt ſm qualitatē. ſimiliter et eq̄litas ſm quantitatē. ⁊ ſilitudo dicit relatōnez formaliter. ſ; qualitatē cauſalr̃. Similiter eq̄litas dicit quantitatem cauſaliter. ſ; relatōez formaliter. Nō eñ eſt ſimilitudo q̄litas. ſ; relatio q̄ attendit̃ ſm qualitatem.

10 Ad illud qđ obijcit̃ de mgr̃o ⁊ hyla. q̄ eſt ſn̄tia. dōm q̄ cauſaliter intelligunt̃ oēs tales ſermones.

11 Ad illud qđ poſtea dicit̃. q̄ equale dr̃ ſm quantitatem. dōm ſm q̄ dicit cām efficientem. nō dicit formam. ſic de ſili.

12 Ad illud ſ; qđ obijcit̃. q̄ relatiua importāt diſtinctōez. dōm q̄ quedā in diuinis dicūtur ſm relatōez q̄ ſunt diſtinctiua relatoꝝ. vt pater ⁊ fili⁹. ⁊ talia importāt reſpectū diſtinguentē. ⁊ talia importāt diſtinctōez vt exercitā. Quedā aūt dicunt̃ ſm relatōez. q̄ ſunt relatiua diſtinctoꝝ. vt ſilis ⁊ eq̄lis. ⁊ talia importāt reſpectū. ſ; ille reſpectus non eſt notio diſtinguēs ſed ꝯnš diſtinguentem. Importat eñ diſtinctōez vt nō exercitam ſed vt ꝯceptam. Nā reſpectus diſtinguens eſt p̄ vnius pſone ad aliā ſm q̄ eſt ab illa. In hm̄oi vō noībus importat̃ reſpect⁹ vnius pſone ad aliam. ſm q̄ coīcant vnā naturam. Et quia reſpectus eſt relatio. idō plurificatur. q2 vō

15 reſpectus vni⁹ eſſentie. ideo dicit̃ de pluribus. Et idō patet vltimū qđ dicit̃ q̄ nullū relatiuū dicit̃ de pluribus niſi dicat relatōez in cōi. dōm eñ q̄ hoc nō ſolum eſt in his noībus que importāt diſtinctōnem in cōi vt relatus ⁊ diſtinctus. verūetiā in his que dicūt reſpectum pluriū vt cōicant in aliquo. Tale eñ nomen dicit reſpectum in cōi: ſpecificatum tñ ratione cōicatōnis in vno. vñ ſimiles dicunt̃ adinuicē relati pticipantes vnam qualitatem.

Queſtio .iij. c

Utrum p̄dicta noīa ſc; equalis ⁊ ſimilis dicant mutuam relatōez. ſm quā pater filio. ⁊ fili⁹ patri ſit eq̄lis. Et q̄ nō videt̃. q2 ſm Dyo. In talib⁹ non recipimus reciprocatōez. ſ; pr̃ eſt principiū filij. ḡ nō cadit ibi reciprocatio vt dicat̃ pater equalis filio. Item hoc vr̃ rōne. Quia eñ fili⁹ ſilis eſt pr̃i. ideo dicit̃ ſilitudo pr̃is. ḡ ſi ecōuerſo pater eſt ſilis filio pfecte. ergo pater eſt ſilitudo filij. hec aūt nō recipit̃. ergo ⁊c̃. Item qui eſt equalis alij ſm equalitatez ſibi adequat̃. ſi ḡ pater eſt equalis filio. ḡ ſi adequat̃. quero a quo. aut a ſe. aut ab alio. Non a ſe. q2 quicūq; eq̄t ſe alij aliquid agit in ſe. ſed pater nihil agit in ſe. ergo nō adequat ſe. nec alio equat̃. ergo nō eſt equalis filio. Contra. ſimile ⁊ equale ſunt relatiua equiparantie. ſed iſta denoīant vtrūq; extremum. ḡ ſi filius eſt ſimilis patri. pari ratōne pater eſt ſimilis filio. Item ratio ſilitudinis eſt ꝯuenientia vel indr̃ia ī qualitate vel ſubſtantia. Sed ꝯuenientia equalit̃ reſpicit vtrūq; extremū. ⁊ indr̃ia. ſi ergo filius eſt indifferens patri ⁊ ecōuerſo. pr̃ eſt ſilis filio. Item omne plurale geminat ſuū ſingulare. ſed hec ꝯcedit̃ pater ⁊ filius ſunt ſimiles ⁊ eq̄les. ergo pr̃ eſt ſimilis. q̄ro cui. aut ſibi. aut alij. Non ſibi. ergo alij. R°. dō. 14
q̄ ſimilis ⁊ eq̄lis dupliciter accipiuntur. Aut ꝓut dicunt ꝯuenientiā in quantitate vel qualitate. Aut ꝓut ſupra ꝯuenientiā addūt imitatōnem vel expſſionem pfectā. Primo quidem modo ſunt relatiua eq̄parantie. ⁊ dicunt̃ ad ꝯuertentiam ſm q̄ ꝓbant rationes ſcđo inducte. Alio modo ſimilis et eq̄lis addunt ſup hoc ratōem originis. Uñ eq̄lis dicit̃ quaſi adequatus. ⁊ ſilis q̄ſi aſſilatus. hoc mō nō ꝯuenit niſi ei qui eſt ab altero. ⁊ hoc modo ꝓcedūt prime rationes. q̄ pater nō dicit̃ ſilitudo filij p̄ imitatiōez. nec equat̃ filio p̄ emanatōez ab alio. ſ; equat ſibi filium. Qđ tñ dicit Dyo. q̄ nō recipimus reciprocatōnem 15
⁊c̃. loquit̃ de cauſa ꝓprie. ⁊ ꝓut differt ab effectu p̄ eſſentiam. hoc aūt modo pater nō eſt cauſa filij. immo bene eſt habitudo filij ad patrem ſicut econuerſo. et ſic patent oīa.

De appropriatōne relatiuoꝝ que ꝯmuniter ⁊ eternaliter de deo dicunt̃. vt ſimilis ⁊ eq̄lis.

Non eſt igit̃ hic p̄termittendum qđ vir illuſtris Hylarius. Terminata parte illa in qua agit de ſignificatōne horum nominū ſimilis ⁊ equalis. Hic incipit ſcđa pars in qua agit de horum nominū appropriatōne. et habet hec ps duas partes. In prima aſſignat appropriatōnes. In ſcđa mouet ⁊ ſoluit dubitatōnem que ex huiuſmodi appropriatōne habet originem infra di. xxxij. Hic ouit̃ queſtio ex p̄dictis deducta. Prima ps diuiditur in duas ptes. In prima aſſignat appropriata ſm Hyla. In ſcđa ſm Aug. ibi. Illud etiā ſciri opoꝛ; q̄ earūdem trium pſonaꝝ diſtinctōez. Prima ps habet tres. In prima aſſignat Hyla. appropriatōez ⁊ eius explanatōnem ꝓpter ſui obſcuritatem. In ſcđa oſtendit q̄ illa que Hyla. aſſignat nō ſunt ꝓpria. ſ; appropriata. ibi. Non eñ ſm p̄miſſam expoſitōnem. In tercia vō oſtendit q̄ illa quibus hec appropriat ſunt ꝓpria. Appropriatio eñ eſt ꝯmunis reſpectu ꝓprij. ⁊ hoc facit. ibi. ꝓpria igit̃ pſonaꝝ ⁊c̃. Similiter ſcđa ps in qua aſſignat magiſter appropriatōnem Aug. habet duas. In prima ponit ipſam appropriatōnem. In ſecūda ponit eius expoſitōnem. ibi. ſed plurimos mouet q̄ patri attribuit ⁊c̃. Et hec pars habet tres ſm illa tria approp̄iata. In prima oſtendit qualiter patri appropriat̃ vnitas. oſtendens etiam incidentaliter qualiter aliqua dicunt̃ vnum. ibi. Hic dici oportet. In ſcđa vō oſtendit quō filio appropriat̃ equalitas. ibi. Nūc videam⁹ qualiter equalitas. In tercia vō oſtendit quō ſpūiſancto appropriẽt ꝯcordia. ibi. Q2 autem in ſ. ſ. dicit̃ eſſe vtriuſq; concordia.

De ſententia ſancti hylarij qua in trinitate pſonarū appropriata oſtendit. c

a [a] Non eſt igit̃ hic p̄termittendū q̄ vir illuſtris Hylarius. ꝓprietates pſonaꝝ aſſignans dicit in patre eē eternitatem. ſpeciem in imagine. vſum in munere. que tan

a Non eſt igit̃ h̄ p̄termittendū. Cū magiſter agat de approp̄atōne di. xxiiij. ⁊ d̄ appropriatis di. xxv. vſq; ad finez. videtur q̄ male ſituet h̄ tracta-

rum de appropriatis. Rº. dōm ꝙ duplici d̄ causa ponit hic magister tractatum de appropriatis. Una ē. q͠a egerat de nominibus que dicūt relationem ſm relatōnem cōmunem. ſm quā appropꝛiatio attenditur. ſicut ſunt ſimilis et equal. ⁊ ita incidenter h̄ ps hic introducit̃. Alia ratio eſt. quia appropꝛiata faciunt ad euidentiaꝫ ꝓprioꝝ. ⁊ i͠do ſtatim poſt tractatuꝫ de ꝓprijs egit d̄ appropꝛiatis. ⁊ hoc maxime ꝓut faciunt ad euidētiam ꝓprioꝝ. ideo de his agit hic. q̄ non dicunt reſpectum ad creaturas. Infra v͠o agit de his appropꝛiatis que reſpectum ad creaturas dicūt. ⁊ ita patet diſtinctio huiꝯ partis ab illa. vñ tria appropꝛiata Hylarij manifeſtant perſonarum emanationem. Tria v͠o appropꝛiata Auguſti. nob manifeſtant perſonaruꝫ ordinem ſi quis inſpiciat.

16 b Ars quedam oīpotentis ⁊c̃. Uidetur male dicere ꝙ verbuꝫ dei eſt ars quedā omnipotentis et ſapientis dei. quia vnuſquiſqꝫ nō intellecta arte ē iners. ergo ſi filius eſt ars patris. nō intellecto filio eſſe. pater eſt iners. ergo videtur ꝙ ratōnabiliter operari habeat pater a filio ſuo. Rº. dōm ꝙ faciēda eſt vis in verbo. qꝛ nō dicit ꝙ ſit ars ſimpliciter. ſed ꝙ ſit ars quedaꝫ. quia non eſt ars qua pater nouit. ſed vbi nouit. Nō eſt ars patris qua pater ſit ſapientia. ſed q̄ eſt a patre ſapiētē ꝑ quā pater omnia operat̃.

te difficultatis ſunt verba. vt in eoꝝ intelligentia atqꝫ explanatōne vehementer laborauerit Aug. vt ipſe oñdit in. vj. li. de trini. ita dicens. Quidam cū vellet breuiſſime ſingulaꝝ in trinitate ꝑſonaꝝ inſinuare ꝓpꝛia. eternitas eſt inquit in patre. ſpecies in imagine. vſus ī munere. Et qꝛ non mediocris auctis in tractatione ſcripturaꝝ ⁊ aſſertōne fidei vir extitit. Hec enī hylariꝯ in libris ſuis poſuit. Hoꝝ verboꝝ. i. patris. ⁊ imagis. ⁊ muneris. eternitatꝭ. ſpeciei. ⁊ vſus abditā ſcrutatꝯ intelligentiam. quantū valeo nō eum ſecutū arbitroꝛ in eternitatis vocabulo. niſi ꝙ pater nō habet patreꝫ de quo ſit. filiꝯ aūt de patre eſt vt ſit. atqꝫ vt ille coeternuſ ſit. Imago enī ſi ꝑfecte implet illud cuiꝯ imago eſt. ipa coequat̃ ei. nō illud imagini ſue. in qua imagine ſpēm noīauit. Credo ꝓpter pulcritudinē vbi tanta eſt ꝯgruentia. ⁊ ꝑma eq̄litas. ⁊ prima ſilitudo. nulla in re diſſidens. ⁊ nullo modo ineq̄lis. ⁊ nulla ex ꝑte diſſimilis. ſ ad identitatem reſpōdēs ei cui imago eſt. vbi eſt prima ⁊ ſumma vita. cui nō eſt aliud viuē ⁊ aliud eſſe. ſed idem ⁊ primꝯ ac ſummꝯ intellectus. cui nō eſt aliud viuere et aliud intelligere. ſed idem hoc eſt vnum tanꝙ ꝟbum ꝑfectum. cui nō deſit aliqd. ⁊ b ars quedam oīpotentis ⁊ ſapientis dei. plena omnium rationuꝫ viuentium incōmutabilium. ⁊ omnes vnum in ea. ſicut ipa vnum de vno cum quo vnum. ibi nouit oīa deus que fecit ꝑ ipam. Eſt autē ineffabilis quidaꝫ ꝯplexus patris et imaginis qui non eſt ſine ꝑfruitōe. ſine charitate. ſine gaudio. Illa ergo dilectio. delectatio. felicitas. et beatitudo (ſi tamen aliqua humana voce digna dr̃) vſus ab illo appellata eſt breuiter. ⁊ eſt in trinitate ſpūſſanctꝯ nō genitꝯ. ſ genitoris genitiqꝫ ſuauitas c ingēti largitate atqꝫ vbertate ꝑfundens oīs creaturas ꝑ captu eaꝝ. Itaqꝫ illa tria ⁊ a ſeinuicem determinari vident̃. et in ſe infinita ſunt. Qui videt h̄ vel ex ꝑte. vel ꝑ ſpeculum in enigmate gaudeat cognoſcens deum ⁊ gr̄as agat. Qui v͠o nō videt. tendat ꝑ pietateꝫ ad vidēdū. nō [illegible] cecitatem ad calūniandū. q͠m vnꝯ eſt deus. ſed tñ trinitas. Ecce habes q̄liter ꝟba hylarij ꝑmiſſa accipienda ſint. licet tante ſint ꝓfunditatis. vt etiaꝫ adhibita expoſitōne vix aliquatenus ea intelligere valeat humanꝯ ſenſus. cum ⁊ ipa eoꝝ explanatio quā h̄ aug. edidit. plurimum in ſe habeat difficultatis ⁊ ambiguitatis.

Notula
Hylarius in lib. de ſinodis.
a Imago eſt eiꝯ rei ad quā imaginatur ſpecies indifferēs. Neqꝫ ei ipſe ſibi quiſqꝫ imago ē. ſ eū cuiꝯ imago eſt neceſſe ē vt imago demonſtret.
b Imago ḡ ē rei ad rem coequādā et imaginata ⁊ indiſcreta ſilitudo. Eſt ḡ pater. eſt etiā filiꝯ. qꝛ imago p̄ris eſt filius.
c Et qꝛ imago ē vt rei imago ſit. ſpeciē neceſſe eſt ⁊ naturam ⁊ eſſentiam ſm ꝙ imago eſt in ſe hēat autoris.

Aug.

Ex quo ſenſu itelligenda ſunt verba Hylarij. hic docet Aug. et prius quare eternitas patri tribuatur

b

Quare ſpūſſāctus vſus dicatur.

c

Qꝛ nō [illegible]ō illa verba hylarij. ſ explanatio Auguſti. ſuper his obſcuriſſima ē.

quia oīa ꝓduxit ꝑ filium. Et notandū ꝙ cum ars includat ⁊ intentōnem virtutis ⁊ ſapientie. ⁊ ſimilit̃ verbum. tñ differenter. quia verbum dicit emanatōnem ⁊ reſpectum. ideo eſt ꝓpꝛium. ars aūt appropꝛiat̃.

17 Ingenti largitate atqꝫ vbertate ꝑfundens oēs creaturas. Obijcitur. ergo ſm hoc videt̃ ꝙ omnibꝯ vo-

Ostendit q̄ illa que hyla. assignat non sunt ꝓpria sed appropriata. d

Non eñ ẜm p̄missam expositōnē distinguunt̃ h̄ tres ille ꝓprietates supius assignate. sed ipe ypostases distincte abinuicem monstrant̃. Eternitatis noīe cadē videtur designata ꝓprietas. quā notat hoc nomen ingenitus. Sed videam⁹ quid sit quod ait. Imago si pfecte implet cui⁹ imago est. ipsa coequat̃ ei. nō illud sue imagini. Videt̃ eñ dicere q̄ fili⁹ qui est imago patris. patri coequat̃. nō pater filio. cum et filius dicat̃ eq̄lis patri in scp̄tura. ⁊ pater filio. sed filius hoc habet a patre vt sit ei equalis. pater autem non habet a filio. ⁊ tamen filius plene ac pfecte equalis est patri. i. imago ei cuius est imago.

Quare dicat̃ hyla. ꝓpria psonarum assignasse in verbis p̄dictis cum ibi non sint exp̄sse ꝓprietates. e

Ostendit q̄ illa quibus h̄ appropriat. sūt ꝓpria.

Propria igit̃ psonaꝝ in p̄dictis verbis assignasse dicitur hylarius. q̄ relatiua noīa psonarum posuit. scȝ patris. imaginis. ⁊ muneris. que relatiue dicunt̃ de psonis. ⁊ ꝓprietates notant quib⁹ distinguuntur psone. Ita eñ dicit̃ spūssanctus munus relatiue sicut donū. Verūtamen ipsas ꝓprietates alijs tribus noībus nō significauit. iuxta p̄dictam Augustini expositōē ꝫ. nisi solo noīe eternitatis. quo nō ipsam paternitatē. s̄ eam voluit intelligi notionem qua dicit̃ ingenitus.

netur spiritussanctus Rº. dōm q̄ spiritussanctus nō dicit̃ dari ratione cuiuslibet effectus. sed ꝓprie ratōne eius qui facit spiritūsanctum haberi. ⁊ ita inhabitare in aliquo vt in templo. et quia huiusmodi ratōnalis creatura capax est. et soli iusti capiunt. ido patet q̄ illis solis spiritussanct⁹ datur. Jō autem spiritussanct⁹ dicitur pfundere ceteras creaturas. non q̄ ei attribuatur actus creandi. sed quia attribuitur ei actus cōseruandi.

Ad notulam

a Jmago est ei⁹ rei ad quam imaginat̃ spēs indifferens. Primo videt̃ q̄ ratio ista quam hylari⁹ ponit in
notula nō sit ꝯuertibilis. quia totū videt̃ ꝯuenire s. s. Jtem spēs aut accipit̃ personaliter. aut essentialiter. Si
essentialiter. ḡ idem sensus est q̄ est spēs indifferēs. q̄ esset etiā dicerēt̃ essentia indifferens. sed hoc cōuenit
patri nō tm̄ filio. Jtem essentia nō dicit̃ vt alicui⁹ s̄ stat ꝓ psona. ergo sensus est idem spēs indifferens qui est
cum dr̄ psona indifferens. hoc aūt falsum. b Jmago ḡ est rei ad rē coequandā et imaginata ⁊ indiscreta
similitudo. Videt̃ hoc falsum. q̄ frequēter imago nō coequat̃ ei cui⁹ est imago. Jtem si est ad rem coequandam. tūc videt̃ esse eq̄litas nō silitudo. Jtem videt̃ falsum dicere cuꝫ dicit indistincta silitudo. qm̄ ois imago
18 ⁊ similitudo distinguit̃ ab eo cui⁹ est imago. Jtem cum vnius rei vna sit diffinitio. querit̃ quō differenter iste
ratōnes assignent̃. dōm q̄ hic diffinit̃ imago increata ꝓut est ꝓprium soli⁹ filij. ⁊ sic semꝑ dicit respectum ad
patrem. ⁊ ideo in prima ratōne ponit̃ genitiu⁹ vt in ratōne principij. in scd̄a vt in ratōne termini. qm̄ imago
debet ꝯpari ad prēm. nō solum tanq̄ȝ ad aliquā rem. siue ad quid. siue in q̄d ducit. s̄ etiam a q̄ emanat. et ita
patet haꝝ diffinitio rōnum ⁊ ordo. Et prima ratio tres ꝯditōnes ꝯtinet. Per primaȝ notat̃ fili⁹ esse ab alio.
cum dicit̃ imago ei⁹ rei ad quā imaginat̃. ⁊ ꝑ gtm̄ ⁊ verbum qd̄ est passiuum. Per scd̄am notat̃ q̄ est ẜm modum expressum emanandi. scȝ ꝑ hoc q̄ dicit̃ species. que includit pfectam similitudinē cognoscendi. Per terciam vo notat̃ q̄ sit indifferēs ẜm subam. scȝ ꝑ hoc qd̄ est indifferens. Et ꝑ primā ꝯditōnem differt a patre ⁊
ab essentia. ꝑ scd̄am a spūsancto. ⁊ ꝑ terciam ab imagine creata. Et ꝑ hoc q̄ species ⁊ si de se sit essentiale. tm̄
accipit̃ hic vt tractum est ad psonam. ⁊ indifferens nō dicit indistinctōnem in hoc nomine species sed in substantia. ⁊ sic patent obiecta de ratōne prima. Hac visa similiter pȝ ratio scd̄a. que dat̃ in ꝯpatōne ad ipsuȝ
patrem vt ad terminū. ⁊ hoc patet cum dicit̃ ad rem coequandā rei. i. psonam filij psone patris. ⁊ per hoc excludit̃ psona patris. Et ꝑ hoc q̄ dicit̃ imaginata. excludit̃ psona spūssancti. Per h̄ qd̄ dr̄ indiscreta excludit̃
ipsa imago creata. Et indiscreta nō dicit indifferentiam psonalem. sed solum essentialem. Ad illud ḡ quod
obijcit̃ de equalitate. dōm q̄ illud nō est necessarium de creata imagine. Et rursus. qm̄ imago dicit de ratōne
sui nominis qualitatem in quantitate. ideo prima dicit̃ similitudo ad rem coequandaȝ. i. similitudo ẜm quā
19 hōs coequat̃ rei. c Et quia imago ⁊c̄. Querit̃ de differentia hoꝝ trium nominū que attribuit. scȝ speciēȝ.
naturam. ⁊ imaginem. quō hic distinguant̃. dōm q̄ vniuscuiusq̄ȝ forma substantialis ⁊ ꝯpletiua. dicitur species. natura. ⁊ essentia. ⁊ hoc ẜm triplicem ꝯsideratōnem. Pōt eñ ꝯsiderari in se. ⁊ sic dicit̃ essentia. pōt cōsiderari in ꝯpatōne ad opatōneȝ ꝓpriam. ⁊ sic dicit̃ natura. Pōt iterum ꝯsiderari in ꝯpatōne ad nostraȝ
cognitōnem. ⁊ sic dicit̃ species. Speciē ḡ habet imago autoris. eo q̄ similitudo est eius. Naturam autēȝ habet. quia similitudo genita vel imaginata naturaliter. Essentiā vo quia similitudo indiscreta ꝑ subam.

Ad notulam

d Si q̄s innascibilem ⁊ sine initio dicat filiū. Videt̄ ꝙ hyla. n̄ dicat bn̄. Quia q̄ dicit duos innascibiles dicit duos deos. q2 innascibilitas ī diuinis n̄ est ꝓprietas eēntie. s; ꝑsone. ḡ nō sequit̄. ꝙ si sunt duo inascibiles. ꝙ due eēntie. s; ꝙ due ꝑsone. Itē inascibilitas dicit ꝑuatiōe3 ei⁹ qđ ē nat⁹. vñ tm̄ val3 innascibilis quātu3 n̄ fili⁹. s; nō sequit̄. sunt duo filij in diuinis. ḡ duo dij. ḡ pari ratōne nō sequit̄. sunt duo inascibiles. ḡ duo dij.

20 Re°. dđm ꝙ inascibil̄ sicut supra dictū ē priuat siue negat esse ab alio. ⁊ ex hoc ponit fōtalem plenitudinē in illo q̄ inascibilis dr̄. ⁊ ex vtraq3 pte ꝯcludit̄ ꝙ si sint duo inascibiles. ꝙ sint duo dij. Sequit̄ eñ. sunt duo ꝙꝝ quilib3 nō ē ab alio. ḡ nō distinguūt̄ ꝑ originem. ḡ necesse ē ꝙ distinguant̄ ꝑ subam. Ite3 si sunt duo ī q̄ꝝ q̄libet ē fontalis plenitudo. ḡ q̄libet pt eē tinitat̄ pricipiū. ⁊ pncipium toti⁹ deitat̄. sicut dr̄ de pře. s; si principia sunt distincta et principiata. ḡ si quilibet ē principiū totius deitatis. ⁊ sunt duo. ḡ due deitates. q̄uis ergo ingenit⁹ nō sit ꝓprietas sube s; ꝑsone. q2 tm̄ est prime ꝑsone. ⁊ i vnica ꝑsona nō pt eē nisi vna inascibilitas. ideo de necessitate ponit deoꝝ diuersitate3.

21 e Caput eñ omnium fili⁹ est. videt̄ male dicere. q2 aut dicit̄ caput ratōne deitat̄. aut rōne ꝯformitat̄ ī natura. Si rōne deitatis. eadem ratōne spiritussanct⁹ pōt dici caput. Itē si rōe deitat̄.

Q2 earundē ꝑsonaꝝ distinctionem seu appropationē notat Aug. alijs verbis sine expssione triu3 ꝓprietatum. f

Illud etiā sciri optet ꝙ earundem triū ꝑsonaꝝ distinctiōe3 Aug. ostēdere volēs sine expssione illaꝝ triū ꝓprietatū sup⁹ ꝯmēoratarꝝ in. j. li. de doctrina xp̄iana sic ait. In pr̄e ē vnitas. in filio eq̄litas. in spūsācto vnitatis eq̄litatisq3 cōcordia. Et h̄ tria vnū. omnia ꝓpter patrē. cūcta omia ꝓpter filiū. ꝯnexa oīa ꝓpter spm̄sctm̄. Itaq3 pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spūssanctus. ⁊ singul⁹ quisq3 hoꝝ de⁹ est. ⁊ simul oēs vn⁹ de⁹. ⁊ singul⁹ quisq3 hoꝝ plena suba ē. ⁊ simul oēs vna suba. pr̄ nec fili⁹ ē. nec spūssanct⁹. ⁊ fili⁹ nec pr̄ est nec spūssanct⁹. Spiritussanct⁹ nec pr̄ est nec fili⁹. s; pater tm̄ pater. ⁊ fili⁹ tm̄ filius. ⁊ spūssanctus tm̄ spūssanct⁹. Eadē trib⁹ eternitas. eadem incōmutabilitas. eadem maiestas. eade3 ptās. In his v̈bis apte insinuat̄ ꝑsonarū trium distinctio.

Appropatiōe3 Aug. exponit sc3 q̄re pr̄i attribuat̄ vnitas. g

Sed plurimos mouet ꝙ pr̄i attribuit vnitatē. filio eq̄litatem. Cum eñ vnitas dicat̄ ſm substantiā. nō tm̄ in patre est. s; etiā ī filio. ⁊ ī spūssancto. ⁊ equalitas vna est patri et filij ⁊ spūssancti. cur ḡ patri attribuitur vnitas. ⁊ filio eq̄litas. forte eadem ratōne attribuit̄ patri vnitas ſm Aug. q̄ sup̄ eidem eternitas ſm hyla. quia vic3 pater ita est. vt ab alio nō sit. Et quia filiū genuit vnū secū deum. ⁊ spūssanct⁹ ab eo ꝓcedit vnus cum eo de⁹. Vnitas ergo in patre esse dicit̄. q̄a nec est aliqđ aliud a q̄ sit. Non enim ab alio est. nec ab eo aliq̄s vel aliqđ ē ab eterno. qđ vnum cū eo non sit. Fili⁹ eñ et spūssanctus vnu3 sunt cū patre. Vñ veritas ait. Ego ⁊ pater vnu3 sumus.

Quare pat̄ ⁊ fili⁹ dicant̄ eē vnū vel vn⁹ de⁹. s; nō vn⁹. q2 res eiusdē nature recte pn̄t dici vnū simplr̄ eē ⁊ cū adiectōne. Res v̄o diuerse nature nō possunt dici vnū nisi dicat̄ quid vnum. h

Notula

hyla. in li. de sinodis.

d Si q̄s inascibilem ⁊ sine initō dicat filiū q̄si duo sine principio. ⁊ duo innascibilia. ⁊ duo innata. dicēs duos facit deos. anathema sit. Caput eni3 qđ est principium oim. filius. Caput aūt qđ est principium xp̄i. de⁹. Sic. n. ad vnu3 initiabile omniū initiū ꝑ filium vniuersa referimus. filiū innascibilem confiteri impijssimu3 est. Jam eñ nō erit vn⁹ de⁹. quia deū vnū ꝑdicari natura vnius innascibilis dei exigit. Cum ḡ de⁹ vn⁹ sit. duo innascibiles esse nō pn̄t. cu3 idcirco de⁹ vn⁹ sit. cum ⁊ pr̄ de⁹ sit ⁊ filius di de⁹ sit. q2 innascibilitas sola penes vnū sit. fili⁹ autem idcirco de⁹. q̄a ex inascibili eēntia natus existat.

e Caput eñ oim fili⁹ est. s; caput filij de⁹ est. ⁊ ad vnū deum oīa hoc gradu ⁊ hac ꝯfessione referunt̄. cū ab eo sumant vniuersa pncipiū. cū ipse principiū sit. Idē in eodem. Omib⁹ creaturis subam volūtas dei attulit. sed natura3 dedit filio ex innascibili ac nō nata suba perfecta natiuitas. Talia eī cuncta creata sunt qualia de⁹ eē voluit. fili⁹ aūt natus ex deo subsistit tal̄ q̄lis de⁹ ē. Nec dissimilē sui edidit natura naturā. sed ex suba dei genit⁹ nature ſm originē attulit nō ſm creaturas volūtat̄ eēntiā.

Notula.

Hyla. in li. de si-
nodis. Minus for-
te expresse videtur
de indifferenti simi-
litudine patris ⁊ fi-
lij fides locuta eē.
cum de patre filio
⁊ spūsancto ita sen-
serit significataꝫ in
nominibus ꝓpriaꝫ
vniuscuiusqꝫ noīa-
toꝝ subāꝫ ⁊ ordinē
⁊ glāꝫ. f Et sint
q̄dem ꝑ subāꝫ tria.
consonantiā ꝺo
vnū. volēs ꝗ ꝯgre-
gata sanctoꝝ sino-
dus impietatē eaꝫ
ꝑimere q̄ vnitateꝫ
pr̄is et filij ⁊ spūs-
sancti noīm nume-
ro illuderet. vt nō
subsistente cā vni-
uscuiusqꝫ nomis.
j. Cor. iij. triplex nuncupatō
obtineret sub falsi-
tate nominū vnio-
nem. ⁊ pater solus
atqꝫ vnus idem et
ipse haberet ⁊ spiri-
tussancti nomen ⁊
filij. Idcirco tres
j. Cor. vj. subas esse dixerūt.
subsistentiū perso-
nas. sed per subam
edocentes nisi sub-
stantiaꝫ pr̄is ⁊ filij
diuersitate dissimi-
lis essentie separā-
tes. Qd̄ āt dictuꝫ ē
vt sint quidem per
sbam tria. ꝑ ꝯsonā
tiā ꝺo vnū ñ hꝫ ca-
lūniā. g Quia co-
gnoīato f. s. i. padi-
tō. ꝯsonātie potius
q̄ eēntie. ꝑ silitudi-
nē sube ꝓdicari cō-
uenit vnitatē. Iteꝫ
in eodē. Cū deū pa-
trē ꝯfitemur. ⁊ xp̄ꝫ
dei filiū ꝓdicam⁹. ⁊
int h̄ diuortiū deo-
rū sit irreligiosa cō-
fessio. ñ pn̄t ꝭm na-
ture indr̄iaꝫ et no-
mē indifferēs non
vnū esse in essentie
ꝑatōne. q̄ꝫ eēntie
nomē nō lꝫ eē nisi
vnū. Nō ei rligio-
vnitas nois. ex i-

Hic dici optet q̄ pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūs
sanct⁹ recte dicunt esse vnū ⁊ vnus
de⁹. ꝭ nō vn⁹. Res eñ due vel plu
res recte pn̄t dici vnum esse. sint
vni⁹ essentie. ⁊ eaꝝ vna sit natura.
Unus autē vel vna nō pōt dici de
diuersis reb⁹ nisi addat qd vnus
vel vna. Quo addito recte pōt di-
ci de rebus ⁊ vni⁹ ⁊ diuerse substan-
tie. Uñ Aug. in. vj. li. de tri. sic ait.
Nescio vtrū inueniat in scripturis
dictum vnū sunt quoꝝ est diuersa
natura. Si aūt ⁊ aliqua plura sunt
eiusdē nature diuersa sentiāt. nō
sunt vnum inq̄tum diuersa senti-
unt. Cum ꝗ sic dicit vnū vt nō ad-
datur quid vnū. ⁊ plura vnum di-
cunt. eadem natura atqꝫ eēntia nō
dissidens neqꝫ dissentiens significa
tur. Uñ paulus ⁊ apollo. q̄ et am-
bo homines erant ⁊ idē sentiebāt.
vnum esse dicunt cum dicit et qui
plantat ⁊ qui rigat vnum sunt. Cū
ꝺo addit quid vnuꝫ. pōt significa-
ri aliquid ex pluribus vnum factū.
q̄uis diuersa natura. sicut anima ⁊
corpus nō possunt vtiqꝫ dici vnū.
Quid eñ tam diuersum nisi adda
tur vel subintelligatur quid vnuꝫ.
id est vnus homo. Uñ apostolus.
Qui adheret inquit domino. spiri
tus vnus est. Non dixit vnus est.
vel vnū sunt. sed addidit spiritus.
Diuersi sunt eñ natura spūs hoīs
⁊ spūs dei. ꝭ inherendo fit spūs ho
minis vn⁹ spūs cū deo. q᷑ ꝑticeps
fit veritatis ⁊ btītudinis illi⁹. Si ꝗ
de his q̄ diuerse sube sunt. recte di-
citur q̄ sint vn⁹ spūs. quātomagis
qui vnius sube sunt recte dicuntur
vnus deus esse. Pr̄ ꝗ ⁊ filius vnū
sunt vtiqꝫ ꝭm vnitatem essentie et
vnus deus. In quo ⁊ arriana here
sis damnat. q̄ patreꝫ ⁊ filium ⁊ spi
ritumsanctuꝫ (vt ait Aug⁹. in li. de
heresi) non vult esse vnius eiusdē-
qꝫ substātie atqꝫ nature. vel vt ex-
pressius dicat essentie. q̄ grece dici
tur vsia. ꝭ filiū esse creaturā. Nec/
nō ⁊ sabelliana q̄ (vt ait Aug. i eo.
li.) dicebat xp̄m eundem ip̄m ⁊ pa/
trem ⁊ sp̄msanctū esse vt esset trini-
tas nominum sine subsistentia ꝑso
narum. vtrāqꝫ pestem (vt ait aug.

tūc filij caput nō pōt
dici de⁹. q᷑ caput sup-
excellit ⁊ maioritateꝫ
nobilitatisqꝫ tenet. quaꝫ
nō habet pater respe-
ctu filij. Si tu dicas
q̄ caput nō dicit no-
bilitatem siue super-
excellentiaꝫ. Obijcit ex
lra sequenti. vbi dr̄ q̄
hoc gradu oīa diffe
rūt. sed ꝯstat q̄a inter
patrē ⁊ filiū rōne dei-
tatis nō est gradus. ꝗ
nō pōt accipi ratione
deitatis. Si rōne con
formitatis. filius cuꝫ
nō hēat ꝯformitateꝫ i
natura cū oībus. ꝭ tm̄
cū hoib⁹. ñ erit caput 22
oīm. R⁹. dd̄. q̄ caput
ꝭm q̄ ꝓprie accipitur
importat rōneꝫ influ-
entie ⁊ conformitatis
nature. ⁊ dr̄ xp̄us ca-
put esse totius eccle.
sed Hylari⁹ extensiori
modo accipit. put ca
put dicit origīale pn̄-
cipium. ⁊ q̄ñ de⁹ pr̄ ē
principiuꝫ filij. ⁊ fili⁹
principiuꝫ omniuni.
ita q̄ filius ꝓducit et
ꝓducit. ido caput est
⁊ habet caput. Sꝫ pa
ter q̄ñ caput non ha-
bet. cū sit innascibilis.
est caput oīm. ⁊ iō dr̄
fontale pn̄cipiuꝫ a q̄
oīa. ⁊ in quē oīa ꝑ fili-
um reducunt. ⁊ i hac
reductione gradus ē.
comparando creaturas
ad filiuꝫ. sed vltra cō-
pando filium ad prēꝫ
nō est gradus sed or-
do ⁊ origo. Et iō Hy-
larius nō dicit his ꝗ-
dibus. sed hoc gradu.
Oꝫ obijcit de spiritu-
sancto. dōm q̄ ip̄e spi
ritussanctus cum pro
cedat a filio ꝑ filium
cū alijs ad prēꝫ redu-
cit. ⁊ ꝓpterea filio ap-
propriat reductio.
f Et sint q̄dem per
sbaꝫ tria. ꝑ ꝯsonātiaꝫ
ꝺo vnū. vr̄ h̄ ꝯfessio
fidei nō eē ꝯueniens.
q᷑ de trib⁹ hoib⁹ ꝯcor-
dātib⁹ pt̄ illō dici q̄ ꝑ
sbaꝫ sit tria. ꝑ ꝯsonati
aꝫ ꝺo vnū. g Quia
cognomiato spūsctō

.i. ꝑadito. ꝯsonātie ꝑotius q̄ʒ eētie ꝑ ſilitudinē ſube p̄dicari conuenit vnitatē. Uꝛ illud falſum ꝙ debeat dici ꝑ ꝯſonātiā ꝑpter ſ.ſ. qꝛ ſ.ſ. ē eiuſdē eētie cū p̄re ſicut filius.
23 [illegible]ʷ. dom ꝙ ſicut hylarius intēdit oñdere catholicā patrū ꝯfeſſionē. cuʒ dixerūt ꝙ ſunt ꝑ ſubaʒ tria. ꝑ ꝯſonātiā vnum. ſancti p̄res volētes elidere hereſim ſabellianā. q̄ eludebat. i. euacuabat veritatē p̄ris ⁊ filij ꝑ nominatiōeʒ ſolū quam dicebat ibi eē. nō rem ꝯfeſſi ſunt adeo exp̄ſſe pluralitateʒ vt minus exp̄ſſe ꝯfiterent̄ eētie vnitateʒ. nō tñ receſſerūt a veritate. qꝛ ꝑ tria tres res itelligūtur. i. tres ypoſtaſes. ꝑ ꝯſonantiaʒ v̄o non vſia intelligit̄ [illegible] perſona. ⁊ iō ex hac pte verū dixerūt. Ex pte ꝯſonantie [illegible]lr verū dixerūt ⁊ irrep̄henſibilit̄. Naʒ ſicut [illegible] p̄ris ⁊ filij nomē innuit̄ vnitas nature. qꝛ filiꝰ eſt ꝯnaturalis p̄ri. ita [illegible] ſ.ſ. ſcʒ q̄ eſt amoꝛ. dat̄ intelligi vnitas conſonātie. ⁊ iō verbū h̄ nō hēbit calūniā. ⁊ ꝑpter hoc ip̄m dixerūt. ⁊ h̄ vult dicere hylarius. cū dicit. ꝙ potiꝰ ꝯſonantie q̄ʒ eētie. non qꝛ vtrūqʒ nō ſit verū. ſ; qꝛ hoc eſt exp̄ſſiꝰ. et hʒ minorē calūniā. tñ adhuc ſequit̄ illud. ꝙ ſi p̄r ⁊ filius vnū ex ſe ꝑducunt ſpm̄. rōne cuiꝰ eſt ibi vnitas [illegible] ꝯſonantiā. neceſſe eſt ꝙ vnitatē hēant in eſſentia.

ſup Johan.) elidit veritas dicens. Ego ⁊ pater vnum ſumus. vtrūqʒ audi ⁊ aduerte. ⁊ vnum ⁊ ſumus. ⁊ a caribdi et a ſcilla liberaberis. Qꝛ enim dixit vnū liberat te ab Arrio. ꝙ dixit ſumus. liberat te a ſabellio. Si vnum. ergo nō diuerſum. ſi ſumus. ergo pater ⁊ filiꝰ. Sumus. n. non diceret de vno. nec vnū de diuerſo. Erubeſcant ergo ſabelliani qui dicunt ipſum eſſe patreʒ qui eſt filius ꝯfundentes ꝑſonas. qui ⁊ dicti ſunt patripaſſiani. qui dicūt patreʒ fuiſſe paſſuʒ. Arriani v̄o dicūt aliud patrē eſſe aliud filiū. nō vnā ſbam ſed duas. patrē maiorē. filiū minorem. Noli hoc dicere tu catholice. In medio ergo nauiga. vtrunqʒ periculoſum latus deuita ⁊ dic pater pater eſt. ⁊ filius filius eſt. Alius pater. alius filius. ſed non aliud imo hoc ip̄m. quia vnus deus. Ecce oſtēſum eſt quare vnitas in patre eſſe dicat̄. cum tres vnū ſint.

Quare appropriat̄ filio equalitatis. i

Nunc videamꝰ quare equalitas dicat̄ eſſe in filio. cuʒ vna ⁊ ſumma equalitas ſit trium. hoc ideo forte dictū eſt. qꝛ filiꝰ genitus eſt a p̄re. equalis gignēti. ⁊ dono qđ ab vtroqʒ ꝑcedit. et iō illa tria dicunt̄ eſſe eq̄lia ꝑpter filiū. Filiꝰ eñ hʒ a patre vt ſit ei equalis ⁊ ſpūiſancto. ⁊ ſpūſanctꝰ ab vtroqʒ hʒ vt ſit eq̄lis vtriqʒ. Hoc autē ſine aſſertōnis ſupcilio ⁊ maioris intelligentie preiudicio dicimꝰ. malētes in aptōne tam clauſoꝝ ſermonum ꝑitōꝛes audire q̄ʒ aliqđ alijs influere.

Quare ſpūiſctō appropriat̄ ꝯcoꝛdia vl' ꝯnexio. [illegible]

Qꝛ aūt in ſpūſctō dr̄ eſſe vtriuſqʒ ꝯcoꝛdia. ⁊ ꝑ cuʒ oīa ꝯnexa. facilioꝛ eſt intelligētia. nob̄ p̄miſſa ad mentē reuocantibꝰ. Sup̄ eñ ſm̄ auctēs ſctōꝝ dictū ē ꝙ ſpūſſanctus amoꝛ ē q̄ p̄r diligit filiū. ⁊ filiꝰ p̄rem. Recte ḡ ſpūſ ſanctꝰ dr̄ ꝯnexio vel ꝯcoꝛdia p̄ris ⁊ filij. ⁊ ꝑ eū oīa ꝯnexa. Uñ aug. in. v. li. de tri. Cōio q̄dam ꝯſubalis p̄ris ⁊ filij eſt amboꝝ ſpūſanctꝰ. Ideʒ in. vij. li. de tri. Spiritusſanctꝰ ē ſumma charitas. vtrūqʒ ꝯiungens noſqʒ ſubiungens.

differentis nature eētia conſtitutaʒ perſonaꝝ genite ademit eſſentie. vt vnica ac ſingularis dei ſubſtantia per vnioneʒ nominis intelligat̄. cuʒ vtriuſqʒ eſſentie nominum. id eſt vnꝰ deus. ob idiſcrete in vtroqʒ nature indiſſimilē ſubſtantiam predicetur.

D intelligentiaʒ coꝝ que dicunt̄ in hac pte. duo principaliter querunt̄. Primo queritur de appropriatōne hylarij. Scđo de approprīatōne Aug. Et q̄ʒtum ad primū querūt̄ tria. Primo querit̄ vtrū imago dicat̄ in diuinis ſm̄ ſubaʒ an ſm̄ relatōeʒ. Scđo dato ꝙ ſm̄ relatōeʒ. querit̄ vtꝝ imago ſit ꝑꝓꝛium filij. Tercio querit̄ de rōne appropriationis illoꝝ triū. ſcʒ eternitatis. ſpeciei. ⁊ vſus.

Queſtio. j. d

Qꝛ imago dicat̄ ſm̄ ſubſtantiam oſtendit̄ hoc modo hylarius. iiij. de trini. Deus ad communem ſibi cum deo imaginem. eandemqʒ ſimilitudinem reperitur hominem operari. Item beda ſup illud Faciamus hominem ⁊c. In hoc ꝙ dicit imaginem. notatur vna ⁊ equalis ſubſtantia trinitatis. ergo imago cum pertineat ad ꝯmunitatem ⁊ vnitatem ſubſtantie. dicit̄ ſm̄ ſubſtantiā. Item hoc ip̄m videt̄ ratōne. quia illud idem qđ dicit exemplar actiue. dicitur imago paſſiue. ſed exemplar in diuinis dicitur ſm̄ ſubſtantiam. non ſm̄ relatōnem. ergo ⁊c. Itē imago ꝯſiſtit in rep̄ſentando aliquid. nō tm̄ in ſuba. ſ; etiā in diſtinctōne ⁊ ordine diſtinctoꝝ. ſi ḡ in diuinis

non cadit distinctio in vna psona. necesse est q in di-
uinis attendat imago sm q vnitas essentie est i tri-
bus psonis. ergo nō notionaliter sed essentialiter di-
citur imago in diuinis. Contra. Aug. in. vj. de tri.
Quid absurdius q imaginem dici ad se. sed oīe qd
dicit sm substantiaz dicit ad se. ergo cum imago nō
dicat ad se nō dicit sm subam. Item Hyla. iiij.
de trini. Imago sola nō est. sed imago in diuinis est cū
alio. sed essentia nō est cum alio. ergo rc. Item hoc
ipm videt p diffinitōez imaginis. qr Hylari9 dicit q
imago est rei ad rem coequatio. sed res q coeqtur rei
est psona. ergo imago est psone ad psonam. sed quod
dicit respectum ad alterum dicit sm relatōnem. er-
go imago. Item hoc videt ethimologiā. Ima-
go eni dicit quasi imitago. sed vbi est ratio imaginis.
ibi est imitatō. sed diuina essentia non imitat aliqd.
quia oīe tale est ab aliquo. ergo imago nō dicit sm sb-
24 stantiam vel essentiā. Rº. dōm q sicut exemplar
sm ppricatem vocabuli dicit expressionem p modū
actiui. vñ exemplar dicit ad cui9 imitatōnem fit ali-
quid. sic econtrario imago p modum passiui. r dicit
25 imago qd alterum exprimit r imitat. Et hoc modo
accipit imago dupliciter sm q duplex est expressio.
scz vel in nature vnitate. vel in nature diuersitate.
In nature cōmunitate siue vnitate. sicut filius impe
ratoris dicit imago patris. In nature diuersitate. si
cut imago imperatoris est in nummo. Sic respectu
dei dicit imago p expressionem sm ydemptitatē na-
ture. r sic est imago increata. r dicit notionaliter si-
ue sm relationē. quia imago dicit emanationē. ema-
natio autez in vnitate nature nō est nisi psone. Dici-
tur etiam imago p expressionē in diuersitate nature.
r sic dicit imago creata respectu totius trinitatis. Et
sic patet q imago in diuinis accepta dicit sm relati
onem psone ad psonam. r hoc sm vocabuli ppricta-
tem. sicut pbant rōnes ad hoc inducte. Sed qm con
tingit abuti nomie exemplaris. vt etiaz dicat exem-
plar qd ad imitatōnem alterius fit. sic ecōtrario con
tingit abuti imagine. vt dicat imago ad cui9 expressi
onem fit aliquid. r sic cum creatura fiat ad expressio
nem essentie in trinitate personaꝝ. pōt dici imago de
tota trinitate. r sic dicit imago imaginans. cū de ra-
tione nois dicat imaginatū. sicut exemplar dicit ex-
emplatum abusiue. Quis exemplar sit exemplaris. r
sm istum modum dicunt accepisse Hyla. r Beda.
vt dicit magister. xvj. dist. ij. li. Tñ potest dici q vter-
q loquit de imagine creata. que cuz sit respectu vni
us essentie. est communis imago trium psonarum. r
indicat vnitatem substātie in tribus. Vñ nunq ima
go pure dicit ad se. quia semp dicit respectum. vl ad
aliam psonam. vel ad creaturam. siue creature ad di
uinam naturam. Nunq etiam dicitur pure sm sub
stantiam. quia semp notat vel distinctōnem interius
vel exterius. Vñ imago nō dicit essentia simpliciter
sed essentia vt in tribus psonis ɔsiderata. Tamē p-
pricatem sermonis seruādo imago dicit sm relati-
onem psonalem. put dicit imago eterna. Et cōcedē-
de sunt auctes r ratōnes ad hoc. Ad auctes in oppo
situm patet responsio. Ad illud ergo qd obijcitur
26 q exemplar dicit essentialiter. ergo rc. dōm q nō est
simile. quia tota trinitas est principiū. Et ideo quia
exemplar ratōnem pducentis dicit. vñ sm substan-
tiam dicit. r ɔuenit toti trinitati. sed non tota trini-
tas est principiata. et quia imago dicit ratōnem pro-
ducti ppric. ido nō ɔuenit toti trinitati. nec dicit sm
substantiam. Ad illud qd obijcit. q ad hoc q sic 27
imago debet exprimere distinctōnem r ordinē. dōm
q illud verum est in imagine que est imago rei habē
tis distinctōnem r ordinem. sicut habet homo in p-
tibus. r tota trinitas in psonis. sed cuz res cuius est
imago nō habeat distinctōnez. vtputa vna persona.
nō oportet sic exprimi. Vel potest dici q illud veruz
est qn imago subaliter differt. Tūc eni ad hoc q ex-
presse exprimat necesse est imitari in ɔditōnibus cō-
sequentib9 subam. sed cū imitat in eadez forma sub-
stantie nō oportet.

Questio. ij.

Utrum imago sit ppriuм filij. Et q sic videt Hy-
lariuz in pposita appropriatōne. Eternitas in patre.
species in imagine. vsus in munere. pater dicit pro-
prie. similiter munus. ergo si recte ponunt. ex equo ima
go dicit pprie de filio. Item Aug. vj. de trini. So-
lus filius est imago patris. et eo expressius fili9 quo
imago. r verbū. ergo sm hoc cum filius dicat psona
lem relatōnem. patet rc. Item imago est similitu
do expressa. r in diuinis similitudo expressissima. sed si
militudo expressissima nō potest esse plurium distin
ctorum. si ergo filius est ab vno. spūssanct9 equaliter
a duobus. ergo nō poterit esse imago. Item ima-
go in diuinis attendit sm imitatōnem psone nō es-
sentie. quia nō est imago eentie sed persone. ergo ad
hoc q vna psona sit imago alterius. necesse est q il-
lam imitet eo q respiciat personam vt personam.
sed emanatio vel pductio respicit psonam vt perso-
nam. Nam productio creature respicit substantiaz.
Cum ergo solus filius imitatur patrem in pductio-
ne psone. solus filius est imago. Contra. Damas.
dicit q spūssanct9 est imago filij. ergo nō est filij pprium
esse imaginem. Item hoc videt p vtranqz diffini
tionem Hyla. r prima est. Imago est ei9 rei ad quaz
imaginat species indifferens. sed hoc ɔuenit. s. s. er-
go r imago. Itez hoc videt p ratōez. quia ad ima
ginem ista duo sufficiūt. scz imitatio sm similitudi-
nem. r sm equalitatem. Sed hec duo est repire in p
sona s. s. ergo rc. Item sicut filius procedit a patre vt
exprimens patrē. ita s. s. a filio vt exprimens filiuz. er
go quēadmodū est imago filius patris. ita s. s. ē ima-
go filij. Rº. dōm q imago in diuinis non tm dicit 28
expressionem persone sed etiam expressionem i sum-
mo. Expressio aūt i summo duo ponit. scz q sit vni9
ad vnum. r q sit sm ɔmunem moduz. Q sit vnius
ad vnū ponit p hoc q illud qd per supabundantiaz
dicit vni soli ɔuenit. r si sit essentiale essentie. si per-
sonale psone. Nam vnum in summo non pōt expri
mere plura. vel plures vnum. vnum inquaz quo
nulla est diuersitas. Similiter vnum summe nō po-
test exprimi a pluribus vt plures sint. quia tūc oino
differentes essent. Ponit etiam aliud vicz vt sit ex-
pressio sm ɔmunem modum. Nam si ex aliq respe-
ctu nō hz exprimere. nō exprimeret summe. Propt pmā
ratōez sol9 fili9 est imago. qr sol9 ab vno pcedit. spūs
aūt sanct9 a duobus. r iō equaliter vtrūqz exprimit. et
neutrū in summo. Propter scdaz ratiōez sol9 fili9 est
imago. qr sm oēm respectū hz ratōez exprimēdi. r in-
qtum ɔpat ad illū a q est. r inqtum ɔpat ad illum
qui ex ipso est. Inqtum compatur ad illū a q ē. qa
exit p moduz nature. r ita modū verbi r speciei. r
modū similitudinis expsse. Inqtum ɔpat ad illum

qui est ex eo. quia omnia ꝛ eodem modo spirat filiꝰ
vt pr̄. spūssanctꝰ aūt in nullo hoꝝ cōuenit. ideo ratio
30 imaginis est in solo filio. qꝛ ab vno tm̄ ꝑcedit. et qꝛ a
ꝑ modū nature. qꝛ etiā ꝯsimiliter ꝑducit s.s. Media
tm̄ ratio qꝛ ꝑ modū nature est ratio ꝓpria. Alie ꝟo fa
ciūt ad ꝯgruitatem. Concedendū igit̄ ꝙ solꝰ filiꝰ ꝓ
prie loquēdo est imago. ꝛ eo ꝗ filius. eo est imago. et
eoipso verbum. ꝛ filiꝰ dicit solum respectū ad pr̄em.
imago principaliter ad pr̄em. sed ꝯñter respectū ad
aliam ꝑsonam. verbum principaliter respectum ad
patrem. et ꝯñter respectum ad creaturam. vnde ea
dem notio sunt ipsius filij. tamē alio ꝛ alio modo si
51 gnificata. vñ nō est sugfluitas. Ad illud ḡ qḋ obij
citur de Dam̄. dōm ꝙ Dam̄. fuit grecus. greci autē
nō ita ꝓprie accipiūt ratōnem imaginis vt latini. qꝛ a
nec de origine ꝑsonarum sic sane intelligūt. Uel po
test dici ꝙ sermo Augꝰ. ꝛ Dam̄. causaliter intelligit̄.
52 quia reformat nos ad imaginē xp̄i. Ad illḋ quod
obijcit̄ ꝙ diffinitio imaginis ꝯuenit s.s. dōm sicut in
fra patebit ꝙ species vt ibi accipit̄ cōuenit soli filio.
53 Ad illud qḋ obijcit̄ de assimilatōne ꝛ equalitate.
dōm ꝙ filius nō dicit̄ imago ꝓpter assimilatiōem in
substātia. ſ ꝓpter modum emanandi. ꝛ hic nō habet
s.s. expssissimā similitudinē nec cum filio nec cum pa
tre. ideo nullius est imago.

Questio. iij. f

Utrum eternitas appropriet̄ patri. species imagini.
ꝛ vsus muneri. videt̄ ꝙ nō sit bona appꝛiatio Hyla.
quia om̄es diuine ꝑsone simul eterne sunt ꝛ coequa
les. ꝛ eternitas abstrahit ab actu ꝑsone. ḡ nō est ap
54 propriabilis. Item q̄rit̄ quare spēs appropriatur
imagini. Aut enī sumit̄ ibi spēs vt spēs dicit̄ forma.
aut pulcritudo. Si forma. ſ sicut natura nulla ē ap
propriabilis. sic nec spēs. Si aūt pulcritudo. sed pul
critudo imaginis refert̄ ad ꝓthotipum. ḡ ad patrē.
ḡ illi debet appropriari. Item Dyo. dicit ꝙ bonū
ꝛ pulcrum idem est. ḡ cum bonitas sit appropabilis
s.s. ḡ ꝛ pulcritudo. Item Hyla. dicit ꝙ optet ima
ginem habere essentiā. ꝛ naturā. ꝛ speciem autoris.
quare ḡ magꝰ diffinit imaginē ꝑ speciem q̄ȝ aliquod
aliorum. Item nō est vtendū deo sed solum crea
tura. ḡ vsus nulli ꝑsone ē appropabilis. ergo nec s.s.
55 Rº. dōm ꝙ illa appropriatio hylarij fuit ad expli
candū ꝑsonaꝝ originem siue emanatōem. qm̄ ḡ per
sona patris emanatōne ꝛ origine caret. ideo id debu
it ei appropriari qḋ importat priuationē principij.
Tale aūt est hoc nomen eternitas. Eternū enī est qḋ
principio caret. ꝛ licet de suo nomie nō dicat nisi pri
uationē inicij duratōnis. ꝑ appropriatōē tm̄ dicit ꝓ
uationem om̄is principij. ꝛ sic patet prima obiectio.
Spūs ꝟo sanctꝰ ꝑcedit ꝑ modū voluntatis ꝛ amo
ris. ꝛ ita debuit ei appropriari nomen qḋ actum ex
primit voluntatis. hoc aūt est hoc nomen vsus. Nā
vti est assumere aliquid in facultatē voluntatis. siue
ad vtendū. siue ad fruendū. Qm̄ ḡ assumptio ad fru
endum est ꝑ amorem. similiter ad vtenduȝ. qꝛ amor
est pondus ꝛ ordo. ideo vsus recte appropriatur s.s.
Et sic patet vltimo quesitum. scȝ ꝙ vsus accipit̄ hic
nō ꝓut diuidit̄ cōtra fruitōnem. sed ꝓut dicit amo
ris complexū ꝛ actū liberum. Filius ꝟo emanat per
modū nature. ideo emanat ꝑ modū ꝑfecte ꝛ expres
se similitudinis. Nam natura producit sibi simile ꝛ
equale. ꝛ quia habet in se ratōnem expsse similitudi
nis. ideo ꝛ cognitōnis. qꝛ expressa similitudo est ra
tio cognoscēdi. ꝛ qꝛ ꝑ modum ꝑfecte similitudinis
ꝛ ratōnis. habet in se rōnem ꝛ exemplar omniū. in
de est ꝙ habet ratōnem ꝑfecte pulcritudinis. Quia
enī est ꝑfecta ꝛ expressa similitudo. ideo pulcer est in
cōparatōne ad eum quem exprimit. Quia ꝟo ratio
nem cognoscendi habet. ꝛ nō vnius tm̄ sed totiꝰ vni
uersitatis. ideo pulcruȝ. ꝛ pulcerrimus ipse mundū
mente gerens. pulcritudinem habet in cōparatione
ad omnē pulcritudinē extraneam. Ex his duobꝰ re
linquit̄ ꝑfectissima pulcritudo. Sicut enī dicit aug. 36
Pulcritudo nō est aliud q̄ȝ equalitas numerosa. qm̄
igit̄ in cōparatōne ad patrem habet pulcritudinem
equalitatis. quia ꝑfecte exprimit sicut pulcra imago
In cōparatōne ꝟo ad res habet om̄es ratōnes. ſm
ꝙ dicit Aug. ꝙ est ars plena om̄i ratōne viuētium.
ita patet ꝙ in filio recte repit̄ ratio om̄is pulcritu
dinis. Eo igit̄ ꝗ filiꝰ ꝑ modū nature emanat. hȝ ratō
nem ꝑfecte ꝛ expsse similitudinis. Eo ꝙ hȝ ratōnem
ꝑfecte sil'itudinis. hȝ rōnem cognitōnis. ꝛ rōne vtri
usqꝫ hȝ rōnem pulcritudinis. Qm̄ igit̄ nomē speciei 37
importat sil'itudinē. ꝛ importat cognoscendi rōnem. et
importat pulcritudinē. vt spēs quidā primi digna
est impio. iō elegātissime appropriat̄ filio. Pȝ ḡ q̄re
illud nomē magꝰ appropriat Hyla. filio q̄ȝ aliud. q̄re
etiā magꝰ diffinit imaginē ꝑ illud nomē q̄ȝ aliqḋ ali
ud. Ad illud ḡ qḋ obijcit̄. ꝙ pulcritudo imaginis 38
refert̄ ad ꝓthotipū. dōm ꝙ verū est. ſ tm̄ aliter refer
tur honor. aliter pulcritudo. Quia honor imaginis
siue picture ita refert̄ ad ꝓthotipū ꝙ in ipsa non est
ſm se honor. sicut patet. si honoret̄ icona bti nicolai.
sed pulcritudo ita refert̄ ad ꝓthotipū ꝙ nihilominꝰ
est in imagine pulcritudo. nō solum in eo cuiꝰ ē ima
go. Et pōt ibi reperiri duplex ratio pulcritudinis. q̄
nis in eo cuiꝰ est nō nisi vna inueniat̄. qḋ pȝ. qꝛ ima 39
go dr̄ pulcra qm̄ bn̄ ꝓtracta est. dr̄ etiā pulcra qm̄ rep
sentat illū ad quē est. Et ꝙ ista sit alia ratio pulcritu
dinis. pȝ. qꝛ ꝯtingit vnā rem eē pulcrā aliter q̄ȝ aliā.
quēadmodū dr̄ icona bti nicolai pulcra qꝛ decorē il
lius repn̄tat. ꝛ tūc placida est. ꝛ imago dyaboli pul
cra. qm̄ bn̄ repn̄tat feditatē dyaboli. ꝛ tunc feda ē. Et
ideo Hyla appropriās spēm siue pulcritudinē filio.
magis appropriat sub noīe imaginis q̄ȝ sub noīe fi
lij. Ad illud qḋ obijcit̄. ꝙ idem est bonū ꝛ pulcrū. 40
dōm ꝙ dyo. nō vult dicere ꝙ sint vnū rōne. ſ ꝙ sint
vnū re. ſ qm̄ rōne differūt. ideo alicui pōt ita appro
priari vnū ꝙ nō approprietur alterum ꝛc.

Consequēter est questō principalis de appro
priatōne Aug. ꝗ est in pr̄e vnitas. in filio eq̄
litas. in spūscō vnitatis eq̄litatisqꝫ ꝯcordia.
Et ita hic queruntur tria. Primo querit̄ vtrum deus
possit dici esse vnū cum creatura. Scḋo vtrū creatu
ra possit dici vnū cum alia creatura. Tercio de rati
one appropriatōnis illoꝝ trium.

Questio. j. g

Or deus possit dici esse vnū cū creatura. ondit̄ ꝑ au
toritatem apl'i. j. Coꝛ. vj. Qui adheret deo vnus spi
ritus ē. si vnꝰ spūs. ḡ vnū ens ꝛ vna res. ꝛ sic ḡ vnū.
Item hō ꝗ adheret dō. vnꝰ spūs ē. aut ḡ creatus.
aut increatus. Nō creatus. quia deus nō est creatu
ra. ḡ ad minus increatus. sed spūs increatus ē diuo
vnus. ḡ hō adherendo deo est simplr̄ vnuȝ cum deo.
Item magis vnit̄ mediuȝ extremo q̄ȝ extremum
extremo. sed s.s. est mediuȝ vniens viros iustos. ꝛ vi
ri iusti per ipsum vniti sunt. Unde Job. xvij. Et sunt

vnũ sicut ⁊ nos vnuȝ sumus. ergo iustus vir cũ spiritu
sancto potest dici vnũ. Item magis vnit̃ mẽbrũ
capiti ꝙ̃ membrũ cum mẽbro. ergo cum xp̃i mẽbra sint
vnum in xp̃o. multo fortius membruȝ est idem ca-
piti. sed xp̃s est caput non tm̃ bm̃ hũanitatẽ sed etiã
bm̃ diuinitatem. ergo ⁊c̃. Contra. ex illo verbo quod
dicit̃ Joh. x. ego et pater vnum sumus. inpugnant
sancti heresim arrianam et maxime Augu. ex h̃ con
cludens arriũ errare qui dicit filiũ aliũ habere natu
ram. Si ergo ratio Augu. bona est. vnum dicit vni-
tatem in natura. sed tali mõ non est vnũ creator cuȝ
creatura. ergo ⁊c̃. Item hoc videt̃ alia rõe. q̃ꝛ q̃ maxi
me distãt minime sunt vnum. sed creator et creatu-
ra maxime distãt. ergo non possũt simpliciter dici vnũ.
Iteȝ si sũt vnũ. ergo aliquid vnũ. sed si aliq̃d vnũ
sunt. ergo deus et creatura habẽt aliqꝺ̃ cõmune. ⁊ sic h̃
vniuocãtur in aliquo. ergo cũ vniuocũ simplicius sit ꝙ̃
que vniuocãtur in ipso. aliquid est simplicius deo.
Itẽ si deus et creatura sunt vnum. cuȝ i infinituȝ
distet a qualibet. qua ratione dicit̃ vnũ cũ vna. ⁊ cũ
qualibet. sed quecũq; vni et eidem sunt eadeȝ inter
se sunt eadẽ. ergo secũduȝ hoc oĩa sunt vnũ. R°. dõm
41 ꝙ sicut dicit Augu. ad hoc ꝙ aliqua sint vnũ nõ suf-
ficit conformitas volũtatis. sed necesse est presuppo
ni conueniẽtiã in natura. qm̃ ergo deus et creature
summe differũt in natura. ideo nõ debent dici vnũ.
sicut ꝓbant rões ad hoc inducte. quia vero vir iust⁹
conformat̃ ꝑ charitatem volũtati diuine. et ei adhe
ret magis ꝙ̃ alicui. recte dicit̃ vnũ cum determina-
tione vt puta vnus spũs. Spũs enĩ volũtas dicitur
et amor. vnde q̃ adheret deo vn⁹ spũs est. quia vni⁹
et conformis volũtatis est. Ad illud quod obijci-
42 tur. est vnus spũs. ergo vna res. dõm. ꝙ̃ ibi ẽ fallacia se
cũdum quid et simpliciter. Naȝ vnus distrahit̃ a ra
tione sua per hoc quod est spirit⁹. et dicit ibi vnita-
tem nõ per indiuisionem siue vnitatem nature. s
conformitatẽ volũtatis. Ad illud quod obijcitur.
43 aut vnus spũs creatus aut icreatus ⁊c̃. dõm. ꝙ nec
creatus nec increatus. Nam spũs non stat ibi ꝓ sb̃a
sed ꝓ actu volũtatis. ⁊ vnus nõ importat nisi cõfor
mitatem affectus hũani ad diuinam volũtateȝ siue
ad diuinũ amorẽ. quia amor transformat amãteȝ in
44 amatum. Ad illud quod obijcitur ꝙ spũs est me-
dium vniẽs. dõm ꝙ vnit q̃tum ad volũtatem s nõ
q̃tum ad conformitatẽ nature. et non dicit̃ vnũ ni-
si ratione conformitatis volũtatis solũ. ideo nõ va-
let. quia ligamẽ spũs non est tota causa ꝙ sint vnuȝ.
Ad illud quod obijcit̃ ꝙ membra xp̃i sũt vnum.
dici potest ꝙ mẽbra xp̃i ñ dicunt̃ vnũ simplicit̃ sed
vnum corpus. ⁊ sic etiam xp̃s est vnum cõmembrũ.
sed hoc est ratione hũanitatis assumpte ⁊c̃.

Questio. ij. b

Utrum vna creatura posset dici vnũ cũ alia. ⁊ ꝙ sic
ostenditur hoc mõ. Ap̃ls. j. Cor. iij. Qui plãtat et q̃
rigat vnũ sunt. sed alius erat plantãs vt paulus. ali
us rigans vt apollo. ergo secũdũ hoc patet ꝙ oĩs
creatura potest dici vnũ cũ alia. Item Augu. di-
cit et magister ponit in litera ꝙ recte dicũtur vnum
que conueniũt in natura et volũtate. sed hoc habet
vna natura cuȝ alia. ergo ⁊c̃. Item dñs Math. xix.
Itaq; iam nõ duo sed vna caro. Hec dixit de viro ⁊
vxore. sed si sunt. et nõ sunt due. ergo sunt vnũ. ergo vir cũ
vxore potest dici vnũ. et si ⁊c̃. Itẽ ab vnitate pri
cipij materialis venit vnitas simpliciter que ẽ vni-
tas numero. sed corpus est materiale principium in
homine. qui aũt adheret meretrici vnũ corpus effi-
citur. Sicut dicit̃. j. Cor. vj. ergo vnuȝ simpliciter. ⁊ sic
⁊c̃. Contra. idem simpliciter dictum stat ꝓ codeȝ
numero. ergo vnũ simpliciter dictum stat ꝓ vno nu
mero. sed due creature non sũt vnum numero q̃tũ-
cunq; cõueniũt. ergo nõ debẽt dici vnuȝ. Item si
aliqua dicũtur vnum ꝓpter cõueniẽtiam in natura.
tũc ergo cũ homo et asinus conueniãt in natura sũt
vnum. quod non concedit̃. Si dicas ꝙ vltra requi-
ritur conformitas volũtatis. Contra. Cuȝ ergo viri
peccatores conueniãt ⁊ in natura ⁊ in volũtate. ergo de
bent dici vnum. ꝙ cũ non dicãtur. nõ sufficit ergo con-
formitas nature et volũtatis. Iteȝ si homo ex cõ-
iunctiõe meretricis fit vnũ. cuȝ oĩs vnitas sit a ꝑma
vnitate. hec vnitas erit a prima vnitate. sed tal̃ vni-
tas est detestabilis. ergo prima vnitas facit vnitateȝ
detestabilẽ. ergo ipsa est vituperabilis R°. dõm ꝙ 45
due creature distincte nõ possũt habere vnitatẽ nisi
per conformitatem. quelibet aũt cõformitas non fa-
cit dici vnum simpliciter. sed illa que est conformi-
tas simpliciter non secũdũ quid. Ad plenã aũt con-
formitatem requirit̃ triplex cõformitas. scilicet i na
tura. in volũtate. et in operatiõe. ⁊ quãdo illa tria cõ
currũt ad aliqua duo dicũtur vnũ. Sicut paulus et
apollo in natura erãt conformes. quia vterq; homo
In volũtate similiter. quia vterq; salutẽ fideliũ cu-
piebat. Actione similiter. quia vterq; ad eã ꝓcuran-
dam se exercebat. ille plantãdo. et ille rigãdo. ⁊ vtra
q; actio cõformis. quia vtraq; erat per diuini verbi
predicatiõem. Verbũ enĩ diuinũ primo iactatũ ẽ se-
men. deinde accipit irrigatiõem pluuie. Si aũt sit cõ
formitas in natura solũ. non debẽt dici vnũ. nisi bm̃
quid. scilicet cũ determinatiõe diminuẽte. vt vnũ ge-
nere. vel specie. Si solũ in volũtate. tũc sũt vnus spi
ritus qui dicit amorẽ. Si vnuȝ in natura actione.
possũt dici vnũ cũ determinatiõe. vt fornicator cum
meretrice potest dici vnũ corpus. tamẽ nõ potest di-
ci vnũ simpliciter. sicut vir et vxor. nec viri mali ita
vnũ sicut viri boni. quia discõueniũt in volitis prin-
cipaliter intẽtis. quilibet enĩ malus bonũ ꝓpriũ q̃-
rit et non cõmune. Ex hijs patent quesita. Concedẽ-
dum enĩ est aliqua duo dici vnũ simpliciter. si habe-
ant cõformitatẽ sicut dictũ ẽ. sicut ꝓbãt prime rões
tres. Ad illud ꝙ quarto obijcitur. dõm. ꝙ non cõ 46
cludit. quia fornicator et meretrix non dicũtur vnũ
corpus rõe sb̃e corpalis. sed rõe operis carnalis in q̃
vniũtur. et ideo nõ sequit̃ ꝙ debeãt dici vnũ simpli
citer. Ad illud quod obijcitur de vno in numero. 47
dõm. ꝙ duplex est vnitas. scilicet indiuisionis. ⁊ con
formitatis. Unitas indiuisionis attẽditur i vno nu-
mero. et hec vnitas est simpliciter. Unitas vero con
formitatis non est in vno numero. sed in hijs qui-
bus cõtingit alijs conformari vt dictũ est. Ad illꝺ̃ 48
quod obijcit̃. Si ꝓpter cõformitatẽ in natura dicũ-
tur vnũ ⁊c̃. dõm. ꝙ ꝓpter conformitatẽ in natura ⁊
volũtate. et in natura nõ solũ. bm̃ qꝺ̃ est rei essẽtia. s
ex qua pullulat pullulans. hoc est in q̃tũ est opatio-
nis principiũ. sic patet ꝙ hõ et asin⁹ nõ dicũtur vnũ
Patet etiã ꝙ mali hoĩes nõ dicũtur vnũ. q̃ꝛ si cõcor- 49
dãt in fine ꝓpiquo ⁊ in ope. differũt tamẽ in remo-
to. quia quilibet querit qꝺ̃ suũ est. Iusti aũt econuer
so. si enĩ aliquãdo differẽtiãt volũtates coꝝ in fine ꝓ-
pinquo. cõueniũt in remoto. Ad illꝺ̃ quod obijcit̃ 50

q̄ vnitas meretricis nullo mō est a deo siue a prima vnitate. dōm. q̄ sicut [illegible] substātia est peccatū actōis. et hoc est a deo. et deformitas et hec non est a deo. sic in vnitate tali intelligēdum est rc.

Questio. iij. i

v De ratione appropriatōis triū noim p̄dictorum. et primo de vnitate. Et q̄ nō sit appropriabilis videt̄. quia vnū [illegible] ens conuertuntur. ḡ vnitas et essentia. sed eēntia nulli est appropriabilis. ḡ nec vnitas. Item si appropriat̄. cū sp̄s. sit amborū vnitas vt dicit Aug. videt̄ q̄ debeat appropriari p̄sone sp̄s. Itē obijcit̄ de equalitate q̄ appropriat̄ filio. Nihil eīm magis est indifferēs in reb⁹ eq̄libus q̄ ipsa equalitas. sed indifferēs nō est appropriabile. ergo nec equalitas est appropriabil'. Itez si appropriat̄ debet patri appropriari. q2 equalitas non est aliud q̄ vnū siue vnitas in quātitate. s; vnitas appropriat̄ patri. ḡ equalitas. Itē obijcitur de cōcordia que appropriat̄ sp̄s. Si eīm cōcordia plures reducit ad vnitatē. videt̄ potius de ꝓprio facere

§1 re cōmune. q̄ de cōmuni ꝓpriū. ḡ si appropriari ē de cōmuni facere ꝓpriū. cōcordia nulli est appropriabilis. Item videt̄ q̄ debeat appropriari filio. qm̄ filius ē pax nostra qui fecit vtraq̄ vnuz Eph. ij. Itē Col. j. pacificās p̄ sāguinē crucis ei⁹. siue que in terris sūt siue que i celis sūt. Itē obijcit̄ cōtra rōem Augu. Oia equalia ꝓpter filiū rc. ḡ pater est equalis ꝓpter filiū. ergo habet aliquid a filio. qd' falsū est. Item quero quā causā dicit ꝓpter. vtrū efficiētē. aut finalē. quācūq̄ harū dicit. est tota trinitas. et sic efficiens et finis oīs rei. tā vnitas. q̄ equalitas. q̄ concordia. est ꝓpter p̄rem. similiter ꝓpter filiū. ḡ nulla est ratio appropriādi. R° intelligēdum ē q̄ sicut appropriatio hylarij fuit ad explicādā p̄sonarū originem. sic ista ē ad explicādum ordinē. Qm̄ igit̄ p̄sona patris ē prima. ante quā nō est alia. et que nō est ex alia. ideo appropriat̄ ei vnitas q̄ est prima i numero. et ante quā nihil est in numero. Ex hoc patet respōsio ad duo p̄ma. q2 accipit̄ hec vnitas scdm̄ eādē rōem qua dicit primitatē. nō essētie sed indiuisiōis. quia sic cōuertit̄ cū ente. Aut volūtatis conformitatē. q2 sic appropatur similiter sp̄s. vt prima. Aut patri appropriat̄ similiter. quia p̄sona filij bm̄ rōem intelligēdi est secunde et p̄fecte exprimēs p̄rem. et hoc facit equalitatem. io equalitas rōe ordinis p̄mo reperit̄ in filio. Tūc eīm primo intelligit̄. cū filius intelligit̄ nasci. et ex hoc p; obiectū. Q2 eīm equalitas approp̄ct̄ hoc nō est rōne vnitatis. sed rōe prime associatōis et p̄fecte. Eq̄litas eīm tunc primo itelligit̄. quādo intelligit̄ associatō. et hec intelligit̄ primo in filio qui est scd'a persona. Similiter persona sp̄s. scdm̄ rōem intelligendi est tercia. Concordia aūt ponit duos cōcordabiles et eius concordātem. ideo primo incipit cōcordia. vbi p̄io intelligit̄ ouri p̄sona tercia. et sic patet illud q̄ cōcordia appropriat̄ alicui. non quia de cōmuni aliquid faciat ꝓpriū. sed quia distinctos cōnectit. et hoc bm̄ rōem sue emanatōis. quod nō cōuenit filio ratione emanatōis. sed rōe mediatōis. quia mediator dei et hoīs. Ex hijs patent oīa obiecta. Ad illd' vero qd'

vltimo querit̄. oīa sunt vnū ꝓpter patrez. dōm. q̄ si §2

oīa distribuat p̄ creatis. tūc ꝓpter dicit causā formalem exemplarē bm̄ rem et appropriatōem. quia oīs equalitas habet exemplar in equalitate filij. et sic de alijs. Si aūt distribuit p̄ creatis et increatis. tūc ꝓpt̄ dicit causā formalem exēplarem secūdum rationez intelligēdi appropriatā. quia intellectus noster non intelligit equalitatē in patre nisi ꝓpter hoc q̄ h; filiū p̄ oīa exprimentem naturā et potentiā. similiter et de alijs. et tūc ꝓpter non dicit causā exēplaritatis bm̄ rē sed bm̄ rōem intelligēdi. et sic non notat̄ q̄ pater h; aliquid a filio. sed q̄ intellectus nr̄ aliq̄d cognouit d' patre p̄ hoc q̄ cognoscit filium.

Distinctio. xxxij. Mouet et soluit dubitatōem ortam ex appropriatōe qua spirituisancto appropriat̄ cōcordia in fi. p̄cedētis di. ibi. Q' aūt in sp̄ūsācto.

b Hic oritur questio ex p̄dictis deducta. Supra posuit magister multipliciter appropriata. in quorū explanatione dixit sp̄s. esse cōcordiam. quia pater et filius diligūt se sp̄ūsācto. ideo hic mouet questiones de illa locutione. Et hoc facit in ista distinctōe. Habet aūt hec distinctio tres ptes. In prima mouet magister principalē questionē prius positam. scilicet vtrū pater et filius diligant se sp̄ūsācto. In scd'a vero mouet aliam questionē huic consimilem que facit ad eius explanatōem. et hoc facit ibi. Preterea diligenter inuestigari oportet. et est illa questio. Utrū pater sit sapiens sapiētia genita vl' sapiētia quā genuit. In tercia redit ad principalem questionē determinādā. et hoc facit ibi. Preterea diligēter notāduz est. Prima pars h; duas ptes. In p̄ia mouet magister q̄ōez et opponit. In scd'a rn̄det q̄ōni s; n̄ rn̄det obiectōi. ibi. huic q̄ōni cū altitudinē. Similiter scd'a ps in q̄ determiat magister questiōem annexā. sc; vtrū p̄r sit sapiēs sapiētia genita. vel sapiētia quam genuit. diuidit̄. Et q2 ad determinatōem huius questiōis tria alia dubia cōcurrūt. ideo habet hec pars quatuor ptes. scdm̄ quatuor dubitatōes quas mouet et determinat. et primo determiat istam questionē. Utrū filius sit sapiens sapiētia quā genuit vel sapiētia genita. quod idem est. Quā determinat in ptē negatiuā. Secūdo mouet hāc q̄stionē. Utrū filius [illegible] sapiens sap̄ia genita vel ingenita. Et determinat eam affirmatiue q̄tum ad primā ptem scilicet q̄ sit sapiēs sapiētia genita. ibi. Post hec queri solet rc. Tercio mouet hāc questiōem. vtrū filius sit sapiens p̄ seip̄m vel seipo quā determinat [illegible] distinctōem q̄ seipso potest teneri originalier et formaliter. et hoc ibi. Queri autē solet vtrū filius. Quarto mouet hāc questiōez Utrum pater duplicem habeat sapiētiam. quā determinat in ptem negatiuā. ostēdens hāc questionē et eius rōem non esse respōsione dignam. et hoc facit ibi. Post hoc queri solet a quibusdā. Utrū vna sit tātum sapiētia. Et determinat cū hoc q̄ in trinitate est dilectio que est trinitas. et tamen sp̄s. est dilectio que nō est trinitas Et hoc ibi. Et sicut in trinitate. Similiter tercia ps in qua redit magister ad questionē primo positā habet duas ptes. In prima obijcit contra rōez quā accipit ex determinatōe alterius questionis In secūda vero loco solutōis suam insufficiētiā ostendit. et hanc questionē determinandā lectori relinquit. et hoc ibi. Difficilimum mihi hāc questionē fateor.

Mouet principalem questionem prius positam. Utrum pater et filius sp̄ūsācto se diligāt cum diligere idem deo sit quod esse.

XXXII

b Ic oritᷣ q̄stio ex p̄dictis deducta. dictū ei ē supra atq̄ sāctoꝝ autoritatibꝰ ostēsū q̄ spūssāctꝰ ē coīo p̄ris ⁊ filij. ⁊ amor q̄ p̄r ⁊ filiꝰ seinuicē diligūt. iō q̄ritᷣ. Utꝝ p̄r ⁊ filiꝰ p spūmsāctū diligat? Qd vtiq̄ vīdᷣ oportere dici s̄m autoritates suppositas. qbꝰ oñdiᷣ spūmsāctū eē q̄ genitꝰ a gignēte diligaᷣ. genitorēq̄ suū diligat. Sz contra. si p̄r vl' filiꝰ dicaᷣ diligere p spiritūsāctū. videᷣ eē p spūm̄s. q2 nō ē aliud deo eē. ⁊ aliud diligere. s̄ idez. q2 vt ait Augu. in. xv. li. d̄ tri. Quicq̄d s̄m q̄litates i illa simplici natura dici viðᷣ. s̄m eēntiā ē itelligēdūz. vt bonꝰ. magnꝰ. imortaḷ. sapiēs. diligēs. ⁊ huiusmōi. Ideoq̄ si p̄r vl' filiꝰ diligit p spūmsāctū. p ip̄m spūm eē videᷣ. neq̄ tm̄ eēntia sua diligit. s̄ etiā dono.

Opponit contra questionē. Augu.

Respondet questioni sed nō respōdet obiectioni. b

Huic questioni cū altitudinē nimie p̄fūditatis cōtineat. id soluz r̄ndemꝰ q̄d Augu. significare videᷣ. scz q̄ pater ⁊ filiꝰ se diligāt ⁊ vnitatē s̄uēt nō solū essentia sua. s̄ suo dono p̄p̄o. q̄d licet suppositū sit. iterare tñ nō piget. q2 sic expedit. Ait ḡ Augu. in. vj. li. de tri. Manifestū ē q̄ n̄ aliqs duoꝝ ē q̄ vterq̄ cōiūgiᷣ. q̄ genitꝰ a gignēte diligaᷣ genitorēq̄ suū diligat. sintq̄ nō p̄ticipatiōe s̄ eēntia sua. neq̄ dono supioris alicuiꝰ. s̄ suo p̄p̄o s̄uātes vnitatē pacis. Ecce h̄ diē q̄ eēntia sua ⁊ dono s̄uāt vnitatē. Idē i xv li. de tri. ait. In illa trinitate qs audeat dicere p̄rē nec se nec filiū nec spūmsāctū diligere. nisi p spūmsāctū. Hic apte oñdit patrē. nō tm̄ p spūmsāctū diligere. Nō aūt simplr̄ dicit p̄rem s̄ diligē p spūmsāctum.

Augu. Aperte dicit q̄ p̄r et filius essētia et dono suo diligit se et pacem seruant.

Mouet aliā q̄ōnē p̄ori cōsimilē q̄ faᷣ ad eiꝰ explanatōez. Utꝝ scz p̄r sit sapiēs sapīa genita vl' sapīa quā genuit. sic diligi t amore q̄ ab ip̄o p̄cedit. c

Preterea diligēter inuestigari oportet. vtrū p̄r sapiēs sit sapīa quā genuit q̄ tm̄ filiꝰ ē? Qd videᷣ a sili posse p̄bari. Si eñ pater diligit amore q̄ ab ip̄o p̄cedit. cur nō ⁊ sapīa vl' itelligētia. quam ip̄e genuit. sapit. vl' intelligit? Hanc q̄ōnem vrgere videᷣ vt ait Aug. .l. vj. li. d̄ tri. q̄d scripsit ap̄ls dicēs xp̄m dei virtutez ⁊ dei sapiam. vbi q̄riᷣ. Utrum ita sit pater sapie ⁊ virtutis sue. vt [a] hac sapīa sapiēs sit quā genuit. ⁊ hac virtute potēs quā genuit? Sz absit vt ita sit. q2 si h̄. ē ibi eē q̄d sapē. nō p illā sapiam quā genuit sapiēs diciᷣ pater. alioquin n̄ ip̄a ab illo s̄ ille ab ip̄a ē. Si eñ sapīa quā genuit causa ē illi vt sapiēs sit. etiā vt sit ip̄a illi causa ē. q̄d fieri nō p̄t nisi gignēdo euz aut faciēdo. s̄ nec genitricē nec cōditricē patris vllo mō quisq̄ dixerit sapiaz. Quid eī est insaniꝰ? ḡ pater ip̄a sapia ē qua sapiēs est. filiꝰ vero diciᷣ sapīa patris. ⁊ virtus patris. nō q2 pater p eū sit sapiēs vl' potēs. s̄ q2 filiꝰ sapientia ⁊ virtus. est de patre sapiētia et virtute. Ex hijs ḡ p3 q̄ [b] pater nō est sapiēs sapiētia genita. sed se ip̄o sapiētia ingenita.

j. cor. j.

Hic determinat dicēs patrē nō esse sapiētez sapiētia quaz genuit.

a
1

a Hac sapientia sapiens ⁊c. Ex litera diciᷣ talis ratō Augu. Si pater ē sapiēs sapiētia genita quā genuit. ⁊ hoc est ei eē quod sapere. ergo est sapientia genita. Uideᷣ illud argumētū non valere. q2 illud non valet. hoc est patri esse quod operari. sed operatur per filium. ḡ ē per filiū. ergo nec similiter illō argumētū valet. Si tu dicas q̄ non est simile. quia operari cōnotat effectum. obijciᷣ. q̄ idem est patri esse. quod eē patrē. s̄ tñ illud argumētū nō valet. p̄r deitate ē deus. ḡ deitate ē p̄r. ergo filiꝰ n̄ valet h̄ argumētū. est sapiēs sapia genita. ergo est sapia genita. R̄ꝰ. dōm. q̄ argumētuz Aug. ē necessariū. q̄ñ eē sapiētē. ⁊ eē in diuis nō differūt mō dicēdi ⁊ a parte rei. s3 solū a p̄te nostra. nō sic āt ē eē et opari. q̄ñ ⁊ si opari q̄tū ad principale significatū sit idē q̄d eē. tñ q̄tū ad cōnotatū differt. ⁊ p̄t eē extraneū. ⁊ ita p̄t ibi eē accidēs. tñ h̄ q̄d ē eē deū. et eē patrē. q̄uis n̄ drn̄t q̄tū ad eēntiā vl' modū eēndi. drn̄t tñ q̄tū ad modū se h̄ndi. q̄d n̄ vere i diuis absolutū ⁊ cōpatū. ⁊ iō n̄ trāsit paternitas i s̄baz sicut sapia. iō h3 aliū modū dicēdi. q̄ p̄t eē extraneꝰ respectu alicꝰ attributi. iō ibi ē accidēs. n̄ āt i argum̄to Augu. b.

b

Augu. in li. lxxxiij. q̄ cum sapiens deus dicitᷣ. et sapiētia sapiēs dicitur sine qua eum vel fuisse aliquando. vel esse posse nephas est credere. non participatione sapiētie sapiens diciᷣ. sicut aīa que ⁊ esse ⁊ non eē sapiēs potest. sed q̄ ip̄e eam genuerit q̄ sapiens dicitur sapientiā. Aduerte lector patrem dici sapiētem gēita sapientia. quod tamen alijs obuiat testimonijs. verum hoc Augu. corrigit in li. retracta. inquiens. Dixi in li. lxxxiij. que

b Pater n̄ ē sapiēs sapia genita. s̄ seip̄o sapiēs igenita. Uideᷣ male dicere. q2 sicut eternitas 2

Utrū fili⁹ sit sapiens sapiētia ge-nita vel ingenita. d

Post hec queri solet a quibusdam vtrū fili⁹ sit sapiēs sapiētia genita vl' ingenita? Si eñ nō est sapiens sapiētia genita, nec seipo sapiēs est Si vero sapia genita sapiēs ē, nō videt sapiēs esse sapia ingenita. et ita nō videt eē sapiens a patre. cū a patre habeat omnia. Ad qd dicimus quia vna est sapiētia patris ⁊ filij ⁊ spūssācti sicut vna essentia. quia sapiētia in illius nature simplicitate ē essentia. ⁊ tamē filius tm̄ est sapiētia genita. ⁊ pater tm̄ est sapiētia ingenita. vel a sapiētia ingenita. Et cū ipe sit ibi esse quod sapiētez esse. relinquit vt⁹ sapiētia genita sit sapiens de sapiētia ingenita. d Non ergo fili⁹ dicitur sapiētia dei tanq ipe solus intelligens sit vel sapiens sibi ⁊ patri ⁊ spūisancto. quia vt ait Augu. i. xv li. de tri. Si sol⁹ ibi fili⁹ intelligit ⁊ sibi et patri ⁊ spūisancto. ad illaz reditur absurditatem vt parer non sit sapiens de seipo sed de filio. Nec sapiētia sapiētiā genuerit. sed ea sapiētia pater dicatur sapiēs esse quā genuit. Ubi eñ non est intelligētia. nec sapientia pt esse. Ideoq si pater non intelligit ipe sibi. sed filius intelligit patri. pfecto filius patrem sapiētez facit. Et si hoc est deo esse quod sapere. ⁊ ea illi est essentia que sapiētia. non filius a patre quod verum est. sed a filio poti⁹ pater habet essētia. quod absurdissimū atq falsissimū est. Est ergo deus pater sapiens ea que ipe ē sua sapiētia. et filius sapiētia patris est sapiens de sapiētia que est pater de quo est genitus filius. Ita ⁊ pater ē intelligens ea que ipe est sua intelligentia. Non eñ esset sapiens qui non esset intelligens. filius autē intelligētia patris de intelligentia genitus est que est pater. de q et intelligens est. Proinde pater est sapiētia ⁊ fili⁹ sapia. ⁊ᶜ vterq vna ē sapia. ⁊ tñ solus pr̄ est ingenita sapiētia. ⁊ fili⁹ sol⁹ genita sapiētia nec tñ alia sapia dat. alia sapiētia filius. sed vna eademq est. sicut pater est deus ingenitus. ⁊ filius est deus genitus. neq de⁹ genitus est deus ingenitus. non ideo tamē alius deus ē pater. alius filius. sed vnus deus vterq. non aūt vn⁹

stionū de patre. q ea genuit qua sapiēs dicitur sapiētiam. c Sed melius istam questionē postea i li. d trinitate tractaui.

Pater est sapiens ea sapiētia que ipse est. ⁊ d ea filius est genitus ⁊ sapiēs. illa ingenita. h vna tamē sapiētia. e

a pp̄bat pri. ita sapia filio. h eternitas n̄ dz dici gēita. sicut dicit Ans. i li. d icarnatōe dbi. g nec sapia dz nec pt dici ingenita. Itez si pt dici ingenita sapiētia pari rōe pt dici sapia pcedēs. ⁊ ita videt q sapia sit approp̄abil' sl'. sicut et filio. Iuxta hoc q̄rit q̄re n̄ dr potētia de potētia sicut sapia d sapia. R° dicēdum q sapiētia ē d noib⁹ medijs. q sūt nata supponere p p-sona. Et iō sicut dr d̄s d d̄s. ⁊ de⁹ genit⁹ ⁊ ingenit⁹. ita dr etiam sapia. nō tamē ita ppric. qz nomē abstractuz est quodammō. magis tamē dr sapia de sapiētia q eternitas de eternitate. quia eternitas significat i maiori abstractiōe q sapia. ⁊ idō magis abstrabit a rōe originis. Secūduz hoc etiā est cōcedēdū q possit dici sapia pcedēs. lz adhuc min⁹ ppe. Nec valz istud argumētū. Quis eñ sapia nō sit approp̄abilis spūisācto. tamē p determinatōem adiūctā pt trahi.
5 Ad illud quare nō dr potētia de potētia. dōm. q nō ita pric dicit sicut sapientia de sapiētia. Qm̄ sapiētia appropriat filio. qui est ab alio. et ab alio hz oē qd hz. g ⁊ sapiaz ab alio hz. iō sapientia genita ex sua appropriatōe p̄supponit sapiētiam ingenitā. sed potētia appropriat patri qui nō est ab alio. iō nō sic dicit potētia d potētia vel potētia genita c Sz meli⁹ istā questionem postea i li. de tri. tractaui. Uidetur Augu. ista verba in notula posita male ⁊ inconuenienter recitare. quia cum comparatio in vtroq extremorū presupponit rē sui positiui. sed si ibi melius. ergo vtrobiq bene. g si ibi dicit q pater est sapiens sapientia quā genuit. vdetur q dicat verum. R°. dōm q abusiua est pparatio. qm̄ in li. de trini. dicit contrariū huius. et ideo ibi bene. constat q hic male. Q̄tum ad hoc tamen q aliqua vera dixit in li. lxxxiij. q. de hac questione. ideo non omnino male. sed quodammō bene quodammō male. et ideo dicit q ibi meli⁹ inuenis q aliquid ibi s. t male dictum. qui cum vnum oppositorum astruit. per consequens destruit alterū.
d Sapientia genita sit sapiens de sapientia ingenita. Uidetur ista ratio non esse bona. quia non videtur respondere ad questionē. Nō eñ queritur de sapientia genita siue an filius sit de patre. sed hoc querit. vtr filius sit sapientia ingenita. R°. dōm. q magister respondet. licet in verbis paucis. in quibus innuit hanc distinctōem. q aliquem esse sapiētem aliquo. hoc est dupliciter. Aut ita q ablatiuus teneat formaliter. et sic filius est sapiens sapientia genita. et pater sapiētia ingenita. Aut ita q teneatur originaliter. et sic cum sapientia genita sit de sapientia ingenita. filius est sapiens sapientia ingenita. Sed quia ablatiuus vt plurimū cōstruitur in ratione forme. ideo magister caute locutus. dixit q filius qui est sapientia genita est de sapientia ingenita sapiens vt verbum non haberet calūniam. et ideo bene respōdet. e Uterq vna est sapiētia. et ta-

Alius est eñ genitus. alius ingenitus. sed nõ alius deus. immo vterqꝫ vnum siue vnus deus. Ita non ē sapientia genita sapiētia ingenita. sed alia est sapientia genita. alia ingenita. non tamen est alia sapientia. sed vna eademqꝫ sapiētia. Ex ꝑdictis constat ꝙ filius nõ est sapiens a se. neqꝫ de se. sed de patre ⁊ a patre.

An filius sit sapiens seipõ vel ꝑ seipm̃. c

Solutio ſm̃ q̃sdam.

Queri aũt solet. vtruꝫ filius sit sapiens seipõ vel ꝑ seipm̃? Quidam dicunt multiplicem hic fieri intelligentiã. ⁊ ideo distinguēdum fore ita. vt cum dicis filiũ eē sapiētem seipõ vel ꝑ seipm̃. Si sua natura ⁊ essētia sapiētē intelligas. verus sit intellectus. Si vero a seipõ vel de seipõ sapiētem esse intelligas. falsitati subiectã habes intelligētiã. Alij vero simpliciter ⁊ absqꝫ determinatõe concedũt hmõi locutões. filius est sapiēs [illegible] se. sed nõ a se vel de se. ⁊ filius est deus ꝑ se. ⁊ est ꝑ se sed non a se vel de se. Hoc confirmãtes verbis Hyla. qui filiũ nõ a se. sed ꝑ se agere in li. ix. de tri. ait. Nature inquit cui cõtradicis heretice hec vnitas est. vt [f] ita ꝑ se agat filius ne a se agat. ⁊ ita non a se agat. vt ꝑ se agat. Intellige filium agētem. ⁊ ꝑ eum patreꝫ agēteꝫ Non a se agit. cũ pater in eo manere mõstratur. Per se agit. cũ ſm̃ natiuitatem filij agit ipse que placita sũt Infirmus sit non a se agendo nisi a deo ipse agat. non sit vero in vnitate nature si que agit. ⁊ in quibus placet non [illegible] se agit. Sicut ergo inquiũt. filius ꝑ se agit. ꝫ non a se. Ita ⁊ filius debet dici sapiēs ꝑ se. sed non a se Sic ⁊ ipse ꝑ se deus est vel esse dicēdus ē. vt aiunt. sed non a se vel de se.

Hylarius.

Vtrũ pater duplicē nõ vnã tm̃ habeat sapiam. f

Quõ nitũtur q̃dam ꝓbare ꝙ non vna tm̃ est sapiētia patris.

Post hec queri solet a quibusdam. vtrum vna tm̃ sit sapiētia patris? Quod non esse nitũtur ꝓbare hꝫ modo. Filius inquiunt est sapiētia patris genita. qua pr̃ sapiens non est. Est igitur aliqua sapiētia patris. qua sapiens non est. Est aũt ⁊ sapiētia patris ingenita. et ea pater sapiens est. Est ergo quedam sapientia pr̃is qua sapiens est. ⁊ ipsa non est illa sapientia patris qua pater sapiens non est. Non est ergo vna tm̃ sapientia patris. Item sapientia ingenita est sapientia patris. ⁊ sapientia genita est sapiētia patris. Non est aũt sapiētia ingenita sapiētia genita. Non est igitur vna tm̃ patris sapiētia. Hec ⁊ hijs similia tanqꝫ sophistica ⁊ a veritate longinqua cũctisqꝫ in theologia peritis patētia abijcimus. respõso idigna aduertētes. id tamen adij-

Qꝫ respõsione indigna sint hꝫ et hijs similia.

men solus pater sapiētia ē ingenita. Videt̃ hic dicere duo opposita. qꝛ iste due ꝓprietates sapiētiam contrahũt. et cũ sint ꝓprietates distincte. distinguunt. et hoc pateꝫ. qꝛ solus pater est sapientia ingenita. quia si sapientia distinguit̃. ergo est alia et alia sapientia. ꝫ nõ vna. Itē videt̃ falsũ dicere cuꝫ dicit ꝙ solus pater est sapiētia ingenita. aut eñ dicit̃ sapiētia essētialiter. aut personaliter. Si ꝑsonaliter. ergo non vna sapientia ē genita ⁊ igenita. cuꝫ pater et fili⁹ non sint vna ꝑsona. Si vero essentialiter. nõ ꝫ sol⁹ pater est sapiētia igenita. R. ᵒdõm. ꝙ in hꝫ noie sapiētia duo ē cõsiderare. scꝫ significatũ et suppositũ. Et q̃tũ ad significatũ dicit essētiã. sed suppositũ est ꝑsõa. Et ille determinatões genita ⁊ igenita nõ respiciunt significatũ. sed suppositũ. et ita distiguunt suppositũ manēte eadem vnitate in significato siue in forma. ⁊ sapiētia genita ⁊ ingenita. ē alia et alia ꝑsona. ꝫ ñ ē alia ⁊ alia sapia. sicut nõ ē alia eēntia. ⁊ iõ mgr̃ bonũ ex̃ē pluꝫ ponit i hꝫ termio dūs. qđ significat eēntiã. ⁊ supponit ꝑsonã Qñ ꝫ q̃rit̃ vtrũ dicat̃ eēntialit̃ aut ꝑsonaliter. dõm. ꝙ q̃tũ ad significatũ dr̃ eēntialiter. ꝫ q̃tũ ad suppositũ dr̃ ꝑsonaliter. ⁊ ita nulla ē controuersia.

f Ita ꝑ se agat fili⁹. ne a se agat. Obijcit̃. nõ agit fili⁹ a se. ⁊ pr̃ i eo monstrat̃. ⁊ sic filius manet i pr̃e. ꝫ pr̃ ratiõe pr̃ a se nõ agit. Itē videt̃ fl̃m dicere cuꝫ dicit. īfirm⁹ sit nõ a se agendo nisi a deo ipse agat. qꝛ ſm̃ hoc cum omnis creatura agat a deo. tunc videtur esse agens infirmum. nec in hoc videtur filius differre ab alijs. R. ᵒdõm ꝙ hyla. duo intendit ostendere in hij[illegible] verbis domini in Joh. et illa duo ostēdit deducendo ad inpossibile. Ipse eñ dominus dicit Joh. xiiij. Verba que ego loquor. a meipso ñ loquor. pater vero in me manens. facit opera. ex hoc ergo arguit ꝙ filius non agit a se sed a patre manente in seaõ tm̃ vt ꝯsubstãtialis. sed vt principium. sic autem non manet filius in patre. sed tm̃ vt consubstantialis. Alia est autoritas domini Joh. viij. vbi dicit. Qui misit me non reliquit me solum. quia que pla. s. c. fa. sp. si ipse agit semper vna cum patre. ergo est vna virtus eius ⁊ patris. et sic agunt vna virtute. tunc ergo per se agit. hec duo ꝓbat per

deductōem ad impossibile. quia omnis potentia est a prima potentia. que primo residet in patre. ergo si filiꝰ nō potest a se. simpliciter est impotens vel infirmus. quia infirmus habet potentiam deficiendi a se. nō a deo. Itē si filius nō agit per se. non agit ꝑ virtutem ꝓpriam sibi cōnaturalē. ergo alia est virtꝰ patris et alia filij. A se enim ⁊ non a se. nō facit distinctionem in natura. sed solum in persona. quia dicit rōez principij vl' originis. Per se autē ⁊ non per se. quia per se. dicitur contra per accidens. per aliō ponit diuersitatem ī natura. ⁊ ideo filius agit per se ꝗuis non a se. g Una est tm̄ sapiētia patris sed nō vno modo dicitur. Videt' male dicere. qr sapiētia semper est essētialiter. g falsuz dicit cū dicit. non vno mō dicta. Rº. magister non vult ꝙ sapiētia sit dicta multipliciter. sed ꝙ sapiētia patris. qr genitiuus potest construi in ratione originis. ⁊ sic dicitur filiꝰ sapientia patris. vel ipa sapientia genita. sapientia patris. qr ē a patre. Vel potest ītelligi in rōe subiecti. vt dicatur sapientia patris. Sicut albedo p. ⁊ sic sapientia genita non dicitur esse patris s; filij. quia g ratō passiua importata ꝑ hoc adiectiuū genita. non est in ꝑsona pr̄is et filij vna. falsa est locutio rōe determinatōis nō ratione eius quod ē sapiētia. quia vna ⁊ eadez est sapiētia patris et filij ⁊ ss. et illa est sapiētia patris ⁊ filij ⁊ spūssācti.

dicentes quia g vna est tm̄ sapientia patris. sed nō vno modo dicitur. Nam sapientia patris dicitur illa quaz genuit. ⁊ sapientia patris dicitur ea qua sapiens ē. Diuersa est ergo ratio dicti. Illa enī dicitur patris. quia eā genuit. ⁊ ea dicitur sapientia patris. quia ea sapit. Una est tamen sapientia patris. quia sapientia genita est eadez sapientia. ⁊ ea qua sapiens est. siue ea qua sapiēs est intelligatur ꝑsona patris siue essentia pr̄is. quia ꝑsona patris que intelligitur cum dicitur sapientia ingenita. ⁊ ꝑsona filij que significatur cum dicitur sapientia genita. vna eademq; sapiētia est. que essentia diuina intelligitur cōmunis tribus personis. g

Qr in trinitate est dilectio que est trinitas. ⁊ tamen ss. est dilectio que non est trinitas. nec ideo due sūt dilectiōnes. ita et de sapiētia. g

Et sicut in trinitate dilectio est. que est pater. filius. et ss. que est ipa essentia deitatis. ⁊ tamen spūssāctus dilectio est que non est pater vel filius. nec ideo due dilectōes sunt in trinitate. quia dilectio que ꝓprie spūssanctus est. est dilectio que trinitas est. non tamen ipa trinitas est. sicut spūssāctꝰ ē essētia. q̄ trinitas ē. nō tm̄ ipe trinitas ē. Ita ī trinitate sapiētia est que est pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus. que est essentia diuina. ⁊ tamē filiꝰ est sapientia que non est pater vel spūssāctus. Nec iō due sapientie ibi sunt. quia sapientia que ꝓprie est filiꝰ. est sapiētia que est trinitas. ipa tm̄ nō est trinitas sicut filiꝰ est essentia. q̄ est trinitas. ipe tm̄ nō est trinitas.

Redit ad principalem qōnem. obijciēs ex determinatōe secunde qōnis ꝙ qua ratione pater non dicitur sapiens ea sapiētia quā genuit. eadem videtur debere dici ꝙ non sit diligens pr̄ vel filius dilectione q̄ ab vtroq; ꝓcedit. h

Preterea diligenter notādum est ꝙ ea ratione qua pr̄ non dicitur sapiens ea sapientia quā genuit. videt' fore dōm ꝙ pater non diligat filium vel filius patrez ea dilectione que ab vtroq; ꝓcedit. s. que ꝓprie spūssanctus est. Sicut enī idem est deo sapere quod esse. ita ē ei idez diligere quod esse. Ideoq; sicut negatur pater esse sapiens sapiētia quā genuit. q̄ si ea diceret' sapiēs nō ipa ab eo s; ipe ab ea intelligeret' eē. Ita videt' non debere concedi ꝙ pater vel filius diligat dilectōe que tm̄ spūssāctus est. quia si ea diligit pater vel filius. nō spūssanctus videtur esse a patre ⁊ filio. sed pater et filius a spūsancto. quia idem est ibi diligere quod esse. At supra dictū est. atq; autoritate. Augu. sācitū. ꝙ in trinitate tria sunt. Unus diligens eū qui de illo est. et vnus diligens cum de quo est. ⁊ ipa dilectio. ⁊ nō est aliquis duorum quo genitus a gignente dilgitur ⁊ genitorem suū diligit. Quibus verbis aperte significat' patrem filium. ⁊ filiū patrem diligere ea scilicet dilectione que non est aliquis eorum. sed tm̄ spūssāctus. Augu. Cū idem ergo sit ibi diligere quod esse. quō dicitur pater et filius non esse ea dilectione qua alter alteruz diligit Cum ideo pater negetur sapere sapientia quam genuit ne ea esse intelligatur.

Loco solutionis insufficiētiam suam allegat. et hāc q̄ōnem determinādam lectori relinquit. i

Difficillimam mihi hanc questionē fateor. p̄cipue cū ex p̄dictis oriatur (que similem videtur habere rōem. quod mee intelligentie attēdens infirmitas turbatur. cupiens magis ex dictis sanctorum referre q̄ afferre. Optimus eñ lector est inquit hyla. in .j. li. d̄ trini. que dictorum intelligētiā expectet ex dictis potius q̄ imponat. et retulerit magis q̄ attulerit. neq̄ cogat id videri dictis contineri. quod ante lectōem p̄sūpserit intelligēdum. Cum ergo de rebus dei sermo est. cōcedamus deo sui cognitōem. dictisq̄ eius pia veneratione famulemur. Inuestiget ergo diligenter pius lector ratōem dictorum. si forte dictorum aliquam valeat reperire causam. qua nota. ipa premissa questio aliquatenus explicari valeat. Ego autem hanc questionē nō absoluens. sed errorem excludens profiteor nō esse dictum patrem diligere filium vel filium patrem ea dilectione que ab vtroq̄ procedit. que nō est aliquis eorū. sed tm̄ spiritussanctus tanq̄ ea dilectione pater sit vel filius. Sed sic ea pater diligit filium et filius patrē. vt etiam pater per se ea que ipe est dilectione diligat. sic et filius. non autem sic vt pater per se non diligat. et filius. sed per eam tm̄. Quis hec in illa trinitate inquit Augu. opinari vel affirmare presumat. Eam tamen questionem lectorum diligentie plenius diiudicandam atq̄ absoluendam relinquimus ad hoc minus sufficientes. Augu.

Ad intelligentiā presētis distinctionis duo principaliter q̄rūtur s̄m duas q̄ōnes quas determinat magister. Primo querit̄ de hac locutione. pater et filius diligunt se spūsancto. Secundo queritur de ista. an pater est sapiens sapientia genita. Circa primū duo querūtur. Primo queritur vtrum illa locutio sit admittēda. Secūdo querit̄ in qua habitudine cōstruat̄ ille ablatiu⁹.

Questio .j. a

Qr ista locutio pater et filius diligunt se spūsancto sit admittēda ostenditur autoritate et ratione. Primo auc̄te sic. Aug. vij. de tri. Nō est aliq̄s duorū q̄ genit⁹ a gignente diligitur. genitoremq̄ suū diligit. si ergo est aliquis. et non est pater vel filius. ergo est spūssanctus. Itē Hiero. super ps̄. xiij. Spūs est amor patris ad filium. et filij ad patrē. sed amore q̄ est patris ad filium pater amat filium et econuerso. ergo etc. Item Bern. de amore dei. Amas te inquit amabilis dn̄e cum a patre et filio p̄cedit ss. amor patris ad filium et filij ad patrem. et tantus amor vt sit vnitas. Itē idē ostēditur ratione sic. magister Hugo de sācto victo. facit talē rōem. in quadā ep̄la ad Bern̄. si recte diceris amare amore qui a te p̄cedit. cur nō pater et filius dicūtur amare amore qui ab ipsis p̄cedit. Et iterum ibidem. si spūssāctus eēt amor cordis tui ac patris et filij. quis queso posset negare spūsancto hoc est amore tuo te diligere. Itē aliāter formatur sic. Sicut se habet verbum ad dicere. sic amor ad diligere. sed pater verbo suo qd̄ ab ipo p̄cedit seipm̄ dicit. ergo pater et filius amore qui ab ipis p̄cedit seipsos diligunt. Item sicut filius nō potest p̄duci nisi generando. sic nec amor nisi diligendo. ergo pater et filius diligendo se p̄ducunt spm̄sāctū qui ē amor p̄sonal'. aut igit̄ diligēdo amore q̄ ē ss. aut q̄ nō ē ss. Si amore q̄ nō est spūssanct⁹. aut amor ille ē p̄sonalis. aut essentialis. Non p̄sonalis. quia tunc essent due p̄sone in diuinis quibus conueniret amor p̄prie. quod est impossibile. Similiter nec essentialis. quia ille est spūssāctus. Et iterum si essentialis. tūc ergo cum conueniat spūisancto. spūssanctus similiter p̄duceret. Restat igitur q̄ p̄ducunt spm̄sāctum diligendo se amore qui est spūssanctus. aut igitur diligēdo se. aut diligendo aliud a se. Non aliud. quia tunc aliud exigeretur ad p̄ductōem spūssancti. ergo diligendo se spūsancto p̄ducunt spm̄sanctum. ergo pater et filius diligunt se spūsancto. Sed contra. diligere idē est quod velle bonum. et velle idem quod [illegible]esse. ergo cum hec sit falsa. pater et fili⁹ sunt ss. hec similiter. diligunt se ss. Itē sicut se habet sap̄e ad p̄rem respectu filij. ita diligere ad p̄rem et filiū respectu ss. s3 hec est falsa. p̄r est sapiēs sapiētia genita. ergo et illa similiter. Itē omne singulare infert plurale. sed hec est falsa pater diligit se ss. ergo et p̄ma. Si dicas q̄ diligere tenet̄ notōnalit̄. Cōtra. nulla notiōe ptigit mutuo reflecti vnā p̄sonā sup aliā. s3 s̄m dilectōes ē mutua reflectio in p̄dicta locutione. ergo diligere n̄ tenet̄ notōnaliter.

ergo idem quod prius. Item nulla notio conue-
nit trib⁹. sed diligere spm̄sanctum conuenit tribus.
Nā pater diligit spūsācto. et fili⁹ diligit spūsācto. et
spūssāctus diligit spūsācto quia seipō. ergo non tenetur
notionaliter. ergo idem quod prius. Itē pater et
filius amore eodem diligūt se et nos. sed dilectio dei
ad nos est essentialis. cum connotet effectū in crea
tura. ergo similiter cum diligūt se. Itē si tenetur
notionaliter. quero pro qua notione. non est dare ni
si spiratōem. ergo aut passiue aut actiue Si actiue. ergo
idem est diligunt se ꝙ spirant. sed hec falsa spirāt spi
ritusancto. ergo et prima Si passiue. contra. illa no-
tio non predicatur de patre et filio. sed de solo spū-
sācto. Si dicas ꝙ denominatiue predicatur. Cōtra.
omnis ꝓprietas que de persona predicatur in diuis
in cōcretione. pdicat̄ ⁊ i abstractōe. ergo cū ꝓcessio
non conueniat patri et filio in abstractōe. ergo nec de-
7 nominatiue. R°. ad predictoꝝ intelligētiā est notā
dum. ꝙ quidam p̄dictam locutōem simpliciter ne-
gauerunt. et dixerūt omnes consimiles esse retracta-
tas a beato Augu. in sua simili in hac scilicet. pat̄ est
sapiens sapiētia genita. Sed hec solutio non potest
stare. quia non solum eam dicit Augu. sed etiā san-
cti alij quoꝝ dicta Augu. non retractat. Ideo fuerūt
alij qui eam simpliciter concesserūt. dicētes hanc lo-
cutōem debere intelligi per appropriationē nō per ꝓ-
prietatem. vt sit sensus pater et filius diligūt se amo
re qui appropriatur spūsancto. Sed ista solutio nō
p̄t stare. qr tūc similiter h̄ esset cōcedēda. pr̄ et filius
sūt boni spūsancto. cū spūsācto appropriētur boni-
tas. que tamē nullo modo cōceditur. igit̄ prima opi
nio non potest stare que simpliciter tales locutiōes
negat. cum multiplex autoritas eas dicat. Similiter
sequens. que eas simpliciter concedit non potest sta
re. cum multiplex ratio cōtradicat. Restat igit̄ elige
re opinionē mediam scilicet ꝙ vno mō sit vera. alio
8 modo falsa. Nam hoc quod est diligere potest tene-
ri essentialiter vel notionaliter. Secūdū ꝙ tenetur
essentialiter. sic dicit volūtatis cōplacentiā que com
munis est tribus. Secūdum ꝙ tenet̄ notionaliter.
sic dicit volūtatis fecūditatem ad ꝓducēdam perso
nam ex se. que quidem fecūditas solum est in duob⁹
q̄uis volūtas sit in tribus. Si ergo tenetur essentia-
liter. falsa est locutio. quia tunc sequitur ꝙ pater ⁊ fi
lius sunt ss. ⁊ in hoc sensu ꝓnomen cū verbo cōstrui
tur reciproce. Si aūt notionaliter. vera est sicut pro-
bant rationes ad oppositum. et in hoc sensu ꝓnomē
construitur cum verbo retransitiue. vnde sensus est
pater et filius diligūt se. id est pater diligit filium. et
filius patrem. et tunc vera est locutio. quia amor qui
est ss. est amor nectens patrem cum filio et econuer-
so. et tūc non licet inferre. ergo pater diligit se ss. Ex hoc
patent tria prima. Nam primum procedit s̄m ꝙ di-
ligere tenetur essentialiter. secundum similiter. Nā
sapere non dicitur notionaliter sicut diligere. sed vel
est cōmune vel appropriatū. Terciū similiter. quia
ꝓcedit s̄m ꝙ obliquus cōstruitur reciproce. ⁊ tūc di
9 ligere tenetur essentialiter. Ad illud quod obijcit̄
ꝙ non possit teneri notionaliter. intelligēdum est. ꝙ
sicut generatio dupliciter potest significari. Vno mo-
do vt dicit emanatōem. Alio modo vt dicit modū
emanādi superaddita expressione. et primo modo
hoc verbum generare. secūdo modo per hoc verbū
10 dicere significatur. Sic et spiratio dupliciter potest
significari. Primo modo per hoc verbum quod est
spirare. secūdo modo per hoc verbum quod est dili
gere. Queadmodum enim dicere importat genera-
tōem. et vlterius quādam expressionem circa psonā.
sic ⁊ diligere. Vnde sicut dicere importat actum ge-
nerandi et dicendi siue exprimēdi. et ratione act⁹ di
cēdi siue exprimendi. dicitur pater se dici verbo. hoc
est se dicendo siue exprimendo generat verbum. vel
generādo verbum. se exprimit verbo. Sic in ꝓposi-
to. diligere actum importat connectēdi siue concor-
dandi ⁊ spirandi. ⁊ ratione actus cōnectēdi. dicitur
pater et filius diligunt se ss. hoc est inuicem cōcordā
do spirāt spm̄sāctum. vel spirando spiritūsāctum in-
uicem connectūtur. Ex hijs patent obiecta. Quod eñ
obijcitur de mutua reflexione p3 responsio. quia hec
est rōne actus essētialis cōmuniter intellecti. Ad 11
illud quod obijcitur ꝙ diligere spm̄sāctum cōuenit
tribus et dicitur respectu creature. dōm. ꝙ non con-
uenit tribus ratione spiratōis quam importat. ⁊ ideo
q̄uis dicatur respectu creature. non tamen dicit̄ es-
sentialiter omnino. sed cōnotat aliquid essentiale. di
cit tamen notionem respectus quem importat ad p-
sonā. sicut supra dictum est de verbo ⁊ dono. Ad 12
illō quod obijcitur. ꝓ qua notione stat. patet ꝙ stat
pro cōmuni spiratōe. tamen non licet pro ea ponere
verbum spirandi. quia alio modo importat illā no-
tionem. Vnde sicut cōceditur hec. pater dicit verbo.
non tamen hec pater generat filio. et tamē dicere im
portat ipsam generatōem. sic in proposito intelligen
dum est.

Questio .ij. b

In qua habitudine ↄstruitur ille ablatiuus cū sic di
citur. pater et filius diligunt se spūsancto. Et ꝙ i ha-
bitudine forme videtur per simile. quia petrus dili-
git amore a se ꝓcedente formaliter. ergo pari ratio-
ne. pater et filius diligunt se formaliter. Itē nihil
denominat aliquid ad quod comparatur vt ad prin-
cipium solum. nisi comparetur vt informās. Nā q̄-
uis cursus sit a deo. nō tamen deus dicitur currere.
sed amor est a patre ⁊ filio. ergo dicūtur amare. igit̄
amor est in ratione forme. Itē omni nexu aliqui
nectuntur formaliter. sed spūssāctus est nexus. ergo
aliqui illo nectuntur. ⁊ ñ nisi pater et fili⁹ ⁊c. Itē
omni albedine aliquis est albus formaliter. ergo om-
ni amore aliquis ē amās formaliter. sed nihil amās
formaliter potest amare nisi ille cuius est amor. Cū
ergo spiritussanctus sit amor patris et filij. patet ⁊c.
Contra. oē quod diligit formaliter alio a se. habet
diligere solum per participatōem. ergo si pater ⁊ fi-
lius diligunt formaliter aliquo alio a se. ergo diligūt
per participatōem. sed hoc est incōueniens. ergo ⁊c.
Item si aliquis diligit aliquo formaliter. illo cir-
cumscripto. impossibile est intelligere amorem in eo
siue ipm amare. ergo si pater et filius diligunt se ss.
impossibile est intelligere patrem amare non intelle
cto spūsancto. sed hoc est falsum. ergo et primū. Itē
nulla ypostasis est forma. sed amor qui est spiritussā
ctus est ypostasis. ergo non est forma. ergo nullus il
lo amore diligit formaliter. Item nullum relati-
uum potest esse forma sui correlatiui. quia ex forma
et formato fit vnum. relatiuum autem distinguitur
a correlatiuo. sed amor qui est spiritussanctus corre-
latiue se h3 ad patrē et filiū. ergo ⁊c. Itē oīs forma est
añ illō c⁹ ē forma. ergo si pr̄ ⁊ fili⁹ diligūt se spūsctō for-

13 maliter. amor ille ꝓcedit diligere patris et filij. ꝗ h̄ ē
falſū. q̃ dilectio producitur. ꝗ ꝛc. R° dōm. ꝙ ali-
quoꝝ ratio fuit. ꝙ ille ablatiuus cōſtruiť in ratione
ſigni nō in ratione forme. Nam ſpūſſāctus ſe habet.
per modū ꝓducti reſpectu dilectōis patris et filij. iō
illius eſt ſignū. Vñ dicūt. ꝙ is eſt ſenſus locutionis.
pater et filius diligūt ſe. ⁊ huius ſignū ē ꝙ ꝯcorditer
ſpirāt ſpūſāctum. qui eſt amor vnicus ⁊ indiuiſus.
Sed hec poſitio eſt inſufficiēs. Naꝫ ſi ablatiu⁹ poſ-
ſet conſtrui vere in ratione ſigni cuꝫ verbo. hec eēt
vera. pater et filius diligūt ſe amore creato. q̃ amor
creatus ſignū eſt illius. quā null⁹ concedit. Si tu di-
cas ꝙ illd nō ē ſignū ꝓpinquū. obiciť. quia tūc h̄ eēt
vera ſimpliciť. pr̄ ē ſapiēs ſapiētia genita. cū ſapia ge
nita ſit maxie ſignū ſapiētie i p̄re generāte. Alioꝝ
poſitio fuit ꝙ ablatiuus ille conſtruiť in ratione for-
me. Dicūt eñ ꝙ diligere ſe. nihil aliud eſt dictū d̄ pa
tre ⁊ filio. ꝗ̄ inuicē connecti. ⁊ nexu formaliter con-
nectūtur. ⁊ ſſ. eſt ille nexus. ideo formaliter loquēdo
iſta eſt vera pater et filius diligūt ſe ſpūſancto. ſicut
hec formaliter eſt vera. pater ⁊ fili⁹ nectuntur nexu.
Sed hec poſitio nō poteſt oīno ſtare. quia cū diciť.
pater et filius nectūtur. aut nectūtur dicit aliq̄d qđ
ſit in patre et filio a ſpūſācto. aut qđ eſt in eis vt ꝓn-
cipiū ſſ. Si qđ in eis a ſpūſancto. ergo pater ⁊ filius
aliquid recipiūt a ſpūſancto. Si aliquid, cū non poſ-
ſit recipere partē. ꝗ totū. ꝗ ſunt a ſpūſācto. quod ē i-
conueniēs. Reſtat ergo ꝙ hoc quod eſt nectūtur di-
cat aliquid quod eſt in patre et filio vt principiū ſſ.
Q̄uis ergo ſit paſſiua ſm modū. actiua tamē eſt ſm
rem. Et ſi hoc. ſpūſſāctus cōparať ad connexionem
vt ad principiū. nō ergo vt ratione forme oīno. Pa-
tet ergo ꝙ prima poſitio dicit minus ſufficiēter. ſecū
da dicit nimis abūdanter. q̃ nimis exprimit. Et p̄-
ma fuit magiſtri ſimo. tornateſ. Secūda fuit magi-
ſtri vuilli. altiſiođ. Et licet neutra ſit oīno ſufficiens.
tamen vtraq; habet in ſe aliq̄d veritatis. Nam pria
dicit ꝙ ſpūſſāctus ſe habet ad patrē et filiū per mo-
dum ꝓducti. et hoc quidem verū eſt. Secunda dicit
ꝙ amor cōparať ad amantes vt in ratione forme. ⁊
hoc quidem verū eſt. Et ideo ex hijs duabus poſitio
nibus quarum vna eſt inſufficiens. alia excedēs. col
ligitur media poſitio ſobria et ſufficiens. ſcilicet. ꝙ il
le ablatiuus conſtruiť in ratione effectus formalis.
ſi licet nominare effectū. ꝙ ē ex principio. Et hec fu-
it poſitio magiſtri hug. de ſancto victo. qui hic clare
vidit veritatem. Unde redarguit illos qui reputant
hāc q̄ōeꝫ inſolubilem. Unde dicit ꝙ ſicut cū dicitur.
ego diligo te amore a me ꝓcedente. ibi eſt cōſtructio
in ratione effectus formalis. ſic i ꝓpoſito. In hoc ta-
mē eſt differētia. quia amor a re ꝓcedens eſt in re re
quieſcens vt vniens et inherēs. quia eſt accidens. ſꝫ
in diuinis amor a patre et filio ꝓcedens eſt in eis re
quieſcens vt vniens non tamen vt inherēs. quia nō
eſt accidens. ſed ſubſtātia ⁊ ypoſtaſis. et ideo adhuc
minus habet rōeꝫ forme. Concedēde ſunt igitur ra-
tiones ad hoc inducte. quia ablatiuus habet aliquo
modo rōem forme. Quod tamē vltimo modo obij-
14 citur non valet. quia omnis albedo eſt forma. ſꝫ ali-
quis amor ñ ē ypoſtaſis. Ad illud ergo ꝙ obijciť.
ꝙ formaliter diligunt. ꝗ per participatōem. dōm. ꝙ
diligere alio per eſſētiam facit participatōem. ſꝫ alie-
tas ꝑſonalis nō. Unde hug. Animus hūanus amor
non eſt. ſed ab ipſo ꝓcedit amor. ideo ſeipſo nō dili-
git. pater vero amor eſt. ⁊ ſſ. eius eſt amor. ideo dili-
git ſeipō. diligit etiam ſpūſſāctum. ⁊ ideo patet ꝙ nō
per participatōem. et ideo patet ſequēs. Quia enim
pater ſeipō diligit amore eſſētiali. ideo poteſt intelli-
gi amare pater. ſpūſancto non intellecto. non ſic aūt
eſt de amore notionali. Rationes ſequētes ꝓcedunt
de forma ſecundum ꝙ habet ꝑfectum actum forme.
Forme eñ eſt inherere. ⁊ ideo non eſt ypoſtaſis. iđo
etiaꝫ non diſtinguit. Ibi vero etiam ablatiuus cadit
ab actu forme qui eſt inherere. et tenet actum forme
qui eſt vnire. Ad illud qđ obijciť ꝙ forma ꝓcedit 15
illđ cui⁹ ē forma dōm ꝙ loqͥť đ forma ſm ꝙ hꝫ rōeꝫ
cauſe. quia ſic ꝓcedit. ſed ablatiuus cadit a ratione
cauſalitatis. quia conſtruiť per modum effectus for
maľ. patet ꝗ ꝙ quodāmodo ē ibi rō forme. qđam mō
ratio ſigni. et i hoc patet reſponſio ad oīa queſita.

Onſequēter eſt queſtio de hac locutione. pater
c eſt ſapiens ſapientia genita. ⁊ circa hoc querū-
tur duo. Primo queritur vtrum illa locutio ſit ad-
mittenda. Secūdo ad intellectum huius. vtrum ſit
hec admittēda pater eſt potens virtute quā genuit.

Queſtio. j. c

Q prima locutio ſit admittenda oſtēditur hoc mo
do. j. Cor. j. Xp̄m dicimus dei virtutem et dei ſapiē-
tiam. ſed vnuſquiſq; eſt ſapiens ſua ſapientia. ergo
ſi xp̄s eſt ſapientia patris. et ſapiētia genita, pater eſt
ſapiens ſapientia genita. Item Augu. vj. de trini.
Filius eſt ars quedam omnipotētis et ſapiētis dei.
vbi omnia nouit. ſed vnuſquiſq; artifex eſt ſapiens
ſua arte. ergo pater eſt ſapiens filio. ergo ꝛc. Iteꝫ
hoc videtur ratione per ſimile. quia omnis amās a
quo ꝓcedit amor. eſt amans amore a ſe procedente.
ergo omnis ſapiens a quo procedit ſapientia. eſt ſa-
piens ſapientia a ſe emanante. ſed pater ē huiuſmo-
di. ergo ꝛc. Item Augu. xv. de trini. Nouit deus
pater omnia in ſeipſo. nouit et in filio. ſed idem eſt
noſſe omnia vt ſapiētem eſſe. ſi ergo omnia nouit in
filio. non tm̄ ſeipſo ſed etiam filio eſt ſapiens. Itē
de⁹ pater omnia dicit verbo ſicut dicit Augu. xj. cō-
feſſ. Uerbo tibi coeterno. diciſ quecunq; dicis. Sed
dicere vt dicit Anſ. eſt intelligere. ergo pater omnia
intelligit verbo mediante. ergo cum idem ſit eſſe ſa-
piētem ⁊ intelligere. patet ꝛc. Contra. in diuinis
ſapere ē eē. ꝗ ſi pr̄ eſt ſapiēs ſapiētia genita. ꝗ ē ſapia
genita. hoc autem falſū. ergo ⁊ primū. Itē non in-
tellecta generatōe. adhuc eſt intelligere deum ſapiē-
tem. ergo ſapiētia genita non eſt ratio ſapientie dei.
R° dōm. ꝙ ſine diſtinctōe cum eſſe ſapientem di-
catur eſſentialiter. ꝙ locutio eſt ſimpliciter falſa. ⁊ ſi 16
alicubi legitur ab aliquo ſancto eſt exponenda. Vñ
Augu. in li. retractō. illa retractat dicens. ꝙ meli⁹ il-
lam queſtionem in li. de trini. tractauit. vbi ſcilicet di
cit contrarium. oſtendens illam rationem non vale-
re. ſi pater fuit ſine filio. cum filius ſit eius ſapientia.
pater fuit inſipiens. quia ſapientia non tm̄ conuenit
filio. ſed patri. et filio. et ſpirituiſācto. et hoc ipm̄ de
trini. dicit in pluribus locis. ſed maxime in. vj. et. xv
Ad illud ꝗ qđ obijciť ꝙ filius eſt ſapientia et vir-
tus patris. dicendum ꝙ iſta cōceditur filius eſt ſapi
entia p̄ris ſapiētis. nec tū iſta. pr̄ eſt ſapiēs ſapientia.
genita. Vñ notādū ꝙ cū diciť ſapiētia alicuius. hoc
diciť dupliciť. aut ſicut ſubiecti vt albedo petri. aut 17
ſicut principij. genitiuus eñ originem importat. qm̄
ergo filius eſt ſapia habēs originē a p̄re. io h̄ eſt vera

fili⁹ est sapiētia patris. Cū aūt ðr pater est sapiēs
sapiētia genita. ablatiuus ꝯstruit̄ in rōe alic⁹ causa-
litatis. vł in habitudine forme. vel principij. ⁊ maxi-
me forme. et ideo falsa. quia filius nec forma nec pn̄
cipiū ē pris. Si tu queras. quare nō cōstruit̄ in rone
formalis effectus. sicut amor cū amāte a quo ꝓcedit
dōm. ꝙ non est simile. ⁊ huius duplex est rō. vna cō
munis et alia special'. Cōmunis que sūpta est a crea
turis. qm̄ quidā sūt actus qui dicūt motuꝫ a reb⁹ ad
aiam vt sapiētia. quidā ab aia ad res vt amare. ideo
compatio amoris est ad amātem in rōe existētis. nō
in rōe impertiētis. ⁊ iō amor de se importat formaꝫ
et effectū. Sed sapiētia quia dicit̄ vt ad intelligētē.
nō vt ab intelligēte. ideo ablatiu⁹ tm̄ importat for-
mā. nō effectū. et ideo est locutio falsa. Et alia rō est
specialis in diuinis. qꝛ amor ꝓcedēs est amor ꝓprie
nō ꝑ appropriatōem. Et diligere est similiter dictuꝫ
notionalit̄. vnde importat originē vt supra mōstra-
tū est. sed sapiētia semꝑ essētialiter. ⁊ hoc qđ est esse
sapiētem nullo mō ðr notionaliter. qꝛ nullo mō im-
18 portat originē. ⁊ ideo est locutio falsa. Ad illđ qđ
obijcit̄ ꝙ pater nouit oia in filio. dōm. ꝙ differūt di
cere. nouit filio. et in filio. Nā cū ðr. nouit filio. abla
tiuus importat rōem forme vel principij cognoscen
di. ⁊ ideo falsa est simplicit̄. Hec tamē est distinguē-
da nouit i filio. quia prepositio cū suo casuali potest
determinare hoc verbū nouit in compatōe ad subie
ctū ⁊ tūc est locutō falsa. Est eñ sēsus. ꝙ filius sit pa
tri ratō cognoscēdi. Uel potest verbū determinare i
comparatione ad obiectū. ⁊ tūc vera est. ⁊ est sēsus. ꝙ
fili⁹ sit reb⁹ cognitis rō. et exēplar. ⁊ causa exēplādi.
Et ꝙ iste possit esse sēsus locutōis. ꝑtꝫ. Qui eñ ꝑfe-
cte cognoscit aliquid. cognoscit oē qđ est in illo. si ḡ
pater ꝑfecte cognoscit filiū. ⁊ in filio sūt oia. ḡ omīa
cognoscit in filio. nec tamē ex hoc sequit̄ ꝙ sit sapiēs
filio. qꝛ tūc significat̄ ꝙ fili⁹ sit rō cognoscēdi ipi pa-
19 tri. Ad illud ꝙ obijcit̄ vltimo ꝙ pater dicit omnia
verbo. dōm. ꝙ h̄ ꝙ est dicere. importat originē. im-
portat etiaꝫ effectū i creatura. quē dicit ꝑ verbū siue
efficit. sed intelligere non importat de se nisi solūmō
actū essentialē. ita ꝙ nec importat de se respectū ad
ꝑsonā. nec ad creaturā. ideo nō oino idē est dicere. di
cit oia verbo. ⁊ intelligit oia verbo. dicere eñ idē est
ꝙ intelligere. sed amplius importat.

Questio. ij. d

Utrū hec locutio sit admittēda. pater est potēs potē
tia quā genuit siue virtute. Et videt̄ ꝙ sic. Quia qui
cunqꝫ opat̄ ꝑ aliquē et nō potest sine eo. habet potē
tiā ab eo. sed pater opat̄ ꝑ filiū ⁊ nō potest opari si-
ne filio. ḡ ⁊c. Itē in diuinis idē est virt⁹ et opatio.
ḡ cū pr̄ opet̄ ꝑ filiū. ꝑt ꝑ filiū. sed quicunqꝫ ꝑt per al
terū. est potēs potētia illi⁹. ḡ pater est potens geni-
ta. Itē sicut se hꝫ nosse ad sapiētiam. ita opari ad
potētiā. sed bene sequit̄. iste nouit ꝑ illū. ḡ est sapiēs
per illū. ḡ bene sequit̄. iste opat̄ per filiū. ḡ hꝫ poten-
tiā ab illo siue per illū. ḡ ⁊c. Itē cū dicit̄ pr̄ operat̄
per filiū. hec prepositio ꝑ. aut importat causā. aut i-
strumētū. Nō instr̄m. qꝛ tunc fili⁹ nō vere coopatur
patri. Itēqꝫ. eēt indigēs si ageret ꝑ instr̄m. ḡ in rōne
cause. ⁊ si hoc. ḡ fili⁹ dat operari patri. ḡ et potētiaꝫ.

Si tu dicas ꝙ nō dicit rōem causalitatis sed subau-
toritatē. cū ergo similiter habeat sp̄s. subauctoritatem
in operādo sicut fili⁹. qua rōe dicit̄ pr̄ opari ꝑ filiuꝫ.
eadē rōe ꝑ sp̄s. Si tu dicas ꝙ hoc ē dictū ꝑ appropria
tōeꝫ. quero rōeꝫ appropriādi. Cū eñ opatio sit per
potētiam. ⁊ potētia appropriet̄ patri. nō filio. non ḡ
pr̄i poterat appropriari opari per filiū. Itē cū im
mediata causa opatōis sit volūtas. ⁊ illa appropriet̄
sp̄uisācto. videt̄ ꝙ magis debeat dici opari per sp̄m
sāctū ꝙ̄ ꝑ filiū. Cōtra. idē est esse potēteꝫ qđ esse.
ergo si pater est potēs potētia genita. ergo hꝫ eē ab
illo. Itē potētia appropriat̄ pr̄i. ergo nec per ꝓprie
tatē nec per appropriatōem cōuenit filio. ergo talis
locutio magis est impropria ꝙ̄ ista pr̄ est sapiēs sa-
pia genita. Itē potētia q̄ aliquis est potēs ſm or-
dinē intelligēdi antecedit posse. sed generatio ordie
intelligēdi sequit̄ posse. ergo hec oino falsa. pr̄ est po
tēs potētia genita. R°. dōm ꝙ hec est falsa simpli- 20
citer pr̄ est potēs potētia genita. ⁊ magis impropria
ꝙ̄ aliqua predictaꝝ. Ad intelligētiam aūt predicto-
rū notādū. ꝙ hec regula cōsueuit dari de hac ꝓpo-
sitōe per. ꝙ cū verbo absoluto importat autoritatē
vt cū ðr. iste est bonus per illū. vel sapiēs vel potēs.
Cū vero vbo trāsitiuo. iportat subautoritatē. vt rex ꝑt
per balliuū. dōm est igit̄ ꝙ hec est falsa. pr̄ est potēs
per filiū. hec est vera pr̄ operat̄ per filiū. Et non va-
let argumētū. Operat̄ per illū. ergo ꝑt per illū. quia
primo importat causalitatē respectu effect⁹. ⁊ post-
modū respectu patris. Ad illud ḡ qđ pr̄io obijcit̄ 21
ꝙ qui operat̄ per aliquē ꝑt per illū. dōm. ꝙ falsū ē.
qꝛ hoc nō est ꝙ habet potentiā ab illo. sed ꝙ habeat
potētiam cū illo indiuisam. ⁊ dat illi posse. ideo per
illū operat̄ ⁊ nō potest sine illo. Ad illđ ꝙ obijcit̄ 22
ꝙ non differt operatio ⁊ potentia in deo. dōm. ꝙ ve
rū est per cōparatōem ad deū. Differt aūt q̄tum ad
effectū cōnotatū. Ad illud qđ sequit̄. nouit per fi- 23
liū. ḡ ⁊c. dōm. ꝙ nō est simile d nosse ⁊ operari. q̄uis
eñ nosse sit verbū trāsitiuū. tamē ñ cōnotat effectuꝫ
sicut operari. et iō prepositio per nō potest cū ipso i-
portare subautoritateꝫ. vbi eñi est subautoritas. no- 24
tat̄ ꝙ aliquid fit a duobus. ⁊ ab vno per alterū. ⁊ sic
patet illud. Ad illud qđ obijcit̄ vtrū dicat rationē 25
cause vel instrumēti. dōm. ꝙ neutrū dicit ꝓprie. ſ; sb-
autoritatē q̄ iportat rōeꝫ vtriusqꝫ q̄tū ad illđ qđ est
ibi completōis. Quod obijcit̄ ꝙ filio appropriat̄
operari per ipsum. R° ꝙ operatio est per virtutē. ⁊
virt⁹ appropiat̄ filio. sicut dicit̄. j. Cor. j. Christū dici
m⁹ dei virtutē. ⁊ dei sapiam. Rō aūt quare virt⁹ fi- 26
lio appropriat̄ est. qꝛ virt⁹ est vltimū potētie. siue est
potētia vltimata. qm̄ igit̄ fili⁹ ꝓducit̄ a pr̄e ſm oi-
modā perfectōeꝫ potētie. qꝛ generare ē act⁹ perfectē
potētie. perfectū est eñi vnūquodqꝫ qñ potest gene-
rare. ⁊ tale quale ipsū est. qꝛ igit̄ fili⁹ accipit potētiā
ꝓducēdi eqꝫ perfectā sicut ipse. ⁊ pr̄ est vt sp̄ussanct⁹.
iō virt⁹ ei appropriat̄. iō ðr virt⁹ pr̄is. ⁊ brachiuꝫ. et
dextra. ⁊ potest operari per filiū. Aliter potest dici ꝙ
virt⁹ dicit immediatiorē ordinē ad actuꝫ ꝙ̄ potētia.
qꝛ potētia ordinat̄ ad op⁹ per dispositōem. ⁊ filio ap
propriat̄ dispositio. iō ⁊ potētia disposita. ⁊ sic patet
omnia quesita.

Distictio. xxxiij. d noib⁹ sbalib⁹ ⁊ ꝓpetatib⁹ i cōpatōe ſm ꝯueniētiā ⁊ ðfaꝫ ad eētiā ⁊ ꝑsōas.

Ost supra dicta interius considerari ⁊c. Supra egit magister de nominibus substātialib⁹ ⁊ ꝓprieta-
p : tib⁹ per se ⁊ sigillatiꝫ. Hic tercio loco agit de hijs i cōparatōe. ⁊ ſm ꝯueniētiā ⁊ diāꝫ. ⁊ hꝫ ꝑs ista du
as partes. In prima querit mgr̄ de ꝓprietatib⁹ in cōparatōe ad eētiā ⁊ personas In scđa vero agit
de cōp: ratōe persōe. siue rei nature ad naturā. j. dis. xxxiiij. predictis adijciēduꝫ est ⁊c. Prima ꝑs habet duas

fm duo opa sapiētis. quorū primū est non mentiri de quibus nouit. et secundum est mētientem posse manifestare. Unde in prima pte. primo ostēdit ꝛ ꝓbat veritatē. In secūda eam defēdit cōtra falsitatē. ibi. hoc aūt aliqui negāt. Prima pars habet quatuor ptes. In prima ostēdit ꝙ ꝓprietates sūt psone. et in psonis per naturā ipsius ꝓprietatis. quia eterna ē ꝛ distincta. In secūda ostēdit illud idem p violētiam autoris sabellij ibi. Sabellij heresim declinātes. vbi ponit autoritates Hiero. In tercia ostēdit hocipm p naturā diuine simplicitatis. ibi. Cūq3 de simplicitate diuinitatis. In q̄rta ostēdit. ꝙ ꝓprietates nō tm̄ sunt psōe. sed etiā diuina essentia. et hoc ꝓbat efficatia autoritatis. ibi. ꝙ vero ꝓprietas etiam diuina natura sit. vbi ponit autoritatē Hyla. Similiter scda ps in qua ponit magister veritatis ꝓbate defēsionem. ponēdo aliorum rationes et suas respōsiones. s̄m ꝙ duplex est modus impugnādi veritatem. scilicet p rōes ꝛ autoritates. ita hec ps habet duas partes. In prima ponit rōes ꝛ respōsiones. In scda autoritates. ibi. verūtamen nōdum desistunt ꝛc. Prima pars habet quatuor partes. In prima ponit obiectōem ꝙ ꝓprietates nō sint psone. et qꝛ rōnalis erat. respōdet ad veritatem. Secūdo vero subiūgit aliā rōem. et quia curiosa videt̄. respōdet ad hominē nō ad rōem. ibi. sed itex addūt ꝛc. Tercio adhuc resumit rōez illoꝝ ꝛ respōdet ad veritatem. ibi. Ceteꝝ hereticoꝝ improbitas, ꝛc. Quarto et vltimo subiūgit coꝝ interrogatōem. ꝛ quia curiosa erat. prefigit terminum huic inquisitōi. ibi. Sed forte queret̄. cū hc ꝓprietates ꝛc. Et quelibet istaꝝ partiū posset subdiuidi. scilicet. ꝙ primo ponit oppositōem. et secūdo respōsiōem. et illud manifestū in littera est. Ultima pars in qua respondet magister autoritatibus quas inducūt. similiter habet duas partes. s̄m duas autoritates Augu. quas induxit. et prīa sūpta ē ab expositōe. pō. scda vero sūpta ē ab Augu. vj. ꝺ trini. Prima ps ponit̄. ibi. verūtamē nōduz desistunt. Et scda ponit̄. ibi. Item illis verbis Augu. Et quelibet harū potest subdiuidi. qꝛ primo ponit autoritatem siue rōem. scdo vero dissoluit.

Ostendit ꝙ ꝓprietates sūt ipse persone ꝛ in psonis per naturam ipiꝰ ꝓprietatis. quia eterna est et distincta. a

F

Est supra dicta interius considerari atq3 subtiliter inquiri oportet: vtrum ꝓprietates psonarum quibus ipe persone determinant̄ sint ipse psone et sint deus. id est diuina essētia. an ita sint in psonis. vt ñ sint psone. ac per hoc nec diuina essentia? Qꝛ eñ in personis sint ꝓprietates. nemo inficiari audet. cum aperte clamet autoritas ꝙ in personis ē ꝓprietas et in essentia vnitas. Superius quoq3 multis sāctorum testimonijs astruximus personas per ꝓprietates distingui atq3 determinari. ipsasq3 proprietates. tres scilicet. ꝓprijs expressimus vocabulis. Cum ergo ꝓprietates ipe ab eterno fuerint. quibus ipe persone determinātur ꝛ differunt. quō essēt ñ in eis non essent. ꝛ quō in eis essent. ꝛ ipe persone non essent quin ibi esset multiplicitas. Quocirca sicut proprietates esse in personis. ita et eas personas eē confitemur. sicut supra autoritate Hiero. vt non pigeat reuocare ad mētez. protestati sumus in expositōe fidei ita dicētia

Qꝛ ꝓprietates sint psone.

Concludit idem per violētiam sabellij. b

Sabellij heresim declinātes. tres personas expressas sub proprietate distinguimus. Nō eñ nomina tātūmodo. sed etiam noīm proprietates. id est personas. vel vt greci exprimūt ypostasēs. hoc est sbas. confitemur. Ecce aperte dicit psonas proprietatibus distingui. ꝛ ipsas proprietates esse personas cuius hic verba ꝯstringimus. qꝛ supra latius posuimus.

Concludit hocipm p naturam diuine simplicitatis c

Cūq3 de simplicitate deitatis supra dissereremus autoritatibꝰ sāctorum. scilicet Augu. Hyla. Isiō. necnō ꝛ Boetij. euidēter monstrauimus deum hoc eē omnino quod in se habet. excepto ꝙ pater habet filiū nec est filiꝰ. ꝛ filiꝰ h3 patrem nec est pater. ꝛ sic est in natura trium. vt qui habet hoc id quod habet. et totū quod ibi est vnum esse. vnā vitam esse. quod mō non iteramus ne fastidiū lectori ingeramus. Si ergo proprietates ibi sūnt. singula earum est id in quo est. ꝛ vnum eademq3 vita singule sunt. Fateamur ergo et ꝓprietates esse in tribus psonis. ꝛ ipsas esse psonas atq3 diuinam essētiam.

Et predictis cōcludit ꝓprietates esse psonas et vnā essētia3.

Autoritate astruit ꝙ ꝓprietates non tm̄ sint persone. sed etiam diuina essentia seu natura. d

Qꝛ vo ꝓpetas etiā diuīa natura sit. ostēdit Hyla. dicēs natiuitatē filij eē naturā. Uñ in vij. li. ꝺ tri. ait. Utriusq3 natura ñ differt. vnū sūt pr̄ ꝛ filiꝰ. H3 ꝗ in sacramēti natiuitas id cōplectat̄ in se. ꝛ nomē ꝛ naturā ꝛ ptātē. qꝛ natiuitas

Hylarius.

non potest nõ esse ea natura vnde nascatur filius. Idem in. vj. Natiuitas ꝓ
ꝓprietas est. veritas est. Idem in. vij. dicit. ꝙ nature natiuitas sit intelligenda
esse in natura dei. Supra enĩ dixit ꝙ ꝓprium patris est ꝙ semper pater ē. ꝛ ꝓ
prium filij est ꝙ semper filius est. significans ꝙ ꝓprietas patris est pater. ꝛ ꝓ
prietas filij est fili⁹. Hijs alijsq₃ pluribus autoritatibus aperte significari vi
deť. ꝙ ꝓprietas filij fili⁹ sit sic ꝛ de⁹. ita ꝛ ꝓprietas p̃ris ꝛ ꝓprietas spũs sãcti.

Ponit obiectõem ꝙ ꝓꝑetates nõ sũt ꝑsone. et q₂ rationalis videť. respõ det ad veritatem.

Hoc autē₃ aliqui negant. dicẽtes quidem ꝓprietates in ꝑsonis esse. sed non esse ꝑsonas ip̃as. quia ita dicũt esse in ꝑsonis vel in essentia diuina. vt nõ sint interius. sicut ea sunt que ẜm substãtiam dicũtur de deo. vt bonitas. iusticia. sed extrinsecus affixa sũt. atq₃ ita esse ratõibus ꝓbare contendunt. Si enim inquiunt ꝓprietates sunt ꝑsone. non eis ꝑsone determinãtur. Contra quod dicimus. quia etiã seip̃is ꝑsone differunt. sicut supra Hiero. loquens de p̃re et filio ꝛ spũsancto dicit. substantia vnum sint. sed personis ac nominibus distinguũtur. R°.

Ponit aliam obiectõem. Et q₂ curiosa est r̃ndet homini nõ rationi. f

S₃ iterum addunt. Si ꝓprietates ipse diuina essentia sũt. cũ essẽtia nõ differãt tres ꝑsõe. nec ꝓꝑetatib⁹ differũt. Quõ enĩ differt p̃r a filio. eo ꝙ diuina essẽtia ē cũ i essẽtia vnũ sint.[a] Horũ doctrinis nouis ꝛ hũanis cõmẽtis xbo hylarij respõdo Immẽsũ ē qđ exigiť ꝛ incõꝑhẽsibile. extra significãtiã est sermõis. extra sẽsus intẽtõem. nõ enũciať. nõ attingiť. nõ teneť. verborũ significãtiã rei ipsiue natura cõsumit. Sẽsus cõtẽplatõem inꝑspicabile lumẽ obcecat. itelligẽtie capacitatẽ qđ fine nullo cõtineť excedit. Mihi ergo in sẽsu labes est. in intelligẽtia stupor est. in sermõe vero nõ iam infirmitate₃ ẜ silẽtiũ ꝯfitebor. ꝑiculosũ nimis est ď rebus tãtis ac tã recõditis aliqđ vltra prescriptum celeste ꝓferre. vt vltra ꝓ̃finitõem dei sermo de deo sit. forma fidei certa ē. Non ergo aliquid addẽdum est. sed modus cõstituẽdus audacie. quicqđ vltra queriť nõ intelligiť. a R°.

Resumit rõem illoꝝ ꝛ respõdet ad veritatẽ.

Ceterũ hereticorũ improbitas ĩstinctu dyabolice fraudulẽtie excitata nõdum quiescit. sed in tãta rerũ q̃stione addit. Si paternitas ꝛ filiatio in deo siue i diuina essentia sunt. eadem ḡ res sibi pater est ꝛ filius. Nam i quo paternitas est. pater est. ꝛ i quo filiatio est. filius est. Si ergo vna eademq₃ res habet i se paternitatem et filiatõem. ip̃a generat ꝛ generatur. quod dicẽtes in sabellianã heresim ꝑtrahũtur. extẽdentes patrem i filium. cum ip̃m sibi filium. ip̃m ꝓponant ꝛ patrem. Si vero neggauerint in vna dei essentia paternitatem esse et filiatõem. quõ ergo dicunt esse deum. Hijs atq₃ alijs argumẽtorum aculeis vtũtur i sue opinionis assertõe vt veritatl formã dissecẽt.[b] Quoꝝ audacie resistẽtes atq₃ ignorãtie ꝓuidẽtes audebimus aliquid sup b

a Horu₃ doctrinis nouis et hũanis ꝛc̃. videť insufficiẽter respondere. quia nõ soluit argumentũ sed dicit ꝙ est incõprehensibile. et videtur ꝙ ista euasio nulla sit. aut enĩ argumẽtũ necessario cõcludit. aut sophistice. Si necessario. tũc ergo cũ ꝓcedit ex veris. conclusio est vera. Si nõ necessario. tũc ḡ sophisticũ ē. ẜ vnũ₃ sophisma nõ est incõprehẽsibile. ꝛ ita videtur ꝙ male applicet autoritatẽ Hyla. R°. dicẽdũ. ꝙ ad argumentũ facile est respõdere quia ibi est sophisma ẜm accideñ. ꝓprietas est essentia. ꝛ essentia non distinguiť. ḡ nec ꝓprietas. ẜ hoc magister nõ dicit incomprehẽsibile. ẜ dimittit tanq̃ sophisticũ et indignũ discussionẽ maiorum. Sed illa q̃stio veritatl que sequiť i cõprehẽsibilis est ẜm statũ vie. qm̃ si ꝑ omnimodã idẽptitatem predicať essentia ď ꝓprietatib⁹ et econuerso. hec distinguiť. ꝛ illa nõ. ꝛ hoc est nobis incõprehẽsibile. Q₂ enĩ videmus per speculũ. intelligimus ꝑ similitudinẽ sũptã a creaturis. et hoc nullã sub celo habet simile. immo solius dei ꝓpriũ. ꝓpter summã simplicitatẽ. ideo dicit magister esse incõprehensibile. Nec est simile de genere et differentia. q₂ genus predicať de differẽtia. et hoc distinguit et illud nõ. quia nõ predicať per idẽptitatẽ. ideo cũ hyla. dicit ꝙ est incõprehẽsibile. et describit incõprehensibilitatẽ q̃tum ad triplicẽ vim. q̃tũ ad receptiuã. cũ dicit incõprehẽsibile ꝛc̃. q̃tum ad expressiuã cu₃ dicit extra sermonis significatõem. q̃tum ad indicatiuã. cũ dicit extra sensus intentõem. ꝛ alia que sequũtur hijs minus aptãtur. vt patet inspicienti. b Quorũ audatie resistentes ꝛc̃. dicit ꝙ ꝓprietates que sũt i ypostasib⁹.

R' q̄ ꝓprietates nō penitus ita sūt i dei eēntia sicut in ypostasibus dicūt.

hoc loqui. paternitas et filiatio nō ita eē oīno i diuina substātia dicūt. sicut i ipis ypostasib⁹. in qb⁹ ita sūt q̄ eas determināt vt ait Joh. dam̄. Caracteristica ideomata sunt. i. detminatiue ꝓprietates ypostaseos ꝛ nō nature. etem̄ ypostasim determināt ꝛ nō naturā. Jdoq̄ꝫ lꝫ paternitas ꝛ filiatio sint in diuina eēntia. cū eam nō determinēt. nō iō ꝑt dici q̄ diuina eēntia ꝛ generet ꝛ generet. vl' q̄ eadē res sit sibi pater ꝛ filius. Ita eim̄ ꝓprietas determinat ꝑsonā. vt hac ꝓprietate ypostasis illa sit generās. ꝛ alia ypostasis sit genita. ꝛ ita nō idem generat ꝛ generatur. ſ alter alteꝝ.

Subiūgit eoꝝ iterrogatōnem quō .s. ꝓprietates pſit esse in natura. nec eā determinēt. Et q꜄ curiosa ē. prefigit terminū humane inquisitioni. b

Sed forte q̄res cū he ꝓꝑetates nō pſit eē i ꝑsonis q̄n eas determinēt. quō i dina eēntia eē possint. ita vt nō eā dterminēt? Rñdeo tibi ꝛ hic cū hyla. Ego nescio. nō reqro. ꝛ ꝯsolabor me tñ. archāgeli nesciūt. āgeli nō audierūt. seculaq̄ nō tenēt. ꝓpheta nō sensit. aplus non interrogauit. fili⁹ ipe nō edidit. Cesset ḡ dolor q̄relaꝝ. nō putet hō sua itelligētia generatōis sacm̄ posse ꝯseq. Absolute tñ itelligēd⁹ ē pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ s.s. Stat i hoc fine intelligētia vboꝝ. Est fili⁹ a pr̄e q̄ ē vnigenit⁹ ab ingenito. ꝓgenies a ꝑente. viu⁹ a viuo. nō natura deitatis alia ꝛ alia. q꜄ ābo vnū. Hoc credēdo icipe. ꝑcurre. ꝑsiste. ꝛ si nō ꝑuēturū sciā. tñ gratulabor ꝓfecturū. Qui em̄ pie infinita ꝓseqt. ꝛ si nō ꝯtingat. tñ aliqñ ꝓficiet ꝓcedēdo. Sꝫ ne te inferas i illud secretū ꝛ archanū inopinabilis natiuitatis. ne te imergas summā intelligētie cōꝑhendere ꝑsumēs. sed itellige incōꝑhēsibilia eē. His aliisq̄ꝫ multis euidēter ondit nobis nullatenus licere maiestatē ꝑscrutari. ius ponere potestati. modū circūscribere infinito.

Rñdet aucti Aug. q̄ sumpta ē ab expositōe psalmi. qua opinionē suā. s. q̄ ꝓꝑetas pr̄is vel filii nō sit deus muniunt. i

Uerūtñ nōdū desistūt impatiētie spū agitati. sꝫ opinionē suā etiā sctōꝝ autoritatib⁹ mūire conāt. qb⁹ ostēdere volūt ꝓꝑetatē q̄ pater ē pater. ꝛ ꝓprietatē q̄ fili⁹ ē fili⁹. nō eē deū. ad hoc iducētes verba aug. sup illuꝫ locū ps. Et nō ē suba. ita dicētis. De⁹ em̄ q̄dā suba ē.

Ps. lxviii.

Uñ etiā i fide catholica sic edificamur. vt dicam⁹ patrē ꝛ filiū ꝛ s.s. vni⁹ eē sbe. Quid ē vni⁹ sbe? Quidq̄d ē pr̄ qd de⁹ ē. hoc ē fili⁹. hoc ē s.s. Cū aūt pr̄ ē. nō illud ē qd vl' q̄ ē. Pr̄ ei n̄ ad se sed ad filiū dr̄. ad se āt de⁹ dr̄. Eo igit qd vl' quo de⁹ ē. suba ē. Et q꜄ eiusdē sube ē filius. ꝓculdubio ꝛ fili⁹ ē de⁹. At vero qd pr̄ ē. q꜄ nō sube ē sꝫ refert ad filiū. nō sic dicim⁹ filiū prēm eē sicut dicim⁹ filiū deū eē. Ex his verbis significari dicūt. q̄ proprietas pr̄is vl' ꝓprietas filii nō sit de⁹ vl' eēntia dina.

Qualiter retorquēt vba aug. ad suam prauitatem.

Cū ei dicit eo q̄ de⁹ ē suba ē. sed q̄ pr̄ ē. suba nō ē. apte inquunt ondit id eē subam quo de⁹ ē. id vero quo pater est. nō eē substātiā. Item cū ait pater nō illud ē qd ē. ondit eū nō esse prēm eo q̄ suba ē. Nō em̄ simplr̄ dixit. pater nō ē illud qd ē. sꝫ ait. cū pater ē. nō illud est

ꝛ eas determināt. in essentia sunt. ſ eā nō determināt. Ur esse oppositio. q꜄ omnis ꝓprietas ē determinatiua eius in quo est. alioq̄n in illo nō ē. ḡ si ꝓprietates nō determinant essentiaꝫ. nō sunt in eēntia. R⁹ dicendū q̄ mgr̄ bñ rñdet. q꜄ hec ꝑpō in notat diuersas habitudines. Alit em̄ dē pr̄ in filio. alit p̄nitas i pr̄e. Pr̄ em̄ in filio eē dicit. non sicut proprietas distinctiua ſ sicut ꝑsona cōsubstātialis. paternitas in patre sicut ꝓprietas distinctiua. Sic vult dicere magister q̄ aliter sunt siue dicitur esse proprietates i essentia q̄ in persona. Nam in essentia dicuntur esse ꝓpter idēptitatem. ita q̄ in oino dicit idēptitatem. In ꝑsonis dicunt eē sicut vere ꝓprietates in ypostasibus. ꝛ determinationes in determinatis. In creaturis autem non est vn⁹ mod⁹ sine alio. quia ꝓprietas nō oino idem est cū eo cuius est proprietas. et ideo in creaturis nō dicitur esse proprietas i aliquo nisi i eo cui inheret. non sic i dinis. c Rñdeo tibi ꝛ hic cum Hyla. ꝛc. Ur falsum qd dicit. q̄ solutōem isti⁹ questionis archāgeli nesciūt. cuꝫ em̄ sint cōprehensores. ꝯstat q̄ omnia cognoscūt q̄ sunt de suba glie. ḡ cognoscūt distictōeꝫ ꝑsonaꝝ ꝛ eēntie vnitatē ꝛ modū. ḡ vidēt q̄re ꝓprietates determināt ypostasim ñ eēntiā. Et iteꝝ si cōꝑhēsio erit de qbus ē mō fides. ꝛ nos mō fide tenem⁹. ḡ in pr̄ia cognoscemus. R⁹ dōm q̄ sicut dicit augu. de tri. sicut fouea dr̄ esse

quod ē. significās quo pater ē nō eē illud quo ē.id est eēntiā. Hec illi ita exponētes sua cōmēta simplicibus ⁊ incautis vera videri faciūt b Nos aūt aliter fore ista intelligēda dicimus. Dicēs em̄ eo q deus ē suba ē. sꝫ q pater ē. sube nō ē. hoc intelligi voluit. quia essentia deus ē. ⁊ deitate suba ē. Eo em̄ suba ē quo deus est. ⁊ ecōuerso. cui⁹ ea ē deitas q̄ est suba. ⁊ suba q̄ deitas. ꝫ q pater ē nō ē sube. i. nō quo pater ē eo suba ē. q̄ pro-prietate generatōis pater ē. q̄ subā nō ē. Ipam tn̄ ꝓ-prietatē subām eē nō negauit. Ita etiā illud intelligē-dū ē quod ait. Cuꝫ pater ē. nō illud ē quod ē. i. nō illo pater ē quod vel quo ipe ē. i. essentia. sed notione.

Rn̄det alie auctoritati aug. q̄ sumpta ē ex. vj. d tri. q̄ nitūt ꝓbare ꝓprietates ꝑsonaꝝ nō esse dei substan-tiam. k

Item illis verbis Aug. vehemēter insistūt supi⁹ posi-tis. s. q verbū ſm q sapia ē ⁊ eēntia. hoc ē q pater ſm q verbū nō hoc ē qd pater. Si inqūt verbū nō est hoc quod pater ſm hoc q ē verbuꝫ. id ergo quo verbū est nō ē illud quod pater ē. Proprietas ergo quo verbuꝫ ē. nō est id quod pater ē. nō ē igit̄ diuina essentia. Ad quod dicim⁹. quia licet ſm q verbū nō sit hoc qd pa-ter ē. ea tn̄ ꝓprietas q̄ verbū est. ē id qd pater. i. diuia essentia. sed non est ypostasis patris.

Qt aliter intelligenda sunt illa vba q dicit. b

ceca nō q ipa non videat. ꝫ q: qd hꝫ non ondit alijs. sic angeli dicūtur ignorare ⁊ sancti ꝓpter hoc q n̄ reuelāt talia. ꝫ mag intelligibilia. ⁊ q: talia nō hn̄t silēin creatura. imo magis dissilē dicūtur nobis icōprehēsibilia. Et remouet Hyla. triplicē cognitōnē quā habemus de rebus diuis.
4 Una ē ꝑ angeloꝝ reuelationē. alia ꝑ prophetaꝝ illustratonē. tercia ꝑ aploꝝ p̄dicationem. Et dicit āgelos nō audire. q: ipsi recipiūt reuelationē am aiorib⁹ ⁊ nobis exprimunt. mgr̄ ꝫ hic rn̄det ondēdo in-
5 sufficientiā. Si em̄ rat̄ quare ꝓprietas ē in persona vt distinguēs in essentia nō. Rn̄detur q persona se habet ad aliā. ⁊ refertur ⁊ distinguit̄. ⁊ si hoc rn̄deatur. adhuc manet q̄stō quare ꝑsona refert̄. ꝫ rn̄detur q: vna ē essentia. tres
6 ꝑsone. Si tu q̄ras hmōi omnino simile. nō inuenies. ⁊ ideo in fundamento fidei oporet sistere. Nos autem aliter fore ista intelligenda ⁊c̄. Notandū. sup ista solutōne mgr̄i quā ponit hic q locutiões iste quas ꝓponit aug. s. pr̄ nō ē in eo substātia quo ē pr̄ ⁊ cōsiles duplices sunt. q: ablatiuus importat habitudinem in rōne forme siue cause formalis. q̄uis in diuinis nō cadat vere habitudo cause q̄tum ad rem. tn̄ q̄tum ad ratōnem intelligendi. Pōt ꝫ causalitas cadere sub negatōne. vt sit negatio causalitatis. ⁊ tūc locutio ē vera. ⁊ in hoc sensu accipit augus. ⁊ magister exponit. Est em̄ sensus. non eo ē deus quo pater. quia paternitate ē pater tanq̄ rōne dicendi vel intelligendi. nō sic aūt paternitas est ratio dōi ipm esse deū vel intelligendi. ⁊ tunc locutio vera est. ⁊ nihil facit ꝓ porretano. Potest iteꝝ esse causalitas negatioins. ⁊ tūc est falsa. ⁊ est sensus. non eo ē est deus quo pater. i. q̄tum ad id quod est pater nō est deus. ⁊ in hoc sensu accipi. porretanus. ⁊ ita est falsus intellectus. ⁊ sic non accipit Augusti.

Ad intelligētiam presentis distinctionis quatuor querūtur.
Primo q̄rit̄ de cōpatione ꝓprietatis ad personam.
Secundo de comparatōne ꝓprietatis ad essentiam.
Tercō de comparatione vnius ꝓprietatis ad aliam.
Quarto de cōpatione eiusdē ꝓprietatis ad seipsam.

Questio. j. a

De cōpatione ꝓprietatis ad ꝑsonā. ⁊ q̄rit̄ vtrū proprietas sit ꝑsona. ⁊ q nō. ondit̄ hoc mō. Ubicūq; est vere determināns ⁊ determinatū ſm rem. ibi determināns differt a determinato. Nā si nō differt. nō est determināns vere ꝫ totū ē determiatū. ꝫ ꝑsona in diuis ē vere determinatum. ⁊ ꝓprietas vere determinans. q: ꝓprietas vere ⁊ nō ſm modū dicendi soluꝫ distinguit ꝑsonā. ꝫ ꝓprietas differt a ꝑsona. ꝫ dria nō p̄dicat̄ de se in abstractione. ꝫ nec ꝓprietas de ꝑsona. vel ecōuerso. Item vbicūq; ē vere abstractū ⁊ cōcretū. ibi differt. qd abstrahit̄ ab eo a q̄ abstrahit̄. ꝫ proprietas significat̄ in cōcretione ad ꝑsonaꝫ cū dicitur pater. ⁊ in abstractione cum dicitur paternitas. ⁊ nō tm̄ est differētia in modo loq̄ndi. quia aliq̄d dicit̄ de patre quod non de paternitate. ergo vere differt paternitas a persona. sed quod vere differt ab alio. nō predicatur de eo in abstractōne. ꝫ ⁊c̄. Item vbicūq; est absolutum ⁊ respectiuū. absolutum non ē ipse respectus q̄tūcūq; seipso referatur. Unde q̄uis materia seipa referatur ad formā. tamen non est ipe respectus ad formā. ergo cum in diuinis persons vere sit substantia absoluta. relatio sit verus respectus. q̄tumcūq; seipsa referatur persona. non est verus respectus. siue ipe respectus. nec ecōuerso. ergo ꝓprietas non est ipa persona. Ex his tribus suppositionibus arguebat porretanus q persona non est proprietas nec econuerso. ⁊ quia omne quod est in ꝑsona est persona propter summā simplicitatem. arguebat vlterius q proprietates non sunt in personis ꝫ assistunt. Et q ista positio sit conueniens. videt̄ auctoritate Boetij de tri. Dicit em̄ q relatio non in eo quod est esse consistit sed in comparatione. Item hocipsum ostenditur ratione. quia omē quod aduenit alicui ⁊ recedit sine sui mutatione non predicat aliquid quod sit in illo. sed solum est assistens. sed relatio est hmōi. vt patet in dextro ⁊ sinistro. ꝫ ⁊c̄. Cuꝫ ergo proprietates sint relationes. non sunt persone

ptes in personis. ſ; aſſiſtunt. Contra. omne ſimpliciſſimū eſt id qḋ habet excepto eo ad qḋ relatiue dī. hec eſt Auguſti. in. xj. de trini. ⁊ per ſe nota ē. ſ; diuina perſona ē ſimpliciſſima. aliter nō eſſet deus. ⁊ nō dicitur relatiue ad ꝓprietatem. ꝗ eſt ꝓprietas. Itē omne perfectiſſimū eſt om̄e illud a quo perficit̃ ⁊ denominatur. hec ē per ſe nota. quia aliter denominās ⁊ perficiēs eſſet perfectius eo. Et auguſti. iſtam ꝓponit. vj. de trini. dicens. ꝙ ipſe deus eſt maximus. ideo eſt ſua magnitudo. ſed perſona diuina eſt perfectiſſimum quid ⁊ denominat̃ ſua proprietate. ergo perſona ē ſua ꝓprietas. ⁊ pater eſt paternitas. Itē om̄e ſimpliciter primū eſt quicquid habet ex toto eo ꝙ ex illo. Nam ſi habet aliquid quod nō ſit ab ipſo. vel qḋ non ſit ipm̄. illud eſt eque primuȝ vt ipm̄. ꝗ ipm̄ non erit ſimpliciter primū. ſed pater hab; paternitatem. ⁊ paternitas non eſt ab ipſo. ⁊ ipſe eſt ſimpliciter primus. ergo pater eſt paternitas. eadem ratōne filius eſt filiatio. ⁊ ſpūſſanctus proceſſio. Ex his concludit̃ ꝙ proprietates non ſunt tm̄ perſone ſed etiam in perſonis. Et ꝙ iſtud verū ſit videt̃ auctoritate Hieroni. Tres inquit perſonas expreſſas ſub proprietatibus diſtinguimus in lib. de expoſitione fidei catholice ad philip. Item hoc videtur ratione. quia omne qḋ eſt. aut eſt ens per ſe. aut in ſe. aut in alio. Proprietates igitur aut ſunt per ſe entes. ⁊ ita ſubſtantia. aut ī alio. Si in alio. non cū in perſonis. quia proprietas non eſt niſi in eo cuius eſt ꝓprietas. Si per ſe. ꝗ ꝓprietas eſt ſubſtantia. aut ꝗ creata. aut increata. aut media. Sed non creata nec media. iſtud cōſtat. ꝗ reſtat
7 ꝙ increata. ergo ſunt pſone. Rº dm̄ ꝙ de comparatione proprietatis ad perſonaȝ triplex fuit opinio. Prima poſitio fuit ꝙ ꝓprietates non ſunt perſone nec in perſonis ſed aſſiſtūt perſonis. ſicut relatōnes Et ratio que mouit iſtos fuit pſonarū pluralitas et diuina ſimplicitas. Quia cū pſone plures ſunt. plures habēt proprietates. que vere differentes ſunt. ⁊ quia differentes ſunt. ſi eſſent in perſona. auferrēt ei ſimplicitatem. que cum non poſſit auferri a diuinis. poſuerūt proprietates eſſe aſſiſtentes perſonis. non eſſe perſonas. ⁊ huic videtur conſonare natura relationis. que non videtur eſſe in ſubſtantia. nec predicare alıq̇d in ſubiecto. ſed dicere reſpectum ad aliud Et hec poſitio ⁊ ſi rationabilis aliquo modo fuit. tm̄ ſtare non poteſt. quia ponebat relationes in diuinis nec deum eſſe nec creaturam. vnde etiam ſi in principio ſui modicū contineret errorem. tamen ducebat ad magnū. ⁊ ideo retractata fuit in concilio remenſi. et magiſter gilbertus porretanꝰ ore ꝓprio retractauit. Ideo fuit ſecūda opinio multum differens ab iſta. videlicȝ. ꝙ proprietates om̄ino ſint pſone. nec differāt niſi ſolūmodo in modo loquendi. ⁊ tm̄ ſunt tres proprietates. ſicut ſunt tres perſone. Et iſta poſitio fundata eſt ſimiliter ſup diuinā ſimplicitateȝ. Quia cū perſone ſunt ſimpliciſſime. ſeipſis diſtinguūtur. et ipſe ſunt ſue ꝓprietates. nec habent alias differentes re. ſed ſolo mō loquēdi. Et iſta poſitio fuit magiſtri prepoſitiui. ⁊ magis eſt probabilis ꝙ̄ precedēs. Attamen ipſa improbata eſt ſupra diſt. xxvj. quia vna perſona plures habet relationes que ſunt vere relationes. ⁊ plures perſone habent vnam proprietatem. ⁊ vna perſona alio ⁊ alio modo ſe habet ad filiuȝ ⁊ ad ſpūmſanctum ⁊ ſm̄ rem. Ex quo neceſſario ſequit̃. ꝙ realiter aliquo modo differt ꝓprietas a perſona. ⁊ non ſolum in modo loquendi. ſicut dicebat mḡr prepoſitiuus. Et propter hoc intelligēdum. ꝙ vtraq; predictarum poſitionum aliquid veri dicit. ⁊ in aliquo deficit. Nam prima que dicebat ꝙ proprietates aliq̄ modo differant a perſonis. verū dixit. ſed in hoc male. ꝙ dixit ſimpliciter differre. Sequens que dixit ꝙ ꝓprietates ſint perſone. veruȝ dixit. ſed in hoc exceſſit ꝙ dixit. ꝙ nullo modo differāt a pſonis. Ideo ex his duabus poſitionibus conflatur vna ⁊ cōmunis poſitio quā tenent modo magiſtri cōmuniter. ꝙ proprietates ſunt pſone ⁊ in perſonis. tm̄ aliquo mō differūt a perſonis. Et ꝙ iſta poſitio ſit cōueniens pȝ. ſi quis inſpiciat naturam proprietatū. Dictum eſt ē ſupra cum querebatur quid eſſet proprietas in diuinis. ꝙ erat relatio. dictum eſt etiam ꝙ relatio ratōne compationis quā habet ad ſubiectū trāſit in ſubſtātiam in diuinis. et ideo de ſubiecto ſuo omnino vere predicatur. vt pater ē paternitas. Rōne vero cōparationis quā habet ad obiectū. manet verū ſūm eius in diuinis. ⁊ habet quodāmō differentiā a perſona. Nec facit ſm̄ hoc cōpoſitionem ſed diſtinctōneȝ reſpectu cuius ē. Compoſitio eīn attenditur per compatōnē ꝓprietatis ad ſubiectum. diſtinctio reſpectu obiecti. Et ex hoc patet ꝙ ꝓprietas eſt perſona ⁊ in perſona. quia idem ē per eſſentiam ſiue modū eſſendi. differt tm̄ ꝗ̄tum ad modū ſe habendi. Cōcedende igit̃ ſunt rōnes ꝙ ꝓprietates ſunt perſone ⁊ in perſonis. ⁊ pȝ ex dictis Rº ad primū argumentū. Quia cū aliquātulā habēt differentiā ꝓprietas ⁊ perſona penēs modū ſe habēdi. ideo ꝓprietas vere determinat ⁊ diſtinguit. hoc tm̄ non tollit predicationē. quia modus ille non addit aliam eſſentiam. Ad illud quod obijcitur ſecūdo de abſtractione. dm̄ ꝙ non eſt abſtractio 8
ſm̄ rem. ſed ſolum ſm̄ modū intelligendi ⁊ loquēdi. quia abſtractio reſpicit ſubiectuȝ in quo. ⁊ ſm̄ illum reſpectū tranſit. quia tm̄ manet in compatōne ad terminū. hinc eſt ꝙ relatio non tm̄ modo loquendi differt. nec tm̄ oportet ꝙ ſit vera abſtractio. Ad illud 9
qḋ obijcit̃ ſcḋo ꝙ abſolutū nō dī de reſpectiuo. dm̄ ꝙ verū eſt in creatura. quia reſpectus ipſe verus. aut eſt alius per eſſentiam. aut in compatōne ad aliud ꝑ eſſentiam. vt materia ⁊ forma. quoꝝ neutrū eſt in diuinis. vnde reſpectus in creaturis ponit dependentiā. ⁊ ideo priuat ſummā ſimplicitatem. ⁊ ideo nō ꝑdicat̃ in creatura. Omne eīn ſimpliciſſimū eſt independens omnino. In diuinis aūt relationes dicunt reſpectum ſine dependentia. ⁊ ideo non priuat ſummā ſimplicitatem. ⁊ ideo dicitur de ypoſtaſi. Ad 10
quid qḋ obijcit̃ ꝙ om̄es relationes ſunt aſſiſtentes. dm̄ ꝙ eſſe in relatione dicitur a boetio. non qr nō ſint in re. ſed quia cū ſint in re nō ſint in ea abſolute. ſed in compatione ad alteꝝ. quo quidem mutato et corrupto. contingit relationem pariter corrūpi ⁊ deſinere propter hoc ꝙ non ē in ſubiecto abſolute ſ; ad alteꝝ. nihilominus tm̄ eſt in ſubiecto. Ex hoc patȝ rn̄ſio ad illud qḋ obicit. Nam illud non habet veritatem niſi in ente abſoluto nō reſpectiuo. Et trahit̃ ex rōne ⁊ verbis Boetij. Ex rōne. quia qn̄ dico hoc eſſe ordinatū ad aliquid. non nihil dico de illo de quo dī. ⁊ quādo de aliquo qḋ non habet ordinem fit habēs ordinem. quia nō erat illud ad quod ordinaretur. et ideo ordo erat in potentia in hoc. non ratione ſui. ſ; ratione ad hoc quod eſt. ꝗ̄tū ex parte ſui erat ī actu. ⁊ ideo nulla mutatōne facta erat in ipſo. ſ; in obiecto

introducitur in eē ⁊ desinit. ⁊ hoc patet ex verbis boetij. quia boetius non negat simpliciter ꝙ relatio nō in eo qd̓ est esse ꝯsistit. ſ; nō totalr̓ ꝯcessit. vñ dicit nō pōt predicatō relatiua ꝗcꝗ̄ rei de q̄ dī per se addere. vel minuere. vel mutare. quia non tota in eo ꝙ ē esse consistit. ex hoc innuit ꝙ aliquo modo consistit. ⁊ iō nec in creaturis nec in deo verum ē dicere ꝙ relatio non sit in aliquo. sed verum est dicere ꝙ non tota est in aliquo absolute.

Questio .ij.

Secūdo queritur de cōparatione ꝓprietatis ad eēntiam. ⁊ queritur vtruz proprietas sit essentia. ⁊ ꝙ sic videtur. quia ecclesia cantat. In personis adoretur ꝓprietas. sed nihil est adorādū latria nisi diuina eēntia. ḡ ⁊c̄. vnde Bern̄. Illam ꝓprietatez que deus nō est. nō mihi adorabilem credo. Item essentia ē in persona ⁊ ꝓprietas. aut ḡ sunt ibi per differentiam. aut per indifferentiam. Si per differētiam. ḡ ꝑsona est cōposita quod ē incōueniens. Si per indifferētiā oīmodā. ḡ proprietas ē essentia. ⁊ essentia est proprietas. Item ꝓprietas aut est aliquid aut nihil. Si nihil. ḡ aut personā non distinguit̄. aut distinctio ꝑsone nihil est. Si aliquid est. sed omne quod ē aliqd est essentia vel creata vel increata. sed ꝓprietas nō ē essentia creata hoc manifestuz est. ḡ increata. Itē omne quod est. aut est deus. aut melius deo. aut minus bonuz. aut maius. ꝓprietas ergo aut ē deus. aut melius. aut minus. aut maius. Sed maius non pōt esse. quia deus est quo maius excogitari non potest. Minus non pōt esse. quia tunc pater esset minor ꝙ̄ sit ipse. ḡ deus est. Contra. Augusti. dicit ⁊ habet̄ supra di. xviij. non eo est deus quo pater. sed deitate est deus. paternitate est pater. deitas non ē paternitas. immo aliud ⁊ aliud. Item hoc videt̄ ratōne. Hec ē cōceptio anime per se vera. ꝙ non est idē principiū distinguendi ⁊ vniendi formaliter loquendo. ſ; essentia est rō vniendi. ḡ essentia et ꝓprietas nō sunt idem. Item nulla proprietas proprie predicat̄ de aliqua essentia siue substātia nisi sit in illa. ḡ si ꝓprietates dicūtur de diuina essentia. ḡ sunt in illa. sed ꝓprietas ponit rem suam circa subiectū in quo ē. ḡ cū rei proprietas sit respectus. ⁊ ad respectū sequat̄ distinctio. de necessitate ꝓprietates ponūt distinctionē circa diuinā essentiā. si sunt in illa. sed hoc ē inconueniens. ḡ ⁊c̄. Item si essentia ē ꝓprietas. aut ḡ ꝑ se aut per accidēs. Si per se. ḡ cuicumqz inest essentia. ⁊ paternitas. ſ; hoc est falsum. ḡ si est vera. ē vera ꝑ accidens. ḡ cuz in diuinis non sit ponere accidens nec per accidēs. patz ⁊c̄. Item si ꝓprietas ē diuina essentia. cum diuina essentia vl̓ substantia sit creatrix ⁊ creet. ḡ ꝓprietas creat. qd̓ non conceditur. Querit̄ ergo quare conceditur ꝙ paternitas sit essentia. ⁊ ꝙ etiā sit adorāda. non tamē ꝙ sit creatrix vel sapiens

11 R°. sicut magister tāgit in lr̄a aliquoꝝ positio fuit ⁊ imponit̄ pictauensi. ꝙ proprietas nec sit essentia. nec in essentia. sed solū assistens. Sed ista positō manifeste improbata ē. quia necesse est ꝙ sit diuina eēntia si est aliquid. Propter hoc ad intelligentiā obiectoꝝ intelligendū sicut prenotatū est. ꝙ relatio rōne comparationis ad subiectū trāsit in substantiam. ⁊ iō proprietas ē diuina substantia. Rōne vō comparationis ad terminū siue subiectū remanet. ⁊ ꝗ̄tū ad hoc est distincta. ⁊ differt ab essentia. non qꝛ dicat aliam essentiam. sed aliū modū se habendi. ꝗ per cōparatō nem ad essentiam vel ꝑsonam dicit modū nihil addens. In cōparatōne vō ad correlatiuū. vere dicit rē ⁊ distinctionem. ⁊ ideo non est vanitas in ratione intelligēdi. nec compositio in re sed vera distinctio. Et quoniā iste respectus non dicit aliud ꝙ̄ essentiā ipsi cōparatus. similiter nec aliud ꝙ̄ personaz. ideo vere est essentia ⁊ persona. ſ; qꝛ vltimus respectus ille nō est essentia ad aliud sed persone ad personā. ideo respectus ⁊ relationes proprie loquendo sunt in ꝑsonis non in essentia. quia persone ſm eos referūtur ⁊ distinguūtur. in essentia autem non. quia nec refert̄ nec distinguitur. Sunt tamē in essentia diuina loqndo cōmuniter ⁊ improprie. vt dicatur in diuina eēntia. omne qd̓ est diuina essentia. vel omne quod ē in essentia vel persona. Ad illud ergo quod obijcit̄. 12
ꝙ alio est deus. alio est pater. dōm ꝙ ablatiuus dicit rationem dicendi vel denominādi. vnde ⁊ alietas ꝑ ablatiuū significata attenditur solum ꝗ̄tum ad modum. non ꝗ̄tum ad essentiam. vt patet. Ad illud similit̄ qd̓ obijcit̄ ꝙ non idez est principiū distinguēdi ⁊ vniendi. patet R°. quia ꝓpetas distinguit in 13
eo ꝙ differens nō essentia sed modo. qui modus nō dicit cōpositionem. quia transit in substantiam. nec dicit solum intellectum. quia res ē. ⁊ manet respectu obiecti. Ad illud qd̓ obijcitur ꝙ non predicat̄ de 14
substantia. dōm ꝙ non predicatur de substātia vt de subiecto. nec per inherentiam. sed solum de persona sic ꝑdicatur. Vñ de essentia predicatur. quia essentia ⁊ ꝓprietas sunt vnuz in persona. non quia vnū sit in 15
alio. Ad illud quod obijcit̄. vtruz predicatur ꝑ se aut per accidens. dōm ꝙ non per se. qꝛ per personā Non per accidens. quia persona non est aliud ab essentia. Quoniaz igit̄ sicut res diuine superexcedūt res inferiores. sic ⁊ ꝑdicatio predicationem. Ad illud 16
qd̓ vltimo obijcitur. ꝙ si essentia creat. ⁊ proprietas. Dōm ē ad hoc. ꝙ ꝗ̄uis proprietas sit essentia. tamē essentia non supponit ꝓprietatem. nec econuerso. vñ non sequit̄ ꝙ illud qd̓ conuenit essentie conuenit ꝑsone vel econuerso. aliqua tū conueniūt essentie ⁊ ꝓprietati. aliqua non. Vñ notandū. ꝙ ꝗdam dicun- 17
tur de diuina essentia in se. vtputa illa que dicuntur in oppositōne ad creaturam. vt immēsa. increata. et huiōi. ⁊ hec dicūtur de proprietatibus. Aliqua dicūtur de diuina essentia vt in personis. vt esse cōmunicabile. ⁊ esse in tribus vnaz. talia conueniūt essentie vt habent rōnem forme. ⁊ in hoc differt ratio eēntie ⁊ proprietatis. ⁊ talia nō dicūtur de proprietatibus. Rursus aliqua dicūtur de essentia. vt esse principiuz opationū. esse potentē. sapientē. volentem. ⁊ creare. ⁊ talia non dicūtur de ꝓprietatibus. Vñ notandum. ꝙ adiectiua essentialia que essentiam in se respiciūt vt esse diuersum a creatura. dicūtur de ꝓprietatibus. que aūt de ipsa formaliter siue vt est forma. vl̓ vt est principiū. non dicuntur. ⁊ sic patēt omnia quesita.

Questio .iij. c

De comparatione vnius notionis ad aliam. ⁊ querit̄ vtrū vna notio siue proprietas vnius persone ꝑdicetur de alia. Et ꝙ sic videt̄ silogismo expositorio. De necessitate eīn sequitur vt dicitur in arte prioꝝ. hoc a est b. hoc a est c. eodem demonstrato. ḡ c est b. ⁊ fundatur iste silogismus super illud principiū per se notum. quecūqz vni ⁊ eidem sunt eadē int̄ se sunt eadē. Fiat ergo talis silogismus. pater est paternitas. pater est inascibilitas. ḡ paternitas ē innascibilitas. Si

iubicas ꝙ accidens peccat contra istam ꝯsequētiā
⁊ contra istud principiū. vt patet hic. petrus est indi
uiduū. petrus est homo. ergo homo est indiuiduū.
Contra hoc obijcit. quia vbi est accidens ibi est acci
dentalis predicatio. sed cum dicitur pater est pater-
nitas. pater est innascibilitas. non est accidentalis p̄
dicatio. quia est in abstractione. ergo non est ibi accidēs
Item bene sequitur concretiue. pater generat. pa
ter est innascibilis. ergo innascibilis generat. ⁊ tamē sic
magis importat predicatio per modū accidentis. ergo
multofortius sequitur in abstracto. ergo hec ē vera. pa-
ternitas est innascibilitas. Item hoc ostenditur a
minori sic. Maior est vnio proprietatum in vna ꝑso-
na siue in supposito incōmunicabili. ꝙ̄ proprietatum
in vna natura cōmuni. sed tanta est vnio ꝓprietatum
in vna natura cōmuni. ꝙ vna est alia. vt bonitas est
sapientia. ergo multofortius in persona vna ꝓprietas p̄
dicatur de alia. Item maior est vnio proprietatū
in vna persona ꝙ̄ ꝓprietatis ⁊ essentie in persona. q2
ibi vnio quantum ad rem est equalis. ⁊ quantum ad modū
magis conuenit ꝓprietas cū proprietate ꝙ̄ ꝓprietas
cū natura siue essentia. sed tanta est vnio essentie ⁊ ꝓ
prietatis in persona. ꝙ vna de alia predicatur. vt pa-
ternitas est deitas. ergo ⁊c. Item maior ē vnio ꝓprie-
tatis in vna persona ꝙ̄ duarū naturarum in eadem ꝑ-
sona. sed propter conuenientiam naturarum in vna ꝑso
na xpi est ꝯmunicatio idiomatū. quia deus est homo
⁊ homo deus. ergo pari rōne ꝓpter conuenientiam ꝓprie
tatum in vna ypostasi. vna de alia predicatur. Con-
tra. sicut se habet persona ad personam. ita notio ad
notionem. sed vna persona non predicatur de alia ꝑ
sona. ergo nec vna notio de alia notione. Item qđ p̄-
dicatur de aliquo in abstractione non facit numerū
cum illo. ergo si notio de notione p̄dicatur. nō sunt plu-
res sed vna. Item si notio predicatur de notione.
ergo spiratio est generatio. ⁊ spirare ē generare. ergo
cum hec sit vera. pater spirat spiritumsanctū. ⁊ hec erit
18 vera pater generat spiritumsanctū. Rn̄. dicendum ꝙ est predi
catio per identitatem. ⁊ predicatio per inherentiam.
Predicatio per inherentiam est in concretione. ⁊ hec
est in ratione suppositi. vt albū est musicū. Predica-
tio vero per identitatem est in abstractione et ratione
forme non suppositi. vt iusticia est bonitas. Dico er
19 go ꝙ notio ad notionem dupliciter potest compara
ri. vel in concretione. vel in abstractione. Si in cōcre
tione. sic vna predicatur de alia. vt generās est spirās.
⁊ pater est innascibilis. ⁊ hoc quia conueniūt in sup
posito. Si aūt in abstractione. quia tunc notio pure
importat ipm respectum. ⁊ in vna eademqꝫ persona
sunt diuersi respectus sine sui cōpositione. ⁊ hoc sm
diuersas cōparationes. sic vna de alia non predicatur.
20 Ad illud ergo qđ obijcit de silogismo. dicendum ꝙ contra
illum silogismū peccat accidēs. sicut patet in exēplo
prius posito. vnde non valet forma silogismi. Simi-
liter illud principiū intelligendū est sm idem. Non
enim sequitur ꝙ si aliqua duo sunt similia vni. ꝙ sint si
milia inter se. nisi sint similia sm idem. Similiter eti
am oportet in resolutionibus ad hoc ꝙ sit identitas
vnius ad aliam. ꝙ non tm̄ eadem sint sm idem. verum
etiam ad idem sint. Quoniā ergo relationes diuerse
in eadem persona. non sunt ad idem siue ad eūdem.
ideo non sequitur ꝙ si conueniāt in supposito. ꝙ ꝓ-
pter hoc ꝯueniāt inter se. ⁊ sic patet. ꝙ nec silogismus
21 nec principiū conuenit. Ad illud qđ obijcit. ꝙ nō

est ibi accidens. dicendum ꝙ fallacia accidentis non solū
attenditur quantum ad predicatum accidentale. sed etiā
attenditur quantum ad principij variationem. ita ꝙ in
vna sola acceptione sua cōueniat. in alia sit extraneū.
sic est in proposito. Nam pater sm aliam cōpara-
tionem est innascibilitas. sm aliam est paternitas. ita
ꝙ paternitas nullo modo dicit cōparationē ad prius
nec positiue nec priuatiue. quantum ē de sua rōne. ⁊ ideo
patet ⁊c. Ad illud quod obijcit per similitudinem 22
vnionis duorum in tercio. dicendum ꝙ p̄dicatio per identi-
tatem potest esse tripliciter. aut ita ꝙ essentia compe
tur ad essentiam. aut essentia ad ꝓprietatem. aut ꝓ-
prietas ad ꝓprietatem. Quando ergo est predicatio ꝑ idē-
titatem per cōparationem essentie ad essentiam. no-
tatur ydēptitas essentialis. vt cū dicitur magnitudo
est bonitas. Quando item per cōparationem essentie ad ꝓ
prietatem. similiter notatur identitas essentialis. Quando
vero est comparatio ꝓprietatis ad proprietatem. quia
ꝓprietas non importat nisi rationem ⁊ relatōnē siue
respectū. tunc notatur identitas rationis. ⁊ hinc ē ꝙ
vna ꝓprietas essentialis p̄dicatur de altera. ⁊ ꝓprietas
de essentia. quia vniformis modus predicandi est in
his ad seinuicē ⁊ ad illud in quo ꝯueniūt. quia ꝑ idē-
titatem essentie. Sed non sic est cum ꝓprietas predi-
catur de ꝓprietate. Nam cum proprietas predicatur
de persona. notatur conuenientia in substantia. ⁊ eēn-
tia in supposito. Cum autem predicatur de alia pro-
prietate. notatur cōuenientia in rōne ⁊ respectu. ⁊ iō
non est simile. immo est ibi accidens. cōueniūt in sub
stantia ergo in respectu. Ad vltimū de ꝯuenientia na 23
turarū in vna persona patet Rn̄. quia non est cōmu-
nicatio idiomatum in abstractione. sed in concretio
ne. quia deitas non ē humanitas. sed deus est homo.
similiter in ꝓposito est. ideo patent omnia.

Questio. iiij.

De cōparatōne eiusdem ꝓprietatis ad seipsam. Que
ritur ergo vtrū eadem proprietas siue notio predice
tur de se denominatiue. Et ꝙ sic videtur per simile. q2
adiectiua essentialia denominānt abstracta. vt magni
tudo est magna. ⁊ bonitas ē bona. ergo pari rōne gene-
ratio generat. ⁊ spiratio spirat. Item quia in pri-
mis ē status. ideo seipsis denominātur. vnde vnitas
seipsa est vna. ergo cum proprietates personales nō ha-
beant priores. immo ipse prime sint. ⁊ ideo seipsas de-
nominant. Item indefinita affirmatiua equipol-
let particulari. ergo simpliciter cōuertūtur. sed hec sim-
pliciter cōceditur. generās est paternitas siue gene-
ratio. ergo generatio est generās. Item si hec nō con
ceditur. paternitas non est generās. aut hoc est pro-
pter repugnantiam a parte rei. aut a parte modi. Nō
a parte rei. quia eadem res est. Nō a parte modi. quia
eadem proprietas ⁊ relatō importatur. ergo nullo modo
est ibi repugnantia. ergo locutio simpliciter est vera.
Cōtra. sicut ꝓpriū ꝓprietatis est distinguere. sic pro
priū est persone aliam producere. sed hec est falsa. ꝑso-
na distinguit. quia non distinguit. immo distinguitur.
ergo ⁊ hec est falsa. ꝓprietas generat. Item omne
quod refertur est. aliquid excepto eo qđ relatiue dicitur.
sed ꝓprietas non est relatio. ergo proprietas non re-
fertur. sed generare est referri. ergo proprietas nō ge
nerat. Item ꝓprietas importat originem ⁊ relatō
nem. ergo si supra se reflectitur. ⁊ seipsam denominat.
tūc ergo originis erit origo ⁊ relationis relatō. quod
habet philosophus ⁊ omnis ratio pro inconuenienti.

Item cum dicit generatio generat. aut verbū cōstruit rōne suppositi. aut rōne forme. Nō forme. qr respectus nō agit. Nec rōne suppositi. quia supposita notione non supponit psona. aliqd eīn cōuenit psone. qd non notioni vt supra ostensum est. ergo locutō
24 simpliciter est falsa. Rº dōm q pdicte locutiones sunt false. Nulla eīn notio denominat seipam. Et rō huius ē. qr denominatio notionis importat emanationē vt actū. importat & relationē. & qm pductio proprie ē suppositi non forme. similiter & relatio alicuius vt suppositi. ideo omnis talis denominatio concernit suppositū. non sic ē de proprietatibus essentialibus. velut est de primis vt de vno & vero. immo respiciūt formā. ideo denomināt seipas. Qd qr nō est in hmōi adiectiuis notionibus. nō pnt locutōes eē vere rōne forme. Rōne vō suppositi non pnt esse vere. quia notio nō supponit psonā. quia plures notōnes sunt in eadē persona. Essentia tamē supponit substātiaz. quia ē vna essentia & vna substātia. & ideo hec ē vera deitas creat. qr deitas supponit deū. hec aūt falsa. paternitas generat. quia nō supponit prem. Quod obicitur de conditionibus essentialibus & de primis patet q non ē simile rōne iam dicta. Potest tamē nihilominus alia rō assignari. quia respectus reflexus supra absolutuz ibi quietat. itaqz absolutū respectui dat fundamentū. & respectus dat cōplementū. sed cuz respectus reflectit supra se. qr vterqz dicit ꝯparationē ad alterz. vn nō pōt dare fundamētū. nec alter complementū. & ideo nō pōt reflecti. sed in simplicibus primis cuiusmodi ē veritas. qr aut nō importāt relationem. aut si importāt importāt relationē q cōiter respicit substantiā & eius pprietates. vtputa esse a deo. iō supra se reflectūt. nō sic in proposito. qr productio
respicit psonā. Ad illud qd obijcit. q hec est vera. 15
generās ē pīnitas. dōm q generās subicit rōne yposťasis. & ita notat pdicatio p identitatē. sed cuz pdicat pater. accipitur rōne forme. ideo mutat modus accipiendi. ideo non sequitur. Si tamē intelligeret rōne suppositi pdicari. vera esset. tūc eīn esset sensus. paternitas est ille qui generat. sed tūc nō sequitur. generatio generat. immo ē ibi accidens. Ad illud qd obij 16
citur. q repugnantia sit ibi. dōm q ibi est repugnantia a parte modi intelligendi. nam notio nō denominat nisi suppositū. vnde talis modus non conuenit notioni. vnde sicut hec ē falsa. albedo ē alba. sic in proposito est intelligendum.

Distinctio .xxxiiij. De comparatione psone siue rei nature ad naturā. Vel de cōpatione psonaꝝ ad essentiam.

Redictis adijciendū est. q quidā puersi sensus homines &c. Supra egit magister de compatione pprietatū ad personas & essentiā. hic secūdo agit de cōpatione psonarū ad essentiā. Et hoc facit in hac distinctione. que in tres partes diuidit. In prima agit de comparatione sm pdicationem. In secunda sm appropriatōnem. ibi. Ex predictis constat q sicut essentia ita potētia &c. In tercia annectit capitulū de translatione vt sic tractatū istum perducat ad consūmationē. & hoc ibi. Preterea sciendū est q in assignatione. Prima pars habet quatuor partes. In prima ponit errorē quorūdam dicentiū personas nō esse naturam. & hoc cum summa cōfirmatione. s. autoritate Hyla. In secūda ipius autoritatis sanū intellectum ex verbis Hyla. sequentibus elicit. per que etiam errorem illoꝝ elidit. ibi. Hoc quidē dicūt nō intelligentes &c. In tercia quādā questionē incidentem dissoluit. quare nō dicūtur tres persone vnius dei. sicut dicūtur tres persone vnius essentie. ibi. Hic considerandū est cum deus sit diuina essentia &c. Similiter secūda pars in qua magister agit de appropriatione habet tres partes. In prima dicit & ostendit q cōmunia appropriātur. In secūda rōnem reddit appropriatōnis. ibi. Id ergo sacri eloquij &c. In tercia. quia hoc nomē homousion. dicit comparationem essentie siue nature ad psonas. vsum eius determinat esse catholicū. & veritati fidei eē cōsonū. ibi. Hic non est pretermittendū q Aug. &c Item tercia pars in qua agit magister de nominū translatōne posset diuidi contra totū tractatū pcedentem de diuinis nominibus. sed quia magister parū aut nihil determinat de his nominibus. ideo potius incidenter cum epilogatione ē posita. Vn hec pticula duas habet partes. In prima quandā generalē de nominibus translatiuis tradit instructionem. In secunda vō ponit pdictoꝝ epilogationem. in qua tractatū de sacramento trinitatis & vnitatis finit. ostendens se in hoc tractatu potius defecisse q sufficisse. pter materie altitudinem. & hoc facit ibi. de sacramēto vnitatis atqz trinitatis. &c.

Ponit errorē quorūdā dicentiū psonas nō esse diuinam naturam. qd autoritate Hylarij confirmare nitūtur. a

xxxiiij.

Agit de comparatione sm pdicationem.

Redictis adijciendū ē q quidā puersi sensus homines in tantam prosilierūt insaniā vt dicerēt nō idē esse naturam dei & psonam siue ypostasim. dicentes candē essentiā nō posse esse prem & filium sine personarū cōfusione. Si eīn inquiūt ea essentia q pater ē. filius ē. idē sibi pr ē & filius Si hanc rē dicis esse prem. aliā qre quā dicis esse filiū. Si vō aliā nō asseris sed eandē dixeris. idē genuit & genitus ē. Propter hec & hmōi inter naturaz & psonā diuidūt. ita vt nō recipiāt vnā deitatis naturā & simplicē eē tres psonas. Idqz testimonio Hyla. defendere nitūt. q in. vij. li. de trini. qrēs. vtrū apl's spm dei noians & spm xpi. idē significauerit vtroqz verbo. inquit ita. Gētiū pdicator. volēs nature vnitatez i pre & filio docē ait. Spūs dei i vob ē. Si qs aūt spm xpi nō hz. hic nō ē ei. Si aūt spūs ei q suscitauit iesuz &c. spūales oēs sumus si in nobis dei spūs. sed & hic spūs dei ē & spūs xpi. Et cū xpi spūs i nob ē. ei spūs i nob ē q suscitauit xpm. Et cū ei q suscitauit xpm in nob spūs. & spūs i nob ē xpi. Nec tn non dei ē spūs q in nobis ē. Discerne ergo o heretice spūm xpi a spū dei. & excitati a mortuis spm xpi. a spiritu dei

Auctem q pro cis facere videtur ponit de li. Hylarij.

Questō Hyla. vtrū in spū dei

natura vel res nature signifi- cata sit idem.

xp̄m a mortuis excitantis. Cū q̄ habitat in nobis spūs xp̄i. spūs dei sit. ꝛ spiritus xp̄i a mortuis excitati spūs dei tñ sit xp̄m a mortuis excitantis. Et q̄ro nūc in spū dei. vtrū naturā an rem nature significatā existimes? Nō ē eñ idē natura qȯ res nature. sicut nō idē ē hō. ꝛ qȯ hominis ē. nec ideȝ ē ignis. ꝛ qȯ ipius ignis ē. ꝛ ꝫm hoc nō ē idē deus ꝛ qȯ dei ē.[a] Huius dicti occasione p̄fati heretici dogmatisauerūt nō ideȝ esse personam ꝛ naturā dei. asserētes naturā dei nō eē tres psonas. Intelligētes in his p̄missis v̄bis Hyla. p rem nature psonam. ꝛ noīe nature diuinā naturā. ꝛ iō dicūt Hyla. interrogasse hereticū. vtrū p spūm dei putaret significatam eē naturā/an rē nature. vt sic oñderet distinguendū eē inter naturā ꝛ rem nature. i. personā.

a Q non ē natura qȯ res nature. Oñdit queȝ sensum trahat ex illis verbis.

Errorē p̄dictū elidit ex sano autoritatis Hyla. intellectu quē elicit ex seq̄ntibus verbis eiusdē. b

Hoc q̄dē dicūt nō intelligentes pia diligentia scripture circūstantiā. q̄ cōsiderata percipi p̄ōt quō premissa dixerit Hyla. Subseq̄nter eñ in eadeȝ serie oñdit[b] in spū dei aliqñ significari prēm. vt cū dr̄. Spūs dñi sup me. Aliqñ significari filiū. vt cuȝ dr̄. In spū dei eijcio demonia. nature sue potestate se demones eijcere demonstrans. Aliquando spūmsanctū vt ibi. Effundaȝ de spū meo super omnē carnē. Qȯ dicit cōsummatuȝ fuisse. cū apl̄i spūsancto misso oib⁹ linguis locuti sunt. Deinde quare hanc distinctionē fecerit. ꝛ ꝙ in supioribus p verba apl̄i idē spūssanctus significatus sit. ꝛ ꝙ ip̄e sit res vni⁹ nature patris ꝛ filij. apte oñdit inq̄ens ita. Hec idcirco sunt demonstrata. vt quacūqꝫ pte heretica falsitas se contulisset. finib⁹ veritatis ꝯcluderet̄. Habitat eñ in nobis xp̄s. q̄ hītante hītat de⁹. ꝛ cū habitat in nobis spūs xp̄i. nō aliud habitat q̄ȝ spūs dei. Qȝ si p spūmsctm̄ xp̄s in nobis intelligitur eē. hunc tñ ita spm̄ dei vt spm̄ xp̄i eē noscendū ē. Et cū p naturaȝ dei natura ip̄a habitat in nobis. indifferens natura filij credit̄ esse a patre cū s. s. qui ē spūs xp̄i. ꝛ spūs dei. res nature demonstret̄ vni⁹. Quero nūc ergo quō nō ex natura vnū sint? A patre procedit spūs veritatis. a filio mittitur. et a filio accipit. sed omnia q̄ habet pater filij sunt. Idcirco q̄ ab eo accepit. dei spūs ē. et idē spūs xp̄i ē. Res nature filij ē. ꝫ et eadem res et nature patris est. et dei excitantis xp̄m a mortuis spūs est. et idem spūs xp̄i est a mortuis excitati.[c] in aliquo differt xp̄i et dei natura. ne eadem sit si prestari potest vt spiritus qui dei ē. nō sit etiam xp̄i. Est ergo in nobis spiritus dei. et ē i nobis spūs xp̄i. et cū spūs xp̄i inest. inest spūs dei. Ita cum quod dei est. et xp̄i est. et qȯ xp̄i est dei est. non potest quid aliud diuersum xp̄s esse q̄ȝ de⁹ est. Deus igit̄ xp̄s ē vnus cū deo spūs. ꝫm illud. Ego et p̄r vnū sumus. In quo docet veritas vnitatē eē nature. nō solitudinē vnionis. Ecce si hec verba diligenter attendas. inuenis spūmsanctū rem nature dici patris et filij. et eūdem dici eē naturā dei. vbi dr̄ per naturam dei natura ip̄a hītat i nobis. si p s. s. xp̄s ē in nob.

b

Isa. lxi
Math. xij.

Joelis. ij. et
Act. ij.
Act. ij.

Verba Hyla. ponit quib⁹ p̄missoꝝ intelligentia aperit̄.

Joh. xv.

c

Jo. x.

a Huius dicti occasione. p̄fati heretici ꝛc. Vt ꝙ mḡr male reputet hereticos illos qui dicebāt naturā nō dici de personis. qꝛ videt̄ Dam̄. dicere idem qȯ illi dicebāt. cū dicit. ꝺ ypostasi nō est deitatē dicere. ꝫ cum deitas dicat naturā. patet ꝛc. R° dōm ꝙ verbum Dam̄. simpliciter intellectū. generat sinistrū intellectū. ꝛ q̄ sic intelligeret sicut sonat hereticus esset. ꝫ ip̄e Damascenus intelligit cū p̄cisione. s. ꝙ deitas nō dicit̄ de vnica ypostasi tantū īmo de oib⁹. b In spū dei aliqñ significari p̄rem. sicut illud Esa. lxi. Spūs domini sup me. ꝛc. Videtur male dicere. quia Hiero. dicit ibi in gl. ꝙ de illo spū intelligitur de quo dr̄ Esa. xi. Requiescet sup euȝ. ꝛ cōstat ꝙ ibi accipit̄ p psona s. s. Item hoc videt̄ alia autoritate. qꝛ alius euāgelista Luc. xi. dicit. Si in digito dei eijcio demonia. gl. exponit digito p s. s. q̄ ē tercia i trinitate psona. R° ꝙ iste rōnes nō ꝯcludūt ꝯrietates. qꝛ vna sc̄ptura plib⁹ modis p̄t exponi. Nā in illa auctē i q̄ dr̄ Esa. lxi. Spūs dñi sup me ꝛc. agit̄ de missiōe filij. ꝛ q̄m filius p̄ōt itelligi missus ꝫm diuaȝ naturā. ꝛ sic itelligit̄ p p̄re loq̄ndo missus a p̄re solū. ideo spiritus domi stat ibi p patre. Si auteȝ intelligat̄ de missione ꝫm humanā naturā sic intelligitur de spiritusancto. prout est tercia in trinitate persona. Similit̄ intelligēdū de auctē seq̄nti ꝙ p̄t intelligi vtroqꝫ mō. ꝫ tñ spūs accipit̄ alit̄ ꝛ alit̄. c In aliq̄ differt xp̄i ꝛ dei natura ne ca.

Itaq; in trinitate nō ita distinguendum est int̄ naturam et rem nature. sicut in rebus creatis. quia vt ait Hyla. compatio terrenoꝝ ad deū nulla est. ꝛ si q̄ ꝯpationū exempla interdū afferunt̄. nemo ea existimet absolute in se rōnis pfectōez ꝯtinere. Non eñ hūano sensu de deo loquendum est.

Ad naturam ḡ reꝝ creataꝝ respiciens. inqt. [d] Non idez est natura qꝺ res nature. sbijciens exēpla de ipsis creaturis. Inde oñdens erroris eē. sb mēsura creaturarū metiri creatorē. Addit ꝛ ꝭm h̄ non idem ē de⁹ ꝛ qꝺ dei est. ac si diceret. Si ad instar creaturaꝝ de creatore sentis. cogeris fateri qꝛ nō idē ē de⁹ ꝛ qꝺ dei ē. qꝺ dicere impiū est. cū spūs dei de⁹ sit. ꝛ dei fili⁹ sit de⁹.

Non ḡ ꝭm corpales modos. vt i eadē sbdit serie. accipiēda sunt hec q̄ de deo dicunt̄. vbi euacuās opinionem coꝝ q̄ ita putāt aliud deū eē. ꝛ aliud qꝺ dei ē. aliꝺq; naturā dei. ꝛ rem nature. vt ē in creaturis. apte docet nō aliud eē deum ꝛ q̄ sua sunt. ita vt insint illi sic dicens. Hō aut aliqd ei sīle cuz alicubi erit. alibi nō erit. qꝛ id qꝺ est. illic ꝯtinet̄ vbi fuerit in forma. vt nō vbiq; sit q̄ insistens alicubi sit. De⁹ aūt immēse ꝟtutis viuēs ptās. q̄ nusq; nō assit. nec desit vsq;. que se omnē p sua edocet. ꝛ sua nō aliud q̄ se esse significat. vt vbi sua insint. ipe esse p sua intelligat̄. Nō aūt corpali mō cū alibi sit. nō etiā vbiq; eē credat̄. cū p sua i oīb⁹ eē nō desinat. Nō āt aliud sꝫ q̄ qꝺ ē ipe q̄ sua sꝫ. Et h̄ ppt̄ nature intelligētiā dicta sūt. His ꝟbis apte significat̄ (si tñ intelligis hētice) qꝛ diuīa nā nō aliud est ab his q̄ sua sūt. ita vt insint. ꝛ p illa in oīb⁹ suis ē q̄ nō īsunt. Sua eñ sūt etiā q̄ nō insūt. i. oēs creature. ꝛ sua sꝫ q̄ insunt. vt tres psone q̄ sunt eiusdē nāe. ꝛ eadē nā sic supra aug. testimonio firmauim⁹. dicētis tres psonas eē eiusdē eēntie. vel eandē eēntiā. ꝭ nō ex eadē eēntia. ne aliud intelligat̄ eēntia. aliud psona. Nō tamē diffitemur aliquam distinctōnē habendā fore ꝭm intelligentie ratonē cū dicit̄ ypostasis. et cū dr̄ eēntia. qꝛ ibi significatur qꝺ est cōe tribus. hic ꝟo nō. Est tñ ypostasis eēntia. ꝛ ecōuerso. Fateamur ḡ vnū atq; idē eē tres personas ꝭm essentiā. differētes aūt ꝓprietatib⁹. Vñ aug⁹. sup locū ꝑtaxatū ps̄. ait. Queris qd sit pr̄: rñdet̄ de⁹. Queris qd sit fili⁹: rñdet̄ deus. Queris qd sit pr̄ ꝛ filius: rñdet̄ deus. de singulis interrogatus deū respōde. De vtroq; interrogatus. nō deos sed deum responde. Nō sic est in hoīb⁹. Tāta eñ est ibi subē vnitas. vt eq̄litatē admittat. pluralitatē non admittat. Si ḡ tibi dictū fuerit cū dicis filiū eē qꝺ pr̄ ē. ꝑfecto fili⁹ pat̄ est. rñde ꝭm subam tibi dixi. h̄ eē filiū qꝺ pr̄ est. non ꝭm id qꝺ ad aliud dr̄. Ad se eñ dr̄ de⁹. ad prēm dr̄ fili⁹. Rursumq; pr̄ ad se dr̄ de⁹. ad filiū dr̄ pr̄. Qꝺ pr̄ ad filiū dr̄ nō est filius. qꝺ dr̄ fili⁹ ad prēm nō est pat̄. Qꝺ dr̄ pat̄ ad se. filius ad se. h̄ est pater ꝛ filius. i. deus.

Discutit predicta ꝟba et non ita eē distinguēdū in trinitate sicut in creaturis

d

Qꝛ ꝓpt̄ res creatas dixit non idē eē naturā ꝛ rem nature.

Qꝛ non aliud ē deus et q̄ sua sunt ita vt insit Alia eñ sunt q̄ insunt. alia q̄ n̄ insunt.

Qꝛ aliqua est i rōne intelligentie distinctō cū dī ypostasis. et cū dī essentia.

dem sit si prestari potest. vt spūs qui dei ē non sit etiā xp̄i. vī sic male dicere. qꝛ argumentū hoc nō valet. Filius est fili⁹ pr̄is ꝛ nō s. s. ḡ differt natura pr̄is ꝛ s. s. ḡ cū spiritus dicat psonā. argumētū illud non valet qꝺ facit Hyla. Rn̄ pōt dici. q Hyla. loqtur de spū ꝭm q nōminat naturā. sic autem nō habet instantiā suū verbū. Nihilominus tñ si intelligatur de spū ꝓut dicit̄ psonaliter. adhuc veritatē habet. nam cū verbum nō possit esse sine spū. tunc haberēt pr̄ ꝛ suū verbū duos spūs. ꝛ ita non essent vnius nature. Preterea si spūs patris non esset filij. nō diceretur a xp̄o. ꝛ si n̄ ꝓcederet ab eo non distingueret̄ originaliter. ḡ essentialit̄. sed spūs dei ꝛ deus sunt vnuz essentialiter. ḡ oporteret q spūs et deus essentialit̄ differrēt siue distinguerentur.

4 b Nō idē ē natura. qꝺ res nature. hanc sniam itelligit Hyla. soluz i creaturis. Contra. vī illa solutio nō esse cōueniens. quia Hyla. loquit̄ de spiritu dei ꝓut significat naturā ꝛ res nature. q si nulla est differētia. nullā deberet vim facere. vt vī. q si facit vim in spū prout significat naturam ꝛ rem nature. ḡ vī distinctō inter hmōi faciēda. Rn̄ dōm q cuz dī ab Hyla. aliud est natura. aliud res nature. aut intelligit̄ de alietate a pte rei. sic illi heretici intelligebant. ꝛ sic habet veritatem solum in creaturis. Alio modo potest dicere alietatē siue differentiam ꝭm rationem. ꝛ sic habet veritatem in diuinis. ꝛ sic intelligit Hyla. ꝛ dicit Augusti. q aliud est esse patrē. aliud eē deū. non inquā aliud ꝭm rem. sed aliud ꝭm ratōnem significandi ꝛ intelligendi ꝛ se habendi.

Incidentem q̄stionem dissoluit quare.s.nō dicunt̄ tres ꝑsone vnius dei sicut dicuntur tres persone vni⁹ essentie. c

Hic ꝯsiderandū est cū deus sit diuina essentia.ꝛ ita dicat̄ vnus deus esse tres ꝑsone.sicut vna essentia dicit̄ tres ꝑsone. vtrū ita valeat sane dici. vn⁹ de⁹ triū ꝑsonaꝝ.vel tres ꝑsone vni⁹ dei.sicut dr̄.vna essentia triū ꝑsonaꝝ.ꝛ tres persone vnius essentie. In his locutionibus scripture vsus nobis emulādus vr̄.vbi frequēter repit̄ ita dictū.Una ē eēntia triū.ꝛ tres sunt persone vni⁹ eēntie. nusq̄ȝ autē occurrit legisse vnuȝ deum triū ꝑsonaꝝ.vel tres persone vni⁹ dei.Qd̄ ideo puto sanctos doctores vitasse. ne ita forte accipet̄ ī diuinis ꝑsonis.vt accipit̄ cū de creaturis sl̄r qd dr̄. Dicit̄ eñ deus abrahā ysaac ꝛ iacob ꝛ de⁹ oīs creature.Qd̄ vtiq̄ꝫ dr̄ ꝓpter principiū creationis.vel grē priuilegiū.ꝛ creature subiectionē vel ꝟuitutē.Cuȝ ergo in trinitate nihil sit creatū.vel seruiēs.vel subiectū.nō admisit fides in trinitate talē locutōis modū.Ita etiā ecōuerso nō dr̄ de dei eēntia.ꝙ ipsa sit eēntia Abrahaȝ Isaac et Iacob. vel alicui⁹ creature.ne creatoris vel creature naturam cōfundere videamur.

Usum scripture in his sequēdum tradit.

Quare nō consueuerat scriptura dicere vnuȝ deū triū ꝑsonarū et ecōuerso. cū dicat vnam essentiā triū ꝑsonarum.

Ostendit ꝙ cōmunia appropriāt̄. Quia licet potētia.sapiētia.bonitas.de deo ꝺm subam dicātur ī scriptura.tñ solēt hec nomina distincte ad ꝑsonas interdū referri. d

Ex ꝑdictis ꝯstat ꝙ sicut essentia.ita potētia.sapiā.bonitas de deo dicūt̄ ꝺm subam.Que aūt ꝺm subam de deo dicūt̄.tribus ꝑsonis pit̄er ꝯueniūt. Una est ergo potētia.sapiā.bonitas.patris et filij et s.s.et hi tres eadem potētia.eadē sapiā. eadē bonitas. Uñ ꝯpitur in trinitate summa eē ꝑfectio. Si eñ ibi deesset potētia. vel sapiā.vel bonitas.nō eēt summū bonū[f] Sed quia ibi ē ꝑfecta potētia.infinita sapiā.incōꝑhensibilis bonitas.recte dr̄ et credit̄ summū bonū.Cū q̄ꝫ vnū et idē penit⁹ sit in deo potētia.sapiā.bonitas.ī sacra tñ scriptura freq̄nter solēt hec noīa distincte ad ꝑsonas referri.vt patri potentia.filio sapiā.spūiscto bonitas attribuat̄.qd̄ quare fiat.nō ē ociosum inquirere.

Agit de cōparatōne ꝺm appropriationem.

Reddit rōem appropriatōnis quare patri potētia.filio sapiā.s.s.bonitas attribuat̄.cū sit vna potētia.sapientia.bonitas.triū. e

Utrūȝ ita valeat sane ꝛc. Innuit hic mgr̄ ꝙ nō debet dici tres ꝑsone vnius dei.q̄ nihil ē in trinitate creatū vel seruiēs vl̄ subiectuȝ.vr̄ hoc male dicere.q̄ gtūs de sui rōe nō importat subiectōnē nec domniū.ḡ nō vr̄ sufficiēs rō. Si dicas.ꝙ hoc venit a p̄te termi.nihil ē.q̄ terminus de se nō importat respect dñij. Itē q̄rit̄ q̄re hoc nomē eēntia nō importat supexcellentiā in gtō sicut hoc nomē de⁹. Itē q̄re nō dr̄ tres ꝑsone eēntie sicut vni⁹ eēntie. Rn̄ꝰ dōm ꝙ licȝ ad hoc ꝙ genitiu⁹ vere ꝯstruat̄ ꝛ ꝓpriе necesse ē aliquā hitudinē importari.vel ꝺm rem vel ꝺm modū intelligendi.Gtūs aūt iportat hitudinē ꝑncipiati ad ꝑncipiū vl̄ ecōuerso.vt possidētis ad possessum.vel forme ad foꝛatuȝ.vel specificātis ad specificatū.hitudinē autē forme non importat nisi cū termīo abstracto ꝙ sigficet ꝑ mod̄ forme.ꝛ qm̄ forma se habet ꝑ modū exprimētis ꝛ declaratōis.iō talis cōstructō nō attēdit̄ nisi cum gtō noīs abstracti alio d̄terminato. Uñ ꝯueniēnter dr̄ mulier egregie forme.ꝫ nihil ē dicēu mulier forme.iō bñ dr̄ tres ꝑsone vni⁹ eēntie.de⁹ aūt nō ē nomē abstractū.iō nō ꝯstruit̄ cū gtō ī hitudine subiecti vt forma dei.vel in hitudie specificātis.vt ꝑsona dei.sicut creatura salis.vl̄ in hitudine principij vt creatura dei. ꝛ qm̄ qñ dr̄ tres ꝑsone vni⁹ dei.nulla hitudinū importat̄ ꝓpriе.nisi hitudo principij siue possessoris.hinc ē ꝙ cū in illo sensu sit falsa locutio.nō ē recipiēda.Alia rō ē ista. q̄ locutō q̄ ē in vi declaratōis eēntie.ꝯuertit̄. vt cū dr̄ mulier egregie forme.pōt dici.egregia forma mulieris.ergo si diceret̄ tres ꝑsone vnius dei.diceret̄ vnus deus triū personaꝝ. ꝛ iste intellectus nō est sanus vt videt̄.sic eñ posset intelligi sicut si dicit̄ vn⁹ deus trium hominū. f Sed quia ibi est perfecta potentia ꝛc. Innuit magister.ꝙ in istis tribus consistit summū bonū.scȝ potentia. sapientia. bonitate.Contra.videtur hoc male dicere.q̄ summū bonū specificat bonū. ḡ bonitas distinguit̄ ꝯtra potentiā ꝛ sapiētiā.pari rōne summū bonū.Item nō vr̄ in his trib⁹ cē.q̄ summū bonū ē aggregatiuū oīm bonoꝝ ꝛ collectiuū.ḡ nō tm̄ hoꝝ triū.Rn̄ꝰ dōm ꝙ bonū vno mō distinguit̄ cōtra sapiam ꝛ potentiā.alio mō non.Si 6
eñ accipitur pro bonitate moris.sic cōsistit in volūtate ꝛ distinguit̄ ꝯtra alia duo.Si autē bonū accipiat̄ cōmunit̄.ꝛ sic cōplectit̄ oīa.Est eñ bonū nature.ꝛ hoc ad potētiā.ꝛ bonū gratie.ꝛ hoc aut ꝑficit intellectuȝ ꝛ ita est scientia.aut affectum ꝛ ita bonitas.ꝛ hec tria complectitur bonū in sua vniuersalitate.ꝛ summū in sua integritate.quoniam ergo omne bonum ad hoc reducibile est.ideo summum bonum in his tribus consistit.

g Iō occurrit scriptura ⁊c. innuit magister ꝙ scriptura appropriat pr̄i potētiā. ne videat᷑ min⁹ potens. Contra. vi hoc plus debere dici d̄ filio ꝙ min⁹ potēs est cū fuerit pass⁹ ⁊ mortuus. ḡ magis deberet ei potētia appropriari. R̄ᷤ dōm ꝙ qr ꝓpter passionē visus ē fecisse stulticiam. ⁊ habuisse impotētiā. ꝓpē ꝙ iudeis p̄dicatio crucis erat i scandalū. ⁊ grecis in stulticiā. iō ip̄e apl's egregi⁹ doctor nō tm̄ sapientiā appropīat xp̄o. immo etiā virtutem vt sic excludat a diuinitate infirmitatē. et maluit ei approp̄are v̄tutē q̄z potentiā. qr v̄tus dicit potētiā vltimā ⁊ summū d̄ potētia. iō maluit ei appropriare v̄tutē. nec ē icōueniēs. ex diuersis ꝯsideratōib⁹. idē mō appropriare vni mō alij. cū eq̄lit̄ cōueniat trib⁹. vn̄ pr̄i attribuim⁹ potētiā. ne videat᷑ impotēs ꝓpē āntiq̄tatē. filio v̄tutez ne videat᷑ ipotēs sicut debilitat⁹ ꝓpē assūptā hūanitatē. nihilomin⁹ tm̄ faciēda ē vis int̄ potētiā ⁊ v̄tutem sicut dictū est. xxxij. di.

Id ergo sacri eloquij prudētia facere curauit. ne dei immensitatē silitudine creature metiret᷑. Dixerat eīm scriptura sacra. Quia deus pr̄ est. ⁊ ꝙ deus filius ē. ⁊ audiunt hoc hō qui hoīem prēm viderat. deuz prēm non viderat. ⁊ cogitare cepit ita eē in creatore. vt viderat esse i creaturis. a q̄b⁹ hec noīa trāslata sunt ad creatorē. in q̄b⁹ pater est prior filio. fili⁹ ē posterior pr̄e. ⁊ ex antiq̄tate in pr̄e defect⁹. ex posteritate in filio ip̄fectio sensus solet notari [g] Iō occurrit scriptura dicēs patrē potentē. ne videat᷑ p̄or filio. ⁊ iō min⁹ potēs. ⁊ filiū sapientē. ne videat᷑ posterior pr̄e. ⁊ ideo minus sapiēs. Dictus ē etiā s.s. deus. ⁊ dictus ē hr̄e spūm deus. ⁊ videbat᷑ hoc q̄si nomē inflationis ⁊ tumoris. Vn̄ humana conscientia ad deū ꝓ rigore ⁊ crudelitate accedere metuit. Ideo scriptura t̄pauit sermonē suū. spūm bonū noīans. ne crudelis putaret᷑ q̄ mitis erat. nō ꝙ pater solus sit potens vel magis potēs. ⁊ fili⁹ solus sapiens vel magis sapiens. ⁊ s.s. solus bon⁹ vel magis bonus. vna est ergo potentia. sapiētia. bonitas trium. sicut vna eēntia. Ideoq̄z sicut dicit᷑ fili⁹ homousios. i. cōsubstātialis pr̄i ita ⁊ coomnipotēs.

De hoc nomie homousion q̄ȯ dicit ꝯparationem eēntie siue nature ad ꝑsonas. vbi [illegible] auctem receptum sit ⁊ quid significet. f

Hic nō est pretermittēdū q̄ȯ aug. in li. ij. ꝯtra maximinū dicit de hoc nomine homousion. q̄ latini tractatores freq̄nter vtūtur. Pater inquit ⁊ filius vnius sunt eiusdēq̄z sub̄e. hoc est illud homousion. q̄ȯ in concilio Niceno aduersus hereticos arrianos a catholicis patribus veritatis autoritate firmatum ē. Q̄ȯ postea in concilio arimenensi ꝓpter nouitatē verbi min⁹ q̄z potuit intellectā. quaz tamē fides āntiq̄ pepererat multis paucoꝝ fraude deceptis. heretica impietas sub heretico imꝑatore Constantino labefactare tentauit. Sed post nō longum tempus libertate fidei catholice p̄ualente. postq̄z vis v̄bi sicut debuit intellecta est. homousion illud catholice fidei sanitate longe lateq̄z defensum est ⁊ diffusum. Quid eīm ē homousion nisi vnius eiusdemq̄z substātie. Quid est inquā homousion nisi ego ⁊ pater vnuz sumus. Non ergo inter prephanas vocum nouitates hoc vitandum est.

Tradit generalem doctrinā de noībus q̄ trāslatiue ⁊ per similitudinē de deo dicūtur. g

Preterea sciendū ē ꝙ in assignatione distinctōnis nominū inter alia que supra diligenter executi sumus. q̄dam diximus trāslatiue ⁊ per similitudinez de deo dici. vt speculū. splendor. character. figura. ⁊ hmōi. de q̄b⁹ pio lectori breuiter trado q̄ȯ sentio. vt. s. rōne similitudinis considerata. ex causis dicendi. dictoꝝ intelligentiam assumat. ꝟ catholicam.

Ponit predictoꝝ epilogationem in qua tractatū de sacramēto trinitatis ⁊ vnitatis finit. ostendens se potius defecisse q̄z suffecisse. h

De sacramēto vnitatis atq̄z trinitatis summe ⁊ ineffabilis multa iā dixim⁹. nihil tamen eius ineffabilitate dignum tradidisse profitemur. sed potius ex nobis mirificam eius scientiam nec potuisse nos ad illam ꝑuenire. Predictoꝝ epilogus.

Ad intelligentiā presentis distinctionis qua-
tuor querūtur.
Primo q̄rit̄ vtrū i diuinis sit ponere additōnē
Secundo vtrum in diuinis sit ponere predicatōnē.
Tercio vtrum sit ponere appropriationem.
Quarto vtrum sit ponere translationem.

Questio. j. a

Utrū sit ponere in diuinis additionem. Utruz. s. res
nature addat supra naturā. ⁊ ꝙ sic. videtur hoc mo-
do. Hyla. de trini. [Aliud ē natura], aliud res nature.
sed intellectus nature clauditur in re nature. ergo si
est aliud. necesse est ꝙ in ratōne alicui⁹ additi. Itē
Boetius de duabus naturis ⁊ vna persona xp̄i. na-
tura ⁊ persona distinguenda sunt. ⁊ ꝓprijs nominib⁹
sepanda. sed quoꝝ diffinitōes sunt diuerse. ipsa sunt
diuersa. ergo cuz natura cadat in diffinitione p̄sone.
necesse est ꝙ diuersitas veniat a ratione additi. g̃ ⁊c̄.
Si dicas ꝙ diffinitiones nature ⁊ persone non sunt
diuerse re s̄ s̄m rationem intelligendi. tūc concludit̄
ꝙ intellectus ille cassus est ⁊ vanus. cum in re sibi ni
hil respōdeat. Item hoc videt̄ rōne. qꝛ quāto ali-
quid in pluribus inuenitur. tanto simplicius est. sed
essentia vel natura est in pluribus. persona ꝟo i vno
solo. ergo natura simplicior. sed non est aliquod mi-
nus simplex ꝙ aliud. nisi per aliquā additionē. g̃ ⁊c̄.
Item quāto aliquid est maioris abstractionis tā-
to simplicius est. sed natura, ē maioris abstractionis
ꝙ persona. quoniam abstractis proprietatibus ē in-
telligere naturā sed non personam. ergo persona ad-
dit aliquid supra naturam. g̃ ⁊c̄. Item hoc ē prin-
cipiū per se notum. de nullo eodem ⁊ s̄m idem vera
est affirmatio ⁊ negatio. sed aliquid vere affirmatur
de persona vt distingui. qḋ negatur de natura. g̃ non
s̄m idem. g̃ in persona aliquid est quod nō est in na-
tura vel ecōuerso. ⁊ si hoc. g̃ vnū addit supra alterū.
Item hoc ē principiū per se notum. quecūqꝫ sunt
eadem vni ⁊ eidem s̄m omnimodam indifferentiā. etiā
inter se sunt eadem. cuz ergo natura sit eadez ⁊ vna.
si persone omnino idem sunt cum natura ⁊ nihil ad-
dunt. g̃ persone adinuicem sunt eedem. ⁊ sic redit er-
ror sabellij ꝙ vna persona s̄m rem sit alia. ergo ⁊c̄.
Contra. August. vij. de trini. Non est aliud deo eē
⁊ aliud personaz esse. ergo persona nihil addit supra
esse. ergo nec supra naturam. Item in summe sim-
plici nulla potest esse additio. sed diuina persona si-
ue res nature est summe simplex. g̃ ⁊c̄. Item q̄cū-
qꝫ duo sic se habent ꝙ quicquid est in vno est alterū
per essentiam. vnū nihil addit super reliquū. s̄ quic-
quid est i persona ē deitas. g̃ ⁊c̄. Maior manifesta ē.
Minor pꝫ sic. In persona nō ē nisi substantia ⁊ ꝓ-
prietas. ⁊ substātia illa est deitas. quia est deus. ⁊ de⁹
nō alio ꝙ seipō. quia tūc esset per participationem. g̃
seipō est deus. ⁊ deitate est deus. ⁊ substantia que est
de intellectu persone. est ipa natura per essentiam. et
similiter ꝓprietas est essentia vt supra probatum est.
restat ergo primum ꝙ nihil addit. Item si addit.
aut addit aliud. aut idem. Addere idem sibi non est
intelligibile. Si aliud. aut ergo aliud substantialiter
aut accidentaliter. Nō accidentaliter. quia nō est ac-
cidens in diuinis. Nec substantialiter. quia tūc eēnt
diuerse ibi substantie. ergo natura s̄m essentiam dif-
ferret a persona. ⁊ hoc ē manifeste falsum. Item si
[illegible] aliq̄d. aut illud est materiale aut formale. Nō
[illegible]le. quia deus est. purus actus. Non forma-
le. quia formale non est nisi respectu materialis. g̃ cū
in deo non sit aliquid materiale. nō poterit addi ali-
quid formale. ergo nullo modo. Item si aliq̄d ad-
dit supra diuinaz naturam. aut est melius diuina na-
tura. aut equale. aut minus. Nō meli⁹ constat. Etiā
non peius. quia tūc esset creatura. Non equale quia
nihil pōt eq̄ri diuine nature. g̃ oino nihil. R° dōm 8
ꝙ cum queritur. vtrū persona siue res nature addat
aliquid supra naturaz. respondendū est ꝙ est loq̄ de
additione dupliciter. aut q̄tum ad rem. aut q̄tū ad
intellectum. Si q̄tum ad intellectum. cuz intellect⁹
hui⁹ nōis p̄sona. siue ypostasis. siue rei nature. inclu-
dat intellectum nature. adhuc tñ dat intelligere ali-
quid qḋ necessario est compositio circa intellectū et
additio. Et hoc patet. persona cū dicitur suppositū
rationalis nature distinctum proprietate. ecce intel-
lectus persone ex pluribus intellectibus cōponitur.
⁊ cadit ibi intellectus nature. ergo constans ē ꝙ q̄tū
ad intellectuz addit persona supra naturā. Iste aūt
intellectus falsus non est. quia nec naturam per illā
additionem distinguit. nec componit personaz. Nō
distinguit naturam. quoniā ⁊ si addat supra intelle-
ctum nature proprietatem. non tamē addit in recto
vt intelligas personaz eē naturā ꝓprietate distinctā.
sed in obliquo est intelligendū personam esse suppo-
situm rationalis nature distinctuz. siue ꝙ est ypost-
sis distincta. ⁊ iō non ponit distinctionem circa natu-
ram. nec intelligit eaz distingui. Rursus personā nō
componit. nec aliquid ei quod non sit in ipsa impo-
nit. ⁊ hoc patet. quia intellectus sanus ⁊ fidelis intel-
ligit ⁊ credit personam esse simplicissimaz. intelligit
eam nihilominus esse perfectissimam. vnde sicut
circa essentiam propter hoc ꝙ perfectissima est. intel-
ligit omnes conditiones nobilitatis ⁊ vere. quia ibi
sunt. ⁊ tamen illas ꝯditiones q̄uis intelligat vt mul-
tas. scꝫ potentiam. sapientiam. bonitatem. cum cre-
dat ⁊ sciat omnia hec in deo vnū esse. intellectus nec
est falsus nec vanus. quia non ponit in deo quod nō
sit nec componit deum. Per hunc modum se ha-
bet circa intellectum persone. Unde ipam dicit sim-
plicem. quia q̄uis in ipsa dicat naturam esse et vere
naturam. ⁊ suppositum quod est vere suppositum. ⁊
proprietatē que vere est proprietas. tamen dicit hec
omnia esse vnum. ⁊ vnum esse alteruz. re ergo existē-
te simplicissima vere est additio ⁊ compositio circa i-
tellectum sine veritate ⁊ falsitate. Si autem loqua-
mur a parte rei. sic dōm ꝙ cum additio ex parte rei
ponat compositionem. ⁊ diuina persona simplicissi-
ma sit. ꝙ impossibile est omnino ꝙ ibi sit aliqua ad-
ditio. ⁊ ita s̄m rem nihil addit res nature supra na-
turam. Sed tamen videtur illud non intelligibile ꝙ
persona sit distincta s̄m rem ⁊ essentia non. ⁊ cū nul-
la est additio. ⁊ nulla differentia s̄m rem inter perso-
nam ⁊ naturam. ⁊ ad hoc qualitercūqꝫ intelligendū
cum hoc sit supra vires humani intellectus. notan- 9.
dum sicut vult Richar. ꝙ ē distinctō ꝑ qualitatez. ⁊
distinctio ꝑ originē. Distinctio ꝑ qualitatē ē in crea-
turis. nec pōt esse sine additōne. qꝛ hec distinctio ha-
bet ortū ex additione materie ad formā. Distinctio
aūt per q̄litatē dī qua vnus distinguit̄ ab alio per ꝓ-
prietates absolutas. vt patet cū vn⁹ ē alb⁹ ⁊ alter ni-
ger. Distinctio ꝑ originē ē cū vn⁹ ꝓducit ⁊ alter pro-
ducit̄. Et quēadmodū distinctio ꝑ qualitatē vera di-
stinctio. est ⁊ s̄m rem. ita distinctio per veram origi

nem vera est distinctō. sicut eni vn⁹ nō pōt simul esse
albus ⁊ niger. ita nō pōt vn⁹ ⁊ idē ꝓducere seipsuz.
Quoniā ergo i diuinis intelligit̄ eē vera origo. ideo
intelligitur ibi esse vera distinctio. ¶Rursus. cuz intel
ligo patrem producere. intelligo ipsum seipso produ
cere. sicut cum intelligo diuinam substantiaz agere.
intelligo ipām seipā agere. pariratōne ⁊ filium seipō
produci. ergo productio nihil addit. similiter nō po-
nit aliquā cōpositionem circa filiū. ergo cū ibi ē vera
origo. ibi sit vera distinctio. ⁊ origo intelligitur ibi eē
sine additione. ⁊ distinctio sine additione intelligit̄
10 ibi esse. Quāuis autē ꝑsona siue res nature nō se ha-
beat ad naturam per additionem. tamen nihilomi-
nus differt s̄m rōnem. alioqn non esset intelligibile
q plurificaretur persona natura existēte vnica. Dif
11 ferentia aūt s̄m rationem est. quia essentia nō oritur
ab essentia. nec se habet ad aliā essentiam. sed perso-
na bene oritur a persona. ⁊ se habet ad illaz. Si tu q̄
ras rōnem huius. R° quia vnitas ⁊ nobilitas diuini
esse non admittit circa essentiam plurificationem si-
cut circa personam. ⁊ huius ratio tacta ē supra disti.
ix. Quoniā ergo modus se habēdi ad aliū ⁊ oriendi
ab alio non ponit cōpositionem in persona s̄m rem.
s̄ distinctōnem realem ab alia persona. ideo modus
ille cōparatus ad essentiā vel personā cuius est mo-
dus. tn̄ est. compatus ꝯo ad illum ad quem est. cum
faciat distinctionē s̄m rem. vere res est. ⁊ ita vno mō
facit differre re. alio modo rōne. Hinc ē q q̄uis vna
persona non sit alia. tamē res nature est natura. Pa
tet ergo q ista sunt cōpossibilia q ꝑsona simplex sit
⁊ nihil addat supra naturaz. nec differant nisi rōne.
⁊ tamē hec est communicabilis. s. natura. illa incōmu-
nicabilis. s. ꝑsona. hec distincta illa idistincta. Cō
cedende ergo sunt rōnes proȝantes q persona siue
res nature nihil omnino addat s̄m rē supra naturā.
12 Ad illud qd̄ obijcitur. q aliud ē res nature. aliud
natura. ⁊ similit̄ q aliam habent rationem persona
⁊ natura. potest dici. q Boetius ⁊ Hyla. loquūtur i
creaturis. Si aūt intelligamus in deo. tūc dicem⁹ q
est diuersitas rōnis que fundatur non super absolu-
tum s̄ super respectiuū. qui nullam inducit cōpositō
nem. nam essentia nō refertur. ꝑsona aūt refertur et
oritur. nec tamē est cōposita. qꝛ ipā est suus respect⁹.
13 Ad illud qd̄ obijcit̄ q simplicius ē qd̄ i pluribus
repitur. dōm. q repiri in pluribus hoc est dupliciter
Aut ita q vnū illoꝝ alicubi potest esse vbi nō est al-
terū. vt homo est in pluribus hominibus. ⁊ sic habet
ꝓpositio veritatē. Aut ita in pluribus q vnū non est
sine alio. ⁊ sic ē in personis. nam vna non ē sine alia.
⁊ sic non habet veritatez. Nam sicut natura ē semp
⁊ vbiqꝫ. ita ⁊ persona. ⁊ sic patet q nihil addit nisi a
14 quo artetur. Ad illud qd̄ obijcit̄ q maioris est ab
stractionis ⁊c̄. dōm. q illud habet veritatē vbi illud
a quo abstrahit̄ aliquā facit cōpositionem cū eo qd̄
15 abstrahitur. sic aūt nō est in deo. Ad illud qd̄ obij-
citur. q affirmatio ⁊ negatio nō est simul vera de eo-
dem. dōm. q q̄tulacūqꝫ differentia rōnis sufficit ad
affirmationē ⁊ negationem. Vn̄ intelligenda ē pro-
positio de eodez re ⁊ rōne. ⁊ ꝑsona aliquo mō differt
16 a natura. licet nō ꝑ additōnem realē. Ad illud qd̄
obijcitur. q quecunqꝫ sunt eadem vni ⁊ eidem inter
se sunt eadem ⁊c̄. dōm. q illud fallit vbi est conueni
entia pluriū tanq̄ in communi. vt oīarum in genere.
Fallit etiam vbi aliqua plura distinguuntur ꝑ suas
origines. vt radij diuersaꝝ stellaꝝ in vno puncto ae
ris vniūtur. ⁊ tamen adinuicem distinguūtur. Quo
niā ergo diuine ꝑsone in natura conueniūt tanq̄ in
vno communi. ⁊ ꝑsone distinguūtur adinuicem ꝑ ori-
ginem. ideo patēs est q non valet. Pōt tn̄ dici vera
regula vbicūqꝫ. si sane intelligat̄. Propter qd̄ notan
dū. q q̄dam sunt absoluta. q̄daz respectiua. Diuersi
tas aūt in respectiuis venit nō a ꝑte subiecti. verum
etiā rei ad quā referūtur. in his nō est regula nisi in-
telligat̄ ad idē. q̄m ꝑsone ꝑ suas ꝓprietates referun-
tur. q̄uis vnū sint i natura. quia tn̄ nō sunt ad vnū.
ideo nō sequit̄ q sint idem. ⁊ sic patet illud.

Questio. ij. b

Utrum in diuinis sit ponere ꝓdicatōnem. sꝫ vt res
nature siue ꝑsona ꝓdicet̄ de natura vel ecōuerso. Et
q non videt̄. Boetius in li. de trini. deus ē forma si-
ne subiecto. sed vbi nō est subiectum. non est ꝓdica-
tum. g̃ ⁊c̄. Item dyoni. dicit q negationes de deo
sunt vere. affirmationes ꝯo incōpacte. sed vbi est ve
re aliquid de aliquo ꝓdicare. est ⁊ vere affirmare. sed
in deo nō cōtingit vere affirmare. g̃ ⁊c̄. Item hoc
ipm videtur rōne. quia vbicūqꝫ est ꝓdicatio ibi ē cō-
plexio. g̃ ⁊ cōpositio. sed in deo nulla ē complexio. g̃
⁊ nulla cōpositio. g̃ ⁊ nulla predicatio. Itē in omi
predicatione subiectū se habet ad moduz materie. s̄
in diuinis nec est repire materiā nec modū materie.
ergo nec ꝓdicationez. Item si est ibi ꝓdicatio. aut
predicat̄ idem de eodem. aut aliud de alio. Si idē de
eodem. nullus ex hoc capitur intellect⁹ alius q̄ si nō
esset ꝓdicatio. vt patz cū dicit̄. homo est hō. Si aliud
de alio. ergo in diuinis ē aliud ⁊ aliud. g̃ compositio.
Item si ē ibi predicatio. aut ꝓdicat̄ res nature de
natura. aut ecōuerso. Res nature nō potest ꝓdicari
de natura. quia res nature se habet ꝑ modū suppo-
si. g̃ eius est subici nō ꝓdicari. g̃ si ꝓdicat̄. tūc g̃ natu
[illegible] de re nature. Sed ꝯtra. Natura ē forma. s̄ ois
forma dī relatiue ad informatum. nullū aūt relatiuū
dī de suo correlatiuo. g̃ natura nō predicat̄ de re na-
ture. g̃ non est predicatio. Item q̄ habent opposi-
tas ꝓprietates vnū non ꝓdicatur de altero. s̄ essentie
vel nature ꝓprietas est communicabilitas. persone ꝯo
incōmunicabilitas. g̃ vnū de altero nō predicat̄. nec
vna persona de altera. constat g̃ ibi nullā esse ꝓdica-
tionem. Item Dam̄. substantia de ypostasibus ꝓ-
dicatur. Item rōne videtur. qꝛ fides habet obie
ctū verū. ⁊ habet obiectū deū. g̃ verū est ponere in di-
uinis. sed falsitas ⁊ veritas circa cōpositōnem sunt.
veritas inquā. circa quā est credulitas vel opinio. g̃
in diuinis est ponere compositōnem. g̃ ⁊ ꝓdicatōez.
Item vbicūqꝫ est vere commune ⁊ ꝓpriū. ibi est ve-
re ponere predicatōnem. sed in diuinis est vere repi-
re commune ⁊ ꝓpriū. quia natura vere ē communis. ⁊ ꝑ
sona propriū siue cōmunicabile. g̃ ⁊c̄. Itē hoc ver
bum est. est nota idēptitatis. sed omnis predicatio ē
mediāte hoc verbo est. ergo omnis predicatio signū
est idemptitatis. sed vbi vere est significatum. vere ē
⁊ signū. sed in deo ꝓprijssime ⁊ verissime est idempti
tas sicut probatum est. quia res nature nō addit su-
pra naturam. ergo proprijssime predicatio. Et hoc ē
quod dicit Boetius. q nulla verior predicatō illa in
qua idem de se ꝓdicatur. si ergo hoc est in diuinis. er
go omnes ꝓdicatōes i diuinis sunt verissime. R°
dōm. q ē ꝓdicatio ꝑ idēptitatē. ⁊ ē ꝓdicatio ꝑ inherē 17
tiā. ⁊ vtrāqꝫ ē in deo repire. Per inherentiā. vt cū df

pater generat. vel deus creat. Per identitatem. vt cū
dicitur. pater est generatio. vel deus est creatio. Pre-
dicationem aūt ꝑ identitatem est repire in deo ꝓpri-
issime. ꝓpter ipsius rei qualitatem. qm̄ ibi est summa
identitas. vnde om̄es locutiones importantes vni-
tatem ibi sunt verissime. Predicationem aūt ꝑ inhe-
rentiam est ibi repire ꝓpter intellectus nostri defecti-
bilitatē. Quā licet actus in diuinis sit dei substantia
⁊ ipsa ꝓprietas. etiam quia intellectus noster intelli-
git partes inferiores. ⁊ enūciat ꝑ vocabulum rerum
inferiorū. tenet modum enunciandi quem habet cir-
ca inferiora. ⁊ ideo p̄dicat per modū inherētie. ꝗuis
om̄ia que in deo sunt realiter habeant modū substā-
tie. Intellectus tamē iste nō est falsus. qm̄ queadmo-
dum intellectus abstrahens lineam a materia nō est
falsus. qr modū illis non ponit circa rē sed circa suū
intelligere. similiter intellectus noster in diuinis cō-
positionem nō ponit circa rem sed circa suum intelli-
gere ⁊ suū exprimere. Quis enī in deo sit sūma sim-
plicitas. tamen exprimi non potest nisi per composi-
tionē. ⁊ ideo bene dicit Aug. ꝙ verius est deus ꝙ̄ co-
gitat̄. ⁊ verius cogitat̄ ꝙ̄ dicit̄. Nam ⁊ si intellectus
aliquo modo ꝑ intelligentiā ascendat ad contuitū
simplicitatis. non tamen potest hoc exprimere voce
18 simplici sed composita. Ad illud ergo quod ob-
iicitur ꝙ in deo nō est subiectum. dō. ꝙ verū est ꝗ̄tū
ad rem. est tamē ꝗ̄tum ad modum intelligendi siue
19 enunciandi. Ad illud quod obi̅ ꝙ affirmationes
sunt incompacte. dōm ꝙ hoc dicit̄. qr nullum nomē
exprimit diuinā essentiam sicut est oīno. Vel dic ꝙ
in affirmatione notat̄ identitas. ⁊ hec vere est in deo
a parte rei. ⁊ est compositio. ⁊ respectu hui⁹ est incō-
20 pactio. qr nulla est ibi realis compositio. Ad illud
quod obi̅ de compositione vel cōplexione. Dōm ꝙ
illa complexio in sermone significat compositionem
21 in intellectu sed vnitatem in re. Ad illud qd̄ obii-
citur ꝙ modus materie nō cadit in deo. dōm. ꝙ verū
est. qr nō cadit modus materie vt ex qua. modus au-
22 tem vt de quo ⁊ in q̄ bene cadit. Ad illud qd̄ obii-
citur. aut idem predicat̄ de eodē. dōm ꝙ aliquando
idem est re. diuersum tn̄ s̄m rationem intelligendi ⁊
dicendi. vt bonitas ⁊ substantia. Aliquando idē s̄m
substantiam. diuersum s̄m modum se habendi. vt ꝑ-
sona est sub̄a. siue relatio est substantia. ⁊ deus gene-
rat. ⁊ ideo aliquis intellectus capit̄ ex complexione.
23 qui nō capit̄ ex simplici voce. Ad illd̄ qd̄ q̄rit̄. vtꝝ
res nature predicet̄ de natura. dōm ꝙ p̄dicatione ꝑ
identitatem vtrūqꝫ de altero predicatur. nec est pre-
24 dicatio ratione forme. nec ratione materie. sed ꝑ in-
herentiam. qr cōmune predicatur de ꝓprio. vt pat̄ est
25 deus. Quod ḡ obiicit̄ ꝙ natura est forma. Rō. ꝙ for-
ma vno modo dicit̄ relatiue ad informatū. ⁊ sic nō ē
accipere in deo. Alio modo absolute quod caret ma-
26 teria. et sic est in deo. ⁊ sic patet illud. Aliter potest di-
ci ꝙ dici relatiue est dupliciter. vel s̄m esse vel s̄m di-
ci. Scdm̄ dici vt videns ad visum. ⁊ intelligēs ad in-
tellectum. ⁊ sic vnū de altero predicat̄ s̄m esse. vt pa-
ter ad filium. ⁊ sic nō predicat̄. Natura enī non dicit
respectum ad ꝑsonam s̄m esse. sed s̄m dici. et talis re-
spectus importat̄ cum dicit̄. ꝙ natura est forma re-
spectu rei nature. hinc est ꝙ dicit̄ ratione illius respe-
ctus. tres ꝑsone vnius essentie vel nature. ⁊ vna na-
tura trium ꝑsonarum. nō tn̄ dicit̄ tres persone vni⁹
dei. Nam hoc nomē deus nō importat respectū s̄m
dici ad ꝑsonam sed solum ad creaturam. Ideo dicit̄
deus abraam. ysaac ⁊ iacob. Ad vltimū dicendū 27
ꝙ communicabilitas ⁊ incōmunicabilitas non sunt
opposite ꝓprietates. sed sic differunt. sicut habere ꝓ-
prietatē ⁊ nō habere. Quia enī ꝑsona habet ꝓprieta-
tem relatiuam. ideo distinguit̄ ⁊ est incommunicabi-
lis. sed qr essentia caret illa ꝓprietate. ideo cōmunis ē
⁊ cōmunicabilis pluribus. ⁊ ideo nō distinguūt̄ ab-
inuicem. Vel potest dici ꝙ cōmunicabilitas nō est ꝓ-
prietas distinguens etiam in creaturis. Unde ꝗuis
homo sit cōmune ⁊ petrus ꝓprium. nō tn̄ impeditur
quin homo dicit̄ in petro. quātomagis in deo illa ꝓ-
positio intelligit̄ de ꝓprietatibus seꝑantibus ⁊ distin-
guentibus illa in quibus sunt abinuicem.

Questio. iij.

Utrum in diuinis sit ponere appropriationē. Et ꝙ
sic videt̄. quia ꝑ cōmunia est deuenire ad intellectū
ꝓprioꝝ. sicut patet ꝙ ꝑ memoriam. intelligentiam. et
voluntatem venit̄ in cognitionem trinitatis. similit̄
ꝑ vnitatem. veritatem. ⁊ bonitatem in quibus consi-
stit ratio vestigij. sed nō deuenit̄ a cōmunibus ad ꝓ-
pria. nisi communia aliquo modo approprient̄. cū ḡ
sit deuenire in diuinis ꝑ communia ad cognitionem
ꝓprij. est ibi appropriatio. Ad hoc est autoritas sacre
scripture que appropriat cōmunia personis. vt potē-
tiam patri. sapientiam filio. ⁊ bonitatem spūisancto.
Sed ꝯtra. sicut se habet ꝓprium ad commune. ita
commune ad ꝓprium. s̄ ꝓprium non potest commu-
nicari nisi falso. ḡ nec cōmune appropriari. sicut ḡ ꝓ-
prium patris nunꝗ̄ alijs fit cōmune. sic nec cōmune
ꝓprium. Item appropriatio in diuinis aut est scdm̄
rem. aut s̄m intellectum. Si s̄m rem. sed vbi est ap-
propriatio s̄m rem. aliquid plus dicit̄ de illo cui ap-
propriatur. ergo in diuinis est prius ⁊ posterius ꝗ̄tū
ad essentialia. quod est incōueniens. Si s̄m intelle-
ctū. sed intellectus illi appropriat̄ cui magis indicat
cōuenire. ḡ cum magis indicet intellectus inesse sapi-
entiam patri tanꝗ̄ antiquiori. illi debet appropriari.
sed appropriat̄ in contrarium. ḡ appropriatio est cō-
tra intellectum. nō ergo attendit̄ s̄m intellectum.
Item vbi est appropriatō. prius est s̄m rationē in-
telligendi ꝓprium ꝙ̄ appropriatum. ratio enī appro-
priationis ꝑ prius est in ꝓprio. ḡ cum appropriatū
sit commune. s̄m rationem intelligendi ꝑus erit pro-
prium ꝙ̄ commune. quod est inconueniens. Rō. 28
dōm ꝙ de appropriatis est loqui dupliciter. Aut ꝗ̄-
tū ad id qd̄ significāt. aut ꝗ̄tū ad ordinē quē ꝯnotāt
Si ꝗ̄tum ad significatū. cū illud sit cōe. ⁊ oib⁹ ꝯueni-
at ꝑsonis ꝑ indifferentiā. nō ꝯuenit appropriari rōne sum-
pta a pte rei. appropriat̄ tn̄ rōne sumpta a pte intelle-
ctus nostri. ꝓpter errorem amouendū. Quā enī intel-
lectus carnalis in pr̄e carnali videt defectū potētie. ⁊
in filio defectum sapie. ⁊ in s.s. intelligit furorem ira-
cundie. iō spūalis intellectus vt eleuet a carnalitate.
potentiam patri attribuit. ꝗuis nō magis cōueniat
ei. sed ne minus videat̄ ꝯuenire. ⁊ sic de alijs. Si au-
tem loquamur ꝗ̄tū ad ordinē vel originē quē conno-
tant. sic appropriant̄ a parte rei ꝓpter ꝯuenientiā cū
ꝓprijs ꝑsonarum. vnde qr pater a nullo est. ⁊ filius a
patre. ⁊ spūssanctus ab vtroqꝫ. ⁊ hmōi ordo attendi-
tur in potentia. sapia. ⁊ bonitate. iō patet rō appropri-
andi. Vñ illa q̄ nō cōnotant aliquo modo ordinē vel
originē nō sunt appropriabilia. Ad illud ḡ qd̄ obi̅ 29
ꝙ ꝓpriū nō coicat̄. ḡ ⁊c. dō. ꝙ nō est sile. quia ex hoc

q̃ communiter appropriat̃ nõ attribuit̃ nisi ei cui con-
uenit. Sed si ꝓpriũ fiat commune. tunc attribuitur ei cui cõ
50 uenit. et ideo nõ est simile. Ad illud qd querit̃. vtrũ
appropriatio sit sm rem vel sm intellectũ. dd. q̃ p hoc
qd est scdm. põt dici vis appropriatiua siue appropri-
ans principiũ. vel põt hoc qd est sm. importare rõnem
appropriandi. Si pmo modo. sic cũ apropare sit vir-
tutis cognoscẽtis. sic appropriatio est sm intellectum
nrm. Si aũt sm dicat rõnẽ appropriandi. sic vno mõ
est sm rẽ. s. q̃tũ ad ordinẽ pnotatũ. alio mõ sm intel
lectũ q̃tũ ad significatũ. vñ intellectus appropriat̃ ꝓ-
pter intellectũ. sed nõ idẽ intellect⁹ ꝓpẽ sc. s intellect⁹
sanus et fidelis. ꝓpter intellectum carnalẽ. nõ vt cum
eo ꝯcordet. sed vt ei obuiet. et iõ cũ intellectus carnalis
credat parũ de potẽtia in patre. spũalis appropriat ei
potentiã. nec tñ intellectus est falsus. qr nõ intelligit
plus esse de potentia in patre. sed nõ minus q̃ in filio.
Si aũt potentia appropriaret̃ filio. tũc intellect⁹ car-
nalis plus credit esse in filio. et iõ falsus est. et sic patz
51 illud. Ad vltimũ dõm. q̃ appropriatum sm id qd
est. prius est sm rõnẽ intelligendi q̃ ꝓprium. approp
atum aũt sub hac intentione cõsequit̃ rõnem ꝓprij. et
hoc nullum est inconueniens.

Questio. iiij.

Utrum in diuinis sit ponere translationem. Et q̃ sic.
videt̃ in libro de trini. Sunt nomina que translati-
ue et p similitudinem deo dicunt̃. Item Dyoñ.
de diui. no. theologi tanq̃ innominabilem deum lau
dant ex omni nomine. sed hoc nõ põt esse nisi p transla
tionẽ. ergo in diuinis est ponere translationẽ. Itẽ
hoc videt̃ ratione. qr sacra scriptura dicit deũ irasci et
dolere. sed hoc nõ potest dici ꝓprie. ergo necesse est q̃
dicat̃ translatiue. sed inter omnia que ꝯtingit nomi-
nare. dolor et ira maxime distant a deo. ergo si hec cõ
tingit transferre. et omnia alia nomina.. Item per
que contingit rem intelligere. ꝯtingit et significare. et
p que contingit significare. cõtingit et nominare. sed p
omnia creata cõtingit deum intelligere. ergo et nomina-
re. Sed ꝯtra. Omnes transferentes sm aliquam si
militudinẽ transferunt. sed dei ad creaturam nulla ẽ
similitudo. cum sit summa distãtia. ergo et cetera. Itẽ simi-
litudo est relatio equiparantie. ergo si ꝓpter similitudi
nẽ ꝯtingit nomina creaturarum transferre ad creatorem.
p ratiõe et econuerso. sed illa nõ transferunt̃. ergo nec
ista. Item similitudo est ratio trãslationis. ergo no
mina rerum magis deo similium magis debẽt ad deum
trãsferri. talia autẽ sunt nomina angelorũ. ergo illa
transferunt̃. querit̃ ergo que nomina debeant trãsfer-
ri. et que non. R°. dd. q̃ ratio vel finis trãslationis 52
duplex ẽ. Una inquã ẽ laus dei. alia manuductiõ in-
tellectus nri. Propter laudem dei necessaria est trãs
latio. Quoniam cũ deus multum est laudabilis. ne ꝓ-
pter inopiam vocabulorum contingeret cessaria lau-
de. sacra scriptura docuit nomina creaturarum ad deũ
transferri. et hoc in numero indefinito. vt sicut om-
nis creatura laudat deum. sic deus laudet̃ ex omi no
mine creature. et qui nõ poterit vno nomine laudari
tanq̃ supexcellens omne nomen. laudaretur ex omi
nomine. Alia ratio est manuductio intellectus no-
stri. Quia cũ p creaturas ad cognoscendũ creatorẽ
venimus vt plurimum. fere omnes creature habent
ꝓprietates nobiles. que sunt ratio intelligendi deum.
vt leo fortitudinem. agnus mansuetudinem. petra so
liditatem. serpens prudentiam. et consimilia. iõ opor
tuit plura nomina transferri ad deum. Quoniam er
go finis imponit necessitatem his que sunt ad finem.
cum translatio sit ad laudem dei. ideo nomina impor
tantia deformitatem non debent transferri. vt diabo
lus. buffo. vulpes. quia magis transferunt̃ ad vitupe
rium q̃ ad laudem. Rursus qr translatio est ꝓpẽ no
stram instructionem. et similitudo incipiens a notio
ri. est via cognoscendi. ideo est translatio a creaturis
tanq̃ a notioribus ad creatorem. sed nõ cõuertitur.
et quia magna similitudo mater est falsitatis. ido nõ
transferũtur nomina multum similia. sicut sũt nomi
na angelorum. ne forte angelus credat̃ esse de⁹. Per
hoc patet q̃ translatio est in diuinis q̃tum ad nomi
nũ multiformitatem. ratione cuius dicit̃ deus omni-
nominabilis. et patent omnia preter primũ. Quod cũ
obijcit̃ q̃ nulla est similitudo. quia summa est distã- 53
tia. Dõm. q̃ et si non est similitudo p vnius nature
participationem. est tamen similitudo sm analogiã
et habitudinẽ. et hoc in cõparatione ad effectus. Sed
de hoc magis alibi habitum est.

Distinctio. xxxv. de scientia dei in generali sm se.

Umq; supra disseruerimus ac plura dixerim⁹. Supra egit magister de sacramento trinitatis et vnita
c tis. in hac pte agit de conditionibus sm quas est in deo ratio causalitatis. que sunt potentia. sapien-
tia. et voluntas. Habet autem hec pars tres partes. In quarum prima agit de scientia. In secunda
de potentia. infra distinctione. xlij. Nunc de omnipotentia dei agendum est. In tercia de voluntate. infra dis.
xlv. Iam de voluntate dei et cetera. Prima pars habet tres. In prima agit de scientia in generali sm se. In secun-
da. agit de modis diuine cognitionis. vtrum deus cognoscat mutabiliter vel immutabiliter. et quomodo. di.
xxxviij. Nunc ergo ad ꝓpositum reuertentes. In tercia uero agit q̃tum ad speciales effectus. infra dis. xl. Pre
destinatio uero est de bonis salutaribus. Prima pars diuidit̃ in tres. In prima magister determinat de ipsa dei
scientia. In secunda qr res agnite sunt in sciente p modũ scientis. ideo determinat quomodo res sunt in deo.
infra di. xxxvj. Solet hic queri. cum omnia dicant̃ esse in dei cognitione. In tercia uero incidenter determinat
quomodo deus est in rebus. infra dist. xxxvij. Et quoniam demonstratum est ex parte. Prima pars que cõ
tinet presentem distinctionem. tres habet partes. In prima cum dei scientia sit vna. determinat quomodo
sortitur plura nomina. In secunda cum dei scientia vel prescientia sit eterna. determinat q̃modo se habeat ad
temporalia vel creata. ibi. Hic considerari oportet. vtrũ scientia vel prescientia. In tercia cum dei scientia sit
ens. quomodo cognoscat non entia. ibi. Propterea omnia dicunt̃ esse in deo et cetera. In prima ptẽ seipm ꝯtinu-
ans dicit q̃ diuina essentia plura habet nomina ꝓpter connotata. In secunda dicit q̃ dei sciẽtia esset. si nihil
futurum esset. et esset scientia. sed nõ diceret̃ prescientia. In tercia ostendit q̃ omnia habent rationes in deo
p quas cognoscuntur. et sunt in ipso. et ita omnia sunt sibi presentia. et sic patet diuisio et sententia. Subdiuisi
ones cũ partium manifeste sunt in litera.

di.xxxv

De scīa dei. que cū sit vna. quō sortit̄ plā noīa. a

Unq̄ȝ supra disseruerimus ac plura dixerim⁹ de his cōmuniter que ſm substantiam de deo dicunt̄. [a]cor̄ tm̄ quedam specialem efflagitant tractatum. de quibus [b]ammodo tractandum est. i. de scientia. prescīa. prouidentia. dispositione. predestinatione. voluntate. τ potentia. Sciendum ḡ est. q̄ sapientia vel scientia dei. cuȝ sit vna τ simplex. tm̄ ꝑpter varios rer̄ status. τ diuersos effectus. plura ac diuersa sortit̄ nomina. Dicitur eīm nō tm̄ scientia. sed etiam prescientia vel ꝓuidentia. dispositio. p̄destinatio. Et est prescientia siue ꝓuidentia non de futuris tm̄. ſ3 de omnibus. de bonis. s. et de malis. dispositio vō de faciendis. Predestinatio de omnib⁹ saluandis. τ de oībus bonis. quib⁹ τ hic liberant̄ τ in futuro coronabūt̄ Predestinauit eīm deus ab eterno hoīes ad bona eligendo. τ predestinauit eis bona p̄pando. Qr hoīes p̄destinauit. apl's ostendit dicens. Predestinauit q̄s p̄sciuit fieri cōformes imaginis filij sui. Et alibi. Elegit nos ante mūdi ꝯstitutionē. vt essem⁹ sancti τ immaculati. Quot aūt bona eis prepauerit. ꝓpheta Esa. ostēdit dicens. Oculus nō vidit deus abs te que prepasti diligentibus vel expectantibus te. Ergo ab eterno p̄destinauit quosdam futuros bonos τ beatos. i. elegit vt essent boni τ beati. τ bona eis predestinauit. i. p̄pauit. Prouidentia aūt est gubernandor̄. q̄ vtiq̄ȝ eodeȝ modo videt̄ accipi q̄ dispositio. Interduȝ tm̄ ꝓuidentia accipit̄ ꝑ prescientia. Sapientia vō vel scīa de oībus est. s. bonis τ malis. τ de presentib⁹. p̄teritis. τ futuris. τ nō tm̄ de tempalibus. sed etiaȝ de eternis. Nō enim ita scit deus ista tpalia vt seip̄m nesciat. s3 ipe solus seip̄m pfecte nouit. cuius scie compatiōe. oīs creature scientia impfecta est.

Predestinare quid sit. Ro. viij. Eph. j. j. Cor. ij.

De quibus ꝓuidentia. De sapiētia vel scīa. τ de quib⁹

Cū dei scientia vel p̄scientia sit eterna. quomodo ḡ se habet ad temporalia vel creata. b

Hic considerari oportet. vtrū scīa. vel p̄scīa. vel dispositio. vel p̄destinatio. potuerit esse in deo. si nulla fuissent futura: Cum eīm prescientia sit futuror̄. τ dispositio faciēdor̄. τ p̄destinatō saluādor̄. si nulla eēnt futura. si nihil eēt factur⁹ de⁹. vl' aliq̄s saluatur⁹. nō videt̄ potuisse in deo esse p̄scīa. vel dispositō. vl' p̄destinatō.

a Eorum tm̄ quedā̄ specialem efflagitant tractatū. Contra. aut eīm ista efflagitāt spālem tractatū q2 sē difficilia. aut q2 sunt appropriata. Si q2 sunt difficilia. ſ3 alia etiam sūt difficilia. sicut simplicitas. veritas. immutabilitas. Si q2 sūt appropata. ſ3 silr sūt vnitas τ equalitas. R̄n⁹. dōm q̄ ista efflagitāt spālē tractatū triplici ex cā. tū q2 sunt difficilia. tū q2 multa de ipis in scriptura sunt determinata. tū etiaȝ q2 dicunt respectū ad creaturā. τ ſm has cōditiones attendit̄ rō cāe in diuina natura. ideo q2 debebat facere transitū ad creaturas siue ad creationē. τ ad hec p̄exigit̄ in cā posse scire τ velle. q̄ faciūt cām esse pfectaȝ. iō tractatū illū in medio collocauit int̄ tractatuȝ de trinitate. et tractatū de rerū vniuersitate. ſ3 q2 hmōi se tenēt a deo τ a deo sustentant̄. iō tractatus iste in p̄mo li. ponit̄.

b Ammodo tractādū ē. i. de scīa τc. Videt̄ hic male dicere. q2 potētia p̄cedit sciam et voluntatē. ḡ male ordinat in ꝓposito τ male in exequendo. R̄o. 1
dōm q̄ duplex est loqui de istis. aut in sua gnālitate. aut vt concurrunt ad vnū effectum. Si in sua generalitate. sic cum scientia sit respectu bonorum τ malorum. faciendorum τ nō faciendor̄. prior est ſm rōnē intelligendi q̄ potētia. Et potētia cū sit respectu faciendor̄. τ nō faciendor̄. por est volūtate que est respectu faciendor̄ bonor̄ tm̄. Si aūt loq̄mur de his ꝓut ꝯcurrūt ad vnū effectū. sic potētia inq̄tum potēs est p̄ma. inq̄tū exequēs est vltima. Prius eīm est posse. deinde scire. τ post velle. τ postremo ē facere. quod est ipius potētie. Et q̄tum ad hunc actū mgr̄ ponit hic vltimo loco potētiā. ſ3 in executiōe cōsiderat odinē ſm maiorē generalitatē τ minorem. c Sapia vel scīa dei τc. diuersa sortit̄ noīa. q̄. s. sunt scīa. p̄scientia. ꝓuidentia. dispositio. predestinatio. q̄r̄ quō distinguunt̄ hec noīa. et videt̄ q̄ insufficient̄ enumeret. q2 nō solum est ponere in diuinis p̄destinationē. verū τ reprobationē. R̄o. dōm q̄ hmōi noīa distinguunt̄ sic. 2
Diuina cognitio pōt considerari. aut in se. aut in compatiōe ad creaturas. Si in se. aut ꝓut dicit pure cognitionem ꝑ modum speculationis. aut ꝓut dicit speculationē iunctā affectioni. Primo mō est scīa. scdo modo est sapientia. Vel sic. aut dicit cognitionē simplicē. aut ꝑ rōnē nobilissimam sicut ▮ causas nobilissimas q̄ ipe deus sunt. Primo mō est scīa. scdo mō est sapia. Si aūt cōsideret̄ in ꝯpatiōe ad res. hoc pōt eē dupliciť. Aut connotat euentum. et sic est prescientia. Aut effectuȝ. et hoc dupliciter. aut in cōseruando. aut in gubernando et sic est ꝓuidentia. Aut in efficiēdo. et hoc dupliciter. aut q̄tum ad bonum nature. τ sic est dispositio. aut q̄tum ad bonum supadditum. τ sic est predestinatio. Aut q̄tuȝ ad eius priuationem. et sic reprobatō. Sed q2

Potuit aũt de⁹ nulla prescire futura. potuit nõ creare
aliquid. vł non saluare aliq̃s. Potuit ḡ in deo non eẽ
p̃scia. vel dispositio. vł predestinatio. Ad h̃ aũt ita a q̃
busdã opponiť. Si inquit potuit p̃scia dei nõ eẽ in dõ Oppositio
ab eterno. ⁊ potuit nõ esse. Si v̾o potuit nõ esse. cũ pre
scia dei sit ei⁹ scia. ⁊ scia sit ei⁹ essentia. potuit ḡ nõ esse
ab eterno id qđ est diuina eẽntia. Ita ⁊ de dispositiõe
⁊ p̃destinatione q̃ est diuina eẽntia obijciũt. Addũt q̃
⁊ alia ita loquẽtes. Si potuit de⁹ nõ p̃scire aliq̃. cũ idẽ
sit deo p̃scire qđ scire. ⁊ scire qđ esse. potuit ḡ non esse.
Itẽ cũ idẽ sit deũ p̃sciũ esse. ⁊ deũ eẽ. si potuit nõ esse p̃
scius. potuit nõ esse deus. Potuit aũt nõ eẽ prescius.
si potuit nulla prescire. at potuit nulla prescire. q᷑ po-
tuit nulla facere.

Rñsio q̃ prescientia ⁊ dispositio ⁊ p̃destinatõ q̃si
relatiue dicũť ad futuras res. vł faciẽdas. c
Ad hoc iuxta modulũ nr̃e intelligẽtie ita dicim⁹. Pre
scia. ⁊ dispositio. vel p̃destinatõ. ad aliq̃d dici videnť
Sicut eñ creator ad creaturã relatiue dť. ita p̃scia vel
presci⁹ ad futura referri videť. ⁊ dispositio ad faciẽda.
ac predestinatio ad saluanda. Verũtñ ᵒ creator ita re-
latiue dť. vt eẽntiã nõ significet. Prescia v̾o vel p̃sci⁹.
⁊ in respectu futuroꝝ dť. ⁊ eẽntiã designat. Ita etiã di
spositio ⁊ predestinatio. Ideoq̃ cũ đr. si nulla eẽnt fu-
tura. nõ eẽt in deo prescia. vł nõ eẽt de⁹ presci⁹. Quia
varia ẽ ibi cã dicẽdi. distingui oportet rõnẽ dicti. Cuz
ḡ dicis. Si nulla essent futura. nõ esset in deo prescia.
vel nõ esset prescius. Si in dicendo hanc cãm attẽdis
scꝫ q᷑ nulla essent subiecta ei⁹ prescie. vñ ipsa possit di-
ci prescia vł ipse presci⁹. qđ vtrũq̃ đr ꝓpter futura. ve
rus est intellectus. Sin aũt ea rõne id dicis q̃ nõ sit in
eo scia qua prescit futura. vel q̃ ipse nõ sit de⁹ q̃ est fu-
turoꝝ presci⁹. falsa est intelligentia. Silr̃ ⁊ ille locu-
tiones deťminãde sunt. ⁊ potuit nõ esse prescia dei. vł
potuit nõ eẽ presci⁹. ⁊ potuit de⁹ nõ prescire aliq̃. i. po-
tuit eẽ q̃ nulla futura subiecta eẽnt ei⁹ scie. ⁊ ita nõ pos
set dici prescius vł prescire. vł scia ei⁹ prescia. nõ tamẽ
eo minus ipse eẽt. vel eius scientia. Sed nõ posset di-
ci prescius. vł prescire. vel prescia. si ei⁹ scie futura nul-
la forent subiecta. Silr̃ de dispositione ⁊ predestina
tione vel ꝓuidentia. Hec eñ vt dictũ est ad tp̃alia re-
feruńť. et de temp̃alibus tñ sunt.

Q̃ scia dei nõ tñ est de tp̃alib⁹ ꝫ etiã de eẽnis. d
Scia v̾o vel sapia nõ tñ de tp̃alibus ꝫ etiã de eternis

privatio gr̃atie nõ est effectus. ꝫ defect⁹. ideo reprobatio nõ hic nu-
merať. sed ꝑtineť sub prescientie nomine. ⁊ ipm̃ sibi appropriat.
Vñ diuisio potest sic formari. Cognitõ dei aut est in se. aut in cõ-
paratiõe. Si in se. aut ꝑ rationem nobilissi-
mam. et sic sapia. aut ꝑ qualẽcũq̃ rõnem. ⁊ sic est scia. Si in com-
paratione. Aut euẽtuũ. ⁊ sic p̃sciẽtia. Aut euẽ
tuũ ⁊ effectuũ. ⁊ h̃ vł in gubernando. ⁊ sic ẽ ꝓuidẽtia. vel in effici-
endo. ⁊ sic si respectu cuiuscunq̃ nature sic est dispositio. si respe-
ctu rationalis. sic p̃de stinatio. Aut euẽtuũ et effectuuꝫ ⁊ defectu
um. et sic reprobatio. que est prescientia no minata.
d Creator ita diciť relatiue vt essentiam non significet. Videť
dicere falsũ. nã creatõ significat modũ acti-
onis nõ relationis. er go creator similiter. ḡ nõ diciť ꝫm relationẽ
a parte modi. nec a p̃ te rei. istud constat. er
go nullo modo. Itẽꝫ videť falsuꝫ dicere. cũ dicit q̃ essentiam nõ
significãt. q᷑ creatio si gnificat aliq̃d. aut er-
go creatũ. aut increa- tũ. Si creatum. ergo nõ diciť de deo. Si in
creatũ. ḡ cum signifi- cet p̃sonã significat es
3 sentiã. R̃o. dđm q̃ re- latiue dici aliquid est
dupliciter. Aut q᷑ si- gnificat relationeꝫ. si-
cut nomina que sunt in p̃dicamento relati
onis. Aut q᷑ habet respectum ad annexum. sic cũ oĩs actio dicat respectũ ad passum. siue factũ ⁊ passum ad
4 agẽtẽ. sic đr relatiue. ⁊ sic intelligit mgr̃ de hoc noie creator ⁊ bene. Aliud etiã qđ dicit. q̃ nõ significat essentiã
diciť ꝓpter hoc q̃ q̃uis imponať diuine eẽntie. ⁊ iõ de sola ei⁹ eẽntia diciť ꝫm oĩs. tñ de eo a q̃ imponiť fuit
controuersia. Quidã eñ volunt dicere. q̃ noĩa sex generũ nõ predicãt aliq̃d in deo ꝫ ꝑ̃dicãt. Vnde actõ nõ
videť dicere aliquid in agente. sed ab agente. Et huic vr̃ consonare ratio. q᷑ actio ⁊ passio videnť esse eadem
Et iterum huic videtur consonare verbũ Boetij de trinitate. q̃ alia genera rerum nec de creatore nec de cre-
aturis predicanť. Ista opinio fuit satis ꝓbabilis. ⁊ huius fuit magister. et ideo dicit q̃ prescientia ratione sci
entie importat essentiam. sed creator tñ relationem. Veruntamen illud hodie communiter nõ tenetur. Di-
cimus enim deum esse suam actionem. vtputa creationem. et quoniam essentia est diuina actio. et hoc nomẽ
creator imponiť ab actione. ideo non tñ impositũ est essentie. verũ etiã ab essentia. sed illã significat in rela

e est. Ideoq; et si nulla fuissent futura. eet tñ in deo scia eadem q̄ modo est.nec minor esset q̄ modo.nec maior est q̄ esset. Sciuit ergo deus ab eterno eternũ. et oiñe quod futurũ erat.et sciuit imutabiliter. Scit q̄ nõ minus preterita et futura q̄ pñtia. et sua etña sapia et imutabili.scit ipse omnia que sciunt. Omnis eñ ratio superne et eterne sapientie (vt ait ambrosius) in eo est. qr omnem sapientiam et sciam capit sua imensa sapiẽtia.

Cum dei scientia [illegible] ens. quomodo ergo cognoscit non entia.

Propterea omnia dicunt esse in deo et fuisse ab eterno Unde aug. sup Geñ. Hec visibilia inqt anteq̄ fierẽt nõ erãt. quõ g nota deo erãt q̄ ñ erãt? Et rursus. Quõ g ea fecerat q̄ sibi nota ñ erãt. nõ eñ qcq̄ fec ignorãs. Nota g fecit. nõ facta cognouit. Proide anteq̄ fierẽt. et erãt. et nõ erãt. erãt i di scia. nõ erãt i sua natura. Ipi aũt deo nõ audeo dicere alio modo innotuisse cum ea

Jac. i. fecisset. q̄ illo quo ea nouerat vt faceret. Apud quem non est transmutatio. nec vicissitudinis obumbratio. Ecce hic habes q hec visibilia anteq̄ fierent. in dei scientia erant. Ex hoc ergo sensu omnia dicunt esse i deo et omne quod factum est dicit vita esse in ipso. nõ ideo q creatura [illegible] creator. vel quia ista temporalia essentialiter sint in deo. sed quia in eius scientia semp sunt q̄ vita est.

Qr eadem rõne dicunt oia ei presentia. f

f Inde est etiam q omnia dicunt ei presentia eẽ. nõ solum ea que sunt. s; etiam ea que preterierũt. et ea que fu

Ro. iiii. tura sunt. sm illud. Qui vocat ea que non sunt tanq̄

Ambro. ea que sunt. Quia vt ait Ambro. in li. de trini. Ita cognoscit ea que non sunt vt ea q̄ sunt. et hac ratione oia

Aug. dicunt esse in eo vel apud eum siue ei presentia. Unde

Ps. xlix. Aug. sup illum locum ps. Et pulcritudo agri mecum est. Ideo inquit mecum est. qr apud deum nihil preterit. nihil futurum est. Cum illo sunt omnia futura. et ei non detrahunt iam preterita. Cum illo sunt omnia cognitione quadam ineffabili sapiẽtie dei. Ecce hic aperit Aug. ex qua intelligentia accipiẽda sunt hmõi verba. omnia sunt deo presentia. in deo sunt omnia. vel cũ deo. vel apud deum. vel in eo vita. qr ineffabilis oĩm cognitio in eo est.

tione. Nec boeti9 intẽdit dicere q talia ñ predicãtur. sed q nõ pdicant absolute. Si tamen velimus sustinere mgrm sm cõem opinionẽ. dicamus q magister nõ vult dicere. q creatõ nõ importet diuinã essentiam. s; quantũ ex vi vocabuli nõ dicit essentiam absolute s; p modum relatiõis siue sb appellatõne relatiua. sed prescientia duo dicit. et sciam et predestinationẽ. Ratione scientie dicit essentiã absolutam. vnde manet scia. re ipsa nõ manente. nõ sic est de creatione. non eñ est creatio nisi etiã sit creatura. et sm hoc verbũ magistri nõ habet calũniã.

e Si nulla fuissent futura. esset tñ in deo scientia eadem. Videtur male dicere. qr scientia nostra ponit res. et quando non ponit nõ est scientia sed opinio. vel alia acceptio minus nobilis. s; cũ d nobilitate scie sit ponere rem. videt multo fortius q diuia essentia ponat que ẽ nobilissima. R°. ad hoc 5 breuiter dcm q ẽ scia qua habeo cognitionem de re. et est scia q̄ scio rem esse. Prima scia. nec in nobis nec in deo ponit existentiam rei in pprio genere. nec de presenti nec de futuro. quod pat; quia artifex habet cognitionem faciendi domum quam nunq̄ faciet. Secunda vo scientia ponit rem tã [illegible] deo q̄ in nobis. sed in nobis qr dependet. in deo qr connotat. et q̄tum ad primum modũ loquit magister. q eadẽ scientia esset sed non respectu eiusdẽ. et respectu tot. respectu q̄t modo est q̄tũ ad scdm modũ.

f Inde est etiã etc. Vult magister q oia sunt deo presentia. nõ solum que sunt. sed etiã que pterierũt. Quõ 6 g intelligit illud. Aut eñ intelligit de presentia sm veritatem. aut de psentia sm cognitionẽ. Primo mõ falsum est. Constans eñ est q antixps nõ est in deo sm veritatẽ presens. Si sm cognitionẽ. qr habet cognitõe; presentum. preteritop. et futurop. sed si sic. cũ hanc habeat etiã aĩa. ergo siliter oia sunt ei presentia. R°. dcm q nõ oia dicunt esse presentia sm veritatẽ existẽtie rerum. sed sm cognitionẽ. qr actu cognoscit. pñtia. pterita. et futura. et circa actum sue cognitionis sp est presentialitas. ita q nulla successio cognitionis dei est in nũc qd cõplectit omnẽ successionem sine mutatione. et ideo omnia sunt ei presentia ex hac duplici causa. Qr uis autem creatura habeat cognitionem de presentibus. preteritis. et futuris. quia tamen cognitõ eius transit in preteritum et futurum. et noua generatur cognitio ex rei existentia. ideo non dicitur q omnia sunt presentia creature. sicut dicitur q omnia presentia sunt deo. et ideo nõ ponit memoria in deo. quoniam memoria respicit preteritum. nec tñ in re. sed vt etiã actus illius cognitionis transit in preteritũ. s; pscia nõ dicit ratiõem sic actum sciẽtie [illegible] futurũ. et ideo in deo cõueniẽter ponit.

D intelligentiam presentis distinctionis q̄ri
a tur de ratione diuine cognitiōis que ydea co
sueuit appellari. Primo queriť. vtruȝ in deo
sit ponenda ratio ydealis. Secundo dato ꝙ sic. que
ritur vtrum habeat pluralitatem sm rē. Tercio vtꝝ
habeat pluralitatem sm ratione. Quarto vtrū habe
at pluralitatem sm numerum vniuersalium an sin
gularium. Quinto vtrum habeat pluralitatē sm nu
merum finitum vel infinitum. Sexto vtrum in yde
is sit pluralitas sm numerum ordinatū vel ꝯfusum.

Questio. j. a

Utrum in deo sit ponere ydeas. Et ꝙ sic ostendiť ꝑ
7 mo autoritate Aug. li. lxxxiij. q. ꝙ ydee sunt forme ete
ne ⁊ incommutabiles que in diuina intelligentia cō
tinenť. Ex his tribus cōditionibus cōcludiť ꝙ ydea
sit in deo. Item ratione ostendiť sic. Omne agens
rationabiliter nō a casu vel ex necessitate precogno
scit rem anteꝗ̄ sit. sed omnis cognoscens habet rem
cognitam vel sm veritatem. vel sm similitudinem. sed
res anteꝗ̄ sint nō possunt haberi a deo sm veritatē.
ergo sm similitudinem. sed similitudo rei ꝑ quam res co
gnosciť ⁊ ꝓduciť ydea est. ergo ⁊c. Iteȝ omne quod
determinate ducit in alterum cognoscēdū. hȝ penes
se similitudinē cogniti. vel ipm est eius similitudo. sed
speculū eternū mentes se videntiū ducit in cognitio
nem oim creatoꝝ sicut dicit Aug. ꝙ recti⁹ ibi cogno
scunt ꝗ̄ alibi. ergo restat ꝙ in eo resideāt similitudines. ⁊
restat ꝙ sunt in eo sicut in cognoscente. q̄ nō tm̄ ali
is repͤsentat sed sibi. sed hec est tota rō ydee. ergo ⁊c.
Itē q̄ res a deo ꝓducunť. iō sunt in deo tanꝗ̄ in
efficiente. ⁊ deus verissime est efficiēs. similiter q̄ ab
ipso finiunť. ideo verissime est finis. ergo pari ratiōe
q̄ ab ipso cognoscunť ⁊ exprimunť. ꝑ seipm deus ē
verissime exemplar. sed exemplar nō est nisi in quo sūt
rerum exemplatarum ydee. ergo ⁊c. Contra. Dyo
nisius de di. no. cognoscit diuinus intellectus. sed ex
seipso. et per seipsum. nō sm ydeaȝ singulis innitēs.
sed sm vnam excellentie causam oia noscens ⁊ cōti
nens. ergo deus singula nō cognoscit ꝑ ydeā. Itē
ratione videť. q̄ ydea dicit rationē similitudinis. et
similitudo dicit rationē ꝯuenientie. dei aūt ad creatu
ram cum sit summa distātia. nulla est ibi ꝯueniētia.
aut si est. minima est. ergo aut nulla similitudo. aut mi
nima. aut ergo nō est ydea in deo. aut si est. sm rōneȝ
imꝑfectam est. sed nihil imꝑfectum ponēdū est in deo.
ergo ⁊c. Itē nobilissimus modus cognitionis est deo
attribuendus. sed cognitio rei eēntiam est nobili
or ꝗ̄ ꝑ similitudinem rei. ergo deus cognoscit ꝑ eēn
tiam rei. nō ꝑ similitudinē. sed ydea est similitudo non
8 essentia rei. ergo ⁊c. Item ydea nō est necessaria
nisi ad dirigendum in cognoscendo. ⁊ regulanduȝ in
oꝑando. sed nihil indiget dirigente vel regulante ni
si quod potest errare ⁊ deuiare. deus aūt nullum ho
9 rum habet. ergo frustra ponunť in deo ydee. R°.
dicendum ꝙ circa hoc duplex fuit opinio. Quidam enim
dixerunt ꝙ deus non cognoscat sm rationē ydee. sed
sm rationē cause. ⁊ ponūt simile. sicut si punctus co
gnosceret suam virtutem. cognosceret lineas ⁊ circū
ferentiam. Similiter si vnitas haberet potentiā co
gnitiuam ꝑ quam ꝯuerteret se supra se. cognosceret
omnes numeros. Per hunc modū dicunt in deo eē.
Quoniam enim deus virtutem habet ꝓducendi oia
⁊ cognoscit totā suā virtutē. ideo cognoscit omnia. ⁊
hoc dicunt dyoni. sensisse cum dixit. ꝙ nō sm ydeam
sed sm vnā excellentie causam cognoscit oia. Sed hec
positio nō pōt stare. Primum quidē q̄ deus cogno
scit nō ꝑ collationem deueniendi a principio ad prin
cipiatum. sed simplici aspectu. Et iterū. omne cogno
scens inꝗ̄tum hmōi. simile est cognoscibili. ergo ha
bet eius similitudinem. vel ipm est similitudo. Rur
sus. omnis cognoscēs ideo distincte ꝓducit. q̄ distin
cte cognoscit. nō econuerso. ergo ratio ꝓducendi nō
est ratio cognoscendi. Et iterum. aliqua cognoscit q̄
ab ipso non sunt. Propter hec ⁊ similia est aliter dicē
dum. iō est alia positio ⁊ sm sanctos ⁊ sm phos. ꝙ
deus cognoscit ydeas. ⁊ habet in se rationes ⁊ simi
litudines rerum quas cognoscit. in quib⁹ nō tm̄ ipse
cognoscit. sed etiam aspicientes in eum. ⁊ has ratio
nes vocat aug. ydeas ⁊ causas primordiales. Ad 10
intelligentiam aūt obiectoꝝ intelligendum. ꝙ ydea
diciť similitudo rei cognite. Similitudo aūt dupli
ter diciť. Uno modo sm ꝯuenientiam duoꝝ in ter
cio. ⁊ hec est similitudo sm vniuocatōnē. Alio modo
est similitudo sm ꝙ vnū est similitudo alterius. ⁊ hec
similitudo nō ꝯcernit ꝯuenientiam in aliquo cōmu
ni. q̄ similitudo seipa est similis nō in tercio. ⁊ hoc mo
do diciť creatura similitudo dei. vel ecōuerso. de⁹ si
militudo creature. Hoc modo sumendo similitudi
nem. similitudo est rō cognoscendi. ⁊ hec diciť ydea.
Sed aliter est in nobis. aliter in deo. In nobis ꝗdeȝ
ratio cognoscendi est similitudo. cognitum est veri
tas. Nam in nobis est similitudo accepta ⁊ impres
sa ab extrinseco. ꝓpter hoc ꝙ intellectus noster respe
ctu cogniti est passibilis ⁊ nō actus purus. ideo fit in
actu ꝑ aliquid cogniti quod est similitudo eius. In
deo autem est econuerso. quia ratio cognoscendi est
ipsa veritas. ⁊ cognitum est similitudo veritatis sci
licet ipsa creatura. Et quia ratio cognoscendi consistit
in ipsa veritate prima. ideo ratio cognoscendi in deo
est summe expressiua. Et quoniam omne id quod sū
me exprimit. ꝑfectissime assimilat cognituȝ assimila
tione competenti cognitioni. ideo patet ꝙ ipsa veri
tas ex hoc ꝙ facit cognoscere est similitudo expressi
ua ⁊ ydea. Ecōtrario est in nobis. quia eoipso ꝙ est si
militudo facit cognoscere. Ex his patent obiecta.
Quod enim obijcitur ꝙ non est sm ydeam singu 11
lis innitens. Dicendum ꝙ dyonisius ex hoc nō vult remo
uere rationem ydee a deo. sed vult dicere ꝙ nō sic est
similitudo ⁊ differentia ydearuȝ sm singula sicut in
nobis. Ad illud quod obijcitur ꝙ nulla est ꝯueni 12
entia vel minima. Dicendum ꝙ est similitudo vniuocati
onis siue participationis. ⁊ similitudo imitationis ⁊
expressionis. Similitudo participatiōis nulla ē om
nino. quia nihil est commune. Similitudo imitatio
nis est modica. quia in modico potest finitum imita
ri infinitum. vnde semꝑ maior est dissimilitudo ꝗ̄ si
militudo. Similitudo vero expressionis est summa. q̄
causať ab intentione veritatis vt visuȝ est. que ē ipsa
expressio. ideo deus summe omnia cognoscit. Ad 13
illud quod obijciť tercio. ꝙ nobilior est cognitio per
essentiaȝ. Dicendum ꝙ est similitudo causata a veritate rei
extra. ⁊ de hac verum est ꝙ nunꝗ̄ ita ꝑfecte exprimit
rem sicut ipsa res si presenter esset apud animam. et
hac similitudine non cognoscit deus. Est alia simili
tudo que est ipsa veritas expressiua cogniti. ⁊ eo simi
litudo quo veritas. ⁊ hec similitudo melius exprimit
rem ꝗ̄ ipsa res seipsam exprimat. q̄ res ipsa accipit
rationem expressionis ab illa. sed sm hanc est ꝑfecti

14 or cognitio. ⁊ hac cognoscit deus. Ad illud qd ob-
ijcitur ꝙ ydea est ad regulandum ⁊ dirigendum. dicē.
ꝙ regulari ⁊ dirigi potest esse dupliciter. aut ꝑ regu-
lam differentem a directo ⁊ regulato. ⁊ hec ponit im
perfectionem ⁊ possibilitatem erroris. Aut ꝑ regulā
que est idem quod regulatum. ⁊ hec ponit impossibi
litatem erroris. Quia enim regula errare nō potest.
⁊ deus est ipsa regula ⁊ idea. ideo impossibile est eū
errare. ⁊ sic patet ꝙ ydea in deo non ponit defectum
⁊ imperfectionē sed complementum.

Questio. ij. b

Utrum sit ponere pluralitatem in ydeis ꝯm rem. Et
ꝙ sic videt. q2 aug. dicit ꝙ ydee sunt forme eterne et
incōmutabiles. sed sunt forme sunt plures. ⁊ cū for-
ma dicat ipsū quod est ydea absolute. tunc videt ꝙ
sint plures ꝯm id quod sunt absolute. Item ydea
est similitudo exprimens ydeatū ꝯm totū. sed quecū-
ꝙ vni ⁊ eidem ꝯm totum sunt similia nullo mō dif-
ferunt abinuicem. ergo si ydea oim ꝯm id quod est es
set vna. tūc omia essent indifferentia. Itē si ydea
est vnum quid. aut vna cōmunis. aut vna ꝓpria simi
litudo. Si vna cōmunis. ergo ꝑ ipsam nunq̄ res di-
stinguunt. Si vna ꝓpria. ergo ꝑ ipsā nunq̄ plura co
gnoscunt. Item si ydea est ratio cognoscendi. sed
vnumquodq̄ cognoscens cognoscit ꝯm exigentiam
rationis cognoscendi. ergo si ydea est vnum quid. cū
in vno nō cadat distinctō. de⁹ nō cognoscit res distin
cte sed indistincte. Contra. Aug. vj. de trini. Fili⁹
est ars quedam omnipotentis dei plena omniū rati-
onum viuentium. ⁊ oia in ipso vnum sunt. Item
quod ꝑfectius est. deo est attribuendum. sed ꝑfecti⁹
est vno posse cognoscere plura ⁊ opari q̄ pluribus.
ergo deo est attribuendum. ꝗ deus vna ydea cogno-
scit. Item in omni genere cause status est in vno
simplici. vtpote in genere efficientis ⁊ finis. ꝗ cū de⁹
sit exemplar in quo est omnimode status. ꝗ in deo ē
summa vnitas. sed exemplar quod ꝯtinet multa nō
est omnino vnū et simplex. ergo in diuino exemplari
non est nisi vna ydea ꝯm rem. R°. ad intelligenti-
15 am predictoꝝ est notandū ꝙ hic fuit duplex opinio.
Quidā enim dixerunt ꝙ ydee in deo ꝯm rem habēt
distinctionē. Dixerunt enim ꝙ est cōsiderare vniuer
sitatem formarum in deo. in anima. ⁊ in mundo siue
in materia. Et in materia siue in vniuerso habent di
stinctionem. ⁊ compositionem. ⁊ oppositionē. q2 sūt
ibi materialiter. In anima vo humana habent disti-
ctionem ⁊ compositionem. sed non habent oppositi
onem. ⁊ hoc q2 sunt ibi aliquo modo spiritualiter. nō
tamen omnino. quia sunt a rebus extra. ideo est cō-
positio. differunt eñ ab anima. In deo habent distin
ctionem. sed nō compositionem nec oppositionem.
ꝓpter summam simplicitatem. ⁊ q̄uis in deo sint di-
stincte. sunt tamen vnum exemplar. sicut plures for-
me particulares in sigillo faciunt vnū sigillum. Sed
ista positio q̄uis in sui initio videat ꝓbabilis. in fi-
ne tamen ꝯtinet errorem. Nam si in deo esset pone-
re ydeas realiter differentes siue distinctas. tunc essē
ibi alia pluralitas realis q̄ sit pluralitas ꝑsonal. qd
abhorrent aures pie. Si dicas ꝙ nō est pluralitatē
absolutam ponere sed respectiuam. tunc quero de il-
lo respectu. aut est aliquid. aut nihil. Si nihil. nulla ē
ibi realis distinctio. Si aliquid. nō est dare nisi diui-
nam essentiam. sed omnia essentialia in deo vnū sūt.
Et ideo est alia positio. ꝙ ydee sunt vnum ꝯm rem. ⁊
hoc patet sic. Ydea in deo dicit similitudinem que est
ratio cognoscendi. illa aūt ꝯm rem est ipsa diuina ve
ritas. sicut supra monstratū est. et q2 illa est vna. pa
tet ꝙ ꝑ eam omnes ydee vnum sunt. et hoc dicit au-
gust. expresse. quia in illa arte omnia sunt vnum. 16
Ad illud ergo quod obijcitur ꝙ sunt forme. di-
cendū ꝙ forma duplex est. s. forma que est ꝑfectō rei.
et forma exemplaris. Et Aug. accipit ydeas in ratio-
ne forme pro forma exemplari. vtraq̄ tamen relati-
ue dicit. illa ad naturam quam informat. sed ista ad
exemplatum. ⁊ ideo quia forma dicit vt ad alterum
sicut similitudo. quando dicunt plures forme. nō ex
hoc notatur ꝙ in ydeis sit pluralitas ꝯm rē siue ꝯm
id quod sunt. sed ꝯm id ad quod sunt. id ē ad ea que
sunt extra. sc3 ratione connotatoꝝ. vt sunt ipsa yde- 17
ta. Ad illud quod obijcitur. ꝙ ydea est similitudo
exprimens ꝯm totum. ergo ⁊c̄. Ad hoc est vnus mo-
dus dicendi. ꝙ ydea nō dicit similitudinem aliquam
ꝑ quam cognoscens assimilat alijs. sed cui multa as
similant. ⁊ multa possunt assimilari vni. sicut si a for
ma sigilli eadē fiat expressio figure in cera. potest eē
ab eadem forma vna multe ⁊ varie impressiōes. ꝯm
ꝙ sigillum magis ⁊ minus imprimitur. Sic in deo in
telligunt. quoniam multitudo in rebus venit scdm
gradus ⁊ approximationem ad ipsum esse diuinū.
Sed illud non sufficit dicere. quia deus facit omnia
diuersa ꝯm formam. nō tm̄ ꝯm gradum ⁊ dignitatē.
⁊ illa cognoscit ꝑ vnum ꝯm rem. quod quidem est si-
militudo cogniti. Si tu dicas. ꝙ hoc est quia deus se-
ipso cognoscit sicut seipso agit. ido sicut vno agit mul
ta. ita vno cognoscit multa. Adhuc non est solutū.
quia adhuc manet questio quomodo ipse deus pos-
18 sit assimilari multis. Propter hoc dicendum ꝙ simi
litudo quedam est ꝯm ꝓprietatem generis. ⁊ de hac
non est dubium ꝙ non potest esse vna plurium ge-
nere differentium. et hec est similitudo que exprimit
⁊ causatur a re generis determinati. Alia est similitu
do simpliciter extra genus. ⁊ hec quia ad hoc genus
non artatur. qua ratione est huius. eadem rōne est ⁊
illius. et qua ratione est huius ꝯm partem. eadem ra
tione ꝯm totum. ⁊ talis similitudo est diuia veritas.
⁊ ydea in deo. Si tu queras quomodo hoc possit in-
telligi. aliqualiter intelligi potest. q̄uis non possit ap
tari omnino simile. Cū enim illa similitudo sit act⁹
purus. et ipsa veritas (sicut dictum est) ⁊ omia alia
cognoscibilia quantumcunq̄ nobilia. ꝯm id qd sunt
compentur ad ipam per modū passibilis. sicut vnū
ꝯm formam. potest assimilari pluribus ꝯm naturam
diuersis. sic in ꝓposito. vna realis similitudo potest
esse omnium cognoscibiliū. et potest poni exemplū
in luce aliquo modo. que vna ꝯm numerum expri-
mit multas ⁊ varias species colorum. In cognitio-
ne aūt nostra. quoniam se habet per modum possibi
lis respectu cogniti. ⁊ quodāmodo informabilis ab
illo. nō pōt inueniri silitudo. imo inuenit dissilitudo.
et aspiciendo ad cognitōnem nostrā videtur nobis
19 in deo non esse intelligibile. Ad illud quod querit
vtrum illa similitudo sit propria vel communis. Di
cendum ꝙ deus non dicitur causa vniuersalis nec ꝑ
ticularis simpliciter. sed aliquid habet de nobilitate
cause vniuersalis. quia potest in plurimos effectus.

Similiter aliquid de causa particulari.qꝛ immedia-
te ⁊ sufficienter potest in effectum quemlibet. Sic in
cognitione dei intelligendum.ꝙ nec omino est in vni
uersali.nec omnino in particulari. Similiter de simi
litudine ⁊ ydea intelligendum est.ꝙ cōmunis est q̄n-
tum ad differentiam ⁊ amplitudinem. ꝓpria vo q̄ntū
ad discretissimā expressionem. Ratio huius est.quia
est similitudo exprimens.non impressa nec expressa.
Quia omnino exprimēs.ideo summe exprimit ⁊ ſm
oēs ꝯditōes.Et rursus ex hoc ꝙ nō est expressa.ideo
nō est arcata nec limitata.sed extendit se ad omnia.
sicut diuina eēntia. q̄uis tota sit in vno. nō tamē sic
20 est in vno.sic ꝙ [illegible] nō sit in alio. Ad illud qd obijcit
vltimo ꝙ cognoscit ſm exigentiam rationuz. Dōm.
ꝙ sicut ratio cognoscendi est vna. ⁊ tamen plura co-
gnita distinctissime representat ſm ꝓprias conditio-
nes.sic diuina cognitio q̄tum ad modū cognoscēdi
qui est in ipsa est vna [illegible] simplex.non distincta. sed in
compatione ad obiectum distincte cognoscit.Quā-
do ergo dicit.deus cognoscit omnia distincte.si disti
ctio ponitur in cognitione ꝑ compatione ad cogno-
scentem falsa est.si aūt ꝑ compationem ad cognituz.
sic habet veritatem.

Questio.iij. c

Utrum in ydeis sit pluralitas ſm rationez. Et ꝙ sic
ostenditur hoc modo. Aug.li.lxxxiij.qōnū. Alia rati-
one conditus est homo.alia equus.ergo [illegible] ydea dicit
ipsam rationem cognoscendi.necesse est ꝙ plurificet
ſm rationem. Item hocipsum ostendit ex modo
loquendi ⁊ diffiniendi.quia Aug. loquitur in plura-
li. ⁊ diffinit in plurali ipsas ydeas. dicens ꝙ sunt for-
me.ergo plurificant re vel ratione.sed nō re. ergo ra
tione. Item ydea dicit similitudinem ad cognitū.
ſ similitudo q̄uis in deo [illegible] quid absolutū. habet ta-
men modum dicendi ad alterum siue respectuz. sed
plurificatio similitudinis relatiue est a re cui assimi-
lat.ergo cū res ydeate sint plures. ydee sunt plures
ſm rationem dicendi. Item deus anteq̄ res ꝓdu
cat distincte cognoscit ⁊ actu.sed nō est distinctio in
deo cognoscēte nec in cognito.ergo oportet ꝙ sit i ra
tione cognoscendi. Contra. Si est plurificatio ſm
rationem.cum nō sit ī re. tunc videtur illa pluralitas
non esse aliud q̄ vanitas. Item [illegible] est in hoc nomi
ne ydea pluralitas.aut ratione eius quod est. aut [illegible]
tione eius ad quod est. Non ratione eius quod est.
quia est diuina essentia. Si ratōne eius ad quod est.
ergo cū verbum ⁊ exemplar ⁊ ars dicant respectum
ad creaturam.saltem ſm nomen debent plurificari.
quod tamen falsum est. Item [illegible] ydee sunt plures
non ꝓpter significatum sed ꝓpter connotatum. tunc
quero.aut generatum illud est eternum. aut tempo-
rale. Si eternum.ergo videt ꝙ plura sint ab eterno.
Si temporale. ergo videtur ꝙ ydea [illegible] dicat de deo
nisi ex tempore.sicut nec dominus nec creator dicū-
tur nisi ex tempore. Item ydee si sunt plures ꝓpter
ydeata.aut ergo ſm esse quod habent ydeata in deo.
aut in ꝓprio genere. Si ꝓpter esse quod habēt in deo
Contra.in deo sunt vnum.ergo ratiōe illius esse nō
possunt dici plures. Si ꝓpter esse quod habent [illegible] ꝓ
ꝓprio genere.sed non habent nisi ex tempore.ergo vel
ydee nō sunt plures nisi ex tempore. vel temporale ē
causa eterni.quorum vtrunq₃ est incōueniēs. Itē
ydea aut dicit aliq̄d.aut nihil. Si nihil.ergo nec plu-
ralitatem habet nec vnitatem. Si aliquid dicit.ergo
si sūt plures ydee.sūt plures res. ergo si plures ydee
sunt ab eterno.plures res sunt ab eterno.sed nō plu-
res res ꝑsonaliter.qꝛ ydea non dicit quid persone.er-
go plures essentialiter. Rꝫ. dōm ꝙ sicut patet ex ꝑ 21
dictis dist.xxx. q̄uis in deo nullus sit respect⁹ ad [illegible]
aturam a parte rei.tamen contingit ipsam essentiam
significari in respectu ad creaturam per multa nomi
na.nec tamen hoc nomen siue vocabulum ydea ē va
nū intelligendum.igit esto ꝙ hoc nomē ydea signifi
cet diuinam essentiam in compatione siue in respe-
ctu ad creaturam. Ydea enim est similitudo rei cogni
te.que q̄uis in deo sit quid absolutum.tamē ſm mo
dum intelligendi dicit respectum medium inter co-
gnoscens ⁊ cognitum. q̄uis ille respectus ſm rē pl⁹
se teneat ex parte cognoscentis.quia est ipse deus.ta
men ratione intelligendi siue dicendi. similitudo pl⁹
se tenet ex parte cogniti.et q̄m cognoscens est vnum
⁊ cognita sunt multa. ideo omnes ydee in deo sunt
vnum ſm rem.ſ tn̄ plures ſm rationes intelligendi
siue dicendi. Unde concedende sunt omnes ratiōes
in deo esse vnū quid.sed nō vnā ydeam siue ratiōes.
sed plures. Ad illud ſ quod obi. ꝙ isti rationi ni- 22
hil subest ex pte rei. Dō. ꝙ falsuz est.qꝛ respectui sb-
est ex parte dei essentia nō respectus.ex parte vo cre-
ature subest verus respectus.et ideo respectus ille si
gnatus non inducit falsitatem sic pluralitati respe-
ctuum. q̄uis nō subsit pluralitas ex parte dei. subest
tamen ex parte connotatoꝝ.vnde respect⁹ ille sic plu
rificatus nō habet falsitatē nec vanitatem. Ad il- 23
lud quod obijcitur. ꝙ verbum ⁊ ars dicunt respectū
Dōm est ꝙ dicunt ſ aliter q̄ ydea vel ratio. qꝛ ydea
siue ratio cognoscendi plus se tenet ſm rationē intel
ligendi ex pte cogniti. Similitudo enim ſm ꝙ huiusmodi
nō dicit respectum ad id in quo est sed cui⁹ est.ſ ver-
bum plus se tenet a parte dicētis. silr ⁊ ars ⁊ exēplar
ex pte ꝓducentis. ⁊ qꝛ multa sunt cognita ⁊ vnū co-
gnoscens.ideo ydee sunt plures ⁊ ars tn̄ vna. Uel ali
ter.ratō ⁊ ydea dicunt respectū ad res inq̄tum disti
cte sunt.nō sic alia vocabula. Ad illud quod obi. 24
ꝙ ꝯnotata sunt plura ab eterno.dōm ꝙ pluralitas ē
[illegible] ydeis rōne connotatoꝝ.sed de cōnotatis est loqui
dupliciter.aut inq̄tum sunt.aut inq̄tū ꝯnotata. In
q̄tum sunt.sic sunt solum ex tpe. inq̄tum aūt cōno-
tantur.sic possunt connotari ⁊ eternaliter ⁊ tpaliter
Eternaliter.qꝛ respectus importat in habitu.sicut ꝑ
hoc nomen ꝑdestinatio.iō ꝑdestinatio est eterna. qꝛ
cōnotat effectū nō in actu sed in habitu. Tēpalit vo
q̄n respectus importat in actu.sicut ꝑ hoc verbū cre
are.q̄m ſ si ꝯnotant tempalia [illegible] futura sunt. ⁊ futu
ra sunt multa.iō ꝯnotant vt multa. ſ tn̄ sic cōnota-
ta. q̄uis ab eterno ꝯnotēt. nō tn̄ sunt ab eterno ſ ex
tpe.ita multitudo ꝯnotatoꝝ q̄uis ab eterno dicat.tn̄
nō ponit realem multitudinem nisi ex tempore.
Ad illud qd querit vtrum ſm esse ydeatoruz sint 25
ydee plures.dōm ꝙ sic ſm esse qd habiture sunt res
ydeate ⁊ in ꝓprio genere. ⁊ q̄uis illud nō habeāt nisi
ex tempore.tn̄ ab eterno fuerunt habiture. et ydee sic
rerum vt future sunt.ideo intelligunt nō tm̄ plures
ex tempore. veruntamen ab eterno. Sic differt pre-
destinationem fuisse ab eterno ⁊ reprobationem nō
ratione eius qd fuit ab eterno.sed ratione ei⁹ qd fu-
turū erat ex tēpore. Ad illud quod obijcitur.si plu 26
res ydee.ſ plures res. Dicendū ꝙ ydea nō dicit tm̄
quid est.ſ respectū ad id qd futurū ē.vel etiā pōt eē.

et ratione illius respectus recipit plurificationem.
Et qr ille nihil ponit in actu sed solū in potētia. hinc
est q pluralitas ydearum eterna non ponit aliquaz
pluralitatem actualem. sicut non ponitur si dicatur
q potest facere plura. Sed hoc nomen res absolute
importat quod dicit. ꝛ ideo cum dicit plures res es
se. ponitur pluralitas in actu. ꝛ ideo argumentum
nō valet. ꝛ iō est ibi quid ꝛ simpliciter. Sicut si dicat̄
plura sunt possibilia deo. vel plura sunt cognita. ergo
plura sunt. Nec sic valet. plures ydee sunt. ergo plures
res sunt.. qr ydee nō sunt plures ratione ei⁹ qd̄ sunt.
sed ratione eius ad quod sunt.

Questio. iiij. d

Utrum ydee plurificent̄ p comparationez ad ydeata
sm multitudinem ydeatoꝝ. q̄tum ad diuersitatem
vniuersalium vel singularium. Et q singulariū vide
tur. qm̄ p ydeas est ratio distinguendi. sed deus non
tm̄ distinguit vniuersale ab vniuersali. sed etiam singu
lare a singulari. Sed qr distinguit vl'e ab vl'i. ideo ha
bet pluriū vniuersaliū ydeas ꝛ rationes. vñ alia rati
one conditus est equus. alia ratione cōditus est ho
mo. ergo ꝛc̄. Itē cognitio rei verissima. est rei sm
totalitatem. sed singulare aliquid addit supra vniuer
sale. ergo cū deus totum cognoscat. nō tm̄ habet yde
am vniuersalis sed etiam supadditi. s. singularis. silr̄
ter ꝛ alterius singularis. ergo si addita sunt diuersa sm
rationē siue multitudinē ydealem. ptz ꝛc̄. Itē de⁹
quosdā ex hominibus predestinat. quosdā reprobat. sed
alia ratione quosdam pdestinat. ꝛ alia ratione quos
dam reprobat. ergo sm aliam rationez ꝛ ydeā sunt pre
sciti ꝛ predestinati in deo. sed hec est diuersitas indiui
dualis siue numeralis. ergo ꝛc̄. Item ydea multipli
cat̄ in diuinis ratione respectus et relationis ad yde
atū. ergo multiplicato vno. multiplicat̄ ꝛ reliquū. cū ho
mo q ē ydeatū mltiplicet̄ in diuersis indiuiduis. sm
rē. multiplicabit̄ ydea respectu illoꝝ sm rōnē. Cō
tra. Aug. ad nebridiū. dico q̄tū ad hoiem faciendū
ptinet. tm̄ quandam hominis non meā vel tuam ibi
esse rōnē. ergo multiplicatio vel distinctio ydeatoꝝ attē
dit̄ solū sm diuersitatem vniuersaliū. Item arti
fex creatus p vnā ydeam pducit multa. ergo cū hoc sit
nobilitatis. deus p vnam ydeam re ꝛ ratione multa
diuerso numero pducit. Itē singulare vt singula
re est cōpositius vniuersali. ergo si est ydea in deo singu
laris vt singularis. tūc ergo est vna ydea altera simplici
or. sed hoc est incōueniēs. ergo ꝛc̄. Itē singulare magis
ppriū est q̄ꝫ vniuersale. si ergo in deo est ydea vniuersal'
vt vniuersalis. ꝛ singularis vt singularis. ergo vna ydea
cōis. altera ppria. sed cōe prius est et simplici⁹ ē q̄ꝫ p
priū. ergo vna ydea est altera prior ꝛ simplicior. ergo i deo
17 est ponere ordinē ꝛ compositionē essentialē. ꝛc̄. R̄o.
dōm. q ydea in deo sm rē est diuia veritas. sm ratio
nē intelligendi est similitudo cogniti. Hec aūt simili
tudo est rō expressiua cognoscēdi nō tm̄ vniuersale sed
etiā singulare. q̄uis ipa nō sit vniuersalis nec singu
laris. sicut nec deus. et iō nō tm̄ est similitudo vl'is vt
vniuersale est. nec etiā singularis vt singulare. ꝛ iō qr
silitudo est vtrorūqꝫ. nō solū multiplicat̄ sm multi
tudinem vniuersaliū. sed etiaz singulariū. Et hoc ē qd̄
dicit aug. ad nebridiū. dico q̄tū ad hoiem faciēdū p
tinet. hois tm̄ esse rōnē. q̄tuz vo ad ordinē tpis vari
as hoim rōnes in illa sinceritate viuere. Et ex hoc pz
solutio illius verbi aug. qr aug. dicit. q q̄uis vl'is vt
vniuersale est. vna sit ydea. tñ singulariū vt singula
ria sunt plures. Unde ibidē dicit q si quis velit face
re angulum. sufficit habere anguli rationē. Si quis au
tem velit pingere quadrangulum. necesse est q rōnē
habeat q̄tuor anguloꝝ. Ad illud ergo qd̄ obijcitur q 28
artifex creatus pducit multa p vnā ydeā. dōm q hoc
facit p applicationē ipsius ad diuersas materias. vñ
si habet solū ydeā vnaz. impossibile est intelligere q
sm illam simplici aspectu cognoscat diuersa. de⁹ au
tez simplici aspectu cognoscit singularia vt diuersa.
ita q sm totum ꝛ sm pprias differentias ꝛ pprieta
tes. ideo non est simile. Ad illud quod obijcitur de 29
compositione ꝛ prioritate. Dōm q nec sm rem nec
scdm rationem oportet q ydea habeat ydeati pro
prietates. nam corporalis est similitudo spiritualis.
et compositi est similitudo simplex. etiam in creatu
ris. iō nō oportet q vna ydea sit simplicior vel prior.
Similitudo tamen sm rationem intelligendi habet
pprietatem ydeati sm distinctionē. tum propter cor
relationem. quia oportet q vno relatiuorum multi
plicato multiplicetur ꝛ reliquum. saltem sm ratōnē.
tum etiam quia similitudo illa est ratio exprimēdi ꝛ
distinguendi. ꝛ ideo q̄uis recipiat̄ proprietas distin
ctiua. non oportet tamen de alijs.

Questio. v. e

Utrum in deo sit ponere multitudinem ydearū sm
numerum finitum vel infinitum. Et q sm numeruz
infinitum videtur. Aug. ix. de ciuitate dei. Una est sa
pientia in qua infiniti sunt thesauri omnium rerum
intelligibilium. Item aug. vj. de trinitate dicit. q
filius est ars plena omnium rationum viuentium. sed
constat q ars illa est infinita. ergo non impletur nisi
infinitis. ergo sunt ibi infinite rationes. Item ra
tione videtur. qr constat q deus cognoscit om̄es spe
cies numeri. ergo omnes habent ydeas in deo. sed spe
cies numeri sunt infinite. ergo ꝛc̄. Si dicas q sunt in
finite species quo ad nos non sm rem. Contra. pona
tur q omnes species numeri sint in re. hoc posito. de
necessitate sequitur q infinita simpliciter actu sint.
ergo si omnium specierum numeri sunt in deo ydee.
et sunt infinite actu. patet ꝛc̄. Itez deus potest in
finita producere. sed nihil potest producere cui⁹ non
habeat cognitionem ꝛ ydeam. ergo cum habeat yde
as infinitorum. sed plurium sunt ydee plures. ergo
infinitorum sunt infinite. Item omnibus finitis
possunt excogitari plura. quia omni finito potest ex
cogitari aliquid maius. sed nec deus nec homo habꝫ
plura cogitare his que deus cognoscit. quia tunc dei
scientia nō esset summa. et si hoc. cum cognoscat per
ydeas. patet ꝛc̄. Contra. Aug. xj. de ciui. dei. Quic
quid scit̄. scientis comprehensione finitur. sed cōstat
q rationes cognoscēdi sciuntur. ergo finiuntur. sꝫ q̄
cunqꝫ finiuntur sunt finita. ergo ꝛc̄. Item multi
tudo ydearum est sm multitudinem ydeatoruz. sed
cōstat omnia alia de necessitate a deo esse finita actu.
ergo similiter et ydeas. Item vbi est infinitas. ibi
est cōfusio ꝛ inordinatio. sed in exemplari eterno nul
la cadit confusio nec inordinatio. ꝛc̄. Item pone
re infinitatem actu in creatura est ponere imperfecti
onem. Unde omne creatū eo est finituz quo pfectū.
sed omnis pditio impfectionis est a deo relegāda.
ergo ꝛc̄. R̄o. dōm q sicut dī in ps. Diuine sapiētie nō
est numerus. ac [illegible] hoc nec rationū p quas diuina sa 30
pientia cognoscit. et qm̄ nō hn̄t numerū. nō sūt nume
rabiles. ideo non sunt in numero finito. Et conce

rende sunt rationes ⁊ autoritates ad hoc inducte.
51 Ad illud quod obijcitur. ꝙ omne scibile est finitū
Dōm ꝙ omne scibile ꝑ comprehensionē est finitum
comꝑhendenti. rōnes aūt eterne ꝑ comꝑhensionem
a solo deo sciunť. ideo soli deo sunt finite. ꝫ quemad-
modū nō sequiť. hoc equať infinito. ergo est finitū.
imo est ibi quid ⁊ simpliciter. ⁊ potius sequiť oppo-
situm. ꝫ non est finitum. sic etiam est in ꝓposito iudi-
candū. Rationes autē ille sunt cōprehēsibiles ab ali-
52 quo intellectu finito. ideo patet illud. Ad illud qđ
obijciť. ꝙ multitudo ydeaꝝ est a multitudine ydea-
toꝝ. dōm. ꝙ sicut dictum est. nō venit a multitudine
ydeatoꝝ inq̄ꝫtum creata. sed inq̄ꝫtū connotata. ydea
aūt nō ydeitatē ꝯnotat ꝫm actualem exigentiam. sed
solum ꝫm potentiam. et qꝛ deus potest facere infini-
ta. q̄uis nunq̄ꝫ faciat nisi finita. ideo ydee vel ratio-
nes cognoscēdi sunt in deo infinite. qꝛ nō tm̄ sunt en-
tium vel futuroꝝ. sed oīm deo possibiliū. Nihil eīm
53 potest deus. quod nō actu cognoscat. Ad illud qđ
obijciť ꝙ infinitas ponit ꝯfusionē. Dōm ꝙ est pone-
re infinitatem ꝫm diuersitatem realē. ⁊ sic priuat et
distinctionem ⁊ ordinem si ponať actu. sed multitu-
do ydeaꝝ nō est rerum diuersaꝝ. sed dicit imensitatē
diuine veritatis in exprimendo ⁊ cognoscendo om-
ne qđ est deo possibile. et hoc quidem ꝫm rem ⁊ actū
54 est vnū. iō nō est ꝯfusio. Ad illud qđ obi. ꝙ impfe-
ctionis est infinitas in creatura. dđ. ꝙ q̄uis sit imp-
fectiōis in creatura. nō tm̄ est in creatore. qꝛ est intelli-
gere infinitatem ꝑ defectū. ⁊ ꝑ excessum. Infinitas ꝑ
defectum potest esse in creatura vt in materia. ⁊ hoc
est impfectionis. hoc aūt nullatenus est in creatore.
Infinitas aūt ꝑ excessum non potest simpliciter esse
in creatura. qm̄ habet esse creatum. ⁊ compositū. et
limitatum. deus aūt nihil hoꝝ habet. ⁊ ideo habꝫ in-
finitatem. ⁊ hoc est summe pfectionis.

Questio. vj. et vltima. f

Utrum in ydeis sit ponere numerum ordinatū. Et
ꝙ sic videť. Aug. Alia ratione conditus est homo q̄ꝫ
equus. qꝛ alius est homo. alius equus. ergo cum ho-
mo sit nobilior equo. pari ratione nobiliori ydea vel
ratione est conditus homo q̄ꝫ equus. sed vbi est ma-
gis nobile ⁊ minus ibi est ordo. ꝫ ⁊c. Item sicut
deus ꝑ ydeas cognoscit ⁊ ꝓducit res distictas. ita co-
gnoscit ⁊ ꝓducit res ordinatas. ꝫ sicut poniť plura-
litas in ydeis ex pluralitate cognitoꝝ ⁊ ydeatoꝝ. ita
debet poni ordo ex ordine. Itē vbi est pluralitas
sine distinctio. aut est ordo. aut inordinatio. sed ī deo
nō cadit inordinatō nec cōfusio. ergo in deo habēt or-
dinem. Contra. ydee sunt plures. qꝛ ꝑ eas deus di-
stincte cognoscit. sed deus nō cognoscit vnū post ali-
ud. sed omnia simul. ergo ydee habēt in deo simulta-
tem. Item si est ordo. aut ꝫ prioritatis. aut digni-
tatis. aut originis. Nō prioritatis. quia tunc eēt vna
ydea altera posterior quod est inconueniens dicere.
Non nobilitatis. qꝛ quelibet in deo est summe nobil
Nō originis. qꝛ si vna de altera oriret. tunc esset ibi
vere distinctio ꝫm rem. ergo nullo mō vt videtur est
in eis ordo. Item om̄is infinitas aut oīno priuat
ordinē. aut tollit pfectionē ab ordine. qꝛ tollit statū
⁊ complementum. ꝫ in ydeis est infinitas vt visum ē
in alio ꝓblemate. ꝫ aut nullꝰ ordo. aut incompletꝰ.
sed non incompletus. ergo nullus. Rº. dōm sicut 55
tactum est in opponēdo. nō est ordo in ydeis siue ra-
tionibꝰ cognoscēdi adinuicē. nec ꝫm ordinē. nec ꝫm
rationem. Habent quippe ordinem ydee vel ydeata
sed adinuicē. nō qm̄ vna prior sit altera. nec posteri-
or. nec est vna ab alia. nec nobilior est. ⁊ ideo nō po-
nitur ibi ordo. Et ratio huius est. qꝛ ydee dicunt re-
spectum ad res cognitas de ratione sui nominis. et
quia ille sunt plures. ideo ydee ex primo respectu ■
minis plures sunt. sed ordo dicit nouum respectum
et nouam habitudinē. cum vna ydea compatur ad
aliam. et quoniā illo respectu circūscripto qua est ad
ydeata. in deo ydee simpliciter sunt vnū. nec habent
ordinem adinuicē. ideo nō est cōcedendū ꝙ ydee ha-
beant pluralitatem cū ordine adinuicem. Ad illđ 56
qđ obr. ꝙ alia ⁊ alia ē ydea. qꝛ aliꝰ est hō. aliꝰ ē equꝰ
⁊c. dōm ꝙ nō est simile. Similitudo eīm eo ꝙ ad alte-
rum compať habet distingui. sed nō habet nobilita-
ri ab illo ad quod cōpať. ⁊ qm̄ ydea homis nihil reci-
pit ab hoīe. nec ydea equi ab equo. iō vna nō diciť al-
tera nobilior. Ad illud qđ obijciť. ꝙ deus cogno- 57
scit res ordinatas. dđ. ꝙ q̄uis res ordinatas cogno-
scat. tm̄ simul ⁊ eque nobiliť cognoscit. ⁊ iō sicut pone-
bať distinctio in ydeis. qꝛ distincte per eas cognosce-
bat. ita debet poni simultas ⁊ equalis nobilitas. qꝛ si-
mul ⁊ eque nobiliter cognoscit. ⁊ ita non debet poni
ordo. Sicut eīm q̄uis deꝰ cognoscat res albas. nō sūt
ydee albe in deo. sic q̄uis cognoscat ordinatas. non
oportet ꝙ sint in deo ordinate. Ad illud qđ obijci- 58
tur ꝙ vbi est pluralitas sine ordine ē confusio ⁊ inor-
dinatio. dōm ꝙ falsum est. qꝛ potest ibi esse simultas.
et sic est in ydeis. qꝛ omnes vnū sunt. ⁊ ideo non po-
test esse inordinatio.

Distinctio. xxxvj. Quō res sunt in deo.

Olet hic queri cum omnia dicanť esse in dei cognitione. Supra egit magister de cognitione dei qua cognoscit creata omnia. et quoniam cognitum diciť esse in cognoscente. ideo determinat hic secun- f do quomodo res sunt in deo. Et qm̄ res create nō tm̄ debēt esse in deo. sed etiā ex deo. et per deū. ideo primo agit de existentia reꝝ in deo. secundo vo compat ad alias habitudines. s. ex ipso. ⁊ ꝑ ipsum. ibi. Proinde si diligenter inspiciamus. Prima pars habet duas. In prima ostendit qualiter res dicanť esse in deo a parte eius in quo sunt. vtrum. s. sunt in dei essentia sicut sunt in dei prescientia. In secunda qualiter dicantur esse in deo a parte ipsarum rerum. ibi. Post predicta queritur. cum omnia dicanť esse in deo. vbi querit. vtrum mala sint in deo. et soluit ꝙ non. Quelibet harum partium potest diuidi. quoniā primo querit ⁊ exponit. et postmodum determinat. et partes manifeste sunt in litera. Secunda quoq; pars in qua compat hoc qđ est eē in deo ad alias habitudines importatas ꝑ alias ꝓpositiones. habet quatuor partes. In prima ostendit horum trium conuenientiā. In secunda differentiam ⁊ apparitionem. ibi. Preterea sciendum est. In tercia differentiam eius quod diciť de ipso. ad hoc quod diciť ex ipso. ostendit ibi. Illud etiam hic annectendum. In quarta breuiter predicta epilogat. ibi. Ex premissis apertum est. Et hec pars potest diuidi contra totam precedentem. Intellectus partium patet in litera.

Qualit᷑ res dicant᷑ eē ī deo a pte ei⁹ in q̄ sunt. vtrū scʒ sint in dei eēntia sicut sunt in dei p̄scientia. a

f Olet h̄ queri cū oīa dicāt᷑ eē in dei cognitione seu p̄scia. vel ī deo p cognitionē. ⁊ cū ei⁹ cognitio vl' p̄scia sit diuīa eēntia. vtrū cōcedendū sit

Re°. a oīa eē ī diuīa eēntia vel in deo p eēntiā? Ad qd dicimus. q: dei cognitio ei⁹ vtiqʒ eēntia est. ⁊ ei⁹ p̄scia ī q̄ sunt oīa. ipi⁹ cognitō est. nec tñ oīa q̄ sunt ī ei⁹ p̄scia vl' cognitione. ī ei⁹ eēntia eē dici debēt. Si eñ h̄ diceret᷑. intelligerent᷑ eē eiusdē cū eo eēntie. In deo eñ dr̄ eē p eēntiā qd ē diuina eēntia qd est de⁹. Hʒ ḡ de⁹ apud se in p̄scia sua q̄ nō hʒ in sui natura. Vñ Aug⁹. de v̄bis

Aug. Eph.i. aplī ita ait. Elegit nos añ mūdi ↄstitutionē. Quis sufficit hoc explicare. Eligunt᷑ q̄ nō s̄t. nec errat q̄ elegit. nec vane elegit. Elegit tñ ⁊ hʒ electos q̄s creatur⁹ est eligendos. q̄s habuit apud semetp̄m. nō ī natura sua s̄ in p̄scia sua. Nōdū erāt qb⁹ pmittebat᷑. s̄ ⁊ ipi pmissi sūt qb⁹ pmittebat᷑. Ecce h̄ apte dic̄ deū apud semetip̄m hr̄e electos añ mūdū. nō in natura sua. s̄ in p̄scientia sua. cū tñ ei⁹ p̄ntia nō aliud sit q̄ʒ ei⁹ natura. q: ipi⁹ p̄scia ei⁹ ē noticia. Pōt tñ ad electos referri cū ait. In natura sua. i. illoꝝ. illos q̄ppe hūit ab eťno apd se. nō ī natura sua. i. illorum. quia nōdū erant. s̄ in sua prescientia. q: eos ita nouit ac si essent.

Qualit᷑ res dicāt᷑ eē ī deo a pte ipaꝝ met reꝝ. vtrū scʒ mala debeāt dici eē ī deo vbi s̄t oīa bona. cū vtraqʒ sint in ei⁹ cognitiōe ⁊ p̄scia. oīa eñ cognoscit. b

Post p̄dicta qr̄. cū oīa dicāt᷑ eē in deo non p essentiā nature. s̄ p cognitōnē scie. ⁊ de⁹ sciat bona ⁊ mala. vtꝝ ↄcedēdū sit simplr̄ mala eē ī deo. siue eē ī deo p cognitionē? Scit eñ de⁹ ⁊ sciuit sp̄ oīa tā bona q̄ʒ mala. etiā anteq̄ʒ fierent. ⁊ p̄sciuit ab eťno ea futura. Idōqʒ cū oīa bona diximus eē ī deo ,ppť p̄ntiā cognitiōis. eadē rōne videt᷑ dicēdū oīa mala eē ī eo. cū ea sp̄ nouerit. ⁊ p cognitionē ei p̄ntia fuerit. Precog̃uit eñ de⁹ ab eťno q̄sdā futuros malos. ⁊ coꝝ maliciā (vt ait aug.) p̄sciuit s̄ nō p̄pauit. Cū ḡ pctā oīm sciat. nūqd ītelligēdū ē ea includi ī illa generalitate locutiōis. q̄ dixit apl's oīa eē

Ro.xi. in deo. Ex ip̄o inqt. ⁊ p ip̄m. ⁊ ī ip̄o s̄t oīa. Sʒ q̄s nisi insan⁹ dixerit mala eē ī deo. [b] Illa eñ eē ī deo intelligūt᷑

b Re°. Que intelligant᷑ esse ī deo que ex ipso et p ipsum sunt. Ea v̄o p ipsum sunt et ex ipso quoꝝ autor est. sed non est autor nisi bonoꝝ. Nō ergo ex ipso ⁊ p ipsuʒ sunt nisi bona. ita ergo nō ī ipso

di. xxxvj.

a Dei cognitio eius vtiqʒ eēntia ē. nec tñ oīa q̄ sunt in cognitione ⁊c̄. s̄t in ei⁹ eēntia. Videt᷑ hic male dicē. q: h̄ argumētū vr̄ esse necc̄riū. si aliq̄ duo sūt dīo eadē. si aliqd est in vno. ⁊ ī alio. Si dicas q̄ differūt penes ↄnotata. vr̄ falsuʒ. q: dei p̄scia nō cōnotat. Vel si dicas q̄ p̄scia ↄnotat. obī de h̄ nōie deus. qd nō ↄnotat. ⁊ cū dicit᷑ oīa eē in deo. ḡ pi rōne ⁊ in eēntia. Preterea ↄ mgr̄m vr̄ eē verbū ansel. in mono. q̄ creatura in creatore est creatrix eēntia. ḡ vr̄ q̄ vere sint in dei eēntia. Re°. dd q̄ h̄ 1

p̄positio in aliqñ ↄnotat inherentiā. vt si dicat᷑ accñs in subiecto. Aliqñ ↄnōt idētitatē. vt si dicat᷑. ydee reruʒ sunt in deo. q̄ sunt de⁹ nō a deo. Aliqñ cōnotat causalitatē. vt si dicatur creature sunt in 2

ipso deo. Et potest hec p̄positio ī dici s̄m q̄tuor genera causaruʒ. sʒ in deo non dicitur nisi s̄m tria. Quoniam ergo causa dicit respectum ad creaturā s̄m rationem intelligendi. ideo hec prepositō in s̄m q̄ dicit causalitatem. nō additur nisi terminis dicentib⁹ respectum ad creaturam. Et quoniam nomen substantie vl' nature vel essentie nō dicit respectum. ideo [illegible] dicatur. creature sunt in dei substantia. hec

prepositio in. aut notat identitatem. aut inherentiam. quorum vtrumqʒ falsum est. et ideo tales locutiones non recipiuntur. et in illo argumento est sophisma s̄m accidens. ideo dicit magister q̄ non valet. q̄uis enim idem sint ⁊c. differunt tamen in modo significandi et intelligendi. Ad illud quod obijcitur. q̄ deus non dicit respectum. Dōm q̄ falsum est. quia imponitur ab actu quem habet ad creaturam. sicut dicit Damascenus. 3

Unde bene dicitur. deus creaturaruʒ. Ad illud quod obijcitur q̄ creatura in creatore est creatrix essentia. dicendum q̄ creaturam in creatore esse. est ydeā vel similitudinem eius apud deum esse. ⁊ Ansel. vult dicere q̄ 4

similitudo illa est creatrix essentia. nō q̄ illa creatura sit essentia. vnde bene concedendum q̄ ydee rerum sūt in diuina essentia. quia in notat identitatem. ⁊ vere. sed hoc nō potest dici de creatura s̄m esse quod habet in proprio genere. b Illa eñ esse in deo intelliguntur que ex ipso ⁊ per ipsum sunt. Videtur male di-

sunt nisi bona. ergo mala nō sunt in deo. qꝛ licet ea no scat. nō tñ ita oīnino noscit vt bona. mala quasi delōge cognoscit. vt ait ꝓpheta. Et alta alōge cognoscit. id est superbiam. Et alibi ad deum loquens de malis ait. De absconditis tuis adimpletus est venter eoꝝ. Qđ exponens aug. Abscondita inquit peccata sunt. que a lumine tue veritatis abscondunꝭ. Sed quomō pctā a lumine veritatis diuine abscōdūꝭ cū a deo sciātur. Si eñ nō sciret. quō de illis iudicaret. ꝛ ꝓ illis malos damnaret. Alibi ꝓpheta. Quia neqꝫ ab oriēte neqꝫ ab occidente deest. Quod exponens Cassiodoꝛus inquit. Neqꝫ a bonis neqꝫ a malis deest deus. sed omnibus presens ꝛ cognitoꝛ est. c Ps.cxxxviij Ps.lxxiiij.

Qꝛ non ita cognoscit deus mala vt bona. quia mala tm̄ ꝑ scientiam. bona v̄o ꝑ ꝓbationē ꝛ beneplacitum. c

Cognoscit ergo deus ꝛ bona ꝛ mala ꝑ scientiam. ſ bona cognoscit etiam ꝑ approbationem ꝛ ꝑ beneplacitū. mala v̄o nō. Unde Cassiod. sup ps. dicit. Peccata abscōdita deo sunt. qꝛ nō nouit. i. nō approbat. Et ex eo sensu Aug. dixit ea abscondita a lumine dei. Qui etiā in libro ad heluidiū insinuat cognitōnē dei varijs modis accipiendam inquiens. Si ad scientiā referas. nō ignorat deus aliq̄s vel aliqua. q̄ tñ in iudicio q̄busdā dicet. Non noui vos. sed eoꝝ improbatio hoc verbo insinuata est. Ecce nō cognoscere dicitꝭ deꝰ que nō approbat que ei nō placent. Apparet itaqꝫ veꝝ esse qđ diximus. s. qꝛ quodāmodo cognoscit deus bona. quo nō cognoscit mala. Pariter quidem vtraqꝫ eodemqꝫ modo noscit q̄tum ad noticiam. sed bona etiam approbatione ꝛ beneplacito cognoscit.

Quare bona tm̄ dicanꝭ esse in deo ꝛ nō mala. d

Et inde est qꝛ bona tm̄ dicunꝭ esse in deo nō mala. et illa ppe. hec longe. qꝛ licet in deo aliqua dicanꝭ esse propter cognitionis p̄sentiam. ꝛ deus bona ꝛ mala cognoscat. mala tm̄ nō cognoscit nisi ꝑ noticiam. bona v̄o nō solum ꝑ sciam ſ etiā ꝑ approbationē ꝛ beneplacitū. Et ob talē cognitionē aliq̄ dicūꝭ esse in deo. s. qꝛ ita ea scit vt etiā approbet ꝛ placeāt. i. ita scit vt eoꝝ sit autoꝛ.

Quomodo ꝯueniant ista tria omnia esse ex deo. et ꝑ ipsum. ꝛ in ipso. e

Proinde si diligenter inspiciamꝰ. idē videꝭ esse oīa eē ex deo. ꝛ ꝑ ipm̄. ꝛ in ipo. Unū ambro. in. ij. li. de spūscto. Hec tria ex ipso. ꝛ ꝑ ipm̄. ꝛ in ipo. omnia vnum esse su/

eere. qꝛ cū talia nō sūt nisi p̄ntia. ꝫ in deo nō sunt nisi ea q̄ p̄nter existunt. qđ ē manifeste falsuꝫ. ꝛ ꝯ aug. q̄ dicit qꝛ res sunt i deo ab eterno. Si dicas qꝛ accipit eē i deo vt in ꝯseruāte. qꝛ sic accipit apostolus in p̄fata auc̄te. ex ipo ꝛ ꝑ ipm̄ ꝛ i ipo. tūc nihil facit ad ꝓpositū. qꝛ mgr̄ accipit eē in. ſm qꝛ dicūꝭ res eē in deo eternaliter. Si tu dicas qꝛ res actualiter sunt ex deo vel ꝑ deū ex tpe. ſ hitudinaliter ab eterno. tūc q̄ro. qualiꝭ actualiꝭ sūt in deo ab eterno. ꝛ nō eternaliter ex deo vel per
5 deū. Rꝰ. dđ. qꝛ esse in deo. vel ꝑ deū pōt accipi vel ſm aptitudinē. vel ſm actū. vel ſm habitū. Si ſm actū. sic p̄dicta auc̄tas nō est intelligēda p̄cise. qꝛ illa sola sunt in deo. q̄ sūt ex deo vel ꝑ deū. quia mlta deꝰ cognoscit. q̄ sunt in deo. q̄ tñ nō sꝭ ex ipo. nec ꝑ ipm̄. nec erunt. Pōt iterū accipi ſm habitū. ꝛ sic adhuc nō est intelligēda p̄cise. qꝛ multa deꝰ cognoscit ꝛ pōt facere q̄ nō faciet. ꝛ tñ sunt in ipso. nec vnq̄ erūt ex ipso. nec ꝑ ipm̄. Pōt iteꝝ intelligi ſm aptitudinē. ꝛ tūc p̄cise habet veritatē. qꝛ nihil ē in deo. nisi sit aptū eē ex deo. ꝛ ꝑ ipꝫ. ꝛ sic valet ad ꝓpositū. ꝛ sic intelligit mgr̄. ꝛ ꝑ h̄ excludunꝭ mala. qꝛ deꝰ non p̄t facē mala. nec mala p̄nt esse ex ipso.
6 nec ꝑ ipm̄. Quod q̄r. quare nō dicunꝭ res eternaliter eē ex deo ꝛc. dđm qꝛ nō est sile. qꝛ alie ꝓpōnes significāt ꝑ modū fieri. ꝛ motꝰ. et actus. ſ hec ꝓpositio in. ꝑ modū q̄etis. Et qm̄ deꝰ nō fecit nisi ex tpe. nec fuit cā actualiꝭ causans. nec ex tpe. li
7 cet habitudinaliter ab eterno. iō magis dicūꝭ res eternaliter i deo q̄ ex deo. c Mala nō sūt in deo ꝛ paulo post subiūgit. bona cognoscit etiā ꝑ approbationē ꝛ ꝑ bn̄placitū. mala v̄o nō. supple cognoscit deꝰ ꝑ approbationē. Ur̄ male dicere. qꝛ approbatio respicit volūtatē. ſ eē in deo respicit ab eterno exēplaritatē. ꝫ noticia approbatiōis nihil ad h̄ facit. Itē mgr̄ vr̄ insufficiēs in diuisiōe diuie cognitionis. qꝛ sicut bona cogscūꝭ noticia approbatiōis. ita mala noticia reprobatiōis. Itē approbatio aut nihil aut aliq̄d addit supra noticiā simplicē. aut nō. Et si nō. ꝫ nō ē in deo distinguē noticiā ꝛ noticiā approbatōis. Itē si nihil addit. ꝫ sicut sꝭ i deo q̄ cognoscit approbando. ita etiā illa q̄ cognoscit simpliciter. Si aliq̄d addit. ꝫ vr̄ qꝛ diuina noticia sit composita. Si dicas qꝛ addit ſm intellectū. ſ intellectꝰ nr̄ nō facit res esse in deo. ꝫ nec noticia approbatiōis. Rꝰ. dđ qꝛ approbatio supra cognitionē ſm intellectū addit beneplacitū volūtatis. hic aūt bn̄placitū cōnotat bonitatē in deo respectu cuiꝰ ē. qꝛ deo nō placet nisi bonū. ꝛ eē bonū in g̃tū hmōi. deo sile est. si ꝫ ydea dicit r̄oem co/

pra diximus. Cũ dicit p ipm esse oia. nõ negauit in ipo
d esse oia. Eandẽ vim habent omnia hec. scz ex ipo. ⁊ in ipso. ⁊ p ipm. ⁊ vnũ in his atq₃ cõsimile. nõ contrariũ intelligit. Ecce habes. qꝛ ex eadẽ intelligentia scptura dicit oia esse in ipso. ⁊ p ipm. ⁊ ex ipso. vel cũ ipso. Cũ ergo ex eadẽ rõne oia dicant esse ex deo vel p ipm. nõ solũ quia scit. sed etiã quia eoꝝ autoꝛ est. consequit vt eadez rõne ita esse in deo dicant scz qꝛ scit ⁊ eoꝝ autoꝛ
Act. xvij. esse dicit. qꝛ in illo viuimus. ⁊ mouemur. ⁊ sum⁹. quia eo autore sumus. mouemur et viuim⁹. Cũ ergo nõ sit autoꝛ nisi bonoꝝ. merito sola bona in eo esse dicunt sicut ex ipso et p ipm. Cũ g in eius cognitione vel pñtia sint oia scz bona et mala. in eo tñ nõ dicunt esse nisi bona quoꝝ autoꝛ est. Vñ Aug. in li. de natura boni. Cũ audimus inquit ex deo p ipm et in ipso esse oia. oẽs vtiq₃ naturas intelligere debem⁹. et oia que naturalit sunt. Neq₃ enĩ ex ipso sunt pctã q̃ naturã nõ seruant. s viciant. que ex voluntate peccantiũ nascunt omnia. Hic aperte dicit q in illa generalitate locutõnis bona tñ continentur.

Quõ differant oia esse ex deo. et ipm. et in ipso p distinctionẽ personarum. f

Preterea sciendũ est q licet ibi indicet distinctio psonarum cũ dicit. ex ipso. ⁊ p ipm. et in ipso oia. tamẽ ex patre et p patrẽ et in patre sunt. Silr de filio ⁊ spũsancto accipiendũ est. Vñ Aug. in. j. li. de trini. Non con
Roma. xj. fuse inquit accipiendũ est qd ait apl's. ex ipso. ⁊ p ipm ⁊ in ipso. Ex ipso dicens ppter patrẽ. p ipm ppter filium. in ipso ppter spm̃sanctũ. Vigilanter autẽ attende. ne quia patrẽ volens intelligi dixit ex ipso. sic intelligas oia esse ex patre. vt neges oia esse ex filio vel spiritusancto. cuz ex patre. et p patrẽ. et in patre. oia esse sane dici possint. similiter ⁊ de filio ⁊ de spũsancto dicendum est.

Quõ differant ex ipso ⁊ de ipo. i. q nõ oia q̃ ex deo sunt etiã de ipso sunt. s econuerso. g

Illud etiã hic annectendũ est. q nõ oia que dicunt ẽe ex deo. etiã de ipso esse dici debeãt. Quia vt ait Aug. in lib. de natura boni. Non hoc significat penitus ex ipso qd de ipso. Quod enĩ de ipo est potest dici esse ex ipso. sed nõ omne qd ex ipso est. potest dici esse de ipo. quia nõ est de sua substantia. Ex ipso enĩ sunt celum ⁊ terra. quia ipse fecit ea. nõ autẽ de ipso. quia nõ de substantia sua sicut aliquis homo generat filium vel faciat domũ. Ex ipso est filius. ex ipso est ⁊ domus. sed filius de ipso. domus do de terra ⁊ ligno nõ de ipso.

Epilogus predictoꝝ. h

Ex pmissis apertũ est. q in dei cognitione siue psentia sunt omnia. scz bona et mala. sed nõ omni modo sunt ibi mala q̃ bona. Et q in deo bona tñ sũt sicut ex ipso et p ipsum nõ mala. ⁊ ex quo sensu hec accipienda sint assignatum est. Et q de ipso nõ dicit esse pprie quod aliud est ab ipso. Ex ipso autẽ esse dicunt omnia que eo autore sunt.

gnoscendi sm assimilationem. oia q̃ deus cognoscit. noticia approbationis sunt in ipso. Sed notanduz q approbatio pt connotare bonitatem in actu. ⁊ sic non est psciſe veꝝ q omne qd est in deo sit cognitũ noticia approbationis. Põt iteꝝ connotare bonitatẽ in potentia sicut exẽplar cõnotat rei entitatẽ. nõ qꝛ sic. s qꝛ de⁹ pt eã facere. ⁊ sic nihil ẽ in deo nisi qd cognoscit noticia approbationis. quia sic cognoscit omẽ bonum qd est vel qd pt facere. ⁊ illi⁹bz exemplar. ⁊ ideo illud tm̃ ẽ in deo. Qd g obijcitur. q voluntas nõ facit q sint in deo. dicendũ q hoc nõ ẽ. q̃a voluntas in actu. sed qꝛ deus nihil pt facere quod nõ approbet tanq̃ bonũ. vnde approbatio potius dicit ibi iudicium rõnis q̃ affectũ volũtatis. Qd qrit si addit. dõm q addit a pte nr̃i intellectus ⁊ a pte cõnotati. a pte ipi⁹ dei non. nõ sic autem addit reprobatio. ⁊ ideo mgr̃ non ponit noticiã reꝓbationis p mẽbro.

Eandẽ vim hñt oia hec scz ex ipo ⁊ in ipo ⁊ p ipm. Obijcit ꝯtra hec Amb. verba q si hñt eandẽ vim: g videt hic esse inculcatio verboꝝ. Itẽ aut accipit esse in ipso sicut in exẽplari. aut sicut in causa ꝯseruante. Si tãq̃ i exẽplari. cõstat q aliud est esse in ipso ⁊ ex ipso sicut postensum ẽ. Si tãq̃ in cõseruante. adhuc est aliud pduci. aliud cõseruari. Itẽ si eandem vim hñt. sicut ex ipo approꝑat patri. ita pt approꝑiari filio. ⁊ silr patri erit ap

ꝑpriare in ipso. Rº. dicendum ꝙ est loqui de illis trib⁹ circũlocutionib⁹ q̃tũ ad illud qd̓ significãt. aut q̃tũ ad ordi
nem quẽ cõnotant. Si loquimur q̃tũ ad illud qd̓ signãt. sic oĩa dicunt̃ esse ex deo tanq̃ ex principio primo. nõ
aliunde moto. Oĩa dicunt̃ esse ꝑ deũ tanq̃ ꝑ principiũ sufficientissimũ qd̓ oĩa agit ꝑ ipm̃. Oĩa dicunt̃ esse in
deo tanq̃ in principio infinito. qd̓ nõ põt facere aliqd̓ extra se. ꝫ oĩa ambit eius virtus. ꝛ in his trib⁹ circũlo-
cutionibus significat̃ ꝙ deus est principiũ primũ. ꝛ sufficientissimũ. ꝛ infinitissimũ. Et qꝛ oĩa hec in deo sunt
vnũ. ꝛ cõueniunt trib⁹. ideo q̃tũ ad significatũ dicit Amb. ꝙ habẽt eandẽ vim. nec tñ est iculcatio. qꝛ diuer-
simode importãt ꝫm rõnẽ intelligendi. Si autẽ loquimur q̃tũ ad ordinẽ quẽ cõnotãt ꝑpositõnũ habitudines.
sic sunt appropriate trib⁹. Quia ex ipso dicit rõnẽ primi. ꝛ ꝑ ipm̃ dicit rõnẽ medij. ꝛ in ipso dicit rõnẽ vltimi.
siue quietatiui. ꝛ ideo ex ipso appropriat̃ ꝑsone patris que est prima in trinitate. ꝑ ipm̃ appropriat̃ filio q̃ est
ꝑsona media. ꝛ in ipso spũisancto qui est ꝑsona tercia. ex his patent obiecta.

a Ad intelligentiã hui⁹ partis querit̃ de existen
tia rerũ in deo. ꝛ circa hoc tria principaliter
querunt̃. Primo vtꝝ creature fuerũt in deo
eternaliter. Scd̓o q̃rit̃ de mõ existendi ipsaꝝ reꝝ in
deo. Tercio q̃tũ ad generalitatẽ rerũ in deo existen
tium. vtrũ scꝫ oĩa q̃ deus ꝑcognoscit fuerũt ꝛ sunt in
deo. Ita ꝙ. Primo de existentia. Scd̓o de modo. Et
tercio de numero. Quãtũ ꝫ ad primũ articulũ duo
q̃runt̃. Primo queritur vtrum res fuerũt in deo ab
eterno. Secũdo vtrum sint in deo rõne essentie vel
persone.

Questio. j. a

Vtꝝ res fuerũt in deo ab eterno. videt̃. qꝛ agens co-
gnoscens. agit ꝑ spẽm rei quã penes se hꝫ. sed res ẽ
in aĩa. qꝛ similitudo eius ẽ in ea. ꝫ ꝛ in deo silr̃. Si di
cas ꝙ illud exemplar nihil ẽ rei. ꝫ ꝫm illud nõ debe-
ret dici res esse in deo. Contra. plus facit ad esse rei
exemplar qd̓ est cognitiuũ ꝛ ꝑductiuũ. q̃ꝫ qd̓ ẽ ꝑdu
ctum a re. si ꝫ rõne exemplaris ꝑducti a re. res est in
aĩa. multofortius debet dici in deo esse rõne exẽpla-
ris ꝑducentis. ꝫ hoc ab eterno. ꝫ ꝛc̃. Itẽ silitudo
ꝑducta nõ est vere aliq̃d ꝫ alicui⁹. sed exẽplar ꝑ qd̓
cognoscit deus vere ẽ ipse deus. ꝫ verius est exẽplar
rei in deo q̃ in aĩa. ꝫ multofortius res in deo q̃ i aĩa.
ꝛ sic ꝛc̃. Itẽ qꝛ res pt̃ exire de materia. res ẽ in ma
teria. cũ nõ totalit̃ est in potẽtia materie. imo agent̃.
ꝫ si res q̃ sunt in potẽtia dei totalit̃ ibi sunt. multo-
fortius debẽt dici eẽ in ipo. sic ꝛc̃. Contra. qd̓ exit
ꝑ creationẽ. oĩo nihil ẽ anteq̃ creet̃. sed creature sic
exeunt. ꝫ oĩo nihil sunt anteq̃ ꝑducunt̃. sed qd̓ nõ
est. nec ẽ hic nec ibi. ꝫ nõ est in aliq̃. et ita nec in deo.
Itẽ qd̓ est in aliq̃. est ab illo. vel ꝫm se vel ꝫm ali-
quid sui. ꝫ res nõ est in deo ꝫm se. qꝛ tunc essentialit̃
esset in deo. nec ꝫm aliq̃d sui. qꝛ nihil de ipsa est eter
num. ꝫ totũ ex tpe. ꝫ ꝛc̃. Itẽ qd̓ est in aliq̃ ẽ in illo
ꝫm eẽ actuale vel potẽtiale. ꝫ creatura nõ est in deo
ꝫm esse actuale. qꝛ tunc actu esset. ꝫ si est in deo ẽ ꝫm
esse potẽtiale. sed oĩne esse potẽtiale ꝫm qd̓ hmõi est
ꝑmutabile. si ꝫ creatura ab eterno est in deo ꝫm esse
potentiale. ab eterno ẽ in deo ꝫm esse mutabile. sed
hoc falsum. ꝫ ꝛ primũ. Itẽ si creatura dr̃ eẽ in deo
qꝛ põt esse a deo. ꝫ cũ ab eterno esse a deo sit impossi
bile. nõ erit creatura ab eterno in deo rõne potentie
10 Rº. dicendum ꝙ aliq̃d dr̃ esse in aliquo tripliciter. vel ꝫm
actualẽ existẽtiã. vel ꝫm silitudinis ꝑntiã. vel ꝫm cre
atiuã potentiã. Primo mõ sunt res in vniuerso. Se
cundo mõ in cognitiua sba. Tercio mõ in sua causa
His duob⁹ modis vltimis res sunt in deo. quia est
cognoscens res anteq̃ fiant ꝛ potens ꝑducere. Vñ
qꝛ ab eterno cognoscit. ꝛ potẽtia q̃ ꝑduxit ex tpe in
deo fuit ab eterno. iõ dicunt̃ res fuisse in deo ab eter
11 no. Ad illud qd̓ obijcit̃. qd̓ nihil est. nõ est in aliq̃.
dicendum ꝙ veꝝ ẽ ꝫm primũ modũ existẽdi. sed falsũ ꝫm
terciũ. qꝛ illud qd̓ nihil ẽ. mõ deus pt̃ facere. Ad 12
illud qd̓ obĳ ꝙ illud qd̓ ẽ ab aliq̃. est in illo ꝫm se ꝛc̃.
dicendum ꝙ q̃tũ ad scd̓m modũ res sunt in deo ꝫm ali-
quid sui. qꝛ ꝫm exẽplar. Sed aliq̃d rei pt̃ dici tripliciter.
scꝫ essentialit̃. effectiue. ꝛ causatiue. scꝫ. sicut ps. effe
ctus. ꝛ causa. Hoc tercio mõ est illud exẽplar aliq̃d
rei vel causa. scꝫ quantũ ad potẽtiã causatiuã. qꝛ est
res ꝫm se nõ in actu sed potẽtia. qꝛ suũ esse pt̃ ꝑduci
a deo. Silr̃ ad sequẽs. dicendum ꝙ rõne exẽplaritatis res 13
actualit̃ sunt in deo. rõne creatõis potẽtialit̃. qꝛ pñt
ꝑduci. Qd̓ obĳcit̃ ꝙ creatura est in deo ꝫm esse 14
mutabile. dicendum ꝙ hoc nõ est veꝝ de eo qd̓ est actu in
deo. sed qd̓ pt̃ ꝑduci a deo ẽ mutabile. Vel dicendum ꝙ
possibile hꝫ cõparationẽ ad diuinã potentiã que est
immutabilis. ꝛ sic ẽ immutabile. vel ad cõnotatum
tp̃ale extra. ꝛ sic hꝫ esse mutabile. Ad illud qd̓ obĳ 15
de creatione. dicendum ꝙ q̃uis actus creandi nõ poterãt
esse ab eterno. tñ potẽtia creandi fuit in deo.

Questio. ij. b

Vtrum res sint in deo rõne essentie vel ꝑsone. Et ꝙ
rõne eẽntie videt̃. quia qd̓ inest rõne ꝑsone ẽ ꝑprium.
qd̓ inest rõne essentie ẽ cõe. si ꝫ hoc ẽ cõe trib⁹. pꝫ ꝛc̃.
Preterea res in deo sunt rõne exẽplaritatis. ꝫ exem
plar creature in deo ẽ diuina essentia. qꝛ deus seipso
ꝑducit ꝛ cognoscit. ꝫ ꝛc̃. Itẽ regula ẽ ꝙ quicq̃d
de deo dr̃ in relatione ꝛ ad creaturã. est essentialiter
dictũ. sed res eẽ in deo est taliter dictũ. ꝫ ꝛc̃. Con-
tra. ꝙ rõne ꝑsone videt̃. qꝛ res sunt in deo inq̃tum
possunt ab ipo exire. sed ꝑducere cũ sit actus ẽ ipi⁹
suppositi. ꝫ ꝑsone. Itẽ sicut dicit Aug. li. lxxxiij. q.
Verbũ dicit opatiuã potentiaꝫ. si ꝫ res sunt in deo
rõne potentie opatiue. sunt in eo rõne verbi. ꝫ cum
verbũ sit ꝑsona. sunt in deo rõne ꝑsone. Itẽ Au-
gustin⁹. xj. de ciui. dei. ca. xxiiij. dicit. ꝙ cũ dicit̃. dixit
vt fiat. intelligit̃ pater. in verbo dicendi filius. in vi-
sione spũssanctus. ergo cuꝫ eius sit ꝑducere in quo
sunt. patet ꝫ ꝙ sunt rõne persone. Rº. dicendum 16
ꝙ in diuinis est considerare essentiam que est cõmu
nis vt cõmunis ꝛ absoluta. est considerare ꝑprieta-
tes. ꝛ est considerare cõmune vt in relatione ad pro-
pria. Primũ dicit̃ in omnimoda absolutione. scd̓m
scꝫ ꝑprietas dicit relationẽ ad ꝑsonã. terciũ dicit re-
lationẽ ad res. ꝛ illa appropriata significant deũ vt
cãm. cũ ergo querit̃. Vtrum res sint in deo ratione
essentie vel ꝑsone. dicendũ ꝙ ꝑprie loquendo nec sic
nec sic. sed sunt in deo vt causa. ꝛ sic rõne appropria
torum que sunt essentialia considerata in personis.
Cum ergo obĳcit̃ vtrũ sint in essentia. dicendum
ꝙ ille rõnes concludunt ꝙ sunt in essentia cõmuni-
ter dicta. ꝫm ꝙ comprehendit appropriata. non ꝫm
ꝙ in omnimoda absolutione considerat̃. Quod
obĳcitur ad oppositũ non concludit de persona ra-
tione ꝑprioꝝ sed rõne appropriatoꝝ.

Onsequenter q̄tum ad secundū articulū que
ritur de modo existentie rerū in deo. ⁊ circa hoc
queruntᷣ duo. Primo queritᷣ vtrū omnia que sunt
in deo sint in ipso vita. Scd̄o queritᷣ vtrum res ve
rius sint in deo q̄ȝ in vniuerso. siue in ꝓprio genere.

Questio. j. c

Q omnia sint in deo vita. videtᷣ. Joh. j. Qd̄ factū ē
in ipso vita erat. sed omnis creatura est facta. ergo om
nis creatura est in ipso vita. Item Aug. v. super
Gen̄. ad literā. Omnia dicuntᷣ in ipso fuisse vita. nō
in sua natura. quia omnia noncrat anteq̄ȝ fierent.

Itē ratione videtᷣ. quia diuina essentia est vita. ergo
qd̄ diuina essentia est. etiam vita est. sed creatura in
deo est diuina eēntia: quia quicq̄d est in deo ē deus.
ergo est vita. ⁊ hoc est qd̄ dicit Anshel. in mono. ꝙ
creatura in deo creatrix ē essentia. Itē intelligere
est vna differētia eius qd̄ est viuere. cū viuere dicatᷣ
quadrupliciter ſm philosophū. si ergo intelligere est
viuere. omnis ratio intelligēdi est ratio viuendi. sed
res sunt in deo ſm suas rōnes intelligendi. ergo sunt in
deo viuentes. sed nō p participationē. ergo sunt vi
ta simpliciter. Contra. Act. xvij. In ipso viuim⁹
mouemur ⁊ sumus. Ergo quia viuimus. sumus in
deo vita. Ergo quia mouemur. sum⁹ in eo motus.
sed hoc non dicitᷣ. ergo nec illud debet dici. Itē si res
dicuntᷣ in deo vita. aut ergo rōne potentie. aut noti
cie aut voluntatis. Non rōne potentie. quia res ex
hoc ꝙ potest ꝓduci creatione. anteq̄ȝ ꝓducatᷣ ni
hil omnino est. quia ſm totum ꝓducitur. si nihil est.
ergo nec vita. Nec ratione noticie. quia tunc cū ma
la sint a deo cognita. tūc mala essent in deo vita. qd̄
absurdum est. Sic ratione voluntatis. sed volūtas
dei nō est nisi futuroꝝ. ergo sola futura viuerent in
deo. sed alia q̄ȝ futura sunt in deo p ydeam. ergo non
omne qd̄ est in deo est in ipso vita. Itē hoc videtᷣ.
quia exemplar eternum rep̄sentat res expressissime
ſm ꝙ sunt ⁊ ab ipso exeunt. ergo cuȝ quedā viuant.
quedā non. quedā rep̄sentat p modū viuentiū. que
dam per modū nō viuentiū. ergo q̄dā sunt in deo vita.
quedā non. Ratione huius queritᷣ quare magis di
cuntur res esse in deo vita. q̄ȝ sapiētia. vel eēntia. vel
17 intelligentia. Ad hoc voluerunt quidā dicere. ꝙ nō
omnia que dicuntᷣ esse in deo sunt in illo vita. sed ea
solū. que sic sunt in deo vt disposita fieri. Et ratio hu
ius est. quoniā verbum ⁊ vita dicunt actum ⁊ dispo
sitionem. ⁊ ideo dicit Anshel. q̄m verbū non est nisi
coꝝ que sunt vel futura sunt. ⁊ ideo solū sunt in deo
vita. ⁊ ideo dicunt ꝙ ad rōnē dicendi vitaȝ cōcurrit
necessario. ꝙ res sint in deo q̄tum ad potentiaȝ. no
ticiam. ⁊ voluntatē ꝓducendi. Sed hoc nō potest
stare ſm Aug. Filius enim vt ipse dicit. vj. de trini. est
ars plena oīm ratōnū viuētiū. ergo ꝯstat ꝙ nō impletᷣ
nisi rōnibus infinitis. ergo infinite rōnes rerū viuūt
in deo. ergo nō solum p̄ntiū vel futuroꝝ. sed etiā om
nium possibiliū. Et iterū Aug. li. lxxxiij. q. dicit. ꝙ ra
tio est etiā si nunq̄ȝ aliquid p illā fiat. sed constat ꝙ
ratio in mente artificis viuit. nō quia res extra ꝓdu
citur. viuit enim etiā si res corrumpatᷣ. ⁊ exterius esse.
omnino nihil facit ad vitā. Et ideo patet quare non
18 solum p̄sentia vel futura viuunt in deo. Et ꝓpterea
aliter dicendū. ꝙ res tripliciter sunt in deo. videliceȝ
Ut in principio ꝓducente. ⁊ sic sunt ibi rōne poten
tie. Ut in exemplari exprimente. ⁊ sic sunt ibi ratōne
noticie. Et vt in fine cōseruante. ⁊ sic sunt ibi ratōne
voluntatis. Primo modo quia sunt in deo sicut in
principio ꝓducente. cū totum ex nihilo ꝓducat de⁹.
nihil omnino sunt ī deo. nec vita nec aliquid. Quia
vero sunt in deo tanq̄ȝ in fine ꝯseruante. cū cōseruen
tur ſm esse qd̄ habēt. sic sunt quedā vita. quedā nō.
Unde quedā sunt tm̄. quedā sunt ⁊ mouentᷣ. quedā
(vt homines) ⁊ sunt. ⁊ mouentᷣ. ⁊ viuunt. Quia vo
sunt in deo vt in exemplari exprimēte. sic sunt in ipo
vita. ⁊ quia nō solū in illo exemplari exprimuntᷣ en
tia sed etiā omnia cognoscibilia. ideo oīa sunt in deo
vita q̄ in ipso sunt. Et ideo dicit btūs Joh. qd̄ factū
est in ipso vita erat. Et sic patet ꝙ eē in deo attenditᷣ
ſm triplex genus cause. ⁊ similitᷣ patet. quō rōne po
tentie ⁊ noticie ⁊ voluntatis. Et sic soluitᷣ illa q̄stio
ſm qd̄ genus cause. vel ſm quā triū ꝯditionū dicun
tur res eē in deo. Patet etiam ꝙ in deo dicuntᷣ vita
sciȝ oīa q̄ sunt in ipso tanq̄ȝ in exemplari. Ad illud 19
ergo qd̄ obijcitᷣ. ꝙ in deo mouemur ⁊c̄. intelligendū
est q̄tū ad terciū modū essendi in deo sciȝ p conserua
tionē. Deus enim cōseruat in nobis vitaȝ ⁊ opationē
⁊ essentiā. ⁊ q̄tū ad hoc intelligitᷣ dictū illud verbū.
Ad illud qd̄ obijcitᷣ cui⁹ rōne res dicuntur in deo 20
vita ⁊c̄. dd̄m ꝙ rōne potentie ⁊ noticie simul. q2 ista
duo cōcurrūt ad rōnē exemplaris. Non enim ē exem
plar deus nisi coꝝ que cognoscit ⁊ pōt. Ad illud 21
qd̄ obijcitᷣ ꝙ res in illo exēplari rep̄sentantᷣ vt sunt.
dd̄m ꝙ veꝝ est. tamē nō oportet ꝙ rō rep̄ntationis
sit talis oīno quale est rep̄sentatū. sicut supra osten
sum est. ⁊ ideo sicut corporaliū est ydea sp̄ualis. ita
nō viuentiū viuens. Ad illud qd̄ vltimo queritur 22
quare magis dicuntᷣ res esse in deo vita q̄ȝ alia. dicē
dum ꝙ q̄uis p̄dictū verbū multas habeat expositio
nes quo dicitᷣ. qd̄ factū est in ipso vita erat. tamē spe
cialiter circa hoc verbū cōsideranda ē veritas dicti.
⁊ ratio dicēdi. Ueritas dicti vt dicit Aug. est. ꝙ oēs
res facte a deo. vel etiā possibiles fieri. habent rōnes
p quas intelligūtᷣ. que quidē rōnes viuere dicuntᷣ.
quia sunt in substantia viuēte ſm ꝙ viuens. ⁊ sunt
etiā ratio intelligendi q̄ est actus vite. ⁊ ideo in arti
fice creato dicuntᷣ viuere. sed in deo nō tm̄ dicuntur
viuere. sed etiā ipsa vita. quia ipsa ratio cognoscēdi
est ipsa intelligentia. Ratio autē dicēdi fuit hec. cuȝ
enim res habeant esse in deo. ⁊ in vniuerso. ⁊ diuersi
mode. quia aliquas ꝓprietates habēt ſm existētias
in mundo q̄ nō cōpetunt eis ſm ꝙ sunt in deo. ideo
non solum dixit. qd̄ factū est in ipso erat. sed vita. vt
omnes ille conditiones excluderētur. Creature enim
in mundo habent eē corporale. variabile. ⁊ corrupti
bile. Quoniā enim vita est actus sp̄ualis ⁊ cōtinuus.
fluens ab ente quieto ⁊ sempiterno. dictuȝ est ꝙ res
sunt in deo vita. vt p spiritualitatē excludatur corpo
reitas. per quietē variabilitas. per sempiternitatem
corruptibilitas.

Questio. ij. d

Utrum res sint in deo verius q̄ȝ in vniuerso siue in
ꝓprio genere. Et ꝙ verius sint in deo videtᷣ p Augu
stinū. v. sup Gen̄. ad literā. Omnia prius q̄ȝ fierent
erant in noticia facientis. ⁊ vtiq̄ȝ ibi meliora vbi eter
na. vbi veriora. ⁊ incōmutabilia. Itē vnūquodq̄ȝ
sicut se habet ad esse ita ad cognitionē. sed creature
verius cognoscuntᷣ in deo q̄ȝ in ꝓprio genere. ergo et
verius sunt in deo. Itē omne qd̄ est in aliquo est
in eo p modū eius in quo erat. sed deus est in infini
tum nobilior mūdo. ergo in infinitū nobiliori ⁊ veriori

modo sunt res in deo q̃ȝ in vniuerso. Item nobi/
lius ⁊ verius ē esse vite q̃ viuentis. sed omnia viuūt
in deo vt supra monstratū est. nō autē in genere pro/
prio. ergo ⁊c. Contra. Uerius est res vbi est sim/
pliciter q̃ vbi est solū ſm quid. sed in deo solū dicit̃
esse ſm quid. quia non sequit̃. asinus est in deo. ergo
asinus est. sed in ꝓprio genere sunt simpliciter. ergo
verius. Itē verius est res vbi est ſm principia in
trinseca ⁊ ꝓxima. q̃ vbi est in principio extrinseco ⁊
remoto. sed res in mundo sunt ſm principia intrin/
seca. in deo autem vt in principio extrinseco. ergo ⁊c.
Itē verius est res vbi est ſm ꝓpriam entitatē q̃ȝ
vbi solum ſm similitudinē. sed in deo est homo ⁊ la
23 pis ⁊ alia ſm similitudinē. ergo ⁊c. Rº. dōm. q̧ tri
plex est existentia rerū. scȝ in exemplari eterno. ⁊ in
intellectu creato. ⁊ in ipso mūdo. In exemplari eter
no ⁊ intellectu creato sunt res ſm similitudinē. In
ipso mundo ſm entitatem ꝓpriam. Qū ḡ queritur
in quo sint verius. hoc dupliciter pōt queri. aut ita
q̧ fiat cōparatio eiusdem rei ad se ſm diuersum mo
dum existēdi. vt sit sensus. vbi lapis verius habȝ eē.
vel cū est in cognoscente. vel ꝓducente. vel cū est in
se. ⁊ hoc modo cōcedendū est q̧ verius est vnaqueqȝ
res in ꝓprio genere q̃ in deo sicut probant rōnes ad
hoc inducte. Alio mō potest fieri comparatio rei ad
suam similitudinē. vt sit sensus questionis. quid ha/
bet esse verius ⁊ nobilius. vtrū ipsa res vel eius simi
litudo. ⁊ hoc mō simpliciter concedendū. q̧ similitu
do rei verius ⁊ nobilius esse habet in deo q̃ȝ ipsa res
in mundo rōne eius qꝺ est. quia est ipse deus. ⁊ con
cedende sunt rōnes ad hoc inducte. Adhuc. simi/
litudines rerū in intellectu creato verius ⁊ nobilius
habent esse q̃ȝ res in vniuerso. vt dicit Aug. in trini.
nō rōne eius q̧ sunt. sed rōne eius in quo. quia sunt
nobiliori ⁊ spūaliori mō similitudines in intellectu
cognoscente q̃ sint ipse res in mundo cōtente. et sic
24 patent rōnes ad vtranqȝ partē. Tamen ad illud
argumentū qꝺ fit de cōparatione esse ad cognoscere
[illegible]dm q̧ illud generaliter intellectum. q̧ res ibi est ve
rius vbi verius cognoscit̃ nō habet veritatē. Contin
git eñ cognoscere qꝺ nō est. ⁊ ideo sicut ad cognosci
non sequit̃ esse. ita nec ad vere cognosci vere eē. nec
ad verius cognosci verius eē. Quando ergo dicitur
q̧ vnūquodqȝ sicut se habet ad esse ita ad cognitio/
nem. hoc intelligit̃. quia eadē principia que sunt pri/
cipia essendi sunt etiā principia cognoscendi. sed ta/
men principia cōferunt esse ꝑ seipsa. sed cognitionē
nō cōferunt ꝑ se sed ꝑ suas similitudines.

Ercio loco est questio de tercio articulo scȝ ge/
neralitate existētie rerū in deo. ⁊ circa hoc que/
runtur duo. Primo querit̃ vtrum mala sint in deo.
Scđo vtrū in deo sint imꝑfecta ſm q̧ hmōi.

Questio .j. e

Q mala nō sint in deo videt̃. Aug. de li. ar. intantū
res recte vituperant̃. inq̃tū eaꝝ vituperator artem
in qua facta sunt videt. vt hoc in eis vituperet qꝺ in
arte nō videt. Si ergo vituperant̃ q̃tū ad maliciam
siue inq̃ȝtū mala. ⁊ hoc modo nō vident̃ in deo. ergo
hoc modo nō sunt in deo. Itē omne qꝺ est in deo ē
ex ipso ⁊ ꝑ ipm. vt dicit Aug. ⁊ magister in litera. sed
mala nunq̃ sunt ex deo. nec per deum. ḡ nec in deo.
Itē omne qꝺ est in deo. aut est sicut in principio
ꝓducente. aut sicut in exemplari exprimente. aut si/
cut in cōseruante. sed cōstans est q̧ deus nō est prin/
cipium ꝓducens mala nec etiā cōseruans. Item
non est exemplar exprimens. quia ratio exemplaris
attendit̃ ſm assimilationē. sed dei ad malū nulla est
assimilatio. ergo mala nullo mō sunt in deo. Itē
q̃to aliquid melius ē. tanto magis distat a malo. sed
deus est optimus quo nihil melius pōt cogitari. er/
go tanta distantia differt. quāta nulla maior potest
cogitari. sed magis distat a malo qꝺ nec hȝ veritatē
malicie nec silitudinē. q̃ qꝺ hȝ saltē silitudinē. ⁊ in q̄
nullo mō est malū q̃ in q̄ aliq̄ mō est. ḡ ⁊c. Cōtra.
Omne qꝺ cognoscitur ab aliquo q̄ est sua cognitio
est in illo tanq̃ in cognoscēte. sed deus cognoscit ma
la. quia ea punit ⁊ reprobat. ⁊ deus est sua cognitio.
ergo mala sunt in deo. Minor patet. maior similĩt.
quia omne cognitū est in cognitione. si ergo idem ē
cognitio ⁊ cognoscens. ergo si est in cognitione. ⁊ in
cognoscente. Itē omne qꝺ cognoscitur in aliquo
est in illo in quo cognoscit̃. sed mala cognoscunt̃ in
deo. ergo sunt in deo. Probatio minoris. Mala co/
gnoscuntur a deo. cōstat. aut intra se. aut extra. Nō
extra. hoc constat. quia diuinus aspectus nō exit ex/
tra. tunc eñ indigeret alio ad cognoscendum. restat
ergo q̧ intra se. quia angeli cognoscunt mala in deo.
Unde Aug. ꝰsuper Geñ. ad literā. Angeli vident in
illo bona vestra que eis placent. ⁊ mala vestra que
eis displicent. Item omne quod cognoscit̃ in ali/
quo. ⁊ non ꝑ accidens. est aliquo modo in illo sicut
in exemplari. sed mala cognoscunt̃ a deo. sed nō per
accidēs. quia nihil ꝑ accidens cognoscit. sed omnia
ꝑ se. ergo mala sunt in deo. Itē omne qꝺ cogno/
scitur ab aliquo nō per priuationē. cognoscit̃ ꝑ simi/
litudinē ⁊ ydeam. sed in deo nō cadit cognitio ꝑ pri/
uationē. quia nulla pōt in illo exemplari esse priua/
tio. cum sit purus actus. ergo si cognoscit mala. non
cognoscit ꝑ priuationē sed similitudinē. sed similitu
do est ydea in deo. ergo mala habent ydeam in deo.
Rº dōm q̧ mala a deo cognoscunt̃. non tamen in 25
deo existunt ſm q̧ mala. quia sic loquuntur in ꝓposi
to. ideo inquā cognoscunt̃. quia sicut rectum est iu/
dex sui ⁊ obliqui. sic summa veritas ⁊ lux ⁊ actus est
ratio cognoscendi. nō tm̄ veritatē ⁊ lucem ⁊ actum.
sed etiam obliquitatē tenebrā ⁊ priuationē. Uñ lux
seipsam ⁊ tenebram cognoscit. Non sunt autē mala
in deo. quoniā illa dicunt̃ esse in deo ad que coope/
ratur deus ſm aliquod genus cause. et maxime ſm
genus cause formalis ⁊ exemplaris. malum autem
nō habet deum ꝓ causa ⁊ ꝓ exēplari. quia malū ra/
tione malicie dicit solum priuationē. exemplar autē
ſm q̧ huiusmodi dicit assimilationē. hinc est q̧ nec
malum nec falsitas habet ydeam in deo. suū autem
oppositum est assimilabile. Unde cum vno ⁊ eodēȝ
cognoscat deus bonum. ⁊ malū sibi oppositum. bo/
num cognoscit ſm rationem assimilationis. ⁊ ideo
bonum est in deo vt in exemplari ⁊ vt cognitū ꝑ se
⁊ per modū positionis. Malum autē cuȝ cognosca
tur a deo nō habet in ipso ydeam. ideo nō est in deo
q̃uis [illegible] in dei cognitione. quia q̃uis cognoscatur a
deo. non tamen cognoscitur per ydeam sui. sed boni
cuius est priuatio. ⁊ ideo dicit̃ cognosci ꝑ accidens ⁊
per priuationē. Ad illud ergo qꝺ obijcitur q̧ ma/ 26
lum est in dei cognitione. ⁊ cognitio est deus. igit̃ ⁊c.
dicendū q̧ hic est fallacia ſm accidens. Q̃uis enim
idēȝ sit cognitio dei qꝺ deus. tm̄ aliud cōnotat. sic ut
potentia ⁊ sapientia. Unde sicut nō sequit̃ est in ꝑ̄oi

doticia.ergo ⁊ in potentia.immo est ibi accidens et
ↄsequens.sic ⁊ in ꝓposito. Ad illud qꝺ obijcitur
ꝙ malū ↄgnoscitur in deo.dꝯm ꝙ illud non sequit̄.
aliud eīn dicit esse in deo.ꝙ cognosci a deo vel in deo.
Cum eīn dicit̄ aliquid cognosci a deo.ꝑ hoc intelli/
gitur ꝙ deus sit ratio cognoscendi illud.sed cū addi
tur ꝙ hoc fit in deo.significat̄ ꝙ deus sit ratō cogno/
scendi vt exemplar ⁊ ꝑ assimilationez.⁊ ideo est ibi
28 ↄsequens. Ad illud qꝺ obijcitur qꝺ cognoscit nō
per accidens mala ⁊c̄.dicendū ꝙ cognosci ꝑ accidēs
hoc est dupliciter.aut a parte cognoscentis.aut co/
gniti.In deo nulla cadit cognitio ꝑ accidens a par/
te cognoscentis.quia omnia cognoscit seipō.tamen
cadit a parte cogniti.quoniā aliquid cognoscit ꝑ si/
militudinem suā.vt bonū.Aliquid ꝑ similitudinem
sui oppositi.⁊ ita est ibi ꝑ accidens.nō in discurren/
do sed in assimilando.cum eīn deus cognoscit malū.
nō intelligitur assimilari ei sed suo opposito.Simili
29 ter soluendū est de priuatione.quia cognoscere ꝑ pri
uationem est dupliciter.Aut ita ꝙ sit priuatio in vir
tute cognoscente.sicut cognoscit aliquis silentium ⁊
tenebrā per aurem ⁊ oculum.⁊ sic ponit imperfectio
nem.Aut ita ꝙ sit priuatio in cognito nō in cogno/
scente.sicut lux cognosceret tenebrā si haberet vim
cognitiuā.sonus silentiū.⁊ sic cognoscit deus.qm̄ ē
actus purus ⁊ lux ⁊ veritas.

Questio.ij. f

Utrum imperfecta sm̄ ꝙ huiusmodi sint in deo.Et
videtur ꝙ nō.quia mala vt mala nō possunt habe/
re similitudinem cū summo bono.ergo pari ratione
cum imperfecta nō habeant similitudinē cum perfe
ctissimo.non sunt in deo. Itē illa sola sunt in deo
que possunt esse a deo ⁊ per deum.sed imperfecta
a deo non sunt.quia dicitur Deuteronomij.xxxij.ca
pitulo.dei perfecta sunt opera. Item specialiter
obijcit deur materia ⁊ passione.diuersitate ⁊ com/
positione.Cum eīn exemplar sub rōne exemplaris
sit forma.sit actus purus.⁊ ita omnino simplex.vi/
detur ꝙ rōnes materie ⁊ passionis.⁊ diuersitatis et
cōpositionis repugnent exemplari.⁊ si hoc.cuꝫ nihil
dicatur esse in deo nisi rōne exemplaritat̄.patet ⁊c̄.
Item sicut veritas est generalis conditio entiuꝫ.
ita ⁊ vnitas.sed oppositū veritatis nō habet ydeam
in deo.similiter ⁊ bonitatis.ergo pari ratione oppo/
situm vnitatis.sed oppositū vnitatis est multitudo.
ergo ⁊c̄. Contra.Aug.ad Nenbridiū.quia totum
condidit.nō potuit ⁊ partiū nō habere rationes.er/
go cum partes sub rōne partium sint imperfecte.pa
tet ꝙ habet rationes imperfectoꝝ. Item omnis
cognitio diuina est a priori.cum ergo in omni crea/
tura prius cadit ratio imperfecti ꝙ̄ perfecti.vt ma/
terie ꝙ̄ forme.principioꝝ ꝙ̄ principiati.partiū ꝙ̄ to/
tius.ergo per prius hec cognoscit deus.ergo si perfe
cta habent ydeam in deo.necesse est ꝙ habeant etiā
imperfecta. Itē diuinum exemplar exprimit rem
sm̄ totum.alioquin non ꝑfecte cognosceret.sed ma
teria est de rei cōstitutione.et imperfectū de consti/
tutione perfecti.ergo ⁊c̄. Itē omnis effectus assi/
milatur sue cause aliqua assimilatione.sed minima
assimilatio sufficit ad rationē exemplaris.ergo om̄e
qꝺ est a deo habet ydeam in deo.ꝑ quā prius ꝙ̄ fiat
est exemplar in deo.sed materia est a deo.⁊ passio.et
cōpositio.⁊ diuersitas.quia omnia dicunt ens.ergo
omnia sunt in deo. R°.ad hoc dixerunt aliqui ꝙ 30
imꝑfecta nō sunt i deo.nec cogscunt̄ a deo ꝑ aliquā
ydeā ꝓpriā.sꝫ ꝑ ydeā suoꝝ oppositoꝝ.vt materia per
ydeā forme.passio per ydeā actus.mltitudo ꝑ ydeā
vnitatis.Sed illud stare nō potest. Cum eīn ista di/
cant entitatē aliquā.et ita veritatē.de necessitate ali
quam assimilationē habent ad primā veritatē.⁊ ita
rationē exemplaritatis.⁊ ideo necessario sunt i deo.
Preterea intelligendū.ꝙ cū querit̄ vtrum imperfe/
cta habeāt ydeam in deo. hoc dupliciter potest in/
telligi.aut rōne ipius qꝺ subest.aut ratione imperfe
ctionis. Si ratione imperfectionis.cum impfectio
sit priuatio.⁊ ꝑuatio nō dicat ens nec aliquid a deo
nec assimilabile.sic non habet ydeam.Si autē ratio/
ne eius qꝺ subest sicut materia dicit̄ quid impfectū.
⁊ materia aliquā essentiā dicit.habet ydeam sed nō
imperfectaꝫ.Quia sicut nō viuentiū est ydea viuēs.
⁊ corporalium spūalis.sic temporaliū eīna.⁊ imper
fectorum perfecta.nec tamen maloꝝ est ydea bona.
Unde notandum ꝙ ydea sicut supra dictum fuit in
questione de ydeis dicit assimilationeꝫ extra genus.
Prima autē assimilatio est in ratione entitatis i deo
Omne igitur qꝺ de se dicit rationē entitatis.siue sit
cōpositum siue imperfectum.siue materiale siue paf
sibile.siue in actu siue in potentia.potest deo assimi/
lari et ꝓduci.et ideo habet esse in deo.Qꝺ autē di/
cit priuationem.hoc ipso amittit rationē effectus et
rationem assimilationis. Et ideo falsitas ⁊ malicia
ydeam nō habent.nec sunt a deo nec in deo.Ex his
patet ꝙ imperfecta sunt in deo.patent etiam quesi/
ta. Qꝛ eīn obijcit̄ de malo patet responsio.qꝛ ma/ 31
lum dicit simpliciter priuationē in eo ꝙ malum.nō
sic imperfectum. Ad illud qꝺ obijcitur ꝙ imper/ 32
fecta nō sunt a deo.dicendum ꝙ imperfecta sm̄ id
ꝙ sunt.a deo sunt.licet in eis nō remaneat imperfe/
ctio.quia deus perficit. Ad illud quod obijcitur 33
ꝙ non habent assimilationē.dicendum ꝙ ꝗuis nō
habeant in conditionibus specialibꝰ.habent tamē
in generalibus.⁊ hoc sufficit. Omnia eīn habent ra
tionem boni et pulcri ⁊ entis. Ad illud quod obij 34
citur de opposito vnitatis.dicendū ꝙ nō est simile.
nam vnitas saluatur in multitudine.nō sic bonitas
in malicia.nec veritas in falsitate.quia ille sunt pri/
uationes.non sic autem vnitatis priuatio est multi/
tudo.et ideo patet totum.

Distinctio.xxxvij.Quomodo deus est in rebus ⁊ locis corporalibus.

T quoniā demonstratū est ex parte quomodo omnia dicant̄ esse in deo. Supra egit magister quo/
modo omnia sunt in deo.Hic secundo agit quomō deus sit in rebus ⁊ in locis corporalibus.Et quo
niam ad esse in loco ⁊ in re mutabili.sequitur mutatio in eo qꝺ in illo est.ideo agit de dei immutabi/
litate ꝙ̄tum ad locum.ꝭ.eadem dist.Cumqꝫ diuina natura ⁊c̄. Prima pars habet tres partes. In prima
narrat quō deus est in locis ⁊ in rebus.⁊ per autoritates confirmat.In secunda nititur dictorum aperire in
telligentiam.ibi.Quomodo autē deus habitat in bonis ⁊c̄.In tercio ostendit intellectus nostri ad hoc ca/
piendum insufficientiam.ibi.Ex predictis patet quomodo deus vbiqꝫ totus est. Prima pars tres habet

partes. In prima ostēdit modos essendi deū in rebus. In scd'a vero cōfirmat autoritatibus ꝙ de⁹ est vbiqꝫ ꝑ essentiā. ibi. Ne autē ista qꝛ capacitatē humane intelligentie ꝛc. In tercia ōndit ꝙ deus in solis sanctis habitat per gratiā. ibi. In sanctis vero etiā habitat in quibus ꝛc. Similiter secunda pars in qua recitat dictorum intelligentiā habet tres partes. In prima rōnabiliter manuducit. In scd'a stultam rationem excludit. ibi. Sciendū est etiā qꝛ vt ait Aug. In tercia in admirationē erigit. ibi. Illud quoqꝫ mirabile est. Sacramenta eñ diuina magis sunt mirabilia ꝙ̄ intelligibilia. Itē tercia pars in qua ostendit insufficientiā ad cognoscendū quō deus est vbiqꝫ per essentiā. habet tres partes. Primo eñ ostendit ꝙ intellectus nostri nō sufficiunt. Scd'o excludit eos qui presumptuose soluunt. ibi. Quidā tamen immensa. ingenio suo metiri ꝛc. Tercio vero abijcit eos qui irrationabiliter querunt. ibi. Solet etiam ab eisdem queri quomodo deus ꝛc. Ubi ostendit questionem eorum esse friuolam ꝛ responsione indignam.

Ostendit modum essendi deum in rebus. a

Et quoniā demonstratū est ex parte. quō omnia dicantur esse in deo. addendū videt̄ hic. quibus modis dicat̄ deus esse in rebus. si tamē id humana mens. vel ex parte digne valeat cogitare. vel lingua sufficit eloqui. Sciendū ergo est ꝙ deus incōmutabiliter semꝑ in se existens. p̄sentialiter. potentialiter. essentialiter. est in omni natura siue eēntia sine sui diffinitione. ꝛ in omni loco sine circūscriptione. ꝛ in omni tēpore sine mutabilitate. Et preterea in sanctis spiritibus ꝛ animabus est excellentius scꝫ gratiam inhabitans. ꝛ in homine xp̄o excellentissime in quo plenitudo diuinitatis corporaliter habitat vt ait apostolus. In eo eñ deus habitauit non per gratiam adoptionis. sed per gratiam vnionis. xxxvij Col.ij.

Confirmat autoritatibus ꝙ deus est vbiqꝫ ꝑ essentiā. b

Ne autē ista quia capacitatē humane intelligētie excedunt. falsitatis arguere aliqui presumant. sanctoꝝ autoritatibus munienda mihi vident̄. Beatus Gregorius super cantica canticoꝝ inquit. Licet deus communi modo omnibus rebus insit p̄sentia. potentia. substantia. tamē familiariori modo ꝑ gratiam dicit̄ esse in illis qui mirificentiā operum dei acutius ꝛ fidelius considerant. De hoc eñ eodē Aug. ad dardanū in li. de p̄sentia dei ait. Cum de⁹ sit natura incorporea ꝛ incommutabiliter viua. eterna stabilitate in seipso manens. totus adest rebus omnib⁹ ꝛ singulis totus. sed in quibus habitat. habent eum ꝓ sue capacitatis diuersitate. alij amplius. alij minus. quos ipse sibi dilectissimū templū gratia sue bonitatis edificat. Hyla. quoqꝫ in. viij. lib. de trini. apertissime docet deū vbiqꝫ esse. Deus inqt immēse virtutis viuēs potestas que nusqꝫ nō assit. nō desit vsqꝫ. se omnē per sua edocet. vt vbi sua sint ipse esse intelligatur. Non autē corporali modo cum alicubi sit. non etiā vbiqꝫ esse credatur. cum ꝛ in omnibus esse nō desinat. Ambro. in li. j. de spiritusancto. spiritūsanctū ꝓbat nō esse creaturā. quia vbiqꝫ est. qd' est ꝓpriū diuinitatis ita dicens. Cum omnis creatura certis nature sue sit circūscripta limitibus. quō quis audeat creaturā appellare spiritūsanctū. qui nō habꝫ circumscriptam determinatāqꝫ virtutē. qui et in omnibus ꝛ vbiqꝫ semꝑ est. qd' vtiqꝫ diuinitatis ꝛ dñationis est ꝓprium. Idē in eodē. dñi est omnia cōplere qui dicit. Celū ꝛ terrā ego impleo. Si ergo dñs ē qui celū implet ꝛ terrā. quis ergo potest spiritūsanctū iudicare dñationis ꝛ diuine potestatis exortē qui repleuit orbē? Et qd' plus est. repleuit ꝛ iesum totius mundi redemptorem. Ex his alijsqꝫ pluribus autoritatibus aperte monstrat̄. ꝙ deus vbiqꝫ ꝛ in omni creatura essentialiter. p̄sentialiter. potentialiter est. Hyla. Ambro. Jere.xxiij.

Ostendit ꝙ deus in solis sanctis nō modo est s; etiam habitat per gratiā. quia nō vbicūqꝫ est habitat. s; econuerso vbi habitat ibi est. c

In sanctis vero etiā habitat in qbus est gratiā. nō eñ vbicūqꝫ est ibi habitat. vbi vero habitat ibi est. In solis bonis habitat q̄ sunt templū eius ꝛ sedes eius. Unde ꝑ Esaiā dñs ait. Celū mihi sedes est. terra autē scabellū pedum meoꝝ. qꝛ in electis q̄ sunt celū habitat deus ꝛ regnat. q̄ eius voluntati deuoti obtēperant. Malos vero q̄ sunt terra. iudicij districtione calcat. Unñ ꝛ in lib. sap̄. dicit̄. Thronus sapīe anima iusti. quia in iustis specialius est ꝙ̄ in alijs rebus. in qbus tamen omnibus totus ē. Quēadmodum anima (vt ait Aug. in epistola ad Hierony. de origine anime) ꝑ oēs particulas corpo- Isa.lxvj. Aug°.

ris tota adest simul. nec minor in minorib⁹. nec maior in maiorib⁹. s; tñ i aliis intẽsius. in aliis remissius opaṫ. cũ in singulis pticulis corporis eẽntialiṫ tota sit. Ita ꝛ deus cũ sit in oibus eẽntialiṫ ac tot⁹. in illis tñ pleni⁹ eẽ dr̃ q̃s inhabitat. i. in q̃bus ita ẽ vt faciat eos tẽplũ suũ. ꝛ hi tales cũ eo sunt iã ex pte s; in beatitudine pfecte. Mali vo. ꝛ si ibi sint vbi ipe est q̃ nusq̃ deest. non tñ sunt cũ eo. Vñ Aug. sup Joh. Nõ satis fuit dicere vbi ego sum ꝛ illi sunt. sed addidit mecũ. q꞉ ꝛ miseri psũt eẽ vbi ꝛ ille ẽ. q̃ nusq̃ deest. Sz beati sũt cũ illo quia nõ sunt beati nisi ex eo ꝙ cũ illo sunt q̃ fruunṫ eo. ꝛ vident illũ sicut est.

a [a] Mali vero nõ sunt cũ illo. vt ceci in luce nõ sunt cuz luce. nec boni ita nũc sunt cũ eo vt videant p spẽm. ꝛ si sint aliquo mõ cũ eo per fidem.

Nititur dictoꝝ intelligentiã aperire et rationabiliṫ manuducit. d

Si vis intelligere quõ habitet recurre predicta de spũsctõ.

Quõ aũt deus habitet in bonis. ex illis aliq̃ten⁹ intelligere valebis q̃ sup̃ dicta sunt cũ de spũsctĩ pcessione tpali agereṫ. vbi (licet ex pte) exponiṫ. Ex pte eñ cognoscim⁹. ꝛ ex pte pphetam⁹ quõ spũssanct⁹ habitet i nobis. q̃ nõ sine pr̃e ꝛ filio inhabitat. Si autẽ q̃ris vbi habitabat de⁹ anteq̃ sctĩ eẽnt: Dicim⁹ q꞉ in se hitabat. Vñ Aug. in li. 3 maximinũ. In tẽplo inq̃t suo habitat deus. scz in sctis q̃ sunt tẽplũ dei mõ ẜm fidẽ ambulantes. ꝛ tẽplũ dei erũt aliqñ ẜm spẽm. q̃liter etiã nũc templum dei sũt angeli.

Ubi habitauit deus anteq̃ eẽt creatura.

Sz dicet aliqs. anteq̃ faceret de⁹ celuz ꝛ terrã. anteq̃ faceret sctõs. vbi habitabat? [b] In
b se habitabat de⁹. apud te habitabat. ꝛ apõ se ẽ. Nõ ẽ sctĩ sic sunt dom⁹ dei. vt ea sbtracta cadat de⁹. Immo sic habitat deus in sctis. vt si ipse discesserit. cadant.

Stultam rationem excludit. e

Sciendũ est etiã q꞉ vt ait Aug. in li. ad dardanũ. Dici nisi stultissime neq̃t spũsctm̃ nõ hr̃e locũ in nr̃o corpore. qd̃ totũ aĩa nr̃a impleuerit. Stultius etiã dicitur angustiis alicubi impediri trinitatẽ. vt pr̃ ꝛ fili⁹ ꝛ spiritussanct⁹ alicubi simul eẽ nõ possint. Ve꞉ illõ ẽ multũ mirabili⁹ ꝙ cũ de⁹ vbiq̃ sit tot⁹. non tñ i oib⁹ habitat. Quis porro audeat opinari. nisi insepabilitatẽ trinitatis penit⁹ ignoret. ꝙ in aliq̃ possit habitare pr̃ et fili⁹ in q̃ nõ habitet spũssanctus. aut in aliq̃ spũssanct⁹ in q̃ nõ habitet pr̃ ꝛ fili⁹. Fatendũ est ẽ vbiq̃ eẽ deũ p diuinitatis pñtiã. s; nõ vbiq̃ p inhitatõis gratiã. Propter hanc eñ habitationez gratie non dicim⁹. pater noster qui es vbiq̃. cũ ꝛ hoc veꝝ sit. s; qui es in celis. i. in sanctis in q̃bus est quodã excellentiori modo.

In admirationẽ erigit ꝙ de⁹ inhabitatoꝛ ẽ q̃rundã nõ cognoscentiũ eũ. ꝛ nõ q̃rundã cognoscentiũ. f

Illud q̃z mirabile est. Quia vt ait Aug. in eodẽ deus est inhabitatoꝛ q̃rundã nõ cognoscẽtiũ deũ. ꝛ nõ quorundã cognoscentiũ deũ. Illi eñ ad templũ dei nõ ptinent. qui cognoscentes deũ. nõ sicut deũ glorificant. Ad tẽplũ dei ptinent puuli sanctificati sacramẽto xp̃i

a Mali vo nõ sṫ cũ illo ꝛc. Contra. videṫ male dicere. q̃a mali sunt i deo. q꞉ in illo viuunt. moueṫ ꝛ sunt. ẽ si nõ ipoꝛtaṫ maioꝛ cõueniẽtia p h̃ ꝙ ẽ eẽ cũ aliq̃ ꝙ in aliq̃. videṫ ꝙ sicut mali dicũṫ eẽ in deo. ita debeãt dici eẽ cũ deo. Itẽ q̃ ẽ magis ppria. de⁹ ẽ cũ malis. vl' mali cũ deo. vr̃ ꝙ h̃. mali sũt cũ deo. Vñ Aug. in lib. ꝯfes. Mecũ eras. ꝛ tecum non erã. loq̃ṫ p statu pctĩ. Sz ꝯtra. cũ dicit auctẽ in casuali. ẽ videṫ ꝙ meli⁹ dĩ bõ cũ deo ẽ ecõuerso. Rñ⁹. ꝛ dõm. ꝙ hec ppositio cũ dicit associationẽ. In societate ãt ꝯside rãṫ duo. scz mutuuz auxiliũ. ꝛ cõformitas volũtatis. Qm̃ ẽ soli boni h̃nt volũtatẽ cõformẽ ꝛ sunt coadiutores dei. iõ de eis sol' ppric dicit ꝙ sũt cũ deo ꝛ ecõuerso. q꞉ tũc hoc qd̃ est cũ. nõ dicit auctẽ. Qz vo mali nõ ꝯformãṫ nec auxiliãtur deo i sua salute. ẽ ꝯdicũt. ꝛ tñ de⁹ adiuuat eos i mlt'. iõ dicit Aug. Mecũ eras ꝛc.

b In se habitabat deus ꝛc. ꝛ apud se est. Videṫ male dicere. q꞉ ppositões sṫ distinctiue. q꞉ trãsitiue. si ẽ de⁹ a se nõ distinguiṫ. male diciṫ ꝙ apud se erat. Si tu dicas ꝙ trãsitionẽ solũ dicit q̃tũ ad modũ. Cõtra ẽ glo. s. s. Joh. q̃ dicit ꝙ apud notat distinctionẽ pr̃is ad filiũ. Rñ⁹. dõm. ꝙ deus nõ solũ ꝛ est in creaturis s; etiã apud se. Vñ Aug. in li. ꝯfes. de⁹ ẽ in se vt alpha ꝛ o. in mũdo vt creatoꝛ ꝛ rectoꝛ. in angelis vt sapoꝛ ꝛ decoꝛ. in liberatis vel electis vt liberatoꝛ et adiutoꝛ. in reprobis sicut terroꝛ ꝛ horroꝛ. Qd̃ obiicitur. ꝙ ppositio dicit trãsitionẽ ꝛ distinctionẽ. dõm ꝙ q̃tũ est de virtute sue significatõis. nõ dicit nisi transitionẽ q̃tũ ad modũ. ꝙ aũt dicit q̃tũ ad rẽ hoc est rõne materie sue terminoꝝ q̃bus additur.

τ remunerati spūsancto. qui nondū valent cognosce-
re deū. Ergo quē potuerūt illi nosse nec habere. isti po
tuerūt hr̄e anteꝗ̄ȝ nosse. Beatissimi autē sunt illi q̄bus
est deū hr̄e q̄ð nosse. Hic aliq̄ten⁹ apit Aug. quō de⁹ c
habitet in aliquo. i. habeat᷑. cū videlicet ita est in aliq̄
vt ab eo cognoscat᷑ τ diligatur.

Quō deus totus vbiq̄ȝ sit p essentiā non potest in-
telligi ab humano sensu. g

Ex p̄dictis patet ꝙ deus vbiq̄ȝ totus est p essentiā. et
in sanctis habitat p gratiā. Cunq̄ȝ superius (licet te-
nuiter) ostensum sit qua ratione dicat᷑ habitare in qui-
busdam. efflagitaret ordinis ratio id etiam assignari
quomodo vbiq̄ȝ p essentiā τ totus sit. nisi huius consi
derationis sublimitas atq̄ȝ immensitas humane men
tis sensum omnino excederet. Ut eñ ait Cryſ. super Cryſ.
epistolā ad Heb. Sicut multa de deo intelligim⁹ que
loqui penitus nō valemus. ita multa loquimur que in
telligere nō sum⁹ idonei. Uerbi gratia. Q̄ vbiq̄ȝ de⁹
est. scimus τ dicimus d quō autē vbiq̄ȝ sit. intellectu nō d
capimus. Itē ꝙ est incorporea quedā virtus que om
nium est causa bonoꝝ scimus. quō autē vel que ista sit
penitus ignoramus.

Excludit eos qui p̄sumptuose soluūt quō de⁹ vbiq̄ȝ
sit p essentiā. potentiā. p̄sentiā. h

Quidā tamē immensa ingenio suo metiri p̄sumentes
hoc ita fore intelligendū tradiderunt ꝙ deus vbiq̄ȝ p
essentiā esse dicit᷑. nō ꝙ dei essentia ꝓprie sit in omni lo
co τ omni creatura. sed quia omnis natura atq̄ȝ omne
q̄ð naturaliter est. in quocunq̄ȝ loco sit. per eum habet
esse. τ omnis locus in quo illud ē. Hijdē etiā dicunt iō
deū vbiq̄ȝ dici esse p p̄sentiā. vel p potentiā. quia cun-
cta loca sunt ei p̄sentia. τ que in eis sunt. nec in eis ali-
quid opari cessat. Naȝ et ipsa loca τ quicq̄d in eis est.
(nisi ipse ꝯseruet) manere nō possunt. In eis ḡ p ſbam
deus esse dicit᷑ (vt aiunt) quia p virtuteȝ ꝓprie ſbe sue
facit. vt etiā loca sint τ oīa que in eis sunt. Sed licet h̄
vera sint que asserunt in explanandis intelligētijs pre
dictoꝝ. in illis tñ verbis q̄bus dicit᷑ deus vbiq̄ȝ eē per
essentiā. plus contineri credendū est. quod homo vi-
uens capere nō valet.

Abijcit eos q̄ irrationabiliter q̄runt quō deus cum
sit in omnibus rebus essentialiter. nō tamen sordibus
rerum inquinetur. i

Solet etiam ab eisdem queri quomodo deus substan
tialiter insit omnibus rebus. τ corporaliū sordiū inqui
nationibus nō contingatur. q̄ð tam friuolū est. vt nec
responsione sit dignū. cū etiā e spūs creatus sordib⁹ cor e
poreis etiā leprosi vl' q̄ȝtūcūq̄ȝ polluti inq̄nari ñ possit.
Sol q̄ȝ radios suos siue sui pollu-
tione effundit sup loca et corpora.
nō soluȝ munda. ß etiā immunda.
ac sordibus fetentia. quoꝝ conta-
ctu homines τ alie quedā res infi-
ciunt᷑. solis ꝟo radij īpolluti τ in-
cōtaminati ea ꝯtingentes existūt.

Augusti. de agone xp̄iano. Timent q̄dam q̄ð fieri nō potest. scȝ ne humana carne veritas τ substantia dei inq̄netur. τ tamē p̄d

c Quō deus habitet in aliq̄ ꝛc̄. Uidet᷑ non bene dicere. quia habitat in puulis qui eū nō cognoscunt. ergo nō videt᷑ hec ratio
3 conueniens. R⁰. est cognoscere actu. τ est cognoscere habitu. τ q̄ȝuis paruuli nō cognoscant actu. cognoscūt tamen habitu. eo ꝙ gratiā habent τ habitum virtutū. sicut dicitur in quarto libro.

d Quō autē vbiq̄ȝ intellectu nō capimus. Uidetur falsuȝ dicere. quia q̄ð intelligim⁹ debetur rationi sicut dicit Aug. ß habemus rōnes p quas scimus deū esse in rebus potentialiter. p̄sentialiter τ essentialiter. Si tu dicas ꝙ ñ comp̄hendimus que dicunt᷑ de deo. Obijcitur ꝙ simılit᷑ nec alia que dicunt᷑ de deo cōprehendim⁹. ergo nō magis de hoc q̄ȝ de supradictis deberet dicere magister ꝙ sit in-
4 effabile. R⁰. dōm. ꝙ quedaȝ sunt pure intelligibilia. τ talibus nō contradicit imaginatio ſȝ deficit. Quedam sunt sensibilia. τ in talib⁹ sufficit. Quedam sunt quodā modo imaginabilia. τ q̄dam modo intelligibilia. τ in talibus frequenter intellect⁹ deficit. τ imaginatio cōtradicit τ oficit. vt cū cogitamus deum esse vbiq̄ȝ. deū solo intellectu capimus. locū autē imaginamur. τ q̄m nostra imaginatio extra nō capit ꝙ aliq̄d creatū sit i plurib⁹ locis. τ intellectus claritatem lucis non aspicit. hinc ē ꝙ talia nobis non intelligibilia iudicantur magis q̄ȝ alia.

e Spūs creat⁹ sordibus ꝛc̄. Uidet᷑ ꝯtrariū eē

dicant istũ visibilẽ solem radios suos per omnes feces ꝛ sordes spargere et eos mundos ꝛ sinceros seruare. Si ergo visibilia munda a visibilib⁹ immundis contingi possunt ꝛ nõ inquinari. quãtomagis inuisibilis et incõmutabilis veritas.

f

Non est ergo mirandũ. si essentia diuina omnino simplex ꝛ incõmutabilis omnia replet loca. ꝛ omnibus creaturis eẽntialiter inest. nec tamẽ cuiusq̃ rei sordibus cõtaminatur vel cõtingatur. Unde Augustinus in li. de natura boni[f] cum in deo inquit sint omnia que condidit. nõ tamen inquinãt eum illi qui peccant. de cui⁹ etiã sapientia que attingit a fine vsq̃ ad finẽ fortiter dicit̃. attingit oĩa ꝓpter suam mundiciã. ꝛ nihil inquinatũ in eã incurrit. Postremo respondeant quid potius de deo respondendũ existiment. vel ꝙ nusq̃ eẽntiã sit. vel vbiq̃. vel ꝙ alicubi. ita ꝙ nõ vbiq̃. Sed quis audeat dicere ꝙ nusq̃ diuina eẽntia sit vel ꝙ alicubi ꝛ ñ vbiq̃ sit. Si eñ ita ẽ alicui ꝙ nõ vbiq̃. ergo localis est. Est ergo vbiq̃ tota q̃ continet totũ. ꝛ penetrat totũ. que nec ꝓ sui simplicitate diuidi. nec ꝓ sui puritate maculari. nec ꝓ sui immẽsitate vllo modo ꝯprehendi potest. Unde Aug. deus vbiq̃ est. cui nõ locis sed actionibus ꝓpinquamus.

ei qd̃ dicitur Sap. ix. Corpus qd̃ corrumpitur aggrauat animam. Et itez. anima contrahit originale a carne ꝛ inficit̃ ab illa. R°. sicut gñatio vniuoca est. que est similis ex simili. ꝛ equiuoca que est rei dissimilis. ita est infectio ẜm rõnez vniuocã. vt leprosus facit leprosũ. ꝛ ẜm rõnẽ equiocã. vt infectio generat infectionem. primo modo loquitur magister. quia anima leprosi ñ est leprosa. scd̃o modo obijcitur.

f Cum in deo inq̃t sint omnia que cõdidit nõ tamen inq̃nãt eum ꝛc̃. Videt̃ male dicere. q̃a sordes corporales inquinãt res corporales. ḡ sordes spũales res spũales. Itẽ si deũ nõ inquinãt. ḡ videt̃ ꝙ posset dici ꝙ deus ẽ in diabolo. qd̃ est cõtra oẽm vsuz. R°. dicẽ ꝙ sicut tangit mgr̃ in lr̃a. sordes corporales non coinq̃nant corpus spũale. q: nec cõicãt in materia nec dependẽt. vt pz in radio. q̃ nõ inficit̃ fecibus. q: nec dependet nec cõicat in trãsmutabili materia. ꝛ qm̃ de⁹ neutrũ hz. ideo nõ valet illud. Qd̃ obijcit̃ ꝙ deus est in peccatorib⁹. dicẽ ꝙ nullũ incõueniens esset dicere.
7 tñ quia hoc videbat̃ sonare in cõtumeliã. iõ ponẽda ẽ determinatio. rõne cui⁹ sermonis intellectus sanus appareat. vt si dicatur deus in dyabolo vel in adultero q̃tum ad conseruationem nature.

a Ad intelligentiã huius partis querit̃ de existentia dei vbiq̃. ꝛ circa hoc tria principalit̃ querunt̃. Primo querit̃ vtrũ esse vbiq̃ conueniat deo. Scd̃o vtrum esse vbiq̃ sit ꝓpriũ dei. Tercio qualiter cõueniat deo esse vbiq̃. Et q̃tum ad primum quia esse vbiq̃ põt distribuere ꝓ omnibus rebus. et ꝓ omnibus locis. duo querunt̃. Primo vtrum deus sit in omnibus rebus. Scd̃o vtrũ sit in omnibus locis.

Questio. j. a

Qꝫ sit in omnibus rebus ostenditur sic. Phus in. j. phia. Quãto aliquid simplicius. tanto a plurib⁹ indigetur ꝛ in pluribus inuenit̃. sed deus est simplicissimus in fine simplicitatis. ergo inuenit̃ in omnibus. sed nõ reperit̃ nisi vbi est. ergo est in omnibus. Itez quanto causa prior tanto vniuersalior. ergo causa prima est vniuersalissima. sed quanto aliquid vniuersalius tanto influit in plura. ergo cum prima causa sit vniuersalissima. influit in omnia. sed omnẽ qd̃ influit in aliquid est illi p̃sens ẜm virtutez. nusq̃ eñ ꝛ nunq̃ opatur deus agens. nisi ꝑ p̃sentiã virtutis. sꝫ deus ꝓpt̃ suã simplicitatẽ est idẽ qd̃ sua v̾tus. cũ ḡ virtus dei sit in oĩbus. ꝛ s̾ba ẽ in oĩbus. Itẽ hoc videt̃ ꝑ impossibile. quia omne qd̃ est in vna re limitata ita ꝙ nõ est in alia est limitatũ ꝛ artatũ. sed hoc est impossibile circa deum. ergo nõ est in vna re quin in omnibus sit. Itẽ si deus est in vna re ita ꝙ nõ in alia. aut potest esse in illa in qua nõ est. aut nõ. Si nõ potest. ergo nõ est omnipotens. Si potest esse ꝛ nõ est. cũ res nõ mutet̃. ergo mutari põt. ergo deus nõ est in omnibus rebus. aut nõ est omnipotens. aut mutabilis. quoꝝ vtrunq̃ est impossibile.

Contra. quanto aliquid magis seiungit̃ a natura tenebrosa. tanto est impermixtius ꝛ sub nobiliori luce cognoscit. sed deus clarissime cognoscit. ḡ maxime a natura tenebrosa seiungit̃. sed omnis creatura tenebra. ergo deus aut in nullis aut in paucissimis est rebus creatis. Itẽ quanto motor magis distat a mobili. tanto sufficiẽtius mouet. Vñ sufficientius mouet anima q̃ forma naturalis. ꝛ intelligẽtia q̃ anima. sed deus est motor ꝛ opator sufficientissimus. ergo summe distat ab omni mobili. ḡ aut in nullis est rebus aut in paucis. Itẽ omnis virtus vnita plus est infinita q̃ multiplicata. sed diuina v̾tus est infinitissima. ergo vnitissima. sed quanto aliquid magis est vnitũ. tanto minus diffusum ꝛ in paucioribus repertũ. ergo ꝛc̃. Itẽ querit̃ que necessitas est deũ ponere in rebus omnibus. Videt̃ ꝙ nulla ex parte dei. Nobilitatis ẽ eniz in agente ꝙ possit agere vbi nõ est. similiter ꝙ possit facere effectum ꝑ se stantẽ. alioquin opa dei magis sunt debilia q̃ opera artificum creatoꝝ. que saluantur in esse ipsis absentib⁹. ḡ si nulla necessitas ẽ. videt̃ ḡ eẽ superfluitas. ẜ impossibile ẽ in deo eẽ superfluitatẽ. ergo ꝛc̃.

R°. dicẽ ꝙ deus in oĩb⁹ rebus est. sicut ipse dauid testat̃ dicẽs. Si ascendero in celũ tu illic es ꝛc̃. Ne- 8
cessitas aũt existendi deũ in omnib⁹ sumit̃ tñ a parte ꝑfectionis ipius. tum a ꝑte indigẽtie reꝝ. A parte

ſpiꝰ ꝓpter ſummã immẽſitatẽ. ⁊ ſummã pͦteſtatẽ.
⁊ vtriuſqꝫ rõ eſt ſumma ſimplicitas. Qꝛ eñ ſumme
ſimplex eſt ad nihil artatum. ideo in omnibus inue
nitur tanq̃ immenſum. Quia ſumme ſimplex. ideo
in infinitũ virtuoſiſſimũ. ⁊ ideo virtus eius in om-
nibus. ⁊ virtus idẽ eſt qꝺ ſubſtantia. ⁊ ideo neceſſe ẽ
ꝙ ſit in omnibus. Ex parte creature eſt neceſſitas.
quia creatura habet in ſe poſſibilitatẽ ⁊ vanitatem. ⁊
vtriuſqꝫ cauſa eſt quia ꝓducta ẽ de nihilo. Quia cũ
creatura eſt ⁊ accipit eſſe ab alio. qui eã fecit eſſe cum
prius nõ eſſet. ex hoc nõ eſt ſuum eſſe. ⁊ ideo non eſt
purus actus. quia habet poſſibilitatẽ. ⁊ rõne huius
habet fluxibilitatẽ ⁊ variabilitatẽ. ideo caret ſtabili-
tate. ⁊ ideo nõ poteſt eẽ niſi ꝑ p̄ſentiã eius qui dedit
ei eſſe. Et exemplũ huius apertũ eſt in impſſione for
me ſigilli in aqua. q̃ nõ conſeruat ad momentũ niſi
p̄ſente ſigillo. Et iterũ quia creatura de nihilo ꝓdu-
cta eſt. ideo habꝫ vanitatẽ. ⁊ quia nihil vanũ in ſeipſo
fulcitur. neceſſe eſt ꝙ omnis creatura ſuſtentet̃ per
p̄ſentiã virtutis. ⁊ eſt ſimile. ſi quis poneret corpus
ponderoſum in aere qꝺ eſt quaſi vanũ nõ ſuſtenta-
10 retur. ſic ⁊ in ꝓpoſito. Ad illud ꝗ qꝺ obijcit̃ de di-
ſtantia ⁊ ꝑmixtione. dicendum ꝙ tripl̃r vnitur quid
alicui. Aut ſm̃ p̄ſentiã tm̃. aut ſm̃ p̄ſentiã ⁊ depen-
dentiam. aut ſm̃ p̄ſentiã ⁊ dependentiã ⁊ concomi-
tantiã in materia. Primo mõ eſt radius in aere. ſe-
cundo mõ anima in corpore. tercio mõ liquor in li-
quore. Qꝺ ꝑmo mõ eſt in aliquo nõ ꝑmiſcet̃. ſimil̃r
qꝺ ſcꝺo mõ eſt nõ ꝑmiſcet̃ ꝓprie. ſed ſolũ qꝺ tercio.
Et primo quidẽ modo eſt deus in rebus nõ ſecundo
11 vel tercio. Ad illud qꝺ obijcitur de diſtantia mo-
toris a mobili. dicẽdum ꝙ eſt diſtantia ꝑ abſentiã. ⁊ hec
impedit ⁊ nõ iuuat ad motũ. Et eſt diſtantia ꝑ inde-
pendentiã. ⁊ hec iuuat. quia quanto motor ꝑfectior
eſt ⁊ abſolutior. minus dependet ⁊ eſt ſufficientior. ⁊
12 hoc mõ diſtat etiã deus p̃ns. Ad illud qꝺ obijcit̃.
ꝙ virtus vnita eſt magis infinita ⁊c̃. dicẽdum ꝙ vnitio
virtutis q̃ facit ad eius magnitudinẽ. ꝑ ſe attendit̃
reſpectu ſubiecti. ꝑ accidens reſpectu obiecti. Reſpe-
ctu autẽ ſubiecti attendit̃ ꝑ ſubiecti ſimplicitatẽ. re-
ſpectu aũt obiecti ꝑ indiſtantiã a virtute. quia vͦtus
tanto potentior quãto ſubiecto ꝓpinquior. Quoniã
ergo virtus diuina in ſubſtantia eſt ſimpliciſſima ⁊
nunq̃ a ſubſtantia elongat̃. ideo in multis eſt infini
tiſſima. q̃a vnitiſſima in multis. vt in vno. vbiqꝫ cũ
eſt centrum illius potentie ſicut dicit tremegiſtus.

Quod vltimo obijcit̃ iam ſolutũ eſt. quia neceſſi
13 tas ẽ ex parte dei ⁊ creature. ſicut viſum eſt. Qꝺ
ergo obijcit̃ ꝙ agens creatũ vbi nõ eſt opatur ⁊ effe
ctum ꝓducit qui ſine ipſo ſtat. dicẽdum ꝙ nõ eſt ſimile
in deo. nam ſi attendatur hoc in artifice creato. hoc
venit ex defectu ꝑfectionis. quia cũ agens creatũ li-
mitatũ eſt ⁊ differt a ſua virtute. pͦt operari ꝑ virtu-
tem vbi non eſt. Rurſus. quĩ agit ex ſuppoſitione. ⁊
nõ pͦt in totũ. ideo effectus nõ totaliter dependet ab
ipſo. deus autẽ habꝫ conditiones oppoſitas. quia in
finitus. ⁊ idẽ eſt in eo virtus ⁊ ſubſtantia. ⁊ totũ ꝓ-
ducit. ideo nõ eſt ſimile.

Queſtio. ij. b

Utrũ deus ſit vbiqꝫ localiter. i. vtrũ ſit in oĩbꝰ locis.
Et ꝙ nõ. videt̃. Boetius in li. de trini. Deus ita eſſe
vbiqꝫ dici videtur. nõ ꝙ in omni loco. ſ ꝙ oĩno in lo
co eẽ nõ pͦt. Itẽ hoc ipm̃ videt̃ rõne. qꝛ ſicut vult
phus. Locus ad locatũ magis cõparat̃ in rõne for-

me q̃ꝫ in rõne alterius generis cauſe. ſ deus ẽ forma
excellẽtiſſima. ꝗ reſpectu eius nulla ẽ forma. ꝗ nullꝰ
locus. Itẽ alia rõne videt̃. quia q̃druplex eſt con 14
ditio loci in reſpectu ad locatũ. ſcꝫ cõtinere. ſaluare.
mẽſurare. ⁊ terminare. Continet vt vas. Menſurat
vt quãtitas. Saluat vt natura. Terminat vt finis.
ſed deus ſm̃ nullã hax conditionũ ꝯparat̃ ad locũ.
ergo ⁊c̃. Itẽ prima ⁊ ꝓpria paſſio eſſendi in loco
eſt dimẽſio. ergo qꝺ magis recedit a dimẽſione. mi-
nus ẽ in loco. ⁊ qꝺ maxime minime. ⁊ qꝺ omnino re
cedit nullo modo ẽ in loco. ſ deus eſt hmõi. ergo ⁊c̃.

Contra. Iere. xxiij. Celũ ⁊ terrã ego implebo. ſꝫ
omne q̃d eſt in loco ipm̃ implendo eſt in loco ſm̃ ꝙ
locus. Itẽ hoc videt̃ rõne. quia loci ſm̃ ꝙ locus ẽ
indigẽtia ad locatũ vt ab ipſo repleat̃. ſꝫ oĩs creatu-
ra vanitas. vanitas autem nõ implet niſi ꝑ veritatis
p̄ſentiã. ꝗ ad hoc ꝙ locus repleat̃ neceſſe ẽ deũ ad-
eſſe. ſ hoc poſito ponit̃ deus eẽ in loco vt locus eſt.

Itẽ maior eſt indiuiſio forme ad materiã q̃ loca-
ti ad locũ. ſed forma nõ vnitur materie nec ꝑmanet
niſi per dei p̄ſentiã. ergo multominus nec locatũ lo-
co. ſed quia per dei p̄ſentiam forma vnitur materie.
deus eſt in qualibet re vt natura. ergo cũ ꝑ dei p̄ſen-
tiam vniatur ⁊ ſaluatur locatũ in loco. deus ẽ in lo-
co vt eſt locus. Item eſt p̄ſentia ⁊ ſimultas ſm̃ lo-
cum. ⁊ ſm̃ tẽpus. ſed deus ꝑfectiſſime eſt p̄ſens cui-
libet rei. ergo ſm̃ locum ⁊ tẽpus. ſed que ſunt p̄ſen-
tia ſm̃ tẽpus ſunt in eodẽ tẽpore. ergo ⁊ illa q̃ ſunt
p̄ſentia ſm̃ locũ ſunt in eodẽ loco. ſi ergo deus ẽ pre-
ſens omni loco. deus eſt in loco. nõ tm̃ vt eſt res ſed
etiã vt eſt locus. Rꝰ. dicendũ. ꝙ triplex eſt ꝯditio 15
ſm̃ quã cõparat̃ locatũ ad locũ. Una ſm̃ quã excel
litur. ⁊ hec eſt ꝓprietas ſaluationis. Sic eñ locatum
indiget loco. ⁊ locus complet eius indigentiã. ⁊ con
ſeruat naturã. ⁊ ſm̃ hanc ꝓprietatẽ ſola corporalia
ſunt in loco. non autẽ ſpiritualia. quia nõ recipiunt
influentiã a loco corporeo. Alia eſt ꝓprietas ſm̃ quã
locatum equatur ⁊ ꝓporcionatur loco. ⁊ hec eſt pro-
prietas cõmenſurationis. et ſm̃ hanc conditionem
ꝓprie corporalia ſunt in loco. quia illa ſola ſunt com
menſurabilia. vnde circũſcribunt̃. ſpiritualia autem
minus ꝓprie. Nam nõ ſunt cõmenſuratiua reſpectu
partium. ſunt tamẽ diffinitiua reſpectu totius. Ter
cia eſt conditio ſm̃ quã locatũ excellit locũ. videlicet
ꝙ ꝑ ſui preſentiã replet ⁊ ſupplet indigentiam loci.
Locus eñ ſine locato priuatus eſt ⁊ indigens. ſicut
concauitas oculi ſine organo. Quoniam ergo deus
ad nullam creaturã comparatur. nec ſm̃ rationem
inferioritatis. nec equalitatis. ſed ſuperioritatis ⁊ ex
cellentie. deus nõ eſt in loco q̃tum ad ꝑmã ⁊ ſecun
dam ꝓprietatem. ſed ſolum q̃tum ad terciam. ſcili-
cet ꝙ per p̄ſentiam ſupplet loci indigentiam. nam
locatum per preſentiam replet diſtantie vacuitatẽ.
deus autem per preſentiam replet vacuitatem eſſen
tie. ⁊ illa quidẽ ſine hac eſſe non poteſt. Ex his pa
tet reſponſio ad obiecta. Nam rationes probantes
deum eſſe in loco vt eſt locus procedunt ſm̃ terciam
conditionẽ vt patꝫ. rationes vero ad oppoſitum ſm̃
primam ⁊ ſecundam. ſcilicet ſaluationis ⁊ termina-
tionis.

Conſequenter q̃tum ad ſecundũ articulũ que-
ritur. vtrũ eẽ vbiqꝫ ſit ꝓpriũ dei. Et qꝛ ꝓpriũ ẽ
quia ſoli cõuenit ⁊ ſemꝑ. ideo q̃tũ ad duo q̃runt̃.
Primo vtrũ eſſe vbiqꝫ cõueniat ſoli deo. Secundo

vtrum conueniat ei semper siue ab eterno.

Questio .j. c

An soli deo conueniat videt. Aug. in li. de simbolo.
Ubiq3 esse deū. est deum esse. sed nulli creature cōue
nit deū esse. immo hoc est dei ꝓprijssimū. ergo nulli crea
ture cōuenit esse vbiq3. Itē Amb. in li. de spū san
cto. cū ois creatura certis sue nature sit circūscripta
limitibus. esse vbiq3 ꝛ in omnibus rebus dei virtu
tis est. ꝛ dn̄ationis est ꝓprium. Itē hoc ipm videt
rōne. quia omnis creatura [illegible] se existens ꝛ in se. est hō
aliquid. sed omne qd̓ est hoc aliquid est singulare. et
omne singulare est hic ꝛ nūc. ꝛ nihil tale natū est eē
vbiq3. ergo solius dei est esse vbiq3. Itē conditio ista
qua deus est vbiq3 cōuenit deo rōne sue immensita
tis. sed immēsitas est ꝓprietas solius dei q̄ nulli crea
ture pōt cōuenire. ergo nec esse vbiq3. Contra hoc
obijcitur de vniuersali. quoniā vniuersale est semp ꝛ
vbiq3. ꝛ tamen non est deus. Si tu dicas q̄ est vbiq3
respectu suoꝝ singulariū ꝛ nō simpliciter. obijcitur
tunc q̄ aliquid est vniuersale cuius singularia sunt
vbiq3. ꝛ impossibile est aliquid fieri qd̓ nō sit eius sin
gulare vel in singulari. vt hoc vniuersale substantia.
ergo est vbiq3. Itē obijcitur de numero qui est in
omnibus entibus. ꝛ nihil potest fieri in quo non sit
numerus. ꝛ p̄terea in omnib⁹ entibus est vnus nu
merus. ergo cū numerus nō sit deus. esse vbiq3 non est
ꝓprium solius dei. Si dicas q̄ nō est ibi totus h̄ fm
partē. obijcit de voce que est in auribus diuersoꝝ
tota ꝛ in toto aere. esto q̄ vox esset ita magna q̄ per
totū mundū audiret. tunc esset vbiq3 tota ꝛ vna ꝓ
latio. quia si multe. cū infinite sint ptes aeris. ꝛ vox
sit in qualibet parte. tunc ergo infinite sunt voces actu.
qd̓ est impossibile. Itē obijcit de aīa que est in q̄
libet parte animalis tota vt supra monstratum est.
esto ergo q̄ fieret aīal giganteū ita magnū quasi to
tus mundus. tunc aīa esset vbiq3. ergo q̄ nō sit. hoc est
ꝓpter defectū corporis ꝛ nō suū. Si dicas q̄ esset in
pluribus tanq̄ in vno loco. vnde nunq̄ vna aīa est
nisi in vno corpore. obijcit de corpore xpi. qd̓ totum
ꝛ integrū est in diuersis altaribus distinctis. Itē
obijcitur [illegible] rationē. Cū eīn de natura singular[illegible] sit eē
hic ꝛ nunc. tn̄ alicui dat deus semp esse vt angelis. ergo
pari rōne. alicui dabit esse vbiq3. Item si aliqua
duo inseparabiliter sunt vnita. vbicunq3 est vnū et
alterum. sed humana natura ꝛ diuina in xpo insepa
rabiliter sunt vnita. ergo vbi est diuina. ꝛ humana. sed
16 diuina natura est vbiq3. ergo ꝛ humana. ꝛ sic ꝛc. Rº.
dōm q̄ esse vbiq3 sicut dicunt sancti. cōuenit soli deo
ꝓprie ꝛ singulariter. ita q̄ nulli cōuenit alij. nec intel
ligi pōt cōuenire si recte intelligat. Nam deus dicit
esse vbiq3 ita q̄ ex parte dei intelligit identitas ꝛ to
talitas. ex pte loci pluralitas et vniuersalitas. Per
cōditionē identitatis excludit vniuersale. qd̓ q̄uis
sit in omnib⁹ singularibus. tn̄ fm aliud ꝛ aliud sup
positum. ꝛ ita numeratū. Per cōditionē totalitatis
excluditur numerus. Nā q̄uis numerus sit vbiq3.
tamen fm aliā ꝛ aliā partē. Per cōditionē plurali
tatis a parte loci excluditur spūs creatus. qui q̄uis
sit in pluribus ptibus corporis. nō tn̄ in omnib⁹ nisi
vt vnitis. Per conditionē vniuersalitatis excludit
corpus xpi sub sacramēto. qd̓ q̄uis sit in pluribus.
nō tn̄ est in omnibus nec esse pōt. quia hoc solū cōue
nit ei sub sacramento. ꝛ ita patent prime instantie.
17 Qd̓ tamē obijcit de voce intelligendū q̄ genera
tio sensibiliū in medio est p diffusionē. vnde non nu
meratur vox sicut nec lux nisi ad numerationē su
sceptibilis. vnde quot sunt aures tot sunt voces. q̄m
vox in aere erat multiplicabilis ꝛ nō multiplicata. ꝛ
ideo patet q̄ nec tota vbiq3 ante numerationē sicut
nec lux diffusa. nec eadē vox post numerationem. et
ideo exemplum de existentia vocis nō est multum
simile deo. Ad illud qd̓ obijcitur q̄ deus dat sem 18
piternitatem. dicendū q̄ tam esse vbiq3 q̄3 semp im
portat quandā infinitatē. ꝛ infinitas sempiternita
tis. est infinitas durationis. que est fm potentiam.
ꝛ hec nō repugnat creature. quia nō impedit dura
tionem creature esse finitam actu. ꝛ infinitā poten
tia. ꝛ ideo omni durationi creature necesse est aliq̄d
adici. Sed esse vbiq3 dicit immensitatem actu. quia
importat simultatē locoꝝ. ꝛ hoc repugnat creature.
ꝛ ideo nō potest ei omnino cōmunicari. communicat
tamē fm possibilitatē creature fm q̄ participat ma
ius ꝛ minus de natura spūalitatis. Nam nihil est
omnino spiritualé nisi solus deus. sicut dicit Augu
stinus de mo. ecclesie. Solus deus est incorporeus.
quia omnia replet. Creature autē quedā sunt spiri
tuales p abstractionem. vt vniuersale ꝛ numerus. ꝛ
ita possunt esse in pluribus ꝓpter cōmunitatem ad
plura. ꝛ ita fm sui plurificationē. Quedā spiritua
les sunt p separatōnē a materia corporali. vt anime.
ꝛ iste sunt in plurib⁹. tamen nō multiplicatis. Que
dam autē spirituales per vnionē. vt corpus xpi est ci
bus spūalis anime. q̄uis sit verū corpus. ꝛ ideo q̄si
est mediū inter animā ꝛ deū. ꝛ ideo in q̄tum cibus
plus sapit naturā spiritualitatis. ꝛ ideo est in pluri
bus. vt sunt plura loca nō tamen in omnibus. quia
ratio cibationis nō se extendit ad omnia. ꝛ sic patet
quare sub sacramēto est in pluribus. Quod obij 19
citur de inseparabiliter vnitis. soluēdū est per inter
emptionē. cum alterū excedit alterū. vt patet in ge
nere ꝛ specie. Quod obijcitur p vnionē homo est
deus. dicendum q̄ hoc intelligitur per cōmunicatio
nem ideomatum. Similiter ꝛ esse vbiq3 cōuenit per
ideomatū cōmunicationē.

Questio .ij. d

Utrum esse vbiq3 cōueniat deo semp siue eternalit.
Et q̄ sic videt. quia sicut semp se habet ad tēpus. ita
vbiq3 ad locū. sed ante omne tēpus deus fuit semp.
ergo ante omnē locū fuit deus vbiq3. Itē ꝓprium
dei essentialius ei cōuenit q̄3 ꝓpria passio alicui sub
iecto. sed ꝓpter necessariā cōuenientiā passionis ad
subiectum. distributio suppositoꝝ includit distribu
tionē tēpoꝝ. vnde dici de omni est. qd̓ nō est in quo
dam sic in quodam nō. nec aliq̄n sic. aliq̄n nō. sed in
quolibet ꝛ semp. ergo similit hoc qd̓ est vbiq3 inclu
dit sempiternitatē. ergo esse vbiq3 semp ꝯuenit deo.
ergo ab eterno. Itē res sunt i deo ꝛ deus in reb⁹.
sed res sunt in deo ab eterno. ergo a relatiuis cū di
cantur hec ad conuertentiā. deus est in reb⁹ ab eter
no. sed nō nisi in omnibus. ergo ꝛc. Si dicas q̄ non
dicunt correlatiue. Contra. cū dicit deus est in reb⁹
non significatur respectus nec dependentia dei ad
res. sed reꝝ ad deū. ergo nihil aliud est dicere deum
esse in rebus. q̄3 res esse in deo. Item si deus non
fuit vbiq3 ab eterno. ꝛ fuit. ergo fuit alibi q̄3 vbiq3. et
modo est vbiq3. ergo mutauit locum. ergo in deo ca
dit mutatio. sed hoc falsum. ergo primum. Si tu di
cas q̄ mutatio est in connotato. Contra. cū dicitur

deus est in loco. nõ notat effectus. ſʒ ſolũ dei p̄ñtia.
ergo videt ꝙ ſm hoc nõ ſignificet mutatio in cõno
tato. ſ; ſolũ in ip̄o deo. reſtat ꝗ ꝓ impoſſibile ꝙ deus
eſt vbiqʒ eternaliter. Cõtra. vbiqʒ p̄ſupponit vbi.
⁊ vbi p̄ſupponit locũ. et locum nõ eſt ponere niſi ex
tpe. ꝗ et deũ eſſe vbiqʒ. nõ eſt ponere niſi ex tempore
Itẽ bene ſequit. deus eſt vbiqʒ. ꝗ eſt in celo. ergo
deſtructo ↄ̈ſequente deſtruit ⁊ antecedẽs. ſʒ ab eter-
no nõ fuit in celo. ꝗ ⁊c̃. Itẽ bene ſequit. deus eſt
vbiqʒ. ꝗ in iſta domo. ſed iſta domus non fuit niſi ex
21 tpe ⁊ poſt initiũ tpis. ꝗ et eſſe vbiqʒ. R°. dõm. ꝙ
eſſe vbiqʒ dupl'r põt accipi de deo. ſicut ⁊ eſſe ſemper.
Uno eñ modo ſemp importat diuinã immenſitatẽ
ſm duratõnẽ. ⁊ ſic idẽ eſt qḋ eternitas. ⁊ ↄ̈uenit deo
eternaliter. Alio mõ connotat ſimultatẽ tpis. et ſic
cõuenit ei a principio tpis. Sic eſſe vbiqʒ vno mo-
do importat p̄ſentialitatẽ diuine immẽſitatis. ꝑ quã
eſt p̄ſens omni ei qḋ eſt. ſiue ſibi ſiue alij. ⁊ ſic idẽ eſt
eſſe vbiqʒ qḋ deũ eſſe immẽſum. ⁊ ſic ↄ̈uenit deo eter
naliter. ⁊ ſm hoc ꝓcedit prima rõ. Alio modo ꝓut
connotat locum creatũ ſiue rem. ⁊ ſic conuenit ei ab
initio rerꝫ et locorꝫ ꝓpter connotatũ. et cõuenit ſem-
per. et ad hoc eſt ꝓprium. quia cõuenit ſoli et ſemper
vno mõ. licet nõ eternaliter. ſicut etiã eſt in demon-
ſtratiuis. ⁊ ſic ꝓcedit ſcḋa rõ. Et iſte modus accipi-
endi deũ eſſe vbiqʒ eſt vſitatior. et ſm hunc modum
22 cõuenit ei eternaliter. Qḋ vero obijcit ↄ̈tra hoc
ꝙ cõueniat eternaliter ꝑ ſuã conuerſam. dõm. ꝙ nõ
eſt ſua cõuerſa. Cum eñ dicitur ꝙ res ſunt in deo. ſi
hoc intelligitur rõne exemplaritatis. nihil connota-
tur actu. ſed cũ dicit deus eſſe in rebus. connotatur
aliquid creatũ. Naʒ nihil eſt in deo qḋ non eſt. ergo
ſi deus eſt in rebus ⁊ locis. res et loca ſunt non ens.
tamẽ ſm ſe bene eſt in exemplari tanq̄ in principio.
Unde hec. deus eſt in rebus. nõ eſt cõuerſa hui⁹. res
ſunt in deo. ſʒ hec. deus eſt exemplar rerꝫ. ⁊ vtraqʒ ẽ
vera eternaliter. Et hui⁹. deus [illegible] in rebus. cõuerſa
eſt. res cõtinent a deo et ↄ̈ſeruant ab ip̄o. Ad illḋ
qḋ obijcit. ꝙ ſi deus non fuit vbiqʒ. ⁊ modo eſt. ꝗ eſt
mutatus. dõm ꝙ nõ ſequitur. quia hoc nõ eſt ꝓpter
23 mutationẽ dei ſed rerũ. Quod obijcit ꝙ vbiqʒ nõ
connotat effectũ ſed ſolũ p̄ſentiã. dõm ꝙ p̄ſentia im-
portat habitudinem ad duo. ſcʒ eius qui p̄ſens eſt. ⁊
cui eſt p̄ſens. ⁊ ideo p̄t eſſe inceptio rõne rei cui p̄ñs
eſt. nõ noui effectus. Qḋ obijcit ad oppoſitũ ꝓce
24 dit ſm qḋ vbiqʒ connotat locũ creatũ. Quod ta-
men vltimo obijcit. non valet. immo eſt ibi fallacia
accidentis ſicut hic. Iſte triangulus incipit habere
tres. nõ ergo omnis triangulus ſemper habuit tres.
quia non fuit diſtributio de tribus vt nunc ſed vt
ſimpliciter ⁊c̃.

Queſtio. iij.

[T]ercio loco principaliter querit de tercio articu
lo ſcʒ qualiter deus ſit in reb⁹. ⁊ circa hoc duo
querunt. Primo querit vtrũ deus ſit in omnib⁹ re-
bus equaliter ſiue vniformiter. Secundo querit q̄-
bus modis ⁊ qualiter deus ſit in rebus.

Queſtio. j. c

[Q]ꝫ ſit vniformiter. videtur. quia ſicut dicit philoſo-
phus. Prima cauſa ſe vno modo habet ad omnia. li
cet omnia nõ habeant ſe vno modo ad ip̄ſam. ſ; om-
nia in deo ſunt vniformiter. quia ſunt vita ⁊ creatrix
eſſentia. ergo multofortius deus in omnibus rebus
eſt equaliter et vniformiter. Itẽ qḋ eſt vbiqʒ. to-
tum eſt equaliter et vniformiter. ſed deus cũ ſit ſim-
pliciſſimus eſt vbiqʒ totus. ergo equaliter ⁊ vnifor-
miter eſt in omnibus rebus. Item vnicuiqʒ rei
intima eſt materia ⁊ forma. ſed forma nõ vnitur [illegible]-
terie niſi mediante appetitu. appetitus autẽ eorum
habet ab eſſentia. ſed hoc nõ poſſet niſi per dei p̄ſen-
tiam. ergo deus magis eſt intim⁹ omni rei q̄ ſua for-
ma. ſed forma vnicuiqʒ rei eſt ſumme intima. ꝗ deus
intimior intimo cuilibet. ſed qḋ habet eſſe intimo ẽ
vniformiter. ergo ⁊c̃. Item hoc oſtendit per im-
poſſibile. quia ſi deus nõ eſt equaliter in rebus. ergo
cũ magis intime eſt in vna q̄ in alia. ergo in aliqua
nõ eſt ſumme intima. ergo aliq̄d eſt in re intrinſecũ
in quo nõ eſt deus. ergo deus nõ eſt in omni qḋ eſt. ſ;
hoc eſt impoſſibile. ꝗ ⁊ primũ. Sed contra. omne
qḋ recipitur in aliquo eſt ibi ꝑ modũ recipientis et
nõ recepti. ſed creature non ſunt equaliter capaces
dei. ergo nõ eſt equaliter in eis deus. Itẽ ſicut ſe
habet intellectus ad primã lucẽ. ſic ens ad primam
eſſentiã. ⁊ viuens ad primã vitã. ſed maior intelle-
ctus magis participat diuinã lucem. ergo ꝑfectius
ens. ⁊ ꝑfectius viuens diuinã eſſentiã ⁊ vitam. ergo
ꝑfectius deus eſt in vno q̄ in alio. Item exiſten-
tia dei in rebus. eſt cõſeruatio rerum. ſed nõ omnes
res equaliter cõſeruant. ergo nõ eſt equaliter in om-
nibus. Itẽ cũ deus ſit vbiqʒ. ſolum dicit habita-
re in iuſtis. ſed hoc nõ eſſet. ſi equaliter ⁊ vniformit
eſſet in omnibus. ergo ⁊c̃. R°. ad predictorꝫ intel- 25
ligentiam eſt notandũ ꝙ deũ eſſe in rebus dupliciter
poteſt intelligi. Uno mõ vt idẽ ſit qḋ eſſe p̄ſentẽ cui-
libet rei. nõ cõnotando effectũ. ⁊ ſic vniformiter eſt
in omnibus rebus. eo ꝙ intimus eſt cuilibet rei. et
ſumme p̄ſens. ⁊ totus in qualibet re. Alio modo po
teſt cõnotare effectum. ſicut artifex dicit in artificio
eſſe ꝑ cõnotationẽ effectus ⁊ ꝑ impreſſionẽ ſue ſimi
litudinis. ⁊ ſic cum vni creature plus det q̄ alij. ma-
gis eſt in vna q̄ʒ in alia. Et hoc põt eſſe dupliciter. ſcʒ
extenſiue q̄tum ad ea que habent eſſe diuturnius.
vt in corpore incorruptibili. plus q̄ in anima ſenſi-
bili. Uel intenſiue q̄tum ad ea que habẽt eſſe nobi-
lius. vt in anima ſenſibili q̄ʒ in corpore incorruptibi
li. Uel vtroqʒ mõ. vt in aĩa rõnali q̄ in corpore cor-
ruptibili. His viſis patent obiecta ad vtrãqʒ ptẽ.
Procedunt eñ his duabus vijs vt patet (exceptis
duabus primis) ad vtrãqʒ partẽ. Qḋ eñ obijcit 26
ꝙ deus vniformiter ſe habet ad oẽs res. ſi intelligat
vniformitas ex parte diuini eſſe. verum eſt. Si autẽ
intelligatur ex parte effectus. falſum eſt. Quoniam
deus vniformiter ⁊ ſtabiliter exiſtens cetera mouet
⁊ multos ⁊ varios effectus ꝓducit. ⁊ efficiendo di-
uerſa in rebus. facit ꝙ res nõ ſe habeant vniformit
ad ip̄ſum. Quoniã ergo cũ dicit deus eſſe in rebus.
vno modo connotat effectus. alio modo non. ideo
vno modo conceditur ꝙ ſit vniformiter. alio modo
non. Similiter econuerſo cũ dicit omnia ſunt in deo.
Uno modo poteſt connotari effectus. ſicut patet in
p̄deſtinatione ⁊ reprobatione. ⁊ ſic nõ eſt vniformi-
ter. Alio modo nõ connotat effectus. ⁊ ſic vniformi
ter. Quod obijcitur iterũ ad oppoſitum ꝙ omne
qḋ recipitur eſt per modũ recipientis. dõm ꝙ verũ
eſt. vbi receptum dependet a recipiente. vt ſpecies a
virtute cognoſcente. in ↄ̈poſito autẽ non ſic eſt. Cũ
diuina eſſentia exiſtens in re nõ accipit modum rei.
et ſic patet illud.

Questio .ij. f

Quibus modis ⁊ qualiter sit deus in rebus. Et assignat mgr̄ dupliciter modos existendi deum in rebꝰ. Et vnū modū accipit ab Aug. de p̄sentia dei ad dardanū qui dicit. ꝙ aliter est deꝰ in omnibꝰ creaturis. aliter in sanctis. aliter in xp̄o ꝑ vnionem. Aliū modum accipit a Greg. qui dicit sup. v. Cañ. ꝙ deus est in rebus tripliciter. sc3 potētionaliter. p̄sentialiter. ⁊ essentialiter. Querit̄ ergo de distinctōne. sufficientia. ⁊ ordine istoꝝ modoꝝ. Et obijcit̄ ꝯtra assignationē Aug. Aut eñ accipiunt̄ modi illi q̄tum ad diuinā substantiā. aut q̄tum ad creaturam. aut q̄tum ad effectus. Si q̄tum ad effectus. cum innumerabiles sint. innumerabiles sunt modi essendi. Si q̄tum ad creaturam suscipientē. cum solū duplex sit suscipiēs. sc3 natura ⁊ voluntas. videt̄ ꝙ tm̄ duo sint modi. scilicet ꝑ naturā ⁊ ꝑ gratiā. Si q̄tum ad dei substantiam. cum in ea nō cadat diuersitas. erit tm̄ vnus modus. Item sicut gr̄a est effectus supadditus nature. ita opatio miraculosa. ḡ sicut in habentibꝰ gratiā est aliter deus q̄ in nō habentibꝰ. ita ⁊ in re in q̄ operatur miraculose vt in asina Balaam erit alio modo essendi. Item sicut gratia gratūfaciens est supra naturā. ita gratia gratis data. vt ꝓphetia. ita etiā pena ⁊ gloria. ḡ cum ista differant genere ⁊ specie. debent s̄m hoc diuersi modi essendi distingui. ḡ non distinguit mgr̄ sufficienter. Item obijcit̄ cōtra assignatōnem Grego. aut eñ illa assignatio est s̄m effectus. aut ꝯditōnes ⁊ ꝓprietates dei. Si s̄m effectus. tūc cū essentia nullū connotet effectū. nō deberet poni. Si s̄m ꝯditiōes dei. sed nō tm̄ est dei potentia sed etiam sapia ⁊ voluntas. ḡ videt̄ ꝙ insufficienter assignet. Item videt̄ esse p̄posteratio in ordine. Naz s̄m rem ⁊ ratōnem intelligendi essentia precedit potentiam. ⁊ potentia p̄sentiam. ḡ male ordinat.

Item verboꝝ inculcatio videt̄. qꝛ in deo idem est potentia. essentia. ⁊ p̄sentia. querit̄ ergo distinctio.

18 Rº. dicū ꝙ assignatio Aug. respicit diuersitatem modorū essendi deū in rebus. sed assignatio Grego. respicit ꝯditōnes modoꝝ essendi. Vbicūq3 eñ ē deus. siue ꝑ naturam. siue ꝑ gratiā. est essentialiter. potentialiter. p̄sentialiter. Diuersitas aūt modoꝝ essendi accipit̄ penes diuersitatem effectuū. ⁊ nō qualemcunq3. sed solū trimembrē. Quidā eñ est effectꝰ s̄m quem compat̄ res ad deum ꝑ modum existentis. et hij oēs ꝑtinent̄ sub modo nature. extenso nomine. Quidam ꝑ modum redeuntis. ⁊ hic est effectus gratie inchoate. vel ꝯsummate. vel glorie. ⁊ q̄tū ad hūc est scd̄s modus essendi. Quidā est effectꝰ s̄m quē cōpatur creatura ad deū vt ꝑueniens. ⁊ hic est effectus vnionis in q̄ vniunt̄ in vnitate ꝑsone creatura ⁊ creator. vt hō ⁊ deus. Quī ḡ tres sunt modi effectuum. s̄m q̄s creatura diuersimode ꝯpat̄ ad deū. ideo tm̄ tribus modis dr̄ esse in rebꝰ. Et primꝰ q̄ attenditur q̄tum ad exitum assimilat̄ linee recte. Scd̄s q̄tum ad reditum linee reflexe. Tercius q̄tum ad ꝑfectionem assimilat̄ circulo. Et primꝰ quidē modus silis ē linee. scd̄s qꝛ includit primū silis est supficiei. tercꝰ qꝛ vtrūq3 silis est soliditati. Et ideo optime dicit apostolus Col. ij. ꝙ in xp̄o tota diuinitas habitat corporaliter. est eñ ꝑfectissime in eo. qꝛ est ad modū circuli que est figura ꝑfecta. ⁊ ꝑ modū altitudinis que est quantitas ꝑfecta. Ex his patet sufficientia. ⁊ distinctio. ⁊ solutio obiectoꝝ. Assignatio aūt beati Greg. accipit̄ q̄tum ad ꝯditōnes modorū essendi. in his eñ tribus circūloquit̄ beatꝰ Greg. ꝑfectōes modorū existendi deū in oībus in quibꝰ est hoc modo. Ali- 2
quid eñ est in aliquo s̄m p̄sentialitatis indistantiā. vt ꝯtentū in ꝯtinente. vt aqua in vase. Aliq̄d s̄m virtutis influentiā. vt motor in mobili. Aliq̄d s̄m intimitatis existentiam. vt illud qd̄ est ꝯtinens intra. vt aīa in corpe. ⁊ oē qd̄ ꝑfecte est in re. necesse est esse q̄tum ad hāc triplicē ꝯditōnem. et hoc mō ē deꝰ. Et ideo dr̄ esse potentialiter. p̄sentialiter ⁊ essentialiter. qꝛ s̄m p̄sentialitatis indistantiā. s̄m virtutis influētiam. s̄m intimitatis existiam. ⁊ sic p3 distinctio. sufficientia. ⁊ ordo. Quī s̄m rōnem intelligendi ꝯditiones iste se hñt ꝑ additōes. ⁊ ideo bñ ordinat b. greg. primo p̄ntialiter ⁊c̄. Aliq̄ tñ hmōi ꝯditōnes volunt distinguere penes subam. virtutē. ⁊ opatōes. sed lic3 modus exñdi essentialr̄. rñdeat sube. ⁊ potentialiter virtuti. tñ p̄ntialiter principalr̄ nō rñdet operatōni. nam p̄ns est aliq̄s alicubi etiā si nō opet̄. Aliq̄ accipiūt penes genera cāꝝ. S3 nec illud vr̄ ꝯueniens. qꝛ essentialr̄ ꝯsistere. nō ꝯnotat genꝰ causalitatis. Aliq̄ penes trinitatem vestigij. sc3 modū. speciē. ⁊ ordinē. sed omnia hec precedit essentia s̄m ratōnem intelligendi.

De dei immutabilitate q̄tum ad locum.

Cunq3 diuina natura veraciter ⁊ essentialiter. Supra ondit magister q̄liter deus sit in locis ⁊ in rebus oībus. ⁊ quoniā ad existentiam in loco sequit̄ circumscriptibilitas ⁊ locabilitas in creatura locata. ideo intendit hic a deo has ꝯditōnes remouere. Et diuidit̄ hec pars in duas. In prima ostendit deum incircūscriptibilem ⁊ immutabilem. In scd̄a v̄o ꝯcludit ⁊ ꝑ autoritates ꝯfirmat. ibi. Fateamur itaq3 diuinā naturam ⁊c̄.

Prima pars hab3 quatuor ptes. In prima ostendit ꝙ immobilitas ⁊ incircumscriptibilitas cōuenit deo. In scd̄a remouet a natura angelica ⁊ oī natura creata. ibi. Spūs v̄o creatus q̄uis nō ⁊c̄. In tercia ponit opinionē quorūdam qui dicūt spūs creatos nō moueri loco nec esse locales. ibi. De mutatōne v̄o loci ⁊c̄. In quarta suam ꝯclusionem infert ꝙ solus spūs increatus est incircūscriptus. ibi. Sunt ergo spūs creati ⁊c̄.

Item secūda pars in qua suam resumit ꝯclusionem vt addat habet tres partes. In prima ꝯcludit predeterminata. ⁊ auctibus ꝯfirmat. In scd̄a v̄o mouet oppositōnem ⁊ soluit illam. ibi. Ad hoc autem solet opponi. In tercia breuiter epilogat p̄determinata ⁊ ostendit ratōnem situs p̄sentis capituli. ibi. Iam sufficienter demonstratum est.

Ostendit ꝙ immobilitas ⁊ incircūscriptibilitas cōuenit deo. F

k

Cunq3 diuina natura veraciter ⁊ essentialiter sit ī omni loco ⁊ in omni tempe. nō tñ mouet̄ ꝑ loca vel ꝑ tempora. nec tempalis nec localis ē. Localis nō est. qꝛ pe-

51 a Neqꝫ dimensionem hꝫ sicut corp⁹ ⁊c. videt̃ male dicere. qꝛ dicit̃ Ephe. iij. vt possitis ꝯphendere cum om̄ibus sanct[is] q̄ sit lōgitudo. latitudo ⁊c. ⁊ glosa exponit illud de deo. R°. mgr̄ loquitur ꝓprie ad literam. ſ aplˢ loquit̃ methaphorice. Vn̄ multiplr̄ exponūtur illa verba. In deo eñ longitudo est longanimitatis. latitudo charitatis. sublimitas misericordie. ⁊ ꝓfundū iusticie siue sapie. q̄tuꝫ ad dei iudicia.

52 b Mouet etiam ꝑ tp̄s et locū creaturaꝫ corꝑalē. Videt̃ mala ista diuisio Aug. Primo qꝛ a ph̄o ponitur nulla mutatio ſm tēpus. Et iteꝝ sua diuisio nō videt̃ sufficiēs. qꝛ ph̄s ponit sex spēs motus. R°. dd̄. q ſm ph̄m oīs spēs mot⁹ ad hūc duplicē motū reducūt̃. scꝫ ad motū ad situm. ⁊ ad motuꝫ ad formā. Aug. auteꝫ motum ad sitū intelligit ꝑ motū ſm locum q̄ est ent[is] ꝯpleti ⁊ ꝑfecti. siue de innouatione circa qualitateꝫ siue ꝓprietatē subie. caten⁹ qua ad sitū ē. nisi ꝑiter sit ad formam. Motū aūt ad formā q̄ subdiuidit̃ ꝑ q̄nqꝫ spēs ꝯphendit sb̄ mutatōne ſm tp̄s. ꝓpter hoc q de se dicit mensurā variabilem ⁊ rei variabilis. Vn̄ omnē mutatōeꝫ q̄ est ſm ꝓprietates rei absolutas ⁊ intrinsecas. siue ſm q̄litates corꝑales. siue ſm sp̄ūales. vt sūt affectiones in aiab⁹. ipse vocat mutatiōeꝫ ſm tp̄s. ⁊ ita pꝫ ratio diuisionis ⁊ sufficientia. c Sp̄ūalis āt creatura ꝑ tp̄s mouetur. Videt̃ falsum dicere. qꝛ sp̄ūalis creatura mēsurat̃ euo. cū sit perpetua. ꝑ si mo-

nitus nō circūscribit̃ loco. quia nec ita est in vno loco q nō sit in alio. a Neqꝫ dimensionem hꝫ. sicut corp⁹ cui ſm locū assignat̃ principiū. medium. ⁊ finis. ⁊ añ. ⁊ retro. dextra ⁊ sinistra. sursum ⁊ deorsum. qd̄ sui interpositōne facit distantiā circūstantium. Duob⁹ nanqꝫ his modis dr̄ in scptura aliqd locale siue circūscriptibile ⁊ ecōuerso. scꝫ vel qꝛ dimensioneꝫ capiēs longitudinis. altitudinis. ⁊ latitudinis. distātiā facit in loco. vt corpus. Vl̄ qꝛ loco diffinit̃ ac determinat̃. qm̄ cū sit alicubi. nō vbiqꝫ inuenit̃. qd̄ non solū corpi. ſ etiā oī creato sp̄ūi ꝯgruit. Om̄e ḡ corpus. om̄i mō locale est.

Remouet illocalitatem ⁊ incircūscriptibilitatē a natura angelica ⁊ oī natura creata. l

Sp̄ūs vo creatus qd̄ammodo est localis ⁊ qd̄ammodo nō est localis. Localis quidē dr̄. qꝛ diffinitōne loci terminat̃. qm̄ cū alicubi p̄ns sit tot⁹. alibi nō inuenit̃. Nō aūt ita localis est. vt dimensionē capiēs. distantiaꝫ in loco faciat. Diuina ḡ sola eēntia oīno illocalis ⁊ incircumscriptibilis est. q̄ nec locis mouet̃ aliq̄ modo. scilꝫ vel determiatōne finita. vel dimensione suscepta. nec tp̄ibus. scꝫ affectu ⁊ cognitōne. His eñ duob⁹ modis. scꝫ loco vel tp̄e fit mutatio creature. q̄ longe est a creatore. Vn̄ aug. suꝑ Gen̄. De⁹ inquit omp̄s. incōmutabili eternitate. volūtate. veritate semꝑ ideꝫ. mouet ꝑ tēpus creaturā sp̄ūalem. b mouet etiam ꝑ temp⁹ ⁊ locum creaturam corꝑalem. vt eo motu naturas quas condidit administret. Cum ḡ tale aliqd agit. non debemus opinari eius substantiā qua de⁹ est tp̄ibus locisqꝫ mutabilem. siue ꝑ tempa ⁊ loca mobilem. cum sit ipse ⁊ interior omni re. qꝛ in ipso sunt om̄ia. et exterior om̄i re. quia ipse est suꝑ om̄ia. et antiquior om̄ibus. quia ipse idem est ante om̄ia. ⁊ nouior omnibus. qꝛ ipse ideꝫ ē p⁹ om̄ia. scꝫ post omniū initia. Ecce hic apte ostendit̃. q nec locis. nec tp̄ibus mutat̃ vel mouet̃ de⁹. c Sp̄ūalis aūt creatura ꝑ temp⁹ mouet̃. corꝑalis vo etiam ꝑ tempus ⁊ locum. Mutari aūt ꝑ temp⁹ est variari ſm qualitates interiores vel exteriores que sunt in ipsa re que mutat̃. vt quādo suscipit vicissitudinem gaudij. doloris. scientie. obliuionis. vel variatōnem forme. siue alicui⁹ qualitatis exterioris. Hec eñ mutatio que fit ſm temp⁹. variatio est qualitatū q̄ fit in corꝑali vel sp̄ūali creatura. ⁊ ideo vocat̃ tempus.

Ponit opinionem quorūdam qui dicūt sp̄ūs creatos nō moueri loco nec esse locales. m

De mutatōne vo loci magna int̃ ꝯquirētes disceptatio versat̃. Sūt eñ q̄ dicūt nullū sp̄m aliquo mō posse mutari loco. ab om̄i sp̄ū locū vniuersaliter remouere volentes. qm̄ ſm dimensionem tantū ⁊ circūscriptionem locū ꝯstare asserūt. atqꝫ id solū esse locale. vel in loco esse dicūt. qd̄ dimensionem recipit. et distantiā in loco facit. Et hoc dicunt Aug. sensisse mutatiōeꝫ tp̄is tm̄ sp̄ūali creature tribuenteꝫ. loci vo ⁊ tp̄is corporee. Sꝫ vt suꝑ diximꝰ. dupliciter dr̄ res esse localis vel circūscriptibilis. scꝫ vel qꝛ dimensionē recipit. ⁊ distātiaꝫ

a

Quib⁹ modis aliquid dicat̃ locale vel circūscriptibile.

Sp̄ūs creatus ſm alterū modum nec locali. nec circūscriptibilis est. ſm alterū vo ē. Corpus vo oīno locale ⁊ circūscriptibile est. deus illocalis et incircūscriptibil. Aug.

b

c

Quid sit mutari ſm tempus.

Aug. vba p̄dicta pro se facere dicūt. R°. ad questionem.

facit. vel qz loci termino diffinit. quoꝝ vtrūqꝫ cōuenit corporee creature. alterum vero tm̄ spūali. Nam vt sup̄ diximus corpalis creatura ita est localis vel circūscriptibilis qꝛ determinat diffinitōne loci. ⁊ qꝛ dimensionē recipiens distantiaꝫ facit. Spūalis vero tm̄ diffinitione loci ꝯcludit. cum ita sit alicubi qꝛ nō alibi. Sed nec dimensionem recipit. nec distantiā in loco facit. qꝛ si mil essent spūs hic. nō eo coangustarent locum. quo minus de corpibus ꝯtineret. Ideoqꝫ Aug. attribuit mutatōnem loci corpi. nō spiritui. quia licet spūs transeat de loco ad locum. nō tamen ita vt dimensionibus circumscriptus interpositōne sui faciat distantiā circumstantium sicut corpus.

Conclusionem suam infert ex p̄dictis qꝛ spūs creati sunt locales ⁊ circūscriptibiles qd̄ammodo. Spūs vero dei oīno incircūscriptibilis. n

Sunt ergo spūs creati in loco et transeunt de loco ad locum. ⁊ qd̄ammō locales ⁊ circūscriptibiles. sed nō omni eo mō q̄ creature corporee. Spūs autē increatus q̄ deus est. in loco quidē est. ⁊ in oīni loco. sed oīno illocalis ⁊ incircūscriptibilis. Un̄ Beda sup Lucā ait. Luz ad nos angeli veniūt. sic exterius implent ministeriū. vt tm̄ ante deū interi⁹ p ꝯtemplatōnez assistant. quia ⁊ angelus est spūs circūscriptus. summ⁹ tm̄ spūs q̄ deus est. incircūscriptus est. intra quē currit angel⁹ q̄cunqꝫ mittat. Ecce hic dr̄ qꝛ spūs angelic⁹ circūscript⁹ est. spūs aūt q̄ de⁹ est incircumscriptus. Alibi etiaꝫ Amb. distantiā ondens inter spm̄ increatū ⁊ spm̄ creatū dic̄ seraphim de loco ad locuꝫ transire. inquiēs ita in li. de trini. dixit Esa. qꝛ missus est ad me vnus de seraphin. Et spūs quidē sanctus dr̄ missus. sed seraphim ad vnū. spūs vero ad oīns. Seraphim mittit in misterio. Spūs opat ministeriū. Seraphim de loco ad locum transit. Non enī ꝯplet oīa. sed ipse replet a spū. Hic apte ostēdit qꝛ angeli quodammō locales sunt.

Beda.

Esa. vi.

Deus est vbiqꝫ sine locali motu. qd̄ cum repetitōne supioꝝ ꝯfirmat autoritatibus. o

Fateamur itaqꝫ diuinā naturā p immēsitate sui nusq̄ deesse. eamqꝫ solā oīno illocalē. ⁊ oīno incircūscriptibilem. nullo ꝯcludi loco. sed a fine vsqꝫ ad finē attingē. nō tm̄ spaciosa magnitudine. nec locali motu. sed immensitate. atqꝫ imobilitate sue eētie. Un̄ Aug⁹. ad dardanum ait. Non q̄si spaciosa magnitudine opinemur deum cūcta diffundi. sicut fum⁹ aut lux ista diffundit. sed poti⁹ sic in duob⁹ sapientib⁹ quoruꝫ alter altero corpe grandior est. sed sapientior non est. vna sapia est. nec est in maiore maior. nec in minore minor. nec minor i vno q̄ꝫ in duobus. ita deus sine labore regens ⁊ ꝯtinēs mūduꝫ. in celo tot⁹ est. in terra tot⁹. ⁊ in vtroqꝫ tot⁹. ⁊ nullo ꝯtent⁹ loco. sed in seipo vbiqꝫ tot⁹. Idem q̄ꝫ sup psal. ait. Ad verbū dei ptinet nō esse in pte sed vbiqꝫ eē p seipm. Hec enī est sapia dei q̄ attingit a fine vsqꝫ ad finē fortit. nō tm̄ motu locali. sed imobilitate sui velut si moles aliq̄ saxea impleat aliquē locū. dr̄ qꝛ attingit a fine

Aug⁹.

p

uetur. nō p temp⁹ mouetur. sed eūn. Item intellectus angelicus ē deiformis sicut vult phs. ergo intelligit in instanti. pari ratione et afficit. nō ergo i tēpe. Preterea. temp⁹ p p̄us est mēsura motus primi mobilis. ergo illd̄ solum mensurat tpe quod subiacet illi motui. sed tale nō est angelus nec ei⁹ motus. ergo ⁊c̄. R°. ad p̄sens notandū. qꝛ tps vno mō 53
dicit ꝓpric. et sic dicit mensurā rei mutabilis inq̄tum mutabil. tm̄ sub ratōne ꝯtinui. ⁊ q̄m mot⁹ primi mobilis est motus maxime euidens ⁊ ꝯtinu⁹ int oīns. iō tps hō modo dicit ꝓpric esse in primo mobili. sicut in subiecto i q̄ p̄mo est. et in quo primo apparet. Alio modo dicitur tp̄us mensura cuiuslibet rei mutabilis sm̄ qꝛ mutabilis. siue moueat instantanee siue ꝯtinue. ⁊ sic non tm̄ est in motu primi mobilis ⁊ in his q̄ ei subiacēt. sed etiam in omni creato circa qd̄ accidit variatio. et sic est in angelis. Et p hō patent obiecta. Qd̄ 54
enī obijcit de euo. dd̄. qꝛ euū est mēsura angeloꝝ q̄ꝫtum ad esse subale qd̄ est inuariabile ⁊ incorruptibile. sed tempus q̄tuꝫ ad ꝓprietates que variantur. ⁊ quedaꝫ subito. quedam successiue. sicut patet in angelis per naturā paulatim intendi aliquam affectōnem. et sic patent cetera.

In duobus sapi-
entibus quoruꝫ alter 55
altero ⁊c̄. Videt falsum dicere. qꝛ eadem sapia est in duob⁹ neqꝫ maior neqꝫ minor. qꝛ sapia est accidēs et qualitas sapientis. et

illius loci vsq ad finem. cum tamen alterum nõ deserat alterum occupando. Non ḡ habet motum localez verbum illud. ⁊ sapia illa solida est ⁊ vbiq. Ex predictis innotescit. ꝙ deus ē ita vbiq p essentiã. ꝙ nec spaciosa magnitudine diffundit. nec vno deserto loco alium occupat. q localem motũ nõ habet. Ideoq Aug. volens ꝓscindere a dei puritate omnẽ localẽ motuz et localem circũscriptõnem. potius dicit oĩa esse in illo ꝙ ipsum esse alicubi. nec tñ ipsum esse locũ qui non est in loco. in li. lxxxiij. q. ita inquiens. De⁹ nõ alicubi est. qd alicubi est ꝯtinet loco. qd cõtinet loco. corpus est. deus autẽ nõ est corpus. nõ ḡ alicubi est. ⁊ tñ q est et ĩ loco nõ est. in illo sunt potius oĩa ꝙ ille alicubi. nec tamẽ ita in illo vt ipse sit locus. Locus eĩ in spacio est qd longitudine ⁊ latitudine ⁊ altitudine corpis occupatur. nec de⁹ tale aliquid est, ⁊ oĩa ḡ in ipso sunt. et locus nõ est. nec in loco est. Locus tñ dei ꝟ improprie dicit templũ dei. nõ ꝙ eo ꝯtineat. Id aũt nihil melius ꝙ aĩa mũda intelligit. Ecce hic dicit deũ nõ esse in loco. sed intelligendũ est deũ nõ esse in loco localiter. scz q nec circumscriptõez nec localem motũ habet.

Opposiũõez mouet ⁊ soluit qua videt ꝓbari ꝙ de⁹ mutet loco. p

Ad hoc aũt solet opponi sic. Quotidie fiũt creature q ante nõ erant. et in eis de⁹ est. cum ante nõ esset in eis. est ḡ vbi ante nõ erat. ideoq mutabilis esse videt. Sz licet quotidie incipiat esse in creaturis in quibus ante nõ erat. quia ille nõ erant. hoc tñ fit sine sui mutatõne. qualiter in mũdo cepit esse quez fecit. tñ sine mutabilitate. ⁊ similiter desinit eẽ in quib⁹ ante erat sine sui mutatõne. nec tñ ipse deserit locũ. ꝟ locus desinit esse.

Epilogus ꝑdeterminatoꝝ vbi oñdit ratõnez sit⁹ ꝓsentis capituli. q

Iam sufficienter demonstratum esse videt quõ oĩa dicant esse in deo. ⁊ deus in oĩbus. quã disceptationem quasi incidẽter suscepimus. q id videbat postulare res circa quam noster versabat sermo. Disserebamus eñ de scia siue sapia dei. et cum doceremus deuz scire omnia. quesitum est vtrum ꝓpter cognitiõez quã de omnib⁹ habet. dicerent oĩa esse in deo. an alia ratione hoc diceret scriptura. Hui⁹ ḡ qõnis occasio in ꝓmissam nos deduxit disputatõnem.

accidens p substantiam numerat. R°. dd ꝙ ad hoc voluerũt aliqui dicere ꝙ eadẽ sapientia creata essz in duobus sapientib⁹. ⁊ hoc dant intelligere p duas suppositiones. Una est ꝙ spẽs rei in aĩa nõ differant p eẽntiam a re extra. Alia suppositio est ꝙ eandez rem nosse possũt duo sapientes. scilicz vnũ eñũciabile. qd ⁊ dictum est singulare. et hoc vltimum nõ indiget ꝑsuasione. sed prius ꝙ spẽs in aĩa non differat a re extra ꝟm essentiã ostendũt sic. q p eadez res cognoscit p que res hz esse. si ergo p formã suam habet esse. ḡ ⁊ cognosci. et forma rei vere ē in aĩa. ⁊ cuz intellect⁹ sit sciens p illam formam. ⁊ contingat aliquos duos oĩno idez scire et cogitare. illa ñ est tñ vera forma sed etiam vna. Et ꝙ ꝟ verum sit ꝑsuadent per hoc ꝙ si forma potest ꝟm veritatem ꝯsimilez formã in materia ꝓducere. ⁊ seipsaz facere ĩ aliena materia. quare nõ est sile ĩ anima que habilior ē ad recipiendũ. vñ et hoc dicũt sensisse Augus. vñ dicunt ꝙ sapia nõ est ad modũ aliarum ꝓprietatum. Sed hec positio deuiat ab Augusti. q Augu. vult ⁊ alij sancti ꝙ eẽ in pluribus oĩno distinctis nõ ꝯuenit vni et eidẽ creature nisi p miraculum. ⁊ ideo positio ista sup falsum fundat. ⁊ fundata est. Quia si veritas asini esset in anima. quare nõ diceret anima esse asin⁹. Et iterum. si esset veritas. adhuc nõ esset eadem. quia nulla forma cum generat se. generat se oĩno eandem. sed de necessitate plurificat essentia in generante ⁊ generato. ꝓterq in deo. ⁊ ideo nõ valet ad ꝓpositũ. Et ideo scđs mod⁹ dicẽ di est ꝙ aug. intelligit de sapia increata. que est in sapientibus. ⁊ attingit vbiq ꝓpter sui mundiciã. Sed cum aug. intendit ponere exemplũ in creaturis. nõ videtur adhuc hoc esse ꝟm ei⁹ intellectũ. Et iterũ ipse dicit. ꝙ ipsa sapia est equalis in duob⁹ q̄ sunt eq̄liter sapientes. nõ aũt in alijs. ḡ videt loqui de habitu. Et iõ est terci⁹ mod⁹. ꝙ ipse loqtur de vnitate ▪ ꝯformitatẽ. Sz illud adhuc nõ est sufficiẽter dictũ. q tũc maior eẽt in duob⁹ ꝙ in vno. sicut pz in duob⁹ diuitib⁹ q̄ sunt in diui-
56 cijs ꝯformes ⁊ eq̄les. Propter ꝟ dd. ꝙ silitudo siue intentio in aĩa hz ꝯpari ad aĩam in q̄ est. ⁊ ad illd cui⁹ est. ⁊ qñ ortũ hz ab eo cui⁹ est ⁊ ad illud dr. ideo silitudines vni⁹ rei in aĩabus plurib⁹. q in vnã ⁊ eandẽ veritatẽ ducũt. ⁊ tantũ vna quantũ due. hinc est ꝙ p ꝯpatõez ad illud cui⁹ sunt hñt vnitatez. nec mai⁹ sunt due ꝙ vna sĩliter nec sapia. Sed in ꝯpatõne ad aĩas que p illas cognoscũt habent pluralitatẽ. ⁊ plus sunt due ꝙ vna. et ideo pz ꝙ nõ põt poni oĩno simile. q res differũt intentõne siue silitudine. in deo aũt in quo nõ differũt pates est ꝙ vnus pot esse in multis. ⁊ sic patent cetera obiecta.

Ad intelligentiam hui⁹ partis duo principaliter querunt̃. Primo querit̃ de circũscriptibilitate siue locabilitate dei. Scdo de mutabilitate spũs angelici p locum. hec em̃ duo, ꝓsequit̃ i litera. Qũtum ad ad primũ articulum querunt̃ tria. Primo querit̃ vtrum deus sit localis intra locũ. Secundo vtrum sit mutabilis de loco ad locum. Tercio vtrum sit separabilis a loco. siuẽ sit extra omnez locum.

Questio. j. g

Qd deus sit localis ostendit̃ hoc modo. Esse in loco ⁊ esse locatum ꝯuertunt̃. sed deus est in loco vt in ꝑcedentibus ꝓbatum est. ergo deus est locatum. ꝫ esse locatum est locale. ꝫ deus est localis. Item qd est in vno loco tm̃ locale est. ergo si plus possunt omnia loca ꝙ vnum. ⁊ magis sapit naturam rei qd habet esse in toto ꝙ̃ qd in parte habet. multomagꝭ est locale qd est in om̃i loco. sed deus est in om̃i loco. qa vbiq3. ꝫ videt̃ maxime esse localis. Item deus est vbiq3. ꝫ hic. sed qd hic est. est in loco determinato. et qd est in loco determinato est locale. ꝫ ⁊c. Itez deus est in loco aliquo determinato. aut ꝫ ꝯm totum. aut ꝯm ꝑtem. Si ꝯm ꝑtem. ꝫ habet ꝑtem ⁊ partem. qd est incõueniens. Si ꝯm totum. ꝫ qd ꝯm totum ẽ in aliquo ꝯprehendit̃ ab illo. ⁊ qd ꝯprehenditur ab aliquo loco determinato est locale. ergo deus est localis. Contra. Mgr̃ in litera. localis nõ est. qꝛ penitus nõ circumscribit̃ loco. Item ratione ꝓbat̃ sic. Nihil dicit̃ tẽpale nisi qd excedit̃ a tpe. Temporalia em̃ in tempore sunt corruptibilia. ꝫ nihil dicit̃ locale. nisi qd excedit̃ a loco. sed deus non exceditur a loco. ꝫ ⁊c. Item locus est accidens. ergo nõ denominet illud nisi ad qd compat̃ vt accidens. ꝫ ad deum nõ põt compari vt accidens. ergo nõ denominat deu3. ergo deus nõ est localis. Item locus est quantitas ꝯtinua diuisibilis. punctus aũt est principium quantitatis indiuisibile. ꝫ magis cõuenit cum deo punctus ꝙ̃ locus ꝙ̃tum ad ꝓprietates. sed deus nõ dicit̃ punctualis nisi improprie ⁊ false. ergo non

37 debet dici localis. R⁹. dd̃. ꝙ locale dicit̃ qd sequit̃ leges loci. sicut tempale qd sequit̃ legis tempis. Leges aũt loci sunt ꝙ̃tum ad actum cõtinendi. mensurandi. saluandi. terminandi. ꝯm quas locus se hab3 ad locatum p modũ ꝯtinentis. ⁊ locatum se habet ad locum p modũ suscipientis. Et qm̃ deus sic est ꝑsens loco vt nihil ab eo oĩno recipiat. sed solum eius indigentiã suppleat. et det loco virtutem ꝯtinẽdi. et locato virtutem replendi. hinc est ꝙ deus nullo modo dicendus est localis. sicut dicit mgr̃ in litera. ⁊ ra

38 tiones ad hoc inducte ꝑcedende sunt. Ad illud ꝫ qd obijcit̃. ꝙ esse in loco ⁊ esse locatum ꝯuertuntur. dd̃m ꝙ ꝯuertunt̃ ratõne materie circa ipm̃ corpus. tñ ratõe virtutis vocabuli nõ. Nam hec determinatio in loco ad hoc qd habeat veritatem locutio. non exigit nec ponit nisi ꝑsentialitatem et indistantiam. sed esse locatum ponit ambitũ ⁊ ꝯtinentiã. esse locale ponit ydoneitatem ad ꝓprietates loci ⁊ indigentiam aliqua3. ⁊ ideo hec ꝯcedit̃ deus est in loco. ꝙ̃uis aliquid habeat impropietatis, ꝓpter hoc ꝙ hec prepositio in videt̃ importare ꝯtinentiã ambientẽ. sed hec est magis impropria de⁹ est locatus. ⁊ adhuc ista est plus impropria. deus est localis. ⁊ ideo nõ est re-

39 cipienda sed exponẽda. Ad illud qd obijcit̃. qd ẽ in vno loco est locale. dd̃m ꝙ illud est. qꝛ locus supexcellit ipsu3 locatũ. Nũ illud determinat ⁊ diffinit. sed qñ est in omnib⁹. ipsum supexcellit om̃ia loca. et ideo sup hoc nõ tantu3 põt om̃ia loca. quantu3 põt vnus locus sup illud. qd est tm̃ in vno loco. ⁊ ideo ñ est localis dicendus deus. Ad illud qd obijcitur. 40

ꝙ deus est hic ⁊c. dd̃m ꝙ hic põt teneri dupliciť. aut demonstratiue tm̃. aut demõstratiue ⁊ discretiue. Si tm̃ demonstratiue. sic verum est. deus est hic. qꝛ nõ ẽ signare locum. cui deus nõ sit ꝑsens. Si aũt discretiue falsum est esse hic. ⁊ nõ sequit̃ ex prima. ⁊ hoc sensu ꝓcedit sua ratio. Ad illud qd querit̃ aut deus ẽ 41

ꝯm totum ⁊c. dd̃m ꝙ in deo sunt simul simplicitas ⁊ infinitas. qñ ꝫ apponit̃ circa deu3 nomen importãs totalitatem. põt dupliciter apponi. vel ratione simplicitatis. ⁊ sic priuat ꝑtem ⁊ ꝑtem. ⁊ sic significatur p nomen vt si dicat̃ totus deus. et qm̃ deus in omni loco simplex est. ⁊ qlibet est capax simplicitatꝭ diuine. ideo rõne simplicitatꝭ de⁹ est in ꝗlibet loco totus. Põt iterũ totalitas apponi rõne infinitatꝭ. ⁊ ꝭ fit p aduerbiũ. vt si dicat̃. de⁹ est totaliter in loco hoc. siue ꝯm totũ. ⁊ sic cũ diuina infinitas a nullo loco includat̃. de⁹ in nullo loco est ꝯm totum. Qñ ꝫ querit̃ aut ꝯm ꝑtem. aut ꝯm totum. dd̃m ꝙ nõ diuidit p inmediata. quia deus nõ est ꝯm ꝑtem qꝛ simplex. nec ꝯm totu3. qꝛ infinitus. ⁊ ideo dicendus est totus in quolibet loco nõ tamen totaliter.

Questio. ij. b

Utrum de⁹ sit mutabilis ꝯm locũ. Et ꝙ nõ videtur sic. Mgr̃ in lr̃a dicit ⁊ accipit ab Aug. sup Geñ. Deus est in om̃i tpe et in om̃i loco. nõ tñ mouet̃ p loca vel tpa. Item ratõne oñdit̃. quia motus est act⁹ imꝑfect⁹. sed in deo nulla est imꝑfectio. ꝫ nec ꝯm locum mutatio. Item p omnẽ motũ aliqd acquiritur. ꝫ de⁹ nullũ locũ põt acqrere. qꝛ ẽ vbiq3. ꝫ impossibile ẽ deũ ꝯm locũ mutari. Item nobilioꝛ dispositõ ẽ quies ꝙ̃ mot⁹. ꝫ qd nobili⁹ ⁊c. deo ẽ attribuẽdũ. ꝫ impossibile est deũ ꝯm locũ mutari. qꝛ semp quiescit.

Contra. Aug. ad orosiũ. De⁹ mouet se sine tẽpe ⁊ loco. ꝫ vi ꝙ de⁹ moueat̃. ꝫ ꝑfectissim⁹ motuũ est motus ꝯm locũ. ꝫ ⁊c. Itez ysid. Cũ sit illocalis deus. localr̃ tñ ambulat in sctis. ꝫ saltem vĩ mutari p accidens. Item hoc vr̃ rõne. qꝛ mouẽtib⁹ nob mouẽtur ea ꝗ in nob sunt. Hoc dicit phs. ⁊ dicit ꝓpter formas ꝗ non sunt in vno determinate. ꝫ si de⁹ ẽ in nob. de⁹ mouet̃ i nob saltem ꝯm accñs. Itez ꝙ̃uis de⁹ ꝙ̃tum ad exñtiam. p essentiã nõ determinet locũ. tñ ꝙ̃tum ad habitatõe3 diffinite est in aliqbus. ita ꝙ ñ in alijs. ꝫ saltẽ ꝙ̃tum ad hũc modũ est mutabilis.

R⁹. dd̃m ꝙ sicut dicit mgr̃ in lr̃a. De⁹ nullo modo 42

mutat̃ p locũ. ⁊ hoc verũ est. qꝛ nec p se nec per accidens mutat̃. ⁊ hoc est ꝓpter summã immensitatẽ. qꝛ adest om̃ib⁹ ⁊ nulli abest. ⁊ si incipiat esse in re vel desinat hoc solũ est ꝯm rei mutatõe3. nõ ꝯm mutatiõe3 ei⁹. vtputa. si aere illuminato intelligatur creari cristallus. radi⁹ incipit esse in eo. ⁊ cristallo amoto desinit esse nulla facta mutatõne in radio. Ad illd̃ er- 43

go qd obijcit̃. ꝙ de⁹ mouet se ⁊c. dd̃m ꝙ aug⁹. nõ dicit simplr̃ ꝙ mouet se. ꝫ cũ his additõnib⁹ sine tpe et loco. Et qm̃ om̃is mot⁹ ꝯm Aug. ꝯphendit̃ sub mutatõne ꝯm tp̃s ⁊ ꝯm locũ. ideo tantũ est hoc quantũ est dicere. mouet se sine motu. ⁊ ita nõ mouet̃ vere. Nec implicat̃ ꝯtradictio. Sz cum in motu sint duo scilz qd est act⁹. ⁊ qd est variatio siue imꝑfectio. vult dicere Aug. ꝙ mouet se sine motu. qꝛ semp ẽ in actu.

nõ in actu imꝑfecto immo ꝑfecto. Qd dicit Isid.
est intelligendũ metaphorice vel cãliter. qꝛ sanctos
facit ambulare ꝑ fidem de virtute in virtutez. Ad
44 illud qd obijcit. ꝙ mouentibꝰ nob ꝛc̃. dõm ꝙ illd nõ
hꝫ veritatẽ nisi in illis q̃ sunt in alijs ꝑ dependentiaꝫ
ꝛ diffinitõeꝫ. vñ qꝛ radiꝰ est in aere. ꝫ nõ dependet ab
aere. ideo nõ mouet moto aere. ꝛ qꝛ aĩa est in manu
nec diffinit manu. ideo nõ mouet mota manu. Deꝰ
aũt non dependet a rebꝰ nec diffinit. ideo nõ mouet
45 ad motũ rerũ. Ad illud qd obijcit de habitatione
dei. dõm ꝙ determinate est in aliquibꝰ nõ rõne imen
sitatis. ꝫ rõne influentie grẽ. ꝛ ideo nõ determinatur
ipse deꝰ ꝫ effectꝰ tm̃. hinc ẽ ꝙ nõ ꝑ se ꝫ ꝑ accidẽs mo
uet nec moueri põt. qꝛ a nullo dependet nec depen
dere põt. a nullo diffinit nec põt diffiniri. ꝛ nõ soluꝫ
nõ est impossibile. ꝫ etiã nõ intelligibile. Obijciet
aũt aliquis sic. intelligamꝰ corpꝰ egredi a loco nullo
introeunte tũc remanet vacuuꝫ. aut g̃ ibi est deꝰ. aut
nõ. Si sic. g̃ in eo est qd nihil est. qd stultũ est dicere.
Si nõ est. ꝛ ibi prius fuit. g̃ videt esse mutatꝰ saltem
ꝑ accidens. g̃ videt ꝙ deꝰ exeat cum re. ꝛ cũ re alia i
grediat. qꝛ si res tm̃ exiret deꝰ exiret. Ad hoc respon
deo ꝙ si ꝑ impossibile ponat locũ euacuari. tunc re
manere intelligit capacitas loci priuata. capacitas
aliquid est. ꝛ in illa deꝰ est. priuatio autẽ nihil est. ꝛ in
illa deus esse nõ põt. non g̃ desinit deus esse ab eo qd
remanet post recessum corpis. sed cũ res priuat. au
fertur ꝯparatio eiꝰ ad deum. Qd cũ nihil est. nullã ha
bet ꝯparatõnem. sed cũ res mouet. deum nõ dimittit.
nec ad deũ accedit. nec deus eũ reuenit. qꝛ sic est in re
vt sit extra rem idem. ideo nec res eum dimittit. nec
nouũ inuenit. Et hoc est intelligibile. si quis põt in
telligere ꝙ deus sit immensus. simplex. ꝛ infinitus.
Quia eñ est immensus. ita est intra ꝙ extra. Quia
simplex. ꝫm vnũ ꝛ idem est intra ꝛ extra. Quia infi
tus. ideo nec dimittit. nec acquiritur aliud in re. nec
ab ipso itur ad ipm̃ cũ dimittit. vt alibi ꝛ alibi inue
niatur.

Questio. iij. i

Utrũ sit deus ab oĩ loco separabilis. vel extra omnem
locũ. Et ꝙ nõ vi. qꝛ extra oẽꝫ locũ nihil ẽ. g̃ si deꝰ ẽ ex
oẽꝫ locũ. g̃ nihil ẽ vel in nihilo. Itẽ h qd est extra.
aduerbiũ loci est. g̃ si deꝰ extra omnẽ locũ est. est in lo
co. ꝛ ꝑter omnẽ locũ. sed hoc est falsum et nõ intelli
gibile. g̃ deus non põt neqꝫ re nec intellectu separi ab
omni loco. Item cũ dicit deꝰ est extra mundũ. ex
tra aut stat pro aliquo. aut pro nihilo. Si p nihilo.
ergo chimera est extra mundũ. Si pro aliquo. ergo
vl pro creato. vl increato. Non pro creato constat.
ergo pro increato. ergo esse extra mundum. est eẽ in
deo. sed oĩa sunt in deo. ergo oĩa sunt extra mun
dum. Item in nullo est deꝰ ꝙ nõ sit in ipso. sed ni
hil qd sit extra mundũ est in deo. g̃ deus nõ est extra
mundũ. Contra. ꝙ locus possit separi a deo ꝫm i
tellectũ videt. qꝛ possibile est ꝫm intellectũ locũ pri
uari oĩ locato ꝛ remanere vacuũ. sed vacuũ ẽ pri
uatio. deus aũt in nullo est qd nõ sit in ipso. priuatio
aũt nõ est in deo. nec deus in priuatõne. g̃ nec in va
cuo. ꝛ sic est separabilis a loco. Item ꝙ deus separet
a loco ꝫm reꝫ videtur. qꝛ sicut se habet dei eternitas
ad oẽ tps. ita ꝛ imensitas ad omnẽ locũ. ꝫ dei eter
nitas fuit ante oẽ tps. g̃ dei immensitas fuit extra
omnẽ locum. ꝫ qd est extra aliq̃d est separatum ab eo.
g̃ ꝛc̃ Item si deus est tm̃ in locis creatis. cum illa

sint finite dimẽsionis. ꝛ qd ꝯmensurat se finito ẽ dif
finibile ꝛ finitum. g̃ deus esset finitus. Item deus
est adeo bonꝰ. ꝙ melior cogitari non põt. ergo adeo
magnus ꝛ immẽsus ꝙ maior eo cogitari nõ potest.
sed toto mũdo põt cogitari linea maior. si intelligat
ꝑtendi extra circũferentiam celi. ergo si ibi est deus.
deus est extra. aut nõ est maximũ. Item angelus
põt esse extra mundũ. sed nõ extra deũ. g̃ deus est ex
tra mundũ. Rꝰ. dõm ꝙ aliquid separi ab alio est 46
dupliciter. vel ꝫm distantiã. vel ꝫm independentiã.
Primo mõ. aliqua duo q̃ sunt in eodem loco sepan
tur. cum vnũ elongat ab alio. ꝛ hoc mõ impossibile
est esse nec intelligi deũ separi ab oĩ loco. nam ista
sepatio includit distantiam spacij. ꝛ hoc de necessita
te includit locũ. ꝛ ita implicant duo opposita. scꝫ ꝙ
deus sit in loco. ꝛ distet ab oĩ loco. Si aũt loq̃mur
de sepatõne ꝑ independentiam. sic dõm ꝙ deꝰ ꝛ re ꝛ
intellectu est sepatus a loco. qꝛ in seipso oĩo est in
dependens a loco. sicut ante ꝑductõeꝫ loci. locꝰ aũt
econtra non est sepabilis a deo. nec re nec intellectu
sicut ꝓbant ratõnes ad hoc inducte. Silr cũ que
ritur vtrũ deus sit extra omnem locũ. dõm ꝙ extra 47
vno mõ dicit sitũ ꝛ positõeꝫ. ꝛ sic ẽ impossibile. sicut
impossibile ẽ. si añ dicat tps. qd sit añ tpus. Alio mõ
añ ꝛ extra dicũt excessum ꝛ superexcellentiã diuine im
mensitatis ꝛ eternitatis respectu tpis ꝛ loci. ꝛ sic cõ
cedendũ ꝙ deus est añ tps ꝛ extra omnẽ locũ. nec ex
h sequit ꝙ separet a loco. ꝫ ꝙ summa imẽsitas super
cedat omnẽ locũ. nec ad illũ artat. ꝛ hoc vult dicere
Greg. ꝙ deꝰ est extra oĩa. nõ exclusus. qꝛ nõ distat. et
intra oĩa nõ inclusus. qꝛ nõ artat. qꝛ in seipo ens est.
oĩo imẽsus. ita ꝙ extra ipm̃ nihil põt esse nec cogi
tari. siue nihil põt cogitari ita imẽsum sicut deꝰ est in
seipo. Ex hoc pꝫ sequẽs. qꝛ ꝙ nõ est extra. nõ ẽ ꝓ
pter limitatõeꝫ suã ꝫ loci defectõeꝫ. Ad illd quod 43
obijcit de linea. dõm ꝙ statim dũ intelligit aliq̃d ex
mdm. ex h dat intelligi ꝙ deꝰ sit ibi. Sicut si intelli
gat nouꝰ mundꝰ fieri. absqꝫ dubio deꝰ esset in illo. tñ
nõ sequit ꝙ ibi sit. qꝛ illud nihil est. Silr fieret an
gelus extra. tũc est extra nõ ꝫm motũ suũ ꝫ angeli. ꝫ
forte hoc est magis fictõnis q̃ veritatis. ꝙ angelꝰ ex
tra vniuersum exeat sicut patebit. Attñ illud cogitã
dum ẽ. ꝙ diuinũ eẽ sicut nõ põt cogitari hñe termi
nũ in duratõne. sic nõ põt cogitari nec dꝫ hñe termi
num in exñtia ꝛ pñtialitate. Et sicut nõ põt cogitari
hñe intercisionem in duratõne. sic nec in pñtialitate.
Hic intellectꝰ est hñdus. caueat tñ q̃liter q̃s imagie
tur ꝛ exprimat ꝑ sermonem.

Consequẽter de scdo articlo querit scꝫ de mu
tabilitate angeli. ꝛ circa hoc queruntur tria.

Primo q̃rit vtrũ angelꝰ possit moueri loca
liter sine corpe. Scdo querit vtrũ moueat ꝑ mediũ
vel nõ. Tercio vtrum ꝑtranseat mediũ moto subito
vel successiuo. Questio. j. k

Q angelꝰ nõ possit moueri sine corpe. ostendit sic.
Bern. sup Can. discurrere et de loco ad locũ trãsire.
nõ ẽ nisi corpoꝝ. g̃ si h ꝯuenit anglo. nõ ꝯuenit nisi ꝑ
corpꝰ assũptũ. Itẽ roe vi. qꝛ qd mouet. aut mouet
ꝑ se. aut ꝑ accñs. Sꝫ angelꝰ nõ mouet ꝑ se localr. qm̃
h est ꝓpriũ corpoꝝ. ꝛ illi soli inest res ꝑ se. cui inest ꝓ
prie. g̃ si mouet hoc est ꝑ accñs. ꝫ qd ꝑ accidens mo
uet. mouet alio motu. vt nauta mota naui. g̃ videt
ꝙ angelꝰ nõ põt moueri nisi moto corpe. ꝛ ita corpe
assumpto. Item oẽ qd mouet. mouet ꝓpter in

digentiam.ꝫ in angelis beatis nulla est indigētia.er
go ꝛc. Si tu dicas ꝓpter indigentiā nostrā.ꝫ circū
scripta indigentia nr̄a nō videt̄ ꝙ angel⁹ possit mo
ueri.si ergo indigentia nr̄a nullā dat virtutē anglo.
patet ꝛc. Item oēm qḋ mouet̄ differt a motore si
cut ponit pħus.sed angelus nō distat a se.ergo ange
lus nō mouet̄ a se.nec ab alio.ergo non pōt moueri
nisi mouendo aliud sicut mouendo corpus. Con
tra.Heb.j.oēs sunt administratorij spūs missi pro
pter eos ꝛc.sed aliquod ministerium ꝯsequunt̄ sine
corpe.vt suggerē bona et reuelare secreta.ꝛ hmōi.ꝫ
possunt sine corpe moueri. Item Dama.ꝯfestim
inuenit̄ vbi diuin⁹ iusserit nut⁹ velocitate nature. si
ergo velocitas est dispositio ad motuȝ.ex sui natura
sunt mobiles. Itē angelus i vno loco tm̄ est. ꝛ ibi
est vbi opat̄.ergo virt⁹ ei⁹ aut est ad vnū tm̄ artata.
aut si nō est artata.nec suba est artata ad vnū locuȝ.
ꝫ nō pōt esse in plurib⁹.ergo cū in vno loco est. est in
potentia ad alterū.sed qḋ est in potentia ad vnū nō
fit actu in illo nisi p motū ſm locū.ergo ꝛc. Item
qḋ mouet̄ sine corpe assumpto ōndit̄ p sile i aīma.
Anima eīn exuta a corpore fert̄ in celū.vel descēdit i
infernum localiter.sed cōstat ꝙ aīa nō assumit aliud
corpus ꝙ̄ suum.ergo mouet̄ sine corpore. ergo pari
ratōne angelus. Item angelus in empyreo pt es
se sine corpore.pari ratōne ꝛ in terra.ergo si candē
vim p quam quiescit in terra.facit se esse in terra sine
49 transfert̄.ergo videt̄ ꝙ sine corpe. R°.dōm ꝙ an
gelus sicut dicit scriptura hȝ moueri.mouere autem
nō solo assumpto corpore.sed etiā corpe non assum
pto.cum non sit minoris libertatis.nec virtutis.nec
nobilitatis sine corpore ꝙ̄ est cum corpore. Ad in
telligentiā autē obiectoꝝ est notandū.ꝙ sicut esse in
loco est dupliciter siue esse localem. sicut tangit magr̄
in litera.scȝ quia circūscribit̄ ꝛ quia diffinit̄. et illud
50 ꝓprie est locale qḋ circūscribit̄.aliud autem quodā
modo est locale.qḋammō nō. Ita moueri p locum
vno modo est circūscriptōeȝ ferri de loco ad locuȝ.
ꝛ sic est tm̄ corpoꝝ.Alio modo moueri est min⁹ pro
prie ſm diffinitōeȝ trāsire.ꝛ sic ē spirituū ꝓprie: ergo
p circūscriptōeȝ nō mouet̄ angelus nisi corpe assum
pto.min⁹ ꝓprie p diffinitōeȝ mouet̄ angelus etiā si
ne corpore. Ex hoc ptȝ rn̄sio ad primū obiectū.Et
Herm̄.accipit discurrere ꝛ trāsire ſm ꝓprietatē loci q̄
51 est circūscriptio. Ad illud ꝫ qḋ q̄rit̄ vtrū se aut
p accidens.dōm ſm p̄dictā diuisionem de motu.ſm
primū motū.nō mouet̄ spūale nisi p accn̄s scilȝ alio
motu.Sicut eīn nauta mota naui mouet̄.sic spirit⁹
moto corpe in q̄ est.Utrum ad scdm motū sicut an
gelus p seipm̄ ꝛ sine corpe diffinit̄ loco. ita p seipsuȝ
transfert̄.ita ꝙ nō alio mouēte.nec p aliū motū.ipse
aūt obijcit de primo motu tm̄.qui p se ꝯuenit corpo
ri soli. Ad illud qḋ obijcit̄.ꝙ oēm qḋ mouet̄.mo
52 uet̄ ꝓpter indigentiā.dōm ꝙ illud veruȝ est in motu
naturali.in q̄ natura nō mouet nisi p appetituȝ alic⁹
rei q̄ ponit impfectōȝ in natura.qꝛ natura habita p
fectōne sua q̄escit.ꝫ nō est verū in motu voluntario
in q̄ mouet̄ aliq̄s siue ꝓpter aliud acq̄rendū.siue ad
virtutē demonstrandā.sicut mouet̄ miles in stadio.
Ad dōm ꝙ illud verū est in oī motu. generalr̄ acci
piendo indigentiā.ad suā indigentiā ꝛ alienā. q̄ꝫtuȝ
ad illud cuius priuatio ponit imperfectiōeȝ.vel cui⁹
priuatio nō imperfectōeȝ ponit.ꝫ limitatōeȝ.ꝛ sic est
in angelo.Angelus eīn volens aliquid opari in tra.

indiget transire ad terram.qꝛ nō pōt simul esse in ce
lo ꝛ in terra.ꝓpter hoc ꝙ habet virtutem finitā. et sic
patȝ illud ꝙ limitatio nō repugnat summe pfectōni
creature. Ad illud qḋ obijcit̄.ꝙ oēm qḋ mouetur 53
differt a motore.dōm ꝙ in naturali motu veruȝ est.
vbi nihil mouet se.qꝛ nihil reflectit̄ supra se.ꝓpter al
ligatōeȝ cū materia.ꝫ nō est verū in volūtate q̄ ē in
strumentū seipm̄ mouēs.ꝛ virt⁹ q̄ est in suba spūali.
pōt supra subaȝ reflecti. ꝛ ita mouēs idē est cū mobi
li.tm̄ nō ſm idem.qꝛ angelus abilis est ad moueri ex
parte ipsi⁹.qḋ est siue sube vel materie.si hȝ materiā
sed ad mouere ex parte forme siue ipsius quo est vel
virtutis actiue.

Questio.ij.

Utrum angelus moueat̄ p mediū vel nō. Et ꝙ per
mediū videt̄.Dam̄.dicit ꝙ angelus cito ptransit ve
locitate ꝛ potestate nature.ꝫ ptransire est per medi
um transire.ergo ꝛc. Item angel⁹ mouet̄ a termi
no a q̄ ad terminū.in quem aut mouet̄ a termino a
quo.aut i termio i quo. Sed in termino a quo.ē nō
motum esse. in terminum in quem est motum esse.
ergo cum moueri sit mediū inter vtrūq̄ꝫ. optet ꝙ sit
in spacio intermedio. Item ꝙ possit moueri per
mediū videt̄.qꝛ certū est ꝙ angelus exn̄s parisi⁹ po
test esse rome eadem virtute ꝛ in quolibet interme
dio loco.ꝛ pri⁹ in ꝓpinquiori.ꝛ deinde in singlis locis
ꝯñter se hntib⁹.ꝫ hoc est transire per mediū.ꝫ ꝛc.
Item q̄ñcunq̄ꝫ inter aliq̄ extrema cadit medium
qḋ hȝ naturalem ordinē ad extrema.impossibile ē ꝙ
agens virtutis finite possit peruenire ab extremo in
extremum sine medio.vt patet.quia inter album et
nigrū est medius color.impossibile ē ꝙ aliqḋ agens
creatū faciat de albo nigruȝ.quin faciat per colorem
mediuȝ.ꝫ inter celum ꝛ terram naturali ordine sunt
alia corpora media.ergo impossibile ē ꝙ a celo i ter
ram veniat siue moueatur sine media transitōne.
Contra.Aug.sup Gen̄.ad lrām.ꝛ magister ponit
in litera.Deus mouet creaturam spūalem p tpa nō
per loca.ꝫ q̄ꝫuis fiat de vno loco in aliū. hoc non est
per locū mediū. Item cōclusio ꝓbata est in sexto
phicoꝝ.ꝙ impossibile est impribile moueri sup ma
gnitudinem.sed angelus non assumpto corpore est
impribilis.ergo ꝛc. Item rōne vr̄.ꝙ si ptrāsit.aut
ergo simplicia.aut ꝯposita.Si per ꝯposita.ꝫ ē cō
positus.Si p simplicia.sed illa sunt infinita in quoli
bet cōtinuo.et impossibile est infinita pertransire.
Item si per simplicia.sed ex simplicibus nō fit aliqḋ
ꝯtinuū.ergo motus ille nō erit ꝯtinuus.ergo ptrāſ
eundo illa nunq̄ꝫ ptransit spaciū. ergo si p medium
mouet̄ nunq̄ꝫ puenit ad terminū. Itē impossibile
est ꝙ aliquod ptranseat spaciū maius se.quin prius
ptranseat spacium minus vel equale. ergo si spirit⁹
angelic⁹ transit p spaciū.pri⁹ trāsit eq̄le sibi vel min⁹
ꝙ̄ maius.sed equale simplici nō est nisi simplex. sed
simplex additū simplici non facit mai⁹.ergo in pmo
transitu tantū est ac nihil transeat. similiter nec in
secundo transitu.ergo nec in tercio.ꝛ sic nunq̄ꝫ ptrā
sit spacium aliquantū. R°.notandū est hic ꝙ cir
ca hoc diuersimode dixerūt diuersi.Quidam eīn di 54
xerūt ꝙ cū angelus sit simplex nō pōt mediū ptrans
ire.Uñ mouetur ab extremo in extremum sine me
dio.ꝛ omnis locus ad quē mouet̄ se habet ad illum
per moduȝ immediati.vnde loci mutatio in angelo
nō est motus. ꝫ mutatio tm̄ sine medio. Sed ista

positio nō videt̄ cōueniens. Certum enī est ꝙ angelus qui est custos hominis pōt ita custodire ꝙ nō deserat ipsum. ⁊ sine corpe custodire pōt. ergo pōt inseparabiliter ꝯcomitari eū. ergo homo cum vadit ꝑ medium. ⁊ angelus nō deserit eum. pariter ⁊ angelꝰ vadit ꝑ medium. Et ideo fuerūt aliꝗ qui dixerunt ꝙ angelus ⁊ ꝑ medium ⁊ sine medio pōt moueri. q: motus eius est ad nutum sue voluntatis. ſm virtutem diuinitus sibi collatam. et cum vult facit se in extremum immediate. ⁊ cum vult ꝑtransit. Et ponunt simile ꝙ intellectꝰ noster pōt cogitare de parisiꝰ et de roma dupliciter. aut ita ꝙ immediate cogitet d̾ vno ⁊ post de alio. vel ita ꝙ primo de vno. et post de via. et tercio de tercio. et q: angelo ita facile est ferri sicut nobis cogitari. cum nō sit alligatus corpori. dicūt ꝙ sic ⁊ sic habet moueri. Sed quicqd̾ sit de positiōe. exemplū nō est ꝯueniens. qm̄ cogitans penes se habet speciem rome ⁊ spēm parisius. nec ista habent situm in anima. nec ordinem ſm situm. immo quelibet eq̄liter est presens aspectui. ⁊ ideo ad libitum potest de vna ⁊ alia cogitare. ſ in re est ordo ⁊ situs naturalis. ⁊ necessario interiacet mediū inter vnā ciuitatem et aliam. ⁊ ꝓpter hoc exemplū illud nō est conueniens. Nec ꝓpter hoc aperit̄ nobis via ad intelligendum. et qm̄ illud est intelligibile aliq̄ modo ꝙ ferat̄ ꝑ medium. ⁊ ratio ꝯcordat ⁊ auctas. ideo videt̄ rationabiliter illud esse dicendū. Sed illud membrū qd̾ dicit. ꝙ possit sine medio arbitro: reiiciendū. non quia asseram esse falsum. sed q: non est auctas in ꝓmptu que hoc dicat. ⁊ ratio nō cogit. immo nō capit. possibile tamen est ꝙ deus aliqd̾ dederit substantiis illis spūalibus qd̾ carnales intellectꝰ non capiūt. Concedende ergo sunt ratiōnes ꝓbantes ꝙ angelus mouet̄ ꝑ

55 mediū. Ad illud ergo qd̾ obiicit̄. ꝙ deus nō mouet ꝑ locum angelū. dōm ꝙ facienda est vis in verbo ſm intellectū Aug. qd̾ patet ex litera. Ipse enī spm̄ dixit nō moueri [illegible] loca. q: ꝓprietates loci scʒ circūscriptionem ⁊ dimensionē nō obtinet cum transfert̄ de loco ad locū. sed ꝓprietatem tpis que est variatio ⁊ innouatio aliqua vere ⁊ ꝓprie admittit spūs. Nam noue affectiōnes succedūt spiritibꝰ ꝑ naturā ⁊ cogitatiōes. [illegible] vlteriꝰ ille intenduntur ⁊ remittuntur. ita ꝙ vere pōt esse ꝑtibilitas a pte forme siue ꝓprietates acquirende.

56 Ad illud de phō ꝙ impartibile nō mouet̄ supra magnitudinem. dōm ꝙ phs ꝓbat ⁊ ꝯcludit de impartibili qd̾ habet situm in magnitudine. qd̾ est impartibile ⁊ situat̄ situ impartibili hoc nō pōt moueri supra magnitudinem. q: si mouet̄. mouet̄ ad acquirendū situ. ⁊ ꝙ acquirit̄ ꝑ motū acquirit̄ ita ꝙ pars post ptem. ⁊ situs impartibilis nō pōt acquiri ita ꝙ pars post partem acquirat̄. ⁊ ideo verū est ꝙ tale impartibile nō potest moueri supra ipsam magnitudinē. sed angelꝰ tale impartibile est qd̾ nō habet sitū in ꝑtibili. nec est dicere ꝙ angelus sit in loco impartibili sicut patebit. ⁊ ideo demonstratiōnes phi nō habent hic locū. Ad illud qd̾ querit̄. aut ꝑtransit simplicia aut cōposita.

57 Rº. dōm est ꝙ transit ꝑ composita. q: non est in loco simplici sed ꝯposito. hoc suppono ad p̄sens. sed suo loco ꝓbabit̄. Nec valet. transit ꝑ ꝯposita. ergo est compositus. sicut nec valet. aīa est in ꝯposito. ergo est cōposita. q: sic est in illo vt nō sit ps in parte. sed ipsum totum simplex sit in qualibet pte. ita tamen ꝙ iste partes sint vnꝰ locus. Posset tamen dici [illegible] quis vellet se hmōi implicare. ꝙ etiam si ꝑtransiret ꝑ simplicia. non ꝓpter hoc ꝑtransiret infinita. ⁊ hoc patet. quia si quis imaginet̄ speram moueri sup planū. nō tangit nisi in puncto. ergo nō tangit nisi ꝑ simplicia. nec tamē ꝑtransit infinita actu. qm̄ spera illa fert̄ sup planum ⁊ nō quiescit in quolibet situ. ⁊ ita nulli puncto scōmetit̄. sed nec numerat puncta in illo. sed cū sit in cōtinua latiōne. respicit [illegible]la indiuisibilia vt vnita. et ita vt sunt in continuo. ⁊ sic cū ꝯtinuū sit finitum actu. ⁊ infinitū in potentia. ⁊ illa potentia nō reducat̄ ad actum. nō ꝑtransit infinita actu. quia nō respicit illa vt actu numerata. Verūtamen quia exemplum habet calumniā. ⁊ dictū nō videt̄ esse ꝯsonū dicto phi qui oīno dicit impartibile nō moueri. priori responsioni magis adhereo. ⁊ ꝑ illam patet sequēs. Obiicit ei ac si angelus esset in puncto. quod oīno falsum credo. quia non esset in loco. cum punctus non sit locꝰ. nec sit actu in continuo. sed hoc totum melius patebit in secundo libro.

Questiō. iiij. [illegible]

Utrum spūs angelicus pertranseat medium motu subito vel successiuo. Et ꝙ successiuo videt̄. In aliquo instanti est in termino a quo. ⁊ in alio instantiē in termino ad quem. sed inter quelibet duo instantia cadit tempꝰ medium. ⁊ in medio illorum instantium est moueri. ergo moueri ipsius angeli est i tempore. ergo mouet̄ motu successiuo. Item hoc idem ostendit̄ a parte spacii sic. Angelus si ꝑtransit medium in aliquo instanti. est in medio ⁊ in partibus medii. sed impossibile est ꝙ aliquod vnū preter deum ⁊ corpus xpi simul ⁊ semel sit in pluribus locis. ergo impossibile est ꝙ angelus in eodem instanti sit in toto medio ⁊ in fine. ergo nō mouetur subito. ergo necessario oportet ꝙ successiue. Item hoc ostenditur a pte virtutis. Quia sicut vult phs. si tanta virtus mouet in tanto tempe. ⁊ maior in minori. ⁊ maxima in minimo. ⁊ infinita in nūc. ergo ſm ꝙ potentior ē virtus. ſm hoc velocior est motus. sed instans excedit tempꝰ improportiōnabiliter. ergo virtus et que mouet i instanti. superexcedit illaʒ que mouet in tempore in infinitum. sed nulla virtus creata superexcedit aliam in infinitum. ⁊ virtus angelica est creata. ergo cuʒ omnis motus naturalis localis sit successiuus. patet ꝙ motus angeli sit successiuus. Iteʒ si angelus mouetur. aut ergo motus ille est vere motus. aut mutatio. Si mutatio aut generatio vel corruptio. qd̾ constat esse falsum. Si motus. sed oīs motus proprie dictus habet prius ⁊ posterius. ⁊ sitū ⁊ tempꝰ. ⁊ omne tale est successiuum. ergo ⁊c. Contra. Augꝰ. in in li. v. responsionum. Radius non citius ꝑuenit ad loca ꝓpinquiora q̄ ad loca remotiora. ⁊ ꝯstat ꝙ pertransit mediū. ergo si virtus angelica nō est minus potens sed magis. patet ⁊c. Item phus probat ꝙ si esset vacuū non esset motus. sed idem facit ipm spacium angelo. qd̾ facit vacuum corpori moto. q: enī nullo modo resistit sicut nec vacuum. ergo videtur ꝙ ipse angelus subito ipm pertranseat. Item oē qd̾ successiue mouet̄ partim est in termino a q̄. partim in termino ad quem. sed omne tale est partibile. ergo necesse est angelum esse ꝑtibilem: aut non mouetur successiue. Item oē qd̾ simul se transfert ⁊ totū. simul non successiue mouet̄. sed angelus simul se transfert. cū sit oīno simplex. ergo in instanti. ⁊ nō successiue mouet̄. Item motus successiuꝰ est ꝯpositus ⁊ accidens. ⁊ nullum accidens ꝯpositū

est in subiecto simplici. sed angel⁹ ē simplex. ergo nō ē sub iectū mot⁹ successiui. sȝ mobile ē subiectū mot⁹. ergo rc.
58 R⁹. dōm ꝙ circa hoc senserūt aliq diuersimode. Qui dā ei dixerūt. ꝙ q̄z angel⁹ ē simplex. ꝛ spaciū cōpositū. ꝙ tā angel⁹ q̄z ei⁹ virtus est spacio improportōnalis. ꝛ ideo virtus eius oīno vincit supra spaciuȝ. adeo ꝙ subito ꝛ motu improportōnabili spacium ptransit. ꝛ est hmōi motus supra naturā. Et qm̄ difficile vide tur intelligere ꝙ ptranseat medium quin sit in pluri bus ptibus medij. ꝛ ponere ꝙ subito moueat̃. et sit in pluribus partibus medij. est ponere in illo motu ꝙ sit in pluribus locis simul. et hoc oīno absurdum est dicere de angelo sicut dicūt sancti. ꝛ philosophi. ꝛ doctores catholici in hoc cōcordant. Ideo dōm est ꝙ angelus nō mouetur p medium motu subito. sed
59 successiuo. Propter qd̄ notandum ꝙ in motu q̄ suc cessiuus est successione perfecta. est successio ex qua druplici causa. Prima est medij distantia. Secūda medij resistentia. Tercia ē ptibilitas mobilis. Quar ta est finitas virtutis. eo ꝙ finite virtutis proprie est mouere in tempe maxime p mediuȝ. Quinta potest esse finitas ꝛ limitatio mobilis. Concedendū est er go ꝙ motus angeli p medium. nō est pfecta successi one successiuus. quia deficit ibi resistentia spacij. ꝛ p tibilitas mobilis. est tamen successiuus ratione di stantie spacij in qua nō potest esse simul p totam. et rōne finitat̃ ꝟtutis mouentis q̄ nō excedit medium improportōnabiliter. ideo nec facit motū impropor tionalem medio oīno. Et cōcedende sunt rationes p bantes motum illum p spacium esse successiuū. Ta men prima ratio sophistica est. sed alibi dissoluet̃ cū agetur de transitōne panis in corpus xpi vbi habet
60 locum suū. Ad illud qd̄ obijcit̃. ꝙ radius nō citi⁹ puenit. dōm ꝙ Aug. loquit̃ hm pceptibilitatem sen sus. ꝙ sensus nō pcipit radium citius puenire ad p pinquiora loca q̄ ad remotiora. nō quia hm rem nō sit ibi vere prius ꝛ posterius. Vn̄ si dicat̃ radius mo ueri subito. intelligit̃ sbito. p repēte. ꝛ repentinū dici tur illud qd̄ habet moueri in tempe impceptibili.
61 Aliter etiam pōt dici ꝙ lux subito mouetur. q̄a mo tus lucis in medio non est motus localis tm̄. sed est motus diffusionis qui est generatio. sicut generatur ydolum ab obiecto. ꝛ q̄z lux simul est et lucet simul. cum est generat splendorem. ꝛ ita in eodeȝ instanti. Similiter de illo intelligi pōt. ꝛ sic deinceps. Unde si simul esset homo ꝛ generaret. in primo instanti fuis set mund⁹ plenus hominib⁹. hoc nō potest respon
62 dere qui nescit melius. Ad illud qd̄ obijcit̃ de va cuo. ꝙ si esset vacuū. nō esset motus. dōm q̄ circa hoc multi multa dixerūt. quoꝝ dicta longum esset dice re. Nūc autem hm sustinendo dici pōt. ꝙ si eēt va cuuȝ. nō esset motus successiuus. recte intellecto va cuo hm ꝙ credo phm intelligere. qd̄ dicit simplici ter priuatōnem. si esset vacuū ibi vbi intelligim⁹ va cuum. ibi intelligimus nihil esse. ergo nō solum deest corpis resistentia. veruntn̄ȝ nulla distantia est ibi. vbi autem nulla distantia est. non est ꝓpe nec longe. vbi autem est motus localis. necessario est approxi matio vel elongatio. ergo si est vacuum. nō est mot⁹. nō ꝓpter defectum resistentie. sed distantie. Sed quoni am mediū spatium ad angelū habet ratōnem distā tie. quia vere facit distantiā inter extrema. ideo suffi cit ad successionem qualemcūqȝ ꝓpter distantiam. sȝ vbi est vacuū nō est distantia. Et hoc pexigit̃ necessa rio ad localem motū. Partibilitas em̄ mobilis. ꝛ fi nitas virtutis. nō faciūt successionem nisi sit prius ꝛ posterius in magnitudine supra quā est. siue i eo qd̄ acquirit̃ p motū. Ad illud qd̄ obijcit̃. ꝙ illud qd̄ 63
mouet̃ successiue ptim est in termino a quo ꝛ ptim in termino ad quem. dōm ꝙ in successiuo vbi ē ple na successio est ponere ptem ꝛ ptem. ꝛ q̄tum ad ma gnitudinem substratā. ꝛ q̄tum ad magnitudinē mo tam. ꝛ q̄tum ad dispositōnem acquisitam. Quia na turalis motus ad situm est motus ad formā quodā modo. sed in motu angeli nō est successio hm omni modam cōpletōnem. ꝛ ideo nō hm omnes has diffe rentias. sȝ solū hm prioritatem ꝛ posterioritateȝ ma gnitudinis supra quaȝ. Qd̄ ergo dicit̃ ꝙ ptim est in termino a quo. ptim in termino ad quem. hoc nō est hm diuersitatem ptium mobilis. sed est solum p ac cessum ꝛ recessum. Ad illud qd̄ obijcitur. ꝙ simul 64
se transfert totum. dōm ꝙ q̄uis ex parte sua se totū simul transferat. nō tamen transfert se simul sup to tum. ꝓpter distantiam medij in quo tota nō pōt esse simul. Ad illud qd̄ obijcit̃. ꝙ cōpositum ꝛ accidēs 65
nō potest esse in re simplici. dōm ꝙ verum est de cō posito qd̄ habet partes actu. sed de cōposito qd̄ est in successione nō est verum. Sicut em̄ duratio successi ua pōt esse in angelo hm ꝙ manet. eo ꝙ de illa nun q̄ est nisi nūc. ita motus successiuus potest esse in eo hm qd̄ fert̃. ꝛ hoc quidem secum nullū habet incon ueniens. His visis patent obiecta. Est em̄ predi ctoꝝ summa ꝙ angel⁹ mouet̃ siue corpe assumpto. ꝛ ꝙ mouet̃ in medio siue p medium. ꝛ ꝙ mouet̃ mo tu successiuo licet nō oīmoda successione posita vt p̄ dictum est.

Distinctio. xxxviij. de modis diuine scientie vel cognitōnis. Utruȝ deus cognoscat mu tabiliter vel immutabiliter. ꝛ quō.

n Nunc ergo ad ꝓpositū reuertentes cepto insistam⁹ rc. Hec est scd̄a ps hui⁹ ptis totalis in qua agit̃ de ipsa diuina scientia. Terminata em̄ prima pte in qua agit̃ de ipsa q̄tum ad subaȝ in generali. Hic agit de ipsa q̄tum ad modum. Et qm̄ duplex est modus nobilis cognitōnis. scilȝ certitudo ꝛ pfectio. si ue infallibilitas ꝛ immutabilitas. ideo hec ps habȝ duas ptes. In prima agit de p̄scie infallibilita te siue certitudine. In scd̄a vo de ei⁹ immutabilitate siue pfectōne. infra di. xxxix. Preterea q̄ri solet vtrū sci entia dei rc. Prima ps spectat ad p̄sentem distinctōnem in qua mgr̄ intendit querere ꝛ determinare vtrum diuina p̄scientia infallibiliter ponat p̄scitum. Et habet hec distinctio duas ptes. In prima pte rediens ad p positum. ꝓpter digressionē prius factā breuiter epilogat p̄determinata. In scd̄a ꝓsequit̃ suum principale p positum. ibi. Hic oritur questio nō dissi. rc. Et hec ps habet duas. In prima mgr̄ inquirit vtrū p̄scientia po nat p̄scitum p modū cause vel effectus. In scd̄a vtrum p modum necessitatis vel ꝯtingentie vel infallibilita tis. ibi. Ad hoc aūt qd̄ supra dictum est rc. Prima ps duas habet. In prima opponit ad vtrāqȝ ptem. scili cet ꝙ p̄scientia est causa p̄sciti ꝛ etiā effectus. p ꝛ ꝯtra. In scd̄a soluit. ibi. Hanc igit̃ q̄ videt̃ repugnantiā rc. Similiter ꝛ scd̄a duas habet. in prima opponit. in scd̄a soluit. ibi. Ad qd̄ dicim⁹ illam locutōeȝ.

Hic redit ad ꝓpositū. repetens supius dicta vt addat alia. a

Unc ergo ad ꝓpositum reuertentes. cepto insistamus. Supra dictum est ꝙ p̄scia dei futuroꝝ tm̄ est. sed omniū tam bonoꝝ q̄ʒ malorum. scientia ꝟo vel sapia non modo de futuris. sed etiam de presentibus et futuris. nec tm̄ de tempalibus. sed etiam de eternis q̄a seipsum nouit deus.

Utrū p̄scia ponat p̄scitum [illegible] modū cause vel effectus. b

Hic orit̄ questio nō dissimulanda. vtrum scʒ scia vel prescia sit causa rerū. an res sint cause scientie vel prescie dei: Uidet̄ eīn prescia dei causa esse eorū que ei subsunt. ac necessitatē eueniendi eis facere. q2 nec aliqua futura fuissēt. nisi deus ea p̄scisset. nec p̄nt nō euenire. cum de⁹ ea p̄sciuerit. Si aūt impossibile est ea non euenire. q2 prescita sunt. videt̄ ǧ ipsa prescia qua prescita sunt eis esse causa eueniendi. Impossibile est ei ea nō euenire cū prescita sint. q2 si nō euenirent cum p̄scita sint. falleret̄ dei p̄scientia. At dei prescia falli non potest. Impossibile est ǧ ea nō euenire cū prescita sunt. sic ǧ p̄scientia causa eoꝝ esse videt̄. q2 prescita sunt. Hoc idem ꝛ de scia dicit̄. scʒ ꝙ quia de⁹ aliqua nouit. ideo sint. Cui snīe Aug. attestari videt̄ in. xv. li. de tri. vbi sic dic̄. Nō ista ex aliq̄ tpe coḡuit de⁹. ß futura oīa tpalia. atq3 i eis etiam q̄d ꝛ q̄n ab illo petituri fueram⁹. ꝛ q̄s et de q̄b⁹ reb⁹ vel exauditur⁹ vl' nō exauditur⁹ eēt. sine initio an̄ p̄sciuit. Uniūsas aūt creaturas ꝛ sp̄ūales ꝛ corpales. nō q2 sūt iō nouit. ß iō sūt q2 nouit. nō eīn nesciuit q̄ fuerat creatur⁹. q2 ǧ sciuit. creauit. nō q2 creauit sciuit.[a] nec alit̄ sciuit creata q̄ʒ creāda. Nō ei ei⁹ sapie aliq̄d accessit ex eis. ß illis exn̄tib⁹ sic̄ optebat ille. ꝛ q̄n oportebat. mansit vt erat. Un̄ in ecclesiastico. Anteq̄ʒ crearent̄. oīa nota sunt illi. sic ꝛ postq̄ʒ ꝯsūmata sunt. Ecce his ꝟbis videt̄ aug⁹. innuere sciam vel p̄sciaʒ dei cāʒ eē eoꝝ q̄ fiūt. cū dicit ideo ea esse. quia deus nouit. Idem q̄ʒ in. vj. li. dicē videt̄. cū inq̄t. Decedant et succedāt tpa. nō decedit aliq̄d vel succedit scie dei. in q̄ nouit oīa q̄ fecit p ip̄am. Nō eniʒ hec q̄ creata sunt ideo sciunt̄ a deo q2 facta sunt. ß poti⁹ iō facta sūt. q2 imutabilr ab eo sciunt̄. Et hic etiā significare videt̄ dei sciam cām eoꝝ esse q̄ fiūt dicentes. nō ideo deū ea nouisse q2 facta sunt. ß ideo facta sunt. q2 nouit ea de⁹. Ideoq3 videt̄ dei scia vel prescia cā esse eoruʒ que nouit. Q2 si ita est. est ergo causa oīm maloꝝ. cum omnia mala sciant̄ ꝛ presciant̄ a deo. q̄d longe est a veritate. Si eīn dei scia vel p̄scientia causa esset maloꝝ. eēt vtiq̄ʒ de⁹ autor maloꝝ. q̄d penit⁹ falsuʒ est. Non ǧ scia vl' prescientia dei causa est omniū q̄ ei subsunt. Neq3 etiā res future causa sunt dei prescie. Licet eīn nō essent future nisi p̄scirent̄ a deo. nō tam̄ ideo p̄sciunt̄ q2 future sunt. Si eīn hoc eēt.[b] tūc ei⁹ q̄d eternū est. aliquid existeret cā ab eo alienum. ab eo diuersum. ꝛ ex creaturis

Opponit ad vtranq3 partes scʒ ꝙ p̄scia ē cā p̄sciti ꝛ etiā effectus.

Aug. autoritates ꝓponit que vident̄ hoc asserere.

a

Ecci. xxiij.

Ponit incōuenientia q̄ seq̄rētur. si scia vel p̄scia esset causa omniū rerum.

Opponit in ꝑtem negatiuaʒ ꝙ res future n̄ sunt causa sciētie vel p̄sciētie [illegible]

a Nec aliter sciuit creata q̄ʒ creāda. Uidetur hic Aug⁹. male dicere. q2 res si vere coḡscat̄. cognoscit̄ sicut ē. ß aliter fuerīt cū fuerūt creanda q̄ cuʒ erant creata. Primo eīn res fuerīt i cā ꝛ ꝟm q̄d. et postea in ꝓprio genere ꝛ simplr. ǧ aut de⁹ n̄ vere coḡscit. aut aliter cognouit. Iteʒ angel⁹ cognoscit res in verbo. coḡscit etiā eas in ꝓprio genere. ꝛ ali⁹ ꝛ ali⁹ mod⁹ cognoscendi ē hoc ab illo. ǧ cum nō sit latere deū q̄d nouit angelus. videt̄ ꝙ de⁹ vtroq3 modo cognoscat. ꝛ ita aliter ꝛ aliter.
1 R°. d̄d. ꝙ cum dico rem alit̄ cognosci dupliciter p̄ōt intelligi. aut ita ꝙ aduerbium dicat alietatem q̄ʒtum ad cognitōnem. aut q̄ʒtum ad esse rei cognite. Si q̄ʒtum ad esse rei cognite sic est verum. ꝛ est sensus. deus cognoscit rem istam aliter esse vel se habere q̄ se prius habuit. ꝛ sic nō intelligit angelus. Si autem dicat alietatem q̄ʒtum ad cognitōeʒ sic est falsa. ꝛ est sensus. deus aliter rem factam q̄ prius faciendam cognouit. ꝛ ita est falsuʒ. quia sic significatur diuina cognitio alterata. ꝛ ꝙ aliquid receperit a re extra. ꝛ per hoc patet obiectum primuʒ.
2 Q̄d obijcitur ꝙ deus cognoscit res in ꝓprio genere sicut angelus. d̄in ꝙ cognoscere res in ꝓprio genere dupliciter intelligit̄. Aut ita ꝙ esse illud q̄d habet in ꝓprio genere cognoscat̄. ꝛ hoc p̄fectionis est ꝛ nō latet deū. ꝛ sic nō dicit nouū modū cognoscendi a cognitōne in ꝟbo. Aut ita ꝙ aspectus intelligentie siue vis cognitiue deflectat̄ supra rem vt est in ꝓprio genere. ꝛ hoc ē imp̄fectōnis. q2 vis cognoscens egreditur extra se. ꝛ hoc nullo mō p̄ōt poni in deo. ꝛ ita facit in angelo alium modū cognoscendi. ꝛ sic patet illud.

b Tūc ei⁹ q̄d eternum est aliquid existeret cā ꝛc̄. Uult dicere ꝙ p̄scia dicat q̄d eternuʒ. sed hoc videt̄ falsuʒ.

Hoc p̄dictis vi detur contrari um.

penderet scia creatoris. ⁊ creatum causa esset increati. Origenes tamē sup eplam ad romanos ait. Nō ppte rea aliqd erit. qz id scit deus futurum. sed quia futurū est. ideo scit a deo anteq̄ fiat. Hoc videt̄ p̄missis v̾bis Augu. obuiare. Hic eni significari videt̄ q̄ res future causa sint p̄scientie. Ibi v̾o q̄ p̄scientia causa sit rerum futurarum.

Quid ex p̄dictis tenendum sit cum determinatōne autoritatum. c

Hanc igit̄ q̄ videt̄ repugnantiā de medio tollere cupiē tes. dicimus res futuras nullatenus cām esse p̄scie vel scie dei. nec ideo p̄sciri vel sciri. qz future vel facte sūt. ita exponentes qd ait Orige. qz futurū est. ideo scit̄ a deo anteq̄ fiat. i. qd futurū est scit̄ a deo anteq̄ fiat. ne q̄ sciret̄ nisi futurū esset. vt non notet̄ ibi cā nisi sine q̄ non fieret. Ita etiā dicimus sciam vel p̄scientiam dei non esse cām eorum que fiūt. nisi talem sine q̄ nō fiunt. si tamē sciam ad noticiā tm̄ referamus. Si v̾o nomie scie includit̄ etiā beneplacitum atq̄ dispositio. tūc re cte potest dici cā eorum que de⁹ facit. His eni duobus modis vt superius p̄taxatum est. accipit̄ cognitio vel scientia dei. scz p noticia sola. vel p noticia simul ⁊ be neplacito. hoc modo forte accepit Aug. dicens. Ideo sunt qz nouit. i. quia scienti placuit. ⁊ quia sciēs dispo suit. Et hic sensus ex eo adiuuat̄. quia de bonis ibi tm̄ agit Aug. scz de creaturis. de his q̄ de⁹ facit. que oīa nouit. nō solū scia. sed etiā beneplacito ac dispositōne Sic ḡ ibi accipit̄ dei cognitio vt non modo noticiā. s; eē bn̄placitū dei significet. Mala v̾o scit de⁹ ⁊ p̄scit an̄ q̄ fiat. s; sola noticia. nō bn̄placito. Prescit eni de⁹ ⁊ p̄ dicit etiā q̄ nō est ipse facturus. sicut p̄sciuit ⁊ p̄dixit in fidelitatē iudeoꝝ. s; nō fecit. Nec iō qz p̄sciuit. ad pctm̄ infidelitatis eos coegit. nec p̄scisset vel p̄dixisset eoꝝ ma la. nisi essent ea habituri. Und aug⁹. sup Joh̄. De⁹ in quit futuroꝝ p̄scius. p pphetā p̄dixit infidelitatē iude orum. s; nō fecit. neq̄ p̄scisset mala eoꝝ nisi ea haberēt. Non eni ideo quenq̄ ad peccandū cogit. qz futura ho minū pctā p̄nouit. Illoꝝ eni p̄sciuit pctā nō sua. Ideo q̄ si ea q̄ ille p̄sciuit ipsoꝝ nō sunt. nō vera ille p̄sciuit. Sz qz illi⁹ prescia falli nō pōt. sine dubio nō ali⁹. s; ipsi peccant q̄s deus pctōres esse presciuit. Et ideo si non malū s; bonū facere voluissent. nō malū facturi p̄uide rent̄ ab eo q̄ nouit qd sit q̄sq̄ facturus. His v̾bis apte ōndit̄ (si diligēter attēdam⁹) presciā dei nō eē cām ma loꝝ q̄ prescit. qz non ea prescit tanq̄ factur⁹. nec tanq̄

qz prescientia dicit re spectum ad creaturā futurā. sed nihil ē fu turum s̄m esse qd h; in deo. s; in p̄prio gene re. ḡ p̄notat aliqd tē palc. ḡ vr̄ q̄ dicat̄ ex tpe. Preterea. respe ct⁹ ille nihil dicit a p̄ te dei nisi solū nostrū modū intelligendi. er go tūc cepit ille respe ctus qn̄ cepit nr̄ intel lectus. non ergo fuit ab eterno. R̄⁹. dōz q̄ sicut dicit magr̄. p̄scia dicit qd eternū et ab eterno. cū eni nō im portet nisi duo scz an tecessionē et sciam. et antecessio oīs crea ture sit an̄ omnē crea turā. ⁊ scia naturalr̄. patet q̄ p̄scia qd eter num dicit. Qd ergo obijcitur q̄ importat 3
rei futuritōnez. dōm q̄ futuritio vno mo do importat successi onē tpis. ⁊ ita nō ē de ratōne p̄scie. Hoc eni mō futurū cepit cum tpe. Alio mō futurū importat ordinē tpa lis ad eternū s̄m p̄se cutionē. sicut p̄scien tia an̄cessionez. et qm̄ iste ordo solum exigit primuz extremum in actu. ⁊ illd fuit ab eter no. ideo futuritio ⁊ p̄ scia. Qd obijcit̄ q̄ re spect⁹ ad ptes dei ni hil dicit s̄m rez. dōm q̄ falsum est. qz respe ctus ille ē diuia essen tia. s; verū est q̄ nihil dicit respectū sine de pendentiā nisi solum s̄m modū intelligēdi. ⁊ iō nō cepit s̄m rem. s; solū mod⁹ significā di cepit. Et qn̄ magr̄ dicit q̄ p̄scia dicit et [illegible] nū. nō loquit̄ ḡ rōne

noiandi s; de eo qd significat̄ p nomē. c Sciam vel p̄sciam dei nō eē cām ⁊c. si tn̄ sciam ad noticiā tm̄ refe ram⁹. si v̾o noie scie includit̄ bn̄placitū atq̄ dispositio tūc recte pt dici. Uz male dicere. Quia aut scia [illegible] mō ⁊ illo dicto dicit eūdē modū sciēdi aut aliū. Si eūdē. ḡ si vno mō est cā ⁊ alio. Si aliū modū. ḡ in deo ē mltiplex mod⁹ sciēdi. nō ḡ vniformis p oia. Item scia simplicis noticie ē de⁹. ⁊ de⁹ ē cā oim. ḡ scia illa ē cā oim. R̄⁹. dōm 4
q̄ in nob noticia simplex ⁊ noticia bn̄placiti dicūt diuersas cognitōnes ⁊ diuersos modos cogn̄scēdi. et p p̄ns p̄notāt diuersa. in deo aūt vna tm̄ cognitio ē. s; illa vna facit de⁹ qd nos mult. ⁊ iō illa vna duplr pt significari. scz p modū approbatōis. ⁊ p modū noticie simplicis. Et cū significat̄ p modū approbatōis. p̄notat effectuz et bonitatē. qn̄ v̾o p modū simplicis noticie. solū euētū. Et qm̄ eē cāz alic⁹ cōnotat effectū sine respectū. q̄uis ea ḡ sit scia sine sapia a pte p̄ncipal significati. iō di q̄ h̄ ē cā illoꝝ q̄ p̄scit ⁊ illa n̄. Et h̄ dr̄. n̄ qz res significata nō sit cā. s; qz vt sic significata ē. n̄ significat̄ p modū cāe. qm̄ ppat̄ ad ea q̄ nllo mō sc̄a do. ⁊ ita p; illd. De⁹ inqt fu. ⁊c.

sua. ẜ etiā illoꝝ q̄ sunt ea facturi vel habituri. p̄sciuit ℊ illa sola noticia. non beneplacito autoritatis. Uñ dat intelligi ꝙ de⁹ ecōuerso p̄scit bona tanq̄ȝ sua. tanqȝ q̄ factur⁹ est. vt illa p̄scienda sint fuerint ipius noticia autoritatis beneplacitum.

Utrum p̄scientia ponat p̄scitum ꝑ moduȝ necessitatis. vel ꝯtingentie. vel infallibilitatis.

Ad hoc aūt qđ sup̄ dictū est. scȝ p̄sciētiā dei falli n̄ posse. solet a q̄busdā ita opponi. De⁹ p̄sciuit hūc lecturū vl' aliq̄d hmōi. ẜ pōt esse vt iste nō legat. ℊ p̄t aliter esse q̄ȝ de⁹ p̄sciuit. ℊ pōt falli dei p̄scientia. qđ oīno falsum est. Pōt equidē nō fieri aliq̄d. et illđ tñ p̄scitū est fieri. Nō idō tñ pōt falli dei p̄scia. qꝛ si illud nō fieret nec a deo p̄scitū eēt fieri. Sȝ adhuc vrgent q̄ōnem dicentes. Aut alit' pōt fieri q̄ȝ de⁹ p̄sciuit. aut nō aliter. Si nō aliter. ℊ necessario cūcta eueniūt. Si vo alit' p̄t. ℊ dei p̄scia falli vel mutari p̄t. Sed p̄t aliter fieri. qꝛ p̄t alit' fieri q̄ȝ fiat. ita aūt fit vt p̄scitum est. aliter ℊ potest fieri q̄ȝ p̄scitū ē.

Ad qđ dicim⁹ illā locutōeȝ multiplicē facē intelligētiam. scȝ aliter p̄t fieri q̄ȝ de⁹ p̄sciuit ⁊ hmōi. vt pōt non esse qđ de⁹ p̄sciuit. ⁊ impossibile ē nō esse qđ de⁹ p̄sciuit. ⁊ impossibile ē nō esse p̄scita oīa q̄ fiūt ⁊ hmōi. Pñt. n. hec ꝯiūctim intelligi. vt ꝯditio sit implicita. ⁊ disiūcti. Si eñ ita intelligas nō pōt aliter fieri q̄ȝ de⁹ p̄sciuit. i. nō pōt vtrūq̄ȝ sil' esse scȝ ꝙ de⁹ ita p̄sciuerit fieri ⁊ aliter fiat. verū intelligis. Si aūt ꝑ distinctiōeȝ intelligas. vt dicas ħ aliter nō posse euenire q̄ȝ euenit. quđ futurum de⁹ p̄sciuit. falsum est. Hoc eñ aliter p̄t euenire q̄ȝ euenit. ⁊ tñ de⁹ hoc nō futurū p̄sciuit. Silr ⁊ alia determinatio. scȝ impossibile est illud nō euenire qđ de⁹ p̄sciuit vel cū de⁹ p̄scierit. Si ꝯiūctim intelligas. veruȝ dicis. Si disiūctim. falsum. Ita etiā et illđ. Impossibile ē nō esse p̄scitū om̄e qđ fit. i. nō pōt esse vtrūq̄ȝ simul. scȝ vt fiat ⁊ nō sit p̄scitū. hic sensus verus est. Si vo dicis deum nō potuisse nō p̄scire omne qđ fit. falsum est. Potuit eñ facere vt nō fieret. ⁊ ita nō esse p̄scitum.

iudeoꝝ. Obijcitur. quia cum dictum ꝓphete fuerit verū certitudinaliter. videt' ꝙ deus reuelauerit iudeis suum casuȝ siue dampnatōeȝ. qđ est cōtra ipsum sup Gene. ad literam. vbi di. et ꝙ nulli debet reuelari ne cogat' desperare. 5 R⁹. dōm ꝙ casus potest p̄dici. sed nō propter hoc reuelat'. siue quia dicenti nō creditur. siue quia dictum de ꝯditōne intelligit'. siue intellectus intelligit de alio non de seipso. Et quia verbuȝ Esaie ꝓphete comminatorie ⁊ generaliter erat dictum. ⁊ hominibus iam in p̄te incredulis non aduertētibus. oībus his modis potuit intelligi vt esset predictio et non reuelatio.

Opposition

R⁹.

Ad intelligentiam p̄sentis distinctionis duo principaliter queruntur. Primo de p̄scientia diuina q̄ntum ad causalitatem. Scđo q̄tuȝ ad necessitatem. Et primo queruntur duo. Primo vtrum p̄scientia diuina sit causa rerum. Scđo vtrū sit causata a rebus.

Questio. j. a

Qꝫ p̄scientia diuina sit causa rerū ostendit' sic. Aug. de trini. Ideo res future sunt. qꝛ deus eas nouit.

Item ratōne sic. Omne illud qđ an̄cedit aliud. et ipso posito ponit' aliud. ipm est cā illi⁹. hoc pȝ ꝑ diuisionē cause. sed diuina p̄scia p̄cedit omne futurum. ⁊ iterū ponit futurū respectu cui⁹ est. ergo p̄sciētia est causa. Item omnis res. aut est a deo. aut a natura. aut a libero arbitrio. ⁊ accipio causas ipsas large ꝓut compr̄hendunt casum ⁊ fortunam. sed nulla res a natura esse potest. nec a libero arbitrio. nisi operāte deo. ergo om̄is res est a deo siue om̄e futurum. sed nō est nisi a deo agente s'm artem ⁊ cognitōnem. ergo ⁊c̄. Item om̄e qđ scit'. aliq̄ mō est in se vel i sua cā. ergo qđ p̄scit' a deo est in deo vt causa. sed omne qđ est in deo est a deo. ℊ om̄e futurū p̄scitū necessario est a diuina p̄cognitōe vt cā. ℊ ⁊c̄. Item oē qđ scitur. aut scit' ꝑ cām. aut ꝑ spēm. aut ꝑ effectuȝ. ℊ si de⁹ p̄scit. ℊ aliq̄ duoꝝ modoꝝ. Nō effectū. qꝛ effect⁹ sequit'. Nō ꝑ spēm siue silitudineȝ. qꝛ illa est sil'. vel est p⁹ rem cui⁹ est silitudo. ℊ ꝑ cām. ℊ diuina p̄scia est cā p̄sciti. Contra. de⁹ nulli⁹ est cā nisi ꝑ voluntatē. sed multa prescit ad q̄ nō est ei⁹ volūtas. ℊ ⁊c̄. Probatio medic. p̄scit te mētiri. ⁊ tñ nō est dicere ꝙ velit mētiri. ℊ nō est cā illi⁹. Item si p̄scia est cā. aut ratiōe scie. aut ratōne antecessionis. Ratōne antecessionis nō. qꝛ hoc qđ est ante nō dicit nisi ordinem. Ratōne scientie nō. qꝛ multa cognoscit de⁹ q̄ nunq̄ faciet. ergo nullo mō est cā. Item si p̄scia cā est p̄sciti. cum presciat mala. deus erit causa mali. hoc autem falsū.

Item si est causa. cum cōicet alicui prescientiam rei creande. ꝑ ꝯsequens cōicat causalitateȝ respectu illi⁹. Sȝ hoc ē impossibile. ℊ ⁊c̄. Item Ans. de cōcordia p̄scientie ⁊ li. ar. dicit. ꝙ tñ est dicere. si de⁹ p̄scit. erit. q̄ntum hoc. si erit. de necessitate erit. ẜ h nulla notat' causalitas. ℊ nec ibi. R⁹. dōm ꝙ p̄scia dicit

precognitōez futuri. Est ꝑ loqui de presciētia. aut q̄
tū ad rez significatā. aut ꝓut significat̃ [illegible] illō nomē.
Si q̄tū ad rōez nois. sic non significat in rōe cause.
Si q̄tū ad rem importatā. sic dicit causā. sed tamen
6 non semꝑ respectu presciti siue futuri. Futuꝝ eñ in
triplici differētia est. Quoddā eñ est cuius deus est
tota causa. vt sunt illa que creātur. Quoddaz cuius
creatura aut volūtas est tota causa. vt sunt defectus
et pctā. Quoddā cuiꝰ ds ꝛ creatura sil' sūt causa. vt
sūt opa naturalia ꝛ opa moralia. qꝛ deꝰ cooperatur
creature. Secūdum hoc intelligēdum. ꝙ respectu ꝓ
mi futuri. diuina prescientia est causa. respectu vero
secundi futuri. nec est causa nec tota. quia nō habet
causam efficiētem. sed deficiētem. est tamē causa sui
oppositi. respectu vero tercij est causa sed non tota.
Concedēdum ergo est ꝙ diuina scientia vel presciē
tia aliquo modo respectu futuroꝝ est causa. Tamē
si accipiatur in sua generalitate. dōm. ꝙ diuina pre
sciētia semꝑ importat causalitatem aliquā. sed non
sꝑ respectu presciti. vtputa cū prescitū est malum. et
in hac ratōe ꝓcedunt argumenta ostēdentia ꝙ non
7 sit causa. Ad illud ergo quod primo obijcitur ꝙ ē
causa presciti ꝑ verbum Augu. dōm. ꝙ Augu. loqui
tur de scientia rerū siue bonoꝝ que a deo ꝓcedunt.
8 Ad illud quod obijcitur. ꝙ causa que precedit.
etiā ponit aliō. dōm. ꝙ ponere aliud est dupliciter.
scz scdm ꝓductōem vel secūdum consecutōez. ꝛ qō
ponit ꝰm ꝓductōem est causa vere in essēdo. qō ve
ro ponit ꝰm consecutōem. non est causa in essēdo. sz
9 solū in consequēdo. Ad illō qō obijcit̃ ꝙ illud qō
est a li. ar. est a deo. dōm. ꝙ verū est de eo quod est de
li. ar. efficiēte. sed vicia et peccata sūt ab ipso deficiē
10 te. Ad illud quod obijcit̃ ꝙ de necessitate oē futu
rū scit̃ a deo ꝑ causā. dōm. ꝙ sicut supra tactū fuit ď
cognitōe mali. in oi cognitōe est assimilatio. nihil au
tem assimilat̃ deo nisi qō est ab illo. ꝛ idō est in omī
cognitōe dei causalitas ꝛ causa. Et tamen quedā est
respectu eius qō dicit entitatē simplr. Respectu illi
us est causa ꝛ ydea. sed tamē respectu priuatiōis est
precognitio. ꝛ tūc ratio causalitatis ꝛ ydee est respe
11 ctu oppositi. dōm. ꝑ ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄d cognoscatur.
necesse est ꝙ ipsū vel eius oppositū habeat esse in [illegible]
vel in causa. Nō solū aūt oppositū mali. sed etiā ipa
voluntas que est mali principiū est in deo vt causa.
tamē maluz non est in deo vt in causa nec ꝑ se nec ꝑ
accidēs. quia mutat̃ ratio causādi sicut postea dice
tur. Exēpluz huius manifestū est. si artifex opet̃ ꝰm
materiā nodosā que nō esset ydonea ad receptiōem
speciei. presciret ꝙ defectus futurus est in imagine.
sed non ab ipō. Similiter intelligēdum [illegible] do ꝛ libe
ro arbitrio. quod facit vitiū in opere. dum nō confor
mat se ꝛ obedit deo opanti. ꝛ ideo sufficit ꝙ opposi
tūꝫ mali siue illud a quo est malū sit i deo tanq̄ i cau
sa ad hoc ꝙ presciatur.

Questio .ij. b

vtrum presciētia diuina sit causata a rebus. Et ꝙ sic
ostēditur hoc modo. Orig. suꝑ eplam ad Roma. di
cit. quia aliquid est futurū. ideo scitur a deo anteq̄ fi
at. quia ꝑ aut dicit cām essendi aut cōsequēdi. Si cō
sequendi. sequit̃. hoc est futurum. ꝑ prescitū. ita ecō
uerso. ꝑ sicut dicit quia futurum est. ideo prescit̃. ita
deberet dicere econuerso. quia scit̃ ideo futurum est
et hoc negat in litera. non ꝓpterea aliquid erit. quia
scit deus. ꝑ dicit cām essēdi. Item ratione videt̃.
quia intellecto ꝙ deus nihil presciat. potest intelligi
aliquid futurum. sed non econuerso. ꝑ hec est ratio
ꝛ causa illius. Itē hoc argumētum est bonuz. iste
mētitur. ꝑ deus presciuit eum mētiri. ꝑ est ibi aliqua
habitudo local'. ꝛ nulla potest inueniri nisi cause ad
effectum. sed deus non est causa mēdacij. restat ꝑ ꝙ
futurum est causa presciētie. Item quecunqꝫ duo
sic se habēt ꝙ inuicez se consequūtur. aut ambo cau
santur a tertio. aut vnum est causa alterius. sed sic se
habēt ista duo scilicet istum mētiri ꝛ deum prescire.
et non est dicere ꝙ ambo causentur a tertio. ꝑ vnum
est causa alterius. Contra. Augu. non eñ que cau
sata sūt ideo deus nouit. quia facta sūt. Item ra
tione videtur. ꝙ nō sit causata a rebus. quia omnis
causa nobilior est suo effectu. si ergo diuina prescien
tia causatur a re aliqua. cum diuina presciētia sit in
creata. ꝛ res creata. ergo creatum nobilius increato.
Item presciētia est eterna. ergo cum res sit tēpo
ralis. si causatur a rebus. tpale est causa eterni. et cū
causa sit prior effectu. ergo tpale priꝰ eterno. Itez
si res sunt cause prescientie. aut ratione principalis
significati. ꝫ cū illud sit diuina essētia. ergo sunt res
causa dei. Si rōe cōnotati. cuz connotata sint res ipe
tunc sunt causa sui. Rº. aliqui voluerunt dicere ꝙ 12
causa dicit̃ dupliciter ꝓprie ꝛ cōmunit̃. Proprie. qō
dat alteri esse. ꝛ sic nullo modo res sūt cause presciē
tie diuine. Alio modo dicitur causa cōmuniter illud
sine qua res non est. ꝛ sic dicit̃ causa sine qua non. et
hoc modo quia presciētia dei nō est quin res sint fu
ture. ideo hoc modo dicūtur causa. Sed qm̄ hoc no
mē causa semꝑ importat honorabilitatē respectu cu
ius dicitur causa. ꝛ quādam suppositōem. ideo non
videtur illō adhuc oīno sanum dicere ꝙ sit causa si
ne qua non. Et preterea illud non soluit ad autorita
tē orige. quia ipe negat cōuersā. Est propterea aliter 15
dōm. ꝙ est causam accipere scdm triplicē modū. sci
licet secūdū rōem essēdi. ꝛ ꝰm rōem inferendi. ꝛ ꝰm
rationem dicēdi. Dico ergo ꝙ ꝰm rōem essendi pre
scientia potest esse causa aliquoꝝ prescitorū. licet nō
omnino. sed nullo modo econuerso. Secūdum rati
onem inferēdi sunt mutuo cause. quia mutuo ante
cedūt ꝛ consequūtur. ꝛ antecedēs ē causa ꝯsequētis.
Secūdum rōem dicēdi futurum est causa presciētie
ꝛ non econuerso. nam presciētia dicitur sciētia ante
rez. constat ergo ꝙ importat ordinē ad posterius. et
qm̄ si scitum eēt semper. presēs eēt sciētia ꝫ non pre
sciētia. Nam ad hoc ꝙ presciētia dicatur venit ex fu
turitione rei. ꝛ sic intelligit Orig. ꝛ pꝫ primū. Ad 14
illud quod obijcitur scdo de habitudine locali. dōm
ꝙ ē locus a conuertibili. Ad illud qō vltimo obij 15
citur. dōm. ꝙ instātiā habet in ꝓposito. ꝛ qꝛ in ħ solo
ē instātia. idō ferēda ē. Rō aūt huiꝰ ē. qꝛ dei ꝑsciētia
ē respectu veri et respectu ois veri. iō ponit ꝛ ponit̃.
Et quia potest esse respectu veri quod non est ab ip
so ꝰm id quod subest nec econuerso. ideo nec causa
est nec causatur. Quia ergo presciētia ē respectu ve
ri. quia diuina. respectu omnis veri. quia nihil latet
deum. ꝛ ideo ponit ꝛ ponitur. Rursus. quia scientia
est que dicit simplicem noticiaz. ideo non causat. qꝛ
diuina. ideo nō causatur. ideo ponit ꝛ ponitur. et nō
causat nec causatur.

Consequēter ē questio de secūdo articulo scz
c de diuina prescientia q̄tum ad rōem necessi
tatis. Et circa hoc querūtur duo. Primo q̄

ritur vtrum diuina presciētia ponat necessitatē cir
ca prescitum. Secūdo vtrum diuina prescientia ha
beat in se necessitatem.

Questio.j. c

Qz diuina presciētia ponat necessitatem ostenditur
sic. Anß. in li. de cōcordātia presciētie et lib. ar. Que
prescinit deus necesse est futura esse. Item ratōe
sic. Ex maiori de necessario. ꝛ minori de in esse semp
concludit de necessario sicut dicit phūs in. j. priorū.
Fiat ergo talis silogismus. Omne prescitū necesse ē eē
futurum. Hoc ꝑ Anß. patet. ꝫ hoc est prescitū (quo
libet demōstrato) ergo necesse est esse futurum. Itez
oīne quod deus prescit est verum. sed vt dicit phūs
in. j. periarmenias. esse quod est. quando est. necesse
est. ergo si prescitum est nūc verum. necesse est nūc esse
verum. ꝛ futurum est p̄scitum. ergo modo necessarium
est esse futurum. ergo de necessitate eueniet. Itē hoc
ip̄m ostēditur per impossibile. Deus prescit aliquid
in partem affirmatiuā. quero ergo vtrum illud non
possit nō esse. Si non. ergo est necessarium. Si sic. ergo po
test aliter euenire q̄ȝ deus prescit, ergo diuina presciētia
est fallibilis ꝛ incerta. ꝛ hoc est argumētum Augu. ꝛ
etiā Boetij in. v. de consolatōe. Si aliorsum q̄ȝ p̄ui
se sunt detorqueri valēt res preuise, iaȝ nō erit firma
futuri prescientia. Itē deus prescit aliq̄d esse futu
rum. aut ergo possibile est nō esse futurū. aut impos
sibile. Si impossibile non esse. ergo necesse est esse. si
aūt possibile. sed oīne possibile ponibile. ꝛ falso possi
bili posito inesse, qđ sequitur nō est impossibile. po
natur ergo hoc non esse. ꝛ deus presciuit hoc eē. ergo
deus presciuit falsū. sed hoc est impossibile. ergo im
possibile ē aliqđ precedētiū. Cōtra. q̄ n̄ inferat ne
cessitatem, ostēditur autoritate Augu. sūpta a simili
in li. de libero arbitrio. Sicut mea memoria non co
git facta esse que preterierūt. sic dei p̄sciēcia nō cogit
faciēda esse que futura sūt. Item rōe ostēditur id
idem. Intelligamus deū nihil prescire. ergo ex h̄ ni
hil accrescit li. arbi. ergo positio presciētie nihil ei au
fert. ergo cū libe. arbi. de se sit causa rerum ad vtrūli
bet cōtingentium. diuina prescientia hoc non tollit.
Itē sicut supra ꝓbatum est diuina p̄sciētia in plu
ribus aut non est causa. aut non est tota causa. ꝫ qđ
dat alicui necessitatē, habet rōeȝ cause. quia a quo ē
esse. ꝛ esse necessarium. cū ergo diuina presciētia mul
toꝝ futuroꝝ nō sit causa. vt maloꝝ. nullā rebus im
ponit necessitateȝ. Item diuina presciētia prescit
res sicut sūt euenture. cū nihil presciat nisi verum. ergo
cū prescit aliquē peccaturū. cum peccatū non sit nisi
per volūtateȝ. prescit istum per volūtatē hoc facere.
ꝛ prescit aliud posse facere, ergo si oīne quod prescit
est verū. verū est. q̄ iste per volūtatem hoc faciet. et
poterit aliud facere. ꝛ si hoc est cōtingens. ergo si di
uina presciētia est contingētia circa res. nō ergo ne
cessitas. Item hoc ip̄m ostēditur rōnibus ducen
tibus ad impossibile. Si imponit presciētia reb⁹ ne
cessitatē, perit ergo casus ꝛ fortuna. Scđm impossi
bile est. q̄ perit libe. ar. ꝛ consiliū. Terciū q̄ perit me
ritū ꝛ demeritū. Quartū q̄ perit laus ꝛ vituperiuȝ.
16 Rō. dōm q̄ tres circa hoc fuerūt positōes. Quidā
eīm dixerūt q̄ presciētia necessario cū sit infallibilis.
imponit necessitatem. ꝛ ideo abstulerūt liberū arbi.
et peccatū. ꝛ ista positio fuit heretica ꝛ iniqua. q̄r de
struit bonos mores. Alia positio fuit. q̄ diuina p̄
scientia si esset. necessitateȝ imponeret. ꝛ sic omnis
virtus et laus periret. ꝛ quia dilexerunt rem publi
cā. iō abstulerūt a dō presciētiam. ꝛ a ꝓpositōibus d̄
futuro abstulerūt veritatē. ꝛ hec heretica fuit ꝛ im
pia. quia derogauit nobilitati diuine. Tercia po
sitio est catholica que deuȝ honorat ꝛ bonos mores
conseruat. ꝛ ideo iusta pia ꝛ vera. quia diuina p̄sciē
tia est, ꝛ tamē non imponit rebus necessitatē. Oīa
eīm sic precognoscit esse euētura sicut euētura sūt.
ideo cū multa sint euētura contingēter. vt illa q̄ sūt
a libero arbitrio. ꝛ a casu. ꝛ fortuna. sicut prescit hec
esse futura ab istis. sic prescit modum cōtingētie sm
quē sunt ab istis. Ad intelligētiam aūt obiectorū 17
notādum q̄ duplex est necessitas. scilicet absoluta ꝛ
respectiua. Necessitas absoluta que opponit̄ cōtin
gētie dicit̄ necessitas consequētis. Necessitas respe
ctiua dicit̄ necessitas consequētie. ꝛ hec nō opponit̄
cōtingēti. nam aliquod contingēs necessario sequit̄.
vt si ambulat. necessario seq̄t̄ q̄ mouet̄. dōm. ergo q̄ i
prescito nō est necessitas absoluta. sed solū cōseque
tie. quia necessario sequit̄ deus prescit hoc. ergo hoc
erit. ꝛ hoc modo intelligit̄ autoritas Anß. ꝛ cōsimi
les autoritates que ꝓponūtur cum modo necessita
tis. ꝛ sic patet primū. Ad illud qđ scđo obijcit̄ de 18
silogismo ex maiori de necessario ꝛ minori de inesse.
dōm. q̄ sicut pȝ ꝛ phūs exponit. h̄ itelligit̄ d̄ ea ꝓpo
sitōe que ē de ineē simpliciter q̄ equalet necessario. ꝫ
minor huius silogismi scilicet hoc ē prescitū nō est d̄
inesse simpliciter. sicut eīm infra patebit nō ē neces
saria. Ad illud quod obijcit̄ de p̄scito q̄ verū est. 19
et si verum ē. necessario est. dōm. q̄ istā rationem fa
cit phūs ad ostēdendū q̄ in futuris non est veritas.
et ē sophistica. Istā qñ dicit̄. eē quod ē qñ est. necessa
rio ē, intelligit̄ de eo quod ponit aliq̄d in actu circa
suppositū. quod ex quo positū ē. impossibile ē non eē
positū. sed verū de futuro nihil ponit circa subiectū.
quia nō est verū ꝓ p̄sēti sed solum ꝓ futuro. ꝛ ideo
nulla ē necessitas neq̄ȝ simpliciter. neq̄ȝ vt nūc. quia
nihil ponit vt nūc. Ad illđ quod obijcit̄ ꝑ impos 20
sibile q̄ si posset aliter eē posset falli ꝛc. dōm. q̄ sicut
veritas venit ex cōcordia intellectus ad rē cognitā.
hec autē concordia non est aliud q̄ȝ adequatio rei ꝛ
intellectus. sic falsitas venit ex discordia intellectus
ad cognitū. similiter potētia fallēdi ex potētia discor
dandi. dico ergo qñ necessario p̄scitū sequitur ad p̄
sciētiam. idō non p̄ūt discordare. ꝛ ideo nunq̄ fallit̄
nec p̄t falli. Quod ergo obijcit̄. q̄ aliter potest eē. 21
dōm. q̄ aliter potest eē quia deus p̄t aliter p̄scisse. ꝛ
cum ponit̄ q̄ aliter scit. ponitur q̄ aliter p̄scit. Quā
do ergo infertur. p̄t aliter eē q̄ sit. ꝛ deus p̄sciuit sic.
ergo aliter q̄ deus prescit. distinguēda ē conclusio.
quia potest intelligi diuisim. sic vera ē. Et ē sēsus. de
us p̄scit hoc euenire. ꝛ possibile ē illud non euenire.
Si aūt coniūctim. falsa ē. ꝛ ē sēsus. illđ ē possibile qđ
deus prescit vno modo vt eueniat alio mō. Et ē fal
lacia compositōis in illo ꝓcessu. sicut hic. currens p̄t
non moueri. ergo possibile ē q̄ aliquis currat ꝛ non
moueat̄. non sequitur. Similiter cum querit̄. quod
ponitur ponēdum ē. sed cuȝ assumit. deus presciuit.
hoc ē oppositum posito. ꝛ idō ē negādum.

Questio.ij.

Utrum diuina presciētia habeat in se necessitateȝ. h̄
est. vtrum necesse sit deum prescire quod prescit. Et

q̃ sic.ostẽditur primo per autoritatẽ Ans.i ll.de cõ-
cordia p̃destinatõis ⁊ liberi arbitriȷ̃.Q̃ð prescit de⁹.
impossibile est non p̃scire.ḡ ab equipolleti. necesse ẽ
prescire. Item ratione videt̃.quia omne dictũ de
preterito verum est necessariũ.Unde si cucurrit. ne-
cesse est cucurrisse.sed si prescit. presciuit. ḡ cum hoc
sit dictũ de preterito.ḡ necessariũ. Item licet po-
tentia dei sit indifferens ad exeũdum ⁊ non exeũdũ.
tamen exquo exiuit i actũ necesse est exisse.Unde q̃
uis potuit creare et nõ creare anteq̃ crearet. tamen
exquo creauit necesse ẽ creasse.ḡ exquo presciuit ne-
cesse est presciisse. Item si homo voluit ⁊ presciuit
aliquid. necesse est hoiem sciuisse et voluisse. ergo si
circa sciẽtiam dei nõ est minor certitudo immo ma-
ior q̃ circa sciẽtiaȝ hominis. multofortius est neces-
se.Si tu dicas sicut aliqui dicunt q̄ in hac deus pre-
sciuit.totũ ex futuro est ẜm rem.q̃uis intelligat̃ sub
ratione preteriti.Unde nihil plus est dicere deus p̃-
scit.nisi deus est. et hoc erit. Contra. tunc esto q̄ ds
nullam haberet cognitõem.dum tamen res esset fu-
tura.hec esset vera. deus prescit. quod manifeste est
falsum. Preterea.esto q̄ presciẽtie addatur actus
trãsiẽs in preteritum.vt promissio.vel predictio. vel
ꝓphetatio.ibi trãsit in preteritum aliquid.et vere fit
idem sophisma ⁊ idẽ dubiũ.⁊ hoc non soluit. Itẽ
plus distat esse et non esse q̃ necessarium ⁊ ꝯtingẽs.
sed aliquid quod simpliciter non est habet esse in dei
presciẽtia.ergo multofortius aliquid quod in se con-
tingens est potest esse necessarium in prescientia dei.
ḡ ⁊c. Itẽ omne immutabile est necessariũ. sed cuȝ
dicit̃ deus prescit.est immutabile.ḡ est necessarium.
Prima est manifesta.secũda patet.q2 cuȝ dicit̃ deus
prescit.prescire.est immutabile.ḡ est necessariũ. Pri-
ma est manifesta. Secũda patet. quia cũ dicitur de⁹
prescit.si mutat̃ vt fiat nõ presciens.aut hoc erit ẜm
mutatõem rei. aut dei. Rei non.quia res adhuc ni-
hil est.ergo nõ mutat̃ nec mutari potest.Si ẜm mu-
tatõem dei.ḡ deus mutat̃. Item omne eternũ est
necessariũ.quia vnũ solum est eternũ.⁊ illud est in q̃
non cadit contingẽtia ẜ summa necessitas.sed presci-
re dei est eternũ.ḡ necessariũ est deũ prescire. Cõ-
tra. regula est.si antecedẽs hone cõditõis est necessa-
rium.et consequẽs.⁊ si consequẽs non est necessariũ
nec antecedẽs.Sed sequit̃ si deus prescit hoc esse fu-
turum.hoc erit quocũq; cõtingẽti demõstrato. quia
oppositũ non potest stare. ḡ cum consequẽs non sit
necessarium.nec antecedẽs. Item regula est q̄ ne-
cessariũ cõpatitur se cũ omni possibili.Omne eñ re-
pugnans necessario est impossibile.demonstrato ta-
mẽ aliquo qui prescitus est damnari. possibile ẽ istũ
saluari.ḡ ista duo possunt simul stare q̄ iste sit presci-
tus damnari et saluet̃.⁊ hoc ẽ impossibile.⁊c. Itẽ
regula est q̄ oppositum contingẽtis est contingẽs.⁊
oppositũ necessariȷ̃ est impossibile.Et regula itez est
q̄ si ad antecedẽs sequitur ꝯsequẽs.ad oppositũ ꝯse-
quẽtis sequitur oppositum antecedẽtis.Ex hijs ar-
guo sic. Sit a contingẽs prescitũ a deo. si deus p̃scit
a erit.ḡ per regulã si a non erit.deus non prescit.sed
a non esse fuit contingẽs.deũ nõ presciisse fuit impos-
sibile.ḡ ad contingens sequit̃ impossibile.sed hoc est
contra artem.necesse est ḡ hoc esse contingẽs. deum
scilicet p̃scire hoc. Itẽ omnis diuina actio que re-
spicit obiectuȝ quod potest non esse.potest desinere.
Unde cuȝ deus cõseruet rem creatã. potest desinere
conseruare. ḡ cum prescire sit respectu contingẽtis:
erit contingens. R⁰.dõm q̄ sicut ꝓbatum est.illõ 22
constat ⁊ non est dubiũ.q̄ deũ prescire cõtingẽs ali-
quod cũ antecedit ad contingẽs.⁊ connotat aliquid
quod habet veritatẽ contingẽtem.q̄ ipm iudicãduȝ
est contingens.sed aliqui voluerũt ipm iudicare cõ-
tingens.quia totũ quod dicit.dicit de futuro. ⁊ illud
improbatũ est.quia falsũ est ⁊ nõ intelligibile. Om-
nis eñ intellectus qui intelligit hoc.q̃uis non intel-
ligat tẽpus circa deum.intelligit q̄ actus diuine pre-
cognitõis ab eterno fuit in dõ.⁊ ille differt a re futu-
ra.et ꝓpterea sicut dictũ est hoc nõ soluit.Alij volue-
runt iudicare contingẽs quia cũ sit dictum de p̃teri-
to.pendet tamẽ ex futuro. Et hoc dicũt in credito.⁊
ꝓphetico.⁊ dicto a xp̃o .⁊ cõsimilibus que inferũt de
necessitate ꝓpositõem de futuro.et illud est improba
bile.vt videtur. Qm̃ si actus diuine precognitõis pẽ-
det ex futuro.tũc cum in futuro q̃ꝫtuȝ est ex parte rei
contingẽtis nulla sit certitudo.nec in diuina p̃cogni-
tõe esset. Preterea.quõ depẽdet.cuȝ ab eo nõ causet̃
aliquo mõ.Et iterũ.quõ depẽdet illud quod necessa
riũ est fuisse.vt actus cognoscẽdi et credẽdi ⁊ p̃dicẽ-
di ab eo quod futurũ est.non videt̃ nec ꝓbabile nec
intelligibile.Et ideo alio mõ dõm. q̄ quoddã est di- 2
ctũ de preterito et ꝓ preterito. sicut si dicat̃ petrũ le-
gisse.Quoddã de preterito sed ꝓ futuro. vt anticri-
stus fuit nasciturus.Quoddã ꝓ preterito tñ depen-
det ex futuro. vt hoc dictũ. petrũ dixisse verũ naua
le bellũ fore.Ad hoc enim quod dictuȝ habeat veri-
tatem. exigit̃ belli euẽtus. et ab illo depẽdet veritas
nostre assertõis que causat̃ a re. Quoddã est dictuȝ
de preterito quod non depẽdet sed cõnotat veritatẽ
circa illud futurum .sicut si dicatur deus prescit hoc
futurũ. Quia eñ dei sciẽtia est solum respectu veri.
ideo cõnotat veritatem circa illud dictũ futuruȝ.sed
qm̃ diuina cognitio non habet certitudinẽ a re.quia
ab ipa nec causatur nec oritur.ideo ab illa non depẽ-
det.et preterea falli non potest q̃uis connotet futu-
rum.Unde in presciẽtia hec duo dicũtur.scȝ act⁹ di-
uine cognitõis.⁊ hũc necẽ ẽ eẽ siue fuisse.Et ordiatõ
futuri ad illũ actũ. ⁊ hꝫ ordinatio futuri ad illũ actũ.
ñ ẽ necessaria.⁊ iudicãda ẽ ꝯtingẽtia i totali dicto. ñ
rõe totalitatis siue p̃ncipal significati.ẜ cõnotati.Et
si ponatur deũ nõ prescire aliquid quod prescit. po
test et debet intelligi non per remotõem principalis
significati.sed ipius connotati.siue illius ordinis ip-
sius tpalis ad eternum.qui quidem est cõtingẽs
tione alterius scilicet tpalis.contingentia ergo est in
totali dicto.quia cõnotat aliquid esse verum d̃ futu-
ro.quod quideȝ est contingẽs.⁊ hoc patet sic.Cũ eñ
dicit̃.de⁹ prescit te saluãdum. hic duplex includitur
actus et cõpositio.videlicet.hic.tu saluaberis. ⁊ hic.
deus habet cognitõem de salute tua.⁊ habuit cogni-
tõem ab eterno. Habere quideȝ cognitiõeȝ est actus
eternus et necessarius.quia non depẽdet a re.sed sal-
uari est actus futurus et contingens.qm̃ ergo actus
diuine cognitõis non depẽdet a cognito.ideo potest
esse certitudo in ipo.re contingẽte existẽte.Sed quã-
do significatur per modũ presciẽtie.cõnotat futuruȝ
contingẽs.⁊ omne dictũ quod claudit in se ꝯtingẽs.
iudicãdum cõtingens ẽ.ideo totale contingẽs iudi-
catur.Et hec solutio est vera generalis. Naȝ act⁹
credulitatis.actus ꝓphetatõis.et diuine assertiõis.p
hoc q̄ currũt ẜm illustratõem diuine presciẽtie.ideo

ꝯnotāt.⁊ nō depēdēt.iō certi ⁊ infallibiles sūt de re/
24 bus in se nō certis. Ad illḋ ꝫ qḋ obijcit̄ de Aug.
ꝙ necesse est p̄scire qḋ p̄scit.dōm.ꝙ hoc intelligit q̄/
tū ad actū p̄cognitōis quē necesse ē fuisse. sed nō q̄/
25 tū ad ꝯnotatōem futuritiōis. Ad illud qḋ obijcit̄.
ꝙ dictum est de preterito.dōm.ꝙ q̄tum est de rōne
preteritōis.necessariū est.sed qm̄ cōnotatur futurū.
idō est ꝯtingēs.Et ex hoc patet sequēs. quia q̄tū ad
illud futuruꝫ nō est adhuc potētia i actu.imo adhuc
26 non potest exire.iō ⁊c. Ad illḋ qḋ obijcitur ꝙ ē co
gnitio sine existētia rei.ꝫ necessitat̄ sine rei necessita/
te.dōm.ꝙ verū est ꝙ in actu cognitōis est necessitas
sed nō in toto. Nec est simile.quia precognitio n̄ cō/
notat actualē rei existētiam. sed cōnotat rei futuriti/
onem.⁊ ad hoc ꝙ dictū sit necessariū.necesse est ꝙ sit
27 necessitas in ꝯnotato. Ad illḋ qḋ obijcit̄.ꝙ oē im
mutabile est necessariū.dōm.ꝙ ad esse mutabil' duo
cōcurrunt.ꝙ se habeat vno mō prius. alio mō poste
ri⁹. Et ꝑ oppositū immutabile p̄t dici duplicit̄. Aut
quia nihil actu est. aut qꝛ actu ē ⁊ nō p̄t aliter se hr̄e.
⁊ h̄ ꝯuertit̄ cū necessario.sꝫ illud immutabile qḋ nō
est aliquid actu nō cōuertit̄. ⁊ sic est verū cōtingens
de futuro anteq̄ res sit. Et sic hoc dictū.antixp̄m fo
re.est mō verū immutabile. quia si ponat̄ esse verū.
ponit̄ ꝙ semp fuerit.⁊ similiter si falsū.⁊ hoc quia ni
hil actu ponit.qm̄ ergo deū presciisse cōnotat futuruꝫ
cōtingens.iō est dictum immutabile.nec ex hoc seq̄/
tur ꝙ sit necessariū vt visū ē. Tn̄ aliqui volūt aliter
dicere.ꝙ deum p̄scire hoc futurū contingēs.ē immu
tabile a parte prescientis.sed a parte rei p̄scite ē mu/
tabile.⁊ ideo ex parte illa cōtingens.Sed tamē illud
difficile est dicere.qḋ enim p̄scitur semel.semp presci
tum fuit.⁊ deus nō p̄t prescire futurum cōtingēs.ita
ꝙ nihil fiat circa futuꝝ.⁊ ita nulla mutatō.Et ꝓpter
hoc modus alius dicendi est rōnabilior. Ad illud 28
qḋ vltimo obijcitur.ꝙ nihil eternum est contingens.
dōm.ꝙ ens eternū est dupliciter. Aut pure eternuꝫ.
aut connotat tp̄ale de futuro. ⁊ pure eternuꝫ est ne/
cessariū.sed connotās tp̄ale de futuro rōne cōnotati
p̄t iudicari cōtingens.sicut ⁊ rōne illius p̄t desinere.
Sūma dictoꝝ est ista.ꝙ deū p̄scire futurum con/ 29
tingens.est quoddā dictū qḋ claudit in se actum di/
uine cognitōis eternum.⁊ ordinatōem dicit ad futu
rū contingens.Et q̄uis act⁹ diuine cognitōis ponat
aliquid exn̄s necessariū et eternum.illa tamē ordina
tio ponit futurū qḋ cōtingens est.Et iteruꝫ q̄uis di/
cat ordinatōem.nō tamē dicit depēdētiam sed soluꝫ
cōnotatōem.⁊ ideo nō ponit incertitudineꝫ. Hincē
ꝙ deuꝫ prescire futurum est cōtingens rōne conno/
tatōis ad cōtingēs.Est immutabile rōne ordinatōis
ad futurum.quod potest non esse nulla facta muta/
tione.Est certum ratione independentie ab eodem.
et hoc patebit infra planius in distinctione de prede
stinatione.

Distinctio.xxxix.de immutabilitate vel perfectōe diuine sciētie vl' cognitōis.

p Reterea queri solet.vtrū sciētia dei possit augeri vel minui.Supra egit magister d' sciētie diuine cer/titudine.hic agit de perfectōe.Et qm̄ vere p̄fectum est cui non est possibilis additio.ideo magister q̄rit vtrum diuina sciētia possit augeri vel minui.Et habet hec pars tres partes.In prima magister q̄rit ⁊ determinat ꝙ diuina essentia non recipit augmētum.nec diminutōem.nec alteratōem. sed omnia simul et vno aspectu cognoscit. In secūda opponit cōtra hoc.ꝙ diuina sciētia nō potest augeri. ꝓ hoc ꝙ videt̄ aliquid posse scire ex tp̄e.⁊ determiat.⁊ hoc facit ibi.Hic opponit̄ a quibusdā. In tercia obijcit autoritate Iero.contra hoc qḋ dictum erat diuinam sciētiam esse respectu oīm.⁊ hoc ibi. Ei vero quod predictū est scilicet ꝙ deus ⁊c.Et q̄libet harū triū partiū p̄t subdiuidi.qꝛ p̄mo in eis opponit.secūdo soluit.Et ponit duplicē r̄nsionē. ⁊ in tercia post r̄nsionē epilogatōem subiūgit.ibi.Simul itaqꝫ.

Vtrū scientia dei possit augeri vl' minui. vel aliquo mō mutari. vtrumqꝫ enī videtur posse ꝓbari.

a

xxxix

Reterea queri solet. vtruꝫ scientia dei possit augeri vel minui? vtrūqꝫ enim videtur posse ꝓbari. Qꝛ diuina sciētia possit augeri vel mutari hoc modo probatur.quia potest deus scire quod nunq̄ scit.Est enim aliquis qui non est lecturus hodie.et tamen potest esse vt legat hodie. potest enim hodie legere. Nihil autem potest fieri quod non possit a deo sciri. Potest ergo deus scire hunc lecturum hodie. potest ergo aliquid scire qḋ non scit.ergo potest eius scientia augeri vel mutari.Eademqꝫ videtur posse minui. Est enim aliquis hodie lecturus quem deus scit lecturum. At potest esse vt non legat.ergo potest deus non scire hunc lecturuꝫ.potest ergo nō scire aliquid quod scit.ergo potest minui eius sciētia vel mutari. Ad quod dicimus.quia dei scientia omnino immutabilis est. nec augeri potest vel minui. R° Nam vt ait Augu.in.xv.li.d' trini. Sciētia dei est ipsa sapiētia. ⁊ sapiētia est ipsa essētia siue sb̄a dei. quia in illius nature simplicitate mirabili nō est aliud sapere ⁊ aliud esse.sed quod est sapere.hoc est ⁊ esse. Ideoqꝫ nouit oīa verbū que nouit pater.sed ei nosse de patre est sicut esse. Nosse enim ⁊ esse ibi vnum est.Et ideo patri sicut esse non est a filio.ita nec nosse. Proinde tanq̄ seip̄m dicens. Pater genuit verbuꝫ sibi equale per omnia. Non enī seip̄m integre ꝑfecteqꝫ dixisset. si aliquid minus aut amplius esset in eius verbo q̄ in seipso. Hoc est enī oīno verbū quod pater.non tn̄ est pr̄.qꝛ iste fili⁹.ille pater.

a [a] Sciunt ĝ seiuicē pr̄ ꝛ filiꝰ. ꝟ ille gignēdo iste nascēdo
b [b] Et oīa q̄ sūt in eoꝝ sciētia. in eorum sapiētia. in eorū essentia. vnusquisq; eorū simul videt. nō particulatim aut singulatim. velut alternāte conspectu hinc illinc ꝛ inde. huc ꝛ rursū inde. vel inde in aliud atq; aliud. vt aliq̄ videre non possit nisi nō videns alia. ꝟ oīa simul videt. quoꝝ nullū est qđ nō semꝑ videat ꝛ sciat. Eius itaq; sciētia inamissibilis ꝛ inuariabilis est. Nr̄a vero sciētia ꝛ amissibilis ꝛ receptibilis est. qꝛ nō hoc ē nobis esse quod scire. Propt̄ ħ sicut nr̄a sciētia illi sciētie dei dissimilis est. sic ꝛ nr̄m verbū qđ nascit̄ de sciētia nr̄a. dissimile est illi verbo qđ natuꝫ est de pr̄e scīa. Ex hac autoritate clare ōndit̄ sciam dei oīno inuariabilē esse. sicut ipa essentia dei oīno inuariabilis est. ꝛ ꝙ pater et filius cū spūsācto simul oīa sciūt ꝛ vidēt. Sicut ĝ non p̄t augeri vel minui diuina ēētia. ita nec diuina sciētia. ꝛ tamē cōcedit̄ posse scire qđ nō scit. ꝛ posse nō scire qđ scit. qꝛ posset aliq̄d esse subiectū eius sciētie qđ n̄ est. ꝛ posset non esse subiectū aliquid quod ē sine permutatione ipius scientie.

Oppositio ꝙ deus possit nouiter vel ex tempore scire vel prescire aliquid. b

Hic opponit̄ a quibusdā ita. Si ds̄ p̄t aliq̄d scire vl̄ p̄scire qđ nūq̄ sciuit vel p̄sciuit. potest ĝ ex tp̄e aliq̄d scire vel p̄scire.
R° Ad qđ dicimꝰ. Potest q̄dē ds̄ scire vl̄ p̄scire oē qđ p̄t facē. ꝛ p̄t facē qđ nūq̄ fiet. Potest ĝ scire vl̄ p̄scire qđ nūq̄ fiet. nec ē. nec fuit. nec illud scit
[illegible] vel nesciuit. neq; p̄scit vl̄ p̄sciuit. [c] qꝛ sciētia dei nō ē nisi de hijs q̄ sūt vl̄ fuerūt vel erūt. ꝛ presciētia nō est nisi de futuris. Et licet possit scire vl̄ prescire qđ nunq̄ ē vel erit. nō tñ p̄t aliquid scire vel p̄scire ex tp̄e. Potest vtiq; scire vl̄ p̄scire qđ nūq̄ ē nec erit. nec illđ scitū vel
d p̄scitū ē ab eterno. [d] Nec tñ p̄t incipe scire vl̄ p̄scire illđ. ꝟ ita p̄t mō scire vl̄ p̄scire. sic̄ p̄t scisse vl̄ p̄scisse ab eterno. Si eñ dicas eū mō posse scire vl̄ p̄scire qđ ab eterno nō sciuit vl̄ p̄sciuit. i. ita ꝙ ab eterno nō sciuerit vel p̄sciuerit. quasi vtrūq; simul esse possit. falsū ē. Si vero dicas eū posse mō scire vl̄ p̄scire qđ ab eterno n̄ sciuit. vl̄ p̄sciuit. i. habere potētiā sciēdi vl̄ p̄sciēdi ab eterno. ꝛ mō aliq̄d. nec tñ illđ p̄scitū ē vl̄ futuꝝ. verum est
e [e]. Nō potest ergo nouit̄ vel ex tp̄e scire vl̄ p̄scire aliq̄d

a Sciūt ergo seiuicē pater et filiꝰ. sed iste gignendo. ille nascēdo. videt̄ male dicere. qꝛ scire ē ēētiale i diuinis. ĝ si scit nascendo. cū nasci dicat, ꝓꝓetatē ꝑsōalē. ꝓꝓetas ꝑsonalis ē rō rei ēētialis. qđ nō ē sane neq; vere dictū. R°. dōm. aliq̄ voluerit dicere ꝙ scire dei relatū ad creaturas ita ꝙ vna persōa sciat seipam. ē dictū ēētialr̄ Si ħm ꝙ vna ꝑsōa sciat aliā. dicit respectū ꝑsōe ad ꝑsonā. ꝛ ē dictū notionalit̄. Sꝫ hoc nō ē cōueniēt̄ dictū. qꝛ sicut i p̄cedētibꝰ habitū ē. sapia ꝛ sapē ēētialit̄ tm̄ dr̄. Est ꝓterea dicēduꝫ ꝙ ablatiuꝰ ille nō tm̄ dicit cām sine rōem dicēdi ꝟ rōeꝫ cōcomitātie Gerūdia ei sicut dicit p̄s. habēt exponi ꝑ si. vel ꝑ dum. vel ꝑ qꝛ. ꝛ p̄mo mō dicit ꝯueniētiā. scđo cōcomitātiam. ꝛ tertio cām. b Et oīa que sūt i coꝝ scīa. i coruꝫ sapia. ꝛ i eorū ēētia. vnusq̄sq; eorū simul videt. Cōtra. supra di xxxvj. dictū ē ꝙ creature sūt i dei noticia ꝟ nō i dei ēētia. ĝ ē cōtradictio. R°. dōm est 2
ꝙ i diuīa scīa sūt scibilia. i diuīa vero ēētia sūt attributa. sicut potētia. sapia. ꝛ bonitas. Et Augu. vult dicere ꝙ pr̄ et filiꝰ sil̄r vident oīa cognoscibilia creata ꝛ creāda. ꝛ oīa essētie atr̄buta. Vñ lr̄a

legēda ē diuisim. oīa que sūt in eoꝝ sciētia. vtputa creata simul scit quilibꝫ. similiter oīa que sūt in eoꝝ essētia
vtputa attributa simul sciūt. siue scit quilibet. ꝛ iđo nō vult dicere ꝙ creature sint in diuina ēētia. c Qꝛ 3
sciētia dei nō ē nisi de hijs que sūt vl̄ fuerūt vel erūt. Videt̄ hoc eē falsū. qꝛ deus scit oē qđ p̄t facere. ꝟ p̄t facere qđ nūq̄ fuit. nec ē. nec erit. ĝ sciētia dei ē đ aliquo qđ nūq̄ fuit. vel est. vel erit. Et p̄terea ē infinitoꝝ. sicut vult Augu. xv. de ciui. dei. nō tm̄ que sūt vel fuerunt vel erūt. R°. dōm ꝙ magister loquit̄ de sciētia visionis q̄ est illoꝝ tm̄ quoꝝ ab eterno fuit p̄uisio. ꝟ ipe obijcit de scīa intelligētie. q̄ nulliꝰ cōnotat existētiā. qđ pꝫ. Intelligit ei ds̄ oē qđ p̄t. ꝛ ita nō recte currit obiectio. [illegible] Nec tñ p̄t icipe scire vl̄ p̄scire ꝛc̄. Videt̄ male dicere. qꝛ nihil scit̄ nisi veꝝ. ĝ anteq̄ sit veꝝ n̄ scit̄. ĝ si aliq̄d icipit eē veꝝ. aliq̄d icipit a đo sciri. ĝ ds̄ p̄t icipe aliq̄d scire.
Itē creatō ē diuīa ēētia. ꝛ tñ rōe connotati ds̄ p̄t aliq̄d icipe creare. ĝ sil̄r ꝛ aliq̄d scire. R°. Scire duplicit̄ 4
dr̄. Vno mō scire ħ ē qđ hr̄e cognitōem de aliq̄. ꝛ sic connotat actualē existētiā cogniti. ꝛ sic n̄ p̄t ds̄ aliq̄d icipe scire. i. alicuiꝰ cognitōem icipe hr̄e. Alio mō scire ħ est quod n̄ nosse aliq̄d eē verū. et ħ tūc p̄mo scit̄ eē verum quādo incipit eē. ꝛ sic incipit deus scire. sic ꝛ definit p̄scire. nō rōe p̄ncipal̄ significati qđ ē scīa. ꝟ rōe connotati. quod quideꝫ est veritas rei scite. e Nō p̄t ergo nouiter ex tp̄e scire vel prescire aliq̄d. sicut nec p̄t nouiter

sicut non potest nouiter vel ex tpe velle aliqd. ꝛ tamē potest velle quod nūq̄ voluit. Itē a quibusdā dicitur ds posse plura scire q̄ sciat. quia potest oīa scire q̄ scit. et potest aliqua facē q̄ nūq̄ erūt. ꝛ illa potest scire. nō eīn aliq̄ icognita facē pt Si vero oīa ēēt que mō sūt. ꝛ alia quedā faceret que nō sūt nec erunt. ꝛ illa oīa sciret. procerto plura sciret q̄ mō scit. nec tamen eius sciētia augeri potest. qꝛ hoc totū fieri posset sine mutabilitate sciētie. Cōstat ḡ dei sciētiā oīno eē immutabilē. nec augeri posse vl̄ minui. sꝫ ei subiecta. — An deus possit plā scire q̄ scit.

Obijcit autoritate Hiero. cōtra hoc q̄ de⁹ ꝛ semꝑ et simul scit oīa. c

Ei vero qd̄ p̄dictū est. scꝫ q̄ deus oīa sp̄ videt ꝛ simul. videtur obuiare qd̄ ait Hiero. in expositōe Abacuck Absurdū est inqt ab h̄ deducere dei maiestatē vt sciat ꝑ momēta singl'a quot culices nascāt. q̄tue moriātur. quota pulicū ꝛ muscaruꝫ sit multitudo. q̄tue pisces nacēt in aq̄s ꝛ silia. Non sim⁹ tā fatui adulatores dei. vt dū ꝓuidētiā eius etiā ad ima retrudim⁹. in nosipos iniuriosi sim⁹. eandē irrationabiliū ꝛ rōnabiliū ꝓuidentiā esse dicētes. Hic videt dicere Hiero. q̄ de⁹ illorum minimoꝝ sciam siue ꝓuidētiā nō habeat. q̄ si hoc est. tūc nō oīa simul scit ꝛ sp̄. Ex tali itaq̄ sēsu illd̄ dictū eē nouerim⁹. vt deū illa alternatim vl̄ ꝑticulatim scire neget. nec ꝑ diuersa tpm momēta sic illa cognouit. sicut ꝑ varia momēta illoꝝ q̄dā deficiūt q̄dā incipiūt. Neq̄ illt alijsq̄ irrōnabilib⁹ ita ꝓuidet queadmoduꝫ rōnabilib⁹. Nūqd eīn (vt ait apl's) cura est deo de bob⁹ et sicut nō est cura deo de bob⁹. ita nec de alijs irrōnabilib⁹. Dicit tn̄ scriptura. qꝛ ipi est cura de oīb⁹. Prouidētiā ḡ ꝛ curā vniuersaliter d̄ cūctis que ꝯdidit hꝫ. vt habeat vnūquodq̄ qd̄ sibi debet ꝛ cōuenit. f Sed specialē ꝓuidētiā atq̄ curā habet d̄ rōnabilib⁹. quib⁹ p̄cepta tradidit. eisq̄ recte viuēdi legē p̄scripsit. ac premia ꝓmisit. Hāc ꝓuidētiā ꝛ curā de irrōnabilib⁹ non hꝫ. Ideo dicit Apl's. qꝛ nō ē cura deo de bob⁹. Prouidet tn̄ oīb⁹ ꝛ curat. i. gubernat oīa. q̄ oīb⁹ solē suū fac oriri ꝛ pluuiā dat. Scit itaq̄ de⁹ quāta sit multitudo pulicū. culicū. muscarū. ꝛ pisciū. ꝛ q̄t nascāt q̄tue moriāt. s̄ nō scit h̄ ꝑ momēta singl'a immo simul ꝛ sp̄ oīa. Neq̄ ita scit vt eādē habeat ꝓuidentiā irrōnabiliū ꝛ rōnabiliū. i. vt eodē penit⁹ mō ꝓuideat irrōnabilib⁹ ꝛ rōnabilib⁹. Rōnabilib⁹ eīn ꝛ p̄cepta dedit. ꝛ angl'os ad custodiā delegauit.

Hiero.

Re⁹. Quō pmissa verba hiero. sint intelligēda.

.i. cor. ix.

Sap. xij.

f

Math. v.

Breuis sūma p̄dictoꝝ cū additōe q̄rūdā. d

Simul itaq̄ ꝛ immutabiliter scit deus oīa que fuerūt et sunt ꝛ erunt. taꝫ bona q̄ mala. prescit quoq̄ omnia futura tam bona q̄ mala.

vel ex tpe velle aliqd. ꝛ tn̄ pt velle qd̄ nūq̄ voluit. Videt hic dicere duo cōtradictorie opposita. qm̄ illd̄ ē nouū qd̄ pri⁹ n̄ fuit et nō ē. ḡ si posset qd̄ pri⁹ n̄ voluit. videt q̄ icipiat velle. Re⁹. dōm q̄ cū dico deū velle. h̄ duo dico. ꝛ actū diuine volūtatis. ꝛ vlteri⁹ ordinatōem ipius effect⁹ ad illū actuꝫ. Et primū quidē ē necessariū. ꝛ semꝑ. nec pt icipe vel desinere. volūtas eīn diuina ē sp̄ i actu suo. ita q̄ nec pt illo carere. nec alium hr̄e. s̄ ordinatio alic⁹ effect⁹ ad illū actuꝫ ē ordinatō rei future q̄ nōduꝫ ē. ꝛ iō pt eē ꝛ n̄ eē. ꝛ ordinari ꝛ nō ordiari. Quādo ḡ dicit q̄ ds pt velle qd̄ nūq̄ voluit. ꝛ tn̄ n̄ ex tpe. itellect⁹ ē. q̄ effect⁹ ille potuit ordinari ad diuinū velle. ꝛ qm̄ ordinatio effect⁹ ē ordinatio rei future. ꝛ qd̄ est futurū. sp̄ fuit futuꝝ. et qd̄ semel fuit ordiatū. sp̄ fuit ordiatuꝫ ad illā. Qn̄ ḡ dr̄ q̄ ds pt velle aliqd. idē ē dicere q̄ aliqd potuit esse futurū. siue hr̄e ordinē ad diuinā volūtatē. qd̄ tn̄ n̄ hꝫ ordinē. s̄ si hr̄et. ab eterno habuisset. ꝛ iō n̄ icipit ex tpe. ꝛ iō exēplū magri bonū ē. si velle dei importat ordinē ad volūtā i rōe futuri. s̄ s̄m q̄ iportat cōcomitātiā i rōe p̄ntis. pt dī ex tpe velle s̄ eē sine hoc approbare hodie. n̄ qꝛ n̄ icipiat act⁹. s̄ qꝛ incipiat ꝯnotatū. f Sꝫ specialē ꝓuidētiā atꝫ curaꝫ hꝫ de rōnabilib⁹. obijcit q̄ videt eē cōtra illd̄ qd̄ dr̄ sap. vj. Equalit ē illi cura de oibus. Re⁹. dōm q̄ equaliter non priuat ibi ordinē diuine distributōis. sed priuat acceptiōem psōe. Et oibus distribuit ibi tn̄ ꝓ hominibus. tam ꝓ magnis ꝛ paruis. pauperibus ꝛ diuitibus. ꝛ sic est ei equaliter cura d̄ omnibus quia ita vult salutem pauperum et diuitum.

a Ad intelligētiam presentis distinctōis queritur de ꝑfectione diuine cognitōis. ꝛ circa hoc duo prima

paliter querũtur. Primo queritur de pfectione diui
ne cognitõis q̃tum ad numerũ cognoscibiliũ. Secũ
do queritur de ipa q̃tũ ad modũ cognoscẽdi. Quã
tum ad primũ querũtur tria. Primo querit̃ vtrum
deus cognoscat alia a se. Secũdo queritur vtrũ de⁹
cognoscat oĩa alia a se. Tercio vtrũ deus possit sci
re vel pscire plura q̃ sciat.

Questio .j. a

Qd deus cognoscat alia a se ostẽditur autoritate et
ratione. Autoritate sic. ps. Qui plãtauit aurẽ nõ au
diet. aut qui finxit oculũ nõ considerat? q.d. Hoc est
impossibile q̃ det alijs potẽtiaz cognoscẽdi τ ipe nõ
cognoscat. Item Eccl. xxiij. Dño deo anteq̃ crea
rẽtur oĩa sunt agnita. et post pfectum respicit omĩa.
ḡ si non creat se sed aliud. non tñ se cognoscit sed eti
am aliud. Item pbatur rõe ostẽsiua sic. Omne p
ducens res fm ordinẽ τ libertatẽ pducit eas pcog
noscẽs. Si eñ pducit ordinate. necesse est q̃ pducat
fm sapiẽtiam. Rursũ si fm libertatem. necesse est q̃
fm sapiẽtiam ppriam non alienã. ḡ i ipo est omniũ
cognitio. Itez in entibus est status. ḡ pari rõne et
in cognoscibilibus. sed primũ ens in quo est stat⁹ est
principium a quo est omnis entitas. τ sine quo nihil
est. nec aliquid est nisi ab eo. ḡ eadem rõne in primo
cognoscẽte (si status est) necesse est q̃ ab ipo sit om
nis cognitio. τ q̃ ipm omnia cognoscãt. τ sine ipo
nihil. Si ḡ pter quod vnũquodq̃ τ illud magis. pz
τc. Item hoc ipm ostẽditur p impossibile. q2 si nõ
cognoscit aliud a se. aut ergo quia nõ potest. aut q2
non vult. Nõ quia nõ vult. quia in deo volũtas nõ
precedit cognitõem. ḡ quia non potest. sed omne cog
noscens qđ non potest cognoscere aliquid quod est
cognoscibile habet cognitõem deficiẽtem τ artataz.
quod impossibile est esse in deo. ḡ τc. Item nihil
potest deus nisi quod nouit. alioquin aliquid posset
ignorãs. quod absurdum est. ḡ si non nouit aliquid
aliud a se. nec potest supra aliud a se. nec in se potest.
cũ non sit supra se. ḡ nihil in toto mũdo potest. ḡ de⁹
est impotẽtissim⁹. qđ est absurdissimũ dicere. Sz
cõtra opponit̃ p rõem phi in .xj. Intelligibile est p
fectio intellectus. ḡ si deus intelligit aliud a se. intel
lectus ei⁹ perficitur ab alio. τ si hoc. sequitur triplex
inconueniens. Primum. q̃ eius cognitio vilescit. cũ
perficiat̃ a re minus nobili q̃ sit deus. Secũduz. q̃
eius cognitio vel ipe deus trãsmutatur. omne enim
quod ab alio perficitur habet potẽtiam passiuã que
est principium trãsmutãdi. Tercium incõueniẽs ẽ
q̃ deus non sit sua actio. cum actio sit a perfectione.
et deus perficiatur τc. Itez si deus cognoscit aliđ
a se. cum omne quod cognoscit deus sit idem quod
deus. necesse est q̃ illđ quod cognoscit sit extra deũ.
ergo si cognoscit aliud. cognoscit aliquid extra se. Et
ex hoc similiter oritur triplex incõueniens. scilicet q̃
cognitio eius sit indigens exteriori. sit etiam trans
mutabilis. τ q̃ sit aliud q̃ ipse. que omnia sunt incõ
uenientia. Item illud idem ostenditur per rõem
cognoscẽdi. qm̃ rõ cognoscẽdi ẽ ipa veritas. ꝫ veritas
idez est qđ rei entitas vt dicit Augu. ergo nihil cog
noscitur a deo nisi ens. sed deus nihil cognoscit nisi
ab eterno. ergo nihil cognoscitur ab ipo nisi ens qđ
est ab eterno. sed tale est vnum solum scilicet ipse de
us. ergo τc. Item ratõ cognoscẽdi est assimilatõ.
vbi est enim cognitio. necesse est q̃ ibi sit assimilatio
cognoscẽtis ad cognoscibile. ergo vbi summa cogni
tio. ibi summa assimilatio. τ quia dei cognitio est sũ
ma et perfectissima. ergo debet attendi fm summaz
assimilatiõem. sed nihil summe assimilatur deo nisi
ipse. ergo solum seipsum cognoscit. Itez videtur
q̃ nulla necessitas sit ponere deum cognoscere alia
a se. Qm̃ sicut potẽtia se habet ad pductionem. ita
et intelligentia ad cognitõem. sed dei potẽtia etiaz si
nihil pducat non est minus potens. ḡ si intelligẽtia
dei nihil aliud a se cognoscat. nihilominus est sũme
intelligẽs. Itẽ bonitas creature cõparata ad bo
nitatem creatoris est sicut punctus ad lineam. ergo
similiter veritas ad veritatem. Sz si intelligatur pũ
ctus amoueri a linea. non est linea minor nec imper
fectior. ergo si deus veritatez suam cognoscit sine ve
ritate creature. nihilominus sua cognitio perfecta ẽ
Rñ. dđm. q̃ pium τ necessarium est dicere q̃ deus 7
aliud a se cognoscat. Pium quidem. quia omnis re
ctus animus hoc dicit. quia non latet deum qđ cog
noscit noster animus. Necessarium. qm̃ non potest
opus latere sapiẽtissimum opificem. τ ideo opposi
tum est dicere impium τ impossibile. Et ꝓpterea 8
ad intellectũ obiectorum notãduz q̃ cognoscere ali
ud est dupliciter. aut per aliud a se cognoscente. aut
per se. Quando cognoscens cognoscit aliud τ p ali
ud tunc verum est q̃ perfectiõem habet aliunde. et
tunc eius intellectus est in potentia. et recipit aliun
de perfectiõem. τ ideo additõem τ transmutatiõem.
et hoc omnino impossibile est circa deum. Est iterũ
aliud cognoscere per se. τ tunc contingens est actus
respectu cognoscibilis. τ tunc non recipit imperfe
ctionẽ a cognoscibili. sed magis ecõuerso. τ hoc mo
do ponimus deum aliud cognoscere a se per seipm.
et sic non procedit prima ratio. sed fm primam viã.
et ita intelligit phũs si verum dixit. Ad illđ quod 9
obijcitur secũdo q̃ si deus cognoscit aliud a se. ergo
aliquid extra se. dicẽduz q̃ cognoscere aliquid extra
se est tripliciter. Aut per aliquid cõceptuz ab extra.
et sic dependet cognitio ab extrinseco. τ sic nõ ẽ pos
sibile ponere in deo. Aut est cognoscere aliquid ex
tra. quia aspectus cognoscẽtis deflectitur extra. sicut
cognoscit angelus. Aut quia illud quod est aliud et
diuersum habet ortum ab intra. et ita quod est extra
cognoscit̃ p oĩno intrinsecũ. τ hoc mõ cognoscit ds.
scz p exẽplar quod ẽ idẽ quod ipẽ a ḡ res cognoscũ
tur. et ħ mõ nihil valet obiectio. Ad illud qđ obij 10
cit̃ tercio q̃ ab eterno fuit vnũ solũ ens. dđm. q̃ du
plex ẽ rei eẽ. scz i se. τ in sua cã. id ẽ i ꝓprio genere. τ i
exemplari. Et ad cognitõez rei sufficit exñtia eius in
causa siue in exẽplari. τ quia per exẽplar representa
tur sicut futura est in ꝓprio genere. ideo p exñtiaz in
exemplari oĩno cognoscit̃ sicut futura est. nec aliter
cognoscit̃ postq̃ facta est. Quod ḡ obijcit̃ q̃ ab eter
no fuit vnũ solũ ens. dđm. q̃ verũ ẽ in ꝓpo genere si
ue in eẽ actuali. multa tamẽ fuerũt in causa. τ eẽ illđ
erat rõ cognoscẽdi fm vtrũq̃ modũ essendi. Ad illđ
qđ obijcit̃ q̃rto đ assilatõe. dđm. sicut supra dictũ fu
it i q̃one de ydeis q̃ ad cognitõez req̃rit̃ assilatõ ñ p
ꝯuenietiã i genere vł spẽ. sed fm rõem exprimẽdi. et
qm̃ diuina veritas vna τ sũma expressione exprimit
se et alia. ideo sũma assimilatio est. non tñ respectu
sui. ꝫ etiã respectu alioꝝ. τ ita pz illud. Ad illđ qđ
obijcit̃ q̃ potentia dr̃ pfecta etiã si nihil faciat. ḡ τc.

dicendum. ꝙ non est simile de actu faciendi respe-
ctu potentie. ⁊ sciēdi respectu intelligētie. Nā facere
est actus vt actus et vt egrediēs. qui non facit pfecti
onē sed consequitur. et ei attestat. sed scire est actus
vt habitus. qui significat vt pfectio potentie. Cū ḡ
diuina intelligētia est pfectissima. ideo nō tm̄ cogno
scit aliqua s; oē quod potest cognosci. nō aūt facit oē
11 quod potest fieri. Ad illud quod obijcit vltimo ꝙ
veritas creature nihil facit ad primam veritatē ⁊c.
dōm. ꝙ verū est. et ideo eque nobilis et pfecta erat
prima veritas ante creatōem veritatū aliarum sicut
post. sed tamē ponere ꝙ aliqua veritas sit. ⁊ non sit
a veritate eterna. est ponere primā veritatē nō esse
sūmā. sic ponere aliquā veritatem nō esse. ⁊ nō eē
cognitam. tollit rōem pfecte veritatis vt est rō cog-
noscēdi. et ideo patet ꝙ de pfectione summe verita-
tis est cognitio creature. sicut ⁊ potētia pducēdi.

Questio. ij. b

Dato ꝙ deus cognoscat alia a se. querit vtrū cogno
scat oia alia a se. Et ꝙ sic videt autoritate Iere. xvij.
Prauū est cor hoīs ⁊c. et post. Ego dominus scru-
tans corda et renes. sed nihil incertius. nihil occul-
ti⁹ nostris cogitatōibus. ergo si has cognoscit. ⁊ oia
alia. Item heb. iiij. omnia sunt nuda ⁊ aperta ocu
lis eius. ad quē nobis sermo. Et iterū. Viuus est
sermo dei et efficax. vsq; ibi. ⁊ non est aliqua creatu-
ra inuisibilis i conspectu eius. Itē Io. vlti. Dn̄e
tu oia nosti. Item Augu. iij. de tri. Nihil fit visi-
bile nec intelligibile quod non de aula interiori atq;
inuisibili sūmi imperatoris aut iubeat aut pmittat.
s̄m ineffabilē iusticiā penaꝝ et premioꝝ. gratiarū et
meritorum. ⁊ si hoc. ḡ oia cognoscit. Item ratiōe
videtur. quia q̄to sba spūalior atq; simplicior. tāto
plurium ē cognitiua. s; ds ē sba simplicissima ⁊ spūalissi
ma. ḡ est oīm cognitiua. Itē ds ē creator ⁊ remu-
nerator. sed inquātū creator ē artifex. inq̄tū remu-
nerator iudex. sed perfectus artifex cognoscit oīa
pducta. pfectus iudex oia remunerāda. s; ois crea-
tura spectat ad artificiū. ⁊ oē bonū et malū ad iudi-
cium. ḡ deus oēm creaturam cognoscit. ⁊ oēm boni
tatem ⁊ maliciā. Itē impossibile est aliquid eē in
quo non sit deus p presētiam essentie. vt supra pba-
tū est. sed cuicūq; presens est essētiam. ⁊ cognitōem.
ḡ impossibile est aliquid deo esse incognitū. Itē
si esset in vna re ita ꝙ non in alia. esset eius essentia
limitata. ḡ si ita cognosceret ꝙ aliqua essent incogni
ta. esset eius cognitio limitata ⁊ artata. ⁊ ita imper-
fecta. Sed ꝯtra. Omne nobilius deo est attribuē-
dum. sed quedam melius est nescire q̄ scire. sicut di
cit Augu. in ench. ergo necesse est ponere ꝙ deus
illa non sciat. Item intellectus noster pter sui i-
materialitatē non intelligit singularia. Vn̄ vt phūs
dicit intellectus est vniuersaliū. et sensus singulariū.
Sed diuinus intellectus multo magis est immate-
rialis q̄ noster. ergo si noster non intelligit singula-
ria. nec diuinus. Item noster habitus scientialis
pter sui certitudiem non est nisi necessarioꝝ ⁊ non
cōtingētium. Quia dicit Boetius ꝙ sciētia est corū
que sui immutabilē existētiam sortiūtur. Si ḡ diuina
cognitio est multo certior q̄ nostra scientia. patꝫ ⁊c.
Item sicut deus dicit omnisciēs. ita est ops. s; po
tētia mali nō est de omnipōtētia nec de pfectōe potē
tie naturaliter. ḡ similiter cognitio mali nō est de p-
fectōe sciētie ḡ ⁊c. Itē hoc ipm ostēdit autoritati-
bus. Et pmo autoritate Abacuc. j. Mūdi sūt oculi
tui domine ne videāt malū. ḡ. Item Math. xxv. 11
de malis. Nescio vos. Itē q̄ necessitas est deū po
nere cognoscere omnia. Et videtur ꝙ nulla. qr cog-
nitio nostra nō minus dicitur pfecta si nō cognoscat
vnam muscā. si ergo diuina cognitio multomin⁹ pfi
cit a scibili. n̄ erit impfecta si nō cognoscit ista vilia.
Rᵒ. dicēdum. ad intelligētiā obiectoꝝ ꝙ in deo ē 12
cognitō approbatōis. ⁊ simplicis noticie. Et noticia
approbatōis connotat cōplacētiā volūtatis. Hac n̄
cognoscit deus oia. quia nec mala nec malos. s; tm̄
bona et bonos. ⁊ de hac intelligūtur due vltime au-
toritates. Est alia cognitio simplicis noticie. ⁊ hec qr
habet rōē cognoscēdi a veritate que est lux summa
cui nihil potest occultari. nec etiā tenebre obscuran-
tur ab ipa. ideo de necessitate cognoscit oia. magna
et parua. bona et mala. sicut ostēdunt rōes ad pmā
partē. Ad illd ergo qd primo obijcit ꝙ oē nobili⁹ 13
deo est attribuēdum. dōm. ꝙ est melius simpliciter.
et est melius huic ⁊ s̄m statum. Dico ḡ ꝙ omnia scire
simpliciter melius ⁊ nobili⁹ est. sed homini corrup-
to qui accipit occasiōem peccādi ex cognitōe. meli⁹
est quedam nescire. ideo non sequit ꝙ sit deo attri-
buēdum. Ad illud quod obijcit d' immaterialita 14
te intellect⁹. dōm. ꝙ hoc ꝙ nō cognoscit singularia n̄
tm̄ venit ex immaterialitate. imo ex immaterialitate ꝯiū
cti ⁊ immaterialitate sua. Cū cū ꝯiūgit corpori. iō hꝫ
potētias s̄m q̄s depēdet a corpore q̄tū ad operatōes.
et p quas intellectus q̄diu est in corpe exit ad exte-
riora. quia ille sūt medie. scꝫ. sēsus pticularis ⁊ ima-
ginatio. Cū ḡ singulare non puenit ad intellectum
nisi istas potētias. et ascēsus p has est s̄m abstra-
ctōem ⁊ depuratōem. ⁊ abstractio facit de singulari
vniuersale. ideo non potest singularia cognoscere vt
intellectus. nisi intellectus sit separatus vel diuin⁹.
Ad illd quod obijcit de certitudine sciētie. dōm. 15
ꝙ hoc nō ē pter certitudinē simpliciter. sed pt cer-
titudiem causatā a re. Et qm̄ causat certitudo in no
stra cognitione vel pēdet ex re. idō nō potest nostra
cognitio esse certa nisi res sit necessaria. Diuina aūt
cognitio qm̄ a re non causat. nec depēdet. idō potest
esse certa de re contingēti. Ad illud quod obijcit 16
ꝙ potēcia mali non est de oipotētia ḡ ⁊c. dōm. ꝙ nō
est simile. quia rectitudo manēs rectitudo est rō cog
noscendi malū. sed rectitudo non est causa mali nisi
declinādo a rectitudine ⁊ deficiēdo. ideo scire malū
est de pfectione sciētie. sed posse malum non est de p-
fectione potētie. Ad illud quod querit que neces- 17
sitas ē cognoscēdi deum omnia. dōm. ꝙ infinitas ⁊
immēsitas veritatis que non patitur aliquid latere
deum. sicut immensitas diuine presentie non patit
aliquid absētari a deo.

Questio. iij. c

Vtrū deus possit scire vel prescire plura q̄ sciat. Et
ꝙ possit plura scire oñditur sic. Nihil scitur nisi ens
et verum. sed multa possūt esse que non sunt. ⁊ veri-
ficari que falsa sunt. ḡ multa possunt sciri a deo que
tamen non sciūtur. Itē ꝙ possit plura prescire vi
detur. quia presciētia est tm̄ futuroꝝ. sed multa pos-
sunt esse futura que nunq̄ fient nec erunt. ḡ multa
possunt presciri que non presciūtur. ḡ deus pt plura
pscire q̄ presciat. Sꝫ cōtra ꝙ non possit plura sci-
re videtur. quia sciētia dei est infinitoꝝ. cū sit infini-
ta. sicut pbatū est supra. sed infinitis nō possūt esse

plura nec cogitari. ꝙ ꝛc. Item potest prescire plu-
ra. aut plura incōplexa siue plures res. aut plura cō-
plexa siue enūciabilia. Non plura incōplexa. q: res
scit deus etiā si nūꝙ sint. scit enim oia que possūt fie-
ri. Similiter nō plura cōplexa. quia cuiuslibet ꝯtra-
dictōis semꝑ altera pars est vera. altera falsa. ergo ꝺ
cōplexis semꝑ tot sūt vera quot sūt falsa. ergo q̄ scit
oia. non potest sciri plura. quia nō possūt esse plura
vera. Itē ꝙ nō possit plura prescire ꝙ̄ presciat vi-
det. quia quecunqꝫ deus prescit. simul prescit. nec p̄t
prescire nisi simul. ergo potest plura prescire ꝙ̄ pre
sciat. aut ergo simul. aut successiue. Simul ē impos-
sibile. successiue similiter impossibile. quia in eterni-
tate non est successio. ergo nullo mō. Item si po-
test plura prescire. ergo cū maior sit presciētia pluri-
um saltem extēsiue. et quod potest esse maius potest.
augeri. ergo diuia presciētia potest augeri. sed vbi au
gmētū ibi mutatio et variatio. ergo diuina sciētia p̄t
18 mutari et variari. R°. dicendum ꝙ cū querit̄. vtrū de⁹
possit plura prescire vel scire. aliter est iudicandum
de prescientia ꝙ̄ de scientia. Naz sicut dici cōsueuit.
triplex est dei cognitio. nō q̄tum ad diuersitatem co-
gnitionum. sed cognitorū. scꝫ cognitio approbatōis.
intelligentie. ꝛ visionis. Cognitio approbatōis ē so-
lummō de eis ad que se extendit beneplacitū volun-
tatis. et hoc est solummō de hijs q̄ fiunt et bona sūt.
hec absqꝫ dubio potest esse pluriū. Cognitio vero
intelligentie dicitur cognitio qua deus cognoscit oē
possibile et sibi ꝛ alijs. et hac cognoscit deus infini-
ta. et hec nullo modo potest esse pluriū. Cognitō vi-
sionis est eorū quorum ab eterno fuit preuisio. et hec
solum est eorum que sunt vel fuerūt vel erunt. et hec
cognitio potest esse pluriuz ꝙ̄ sit. et quia eiusdem est
hec cognitio cuius est presciētia. prescientia potest eē
plurium. Concedēdum ergo ꝙ quedam scientia po-
test esse pluriū. quedā non. Et per hoc patet respon-
sio ad obiecta de sciētia. Qꝫ eī obijcit ꝙ scientia
19 dei est infinitorū. et ꝙ nihil cōnotat circa incōplexū.
dicendum ꝙ hoc verum est de sciētia intelligentie. sed nō
est verum de sciētia visionis. Qđ aūt obijcitur de
20 prescientia. concedendum est ꝙ potest esse plurium.
21 Qđ aūt obijcit̄ ad oppositū ꝙ si potest scire plu-
ra. aut simul. aut non simul. dicendum ꝙ simultas potest
attēdi dupliciter. Aut q̄tum ad sbam prescitorū siue
cognitōem. sic est veruz ꝙ simul. quia ab eterno pre-
sciuit quedā. et ab eterno potuit prescire plura et po-
tuit presciisse. Si aūt considerat̄ simultas q̄tum ad
rōem paucitatis et pluralitatis. sic est implicatio op-
positorū. et sic est sensus. ꝙ simul presciat plura ꝛ pau-
22 ciora. et primo sensu obiectio habet veritatez. Ad
illud qđ obijcit̄. si potest plura prescire. ꝙ p̄t presciē-
tia augeri. dicendum ꝙ esto ꝙ prescita possint augeri. non
tamen auget̄ presciētia. quia vno eodē prescit de⁹
et multa et vnū. et plura et pauca. tamē q̄uis presci-
ta possint esse plura. non tamen possūt augeri. q: au-
geri est de paucioribus fieri plura. ꝯ hec. posse eē plu
ra. habet duas causas veritatis. aut quia de paucio-
rib⁹ possūt fieri plura. aut q: ab initio potuerūt eē plu
ra. ꝛ h̄ vltimo sēsu ē oio va. Et ido cū pcedat a plib⁹
causis veritatis ad vnā. facit sophisma p̄m ꝯñs.

e Onsequēter est questio de secundo articulo
scilicet de mō diuine cognitōis. Et circa hoc
q̄rūtur tria. Primo q̄rit̄ vtruz ds cognoscat
se et alia vniformit̄. Secūdo vtrū cognoscat mutabi-
lia immutabiliter. Tercio vtrū cognoscat oia p̄nter.

Questio .j. d

Qꝫ cognoscat se et alia eodem mō siue vniformiter
ostēditur sic. Scientia dei est sua essētia. et suū scire ē
suū esse. ergo et modus cognoscēdi est modus essen-
di. sed vnus est modus essēdi in deo essētialis. ergo ꝛ
vnus modus cognoscendi. Itē deus seipō ꝛ non
alio cognoscit se. et seipso et non alio cognoscit alia.
ergō vna et eadem ratione cognoscit se et alia. ꝯ mo-
dus cognoscendi attēditur penes rationem cogno-
scēdi. ergo si est eadē rō cognoscendi se ꝛ alia. ꝛ idem
modus. ꝛ sic ꝛc. Itē hocipm videt̄ impossibile.
quia si alio mō cognoscit se. alio mō creaturas. ergo
cum cognoscit se et creaturas. variatur in cognoscē-
do. ergo apud deum est transmutatio et vicissitudi-
nis obumbratio. Itez si alio mō. tunc ego quero.
aut modus ille est creator. aut creatura. Non crea-
tura. quia cognitio ꝛ modus cognoscēdi est eternus.
Si creator. aut dicit quid ꝑsonale. aut quid essentia-
le. Nō personale. quia omnis cognitio est cōmunis
tribus. ergo dicit quid essētiale. ergo si alius et alius
modus. ergo alia et alia essētia. sed hoc est impossibi-
le. ergo et primū. Contra. deus cognoscendo alia
a se cognoscit per ydeam. se aūt non cognoscit ꝑ yde-
am. ergo si cognoscere per ydeam dicit modū cogni-
tōis. ꝛ se non cognoscit per ydeam. patet ꝙ alio mo-
do cognoscēdi. ꝛ sic ꝛc. Item in cognitiōe qua co-
gnoscit se. idem ē cognoscēs ꝛ cognitum. et ratio co-
gnoscēdi. sed in cognitiōe qua cognoscit creaturā nō
est idem ratio cognoscendi cum cognito. ergo non
idem modus. Item nihil est commune creatori ꝛ
creature ꝯm rōem essendi. ergo neqꝫ ꝯm rōez cogno-
scendi. cum ergo aliud sit esse creature ꝙ̄ creatoris.
et alius modus essendi. ergo alia cognitione et alio
modo cognoscitur ꝙ̄ creator. Si ergo alio modo co-
gnoscitur a deo. et idem est creaturam cognosci ꝛ de-
um cognoscere. ergo deus alio modo cognoscit se et
alia. Item omnis cognitio in qua cognitū est no-
bilius. presentius. ꝛ intelligibilius. est cognitio no-
bilior scilicet q̄tum ad rem et modum. Qꝫtū ad reꝫ.
quia de re magis nobili. Qꝫtum ad modum. quia de
re presentiori. Sed in cognitione qua deus cogno-
scit se. cognitum est nobilius. presentius. ꝛ intelligi-
bilius ꝙ̄ in cognitione creature. ergo nobilior cogni
tio q̄tum ad rem ꝛ modū. R°. dicendum ꝙ est q̄- 23
dam cognitio que causatur et ortum habet a cogno-
scibili. et hec qm̄ a cognoscibili causatur et depēdet.
variatur ꝯm exigentiam cognoscibilis q̄tum ad reꝫ
et modum. Est et alia cognitio que ꝯm rem idem est
quod cognoscens ꝛ a cognoscibili non causatur nec
dependet. et hec accipit identitatem quantum ad
rem et modum a parte cognoscentis non a parte co-
gniti. Qm̄ ergo diuina cognitio a rebus nō pendet
nec causatur. sed est idem quod deus. ꝛ deus eadem
essentia et eodem modo se habens. ideo vna cogni-
tione ꝛ eodem modo cognoscit deus se. ꝛ alia a se.
quia per seipsum nullo modo variatum nec diuersi-
ficatuz. Ad intelligentiam autem obiectorū notā- 24
dū ꝙ per respectum ad cognoscētem cognitio eodez
modo cōparatur. ꝛ eodem modo est. Quia ꝯm illaz
cōparatōem habet esse. ꝛ sic pcedūt p̄me rōes ostēden-
tes ꝙ eodem modo cognoscit se ꝛ alia. Sed ꝑ respe-

ctū ad cognitū. licet [illegible] codē.tn̄ alio mō cōparaṫ. nā
ad deum ſm rōem identitatis.ad creaturā ſm rōem
diuerſitatis et cauſalitatis.et ideo ad creaturam ſm
rōem ydeandi.ad deū vero minime.et hoc ꝓbāt ra-
tiones inducte ad ſcdam partē ꝙ alio mō cōparaṫ.
[illegible] hoc mō ſunt ꝯcedēde. Si ergo inferat ꝙ alio mō.
ſic ratio non valet.quia cognitio dei non recipit mo-
dū eſſendi nec nobilitatē a cognito.et ſic patēt duo
25 obiecta de ydea et diuerſitate. Ad illud qđ obijciṫ
tercio.nihil ē cōmune creatori et creature.dōm ꝙ ve
rum eſt de cōmunicato ſm eādem cōparatōem.ſ ſm
aliā et aliā.nihil ꝓhibet ꝙ aliquid ſit veritas creatu-
re. ⁊ ſimilitudo dei.ſimiliter ꝙ aliquid ſit veritas dei
et ſimilitudo creature.et q[illegible] ratio cognoſcēdi accipi
tur penes vtrūqȝ modū.ideo cognitio poteſt eſſe cō-
munis. Ad illud quod obijciṫ vltimo.dōm. ꝙ te-
26 net cū cognitio cauſaṫ a cognito.non aūt tenet cum
nō cauſaṫ ſicut in ꝓpoſito.

Queſtio.ij. e

Utrū deus cognoſcat mutabilia immutabiliter. Et
ꝙ ſic oſtēditur autoritate dyo.ḋ di.no.Cognoſcit de
us oīa materialia immaterialiter.impitite ptita.vni-
formiter multa. immutabiliter mutabilia. Item
Augu.xv.ḋ tri.Eius ſciētia inadmiſcibilis eſt ⁊ inua-
riabilis.ſ oē tale imutabile.ģ ⁊c̄. Itē hoc ipm oñ-
ditur rōne.qꝛ quod nobilius eſt.deo attribuēdū eſt.
ſed nobilior eſt cognitio qua cognoſciṫ res immuta-
biliter q̄ȝ qua cognoſciṫ mutabiliter. ģ ⁊c̄. Item qđ
eſt in aliquo.eſt in eo ꝑ moduȝ eius in quo eſt. ⁊ hoc
verū eſt maxime in deo.in quo oē quod eſt. ē ipm ſi-
ue ipe deus.ģ cū ſciētia rerū [illegible] ipe res cognite ſint in
deo.et ipe ſit oīno immutabilis.ſūt ergo in deo imu-
tabiliter. Itē ad hoc eſt rō Augu.ducēs ad impoſ-
ſibile.dei cū ſcire eſt ſuū eſſe.et ſcia ſua eſt ſua eſſen-
tia.ſi ģ ſciret mutabiliter.eſſet mutabilis.qđ oīno in
ipo eſt impoſſibile. Itē vbi eſt mutabilitas.ibi nul-
la eſt certitudo.ſi ģ deus ſciret res mutabiliter.ſciret
incerte.ſed incertitudo eſt cōditio dedecorās cogni-
tōem.ģ nō haberet dei cognitio ꝑfectā nobilitatem.
Cōtra.cū res eſt p̄ſens.ſcit deus eā eſſe p̄ſenteȝ.et
cū p̄terita.ſcit eā eſſe preteritā.et cū futura. ſcit eā eē
futurā.non preteritā. ģ videṫ ſicut nos cognoſcimꝰ
res mutabiliter. ita ⁊ deus cognoſcat. Itē ad hoc
ꝙ ſciētia eſt vera neceſſe ē ſcibile ⁊ ſciam ꝓportiona-
ri.alioquin nō eſt vera ſcia.cū ergo mutabilis ad im-
mutabile nō ſit ꝓportio.ſed mutabilis ad mutabile.
ģ deus non cognoſcit res mutabiles immutabiliter
ſ mutabiliter.alioquin non vere cognoſcit vt videṫ.
Itē q̄cquid ſciṫ eſt verū. ģ qđ immutabiliter ſciṫ
immutabiliter eſt verū.ſ res mutabiles non habent
veritatem immutabilem.ģ non poſſūt ſciri immuta-
biliter. Item quia res ſūt contingētes.ideo deum
preſcire futura cōtingentia eſt cōtingēs.ſicut in p̄ce-
dentibus oſtēſum eſt.ergo quia res ſunt mutabiles.
deū ſcire res mutabiles eſt mutabile.ergo mutabiliṫ
cognoſcit deus mutabilia.aut ſi nō eſt hoc verū.que
ro quare non.Et iterum.quō poteſt illud intelligi ꝙ
27 rei mutabilis ſit ſciētia immutabilis. Rº. dōm.ꝙ
cū queritur.vtrū deus ſciat res immutabiliter.hec ē
duplex.quia hec determinatio immutabiliter.poteſt
determinare actū ſciēdi dei.vel actū eſſendi rerū.Si
actū ſciēdi dei.ſic oīno veꝝ eſt ꝙ immutabiliter ſcit.
quia circa eius actū et cognitōem non cadit trāſmu-
tatio nec viciſſitudinis obumbratio. Si aūt determi-
net actū eſſendi rerum. ſic falſū eſt de rebus mutabi-
libus. quia deus ſcit eas mutabiles.⁊ nouit ipſarum
mutabilitatē.⁊ ſcit ſe habere nūc aliter q̄ȝ prius.ſ ta-
men nouit immutabiliter. Et ratio huius eſt. qm̄ in
eius cognitōe non eſt receptio. non eſt ſucceſſio. nec
eſt obliuio. ⁊ ideo q̄ȝtūcunqȝ res ſint mutabiles. ipſe
nō mutaṫ in cognoſcendo mutabilitatē eaꝝ. Et q̄ȝ-
uis nullū ſit ſimile.pt tn̄ cogitari.ſi intelligaṫ vel co-
gitetur oculus fixus in pariete.qui ſeipō videat trā-
ſeūtes ſine receptōe. ⁊ vnico aſpectu omnes videat.
et omnes motus ipoꝝ q̄ȝtūcūqȝ res mutētur.tamen
nec oculus mutaṫ nec eius cognitio.⁊ ſic eſt in deo.
Exemplum aūt ad hoc intelligendum poteſt ſumi a
contrario.ſic. Quia eni ſciētia cauſata pēdet a ſcibi-
li et non ecōuerſo.ideo poteſt eſſe mutatio circa ſciē-
tiam ꝑ obliuiōem ⁊ errorē et ſucceſſiuā ꝯſideratōeꝫ.
nulla facta mutatōe in ſcibili.Sic cōtrario mō. quia
ſcia diuia nō pēdet ex re ſcita. pt eē mutatō circa ſci-
bile.nulla mutatōe exiſtēte in diuia ſcia. ⁊ tn̄ illa ſcia
totū ſcit.Et ꝑ h̄ pȝ rn̄ſio ad p̄mo obiectū de h̄ qđ ſcit
fuiſſe et eſſe.dōm cū ꝙ h̄ dicit mutatiōem a pte ſci-
bilis nō ſciētie. Ad illđ qđ obijciṫ ḋ ꝓportōe.dōm. 28
ꝙ in ſpecialibꝰ ꝯditōibꝰ nō oportet ꝓportionari etiā
ſciētiā cauſatā.qꝛ rei corꝑalis eſt ſcia ſpūalis. ſ ſuffi-
cit ꝙ ſit ꝓportio in veritate. Ad illud qđ obijciṫ ꝙ
q̄cq̄d ſciṫ eſt verū.ergo qđ ſciṫ immutabiliter.imu- 29
taliter eſt veꝝ.dōm ꝙ hic eſt accidēs. Omis cū ſcia
requirat veritatē in ſcito de rōe ſue intētōis generaľ
maxime ſcia reſpectu enunciabiľ.tn̄ ſcia non ſꝑ dicit
cōformitatē in immutabilitate.maxime diuia ſcia.q̄
a ſcibili nō depēdet. Ad illud qđ obijciṫ ꝙ futurū
cōtingēs nō p̄ſcit deus neceſſario.dōm ꝙ nō eſt ſiľe. 30
tū ex pte actus p̄ſciendi.tn̄ ex pte diſpoſitōis.Ex pte
actus nō eſt ſiľe.qꝛ p̄ſcire ſꝑ notat euētū rei. ſ ſcirē
ſꝑ cōnotat rei exiſtētiā.ſcit eni deus q̄ pt facere ⁊ nū-
q̄ȝ faciet. Preterea nō eſt ſimile de diſpoſitōe.qꝛ mo-
dus immutabilitatis reſpicit actū. ſ cōtingēs reſpi-
cit nō tm̄ actū ſ ordinatōem ad futuꝝ. ⁊ actꝰ quideȝ
diuine cognitōis eſt immutabilis ⁊ neceſſariꝰ.ſ ꝓpor-
tio ad futurū contingēs.eſt contingēs.

Queſtio.iij. f

Utrū deꝰ cognoſcat oīa p̄ſēter.Et ꝙ ſic videṫ.ij.pe-
tri.vlti.ſuꝑ illud mille anni.⁊c̄.glo. In cognitōe diui-
ne veritatis.p̄terita ⁊ p̄ſētia ⁊ futura.equaliter p̄ſen-
tia ſūt. Iteȝ Augu.ſuꝑ Io. In veritate q̄ manet.
p̄teritū ⁊ futuꝝ n̄ inuenio.ſ ſolū pn̄s ⁊ h̄ incorruptū
Itē quāto res eſt p̄ſentior.tāto cognitio ē nobili
or.qꝛ hoc facit ad nobilitateȝ cognitōis.ſ deꝰ oīa co-
gnoſcit nobiliſſime. ģ oīa q̄ cognoſcit.pn̄tiſſime co-
gnoſcit. Itē ſi nō cognoſcit oīa pn̄ter.ģ nō cogno-
ſcit oīa ſiľ.ꝙ ſi ſiľ.tūc ergo in eodē nūc.cognoſcit om-
nia.⁊ ita p̄ſēter. Si aūt non cognoſcit ſimľ.ergo vnū
poſt aliđ.ſ in omni tali cognitōe eſt trāſmutatio.er
go i cognitōe dei caderet trāſmutatio. qđ ē oīno ſlm
et impoſſibile. Cōtra.p̄ſciētia non eſt niſi futuri et
vt futurum eſt.ergo ſi deus cognoſcit oīa p̄ſēter. er-
go nihil oīno preſcit.ſ p̄ſcit.ģ ⁊c̄. Si tu dicas ꝙ im-
ꝓprie diciṫ p̄ſcire. Cōtra.in p̄ſciētia nō ſūt niſi duo.
ſcilicet ſciētia. ⁊ anteceſſio reſpectu cogniti. ſed con-
ſtat ꝙ in deo ꝓprie eſt ſciētia.conſtans etiaȝ eſt ꝙ in
ipo ꝓprie eſt anteceſſio.qꝛ ꝓprie antecedit deus oīa
alia.ergo reſpōſio illa nulla eſt. Iteȝ omne preſēs
ſm ſtatū ſue p̄ſētialitatis eſt neceſſariuȝ.ģ ſi dš oīno
cognoſcit preſēter.⁊ ſꝑ preſenter. ergo oīa cognoſcit

necessario. sicut ergo qd̕ p̄sēs ē non potest non esse. ita si deus aliquid prescit. necesse est presciuisse. et si p̄sciuit. erit. ergo necesse est esse. Item hoc ostēditur p̄ impossibile. quia si omnia cognosceret p̄sēter. ergo plura simul. ergo simul se conuertit ad multa. sed simplex ad quod se cōuertit totaliter se cōuertit. ergo cū vnū intelligit non p̄t in alterum. Itē ſi cognoscit om̄ia p̄sēter. ergo simul scit duo cōtradictorie opposita. sed quicquid scitur ē verum. ergo duo cōtradictorie op-
31 posita sūt simul vera. R̄o. dōm q̄ cognoscere oia p̄sēter dupliciter p̄t intelligi. aut q̄ notet̄ p̄ntialitas a p̄te cognitorū. et sic ē falsa. quia nō cognoscit omnia eē vera p̄sēter et simul. Aut ita q̄ notet̄ p̄ntialitas a p̄te cognoscētis. et sic h̄z veritatē. Et rō hui9 ē. quia deus oim ydeas h̄z p̄ntes et simul. p̄ quas cognoscit res futuras ita certitudinalit̄ sicut si eēnt p̄ntes. Et iterū. sup oēs illas simul et p̄nter se cōuertit. et ita simul et presēter cognoscit. Et iterū. p̄ns sue cognitōis ē presēs simplicissimū quod circūplectit̄ om̄ia tēpora. Ex hijs tribus rōibus simul iūctis dicit̄ de9 omnia p̄nter cognoscere. Et rationes iste ortum habēt ex hoc q̄ p̄sētialitas diuine cognitōis. que quidē eternitas ē. ē simplex et infinita. Quia simplex ē. idō sp̄ p̄sēs. Quia infinita. idō sunt ei omnia p̄sentia. Et exēplum huius ponitur in p̄sētialitate dei q̄tum ad rerum existentiam. s̄m quam deus totus ē in vna. et ita ē in vna vt nihillomin9 sit et in alia. et hoc ē quia simplex ē et infinitus. idō deus iudicat aliquid eē futurum. s̄ non futurū sibi. et omnia p̄sēter cognoscit. et tamē nihilomin9 p̄scit. Et p̄ hoc patet primum et scōm. quia p̄cedunt s̄m q̄ p̄sētialitas ē dispositō rei cognite in sua natura. nō in cognitōe diuina. Patet etiam tercium. quia hoc ē simplex et infinitum. et in vno multa cognoscit. idō simul supra multa se conuertit. Quod obijcitur de oppositis similiter pa- 32
tet. quia q̄uis cognoscat opposita simul ex p̄te sua. tamen scit vnum alteri esse incompossibile. et vnum scit alteri posse succedere.

Distinctio. xl. de scientia dei quātum ad speciales effectus scilicet de predestinatione et reprobatione.

P Redestinatio vero est de bonis salutaribus etc. Hec est tercia pars in qua agit magister de diuina sciencia contracta ad speciales effectus. Et diuiditur hec pars in duas partes. In prima agit de predestinatōe et reprobatione q̄tum ad causalitatem actiuam. In secunda inquirit vtrum habeant causalitatem passiuā. vtrum videlicet sint ex meritis nostris. ī. di. prima. Si aūt querimus meritum obdurationis etc. Prima pars habet duas. In prima agit de predestinatōe. in secunda de reprobatione. ibi. Cūq̄ predestinatio sit preparatio gratie etc. Prima iterum pars diuiditur in duas. In prima agit de predestinationis quidditate. In secunda inquirit de eius necessitate. ibi. Predestinatorum aūt nullus videtur posse etc. In q̄ parte primo mouet dubitatōem. et opponit. et deinde soluit. Deinde opponit contra responsiones. et vltimo soluit. partes manifeste apparent in litera. Similiter secūda pars dis. in qua agit magister de reprobatiōe habet duas. In prima ostēdit quid sit et quid connotat in q̄tum precognitio. In scda vero cuius est causa si vt quis sit eius effectus. et hoc ibi. Et sicut predestinatōis effectus est gratie appositio.

De predestinationis quidditate. et in quo differat a prescientia. a

Di. xl. a [a] Redestinatio vero est de bonis salutaribus et
b [b] de hominibus saluandis. Ut enī ait Aug. in
c li. de predestinatōe sāctorum [c] predestinatio ē gratie preparatio. que sine presciētia esse non potest. Potest aūt sine predestinatōe esse prescientia. Predestinatōe quippe deus ea presciuit que fuerat ip̄e facturus. sed presciuit ea deus etiam que non est ip̄e facturus. id ē omnia mala. Predestinauit eos quos elegit. reliquos vero reprobauit. id est ad mortem eternam p̄sciuit peccaturos.

De predestinatiōis necessitate. Utrum scilicet aliquis predestinatorum possit damnari vel reproborum saluari. b

Predestinatorum aūt nullus videtur posse damnari. nec reproborum aliquis posse saluari. Unde Aug. in
Apoc. iij. li. de correctōe et grā. In apoc. inq̄t dicit̄. Tene qd̕ habes ne ali9 accipiat coronā tuā. Si ali9 nō ē accepturus nisi iste p̄diderit. certus est electorum numerus. i. non p̄t

a Predestinatio vero est de bonis salutaribus. Queritur ergo quid intelligatur per bona salutaria. Si tu dicas q̄ gratia et gloria. ergo sicut homo dicitur predestinatus. ita gratia debet dici p̄destinata. R̄o. dōm. q̄ p̄ma predestinatio ē p̄ordinatio. In preor- 1
dinatōe aūt tria concurrūt. quid ordinat̄. et per quid. et ad quid. Primum ē homo. secūdum est gratia. tercium gloria. Et q̄m ille solus dicēdus est p̄destinatus qui predestinatione ordinatur. ideo patet q̄ gratia et gloria non debet dici predestinata. s̄ hō solum qui predestinatur ad salutem. b 2

Et de hominibus saluandis. Uidetur insufficienter dicere. Quia cum predestinatio sit preparatio gratie et glorie. ergo non tm̄ est hominum sed etiā angelorum. R̄o. dicendum q̄ predestinatio vno modo dicit preparationem boni. et sic conuenit hominibus et angelis. et etiam cristo. Alio modo dicit preparationem boni 5
et liberationem a malo. et sic dicitur predestinatio propositum miserendi. et sic proprie est hominum. et sic ac- 4
cipit magister hic. c Predestinatio est gratie preparatio. q̄ sine prescientia esse non potest. videtur male.

augeri vel minui. Ad hoc aūt obijciūt quidam niten/tes ꝓbare numerum electorū posse augeri ⁊ minui sic Posset deus non apponere grām quibus apponit. ■ posset subtrahere quibus non subtrahit. quod si face/ret. vti[que] damnarētur. possent ergo damnari isti q̄ tū̄ saluabūtur. posset ita[que] minui electorū numerus. Ita etiam posset augeri. quia posset apponi gratia quibus non apponitur ꝑ quam saluarētur. Possent ergo salua ri habita gratia. qui tamē sine ea damnabūtur. posset ita[que] augeri numerus electorum ᵈ Quibus responde mus ex ea rōe dictum esse ⁊ verum esse numerū electo rum non posse augeri vl' minui. quia non potest vtrū[que] simul esse. scilicet vt aliq̄s saluetur ⁊ non sit predesti natus. vel vt aliquis p̄destinatus sit ⁊ damnetur ᵉ Intelligentia eīn̄ conditōis implicite veritatē facit in di cto. ⁊ impossibilitatem in vero. Si vero simpliciter in telligatur impossibilitas non admittiẗ. vt cum dicitur p̄destinat⁹ potest vel non potest damnari. ⁊ reprobus potest saluari. In hijs eīn̄ ⁊ huiusmodi locutionibus ex ratione dicti dijudicāda est sentētia dictionis. Alia nam[que] fit intelligētia. si per coniūctōem hec accipianẗ dicta. at[que] alia si per distinctōem. vt supra cum de pre scientia agebatur p̄taxatum est. Si eīn̄ cum dicis p̄de stinatus non potest damnari. intelligas ita. id est non potest esse vt predestinatus sit ⁊ damneẗ. verū dicis. quia coniūctim intelligis. falsum aūt si distinctim. vt si intelligas istum non posse damnari quem dico p̄de/stinatum. potuit eīn̄ nō esse p̄destinatus. ⁊ ita damna/retur. Verūtamē adhuc instant. ⁊ s̄m coniūctōem ar gumentādo ita ꝓcedunt. Non eīn̄ inquiunt potest eē vt aliquis p̄destinatus sit ⁊ damnetur. Vtrū[que] istorū simul esse non potest. sed alterum horum nō potest nō esse. scilicet quin iste sit p̄destinatus. ab eterno eīn̄ p̄de stinatus est. ⁊ non potest modo non esse p̄destinatus. Cum ergo impossibile sit simul vtrum[que] esse. ⁊ impos/sibile sit alterum non esse. videtur non posse alterū eē. scilicet vt dāneẗ. Q̄d si ē. ergo nō potest eē vt nō sal/ueẗ. In huius q̄ōnis solutōe mallem alios audire q̄ꝫ docere. Dicimus tū̄ de p̄sciētia silēm posse moueri q̄ō/nē. Ideo[que] tam hic q̄ꝫ ibi vnā facim⁹ respōsiōem dicē/tes determinādū fore illō cui innitiẗ tota hec q̄ō. scili/cet impossibile ē alterꝫ istorū non esse. scꝫ. quin iste mo/do sit p̄destiat⁹. ab eterno eīn̄ iste p̄destinat⁹ ē. Distin/guēdū eīn̄ ē cū ait. Iste non p̄t mō nō esse p̄destinat⁹. vel non p̄t mō esse q̄n sit p̄destinatus. hoc eīn̄ coniun/ctim ⁊ disiūctim intelligi p̄t. Nō eīn̄ p̄t eē vt ab eterno sit predestinatus. et modo non sit predestinatus. nec potest esse simul vt sit p̄destinatus ⁊ non sit p̄destiat⁹

Oppositio.

R d

e

Oppositio cō/tra respōsiōeꝫ.

Solutio ad rn̄/siōis oppositio nem in qua vel let magis alios audire q̄ꝫ doce/re.

dicere.. q[uia] prescientia est malorꝫ. Unde pre/sciti dicūtur mali. sed p̄destinatio bonorꝫ. & p̄t esse p̄destinatio si/ne p̄sciētia sicut econ/uerso. Si dicas mihi q[uod] p̄destinatō ē sp̄alē. sed p̄sciētia est cōmu/ne et sp̄alē. tūc quero. quare magis p̄sciētia approp̄aẗ reprobati/oni q̄ꝫ p̄destiatōi. Ad hoc est vnus modus respondēdi. q[uod] quia p̄ destinatio addit. ideo habuit nomē ꝓpriū. reprobatō vero non. ideo retinuit nomen cōmune. Sed quō hꝫ illō veritatē. cū repro batio sit p̄sciētia pene cuius deus est causa. Et ꝓpterea est dicēdū q[uod] non tm̄ addit q[uod] ita distrahat. Nā p̄desti natio dat intelligere bn̄placituꝫ q̄ð trahit ip̄am in genus scien/tie practice simpliciẗ. eo q[uod] beneplacitū est simpliciter ⁊ absolute respectu totius cōno/tati. sed nō sic est ð re ꝓbatōe. q[uia] volūtas n̄ est respectu mali cul/pe. sed respectu pene. Est ⁊ consequēs. non añs. ⁊ quasi tracta. et ꝓpter hoc q[uod] min⁹ dis/trahit a rōe sciētie. re/tinuit sibi nomē p̄sciē/tie.

5 ■ Quibus re spōdem⁹ ex ea rōe di/ctū eē ⁊c̄. Videẗ q[uod] n̄ soluat ꝓpẗ suā distin/ctōem ad q̄ōeꝫ ð aug/mēto. q̄n̄ demōstrato aliq̄ dānādo verꝫ ē di/cere istū posse salua/ri. & p̄t esse p̄destiat⁹. & plures p̄nt esse p̄de stinati q̄ꝫ sūt. & p̄t nu/mer⁹ p̄destinatorꝫ au/geri. Rⁿ. dōm. q[uod] mgr̄ in hac p̄ma rn̄siōe p̄n/cipaliẗ rn̄det ad q̄ōeꝫ p̄mā vtrꝫ p̄destiatū sit possibl'e dānari. et bene. scꝫ ꝑ cōpositōeꝫ ⁊ diuisiōeꝫ. et ꝑ istā solutōeꝫ pꝫ aliq̄ mō rn̄sio ad illud de augmēto ſ nō plene. iō annectit solutōem sequētē que est explicatio hui⁹ in q̄ d̄r q[uod] aliq̄s nō p̄t in/cipe eē p̄destinat⁹. q̄uis possit eē p̄destiat⁹. q[uia] h̄ ē dicere q[uod] ab eterno potuit Et q̄n̄ augmētū dicit maiorē nu/merꝫ q̄ꝫ pri⁹ cū p̄suppositōe p̄oris ⁊ noua additōe. iō pꝫ q[uod] ex sui rōe distictōem ⁊ successiōnē dicit i ptib⁹. Vn̄ si alq̄s statim cū ē eēt ita magn⁹ q̄t⁹ futur⁹ ē. nō diceret augeri. ſ tū̄ potuisset eē maior. ita i ꝓposito intelligē/dū. Vel alr̄ solui p̄t ꝑ cōpositōem ⁊ diuisiōem sicut mgr̄ soluit. p̄nt eīn̄ plures eē q̄ꝫ sint. & p̄t numer⁹ augeri

■ Intelligētia cī ↄditōis iplicite veritatē facit i dicto. ⁊ ipossibilitatē i ꝟo. Queriẗ quō sit illō itelligibl'e. Si

ꝭ tñ potuit eſſe ab eterno ꝙ nõ eſſet ꝑdeſtinatus. ⁊ potuit ab eterno nõ eẽ ꝑdeſtinatꝰ. Et ſicut ab eterno deꝰ potuit eũ non ꝑdeſtinare. ita ꝯcedit a qbuſdã ꝙ ⁊ mõ põt deꝰ eũ nõ ꝑdeſtinaſſe. ab eterno ꝗ põt deꝰ non predeſtinaſſe eũ. ꝗ põt iſte nõ fuiſſe predeſtinatꝰ. Si ꝟo ñ fuiſſet ꝑdeſtinatꝰ. nec mõ eẽt ꝑdeſtinatꝰ. ergo mõ põt nõ eſſe predeſtinatus. Ita ⁊ de preſciẽtia et de ꝑſcitis dicũt. qꝺ in actionibus vel in opationibus dei ⁊ hoim nullatenus concedũt[f] Ex quo eñ aliqd factum ē vel dictũ. nõ ꝯcedũt ꝙ illud poſſit nõ eẽ vel nõ fuiſſe. imo impoſſibile ē nõ eſſe vel nõ fuiſſe qꝺ factũ ē vel dictũ. referentes poſſibilitatẽ vel impoſſibilitatem ad naturam rei exiſtentis. Cũ ꝟo de preſciẽtia vel de predeſtinatione dei agiť. poſſibilitas vľ impoſſibilitas ad potentiã dei referť. q̄ ſemꝑ eadẽ fuit ⁊ eſt. quia predeſtinatio. preſciẽtia. potentia. vnũ in deo ē.

Quid ſit reprobatio dei. ⁊ in quibus conſidereť. et quid cõnotet inq̄ꝫtum precognitio.

Ephe. i.

Cunqꝫ predeſtinatio ſit grẽ ꝑpatio. i. diuina electio q̄ eligit quos voluit añ mũdi cõſtitutionẽ vt ait aplus. Reprebatio ecõuerſo intelligẽda ē ꝑſcientia iniqtatis quorũdã ⁊ ꝑpatio damnationis eorũdem[g] Sicut eñ predeſtinatõis effectꝰ illa grã ē. q̄ in pñti iuſtificamur. atqꝫ ad recte viuendũ ⁊ in bono ꝑſeuerandũ adiuuamur. ⁊ illa q̄ i futuro beatificamur. Ita reprobatio dei q̄ ab eterno nõ eligẽdo quoſdã reprobauit. ſꝫm duo cõſiderať. quoꝝ alteꝝ ꝑſcit ⁊ nõ prepat. i. iniquitatẽ. alteꝝ preſcit ⁊ prepat. ſ. eternã penã. Vñ Aug. ad ꝓſperũ ⁊ hylariũ. Hec inqt regula incõcuſſe tenẽda ē. peccatores in pctīs ꝑſcitos eẽ nõ prepatos. penã aũt eſſe prepatam. Prepauit eñ deus (vt ait aug. in li. de bono ꝑſeuerantie) in preſcientia ſua quibus voluit bona ſua. ⁊ qbuſcũqꝫ donat. ꝓculdubio ſe donaturũ eẽ preſciuit. Prepauit etiã deꝰ (vt ait Fulgẽtiꝰ) malis ignez eternũ. illis vtiqꝫ quos iuſte ꝑpauit ad luenda ſupplicia. nec tñ prepauit ad faciẽda pctã. Prepauit eñ deꝰ qꝺ diuina eqtas redderet. non qꝺ hũana iniqtas admitteret. Nõ eñ ſicut prepauit ſctõs ad iuſticiã ꝑcipiendã. ſic prepauit iniquos ad iniuſticiã amittendam. q2 prauitatis prepator nũqꝫ fuit. Sicut ꝗ ꝑdeſtinatio dei ꝓprie ē preſcientia et prepatio bñficiorũ dei quibꝰ certiſſime liberãtur qcũqꝫ liberãtur. ita reprobatio dei preſcientia malicie in quibuſdã nõ finiende. ⁊ prepatio pene non terminande.

Hic dicit quis ſit ꝑdeſtinationis effectus.

Hic ſꝫm q̄ cõſidereť reprobatio.

Aug.

Fulgentius.

ci idẽ nõ ē cã oppoſitoꝝ. ⁊ cõditio implicita facit veritatẽ. q̄ mõ facit impoſſibilitatẽ. Rꝫ° dõm ꝙ mgr̄ vult dicere ꝙ illud ē falſum demonſtrato aliquo. iſtũ damnari vel ſaluari ē impoſſibile. ꝭ ſi addať ⁊ impliceť cõditio ꝑdeſtinationis. facit veritatem in dicto. ⁊ ipoſſibilitatẽ in ve.. i. facit illud dictũ cũ mõ impoſſibilitatꝭ eẽ verũ. vtpote ſi dicatur. iſtũ damnari ⁊ eſſe ꝑdeſtinatũ ſimul ē impoſſibile. ſiue iſtũ ſaluari ⁊ nõ eſſe ꝑdeſtinatũ eſt impoſſibile. Vel aliter poteſt dici ꝙ dictũ falſum alicuius cõditionis implicite verũ ſit. vt demonſtrato reprobo iſtũ ſaluari ē falſum. adde cõditionẽ ꝑdeſtinationis ⁊ fiet verũ. iſtũ ſaluari ſi ē ꝑdeſtinatus ē verũ. Iteꝫ eodem demonſtrato iſtũ damnari ē verũ. adde cõditionẽ ꝑdeſtinationis ⁊ fiet impoſſibile. iſtũ damnari ſi ē ꝑdeſtinatus eſt impoſſibile. ꝯiũctim itelligẽdo. f Ex quo eñ aliqd factuz ē vel dictũ. nõ concedũt. ꝙ illud poſſit nõ nõ eſſe ⁊c. Vr̄ falſuz. q2 xp̄s dixit petrum peccaturuz. ꝗ poſtq̄ꝫ dixit fuit neceſſariuz dixiſſe. ⁊ neccrio ſeqť. ſi xp̄s dixit hoc. erit. q2 da oppoſitũ. ⁊ tũc ſeqtur xp̄m eſſe mentitũ qꝺ ē impoſſibile. ꝗ vi cũ añcedens ſit 7

neceſſariũ. ꝙ neceſſarium fuit petrũ nẽgare. Rꝫ° dõm ꝙ in dictione xp̄i duo ſunt. ſ. verbi prolatio ⁊ aſſertio. ⁊ verbi ꝓlatio ſimpliciter ē ꝑterita ⁊ neceſſaria. ⁊ ex illa nõ ſeqtur ꝯſeqñs. nõ eñ ſequitur xp̄s hoc dixit. ꝗ hoc erit. ꝓtulit eñ hoc ꝟbũ. Ero ſimilis vobis mẽdax. Eſt iterũ aſſertio. ⁊ illa ſeqtur illuſtratõnẽ diuine ꝑſciẽtie. Sicut ergo diuina ꝑſciẽtia ē certa ⁊ infallibilis cui nõ põt ſubeſſe falſum. ⁊ tñ aſpicit futurũ. ⁊ cõnotat circa ipm veritatez. ideo nõ eſt neceſſariũ deũ ꝑſciſſe qꝺ ꝑſciuit. q̄uis ſit certũ ⁊ infallibile. ita intelligenduz de xp̄i aſſertione ꝙ certitudinẽ habet ⁊ infallibilitatẽ a diuina ꝑſciẽtia. ꝭ tñ nõ ē neceſſariũ xp̄um hoc aſſeruiſſe. ⁊ iõ ſi ponať hoc nõ ꝯtingere. poniť ⁊ xp̄m nõ aſſeruiſſe. ⁊ ſic patꝫ illud ⁊ ꝯſimilia. In aſſertõne eñ xp̄i duo ſunt. ſcꝫ actus mentis. ⁊ relatõ ad futurũ ꝯtingẽs ſiue ordinatio. ⁊ q̄uis vnũ ſit neceſſariũ. reliquũ tñ ē ꝯtingens.
g Sicut eñ ꝑdeſtinationis effectus illa grã ē q̄ in pñti iuſtificamur ⁊c. Ex hoc oñditur ꝙ predeſtinatio ſit cauſa grẽ. Queriť ꝗ in q̄ genere cauſe. Cũ ei ſit ſcia. vĩ dicere cãm exẽplarẽ. Et iteꝝ hoc nõ vĩ ſufficere. q2 exemplar nõ neceſſario infert exẽplatum. ꝭ ꝑſcia ponit. Et iteꝝ. ſi ē cã. aut vlis. aut ꝑticularis. Nõ vlis. q2 tũc indigeret ꝑticulari alia adiuuãte. Nõ ꝑticularis. q2 tũc determinata eſſet ad vnũ effectũ tñ. Et iteꝝ. aut ne 8

cessaria aut ꝯtingēs. Nō necessaria. qm̄ ꝑ volūtatē opaṫ. Nō ꝯtingēs. qꝛ hec ē falli bilis ⁊ incerta. Rꝫ° di cendū ꝙ ꝑdestinatio ē cā grē sicut dicit. et tota causa. ſ; nō causa salutꝭ vt excludaṫ co opans ⁊ disponens. Adiutores enim xp̄i sumus. ⁊ nullus sal uaṫ inuitus. Qd̄ er go q̄riṫ in quo gene re cause sit. dōm ꝙ ꝑ destinatio claudit in se scientiā. ⁊ bn̄placi tū volūtatis. ⁊ dispo sitionem volūtatis quā placuit deo nos saluare que est sum ma bonitas. Ratōne primi dicit causam ī

Quis ē reprobationis effectus.

Et sicut[b] ꝑdestinationis effect⁹ ē grē appositio. ita re ꝓbatōis etiā quodāmō effect⁹ eē vr̄ obduratō. Nec obdurat de⁹ (vt ait Aug. ad sixtū) ipḡtiendo maliciā. ſ; nō impḡtiēdo grām sicut nec digni sunt. Quib⁹ enī nō impḡtiṫ. nec digni sunt. nec mereṫ. poti⁹ vt nō impḡtiatur. hoc digni sunt. hoc mereṫ. Vn̄ aplus ait. Cuius vult misereṫ de⁹. ⁊ quē vult indurat. miscdīam appel lans ꝑdestinationē. ⁊ ꝑcipue ꝑdestinatōis effectum. i. grē appositōem. obduratōe; vō grē ꝑuationē. Nō eī vt ait Aug. ad Simplicianū. intelligendū ē ꝙ de⁹ ita induret. q̄si quēq; peccare cogat ſ; tn̄ q̄busdam pctōribus miscdīam iustificationis sue nō largitur. ⁊ ob hoc eos indurare dr̄. qꝛ nō eoꝝ misereṫ. nō qꝛ impellit vt peccent. Eoꝝ aūt nō misereṫ. quibus grām nō esse ꝑbendā; equitate occultissima ⁊ ab humanis sensibus remotissima indicat. quā non aperit sed miraṫ aplus dicens. O altitudo diuitiarum sapientie ⁊ sciētie dei.

b Obduratio q̄mō effectus sit reprobationis Aug. quō dicatur deus obdurare. Rom. ix.

Ro. xi.

genere forme. ratione secundi in genere efficientis. ratione tercij in genere finis. Quod queritur vtrum necessaria vel contingens. vl'is vel particularis. dōm ꝙ de oībus istis modis causandi h; qd̄ ē ꝑfectionis. non qd̄ ē impfectionis. Nā de ꝓprietate vl'is habet extēsionē ad multa. de ꝓprietate ꝑticularis sufficientiā ad singula. de ꝓprietate cause necessarie immutabilitatē. de ꝓprietate cōtingētis h; arbitrij libertatē. qꝛ pōt facere ⁊ pōt nō facere. Cōditiones aūt impfectionis nō h;. qꝛ nec h; insufficiētiā sicut cā vl'is. nec limitationē sicut cā ꝑticularis. nec inevitabilitatē sicut cā necessaria. nec ꝟtibilitatē sicut cā cōtingēs. b Predestinatōnis effectus ē grē appositio. vr̄ male dicere. qꝛ cā ⁊ effect⁹ sunt correlatiua. cū ḡ relatiua simul sint natura. quantūcūq; ē ꝑdestinatio ē grē appositio. ḡ nullus ē ꝑdestinatus nisi q̄ habet grām. Sed ꝯ hoc ē qꝛ ꝑdestinatio est non entiū. sicut dicit Aug. in li. de fide ad petrū. Rꝫ° dōm ꝙ ꝑdestinatio nō semꝑ est in actu causa ſ; in habitu. ⁊ ideo nō oportet ꝙ rn̄deat effectus in actu ſ; in habitu. Vn̄ ex hoc patet qd̄ queri cōsueuit vtrū ꝑdestinatio aliud ponat in ꝑdestinato. dōm ꝙ nō necessario ponit aliud de pn̄ti siue actu. qm̄ multi sunt ꝑdestinati q̄ nō sunt mali. ⁊ multi q̄ mali sunt. ſ; ponit aliud ſm habitū siue de futuro. rōne cui⁹ hō pōt gaudere. s. qꝛ nomen ei⁹ scriptū ē in celo. ⁊ cū illud positū erit. erit magnū. ⁊ illud erit rō ꝑsistēdi in bono. ⁊ ꝑueniendi ad magnū ⁊ summū bonū. ⁊ iō hoc bonū habituale ꝑponendū ē grē q̄ est ſm pn̄tem iusticiam.

Ad intelligentiā pn̄tis distinctionis tria principaliter q̄rūtur. Primo q̄riṫ de ꝑdestinatione. Secūdo de electione. Tercio de reprobatione. Primus articulus duo habet. Primo eīn q̄ritur de ꝑdestinatione q̄tū ad entitatē. Scd̄o q̄tū ad necessitatē. De entitate aūt duo q̄rūtur. Primo q̄ritur vtrū ꝑdestinatō sit q̄d eternū aut tp̄ale. Secūdo quid sit ꝑdestinatio ſm rem.

Questio. j. a

Vtrum ꝑdestinatio sit q̄d eternū vr̄. Qd̄ ē an̄ mūdi constitutionē ē q̄d eternū. ꝑdestinatio ē hmōi. qꝛ ꝑdestinatio ē electio. Ephe. j. Elegit nos an̄ mūdi constitutionē. ḡ ⁊c. Item ꝑdestinatio ē ꝑsciētia bn̄ficioꝝ. ſ; quicq̄d deus ꝑscit. eternaliter ꝑscit. ḡ cū oīs ꝑscientia sit eterna. ⁊ oīs ꝑdestinatio ē scīa. oīs ꝑdestinatio ē eterna. Item ꝑdestinatio ē ꝓpositū miserēdi. sed ꝓpositū ē q̄d proponētis ꝑcedēs res q̄ ꝓponuntur. ḡ cū sit ꝓpositū dei. ⁊ deus eternaliter ꝓponit. patet ⁊c. Item de rōne sui nōis ꝑdestinatio dicit ꝑcessionē siue antecessionē. ſ; nō nisi ꝑdestinantis ad ꝑdestinatū. ſ; ꝑdestināſ ē etern⁹. ḡ dicit ordinē ⁊ an̄cessionem eterni ad tp̄ale. ſ; an̄cessio illa ē eterna. ḡ ⁊c. Cōtra. Predestinatio importat relationē ad ꝑdestinatum. ſ; oīs relatio ponit respectū verū. vel in vtroq; extremoꝝ. vel saltē in altero. ſ; ꝑdestinatio nō pōt verum respectū ponere in ꝑdestinante. ḡ ponit respectū verū in predestinato. ſ; verus respectus nō fundaṫ nisi supra quid creatū ⁊ tp̄ale. Itē ꝑdestinatio importat actionē. ⁊ omni actioni rn̄det passio. cū ḡ actio ⁊ passio nō sint in codē. qꝛ nō ē idem predestinans ⁊ ꝑdestinatus. necesse est ꝙ sit in alio. sed aliud nō ē nisi quid tempale ⁊ creatū. ergo predestinatio importat quid tempale ⁊ creatum. ḡ nō est eterna. Itē predestinatio importat ordinē ꝑdestinātis ad ꝑdestinatū. aut ḡ ſm esse qd̄ habet in deo. aut scd̄m eē qd̄ habet in proprio genere. Nō scd̄m esse qd̄ hab; in deo. qꝛ sic ē deus ⁊ nō sequiṫ dēi. ḡ ſm esse qd̄ habet in ꝓprio genere. ſ; esse qd̄ habet in ꝓprio genere ē q̄d tp̄ale ⁊ creatū. ḡ ⁊ ꝑdestinatio similiter. ⁊ sic ⁊c. Item omnis actus diuinus q̄ nō reflectiṫ supra essentiam vel ꝑsonā;. transit extra. ⁊ oīs actus transiens extra ex tempe diciṫ de deo. cū ḡ ꝑdestinatio nō trāseat in ꝑsonā vel essentiā. ſ; extra. ḡ ē tp̄alis. Item predestinatio ē ꝑparatio. ſ; nihil dī ꝑparari āteq̄ incipiat aliq̄d fieri ſm principia intrinseca. artifex eīn non dī ꝑpare domū ante ligna ⁊ lapides sola cogitatione. ḡ necesse ē ꝙ ponaṫ in re. Rꝫ. dōm. ꝙ in ꝑdestinatione nō sunt nisi duo. s. cōnotatū. ⁊ principale significatū. Significatū principale ē diuina essentia. conotatū vō ē creatura vt grā ⁊ gloria ⁊ persona saluanda. ⁊ hec duo importat ꝑdestinatio cū ordine antecessionis vnius ad alterū rōne ꝑpositionis. qm̄ ergo significatū principale ē eternū. ita ꝑdestinatio ē quid eternū. Rursus quoniā importat ātecessionē significati

ad connotatū. illa añcessio est ab eterno. ergo pdesti
natio est quid eternum ab eterno. Et concedende
11 sunt rōnes ad hoc. Ad illud qd obijcitur de relatō
ne. dōm q res siue relatio pōt significari i deo dupli
citer. vel respectu exn̄tis in actu. vel respectu exn̄tis i
potētia futuri aliqn̄ in actu. qn̄ est respectu exn̄tis
in actu. tūc necesse ē q respondeat verus respectus.
quādo vo respectu exn̄tis in potētia sufficit q respō
deat in potentia. talis fundat supra ens in poten
12 tia. ideo actu nihil ponit nisi deum. Ad illud qd
obijcit de actione dōm. q estō act sm rem. est actō
sm modum. Actioni sm rem que est principiū effici
ens aliquid respōdet passio differens sm rem. vt cre
ationi creatio. actioni passio. Actioni vo sm moduz
non respōdet nisi passio sm modū differēs. vt cogni
tioni actōni ipsius dei. respondet ipm cognosci. hoc
quidem realiter non est aliud sm modū. quoniā ergo p
destinatio non importat nisi pcognitionem siue acti
ue siue passiue. ideo est quid eternū nō est aliud q
13 deus. Ad illud quod obijcitur de ordine. dōm q
ordo sm nobilitatem. sm durationem. ordo sm
nobilitatem ponit extrema simul. ordo vo sm dura
tionem eoipo q ordo est ponit extrema nō esse simul.
 sm rōnem antecedendi ordo simul est cū antecedē
te siue cum precedente. similiter sm rōnem subseqn
di simul ē cū subseqnte. Qm̄ ergo predestinatio impor
tat ordinē sm rationem pcedendi. ideo eterna est q
uis sit respectu temporalis. qm̄ non est simul cum illo
14 sed añcedit. Ad illud qd obijcit q pdestinatō trā
sit extra. dōm. q transire extra ē dupliciter. aut in ali
quid quod ē extra. aut in aliquid quod ē intra. sed erit
extra. Primo mō connotat aliud in actu. dicit qd
temporale. vt creare cōseruare. secūdo mō nō vt pde
15 stinare. Ad illud quod obijcit de pparatione q ante
cedit sm principia extrinseca. nō sm cām efficientē.
dōm q qdam ē causa efficiēs q opatur sm materiaz
piacentē. ista qdem q alio indiget nō dr preparare
qn̄ solū vult disponit itus. sed qn̄ materiā aptat exte
rius. Quedam est causa efficiens q nullo indiget ad
opandū. sed statim cum vult operat. in tali prepara
tione non est aliud q disponere pponere. talis ē
deus. quia nullo alio indiget a se ad operandum.

Questio. ij. b

Quid sit pdestinatio. vtrū s. dei scientia vel volūtas.
Et supposito q dicat aliqd qd sit in vtroq genere.
est eīm sicut dicit Aug. pscientia bñficiorū ppositum
miserendi. qrit qd istorū importet pncipalius per
modū oplementi. Qr importet sciam vr. qr ppositū
trahit significatū a pponentibus. sed destinatio cū di
cat missio ordinatio. in rōne pdestinatōnis acci
pit vt ordinatio. Nā sicut dicit Aug. pdestinare idē
ē quod pordinare. sed artifex licet volens sciens pre
ordinet. nō tm̄ ordinat inqn̄tū volens sed inqn̄tuz sciēs.
ergo . Item scia nō diuidit sm rōnem accipiendi i
virtutes vl in ea q sunt volūtatis. sed in ea q sunt co
gnitionis. Sed nos diuidimus diuinaz scientiam in
predestinationē reprobationem. ergo pdestinatio sm
q hmōi ad sciam spectat. Contra. pdestinatio est
causa grē glorie. sed grā gloria imediate sunt a vo
luntate. ergo pdestinatio de dicit qd in genere volūta
tis. Si dicas q ex vi nois non importat illā causali
tatem. Cōtra. esto q deus pscirect aliquē habiturū
grām gloriā aliūde q ab ipo. non diceret predesti
nare. ergo de dicit causalitatem. Item pdestinatio
importat scientiam voluntatem. sed quotiens hēc
duo in aliquo importantur. volūtas se habet p mo
dum cōseqntis addētis ad scientiā. sed qd consequi
tur addit. se habet p modū dñe oplementi. a ta
li est res denomināda. vr ergo q opletius importet vo
luntatem. ita q male sitruct magister. Re dōm q 16
cum pdestinatio significet diuinam essentiaz vt cau
sam grē glorie. hoc sm ordinatam distributionez
grē glorie. qntum est de se. nō eīm importat scientiā
sed etiam voluntatem potentiā. sed qm̄ causalitas grē
 glorie attribuit prie volūtati vt efficiēti. sed scientie
vt disponēti. potentie vt exequenti. ideo si prede
stinatio importet illa tria. tm̄ principalius est in gene
re voluntatis. ideo ab Augusti. diffinitur predesti
natio per illa tria. Primo per illud qd respicit potē 17
tiam in li. de fide ad petrū. Predestinatio est gratui
 donationis pparatō. Secūdo per illud qd respicit
scientiam in li. de bono perseuerantie. Predestinatō
est prescientia beneficiorū dei. Tercio per illud qd re
spicit volūtatem pprijssime in li. de predestinatōne
sanctorū. Predestinatio inquit ibi est propositū mi
serendi. Ad illud ergo qd obijcit q dicit ordinem 18
dōm q est ordo duplex. Unus dispositio rerū in vni
uerso. hic appropriatur scientie. Alius directio i fi
nez. hic appropriatur bonitati siue volūtati. hoc
mō ē de rōne pdestinationis. Ad illud qd obijcit. 19
q ē pars pscientie. dōm q queadmodū fides pru
dentia sunt in genere cognitionis. tm̄ addūt supra co
gnitionez aliquid qd distrahit in genus virtutis. qd
respicit volūtatem. p hūc modū in pposito ē intelli
gēdū. Et qm̄ sciētia nō tm̄ accipit p simplici noticia
sed etiā vt freqnter p practica. hoc mō oplectit sciē
tiam cū volūtate. mgr sic accipit generalit. iō enu
merat pdestinationem inter ea q sunt scie. Volūt tm̄
aliq dicere q principalius ē in genere scie. eo q in rō
ne pdestinationis cadit scientia in recto. sed voluntas
in obliq. Est ei pdestinatō scia bn̄placiti. Utereq mo
dus dicendi satis est pbabilis. sed primus magis.

Ecundo qrtuz ad hūc primū articulū qritur
de necessitate predestinationis. Et circa hoc
querūtur duo. Primo vtrū inferat necessita
tem salutis li. ar. Scdo vtrū inferat certitudinem in
euentu.

Questio. j. c

Qr inferat necessitatē ostēditur sic. oīs causa q ne
cessaria ē in se necessario ponit effectū. ifert simpli
citer necessitatem effectui. sed predestinatio respectu
salutis est hmōi. ergo . Minor patet. Predestina
tio eīm cum sit deus in se dicit quid necessariū. iterū
necessario infert effectū. quia necessario sequit. si est
predestinatus saluabitur. ergo . Item oīs cau
sa que nullo modo potest cassari necessitatem ponit
circa productōnem effectus. nam causa dicit cassari
cum nullū ponit effectum. sed pdestinatio nullo mō
potest cassari. ergo predestinatio ponit necessitatem
Item quotiensciq due cause cōcurrūt ad aliquē
effectum quas impossibile est discordare. si vna ē im
mutabilis. necesse est alteram esse immutabilem ef
fectum per consequēs. hec manifesta est per se. nam
si altera est mutabilis reliqua existente immutabili.
possibile est eas discordare. sed impossibile est q pde
stinatio lib. ar. discordēt. ergo cum predestinatio sit
causa immutabilitatis. necesse est q li. ar. sit immuta
bile. similiter cum totum sit immutabile. restat er
go q necessitatem imponit pdestinatō li. ar. saluti.

dist. Scoti
predestio est preparatio alicuius creature intellectualis principaliter ad gloriam [illegible] ad gratiam [illegible] [illegible] meritoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facta a volte diuina

Item videt̄ q̄ predestinatus nullo modo possit dānari. ꝛ si hoc. tūc necessario saluat̄. ꝛ ondit̄ur hac rōne. Ista duo puertūtur eē pscitū ꝛ dānari. eē pdestinatū ꝛ saluari. ſ pdestinatus nō pōt esse prescitus. ḡ non pt dānari. Probatio medii. qn̄ aliq̄ duo sic se habēt q̄ impossibile ē vnū alteri succedere. nec pn̄t simul inesse. [illegible] alterꝫ inest. impossibile est reliquū inesse. ſ esse pdestinatū ꝛ esse prescitū sic se hn̄t q̄ impossibile ē simul inesse eidem. impossibile etiā alterū alteri succedere. s. q̄ homo primo sit predestinatus ꝛ postea pscitus. ḡ cū est pdestinatus. nullo mō potest esse prescitus. ḡ ꝛc. Item de omni qđ eternū est cū non est impossibile est esse. quia impossibile ē q̄ non ens sit eternū. ſ pscitus si ē. eternaliter ē prescitus. ḡ illū qui non est prescitus impossibile ē esse prescituꝫ. sed predestinatus non est prescitus. ḡ ꝛc. Item de [illegible] qđ nō est. idem ē dicere. hoc posse esse ꝛ posse incipere esse. sed prescitū est quid non ens respectu pdestinati. ḡ idem est dicere predestinatū posse esse pscitum. qđ posse incipere presciri siue dannari. sed non potest incipere esse prescitus. ḡ ꝛc. Contra. predestinatio diuina nullū facit indignū saluari. ḡ cum dignitas in saluando respiciat meritū. ꝛ meritū li. arb. ergo predestinatio non tollit arbitrij libertatem ſm q̄ li. ar. ḡ nec imponit necessitatem. Item pdestinatio nihil aufert li. arb. sed tn̄ ponit in eo grām. sed grā nullā infert li. ar. necessitatem. ḡ cum salus pendeat ex li. ar. patet ꝛc. Item si predestinatio imponit necessitatem. ḡ cum in omni casu contingente necesse ē eū qui predestinatus est saluari. ḡ frustra laborat aliquis bn̄ facere. quia siue faciat bonum siue malum necesse est eum saluari. Item nullus laudat̄ in eo qđ necessitatis est neqꝫ vituperatur. si ḡ necesse ē predestinatum saluari ꝛ prescitum dannari. neqꝫ pdestinatus laudandus est si saluatur. neqꝫ prescitus vituperādus si dannat̄. qđ ē contra statum glorie ꝛ

20 pene. R° dōm q̄ predestinatio nō infert necessitatem saluti. nec infert necessitatem li. arbi. qm̄ predestinatio non est causa salutis nisi includendo merita

21 ꝛ ita saluando li. ar. Ad intelligētiam aūt obiectorū notandū q̄ predestinatio duo importat. ꝛ rōnem prescientie. ꝛ rōnem cause. In q̄tum dicit rōneꝫ cause. nō necessario ponit effectum. q2 nō ē causa per necessitatem sed p volūtatem. ꝛ iterū non ē tota causa

22 ſ cū alia causa cōtingente. s. cū li. ar. Et regula ē q̄ q̄ticūqꝫ effectus pendet ex causa necessaria ꝛ variabili. a necessaria tanq̄ ab vniuersali. A variabili tanq̄ a pticulari denominat̄. A variabili. q2 denomiatō ē a causa pticulari. ꝛ effectus qui dependet a cā contingente ē contingens. Preter rōnem cause importat rōnem prescientie. ꝛ pscientia quidē totum includit in cognitionē. q2 li. ar. ꝛ eius coopationē. ꝛ vertibilitatē. ꝛ totū. Et preterea nō ē nisi veri. ꝛ etiā de vero cōtingēte est infallibilis sicut supra monstratū est in q̄stione de pscietia. iō predestinatio infert saluteꝫ. ꝛ nō potest cassari nec discordare a li. ar. ꝛ quia pscietia nullū imponit necessitatem consequenti. ſ solum

25 psequentie. similiter nec predestinatio. Ex hoc patent prima obiecta de necessitate inferendi. impossibilitate cassandi. impossibilitate discordandi. hec eīn oia dicūt necessitatem consequētie solū. q2 insunt pdestinationi nō per rōnem causalitatis ſ pcognitionis. que ē cōcors. certa. ꝛ infallibilis. Concors. q2 prescientia siue precognitio vera. Qui eīn cognoscit re-re. cognoscit rem presentem esse sicut est. ꝛ futurā sic euenire sicut eueniet. Est eīn veritas adeq̄tio rei ad 24

intellectum. Est iterū certa. quia independens. quia nullo modo pendet ex pcognito. nō eīn ſm ciꝰ existētiam cognoscit. sed ſm exigentiam luminis ꝛ claritatis eterne. in qua nulla cadit dubietas sed certitudo summa. ꝛ ideo omnibus equaliter certa est. Est iteꝝ infallibilis. quoniā est totū posse psciti circūplectēs. ꝛ ideo in nullo potest falli nec circūueniri. Et est exēplū Boe. in li. de conso. q̄ si aliquis aspiceret de loco eminenti circūiacentem regionem vbi est multitudo viarū. quas omnes simul ꝛ vno aspectu videret ambulans per locuꝫ suū. q̄uis possit per diuersas vias ire. nō tamē posset visum eius latere. pro [illegible] q̄ nullā viam posset ire. quā ille nō videret. si ergo intelligat̄ vnus esse visus qui posset oēs vias preuidere. ꝛ totum posse eūtis. nullo modo quis eū puenienteꝫ circūuenire posset. ꝛ talis est aspectus diuine pscientie. q2 ab eterno cognouit quod cogitare poteramus vel velle. ꝛ simul cum hoc vidit in quā parteꝫ nostra voluntas ꝛ opatio inclinant̄. ꝛ quia totuꝫ posse ꝛ velle ꝛ agere cōplectitur. ideo non potest falli. ꝛ quia predestinatio claudit pscientiam. hinc est q̄ cōcordat cū li. arb. ꝛ non potest discordare. ꝛ non potest cassari. ꝛ necessario infert salutē. ſ nō necessario efficit. Ad 25

illud qđ queritur. vtrū predestinatus possit dānari. dōm q̄ sic sine distinctōne. quia q̄uis hec possit distingui de re vel dicto. predestinatū dannari est possibile. sicut hec. albū possibile est esse nigrū. hec tamen non est distinguenda ſm artē. predestinatus pōt dānari. sicut nec hec. homo albus potest esse niger. Nō eīn potest esse de dicto. cum non sit dictū. Proptē qđ 16

intelligendū q̄ ista habet tres causas veritatis. pdestinatus potest dannari. sicut hec predestinatus potest esse pscitus. Aut quia forma predicati potest inesse subiecto cum forma implicata. vel post formam implicatā. vel sine forma implicata. quocūqꝫ eīn mō predicatum possit inesse. iudicāda est locutio simpliciter vera. Et dico q̄ i tercio sensu locutio ē vera. predestinatus potest eē prescitus. predestinatus eīn potest nō esse predestinatus. ꝛ necesse est omnē hominē esse predestinatum vel prescitum. ꝛ ideo sequitur q̄ possit esse prescitus. ꝛ hoc quidem necessariū est poni. nam fides dicit ꝛ ratio. sequitur ergo si ē predestinatus. saluabit̄. Rursus fides dicit ꝛ ratio. quia istū saluari est contingens. ꝛ qui diceret cōtrariū ꝛ assereret respōdus esset ſm oim iudiciū certū. Et iterum ars dicit. q̄ [illegible] consequēs est contingens. impossibile est añcedens esse necessariū. ꝛ hoc supra probatum ē per tres regulas. ꝛ qui diceret huius cōtrariū totam artem silogisticā destrueret. cuius vis illationis ē vt oppositū psequtis non possit stare cuꝫ antecedente. Certum est aūt q̄ oppositum contingentis stat cum 17

necessario. istū ergo esse pdestinatū nō est necessariū. ꝛ est necessariū vel contingens vel impossibile. ꝛ nō est impossibile vel necessariū. ḡ est contingens. ꝛ contingens potest non eē. ergo iste qui est predestinatus potest non esse predestinatus. Et hoc quidē credo q̄ necesse sit poni. hoc tamē difficile ē intelligi. Potest tamē sic capi. si psupponam⁹ q̄tuor vera. Primū est q̄ presens diuine eternitatis circūplectitur oēs tps idem ꝛ vniforme. ꝛ hoc dicit Ans. in li. de cōcordia pscietie ꝛ li. ar. q̄ sicut presens tempus circūplectitur omnē locū. ꝛ oēs quod in loco ē. ita pn̄s eternitatis

omne tẽpus. et hoc necessariũ est poni. q̃uis nõ possumus hoc plene intelligere. Videmus enĩ eius oppositũ eẽ falsum et impossibile. q2 si hoc non esset. tũc mutaret᷑ p̄ns diuine eternitatis. Secũdũ est illud q̄ deus vno, et eodez cognoscit omnia. ita q̄ ẽ vnica dei cognitio qua cognoscit hoc et qua cognoscit ei⁹ oppositum. et hoc supra probatũ est autoritate et rõne. non solum q̃tum ad illud per quod cognoscitur. sed etiam q̃tum ad actum diuine cognitionis. Terciuz est q̄ cũ dicimus diuinam cognitionem vel volũtatem ordinari ad hoc cognoscibile et ad aliud. nõ ponitur ordo vel respectus in deo actu. sed solum ex p̄te rei create vel cognite. et ille quidem sicut preuisuz est non ponit᷑ in actu sed in habitu. nec de p̄nti sed de futuro. Quartũ est q̄ futurũ sub rõne futuri qd̄ ponitur semel esse verum. ponitur semp̄ fuisse verum. et qd̄ ponit᷑ semel esse falsum ponit᷑ semper fuisse falsum. et ideo cũ ponitur posse esse. non ponit᷑ nec mutari nec incipe. His p̄suppositis facile est intelligere q̄ predestinatus potest esse prescitus. et q̄ deus quez presciuit potuit predestinasse. Constans enĩ est q̄ falus istius qui prescitus est potuit ab eterno p̄uideri. cum possit eẽ siue fieri in tempore. et si potuit ab eterno ordinari ad diuinam cognitionem et volũtatem. potest et nũc. Etenĩ quia presens totũ est et nihil transit in preteritũ. et nihil factum est quod sit necessariũ esse factuz. hinc est q̄ sicut potest cogitari vere posse et non predestinasse ab eterno. ita etiã q̄ possit nunc in suo. s. nũc eternitatis nõ predestinasse. et hoc dicit mgr̄ in l̄ra. Actus tamen eternus diuine cognitõnis non potest cogitari non fuisse. vel ad hoc futurũ cõtingens ordinatũ nõ esse. et si hoc nõ ponitur. nõ ponitur aliqua mutatio in eterno p̄nti. quia nulla ponitur successio. nec ponit᷑ mutatio in cognitione. q2 nõ ponitur in deo alia cognitio. nec in ordine ex p̄te cognoscẽtis. quia non ponitur in deo alius ordo. nec in ordine ex parte cogniti. quia ex parte illa non ponit᷑ nisi futurũ. et illud cum non est. potest intelligi esse. et potest esse futurũ sine mutatione. et hoc totũ clarius aperit᷑. si veniamus ad significationẽ hoꝝ vocabulo
28 rũ prescitus et p̄destinatus. Predestinatus enĩ et prescitus duo sunt vocabula. et q̃tũ ad principale significatũ diuinã essentiam. q̃tum ad connotatũ importat futura contingentia. Q̃tum ergo ad principale significatũ idem sunt. q̃tum vo ad connotatuz. q2 sunt contingentia q̄ non de necessitate insunt. potest vnũ esse alteꝝ. Quia vo cõnotata non tm̃ sunt ꝯtingentia. sed etiaz de futuro que nihil ponũt actu. p̄nt non inesse et iesse sine mutatõne. Cũ enĩ ponũtur inesse vera de futuro. ponũtur semp̄ fuisse etc. sicut p3. et Ans. dicit. Si dicat᷑ aliquid esse futurũ de contingenti. constat q̄ possibile est non esse futurũ. et si futurũ est. semp̄ fuit ipm̃ esse futurũ. et ideo hec ẽ vera sine mutatõne et sine inceptõne. predestinatus potest esse prescitus. nulla enĩ repugnantia est. nec ex p̄te significati. nec ex parte connotati. et hoc patet si resoluatur. Sensus enĩ est. Iste ẽ predestinatus. i. iste est a deo precognitus. et saluabit᷑ per dei grãm. Similit᷑ iste est prescitus. sensus est. Iste ẽ precognitus. et dãnabitur p̄ suam culpã. Constat enĩ q̄ in diuina cognitione non est differentia in se sed soluz in connotato. cum ergo saluandus possit dannari. p̄destinatus p̄t esse prescitus sine aliqua mutatione. Ex hoc patent tria obiecta. naz primũ et vltimũ intelligit᷑ in formis que aliquid ponũt actu circa subiectum. scd̃m vo de eo quod est eternũ qd̄ nihil temporale connotat. talia aũt non sunt esse prescitum et esse predestinatũ. et sic patent omnia.

Questio. ij. b

Supposito q̄ predestinatio non inferat necessitatez libero arbitrio q̄ non possit aliter esse. querit᷑ vtruz ponat certitudinem in euentu. s. vt nũq̄ aliter eueniat nisi sicut deus p̄diffiniuit. Et q̄ sic ostendit᷑ primo autoritate Ioh. xiij. Ego scio quos elegerim. Et ij. Thi. ij. Nouit deus qui sunt eius. s̄ si diuina cognitio est certa et infallibilis. et falleretur si nõ saluarent᷑ illi quos nouit esse suos certitudinaliter. ergo veruz ẽ q̄ sic euenit sicut prediffiniuit deus. et sic etc. Itẽ j. Ioh. ij. Ex nobis exierunt. sed ex nobis non erant. ponit illud pro signo. scz q̄ illud est signum q̄ homo non fuit electus quãdo non perseuerauit in bono [illegible]naliter. si ergo illud signum est rectum. certum est q̄ omnes predestinati et soli in gratia finaliter perseuerant. et si hoc. certum est q̄ soli saluantur et omnes. s̄ certitudo est in euentu. Item Augustin⁹ in libro de bono perseuerantie. Predestinatio est prescientia beneficioꝝ dei per que certissime liberantur quicũq̧ liberãtur. Si ergo liberant᷑ certissime. patet q̄ certitudo salutis ẽ respectu personarum. et sic etc. Itez Augustinus in li. de correctione et gratia. Certus est numerus electoꝝ. qui non potest minui nec augeri. ergo vr̄ q̄ certitudo sit in quodam numero. Itez hoc videtur ratione. quia in domo patris sunt multe mansiones. sicut dicit᷑ Ioh. xiiij. aut ergo preuidit deus qui debeant ibi habitare. aut non. Constat q̄ p̄uidit qui debeant ibi esse. ergo si aliquis eoꝝ desit. aliqua mansio vacua remanebit. sed hoc est incõueniens et indecens in ciuitate superna. ergo certum ẽ q̄ quilibet predestinatus locũ suũ habebit. Item numerus electoruz a deo prefinitus est optima et decentissima ratione et ꝓportione. si enĩ fecit omnia ordinatissime. multofortius supernam ciuitatem. sed optima ꝓportio fedatur et perditur per augmentum et diminutionem. ergo si non potest esse vt sit ibi defect⁹ ordinis et ꝓportionis ꝯgruentis. certitudinaliter tot saluabũtur et non plures nec pauciores q̄t deus p̄uidit. Sed contra. q̄ non sit certitudo euentus q̃tũ ad personas videtur sic. Apocal. iij. Tene qd̄ habes ne alius accipiat co. t. Greg. ibi. Dum alius liberat᷑. alius in locum eius subinducitur. ergo si vnus vendicat sibi locum alterius. non euenit sicut deus ordinauit. immo tota die fit transmutatio. Item sup illud Iob. xxxiiij. Conteret multos. Greg. ibidem. locum vite alijs cadentibus alij sortiũtur. Item q̄ non sit certitudo q̃tum ad numerũ. videtur. Lu. v. Rumpebat᷑ rhete. glo. Non tot intrant de iudeis q̄t sunt predestinati. ergo pauciores saluãtur q̄ sunt p̄destinati. Item Deutro. j. Addat deus ad hunc numerũ multa milia. glo. ad hunc numerũ prediffinitum in dei prescientia qui nouit que sunt eius. s̄ si deus addit ad numerum prediffinitum. nõ est certitudo q̃tum ad numerum saluãdorum. Item q̄ q̃tum ad neutrũ sit certitudo videtur. intelligamus enĩ a b c esse numeꝝ p̄destinatoꝝ. [illegible] e f numerum p̄scitoꝝ. tunc quero a ita bene potest dãnari sicut et d. et ecõuerso d ita saluari sicut a. ergo nulla est certitudo q̃tum ad personas. Rursus a potest dannari. et tunc solũ remanent duo. et [illegible] saluari et tũc erũt q̃tuor

q nulla est certitudo quantum ad numerum. Item hoc ipm ostenditur deducendo ad inconveniens. Si enim certum est qui et quot salvabuntur ita q sic eveniet et non aliter. ergo certum est q nullus predestinatus dampnabitur aliquo casu vel eventu. et nullus prescitus salvabitur. g nullus debet curare vtrum faciet bn vel male. quia si prescitus est. quicquid faciat in fine dampnabitur. si predestinatus. quicquid faciat in fine salvabitur. stultus est ergo qui non comedit et letat et no habet bona in vita sua.
29 Re' dom q est dicere certitudinem a parte rei evenictis. et a parte dei pordinantis. Si loquimur de certitudine a parte rei evenientis. cu hoc dicatur cotra contingentia. sic dico q non est maior certitudo in numero electorum q sit in numero alior futuror contingentiu. quia pendet eventus nostre salutis et dampnationis ex nostri arbitrij libertate. Si aut loquamur de certitudine a parte dei precognoscetis. sic certus est eventus salutis nostre certitudine infallibilitatis. quia divina presciétia no fallitur. et io evenit vt psciuit. Certus etia est certitudine immutabilitatis. quia divina dispositio et ordinatio non variatur vt modo eligat vnu et mo alium. sed qui semel electus e semp fuit et erit. et no ali9. Rones ad prima partem inducte procedut de certitudine effectus eventus. non quantum ad necessitatem s quantum ad infallibilitatem precognitionis. et quantum ad invariabilitatem eterne preordinationis. Ad illud
30 ergo quod obijcit. q alius alterius locum accipit et coronam. dom q locus eterne mansionis et corona retributonis alicui debet bm reputationem iusticie. alicui bm prediffinitonem prescientie. et contingit q vnus locus debet alicui bm pntem iusticiam. eo q illo cadente alius intrat. cui debetur bm prediffinitionem eternam. quado do alicui debetur locus bm pdiffinitionem eternam. potest quidem cadere et locu perdere. et alius qui non est pdestinatus potest acquirere. s tame hoc nuq eveniet. Quia ergo pscitus iustus frequenter locum eterne mansionis perdit que alius paris meriti acquirit. et nemo scit vtru sit pscitus vel predestinatus. ideo quis sciat se esse iustum. timere debet ne amittat locum. et ad huc timore hortatur btus Jo. in pdicta autoritate Apocal. Et hic timor bonus est omnibus et prescitis et pdestinatis. quia humiliat et sollicitat. Econtra certitudo de electione elevat in tumorem. et deprimit in torporem. io bm ordinatissimam dispositionem hoc factum est vt nulli reuelet an sit pdestinatus nisi sit a deo cofirmatus in bono. vt non possit elevari p supbiam. vel torpere per negligentiam. Patet g q illa autori... s no significat mutationem fieri in prescientia. vel aliter evenire q deus prescit. s q qui actualit iustus e. potest locum quo dignus est pdere pdendo iusticiam. et q qui peccator e potest sibi locu debitum acquirere acquirendo iusticia. et hoc tota die contingit. Exemplu in veteri testameto manifestu fuit de saule et david in regno. cui scz sauli recte potuit dici. Tene qd habes. i. humilitate et iusticia. ne ali9 accipiat corona tuam tibi debitam bm statu pntem. alij eni debita bm dispositonem eternam. Exemplu etiam e in coronis
31 xl. martiru. Ad illud quod obijcit de diminutione et augmento. dom q totu referendu e illud ad statu pntis iusticie. Nam illa glo. non tot intrat. intelligit tempe primitive ecclesie. quia multi intrabut in tpe finalis ecclesie. Similiter quod dr q deus addat ad huc numerum intelligitur iustificando plures et vocando ad fidem. Ad illud qd obijcit. q possunt esse 32
plures et pauciores. et alij q sunt psciti. g ibi no est certitudo dom. q no est certitudo necessitatis. est tame certitudo infallibilitatis. quis eni possint esse alij et plures. tame nuq erut. et si essent. tuc ab eterno pdestinati essent. ideo no potest ibi cadere aliqua mutatio. Ad illud qd obijcit. q si ita evenit tuc frustra 33
laborat prescitus et pdestinatus. dom q illud est argumentu qd ducit eos in torporem et impietatis excusatione. et ideo primo ostendendu est eos stulte arguere inferendo a simili. dado sic. Deus pdestinavit vtrum tu debeas cras vivere an non. ad quid g comedis et bibis. qui sic argueret et tali roni cosentiret. argueret dementie. Similiter in proposito. Secundo ridetur argumentando. tu dicis q deus predestinat et ego dico q deus tanq iustus iudex iuste remunerat. nullu bonu g irremuneratu. nullu malu impunitum. g nullus laborat sine fructu. nullus torpet sine dampno. Et preterea dom q predicta argumetatio deficit. pcedit eni ac si deus pdestinaret et psciret in eventu omne. s no pdestinat hoiem ad salute, nisi per merita. nec reprobat vt perveniat in dampnatione sine meritis. et ideo non solu e nostra salus ex parte dei s ex parte nra. et cum ipe velit omnes saluos fieri. et omnib9 gram impartiri. solu ex nra malicia vel negligetia venit defectus nostre salutis.

Onsequenter quantum ad secundu articulu queritur de divina electione. Et circa hoc querunt duo. Primo queritur vtrum electio sit in deo eternalit vel ex tpe. Secudo queritur quid sit electio bm rem.

Questio .j. c

Ut electio in deo sit eternaliter ostenditur pmo autoritate apli Ephe. j. Elegit nos ante mudi constitutione vt essem9 sancti et imaculati cora ipo Cotra. Jo. xiij. Ego scio quos elegerim. sed omnes elegerat tpaliter qui erant eius discipuli. g no est alia electio i deo q temporalis. Item q electio sit in deo videtur per rationem. quia omnis agens discrete et ordinate est agens per electionem. sed deus e huiusmodi. ergo i deo est ponere electonem. Item q ab eterno videtur. quia omis electio que e specialiter aliquor no tm est dilectio sed etiam electio. sed predestinatio dei non e omniu hominu sed solu saluandoru. et predestinatio non est sine dilectione. ergo neq sine electione. s illa ab eterno. g et ista. Sz cotra. Dam Electio non cadit in deum. quia divina natura non est possibilis ad ignorantiam. Item eligere est alterum alteri preoptare. sed deus vult omnes homines saluos fieri. g videtur q electio non sit in deo. Item videt q solum sit in deo temporaliter. electio eni non esset si ho pstitisset. ergo videtur q lapsus hominis faciat ad electionem. sed temporale no facit ad esse eternu. g electio non est eterni sed temporalis. Item electio e dissimiliter entiu. sed omnia in deo eternaliter sunt vnum et similiter. g electio est reru existentiu in pprio genere. sed in pprio genere non sunt nisi ex tempore. g nec electio. Item electio est poptatio. sed deus nihil preoptat alij quantum ad intentionem affectus. g solum quantum ad excellentiam effectus. sed effectum non e ponere nisi ex tempe. g &c. Item in plus est vocatio q electio. Multi do sunt vocati. pauci electi. Mat. xxij. sed vocatio est temporalis. ergo videt similit q

electio. Consequēter ergo cum vocatio sit tempalis.
predestinatō vō eterna. q̄ritur vnde hoc est ꝙ electō
34 ꝛ tempalis est ꝛ eterna. R̄. dōm ꝙ electio dicitur
dupliciter. Uno modo prout dicit dilectionem cum
discretione solū. Alio modo vt dicit dilectionem cū
discretione p̄cedente. ꝛ deliberatione ꝛ inquisitōe.
Et primo mō est in deo. secūdo mō in creatura i qua
cadere pōt ignorātia. ꝛ hoc secūdo mō loq̄tur Dam̄.
35 Ad illud qđ obijcitur ꝙ volūtas dei ꝛ dilectio ē si
ne discretōne. dōm ꝙ est voluntas antecedēs. ꝛ ꝯse
quens. Antecedēs. qua vult quantum in se est. conse
quens. qua vult cum ꝑscientia nostre salutis. ꝛ p̄ma
quidem est omniū. scda vō non. Scdm hūc modum
est dilectio duplex. Una q̄ respicit volūtatem antece
dentē. ꝛ hac diligit om̄es. ꝛ alia q̄ respicit ꝯseq̄ntem.
36 ꝛ hac diligit oēs saluandos. ꝛ hec est electio. Ad
illud quod obijcitur ꝙ electio non esset nisi homo nō
peccasset. dōm ꝙ est electio qua eligitur ꝛ sepatur bo
nus a malo. ꝛ est electio qua sepatur melior a minus
bono. hec secūda esset si homo non peccasset. p̄ma au
tem non esset si homo non peccasset. nō quia lapsus
aliquid faciat ad rōnem eligendi sed p̄uisio lapsus. ꝛ
q̄uis lapsus hominis fuerit tempalis. p̄uisio tamen
37 eius fuit eterna. Ad illud quod obijcit̄ ꝙ electio ē
dissimiliū entiū. dōm ꝙ sicut dilectō duplex est. que
dam que oritur ex consideratione bonitatis. quedā
que ē principiū bonitatis. Sic electio duplex ē. Que
dam que causatur a diuersitate ꝛ p̄eminentia eligibi
liū. ꝛ hec ꝯsequit̄ eligibilia. vt electio humana. Que
dam q̄ est ratio diuersitatis in eligendo vt diuina. et
hec est dissimiliū. nō que sunt ſ que futura sunt. ꝛ ta
38 lis p̄cedit ꝛ ē eterna. Nisi eñ esset diuina electō. oēs
essemus reprobi ꝛ mali. ꝛ sic patet illud. Ad illud
quod obijcit̄ ꝙ electio est p̄optatio. dōm ꝙ p̄optatō
ratione maioritatis effectus potest eē dupliciter. aut
per modum appropriationis. aut per modum dispo
sitionis ꝛ p̄ordinationis. Per modū appropriatōis
ponit effectū in actu. per modum preordinationis ꝛ
dispositionis ponit in potētia tm̄. ꝛ sicut dispositio ē
39 eterna. ita ꝛ p̄optatio. Ad illud quod obijcitur de
vocatione ꝙ solum est tempalis. dōm ꝙ vocatio di
cit actum vt exteriorē. electio dicit actū vt interiorē.
p̄destinatio dicit actū vt anteriorē. Quoniā ḡ actus
vt exterior connotat effectum vt exteriorem. iō voca
tio solum est tempalis. Rursus quoniā actus vt an
terior non habet rōnem iniciandi. ideo predestinatō
est solū eterna. Sed quoniā actus interior p̄ manife
stationem fit exterior. hinc est ꝙ electio ē eterna ꝛ tē
poralis. Quod ergo obijcitur de vocatione ꝙ in pl⁹
est. ergo prior. dōm ꝙ prior est ſm rōnem intelligen
di tanq̄ cōmunior. sed non q̄tum ad ordinem durā
di. non eñ est sup̄ius essentiale sed effectu cōsequēs.
ꝛ sic patent omnia.

Questio. ij. f

Quid sit electio. ꝛ ꝙ sit idem qđ predestinatō videt̄.
Magister dicit in lra. Cum aūt predestinatio sit ele
ctio qua deus elegit quos voluit ante mūdi constitu
tione. Item ratōne videt̄. quia omnis predestina
tus est electus. ꝛ omnis electus predestinatus. ḡ pre
destinatio est electio. cum per se predicētur adinuicē
Item quoꝝ opposita sunt eadem. ipa sunt eadē.
sed oppositum electionis est reprobatio. ꝛ hec est op
positum predestinationis. ḡ ꝛc̄. Contra. quecunq̄
sunt diuersoꝝ. ipa sunt diuersa. sed p̄destinatio est so
lum bonorum. ꝛ omniū saluandorum. ꝛ aliquorum
damnandoꝝ. ergo ꝛc̄. Probatio minoris Joh. vj.
Nonne duodecim vos elegi ꝛ vnus ex vobis diabo
lus est. Si tu dicas ꝙ illud intelligitur de electōne tē
porali. Contra. electō temporalis signum est eterne.
aut ergo concordant. aut est signū falsum. Item si
nūq̄ esset aliquis malus. esset predestinatio. sed non
esset electio ſm hoc. ergo aliud obiectum respicit ele
ctio. aliud predestinatio. ergo non sunt omnino idē.
Item agens ſm propositum dicitur agens p electionem. ꝛ non dicitur agere ſm predestinationem.
ergo differt predestinatio ꝛ electio. Queritur ergo q̄
sit differentia. ꝛ qđ sit prius ſm rationem intelligen
di. R̄. dōm ꝙ electio tripliciter dicitur. Est eñ ele 40
ctio ſm affectionem dilectionis. ꝛ ſm effectum fina
lis gratificationis. ꝛ ſm statum prelationis. Prima
est eterna. ꝛ est idem qđ predestinatō. Secūda ē tem
poralis ꝛ signū prime infallibile. Tercia similiter tē
poralis. nec est effectus nec signum eterne electiōis.
Multi enim presciūtur mali ꝛ reprobi. ꝛ vtinā non
sint plures mali q̄ boni. Ad illud ergo quod obij 41
citur de verbo dñi Joh. vj. dōm. ꝙ intelligit̄ de ele
ctione prelatōnis. ꝛ hec nō est tm̄ bonoꝝ. nec oim bo
noꝝ. ꝛ ideo vere patet ꝙ non est idem quod predesti
natō. Et quod obijcitur ꝙ est signum. dōm. ꝙ nō est
signum certum. nec deus dat pro signo. ꝛ stultus est 42
qui huic signo credit. Sed electio ſm effectum fina
lis gratificationis hec est signū certum simpliciter. ſ
non est certum nobis. ꝛ hec differt a vocatione. quia
multis datur gratia qui non perseuerant. ideo dicū
tur vocati. sed non electi. ꝛ de his dicitur Mat. xxij.
Multi sunt vocati. pauci vō electi. Ad illud qđ
obijcitur ꝙ electio respicit malum ꝛ conuenit omni 43
agenti a ꝑposito. non sic p̄destinatio. Notandum ꝙ
in deo idem sunt ꝑpositum. p̄destinatio. ꝛ electio ſm
rem. tamē differūt ſm ratōnem intelligendi. Nā ꝑ
positum simpliciter dicit voluntatē faciendi aliq̄d.
Ille eñ dicitur ꝑponere. qui firmiter vult facere ali
quid. Electio vō ꝛ predestinatio addūt supra conce
ptionem. sed differenter. quia predestinatio addit or
dinem ꝛ directionē in finem. sed electio discretionē
siue sepationē a suo opposito. Uñ ꝑpositum dicit fir
mā volūtatis cōceptionē. p̄destinatio cū cōceptione
dicit p̄ordinationē. ꝛ electio quandam discretionē.
Scdm ḡ hoc ptz ꝙ ꝑpositū est prius ſm rōnē intel
ligendi. ꝛ deinde electio. qꝛ prius ē intelligēdū aliq̄d
separi a malo siue a malicia q̄ dirigi in finē. ꝛ sic ptz
diuersitas ꝛ ordo. Et ex hoc patet illud qđ vltimo q̄
ritur quare agēs a ꝑposito nō semꝑ dr̄ agere ſm pre 44
destinationē sicut ſm electionē. qꝛ om̄is agēs a pro
posito deliberās. alterā ptem ꝯtradictōnis p̄accipit.
iō ois talis dr̄ eligere. ſ nō ois agēs sic ordiat effectū
in finē. ſ vt plurimū seip̄m. Predestinare autē est p̄
ordinare alteꝝ in finē. ꝛ hoc q̄dem cōpetit deo ꝑprie.
ꝛ iō patꝫ illud. Predestinatio eñ tria cōnotat. s. pre
ordinatū ꝛ hoc est homo. ꝛ rōnem p̄ordinādi ꝛ hec
est grā. ꝛ rōnem finis ꝛ hic ē gloria. ꝛ sic sunt tria. scꝫ
quod. ꝛ p qđ. ꝛ ad qđ.

Onseq̄ntur ē q̄stio de tercio articulo. s. de re
probatione. Et cū ea que dicta sunt de p̄de
stinatōe eterna. sunt dicēda vl' aptari pñt re
probationi. q̄rit̄ spālit̄ de obduratōe q̄ ē ei⁹ cōnota
tū. de qua duo q̄runtur. Primū q̄ vtrum sit pena vel
culpa. Secūdū vtrū obduratio sit a deo.

Questio.j. g

Qz autem obduratio sit pena sic ostenditur. Super
illud Roma.ix. Cuius vult miseretur zc. glo. Augu.
Obduratio est nolle misereri. sed nolle misereri nō ē
culpa sed pena. g zc. Item ibidem. Miseret̃ ſm
grām que gratis datur. obdurat autē ſm iudiciū qd
meritis redditur. sed cōstat q nō redditur bonis me
ritis. g malis. sed qd malis meritis redditur, ē pena.
45 g obduratō est pena. Item hoc ipm vr rōne. quia
in hoc differt culpa z pena. quia culpa est affectio vo
lūtaria. pena ē affectio inuolūtaria. s obduratio cor
dis ē inuolūtaria. qz nullus vult debabilitari siue ob
durari. g zc. Itē sicut se bz excecatio ad intellectū
sic obduratō ad affectū. s excecatō dicit penā nō cul
pā. g z obduratio. Cōtra. sup illud Ro.ij. ſm du
ritiā zc. Induratō ē pseueratō mētꝪ i malicia ptinaci
quā fit hō impenitēs. s h dicit culpā. g zc. Item
Aug. de pdestinacōne sctōꝝ. Obduratio nihil aliud
est q dei obuiare mandatis. s obuiare mandatis di
cit inobedientiā. s peccatū vt dicit Ambrosius nihil
aliud ē q puaricatio legis diuine. z celestiū inobedi
entia mādatoꝝ. g obduratio dicit pctm̄. Itē rōne
vr. qz nulla pena tpalis ſm qd hmōi opponitur grē
gratificanti. s obduratio opponit̃ grē gratificanti. z
maxime grē finali. g obduratio nō est pena s culpa.
46 Item in hoc ē dr̃ia inter penā z culpā. qz vt dicit
Aug. Pcā ē malū qd patimur. clpa do malū qd agi
mus. s obduratōem vnusquisqz facit sibi. sicut dicit
Aug. in li. de grā z li. ar. Indurauit, deus pharaonez
iusto iudicio. s ipē se li. ar. Et q obduratio sit a nob
ptz. qz in ps. disuadet̃. Nolite obdurare corda vr̃a.
g zc. Rō dōm q obduratio in spiritibus ē trāslati
47 ue dicta ab obduratione in corporibus. In corporibus
aūt duriciā seqtur triplex pprietas. q̄uis insit corpi
p eandē naturā. nō sic spiritui. Duꝝ em̄ ē qd ē inha
bile ad suscipiendū. ē stabile ad pmanendū. ē iterum
forte ad rebellandū siue resistendū. Scōm hūc tripli
cem modū cor obdurari dr triplr̃. Primo mō dr cor
48 obdurari ex hoc q ē inhabile ad impssionē grē susci
piendā. z hoc mō sonat in passionē. z ē pena pseqns
culpā. Secūdo mō dr cor obduratū qd ē in peccato
stabilitū. qd ē multū ppactum ad amorem peccati. z
hoc mō obduratio ē peccatū cū dispositione. siue di
spositio peccati pcedentis. Tercio mō dr cor obdu
ratū cor rebelle qd vult deū z eius mandata z grām
impugnare. z hoc mō est spāle peccati genus. s. pctm̄
in spm̄ sctm̄. z ſm illū modū triplicem diuerse autori
tates pcedūt de obduratione q videntur sibi obuia
re. s diuersis vijs pcedunt ſm mēbra distinctōnis p
dicte. Concedendū est g q obduratio vno mō ē pe
na. cōcedendū nihilominus q alijs modis est culpa
siue dispositio culpe. Ad illud g qd obijcit̃. q pe
49 na grē nō repugnat z etiā sonat in passionē. dōm q
triplex est pena. Est em̄ quedā pena inflicta. qdā cō
tracta. qdam acta. Pena inflicta simpliciter ē passio
z nō repugnās gratie. vt fames. sitis z egritudo. Pe
na contracta ē fomes z concupiscentia. z hec quidez
passio est. z ideo pena. sed tamē inclinat ad actionez
malā. z ideo grē repugnat. non qntum ab substantiā
sed qntum ad inclinationem. Pena acta est sicut ob
duratio z gratie expulsio. z hec quidē pena est. quia
passio est. sed quia ex mala actione siue ex peccato ē.
z illud cōcomitatur insepabiliter. ideo opponit̃ grē.
z ita patz q nihilomin9 est pena z passio. Quis em̄
contingat per propriā actionem. nihilominus pena
est. sicut ptz in scabioso qui in scalpando se delectat.
sed postea sentit in carne ardorem.

Questio.ij. h

Utrum obduratio sit a deo. siue sit effectus dei repro
bantis. Et q sic videtur. Roma. ix. Cuius vult mise
retur. z quē vult indurat. sed idez ē aliquid fieri deo
autore z deo volente. si ergo obduratio est deo volē
te. ergo z deo autore. Item ibidē est glo. obdu
ratio est nolle misereri. aut ergo hic est predicatō per
causam. aut per inherentiam. aut per essentiam. Nō
per inherentiam vel essentiam. in deo enim est volū
tas miserendi. nec tamen obduratio. ergo est dictuz
per causam. sed deus non vult misereri aliquoꝝ vt
prescitorum vt dicit Augustinus. ergo ab ipo est eo
rum obduratio. Itē super illud Exo. iiij. Ego in
durabo cor eius dicit Augustinus. Indurauit deus
pharaonē iusto iudicio. ergo ſm hoc fuit iustū pha
raonem indurari. sed omne iustum a summa iusticia
procedit que deus est. ergo zc. Item ratione vide
tur. quia omē quod est aliquid est a deo. obduratō ē
aliquid. ergo ſm id quod ē. est a deo. Qz sit aliquid
patet. quia durum dicit naturalem potentiā. s mol
le dicit impotentiam. ergo si mollicies est z in corpo
ribus z spiritibus. ē aliquid qd habet deuz causam.
patet zc. Item quicūqz habet curā alicuius si p
mittit eū malefacere cū possit phibere. vel pire cum
possit adiuuare. non incōuenieter dicit̃ causa sui ma
leficij vel peccati siue mali. Vn̄ platus qui subditos
non corrigit. causa dicit̃ maloꝝ in subditis. Similit̃
qui habet vnde pascat fame morientem z nō pascit.
causa ē mortis eius. si g deus potest prohibere vt af
fectus noster durescat. z potest pascere vt non defic
at. z non facit. vr q sibi sit ratio z causa induratōis
attribuenda Item philosophus dat maximam. si
aliquid est causa alicuius. z oppositum est causa op
positi. vt si habere pulmonem ē causa respirādi. non
habere est causa non respirādi. s velle misereri est cā
gratificationis. g nolle misereri est causa obduratio
nis. Item si aliquid p sui pn̄tiam cā ē alicuius. p
sui absentiā ē cā oppositi. hec alia maxima est philo
sophi. g si deus p sui pn̄tiā est cā mollificationis cor
dis. p sui absentiā ē cā obdurationis. Item si aliq
duo sunt oīno similia. aut pprietas aliqua nō iest vni
que non inest alij. aut si inest. aliūde inest. Ponātur
aūt hic duo paruuli Jacob z Esau. deus vnū obdu
rat vt Esau. alteꝝ non obdurat vt Jacob. g cuz sint
similes oīno q ad naturā. z qntū ad merita. aliūde ve
nit obduratio. s nō est dare nisi a deo. g zc. Si tu di
cas q a dyabolo. Contra. esto q dyabolus nullo mō
se intromittat. nihilominus iste obdurabit̃ Item
oīs effectus siue positiuus siue defectiuus hz causaz
pximā z immediatā. qro ergo q sit causa obduratō
nis proxima. aut em̄ culpa originalis. aut actualis.
aut vsus liberi arbitrij. vel aliquod aliud. Nō culpa
originalis. qz tūc oēs obdurarētur. Silr nec culpa
actualis. qz tūc oīs actualit̃ peccās obduraret̃. Nec
vsus liberi arbitrij. quia obduratio vt est connotatū
reprobationis. est in paruulis in quibus nō ē vsus li
beri ar. restat g q volūtas dei sit causa. z hoc videt̃.
qz ea posita ponit̃ effectus. Si em̄ deus nō vult isti9
misereri. necesse ē eū obdurari. Cōtra. Jo. vj. Ois
q venit ad me nō eijciā eum foras. g patus est deus
oēs pplecti. g defectus illustrationis non venit ex

parte dei.sed ex parte nr̄a. Item Apocal.iij.Ecce
sto ad ostiũ ⁊ pulso. si quis mihi apuerit introibo ad
eũ ⁊c.Sed si pegrinus volens hospitari nõ recipit i
domo.non est causa ex parte sui.sed solũ ostiarij.ergo si-
militer ⁊ obdurationis non est causa.nisi qui non re
cipit deũ pulsantem. Item aug.sup illud Jo.Lux
in tenebris lucet dicit.Sicut ceco posito in sole ē pre
sens lux.⁊ ipse absens est luci.sic in omni iniquo qui
cecus est corde pñs est sapientia.⁊ ipse est absens.si ergo
bonũ est simile.cũ cecitas siue priuatio actus vidẽdi
non sit a sole.patet q nec obduratio ē a deo. Item
Ans.Non ideo nõ habet hõ grãm quia deus nõ dat
sed q nõ accipit.ergo nõ debet dici obduratio eē a deo.
50 Item rõne videt.q optimi ē optima adducere.sed
obduratio est pessimũ inter omnia mala.ergo ipam nõ
efficit deus qui est optimus. Item obduratio ani-
me reddit aiam impotentez ad bonũ.ergo ē defect⁹.
sed defectus aut nõ habet causam. aut si hz hz causam
deficientẽ.deus aũt nullius ē cã deficiẽs.ergo obduratõ
nullo mõ ē a deo. R⁹ dõm q obduratio inqñtũ pe
na ē dicit aie ieptitudinẽ.⁊ ita dicit defectõez penalẽ.
⁊ pena ois inqñtũ tal᷑ ē iusta ⁊ ordinata.iõ dicit defe
ctũ ordiatũ.inqñtũ ergo defect⁹ ē. nõ hz cãm nisi deficiẽ
tem.hec aũt nõ ē deus.q deus nõ est causa deficiẽs.sed
li.ar.destitutũ.inqñtũ vero ordinatũ habet cãm meren
tem.s.ipam culpam.⁊ cãm ordinantẽ.s.retribuentez
diuinam iusticiam.Ille ergo tres autoritates Apli.
Aug.⁊ glose.⁊ cõsiles q dicũt deũ obdurasse aliquez
intelligitur q̃tũ ad rõnem ordinis nõ q̃tuz ad rõnẽ
defectus.q p cõparationem ad defectũ solũ compara-
tur in rõne pmittentis non efficiẽtis .Et ē exemplũ.
sicut si aliquis esset dignus fame perire. ⁊ alius posset
eũ pascere.⁊ iusto iudicio nollet eũ pascere. si qrere᷑
q fuit in isto causa mortis.rñdet q defectus cibi. ille
vero nõ dicere᷑ occidisse sed pmisisse. Si rursus quere-
re᷑ vtrũ iste iuste fecerit.dicere᷑ q sic.cũ tñ nihil fece
rit.q ipm nõ facere.ordinatũ non fuit autoritate ei⁹
ad merita illius.⁊ p pseqñs ille ordinatus ē in pena
sibi debita.p hũc modũ ē intelligenduz in proposito.
51 Ad illud ergo qd obijcit᷑ q obduratio dicit positio-
nem.dõm q in corporibus dicit positionem. quia
naturam suam nata sunt sibi resistere. sed in spiritib⁹
dicit defectũ. q de naturali aptitudine spũs debet eē
habilis ad susceptionem influentie diuine. Vñ habi
litas talis ē potentie ⁊ habitus.sed econtra obduratõ 52
⁊ ineptitudo est per modũ puisionis. Ad illud qd
obijcitur q qui pmittit subditũ perire est causa ⁊c.
dõm q verũ est si tene᷑ ⁊ debeat facere.sed si nõ tenetur
nec debet hoc facere. immo magis cõtrariũ.nullate-
nus põt illi imputari piculũ.sed iusticie.⁊ ita est in deo
Ad illud quod obijcitur q si aliquid ē causa alicu 53
ius q oppositũ est causa oppositi.dõm q illud tenet
in naturalibus ⁊ necessarijs.sicut in hr̄e pulmonem
⁊ nõ hr̄e.⁊ respirare ⁊ nõ respirare. nõ aũt habet lo-
cũ in volũtarijs sicut dicit Ans. Causa autez quare
iste habet grãm est quia deus dat. Causa quare non
habet est.quia nõ accipit. Sed ista solutio non vr̄
ppetẽs.qm maxima pbi bona est.necesse ē q tene-
at in omni materia. Et ppterea ē dõm q ipse loquit᷑
de cã pxima ⁊ immediata.⁊ q est tota cã nõ exigens
aliam.⁊ in oĩ tali tenet.sed q̃uis volũtas dei sit cã ef
ficiẽs gratificatõis.tñ ad salutem concurrit li.ar. vt
pſentiẽs.q ergo ista duo pcurrũt.qlibet hoz põt cau
sare defectũ.⁊ nõ causat diuina volũtas q ē liberalis-
sima.sed causat li.ar.qd q̃uis nõ possit neq sufficiat
efficere.potest tñ esse deficiens causa que sufficiẽs est
ad defectum.effectus cũ in bonis facilius est destrue
re q cõstruere. Ad illud quod obijcitur de absen- 54
tia. dõm q cũ abñtia alicui⁹ ē malũ. aut ille ē cã sue
abñtie.aut non.Si ille ē cã sue abñtie.di pñs eē cã
eius qd incurritur ex abñtia.Si aũt ipe non est cau-
sa.immo q̃tum est de se semp patus est pſens eē. tũc
reuera nullo mõ dicendus ē causa. sed illud rõne cui⁹
iuste se absentat.iõ vere nr̄m pctm̃ ⁊ nõ deus. pecca-
cũ nr̄a diuiserũt inter nos ⁊ deũ nr̄m.⁊ sunt qua-
si nubes densissime. auferẽtes nobis illustrationem
grãe. Ad illud qd queri᷑ que sit cã efficiẽs ratione 55
cuius insit.dõm q cã est li.ar. meritoriũ. ⁊ peccatuz
siue originale siue actuale.Causa vero deficiens q po-
nit defectum est liberũ arbi.deficiens.⁊ in defectu suo
permanens.siue quia ipm negligit.siue quia peccat᷑
exigentibus alius non succurrit.quia vero duob⁹ exñ-
tibus similibus põt alter hr̄e subleuantẽ alt᷑ nõ.ideo
vnus obduratur ex se.alt᷑ vero subleua᷑ ab alio. ⁊ per
hũc modũ intelligendũ ē in iacob ⁊ esau.Esau cũ ia
cuit ppria īfirmitate.sed iacob releuat⁹ ē aliena vtute.

Vtrũ pdestinatio ⁊ reprobatio sint ex meritis nostris

Si aũt querimus meritũ obdurationis ⁊ misericordie. Supra egit magister de causalitate actiua pre destinationis ⁊ reprobationis. In hac parte inquirit de causalitate passiua.vtrum.s. predestinatio ⁊ reprobatio habeãt in nobis causam meritoriam. Et hoc quidem principaliter intendit in ista distin ctione.que duas habet partes. In prima magister inuestigat principale propositũ. In secũda mouet quandam questionem que ex precedentibus habet ortum.s.vtrum deus desinat aliquid scire vel prescire . Ex cui⁹ manifestatione patefacit diuine sciẽtie interminabilitatem.ibi. Preterea considerari oportet. Prima ps quatuor habet partes. In prima magister determinat veritatem ostendens q reprobatio habet causam me ritoriam q̃tum ad cõnotatũ qd est obduratio.non sic predestinatio q̃ntum ad connotatum quod est gratifi catio. In secunda vero magister remouet quãdam opinionem que posset hominẽ ducere in errorem.ibi. Opi nati sunt tamen quidam. In tercia remouet eius defensionem.ibi. His tamẽ aduersari videtur ⁊c. In quar ta remouet presumptuosam in hac questione inquisitionem ostendens aliquos volentes reddere rationem de hoc profundo diuine predestinationis lapsos esse in profunduz erroris.ibi. Multi vero de isto profundo q̃ rentes reddere rationẽ ⁊c. Similiter secũda pars in qua determinat magister questionem.vtrum deus de sinat aliquid scire vel prescire.⁊ similiter est questio.vtrum desinat aliquez predestinare.partes habet duas. In prima determinat de prescientia q contingit desinere aliquid prescire. In secunda vero determinat de sciẽ tia.ibi. De sciẽtia aũt aliter dicim⁹.vbi dicit q deus nihil desinit scire.⁊ in vtraq parte primo mouet questio nem.secundo determinat.

Reprobatio habet cām meritoriā q̄ntū ad cōnotatū qd̄ ē obduratio. p̄destinatio vō nō sic q̄ztum ad cōnotatum quod ē gratificatio. a

I aūt q̄rim⁹ meritū obdurationis ꝛ misericordie. obdurationis meritū inuenimus. misericordie aūt meritū nō inuenimus. qꝛ nullū est misericordie meritū. ne gr̄a vacuet̄ si nō gratis donet̄. ſ meritis reddat̄. Miseret̄ itaqꝫ ſm grām q̄ gratis dat̄. obdurat aūt ſm iudiciū qd̄ meritis reddit̄. Vn̄ dat̄ intelligi vt ſicut reprobatō dei ē nolle misereri. ita obduratio dei sit nō misereri. vt nō ab illo irrogetur aliq̄d quo fit hō deterior. ſed tm̄ quo fit melior nō eroget̄. Ex his apte oñdit̄ q̄d miſcdiam. q̄d obduratō nē itellexerit ap̄lus. Et qꝛ miſcdia nullū aduocat meritū. obduratio vō nō ē sine merito ꝛ miſcdie vbo hic accipit̄ p̄destinatio. ꝛ p̄cipue p̄destinatōis effectus. obdurationis vō non ipa dei eterna reprobatio. qꝛ ei⁹ nullū ē meritū ſ gr̄e p̄uatio siue ſubtractio. q̄ q̄dāmō ē reprobatōis effect⁹. Accipit̄ tm̄ aliq̄n reprobatio ꝑ obduratōe. ſicut ꝛ p̄destinatio p suo effectu q̄ ē gr̄a apposita. Gr̄a eni q̄ apponit̄. effect⁹ ē p̄destinatōis. Cū ḡ gr̄e q̄ apponit̄ homi ad iustificationē nulla ſint merita. mltomin⁹ ꝛ ipi⁹ p̄destinatōis qua ab eterno elegit deus quos voluit aliq̄ p̄nt existere merita. Ita nec reprobatōis q̄ ab eterno quosdam p̄ſciuit futuros malos ꝛ damnādos. ſicut elegit iacob ꝛ reprobauit esau. qd̄ nō fuit ꝑ meritis eoꝝ q̄ tūc hērēt. qꝛ nulla hēbāt̄. qm̄ nec ipi existebāt. nec ꝑꝑt̄ futa merita q̄ p̄uidēt. vt vl̄ illū elegit vl̄ illū reꝑbauit

Exemplum ponit de Iacob ꝛ esau dicens q̄ nec illuz elegit nec illū reprobauit deus pro meritis.

Remouet opinionem q̄ ducere poſſet in errorē in quo fuit aliq̄n Aug. ſed postea retractauit. b

[a] Opinati ſunt tamē quidā deū ideo elegiſſe iacob. quia talē futurū preſciuit q̄ in eū crederet ꝛ ei ſeruiret. quod aliq̄n Aug. ſe ſenſiſſe dicit in li. retracta. vbi apte oñdit q̄ ſi ꝑpter futura merita electus eſſet. iam nō ex gratia eſſet electio. Non ergo ideo electus eſt a deo quia talis futurus erat. ſed ex electione talis ē fact⁹ ita dicens. Diſputans quid elegerit de⁹ in nōdū nato cui dixit ſeruiturū eſſe maiorē. ꝛ quid in eodem maiore ſimiliter nondum nato reprobauerit: ad hoc perduxi ratōcinationem vt dicerem. Nō ergo elegit deus opera cuiuſq̄ꝫ in preſcientia que ipē daturus eſt. ſed fidem elegit in preſcientia. ꝛ quem ſibi crediturum eſſe preſciuit. ipſum elegit cui ſpiritūſanctuz daret. vt bona operando etiam eternam vitam conſequeretur. Ecce hic aperte dicit non ꝑpter opera eū elegiſſe. ſed propter fidem qua eum p̄uidit crediturū. ſ qꝛ ꝛ in fide merituz ē ſicuti ꝛ in operibus. hoc retractauit dicēs. Nondū diligētius q̄ſiueram. nec adhuc inueneram qualis ſit electio gr̄e de q̄ dicit ap̄lus [b] Reliq̄e p electionē grē ſalue fiet. q̄ vtiq̄ nō ex gr̄a ē ſi ex meritis ꝑcedit. vt iam qd̄ dat̄ nō ſm grām ſꝫ ſm debitū ſibi reddatur poti⁹ cum meritis q̄z donet̄. Perinde qd̄ ꝯtinuo dixi. dicit [illegible] idē ap̄lus. Idē de⁹ q̄ opatur oīa i oībus. Nuſq̄z aūt dictū ē. De⁹ credit oīa i oībus. Ac deinde ſbiūxi. Qd̄ ḡ credim⁹ nr̄m ē. qd̄ vō bonū opamur illi⁹ ē q̄ credētib⁹ dat ſpm̄ſctm̄. ꝑfecto nō dicerē ſi iam ſcirem etiā ipſam fidem inter dei munera reperiri q̄ dantur in eodez ſpū. Vtrūq̄ ḡ nr̄m ē. ꝑꝑt̄ arbitriū volūtatis. ꝛ vtrūq̄ꝫ datū ē p ſpm̄ fidei ꝛ charitati. Et q̄ paulo poſt dixi. Noſtrū eni ē eū credere ꝛ velle. illius aūt dare credētibus ꝛ volentibus facultatē bn̄ opandi p ſpm̄ſctm̄. ꝑ quem charitas dei diffunditur i cordib⁹ nr̄is. Verū ē q̄dem

Explanat ſententiā predictorum vboꝝ

b Ro. xi.

i. Cor. xii.

1 a Opinati ſunt tm̄ q̄dā deū iō elegiſſe iacob qꝛ talez futuꝝ p̄ſciuit. Vr̄ q̄ iſta poſitio non ſit opinio. ſ hereſis manifeſta. qꝛ qui hoc ponit. ponit grām hoi non gratis ſed ex meritis dari a deo. ꝛ iſte ē error peſſim⁹. ſ. error pelagij. R. dōm. q̄ iō pōt dicere cām meritoriā. vl̄ rōez ꝯgruitat̄. Si dicat cām meritoriā ſic q̄uis p̄ma fronte nō dicat errorem. tm̄ ad ipam ſeq̄t̄ error. Si vō dicat rōem cōgruitatis. ſic nō dicit errorē. ſ tm̄ temeritatē q̄dā hꝫ. qꝛ occulto dei ꝑſūdo nititur reddere rōem. ꝛ idō vtroq̄ꝫ modo erat digna retractatione.

2 b Reliq̄e p electōez gr̄e ſalue fiet. Queritur ſ d̄ illo vbo ap̄li qd̄ aſſūit Aug. i q̄ bitudie ꝯſtruat̄ ille genitiu⁹. qꝛ gr̄a nec vī eligēs. nec electa. Et itez. gr̄a ē ſolū ex p̄te ḡ ꝛ electō. R. dōm q̄ ſi intelligatur de electione tp̄ali. tunc electio gr̄e dī qꝛ fit per grāz. Si āt d̄ eterna. ſic dī electō ḡ vt gr̄a dicat bitū. ſ vt ꝯſtruat̄ ſicut gtūs exi declatōis cāe. vn̄ d̄ electō gr̄e. i. gratuita q̄ me

sed eadē regula ē. ꝛ vtrūqꜫ ipi⁹ ē. qꝛ ipē ꝑparat volūtatē. ꝛ vtrūqꜫ nr̄m. qꝛ nō fit nisi volētib⁹ nob. ergo ꝛ meritū fidei de miscðia dei venit. Nō ergo ꝓpter fidē vl' aliqua merita elegit deus aliquos ab eterno. vel apposuit grām iustificationis in tp̄e. ſꝫ gratuita bonitate sua elegit vt boni essent. Vn̄ Aug. in li. de ꝑdesti. san.

Aug.

Non qꝛ futuros nos tales esse ꝑsciuit. ideo elegit. sed vt essemus tales ꝑ ipsam electionē gratie sue qua gratificauit nos in dilecto filio suo.

Remouet opinionis erronee defensionē] c

Malach. i.

His tn̄ aduersari videt̄ qð dicit Aug. sup Malachiā ꝓphetā vbi scp̄tū ē. Jacob dilexi. esau āt odio habui. Cui vult iquit miseret̄ de⁹. et quē vult indurat. ſꝫ hec volūtas dei iniusta eē nō pōt. Venit eni de occultissimis meritis. qꝛ ipsi peccatores cū ꝓpter generale peccatū vnā massam fecerūt. tn̄ ē nōnulla iter eos diuersitas. c Precedit ergo aliqd in peccatorib⁹ quo q̄uis nōdū sint iustificati. digni efficiātur iustificatione. Et itē precedit in alijs peccatorib⁹ quo digni sunt obtusione Ecce hic vr̄ Aug. dicere qꜫ ꝛ ipsa dei voluntas q̄ alios elegit. alios reprobat. ex meritis ꝓueniat. sed occultissimis. i. qꜫ ꝓ meritis alios voluit eligere. alios reprobare. ꝛ qꜫ ꝓ meritis alijs apponit̄ gr̄a iustificatōnis. alijs non. vn̄ obtūdunt̄. Sed qd intelligere voluerit ignoratur. nisi forte hoc dicat̄ intellexisse qð supra dixim⁹ eū retractasse. Nā ibidē etiā qdā alia cōtinue subdit q in li. retracta. apte retractat. qð vtrūqꜫ legēti patebit. Vn̄ verisimile ē i ꝑmissis etiā hoc retractasse.| Quidam tn̄ ex eo sensu accipiūt fore dictū. nō qꝛ aliqs predestinetur ꝓ meritis. vel iustificationis grām mereatur. sed qꝛ aliq nō adeo mali sunt vt mereātur sibi grām non impartiri. Nullus eni dei grām mereri pōt ꝑ quā iustificat̄. Pōt tn̄ mereri vt nō apponatur. vt penitus abijciatur. Et qdeꝫ aliq in tantū profundū iniqtatis deuenerūt. vt hoc mereāt̄. vt hoc digni sint. alij vo ita viuūt. vt ꝛ si nō mereātur grām iustificationis. non tamē merent̄ oīno repelli ꝛ grām sibi subtrahi. Ideoqꜫ dixit in qbusdā precedere quo digni sint iustificatione. ꝛ in alijs quo digni sint obtusione. ſꝫ hoc friuolum est.

Pōt dici h retractasse.

Remouet presumptuosam de predestinatione inquisitionem qua aliqui falsa de occultis dei disseruerunt carnaliter d

Multi vo de isto profundo querētes reddere rōnem. atqꜫ ſm coniecturas cordis sui inscrutabilē altitudinē iudiciorū dei cogitare conātes. in fabulas vanitatis abierūt dicētes. Q aīe sursum in celo peccāt. ꝛ ſm pctā sua ad corpora ꝓ meritis dirigāt̄. ꝛ dignis sibi qsi carcerib⁹ includant̄. Jerūt hi tales post cogitationes suas. ꝛ volētes disputare de dei ꝓfundo. versi sunt in ꝓfundū. dicētes aīas i celo an̄ ꝯuersatas. ꝛ ibi aliqd boni vl' mali egisse. et pro meritis ad corpa terrena detrusas eē. Hoc aūt respuit catholica fides ꝓpter euidētē apl'i sniam q ait. Cū nōdum nati essent. aut aliquid boni aut aliqd mali egissent ꝛc. Melior ē ergo fidelis ignorātia q̄ꝫ temeraria scientia. Elegit ergo quos voluit gratuita miscðia. nō qꝛ fideles futuri erāt. sed vt fideles essent. eisqꜫ grām dedit. nō qꝛ fideles erāt. ſꝫ vt fierēt. Ait eni apl'us. Misericordiā cōsecutus sum vt fidelis essem. nō ait. qꝛ fidelis erā. dat̄ qdem et fideli. sed data ē etiā pri⁹ vt eēt fidelis. Ita etiā reprobauit quos voluit. nō ꝓpter futura merita q ꝑuidet. veritate tn̄ rectissima ꝛ a nr̄is sensib⁹ remota. Sꝫ q̄rit̄ vtrū sicut dr̄ elegisse qsdā vt boni fierēt ꝛ fideles. ita ēt ꝯcedi dēat reprobasse quosdā vt mali eēnt et īfideles. et obdurare vt peccēt: Qð nullatenus ꝯcedi oportꝫ. Nō eī reprobatio ita ē cā mali. sicut ꝑdestinatio est cā boni: neqꜫ obduratō ita facit hoīem malū. queadmodū miscðia facit bonū.

Jere. xxiiij.

Roma. ix.

I. Cor. vij.

Questio. Re.

rita nō cōsiderat. Et si obijcit̄ qꜫ vn⁹ geniti⁹ nō cōstruit̄ ex illa vi. dōm qꜫ vex ē. nisi habeat virtutez duoꝝ. Vn̄ hn̄ dr̄ vir sanguinis. ꝛ hō autoritatis. similit̄ electō grē. i. gratuite bonitatis. c Precedit ꝗ aliqd in peccatoribus q (q̄uis nō sūt iustificati) digni efficiātur iustificatione. Vi falsum dicere qꝛ pctōr an̄ iustificatiōnē manet in pctō ꝛ q̄diu ē in pctō ē indign⁹ pane q vescit̄. sicut dicit auctas. et etiā ipa vita reputa dei inimic⁹. ergo ꝛc. Rx. dōm qꜫ verbuꝫ illō Aug. retractatū est ꝛ retractatū intelligit̄ in ꝑfata retractatōe q ponit̄ ꝑcedenti ca. Aut dignitas ibi tm̄ valꝫ quātū ꝯgruitas solū. ꝛ mlte pñt eē cōgruitates i pctōrib⁹ ad grām gratū faciētem ꝑ multiplicitatē grāꝫ gratis datam.

Utrum deus desinat aliqua scire vel prescire.

Preterea psiderari oportet vtrū ea oīa q̄ semel scit vel prescit de⁹. sp sciat scierit. ac presciat et prescierit. an olim scierit vel prescierit. qd̄ mō nō scit vel prescit? De presciētia primo rn̄demus dicētes m̄lta cū presciisse q̄ mō nō prescit. Cū em̄ eius presciētia nō sit nisi de futuris. exquo illa q̄ futura erāt presentia fiūt vel p̄terierūt. sub dei presciētia eē desinūt. sub scientia vō sp sunt.

Determinatō q̄ cōtingit deū desinere aliq̄ prescire.

d Prescivit ergo deus oia ab eterno q̄ futura erāt. neq̄ prescire desinit nisi cū futura esse desinūt. neq̄ cū prescire desinit aliq̄ q̄ añ presciebat. minus ea noscit q̄ añ cognoscebat. Nō em̄ dicit̄ ex defectu scientie dei q̄ aliqua prescierit aliq̄n q̄ mō non presciat. s̄ ex rōne verbi qd̄ ē prescientia. Prescire em̄ ē ante scire aliq̄d q̄ fiat. Ideoq̄ nō pōt dici de⁹ scire nisi ea q̄ futura sunt. d

Deus nihil desinit scire. f

De scia aūt aliter dicim⁹. Scit em̄ de⁹ sp oia q̄ aliq̄n scit. om̄em eni scientiā quā aliq̄n habet semp habuit. et habz. et habebit. Ad hoc aūt opponit̄ ita. Olim sciuit hūc hoiem nasciturū q̄ nat⁹ ē. mō nō scit eū nasciturum. sciuit g̃ aliq̄d qd̄ mō nō scit. Itē sciuit mūdū esse creandū. mō nō scit eū eē creādū. aliq̄d ergo sciuit qd̄ mō nō scit. et alia hmōi infinita dici pn̄t. Sz ad hoc dicim⁹ q̄ idez de natiuitate hui⁹ hoīs et mūdi creatione nūc etiā scit qd̄ sciebat añq̄ fieret. lz tūc et nūc hāc scientiā ei⁹ diuersꝭ exp̄mi vbis oporteat. Nā qd̄ tūc futurū erat. nūc preteritū est. Ideoq̄ verba cōmutāda sūt ad ipsum designādū. Sicut diuersis tpibus loq̄ntes eandē diē. mō p hoc aduerbiū cras designam⁹ dū adhuc futura ē. mō p hodie dū p̄ns ē. mō per heri dū p̄terita ē. Ita anteq̄z crearetur mūdus sciebat deus hunc creandū. postq̄z creatus est scit eum creatū. nec ē hoc scire diuersa. sed omnino idez de creatione mūdi. Sicut antiq̄ patres crediderunt christū nasciturū [illegible] moriturū. nos aūt credimus eū natum et mortuū. nec tñ diuersa credimus nos et illi sed eadem. Tempa enim vt ait Augu. variata sunt. et ideo verba sunt mutata non fides. Indubitant̄ ergo teneam⁹ deū sp oia scire que aliquando scit.

Oppositio.

Solutio.

Aug.

d Neq̄ p̄scire desinit. ꝛc. Innuit mḡr q̄ deus p̄scire futura desinit cū futura esse desināt. Cōtra. videt̄ falsum dicere. q̄z prescientia dicit q̄d eternū. s̄ nullū eternū desinit eē. g̃ nec p̄sciēs
4 desinit p̄scire. Item Rich. dicit q̄ q̄tuor sunt cōbinatiōes. q̄z quoddā ē qd̄ hz p̄ncipiū ꝛ finē. quoddā qd̄ caret principio ꝛ fine. quoddā qd̄ habet p̄ncipiū ꝛ non finē vt aīa. quartū qd̄ habet finē ꝛ nō principiū est impossibile. Qd̄ em̄ caret principio. nō habz eē aliūde. quod aūt tale ē. se ipō ē. g̃ ē oīno immutabile. g̃ nō pōt desinere. si g̃ p̄scire caret p̄ncipio. necesse ē q̄
5 careat fine. R̄x⁹ dicendum q̄ absq̄ dubio mḡr bene dicit q̄ de⁹ desinit aliqua p̄scire cū fiūt p̄ñtia. si em̄ p̄sciebātur q̄z futura. ꝛ iā desinūt esse futura. cōstans est q̄ desinūt presciri. nō rōne eius quod est scire. sed rōne prepositionis. Ad illud ergo quod obijcitur de eterno. dōm q̄ aliquod nomē pure eternum impotat. aliqd̄ vō nomē importat eternū cōnotando tpale. Hoc nomē deus pure eternū importat. s̄ hoc vocabulū p̄scire dicit eternū cōnotando tpale. Secundū hoc notandū q̄ q̄daz cōnotant tpale vt ens in actu. Et q̄z tale tpale eē pōt. ꝛ desinere pōt. ideo tales actus circa deū dicūtur habere inicīū ꝛ terminū. vtputa si dicat̄. deus conseruat hanc rem. cōseruare dicit essentiā cōnotando actu effectū. iō incipit ꝛ desinit cōseruare. Quedam cōnotant tpale vt nō ens actū. ens tñ in potentia siue futurū. ꝛ q̄m tpale nō pōt incipe eē non ens. siue esse futurū anteq̄ sit. sed pōt desinere nō ens. cū incipit esse ens. desinere eē futurū cū incipit esse p̄ns. hinc est q̄ p̄scientia dei respectu creati dr̄ desinere s̄ nūq̄ incipe. ꝛ desinit rōne tpalis non desinētis s̄ incipiētis. Et ex hoc patet illud Rich. quia cū deus desinit p̄scire. nō significat̄ q̄ aliquod ens desinat. s̄ solū q̄ aliq̄d incipiat. ꝛ sic patet illud.

Ad intelligentiā p̄ñtis distinctionis duo p̄ncipaliter querūtur. Primo querit̄ de p̄destinationis causalitate. Secūdo de diuine sciētie sempiternitate siue interminabilitate. Circa primū queruntur duo. Primo querit̄ vtrū predestinatio vel reprobatio in nobis habeat causam meritoriam. Scdo vtrū habeat in deo rationem motiuā.

Questio. j. a

Q̄z aūt habeāt in nobis causam meritoriā ostendit̄ sic. Primo de reprobatione. Roñ. ix. sup illud. Esau odio habui. glo. Esau subtracta grā. per iusticiam ē reprobatus. s̄ iusticia respicit merita. ergo reprobatio est ex meritis. Item per reprobationem nō dicitur nisi ista tria. s. odiū eternū. obduratio tpalis. ꝛ dampnatio finalis. sed omnia ista habent in nobis meritū. quia deus neminē odit nisi p̄pter merita. nec obdurat nec dampnat. ergo ꝛc. Item volūtate antecedente vult deus omnes homines saluos fieri. si ergo aliquem reprobat hoc est volūtate consequente. neminē eñ de se creat ad suppliciū. s̄ volūtas cōseq̄ns

est concessio ex nostra causa.sed non ex alia causa q̃
meriti.ğ ⁊c. Item de predestinatiõe similiter oste-
dit.Greg.dicit ⁊ aug.q predestinatio iuuat̃ sanctorꝝ
orõnibus.sed plus valet vnicuiqꝫ fides sua q̃ fides
aliena.ğ merito suo ⁊ alieno põt q̃s impetrare q sit
predestinat⁹. Itez nullus est predestinatus nisi fi
naliter in gratia pseuerans.⁊ econtra.sunt ğ ꝯuerti-
bilia.sed aliquis potest mereri finalem pseuerantiã.
ergo potest mereri q sit predestinatus. Itẽ qđ po
test in maius.põt in minus.vel equale pi ratõe.ſ hõ
põt mereri habere deũ qđ est maximũ inter omnia.
põt etiã mereri salutẽ qđ est equale ei qđ est esse p̃de
stinatum.ergo ⁊c. Sed ꝯ.omne meritũ antecedit
illud cuius est meritũ.qꝛ disponit ad illud.ſ p̃destia-
tio ⁊ reprobatio p̃cedunt nostrũ esse.ğ nõ cadũt sub
nostro merito. Itẽ omne meritũ aliquo modo est
causa eius qđ meret̃.ſ p̃destinatio ⁊ reprobatio sũt
eterna.merita võ sũt tp̃alia.ğ tp̃ale est causa eterni.
qđ est impossibile. Itẽ sp̃aliter de p̃destinatiõe vt̃.
Thi.iij. Nõ ex operib⁹ iusticie q̃ fecimus nos.ſ fm
suam misericordiam saluos nos fecit. Itẽ gr̃a est
effect⁹ predestinationis.ſ p̃ma gr̃a antecedit oẽ meri
tum.⁊ est cã oĩs meriti.ğ non cadit sub merito.⁊ eo-
ipso gratia est.qꝛ sine meritis datur.ergo nec prede-
7 stinatio. R°.ad hoc intelligendum notandũ q in
predestinatione tria intelliguntur.Primũ est ꝓposi-
tum eternũ.Scđm est tp̃alis gratificatio.Terciũ võ
eterna glorificatõ.Similiter in reprobatione intelli-
gunt̃ tria.s.eternũ odium.tẽpalis obduratio.⁊ eterna
dampnatio.Qũtum ad primũ et vltimũ similiter ẽ iu
dicandũ.nã vltima.s.pena ⁊ gloria simpliciter cadũt
sub merito.Primũ võ.s.ꝓpositũ eternũ eoipso q̃ eter
num est.meritum habere nõ põt.Qũtũ võ ad mediũ
quod est gratificatio ⁊ obduratio.differẽter ẽ iudicã
dum.Nã obduratio simpliciter cadit sub demerito.
siue sub malo merito.gratificatio võ nec simpliciter
8 sub merito.nec simpliciter extra.Est enim meritum
congrui.digni.⁊ cõdigni.Meritum congrui est quã-
do peccator facit quod in se est ⁊ ꝓ se.Meritum di-
gni.qñ iustus facit ꝓ alio.Meritũ ꝯdigni.qñ iust⁹
opat̃ ꝓ seipso.qꝛ ad hoc ordinat̃ gratia ex ꝯdigno.
Gratia aũt alteri ꝓmerenda nõ est oĩo ex cõdigno.
qꝛ pctõr oĩmi bono est indignus.Nec solũ ex ꝯgruo.
qꝛ iustus dignus est exaudiri.Gratificatio ğ sub me-
rito cõgrui põt cadere quo ad ipm gratificandũ.sub
merito digni q̃tum ad alium virum sanctũ.sub me-
rito cõdigni q̃tum ad neutrũ.⁊ hoc ꝓprie loquẽdo ẽ
meritũ.Rñdẽdũ ğ ad qõnẽ cũ querit̃.vtrũ p̃destina-
tio ⁊ reprobatio cadant sub merito.q simplr̃ loquẽ-
do q̃tum ad principale significatum.neutra cadit sb
merito.q̃tum võ ad cõnotatũ reprobatio cadit sub
merito simpliciter.p̃destinatio võ fm q̃d. Cõcedẽ
de sunt ergo rõnes ꝓbantes q p̃destinatio nõ cadit
9 sub merito.slr̃ q nec reprobatõ. Ad illud qđ p̃
mo obĩ de glo.q esau p iusticiam reprobatus est.dđ.
q ibi accipit̃ reprobatio ꝓ cõnotato qđ est obdura-
10 tio. Ad illud qđ obĩ q odiũ eternũ cadit sub meri-
to.dđm q odium eternũ duo dicit.⁊ p̃ncipale signi-
ficatum ⁊ ꝯnotatum.qꝛ neminẽ odit deus q̃tũ ad af
fectum.ſ solum q̃tum ad effectum,et p̃mũ nõ est ex
meritis.ſ scđm.quod patet si resoluat̃.qꝛ odiũ est ꝓ
positũ puniẽdi.ꝓpositũ aũt nullus meret̃ ſ penã.
11 Ad illud qđ obĩ q neminẽ reprobat voluntate cõ-
sequente.dđm q volũtas ꝯsequẽs nõ dĩ qꝛ ꝯsequat̃

merita nostra ratõne voluntatis.ſ solũ rõne volit̃.
vult eĩm aliquid deus qđ nos meruimus.⁊ iõ qꝛ voli
tũ est ꝯnotatũ.pꝫ ⁊c. Ad illud qđ obĩ de p̃destina 12
tione q iuuat̃ orãtõnib⁹ sanctorꝝ.dđm q illud intel-
ligitur ratione cõnotati.qđ est gratia quã sancti viri
possunt alijs suis orõnibus impetrare.nõ tñ sequit̃
q homo possit impetrare sibi.qꝛ ad hoc q impetret.
necesse est q sit dignus mereri.⁊ hoc nõ est nisi p gra
tiã. Ad illud qđ obĩ q idẽ est eẽ p̃destinatũ ⁊ i gr̃a 15
finaliter pseuerare.dđ.q nõ est idẽ ſ ꝯuertibile.ſ il-
lud nõ sequitur.q si aliquis possit mereri vnũ cõuer
tibilium q possit ⁊ reliquũ.sicut nõ sequit̃.si aliquid
est cã vnius ꝯuertibiliũ q sit causa alteri⁹.illud ma-
nifestũ est. Ad illud qđ obĩ qđ potest in maius.p̃t 14
in minus.dđ.q verũ est si equaliter ordinat̃ ad vtrũ
qꝫ.Nam si habet ordinationẽ ad maius.⁊ non hꝫ or-
dinationẽ ad minus.q̃uis possit in maius.nõ tñ se-
quit̃ q in minus.similiter in ꝓposito.gr̃a eĩm ordina
tur ad merendũ deũ vt glorificantẽ nõ vt p̃destinan-
tẽ.slr̃ ad gloriam nõ ad primã gratiam.

Questio.ij. b

Utrum predestinatio ⁊ reprobatio habeãt in deo ra
tionem motiuã.Et q sic videt̃ p canonẽ Gen̄.xviij.
dixit dñs.Num celare potero abraam qđ gesturus
sum cum futurus sit in gentem magnã.et p̃ceptur⁹
domui sue.vt custodiat pactum meũ.dñs ğ voluit re
uelare ipsi abrae ꝓpter ꝯsideratiõnẽ bonorꝝ futuro-
rum.ergo cum illa ab eterno ꝓuideat.pari rõne pre-
destinat ex p̃scia bonorꝝ futurorꝝ. Itẽ Ambro su-
per epl̃am ad Ro.ix.Dabo grãm ei quẽ sciuero toto
corde ad me post errorẽ reuersurũ.loq̃t in psona do-
mini.ğ rõ quare dñs ꝓponit dare grãm ẽ.qꝛ aliqđ fu
turũ preuidit in hoĩe. Itẽ rõne ostdit̃.qꝛ oĩs volũ-
tas eoipso q voluntas est rõnalis.ğ si hoc pfectiõis
est in voluntate q sit ex ratiõe.hoc maxime repit̃ in
voluntate diuina.ğ cũ predestinatio dicat diuinũ ꝓ
positum.erit ex ratione. Itẽ oĩs sapienter eligens
eligit illos in famulos in q̃b⁹ videt meliores mores
p̃teritos.⁊ similiter q̃s nouit fideliores fuisse.⁊ si pos
set futura cognoscere.multofortius eligeret ⁊ respu-
eret ꝓpter p̃uisionẽ bonorum futurorꝝ ⁊ malorꝝ q̃ p̃-
teritorꝝ.si ğ deus est sapientissime eligens.ğ rationes
eligendi siue reprobandi accipit a p̃uisione siue a pre
scientia. Item nullus sapientum eligens p̃eligit
oĩo in distantia.maxime si possit accipe oĩa eque cõ
grue.sed deus prefert vnũ alteri in electiõe.ergo ⁊c.
Item si diuinũ ꝓpositum siue p̃destinatio solum
haberet rõnẽ volũtatẽ dei ⁊ nõ aliã.tũc ğ videt̃ pci-
tas in diuina voluntate.si eĩm vellet oĩs saluare om
nes saluarent̃.⁊ nõ est alia ratõ nisi qꝛ nõ vult.ğ vo-
luntas eius nõ est liberalissima nec optima. Itez
si nõ esset alia ratio q̃ voluntas.ergo cũ deus repro-
bando ꝓponit dampnare.si sine omni ratione sola vo
luntate vellet dampnare aliquem.ğ vr̃ crudelissimus
eo q fecisset hoĩes ad suppliciũ. Itẽ si sola volun-
tate predestinat ⁊ reprobat nõ p̃cognita ratione.vr̃
ergo fm hoc q sit acceptor psonarꝝ.qđ est ꝯtra illud
qđ dĩ act.x.In veritate comperi q nõ est acceptor p-
sonarum deus. Sed ꝯ.Exo.xxxiij.Miserebor cui
misereor.⁊ clemens ero super quem placuerit mihi.
ğ rõ p̃ma ⁊ potissima diuine misericordie ⁊ predesti-
nationis est dei beneplacitum ⁊ voluntas. Item
Math.xj.dicit filius.Reuelasti ea paruulis.⁊ absco
disti hec a sapientibus.ita pater.quoniaꝫ sic placitũ

fuit ante te. ergo si filius reddit optimam ratōem. so
lum diuinū beneplacitum est rō. Itē apl's Ro. ix.
sup hac questione dicit. Nunquid nō habet figulus
potestatem de eadē massa facere alia quidē vasa in
honorem. alia in ɔtumeliā. Si enim quereret̄ ab ar
tifice quare de vna pte masse facit vasa pulcra. ⁊ ex
alia vilia. cum eque sit bona tota massa. nō est alia rō
nisi quia placet. ita eñ bene faceret [illegible] faceret ecōuer-
so. ergo ⁊c̄. Item Aug. de p̄destinatiōe sanct. Nō quia
tales nos futuros sciuit ideo elegit. s; vt tales essem⁹
Item ratione videt̄. q2 volūtas dei est cā causa₂.
ergo ibi est status. sed vbi est status nō est vltra querere
ratione. ergo ⁊c̄. Q2 sit ibi status patet. Q2 etiā stat⁹ nō
patiat̄ querere ratione videt̄. q2 quotiēs causam vel
rōnē querim⁹. querimus vt distātē. si eñ oino essent
idem cā ⁊ cuius est rō. statim illo viso videret̄ cā et
nō quereret̄. sed nō est status nisi in summe simplici.
et ita nulla distantia. ergo nec rō nec qō. Itē [illegible] de⁹ pre
destinat istū ꝓpter p̄uisionē. aut ergo bono₂. aut malo₂.
aut indifferentiū. Nō ꝓpter preuisiōem indifferen-
tium ⁊ malo₂. ergo ꝓpter preuisionem bono₂. sed bona
nulla futura sunt in isto nisi q̄ deus sua volūtate fa-
cturus est. ergo p̄uisio est ꝓpter voluntatē. ⁊ nō ecōuer-
so. Item si quis quereret cum potuerit deus ꝓdu
cere vnū alium mundū similē huic. quare mag⁹ istu₃
q̄ȝ illum. nulla esset qō. q2 hoc solum fuit. quia voluit.
ergo pari rōe nulla est causa quare predestinat ⁊ repro-
25 bat nisi q2 vult. R°. dōm q cum querit̄. vtrū eter-
nū dei ꝓpositum siue electio vel reprobatō in deo mo
tiuam rationē habeat. hoc nō intelligit̄ q̄tum ad vo
luntatē diuinā vel eius actū. qui deus est. s; q̄tum ad
ordinatione voliti ad eius voluntatem. Et si querat̄
ratō causalis vel meritoria. respondet̄ q dari nō pos-
sit. Si aūt querat̄ rō cōgruitatis ⁊ decentie. Rndent
quidam q ipa dei voluntas sibipsi est ratō. nec ē alia
rō quare istū elegit. nisi quia placet. ⁊ hoc est suffici-
ens [illegible] omnē modum. q2 est causa causarū. ⁊ ratio rō-
num. ⁊ eoipso q placet. iō rectum est ꝓpter summa₃
ipsi⁹ voluntatis rectitudinē. q2 nō tm̄ est recta s; etia₃
regula. Sed cauendū est ne dū voluntatē dei magni
ficare volumus. potius voluntati ei⁹ derogemus. Si
eñ nō eēt alia rō quare deus istū elegit. ⁊ illū nō. nisi
q2 placet. certe iam nō occulta dicerent̄ diuina iudi-
cia. sed manifesta. cum quilibet hanc ratōem capiat.
nec dicerent̄ mirabilia. sed potius voluntaria. Et ꝓ-
pter hoc est dōm q ꝓpositum illud eternū sicut dicit
Aug. ⁊ habet̄ in lra. ⁊ voluntas illa est rōnabilissima
⁊ ratiōem habet. ⁊ sicut ab eterno fuit. ab eterno rō-
nem habuit. nō aliam ꝓpter essentiā sed ꝓpter cōno-
tatum. Quid aūt sit illud in electōne hoim vel repro
batiōe nobis nō est omnino notum. nec omnio igno
36 tum. Propter hoc notandum q quedā sunt. opera
q̄ exeunt a volūtate diuina cū alio ad hoc ordinato.
ordine necessitatis. siue necessitatē sumamus in cau
sando. siue in merēdo vel disponēdo. vt pluere ⁊ re-
munerare. siue damnare ⁊ saluare. ⁊ respectu talium
diuina voluntas h₃ rōne₃ in generali ⁊ speciali. Vn
de si queratur quare deus vult pluere. Rndet̄ ꝓpter
nostram vtilitatem. Siliter h₃ rōnē in spāli. vt si q̄ra
tur. quare vult deus pluere in hyeme nō i estate. sic
rndet̄ q2 vapores aquosi magis in hyeme abundāt
q̄ȝ in estate. Similiter si querat̄. quare mag⁹ vult sal
uare petrum q̄ȝ iudā. Rndet̄ q iste habuit bona me
rita. ille vo mala. Quedam aūt sunt opa que sunt a
diuina voluntate cū alio ad hoc ordinatō ordine cō
gruitatis. sicut est nostra gratificatō vel iustificatō. q̄
est a diuina voluntate cū opatiōe ⁊ p̄patiōe li. ar. ⁊ h̄
quia q̄ creauit te sine te. nō iustificabit te sine te. Et
hoc dictum est fm ɔgruentiā. Adiutores eñ dei su-
mus. Attamen deus sine p̄patiōe ⁊ coopatiōe iusti
cat. vt pat₃ de sanctificatis in vtero. ⁊ vt dicit̄ d̄ pau
lo. ⁊ respectu taliū opm habet rōnem volūtatis in ge
nerali. ⁊ habet in spāli. sed in generali certam. in spe
ciali occultam. Si eñ querit̄ quare deus vult iusti-
ficare. Rndet̄ ad misericordie sue ostēsiōe₃. Et si q̄r. q̄re
nō vult oēs hoies iustificare volūtate bn̄placiti. dō.
q hoc est ꝓpter iusticie sue ostensionē. Vnde august.
xxij. de ciui. dei. Si remanerent oēs in pena. nō appa
reret misericordis gratia redimentis. Rursus si om-
nes transferrent̄ de tenebris ad luce₃. in nullo appa
reret seueritas vltionis. in qua ꝓpterea plures q̄ in
illa sunt. vt sic appareret q̄d omnibus debebat̄. Si q̄
rat̄ in speciali. quare magis vult iustificare vnum q̄
alium. duobus similib⁹ demōstratis. q2 multe pūt eē
ratōnes cōgruētie. ideo nō est certitudo a parte rei.
⁊ ideo cum cognitō nostra pendeat a certitudine rei.
nullus certam potest inuenire rationem. nisi habeat
p reuelationem illius cui dubia sunt certa. et q2 non
fuit nobis expediens ad salutem ista cognitio. sed q2
vlterior fuit necessaria ꝓpter humilitatem. ideo deus
noluit reuelare. et apl's nō fuit ausus inquirere. sed
ostendit defectum nostre intelligentie cum exclama-
uit. xj. ad Ro. O altitudo sapientie ⁊ scientie dei. q̄ i-
comprehensibilia sunt iudicia eius. ⁊ inuestigabiles
vie eius ⁊c̄. Ad illud ergo qd̄ querit̄ vtrum prede 17
stinatio habeat rationē. Dōm q habet in generali. si
militer in speciali. ⁊ hec rō nota est diuine p̄scientie.
nō nobis. ratōe predicta. Ad illud qd̄ obi̅ de sacra 18
scriptura q assignat beneplacitū p rōne. dōm q q̄-
uis assignet p rōne ⁊ aliam nō exprimat. nō tamē est
ideo ɔcludendum q nō sit alia. q2 nō sunt oīa scri-
pta. sed nobis vtilia. Vtile aūt fuit scire q diuinū be
neplacitum est causa ⁊ rō. vt discamus cum timere.
et nihil merito₂ nobis attribuere. Ad illud qd̄ ob
ijcit̄ q nō elegit. q2 p̄uidit tales. dō. q aug. negat fm
q hoc qd̄ est. q2 dicit cām. nō fm q dicit rōnē. q2 q̄-
uis diuina voluntas possit habere rōnē. ex qua dicit̄
cōgruent̄ opari. tm̄ nō causam siue rōnē causalē. cum
sit causa causarum. ⁊ maxime respectu voliti. qd̄ q̄-
dem est ex mera dei liberalitate. vtpote est gratia iu-
stificans impium. ⁊ p hoc pt₃ sequēs de statu. Ad 19
illud qd̄ querit̄. ꝓpter quo₂ p̄uisionem. dō. q pōt eē
ꝓpter p̄uisionē bono₂ vt aliq̄ mō sunt a lib. ar. ꝓpter
quo₂ tamen preuisionē nec scio determinate. nec vo
lo querere. nec est ratio nisi cōgruitatis. Vnde ⁊ alia
potest esse q̄ȝ hec. Ad illud qd̄ obi̅ de mundi creati
one. dōm q nō est simile de mundi creatiōe. q2 mun-
di creatio a diuina voluntate ⁊ beneplacito est tāq̄
a tota cā. Et rursus [illegible] creatōnē nō p̄supponit̄ aliq̄d.
Rōnes vo ad oppositū ꝓbant q diuia volūtas rō-
nabiliter facit q h₃ rōnē cōgruitatis rōne voliti. ⁊ q2
hoc verū est. iō cōcedēde sunt. q̄uis aliq̄ ea₂ possint
habere calumniā. tm̄ ɔclusio p̄ncipalis nō h₃ calūni-
am. Nā aug. dicit hoc in li. retract. post oēs retracti-
ones. q ꝓponit ⁊ elegit ⁊ reprobat veritate certissima
⁊ a nr̄is sensibus remotissima. et q2 a sensib⁹ nr̄is est
remotissima. iō null⁹ d₃ ipam inq̄rere. q2 in hac vita
nō possumus inuenire. ⁊ iō [illegible] nr̄e intelligentie insuf-

sciẽtiam sermo de predestinatione claudendus est. vt obstruat̃ omne os. ⁊ subditus fiat oĩs mũd⁹ deo. cuius iudicia nõ sunt scrutabilia sed formidolosa. si silentio veneranda.

c Consequenter q̃tum ad secundũ articulum querit̃ de scdo. s. interminabilitate diuine cognitionis. Et circa hoc querunt̃ duo. Primo q2 dubiũ habet p compatõnẽ ad cõplexa. querit̃ vtrum deus cognoscat res p modũ cõplexionis. Scdo querit̃ vtrũ enunciabilia siue que deus semel cognoscit. semp cognoscat.

Questio. j. c

Qz cognoscat deus p modũ cõplexionis ostenditur sic. Eandem rẽ quã cognoscit sensus cognoscit intellectus. sed sensus p modum incõplexionis. intellect⁹ do p modum cõplexionis. sed intellectus est potentior in cognoscendo q̃ sensus. g̃ cognoscere p modum cõplexionis est maioris potẽtie. s omne tale ẽ deo attribuendũ. g̃ ⁊c. Itẽ different̃ significat̃ res p vocem incõplexam ⁊ cõplexionẽ. q̃a p vocẽ incõplexam q̃tũ ad esse simpliciter. sed p orõnẽ q̃tuz ad esse tale vel tale. sed deus nõ tm̃ cognoscit res q̃tum ad esse simplr. s etiam q̃tum ad esse tale vel tale. g̃ cognoscit scdm complexionez. Itẽ ordo vni⁹ rei ad alterã cui cõiungit̃ in re. facit compositionẽ in cognitiõe. vl' in sermone cõplexionẽ. s deus nõ tm̃ intelligit in se rẽ ipsam. s etiam in ordine ad rẽ aliã cui vnit̃. g̃ non solum p modum simplicem s cõpositionis. Itẽ de⁹ intelligit nr̃m intelligere ⁊ nostrũ dicere. sed nos dicimus ⁊ intelligimus rẽ p modũ cõplexionis. g̃ de⁹ hoc modo intelligit. Sed ɔtra. Dyo. de di. no. Cognoscit deus oĩa. imaterialiter materialia. impartite ptita. vniformiter multa. imutabiliter mutabilia. si g̃ parti cognoscit impartite. g̃ cõposita p modũ simplicez. s modus simplicitatis ⁊ cõplexiõis opponũt̃. g̃ nõ cognoscit p modũ cõplexionis. Itẽ cũ intellectus cognoscat p modum cõplexiõis. aut modus ille est i re. aut in intellectu. Nõ in re. q2 cũ sensus apphẽdat eãdẽ rẽ. apprehenderet eã p modum cõplexionis. g̃ est in intellectu. s oĩs talis intellectus in q̃ est ɔplexio realiter est cõplexus ⁊ ɔpositus. s diuinus intellectus nõ est hmõi. g̃ ⁊c. Itẽ si cognoscit res p modũ cõplexionis. cũ modus diuine cognitionis sit ei coeternus. ab eterno cognouit p modũ complexionis. g̃ cõplexio fuit ab eterno. ergo vere vl' false. Si vere. ergo plura sunt vera ab eterno. Si false. g̃ plura sunt falsa ab eterno. Item si cognoscit p modum cõplexionis. cũ eadẽ res mõ vere significet̃ sub ratione futuritionis. mõ sub ratiõe preteritionis. mõ rõne p̃ntialitatis. g̃ his omnib⁹ modis deus cognoscit. Sz ɔ. oĩa cognoscit p̃ntia. vñ. ij. pe. vl. Unus dies apud deum sicut mille anni ⁊c. g̃ nõ cognoscit oĩb⁹ his modis.

20 Rñ. dd. q cognoscere res p modũ ɔplexionis põt intelligi tripliciter. Aut eñ modus cõplexiõis cadit circa rẽ. ⁊ sic est sensus. deus cognoscit res existere vel se habere p modũ cõplexiõis siue compositionis. ⁊ hoc est verum. cognoscit eñ res esse sicut sũt. Alio modo vt modus complexionis cadat circa rem vt ẽ expressa p intellectum nr̃m. ⁊ tunc est sensus q deus cognoscit res non tm̃ vt sunt. sed etiaz vt intellectus exprimit. cognoscit enim res ⁊ voces siue intellect⁹ illas significantes. et hoc verũ est. Tercio modo potest intelligi vt modus complexionis cadat circa intellectum diuinũ. ⁊ hoc modo falsum est. hoc eñ spectat ad intellectũ q̃ intelligit multa. ⁊ multa q̃ oportet cõplecti. deus aũt multa intelligit vno. ⁊ ita simplici modo. nec magis est simplex intellectus ei⁹ intelligendo vnũ q̃ multa. Vñ intelligere multa p modũ cõplexiõis nec est oĩno ɔtutis nec oĩno impfectionis. ⁊ ideo nõ ponit̃ nec in cognitiõe infima vt sensitiua. nec in cognitione supma vt i diuina. ⁊ fortassis nõ etiã est in cognitione supma ipi⁹ aĩe que dicit̃ intellectiua put est in suo summo. cognoscit eñ p modũ simplicis aspectus. Rationes pbantes q cognoscit p modum cõplexionis pcedũt scdm pmã ⁊ scdaz viã. ideo verũ ɔcludũt pter primũ ad qd̃ iã solutum est.

Ad illud qd̃ obi2 q cõplexio venit ab intellectu. dicẽdũ q complexio dupliciter põt compari ad intellectũ. Aut sicut ad causaz. aut sicut ad subiectũ. Si ad subiectum in q̃. et qd̃ informat ⁊ denominat. sic ɔpatur ad intellectũ hũanũ a q̃ est ɔplexio. q̃ etiã ɔplectitur. Si ad causam. sic ɔpat̃ ad intellectum diuinum Nam intellectus diuin⁹ cognoscit ɔplexionẽ nõ circa se sed circa nostrũ intelligere. q̃m cõplexio nõ ẽ ab intellectu nostro nisi coopante diuino in intelligẽdo 21

Ad illud qd̃ obijcit̃ q si cognoscit res p modũ cõplexionis. q tunc complexiones sunt eterne. dõm q ex pmo vel secundo sensu nõ seq̃t̃ q cõplexiones sũt eterne. q2 nõ est ɔplexio circa deũ. s bene sequit̃ q veritas significata p aliquã cõplexionẽ est eterna. sicut veritas huius. mũdũ esse futurũ. tñ ɔpositio ⁊ ɔplexio est ab intellectu nostro intelligente illaz veritatẽ eternã. Vñ sicut vox tpalis significat rẽ eternã. vt hoc nomen deus. nõ tñ sequit̃ q sit eterna. sic multa enũciabilia significant veritatẽ eternã nec tñ sunt eterna. 22

Ad illud qd̃ obi2 q tũc cognoscit res sub ratiõe futuritionis ⁊ preteritionis. dõm sicut tactũ est q modus diuine cognitionis pt accipi vl' scdm se. vl' a parte cogniti. Si a pte cogniti. sic dico q oĩno cognoscit rẽ esse. ⁊ ita mutabiliter eẽ. ⁊ ita ɔposito modo eẽ sicut est. ⁊ ita de oĩb⁹. ⁊ sic cognoscit rẽ p̃teritã eẽ p̃teritã. ⁊ futurã esse futurã. ⁊ nõ p̃teritã eẽ p̃ntẽ. Potest iterum accipi a pte sui. ⁊ sic cũ cognitio dei sit oĩno simplex. oĩno presens. oĩa cognoscit p modum simplicitatis ⁊ p modũ p̃ntialitatis. Vñ q dicit. oĩa sunt presentia apud deũ. hoc dictũ est q̃tum ad cognitionem in qua nulla cadit successio. ideo nec nouũ. nec vet⁹. nec p̃teritũ. nec futurũ. in actu aũt cognitionis angelice ⁊ humane cadit successio. ⁊ ideo p̃teritũ ⁊ futurũ. ⁊ p̃terea nõ ita dicunt̃ oĩa p̃ntia aĩe cognoscẽti sicut deo. ⁊ hoc manifestũ est. q2 nũc eternitatis qd̃ est sp p̃sens cõplectit̃ oĩa tpalia. ⁊ ideo patet quõ sit intelligendum. 23 24

Questio. ij.

Utrum enunciabilia siue cõplexa que deus semel cognoscit semp cognoscat vel sciat. Et q sic videtur. q2 deus nõ cognoscit enunciabile nisi ratõne veritatis. sed veritas enũciabilis que semel fuit. semp fuit. ⁊ ẽ. ⁊ erit. g̃ enunciabile qd̃ semel cognoscit sp cognoscit. Probatio medie. oĩs veritas cõplexi fundat̃ supra rẽ ɔplexã. s eadẽ res pmo ẽ futura. postea p̃sens. deinde preterita. ⁊ vna ⁊ eadẽ. g̃ vna ⁊ eadẽ veritas est in scdm omnes hos modos. sed necesse ẽ q sit sp sb aliquo horum modoꝝ. g̃ ⁊c. Item hoc ipm videt̃ alia ratione. quia quecunq3 scit deus scit imutabilit̃. alioq̃n cũ scire dei sit suuz eẽ. si mutaret̃ suum scire. ⁊ esse. quod est impossibile. s omne qd̃ hz imutabilitatẽ. hz sempit̃nitatẽ. q2 si desinit mutat̃. g̃ qd̃ de⁹ semel

cognoſcit ſemꝑ cognoſcit. Itē qḋ ſcriptū eſt in il-
lo libro deleri nō pōt. ſed deus cognoſcit nō aſpicien
extra. ſed legendo in libro ſue pſcientie. ergo qḋ ſe
mel cognoſcit ſemꝑ cognoſcit. Preterea ptꝫ. qꝛ ſu
per illud Exo. xxxij. Aut dele me de libro tuo ꝛc̄. glo.
ſecurus hoc dicit. quia nō delebit. Et idē dicit ſuꝑ ps̄.
Item qḋ deſinit vel pdit aliq̄ deſinente de neceſſi-
tate pendet ex illo. ſꝫ diuina cognitō non dependet ex
veritate creanda. ḡ q̄uis enunciabile deſinat eſſe ve-
rū. tn̄ deus nō deſinit illud ſcire. et ſi hoc. ḡ qḋ ſemel
ſcit. ꝛ ſp. Sed ꝯtra. ſicut preſcire habet ſe reſpectu
futuri vt futurum eſt. ſic ſcire reſpectu veri. ſi enim
actu ſcitur. actu eſt verum. ſed dicit magiſter. deꝰ de-
ſinit preſcire rem. cum rēs de futuro ſit preſens. ergo
ſimiliter deſinit ſcire cum de vero ſit falſum. Itē
ſicut diuina acceptio reſpicit bonitatem. ita viſio ve-
ritatem. ſed deus deſinit hominem acceptare cū per-
dit bonitatem. ergo deſinit rem cognoſcere ſiue enun
ciabile cum perdit veritatem. Item hoc ipſuꝫ oſtē
dit̄ p impoſſibile. qꝛ ſi quodcunq; enunciabile ſciuit
modo ſcit. et ſciuit chriſtum eſſe moriturum. ergo et
modo ſcit. ſed quicquid ſcit eſt verum. ergo chriſtum
eſſe moriturum eſt verum. quod eſt contra fidem.
Item ſi quicquid ſciuit mō ſcit. ſed aliquando ſci-
uit non eſſe te cum nō eras. ergo ſcit te non eſſe. ꝛ ſcit
te eſſe. qꝛ verum eſt. ergo ſcit ſimul duo cōtradictorie
oppoſita. ergo duo ꝯtradictorie oppoſita ſunt ſimul
25 vera. quod falſum eſt et impoſſibile. Rº. dōꝫ ꝙ ſci
re dicit̄ dupliciter. Uno modo ꝓut reflectit̄ in ſe. et
ſic ſenſus eſt. iſte ſcit hoc. id eſt habet cognitioneꝫ de
hoc. et hoc modo dicendū. ꝙ ſcire nihil ꝯnotat a par
te sciti actuale. nec veritatem nec pſcientiaꝫ. deus eīn
de omni enunciatione habet pfectā cognitiōem. vtꝝ
ſit enunciatio pfecta et congrua. vtrum vera. ꝛ ſic ſi-
milia. Alio modo ſcire dicit̄ ſm ꝙ eſt verbum ꝓhe-
reticuꝫ. ꝛ ſic tranſit in actum extra. ꝛ ſic ꝯnotat veri
tatem in obiecto. tunc ḡ ſcire enūciabile aliquod idē
eſt quod preſcire ipm eſſe verum. Unde ſcio te ſede-
re. hoc eſt dicere. nō tm̄ habeo cognitionem de hoc ſꝫ
etiam cognoſco ipm eſſe verum. Primo modo ſcire
importat diuinum intelligere. Secundo mō intelli-
gere cum aſſenſu. Si ergo ſcire accipiat̄ pmo mō. ſic
dico ꝙ quicquid eſt. ꝛ omne enunciabile. ꝛ omne qḋ
ſciuit. adhuc ſcit. ꝛ habet cognitionē de illo. qꝛ de om
ni eo quod eſt. et quod poteſt eſſe habet cognitōneꝫ.
nec ſequit̄. ſcit hoc. ergo hoc eſt verum. immo eſt ibi
cōſequens. Si autem accipiat̄ ſcire ſecundo mō pro
ut ꝯnotat veritatem circa enunciabile. ſic fuerūt qui
dam qui dixerunt ꝙ deſinit aliquid enunciabile ſci-
re. quia poſuerunt ꝙ enunciabile quod eſt verum. po
teſt eſſe falſum. Alij dixerunt ꝯtrarium. qꝛ poſuerūt
ꝙ enunciabile qḋ ſemel verum eſt. ſp eſt veruꝫ. ꝛ ita
ſemꝑ ſcitur. Et vt meliꝰ pateat videnda eſt eoꝝ poſi
tio ꝛ ratio poſitiōis. Fuerunt qui dixerunt ꝙ albꝰ al
ba albū cū ſint tres voces. ꝛ tres habeant modos ſi-
gnificādi. tamē quia eandem ſignificationem impor
tant. ſunt vnum nomē. Per hunc modū dixerunt ꝙ
vnitas enunciabilis. accipienda eſt nō ex parte voc̄
vel modi ſignificandi. ſed rei ſignificate. ſed vna res
eſt que pmo eſt futura. deinde pſens. tercio pterita.
ergo enunciare rē hāc pmo eē futurā. deinde pſentē.
tercio pteritā. nō faciet diuerſitatē enunciabiliū. ſꝫ vo
cum. Rurſus cum idē tps̄ ſit pmo futurū. deinde p̄-
ſens. tercio pteritū. tps̄. ſ. qḋ eſt mēſura rei qḋ ſigni-
ficat̄ p orationem. q̄uis eſſe vel fuiſſe vel forē ꝯſigni
ficent tria tpa. rōe tn̄ ſignificati nō diuerſificant enū-
ciabile. ſꝫ variat̄ ſoluꝫ a parte tpis ſignificati. vnde ſi
dicaꝫ ſemel ſortes currit hodie. ꝛ cras dicā cucurrit.
cum hoc verbum det intelligere aliud tempꝰ. et ita
aliam actionem. enunciabile nō eſt idem. quantūcū-
q; non mutata ſignificatione. et quia retenta eadem
ſignificatione. enunciabile ſemꝑ eſt verum. ꝛ non eſt
idem. niſi cum eadem ſignificatio retinet̄. ideo dixe-
runt ꝙ illud qḋ ſemel eſt verū ſp eſt verum. et iō cuꝫ
deus nihil obliuiſcat̄. dicunt ꝙ om̄e enunciabile qḋ
deus ſciuit ſcit. Et rn̄dent illi rationi omne enūciabi
le quod ſciuit ſcit. ſed ſciuit te naſciturum. vel te eſſe.
ergo ꝛc̄. non debet ſic inferri. ḡ ſcit te eſſe. ſed ſic. ergo
ſcit te fuiſſe. Aliter eſt ibi figura dictionis. qꝛ ꝓcedit
ab identitate in modo ſignificandi ad identitatē rei.
et hoc modo ſoluit magiſter. Et iſta fuit opinio noia
lium. q̄ dicti ſunt noiales. qꝛ fundabant poſitōeꝫ ſu-
am ſuꝑ nois vnitatē. Sed iſta fuit poſitio ꝯtra phm
qui dicit in predicamentis ꝙ eadē oratio primo ē ve
ra. poſtea falſa. Fuit etiā ꝯtra cōem opinionem. Fu
it etiā ꝯtra veritatem. Rō huius eſt. qꝛ nec bonū fun
damentum habet. nec bonaꝫ adaptationē. Primo. n.
ſi querat̄ vtrum albus alba album ſint tria nomina
Rndendū eſt. aut loqueris grāmatice. aut logice. Si
grāmatice. cū grāmaticus ꝯſideret impoſitionē no-
minis ꝛ modum principalē ſignificandi ſcḋm cū q̄li
tate. ſic dicet vnū nomen eſſe. Si logice. cū logicꝰ cō-
ſideret nomen inq̄ꝫtum eſt vox expreſſiua. vnde diffi
nit nomen. verbū. ꝛ orationē p vocē tanq̄ p genus. ꝛ
multiplicato ſupiori neceſſe eſt multiplicari inferius
ſi ſunt multe voces ſignificatiue. ſunt de neceſſitate
multa noia. ꝛ ideo patet ꝙ male accipiebant nomis
vnitatē ſm ꝙ ꝯgruit ad ꝓpoſitum. Mala etiam fuit
adaptatio. qꝛ enūciabile nō ſignificat rem. ſed modū
ſe habendi. et cū p verbum preſentis preteriti ꝛ futu
ri tempis ſignificet̄ res alio modo ſe habere. patꝫ [illegible]
neceſſitate ꝙ aliud enunciabile eſt te eſſe naſcituruꝫ.
ꝛ te eſſe natum. Rurſus deficiebant in vltimo. qꝛ ſi-
cut homo nō ſignificat iſtū hoīem vel illū. ſic verbuꝫ
preſentis tpis nō ſignificat illud vel illud pn̄s. ſꝫ pre-
ſens in cōi ſiue copulet ſiue ſignificet. ꝛ inde eſt ꝙ ſi-
cut homo nō habet aliam ſignificationē. nec eſt alid
nomē. nec equocū. ſi mō ſupponat ꝓ petro. mō ꝓ cō
rado. ſic nec vbū pn̄tis tpis ſiue ꝓnūciet̄ hodie ſiue
cras hꝫ aliam ſignificationē. ꝛ iō nō facit aliud enun
ciabile. Et pterea patet ꝙ quocūq; tpe ꝓferat̄ te eſſe
naſciturum. ꝙ idē eſt enunciabile qḋ pus fuit veruꝫ
modo falſum. ſm ḡ ꝙ ſcire ꝯnotat veritatē circa enū
ciabile. ſcit illud qḋ ſciuit. ꝛ modo nō ſcit nulla facta
mutatione in dei ſcia ſed ſolum in ꝯnotato. Con-
cedendū igit̄ ꝙ in ſcḋa acceptione non omne qḋ ſcit
ſemꝑ ſcit. Ad illud quod obī ꝙ veritas eſt vna in
pſenti. preterito ꝛ futuro. dōm ꝙ q̄uis ſit reducibil̄ 26
ad vnam rei veritatem ſicut accidens ad ſubiectuꝫ.
ꝛ modus eſſendi ad entitatem. tn̄ cum modus eēndi
habeat ſuam veritatem. ꝛ tres ſunt modi eſſendi. iō
tres ſunt veritates. Ad illud quod obijcit̄ de inde 27
libilitate ꝛ immutabilitate ꝛ independentia. dōm ꝙ iā
ſolutum eſt. qꝛ nulla ſit tranſmutatio in dei cognitio
ne. nec deſinit ſcire enunciabile ꝓpter mutationeꝫ in
in [illegible] ſed [illegible] ꝯnotato.

Dist. xlij. de potentia dei in compatōne ad possibilia que potest.

Nunc de omnipotentia dei agendū est. Supra egit magister de scientia diuina. hic agit de potentia. Et qr potentiā tripliciter cōtingit cōsiderari. s. q̄ztum ad q̄dditatē possibilium. ⁊ q̄tū ad quantitatē. ⁊ q̄tum ad modū opandi. iō hec ps tres ptinet ptes. siue tres distinctiones. In prima determinat mḡr de potentia in compatione ad possibilia que pōt. In scd̄a determinat de potētia q̄tum ad quantitatē. ostendens eius immensitatem. infra di. xliij. Quidā tn̄ de suo sensu gloriantes. In tercia determinat de ipsa q̄tum ad modū infra di. xliiij. Nunc illud restat discutiendū vtrū melius ⁊c. Prima ps q̄ ptinet p̄sentē distinctionem hʒ quatuor ptes. In pma mḡr ondit φ dei potētia est oipotentia. qr est respectu oim possibiliū q̄ possibile est esse. In secunda remouet illa possibilia que posse nō est potentie. ibi. Sed querit quō oia posse dicatur. In tercia ponit rationes q̄ attestant diuine potentie. ibi. Hic ergo diligenter cōsiderantibus oipotentia eius ⁊c. In quarta magister alias rōnes oipotentie docet ad p̄dictas duas reducere. ibi. Ex q̄busdā tn̄ auctibus tradit iō ⁊c. Et ibi pmo ponit auctes. deinde docet eas exponere. ⁊ h̄ ibi. Sʒ ad h̄ pōt dici φ aug. ⁊c.

Di. xlij.

Ostendit φ dei potentia ē oipotētia. quia est respectu oim possibiliū que possibile est esse. a

Dei potētia est omnipotentia.

n Nunc de oipotētia dei agendū est. vbi pma cōsideratio occurit quō vere de⁹ dicat oipotēs. an qr oia possit. an tm̄ qr ea possit q̄ vult. Qz em̄ deus omnia possit plurib⁹ auctibus cōprobat. ait em̄ aug. in li. qōnū vete. ac no. legis.[a] Oia q̄dē pōt deus. sed nō facit nisi qd̄ ꝯuenit veritati eius ⁊ iusticie. Idem in eodē.[b] Potuit de⁹ cuncta facere simul. sed rō phibuit. i. volūtas. Rōnē nēpe ibi volūtatē dei appellauit. qr dei voluntas rōnabilis est et equissima. fatendum est ergo deum omnia posse.

Aug. a

b

Remouet a deo illa possibilia q̄ posse nō ē potētie. b Sed q̄r quō oia posse dicat. cū nos quedā possimus q̄ ipse nō pōt: Nō potest em̄ ambulare. loqui. ⁊ hmōi. q̄ a natura diuinitatis sunt penitus aliena. cū horū istrumēta nullatenus habere queat incorpea ⁊ simplex sba

P⁹.

Quibus id rīdendū arbitror φ hmōi actiones ambulatio. s. ⁊ locutio ⁊ hmōi a dei potentia aliene nō sunt. sed ad ipsaȝ ptinent. Licet em̄ hmōi actiones in se de⁹ habere nō possit. nō em̄ pōt ambulare. vl' loq. ⁊ hmōi. eas tamen in creaturis pōt opari. facit em̄ vt hō ambulet ⁊ loquat ⁊ hmōi. Nō ergo p istas actiōes diuine potentie detrahit aliquid. qr ⁊ hoc pōt facere oipotēs

De alijs obz.

Sed sunt alia quedā que deus nullaten⁹ facere potest. vt pctā. Nō em̄ pōt mētiri. nō pōt peccare. sed nō ideo oipotentie dei in aliquo detrahit vel derogat. si peccare nō posse dicit. qr nō esset hoc potentie sed ifirmitatis. Si enim hoc possȝ. omnipotens nō esset. Nō g̃ impotentie sed potentie imputandū est φ ista nō potest. Unde aug. in. xv. li. de tri. Magna inquit dei potentia est nō posse mentiri. Sūt enim quedā q̄ in alijs rebus potētie deputanda sunt. in alijs x̄o minime. Et que in alijs laudabilia sunt. in alijs x̄o reprehensibilia sunt. Nō ergo ideo de⁹ minus potēs est qr peccare nō pōt. cum oīmipotēs nullatenus possit eē qui hoc pōt.

Soluit aug.

Sunt etiam ⁊ alia quedā q̄ deus non potest. vn̄ videt nō oia posse. nō em̄ potest mori vel falli. Un̄ aug.

a Oia quidē potest deus sed nō facit nisi quod ꝯuenit veritati eius ⁊ iusticie. Uidet hoc verbū aug. eē falsum. qr in ps̄. dicitur. Misericordia domini sup oia opa eius. g̃ magis deberet dicere φ nō facit nisi qd̄ ꝯuenit misericōdie. Et iterū. qr dr̄ia est int̄ veritatem ⁊ iusticiā. R̄o. dd̄. φ iusticia vno modo est idem qd̄ exigentia meritoꝝ. ⁊ sic diuiditur cōtra misericordiam. Alio modo dicit condecentiam bonitatis. ⁊ hoc mō cōp̄hendit misericordiaȝ ⁊ iusticiaȝ ꝓprie dictā. ⁊ sic accipit aug. in p̄dicto verbo. ⁊ hoc mō differt a veritate ſm rationē dicēdi. q̄uis idem sit ſm rē. Nam veritas respicit vnāquāqȝ rē ſm se. ſ iusticia respicit vnā rē cōpatam ad alteraȝ ſm φ p leges debitas colligat vna alteri. 1.

b Potuit deus cuncta facere simul. ſ ratio phibuit. Uidetur male dicere. qr posse phiberi est impotentie. ergo si diuina potentia pōt phiberi. est impotens. Item illa ratio aut est quid creatū. aut increatuȝ. Si creatū. g̃ aliq̄d aliud a deo probibuit diuinam virtutē. ergo aliquid potest resistere deo. Si increatum. quō potest probibere cum [illegible] omnino idem. Preterea hoc non videt phibendum. qr Ecc̄i. xviij dicit. Qui viuit ineternū creauit oia simul. R̄o. dd̄m φ rō hic vocat volūtas ratōnalis. ⁊ rōnabilitas in voluntate. et ista q̄uis nō dicat aliquid q̄tum ad pncipale significatum a diuina cēntia. cōnotat tamen aliq̄d. s. congruitatem in volito. que quidem non repitur in eius opposito. Quod patet. [illegible] omnia simul pducta essent q̄tum ad esse singulare. nulla creatura aliq̄d faceret. ⁊ nō esset ꝓpter hoc cursus 2.

in li. de simbolo. Deus omnipotens non potest mori. Aug.
nõ potest falli. nõ põt miser fieri. nõ põt vinci. hec vtiqz
et hmõi absit vt possit oĩpotẽs. Si enĩ hmõi passiõib⁹ Solutio.
atqz defectibus subijci posset. oĩpotẽs minime foret. et
inde mõstrat oĩpotens. qz ei hec ppinquari nõ valẽt.
potest tamen hec in alijs opari.

Ponit rationes que attestant diuine potentie que
fm duo considerant. c

Hic ergo diligenter cõsiderantibus oĩpotentia ei⁹ fm
duo apparet. scz q oĩa facit q vult. et nihil oĩno patit.
fm vtrunqz de⁹ oĩpotẽs verissime predicat. qz nec ali
quid est qd ei ad patiendũ corruptionem inferre vale-
at. nec aliquid ad faciendũ impedimentũ afferre. Ma
nifestũ est itaqz deũ oĩno nihil posse pati. et oĩa facere
posse. preter ea sola quibus eius dignitas lederetur.
eiusqz excellentie derogaret. in quo tamẽ nõ est min⁹
omnipotens. Hoc enĩ posse nõ eẽt posse sed nõ posse.
Nemo ergo deũ omnipotentẽ in aliquo dicere presu-
mat. qui omnia põt que posse potentie est. et inde vere
dicit omnipotens.

Alias rationes oĩpotentie auctē aug. et criso. docet
ad pdictas duas reducens. d

Ex quibusdã tñ autoritatib⁹ tradit iõ vere dici oĩpo-
tens. qz quicqd vult potest. Vñ aug. in enche. Nõ ob Aug.
aliud veraciter vocat omps. nisi qm qcqd vult põt. nec
volũtate cuiuspiam creature volũtatis oĩpotẽtis im-
pedit effectus. Idẽ in li. de spũ et lra. Nõ potest deus
facere iniusta. qz ipse est summa iusticia et bonitas. Oĩ
potens vo est. nõ q possit oĩa facere. sed qz põt efficẽ qc-
quid vult. ita vt nihil valeat eius volũtati resistere qn
cõpleat. aut aliquo mõ impedire eãdẽ. Joh. crisost. in Jo. Crisost.
omelia quadã de expositiõe simboli ait. Omps dicit
deus. qz posse illius nõ põt inuenire nõ posse. dicẽte p
pheta. Oĩa quecunqz voluit fecit. Ipse est ergo oĩpotẽs Ps. cxiij.
vt totum quod vult possit. Vñ apls. Eius inquit vo Ro. ix.
luntati qs resistit? His auctib⁹ videt oñdi q de⁹ ex eo
tm dicat omps q oĩa põt q vult. nõ qz oĩa possit.

Determinatio premissarũ autoritatum. e

Sed ad hoc põt dici q aug. vbi dicit. Oĩpotens non
dicit q oĩa possit et c. tã ample et generalit accepit oĩa
vt etiã mala includẽt. q de⁹ nõ põt nec vult. Nõ ergo ne-
gauit eũ posse oĩa q cõuenit ei posse. Silr cũ dicit. Nõ
ob aliud veraciter dicit oĩpotẽs nisi qm quicqd vult
põt. nõ negat eũ posse etiã ea q nõ vult. sed aduersus illos
q dicebant deũ multa velle q nõ poterat. affirmat eũ
posse qcqd vult. Et ex eo vere dici oĩpotẽtẽ nõ ob ali-
ud. qz põt qcqd vult. Sed caue quõ intelligas. põt qc- Quõ intelligẽ-
qd vult. an qcqd vult se posse. an qcqd vult facere. an duz sit põt qcqd
quicqd vult fieri. Si enĩ dicas iõ oĩpotẽtẽ vocari. qa vult.
põt qcqd vult se posse. ergo et petr⁹ silr omps dici põt. vl
qlibet sancoꝝ vl beatoꝝ. qz põt qcqd vult se posse. et
põt facẽ qcqd vult facẽ. Nõ enĩ vult facẽ nisi qd facit.
nec posse nisi qd põt. sed nõ põt facẽ qcqd vult fieri. vult
enĩ saluos fieri q saluandi sunt. verũtñ eos saluare nõ
valet. De⁹ aũt quicqd vult fieri põt facẽ. Si enĩ vult

in vniuerso q est. Vo-
luntas ergo rõnalis hoc
exigebat vt deus non
faceret oĩa simul q-
uis posset. vñ phibitõ
nõ accipit hic p repu-
gnantia sed p artatiõe
potẽtie qñtũ ad actuz
non qñtũ ad posse. Et
hec est determiatõ in-
differẽtie ad hoc op⁹
nõ ad oppositũ. et sic
patẽt obiecta. Nã ec-
clesiasticus intelligit
qñtũ ad ptes principa-
les siue pores. sed aug⁹
loquit qñtum ad indi-
uidua.

5 c Deus oĩpotẽs nõ
põt mori et c. Querit
de differentia horũ q-
tuor q remouet Aug.
a deo. s. mori. falli. mi-
serũ eẽ. et mentiri. Rñ.
dõm q ista dicunt de-
fectus ipsius hois si-
ue anime in corpore.
Quadruplex autẽ est
act⁹ et quadruplex po-
tẽtia. Prima est viui-
ficatiua. et hui⁹ actus
est viuere. et cõtra hũc
est defectus mori. Se-
cunda ẽ cognitiua. cu-
ius actus est nosse. et
contra hunc est falli.
Tercia ẽ affectiua. et
huius actus ẽ velle si-
ue amare et delectari.
et cõ hũc est miseꝝ esse
Quarta ẽ opatiua. et
huius act⁹ est agere
et cõ hũc est vinci et su-
pari. Et nota q ex his
q dicunt. qtuor gene-
ra actuũ remouent a
deo. s. corpales siue in-
strumentales. vt cur-
rere. Act⁹ culpabiles.
vt peccare. mentiri.
Actus passiui. vt vin-
ci et supari. Actus de-
fectiui. vt mori et falli.
qz hñt potẽtiã cõiũctã
defectui. Et inde elicit
mgr pfectã rõnẽ potẽ-
tie q põt oĩa facere. et
nihil pati. d Tã
4 ample et generalit ac-
cepit oĩa vt etiã mala
includeret. Videt fal-
sum dicere. qz aut ma-
lũ includit rõne sub-
strati: aut rõne defor-
mitatis. Nõ ratõe sb

aliquid fieri p se. potest illud facere p se. z p se facit. sic celum z terram p se fecit. quia voluit. Si autē vult fieri per creaturam z p eā opaꝫ. sicut p homīes facit domos z hmōi artificialia. z deus quidem ex se z p se pt. homo aūt vł angelꝰ quātūcūqꝫ btūs est nō est potens ex se vel p se. Sed forte dices nec dei filius pōt a se. nec spūssanctus. sed solus pater. Ille em̄ pōt a se q est a se. filius aūt qꝛ nō est a se ꝫ a patre. nō pt a se sed a patre. z spūssanctus ab vtroqꝫ. Ad qd dicimus: qꝛ licꝫ filius nō possit a se. nec opetur a se. pt tn̄ z opaꝫ per se. sic z spūssanctus. Unde hila. in li. ix. de trini. Nature inquit cui ꝯtradicis heretice hec vnitas est. vt ita p se agat filius. ne a se agat. z ita nō a se agat vt p se agat. p se aūt dicꝫ agere z potēs esse. qꝛ naturalē hꝫ potentiā eandē quā z paꝫ qua potens ē z opaꝫ. sed qꝛ illam hꝫ a pr̄e. nō a se. iō a pr̄e nō a se dr̄ posse z agere. [e] Hō aūt vel angelus gratuitā habet potentiā q potēs est. ideoqꝫ gꝰ [f] vere ac ꝓprie trinitas deus omp̄s dicꝫ. qꝛ p se. i. naturali potentia pōt quicqd vult fieri. z quicqd vult se posse. Nihil em̄ vult fieri qd nō possit facere p se vel p creaturā. et nihil vult se posse quod nō possit. et omne qud vult fieri vult se posse. sed nō oīe quod vult se posse vult fieri. Si em̄ vellet fieri fieret. qꝛ voluntati eius nihil resistere potest.

Oppositio q nec filiꝰ possit a se nec spūssctūs. R°.

Hyla.

e

Hic plene f ostēdit qre deꝰ omnipotēs dicatur.

strati icludiꝫ: qꝛ actio mala ratione actiōis substrati est a diuina potentia. Nō ratione deformitatis. qꝛ cū illa sit simplr̄ non ens. nō videꝫ posse includi. R°. dōm q malū accipiꝫ ratōe deformitatis. z qnqꝫ oīa distribuit ibi p possibilibꝰ. z possibile potest accipi generaliter tā a potentia actiua q defectiua. z sic accipiꝫ ample z cōprehendit malū. z sic intelligit aug. Alio modo vt possibile dicaꝫ a potētia que sm rē z modū est potentia. z tunc ꝓprie accipiꝫ. z tūc nō ꝯtineꝫ ibi malū. z sic accipiꝫ in cōi vsu cū dicimus deū oīpotētē. z sic pꝫ q q̄uis nō ꝯtineatur sub ente. nō est simile de potentia.

e Homo aūt vel angelus gratuitā hꝫ potētiā qua potens est.

Videꝫ male dicere. qꝛ generatio est actus naturalis cū quis generet similē in natura. ergo est potentia naturalis. sed nō dei. qꝛ deus nō naturaliter ꝓducit hoiem. ergo est homis. ergo hō habet potētiam naturalē. R°. dōm q naturale dicꝫ dupliciter. Uno mō dicꝫ naturale qd habeꝫ a natura z sm ꝯsonantiā nature. z sic creature multe habent potētias naturales. Alio mō dr̄ naturalis potētia q inest alicui p ꝓpriā naturā ita q non p aliā. nec datē nec ꝯseruātē. z hoc mō sola virtꝰ diuia est nālis. oīs aūt alia a deo est liberaliꝫ data. z liberaliꝫ cōseruaꝫ z adiuuaꝫ vt agat. z ideo gratuita. f Uere ac ꝓprie trinitas deus oīpotēs dr̄. Videꝫ nō verum dicere. qꝛ nō dicꝫ ꝓprie oīsciens. ꝗ nec oīpotens. Itē math. vlti. Data ē mihi oīs ptās in celo z in terra. Et de alijs vr̄. qꝛ Mar. ix. Si potes credere. oīa possibilia sunt credenti. R°. dō. q oīpotētia est soliꝰ dei ꝓprie. qꝛ dicit potentiam infinitā. q in nulla pōt eē creatura. nec in xp̄o. nec in alio sm humanā naturā. z hoc meliꝰ patebit alibi. Unde si dicatur de christo oīpotētia. hoc intelligiꝫ sm ydiomatū cōicationē. Si aūt dicaꝫ de credētibus. distributio est accomoda solum de miraculis. et sic patet illud.

a Ad intelligentiam huius distinctionis quatuor queruntꝫ. Primo vtrum deus possit aliqd aliud a se. Secundo dato q possit. queritur vtrū possit in esse quod alij agenti est possibile. Tercio vtrum diuina potentia se extendat ad omne illd quod alij agenti est impossibile. Quarto vtrum possibile dicaꝫ aliquid simpliciter sm causas supiores. siue potentiam diuinam. vel sm inferiores. vel scd̄m potentiā creatā.

Questio. j. a

Qꝛ aūt nō possit deus aliud a se ostendiꝫ sic. Omīs potentia que agit in aliud a substantia in qua est vel cuius est. egrediꝫ ab illa sb̄a. potentia em̄ nō opaꝫ nisi vbi est. si ꝗ diuina sub̄a opaꝫ. opaꝫ p suam potētiā in aliquid aliud a se. z potentia eius incipit esse vł fieri in alio. ergo egrediꝫ a substantia. ꝫ oīs potētia que egrediꝫ a sb̄a elongaꝫ a sb̄a. z oīs potētia distās a sb̄stantia repugnat simplicitati. cū ꝗ hoc sit impossibile in deo. vr̄ q deus nō agat in aliud a se. Itē oīnis potentia cuiꝰ opus est in aliud habet dependentiam ab illo. Probatio. opus em̄ quod transit in materiā subiectam aliquo modo pendet ex illa. sed potentia pendet ex eodem ex quo pendet actus. qꝛ pficitur p actum. ergo si potentia diuina est in aliud. habet dependentiam. Item omnis potentia que est in aliquid quod non semp est coniunctum suo actui habꝫ indigentiam. nō em̄ est pfecta nisi qn̄ agit. et nō agit nisi cum obiectum est presens. ꝗ qn̄ nō est sp pn̄s est incōpleta. hoc aūt repugnat potentie diuine. ꝗ zc̄.

Item in deo idē est posse z eē. sed deus nō est aliud a se. ergo nō pōt in aliud a se. Si tu dicas q potentia connotat sed nō eēntia. Contra deus pōt aliquid facere quod nec est. nec fuit. nec erit. ergo nihil ꝯnotat. Si tu dicas q ꝯnotat qd est in potētia. ꝫ potētia dei nō est aliud q deus z qd est in deo. ergo z nihil aliud ꝯnotat. Sed ꝯtra. bonū est diffusiuū sui. ꝫ diffusio sm q hmōi est in aliud. ergo bonū sm q bonū pt in aliud. aut ergo sm potentiam suam. aut alienā. Si sm alienā. ꝗ nō ē pfecte bonū cū nō hēat actū bonū p se. Si ꝓpē potētiā suā. ꝗ bonū sm q bonū. potest i aliud. sed deus est summe bonus. ergo zc̄. Itē oīs pfectio creature est in hoc q possit aliud a se ꝓducere. si ꝗ omne qd pfectiōis est deo est attribuendū. potētia ꝓducēdi aliud deo ē attribuēda. Itē si nihil aliud a se pōt. ꝗ nulli alij a se preest. ergo nec aliquid

deo subest. ergo a nullo est colendus. ⁊ nullo est ado-
randus. ⁊ nihil ab ipso oīno est querendū. quod ē sū-
mū incōueniens ſm omnes. Item si nihil potest i
aliud a se. ergo nihil est ad ipm. neqꝫ ꝓpter ipm. sed boni
tas est in rebus ⁊ ordo ꝑ relationē ipsoꝝ ad summū
bonum a quo est omne bonū. ergo ſm hoc nulla res est
bona nec ordinata in vniuerso. hoc aūt est summum
incōueniēs. ergo necesse est ponere ꝙ possit in aliud a se
Prima cōsequentia est manifesta. Ad illud enī soluꝫ
stat vltima resolutio in redeundo. in quo est prima ori-
7 go [illegible] exeundo. vt manifestum est. Rᵒ. ad hoc intel
ligendū notandū est ꝙ posse aliud siue [illegible] aliud a se.
hoc est dupliciter. Aut in aliud sicut in distinctū ſm
eēntiā. ⁊ remotum ſm distantiam. qꝛ impossibile est
duo ꝯtraria esse in eodē subiecto. et hoc modo posse
in aliud est ꝑ egressū potētie a suba. ⁊ iō ē ibi elōgatō
⁊ distātia. Et qꝛ elongatᷣ a sua sba. iō pendet a suba i
quam agit. ⁊ ideo est ibi depēdētia. ⁊ qꝛ distantia et
dependētia. iō imꝑfectō ⁊ indigētia. hoc mō posse in
aliud deo nō competit ꝓpter tres ꝯditiones p̄dictas
sicut ostensuꝫ est. qꝛ repugnat diuine potētie sicut di
stantia. dependentia. ⁊ indigentia. Alio modo posse
in aliud dicitᷣ sicut indiuisum ſm formā ⁊ eēntiam.
nō tamē in remotū ſm aliquā distantiā. qꝛ diuina es
sentia dum opatᷣ intime ē in illo. ⁊ hoc modo nec po
nit distantiam. nec depēdētiam. nec indigētiā. Cum
enī diuina eēntia sit oī ꝑfectiōe ꝑfecta. ⁊ potētia eiꝰ
sit oīmoda indiuisiōe indiuisa. a nullo alio depēdet.
nullo alio indiget. hoc ergo mō ponēdū ꝙ deus pōt
[illegible] aliud a se. siue aliud a se. Ex his patet ꝑmo obie-
8 ctum. Quod enī obijcit. potētia que ē in aliud egre-
ditᷣ ab agente in passum. dōm ꝙ hoc verū ē vbi agēs
in aliud nō est in illo ſm veritatē. vbi aūt est. omnio
nulla necessitas est egrediēdi. Ad illud qꝺ obiᷣ ꝙ
9 potētia que ē in aliud. pendet ex illo. dōm ꝙ hoc ve-
rum de illo cuius actio est in aliud tanqꝫ in sustētās.
diuina aūt potētia nō indiget alio sustētante. quod
patet. qꝛ nō indiget materia subiecta. sed facit ex ni-
hilo. Et ratio huius ē. qꝛ cum potētia est oīno indif-
ferēs. ⁊ ab eēntia ⁊ actu. sicut eēntia nō indiget sustē-
10 tante. sic nec potētia. Ad illud qꝺ obiᷣ ꝙ potētia q̄
est in aliud habet ꝑfectionis indigentiā. dōm ꝙ po-
tentia agens in aliud est duplex. Quedaꝫ q̄ est suus
actus. ⁊ talis nihil plus habet qñ agit in aliud q̄ꝫ qñ
nō agit. ⁊ hec nullo modo indiget. ⁊ talis est potētia
diuina ꝓpter summā simplicitatem. Alia est potētia
agens in aliud ꝑ actum a se differētē. talis plus habꝫ
qñ agit q̄ꝫ qñ nō agit. ⁊ talis ē q̄ habꝫ indigētiaꝫ aliq̄
modo. vt in potētia creata. nō [illegible] de potētia diuina.
⁊ ideo q̄uis sit in aliud qꝺ nō semꝑ est p̄sens. ꝓpter
11 hoc tñ nec indigēs ē nec incōpleta. Ad vltimū dō.
ꝙ potētia cōnotat possibile. ⁊ possibile ampliatᷣ ad
ens ⁊ ad nō ens. ⁊ sicut possibile ampliatᷣ. ita ⁊ diuer-
sitas cōnotati. ⁊ ideo nō tñ dicitᷣ posse in aliud. qꝛ po
test in aliud quod est. sed qꝛ potest in aliud quod po-
test esse. deus aūt a se non potest esse aliud. iō pꝫ illō.

Questio.ij. b

Utrum deus possit in omne aliud in quod potest oē
agens creatum. Et ꝙ sic vᷣ. Qui enī oē dicit nihil ex-
cipit. sed nō tñ dicimus ⁊ credimꝰ deū potentē. sed
deum omnipotētē. ergo ⁊c̄. Itē qꝛ deus est omnisciēs
ideo scit omnia quecunqꝫ scit alius sciens. Si enī ali
quis sciret aliquid qꝺ nō sciret deus. deus non dicere
tur omnisciens. ergo pari rōne nō diceretᷣ oīpotēs. ni-
si posset omne quod potest omnis alius. Itē deus
nō dicitᷣ omniuolens. qꝛ nō vult omnia que alij vo-
lunt. ergo pari rōne si nō posset oīa q̄ alij possunt non
esset oīpotens. Itē omne esse est a primo esse. ergo oē
posse est a ꝑmo posse. ergo oīs potentia potest quic-
quid potest ꝓpter diuinam potentiam. sed ꝓpter qꝺ
vnūqꝺqꝫ ⁊ illud magis. ergo ⁊c̄. Sed ꝯtra. aliqua cre
atura pōt oīa recipe corꝑaliter vt materia. aliq̄ po
tentia potest oīa recipe spūaliter. vt spūs rationalis
creatus. sed deus nihil potest recipe. ergo nō pōt om
ne quod potest aliā a se. Si dicas ꝙ nō ē possibile. sed
ipossible. Cōtra. nulla ipotētia ē a deo siue a potētia
diuina. ergo ſm hoc potentia materie siue anime nō
esset a deo. Item homo potest pati miseriam siue
sustinere penam. deus nō pōt pati. ergo ⁊c̄. Si dicas
ꝙ illud est impossibile. Contra. nullū opꝰ virtutis ē
impossibile. sed sustinere est opus fortitudinis q̄ pro
prijssime est virtꝰ. ergo ⁊c̄. Itē homo pōt peccare. deꝰ
aūt nō pōt. ergo ⁊c̄. ꝙ si pōt peccare. pōt esse malus. qꝺ
est inconueniens. Si dicas ꝙ hoc posse nō est possi-
bile. Contra. Aug. de ciui. dei. Melior est natura que
potest peccare q̄ꝫ que nō potest peccare. ergo posse pec-
care spectat ad voluntatem ⁊ perfectionem nature.
ergo nō dicit impotentiam. Item homo pōt cur-
rere ⁊ comedere. deus hoc nō pōt. ergo ⁊c̄. Si dicas
ꝙ hoc est impossibile. Contra. omē illud qꝺ dicit po-
tentiam est a potentia que vere est potentia. sed curre-
re ⁊ comedere nō dicunt actus priuationis. sed positi-
onis. ergo sunt a potentia inq̄ꝫtum potēs est. nō inq̄ꝫtū
impotens. ergo manifestū ⁊c̄. Rᵒ. ꝙ sicut dicit phs in 12
phia. j. Quedam sunt q̄ dicunt potētiā q̄ꝫtū ad mo-
dum dñi. dicūt tñ impotētiā a parte rei. vt posse mo
ri. posse corrumpi. Propter hoc intelligendū. ꝙ q̄dā 13
sunt q̄ posse est possibile simpliciter ⁊ ꝑfecte. vt pos-
se intelligere. diligere. ⁊ opari. Quedam sunt q̄ posse
est possibile tñ imꝑfecte. vt currere ⁊ ambulare. istī ā
actus dicunt simul actionem ⁊ passionem siue defe-
ctum in agente. Quedam q̄ posse simpliciter est im-
possibile. vt priuatiōes. vt posse peccare. deficere. Lo
quendo de his ratione ꝑuatiōis. ſm hoc intelligēdū
ꝙ cū potentia dei est ꝑfectissima. illa pōt deus ꝑ se. et
in se. q[illegible] sunt potentie simpliciᷣ. vt intelligere ⁊ ope
rari. illa vō que sunt imꝑfecte potentie. potest quidē
nō in se sed ꝑ se. Per se potest ex hoc qꝺ est ibi perfe-
ctionis ⁊ possibile. In se nō potest ꝓpter illud qꝺ est
ibi impossibile ⁊ imꝑfectionis q̄ in eo nō cadunt. illa
aūt que sūt simpliciter impossibile. nec pōt in se. nec
pōt ꝑ se. Per se nō potest. qꝛ nihil est a deo qꝺ non [illegible]
a deo ꝑ se ⁊ immediate. hoc aūt quod est defectus nō
pōt esse in deo nec a deo. qꝛ deus nō deficit in essendo
nec in agendo. Si ergo queratᷣ vtꝝ deus possit oē quod 14
potest aliud agens. Rndēdū ē nō simplr sed cū determia
tione. s. ꝙ pōt omne qꝺ est possibile. ⁊ in se pōt omne
qꝺ est possibile simplr. in alio pōt qꝺ ē possibile imꝑfe
cte. nec in se nec in alio qꝺ est oīmode impossibile. et
hoc ipso dicitᷣ oīpotens. qꝛ potentia eius [illegible] oīa suffi
cit ⁊ in nullo deficit. Ad illud ergo qꝺ obiᷣ ꝙ nō po 15
test recipe res. nec rerum similitudines. dōm ad hoc
⁊ ad oīa de quibus obijcit ꝙ illa posse nō ē potentie
ꝑfecte. Scdm hoc intelligendum ꝙ est potētia oīno
sufficiens ⁊ actiua. vt potētia ꝓducendi res. Et ē po
tētia pure passiua. vt potētia suscipiēdi. Et ē potētia
defectiua. vt potētia peccādi. Et ē potētia ꝑtim actiua
ꝑtim passiua. vt potētia ābulādi. Et ē potētia ꝑtim

ctiuꝰ ⁊ partim defectiua vt potẽtia suscipiẽdi pẽnã.
Et potẽtia partim passiua ⁊ ptim defectiua. vt potẽ
tia moriẽdi. Dõm ẽ ꝙ nihil horum in se potest deus.
Quis enim sint potentie alicuius. derogant tamẽ ꝑ
fectioni potentie. Nec est simile de sciẽtia. quia scitũ
non diminuit de ratione sciẽtie. sicut possibile de rati
one potẽtie. quia scitum nõ causat a sciẽtia. sicut pos
16 sibile a potẽtia. Ad illud tñ qd dicit de potẽtia pec
candi. itelligẽdũ ꝙ si peccare dicat effectũ cũ deformi
tate. siue actũ. sic nõ tñ dicit potentiã defectiuaꝫ sed
actiuã ratõne actus substrati. ⁊ sic dicit nobilitatem.
Si ratiõe deformitatis. sic dicit simpliciter defectuꝫ.
Quocunqꝫ tñ mõ dicat. qꝛ sp ɔcernit defectum. nul
lo modo cõuenit deo.

Questio. iij.

Utrum diuina potẽtia se extendat ad omne illud qd
17 alij agenti est impossibile. Et ꝙ sic videt. Dicit enĩ
aliqd impossibile ꝓpter nature ordinationem. vt de
ceco fieri vidẽtẽ. Aliquid ꝓpter ꝑteritionẽ. vt te non
fuisse ex quo fuisti. Tercio ꝓpter oppositionẽ. vt idẽ
esse nigrũ ⁊ albũ. Primũ ẽ impossibile ꝫm naturaꝫ.
scdm ꝫm tempus siue ꝑ accidẽs. tercium potest dici
impossibile ꝫm disciplinam. quia omnis scientia sup
ponit illud principium ꝙ opposita non sunt simul
vera de eodem. ostenditur ergo ꝙ deus possit omne
tale impossibile Luce. j. Non erit impossibile apud
deum omne verbum. sed omnia ɔtingit hoc verbo di
cere. ẽ nullum tale est impossibile apud deũ. Iteꝫ
Ephe. iij. Ei aũt ꝗ põt facere supra ꝙ̃ possumꝰ intel
ligere. ẽ põt deus plura facere ꝙ̃ possit intellectꝰ fin
gere. sed põt fingere omne impossibile qd põt enun
ciare. ergo ⁊ deus potest illud facere. Itẽ Hylariꝰ
Perfecte potestatis ẽ id naturaꝫ posse facientis. qd
potest significare sermo dicẽtis. Itẽ Basiliꝰ. Plꝰ
potest deus facere ꝙ̃ tu potes intelligere. ergo per au
toritates canonis ⁊ sanctoꝝ vr ꝙ deus possit oẽ im
possibile. Itẽ rõne vr. qꝛ illud ẽ potẽtius cui nihil
oĩo ẽ impossibile. ꝙ̃ cui aliquid ẽ impossibile. ẽ deꝰ ẽ
potẽtissimus in summo. ẽ nihil oĩo ẽ ei impossibile
Itẽ si aliqd impossibile nõ ẽ deo possibile. aut hoc
ꝓpter priuationẽ. aut ꝓpẽ positionẽ. Si ꝓpẽ ꝑuatio
nẽ. Contra. nulla maior ꝑuatio ꝙ̃ oĩo nõ entis. ẽ de
us de nihilo facit aliqd. nõ ẽ ꝓpẽ ꝑuationẽ. Si ꝓpter
positionẽ. ẽ vr ꝙ aliqd sit qd nõ subiaceat diuine po
tẽtie. qd ⁊ ei nõ obediat. ẽ potẽtia dei habꝫ resistẽs.
Itẽ ostẽdit spãliter ꝙ possit impossibile ꝫm natu
ram. vt de trunco facere vitulum. qꝛ plꝰ distat nõ ens
ab ente. ꝙ̃ vnum ens ab alio. ẽ deus de nõ ente facit
ens. ẽ de vno ente potest facere aliud. Itẽ ꝙ possit
impossibile ꝫm tp̃s. vidr. quia illud ẽ impossibile per
accidẽs. quod nullam ponit resistẽtiã. quia nõ ẽ. ẽ
deus põt impossibile per se ⁊ quod habet resistẽtiam.
cũ illud sit magis impossibile. ẽ potest impossibile ꝑ
accidẽs. Item ꝙ possit impossibile ꝫm disciplinã
videt. qꝛ plus distat creator a creatura ꝙ̃ vnum ens
creatum ab alio. sed deꝰ potuit facere ꝙ creatura vni
ret in eadem ypostasi simplicissima. ergo multo for
tius potest facere ꝙ opposita simul sint in eodem. vt
ꝙ aliquid sit simul album ⁊ nigrum. et hoc videtur
factum esse in christo. quia vnus ⁊ idem erat eternꝰ
⁊ temporalis. passibilis ⁊ impassibilis. visibilis ⁊ in
uisibilis. ⁊ sic de alijs. Item deus fecit virginem
parere qd est impossibile ꝫm naturã. qꝛ potẽtia natu
re nullo mõ est ad hoc. ⁊ ẽ ibi impotẽtia ꝫm discipli
nam. quia simul sunt opposita vera de eodem. ⁊ qd
est maius impossibile ꝙ̃ impossible ꝫm accidens. scꝫ
corruptã integrare siue fieri virginem. magis enim
videt partus incompossibilis virginitati ꝙ̃ coitus.
ergo ⁊c. Sed ɔtra. ꝙ deꝰ nõ possit impossibile ꝫm
naturã. vr augꝰ. dicere in li. de vera innocentia. Deꝰ
inquit ita est omp̃s vt nunꝙ̃ rõnis sue instituta euel
let. ẽ si aliqd est impossibile ꝫm institutõneꝫ nature.
simpliciter est deo impossibile. Itẽ ratione vr. ꝗa
deus nõ potest facere ɔtra ordinẽ rõnis recte. vt pote
mentiri ⁊ ɔsimilia. ẽ nõ potest facere ɔtra institutio
nem nature ordinate. nõ ẽ põt impossibile ꝫm nãm.
Item ꝙ nõ possit impossibile ꝑ accidens. Hiero.
Cum cetera possit deus. nõ põt de corrupta facere v
ginem. sed ɔstat ꝙ hoc nõ vr ꝙ nõ possit repare clau
stra. sed qꝛ eam ꝗ corrupta est impossibile est nõ fuis
se corruptam. ẽ ⁊c. Itẽ aug. in. ij. li. contra faustũ.
Hanc sniam quã dicimꝰ preteritam fuisse. deus falsã
facere nõ põt. Et rationeꝫ reddit. Si enim hoc face
ret. hoc esset facere vt ea que vera sunt. eo ip̃o ꝙ vera
sunt ẽẽnt falsa. ⁊ ita esset ɔtrarius veritati. Item
ꝙ nõ possit impossibile ꝫm disciplinam. scꝫ vt duo
opposita sint simul in eodem videt. qꝛ sicut se habẽt
opposita ad vnionem. ita vnita ad diuisionem. sed de
us nõ potest facere ꝙ duo ⁊ tria non sint quinqꝫ. ꝗa
sicut dicit aug. qd est verum veritate que nõ incipit.
nec desinit. ergo pari rõne nõ põt facere ꝙ opposita
sint simul vera. Item deus nõ potest facere cõtra
veritatem iusticie. ij. Thi. ij. Fidelis ꝑmanet. negare
seip̃m nõ potest. ergo non potest facere contra ordi
nem sapientie. sed confundere opposita est facere cõ
tra ordinem sapientie. ergo ⁊c. Rº. ad predictorũ 18
intelligentiam notandũ ꝙ nos iudicamus aliqd im
possibile quatuor causis. Uno modo ꝑ limitationeꝫ
naturalis potentie. vt de trunco fieri vitulum. ⁊ vir
ginem parere. mulier enĩ sine semine nõ potest conci
pere naturaliter. Item partus clausa porta ꝓpẽ cor
pulentiã nõ potest exire. sił natura statim nõ potest
truncum in vitulũ ɔuertere cũ habeat potẽtiã limi
tatã. Secũdo mõ dicit impossibile nõ ꝓpter limitati
onem potentie sed ꝓpter limitationem nostre intelli
gentie. vt duo corpa esse in eodem loco. vel ideꝫ cor
pus in diuersis. vel maiꝰ in minori loco. qꝛ nullo mõ
possumus capere. cũ nostra imaginatio sp dicat op
positũ. Unde etiam qñ dictat ꝙ deꝰ sic facit in sacra
mento altaris. necesse est vt rõ ɔtra se eleuet vt cre
dat. Tercio mõ dicit impossibile ꝓpter priuationeꝫ
oĩs existie ꝫm oẽm ɔpationem. s. principij. medij. ⁊ vl
timi. vt ꝑteritum nõ fuisse ꝑteritũ. Ois enĩ potentia
que intelligit aliqd facere. respicit ens. vel in rõe ꝑn
cipij. vel termini. vel vtroqꝫ modo. Unde de ente po
test facere nõ ens ⁊ ecõuerso. ⁊ de vno aliud. sed ꝺ nõ
ente facere non ens hoc nulliꝰ oĩo potentie est. Un
de ꝙ̃uis deus de omni ente creato possit facere ꝙ nõ
sit. siue de ratione siue de re. tamen de eo quod fuit et
non est. facere ꝙ nõ fuerit. hoc omnino deo est impos
sibile. quia hoc facere est nihil facere. sicut iam meliꝰ
patebit. Quarto modo dicitur impossibile scdm illu
strationẽ veritatis eterne. ⁊ ordinem diuine sapiẽtie.
vt verbi gratia. vt duo opposita insint eidem ⁊ scdm
idem. hec ipsa veritas eterna eo ip̃o ꝙ veritas est. iu
dicat ⁊ illustrat. ⁊ indicat impossibile. sicut ⁊ hic. duo
⁊ tria nõ esse quinqꝫ. Qñ ergo argumẽtat. vtruꝫ deo 19
sit possibile omne impossibile. dõm de impossibili qd

eſt impoſſibile ꝓpter limitationem potentie. vel ꝓpt
limitationẽ intelligentie. qđ deo eſt poſſibile. ꝓpter h
ꝙ eius potentia nõ eſt limitata ſed infinita. ⁊ ideo ſu
pra naturam ⁊ intelligentiam poteſt. quaꝝ vtraqꝫ ẽ
artata. Illud aũt impoſſibile qđ eſt impoſſibile pro
pter priuationẽ oĩs exiſtentie. ⁊ qđ ꝓpter illuſtratio
nem veritatis eterne. nõ põt oĩno. Primũ quidẽ nõ
põt. q2 illud poſſe eſt nihil poſſe. Secđm nõ poteſt. q2
illud eſt poſſe inordinate ꝯtra ordinẽ ſapientie poſſe
Et quoniã deus ſic eſt oĩpotẽs vt nihil poſſit niſi qđ
decet ſuam potentiam ⁊ nõ deordinat ſapiam. iõ hec
impoſſibilia nõ põt. Sꝫ obijciet aliqs ꝙ illud ẽ falſũ
ſcꝫ ꝙ impoſſibile ꝑ accidens ſit impoſſibile ꝓpter ꝓ
uationem oĩs exiſtentie. nã ꝓpoſitio de p̃terito eſt ve
ra. ⁊ veritas illa non fundat̃ ſupra nihil. nec ſup ens
increatũ. cum incipiat eſſe vera. ergo ſupra ens crea
tum. et illud eſt preteritum. ergo p̃teritum dicit aliq
modo ens. ſed omne creatum quantũcũqꝫ hẽat paꝝ
de ente põt illud amittere ſi deus velit. ğ deus p̃t face
re ꝙ illud quod fuit nõ fuerit. Et iterũ cũ dico hoc cẽ
p̃teritum. aut dico aliquid. aut nihil. Si aliquid. ğ re
ſponſio nulla. Si aũt nihil. dico ꝙ p̃t dici ꝙ chimera
ſit p̃terita. ⁊ ꝙ nõ preteritũ qđ nihil eſt ſit preteritũ.
quod manifeſte falſum eſt. nõ ğ dicit ꝓuationẽ oĩs
exiſtentie. ⁊ illud nõ videt̃ ſubtrahere quin ſubiace
at potẽtie diuine. nã futurũ nõ dicit ens. ⁊ tñ deꝰ põt
facere ꝙ futurũ ſm veritatem nunꝙ̃ ſit futurũ. Si
militer non p̃ſens nihil dicit entitatis. ⁊ deus põt fa
cere ꝙ illud qđ nunꝙ̃ eſt p̃ñs. nũꝙ̃ ſit p̃ſens. nec ad
20 huc videt̃ euadi poſſe. Queri etiã poteſt vtrũ deus
poſſit facere de p̃terito p̃ſens. ⁊ ꝯſtat ꝙ ĩ altero extre
mo ponit̃ ens. ſi ğ põt facere ꝙ p̃teritũ ſit p̃ſens. ⁊ qđ
eſt p̃ſens nõ eſt p̃teritũ. p̃t facere de p̃terito ꝙ non ſit
preteritũ. ꝓpter hec ⁊ his ſimilia fuit opinio Gilber
ti porretani ꝙ deꝰ poteſt ſup impoſſibile ꝑ accidẽs.
poteſt eñ facere ꝙ preteritum nunꝙ̃ fuerit. Et illud
he. Hiero. exponũt qui ſequunt̃ eum. ꝙ nõ poteſt fa
cere de corrupta virginem. i. nõ oſtendit ſe poſſe cum
nunꝙ̃ fecerit. Et ſimiliter illud de aug. ꝙ deus ſenten
tiam de preterito non poteſt facere falſam. hoc intel
ligit̃ ſalua re. Sed certe hmõi expoſitões valde ſunt
extranee. Si eñ hiero. dicit ꝙ nõ põt de corrupta fa
cere virginẽ. i. nõ oſtendit̃. ſĩliter nõ põt de trunco vi
tulum facere cum non oſtendat. non recte ergo dicit
cum cetera poſſit deus ⁊c̃. Et iterum. ſi ſermo Aug.
intelligit̃ ꝙ nõ põt facere deus illam ſententiam fal
ſam ſuppoſito preterito. ſimiliter nec ſententiam de
futuro ſalua futuritione. ⁊ ꝓpter hoc cum autorita
tes hoc dicant magnoꝝ doctoꝝ. ꝙ deus de eo qđ fu
it nõ põt facere ꝙ nõ fuerit. ⁊ intellectus in nullo di
cat ꝯtrariũ. nec fides ad hoc nos moueat vel compel
lat. tanꝙ̃ rationabilius ⁊ ſecurius dicendum eſt cũ
ſanctis ꝙ deus de eo quod fuit non põt facere ꝙ nõ
fuerit. Et huius rõnem ad preſens aliã neſcio ꝙ̃ eã
q̃ predicta eſt. niſi forte dicat̃ hoc eſſe ꝓpter omnimo
dam indiuiſionẽ. vt ſicut oppoſita manẽtia oppoſi
ta non poſſunt vniri. ſic nec idẽ a ſe diuidere. ⁊ id qđ
fuit. ꝑ tpe quo fuit omnimode eſt vnitũ. ⁊ ſimiliter
p̃ſens in tẽpore in quo eſt ſiue in inſtanti. Unde hoc
eſſet idem a ſe diuidere. facere. ſ. ꝙ preteritum nõ fue
rit preteritũ. ⁊ hoc repugnat ordini diuine ſapiẽtie. ſi
cut facere ꝙ ſit triangulus ⁊ nõ ſit figura. ⁊ hoc clau
dit in ſe duo cõtradictorie oppſita. Ratio tamen pre
dicta ſatis eſt conueniẽs. ſi quis recte intelligat. Cũ

enim dicit̃ preteritum carere exiſtentia. nõ dico pro
pter hoc ꝙ cum dicit̃ aliud fuiſſe. dicat̃ omnino ni
hil. ſed ꝓpter hoc ꝙ aliud eſt verũ fuiſſe. ꝙ habuit ali
quando eſſe. etiã de eius eſſe nihil omnino reman
ſerit. Unde ſi totus ceſar ceſſerit in nihil. verum ẽ ce
ſarem fuiſſe. Et hoc dicit Anſelmꝰ ꝙ ſi omnia creata
omnino cedant in nihil. verum eſt mundum fuiſſe.
Ob aliam etiã rõnẽ dicit̃ carere exiſtentia. q2 nec eſt.
nec eſt ordinatũ ad preſens. Unde veritas ꝓpoſitio
nis de preterito non dicit a pte rei nihil oĩno nec ve
re ens in actu. ſed illud quod fuit ⁊ nõ eſt. ⁊ hoc qđẽ
nõ dicit quid creatũ qđ ſit. ſed quod fuit. Si ergo de
us dicat̃ poſſe aliquid ſup hoc ꝙ nõ fuerit. aut quie
ſcẽdo ſiue nihil opando. aut faciendo aliud. aut de
ſtruendo. ſi quieſcit ⁊ nihil facit. propter hoc nihilo
minus preterijt nec fuiſſe deſinit. quia cum nõ ſit nec
actu nec potentia. nec indiget ꝯſeruante. nec indiget
ꝓducente. ſecus eſt de futuro. quia futurum eſt ordi
natum ad eſſe. ideo indiget ꝓducente. ⁊ ideo ſi deus
nõ velit facere futurũ. non fit. ⁊ ita nõ erit futurum.
ſi ğ poteſt aliquid vt faciat hoc qđ fuit nõ fuiſſe. aut
hoc erit faciendo. aut deſtruendo. Sꝫ facere ꝙ nõ fu
iſſet eſt nihil facere. cum non fuiſſe non dicat ens. er
go deus faciendo nihil facit qđ eſt imperfectio ⁊ con
tradictionis implicatio. Similiter non eſt aliquid de
ſtruere. cũ fuiſſe nõ dicat aliquid eſſe. ergo ſi deſtruẽ
do hoc facit. deſtruendo nihil deſtrueret. qđ eſt ſimile
incõueniens. nõ ğ poteſt nihil agendo. nec faciendo.
nec deſtruendo. ergo de p̃terito ꝙ non fuerit p̃teritũ.
non poteſt facere. Patent ğ inſtantie. nã veritas ꝓ
poſitionis de p̃terito nõ neccrio fundat̃ ſupra aliquid
creatum qđ ſit. ſ; qđ fuerit. et ideo manet omni crea
to intercepto. Patet etiam ꝙ preteritio nõ dicit oĩ
no nihil. ſed dicit aliquid quod fuit et non eſt. niſi for
te preteritum dicat ſucceſſionem temporalem. quã
vtiqꝫ poteſt deus deſtruere. ſed largius accipit̃ h fu
iſſe. Patet etiam inſtantia in ipſo futuro. q2 nõ eſt ſi
mile. Patet inſtantia ꝙ preteritũ põt fieri p̃ñs. eſto
ꝙ nõ intelligat̃ hoc adhuc. nihilominꝰ intelligit̃ fuiſ
ſe. Patet etiam ꝙ deus poteſt deſtruere omnẽ ꝓpoſi
tionem et omne dictum. ſed ſalua ꝓpoſitione ⁊ eius
ſignificatione nõ ipſam falſificare. qm̃ hoc nõ põt cẽ.
niſi rẽ ſignatã mutaret. alioqn faceret orõnẽ eo ipſo
q̃ vera eſt. eſſe falſam. ⁊ hoc eẽt ꝯtra ſuam veritatẽ.
rem aũt mutare nõ põt. et ita nec orationem falſifica
re. Ex his que dicta ſũt ſatis põt prehabita reſpõſio
roborari. Ad illud ergo quod obijcit̃ ꝙ poteſt oẽ 21
dicibile ⁊ cogitabile. dicẽdum ꝙ hoc intelligit̃ de his ſo
lum que dicunt̃ ⁊ cogitant̃ ſm rõem recte intelligẽ
tem ⁊ recte ꝓnunciantẽ. nihil eñ rationabile põt di
ci vel cogitari quod deus facere non poſſit. ⁊ etiã plꝰ
poteſt. Ad illud qđ obr ꝙ potẽtiꝰ eſt illud cui oĩa 22
ſunt poſſibilia. dicẽdum ꝙ verum eſt de his que poſſe eſt
poſſibile nobis. nã ſi poſſet aliquid qđ nõ ſit de nobi
litate potentie. quanto magis illud poſſet. tanto ma
gis aduerſitas ⁊ ꝑuerſitas poſſent in illũ ſm anſel. ⁊
ita tanto minus eſſet potens. Ad illud qđ obijcit̃ 23
aut ꝓpter priuationẽ ⁊c̃. dicẽdum ꝙ ꝓpter ꝓuationẽ om
nis exñtie in vtroqꝫ extremo. ⁊ ꝓpter ꝓuationẽ diſti
ctiõis. ⁊ ꝓpt̃ poſitionẽ ex pte dei. q2 potẽtia dei reſpi
cit aliqđ vt obiectũ effectũ. ⁊ ſapia reſpicit ordinatũ.
Ad illud qđ obi ꝙ poſſit impoſſibile ſm naturã. 24
dicẽdum. ꝙ illđ veꝝ ẽ. Ad illud qđ obi ꝙ poſſit impoſſi 25
bile ꝑ accidens. q2 nullã dicat reſiſtentiam. dicẽdum ꝙ

hoc nō est ꝓpter resistentiam ſ ꝓpter omnimodā nō
26 ꝯtītiā.ob quā posse illud est nihil posse. Ad illud
qđ obijcit̄ de creatore ꝛ cratura.dđ.ꝙ oīs creatura ē
materialis ꝛ possibilis respectu dei.ꝛ deus est in omi
creatura ꝑ ītimitatē ſbe.nō sic oppositū respectu op-
positi.Quod ḡ obī ꝙ magis distant.verū est ꝙtū ad
naturaꝝ dr̄ntiam.qꝛ in nullo cōicant.sed nō est veꝝ
27 ſm simultatis existentiam. Ad illud qđ obī de hoc
quod est virginē parere.Dđm ꝙ est impossibile ſm
naturā.sed nō impossibile ſm oppositionē.qꝛ eē vir-
ginem ꝛ pere nō sunt opposita. sīliter nec esse virgi-
nē ꝛ ꝯcipere.sed iudicant̄ opposita ꝓpter nature im
potentiā.sed ista sunt opposita.coijsse ꝛ esse virginē.
28 ꝛ iō ptꝫ illud. Ad illud qđ obī ꝙ nō pōt impossibi
le ſm naturam ꝓpter ordinē.dđ.ꝙ ē ordo nature spe
cialis.ꝛ generalis. Ordo nature spālis transmutari
potest ꝛ destrui.qꝛ potest in alterā dr̄ntiā res relabi.
sed generalis nō.sic dđm ꝙ specialis ordo attendit̄
ſm potentiā nature specialis.generalis ordo ſm po
tentiam obediētie q̄ est generalis.ꝯ hunc ordinē nō
29 facit sed ꝯtra alium. Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ nō po-
test ꝯtra dictamē rōnis recte.dđm ꝙ verū est ꝓut re
cta rō dicit malū nō esse faciendū.qꝛ hoc facere est de-
ficere.nō sic aūt deficit faciendo ꝯtra naturā. et ratō
huius patebit infra.

Questio.iiij.

Utruꝫ possibile simpliciter dicat̄ aliquid ſm causas
supiores.hoc est ſm potentiā diuinā.an ſm potenti
am creatam.Et ꝙ ſm potentiā creatam siue ſm cau
sas inferiores videt̄.Ab eodē eñ est in rebus possibi
litas a q̄ est necessitas ꝛ ꝯtingentia simpliciter.sꝫ ne-
cessitas ꝛ ꝯtingentia attendit̄ in reb⁹ nō tm̄ ſm cās
supiores.imo ſm inferiores cās ꝓximas ꝛ particula
res.ḡ et possibilitas. Itē sicut aliquid dicit̄ potēs
a potestate actiua.ita dr̄ possibile a possibilitate pas-
siua.sed possibilitas passiua pmo est in eo in quo ꝑ
mo est potentia ad fieri.et ꝑ illud in alijs. ergo cum
hoc sit principium materiale ꝛ causa creata. possibi-
le simpliciter dicit̄ ſm causas inferiores. Item si
possibile simpliciter diceret̄ ſm causas supiores tm̄.
tunc cum apud deū nō sit impossibile oē verbū.nihil
iudicandū esset impossibile. Itē si ſm cās supio-
res.tūc cū deus posset facere ꝙ cecus recipiat visuꝫ.
possibile est cecū videre.ſ si possibile esset videre.pos
set videre.ꝛ si posset.haberet potentiā visiuā. ſ hoc
falsum.ḡ ꝛc̄. Contra.possibile dicit̄ denominatiue
a potentia.ḡ possibile simpliciter.a potētia simplr̄.ſ
potentia que summe ꝛ simpliciter est potētia.est po-
tentia diuia.q̄ dicit̄ ſm cās supiores. ḡ possibile sim
pliciter dicit̄ ſm causas supiores. Item munduꝫ
creari ꝛ aīam antichristi creari vel esse ꝛ ꝯsimilia sim
pliciter dicunt̄ possibilia.ꝛ sunt possibilia solum ſm
causas superiores.ergo ꝛc̄. Item hoc ondit̄. quia
si aliq̄d sequit̄ ad aliq̄d.si an̄cedens est possibile.ꝛ cō
sequēs.sed demōstrato aliq̄ impossibili.vt truncū fie
ri ex vitulo.sequitur deū facere hoc est possibile. ḡ h.s.
truncū fieri ex vitulo est possibile simpliciter. Itē
omne verum est possibile.ꝛ omne qđ erat verum po
test esse verum.et omne qđ pōt esse verum.est simpli
citer possibile.ꝛ est possibile solum ſm causas supio
30 res.ḡ ꝛc̄. Rō.dđm ꝙ circa hoc fuerūt diuersi mo-
di dicendi.Quidā eñ dixerunt ꝙ ſm vtrasqꝫ causas
accipit̄ possibile simplr̄.ꝛ fundāt se sup illud.j. Coꝛ
j.Stultam deus fecit sapiaꝫ ꝛc̄.glo.Stultā fecit pos-
sibile declarando quod ipse impossibile iudicat.quia
possibile dicit cōmune ad vtranqꝫ.Tn̄ illud nō videt̄
cōuenienter posse stare ꝙ non admittat̄ ꝙ possibile
simpliciter sit de ceco fieri videntē.imo dicit̄ impossi
bile.ergo simul esset possibile ꝛ impossibile.quod est
inconueniens.tamen illud est possibile ſm causas su
periores.Et fundamentum positionis eorum nō est
cōueniens.qꝛ glosa nō dicit tm̄ declarando. sed etiaꝫ
dicit faciendo possibile.ḡ nō erat possibile prius. Et
iterū dicit ꝙ stulta facta est.qꝛ sapia mūdana iudica
bat ita impossibile ꝙ nulli eēt possibile. et de⁹ decla-
rauit sibi possibile esse.Et ideo est alia positio.qꝛ ſm
ꝙ descendunt scientie.ita ꝛ nomina scientiaꝝ. ita in
naturali phīa iudicandū est possibile simpliciter ſm
causas inferiores.sed in theologia ſm causas supio-
res.Tn̄ adhuc nō videt̄ ꝯueniēs eē positō.qꝛ ipse an-
sel.ꝛ phs ꝛ theolog⁹ dicit ꝙ impossibile ē de trūco fie
ri vitulū.ꝛ ꝙ impossibilia simplr̄.deo sunt possibilia.
Propter hoc aliter dđm ꝙ possibile simplicit̄ pōt di
cere ordinē potētie ad illud respectu cui⁹ est.ordineꝫ
inquā.q̄ est vel qui futurus est.siue potētiā p̄ntē siue
futuram. Si dicat futuram tūc est sensus.possibile ē
hoiem currere.hoc est habere potētiā ad curreuduꝫ
Si dicat potentiā presentē.tunc est sensus. possibile
est hoiem currere.i.homo hꝫ potētiā ad currendum.
ꝛ iste duplex modus dicendi accipit̄ a phō q̄ istā ex-
ponit dupliciter. Omne b.ꝯtingit eē a.i. omne qđ ē
b.vel omne quod potest eē b.ꝯtingit eē a. Prout au
tē dicit potentiā de futuro.sic potest accipi possibile
ſm quascunqꝫ causas siue supiores siue inferiores.h.
patet.qꝛ nihil aliter dicit̄ tunc nisi ꝙ habebit potēti-
am ad hoc.ꝛ a q̄cunqꝫ hēat.siue a deo.siue ab angelo
siue a se.verum est ꝙ potentiam habebit. et sic dđm
ꝙ possibile est istum videre demonstrato ceco illūi-
nando.ꝛ virginem pere.ꝛ cetera talia.quia talib⁹ da-
ri potest potentia.Alio aūt modo hoc qđ ē possibile
dicit actualiter potentiā in re que signat̄ ad alterum
ordinari.ꝛ sic generalis est regula.ꝙ si in cui attri-
buit̄ possibile simpliciter.est potētia simpliciter. tūc
dicit̄ possibile simpliciter.Si aūt potentia ſm quid.
tunc dicit̄ possibile ſm quid.Tūc eñ possibile dicit
ordinem potentie ad actum.siue alicui⁹.siue ad ali-
quid mediante potentia. ꝛ rō dđi in ipō possibili.
sumit̄ a potentia.Nomen aūt potentie dr̄ dupliciter. 31
scꝫ de potentia actiua q̄ est principium transmutan-
di aliud.ꝛ de potentia passiua q̄ est ꝓncipiū trāsmu-
tandi ab alio.Et potentia actiua repit̄ ꝛ in deo et in
creatura. ꝛ vtraqꝫ potentia est simpliciter comple-
respectu sui actus. Nam potentia actiua eoipso
ꝙ actiua dicit ordinatiōeꝫ ꝯpletā ad actū ꝙtū ē de se
Potētia vo passiua repit̄ solū in creatura.Et h̄ q̄dē
potētia pōt eē actui ꝓpinqua.ꝛ ab actu remota.iō po
tētia passiua dr̄ simplr̄ ꝛ ſꝫ q̄d. Quedā eñ potētia ē
nata reduci ad actū a potētia inferiore coopante su-
piori.vt qñ est cū dispositione ꝓpinq̄.vt potētia q̄ est
in ligno ad cōbustioneꝫ.Quedā est nata reduci a po
tentia supiori aliquo modo consonante inferiori.vt
puta impij ad iustificationem. ꝛ vtraqꝫ dr̄ ꝓpinqua.
Quedā ita distat ab actu.ꝙ si reducat̄ nō potest nisi
a potentia supiori reduci.ꝛ hoc quidem oīno defici-
ente vel nullo modo consonante potentia actiua in-
feriori. vtpote. ꝙ ex mortuo possit fieri viuus. et ex
trunco fieri vitulus.et hec est potentia ſm quid. Ex
quo patet ꝙ potentia passiua simpliciter attenditur

ſm inferiores ⁊ ſuperiores. Et qꝛ ſm qd dr ꝓ defectū
respectu ſimpliciter. potētia paſſiua q̄ pōt reduci ad
actū ſolum ſm cauſas ſupiores. deficiente potentia
actiua creata diſponēte vel cōſonante dr potentia ſꝫ
quid. ⁊ dicit̄ potētia obedientie. ⁊ de hac dicit Aug.
ꝙ in coſta erat. nō vnde fieret mulier. ſed vnde fieri
poſſet. ſcꝫ potentia obedientie. Poſſibile ḡ quod di-
cit̄ a potentia nō dicit̄ vniformiter. nec dicit̄ omino
equiuoce ſed analogice. ſicut ſanū. ⁊ ideo eiꝰ acceptō
determinat̄ ꝑ adiunctum. Poteſt ḡ hoc quod ē poſ-
ſibile dicere ordinē ſube ad agere. ⁊ tunc dicit poten-
tiam actiuam. ⁊ hoc determinat̄ per adiunctum. Nā
ſi dicat ordinem ſbe increate ad actum. dicit potenti
as ſm cauſas ſupiores. vt ſi dicat̄ deū creare mūdū
eſt poſſibile. vel illuminare cecum. Si autē dicat or
dinem ſubſtantie create dicit potentiam actiuā crea
tā. vt ſi dicat̄. poſſibile eſt antixp̄m currere. vel cecū
poſſibile eſt videre. ſignat̄ potentia in ceco. ideo fal-
ſa eſt ſimpliciter. Poteſt iterum dici ordinē alicuius
ad fieri. ⁊ hoc poteſt eſſe dupliciter. Aut in compatō
ne ad aliquid ex quo. aut ſine compatione. Si in cō-
patione ad aliquid. vt cum dicit̄. poſſibile eſt ex aere
fieri ignem. tunc importat potentiā paſſiuam ſm rē.
⁊ ſic fit potentia paſſiua ſimpliciter. vt illa que ē ſm
cauſas ſupiores ⁊ inferiores. dicit̄ poſſibile ſimplici-
ter. Si aūt ſit potentia paſſiua reducibilis ſolū ſcdm
cauſas ſupiores. eſt ſolū ſm quid. vt ſi dicat̄. ex trun
co poſſibile eſt fieri vitulū. negādū eſt ſimplr. niſi ad-
dat̄ determinatio ꝫheus. vt ſi dicat̄. poſſibile poten
tia obedientie. vel poſſibile deo. Si autē dicit ordinē
alicuius ad fieri ſine compatione ad principiū ex q̄.
tunc importat potentiam paſſiuam ſm modum. ſed
actiuam ſm rem. vt ſi dicat̄. poſſibile eſt animā anti
chriſti creari. vel poſſibile eſt vitulum fieri. hoc eſt di
cere. aliquis poteſt facere. et ideo ſine determinatiōe
eſt poſſibile. ſiue ſm cauſas ſuperiores. ſiue ſm cau-
ſas inferiores. quia ratione potentie actiue vtrobiqꝫ
ſaluat̄ ſimpliciter. Poteſt etiā tercio hoc qd eſt poſ-
ſibile dicere ordinē vel compationē entis ad eſſe. vt
cum dicit̄. hoc pōt eē. quocunqꝫ demōſtrato. ⁊ ſic nec
potentiā actiuā nec potentiā paſſiuam dicit determi
nate. nec ſm cauſas ſupiores. nec ſm cās inferiores.
Unde ſimpliciter dicit̄. quocūqꝫ hoꝝ modoꝝ ſit poſ
ſibile. ſolū in vno caſu poſſibile ſm quid dicit̄ ſꝫ cau
ſas ſupiores. videlicet cum dicit potentiam paſſiuā
ſm modum et rem. vt cum dicitur. ex ceco poteſt fie
ri videns. ⁊ ex trunco vitulus. ⁊ ex aſino poſſibile eſt
fieri hominem. Ex his patent omnia obiecta ad
vtranqꝫ ptem. nā obiecta ad p̄mā partē, ꝓcedunt de
poſſibili ſm ꝙ dicit potētiam paſſiuam. Ad illud 33
quod obijcit̄ ad oppoſitū ꝙ poſſibile eſt denoiatiue
a potentia. dōm ꝙ poſſibile pōt dici denominatiue a
potentia paſſiua vel actiua. ⁊ qꝛ in deo ꝓprie eſt potē
tia actiua. ⁊ ideo poſſibile ſimpliciter ſm ꝙ ab illa de
nominat̄. nō ſm ꝙ a paſſiua. Ad illud qd obi de
hoc qd eſt mūdū creari. Dōm ꝙ q̄uis dicat potētiā 34
p modum paſſionis. tn̄ ſm rem nō dicit niſi potētiā
actiuam. quia ante mundi creationē nihil eſt niſi po
tentia actiua. ⁊ ideo dicit̄ ſimpliciter ſm cauſas ſupi
ores. Ad illud qd obijcit̄ ꝙ ſequit̄. ſi deus pōt fa-
cere ꝙ res pōt fieri. dōm ꝙ verū eſt ſm ꝙ pōt dicit 35
eandem potentiam ꝑ modum paſſionis. ⁊ hoc dicit
cum ſimpliciter dicit̄. Si aūt vere dicat potētiā paſ-
ſiuam. ſequit̄. qꝛ variat̄ hoc qd eſt poſſibile. vt pꝫ ſi
dicat̄. deus poteſt facere de ceco videntē, ergo cecus
poteſt eſſe videns. vel ex ceco poteſt fieri videns. pri-
us eīn dicebat potentiam actiuam ſimpliciter ⁊ poſt
modum paſſiuam. et ideo nō ſequit̄. ergo qn̄ dicit̄ ſi
antecedens eſt poſſibile ⁊ ꝯſequens. intelligendū eſt
eadē poſſibilitate. Ad illud ḡ quod vltimo obijci- 36
tur. ꝙ omne verū pōt eē verū anteq̄ ſit. Dōm ꝙ ve-
rum eſt. ⁊ demōſtrato ecco hoc dictum eē verum eſt
poſſibile. quia poſſibile accipitur ibi reſpectu veri. et
dictum eē poſſibile quādo dicit ordinē ad eſſe vl' ad
eſſe verum dicit potentiā communiter ad actiuam ⁊
paſſiuam. ſupiorem ⁊ inferiorem. ſed tunc nō ſequit̄
de re. ergo iſte poteſt videre; qꝛ dicit potentiam paſſi
uam creatam. ſcꝫ potentiam viſiuam. nec ſequit̄. er-
go de ceco poterit fieri videns. ſm ꝙ poteſt ponit po
tentiam actu in iſto. qꝛ dicit potentiam paſſiuam i
ꝯpoſitam. immo eſt ibi fallacia ꝯſequentis. qꝛ cū poſ-
ſibile accipiat̄ in ſua generalitate habet tres cauſas
veritatis. aut in ceco eſt poteſtas ad videndum. aut
poteſtas ad recipiendū. aut quia in alio eſt poteſtas
ad dandum. ratione huius dictuꝫ eſt poſſibile. eſſe
et aliquando verum. ſicut patet. et ita patent cetera
obiecta.

Di. xliij. de potētia dei i ꝯpatione ad q̄ntitatē. oſidēs eiꝰ imēſitatē. ſiue quātū deus poſſit.

q Uidā tn̄ de ſenſu ſuo gloriantes. Supra oñdit mgr̄ qd deus poſſit. in hac parte intendit oñdere q̄n-
tū poſſit. Et qm̄ q̄dā dei potētiā limitabāt. iō intendit mgr̄ oſtēdere huiꝰ opinionis falſitatē. ⁊ huius
poſitionis falſitate oſtenſa reꝑitur dei potentia eſſe infinita. Et hec pars habet tres partes. In p̄ma
ꝓponit ſiue narrat eorū erronea opinionē. In ſcda diſſoluit multiplicē rōnē coꝝ. ibi. Iſtaqꝫ prauā ſuā opini
onē veriſimilibꝰ argumētis. In tercia ꝯcludit ⁊ ꝯfirmat veritatis aſſertionē q̄ eſt in huiꝰ opinionis ꝯtrariā
partē. ibi. Fateamur ḡ deū ⁊c̄. Prima ⁊ vltima pte remanentibus indiuiſis media ps diuidit̄ ſm numerum
rationū q̄s adducit. Prima ſumpta eſt a ratiōe boni ⁊ iuſti. Et hāc format duobus modis. ⁊ ponit̄ ibi. Nō
pōt deꝰ facere niſi qd bonū ⁊ iuſtū ē fieri. Scda ſūpta ē rōe debiti. ⁊ hāc ponit ibi. Addūt qꝫ ⁊ alia dicētes nō
pōt ⁊c̄. Tercia ſumpta eſt a ratiōe faciēdi ⁊ dimittēdi. et hāc format duobꝰ modis. ibi. Addūt qꝫ illi dicētes
⁊c̄. Quarta ſūpta eſt ex rōne ꝑſcie dei. ⁊ hec ponit̄ ibi. Itē aliud adiūgūt dicentes ⁊c̄. Quinta ſumpta eſt ab
auc̄te Aug. ⁊ hoc a duplici auc̄te. et ponit̄ ibi. His aūt illi ſcrutatores. Et in qualibet harū partium magiſter
ponit primo obiectiōes. ſcdo ꝯo ponit ſolutiōem. et partes manifeſte ſunt.

Opinio erronea quorundā dicētiū deū nil poſſe niſi qd facit. a

Uidā tn̄ de ſuo ſenſu gloriātes, dei potētiā ſub mēſura coartari conati ſūt
Cū eīn dicūt. hucuſqꝫ pt deꝰ ⁊ nō ampliꝰ. qd h̄ eſt aliud q̄ꝫ eiꝰ potētiā q̄ infi-
nita eſt ꝯcludere ⁊ reſtringere ad menſuraꝫ. Aiūt. n. nō pōt deꝰ aliud facere
q̄ꝫ facit. nec meliꝰ facē id qd facit. nec aliq̄d p̄termittere de his que facit.

Soluit multiplicē rationē illius opiniōis. b

Istam q3 prauam suā opinionē verisimilib⁹ argumētis, causisq3 cōmēticijs, necnō et sacra2 autoritatū testimonijs munire conātur dicentes.

Prima ratio sūpta a ratione boni et iusti c

Rōnis prime mod⁹ primus

Non potest deus facere nisi qđ bonum et iustū est fieri. nō est aūt iustū et bonū fieri ab eo nisi quod facit. Si eñ aliud iustū est et bonū eū facere q3 facit. nō ergo facit oē quod iustū est et bonū eū facere. sed qs audeat hoc dicere?

Rōis prie modus secundus.

Addunt etiā non potest facere nisi quod iusticia eius exigit. sed nō exigit ius iusticia vt faciat nisi qđ facit. non ergo pōt facere nisi quod facit. Eadem q3 iusticia exigit vt et id non faciat qđ non facit. nō autē potest facere cōtra iusticiā suā. nō ergo pōt aliqđ eo2 facere que dimittit. [a] His aūt respōdem⁹ duplicem verbo2 intelligentiam apientes.

a

et ab eis inuoluta euoluentes sic. Non pōt deus facere nisi qđ bonū est et iustū. i. nō potest facere nisi illud qđ si faceret bonū et iustū esset. verū est. sed multa potest facere q̄ nō bona sunt. nec iusta. quia nec sunt. nec erunt. nec bene fiunt. nec fient. quia nūq3 fient.

R. ad prie rationis modū primum.

Itez qđ secundo propositū3 fuit nō potest facere nisi quod iusticia sua exigit. et nō potest id facere qđ iusticia sua exigit vt non fiat. Dicim⁹ q2 exactiōis verbū đ deo cōgrue non dicit. nec proprie accipit. ⁊ in illis locutiōib⁹ duplex est sensus. Si eñ intelligas nō pōt facere nisi qđ sua iusticia exigit. i. nisi qđ volūtas sua iusta vult. falsum dicis. Iusticia eñ ipsius dei equissima voluntas accipitur. qualiter accipit Aug. illa verba dñi in in Geñ. loquētis ad Loth (non possu3 q̄cq3 facere donec illo introeas) exponens. nō posse īquit se dixit qđ sine dubio [b] poterat per potentiā. sed nō poterat p iusticiā. quasi poterat quidē. sed nō volebat. et illa volūtas iusta erat. Si vero p hec verba ītelligis eū nō posse facere nisi illud qđ si fieret iusticie ei⁹ cōueniret. verum dicis. Similiter distingue illud. Non pōt facere qđ sua iusticia exigit vt non faciat. i. non pōt facere id quod ip̄e q̄ est summa iusticia nō vult facere. falsum ē Si aūt his verbis intelligas eū nō posse facere id qđ iusticie ei⁹ cōuenire nō potest. verum dicis.

R°. ad ratiōis prime modu3 secundum

Geñ. xix.

b

Secunda ratio sumpta rōe debiti. d

Addunt q3 et alia dicentes. Nō potest deus facere nisi qđ debet. nō aūt debet facere nisi qđ facit. Si eñ debet alia facere. nō ergo facit omne qđ d3. Si vero facit oē qđ deb3. nec pōt facere nisi qđ debet. nō ergo potest facere nisi qđ facit. Itē aut d3 dimittere qđ dimittit ne faciat aut nō deb3. Si nō d3. non recte dimittit. Si vero d3 dimittere. ergo nō debet facere. Si autem non deb3. nec decet. nec optet eū facere. et si non decet nec optet eum facere. ergo non pōt facere. nō ergo po

a His aūt respondemus duplicē verbo2 intelligentiā apientes. Querit vñ veniat duplicitas hmōi i nō potest de⁹ nisi qđ iustū ē. Si dicas q hoc vbū est pōt significare iusticiā que ē. vł iusticiā que esset si deus faceret. Hoc eni3 nihil vł. q2 si dicat iustū est hoc fieri. intelligit iustū eē vt nūc. similit in proposito. R. dđ. q distictio magistri est rōnabil. Ratio aūt hui⁹ multiplicitatis ē q hoc vbu3 est pōt dicere pñs vt nunc. vel simplicit. ⁊ ita iusticiā que nūc ē. vel q̄ eēt si res fierēt. 1
Pōt autē multiplicitas assignari a trib⁹ Primo a rōe attributi. sicut eñ hoc vbu3 currit p se dictū dicit pñs vt nūc. h qñ additur determinatio potest stare p pñti simpliciter. vtputa si dicat de equo iacente i stabulo. iste equ⁹ bene currit. ita pōt esse de hoc verbo est rōe eius qđ addit bonū et iustū. Aliter pōt assignari a pte ampliationis huius verbi pōt. q2 si ampliatio huius verbi pōt totū dictu3 respiciat. ita q implicatio cadat sub ampliatione. ita dicit presens simpliciter. Si aūt cadat extra. sic dicit presens vt nunc. et fm hoc accipit duplex sensus quem mgr assignat. Tertio modo pōt assignari rō a pte ei⁹ qđ est nisi. q2 pōt teneri exceptiue vel cōsecutiue. Si exceptiue tūc stat actus siue acceptū p presenti vt nunc. et est sensus. nō pōt deus nisi qđ iustū ē. i. nihil pōt de⁹ pter hoc qđ ē iustū. Uel pōt teneri ɔsecutiue. Et tūc necesse ē q h vbū ē teneat simplicit. q2 regula ē q termi in cōditiōe ampliant ad oē tp̄s. et tūc est sensus. nō pōt de⁹ nisi qđ iustū ē. i. nisi sit iustū. ⁊ sic ampliat sibi ad oē tp̄s. Ex quacūq3 tñ causa accipiat locutio vere multiplex est. Poterat potentiā sed nō poterat p iusticiā. Contra. q2 iusticia stat ibi p volūtate. videt male dicere. q2 nihil pōt deus facere qđ nō possit velle. ergo si iusticia dei ē volūtas. oē qđ pōt simplicit pōt đ iusticia. ⁊ econuerso. Itē possibili posito 2

test facere nisi qđ facit. nec pōt illud dimittere qđ facit qn faciat. qꝛ dꝫ illud facere. ꝛ qđ dꝫ facere nō pōt illud dimittere. Sꝫ vt mihi vr̄. h̄ verbū dꝫ venenū hꝫ. Multiplicē em̄ et inuolutā ꝯtinet intelligētiā. nec deo ꝓprie ꝯpetit q̄ nō ē debitoꝛ nobis. nisi forte ex promisso. Nos vero ei⁹ debitores sum⁹ ex ꝓmisso. vt aūt venenū euacuet̄ distigue verbi sens⁹. Nō pōt de⁹ facere nisi qđ dꝫ. i. nisi qđ vult. falsū ē. Sic em̄ pōt ipse dici debere aliqđ qꝛ vult illud. Si aūt dicat̄ nō pōt qđ dꝫ i. nō pōt nisi illud. qđ si faceret ei bene ꝯuenirꝫ. verꝫ ē. c

Tertia ratio sūpta a rōe faciēdi ꝛ dimittēdi. e

Addūt q̄ꝫ illi dicētes. Nihil facit aut dimittit nisi optima ꝛ rōnabili cā. licꝫ nob̄ occulta sit. ſm quā optet eū facere aut dimittere q̄ facit vel dimittit. Rō em̄ penes eū ē. q̄ illa facit ꝛ illa dimittit. q̄ rō eťna ē et sp manēs p̄ter quā nō pōt aliqđ facere vel dimittere. Illa ḡ manēte nō pōt qđ facit dimittere. nec qđ dimittit facere. ꝛ ita nō pōt facere nisi qđ facit. Et ad hoc rūdemus ābiguitatē locutiōis deťminātes. Cū em̄ dr̄ rō vel cā optīa penes deū ē q̄ facit cūcta q̄ facit. et dimittit ea q̄ dimittit. verꝫ q̄dē ē. qꝛ in eo volūtas ē eq̄ssima ꝛ rectissima q̄ facit et dimittit q̄ vult. ꝯtra quā facere nō pōt. nec p̄ter eā facere pōt. Nec vtiqꝫ ꝯtra eā faceret. nec p̄ter eā. si ea q̄ facit dimitteret. vl' q̄ dimittit facerꝫ. ſ; eadē manēte rōe ꝛ cā. alia potuit facere ꝛ ista dimittere. Licet ḡ rō sit penes eū q̄ alia facit ꝛ alia dimittit. [d] pōt tū ſm eādē rōem ꝛ dimittere que facit. et facere que dimittit. Ipi aūt addūt. Ratio ē eū facere q̄ facit. et non alia. et nō pōt facere nisi qđ rō ē eū facere. et ita nō pōt facere nisi qđ facit. Itē ratio ē eū dimittere que dimittit. ꝛ nō pōt nō dimittere qđ rō ē eū dimittere. ꝛ ita nō pōt nō dimittere qđ dimittit. Et ad hoc dicim⁹ locutiōes ābiguas esse et iō deťminādas. Si em̄ cū dicitur nō pōt facere nisi qđ rō ē eū facere. itelligas eū nō posse facere nisi ea que rōnabilia sunt. et ea q̄ si fierent rōnabilia eēnt. ver⁹ ē sensus. Si aūt itelligas eū non posse facere alia rōnabilia [illegible] bona nisi ea que vult et facit. falsus est intellect⁹.

Quarta ratio sūpta ex rōe p̄sciētie dei. f

Itē aliud adiūgūt dicētes. Si pōt de⁹ aliud facere q̄ꝫ facit. pōt ergo facere qđ nō p̄sciuit. et si pōt facere que

c Rᵒ

Rᵒ

d

Adhuc addūt questionem

R

in esse non sequit̄ impossibile. si ergo de⁹ poterat per potētiā Loth subuertere sine comburere. ponatur. tunc quero aut hoc fuit iustū. aut nō. Si sic. ḡ poterat p iusticiam. Si nō. ḡ facit cōtra iusticiā. ḡ inique. qđ ē oīno impossibile. Rᵒ. dꝫ. q iusticia nō stat ibi ꝓ volūtate diuia. simpliciť cōsiderata. sicut em̄ poterat velle. et poterat facere. ſ; stat ibi ꝓ volūtate pēsante merita et volēte retribuere ſm merita. Et qm̄ Loth non meruerat submergi cū illis peccatorib⁹. nō poterat iuste submergi q̄tuꝫ fu de exigētia meritoꝝ. nihilominus tamē poterat deus hoc facere. qꝛ ex hoc laudē suā et Loth vtilitatē poterat elicere. cū nō sit maluꝫ ſm se iure iustuꝫ affligere. pōt em̄ h̄ deus facere ad bonū suū. Et p h̄ patꝫ rn̄sio ad illđ qđ obicit. posito em̄ q h̄ factū fuerit. poneretur etiā fuisse iustū q̄tuꝫ ad ꝯdecētiā. licet nō ꝯptū ad merita. Contra em̄ exigētiā meritoꝝ de⁹ pōt facere et facit. Iere. xx. glo. Qđ facere cogitabā ꝓpter iusticiā. nō feci ꝓpť clemētiā. c
5 Hoc vbū dꝫ venenū hꝫ ꝛc̄. Innuit mgr̄ q [illegible] vbū dꝫ ꝓprie non ꝯuenit deo. nisi forte dicat̄ ꝛ ꝓmisso. Contra. vr̄ male dicere. qꝛ sicut q̄ dꝫ ex ꝓmisso obligat̄ ne incurrat ingratitudinē. ita q̄ dꝫ ex ꝓmisso. si nō reddit incurrit falsitatē. ḡ de⁹ vere ē obligat⁹. ḡ vere et ꝓprie ē dbitoꝛ. Rᵒ. dꝫ. q debitū ex ꝓmisso ē debitū ꝓprie. qꝛ p̄t volūtatē. velit em̄ nolit obligat⁹ ē q̄ accepit bn̄ficiū. si necessario eget bn̄ficio. debitū aūt ex ꝓmisso qđ ē mere liberalitatis ē debitū qđ seq̄t̄ largitatē ꝓmittētis. et iō ſm rē pl⁹ hꝫ de rōe grē q̄ debiti. et h̄ mō de⁹ ē debitoꝛ. primo mō nō. ex sua em̄ liberalitate ꝓmittit vt alliciat ſ; nihil recipit. Vnđ obsequia nr̄a nō acceptat ꝓpť indigētiā. iō rō debiti ſm q obligatiōēꝫ dicit ꝓpe in deo nō cadit. si aūt abutamur noīe vt debitū sonet in cōdecētiā bonitatis dei. sic recipit̄ in deo. d Pōt tū ſm eandē rōēꝫ. ꝛc̄. Innuit mgr̄ q
4 eadē rōe manēte de⁹ potuit alia facere et ista dimittere. Cōtra. videt̄ hoc esse falsum. qꝛ Aug. dicit alia ratione cōdit⁹ ē hō. alia rōe ꝯdit⁹ ē equ⁹. ḡ alia et alia ratiōe fiunt opposita. ergo eadē ratiōe manēte non potuit facere opposita. Rᵒ dꝫ. q mgr̄ vocat hic rationē voluntatē dei equissimā. vt sic dictū est supra. q qꝛ de⁹ nouit omia. ido pōt scire opposita sine innouatiōe sciētie. ita etiam et de voluntate. Vnde non intelligit̄ voluntas mutari qꝛ deus pōt velle quođ non vult. sed aliquođ volitum ad ipsam comparari. ipsi vna [illegible] cadau ꝛ

nõ p̄sciuit. põt sine p̄sciẽtia opari. qꝛ oẽ qḋ facturuz se p̄sciuit facit, nec facit aliqd qḋ non p̄sciuit. Qḋ si p̄ter sciaz eiꝰ aliqd fieri ipossibile ẽ, oẽ ğ qḋ p̄scitũ ẽ fieri necesse ẽ. ğ aliḋ fieri q̃ꝫ sit nılla rõe possibile ẽ. nõ ğ p̄t a dõ fieri nisi qḋ fit[e]. Hec autem q̄stio de p̄scia facile determinari p̄t p ea q̃ supiꝰ dicta sunt cũ de p̄scia agereẗ.

Aug. prima autoritas.

Quita rõ sũpta a duplici autoritate Aug. g His aũt illi scrutatores q̃ dfecerũt scrutãtes scrutinio. sctõꝝ ãnectũt testimõia. Dicit eñ Aug. i li. de simbolo. Hoc solũ n̄ p̄t deꝰ qḋ n̄ vult. p qḋ vr̄ nõ posse facere aliqd nisi qḋ vult. ꝫ nõ vult nisi qḋ facit. ꝛ ita vr̄ nõ posse nisi qḋ facit. Illud aũt ita ĩtelligẽdũ ẽ. Id soluz nõ p̄t deꝰ qḋ nõ vult scꝫ se posse.

Rᵒ. ad primaz Aug. auctẽ. Aug. ij. auctas

Idẽ in vij. li. ꝯfeẗ. ad deũ loquẽs ait. Ne cogeris inuitꝰ ad aliqd. qꝛ volũtas tua nõ ẽ maioꝛ q̃ꝫ potẽtia. eẽt aũt maioꝛ. si teip̄o tuipse maioꝛ esses. Ex hoc videẗ q deꝰ nõ possit plura q̃ꝫ vult. sic̃ nõ vult plura q̃ꝫ p̄t. Sicut eñ volũtas nõ ẽ maioꝛ potẽtia, ita nec potẽtia maioꝛ ẽ volũtate. Ideoq̃ꝫ sicut plura nõ vult q̃ꝫ põt. ita eũ non plura posse q̃ꝫ velle dicũt.

Rᵉ. ad scd̃az Aug. auctem.

Sꝫ ad hoc dicimꝰ. qꝛ nec volũtas potẽtia, nec potẽtia volũtate maioꝛ ẽ. qꝛ vna ꝛ eadẽ res ẽ potẽtia et volũtas. scꝫ ip̄e deꝰ. q̃ eẽt maioꝛ seip̄o si volũtas maioꝛ eẽt potẽtia. vl' potẽtia volũtate. Nec hac autoritate negaẗ deum plura posse q̃ꝫ velle. qꝛ plura sunt sbiecta eiꝰ potẽtie q̃ꝫ volũtati.

Autoritatibꝰ ꝯfirmat v̄itatis assertionẽ q̃ ẽ i hꝰ opinioĩs cõtrariã p̄tẽ. deũ scꝫ p̄la q̃ꝫ facẗ facẽ posse. h Fateamur itaq̃ꝫ deũ plura posse facẽ q̃ n̄ vult. et posse dimittẽ q̃ facẗ. Qḋ vt certiꝰ firmiusq̃ꝫ teneaẗ. scripture testimonijs asseramꝰ deũ plura posse facere q̃ꝫ faciat.

Math. xxvj.

Ueritas ipsa sm̄ Mat. ait.[f] An putas quia nõ possuz rogare patrem meum. ꝛ exhibebit mihi modo plusq̃ꝫ. xij. legiones angelorum. Ex qbꝰ v̄bis patenẗ innuiẗ. qꝛ ꝛ filiꝰ poterat rogare qḋ nõ rogabat. et paẗ exhibere quod nõ exhibebat. vterq̃ꝫ ğ poterat facere qḋ nõ faciebat.

Aug.

Aug. etiã in enchꝫ. ait. Oipotẽtis volũtas multa p̄t facere q̃ nõ vult nec facit. potuit eñ facere vt. xij. legiões ãgeloꝝ pugnarẽt ꝯtra illos q̃ xp̄m cepeẗ. Itẽ in eodẽ. Cur apud quosdã nõ facte sũt virtutes. q̃ si facte fuissent. egissent illi hoies p̄niaz. ꝛ fctẽ sunt apud eos q̃ nõ erãt credituri. tũc nõ latebit quod nũc latet. nec vtiq̃ꝫ ĩiuste deꝰ noluit saluos fieri. cũ possent salui eẽ si vellẽt. Tũc i clarissĩa sapiẽ luce videbitur. qḋ nũc pioꝝ fides hꝫ anteq̃ꝫ manifesta cognitiõe videaẗ. q̃ꝫ certa ꝛ ĩmutabilis ꝛ efficacissima sit voluntas dei. que mlta possit ꝛ nõ velit. nihil aũt qḋ nõ possit velit.

Sine mutabilitate potẽtie g vel voluntatis põt deꝰ et alia velle ꝛ alia facere q̃ꝫ vult vel facit.

Idẽ in li. de natura. et gratia. Dñs Lazaꝝ suscitauit in corpore.[g] Nunquid dõm est. nõ potuit iudam suscitare in mẽte? potuit qdẽ sꝫ noluit. His autoritatibꝰ alijsq̃ꝫ multis apte doceẗ. q deꝰ multa possit facere que nõ vult. qḋ etiã ratiõe ꝓbari põt. Non

immutabili remanẽte. ꝫ alio mõ cõpata siue ad aliud et aliḋ. et ita intelligit mgr̄. e Hec aũt q̄o de p̄scientia facile determinari põt p ea que superiꝰ dicta sũt. Querit p quid determinatur supius dictuz. vꝫ eñ argumẽtatio necessaria. si ğ deꝰ nihil põt opari nisi illud p̄sciat. ꝛ nõ p̄scit nisi q̃ facit. ğ ꝛc̃. Dõm est ad hoc q deꝰ põt prescire plura q̃ꝫ p̄scit. sicut põt plura opari. Un̄ hmõi solutio est q prescia dei põt esse alicꝰ cuiꝰ nõ est. et ita deꝰ põt facere illud. et alicuiꝰ n̄ cẽ cuiꝰ ẽ. et ita deus põt illud nõ facere. et nũq̃ꝫ poniẗ aliqd facere sine p̄scia. Ex ꝫ mãifestũ ẽ q nõ est necessariũ deũ p̄scire qḋ p̄scit. si eñ ꝫ eẽt. tũc ipossibile eẽt deũ aliud facere q̃ꝫ illud q facit. et ꝫ ẽ erroꝛ mãifestus. 5

f Itẽ q̄riẗ de ꝫ qḋ dicit An putas qꝛ nõ possũ rogare p̄rẽ ꝛc̃. Videẗ illud nõ bene dictũ. qꝛ aut p̄r volebat dare aut nõ. Si volebat et xp̄s nõ volebat. ğ i volũtate discordabãt. Si aũt nolebat et xp̄s poterat petere. ergo poterat a volũtate patris discordare. ğ pcãre. qḋ ẽ ꝯtra veritatẽ apte. Rᵒ. dḋ. q paẗ volebat dare et xp̄s nolebat petere. ꝫ paẗ poterat velle. et xp̄s siliẗ petere. ꝛ ita non discordare. tunc aũt discordãtia eẽet si xp̄us posset petere ꝛ pater non posset velle. quõ aũt deꝰ possit aliquid velle qḋ nõ velit supra habitũ est. 6

g Nunquid. dḋ. ẽ non potuit Iudã suscitare in mẽte. Ex hoc vr̄ q deus possit saluare Iudã. ğ pari rõe dãnare Petrũ. Cõtra. iustꝰ ẽ ꝛ negare seip̄m nõ põt. ergo nec facere ꝯtra iusticiã. Si tu dicas q ꝫ nõ põt. Contra. posset deꝰ destruere oĩa que facit qḋ maius est. ğ multofortius ꝫ põt. Rᵉ. aliqui distinguũt hic potẽtiã dei dupliciẗ. dicentes deũ posse. aut potẽtia absoluta. et sic poteẗ Iudã saluare et Petrũ dãnare. aut de potẽtia ordinata et sic nõ põt. Sꝫ hec distictio nõ vr̄ ꝯueniẽs. cũ nihil possit deꝰ qḋ nõ possit ordinate. Posse eñ ĩordiate facere ẽ nõ posse. sicut posse peccare 7

eniz vult de⁹ oēs hoīes iustificare. et tñ q̄s dubitat eũ posse. Pōt ergo de⁹ aliud facere q̄ȝ facit, et tñ si aliud faceret. ali⁹ ipe nō eēt. Et pōt aliud velle q̄ȝ vult, ⁊ tñ ei⁹ volūtas nec alia. nec noua, nec mutabilis aliq̄ mō p̄t eē. Q; et si possit velle qđ nūq̄ȝ voluit. nec tñ noui ter. nec noua volūtate. ſȝ ſempiterna tñ volūtate vel le p̄t. pōt eñ velle qđ ab eterno pōt voluisse. Hȝ eniz potētiā volēdi et nūc ⁊ ab eterno. qđ tñ nec mō vult nec ab eterno voluit.

Et posse mentiri. Vñ nec potētia absoluta nec ordinata pōt mē tiri. Aliter dicũt alij q̄ pōt saluare iudā. ſ nō dānare petruȝ. q̄ȝ miā ei⁹ sup oīa opa ei⁹. et mia supexaltat iudiciū. et saluare in dam eēt supabūdātē mie. ſ dānare Petꝝ eēt crudelitatis maxīe. ſ tñ cū deus sūme iust⁹ sit. sūme misericors. sicut nō potest facere ɔtra misericordiaȝ. sic nec ɔtra iusticiam. Ideo alit̄ dicunt alij q̄ deus neutꝝ pōt. et hoc non derogat eius potētie. q̄ȝ vtraq̄ eēt ī iusticia ⁊ inordinatio. reuocare quē finalit̄ dānauit. et q̄ finalit̄ dānari meruit. Nec ē simile d̄ traiano. q̄ȝ de us sic disposuerat ad honorē sctōꝝ et suū aliq̄ spālia facere. et ideo mors illa traiani et dānatio licȝ ſm cās inferiores finalis videret̄. tñ ſm diuinaȝ dispositōēȝ et ɔsiliū alit̄ erat. Sȝ tñ quis hoc audeat dicere quin deus de iuda hac dispositiōe potuerit qđ disposuit de traiāo. et q̄n generalit̄ de oībus possit facere qđ ꝓbat̄ fecisse vni. Et iteꝝ Aug. dicit q̄ deus ipi dyabolo bonā voluntatē posset dare. Propt̄ h̄. dō. q̄ q̄n q̄rit̄ vtrum deus possit saluare iudā et dānare petrum. dō. q̄ aut loqueris saluis meritis. aut nō saluis. Si saluis merit̄. sic dico q̄ nō possit. hoc eñ idē ē dicere et q̄rere ac si q̄reret̄ vtꝝ posset iudicare iniuste. qđ quidē absq̄ dubio de⁹ nō pōt. Si aūt intelligat̄ nō saluis meritis. sic absq̄ dubio posset saluare iudā auferēdo ꝑ grāȝ peccata ⁊ demerita. et dādo merita. Petro aūt nō pōt dare merita mala. ſ tñ sicut liberalit̄ dedit bonā volūtatē petro. ita etiā liberaliter ɔseruat sibi naturā. et sic patēt obiecta.

D intelligētiā p̄ntis distictiōis q̄rit̄ d̄ quāti tate diuie potētie siue de infinitate. Et circa hoc q̄rūtur quattuor. Primo q̄rit̄ vtrū potē tia dei sit infinita. Scdo dato q̄ sic. q̄rit̄ vtrū ipa essē tia diuina sit infinita sicut potētia. Tertio vtꝝ deus possit ꝓducere opus infinitū. Quarto vtꝝ rō opan di sit infinita. Prima questio respicit ifinitatē in pos sendo. Scda in eēndo. Tertia in opādo. Quarta in rōe opandi.

Questio. j. a

Vtꝝ di potētia sit ifinita. ⁊ q̄ ipa potētia ſm q̄ hui⁹ mōi sit ifinita oñdit̄ sic. Infinitū dicit̄ qđ nō hȝ t'mi nū. ſ diuia potētia q̄tū ad eē nō hȝ t'minū. ḡ ⁊c. Pri ma manifesta ē. Scda patȝ ꝑ Chris. in q̄dam omel̄. Oipotēs dicit̄ q̄ȝ ei⁹ posse. n̄ inēit n̄ posse. ḡ si sp inēit posse. ⁊ sp q̄tītatē potētie accipiētib⁹ ē vltra accipe. ḡ ē ifinita. Itē oīs potētia actiua q̄ p̄t ī effect⁹ ifini tos ē actu ifinita. diua potētia ē hmōi. ḡ. Probatō ꝑ me. Si potētia ē pure in actu. ḡ hȝ totuȝ actualit̄ qđ pōt habere. ḡ si totū hȝ actualit̄. et nihil pōt ei accre scere nec d̄ nouo aliq̄d dare. et potētia vt potēs se ex tēdat ad infinita. ḡ actu hȝ in se infinitateȝ. Minor patȝ. q̄ȝ diuia potētia nunq̄ȝ p̄t in tot effectus q̄n ad huc possit in plēs. ḡ manifestū ē q̄ sit infinita. Itē oīs potētia q̄ pōt in actū infinitū. sicut oīno ē in actu ē simplicit̄ infinita. ƀ diuia virtus ē hmōi. ḡ ⁊c. Ma ior ptȝ sic. sicut se hȝ potētia ad potētiā. sic act⁹ ad ac tū. ſ actus infinit⁹ excedit finitū in infinitū. ḡ ⁊ potē tia potētiā. ḡ si potētia ē oīno in actu. ē infinita. Mi nor patet. q̄ȝ de⁹ dicit̄ durare in infinitū. et p̄t creatu rā ɔſuare in infinitū. ḡ. Itē oīs potētia q̄ pōt sup extrema ī ifinitū distātia ē infinita. ſ potētia diuia ē hmōi. q̄ȝ de nihilo aliq̄d facit. et inter aliq̄d et nihil ē infinita distātia. ḡ ⁊c. Itē oīs potētia q̄ oīno idiffe rēs ē ab eētia ē infinita. ſ diuia potētia ē hmōi. ḡ ⁊c Probatio pñe. q̄ñcunq̄ aliq̄ duo sunt oīno indistan tia. vbicunq̄ ē vnū ibi et reliquū. ḡ si potētia est oīno indifferēs ab eētia. vbicunq̄ ē potentia. et eētia. ſ vbi ē eētia ibi est cētrū potētie. ḡ vbicūq̄ p̄t potētia talis p̄t vt in cētro. ḡ cū nulla potētia limitet̄ ī cētro suo ſ āplius possit. aut diuia potētia nihil p̄t. aut p̄t quātū vult. et sic in infinitū. ḡ q̄tuȝ ē de ſ potētia il la p̄t in infinitū opari. ſ potētia oīno illa ē indifferēs et simplex. ḡ idē ē ibi latū et intēsuȝ. ḡ si extēsiue ē in finita. et intēsiue. ḡ oīno ē infinita. et hoc est qđ dicit ph̄us in li. de causis q̄ virt⁹ q̄nto magis vnita tāto magis infinita. cū ḡ diuia potētia sit infinitissima. q̄ȝ est oīno idē cum sua origine. vbiq̄ p̄t tāq̄ȝ in sua ori gine. ḡ nūq̄ȝ inuenit nō posse. Cōtra. oē illud est fi nitū in q̄ ē repire statū. ſ in diuia potētia ē repire sta tū. q̄ȝ ē assignare aliq̄d qđ nō p̄t. sicut supra oñsuȝ ē. vt act⁹ corꝑales et act⁹ deformes. ḡ ⁊c. Itē qđ ex cedit̄ ab aliquo est finitū. q̄ȝ infinitū nullo mō exce dit̄. ſ sciētia excedit potētiā respectu scibiliū. plurius eñ ē scia q̄ȝ potētia. scit eñ mala et nō p̄t. ḡ ⁊c. Iteȝ videm⁹ in potētijs creatis q̄ infinitas ē a materia. ſ finitas ē a forma. ḡ cū potētia dei sit oīno forma siue formalis. nihil oīno hñs possibilitatis. ḡ simplicit̄ est finita et nullo mō infinita. Itē inter cōtradictorie opposita ē distātia infinita. ſ creature virt⁹ finitum vnū reducit ad alteꝝ. vt nō currētē facit currere. ⁊ tñ ē finita. ḡ. Itē video q̄ aīa hȝ potētiā oīno differē tē ab eētia. sicut potētiā viuificādi corpus. hȝ etiam potētiā ad actū infinitū sicut ad durādū siue ꝑmanē dū in infinitū. hȝ potētiā nihilomin⁹ ad act⁹ infini tos. et tñ ipa potētia ē finita in se. ḡ vi pari rōe de di uia potentia. cū aīa sit expressa imago dei. vñ vident̄ rōes ꝑdicte nihil valere. R°. dō. q̄ diuiaȝ potētiaȝ 8
est ponere oīno in actu ⁊ ī habitu ⁊ infinitā sicut ꝓ batū ē ꝑ effectū a posteriori. q̄ȝ hȝ effectū infinitū du ratiōe. et infinitos oppositiōe. ad quos ɔpat̄ vt act⁹ purus et vt tota causa et rō hñs in se plenā et ꝑfectā actualitatē respectu infinitoꝝ. et necesse ē cū habeat totū q̄ nunq̄ȝ habitura ē. et ex se hēat q̄ ipa infinita sit. Alia rōne oñditur hoc a priori. Propter sūmaȝ eñ indiuisionē v̄tutis cū eētia. et ꝓpter sūmā vni tatē ipi⁹ virtutis. vbicūq̄ p̄t. tota pōt. et tñ in extre mū mūdi q̄tū in medio. et tñ in sūmo q̄tū in lat⁹. et oī mō infinitatis. nec ē ɔsilis rō ī aliqua creatura. nec q̄tū ad causalitatē effect⁹. nec q̄tuȝ ad vnitateȝ. Nō quātum ad causalitatē effectus. q̄ȝ nulla virtus creature respectu duratiōis infinite ē pure actiua. im mo necesse ē ꝑ diuinā influētiā ɔseruari. Similit̄ nec q̄ntū ad ꝓductionē actus vñ hȝ infinitatē passiuam

tiā in recipiēdo. et ideo nulla ē actu infinita ſ3 ſoluʒ
in potētia. ſ3 qꝛ infinitū in potētia pēdet ex infinito i
actu. vt oīs infinitas durationis creature et operationis
pendet ex infinitate virtutis increate. et hoc ē qd dicit
phus in li. de cauſis. ꝙ oēs veritates infinite pēden
tes ſunt p vnū infinitū primū qd ē virtus virtutū. Simi
lr nō ē ſimile de ſimplicitate ſiue vnitate. nā potētia
diuia ē oīno in ſe ſimplex. et oīno hʒ eēntiā ſiue ſbſtā
tiā ſimplicē. oīno etiā ab illa ē indifferēs. et iō oīmo
da vnione ē vnitiſſima. et iō infinita. ſ3 nullius creatu
re q̄tūcūqʒ nobilis potētia ē oīno ſimplex. qꝛ oīs ta
lis potētia dicit aliquē reſpectū dependentie. nec fun
daṫ in ſuba oīno ſimplici. nec oīno ē īdifferēs. qꝛ nul
la creatura ē ſua potētia loquēdo eēntialr. et ideo qꝛ
deficit oīs creatura a rōe ſumme ſimplicitatis. et infi
nitatis p ꝯſequēs. et ſic patʒ ꝙ diuia potētia ē infini
ta rōe infinitatis. Et patʒ rñſio ad vltimā rōem oſtē
dētē pdictas rōnes nō valere. Ad illud ḡ qd obici
tur ꝙ īuenit terminū. et ꝙ īuenit exceſſum. dd ꝙ di
uina potētia ē infinita reſpectu eoꝝ q̄ poſſe eſt poſſi
bile. reſpectu alioꝝ q̄ poſſe ē īpoſſibile. nec eſt finita
nec infinita. qꝛ nihil ex eis pōt. Qū eīm dr ꝙ īuēit ter
minū vel exceſſum. dd ꝙ falſuʒ ē. qꝛ exceſſus et ter
minus rei attēdiṫ ſm ea ad que res ſe extendit. et di
uina potētia ſe extendit ſolū ad bona. et quātum ad
alia nūq̄ ē pluriū ſciētia q̄3 potentia. nec quātū ad
10 talia īuenit terminū. et ideo patet illd. Pōt tamē ali
ter dici ꝙ dupliciṫ ē loq̄ de potētia et ſcientia. aut ī ſe.
aut ad ꝯparationē ad obiectū. Si in ſe ſic vna non ex
cedit aliam. qꝛ quicq̄d ſcit pōt ſcire. et q̄cquid pt ſcit
ſe poſſe. Vel cōparationē ad obiectū. et ſic ē loqui du
pliciṫ. aut ſm formā ſiue ſpeciē. aut ſm numerū. Si
ſm numeꝝ. ſic cū potentia poſſit infinita. nō excedi
tur a ſcientia. Si aūt ſm formā. ſic qꝛ potētia ē reſpe
ctu bōoꝝ tm̄. ſciā vo bōoꝝ et maloꝝ. iō excediṫ. tn̄ ex
hoc nō ſeqṫ q̄ſi ſit īfinita. et ē exēplū ſi q̄s imagineṫ duas
lineas infinitas. plures ſunt due q̄3 vna. qꝛ non ha
bebūt vnā infinitatē ſm numeꝝ ſ3 ſolū ſm longitudi
nē. et ſic nō ſunt maiores vel longiores due q̄3 vna.
Similr in ꝓpoſito intelligiṫ. Potētia eīm dr infini
ta reſpectu obiectoꝝ ſm numeꝝ. ſ3 nō ſm q̄litatē. qꝛ
non pōt in mala vel ꝑuatoria. et p hoc patʒ ꝑmū et
ſcdm. Quāuis eīm inueniat terminuʒ reſpectu mali.
non tn̄ reſpectu boni. et ille terminus vel exceſſus po
tius facit ad infinitatē. qꝛ non ē poſſe ſ3 nō poſſe. et iō
quāuis hoc videaṫ dare terminū ſm rōem intelligēdi.
ſm veritatē nō dat. qꝛ ꝙ non poſſit mala hoc totum
11 ē ꝓpter imenſitatē virtutis. Ad illud qd obiꝛ ꝙ infini
tū ē paſſio potētie materialis. dd ꝙ hoc verū ē de in
finito p priuationē cōpletiōis ſiue cōpleti eſſe. ſ3 non
eſt veꝝ de infinito p priuationē limitatiōis. Primuʒ
eīm ē infinitū potētia paſſiua ſiue receptiua. et ita pri
mo īeſt materie. ſcdm ē infinitū actu et iō in illo ſolo
vere ē et ꝓprie. qꝛ tm̄ eſt actus. et actus purus et pfe
12 ctiſſimus. Ad illd qd obiꝛ ꝙ creatura pt ſuper ea que
ſumme diſtāt. dd ꝙ ens et nō ens nō dicunṫ ſumme
diſtantia. qꝛ opponunṫ ꝯtradictorie. ſ3 q̄m nihil hn̄t
cōe: nec q̄ntū ad genus ſubiectuʒ. nec q̄ntū ad genus
pdicabile. ſ3 q̄ſcere et moueri et nō moueri qd ꝓ co
dē accipiṫ vtroqʒ mō hn̄t cōe. et ita nō ē diſtātia infi
13 nita. nec eſt ſimile. Ad illud qd obiciṫ de potētia vi
uendi. dd ꝙ viuere vno mō dicit actum ꝯſequētē ſi
cut moueri. et ſic ē ab aīa mediātibus potētijs diffe
rentibus ab ipſa eſſentia. Scdm aūt ꝙ ē actus purus

eſt ab eſſentia aie vt in rōe forme nō in rōe agentis. et
ꝓpter hoc nō ꝯſideraṫ ibi eē tm̄ in operando. ſicut al
bedo ſeipſa dealbat. ita ꝙ nō notatur ibi nec ē egreſ
ſus alicuius vt a potentia agēte. nos aūt hic loquimur de
potētia vt agente et ꝓducēte aliq̄d. potētia vero aie
quātūcunqʒ ſit idē tn̄ dicit aliquā inclinatiōeʒ. et iō
dependētia. et iō priuat ſimplicitatē. ac p hoc priuat
īfinitatē. in deo aūt non ſic. et iō ratio illa nō hʒ inſtā
tiā recte intellecta.

Queſtio. ij. b

Vtrū eēntia ſit infinita. ſiue diuina potētia ſit infini
ta quātū ad eē. Et ꝙ ſic. vr. qꝛ nulla potētia nobilior
ē ſuba. ſ3 diuia potētia ē infinita. ḡ cuʒ nō ſit nobilior
nec maior ſuba. neceſſe ē ſubaʒ eē infinitā. Item ſi
aliqua duo liceat ſic dicere ſicut oīno idē. ſi vnū ē infi
nitū et reliquū. ſ3 ſuba et potētia ſūt idē et eē et poſſe.
ḡ cū diuinū poſſe ſit īfinitū. et eē. et ita eēntia. Itē q̄n
tumcunqʒ aliqua duo ſic ſe hn̄t ꝙ ad nihil ſe extēdit
vnū ad qd pariter ſe nō extendat reliquū. ſi vnū ē infi
nitū. et reliquū. ſ3 ad nihil oīno ſe extēdit potētia ad
qd ſe nō extendat eēntia. nunq̄ʒ eīm deus pōt facere
tot. q̄n etiā ſuba poſſit eē in tot. ſm ꝙ dr Ro. iij. Si
celum et celi celoꝝ ⁊c̄. Itē oī finito pōt aliq̄d cogi
tari maius. ſcʒ infinitū ipm. ſ3 diuia eēntia ē ita bona
magna ꝙ nihil maius nec melius cogitari pōt. alio
quin nō ē deus. ḡ ⁊c̄. Itē oē finitū bonum melius ē
cū alio bono q̄ p ſe tm̄. quia finitum additū finito fa
cit maius. ḡ ſi diuina eēntia ē finita. maius aliq̄d cuʒ
alio erit q̄3 p ſe tm̄. ḡ non eſt pfectiſſima nec optima.
qd oīno nephas ē dicere. Itē oē finitū bonū ꝯtingit
aliq̄n eq̄ri et reddi p duplicationē finiti. vtʒ in linea.
et hoc dico ſi illud qd duplaṫ facit maius. hoc dico ꝓ
pter pūctū. ſi ḡ diuia eēntia ē finita ſm nobilitateʒ et
bonitatē. ſi dupleṫ bonitas creature aſcendendo. ali
quādo ꝑueniṫ ad bonitatē eq̄lē diuine bonitati. hoc
aūt falſum et impoſſibile ꝙ creatura ſit ꝓportionalr
creatori. et hoc dicit Aug. viij. de trini. ḡ et illud ex q̄
ſequiṫ ſcʒ ꝙ diuina eēntia ſit finita. Sʒ ꝯtra. finituʒ
et infinitū vt dicit phus ſunt ꝓprie paſſiones ipſius
quātitatis. ſ3 eēntia vt eēntia nō hʒ quātitatē molis.
ḡ ſi ꝯſideraṫ vt in abſtractiōe virtutis vt eēntia. diui
na eſſentia nec ē finita nec infinita. Itē oīs potētia
que pōt vnū ſolū ita ꝙ non aliud ē potētia finita. ḡ pi
ratione oīs eēntia que ē vnū ſolū ita ꝙ nihil aliud eſt
eēntia finita. ſ3 diuina eēntia ē deus et nihil aliud. ḡ ⁊c̄
Itē oē illud qd ē finitū ſumme veritati. ē ſimpliciṫ
finitum. et hoc patʒ. quia prima veritas iudicat de vno
quoqʒ ſicut ē. Patʒ etiā in ſimili. vt hoc ē albū. et ni
grū. et bonū deo. ḡ ſimpliciter bonū. ſ3 diuina eēntia
eſt veritati diuine cognitiōis finita. qꝛ deus ipſum cō
phendit et nouit pfecte. et qd ſciṫ vt dicit Aug. ſcien
tis ꝯphenſione finiṫ. ḡ ⁊c̄. Itē nullū infinitum finit
aliud. qꝛ nihil dat alij qd nō hʒ. ḡ ſi diuina eēntia eſt
infinita: ḡ nihil finit: ḡ nullius eſt finis. et ſi hoc. ḡ ni
hil bonum. Itē nullū infinitū ꝯphendiṫ a finito. ſ3
deus cōprehēdiṫ a beatis. qꝛ aliṫ nō eſſent beati niſi
deum pfecte cōgnoſcerēt. ſp eīm appetitus ferrerēṫ ad
amplius et nō q̄ſcerēt. et ita nō eēnt beati. ſi ḡ ꝯphē
ditur. nō ē infinitus. Itē nulla ꝑuatio ē habitu no
bilior. ḡ cū infinitū dicat ꝑuationē. finitū dicat habi
tum. et oē nobilius deo ē attribuēdū. ptʒ. ⁊c̄. Rº. ad hoc 14
voluerūt q̄dā dicere ꝙ diuina eēntia ſub rōe eēntie ē
finita. ſub rōne potētie ē infinita. Nā eſſentia nōiat

deum vt in se.et sic est finit⁹ qꝛ ꝑfectus.finitus etiam
qꝛ cōprehendit̃ a finito vt a beatis.et hoc dixerūt ꝓ
pter essentie simplicitatem quā dixerūt totaꝫ videri.
Inquātū autē cōsideraꝛ̃ sub ratiōe potētie sic dicit
respectum ad effectus.et qꝛ nō est status ibi. qꝛ semꝑ
est aliquid extra accipere.dixerunt ꝙ sub rōe potētie
erat infinita. Sꝫ ista positio erronea fuit manifeste.
nam ista duo sunt incōpossibilia ꝙ potentia sit infi
nita.oīo exñte sub̃a finita.et qꝛ idē sunt oīo.et qꝛ ꝓ
oꝛ ꝯm rōeꝫ intelligendi est sub̃a.et qꝛ ad quicq̄d se ex
tendit potentia sub rōe potentie.et essentia.vt osten
sum est.Et ꝓpter hoc dixerūt aliqui ꝙ est finitū sim
pliciter.et infinitū nobis.et voluerunt dicere.ꝙ tā es
sentia ꝗ̄ potentia est finita ꝯm veritateꝫ. qꝛ est finita
dᷣo q̄ est veritas.ꝭ tñ vtraqꝫ nobis ē ifinita.qꝛ impro
portionalit̃ nos excedit.Unde deus infinitus dicit̃.
qꝛ nec loco nec tpe nec cōprehensione ꝯprehendit̃ si
cut dicit Damā.Sꝫ iteꝝ ista positio non pōt stare.qm̄
sicut supra ꝓbatū est de potentia ꝙ ipa non hꝫ statū
in possendo.et iterum est oīo actu.et ideo ponit̃ infi
nita.sic etiā ꝓbari pt̄ ꝺ eēntia.necesse ē ḡ ꝙ oīo infi
nita sit actu.Et h̄ ꝯcedendū ē vel tenendū est tanꝗ̄
verum.eo ꝙ magis est cōsonū fidei q̄ dicit deum im
mensuꝫ.et magis est consonū auctib⁹ sanctoꝝ q̄ om
nes dicūt ipm̄ infinitū.Uñ Damā. dicit ꝙ de⁹ est q̄d
dā pelag⁹ sube ifinitū.magis etiā ꝯsonū sentētijs ma
gistroꝝ.magis etiā ꝯsonū rōi. Ad itelligētiā ḡ obie
15 ctoꝝ in oppositū.notādū ꝙ infinitū dicit̃ ꝑ abnega
tionē finis. Pōt ḡ duplicit̃ dici ifinitū.scꝫ a pte ne
16 gationis.et similiter a parte finis. A parte finis. Nā
finis dicitur dupliciter.vno mō ꝙ est complementū
et sic infinitum dicitur per priuationem ꝯplementi.
et hoc modo infinitum dicitur in materia.et in gene
re substātie.et in alijs generibus. et hoc modo non
cadit in deo.qꝛ ipe est perfectissimus. Alio modo fi
nis dicitur terminus.sicut finis agri. et sic infinituꝫ
dicitur quod caret termino et statu. Et hoc pōt esse
dupliciter ꝯm negationeꝫ.qꝛ pt̄ itelligi ꝑuatiue ⁊ ne
gatiue. Priuatiue.qꝛ non hꝫ terminū.ꝭ tñ natū ē ha
bere.ꝓpter h̄ ꝙ hꝫ eē limitatū.et hoc mō dicit incom
pletioneꝫ et nō est in deo.Alio mō negatiue. qꝺ non
hꝫ terminū nec etiā natū est habere.et hoc mō ponit̃
17 in deo ꝓpter summā imensitatē. Ad illud ḡ qꝺ obi
cit̃ ꝙ infinitū est passio quātitatis.dici pt̄ ꝙ sicut no
men quātitatis extendit̃ ad quātitateꝫ virtutis. sil̃r
nomen infiniti.q̄titas aūt virtutis nō tm̄ attendit̃
ꝗ̄tuꝫ ad opus ꝭ etiā ꝗ̄tum ad nobilitateꝫ valoris. ⁊
h̄ patet.qꝛ dicit Aug.in spūalibus idē ē maius ⁊ me
18 lius. Ad illud.qꝺ obī ꝙ est vnū ita ꝙ non est aliud.
dōm ꝙ aliq̄d cōpari ad multa pōt esse duplicit̃. aut
ꝯm ꝯparationeꝫ causalitatis.aut ꝯm cōparationem
identitatis.Cōparari ad multa sub rōe causalitatis
h̄ ꝯuenit infinito. qꝛ infinitū.ꝭ ꝯm rōem identitatis
nō.Uñ qꝛ infinitū in deo se extendit ad multa.qꝛ po
tētia vel eēntia eius cōparat̃ ad multa. ex h̄ tñ non
seq̄tur ꝙ sit multa.Uñ si essentia vel potētia ꝯparet̃
ꝯm rōem identitatis ad res.neutra est pluriū.vnde
nec potentia diuina est alie potentie.nec essentia alie
essentie.ꝭ ꝯm rōem causalitatis sic ꝯuenit et essentie
et potentie.nā et sicut potentie ꝯuenit facere plura.
sic essentie in pluribus esse. Ad illud qꝺ obicit̃.illꝺ
19 qꝺ est finitū summe veritati.dꝺ.ꝙ h̄ est duplex. Aut
eñi est finitū summe veritati.qꝛ veritas inducit ipm̄

eē finitū.aut qꝛ nō excedit eius cōprehēsioneꝫ.primo
mō non ē de⁹ sibi finitus ꝭ infinit⁹.vere eñi scit se eē
infinitū.Secundo mō est finit⁹.qꝛ se non excedit cuꝫ
sit infinit⁹.et sic nō valꝫ argumētū.⁊ ē ibi fallacia ꝯm
q̄d et simplicit̃.non excedit infinitū.ḡ ē infinitū simp
pliciter. Ad illud qꝺ obijcitur ꝙ infinituꝫ non finit. 10
dōm.ꝙ infinitum per priuationeꝫ perfectionis non
finit.ꝭ infinitum per negationem limitationis habꝫ
ratiōem finiendi. qꝛ cum sit summum.in ipso est om
nis status .in hoc eñi infinitas nō repugnat simplici
tati nec cōplemēto. Ad illud qꝺ obī ꝙ cōprehendi 11
tur.dꝺ.ꝙ non cōprehenditur ꝑ inclusionē. cōprehē
ditur aūt ꝑ ꝑfectam visionē et dilectionē ⁊ tentionē.
et hoc a pte cōprehendētis et nō cōprehensi. et ideo
qꝛ ꝑficitur res ꝯm suam capacitatem q̄escit.q̄uis vl
tra nō attingat. Qꝺ vltimo obī solutum est.obijcit 12
eñi de infinito ꝯm ꝙ dicitur ꝑuatiue.ꝭ ꝓut dicit̃
deo non dicit priuatiōeꝫ ꝯm rem.ꝭ solū ꝗ̄tuꝫ ad mo
dum significādi.et rñdet ei summa potētia. nihil eñi
dicit̃ imensuꝫ nisi qꝺ hꝫ summā et ꝑfectissimā actua
litatē.et nihil coartās et determinās.vñ ⁊ si dicatur
dici priuatiue.tñ ꝯm ꝟitatē excludit oēm ꝑuatiōem.

Questio.iij.

De infinitate diuine potētie ꝗ̄tum ad op⁹.vtruꝫ vi
delicet diuina potētia possit in effectū actu infinitū.
Et ꝙ sic ostēdit̃ hoc mō. Potentia se hꝫ ꝓportiona
liter ad opus.vñ tanta potētia pōt in tātum opus.ḡ
maior in maius. et infinita actu in infinitū actu.
Itē oīs potentia q̄ opatur ex se tota si ē infinita. ꝓ
ducit infinitū.cum opet̃ ex tota sua virtute. ꝭ diuia
potētia cum sit simplicissima se tota opatur.ḡ videt̃
ꝙ ꝓducat effectuꝫ infinitū.Si tu dicas ꝙ hoc nō pt̄
eē ꝓpter defectum et limitationē ipius effectus. Co
tra.frustra est potentia que nō reducit̃ ad actū.vnde
et phus dicit ꝙ frustra ē potētia actiua cui nō rñdet
passiua.ḡ aut potētia diuina frustra ē infinita. aut ei
rñdet effectus infinitus.et potentia passiua infinita.
Itē oīs potētia pt̄ seipsam manifestare.ḡ diuia po
tētia cum sit infinita.pt̄ suam infinitatē māifestare.
ꝭ ifinitas non manifestat̃ nisi in effectu ifinito. ḡ ⁊c̄.
Si tu dicas ꝙ manifestat̃ in ꝓductione filij et spūs
sancti.tunc obī ꝙ spūssanctus hꝫ potētiā infinitaꝫ.ḡ
pōt ipsam manifestare.ꝭ non in ꝓductione ꝑsone in
finite.ḡ in ꝓductione creature. Itē omne possibile
est ponibile in eē.ꝭ deus pōt ꝓducere infinita. ḡ infi
nita ꝓduci est possibile.ḡ ponibile.ꝭ ponibili posito
in esse nullū accidit incōueniens.ḡ posito ꝙ deus fa
ciat infinita.nullū accidit incōueniens.ꝭ deus pt̄ oē
illud qꝺ non est incōueniens posse vel facere.ḡ deus
pt̄ facere ꝙ sint infinita actu. Itē appellet̃.a.om
ne creabile.tunc quero.a.aut ē finitū aut infinitum.
Si finitum.⁊ deus nō pōt nisi.a.ḡ non pt̄ nisi finita.
ḡ potētia ei⁹ ē finita. Si ifinitū.⁊ de⁹ pt̄ facere.a.ḡ pt̄
facere aliq̄ actu ifinita. Itē ꝯtinuū ē diuisibile i ifini
tū.q̄ro vtꝝ d⁹ possit reducere potētiā ꝯtinui ad actū.
Si non potest.ḡ potentia ꝯtinui excedit potentiam
dei.qꝺ est absurdū.qꝛ tunc potentia dei esset finita.
Si eam pt̄ reducere ad actum omnino. sed hoc non
est nisi cum est actu diuisuꝫ in ptes infinitas.ergo ⁊c̄
Sꝫ contra ꝙ non possit in effectum intensione infi
nitum.videtur.qꝛ infinito simplicit̃ nihil est maius.

ergo si ꝑducit effectum infinitum. tūc ergo illo nihil
est maius. ergo deus nō est maior. si ergo hoc est summe
nobilitatis in deo q nihil possit ei equari. ꝑducere
talem effectuȝ est contra nobilitateȝ diuine potētie.
ergo ꝛc. Itē oē qđ est actu infinitū ē sūme simplex.
Nam si est aliqua cōpositio tunc ibi est coartatio et
limitatio. si ergo deus ꝑducit effectū īfinitū. illud ē sim-
plicissimū. s; i simplicissimo idē est essentia. bonitas.
et potentia. ergo si effectus ē infinitus in potentia et
bonitate. ergo sūmū bonū. ergo non bonū ꝓpť aliud. ergo
non bonū ꝓpter deū. ergo nec a deo. qꝛ vniuersa ꝓpter
semetip̄m operatꝰ est dñs. et idem ē finis qđ et pri-
mū principiū. ergo si est infinitus. non est a deo. ergo nō est
effectus. et sic patet ꝛc. Itē si deꝰ p̄t in effectū actu
infinitū. quero a te vtrū possit in aliud. Si non. ergo in
agendo amittit potentiā. et sua potētia agendo debi
litatur. Si ergo p̄t in effectuȝ alium cōsimilē illi. esto
q faciat. ponať ergo. isti duo effectus sunt cōsimiles in
natura. ergo sunt in eodē genere. tunc hñt aliqđ in plus
in quo conueniunt. et aliqua ꝓpria ꝑ que differunt. ergo
exceduntť ab aliquo et artantť ꝑ aliqđ. s; omnia talia
sūt finita. ergo ꝛc. Itē q non possit facere īfinita actu.
oñdiť. qꝛ non sunt plura infinitis. ergo si ꝑduceret
infinita actu. non posset ꝑducere plura. ergo deus ē
īpotēs. sed nihil p̄t facere deū impotētē. ergo ꝛc. Iteȝ
vbi est infinitas actualis s̄m numeȝ ibi deficit statꝰ
et ordo et distinctio. s; diuina sapiētia non patiť deū
23 aliquid facere sine modo et mēsura. ergo ꝛc. Rͦ. dđ.
q duplex est infinitū. scȝ actu. et in potentia. Infini-
tum in potētia deus p̄t facere et facit. Infinitū in a-
ctu non p̄t facere nec facit. Non p̄t inquā facere. qꝛ
nec ꝯuenit sibi nec ꝯuenit creature. Sibi nō ꝯuenit.
cum em̄ summe bonus sit. non p̄t aliquid facere nisi
bonum. et ita nō p̄t facere nisi rem ad se ordinatā. q̄-
niā ergo ordo p̄supponit numerū. et numerus p̄suppo-
nit mensurā. qꝛ nō ordināť ad aliud nisi numerata.
et nō numerantť nisi limitata. iō necesse fuit deū face
re oīa in numero pondere et mensura. nec aliter face
re potuit. nec potest. nec infinitū nec infinita in actu.
Ratio est etiā. qꝛ hoc nullo mō ꝯuenit creature. In-
finitū em̄ in actu ē actus purꝰ. alioqn si aliqđ habe-
ret de limitatiōe et artatiōe esset finitū. s; qđ est actꝰ
purus ē suū esse ꝑ essentiaȝ. et nihil tale accipit eē ab
alia essentia. nec ex nihilo. si ergo creatura eoipso q crea
tura aliūde ē et ex nihilo. nullo mō pōt esse actus pu-
rus. nullo mō p̄t eē infinita. et si nō p̄t esse vna infini-
ta. nullo mō p̄nt eē infinite s̄m numeȝ. qꝛ necesse est
illas plures ad aliquā vnā creaturā reduci. sed infi-
nita ad infinitū reduci est impossibile. patȝ ergo ꝛc. Et
q ad aliquod finitū reducantť. ptȝ. qꝛ necesse ē ponē-
re ordinationē in creaturis. nō tm̄ ad deū s; etiā ad se
inuicē. Sūma ergo rōnis ē. qꝛ nō decet deū facere crea-
turam nisi ordinē hēat et mēsurā. et rō ē ex ꝑte crea-
ture. qꝛ necesse ē omnē creaturā esse limitatā eo q ex
24 nihilo. et eoip̄o q cōposita ē. Ad illđ ergo qđ obiciť q
potētia tāta pōt in tātū effectū siue opꝰ. dđ. q ē opꝰ
operans. et opus operatū. Opꝰ operās vt creare. opꝰ
operatū vt creatura. dđ. ergo q opus operās ē infinitū
sicut ip̄e creator. sed opꝰ operatū necesse ē eē finituȝ.
Qđ ergo obiꝫ q opꝰ ꝓportionatť potētie. Rͦ. si itelligatť
de ope operante siue de actione generaliť veȝ ē. Si au
tem intelligatť de opē opato nō hȝ veritatē nisi cū cā
et effectꝰ se hñt vniuocatiōeȝ. et sunt eiusdē generť.

hoc aūt nō est hic. Ad illud qđ obicitur q deꝰ opať 25
ex tota potētia. dđ. q agēns ex tota potentia. quod-
dam agit ꝑ naturā. et hoc agit tantū q̄tum pōt. et tā
tum q̄tum ip̄m est vbi ē ꝑductio similis. Quoddaȝ
agit ꝑ deliberationē et volūtatē. ꝛ tale nō agit nisi s̄m
ordinē et q̄tū vult. vñ ex eadem potentia facit ma-
gnum et ꝑuū. et sic agit deus. Ad illud qđ obiꝫ q 26
frustra ē potētia q̄ nō reduciť ad actū. verū ē de potē
tia q̄ cōpletur in actu. sed diuina potentia nō ꝯpleť
ꝑ actū. et ideo non ē frustra. etiā si non habeat poten
tiā passiuā corrñdentē. Tñ illa ꝓpō nō intelligiť ha
bere veritatē in potētia q̄ p̄t habere infinita si intelli
gať q oino reducať in actū. reducať tñ et reduci pōt
s̄m ꝑtem. et ideo non ē frustra. Ad illud qđ obiciť. 27
q diuina potētia cū sit infinita dȝ suā infinitatē ma-
nifestare in infinito effectu. dđ. q deus suā infinitatē
manifestat in infinito s̄m potētiā sicut patȝ. qꝛ sicut
supra ē monstratū. interminabilis duratio māifestat
virtutē infinitā. in infinito aūt s̄m actū nō p̄t manife
stari simpliciť. qꝛ nō decet. sed ꝓportiōabiliť. qꝛ ens
infinitū excedit non ens. et tñ deꝰ ex nihilo facit ens
inter q̄ ē distātia infinita. Unde cū diuina potētia di 28
cať infinita. hoc ē tripliciť. durationis eternitate. vir
tutis imēsitate. et effectuū generalitate siue numero
sitate. Prima manifestať ꝑ infinitū duratiōe. qđ est
finitū actu. infinitū potentia. Scđa ꝑ creationē de ni
hilo vbi ē distātia infinita ꝓpter oimodā impropor
tionē. Tertia manifestať ꝑtim per potētiā. ꝑtim per
priuationē. qꝛ tot fecit. et adhuc p̄t in plura. et nō tot
fecit. qn adhuc possit in plura. tñ hoc manifestať alia
infinitate duplici manifestata. et ita ptȝ q non opor-
tet q sit infinitū actu. Potest tamē dici sicut tactuȝ ē
q virtus patris manifestatur in ꝑductione verbi. et
ꝑ cōsequens tota virtus diuina. cum virtus filij ꝛ spi
ritussancti sit vna. et equales sunt in virtute. Ad il 29
lud qđ obijcitur đ possibili q pōt poni. dđm. q ē pos
sibile a potētia infinita. et possibile s̄m potētiā finitā.
Possibile s̄m potētiam finitam potest poni. qꝛ omni
no potest esse ad actum reductū. s; possibile s̄m potē-
tiaȝ infinitam non potest poni. qꝛ semꝑ est in reducē
do. et nunq̄ in reductū esse. Ad illud qđ ponitur. q 30
a appelletur omne creabile. et qđ querit vtrū a sit fi-
nitū vel infinitum. dico q infinitum. s; non est infini-
tum actu s; potentia. et ideo non sequitur q si deus
possit a. q possit in actū infinituȝ. Et si dicatur pona
tur q deus faciat a. dđm. q non ē possibile ratiōe ꝓ-
dicta. Ad illđ qđ obijcitur. vtrū possit potentiaȝ cō- 31
tinui reducere ad actū. dđm. q sicut potentia in cōti-
nuo passiua infinita ē ad diuisionē. sic in deo actiua in
finita. Uñ sicut ꝯtinuū pōt diuidi in infinitum. tñ im
possibile ē q totaliter sit diuisuȝ. alioquin nō esset in-
finitum. sic diuidere in infinitum ē possibile. ad actuȝ
reducere īpossibile. Et sicut impossibile ē diuinā po-
tentiam terminari. ita impossibile est q sit in termio
diuisionis. Unde deus pōt potētiam cōtinui reduce-
re ad actum. qꝛ pōt esse in reducendo. et semꝑ in re-
ducendo. ita q nunq̄ plus se extendat potentia q̄ꝫ di
uina actio. sed tamen continuuȝ nunq̄ꝫ potest eē i re-
ductum esse. sicut nec deus in reduxisse. Concedē-
dum ergo q impossibile est q sit aliquid actu infini-
tum nisi solum deum et eius potentiam. et hoc est
quod dicit Hugo de sanct. vict. Sicut eternita-
tem dei non equat tempus. nec immensitatem locꝰ.

sic nec sapiẽtiaz sensus. nec bonitatẽ virtus. nec potẽtiã opus. Vñ qñ dicit ꝙ deus põt facere ĩfinita. notatur infinitas circa potẽtiã nõ circa opus. Vñ aliq̃ distin xerũt hãc. ptinuũ pt diuidi in infinitũ. qz illa d term atio pt determiare ħ vbũ pt vl ħ vbũ diuidi. tñ q̃cũqz mõ distiguat semp itelligẽdũ ẽ infinitatẽ actualem eẽ ppium solius dei.

Questio. iiij. b

De infinitate diuine potẽtie q̃tum ad rõez opandi. si se extendat in infinitũ. Et ꝙ sic. vr. qz quicquid de⁹ põt. rõnabiliter põt. s3 põt infinita. g rõnabilit pt infinita. et si hoc. g ratio operãdi ipi⁹ potentie se extendit ad infinita. Itẽ sicut se h3 ratio sciẽdi ad sciẽtiã. ita ratio pducẽdi ad potẽtiam. s quia diuina sciẽtia ẽ infinita h3 in se rões infinitas cognoscendi. g cũ diuina potẽtia sit infinita. similit et rões pducẽdi h3 infinitas. Itẽ ratio operãdi in deo nõ est aliud q̃ bonitas et sapiẽtia. s sapiẽtia et bonitas ẽ infinita. g et rõ opandi. Item rõ operãdi in deo nõ ẽ aliud q̃ deus siue diuina essentia. q̃cquid dicat illa ratio. s diuina eẽntia ẽ infinita. g et rõ operãdi. Contra. potẽtia se extẽdit ad opa ſm exigẽtiã rõis. nihil eñi omittit de his q̃ ratio exigit. g rõ se extendit ad infinita. g vr ꝙ diuina potẽtia pducat infinita. qd falsum est. Item rõ operãdi est ipa diuina iusticia. qz vniuerse vie dñi mia et veritas. ꝛc. s iusticia nõ ẽ nisi finitoꝝ. g videt ꝙ ratio operãdi similit. Itẽ rõ operãdi est ipa ars et dispositio. s dispositio nõ est nisi finitoꝝ. g ratio opandi nõ est nisi finitoꝝ. Itẽ obi de pſciẽtia q̃ similiter ẽ ratio opandi. et est in plus q̃ potentia. qz respectu maloꝝ. et tñ non est respectu infinitorum. Si tu dicas ꝙ dispositio. vel pſcia. vel iusticia non cõplectit plenã rationẽ ▪ quã potest operari diuina potẽtia. Contra. si non totam pplectitur. g diuina potẽtia sine his pt rationabilit operari. g possibile ẽ deũ operari pter dispositionẽ. pter iusticiam. et pter pſciẽtiam. sed nullus talis opatur sapienter nec re-
52 cte. g ꝛc. Restat g ꝙ totam pplectitur rationez. R⁹ dd. sicut dicit magister in lra ꝙ ratio diuine potentie est finita. Et ex hoc aliqui voluerunt diuinam potentiã limitare. tum qz nihil pt facere nisi ex optima ratione nec dimittere. tũ qz nihil pt facere nisi pfcẽs. nihil nisi iuste. et ideo cum hec finitoꝝ sint. vtputa coꝝ q̃ facit. dixerũt diuinã potentiã nõ posse alia q̃ que facit. Sed hec positio est erronea sicut ondit magister in lra. qz nobilitati diuine potentie derogat ei⁹ imensitatem limitando. et dr fuisse mgri petri baalardi. Ratio aũt huius stulte positiõis fuit. qz nesciuerũt distinguere rationẽ potẽtie nec actus ei⁹. Actus eñi 53
potẽtie duplex est. vnus p modũ habitus scilz posse. Alius p modum actus scz opari. Qñ ergo queritur. vtꝝ rõ diuine potentie sit infinita. dd. ꝙ sicut duplex est actus. ita etiã dupliciter potest accipi ratio respectu actus q̃ ẽ posse. Accipitur eñi ratio in habitu scz diuina scientia. et diuine bonitatis pdecentia. et hec ratio extendit se ad infinita. queãdmodũ et ipa potẽtia respectu actus qui est posse. respectu vero act⁹ q̃ est facere accipit ratio in actu. scz diuia dispositio siue pſcia ꝛ meritoꝝ exigentia. nihil eñi facit nisi qd disponit. nihil etiã retribuit nisi ſm ꝙ merita exigunt qñ retribuit. qz nullam rem gubernat nec regit aliter q̃ natura eius siue iusticia naturalr exigat. et ſm hãc distinctionẽ patet responsio ad primo quesitum ꝛ rationes inductas. quedã eñi pcedunt ſm vnã viã quodam ſm aliam. Ad illud qd postea obicitur d iusti- 54
cia. dd. ꝙ iusticia ſm ꝙ dicit pdecẽtiã diuine bonitatis et potestatis. sic ẽ generalis ratio q̃ pplectitur totu posse. s inq̃tũ cõnotat exigẽtiã a pte meritoꝝ sic ñ pplectit totũ posse. nec totũ agere. Inq̃tũ vo cõnotat pdecẽtiam bonitatis respectu cuiuslibet operis i 55
actu. sic complectitur agere. s posse nõ. Dispositio similiter et pſcientia agere cõplectuntur. s non posse. s agere ẽ respectu finitoꝝ. sicut ꝛ illa sunt. s posse est respectu infinitoꝝ. Qd g obicitur tunc ꝙ deus pt sine eis rationabilit opari. dd. ꝙ falsum est. nec sequitur ex illo. Quis eñi deus non possit plura q̃ velit. tñ nõ pt opari sine volũtate. cum nihil possit facere qd nõ possit velle. sicut ꝛ pſcire ꝛ disponere. Necesse est eñi potẽtiã exequẽtez illis adequari scz dispositioni et volũtati. s nõ optet de potẽtia vt potẽte. ideo non sequit vt possit facere sine illis.

Distinctio. xliiij. de potẽtia dei in cõparatiõe ad modũ siue qualitatẽ reꝝ.

Unc illud restat discutiendum. ꝛc. Supra egit magister de potentia in compatione ad possibile ſm substãz et quãtitatez. Hic tertio agit de potentia q̃tum ad modum siue qualitatez reꝝ. Et hec ps habet duas partes. In prima magister agit de potentia q̃tum ad qualitatem possibilium. que quidez est maior et minor bonitas. Scdo q̃tum ad qualitatem potentie que quidem est inmutabilitas. ibi. Preterea queri solet vtrũ deus ꝛc. Prima pars habet duas. In prima querit vtrum deus potuerit aliq̃d meli⁹ facere q̃ facit. In secunda vtrum res quas fecit possit facere meliori modo. vel alio modo. et hoc ibi. Post h̃ considerandum est ꝛc. vbi agit q̃tum ad modum. Similiter secunda pars vbi querit de diuine potentie immutabilitate querens vtrum deus possit quicquid potuit. habet duas. In prima querit. vtrũ de⁹ sp possit omne qd olim potuit. ꝛ opponit ꝙ nõ possit. In secunda vero soluẽdo cõtrariũ asserit. ibi. Ad qd dicim⁹ ꝛc.

An deus possit facere aliquid melius q̃z fecit. a

XLIIII

Unc illud restat discutiendum vtruz aliquid melius possit facere q̃z facit. Solent enim illi scrutatores dicere. ꝙ ea que facit deus nõ potest meliora facere. quia si posset facere et non faceret. inuidus esset et non summe bonus. Et hoc ex simili astruere conantur. Ait enim Augustin⁹ in li. lxxxiij. q. Deus quem genuit. q̃z meliorem se generare non potuit. nihil enim deo melius debuit equalem. Si enim voluit et non potuit. infirmus est. Si potuit et noluit. inuidus. Ex quo conficitur equa.

Aug.

lem genuisse filium. A s̄lli volũt dicere. ꝙ si potest deꝰ
a rem meliorē facere q̄ȝ facit. inuidꝰ ē Sȝ nō valet hꝰ
silitudis inductio. qꝛ filiuȝ genuit de suba sua. ideoq̄ȝ
si posset gignere eq̄lē ꝛ nō gigneret. inuidꝰ eēt. alia ve
ro que nō de suba sua facit. meliora facere pōt. Ueruȝ
Questio q̄ arctant i ꝯtrariũ. h ab eis rn̄deri deposco. cur dicũt rē aliquā siue etiā re
rũ vniuersitatē in q̄ maior ꝯsũmatio exp̄ssa ē nō posse
eē meliorē q̄ȝ ē. siue ideo. qꝛ sũme bona ē. ita vt nulla
oīno p̄fectio ei desit. siue iō. qꝛ maius bonũ qđ ei deest
cape ip̄a nō valeat. Sȝ si ita sũme bona dr̄. vt nl̄la ei
p̄fectio boni desit. iā creatura creatori equat̄: Si vero iā
nō pōt melior eē. qꝛ bonũ āpliꝰ qđ ei deest cape ip̄a nō
valet. iā hoc ip̄m nō posse dfectiōis ē. nō ꝯsũmatiōis.
et pōt eē melior si fiat capax melioris boni qđ ip̄e pōt
q̄ eaȝ fecit. pōt ergo deꝰ meliorem rem facere q̄ȝ facit.
b Uñ Aug. sup Geñ. [b] talē potuit deꝰ hoīeȝ fecisse. qui
nec peccare posset nec vellet. et si talē fecisset. q̄s dubi
c tat eũ meliorē fuisse. Ex p̄dictis ꝯstat ꝙ pōt deꝰ ꝛ alia
facere q̄ȝ facit. et que facit meliora ea facere q̄ȝ facit.

Utrꝫ deꝰ alio vl̄ meliori mō possit res
facere q̄ȝ facit. b

Post hec ꝯsiderādũ ē vtrꝫ alio mō vel meliori q̄ȝ facit
possit ea facere que facit. Si modꝰ op̄atiōis ad sapiē-
tiā opificis referat̄. nec aliꝰ nec melior modꝰ eē p̄t. Nō
eñ p̄t facere aliq̄d alit̄ vl̄ meliꝰ q̄ȝ facit. i. alia sapiā vl̄
maiori sapiā. Nihil eñ sapiētiꝰ p̄t facere q̄ȝ facit. Si
vero referat̄ modꝰ ad rē ip̄aȝ quā facit deꝰ. dicimꝰ. qꝛ ꝛ
aliꝰ ꝛ melior pōt eē modꝰ. Et ſm hoc ꝯcedi p̄t. ꝙ ea q̄
facit p̄t facere meliꝰ ꝛ alit̄ q̄ȝ facit. qꝛ p̄t q̄busdā melio-
Aug. rē modũ existēdi p̄stare. et q̄busdā aliuȝ. Uñ Aug. i
xiij. li. đ trini. dicit. Q fuit et aliꝰ modꝰ nr̄e liberatiōis
possibilis deo q̄ oīa pōt. sed nullꝰ aliꝰ nr̄e miserie sanā
de fuit ꝯueniētior. Pōt ergo deꝰ eoꝝ que facit q̄dam
alio mō meliori. q̄dā alio eque bono. q̄dā etiā minꝰ bo
no facere q̄ȝ facit. vt tñ modꝰ referat̄ ad q̄litatē op̄is
id ē. creature. nō ad sapiāȝ creatoris.

Querit vtrũ deus semp̄ possit omne qđ
olim potuit. et opponit ꝙ nō possit. c

Preterea queri solet vtrũ deꝰ semp̄ possit oē qđ olim
potuit. Quod quibusdā non videt̄. dicētibꝰ. potuit

a Non valet huiꝰ si
militudis iductio. qꝛ
filiũ genuit đ sua sba.
Videt̄ rn̄sio ista non
eē sufficiēs. Nā inui-
dia pōt attēdi respe-
ctu diuersi in suba et
natura. sicut angelus
inuidit hoīi. ꝫ ꝑpt̄
h nō excludit̄ inuidia
a đo respectu creatu-
re. Rꝰ. dđ. ꝙ ad inui-
diā ista duo ꝯcurrũt.
possibilitas scꝫ ad eq̄
litatē. et exigentia rei
facte. nō eñ inuidet
aliq̄s alicui nisi qꝛ ꝑi
ficat̄ ei aliq̄s. vel ex-
cedit. vel qꝛ timet ne
ꝑificet̄ Itē artifex nō
dr̄ inuidꝰ nisi qñ non
facit rē ſm qđ exigit.
et ip̄e pōt. ꝛ ꝑpt̄ hoc
qꝛ ex p̄te reꝝ nō erat
exigētia. et iō in nl̄lo
poterāt ꝑificari. iō q̄-
lescũq̄ȝ faceret nō cō-
uincit̄ in deo eē inui-
dia. etiā si nullas res
faceret. ꝫ in filio dei
erat potētia ad eq̄li-
tatē. et vlteriꝰ exigen-
tia. ꝑpt̄ h ꝙ erat de
suba p̄ris. hinc est. ꝙ
nō ē sile vt dicit mgr.
et ē rn̄sio eiꝰ bona. po
nit eñ añs p̄o ꝯñte.
non qꝛ velit dicere ꝙ
inuidia sit solũ vl̄ pos-
sit eē respectu silis in
natura. ꝫ ꝑpt̄ rōeꝫ p̄
dictā. exigentie scꝫ et
eq̄litatis. q̄ erāt in ge
neratiōe filij. qꝛ erat
de suba p̄ris. b Ta
lem potuit deꝰ hoīeȝ
fecisse q̄ nec peccare posset nec vellet. et si talē fecisset. q̄s dubitat eũ meliorē fuisse. vr̄ dici ꝯtrariũ ei qđ dicit̄
Ecci. xxxi. Potuit transgredi et nō ē trāsgressus. h dicit in laudē sc̄i viri. Et Aug. ip̄e dicit sup Geñ. ad lr̄aȝ.
ꝙ meliores iudicauit deꝰ hoīes. si ei liberalit̄ deseruirēt. Et iteꝝ in li. de ciui. dĩ. dicit ꝙ melior ē suba q̄ peccare
pōt. q̄ȝ que nō pōt Rꝰ. dđ. ꝙ meliꝰ dr̄ dupliciter. aut simplicit̄. aut in ordie ad finē. Si simplicit̄ loq̄mur. melior
ē hō ꝯfirmatus in grā q̄ȝ potēs labi. Si in ordinatiōe ad finē que q̄dē ꝯsistit in ꝑueniēdo. sic meliꝰ fuit facere
hoīnē in libertate peccādi. ꝫ tñ primũ meliꝰ ē simplicit̄. hoc aũt ē meliꝰ ſm q̄d. Et iō vbū Aug. simplicit̄ lo-
quēdo hꝫ veritatē. Qđ aũt dr̄ de viro iusto. laus accidētalis ē. siue q̄tũ ad gloriā accidētalē. Cōstat eñ xp̄um
nō potuisse peccare. et tñ erat gloriosissimꝰ. similit̄ itelligēdũ est vbũ illud Aug. sup Geñ. Sꝫ qđ dr̄. ꝙ melior 3
est natura q̄ pōt peccare q̄ȝ que nō pōt. dđ. ꝙ nō posse peccare ē duplici de cā. aut qꝛ caret volũtate. aut vtibi-
litate volũtatis. et p̄mo mō intelligit Aug. nō s̄cdo. a Pōt deꝰ ꝛ alia ⁊c. Innuit magister ꝙ hoīeȝ potu 4
it deꝰ meliorē facere q̄ȝ fecit. Cōtra. vr̄ istud nō habere veritatē in oībus. ꝛ sp̄ialit̄ in xp̄o. quē vr̄ nullo modo
posse facere meliorē ꝑ illud qđ dicit̄ Phi. ij. Dedit illi nomē qđ ē sup̄ oē nomē. Itē Ioh. iij. Datus ē ei sp̄us
non ad mēsurā. ꝫ qꝛ nl̄lo modo potuit deꝰ dare xp̄o plus de spiritu. ergo non potuit eum facere meliorem.
Rꝰ. dđ. ꝙ magister loquitur de vniuerso et eius partibus. et qm̄ christus nec est de vniuerso. nec est eiꝰ pars.
ideo non habet locum in ip̄so. Uerbum tamen adhuc in christo habet dubitationem. si enim quicquid habet
humanitas christi finitum est. ergo cum deus possit supra oē finitũ. potuit maius. Et iteꝝ. xp̄s factꝰ fuit passi
bilis et mortalis. et potuit fieri imortalis. Et ꝑpter hoc dđm. ꝙ tripliciter est loqui de christo. aut quantum 5

de⁹ incarnari. et potuit mori. ⁊ resurgere. ⁊ alia hmōi. que mō non pōt. potuit ergo que mō nō pōt. et ita habuit potētiā quā mō nō hʒ. Vñ vr̄ potētia ei⁹ iminuta.

Soluēdo cōtrariū ei⁹ qđ dixit supra asserit ꝙ oīa sp̄ pōt q̄ aliqñ potuit. b

Ad qđ dicimus. qꝛ sicut oīa semꝑ scit que aliqñ sciuit. et semꝑ vult q̄ aliquādo voluit. nec vnq̄ꝫ aliquā scientiam amittit. vel volūtatē mutat quam habuit. ita oīa sp̄ pōt que aliqñ potuit. nec vnq̄ꝫ aliqua potētia sua ꝓuat̄. Nō est ergo priuatus potētia īcarnādi vel resurgendi. licet nō possit mō incarnari vel resurgere. Sicut eñ potuit olim incarnari. ita ⁊ pot mō incarnatus esse. in quo eiusdē rei potētia mōstrat̄. Ut eñ olim sciuit se resurrecturū. et mō scit se resurrexisse. nec est alia scientia illud olim sciuisse et hoc mō scire. sed eadē omnino. Et sicut voluit olim resurgere ⁊ mō resurrexisse. in quo vni⁹ rei volūtas exprimit̄. Ita potuit olim nasci et resurgere. et mō ipe pōt nat⁹ fuisse ⁊ resurrexisse. et ē eiusdē rei potētia. Si eñ posset mō nasci et resurgere. nō esset idem posse. Uerba eñ diuersoꝝ tp̄m. diuersis ꝓlata tp̄ibus et diuersis adiūcta aduerbijs eūdem faciūt sensum. vt mō loquētes dicimus. Iste pōt legere hodie. cras aūt dicim⁹. iste pōt legisse. vel potuit legere heri. vbiqꝫ vnius rei mōstrat̄ potētia. Si autem diuersis tēporib⁹ loquētes eiusdē tp̄is verbis et aduerbijs vtamur dicentes hodie. iste pōt legere hodie. et dicētes cras. iste pōt hodie legere. nō idē sed diuersa dicim⁹ eū posse. Fateamur ergo deū semꝑ posse q̄cquid semel potuit. i. habere omnē illā potētiā quaʒ semel hūit. et illius oīs rei potētiā cui⁹ sel hūit. ꝟ nō sp̄ posse facere oē illud qđ aliqñ potuit facere. pōt quidē facere aut fecisse qđ aliqñ potuit. Similit̄ quicq̄d voluit et vult. i. omneʒ quā habuit volūtatē. et mō hʒ. et cuiuscūqꝫ rei volūtatē habuerit et mō hʒ. non tñ vult esse vel fieri oē qđ aliqñ voluit eē vel fieri. ꝟ vult fuisse vel factū esse. Ita et de sciā dei dōm est.

ad vnionē. aut q̄ntuꝫ ad gratiā singularis ꝑsone. aut quātū ad ꝓꝓetates nature. Si quātū ad vniōeʒ. nec de⁹ pōt pl⁹ dare. nec creatura recipe. quia vnionis gr̄a ex parte alterius extremi ē dignitatis infinite. scʒ ꝙ homo sit de⁹. quāuis ex pte humanitatis q̄cquid ē ibi sit finitū. et ita nō ponit̄ limitatio ex pte dei. nec ex parte creature capacitas infinita nisi ꝑ vnionem. videlicet quia vnit̄ homo bono infinito. ita ꝙ homo est deus q̄ est bonitatis īfinite. Si aūt loq̄mur q̄ntuꝫ ad gratiā singularis personе. sic cōcedēdū ꝙ deus potuit plus dare. sed ratiōalis creatura nō potuit āpli⁹ recipe. nō qꝛ capacitas aīe ad gratiā per collatioñē gratie minuat̄. qꝛ nec minuet̄ nec augetur. ꝟ ꝯsummatur et cōpletur. ⁊ iō non est possibilis ad amplius. Si autē loq̄mur q̄ntum ad ꝓprietates nature. sic deus plus potuit de bōitate dare. et ratōnalis creatura recipere q̄ntū ad ea scʒ que sunt corꝑis. qꝛ nunc plura habet q̄ꝫ qñ factus est. sed non potuerūt fini et saluti nostre effici ꝯgruentiores. nūq̄ꝫ eñ sal⁹ nr̄a potuisset ꝑ sbaʒ incorruptibilē ⁊ imortalē ita repari sicut ꝑ mortē et passionē ei⁹ repata ē. patʒ ḡ. quō melior potuit eē xp̄s. et quō non.

6 Itē obicit̄ de beata ꝟgine. vr̄ eñ ꝙ nō potuerit fieri melior. qꝛ Ans̄. de conceptu virginali dicit. decebat ꝙ illi⁹ hōis cōceptio fieret de mr̄e purissima. q̄ puritate maior nequit sub deo intelligi. ḡ videt̄ qđ nō potuit fieri melior. et tñ ipa fuit ps vniuersi. Itē sup oēs choros āgeloꝝ exaltata ē in gloria. ḡ scā ē in summa gr̄a. Re⁰. dō. ꝙ ē loqui de btā virgīe q̄tū ad tres ꝯditiōes. scʒ q̄ntū ad gr̄aʒ ꝯceptiōis. quātum ad gr̄aʒ iustificatiōis. q̄tū ad naturā charitatis. Si quātū ad ꝯceptiōeʒ ꝓlis. sic qꝛ fuit mr̄ dei. quo nihil nobili⁹ cogitari pōt. et mr̄ nobilissimi filij. sic tātā habuit bonitatis dignitatē ꝙ nulla mulier āplius cape potuit. Si eñ oēs creature q̄ntūcunqꝫ ascēderent in gradibus nobilitatis eēnt ꝑites. oēs deberēt reuerētiam mr̄i dei. Si aūt loq̄mur q̄tū ad graʒ iustificatiōis. tātā habuit quātā pura creatura hūana siue rōnalis que scā ē sic recipe potuit. Si quātū ad naturalia. optia habuit s̄m ꝙ fini ꝯpetēs fuit. simplicit̄ tñ meliora potuit recipe et de⁹ dare. ⁊ ita patʒ ꝙ in nullo creato hʒ istātiā hoc ꝟbū magistri. ꝙ de⁹ ea q̄ fecit potuit facere meliora. Patet ꝙ in aliq̄bus capacitatē gr̄e ꝯpleuit. et ipleuit. ꝟ in xp̄o ꝑ oēm modum. in mr̄e s̄m ꝙ capit pura creatura rōnalis. in sexu feminino quātū ad ea que spectāt ad corp⁹. et in aīa hūana q̄tū ad ea que sunt gr̄e.

a Ad p̄ntis itelligētiā distīctōis q̄rit̄ d mō siue q̄litate diuie potētie. Et circa h̄ q̄rūt̄ pricipalit̄ duo. P̄rio q̄rit̄ vtr̄ mundū d̄s potuerit facere meliorē. Scđo q̄rit̄ de imutabilitate diuie potētie. vtrū qđ semel pōt de⁹ semꝑ possit. Circa p̄mū q̄runt̄ q̄tuor. P̄rio q̄ritur vtrū deus potuerit facere mūdū meliorē quo ad subaʒ ptiū integrantiū. Scđo vtrū potuerit ipm facere meliorē quo ad ptiū itegrātiū ꝓꝓietates. Tertio q̄rit̄ vtrū potuerit facere mūdū meliorē q̄tū ad ordinē. Quarto vtrū potuerit facere mūdum antiquiorem.

Questio. j. a

Qꝛ potuerit facere mūdū meliorē quo ad subaʒ ptium integrātiū ostdit̄ sic. Partes integrātes mūduʒ sūt finite bonitat ⁊ itensiue ⁊ extēsiue. ꝟ oī finito pōt aliq̄d mai⁹ ⁊ meli⁹ cogitari. ꝟ de⁹ plus pōt facere q̄ hō possit intelligere. ḡ ⁊c. Si tu dicas ꝙ mundus nō potuit amplius capere. hoc nō soluit. qꝛ de⁹ facit ea

pacitatē.ergo maiorē potuit capacitatē dare.cū eius
potētia sit infinita. Itē suprema creatura in vniuerso
ē finita.ergo distat a deo in infinitū.sed in distātia infini/
ta ē ponere grādus infinitos.ergo vltra bonitatē crea
turaꝝ ē intelligere creaturas gradꝰ bonitatis habētes.
et ex his potuit integrari mūdꝰ.ergo ꝛc. Itē cōstat ꝙ
deꝰ potuit facere mūdū ex ptibꝰ maioribꝰ mole.vt ce
lū āplíꝰ.ꝛ terrā latiorē.ergo si potuit facere maiꝰ mole.ca
dē rōe ꝛ maiꝰ virtute.et si sic.ergo simpliciter meliꝰ. Itē ma
teria sm se totā capax ē forme nobilissime.vt3.si ergo de
us dare potuit toti qđ natura materie potuit capere.
ergo potuit dare toti materie et oibꝰ ptibꝰ pfectionē for
me nobilissime.vtputa rationalis nature.ergo potuit face
re mūdū q̄ cōstaret ex solis sbstātijs rōnalibꝰ.ꝛ si sic.
tunc mūdꝰ haberet oēs ptes sm substātiā meliores.
ergo ꝛc. Contra. Aug.in li.de li ar. Quicqd in vera
ratiōe melius tibi occurrerit scias fecisse deum bo-
noꝝ omniū conditorē.non esse aūt quod vera ratiōe
cogitas non potest. Neqꝫ cū tu potes aliquid meliꝰ
in creatura cogitare.qđ creature artificez fugerit.er/
go nō potest aliqua creatura nobilis cogitari q̄ non
sit de cōstitutiōe mundi. Itē3 Aug.xij.cōfes.duo fe
cisti dñe.vnū ppe te.aliud prope nihil.sc3 angelicaꝫ
creaturam.et materiā primā.sed non pōt maior ambi
tus cogitari q̄3 a ppinquitate dei ad nihil.ergo non po-
tuit fieri mundus qui natus ē amplecti plures natu
ras reꝝ.ergo non potuit mundus fieri melior q̄tuz
ad capacitatē.sed cōstat capacitatē illam non esse va
cuam q̄tum ad aliquē gradum. alioquin nec mun/
dus pfectus esset.nec vniuersuz pfectum dici posset.
ergo nec iste plus cape.nec alius capacior potuit fie
ri. Item materia prima est creata in oīmoda pos/
sibilitate et in pfecta obediētia respectu creatoris.ergo
si capacitas ipsius materie attendit̄ sm suam possi/
bilitatē et obediētiam quā habuit ad deū.ꝛ in sum/
ma possibilitate et in summa obedientia est creata.ergo
mundus q̄tum ad capacitatē non potuit fieri meli/
or.si ergo dedit deus vnicuiqꝫ q̄tuz capax erat. ergo
nullo mō potuit fieri melior. Item q̄tumcūqꝫ crea
tura fiat bona.necesse est esse finitam.ergo necesse est
aliquādo ponere statum.ita ꝙ creatura nullo modo
possit fieri melior.in nullo derogando diuine poten/
tie.sed qua ratiōe stat in aliqua specie creature. stat
in suprema specie creature spiritualis. nulla ergo crea/
tura vel species potest illa fieri nobilior.et si optimū
in genere est melius optimo in alio.et simpliciter hoc
illo melius.ergo si optimū in vniuerso ē optimū om
nis creature q̄ possit eē creatura.et simpliciter mun/
7 dus iste est ita bonus ꝙ eo non fieri pōt melior R.
dō. ꝙ excessus bonitatis subalis in rebus pōt atten/
di dupliciter. Aut q̄tū ad essentiaꝝ nobilitatem et gra
dus.et sic dr̄ ꝙ spēs hominis melior ē et nobilior spe
cie asini. Aut quātum ad esse put concernit additio
nem siue augmentum.sic dicitur ꝙ marca auri meli.
or est vncia.non quia nobiliorem habet formam vel
essentiam.sed quia plus habet de auri substantia.ac p
hoc de bonitate et valore. Qn̄ ergo querit̄ vtrū deꝰ
potuerit mundum facere meliorem q̄tuz ad substā.
tiam ptiū. Si tu intelligas de excessu q̄tum ad pri/
mum modū.ꝙ mundus cōstaret ex nobilioribus esse
tijs.dico ꝙ idem mundus q̄ est nunc non potuit fie
ri melior.qꝛ non esset iste sed alius. sicut iste qui factꝰ
est homo fuisset factus asinus.non esset ille qui ē.qꝛ
cum posse eius non est artatum nec limitatum.nō vi.
deo quare non potuisset mundum meliorem facere
hoc genere melioritatis. Si autem intelligas q̄tum
ad secundum modum.sic dico ꝙ non solum aliū.ve
rum etiam hunc potuit facere meliorem sicut ꝛ ma/
iorē.ꝛ si fecisset nō esset aliꝰ. sicut posset facere ꝙ iste.
puer esset ita magnꝰ vt gigas.et plus haberet de sub
stantia et virtute.et tn̄ non esset alius q̄3 est. Conce/
do ergo rationes pbantes ꝙ deus simpliciter potuit
alium mundum quantū ad substantiā partium fecis.
se meliorem.et etiā hūc quantum ad magnitudinem.
partium et virtutem. non tn̄ quātuz ad essentiaꝝ no
bilitatē maiorem.et hoc vult Aug.dicere in premissa
autoritate de li.ar.ꝙ nulla essentia nobilior pōt cogi
tari esse in hoc mūdo rationabiliter q̄ non sit ibi. Nā
si cogites meliores esse ptes.aut sm totuz.aut sm p-
tem. Si sm totum.iam non istum mundū cogitas sed
alium. Si sm ptem.tunc ergo tollis ordinē ꝛ pfectio
nem de hoc mundo.vt si cogites ꝙ deus fecisset lu-
nam ita lucidam vt ē sol.vel terram sicut celum. nō
rationabiliter cogitas.qꝛ pimis vniuersum. Non enī
esset oīa si eēnt equalia.et hoc ē ꝙ dicit Aug.de li.ar.
Nō ē vera rō.sed inuida infirmitas.cū aliqd meliꝰ fa/
ciēdū fuisse cogitauerimꝰ.iā nihil aliđ interiꝰ fieri vel-
le.tanq̄ pfecto celo nolles terrā factā eē vtiqꝫ om/
nino iniqꝫ cogitares.et sic patet vltimā obiectionē q̄
ad scđaꝫ ptē eē sophisticā.p eo ꝙ hoc nō cōpetebat
vniuerso vt materia sm se totā pfecta esset forma no
bilissima. Ad illud ergo qđ obicit̄ in cōtrariū p auctē 8
Aug.de li.ar.iam pt3 rn̄sio.qꝛ intelligit̄ de hoc mun/
do et de melioritate sm eēntiā.vt3 ex textu. Ad il/ 9
lud quod obicit̄ ꝙ summa distātia ē in vniuerso.dō.
ꝙ ppe deū pōt dupliciter itelligi.sc3 quātū ad imedia
tam receptionē et cōuersionē in deū.aut quātum ad
summā imitationē et assimilatiōeꝫ. Pmo mō est na-
tura angelica ppe deum simpliciter loquēdo.sed scđo
mō nō nisi i cōpatiōe.qꝛ magis ē dissimilis q̄ silis. ꝛ
plus deficit q̄ exprimit.immo infinitis gradibus di/
stat.et ideo maior ppinquitas ē nobis cogitabilis.ꝛ
deo possibilis.q̄uis nunc nō sit. Ad illud qđ obi- 10
citur ꝙ materia prima ē creata in oīmoda possibili
tate.dō.ꝙ possibilitatē obediētie deus in nulla crea/
tura cōplet totaliter. qꝛ hoc ē sm omnimodū iperiuz
creatoris.sed cōplet capacitatē et possibilitatē vt di/
sponatur p alias dispositiōes. ꝛ sic deꝰ cōplet mate
riā.qꝛ eius capacitatē debitis dispositiōibus limita/
uit.et illas formas cōpletiuas ꝛ pfectiuas adiunxit.
ita ꝙ nihil dimisit incōpletuꝫ. Quis tamē audeat di
cere quin deus nobilius disponere et nobiliorībꝰ for
mis pficere posset sm sue sapiētie et potētie infinita-
tē. Qn̄ ergo dr̄.dedit vnicuiqꝫ beatitudinē q̄tū erat ca/
pax.hoc intelligit̄ de capacitate nō put dicit longin
quā possibilitatē et obediētiā rspectu creatoris. sed p/
ut cū hoc dicit dispositionē ꝛ exigētiā.ꝛ hāc cōstās est
deū potuisse maioreꝫ facere. Ad illud qđ obī ꝙ in 11
creaturis necesse ē stare.dō.ꝙ sicut nūerꝰ semp habꝫ
statū in actu.tn̄ nunq̄ ē dare statū aliquē vltra queꝫ
diuia potētia nō possit se extēdere. sic itelligēdū ē in
magnitudie molis ꝛ bonitatis.ꝙ q̄tūcūqꝫ sit in crea
tura statꝰ et sp qꝛ finita.bene agit deꝰ hucusqꝫ ita ꝙ
non agit amplius. sed quin possit amplius nunq̄ est
dare vt credo.et ideo si alium mundum meliorem
hoc fecisset.adhuc erit vltra querere quare non fe
cit meliorem cū possit.et sic procedendo vlterius. et.

ita talis qõ est irrationalis. et solutio nõ põt dari ni-
si hec q: voluit. et rõem ipse nouit. Attamẽ si nõ fe-
cisset. nemo põt arguere. q: hoc totũ qd fecit fuit gra-
tia. nec erat aliqua exigẽtia ratiõe cui⁹ possit poni in
eo fuisse inuidia.

Questio. ij. b

Utrũ mũdus põt fieri melior q̃tũ ad ptiũ integrãtiũ
ppꝛietates. Et q sic. vr̃ Esa. xxx. Erit lux lune sicut
lux solis. et lux solis sicut lux septẽ dierũ. hoc erit. er-
go põt esse. ergo de⁹ potest ꝯdere. et ita de alijs cor-
poribus. et si hoc. essent vtiq: res meliores. ergo ꝛc.
Itẽ Aug. sup Geñ. ad litterã et magr̃ adducit hãc
autoritatẽ. potuit inq̃t deus talem facere hominẽ q̃
nec peccare vellet nec posset. et si talẽ fecisset. q̃s du-
bitat eũ meliorem fuisse. ergo ꝛc. Item melior est
ppꝛietas incorruptibilitatis et q̃etis. q̃z corruptio-
nis et motus. s; omia que fecit deus. aut fecit corru-
ptibilia. aut aliquo mõ mobilia. ergo oĩa potuit face-
re meliora. Itẽ si nõ potuerũt creature fieri melio-
res. hoc fuit. aut quia deus nõ potuit dare plus. aut
q: creature nõ potuerũt plus cape. Si q: deus non
potuit amplius dare. ergo diuia potẽtia est limitata
Si q: creature non potuerunt amplius cape. Con-
tra. videmus tota die creaturã meliorari et deterio-
rari salua suba et capacitate. ergo ꝛc. Cõtra. opti-
mi ẽ optima adducere; sicut dicit Dyonisi⁹. sed opti-
mo non potest esse melius. ergo si deus cum sit opti-
mus adduxit res optime. patet ergo. ꝛc. Itẽ Pla-
to addit rõem. porro q: optim⁹ est. ab optimo vero
omis inuidia relegata erat. ꝛ ido dedit vnicuiq; crea-
ture tantum de bonitate quãtũ potuit cape. Si tu
dicas q Platonis verbũ non valet. q: inuidia non
est respectu inferioris. Contra. Aug. super Geñ. ad
litterã. Si bona facere non posset. nulla esset poten-
tia. Si posset sed nollet. magna eẽt iuidia. ergo pari
ratione si posset facere meliora et nollet eẽt inuidus
Item rõe vr̃. q: omne agens ex tota sua suba fa-
cit rem optimo mõ quo potest fieri. si potentiã eius
nihil omnino impedit. sed deus est agẽs ex tota sua
potentia in omni sua actionẽ. ꝛ potencia ei⁹ nullam
habet indigentiã neq; resistentiã. ergo q̃cquid facit.
ita bonũ facit q nullo mõ potest fieri meli⁹. Itez
hec est vera p se. bonũ est diffusiuum sui. ergo magis
bonum. magis diffusiuũ. et maxime bonũ maxie dif-
fusiuũ. sed deus est agens maxie bonitatis. ergo ma-
xime se diffundit. ergo vr̃ q vnũquodq; optimũ fa-
12 cit. et q̃tum ad subaz et q̃tum ad ppꝛietates R⁹.
dõm q cum q̃ritur de melioritate partiuz vniuersi.
potest queri q̃tum ad duplex gen⁹ ptiuz. Aut quan-
tũ ad ptes manentes. sicut natura intellectualis. ra-
tionalis. celestis. et elementaris. Aut q̃tum ad ptes
transeuntes. sic sine distinctiõe cõcedo q possunt vt
in pluribus q̃tum ad ppꝛietates fieri meliores. q:
nõ sunt d̃ suba vniuersi. nec sunt a solo deo. sed a do
simul oꝑante cum agente pticulari. qd impeditur et
deficit. Si autez intelligamus de ptib⁹ q̃ sunt de cõ-
stitutione et integritate mundi a deo ꝛ immediate.
cum ergo q̃ritur vtrũ potuerunt fieri meliores q̃tũ
ad ppꝛietates. distinguendum est. q: aut loqueris d̃
ipsis absolute. aut de ipsis in relatiõe ad finem. Si d̃
ipsis absolute. patet q meliores ꝯditiones potuerũt
habere. Si de ipsis in relatione adinuicem vel ad fi-
nem. optimas habuerunt ppꝛietates. qd patet: quia
sicut dicit Aug. Meliores iudicauit deus homines

fisci liberaliter deseruirent. Similiter melius fuit q
omnes homines essent ex vno. et ita q haberẽt cor-
pus animale. et sm exigentiã eius necesse fuit alias
creaturas corpales disponi in motu et corruptibili-
tate. Ex his patent rationes inducte ad primã ptez.
pcedunt eñ de ppꝛietatibus rez sm se ꝯsideratax.
Ad illud qd obicitur in ꝯtrariũ de Dyonisio. dd. 13
q illud intelligitur sm ordinẽ. sicut iã patebit Ad 14
illud qd obicitur de Platone. dd. q nõ habet verita-
tem nisi intelligatur saluo ordie vniuersi. et hoc q̃tũ
ad bonitatẽ essentialẽ ꝯsiderata dispositiõe in mate-
ria. nec ratio sua est necessaria. s; solum ꝑsuasio in si-
mili. sicut in homine qui põt alij bene facere ꝛ nõ fa-
cit. q ex hoc iudicatur inuidia. ꝛ frequẽt dimittit p-
pter inuidiam. et qui caret inuidia econuerso facit. ꝛ
sic itelligitur verbũ Aug. Ad illud qd obicitur q 15
agens ex tota potentia pducit optime. dd. q agens
ex potentia tota quoddã agit sm impetũ. quoddam
sm artem et sapiẽtiã. Et qd sm impetũ agit facit q̃n-
to melius potest. quod agit sm artem et sapientiam
agit q̃ztum vult et q̃tum ꝯgruit saluo ordine. q: sa-
pientis est ordinare. ido q̃dam facit bona. q̃dam me-
liora. quedã optima. et sic patet q illud non sequit̃.
Ad illud qd obicit̃ q bonũ summũ summe se dif- 16
fundit. dd. q hoc verũ est de diffusione naturali. sed
de voluntario siue a pposito non est vez. primo mõ
est diffusio in pductione ꝑsonaꝝ. secũdo mõ in pdu-
ctione creaturarum.

Questio. iij. c

Utrum deus potuerit mundum facere meliorẽ q̃tũ
ad ordinem ptium. Et q nõ primo vr̃ aucte Gñ. j.
Uidit deus cuncta q̃ fecerat et erãt valde bona. glo.
Aug. singula queq; bona in se. sed in vniuerso opti-
ma. s; optimo nihil est melius. ergo. ꝛc. Itez Aug.
dicit q q̃uis alius modus nr̃e liberationis esset deo
possibilis. nullus tñ fuit nostre leuãde miserie ꝯgru-
entior. s; sicut de⁹ fuit sapiẽtissim⁹ redẽptor. ita ꝛ sa-
pientissim⁹ ꝯditor. ergo si ordinatissime redemit ita
q nullus modus melior vel ꝯgruentior esse potuit.
ergo similit̃ se hũit i faciẽdo res. et sic pz. ꝛc. Itẽ
si ꝯsiderem⁹ ordinẽ elemẽtoꝝ in mũdo. ꝯstat ea opti-
me esse ordinata. vñ nõ põt cogitari q illa q̃tuor cor-
pora ordinent̃ melius. siue sm qualitates. siue sm
formas nobiles. siue sm pportiones numerales. si-
cut ligant̃. viij. ꝛ. xxvij. q̃ sunt duo primi numeri soli-
di quadrati. ligant̃ p duos intermedios scz. xij. et xv-
iij. ergo. ꝛc. Itẽ sapientis ẽ ordinare. ergo summe
sapientis. summe siue optime ordinare. ergo de⁹ res
ita bene ordinauit q nullo mõ potuit ordinare meli-
us Sed cõtra. ordo ille est bonitatis finite. ergo si
sapientia dei ẽ infinita. ꝛ infinitũ excedit finitũ. g̃ de-
us sciuit meli⁹ ordinare. s; q̃cquid sciuit potuit. g̃ ꝛc.
Itẽ melior est et nobilior ordo in quo nulla cadit
inordinatio q̃z in quo cadit. s; in vniuerso cadũt mul-
te inordinatiões et deformitates. g̃ alius ordo potu-
it fieri melior. Itẽ qd ppinqui⁹ ẽ fini. melius ẽ or-
dinatũ. g̃ si oĩa sunt optie ordinata. omnia sunt eq̃li-
ter ꝯiuncta fini. g̃ oĩa pticipãt beatitudinẽ. q absur-
dum est. Itẽ bonitas ordinis pẽdet ex bonitate p-
tium. sicut respectiuũ ab absoluto. s; res sm eẽ abso-
lutũ non sunt optime g̃ nec in ordine. R⁹. dd. q est
ordo ptium in toto. et ẽ ordo ptiũ in fine. prim⁹ ordo 17
respicit sapiẽtiã. scds ordo respicit bonitatez. et sunt
isti duo ordines ita ꝯiuncti vt vnus alteri ꝯformet̃.

ꝛ ordo partiū in vniuerso est ꝓpter ordinationē ad
finē. Si aūt loq̄mur de ordine partium in vniuerso.
aut hoc est q̄ꝫtū ad ꝑtes primas ꝛ substātiales. ꝛ sic
absq̧ distinctione optime sunt ordinate. ita ꝙ meli⁹
ordinari nō potuerūt. quia in eis consistit ordo sub-
stantialis. ꝛ pulcritudo vniuersi immutabilis. Uel
q̄ꝫtū ad ꝑtes corruptibiles ꝛ remotas. ꝛ hoc dupliciť
Aut vt absolute et vt nunc. ꝛ sic potuerūt melius or-
dinari. ꝛ aliq̄n erunt melius ordinate. Aut simpliciť
et in relatione ad finē. et sic sunt res optime ordina-
te in vniuerso. ſm ꝙ cōuenit ordini in finē. Similiť
optime ordinate sunt res i finē saluo ordine vniuer-
si. quia vniuersum est tanq̄ꝫ pulcerrimū carmen qđ
decurrit ſm optimas ꝯsonātias. alijs ꝑtibus succe-
dentibus alijs quousq̧ res ꝑfecte ordinenť in finē.
Uñ sicut in ꝓductione rerū manifestať potentia. ſꝫ
in cōparatione siue in ordine nō entis ad ens oñdiť
summa potentia ex nihilo. sic ordo rerū in vniuerso
in se oñdit sapientiā. ꝛ ordo ad finē bonitatē. ſ in cō
paratione vnius ad alterū ostendiť summa sapia et
summa bonitas. quia nihil pōt hunc ordinē deordi-
nare sicut melius. ĩ. patebit. Cōcedende ꝗ sunt ra
tiones ꝓbantes ꝙ res sunt optime ordinate. q̄ꝛ re-
18 spiciunt vtrūq̧ ordinē. Ad illud qđ obijciť ꝙ sa-
pientia est infinita. dōm ꝙ q̄uis sapia est infinita. tñ
res non sunt capaces nisi ordinis finiti. ꝛ ipsa sapia
19 summa. summū dat ordinē quē hic p̄nt. Ad illud
qđ obijciť ꝙ in vniuersum cadit inordinatio. dōm.
ꝙ si cōsideremus hos ordines scꝫ ad finē in vniuer-
so. ita se adinuicē cōplectunť ꝙ nō pōt ibi esse inordi
20 natio. Ad illud qđ obijciť de ꝓpinquitate. dōm ꝙ
hoc est verꝫ ſm ꝓpriā ordinationē. sed ſm decursum
vniuersi necesse ē ꝙ res sit primo longe a fine. ꝛ post
21 appropinquet. Ad illud qđ obijciť ꝙ ordinis bo-
nitas pendet ex ꝑtibus. dōm ꝙ sicut aliq̄ contingen
tia in se habent esse absolutū ꝯsequēs scꝫ ordinē ne-
cessariū. sic et in ꝓposito intelligendū. ꝙ q̄uis aliqđ
nō sit optimū in se. tñ optime ordinať. Et exemplū
hui⁹ ꝑꝫ in ꝑtibus corporis ꝛ in re artificiali in q̄ est
cōsonātia ꝛ armonia sicut in cithara. Q̄uis eñ no-
bilior sit situs oculi q̄ꝫ pedis. tñ si ꝯsideremꝰ vtrūq̧
ſm suū officiū. tā oculus q̄ꝫ pes optime situati. sunt
in toto. ita ꝙ nec oculus melius pede nec ecōuerso.
ꝛ ita dicit Aug⁹. sup Joh. Q̄ꝛ sicut angelus optime
in celo. ita vermiculus optime in imo sicut in terra.
Et similiter apparet in cithara. p̄nt eñ oēs corde ita
ꝓportionari ꝙ si aliq̄ tendať vt detur ei melior son⁹
nunq̄ꝫ remanebit consonantia. similiť dictiones p̄nt
ordinari ad faciendū versum. ita ꝙ ex illis dictioni-
bus impossibile est fieri versum melius ordinatum.
sic in ꝓposito intelligendum.

Questio. iiij. d

Utrū potuerit facere mundū antiquiorē. et ꝙ sic vi-
detur. ij. Petri vlť. Mille anni apud deū sicut vna
dies. ꝛ in ps. Mille āni ante oculos tuos tanq̄ꝫ dies
hesterna q̄ p̄terijt. pari rōne. C. M. annoꝝ. ꝗ si deus
potuit facere mūdū añ diē hesternā. potuit ꝑ C. M.
annoꝝ ante. ꝛ si hoc. esset antiquior. ꝗ ꝛc. Itē di-
uina potentia ꝛ opatio non dependet nec a materia
nec a tꝑe. ꝗ q̄ rōne pōt in vno instanti p̄t in alio. sed
q̄ rōne in posteriori. eadē rōne in priori. ꝛ si hoc. mū-
dus potuit fieri antiquior. ꝗ ꝛc. Itē diuina eēntia
ꝛ potentia fuit ante tꝑis principiū. aut ꝗ fuit potens
ꝓducere ante. aut nō. Si nō. ꝗ erat impotēs. Si sic.
ergo potuit facere mundū anteq̄ꝫ faceret. Itē ego
quero vtrū potuerit facere post. Si sic. ſ nō ē maior
ratio de post q̄ꝫ de ante. ꝗ pari rōne potuit facere añ.
Aut si non potuit post. nec ante. ꝛ ita necesse fuit ꝙ
tunc. ꝗ videť ꝙ cōpulsus ꝛ nō volūtarius mundū
fecit tūc. Sed cōtra. Ante principium tꝑis nihil
erat nisi eternitas. ꝗ si potuit mundū facere añ prin
cipium tꝑis. potuit facere et in eternitate. sed qđ hꝫ
esse in eternitate caret principio. ꝛ nihil tale pōt esse
creatū ex nihilo. ꝗ ꝛc. Itē si potuit facere ante. po
natur. siľr ego q̄ro vtrū ante. ꝛ sic in infinitū. ſ infini
tum a ꝑte ante est eternū. ꝗ si potuit in infinitū ante
facere. potuit etiā ab eterno. si ꝗ nō potuit facere mū
dum eternū. q̄ꝛ nō esset fact⁹. ꝗ nec antiq̄orē. Itē
necesse ē mundū hr̄e finitā durationē a ꝑte ante. sed
in oī finito necesse ē alicubi stare vltra qđ nō p̄t fieri
ꝓgressus. ſ q̄ rōne statur in aliq̄ instanti finito. stať
in illo in q̄ cōditus ē mūdus. ꝗ ꝛc. Itē principio
totius antiq̄tatis nō p̄t aliqđ fieri vel cogitari anti-
quius. ſ tꝑs vel euū qđ incepit cū mūdo ē toti⁹ anti-
quitatis principiū. ꝗ etiā nō potuit aliqđ eē antiq̄us
Rº. ꝙ cū queriť vtrū deus potuerit facere mūdū 22
antiquiorē. p̄t intelligi dupľr. Aut ꝙ ip̄m creauerit
ab eterno cū ꝓduxerit ex tꝑe. ꝛ tūc essꝫ antiq̄or. Aut
ita ꝙ mūdus durasset tꝑe longiori tñ finito. Primū
credo impossibile simpľr. q̄ꝫ implicat in se cōtradi-
ctionē. Ex hoc eñ ꝙ poniť fieri. poniť hr̄e principiū.
ex [illegible] aūt ꝙ poniť eternus. poniť nō hr̄e p̄ncipiū. vñ
idē est q̄rere. vtrū deus potuerit ante mundū facere.
ꝙ mūdus habēdo principiū nō hr̄et principiū.. hoc
includit cōtradictionis vtrāq̧ partē. Siľr q̄ꝫtum ad
scđm sensum videť aliquibus impossibile. q̄ꝛ impli-
cat in se oppositionē. q̄ꝫ anterioritas siue antiq̄tas
incipit simul cū tꝑe. nā in eternitate nō est añ ꝛ post.
ꝛ tꝑs incipit de necessitate simul cū mūdo. sicut situs
incipit cū loco. ꝛ locus cū orbe primo. Unde sicut si
quereret vtrū primus orbis potuerit fieri altior. nul
la esset in mūdo q̄stio. imo implicat ꝯtradictionem
scꝫ extra oēm locū esse locū. ꝛ venit ex falsa imagina
tione. q̄ꝛ imaginať totū mundū esse in locali spacio.
sicut imaginať terrā circūdari aq̄. Siľr intelligendū
est in ꝓposito ꝙ est implicatio ꝯtradictōis. et venit
ex falsa imaginatione. q̄ꝛ imaginamur ante princi-
pium mūdi fuisse durationem tꝑis in q̄ mūdus po-
tuisset ante fieri. Uñ si q̄rať vtrū totus mundus po
tuisset extra totū mundū. vel supra. vel infra. stulta ē
q̄stio ꝛ implicās opposita. ꝛ veniēs ex mala imagi-
natione. Per hūc modū rñdent si q̄rať vtꝝ mūdus
potuerit fieri ante vel antiq̄or. vñ dicunt ꝙ si aliqđ
p̄cessisset ante mēsurans tꝑaliter. potuisset vtiq̧ añ
fieri. siľr si locus esset extra potuisset altior fieri. Nō
autē isti⁹ male imaginatōis est. Cū eñ imaginamur
eternitatē in infinitū ante tꝑs fuisse. intelligim⁹ eam
q̄si duratione extensam in q̄ sunt diuersa nūc. in q̄ꝝ
quolibet potuisset fieri tꝑs. Sꝫ hoc oīno nihil est. q̄ꝛ
eternitas ē simplicissimū in q̄ nulla oīno cadit diuer
sitas. Cōcedendū ꝗ sicut ꝓbant rōnes inducte ad hꝫ
ꝙ sicut nō potuit mundū facere in alio loco. q̄ꝛ nō ē
in loco. sic nec ante. quia nulla ē antiq̄tas nisi in eo. 25
Ad illud qđ obijciť ꝙ apud deū nō est vis aliqua
in aliquāto tꝑe. ꝛ ꝙ potētia eius nō dependet ꝛc. di-
cunt ad oīa vnica rñsione. ꝙ q̄uis diuina virtus ad
nihil arteť. tñ principiatū nō pōt facere sine princi-
pio. ꝛ tꝑale nō sine tꝑe. ꝛ primum tꝑale nō p̄t facere

nisi in principio tpis. ⁊ principiũ tpis nõ nisi in prin
cipio tpis. Oppositũ eñ nõ dicit potentiã ꝫ magis
cõtradictionẽ ⁊ repugnantiã. nec tñ artat̃ ad sic fa
ciendũ. q̃z posset oĩno nõ facere. Unñ sicut stulta ẽ qõ
si q̃rat̃ vtrũ potuit facere principiũ tpis ante princi
pium tpis. silr ⁊ p̃dicta. Sz qñ durũ videt̃ dicere q̃
deus nõ potuit facere mundũ antiq̃orem. ⁊ q̃n aliuz
mundũ facere potuerit. ꝫ tñ istũ. ꝓpterea dicunt alij
q̃ sicut de⁹ potuit facere mundũ ampliorẽ. ita potuit
facere antiq̃orẽ sine oĩ distinctiõne. Et tñ istud nõ est
oĩno silr. q̃z deus posset facere celũ amplius ⁊ mag̃
distare a terra. salua vtriusq̃ natura. ꝫ si deus intelli
gatur fecisse q̃ illud nũc mag̃ distet a p̃ncipio tpis.
intelligit̃ illud nũc eẽ aliud. q̃z etiã si intelligat̃ mun
dus fact⁹ ante. adhuc nõ esset antiq̃or respectu isti⁹
nũc. q̃z tñ distaret q̃ntũ distat a principio. ⁊ ita non
esset antiq̃or. ⁊ iõ nõ ẽ simplr negãda. nec simplr cõ
cedenda. sicut nec ista. de⁹ potuit facere mundũ altio
rem. Si eñ intelligas de hoc absolute. falsum ẽ. sicut
dicit prima opinio. ⁊ nõ intelligibile. ⁊ implicatio cõ
tradictionis. Si aũt intelligas p̃ cõcomitantiã alte
rius loci. scz q̃z deus potuit facere alium mundũ am
plectentẽ istũ in q̃ sitũ posset hic magis altũ ⁊ min⁹.
24 silr iudicandũ de antiq̃tate. Et iõ si q̃rat̃. vtrũ deus
potuerit ante facere mundũ. distinguẽdũ sicut ⁊ hic
Utrũ deus potuerit facere munduz in alio loco vel
alibi. q̃z aduerbialis determinatio p̃t cadere sub am
pliatione verbi vel extra. Si sub ampliatõe v̑bi tũc
est vera. ⁊ ẽ sensus q̃ de⁹ potuit aliũ locũ facere et in
illo mundũ istũ totũ ponere. potuit eñ facere centũ
tales mũdos. ⁊ adhuc vnũ cõplectentẽ oẽs. ⁊ vnum
in loco altiori q̃z aliũ. sic ⁊ in tpe intelligendũ est. q̃
de⁹ potuit facere tp̃s ante hoc. ⁊ in illo facere mũdũ.
Alio mõ p̃t cadere aduerbialis determinatio extra
ampliationẽ de ly p̃t. ⁊ ẽ sẽsus q̃ de⁹ p̃t facere mũdũ
istũ in alio loco q̃ ẽ extra munduz. ⁊ hic ẽ implicatio
falsi. q̃z nõ ẽ locus nisi intra mundũ. ⁊ silr de tpe in
telligendum. Ad illud qd̃ obĩ q̃ ante nõ erat nisi
eternitas. dõm q̃ verũ ẽ. sed tñ de⁹ poterat facere q̃
25 ante esset tp̃s. Ad illud qd̃ obĩ de infinito a parte
ante. dõm q̃ infinitũ a p̃te ante p̃t eẽ a ꝓposito. aut
ꝫm actũ aut ꝫm potentiã. Primo mõ dicit eternita
tem. scđo minime. q̃z eternitas dicit infinitum actu.
26 Ad illud qd̃ obĩ q̃ necesse ẽ ponere statũ. dõm q̃
verũ ẽ. ꝫ stat⁹ p̃t esse infiniti. ⁊ licet in potẽtia nõ sit
ponere statũ. tñ q̃z actus nõ ꝯsequit̃ totã potentiã.
sz in aliq̃ statu ẽ. iõ in statu finito. Si q̃rit̃ q̃re magis
in hoc q̃ in alio. rõ summa ⁊ potissima ẽ volũtas fa
27 cientis. Ad illud qd̃ obĩ q̃ antiq̃tas cepit cũ mun
do. dõm q̃ verũ ẽ. ꝫ de⁹ potuit facere q̃ ante inciperet.
ideo nõ valet rõ illa. Rõnes ad oppositũ sunt conce
dende. ꝓcedunt eñ ꝫm primã viã.

Questio vnica. e

Onsequẽter q̃tũ ad scđm articulũ q̃rit̃ de immu
tabilitate diuine potẽtie. Utruz vicz qd̃ semel
deus p̃t sp̃ possit. Et q̃ sic videt̃. q̃z oĩs potẽtia q̃ est
idẽ cũ eẽntia hz idẽ posse qd̃ eẽ. ⁊ omĩe illud cui⁹ posse
est idẽ qd̃ eẽ. si hz eẽ immutabile ⁊ eternũ. hz ⁊ posse. sz
qd̃ de⁹ semel ẽ sp̃ est. q̃z ei⁹ eẽ est immutabile. g̃ ⁊ qd̃ se
mel p̃t semp̃ p̃t. Itẽ oĩs potentia q̃ est infinita et
nõ p̃t nõ eẽ infinita sp̃ est respectu eq̃liũ. q̃z ꝫ respectu
paucoꝝ esset. aliq̃n desineret esse infinita. ⁊ desineret
eẽ op̃s. ꝫ diuina potẽtia sp̃ est infinita ⁊ op̃s. g̃ nihil
possibiliũ accrescit ei nec decrescit. g̃ qd̃ semel p̃t sp̃
p̃t. Itẽ oĩs potẽtia q̃ est oĩno efficiẽs ⁊ nullo mõ
dependẽs a possibili. oĩne qd̃ p̃t sp̃ p̃t si in seipa ma
neat nõ mutata. ꝫ diuina potẽtia ẽ sp̃ hmõi ⁊ nõ mu
tatur in se. g̃ ⁊c̃. Itẽ quicq̃d de⁹ potuit adhuc p̃t.
si nihil de eo factũ ẽ qd̃ nõ subsit ei⁹ virtuti. sed nihil
p̃t fieri ab ipso qd̃ nõ subiaceat diuine virtuti. g̃ ꝓpt̃
illud factũ nõ impedit̃ q̃n adhuc possit. g̃ p̃t q̃cq̃d
potuit. Sed ꝯtra. si de⁹ p̃t sp̃ q̃cq̃d potuit semel. sz
potuit xp̃m resuscitare a mortuis ⁊ mundũ creare. g̃
⁊ mõ p̃t. qd̃ stultũ ẽ dicere. Itẽ si q̃cq̃d semel p̃t
sp̃ potuit. ꝫ mõ p̃t mundũ creasse. g̃ ab eterno potuit
creasse. Itẽ si q̃cq̃d p̃t semel. ⁊ semp̃. ꝫ añ mundũ
potuit facere q̃ mũdus nõ fuisset. g̃ et mõ p̃t facere
q̃ mũdus nõ fuisset. Itẽ cũ di. de⁹ p̃t hoc. siue p̃t
hoc facere. hoc aliq̃ demonstrato. aut ꝯnotat̃ aliq̃d.
aut nihil. Si nihil. g̃ eque vere p̃t dici q̃ de⁹ p̃t malũ
vt bonũ. Si aũt aliq̃d cõnotat̃. hoc nõ ẽ nisi possibi
litas ad fieri. ꝫ qd̃ factũ ẽ idẽ ip̃m nõ hz possibilitatẽ
ad fieri. g̃ deus nõ p̃t facere qd̃ factũ ẽ. ⁊ p̃us potuit.
g̃ nõ p̃t quicq̃d potuit. R° ad h̃ est duplex modus 28
r̃ndendi. sicut ad sophisma de sciã. cõcesso eñ q̃ diui
na potẽtia ꝫm veritatẽ oĩo sit immutabilis. ꝫm positio
nẽ tñ noĩaliũ ꝓcedunt hec. p̃t q̃cq̃d potuit. et r̃ndẽt
illationi. sz potuit xp̃m suscitare. g̃ et mõ p̃t. r̃ndent
q̃ nõ dz inferri sub illo tpe sed sub alio. g̃ p̃t xp̃m re
suscitasse. ⁊ hoc enunciabile adiunctũ verbis diuer
soꝝ tpm nõ est idẽ. iõ dicũt q̃ ꝓpositio ẽ vera. ⁊ si alit̃
inferat̃ assignant p̃ctm̃ in ꝓcessu ꝫm fallaciã figure
dictionis. vel ꝫm accidẽs. Tñ sicut ẽ ꝓbatuz fuit. h̃
positio nõ hz veritatẽ. q̃uis illa positio videt̃ fuisse
ꝓbabil̃. ⁊ mgr̃ fuit hui⁹ positõis. q̃z p̃ hoc soluit. Et
iterũ. nõ soluit in ꝓposito. Primũ q̃z si diceret̃ deus
posse q̃cq̃d potuit. q̃z p̃t fecisse qd̃ potuit facere. pari
rõne q̃ nũc ẽ cecus. p̃t q̃cq̃d potuit. ⁊ trũcatus quia
p̃t fecisse qd̃ potuit facere. ⁊ p̃t nũc vidisse qd̃ potuit
videre. Preterea dantẽ oppositũ hui⁹ solutõnis ad
huc cõtingit soluere hoc mõ formata rõne. p̃t q̃cq̃d
potuit. sz potuit nõ fecisse munduz anteq̃ faceret. g̃
et mõ p̃t nõ fecisse. loco ei⁹ qd̃ est ñ fecisse. nõ ẽ aliud
dare equalens. g̃ illa r̃nsio nõ soluit. maxime cũ ipse
mgr̃ dicat in lr̃a q̃ de⁹ nõ p̃t facere oẽ qd̃ potuit ali
q̃n facere. nec vult facere. vel eẽ. vel fieri. qd̃ aliq̃n vo
luit facere. eẽ. vl̃ fieri. Iõ dõm sicut dictũ fuit de sciã
q̃ diuina sciã in se oĩo immutabilis. desinit scire aliqd̃
enũciabile rõne cõnotati. q̃z scibile desinit esse verũ. ⁊
ipsa sciã siue scire cõnotat vno mõ in cognito verita
tem. silr intelligendũ q̃ diuina potentia cõnotat in
respectu cui⁹ dicit̃ possibilitatẽ. ⁊ talẽ inquã possibi
litatẽ q̃ respicit potentiã agentẽ sub rõne potẽtie nõ
impotẽtie. Qñ g̃ ita ẽ q̃ m̃lta possibilia fiunt impossi
bilia p̃ accidẽs. ⁊ multa possibilia fiunt entia et iam
sunt impossibilia ad fieri. facere eñ q̃ nõ ens nõ sit ni
hil ẽ facere. silr facere qd̃ factũ ẽ nihil est facere. ⁊ ita
impossibile ẽ fieri. hinc ẽ q̃ q̃z deus nõ p̃t nisi possibi
le. qd̃ posse ẽ possibile. q̃z nulla mutatõe facta in po
tentia ꝫ eq̃lit̃ deo existente potẽte fit aliq̃d deo impossi
bile. ꝓpter mutationẽ a p̃te rei. ⁊ hec cõcedenda ẽ q̃
diuina potẽtia ẽ immutabilis. ⁊ hec negãda est. q̃cq̃d
deus semel p̃t sp̃ p̃t. Ad illud g̃ qd̃ obĩ q̃ diuinũ
posse ẽ eẽ. ⁊ infinitũ ⁊ independẽs. totũ illud cõclu 19
dit q̃ ip̃a nõ mutet̃. sed nihil sequit̃ de ꝯnotato. verũ
est tñ q̃ posse dei respectu cõnotati sp̃ est infinitũ. q̃z
si auferat̃ finitũ ab infinito. nihilominus remanet in
finitũ. ⁊ ideo q̃uis desinat aliq̃d posse facere. semper

30 in infinita pt. Ad illud qd obi ultimo. qr alia patent ex h q diuina potentia dnat oibus q sunt. dom. q oia ei subsunt. et tn no sequit q possit facere qd factum e. pt tn illud destruere. s facere no pt. qr faciendo. aut facit aliqd aut nihil. Si aliqd. g aliqd plus e nunc q prius. g no facit qd factu e. Si nihil. g faciendo nihil facit. Silr de eo qd fuit. facere q no fuerit. aut facit hoc qescendo. aut opando. aut destruendo. Quiescendo no. si cu deus nihil faciat. cu hoc e preteritum. semp est pteritum. Si vero faciat operando. cum nihil ex hoc fiat. hoc eni non fuisse pteritu non est aliquid. ergo faciendo nihil facit. Si vero destruendo. cu preteritu siue qd fuit non sit. nihil facit destruendo. z destruendo nihil destruit. Concedendu est g q no pot quicqd potuit. qr fuit aliqn possibile qd factu est impossibile. no pter artationé potentie. sed pter hoc q necessario connotat impotentiam. et sic patent obiecta.

Distinctio. xlv. De quidditate voluntatis dei.

Jam de voluntate dei aliqd p sensus nri imbecillitate zc. Supra egit mgr de scia et potentia. Hic iam
i tercio agit de voluntate. Et hz hec ps tres ptes. In prima agit de voluntate bm sua quidditaté. In scda bm eius impletioné respectu opis. qliter scz impleat. j. dis. xlvj. Hic orit qstio. dictu e eni. In tercia determinat qliter voluntas nra diuine pformat. z hoc dis. xlviij. Sciendu qz e q aliqn mala e voluntas. Prima ps hz tres ptes. In prima ondit q voluntas dei e ipa diuina eentia. In scda q ipsa e oim ca. ibi. Hec itaqz summe bona voluntas causa e. In tercia ondit q ipsa voluntas dei e multiplr dicta. ibi. Hic no est ptermittendu nobis zc. Prima ps hz duas. In prima ondit q velle e in deo ee. et voluntas e essentia. In scda soluit dubitationé. ibi. Et licet idé sit deo velle. Scda ps silr hz duas. In prima ondit q diuina voluntas est causa pma. In scda ondit q e causa generalissima. ibi. Voluntas g dei vt ait Aug. Tercia ps in q agit de istius nois multiplicitate. z hec no e multiplicitas equocatois. s analogie. hz tres pticulas. In prima ponit modu pncipalé accipiendi circa hoc nomé qd e voluntas. qr scz accipit p volutate beneplaciti. In scda ponit modos no principales s tropologicos bm qd accipit p signo voluntatis. z hoc facit ibi. Aliqn vero bm quanda dicendi figura zc. In tercia breuiter epilogat pdeterminata. ibi. Quinqz ergo supraposita sunt que dicuntur zc.

XLv.

De voluntate dei que essentia dei vna est z eterna. a

Jam de voluntate dei aliqd p sensus nri imbecillitate dom e. Sciendum e g. qr voluntas siue volens de deo bm eentia dr. Non est eni ei aliud velle z aliud ee. s oino idé. z sicut idé est ei esse bonu qd esse deu. ita idé est ei ee volenté qd ee deu. Nam voluntas q semp volens e. no affectus vel motus est qui in deum cadere no valet. sed diuina vsia qua volens est deus z huiusmodi. i

Soluit dubitationé q licet idé sit deo velle qd esse. no tn pot dici deus ee omnia que vult. b

Et licet idé sit deo velle qd esse. no tn dom est deu ee oia q vult. Qd quida de dei voluntate no recte sentiétes. nobis obijciut dicétes. Si idem est deo velle qd est. g cu dicim deu velle oia q facit. dicim eu esse oia q facit. alioqn no ibi illo verbo idé significat. qd significat hoc verbo ee. cu de deo dr. Et si ita e. no semp dr de deo velle bm essentia. Si vo bm essentia no dr aliqn. quo g dicit de deo? [a] Relatiue eni voluntas nunqz dr. Ad qd dicim. qr licet idé penitus sit deo velle qd ee. no tn pt dici oia q vult. sicut idé est deo esse qd scire. nec tn sicut dr scire oia. ita qz pot dici esse oia. At vbicuqz de dr scire vel sciens. vel velle vl volens. hec de eo bm essentia dicunt. Cu eni dr de scit vel deus vult. siue de e sciens vel volens. eentia diuina pdicat. z de esse enunciat. Cum aut addit oia vel aliqd vel aliq. z dr deus scit oia vel vult aliqd vel aliqua. essentia quidé diuina pdicat no simplr z absolute. s ita vt scie q ipse e oia subiecta monstrent. z voluntati q ipsa eadé est aliqd vel aliq subiecta ee dicant. vt talis fiat sensus [b] deus scit oia. i. de est cui scie q ipius eentia e. oia subiecta sunt. Silr deus vult hec vel illa. i. deus e cui voluntati q ipse est hec siue illa subiecta

a R. plena cotinens solutoné.

Deus scit. deus vult. deus non vult. quo intelligant hec vba.

b

a Relatiue eni voluntas nunqz dr. Videtur falsum. qr sicut creator dr ad creaturam. z pscia ad pscitu. ita velle dr ad volitu. s est g habitum dist. xxx. q illa dicunt relatiue. g et velle. R. dom q mgr accipit h relatiue put relatiu modus dicédi distinguit a mo dicédi bm sbam. z hic [illegible] psonal. z ita accipit hic. ipse aut obijcit de relatione respectu creature q est qtu ad modum intelligédi. nec distinguitur a mo dicédi bm sbam. Vel pt dici q mgr loquit bm generalé nois intellectu. qr velle no est tm respectu creati vt pscire z creare. s etia respectu dei. b Deus scit oia zc. Videt male dicere. qr silr diuine voluntati subiecta sunt oia. qr voluntati ei nullus resistit. g de vult oia. qd no cocedit. Ité ego qro cu oia sci- 2

sunt. Volens ergo siue velle dr̃ deus s̃m essentiã. cui⁹ voluntas essentia ẽ sempiterna ꝛ imutabilis. licet ea varientur ꝛ transeant que ei subiecta sunt. que non potest esse iniusta vel mala. quia deus est.

Q deí voluntas summe bona. est omniũ q̃ naturaliter sunt causa prima cui⁹ causa nõ est q̃renda. qꝛ nullam habet cũ sit eterna.

Hec itaqꝫ summe bona voluntas causa est oĩm q̃ naturaliter fiunt vel facta siue futura sunt. q̃ nulla p̃cedente est causa. qꝛ eterna est. Ideoqꝫ causa ipius q̃renda nõ est. Qui eñ eius cãm q̃rit. aliq̃d maius ea q̃rit. cum nihil ea maius sit. Vñ Aug. in lib. lxxxiij. q̃onũ. Qui q̃rit q̃re voluerit deus mundũ facere. cãm q̃rit voluntatis dei. Ois autẽ causa efficiẽs maior ẽ eo q̃d efficit. Nihil autẽ maius ẽ voluntate dei. Non ergo eius causa q̃renda ẽ. Idẽ in li. ꝯ manicheos. Si q̃ dixerint quid placuit deo facere celũ ꝛ terrã? Rñdendũ est eis. q̃ voluntatẽ dei nosse desiderãt. causas ꝛ voluntatẽ dei scire q̃runt. q̃ voluntas dei oĩm q̃ sunt ipsa sit causa. Si eñ hꝫ cãm voluntas. est aliq̃d q̃d antecedit voluntatem dei. quod nephas ẽ credere. Qui ergo dicit ᶜq̃re fecit deus celũ ꝛ terrã. rñdendũ est illi qꝛ voluit. Volũtas eñ dei causa est celi ꝛ terre. ꝛ ideo maior est voluntas dei q̃ꝫ celũ ꝛ terra. Qui aũt dicit q̃re voluit facere celũ ꝛ terrã. magis aliq̃d q̃rit q̃ꝫ est voluntas dei. nihil autem maius inueniri põt. Cõpescat se ergo humana temeritas. ꝛ id q̃d nõ est nõ querat. ne id q̃d est nõ inueniat. Ecce his auctibus aperte insinuat q̃ volũtatis dei cã nulla est. ꝛ ideo querenda nõ est.

Diuina voluntas ẽ causa prima.

Aug.

Hic dicit quare eius causa q̃renda nõ est.

c

Q voluntas dei est oĩm cã generalissima. d

ᵈVolũtas ergo dei (vt ait Aug. i. iij. li. de tri.) p̃ma ꝛ summa causa est oĩm spẽꝝ atqꝫ motionũ. ᵉNihil eñ fit q̃d nõ de interiori atqꝫ intelligibili aula summi imperatoris egrediat s̃m ineffabilẽ iusticiã. Vbi eñ nõ operatur q̃d vult dei oĩpotentis sapiẽtia. q̃ ꝑtingit a fine vsqꝫ ad finẽ fortiter ꝛ disponit oĩa suauiter. ꝛ nõ solũ facit ea q̃ perseuerantia cõsuetudinis admiratõe nõ admittũt. sed etiaꝫ ea que ꝓpter raritatẽ ꝛ insolitũ euentũ mira videntur

d

e

Sap. viij.

bilia sint subiecta diuine scie et ẽntie. ꝛ similr volita. q̃re nõ dicim⁹ q̃ deus volendo se velit alia. sicut sciẽdo se scit alia. Nõ si tu ꝯcedis. tũc cetera essent eterna. Si tu dicas q̃ nõ est silr. q̃rit quare nõ. et videt q̃ sit silr. qꝛ sicut diuine sciẽtie actus nõ deflectit extra deũ. et sciendo se scit oĩa. ita et de volũtate videt. Rᵒ. dõm. q̃ subiecta diuine scie nõ dicunt qꝛ sunt inferiora. sꝫ subiecta dicunt respectu quorũ est act⁹ diuine cognitionis. ꝛ hec quidem sunt oĩa cognoscibilia. et ideo nouit oĩa silr subiecta voluntati. et hec non sunt oĩa volibilia. ideo pꝫ illud

5 Ad querit vtrũ volendo se velit oĩa. dicendum q̃ velle vno mõ dicit ꝯplacentiã. Alio mõ dicit cãm. Prout dicit cõplacẽtiã. credo q̃ bene põt dici q̃ volendo se velit oĩa. quia oĩa placent ei q̃ ab ipso et ad ipm sunt. ꝓut eñ dicit ꝓgressum effect⁹ ab ipso. q̃uis actus non egrediatur. et ideo dicit respectũ ad exemplar. vñ sicut nõ seq̃t possendo se p̃t oĩa. sic et in ꝓposito.

c Quare fecit deus celũ et terrã. Respondendum est illi quia voluit. Videt mala rñsio. quia tunc videt facile oĩa determinare. videt etiã q̃ voluntas dei nõ habeat rõnẽ. Sed cõtra. sup illud Eph. j. Scd̃m cõsiliũ voluntatis sue. glosa. voluntas dei est ex rõne. ergo est querere rõnẽ. Rᵒ. dõm. q̃ voluntas nr̃a cũ exerceat a volito. cãm et rõnẽ ab eo hꝫ. et q̃tũ ad se. et q̃tũ ad volitũ. maxime cũ vult aliq̃d q̃d est ꝓpter finẽ. sed voluntas dei cui⁹ actus ẽ ipse. maxime cũ vult. qꝛ nõ excicat aliq̃ rõne alia a se. cũ cãm q̃tũ ad se hic nõ p̃t. Volitũ aũt aliq̃ñ hꝫ aliã cãm q̃ꝫ volũtatẽ. aliq̃ñ solã volũtatẽ. vt i mũdi creatione voluntas hꝫ rõnẽ sed non cãm. quia nõ est irrationalis. vnde nõ habet rõnẽ tanq̃ diuersam a se. sed idem re. et ideo voluntas dei nõ põt esse irrõnalis. et ꝓpter hoc in actibus q̃ totaliter sunt ab ipso sufficit ipm scire nec oportet vlterius aliã rationẽ querere. ꝛ sic patet illud. d Voluntas ergo dei ꝛc. Videt male dicere. quia tunc cũ voluntas dei sit agens per intentionẽ. videt q̃ nihil fiat casu et fortuna. Rᵒ. dõm q̃ deus q̃uis sit causa oĩm. nõ tamen est tota causa. sed ipse cũ causis creatis. Propter hoc notandũ q̃ effectus hꝫ comparari ad cãm supremã que deus est. et sic nihil euenit casu et fortuna. Habet etiã cõparari ad voluntatẽ siue cãm creatã q̃ est natura vel intelligentia. et sic cũ multa eueniant p̃ter intentionẽ. multa fiunt casu et fortuna. e Nihil eñ fit q̃d nõ de interiori atqꝫ intelligibili aula summi imperatoris ꝛc. Videt falsum. qꝛ peccata fiunt et nõ egrediunt ab ipso. Rᵒ. dicendũ q̃ magister nõ assumit hãc autoritatẽ sicut habet in originali. Nam ibi dicit q̃ non iubeat aut permittatur. et ita nõ habet locum obiectio. Nihilominus potest dici q̃ materia restringit distributionẽ suam ad res que sunt aliqua natura. vel dicendũ q̃ ampliat verbum egrediendi ad facere et permittere.

f vt sunt[f] defect⁹ luminariũ. ⁊ terre mot⁹. ⁊ monstruosi animãtiũ partus. ⁊ his silia. quoꝝ nihil fit sine volun tate dei. ꝗ plerisqꝫ non apparet. Ideoqꝫ[g] placuit vani tati phoꝝ etiã causis alijs ea attribuere. cũ oĩno vide re nõ possent supiorẽ ceteris oĩbus cãm. i. voluntatẽ dei. Itaqꝫ nõ nisi dei volũtas causa pma est sanitatis. egritudinis. pmioꝝ atqꝫ penaꝝ. gratiaꝝ ⁊ retributio num. Hec ergo sola est vnde ortum ẽ quicqd est. ⁊ ipa nõ est orta sed eterna.

Voluntas dei est multipliciter dicta. e

Hic non est ptereundũ nobis ꝙ sacra scriptura de vo luntate dei varijs modis loqui cõsueuit. ⁊ tñ nõ ẽ dei voluntas diuersa. ꝗ locutio diuersa ẽ de voluntate. qꝛ noĩe voluntatis diuersa accipit.

Ponit modũ pncipalẽ accipiendi hoc nomen vo luntas ꝯm quẽ dicit voluntas beneplaciti. f

b [b]Nam voluntas dei vere ac ppꝛie dr ꝙ in ipo ẽ. ⁊ ipi⁹

i eẽntia ẽ. ⁊ hec vna ẽ. nec multiplicitatẽ recipit[i] nec mu

ps. cxiij. tabilitatẽ ꝙ inexpleta esse nõ pt. De ꝙ ppheta ait. Oĩa

Roma. ix. ꝙcunqꝫ voluit dñs fecit. Et apl's. voluntati ei⁹ qs resi

Roma. xij. stet. Et alibi. Ut pbetis ꝙ sit voluntas dei bona ⁊ be neplacens ⁊ pfecta. Et hec voluntas recte appellatur beneplacitũ dei siue dispositio.

Ponit modos nõ pncipales ꝗ tropologicos ꝯm ꝙ voluntas accipit p signo voluntatis. g

Recitat q̃uqꝫ ꝙ ꝯm tropũ dicunt dei volun tas. Aliqñ vo ꝯm figurã q̃ndã dicendi volũtas dei vocat qd ꝯm ppꝛietatẽ nõ est voluntas eius. vt pceptio. p hibitio. cõsiliũ. necnõ pmissio ⁊ opatio. Ideoqꝫ plura liter aliqñ scptura volũtates dei pnunciat. Uñ pphe

ps. cx. ta. Magna opa dñi exquisita in oẽs volũtates ei⁹. cũ nõ sit nisi vna voluntas dei ꝙ ipse est. pluralit tñ dicit voluntates. qꝛ voluntas dei varijs modis ac p diuer sis accipit vt dictũ est. Ita etiã idẽ ppheta ppt mul

ps. lxxxviij. tos effectus miscdie ⁊ iusticie pluralit dicit. Miscdias

ps. xviij. dñi in eternũ cantabo. Et alibi. Justicie dñi recte leti ficantes corda. cũ tñ in deo vna sit miscdia. vna iusti cia. et vna eadẽqꝫ sit misdia ꝙ iusticia scꝫ diuina vsia.

Preceptio. p hibitio. cõsiliũ. dr dei volũtas. Ideo aũt pceptio ⁊ phibitio atqꝫ cõsiliũ cuꝫ sint tria. dr tñ vnũquodqꝫ eoꝝ dei voluntas. quia ista sunt si gna diuine voluntatis. queadmodum et signa ire di cuntur ira. et dilectionis signa dilectio appellantur. et

f Defectus lumina riũ ⁊ terre motus. et monstruosi aĩaliũ ⁊c. Uidet falsum dicere. qꝛ monstrũ dicit deor dinationeꝫ aliquã in natura. ꝗ nõ est a cau sa supma. Rñ aliqbus dõm videt ꝙ mõstꝝ dicit deordinationem aliquã in natura. ⁊ di cit etiã ꝑuam aliquã. Sꝫ pa cãm hꝫ positiuã ꝙ deus ẽ. inordinatio illa nõ hꝫ cãm positi uam ꝗ puationẽ. et ꝗ est vt in plurimũ im pportio virtutis agẽ tis ad materiã. Aut cũ materia supabun dat. aut deficit ꝯm p portionẽ caloris ope rantis ⁊ virtutis. Et Aug. loquit de mon stris ꝙtũ ad id ꝙd ha bent substratuꝫ. Tñ alit posset dici ꝙ mõ stra etiã sũt a deo pu niente qñ pene sunt. ⁊ sic hñt rõem ordis. quis cũ de⁹ nõ faciat ꝯ ordinẽ in finẽ. facit tñ ꝯ solitũ cursum na ture frequẽter. vel ad vindictã vel ad mise ricordiam. 7

g Placuit vanitati phoꝝ ⁊c. Uidet ꝙ ñ bene dicat. qꝛ phi cau sas alijs attribuerũt vere. ꝗ in hoc vani nõ fuerunt. vtpote luna eclipsat eo ꝙ terra in terponit. Rñ. dõm ꝙ nõ ideo dicunt vani. qꝛ alijs tribuerũt. sed qꝛ sic alijs tribuerũt. vt ad cãm pcipuã nõ rferrẽt. Et iõ euanue runt. qꝛ ad cãm pmã ⁊ pcipuã nõ venerũt. 8

ꝙ sola ẽ causa simplr pma. ⁊ simplr gñalissima. b Nã volũtas dei ⁊c. Uidet falsum dicere. qꝛ plures sũt ydee. eo ꝙ pluriũ ydeatoꝝ. ꝗ silr plures voluntates. qꝛ pluriũ volitoꝝ. Rñ. dicẽdũ ꝙ nõ est silẽ sicut pꝫ in qõe de ydeis. qꝛ voluntas dicit ꝙ plus se tenet ex pte volentis ⁊ ꝯm esse et ꝯm rõem dicẽdi. ⁊ ideo re et rõne vna est voluntas beneplaciti. ꝗ ydea ꝯm rõem dicẽdi plus se tenet ex pte ydeati. qꝛ silitudinẽ eius dicit. ⁊ cognitõ ꝯm rõem intelligẽdi ⁊ dicẽdi motũ dicit in nobis a reb⁹ ad aĩam ꝯm rẽ. ꝗ in deo ꝯm rõem intelligẽdi. volũtas autẽ nõ. ideo hoc dũplici rõne pcedit de ydeis nõ de volũtate. i Nec mutabilitatẽ ⁊c. Uidet falsum. qꝛ deus nũc vult aliqd esse qd postea nõ vult esse. ꝗ videt ꝙ desinat velle et silr incipiat. ꝗ videt diuina volun tas mutari. Rñ. dicẽdũ ꝙ in hmõi locutionib⁹ ẽ solũ respectu cõnotati mutatio. qd ppat ad diuinã volũtatẽ rõne cui⁹ ponit inceptio ⁊ desitio in actib⁹ illis ꝙ cõnotant aliqd de pñti. Si eñ dicat deus vult hoc esse futu rum. ab eterno voluit. sed tñ causa in actu siue actualit causans nõ fuit nisi qñ facere voluit. i. p illo instanti in ꝙ act⁹ volũtatis copulat opi. nõ at ipi sbiecto volẽti. ⁊ sic pꝫ quõ sit cã actualr in tpe nulla facta i ca muta tione. quia cõtinue voluit. et ita in actu fuit. sed causans in actu nõ fuit nisi p tpe. p quo voluit. ita nulla cir ca deũ voluntas incepit. sed solus effectus incepit. 9 10

[k]dicit iratus deus. ⁊ tamē nō est ira in eo aliqua. sed signa tñ que foris sunt quib⁹ iratus ondit. ira ipsius noīatur. Et est figura dicendi sm quā nō est falsuz qꝺ dicit. s verū qꝺ dicit. sub tropi nubilo obumbrat. Et sm hos tropos diuerse volūtates dei dicunt. quia diuersa sunt illa q̄ p tropū voluntas dei dicunt. Pro p̄cepto dei atqꝫ cōsilio pōt accipi voluntas. vt ibi. Fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. Et alibi. Qui facit voluntatē patris mei q in celis ē. ipe frater meus et soror et mater est. Et cōtra hanc voluntatē multa fiūt. Vñ Aug. in li. de spū ⁊ lr̄a. Infideles inqt ꝯ voluntatem dei faciunt. cū eius euāgelio nō credunt. Et si illa tria dicunt dei voluntas. ideo qꝛ signa sunt diuine voluntatis. nō ē tñ intelligendū deū om̄e illud fieri velle qꝺ cuicunqꝫ p̄cepit. vel nō fieri qꝺ ꝓhibuit. [l]Precepit eñ abrahe imolare filiū. nec tñ voluit. nec ideo p̄cepit vt id fieret. s vt abrahe ꝓbaret fides. Et in euangelio p̄cepit sanato ne cui diceret. ille aūt p̄dicauit vbiqꝫ. intelligens deū nō ideo ꝓhibuisse qn vellet opus suum p̄dicari. s vt daret formā homini laudez humanā declinandi. Permissio qꝫ dei ⁊ opatio voluntas dei appellant q̄liter accipit Aug. in ench. dicēs. Non fit aliquid nisi oīpotens fieri velit. vel sinendo vt fiat. vel ipse faciendo. Nec dubitandū est deū facere bene etiā sinendo fieri q̄cunqꝫ fiunt male. nō eñ hec nisi iusto iudicio dei sinit. ⁊ ꝑfecto bonū est. om̄e qꝺ iustū est. Ecce hic manifeste habem⁹ dei voluntatē appellari ipsius opationē vel ꝑmissionē. cum dicit nō fieri aliquid nisi oīpotens fieri velit. vbi includit ⁊ bona et mala oīa q̄ fiunt. Ideoqꝫ aperte distinguit quō deū velle dixerit. ne eadē ratione intelligeretur velle bona et mala subdens. vel sinendo vt fiat hoc q̄ztum ad mala dicit. vel ipse faciendo. hoc q̄ztum ad bona. Mala eñ sinit fieri sed non facit. bona vero ipse facit. Ideoqꝫ dixit eum velle. quia et volens mala sinit. ⁊ volens bona operatur. et ob hoc permissio et operatio voluntas dei dicuntur.

Epilogus p̄dictoꝝ ꝙ quinqꝫ sup̄ sunt posita que dicuntur sm tropū. ⁊ ideo distinguat lector vbiqꝫ p quo coꝝ accipiatur voluntas. b

Quinqꝫ ḡ supra posita sunt que dicunt sm tropū dei voluntas. quia signa sunt diuine voluntatis que vna est ⁊ immutabilis scz dei beneplacitū. Ideoqꝫ diligenter distinguat lector vbi de voluntate dei scriptura cōmemorat iuxta quē modū accipi oporteat. scz p beneplacito dei. an p aliquo signoꝝ eius. Magna eñ est adhibenda discretio in cognitione diuine voluntatis. quia et beneplacitū dei est voluntas eius. ⁊ signū beneplaciti eius dicit voluntas eius. Sed beneplacituz eius eternū est. signū xo beneplaciti nō. ⁊ cōsonat rerꝫ effectibus beneplacitū ipsi⁹. ⁊ ipsi effectus rerū ab illo nō discordant. Fit eñ om̄e qꝺ beneplacito vult fieri. ⁊ oē qꝺ nō vult fieri. neq̄qꝫ fit. Non ita aūt est de signis. quia p̄cepit deus multis ea que nō faciunt. ⁊ prohibet que nō cauent. ⁊ consulit que nō implent.

k

Exēpla vbi p p̄cepto ⁊ ꝯsilio accipitur dei voluntas.

Aug.
Deus nō vult ab hominibus oīa fieri q precipit vel nō fieri q ꝓhibet.

Exēpla vbi ꝑmissio ⁊ operatio dicunt dei voluntas.

11 k Dicit iratus de⁹ ⁊ tamen nō est ira in eo aliqua ⁊c̄. Videt male dicere. quia in deo est vis rōnalis et ꝯcupiscibilis. ḡ pari rōne ponēda ē in deo irascibilis. ergo sicut vere in eo ē actus cognitiue et amoris. ita ꝓprie actus furoris. R̷°. dicendū ꝙ irascibilis aliquo modo sonat imperfectionē de ratione sui nominis. [illegible] ideo dicunt aliqui ꝙ nullo mō recipitur ī deo nisi trāsūptiue. Contra. actus huiōi vis in nobis sunt gloriari et dominari. ⁊ hi sunt in deo. quare nō similit et hec vis. Et est ꝓpterea dicendum ꝙ in deo vere est vis gloriandi ⁊ dominandi que est ipsa diuina substātia. eñ quia ita habet passionē quietam de rōne sui nominis. ideo nō recipitur in deo vis irascibilis. nec ita nisi trāsumptiue ⁊ sermone tropico. Et notandū ꝙ deus habet signa ire nō que significent iram in ipso. sed que significant irā in nobis. et vere quando in nobis sunt.

12 l Precepit eñ abrahe immolare filiū nec tamē voluit. Contra. sm hoc videt ꝙ preceptum falsum signū fuit. R̷°. dicendum ꝙ volūtas dei volebat fidem et deuotionez abrahe maifestare in ꝓperatōne obediēdi. et hoc deus volebat. ⁊ hoc signū importabat et vere. sed tamē sm estimationē abrahe plus importabat. et p illud plus quod abrahaz intelligebat. dominus fidē eius ꝓbabat. ita ꝙ nec in signo falsitas. nec in abraham deceptio fuit sed ꝓbatio.

D intelligentiā pn̄tis distinctionis tria pn̄cipaliter q̄runt. Primo de volūtate diuina q̄tū ad q̄ditatē. Scdo q̄tū ad causalitatē Tercio q̄tū ad rōem significādi. Q̄tū ad pmū duo q̄runt. Primo q̄rit vtrū sit in deo ponere volūtatē. Scdo vtrū ipm sit dicere omniuolentē sicut dicitur omnipotens.

Questio .j. a

Q d in deo nō sit ponere volūtatē ondit auctē ꝛ rōe. Primo sic. Aug. in li. de li. ar. Uoluntas est rōnalis motus sensui p̄sidens ꝛ appetitui. s; in deo nō ē motus nec sensus nec appetitus. ḡ nec volūtas. Itē Aug. in li. de duab⁹ aiabus. Uoluntas ē animi motus ad aliq̄d psequendū vel fugiendū. s; in deo nō ē ponere fugā nec psecutionē. ḡ nec volūtatē. Itē rōne videt q2 voluntas ē potentia in nobis maxime vertibilis. vn̄ alie potentie non pn̄t in malū. sed sola volūtas ē a q̄ ē pctm̄. sed in deo nulla ē olo vertibilitas ad malū. ḡ ꝛc. Itē voluntas eoipso q̄ voluntas est ad opposita. eo q̄ ad opposita est ptingens ꝛ variabilis. in deo aūt nulla cadit ptingentia nec varietas. ḡ ꝛc. Probatio pme. voluntas eoipso q̄ voluntas ē. est ptās rōnalis. s; ptātes rōnales sunt ad oppositū. sicut dicit phs. ḡ ꝛc. Silr̄ eoipso q̄ est voluntas est libera. ꝛ si hoc. nō ē determinata ad vnū. q2 tunc nō hr̄et libertatē. sicut nec potentie naturales. ḡ est ad opposita. ꝛ igit̄ variabilis. Sed ptra. Eph. j. dicit apls. s̄m cōsiliū voluntatis sue. Et iterū ibidē s̄m ppositū voluntatis sue. ꝛ tota scriptura est plena hoc noie voluntatis vt est in deo. ḡ ꝛc. Itē phus in .xj. cōcludit q̄ voluntas ē actio ipsius dei. Itē rōne videt̄. q2 voluntas ē illud penes qd̄ residet inter creata summa ptās. ḡ si voluntas de se dicit ptātē. q2 oibus p̄sidet in regno aie. ꝛ nihil pōt sibi īperare. s; deus ē potētissim⁹. ꝛ omne qd̄ possibile ē sibi attribuendū ē. ḡ ꝛc. Itē voluntas ē in q̄ consistit voluptas summa siue felicitas. Beatus em̄ est qui h; oīe qd̄ vult. vn̄ nihil delectat̄ nisi bn̄s volūtatē vel aliq̄d sile voluntati. s; de⁹ est felicissim⁹ in q̄ est ois felicitas ꝛ iocunditas. ḡ ꝛc. Itē voluntas est illud penes qd̄ residet iusticia ꝛ eq̄tas. iusticia em̄ nō est aliud q̄ rectitudo voluntatis. vn̄ nō habētia voluntatē nō sunt capabilia iusticie. sed deus est iustissimus s̄m oēm intellectū. ḡ h; voluntatē. Itē volūtas ē vis s̄m quā attendit̄ summa liberalitas. ois em̄ liberalitas venit ex amore. sed pstat q̄ amor est actus voluntatis. in deo autē ponere est summā liberalitatē. ḡ et amorē et voluntatē. Rn̄. dōm q̄

13 in deo ē ponere voluntatē sicut ondunt q̄tuor rōes pdicte. Propt̄ q̄tuor pditōes. s. ptāt. voluptat. eq̄tatis. ꝛ liberalitat. q̄ sūt circa volūtatē. ꝛ mag. pprie in deo. ꝛ cōpletiori mō q̄ in nob. volūtas em̄ in nob est p differentiā a sba ꝛ actu. ꝛ per distantiā a fine. in deo autē p oīmodā indifferentiā boꝝ scz sbe. vtutis. actus. ꝛ finis. Et q2 in nobis ē p differentiā a sba et ab actu. ideo aliis p̄sidens. ꝛ s̄m diuersos actus variabilis. Propter drn̄tiā em̄ a sba in q̄ pn̄t ꝛ alie potentie radicari p̄sidet aliis potentiis vt sensui ꝛ appetitui. pp̄ter differentiā ab actu est variabilitas s̄m alterationē affectionū. in deo autē neutrū. ideo nec regit inferiores potētias. nec h; variari s̄m affectiones varias. ꝛ ideo q2 in nobis est p distantiā a fine. inde est q̄ ē indigens. ꝛ ido in ea est fuga ꝛ appetit⁹. ꝛ cadit in ea tristicia ꝛ malicia. q2 pōt a fine obliq̄ri. cū nō sit illi cōiuncta. in deo autē est oīno sini cōiuncta. ideo nec fugā nec appetitū h;. nec tristiciam nec maliciā. sed omnimodā leticiā et iusticiā. Et sic pz rn̄sio ad prima tria. q2 q̄uis iste cōditiones. appetitus. fuga. malicia siue vertibilitas pditiones. sunt voluntatis create. tn̄ omnino a voluntate diuina semo

ti sunt. Ad illud qd̄ obiicit̄ q̄ est cōtingens ꝛ variabilis. dōm q̄ est cōtingentia in actu. vel in effectu. 14

Si loquamur de contingentia in effectu. non tm̄ est in effectu nostro. sed etiā in multis que a deo sunt. Multa em̄ facit deus q̄ posset nō facere nullo repugnante. Si autē loquamur de cōtingentia in actu. q̄ voluntas mō vult aliquid. modo desinit aliquid velle. et incipit velle. modo vult aliq̄d. mō vult oppositū. hoc cadit in voluntate humana. quare inter voluntatē humanā et actū est differētia. vn̄ nec semper est in vno actu. nec in actu vniformi. diuina aūt voluntas pp̄ter ydentitatē sui cum actu omnino variari nō pōt. nec h; in se aliquā cōtingentiā. ꝛ ido patent omnia quesita.

Questio .ij. b

Supposito q̄ in deo sit ponere voluntatem. Querit̄ vtrum ipsam sit ponere omniuolentē. vt ita dicatur a voluntate oīuolens sicut a potentia ꝛ scientia omnisciens ꝛ omipotens. Et q̄ sic videt̄. q2 deus nō dicit̄ ops eo q̄ possit oīa. sed q2 pōt oīe qd̄ decet eius potentiā. nō em̄ pt mala. Silr̄ vult deus omne qd̄ decet voluntatē eius velle. ḡ debet dici oīuolens sicut oipotens. Itē sicut se h; cognitiua dei ad verum. ita se h; affectiua siue voluntas ad bonum. sed cognitiua siue intellectiua amplectit̄ omne verum. vn̄ qui diceret deū aliqd̄ verū ignorare derogaret ei⁹ intelligentie. ḡ pari rōne cū intelligentia nō sit latior nec est pfectior q̄ voluntas. voluntas erit respectu omnis boni. ḡ sicut dicit̄ omnisciēs. q2 scit omne verum. ita omniuolens. q2 omne bonū vult. Item sicut dicit̄ deus verū omnis veri. quo scz omne verū h; veritatē. ita est bonū ois boni a quo omne bonū h; bonitatē. sed deus in cognoscēdo suā veritatē (q2 est rō oīm) oīa cognoscit. ḡ silr̄ diligēdo suā bonitatem oīe bonū diligit. s; oīe qd̄ diligit. vult. ḡ vult oīe bonū sicut ꝛ cognoscit oīe verū. ꝛ sic ꝛc. Itē bona voluntas ē q̄ se extendit ad multa bona. ḡ melior ad plura. ꝛ optima ad oīa. ḡ infinita ad infinita. ḡ sicut potētia et scientia se extendūt ad oīa ꝛ infinita. ita ꝛ voluntas. ḡ q̄ rōne dicit̄ ops ꝛ omnisciēs. pari rōne debet dici omniuolens. Contra. in ps. Omnia q̄cunq3 voluit fecit. ḡ nihil vult nisi que facit. sed plura pōt facere ꝛ nō pōt nisi volens. ḡ plura pōt velle. sed si deus plura posset scire nō esset omnisciens. ergo ꝛc. Itē si aliquid sciret homo qd̄ non sciret deus. nō esset omnisciens deus. cū ḡ aliq̄d velit homo qd̄ deus nō velit. vtputa facere furtū. ḡ deus nō est omniuolens. Itē si posse malū esset posse: deus nō esset omnipotens. quia nō potest mala. cū ergo velle malū sit velle. et deus nō velit mala. deus nō est omniuolens. Probatio minoris. malū nō est malū nisi quia voluntariū. quia s̄m Aug. peccatum adeo est voluntariū ꝛc. ergo ratio volūtatis saluat̄ in malo. similiter ꝛ actus voluntatis in volēdo malum. ḡ ꝛc. Itē velle malū. aut est velle. aut est nolle. Si velle. habeo ppositum. Si nolle. sed nolle malum. est bonū. ergo velle malū est bonū. ergo si deus vult oīe bonū. deus vult oīe malū. qd̄ est falsum.

Restat ğ q velle malū est velle. z deus nō vult ma-
lum. ğ deus nō est oiuolens. Sȝ illud argumentum
est sophisticū. quia similr̄ posset obijci de potentia.
Sed q̄rit̄ vn̄ est hoc q velle malū est velle. sed posse
malū nō ē posse vel potētie ß impotētie. Juxta hoc
q̄ritur de ꝑatione potētie. sapie. z volūtatis. ad sua
15 obiecta s̄m ābitū. R°. dōm q cū q̄rit̄ vtꝝ deus sit
oiuolens. duplicē intellectū pt̄ facere ista locutio. ex
eo q hoc qđ ē oīne pt̄ facere distributionē simplr̄. vl'
vt nūc. Si distributionē simplr̄ q̄tū ad actū z habi-
tum facit. tūc dī oiuolens. q2 vult oē volibile. Si vt
nūc. dī oiuolēs. q2 vult oē volitū. in vtroqȝ sensu fal-
sitatē hȝ. z in vtroqȝ sensu veritatē hȝ in potētia z in
16 scia. Et iō simplr̄ cōcedit̄ q deus sit oisciens z oipo-
tens. z simplr̄ negat̄ q sit oiuolens. Intellect⁹ hui⁹
z rō pȝ. Si eīn simplr̄ accipiat̄ de⁹. scit oē scibile z pt̄
oē possibile. ß nō vult oē volibile. q2 diuina volūtas
īportat cāȝ actualē. potētia vō abstrahit a rōe actua
litatis z ponit rōem causе. scia vō abstrahit a rōne
vtriusqȝ. q2 ğ de⁹ nō ē cā actualis oīm q̄ pt̄ facere vel
velle. sicut n̄ facit oē volibile. ita nō vult. Q2 potētia
vero abstrahit a rōne actualitatis. iō nō dī solū respe
ctu faciendoꝝ in actu. sȝ etiā respectu possibiliū fieri
a deo. Quia vō scia abstrahit a rōne vtriusqȝ. hinc ē
q scia nō tm̄ est respectu faciendoꝝ ß etiaȝ respectu
possibiliū. nō tm̄ deo ß etiā alijs. vtpote possibilium
maloꝝ. Hec ğ est rō q2 actus scie vt scire ē [illegible] modū
habit⁹. silr̄ et posse p modū habit⁹ vt posse. volūtatꝭ
[illegible] modū actus vt velle. iō scia ē oīm scibiliū. potentia
oīm possibiliū q̄ sunt potētie. ß nō voluntas oīm vo
libiliū. z iō nō pt̄ deus plura scire vel posse. pt̄ tm̄ plu
ra velle. Silr̄ si accipiam⁹ rē vt nūc respectu rei ꝑui-
se. z respectu facte z volite. scia ē respectu ois rei in q̄
saluat̄ rō scie. z potentia in q̄ saluat̄ rō potētie. sȝ vo
luntas nō ē respectu ois rei in [illegible] rō volūtatis saluat̄
Scia eīn ē respectu oīȝ futuroꝝ. z p̄ntiū. z p̄teritoꝝ.
bonoꝝ [illegible] maloꝝ. q2 ibi saluat̄ rō scie z nobilitatis.
q2 scire malū scire ē. z scire malū nobilitatꝭ est. Silr̄
potentia ē respectu oīm bonoꝝ in q̄bus solū saluat̄
rō potentie. Nā posse malū nō ē posse. Vn̄ posse ma
lum nō tm̄ derogat pfectōni potētie. ß etiā ipsi poten
tie. q2 posse deficere nō ē posse. z ideo adhuc dī op̄s.
Uoluntas vero est respectu bonoꝝ tm̄ nō respectu
maloꝝ. z q̄uis in volendo malū nō saluet̄ dignitas
voluntatis. saluat̄ tm̄ rō volendi. q2 velle malū velle
est. z hinc ē q deus nō dī oiuolens. q2 nō vult malū
17 sed tm̄ op̄s dī. q̄uis nō possit malū. Si q̄rat̄ q̄re rō
potentie nō saluat̄ respectu mali sicut z rō volunta
tis. dōm q potētia idip̄m qđ dicit. dicit p modū ha
bitus et positionis. de potentia actiua loquēdo. Vn̄
qn̄ est respectu ꝑuatōis. iā nō ē potentia sȝ defectus
potentie. sȝ voluntas idip̄m qđ dicit. dicit p moduȝ
cuiusdā indifferētie et cōplacentie. q2 ğ in malo sal-
uatur rō cōsensus z cōplacentie. sicut z respectu bo-
ni. ideo velle malū velle ē. sȝ posse malū nō est posse.
18 Ad illud qđ obī q deus vult oīne qđ decet. dōm.
q illa nō est rō q̄re dicat̄ oiuolens. sȝ illa q̄ ꝑassigna
19 ta ē scȝ q2 pt̄ oīne qđ posse potētie ē. Ad illud qđ
obī q cognitiua amplectit̄ oīne veꝝ. et affectiua oē
bonū. dōm q alit̄ amplectit̄ hec. aliter illa. Cogniti
ua eīn amplectit̄ actualit̄ cognoscendo oīne qđ est
veꝝ et qđ pt̄ esse. sȝ affectiua q2 actus eius ē in rōne
actus. amplectit̄ et vult solum bonū qđ est vel erit.
Rursus. veꝝ amplectit̄ totū a ctū cognitiue. q2 nihil
scitur nisi veꝝ. nā falsum scire nō ē scire. sȝ bonū nō
amplectitur oīno actū volūtatis. nā velle oppositum
boni ē velle. z hinc ē q de⁹ sciendo oē veꝝ dī oisciēs.
sed nō sic volēdo oē bonū oiuolens. Ad illud qđ 20
obī q de⁹ cognoscēdo se q̄ ē veritas ipa. oē veꝝ cognscit.
ğ zc. dōd. q veꝝ ē. sȝ alit̄. q2 cognscēdo se ē cā exēplarꝭ. z
cā exēplaris nō tm̄ futuroꝝ sed etiā possibiliū a deo
fieri. sȝ diligēdo se bonū ē cā actualꝭ vt patebit. z iō n̄
sequit̄ q velit nisi bona q̄ erunt vel fient. z ꝑpter h
nō pt̄ dici oiuolens. Alia tm̄ ē hui⁹ rō sicut pȝ in lr̄a.
Ad illud qđ obī de voluntate q melior est q̄ se ex 21
tendit ad plura. dōm q volūtas ē actus rōnalis. vn̄
nō dī voluntꝯ melior q2 simplr̄ ad plura. sed q2 ad
plura rōnabilit̄. z qn̄qȝ rō recta dictat creaturas fie-
ri in numero definito. q2 numer⁹ infinit⁹ reb⁹ nō cō-
petit. ido optima voluntas z pfectissima in aliq̄ [illegible]
mero vult res bonas eē. sȝ tm̄ finito. z ex hoc nō seq̄t̄
q voluntas sit infinitoꝝ. vel oīm possibiliū. nec etiā
oīm. Pōt tm̄ dici q illud si alicubi hȝ veritatem. ibi
tm̄ hȝ vbi volūtas aliq̄d recipit a volito. sȝ volūtas
dei nihil recipit. z ideo nō ē melior volendo tria bo-
na q̄ vnū. z mille q̄ȝ tria. et ideo nō valet illa rō in ꝑ
posito. Ex hoc pȝ illud qđ cōsueuit queri. vtꝝ vo- 22
luntas et potētia z sapia sint eq̄lia. dōm cū q ē loq̄
de hijs q̄tū ad actū. et q̄tū ad effectū. z q̄ntum ad
obiectū. Si q̄tū ad actū sic est ibi oimoda eq̄litas z
circūincessio. vt pȝ. q2 q̄cq̄d scit deus z pōt. vult scire
z posse. z ecōuerso. Si q̄tū ad effectū. sic adhuc sunt
eq̄lia. q2 nihil efficit de⁹ nisi p potentiā. sapiam. et vo
luntatē. Sȝ q̄tū ad obiectū siue cōnotatū sunt ineq̄
lia. scia eīn hoc mō ē in plus. et potentia in min⁹. et
voluntas in min⁹. nā scitū ē bonū z malū. possibile
est bonū tm̄. sed futurū et nō futuꝝ. volitū vero ē bo
num et futurum tm̄.

Uenitū ad scđm articulū q̄rit̄ de voluntate di-
uina scȝ q̄tū ad causalitatē. Et circa hoc q̄runt̄
duo. Primo q̄ritur in generali. vtrū voluntas dei sit
causa reꝝ. Scđo vtꝝ sit causa p̄ma et imediata.

Questio. j.

Q2 volūtas dei sit causa reꝝ ośdit̄ sic. Hylarius in
li. de synodis. Oibus creaturis sbām voluntas attu
lit. sȝ filio natura dedit. Itē Aug. in li. ꝯtra mani-
cheos. Rn̄dendū ē eis q̄ voluntatē dei nosse deside-
rant. q voluntas dei oīm q̄ sunt ipa sit causa. Itē
rōne videt̄. q2 deus ē causa reꝝ. sed ois rei cui⁹ ē de⁹
causa ē p sciam. potentiā. et voluntatē. aut ğ ē causa
q2 potens. aut q2 sciēs. aut q2 volens. Nō q2 potēs.
q2 multa pt̄ q̄ nō facit. Silr̄ nec q2 sciens. ğ quia vo-
lens. ideo facit. sed causa ē ad cui⁹ esse sequit̄ aliud.
ğ zc. Itē de⁹ ē cā reꝝ creataꝝ. aut ğ [illegible] naturā. aut
p voluntatē. aut p casum z fortunā. Non p casum z
fortunā. q2 tales sunt cause s̄m impfectā rōem. Nō
p naturā. q2 sic simile ex simili ꝑducit̄. restat ğ q per
voluntatem. ğ zc. Cōtra. si voluntas dei ē causa.
aut rōne ꝑncipalis significati. aut rōne cōnotati. Si
rōne ꝑncipalis significati. ğ cū idē sit sapia. potētia.
voluntas. et essentia. eadē rōne debēt dici cause. Si
rōne cōnotati. quero q̄d sit illud. nō est dare nisi effe
ctum. sed effectus cōsequit̄ rōem cause. nō econuer-
so. nō ergo rōne cōnotati. Et iteꝝ. si cōnotat effectū.
ergo nullo mō pōt dici deus vult se esse. cū circa se nī
hil oīno efficiat. qđ est falsum. Itē aut voluntas
est cā [illegible] ꝓprietatē. aut [illegible] appropriationē. Si p ꝓprie-
tatem. tūc ğ sapia et potentia nō sunt cause. Si per

appropriationē. aut ḡ qꝛ in volūtate ḡ prius ē rō
causalitatis. aut qꝛ imediatius. Nō qꝛ prius. nā po
tentia ⁊ sciā antecedūt voluntatē ſm rōnē intelligē
di. Nec qꝛ imediatius. qꝛ dicit Augꝰ. ꝙ deus ꝑ volū
tatē mouet. ꝑ sapiā disponit. ⁊ ꝑ potentiā exequit.
ḡ imediatiorē coopationē habēt ad opus sciā et po
tentia ꝙ̄ voluntas. ḡ ⁊c. Itē aut est cā ꝓpter vir
tutē agendi. aut ꝓpter modū. Non ꝓpter virtutem
agendi. qꝛ voluntas nō dicit virtutē ſ potentia dicit.
Si ꝓpter modū agendi. Contra. modus agendi per
modū nature nobilioꝛ est. ḡ natura magis est causa.
Probatio. illud agens ē virtuosius qḋ est sufficiētiꝰ
⁊ nobiliorē effectū ꝓducit. ſ natura sufficientioꝛ est
in agendo. ⁊ paucioribꝰ indiget. ⁊ nobiliorē effectū
ꝓducit ꝙ̄ ars siue agens voluntariū. ḡ ⁊c. Itē ꝙ
nō ꝙ̄tū ad modū videt. qꝛ agens qḋ dat ꝓducto ꝓ
prietates naturales ꝯsimiles agit ꝑ modū nature. ſ
deus effectibꝰ suis dat vnitatē. veritatē. ⁊ bonitatē.
nec pōt facere sine his. ⁊ iste sunt ꝓprietates natura
les diuine ſbē. ḡ deus agit ꝑ modū nature nō volun
tatis. Itē ōne agens voluntarie ē agens ꝑconci
piendo. ſ deus nō agit ꝑcōcipiendo. sicut dicit dyo.
de di. no. quia sicut sol nō ꝑconcipiēdo illuminat. sic
23 deus nō ꝑconcipiēdo creat. ḡ ⁊c. Rꝰ. ad ꝑdictorū
intelligentiā ē notādū ꝙ ꝙ̄uis diuina eēntia sit vnū
qḋ simplicissimū. tñ ē pelagus ſbē infinitū. ⁊ iđo oia
q̄ in nobis repiunt ꝑ diuersitatē. oia inquam in deo
nobilius ꝑ oimodā repiunt ydentitatē. nihilominꝰ
tñ ſm oimodā ꝑfectionē ⁊ veritatē. vñ sicut i nobis
sapiā. ⁊ potentia. ⁊ voluntas. vere ē ens ⁊ cā rerum
q̄ a nobis sunt. sic ⁊ in deo sunt. ſ tñ vnū sunt. qꝛ in
tellectus nr̄ nō pōt infinitatē illiꝰ ſbē cōprehendere.
nec ꝑ vnū verbū exprimere. iđ multis modis intelli
gimꝰ deū. ⁊ diuersis noibus exprimimꝰ. ⁊ ſm ꝙ ꝑ il
los modos intelligimꝰ plura enunciabilia. ita ꝙ deo
aliq̄d attribuimꝰ ſm vnū modū qḋ nō ſm alium. ⁊
vere quidē. qꝛ oia in deo habēt verā existentiā. ⁊ iđo
cū alio mō intelligamꝰ deū cū dicimꝰ deū bonū. alio
cū dicimꝰ eū eternū. cōcedimꝰ se diffundere. qꝛ bonꝰ
est nō qꝛ eternus. hec enī ē ꝓprietas bonitatis nō du
rationis. hinc ē ꝙ cū intelligimꝰ vere voluntatē esse
in deo. ⁊ ꝓprietas voluntatis sit ꝓducere ea q̄ exeūt
ꝑ modū libertatis. ꝙ dicimꝰ deū inꝙ̄tū voluntas est
esse cām rerū. Rō autē q̄re voluntati attribuit cau
salitas hec ē. qꝛ rō causandi ē bonitas. ⁊ in rōne effe
ctiui. ⁊ in rōne finis. nā bonū dī diffusiuū. ⁊ bonū est
ꝓpter qḋ oia. effectiuū aūt nō fit efficiens in effectu
nisi ꝓpter finem. illud ḡ qḋ dicit ꝯiunctionē ꝑncipij
effectiui cū fine est rō creandi in effectu. ſ voluntas
est actus ſm quē bonū reflectit supra bonū siue bo
nitatē. ḡ voluntas vnit effectiuū cū fine. et hinc ē ꝙ
voluntas est rō causare faciēs in effectu. ⁊ ideo attri
buimus deo rōnē causalitatis sub rōne voluntatis.
non sic sub alijs rōnibꝰ. Et hoc colligit ex verb dyo.
in. iiij. de di. no. vbi dicit. ꝙ bonitatē vt ꝑncipium. ⁊
vt ꝯtinētiā. ⁊ vt finē. oia appetūt. Ut ꝑncipiū a quo
sunt. vt ꝯtinentiā ꝑ quā saluant. vt finē in quē ten
dunt. Vñ diuinus amoꝛ est quidā actus eternus. ex
optimo. ꝑ optimū. ⁊ in optimū. ex q̄ colligit ꝙ dicit
coiunctionē ꝑncipij cū fine. ⁊ iđ cām actu qñ vult fa
cere. ita ꝙ actualitas in causando referat ad volun
tatē nō ꝓ instanti in quo hꝫ voluntatē. ſ in q̄ facere
vult. sicut ego volo cras audire missam. ⁊ voluntas
faciet me cras esse in actu respectu voliti. sic suo mō
est in deo. Ad illud qḋ q̄rit vtrū ꝯueniat volūtati 24
rō causalitatis ꝓpter cōnotatū vel ꝓpter rē significa
tam. dico ꝙ nec ꝓpter rē significatā tm̄. nec ꝓpter cō
notatū. ſ ꝓpter rē sic significatā. qꝛ significat diuia eēn
tia vt volūtas. cui mō significādi rn̄det veritas. Vn
de sicut qñ nos dicimꝰ ꝙ lapis assimilat deo inꝙ̄tū
ens. aial inꝙ̄tū viuens. et hō inꝙ̄tū intelligens. reue
ra. essentia. intelligentia. ⁊ vita idē sunt in deo. cū idē
ipm alio mō dat intelligi. nō ꝓpter cōnotationē sed
ꝓpter eiusdē ſbē infinitatē in q oēs nobiles ꝓprieta
tes sunt vnū. nō tamē pn̄t significari nisi ꝑ diuersa.
Ad illud qḋ obijcit vtrū sit causa ꝑ ꝓprietatē aut 25
ꝑ appropriationē. dico ꝙ simplr̄ loquēdo ꝓprijssime
est causa. Cōparando vero voluntatē ad scientiā et
potentiā dī causa ꝑ appropriationē. ⁊ hoc qꝛ ipa vo
luntas significat deū vt cām actualē. Vñ in volunta
te ꝑmo inuenit rō actualitatis. Potētia enī et sciā ⁊
si haberēt rōnē cause habitualis. nō tñ actualis nisi
ꝑ voluntatē. Vñ voluntas facit de sciā dispositionē.
siue facit scientē esse disponentē. et potentiā exequē
tem. ideo enī disponit qꝛ vult. ⁊ sic patꝫ illud. Ad 26
illud qḋ q̄rit q̄re voluntas dī causa. vtꝝ ꝓpter virtu
tem agendi. an ꝓpter modum agendi. dico ꝙ ꝓpter
vtrūqꝫ. Deo enī velle ē posse. ꝑncipalius tamē rōne
modi agendi. ꝓductio enī diuersi in forma ⁊ natura
ex sola liberalitate agentis spectat ad agentē per vo
luntatē. Qḋ obijcit ꝙ modus agentis naturalis 27
est nobilioꝛ. verꝫ ē vbi voluntas nō ē ops. sed si ars
posset facere ōne qḋ vellet. nō minꝰ nobilius ageret
ꝙ̄ natura. Pōt tñ dici ꝙ modus ꝓducendi natural'
cōpetit ꝑsone respectu ꝑsone. nō autē eēntie diuine
respectu creaturaꝝ. quia nō pn̄t cōuenire in forma.
Ad illud qḋ obī ꝙ deus ꝓducit simile ſm ꝓprieta 28
tes. dōm ꝙ natura ꝓducit silē in ꝓprietatibꝰ specia
libus si est agens ꝑticulare. vel si ē agens vniuersa
le ꝓducit necessario nō ex sua liberalitate. deus aūt
neutro mō. Ad illud qḋ obī. ꝙ deus nō est agens 29
ꝑconcipiēs. dōm ꝙ hoc verū ē de ꝑconceptione que
ꝑcedit voluntatē. sed nō est verꝫ de ꝑconceptōne re
spectu opis. Primo mō loquit dyo. ipse vero oppo
nit secundo modo.

Questio. ij.

Utrū voluntas diuina sit cā ꝑma et imediata. Et ꝙ
sic videt ꝑ Aug. in. iij. de tri. Voluntas dei ē ꝑma et
summa causa oim specieꝝ et motionū. Itē omnis
causa cuiꝰ actus ꝑmꝰ et ꝓprius est rei ꝓductio. est cā
ꝑma et imediata. ſ voluntas diuina est hmōi. ḡ ⁊c.
Probatio medie sup illud pš. Iustꝰ dn̄s in oibꝰ vijs
suis. glo. Deo ħ est velle qḋ facere. qꝛ ex eiꝰ volūtate
res hn̄t eē. Itē rōne videt. qꝛ ois cā ē prima ⁊ ime
diata. qꝛ nō ē altera ꝑoꝛ. ſ diuina volūtas est cā qua
nō ē altera ꝑoꝛ. cū sit idē qḋ deus. ḡ volūtas ē causa
ꝑma et imediata. Itē ois causa ē ꝑma ⁊ imedia
ta q̄ est in totū effectū ꝑ actionē suā. sed omne qḋ fit
est a deo. et nihil pōt opari sine ipso. cum nō possit in
esse saluari. et deus toti cooperat et in totū. ergo ⁊c.
Itē ois qui se cognoscit. certissime et nobilissime
se cognoscit ꝑ cām ꝓximā et imediatā. ſ cognoscēs
deū et videns cognoscit in eo res certissime et nobi
lissime tanqꝫ in causis ꝑoꝛibus. vt dicit Augꝰ. ergo
in deo est causa ꝓxima et imediata. ſꝫ nō nisi volun
tas. ḡ ⁊c. Itē qḋ deo attribuit debet attribui ei in
fine totius nobilitatis. si ḡ rō causalitatis conuenit
ei nobilissima causalitas dꝫ ei attribui. sed hec est rō

cause prime et imediate.g ꝛc. Cōtra.Vni⁹ ē vna
cā imediata.g si deus ē causa oim imediata.nihil hꝫ
aliā cām q̄ deum.et si hoc.cessat ois operatio.et ita
potentia cessat.cessat ꝛ bonitas.ꝛ cetera sunt ociosa.
Itē si diuina voluntas ē oim causa ꝓxima ꝛ ime
diata.sed posita cā ꝓxima ꝛ imediata ponit̄ effect⁹.
g cū diuina voluntas fuit ab eterno.cetera sunt eter
na. Itē omne qd hꝫ cām ꝓximā ꝛ imediatā ꝛ ne
cessariā est demōstrabile.sed si diuina volūtas ē oim
causa prima ꝛ imediata.omnia sunt demōstrabilia.
Itē cognita cā ꝓxima ꝛ imediata nō est vltra q̄
rere.g scito q deus velit aliqd.stulte laborat q̄ que
rit cām aliā.sꝫ de oi bono sic scim⁹ deū cām eē. g nō
est vlterior q̄renda. peunt g ꝛ vane sunt scie doctri
30 nales imo oēs scie R°.ad hui⁹ intelligentiā est no
tandū q cū in creaturis sit repire cām vniuersalem
et pticularē. causa vniuersalis vno mō plus influit
in effectū q̄ pticularis.alio mō minus. Qz tn̄ cūi ad
intimitatē.causa vniuersalis (qz agēs prior est) ma
gis influit.sꝫ q̄ztū ad actualitatē ꝛ q̄ztū ad ea q̄ sunt
ꝓpria rei min⁹ īfluit.Et rō hui⁹ ē.qz causa vniuersal'
creata nō hꝫ oimodā actualitatē nec pfectā potētiā.
et iō nō p̄t puenire ad formā spālem nisi p accidēs.
vt p formā agētis pticularis q̄ nō est ab ipsa.diuina
aūt volūtas ē cā prima ꝛ vlissima ꝛ actualissima.iō
p̄t in totū effectū ꝛ in totā rei sbām etiā sine āmini
culo alterius cause.nec aliq̄ causa pōt aliqd vel mo
dicū sine ipsa.ꝛ ideo necesse ē q ipsa sit cā imediata
in oīni actione ꝛ re.ꝛ cōcedende sunt rōnes ad hoc.
31 Ad obiecta in ꝯtrariū intelligendū q cū deus sit
omniū causa imediata.q̄ꝛundā tn̄ ē tota causa.sicut
coꝝ qui creant̄. Quorundā aūt est cā cū alia cā pti
culari .vt coꝝ q̄ sunt a natura pticulari.ꝛ hec quidē
cā cōcurrit nō ꝓpter indigentiā diuine volūtatis. sꝫ
ꝓpē sūmā liberalitatē.q̄ nō tm̄ dedit reb⁹ eē.s ꝛ opa
tionem et diffusionē.ꝓpter ordinē ꝛ cōnexionē vni
uersi adinuicē. Nec vna cā derogat alteri.sꝫ tot⁹ effe
ctus ē a cā creata.ꝛ totus a volūtate infinita increa
ta.Et sic pꝫ rn̄sio ad primū obiectū.obijcit cūi de cā
imediata respectu alterius cause create.qz due cau
se create nō sunt immediate in eodem genere cause.
Ad illud qd obī q posita cā imediata ꝛc.dōm q
32 cām poni ē dupl'r.vel in eē.vel in opari.Et posita cā
in esse.nō ponit̄ in actu nisi ponat̄ in opando. et sic
nō fuit ab eterno ꝓducere s in tpe in q̄ disposuit et
voluit ab eterno ꝓducere rē. Ad illud qd obī q
33 oia sunt demōstrabilia.dōm q veꝝ ē si causa illa sit
ꝓpria ꝛ determinata ad tales effectus. Ad illd qd
34 obī q nō debet q̄ri alia cā.dōm q si plene cognosce
retur dei voluntas ꝛ dispositio in se.nullus desidera
ret scire aliquā cām.ita cūi plene cognosceret in cau
sis primordialib⁹.attn̄ qz diuina volūtas nō cogno
scitur.nec ipsa excludit i agēdo opationē cause crea
te.nec excludit etiā in cognoscēdo cognitionē rōnis
humane.ideo bonū est et putile exerceri in ꝯsidera
tōne causaꝝ creataꝝ.vt aliquo modo semiplene ve
niamus in cognitionē illius cause supreme q̄ ē finis
omnis cognitionis.

Consequenter q̄tū ad terciū articulū querit̄ de
voluntate diuina q̄tū ad rōnes significandi.ꝛ
circa hoc duo principaliter q̄runt̄. Primo de conue
nientia illius diuisionis diuine voluntatis in volun
tatē beneplaciti et voluntatē signi. Scdo q̄rit̄ de nu
mero ꝛ sufficientia signoꝝ diuine voluntatis.

Questio.i. e

Qz prima diuisio nō sit ꝯueniēs.videt̄. Qz sicut vo
luntas ē respectu rerū.ita et potentia ꝛ scia .sed scia
nō distinguit̄ p sciam veritatis ꝛ sciam signi.silr nec
potentia.g nec volūtas. Si tu dicas q illa nō habēt
signa.Contra.sicut creature sunt signa voluntatis.
ita etiā innuūt ex suo ordine sciam.ꝛ ex sua magni
tudine mōstrant potentiā.g si signū ducit in aliud.
patet. Itē si ꝯtingit diuinā voluntatē signari.aut
p signa naturalia.aut p signa voluntaria. Non per
naturalia.qz p̄ceptio et ꝓhibitio nō sunt a natura.s
a voluntate. Non p volūtaria.qz signū voluntariū
est qd significat ex institutione.sed p̄ceptio et ꝓhibi
tio nō signāt ex institutione voluntatē.sꝫ ipm qd p̄
cipitur.g ꝛc. Itē res significata nō cōicat nomen
suū signo. Vn̄ q̄zuis circulus sit signū vini.nō tn̄ est
vinū.g q̄uis p̄ceptio ꝛ ꝓhibitio ꝛc.sunt signa diuine
voluntatis.nō tn̄ debēt dici volūtates.g nō debet di
uidi voluntas in voluntatē signi et voluntatē bene
placiti. Itē p̄ceptio et ꝓhibitio ꝛ hmōi aut sunt
signa rōne actus.aut rōne obiecti siue cōnotati . Si
rōne actus.s idē est act⁹ qd diuina volūtas et deus.
qz cū dico deus p̄cipit.dī de deo.et ita p̄dicat diuinā
essentiā.g sm hoc idē esset signū suiipsius. Aut rōe
effectus.et tūc cū p̄ceptio et ꝓhibitio nullū cōnotēt
effectū nec ꝯsilium.nullū oīno erit signū.et ita nullo
mō vident̄ signa. Sed ꝯtra.scptura dicit plures
esse voluntates dei.sꝫ ꝯstat vnā esse voluntatē bene
placiti.g si plures sunt.oportet q stet ꝓ alia volun
tate q̄ beneplaciti.sꝫ nulla voluntas dei ē nisi bene
placiti vel signū illius.g ꝛc. Itē ꝯtingit cognosce
re voluntatē dei.sed nō possum⁹ cognoscere eā p se.
necesse est g q cognoscam⁹ p signa.sꝫ sic noiam⁹ sm
qd cognoscim⁹.g nō tm̄ debem⁹ dicere voluntatē be
neplaciti esse voluntatē.sꝫ etiā signuꝫ eius. Item
p̄ceptio alicui⁹ recte dī volūtas illi⁹.g ꝛ p̄ceptio dei.
s nō est volūtas creans.qz p̄ceptio ē etiā si nihil fiat.
g est volūtas vt significās. R°.ad hoc q ꝛ ratio ꝛ 35
auctas cōpellit nos distinguere voluntatē dei in vo
luntatē signi et voluntatē beneplaciti. Auctas q̄dē.
qz dicit Apl's.i.Thes.iiij. Hec ē voluntas dei sctifi
catio vestra.s illud nō ē dictū essentiā.g vel p cām.
vel significationē. Non aūt p cām. g per significa
tionē. Itē rō dictat.qz cōi vsu loquēdi cōsueuim⁹
p̄ceptū nr̄m voluntatē appellare.ꝓpter hoc intelli
gendū.q sicut nō absurde intellect⁹ dī vis intellecti
ua et ipm intellectū.ita volūtas dī ipsa vis volendi
ꝛ ipm volitum.Et quia voluntas dei innotescit no
bis p volitū tāq̄ p visibile.ꝛ signuꝫ ē qd facit i aliud
venire dū offert se sensui.inde ē q voluntatē dei di
uidim⁹ in voluntatē beneplaciti et in volūtatē signi.
Ad illud qd obī de scia ꝛ potētia.dō.q ipa volun 36
tas se hꝫ imediatius ad res.ꝛ tn̄ nō sic determinate
in futuris indifferentib⁹.iō indiget certis signis.Et
p̄terea cū debeamus nos illis cōformare.oporteret
nos ipās cognoscere. sed diuina scia ē respectu oim
silr et potētia.et p̄terea neutri oportet nos ꝯforma
re.iō nō sic dī scia signi vel potētia sicut volūtas dī.
Ad illud qd obī. vtꝝ sint signa naturalia vel vo 37
luntaria.dōm q signū ē ens.ꝛ est signū.pt g dici na
turale inq̄tū ens.vel inq̄tū signū. Signa g volūta
tis inq̄tū entia.voluntaria sunt.qz a voluntate.s na
turalia sunt in q̄tū signa.qz naturalit̄ significāt.sicut
effectus naturalit̄ significāt cām.Ex hoc pꝫ sequēs. 38

q̃ res nõ cõicant signo dato. cõicant tñ signo natu-
rali. vt pꝫ. nã vrina dr̃ sana q: est signũ sanitatis. est
eñ signũ qd̾ causat̃ naturalit̃. Hoc tñ nõ ē ĝnaliter
veꝝ. nec ſm sermonis ꝓprietatē. ſꝫ ſm tropũ loquē-
di. sicut tangit mgr̃ in lr̃a. ꝛ rõne trãsferendi ē simitu-
[illegible] ꝯpata int̃ signũ qd̾ natural'r signat ꝛ significatũ.
39 Ad illud qd̾ obi. rõne cuiꝰ sunt signa. dõm q̃ rõne
actꝰ creati ꝑ ꝯpationē ad obiectũ. obiectũ eñ inno-
tescere facit voluntatē vt ē sub actu p̃ceptionis ꝛ ꝓ
hibitionis ꝛ hmõi. Vñ hoc qd̾ p̃cipitur signũ est vo-
luntatis inq̃tum p̃cipitur.

Questio. ij. f

De numero ꝛ sufficiẽtia signoꝝ diuine volũtatis. et
ponit mgr̃ q̃nq; signa q̃ ꝯtinẽt̃ in h̾ ꝟsu. Precipit ꝛ
ꝓhibꝫ. ꝑmittit. ꝯsulit. iplet. Et videt̃ q̃ debeat pone
re pauciora. q̃m signũ ꝛ signatũ dicunt̃ correlatiue.
ꝛ si vnũ oppositoꝝ dr̃ multipl'r ꝛ reliquũ. ꝛ [illegible] vnum
nõ dr̃ multipl'r nec reliquũ. ꝑ artē topicoꝝ. ſꝫ volun
tas dei ē vna. ꝛ vno mõ se hñs. ḡ vnũ solũ debet hr̃e
signũ. Itē aut signa h̾ distinguunt̃ rõe modi signi
ficandi. aut rõne rei significate. Si rõne rei significa
te. ḡ tot debent eē signa q̃t res. q: oĩs res signũ ē diui
ne volũtatis tanq̃ cause. Si rõne modi significãdi.
sed eodē mõ signãt diuinã voluntatē p̃ceptio ꝛ ꝓhi
bitio. ḡ sunt vnũ signũ. Item volũtas dei sicut. ĩ.
patebit nõ ē respectu mali. ḡ nullũ signũ eius [illegible] ac-
cipi per ꝯpationē ad malũ. cũ ḡ ꝑmissio et ꝓhibitio
sint respectu mali. nõ sunt signa voluntatis diuine.
Cõtra. q̃ sint plura videt̃. q: cuilibet bono. rñdet
maluꝫ ex opposito. imo vni bono plura mala. ḡ tot
vel plura signa debẽt accipi a pte mali sicut ex parte
boni. cũ igit̃ ex pte boni sint tria. pꝫ ꝛc̃. Itē sicut
impletioni rñdet ꝑmissio. ita et cohibitio. imo mlto
fortius ꝛ magis ex opposito. ḡ videt̃ q̃ plura sint si-
gna. Itē sicut p̃ceptioni opponit̃ ꝓhibitio. ita cõ
50 silio dissuasio. ḡ videtur q̃ sint plura. Rñ. dõm. q̃
numerus signoꝝ vno mõ cõsueuit accipi sic. Volun
tas eñ diuina ꝓprie loquẽdo ē p̃ntiũ ꝛ futuroꝝ. p̃te-
ritoꝝ autē alio mõ nõ est q̃ p̃ntiũ. Scd̾m hoc notan
dum. q̃ [illegible] ē respectu p̃ntis. aut illud ē bonũ ꝛ sic iple
tio. aut malũ ꝛ sic ꝑmissio. Si respectu futuri hoc ē
tripl'r. Aut est malũ. ꝛ sic ꝓhibitio. Aut bonũ neces-
sariũ. ꝛ sic p̃ceptio. Aut bonũ supererogatiõis. ꝛ sic cõ-
siliũ. bonũ autē supererogationis nõ hꝫ malũ opposi-
tum. iõ nec ꝯsiliũ hꝫ signũ oppositũ. Alio mõ pñt
distingui sic. volũtas diuina sicut. ĩ. patebit aut vult
simpl'r. aut vult cõditional'r siue q̃tuꝫ in se. ꝛ vtroq;
mõ cõtingit eã signari. Voluntas ḡ absoluta p̃ot ad
aliq̃d ꝯpari. aut ꝑ modũ ꝯplacẽtie. aut ꝑ modũ di-
splicentie. Si ꝑ modũ displicẽtie. illd̾ nullo mõ fit. et
ita hãc nõ ꝯtingit significari nec sciri aliq̃ sig̃ exterio
ri. Si [illegible] modũ cõplacẽtie. aut q: placet illud qd̾ fit. ꝛ
sic impletio. Aut q: placet aliud ex illo. ꝛ sic ꝑmissio
ꝛ sic habemꝰ duo signa. P̃ot iteꝝ significari diuina
voluntas vt añcedẽs siue cõditionalis. ꝛ hoc dupl'r.
Aut ꝑ modũ ꝯplacẽtie. ita q̃ oppositũ displicet. ꝛ sic
p̃ceptio. Aut ꝑ modũ displicẽtie. ꝛ sic ꝓhibitio. Aut
[illegible] modũ ꝯplacentie ita tñ q̃ oppositũ nõ displicet. ꝛ
sic ꝯsiliũ. Per modũ ṽo displicẽtie ita q̃ oppositum
nõ placet nõ ē possibile repiri. ꝛ ſm hoc pꝫ numerꝰ ꝛ
sufficiẽtia ꝛ solutio obiectoꝝ. Qd̾ eñ obijcit̃ q̃ vo 41
luntas beneplaciti nõ ē multiplex. dõm q̃ hoc verũ
est q̃tũ ad s̾bam. tñ q̃tũ ad cõnotata multiplex ē vt
visum ē. voluntas eñ absoluta cõnotat naturalem
ordinationē rei ad euẽtũ. sicut oĩm ad salutē. Ad 42
illud qd̾ q̃ritur vtrũ distinguant̃ rõne modi signifi-
candi ꝛc̃. dõm q̃ rõne modi significandi. Est eñ ali-
q̃s modus significãdi voluntatē vt detestantē qd̾ fa
cit ꝓhibitio. alius modꝰ vt approbantē qd̾ facit pre
ceptio. Ad illud qd̾ obi. q̃ voluntas nõ ē respectu 43
mali. dõm q̃ ꝑ modũ approbãtis nõ ē respectu ma-
li. ſꝫ ex malo eliciti. ꝑ modũ ṽo detestantis ē respectu
mali in se. Ad illud qd̾ obi. q̃ cuilibet bono rñdet 44
malũ ex opposito. dõm q̃ veꝝ est. sed tñ bono sup-
erogationis p̃t opponi malũ ꝛ nõ malũ. inq̃tũ sup-
erogationis opponit̃ minus bonũ. inq̃tũ aũt bonũ
opponit̃ maluꝫ. sed nõ aliud. ꝛ illud quidē opponit̃
bono p̃cepti. ꝛ ideo nõ cadit sub ꝓhibitione. Ad 45
illud q̃d obijcit̃ de ꝓhibitione. dõm q̃ illa impedit
effectũ. ꝛ ꝓpter hoc priuat rõnē signãdi vt visum est.
Ad illud q̃d obijcit̃ q̃ cõsilio opponit̃ dissuasio. 46
dõm q̃ sicut opinio est vna ꝯtrarioꝝ. q: est acceptio
vnius ptis cũ formidine alterius. sic ꝯsiliũ. quia nõ
accipit alterã partē determinate. q: cõphendit sua-
sionē ꝛ dissuasionē. Nam qui suadet consulit. et qui
dissuadet similiter aliquid consulit..

Distinctio. xlvj. De impletione voluntatis dei qualiter impleatur.

[illegible] Ic oritur questio. dictũ est eñ in supioribus. Hec est scd̾a ps huiꝰ totalis tractatus de voluntate. in q̃ mgr̃ agit de diuine voluntatis impletione. Et hꝫ hec ps duas ptes. In prima supposito ex p̃cedentibus q̃ voluntas bñplaciti semꝑ impleat̃. Hic remouet dubitatões q̃ ex hac suppositõne oriunt̃. In scd̾a explicat veritatē. ĩ. dist. ꝓxima. Voluntas q̃ppe dei semꝑ efficax est. Prima ps hꝫ duas ptes. In prima mgr̃ mouet dubitationē ꝑ ꝯpationē ad bona. In scd̾a ꝑ ꝯpationē ad mala. ibi. Ideoq; cũ ꝯstet oĩa bona q̃ fiunt. Prima ps hꝫ duas ptes. In prima mgr̃ obijcit. In scd̾a soluit. ibi. Sꝫ audiamꝰ solutionē. Similiter scd̾a ps in q̃ mgr̃ inq̃rit vtꝝ voluntas dei impleat̃ respectu maloꝝ. hꝫ duas ptes. In prima mgr̃ opponit ad partē falsam. In scd̾a opponit ad ptē verã. ibi. Si q̃s ḡ diligent̃ attendat ꝛc̃. Prima ps hꝫ duas. In prima adducit rões ad defensionē false opinionis. In scd̾a pte ponit solutões q̃s assignãt illi q̃ sunt ꝯtrarie positõis. ꝛ h̾ ibi. Illi ṽo q̃ dicũt dei volũtate mala nõ fieri. Et vtraq; ptiũ duas hꝫ. nã in opponẽdo duas idu cit obiectões. q̃ꝝ vna rõni innitit̃. alia aucti. Et ſm [illegible] ps in q̃ soluit diuidit̃. q: ponunt̃ ibi due rõnes iuxta duas obiectões. Sil'r illa ps in q̃ conat̃ mgr̃ ad veraꝫ ptē astruendã hꝫ duas. In p̃ma inducit rõnes veras. In scd̾a dissoluit q̃ndã rõnē sophisticã. ꝛ hoc ibi. Iã sufficient̃ ꝯsumꝑ ē ꝛc̃. Prima ps hꝫ tres ptes ſm tres rõnes q̃s inducit. Prima sumpta ē ab h̾. q: idē ē deo fieri actore ꝛ deo volente. ꝛ ponit̃ ibi. Si q̃s igit̃ diligenter ꝛc̃. Scd̾a sumpta ē ab hoc q̃ eadē est cã q̃ malũ fit ꝛ bõ fit deterior. ꝛ ponit̃ ibi. deinde idē Aug. q̃rēs ꝛc̃. Tercia sumpta ē ab hoc q̃ malũ facit tendere ad nõ eē. ꝛ ponit̃ ibi. Itē etiã alit̃ ostdit̃ q̃ deo actore ꝛc̃. Similiter scd̾a ps in q̃ dissoluit rõem sophisticã tres hꝫ. In prima ponit illã ibi. Iã sufficient̃ ostsum ē ꝛc̃. In secunda dissoluit. ibi. Quibꝰ facile ē nobis rñdere. In tercia redit ad veritatis assertionē dicẽs hanc partem esse veram q̃ deus nõ vult mala fieri. ibi. Hec igitur ꝛ alia huiusmodi ꝛc̃.

Obijcit ad partē falsaʒ ꝙ voluntas dei cassari potest quantū ad effectus bonos. a

Hic oritur questio. Dictū est em̄ in supiorib⁹ ꝛ autoritatib⁹ cōmunitū. ꝙ volūtas dei q̄ ipse est vocaturq̄ʒ beneplacitū eius cassari nō p̄t. qꝛ illa volūtate fecit q̄cunq̄ʒ voluit in celo ꝛ in terra. cui teste ap̄lo nihil resistit. Querit̄ ḡ quō accipiendū sit qđ ap̄lus de dn̄o ait. Qui vult oēs homies saluos fieri. Cū em̄ nō oēs salui fiant. ſ q̄dā dānent̄. videt̄ vtiq̄ʒ n̄ fieri qđ deus vult fieri. humana scʒ volūtate impediente voluntatē dei. Dn̄s q̄ʒ in euangelio impiā ciuitatē cōpellans. Quotiēs inq̄t volui ꝯgregare filios tuos sicut gallina ꝯgregat pullos suos sub alis ꝛ noluisti. Ita hec dicuntur tanq̄ʒ dei volūtas supata sit hoim voluntate. ꝛ infirmissimis nolendo impedientib⁹. nō potuerit facere potētissimus qđ volebat. Ubi est ḡ illa oīpotentia q̄ in celo ꝛ in terra ſm ꝓphetā. oīa q̄cunq̄ʒ voluit fecit. ꝛ quō voluntati eius ſm ap̄lm nihil resistit. si colligere filios hierusalē voluit ꝛ nō fecit. Hec em̄ p̄dictis plurimū obuiare vident̄.

Roma. ix. j. Thimo. ij. Obijcit. Math. xxiij. ps. xxxiiij.

Obiectionē p̄dictā soluit exponens quō intelligendū sit illud. volui congregare ꝛ noluisti. b

Sed audiam⁹ solutionē. ac p̄mū quō accipiendū sit illud qđ dn̄s ait. videamus. Nō em̄ ex eo sensu illud dictū ē vt ait Aug. in ench. p̄dictā questionem soluēs. q̄si dn̄s voluerit cōgregare filios hierlm ꝛ nō sit factū qđ voluit. q̄a ipsa noluerit. ſ potius ipsa quidē filios suos ab ipso colligi voluit. q̄ tamen nolente filios eius collegit ipse oēs quos voluit. qꝛ in celo ꝛ in terra nō quedam voluit ꝛ fecit. quedā v̄o voluit ꝛ nō fecit. sed oīa q̄cunq̄ʒ voluit fecit. vt sit sensus. Quotiens volui cōgregare filios tuos ꝛ noluisti. i. quot q̄t cōgregaui mea voluntate semp efficaci. te nolente feci. Ecce in euidenti positū est ꝙ illa dn̄i verba supioribus nō repugnāt. Nūc videre restat quō etiā p̄missa verba ap̄li p̄dictis nō ꝯtradicant. q̄ de deo loquēs ait. vult oēs hoīes saluos fieri. Quoꝝ occasione verboꝝ multi a veritate deuiauerūt dicētes deū multa velle fieri q̄ nō fiunt. Sed nō est intelligendū ea rōne illud esse dictū quasi deus vellet aliquos saluari ꝛ nō saluent̄. Quis em̄ tā impie desipiat vt dicat deū malas hoim volūtates q̄s voluerit. ꝛ q̄n voluerit. ꝛ vbi voluerit. in bonū nō posse cōuertere? Non est vtiq̄ʒ veꝝ qđ in p̄s. dr̄. Quecūq̄ʒ voluit fecit. si aliq̄ voluit ꝛ nō fecit. ꝛ qđ est indignus ideo nō fecit. q̄ꝛ ne fieret quod volebat oīpotens. voluntas hoīs impediuit. Ideoq̄ʒ cū audim⁹ ꝛ in sacris literis legim⁹ ꝙ velit oēs hoīes saluos fieri. nō tn̄ ideo debem⁹ oīpotentissime dei voluntati aliq̄d derogare. ſ ita intelligere qđ scriptū ē. Uult oēs homines saluos fieri. tanq̄ʒ diceret̄ nullū hoīem fieri saluū nisi quē saluū fieri ipse voluerit. nō ꝙ nullus sit hoim nisi quē saluum fieri velit. ſ ꝙ nullus fiat saluus. nisi quē velit saluari. ꝛ ideo rogādus ē vt velit. quia necesse ē fieri si voluerit. Non est em̄ credēdus oīpotens aliq̄d voluisse fieri qđ factū nō sit. Sic etiā intelligit̄ illud. Illuminat oēm hoīem venientē in hunc mundum. nō quia nullus hoim est q̄ nō illuminet̄. ſ quia nisi ab ip̄o nullus illuminat̄. Potest ꝛ alio mō illud intelligi dū tn̄ credere nō cogamur oīpotentē aliq̄d fieri voluisse. factūq̄ʒ nō esse. q̄ sine vllis ambiguitatib⁹ sicut in celo ꝛ in t̄ra. (sicut veritas cantat) oīa q̄cūq̄ʒ voluit fecit. ꝑfecto facere nō voluit q̄cunq̄ʒ nō fecit. Ex his aperte ostendit̄ ꝙ deus ea voluntate que ipse est nō vult aliquid fieri qđ nō fiat. neq̄ʒ nō fieri quod fiat.

Soluit. Quō intelligendum sit illud. Qui vult oīs homies saluos fieri. Quō intelligit̄ illud Joh. j. Illuminat omnē hominē venientem. ꝛc.

Obijcit ad p̄tē falsam ꝙ voluntas dei fiat q̄ntū ad effect⁹ malos. c

Ideoq̄ʒ cū constet oīa bona que fiunt eius fieri voluntate. que fieri nollet nullatenus fierent. recte queri solet. Utrum ꝛ mala oīa que fiunt. i. peccata. dei fiant voluntate. an nolente eo fiant? Sup hoc diuersi varia sentiētes sibi cōtradicere inueniunt̄. Alij em̄ dicunt ꝙ deus vult mala esse vel fieri. nō tn̄ vult mala. Alij v̄o ꝙ nec vult mala esse nec fieri. in hoc tamē conueniunt ꝛ hij ꝛ illi ꝙ vtriq̄ʒ fatentur deū mala non velle. Utriq̄ʒ v̄o rōnibus ꝛ autoritatibus innitunt̄ ad muniendā suā assertionē.

Qui eñ dicunt deū mala velle esse vł fieri. suā hijs modis muniūt intētōeȝ. Si eñ inquiūt mala nō esse vel non fieri vellet. nullo mō essent vel fierēt. qꝛ si vult ea non esse vel non fieri. ⁊ nō potest id efficere scilicet vt non sint vł nō fiant. volūtati eius ⁊ potētie aliquid resistit. ⁊ non est oṗs. qꝛ non pt oē quod vult. sed impotēs ē sicuti ⁊ nos sum⁹. qui qđ volum⁹ quandoqꝫ nō valem⁹. sed quia oṗs est ⁊ in nullo impotēs. certū est non posse fieri mala vel esse. nisi

Ro.ix. eo volēte. Quō eñ inuito eo ⁊ nolēte posset ab aliquo malum fieri. cum scriptum sit. volūtati eius quis resistet.

Oponit ad partem falsā per pbatōem que innitiꝛ autoritati. e

Supra etiā dixit Augu. qꝛ necesse est fieri si voluerit. sed vult mala fieri. aut non fieri. Si vult nō fieri. nō fiunt. fiūt aūt. vult ḡ fieri. Item bonuȝ est mala esse vel fieri. Alioquin sūme bonus nō pmitteret ea fieri. Vñ Augu. in ench. Quis ea inquit q̄ mala sunt inq̄tū mala sūt nō sūt bona. tamē vt nō solū bona sed etiā sint ⁊ mala bonū est. Nā nisi esset hoc bonū vt essēt et mala. nullo mō esse sinerētur ab oīpotēti bono. cui pculdubio q̄ꝫ facile est qđ vult facē. tā facile est qđ nō vult esse nō sinere. Hec nisi credam⁹ piclitaꝛ nr̄a cōfessio qua nos in patrē oīpotētem credere cōfitemur. Ecce ħ apte habes ꝙ bonū ē mala esse. oīs aūt boni ds autor est. q̄ vult oē bonū esse qđ est. Cū ḡ bonū sit mala fieri vel esse. ḡ ⁊ mala vult fieri vel esse. Hijs atqꝫ alijs hmōi rōnib⁹ ⁊ autoritatib⁹ vtūtur q̄ dicūt deū velle mala esse vel fieri.

Solutio prime obiectōis innitēs rationi contra illos qui dicunt dei voluntate non fieri mala vel non esse. f

Illi vo q̄ dicūt dei volūtate mala nō fieri vel nō eē. inductiōibus pmissis ita rñdēt. dicētes deū nec velle mala fieri. nec velle nō fieri. vel nolle fieri. sȝ tm̄ velle fieri. Si eñ vellet ea fieri vel esse. faceret vtiqꝫ ea fieri vel esse. ⁊ ita esset autor maloꝝ. Nō est aūt autor maloꝝ. vt sāctoꝝ ptestātur auctes. nō ḡ eius volūtate fiūt mala Itē si nollet mala fieri vł vellet nō fieri. ⁊ tamē fierēt. oṗs nō esset. cū ei⁹ volūtas hūane volūtatis effectu impediret. Ioqꝫ nō cōcedūt deū mala velle fieri. ne maloꝝ autor intelligaꝛ. nec cōcedūt eū velle mala nō fieri. vel nolle fieri. ne impotēs esse videaꝛ. ſ tm̄ dicūt eū non velle mala fieri vt nō autor sed pmissor maloꝝ mōstreꝛ. Vñ ⁊ euāgelista vbi ostēdit deū au-

Joh.i. torē esse oīm bonoꝝ dicēs oīa p ipm facta sūt. cōsequēter maloꝝ autorē eē negat di. Et sine ipo factū est nihil. i. peccatū. Nō dixit p eū factū esse vel eo nolēte ⁊ inuito. ſ tm̄ sine eo. i. sine eius volūtate. qꝛ nō ei⁹ volūtate fit peccatū. nō ḡ deo volēte vel nolēte. ſ nō volēte fiūt mala. Qꝛ nō subest dei volūtati vt malū fiat vł nō fiat. ſ vt fieri sinat. qꝛ bonū ē sinere mala fieri. et vtiqꝫ volens sinit non volens mala. sed volens sinere vt ipsa fiāt. quia nec mala sunt bona. vel ea fieri vel esse bonum est.

Solutō scde obiectōis innitēs auctī. Au. qua dr Mala fieri bonū ē g

Qꝛ vero Augu. ait Mala fieri bonū ē. nec sinereꝛ mala ab oīpotēti bono fieri nisi ħ esset bonū vt ea essēt. ea rōe dictū eē asserūt. qꝛ ex malis q̄ fiūt de⁹ bona elicit. nec ipe pmitteret ea fieri nisi de eis bene aliqđ faceret. Vñ Augu. in

Cōfirmat illuȝ sēsuȝ alia auctē Augu. eo. li. ench. apte indicās pdictorū verboꝝ talem esse intelligētiam ait. Deus oṗs cui rerū est sūma ptās. cuȝ sūme bonus sit. nullo mō sineret aliquid mali

a esse in opibus suis [a] nisi vsqꝫ adeo esset oṗs ⁊ bon⁹ vt bñfacēt etiā đ malo. Itē in eodē. Meli⁹ iudicauit de⁹ đ malis bona facere q̄ꝫ mala nulla pmittē. Ex ħ itaqꝫ sensu dictū ē ac veꝝ bonū ē mala fieri. qꝛ ex malis que

Ro.viij. fiūt. bonis (q̄ ṡm ppositū vocati sūt sācti) accidit bonitas. i. vtilitas. Talib⁹ eñ (vt ait apl's) in bonū coo-

Ibidem pant oīa etiā mala. qꝛ eis psūt. q̄ alijs faciētib⁹ obsūt. Vñ etiā aliqñ in scriptura legiꝛ malum appellari bonū. vt hiero. sup marcū. Malū inqt inde bonū fuit. scilicȝ nob. nec si bonū ē illi vł illi. inde seqꝛ ꝙ simplr bonū sit. ppe eñ ac simplicit bonū ē qđ in se ⁊ faciēti bo-

a Nisi vsqꝫ adeo deēt oṗs ⁊ bon⁹ vt benefaceret etiā de malo. Videꝛ idebito mō loqui. qꝛ malicia ē puatio. ḡ nō ē materia boni. Si dicas ꝙ accipiꝛ rōe substrati scilicet đ malo. i. đ illo q̄ ē mal⁹. facit bonū Cōtra. ħ nihil ē aliud q̄ꝫ maluȝ destruere. ex ħ ḡ ñ habeꝛ ꝙ ds debe-

ff

at mala finere.cuz ei⁹ sit facta destruere. R⁹ vdm. φ de non est ibi causale nec materia/le.sed occasionale.q̄si dicat.ꝺ malo facit bo mī occasione sūpta a malo.ipe autē obijcit ac si hoc qꝺ est ꝺ tene ret causaliter siue ma

2 terialiter. b Qꝺ malū dicit bene ordi natū et loco suo posi tū.ꝛc. Videt male lo qui.qꝛ qꝺ nō est. non ē locari. Si tu dicas φ hꝫ locū rōe sbstrati Cōtra.loc⁹ ꝺbit⁹ ꝛ cō neniēs nature rōnali ē gr̄a.ḡ malū locat in gl̄a. R⁹. vdm.φ cū di co infernū siue locuz penalē.duo dico.ꝛ p tē vniuersi ꝛ vilitatē. Iniqtū loc⁹ ē debet na ture substrate.ḡ inq̄tū vilis ē debet defor mitati culpe.ꝛ ita ma lū locū hꝫ et vilē.ḡ lo cū rōe substrati.vilez vero rōe deformitat⁹

3 c Si q̄ hoꝝ deuiāt et exorbitāt. etiā hoc ipm faciat eis pficere in bonū. Si hoc.ergo videt φ mala pficiāt siue coopent. Cōtra. mali ē bonū corrūpe re.ḡ nullo mō ē in bo nū coopari siue pfice re. R⁹ vdm. φ pficere siue coopari in bonū aliquid alicui pt tri plicit. scȝ adiuuādo. vt gr̄a coopat li. ar. vl' ecōuerso. Vel exci tādo.vt paupertas ꝛ miseria q̄ excitant ad amorē dei siue pūgūt et impellūt sicut dicit Grego. Vel etiā obsi stēdo.sicut aqua cali da forti⁹ congelat.qꝛ dū resistit.vigoratur actio ɔtrarij. ꝛ sic ma luz dicit coopari. vel quia facit hoiez ad bonū magis excitari.vel magis.quia dū obsistit.et hō preualet.vigorat virtus gr̄e ꝛ cre uescit.

4 b Augu.in li.lxxxiij.q.apte astruit a minori. Videt falsū dicere.qꝛ locus a minori nō ē destructiu⁹ ḡ positiu⁹.ḡ illꝺ argumētū ē destructiuū.sapiēs n̄ pt facere hoiez deteriorē. ḡ nec ds.ḡ n̄ ē a minori. R⁹ vdm φ reuera loc⁹ iste n̄ ē a minori.ppe loq̄ndo ḡ a maiori.qꝛ n̄ ꝺr ibi min⁹ vl' minor.ḡ illꝺ qꝺ min⁹ videt inesse. magis āt videt φ hō possit facere malū φ ds.ḡ sapiēs hō n̄ pt.ḡ nec ds.ꝛ ita ē a maiori loc⁹. Nihilomin⁹ pt dici φ ē a minori.sȝ reducit ad rōez affirmatiuā sic.min⁹ videt φ impossibilitas faciēdi malū īsit hoi φ ꝺo.ḡ

5 sapiēs manēs sapiēs ē i min⁹ ad faciēdū aliquē deteriorē.ḡ m̄ltofortiꝰ ds. e Culpa q̄ i sapiētē hominē ca dere. Videt fllm.qꝛ sicut se hꝫ sapia ad ignorātiā.ita virt⁹ ad culpā.ḡ ɔmutatim.sicut virt⁹ ad ignorātiaȝ.

nū est. Est eīm aliquid qꝺ in se bonū est ꝛ cui fit.sed nō ē bonū facienti. vt cū subuenit paupi.sed nō ppt deū. Et aliqꝺ bōi i se ꝛ facienti.ḡ n̄ ei cui fit. vt cū vitas ppt deū alicui n̄ obedienti predicatur. Et aliqꝺ i se ꝛ facienti et ei cui fit bonū. vt cū veritas pꝺicat ppter deū creden ti. Unde apl's Bonus odor sumus deo. alijs odor vi te. alijs odor mortis. Est aūt aliud qꝺ nec in se bonuz est. ꝛ facienti nocet ꝛ dānat nisi peniteat vt malū. valz tū ad aliqꝺ. Ut eīm ait Aug. in ench. A sūme ꝛ eq̄lit et immutabilit bona trinitate creata sūt oīa. nec summe. nec equaliter. nec mutabilit bona. sed tamē bona etiā singula. siml' vero vniuersa valde bona. Quia ex oī bus cōsistit vniuersitatis admirabil' pulchritudo. In qua etiā illud [b] qꝺ malū dicit. bene ordinatum loco suo positū. eminētius cōmendat bona. vt magis pla ceant. ꝛ laudabiliora sint dum cōparātur malis. Hinc patet φ ex malis que fiūt aliqꝺ puenit bonū. dū bona magis placēt ꝛ laudabiliora existūt. Ipis etiā facienti bus. ex malis que faciūt. interduz bona puenīūt si fm ppositū vocati sūt facti. Talib⁹ eīm vt ait Augu. in li. de correctiōe ꝛ gr̄a. vsq₃ adeo deus oīa coopat in bo nū. vt [c] si qui hoꝝ deuiāt ꝛ exorbitant. etiā hoc ipm eis faciat pficere in bonū. qꝛ hūiliores redeūt atq₃ doctio res. vt petrus. Illa etiā mala que ab iniqs fideles pie ptulerūt. vt ait Augu. in li. de tri. ipis vtiq₃ pfūt. vel ad delēda peccata. vel ad exercēdā pbandāq₃ iusticiaz. vl' ad demōstrādā huius vite miseriā. Ideoq₃ ꝛ Job dei manū. ꝛ apl's sathane stimulū sēsit. et vterq₃ bene pfecit. quia malū bene portauit.

Opponit ad partē verā ostēdēs eē bonū fieri mala triplici rōe. Prima rō sūpta est ab hoc φ idē ē fieri ꝺo actore. ꝛ deo volēte. b

Si quis igit diligēter attēdat que scripta sūt. facile ē ei pcipere ex malis bona puenire. ꝛ ex ea rōe dictū eē φ bonū est mala fieri vel esse. nō quia malū sit bonuz. vel quia bonū sit malū fieri. Nō est eīm bonū malū fie ri ab aliquo. qꝛ nō est bonū vt aliquis faciat malū. Si eīm hoc esset bonū. pfecto huius deus autor esset. qui est autor oīs boni. Qꝛ si huius deus autor est. eo ḡ au tore hō agit mala. et ita eo autore hō fit deterior. Et si eo autore hō fit deterior. tūc eo volente hō fit deterior. Idem est eīm dicere aliqꝺ fieri deo autore. qꝺ deo vo lente. Deo aūt autore nō fit hō deterior. ergo non deo volēte vt [d] Augu. in li. lxxxiij. qꝺ. aperte astruit a mi nori dicēs ita. Nullo sapiēte hoīe autore. fit hō deteri or. Tāta eīm est ista [e] culpa que in sapiētem hoīem ca

Quadripertita boni acceptio.

ij. cor. ij.

b

Bonū puenit ex malo.

c

Job. xix. ij. cor. xij.

d

e

dere nequit. Est aūt deᵒ oī hoīe sapiēte prestātior. mltomin ergo dō autore fit hō deterior. multo eñ est pstātior dei volūtas q̄ hoīs sapientis. Illo aūt autore cū dicit. illo volēte dr. q̄ ē viciū volūtatis hūane q̄ est hō deterior. qd vitiū si longe abest a dei volūtate (vt rō docet) a q̄ sit querēdū ē. Ecce apte dicit Augu. deo autore vel volēte hoīem nō fieri deteriorē. s vitio volūtatis sue. Nō est q̄ deo autore q malū fit ab aliquo. et ita deo volente mala non fiunt.

Secūda rō sūpta ē ab h q eadē est cā q̄ malū fit. et hō deterior. Uel alit. Q in deo non est causa vt sit homo deterior. i

Deinde idē Augu. qrēs qd sit cā vt hō sit deterior. in deo nō eē asserit i eodē li. sic dicēs. Ut sit hō deterior. aut in ipo ē. aut in alio. aut in nihilo. Si in nihilo. nulla cā ē. Si in alio. aut in deo. aut in alio q̄libet homie. aut in eo q̄ neq3 ds neq3 hō sit? S3 nō in deo? Bonorz eñ ds tm̄ cā ē. q̄ aut in hoīe ē. aut in eo qd neq3 ds. neq3 hō. aut in nihilo. Et ex hijs apte oñdit q nō est bonū vt sit hō deterior. q2 nō ē ds eiᵒ rei cā q̄ tm̄ cā bonorū ē. Et si nō ē bonū vt hō fiat deterior. nō ē q̄ bonum vt ab eo fiat malū. nō q̄ vult ds vt ab eo fiat malū.

Tercia rō sūpta est ab h q malum facit tendere ad non esse. Ideoq3 deo autore nō fiunt mala. k

Itē alit etiā oñdit q deo autore. i. volēte n̄ fiūt mala.

f g q2 ᶠdeᵒ nō ē cā tēdēdi ad nō eē. ᵍ Tēdere eñ ad nō eē malū ē. ipe autē autor mali nō ē. Tēdit vero ad n̄ eē q̄ opat malū. nō q̄ dō autore ē q aliqs opat malum. Nō ē q̄ bonū q aliqs opet malū. q2 tm̄ boni ds autor ē. Hoc āt Aug. in eod li. apte explicat ita dicēs. Qui oīm q̄ sūt autor ē. ⁊ ad cuiᵒ bonitatē id ptinet vt sit oē qd ē. boni tātūmō cā ē. Quo circa mali autor n̄ ē. ⁊ iō ipe sūmū bonū ē. a q̄ in nullo deficē bonū ē. ⁊ malū est deficē. nō ē q̄ cā deficiēdi. i. tēdēdi ad n̄ eē. q̄ vt ita dicā eēndi cā ē. q2 oīū q̄ sūt autor ē. q̄ inq̄tū sūt. bōa sūt. Ecce apte habes q deficē a deo qui sūmum est bonū. malum est Mala ergo facere malum est. non ergo dō autore vel volente mala fiunt.

Ponit obiectōem quorūdā sophisticā qua pbare nitūtur ex deo eē q mala fiant. l

Iā sufficiēter ostēsū ē q deo autore n̄ fiūt mala. Quidā tm̄ sophistice incedētes. ⁊ iō dō odibiles. pbare conat. ex dō autore eē q mala fiāt h mō. Q mala fiunt verx est. omne aūt verū qd ē. a veritate est que ds ē. a deo ergo est q mala fiūt. Q aūt omne verū a deo sit cōfirmāt autoritate Augu li. lxxxiij. qōnū ita dicētis. Omne verū a veritate verū est. Est aūt veritas deᵒ. deū ergo habet autorē omne verx. Est aūt verū q mala fiunt vel sunt. dō q̄ autore ē q sūt vl fiūt mala.

Responsio vbi cōcedit omne verum esse a deo. ⁊ sophisma aperit. m

Quibus facile est nobis rñdere. sed indignū rñsiōe videt quod dicūt. Omne nāq3 verx a deo ē vt ait Aug. cui consonat Ambro. q̄ tractās illud verbū apli. Ne-

.i.cor.xij. mo potest dicere dominᵒ ihesus nisi i spūsancto. dicit.

ita sapia sad culpā. s3 virtᵒ sil'stat cū ignorātia. ergo sapia sil'stat cū culpa. Rᵒ. d dm̄. q sapia vno mō dicit cognitōem veram. Alio mō cognitōes verā et nobilissimā. q2 p causas altissimas. Tertiō mō dicit cognitōes veraz nobilē et sapidā. Quarto mō sapia nō dicit aliā cognitōes q religionē diuinā siue cultū. s̄m q dī q pietas ipa est sapia. siue theosēbia. et hec cōsistit vt dicit Aug. in fide. spe. ⁊ charitate. ⁊ h mō claudit i se vtutē. ⁊ ita opponit culpe. ⁊ sic p3 rñsio. f

Deus nō ē cā tēdēdi ad nō eē. Videt s'lm dicere. q2 i cant. deut. dicit. Ego occidam ⁊ ego viuere faciā. pcutiā. ⁊ ego sanabo. q̄ videt cū mors sit corruptio tēdēdi ad nō eē. q deᵒ sit hᵒ cā. Rᵒ. dicēdū. q nō eē n̄ appellat h p puatōes q̄lis cūq3 eē. s3 illiᵒ q̄d diffinit Boetiᵒ dicēs Esse ē q̄d ordiez retinet suat q3 naturā. ⁊ ad illō ds nō deducit. ipe āt obijcit de eē naturali. Vel pt dici q loqt h s3 nature istitutōez. s3 quā dr deᵒ mortez n̄ fecit. Q āt dicit q ipe occidit. h ē s̄m punitōem iustitie. h tn̄ i scdo meliᵒ dicit. g Tēdere eñ ad non eē malū ē.

Videt male dicere. q2 si tēdit ad nō eē. aut h dicit q̄tū ad eē nature. aut gr̄e Si nature. q̄ malū corrūpit naturaz qd ē ɔ dyo. q̄ dicit q malū nihil corrumpit eēntiuz i eo eēntia vl natura. Si āt itelligat q̄tū ad eē gr̄e. h similit s3 videt. q2 pᵒ pmā culpā nō remanz eē gratuitū s̄m aliq̄d sui. q2 totalit p mortale expellit gr̄a. ergo n̄ tēdit ad nō eē. s iaz ē i termio. Rᵒ. dōm q i

Qꝫ omne[b] verum a quocunqꝫ dicitur a spiritusan- cto est. Cum itaqꝫ verum sit ꝙ mala fiunt. hoc verum quod dicitur illa locutõe scilicet mala fiunt. a deo est. sed non inde sequitur ꝙ a deo sit vt mala fiant. Si eñ hoc diceretur. autor malorꝫ deus esse intelligeretur. quod ex simili manifeste falsum ostēderetur. deus ꝓhibet furtū fieri. sed furtum fieri verum est. ergo ꝓhibet verū. non sequitur, b

Per simile ostēdit illd̃ eē falm.

Partem questionis approbat illorum qui dicūt deum non velle mala fieri. n

Hec igitur et alia hmōi inania relinquentes. premisse questionis parti saniori fauentes. que sãctorum testimonijs plenius approbatur. dicamus deum non velle mala fieri. nec tamē velle non fieri. neqꝫ nolle fieri. Omne ergo quod vult fieri, fit. ꝛ omne quod vult nō fieri, non fit. Fiunt aūt multa que nō vult fieri. vt omnia mala.

hoĩe iusto et bono est tria cõsiderare. eē nature. et ordiabilitatē. et gratiā. que cõmuni noĩe dicit̃ habilitas. et ordinē gratie siue gratie ordiãtõe. Maluꝫ ergo per se loquē. corrũpit ipam ordiabilitateꝫ. et ex hoc elõgat a gratia. ꝛ facit tēdere ad non esse. et qꝛ habilitas nūꝙ̃ omnino tollit̃ salua natura et natura ñ corrũpit̃. semp malum facit tēdere ad non esse ita ꝙ nunꝙ̃ est in termino.

8 b Verū a quocūqꝫ dicit̃ a spūsãcto ē. Videtur male dicere. qꝛ si hoc est verum. ergo cū detractor detrahēdo dicat verū. videt̃ ꝙ dicat a spūsancto. Similiter dyabolus multa vera dicit. Similiter de verbo illo obijcit̃. Nemo dicit dñs Ihs nisi in spūsãcto. Multi eñ peccatores hoc dicūt tota die. Itē veritas appropriat̃ filio. ergo magis deberet dicere Amb. ꝙ oē verū est a filio. Rñ°. dicēdū. ꝙ aliquid dicit̃ a spūsãcto illustrãte intellectū. et mouēte affectuꝫ et illud est verū et bonū. Et aliquid dicit̃ ex charitate a spūsãcto mouēte affectū. sed non illuminãte intellectū. sicut dixit apl's se iturū ad hispanos. falsū ei dixit. sed tamē i dicēdo meruit. quia charitas mouebat euꝫ velle hoc dicere. Aliquid est dictū a spūsancto illustrãte intellectū sed nō rectificãte affectū. et illud potest eē malū. et tamen verū est dicere. ergo ꝓfectū vtrūqꝫ includit. ꝛ sic dicit̃ a spūsãcto et in spūsãcto. et ita intelligit apl's, Ambro. auteꝫ largius dicit. Et sic patet illud quod obijcit̃ ꝙ veritas appropriat̃ filio. Rñdetur eñ ꝙ spūsancto appropriat̃ interꝓ̃tatio. Vel dicēdū. ꝙ hoc non dicit̃ tãꝙ̃ appropriatū. vel si vt appropriatum hoc est ratione boni.

Ad euidētiã eorū que determinat magister in presenti distinctõe. vj. querūtur. Primo q̃ritur vtrū deus velit oēs hoĩes saluos fieri voluntate beneplaciti. Secūdo querit̃ vtrū deus velit mala fieri. Tercio vtrū mala fieri sit bonū. Quarto vtrū mala fieri sit verū. Quito vtrū mala ordinētur a deo. Sexto ꝛ vltimo verum mala augeant decorē in vniuerso.

Questio. j. a

Qꝫ deus velit oēs hoĩes saluos fieri volūtate beneplaciti ostēditur sic. j. Thi. ij. Vult oēs hoĩes saluos fieri. sꝫ constat ꝙ hoc nō est dictū de volūtate signi. quia nec precepti. nec impletõis. nec alicui⁹ alteri⁹. hoc eñ nō cadit sub ꝓcepto. ergo cõstat esse dictū de volūtate beneplaciti. Itē dam. Oportet sciri. qm̃ de⁹ vult antecedēter oēs hoĩes saluos fieri. et regni sui potiri fortuna. nō eñ ad puniēdū plasmauit nos deꝰ. ergo cū volūtas añcedēs sit volūtas bñplaciti q̃ ē bonorū q̃ sūt bõa irrefragabilit̃. volūtate beneplaciti vult oēs hoĩes saluos fieri siue saluari. Itē oĩs hñs charitatē vult oēs hoĩes saluos fieri q̃tūcūqꝫ modicam habeat dilectõem et charitatē. Cū ergo de⁹ sūmã hēat dilectõeꝫ et charitatē. videt̃ ꝙ ipse velit oēs homines saluos fieri. Itē sicut vult phūs. ꝓmū ens. s. deus vno mō se hꝫ ad oĩa siue ad oēs. ergo q̃tū est de se oēs vniformit̃ diligit. ergo si vult aliq̃s saluari. et oēs. vel si de aliq̃b⁹ nō vult. pari rõe de nullis. Cōtra hoc ꝓmo est instantia quã adducit magister in litera. Si vult oēs hoĩes saluari. ꝛ d̃ oĩbus plures dãnãt̃ q̃ saluãt̃. ergo volūtas eius frustrat̃ et cassat̃. qđ est cõtra veritatem apte. Iteꝫ oēs q̃s vult deus saluari dirigit ad salutē. electio ei dei ñ dicit aliđ q̃ dilectõeꝫ ad saluãdū. ergo si oēs vult saluos fieri. oēs sūt electi. Cōtra Math. xxij. Multi sūt vocati pauci vo electi. Itē in ꝓ̃destiatõe ñ sūt nisi duo. scꝫ ꝓcognitio. ꝛ volūtas saluãdi. rõe cui⁹ de⁹ dicit̃ ꝓ̃destinare. Dū ei ꝓponit pare gratiã. et glãꝫ ꝓparē. ꝓ̃destiare dicit̃. ergo cū ꝓcognitio i d̃ oĩb⁹ sit cōis. si volūtas salutꝭ ē respectu oĩꝫ. ergo oēs sūt ꝓ̃destiati. sꝫ oēs ꝓ̃destiati saluabūt̃. ergo oēs saluabūt̃. qđ ē ꝯtra fidē. Si tu dicas mihi ꝙ duplex est volūtas. absoluta ꝛ cōditõalis. et de⁹ absoluta volūtate solū vult saluare q̃s ꝓ̃sciuit cõformes fieri imagini filij sui. ꝛ istos ꝓ̃destiauit. volūtate vero cōditionali vult oēs si ipi velint. tūc obijcit̃ ꝙ volūtas cōditõnalis nō videt̃ couenire deo. qꝛ hec ē volūtas semiplena. de⁹ aūt q̃cq̃d vult plene vult. Et iterūꝫ. quicq̃d facit plene facit. Et iterū. hec cōditõnata volūtas. aut ē volūtas bñplaciti. aut volūtas signi, Si signi. tūc nihil ad ꝓpositū. qꝛ volūtate signi ꝛ vult oēs hoĩes saluos fieri. Si volūtas bñplaciti. sꝫ hec vno mō tm̃ ē. et dicit̃. ꝛ sp implet̃. ergo oēs hoĩes saluãtur. Et ꝓterea hec volūtas ꝯditõnata q̃ dicit̃ ꝙ vult si ipi velint. locū ñ ꝓt habere in puulis q̃ moriunt̃. ergo adhuc ñ soluit distinctio ista. Itē cū sic dicit̃. vult hūc saluari aliq̃ demōstrato. aut hoc qđ est velle aliquid cõnotat. aut nihil. Si nihil. ergo pari rõe ꝓt dici d̃ lapide ꝙ de⁹ vult hūc saluari. Si aliquid. ñ nisi salutē. ergo sequit̃ si vult hūc saluari. ꝙ iste saluabit̃ q̃litercūqꝫ accipiat̃ velle. Si dicas ꝙ cõnotat possibilitatē et ordiabilitatē ad salutē. obijcit̃ tūc ꝙ de quolibꝫ

ordinabili ad aliquid pt dici q deus velit. ꝫ quilibet
clericus est ordinabilis ad epatũ. et qlibet miles ad
dignitatez regiam. ꝫ ds vult oẽs clericos eẽ epõs. et
9 oẽs milites eẽ reges. qđ nõ conceditꝰ. R°. dõm. q
cũ apl's dicat q deꝰ hoc vult scʒ oẽs hoĩes saluos fie
ri necesse habemꝰ cõcedere q deꝰ velit. et cum non
possit exponi de volũtate signi. necesse habemꝰ expo
nere de volũtate bñplaciti. sʒ cum nõ oẽs saluẽtꝰ. et
volũtas dei nũq̃ frustratꝰ. iõ necesse est q fiat vis in
mõ distribuẽdi. vel in mõ volẽdi. Et egregiꝰ doctor
Augu. duplicẽ facit vim in mõ distrubuẽdi in enchi.
10 Uno mõ q distributio sit acomodata. sicut et h. oĩs
hõ timet in mari. ẽm cõem modũ loquẽdi intelligitꝰ
qui est in mari. Similiter Aug. exẽplificat. si dicatur
magister iste docet oẽs pueros de ista ciuitate. qꝛ scʒ
docet oẽs q addiscũt. nullꝰ eñ docetꝰ nisi p ipm. Si
militer deꝰ vult oẽs hoĩes saluos fieri. qꝛ nullus sal
uatꝰ nisi velit deꝰ. et iõ orãdꝰ est vt velit. Facit etiaʒ
alio mõ vim in distributõe ẽm oẽm mcdũ distribuẽ
di. que pt fieri p singulis generũ. et sic est falsa. ꝛ nõ
intelligit apl's sic. vel p generibꝰ singulorꝫ. ꝛ sic vera.
quia deus de oĩ gẽte voluit et vult aliq̃s saluari. ꝛ d
grecis et de latis. et de p̃latis ꝛ subditis. et de oĩ gen
te. ideo dicit apl's p oĩbus eẽ orãdũ. Hec est respon
sio Aug. cui magister innititꝰ. et necesse est sic. vel sic
soluere. Supposito q velle dicat ibi velle dei ẽm qđ
dicitꝰ velle placito. ꝯtetato. siue volũtate absoluta. de
11 qua verꝫ est dicere. oĩa quecũq̃ voluit fecit. Sʒ dam
facit vim in mõ volẽdi. distinguit eñ in deo volũta
tẽ antecedẽtẽ ꝛ volũtatẽ cõsequẽtẽ. et volũtas ante
cedẽs est volũtas respectu eius ꝓpter qđ deꝰ hoĩeʒ
fecit. et est irrefragabilitꝰ bonoꝝ. Volũtas aũt ꝯñs ẽ
volũtas nõ que sequitꝰ merita. sed que vult aliq̃ ẽm
sciẽtiã meritoꝝ. Prima scʒ añs dicitꝰ a magistris vo
lũtas cõditionalis siue volũtas q̃ deꝰ vult q̃tũ in se
est. Secũda ãt scʒ ꝯñs dicitꝰ absoluta. Dr̃ia aũt inter
hãc volũtatẽ et illã non est ẽm diuersitatẽ affectiõis
siue modi volẽdi qui sit in deo. sed ẽm rõem cõnotã
di et intelligẽdi. Prout eñ deꝰ dicitꝰ velle oĩm salutẽ
q̃tũ in se est et antecedẽter. cõnotatꝰ in oĩbꝰ ordĩatis
ad salutẽ. tum ex parte nature date. tuʒ ex parte grẽ
oblate. Dedit eñ eis deꝰ naturã ẽm quã possent eũ
cognoscere. et cognitũ querere. et quesitũ inuenire. ꝛ
inuẽto inherere. ac p hoc salutẽ obtinere. Grãm simi
liter obtulit. dũ filiũ misit ꝛ obtulit. cuiꝰ p̃ciũ oĩm sa
luti sufficit. Leges etiam et mãdata tribuit salutis et
ostẽdit. Ipẽ etiã p̃sto est oĩbꝰ inq̃rẽtibꝰ. et ꝓpe est oĩ
bus inuocãtibꝰ eũ. Velle ꝫ hoĩem antecedẽter salua
re est ordinatũ ad salutẽ facere. et volẽti puenire nõ
deesse. Unde velle antecedẽter saluare nõ connotat
salutẽ sed ordĩabilitatẽ ad salutẽ. Velle aũt ꝯñter si
ue absolute saluare est velle dare salutẽ ei quã p̃scit
ad salutẽ pueniturũ. et suũ auxiliũ et grãm. et cõno
tat salutis euẽtũ. et sic nõ est dicere q deꝰ velit oẽs
hoĩes saluos fieri. Huic rñsioni magis ꝯsonãt magi
stri. q̃uis vtraq̃ bona sit. Scdm hãc ꝫ respõdẽduʒ
q deꝰ vult omnes hoĩes saluos fieri. quãtuʒ in se est
volũtate antecedẽte. nõ aũt voluntate absoluta siue
cõsequẽte. et qꝛ illa nõ cõnotat effectꝰ euẽtũ. ideo nõ
impeditꝰ i hoc q nõ oẽs saluãtur. Patet etiã R° ad
illud quod obijcitꝰ de p̃destiatõe siue electõe. quia in
illis clauditꝰ volũtas absoluta ñ solũ añs. Pateʒ etiã
12 R°. ad vltimũ de cõnotato. Ad illđ tñ qđ obijcitꝰ
q volũtas cõditõnata nõ cadit in deũ. dõm. q ñ po
nitꝰ in deo velleitas q̃tũ ad effectũ plenitudis volũ
tatis. nec ꝓpter diuersos mõs volẽdi. sed ꝓpter aliã
cõparatõem in cõnotãdo. et sic pʒ illud. Ad rões ve
ro ad oppositũ. q ds vult oẽs hoĩes saluos fieri. re
spõderi pt ad duas primas q verũ ꝯcludũt et vere.
Ad illud aũt qđ obijcitꝰ đ charitate hoĩm. dõm. q 15
non est simile. qꝛ nos nescimꝰ merita hoĩm futura fi
naliter. et si quis sciret aliq̃s esse p̃scitos. q̃uis q̃tuʒ
in se est deberet eos velle saluari. nõ tñ volũtate ab
soluta. sed hec mdiꝰ infra patebũt. Ad illđ quod 14
obijcitꝰ q deꝰ vno mõ se hʒ ad oẽs. dõm. q illud ver
bũ p̃hi hʒ locũ q̃tũ ad rerũ gubernatõem. nõ q̃tum
ad eorũ ꝓductõem. vel q̃tũ ad naturalia. nõ q̃tum
ad gratuita.

Questio. ij.

Utrũ deꝰ velit mala fieri. Et q sic ostẽditꝰ p Ans. deꝰ
nõ vult inq̃t qđ ipossibile ẽ fieri. ꝫ p cõsequẽtiã ecõ
uerso. qđ possibile ẽ fieri. deꝰ vult illđ. sʒ malũ ẽ pos
sibile fieri. ergo malum fieri est deo volibile. Item
duobus oppositis propositis inter q̃ nõ ẽ medium.
necesse est alterũ eẽ a deo scitũ. ꝫ pari rõe necesse est
alterũ eẽ volituʒ. ꝫ demõstrato peccãte. istũ peccare.
istũ nõ peccare sũt opposita. ꝫ deꝰ vult alterũ. ꝫ quic
qđ deꝰ vult illđ fit. ꝫ si vult istũ nõ peccare. iste ñ pec
cat. qđ ẽ ꝯ positõem. vult ꝫ istũ peccare: ꝫ hoc nõ ẽ
malũ. ꝫ malũ fieri ẽ a đo. volitũ. Itẽ oĩs iustꝰ vult
oẽ qđ iustũ ẽ. sʒ oĩs pẽa iusta ẽ vt dicꝰ Aug. ꝛ oẽ malũ
pẽa. ꝫ oẽ malũ qđ fit a đo ẽ volitũ fieri. Qꝛ oẽ malũ
sit pena. pʒ p Aug. p̃mo cõfes. Iussisti inquit dñe et
sic ẽ. q oĩs motꝰ inordiatꝰ sibi sit pẽa. Itẽ oẽ aliq̃d
volẽs volũtate ꝯsiliata et deliberata vult oẽ illđ sine
q illđ nõ pt eẽ. q̃uis eñ aliq̃s velit eẽ abbas. ꝫ ñ mo
nachus. tñ si deliberatiue velit eẽ abbas. vult pitꝰ eẽ
monachus. ꝫ deꝰ vult aliq̃d bonũ qđ nũq̃ pt eẽ sine
malo. sicut sãctos suos ꝓbari et pati et filiũ suum. ꝫ
ꝛc. Cõtra. nihil ẽ ab aliq̃ volitũ vel volibile qđ oĩ
no displicit ei ꝛ est odiosũ. ꝫ ex Eccli. xij. dicitꝰ. Altissi
muꝰ odio hʒ peccatores. sʒ nõ nisi rõe peccati siue ma
li. ꝫ multomagis odit malũ. ꝫ nõ vult illđ fieri. Itẽ
Aug. in li. lxxxiij. q. Idẽ est fieri deo volẽte ꝛ deo au
ctore. sʒ malũ nõ fit deo auctore. ꝫ malũ nõ fit đo vo
lẽte. Primã supponit ipẽ. scdam ꝓbat. qꝛ nllo hoĩe
sapiẽte fit hõ deterior. ꝫ multo fortiꝰ nec deo. Itẽ
rõe videtꝰ. qꝛ oĩs volũtas aut denoĩatꝰ a volito. aut
denoĩat volitũ. si ꝫ deꝰ vult malũ. aut ꝫ volũtas est
mala. aut si volũtas ẽ bona. volitũ ẽ bonũ. ꝫ aut ni
hil ẽ malũ. aut deꝰ ẽ malꝰ si vult malũ fieri. sʒ vtrũq̃
falsũ. ꝫ ꝛc. Itẽ oĩs volẽs malũ vult sub rõe appa
rẽtis boni. ꝫ oĩs volẽs malũ decipitꝰ. ꝫ si deꝰ vult fie
ri mala. deꝰ decipitꝰ. qđ ẽ ipossibile. Itẽ oĩs q vult
aliquid qđ nõ pt ẽ miser. sʒ đs ñ pt malũ sicut supra
ꝓbatũ ẽ. ꝫ si vult illđ ẽ miser. sʒ hoc ẽ impossibile. ꝫ
ꝛc. R°. dõm. q sicut ꝓbãt vltime rões malũ ñ ẽ a 15
deo volibile. malũ inquã culpe. qꝛ oĩs volũtas iordi
nata ẽ cui placet illđ malũ. ꝛ h oẽs cõcedũt. Sed tñ
aliqui voluerũt dicere. q đs vult malũ fieri. cuʒ ipẽ
nõ sit cã eiꝰ sʒ aliꝰ a deo volẽte. Et hoc q̃dẽ dicebant
deũ velle nõ rõe sui sʒ rõe eiꝰ qđ inde elicit. Sʒ hoc ẽ
ꝯ Aug. sicut ostẽdit mgr̃ i litera. qui hãc opinionẽ im
ꝓbat. iõ neutrũ est ꝯcedẽdũ. sʒ si alicui legitꝰ expone
dũ. Ad illud ergo qđ obijcitꝰ in cõtrariũ q đs nõ 16
vult qđ impossibile ẽ fieri. dõm q nõ velle dicitꝰ du
pliciter. aut negatiue. aut p̃uatiue. Si negatiue. nõ ẽ ve
rũ illđ. nec Ans. ita intelligit. Si p̃uatiue. tũc nõ velle

vna dictio est. et tercia psōa ei⁹ q̄d ē volo. ⁊ hoc mō
dicit deus nolle. qđ absolute vult nō fieri. Hoc aūt
mō nō est dicere q̄ deus nolit mala fieri. et hoc mō n̄
tenet cōña a cōtrario. q: nō tenet in c̄trijs. sed in c̄di-
17 ctorijs. Ad illud q̄d obijcit q̄ duob⁹ opposit̄ ꝓ-
positis nēce est alterū scire. g̃ necesse est alterū velle.
dōm. q̄ loquēdo de volūtate bñplaciti nō est simile.
nā sciētia est respectu oīm que fiūt. volūtas aūt bñ-
placiti nō est nisi respectu coꝝ que fiūt ab ipō. Ad
18 illud qđ obijcit q̄ quilibet iust⁹ vult iusticiā ⁊c. dōȝ
q̄ aliq̄d dicit iustum dupliciē. in se scȝ et ex ordine.
Quod iustū est in se. sm id qđ est. est a deo volitum.
Qđ vero ē iustuȝ ex ordīe est. volitū a deo sm quod
ordinatū ⁊ malū nō est volitū sm q̄ malū. s sm qđ
punit. ⁊ ita sȝ qđ ordinatū. ⁊ ita sm id q̄d est n̄ ē vo-
19 litū. Ad illud q̄d obijcit q̄ q̄ vult aliq̄d vult oīe
illi annexū. dōm. q̄ velle aliq̄d est dupliciter. aut vo-
lūtate aīte. aut volūtate c̄ñte. Qđ vult aliq̄s volū-
tate aīte. vult oē annexū illi necessario. Qđ vo vult
volūtate c̄ñte. p̄t etiā velle sine annexo. Potest eñ
ex malo bonū elici. q̄d nō eliceret nisi factū illud ma
lū displiceret et bonum elicitum complaceret ei qui
novit elicere. Potest tñ r̄nderi p interēptiōem. q̄ vo
lēs volūtate cōsiliata vult aliq̄d. nō tamē vult illud
qđ c̄sequit. sicut aliq̄s vult aliquē surgere. s tñ non
vult eū cecidisse. Tamē p̄t aliter dici ⁊ meli⁹ q̄ vel-
le aliq̄d sine alio est dupliciē. Aut velle hoc ⁊ nō vel-
le aliud. q: vnū placet et aliud displicet. ⁊ sic possibi-
le est hijs que insepabiliter sūt coniūcta. Alio modo
velle aliquid sine alio est dicere velle aliquid sine il-
lo esse. et est velle impossibile. Primo mō nō sequit
q̄ velit id q̄uis nō sine illo. sēsus eñ est nō sine illo
ente s tamē sine illo volito. Et est exēplū sēsibile. vo
lo eñ aliquē qui cecidit surgere ita q̄ nō volo eū ce-
cidisse. nō tamē volo q̄ surgat ita q̄ nō ceciderit.

Questio. iij. c

Utrū mala fieri sit bonū. ⁊ q̄ sic ōndit hoc mō. Qđ
expedit faciēti ad salutē illud est bonū. s malū ē hu-
iusmodi. Vñ sup Ro. viij. Diligētib⁹ deū oīa coop-
ant in bonū. glo. etiā ipe casus. Et Aug. xiiij. de ciui.
dei ca. xiij. Audeo inquit dicere supbis. vtile esse in-
cidere i aliq̄d aptū manifestūq̄ȝ peccatū. vt inde sibi
displiceāt. q̄ iā sibi placēdo corruerāt. igit malū fie-
ri est bonū et vtile faciēti ad salutē. g̃ ⁊c. Iteȝ q̄d est
bonū deo ⁊ vniuersitati. est bonū simpliciē. q: bonū
cōmune pfert bono priuato. s malū fieri est bonum
vniuersitati. g̃ ⁊c. Q: sit bonū dic Boeti⁹ i li. d̄ cōso.
Sola diuia vis ē cui q̄ȝ mala bōa sūt. Et Au. i li. cō
fess. tu cui nihil oino malū. sed nec vniuerse creatu-
re tue. q: nihil est extra te q̄d corrūpat ordinē quem
imposuisti. g̃ si malū fieri est bonū vniuersitati. pat̄ȝ
⁊c. Itē cuius vsus bonus est. ipm quoq̄ȝ bonuȝ.
sed vsus maloꝝ factoꝝ est bonus. g̃ ⁊c. Minor p̄ȝ p
Aug. xj. de ci. neq̄ȝ eñ de⁹ malos esse p̄sciuit. nisi pa-
ri rōe p̄sciret quib⁹ eos bonoꝝ vsib⁹ accōmodaret.
Itē oē q̄d iustū est. bonū est. s mala fieri iustū est.
q: pena est peccati p̄cedētis sicut vult Greg. g̃ malū
fieri bonū est. Cōtra. malū fieri. est malū in esse ꝓ-
duci. si g̃ malū fieri est bonū. ꝓductio mali est bona.
sed regula est in arte topicoꝝ. cui⁹ generatio vel ꝓ-
ductio bona est. ipm quoq̄ȝ bonū. g̃ si ꝓductio mali
est bona. malū est bonū. Itē malū fieri est idē qđ
bonū priuari siue corrūpi. si g̃ malū fieri ē bonū. cor-
ruptio boni est bona. s regula est. cuius corruptō bo
na. ipm quoq̄ȝ malū. g̃ si corruptio boni est bona. bo
nū est malū. quod absurdū est. Itē de duobus cō
uertibilibus ▮ vnū est bonū. ⁊ reliquū. s malū fieri ⁊
mala facere sūt cōuertibilia. g̃ ▮ malū fieri est bonū.
⁊ malū facere est bonū. sȝ p bono nullus est punien-
dus. g̃ nullus faciēs mala est puniēdus. Itē sicut
oppositū in opposito. ⁊ ꝓpositū in ꝓposito. si g̃ malū
fieri est bonū. ergo bonū fieri est malū. sȝ hoc absur-
dū est q̄ malū sit facere bonū. g̃ ⁊ p̄mū. Itē si ma
luȝ fieri est bonū. aut g̃ in se. aut q: ex ipo euenit vel
cōsequit bonū. Nō in se. c̄stat. Si ergo q: inde eue-
nit bonū. qui dicit faciam⁹ mala vt eueniāt bona bñ 20
dicit. g̃ male apl's repbēdit. R̄ͦ. ad p̄dictoꝝ intelli
gētiam notādū q̄ in opib⁹ illud est dicere bonū vel
vtile siue cōferēs. q̄d in finē bonuȝ ducit. siue est via
ad bonū. Ducē āt ad bonū tripliciē dicit aliq̄d. scȝ p
modū cause. vel p modum casus. vl' p modū occasi-
onis. ⁊ dr̄ñt h̄ tria. Nā cā p se ducit circa illđ ēca qđ
ponit qđ est ꝓducēs ⁊ intēdens. Sed casus priuat
intentōem sȝ nō opatōem sicut p̄ȝ in fodiēte qui in-
uenit thesaurū p̄ter itētōem. Occasio aūt p̄uat vtrū
q̄ȝ. nō eñ dicit p̄ncipiū ꝓducēs. sȝ magis dicit aliq̄d
qđ p̄ncipiū afficit vt efficiat. sicut aliquis ex vbo au-
dito pcutit alium. verbum auditū fuit occasio nō ef-
ficiēs pcussionē. nec coopans efficiēti. sȝ qdammō af
ficiēs. Et hec occasio duob⁹ modis ē. Quedā eñ est
q̄ qdammō hȝ rōem actiui. q: qdammō excitat effi-
ciētē. sicut maluȝ exēplum ad peccatū. Vel q̄ hȝ rōem
passiui. vt ex quo aliquis assumit rationem. sicut ali
quis ex malo alterius excitat se ad faciendū bonū.
sm hoc intelligēdum. q̄ malum duo dicit. scilicȝ pri-
uatōeȝ. ⁊ naturā ordinabilē. ⁊ rōe malitie cōpat ad
bonū qđ elicit sicut occasio passiua. rōe boni qđ sb-
sternit. sicut occasio aliquo mō actiua. ꝓpt qđ malū
dicit occasio boni. Cuȝ g̃ aliquid ducat in bonū hijs
tribus modis. habet sic dr̄ñaȝ in ducēdo. Aliquid eñ
p̄t ducere aliquid ad alteꝝ. aut ex se. aut per aliquid
sui. ⁊ tunc tenet rōem cause ▮ se. Aut p̄t ducere p al-
teꝝ ad qđ tñ nō ordiat. sȝ illud ordiat ad terciū sum-
pta occasiōe ex illo. ⁊ sic tenet rōeȝ occasiōis. Aut du
cit cum alio ad qđ tñ nō ordiat. nec illđ ad terciū.
sȝ ambo simul. ⁊ sic tenet rōem casus qui ex cōcursu
est causaruȝ. Ex hoc ergo p̄ȝ q̄ illud qđ ducit p mo-
dū cause hȝ intra se rōem ordinatōis in finē. ⁊ ideo in
ipo est bonitas. ⁊ iō recte denoiat bonum. Qđ vero
ducit p modū occasiōis. nllā hȝ intra se rōeȝ ordina-
tōis in finē. iō nec bonitatē. ⁊ ꝓpt h̄ nō p̄t denoiari
bonū p se nisi cum additōe illi⁹ ▮ qđ ordiat. in q̄ scȝ
cōsistit rō ordiatōis ⁊ bonitatis. ⁊ circa qđ ponit bo
nitas. Cū ergo maluȝ nō ducat ad bonū ex se. sȝ p il-
lud qđ elicit ex ipo a sapiēte deo. absolute loquēdo
malū fieri nō est bonum' immo oēs cōsimiles sūt ne
gāde. q: bonitas notat poni circa ipm maluȝ. Si āt
addat bonum qđ elicit vl' ipe eliciēs. sic c̄cedēde sūt
h⁹mōi locutōes. malum fieri est bonuȝ ei qui nouit
ordiare in bonuȝ. silr maluȝ fieri est bonū vt decip
bent. Ex hoc ergo patēt due p̄me rōes. pcedunt eñ
cum determinatōe sicut p̄ȝ in ipis auctib⁹. Ad il- 21
lud qđ obijcit tercio cuius vsus bonus ⁊c. dōm q̄
duplex est vsus rei. Unus ad quē res de se ordiatur.
⁊ de tali verū est. sicut p̄ȝ de equo qui est ad equitan
dū. Alius vsus qui est aliq̄ñ ⁊ ex post facto. ⁊ iste p̄t
esse bonus ex bonitate vtētis nō vtilis. q: bon⁹ vtēs
bñ vtit mal'. ⁊ de tali vsu nō est regula vera. de illa au

18 te loquit Aug. Ad illd qd obijcit. qd iustu est bo
est &c. dicendum q iustu dicit dupliciter. Uno mo iuste
ordinatu p iusticia q est in ipso. & oe qd sic iustu est bo
nu est. qm intra se habet iusticia. Uel est declarati
uu iusticie. & sic pt malu ondere. Sicut ei malu pt ad
retributoem iusticie disponere. ita & ondere. & h mo
dicit ordinatoz iusticie in altero. nec sequit q sit bo
nu. q iustu pl importat roe ordis. Nihilomin tn
sermo ille no est pprius quo dicit iustu est vt qui in
sordib est sordescat. imo valde p accides intelligit.
q iustu est vt relinquat a deo. & ad hoc sequit q ad
huc sordescat. vn p accides intelligit.

Questio. iiij. d

Utru mala fieri sit veru. & videt q sic. q de quolibet
affirmatio vel negatio vera. de nullo ambo sil. s hec
est falsa nulla mala fiut. g oppositu est simplicit veru
scz mala fieri. Ite veritas est adequatio rei & intel
lect. g quoties ho intelligit sicut est in re. veritatem
hz. & intellect intellectu. s qui itelligit mala fieri. ve
re intelligit. g si vere intelligit. intellectu est veru. er
go mala fieri est veru. Ite veritas positois asse
rit veritate in dicto. Un si sortes currit. sorte currere
est veru. g si malu fit. malu fieri est veru. s malum fit
costat. g &c. Ite veritas dicetis ponit veritate in
dicto. s ds qui no est medax dicit mala fieri Math.
ix. Quid cogitatis mala in cordib vris. g verum est
mala cogitari. pari roe veru est fieri. Cotra. veru
bonu couertutur. s malu fieri no est bonu. vt s p
batu est. g mala fieri no est veru. Si forte dicas q ve
ru est d veritate coplexi. ondit de oi veritate. q ois
veritas entitas queda est. & oe qd participat ronem
entis. participat roem boni. g &c. Ite ois veritas
est a veritate prima. g & oe veru a primo vero. si ergo
malu fieri est veru. malu fieri e a deo. s hoc est supra
improbatu. g &c. Si tu dicas q illud est veru de ve
ritate rei no signi. hoc nihil est. q sicut a deo sut res.
ita et signa. & Amb. dicit. q oe veru est a spusancto a
quocuq dicat. loquit g de veritate in sermone. & ita
de veritate coplexiois siue signi. Ite ois veritas
signi siue coplexiois cam & ortu hz a veritate coplex
ionis. g veritas istu furari ortu hz a veritate furti. s
furtu no dicit actoem vera imo defectiua. g pari roe
23 istum furari non est simpliciter veru. Si tu dicas q
veritas coplexiois triplex est. scz positois. puatois. &
negatois. Et pma causat a veritate rei. scda vero &
tercia no causat. Cotra. phus generaliter dicit q ab
eo q res est vl n est. oro dicit vera vel falsa. ergo hoc
vbiq veru est. Ite oe qd mo veru est de pnti. ab
eterno fuit veru de futuro. g si malu est hoc mo veru.
ab eterno fuit veru. s nihil eternaliter fuit veru. nisi
esset deus. vel in deo vt in ca. g si malu fore fuit veru.
et no fuit deus. fuit in deo tanq in ca a deo. s hoc flm.
24 g &c. Rn dicendum q sine distinctoe cocededu e. q ma
la fieri est veru. vere em enunciat. & vere intelligit. ve
ru em dictu de coplexo respicit copositoe. sicut dicit
phus. q veritas & falsitas circa copositoem cosistut.
et ideo dicit veritate signi. signu aut est veru. qn sig
nat re se hre sicut se hz. tuc em dicit adequari. & ideo
cu ita se habeat in re sicut signu exprimit. simpliciter
25 loquedo veru est mala fieri. Ad illud qd obijcit q
veru et bonu couertutur. dicendum q circa ide veru est.
Un si res est vera est bona. & si signu est veru e bonu.
s tame non sequit q si signu sit veru. q signatu siue
res sit bona. & io h est fallacia accidetis. oe veru e bo
nu. sed istud furari est veru. g istud furari est bonu.
ex variatoe minoris extremitatis. Veru em pdicat
pc illo dicto roe copositois. cu sit dictio modalis. bo
nu vero roe attributois. & hac instatia facit mgr i li
tera. Silis modus arguedi est hic. audio angelos ca
tare. sed catare angelos e veru. g audio veru. Consi
milis mod arguedi est in illa oroe. oe veru est a deo.
istu furari est veru. g &c. & io silr soluedu. Ad illud 26
qd obijcit q veritas signi est a veritate rei. dicendum q
flm est. Tuc em signu veru est qn signat re no esse q
no e. & no habere veritate. cu illa no hz. Na sicut ali
quid impfectu pfecte equatur alij impfecto. ita res
defectiua plene pt signari. Un phus n dicit ab eo q
res est tm. sed est vel no est. Et est sesus. ab eo q res
est. est oro vera q significat ipa esse. & ab eo q no e.
est falsa que significat esse ipa. & ab eo q no est. e fal
sa q significat ea ee. Ecotrario intelligedu in re que
no est. Un quis furtu sit ens sm qd. tn oro que sig
nificat alique furari est vera simplicit. Veru est tn
q ois veritas coplexa sup aliqd fudat. s no oportz
q sup rem intellecta. s sup intelligete in quo oro hz
esse. & sic pz illud qd fudat sup ens sm qd roe defor
mitatis. & veru est simpliciter. pter adequatoem
que est simpliciter. Nota tn q de fudamento ve 27
ritatis ppois diuersimode sen. iut diuersi. Aliq em di
stinguut sicut tactu est tripliciter veritate orois. scz
positois. vt cu dicit cesar est ho. Priuatois. vt cu di
cit cesar e ho mortuus. Negatois. vt cu dicit cesar n
est. Prima dicut fudari supra ens simpliciter. scda
supra ens sm qd. & tercia no dicut fudari sup aliqd.
q talis oro nihil ponit. Sed tame illud no videtur
sufficere. q cu dicit hec oro vera est. veru pdicat ali
qua coditoem entis. g necesse est sup aliqd fundari
q sit. Et io dicut alij q fudat supra pncipia cesaris.
sed hoc no sufficit. quia esto q cesar oino sit corrup
tus. & sz materia & sm forma. adhuc tn vera e ista.
cesar fuit. siue cesar no est. Et io dicut alij q fudatur
supra intelligete. Sz adhuc videt illud no sufficies.
q esto q nullus intelligat actu. adhuc oro est vera scrip
in pariete cesar fuit. Io dicendum. q veritas oronis sit
veritas signi. & veritas signi no dicat qualitate abso
luta. sicut nec necessitas pntie. sed respectiua. sic sig
nu. cu oe qd cotingit significare aliqd contingat vere
significare et etia false. & sicut ad roem significadi n
oportet re ee ente s cognoscibile. sic nec ad roem vere
significatois. & qm oe qd intellectus capit. vel est ens.
vel capit siue imaginat p copatoem ad ens. io omnis
significatio & veritas oratois significatis. vel fudat
simplr supra ens. vt si dicat petrus e. vel in ordine ad
ens. Un ppositio de pterito fudat sup ordine eius ad
psens. silr ppo de futuro. sicut ppositio negatiua. vt
si dicat cesar no est. aliqd em ens est qd no est cesar.
et sic de alijs. silr si dicat chimera no est hircoceruus.
Ad illud qd obijcit vltimo q malicia fore sit veru 28
ab eterno. dicendum q ad hoc q aliqd sit veru. no opor
tet q sit in deo tanq in ca. s sufficit q sit in dei pscien
tia. q no e nisi veri. ad hoc aut q aliqd sit in dei pscie
tia. sufficit q ipm vel eius ca vel eius oppositu sit in deo
tanq in ca. sicut supra dictu est de cognitoe dei.

Questio. v. e

Utru malu sit ordinabile a dei volutate. Et q sic videt.
q sup illud ps. Dne ds meus in te speraui. glo. q vidz
merita aiaru sic ordinari a deo. vt pulchritudo vniuer
sitatis ex nlla pte violet. i oibus laudat deu. distigues

deum aliquid fecisse ⁊ ordinasse. ⁊ vniuersum bonū
aliud non fecisse. sed ordinasse vt malum. Item
Augu. in ench. Malum bene ordinatū et loco suo
positum. euidētius cōmendat bonum. Item rōe
videtur. quia omne meritū ordinatur ad premium
siue retributōem. sed malum meretur penā. sicut bo
num gloriam. ergo et cum bonum gratie sit ordinabile.
pari ratione malum culpe. Itē peccantes in su
pplicijs ordinantur. sed ꝓpter vnumquodqꝫ ⁊ illud
magis. sed mali non ordinātur in penis nisi ꝓpter ma
la. ergo malum multo magis est ordinabile. Itē oē
quod auget decorem in re ordinata est ordinatum. sed
malum auget decorem in vniuerso quod est ordina
tum. ergo ⁊c. Probatio minoris. Aug. in xj. de ci. dei. si
cut pictura cum colore nigro suo loco posita. pulcri
or est. ita vniuersitas rerum ex peccatoribus est pul
cra. Contra. Aug. malum est priuatio modi. spe
ciei. ⁊ ordinis. sed nulla priuatio participat id cuius
est priuatio. ergo si malum eo ꝙ malū priuat ordinem.
malum non contingit ordinari. Itē qđ non est. nō
est ordinabile. nam ordo presupponit esse. sed malū
in eo ꝙ malum. nihil est. ergo non est ordinabile. Itē
omne ordinabile est ordinanti possibile. sed malum
non est possibile deo. quia deus nō potest facere ma
lum. ergo non est a deo ordinabile. Item si malū est
ordinabile. aut ordine partiū in totum. aut in finē.
Non primo mō. quia malū nullius est pars. Si se
cundo mō. ergo cum bonum est aliquid ex ordine in fi
nem. tunc malū fieret bonū. Rº. ad predictorum
29 intelligētiam notandum. quēadmodū aliquid dicit
esse sanū tripliciter. aut subiectiue. vt animal dicitur
sanū. aut dispositiue vt potio dicit sana. aut ostensi
ue vt vrina sana. Sic aliqđ ordinatū dicit tripliciter.
aut sic ordis susceptiuū. aut sic dispositiuū. aut sic osten
siuū. Sic susceptiuū nō ē aliqđ ordiabile nisi qđ ē ens
⁊ natura aliq. ⁊ ita malū nō ē ordiable. nisi p accidēs.
scʒ per bonum substratū. Sicut dispositiuū. malū
est ordinabile. sed nō sicut disponēs. sed priuās. Du
plex enī est ordo. scʒ nature ⁊ iusticie. Ordo nature
est institutus. ordo iusticie est acquisitus. Malū aūt
priuat ordinem spālis nature. ⁊ illū priuādo incurrit
i ordinē iusticie. quia ostēdit. vñ ratio ordināndi sicut
dispositio in ordinē iusticie est meritū vel demeritū.
Sicut ostēsiuū. malū est ordinabile ⁊ ordinatū. quia
manifestat ordinē bonoꝝ per oppositū. opposita au
tem iuxta se posita magis elucescūt. Rōes ergo ꝓbātes
ꝙ malū sit ordinatū ꝓcedūt sm ordinē iusticie. ⁊ scʒ
30 dispositōem ⁊ ostēsiōem. Ad illud aūt quod obij
[illegible]cit ꝙ malū est priuatio ordinis. dōm. ꝙ verū est par
ticularis nature. sed nō ē verū ꝓut ordo dicit dispo
sitōem vlis ꝓuidentie. de quo dicit Boetius. ordo
cūcta cōplectitur. quo fit vt si quis ab assignata sibi
ordinis rōe discesserit. necesse sit vt in alterā ordīam
relabat. Exemplū ponit in circunferentia circūple
ctente centrū. Ad illud quod obijcit. esse ordina
31 tum presupponit esse. dōm. ꝙ verū est in eo quod [illegible]
se et in se ordinat. malū aūt nō ordinat. nec i se. nec
per se. ⁊ ideo non oportet ꝙ ipm sit. sed sufficit ꝙ ali
ud sit i quo substātificat malū. ⁊ hoc est bonum. vt
dicit Boetius. Ad illud quod obijcit ꝙ ordinabi
32 le est possibile ordināti. dōm. ꝙ esse possibile siue sb
esse potētie diuine est dupliciter. aut potētie ꝓducēti.
aut ꝓuidēti. ⁊ qūuis malū nō subsit diuine ꝓductio
33 ni. subest tamē ꝓuisioni. Ad illud quod obijcitur
qua ordinatōe sit ordinabile. dōm. ꝙ ordinatōe ad
finē. sed hoc est solū ex post facto. et ideo non sequit
ꝙ malum sit bonū. sed ꝙ ex ipo sequit bonū. Pos
set tamen dici ꝙ qūuis malū nō sit pars. tamē illd in
quo est pars. ⁊ locū ⁊ ordinē partis tenet.

Questio. vj. f

Utrū malū sit de cōplemēto vniuersi. Et ꝙ sic videt
Ecci. xxxiij. Contra malū bonū est. ⁊ ꝯ mortē vita.
⁊ sic intuere in oia opa altissimi. si ergo huiusmodi op
positio spectat ad decorē ⁊ cōplementū vniuersi. ergo ⁊
malū. Itē Augu. ꝯ. ciui. dei loquēs de malis qua
re sinātur a deo. dicit [illegible] deus vniuersū. quasi qbusdā
antheticis honestauit. ⁊ exēplificauit in sermōe ⁊ in
picturis. In smone sicut apls dicit. j. Cor. v. Per glo
riā ⁊ ignobilitatē. Et i picturis silr. sicut enī pictura
alba cum colore nigro suo loco posita pulcra est. sic
vniuersū cū malis. ergo malum sm hoc decorat vniuer
sum. sed oē tale ē de cōplemēto vniuersi. ergo ⁊c. Itē
ratione videt. quia sicut malū est priuatio boni. ita
silentiū est priuatio vocis. et somnus vigilie. sed ad p
fectōem ⁊ decorē sermonis necesse est interponi silē
tium. ad pfectōem ⁊ decorē aialis necesse est aliquā
do vigilijs interponi somnū. ergo ad pfectū decorem
vniuersi necesse est bonis interponi mala. Item
vniuersū est conditū ad dei manifestatōem. sed i opi
bus dei maxime manifestat mia ⁊ veritas. sed si ma
lum nō fuisset. nec mia nec veritas ita pfecte mani
festaret sicut manifestat in eterna punitōe ⁊ pecca
torū remissione ⁊ redēptione. ergo non esset vniuersum
cōpletū. Cōtra Gen. j. vidit deus cūcta que fece
rat et erant valde bona. ⁊ nō fecerat mala. constat ergo
ꝙ absqꝫ malis erāt oia valde bona i vniuerso. sed vni
uersum non esset valde bonū [illegible] deesset ei pfectū. Cū
ergo deesset ei malū. videtur ꝙ malū non sit de eius pfe
ctione. Itē Augu. in. j. de li. ar. loquēs de pfecti[illegible]
vniuersi dicit. Quicqđ tibi vera rōne melius occur
rerit. scias opificem oim fecisse. si ergo non fecit mundū
cū malis. sed sine malis. ergo mūdus sine malis erat p
fectior ꝙ cū malis. ergo malum non est de pfectōe vni
uersi. Itē rōe videt. quia albius est quod ē nigro
impmixtius. ergo pulcrius et melius quod est malo im
pmixtius. sed [illegible] in mūdo nullū esset malū. nec vni
uersum esset malis pmixtius. ergo melius. ergo pfectius. ergo
ordinatio mali nō est de cōplemēto vniuersi. Itē
bonum et pulcrum idem est sicut dicit dyo. ergo quod
est priuatio boni est priuatio pulcri. sed malū est pri
uatio boni. ergo est priuatio pulcri. ergo malum deturpat.
sed quod deturpat ⁊ fedat non spectat ad pulcritu
dinē siue decorē. ergo nec malū siue mali ordiatō. Rº 34
ad hoc notādū ꝙ circa hoc diuersi diuersa senserūt.
Dixerunt enī aliqui. ꝙ est loqui [illegible] malo vt est in po
tentia facientis. ⁊ vt est [illegible] ope siue in facto. Si loq
mur vt est in potentia faciētis. sic voluerūt dicere. ꝙ
posse malū facere erat de pfectōe vniuersitatis. quia
creatura debebat fieri q posset peccare ⁊ posset ab
stinere. ad hoc ꝙ vniuersū pfectū esset. sicut in tercio
de li. ar. dicit. Si loquamur de malo [illegible] est in facto et
se. sic dicūt ꝙ nullo mō spectat ad ꝯplemētū vniuer
si. nec p se. nec p accidēs. Sʒ cū auctores dicāt ꝯriū ꝙ
ex ordinatōe mali ad bonū qdā decor resultat. sicut
dicit Aug. expsse. oportʒ alit dicere. Ideo dicunt alij
ꝙ decor vniuersitatis qdā ē essalis siue ꝯtū ad eē. q
dā accidētalis siue ꝯtum ad bn eē. Qꝯtum ad pri
mū decorē mala nō sūt faciēda. nec [illegible] se. nec p accidēs.

ꝗtũ ad aliquẽ decorẽ accidẽtalẽ. mala bene ordinata faciũt. nõ qꝛ mala. ſʒ qꝛ bñ ordinata. ꝛ ita ꝑ accidẽs. ſicut ꝑ accidẽs ordinat̃. ꝛ illo decore circũſcripto adhuc eẽt vniuerſũ decorũ et ꝑfectũ. ꝗuis hũc decorez nõ hẽret. Ad hũc decorẽ faciũt mala. nõ rõe ſui. ſʒ rõe ſbiecti qd ordiat̃ in penã ad diuine iuſticie manifeſtatõem. Uel rõe oppoſiti cuiꝰ decor magis clareſcit ex ꝑñtia mali. ſicut oppoſita iuxta ſe poſita magis elucẽſcũt. ſicut cõiter dicit̃. Uel rõe boni eliciti. multa eñ bona ds fecit ꝛ facta ſũt. q̃ nõ eẽnt facta. niſi peccatũ ꝑſtitiſſʒ occaſionẽ. ſicut illa q̃ geſta ſũt i nr̃a repatõe. tamẽ ſine hijs oibꝰ eẽt vniuerſũ cõpletũ. Si vo q̃rit̃ vtrũ tũc eẽt pulchriꝰ ꝙ nũc. ſic videri pt. ꝙ ſe habẽt ſicut excedẽtia ꝛ excedſa. ſicut due facies in quarũ vna nulla ẽ macula. i altera ẽ cicatrix aliq̃ bñ ſita q̃ vr̃ faciez venuſtare. Et ſi vltra ꝓcedas. q̃s decor magis excedit. pt dici ſine ꝑiuditõ ꝙ decor q̃ nũc ẽ. ꝛ rõ hꝰ ẽ. qꝛ vis diuina eliciẽs bonũ ex malo ꝑpotẽs ẽ malo. ꝛ iõ bonũ qd inde elicit. ꝑualʒ bono qd malũ corrũpit. et iõ plꝰ valʒ vniuerſũ nũc ꝙ valuiſſet tũc. in q̃ nũc mõ cõmẽdat̃ ſapia creatoris. vnde Greg. in benedictiõe cerei paſcal̃. O felix culpa q̃ talẽ meruit hr̃e redẽptorẽ. Et exẽplũ ẽ de ciſo ſano q̃ frãgit̃ ꝛ religat̃ filo argẽteo vl̃ aureo. qꝛ melior ẽ poſt ꝙ ante. nõ rõe fractionis. ſed rõe religatõis. Et ſi q̃ras a me. nõne melius 35
eẽt ſi oẽs eẽnt beati. ꝙ ꝙ q̃dam beati. ꝛ q̃dã miſeri. dõm. ſicut credo hõ ſtetiſſet ñ pueniſſet plures ad hũcꝫ ſupnã ꝙ ſic pueturi ſũt. Uñ mali q̃ſi ex abũdãti ſũt. nec ſunt i ꝯputatõe. Et ſic ꝯcedẽdũ ꝙ ordiatio mali fac̃ ad cõplemẽtũ accidẽtale. ſic ꝓbãt rões ad primã ꝑtẽ inducte. ſʒ ad cõplemẽtũ ſiue ad decorẽ ſbalẽ nec ꝑ ſe nec ꝑ accidẽs. ꝑ ſe vero ad nullũ. ſicut ille rationes oſtẽdũt. Uerũtamẽ qd obijcit̃ ad ꝑmã ꝑtẽ ꝑ 36
ſiſe in ꝑuatõibꝰ. dõm ꝙ ille ꝑuatões nõ ſũt aliq̃d addẽtes nec auferẽtes aliq̃d de bono vel pulcro. malũ tamẽ aufert. iõ pʒ illd. Ad illud q̃d obijcit̃ ꝙ ñ ma 37
nifeſtaret̃ mĩa ꝛ iuſticia. dõʒ. ꝙ ꝗuis ñ manifeſtaret̃ in actu. manifeſtaret̃ tñ in ſua origĩe. q̃ eñ deus in ſe cognoſcit. videt in illo eterno exẽplari qd eũʒ decẽat facere ꝛ poſſit. ſʒ nõ oĩno. ꝛ ita mĩam ꝛ iuſticiã parit̃. Nihilominꝰ tñ mĩa oñderet̃ in ſupꝺerogatõe. ꝛ iuſticia i retributõe. ſʒ nõ ita clare vt nũc in oꝑe.

Di. xlvij. Uoluntas dei ſemꝑ fit efficaciter.

Olũtas quippe dei ſemꝑ efficax eſt. Supra remouit magiſter dubitatões ex quibꝰ videbat̃ voluntas dei aliquãdo impediri. Hic determinat veritatẽ oñdens volũtatẽ dei ſemꝑ eẽ efficacẽ ꝛ nũꝙ impediri. Et hec ꝑs hʒ q̃tuor ꝑtes. In ꝑma aucte Aug. oſtendit volũtatẽ dei ſemꝑ eẽ efficacẽ ꝛ nũꝙ ipediri. In ſecũda vero ne hoc intelligeret̃ de volũtate ſigni. diſtinguit volũtatẽ vt oſtẽdat hoc eẽ dictuʒ de volũtate beneplaciti. ibi. Uerũ vt ſupra diximus. In tercia mgr̃ oſtẽditꝙ ꝯtra quãdam volũtatem ſigni bene pt fieri. ibi. Multa eñ fiunt cõtra dei ꝓceptũ ꝛc̃. In quarta vero epilogat breuiter ꝑdeterminata. ꝛ h̃ ibi. Ex ꝑdictis que et ꝙ volũtas dei que ipẽ eſt ꝛc̃.

Autoritate Aug. oſtendit voluntatem dei ſemper eſſe efficacem et nunꝙ impediri.

XLVII

Olũtas quippe dei ſemꝑ efficax eſt vt fiat omne quod velit. ꝛ nihil fiat quod nolit. que de homine ſemper impletur quocunꝗ ſe vertat. Nihil enim (vt ait Aug. in li d li. arbitrio) conſtitutum ſuperat volũtatem dei. ꝛ ſi faciat contra eius volũtatẽ. tñ cõtra eiꝰ volũtatẽ q̃ ipſe eſt nihil putãdũ eſt ita fieri. tanꝗ velit fieri ꝛ non fiat. vel nolit fieri ꝛ fiat. Illa eñ voluntas (vt ait Augu. in ench) ſemper implet̃. aut d nobis. aut a nobis. De nobis impletur. ſed tamen non implemus eaʒ qñ peccamus. A nobis impletur qñ bonuʒ facimus. ideo eñ facimꝰ. quia ſcimꝰ placere deo. Ita de hoĩe ſꝑ deꝰ implet ſuã volũtatẽ. quia nihil facit hõ de quo deꝰ non oꝑat̃ qd vult. Nõ eñ vult deꝰ vt peccet hõ quilibʒ. Si aut peccauerit. penitenti vult parcere vt viuat. in peccatis vero ꝑſeuerãtem punire vt iuſticie potẽtiam contumax ñ euadat. Sicut alios ab eterno preꝑauit ad penam. ita alios preꝑauit ad gloriaʒ. hec ſunt magna opera domini exquiſita in omnes volũtates eius. Et tã ſapienter exquiſita. vt cuʒ angelica ꝛ humana creatura peccaſſʒ. id eſt nõ quod ille ſed quod voluit ipa feciſſet. etiam per eandẽ creature voluntatẽ qua factũ eſt ꝙ creator non voluit. replet ipẽ quod voluit. bene vtens etiam malis tanꝗ ſumme bonusª ad eorum damnatõem quos iuſte ꝑdeſtinauit ad penam. ꝛ ad eorum ſalutem quos benigne predeſtinauit ad gratiam. Quantum enim ad ipos attinet qd deus noluit fecerunt. q̃ntũ vero ad omnipotentiaʒ dei nullo mõ id facere valuerunt. Hoc quippe ipo ꝙ contra eius volũtatẽ fecerũt. de ipis facta eſt volũtas eius. Preterea. nãꝗ magna dñi ſũt oꝑa exquiſita in oẽs volũtates eius. vt miro ꝛ ineffabili mõ non fiat ꝓter eiꝰ volũtatẽ. qd etiã fit cõtra eiꝰ volũtateʒ. qꝛ ñ fieret. ſi nõ ſineret. nec vtiꝗ nolẽs ſinit. ſed volens. nec ſineret bonus fieri mala niſi omꝑs. ꝛ de malo poſſet fa

ª Ad eorum dãnatõem quos iuſte predeſtinauit ad penaʒ. Videt̃ Aug. h̃ improꝑe loqui. qꝛ ſupra. xv. di. dicit̃. ꝙ ꝑdeſtinatio eſt de bonis ſalutaribꝰ. Itẽ dañ. non ad puniẽdũ plaſmauit nos ds. q̃ male dicit. Iuxta h̃ q̃rit̃ cuʒ ds ſit ſũme iuſtꝰ ſicut ſũme miſericors. q̃re

magis ẽr ꝓpriũ dei mi
sereri q̃ dãnare siue
punire. R°. q̃ dam. s.
distinguit volunta-
tẽ dei i añcedẽtẽ ⁊ cõ-
sequẽtẽ. ꝑt ꝗ ꝑpatio
ẽ q̃tum ad vtrũq;. ⁊
sic ẽ ꝑpatõ bonoꝝ. et
h̃ mõ ẽ ꝑpatio simpli
cit ⁊ ꝑdestinatio ꝓpe
dicta. Aliõ ꝑpatõ ac
cipit large sm quãcũ
q; volũtatẽ. ⁊ sic est
maloꝝ. ⁊ ẽ ꝑdestiatio
large. ingi ãt ⁊ dañi.
supra accipiũt ꝓpe.
s Aug. accipit cõiter
2 ⁊ sic pz solutõ. Ad
illud q̃d q̃ritur d' ope
mĩe. dñi. q̃ q̃uis est
ꝓpuz dei misereri. q2
ad op⁹ mĩe nõ req̃rit
nisi dei benignitas. s3
ad h̃. q̃ seueritatẽ iu-
sticie faciat. ꝑsuppo-
nit nr̃a iniq̃tas. ⁊ ido
illõ mag̃ appropat
5 ipi do q̃z h̃. b Ip-
si⁹ nãq; ꝑmissiõe ⁊c.
Innuit mgr̃ q̃ mala
fiũt ꝑter dei volũtatẽ
s ñ ꝑter ꝑmissionem.
Cõtra. videt male lo
q̃. q2 cũ ꝑmissio sit sig
nũ volũtatis diuie. si
fiũt ꝑter ꝑmissionẽ. ꝗ
etiã ꝑt volũtatẽ. Itẽ
q̃rit q̃ dr̃ia ẽ int fieri
ꝑt volũtatẽ ⁊ ꝯ. ⁊ vĩ
q̃ nlla. q2 Math. xii.
Qui ñ ẽ mecũ ꝯ me ẽ
R°. dñi. q̃ fieri ꝑter
volũtatẽ h̃ ẽ q2 volũ-
tas dei nõ ẽ in h̃ fieri.
nec i ei⁹ oppositũ. ⁊ ita
ꝑt volũtatẽ fit. q̃d nõ
fit s3 volũtatẽ nec ꝯ.
et iter h̃ mediũ ẽ. vñ o
ãt i Math. itelligit d'
ꝑceptis. q̃ q̃ negligit
inimic⁹ dei efficitur.
4 Qd' ꝗ obijcit q̃ per
missio ẽ signũ volũta
tis bñplaciti. dõ. q̃ ñ
ẽ signũ q̃ ds velit il-
lõ q̃d ꝑmittit. s q̃ ve
lit illõ qd' ex eo elicit.
5 ⁊ sic pz illõ. c S3
non ꝑter ei⁹ permissi
onẽ q̃ ipe nõ ẽ. s3 hoc
vr̃ q̃ permissio nõ sit
deus. Cõtra. ds ẽ sua
actiõ. ꝗ ds est sua per-
missio. cũz permissio
sit actio dei. Si tu d'-

cere bonũ bene. Hijs verbis euidẽter mõstrat q̃ volũ
tas dei eterna semp implet de hoie. etiã si faciat hõ cõ
tra dei volũtatẽ. Sed attẽdenduz est diligẽter quõ in
supiorib⁹ dicit fieri aliq̃d cõtra dei volũtatẽ. qd' tamẽ
nõ fit ꝑter eã. ⁊ qualiter intelligẽdũ sit illõ. q̃tũ ad se
fecerũt q̃d de⁹ noluit. q̃tũ vero ad oipotẽtiã dei nullo
mõ id facẽ valuerũt. Videnť eñi ista supiorib⁹ obuia-
re. vbi dictũ est volũtati ei⁹ nihil resistere.

Ostendit dei volũtatẽ ẽẽ efficacẽ nõ volũtate signi
sed beneplaciti. b
Verũ vt supra dixim⁹ volũtas dei diuersis modis ac
cipit. que diuersitas in ꝑdictis verbis si diligẽter note
tur. nihil ibi cõtradictõis repit. Vbi eñi dicit ñ fieri ꝑ-
ter ei⁹ volũtatẽ etiã qd' fit cõtra ei⁹ volũtatẽ. dissilr ac
cepit volũtatẽ. ⁊ nõ ipam volũtatẽ q̃ de⁹ est et sempi-
terna est. sed eius signa ꝑdictis verbis itelligi voluit.
id est ꝓhibitõem siue ꝑceptõem ⁊ ꝑmissiõem.

Oñdit q̃ cõtra quãdã volũtatẽ signi bñ ꝑt fieri. c
Multa eñi fiũt cõtra dei ꝑceptũ vl' ꝓhibitõez q̃ tñ nõ
fiũt ꝑter ei⁹ ꝑmissionẽ. b Ipius nãq; ꝑmissiõe oia fiunt b
mala. q̃ tñ ꝑter eius volũtatẽ sempiternã fiunt. Sicut
Au. dic sup illũ locũ ps. Vt ñ loqt os meũ opa hoiz. Ps. xvi.
Opa eñi hoiz dicit ea que mala sũt. q̃ ꝑter dei volũta
tẽ fiũt. que ipe est. c s3 nõ ꝑter eius ꝑmissionẽ q̃ ipe non c
est. Appellatur tamẽ ipa dei volũtas. quia deus volẽs
sinit mala fieri. Fiũt ⁊ ꝯ eius ꝑceptõez vel ꝓhibitõez.
sed nõ cõtra eius volũtatez q̃ ipe ẽ. nisi dicãtur ꝯ eam
fieri. q2 ꝑter eã fiũt. Cõtra eã quippe nihil ita fit vt ve-
lit fieri q̃d nõ fiat. vel nolit fieri ⁊ fiat. quod euidenter
ibi Aug. notauit vbi ait. Quãtũ ad ipos attinz q̃d ds
noluit fecert. Quãtũ xo ad oipotẽtiaz dei. nllõ mõ id
facẽ valuert. Ac si dicẽt. fecerũt ꝯ dei ꝑceptũ qd' appel-
lat volũtas. s nõ fecerũt cõtra dei volũtatẽ oipotẽtẽ.
q2 h̃ nõ valuerũt. illud valuert. ⁊ ita p hoc q̃ fecerunt
ꝯtra dei volũtatẽ. i. ꝑceptuz. de ipis facta est volũtas
ei⁹. i. impleta est volũtas ei⁹ sempiterna q̃ eos dãnari
volebat. Vñ Grego. sup Gen. Multi volũtatẽ dei p-
agũt. qñ mutare cõtẽdũt. ⁊ cõsilio ei⁹ resistẽtes obse-
quũt. q2 h̃ ei⁹ dispositõi militat. qd' hũanũ studiũ re
sultat. Hic apte oñdit. q2 dũ mali cõsilio ac ꝑcepto dei
resistũt (qd' volũtas dei appellat) ea faciũt vñ volun-
tas ei⁹ q̃ ipe est implet. que dispositio vl' bñplacitũ vo
cat. Nã vt ait Aug. in ench quantelibet sint volunta-
tes angeloꝝ ⁊ hoiz. bonoꝝ vl' maloꝝ. vl' illõ qd' ds. vl'
aliud volẽtiũ q̃ deus. oipotẽtis volũtas semp inuicta
est. q̃ mala ẽẽ nũq̃ ꝑt. etiã dũ mala irrogat iusta est. et
ꝑfecto que iusta est. mala nõ est. Deus ꝗ oipotẽs siue
p m̃iam cuius vult misereat. siue p iudiciũ quem vult
obduret. nec inique aliq̃d fac. nec nisi volẽs quicquid
facit. ⁊ omnia quecũq; vult facit.

Epilogat ꝑdeteriata. Et q̃re de⁹ ꝑcepit oib⁹ bõa fa
cẽ ⁊ mala vitare. cũ ñ velit h̃ ab oib⁹ impleri. d
Ex ꝑdictis liquet q̃ volũtas dei que ipe est semp inui
cta est. nec in aliquo cassat. sed p oia implet. Cõsiliũ
vero eius ⁊ preceptio siue ꝓhibitio. nõ ab oibus im-

d plent̃ qb⁹ ꝓposita et data sũt[d] Nec ĩõ p̃cepit oĩbus bona. vel ꝓhibuit mala. vel cõsuluit optima. ꝙ vellet ab oĩbus bona q̃ p̃cepit fieri. vel mala que ꝓhibuit vitari. Si enim vellet. vtiq꜠ ⁊ fierent. quia in nullo potest ab homine superari vel impediri eius volũtas. sz vt iusticiam suam hoĩbus ostenderet. ⁊ mali essent inexcusabiles. deniq꜠ vt boni ex obediẽtia gloriam. mali ex inobedientia penã sortirẽtur. sicut vtrisq꜠ ab eterno p̃parauit. Ea ergo que oĩbus p̃cepit vl' ꝓhibuit. a q̃busdam voluit fieri vl' vitari. sed nõ ab oĩb⁹. ⁊ quedã

e ꝑsonaliter[e] p̃cepit et in veteri ⁊ ĩ noua lege. q̃ ab eis q̃bus precepit fieri noluit. vt abrae de immolatõe filij. ⁊ ĩ euangelio quibusdaz curatis quibus precepit ne cui dicerent.

cas hoc eẽ dictuz rõe cõnotati. tũc obijcit̃ ꝙ volũtas dei siĩr aliq̃d cõnotat circa volitũ. R̃ꝰ dici p̃t ꝙ magister loq̃t̃ sz opinionẽ illoꝝ q̃ dicunt nomĩa sex gener̃ ñ p̃dicare aliq̃d d̃ deo vl' in deo s̃ a deo. sz h̃ opinio supra ĩ ꝓbata ẽ. Et ĩõ p̃t dici ꝙ mgr̃ loq̃t̃ de permissiõe rõe sui cõnotati q̃d ĩportat rõe sui nois. Et si tu obijcias d̃ volũtate ꝙ cõnotat. dõz. ꝙ ver̃ est ex adiũcto. sz nõ ẽ ita

6 de p̃ncipali significatõe nois. [illegible] Nec ĩõ p̃cepit oĩb⁹ bona. vel probibuit mala. vel consuluit optima ⁊c. Videt̃ male dicere. q꜡ preceptũ dei ẽ signũ volũtatis dei. sicut preceptũ nr̃m ẽ signũ volũtatis nostre. sz rectus hõ nũq̃ p̃cipit aliq̃d alicui nisi q̃d vult fieri. g̃ multo forti⁹ nec ĩpe de⁹. R̃ꝰ. dõm. ꝙ Augu. ⁊ magister seq̃ẽs Aug. qñ de volũtate beneplaciti loquũt̃. sẽper accipiũt ꝓ volũtate q̃ de⁹ absolute vult aliq̃d euenire. ⁊ d̃ hoc nõ ẽ dubiũ illd̃ q̃d dicit. sz vlteri⁹ mgr̃ seq̃ẽs dam̃. distiguit volũtatẽ antecedẽtẽ. siue q̃tũ in se ẽ. ⁊ hui⁹ signũ est preceptũ. ⁊ de hac nõ loq̃t̃ Aug. nec mgr̃. e Precepit ⁊ in veteri ⁊ in noua lege q̃ ab eis quib⁹ precepit fieri noluit. Videt̃ male dicere. q꜡ preceptuz ẽ signũ diuine volũtatis. g̃ si precipiebat q̃d nolebat. videt̃ ꝙ

7 illos decipiebat q̃bus precipiebat. Itẽ videtur male dicere ꝙ noluit immolatõnem ysaac. quia abrahãm volebat. g̃ volũtatẽ suã diuie cõformabat. g̃ nõ merebat̃ vt videtur. Item q̃re abrahã parauit se ad obediẽdũ. nõ aũt curat⁹ in euãgelio. R̃ꝰ. dõm. ꝙ q̃dã precepit de⁹ ad faciẽdũ vt precepta moralia. q̃dã ad ꝓbãdũ. id ẽ ꝓbatũ ostẽdẽdũ. q̃dã ad erudiẽdũ. ⁊ hoꝝ duoꝝ exẽpla tãguntur in litera. In precepto g̃ abrae signat̃ nõ ꝙ de[illegible] velit ĩmolatõem. sz ꝙ vult abrahã velle. ⁊ ĩõ cũ voluit. se sibi ꝯformauit. In precepto autẽ qd̃ fecẽ curato signauit se velle cõtemptũ laudis. ⁊ ĩõ abrahã laudãd⁹ est ĩ volũtate obedientie. ⁊ curat⁹ ĩ h̃ ꝙ nõ tacuit.

a D intelligentia eorum q̃ dicũt̃ ĩ hac parte q̃tuor q̃rũt̃. Primo q̃rit̃ vtrũ volũtas bñplaciti possit ĩpediri. Secundo q̃rit̃ vtrũ aliq̃s possit facẽ cõtra volũtatẽ signi. Tercio vtrũ d̃s debeat mala permittẽ. Quarto ⁊ vltio vtruz de⁹ possit mala precipere.

Questio .j. a

Q꜡ volũtas beneplaciti nõ possit ĩpediri. ostendit̃

1 p̃mo autoritate Gen̄. vlt. Nũ dei possum⁹ resistere

2 volũtati: q. di. nõ. Itez Ro. ix. volũtati ei⁹ q̃s resi

3 stit? Itẽ super illd̃. j. Thi. vl. Qui vult oẽs homies saluos fieri. glo. rogãd⁹ est vt velit. ꝙ si vult. necesse est fieri. Itẽ super illd̃ ps. Iust⁹ dñs ĩ oĩb⁹ opib⁹ suis. glo. apd̃ deũ h̃ ẽ velle. q̃d facẽ. sz ñ p̃t ĩpediri ne velit. q꜡ libẽ vult q̃d vult. g̃ nõ potest ĩpediri ne fiat

4 Itẽ oĩs volũtas q̃ p̃t ĩpediri p̃t superari. sz diuĩa volũtas superari nõ p̃t. cũ sit sup̃ma. g̃ diuĩa voluntas nõ p̃t ĩpediri. Itẽ oĩs cã q̃ ĩpedit̃ a ꝓsecutiõe sui effect⁹. aut defic̃ aut mutat̃. sz diuĩa volũtas nec deficit nec mutat̃. nec p̃t deficẽ nec mutari. ergo ⁊c. Itẽ nobili⁹ agẽs ẽ ⁊ nobilior cã q̃ ñ p̃t ĩpediri q̃z q̃ p̃t. sz diuĩa volũtas ẽ sũma ⁊ sup̃ma cã oĩm. vt supra mõstratũ ẽ. g̃ ⁊c. Cõtra. oĩs cã c⁹ effect⁹ cõtingẽter euenit p̃t ĩpediri. naz si nõ p̃t. tũc effect⁹ euenit necio. sz diuĩa volũtas ẽ hmõi. q꜡ ẽ multoꝝ cõtingẽtiũ. alioq̃n aut nihil eẽt ꝯtigẽs. qd̃ ẽ cõtra arbi. libertatẽ. ⁊ cõsiliũ. ⁊ casũ. aut de⁹ nõ eẽt illi⁹ cã. q̃rũ vtrũq꜠ absurdũ ẽ. g̃ ⁊c. Itẽ oĩs cã q̃ ꝑ aliã agẽtẽ explet̃. p̃t ꝑ illã deficiẽtẽ ĩpediri. si illa possit deficẽ. h̃ ꝓpõ. ꝑ se nota ẽ. sz diuĩa volũtas ẽ hmõi. naz de⁹ vult mlta fieri ꝑ cãs creatas q̃. nõ facit sine ĩpĩs. sicut generare hoĩez. asinũ. ⁊ silia. Silr̃ d̃ hĩs q̃ sũt ab ope nr̃o. ⁊ h̃ p̃t deficẽ. g̃ diuĩa volũtas ĩpediri. Itez oĩs cã c⁹

d⁹ se extẽdit ad ꝯtrariũ. volũtate p̃t aliđ velle q̃z velit. sz diuia eẽntialẽ hmõi. aliq̃d eĩ vult d̃s vt istũ dãnari. c⁹ oppositũ p̃t. h̃ certũ ẽ. alioqui nõ eẽt ops. p̃t g̃ facẽ oppositũ e⁹ q̃d vult. sz oẽ possibile ẽ possibile. põat̃ g̃ ꝙ d̃s faciat oppositũ e⁹ q̃d voluit. si h̃. g̃ volũtas dei ẽ frustra ⁊ ĩpedita. g̃ ⁊c. Itẽ volũtas vult aliq̃d q̃d de⁹ vult ĩpaz velle. aut g̃ p̃t velle cõtrariũ. aut nõ potest. Si potest. g̃ diuia volũtas potest ĩpediri. Si ñ potest. g̃ necẽ ẽ liberalitatẽ e⁹ artari. R̃ꝰ

ad itelligẽtiã predictoꝝ notãdũ ꝙ sz Io. dam̃. Volũtas beneplaciti ẽ duplex. scz añs siue cõditõnal' q̃ vult quãtũ ĩ se est oĩm salutez. et absoluta siue cõseq̃ẽs q̃ determiate vult aliquid q̃d nouit. certitudinaliter euenire. intelligẽdũ est ergo ꝙ nullã dei voluntatẽ possibile est superari. nullam possibile ẽ cassari. aliquam tamen vt antecedẽtez possibile est nõ impleri. aliquam vt consequẽtez necesse est impleri. et impossibile est impediri. Nullam inquam est possibile superari. nam si homo non faciat quod deus vult quãtum in se est sine voluntate antecedẽte. d̃s facit de ipso quod vult voluntate cõsequente. ⁊ ita semꝑ implet̃ vel d̃ homie vel ab homie. ⁊ sic nunq̃ vincit̃ vel superat̃. Non etiã possibile est volũtatẽ dei cassari. nã cassum dicit̃ aliquid duz ꝑuat̃ effectu ꝓꝑo ad quez ẽ. volũtas ãt nl'lo ꝑuat̃ effectu ad quẽ est ꝓꝑe. nã qd̃ dicit̃. ꝙ d̃s vult oẽs hoĩes saluos fieri quãtuz ĩ se est. h̃ voluntas nõ cõnotat salutez. nec ꝓꝑe est ad effectuz salut'. sz cõnotat ordiatõez nature siue nãz ordiabil'ez ad salutez. Vñ nihil plus ẽ dicere deus vult istum saluum fieri quãtuz in se est q̃z deo placuit dare isti naturã ꝑ quã possz ꝑuenire ad salutẽ. ⁊ ꝙ de⁹ parat⁹ esset iuuare ita ꝙ sal⁹ nõ deficit ꝓpt̃ defectũ a parte dei. Vñ nõ cassat̃. q꜡ hz ꝓꝑiũ

ft o

effectū. De volūtate aūt absoluta planuʒ ē ꝙ nō ꝑt
cassari. q2 oēm effectū suū ponit. nec vnq̄ remanet i-
expleta. cū itaqꝫ verꝫ sit volūtatē dei nullo mō posse
supari nec cassari. tamen volūtatem absolutā neces-
se ē impleri. ꝯditōnalē vero minime. Sed attēdēdū.
ꝙ ē necessitas ꝯñtie. ⁊ ꝯñtis sicut supra dictū ē d̄ ꝑsci
entia. q2 ipa nō hꝫ necessitatē ꝯñtis. sꝫ ꝯñtie. q2 neccio
infert. ⁊ sequit̃. deꝰ ꝑscit hoc. ḡ hoc erit. sꝫ tñ nō neccio
ꝑscit. q2 in actu ꝑsciēdi frequēter notat̃ effectꝰ cōtin-
gēs. Sic in volūtate intelligēdū ē. ꝙ volūtas dei ab-
soluta cōnotat euentū rei. ⁊ iō ē ibi necessitas ꝯñtie ſ
nō ꝯñtis. q2 nō mutat euētū rei. imo vult deꝰ ꝙ eue-
niat ꝯñs ꝯtingēs. Vñ sicut ꝑsciētia q2 neccio infert ef-
fectū nō ꝑt falli. sic voluntas absoluta quia neccio in-
fert nō ꝑt impediri. imo eā necessariū ē ipleri. nec ne-
cessitate ꝯñtis. nec necessitate ꝯñtie. q2 nō ꝯnotat ef-
fectū rei. ſ cōnotat illud qđ ē ordinabile ad euētū vt
ꝑdictū ē. Vñ bene sequit̃. vult istū saluari voluntate
absoluta. ḡ iste saluabit̃. nūq̄ eñ vellet. nisi ꝑit ꝑsci-
ret eū eē saluādū. De volūtate vero conditionata vt
9 visū ē nō sequit̃. Si ḡ obijcit̃ ꝙ volūtas dei ē neccia ⁊
neccio infert effectū. ḡ oimodā ponit circa ipm neces-
sitatē. dōm. ꝙ q̄uis necesse sit deū velle. ⁊ volūtateꝫ
eiꝰ eē in actu. tñ cōpatio eiꝰ ē ad futurū ꝯtingēs. ⁊ iō
10 effectꝰ euenit cōtingēter. Ad illud q̄d obijcit̃ ꝙ ꝑt
impediri eū sit cā ꝯtingēs. dōm. ꝙ sicut tactū ē. ꝙ q̄-
uis cōpatio diuine volūtatis ad volitū. ⁊ euētꝰ voliti
se neccio ꝯcomitētur. sicut vnū ꝯtingēs aliud. iō ñ ꝑt
impediri. tūc eñ impedit̃ cā. qñ manēte cōpatōe ⁊ or
dinatōe eꝰ ad effectū. effectꝰ nō euenit. Qđ ḡ ꝓponit̃.
ois cā cuiꝰ effectꝰ ē cōtingēs ꝑt impediri. falsa ē ꝓpō.
⁊ hꝫ instātiā si effectꝰ neccio cōcomitet̃ ⁊ seq̄t̃ ad cāꝫ.
11 ⁊ hec ē instātia in ꝓposito. Ad illud ḡ q̄d obijcit̃ ꝙ
ꝑt impediri ꝓpt̃ defectū cause coopantis. dōm. ꝙ sic
diuina volūtas siue diuinū velle. ꝯnotat effectuꝫ. ita
cōnotat exñtiā cause ꝑticularis. Cū eñ dicit̃ ds vult
istū saluari. nō est sēsus. ꝙ velit in omnem euētū. ſ ꝙ
vult istū saluari. vult istū velle. Vñ sicut diuia volū-
tas cōnotat istū effectū euenire. ⁊ iō neccio sequit̃ ef-
fectꝰ ad ipam. ita cōnotat cāꝫ creatā ꝯcurrere. ⁊ iđo
necessario sequit̃. si ds vult istū saluari. ꝙ iste etiā ve-
lit. ⁊ ita nūq̄ deficit sicut nec effectꝰ. ⁊ ita nūq̄ impe-
12 dit̃. Ad illud q̄d obijcit̃ ꝙ ds ꝑt oppositū eius qđ
vult. dōm. ꝙ diuina volūtas nō artat potētiā in pos-
sendo. vñ plura ꝑt q̄ꝫ velit. artat tñ potētiā in agēdo.
nūq̄ eñ potētia agit aliq̄d nisi q̄d vult. ⁊ impossibile
ē ꝙ actō supercedat volūtatē. Vñ nihil ꝑt facere nisi
13 q̄d ꝑt velle. Qđ ḡ dicit̃ ꝙ ꝑt ꝯtrū sue volūtatis. ꝑt in
telligi dupliciter. Aut volūtate mouēte ad cōtrariū. et
sic notat̃ repugnātia volūtatis ad potētiā. ⁊ h̄ est im
possibile. Aut volūtate nō mouēte. ⁊ sic notat̃ nō im
pedimētuꝫ nec repugnātia. sꝫ ꝙ volūtas libere ꝑt. q2
ita ꝑt h̄ ꝙ eiꝰ oppositū. ita ꝙ vult hoc q̄d ꝑt velle ei-
us oppositū absqꝫ sui mutatōe. sicut supra dictuꝫ est
de ꝑsciētia. Et rō huiꝰ est q2 vno ⁊ eodē vult q̄cunqꝫ
14 vult. Ad vltimū dōm. ꝙ volūtas dei ſm conueni
entiā ad ꝑsciētiā vult illa q̄ vult. Vñ sicut ꝑscia am-
bit eo tū velle ⁊ posse ⁊ agere. ⁊ nō ꝑt falli aliq̄d nō sb
trahē do cōtingētie rei euenietis. sic etiam in ꝓposito
intelligēdum.

Questio .ij. b

Vtrū aliquis possit facere ꝯ volūtatē signi. ⁊ ꝙ nō vi
det̃. q2 signū ⁊ signatū cōformari dñt. ḡ q̄d fit ꝯ vnuꝫ.
fit ꝯtra reliquū. ⁊ si nō ꝑt fieri ꝯ signatū. nec ꝯ signū.
Alioquin si nō fit ꝯ signatū ⁊ ꝯ signū. tūc signū ē fal-
sū. si eñ signū ducit in signatū. significat ꝙ fit ꝯ ipsū.
fieri ꝯ signatū. Itē minimū int̃ oia signata ē ꝑmis-
sio. cū sit respectu mali ad q̄d minime ordiat̃ bñpla-
citū dei. ḡ si minime accedit ad volūtatē bñplaciti. si
nō ꝑt fieri cōtra ꝑmissionē. multo minꝰ ꝯtra alia. sed
nō ꝑt fieri ꝯtra ꝑmissionē sicut dicit mḡr in litera. et
Aug. de ci. c. xx. sicut nullꝰ hoim agit recte. nisi adiutꝰ
diuino auxilio. sic nullꝰ hoim atqꝫ demonū agit vnq̄
nisi eodē diuio atqꝫ iustissimo ꝑmittat̃ iuditio. Itē
potētior est volūtas cui nō ꝑt resisti nec in se nec in si
gno. q̄ꝫ cui ꝑt in signo saltē. ⁊ si nō in re. ſ ds est potē-
tissimꝰ. ḡ videt̃ ꝙ nec volūtati eiꝰ nec signo volūta-
tis possit resisti. ⁊ sic ⁊c. Cōtra. int̃ oia signa volūta
tis ꝑceptio siue impiū videt̃ eē potētissimū. ſ fieri ꝑt
⁊ fit tota die ꝯtra diuinū mādatū. ḡ ꝯtra oñia alia.
Itē videt̃ ꝙ spālit̃ ꝯtra ꝑmissionē. q2 ꝑmissio ñ ē
nisi male culpe. sed maluꝫ culpe non est malum nisi
volūtarie fiat. ⁊ si volūtarie fit ꝑt ñ fieri. ḡ ꝑmittente
dō aliquē male facere. ꝑt ñ facere. ḡ ꝑt facere ꝯtra ꝑ-
missionē. Item super illđ ps. Eduxi eos cū argen-
to ⁊ auro. glo. dicit. ꝙ idē fuit ꝑceptū ⁊ permissuꝫ. scꝫ
absportacio vasoꝝ. ḡ cū possit fieri ꝯ ꝑceptū. pari ra
tōe ⁊ cōtra permissioeꝫ. ⁊ cōtra alia. per ꝯñs ḡ cōtra
oēꝫ volūtatē signi. Rꝰ. dōm. ꝙ ꝯtra aliq̄d signū di 15
uine volūtatꝭ ꝑt fieri. ꝯtra aliq̄d ñ. ⁊ rō huiꝰ duplex ē.
ex duplici mō distiguēdi signa. Quedaꝫ eñ sūt signa
respectu ꝑñtis. vt ipletō ⁊ permissio. Quedaꝫ respe-
ctu futuri. vt ꝑceptio ⁊ ꝯsiliū ⁊ ꝓhibitō. Et qm̄ d̄ ꝑñ-
ti q̄d fit. ipossibile ē i ꝑñti ñ fieri. qm̄ eē q̄d ē. qñ ē nec̄ē
ē eē. iō respectū signoꝝ d̄ ꝑñti ñ ꝑt eē resistētia. q2 si sit
resistētia. iā ñ sūt ꝑñtia. Q2 vō futura vl' faciēda ꝑñt
ñ fieri. iō q̄tū ad signa ea sequētia: resistētia ꝑt eē. Alia
rō sumit̃ ſm aliū modū distiguēdi. Q2 q̄dā sūt signa
diuine volūtatis absolute. q̄dā cōditionate. Dico ḡ ꝙ
q2 cōtra volūtatē absolutā nō ꝑt fieri. nō ꝑt etiā fieri
cōtra signa volūtatis absolute. vtpote sūt impletio ⁊
permissio. Quia vero ꝯtra volūtatē antecedēteꝫ siue
cōditōnatam ꝑt fieri. q2 ꝑt hō diuertere ab ordine ad
quē ex sui cōstitutōe ꝯditꝰ ē. hinc ē ꝙ ꝑt fieri ꝯtra vo
lūtatē signi. q̄ illā signat scꝫ ꝯtra ꝓhibitōeꝫ. ⁊ ꝑceptō
nē. ⁊ cōsiliū. Ad illđ q̄d obijcit̃ ꝙ contra nullū po-
test fieri. patet solutio ꝙ ē falsū. Ad illđ quod obij 16
citur ꝙ minimū est permissio. dōm. ꝙ maior signifi-
catio vel minor nihil facit ad hoc. sed presētialitas ef
fectus. vel etiā quia signat volūtatem absolutā qua
aliquid connotat absolute. Ad illud quod obijci- 27
tur ꝙ potētius est illud contra cuius signū non po-
test fieri. dōm ꝙ veruꝫ est quādo volūtas vult oino
ꝙ nihil fiat nisi ꝙ ostēdit se velle. sed diuina volun-
tas non est talis. immo vult ꝙ vnusquisqꝫ habeat ꝓ-
priā libertatē. ⁊ faciat q̄d vult. Vñ potētia faciendi ꝯ
diuinā volūtatē ē a diuia volūtate. ⁊ iō nō eēt potē-
tior ꝓpt̃ h̄. Vñ distiguēdū ꝙ posse facere ꝯtra signuꝫ
volūtatis aliꝰ. aut ē ꝯ volūtatē. ⁊ sic attestat̃ ipotē-
tie. Aut illđ posse ē a volūtate cꝰ ē signū. ⁊ sic nō atte
stat̃ ipotētie ſ magis potētie. Ad illud quod obij- 18
cit̃ ꝙ cōtra oia. q2 fit cōtra ꝑceptōeꝫ q̄ est maximum
signū. soluēdū est interceptōem. ꝙ non est maximuꝫ
signum. quia impletio maius est Preterea hoc nihil
facit ad propositū. sed presētialitas in effectu. ⁊ abso
lutio i significato. Ad illđ q̄d obijcit̃ ꝙ fit ꝯ ꝑmis- 19
sionē. q2 peccator ꝑt nō peccare. dōm. ꝙ deus non dr̄
ꝑmittere peccare nisi eum qui actualiter peccat. ꝑuꝫ

10 peccat.et hic impossibile ē cū n̄ peccare. Ad illud qd
vltimo obijcit̄.ꝙ idem fuit ibi p̄ceptū ⁊ permissum.
dōm ꝙ permissio multis modis accipit̄ in scriptura
Primo mō dicit̄ ꝑmissio non cohibere.sicut domi-
nus ꝑmittit mala.quia nō cohibet. ⁊ hoc mō est sig-
nū volūtatis diuine distinctū ꝯ p̄ceptū. Alio mō nō
punire tpalit̄. ⁊ sic dicit̄ libell⁹ repudij ꝑmitti. Ma
th.xix.Moises ad duriciā vrām ꝑmisit.Tercio mō
nō ꝓhibere.ps̄. Irascimini ⁊ nolite peccare.glo.per
mittit quod necessitatis est. nō ꝓhibet. Quarto mō
ꝑmittere est minus bonū indulgēre.sup illud.j.Cor.
vij.hoc aūt dico ẜm indulgētiā ⁊c̄.glosa.ꝑmittit.

Questio.iij. c

Utrū debeat de⁹ mala ꝑmittere.⁊ ꝙ sic videt̄. Iob
xij.habūdabūt tabernacula p̄donū ⁊c̄.Greg.Omps
deus qd̄ fieri n̄ ꝓhibet. iustū est vt fieri sinat. Itē
de⁹ dꝫ cōseruare ordinē quē instituit.ſꝫ cū de⁹ creauit
hoiem dedit ei liberā volūtatē.sed libera volūtas di
cit̄.eo ꝙ libere p̄t q̄cquid vult.ḡ si vult malū.p̄t i ma
lū.ḡ cū nō debeat auferre hoi potētiā quaꝫ dedit.dꝫ
ip̄m ꝑmittere peccare. Itē malū freq̄ēter est oc-
casio maioris boni.ſꝫ nō fieret nisi malū p̄cessisſꝫ. vt
pꝫ in passione xp̄i.ſꝫ decꝫ deū facere ⁊ ꝑmittere id qd̄
est via ad meli⁹.ḡ cū nō possit malū facere.solū dꝫ ꝑ
mittere. Itē ds̄ oīa facit ꝓpt̄ laudē suā.ẜ in malis
manifestat̄ laus diuine iusticie ⁊ mie.ḡ si nō dꝫ face
re ꝓpt̄ ampliatōeꝫ sue laudis.nō dꝫ ipedire ne mala
fiāt.ḡ ⁊c̄. Cōtra.ro.j.Non solū qui talia agūt dig-
ni sūt morte ẜ qui ꝯsētiūt.glo.Cōsētire ē facere cum
possit arguere.ḡ cū ds̄ possit corrigere ⁊ ipedire ma-
lū.si ꝑmittit ⁊ tacꝫ cōsētit.ſꝫ qui consētiūt digni sunt
morte.ḡ ⁊c̄. Itē Aug.xix.ꝺ ci.dei ca.xvj.Ad inno
cētis officiū nō solū ꝑtinet nemi malū inferre ſꝫ etiā
a peccato cohibere.ḡ si ds̄ nō cohibꝫ cū possit.ds̄ nō
[illegible]t innocēs. Itē rōe videt̄. quia oēs virtutes no-
stre dn̄t habere exēplar in deo.ſꝫ in nobis ē virt⁹ zeli.
ḡ ⁊ in deo. ẜ zel⁹ quātū p̄t obuiat pctō. ḡ si ds̄ hꝫ ze-
lū. quātū p̄t obuiat.ḡ ⁊c̄. Itē vniuerse vie dn̄i mi-
sericordia ⁊ veritas.si ḡ ꝑmittit iustū peccare.aut est
mie aut iusticie. Nō mie.cōstat. Nec iusticie. qꝛ iust⁹
11 nō meruit cadere.ḡ ⁊c̄. R̄o. dōm.ꝙ ds̄ ꝑmittit ma
la fieri ⁊ hoc ordinatissime.Duplex ē eīn ordo rerū.
Unus in vniuerso. Alt̄ in finē. ⁊ vterq꜠ exigit ꝙ de⁹
ꝑmittat mala fieri.Ordo quippe in vniuerso exigit.
qꝛ ad ꝑfectōeꝫ vniuersitat̄ necesse fuit fieri creaturā
arbitrio liberā.⁊ peccare potētē.ẜ āministratio vni-
uersitatis ē vt deus sic res conditas amministret.vt
eas agere ꝓprio motu sinat.sicut dicit Aug.vij.ꝺ ci.
dei.Ideo cum debuerit dare potētiam peccādi.⁊ de
buerit regere saluo ordine sue cōditōis. si voluit pec-
care debuit ꝑmittere. ⁊ si non noluit peccare debuit
conseruare.⁊ ita debet ꝑmittere mala.Ordo ad finē
hoc exigit.quia duplicē fineꝫ contingit repiri in vni-
uerso.vnus est solus electorū.alius diuina laus. qm̄
ḡ ꝑmissio malorum reddit electos gloriosiores [illegible] oc-
casionē.⁊ deus non curat vtrū [illegible] cām vel per occasio
nem electorum gloria augeatur.ideo deus ꝑmittit re
cte.Unde Aug.xj.de ciui.dei dicit ꝙ nullum faceret
quem malum presciret.nisi pariter nosset quibus bo
norū vsibus accōmodaret. Profūt autē eis exercitā
12 do.Et ido dicit de lapsu mundi.ꝙ ꝑmisit plures esse
malos.quia si pauci essent.non auderēt exercere bo-
nos.Diuina etiā laus hoc exigit.quia occasione ma-
li sūme manifestatur diuina mia in electis.in filij vnī
genitī donatōe ꝓ inimicis ẜm tps. Sūme etiā manif
festatur dei iusticia in eterna punitiōe reproborum.
Unde Aug.xj.ꝺ ciui.dei.Si oēs remanerēt in pena.
i nllo appareret misericordis gratia redimētis.Rur
sus si omnes transferrētur ad luceꝫ. in nullo appare
ret seueritas vltionis. Ad illud ḡ quod obijcit̄. ꝙ 23
permittere est consentire.dōm. ꝙ ꝑmittere malum
est dupliciter.aut non cohibendo manum vel aim.
nec in facto nec in retributōe. ⁊ sic cōsentire est. Ad
non cohibendo manum sed tamen puniendo trans-
gressorem ⁊ arguendo continue. ⁊ sic non consentit.
⁊ hoc modo deus permittit ⁊ non consentit. Ad il 24
lud quod obijcitur ꝙ ad innocētem pertinet cohibe
re.dōm ꝙ illud intelligitur de cohibitione q̄ntū ad ar
gutōem ⁊ punitōem.non q̄ntum ad voluntatis coa-
ctionem. Ad illud quod obijcitur. ꝙ zelus obuiat 25
peccato. dōm ꝙ verum est saluo iure iusticie ⁊ iusti-
cia.ꝓut ordo vniuersi hoc exigit vt deus ꝑmittat ho
minem ire ẜm imperium sue volūtatis. Ad illud 26
quod vltimo obijcitur pꝫ responsio.quia permittere
aliquem peccare est opus iusticie.non inquam iusti-
cie que sit exigentia meritorum: sed condecentia di-
uine sapientie et bonitatis.

Questio.iiij. d

Utruꝫ deus possit mala precipere. Et ꝙ sic videtur.
quia precepit Osee.j.vt duceret vxorem fornicariaꝫ.
Et Hero.exponit ad literam.Qꝛ si dicas ad literam
non esse intelligēdum. Obijcitur tunc.quia precepit
non tm̄ ducere vxorem.sed etiaꝫ facere filios fornica-
rios.ꝙ si esset vxor legittima.non essent filij fornica-
tionis. Item Exo.xij.Precepit facere furtum fili-
is israel.sed furtum est malum ⁊ contra legem natu-
re.ḡ ⁊c̄.Si tu dicas ꝙ n̄ est malū ẜm se.⁊ ideo potest
fieri.obijcitur.quia precepit abrahe occidere filiū in-
nocētem.⁊ quē sciebat innocētem Gen̄.xxij.⁊ hoc est
maluꝫ ẜm se. ḡ videt̄ ꝙ deus possit precipere maluꝫ
Item ratione videtur. quia deus est super omnē
legem. ergo in omni mandato potest dispensare. er-
go potest omnium preceptorum ⁊ ꝓhibitionum cō
traria p̄cipere. Itē plus distat non ens ab ente q̄
malum a bono.ſꝫ ds̄ solo imꝑio voluntatis ex nō en
te facit ens.ḡ solo imꝑio voluntatis ex malo facit bo
num:ḡ potest precipere mala vt videtur. Contra.
preceptum est signum diuine volūtatis.ḡ aut est fal-
sum signum. cum significet deum non velle qd̄ prece
cepit.aut deus vult illud.Si deus vult malum.ē ma
lus. Si non vult ⁊ precepit.est falsus.⁊ vtrūq꜠ est im
possibile apud deum.ḡ ⁊c̄. Item nullus obediēs
diuino precepto debet puniri.ḡ si deus potest maluꝫ
precipere. potest malum impune fieri. Sed malū re-
manere impunituꝫ est contra diuinam iusticiam.er-
go deus potest facere contra se.ergo sibi aduersari.ẜ
hoc est impossibile.ergo ⁊c̄. Item deus p̄cepit ma
la non fieri.si ergo precepit fieri.precepit duo opposi
ta.sed duo opposita fieri est impossibile.ergo deus p̄
cepit impossiblie.sed ad nullum tale preceptum ob-
ligamur. ergo deo possumus n̄ obedire. qd̄ absurdū
est.Et iteꝝ.oīs precipiens impossibile est stult⁹ vl' im
pius. ḡ ds̄ eēt stult⁹ vl' impi⁹.qꝺ vtrūq꜠ [illegible] ipossibile.
Et iō dic Hiero.q̄ dic deū p̄cepisse ipossible anathēa
sit. R̄o. dōm ꝙ cū q̄rit̄ vtrū ds̄ poss[illegible] p̄cipe malū 27
hoc p̄t dupliciter itelligi. Aut malum manens ma-
lū.aut ita ꝙ precipiendo faciat bonum. Primū sim

pliciter ẽ ĩpossibile. secũdũ vero aliquo mõ ẽ possibile. licet nõ oĩno. Est eñ aliquid malum in se. aliquid malũ ꝫm se. Malũ ĩ se pt fieri bñ. malũ ꝫ se nullo mõ pt fieri bñ. imo ẽ intelligere ꝙ fiat bñ. ẽ ĩtelligẽ ꝙ idẽ sit malũ et bonũ. Potest ḡ dici ꝙ de⁹ pt precipe malũ in se. ⁊ nõ malũ ꝫm se. quia nihil potest p̃cipere q̃n 28 bonũ sit postq̃ p̃ceptũ est. ⁊ illud est malum in se. nõ aũt ꝫm se. ⁊ ideo potest illud p̃cipe ⁊ nõ aliđ. Et hinc ꝫ ortũ quod dicit Bern̄. in li. de dispẽsatõe ⁊ precepto. ꝙ deus pt dispẽsare in p̃ceptis secũde tabule. et non prime. Et rõ huius est. qꝛ in p̃ceptis secũde tabule quãtũ est de rõne p̃cepti tangitur siue precipit̃ ordinatio ad ꝓximũ. ⁊ ꝓhibet̃ deordinatio ad eũdeꝫ. Deordinatio aũt respectu ꝓximi nisi sit deordinatõ respectu dei. malũ est in se. Si auteꝫ respectu dei malum est ꝫm se. sicut cognoscere non suam malum est in se. sed cognoscere alienam ex libidine siue non suã malum est ꝫm se. Sed deus in preceptis secũde tabule dispensat ⁊ dispẽsare potest. ⁊ contra illa potest p̃cipere rõne predicta. Nec ex hoc sequitur. ꝙ p̃cipiat contraria. quia mãdatũ spãle absoluit a cõmuni. sicut p̃uilegiũ spãle. In preceptis aũt prime tabule nõ pt deus dispẽsare. quia eorum opposita sunt mala ꝫm se. ipa eñ p̃cepta dicunt ordinatõem ad deuꝫ siue in finem de sua rõe. ⁊ eorum opposita deordinatõem. et ideo si contrariũ p̃cipet. preciperet cõtra se. contra se aũt non potest facere. ⁊ si illa preciperet. cũ illa sint mala ꝫm se. ita ꝙ nullo mõ possĩt bene fieri. aut de⁹ vellet malum. quod est inconueniẽs. aut impune fieret malum. aut idem esset bonum et malum. quorũ vtrũqꝫ est inconueniẽs simpliciter. Et ideo concedẽde sunt rõnes ꝓbantes ꝙ deus non potest malũ precipere. vtputa nullum manens malum. ⁊ hoc est malum ꝫm se. Tamen vltima ratio ꝯ hoc ꝙ p̃cipit malum. non valet. ⁊ iam soluta est. Ad illud ergo qđ 29 obijcitur de osee. dĩm. ꝙ illud fuit malũ in se scꝫ cognoscere non suam. ⁊ diuino precepto factũ est ei bonum. sed ꝫm ꝙ fornicatio dicit actum libidinosum. ⁊ cognoscere aliquam ex libidine. hoc dñs nunq̃ p̃cepit. Ad illud quod obijcitur de auct̃e. Exodi. ꝙ 30 precepit filijs israel furtum. dĩm. ꝙ illud similiter p̃cepit in q̃tum fuit malum in se. scilicet accipere rem alienam. sed hoc potuit facere. quia cuꝫ sit dominus oĩm. dominiuꝫ potuit transferre. Sed nunq̃ precepit ꝙ ex libidie hoc facerẽt. illud eñ est maluꝫ ꝫm se.

Ad illud quod obijcitur de eo quod precepit abrahe de ysaac. dĩm. ꝙ illud non erat maluꝫ ꝫm se. quia 31 ysaac q̃uis non esset reus mortis sibi infligẽde ab homine. tamen ratione peccati originalis re⁹ erat mortis tẽporalis sibi infligende a dõ. ad quã habebat necessitatem. ⁊ ideo deus habebat auctem. ⁊ ita ꝺ iure potuit illã abrahe ex causa cõmittere. Tamen aliqui volunt dicere. ꝙ nõ precepit occidere. sed offerre. Sꝫ contra hoc est glosa et textus. quia dicitur ꝙ portauit ignem ⁊ gladium. Ad illud quod obijcit̃. ꝙ potest super oẽm legem datam. dĩm ꝙ veruꝫ est ꝙ pt. 32 quia potest ponere. sed non potest destruere iam positum. Qm̃ enim ordinatõem ad ipm̃ dicunt aliqua mandata. sicut non potest contra suam iusticiam facere. sic nec contra illa precipere. Ad illud qđ obijcitur ꝙ de non ente potest facere ens. dĩm. ꝙ verum 33 est ꝙ potest facere. sed hoc nõ potest facere. ꝙ aliqđ sit ens et non ens. ⁊ quia non ens non habet necessitatem ad hoc ꝙ sit non ens. ideo potest fieri ens. Sed aliqua sunt mala que si sunt. de necessitate sunt mala. sicut mentiri ⁊ odire deum. ⁊ ideo non est simile. quia si faceret ista esse bona. faceret ꝙ idem simul esset bonum et malum.

Distinctio. xlviij. Qualiter volũtas nostra diuine conformetur.

S Ciendũ quoqꝫ est ꝙ aliquãdo mala est voluntas hoĩs. ⁊c̃. Hec est tercia pars in qua agit magister de conformatõe volũtatis nostre ad volũtatẽ diuinã. Et diuiditur hec ps in q̃tuor partes. In p̃ma magister ostẽdit ꝙ ad conformitatẽ volũtatis nostre ⁊ diuine nõ sufficit cõformitas in volito. In secunda oñdit. ꝙ nõ sufficit cõformitas in opatõe siue in ope opato. ibi. Illud quoqꝫ nõ est p̃termittẽdum. In tercia magister soluit ex hoc quãdam q̃õem a latere. Utrum scꝫ sãcti debeãt passiõem xp̃i velle. ibi. ex q̃ soluitur q̃õ qua queri solet. In quarta vero et vltima magister mouet q̃õem iuxta hãc. ⁊ determinat ibi. Si vero querit̃ vtrũ eodẽ mõ sentiendũ est. vbi oñdit̃ ꝙ dissilr̃ iudicãdũ ẽ ꝺ passionib⁹ sãctorũ ⁊ ipius xp̃i.

Ostendit ꝙ ad conformitatem voluntatis nostre ⁊ diuine non sufficit cõformitas in volito. Ul' aliter. Qꝫ aliquãdo homo bona voluntate aliđ vult q̃ꝫ deus. ⁊ aliquãdo mala id quod deus bona volũtate vult. a

S Ciendum quoq̃ꝫ est ꝙ aliquando mala est volũtas hominis idẽ volentis quod deus vult fieri. ⁊ aliquãdo bona est voluntas hominis aliud volentis q̃ꝫ deus. Ut enĩ bona sit hominis voluntas oportet attendere quid cõgruat ei velle ⁊ quo fine. Tãtum enim interest inter volũtatem dei ⁊ voluntatem hominis. vt in quibusdam aliud congruat deo velle. aliud homini. Unde Augu. in encħ. Aliquando bona voluntate hõ vult aliquid quod deus non vult. bona multo amplius multoqꝫ certi⁹ volũtate. Nã illius mala volũtas esse nũq̃ꝫ pt. Tãq̃ꝫ si bon⁹ fili⁹ p̃rem velit viuẽ queꝫ de⁹ bona volũtate vult mori. Et rursus fieri pt vt ħ velit homo voluntate mala. quod deus vult bona. velut si malus fili⁹ velit mori patrem. velit etiã hoc deus. Nempe ille vult qđ nõ vult ꝺs. iste vero id vult qđ vult ⁊ deus. ⁊ tñ bone dei volũtati pietas illi⁹ poti⁹ consõat (q̃uis aliđ volẽti) q̃ꝫ hui⁹ idẽ

Scđm duo cõsiderat̃ bõa volũtas hoĩs.

a volentis ĩpietas[a] Multuz em̃ interest q̃d velle homi. q̃d deo cõgruat. ꝛ ad quẽ finẽ suã quisq̃ꝫ referat volũtatez vt approbet̃ vl' ĩprobet̃. Pt em̃ velle bonũ qd̃ n̄ cõgruat ei velle. ꝛ p̃t velle bonũ qd̃ cõgruit. sed nõ refert̃ ad finẽ rectũ. ꝛ ideo non est bona volũtas.

Ostẽdit q̃ ad cõformitatẽ volũtatis nr̃e ꝛ diuine nõ sufficit cõformitas in ope opato. Vel alit̃ Q: bõa dei volũtas, mala hoĩz volũtate ĩplet̃. vt ĩ passione xp̃i cõtigit. vbi quoddã factũ qd̃ de⁹ bõa ꝛ iudei mala volũtate volue r̃t. Voluer̃t tñ ꝛ aliq̃d qd̃ ds̃ n̄ voluit. b Illud q̃ꝫ nõ est p̄termittẽdũ q̃ aliq̃n dei volũtas bõa. malã hoĩs volũtatẽ ĩplet̃. vt ĩ crucifixiõe xp̃i factũ ẽ quẽ ds̃ bõa volũtate mori voluit. Iudei vero ĩpia volũtate eũ crucifixerũt. Et volebãt iudei mala volũtate q̃ddã qd̃ ds̃ voluit bõa. volebat scꝫ vt xp̃s paterez̃. morerez̃. s̃ volebãt ꝛ aliq̃d aliud q̃d ds̃ nolebat. scꝫ occidẽ xp̃m q̃d fuit mala actio ꝛ pctm̃. Actũ q̃ppe iudeorũ n̄ voluit de⁹, passiõez vero xp̃i voluit. sic̃ ꝛ ĩ ip̃o p̄s. xp̃s.

p̄s. cxxxviij. Christ⁹ ad p̄rem ait. Tu cognouisti sessionẽ meã. i. voluisti ꝛ approbasti passiõem meã. tibi eĩ placuit Voluit itaq̃ꝫ tota trinitas vt xp̃s paterez̃. nec tñ voluit vt iudei occiderẽt. q2 voluit penã xp̃i. s̃ n̄ voluit culpã iudeoꝝ. nec tñ noluit. si eĩ noluisset. nec fuisset. Sꝫ ad opponit̃ sic

Oppositio. Si voluit ds̃ vt xp̃s paterez̃. voluit vtiq̃ꝫ vt paterez̃ a iudeis vl' n̄. Si voluit vt n̄ paterez̃ a iudeis. cũ passus sit. factũ ẽ itaq̃ꝫ q̃d voluit ds̃ n̄ fieri. Si aũt voluit eũ pati a iudeis. g̃ voluit eum occidi a iudeis. Voluit

R⁹ itaq̃ꝫ vt iudei occiderẽt eũ. Ad qd̃ r̄ndentes dicim⁹

b simpliciter concedẽdũ esse q̃[b] de⁹ voluit xp̃m pati et mori. q2 eius passio bonũ fuit ꝛ cã nr̃e salutis. Cũ autẽ dicit̃ volebat eũ pati vl' occidi a iudeis. h̄ distinguendũ est. Si eñ intelligit̃ sic. volebat eũ sustinere passionẽ siue crucifixionem a iudeis illatã. verus est sensus. Si vero intelligit̃ sic. volebat vt iudei occiderẽt euz.

c falsũ est.[c] Nõ eĩ volebat de⁹ actõem iudeoruz q̃ mala erat. s̃ volebat passionem bonam. ꝛ hec voluntas per

Augu. malas iudeoꝝ voluntates impleta est. Unde Augu. in ench. deus quasdam voluntates suas vtiq̃ꝫ bonas implet per malorum hoĩm volũtates malas. sicut per maliuolos iudeos bona volũtate p̄ris xp̃s pro nobis

a Multũ eñ interest quid velle hoĩ. q̃d deo cõgruat Cõtra. ex h̄ videt̃ q̃ aliq̃d licite possit hõ velle sciendo. c⁹ de⁹ velit cõtrariũ. ponat̃ g̃ p impossibile q̃ alicui reuelez̃ sua dãnatio. cõstãs ẽ. q̃ deus vult istũ dãnari volũtate absoluta. aut ergo iste tenetur velle. aut nõ. vel quicq̃d sit de tẽtiõe. q̃d ẽ pfecti⁹ velle. vtrũ velle dãnari. vel nõ. Si vult dãnari. g̃ vult a deo separi. h̄ volũtas rctã nũq̃ p̃t appetẽ. Si non vult dãnari. g̃ pfecte se nõ cõformat. g̃ pfectior ẽ volũtas opposita. R⁹. dõm. q̃ illud ẽ impossibile q̃ alicui reuelez̃ sua dãnatõ. ꝛ impossibili posito nõ ẽ mirũ si seq̃t̃ ipossibile. Tamen si tu q̃ras quid ẽ pfecti⁹. R⁹. dicẽdũ q̃ ĩ eterna dãnatõe sũt duo. scꝫ pene inflictio. ꝛ eterna a deo separatõ. Separatõez eternã a deo nl'io mõ credo q̃ aliq̃ aĩa recte debeat velle. imo sp̄ velle p̄riũ sꝫ penaz velle si reuelatũ ẽ sibi dꝫ. ꝛ h̄ pꝫ. q2 q̃libꝫ iust⁹ d̃ se ꝛ d̃ alio debꝫ velle. q̃ oĩs peccãs finalit̃ eternalit̃ puniat̃. g̃ si ponit̃ p̄xĩs cognitõ certitudinaliter iuxta se. credo q̃ q̃diu durat ei bona volũtas q̃ h̄ nolet. Si aũt q̃ras de eo q̃ peccat. vtrũ velle debeat graz sibi sb- 1 2

trabi. ꝛ videt̃ q̃ sic. cũ de⁹ velit. ꝛ ip̃e sciat h̄ cẽ iustũ. R⁹ dõꝫ. q̃ gratiã subtrahi alicui sb triplici cõditõe p̃t respici. aut siplicit̃. aut ad tp̄s. ꝛ ad tp̄s adhuc dupl'r. vl' ĩ se. vl' put hꝫ rõez pene. h̄ mõ vult ds̃ sbtrahẽ. ꝛ h̄ modo dꝫ peccãs velle vt eũ ds̃ puniat. Vñ reg'la generalis q̃ ĩ oĩb⁹ q̃ scim⁹ deũ velle absolute tenemur volũtate absoluta velle. tñ lꝫ nobis velle p̄rariũ volũtate cõditõnata siue q̃tuz ĩ nobis ẽ. q2 hoc decꝫ nos. ꝛ p̄pter h̄ dicit Aug. Multuz iterest ꝛc̃. b De⁹ voluit xp̃m pati ꝛ mori ꝛc̃. Cõtra. videt̃ ei male dicere. q2 occidere xp̃m erat maluz facere. g̃ xp̃m occidi fuit malũ fieri. si g̃ de⁹ voluit xp̃m pati. de⁹ voluit malũ fieri q̃d supra negatuz ẽ. R⁹. dõm. q̃ occidere xp̃m fuit malum per cõparatõem ad subiectum. quãdo ergo accipitur passio. aut simpl'r accipit̃. aut ĩ cõparatõe ad patiẽtẽ siue ad sustinẽtẽ penã. ꝛ sic simpl'r ẽ bonũ. aut ĩ cõparatõe ad iferẽtẽ. ꝛ sic ex illo respectu iudicat̃ maluz. q2 malicia moris poti⁹ itẽtõez respicit q̃ actũ. Et p̄mo mõ ẽ sẽs⁹. xp̃z pati a iudeis ẽ bonũ. i. xp̃m sustinere penã quã iudei itulert ẽ bonũ. Secũdo⁹ ẽ sẽs⁹. xp̃z pati a iudeis ẽ bonũ. i. passionẽ iferri xp̃o a iudeis ẽ bonũ. ꝛ sic fl̃m. q2 illatõ passiõis n̄ fuit nisi mala. sꝫ sufferẽtia fuit nisi bõa. et sic distiguit mgr̃. c Nõ volebat ꝛc̃. Innuit mgr̃ q̃ actõ iudeorũ fuit mala. Cõtra. videt̃ falsum dicere q2 actio iudeorum fuit causa passiõis. sed si causa imediata mala. ꝛ effectus. ergo si actio fuit mala. ꝛ passio. R⁹ dicẽdũ. q̃ istud est verũ de actõe ꝛ passiõe in eodem genere bonitatis. fm̃ q̃ vnum est cã alteri⁹. dicendum g̃ q̃ actio iudeorum fuit causa passionis in genere nature; ꝛ in illo genere sicut actio fuit mala. ita passio. 5 4 5

ꝫ n̄ fuit causa i eodez genere moris. immo xp̄i bona itētio. passi onē volūtariā dirige bat in bonū finē. eco/tra i actōe iudeoꝝ n̄ bn̄ te rctū finē. z iō i genē moris actō fuit mala z deo displicēs. z pas/sio bōa z deo placēs, et sic pz totū. d Qd 6 tātū bonū fuit vt apo stol⁹ petrus q̄ id fieri nolebat ab ip̄o q̄ occi sus ē sathā dicēt. Cō/tra. ꝫ h̄ videt̄ q̄ q̄cūqz dolet et tristat̄ cir/ca passionē xp̄i eēt re darguēd⁹. ḡ peccauit beatissima m̄r. dū do/luit sicut dicit̄ luce.ij. Tuā ip̄ius aīaz ꝑtrā sibit gladi⁹. Peccaue rūt sil̄r apl̄i. Fl̄in etiā dic apl̄s.ij. Thi.ij. Si sustiebim⁹ z cōregna/bim⁹. R̄. dd̄m. q̄ do/lere de aliq̄ ē dupliciter Aut ita q̄ dolēs volū tate rōis absoluta ve lit cōtrariū ei⁹ de q̄ do let. z sic nlli licuit do/lere de passiōe xp̄i. Et petr⁹ qz volūtate rōis ꝯriū volebat ē redar/gut⁹. Alio mō dolere de aliq̄ ē ferri ad ꝯriū volūtate pietatis. tn̄ nihilominus h̄ velle volūtate absoluta. sic bonū ē ꝯdolere xp̄o z pie affici circa eū. z sic afficiūt̄ viri scti. q̄ ma gnas grās agūt do de passiōe xp̄i. ꝫ tn̄ mo/uēt̄ i ꝯsideratōe dolo rū sic z benignissima virgo maria i filij sui mota ē passione.

occisus ē. d Qd tātū bonū fuit. vt apl̄s petr⁹ q̄n id fie ri nolebat. sathanas ab ip̄o q̄ occisus est diceret̄. Ecce manifeste habes. magnū bonū fuisse q̄ xp̄s occisus ē. et h̄ bonū qz petr⁹ nolebat. iō redargut⁹ ē. Math.xvi.

Soluit q̄ōem collateralē. Utrū scti debeāt passio nem xp̄i velle. c

Ex q̄ soluit̄ q̄ō q̄ queri solet. vtrū viris sctis placē de buerit q̄ xp̄s pateret̄ vl̄ occideret̄? Debuit eñ eis pla cē intuitu nr̄e redēptōis. s̄ n̄ ituitu ip̄ius cruciat⁹. Uo luerūt ḡ ac vehemēter cupierūt xp̄m mori ꝓpt̄ libera/tōem hoīs z impletōez diuīe volūtatis. s̄ nō voluerūt delectatōe ip̄i⁹ afflictōis. De eodez ḡ letabāt̄ z trista/bāt̄. s̄ ob aliud gaudebāt z ꝓpt̄ aliud dolebāt. Uole/bāt ḡ xp̄m mori ꝓ hoīs redēptōe. z tn̄ de morte ip̄sius diuersis de causis corda eorū varie mouebātur

Mouet q̄ōem circa p̄dictā. Quō sentiēdum sit de passionib⁹ sctorum an velle an nolle debeam⁹. d Si v̄o q̄rit̄ vtruz eodē mō sētiēdū sit de passionib⁹ et martyrijs sctorū. Dicim⁹ aliquā eē dr̄iaz int̄ passio nē capitis z mēbrorū. Xp̄i nāqz passio cā ē nr̄e salutis. R. q̄ dissimilit̄ iudicādū est de passione xp̄i et sctoꝝ. q̄d nō ē passio alicui⁹ scti. Nulli⁹ eñ passione redēp/ti sum⁹ nisi xp̄i. Profuer̄t q̄dē nō mō eis q̄ passi sunt, verū etiā alijs fidelib⁹ ip̄orū passiōes. Uerūtn̄ nr̄a re/dēptio nō sūt. h̄ eñ passio illi⁹ sola potuit q̄ d[illegible] ē z hō. Illi⁹ ḡ passionē credētiū pie mētes voluer̄t z optaue/rūt fieri sic̄ futurū credebāt. Passiōes v̄o sctorū pos/sum⁹ velle z nolle. z vtrūqz bona volūtate si rctōs no bis ꝓponam⁹ fines. Qz passiōes sctoꝝ possum⁹ velle z nolle et vtrūqz bōa voluntate. Cui eñ placuit pauli passio eo fi/ne. qz p̄miū ei⁹ ꝑ h̄ auctū z ꝑactū cernebat, bonā videt̄ habuisse volūtatē. q̄ volūtati ei⁹ ꝯgruebat qua cupie/bat dissolui z eē cū xp̄o. Philip.i. Qui aūt voluit euz declinare passionē z effugē man⁹ iniq̄rū cōpassione pietatis. z il le habuit bonā volūtatē. Un̄ Aug. in ench. Bone ap/parebāt volūtates pioꝝ fideliū q̄ nolebāt apl̄z paulū hierl̄m ꝑgē, ne ibi pateret̄ mala q̄ Agab⁹ ꝓpha p̄dixe rat. Act.xxi. et tn̄ h̄ illū d̄s pati volebat, ꝓ annūciāda fide xp̄i. exercēs martyrē xp̄i. Neqz ip̄e bonā volūtatē suā iple uit ꝑ xp̄ianorū volūtates bonas. s̄ ꝑ iudeorū malas. z ad eū poti⁹ ꝑtinebāt q̄ nolebāt q̄d volebat. q̄z illi per q̄s volētes factū ē q̄d volebat. qz idip̄m mala volūta/te fecerūt q̄d de⁹ bōa volūtate voluit. Ita z in passiōe xp̄i factū ē. q̄d eñ de⁹ voluit. h̄ idē iudas z dyabolus. s̄ illi mala volūtate. de⁹ v̄o bona volūtate. scilicet vt xp̄s moreret̄. Uerūtamē illi actuz voluerūt quē deus non voluit.

c D intelligētiā p̄sētis distinctōis querit̄ d̄ cō formitate volūtatis nostre ad volūtatez dei. Et circa hoc duo p̄ncipalit̄ querūt̄. Primo querit̄ de ip̄a cōformitate q̄tū ad quidditatē. Secū do querit̄ de ip̄a q̄tū ad tētōez. Circa primū articu/lū duo querūtur. Primo vtrū possibile sit volūtatez nostrā cōformari volūtati diuine. Secūdo vtrū con formitas volūtatis nostre ad diuinā faciat volunta tem nostrā iustā.

Questio.i. a

Q non sit possibile nostrā volūtatē cōformari diui/ne. ostēditur sic. Esa.lv. Sicut exaltātur celi a terra. ita exaltate sūt vie mee a vijs vestris. et cogitatiōes mee a cogitatōib⁹ vestris. ꝫ sic ē i vijs z cogitatōib⁹. sic z i volūtatib⁹. ḡ si celū et terra nō h̄nt ꝯformitatē immo deformitatē. videt̄ similit̄ q̄ nec volūtas nr̄a z volūtas diuina. Si dicas q̄ autoritas intelligit̄ z lo quitur de malis. Contra. super illud p̄s. Exultate iu/sti. glo. q̄tum distat deus ab hoīe, tātuz distat volū tas dei a voluntate hoīs. ergo zc̄. Itez infinite di stantiū nulla est cōformitas, sed de⁹ et hō distant in infinitū. cū vnū sit finitū z aliud sit infinitū. ḡ nlla est

ꝯformitas volũtatũ. Itẽ volũtas nr̃a ꝯformat
diuie. aut ergo vel in seipa. vel in tercio. Si in ter-
cio. ergo diuia volũtas ⁊ hũana cõueniũt in aliq̃ cõ-
muni. et hoc. ergo habẽt aliq̃d simplici⁹ sc. qđ ẽ in
cõueniẽs. maxie i diuia volũtate. restat ergo ꝙ si ẽ cõ
formis. ꝙ seipa cõformet. ergo voluntas ẽ ipa cõfor
mitas. sȝ cõformitas nõ p̃t eẽ difformitas. ğ volũtas
nostra nõ p̃t discordare a diuia. qđ ẽ manifeste falsũ.
Itẽ si volũtas nostra ẽ cõformis diuie. aut h̃ ꝯue
nit eẽntialiter. aut p participatõez. Si eẽntialiter. re-
dit idẽ q̃d pri⁹. Si p pticipatõez. q̃ro de illo cui⁹ p-
ticipatõez volũtas ẽ cõformis. vtrũ sit conforme vel
nõ. Si nõ. nõ p̃t cõformare. Si sic. tũc aut eẽntialiter
aut pticipatiue. ğ vel erit abire i ifinitũ. vel stare i aliq̃
creato qđ sit cõformare deo p eẽntiã. vel volũtas cõ
formatr̃ deo p increatũ. sȝ nõ ẽ abire i ifinitũ. nec ẽ po
nere ꝙ de⁹ sit cõformitas volũtatis hũane. ad deũ ğ
aliq̃d creatũ eẽntialiter ẽ cõforme. s̃ q̃d eẽntialiter ẽ
conforme alicui. essentialiter conuenit cum illo. Et
quod essentialiter conuenit cum illo est eiusdem es-
sentie. ergo. ⁊c̃. Cõtra. j. Cor. vj. Qui adheret do
vn⁹ sp̃us ẽ. s̃ nõ ẽ vn⁹ sp̃us p vnitatez nature. ergo ẽ
vn⁹ p cõformitatẽ volũtatis. Itẽ Math. xij. Qis
q̃ facit volũtatẽ patris mei q̃ ẽ i celis. ille me⁹ frater
et soror ⁊c̃. sȝ nõ ẽ verũ ꝙ sit frater p ꝓpiquitatẽ sãgui
nis. ergo ẽ frater p ꝯformitatẽ volũtatis et dilectõis
Itẽ quascũq; volũtates cõtingit velle idẽ ⁊ velle
opposita. cõtigit cõformari et difformari siue cõtra-
riari. s̃ volũtas diuia ⁊ hũana sũt huiusmodi. hoc p;.
ergo ⁊c̃. Itẽ q̃scũq; volũtates ꝯtingit adiuicẽ or-
dinari p ꝑfectã possidẽtiã ⁊ obediẽtiã. cõtingit ad i-
uicẽ ꝯformari. sȝ volũtatẽ hũanã ꝯtingit diuie p oia
7 subiacere ⁊ obedire. ergo ⁊c̃. R°. dõm ꝙ aliq̃d cõ-
formari alicui ꝯtigit dupliciter Aut q̃tũ ad similitu
dinẽ. aut q̃tũ ad habitudiez. Q̃tũ ad similitudinem
ꝯtingit dupliciter. Aut quãdo aliq̃ duo pticipãt ter
ciũ in q̃ assimilãt. vt agn⁹ et nix albedie. Aut cũ aliq̃
duo sic se habẽt ꝙ vnũ ẽ similitudo alteri⁹. vt spẽs co
loris siue ydolũ. colori assimulatr̃ siue ꝯformatr̃. Aut
quãdo aliquid pticipat similitudiez. vt speculuȝ vel
ocul⁹ assimilatr̃ vel cõformatr̃ corpi obiecto. Primo
mõ nõ ẽ possibile aliquã creaturã deo ꝯformari. Se
cũdo mõ aliq̃ creatura cõformatr̃ vtputa gr̃a q̃ dr̃ si-
militudo dei vel gloria q̃ ẽ deiformitas. Tercio mõ
assimilitatr̃ et cõformatr̃ aĩa q̃ hȝ gr̃az et glãz. de hac
cõformitate nihil ad pñs. Alio mõ ꝯtingit cõforma-
ri aliquid alicui s̃m silẽz habitudiez siue cõpatõez. q̃
p̃t dici ꝓportio cũ ẽ reꝝ eiusdẽ generis. et ꝓportiona
litas cũ reꝝ diuersoꝝ generꝝ siue ñ coĩcãtiuȝ vt fiat
vis i verbo. Large tñ loquẽdo vtraq; p̃t dici ꝓportõ.
et hec nihil ponit ꝯmune. q2 ẽ p cõpatõez duorũ ad
duo. et p̃t eẽ inter sũme distãtia, et s̃m hãc p̃t volũ-
tas nostra cõformari diuine, videlicet p silẽm habi-
tudinẽ ad actũ. vt sicut de⁹ qđ vult, vult liberalr̃ et
charitatiue. ita et hõ. ⁊ p silẽm cõpatõez ad obiectũ.
vt qđ vult ds̃ velit hõ. ⁊ eodẽ fine quo vult de⁹ velit
hõ. hoc totũ possibile ẽ eẽ. et totũ possibile est nõ eẽ.
et iõ possibile est volũtatẽ nr̃am diuine cõformari ⁊
8 difformari. Et concedẽde sũt rõnes ad hoc. Ad illđ
ğ qđ obijcitr̃ ꝙ distat ds̃ ab hoie. ⁊ hũana voluntas
a diuina in infinitũ. iã p; rñsio. q2 h̃ nõ impedit cõ-
formitatẽ cõpatõis. Licet impediat cõformitatẽ eq̃-
9 litatis et vniuocatõis. Ad illđ qđ obijcitr̃ vtrũ in
seipa vel in tercio cõformet. dõm. ꝙ nõ in seipa nisi

loquamur de cõformitate lõginq̃ q̃ attẽditr̃ in imagi
ne. Si aũt loquamur de cõformitate ꝓpiqua q̃ cõsi-
stit in silitudie. sic nõ seipa cõformatr̃. s̃ mediãte gr̃a.
q̃ nõ ẽ tãq̃ terciũ ab vtroq; pticipatũ. s̃ etiã sicut sili
tudo vnius. et ꝓpetas alteri⁹. Vñ gr̃a ẽ silitudo eẽn
tialr̃. nõ tñ optet ꝙ eẽntialr̃ ꝯueniat i tercio. q2 simi
litudo seipa ꝯuenit cũ eo cui⁹ ẽ silitudo. et sic patent
obiecta ambo. Similr̃ si loq̃mur de cõformitate q̃-
tũ ad habitudiez. dicem⁹ ꝙ volũtas i seipa ꝯforma-
tur. sȝ p cõpatõez ad alterũ. qđ tñ neq; ẽ de eẽntia di
uine volũtatis nec hũane. nec tãq̃ tertiũ pticipatuȝ
ab vtroq;. et sic p; illđ. Ad illđ qđ vltio q̃ritr̃. vtꝝ 10
cõformet p eẽntiã aut pticipatõez. dõm. ꝙ nec sic.
nec sic. sȝ cõformatr̃ p ꝓportõez siue per cõsimilẽ ha-
bitudinẽ. et sic patet illud.

Questio. ij. b

Utrũ cõformitas volũtatis nr̃e ad diuinam faciat eã
iustã. Et ꝙ sic videtr̃. q2 sup illđ ps̃. Rectos decet col-
laudatio. Glo. recti sũt q̃ dirigũt cor suũ s̃m volũtatẽ
dei. q̃ recta ẽ. Itẽ. ij. cor. vj. Que pticipatõ iustitie cũ
iniq̃tate: aut q̃ societas luci ad tenebras: q. d. nulla.
si ğ diuia volũtas iusticia ẽ et lux. ⁊ hũana voluntas
sit iniq̃. ñ p̃t eẽ cõformis. ğ si ẽ cõformis. necesse ẽ eẽ
iustã. Itẽ cõformari regl'e iusticie nihil aliđ ẽ q̃ iu-
stificari. sȝ volũtas diuia ẽ regl'a iusticie. q2 ñ p̃t obliq̃
ri ad aliq̃d iniquũ. ğ cõformari volũtati diuie ẽ iusti
ficari. Itẽ itellect⁹ nr̃ nõ p̃t cõformari diuio quin
efficiatr̃ ver⁹. ğ nec affect⁹ noster p̃t cõformari diuio
q̃n efficiatr̃ iust⁹. sicut ei veritas ẽ rẽtitudo itellectus.
sic iusticia ẽ rectitudo affect⁹. Cõtra. mgr̃ dicit. et ẽ
verbũ Aug. ꝙ volũtas dei bõa p hoim malas volũ-
tates impletr̃. sȝ vn⁹ effect⁹ nõ ꝓcedit ab vna cã per
aliã nisi ille cãe adiuicẽ cõformet. ğ cõtigit malã vo-
lũtatẽ diuie cõformari. Itẽ cõformitas volũtatũ
cõsistit i volẽdo et nolẽdo idẽ. sȝ impi⁹ p̃t velle ⁊ nol
le. qđ de⁹ vult et nõ vult. vt ponit exẽplũ Aug. đ pra
uo filio q̃ prẽm vult mori. qđ et ds̃ vult. ğ cõformi-
tas ñ facit volũtatẽ iustã. Itẽ q̃uis voluntas dei
sit bt̃a. tñ volũtas illi cõformis ñ ꝓpt h̃ ẽ bt̃a. ğ pi ra-
tõe q̃uis sit iusta. nõ ꝓpt h̃ volũtas ꝯformis ẽ iusta.
Itẽ si cõformitas facit volũtatẽ iustã. cũ velit ho-
minẽ q̃ patitr̃ iniuriam vidicare. si ille q̃ patitr̃ iniuriam
vult se vidicare. iuste vult. ğ iustũ ẽ exigere vindictã.
Si tu dicas ꝙ ds̃ vult hoiez vidicare. s̃ ñ vult ꝙ hõ
vidicet se. hoc ñ soluit. q2 saltem tũc liceret hoi appe-
tere ꝙ ds̃ ipm vidicaret. R°. dõm ꝙ ꝯformitas vo 11
lũtatis nostre ad diuinã attẽditr̃ s̃m ꝓportõem sicut
dictũ ẽ. Duplex ẽ aũt ꝓportõ volũtatis. scȝ ad actũ. et
ad volitũ. Similr̃ ꝓportõ ad actũ ꝯsistit i hoc. ꝙ sicut
ds̃ qđ vult. vult ex charitate et liberalr̃ siue iuste et
rectõ fine. sic ⁊ hõ velit. Similr̃ ꝓportio ad volitũ est.
vt qđ vult ds̃ etiã hõ velit. Potest ğ ꝯformitas attẽ-
di s̃m hãc duplicẽ similitudinẽ ⁊ cõpatõem. ⁊ sic est
sufficiẽs et facit volũtatẽ iustam. Potest itez atten-
di solũ s̃m alterã. vtputa s̃ȝ volitũ. ⁊ sic est deficiẽs.
cum careat simili habitudine. et hoc non sufficit ad
iusticiam. De prima cõformitate ꝓcedũt prime rõ-
nes. de scđa scđe. Ad illđ qđ tercio obijcitr̃ q̃ ꝯfor 12
mitas non facit beatã aiam. ğ nec iustã. dõm. ꝙ bea-
titudo dicit iusticiã cõsũmatã. Unde plus requiritr̃
ad hoc vt voluntas fiat beata q̃ vt fiat iusta. et ideo
non sequitr̃. ꝙ si nõ facit beatã. ꝙ nõ faciat iustã. tañ
sicut cõformitas sufficiẽs que est in volito ⁊ rõne vo-
lendi facit volũtatẽ iustã. sic ꝯformitas supexcellẽs

facit eā beatā.illa aūt est supexcellēs quādo in omi
bus diuine conformat.et ex nulla pte est difformis,
nec in aliquo saltē in modico. Ad illud qd obiji-
13 tur vltimo iā patet rñsiō. quia appetēs vindictā
nō cōformat se deo in mō siue i rōe volendi. de⁹ eñi
tanq̄ iustus iudex vult hoc zelo iusticie.qui aūt ap-
petit vltionē sui siue sue iniurie vt plurimū vult libi
dine vindicte,si aūt aliquis appetat soluz zelo iusti-
cie sicut deus et ex charitate. tūc dicerem eū habere
volūtatem iustam.

Consequēter q̄tū ad secūdum articulū que-
c ritur de tentōe ad conformitatē volūtatis di
uine.et circa hoc duo querūtur.Primo que
ritur vtrū teneamur cōformare volūtatem nostram
volūtati diuie i rōe volendi. vt velimus ex charita-
te quod volumus.Secūdo vtrū teneamur cōforma
re in volito.

Questio.j. c

Qz teneamur i rōe volendi videt.qz tenemur qd fa
cimus facere iuste.Unde deut.xvj. Iuste quod iu-
stū est exequeris. sed nō fit iuste nisi qd hō facit̄ƀm
conformitatez volūtatis q̄tum ad rōem volendi vt
velit ex charitate,g̃ ꝛc̄. Itē tenemur diligere deuz
ex toto corde.quia hoc precipit deut.vj. et domin⁹
idez iterat Math.xxij.sed hoc nō p̄t fieri nisi ex cha
ritate.g̃ tenemur ad cōformitatem in rōe siue in for-
ma volendi. Itē tenemur deo veraciter obedire,
sed veraciter non obedit deo nisi qui facit ea volun-
tate quā acceptat deus.Hec aūt ē volūtas informa-
[illegible] charitate.g̃ ꝛc̄. Itē,ppter quod vnūquodq3 ꝛ il-
lud magis.sed ,ppter conformitatē volūtatis rōe vo
lendi,obligamur ad conformitatē volūtatis in voli
to,quia finis p̄cepti ē charitas vt dicit apls.j. Thi.
j.g̃ multofortius obligamur ad conformitatē in rōe
volendi.vt qd volumus velim⁹ ex charitate, Cō-
tra. deus vult et precipit parentes honorari. esto q̄
oportunitas se offerat q̄ aliquis honoret patrem ex
naturali pietate non ex charitate,constat q̄ nō pec-
cat. et non conformat volūtatem suā nisi in volito.
g̃ non tenetur ad rōem volēdi. Item si tenemur
conformare volūtatē nostrā diuine in rōe volēdi si-
cut in volito.ergo quotiēscūq3 volumus aliquid nō
ex charitate. deficit illō ad qd tenemur.ergo pecca-
mus i omni actu, nullus ergo actus est indifferens.
Item si tenemur conformare in rōe volendi. cuz
ergo peccator habeat volūtatē a deo cōtinue in hoc
deficiētem.qz nō habet charitatē.g̃ cōtinue in oi in-
stanti peccat. Item nullus potest cōformare vo-
lūtatē suā diuine i rōe volēdi nisi habeat charitatez.
sed nō est in nostra potestate habere charitatē.g̃ ho-
mo tenet ad impossibile. Si dicas q̄ p̄t facere. q̄ fa-
cto habebit charitatē.qz potest se disponere ad cha-
ritatē. Obijcit de obstinato ꝛ de eo qui actualiter ē
in peccato,dū peccat,et est in actu illo.non potest se
cōformare.g̃ nō tenet.q̄ si nō tenet,ꝛ alij tenentur,
reportat cōmodum de malicia,q̄ si hoc nō est cōue-
14 niēs.nulli ergo tenētur, R⁹.dōm.q̄ tenemur con
formare volūtatē nr̄am volūtati diuine in rōe volen
di vt scilicet velimus ex charitate,ꝛ hoc patet, qz te-
15 mur eū diligere ex charitate.Attēdendū aūt q̄ hec ē
obligatio p modū p̄cepti affirmatiui.Differt eñi ob
ligatio p̄cepti affirmatiui et negatiui. nā negati obli
gat semp et ad semp.affirmatiui aūt tm̄ obligat sem-
per nō ad semp.sed ,p loco et tpe, et sicut nō obligat
ad semp,ita nec ad oēm actū volūtatis.nec ad oē p̄-
ceptū,sed tūc solū quādo tenemur exire in actū cha-
ritatis,Unde notādū q̄ sic tenemur ad hoc q̄ nūq̄3
ad scōtrariū.sicut velle qd d̄s vult ex liberalitate. Ad
hoc etiā tenemur ,p loco et tpe,si habemus charita-
tē.si aūt nō habemus nō ad hoc tenemur.sed ad eq-
ualēs. qz tenemur facere quod in nobis est vt habea
m⁹.et ad h̄ similiter,p loco et tpe obligamur.Ex hijs
patet rñsiō ad obiecta Qz eñi obijcit q̄ aliquis 16
sine peccato honorat parētes etiā ex naturali pieta-
te.dōm. q̄ veruz est,et ex hoc sequit q̄ nō in oi actu
tenet cōformare.nō tamē sequit q̄ nō teneat.et per
hoc patet sequēs qd obijcit de generalitate actuum.
Patet etiā aliud quod obijcit de generalitate tpis.
Ad illud qd vltimo obijcit q̄ nō est in potestate 17
nostra habere charitatē. dōm.q̄ in ptāte habētium
charitatē est. et in potestate nō habētiū.nō ,ppinqua
sed dispositiua,Potest eñi quilibet facere,quo facto
habeat charitatē.et ideo si non faciat imputat sibi.
nec excusatur p impossibilitatē.qz non est impossibi-
litas vbi succurrit aliūde ptās.et non deficit nisi ,ppē
nostrā negligētiā. Ad illud qd obijcit de obstiato
dōm.q̄ nullus est adeo obstinatus q̄ nō possit face-
re qd in se est.et qui nō possit redire ad cor,et iō tene
tur sicut ꝛ alij,l3 nō ,p quolibet instāti.sed ,p loco et
tpe.Si aūt tu queras.quid sit locus ꝛ tps.meli⁹ do-
cet vnctio q̄ ars,tamē quādo domin⁹ visitat cuz in-
teriori allocutōe.vel exteriori p̄dicatōe. vel aliq̄ tali
in quo est oportunitas redeūdi ad cor.si tunc negli-
gat,incidit in contēptū ꝛ omissiōis peccatū,

Questio.ij. d

Utrū teneamur cōformare volūtatē nr̄am volūtati
diuine in volito.ꝛ q̄ sic videt. Math.xij. Qui nō ē
mecū. cōtra me est.g̃ si nō cōformat deo in volito. est
cōtra deū.g̃ si tenemur deo nō esse cōtrarij.tenemur
velle qd deus vult. Itē sup illud ps. Non adhesit
mihi cor prauū.glo. prauū cor atq3 distortum habet
qui non vult hoc quod deus vult.sed tenemur vita-
re cordis prauitatē.g̃ tenemur velle quod deus vult
Item Tulius diffiniens amicitiā dicit q̄ amici-
cia est idem velle ꝛ idem nolle in rebus honestis.sed
tenemur deo seruare amicitiā.ergo et idem velle.er-
go idem velle in honestis.sed deus non vult nisi iu-
stum ꝛ honestum.ergo debemus nostrā volūtatem
sue cōformare in oibus. Item ois intellectus qui
discordat a prima voluntate siue cognitione in co-
gnito. est falsus. ergo omnis affectus est iniquus qui
non concordat cum diuina volūtate in volito. ergo
ꝛc̄. Item tenemur velle quod deus precepit. aut
ergo quia precepit.aut quia vult. Non quia prece-
pit.quia illi qui sūt mundati quibus datum est p̄ce-
ptū a domio de tacēdo nō peccauerūt i reuelādo. qz
diuina inspiratōe cognouerūt dominū deū n̄ velle il
lud qd p̄cipiebat.g̃ tenemur velle qd d̄s vult. Itē
tenemur credere [illegible]ō tm̄ qd p̄cipit d̄s credere.s3 etiaz
oē qd dicit esse verū. ergo a simili tenemur velle nō
tm̄ qd precipit deus velle. sed oē q̄d indicat se velle
tanq̄ bonū.g̃ tenemur velle oē quod scim⁹ deū velle.
Contra .Augu.i ench.aliquādo hō bona volūta
te vult q̄d nō vult d̄s. Itē viri sācti frequēt volūt
opposita,sicut apls volebat alligari [illegible] hierusalez et
discipuli nolebāt Act.xxj. sed constat q̄ deus ali-
quod illorū volebat.g̃ licet cōtrariū diuine volūtati
velle meritorie.ergo ꝛc̄. Itē si tenemur in volito,

ꝯformare. ergo cū i indᷓmītibꝰ n̄ sit nobis volūtas diui-
na determinata. ꝗcūqꝫ vult aliqđ idifferēs determi-
nate. ꝯmittit se discrimini. ergo peccat mortalr̄. qđ ab-
surdū ē. Si dicas ꝙ tenet᷑ qn̄ scit dn̄i volūtatē. Con-
tra. scia n̄ iducit nouū pctm̄ neqꝫ tēcōeꝫ ſ solū aggra-
uat peccatū. ergo ꝓpt̄ sciaꝫ nemo tenet᷑. sicut nec igno-
rās. Itē hieremias dolebat sup destructōem hie-
rusalē i trenis. Xp̄s flebat sup hierusalē luce. xix. Be-
ata virgo ⁊ apli sup passionē xp̄i. Si flebant ⁊ dole-
bāt. ⁊ dolor ē đ reb' q̄ nobis nolētibꝰ accidūt. ergo no-
lebāt. ⁊ ꝯstat ꝙ oēs hij merebāt᷑. ⁊ sciebāt deuꝫ velle
ꝯtrariū. ergo licite ⁊ meritorie possumꝰ velle ꝯtrariū di-
uie volūtatis. etiā vbi scit᷑. Itē q̄tūcūqꝫ plat' meꝰ
velit aliq̄d. n̄ teneor illđ velle nisi mihi p̄cipiat. etiaꝫ
si sciā ipm velle. ergo pari rōe q̄tūcūqꝫ velit deꝰ aliq̄d. n̄
teneor illud velle q̄tūcūqꝫ mihi inotescat nisi deꝰ mi-
hi p̄cipiat. Itē qđ ds ꝯsulit vult ⁊ nos scimꝰ eū vel
le. tn̄ n̄ tenemur velle. q̄uis multū sibi placeat. etiaꝫ
plusq̄ p̄ceptū. ergo n̄ tenemur velle oē qđ scimꝰ deū vel
18 le. Rͦ. ad h̄ dicūt aliq̄. ꝙ n̄ tenemur ꝯformare vo-
lūtatē nr̄aꝫ volūtati diuie i oi q̄d vult deꝰ. ſꝫ hoc ē p-
fectōis ⁊ supererogatōis. ⁊ hoc erit i patria. ſꝫ ad [illegible] so-
lū tenemur q̄ d ipse nos vult velle. Dicūt āt ꝙ deus
solū vult velle q̄d p̄cipit. ⁊ nolle q̄d ꝓhibet. h̄ cū sūt
signa ꝑ q̄ sufficiēter idicat nobis suā volūtatē q̄ vult
nos velle aliq̄d. i alijs volitis siue inotescāt siue n̄. li-
cet velle cōtrariū sine pctō. ⁊ ꝑ [illegible] soluūt ad vtrāqꝫ p-
tē. Vn̄ dicūt ꝙ lꝫ nobis aliq̄ velle ꝓpē. q2 n̄ deꝫ vel-
le opposita. vtꝫ de destructōe gētis nr̄e. ⁊ de calamita
tibꝰ iustoꝝ ⁊ ꝯsimiliū. etiā si ds pluat vl' dispōat plu
ere. oppositū possū petere ⁊ velle. Sꝫ lꝫ ista via sit fa
cilior. tn̄ q2 Augu. dicit ꝙ impiꝰ ē cui n̄ placet diuia
ꝓuidētia. n̄ tm̄ videt᷑ ꝙ hō teneat᷑ velle dei mādata.
ſ etiā ꝙ teneat᷑ velle dei opa. Et iteꝝ. quō n̄ recalci-
trat volūtas nr̄a volūtati diuie. qn̄ deꝰ vult aliq̄d. et
nos volumꝰ ꝯtrariū. oīno videt᷑ ei repugnare. Et ite-
rū. glosa p̄dicta videt᷑ dicere ꝙ hō q̄ n̄ vult q̄d deus
vult. hꝫ coꝝ prauū. n̄ dicit q̄d ds vult ipm velle vl' q̄d
9 deꝰ p̄cipit. Preterea aliter dicēdū. ꝙ reuera n̄ te-
nemur velle oē q̄d deꝰ vult. ſꝫ solū q̄d vult ⁊ innote-
10 scit. nec adhuc illud oē. Ideō notādū ꝙ aliud ōn̄dit
deꝰ velle absolute ⁊ q̄tū i se ē. vt bōa q̄ facit. ⁊ h̄ tene
mur velle simplr̄ ⁊ absoluta volūtate quātū i nobis
ē. Aliq̄d ōn̄dit se velle volūtate absoluta. ſꝫ opposi-
tū velle q̄tū i se ē. vt mala q̄ ifligit. ⁊ h̄ tenemur velle
volūtate absoluta ⁊ deliberatiua. tn̄ oppositū possu-
mus velle volūtate pietatis. vt dicit hugo. Vn̄ sicut
deꝰ n̄ delectat᷑ i nr̄is penis. ſꝫ magꝭ dicit heu heu cō
21 solabor sup hostibꝰ meis. Esa. j. sic ⁊ nos. Vn̄ hu-
go distiguit i nobis triplicē volūtatē. scꝫ rōis. pietatꝭ.
22 et carnis. Et i xp̄o q̄druplicē. extēdēs nomē volū-
tatis. Vn̄ dicit i li. de volūtatibꝰ xp̄i loquēs de xp̄o.
Volūtas deitatis ꝑ iusticiā sētētiā dictabat. volūtas
rōis ꝑ obediētiā veritatē approbabat. Volūtas pie-
tatis ꝑ ꝯpassiōeꝫ i malo suspirabat. Volūtas carnis
ꝑ passiōeꝫ i malo ꝓp̄o murmurabat. Et iō volūtate
rōis debemꝰ velle etiā malū pene qđ scimꝰ deū velle
ſꝫ volūtate pietatis possumꝰ ꝯditōnalr̄ siue quātū ē
i nobis (si deo placet) n̄ velle. nā et ipe ds q̄tū i se ē n̄
vult. sicut p̄dictū ē. Aliq̄d ei ōn̄dit se dꝭ velle quātū i
se ē circa q̄d cōsistit ſbalit᷑ ordo salutis. vt sūt ea q̄ p̄-
cipit fieri. ⁊ q̄ p̄cipit n̄ fieri. ⁊ h̄ tenemur velle. Aliq̄d
ōn̄dit deꝰ se velle quātū i se ē circa q̄đ cōsistit expedi
tio salutis. vt sūt ea q̄ ꝯsulit. ⁊ ad talia n̄ obligat nec

vult obligare. vult eī aliq̄s saluare sic. aliq̄s via latio
ri ire. Ex hijs ergo pꝫ ꝙ tenemur generalr̄ velle ⁊ ꝯfor-
mare volūtatē nr̄aꝫ nō i oi volito. ſꝫ i oi eo q̄d inote-
scit q̄tuor modis p̄dictis. alioqui frāgeret᷑ amicicia.
⁊ đ tali volito currūt rōes ⁊ adictes. Iō ei p̄cepto di-
uio tenemur nos cōformare. q2 vult nos velle q̄d p̄-
cipit. ⁊ hoc scimus. ⁊ p̄lato meo teneor conforma-
ri in hoc quod expresse scio ipm velle me velle. sed i
25 p̄lato nescio nisi per mādata. sed in deo scio ꝑ alia 25
signa sicut predictum ē. Ad illud q̄d obijcit᷑ ꝙ in
nullo pt̄ discordare itellectꝰ qui sit falsus ⁊c. dōm ꝙ
nō ē simile de bono et vero. nā veꝝ dr̄ absolute. bo-
nū vero i relatōe ad finē. ⁊ q2 duo opposita n̄ sūt sil'.
[illegible] nō pn̄t itellectꝰ discordātes ēē veri. ſꝫ bonū dr̄ i re-
latōe ad finē. ⁊ qm̄ opposita volita pn̄t ad eūdē finē
ordiari. iō sil' pn̄t ēē bōa. ⁊ affectꝰ respectu coꝝ ēē recti.
iō nō necesse ē i oi volito cōformari. q2 oppositū pos-
sumꝰ sācte velle. q2 ordiare i finē. ſꝫ oppositūꝫ eiꝰ q̄d
deꝰ vult nō velle. nō possumꝰ ordiare i finē. q2 deꝰ n̄ 24
acceptat illud. Ad illud q̄d obijcit᷑ ad cōtrariū ꝙ
n̄ tenemur ad oē volit. ūodm̄. ꝙ veꝝ ē. q2 nec ad vo-
litū q2 volitū. nec q2 scitū. ſꝫ q2 scituꝫ ēē volitū a deo.
ita ꝙ nos velimꝰ illud. Alit᷑ [illegible] pt̄ dici. ꝙ tenemur. q2
absolute volitū. ſꝫ excusamur ꝑ ignorātiā. maxie vbi
adhibet᷑ debita diligētia. sicut aliquis obligat᷑ ne co-
gnoscat nō suā. Vn̄ de obligatōe iducēte culpā slm ē
q̄d dicit ꝙ sciā nō iducit nouā obligatōeꝫ. sicut ei ig-
norātia facti excusat a toto. ita scia [illegible] oppositū. cū di-
uia volūtas facit aliquē ēē obligatū vt nullo mō pos-
sit i cōtrariū sine culpa. ⁊ sic i ꝓposito. ⁊ sic pꝫ illud. 25
Ad illud q̄d obijcit᷑ de xp̄o ⁊ beā virgie ⁊ alijs cō-
patiētibꝰ. dōm. sicut dictū ē. ꝙ volūtate absoluta no-
lebāt q̄d deꝰ nolebat. tn̄ volūtate cōditōnata siue vo
luntate pietatis debebant velle cōtrarium. ⁊ hac vo
luntate merebāt᷑. qm̄ [illegible] nō ē nature tm̄ ſꝫ etiā rōis.
Precipue āt hac volūtate merebat᷑ i xp̄i filij passio-
ne beatissima mr̄. ⁊ virgo maria. cui patiēti (quātuꝫ
sexus muliebris fragilitas sustinere poterat) ꝯpatie-
bat᷑. Illo tn̄ mō ē dubitādū. quin virilis eiꝰ animꝰ.
et rō cōstātissima. vellet etiā tradere filiū suū ꝓ salu
[illegible] generis hūani. vt mr̄ ꝑ [illegible]ia cōformis eēt pr̄i. Et i h̄
miro mō dꝫ laudari ⁊ amari. ꝙ placuit ei ꝙ vnigeni
tꝰ suꝰ ꝓ salute generis hūani offerret᷑. Et tm̄ etiā cō
passa ē. vt (si fieri potuisset) oīa tormēta q̄ filiꝰ pertu
lit. ipa multo libētiꝰ sustinuisset. Vere ergo fuit fortis. ⁊
pia. dulcis pitēr ⁊ seuera. sibi parca. ⁊ nobis largissi-
ma. Hec ergo p̄cipue ē amāda ⁊ venerāda post trinita-
teꝫ sūmā ⁊ eiꝰ ꝓlē beatissimā dn̄m nr̄m ihm xp̄m. a
cuius diuinitatis misterio enarrādo cetere ligue de-
ficiūt. q2 cōsūmatio sermonū ipe ē. Ei ergo qui pt̄ oīa
facere superhabūdātius q̄ꝫ petimꝰ aut intelligimꝰ se-
cūdū virtutē que opatur in nobis. ipi gloria i eccle-
sia et in xp̄o ihu in oēs generatōes seculi seculorum
Amen.

Ay hasta aqui: 303. — hojas.

Ordo questionum diui Bonauenture in primū librū sententiaꝝ.

Prologus

Distinctio prima.

Di.ij.

Di.iij.

Di.iiij.

Di.v.

Di.vj.

Di.vij.

Di.viij.

Di.ix.

Di.x.

Di.xj.

Di.xij.

Di.xiij.

Di.xiiij.

Rubrice in textuz primi libri sententiarum secundum distinctiones Bonaventure.

vel distincte.cum his vtimur de deo loquētes.a.
Solutōnem suam adaptat nominibus distinctē. in speciali determinans quid p vnum ꝛ plures signi ficetur.b.
Quid p ternarium significet cum dicitur tres perso ne.c.
Quid p duo cum dicit due psone.vel pater et filius duo sunt.d.
Ex quo sensu dicitur in psonis distinctio. vel perso ne distincte.e.
Quō ibi accipiat discretio.f.
Quō trinus ꝛ trinitas ibi accipiat.g.

Di.xxv.

Mouet dubitatōēz quid significat cum dicit plura liter tres psone vel due psone.a.
Opponit autoritate Aug.ostendens ꝙ ꝧm substan tiam siue essentiaz dicitur alia est persona patris. alia filij.siue tres psone. vt cum dicit. pater est p sona.filius est psona ꝛc.b.
Opponit p ratōnem posse ostendi ꝙ ꝧm substanti am siue essentiam dicat etiam cum pluraliter p fertur.c.
Soluit ꝧm opinionē alioꝝ qui putant essentiā signi ficari nomine psone cū dicim⁹ tres psonas.d.
Soluit ꝧm opinionem suam distinguens ꝙ hoc no men psona tripliciter in trinitate accipitur.ꝛ quo modo accipit in plurali dictū.e.
Confirmat auctē Aug.solutōēz suam.f.
Obiectōni illoꝝ hic respondet qua nitunt pbare p sonas ꝧm essentiam accipi.g.
Quid tres res ꝛ quid vna res hic dicat.h.
Ostendit quomodo hoc nomen psona accipitur in singulari cum dicitur.alia est psona patris.alia fi lij.alia spūssancti.i.
Quomodo hec intelligant.alius est pater in perso na.alius filius.alius spūssanctus.k.
Autoritatibus sanctorum ostendit qđ dixit.l.

Di.xxvj.

Determinat quibus assignant ꝓprietates persona les.quia ypostasibus.a.
Assignat que sint ille ꝓprietates psonarū.ꝛ de nomi nibus eaꝝ relatiuis.b.
Ostendit quid sunt ille ꝓprietates.quoniam sunt re lationes siue dicte ꝧm relatōnem. non tamen ꝧm accidens.c.
Mouet dubitatōnem contra assignatōnem propri etatis filij quare scilicet dicatur esse propriū vni geniti ꝙ est filius dei. cum etiam homines sint fi lij dei.d.
Soluit dubitatōnem autoritate Augusti.ꝛ Hyla.ꝙ homo dicitur filius trinitatis. et trinitas pōt dici pater hominum.e.
Applicat solutōnem p̄cedentem ad ꝓprietatem spi ritussancti que est donum.quia ꝓprietate est donū. vt filius natiuitate.ꝛ vtroq; modo dicitur relati ue ꝛ ꝧm eandem relatōēz.f.
Mouet dubitatōēm cōtra assignatōnem ꝓprietatis spiritussancti. verum pater vel filius vel trinitas ipsa possit dici spūssanctus.g.
Reprobat quorundam positōnem qui putant spiri tumsanctum non dici relatiue ad patrem et filiū. quia non vicissim respondent sibi vocabula sed falso.h.

Di.xxvij.

Utrum sint eedem propietates ab aug. ꝛ hyla.assi gnate.a.
Responsio vbi ostendit easdem esse ꝓprietates.b.
Ostendit ꝙ sunt eedē re sed differunt q̄tum ad mo dum significandi.scilicet in concretione et abstra ctione.c.
Ostendit ꝙ ꝓprietates significēt in cōcretōne respe ctu ypostasum.d.
Assignat nominum differentias per que ꝯuenit ip sas ꝓprietates exprimi.autoritatib⁹ ꝯfirmans no mina illa esse ꝓpria.e.
Regula quomodo propria discernunt a communi bus.f.
Opponit ꝯtra regulam.g.
Ex rñsione iam dicta elicit aliam regulam ꝙ tū ꝧm nomen substantie dicitur illud de illo. nō ꝧm no mina psonarum.h.

Di.xxviij.

Ostendit quid sit significatum huius nominis inge nitus in se dicens ꝙ sit ꝓpriū psone patris.diffe rens a paternitate. ꝛ dictū ꝧm relatōēz.a.
Quid significet ingenitus in equipollenti scz nō ge nit⁹ ꝛ innascibilis.b.
Que sit proprietas ꝧm quam dicitur pater ingeni tus.c.
Determinat vsum istius nominis ingenitus.quod q̄uis non habet ortum ex scriptura.tamen licz to vti.q̄uis ambrosi⁹ videatur dicere ꝯtrariū quia hoc fecit ad hereticoꝝ rep̄hensionem.d.
Determinat dubium ortum ex p̄dictis.an scz diuer sum sit esse patrem ꝛ esse filium.e.
Incidenter determinat de proprietate filij siue nati. ostendens ꝙ sapientia genita vel nata ꝓprie dicit de filio.f.
Ꝙ imago aliquando dicit ꝧm essentiam seu essen tialiter.g.

Di.xxix.

Distinguit multiplicem acceptōēz hui⁹ nois princi pium ꝧm ꝙ dicit relatiue.a.
Membra distinctōnis explanat ostendēs p auctos ꝙ principiū habet oēs illas acceptōnes.b.
De hoc nomine principium prout dicitur notiona liter et essentialiter. ostendens ꝙ pater ꝛ fili⁹ sunt vnum principiū spūssancti.c.
Ꝙ pater ꝛ filius sunt vnum principium spūssancti. vnitate notōnis que est spiratio.d.

Di.xxx.

Ostendit aliqua nomina dici de deo ex tempore po nens exempla.a.
Opponit contra exempla de hoc nomine dominus. ꝙ non ex tempore sit dominus. quia est dominus temporis qđ nō est ex tempe.b.
Mouet dubium ꝛ soluit quō aliquid ex tempe dica tur de deo.c.
Soluit dubium quesitum distinctōne. xviij.ibi.post hoc queritur Utrum spiritussanctus ad seipsum referatur. Et est questio verum spiritussanctus dicatur datum relatiue ad se.cum ipse det se.d.

Di.xxxi.

Ponit significatõnez hui⁹ nominis equalis. quõ dicatur filius equalis patri. an ſm ſubam an ſm relationem. ita ⁊ ſimilis. a.

Ponit significatõez hui⁹ nominis ſimilis. quõ dicat̃ filius ſimilis patri. ⁊ quid ſit ſimilitudo. b.

De ſententia ſancti hylarij qua in trinitate pſonarū appropriata oſtendit. c.

Oſtendit ꝙ illa que Hyla. aſſignat non ſunt ꝓpria ſꝫ appropriata. d

Quare dicat̃ Hyla. ꝓpria perſonarum aſſignaſſe in verbis predictis. cum ibi non ſint expreſſe proprietates. e.

De earundem pſonaꝝ diſtinctõnem ſeu appropriationem notat Aug. alijs verbis ſine expſſione trium ꝓprietatum. f.

Appropriatõnem Aug. exponit ſcꝫ quare patri attribuatur vnitas. g.

Quare pater ⁊ fili⁹ dicant̃ eſſe vnū vel vnus de⁹. ſed nõ vnus. quia tres eiuſdem nature recte poſſunt dici vnū ſimpliciter eſſe ⁊ cum adiectiõe. Res vero diuerſe nature non poſſunt dici vnum niſi dicat̃ quid vnum. h.

Quare appropriat̃ filio equalitas. i.

Quare ſpirituiſancto appropriat̃ cõcordia vel connexio. k.

Di. xxxij.

Mouet principalem queſtionē prius poſitā vtrum pater et filius ſpūſancto ſe diligant. cum diligere idem deo ſit quod eſſe. a.

Reſpondet queſtioni ſed nõ rn̄det obiectõni. b.

Mouet aliaꝫ queſtionem priori ꝯſimilem que facit ad eius explanatõnem. Utrum ſcꝫ pater ſit ſapiens ſapientia genita. vel ſapientia quā genuit. ſicut diligit amore qui ab ipſo ꝓcedit. c.

Utrum filius ſit ſapiens ſapientia genita vel ingenita. d.

An filius ſit ſapiens ſeipõ vel ꝑ ſeipm̃. e.

Utrum pater duplicem non vnam tm̄ habeat ſapientiam. f.

Oꝫ in trinitate eſt dilectio que eſt trinitas. et tamen ſpūſſanctus eſt dilectio que non eſt trinitas: nec ideo ſunt due dilectõnes. ita ⁊ de ſapia. g.

Redit ad principalem queſtionem obijciens ex determinatõne ſcđe queſtõnis. ꝙ qua ratõne pater non dicit̃ ſapiens ea ſapientia quā genuit. eadem videt̃ debere dici ꝙ non ſit diligens pater vel filius dilectõne qua ab vtroqꝫ ꝓcedit. h.

Loco ſolutionis inſufficientiam ſuam allegat. ⁊ hāc queſtõnem determinandam lectori relinquit. i.

Di. xxxiij.

Oſtendit ꝙ proprietates ſunt ipſe perſone ⁊ in perſonis ꝑ naturam ipſius ꝓprietatis quia eterna eſt ⁊ diſtincta. a.

Concludit idem ꝑ violentiam ſabellij. b.

Concludit hocipſum per naturam diuine ſimplicitatis. c.

Autoritate aſtruit ꝙ proprietates non tm̄ ſint pſone ſed etiam diuina eſſentia ſeu natura. d.

Ponit obiectõnem ꝙ proprietates non ſunt perſone. et quia rationalis videtur. reſpondet ad veritatem. e.

Ponit aliam obiectõnem. ⁊ quia curioſa eſt. reſpondet homini non ratõni. f.

Reſumit rationem illorum respondet ad veritatem. g.

Subiungit eorum interrogationem quomodo ſcilicet ꝓprietates poſſunt eſſe in natura. nec eam determinent. Et quia curioſa eſt. ꝓfigit terminū humane inquiſitõni. h.

Reſpondet autoritati Aug. que ſumpta eſt ab expoſitione pſalmi qua opinionem ſuam ſcilicet ꝙ ꝓprietas patris vel filij nõ ſit de⁹ muniunt. i.

Reſpondet alie autoritati Augu. que ſumpta eſt ex vj. de tri. qua nitit̃ ꝓbare ꝓprietates pſonaꝝ nõ eſſe dei ſubſtantiam. k.

Di. xxxiiij.

Ponit errorem quorundaꝫ dicentium perſonas nõ eſſe diuinam naturam qđ autoritate Hyla. confirmare nitunt̃. a.

Errorem predictum elidit ex ſano autoritatis Hylarij intellectu quem elicit ex ſequentibus verbis eiuſdem. b.

Incidentem queſtõnem diſſoluit quare ſcilicet non dicunt̃ tres pſone vnius dei. ſicut dicunt̃ tres perſone vnius eſſentie. c.

Oſtendit ꝙ omnia appropriant̃. quia licet potentia. ſapientia. bonitas. de deo ſm ſubſtantiam dicant̃ in ſcriptura. tamen ſolent hec nomina diſtincte ad pſonas interdū referri. d.

Reddit ratõnem appropriatõnis. quare patri potētia. filio ſapientia. ſpirituiſancto bonitas attribuatur. cum ſit vna potentia. ſapientia. bonitas. trium. e.

De hoc nomine homouſion qđ dicit ꝯparatõez eſſentie ſiue nature ad pſonas. vbi in auctem receptuꝫ ſit ⁊ quid ſignificet. f.

Tradit generalem doctrinam de nominibus q̄ trāſlatiue ⁊ ꝑ ſimilitudinem de deo dicunt̃. g.

Ponit predictorum epilogatõnem in qua tractatuꝫ de ſacramento trinitatis et vnitatis finit. oñdens ſe potius defeciſſe q̄ꝫ ſuffeciſſe. h.

Di. xxxv.

De ſcientia dei. que cum ſit vna. quõ ſortitur plura nomina. a.

Cum dei ſcientia vel preſcientia ſit eterna. quomodo ergo hꝫ ſe ad tempalia vel creata. b.

Reſponſio ꝙ preſcientia et diſpoſitio et predeſtinatio quaſi relatiue dicuntur ad futuras res vel faciendas. c.

Oꝫ ſcientia dei non tm̄ eſt de temporalibus ſed etiaꝫ de eternis. d.

Cum dei ſcientia ſit ens. quomodo ergo cognoſcat non entia. e.

Oꝫ eadem ratione dicunt̃ omnia ei pñtia. f.

Di. xxxvj.

Qualiter res dicantur eſſe in deo a parte eius in quo ſunt. Utrum ſcilicet ſunt in dei eſſentia ſicut ſunt in dei pſcientia. a.

Qualiter res dicantur eſſe in deo a parte ipſarummet rerum. Utrum ſcilicet mala debeant dici eſſe in deo vbi ſunt omnia bona. cum vtraqꝫ ſint in eius cognitione et preſcientia. omnia enim cognoſcit. b.

Qꝛ dei voluntas summe bona. est omniū que naturaliter sunt causa prima. cui⁹ causa nō est querenda. q: nullam habꝫ. cum sit eterna. c.

Qꝛ voluntas dei est omniū causa generalissima. d.

Uoluntas dei est multipliciter dicta. e.

Ponit modum principalem accipiendi hoc nomen voluntas ſm quem dicitur volūtas beneplaciti. f

Ponit modos nō principales sed tropologicos ſm ꝙ voluntas accipitur pro signo voluntatis. g.

Epilogus p̄dictoruꝫ ꝙ quinqꝫ supra sunt posita que dicunt̄ ſm tropum. ꝛ ideo distinguat lector vbiqꝫ ꝓ quo eoꝝ accipiat̄ voluntas. h.

Di. xlvj.

Obijcit ad partem falsam ꝙ voluntas dei cassari potest q̄tum ad effectus bonos. a.

Obiectōnem predictam soluit exponens quomodo intelligendum sit illud. volui congregare ꝛ noluisti. b.

Obijcit ad ꝑtem falsam ꝙ voluntas dei fiat q̄tū ad effectus malos. c.

Opponit ad partem falsam ꝑ probationem que innititur ratōni qua conant̄ ꝓbare deum velle mala esse vel fieri. d.

Opponit ad ꝑtem falsam ꝑ ꝓbatōnem que innitit̄ autoritati. e.

Solutio prime obiectōnis innitens ratōni cōtra illos qui dicunt dei voluntate nō fieri mala vel nō esse. f.

Solutio scd̄e obiectōnis innitens aucti Aug. q̄ dicitur mala fieri bonū est. g.

Opponit ad partem veram ostendens esse bonum fieri mala. Et prima rō sumpta est ab hoc ꝙ ideꝫ ē fieri deo actore ꝛ deo volente. h.

Scḋa ratio sumpta est ab hoc ꝙ eadem ēst causa qua malum fit ꝛ homo est deterior. vel aliter ꝙ in deo nō est causa vt fit hō deterior. i.

Tercia ratio sumpta est ab hoc ꝙ malum facit tendere ad nō esse. ideoqꝫ deo autore non fiunt mala. k.

Ponit obiectōnem quorundam sophisticā qua ꝓbare nitunt̄ ex deo esse ꝙ mala fiant. l.

Responsio vbi ꝯcedit om̄e verū esse a deo. ꝛ sophisma aperit. m.

Partem questionis approbat illoꝝ qui dicūt deum nō velle mala fieri. n.

Di. xlvij.

Autoritate Aug. ostendit voluntatem dei semꝑ esse efficacem ꝛ nunq̄ impediri. a.

Ostendit dei voluntatē esse efficacē nō voluntate signi sed beneplaciti. b.

Ostendit ꝙ cōtra quandā voluntatem signi bn̄ potest fieri. c.

Epilogat p̄determinata. Et quare deus p̄cepit om̄ibus bona facere ꝛ mala vitare. cum nō velit h̄ ab omnibus impleri. d.

Di. xlviij.

Ostendit ꝙ ad ꝯformitateꝫ voluntatis nostre ꝛ diuine nō sufficit ꝯformitas in volito. vel aliter. Qꝛ aliquādo homo bona voluntate aliud vult q̄ꝫ deus. ꝛ aliquando mala id quod deus bona volūtate vult. a.

Ostendit ꝙ ad ꝯformitatē voluntatis nostre ꝛ diuine non sufficit cōformitas in opere operato. Uel aliter. Qꝛ bona dei voluntas mala hominum voluntate implet̄. vt in passione xp̄i ꝯtigit. vbi qḋdam factum est qḋ deus bona. ꝛ iudei mala volūtate voluerūt. voluerūt tamen ꝛ aliqḋ qḋ de⁹ non voluit. b.

Soluit questōnem collateralem vtrū sancti debeant passionem christi velle. c.

Mouet questōnem circa predictam quomodo sentiendum sit de passionibus sanctoruꝫ an velle an nolle debeamus. d.

Celebratissimi patris dñi bonauenture ordinis minorum aplice sedis Cardinalis. et sublimitatis theologice interptis eximij plustratio in arcana secundi libri sententiarum.

Plūmodo hoc inue/

ni q deus fecit hominē rectū et ipse se infinitis immi/
scuit questōnib⁹. Sollicite əsideranti presentis libri
scʒ secūdi sententiarum principalē intentōnez et totalē
ətinentiā. illud occurrit ad qd suam inquisitōnez di
cit sapiens esse pductam Eccles. vij. in verbo ppposi.
to. Cum eñ cuncta tentasset in sapientia. et plus de/
fecisset q̄ pfecisset. tandē hoc se inuenisse fatet. q de/
1 us fecerit hominē rectū et c. In quo verbo duo clau/
dunt. scʒ q hois recta formatio et rectitudo est a deo.
2 et hoc tangit cum dr deus fecit hoiem rectū. Aliud ē
q hois miseria et obliquatio est a seipo. et hoc tangit
3 cum di et ipse se infinitis immiscuit qōnib⁹. In his
aūt duob⁹ claudit termin⁹ totius humane əphensi/
onis. vt cognoscat originē boni. et cognoscendo req̄/
rat. et ad illam pueniat et ibi requiescat. Et vt cogno/
scat originē et principiuʒ mali. et illud vitet et caueat.
In his etiā claudit tota intentio tractat⁹ libri p̄sen/
tis. qui circa duo vsatur. scʒ circa homis əditōnez et
eius deuiationē. Homis aūt əditio tangit cum dr.
deus fecit hoiem rectū. Qualiter aūt illud intelligit
q deus fecerit hoiem rectū explicat Eccli. xvij. c. vbi
dicit. Deus creauit hominē de terra. hoc dicit q̄tuʒ
ad corpus. Et sm imaginē suam fecit illuʒ. hoc dicit
q̄tum ad aie naturā. Et iterum əuertit illū in ipsaʒ.
hoc dicit q̄tum ad gratiā supadditam que animaʒ
əuertit ad deum p virtutem habitus. et ideo subiun
git. et sm se vestiuit illum virtute. In hoc verbo
ostendit q deus non tm̄ fecit hominē possibilem ad
rectitudinē. suam ei imaginē əferendo. sed etiam fe
cit hominē rectū ad se cōuertendo ipsum. Tunc eñ
homo rectus est. quādo intelligentia adequat sum/
me veritati in cognoscendo. volūtas əformat sum/
me bonitati in diligendo. et virtus cōtinuat summe
potestati in opando. Hoc autē est qñ homo ad deuʒ
əuertitur ex se toto. Primo igit homo rectus est
cum intelligentia veritati summe equat. equari au/
tem dico non per omnodam pfectionē vel impletio/
nem. sed p quandā imitationē. Si eñ veritas vt di/
cit Ans. est rectitudo sola mente pceptibilis. et recti/
tudini non pōt equari nisi rectū. cum intellectus no
ster equat veritati. necessario rectificat. Tūc auteʒ
equat. qñ actualiter se cōuertit ad veritatem. Veri/ 4
tas eñ in actu diffinit q est adequatio rei et intelle/
ctus. Intelligentia aūt nostra ad veritatem conuer/
sa verificatur. ac p hoc veritati equat. et dum equat
rectitudini rectificat. vnde sine veritate nullus re/
cte iudicat. vt dicit in libro de vera religi. et qui aspi/
cit ad veritatem iudicat recte sm q dominus dixit
symoni Luce. vij. Recte iudicasti. i. recte dixisti vl' de
creuisti. Similiter rectificat dum voluntas summe
beatitudini əformat. Summa eñ bonitas est sum/
ma equitas siue iusticia. tanto eñ melior quis quan
to iustior. Sed vt dicit Ansel. Justicia est rectitudo 5
voluntatis. nihil autem əformat rectitudini nisi re/
ctū. Dum ḡ volūtas bonitati summe et equitati con
format. necessario rectificat. Tūc aūt əformat. cuʒ
ad ipsum əuertit diligendo. vñ Hugo. Scio anima
mea q dum aliquid diligis. in eius similitudinē trās
formaris. Qui enim diligit bonitatem rectus est. Et
hoc est qd dicit Cañ. j. Recti diligūt te. Recti enim
ad tuam bonitatem sunt conuersi. et tua bonitas ad
eos inclinat. Unde anima experta clamat et dicit. q̄
bonus israel deus his qui recto sunt corde. Et quia
soli recti experiunt. ideo rectos decet collaudatio.
Nihilominus rectificat. dum virtus summe pote/
stati ətinuat. Rectum eñ est cui⁹ medium non exit 6
ab extremis. Extrema sūt primū et vltimū. alpha et o. 7
pncipium et finis. Opatio inter hec est mediū. p quā
efficiens peruenit in fineʒ. Illa ergo virtus recta est.
cui⁹ opatio est a pncipio primo. et ad finem vltimū
Quoniā ḡ diuina virtus oñia opatur a deo. et pro/
pter deum. hinc est q rectissima est in opando. Ni/
hil autem ətinuat recto nisi rectum. cum ergo virt⁹
nostra summe potestati ətinuat. absq dubio recti/
ficat. et ex hoc homo nō solum rectus. sed etiam re/
ctor et rex efficit. Deut. penl'. Et erit apud rectissimū
rex əgregatis principib⁹ ppli cuʒ tribub⁹ israel. Hoc
autē erit in gloria qñ virtus nr̄a ətinuabit diuine vir
tuti. tūc erimus oñipotentes volūtatis nr̄e sicut et
deus sue. et ideo oñs reges. et ideo oñib⁹ pmittitur
regnū celorum. Fecit igit deus hoiem rectū qñ ipm 8
fecit ad se əuersum. In əuersione eñ hois ad deum
nō solū rectificabat ad id qd sursum. sed etiaʒ ad id
qd deorsum. Homo eñ in medio əstitut⁹ qñ factus
est ad deū əuersus et subdit⁹. cetera sunt ei subiecta.
ita q deus omnē veritatē creatā subiecerat ei⁹ intel/
lectui ad iudicandū. omnē bonitatē eius affectui ad
vtendū. omnem virtutē ei⁹ ptāti ad gubernandum.
Ex hoc namq q intelligentia cōuersa est ad diui/
nam veritatē vendicat sapiam p quā oia diiudicat.
sm q di Sap. vij. Ipsa dedit mihi omniū q̄ sunt sci/
entiā. vt scire orbis terrarum dispositōez. et virtutes ce/
lorum. initiū et əseruatiōez et medietateʒ temporum. anni
cursus. stellarum dispositōnes. naturas aialium. et iras
bestiarum. vires herbarum. vim ventorum. et cognitōes ho/
minū. diias vgultorum. et vtutes radicū. et qcunq sunt
absconsa et improuisa. Vñ et adam oñib⁹ noia impo
suit. Subiecit nihilomin⁹ volūtati oia ad vtendum.
vt posset oia in vsum et vtilitatē suā əuertere. Vnd
ps. Oñia subiecisti sub pe. ei⁹. Vñ apls dicit ad deuʒ
əuersis. j. Corum. iij. Oñia vra sunt. Subiecit etiā vir
tuti ad gubernandū Gen. j. Subijcite eā. scʒ terraʒ.
et dominamini piscib⁹ maris et volatilib⁹ celi. Ista āt

recta hoīs cōditio q̄ntum ad superius ꝛ inferius si-mul tangiť in illo verbo Fa.ho.ad ima.ꝛ si.no. ꝛ p̃-sit ꝛc̄. Fecit ḡ deus hoīem rectū dum ad se ꝯuertendo sibi eum assimilauit. ꝛ ꝑ hoc oīb⁹ p̄posuit. et sic patet recta humane nature ꝯditio. Et sequiť mi-
9 serabilis deuiatio in hoc qđ subditur. ꝛ ipse infinitis se imiscuit q̄ōnib⁹. In q̄ pōt notari ꝛ modus labendi. ꝛ status in quē cecidit. Modus labendi in his tribus q̄ dicit f̄m tria q̄ in pc̄tō ꝯsideranť. ꝛ tria q̄ in h̄ verbo ꝓponunť. In pc̄tō nanq̃ est cōuersio. ꝛ auersio. ꝛ bonoꝝ amissio siue expoliatio. Cōuersio intelligiť ꝑ immixtōez. auersio ꝑ finis priuatōez. sed expoliatio ꝑ q̄ōnem. Nam ꝯuersio facit prauū vel impurum. auersio infirmū. expoliatio mēdicū. ꝛ hoc totū tangiť cum dr̄ immiscuit se infinitis q̄ōnibus. Pōt etiā notari status in quē cecidit. Sic eñ cecidit a rectitudine. vt ꝑderet ipsaꝫ rectitudinē non rectitudinis aptitudinē. ꝑderet habitū nō appetituꝫ. quia sic amisit similitudinem. vt tñ pertranseat in imagine. Qm̄ igiť remansit appetitus sine habitu. ideo fact⁹ est hō q̄rendo sollicit⁹. Et quia nihil creatuꝫ recompensare pōt bonū amissum cum sit infinitū. ideo appetit. querit. ꝛ nunq̄ quiescit. ꝛ ideo declinando a rectitudine. infinitis q̄ōnibus se immiscuit. Vn̄ intelligentia auertendo se a summa veritate ꝛ gratia effecta ignara. infinitis q̄ōnibus se imiscuit p curiositatem Ecc̄s. viij. Est homo qui dieb⁹ ꝛ noctibus somnum nō capit oculis. et intellexi q̄ operū dei nullam possit hō inuenire ratōnem. supple q̄ finiat appetitū siue inquisitiōez. imo generat aliam q̄ōnem. et parit nouam ꝯtentōez. ꝛ immiscet inextricabilē dubitationem. ꝓpter qđ diciť Prouerb. xx. Honor est homini qui sepat se a ꝯtentōnib⁹. oēs aūt stulti miscenť cōtumelijs. Tales sunt miseri hoīes qui intendūt fabulis ꝛ genealogijs infinitis. Quia sicut di. ij. Thi. iij. Semꝑ sunt discentes ꝛ nunq̄ ad sciam veritatis ꝑuenientes. Voluntas discedendo a summa bonitate egena effecta imiscuit se infinitis q̄ōnib⁹ ꝑ cōcupiscētiā ꝛ cupiditatē. Quia sicut di Prouerbioꝝ xxx. Ignis nunq̄ dicit sufficit. vn̄ ꝛ auarus non implebit pecūia sicut diciť Ecc̄s. v. Ideo semꝑ querit ꝛ mendicat. Similiter ꝯcupia nō satiať. imo infinitis voluptatū q̄ōnib⁹ implicať Sap. xiiij. Oia cōmixta sunt. sanguis. homicidiū. furtum. fictio. corruptio. ꝛ infidelitas. turbatio. ꝑiurium. tumultus. bonoꝝ dei immemoratio. aiaꝝ inquinatio. natiuitatis immutatio. nuptiaꝝ inconstantia. inordinatio mechie ꝛ impudicicie. Hec sunt q̄ōnes infinite q̄ ꝯmixte sunt quibus imiscuit se hō duꝫ voluntatē deformauit a summa bonitate. Virtus aūt discōtinuando se a summa ꝑtāte facta infirma immiscuit se infinitis q̄ōnibus ꝑ instabilitatē. vn̄ semꝑ querit quietē ꝛ nō inuenit. Vnđ Isaie. xix. Dn̄s immiscuit in medio egypti spm̄ vertiginis. iste est spūs instabilitatis ꝓ eo q̄ nihil pōt stabilire. Vn̄ hō peccator est sicut puluis quē ꝓijcit vent⁹ a facie terre. Vn̄ in ps̄. Auertēte te faciē turbabunť. auferes spm̄ ꝛc̄. ꝛ ideo erit tanq̄ puluis quē ꝓijcit vē. a fa. ter. Sicut igiť puluis nō pōt quiescere q̄diu est vent⁹ vtiginis. sic nec nostra virt⁹ stabilis ꝑmanere. ꝛ ideo infinita loca querit. ꝛ mutat. ꝛ mendicat suffragia. Inmiscuit igiť se hō infinitis q̄stionib⁹ ꝑ curiositatē. dum cecidit a veritate in ignorantiā ꝑ cupiditatē. dum cecidit a bonitate in maliciam ꝑ instabilitatē. dum cecidit a ꝑtāte in impotentiam. Sic ḡ in verbo ꝓposito notať hoīs ꝯditio ꝛ ei⁹ deuiatio. ꝛ hoc solum inuenio determinatum in hoc libro.

Distinctio prima de creatōne humane nature q̄ntum ad principiū efficiēs in generali.

Reatōez rerū. Postq̄ mgr̄ supra in p̄ li. determinauit de misterio trinitatis. ꝯnter in hoc. ij. li. deter-
c minat de reb⁹ creatis. Et diuidiť ista ps in duas. In prima agit de creatōne hūane nature. In scđa de creatōne angelice nature. infra di. ij. de angelica itaq̃ natura. Prima ps diuidiť in duas partes. In prima agit de hoīs ꝯditōne. In scđa de lapsu ei⁹ ꝛ temptatōne. infra di. xxj. Vidēs igiť dyabolus ꝛc̄. Prima pars hꝫ duas. q̄ eñ hō coicat cū oīb⁹ creaturis. ꝛ cetera facta sunt ꝓpter hoīem. ideo p̄ agit de ꝯditōne reꝝ in generali. scđo xo in spāli. infra dist. ij. de angelica itaq̃ natura ꝛc̄. Prima ps hꝫ duas. In p̄ma determinat de ꝯditōne rerū q̄ntum ad principiū efficiens. in scđa xo q̄ntum ad finē. ibi. Et q̄ nō valet ei⁹ beatitudinis ꝛc̄. Prima ps hꝫ tres ꝑticulas. In prima ꝓponit veritatē que exprimiť in scripture sacre autoritate. In scđa xo autoritatem explanat. ibi. Creator eñ est ꝛc̄. In tercia xo q̄ ꝑ illam auctem positōnes erronee eliduť. ꝯcludit vltimo eaꝝ euacuationē. ibi. Hoꝝ ergo ꝛ similiū erroꝝ ꝛc̄. Et quelibet haꝝ partiū habꝫ duas. In prima nanq̃ pte ꝓponit autoritatē veritatis. In scđa platonis errorem. ibi. Plato nanq̃ ꝛc̄. Similiter ꝛ scđa duas habet. In prima explanat autoritatē ꝛ verba autoritatis. In scđa ponit errorem Arī. ibi. Aristo. xo duo ꝛc̄. Eodem mō tercia hꝫ duas. Primo eñ ꝯcludit erroꝝ improbatōez. scđo xo fidei ꝯfirmationem. ibi. Credamuus igitur ꝛc̄.

Ostendit autoritate sacre scripture vnū esse rerum principiū nō plura. vt quidā putauerūt. a

a Reatōez rerū insinuans scriptura. deū esse creatorē initiūq̃ tp̄is atq̃ oīm visibiliū vel inuisibiliuꝫ creaturaꝝ in p̄mordio sui ostēdit dicēs. In p̄ncipio creauit de⁹ celū ꝛ terraꝫ. Gen. j.

a Creationem rerū ꝛc̄. queritur de ordine istius libri ad p̄cedentem. Cum eñ nos cognoscamus creatorē per creaturas. quia videmus ꝑ speculuꝫ. et scientia debeat inchoari a notiorib⁹ nobis. ḡ pri⁹ debuit agere de creaturis q̄ꝫ de creatore. ḡ iste liber prim⁹ nō scđs dꝫ esse. R̄ꝫ. dōm q̄ supra cū actū est de creatore actū est etiā de creaturis ꝓut sunt via ad ꝑueniendū in cognitōez. nūc aūt agiť de cognitōne reꝝ ꝓut cognitio de creatore adminiculať ei. quia agiť de ꝯditōe ꝛ lapsu. Nō pōt aūt cognosci conditio nisi pri⁹ cognoscať ei⁹ principiū. principiū aūt hui⁹ ꝯditi

b His etenim verbis moyses spu dei afflat[b] in vno pncipio a deo creatore mdm factu refert. elidens errore q̄rudā plura sine pncipio fuisse pncipia opinantium.

Platonis error. b

Plato nāq tria initia estimauit. deum scz. exemplar. & materiā. & ipsam increatā sine principio. & deū quasi artificem non creatorem.

Explanat auctez. ōndens qd sit creare & qd facē. c

Creator enī est q de nihilo aliqd facit. Et creare pprie est de nihilo aliqd facē. Facē vo non mō de nihilo aliquid opari. s etiaz de materia. Vn & hō & angel⁹ dicit aliqua facē s nō creare. vocaturq factor siue artifex. s nō creator. Hoc enī nomē soli deo pprie ꝯgruit. q & de nihilo quedā. & de aliq aliqua facit. Ipse est g creator. & opifex & factor. s creatōnis nomen sibi pprie retinuit. alia vo etiā creaturis cōicauit. In scriptura tn̄ sepe creator accipit tanq factor. et creare tanq facere sine distinctōne significatōnis.

Agere & facere alr dicuntur de deo alr de creaturis.

Veruntn̄ sciendū est. hec vba scz creare & facere et agere & alia hmōi de deo nō posse dici sm eam rōnem q dicunt de creaturis. Quippe cū dicim⁹ eū aliqd facē. nō aliquē in opando motū illi inesse intelligimus. vel aliquā in laborādo passionē. sic nob solet accidē. s ei⁹ sempiterne volūtatis nouū aliquē significam⁹ effectū. id ē eterna ei⁹ voluntate aliqd nouiter existē. Cū g aliquid dr facē. tale est. ac si dicat iux ei⁹ voluntatē vel p ei⁹ volūtatē aliqd nouiter ꝯtingē vel eē. vt in ipso nihil noui ꝯtingat. s nouū aliqd sicut in ei⁹ eterna volūtate fuerat fiat sine aliq motōne vel sui mutatōe. Nos vo opando mutari dicimur. q2 mouemur. Nō ei sine motu aliqd facim⁹. De⁹ g aliqd agē vel facē dr. q2 cā est rerū nouiter existium. cū ei⁹ volūtate res noue esse incipiūt q añ nō eraut. absq ipsi⁹ agitatione. vt actus pprie dici nō queat. cū vicz actus oms in motu cōsistat. in deo aūt motus nullus est. Sic g ex calore solis aliq fieri ꝯtingit. nulla tn̄ in ipso vel in ei⁹ calore facta motōne vel mutatōne. Ita ex dei volūtate noua hūt eē sine mutatōne autoris q est vnū & solū & oīm pn̄[m].

Ex q sensu dicitur deus aliqd facere.

Per sile ostendit.

Arestotilis error.

omis solus de⁹ est. ido optet doctrinā hui⁹ libri sequi doctrinā pcedentis. & pz obiectuz.

b In vno pncipio a deo creatore mūdū factum refert. Quero p q supponat ille termin⁹ pricipio. aut p creato. aut p increato. Nō p increato. q2 prepositōnes sunt transitiue. Nō p creato. q2 nihil creatum erat in q fieret.

Item ab eterno fuerunt res in principio suo scilz deo. si g pductio respicit egressum a dō. nullo mō potest stare p pnpicio icreato. Nec p creato. q2 nondū erat aliqd &c.

R°. dōni q ppositio cū suo casuali tripliciter potest accipi. Vno mō vt dicat pure ordinē. & sic idem est facere in principio & facere añ aliq. ita q cōnotet priuatōez respectu alicui⁹ tpalis prioris. & ꝯnotet ppositionem posterior. Alio mō pōt importare habitudinē mensure. et tūc in principio idem est qd in primo instāti tpis. Tercio modo potest importare habitudinē cause. et tūc sensus est. in pncipio. id ē in filio dr creasse sm q dicit in psalm. Oīa in sapia fecisti dne. vt sic notet non tm̄ causa efficiens sed etiā exemplaris. Oēs iste expositōes vere sunt & catholice. & p eas elidunt tres errores circa mūdi pductionem. Ex prima elidit error quorūdam modernoz phantium q dixerūt mundū esse factū ex tpe s mediāte intelligentia. ita q deus primo fecit angelos & cū illis ꝯdidit mundū. ꝯtra qs est prima expositio. Si enī deus in principio ꝯditōnis creauit mundū. nō g primo angelos vel intelligētias. ita q p illos ꝯdiderit mundū. et hic error ortū hz ex illo vbo. Faciam⁹ hoiem ad imagiez & silitudinē. q. de⁹ loquat angelis. Ex scda expositōne eliditur error arestotilicoz q dixerūt mundū ꝯditū ab eterno. Si enī in principio tpis fact⁹ est ex nihilo. nō ergo fuit sine principio. & hic error ortū habuit ex hoc q nō potuerūt videre qliter mund⁹ incepit. & qre tūc et non ante. Ex tercia expositōne elidit error platonicoz q dixerūt principia mūdi tria esse. scz deū. materiā. & exemplar. Si enī de⁹ in filio sicut p exemplar eternū ꝯdidit de nihilo mundū. nō ergo requirit secūdū pncipiuz qd est exemplar. nec terciū qd sit materia. Et hic ortum habuit ex hoc q nō potuerūt intelligere oino quō aliqd fiat ex nihilo. Ex omibus his elidit error manichoz q posuerūt principia mūdi effectiua duo. & iste eliditur p subiectum dicte locutōnis. Creauit deus celum & terram. lucem & tenebras. & hic error est omib⁹ vilior. Et habent se gradatim. Nam prim⁹ solum erat in eo a quo. Scdus erat in eo de quo & qn̄. quia ex aliquo et ab eterno. Tercius erat in eo de q. quia dicit factū esse de materia & nō ex nihilo. & in eo qd. scz circa exemplar qd posuit aliud a deo vt apparet. Et in qn̄. quia posuit materiā ab eterno & impfectam. Et iste error est multo vilior q error alioz qui ponūt ab eterno materiā fuisse pfectam sua forma. Quartus error manicheorum omibus est abbominabilior. quia deficit in primo principio in quo phi coiter cōcordauerūt. ponentes primo

Arestotiles vo tria posuit p̄ncipia. duo scꝫ materiã ꝛ c
spẽm. ꝛ terciũ opatoriũ dictum. mundum ꝙ sempꝫ esse
ꝛ fuisse.

Concludit erroꝝ p̄dictoꝝ euacuatõez. e
Hoꝝ ꝗ ꝛ similiũ errorẽ spũssanctꝯ euacuãs. veritatisqꝫ
disciplinã tradẽs. deũꝯ in principio temporꝝ mundum d
creasse. ꝛ añ tpa eternalr extitisse significat. ipsiꝯ eterni
tatem ꝛ oĩpotẽtiã ꝯmendãs. Cui voluisse. facẽ ẽ. qa
(vt p̄dixiꝯ) ex eꝯ volũtate ꝛ bonitate res noue existũt.

Concludit fidei ꝯfirmationem. f
Credamꝯ ꝗ rerũ creataꝝ celestiũ. terrestriũ. visibilium
vel inuisibiliũ cãm nõ esse. nisi bonitatẽ creatoris. qui
est deꝯ verꝯ vnꝯ. Cuiꝯ tanta ẽ bonitas. vt summe bonꝯ
beatitudinis sue q̃ eternalr beatꝯ est. alios velit esse p̄
ticipes. quã videt ꝛ cõicari posse ꝛ minui oĩno nõ pos
se. Illud ꝗ bonũ qd̉ ipse erat et q̃ beatus erat. sola bo
nitate nõ necessitate alijs cõicari voluit. quia summe
boni erat p̄desse velle. et oĩpotentissimi nocere non e
posse.

duo principia. ac p̄ h̄ auferentes ordinẽ atqꝫ decorẽ vniuersi. et bonitatẽ. et dei p̄tãtẽ. Et hũc errorẽ int ceteros nõ humanã maliciam sed dyabolicam astuciã credo adinuenisse. vt se alterũ deũ esse p̄suadeat menti
5 bus pctõꝝ. Ex dictis igit̃ pꝫ p̄ q̃ supponat h̄ nomẽ p̄ncipiũ. Potest eñ supponere p̄ filio. ꝛ deꝯ p̄ patre. et ex mõ ꝯstruẽdi fit talis appropriatio. Potest etiã supponere p̄ creatura vtpote p̄ p̄n cipio tẽpis. h̄ nõ dicit tũc ordinẽ sed ꝯcomitanciã mẽsure ad mẽsuratũ. scꝫ ꝙ celum et
terra cũ principio tpis esse ceperũt. ꝛ sic pꝫ illud. c Arestotiles vo tria posuit principia ꝛc̃. Querit̃ q̃re distinguit illa duo a tercio. Et iterũ nõ videt̃ illud esse veruꝫ p̄scrutanti libros phi. qꝛ ipse nõ ponit nisi ista tria materiã. ꝛ formã. ꝛ priuatõez. in principio noni. metha. ꝛ in p̄ phi. nõ ꝗ ista q̃ ponit mgr̃. Rꝯ. dõm ꝙ ideo duo
4 distinguit a tercio. qꝛ duo sunt intrinseca tanq̃ elemẽta. ꝛ vnũ est extrinsecũ. vbi aũt phs ista tria distinguit ꝛ ponit si querat̃ expsse inuenit̃ in scd̉o de generatõne circa finẽ. Scd̉o tũc est qd̉. qꝛ videt̃ nõ sufficiẽter p̄ncipia in phicis assignasse. imo si ibi assignauit tria p̄ter opatiõez. tũc ꝗ sunt quatuor. Et dõm ad hoc ꝙ priuatio nõ differt a forma vel materia. Siue eñ priuatio noĩet appetitũ forme cum eiꝯ carentia. siue nomiet ipsaꝫ forme essentiã p̄ut est in materia. in potentia. nõ differt ab his duobꝯ. scꝫ materia ꝛ spẽ. Nam appetitꝯ ad materiaꝫ reducit̃. nec est aliud. ꝛ essentia forme ad spẽm s̄m rem. Et hec duo principia determinat in primo. postmodũ adiungit terciã optõem dum oĩa reducit ad motorẽ primũ in. viij. ꝛ sic pꝫ ꝙ mgr̃ vere ꝛ p̄prie loquit̃.
d In principio temporꝝ mundũ creasse. Contra. si cepit cum p̄ mobili. ꝛ illud cepit in scd̉o die. nõ ꝗ in prin
5 cipio tpis sed añ. Rꝯ. dõm ꝙ tp̃s dr̃ tripl'r. ꝯmunissime. coiter. ꝛ p̄prie. Comunissime dr̃ mensura exitꝯ de non esse in esse. Coiter dr̃ tp̃s mensura cuiuslibet mutatiõis. maxime illiꝯ que fuit añ primũ mobile. Tercio modo dicit̃ p̄prie mensura motꝯ primi mobilis. vt coiter ꝯsueuit distingui. Et qꝛ primo mõ dictũ est primũ omnium. ꝛ in illo ꝯditũ est sec'lm. ideo dicit in principio temporũ. e Oĩpotentissimi est nocere nõ posse. Contra.
6 Oĩs pena affligit ꝛ ledit. si ledit nocet. ꝗ si deus nõ põt nocere nõ p̄t punire. Rꝯ. dd̉ ꝙ sicut duplex est malũ. scꝫ culpe ꝛ pene. sic etiam duplex est nocumentũ. cum ꝗ dicit̃ ꝙ nõ põt nocere. non intelligit̃ q̃ntum ad nocumentum qd̉ facit malum pene. sed qd̉ facit malum culpe.

a Ad intelligentiã coꝝ q̃ in hac p̄te dicunt̃. q̃ritur hic de exitu rerũ in esse. Primo q̃ntum ad principij entitatẽ vel causalitatẽ. Scd̉o q̃ntũ ad veritatẽ. Tercio q̃ntum ad p̄ductõnis quidditatem. Circa primũ duo querunt̃. Primo q̃rit̃ vtꝝ res habeant principiũ causale. Scd̉o vtrũ habeant principium initiale.

Questio. j. a

Ad quam sic p̄cedit̃. Cum ꝯstet s̄m sctõs ꝛ phos ꝙ omes res mũdane habuerint principiũ p̄ductiuum. tum p̄pter rerũ varietatẽ. tum p̄pter rerum mutabilitatem. tum p̄pter rerũ ordinem. tum etiam p̄pter impfectionẽ. Multitudo eñ ortum habet ab vnitate. ꝛ motus siue mutabile ab immutabili. ꝛ ordo ad primum. ꝛ impfectum ad pfectum originaliter reducũtur. ideo hoc supposito scꝫ ꝙ res habeant principiũ causale. aliquo modo est questio vtruꝫ res producte sint oĩno. hoc est s̄m principium materiale ꝛ formale. an tñ s̄m alterum principium. Et ꝙ s̄m vtrunqꝫ videt̃ primo a parte p̄ducentis sic. Quãto p̄ducens est prius ꝛ pfectius. tanto plus influit in rem. ꝗ primum ꝛ pfectissimum influit totum et in totum. et si hoc. ergo totũ p̄ducit. sed primum agens est hmõi. ꝗ ꝛc̃. Item nobilius ꝛ pfectius est agens q̃nto paucioribus indiget ad agendũ. ergo agens nobilissimũ nullo extra se eget. ergo si ipsum solũ esset. adhuc rem p̄duceret. sed non ex se. cum ipse nullius sit pars. ergo ex nihilo. patet ꝗ ꝙ deus põt in totam substantiã creature. Item agens s̄m formã põt p̄ducere formam. ergo pari ratõne agens s̄m se totum põt p̄ducere totum. sed deus se toto agit cũ sit oĩno simplex. ergo p̄ducit totum. Item hoc ip̃m ostendit̃ a parte rei cõdite sic. Qd̉ non est ab alio. est a seipso. nihil autem tale qd̉ a seipso est indiget alio vt sit. sed oĩe intrinsecum principiũ rei indiget alio vt sit. nam forma indiget materia ꝛ econuerso. ergo ꝛc̃. Item efficiens ꝛ finis sunt cause correlatiue. ꝗ qd̉ non est ab alio. nõ est ad aliud. sed oĩa sunt ad aliud s̄m oĩe qd̉ sunt. quia s̄m oĩe quod sunt appetũt bonum. et status nõ est nisi in summo bono. Et ꝙ ista ratio sit bona ostendit̃. Si eñ bonum ꝛ ens ꝯuertunt̃. ergo qd̉ est seipso ens. seipso est bonum. sed quod seipso ẽ bonum. nõ est p̄pter aliquid aliud. ergo qd̉ nõ est ab alio. nõ est p̄pter aliud. Si ꝗ oĩa mũdana s̄m scto-

ta sunt pter aliud. ergo sunt ab alio. Item si res nõ
est totaliter ab alio. aut est hoc ratõne forme. aut ra-
tione materie. Constat q nõ forme. qr videmus for-
mas pduci. et si forme nõ pducerent. oino nihil pro-
duceret. Si ratõne materie. Sed ptra vt dicit phs
in prima phia. actus est añ potentiã. pstat q nõ loq
tur de potentia actiua sed passiua. ergo cum act9 rei ab
alio sit. similiter et materia. Si tu dicas q intelligit
nõ de actu qui est forma sed efficiens. idem pcludit.
Et iterum ego quero quare materia non sit ab alio.
Si quia est principiũ ex quo fiunt cetera nec habet
vñ fiat. tũc ego quero de forma vtrum fiat ex aliquo
vel ex nihilo. Si ex nihilo, pari ratõne et materia ex
nihilo. Si ex aliquo. quero quid sit illud. Non essen
tia materie. pstat. quia forma simplex est. ergo forma
non fit ex materia. ita q materia sit ei9 principiũ cõ-
stitutiuum. Nec ex materia ita q materia fiat foa.
fit ergo ex aliquo qd est in materia. tũc ego quero de
quo est illud. et pstat q nõ est ex materia pari ratiõe.
ergo vel erit abire in infinitũ in causando. vel necesse
est ponere ponere essentias formaꝝ a primo opifice
pductas ex nihilo. ergo pari ratõne et materiam.

Ad oppositum sunt ratõnes primo a parte effici-
entis. Prima est hec. Omnis effect9 aliquo mõ assila
tur cause. sed principium primũ est actus pur9 nihil
habẽs de possibili. materia aũt rerũ est potẽtiale pu-
rum p sui essentiã. nihil hñs de actu. ergo cũ materia in
nullo assilet opifici nõ est ab ipso. Itẽ ab agente
pulcerrimo et lumiosissimo ñ pcedit turpe et tenebro
sum. sed deus est ipsa pulcritudo. ipsa lux. materiale
principiũ est turpe et tenebrosuz. ergo etc. Ex pte rerũ
ondit de formali principio. Omne eñ qd pducitur et
fit. fit a sibi simili noie et spẽ. vt hõ ab hoie. sm q di-
cit phs. vii. phi. prime. si ergo forme reꝝ sunt princi-
pia pducendi. et principiũ pducendi pcedit rerũ pdu-
ctionẽ. ergo res nõ sunt pducte q ad principiũ formale.

Itez artifex nõ põt pducere nisi pcogscat. sed nõ põt
pcognoscere q nullo mõ sunt. ergo impossibile ẽ q sum-
mus artifex mõm formaret nisi forme cẽnt pri9 p qs
cognosceret. et ille nõ potuerũt pduci nisi p formas.
ergo si nõ est in infinitũ abire. est ponere formas rerum
nõ esse pductas. Item hoc ipm ondit q ad mate-
riale principiũ. Omne qd pducit. pducit ex aliq. vel
ex nihilo. Si ex nihilo nihil. ergo oĩa ex aliq. illud aũt
est materia. ergo si stare est et nõ abire in infinituz. illud
nõ est pductuz. Qr autẽ ex nihilo nihil fiat videtur.
Productio eñ rei est actio. sed oĩs actio requirit i qd
agat. ergo et oĩs pductio. ergo oĩ pductõni subijcit ali-
quid. non est nisi materia. ergo etc. Item ego quero de
pductõne siue creatione passiua. vtrũ illa sit sba vel
accñs. Non sba. ergo accñs. sed oẽ accñs fundat i ali-
quo. sed hoc nõ põt esse creatum. cum illud sequat na
turaliter ipsam creatõez. ergo videt q sit increatuz ali-
quid aliud a deo. qr creatio passio in alio est. ergo neces-
se est oẽ qd pducit ex aliq pduci. et ideo dicit phs
7 in 8 phi. q materia ẽ ingenita. R°. dõm q hec ve-
ritas est. mund9 in esse pduct9 est. et non solum sm se
totum. sed etiã sm intrinseca sua principia q non ex
alijs sed de nihilo sunt pducta. Hec aũt veritas et si
cuilibet fideli sit apta et lucida. latuit tñ puidentiaz
vel prudentiã phicã. q in hui9 qõnis inqsitõne ex lõ-
go tpe ambulauit p deuia. Fuerũt eñ quidã phi
antiqui q dixerũt mõm factũ esse a deo et de sui essen
tia. qr nõ videbant quõ aliqd posset fieri ex nihilo. et
solus de9 fuit in principio. et ideo dixerũt q fecit oĩa
de seipõ. Sz hec positio nõ solũ fidelib9 sed etiã sequẽ-
tibus phis appuit improbabilis. q dei essentia oĩno
inuariabilis et nobilissima fieret corpaliũ et variabi-
liuz materia. q est de se impfecta nisi pficiat p foas.
Fuerũt etiã alij q dixert mõm factũ esse ex princi
pijs pexñtib9. scz ex materia et foa. sed foe latebãt in
materia anteq intellect9 eas distingueret. et hoc ponit
anaxagoras. Sz qr formas eẽ oĩs sil in materia nõ
capit rõ recta. iõ p sequẽtes phos ista positio impro-
bata est. Fuerũt etiã tercij q mõm dixerũt ex pn-
cipijs pexñtib9 factũ. scz materia et foa. sed materiaz p
se posuerũt. sepatas etiã p se posuerũt formas. et p9-
modũ ex tempe ab opifice summo esse piũctas. et hi
platonici fuerũt. Sed quia illud irrationabile videt
q materia fuerit impfecta ab eterno. et q eadem for-
ma sit sepata piter et piuncta. et absurdũ videt tripli-
cem hoiem ponere. scz naturalẽ. mathematicũ. et di-
uinũ. ideo etiã p sequẽtes phos hec positio reproba
ta est. Fuerũt etiã quarti pipathetici quoꝝ prin-
ceps et dux Aresto. qui veritati mag appropinquan
tes. dixerũt mõm factũ. sicut legit i scdo metha. dico
igit q mare factũ est. et in primo de celo et mõo. et de
pluribus alijs locis põt elici. Sed dixerũt nõ esse fa-
ctum ex principijs pexistentibus. Sicut eñ vult i se-
cundo vegetabiliũ. mund9 semp fuit plantis et anima
libus plen9. vbi loquit ptra abrutalũ. Utrum autez
posuerit materiã et formaz factam de nihilo hoc ego
nescio. credo tamen q non puenit ad hoc sicut meli-
us patebit in pblemate scdo. et ipse defecit licet mi-
nus q alij. Ubi autez defecit phoꝝ peritia. subuenit
nobis sacro sancta scriptura. que dicit oĩa esse cre-
ata. et sm omne qd sunt esse pducta. et ratõ a fide nõ
discordat sicut supra in opponendo ostensum est.
Ad ergo obijcit de similitudine q materia est ẽns in 8
potentia. dõm q materia nõ pter se facta est sed p-
pter substractiõez seu sustentatõez forme q ei9 ẽ act9.
quis ergo materia nõ sit duo actu silis. tñ assimila-
bilis est p formã. Uñ augus. dicit q ipsa materia et si
nõ habeat de se, et in se actũ forme. ipsa tamen capaci
tas forme est ei p forma. ideo patet illud. Quod
obijcit. q turpis etc. dõm q nec turpis nec tenebra 9
dicit nisi pparatõne. Nam materia nõ est priuatio pu
ra. imo ratone sue essentie habet aliquid de pulcritu
dine et aliquid de luce. Unde Aug. dicit q habet mo
dum. spẽm. et ordinẽ. quis impfecte. nõ oportet autẽ
q deus oẽs res pducat sibi equaliter siles. imo sm
gradũ. Et ideo ad hoc q grad9 sint pfecti. necesse est ali
quid ponere pe deũ. et hoc simillimum. et aliquid pe ni
hil. et hoc aliq modo simile. non aũt oĩno. nec pfecte.
qd quis in se minimũ hẽat de bono. tñ optime ordĩ
natum est. Ad obijcit q oẽ qd pducit. pducit 10
p simile in forma. et cognoscitur similiter. dõm q est
agens sm naturaz. et sm intellectum. Agens sm na-
turam pducit p formas que sunt vere nature. sicut
homo hominẽ. et asinus asinum. Agens p intellectũ
pducit p formas que nõ sunt aliquid rei sed ydee in
mente. sicut artifex pducit archam. et sic pducte sunt
res. et hoc mõ sunt forme rerũ eterne. qr sunt deus. et
si ita posuit plato pmẽdand9 est. et sic imponit ei Au
gusti. Si autez vltra pcesserit vt imponit ei Aresto.
absq dubio errauit. et nõ sua q pdicta est nihil cogit
oĩno. Nam sicut dicit phs. Forme rerũ ex deũ a sin-
gularibus sepate nihil oĩno faciũt. nec ad opatõem.

11 nec ad cognitiões. Quod vltimo obijcit de materia.
q non pot fieri. qr vel ex aliquo vel ex nihilo. dõm q
ex nihilo z hoc p creatõnem. Quod obijcit. q actio
est in aliquid. dõm q creare nõ est agere sed facere. z
hoc refert inter agere z facere. nã agere in quid agat
exigit. facere autem econuerso. Quod vlteri9 querit
12 q̃d vel in quo sit creatio passio. dupliciter rñdet. Qui-
dam dicũt q nec est substantia nec accñs. sed via ad
vtrumqz. z tale pcedit illud ad qd est naturaliter q̃-
uis in eo habeat esse. Alr dicũt alij q aliquid creari
nõ est aliud q̃ nũc primo esse. nec creatio dicit natu-
ram aliquã mediã inter deum et creaturam. sed solũ
dicit esse rei ɔnotando ordinem ad primuz efficiens
a q̃ z ad nõ esse. ita tñ q ordo ille est in re creata z nõ
13 in nihilo. Vñ cum dicit ex nihilo aliquid fieri potest
intelligi tripl'r. Aut materialiter vt ex ferro cultell9.
Aut crealiter vt ex patre fili9. Aut ordinaliter vt de
mane fit meridies. Primis duobus modis verũ est
ex nihilo nihil fieri. tercio modo verũ est ẽm naturã.
sed falsum supra naturã. Per virtutẽ eñi infinitã q̃
non indiget fulcimento materie ita faciliter pot ali-
quid pduci ex nihilo sicut de aliquo. alioquin nõ eẽt
virtus primi principij infinita. sed egeret materie fũ
damento. z ideo illi virtuti soli hoc attribuendũ est
necessario. q̃uis nõ posset ɔsimile reperiri in aliquo
creato. Hoc eñi est eius pprium sicut z ipsa omnipo-
tentia.

Questio .ij. b

tpore

Vtruz mund9 pductus fuerit ex tempe aut ab eter-
no. Et q nõ ex pte oñdit duabus ratõnibus sumpt
a motu. Prima est ostensiua sic. Añ omnez motum
z mutatõez est mot9 primi mobilis. sed oĩe qd inci-
pit. incipit p motum vel mutatiõez. g ante omne il-
lud qd incipit est mot9 ille. s ille mot9 non potuit es-
se añ se nec añ suum mobile. g impossibile est incipe-
re. Prima ppositio supponit. z eius pbatio patz sic.
quia suppositio est in phicis. q in oĩi genere perfe-
ctum est añ impfectũ. s inter oĩa genera motuum
localiũ mot9 ad situm est pfectior. qr est entis cõple-
ti. z inter oĩa genera motuũ localiũ. motus circula
ris z velocior est z pfectior. s talis est motus celi. er-
go pfectissim9. g primus. patet g zc. Item osten-
dit p impossibile. Oĩe qd exit in esse. exit p motum
vel mutationẽ. g si mot9 exit in esse. exit [illegible] motuz vel
mutationẽ. z similiter d illo querit. g vel est abire in
infinitũ. vel est ponere aliquẽ motum sine pncipio.
Si motum. g mobile. g z mundum. Similiter ratõ.
ostensiua sumit a tẽpe sic. Oĩe qd incipit. aut inci-
pit in instanti. aut in tempe. Si g mundus incipit.
aut in instanti. aut in tempe. s ante oĩe tp̃us z ante
oĩe instans est tp̃s. g tp̃s est ante oĩa q̃ inceperũt.
s non potuit esse añ munduz z motum. g mund9 nõ
incepit. Prima ppositio necessaria vel nota est p se.
Scda scz q añ oĩe tp̃s sit tp̃s. ptz ex hoc. Si currit.
currebat prius de necessitate. Similiter q añ omne
14 instans sit tp̃s patet sic. Tp̃s est mensura circularis
ɔueniẽs motui et mobili. sed oĩs punctus qui est
in circulo ita est principiũ q finis. ergo instans tp̃is
ita est principiũ futuri. q termin9 pteriti. g añ omne
nũc. fuit pteritũ. pz g zc. Item pbo p impossibi-
le. Si tp̃s pducit. aut in tempe. aut in instanti. Non
in instanti cũ nõ sit in instanti. g in tpe. sed in oĩi tẽ-
pore est ponere prius z posterius. z pteritum z futu-
rum. ergo [illegible] tp̃s in tempe. añ oĩe temp9 fuit temp9.

z hoc impossibile. ergo zc. [illegible] he sunt ratõnes phi q̃
sunt sumpte a parte ipsius mundi. Item alie rati
ones phor q̃ sumunt ex pte cause pducentis. et ge
neralit ad duas pñt reduci. quar prima est ostensi-
ua. scda vo p impossibile. Prima est hec. Posita cã
sufficienti z actuali. ponit effectus. sed deus ab eter-
no fuit causa sufficiens z actualis ipsius mundi. er-
go zc. Maior ppositio p se nota est. Minor patz sic
q de9 sit causa sufficiens. qr cum nullo extrinseco in-
digeat ad mundi creatõez. sed solum potentia. sapiẽ
tia. z bonitate. z hec in deo fuerũt pfectissima ab et-
no. patet q ab eterno fuit sufficiẽs. Qr etiam actua-
lis. patet. Deus eñi est actus purus. z suum velle vt
dicit phs z sancti dicũt est suum agere. restat g zc.
Item p impossibile. oĩe illud qd incipit agere p-
us vel pducere. cuz prius non pduceret. exit ab ocio
in actum. si ergo deus incipit mundum pducere. exit
ab ocio in actum. sed in omni tali cadit ociositas. et
mutatio siue mutabilitas. ergo circa deum est ociosi
tas z mutabilitas. Hoc aũt est ɔtra summã bonita-
tem z ɔtra summaz simplicitatem. ergo hoc est im-
possibile z blasphemiuz dicere de deo. z ita q mund9
cepit. He sunt rõnes q̃ [illegible] ɔmentatores z modernio-
res supaddũt ratõnib9 Aresto. sive ad has pñt redu
ci. Sz ad oppositum sunt ratõnes ex ppositõnib9
[illegible] se notis ẽm rõnem z phiam. quarũ prima est hec.
impossibile est infinito addi. hec est manifesta per se.
quia oĩe illud qd recipit additõnez fit maius. infi-
nito aut nihil mai9. sed si mund9 est sine principio.
durauit in infinitũ. ergo duratõni ei9 nõ posset addi.
sed ɔstat hoc esse falsum. quia reuolutio addit reuo
lutõni oĩi die. g zc. Si tu dicas q infinitum est q̃-
tum ad pterita. tamen q̃tum ad pñs qd nũc est. ẽ fi-
nitum actu. z ideo ex ea pte qua finitũ est. est reperi-
re maius. Contra ostẽditur q in pterito est reperire
mai9. Hec est veritas infallibilis. q si mund9 est eter-
nus. reuolutões in orbe suo sunt infinite. Rursus p
vna reuolutione solis necesse ẽ fuisse. xij. ipsi9 lune. g
plus ẽ reuoluta luna q̃ sol. z sol infinit9. g infinitoz
ex ea pte qua infinita sunt est reperire excessum. hoc
aũt est impossibile. g zc. Scda ppositio est ista. Im-
possibile est infinita ordinari. omnis eñi ordo fluit a
prius in mediũ. si ergo nõ est primũ nõ est ordo. sed
duratio mũdi siue reuolutões celi si sunt infinite nõ
hñt primã. g nõ hñt ordinẽ. g vna nõ est ante aliaz. s
hoc est falsum. restat g q hñt primã. Si dicas q sta-
tum ordinis nõ est necesse ponere nisi in his q̃ ordi-
nant ẽm ordinẽ causalitatis. qr in causis necessario
est stat9. q̃ro quare nõ [illegible] alijs. tu ex hoc nõ euades.
nunq̃ eniz fuit reuolucio celi quin fuisset generatio
aĩalis ex aĩali. s ɔstat q aĩal ordinat ad aĩal ex q̃ ge-
nerat ẽm ordinẽ cause. g si ẽm phm et rõnes necesse
est ponere statũ in his q̃ ordinant ẽm ordinẽ cause.
g in generatõne aĩaliũ necesse est ponere primũ aĩal:
z mund9 nõ fuit sine aĩalibus. g zc. Tercia ppositio
est ista. Impossibile est infinita ptransire. s si mũd9
[illegible] cepit. infinite reuolutões fuerũt. g impossibile ẽ
illas ptransire. ergo impossibile fuit deuenire vsq ad
hanc. Si tu dicas q nõ sunt ptransita. quia nulla fu-
it prima. aut q etiã bene possit ptransiri in tempe in-
finito. p hoc nõ euades. quero eñi a te vtrum aliqua
reuolutio pcessit hodiernaz in infinitũ. [illegible] nulla. Si
nulla. ergo oĩes finite distant ab hac. g sunt omnes

finite. ergo hn̄t primū. Si aliq̄ in infinitū distat. quero de revolutōne q̄ immediate sequit̄ illā vtr̄ distet in infinitum. si nō. ergo nec illa distat. qm̄ infinita distantia est inter vtrāq;. Si v̄o distat in infinitū. similiter q̄ro de tercia ⁊ quarta. ⁊ sic in infinitū. g̃ nō magis distat ab vna q̄ȝ ab alia. g̃ vna nō est añ aliā. ergo om̄s sunt sil'. Quarta ꝓpositio est ista. Impossibile ē infinita a virtute finita ꝯꝑhendi. sed si mund⁹ nō cepit. infinita ꝯprehendunt̄ a virtute finita. g̃ ⁊c̄. Probatio maioris p se patet. Minor ōndit̄ sic. supponēdo deū soluȝ esse virtutis actu infinite. om̄ia alia hr̄e finitatē. Rursum supponēdo q̄ mot⁹ celi nunq̄ȝ fuit sine sub̄a spūali creata q̄ vel ip̄m faceret vel saltē cognosceret. sed hoc supposito q̄ sub̄a spūalis nihil obliviscit̄. si g̃ aliqua spūalis sub̄a virtut̄ finite simul fuit cū celo. nulla fuit revolutio celi quā non cognosceret. ⁊ nō est oblita. g̃ oēs actu cognoscit. ⁊ fuerūt infinite. g̃ aliqua spūalis sub̄a virtut̄ finite sil' ꝯꝑhendit infinita. Si dicas q̄ nō est inconveniens q̄ vnica silitudine cognoscit om̄es revolutōnes q̄ sunt eiusdem speciei ⁊ oīno cōsimiles. obijcit̄ q̄ nō tm̄ cognovit circulatōnes sed eaꝝ effectus. ⁊ effectus varij et diversi sunt infiniti. patet g̃ ⁊c̄. Quinta est ista. Impossibile est infinita simul esse. sed si mund⁹ est eternus sine principio. cuȝ nō sit sine hoie. ꝓpter hoiem enim sunt quodāmō om̄ia. ⁊ hō duret finito tp̄e. igit̄ infiniti hoies fuerūt. g̃ quot fuerūt hoies tot aie ratōnales. g̃ infinite fuerūt aie. sed quot aie fuerūt tot sunt. quia sunt forme incorruptibiles. g̃ infinite sunt aie. Si tu dicas ad hoc q̄ circulatio est in aiabus. vel q̄ vna anima est in om̄ibus hoibus. prim⁹ est error in phia. q: vt vult ph̄s ꝓprius act⁹ ē in ꝓpria materia. g̃ nō potest aia q̄ fuit pfectio vni⁹. esse pfectio alterius etiam s̄m ph̄m. Secūdū etiam mag' est erroneū. q: multo min⁹ vna aia omnium. Ultima rō ad hoc est Impossibile est qđ hȝ esse post nō esse. hr̄e esse eternum. qm̄ hec est implicatio ꝯtradictōis. s̄ mūd⁹ habet esse p⁹ nō esse. g̃ impossibile est esse eternū. Q: autem habeat eē post nō eē. ꝓbat̄ sic. Om̄e illud qđ totaliter hȝ eē ab aliq̄. ꝓducit̄ ab illo ex nihilo. s̄ mundus totaliter hȝ eē a deo. g̃ mund⁹ ex nihilo. sed non ex nihilo materialr̄. g̃ originaliter. Q: aūt om̄e qđ totaliter ꝓducit̄ ab aliq̄ differēte p essentiam hēat esse ex nihilo patēs est. nam qđ totalr̄ ꝓducit̄. ꝓducitur s̄m materiā ⁊ formā. sed materia nō hȝ ex q̄ ꝓducat̄ q: nō ex deo. manifestū est igit̄ q̄ ex nihilo. Minor autem scȝ q̄ mund⁹ totalr̄ ꝓducat̄. p3 ex alio ꝓblemate. R°. dōm q̄ ponere mundū eternū esse sine eter-
15 naliter ꝓductū. ponēdo res om̄s ex nihilo ꝓductas. oīno est ꝯtra veritatē ⁊ rōnem sicut vltima ratio ꝓbat. ⁊ adeo ꝯtra rōnem vt nullū ph̄oꝝ q̄ȝtumcunq; parui intellectus crediderim hoc posuisse. Hoc eniȝ implicat in se manifestā ꝯtradictōeȝ. Ponere autez mundū eternū p̄suppositā eternitate materie rōnabile videtur ⁊ intelligibile. ⁊ hoc ꝑ duplici exemplo. Egressus eñ reꝝ mūdanaꝝ a deo est p moduȝ vestigij. vñ si pes eēt etern⁹. ⁊ pulvis in q̄ format̄ vestigium eēt eternus. nihil ꝓhiberet intelligere vestigium pedis esse coeternum. ⁊ tamen a pede esse vestigiuȝ. Per hūc modū si materia sive pricipiū potētiale eēt coeternū autori. quid ꝓhibet ip̄m vestigiū esse eternum. imo videt̄ ꝯgruū. Rursus aliud exemplū. Rationalis eñ creatura ꝓcedit a deo vt vmbra. fili⁹ ꝓ-
cedit vt splendor. s̄ q̄ȝcito ē lux statim est splendor. ⁊
statim ē vmbra si sit corp⁹ opacū vel obiectū. Si er-
go materia coeterna ē autori tanq̄ȝ opacuȝ luci. sicut
rōnabile est ponere filiū (qui est splendor p̄ris) coe-
ternū. ita rōnabile videt̄ creaturas sive mūdū qui ē
vmbra summe lucis eē eternū. ⁊ mag' rōnabile est q̄ȝ
suū oppositū scȝ q̄ materia eternalr̄ fuerit impfecta
sine forma vel divina influētia. sicut posuerūt quidā
ph̄oꝝ. ⁊ adeo rōnabili⁹ vt etiam ille excellētior inter
ph̄os Arest. sicut sancti imponunt ⁊ ꝯmētatores ex-
posuūt. ⁊ v̄ba ei⁹ p̄tendūt in hūc errorē dilapsus fue-
rit. Quidā tñ moderni dicūt ph̄m nequaq̄ȝ illud sen
sisse nec intēdisse ꝓbare q̄ mund⁹ oīno nō cepit. s̄ q̄
nō cepit naturali motu. Quod hoꝝ mag' sit veꝝ ego ne
scio. h̄ vnuȝ scio q̄ si hic posuit mūdū nō icepisse s̄m
naturā. veꝝ posuit. ⁊ rōnes eius sumpte a motu ⁊ tē
pore sunt efficaces. Si autez sensit q̄ nullo modo
cepit. manifeste erravit. sicut plurib⁹ rōnib⁹ ostensuȝ
est supra. ⁊ necesse fuit ad vitandū ꝯtradictōeȝ pone
re aut mūdū nō eē factū aut nō eē factū ex nihilo. Ad
vitādū aūt īfinitateȝ actualē necesse fuit ponere. aut
aie rōnalis corruptōeȝ. aut vnitatē. aut circulatiōeȝ.
⁊ ita auferre btitudinē. vñ iste error. ⁊ malum habet
initiū ⁊ pessimuȝ finē. Ad g̃ obijcit̄ pm̄o de motu 16
primi mobilis qui ē prim⁹ inter om̄s mot⁹ ⁊ mutatō
nes q: pfectissim⁹. dōm q̄ loquēdo de motib⁹ ⁊ mu-
tatōnib⁹ naturalib⁹ veꝝ dicit. ⁊ nō hȝ instantiā. loq̄n
do aūt de mutatōne supnaturali p quā ip̄m mobile
ꝓcessit in eē nō hȝ veritatē. nam illa p̄cessit om̄e cre-
atum. ⁊ ita mobile primū. ac per h̄ ⁊ ei⁹ motū. Ad 17
obijcit̄ om̄is mot⁹ exit in eē p motum. dōm q̄ mot⁹
nō exit in eē p se nec in se. s̄ cū alio ⁊ in alio. ⁊ q: deus
in eodē instanti mobile fecit. ⁊ vt motor sup mobile.
influxit. ideo motum mobili ꝯcreavit. Si autē que-
ras de illa creatōne. dōm q̄ ibi stare ē sicut in p̄mis.
⁊ h̄ meli⁹ infra patebit. Ad tercio obijcit̄ de nunc 18
tp̄is ⁊c̄. dōm q̄ sicut in circulo ē duplr̄ assig̃re pun-
ctum. aut cū fit. aut postq̄ȝ fact⁹ est. ⁊ sicut dū fit ē po
nere ⁊ assignare primū punctū. dū v̄o iā ē nō ē pone
re primū. sic ē accipe in tp̄e nūc duplr̄. ⁊ in ipsa ꝓdu-
ctōne temporis fuit nūc primū. añ qđ nō fuit aliud. qđ
fuit primū principiū tp̄is id q̄ om̄ia dicunt̄ eē ꝓdu-
cta. Si autē de tp̄e postq̄ȝ factū est. veꝝ est q̄ ē termi
nus preteriti. ⁊ se hȝ p modū circuli. sed hoc mō non
fuerūt res ꝓducte in tp̄e iam pfecto. ⁊ ita p3 q̄ ratō-
nes ph̄i nihil valēt oīo ad hāc ꝯclusiōeȝ. Et qđ dr̄ q̄
añ om̄e tp̄s est tp̄s. veꝝ ē accipiēdo int⁹ dividendo.
nō extra anterius ꝓcedēdo. Ad obr̄ de tp̄e qñ ce- 19
pit. dōm q̄ cepit in suo principio. principiū aūt tp̄is ē
instans vel nūc. ⁊ ita cepit in instāti. ⁊ nō valet illa-
tio. nō fuit in instāti. g̃ nō cepit in instāti. qm̄ successi
um nō sunt in sui initio. Pōt tñ aliter dici q̄ dupli 20
citer ē loqui de tp̄e. aut s̄m eēntiā. aut s̄m eē. Si s̄m
eēntiam. sic nūc ē tota eēntia tp̄is. ⁊ illud nunc cepit
cum re mobili. nō in alio nūc sed in seipso. q: status
est in p̄mis. vnđ nō habuit aliā mensuram. Si s̄m
eē. sic cepit cum motu variatōnis. nec cepit per crea-
tionem. sed potius per temporꝝ mutabilium muta-
tōnē. ⁊ maxime primi mobilis. Ad obijcit̄ de cau 21
se sufficiētia ⁊ actualitate. dōm q̄ cā sufficiēs ad ali-
quid ē duob⁹ modis. aut opans p naturā. aut p vo-
luntatē ⁊ rōnem. Si opans p naturā. sic statim cum
est ꝓducit. Si aūt operans p volūtatem. ⁊ q̄uis sit

sufficiens. nõ oportuit ꝙ statim cum est opetur. ope-
ratur enim secundum sapientiã ⁊ discretõez. ⁊ ita ꝯsiderat con-
gruitatem. Quoniam igitur nõ ꝯueniebat nature ipsius cre-
ature eternitas. nec decebat deum alicui hanc nobilissi-
mam ꝯditõnem donare. ideo diuina volũtas q̃ opa-
tur secundum diuinã sapiam ꝓduxit nõ ab eterno sed in tpe.
qz ⁊ sicut ꝓduxit. sic ⁊ disposuit ⁊ sic voluit. Ab eter-
no enim voluit ꝓducere tũc quando ꝓduxit. sicut ego volo
cras audire missaz. ⁊ ita pz ꝙ sufficiẽtia nõ cogit. Si-
22 militer de actualitate. dicendum ꝙ eã duob᷑ modis pt esse
i actu. Aut i se. vt si dicã sol lucet. Aut in effectu. vt si
dicã sol illuminat. Primo modo de᷑ semp fuit in actu.
quoniam ipse est act᷑ pur᷑ nihil habẽs admixtũ de possibi-
li. Alio modo nõ semp in actu. nõ enim semp fuit ꝓdu-
23 cens. Quod obijcitur secundo. si de nõ ꝓducẽte fact᷑ est ꝓ-
ducens mutat᷑ ẽ ab ocio in actũ. dicendum ꝙ q̃ddam est
agens in q̃ actio ⁊ ꝓductio addit aliq̃d supra agẽtez
⁊ ꝓducentẽ. tale cũ de nõ agente sit agens. variatur ali-
quo mõ, ⁊ in tali añ opatõez cadit ociũ. ⁊ in opatio-
ne additur ꝯplemẽtũ. Aliud est agẽs quod est sua actio.
⁊ in tali nihil oĩno aduenit cũ ꝓducit. nec etiaz in eo
fit aliquid quod nõ prius. ⁊ tale nec recipit ꝯplementũ.
nec in nõ opando ẽ ociosum. nec cũ de nõ ꝓducente
fit ꝓducens mutatur ab ocio in actũ. tale aũt est deus.
etiã secundum phos qui posuerũt deum simplicissimũ. patz
ergo ꝙ stulta est eoꝝ rõ. Si enim ꝓpter ociũ vitandũ res
ab eterno ꝓduxisset. sine reb᷑ ꝑfectũ bonum nõ eẽt.
ac ꝑ hoc nec cum reb[illegible]. qz ꝑfectissimũ seipõ ꝑfectum
est. Rursus si ꝓpter immutatõez opteret res ab eterno
esse. nihil posset nũc de nouo ꝓducere. q̃lis igitur deus
esset qui nũc nihil ꝑ se possz. Hec oĩa dementiã in-
dicant magis q̃ phiam vel rõnem aliquam. Si tu q̃-
ras qualiter possit capi ꝙ de᷑ agat seipso ⁊ tamen nõ
incipiat agere. dicendum ꝙ si hoc nõ possit plene capi ꝓ-
pter imaginatõnem ꝯiunctã. põt tñ necessaria ratõ-
ne conuinci. ⁊ si quis a sensib᷑ se trahat ad intelligibi-
lia aspicienda. aliq̃ mõ ꝑcipiet. Si enim q̃s q̃rat vtrum
angelus possit facere pottũ figuli cũ nõ hẽat manus
vel proijcere lapidem. videbitur ꝙ põt. qz hoc põt sola
virtute sui absqz organo. quod põt aĩa cũ corpe ⁊ mem-
bro suo. Si igitur angel[illegible]s ꝓpter suam simplicitatem ⁊
ꝑfectionẽ tantuz excedit hoiem vt possit facere sine
organo medio illud ad quod hõ necessario indiget or-
gano. posset etiã facere ꝑ vnũ quod hõ põt ꝑ plã. quan-
tomagis de᷑ qui est in fine totius simplicitatis ⁊ per-
fectõnis absqz oĩ medio. sue voluntatis impio (que
nõ est aliud q̃ ipse) põt omnia ꝓducere. ac ꝑ hoc in
ꝓducẽdo immutabilis ꝑmanere. Et sic põt homo ma-
nuduci ad hoc intelligendum. Hoc autem ꝑfectius
capiet. si quis ista duo põt in suo opifice ꝯtemplari.
scilz ꝙ est ꝑfectissim᷑. ⁊ simplicissim᷑. Quia ꝑfectissi-
mus. omnia que sunt ꝑfectõnis ei attribuuntur. Quia
simplicissim᷑. nullã diuersitatẽ in eo ponũt. ac ꝑ hoc
nec ponũt vllam varietatẽ nec mutabilitatẽ. ideo sta-
bilis manens dat cuncta moueri.

Consequẽter q̃ritur de principij vnitate. Circa quod
duo q̃runtur. Primũ vtꝝ res ꝓducte sint in esse
a plurib᷑ principijs. Secundo dato ꝙ ab vno pncipio.
queritur vtrum illud ꝓduxerit omnia a seipso an me-
diante alio.

Questio .j. c

Utrum a plurib᷑ pncipijs sint ꝓducte res dicũt maichei.
q̃ ponũt aliud eẽ pncipiũ spũaliũ ⁊ incorpaliũ siue inui-
sibiliũ. aliud corruptibiliũ ⁊ corpaliũ visibiliũ. et pmũ
vocãt deũ lucis. secũdũ vocãt deũ tenebraꝝ. Et ꝙ po-
sitio eoꝝ sit vera ⁊ catholica videt[illegible] ꝑ sacrã scripturã
Johan. xviij. Regnum meũ non est de hoc mundo.
dicit ipse rex glorie ⁊ deus lucis. ergo mũdus visibi-
lis ad deum lucis nõ spectat. non ergo est ꝯditus ab
eo. Item iohan. xiiij. Uenit princeps mũdi hui᷑.
Rursus Johan. xij. Uocat dyabolum principem hu-
ius mũdi. ⁊ ille deus est tenebrarum. ergo videtur ⁊c.
Item apls. ij. ad Coꝛ. iiij. ⁊ Ephe. ij. Uocat dya-
bolum deũ hui᷑ seculi. sed non meretur aliquis dici deus
alicuius nisi ei᷑ quod cõdidit. ergo ⁊c. Alias plurimas
adducũt autoritates de scriptura. sed his solutis sol-
uuntur ⁊ alie. Item ratõnibus ꝓbatur idipsum hoc
mõ. Oppositoꝝ opposite sunt cause. sed spũalia et cor-
poralia habent repugnantiã. Unde Roma. vij. Uideo
aliam legem in membris meis repugnantẽ legi mẽ-
tis. ⁊ Gal. v. Caro ꝯcupiscit aduersus spiritum ⁊c.
Item ⁊ nouum et vetus testamentuz aduersantur
sicut patet Math. v. quia ibi ꝑcipiuntur recte contra-
ria. sicut iurare ⁊ non iurare. occidere ⁊ nõ occidere.
ergo necessariũ est ponere duo principia pma. vnuz
corporaliũ. aliud spiritualiũ. vnum veteris. aliud no-
ui. Secunda ratio. idem similiter se hñs. sp natuz est
facere idem. sed cum deus bonus vniformiter se hbe-
at ⁊ similiter semp facit idem. sed cum sit causa condi-
tiua. nullius est destructiua. ⁊ cum sit causa ꝓductio-
nis. nõ erit causa destructõnis. nec corruptibilitatis.
ergo corruptibilia sunt ab alio pncipio. Tercia ra-
tio ẽ. Omne quod bonus deus facit est bonũ. omne quod
est bonum est diligendum. ⁊ nihil oĩno quod fecerit est
odiendum. sed iste mundus est odiendus ⁊ spernen-
dus. similiter ⁊ vita carnalis. j. Joh. ij. Nolite dili-
gere mundũ. ⁊ iterum Joh. xij. Qui amat animam
suam ꝑdet eam. ergo ⁊c. In cõtrariũ autẽ sunt ratio-
nes ⁊ autoritates. Joh. j. dicitur de verbo. Omnia ꝑ ip-
sum facta sunt. sed verbum est bonus deus. ergo ⁊c. Si
dicas. ꝙ oĩa nõ distribuit ꝓ visibilibus. Cõtra. sta-
tim sequitur. ⁊ mũdus factus est ꝑ eum ⁊c. cõstat ꝙ de
hoc mũdo loquitur ⁊c. Item Mathei. vltimo. Da-
ta est mihi oĩs ptãs in celo ⁊ in terra dicit deus bo-
nus. ergo aut iuste data ẽ. aut iniuste. Si iuste. ergo celũ
⁊ terra sua sunt ⁊ ipse fecit. Si iniuste. ergo videtur ꝙ ipse
deus bonus iniuste vsurpauit alienum. ⁊ ita ꝙ fue-
rit iniustus. Itẽ idez fuit ille ꝯditor rerũ visibiliũ
qui dedit vetus testamentũ. probatio Act. xiij. dicit
paulus. Uiri fratres deus plebis israel elegit patres
nostros. Et post. Qui habitant irlm principes hunc
ignorantes ⁊ iudicantes impleuerũt. sed iste fuit de-
us lucis. ergo ⁊c. Item rõnibus ostenditur. Omne bo-
nũ ⁊ pulcrũ est a deo bono. sed oĩa visibilia sunt bona
⁊ pulchra. ergo ⁊c. Probatio. aut sunt bona. aut mala.
Si bona. habeo ꝓpositũ. Si mala. ergo eoꝝ corruptio ẽ
bona. ergo corruptio ẽ a deo bono. quoniam oẽ bonũ ab ipõ. ergo
⁊c. Itez quecunqz adinuicẽ ꝯiunguntur necesse est
ꝯiungi ꝑ aliq̃d in q̃ coicant. sed in nullo ꝯmunicant
que differũt in principijs primis. si ergo aĩa et corp᷑
ꝯiunguntur. necesse est ꝙ ab eodem deo ꝓducantur. sed
anima ẽ a deo lucis. ergo ⁊c. Item queritur de istis duo-
bus principijs q̃liter se hẽant adinuicem. aut enim ha-
bent pacem. aut bellum. aliter enim nõ video quõ possit
esse. sed deus lucis nõ põt bellare. cum in eo [illegible] sum-
ma pax ⁊ q̃es. de᷑ tenebraꝝ cũ in eo sit oĩmoda mali-
cia nõ põt quiescere. ergo vi ꝙ nec bellãt nec quiescunt.
Respondeo. dicendum ꝙ quõ de pluralitate principioꝝ tripliciter pt 24

intelligi. ꝛ ſm in diuerſis locis tractāda eſt. Pōt ēquaeri vtrū plura ſint principia ꝙ̄ vtrūqꝫ bonuꝫ. ꝛ illud hꝫ determinari in ꝑ li. Ubi dr̄ de veritate diuine eſſentie. Pōt nihilominꝰ queri vtrū plura ſint principia. ita ꝙ vnū ſit ſummū bonū. alterū vo ſummuꝫ malū. ita ꝙ ab vno ſit omīe bonum. ab alio oē malū. ꝛ illud hꝫ determinari in tractatu de malo. nō eīn poteſt hec q̄ſ ſciri niſi ſciat̄ quid ſit maluꝫ primo. Pōt etiā queri vtrū plura ſint principia ꝙ̄ vnū ſit principium incorruptibilium ꝛ ſpūalium. aliud ſit principium corruptibiliū ꝛ viſibiliū. ꝛ h̄ hꝫ determiari nūc vbi querit̄ de exitu rerū in eſſe. Ad hāc queſtionē dcm̄ ꝙ error ille de poſitōne duoꝝ principioꝝ nō ſolum eſt ꝯtra fidē. imo adeo ꝯtra rōnem. vt vix credā hoiem q̄ aliquid de phīa ſciuit hūc errorem poſuiſſe aut defendiſſe. Iſte error tn̄ peſſimꝰ. q2 ꝑtēdit aliquā ſpēm pietatis. Ur̄ enim deo bono attribuere bona ꝛ pulcra ꝛ nobilia. ꝛ alij principio alia. ꝛ ideo magis ſbintrauit. ꝛ eccliaꝫ dei magꝰ ſedauit. Et q2 etiam a ſimplicibꝰ magꝰ pōt capi. ꝛ falſa imaginatōne cogitari. ꝛ ad iſtū errorē peſſimū de multitudine principioꝝ innumerabiles errores ꝯſequunt̄ vaniſſimi. ſicut illis eſt notū q̄ ſectā manicheoꝝ nouere. ſicut de iuramēto. mr̄imōio. homicidio. ꝛ alijs pluribꝰ. q̄ oīa ſuas hn̄t improbatōnes ꝑ ſcripturas. Caput autē ꝛ principiū erroris oīs damnat phīa ꝙ duo ſint rerū pncipia prīma. tū q2 ordo vniuerſi deſtruit̄ poſito. tum ꝙ diuina potētia limitat̄ ex h̄ vt non poſſit corꝑalia ꝑducere. tū etiā q2 ex h̄ diuina eēntia circūſcriptibilis ponit̄ vt tn̄ ſit in regione lucꝫ. ꝛ ſi h̄ vera ſunt. deus nec eſt. nec aliq̄d eſt boni. Ad aucteꝫ q̄s adducunt. dcm̄ ꝙ mundꝰ dupl̄r accipit̄ in ſcriptura. videlicet ꝑ mūdana ꝯuerſatōne q̄ vana eſt ꝛ immunda. ꝛ ꝑ mūda creatura. Primo mō dānat̄ in ſcripturis. ꝛ nō dr̄ eſſe a deo tanq̄ʒ malū. q2 pctm̄ nō eſt a deo ſicut alibi patebit. Scd̄o mō ꝯmendat̄ tanq̄ʒ bonum ꝛ pulcrū. ſicut dicit̄ Geñ. j. Uidit deꝰ oīa q̄ fecerat ꝛ erāt val. de bona. ꝛ h̄ mō eſt a deo. Scd̄m hāc diſtictionē ſoluunt̄ obiecta. Nam ꝙ dr̄ regnuꝫ xp̄i nō eſt de hoc mūdo. intelligit̄ de mūdana ꝯuerſatiōe. quia ipſe nō regnat in malis ſed in bonis quoꝝ ꝯuerſatio eſt i celis. Silr̄ ꝙ dr̄ dyabolꝰ eſt princeps mdi ꝛ n̄ deus. intelligit̄ de mūdane ꝛ ſeculariter ꝯuerſantibus. pꝫ ḡ ꝙ deceptꝰ eſt ſtultus ꝛ impiꝰ manicheꝰ. q2 neſciuit diſtinguere. Et iterū peccauit in illatōne. nō ſeq̄tur eſt princeps mūdi. ergo ꝯditor. Si eīn ſequeret̄. cū rex francie ſit pnceps francie. ḡ fecit cā. q̄ ſic argueret. ſtultꝰ iudicaret̄. certe multo ſtultiꝰ arguit manicheus. Rurſus nō ſequit̄ eſt deꝰ. ḡ ꝯditor. Nam ſic cū dicat̄ phi. iij. quoꝝ deus venter eſt. ḡ deꝰ venꝰ creauit illos. ſtulta eſt h̄ rō. q̄re ꝛ manichei. Ad obr.

26 ꝙ ꝯtrarioꝝ ꝯtrarie ſunt cauſe. illd̄ intelligit̄ de cauſ intrinſecꝫ primis. nā de cā extra nō hꝫ veritatē. et iō q2 neſciuit diſtinguere. deceptꝰ ē peſſimꝰ manicheus. Et ꝙ ita ſit pꝫ. ſi eīn ꝯtrarioꝝ ꝯtrarie ſunt cauſe prīe ꝑducētes. tot eēnt pncipia q̄t ſunt gn̄a ꝯtrarietatū. ḡ aliꝰ deꝰ fecit calidū ꝛ aliꝰ frigidū. ꝛ ſic de alijs ꝯtrarietatibꝰ. ſi q̄s ita argueret. ab oībꝰ deridendꝰ eēt. quāto magꝰ ſtultiſſimꝰ manicheꝰ.

27 Ad tn̄ dr̄ ꝙ caro ꝯtrariat̄ ſpūi. dcm̄ ꝙ nomē carnis aliqn̄ accipit̄ ꝑ natura. ſicut Ephe. v. Nemo carnem ſuam vnq̄ʒ odio hn̄it. ꝛ ſic nō ꝯtrariant̄ imo miro amore nectunt̄. Accipit̄ etiā ꝑ vicio ꝛ corruptōne q̄ ē in carne. ꝛ ratōne h̄ ꝯtrariat̄. nec tn̄ hn̄t cām efficientē ſed deficienteꝫ.

Ad obr. ḡ idem ſiliter ſe habēs ꝛc. dcm̄ ꝙ aliq̄d 28
eſt agens qd̄ agit ſeipſo. ꝛ illud impoſſibile eſt ꝙ ꝑducendo diuerſa diuerſificet̄. imo vno ꝛ codeꝫ ꝑducit multa. Aliud eſt agens qd̄ agit ꝑ aliud a ſe. et illd̄ variat̄ in agendo diuerſa. De ꝰ autē eſt agens primo mō et nō ſcd̄o. et q2 hoc nō intellexit manicheꝰ. poſuit diuerſa principia ꝛ diuerſos legiſlatores. cū videat in legibꝰ diuerſitatē et in rebꝰ. Et ꝙ ſtulte motus fuit ſenſibiliter pꝫ. videmꝰ eīn ꝙ idem artifex ꝑ eandeꝫ artē domificādi facit aulā ꝛ cloacā. nunq̄d duo artifices oꝑtuit ad hec faciēda inuenire. Rurſus idē medicus ſm eandē artē medicine diuerſa eideꝫ egroto ſm diuerſos ſtatꝰ appoit medicamēta. ꝛ diuerſa dat ꝑcepta ꝛ ꝯtraria ſm diuerſitates infirmoꝝ. imo ſtultus eēt medicꝰ q̄ eadē daret ſꝑ medicamēta ꝛ mādata. Si ḡ diuerſus fuit ſtatꝰ hoim incipientiū. vt iudeoꝝ ꝛ viroꝝ euangelicoꝝ. q̄d ꝑhibꝫ vnū et eundē diuerſa ꝛ ꝯtraria ꝑcepiſſe. attn̄ ꝯtraria nō ſunt ſpūalit̄ intellecta. Ad vltimo obr iam ſolutū ē. q2 vicioſitas mūdanoꝝ ē ꝯtēnenda. ſ creatura amanda. ꝛ deꝰ in ea laudandꝰ. ꝛ oēs creature laudant deū ꝛ bone ſunt. ꝛ h̄ ſufficiūt. 29

Queſtio. ij.

Suppoſito ꝙ oīa ſint ab vno principio. queritur vtꝝ illud ꝑduxerit oīa ſeipſo aut mediāte alio. Et ꝙ mediāte alio vr̄ ꝯgruū. De liberalitate eīn agentꝭ eſt vt nō tantū coicet alij actū ſ etiā potētiā multiplicādi ꝛ diffundēdi ſe. ſ deꝰ ē agēs liberaliſſimū. ḡ videt̄ ꝙ prime creature quā fecit dederit potentiaꝫ faciēdi aliā. ꝛ illa dat alij. ꝛ ſic ꝑcedēdo vſqꝫ ad vltimaꝫ. Si dicas ꝙ creatura nō eſt capax tante potentie. Contra. Maiꝰ ē facere aliq̄d cum ē reſiſtētia ꝙ̄ vbi nulla. ſed creatura in faciēdo aliq̄d ex ꝯtrario hꝫ reſiſtētiā. ꝛ faciēdo ex nihilo nullā. ḡ ſi capax ē prime potētie. ꝛ ſcd̄e. Item de nobilitate agentꝭ ē facere nobiliſſima oꝑa ꝑ ſeipm. ꝛ minꝰ nobilia miſtrū. vt patꝫ. Decet eīn regē iudicare. ſed nō decet eū coquinā facere. ḡ ſi primꝰ rex eſt nobiliſſimꝰ. ꝛ ꝑducit res ſm ꝙ decet eiꝰ nobilitatē. vr̄ ꝙ ipſe debuit aliꝺ ꝑducere. et illud minꝰ nobilia. et ſic ꝑcedēdo vſqꝫ ad vltimuꝫ. Si tu dicas ꝙ nō eſt ſilr̄ de deo ꝛ aliq̄ agente creato. q2 deꝰ nō ꝑficit ab aliq̄ oꝑe. obicit̄. q2 opus ꝑpagatōnis ꝛ gubernatōnis diuinū eſt. et deꝰ tam̄ gubernat ꝛ regit vnā creaturā ꝑ aliam. ꝛ hoc eſt ad oſtenſionem ſue nobilitatis. quare nō ſiliter nō creat. Iteꝫ oñditur ꝙ neceſſariuꝫ ita eſſe ſic. oīs effectꝰ q̄ exit ab aliqua cā vl̄i. exit ab ea vel ꝑ aliam cām ꝑpriā. vel ꝑ ſeipaꝫ appropriatā. ſed deꝰ eſt cā. vniuerſaliſſima nō valens artari nec approꝑriari. cū nulla poſſit ei fieri additio. ergo cum ꝑducit multa. ꝑducit aliā cauſam ꝑpriā. Item ego video ꝙ virtus vnitatꝭ ē ad numeros infinitos. tn̄ vnitas nullum numerū ꝑducit quin ꝑducat̄ ꝑiter a nūero qui imediate ipam ſequit̄ ſcꝫ dualitatē. vñ nullo mō vnitas faceret trinarium nouū niſi ꝑ dualitatē. ꝛ ſic in alijs ꝑducendo. ḡ videt̄ ſilr̄ ꝙ nō ꝑcedit a deo multitudo reruꝫ. cum ipſe ſit ſumme vnꝰ. niſi ꝑ ipſas res. Sꝫ ꝯtra ꝙ illud nō ſit ꝯgruū videt̄. Quantū hō recipit ab alio itantū ei tenet̄. ſed ad ſolū deuꝫ tenet̄ creatura ex toto. ſolū eīn deū debet diligere homo ex toto corde et nihil aliud eq̄liter. ḡ ſolus deus dat totum. ſ creatio eſt actio in q̄ totū ꝑducit̄. ḡ ꝛc. Item maiꝰ eſt reꝫ de non eſſe ad eſſe ꝑducere ꝙ̄ ꝯſeruare ꝛ ꝑficere. ḡ ſi deus mediante alio ꝑduceret res. videt̄ ꝙ mediante

alio ꝯseruaret ⁊ ꝑficeret. ergo res nullo mō deo indige-
rent. ergo nec ad deū tenderent. ſ oīa ſunt bona q̄
tendūt ad ipm̄ ⁊ ordinata. ergo nihil eſſet bonū nec or-
dinatū. In q̄ eñ principalr̄ eſt rō finis. in eodē eſt rō
boni. Item ꝙ ſit impoſſibile vi. Impoſſibile eſt
creaturā agere ſe tota. cū nulla ſit oīno ſimplex. ergo
impoſſibile eſt ꝙ agat totū. ergo ſolū ꝑtem. Itē im-
poſſibile eſt creaturā agere ꝑ potentiā infinitā. ſ int
oīno nihil ⁊ aliqd̄ eſt diſtātia infinita. ergo nō pōt re-
duci niſi ab agente virtutꝫ infinite. tale aūt eſt ſolꝰ de-
50 us. ergo ⁊c. Rꝫ. dōm ꝙ ponere ꝙ deꝰ ꝓduxerit reſ
aliud agēs ē ꝯtra veritatē ⁊ ꝯtra fidē. ſ ſolū ꝑ filiū
ſuū. dixit eñ ⁊ facta ſunt. nec ſolum ꝯtra fidē. verū
etiā ꝯtra ratōnem. ⁊ ponere res oēs ꝓductas ex ni-
hilo oīno eſt ꝯtra rationē. ita vt non poſſit capi quō
agens potētie finite aliqd̄ ex nihilo ꝓducat. Nec cre
do aliquē pħoꝝ hoc poſuiſſe. ſ ſuppoſito potentiali
ſiue materiali principio plures fuerūt pħi q̄ poſue-
rūt ordinē in ꝓducendo ḡdatim deſcendendo h̄ mo
do. cū ſit deꝰ oīno ſimplex. cuiꝰ actꝰ eſt intelligere. nō
ꝓduxit niſi intelligentiā primā ⁊ vnicā. illa vō ꝓpter
diſtantiā a primo intellexit ſe ⁊ primū. et ita aliq̄ mō
fuit ꝯpoſita. ⁊ ita ꝓduxit orbē ſuū et intelligentiā ſe-
cundi orbis. ⁊ ſic deinceps vſqꝫ ad orbē lune ⁊ intelli
gentiā decimā q̄ irradiabat ſup aīas rōnales. et ſicut
ordo eſt in ꝓducendo. ita in irradiādo. Sꝫ iſte error
falſum fundamentū hꝫ ſcꝫ ꝙ materiale principiū nō
ſit ꝓductū ſicut ſupra ꝓbatum eſt. Itē falſā hꝫ ra-
tionē. Dicit eñ ꝙ q2 ſimpliciſſimꝰ eſt deꝰ non ꝓducit
niſi vnū. ſ hoc magꝭ eſt ad oppoſitū. q2 quāto aliqd̄
ſimpliciꝰ. tanto potentiꝰ. ⁊ quāto potentiꝰ. tanto in
plura pōt. ergo ſi deꝰ ſimpliciſſimꝰ. hoc ipō pōt in oīa ſine
medio. Rurſus h̄ rō repugnat eis. ſi eñ ꝓpter ſimplici-
tatem nō ꝓduxit niſi vnū. cū intelligētia ſcđa ſit ſim-
plicior inter oēs. vñ venit in orbe eiꝰ maior varietaſ
ſtellaꝝ q̄ʒ in aliq̄ orbiū inferioꝝ. q2 vr̄ ꝑ ratōnē ſuā ꝙ
vniformes ſint. ⁊ ita rō poſitōnis ꝯtradicit poſitōni
Propter hoc dōm ſicut dicit fides nr̄a. ꝙ oīa i
prima ꝯditōne imediate a deo ſunt ꝓducta. Quia ei
creatō eſt totiꝰ ſubē ſm̄ totū. iō decuit eē ſoliꝰ dei. nec
potuit eē alteriꝰ ſiue ꝑ alterū vt ꝓbant rōnes ad hāc
51 ꝑtem inducte. Qđ obiicit̄ de liberalitate ⁊ nobili-
tate. dō. ꝙ tam liberalitas q̄ʒ nobilitas ſupponit or-
dinē ⁊ poſſibilitatē. In actu eñ creatōnis nō atten-
dit̄ ordo. eq̄lis eñ virtutꝫ ⁊ dignitatꝫ ē ꝓducere aſinū
ex nihilo ⁊ angelū. q2 vtrūqꝫ infinite. Nō eſt etiā i h̄
actu poſſibilitas creature vt viſuʒ ē ꝓpter infinitatē.
nō ſic eſt de actu regiminis ⁊ ꝓpagatōnis. ideo pꝫ ꝙ nō
52 eſt ſil'e. Qđ obiicit̄ ꝙ creatura ē capax. q2 nō hꝫ re
ſiſtens. dōm ꝙ in ꝯtrariis reſiſtentiā ꝯfert ad opatō
nē. Preterea eſto ꝙ ipediat. nihilominꝰ hꝫ iuuās ſcꝫ
fundamentū ⁊ appetitū materie. ſ in creatōne nul-
lū hꝫ iuuamentū. iō difficiliꝰ. iō nō eſt locus a maio-
53 ri vt pꝫ. Qđ obiicit̄ ꝙ cā vlīs nō pōt in effectꝰ pro-
prios. dōm ꝙ cā vlīs q̄ nō eſt actꝰ purꝰ indiget actu-
alitate cauſe ꝑticularis. ſ illa q̄ oīno eſt actꝰ. ſil'hꝫ i ſe
rōnem vlīs cauſe ⁊ ꝑticularis. q2 ſil'hꝫ primitatem ⁊
actualitatē. ideo pōt in illa. ⁊ ſm̄ totū pōt in illa.
54 Qđ vltimo obr̄. ꝙ vnitas nō pōt in nūeros poſte-
riores ſine prioribꝰ. dōm ꝙ nec in pūcto eſt oīno po-
tentia actiua ⁊ ſufficiēs ad lineam. nec in vnitate ad
numerū. Naʒ ipā vnitas eſt potētia oīs numerꝰ. nō
potētia ſufficiēs ꝑ ſe. ⁊ ideo non ſolū actualis ⁊ oīno
actiua. veꝝ etiā aliq̄ mō paſſiua eſt potētia numeri.

deꝰ aūt in oīa pōt potentia oīno actiua. ⁊ ideo ſine
oīni medio poteſt creare omnia.

Iſo d̄ entitate ⁊ q̄dditate pͥcipiū ꝓducentiū. q̄-
rit̄ h̄ tercio de ipā ꝓductōe q̄ creatio appellat̄.
Circa quā q̄runt̄ duo. Primū ē vtrū dicat mutatio-
nē aliquā. Scđm ē vtꝝ dicat aliqd̄ mediū inter crea
torem ⁊ creaturaʒ. Queſtio. j. e
Qꝫ creatio dicat mutatōnē vr̄ primo ꝑ auctem aug.
xij. de ci. dei. Oīa q̄ creata ſunt mutabilia ſunt. q2
de nihilo facta ſunt. ſi ergo creabile. et mutabile. ergo crea-
tum. ⁊ mutatum. ⁊ creatio ⁊ mutatō. Si tu dicas ꝙ
eſt immutabile. q2 pōt in nihil cedere ⁊ nō q2 ꝓductum
eſt. Contra. ſicut deſtrui dicit viam veniēdi in nō eē.
ita creari in eſſe. ſi ergo deſtructio ponit mutatōnē. ergo pa
ri rōne ⁊ ꝓductio. Item creatio eſt actio. ſed oīs
actio eſt in motu. ⁊ oīs motꝰ in actiōe. ergo q̄ creat vere
agit. ergo vere mouet. Si tu dicas ꝙ actio dei magis eſt
ſubā q̄ʒ actō. ⁊ talis eſt creatio. obr̄ de paſſione. quia
creari eſt ipſiꝰ creature. ſi ergo creatura ſuſceptibilis eſt
vere paſſionis ⁊ mutatōis. ergo creatio paſſio eſt muta
tio. Item ꝑ Daī. q̄ pħs ⁊ theologꝰ ē. oē qđ a ꝯuſi-
one incipit in ꝯuſionē tendit. loquit̄ de creatōne. ergo
ſm̄ ipm̄ creatio ē verſio. ſ oīs ꝯuſio eſt mutatio. ſi-
cut ipē idē dicit ꝙ cetera ſunt mutabilia. q2 ꝯuſibilia.
ergo creatio ē mutatio. Item quāto aliq̄ ſunt ma
gis diſtātia. tanto in ꝑueniēdo ab vno i alteꝝ maior
eſt mutatio ⁊ variatio. ſ ens ⁊ nō ens ſumme diſtāt.
ergo cū creatōne de nō ente fiat ens. creatio veriſſime ē
mutatio. Item magis mutat̄ res qñ ſuſcipit for-
mā nouā q̄ʒ qñ acquirit nouū ſitum. ⁊ rurſus adhuc
magis qñ acquirit formā ſubalem q̄ʒ qñ acquirit di-
ſpoſitōnē accñtalem. ergo qñ totū de nouo recipit ⁊ acci
pit tūc mutat̄ maxie. ſ h̄ eſt in creatōne. ergo ibi eſt ve-
re mutatio. Item ſi creatio dicit actionē abſqꝫ oi
mutatōne. ergo abſqꝫ oi tpe. ⁊ talia pñt ineſſe et inſunt
in deo ab eterno. ergo vr̄ ꝙ deꝰ res ꝓduxit ab eterno.
Ad oppoſitū. mgr̄ dicit ⁊ hr̄ in lr̄a. cū dicimꝰ deū
facere aliqd̄. nō aliquē in opando motū intelligimꝰ
ineſſe. Si dicas ꝙ creatio actio nō dicit motū ſ crea
tio paſſio tm̄. Contra. Idem manet ſignatū in actiuo
⁊ paſſiuo. ſicut dicit grāmaticꝰ. ſicut recti ⁊ obliqui.
ſi ergo in actōe nō dicit motū. ergo nec i paſſione. Item
mutari ē ſe alr̄ hr̄e nūc q̄ʒ priꝰ. ſ qđ creat̄ nō ſe hꝫ alr̄
nūc ⁊ prius. q2 nunq̄ʒ alr̄ ſe habuit q̄ ſicut nūc ſe ha-
bet in creatōne. nunq̄ʒ eñ fuit aliq̄ mō. nec ſe habuit
aliq̄liter. nec ergo alr̄ q̄ʒ nūc. ergo nō mutat̄ dū creatur.
ergo creatio nō ē mutatio. Itē oīs motꝰ ⁊ muta-
tio ē ꝑfectio entꝫ in potētia. creatio āt ē nullo mō entꝫ.
ergo creatio nō ē motꝰ nec mutatō. pͥa pꝫ ꝑ pħm. ſcđa
vō ꝑ mgr̄m. Item oīs mutatio fundat̄ ſup aliqđ
mobile. ſ creatio non p̄exigit aliud mobile. q2 omne
mobile ꝑ creationē inducit̄ in eſſe. ergo creatio nō ē
mutatio. Itē ſi creatio ē mutatō. aut ergo ſm̄ accñs.
aut ſm̄ ſubām. Nō ſm̄ accñs. q2 tūc ſola accñtia cre
arent̄. Sꝫ nec ſm̄ ſubām. q2 tūc eſſet generatō vl' cor
ruptio. Si dicas ꝙ ſub nulla haꝝ ſpēꝝ ꝯtinet̄. obiī
cit̄ ꝙ nō ſolū ſm̄ pħm ſed ſm̄ Aug. oīs motꝰ aut ē
ad ſitū. aut ad formā. ſed creatio eſt ad materiam re
cte ac ꝓprie. ergo vr̄ ꝙ nō mutatio. Item ex tanta
potētia creat deꝰ ex quanta generat. q2 vtrūqꝫ facit ꝑ
potētiā infinitā. ſ deꝰ pōt generare ſine mutatōe ſui. ⁊
etiā ꝑſone genite. ergo pari rōne pōt creare ſine mutati
one ſui ⁊ creature. aut ſi nō, quero q̄re nō. Rꝫ. dō. 55
ꝙ quedam eſt ꝓductio in qua ꝓductū ſe habꝫ aliter

nūc ⁊ pri⁹. q2 ꝫm aliquid sui fuit pri⁹ sub vna dispōe ⁊ nūc ē sb alia. ⁊ talis ē ꝓductio q̄ ē ex mālī ꝓncipio vt naturalis generatio. Quedā vo ē ꝓductio in q̄ ꝓductū aliq̄ mō se hȝ nūc ⁊ nullo mō pri⁹. ⁊ talis est ꝓductio q̄ est ex nihilo. Tercia ē ꝓductio in q̄ ꝓductū oīno se hȝ nūc ⁊ prius. si tn̄ est ibi dicere pri⁹. ⁊ talis est filij generatio ab eterno. Ab eterno cuiȝ sic ꝓcessit. vt nūc est. Pria hȝ ratōeȝ mot⁹ ⁊ mutatōis. ⁊ ꝓductionis. Mot⁹. rōe ꝑpatiōis materie que fit [illegible] dispōnes accītales. ⁊ h̄ indiget successiōe ⁊ tpe. Mutatōnis. rōne exit⁹ in eē siue receptōnis subalis forme q̄ fit in in instāti. Productionis vo rōne ei⁹ ꝙ illā formā nō a se hȝ sed ab alio effectiuo ꝓncipio. Scd̄a caret ratione mot⁹. hȝ tn̄ ꝓductōnis rōnem ⁊ mutatōis. Ratione mot⁹ caret. q2 cū nō hēat materiā. nulla pt̄ ꝑire dispositio. tn̄ hȝ rōnem mutatōis. q2 ibi ē subita ⁊ noua forme inductio. hȝ rōnem ꝓductiōis. qm̄ h̄ habet ab alio effectiuo principio. Tercia caret rōne mot⁹ ⁊ mutatōis. hȝ tn̄ rōneȝ ꝓductiōis. Rōne mot⁹ ⁊ mutatōis caret. q2 nec ē ex mālī ꝓncipio. nec ē ex nihilo. sed tn̄ est ab aliq̄. ⁊ sempiternalr̄ ē ab ipō. Concedēdū est igit̄ ꝙ ꝓductio creature ē mutatio. ⁊ ꝯcedēde

56 sunt rōes ad h̄. licet aliq̄ videant̄ sophistice. Qd̄ g̃ obijcit̄. ꝙ ē sine motu. dd̄. ꝙ illd̄ intelligit̄ sine motu agenq̄. nō tn̄ sine mutatiōe ꝓducti. Si eni vt dicit phs. aīa dū mouet corp⁹. imobilis ꝑseuerat. quanto mag̃ de⁹ dū creat ⁊ mutat oīa. ipse stabilis manens

37 dat cūcta mutari. Si vo obijciat̄ ꝙ verbū actiuū ⁊ passiuū significat idē. dd̄m ꝙ falsum ē. q2 actō ⁊ passio dicūt diuersa genera. tn̄ in ꝯiugatōne vnū ponit̄ iuxta alterū. q2 ꝫm vocis formatōeȝ vnū venit ab alio

38 Qd̄ obijcit̄ ꝙ mutari ē aliter se hr̄e nūc ⁊ pri⁹. dd̄ ꝙ ista nō est generalis rō ei⁹ qd̄ est mutari siue mutationis. s̄ solius mutationis naturalis. Qd̄ g̃ obijcit̄.

39 imutabile est qd̄ se hȝ eodeȝ mō. ⁊ mutabile qd̄ se hȝ aliter. dd̄m ꝙ hic est ꝯn̄s. q2 si mutabile ⁊ imutabile opponunt̄ vt priuatio ⁊ habitus. ⁊ imutabile est qd̄ se habet eodē modo. tūc mutabile est siue mutatum qd̄ nō se hȝ eodem mō. sed hec hȝ tres causas veritatis. aut q2 nullo mō hȝ pri⁹ ⁊ posteri⁹. aut nll'o mō prius ⁊ aliq̄ modo posteri⁹. ⁊ ita nō eodem mō. aut q2 simplr̄ aliter se hȝ prius ⁊ aliter posterius. ⁊ iō cuȝ ꝓcedit̄ a plurib⁹ causis veritatis ad vnā peccat̄ ꝫm

40 ꝯn̄s. Ad tres rōnes sequētes pȝ rn̄sio. q2 oēs ꝓcedūt de mutatiōe naturali q̄ ꝑexigit materiā. ⁊ ens in potētia. ⁊ q̄ ē generatio. tali aūt mō creatio nō est mutatio s̄ supra hāc mutatōeȝ. vn̄ pōt dici supnaturalis mutatio. Et si queras vtruȝ [illegible] mutatio ad formā aut ad sitū. dico ꝙ est ad totaȝ rei subāȝ. ⁊ ita ad formā. ac ꝑ hoc sub mutatōne ad formā pōt ꝯphen-

41 di. Qd̄ obijcit̄ de generatōne filij. dd̄ ꝙ nō est sīle. q̄uis eni vtraq3 sit ab equali potētia. tn̄ creatio ē ex nihilo. s̄ ex. nō pōt dicere identitatē nec causalitateȝ. g̃ ordinē. g̃ fieri ex nihilo hȝ esse p⁹ nihil. ⁊ ita pōt non esse. g̃ aliquo modo se habet nūc. quo mō non se habebat pri⁹. ⁊ ideo necessario mutatio ponit̄ ꝑ ꝓductionē de nihilo ⁊ inceptio. Fili⁹ aūt ē de pr̄is subā ꝑ identitatē. nec optet ꝙ hēat ordineȝ ad nihil siue ad nō esse. g̃ pōt semꝑ esse. et ita ꝓduci sine initio ⁊ mutatōne. vn̄ ꝓductio rei nō ponit inchoatōneȝ rei necessario. s̄ ꝓductio ex nihilo necessario ponit. ⁊ iō necessario includit mutatōeȝ. generatio vo filij minime.

Questio. ij. f

Utrum creatio dicat mediū inter creatoreȝ ⁊ creaturam. Et ꝙ sic videt̄. Sicut se hȝ generari ad generatum esse. ⁊ fieri ad factum esse. ita creari ad creatum esse. sed fieri est mediū inter facientē ⁊ factū. ⁊ generari int̄ generantē ⁊ generatū. g̃ ⁊c. Item in oib⁹ creatis entib⁹ differt qd̄ ē ⁊ q̄ est etiam formalr̄. g̃ differt silr̄ q̄ creat̄ ⁊ qd̄ creat̄. s̄ qd̄ creat̄ est creatura. q̄ creat̄ foralr̄ ē creatō. g̃ differt creatō actō a creatura. ⁊ siliter a creatore creatio passio. g̃ est inter vtrunq3. Item qd̄ transit nō est idē cū eo qd̄ ꝑmanet. s̄ creare rei est in instāti ⁊ nō amplius. g̃ cum esse creature duret ⁊ maneat post creatōeȝ. g̃ differt creari ⁊ esse. g̃ creatio ⁊ creatura. Item omnis mutatio est via. ⁊ oīs via differt a termīo. q2 nihil terminat̄ ad seipm̄. si ergo creatio ē mutatio. ⁊ hȝ creaturā ꝓ termino. g̃ differt creatura vt via a termino. sed via cadit media inter extrema. g̃ ⁊c. Iteȝ ꝑ impossibile. si creatio ē creatura. ⁊ oīs creatura creatur. g̃ creatio creat̄. Sȝ oē qd̄ creat̄. creat̄ ꝑ creatōeȝ mediā. g̃ creatio ꝑ aliā creationē. ⁊ sic deinceps ad infinitū. si ergo n̄ ē abire i infinitū. pȝ ⁊c. Contra. phs de cau̾. Potētia reꝝ creataꝝ est eē. sed nihil ex pte creature est an̄ creari. g̃ creari nō est aliud q̄ eē. g̃ nec creatio aliud q̄ eēntia. g̃ nlla ē drīa creatōis ad creaturam.

Itē int̄ ens ab alio ⁊ n̄ ab alio nō ē mediū. s̄ oē qd̄ nō ē ab alio ē creator. oē aūt qd̄ ē ab alio eēntialr̄ est creatura. g̃ int̄ ea nihil ē mediū. Itē ꝑ impossibile ondit̄. creatura refert̄ ad cratorē. aut g̃ ꝑ se. aut ꝑ aliud. Si ꝑ aliud. g̃ querit̄ de illo. vtruȝ referat̄ se. ipō aut alio. ⁊ sic ꝓcedendo in infinitū. Si vo refert̄ seipā. sed refert̄ ꝑ creatōneȝ. g̃ creatio nō est aliud q̄ creatura. Item si creatio est mediū inter creatorē ⁊ creaturā. aut ergo eternū. aut tpale. Qz si eternuȝ. g̃ aliquid eternū ē aliud a deo. Si tpale. g̃ an̄ omnē creationē ē aliq̄d tpale. Hoꝝ aūt vtrūq3 est hereticū dicere. ⁊ reprobatū in ꝯcilio senoū. de ydeis qui ponebant̄ a quibusdā medie inter deū ⁊ res. Item a ꝓportione videt̄ hoc posse ondi. Sic eni se habȝ creator ad creaturam. ita creatio actio ad creationē passionē. g̃ a ꝑmutata ꝓportōne. sicut se habȝ creator ad creationē actiuā. ita creatura ad creationē passiuaȝ. sed creator non differt ꝫm rem a creatōne actōne. ergo ⁊c. Rn̄°. dd̄m ꝙ est loqui de creatiōe actōne. ⁊ de creatōne passione. Si de actione loquamur. sic dico ꝙ nō est medium ꝫm rem. sed solū ꝫm rōnem intelligendi. ꝓ eo ꝙ de⁹ cū sit summe simplex est sua actio. Si aūt loq̄mur de creatōne passione tūc distinguit̄. q2 ꝑ creature nomē pōt signi ⁊ importari oē quod est ab alio. ita qd̄ hȝ esse. p⁹ oīno nō esse. ⁊ hoc mō in noie creature claudit̄ ipa creatio. qm̄ creatura n̄ tm̄ noiat ipsa creata sed ꝯcreata. ⁊ sic nō est mediū. nec re nec ratione. Alio modo creatura noiat ipam substantiaȝ rei aliq̄ ꝓducēte de nihilo. ⁊ sic creatio tenet mediū nō ꝫm rem ⁊ naturā. s̄ ꝫm rōneȝ ⁊ habitudinē. illa tn̄ rō nō nihil dicit. s̄ nō dicit aliq̄d ꝑ eēntiaȝ diuersum a creatura. ⁊ hoc pȝ sic. creatio eni dicitur esse de nihilo. creatio nihilomin⁹ dicit̄ esse a deo. vnā habitudinem dicit ipsius ad non esse ꝑcedens. et ad suū esse ꝓducēs de rōne sui nois. creari eni nō signt̄ eē principaliter. sed exire de nō esse in esse. ⁊ hoc ab aliquo. Si ergo querat̄ q̄ sit habitudo q̄ importat̄ i cōpatiōe ad nō eē. dd̄m ꝙ illa hitudo dī mutatio. Et si q̄ras q̄d sit illa mutatio. dico ꝙ nō ē aliud q̄ ipa res extra. Et h̄ pȝ. q2 est mutatio ad eē. ⁊ mutatio ab eē. et mutatio in esse. Mutatio ad esse nihil ponit nisi

parte termini. Mutatio ab esse nihil ponit nisi a p
te pncipij. Mutatio in eē ponit ex pte vtriusqz. z iō
mutari primo mō nihil aliud est q̄ nūc primo eē. mu
tatio scdo mō nihil aliud est nūc vltimo esse. z ideo
nō ponit aliquid aliud ꝫm rem eē. ſ solū ꝫm intenti
onē. Mutatio vō in esse vtrūqz extremū hꝫ. z subie
ctum qđ est pri⁹ natura q̄ȝ termin⁹. et iō talis muta
tio aliqđ pōt eē. natura pcedēs terminuȝ z diuersuȝ
ab illo ꝫm rem. q̄ȝuis nō sit ens actu cōpletū. z iō nō
sic creatio est mediū inter creatorē z creaturaȝ. sicut
generatio inť generantē z generatū. Dicēdo igiť cō
patōeȝ ad nō esse. dicit mediū nō diuersum p eēntiā.
sed ꝫm ratōeȝ. silr dicēdo ꝯpatōeȝ ad creatorē. Tri
42 plex eñ est relatio. Quedā q̄ fundať sup ꝓprietatem
accñtalem. sicut aliq̄ dicunť siles q2 albi. Quedaȝ q̄
fundať sup dependētiā eēntialeȝ. sicut ꝯpatio mate
rie ad formā. Quedā sup originē naturalē. Pria re
latio addit aliud p eēntiā. tercia relatio nihil aliđ ni
si pure eē sicut pȝ in diuinis. media relatio dicit ali
quid qđ ē q̄dā mō idem. q̄dā mō aliud. Creatio aūt
dicit relatōeȝ ꝫm mediū modū. q̄ñ ipa creatura eēn
tialiter z totalr a creatore dependet. z iō ꝯcedenduȝ
ꝙ creatio nō est aliud ꝫm rē a creatura. nec medium
inter ipsam z deum ꝫm essentiam. sed ꝫm rationem
z habitudinē. vnde est prius nata creari q̄ esse. plus
tamen est creatō actio cum creante. q̄ creatio passio
cū creatura. q2 ibi nō est dr̄ia nisi solū ꝫm modū no
strum accipiēdi. Hic aūt est dr̄ia rōnis z etiā habitu
dinis. q̄ nō facit diuersitatē p eēntiā. q2 habitudo illa
est eēntialis. Silr iudicandū est de vnitate. bonitate.
veritate eēntiali. His visis patēt obiecta. Cōceden
de eñ sunt rōnes. pbātes ꝙ nō est verū medium ꝫm
reȝ. Ad obr de generari z generatū eē pȝ rñsio ex 43
dictis. q2 generatio nō est ꝫm totū. imo aliqđ pexigi
tur de generādo cui⁹ est endelichia ipsa generatio na
tura pcedēs ipam formā. ac hoc diuersitatē notat.
nō sic creatio ꝫm quā fit tota rei suba a virtute diui
na imediate q̄ rem creat volendo eā primo esse cum
nō sit. Ad obijciť ꝙ differt qđ z q̄. dōm ꝙ illa nō 44
est dr̄ia essentiā ſ q̄dā mō differt. quodā mō cōue
nit. Vel dōm ꝙ nō est sile. q2 creatio ꝯplectiť totam
rei subam q̄ ꝯstare dr̄ ex q̄ est z qđ est. Ad obijciť 45
ꝙ transit. dōm ꝙ nō transit rōne ei⁹ qđ significatōni
sue substerniť. ſ solū rōne ꝯnotati. qđ pȝ. si eñ crea
ri est nūc primo esse. desinit creari. nō rōne ei⁹ qđ po
nit. ſ rōne imediate collatōnis ad nihilū. Ad obr 46
ꝙ mutatio est via. dōm ꝙ mutatio que hꝫ duo extre
ma illa q̄ est necessario differt a termino. cuiusmodi
est mutatio in esse. mutatio vō q̄ tm̄ hꝫ vltimū extre
mum ens. nō pōt dicere mediū ſ necessario oportet
ꝙ se teneat cū altero extremoꝝ. Ad obijciť ꝙ om 47
nis creatura creať. dōm est ꝙ verū est de creatura p
prie dicta. si autē large dicať non solū creatura diciť
qđ creať. sed qđ ꝯcreať. qđ est creature annexum. et
hoc modo est creatio. Si ḡ queriť quō pōt esse. dōm
ꝙ in primis est status vt prius tactū fuit. vnde sicut
vnitas q̄ facit subiectū vnū. nō est vna alia vnitate.
sic nec creatio qua suba exit in esse p aliam creatōeȝ
ꝓduciť sine ꝯcreatur.

Agit in generali de hoīs ꝯditōne q̄ȝtum ad finem ꝓpter quem creatus est.

Et quia nō valet zc. Supra egit magister de ꝯditōne rerum a parte principij. hic agit a parte finis. Et quoniam res a fine. z ꝫm illum respectum accipiūt distinctōnem formaꝝ. ideo pars ista habet tres pticulas. In pma pmisso quare rōnalis creatura facta sit ex ꝯpatōne reꝝ ad finē ōndit reꝝ distinctōeȝ. In scđa vō ꝫm illā distinctōeȝ assignat diuersam compatōnem ad finem. ibi. Ideoqz si querať quare sit creat⁹ homo zc. Tercio vō breuiter epilogat determiata ex ipsis faciens viā ad cetera sequētia determināda. ibi. Ex pmissis apparet. Prima z vltima pte remanentib⁹ indiuisis. media diuidiť in tres. In prima determinat fineȝ intellectualis subē. In scđa finē subē pure corpalis. ibi. Et sicut factus est hō ꝓpter deū zc. In tercia vō determiat finē compositi ex vtroqz inq̄ȝtum est tale. ibi. De hoīe quoqz in scriptura zc. Et ibi primo determiat veritateȝ. scđo soluit dubitatōeȝ. ibi. solet etiā queri cū maioris zc.

Ex compatōne rerū ad fineȝ ostendit rerum distinctionem. g

Et q2 nō valet ei⁹ btītudinis pticeps existere aliqs nisi p intelligentiā. q̄ quātomagis intelligiť. tanto plenius habeť. Fecit de⁹ ratōnaleȝ creaturā q̄ summum bonū intelligeret. z intelligendo amaret. z amando possideret. ac possidendo frueret. Eamqz hoc mō distinxit. vt ps in sui puritate permaneret. nec corpi vniret scȝ angeli. ps corpori iungeret scȝ aīe. Distincta est itaqz rationalis creatura in incorporeā z corporeā. z incorporea quideȝ angel⁹. corporea vō hō vocať ex aīa ratōnali z carne subsistens. Conditio ḡ ratōnalis creature primā causam habuit dei bonitatem.

Aug. Quare ratōnalis creatura facta sit

Scđm distinctōeȝ pdictam assignat diuersam compatōnem ad finē. z determinat finē intellectualis substantie. h

Ideoqz si q̄rať quare creat⁹ sit hō vel angelus. Breui sermone rñderi pōt ꝓpter bonitatē ei⁹. Vñ aug. in li. de doctrina christiana. Quia[a] bonus est deus sumus.

Quare creat⁹ sit homo vl' angelus

a

a Quia bon⁹ ē de⁹ sumus. vr̄ Aug. falsum dicere. nam si ꝯñtia ē bona. ḡ si nō essem⁹. de⁹ nō eēt bon⁹. Si dicas ꝙ nō est ꝯñtia necessaria. et q2 nō dicit ibi ꝯñtiā. ſ cām. Obr ꝯtra h̄. q2 bonitas dei aut est cā sufficiēs. aut nō. Si sufficiēs. ḡ ponit effectū eodē mō q̄ inest. ſ necessariū ē deum eē bonū. ḡ necesse fuit creaturas exire in esse. ḡ nō voluntariū. cui⁹ oppositū mōstratū est in. j. li. in tractatu de volūtate. Item vr̄ male appropriare. In vestigio eñ ē corrñdentia cause ad effectū. ita ꝙ eēntia creature

b [b]inq̃tum sumus.boni sumus. Et si querit̃ ad q̃d creasit rõnalis creatura. Rñdet̃ ad laudanduz deũ.ad seruiendũ ei.ad fruendũ eo.in quib⁹ ꝓficit ipsa.nõ deus. Deus eñ ꝑfectus ꝛ summa bonitate plen⁹. nec augeri põt nec minui. Qz ğ ratõnalis creatura facta est a deo,referendũ est ad creatoris bonitatẽ ꝛ ad creature vtilitatem. Cum ğ querit̃ quare vel ad quid facta sit rõnalis creatura. Breuissime rñderi põt ꝓpter dei bonitatem ꝛ suã vtilitatẽ. Utile nempe ipsi est seruire deo ꝛ frui eo. Factus ğ angelus siue hõ ꝓpter deũ dicitur esse.nõ qꝛ creatoꝛ deus et summe beat⁹alterutrius indiguerit officio qui bonoꝝ nostroꝝ nõ eget.ſ vt seruiret ei ac frueret̃ eo.cui seruire regnare est. In hoc ergo ꝓficit seruiẽs.nõ ille cui seruit̃.

Breuissima responsio q̃re vel ad quid facta sit rõnalis creatura.

Determinat finẽ substantie pure corpalis. i

Et sicut factus est homo ꝓpter deũ.i.vt ei seruiret.ita mund⁹factus est ꝓpter hoiem scz vt ei seruiret. Positus est ğ homo in medio.vt ꝛ ei fuiret̃.ꝛ ipse seruiret. vt accipet vtrincꝫ ꝛ reflueret totuz ad bonũ hoĩs.ꝛ qd̃ accipit obsequiũ ꝛ qd̃ impendit. Ita eñ voluit deus sibi ab hoie seruiri.vt ea seruitute nõ de⁹ſ hõ seruiens iuuaret̃.ꝛ voluit vt mũd⁹seruiret homini.vt exinde siĩter iuuaret̃ hõ. Totũ ğ bonum hoĩs erat ꝛ qd̃ factum est ꝓpter ipm.ꝛ ꝓpter qd̃ factus ẽ ipe. Oĩa eñ (vt ait apl's)nr̃a sunt.scz supiora.ꝛ eq̃lia.et inferiora. Supiora quidẽ nostra sunt.ꝛ ad ꝑfruendũ.vt de⁹ trinitas. Equalia ad ꝯuiuendũ scz angeli. Qui et ſi nob̃ mõ supiores sint.in futuro erũt eq̃les. qui ꝛ mõ nostri sunt.qꝛ ad vsuz nob̃ sunt. Sicut res dñoꝝ dicunt̃ esse famuloꝝ.nõ dominio.sed qꝛ sunt ad vsum eoꝝ. Ipicꝫ angeli in quibusdã scripture locis nobis seruire dicũtur.dum ꝓpter nos in ministeriũ mittunt̃.

Mundus q̃re factus est.

Aug⁹ Quõ oĩa nostra sunt.

Determinat finẽ ꝯpositi ex vtrocꝫ.scz ex intellectuali ꝛ corpali suba inq̃tum est talis.quare aĩa sit vnita corpori. k

De hoie q̃ꝫ in scriptura interdũ repitur q̃ fact⁹ sit ꝓpt repatõnem anglice ruine. Qd̃ nõ ita est intelligenduz quasi nõ fuisset hõ fact⁹si nõ peccasset angel⁹. ſ qꝛ int̃ alias causas scz p̃cipuas.hec etiã non nulla cã extitit. Nr̃a ğ sunt supiora ꝛ equalia.nostra etiaz sunt inferiora.qꝛ ad seruiendũ nobis facta.

Quõ intelligatur hõ fact⁹ ꝓpter repatõem angelici casus.

Soluit dubitatõnem. l

[c]Solz etiã queri cũ maioris dignitatſ esse videt̃ aĩa

repñtat ẽentiã creatoris.potẽtia potẽtiã. veritas veritatẽ. ꝛ bonitas bonitatẽ. ğ dz dicĩ q̃ deus ẽ sumus.

Propt̃ h̃ est.qd̃ cũ ad nr̃m eẽ ꝯcurrat potentia.sapia.bonitas. q̃re causalitas nr̃i eẽ poti⁹attribuit̃ boitati q̃ȝ aliis. R⁹. dd̃m q̃ cã in actu ẽ ex ꝯcursu efficient̃ ꝛ finis. qꝛ finis mouet efficientez in his inferioribus.et qm̃ volũtas dicit illd̃ q̃ efficiẽs iungit̃ fini i hñtib⁹intellectũ.hinc est q̃ volũtas ẽ cã inmediata.ꝛ ita dictũ ẽ ꝛ ostensũ in ꝑ libro. Qm̃ ğ bonũ dicit rationez duplicẽ cause. scz efficientis ꝛ finis. hinc ẽ q̃ bonuz est rõ q̃re volũtas ẽ in actu. et ita potissima rõ ꝓductõnis effectuũ.et ideo eẽ nr̃m attribuitur bonitati.nõ p modũ repñtandi.vel appropriatõnis in repñtando.ſ rõnis in causando. vñ prima ꝯña includit bãa.scz.qꝛ bonus ẽ de⁹. vult se diffundẽ.ꝛ qꝛ vult se diffundẽ.vult creaturaz ꝓducẽ.ꝛ qꝛ vult creaturã ꝓducẽ.vult creaturã eẽ.et ita qꝛ bon⁹ est sum⁹. 48

b Inq̃tũ su.boni sum⁹.ğ vĩ q̃ nos boni sim⁹ p ẽentiã.qd̃ ẽ ꝯtra boetiũ de ebdomadib⁹.q̃ dicit q̃ sumus boni ꝑticipatõe.

Itez si inq̃tuz sum⁹boni sum⁹.ğ nõ ẽ intelligẽ eẽ abstracta bonitate. qd̃ falsuz est.cũ intelligat̃ veritas bonitate abstracta. R⁹. dd̃.q̃ boitas ẽ duplex i creatura.vna q̃ ẽ ex foꝛa dãte eẽ.alia q̃ ẽ ex forma dãte bñ eẽ. Pria ẽ bonitas sbalis q̃ nõ addit sup̃ formã nouũ eẽ.ſ solũ relatõez ad finalẽ cãm.ex q̃ ꝯpatõe oẽ aliud a deo hz eẽ bonũ.ꝛ qꝛ illa ꝯpatio ad cãm ẽentialẽ siue finalẽ ẽ ẽentialis.nec vnq̃ eẽ relinq̃t.nec p̃t relinq̃re.hinc ẽ q̃ aug. dicit.inq̃tum sum⁹.boni sum⁹. Ad illud ğ qd̃ obr de boetio.dd̃z q̃ ipe vocat bonũ p ẽentiã illd̃ bonũ qd̃ ẽ absolute bonũ nõ ex dependẽtia ad aliud. Hoc aũt mõ nulla creatura bona ẽ.imo ex ꝯpatõe.ꝛ iõ ꝑticipatiõe.nec sequit̃ q̃ accñtalr̃.qꝛ ꝑticipatio nõ ẽ accñtal' respectu ꝑme bonitat̃.q̃ ẽ ex foꝛa dãte eẽ.q̃uis sit accñtal' bm q̃ ẽ ex forma dante bñ esse. Ad illud qd̃ obiicit̃ q̃ nõ est intelligere esse ꝛc.ddm q̃ illud qd̃ attribuit̃ alicui bm q̃ 49

ipsum.põt dupl'r attribui. Aut eñ ꝯsequit̃.aut p̃cedit. Si p̃cedit.sic est ita essentiale q̃ sine ipso nõ est.nec potest intelligi.sed si aliq̃ modo ꝯsequit̃.nõ tamen cadit in aliud genus.põt quidem intelligi intellectu apphendente.ꝛ intellectu semiplene ꝛ resoluente.sed intellectu plene ad causas cõparante.nõ põt intelligi nõ intellecto illo.maxime cũ illud dicit habitudinẽ necessariã ꝛ relatõnem ad causam.sicut verum ꝛ bonum. 50

c Solet etiã queri ꝛc. Assignat mğr causas quare aĩa vnita sit corpi. Quaꝝ prima est dei volũtas.secũda in 51

structio nr̃a. Contra videt̃ q̃ vtra q̃ sit inartificialis. Prima ei rũsio põt ad oĩa dari. in scd̃a vĩ principiũ peti. q̃ si non eẽt vnita, limpide videret deum. nec indigeret exemplo. ḡ si exẽplo indiguit. nõ fuit nisi ꝓpter minoratõem sue
52 cognitõnis. R̃o. dĩm q̃ mgr̃ rñdet sufficiẽter ⁊ bñ. Sufficienter q̄dez. q̃ cũ sit duplex via cognoscẽdi opa dei. scz fide ⁊ intelligẽtia. Ad soliditatem fidei sufficit scire q̃ de⁹ voluit. quẽ credit ñ velle nisi rõnabile. vñ in prima rñsione satisfacit fidei. ⁊ h̃ rñsio i oĩbus fideli. vt fidel' ẽ. plene sufficit. Ad soliditatẽ intelligẽtie rñdet̃ iõ. ⁊ cuz nõ possit reddi rõ vel cã ex pte dei. reddit̃ ex pte creature. ⁊ h̃ ẽ manifestatio diuie bonitatis in suo ope. in q̃ dz se manifestare. nõ solũ ꝓpt̃ nr̃am indigentiã. verũ etiã ad suã gloriã. ⁊ sic patent obiecta. Rñ det̃ etiã hic cã efficiẽs ⁊ final'. ⁊ sic sufficienter ⁊ plene.

si absq̃ corpe ꝑmansisset, cur vnita sit corpi. Ad quod primo dici põt q̃ de⁹ voluit. ⁊ volũtatis ei⁹ cã q̄renda nõ est. Scd̃o põt dici q̃ iõ de⁹ voluit eã corpi vniri. vt in hũana ostẽderet ↄditõne nouũ exemplũ. btẽ vnionis q̃ est inter deũ ⁊ spm̃ in qua diligit̃ ex toto corde. ⁊ videt̃ facie ad faciẽ. Putaret eñ creatura se nõ posse vniri creatori suo tanta ꝓpinq̃tate. vt eũ tota mẽte diligeret ⁊ cogñsceret. nisi vidẽt spm̃ q̃ est excellẽtissima creatura. tam infime. id ẽ carni. q̃ de terra ẽ in tãta delectatõne vniri vt nõ valeat artari ab h̃ vt velit eã relinquere. sicut oñdit apl's dicens. Nolum⁹ corpe expoliari s̃ supuestiri. p qd̃ oñdit̃ spm̃ creatũ spũi increato ineffabili amore vniri. Pro exemplo ḡ future societatis q̃ inter deũ ⁊ spm̃ rõnalẽ in glĩficatõne eiusdẽ ꝑficienda erat. aĩaz corporeis indumẽtis et terrenis mãsionib⁹ copulauit. luteãq̃ materiã fecit ad vite sensuz vegetare. vt sciret hõ q̃ si potuit de⁹ tã disparẽ naturã corporis ⁊ aĩe in federatõnẽ vnã ⁊ in amiciciã tantã ↄiũgẽ. nequaq̃ ei impossibile futurũ rõnalis creature hũilitatez (licet longo inferiorẽ) ad sue gl'e ꝑticipatõez sublimare. Quia ḡ p exemplo rõnalis spũs in pte vsq̃ ad cõsortiũ terreni corpis hũiliat⁹ est. ne forte in h̃ nimis deꝑssus videret̃. addidit dei ꝓuidẽtia. vt postmodũ cuz eodẽ corpe glĩficato ad ↄsortiũ illoꝝ q̃ in sua ꝑmanserũt puritate sublimaret̃. vt qd̃ min⁹ ex dispensatõe creatoris sui accepat ↄditus. postmodũ p grãm eiusdẽ acciꝑet glĩficat⁹. Sic ḡ ↄditor de⁹ ratõnales spũs varia sorte p arbitrio volũtatis sue disponẽs. illis q̃s i sua puritate reliquerat sursum in celo mansionez. illis vo q̃s corpib⁹ terrenis sollicitauerat. deorsuz in terra habitationẽ ↄstituit. vtrisq̃ regulaz imponẽs obie. q̃ten⁹ ⁊ illi ab eo vbi erãt nõ caderẽt. et isti ab eo vbi erãt ad id vbi nõ erãt ascenderẽt. Fecit itaq̃ de⁹ hoiem ex duplici sbã. corp⁹ de terra ↄponẽs. aĩaz vo de nihilo faciẽs. Ideo etiã vnite sunt aĩe corpib⁹. vt in eis deo famulãtes maiorem mereant̃ coronam.

Epilogat determinata faciens viã ad sequẽtia determinanda. m

Ex ꝑmissis apparet rõnalem creaturã in angl'icã ⁊ humanã fuisse distinctã. quaꝝ altera ẽ tota spũalis. i. angelica. Altera ex pte spũalis ⁊ ex pte corpal'. i. hũana. Cũ itaq̃ de his tractãdũ sit scz de spũali ⁊ corpali creatura. de rõnali ⁊ de nõ rõnali. primo de rõnali ⁊ spirituali. i. de angelis agendũ videt̃. vt a ↄtuitu creatoris ad cognitiõez creature dignioris rõ nr̃a intendat. deide ad ↄsideratõez corporee tam illi⁹ q̃ est rõnalis q̃ illius q̃ nõ est rõnalis descendat. vt trinitatis increate sacramentũ tripartite creature eiq̃ ↄcreatoꝝ atq̃ cõtingentiũ sequat̃ documentum.

Ad intelligentiam hui⁹ partis in qua agitur de rebus ꝓductis in compatione ad finem s̄m ordinem et distinctõnem querun tur principaliter tria. Primuz est de rerum distinctõne. Secundũ de ordine. Terciũ de differentia angeli ⁊ anime. Circa primum queruntur duo. Primũ est de multiplicatõne rerum q̃tum ad principium. Scd̃m q̃tum ad differentias s̄m quas distinguũtur.

Questio. j. s

Vtrũ a primo efficiente debuerit vel potuerit eẽ rerum multitudo. Et q̃ nõ vĩ s̄ sic p pbm. Idẽ vniformit̃ se hñs natũ est efficere idẽ. s̄ efficiẽs ꝑmum ẽ vnũ oĩno vniformiter se hñs. ḡ videt̃ q̃ nunq̃ multa facẽ po-

nihil ergo vnũ solũ Itē a summo bono nũqʒ pñt
eẽ mala. nec a summo vero vnq̃ possunt esse falsa.
ḡa summe vno non possunt esse multa. Item mũ
dus sensibilis dʒ assimulari mũdo architipo. qui ē in
mente diuina. ad illius eñ expressionē factus est. sed
in illo oĩa sunt vnũ. ḡ ꝛ in hoc mũdo. ergo videt̃ ꝙ
ab illo nõ potuerit esse multitudo. Item a deo est
exitus ꝑ generationem. ꝑ spirationē. ꝑ creationē. ß ꝑ
generatōnē nõ emanat nisi vna sola ꝑsona. ꝛ similit̃
ꝑ spirationē. ḡ ꝑ creationē non egredit̃ nisi vna sola
creatura. Cõtra. quãto substãtia ꝓducens ē meli-
or. tantomagis est sui diffusiua. ꝛ quãtomagis est sui
diffusiua. tanto pluribus ē nata se cõmunicare. ß pri
mũ efficiens est optimũ inter omnia. ḡ ꝛc. Itē quã
to substãtia spũalior. tanto pluriũ est cognitiua. sed
suprema substãtia est spũalissima. ergo multoꝝ ē co-
gnitiua. sed nõ est cognitiua multoꝝ p̃cedentiũ se vl'
comitantiũ. ergo multoꝝ ab ipsa exeuntiũ. Item
quãto substãtia simplicior tanto potentior. qz ỽtus
quãtomagis vnita tantomagis infinita. ß quãto po
tentior tanto in plura põt. ḡ si substãtia p̃mi ꝑncipij
ē simplicissima. ḡ ꝛ põt ꝛ debet ad sui manifestatōnē
ꝓducere multa. cũ ipa sit vnica. Item quãto cau-
sa prior tãto vlĩor. vñ prima ē vlĩssima. ꝛ q̃nto vlior
tanto pluriũ principiũ. ḡ cũ principiũ ꝓductiuũ vni
uersi sit simplr̃ primũ. debuit ḡ ꝛ potuit exire ab ipso
55 multitudo reꝝ. R° ad p̃dictoꝝ intelligentiã notã-
dum ē. ꝙ si de principio intrinseco q̃ratur vnde veni
at multitudo reꝝ. maxime ẜm spẽm. ptʒ ꝙ a forma.
si võ vñ veniat multitudo formaꝝ tanq̃ a principio
effectiuo extrinseco. patet ꝙ ab efficiente vno. Sʒ q̃-
liter potest venire multitudo a principio summe ꝛ ꝑ
fectissime vno difficile ē intelligere. Et aliqui circa h̃
errauerũt. Quidã eñ dixerũt ꝙ q̃uis vnus eẽt rerũ
conditor. tñ multa ꝛ varia fecit ꝓpter multitudinem
formaꝝ ydealiũ. sed illud improbatũ est in primo li.
vbi ostendit̃ ꝙ oĩes ille vnũ sunt. nec ē in deo ẜm rē
alius numerus q̃ personaꝝ. Aliqui võ dicere volue
rũt ꝙ hoc erat propter multitudinē mediorũ. de⁹ eñ
cum sit vnus ꝛ summe simplex intellexit se. ꝛ se intel
ligendo ꝛ nihil aliud ꝓduxit primã intelligentiã. ꝛ il
la intelligentia intellexit se ꝛ deũ. ꝛ ideo ꝓduxit duo.
scʒ aliã intelligentiã. ꝛ orbem suũ. ꝛ sic descendẽdo ꝛ
multiplicando. ꝛ ista opinio in lectione precedenti ē
improbata. vbi oñditur ꝙ deus immediate producit
omnia. Tercij dixerũt ꝙ multitudo rerũ erat a prin-
cipio vnico propter multitudinē ꝛ infinitatē reflexi-
onũ. quibus diuinus intellectus supra se reflectit̃ et
intelligit se. ꝛ intelligit se intelligere. ꝛ sic vsqʒ ad infi
nitũ. Sʒ illud nihil ē. Primũ falsuʒ ē. ꝙ i deo sit mul
titudo reflectionũ. cũ ratio vel cã ex pte dei. redditur
ex pte creature. ꝛ hec est manifestatio diuine bonita-
tis in suo ope ꝙ deus sit suũ intelligere Itē ex hoc
nũq̃ ꝑueniret nisi diuersitas ẜm numeꝝ. ꝛ ideo posi
tio recta ē ꝙ multitudo i rebus ē a principio vno. qz
est primũ principiũ vnice vnũ. qz eñ ē principiũ sim-
pliciter primũ. ideo fecũdũ ꝛ potens ē fecũditate in-
finita ꝛ immẽsa. Si eñ vnitas q̃ est prima in genere
numeri ē principiũ a quo pñt infiniti numeri egredi.
ꝛ pũct⁹ a quo infinite linee. ḡ qd̃ ē simpliciter primũ
ē ita potens ꝙ oĩo immensum. ꝓpter ḡ immensita-
tem infinita põt. ß ꝓpter immẽsitatis manifestatōnē
multa de thesauris suis ꝓfert. non oĩa. qz effectus
nõ põt equari ỽtuti ipius prime cause. Quia võ est

vnice vnũ. iõ simplicissimũ. ꝛ spũalissimũ. ꝛ ꝑfectissi-
mũ. Et qz simplicissimũ. maxime potẽtie. Quia spũa
lissimũ. maxime sapientie. Quia ꝑfectissimũ. est boni
tatis summe. Quia maxime potẽtie. mlt̃a põt. Quia
maxime sapie. multa nouit. Quia summe bonitatis.
multa vult ꝓducere ꝛ se cõicare. ꝛ iõ a ꝑncipio vno
qz primũ ꝛ vnũ. exijt multitudo. Ad ḡ obĩ ꝙ idẽ 54
silr̃ se hñs ꝛc. dõm ꝙ intelligit̃ in his agẽtib⁹ quorũ
ỽtus ē artata ꝛ limitata. ꝛ hoc nõ habet locũ in deo.
Ad obĩ a bono nõ sunt mala. dõm ꝙ nõ est silr̃. qz 55
mala ꝛ falsa dicũtur priuationes ꝛ defectus. ꝛ iõ nõ
habẽt causam efficiẽtē sed deficientē. q̃lem non decet
esse deũ. sed mlt̃itudo ē positio ꝛ iõ cãm hʒ effectiuã.
Ad obĩ de architipo ꝛ sensibili mũdo. dõm ꝙ ipse 56
imitatur illũ inq̃tũ põt. sed deficit. In illo eñ ē sum-
ma plenitudo ꝑ oĩmodã vnitatē. hic aũt si esset vni-
tas nõ esset pulchritudo. quia non esset ordo nec ꝑfe
ctio. ꝛ iõ vt mũd⁹ hic imitaret̃ in ꝑfectiõe ꝛ pulchri-
tudine. oportuit ꝙ haberet mlt̃itudinē. vt multa fa-
cerẽt qd̃ vnũ facere ꝑ se nõ posset. Ad vltimo obĩ. 57
de generatione ꝛ spiratione iam patet. qz genit⁹ eq̃-
lis generanti ꝑ oĩa implet ꝛ imitat̃ ipm. similiter ꝛ
spũssanctus. ꝛ ideo supflueret aliã ponere ꝑsonã. sed
nõ sic ē in creatura q̃ bonitatis finite ē. iõo qd̃ nõ po
tuit capere creatura in se. accepit quodãmõ in sibi
socia. vt sic ex mlt̃is vna ꝑficeret̃ mũdialis machina

Questio. ij. b

Irca hoc de differẽtijs ẜm quas res mlt̃ipli-
cate sunt quas magister ponit in littera. scilʒ
substãtiã corꝑalem. ꝛ spũalem. ꝛ ex vtraqʒ cõ
positam. q̃ritur vtrũ hec distinctio debeat eẽ in vni-
uerso. Et vr̃ ꝙ nõ. primo de corꝑali. Nã sicut tactũ ē
oĩe qd̃ deus facit. facit salua ordinatione. ḡ propter
suã bonitatē. ß nõ facit ꝓpter bonitatē suã augendaʒ
ß ꝑticipandã. ß sola creatura spũalis dei capax est. et
eius ꝑticeps esse põt. ḡ solã spũales debuit facere nõ
corꝑales. Si tu dicas ꝙ corꝑalis ē ꝑticeps in effectu
q̃uis nõ in se. hoc nihil ē. qz ꝑticipare bonitatē diui-
nam in effectu nõ est aliud q̃ esse. hoc eñ ipso ꝙ ē. ꝑ-
ticipat effectũ bonitatis. ḡ idẽ est dicere creaturã esse
factã ꝓpter participatōem diuine bonitatis. qd̃ dice-
re creaturã esse factã vt sit. ß hoc nihil ē. ḡ ꝛc. Iteʒ
de cõposito vr̃. Oĩe eñ ꝯpositũ qd̃ deus facit. facit
salua ꝓportione. semꝑ eñ formam coniũgit materie
summe ꝓportionali. ß creature spũalis ad corꝑalem
nulla aut valde modica ꝛ longinq̃ ē ꝓportio. ḡ nullo
mõ deberet deus hec vnire vt ꝑfectũ perfectibili. Qz
nõ sit ꝓportio ptʒ. spũale eñ ē simplex. corꝑale habʒ
partiũ infinitatē. Item corꝑale est corruptibile. ꝛ ita
habet durationē finitam. spũale incorruptibile. ꝛ ita
habet durationē infinitã. si ḡ infiniti ad finitum nul-
la ē ꝓportio. patʒ ꝛc. Si tu dicas ꝙ corpus fuit incor
ruptibile a ꝯditiõe prima. tũc ḡ saltē postq̃ corrupti-
bile fuit debet cessare vnio. Itē de pure spũali vr̃.
oĩe qd̃ deus facit. debet facere salua naturarũ con-
nexione. ß natura generis essentialiter ē ꝯnexa diffe-
rentie. ḡ si aĩatum ꝛ sensibile ē ꝯnexũ rõnali. ergo im
possibile ē ꝙ aliq̃d fiat hñs rõnem quin habeat vege
tationē ꝛ sensum. siue q̃n sit aĩal. ß aĩal ē suba cõposi-
ta ex spũali ꝛ corꝑali. ḡ ꝛc. Et h̃ vr̃ dicere ph̃us ꝙ ve
getatiuũ est in sensitiuo. sicut tetrigonũ in tetragano
ꝛ hic in rõnali sicut in pentagano. sed nunq̃ deus fa
cit tetraganũ. sine tetrigano. nec pentagonũ sine te-
tragano ꝛ tetrigano. ḡ ꝛc. Item nihil facit de⁹ nisi

xꝑ magna dilectione. ergo qđ melius est nature vnicui
qꝫ. aut igitur nature spũali melius est eẽ sepataꝫ. aut
melius est esse cõiũctam. quocũqꝫ dato altera differẽ
tia tollitur. Sed contra. decuit deum ita res facere
vt essent in manifestatõne sue potentie. sed potentia
manifestaẽ in ꝓductione reꝝ multũ distantiũ ꝛ i ea
rum cõiũctione. nã potentia tanto virtuosior oñdiẽ
quanto põt sup magis distantia. sed prima ꝛ summa
distãtia substantiaꝝ est inter corpeũ ꝛ incorporeum.
qꝛ prime differentie generis sunt. ergo ad hoc ꝙ diui
na potentia manifesteẽ plene necesse fuit substantiã
spũalẽ ꝛ corporalẽ ꝓducere. ꝛ rursus ꝓductas vni
re. Item decuit deum ita res producere, vt manife
stetur eius sapientia. sed sapientia artificis manife
statur in ordinis pfectione. oĩs aũt ordo habet de ne
cessitate. ꝛ summũ. ꝛ mediũ. ꝛ infimum. Si ergo infimũ
est natura pure corpalis. summũ natura spũalis. me
diũ cõposita ex vtraqꝫ. nisi hec oĩa fecisset. nõ oñde
retur perfecte dei sapientia. oportuit igiẽ hec oĩa fi
eri. Vñ Aug. xi. cõfessio. Duo fecisti dñe. vnũ ꝓpe te.
aliud ꝓpe nihil. Item deũ decuit sic res producere
vt manifestareẽ eius bonitas. sed bonitas cõsistit in
diffusione ꝛ cõicatione sui in alteꝝ. si ergo sua boni
tas consistat in cõicatione actus nobilissimi qui ẽ vi
uere ꝛ intelligere. decuit vt nõ tñ daret alij potentiã
viuendi ꝛ intelligendi. sꝫ etiaꝫ potentiã alij cõicandi.
Si ergo viuens ꝛ intelligens ẽ substãtia spũalis. qđ
aũt viuificaẽ ꝛ per intellectum pficitur est corpus. ergo
ad pfectam bonitatis manifestationem necesse fuit
fieri substãtiã spũalem ꝛ corpalem. sed hoc nõ perfe
cte manifestaretur nisi vna alteri communicaret. ꝛ hoc
non potest esse nisi p vnioneꝫ. ergo necesse fuit facere cõ
positam ex vtraqꝫ. Item hoc non solũ vi rõne the
ologica sed etiã phica. qꝛ si est ponere vnã drĩam cõ
58 trarietatis. ꝛ alterã. si ergo corpale. ꝛ spũale. ꝛ si ponere
ẽ extrema cõponibilia. ergo ꝛ mediũ. ergo ꝛc. Rñ° dõm ꝙ
ad pfectionem vniuersi hoc triplex genus requiriẽ. ꝛ
hoc ꝓpter triplicẽ perfectõnẽ vniuersi. q̃ attendiẽ in
amplitudine ambitus. sufficiẽtia ordinis. influentia
bonitatis. in quibus tribus exprimit cãm triplicem
perfectõnẽ. videlicꝫ potẽtie. sapiẽtie. ꝛ bonitatis. Vñ
59 ꝓcedẽde sũt rões ad hoc inducte. Ad obĩ ꝙ in ope
ribus salua debet esse ordinatio. vt oĩa fiant propẽ
diuinã bonitateꝫ ꝑticipãdã. dõm ꝙ fieri ꝓpter diui
nã bonitatẽ ẽ duplr̃. Aut oñdendã. ꝛ sic facta sunt ce
tera. oĩa eĩ diuinã exprimũt bonitatẽ. Aut ꝑticipã
dam. ꝛ hoc duplr̃. aut qꝛ sunt nata ꝑticipare. aut qꝛ
seruiũt ꝑticipantibus. Primo mõ condite sunt crea
ture spũales. secũdo mõ corpales. ipse tñ aliquo mõ
ꝑticipãt. sꝫ in carũ ꝑticipatione status non est sꝫ ordi
60 natur ad vlterioreꝫ. Ad obĩ ꝙ in cõiũctione debet
eẽ salua ꝓportio. dõm ẽ ꝙ in cõiũctione aĩe ad corp⁹
salua ẽ ꝓportio. ꝛ absolute. ꝛ in relatione ad finẽ. Ab
solute. Nam q̃uis supmũ spũs ꝛ infimũ corpis mul
tã habeãt elongationẽ. tñ supmuꝫ corpis ꝛ infimum
spũs summã hñt vicinitatẽ. Spũs eñ aĩalis siue rõ
nalis habet potentiã viuificãdi. vegetandi. ꝛ sentien
di. corpus aũt humanũ habet cõplexionis equalita
tem. habet organoꝝ multiplicitatẽ. habet rursus spi
rituũ subtilitatẽ. ꝛ sm̃ triplicẽ drĩam. Habet eñ spi
ritũ vitalẽ. spũm naturalẽ. ꝛ spũm aĩalem. Compan
do igiẽ cõplexionẽ eq̃lem ad vim viuificatiuã p me
diũ vinculũ spũs vitalis. optimus ẽ nexus. Silr̃ cõ
parando nõ solũ cõplexionis eq̃litatẽ. sꝫ ꝛ organisatio

nẽ. ꝛ organisationis pfectionem ad vim vegetandi ꝛ
sentiendi mediãte spũ naturali ꝛ aĩali. optima ẽ pro
portio ꝛ mirabilis nex⁹. vñ sicut terra ꝛ ignis q̃ mul
tũ distant nectũtur duplici medio. vno qđ magis cõ
municat cũ terra. ꝛ reliquo qđ magis cũ igne. similiẽ
est in ꝓposito. Ostendiẽ etiã pfecta ꝓportio in relatõ
ne ad finem. Cũ eñ aĩe humane data sit libertas ar
bitrij vertibilis ꝛ reuertibilis. i. potens stare. cadere.
ꝛ resurgere. datuꝫ ẽ ei corpus potẽs mori ꝛ potẽs nõ
mori. ꝛ deinde potens in sempiternũ viuificari. Rur
sus cum aĩa creata sit velut tabula rasa. datum est ei
corpus humanũ habens organa multiplicia vt in il
lo posset perfici scientijs. Similiter ex parte corpis ẽ
optima ꝓportio in relatione ad finẽ. cuꝫ eñ sit ordo i
formis corpalibus quod pat. qꝛ forma elemẽti ad for
mã mixti. ꝛ forma mixtionis ad formã cõplexionis.
ꝛ rursus vegetabilis ad sensibile. ꝛ non sit status i re
corporali ꝛ imperfecta. non est status ibi. sed vlteri⁹
disponũt huĩoi forme ad animã rõnalem. per quam
etiaꝫ corpus ꝛ natura corporalis efficitur particeps
eterne beatitudinis. aut ergo oĩs intentio nature cor
poralis soluiẽ. aut necesse est peruenire mediãte aĩa
rationali in vltimũ finem. Ad obijciẽ. in opere dei 61
debet saluari naturaꝝ colligatio. dõm ꝙ veꝝ ẽ. sꝫ sen
sibile ꝛ vegetabile non sunt de necessitate rõnalis ni
si sm̃ ꝙ est rationale per vnioneꝫ. Anima eñ vt pa⁹
tactũ est cũ sit spũs simplex ꝛ purus. non potest vni
ri carni. nisi duplici medio ex parte sui. Similiẽ nec
corpus cõplexionatũ. ꝛ ideo necesse est ꝙ interueni
at natura viuificãdi siue vegetandi. ꝛ natura vlteri⁹
sentiendi. ꝛ ideo in omni hoĩe hec cadũt. sꝫ qꝛ ãgelus
est spũs purus istis non indiget. Patet igiẽ ꝙ cõtra
fidem ꝛ veritatem errãt saducei q̃ negant esse spũm.
Patet nihilominus ꝙ errãt manichei qui negãt aĩ
mã vniri corpori. nõ vt pfectibili. sꝫ vt carceri. Ad 62
obijciẽ vltimo ꝙ deus dat vnicuiqꝫ qđ meli⁹ ẽ. dõm
ꝙ de⁹ nõ dat vnicuiqꝫ simplr̃ meli⁹. qꝛ tũc nõ faceret
res ordinatas sed equaliẽ perfectas. ꝛ hoc repugna
ret perfectõni. qꝛ si essent equalia nõ eẽnt ordinata.
vt dicit Aug. cũ ergo dĩ ꝙ deus dat vnicuiqꝫ qđ sibi
melius est. hoc intellligendũ ẽ sm̃ exigentiaꝫ ordinis
ꝛ nature. nature aũt aĩe competit vniri. nature autẽ
angelice separatã esse a corpore. ꝛ ideo illa rõ nõ va
let. quia dilectio dei non excludit ordinem.

Consequẽter secũdo loco queriẽ de rebus ꝓ
ductis q̃tum ad ordinẽ. Et circa hoc queri
tur duo. Primũ est de ordine reꝝ in compa
tione ad finem. Secundũ ẽ de ordine earũ quem ha
bent adinuicem. Questio. j. i

Cũ omnes creature condite sint ꝓpter diuinã glo
riam. ꝛ vtilitatẽ ꝓpriã. sicut dicit magister. ꝛ accipi pt
ex scriptura. ꝛ Aug. dicit in li. de doc. xpiana ꝙ deus
nos fecit ꝛ diligit. nõ ꝓpter vtilitatẽ suã. sꝫ ꝓpter boni
tatẽ suã. ꝛ vtilitatẽ nr̃am. Queritur ergo q̃s sit finis
pncipalior cõditionis reꝝ. Vtrũ diuina gloria. vl' vti
litas nr̃a. Et ꝙ glia dei vr̃. Ille est finis pncipalior q̃
ẽ vtilior. finis eñ vltim⁹ ẽ potissim⁹. sꝫ vlterior finis
ẽ dei gloria q̃ vtilitas nr̃a. nã nõ glia dei ꝓpter vtili
tatem sꝫ vtilitas ad gliam ordinaẽ. ergo vr̃ ꝙ glia sit pn
cipalior. Item ille finis ẽ principalior q̃ est perfe
ctior. sed glia dei est pfectior. ergo ꝛc. Probatio medie.
pfectior finis ẽ q̃ pfectiorẽ reddit opationẽ ordinatã
ad ipm. sꝫ multo meli⁹ ẽ opus qđ q̃s facit ꝓpter gliam
dei q̃ ꝓpe vtilitatẽ suã. Vñ apls. j. ad Cor. x. Oĩa

in gloriā dei facite. ḡ ꝛc̄. Item ille ē finis pncipali-
or q̄ ē essentialior. ſ glīa dei ē essentialior vnicuiq; rei
condite maxime rōnali. q̄ vtilitas sua. nā res propē
maliciā pōt priuari sua vtilitate. ſ nō pōt vnq̄ q̄n sit
ad dei gliam. Item ille ē principalior finis q̄ ē vni
uersalior. ꝓpter hoc q̄ pncipalis finis totū debet cō-
plecti. ſ glīa dei ē finis quē assequitur oīs natura. si-
ue humana. siue angelica. siue bona. siue mala. ḡ ꝛc̄.
Contra. Ille ē finis principalior rei condite quez
efficiēs magis intendit. ſ deus magis intēdit in cōdi-
tione creature ei⁹ vtilitatē. q̄ gliam suā. ḡ ꝛc̄. Proba
tio medie. sicut dicit aplus. j. cor. xiij. Charitas non
q̄rit q̄ sua sunt. ſ qd̄ alterius. ſ de⁹ q̄ agit facit ex per-
fectissima charitate. ḡ nec q̄rit nec intēdit qd̄ suū est.
ḡ nō suā gliam ſ vtilitatē nr̄am. Item ille finis ē
principalior ꝯditionis rei quē res condita magis ap
petit. ſ vnaqueq; res ita appetit suū ꝯmodū vel vti-
litatē q̄ nullo mō pōt velle oppositū. ſ oppositū glīe
diuine pōt velle. sicut pꝫ i blasphemis. ḡ vtilitas ꝛc̄.
Item ille finis ē potior ꝯditionis rei ad quē effici
ens non ꝑuenit nisi ꝑ effectū. hoc patet. q̄ si eq̄ bene
defensor a pluuijs absq; domo sicut cū domo. si face-
rem domū ꝓpter talē defensionē facerē frustra. si ḡ de
us non ē magis gloriosus post cōditionē rer̄ q̄ an̄. si
faceret res principaliter ꝓpter gliam suā. faceret fru-
stra. qd̄ si nō frustra facit. nō ꝓducit. ḡ nō principali-
ter ꝓpter gliam suā. ſ ꝓpter vtilitatē alienā. Item
ille finis principalior ē q̄ effectū magis ꝑficit cum ad
ipm ꝑuenit. ſ dei fruitio magis aiam ꝑficit q̄ dei lau
datio. ḡ pncipalit̄ facta ē oīa ꝓpter fruitōem q̄ ꝓpter
63 dei gliam ꝛ laudē. R̄° dōm q̄ finis ꝯditionis rei si
ue rer̄ conditar̄ pncipalior ē dei glīa siue bonitas q̄
creature vtilitas. sicut em̄ pꝫ. xvj. Prouerbio. Uni
uersa ꝓpter semetipm opat⁹ ē dn̄s. ſ nō ꝓpter suā vti
litatem vel indigentiā. q̄ ait ps. dixi dn̄o de⁹ me⁹ es
tu. q̄m bonor̄ meor̄ nō eges. ḡ ꝓpter sui gloriam. nō
inquā augendā. ſ ꝓpter gliam manifestandaz. ꝛ ꝓpē
gliam suā cōicandā. in cui⁹ manifestatione ꝛ ꝑticipa
tione attēdit̄ summa vtilitas creature. vicz ei⁹ glori-
64 ficatio siue btificatio. Ad ḡ obī q̄ charitas alienū
comodū q̄rit. dōm q̄ secus ē in nobis. ꝛ in deo. Naz
in nobis bonū ꝓpriū differt a bono cōi. ſ in deo bonū
suū est bonū cōe. nā ipē ē bonū oīs boni. si ḡ effectum
nō ordinaret ad se. vel nō faceret ꝓpter se. cum ipē sit
bonū a quo oē bonū. iam effectus non esset bonus.
Qm̄ ḡ vtilitas creature tota attēdit̄ in ordinatione
ad bonū qd̄ de⁹ ē. iō charitas dei oīa rectissime fecit ꝛ
65 couertit ad se. ꝛ sic nō ē in nob. Ad obī q̄ ille finis
ē principalior quē natura magis appetit. dōm q̄ est
loq̄ de natura dupl̄r. Aut de natura vt deficiēte. aut
vt ꝑfecta. Dico ḡ q̄ natura deficiēs in se recuruat̄. iō
ꝓpriū bonū desiderat. ꝛ iō suū cōmoduz. Natura vō
ꝑfecta amore charitatis sursuz eleuat̄. ꝛ multo mag
improportionaliter dei gliam desiderat q̄ vtilitatem
ꝓpriā. vt patet in hn̄tibus charitatē. Qd̄ ḡ obī q̄ il-
le finis est principalior quē magis natura desiderat.
ver̄ ē de natura recta ꝛ ꝑfecta. Qd̄ obī q̄ ille ē pn
cipalior finis ꝯditionis rei ad quē res ꝑfecta ꝑtingit
Rn̄deri pōt primo q̄ hoc habet veritatē q̄n operās
opatur ꝓpter indigentiā alicuius finis. ad quē nō po
test ꝑuenire nisi ꝑ opus qd̄ ꝓducit. sed talis operās
nō est deus sicut patet. ꝛ ideo nō habet locū hic. Uel
aliter dōm q̄ res facte sunt ꝓpē dei gliam. nō inquā
acquirendā vel ampliādā. ſ ondendā ꝛ cōicandā. et
q̄uis glīa dei sit sine rebus factis. nō tn̄ cōicat̄ vl̄ ma
nifestat̄ nisi ꝑ res ꝓductas. Qd̄ obr̄ q̄ fruitio ma
gis ꝑficit. dōm q̄ laus dupl̄r est. s. ꝑfecta ꝛ impfecta. 66
Laus impfecta. min⁹ ꝑficit aiam q̄ fruitio. sed nō sic
laus perfecta. q̄ magis letat̄ in glīa. ꝛ plus gaudebit
dei glia ꝛ honore q̄ de sua glorificatione. ꝛ plus io
cūdabitur in laudādo q̄ in cōsiderādo ꝓpriū bonū. ꝛ
ideo pꝫ q̄ ille finis ē vlterior. Questō. ij. k
De ordine rer̄ adinuicem. nā hunc tangit mgr̄ in
lr̄a. Utrū vicz natura spūalis. dignitate nature ꝑcel-
lat cōpositā ex spūali ꝛ corpali. Certū ē em̄ q̄ vtraq;
ꝑcellit corpalem. Et q̄ sic. vr̄. In omni genere nobi-
lius ē illud ꝓpter qd̄ ē alter̄ sicut finis. eo q̄ est ad fi-
nem. ſ homo ē ꝓpter angelū. Nam sicut dicūt sancti
ꝛ mgr̄ recitat in lr̄a. homo factus ē ad reparationē an-
gelice ruine. ḡ ꝛc̄. Item spūale simpl̄r loquēdo no
bilius ē corpali. ḡ nobilius ē illud qd̄ pure ē spūs ni-
hil hn̄s de corpe. q̄ qd̄ est spūale. ꝛ ꝯiunctū corpori. ḡ
nobilior angelica natura humana. Item in quoli
bet genere immortale ꝛ incorruptibile nobili⁹ ē mor
tali ꝛ corruptibili. sed angelus per naturam est imor
talis ꝛ incorruptibilis. homo vō econtrario. ergo ꝛc̄.
Item quod similius est meliori ē melius. nō sit
similius in ridiculosis. vt simia homini q̄ equus. sed
angelus ē deo similior ꝛ deiformior q̄ homo. hoc ma
nifestum est. ꝛ non in ridiculosis sed in optimis. ergo
simpl̄r melior est natura spūalis q̄ cōposita. Con-
tra. Augu. Mente humana solus deus est maior. vn̄
in li. de trini. xvj. ꝛ in lib. lxxxiij. q. dicit q̄ immediate
ipā mens a prima veritate formatur. ꝛ inter ipsam ꝛ
deum nihil cadit mediuz. ergo angelus non est supra
mentem humanaz. ḡ per se adeo bona ē vt angelus.
sed anima ꝓpter cōiunctionē sui cum corpe non dete
riorat̄. immo maius bonū est. cum corpus sit bonū.
ḡ simpl̄r totus homo angelo melior. Item in oī
genere quod tenet rōnem finis illud est melius. ſ in
genere creaturar̄. homo tenet rōnem finis. nō ange-
lus. Un̄ Remigius dicit ꝛ phs. q̄ nos sumus finis
quodammō omniū q̄ sunt. qd̄ nō dr̄ de angelo. ḡ ꝛc̄.
Item si optimū in vno genere est melius optimo
in alio. ꝛ simpl̄r hoc illo melius. sed optim⁹ in genere
hominū est melior optimo in genere angelor̄. vt pa-
tet. quia xp̄s. ḡ ꝛc̄. Si tu dicas q̄ non inq̄tum homo
sed inq̄tum deus. obijcitur de beata virgine q̄ est pu
re femina. ꝛ tamē domina angelor̄. Item maior ē
qui recūbit q̄ qui ministrat. teste domino Luce. xxij.
sed angelus ministrat homini. Hebre. j. Omnes sunt
administratorij spūs ꝛc̄. R̄° dōm q̄ cū q̄rit̄ de or-
dine spūs rōnalis siue vniti ad spūm angelicū vel se- 67
paratū. de duplici ordine potest intelligi. aut de ordi-
ne q̄tum ad finem. aut q̄tum ad nature dignitatez.
Si q̄tum ad finem. sic dico q̄ sunt pares. nā ad eun
dem finem. s. ad eternam beatitudinē immediate or-
dinant̄. ꝛ eadem est mensura hominis q̄ ꝛ āgeli. nec
homo ꝓpter angelū nec angelus ꝓpter hominē. tn̄ si
cut lex charitatis facit in mēbris corpalibus ꝛ conci
uibus ciuitatis q̄ vnū membrū supplet indigentiam
alterius. vt pꝫ. quia oculus videt sibi viam ꝛ pedi.
ꝛ pes fert seipm ꝛ oculū. ꝛ in ciuibus terrene ciuita-
tis similiter contingit. Similiter intelligendum ē de
homine ꝛ in angelo qui sunt ciues ciuitatis superne.
nam homo habet labilitatem ad labendū frequēter
ꝛ possibilitatez ad resurgendum. Angelus vō stans
perpetuitatem in stando. ꝛ cadens impossibilitatem

in resurgendo. ideo angelus stans sustentat hominē
sine infirmitatē humanā. ꝛ homo resurgens reparat
ruinā angelicā. Ideo quodā mō angelus ꝓpter hoīem.
ꝛ quodā mō hō propter angelū. ꝛ ideo in hoc ordine
pares sunt. Si aūt loquamur de ordine q̄tum ad na
ture dignitatē. dōm ꝙ simpliciter loquēdo. angelus
ē creatura supior hoīe. Natura enī angelica sicut pa
tet ex multis scripture locis nobilior ē humana. ꝛ in
supiori gradu consistit. Cōcedende igit̄ sunt rōes
manifestantes ꝙ angelus nature dignitate ꝑcellit ho
68 minē. ꝓter primā ad quā solutū est. Ad ꝗ obi͂ in cō
trariū ꝙ nullū cadit mediū inter mentē ꝛ deū. dōm
ꝙ est mediū ꝫm dignitatē nature. vel ꝫm causalitatē
influentie. primo mō cadit mediū. scdo mō nō. Naꝫ
deus immediate influit in mentē. ꝛ ꝓpterea ip̄a mēs
69 immediate a prima veritate formatur. Qd̄ obijcit̄
secundo ꝙ hō tenet rōnē finis. dōm ꝙ aliquid propt̄
qd̄ res ē. ē duplr̄. s. aut ad supplendū indigentiā. sicut
domus ꝓpter hoīem. ꝛ calceus propter pedem. aut
ad supplendū eius influētiā. sic hō propter deū. Qd̄
vltimo mō habet rōnem finis nobilius est. qd̄ primo
mō non. qꝛ cū homo oībus indiget. angelus nullo
nisi deo. ideo oīa propter hominē. nō oīa propt̄
angelū. In cuius rei signū angelus condit⁹ est in pn
70 cipio. homo vō in die sexto. Ad obi͂ de optimo in
telligendū ē per se ꝛ ꝑcise. nec beata virgo. nec xp̄s ex
cedūt angelos pure rōne nature. s rōne multiplicita
71 tis gratie. Ad vltimo obi͂ de ministerio infra meli
us patebit. ad p̄ns tn̄ sufficiat dicere ꝙ alicui mini
stratur dupliciter. aut propter se sicut regi ꝛ dn̄o ꝛ ta
lis ē nobilior. aut propter aliū. sicut ministrat miles
gartioni regis. ꝛ ꝑ hoc ē ar. soluēdū. Angelus enī mi
nistrat hoī ꝓpt̄ deū. sicut diues pauperi. fortis egrotāti.

Consequenter tercio loco queritur de mō di
stinguendi spūm āgelicū ab aīa rōnali. Et q̄
rūtur duo. Primo querit̄ vtrū differāt spē.
an tm̄ numero. Secūdo q̄ sit illa differentia ꝑ quam
differūt. Questio. j.

Qꝫ aūt differāt specie vr̄. Que differunt specie ha
bent diuersas ꝑfectiones ꝫm speciē. sed hō ꝛ angelus
differūt specie. constat. ꝛ anima dat speciem homini
ꝛ actū specificū. ꝗ ꝛ anima ꝛ angelus. Item que
sunt similia specie. vel simul ꝓducūtur. vel vnū facit
ad ꝓductionē alterius nisi ꝓducāt̄ per propagatio
nem. sed anime nō simul cū angelis sunt ꝓducte. nec
angeli faciūt ad animarū productionem. ꝗ ꝛc. Si tu
dicas ꝙ similiter potest argui de animabus. hoc fal
sum videt̄. qꝛ pater facit ad generatōnē prolis. Itē
plus cōuenit sensibile cum sensibili. q̄ sensibile ꝛ ve
getabile cum non sensibili ꝛ non vegetabili. sed ani
ma humana per essentiam ē sensibilis ꝛ vegetabilis.
alioquin nō faceret animal. ergo cum differat spē ab
anima sensibili tm̄ ꝛ vegetabili. multoplus differt a
spiritu angelico qui nec ē sensibilis nec vegetabilis.

Contra. quoꝝ ꝑfectio ꝛ cōplementum vltimū est
vnū specie. ip̄a sunt vnū. sed ad eandem beatitudinē
ordinatur homo ꝛ angelus. q̄ est visio ꝛ fruitio dei.
ꝗ homo ꝛ angelus. siue anima ꝛ angelus sunt specie
vnū. Item quoꝝ differentia vltimo cōpletiua est
specie vna. ip̄a sunt vnū. sed differentia vltimo ꝯple
tiua anime rōnalis ꝛ angeli ē hoc qd̄ ē rōnale siue in
tellectuale. ꝛ in hac cōicant. sicut dicit Grego. ꝙ ho
mo cōicat esse cū lapidibus. intelligere cū angelis. ꝗ
ꝛc. Itē quoꝝ optimū naturale est vnū. ip̄a sunt specie
vnū. sed optimū naturale hominis ꝛ angeli ē vnū si
cut dicit Bern̄. ad Eugeniū. optimū inq̄t tui ꝛ ange
li rō est. ꝗ cū spēs accipiat̄ ab optimo. patꝫ ꝛc. R.
Ad ꝑdictoꝝ intelligentiam notandum ꝙ circa hoc
fuit triplex opinio. Quidā nāqꝫ dicere voluerunt. ꝙ
q̄stio ista nulla ē. Cū ei q̄rit̄ vtrū aliq̄ differāt specie.
supponit̄ ꝙ vtrūqꝫ sit i genere ꝛ spēs. ꝛ qm̄ aīa nō ē
spēs. s spēi pars. nec ē in genere ꝫm rectā lineā vt spe
cies vl' indiuiduū. s a latere. vl' magꝭ ꝑ reductionē si
cut ꝑncipiū. iō dicūt ꝙ q̄stio ista nulla ē. cū aīa nō sit
spēs. Sꝫ hec rn̄sio poti⁹ ē euasio ad hoīem q̄ solutio
ad rōem. Nā adhuc restat q̄stio. cū aīa sit sub̄a ꝛ for
ma sub̄alis. vel hn̄s formā sub̄alem in q̄ oēs aīe cō
ueniūt. vtrum in eadem conueniant anima ꝛ ange
lus. an sit ibi solum differētia accidētalis. Preterea
anima sepata spūs ē ꝛ sub̄a ꝓut ē res ꝑ se ens et ꝑ
se substās accn̄tibus. ꝛ ꝫm sui mutationē susceptibi
lis ꝯtrarioꝝ. ꝗ ꝓprie ē sub̄a ꝛ recte in genere sub̄tāie.
sicut sub̄a prima. ꝛ angelus silr̄ cōstat. Si ergo de oi
bus primis substātijs rōnabiliter ꝯtingit q̄rere vtrū
spē cōueniāt vel differāt. pꝫ ꝙ q̄stio ē bona ꝛ recta.
ꝛ rn̄sio ē fuga. Scda vō positio ē. ꝙ anima ꝛ āgelus si
ꝯsiderat̄ aīa vt spūs. ē eadē spē cū āgelo. s differt in
hoc ꝙ aiaꝝ ad aīas est aliq̄ validior silitudo. sicut aq̄
eadē aque dr̄ esse. ꝛ rō q̄ mouet eos ē ꝓpter ꝯuenien
tiā in optimo ꝛ nobilissimo eē suo. sicut osūn est in
obijciēdo. Sed hec positio cōiter nō tenet̄. qꝛ planū
ē hoīem ꝛ āgelū nō solū spē. s etiā genere differre. ꝗ ꝛ
ꝑfectō siue forma dās spēm homini ab āgelo differt.
hec aūt ē aīa. ergo differt spē ab āgelo. ꝛ hoc melius
patebit infra. Tercia positō ē ꝙ angelus ꝛ aīa specie
differāt. q̄ sit aūt illa dr̄ia q̄retur iam. Nūc aūt iuxta
cōem positionē oīm tenendū ē ꝙ essentialiter diffe
rant ꝛ in genere sub̄e. Vn̄ ꝯcedende sunt rōes ꝓban
tes angelū ꝛ aīam esse specie differētes. eo mō q̄ licet
dicere aīam rōnalem esse spēm. nā ꝓprie loquēdo po
tius ē forma spēi siue pars formalis q̄ spēs. extenso
tn̄ noīe pōt spēs appellari. Ad obi͂ ꝙ ꝑfectio ange 72
li ꝛ hoīs eadē sunt spē. dōm ꝙ ē ꝑfectio in eē pmo. et
in esse secūdo. q̄ꝝ ꝑfectio in esse secūdo ē eadē. ip̄a ꝓ
pter hoc nō sunt eadē. nā cignus ꝛ nix sunt alba ea
dem albedine ꝫm spēm. s illud hꝫ veritatē in ꝑfectio
ne q̄tū ad pmū esse. h' aūt mō nō ē gloria vel gr̄a ꝑfe
ctio. Ad obi͂ q̄ꝝ dr̄ia vltimo ꝯpletiua ē eadem ꝛc. 73
dōm ꝙ rōnale ꝫm ꝙ ē dr̄ia aīe ꝛ āgeli differt. Nā
rōnale āgeli ē intelligere. s rōnale aīe ꝓprie ē rōnale.
nā āgelus natus ē intelligere ꝫm intellectū simplicē
ꝛ deiformē. aīe ꝫm intellectū inq̄sitiuū ꝛ possibilē. ꝛ
ꝑ hoc pꝫ solutō ad seq̄ns. nā q̄uis rō sit optimū mei
ꝛ angeli. tn̄ rō mea ꝛ rō angeli ē alia ꝛ alia. nō tm̄ ꝫm
accidēs. s etiā ꝫm spēm ꝛ essentiā vt patet.

Questio. ij.

Que sit illa dr̄ia ꝑ quā āgelus ꝛ aīa differūt. Qꝫ
autē differāt eēntialit̄ ꝑ hoc qd̄ ē vnibile vī pmo sic.
Sicut se habet corpus hūanū ad corpus nō vnibile.
sic se habet spūs human⁹ ad spūm nō vnibilē. s cor
pus humanū differt spē. immo etiā genere vt videt̄
a corpe nō vnibili. vtpote a lapide ꝑ hoc ꝙ ē vnibile
anime viuificanti. ergo ꝛc. Item eē vnibile ꝯuenit
rationali anime. aut ergo essentialiter. aut accidenta
liter. Qꝫ nō accidentaliter constat. quia tūc ex homie
ꝛ anima nō fieret vnū per essentiā. ergo essentialit̄ h'
cōuenit anime. sed q̄cunqꝫ differūt in aliquo essentia
li differūt specie. ꝛ sic anima ꝛ angelus. ꝗ ꝛc. Itēꝫ

parasuū esse completū non habet nisi ꝑm ꝙ ē i toto.
ergo ⁊ similiter anima rōnalis cum sit pars hominis.ſ
nō est pars hominis nisi inq̄tū ē vnibilis.ergo i vni-
bilitate ad corpus consistit complemētū anime .sed
ꝑ illud hȝ vnūqdq̄ȝ essentialit̄ differre siue distingui
ab aliquo in q̄ consistit eiꝰ cōplementū.ḡ ⁊c. Item
viuificare ē actus aie rōnalis quē habet in corpꝰ.aut
ergo actꝰ accidētalis.aut eēntialis.Si accidētalis.ḡ
vita accidit homini.qd̄ manifeste falsum ē.qꝛ tūc ac-
cideret ei eē aial. Si ē actus sub̄alis siue eēntialis .ḡ
inest aie rōne sui. quo est sui formale ⁊ cōpletiuū.ḡ si
penes illud accipit̄ dr̄ia formali ⁊ cōpletiua vniuſ-
cuiusq̄ȝ qd̄ ē formale ⁊ cōpletiuū.penes illud q̄ aima
nata ē viuificare corpus sumit̄ illa dr̄ia.ſ eoipo nata
ē aia vniri corpi q̄ nata est corpus viuificare.ḡ penes
vnibilitatē sumit̄ aie ad angelū dr̄ia essentialis speci
fica. Contra.ois dr̄ia prior ē ꝑ naturaȝ q̄ȝ id cuius ē
dr̄ia.ſ vnio siue vnibilitas ad corpꝰ cōsequit̄ animā.
qꝛ dicit relatōnē ad alteꝝ sine quo pōt aia esse ⁊ intel
ligi.ḡ vnitas siue vnibile nō ē illud ꝑ qd̄ differt ange
lus ⁊ aia. Item dr̄ia ꝯpletiua debet esse ꝓpria eius
cuius ē dr̄ia.ſ esse vnibile nō soluȝ rōnali aie cōuenit
ſ etiā vegetabili ⁊ sensibili.ergo non est anime rōna-
lis ꝯpletiua dr̄ia. Item dr̄ia specifica debet accipi
penes id qd̄ in re ē optimū. ſ vnūqdq̄ȝ debet diffiniri
per id qd̄ ē optimū in ip̄o. ſ eē vnibile ꝯuenit aie pe-
nes suū infimū.ḡ penes illud dr̄ia ꝯpletiua non pōt
accipi. Item dr̄ia ꝯpletiua ita essentialit̄ adheret
ꝙ eius oppositū nō pōt inesse. vel ▮ inest actu. nō tñ
inest naturaliter.ſ aia rōnalis sic ē vnibilis ꝙ sepabi
lis.⁊ sic sepabile eē ꝯuenit aie ꝑ naturā ⁊ ꝑ hoc differt
a vegetabili ⁊ sensibili. ḡ esse vnibile corpi nullo mō
potest esse specifica dr̄ia ꝑ quā differūt angelus ⁊ aia
74 Rꝫ dōm ꝙ circa hoc triplex ē modus dicēdi.Qui-
dam eñ conati sunt assignare dr̄iam specificam āge-
li ⁊ anime ꝑ ꝯpationē ad deum.Et rō que mouit eos
hec fuit.qꝛ dr̄ia vltimo ꝯpletiua penes id qd̄ est in re
nobilius debet accipi. ⁊ ideo voluerūt dicere ꝙ aia ⁊
angelus differunt. quia angelus habet intellectū dei-
formē.vt vult Dyon.vñ habet sibi spēs innatas ⁊ vi
det aspectu simplici.ſ aia habet intellectū potētiona-
lē siue collatiuū ⁊ inq̄sitiuū ⁊ hoc ꝓ naturā.q̄cq̄d sit
de gloria .Sȝ iste modus assignandi dr̄iam nō vr̄ eē
oīno ꝯueniens.Primo qꝛ dr̄ie reꝝ accipiūt̄ ꝑm ꝯpa
ratōnem reꝝ quā hn̄t in se nō in relatione ad deū. re
spectu cuius potius ꝯueniūt.Amplius. deiformitas
intellectus respicit potentiā intellectiuā.nos aūt q̄-
rimꝰ de dr̄ia essentiaꝝ.nō de dr̄ia potētiaꝝ. Postre
mo.qd̄ obtinet̄ per grām nō ▮ ꝯtra naturā institutā.
ſ deiformitatem acq̄rit intellectus per gloriaȝ. ḡ hec
dr̄ia intellectui hūano nō ē aliena. ergo per hāc non
differt angelus ab aia.Et ꝙ plus ē. aia sepata modū
intelligendi hȝ quē hȝ āgelus.⁊ aima ade habuit spe
cies innatas vt hȝ āgelus.⁊ hoc totū q̄d accidentale
vr̄ dicere.ḡ penes hoc eēntialis dr̄ia non debet sumi.
Alij vo fuerūt q̄ conati sunt dr̄iam inuenire ꝑm cō-
parationem reꝝ adinuicē.⁊ qꝛ nō potuerūt inuenire
actus differētes formalit̄ per q̄s venirēt i cognitōeȝ
diuersarū dr̄iaꝝ.ſ inuenerūt actus differētes gradu
⁊ dignitate.dixerūt ꝙ aia ⁊ āgelus differūt spē ꝓpter
maiorē excessum in simplicitate ⁊ bonitate nature. ⁊
iste excessus in eēntialibus variat spēm q̄ñ excessus
ille erit limitē spēi debitū. sicut calidū in q̄rto gradu
ē alteriꝰ spēi.q̄ȝ calidū in primo.sic dicunt esse in ꝓpo
sito. Sed hoc valde dubiū est ꝙ angelus tm̄ excedat
aiam ꝙ ex ipso excessu dr̄ia speꝝ fiat.cū optima ani-
ma.s.xp̄i.nobilissima sit creatura. nec exeat spēm hu
manā.Et p̄terea.esto ꝙ esset ibi excessus.penes ip̄m
non debet sumi differētia specifica.quia potius vr̄ cō
sequi dr̄iam specificā q̄ȝ econuerso.Potius eñ res di-
uersarū bonitatū gradū hn̄t in nobilitate ꝓpter natu
ras diuersas speꝝ q̄ sunt nate cape plus ⁊ minus. q̄ȝ
ecōuerso.Et iteꝝ hec dr̄ia valde generalis ⁊ transcē-
dens esse vr̄.qꝛ si ita pōt accipi hic. pari ratione vbi-
q̄ȝ.Et ideo tercius ē hic modus dicendi quē ꝓbabi-
liorē extimo.q̄ sumit̄ ▮ cōpationem aime rōnalis ad
corpus humanū.ex qua ꝑte innotescit nobis aia nō
solū ꝑm accidētia.ſ etiā ꝑm sbam ⁊ naturā. ⁊ non so
lum ꝑm id qd̄ indignitatis.ſ etiā ꝑm id qd̄ nobilita-
tis.Hoc eñ qd̄ ē aiam vniri corpori humano siue vi
uificare corpus humanū nō dicit actuȝ accidentalē.
nec dicit actum ignobilē. Nō accidentalē.quia rōne
illius est anima forma substantialis . Non ignobilē.
quia rōne illius ē anima nobilissima forma omniū.⁊
in aima stat appetitus totius nature.Corpus eñ hu
manū nobilissima cōplexione ⁊ organisatōne que sit
in natura est organisatū ⁊ complexionatum.iō nō cō
pletur.nec natuȝ est compleri.nisi nobilissima forma
siue natura. Illud ergo quo anima est vnibilis cor-
pori tali.dicit q̄d eēntiale respiciēs qd̄ ē nobilissimuȝ
in aia.⁊ ita penes illud recte sumit̄ specifica dr̄ia ꝑm
quā differt aia a natura angelica. vnde rationes ad
hoc inducte.cōcedende sunt. Ad illa q̄ obijciuntur
in contrariū ex dictis patet Rꝫ Qd̄ eñ dicit ꝑmo ꝙ 75
dr̄ia debet esse prior.dōm ꝙ veꝝ est.sed dr̄ia illa que
est esse vnibile.nō dicit purā relationē.sed naturaleȝ
aptitudinem que inest anime ꝑm principia intrinse-
ca.q̄ priora sunt aia ꝑ naturam.sicut rationale respe
ctu hominis. Qꝛ obī ꝙ dr̄ia cōpletiua debet eē ꝓ- 76
pria.dōm ꝙ vniri corpori nō est ꝓprie creature ratio
nalis.sed tm̄ vniri corpori hūano.sicut dicit illud qd̄
est anime essentiale ⁊ nobile.sic etiam importat qd̄ ē 78
propriū. Et per hoc pȝ aliud. nam illud quo me
diante aia ꝑficit corpus hūanū ē illud q̄ aia ē ratōna
lis ⁊ qd̄ etiā ē principiū aliarū nobiliū opationū. ſ ꝑ
ficit illud nō mediāte potentia. sed respicit seipsa.se
ip̄a eñ aia ꝑficit corpus.sicut forma seip̄a vnitur ma
terie. Qꝛ obī vltimo ꝙ dr̄ia essentialiter adheret.
dōm ꝙ esse vnibile adheret insepabiliter .quia apti- 79
tudo semper inest.q̄uis nō semꝑ insit actus. sicut pa
tet in ratōnabilitate ⁊ gressibilitate.⁊ sicut gressibilis
trūcatur.sic rōnalis aia stulta efficit̄.nō natura.ſ ꝓ-
pter defectū nature.ita ꝙ aia sepatur. hoc ē in penaȝ
peccati.⁊ iō eē sepabileȝ.nō sic assignat̄ dr̄ia aie.sicut
esse vnibilem.Amplius.Anima rōnalis eoip̄o ꝙ na
ta ē ꝑficere corpus sic ꝑfectū ⁊ ordinatuȝ ꝑ naturam
ad immortalitatē ē immortalis. ⁊ eoip̄o nata ē sepa-
ri ab hoc corpe iā mortuo ꝓpter pctm̄. ⁊ ita nūc non
dicit aliā dr̄iam q̄ȝ hoc qd̄ ē esse vnibile.sed consequi
tur illam.quia sicut non est sepatio.nisi prioris vniti.
sic non est sepabilitas in aliquo.nisi prius fuerit vni-
bilitas ꝑ naturā. ⁊ ideo si aliquid pōt eē dr̄ia anime.
videt̄ ꝙ hoc maxime sit illud qd̄ per hoc nomen si-
gnificatur.Intellectus eñ noster rarissime peruenit
ad cognitōnem forme substantialis nisi a posteriori.
⁊ quia sicut cognoscit.sic nominat.ideo differētias ꝑ
naturam priores.vt plurimū nominat a posteriori.⁊
sic patent q̄sita.

Distinctio secũda agit in speciali de conditione spũalis creature.s.angelice qualis facta sit.

Eangelica itaqꝫ natura ⁊c̃. Supra egit magister de reꝝ ꝓductione in generali. In hac autē pte agit de ꝓductõe reꝝ in spāli. Et qm̃ triplex ē drīa creature.s.spũalis.⁊ corpalis.⁊ ꝯposita ex vtraqꝫ.iō hec pars hꝫ tres. In pˢma agit de cõditõe spũalis creature. In secũda de cõditione corpalis creature.j.di.xij.hec de ãgelice nature ⁊c̃. In tercia de cõditõe nature ex vtrisqꝫ ꝯposite.s.hũane.ĩfra dis.xvj.his excursis q̃ supra de homine. Prima pars habet duas. In prima determinat q̃les facti sunt ãgeli ex prima cõditõe. In secũda determinat q̃les facti sunt auersione ⁊ cõuersione.infra di.v.post hec cõsideratio adducit ⁊c̃. Prima pars habet duas. In prima determinat qñ ⁊ vbi creati sunt angeli. In secũda vo q̃les creati sunt.infra di.iij.ecce ostῦsum ē vbi angeli ⁊c̃. Prima pars habet duas.primo enĩ determinat qñ angeli creati fuerũt. In secunda vbi .infra di.eadē.iam ostῦsum ē ⁊c̃ Prima pars hꝫ q̃tuor pticulas. In prima p̃mittit ꝓhemiũ ĩ quo aperit suã intentionẽ. In secũda vo mouet ex autoritatibꝰ dubitationẽ circa durationẽ siue initiũ vel mensurã ãgelice conditõnis.ibi.Quedã autoritates videntᷣ. In tercia determinat veritatẽ ⁊ cõfirmat.ibi.Videtur itaqꝫ hoc esse tenendũ. Quarto vo ⁊ vltimo veritatẽ p̃determinatã ⁊ probatã cõcludit.⁊ autoritatẽ in oppositum determinat.ibi.Simul ergo cum tempore ⁊c̃.

Determinat qñ ãgeli creati fuerũt. premittens prohemiũ.in quo aperit suã intentionem. a

Eangelica itaqꝫ natura hec primo cõsideranda sunt qñ creata fuerit. ⁊ vbi. ⁊ q̃lis facta sit dũ primũ cõderetᷣ. Deinde qualis effecta auersione quorũdã.⁊ cõuersione quorundã. De excellẽtia quoqꝫ ⁊ ordinibus ⁊ donorũ drīa ⁊ de officijs ac nominibus alijsqꝫ pluribꝰ aliq̃ dicenda sunt.

Mouet ex autoritatibus dubiũ de initio. duratõe. ⁊ mensura angelice creature. b

Quedã autoritates vidẽtur innuere ꝙ añ oẽm creaturã creati sint ãgeli. Vñ illud.prior oĩm creata ē sapiẽtia. qȯ intelligitᷣ de angelica natura.q̃ in scriptura sepe vita.sapia.⁊ lux dr̄. Nã sapia illa q̃ deꝰ ē creata nõ ē. Filiꝰ enĩ sapia pris ē genita. nõ facta nec creata. ⁊ tota trinitas vna sapia ē.q̃ nõ facta nec creata ē. nec genita vel procedẽs. De angelica ergo vita illud accipiendũ ē.de qua dicit scriptura quãdo facta est.s.primo omniũ. Sed rursum alia scriptura dicit. In principio creauit deus celuꝫ ⁊ terram. Et in ꝓpheta tu in principio dñe terram fundasti. ⁊ opa manuũ tuarum sunt celi. ⁊ videtᷣ ꝯtrarietas q̃dã oriri ex assertionibus istis. Nã si primo oĩm creata ē sapia. oĩa post ipam facta videtᷣ.⁊ ita post ipam facta videtur celũ ⁊ terra.⁊ ipa facta añ celũ ⁊ terram. Item si in principio creauit deus celũ ⁊ terrã.nihil factũ ē añ celũ ⁊ terrã. nec ipsa sapiẽtia facta ē añ celũ ⁊ terrã. Cũ ergo hec ꝯtraria videantur.nec in diuina scriptura phas sit sentire aliq̃d esse cõtrarietatis.requiramus intelligentiã veritatis.

Determinat veritatem ⁊ confirmat. c

Videtᷣ itaqꝫ hoc eẽ tenẽdũ ꝙ simlᷣ creata ē spũalis creatura.i.angelica.⁊ corpalis. ſm ꝙ põt accipi illud Salomonis. Qui viuit ineternũ creauit oĩa simul. id ē spũalem ⁊ corpalem naturã.⁊ ita nõ prius tempe creati sunt angeli q̃ꝫ illa corpalis materia quatuor elemẽtoꝝ.⁊ tñ primo oĩm creata ē sapiẽtia. quia ⁊ si non tempe p̃cedit tñ dignitate. Qꝫ autẽ simul creata fuerit corpalis spũalisqꝫ creatura. Aug.sup Geñ. apte ostendit dicens. Per celũ ⁊ terrã spũalem corpalemqꝫ naturam intelligi. ⁊ hec creata sunt in principio.s.tpis. vel in principio.quia primo facta sunt.

Ecci.i.

Geñ.i.

a Psal.c.

Ecci.xviij.

Qꝫ simul creata fuit corpalis ⁊ spũalis creatura.

a Tu in principio dñe terraꝫ fundasti. Vꝫ hoc falsum. pˢmo ex hoc ꝙ dicit terraꝫ esse fundatã.quia nõ vꝫ esse fundata ſ potius appẽsa ſm ꝙ dr̄ Isa.xl.qui appendit tribus digitis moleꝫ terre. Et ꝓuerb.viij. Qñ appendebat fundamẽta terre. Item falsum videtᷣ dicere cũ ait in pˢncipio terram fundasti. qꝛ terra fcã fuit tercõ die ergo non fuit fundata in principio. Iuxta hoc q̃ritur supra q̃d terra fundata sit. ⁊ vꝫ ꝙ sup aquas ꝓpter illud ps. q̃ fundauit terrã sup aq̃s. Contrariũ añt videtur ꝑ scripturaꝫ q̃ dicit. q̃ fundauit terrã sup stabilitatẽ suam. ⁊ ꝑ naturaꝫ q̃ dictat aquã esse minus grauem q̃ terram. ⁊ ita ſm ordinẽ nature ñ terrã supra aquã sed ecõuerso. Rꝰ dõm ꝙ nomine terre ĩ scriptura intelligitᷣ materia corpaliũ. intelligitur etiam elemẽtũ terre.⁊ vtroqꝫ modo accipi potest in p̃dicta autoritate ⁊ vere Si enĩ terra accipiatur pro mã informi. sic recte dr̄ ĩ pˢncipio dñe terrã fundasti .i. in pˢncipio fecisti materiaꝫ informẽ quasi fundamentũ oĩm formarũ. Que iõ dr̄ esse

Q: nihil factū ē añ celū ⁊ terram. nec etiā tēpus. cū tpe enī facta sunt ꝟ nō ex tempore.

Antea enī nihil factū ē. nec etiā tp̄s factum est ante spūalem. s. angelicā naturā. ⁊ añ corpalē. s. materiā illam q̄tuor elementorū ꝯfusam. Illa enī cuz tpe creata sunt. nec ex tpe. nec in tpe. Sicut nec tp̄s in tpe creatū ē. q2 nō fuit tp̄s añq̄z esset celū ⁊ terra. Uñ Aug. in li. de trinitate dicit. ꝙ de⁹ fuit dñs anteq̄z tempus esset. ⁊ non in tpe cepit esse deus. quia fuit dñs temporis quādo cepit esse temp⁹
b nec vtiq3 tempus cepit esse in tempore. q2 nō erat tp̄s anteq̄z incipet tempus.

Supius ꝓbatā veritatē concludit. ꝙ simul cū tpe ⁊ cū mūdo cepit corpalis ⁊ spūalis creatura. ⁊ autoritem in oppositum determinat.

Simul ergo cum tpe facta ē corpalis ⁊ spūalis creatura ⁊ simul cum mūdo. nec fuit añ angelica creatura q̄z mundus. quia vt ait Augusti. Nulla creatura creata ē ante secula. sed a seculis cū quibus cepit Hiero. tamē super epistolam ad Titum aliud videtur sentire dicens. Sex milia necdum nostri tpis implētur ānorū. ⁊ q̄ntas prius eternitates. q̄nta tpa. q̄ntas seculorū origines fuisse arbitrandū ē. in quibus āgeli. throni. dñationes. ceteriq3 ordines seruierunt deo absq3 tēporum vicibus atq3 mensuris. ⁊ deo iubente substiterunt. His verbis quidā adherētes dixerunt cum mūdo cepisse tp̄us seculare. ꝟ añ mundum extitisse temp⁹ eternū sine mutabilitate. ⁊ in eo immutabiliter ⁊ intpaliter astruūt āgelos deo iubēte substitisse eiq3 seruisse. Nos autē qḋ pri⁹ dictum est ꝓ captu intelligentie nostre magis approbamus. salua tñ reuerentia secretoꝝ in quibus nihil temere asserendum est. ⁊ illud Hieronimuz dixisse non ita sentiendo sed alioꝝ opinionem referendo arbitramur.

Determiat qḋ Hieroñ. dicere videt ꝙ angeli fuerūt añ tp̄s.

fundata. q2 oēs forme sustentant a materia. ⁊ ip̄e nō sustentāt ab alio nisi a deo. Ideo autē dr̄ fundata in principio. q2 nihil añ ip̄am creatū ē. Si aūt noīe terre intelligit̄ elementū terre. adhuc verus est p̄dictus sermo. Terra enī fundata dr̄ ꝓpter sui stabilitatē ꝟm illud Eccs. j. generatō p̄terit ⁊ generatō aduenit. terra aūt ineternū stat. Hoc elementū. s. terre. ⁊ dr̄ fundatum. ⁊ dr̄ appensuz. Fundatū sup stabilitatē suā. ⁊ fundatum etiā sup aquas. Fundamentū dr̄. quia sicut fundamentuz est infimū inter oēs ptes domus. sic terra ē infimū inter oīa corpora mundi. ⁊ in centro eēns tenet locum fundamenti. Et cum virtute ꝓpria sibi diuinitus data centrū appetat vt i cētro requiescat. fundata dr̄ sup stabilitatē suam. Et hoc dictū esse intelligēdū ē ꝟm veritatē. Scdm aūt nostrā imaginationē ⁊ vulgarē opinionē. cū aque cooperuerāt inferiorē3 supficiē terre respectu nr̄i. ⁊ vltra aquā sit aer. ⁊ vltra aerem sit ignis. dr̄ terra fundata super aquas. Nos enī estimamus terrā esse sup aquā dū cōsideramus aquā sub pedibus nr̄is. Dicit̄ etiā esse tribus digitis appensa. ꝓ eo ꝙ tribus elementis intermedijs distat a celi circūferētia. ⁊ mediātibus illis vr̄ esse quasi appēsa. Et ꝑ hoc patet rn̄sio ad oīa obiecta. Nota tñ ꝙ aliter accipit̄ principiū ꝟm ꝙ noīe terre intelligit̄ mā. Alit̄ ꝟm ꝙ intelligit̄ elementū terre. Scdm enī ꝙ noīe terre intelligit̄ materia. tunc dr̄ fundata in principio. i. in primordio ꝓductionis reꝝ. ꝟ ꝙ terra dr̄ elementū. tūc dicit̄ eē fundata in p̄ncipio. i. in primis operibus sex dierum.
b Nec vtiq3 tp̄s cepit eē in tpe. Cōtra. Oē enī qḋ cepit eē. aut cepit eē in tpe. aut i eternitate. si igit̄ tp̄s cepit esse. ⁊ nō cepit eē in eternitate. g̃ cepit esse in tempe. Item dicit ꝙ deus non cepit esse dñs ex tpe. Et vr̄ esse falsum. q2 nō fuit dñs anteq̄ haberet seruū. ꝟ nō habuit seruū nisi ex tpe. g̃ cepit eē dñs ex tpe. Iuxta hoc q̄ritur vtrū cepit esse dñs. Et ꝙ nō vr̄. q2 dominiū ē ptās coercendi subditos. ⁊ hoc fuit semp in deo. Contrariuz aūt vr̄. q2 relatiua simul sunt natura. ⁊ seruus nō fuit ab eterno. g̃ nec dñs. R. dcm ꝙ differt dicere ꝟm Aug. aliqḋ fieri ex tpe. ⁊ in tpe. ⁊ cū tpe. Ex enī importat ordinē. in importat cōtinentiā. cū importat simultatē. ⁊ ideo nihil ē factū in tpe. nec ex tpe. nisi qḋ excedit̄ a tpe. Quia igit̄ tp̄s ⁊ ea q̄ in p̄mordio tpis creata sunt. a tempe nō excedūtur. iō dicit ea eē creata cū tpe. nō in tpe. nec ex tpe. Et iō cuz deus dicat̄ dñs respectu oīs rei create. deus nō potuit incipe dñs eē ex tpe. nec in tpe. ꝓprie accipiēdo habitudinē eius qḋ ē ex ⁊ in. nos aūt in cōi sermone large accipimus. Qr aūt q̄rit̄ vtrū deus incepit eē dñs. dcm ꝙ dñs vno mō importat potestatē coercēdi subditos. ⁊ sic dicit p̄sidentiā ꝟm habitū. ⁊ cōuenit deo ab eterno. Alio mō importat p̄sidentiā actualē respectu serui. ⁊ sic incepit eē dñs nō rōne mutationis facte in ip̄o. sed rōe mutatōis facte in suo correlatiuo.

Ad intelligentiā huius partis in qua querit̄ de mensura conditionis āgelice nature. duo p̄ncipaliter q̄runtur. Primo de mēsura ei⁹ i se. Scdo ꝯpatione ad mēsurā eē corpalis nature. Circa p̄mū tria q̄runt̄. Primo vtrū spūalia hēant mēsurā ꝓpriā. Scdo vtrū hēant mensurā vnicam. Tercō vtrū habeāt mēsurā simplicē aut ꝯpositā. siue stantē vel successiuā.

Questio. j. a

Qr habeant propriam mensuram. primo videt̄ ꝙ philosophū in libro de causis in penultia ꝓpositione, Inter rem cui⁹ suba ⁊ opatō ē in eternitate. ⁊ rē cui⁹ suba ⁊ opatō ē in tpē. ē res media cui⁹ suba ē i eternitate. ⁊ actio in tpe. ꝟ hoc nō pōt intelligi de eternitate increata. ergo de creata. ⁊ hanc distinguit a tempe ⁊ ponit mensurā subarū spūaliū ⁊ incorpaliū. g̃ vr̄ ⁊c̄.

Itē Ecclastici. j. oīs sapia a dño deo ē. vsq3 ibi. añ euū. g̃ euū dicit q̄d creatū. n̄ suba3. g̃ mēsurā. nō rerū materialiū sed spūaliū. ⁊ hec differt a tpe. vñ Boeti⁹ de ꝯsolatōne. Qui tp̄us ab euo ire iubes. g̃ ⁊c̄. Oē enī qḋ exit ab alio differt ab eo. Itē Dio. de di. no.

in capitulo de euo. Proprietas eui ē inueteratū anti-
quū ſm totū eſſe mēſuras. tpis vo in alteratōne alit
et alit ſe bñs. ḡ ſi idē nō ſe hʒ ſic. et alit ſit et ſemel. nō ē
eadē menſura tpus et euū. ſed euū eſt menſura durā-
5 tiū ppetuo. et talis ē natura āgelica. ḡ etc. Item ſi-
cut ſe habet vnitas ad diſtinctionē. ita nūc ad durati
onem. ſ in ſpūalibus nō ſolū ē repire diſtinctōeʒ ſm
ſubam. verūetiā ei⁹ menſurā. ḡ pari rōne. et eē angeli
menſurā durationis hʒ. ſ nō tpis. cū non varieē nec
mutet. ḡ aliā menſurā ,ppriā. Item oē qd̄ vʒ eē
limitatū actu. habet menſurā p quā pōt cognoſci ei⁹
limitatio. ſ tale ē eſſe ois creati. ḡ etc. arguatur vt pri-
us. Item mēſura duratōnis reſpicit modū durā-
di. ſed ſpūalia bñt modū ſue durationis differentem
a corpalibus. maxime a mutabilibus cū durent ppe-
tualiter et immutabilit. ḡ p iſtā menſurā bñt mēſura
ri. Contra. Augu. ad Oroſiū. deus mouet ſpūalē na
turā p tpa. corpalē vo p loca et tpa. ḡ ſpūalis nature
mēſura ē tps. Item Beda. Quatuor fuerūt pmo
creata. āgelica natura. mā prima. celū empyreū. et tē-
pus. ſi ḡ tps ſtat p mēſura. ḡ aut ſpūalia in pncipio
nō habuerūt mēſurā. aut no habuerūt aliā a corpali-
bus. aut Beda fuit inſufficiens in illa numeratione.
Item rōne vi. vn⁹ ē locus q̄ ē cōtinentia viſibiliū
et inuiſibiliū vt empyreū. ḡ ſi mēſura q̄ ē tps nō ē mi-
noris appropriatōnis q̄ locus. vi q vnū ſit tpus in
quo ſint ſpūalia et corpalia. nō ḡ bñt mēſurā ,ppriam.
Item ſicut ideʒ eſt nūerus q̄ mēſurāt et nūerant. x.
canes et. x. hoies. ſic idē ē nūerus q̄ nūerātur. x. angeli
et. x. hoies. ſi ḡ ſpūalia nō bñt aliā mēſurā diſtinctio-
nis q̄ corpalia. ḡ nec aliā mēſurā durationis. Itē
hō btūs et angelus mēſurātur eadē mēſura. qr oēs
beati. ſ hō btūs hʒ idē eē cū ſe nō btō. ḡ et eandē mēſu
ram. ḡ eadem menſura menſurantur homo viator et
āgelus. ḡ et qlibet nā corpalis. nō ḡ hʒ menſuraʒ pro
priam. Itē p impoſſibile. Si hʒ mēſurā. aut ē ſba.
aut ē accidēs. Nō ſuba. ḡ accñs. Si accñs. in q̄ gene-
re. nō niſi in genere qntitatis. nō diſcrete. ḡ ptinue. ſ
nō eſt linea. neqʒ ſupficies. nec corp⁹. nec locus. ḡ vel
ē tps vel nihil. ḡ aut āgelica nā nullā hʒ mēſurā. aut
4 ſi hʒ nō hʒ ,ppriā. R. dōm q cū qrit. vtruʒ āgelica
nā habeat mēſurā ,ppriā diuerſam a tpe. diſtinguēdū
ē. qr aut loqmur de mēſura ſpūaliū ſm eē qd nō mu-
tatur. aut ſm affectōes. Si ḡ de mēſura loquimur q̄
reſpicit eē et q̄ di euū. hoc mō conſueuit ab antiqs do
ctoribus rñderi. Aut loqris de diuerſitate in genere
menſure. aut in genere entis. Si i genere mēſure. ſic
oportʒ ponere diam. ſicut oñdūt autoritates et rōes
inducte. Si vo loqris de diuerſitate in genere entis.
ſic triplex fuit opinio. Nā qdā dixerūt q ſicut loc⁹ et
ſupficies idē ſunt p eēntiā. dria ſm pparatioē. ſic ideʒ
ē nūc eui et tpis. ſola ppatōe differēs. Nūc eui reſpi-
cit ſubam rei. ſuba aūt primi mobilis qītū ad eſſe oi-
no eſt immobilis. cōparata aūt ad ſitū. eſt mobilis. et
primo mō menſuratur nūc eui. ſecūdo mō nūc tpis.
ita q idem ē nūc diuerſimode cōpatum. ſicut idē vl-
timū compatū ad corpus ambiens ē ſupficies. ppa-
ratū ad corp⁹ ambitū ē loc⁹. Sed illud nō pōt ſtare.
qr circa vltimū corpis ille due ppatōes nō ſunt incō
poſſibiles. ſ nūc tpis et eui bñt ,ppietates incōpoſſi-
biles circa idē. Nā ſicut dicit Aug. in li. lxxxiij. q. hoc
ſcʒ nūc eui ē ſtabile. illud. ſ. nūc tpis ē fluxibile. ſed im
poſſibile eſt q vnū et idem et ſm idem ſimul moueat
et ſtet. Et ideo eſt ſecūda poſitio q ipm nūc ſequit
eēntiā materie pme. ſicut igit materia in oībus eſt ea
dem p eēntiā differēs p eē. ſic nūc tpis et eui idē ē per
eēntiā. nō ſicut idiuiduū. ſ ad modū materie idē per
eēntiā. differēs aūt ſolū qītū ad eſſe. et hi poſuerūt q
ois rei qdditas mēſura eadē per eēntiaʒ mēſuratur.
Sʒ nec illud multū ē intelligibile. cū euū ē ſtabile et
quietū reſpiciat. qd qdē habet materia a forma per-
fecta. et hec mēſura nō reſpiciat niſi eſſe actuale et mo
dū eſſendi pplerū. vi q euū nō poſſit ſic accipi ex par
te materie qcqd ſit de tēpore. Cum ḡ modus durādi
eēntialiter et formaliter differat hincinde. patʒ etiam
q mēſura ,ppria. Et iō eſt tercia poſitio q ſpūalia
bñt menſurā diuerſam a tēpore. nō ſolū i genere mē
ſure. verūetiā in genere entis. et hoc nō ſolū cōparati
one. ſ etiā ſm ſubam et formā. Quicquid aūt ſit de di
uerſitate i genere entis. de diuerſitate ſm modū mē-
ſurādi nemo ē q̄ negare poſſit. et hoc ſufficiat qſtioni p
ſenti q̄ qrit vtrū ſpūalia hēant mēſuram diuerſam a
tpe. dōm ē q ſic. Ad ſi queras q̄ ſit illa. rñdendum
ſm ſctōs et phos q di eternitas creata. aut euū. ſed
qm eternitas ,ppie accipit p increato. et euū freqnē
accipit p tpe. iō ,ppio noie pōt euiternitas appella-
ri. Sic rñdendū ē ſi qrat de mēſura q̄ reſpicit ipm eē
ſpūale creature. eē inquā immutabile et ppetuū. Si
aūt qrat de mēſura āgelicaꝝ affectionū vtrū illa ſit a
tpe diuerſa. hoc hēbit qſtōnē infra. nūc aūt planū eſt
q illa mēſura q̄ di euiternitas. variationem affectuū
nō mēſurat. vt dicit Aug. ad Oroſiū. Euū ēm ſolius
eſſe incōmutabilis ē mēſura. Concedēduʒ igit ſm q
oñdūt rōnes q aliq mō ſpūalia bñt mēſurā ,ppriā re
ſpectu tpis et tpaliū. Ad ḡ obi q ſpūalis nā moue 5
tur p tpa iā patʒ R. hoc ēm dicit qītū ad affectiones
nō qītū ad eſſe. Ad aūt obi de qtuor pmo creatis. 6
dōm q nomē tpis extēdit ibi ad ois duratōnis men
ſurā cui⁹ ē ponere principiū. vn̄ valde large accipit.
et cōphendit euū vt meli⁹ infra patebit. Ad obi de 7
loco nō vʒ. qr locus corpalis nō ē mēſura ſpūaliū. q̄
nis ptineat. euū aūt mēſurat et pformat. iō nō valet.
ē vn⁹ locus mēſurās. ḡ vnū tps mēſurās. Si qras a
me vn̄ h. dōm q āgel⁹ vere hʒ duratōnē. ſ nō hʒ extē
ſionē. et iō hʒ mēſurā duratōis. nō extenſionis. Ad 8
obi de nūero. dōm q nō ē ſile. qr idē ē mod⁹ diſtinctō
nis in ſpūalib⁹ et corpalib⁹. ſ nō ē idē mod⁹ duratio-
nis. iō eadē ē ſm ſpēm mēſura diſtinctōnis. nō ſic ea-
dem mēſura durationis. Ad obi de hoie btō et āge 9
lo dōm q mēſura pſili mēſurāt. ſ. euo. qr pſilem bñt
modū durādi. ſ hō viatoꝝ nō mēſurat pſili menſura.
qr qūuis habeat idē eē. hʒ tn̄ modum eēndi et durandi
aliū. et menſura nō tm̄ eſſe. ſed etiam modū durandi
reſpicit. Ad qritur in quo genere ſit menſura āge- 10
lice durationis. Dicūt aliqui q non eſt quātitas. ni-
ſi qntitas vtutis. et iō nō ē in genere quātitatis ,ppie
Sʒ ſi vere mēſura ē. quō nō eſt quātitas vera. Ideo
dicūt aliꝫ q ē in genere quantitatis ſicut pncipiū. Si
tn̄ qrat cui⁹ ſit pncipiū. cū dicat mēſurā diuerſam a
tpe vt oñſum ē. difficile erit aſſignare. Et iō ſani⁹ di-
ci pōt q ſicut tps ponit in ſubiꝫs ſpūalibus qītuʒ ad
affectiones. ſm Aug. licet pſideratio phi ad illud nō
conſcenderit. ſic et mēſura ponit differēs ſpē ab aliꝫs
quātitatibus. licet de illa non loquat phus. quia mē
ſuras reꝝ inferioꝝ determinare intendebat. nec po-
nitur ex hoc in ipo inſufficientia. et ſi etiam poneret.
non eſſet ,pter hoc a veritatis tramite aliquatenus
diſcedendū.

Anū spūalia habeāt mensurā vnā p essentiā. ⁊ quērere vtrū sit vnū euū eternoꝝ. Et q nō. vi. Dion. de di.no. Ipē ē euū enoꝝ. ḡ plura sunt eua. nō p interruptionē. ita q vnū post aliud. ḡ p diuersitatez sil' omnui. Item vnitas accidētalis venit ab vnitate subiecti. ꝫ nō ē ponere vnū subiectuz oim euiternoꝝ. cuz q̄dam spūalia nō hn̄t aliqđ cōe ad cuius aspectū mensurent. ergo nō ē ponere euū esse vnū. Qz autez nullū habeāt tale subiectū qđ sit contentiuū spūaliū hoc apparet qz illud haberet excellentiā. ⁊ influētiā. ⁊ cōtinentiā respectu euiternoꝝ. sicut primū mobile respectu tpaliū. ꝫ tale respectu subaꝝ spūaliū inueniri nō pōt. vt patz discurrēti p singula. ergo ⁊c. Itē omnibus alijs corruptis. possibile ē vnicū angelū remanere cū nō dependeat ab alijs angelis. ⁊ si remanet in esse cōpleto. habz mensurā ꝯtem illud eē. ⁊ hec est euū. ergo remanet euū q̄libet angelo remanente. ⁊ totū remanet ⁊ pfectū. ergo quot sunt āgeli. tot sunt eua. Item euū ē mensura rei pfecte ⁊ maxime ēntis de spē siue de forma. si ergo euum maxime consequitur eē cōpletū. cū illud nō sit vnū numero sed tm̄ spē. vi q euū sit vnū tm̄ ꝫm spēm. Contra hoc arguit a simili. Sicut se habz tpus ad tpalia. ita euū ad euiterna. ꝫ tpus ē vnū qđ mensurat oia tpalia. sicut dicit Aug. ⁊ phus. ergo ⁊ silr vnū ē euū qđ mensurat oia euiterna. Item hoc vi a minori. Maior ē varietas ⁊ difformitas in rebus mutabilibus q̄ i rebus immutabilibus. ergo si mutabilia oia pn̄t vnica mensura p ēntiā mensurari. ergo multo fortius euiterna. Item hoc vi a cā. positio cm̄ multoꝝ ē q̄re tps vnū pōt esse. qz q̄uis sit accidēs. tn̄ est mensura extra sicut locus. ⁊ qz nō ē accidēs situale. ꝫ hoc totū inuenitur in euo. ergo ⁊c. Item si plura sunt eua. aut ḡ simul. aut ꝯter. Nō ꝯter. cū quodlibet sit īfinitū a parte post. Non simul. qz q̄ sunt simul. sunt in eodez instanti. ergo si euiterna sunt simul. sunt in eodē nūc eui. ergo si oim euiternoꝝ ē vnū nūc. ergo vnū euū p essentiam. R. ad hui⁹ q̄stionis intelligentiam pncipaliter ꝓnotandū ē. q̄liter intelligat vnitas in tpe.

11 Sciendū aūt q tripl'r temptauerūt aliq̄ vnitatē temporis accipere ꝫm q accidens habet tripl'r ꝯpari ad subiectū. Habz cm̄ ibi cām. exn̄tiam. ⁊ apparentiam. Dixerūt ergo aliq̄ q tpus ē vnū rōne subiecti in quo primo est. ⁊ per se. quo remoto remouet ⁊ temp⁹. vn̄ dixerūt q tpus ē vnū. qz ē in primo mobili. cui⁹ motu cessante cessat ⁊ tpus. Sz illud non sufficit dicere. Quia sicut dicit Aug. si cessaret motus primi mobilis. adhuc posset moueri rota figuli. ⁊ ꝯstat q mēsuraret ille motus. ergo nō tm̄ ē ibi. immo ⁊ in alijs rebus mobilibus. Item tēpus ē in affectionibus ⁊ cogitationibus li. arbi. qđ nō subest motui celesti sicut vult Aug. Et iō dixerūt alij q tpus ē vnū rōne subiecti in quo primo apparet. Cuz cm̄ tpus sit numerus siue mensura motuū. ⁊ numerus iste ꝫm essentiam ⁊ habitū sit in re mobili vel mota in qua ē prius ⁊ posterius. ꝫm actualē ꝰo numerationem sit a parte anime. sicut vult phus ⁊ Aug. cū anima omnes motus ⁊ numerationes numeret. aspiciendo ad mensuram motus primi mobilis. s. per dic. ānū. ⁊ horā. voluerūt dicere q vnū est tpus rōne subiecti in quo primo apparet. qz ⁊ si oia habeāt ꝓprios pyodos. tn̄ oia nūerant ⁊ mensurantur p mensuraz motus regularis ⁊ certi ⁊ nobis notissimi. s. motus mobilis primi. Sed illud nō sufficit. qz dicit phs de ce. ⁊ mūdo. q si essent duo mobilia pma adhuc vnū eēt tps. ⁊ tūc n̄ posset dici vnū rōe subiecti in q̄ p'io eēt. nec in q̄ pmo appareret. cū vtrūq; eēt eq̄ pmū ⁊ euidēs. nec rōe aie. qz tps nō ē nūer⁹ nūerās. ꝫ nūerat⁹. vt phs vult. ⁊ tpus est dispō rei eē. nō fictio aīe. Et iō dixerūt tercij ꝓfundi⁹ q vnitas tpis sumit ab vnitate subiecti a q̄ causat. subiectū aūt a q̄ cātur ē mā vt mutabilis. ⁊ ita vt ens i potētia. nā mā vt ē in acq̄sitōe foīe mutat. ⁊ sic ē ens i potētia. ⁊ iō tps maxie int oia accn̄tia se tenet pl⁹ cū mā. sicut igr mā vna ē p ēntiā differēs p esse. vna non vnitate vl'itatis nec singularitatis. ꝫ medio mō. sic ⁊ tps in oibus tpalib⁹. Et si q̄ras vn̄ ē h̄ q tps ē vnū. cū tn̄ mot⁹ sunt varij. dōm q mot⁹ diffinitur p id ad qđ ē. vn̄ mot⁹ respicit motorē. ⁊ mobile. ⁊ terminū. tps aūt respicit ipaz durationē variā ⁊ successiuā q̄ venit ex potētia rei mobilis. ⁊ qz mot⁹ nature durātis ꝯsilis ē. ⁊ natura illa supra quā fundat ē vna nūero. iō tps nō tm̄ ē vnū spē in oibus tpalib⁹ immo etiā q̄tū ad ēntia vnū nūcro differēs p eē. sicut posuerūt oēs sapiētes q̄ circa hāc materiā locuti sunt. Si aūt q̄ras q̄re nō sic ē in alijs q̄ntitatibus cū oēs respiciāt materiā. dōm q alie oēs. ⁊ si eē incōpletū hēant in mā. nā sunt i mā dimēsiōes īfinite. tn̄ eē ꝯpletū ipaꝝ ē a mā exn̄te sub foīa. tps aūt hz eē ex h̄ q mā tendit ad foīam. ꝓpt h̄ q cātur a motu. q̄ ē endelichia entis i potentia. ⁊ iō tenet se maxie ex pte materie. ⁊ iō nūnc distinctū. Nec dico q tps sit i ipa mā. oīni foīa circūscpta. qz h̄ eēt ꝯ Aug. xij. ꝯfes. qz n̄ ē vicissitudo aliq̄ in mā. nisi cū i ea ē aliq̄ foīa. ꝫ q̄uis sit in mā q̄ ē sub foīa ⁊ ab ipa causet. mag' tn̄ cātur a mā vt tendit ad formā. ⁊ hec ē in mā rōe sue potētie. Scdm hūc triplicē modū nisi sunt aliq̄ vnitatē i euo ponere. pmo rōe subiecti in q̄ pmo ē. Posuerunt cm̄ ordinē i intelligētijs ꝫm ꝯtinētiā ꝟtualē. sicut i visibilib⁹ ē repire ꝯtinētiā localē. Et sicut tps i pmo mobili fundatur. sic euū in prima intelligētia ꝟtualit alias cōtinet. ⁊ in alias influit. Sed ista positio nō pt stare. Primo. qz oēs intelligētie in icorruptōe habēt equalitatē. sicut in seq̄nti di. dī. Secūdo qz ꝯseruatō intelligentiaꝝ immediate pēdet ex deo. Tercio qz si illa intelligentia destrueret. tūc fundamētū eui piret ⁊ possibile fuit illā peccasse. imo forte peccauit. cū credat diabolus fuisse excellētissim⁹ āgeloꝝ. Et ideo alij conati sunt assignare vnitatē rōe subiecti in quo pmo apparet. qđ quidē ē celū empyreū in q̄ nō cadit variatō. imo oīmode q̄etū ē. Sed nec illud sufficit. qm̄ immortalitas ⁊ immutabilitas prius ē in substantijs spūalibus q̄ corpalibus cū sint digniores. ⁊ dignius nō hz mēsurari p aspectū ad minus dignuz.

Et iō tēptauerūt alij accipere vnitatē ex pte cause q̄ dixerūt q duratio intelligētiaꝝ ꝯtinuat ⁊ conseruatur p diuinā influentiā. q̄ qm̄ vna ē. vnū est euum mensurās ipam. Sz nec illud pōt stare. qm̄ influētia illa. aut actiue aut passiue intelligit. Si de actiua. nō est aliud q̄ deus. ⁊ ita non habet euū mensurans. Si de passiua. tot sunt q̄t sunt suscipiētes. Et iō nō restat alius modus nisi p vnitatē materie. sicut pri⁹ dictuz ē de tpe. Sz multi negāt intelligentias hre materiā. ꝫ q̄cq̄d sit de hoc. tn̄ euū respicit eē actuale. ⁊ esse stabile. sed tps materiā vt in potentia. ⁊ iō sicut vnitas tpis ꝯformat materie. sic vnitas eui ꝯformat forme. nō in quā forme inq̄tū hec vl' illa. sed inq̄tū immutabilis. vn̄ sicut linea in corporibus q̄tūcunq; diuersis

ponitur eadem specie.sic euū habet vnitatez vniuer
salis.nō vnitatē quā habet tps.Et sic pcedende sunt
rōnes ꝓbantes nō esse vnū euū euiternoꝝ.ꝫ multa.
12 Ad ꝗ obi sicut se habet tps ad tpalia.dōm ꝙ nō ē
simile.qꝛ cū tps ꝗntū ē de se respiciat variationem et
motū.cōsequitur ipa quoꝝ ē mēsura rōne illius pn
cipij ꝙ sunt entia in potētia.ꝛ qꝛ illud vnicuꝫ dī eē ꝑ
essentiā.ideo ꝛ tpus . euū aūt de sui rōne ꝓpria respi
cit esse cōpletū ꝛ stabile.ꝛ ideo magis respicit formā.
ꝛ ideo non habet nisi vnitatem vniuersalitatis siue
13 cōformitatis sicut ꝛ alia accidētia. Qð arguitur a
minori ꝙ tpalia hūt vnā mensurā. iam patet ꝙ nō ē
locus a minori.qꝛ illa variatio rōne ꝗ dī esse in potē
tia.respicit ipm materiale pncipiū. ꝛ iō facit recede
14 re a distinctione.nō sic ē in euo. Ad obī ꝙ tpus est
vnū.qꝛ ē accidēs extrinsecū nō situatum vel situale.
dōm ꝙ falsum est.ista cā non ē causa.ꝫ magis illa ꝗ
15 pdicta est. Ad obī si sunt plura eua. aut simul.aut
nō simul.dōm ꝙ simul.Qð ꝗ obī.ꝗ in codē nūc. dōm
ꝙ esse simul in duratione ē dupl'r.aut ꝑ mensure cō
comitantiā.aut ꝑ mensure vnitatē ꝛ indifferentiam.
Cuꝫ aūt dī deus hō ꝛ angelus esse simul. dōm ꝙ hoc
dī ꝑ mensure cōcomitantiā. cū aūt dī petrus ꝛ pau
lus simul sunt vel currūt.hoc pōt dici ꝑ mensure vni
tatē ꝛ indr̄iam.ꝛ ideo non seqtur ꝙ si eua euiternoꝝ
sunt simul.ꝙ sint vnū. Questio.iij. c

Utrum spūalia habeāt mensuram ꝑmanēntē aut
successiuam.Et ꝙ ꝑmanentem carentem priori ꝛ po
steriori vī primo autoritate. deinde rōne .Et autori
tate sic.augu.xij.de ciui.dei. immortalitas angeloꝝ
nō transit in tpe.nec ē pterita.q̄si iam non sit. nec fu
tura.q̄si nondū sit.ꝗ tota ē pn̄s. ꝗ permanēs nō suc
cedens. Item augu.xj.confes. Si pn̄s tpus staret
ꝛ non transiret in pteritū.esset eternitas.ꝫ non ꝓpter
hoc esset eternitas increata. ꝗ esset eternitas creata.
ꝛ hoc ē euū.ꝗ euū hꝫ nūc nō transiens.ꝗ ꝛc. Item
ꝓhus. In perpetuis nō differt esse ꝛ posse. ꝗ poten
tia ē in toto suo actu.ꝗ nihil expectat.ꝗ totū simul .ꝗ
nulla ē ibi successio vel prioritas. Item rōe. Pro
prietas debet rn̄dere substātie.ꝗ substantie simplicis
mensura debet esse simplex ꝫ suba spūalis ē simplex.
ergo ꝛ eius mensura.ꝫ eius mensura ē euū.ergo sim
plex ē.ergo nō habꝫ prius ꝛ posterius. Item oīe
successiuū reducitur ad permanēs. ergo prius ꝛ po
sterius successiuū.ad prius ꝛ posterius ꝑmanēs. sed
prius ꝛ posterius ꝑmanēs est in sola magnitudine.ꝗ
qð caret priori ꝛ posteriori ꝑmanēte.caret ꝛ successi
uo.ꝫ talis ē angelus ꝗ ꝛc. Item vbi est prius ꝛ po
sterius ibi necessario cadit aliquid nouū qð de poste
riori fit prius. ꝛ ꝓpter hoc lapsus in pteritū. ꝛ aliqd
in vetus.sed in ꝑpetuis nō ē aliqua mutatio.nec in
nouatio.ergo nec successio. Item vbi ē prius ibi ē
aliqua expectatio respectu eius quod posterius est ꝛ
nondū habitum est.sed in beatis perfecte nulla cadit
expectatio.quia euacuat̄ oīo fides ꝛ spes .ꝛ habent
oīe qð habituri sunt.ergo nullo mō ē ibi prius ꝛ po
sterius. Contra. Hiero ad marcellā.tm̄ deus est ꝗ
nō nouit fuisse vel futurū esse.omis ergo creatura in
sui esse habet pteritionē siue fuisse ꝛ fore. ergo habet
in sui duratione successionē. Item ans.in ꝓsol.
tractans illud vbum dn̄s regnabit ineternū ꝛ vltra.
dicit ꝙ hoc dictū est.nō quia post eternitatem sit ali
quid .sed quia dei eternitas ꝗ tota simul est. excedit
eternitatez creature.ꝗ nō omnino est tota simul. ista

ē finita.ꝗ idē qð pus. Itē rō e vr̄.vnitas āgelica defi
cit ab vnitate diua.ꝗ simplicitas eternitatis create a
simplicitate eternitatis increate. si ꝗ ħ ve ꝫ ē hꝫ ꝗ cō
positōem aliq̄ mō. ꝫ cōpositio i duratōe ponit pri⁹ ꝛ
posteri⁹.ꝗ ꝛc. Itē hoc ipm vī. Quia mēsura durati
onis āgelice nō ē ipe āgelus.imo differt ab āgelo. si
cut mēsura a mēsurato.ꝫ mēsura ꝫm veritatē ē in ge
nere q̄ntitatis.ꝛ talis ē diuisibilis. ꝗ hn̄s ptes. ꝗ ꝛc.
Si tu dicas ꝙ ē q̄ntitatis pncipiū sicut pūct⁹. Cō
tra.pūctus nō hꝫ ꝯplete rōem mēsure.ꝫ ē pncipium
mensure.euū aūt vere ꝛ ꝓprie ē mēsura.ꝗ nō pōt esse
sicut pncipiū. Itē āgeli duratio ē infinita. si ꝗ ē to
ta sil' ꝛ in actu.ꝗ aliqð creatū ē infinitū actu.ꝫ ħ ē im
possibile ꝗ ꝛc. Itē in eo qð hꝫ totū eē sil'.idē ē fuisse.
ꝛ eē. ꝛ futurū eē. ꝫ qð fuit impossibile ē cogitari non
fuisse.si intelligat̄ fuisse.ꝗ si euiterno idē ē fuisse ꝛ fo
re.ꝗ impossibile ē cogitari nō fore.ħ aūt falsum ē.qꝛ
hoc ē ꝓpriū solius dei.ergo ꝛc. Itē si totū eē ē pn̄s.
ꝗ nō differt esse ꝛ fuisse.ergo qð nō ē nūq̄ fuit.ꝛ si fu
it ē.ꝫ deus nō pōt facere qð fuit nō fuisse. ergo nō pt
facere euiternū nō esse.ꝫ hoc manifeste falsum. ꝗ ꝛc.
Itē si totū esse euiterni simul ē.ꝛ tota duratio sine
priori ꝛ posteriori.ergo nō ē ibi magis longū ꝛ min⁹
longū.ergo aīa petri.nec pus.nec diutius fuit in glīa
q̄ aīa bti francisci. ꝫ hoc manifeste falsum ē.ergo ꝛc.
R. dōm ꝙ circa hoc duplex fuit opinio .Quidā ei
dixerūt ꝙ euū ē totū simplex.sicut ꝛ illud qð mensu 16
rat.ꝛ esse sube euiterne ꝛ eius duratio ē tota simul.nō
hn̄s successionē prioris ꝛ posterioris. vn̄ dixerūt euū
nō eē ꝓprie q̄ntitatē.ꝫ in genere q̄ntitatis solū eē per
reductionē.vn̄ simplex ē extēsione.ꝫ tm̄ est q̄ātū vir
tute.ꝛ adeo q̄ātū ꝙ sua virtute excedat oīe eē tpa
le ad similitudinē eternitatis increate. Naꝫ sicut aīa
simplex ē q̄ntū ad q̄ātitatē molis.tm̄ ꝓpter suā vtutē
ꝛ simplicitatē ē in qualibet pte sui corꝑis.sic in ꝓpo
sito intelligendū est.Sed sicut in opponēdo tactū est.
si q̄s ponat euū oīno simplex.ponet ex hoc nō esse
verā mensurā.ponet etiā durationē creatā actu infi
nitam.ponet etiā durationē creatā a deo entē.quod
nec deus destruere.nec intellectus possit cogitare nō
eē.ꝗ oīa cū nō sint intelligibilia. faciūt pdictā positō
nem nec esse rōnabilem nec intelligibilē. Et ideo cuꝫ
sanctoꝝ autoritates illud videātur sonare. ē alioꝝ
positio ꝓbabilior ꝛ intelligibilior.ꝙ in euo ē ponere
prius ꝛ posterius.ꝛ ē ponere aliquā successionē .aliā
tm̄ successionē q̄ in tpe. In tpe eīn ē successio cū vari
atione.ꝛ prius ꝛ posteri⁹ cū inueteratione ꝛ renoua
tione. In euo vō ē prius ꝛ posteri⁹ qð dicit duratio
nis extensionē. qð tm̄ nullā dicit varietatez nec inno
uationē.Et ꝑ hāc distinctionē ad oīa obiecta in q̄riū
facile ē soluere si q̄s eā intelligat. Ad si forte q̄rat̄
quō posset eē pus ꝛ posteri⁹ sine nouitate circa esse. 17
dōm ꝙ sicut videm⁹ ꝙ alit̄ egredit̄ fluui⁹ a fonte.ali
ter radi⁹ a sole.sic in ꝓposito videm⁹ . Nā riuul⁹ sic
egredit̄ a fonte ꝙ noua aq̄ sp exit nō eadē. radius a
sole continue egredit̄ .nō qꝛ semp nouū aliqd emit
tat̄ .sed qꝛ qð emissum ē cōtinuat̄.vn̄ solis influentia
nō est aliud q̄ ꝯtinuatio dati.Sil'r in motu. ꝛ in esse
rei mobilis aliqua proprietas habita amittit̄.vel nō
habita acquiritur.sed in esse rei euiterne.quod pmo
datū est per cōtinuā dei influentiā cōtinuat̄ . Nulla
eīn creatura est oīo actus nec aliq̄ ei⁹ virtus .vnde
cōtinue indiget diuina virtute cooperāte. Ideo ꝛ si
esse totū hēat.tm̄ ꝯtinuationē eē nō habet totā simul.

⁊ ideo est ibi successio sine aliqua innouatione circa
esse ꝓprietatẽ absolutã. tñ ibi ẽ vera ꝯtinuatio re-
spectu cui⁹ creatura hꝫ eẽ q̃dã nõ in potẽtia ac ꝑ hoc
habet successionẽ. de⁹ igit̃ solus. q̃ est actus purus. ẽ
eẽ infinitus. ⁊ totum esse. ⁊ posse sui eẽ simul habet.
17 His visis satis defacili soluũt obiecta. Ad cũ obĩ
de p̃terito ⁊ futuro. ⁊ de transitu. dõm breuiter q̃ in-
18 telligit̃ de istis vt dicũt varietatem. Ad obĩ q̃ nõ
differt esse ⁊ posse. dõm q̃ verũ ẽ de posse ad esse qd̃
nõ differt. i. q̃ nõ distat. mot⁹ eñ ⁊ tp̃s facit distare.
in solo aũt eterno veꝝ ẽ q̃ potẽtia oĩno sit actus. nõ
19 in aliqua creatura. Ad obĩ q̃ sube simplicis ꝓprie-
tas nõ põt esse ꝯposita. dõm q̃ veꝝ ẽ si illa ꝓprietas
habeat ꝯpositionẽ partiũ vel entiũ. nũc aũt nõ ẽ sic.
immo de euo nũq̃ est nisi nũc. sicut ⁊ de tp̃e dĩ. ⁊ ita
bene potest esse in simplici vt in cõposito. vñ tantam
extẽsionẽ habet duratio vni⁹ grani milij. sicut ⁊ vni-
20 us montis. Ad obĩ q̃ prius ⁊ posterius reducitur
ad ꝑmanẽs. dõm q̃ veꝝ ẽ q̃ ad permanẽs reducit̃.
sed nõ oportet q̃ ad ꝑus ⁊ posterius ꝑmanẽs. cuiꝯ
reũ eñ duratione habet euiternã ⁊ eq̃ simplex ẽ. si-
cut duratio ãgeli. g̃ prius ⁊ posterius in ꝑtibus per-
21 manentibus nõ facit aliq̃d ad hoc. Ad obĩ de no-
uo ⁊ veteri. iam patꝫ. qꝛ nihil ẽ ibi alteratõnis. est tñ
ibi crementũ durationis absqꝫ oĩni alteratione abso
lute ꝓprietatis. veꝝ eñ ẽ dicere q̃ diuti⁹ fuit aĩa pe-
tri. q̃ q̃n in gl̃iam introiuit. s̃ tñ non ita ẽ circa deum.
22 nõ eñ diutius durauit hodie. q̃ ante heri. Ad obĩ
de expectatione. dõm q̃ sicut ẽ successio nõ per noui
acquisitõem. s̃ per prius dati ꝯtinuationẽ. ita etiã est
expectatõ nõ noui bñdi. s̃ ꝯtinuatõnis prius habiti.
qd̃ qꝛ iam hñt ⁊ certi sunt se habituros. iõ potius dr̃
tentio ⁊ ꝯp̃hensio q̃ expectatio. ⁊ sic patet illud.

Ꝯsequenter querit̃ de mensura substãtie spi
ritualis in cõparatione ad mensurã rei corpa-
lis. De qua tria q̃rũtur. Primũ est. vtrũ euũ
p̃cedat tp̃us aliquo prioritatis genere. Secũdũ vtrũ
inter euũ ⁊ tp̃us cadat mensura medie nature. Ter
tiũ vtrũ res corpales ⁊ spũales. siue euiterne ⁊ tpa-
les fuerint simul producte. Questio. j. D

Ad euũ sit prius tp̃e ostẽdit̃ ꝑ illud Boetij de cõ
solatõne loquẽtis ad deũ. Qui tp̃s ab euo ire iubes.
sed temp⁹ ire ab euo nõ põt intelligi. nisi vel ratione
cãlitatis. vel durationis. vel excellentie. quia deficit
ab euo. g̃ vĩ oĩni mõ intelligendũ q̃ euũ sit tp̃e prius
Itẽ oĩs mot⁹ ⁊ mutatio ad immobile reducit̃ tã-
q̃ ad prius. g̃ ⁊ mensura rei mobilis ad mensurã rei
immobilis. g̃ ⁊ tp̃us ad euũ tanq̃ ad prius. Prima
ꝯseq̃ntia manifeste ẽ vera. qꝛ oĩne fluxibile ad stans
tanq̃ ad prius reducit̃. Scd̃a ꝯseq̃ntia tenet ꝯm rõ-
nem ꝓportionis. qꝛ sicut se habet mensuratũ ad men
suratũ. sic mensura ad mensurã. g̃ ⁊c̃. Item a prio
ri ⁊ posteriori in magnitudine. causat̃ prius ⁊ poste-
rius in motu. et a priori ⁊ posteriori in motu. causat̃
prius ⁊ posterius in tp̃e. g̃ ꝑ naturã ẽ prior magnitu-
do ⁊ magnitudinis esse. q̃ sit esse tp̃is. sed esse substã
tiale primi corporis mensuratur euo. motus võ tp̃e.
ergo euũ prius est tempe. Item euũ fuit a princi-
pio creature. sicut ⁊ angeli. sed tempus cepit cum mo
tu primi mobilis. qui incepit vt dĩ die quarto. vl' sal-
tem ante secũdũ diem nõ potuit. g̃ euũ duratione p̃-
cedit tempus. Contra. Beda dicit q̃ quatuor fue
rũt primo creata. ⁊ inter illa enumerat tp̃us. euũ aũt
nõ numerat̃ inter primo creata. ⁊ fuit creatum. g̃ po
sterius. Item Richardus de sancto victo. dicit ⁊
accepit ab Aug. q̃ oĩne qd̃ cepit. cepit ex tp̃e. s̃ euum
cepit. g̃ cepit ex tp̃e. sed qd̃ incipit ex tp̃e nõ antecedit
tempus. sed potius consequit̃ vel cõcomitat̃. g̃ euum
non potest esse ante tempus. Item tempus ẽ mẽ-
sura mutationis. sed euũ ẽ mẽsura esse stabilis ⁊ fixi.
ergo cum ante esse creatũ p̃cedat ipsa creatio. q̃ ẽ mu
tatio. ergo tempus est ante euũ. Item prius ẽ qd̃
imperfectũ est. deinde qd̃ perfectũ. sed tempus ẽ mẽ-
sura ꝯm esse imperfectũ. qd̃ est esse in potẽtia. euum
võ ꝯm esse actuale ⁊ cõpletũ. ergo tempus per natu-
ram est ante euũ. Querit̃ igitur de ordine tempis ad
euũ ⁊ ecõuerso. R' dõm q̃ tempus accipi ꝯsueuit 23
quadruplr̃ in scripturis sanctoꝝ. s. cõissime. cõiter. ꝓ-
prie. ⁊ magis ꝓprie. Cõmunissime tempus dicit men
suram cuiuslibet durationis create. per quẽ modum
accipit̃ a Beda cũ dicit. q̃ quatuor fuerũt p̃mo crea
ta. inter q̃ enumerat tẽpus. Cõiter. sic dicit mẽsuram
mutationis cuiuscũqꝫ. siue illius q̃ ẽ de nõ esse in esse.
siue alterius q̃ ẽ de vno esse in aliud esse. ⁊ sic accipit̃
illd̃ qd̃ dicit Rich. q̃ oĩne qd̃ cepit. ex tp̃e cepit. ⁊ ha-
bet̃ in glo. in p̃ncipio Geñ. in principio creauit deus
ce. ⁊ ter. s. tempis. Tercio mõ accipit̃ ꝓprie. ⁊ sic dicit
mẽsurã variationis successiue. siue sit successiua suc-
cessione regulari ⁊ ꝯtinua siue nõ. ⁊ sic dicit Aug. ad
Orosiũ. Affectiones varie ãgeloꝝ mensurãtur tp̃e. ⁊
oĩnis variatio reꝝ. Quarto mõ accipit̃ magis ꝓprie.
⁊ sic dĩ mensura motus siue variationis successiue. ⁊
continue. ⁊ regulate ꝯm regulam motus octaue spe
re. ⁊ sic consueuit accipi a ph̃o. sed ista est coartata tẽ
poris acceptio. Cum ergo queritur de ordine. dõm
q̃ si tempus accipiatur p̃mo mõ. sic includit euum ⁊
sic tp̃is ad euũ nullus est ordo. Si aũt secũdo mõ. sic
tp̃us p̃cedit euũ ꝯm rõnem intelligendi. sicut creatio
creatũ. Si aũt tercio mõ. euũ ⁊ tp̃us simul sunt dura
tione. sed euũ prius est dignitate. Si aũt quarto mõ.
sic euũ p̃cedit tẽpus ⁊ duratione ⁊ dignitate. Ex his
patet q̃stio p̃ncipalis. ⁊ obiectiones adducte ꝓ ma-
gna pte. Ad eñ obĩ q̃ euũ p̃cedit tp̃s. intelligit̃ vel 24
tercio mõ. ⁊ ita p̃cedit dignitate. vel quarto mõ. ⁊ ita
duratione. Ad tñ obĩ q̃ p̃cedat cãlitatẽ. dõm q̃ il-
lud nõ oportet. neutra eñ harꝝ mensurarũ ẽ ab alia.
s̃ a deo ꝓducente vtrũqꝫ indiuisibile. s. nũc eui. ⁊ nũc
tempis. vñ qd̃ dr̃ q̃ tp̃us sit ab euo. hoc dicitur quia
deficit ab illo. ⁊ desunt continua deperditione. sed in
euo est fixio sine depditione ⁊ noui acq̃sitione. Ad 25
obijcitur de reductione ad inmobile. dõm q̃ verum
est a parte motoris. ⁊ illud non oportet esse creatũ. ⁊
similiter mensurã non oportet esse creatam. ⁊ iõ non
oportet tp̃us reduci ad euũ sicut ad prius. Ad il- 26
lud qd̃ obĩ de priori ⁊ posteriori magnitudinis. ⁊ mo
tus. ⁊ tempis. dõm q̃ non causatur a p̃ori ⁊ posterio
ri in magnitudine. ꝑus ⁊ posteri⁹ in motu vl' tp̃e. nisi
ꝯm q̃ magnitudo illa ẽ mobilis. ⁊ sic hꝫ mẽsurari per
nũc tp̃is nõ eui. nã sicut tp̃us mensurat motũ. sic nũc
tp̃is mensurat ip̃m mobile inq̃ztũ mobile. Ad vlti 27
mo obĩ patet q̃ ꝓcedit in quarta acceptõne tempis.
Rñsiones võ ad oppositũ ꝓcedũt de tp̃e ꝯm primã
acceptionem vel scd̃am. sicut patet aspicienti. excepta
vltima q̃ accipitur in cõparatione impfecti ad pfectũ.
Ad quã rñdendũ q̃ imperfectũ p̃cedit pfectũ. veꝝ ẽ
vbi sunt circa idem. s̃ circa diuersa ẽ econuerso. Et iõ
potius potest argui ad oppositum q̃ ad ꝓpositũ per
illud mediũ.

Questio .ij.

Utrū inter tempus ⁊ euū sit aliqua mensura me-
dia. Et ꝙ nō vr̄ ꝑmo per ꝓbm̄ ꝗ diuidit subas mēsu-
ratas in li. de cāis sic. ꝙ inter subam cui⁹ suba ⁊ actio
ē in momēto eternitat̄. ⁊ subam cui⁹ suba ⁊ actio ē in
momento tpis. ē suba media. cui⁹ suba ē i momēto
eternitatis. ⁊ actio in momento temporis. Si ḡ oīs
substantia creata ad aliquam istarum habet reduci.
⁊ ad has mensurādas sufficiūt tempus ⁊ euum. ḡ ⁊c̄.
Item hoc ip̄m vr̄ p̄ per Dyonisiū de di. no. eui ꝓprie
tas ē esse sine alteratione ⁊ ꝑm totum metiri. tempis
vō qd̄ in alteratōne ē aliter ⁊ aliter se hn̄s. media vō
entiū ꝗ illinc quidē euo. illinc tpe participāt. ḡ oīa
ꝗ sunt. vel totaliter euo. vl' totalit̄ tpe. vel ꝑtim euo
⁊ partim tpe mensurant̄. ḡ nō est tercia mēsura alia
ab his. Itē [illegible] creatū. aut ē stabile ⁊ incorrupti
bile. aut variabile ⁊ corruptibile. ſ; primū mensurat̄
euo. ⁊ scd̄m tpe. ḡ nihil ē mediū inter euū ⁊ tempus.
Item esse omnis creati. aut ē terminabile. aut in-
terminabile. Si est terminabile. sic mensurat̄ tempe
qd̄ est principiū corruptionis. qꝛ facit distare qd̄ est.
Si vō interminabile. sic euo. ḡ nō vr̄ ꝙ sit aliqd̄ ter-
ciū mēsurās ꝑter hec duo. Contra. añ quartā diē
non erat temp⁹. qꝛ dr̄ in factione luminariū erunt in
signa ⁊ tēpora. ⁊ dies ⁊ annos. ⁊ constat ꝙ nō solum
erat euū cū cēnt aliq̄ corporalia. (vt herbe ⁊ arbusta).
ḡ erat alia mensura. ḡ ⁊c̄. Itē; post diē iudicij nō
erit tēpus ꝑm quod iurauit angelus in Apoca. ⁊ erit
successio ⁊ variatio in tormētis ꝗ nō poterit euo mē-
surari. ḡ necesse ē mēsurā terciā ab his ponere. Itē
in affectionibus āgeloꝝ est intensio ⁊ variatio. ⁊ ipsi
sunt supra tp̄us. sicut dr̄ in li. de causis. ḡ mensura il-
la affectionū ē supra tp̄us. sed nō pōt esse euū. cum in
euo nō cadat variatio. ḡ oportet ꝙ sit in alia mensu
ra. Item angelus cū cōuertit̄ ad deū eleuat̄ supra
tp̄s. ḡ ⁊ illa cōuersio. ⁊ illud qd̄ in illa cōuersione ac-
cipitur. supra tp̄us ē. ⁊ mensura supra tp̄s debet mē-
surari. sed angelus ibi aliq̄d cognoscit qd̄ pōt desine-
re cogitare saltē;. ḡ illud nō pōt mensurari euo. qd̄ ē
28 mensura rei interminabilis. nec tpe. ḡ ⁊c̄. R. dc̄m
ꝙ ꝑm ꝙ tp̄us diuidit̄ cōtra euū in duabus. s. accepti
onibus vltimis prius positis dupl̄r potest accipi. aut
sc; ꝓut dicit mensurā cuiuslibet durationis varie. si-
ne variationis successiue. ⁊ sic inter euū ⁊ tp̄s non ē
mediū re sed solū rōne. nō inquā est mediū differens
ab vtroq; in genere mensure. ſ; mediū in genere mē-
suratoꝝ ꝑticipans vtrūq;. vt est illa suba ꝗ est in cō-
finio eternitatis ⁊ tpis. ⁊ sic ꝓcedūt oēs rōnes ad
primam ꝑtem vt patet aspicienti de facili. Aliter vō
accipit̄ tēpus prout ē mensura variationis in qua ē
successio hn̄s cōtinuationē ⁊ regulationē a motu or-
bis primi. ⁊ hec mensura habet finē;. ⁊ desinet esse. ⁊
inter hāc ⁊ euū ē ponere mediā mensurā in qua ē va
riatio. nec oportet ꝙ sit desitio vel primi motus regu
latio. cuiusmodi fuit in triduo cōditionis reꝝ. ⁊ qua
lis erit in inferno post diē extremū. ⁊ hec ab antiq̄s
doctoribus appellata ē seculū. ⁊ hoc cōcludūt rōnes
ad oppositū. ⁊ sic patet totum.

Questio .iij.

Utrū spūales substantie ⁊ corpales sint simul cre
ate. Et vr̄ ꝙ sic. in Gen̄. In principio creauit de⁹ ⁊c̄.
glo. i. corpalem ⁊ spūalē naturā. Item .xij. ꝯfessio.
duo inuenio ꝗ fecisti carētia tpibus. vnū qd̄ tua im-
mutabilitate ꝯfruit̄. alterū qd̄ ita informe erat. vt ex
forma in quā formā mutaret̄ nō hr̄et. Itē rōe vi
Constat ꝙ angeli nō sunt creati sine loco. quia tunc
vnus non haberet ordinē ad aliū ꝑm exn̄tiā. oportu
it ḡ ꝙ fieret empyreū. ⁊ iteꝝ illius cōcauitas non po
tuerat esse vacua. ḡ ⁊c̄. Item distinctio dierū at-
tenditur ꝑm distinctionē reꝝ. ergo productio ex nihi
lo precedit omnē diem. ergo cum materia reꝝ corpa
liū sit ex nihilo ꝓducta. sicut ⁊ natura āgelica. quem
admodū natura angelica est ante tempus. simil̄r vr̄
ꝙ materia. ⁊ si hoc. ḡ in principio durationis. ḡ simul.
Contra. Ecclesiastici .j. prior omniū creata ē sapiē
tia. constat ꝙ loquitur de sapientia non diuina. sed ꝗ
est creata. hec aūt est angelus vt dicit glosa. Si tu di-
cas ꝙ prius est dignitate. obijcitur de Hylario. xij. de
trini. Quid magnū vt ante omnē creaturā; deus do
minū nostrum ih̄m xp̄m genuerit. cū ⁊ angeloꝝ ori-
go terre creatione reperiatur antiquior. Itē; hoc
videt̄ rōne quā facit Isid. In rerum conditione pri
maria cōditus est locus penaꝝ. sed deus non ꝑparauit
penā innocenti. ḡ diabolus peccauit añ ꝓductionē;
reꝝ. Item vr̄ ꝙ nō simul potuerūt. qꝛ nulla virt⁹
maior ē infinita. ſ; ad ꝓductionē vni⁹ creature neces
se ē virtutē infinitā exponi. ḡ si ad hūc effectū requi-
ritur virtus infinita. ⁊ infinito nihil plus pōt. ḡ virt⁹
illa nō pōt pro tpe illo alteꝝ effectū ꝓducere. Itē
simplex ad quod se conuertit totaliter se conuertit. ḡ
si diuina virtus est simplicissima. cū se conuertit ad
aliquē effectū producendū. impossibile ē ꝙ ad aliud
se couertat. ⁊ ita ꝙ alia ꝓducat. ḡ impossibile est ꝙ
simul plura producat. Item q̄ritur q̄re tantū ista 29
quatuor dicūtur primo esse creata. Ad predictorum
intelligentiā notandū ꝙ sicut extrahit̄ a glo. quatu-
or fuerūt primo creata. s. celū empyreū. angelica na-
tura. materia. ⁊ tp̄s. Hui⁹ aūt rō duplex pōt assigna
ri. vna qꝛ in ꝑncipio debuerūt ꝑma i oīū genere crea
ri. s. i reb⁹ ⁊ mēsuris. ⁊ i reb⁹ corpalib⁹ ⁊ spūalib⁹. ⁊ i
corpalib⁹ actiuis ⁊ passiuis. Qm̄ igit̄ ꝑma int̄ sub-
stātias spūales ē angelus. ꝑma inter subas corpales
actiuas ē empyreū. ⁊ ꝑma inter passiuas est materia
elemētoꝝ. ⁊ ꝑma inter mēsuras ē tp̄s. qꝛ nō tm̄ dicit
mensurā duratōnis sed etiā egressionis. ⁊ iō hec qua
tuor dicūtur primo creata. Alia rō pōt reddi. ꝙ suba
spūalis angelica primū debuit fieri tanq̄ caput ⁊ mi
nus dependens. ⁊ cum facta fuit. simul habuit distin
ctionē ⁊ ordinē. sed ordinē; existētie non habuit nisi in
aliquo cōtinente. ḡ simul factū ē celū empyreū supre
mū corp⁹. ⁊ iō capacissimū. Rursus cū nō posset esse
vacuū. necesse fuit fieri materiā corpalē siue molem.
⁊ qꝛ oīs ꝓductio est in aliqua mensura. hec tria de ne
cessitate cōsequit̄ tp̄us. Concedendū igit̄ ꝙ quatuor
sunt primo creata. ⁊ ꝙ angelica natura ⁊ corpea simul
sunt create q̄ntū ad mensurarū cōcomitantiā. qꝛ simul
cepit duratio materie ⁊ intelligentie sicut ꝓbatu; ē.
Ad obiē ꝙ prior oīm ⁊c̄. dc̄m ꝙ sicut dicit Aug⁹. in 30
fine .xij. cōfessio. ꝑor dr̄ quatuor modis. sc; eternitate.
tpe. electione. origine. Eternitate de⁹ precedit omnia.
tpe flos fructū. electione fructus florē. origine sonus
cantū. Prioritate ḡ durationis. nec corporalis natu-
ra añ angelicā. nec ecōuerso. prioritate aūt electōnis
siue dignitatis prior oīm creata ē sapientia. Ad au
toritates Hyla. ⁊ Isido. dc̄m ꝙ ipi loquūt̄ ꝑm illam
positōem ꝗ posuit creationē tpe ꝑcedere distinctōem
Unū i ꝑncipio tpis āgel⁹ ⁊ mūd⁹ sunt creata. ſ; res nō fu
erūt distincte vsq; ad terciū diē. Uel pt̄ dici ꝙ Hyla. lo-
q̄tur ꝑm opinionē. ⁊ Isid. de ꝑoritate ꝑm ꝑuisionem.

31 Q obijcit q deus totam potētiā exponit ad pductionē vnius rei. dō. q ꝗuis totā exponat. nō tñ totaliter exponit. Uirtus eñ diuia nō tm̄ dr infinita. qz possit de nō ente facere ens. ſ etiā qz nō pōt tot. quin possit plura. vñ nūqz tot sil' pducit qn adhuc possit plura. vñ pōt quantū est de se infinitū intensiōe ⁊ extensiōe. ⁊ iō nō valet illud. Ad obi de simplici. illd bz locū in illo simplici in q̄ sil' est simplicitas ⁊ finitas. ſ de illo qd simplex ē ⁊ infinitū simul ⁊ semel veritatē nō bz. illud eñ ⁊ si rōne simplicitatis totū se ꝯuertat ad id ad qd se ꝯuertit. tñ rōne infinitatis nunꝗ se totaliter ad effectū pducendū ꝯuertit.

Ubi angeli fuerunt creati.

Jam est ostensum ⁊c. Supra oñdit mgr̄ qñ angeli fuerūt creati. in hac pte oñdit vbi fuerūt creati. qz. s. i celo empyreo. Et diuidit ps ista in tres partes. In pma determinat vbi creati fuerunt. In scda vo repetit qñ creati fuerunt. ibi. Simul ḡ visibiliū ⁊c. In tercia vo remouet dubitationē. ibi. hic queri solet si in celo empyreo ⁊c. Et sic cir[illegible] duo versat intentio partis pñtis. s. circa loci angelici ꝗdditatem. ⁊ ꝗtum ad actum lo candi sive officiū qd dicit habere celū empyreū respectu angeloꝝ.

Determinat vbi angeli mox creati fuerunt in empyreo. s. qd statim factū repletū est angelis. e

Jam est ostēsum qñ creata fuerit angelica natura. nūc aūt attēdēdū ē vbi facta fuerit. Testimonijs ꝗrūdam auctū euidēt mōstrat angelos añ casū fuisse i celo. ⁊ inde corruisse ꝗsdā ppt supbiā. alios vo q nō peccauerūt illic pstitisse. Uñ dñs i euāgelio ait. Uidebā sathanaz tāꝗ fulgur ď celo cadērē. nec appellat h celū firmamētū qd scda die factū ē. ſ celū splēdidū qd dr empyreū. i. igneū a splēdore nō a calore. qd statim factū angel' ē repletū qd ē supra firmamētū. ⁊ illud empyreū ꝗdā expositoꝝ sacre scripture noīe celi intelligi voluīt vbi scriptura dicit. In pncipio creauit de9 celū ⁊ trā. Cū inqt celū. inqt Strab9 nō visibile firmamētū h appellat. sed empyreū. i. igneū vl' intellectuale. qd nō ab ardore sed a splēdore dr. qd statim factū repletū ē angel'. vñ Job Ubi eras a cū me laudarēt astra matutina ⁊c. De h ꝗz Beda ita ait. Hoc supi9 celū qd a volubilitate mōi secretū ē. mox vt creatū est. sctis angel' impletū ē. ꝗs in pncipio cū celo ⁊ tra ꝯditos testat dñs dicēs. vbi eras cū me laudabāt astra matutina. ⁊ iubilarēt oēs filij dī Astra matutina ⁊ filios dei. cosdē angelos dei vocat. Celū eñ in q̄ posita sunt lumīaria. nō in pncipio ſ i secūda die factū ē. Ex his liquet q i empyreo oēs angeli fuerūt añ ꝗrūdā ruinā. simulq̄ creati sunt angeli cū celo empyreo. ⁊ cū informi materia oīm corpaliū.

Luce. x.

Gen. i.

Strabus.

Job. xxxviij a

Beda.

Repetit quando angeli creati fuerunt. f

Simul ḡ visibiliū reꝝ materia ⁊ inuisibiliū natura cōdita ē. ⁊ vtraq̄ informis fuit ſm aliqd. ⁊ formata ſm aliqd. Sic eñ corpaliū materia ꝯfusa ⁊ pmixta q̄ ſm grecos dicta ē chaos. i illo exordio ꝯditiōis pmarie. ⁊ formā ꝯfusiōis hūit. ⁊ nō hūit formā distinctiōis ⁊ discretiōis donec postea formaret. atq̄ distinctas recipe

a Cū me laudarent astra matutina. Dicit hoc de angelis intelligi. Sed ꝯ h ē qd dicit Dam. Tradunt sibi cōsilia ſmone. sine voce. plato. si ḡ angeli nō loquūt. ḡ nō laudāt. Itē angeli sūt sbe spūales. ḡ nō hñt organa corporalia. ḡ nec vocē pñt formare. It vox format ex pcussione ⁊ fractiōe aeris. sꝫ ḡ i empyreo nō ē aer. ḡ nō vr q possit ibi eē vox. nec sonus. ḡ nec laus. nō solū ab angelis. verū etiam nec ab hoib9 btis. Si dicas q intelligit de laude mentali nō vocali. In ꝯtrariū sūt reuelatiōes scōꝝ. q audierūt multas aīas. maxime exēplū ē in btō martino. quē audiuit ꝗdāz vir sctūs cū laudib9 ferri in celū. In ꝯriū ē etiā auctas Isaie. vi. clamant alt' ad alteꝝ ⁊c. Et in apoca. iiij. Requiē nō habebāt. Iteꝝ rō vr illd ꝑsuadere q ibi erūt organa vocū. qz i hoc maxia ē iocūditas. ⁊ in hoc manifestat diuia glia. ḡ vr q laus vocal' erit i patria. Re°. dō. q sup hoc nō hr certitudo. nec p suetes. nec p cogētes rōes. Cū eñ vtraq̄ ps sit pbabilis. vtraq̄ tenet a diuersis. Quidā naq̄ dicūt q in celo empyreo nō erit nisi laus mētalis tā ab angelis ꝗ ab hoib9 beatis. Tū qz nō cōpetit loco. tū qz non cōpetit locatis. maxime angelis. ⁊ si angeli sunt mōstrati laudare vocalit. hoc fuit p visionē imaginariā. nō corpaleꝫ. nec oportet hmōi corpalē laudē esse. [illegible] tanta erit mētalis q hec locū nō habebit. Alijs magis placet q laus vocalis erit in patria ꝗtum ad hoies q habebūt organa. vt sic nō solū anim9 laudet deū. verūetiā ⁊ lingua et tot9 hō ferat in laudē diuinā. Et si q̄rat quō h possit eē. dicūt q vel illa vocꝫ formatio nō erit p spiratōnē ⁊ respirationē. ſ p aerē q qsi nālit erit btis cōplantat9. sicut pz in q̄busdā aīalib9. vt in apib9. Uel certe ita deseruiet empyreū glorificatū. sicut aer corpib9 nō glorificatis. De angelis vo dicūt. q qz incorporei sunt p naturā. ppriā. nō cōpetit eis nisi laus mentalis. Uñ grego. Laus angeloꝝ ē in ipa admiratiōe cōtēplatiōis. ſ qz angeli dum ministrant nobis corpa assumūt ad nrm solatium. ⁊ in illis loquūt ⁊ voces formāt ad nostram instructionē aliqñ. ⁊ etiā in illis vocaliter deū laudāt ad nram cōsolationē. Quecūq̄ ps teneat satis plana ē solutio obiectoꝝ. Et q̄cūq̄ istaꝝ positionū teneat planū [illegible] q text9 Job intelligit de angelis bonis qui dicūtur 32

Cc

ret spēs. ita spūalis ꝛ angelica natura in sua ꝯditione ẜm nature habitū formata fuit. ꝛ tñ illā quā postea ꝑ amorē ꝛ ꝯuersiōz a creatore suo acceptura erat. formā nō hūit. ẜ erat informis sine illa. Uñ aug⁹. multipliciter exponens ꝑmissa vba geñ. ꝑ celū dicit itelligi informē naturā vite spūalis sicut in se pōt existere nō cōuersa ad creatorē in q̄ formaꝛ. ꝑ terrā corpalem materiā sine oī qualitate q̄ apparet in materia formata. Aug.

Remouet dubitationē. quō dicat lucifer ẜm Esaiā. Ascēdā in celū ꝛ ero silis altissimo. cū eēt in celo. g

Hic queri solet. si in celo empyreo fuerūt angeli q̄stati facti sunt. quō vt legiꝛ in esaia dicit lucifer. [b] Ascēdam in celū. ꝛ exaltabo soliū meū. ꝛ ero silis altissimo. Sed ibi celū vocat dei celsitudinē. cui parificari volebat. et est tale. ascēdā in celū. i. ad eq̄litatē dei. Isa. xiiij

nstra. ꝑpter fulgorē matutine cognitionis quā habēt in verbo. ꝛ de laude mētali q̄tū ad exultationē quā habent de deo. b Ascendā in celū. Cū lucifer esset in empyreo vr̄ q̄ vltra empyreū sit aliud celū. Si tu dicas q̄ nō est aliud celū corpale ẜ spūale. Contra. ex vltimū celū corporale nihil est. q2 ē ꝯtinētia visibiliū ꝛ inuisibiliū. g̃ vr̄ q̄ nō sit aliud celū spūale vltra empyreū. q̄n etiā sit aliud corpale. Item xp̄s sedet a dextris dei. ꝛ beata virgo est exaltata sup oēs choros angelorū. ꝛ tā xp̄s q̄ btā virgo est in celo corpali. g̃ ꝛ angeli sunt in em-
53 pyreo. vr̄ q̄ vltra empyreū sit aliud celū corpale. g̃ nō intelligiꝛ de spūali. Queriꝛ igiꝛ si vltra empyreū ē celū spūale. q̄d sit. q̄d cōtineat. ꝛ ꝑ quāto dicaꝛ celū. Rx. dōm q̄ celū est nomen impositū corpi ẜm suā impositionē. ꝛ corpus qđ est sursum dicit celū. q2 ē ꝯtētiuū. secretū. ꝛ q̄etū. ꝛ q2 hec triplex ꝓprietas repiꝛ in celsitudine diuinitatis. ideo dr̄ celū. Est enī ampla imēsitate virtutis. secreta ꝓfunditate cognitiōis. q̄eta tranq̄llitate delectatōnis. Hoc enī celū est ad qđ lucifer ascēdere voluit. q2 nō hanc celsitudinē. Hoc est supi⁹ oī celo. nō situ ẜ dignitate. ꝛ maius est oī celo. nō extēsione ẜ ex sua imēsitate. ꝑ quā est extra oia nō exclusus sicut dictū est in. j. li. In hoc aūt celo sunt solū tres ꝑsone. s. pr̄. et fi. et. s. s. q̄ soli sūt oino ꝛ ꝑfecte equales. oia aūt creata siue corpalia siue spūalia intra empyreū sunt. Qđ obi. de xp̄o q̄ sedet a dextris. dōm q̄ hoc si dicaꝛ ẜm di-
54 uinā naturā dr̄ ꝑ oīmodā equalitatē. Si aūt ẜm humanā. sic diciꝛ sedere a dextris. q2 in potētiorib⁹ bonis patris. vñ in empyreo ceteros excellit tā angelos q̄ hoies. ꝛ loco ꝛ dignitate. Post ipm̄ credimus btām virginē sup oēs alios. deinde ceteri ordinanꝛ ẜm dignitatē ipoꝝ. Hui⁹ aūt imaginatio faciliter pt̄ haberi si q̄s imagi-
55 neꝛ aues i aere. ꝛ pisces in aq̄. sic i empyreo itelligēda sūt collocari corpora. q2 corp⁹ illud multū hꝫ de altitudine sicut ꝛ alij celi. vñ nō dꝫ quis imaginari q̄ ibi sint beati sicut in solario. nec tñ intelligēdū est q̄ vnus sit directe sup caput alteri⁹. sed sicut si eēt mōs rotūd⁹. ꝛ aliq̄s eēt in culmine et aliq̄ circum circa. sic pt̄ aliq̄s imaginari q̄ meli⁹ nescit dispositionē btōꝝ in celo empyreo ꝛ xp̄i. vix tñ pōt aliq̄s imaginari q̄ ꝯueniat ad cogitandū dispōnē ꝑ cū modū ꝑ quē ē. ꝛ iō magis ē desiderāda q̄ in imagine describēda. Nota tñ q̄ in dispositiōe ce-
56 loꝝ sine nūero videꝛ ꝯdicere doctores sacre scpture ꝑhis. Nā ꝑhi speras octo esse dicūt. doctores aliq̄. ix. posuūt. aliq̄ octo. aliqui. vij. celos. ꝛ iō sibiipsis videnꝛ ꝯtrariari. Rō aūt hui⁹ ꝯtrietatis hec est. q2 ꝑhi nihil de empyreo sunt locuti. nihil etiā de igne ꝛ aere q̄n loquunꝛ de celis. scriptura sacra aerē etiā celum appellat. ꝛ aq̄s supra celū. ꝛ ipm̄ empyreū. ꝛ ipm̄ deū. Rō aūt diuersitatis inter doct. ex hoc euenit. q̄ q̄dā nūerāt celū spūale cū corpalibus. vt beda. Quidā vō omittūt vltimū. Quidā diuidūt firmamētū i duos. s. i celū sydereū. ꝛ planetarū. q̄dā ꝯiungūt sil'. Siliter quidā diuidūt aeriū in duos. q̄dā ꝯiūgūt. Siliter de igneo. tñ ẜm maiorē cōputationē nouē ponūꝛ celi largissime accipiēdo. s. aereū. ethereū. igneū. olimpiū. celū planetaꝝ. firmamētū. aqueum. empyreum. ꝛ celum trinitatis. Hoꝝ autē sufficiētia patebit infra.

Ad intelligentiā hui⁹ partis q̄ est de loco creationis angeloꝝ cuiusmodi est empyreū celū
a circa duo incidit dubitatio. Prima circa naturā empyrei in se. Scđa inq̄tū hꝫ locare spūs sublimes. Circa primū q̄runꝛ duo. Primū est q̄tū ad q̄dditatē nature. Scđm q̄tū ad ꝟtutē influētie.

Questio. j. g

De celo empyreo q̄tū ad quidditatē nature. queriꝛ. vtrum celum empyreū sit. et si sit. cuiusmodi nature sit. Et q̄ sit vr̄. In q̄libꝫ genere mobile ꝑsuppoit immobile. q2 oē fluxibile ad fixum terminaꝛ. ẜ corp⁹ celi syderei est mobile. g̃ supra illud de necessitate ē ponere vlteri⁹ corpus qđ sit imobile. hoc autē dico empyreū. Si tu dicas q̄ nō requiriꝛ. q2 mot⁹ circularis est circa locū. ꝛ nō requirit imobilitatē nisi a pte medij. Contra. totū celum moueꝛ. tunc g̃ q̄ro de vltima superficie celi vel moueaꝛ: ꝯstat q̄ sic. sed oē mobile est in loco. q2 nō q̄rereꝛ loc⁹ nisi eēt mot⁹. g̃ ꝛc. Itē in q̄libet genere multiforme ꝑsupponit vniforme. sicut multa ꝑsupponunt vnum. ẜ celum sydereum ē multiforme. g̃ vltra illud ꝛ supra ē corp⁹ vniforme. ẜ aūt dicimus empyreum. g̃ ꝛc. Itē in q̄libꝫ genere in q̄ est ponere infimū ꝛ medium. est ponere supmum. ẜ grad⁹ in corpib⁹ attēdiꝛ ẜm grad⁹ ꝑspicui ꝛ lucis. sed inueniꝛ corp⁹ opacum simplr̄ vt terra. et simplr̄ ꝛ ꝑ totū opacum. g̃ si cōplemētum est in corpib⁹. dꝫ esse corpus simplr̄ ꝛ ẜm totum lūiosum. ẜ dico empyreum. g̃ ꝛc. Itē hītatio hītatiōi dꝫ rñdere. g̃ cum aliquis loc⁹ tenebrosus dānatꝭ debeaꝛ. g̃ ꝑ oppositū vr̄ q̄ lucid⁹ debeaꝛ btis. Cōtra. q̄ nō ꝯueniat vniuerso q̄ illud sit corpus vniforme. vr̄. q2 corpora mundi ꝑncipalia creata sunt. ordinata. ꝛ ornata. g̃ cū ornatus ꝯsistat in maiori distinctione ꝛ pulcritudinis additiōe. impossibile est corp⁹ illud eē vniforme. Itē lux se diffundit ẜm oēm dāntiam positiōis. g̃ sursum ꝛ deorsum. ẜ lux solis maxime est diffusionis int corpora mundi. g̃ sursum se diffundit cū nō habeat obstaculum. g̃ cum nō sit sp vniformiꝛ. mō illuminat vnā ptē empyrei mō aliā. g̃ corp⁹ illud nō ē vniforme in luminositate. vt vr̄. Itē q̄ nō ꝯueniat oē.

aliqđ celum immobile videꝛ. qꝛ oē celum neccͥo est
spere figure. sicut ꝓbat phs. ⁊ rei veritas ē. ſ ſperi-
ca figura apta est oīo motui. ḡ oē celum coꝛpo ꝙ ce
lum est mobile. ḡ ⁊c. Itē qđ ꝓpinqui⁹ ē motori. [illegible]
tius ⁊ velocius moueꝛ. ſ corpus supͥmuꝫ ē tale. ḡ nō
solum moueri ſ etiā velocissime moueri ꝯpetit sibi.
Itē hoc nobilitatꝭ est in celo vt moueat. vnde or-
bis pͥm⁹. s. celi stellati moueꝛ veloci⁹. ⁊ ratō hui⁹ est.
vt assimileꝛ suo motori. ſ quanto aliqđ corp⁹ supius
tanto nobili⁹ ⁊ motori silius. ⁊ tanto mobilius. ergo
si empyreum est vltra firmamētum. ḡ nō est imobile
37 R̃ᵒ. dōm. ꝙ q̄uis sancti paꝝ loq̄nꝛ de ħ celo. qꝛ la
tet nr̄os sensus. ⁊ phi adhuc min⁹. tn̄ ponere ē celuꝫ
empyreū sicut dicit sacra scriptura. In principio cre.
de. ce. ⁊ ter. Strabus exponit de empyreo. ⁊ hoc pro-
bat ꝑ lrām sequētē. qꝛ firmamentū ⁊ celum aq̄um fa
cta sunt scđo die. Et dam̄. hoc exponit. In pͥn⁰ crea.
de⁹ celum. i. sine stellis. sphericе forme. Ponendum est
etiā illud celum. qꝛ ꝑsuadet rō finis triplex. Una est
ꝑfectio vniuersi. alia est ꝓpter motum firmamēti. ter
cia pͥncipalis ꝓpter hitatiōeꝫ hoīs beati. Et qm̄ finis
imponit necessitatē his q̄ sunt ad finē. ꝓpꝛ ꝑfectiōeꝫ
vniuersi necesse ē ipm̄ eē vniforme. qꝛ cum sit celum
luminosuꝫ difforme. si nō esset vniforme. nō eēt vni-
uersum cōpletuꝫ. Propter motum firmamēti ponē
dum est ipm̄ imobile. vt mot⁹ mobil' fiat circa imobi
le. s. centꝝ. ⁊ intra ꝯtinēs mobile ⁊ locās. s. empyre-
um. Propter habitaculuꝫ hoīs beati ponēdum ē
ipm̄ luminositatꝭ ꝑfecte. vt hitatō ꝯgruat suo habita
tori. Ex his ḡ colligiꝛ q̄re sit factum. ⁊ cui⁹ sit dispo-
sitionis inter alios celos. qꝛ vniforme. ⁊ imobile. ⁊ lu
38 minositatꝭ ꝑfecte. Ad obi. ꝙ nō vniforme. qꝛ nō or-
natuꝫ. dđ. ꝙ ipa lux ꝓpꝛ sui nobilitatē est sibi ornat⁹.
qm̄ ḡ corpus illud ē luminosuꝫ ꝑ totum. alio ornatu
nō indiget. Uel pōt dici ꝙ sicut illud celuꝫ decoratuꝫ
est astris. ita illud angeł. qui sunt q̄si astra celi empy-
rei. iuxͣ illud Job. xxxviij. Cuꝫ me laudarēt astra ma
tutina. Et iteꝝ. Astra eius erunt hoīes bti. ⁊ qua-
39 si sol ei⁹ erit agn⁹ dei. Ad obi. ꝙ sol diffundit lumē
in ipm̄ empyreum. dōm ꝙ illi⁹ corpis nō ē recipe lu-
mē ad mai⁹ ab inferiorib⁹. ⁊ rō hui⁹ est limitatio vir-
tutis a parte solis. qꝛ nihil agit vltra terminuꝫ sibi a
deo ꝯstitutum. vn̄ sicut ignis stat cum ꝑuenit ad ori-
zonta nec vltra ꝓgrediꝛ. ⁊ terra cum ꝑuenit ad cen-
trum. ita solis radij nō ꝓtēdunꝛ eẍ firmamentuꝫ. qꝛ
lucerna ē hui⁹ visibilis orbis. Alia rō est qꝛ maior in-
fluentia absorbet minorē. ⁊ iō tāta illius celi est influ
entia ꝙ ad ipm̄ nō ꝑuenit minor. sicut candela nō il-
40 lumīat solē. Ad obi. ꝙ est mobile. qꝛ sphericuꝫ ⁊ mo
tori ꝓpinquum. dđ. ꝙ ad motum nō sufficit sp̄ica fi-
gura. ſ etiā neccͥus ē (vt dicunt aliqui) loc⁹ ꝯtinens.
⁊ rōnabile vꝛ. Necessari⁹ eēt etiā absq̄ dubio effect⁹
vel vtilitas mobilis vł' alteri⁹. qm̄ ḡ celum illud nō ē
in alio. qm̄ est vniforme ꝑ totum. ꝑ sui motum nihil
faceret. ⁊ iō ē imobile. Silr̄ qꝛ ē vniforme nō habꝫ
moueri. qꝛ nō hꝫ dextꝝ ⁊ sinistꝝ. Sꝫ pͥma rō de imo-
bilitate nō hꝫ multā necessitatē. cum mot⁹ circularꝭ
ſm phm̄ nō requirat locū in q̄. ſ circa quē. Scđa de
vtilitate nō silr̄. qꝛ silr̄ posset dici de aqueo. eodē
mō de tercia. Preterea dextꝝ ⁊ sinistꝝ sunt in celo nō
ratione diuersitatis ꝑtium. ſ rōne influentie motorꝭ.
et illud satis faciliter ꝓbaꝛ. qꝛ dextꝝ ⁊ sinistꝝ nō mu
taꝛ q̄uis oēs ꝑtes celi muteñꝛ. ⁊ iō rō q̄re nō moue-
tur est. qꝛ de⁹ nō influit sup ipm̄ ad motum. ſ ad qui-
etē tm̄. ⁊ sicut influentia dei mouet firmamētum. sic
quietat empyreum. Ratio autē hui⁹ ē. qꝛ locus ille ē
regio deputata his qui in oīmodo statu sunt ⁊ quie-
te. ⁊ ita pꝫ ꝙ nō mag̃ appropinq̄t motori vt ē motor
ſ vt est stabiliens. Ex hac rōne. s. qꝛ ē vt sit locus bea 41
toꝝ accipiꝛ triplex eius ꝓprietas. s. imobilitas. vni-
formitas. ⁊ luminositas. ⁊ ħ est rō magis catholica.
qꝛ etiā motus celi stellati nō est nisi ꝓpter obsequiuꝫ
hoīs viatoris. vn̄ numero electoꝝ ꝯpleto nō erit am
pli⁹ reuolutio. Rōnes autē phice que assignꝛ de mo-
tu celi apud fideles pl⁹ hn̄t vanitatꝭ ꝙ veritatꝭ si quis
diligēter aspiciat. Ad cm̄ obijcit de assimilatōe. rn̄- 42
deri pōt ꝙ illa cā nulla ē ſ impletō nūeri electoꝝ. Uł'
dōm ꝙ ē assilatio in eēndo. ⁊ ē assilatō in creādo. ver
bum phi nō hꝫ veritatē primo mō. qꝛ de⁹ ⁊ motor ce-
li est imobilis. ſ scđo mō ꝑ sui motum est cā genera-
tiōis. qꝛ ḡ empyreum nō assimilareꝛ in creādo si mo
uereꝛ. ⁊ eēt min⁹ silē in essendo. iō simpliciter dōm est
immobile. ⁊ sic patēt oīa.

Questio. ij. b

De empyreo q̄ritur ad virtutē influētie. Et queritur
vtꝝ empyreuꝫ influat in ħ inferiora an nō: Et ꝙ sic
videꝛ. In q̄libet creato qđ est ꝑfectū ⁊ ꝯpletū. ē sb̄a.
virtus. ⁊ operatō. ḡ in ipo empyreo. Si ḡ hꝫ virtutē.
aut opaꝛ in id qđ supra. vel ī id qđ iuxͣ. vel ī id qđ in-
fra. Nō in id qđ supra planuꝫ est. nec in id qđ iuxta.
qꝛ ipm̄ est supra oīa corpa. ḡ vꝛ ꝙ ꝑ illā v̄tutē influit
in id qđ infra. aut virtus ⁊ sb̄a ei⁹ erit ociosa. qđ ē pla-
ne incōueniēs. Itē oīa corpa ꝓpter humanū obse
q̄uium sunt facta. vn̄ sumus nos finis q̄dāmō oīum eo-
rum q̄ sunt. ḡ si empyreum aliq̄d ē. in aliq̄ huit homi
ni. ſ hoc nō faceret nisi aliquid in ħ inferiora influe-
ret. ḡ ⁊c. Itē quanto aliqđ corp⁹ situ est supius tā
to inter corpa nobili⁹ est. ⁊ quāto nobili⁹ tāto poten-
tius ⁊ melius. ⁊ quāto potēti⁹ ⁊ meli⁹ tāto in agēdo
⁊ influendo efficacius. si ḡ celū empyreuꝫ est supͥmū.
ḡ videꝛ ꝙ sit maxime influēs in hec inferiora. Itē
quāto lumē est maius. tātomagis se diffundit ⁊ mul
tiplicat. si ergo empyreū inter corpa est lumiosū ma-
xime. ḡ maxime diffusiuū. sed lumē illud nō ꝑuatur
efficacia vegetandi ⁊ ꝯseruādi quēadmodum nec lu
men firmamenti. ḡ vꝛ ꝙ empyreum in hec inferiora
magis sit influens. Contra. influentia celestis cor-
poris maxime ꝯsistit in diffusione luminis ⁊ caloris.
ſ empyreū nō calefacit. qꝛ nō est in motu. nec ista cor
pora inferiora (sicut pꝫ) irradiat. ḡ vꝛ ꝙ nulla sit in-
fluentia empyrei in hec inferiora. Itē corpa q̄ sūt
infra firmamētū sufficienter influunt ad vegetatio-
nē ⁊ generationē in his inferiorib⁹ faciēdā. ḡ si natu-
ra nihil frustra facit. vꝛ ꝙ alteri⁹ celi influentia nulla
sit. cum nulli⁹ sit oportunitatis. Itē influentia ce-
li dꝫ eē ꝯformis ei a q̄ est. dꝫ etiā nihilominus eē con
formis ei a q̄ recipit. ſ celū empyreū est incorruptibi
le. vniforme. q̄etissimū. statui ⁊ quieti glorie deputa-
tū. hec aūt q̄ infra sunt hn̄t oīno oppositas ꝯditōes.
ḡ vꝛ ꝙ nullo mō sup corpa inferiora influere habeat.
Itē si influit sup corpa. aut ḡ ad nobiliorē effectū
ꝙ sit influētis octaue spere. aut ad min⁹ nobilē. aut
ad eundē effectū. Ad eundē nō oportet. Ad min⁹ no
bilē nō decet. cum illud corpus sit nobilius. Ad ma-
gis nobilē nō pōt. ḡ nullo mō influit. Probatio. Qꝛ
nō possit in magis nobile videꝛ. nā sicut phi volunt
⁊ cōiter tenēt viri phici. influentia celi est opans ad
ꝓductionē aīe sensibilis. sed supra aīam sensibilē nō
est nisi rōnalis. hec aūt nulli corpi est subiecta. imo ē
a creatione pura. ḡ nullo mō pōt eminētior eē influē

tia q̄ supra animā sensibilem. ⁊ supra hanc influit fir
mamētū sufficienter cū his qui sunt infra. ℥ vr̄ q̄ nul
la sit influentia empyrei exn̄tis supra. Si tu dicas q̄
influit nō rōne aie in se. ſ rōne dispositōnis a pte cor
poris. Contra. anima rōnalis vnit̄ mediante vi sen
sitiua ⁊ vegetatiua. ⁊ corpus disponit̄ ad susceptōez
anime mediante cōplexione equali. ⁊ spū triplici. scȝ
vitali. natu rali. ⁊ animali. ⁊ ad hec oīa influit hoc ce
43 lum sydereū sufficienter. ℥ redit idē qđ prius. Rº.
dōm q̄ circa hoc duplex fuit opinio. Quidā nāq̄ di
xerunt q̄ celum empyreū influit in hec inferiora in
fluentia nobilissima. cū cū sit corpus. necesse est in
fluentiā suā si qua est eē corpalem. Rursus cū sit ex
cellentissimū inter corpa celestia. influit sup corpora
nobilissima. ⁊ talia sunt corpa humana. q̄ sunt ordi
nata ad nobilissimā formā. s. ad aiam rationalem. q̄
maiorē ⁊ nobiliorē dispositionē exigit in sua materia
44 Cum igit̄ natura lucis disponat ad vitā. ⁊ triplex sit
vita ſm triplicē dn̄tiam aie. differens gradu ⁊ digni
tate. tres deus ↄdidit celos ordinatos inter se gradu
⁊ dignitate. nō solum nature. sed etiam influentie. ita
q̄ celū sydereū de se ordinat̄ ad cōciliationē elemen
torum. ad susceptionē vegetabilis. cristallinū ad su
sceptionez sensibilis. sed empyreū ad susceptionē rō
nalis. Et hoc quidē rōnale videt̄. nō solum rōne ordi
nis influentie. sed etiā rōne ↄformitatis nature. Ce
lum cū empyreum est locus spūaliū sbarum. loc⁹
etiā corpoꝝ glorificatoꝝ. ⁊ q̄m ↄuenientia est loci ad
locatū. vel manifesta. vel occulta. vr̄ influentia illius
celi esse ↄsona corporibus nostris ⁊ animab⁹ amica. nō
ratione sui sed rōne suoꝝ corpoꝝ q̄ pficiunt ⁊ infor
mant. Alia vō opinio fuit circa hoc oīno isti cōtraria
q̄ dixit q̄ celi empyrei in hec inferiora nulla est om̄i
no influentia. qꝛ nō habent corpa influere nisi ſm or
dinem conditoris. habito respectu ad finem. Qm̄ ℥
empyreum ad pfectionē vniuersi est cōditū vt sit lo
cus btōꝝ. iō regio ⁊ lux est a nobis semota ⁊ occulta
sicut ⁊ ipsa gloria quā p grām expectam⁹. ⁊ amam⁹.
et credim⁹. licet nō videamus. ⁊ iō dicunt q̄ empyre
um nō est ad obsequiū hoīs in presenti. ſ ad obsequi
um ppetuū. nec melioratur. sed vniformiter in sua di
gnitate subsistit. ⁊ iō rōnes adducte ad influentiam
ostendendam in hec inferiora ſm hos non valent.
qꝛ ordinatio illi⁹ corpis ad aliud officium ſm dicta
men ⁊ imperiū conditoris. hui⁹ influentiā nō admit
tit. et hoc solū omnes rōnes illas dissoluit. Quelibet
barū opinionū satis est pbabilis. que aūt sit magis
vera. nō plane patet. Quis cū nouit si deus illi celo
hanc occultā influentiā dedit sup corpa nostra. tū ra
tione nobilitatis. tum rōne cōformitatis. hoc nō est
vt credo facile reuellere. nec p violētiā auctis. nec per
efficaciā rōnis. Rursus que sit necessitas hui⁹ influē
tie. nec ratio. nec auctos manifestat. cum satis videa
tur sufficere alioꝝ inferioꝝ corpoꝝ influētia. ideo in
neutrā partē oīno declinādo dōm vr̄ q̄ cū celū em
pyreum sit primū creatū inter corpora qđ est maxim
mole ⁊ virtute. quia est maximū mole. oīa corpa lo
cat p ambitū ⁊ ↄtinētiā. Quia maximū virtute. cete
vegetat ⁊ ↄseruat p suam influentiam. Omittēdo
igit̄ istā influentiā quam dicitur habere sup huma
na corpa. sustineri pōt q̄ aliquem effectū ⁊ aliquā in
fluentiam habeat sup omnia corpora inferiora. tāq̄
pmū creatū sup seq̄ntia. ⁊ rōnes adducte ad sūt cō
45 cedende. Ad hic obi. de influentia luminis ⁊ calor
dōm q̄ influentia luminis pōt eē dupliciter. vel ma
nifesta. vel occulta. Manifesta influentia est p dya
phanū corpus. maxime qū sensu pcipit̄. Occulta in
fluentia est non solū p dyaphanū corp⁹ ſ etiā p opa
cum. sicut virtus stellarū est in materialia que latēt
sub terra. Vel potest dici q̄ est influentia mediata. ⁊
immediata. ⁊ possibile est q̄ influētia celi syderei vi
goret̄ ex adiumēto luminis supioꝝ celoꝝ. ⁊ virtutē
susceptā de superius deriuat ⁊ transmittit ad hec in
feriora. ⁊ vr̄ nobis esse ppria. cū tū nō sit ppria ſȝ etiā
aliena. Et p hoc ptȝ aliud q̄ nō est cā sufficiēs virtus
iferioꝝ celoꝝ. nisi p adiumētū supioꝝ. Ad obi. de 46
ↄformitate. dō. q̄ ↄformis est natura spūs q̄ dispoit
ad vitam ipsi luci celesti q̄tum ad puritatem. ⁊ hac
rōne nata est recipe. sed nō oportet in oīb⁹ cōsonare.
Ad obi. vtꝝ ad nobiliorē effectum. dōm ſm pmaȝ 47
opinionē q̄ ad nobiliorē effectū. qꝛ ad generationeȝ
spūum q̄ sunt dispō ad susceptionē aie rōnalis. Et si
tu obijcias q̄ nō sunt alij q̄ȝ illi q̄ disponūt ad sensibi
lē. dōm q̄ etsi nō sint oīno alij ſm formā. tū sunt pu
riores. et excellentioribus ⁊ nobiliorib⁹ potentijs na
ti ministrare. ſm quā etiā rōnez nobiliorē oportet eē
cōplexionē ⁊ organizationē tā humani corpis q̄ȝ bru
talis. Pōt tū sustineri q̄ ad eosdem effectus influit.
nec tū alterū coꝝ supfluit. qꝛ virt⁹ celi inferioris ⁊ in
fluentia adiuuat̄ p virtutē supioris. ⁊ virtus supioris
opat̄ mediante virtute ⁊ influentia inferioris. iō neu
trum supfluit. sed ad inferiora ↄseruanda ⁊ pficiē
da virtus vtriusq̄ ↄcurrit.

c Consequenter circa secundū articulū querūt̄
quatuor. Primū ē vtꝝ substātie spūales sint
in loco corporeo. Secūdū est verū angel⁹ sit
in plurib⁹ locis sil'. aut tū in vno. Terciū est vtꝝ sit i
loco punctali an cōposito. Quartū est verum plures
angeli possint esse in eodem loco primo.

Questio. j. i

Utrum loci corpalis sit locare angelos. Et q̄ sic vr̄.
dicit Strabus. Statim vt factum est celū empyreuȝ
repletū est angelis. Itē Dam. Celū est cōtinentia
visibiliū ⁊ inuisibiliū. loquit̄ de empyreo. ℥ cc̄. Itē
omne creatū est de vniuerso. ℥ est intra primum cōti
nens siue vltimū corpus. sed supremū corpus ambi
ens dicit̄ empyreū. ℥ oīs creatura ↄtinet̄ infra ipm.
Itē nulla substantia opat̄ nisi vbi est virtus eius.
sed nulla virtus pōt elongari a sba nisi substātia p
porcionabili. nam virtus infinita nullo mō elongat̄.
virtus finita nō pōt elongari nisi finite. ℥ necesse est
angelū esse in loco vbi opat̄ vel ppe. ergo cū operatur
in loco corpali. vt patet in corpe qđ mouet. ergo ibi ē
vel in loco pximo est. ergo si locus maxime apt⁹ cō
tēplationi est empyreū. videt̄ q̄ ibi sit. Itē spirit⁹
maligni in eodē loco tormentoꝝ habebūt collocari i
quo ⁊ homines dampnati. sicut dicit̄ Mat. xxv. Ite
maledicti cc̄. ℥ ab oppositis. vel a simili. ecōtrario an
geli in beatis hoībus in eodē loco corpali erunt. sȝ lo
cus aptus hoīb⁹ btīs est ille qui predictus est. s. ce
lum empyreum. quod est supremū. quietū. clarū. vni
forme. ⁊ spaciosum. ℥ cc̄. Item maior requirit̄ p
portio pfectionis ad pfectibile q̄ locati ad locum. sȝ
videmus q̄ sba spūalis adeo potest pportionari cor
porali ⁊ ecōuerso. q̄ vna vnit̄ alteri vt pfectio. vt pȝ
in homine. ℥ multofortius potest vna vniri alteri vt
locatum loco. ℥ cū celū empyreū sit nobilissimū cor
poꝝ simplicium. vel erit in angelo. vl' angelus in eo.
sed ipm nō est in angelo. ℥ ecōuerso. Sȝ ↄ. Boeti
us de ebdomadibus. cōis aī cōceptio que oīb⁹ vi est

incorporeum in loco nõ esse. Itẽ Grego. locus aie
deus est. sed nõ est spũalior locus anime ꝙ angeli. ergo
si deus est locus aie. ꝛ angeli. Itẽ rõne videt̃. qz lo
ci ad locatũ est mutua indigentia. sicut patet. locatũ
eñ indiget loco suo. vt terra centro. ꝛ locus etiã indi
get locato. vnde refugit vacuitatẽ. ꝛ impossibile ẽ ꝙ
locus sit sine locato. qn aliqd impleat indigentiã lo
ci. sed celũ empyreũ nõ indiget angelis. nec aliqs lo
cus. nec similiter angelus loco. qz oĩ corpe circũscripto
adhuc angelus remaneret. ꝛ ſm subam. ꝛ ſm opatio
nem. que est cõtẽplatio. ergo nullo mõ est locus angeli.
Itẽ locus hꝫ influentiã ꝛ potẽtiã sup locatuꝫ. vñ
supiora nobiliora locant minus nobilia. sicut patꝫ ex
hoc ꝙ aqua terrã. aer aquam. ꝛ sic de alijs. sed corpo
rale nõ hꝫ influere in spũale nisi ſm ordinẽ iusticie. si
cut in aia peccatrice vel spũ. ergo spũs nõ hꝫ locũ in cor
pore nisi ꝑ culpã. Itẽ omne locatũ habet pondus
ꝛ inclinationẽ ad locũ. sed aug. dicit qđ est pond⁹ in
corpib⁹. hoc est amor in spiritib⁹. sed inclinatio amo
ris angelici est ad bonũ spũale. non ad locũ corpalẽ.
ergo non habent locari corpaliter. sed solum spũaliter.
48 Re°. dõm ꝙ celũ empyreũ locat angelos. ꝛ est loc⁹
angeloꝝ. sicut ꝓbant rõnes ad primã ptẽ. Ad in
telligentiã aũt obiectoꝝ. dõm. ꝙ locus hꝫ triplicẽ cõ
parationẽ ad locatũ. Compat̃. n. ꝑmo in rõne ꝯtinẽ
tis. scdo in ratione mẽsurãtis. tertio in rõne ꝯseruã
tis. Continet eñ vt vas. ſ mẽsurat vt quãtitas. ſ cõ
seruat vt natura. ſm hãc triplicẽ habitudinẽ sũt in
loco ſbe finite. corpales. ꝛ corruptibiles. Quia fini
te ꝛ limitate. sunt in loco ꝯtinẽtie. Quia corpales. in
mẽsurãte. Quia corruptibiles. in loco conseruante.
Scdm duas compationes vltimas q̃ sunt mensura
re ꝛ ꝯseruare sũt in loco ſbe finite. ꝛ corpales. ꝛ corru
ptibiles. scdm primã vero que est continere sunt in lo
co ſbe finite. spũales ꝛ incorruptibiles. vt angeli. Et
hoc dico in loco corpali. naꝫ angelus hꝫ locũ spũalẽ
ꝛ ꝯseruãtẽ. s. dei virtutẽ. locum mensurãtẽ siue circũ
scribẽtẽ ꝓprie ſbe. ꝛ virtutis limitationẽ siue clausio
nẽ. locũ vero cõtinẽtie nõ tm̃ spũalẽ sed etiã corporalẽ
Rõ autem q̃re angeli ꝯtinent̃ loco siue aliq̃ ambiẽte
est ordinatio ptiũ vniuersi. Si eñ nõ haberẽt aliqd
cõtinẽs. nõ esset coꝝ exñtia ordinata adinuicẽ. qz nõ
ordinẽ hñt in creatione. eo ꝙ creata simul. nec hñent
ordinẽ vn⁹ ad alteꝝ. hoc aũt nõ decet vniuersum. nec
49 summũ opificẽ. Rõ aũt q̃re ꝯtinent̃ loco corpora
li duplex est. Vna ẽ limitatio spũs creati. cũ eñ spũs
increat⁹ q̃ deus ẽ habeat in se simplicitatẽ quã ẽ in
tra oĩa. ꝛ imẽsitatẽ quã ꝯtinet oĩa. ꝛ ẽ extra oĩa. cõi
cat illas cõditõẽs creature caten⁹ q̃ten⁹ nata ẽ recipe
virtutẽ ꝯtinẽtie. vñ simplicitatẽ cõicat spũi. sed spũs
nõ potuit recipe virtutẽ ꝯtinentie. qz eñ simplicitas
ei⁹ est finita. iõ est hic ꝛ nunc. ꝛ qz nõ hꝫ partẽ ꝛ partẽ
ſm totũ hic ꝛ nũc. ideo nõ pt̃ hr̃e vlẽm capacitatẽ reꝝ
Corpus aũt qz cõpositũ ẽ ꝛ hꝫ ptes innumerabiles
nõ potuit ꝑticipare simplicitatẽ. sꝫ ꝓpter partiũ extẽ
sionẽ potuit recipere capacitatẽ. ideo de⁹ fecit vnum
corpus nobilissimũ qđ esset natũ oĩa ambire. ꝛ extra
qđ oĩno nihil esset. ꝛ hoc ẽ empyreũ. ꝛ iõ necesse ẽ an
gelum ẽẽ intra ipm. Alia rõ ẽ. qz in solo corpore ẽ di
stinctio hic ꝛ ibi. Quia eñ creature cetere ordinẽ ha
bent in mũdo. distinctionẽ ꝛ positionẽ hñt ſm grad⁹
positionẽ. ꝛ ita ꝙ vna ẽ hic et alia ibi. vna sursum et
alia deorsum. ꝛ in solo corpore ẽ potẽtialis distinctio
ſm hic et ibi. ꝛ int̃ creaturas soli corpori dꝫ dari vlis
potentia locandi. ꝛ respectu visibiliũ ꝛ inuisibiliũ. vt
sic vniuersuꝫ esset vnũ in oĩbus suis ptibus ordina
tis. Et sic pꝫ rõ duplex q̃re data ẽ corpori potẽtia lo
candi spm̃. ꝛ spm̃ cõtineri a corpore. hoc eñ exigebat
ordo vniuersi. tũ ꝓpter limitationẽ spũs creati. tum
qz in solo corpore distinctio est ſm hic ꝛ ibi. Cõce
dende sunt igit̃ rõnes mõstrantes ꝙ celi empyrei est
locare angelos. Qz ergo obĩ in ꝯtrũ ꝓ ꝙ incorporeũ 50
nõ est in loco. dõm ꝙ nõ intelligit̃ de ẽẽ in loco. sicut
mensuratũ in mẽsura. Qz obĩ ꝙ loco angeli ꝛ aie 51
deus est. dõm ꝙ intelligit de loco ꝯseruante nõ de lo
co distinguente. ꝛ iterũ hoc nõ cogit. ꝙ si de⁹ ẽ loc⁹ aie.
ꝙ nihil creatũ locet spũm. Qz obĩ ꝙ loci ad loca 52
tũ est mutua indigentia. dõm ꝙ verũ est de his q̃ lo
cant̃ ꝓpter defectum sui. ſ nõ est verũ de his q̃ locãt̃
ꝓpter ſuandũ ordinẽ vniuersi. Vñ si q̃rat̃ vtrũ lapis
pis possit ẽẽ extra celum. dõm ꝙ nõ. tũ ꝓpter suã in
digentiã. qz nõ haberet locũ cõseruantẽ. tũ qz nõ pa
tit̃ hoc ordo vniuersi. ſ de angelo ꝙ celũ nõ exeat nõ
est rõ loci corpalis indigentia. sed corpis vltimi vlis
ꝯtinentia. ſm ꝙ vniuersum est ꝑfectũ ꝛ ordinatũ.
Ad alias duas rõnes pꝫ rñ°. ꝙ ꝓcedit̃ de ẽẽ in lo 53
co tanq̃ꝫ in ꝯseruante. rõne cui⁹ ponit̃ influẽtia in lo
cante. ponit̃ etiã inclinatio in locato. iste aũt modus
essendi in loco non ꝯuenit angelo.

Questio. ij. k

Vtrũ vnus angelus sil' ꝛ semel sit in plurib⁹ locis. an
tm̃ in vno? Et ꝙ in plurib⁹ vr̃. ꝑmo aug. q̃ dicit. ꝙ
angelus ibi est vbi vult. in li. de ciui. dei. ſ xp̃ns in ce
lo vult esse in terra. ergo xp̃ns in celo est in terra. ergo sil' est
in plurib⁹ locis. Itẽ dam̃. dicit ꝙ ibi est vbi opat̃.
ſ angelus vel est vel põt esse motor celi. ꝛ motor ope
rat̃ sup totũ mobile. ergo vnus angelus in vtraqꝫ parte
circũferentie celi põt esse simul ꝛ semel. ergo si magis di
stat vna pars circũferentie ab alia q̃ celũ a terra. ptꝫ
ꝛc̃. Itẽ quanto aliquid simplicius est. tãto in plu
ribus repit̃. Et rõ hui⁹ est. qz tãto magis recedit a co
artatione. ꝛ magis appropinquat ad diuinũ esse qđ
vbiqꝫ est. ergo si angelus inter creaturas maxie ad deuꝫ
appropinquat. vr̃ ꝙ sil' ꝛ semel in plurib⁹ locis ẽẽ pos
sit. sicut vle ꝓpter suam simplicitatẽ est vbiqꝫ ꝛ semp
Itẽ glorificatus spũs nõ hꝫ cogitationes volubi
les. imo põt ꝑ donũ glorie simul multa cogitare. ſ in
tellect⁹ ꝑ naturam in vnico instanti nõ aspicit nisi ad
vnũ intelligibile. ꝛ ꝑ gloriã sil' videt multa. ergo pari rõ
ne vr̃ ꝙ angel⁹ glorificat⁹ simul possit ẽẽ in locis di
uersis. Itẽ corpus nũq̃ꝫ pt̃ eleuari. nec ꝑ gloriaꝫ.
nec ꝑ vnionem. vt sit excelsi⁹ spũ glorioso. ſ corp⁹ xp̃i
ꝑ gloriã vnionis põt ẽẽ in locis diuersis. ergo pari rõne
vt vr̃ ꝛ angel⁹ gloriosus. Contra. Ambro. in li. de
spũsancto. Dis creatura certis sue nature ẽ circũscri
pta limitibus. ſ qđ põt ẽẽ vnũ ꝛ idẽ totũ ꝛ ſm actuꝫ
ita in hoc loco ꝙ etiã in alio. nõ est circũscriptũ. ergo vel
angelus nõ est creatura. vel si sit. in plurib⁹ locis simt̃
esse nõ põt. Itẽ Dam̃. in li. j. Angel⁹ dĩ ẽẽ in loco.
qz adest intelligibiliter. ꝛ circũscribit̃ vbi ꝛ opat̃. non
eñ põt ſm idẽ in diuersis locis opari. Itẽ si ange
lus sil' esset in diuersis locis. non indigeret mitti nec
moueri. sed mouent̃ angeli. sicut pꝫ ꝑ scripturã ve. ꝛ
no. te. ergo ꝛc̃. Itẽ si angel⁹ sil' ꝛ sel' ẽẽ posset ĩ diuersis
locis. sil' ꝛ sel' posset in vno loco tacere ꝛ in alio loco
loq̃. ĩ vno moueri ꝛ in alio q̃escere. ergo duo opposita si
mul ꝛ sel' ẽẽnt vera de eodẽ. Itẽ ponat̃ eũdẽ ange
lũ sil' esse pisius ꝛ rome. q̃ro vtrũ de orbe posset ire pi
sius? si nõ. quero q̃d impedit. et nõ est dare? Si sic. ſ
nihil mouet̃ ad id qđ hꝫ. ergo nõ põt ire pisius. aut si va

dit parisius.⁊ ibi se inuenit.simul fuit pn̄s ⁊ absens.
⁊ post bis est ibi pn̄s.q̄ oīa sunt incōuenientia ⁊ ab-
54 surda.ergo ⁊c. Rꝫ.dōm ꝙ cū angelus hēat eē indiui-
duatū.hꝫ eē hic ⁊ nūc.qꝛ vō hꝫ eē limitatū ⁊ virtuteꝫ
limitatā.hꝫ eē i vno hoc.siue i vno loco tm̄.Qm̄ ergo tā i-
diuiduatio ꝙ̄ limitatio nāliter ⁊ inseꝑabiliter iest an
gelo.hinc est ꝙ angelū simul ⁊ semel oportet eē tm̄ in
vno loco.⁊ h̄ dicūt auctes.⁊ rōnes ꝓbant.⁊ iō cōce-
55 dende sunt ꝓ eo ꝙ verū cōcludūt. Ad illud qꝺ ob
ijcit̄ ꝑmo.ꝙ ibi ē vbi vult.dōm ꝙ illud nō est dictuꝫ
ꝑ ꝯcomitantiam simultatꝭ.ꝙ in eodē instanti in quo
est velle eē.in q̄cunqꝫ loco sit eē.s iō dictum est.qꝛ eē
in loco volito seq̄tur velle sine mora tꝑis magna.ꝓ-
pter velocitatē angelicā vt dam̄.dicit.seq̄tur etiā eē
in loco tali vel tali velle angeli ad nutū.qꝛ angelꝰ nō
vult nisi qꝺ cōpetit nature sue.vnde nō vult ibi eē in
instanti.s in eo tꝑe in q̄ scit se posse venire.eo mō in-
56 telligendū est verbū predictū de corꝑe glorioso. Ad
illud.ꝙ ibi est vbi opat̄.dō ꝙ opari alicubi est dupli
citer.vel mediate.vel immediate.Immediate.vtpu-
ta aīa opat̄ in manu.s mediāte manu aīa nauté ope
rat̄ in tota naui.qꝛ mouendo manū mouet temonē.
⁊ mouendo temonē totā nauē mouet.nec tn̄ oporꝫ
ꝙ sit in tota naui,s vbi opat̄ ꝑmo.ꝑ hunc modū in-
telligendū est in ꝓposito ꝙ et si angelꝰ eēt motor celi.
vel mouēs ꝑmo.moueret illā ꝑtē suꝑ quā eēt influē-
tia motoris ⁊ in illa eēt.nō in tota re mobili vel mo-
ta.sic intelligendū est de angelis q̄ subuerterūt ꝫodo-
57 mā. Ad illud qꝺ obꝛ de simplicitate.dō.ꝙ simpli-
citas est dupliciꝫ.Aut ꝑ priuationē ꝑtiū ꝯponētiū in
esse nature.Aut ꝑ ꝑuationē ꝑtiū ꝯtinētiū in esse dif-
finito siue in genere.qn̄ ergo dr̄ ꝙ quāto aliq̄d simpliciꝰ
tanto in pluribꝰ.hoc dr̄ de simplicitate scdo mō.quā
scꝫ hꝫ genꝰ respectu spēi.⁊ ideo in pluribꝰ repit̄ ꝙ̄ spe
cies.Cū aūt dicimus angelū simplicē.hoc est ꝺm ali-
58 ud genus simplicitatꝭ.iō nihil ad ꝓpo.tn̄. Ad illꝺ
qꝺ obꝛ de pluralitate cognoscibiliū q̄ intelligit simul
⁊ sel.dōm ꝙ nō est sile duplici rōne.qꝛ vis cognitiua
magis efficit̄ deiformis ꝑ gl'iam ꝙ̄ vis motiua motu
exteriori.Preterea aliud est.qꝛ deus exēplar diuinuꝫ
in glorificatis est rō cognoscendi ꝺm rē ⁊ eēntiā.iō in
tellectꝰ glorificatꝰ multa cognoscit.ita ꝙ nō dispgit̄.
s circa vnū colligit̄.s angelū esse in pluribꝰ locis hoc
nō pōt eē ꝑ collectionē virtutis ad vnū locū.sicut in-
tellectꝰ ad vnū ꝑmū cognoscibile.⁊ iō nō est ꝯsimile.
59 Ad illud qꝺ obꝛ de corꝑe xp̄i.dōm ꝙ nō est locꝰ a
minori nec a simili.qꝛ corpus xp̄i in pluribꝰ locis est.
qꝛ multa ꝯuertūt̄ in ip̄m.Et si queras q̄re magis cō-
gruit aliqua in ip̄m ꝯuerti ꝙ̄ in aliud corpus.Rō hꝰ
est.qꝛ est cibus in q̄ reficiūt̄ oīa mēbra xp̄i.Et si que-
ras qualis cibꝰ hmōi est.eadē qō est de carbone qua-
liter calefacit ꝓpter cōiūctionē cū igne.sic caro xp̄i re
pleta dilectiōe vt carbo ignis igne.⁊ hoc totū est dif-
fusius in ꝑmo li.et in quarto.

Questio.iij. l

De modo eēndi angelū in loco.et querit̄ vtruꝫ sit in
loco impartibili siue pūctali.Et ꝙ sic vr̄.Dam̄.dicit
ꝙ angelꝰ est in loco.nō figuraliter.s intelligibiliter.
cū ergo nihil ip̄ius loci sit infigurabile et intelligibile ni
si punctus.est in puncto. Itē ꝓportio debet eē lo-
cati ad locatuꝫ.s angelus est simplex ⁊ imꝑtibilis.ergo
ei debet̄ locus simplex et imꝑtibilis.sed hic est solꝰ
punctus loci.ergo ⁊c. Item ponamus angelū eē i lo
co in quo minori nō pōt eē.quero an ille locꝰ est ꝑti-
bilis.aut imꝑtibilis.Si ꝑtibilis.ergo cū angelꝰ sit sim-
plex.adhuc pōt eē in minori.Qꝛ si nō pōt eē in mino
ri.vr̄ ꝙ ille sit imꝑtibilis.s nihil est imꝑtibile in loco
nisi punctus.ergo ⁊c. Itē qꝺ recipit̄ in aliq̄.recipitur
ibi ꝑ modū recipientꝭ nō ꝑ modū recepti.si ergo angelꝰ
ē in loco ꝑtibili.est partialit̄.sed impossibile ē angelū
recipe ꝑtitionē.ergo ⁊c. Item si angelꝰ est in loco ꝑti
bili tanq̄ in loco ꝑmo.aut ergo est totꝰ in qualibet par-
te.aut est ita in toto ꝙ pars est in ꝑte.Si totus est in
toto ita ꝙ ꝑs ē in parte.ergo est ꝑtibilis.Si ita ꝙ in q̄li
bet parte.cum ergo partes loci sint multe.erit in pluri-
bus locis.Si dicas ꝙ est in oībus illis tanq̄ in loco
vno.sicut anima est in omnibus ꝑtibus corꝑis.Cō-
tra.esto ꝙ corpus illud diuidat̄.⁊ locus in q̄ est an-
gelus.ꝯstat ꝙ nihilominus pōt eē in oībꝰ partibꝰ.cū
nō pendeat ex aliqua ꝑte principalit̄.⁊ si hoc.cuꝫ sit
ibi locoꝝ multititudo.erit angelꝰ in pluribꝰ locis.
Contra.punctus nec est locus nec ꝑs loci.ergo qꝺ ē
in puncto vel in loco punctali.nō est in loco. Itē
punctus vt dicit phūs est subꝫa posita.i.eēntia habēs
positionē in q̄ differt ab vnitate.ergo si angelꝰ est in pū-
cto.habet positionē.s forma habens positōnē in ma
teria.nō est motor sufficiēs eiꝰ in q̄ est.ergo ⁊c. Itē si
angelꝰ est in puncto ꝑmo.ergo influit virtutē supra pun
ctum.ergo cum punctus sit improportionalis corꝑi.im
possibile est ꝙ virtꝰ eius se extendat ad corpus.⁊ ita
nunq̄ mouebit corpꝰ. Itē aīa est in toto corꝑe.s
hoc nō facit vnio.qꝛ ex hoc ipso hꝫ dependentiā.⁊ ita
artationē.ergo hoc est rōne simplicitatis.cū ergo angelus
sit eque simplex vel magis ꝙ̄ aīa.videt̄ ꝙ multo for-
tius in maiori loco vel equali totus possit esse. Rꝫ. 60
triplex fuit circa hoc positio.Fuerūt enī quidā dicē-
tes ꝙ angelꝰ q̄uis sit in loco corꝑali.non tn̄ est in eo
corꝑaliter s spūaliter.Qm̄ vō nō est in loco situalit̄.
iō nec ꝺm totū.nec ꝺm ꝑtem.nec ꝺm impartibile.qꝛ
nulla oīno est cōmēsuratio angeli ad locū.Sed ista
rō nō intelligibilis esse videt̄.quō.s.aliq̄d possit eē in
aliq̄.⁊ differri.⁊ ꝯtineri.nec tn̄ ꝑmo imediate sit in to-
to vel in parte vel in ꝑtibili.Omne enī quod ē in ali
quo loco toto.vel ē rōne totiꝰ.vel rōne alicuiꝰ ꝑtꝭ.
Et ideo fuit circa hoc scda positio.s.ꝙ angelꝰ est in lo
co imꝑtibili siue punctali.⁊ rō eoꝝ erat ista.qꝛ ange-
lus hꝫ mām oīno differētē a corꝑaliū mā ꝺm eē.s.ꝙ
nō est extēsa.vn̄ cū materia sit simplex vt pūctꝰ.dese
dicūt angelū habere simplicitatē ꝓportionalē pūcto.
⁊ ita i loco pūctali.Sꝫ h̄ positio falsa ē ⁊ nō intelligi
bilis.Quicq̄d enī sit de mā sicut.j.dicet̄.h̄ tn̄ est veꝝ
ꝙ oīs locus corporeꝰ ē ꝑtibil'.ergo sicut ē oppositō i ad-
iecto dicē corpꝰ imꝑtibile siue punctale.ita ⁊ dicere
locū pūctalē.Et iteꝝ.cū pūctus nō sit locus.ponē an
gelū in pūcto ē ip̄m ponē nō eē in loco.Et iō ē tercia
positio ꝙ angelꝰ cū cōtineat̄ a loco corꝑali.ꝙ ē in lo-
co ꝑtibili tanq̄ in loco ꝓ.⁊ q̄m nō pōt extēdi in eo.ne-
cesse ē ꝙ sit in toto.ita ꝙ totꝰ in toto.⁊ totꝰ in q̄libet
ꝑte.⁊ in h̄ ē silis q̄dāmō simplicitas angeli simplici-
tati diuine.s deficit.qꝛ angelꝰ in vno loco est.deꝰ autē
vbiqꝫ.et ex [illegible] dicit Io.dam̄.ꝙ angl's est in corꝑali lo
co.s intellectualr̄ nō figuralr̄.qꝛ h̄ solū capit intelle-
ctus quō sꝫa vicꝫ tota sit in partibꝰ ⁊ tota in toto.et
ita pꝫ rn̄ꝰ ad ꝟbū dam̄. Qꝛ obꝛ ꝙ dꝫ eē ꝓportio.dō. 61
ꝙ nō oportet ꝙ sit ꝓportio ꝺm spāles ꝯditiōes ⁊ pro
prias angeli vel loci.qꝛ angelꝰ nō ponit̄ eē in loco ꝓ-
prie.est tn̄ ibi ꝓportio q̄ ad finitatē ⁊ limitationē.ꝑ q̄
duo angelꝰ diffinit̄ ⁊ est in loco.sicut n.angelꝰ hꝫ vir-
tutē finitā ⁊ sꝫam.sic locꝰ eiꝰ artatꝰ ⁊ limitatꝰ ē. Qꝛ 62
obꝛ de h̄.si angelꝰ ponat̄ in loco in q̄ minori nō possit

esse.dōm q in hoc differt existētia angeli in corpore et
aīa.q aīa q: est pfectio corpis nati viuificari vita rō-
nali.ꝛ illud est in determinata quantitate.iō pōt esse
in corpe ita puo q nō in minori.q: min⁹ nō eēt orga-
nizabile ꝛ viuificabile.angel⁹ aūt q: nō ē vt pfectio.ꝛ
simplex est.q: in qlib3 pte loci tot⁹.quātūcūq3 pua ē
rō loci.saluat in qlibet.nec pōt accipi loc⁹ iste ita par
uus qn adhuc possit eē in minori.ꝛ iō nō est dari lo-
cus in q minori nō possit esse.est tñ dari in quo maio
ri nō pōt.sicut ꝛ aīa.q: hoc venit ex limitatōe.Sicut
g in corporibus stat⁹ est in ascēdēdo.ſ nūq3 est ponere
statū in diuidēdo.nec vnq̄ deuenit ad impartibile.sic
63 intelligēdū ē circa existētiā angeli in loco. Ad obi. q
est p modū recipientis ꝛc̄.dō.q verū est vbi receptū
dependet a recipiente.sicut spēs recipit in organo.re
cipit in intellectu.ꝛ existētia eius depēdet ex eo in q re
cipit.ꝛ se h3 ad illud p modū informantis.hinc ē q re
cipit modū sue existētie ab eo in q recipit.nō sic angel⁹
recipit a loco.q: nō pendet ex illo. Ad obi. si totus
sit in qlibet pte loci.cū sint plura loca ꝛc̄.dōm q to-
tus est in qualib3 pte.nec tñ in plurib⁹ locis.sicut nec
aīa dū viuificat totū corpus.nō viuificat diuersa cor
pora.ſ vnū. Ad āt obi.esto q corp⁹ illd siue loc⁹ i
64 q est angel⁹ diuidat.dico q si diuideret in mille par
tes.cū ptes nō sequestrent longe abinuicē.totus eēt
in oībus.ꝛ oēs eēnt ei vn⁹ locus.q: nullā h3 rōnē am
biēdi vel diffiniēdi angelū.ſ illud qd̄ cōplectit oēs
partes.loc⁹ eñ nō numerat ſm nūey corpoy locan-
tiū.sicut p3.q: vnū corp⁹ pt eē partim in aere.ptim i
aq.ptim in terra.nec tñ in trib⁹ locis.ſ in vno est.

Questio.iiij.ꝛ vltima. m

Vtrū plures angeli sint sil' in eodē3 loco pmo? Et q
sic videt rōne multiplici.Et pma hec est.angel⁹ non
est in loco corpalit ſ spūalit.g cū dicat phs.iij.d aīa.
q aīa loc⁹ est spēy in q.s.st spūalit.silis ē mod⁹ existēdi
angelū in loco ꝛ spēm in aīa.ſ in aīa sil' pūt esse plēs
spēs.ita q vna nō est in alia.g pi rōne plures angeli
in vno loco corpali. Itē angel⁹ nō est minoris sim-
plicitatis q̄ punctus.sed duo puncta pūt eē sil'.ergo
plures angeli.Probatio minoris.phs dicit q ꝯtigua
sūt q3 vltima sūt sil'.ꝛ dicit q sil' st.q̄cūq3 in eodē loco
pmo sūt.g cū ꝯtingat lineas ꝯtiguari ꝛ ita vltima eē
sil'.g duo indiuisibilia sūt sil'. Itē p aliud silē.q: an
geli sunt lumia spūalia sicut dicit dyo.ſ lūia corpa-
lia q sunt minoris simplicitatis ꝛ magis depēdēt a loco
corpali sūt.sicut dicit dyo.ꝛ plures spēs in eodē me
dio sil' sūt.sicut p3.g pi rōne.imo fortiori plures ange
li in eodē loco. Itē rōnalis aīa magis appropat si
bi corp⁹ i q toto ē q̄ angel⁹ locum.q: maiori nexu illi
vnit.ſ demō pōt obsidē ꝛ eē in eodē3 corpe cū aīa.g
ꝛc̄. Itē sancti dicūt ꝛ.ī.hēbit q corp⁹ glorificatu3
ptransit nō glorificatū.g pūt simul eē duo corpa.g
multo forti⁹ duo spūs.Si dicas q nō valet in spiriti-
b⁹.q: vn⁹ nō ē mālis respectu alteri⁹.sicut corp⁹ non
glorificatū respectu glorificati.obi tūc.sint simul duo
corpa aīata q3 vnum sit glorificatū ꝛ altey nō.ꝯstat
q due aīe sūt simul.ꝛ tñ vna nō ē mālis respectu al-
teri⁹.g pi rōne duo spūs. Itē spūs rōnalis nō oc-
cupat locū.Intelligam⁹ eñ q loc⁹ sit vacu⁹ a corpe.ꝛ
ponat ibi spūs.nihilomin⁹ erit vacu⁹ sicut pus.ꝛ na
t⁹ tātū recipe quātū pus.g cū eq̄ bñ possit ibi eē cor-
pus.sicut si nō esset spūs.pari rōne videt q ali⁹ spi-
ritus. Contra.Strab⁹ dicit ꝛ habet in litera.q sta
tim cū empyreū est factū.repletū est sanctis angelis.
sed non est repletū quo ad vacuitatem.ergo quo ad
ornatus totalitate3.ergo loca distincta ꝛ diuersa ha-
bent in empyreo.ergo si ita eos pduxit deus sicut na
ti sunt esse.non ergo in eodem loco nati sunt esse.sed
in diuersis. Itē Aug.de fide ad pe. Inest singulis
spiritib⁹ naturaliter termin⁹ q ad seinuicē distinguūt
ꝛ vnus in altero nō est.g si distincti sūt p terminos na
turales.impossibile est eos eē sil'.ꝛ in eodē loco simul
existē. Itē loc⁹ dicit ad locatū relōne eēntiali.g cū
multiplicato vno relatiuoy multiplicat alterū.qt sūt
locata tot sunt loca.eodē mō q locus dī ad locatū.g
cū locus angeli dicat ad locatū p modū mēsurātis ꝛ p
modū diffinientis.qt sūt angeli diffiniti.tot sūt loca
diffinientia. Itē sicut se h3 loc⁹ ad locatū.ꝛ econuer
so.g sicut vnū locatū ad plura loca.ita vn⁹ locus ad
plura locata.ſ vnū locatū vt angelus.nō pōt eē i plu
ribus locis.g vnus loc⁹ nō pōt eē plurium angeloy.
g ꝛc̄. R⁹.ad pdictā qōnē dixerūt aliq q angeli po- 65
terāt esse plures sil' nullo repugnāte.ꝛ h ppter suam
simplicitatē.ꝛ ppter hoc q locum nō replent ratōne
sue spūalitatis.vñ nec minuūt loci capacitatē.quēad-
modū nec lumia nec ydola in medio.nec spēs i aīa.
que in eodē ꝛ ſm idē sunt in multitudine.nec tñ po-
nit ydolū in ydolo.nec lumen in lumine.sic dicūt se
habere in pposito.Nec cogit obiectio de repletiōe ce
li.q: h dictū est ppt spūum multitudinē.nec de vtu-
te siue loco spūali.q: sp distinguit ppa vtute ꝛ natu
ra.nec vn⁹ illabit aliī.nec relōne.q: vni⁹ ad alterū nō
est hitudo.nec depēdētia necitatis ſ solū cuiusdā ꝯgru
itat.Alij dixerūt q q̄uis angel⁹ spūalit sit in loco.tñ
plures angeli i eodē loco sil' eē nō pūt.repugnāte ha-
bitudīe distinctōis q ē loci ad angelū.Sicut eñ due
spēs albedinis i eadē aīa eē nō pūt.nō ppē h q repu
gnet repletio.ſ ppē hoc q repugnat ipi⁹ aīe informa
tio.q: informata spē albedinis.nō pt iterū cōsili spe-
cie informari.Siliter in pposito locus diffiniens ali-
qd nō pōt aliud qd̄ eodē mō est in loco diffinire.vñ
sicut vnū corp⁹ nō pt pfici a duab⁹ aīab⁹.sic nec vn⁹
locus pm⁹ deputari duob⁹ spiritib⁹.S3 multo min⁹
istā qōnē termiare possum⁹ si respiciam⁹ ad rōnē ob
quā angelos ponim⁹ in loco corpali.hoc eñ nō ē p-
pter indigētiā angeli.q: oī corpali loco destructo pos
set spūal' ſba pmanere.Nec etiā ē ppē indigētiā loci.
q: pñtia angeli nulla remouet indigētia loci.ſ hoc
est ppt ordinē vniuersi.Qm igit angel⁹ locū nō occu
pat.angel⁹ indigētiā loci corpal' nō termiat.nec sim-
pliciter nec in pte quātū ē de spūali natura.ꝛ ei⁹ loci
nihil phibēt plēs spūs sil' eē sicut plura ydola vl' spe
cies i aīa.ſ qm ordo vniuersi ita tollit p oīmodā in-
distātiā sicut p distātiā infinitā.sicut non patit ordo
vniuersi vt angel⁹ infinite distet ab angelo.imo oēs
intra vnā circūferētiā celi vltimi claudūt.sic nō pa-
tit q angel⁹ in eodē loco pmo sil' sit cū angelo.Ex his
patēt obiecta. Ad eñ obi de spēb⁹ in aīa ꝛ punctis 66
ꝛ lumiarib⁹.p3 rñ⁹ q nō est silē p eo q diuerse speci-
es diuersas indigētias aīe cōplēt.nō sic plures ange-
li indigentiā loci.Ampli⁹.nō sic attēdit ordo in illis
q̄tū ad existētiā in loco.sicut in angel'. Silr sequētia
duo nō valēt.q: nihil est ibi qd̄ repugnet ordini vni-
uersi.q: demon ꝛ aīa sunt i corpe diuerso mō eēndi.
et corpus non glorificatū est materiale respectu glo-
rificati.Vltimū vō cōcludit a parte nature angeli.ſ
aliud est quod impedit.

Distinctio.iij.quales creati sunt angeli.

Ecce ostensum est &c. Sup[redacted] egit mgr quando et vbi creati sunt angeli.in pte ista ondit qles [redacted] facti sunt.Et qm qlitas angeli pot attedi.aut [redacted] qrtu ad naturales babilitates siue qlitates respicietes dispone m nature. aut meritu.aut pmiu.io hec ps hz tres.In pma determinat de pmis.s.de attributis. In scda de bitibus malicie et bonitatis.ibi.Illud qz inuestigatioe.In tercia de habitib? btitudinis et miseric.s.di.iiij.Post hec videdu vtru pfectis. Prima ps hz tres.In pma enumerat et distinguit illa attributa.In scda ondit q mo recipiut magis et minus.ibi.Hic psideradu e vtru &c.In tercia ondit in aliqb? alijs eqlitate.ibi. Et sicut in pdictis angeli differebat &c.

a Quatuor quidez angelis videnf ee attributa.Contra.vr sibi pdicere in enumeratione. enumerat.n.sex.sicut pz.q sunt.essentie simplicitas.psonalis discretio.memoria.intelligetia.voluntas.et liberu arbitriu. Ite vr sibi otradicere in repetitone. dicit eni in scdu.ca.q circa tria e cosideratio.s.circa sbam.forma.et ptatem.Querif g de sufficietia illor quatuor. vr eni q multo plura debet attribui.s.incorruptibilitas. spualitas.et hmoi ex pte eentie.Ex parte potetiaru.irascibilis.et concupiscibilis. et ita copetit eis ingenium sicut memoria.Itez videt supfluitas.qz li.ar.no discernif a roe et volutate. g non dz quarto loco connumerari.Ite terciu attributu qd e ro.aut accipitur p cognitiua tm.aut p cognitiua et motiua.Si p mo. g male diuidif in intelligetia et volutate.

De quatuor naturalib? attributis angelis in ipo coditionis sue initio. a

Ecce ostensuz est vbi angeli fuerint mox vt creati sunt.nuc pseques est inuestigare qles facti fuerint in ipso pmordio sue pditiois. et quatuor qde angelis videnf ee attributa in initio subsistetie sue. scz eentia simplex.i.indiuisibilis et imalis.et discreto psonalis.et [redacted] rone naturalif insita.intelligentia.memoria.et voluntas.siue dilectio.liberu qz arbitriuz.i.libera inclinande voluntatis siue ad bonu siue ad malum facultas.Poterat eni p liberu arbitriu sine violetia [redacted] coactione ad vtrulibet ppria voluntate deflecti.

Quo recipiut magis et minus in attributis. b

Hic cosiderandu est.vtr in sua sba spuali.et sapia ronali.et libertate arbitrij q oib? inerant.oms eqles fuerint.vt sit pma psideratio de sba.scda de forma.tercia d potestate.Persona qppe suba est.sapia forma.arbitrium ptas.Et ad subaz quide ptinet nature subtilitas. ad forma vo intelligetie pspicacitas.et ad ptate ronalis volutatis habilitas.Illi g eentie ronales q psone erat.et spus erat.naturaqz simplices.et vita imortales.[b]differente eentie tenuitate.et differete sapie pspicacitate.atqz differente arbitrij libertate et habilitatez recte habuisse intelligutur.Sicut in corpib? nonulla differetia est sm eentia.ac forma.et pondus. Queda eni alijs meliore ac digniore eentia et forma habent.et alia alijs leuiora et agiliora sut.Ad huc g modu crededum est illas spuales naturas puenientes sue puritati et excelletie.et in essentia.et in forma.et in facultate dfias accepisse in exordio sue pditiois.quib? alij iferiores.alij supiores dei sapia pstituerenf. alijs maiora. alijs mi-

b h dic q differetes erat i ill

Per silitudine corpor ita esse ostendit.

Quo accipiut magis et min?.

1 tate.Si scdo modo.g supfluit li.ar.R?.dom q ista attributa sunt couenientia angelo p natura sua et sui creatioez taq pncipalia a qb?alia hnt ortu.Et sumif sufficietia sic.In angelo.n.e psiderare ee et posse.siue sbaz et psona.Et circa sbaz duo.s.q e.et penes h e sba et simplicitas.Vel ipm qd e.et penes h e psonalis discreto.Silif circa posse e psiderare ipaz potetia.et penes h feiu.s.ro nalif insita.e itez psiderare facultate potetie.et penes h e qrtu attributu.s.li.ar.Vl' alif.angel? hz qdruplr psiderari.s.in se.et sic eentie simplicitas.Ad alterum angelu.et sic psonalis discretio.Ad deu.et sic memoria.intelligetia.et volutas.in qb?psistit ro imagis.In oparatioe ad ea q subiecta sunt cor regimi.et sic hz li.ar.Vel alr et magl sm psonatia ad ea q dicif in lra.Quia in angelo e psiderare sbaz.forma.et potetia.Suba at psiderari pt dupli sicut dictu e.et sic ppetit ei simplicitas et psonalitas.forme attribuif imagis pulcritudo siue venustas.potetie attbuif libtas.et sic pz quo qtuor reducutur ad tria.pz q feiu attributu i tria diuidif.i qb?cosistit imago.pz etia quo feiu attributu differt a qnto.pz etia sufficietia et nu? ad oba.qz h enuerat attributa pncipalia. b Differete eentie tenui.&c.Con.simplicitas respicit eentia siue sbaz.sicut dz in lra.g sba no respicit magl et min?.g &c.Ite simplex dicit puatione ppositiois.g puatioes no recipiut magis et min?.g &c.Ite magis et min?si alicui imponif.h e [redacted] mixtione cuz [redacted] opposito.g simplex spus no e pmixt?alicui pponi q sit opposita simplicitati anglice.et oes hnt easde ppoes.g 2 oes sf eqlr simplices.R?.ad h dd.q i angel e gd?simplicitaf.et h manifestat gd? vtuf.Quia vn? angel? e potentior altero.et quanto in spiritualibus aliquid est simplicius.tanto virtuosius.Hoc etia manifestat approximatio ad deum.si eni p naturam vnus e deo ppinquior altero et silior.g magis accedit ad diuinam simplicitate.Manifestat vlterius hoc ipa cognitio.quia vnus alteru purgat.pelledo ignoratia.g vnus altero puor [redacted] simplicior.et ideo bene dicit mgr q est gradus in simplicitate eentie.Or obijcif q suba no recipit magl et mi

Di.iij. a

ua responderi potest interemptionem. quia vna creatura veriori nō est ens ꝙ alia. Et ꝙ dicit̃ sbaꝫ nō recipere magis ꝛ minus hoc intelligendū est logice. Uel dōm ꝙ aliud est dicere eēntiā. aliud simplicitatem essentie. ꝛ simplicitas est ꝓprietas eēntie. Ad obi ꝙ dicit priuationē. dō. ꝙ ꝛ si dicat priuationē. nō tamen pure priuationem. q2 aliquid ponit. ꝛ ideo potest recipe magis ꝛ min⁹. Ad obī de ꝑmixtiōe. dōm ꝙ illud nō habet vbiꝗ veritatē. sed in his oppositis quoꝝ vtrūꝗ est aliqua natura. in alijs vō est maiorē accessum ad summum. vñ maior simplicitas est in angelo nō ꝓpter paucitatē cōpositiōis. ſ ꝓpter accessū maiorē ad summe simplex. hoc aūt est ꝓpter maiorē nobilitatem forme. sicut ignis potest dici in corpalib⁹ simplicior aere.

nora dona ꝑstantis. vt qui tūc ꝑ naturalia bona alios excellebant. ipi etiā post munera grē eisdem precessent. Qui eñ natura magis subtiles. ꝛ sapia ampli⁹ ꝑspicaces creati sunt. hi etiā maiorib⁹ gratie munerib⁹ prediditi sunt. ꝛ dignitate excellentiores alijs ꝯstituti. Qui vō natura minus subtiles. ꝛ sapia min⁹ ꝑspicaces cōditi sunt. minora grē dona habuerūt. inferioresꝗ cōstituti sunt. sapia dei equo moderamine cūcta ordināte.

c In ipsa facultate arbitrij dr̄ñtia aīaduertenda est ſm differētē nature virtutē ꝛ differētē cognitiōis ꝛ intelligentie vim. Et sicut differēs vigor ꝛ subtilitas nature infirmitatē nō adducit. minorꝗ cognitio sapiē ignorātiā nō ingerit. sic libertas inferior nullā arbitrio necessitatis voluntatem imponit.

Scdm est ꝙ ē ꝯsiderāda dr̄ia arbitrij. qꝺ nec minor tenuitas infirmitatē nec minor cognitō sapientie ignorantiā nec inferior libertas necessitatē inducit.

c Ostēdit quō in aliqbus alijs eq̄litatē habuerūt. Et sicut in predictis angeli differebāt. ita ꝛ quedā cōmunia ꝛ eq̄lia habebāt. d ꝙ spūs erāt. ꝙ indissolubiles ꝛ imortales cōe oib⁹ ꝛ equale erat. In subtilitate vō essentie. ꝛ intelligētia sapie. ꝛ libertate voluntatis differētes erant. has distinctiones intelligibiles inuisibilium naturaꝝ ille solus cōprehendere potuit ꝛ ponderare. qui tunc cuncta fecit in pondere. numero. ꝛ mensura.

Sapie. xj.

c In ipa facultate arbitrij dr̄ñtia aīaduertēda est. Cōtra. li. arbi. est liberū a omni coactione. nec potest aliq̄ modo cogi. ſ in libertate arbi. nō pōt esse gradus. Rº. dōm 4
ꝙ libertas arbitrij dupliciter pōt ꝯsiderari. aut inq̄tū dicit facultatem ad exeundū in opus. ꝛ sic dicit positionē. ꝛ ꝯsequit̃ rōnem ꝛ voluntatē. ꝛ iste potentie ꝯsequūt̃ sbam. ꝛ ſm ꝙ sba simplicior sic etiā potētie excellētiores ꝛ facultas maior. et sic est ibi grad⁹. ꝛ hoc mō loquit̃ magister. Alio mō accipitur priuatiue. vt dicatur libertas ꝑ priuationē coactiōis. ꝛ h̄ mō est equalitas. q2 ē ꝑuatio in termino. ꝛ sic opponit. d Qꝛ spūs erāt. ꝙ indis. ꝛc. Cōtra. iō sunt spūs imortales. q2 sunt simplices. ſ nō sūt eq̄lr̄ simplices. ſ ꝛc. Rº. dōm ꝙ ſm ꝙ spūs ꝑuat corpulētiā. ꝛ imortalitas ꝑuat corruptionē. q2 vtrobiꝗ ꝛ respectu oīm angeloꝝ ē ꝑuatō hoꝝ vlis. iō dicit ista equalia. nihilominꝰ tñ si attēdat̃ ad id qꝺ positiōis est ibi. sic potest esse gradus sicut opponit. Mgr̄ accipit ſm sensuꝫ verboꝝ magis cōsuetum. et ſm ꝙ hmōi noīa ꝯsueuerūt intelligi a nobis. 5

a Ad intelligentiā huius ptīs duo querunt̃ ſm duo attributa. q2 de alijs habebit̃ infra. Et ꝑmo querit̃ de simplicitate eēntie. Scdo vō de discretione ꝑsonali. Circa primū querunt̃ tria. Primo vtrum angelus sit simplex. an cōpositus ex materia ꝛ forma. Secūdo dato ꝙ sic. q̄r vtrū eadē sit materia in spūalib⁹ ꝛ corpalibus ꝑ eēntiā. Tercio q̄rit̃ vtꝝ sit vna nūero. aut ſm idētitatē aliā.

Questio. j. a

Utrū angelus sit cōpositus ex diuersis naturis. s. ex materia ꝛ forma. Et ꝙ sic ondit̃ ꝑ rōnē mutationis. Nullū mutabile simplex. sed angelus de sua natura est mutabilis ꝛ mutat̃. ſ habet cōpositionē. Sed vlteri⁹ ꝙ ex materia. cuicunꝗ inest mutatio inest ꝑncipiū mutabilitatis. ſ ꝑncipiū mutabilitatis est materia. ſ ꝛc. Prima manifesta est. scda pꝫ ꝑ Aug. xij. cōfes. Omne mutabile insinuat q̄ndā informitatē. q̄ forma capit̃. vel mutat̃. vel vertit̃. Et Boeti⁹ in iij. li. de trini. Nihil qꝺ est mere forma accidētis pōt subijci. ꝛ ibidē expsse dicit quō forma nō suscipit accñtia. q2 hec non suscipit nisi materia subiecta. Si dicas mihi ꝙ mutabilitas venit reb⁹ q2 sunt ex nihilo. sicut in pluribus locis dicit Aug. Sed ꝯstat ꝙ mutabilitas nō est prima ꝑuatio. imo dicit aliquā positionē. ſ nō habet causam ipam purā priuationē. necesse ē ſ ꝙ habeat cām ipam dicētē positionē. ſ nō positionē oīmodā. cū etiā dicat priuationē. ſ aliq̄d qꝺ nō ē oīno aliquid. nec oīno nihil. ſ mediū inter aliq̄d ꝛ nihil. hoc aūt dicit aug. materiā. ſ ꝛc. Item hoc ipm ostendit̃ ꝑ rōnē actiōis ꝛ passiōis. q2 nihil idē ꝛ ſm idem agit ꝛ patit̃. ſ angel⁹ idē agit ꝛ patit̃. ſ hꝫ aliō ꝛ aliō ꝑncipiū ſm qꝺ agit ꝛ patit̃. Principiū ſm qꝺ agit est forma. ꝑncipiū vō ſm qꝺ patit̃ nō pōt eē nisi materia. ſ ꝛc. Maior se manifesta ē. ꝛ minor similr̃ patꝫ. nā angeli est recipe illuminatiōes ꝛ dare. ſ ꝛc. Si forte des instātiā ꝙ mediū eandē materiam recipit lumē ꝛ dat. vt pꝫ in aere. nulla ē instātia. q2 mediū nō habet rōnē actiui nec coopatiui. Et rursus. h̄ instantia nō pōt fieri in vna actiōe ꝛ passiōe. angel⁹ eñ agit ꝛ patit̃. dū eñ agit qꝺ nō dꝫ. patit̃ qꝺ dꝫ. dū agit culpā. patit̃ penā. vt nullo mō sit dedecus peti sine decore iusticie. ꝛ h̄ ē passio ꝓprie. Itē hoc videtur ꝑ rationem indiuiduationis. in angelis eñ est distinctio ypostasum. non originē. Fiat ergo talis rō. Ois distinctio ſm numerū venit a principio extrinseco ꝛ subali. q2 oib⁹ accñtib⁹ circūscriptis. dr̄ñtia numero sunt diuersa. ſ nō venit a forma. ſ venit a principio materiali. ſ ꝛc. Maior ꝑ se manifesta ē. ꝛ minor patet per phm qui dicit de celo ꝛ mundo. Cum dico

celū.dico formā.cū dico hoc celū.dico materiā. ⁊ idē in plurib⁹ locis dicit ꝙ oino mā innumerabiliter se hꝫ: Si dicas ꝙ materia vocat̄ ipa ypostaſ. siue ipm qd̄ est.tunc q̄ro a te de ypostasi aut addit aliq̄d sup ēētiā ⁊ formā.aut nihil. Si nihil addit. ḡ nō ꝯbit. ergo sicut ipm vniuersale est natuꝫ sp̄ esse ⁊ vbiq꜠. sic ipsa ypostasis.sicut pꝫ in diuinis.q꜠ psona nō addit super ēētiā ē vbiq꜠ ⁊ imensa sicut ēētia.ḡ cū ypostaſ angeli sit finita.⁊ artata.⁊ limitata.⁊ ita hic.⁊ nunc.necessario oportet ꝙ vltra formā addat aliq̄d artās sbstantiale sibi.ħ aūt nō pōt eē nisi mā. Itē hoc ipm ōndit̄ naturā ēētialis cōpositiōis.Angel⁹ eīm diffinit̄.⁊ ita pticipat naturā generis ⁊ dr̄ie. naturā i qua ꝯuenit cū alijs.et naturā in qua differt. ḡ cū necesse sit totā veritatē distinctiōis realiter inueniri in quolibet angelo. necesse ē in eo ponere naturaꝝ diuersitatē.ħ impossibile est plures naturas ꝯcurrere ad ꝯstitutionē tercij.q̄n altera habeat ratiōēꝫ possibilis.altera rōnē actualis.q꜠ ex duob⁹ entib⁹ in potētia nihil fit.silr̄ nec ex duob⁹ entib⁹ in actu. ergo necesse est ⁊c̄.Si tu feras mihi instantiā in albedine ⁊ in alijs formis q̄ habēt diffiniri ⁊ habent genera ⁊ differētias.nec tū hn̄t materiā ptem sui.instantia oino nulla est.q꜠ secus est de naturis accidentiū q̄ habēt ortū a sba ⁊ ei⁹ ꝑncipijs.⁊ de naturis siue dr̄ijs sube que nō habēt ortū ex alio genere.vnde nc̄rio seq̄t̄ vel ꝙ albedo habeat diuersas naturas in se. vel ꝙ nā speciei et generi ꝑmi ⁊ subalterni causant̄ a diuersis naturis repertis in subo.ꝙ si ita nō pōt poni in angelo.ꝑmū ponēdū est. Sed ꝯ. Boetius in fine li. de duabus natur̄ ⁊ vna psona christi. Ois natura in corpe sbe nullo māe fundamēto innitit̄.nullū vō corp⁹ est cui⁹ materia nō sit subiecta.Et iteꝝ.cū alia res fūdamēto materie innitat̄ vt corp⁹.aīa vō subiecto materie nō egeat vt incorporeū.nullo mō fieri pōt vt in corpalem speciē mutet̄.Ex hac autoritate exp̄sse habetur ꝙ angelus nō habet materiam. Itē pħs de aīa dicit ꝙ neq꜠ corpus est.neq꜠ forma in corpe ē. neq꜠ mixtum cū materia oino.⁊ hoc dicit eē verū de intellectu.ħ angel⁹ est hmōi.ḡ nō hꝫ materiā. Item ostendit̄ ratione.vniuersū est pfectissimū ſm ordinē naturaꝝ.ita ꝙ pfectius nō pōt cogitari.ħ pōt cogitari aliq̄ sba spūalis ⁊ imālis.ḡ illa est i vniuerso. ḡ ⁊c̄. Maior pꝫ ꝑ hoc ꝙ deus fecit oia valde bona.pꝫ etiā ꝑ Dam̄.ca.xij.oia q̄ ꝑ dei ꝓuidētiā fiūt. deductionē ꝯuenientē suscipiūt.et vt nō est meli⁹ facta sūt.Aug. de li.ar. Pōt eē aliquid in reꝝ natura quod tua rōne nō cogitas.nō eē aūt qd̄ vera rōne cogitas nō potest. Minor pꝫ.q꜠ rōnabilit̄ cogitat̄ sba deo silis ꝑ spūalitatem ⁊ imaterialitatē.⁊ hoc vr̄.cū eīm sit aliq̄ natura q̄ ſm sbam ⁊ eē est act⁹ materie.vt forme materiales ⁊ corpales.alia q̄ ſm actū ēēndi nō ſm ēētiā.vt aīa rōnalis.erit igit̄ tercia q̄ ſm actū ⁊ ēētiā erit sepata. Itē vr̄ ꝑ deductionē ad incōueniēs. Inconueniēs.n.ē ꝙ aliq̄ natura creata sit nobilior angelo. ħ ois cā nobilior est suo effectu. ⁊ angel⁹ nō hꝫ aliam causam q̄ increatā.ħ illa nō pōt eē cā materialis nec formalis.ḡ angel⁹ nō hꝫ materiā nec formā aliā.ħ essentialiter est forma. 6 Rn̄.dōm ꝙ certū est angeluꝫ nō habere ēētiā simplicē ꝑ priuationē ois cōpositionis.certū eīm ē ꝙ angel⁹ cōpositus est cōpositiōe multiplici. Pōt enim ꝯsiderari in cōparatiōe ad sui ꝑncipiū.⁊ sic in tantū est cōpositus in q̄ntū hꝫ ad ipm dependentiā.simplicissimū eīm absolutū est.⁊ oē dependens hoc ipso cadit in aliquā cōpositionē. q꜠ differt.

q̄ est.⁊ quid est. Habet scdo ꝯsiderari in ꝯpatiōe ad suū effectum.⁊ sic hꝫ cōponi ex sba ⁊ potētia. Hꝫ nihilominus ꝯsiderari vt ens in genere.⁊ sic ſm metha. ꝯponit̄ ex actu ⁊ potētia.ſm logicū vō ex gn̄e ⁊ dr̄ia Itē habꝫ ꝯsiderari vt ens in se.⁊ sic q̄ntū ad eē actuale est in ipso cōpositio entis ⁊ eē.q̄ntū ad [illegible] ēētiale. ex q̄ est ⁊ ꝙ est.q̄ntum ad eē indiuisibile siue psonale. sic ꝙ est ⁊ q̄ [illegible] est.Cum ḡ angelica ēētia dr̄ simplex. hoc nō est ꝑ ꝑuationē haꝝ cōpositionū. ħ ħ certū est aliq̄s cōpositiōes remoueri a subo.vtpote cōpositionē ex partib⁹ quātitatiuis.⁊ ꝯpositionē ex ptib⁹ etherogeneis.et cōpositionē ex nā corpali ⁊ spūali q̄lis ē in hoie.Sed de ꝯpositiōe materie ⁊ forme. siue materialis ⁊ formalis de hac dubiū est.Et voluerūt aliqui dicere ꝙ talis remouet̄ ab angelo.⁊ sūt in eo cōpositiones ꝑus dicte. Sꝫ sicut ōnsum est ꝯ cū in angelo sit rō mutabilitatis nō tm̄ ad nō eē.ħ ſm diuersas ꝓprietates.sit iterū rō possibilitatis.sit iteꝝ rō indiuidualitatis ⁊ limitationis.postremo rō ēētialis ꝯpositionis ſm ꝓpriam naturā.nō video cām nec rōnē quō defendi pōt q̄n sba angeli sit cōposita ex diuersis naturis.⁊ ēētia ois creature ꝑ se entis.⁊ sic cōposita est ex diuersis naturis.ille due nature sehn̄t per modū actualis ⁊ possibilis.⁊ ita materie et forme.et ideo illa positio vr̄ verior eē.s.ꝙ i angelo sit cōpositio ex materia ⁊ forma. Ad ḡ obī in ꝯriū de autoritatib⁹ Boe. ⁊ aug. dōm ꝙ loquūt̄ de mā appropata.s. 7 rōne potētie passiue q̄ ē ꝑncipiū patiēdi ⁊ trāsmutādi ab alio.et hoc ptꝫ.q꜠ ipi volūt ꝓbare ꝙ corpalia nō ꝯuertunt̄ in spūalia.nec econuerso. Siliter pħus vult dicere ꝙ aīa denudata sit a rōne materie.ſm ꝙ ē causa ꝑmixtionis ⁊ corruptiōis.⁊ iō nō loquunt̄ generaliter de materia.ħ appropate. Alioq̄n ipe boeti⁹ ꝯdiceret sibi in.j. de trini. vbi dicit ꝙ nihil subijcit̄ accn̄tibus nisi ꝑ materiā. ⁊ ibidē.ꝙ sol⁹ deus est immālis. 8

Ad obī ꝙ creatura simplex rōnabilit̄ pōt cogitari ⁊c̄. dōd.ꝙ ꝯsideratis ꝓprietatibus creature.eo ipo ꝙ creatura nō est act⁹ pur⁹.oportet ꝙ hēat possibilitatē.q꜠ mutabilis est. Oportet ꝙ hēat firmamētū. q꜠ limitata ⁊ in gn̄e. Oportet ꝙ ꝯpositionē habeat.vn̄ nō pōt rōnabilit̄ cogitari.qd̄ nō pōt eē nec fieri. Et si obijcias mihi ꝙ de⁹ pōt facere ꝙ forma accn̄talis sit sine mā.vt in sacro altaris. dōm ꝙ nūq̄ fecit q̄n sp̄ sit nata eē in materia. ⁊ ad illā quātū est de sui natura habeat inclinationē.si ḡ de⁹ res ꝯdidit ſm ꝙ ꝯpetit naturis ipaꝝ.patet ꝙ nunq̄ debuit facere formam stare sine materia in ꝯditōe reꝝ.q̄uis in miracul' faciat ꝯ naturā ⁊ supra naturā. In ꝯditiōe eīm reꝝ nō q̄rim⁹ q̄d de⁹ possit.ħ q̄d ꝯgruat nature ipi⁹ creature.sicut dicit aug. Ad obī ꝙ cā nobilior ē effectu.veꝝ ē de efficiēte ⁊ finali q̄ ꝓprie tenēt rōnē cāe.ħ de materiali ⁊ corpali q̄ sunt ꝑncipia ordinata ad ꝯpositionē nō hn̄t veritatē simplr̄ ħ solū ſm quid. 10

Questio.ij. b

Dato ꝙ angel⁹ habeat cōpositionē ex materia ⁊ forma largo sumpto noie materie ad eē possibile. qd̄ cū alio venit ad ꝯstōnē tanq̄ fundamentū rei. Querit̄ de illa materia. vtrū sit eadē cū materia corpaliū. non loq̄r de identitate ſm ēētiā nūeralē.sicut sortes senex est idē sibi puero ſm subam.ħ loq̄r ſm idētitatē nature cōis. vt sicut oēs anuli de auro dicūt̄ hēe eādē materiā siue ēētiā.cū tū naturalit̄ variet̄. ⁊ alias ſm sbaꝫ sit in vno.alia i alio. Et ꝙ sit idē ꝑ ēētiā vr̄ auctē aug. de mirabilibus sacre scripture ꝑmo ca. omnipotēs deus ex informi materia quā ipe ꝑus de

ptulo ꝯdidit. cūctarū rerū hoc est sensibiliū ⁊ insensi
biliū intellectualiū ⁊ intellectu carentiū. spēs multi
formes diuisit. qd hoc expssi⁹. Itē rōe vr̄. In qli
bꝫ genere est repire vnū pmū q̄ mēsurāt oīa q̄ sūt in
illo gn̄e. vt vult pħs in. xi. pme phie. ſ sba est vnū ge
nus nō tm̄ ſm logicū q̄ ꝯsiderat rep intētiões. ſ ſm
metha. q̄ ꝯsiderat eēntias rep. ḡ in gn̄e sbe ē vnū ali
qd q̄ mēsurant oīa in illo genere. sed illud pōt
pncipiū extrinsecū. cū ſm hui⁹ maiorē ⁊ minorem
pticipationē intrinsecā. res illius gn̄is magis ⁊ min⁹
sunt. ḡ cū principiū extrinsecū nō sit nisi forma vl̄ ma
teria. erit vl̄ materia vl̄ forma. si materia hēo ppositū.
si forma. ſ vnitas forme necr̄io ꝓsupponit vnitatē
materie. ḡ ⁊c. Itē qn̄cūqꝫ aliq̄ cōis passio inest ali
qb⁹ subiectis. necē est q̄ isit eis ſm aliqd cōe. ſ nūe
rus est in spūalib⁹ ⁊ corpalib⁹ vniformit. q̄ eodē mō
q̄ nūeras. x. hoīes. ⁊. x. angelos. nūer⁹ eīn anglo⁊ sup
plebit ex hoīb⁹. ḡ necesse ē aliquā naturā cōem i eis
eē ſm quā hec passio insit. ſ h̄ nō pt̄ eē forma. restat
ḡ q̄ materia. Itē abstrahat materia corpaliū ab
oī forma. materia spūalium aut distinguit aut non.
Si nō. ḡ sunt idē p eēntiā. Si sic. cū oīs distinctio sit
a forma. ḡ habēt formā. Si tu dicas q̄ distinctō pfe
cta sit a forma. ſ sicut mā hꝫ eē incōpletū. ita distin
ctionē incōpletā. Cōtra. illud in q̄ maxime dr̄ūt spūa
lia ⁊ corpalia est simplicitas ⁊ ꝯpositio. ſ mā abstra
cta ab oī forma. ē ita simplex vt pūctus. ḡ nullā ptibi
litatē hꝫ. ḡ si in hoc nō differt. nō vr̄ q̄ in alio. Si di
cas q̄ p capacitatē. Cōtra. mā nō ē sua capacitas p es
sentiā. ḡ ꝯtingit eā abstrahi a capacitate. abstrahat
ḡ mā spūaliū ⁊ corpaliū a capacitate. q̄ro p qd diffe
rāt. nullā oīno ē dare. nullā assigr̄e dr̄ntiā. ḡ eēntia ē
eadē per nām. Itē forma generl̄ ē abstrahibil̄ a for
ma spēꝝ siue a dr̄ntijs. ſ differētia dicit formā generl̄.
corporeū ⁊ incorporeū sunt dr̄ntie. ḡ ab his pt̄ abstra
hi. sed forma generis nāliter est prior q̄ forma dr̄ntia
rū. sicut dicit pħs q̄ prius ē aīal q̄ hō. ꝯsiderata igit
mā spūaliū ⁊ corpaliū sub forma generis. nō differe
qn̄ ad formā q̄ ꝯseqt̄ ipam eēntiā materie. ḡ multo
fortius nō differūt q̄ ad ipam materiā vt vr̄. Itē
cū dr̄ materia rep corporaliū ē materia spūaliū. mā ē
materia. aut est ꝯueniētia in solo noīe. aut in habitu
dine. aut eēntia. Si in solo noīe. ḡ cū sit equocatio in
pncipio. ḡ nulla est vniuocatō. Si i compatiōe. ab
strahat ab illa cōparatiōe. tūc aut erit dictū p ꝯueni
entiā in eēntia. aut equocatio pura. Cōtra. aug. xi.
ꝯfes. duo fecisti dn̄e. vnū ppe te. aliud ppe nihil. Et ite
rū in. xij. duo sunt carētia tempoꝛib⁹. vnū qd̄ sine vl
lo defectu ꝯtēplatiōis. ⁊ sine vllo intervallo mutatio
nis tua eēnitate perfruat. alterꝫ qd̄ ita vniforme erat
vt ex alia forma in quā formā mutaret nō haberet.
si ḡ q̄ recte diuidūt vnū nō intrat in ꝯstitutionē al
ter⁹. si angelica natura diuidit ꝯtra corporalē nām
siue corpaliū. ḡ ⁊c. Si tu dicas q̄ loquit de ea ſm eē.
hoc nihil est. q̄ loquit de ea sicut pꝫ in añcedētib⁹ et
ꝯñtibus ſm q̄ oī forma erat puata. siue vt intelligit
sub oīmoda informitate. ⁊ sic ꝯsiderat vt mutabil̄.
ḡ ⁊c. Beda etiā ⁊ alij sancti sic diuidunt. Itē qcūq̄
q̄ cōicāt in materia sunt adinuicē trāsmutabilia. si
cut dicit Boe. de duab⁹ natur̄ ⁊ vna psona xp̄i. ſ spi
ritualia ⁊ corpalia nō sūt hmōi. ḡ ⁊c. Itē rōne vr̄.
sicut agēdi potētia eēntialr̄ ꝯseqt̄ formā. ita potētia su
scipiendi eēntialiter ꝯsequit materiam. ſ necessa
rio sequit q̄ si sunt diuerse potētie pme ⁊ eēntiales
aliq̄ꝝ formarū. ita q̄ ad aliquē effectū vel actū ordi
nat vna ad quē nō alia q̄ differūt p eēntiā. Cū ḡ ma
teria subiecta corpalibus formis nullo mō possit ca
pere formas spūales p indiuiduā perfectionē. nec e
cōuerso. q̄ nūq̄ de angelo pt̄ fieri corp⁹. nec ecōuer
so. ḡ differunt p eēntiā. Itē partibilitas inest reb⁹
corporalib⁹. aut ḡ a parte forme. aut a parte materie
radicalit. Nō a parte forme. q̄ oīs forma ē in simpli
ci eēntia ꝯsistēs. ḡ pncipalr̄ a parte materie ⁊ origia
liter. Aut igit ꝯsequit mām ſm se. aut nō. Si nō. vt
si materia sit simplex quantū ē de se vt pūct⁹. ḡ sicut
punct⁹ nō pōt eē materia vl̄ ps supficiei. ita nec ma
teria ps corpis. q̄ si h̄ absurdū est. q̄ dimēsiōes ſm
rōnē infinitā ꝯsequūt mām ſm se. cū ḡ in corpali
b⁹ ⁊ spūalib⁹. pꝫ ⁊c. Itē obi q̄ a parte finis. q̄ an
geli facti sunt ad vidēdā claritatē sūme lucis. ſ mate
ria corporaliū de se tenebrosa ē. ⁊ qd̄ magl̄ pmiscet ⁊
magis vnit ei. tāto min⁹ cognoscit. ⁊ magl̄ ē tenebro
sū. Si ḡ forma angeli vnit sue materie maxie in diui
siōe. sba ei⁹ eēt ineptissima ad ꝯtēplādaꝫ lucē. si ergo
ppt h̄ solū factus ē. nūq̄ hꝫ materiā ꝯformē p vnita
tē nature materie corpali. Itē vr̄ q̄ nō sit ponere
materiā tāq̄ mēsurā generl̄ sbe rerū. q̄ q̄ magis par
ticipāt de rōne materie min⁹ sūt entia. ⁊ ipa est quid
ignobilissimū in genere entiū. q̄ ppe nihil. Si ergo il
lud vnū qd̄ ē mēsura generl̄ dꝫ eē perfectissimū in ge
nere illo. vt albedo in genere coloris. pꝫ ⁊c. R°. dō 11
q̄ circa hāc qōnē sapiētes vidēt ꝯtrari sapiētib⁹. Nā
magni ⁊ pfundi clerici. et in theologia ⁊ in phia qui
magis fuerunt veritatis inquisitores. diuersificati sūt
Quidā. n. posuerūt q̄ materia in spūalib⁹ ⁊ corpali
bus differt. nec hꝫ vnitatē nisi analogie. Alij posuerūt
q̄ est vna p essentiam. Si quis autē diligent velit cō
siderare. q̄ istaꝝ positionum sit pbabilior ⁊ verior. ⁊
attēdere ad rōnes mouētes. videbit q̄ vtraqꝫ opinio
ſm diuersas vias verū dicat. ita q̄ neutri sunt dece
pti. Rō autē hui⁹ diuerse positiōis fuit diuersus mo
dus cognoscēdi materiā. Materia eīn duplr̄ ē scibil̄. 12
s. p puationē. ⁊ p analogiā. Cognitō p puationē ē p⁹
remouendo formā. deinde dispōnes ad formā. ⁊ cōsi
derare ipam eēntiā nudā in se q̄si tenebrā intelligibi
lē. Cognitio autē p analogiā ē p cōsideratō hitudinē. ha
bitudo autē materie est p positionē. et ita hec cogni
tio est p compationē materie ad formā mediāte po
tentia. Potētia autē materie duplicit pōt cōpari ad 13
formā. Aut inq̄tum prebet ei fulcimētū in rōne ent̄.
⁊ sic ꝯsiderat methaphicus. Aut sub rōe mobil̄. ⁊ sic
ꝯsiderat naturalis pħs. Cōsiderātes igit materiam
ſm priuationē oīs forme. tā sbalis q̄ accn̄talis. dixe
runt. q̄ eadē est in spūalib⁹ ⁊ corpalb⁹ p eēntiā. si eīn
ab oīb⁹ formis ⁊ ab oīb⁹ accn̄tib⁹ sepet vtraqꝫ mate
ria. nulla oīno diuersitas appebit. Cōsiderātes autē
materiā ſm analogiā. s. sub rōne potētie inq̄tū pbet
fulcimētum forme in ratōne ent̄. dixerūt eē eandē ſm
analogiā. q̄ ē ibi cōsilis hitudo. Sicut eīn mā corpa
lium sustinet ⁊ dat suis formis existere ⁊ subsistē. ita
etiā mā spūaliū. Est etiā ibi rō pticipatiōis ſm pl⁹ et
minus. Nā in spūalib⁹ substat forme spūali tm̄. i cor
pib⁹ supioꝛib⁹ forme sbali ⁊ q̄ntitati. ⁊ in inferioꝛib⁹
forme subali ⁊ q̄ntitati ⁊ ꝯrietati. Et qm̄ quidē quod
pure est in gn̄e sbe plus pticipat rōne p se stant̄ et
independentis. qd̄ aūt pl⁹ accedit ad naturā accn̄tis
magis elongat. hinc est q̄ sbe spūales prius ⁊ veri
us sūt sbe. deinde corpa supioꝛa. postremo corpa infe
rioꝛa. et hi nō dixerūt q̄ eēt eadē p̄cie. q̄ nec mā cor
paliū ē nata sustinē formas spūales nec ecōuerso. Cō

ſideraſſes añt ſm analogiam ſub rõne potentie in-
ꝗ̃tũ pbet fulcimentũ forme in rõne mobilis. dixerũt
eẽ eandẽ ꝑ analogiã. Quĩ ſicut in corpib⁹ ẽ aliq̃d qḋ
ſuſtinet variatiões q̃ ad ꝓprietates corpales. ita i ſpi
ritualib⁹ q̃ ad ſpũales. et ẽ ibi rõ ꝑoris ⁊ poſterioris i
participãdo. Nã materia pt eẽ fulcimentũ variatio-
nis ſm ſitũ ⁊ formã. vt in corporibus corruptibilibus.
aut ad ſitũ tñ vt in ſupiorib⁹. aut ad receptionẽ iflu-
entie ⁊ ditũ ⁊ ꝯditionẽ. vt in ſbis ſpũalibus. ⁊ ſm
hãc ꝯſiderationẽ ꝓprie ẽ mã in corpalib⁹ ⁊ corrupti-
bilib⁹. min⁹ ꝓprie in corpib⁹ incorruptibilib⁹. mĩme
in ſpiritib⁹. Et inde etiã ẽ ꝙ dicũtur aliq̃ imãles. qꝛ
minimũ hñt de hac poſſibilitate. ⁊ ſm h̃ materia ẽ in-
fimũ. Et hi nõ poſuerũt mãm vnã. qm̃ materia i an-
gelis nõ hꝫ ptãtẽ ad trãſmutationẽ formaꝝ ſbaliũ.
nec ẽ poſſibilis ad recipiẽdũ formas corpales. ⁊ inde
eſt qḋ dicit phs. ꝙ ſpũaliũ ⁊ corpaliũ nõ eſt mã vna.
ꝯſiderãs potẽtiã materie in relatõe ad formã vt mo
bilẽ. Ex his pꝫ rõ diuerſitatis. ⁊ via harũ poſitionũ.
⁊ ꝙ verũ dicũt ſm diuerſas vias ⁊ ſm diuerſos mo-
dos intelligẽdi. ⁊ ſic currũt diuerſe rões. ⁊ auctes in-
14 ueniũt ad ptes oppoſitas. Et pꝫ rñſio oboꝝ. nec eſt
ꝯdictio ſi q̃s recte intelligat vtraq̃ꝫ. Vel alit põt dici
ꝙ cũ loq̃mur de vnitate materie. loq̃mur de ipa ꝓut
ad eã ſtat reſolutio principioꝝ. iõ tripli̾ poſſum⁹ loq̃.
ſm ꝙ tres ſunt q̃ docẽt reſolutõnẽ facere ad ꝑncipiũ
mãle. Nã ad materiã reſoluit natural̾. q̃ ꝯſiderat ge
nerationẽ ⁊ corruptiõeꝫ. Ad eã reſoluit phs vlis. q̃
cõſiderat oẽ corp⁹ mobile. ſiue ad ſitũ. ſiue ad formã
Ad eã reſoluit metha. q̃ ꝯſiderat oẽ ens. ⁊ vnuſq̃ſq̃ꝫ
reſoluit ſm amplitudinẽ ſue ꝯſiderationis. Nã phus
inferior q̃ negociat̃ circa generationẽ ⁊ corruptõnẽ.
cõſiderat materiã vt eſt ꝑncipiũ generatiõis ⁊ corru
ptiõis. ⁊ ſic ẽ ſolũ in his inferiorib⁹. ⁊ qm̃ oĩa talia ſũt
adinuicẽ trãſmutabilia. iõ ſolũ dicit eãdẽ materiam
corpaliũ ⁊ corruptibiliũ. Phs ſupior ꝯſiderat ipam
naturã mutabilẽ ſiue ad ſitũ ſiue ad formaꝫ. ⁊ videt
eãdẽ paſſionẽ in inferiorib⁹ ⁊ ſupiorib⁹. ꝑ quã muta
bilia ſunt ad ſitũ. vt ꝑibilitatẽ mobilis. cui⁹ ꝑncipiũ
eſt materia. ⁊ iõ reſoluit ad materiã oĩs rei corpalis.
et ſm hunc phm eſt eadẽ materia in oĩb⁹ corpalib⁹.
Metha. ꝯſiderat naturã oĩs creature. ⁊ maxĩe ſbe ꝑ
ſe entis. in q̃ eſt ꝯſiderare ⁊ actũ eẽndi. ⁊ hũc dat for-
ma. ⁊ ſtabilitatẽ ꝑ ſe exñdi. ⁊ hãc dat ⁊ pſtat illud cui
innitit̃ forma. h̃ ẽ materia. ⁊ qm̃ ꝑ ſe eẽ in ſpũalib⁹ et
corpalib⁹ dicit cõitatẽ nõ equocã. ⁊ cõitatẽ gener̾ et
rei. nõ analogie ſolũ. iõ hꝫ recurrere ad ꝑncipiũ vnita-
tẽ. iõ ſm metha. in oĩb⁹ ꝑ ſe entibus eſt ponere vnita
tẽ materie. Quĩ iſtoꝝ phoꝝ ꝯſideratio vera eſt. ſ; dif
ferent̃ indicãt. Phs eñ nõ dicit eãdẽ materiã niſi in
corpalib⁹. qꝛ nũq̃ venit ad ꝯſiderãdũ materiaꝫ ſm
eẽntiã. ſ; ſolũ ſm eẽ. ⁊ abſq̃ꝫ dubio aliqḋ hꝫ eẽ in cor-
palibus qḋ nõ in ſpũalib⁹. ⁊ aliqḋ in corruptibilib⁹
quod nõ in incorruptibilib⁹. Metha. õo nõ tñ ſm
eẽ ſ; ſm eẽntiã cõſiderat. ⁊ qꝛ abſtracto oĩ eẽ nõ eſt re
perire nec etiã fugere diuerſitatẽ in materia. iõ dicit
eẽ materiã vnã ꝑ eẽntiã. ⁊ iõ cũ hãc q̃õnẽ tractat the
olog⁹. aut ꝯtractat eã ſicut naturalis. aut ſicut meta
phicus. qꝛ ipe põt accipe modos oĩm ſciaꝝ cũ ei fa-
mulãt̃. Si vt naturalis. ſic dicet non eẽ eandẽ. Si vt
metha. dicet eãdẽ eẽ ꝑ eẽntiã. differẽtẽ ſm eẽ. Et qm̃
nobilior mõ iudicat metha. q̃̃ ſcie inferiores. iõ hi q̃
poſuerũt materiã in ſpũalibus ⁊ corpalibus. alti⁹ ele-
uati melius iudicauerũt. q̃uis ſm diuerſas cõſidera-
tiones vtriq̃ꝫ potuerunt dicere verũ vt ꝑus ẽ oſtẽſuꝫ.

Cõcedẽde ſ; ſunt rões ꝓbãtes eẽ materiã ꝑ eẽntiã
in ſpũalibus ⁊ corpalib⁹. ſicut manifeſte inuit aug.
in li. de mirabilib⁹ ſacre ſcripture. q̃ fuit altiſſim⁹ me- 15
tha. Ad obꝫ ſ; ꝙ diſtinguit̃ materia ꝯ angelicã na
turã. dõm. ꝙ loq̃t̃ de materia ſm eẽ. nõ ſm eẽntiam.
Vel aliter. diſtinguit ratõne actualitatis que ẽ in an
gelo. rõe cui⁹ ſumme inter creaturas appropinquat
deo. ⁊ rõne paſſibilitatis q̃ eſt in materia de ſe. ratiõe 16
cuius eſt ꝓpe nihil. Ad obẽ quoꝙ materia ẽ vna ⁊c
dõm ꝙ loq̃t̃ de materia ſm eẽ. hoc eſt de materia ſbſ
mutabili rõe cui⁹ dicũt̃ res adinuicẽ trãſmutabiles.
et iõ ſermo ille ſm phicũ ⁊ in genere phici ẽ intelligẽ
dus. ⁊ alij ſmões ꝯſiles q̃ dicũt materiã eẽ diuerſã.
oẽs cũ loquunt̃ de materia ſm eẽ. Ad obẽ de po- 17
tentia ſuſcipiendi. dõm ꝙ potẽtia materie ſm ſe cõſi
derata. nõ ẽ magis ad hanc formã q̃̃ ad aliã. imo in-
differenter ſe hꝫ ad oẽm. Nã materia in ſe ꝯſiderata
nec eſt ſpũalis. nec corpalis. ⁊ iõ capacitas q̃ñs eẽnti
am materie indr̃nter ſe hꝫ ad formã. ſiue ſpũalẽ ſiue
corpalem. ſed qꝛ materia nũq̃̃ expoliat̃ ab oĩ eẽ. et
qḋ ſolũ eſt ſub eẽ corpali nũq̃ꝫ exuit̃. ⁊ ſiliter qḋ ſub
eẽ ſpũalẽ. hinc eſt ꝙ materia ꝯſequẽs eẽ in ſpũalib⁹
⁊ corpalib⁹ ẽ alia ⁊ alia. Ad obẽ de ꝑibilitate. dõ. 18
ꝙ hoc nõ eſt rõne ipi⁹ materie. qꝛ materia abſtracta
oĩ forma ſimplex eſt. nõ tñ hꝫ actualẽ ſimplicitatẽ vt
punctus. ſ; ſimplex qꝛ caret actuali extẽſiõe. hꝫ tñ poſ
ſibilitatẽ ad illã. ⁊ cũ natura forme corpalis illi mate
rie dat̃. tũc reducit̃ ad actũ. Vñ cũ dĩ ꝙ extẽſio eſt a
materia. nõ ẽ itelligẽdũ ꝙ a materia ſm eẽntiã ſuaꝫ.
ſ; ſm eẽ. ꝓut ſuſcipit formã corpalẽ q̃ nõ ẽ nata eẽ in
materia niſi cũ extenſione. q̃uis ipa in ſe ſit ſimpli-
ci eẽntia cõſiſtẽs. Ad obẽ ꝙ materia ẽ tenebra. dõ. 19
ꝙ tenebra dĩ rõe ꝑuatiõis forme. qꝛ forma lumẽ ẽ. et
iõ materia cũ ꝑuatiõe repugñret ꝯtẽplationi. Et qm̃
angel̾ facta ẽ ſub actu ꝑfecto ſublata ꝑuatiõe. hĩc ẽ q̃
remota eſt ab ea rõ tenebroſitat̃. ⁊ ſic pꝫ illud. Nõ ẽ
eſt tenebra ꝑ eẽntiã. niſi q̃s forte dicat tenebrã cõpa-
tiue. ſicut creatura oĩs tenebra ẽ reſpectu ſumme lu-
cis. ſic ⁊ materia tenebra pt dici reſpectu dei ⁊ reſpe-
ctu forme q̃ ꝑficit̃. Ad obꝫ ꝙ materia nõ ẽ illud q̃ 20
oĩa numerãt̃. dõ. ꝙ lꝫ aliq̃ voluerĩt dicere ꝙ materia
rõe q̃ ẽ fundamẽtũ dat eẽ fixũ. ⁊ i ea rõne ẽ rõ menſu-
rãdi. qꝛ pl⁹ ſapit ⁊ ꝑticipat d̾ natura gener̾ ſbe q̃̃ ma
gis in ſeipo fulcitũ ẽ. tñ illud nõ ẽ ꝯueniens dicere ꝙ
ipa materia ſit illud vnũ. cũ h̃ debeat eẽ cõpletiſſimũ
ſicut dĩ in. x. ꝓme phie. ꝙ albedo ẽ menſura oĩm colo-
rũ. ⁊ iõ dõm ꝙ nõ ponim⁹ materiã vnã qꝛ ipa ſit me-
ſura. ſ; qꝛ ſi nõ ẽ materia vna. impoſſibile ẽ ponere ad
vnũ menſurãſ. cũ illḋ ꝯſuppõat aliã. q̃d ãt ſit illḋ vnũ
quod ẽ menſura oĩm que ſunt in genere ſbe hoc ẽ al-
teri⁹ inq̃ſitiõis. Queſtio. iij. c

Vtrũ materia ſpũaliũ ⁊ corpaliũ ſit vna ſm nũerũ.
aut ſm vnitatẽ aliã. Et ꝙ ſit vna nũero vĩ ſic. Q̃ il-
lud qḋ ita eſt vnũ ꝙ nõ recipit diſtinctionẽ ẽ vnum
numero. materia ꝑ eẽntiã ſuã ita eſt vnũ ꝙ eĩo nul
lã hꝫ diſtinctionẽ ſm ſuã eẽntiaꝫ. qꝛ oĩs diſtinctio ẽ a
forma. ſ; neceẽ ẽ materiã i oĩb⁹ eẽ vnã nũero. Itẽ
oẽ qḋ ẽ vnũ. ẽ vnũ. vl̾ gñe. vl̾ ſpẽ. vl̾ nũero. ſed mã nõ
eſt eadẽ in ſpũalib⁹ ⁊ corpalib⁹ vnitate gñis vel ſpẽi.
cũ illa ſit ſolũ a forma. ſ; a diuiſiõe mã ẽ vna nũero.
Itẽ ſtat⁹ ꝑfect⁹ nõ põt eẽ niſi i vno. ſ; ſicut ẽ ſtat⁹ i
genere efficient̾ ⁊ finis vltimi. ſic eſt ſtat⁹ ꝙ vnũ ſo-
lũ ẽ primũ efficiens ꝑ eẽntiã ad quod oĩa reducũt̃.
ergo videt̃ ſiliter cũ ex pte reſolutiõis ſit ſtat⁹ i eẽn-
tia materie. ꝙ illa ſit vna nũero. Itẽ cũ dĩ materia

lapidis ē materia. ⁊ materia angeli ē materia. aut dē vniuocē. aut equocē. aut idem p̄dicat̄ de se. Sed nō equocē. q̄z tūc angelus ⁊ lapis equoce dicerent̄ sic. Nō vniuocē. q̄z vniuocatio ē solū i formis. ⁊ in his q̄ dicūt formā. ergo oportet q̄ idē p̄dicet̄ de se. ergo si materia lapidis ⁊ materia angeli nō sunt plures materie sed vnica. restat q̄ materia ē in sp̄ualib⁹ ⁊ corporalibus numero vna. Itē intelligam⁹ materiā siue sp̄ualiū siue corporaliū p abstractionē ab oibus formis. intelligit̄ materia vt simplex. itelligit̄ materia vt vnica. nullo mō multiplicata nec distincta. sed forme supueniētes nō mutāt eēntiā materie sed solū eē. ergo si prius erat materia q̄ntū ad eēntiā vnica numero. ergo ⁊ nūc cū h̄z formas. Itē intelligam⁹ p impossibile q̄ deus de vno lapide faceret angelū. tūc mutaretur forma ⁊ eē materie. sed essentia esset salua. ergo materia cū sit vna p essentiā. etiā in hac trāsmutatōe ē illius mutatōis subiectū. sed illa mutatio ē vna numero. ergo materia p eēntiā manet vna numero. Arguit̄ ergo sic. si in illo angelo sic p̄ducto ex lapide p̄existēte ē materia vna numero. ⁊ tātū distat ille angel⁹ a materia corporali q̄ntū alius angelus. ergo videt̄ q̄ in alijs reb⁹ corporalib⁹ sit materia vna numero. Contra. vnū numero respicit esse indiuiduū siue indiuiduatū. sed materia in corporalib⁹ ⁊ sp̄ualib⁹ nō est vna vnitate indiuiduali. ergo nō ē vna s̄m numex. Maior p̄z. minor p̄bat̄ q̄z hoc q̄ q̄cunq̄ sunt eadē numero alicui indiuiduo. inē se sunt vna numero. sed angelus a sua materia non differt numero nec lapis. ergo si materia lapidis ⁊ angeli ē vna numero. ergo lapis ⁊ angelus sūt vnū numero q̄d falsū ē. Item vnū ⁊ multū sunt differentie entis in actu. sed materia est omnino ens in potentia. ergo si diuidētia nō cōueniunt nisi eis quibus cōuenit diuisum. ergo nullo mō p̄t esse materia per essentiā vna numero. Itē si de auro vno fiant diuersa vasa. postq̄ȝ facta sunt iā illud aurū desinit esse vnū p̄pter distinctionē supinductā. cū ergo de materia fiant creature genere ⁊ sp̄e differentes. videt̄ igit̄ q̄ materia numeret̄ in illis. ergo ⁊c̄. Itē opposita non sunt ꝯpossibilia circa idē numero. hoc planū ē. quia mutuo se expellunt. sed opposite forme sunt circa materiā vt in diuersis. ergo impossibile ē materiā esse vnā numero. Itē ipossibile ē idē numero esse ens ⁊ nō ens. q̄z inter ens ⁊ nō ens summa ē distātia. sed angelus s̄m suā formā ⁊ distantiā est in actu. aīa antixp̄i nec ē s̄m materiā nec s̄m formā. imo creanda ē s̄m suū totū. ergo ipossibile ē q̄ āgeli ⁊ aīe sit eadē materia vel alterius creature diuerse. Itē creatio nō solū terminat̄ ad eē sed etiā ad essentiā. ergo vbi sunt diuerse creationes. oportet diuersos eē terminos p essentiā. sed creatio aīe petri ⁊ aīe antixp̄i ē alia ⁊ alia. ⁊ vtrobi q̄ p̄ducit̄ eēntia materie. ergo necesse ē materiā h̄ ⁊ ibi aliā eē p essentiā. ergo impossibile est esse numero vnā.

Itē esse simplr̄ vnū in plurib⁹. hoc ē p̄prietas dei siue eē vnū in oibus. ergo non cōpetit alij. vel si cōpetit alij. minime cōpetit ei q̄d maxime distat a deo. sed materia maxime distat a deo. cū sit p̄pe nihil. ergo nullo mō videt̄ ipsi cōuenire q̄ ipsa sit vna numero in oib⁹ vel

21 etiā in plurib⁹. R̄. dō. q̄ positio p̄hoꝝ ⁊ p̄hicoꝝ viroꝝ hec fuit ⁊ ē. q̄ materia in q̄buscunq̄ ē p essentiam ē vna. ⁊ vna numero. Et rōem hui⁹ assignāt. q̄z materia hoc ip̄m q̄d est. oino ē ens in potētia. ⁊ ideo oportet q̄ in q̄buscunq̄ ē sit p eēntiā numero vna. hec autē rō bona ē. q̄d melius p̄z si ꝯtractet̄. Q̄z eīn materia oino ē ens in potētia. ideo ꝑ sui essentiā nullum h̄z actū. nullā formā. ergo nullā distinctionē. si nullam distinctionē h̄z. ⁊ nō ē nihil. oportet ergo q̄ sit vna sine multitudine. ⁊ ita numero vna. Ampli⁹. Quia ens oino in potentia. ideo nec genus nec species esse potest. Quia dicit aliquo mō actū. ideo non pōt esse cōis eis q̄bus ē cōis vnitate vl̄itatis vel vniuocationis. ergo nec genere nec sp̄e est vna. et tñ nihilominus ē vna. ⁊ ita ē vna numero. Rursus q̄z est ens oio in potentia. iō de se ē infinita. ⁊ ad formas infinitas. sed de⁹ q̄z infinit⁹ ē. vbiq̄ ē sua infinitate. q̄ venit ex actualitatis summe perfectione. sic ⁊ materia q̄z infinita. in oibus materiatis ē vna. p̄pt̄ infinitatē ei⁹ q̄ venit ex summe potētialitatis impfectione. Postremo. quia materia ē ens in potētia. vnitas ei⁹ nō p̄t esse vnitas indiuiduatōnis. siue ꝯtinuitatē sicut mons ē vn⁹. siue per actualē simplicitatē sicut angelus ē vn⁹. sed si h̄z vnitatē. vnitatē h̄z omogeneitat̄. h̄ aūt vnitas solū manet in diuersis. sicut p̄z si de eodē auro fiant multa vasa. illa sūt de eodē auro p omogeneitatē. sed auꝝ q̄d ē in vno differt ab auro q̄d ē in alio. adeo vt nō sit vnū per cōtinuitatē. Si igit̄ materia nō ē vna actuali simplicitate vt āgel⁹. nec ꝯtinuitate vt mōs vel auri frustū. sed solū omogeneitate. ⁊ h̄ nō tollit̄ ꝑ aduentū formaꝝ. ita ē materia vna sub oib⁹ formis. sicut oib⁹ formis abstractis. sed abstractis oib⁹ formis nulla ē distinctio in materia. imo intelligit̄ vt simplr̄ vna. nunc igit̄ materia ē in oibus materiatis numero vna. q̄z ē ens oino in potētia. ⁊ hec ē recta rō ⁊ cā. Ex his p magna parte patēt obiecta. q̄m ex p̄dictis colligi pōt q̄lis ē illa vnitas q̄ materia dr̄ vna. Non eīn ē vnitas actualis cuiusmodi ē vnitas cōsci i foro ⁊ theatro. ⁊ cuiusmodi ē vnitas dei. sed illa vnitas mag̅ ē possibilitatis. ⁊ p̄t dici omogeneitat̄. q̄ adeo ampla ē vt sustineat receptionē maioris multitudīs diuersitatis formaꝝ superadiectaꝝ. q̄ vnitas forme alicui⁹ vl̄is ⁊ generis ḡnalissimi. ⁊ hoc p̄pter summā possibilitatē. vñ dr̄ vna numero queadmodū onis carens signo. respectu oiuꝝ habentiū signū dicitur esse signata. p hunc modū intelligi pōt materia numero vna. 22

Ad obi̅ ergo vnū numero respicit indiuiduū. dōm q̄ veꝝ ē. p̄ut vnū numero dicit accidens. vel p̄ut ꝯsequit̄ eē actuale. nō aūt ē veꝝ p̄ut respicit essentiā. q̄m hoc mō se extendit ad vnitatē maioris capacitatis q̄ sit vnitas indiuidualis. ⁊ de illa nō sequit̄ q̄ q̄ sunt eadē vni ⁊c̄. sicut nō sequit̄ q̄ hō ⁊ asinus viuunt̄ in aīali. ergo sunt vnū inter se. 23

Ad obi̅ q̄ vnū numero ē diīa entis i actu. dōm q̄ veꝝ ē de vno q̄d dicit vnitatē cōpletā. Vnitas eīn ⁊ veritas ⁊ bonitas p̄prie ⁊ cōplete sunt in creatura cōpleta. nihilomin⁹ tñ sicut dicit Aug. de vera reli. incōplete rep̄eriunt̄ in materia. Sicut eīn materia incōpleta est de se. ita vnitatē s̄m se h̄z incōpletā. possibile tñ q̄ntū ad eē cōpleri p formā cui⁹ aduētu ꝯstituit̄ indiuiduum numero vnū. vnitate actuali ⁊ cōpleta. ex cui⁹ etiam aduētu fit distinctio. ⁊ surgit in reb⁹ m̄ltitudo. Ad obi̅ de auro nō ē sile. q̄z auꝝ h̄z vnitatē ꝯtinuitatis ⁊ 24

indiuidualitatis q̄ opponit̄ numerationi ⁊ discontinuitati. ⁊ h̄ ē q̄z auꝝ ⁊ si sit mat̄ia ciphi. ē ens i actu. nō sic materia p̄ma respectu materiatoꝝ vt ōnsum est prius. Ad obi̅ q̄ opposita nō p̄nt se cōpati circa vnū. ⁊ q̄ idē nō p̄t eē sil̄ ens ⁊ nō ens. ⁊ diuersis mu- 25

tationib⁹ introduci in eē. Ad h̄ tria vnica ē r̄nsio scȝ q̄ illud ē veꝝ de eo q̄d ē ita vnū q̄ eius vnitas repu-

gnat multitudini. sicut ē vnū indiuiduū. ſꝫ de eo qđ est ita vnū ꝙ multitudini nō repugnat. imo ꝓpẽ suā possibilitatē admittit oēm diuersitatē nō hꝫ veritatē. imo simul ⁊ semel hñt opposita. sil' etiā ⁊ semel pt eē in re ⁊ pt eē in potētia agētis. ⁊ diuersꝰ ꝓductionibꝰ ꝓduci. sicut diuersis formis informari. Et hoc pꝫ. qꝛ forma humanitatꝭ ē vna vnitate vl'itatꝭ. ⁊ iō simplr verū ē ꝙ ē hō q̄ gñatur. et ē hō q̄ generādꝰ ē. et ē hō albꝰ ⁊ ē hō niger. in oibꝰ his ē forma vna vl'is. Ad si dicas ꝙ nō ē sil'e. qꝛ hūanitas nō ē vna numero vt materia. dico ꝙ q̄uis ñ sit vna numero ſ spē. tñ vnitas materie q̄ ē vnitas omogeneitatis. maioris amplitudinis ē q̄ꝫ hūanitas ipa. ⁊ maiorē diuersitatē admittit. ⁊ iō nulla ē oppositio. nulla oino ꝯdictio ex ꝯparatione oppositoꝝ ad vnitatē materie ꝑ eēntiā. ſꝫ solū ex ꝯparatione oppositoꝝ ad vnitatē materie ſm esse. vñ sicut si duo ciphi facti sūt de auro ꝯformi. pt vnꝰ destrui altero remanēte. vel vnꝰ ꝓduci altero in esse ꝓducto. sic intelligēdū est in ꝓposito. Si q̄s enī vult vnitatē materie intelligere. oportet ab vnitate indiuiduali aīm abstrahere. ⁊ sup actū imaginatōis condescēdere. ⁊ oino ens in potētia ꝑ ꝑuatōnē cogitare. ⁊ sic poterit aliq̄liter capere. Qꝛ diu enī materia vt moles extēsa cogitatur. ad vnitatē eēntie nullo mō ptigit.

26 Ad vltio obī satis planū ē. sicut enī deꝰ ē infinitꝰ ⁊ materia īfinita. alio tñ mō infinitatis q̄ potiꝰ est ꝑ recessum q̄ꝫ ꝑ accessuꝫ. vñ nō cōpetit forme ſ materie. sic intelligēdū ē de illa vnitate. Deꝰ enī ē vnꝰ in pluribus. ita ꝙ pfectissimꝰ ⁊ oino actꝰ. ⁊ hoc ē eiꝰ solius. ſ materia ē vna in oibꝰ. et hoc qꝛ ꝑ suā eēntiā nō pt eē distincta. nō sic ē de forma. ⁊ sic patent oia.

Consequēter q̄ritur de scđo attributo scꝫ đ discretione ꝑsonali. Circa quā tria q̄runtur. Primo q̄ritur vtꝝ in angelis sit mera discretio ꝑsonal'. Scđo vtꝝ hꝫ ꝓprietas sit accn̄tal' aut ſbalis. Tercio vo vtꝝ sit material' vel formal'. Questio .j.

Qꝛ in angelis sit mera discretio ꝑsonal'. ita ꝙ angeli aliq̄ differāt solo numero. videtur Dan. vij. milia miliū mīstrabāt ei. et cōstat ꝙ nō hēbant misteria dīa spē q̄t daniel enumerat. ꝗ nec mīstri oēs differebant spē. ꝗ aliq̄ vel oēs differebāt numero solo. Ad si dicas ꝙ tot misteria. obī de scđa pte auctatis. et decies centena milia assistebāt. ꝯstat ꝙ tāta diuersitas non poterat cadere ibi nisi ſm numeꝝ. cū hērent vnū statum scꝫ assistere. Itē glia ē regꝭ hēre mltos mīstros vniformes. ꝗ si gl'iosū est regnū in q̄ cū xp̄o gaudent oēs sc̄ti. videtur ꝙ multi sint vniformes ī illo superno palacio. ⁊ ita solo nūero vel ꝑsona differētes. Itē ꝑsonal' discretio ē in deo. angel'. ⁊ hoibꝰ. ⁊ cū natura angelica sit diuine ꝓpinquior q̄ hūana. ꝗ ⁊ discretio ꝑsonalis. ſ in deo sunt plures ꝑsone differentes sola ꝑsonalitate. silr in hoibus. ꝗ videtur ꝙ silr in angelis. ꝗ sunt ibi aliq̄ solo numero differētes aut oēs. Itē oē aīal ꝑ naturā desiderat societatē silis in spē. nā oē aīal ad sibi sil'e copulabitur. et volatilia ad sibi similia ꝯueniūt. ꝗ angelꝰ ꝑ naturā desiderat societatē silis in spē. ſ desideriū eiꝰ nō ē frustra. maxīe ī angelo bono. ꝗ ⁊c. Si tu dicas ꝙ illud ē verū in aialibꝰ nō in ſbijs spūalibꝰ. tunc q̄ro vtꝝ in angel' sit socialis ⁊ amicabil' effectꝰ. cōstat ꝙ sic. ſ in q̄cunq̄ꝫ ē ponere affectū talē. ē amare sil'em ⁊ appetere hēre. ꝗ redit idem qđ ꝑus. Cōtra. diuersitas q̄ est nūero solo causatur a diuersitate materie. inde ē ꝙ sol nō multiplicatur. qꝛ eius eēntia ē ex tota sua materia. vel ꝙ materia eius nō ē diuisibil' nec multiplicabil'. ſ talis rō ē in angel'. ꝗ ⁊c. Itē rō final' mltiplicatōis ſm nūeꝝ venit ex pte corruptibilitatis. iō enī multiplicatur ſm numeꝝ. vt qđ nō poterat saluari ī vno. ipa spēs saluaretur ī pluribus. vñ sol et luna qꝛ ꝑpetua sunt. nō hñt nisi vnū solū indiuiduū ī eadē spē. ꝗ ⁊c. Itē si repire ꝯtingit extrema. ⁊ mediū. ſ ꝯtingit repire pluralitatē ꝑsonarū in vna natura in deo. et ecōuerso. pluralitatē naturaꝝ ī vna ꝑsona. vt in hoie et in xp̄o. ꝗ ꝯtingit pluralitatē naturaꝝ reperire ī pluribꝰ ꝑsonis. vt tot sint nature differētes q̄t sunt supposita. ⁊ tot spēs q̄t indiuidua. Itē distinctio ꝑsonal' pura ē in deo q̄tū ad originē. ⁊ in hoie silr. ꝗ videtur ꝙ origo sit tota ⁊ ꝑncipalis rō discretōis ꝑsonal'. cū ꝗ in angelis nō reperiatur origo. nec pura distinctio ꝑsonal' ꝑ ꝯsequens. Rñ. dđm ꝙ hic fuit duplex positio. Quidā enī dixerūt ꝙ 17
in angel' ē discretio ꝑsonal' ſ nunq̄ꝫ pure. imo sūt ibi tot spēs q̄t indiuidua. silr dicūt in luminaribꝰ mūdi. ſ licet hꝫ aliquā ꝓbabilitatē hēat in corporibꝰ. nō tñ videtur rōnabile in spiritibꝰ vt nullꝰ cōicet cū alio in natura spūali. Sicut enī innotescit ꝑ scpturā multi angeli ad idē officiū ordinantur. ⁊ videntur hēre opationē eandē. nobis aūt nec ꝑ scpturā. nec ꝑ dicta sanctoꝝ. nec ꝑ officia innotescit tanta diuersitas. iō nō videtur nisi ꝑsumptio hoc dicere. maxīe cū nō appeat ī ꝓmptu aliq̄ ratio cogens. Alia ē positio sobria ⁊ catholica. ꝙ in angel' ē ponere distinctōnē q̄tū ad ꝑsonalitatē tm̄ mō. aut ī oibꝰ aut in aliq̄bus. et ꝯcedēde sūt rōes ad hoc inducte. tū ex pte misterij. tū ex pte assimilationis ad deū. tū ex pte assil'atōis mutue. Qꝛ obi 18
ꝙ diuersitas ſm numeꝝ venit ex diuisione materie. dđm ꝙ falsū ē. ſ multitudo ꝑ gñationē venit ex diuisione materie. qꝛ generās dat gñato ptē sue ſbe. Diuersitas aūt angeloꝝ nō ē ꝑ mltiplicationē vnꝰ ab altero. ſ oim̄ angeloꝝ a deo. Et ꝑ hoc pꝫ sequens obiectū de fine. qꝛ ille nō ē finis mltiplicatōis. ſ multiplicatōis successiue. ſꝫ rō potissima mltiplicatōnis in hoibus ⁊ in angel' ē diuine potētie. ⁊ sapie. ⁊ bonitatis declaratio ⁊ collaudatio. q̄ manifestantur ī multiplicatōe. ⁊ glie beatoꝝ amplificatōe. quia amor caritatis exultat in multiplicatione bone societatis. vñ credo ꝙ erūt ī magno numero ⁊ pfectissimo. hꝰ ꝙ decet illā supnā ciuitatē oī decore fulgentē. Qꝛ 20
obī de medio. dđm ꝙ angelꝰ nō pt eē mediū. qꝛ sicut in ꝑcedentibꝰ ꝓbatū ē. q̄uis in angelo nō sit tāta naturaꝝ diuersitas q̄nta in hoie. nihilominꝰ aliqua ē. Preterea. q̄uis nō diuersificetur in hoibꝰ pluribꝰ humana natura. tñ multiplicatur in illis. ⁊ ideo nō est q̄rere aliud mediū. Qꝛ vltimo obī de origine q̄ ē ꝑncipa 30
lis rō discretōis. Dđm ꝙ q̄uis Ricardꝰ dicat ꝙ ꝑsone in hoibus distinguantur origine. tñ hoc nō hñt rōe ꝑncipij. nā pauci hoies sic distinguuntur ꝑ illā habitudinē. Ad solū enī vnū hoiem hꝫ hō illā habitudinē. ⁊ tñ ab oibꝰ differt ꝑsonalr. ſꝫ rō distinctōnis ꝑsonalis q̄tū ad veritatē venit ex ꝑncipijs ꝯstituentibꝰ ⁊ pticulantibꝰ. q̄tū ad noticiā venit ex q̄litatibus. quoꝝ vtrūq̄ꝫ ē in angel' repire ſm diuersitatē. diuersa enī hñt ꝑncipia indiuiduātia. ⁊ diuersas ꝓprietates innatas. sicut enī hoies diuersas hñt facies. sic diuersas hñt mētes ⁊ ꝓprietates mētales. ita intelligēdū ē in angel' suo mō. Questio .ij. c

Utrū ꝑsonal' ꝓprietas sit ī angel' accidētal' vel ſbalis. Et ꝙ accn̄talis videtur sic. Boetiꝰ dicit ꝙ oē ꝓpriū manat de genere accidētiū. nō solū ꝓpriū indiuidui. ſ etiā

speciei.sed individuū magis approximat accidenti-
bus q̄ spēs. ergo multofortius ꝓprietas individual' de
genē accidentiū ē.sed discretio ꝑsonal' ē ꝓprietas in-
dividualis.ergo ꝛc. Itē hugo de sctō vict.q in divi-
nis ē ꝑsonalis discretio ꝑ originē.in angel' ꝑ q̄litatē.
in hoibus vtroqȝ mō. si ergo tā q̄litas q̄ origo dicit ꝓ-
prietatē accidentalē in creaturis.pȝ ꝛc. Itē porphi.
dicit q individuū ꝯstat ex ꝓprietatib⁹ q̄rū collectōeȝ
ipossibile est in altero reꝑire.sed tales sunt ꝓprietates
accidētales.ergo individuatio ē ꝑ accidētia.sed ꝑ eadem
est ꝑsonalis discretio per q̄ est individuatio.ergo ꝛc.
Itē humana natura in xp̄o nō habuit ꝑsonalita-
tem nec discretionē personalē.sȝ ꝯstat q habuit que
sunt eēntialia sbe rōnali .ergo ꝑsonalis discretio nō est
sbalis sive eēntialis nec hoi nec angelo. Itē circū
scriptis oib⁹ accn̄tib⁹.res nō cadit in sensu.sed solū in
intellectu.sed vlē dū intelligit.singulare dū sentit.ergo
circūscptis accn̄tib⁹.circūscribit individuatio.ergo
ꝛ ꝑsonalis discretio.ꝛ sic idē qđ prius. Itē discre-
tio ꝑsonalis ē discretio ꝺm numeꝝ.sed circūscripta
q̄ntitate nō ē intelligē numeꝝ.ergo nec discretionē per-
sonalē.sȝ sbale intelligit circūscripto accn̄tali. ergo si di-
scretio personal' nō p̄t intelligi accn̄tib⁹ circūscriptis.
ergo nō est sbalis angelo sȝ poti⁹ accidētalis. Contra
arguit p̄mo per textū. Mgr̄ eñ dicit q p̄ma ꝯside-
ratio ē de sba.ꝛ sub p̄ma ꝯsideratōe ꝯp̄hendit perso
nalē discretiōȝ.ergo videt q ꝑsonalis discretio ē ange-
lo sbalis. Itē persona nō ē aliud q̄ individua sba
rōnalis nature.sȝ individua sba inq̄tū hmōi ē in ge
nere sbe.nō per reductionē.sed directe ꝺm lineā rectā.
ergo inq̄tū hmōi ē in genē sbe.ergo ꝑsonalitas nō ē in ge-
nere accidētis. qꝛ in eodē genē est albū inq̄tū albū.
ꝛ albedo.ergo in eodē genē personalitas ꝛ ꝑsona. Itē
nullū accidēs ē nisi in sba individua.ergo oē accidēs
ꝯsequit individuitatē essentie.ꝛ tā in rōnali q̄ in ir-
rationali hoc hȝ veritateȝ.ergo ꝑus per naturā ē aliq̄d
individuū sbe rōnalis q̄ȝ habeat accidēs. ergo per ꝑus
persona.ergo discretio in personalitate. Itē q̄ diffe-
runt personalitate.differūt in suis p̄ncipiis sbalib⁹.
sicut pȝ in petro ꝛ in paulo.ꝛ q̄ sic differunt sbaliter
discernunt.ergo discretio personal' dicit diām sbalem.
ergo nō est ꝓprietas accidētalis. Itē nō est maior di-
scretio in accn̄tib⁹.q̄ int opposita.sȝ opposita nō fa
ciunt discretionē personalē.qꝛ vnus hō ꝑus ē albus
postea niger.ꝑus puer postea senex.ꝛ tñ idē indivi-
duū est ꝛ vna ꝑsona.ergo ꝛc. Itē accidentia diversa
cū sunt in vno supposito sunt vnū numero.vt gram
maticū et musicū.sȝ hoc nō esset si diversitas ꝺm nu
meꝝ vel ꝺm discretionē personalē veniret ab accidē
31 tibus.ergo ꝛc. Rn̄.ad p̄dictoꝝ intelligentiā notandū
q circa hoc est triplex mod⁹ dicendi. Quidā eñ di-
cere voluerūt q personalis discretio ē accn̄talis ꝓ-
prietas.qꝛ dicit qđ est in genē accident'.ꝛ qđ causat
ab accidentib⁹.sicut discretio numeral'.in hoc auteȝ
diā est. qꝛ discretio numeralis causat a diversitate
ꝓprietatū.in q̄bus cōicāt creatura rōnalis ꝛ irrōna-
lis.sȝ discretio personalis a ꝓprietatib⁹ q̄ insunt ꝓ-
prie rōnali creature. Sed illud improbat in oppo-
nendo ꝑ multas rōnes.nec pōt hic veritatē q distin
ctio individualitatis sit ab accidentibus.cū indivi-
dua differāt ꝺm sbam.nō solū ꝺm accidens.ꝛ silr de
discretione personali intelligendū ē. Et iō alius mo
dus ē dicendi q discretio ꝑsonalis dicit ꝓprietatem
accn̄talē.q̄ tñ nō causat ab accn̄tib⁹.sȝ a sba sive p̄n
cipiis sbalib⁹.sicut vnitas q̄ est p̄ncipiū numeri ē in
genē accidētis.tñ imediate hȝ ortū a sba. Sȝ cū per-
sona dicat idē qđ suppositū rōnalis nature vt est in
genē sbe.nō videt ꝓbabile q ꝑsonalis discretio di-
cat ꝓprietatē accn̄talē solū. Et iō est terci⁹ modus di
cendi q discretio ꝑsonalis ꝛ si videat dicē accidēs.
qꝛ dicit ꝑ modū accidēt'.tñ p̄ncipalr dicit q̄d sbale.
ꝛ si aliq̄ mō importat accn̄s hoc ē ꝯñter.illud tñ ime
diate hȝ ortū a p̄ncipiis sbalib⁹.ꝛ hoc pȝ sic. Discre-
tio ꝑsonalis addit sup discretionē individualem.di
scretio aūt individualis duo dicit.individu ationeȝ
ꝛ ꝯñter distinctionē. Individuatio aūt est ex p̄nci-
pioꝝ indivisione ꝛ appropatione.ipa eñ rei p̄nci-
pia dū ꝯiungunt invicē se appropant ꝛ faciūt indi-
viduū.sed ad hoc ꝯsequit eē discretū sive esse distin
ctum ab alio.ꝛ surgit ex h̄ numer⁹.ꝛ ita accidētalis
ꝓprietas ꝯñs ad sbam.ꝛ sic idividualis discretio di-
cit aliq̄d accidentale.ꝛ aliq̄d sbale.ꝑsonalis aūt ad-
dit super hāc dignitatē ꝑsonalitatis. Dignitas aūt
illa duo dicit.scȝ nobilitateȝ rōnalis nature.q̄ est q
natura rōnalis tenet p̄ncipatū int̄ naturas creatas
Vñ nō est ordinabilis ad ꝑfectiorē formā.ꝛ hec no-
bilitas ꝛ si per modū qualitatis habeat intelligi.tñ
essentialis est nature rōnali. Dicit eñ illa nobilitas
actualeȝ eminentiā.ita q in supposito nulla sit alia
natura ita p̄ncipalis.vt natura rōnalis.vt sit q̄si per
se sonās.ꝛ iō qꝛ hoc deficit ei in xp̄o.nā rōnal' creata
nō facit ꝑsonalitatē.ꝛ hoc est accn̄tale. Dōm igit q
queādmodū indivisibil' discretio ē ex existētia forme
naturalis i materia . sic ꝑsonal' discretio ex existētia
nature nobilis ꝛ supeminētis in supposito.et iō q̄-
uis vtrobiqȝ importet q̄d sbale.ꝛ silr accn̄tale. ꝯñs
hoc dico in creatura.nō tñ importat accidētale qđ
causet vel ortū habeat ab accidēte. sed poti⁹ ꝯsequit
formā in materia.vel naturam in supposito. Ex his
pȝ veritas ꝓblematis ꝛ dissolutio obiectionū ꝑ ꝑte.
Si eñ q̄rat vtꝝ personalis discretio sit ꝓprietas
sbalis vel accidentalis. Si sbalis ꝓprietas dicat. qꝛ
imediate sequit sbam.sic dōm ē esse sbale. Si sbale
dicat.qꝛ nō exit gen⁹ sbe.dōm q q̄dāmō sic. ꝛ q̄dā-
modo nō. Silr ▮ di accn̄talis ꝓprietas q̄ causat ab
accn̄tibus.sic dōm simplr q nō. Si vo accn̄talis qꝛ
est in genē accidentis.sic p̄t dici q q̄dāmō sic. q̄dā-
mō nō.ꝺm distinctionē p̄mo factā. Ad ergo obi. q ꝑ- 32
sonalis discretio pertinet ad sbam ꝛ non causat ab
accn̄tibus.hoc totū ꝯcedendū ē. Ad obi. in oppo- 33
situ q oē ꝓpriū manat de genē accidentiū.dōm q
boeti⁹ loquit de ꝓpria passione.ꝛ hanc dicit manare
de genē accidentiū.nō qꝛ nō causet ex p̄ncipiis sub-
iecti.sed qꝛ ex ipis format.causalit tñ ē in genē accidē
tiū. Duplr ergo deficit illa rō.p̄mo qꝛ peccat in intelle
ctu hui⁹ generis ꝓpriū. Est eñ ꝓprietas q̄tū ad rem. 34
ꝛ est ꝓprietas q̄tū ad modū.ꝛ boetius intelligit de
eo qđ realiter est ꝓprie passio.qđ est ꝓprietas q̄tum
ad modū. Propetas aūt individualis aut ꝓprietas
ꝑsonalis.ꝛ si videat dicē ꝓprietatē ꝯñtē esse sicut ac
cidens.realit tñ nō dicit nisi appropationē p̄ncipio
rum ▮ indivisionē.hoc dico q̄tū ad ꝓprietatē indi-
vidualē.silr ꝓprietas ꝑsonalis nō dicit vltra hoc ni-
si dignitatē sive nobilitatē nature rōnalis.q̄ nō est
ei accidentalis.imo simplr ꝛ oino essentialis. Pec-
cat ꝛ p̄dicta rō in malo intellectu p̄dicati.qꝛ ꝓpriuȝ
di manare de genē accidentiū.nō qꝛ manat ab acci-
dentib⁹.sed qꝛ manat a sba existens de genē accidē

tium.sic in ꝯposito.vñ sicut vnitas q̄ est principium
numeri ortū hꝫ a pncipijs sb̄e accidētalr ad ipaꝫ re/
latis.nō a pncipio aliq̄ qḋ sit in genē accidētis. Sic
intelligi pt̄ de discretōe psonali ꝓm id qḋ in ea acci/
dentale.vtpote cōpatio ad alterā psonā.respectu cu
ius hꝫ distingui et numerari.ꝛ eminētia dignitatis
in supposito respectu alteri⁹ nature quā nō habuit
55 humana natura in xp̄o. Ad obi. ꝙ discretio perso
nalis est ▪ q̄litatē.dōm ꝙ intelligit de q̄litate q̄ ē in
genē q̄litatis q̄tū ad modū.non aūt q̄tū ad rē.Mis
eīn duob⁹ distinguunꝰ p̄dicamēta.vel q̄tū ad essen
tiam.vel q̄tū ad modū.ꝛ aliq̄d ē in genē sb̄e qḋ ni/
hilominus hꝫ modū accidētis. vñ etiā consueuit di
stingui q̄litas duplex scꝫ sb̄alis ꝛ accidētalis.Uel di
cendū ꝙ hic loqꝰ de distinctōe psonali q̄tū ad no-
strā cognitionē.ꝛ qꝛ cognitio nr̄a ē p q̄litates accidē
tales.dixit psonas creatas distingui q̄litate.ꝛ p hūc
modū intelligit verbū porphirij.q̄ dicit indiuiduū
ꝯstare ex collectione ꝓprietatū.loquiꝰ eīn ꝓm rōem
56 ꝛ cognitionē.nō ꝓm rē.ꝛ sic pꝫ terciū. Ad obijciꝰ.
in xp̄o humana natura nō hꝫ psonalitatē.dōm ꝙ h̄
est rōne illi⁹ eminētie q̄ ꝯsequiꝰ ad nobilitatē.et illa
supeminētia dicit q̄ndā dignitatē accidentalē sicut
pus dīsum ē.q̄ amitti pt̄ nō solū p deꝑditionē.sed ▪
dignioris supinductionē.sicut alibi melius dicetur.
57 Ad obi. de sensu ꝛ intellectu.dōm ꝙ etsi sensus so
lūmodo sit singulariū.intellectus tn̄ pt̄ esse nō soluꝫ
vniuersaliū.ꝫ etiā singulariū.vñ nō est intelligenda
illa dr̄ia cū pcisione.ꝛ hoc pꝫ.qꝛ solus intellectus cō
p̄hendit intrinseca pncipia petri ꝛ platonis.ꝛ circū
scriptis oibus accidētibus dicit eos esse discretos ꝛ
58 distinctos. Ad obi. de numero.dōm ꝙ sicut vnita
tem sb̄alē ꝯsequiꝰ vnitas accn̄talis inseꝑabiliter.qꝛ
nō est pncipiū indiuisionis ꝫ ꝯsequēs ad illā.sic di/
uersitatē substātialē ꝯsequiꝰ numer⁹ inseꝑabiliꝰ.tn̄
ꝓm rē ꝛ naturā distinctio illa ē a substātiali pncipio
nō accidētali.ꝛ sic patet totū.

Questio.iij. F

Utrū discretio psonalis sit a pte pncipij formal' vel
materialis.Et ꝙ a pte pncipij formalis.Ricar.dicit
ꝙ tā in angelis q̄ in hoibus ē discretio psonalis per
q̄litatem.ꝫ q̄litas.aut ē forma.aut tenet se ex pte for
me.ꝗ ꝛc̄. Itē si aliq̄d inest aliq̄bus.ꝛ est in eis cōe
p analogiā.necesse ē ꝙ insit p aliq̄d analogice reper
tum in eis.Personalis aūt discretio est in diuinis ꝛ
in angelis analogice.ꝫ in diuinis nullo mō est a mā
qꝛ deus est pura forma.ꝗ ꝛc̄. Itē psonalis discre/
tio in creatura dicit maximā nobilitatē.ꝫ qḋ magis
nobile est.magis elongaꝰ a materia.ꝛ maxime acce
dit ad formā.ꝗ ꝛc̄. Itē psonal' discretio dicit ma/
ximā autoritatē in creatura.qꝛ q̄ tale est.nullo mō ē
ad alteꝝ possibile.oē aūt tale ꝯsequiꝰ formam nō
materiā.ꝗ ꝛc̄. Itē nihil qḋ est vnū in oibus est pn
cipiū discretōis.materia q̄ntū ē de se vnica ē.ꝗ nullo
mō est pncipiū discretōis.ꝗ nec discretōis psonalis.
Itē diffinitio vt vult ph̄s est aggregati.ꝗ cū diffi/
nitur hō.nō forma tm̄ ꝫ cōpositū ex materia et for/
ma diffiniꝰ.ꝗ si hō in cōi claudit in se materiā.ꝛ na/
tura rōnalis silr.ꝫ si psona addit aliquid sup natu/
ram.cuꝫ nō possit addere materiā.oportet ꝙ addat
aliquid formale. Contra.Boeti⁹.sp̄es est totū esse
indiuiduoꝝ.ꝫ esse est a forma.ꝗ indiuiduū supra spe
ciem nō addit formā.ergo nec psona supra naturā.
si ꝗ aliquid addit.aut materiā aut accidētia.sed per
accidentia nō pōt esse discretio psonalis vel indiui/
dualis.ꝗ necesse ē p materiā. Itē si persona adde
ret aliquā formā supra naturā.ꝗ sicut sp̄es est diffi/
nibilis.quia addit differentiā ꝛ formā supra genus
ita etiā indiuiduū esset diffinibile. quod falsum est.
Itē si indiuiduū sine psona addit formā indiui-
duantē supra sp̄em sp̄alissimā.q̄ro vtrū cōditio pos
sit facere aliā formā p oia illi cōsimilē.constat ꝙ sic.
qꝛ nulla ē forma accidētalis cui⁹ similē nō possum⁹
cogitare.ꝗ silr in substātiali.sed si facit similē.illa est
cōis pluribus.ꝫ nihil tale est indiuiduū.ꝗ impossi-
bile est discretionē psonalem esse a pncipio formali
supaddito speciei. Itē ab eodē ē discretio psonal'
a quo est distinctio ꝓm numeꝝ.sed illa est a materia
sicut dicit ph̄us in prima ph̄ia oino materia nume/
rabiliter se habet.ꝗ ꝛc̄. Itē ab eodeꝫ est psonalis
discretio a quo est esse hic.siue hic ꝛ nunc.sed hoc est
materia.quia in lib.de celo ꝛ mundo.diciꝰ ꝙ differt
dicere celū ꝛ hoc celū. qꝛ cū dico celū dico formā.cū
dico hoc celū dico materiā.ergo ꝛc̄. Itē in creatu
ris in quib⁹ est psonalis discretio per originē.nō est
ob aliud.nisi ꝙ generās generat aliud.ꝫ vt dicit phi
losophus.generans nō generat aliud nisi ꝓpter ma
teriam.ꝗ in rebus creatis est psonalis discretio ꝓpt
materiā. R̄o.dōm ꝙ hec eadē est questio de indi/ 59
uiduatione q̄ nunc moueꝰ de psonali discretione.et
de ipa fuit contentio inter ph̄icos viros.Quidā eīn
imitantes verbū ph̄i dixerunt ꝙ indiuiduatio venit
a materia.quia indiuiduū supra sp̄em nō addit nisi
materiā.ꝛ hoc ponebant.qꝛ dixerunt vniuersalia so
lum dicere formas.ꝛ tunc primo tangiꝰ materia q̄n
peruenit ad h̄ aliq̄d. Alijs vo aliter visum est scꝫ ꝙ
indiuiduatio esset a forma.ꝛ dixerūt ꝙ vltra formā
speciei specialissime est forma indiuidualis.et quod
mouit hos ponere illud fuit.quia intellexerunt ordi
nem in formis ꝓm generationē ꝛ naturā esse p eun/
dem modū. per quē ordinaꝰ in genere. ita ꝙ forma
generis generalissimi pmo aduenit materie.ꝛ sic de/
scendendo vsq; ad sp̄em.ꝛ adhuc illa forma nō con
stituit indiuiduū.quia nō est omnino in actu.sed vl
tra hanc formā indiuidualis subsequiꝰ.que est om/
nino in actu.sicut materia fuit omnino in potentia.
Quelibet istaꝝ positionū aliquid hꝫ qḋ homini nō
multū intelligenti rōnabiliter videri poterit impro/
babile.quō materia que omnibus est cōmunis erit
principale principiū.ꝛ cām distinctionis valde diffi
cile est videre.Rursus.quō forma sit tota ꝛ pcipua
causa naturalis distinctionis valde difficile est cape
re.cuꝫ omnis forma creata q̄tum est de sui natura.
nata sit habere aliā similē.sicut et ipse ph̄s dicit etiā
in sole et luna esse.vel quō dicimus duos ignes dif/
ferre formaliter.vel etiā alia que plurificanꝰ et nu/
mero distinguunꝰ ex sola diuisione cōtinui.vbi nul
lius est noue forme inductio.Ideo ē tercia positio
satis plana.ꝙ indiuiduatio cōsurgit ex actuali con-
iunctione materie cū forma.ex q̄ coniunctione vnū
sibi appropriat alterū.sicut patet cū impssio vel op-
pressio fit multoꝝ sigilloꝝ in cera q̄ prius erat vna.
nec sigilla plurificari pn̄t sine cera.nec cera numera
tur nisi qꝛ fiunt i ea diuersa sigilla.Si tn̄ q̄ras a quo
veniat pncipalr.dōm ꝙ indiuiduū est hoc aliq̄d.Ad
sit h̄.pncipali⁹ hꝫ a mā rōe ꝯ forma hꝫ positōꝫ i loco
ꝛ tp̄e.Ad sit aliq̄d.hꝫ a foīa.Indiuiduū eīn hꝫ eē.hꝫ
etiā existere.Existē dat mā forme.ꝫ essendi actū dat

forma materie. Indiuiduatio igit̄ in creaturis ꝯsur git ex duplici principio. ꝑsonalis aūt discretio dicit singularitatē ⁊ dignitatē. Inq̄ꝫtū dicit sīgularitatē. hoc dicit ex ip̄a cōiunctione ꝑncipioꝝ ex q̄bus resul tat ip̄m q̄ ē. Scd̄m dignitatē dicit ꝑncipalr̄ rōnē forme. ⁊ sic pꝫ vn̄ sit ꝑsonalis discretio originalr̄ in crea turis. loquēdo siue in hoib⁹. siue in angelis. Que ḡ obijciunt̄ ad ꝑmā ptē ꝓcedunt rōne nobilitatis et dignitatis. put tn̄ est in ip̄o supposito siue q̄ est. cui⁹ distinctio venit in diuinis ex origine. in creaturis ex ꝑncipijs originalib⁹. sicut i ꝑmo li. fuit ōn̄sū. Si aūt q̄rat̄ q̄d est illud cōe ꝑm q̄ inest. dicēdū q̄ ꝓprietas dignitatis incōicabiliter existēs in ypostasi. aliter tn̄ re perit hic. aliter ibi. Oēs rōnes sequētes ꝓcedunt via p̄dicta. Ad obi. ad oppositū q̄ nō possit esse a 40
forma ꝟ a materia. dicēdū q̄ rōnes ille ꝓbant vt pꝫ q̄ nō totaliter ē a forma. qꝛ forma nulla est indiuidua nisi ꝓpter cōiunctionē sui cū materia. ⁊ vniuersalia silr̄ qꝛ dicunt formas. nō cōcernūt materiā nisi rōne suoꝝ indiuiduoꝝ. ꝓ q̄bus supponunt qn̄ diffiniunt̄ vel subijciunt̄. vn̄ ille rōnes ꝯcedende sunt q̄ indiui duū nō addit aliā formā q̄ sit indiuiduat̄ de se. Ad 41
obi. q̄ indiuiduatio ē a materia. dicēdū q̄ ꝑ illas auto ritates nō dat̄ intelligi q̄ materia sit ꝑncipiū indiui duationis nisi sicut causa sine q̄ nō. nō autē sicut to ta cā. nec tn̄ ita pōt attribui materie ꝑsonal̄ discretio sicut idiuiduatō. ꝓpt̄ h̄ q̄ dicit dignitatē q̄ ꝑncipali⁹ respicit formā. sicut ōn̄. sunt rōnes ad ptē primā.

De habitibus malicie ⁊ bonitatis angeloꝝ.

Illud q̄ꝫ inuestigatione dignuꝫ videt̄. Supra egit mgr̄ de naturalibus attributis ip̄sis angelis. in hac parte agit de habitibus superadditis. ⁊ hoc per naturā. Diuidit̄ auteꝫ hec pars in tres. In p̄ma agit de na[illegible]ali bonitate. In scd̄a de naturali cognitione. ibi. Hic inquiri solet quam sapientiam. In tercia de naturali dilec cione. ibi. Solet etiā queri ⁊c̄. P̄ma ps hꝫ tres. in p̄ma opinionē falsam ponit cū ꝯfirmatione sua. In se cunda vero ponit opinionē verā. silr̄ cū sua ꝯfirmatione. ibi. Alijs aūt videt̄ ⁊c̄. In tercia opinionē falsā ex terminat. ⁊ rōnes eius ⁊ auctēs explanat. ibi. Ideoq̄ꝫ Aug. exterminās ⁊c̄. Et sic in vniuerso tria determiat P̄mo q̄les creati sunt angeli q̄ꝫtū ad bonitatē et maliciā. scd̄o q̄ꝫtū ad cognitionē. tercio q̄ꝫtū ad dilectionē.

Agit de naturali bonitate angeloꝝ ponens falsam opinionē cū confirmatione sua.

Illud quoq̄ꝫ inuestigatione dignū videt̄ q̄ etiā a plurib⁹ queri solet. Utrū boni vel mali. iusti vel iniusti creati sint angeli. ⁊ an aliqua mora fuerit inter creationem ⁊ lapsum. vel an sine mora in ip̄o creationis exordio ceciderunt. Putauerūt eni quidā angelos q̄ ceciderūt creatos esse malos. ⁊ nō libero arbitrio in maliciā declinasse. ꝟ etiā in malicia a deo factos eē. nec aliquā fuisse morā inter creationē ⁊ lapsum. ꝟ ab initio apostatasse. alios ꝟo creatos fuisse plene beatos. Qui opinionē suaꝫ muniūt auctē Aug. sup Geñ. ita dicentis. Non frustra putari p̄t ab initio tp̄is dyabolū cecidisse. nec cū sanctis angelis pacatū aliqn̄ vixisse ⁊ beatuꝫ. ꝟ mox apostatasse. Un̄ dn̄s ait. Ille homicida erat ab initio ⁊ in veritate nō stetit. vt intelligam⁹ qꝛ in veritate nō stetit. ex q̄ creatus ē q̄ staret. si stare voluisset. Idē in eodē. Nō frustra inq̄t putandū est ab ip̄o initio tp̄is vel cōditionis sue dyabolū cecidisse ⁊ nunq̄ꝫ in veritate stetisse. Unde quidā in hanc maliciā libero arbitrio nō esse inflexum. ꝟ in hac q̄uis a deo putant esse creatum. ꝑm illud beati Job. [a]Hoc est inq̄t initiū figmenti dei q̄d fecit deus vt illudatur ei ab angelis ei⁹. Et ꝓpheta ait. Draco iste quē formasti ad illudendū ei. tanq̄ꝫ p̄mo factus sit malus. inuidus ⁊ dyabolus. nec voluntate deprauatus. His alijsq̄ꝫ testimonijs vtunt̄ q̄ dicunt angelos q̄ ceciderūt creatos fuisse malos ⁊ sine mora corruisse. Eos ꝟo q̄ ꝯstiterūt ꝑfectos ⁊ beatos fore creatos astruunt auctē Aug. q̄ sup Geñ. dicit ꝑ celū significari creaturā spiritualē q̄ ab exordio q̄ facta ē. ⁊ ꝑfecta ⁊ beata ē semp.

Falsa opinio q̄ rūdā q̄ angeli in malicia creati fuerūt ⁊ q̄ sine oīni mora ceciderunt.

Opinionis false ꝯfirmatio.

ꝑs. ciij.

Ponit opinionē verā cū sua ꝯfirmatione eoꝝ q̄ dicunt oēs angelos creatos eē bonos. ⁊ aliquā morulā fuisse inter creationē ⁊ lapsum.

Alijs autē videt̄ oēs angelos creatos esse bonos. ⁊ in ip̄so creatōis initio bonos extitisse. id est sine vicio. iustosq̄ꝫ fuisse. i. innocētes. ꝟ nō iustos. i. ꝟtutū exercitiū nō hn̄tes. Nondū eni p̄diti erāt virtutib⁹ q̄ stantibus

a Hoc est inq̄t initium figmenti dei ⁊c̄. Querit̄ de itellectu illius verbi Job. quare di figmentū. Si ratione corporis optati vt. i. exponit. quō hoc veꝝ est. cū illud nō habuit ab initio. Item deus vult oēs saluos fieri. ḡ fecit angelum illū vt beatificeret̄ n̄ illuderet̄. igitur male dicit̄ vt illudat̄ ei ⁊c̄. Dicēdū q̄ oēs creature rōne sue fragilitatis 42
figmentū dicunt̄. maxime rōnalis. qn̄ nō cōsolidat̄ ꝑ gratiam.

Quoniã igit lucifer
excellens fuit inter ce
teras creaturas ꝛ ipe
sprcuit gratiã et in ve
ritate non stetit. ideo
dicit initium figmẽti
dei. Vñ et alia trãsla
tio habet ipse princi
pium viaꝝ dei. hunc
autẽ q̃uis deus pscí
ret futurũ esse maluꝫ
tamen eum fecit. qꝛ ꝛ
simul ꝓuidit quibus
bonis vsibus accom
modaret scꝫ sanctoꝝ
victorie et amplificã
43 de corone. Potest igi
tur intelligi hec con
iunctio vt cõsecutiue
vel causaliter. Conse
cutiue sicut frequentẽ
accipitur in euange
lio. hoc autẽ factum ẽ
vt impleret. quia con
secutuꝫ est ad hoc. sic
diaboli ludificatio sb
secuta est q̃uis ꝓpter
illam nõ fuerit fact9.
Si autẽ intelligatur
causaliter. tunc poni
tur consequens ꝓ an
tecedẽte. finaliter eñi
dyabolus factus est
ad exercitium. et ꝓpt
motionez bonoꝝ. ad
quod cõsequit ipius
dyaboli ludificatio. q
dum intendit deijce
re ꝓmouet. vnde sen
sus est. qꝫ deus fecit
dyabolum quẽ preui
dit malum ad exerci
tium bonoꝝ. ad quod
consequitur eius lu
dificatio.

apposite fuerunt in cõfirmatione ꝑ gratiaꝫ. alijs vero
per liberum arbitriũ supbientibus ꝛ ideo cadentibus.
Aliquã etiam fuisse morulã aiunt inter creationẽ ꝛ la
psum et confirmationẽ. ꝛ in illa breuitate tpis omnes
boni erant. non quidẽ per vsum liberi arbitrij. sed per
creationis beneficiũ. ꝛ tales erant qui stare poterant.
id est nõ cadere per bona creationis. ꝛ cadere per libe
rum arbitriuꝫ. Poterant eñi peccare ꝛ nõ peccare. sed
nõ poterant ꝓficere ad meritũ vite nisi gratia supad
deretur. que addita est quibusdã in cõfirmatione. Et
ad hoc cõfirmandũ vtunt testimonio Aug. qui super
Geñ. dicit angelicã naturã primo informiter creatam.
ꝛ celum dictã. postea formatã ꝛ lucẽ appellatã. quan
do ad creatorẽ est conuersa perfecta dilectione ei inhe
rens. vnde prius dictũ est. In principio creauit deus — Geñ. j.
celum ꝛ terrã. ꝛ postea subditũ. dixit deus. fiat lux. et
facta est lux. quia in pmo agitur de creatione spũalis
nature informis. postea de formatione eiusdeꝫ. Ratio — Ratione idem astruit.
q̃ꝫ obuiat illis qui dicũt angelos creatos fuisse malos
Non eñi potuit creator optimus autor mali esse. ꝛ ideo
totum bonũ erat qd ex ipo illis erat. ꝛ totũ bonũ erat.
qm̃ ex ipso totũ erat. Hoc modo ꝓbatur qꝫ boni erant
omnes angeli quãdo primo facti sunt. sed ea bonitate
quã natura incipiens acceperat.

Opinionẽ falsam reprobat. rationes ꝛ autoritates
eius explanando.

Ideoqꝫ Aug. exterminans opinionem eoꝝ qui ange
los creatos fuisse malos putant. autoritate ꝛ rõne pro
bat bonos fuisse creatos. ꝛ verba premissa beati Job.
que illi pro se inducebant quõ sint intelligẽda aperit.
dicens sup Geñ. Omnia inquit fecit deus valde bona
Naturã ergo angeloꝝ bonã fecit. Et quia iniustũ est
vt nullo merito hic in aliquo qd creauit de9 damnet.
nõ naturã sed voluntatẽ malã puniendã esse creden
dum est. nec eius naturã significatã esse cũ dicit. Hoc — Job. xl.
est initiũ figmenti dei ꝛc. Sed corpus aeriũ qd tali vo
luntati aptauit deus. vel ipam ordinationẽ dei in qua
eum initiũ etiã fecit vtilẽ bonis vel ipius angeli factu
ram. quia etsi psciret deus voluntate malũ futurũ. fe
cit tñ cũ ꝓuidens quanta de illo sua bonitate esset fa
cturus. Figmentũ ḡ dei dicit. quia cũ sciret eũ deus voluntate malũ futurũ
vt bonis noceret. creauit tñ illũ vt de illo bonis ꝓdesset. hoc aũt fecit vt illu
datur ei. Illudit eñi ei cũ sanctis ꝓficit tẽptatio eius. Sicut ꝛ mali hoies q̃s
deus malos futuros ꝓuidens. creauit tñ ad sanctoꝝ vtilitatẽ illudunt. cum
pstatur sanctis eoꝝ tẽptatione ꝓfectus. Sed ipe est initiũ. qꝛ pcedit antiqui
tate ꝛ principatu malicie. Hec aũt illusio fit angelis malis ꝛ hoibus malis ꝑ
angelos sanctos. qꝛ subdit eis angelos malos ꝛ hoies malos. vt nõ q̃ntum
nitunt q̃ntũ sinunt possint nocere. Ecce apte oñdit q̃liter pdicta vba Job
intelligẽda sint. ꝛ angelicã naturã bonã creatam esse asseruit. Deinde q̃li — Quõ intelligẽda sint verba domini pmissa. Ille homicida erat ab initio.
ter verba dñi q̃ sup posuit accipienda sint Aug. aperit. vbi etiã sua q̃ pdixit
verba determinat euidenter docens angelos bonos fuisse creatos. ꝛ p9 crea
tionẽ interposita aliq̃ morula cecidisse ita inquiẽs. Qui putat dyabolus nunq̃
in veritate stetisse. nunq̃ beatã vitã duxisse. sed ab initio cecidisse. nõ sic accipi
endũ est vt malus a bono deo creat9 esse putet. q̃si ab initio nõ cecidisse dice
retur. Non eñi cecidit si talis scꝫ malus fact9 ẽ. A q̃ eñi caderet? Fact9 ḡ ꝓus

statim a veritate se auertit. ꝓpria ptāte delectat᷒. bea-
teq̄ʒ vite dulcedinē nō gustauit. quā acceptā nō fasti-
diuit. ſ᷑ nolendo accipe amisit. Sui ǧ casus ꝑscius esse
b nō potuit. q꞉ sapia fruct᷒ ē pietatis. Continuo aūt vt
fact᷒ ē cecidit. nō ab eo qd̓ accepit. ſ᷑ ab eo qd̓ accepis-
set. si deo subdi voluisset. Ecce hic apte declarat ange
los bonos creatos fuisse. ⁊ post creationē cecidisse. et
fuit ibi aliq̄ morula licet breuissima. Qd̓ origenes con
firmat sup Ezech. di. Serpens ē hostis cōtrarius veri
tati. nō tm̄ a ꝑncipio nec statim sup̄ pect᷒ et ventrē suū
ambulauit. sicut adā ⁊ eua nō statim peccauerūt. ita ⁊
serpens aliqn̄ fuit nō serpēs cū in ꝑadiso deliciaꝝ mo-
raretur. deus em̄ maliciā nō fecit. Ecce aperte dicit p᷒
creationē interposita morula cecidisse. Ideoq̄ʒ illa ver-
Joh. viij. ba sic accipienda videnᷣ. homicida erat ab initio vel
mendax. i. statim post initiū qn̄ sibi eq̄litatē dei ꝓmisit
⁊ seipm̄ occidit. q̄ hō dicitᷣ in euangelio. nec in veritate
stetit. q꞉ in ea nō fuit. ſ᷑ ab initio tp̄is. i. statim post ini-
tium tp̄is apostatauit. Pōt etiā ⁊ sic accipi illud ab ini
tio homicida fuit vel mendax. i. ex q̄ hō fuit conditus
quē ꝑ inuidiā in mortem ꝑcipitauit ⁊ faciliter seduxit.
Ex p̄dictis ǧ liquet āgelos bonos oēs eē creatos. ⁊ p᷒
creatōnē q̄sdā cecidisse a bono qd̓ h̄uissent si ꝑstitissēt.

De naturali cognitione angeloꝝ an̄ casum vel con-
firmationem. g

Hic inquiri solet quā sapiam habuerūt ante casuʒ vel
c ꝯfirmationē. Erat in eis triplex naturalᷣ cognitio qua
sciebant ꝙ facti erāt. ⁊ a q̄ facti erant. ⁊ cū q̄ facti erāt.
⁊ habebant aliquā boni ⁊ mali noticiam intelligentes
q̄d appetendū vel respuendū illis foret.

De naturali dilectione angeloꝝ ante casum ad deū
et ad seinuicem. h

Solet etiā queri vtrū aliquā dei vel sui dilectionē in-
uicem habuerint. Ad qd̓ dici p̄t ꝙ naturalē dilectionē
habebāt. vt memoriā. ⁊ intellectū. et ingeniū q̄ deū
se aliq̄tenus diligebāt. ꝑ quā tm̄ nō merebātur.

b Sapia fructus ē pietatis ⁊c̄. Queritᷣ q̄uō sit intelligendū. q꞉ magis videtᷣ eē ꝑn cipiū pietatis ꝙ̄ fructus. Itē nihil videtᷣ ad ꝓpositū. q꞉ ꝑscientia casus nō ē sapia. ſ᷑ tm̄ scia. Rꝰ. dōm. ꝙ 44
sapia nō di hic a sapore sed a sape. ⁊ di hec sapia cognitio desursum descēdēs ꝑ inspirationē siue ꝑ reuelationē. Hec aūt est duplicitᷣ. q̄dā ē a verbo. q̄dā est i verbo. Prescientia em̄ casus non potuit esse nisi cognitio de sursū descēdēs. q꞉ futuꝝ ē ꝯtingens. de q̄ nulla p̄t hr̄i certitudo ſ᷑m cās inferiores. aut igitᷣ ē in vbo. aut a verbo. Si in verbo. sic ē fruct᷒ pietatᷣ. nemo em̄ ꝑuenit ad visionē verbi. nisi per pietatē aī. ⁊ q꞉ hāc nō habuit dyabol᷒. ideo nō potuit h̄ nosse in verbo. Si a verbo. sic est fruct᷒ pietatis. q̄ a aīa dei excludēte ignorātiā. ⁊ h̄ mō si ꝑsciaꝝ casus daretᷣ innocēti. nō esset ex pietate sed crudelitate. sicut infra patebit. q꞉ cruciaretᷣ innocēs sine culpa. et sic pʒ intellect᷒ verbi illi᷒ ⁊ q̄liter valet ad ꝓpositum.

c Triplex naturalis cognitio ⁊c̄. Queritᷣ an distinguat formalr̄. an materialitᷣ. Si materialitᷣ. tūc sūt multo 45
plures. Si formalr̄. ꝯ. vn᷒ erit mod᷒ cognoscēdi. Rꝰ. p̄t dici ꝙ ē distinctio q̄tū ad numeꝝ ꝯgnoscibiliū. ⁊ q̄tū ad gradū. Q̄tū ad numeꝝ. q꞉ cognoscibile aut ē creator. aut creatura. Si creatura. aut corporalis. aut spūalis. ordo etiā est. q꞉ cognoscibile aut supra. aut infra. aut iuxta. ⁊ sic clauditᷣ ois cognoscibilis differētia. rōne cui᷒ magister distiguit cognitionē magis ꝙ̄ rationē modi cognoscendi.

a Ad intelligentiā hui᷒ ꝑtis circa tria incidit h̄ q̄stio ſ᷑m tria q̄ mgr̄ determinat. Primo q̄ritur de q̄litate quā angel᷒ habuit in sua creatione. Scd̓o q̄ritᷣ de naturali sua cognitōne. Tercio vero de naturali dilectione. Circa p̄mū q̄runtᷣ duo. Primo vtꝝ deus fecerit ip̄m malum. Scd̓o dato ꝙ nō. vtꝝ in ipso instanti sue creationis ex ꝓpria voluntate fuerit malus. Questio. j. g

Q꞉ deus fecerit ip̄m malū videtᷣ ꝑ auc̄tes q̄s adducit mgr̄ in lr̄a. Videtᷣ etiā ꝑ rōnes. q꞉ oppositio mali ad bonū decorat vniuersū. ⁊ cōfert saluti et glorie beatoꝝ. cū ǧ deus posset in oēm decorē. ⁊ in omne qd̓ vtile ē saluti electoꝝ. ⁊ iteꝝ ip̄m facere sit ꝯueniens. videtᷣ ꝙ deus nō tm̄ fecerit angelos bonos. sed etiā malos. et caput maloꝝ. scʒ ip̄m luciferū. Et est qd̓ videtᷣ dici Eccī. xxxiij. ꝯ malū bonū. ⁊ ꝯ mortē vita. et ꝯ virū iustū peccator. et sic intuere in oia opa altissimi. Itē hoc videtᷣ ex ordine. Inᷣ naturā q̄ est apta nata hr̄e iusticiā et hʒ. et inter naturaʒ q̄ nō est apta nata hr̄e nec hʒ. cadit media illa natura que ē apta nata hr̄e. ⁊ nō hʒ iusticiā. sʒ deus p̄t facere extrema. ⁊ cōgruit eū facere. ǧ pari rōne pōt et cōgruit ei facere mediā. sed talis est natura mala scʒ creatura rōnalis mala. ǧ ⁊c̄. Itē hoc ip̄m videtᷣ a simili. Sicut natura rōnalis est mala. q꞉ nō hʒ iusticiā ad quā est nata. ita creatura irrōnalis. Vn̄ canis cū sit nat᷒ ad latrandū. si nō habeat latratū est mal᷒. ǧ cū deus possit creaturas facere deficiētes opationib᷒ ad q̄s natе sūt. vtputa canē n̄ latrantē. ⁊ oculū cecum. pari rōe p̄t facere voluntatē carentē iusticia. Si tu dicas

q̃ non est simile. Quia creatura rõnalis immediatē
ordinat̃ ad deũ.nõ sic irrõnalis. Obijcit̃ tũc vlte
rius.q̃ intellectus nr̃ immediate ordinat̃ in deũ.sed
deus pt̃ facere intellectũ carentē scĩa ad quã est sine
quã debet hr̃e.scʒ ignorantē.sicut dicit Aug. q̃ si de⁹
talē cõdidisset hoiem ante peccatũ q̃lis nunc est.ne
mo posset ex hoc accusare.in lib.de li.arbi. Item
hocipm̃ videt̃ a minori.Plus depēdet materia a for
ma pfectiua.ꝛ magis ē impfecta in genere creatura
rum sine entiũ.q̃ꝫ faciat rõnalis natura a iusticia.sʒ
hoc manifestũ ē q̃ materia sine forma ē ens oĩno in
cõpletũ.ß creatura rõnalis sine iusticia hʒ q̃dãmodo
esse cõpletũ.Cũ igit̃ deus fecerit materiã informem
ad min⁹sine distinctione formaꝝ.sicut dicunt multi
sancti.ꝗ pari rõne potuit facere angelũ sine iusticia
quã debebat hr̃e.ß Anshel.dicit q̃ malũ nihil aliud
est q̃ꝫ priuatio boni vbi debet esse.ꝗ videt̃ ꝛc. Cõ
tra.Gen̄.j.vidit de⁹cuncta q̃ fecerat ꝛ erãt valde bo
na.ꝗ cũ valde bona supponat bonũ. cuncta q̃ deus
fecit erãt bona.ꝗ nihil malũ. Itē dyo.Optimi est
optima pducere.ꝗ si de⁹ ē optim⁹.nõ pt̃ ꝗ pducere
malũ.ita q̃ faciat maliciã in eo.ꝛ eodē li.de di.no.di
cit.q̃ sicut a calido non egredit̃ nisi calidũ.ita nec a
summo bono nisi bonũ. Itē oĩne qd̃ deus indidit
vnicuiqꝫ rei a sua cõditione ē ei naturale.ꝗ si deus fe
cisset angelũ malũ.malicia esset ei naturalis.ß p na
turalib⁹nemo ē vitupandus.nemo puniēdus.ergo
nec vitupandus.nec puniēdus essʒ dyabol⁹. Itē
si aliqd̃ viciũ factũ facit aliquē dignũ pena.mag̃ fa
cit actorē dignũ q̃ aliũ.si ꝗ dyabolus ob suã maliciã
dignus est pena.si deus fecisset eũ malũ.magis esset
46 deus dignus pena q̃ dyabolus. R̃o.ponere q̃ dya
bolus a deo habuit originalit̃ sibi innatã maliciã vo
luntatis.nõ tm̃ falsum ē.imo hereticũ.ꝛ est falsuʒ q̃
in se hʒ euidentiã sue falsitatis.siqͥs aduertat. Nam
opus dei eoipo q̃ opus dei ē.necesse est ipm̃ esse lau
dabile.esse ordinabile.esse acceptabile.esse pfectum
vel pfectibile.nihil eñ facit deus qd̃ nõ deceat suam
maiestatē.Si eñ magnus de⁹ ꝛ laudabilis nimis.ꝛ
intm̃ laudabilis q̃ nõ tm̃ in se.ß etiã in nullo ope pt̃
vituperari iuste.imo in oĩbus digne laudari.impos
sibile q̃ faciat opus vituperabile.quantũ est de ipso
actore.ß malũ eoipso q̃ malũ culpe.dignũ ē vitupe
rio.ꝗ impossibile est q̃ aliq̃ creatura ab ipso habeat
istã cõditionē.Rursus.nõ tm̃ malũ dignũ ē vitupe
rio.imo etiã q̃dãmodo in dei vituperiũ.Si ꝗ de⁹fa
ceret creaturã malã.ipe faceret sibi vituperiũ ꝛ con
tumeliã.Necesse est etiã esse ordinabile.q: nihil fa
cit nisi qd̃ deceat suã sapiam.ß nihil qd̃ deus facit est
ordinabile in pena.q: tunc destrueret opa sua.et ita
se puaricatorē ꝯstitueret.deus eñ illius ē vltor cui⁹
nõ est actor.ꝗ si de⁹ facit creaturã malã malicia cul
pe.erit ꝗ ordinabilis.ꝛ nõ in pena.ꝗ malũ culpe ma
neret inultũ siue impunitũ saluo ordine vniuersi. sʒ
hoc est impossibile p se.q: tunc malũ esset bonũ p se
aliter esset ordinatũ.ꝗ deus faceret creaturã ma
lam.creatura nõ esset bona.Necesse est etiã q̃ sit ac
ceptabile.nõ eñ facit deus nisi qd̃ vult.ß oĩne quod
vult deus.iusta ꝛ bona voluntate vult.ꝗ cũ oĩne qd̃
iusta ꝛ bona voluntas approbat sit oĩbus accepta
bile.si deus faceret maluʒ.esset oĩbus acceptabile.ꝗ
acceptabile malũ esset bonũ.pari rõne ꝛ facere.ergo
malũ esset bonũ.Necesse ē etiã q̃ oĩne qd̃ deus facit
sit pfectũ vel pfectibile.cũ dei pfecta sint opa.ꝗ oĩne
qd̃ est in ope dei a deo.vel est in pfectione vel incli
nat ad pfectionē.si ꝗ malicia est a deo in creatura ra
tionali.ꝗ vel est de pfectione angeli.vel disponit ad
pfectionē.sed nihil tale deordinat.ꝗ malũ nõ deordi
naret.ꝛ nõ deordinaret nõ noceret.ꝗ malũ essʒ ali
quid ꝛ nõ noceret. Cũ ꝗ hic sint q̃tuor incõpossibi
bilia manifesta.manifestũ est q̃ falsum ē ꝛ impossi
bile deũ fecisse angelũ originalr̃ malũ.ꝛ venit ista im
possibilitas ex summa pfectione ꝛ nobilitate opan
tis.ꝛ vilitate mali culpe.priuat eñ illas q̃tuor cõdi
tiones nobiles q̃s necesse est esse in oĩni diuino ope.
nõ q̃ deus teneat̃ opi illas dare.sed q: nõ decet eius
voluntateʒ aliter opari vel facere. Ad illud ꝗ qd̃ 47
obijcit̃ q̃ facit ad decorē.dico q̃ ē mali pductio.ꝛ p
ducti ordinatio. Productio mali fedat ꝛ turpat q̃n
tum ē de se.ß ordinatio decorat. Et qm̃ deus nõ pt̃
fedare sed decorare.ideo nõ potuit pducere ß ordi
nare ßm antithesim. ꝛ ßm hoc intelligit Eccĩ.xxxiij.
contra bonũ malũ. nõ q: deus fecerit. sed q: deus in
suis opibus qd̃ factũ inuenit ordinauit. Ad illud 48
qd̃ obijcit̃ de natura q̃ nata ē hr̃e iusticiã ꝛc.dõm q̃
cũ dico naturã priuatã iusticia duo dico.scʒ q̃ natu
ra est.ꝛ q̃ priuata inq̃ꝫtũ natura tenet mediũ.ꝛ sequit̃
argumẽtũ.inq̃ꝫtũ vero priuata nõ tenet mediũ.im
mo locũ infimũ.imo ipsa priuatio nulluʒ hʒ mediũ.
q̃ntũ est de se.q: nihil est.ꝛ ideo nõ valet q̃ eã puatã
fecerit.Et si tu obijcias q̃ maior priuatio est nõ hr̃e
nec actũ nec aptitudinē.q̃ꝫ hr̃e aptitudinē ꝛ nõ actũ.
dõm q̃ maior est puatio si accipiat̃ large puatio.sed
ista ē deformis.illa ṽo nõ.vt cũ dico lignũ nõ videt.
dico negationē.sed nõ deformitatē. cũ dico hõ nõ vi
det.dico vtrũqꝫ.ꝛ sic pʒ illud. Ad illud qd̃ obijcit̃ 49
a simili in alijs naturis.ꝛ a minori in pma materia.
dico q̃ nec est ibi locus a sili nec a minori si bene cõ
sideretur.Maluʒ eñ culpe magis importat deordi
nationē siue priuatõnē ordinis q̃ malũ nature.Ad
quia sicut dictum est dis.xliij.primi lib.malum cul
pe dicit deordinationē siue priuationē ordinis pnci
palis,q̃ scʒ est imaginis ad deũ immediate.Malum
ṽo nature vel pene deordinationē ordinis.nõ princi
palis sed pticularis.ꝛ hinc est q̃ deus salua cõdecen
tia sue bonitatis ꝛ sapie pt̃ facere rem malã.malicia
pene vel defectu nature.nõ sic priuataʒ ordine iusti
cie.vt ex ea pte q̃ pcedit ab ipsa dispositione diuine
sapie.vnde nõ sequit̃ potest deus facere hoiem cecũ.
ergo potest facere iniquum.

Questio.ij. b

Utrum angelus in pmo instanti sue creationis fue
rit malus actu ꝓpue voluntatis. Et sic videt̃ auctē
ꝑ. Ioh.iij.dyabolus ab initio peccauit.sed nihil ē an
te initiũ durationẽ.ꝗ nulla creatura pcessit duratõe
angelicũ peccatũ. Itē Aug.xj.sup Gen̄.ad literã
Nec frustra putari pt̃ in initio tpis dyabolũ suꝑbia
cecidisse.nec fuisse vllũ antea tps q̃ cũ angelis sctĩs
pacatus vixerit beatus.ß in ipso pmordio creatu
re a suo creatore apostatasse. Si tu dicas mihi q̃ h̃
nõ dicat ßm suã opinionē.ꝛ bene. q: ibidē vbi Aug.
ponit ista opinionē.multas etiã alias ponit q̃s non
tenet.obijcit̃ q̃ hoc dixerit ßm suam opinionē.quia
ipsius opinio fuit q̃ oĩa simul essent condita.ꝛ p lu
cem intelligit angelicã naturã formatã. p tenebras
intelligit auersaʒ a deo.ꝗ si simul lux facta ē ꝛ a tene
bris diuisa.simul cum rerũ pma ꝯditione fuit pãm
angeli.ꝛ ita videt̃ q̃ nulla fuit oĩno ibi mora. Itē

ꝓ̃t videt̃. Aliqua creatura corporalis est q̄ simul
in eodē instāti est ⁊ opat̃. sicut lux statim cū ē lucet.
Et Aug. dicit ꝙ lux ⁊ splēdor sunt coeua. ⁊ si eēt lux
eterna. splendor esset eternus. ꝗ cū spūalis natura
sit magis vel eq̄ actualis vt corporalis. ꝗ pōt eē ꝙ in
pmo instanti cū est. sit in suo actu. ſ actus eiꝰ ē velle
ita ꝙ esse nō p̄cedit velle tpe siue duratōe. ſ solū na-
tura. ſ q̄ rōne velle pt bonū. eadē rōne malū. ꝗ cum
volens malū sit malus. ipso instanti potuit esse ma-
lus. Si tu dicas ꝙ pōt hr̃e opationē coeuam natu-
ralem ſ nō li. ar. Contra. li. ar. est sub deo potentissi-
mum sicut dicit Bern̄. ⁊ nihil hn̄s retardans in an-
gelo necligans. ſ statim cū est. pfectū est. ⁊ pōt opa-
tionē illā hr̃e. Itē si oculus crearet̃ cū actualitate
virtutis visiue ⁊ impssione speciei. simul esset ⁊ vide
ret. cū ꝗ angelus a sui ꝓpria ꝯditione habuit intelle-
ctum agentē. ⁊ spēs rerū innatas vt post patebit. ꝗ
simul fuit ⁊ intellexit. pari rōne ⁊ simul fuit ⁊ voluit
Si tu dicas ꝙ nolle ⁊ velle fuit in diuersis instanti-
bus. Contra. Intelligere angeli est simplex ⁊ in in-
stanti pōt esse. silr̃ et velle. ſ nihil ꝓhibet duo indiui
sibilia eē simul. nihil ꝓhibet ꝙ intelligere ⁊ velle cū
sint indiuisibilia. saltē rōne indiuisibil' simul eē. sicut
vltima duaꝝ lineaꝝ cōtiguarū simul sunt. Item
hoc ipm ōndit̃ p simile. qꝛ aīa rōnalis simul tpe con
ditur ⁊ viciat̃. nec ē ibi aliq̄ oppositio. ꝗ silr̃ videt̃ ꝙ
in angelo esse potuerit ꝙ simul fieret et viciaret̃. nō
tn̄ a deo. sicut nec originale pctm̄ est a deo. Aut si nō
est silr̃. ego q̄ro rōnē q̄re aīa hec duo pōt hr̃e simul ⁊
nō angelus. Si dicas mihi ꝙ ab actu alieno inficit̃
aīa. scꝫ a corpore. ſ angelus a se. hoc nihil est. qꝛ ita
cito angelus fuit cognitꝰ a se sicut ab alio. ꝗ pari ra-
tione ita infici potuit ab actu ꝓprio sicut ab alieno.
Sed ꝯtra. Ezech. xxviij. in delicijs padisi fuisti ple
nus sapia ⁊ pfectus decore. ꝗ ⁊c̄. ergo cū hoc intelli-
gatur dyabolo sicut exponūt glose. fuit ꝗ aliqn̄ si-
ne pctō. Item hoc dicit Aug. xj. de ciui. dei. ca. xv.
In delicijs padisi dei fuisti. oī lapide p̄cioso ornatꝰ
es. vbi aliqn̄ intelligit̃ fuisse sine pctō. Itē rōne vi-
detur. oē peccatū actuale exit in esse actū delibe-
rationis. sed vbi deliberatio. ibi collatio et successio
de necessitate. ꝗ si peccatū sequit̃ deliberationē ange
li. pctm̄ sequit̃ angelū. nō tn̄ natura. verūctiā delibe
ratione. Si tu dicas ꝙ angelus ꝓpter intellectū dei-
formē deliberat in instanti. ⁊ simul videt ⁊ deliberat.
ōndo ꝙ nō pōt esse. Angelus eīn ad hoc ꝙ appete-
ret. necessario tria p̄cognouit. ⁊ appetibile. ⁊ cui ap-
petebat. ⁊ rōnem mouentē. aliq̄ eīn rō fuit q̄ excita
uit. ſ ista sunt diuersa. ⁊ impossibile est p naturā ali-
quā potentiā simul ⁊ semel ad plura conuerti. ꝓpter
qđ etiā dicit phūs ꝙ intelligimꝰ vnū solū. ꝗ si nō si-
mul. successiue ꝗ cognouit. Itē angelus qn̄ cōdi-
tus est. aut factus est cum sua opatione actuali. aut
absq; opatione actuali. Si absq; opatione actuali.
ꝗ post tp̄s peccauit necessario. Si cū sua opatione.
ſ n̄ decuit deū ꝯcreare alicui rei nisi opationē sue na
ture ꝯuenientē. cū ꝗ actio deformis potius sit natu-
re incōueniens. pꝫ ⁊c̄. Itē hec duo sunt vera p se. ꝙ
nullus in illo instanti q̄ peccat pt vitare pctm̄. ⁊ nul
lus peccat actuali pctō in eo qđ vitare nō pt. ſ si an
gelus peccauit in illo instāti. nō potuit in illo vitare.
nec in aliq̄ qđ esset ante illud nec post. ꝗ non potuit
vitare. ſ si nō potuit vitare. nō peccauit. ꝗ si nō pec-
cauit. in pmo instanti nō peccauit. Itē malum est

corruptiuū boni. ſ nihil corrūpit̃ nisi qđ ē vel fuit. ꝗ
in angelo aliq̄d fuit qđ amisit p pctm̄. tūc ꝗ q̄ro vtꝝ
in pmo instāti peccauerit an nō. si n̄ tūc hēo ꝓpositū.
si sic. ꝗ peccauit subito. ſ cū in subita mutatōe sil' sit
fieri ⁊ factū eē. sil' erit corrūpi etiā ⁊ corruptū eē. ⁊ ita
nō eē. ꝗ bonū in pmo instanti nō est. ſ nō corrūperet̃
nisi fuerit. ꝗ in eodē instāti fuit ⁊ nō fuit. ⁊ ita cōtra-
dictorie opposita sunt sil' vera. ſ hoc ē impossibile. ⁊
ꝓpter hoc vult phs ꝙ int̃ mutatōes ꝯrias de necessi
tate sit quies media. ergo int̃ illiꝰ boni ꝓductionē et
adēptionē fuit quies media. ⁊ ita morula. Si tu di-
cas sicut dī de aīa rōnali. quia silr̃ pōt ibi obijci ꝙ nō
adimit bonū qđ infuit. ſ qđ infuisset si nō peccasset.
nunq̄ eīn fuit iustus ⁊ bonꝰ. ſ fuisset si nō peccassꝫ.
Contra hoc ē Aug. de correptōe ⁊ grā. Ille in veri-
tate nō stetit. dictū ē de dyabolo. qꝛ ibi fuit ſ nō per-
māsit. ꝗ illa rn̄sio nihil valet hic. Rͦ. dōm ꝙ anti- 50
qua positio fuit aliquoꝝ ꝙ sil' tpe fuit dyabolꝰ ⁊ pec
cauit. nec vnq̄ fuit nisi malus. Et videt̃ Augꝰ. illā
approbare sup Gen̄. ad literā. ⁊ iō aliq̄ moderni eā
tenuerūt. Sed qm̄ sicut expsse dicit Aug. in. xj. de
ciui. dei. p̄dicta positio accedit ad pmā q̄ est heretī-
ca. ⁊ ita q̄si heresim sapit. cōis opinio mgr̄oꝝ pisiens
sium ē. ꝙ duratōe cōditio angeli p̄cessit lapsum. ⁊ de
cōi cōsilio mgr̄oꝝ positio opposita excōicata est ab
epō pisiensi. Ideo tanq̄ magis verā ⁊ catholicā. et
magis ꝓbabilē ⁊ cōem opinionē dico illā esse tenē-
dam. ꝙ morula fuit inter creationē et lapsum licet
puula. ꝓpter quā scti. ⁊ expositores. ⁊ ipa sciptura lo
quit̃ de malicia dyaboli q̄si semp fuisset in ea. quia
illud modicū q̄si ꝓ nihilo reputat̃. Ex hoc pꝫ rn̄sio 51
ad pmū. qꝛ vt dicit Aug. sensus ē. dyabolus ab ini-
tio peccauit. i. statim post initiū. Ad illud qđ obī 52
de Aug. dico ꝙ dicit b'm alienā opionē. qđ pꝫ. qꝛ con
trariū dicit. xj. de ci. dei. Et ꝙ obī. ꝙ ipse posuit oīa
simul facta. dōm ꝙ verū est q̄tū ad esse naturale. sed
nō q̄tū ad bene esse. vn̄ posuit ꝙ lux corporal' simul
esset ⁊ diuisa esset a tenebris. silr̃ ꝙ nō est ordo mate
rialiū dierū. ſ bene posuit ordinē spūaliū dierū b'm
septēplicē cōditionē intellectus angelici supra res.
Ad illud qđ obī. ꝙ statim fuit in actu. dōm ꝙ q̄-
dam hoc negāt in oī creatura. qꝛ tn̄ Aug. videt̃ dice
re ꝯtrariū in luce ⁊ splendore. ꝯcedamus ⁊ in ange-
lo. sed tn̄ nō fuit statim in actu electōis. qꝛ illū ante-
cedit deliberatio ⁊ p̄cognitio pluriū. qꝛ sicut dictū ē
in opponendo. nō pn̄t esse siml'. nō ꝓpter oppugnā-
tiam actuū vel simplicitatū. ſ ꝓpter simplicitatē in-
tellectus angelici. qꝛ vna cōuersione totus capit̃ in-
tellectꝰ ab vno obiecto. ita ꝙ incōpossibilis ē in illo
instāti cōuersio ad aliud obiectum. ⁊ sic pꝫ rn̄sio ad
duo sequentia. Ad illud autē qđ obī de pctō aie. 53
dōm ꝙ nō est silr̃. qꝛ pctm̄ in aīa nō fit p actualē de-
liberationē. sed fit vnionē ad carnē infectā. et qm̄
vnio est in instāti. deliberatio ⁊ collatio nō. ideo nō
est simile hinc ⁊ inde.

Irca scdm ꝑncipale ⁊ circa angeli naturalem
cognitionē duo querunt̃. Primū est de cogni-
tione ipsius creature. Secundū de creatōne creatri-
cis essentie.

Questio. j. I

Utrum angelus omnia creata q̄ cognoscit cogno-
scat p species innatas. an aliq̄ p spēs acq̄sitas. Et ꝙ
oīa creata cogscat p spēs inatas videt̃ sacra sciptura
velle. Ezech. xxviij. tu plenꝰ sapia ⁊ pfectus decore

dicit̃ ad dyabolū.sed nō esset a sui origine plenus sa
piẽtia.nisi esset in eo plenitudo spēꝝ ꝑ q̄s cōtingit
res cognoscere.ẜ cū plenitudo sufficiat vnicuiqꝫ.vi
detur ꝙ spēs infinite sufficiāt angelo ad oīa cogno-
scendū. Itē ꝑ Aug.xi.de trini. Mens ẜ ipā sicut
reꝝ corporeaꝝ noticiā ꝑ sensuꝫ corporis colligit.sic
incorporeaꝝ ꝑ semetipm̄.Et hꝰ rōem aliā n̄ assignat
nisi qꝛ spēs incorporaliū nō pōt fieri in sensu.et spēs
acq̄rit̃ mediante sensu.ẜ angelus nullū hꝫ sensum.
supponat̃ mō.ẜ nullius noticiā acq̄rit. suscipiendo
siue acq̄rendo spēm nouā. Itē hoc ipm̄ videt̃ per
auctē in li.de causis.oīs intelligētia ē plena formis.
53 ẜ si spēs reciperet nō essꝫ plena.ẜ ⁊c̃. Itē talis cō-
sueuit assignari dr̄ia int̃ intellectū angelicū ⁊ huma-
nū.ꝙ humanꝰ ꝑpter cōiunctionē cū corpore ē possi-
bilis.angelicꝰ vo ē actualis.si ẜ recipe nō est nisi rei
existētis in potētia ẜm ꝙ hmōi.ptꝫ ⁊c̃. Itē ꝙ ista
dr̄ia sit ꝯueniēs videt̃. Intellectꝰ eīm diuinꝰ ē in om-
nimoda actualitate.ita ꝙ oio nihil pt̃ recipe. Intel-
lectus vo humanꝰ qū creat̃ ē sicut tabula rasa.et ita
in oimoda possibilitate.ẜ si int̃ hec extrema possibi-
le est repire mediuꝫ.possibile scꝫ in q̄ sit possibilitas
actui ꝯiuncta.⁊ talē nō ē dare nisi angelicū.ergo ⁊c̃.
Itē triplex ē eē reꝝ.hn̄t eīm res esse in verbo.⁊ in
intellectu āgelico.⁊ in mūdo. ẜm qd̄ triplex eē.dicit
Aug.illud eē dictū.fiat.⁊ fecit.⁊ factū ē.sꝫ eē rerū in
intellectu angelico magis accedit ad eē reꝝ in vbo.
q̄ꝫ eē reꝝ in mūdo.ẜ cū in verbo fuerit plenissime.in
maiori plenitudine sunt i angelo q̄ꝫ in mūdo. vel in
eq̄ magna.ẜ deꝰ ab initio mūdi indidit rebꝰ rōes cau
sales ẜm q̄s cetera fierēt et nihil diceret̃ nouū.qꝛ re-
quieuit deꝰ die.vij.ẜ multo fortius videt̃ ꝙ in ange-
lo impssit silitudines ⁊ rōes ẜm q̄s posset cognoscē
cetera faciēda.ẜ sine receptōe noua. Sꝫ ꝯ Eph.iij.
vt innotescat ꝑncipibꝰ ⁊ ptātibꝰ multiformis sapīa
dei.glosa dicit ibi.ꝙ angeli multa didicerūt ab eccl'ia.
ẜ multoꝝ spēs receperūt ⁊ acq̄sierūt. Itē si ꝑ spēs
innatas oīa cognoscit.ẜ a natura sua oīa scit.ẜ p̄sen
tia ⁊ futura.necīa ⁊ ꝯtingētia.naturalia ⁊ volūtaria.
qd̄ manifeste falsū ē ⁊ ꝯ scp̄turas. Itē si oīa ꝯgno
scit ꝑ spēs innatas.hꝫ penes seipm̄ rōem cogscendi
oīa.ẜ ita bene cognouit absentia sicut p̄ntia.ita lon
ginq̄ sicut ꝑpinq̄.ẜ dyabolus existens in inferno scit
quicq̄d fit in mūdo.⁊ angelꝰ q̄ est hic q̄cq̄d fit in an-
glia.qd̄ manifeste falsū ē et ꝯ scp̄turā q̄ de multipli-
ci missione angeloꝝ loquit̃. Itē si oīa cognoscit ꝑ
spēs inatas.aut nō cognoscit singularia.aut hꝫ spēs
oim singulariū. Primū ē falsū ⁊ icōueniēs ꝙ angelꝰ
singularia nō ꝯgnoscat.cū hoibꝰ spūalibꝰ ministret.
⁊ ad spālia ⁊ singularia misteria dirigat̃. Si autē hꝫ
spēs oim singulariū.ẜ cū possint augeri in infinitū.
hēbit spēs ifinitas.aut fiet aliqū aliqd̄ singulare qd̄
nō poterit cogitare. Si tu dicas ꝙ angelꝰ cogscit sin
gularia ꝑ spēs vliū. Contra. In spē vlium nō distin
guunt̃.ẜ nō cognoscit distincte. Preterea.spēs vlis
nō assilat̃ cuilibet singulari assilatione pfecta.ẜ pfe-
ctius cognoscit hō q̄ꝫ angelꝰ. Si tu dicas ꝙ angelus
appropriat illas spēs applicādo ad singularia. Con
tra. Dēm applicatione nō fortuitā p̄cedit cognitio.
si eīm nō cognoscit illū cui applicat.quō vult illi spe
ciem applicare. Et iteꝝ.q̄re magis illi singulari ap-
plicabit spēm hois q̄ꝫ asini.ẜ ante applicationē co-
gnoscit singulare. Preterea.aut cogscit post appli
catione.aut nō. Si nō.ẜ angelus nō pt̃ tenere i me-
moria cognitionē alicuius singularis qd̄ manifeste
falsum ē. Si sic.ẜ remanet in memoria aliqua noua
spēs. cū aliq̄d cognoscit qd̄ p̄us nō cognouit.et ita
in illa recipit aliquā spēm.ẜ ⁊c̃. Reͦ.dōm ꝙ oēs q̄ 54
aliq̄d intellexerūt hoc posuerūt ꝙ angelꝰ cognoscat
res creatas ꝑ spēs.nisi sit talis q̄ essentialr̄ sit in an-
gelo. Cognoscere aūt rē oino ꝑ seipm̄ hoc ē solꝰ illꝰ
q̄ est actus purꝰ ⁊ pfectissimꝰ.⁊ iō ydea ⁊ causa oim
⁊ efficiens ⁊ exēplaris seipō nō alio quodā.sed tn̄ in
mō ponēdi spēs diuersificati sunt. Aliq̄ eīm posuert
ꝙ angelus oīa q̄ nouit ꝑ spēs.scit ꝑ spēs innatas.et
huiꝰ positōis tradunt modū ⁊ cām. Modus eīm hic
est.q̄uis in angelo sint innate spēs in numero finito
scꝫ reꝝ q̄ sunt de pma ꝯstitutione mūdi.tn̄ sicut deꝰ
in pma ꝯditione cōdidit rōes causales ⁊ seminales
rebꝰ ad se multiplicādas.ita tradidit etiā spēbꝰ q̄s
impssit angelico intellectui.⁊ ita oīa pn̄t sine extrin-
seca receptōe cognoscere. Cām aūt huiꝰ assignāt.qꝛ
cū receptio fiat ꝑ q̄dā abstractionē ⁊ ꝑportionem.
ad q̄ cōcurrūt tanq̄ dispositiua organū ⁊ mediū.et
virtutes inferiores.⁊ hoc nō sit in angelo repire.di-
cunt ꝙ nihil ab extra pt̃ recipere. Sed huiꝰ positōis
modū facile nō est intelligē. qꝛ difficile ē videre qua
rōne spēs pn̄t multiplicari.nā spēs vniꝰ rei nō gene-
rat spēm oino differētis rei. nec eadē spēs se multi-
plicat in aīa ẜm numeꝝ.cū vna sit aīa sicut vniꝰ ob-
iecti vna ē spēs in vno speculo indiuiso. Cām autē
credo eē falsam.qꝛ planū ē ꝙ angelus hꝫ intellectū
possibilē.cū nō sit purus actꝰ. Planū etiā ē ꝙ habet
agentē maioris virtutis q̄ꝫ si esset corpori alligatus.
si ẜ alligatus pt̃ extrahere ⁊ possibili imprimere q̄to
magis intellectꝰ liber ⁊ sepatus hoc pōt. Ideo ē alia
positio ꝙ angelus q̄daꝫ p̄cognoscit ꝑ spēs innatas.
vtputa naturalia ⁊ necessaria.⁊ q̄ fuerūt cū angelo
cōcreata.sꝫ fortuita.⁊ voluntaria.⁊ futurā ꝯtingen-
tia intelligit per spēs acq̄sitas ⁊ receptas. Angelicꝰ
eīm intellectꝰ ē possibilis respectu hmōi spēꝝ.non tn̄
est tanta possibilitate possibilis vt humanus.qꝛ hu-
manus est possibilis oino ꝑpter nuditatē. Est etiam
possibilis ꝑpter ꝯiunctionē cū fantasmatibꝰ.angeli
cus vero neutro mō.sed possibilis ē respectu pdi-
ctoꝝ cognoscibiliū. Cū eīm n̄ habeāt cām certā.solꝰ
deus q̄ seipso cognoscit est in actu respectu talis co-
gnitionis.⁊ ille q̄ cognoscit in deo vel per reuelatio
nem a deo.angelus vo q̄ indiget informatōe speciei
per naturā est respectu taliū in potentia nō in actu.
Sed hec positio videt̃ in se claudere duo opposita.
scꝫ ꝙ angelus habeat spēs vniuersalium.⁊ suscipiat
post spēs singulariū. Spēs eīm singulariū eiusdē spe
ciei nō differūt nisi numero.⁊ impossibile ē acciden-
tia eiusdē speciei diuersa numero esse in eodē subie-
cto.ẜ nullus intellectus pōt hēe spēs plures hoīs.
sed si hꝫ vnā innatā.non pōt aliā eiusdē speciei reci-
pere.sicut nec due albedines sunt in eodeꝫ corpore.
Vꝫ si dicas duaꝝ albedinū silitudines esse in eodeꝫ
aere.⁊ diuersa lumina eiusdē nature.vt dicit dyoni-
sius.⁊ facies duoꝝ hoim in eadē imagine.nō est sile.
qꝛ cū ydola et lumina in medio distinguant̃ ꝑ suas
origines.diuerse figure pn̄t in genere figure differre
spē.aliter sufficit spēs figure cū numero.sicut possū
tres spēs omnino similes ꝯfingere.⁊ sic videt̃ dicta
positio contraria implicare. Amplius. Si spēs ē to-
tum esse formale indiuiduoꝝ.vt dicit Boetius nec
est indiuiduatio nisi ex cōiunctōe forme cū materia.

ſi ſpes exiſtes in intellectu oino abſtrabit a materia.
nullo mō in codez intellectu ē ponere diuerſas ſpēs
ſiue formas ſolo numero differētes. ⁊ ſic redit idem
qḋ prius. ſꝫ ꝙ ſi intellect⁹ angelicus hꝫ oim vniuerſa
liū ſpēs innatas. nullā vlteri⁹ ſpēm recipit. ſꝫ ſufficiē
ter per illas oia cognoſcit. Et idō eſt tercia poſitio ꝙ
angel⁹ oia cognoſcit ꝑ ſpēs innatas. nō q: nō poſſit
recipere ſpēs. tunc eñ ſi deus crearet aliqḋ nouū in
ſpē. neceſſe eſſet angelū ignorare. qḋ ſi falſum ē. poſſꝫ
recipere. ⁊ iō hec nō eſt rō. ſꝫ hoc ꝙ de⁹ intellectū an
gelicū poſſibilē tot ſpēbus iplcuit. ꝙ per illas pote
rat oia cognoſcere ſine oi receptōne noua. ⁊ ideo dr̄
intellect⁹ angelicus eē in actu reſpectu rez. nō quia
ſeipō ſit in actu. vel q: ſit actus. ſꝫ per ſpēs fact⁹ ē in
actu. ⁊ mod⁹ ⁊ intellect⁹ iſtius poſitionis ē hic. De⁹
eñ in angelis cōcreauit ſpēs vl'es oim fiendaꝝ rez.
⁊ per illas certū ē ꝙ pōt oia ꝯgnoſcē. ꝑt etiā ī ſingula
ria. ſꝫ nō niſi cōponat adinuicē. vt pꝫ. Si ego hēo pe
nes me ſpēm figure. ſpēm hois. ſpēm coloꝛis et tpis
⁊ cōponā adinuicē. ſine noua receptione ſpeciei co
gnoſcam indiuiduū vt in ꝓpria natura. ſꝫ q: talis cō
poſitio niſi eſſet ſm certitudinē ⁊ coꝛrñdentiam ad
ipſam rē. eſſet fictio ⁊ deceptio. iō angel⁹ hmōi indi
uidua ⁊ ſingularia nō cognoſcit niſi dirigat aſpectū
ſupra ꝑdictū cogſcibile. ⁊ ſm illud qḋ ē in re ipſe cō
ponat ſpēs in ſe. ⁊ tūc hꝫ ita clarā ⁊ certā cognitōez
de re. ſicut ſi ſpēm ſtatim reciperet. ⁊ hec poſitio ma
gis placet. q: concoꝛs ē rōni. ⁊ pħie. ⁊ ſacre ſcꝑture.
55 ⁊ pꝫ rñſio ad oia obiecta ſi bene intelligat̄. Ad il
lud eñ qḋ obī ꝙ angeli didicerūt ⁊c̄. dōm ꝙ hec po
ſitio bene ponit angelos multa diſcere. ſed nō ꝓpter
hoc ſpēs nouas recipe. nec illud ē incōpoſſibile. ego
eñ habeo ſpēm hois ⁊ aialis dū ſcio vnā cōcluſionē
de eis. ſꝫ per multiplicē cōuerſionē ⁊ collationē pote
rit circa eaſdē res ꝑ eaſdē ſpēs noua cognitio gene
rari ſm diuerſas oppoſitōnes ⁊ hitudines. ⁊ ita ali
quid addiſcā. ſed nō nouā ſpēm recipiā. ſic et angeli
multa didicerūt. tū ex ꝓpria induſtria. tū ex reuelatōe.
56 tū ex expientia. Ad illud qḋ obī ꝙ tūc cognoſcēt
ꝯtingētia ⁊ abſentia. dōm ꝙ ſicut tactū eſt. ad cogni
tionē haꝝ rerū particulariū. ⁊ maxie cōtingentiū. nō
ſufficit hēe ſpēs innatas niſi aſpectus angelicus cō
uertat̄. ⁊ cōuerſio requirit dei exiſtentiā. vel in ſe vel
in eā. reqrit etiā ꝑſentiā. eo ꝙ virtus angelica ē fini
ta. iō in approximatōe aliq̄ ꝓportionali ē eñ ſe cōuer
tit ad rem. ⁊ ita pꝫ ꝙ nō ꝓpter hoc cognoſcit futura
57 vel etiā cōtingētia. Ad illud qḋ obī ꝙ aut nō co
gnoſcit ſingularia. aut hꝫ ſpēs infinitas. dico ꝙ co
gnoſcit ſingularia per ſpēs vniuerſaliū applicādo ⁊
appropriando. vñ per appropriationē ꝓprie ⁊ diſtin
cte cognoſcit. nec opoꝛtet nouas ſpecies recipi. nec
opoꝛtet infinitas eſſe. q: ſingularia ad numeꝝ finitū
vniuerſaliū reducunt̄. ſꝫ finite ſpēs infinitis modis
cōponi pñt. ⁊ idō nunq̄ tot ſingularia cognoſcit an
gelus qn adhuc poſſit cognoſcē plura ſine receptōe
ſpēi noue. nō tñ ſine directōe aſpect⁹ ſupra rem. ex q̄
directōe nō recipit ſpēm a cognoſcibili cū ſit ī actu
ꝑ ſpēm quā hꝫ. ſꝫ dirigēdo aſpectū ſpēm appropriat.
⁊ appropiando cōponit. ⁊ rē ſingularē ſub ſua ꝓprie
tate cognoſcit ⁊ ꝑficit. q: tota cognitio eſt a forma. ⁊
58 forma hec ſpēs ē q̄ eſt totū eē indiuiduoꝝ. Ad illḋ
qḋ obī de applicatōne ꝙ ſupponit cognitionē. dōm
ꝙ veꝝ ē ꝙ ſupponit cognitionē ⁊ relinqt cognitōez
ſꝫ nō aliā ꝑſupponit aliā relinqt. Angel⁹ eñ ſine con
uerſione aliq̄ hꝫ ꝯgnitionē loci. ⁊ cū ꝯuertit ſe ſupra
locū cognoſcit oēs res q̄ ſunt in loco. applicādo ſpe
cies vl'es ad ſingularia ⁊ cōponenda. ⁊ ille ſpēs ſub
tali applicatōe ⁊ cōpoſitione remanent in angelico
intellectu. et ito relinquūt cognitionē nouā ſine rece
ptione ſpēi. Ponat̄ etiā ꝙ nullā hēet cognitōnē ſed
ſolū ſpēm vl'is in intellectu ſuo. adhuc poterit appli
care et appropriare. nō cauſalit̄. ſꝫ certitudinaliter.
Qḋ pꝫ ſic. Hō eñ cū naſcitur nō hꝫ cognitionē nec
ſpēm ſingulariū. nec cōez. nec ꝓpriā. ſola tñ directōe
aſpectus ſuꝑ res cognoſcit oia viſibilia. et recipit ſil'
cognitionez certā et ſpēm. q: denudat⁹ erat a forma
recepti. ꝙ ſi hēet ſpēs. multo meli⁹ poſſet dirigendo
aſpectū ad res mūdanas eas cognoſcere. nō ſuſcipi
endo ſpēs cū iā habeat. ſed ex directōe. et applicare.
et appropriare. ⁊ cōponere. ⁊ diſtincte noſſe.

Queſtio. ij. k

De naturali cognitōe angeli reſpectu creatric̄ eēn
tie. Et eſt qō vtꝝ angelus ꝑ cognitionē naturalē. di
uinā eēntiā cognouerit in ſeipā ſine oi medio ⁊ crea
ture āminiculo. Et ꝙ ſic videt̄. Angelus per naturā
hꝫ deiformē itellectū ſicut vult dyo. in li. de diui. no.
ſed intellect⁹ human⁹ qñ fact⁹ ē deiformis cognoſcē
pōt deū in luce ſua. nō eñ efficit̄ deiformis niſi ꝑ glo
riam. ergo ⁊ hoc poterat angel⁹ per naturā. Itē an
gelus per naturā ē ſpeculū claꝝ ipius ſuꝑni lumīs.
ſꝫ illud lumen ſemꝑ q̄ntū ē de ſe ⁊ naturalr̄ ſuꝑſplen
det ſpeculo intellectuali. ſi ergo ſpeculū mūdū obiectū
ſoli claritatē ſuſcipit per naturā. ergo et angel⁹ clarita
tem illi⁹ ſuperne lucis. ergo cū poſſit oculū ad illā ſuꝑnā
lucē nullo obſiſtēte dirigere. ſꝫ dirigēdo cogitare. ergo
videt̄ ꝙ naturali cognitōe ipaꝫ diuinā lucē in ſeipā
cognoſcat. Si dicas ꝙ acies itellect⁹ angeli retun
deret̄ ꝓpter ꝓpoꝛtionabilitatē luminis. Contra.
Sꝑ manet ꝓpoꝛtionabilitas q̄cq̄d detur angelo.
ergo nunq̄ videret. Itē q̄ ſunt eſſentialr̄ ⁊ potentia
liter in perſona cognoſcente cognoſcunt̄ per ſui pre
ſentiam et eſſentiā. ſicut dicit Aug⁹. de trini. ⁊ ſuper
Gen̄. ad literā. ꝙ aia ſeipām ⁊ habit⁹ ſuos per eſſen
tiam ⁊ ꝑſentiaꝫ cognoſcit. ſi ergo deus pñtiſſimus erat
intellectui angelico. et hoc per naturā. ergo naturaliter
ipām diuinā eſſentiā in ſeipā cognoſcebat. Item
oīe illud qḋ eſt eius cognoſcibile per ſe. aut cogno
ſcitur per ſui eēntiā. aut per ſpēm. ſi ergo angel⁹ cogno
ſcebat deū naturalr̄. vt dicit mgr̄ in lr̄a. aut per ſpēm.
aut in ſua eſſentia. ſꝫ nō per ſpēm. ergo ⁊c̄. Qz autez
nō per ſpēm videt̄. ſpēs eñ ē maioꝛis ſimplicitatis
et abſtractōis et puritatis q̄ illud cui⁹ eſt ſpēs. ſꝫ ni
hil deo ſimplicius. ergo deus ſpēm nō hꝫ. ergo non poterat
angelus deum noſſe per ſpēm. ⁊ nouit per ſpēm vel
eſſentiā. ergo ⁊c̄. Itē angelus per naturalē cognitio
nem deū cognoſcebat. Aut ergo ſub velatōne. aut facie
reuelata. Non ſub velatione. q: velamen nō eſt niſi
ꝓpter culpā vel ꝓpter molē carnis cōiunctā. nec fan
taſmatū obſiſtentia. ergo ſua naturali cognitōe ſummā
eſſentiā in ſua luce videbat. Itē angelus cogno
ſcebat deū. aut ergo per mediū. aut ſine medio. Si ſine
medio. ergo videbat in ſeipō. Si per mediū. ergo int̄ men
tem angeli et dei aliquid erat mediūz. qḋ eſt contra
Aug. ⁊ cōtra rōem. Nā illud mediū. aut eſſet mag⁹
ꝓpoꝛtionabile deo q̄ mens angeli. aut min⁹. Si ma
gis. ergo aliqua creatura ſuperioꝛ angelo. Si min⁹.
ergo potius impediebat cognitōnē q̄ adiuuabat. reſtat
igit̄ ꝙ angel⁹ ꝑ cognitionē naturalē cogſcebat diui

nā essentiā in seipsa. Contra. Job. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscāt te deū. ergo in visione dei ē beatitudo summa. si ergo hoc h3 angelus p naturā. ergo per naturam erat beatus. Itē adhuc naturalia salua sunt in angelis malis. maxime que spectant ad intellectū. si ergo p naturā poterant diuinā lucē cōspicere in se. ergo et nūc pñt. ergo nō sunt in tenebris dānationis. qđ aperte falsum ē. Itē ,ximior est deo aia hñs grām q̄ sit angelus hñs sola naturalia. s3 aia exuta oī gratia nō pt aspicere lucē summā nisi adiuuet p gloriā. sicut p3 de his q̄ sunt in purgatorio τ fuerūt in limbo. ergo videt q̄ nec angel⁹ p naturā. Itē lux diuine ess̄tie est supra oēm intellectū creatu3 q̄ntūcūq3 ille intellectus sit excellens in naturalib⁹. ergo nunq̄ intellectus creatus in illā intuendā ascendet virtute sua. nisi deus cōdescendat p gratiā. ergo impossibile ē q̄ angelus naturali cognitione cognoscat diuinā essentiā

Itē multoplus ē deus supra intellectū angelicū. q̄ sit angelus supra intellectū humanū. s3 hō nō pōt nosse angelū nisi angelus cōdescēdat ei. ergo nec angelus ipam diuinā lucē in seipsa. Itē impossibile est q̄ aliq̄s oculus pueniat ad cognitōnē luminis solaris nisi immissionē radiorum solis q̄ntūcūq3 habeat alia lumina. ergo impossibile ē q̄ aliq̄s ad cognitione3 supne lucis pueniat p illuminationē aliquā naturalem vel acquisitā. nisi deus sue luminositatis radiu3 īmittat. s3 missio hec nō est nisi p gratiā. ergo impossibile est q̄ aliq̄ creatura q̄ntūcunq3 nobilis. diuinā lu-

59 cem in seipsa p naturā cognoscat. R⁹. dōm q̄ angelus naturali cognitione diuinā essentiā nō poterat videre in essentia siue claritate sua. τ hoc p3. q2 hec cognitio est p̄mū p̄mium. q̄ habito mens creata quiescit tanq̄ beata τ pfecta. hoc aūt p̄miū nemo obtinet nisi gratuita dei influētia. Si aūt q̄rat rō hui⁹. sane dici pt q̄ diuina lux ,pter sui essentiā ē inaccessibilis virib⁹ oīs nature create. τ ideo p q̄ndā benignitatis cōdescensionē facit se cognosci. ita q̄ in illa cognitione cognoscens multo plus agatur q̄ agat. illa autē cōdescēsio bonitatis q̄d gratuitū dicit. s3 cōstat q̄ nō dicit diuine essentie humiliationē. q2 nō pt minorari. s3 dicit alicui⁹ radij gratuitā īmissionē quaz oīa clare cognoscit cū ē missio in habundantia sicut erit in gloria. τ ita angelus diuinā essentiā nō pōt p naturā cognoscere in seipsa. sicut oñdunt rōnes inducte. et sicut colligit a dyonisio in p̄ncipio mystice

60 theologice. Ad illud ergo qđ obī q̄ ē deiformis p naturā. dōm q̄ hoc nō dī q2 habeat deiformitatē quaz h3 intellectus gloriosus p assimilationē q̄ est in statu pfecto. s3 deiformis dī. q2 sine susceptione specierū p id qđ h3 in se actu cognoscit. Ad illud qđ obī q̄ est speculū clarū. dōm q̄ deus refulget in oī creatura tanq̄ cā in effectu suo. τ ex oībus pt cognosci. et maxime in creatura q̄ ipius dei ē insignita imagine. sed illa refulgētia luminis p quā videt deus facie ad faciem. nō est nature. s3 cōdescēsionis τ grē. Nec ē sic de luce corporali q̄ naturalit̄ influit lumē in hec infe

61 riora. nō sic debet intelligi de luce eterna. Ad illud qđ obī q̄ deus p̄ncipaliter ē in aīa τc. dōm q̄ eē pñs alicui hoc ē dupl̄r. Uel vt p̄ncipiū ɔseruās τ ɔtinēs. vel vt obiectū immutās τ mouēs. Primo mō est deus pñs angelo. τ lux ceco. scđo mō nō. τ ideo nō est sil̄r de aīa τ eius habitib⁹. q̄m pñtes sunt aīe vtroq3 mō. Et rō hui⁹ est. q̄m hec cognoscibilia nō supexcedunt

62 cognoscentis potentiā τ naturā. Ad illud qđ obī q̄ aut per spēm aut p essentiā τc. dōm q̄ adhuc ē tercius modus cognoscēdi sc3 p effectū. cognoscit aut3 deus p effectus visibiles. τ p s̄bas spūales. τ p influentiā luminis cōnaturalis potētie cogniti. qđ ē similitudo q̄dā dei nō abstracta s3 infusa. inferior deo. q2 in inferiori natura. sicut dicit Aug. ix. de trini. τ habitū est p̄mo. τ ita r̄ndet illi rōni q̄ ,cedit ex diuisione insufficiēti. Ad illud qđ obī de velatione. dōm q̄ 63

nō posse ptingere ad alicui⁹ cognitionē hoc ē dupl̄r. vel ,pter cordis obscuritatē. vel ,pter cognoscibilis ,funditatē. Si p̄mo mō. sic dī impediri velatione. Si scđo mō. sic impedit nō ,pter interpositionē velaminis. s3 ,pter sublimitatē cognoscibilis. Primo mō impedit hō peccator. scđo mō angelus. Qui nec videbat sub velamine enigmatis. nec tū facie ad faciem. q2 mediū est int̄ vtrūq3. vi3 deū videre in speculo absq3 enigmate. Ad illud qđ obī q̄ aut co- 64

gnoscebat deū p mediū. aut sine medio. dōm q̄ per mediū. sc3 p effectū. nō q2 illud mediū magis esset pportionabile deo. s3 q2 magis erat ,portionabile intellectui angelico. vñ naturalit̄ videbat p speculum τ per vestigiū. q̄uis nō p enigma. Nec illud ē cōtra Aug. quia sicut. j. melius patebit. Aug. vult q̄ inter mentē τ deū nō cadit mediū. s. in rōe cause efficientis vel influentis. cadit tū mediū manuductōnis. qđ tū nō habet rōem medij ,prie. quia magis subseruit potentie cogniti q̄ presit.

Onsequēter tercio loco q̄rit de naturali angelorum dilectōe. τ de ipa duo q̄runt. Primo de dilectione q̄ diligebāt deū. Scđo de dilectione q̄ vnus angelus diligebat alterum.

Questio .j. I.

De modo naturalis dilectionis ad deum. Et est questio vtrum angeli dilectione naturali dilexerīt deum ,pter se τ sup oīa. Et q̄ nō vr̄. q2 Bern. dicit q̄ natura est curua. ergo cu3 seipsa reflectitur. magis diligit se q̄ alia. τ alia ,pter se. ergo τc. Item qui diligit aliquid supra se. eleuat supra se. amor eñ iūgit amantē cum amato. si ergo magis diligit quod est supra se q̄ se. ergo supra se eleuat. s3 nihil p se eleuat supra se. ergo necesse est q̄ talis amor aliud principiū habeat q̄ naturā. Itē act⁹ dilectiōis ē nobilissim⁹ int̄ act⁹ aīe. τ mot⁹ iste. s. diligere ,pt̄ se τ sup oīa. ē mot⁹ q̄ null⁹ potest cogitari nobilior. ergo si natura pōt in hunc sine gra. multofortius τ in quelib3 aliū. τ ita nulla est oportunitas gratie nature institute. Et itez. si nobilissimus est deo placit⁹ τ acceptus. ergo dign⁹ remūeratiōe. ergo grā nō ē necāria ad meredū. Itē dilectio naturalis diligit qđ diligit p modū desiderij seu ɔcupie. s3 oīs ɔcupia naturalis suppoit aliquā indigētiā. s3 q̄ncunq3 aliq̄s diligit aliq̄d ,pter suā indigētiā. mag' diligit illud in q̄ est indigentia q̄ illud qđ supplet. vt cū appeto vestitū ,pter indigentiā corpis τ sil̄r cibū. mag' diligo corpus q̄ vestimentū vel cibū. ergo si angel⁹ naturaliter diligit deū ,pter suā indigētiā. ergo magis diligit se q̄ deū. Cōtra. Aug. de fide ad pe. Tales de⁹ creauit angelos vt ipm p se diligerent. cuius ope se tales creatos cognouissent. Ite3 rōne videt. q2 affectus angelicus amabat bonū naturali dilectiōe. aut ergo q2 bonū. aut q2 bonū sibi. Si q2 bonū. cum de⁹ est summe bon⁹. magis ergo ipm deū q̄ aliquid aliud diligebat. Si q2 bonus sibi. sed deus adhuc mel⁹ erat ei q̄ aliquid aliud. quia bonus imo optimus est affectui querenti illū. ergo quocunq3 mō videt q̄ ipm ,pter

se et sup omnia diligebat. Item gustus sanus non
errans in iudicio id magis desiderat et amat qd ē ma
gis delectabile. sed deus ē maxime delectabilis. g an
gelus cu3 a sua conditione hoc nosset et affectū sanū
haberet. g in eo ,ppter se et super omnia delectabat.
g illud magis diligit in quo magis et ,ppt se delectat.
g rc. Item hoc mandatū de diligendo deū ,ppter
se et sup omnia. erat scriptū in corde angeli. g consciē
tia dictabat ei q ad hoc tenebatur. g si nō diligebat.
contra cōsciētiā faciebat. g peccabat. g ante peccatu3
deū super omnia diligebat. Si tu dicas q psciētia nō
obligabat cū nisi p tpe gratie. qz aū non poterat. Cō
tra. Affectus angeli ante peccatū non repugnabat i
tellectui. alioquin aū peccatū erat bellū. s intellect9
dicit nihil cē diligendū sup oia nisi deū. g cū opteret
angelu3 aliquid diligere super oia. necesse erat q aut
diligeret deū ,ppter se et sup oia. aut faceret ptra con
sciētiā. et ita peccaret. Itē angelus diligebat deu3.
aut g fruens. aut vtens. Si fruens. g ,ppter se et sup
oia. Si vtens. g cū sūma pversio sit vti fruendis. erat
pversus. et affectus erat in eo inordinatus cū faceret
65 de via terminū et ēconuerso. patet g rc. Re. dd. q
absq3 dubio tpe nature institute tā homo q angelus
habilis erat ad diligendū deū ,ppter se et sup omnia.
Et hoc patet. impossibile eni erat cū alit cē rectū. Re
ctitudo eni mentis cōsistit radicalit in amore. Amor
aūt rectus cē non pt si aliqd diligat supra deum vel
eque. vel aliquid diligat ,ppter se. et deum ppt aliu.
si g deus fecit hominē et angelū rectū. patet q vnicui
q3 dedit habilitatē ad amādū deum sup oia et ,ppter
se. Patet etiā hoc planius si attendam9 qd ē diligere
,ppter se et sup oia. Conuenit eni aliquid diligi dilectio
ne pcupiscētie. sicut aliquis amat vinū. vel amicū. si
66 ue amat socium. Propter se vero aliquid dilgere est
non alterius gra sed ibi sistere. sicut ebriosus diligit
vinū ,ppter se. Propter aliu ē alterius gra. sicut so
brius diligit potu3 ,ppter salutē. Similit in amore
amicitie ,ppter se diligere non alterius gratia ē velle
alteri bonū. sicut dicit phus q diligimus amicos ,p
pter se. et si nihil oino boni debeat nobis ab ipis esse.
Propter aliud vero ē alterius gra. sicut aliquis dili
git hominē ,ppter commodū suū sicut dicit idē q ini
micos nros volumus cē iustos vt nihil nobis noce
ant. Diligere vo aliqd sup oia amore amicitie ē nul
lo cōmodo vel incommodo velle ipm offendere. nec
amicitiā soluere. similiter dilectiōe cōcupiscētie ē nul
lo cōmodo vel incōmodo velle illud pdere. Qm igit
affectus angeli deū habere cupiebat ,ppter se. qz sum
me reficiēs nō alterius boni gra. et deo volebat bo
nū ,ppter se. multo magis q amicus amico. similit
nullo cōmodo vel incomodo volebat deū offendere
vel pdere. vt manifestū ē et pat3 intuēti. dico q deu3
67 diligebat ,ppt se et sup oia. Ad illd qd obi q mo
tus nature curuus ē. dd. q aut Bern. intelligit d na
tura q cōmunicamus cū brutis. aut si de rōnali in
telligit ,put lapsa ē. aut hoc vocat curuitatē qd appe
tit sibi. s esto q deū appetat sibi. non tn aliquid ma
gis diligit sibi q deū. et ita nihilominus ,ppter se et
sup oia. Ad illud qd obi q eleuat supra se. dd. q
68 eleuari supra se ē duplicit. aut supra sui posse. et hoc
ē impossibile nisi adiuuet natura. aut supra suū esse.
et hoc ē possibile et naturale. vn bene cōcedo q ho
mo naturaliter natus ē eleuari supra se. i. ad id quod
ē supra se cōtemplando et amādo. Ad illud qd obi 69
q motus iste vt nobilissimus et difficilimus. et deo
gratissimus. dd. q motus iste aliter ē gratie. aliter
est nature institute. Nature institute ē ex quadā ha
bilitate rectitudine respectu boni. Gratie vero ē qz
captiuat affectus in obsequiū xpi. sicut intellect9 per
fidem. tunc autē captiuat intellect9 in obsequiū xpi.
qn contra illud qd ratio sua dictat assentit prime ve 70
ritati. sic et affectus. qn id ad qd diligendū naturalit
inclinat. amore xpi paratus est odire. vel econuerso.
qn ad id ad cuius odiū naturaliter inclinat parat9
est amare. et talis ē affectus q ptēnit vitā. et hono
res. et omne desiderabile. et amat odiētes se et ledēn
tes ,ppter deū. et hic ē solus affectus qui deo famula
tur. et quē deus acceptat et remunerat. et hic nō est a
natura sed solum a gratia. Aliter etiā differt hic mo
tus ab illo. qz ille in cognitione naturali se3 qui ē dile
ctiōis naturalis. ali9 a cognitiōe fidei. Et differt hec
cognitio ab illa. qz cognitio naturalis cognoscit deū
summe bonū propt diffusiōnē siue cōicationē boni
tatis in effectibus creatis. sed fides dictat deum sum
me bonū p cōicationē bonitatis in diuinis psonis. et
vtraq3 cognitio dicit deū summe bonū et summe dili
gendū. sed multo nobilius fides siue cognitio gratui
ta. p hunc modū vtraq3 dilectio deū diligit summe. s
magis et nobilius dilectio gratuita. Alia dřna cōsue
uit dari q dilectione naturali diligit deū animus si
ue effectus rectus. qz bonus sibi. et iō summe diligit.
qz summe bonū sibi. et oē bonū qd ē et qd habet pen
det ex ipo. et nihil cēt nisi p ipm. ideo plus deu3 dili
git q etiā seipm. Sed dilectiōe gratuita diligit quis
deum qz bonus. et qz summe bon9 diligit summe. et
qz nō ē bon9 ipe homo nisi inqtū est ad deū. nō dili
git se nisi ,ppter deū. et hoc dico dilectiōe gratuita. Et
sic triplex ē dřna. prima ē a pte modi diligēdi. scda a
pte cognitionis disponentis siue principali. tertia est
a pte motiui. omnes aūt sunt rōnales. sed prime ma
gis innitendū. Ad vltimū soluēdū ē p interemptio 71
ne3. qz natura rōnalis de qua nunc loquimur nō tm
amat ratiōe indigētie. sed etiā ratiōe couenietie et cō
placētie. et ideo magis illud qd natū est summe dele
ctare et summe placere.

Questio .ij. m

Utrum angelus naturali dilectione magis diligat
supiorem. an parem. an inferiorē. Et q magis supio
rem vi. si angel9 angelū naturalit diligit. aut g qz bo
nū. aut qz beneficū. s quocūq3 modo. angel9 supior
ordinis magis ē bonus. et ite3 magis ē beneficus. qz
angel9 inferioris a supiori recipit illuminatiōes p cū
modū p quem dyo. dicit. g rc. Ite3 angel9 p na
turā institutā deū sup oia diligebat. g si illud qd ma
gis approximat ad summū in omni genere ē magis
intensum. g si sūme diligebat deū. i. sup oia. g magis
illud qd ei erat similius et ppinqui9. sed āgel9 supio
ris ordinis ē hmōi. g rc. Itē angel9 inferioris ordis
nolebat cōpari angelo supioris ordinis qtū erat de
naturali appetitu. g magis et eminētius bonū illi vo
lebat q sibi. s sup oēs angelos pares et inferiores se
diligebat. g rc. Qz aūt magis diligeret angelū eiusdē
ordinis. vi. dilectio naturalis. cōcernit similitudine3.
Un Eccl. xiij. omne animal diligit sibi simile. s ange
lus eiusdē ordinis similior angelo sui ordis q alte
ri9. g magis diligit. Itē naturalis dilectio intendit
Ec

p familiaritatē et domesticitatē. vñ magis diligit homo naturaliter domesticū et sociū suū q̄ extraneū. s maior ē familiaritas et societas angeloꝝ eiusdē ordinis. & c. Itē ecclia triūphās cōformis ē ecclie militāti. s i ecclia militātē ē distictio ordinū et religionū. et recto et ordinato affectu q̄ non repugnat grē plus iungitur bō ei qui ē eiusdē pfessionis. & pari rōe 7 angelus naturali dilectiōe plus diligebat angelos eiusdē ordis. Or aūt magis angelos inferioris ordinis vī primo. qr pbatio dilectiōis ē exhibitio opis. s angelus supioris ordis pl' se cōicat āgelo inferioris q̄ paris vel supioris. et ad h faciēdū ordinaē p natura. nō solū p grām. & c. Itē p naturā plus amat rōnalis creatura pesse q̄ subeē. sed angel' medij ordinis iō subest qr hȝ supiores. iō pest qr hȝ inferiores. ergo si magis diligit pesse. magis p naturaȝ diligit habere ordies iferiores q̄ supiores. & c. Itē nos videm' in linea cōsanguinitatis carnalis q magis diligit hōīm q̄ ē infra q̄ cū q̄ est supra vel iuxta. vtpote magis filiū q̄ patrē vel fratrē. et h ē p naturā. & vī pari rōne q in ordinib' āgeloꝝ magis affectio cōuertaē ad eū q̄ infra ē. cū nullū sit vinculū cōsanguinitatis nec supra nec iuxta. R'. dō q mag diligere aliquē h pt eē triplicit. Aut rōe boni optati. aut affectus intēsi. aut rōe effect' impēsi. Rōe boni optati dī q̄s aliquē mag diligere qñ ei mai' bonū optat. 7 sic dī diligere mag qr ad maius. h nō naturali dilectiōe pcedēte ex iudicio rōis recte magis diligebat angel' āgelū supiorē. volebat eū ipȝ excellere 7 pl' boni hrē. sicut 7 de' cōditor voluit sic ordinare. Rōe affect' intēsi dī magis alteꝝ diligere qñ affectio ei' plus trahit ad alterū. et magis cōsolaē de ei' societate. et sic dī aliq̄s magis illū diligere cū quo liberi' cohabitat. et sic āgel' mag diligebat p naturā āgelū eiusdē ordinis. Quia sicut naēali affectu mag diligit q̄s cōpatriotas suos. maxime qñ cōformaē sibi in morib'. et sicut mag diligit hō eū q̄ ē eiusdē pfessiōis et officij. vbi iuidia nō inepōit ptes suas. sic āgel' alteꝝ āgelū eiusdē ordis. magis dilectiōe naturali amplecti itelligēdū ē. cū se viderit a cōditore in officij eq̄litate. 7 nature silitudine illi sociatū. nec eēt tūc moꝝ diuersitas. nec inuidie malignitas. Rōe effec' siue bñficij ipēsi dī quis mag eū diligere cui pl'a bona ipēdit. 7 circa quē mag sollicitaē. sicut mag mr̄ ꝓfouet filiū tenellū. et sollicitior ē circa illū q̄ circa adultū. 7 mag circa infirmū q̄ circa sanū. Et h facit cōsideratio maior indigētie. et h mō dici pt q āgel' supioris ordis magis diligit āgelū inferioris. qr āgel' paris vel supioris ordis nō idiget sic sua istructiōe siue purgatiōe ŝm q āgel' iferioris ordis. et sic ŝm diuersas vias. mēbra ꝓposite q̄ōnis se hñt sicut excedētia et excessa. 7 iō rōes ad tria p̄dicta mēbra ocurrētes sibi ñ obuiāt. 7 cōcedi pñt q̄uis ñ sint multū cogētes. Si aūt q̄s ex p̄dictis oib' simplr velit inferre maioritatē dilectiōis. vnica rñsiōe pt oib' obuiari. s. q oēs pcedūt ab isufficiēti. Si vo cōcludit excessus dilectiōis determiate vel in bono optato. vel in affectu intenso. et in effectu impēso. satis de plano omnes pñt concedi.

Distinctio quarta de habitibus beatitudinis et miserie angeloꝝ.

Post hec videndū ē & c. Supra egit mgr̄ de habilitatibus naturalib'. et de habilitatib' ad pfectiōeȝ ꝑpantibus. In hac pte agit de habilitatib'. in statū pfectū cōstituētib'. vñ inquirit vtꝝ āgeli mox vt creati sūt fuerūt beati et pfecti. Diuidiē aūt hec ps in duas. In prima ꝓsequiē q̄ōnes ꝺ beatitudie. In secūda ꝺ pfectiōe. ibi. ad h aūt qḋ q̄rebaē. Prima ps hȝ tres. In prima determiat q̄onem q̄tū ad illos q̄ ceciderūt oñdens q nunq̄ beati fuerunt. In scḋa q̄tū ad eos qui remāserūt. 7 hoc ibi. boni vero q̄ pstiterūt & c. In tertia breuiter resumit p̄determinata ꝺ vtrisq;. ibi. ex p̄dict cōsequiē & c. Similiē scḋa ps in qua ꝓsequiē vtꝝ āgeli sint creati pfecti. habet tres particulas. In prīa inuit q p distictionē ē rñdēdū. In scḋa subiūgit distictiōeȝ. ibi. dī naq; pfectū. & c. In tertia vo resumit p̄determiata breuiter oñdens q̄lis facta fuit natura āgelica. ibi. Quales facti fuerunt āgeli in creatiōe.

Prosequiē q̄ōneȝ de beatitudīe quātū ad illos qui ceciderūt oñdens q nunq̄ beati fuerunt. a

1 a Beati quoq; nunq̄ fuerūt qui ceciderūt. qr sui euēt' ignari fuerūt. Cōtra. Ad h q aliquis sit beat' non optet scire oia. s sufficit deū cognoscere. Itē beatitudo nō ē aliud q̄ clara visio dei. sed ad h nō reqritur cognitio euēt'. & & c. R. dō. q ad beatitudinē nō soluȝ vos visiōis rquiriē s pfecte tētiōis. pfecta aūt tētio nō ē nisi qñ ē cū securitate. securitas autē nō ē nisi vbi ē securitas ꝺ pmāsione. et qr h āgeli non potuerunt habere. sal[illegible]

Ost hec videndū ē vtrū pfectos et beatos creauerit deus āgelos. an miseros et impfectos. Ad qḋ dici pōt q nec in beatitudie nec i miseria creati sūt. Miseri eñ añ peccatū eē nō potuerūt. qr ex peccato miseria ē. Nā si nō fuisset peccatū. nulla eēt miseria. a Beati q̄ nunq̄ fuerūt illi qui ceciderūt. qr sui euētus ignari fuerūt. i. peccati et supplicij futuri. Si eñ lapsum suū psciuerūt. aut vitare voluerūt sed nō potuerūt. et ita erāt miseri. aut potuerūt sed noluerūt. et ita erāt stulti et maligni. Ideoq; dicim' qr nō erāt p̄scij euētus sui. nec eis data ē cognitio eoꝝ que futura erāt sup eos. a

Prosequiē q̄oeȝ q̄ntū ad illos q̄ pstiterūt oñdēs q pñt aliquo mō dici beati. b

Boni vero et q̄ pstiterūt forte sue beatitudis p̄scij fuerūt. Vñ Aug. sup Geñ. Quō iquit beat' iter āgelos fuit q̄ futuri peccati atq; supplicij p̄scius nō fuit. Queriē aūt cur nō fuerit. Forte hoc de' reuelare dyabolo

noluit qd factur⁹ vel passur⁹ eēt. Ceteris vero reuela
re voluit ꝙ ī veritate mā̄suri eēnt. His verbis videt̄
Aug. significare ꝙ ā̄geli q̄ corruerūt n̄ fuerūt p̄scij sui
casus. ideoq̄ȝ bti nō fuerūt. Et ꝙ ā̄geli q̄ ꝑstiterūt bea
titudinē sibi affuturā p̄sciuerūt. atq̄ȝ de ea certi in spe
extiterūt. Vn̄ q̄dāmō iā bti erāt. Et reuera si fuissēt.
possȝ illos dici aliq̄ mō fuisse beatos. alios vero nō. q̄
Aug. nesciuerūt euētū suū. Sed hoc magis opinando ꝛ
querēdo dicit Aug. q̄ȝ asserēdo. vn̄ et huic opiniōi op
ponēs ꝯseq̄nt̄ subdit. Sȝ q̄re discernebāt̄ illi a ceteris?
Ut de⁹ istis q̄ ad ipos ꝑtinerēt nō reuelaret. alijs ve
ro reuelaret. cū nō ꝑus sit ipe vltor q̄ȝ aliq̄s peccator.
nō eī̄ dānat ipe inocētes. Hic videt̄ inuere ꝙ nec pec
caturis futuꝝ malū. nec ꝑmā̄suris futuꝝ bonū reuela
uerit. Ideoq̄ȝ nec illi q̄ ceciderūt vnq̄ȝ. nec illi q̄ ꝑstite
b rūt vsq̄ȝ ad cōsūmatiōeȝ bti fuerūt. [b] q2 beati eē nō po
terāt. si d̄ beatitudīe certi nō erāt. vel si dānatiōis in
Aug. certi erāt. Vn̄ Aug. in eodē. Dicere inquit de ā̄gel' ꝙ in
suo genere bti eē pōt dānatiōis vl' salutis icerti. q̄bus
nec spes eēt ꝙ mutā̄di eēnt in meli⁹ nimia p̄sūptio est.
Quō eī̄ bti eē pōt q̄b⁹ ē incerta sua beatitudo.

Resumit q̄ supra de vtrisq̄ȝ determiauit. c

Ex p̄dictis cōseq̄t̄ ꝙ ā̄geli q̄ corruerūt nūq̄ȝ beati fue
runt nisi beatitudinē aliq̄s accipiat illū statū inocētie
in q̄ fuerūt an̄ pctm̄. Illi vero q̄ ꝑstiterūt. aut suā bea
titudinē futurā deo reuelāte p̄sciuerūt. et ita spei certi
tudie aliquo mō bti fuerūt. vl' icerti extiterūt sue bea
titudīs. ꝛ ita aliter beati nō fuerūt q̄ȝ reliq̄ q̄ cecidert̄.
Mihi aūt qđ posteri⁹ dictū ē ꝓbabili⁹ videt̄.

Prosequit̄ q̄stionē de ꝑfectiōe angelorum
an scȝ creati sint perfecti an imperfecti. in
nuēs ꝙ ꝑ distictiōeȝ ē rn̄dendū. d

Ad hoc aūt qđ q̄rebat̄ vtꝝ ꝑfecti vl' iꝑfecti fuerit crea
ti. dici pōt q2 quodā mō ꝑfecti fuerūt. et quodā mō alio
iꝑfecti. Nō eī̄ vno mō aliq̄d dicit̄ ꝑfectū et iꝑfectum
s̄ pluribus.

Subiūgit distictiōeȝ ꝙ tribus modis dicit̄
ꝑfectū. s̄m tp̄s. s̄m nat̄aȝ. ꝛ vniuersalit̄ ꝑfctm̄.

c Dicit̄ nanq̄ȝ ꝑfectū trib⁹ modis. Est eī̄ ꝑfectū s̄m tē
pus. et ꝑfectū s̄m naturā. et ē vniuersaliter ꝑfectuȝ.
Scd̄m tp̄s ꝑfectū ē qđ hȝ quicq̄d tp̄s requirit et cōue
nit s̄m tp̄s haberi. et hoc mō angeli erāt ꝑfecti an̄ con
firmationē vel lapsum. Scd̄m naturā ꝑfectū ē qđ hȝ
quicq̄d debitū ē. vel expedit nature sue ad glorifica
tiōeȝ. et hoc mō ꝑfecti fuerūt ā̄geli p⁹ cōfirmationē. ꝛ
erunt sancti post resurrectionē. Uniuersalit̄ et sūme ꝑ
fectū est cui nihil vnq̄ȝ deest. a quo vniuersa ꝓueniūt
bona. qđ ē solius dei. Pria ḡ perfectio ē nature cōdi
te. secūda nature glorificate. tertia nature increate.

Resumit p̄determinata breuiter ostendens
qualis facta fuerit angelica natura. f

Quales facti fuerūt angeli in creatione ostēsū est. bo
ni scȝ non mali. iusti. i. innocētes et perfecti quodā mō

qui lapsuri erāt. quia
falsuȝ erat ipos ꝑmā
suros. iō bti n̄ fuerūt.
Ad illđ qđ obi ꝙ suf
ficit deū cognoscere.
dicendū ꝙ falsuȝ est.
imo oꝑtet etiā ꝑfecte
tenere. Et qđ s̄biūgit
ꝙ apta et clara visio
dei ē tota mercēs. di
cēdū ē ꝙ hoc ē veꝝ ꝑ
cōcomitātiā. vix eī̄
aut nunq̄ȝ ē ita apta
dī visio quin sit futu
re ꝑmā̄sionis certitu
do. aut si nō ē. nō ē in
illa perfecta btitudo.
hāc aūt visionē aptā
q̄ est facie ad faciē n̄
habuerūt ā̄geli an̄ cō
firmationē. imo sil' dī
visioneȝ habuerūt et
tentionē. licȝ an̄ aliq̄
tenus cognoscerēt ꝛ
amarent sine ad hec
duo habiles eēnt.
b Quia bti eē nō po
terāt ꝛc̄. Contra. cer
titudo dānatiōis po
ti⁹ ē cōtraria beatitu
dini q̄ȝ ꝯsona. s̄ si cer
titudo nihil ꝯfert ad
gloriā. ḡ incertitudo
nullo mō iꝑedit glaȝ
siue btitudieȝ ꝑfectā.
Rn̄. dđ. ꝙ d̄ aliq̄ fu 2
turo dupl' pōt haberi
certitudo. vel in ꝑteȝ
affirmatiuā. vel in ꝑ
tē negatiuaȝ. et sicut
ad beatitudinē oꝑtet
hr̄e certitudinē d̄ ei⁹
perpetuitate futura.
ita oꝑtet habere cer
titudineȝ de miseria
nūq̄ȝ futura. Ista eī̄
duo sūt oīo inseꝑa
bilia. certitudo ḡ dā
nātiōis nūq̄ȝ futura
cōfert ad glaȝ. et q̄m̄
incertitudo eq̄ ꝑuat
certitudinē respectu
affirmatiōis. sicut et
r̄spectu negatiōis. iō
certitudo negatiōis
ita r̄pugnat sicut in
certitudo ꝑmā̄siōis.
et sic hȝ itelligi illud
verbū.
c Dicitur nanq̄ȝ ꝑ
fectū ꝛc̄. Ista diuisio
perfecti videtur in
sufficiens. q2 non tm̄
ē ꝑfectio s̄m naturā.

alio vero mō imꝑfecti. Beati vero nō fuerūt vsq₃ ad confirmationē. nisi beatitudo accipiat̄ (vt iā dictū ē) ille status innocētie et bonitatis in quo cōditi sūt.

se₃ etiā s̄m gratiā et gloriā. et s̄m gratiā₃ ē multiplex genus ꝑfectionis. Item q̄rit̄ quare magis accipit̄
3 vnū genus ꝑfectionis s̄m tp̄s ꝙ̄ s̄m aliud accidēs. R̄. dō. ꝙ ꝑfectū dicit cōplemētū siue cōpletionē i qua est status. Stat⁹ aūt ponit̄ in aliquo dupliciter. aut simpliciter. aut i genere. Si simpliciter. sic ē tertiū mēbru₃. s̄m genere creature. hoc pōt eē duplr. aut inquātū exit a deo. et sic h₃ rōe₃ vestigij. et reꝑit̄ hec ꝑfectio in oī creatura q̄n ꝑducta ē ad modū. spēm. et ordinē sibi cōpetētē. Alio mō inq̄tū creatura redit in deū. ⁊ sic est ꝑfectio glorie. et hāc vocat magister ꝑfectionē s̄m naturā. vn̄ ponendū ꝙ ē ꝑfectio s̄m ēentiā. et s̄m ꝑticipationem. ⁊ hoc dupliciter. vel s̄m egressum. vel s̄m regressum.

Ad intelligētiā h⁹ ꝑtis querunt̄ tria. Primū ē quales creati sūt angeli q̄ntū ad gloriā. Scōm q̄ntū ad futuri euent⁹ ꝑsciā₃. Tertiu₃ ē q̄ntu₃ ad cognitionē matutinā. Circa primū q̄rūt̄ duo. Primū est vtꝝ i sui creatiōe habuerīt gloriā. Scōm ē vtꝝ habuerūt gratiam.

Questio .j. a

Utrū angeli creati sunt in beatitudie siue gloria. Et ꝙ sic vi. Ezechiel. xxviij. Tu plen⁹ sapia et ꝑfectus decore in delitijs ꝑadisi fuisti. s̄ eē in dlitijs ꝑadisi ⁊ eē plenū sapia est ipa beatitudo quā dicim⁹ eternā gloriā. g̃ ⁊c. Itē Aug. in li. de mi. sacre scripture. Angelus in sūmo sui ordis honore ꝯstitut⁹ lapsus ē. loquit̄ de āgelo ante lapsu₃. s̄ summ⁹ honor ordinis āgelici ē beatitudo et gloria. g̃ ⁊c. Itē Aug. de fi. ad pe. Angelici spūs ꝓ eo ꝙ ratōnales sūt facti. eternitatis et beatitudis donū in ipa nature sue spirituali creatiōe diuinitus acceperūt. Itē idē de ecclesiasticis dogmatib⁹. Angeli qui in illa qua creati sūt beatitudie ꝑseuerāt. nō natura possidēt vt nō mutētur. g̃ si mō hn̄t verā beatitudinē. pat₃ ꝙ in beatitudine creati sunt. Itē rōe vi₃. q₂ angel⁹ a sua creatione habuit habilitatē ad diligendū deū ꝓpter se et super oīa. g̃ habuit habilitatē ad fruendū deo. s̄ ipe nō habuit aliq̄d retardatiuū ex ꝑte affectus. nec obnubratiuū ex ꝑte intellect⁹. g̃ totalit̄ ferebat̄ i ipm deū amore fruitiōis. g̃ cū tal' stat⁹ et act⁹ sit beatitudo ⁊ gloria. p₃ ⁊c. Itē deus fecit li. ar. vertibile. g̃ cū possit habere creatura rational' ipm ītibile vt pat₃ mō in sanctis āge' i₃. aliquib⁹ debuit hoc mō facere. s̄ nō ē inuertibilitas li. ar. in beato nisi ꝑ gloriā. g̃ ⁊c. Aut si dicas ꝙ nō debuit facere. hoc nō vi₃. q₂ debuit facere res optimo mō. s̄ iste ē optim⁹ stat⁹ ipius angeli. g̃ aliquē in hoc statu debuit facere. Cōtra. Iob. viij. Ille in veritate nō stetit. s̄ beatitudo ē stat⁹ oīm bonoꝝ aggregatiōe ꝑfectus. g̃ ē status in veritate. g̃ lucifer nō fuit factus beat⁹. s̄ inter oēs ꝑfectus et nobilis ē cōditus. g̃ ⁊c. Itē obī ꝙ ꝑseuerātia siue securitas ē de eēntia siue sub̄a beatitudis. beat⁹ eīn nō ē q̄ pōt amittere bonū q̄d h₃. s̄ āgeli potuerūt amittere. q₂ amiserūt. g̃ ⁊c. Itē nullus laudat̄ vel vituperat̄ in his q̄ h₃ a natura vel cōditiōe. s̄ sicut dānationi eēntiale est vituperiū. ita beatitudini eēntial' ē laus. g̃ impossibile ē ꝙ aliquis beat⁹ sit a ꝯditiōe. imo ē repugnātia in adiecto. Itē aut oēs fecit de⁹ beatos. aut aliquos. Non oēs constat. q₂ plures ex eis ceciderunt. Nōn aliquos vt vi₃. q₂ illi ꝑcellerēt alios q̄si ꝑexcellētia improportionali. g̃ lucifer nō fuisset aus⁹ se eis ꝑponere. ꝙ si ausus ē. vi₃ ꝙ nulli cōditi sint bti. Si tu dicas ꝙ maiorē audaciā ꝑsumpsit. sc₃ equipari deo. quāto magis ꝑesse beatis. Adhuc non soluit. Si eīn deus beatos cōdidit angelos, ab ipa cōditione hoc fuit. q₂ natura eoꝝ cōsonabat vt sub tali ꝑfectione et tā nobili fierent. si g̃ lucifer vt dicūt sancti et mgr̄ dicit in seq̄ntib⁹. splēdidissima habuit naturalia. magis debuit et cōgruū fuit ipi⁹ naturā glīa insigniri. ꝙ si ipe vt pat₃ beatus factus nō ē. pat₃ ⁊c. R̄.
4
dōm. sicut ꝑtactum est supra. quorūdā opinio fuit ꝙ angeli q₂ sūt spūales. et tēꝑales. et actuales. in instanti sue creatiōis fuerūt in actu cōuersionis et auersionis. et sic in prima auersione sūt dānati essentialit̄ illi q̄ auersi sunt. ita pria cōuersione illi glorificati sūt eternalit̄ q̄ cōuersi sunt. et ita dicūt intellexisse Aug. et fuisse eius positionē ꝙ aliq̄ sint creati beati et formati. q₂ sil' tēꝑe. lic₃ posteri⁹ natura factū ē celū ⁊ lux. id ē āgelica natura īformis vel formata. Lux eīn ▪ dicit Aug. xi. de ci. dicunt̄ angeli. q₂ illuminati sunt vt beate sapienterq₃ viuerēt. S₃ tn̄ hec positio supra improbata ē tāꝙ̄ falsa et erronea rōe illius ꝑtis q̄ dicit ꝑmo īstāti fuisse auersos. Ratiōe alterius ꝑtis pari ratiōe improbata ē. et p₃ falsitas ꝑ Aug. de correptione et gratia. vbi dī ꝙ angeli et si beati sint. erat tn̄ adhuc q̄d eoꝝ beatitudini adderet̄ si ꝑmansissent. constat ꝙ beatitudini et glorie cū sit inuariabilis non fit additio. Cōstat etiā ꝙ loquit̄ cōiter de bonis et mal. cū dicit si ꝑmansissent. Et ideo aliter ē dōm ꝙ beati-
5
tudo duplr̄ pōt dici. Uno mō status perfect⁹ plenitudine oīs boni. et hec ponit visionē dei clarā. et tentionē ꝑfectā. ⁊ h̄ mō āgeli nō sunt creati. nec aliqui nec oēs. s̄ habuerūt q̄ddā ex eis in ipa ꝯfirmatiōe. Alio mō dicit̄ beatitudo status perfectus ꝑuatione omnis mali tā pene q̄₃ culpe. et tales creati sunt angeli. q₂ innocētes et impassibiles. et de hac beatitudine loquit̄ Aug. sed hec nō ē ꝑfecta nisi cū additur ei altera. et de hac currūt auctes ꝓbātes ꝙ beati facti sūt.
6
Ad illud eīn ꝙ dicit Ezech. in delitijs paradisi fuisti. dō. ꝙ sic prim⁹ hō ꝯditus ē et positus in delitijs paradisi q̄ tn̄ nō erāt dlitie beatitudis perfecte. et sic data ē ei sapiētia ad cognoscēdū oīa mūdana. s̄ non illa q̄ est visio dei in patria. simili mō intelligendum
7
est in angelo. Quod dicit Aug. de mira. sacre scripture. itelligit quātū ad naturalia. quia ita bona habuit ꝙ non erat habitur⁹ meliora. vnde ⁊ in illo loco cōditus est in quo erat beatificand⁹. Que vero seq̄ntes auctes loquunt̄ de beatitudie s̄m illas duas dif-
8
ferentias quas dixi. Ad illud q̄d obī ꝙ habebant fruitionem sine retardatione. dōm. ꝙ verum ē. nō tamen habebant in perfecta cōpletione. q₂ deum nō videbant facie ad faciem. sed in effectib⁹ cognoscebāt.
9
et in seipsis maxime. sicut meli⁹ patebit infra. Ad illud q̄d obī ꝙ debuit dari aliquib⁹ li. ar. inuertibile. dōm est ꝙ quantum ē de cōditione nullis debuit dari q̄uis possit. quia hōies et angelos meliores iudicauit deus si ei liberaliter deseruirent. ideo vtriusq₃ posuit in manu consiliū sui.

Questio.iij. d

Supposito q̄ āgeli non sint creati in gloria. queritur
utrum sint creati in gratia. Et videtur q̄ sic p̄ Aug.
xij.de ciui. Creauit deus āgelos simul in eis cōdens
naturā et largiens grām. Item sup illud. Osee iij.
dilexerūt vinacia vuarū glo. Hyero. Per vinacia in-
telligūtur demōes qui creati sunt in magna pingue-
dine spūssancti. s̄ p̄ superabūdantiā arefacti de celo
ceciderūt. cōstat q̄ pinguedo spūssancti est grā spiri-
tussancti. Itē Dam. expressi⁹. Per verbū dei crea-
ti sunt angeli. et a spiritusctō p̄ sanctificationē pfecti.
si ergo sanctificatio pfecta nō ē nisi p̄ gratiā gratū fa-
cientē. et ipe loquitur de omnib⁹. g̃ zc. Item rōe vr
q̄ deus cū sit liberalissimus. pmptus est gratiā dare
oibus patis recipere. Vñ et Amb. ideo hō non habet
gratiā. non qr deus non dat. sed qr ipe non recipit. s̄
nulla melior p̄paratio ad gratiā q̄ pura innocētia et
voluntas recta. g̃ si hec erāt in angelis a sui origine
et creatione. p̄ cōsequēs et gratia. Item fecit deus
creaturā rationalē ad inhabitandū in ea. et hoc quia
ipe deus vult in ea habitare. Vñ Prouer. viij. delitie
mee eē cum filijs hominū. g̃ q̄ nō inhabitetur venit
ex aliqua praua dispositiōe ex pte mentis. cū g̃ in an-
gelis nulla praua eēt dispositio ex pte mentis. immo
oimoda idoneitas ad gratiā. vr zc. Item pnior ē
deus ad miserendū q̄ ad condēnandū. sed ipe fecit
angelos in statu in quo statim poterāt demereri zc.
g̃ statū in quo poterāt mereri. s̄ nō cōtingit mereri si-
ne gratia gratū faciente. g̃ zc. Cōtra. Aug. sup Gen.
ad lrā. Per celū intelligitur angelica natura infor-
mis p̄ defectum forme naturalis. g̃ informis fuit per
defectū forme supaddite nature. s̄ hec ē gratia. g̃ zc.
Item Greg. xxxij. mor. tractans illud verbū Ezech.
xxviij. Aurū opus decoris tui et foramina in die q̄ con-
ditus es. hui⁹ lapidis in die cōditiōis sue foramina p̄-
parata sūt. qr vicʒ capax charitatis cōdit⁹. q̄ si reple-
ri voluisset. stātibus āgelis tanq̄ in ornamēto regis
positis lapidib⁹ ihērere potuisset. habuit g̃ iste lapis
foramina. s̄ p̄ supble vitiū charitatis auro non sunt
repleta. ecce expsse q̄ non habuit charitatē. Itēʒ ra-
tione vr. qr gratia in angelo nullā hʒ retardationem.
g̃ si haberet gratiā vnientē deo. totalr angelus ferre-
retur in deū. g̃ nunq̄ peccasset. s̄ peccauit. g̃ nunq̄ cha-
ritatē vel gratiā hūit. Item sicut se habet culpa ad
dānationē eternā. ita gratia ad gloriā. s̄ statim vt ha-
buerūt culpaʒ fuerūt dānati eternaliter et obstinati.
10 ergo statim vt habuerūt gratiam fuerūt confirmati.
g̃ nunq̄ fuissent lapsi si gratiā habuissent. R. dīcēʒ.
q̄ qđ facti ē. et qr non inuenimus aliā rationē q̄ con-
gruitatis. pbabiliter possum⁹ vtrūq̄ opinari. sicut
et alij ante nos. Fuerunt eñ aliqui dicētes q̄ angeli
omnes creati sunt in gratuitis gratū facientibus. Et
rō q̄ mouit eos fuit hec ex pte dī. scʒ pfecta liberali-
tas. et ex pte creatoꝝ idoneitas. Qr eñ ab istāti crea-
tionis erāt vasa et receptacula mūda. et deus ē pm-
tus suā gratiā imptiri nisi habeat obstaculū ex pte su-
scipiētis. nō dimisit de⁹ illa ad momētū vacua. s̄ sta-
tim vt condidit. gratia illustrauit. et talia debuerūt de
manu dei exire receptacula. vt statim eēnt pmpta in
bonū vsum. Vñ sicut pbabilr dicūt aliqui q̄ deus
fecerit arbores plenas fructibus. et alia in statu no-
bilissimo et pfectissimo. sic etiā naturā angeli ornaue-
rit gratia a sui cōditiōe. q̄ in primo vsu bono siue vi-
ctoria erat ppetuanda. et in ipa deordinatiōe perpe-
tualiter amittēda. Hec ē vna positio et satis videtur
consona sanctoꝝ auctibus vt patʒ inspicienti. Fuerūt
etiā alij qui dixerūt angelos nō habuisse gratiā gra-
tuʒ facientem ab instāti creatiōis s̄ post. Et rō q̄ eos
mouit. ē dispositio angelice nature q̄ fertur in id qđ
appetit sine retardatiōe. vñ sicut ex cōuersiōe ad ma-
lum ita pfunde conuersi sunt vt non possent redire.
sic immo multo magis ex conuersiōe ad bonum siue
ex hūilitate. ita bono totalr adhesissent si gratiā ha-
buissent q̄ nūq̄ lapsi eēnt. vñ nō vr aliquo mō pba-
bile q̄ lucifer habuerit gratiā. et si ipe nō habuit. cuʒ
inter ceteros eēt excelsus. a maiori arguit nec alios
habuisse a sui origie. Hanc positionem vr acceptare
mgr. hanc positionē cōiter tenēt doctores. et i hac tan-
q̄ pbabiliori et cōiori cōcordāt. Ad auctes in ptra- 11
riū adductas rñdēdū p̄ distinctionē gratie. Uno eñ
mō gratia dicit cōiter put cōprehendit quicqđ natu-
ralibus ē supadditū. naturalibus inq̄ q̄ sunt d̄ gene-
rali rei cōstitutiōe. sicut dicit ex grā habere bonū in-
geniū. bene legere. bene cātare. et hmōi. Alio mō dr
qđ superadditū ē li. ar. ad rectitudinē faciēs et dispo-
nēs. sicut dicim⁹ btutes naturales. sicut innocētia.
mititas. pietas. Tertio mō qđ ē superadditū tāq̄ re-
ctificās et cōplēs et eleuās. et hec dicit gratia gratuʒ
faciens. qr facit hoiēʒ acceptabilē dō. et ideo accepta-
bileʒ. quia cōformē. Qñ g̃ dicit q̄ angelo data sunt
gratuita. non intelligit d̄ gratuitis tertio mō dictis.
sed primo vel secūdo. qr sic multa dona gratuita ha-
buerunt. Aut si intelligit d̄ gratuitis pprie dictis. nō
intelligit ab instāti creatiōis. sed sicut intelligit pec-
catū dyaboli fuisse ab initio. qr statim post initiuʒ. et
post primū motū deliberatū cecidit. ita intelligendū
ē de gratia angeloꝝ. Aut si itelligit de gratuitis pro-
prie dictis. et ab instāti creationis. hoc nō intelligitur
formaliter siue eēntialr sed dispositiue. vñ dr aliqs
creat⁹ in aliquo qr in pxima dispositiōe ad illud. et
ita per hāc triplicē viā ad auctes iductas et multas
alias q̄ possent induci pōt breuiter respōderi. Ad 12
rationes aūt sumptas a dei liberalitate. dōm. q̄ libe-
ralitas ē saluo ordine sapie et iusticie. q̄uis eñ ab in-
stāti creatiōis cuiuslibet hoīs posset eū beatificare.
tñ longo tempore tardat. Silr q̄uis possit cuilibet
puulo gratiā dare sine baptismate sicut cum baptis-
mate. tñ non dat. Et ratio huius ē. qr gloria ē bonuʒ
laudabile. et ideo non dat nisi per meritū laudabile.
et iō conuenit eā dare pcedēte aliquo merito cōgrui.
Similr qñ confert gratiā. si confert adulto. cū gra-
tia faciat hñtem dignū gloria. non confert nisi ad mo-
tū li. ar. si habet vsuʒ. si vero nō habet. ad motū fidei
aliene. siue ad meritū xpī. iō bm ordinē sapie nō stati
debuit dare s̄ expectare motū li. ar. qđ et fecit. vñ ad
se pūersis sine mora ddit grām. Patʒ igit rñsio ad
illđ qđ obī d̄ liberalitate et habilitate. qr nō tñ exigit
mūdiciā vt dispōnem. s̄ motū li. ar. in adulto. puulo
nec pōt alienū meritū suffragari sicut et demeritum.
Ad illđ qđ vltimo obī de statu q̄ in malo erat. dđ 15
q̄ falsum ē. q̄uis eñ non posset mereri ex his q̄ acce-
perat. tñ qr dñs ita pmpt⁹ erat dare sic ipe accipere.
nullū hēbat obstaculū in merēdo. sicut nec in deme-
merēdo. et h̄ ptʒ. Sicut eñ facile fuit dyabolo auer-
ti. ita facile bonis āgelis cōuerti. et sicut auersio fuit
demeritoria. ita pūersio facta fuit meritoria. stati ap-
posita grā. vñ sicut aliquis n̄ directe dr habere aliqđ
qđ statim hʒ dū indiget et petit. q̄uis nō penes se ha-

beat. sic etiã nõ indirecte potuerūt dici angeli grãm
habuisse. q̄ si habuissent maiorē facilitatē ad malū
ne inclinationez. et diuinū adiutoriū in oportunita-
te deesset. recte obijceret.

Onsequenter circa scðm duo q̄runt. Primū ē
vtꝝ bonis reuelari dbuerit futura ꝑmãsio. Se
cūdū ē vtꝝ reuelari potuerit malis sua dãnatio.

Questio. j.

Cū nullis in creatiõe data sit gloria. null' etiã data sit
grã. vtꝝ aliq̄bus data sit future glorificatiõis ꝑscia
Et q̄ sic vi. De⁹ ab instãti sue creatiõis ãgelos cõdi-
dit repletos scia reꝝ mūdanaꝝ. s᷒ deo magis placȝ q̄
serui sui hēant sciaȝ de his q̄ spectãt ad salutē. s᷒ ꝑ-
scia future salut᷒ erigit aīm delectat. s᷒ cū aliq̄ eēnt
saluãdi. videt᷒ q̄ saltē debuit eis dari ꝑscia talis. con
stat eñi q̄ potuit. Itē si nõ fuerūt de salute certi. s᷒
potuerūt rõnabiliter dubitare et timere. s᷒ timor pe-
nã hȝ. s᷒ pena añ culpã. s᷒ h̄ ē incõueniēs. s᷒ seq̄tur q̄
illi saltē debuerūt certificari q̄ erãt saluãdi. Itē pro
pinq̄ores erãt ãgeli ad gliaȝ q̄ nos i miserijs ꝯstitu-
ti. s᷒ saltē tãtã certitudinē vel maiorē hēbãt q̄tã nos
13 habem⁹. s᷒ nos hēmus certitudinē spei. s᷒ ipi hēbant
hãc vel aliã. s᷒ hãc nõ hēbant. q̄ spes ē expectatio fu-
ture btitudis ꝓueniēs ex grã et meritis. cū s᷒ ipi non
haberēt graȝ et merita certitudialit᷒. sperare eis fuis-
set ꝑsumptio. nõ s᷒ hēbant certitudinē spei. s᷒ n̄ ē aliã
dare q̄ certitudinē ꝑscie vel reuelatiõis. s᷒ vi᷒ q̄ aliq̄-
bus saltē eēt data. Cõtra. Pl⁹ ē dare certitudinē d᷒
gloria q̄ dare graȝ. multis eñi de⁹ dat graȝ q̄bus tñ
nõ reuelat certitudialit᷒ suã gliaȝ. s᷒ cū nõ habuerunt
graȝ sicut supra ꝓbatū ē. ptȝ q̄ nec stabilitat᷒ ꝑsciaȝ.
Itē dya⁹ siue lucifer nõ hūit ꝑsciaȝ de statu. q̄ nõ
erat ꝑmãsurus. s᷒ si ip̄e fuit plen⁹ sapia et ꝑfect⁹ deco
re inter oēs. vi᷒ q̄ nlli alij habuerūt. Itē ōndit᷒ ꝑ de-
ductionē ad duplex incõueniēs. Unū incõueniēs est
excusatio dyaboli siue sui peccati. Possȝ eñi de pctõ
suo q̄dãmõ se excusare. q̄ sciaȝ nõ hūit quã de⁹ alijs
ãgel' dedit. Aliud incõueniēs vi᷒ accusatio dei. q̄ añ
vi᷒ puniisse malos q̄ mali fuerit. et q̄ añ graȝ suã siue
donū scie sbtraxerit q̄ alijs dedit q̄ n̄ ꝑcellebãt ipos.
14 nec merito vite. nec dignitate nature. R᷒. circa du-
plex fuit opinio. sicut tãgit mgr̄ in lr̄a. Quidã eñi di-
cere voluerūt q̄ bonis q̄ ꝑmãsuri erãt data ē reuela-
tio siue ꝑscia sue stabilitatis. et hoc loco spei. rõe cui⁹
iã q̄dãmõ bti erãt. Et innitūtur illi v᷒bo Aug. qð di
cit opinãdo sup Gen̄. ad lr̄aȝ. forte de⁹ dyabolo reue
lare noluit q̄d factur⁹ vel passur⁹ eēt. ceteris v᷒o reue
lare voluit q̄ in v᷒itate mãsuri eēnt. Alia est positio
q̄ nullis data ē ꝑscia sui stat⁹. q̄ hr̄e certitudinē de
sua ꝑmãsiõe ē cognitio magis spectãs ad statū ꝑmij
q̄ ad statū meriti. τ h⁹ signū ē q̄ d᷒ aut paucissimis.
aut nullis reuelat quãtūcūq̄ dilectis τ amicis se cer-
titudialit᷒ glorificãdos. hec eñi cognitio poti⁹ ē expe-
diēs ad gaudēdū q̄ ad merēdū. vñ q̄ ãgeli erãt i sta-
tu meriti oēs. q̄ nõdū erãt beati. iõ nullis data ē hec
cognitio. Et h̄ positio magis ē rõnabilis. et mag᷒ pla
cet mgr̄o. et mag᷒ cõsonat v᷒bis Aug. sicut ptȝ in lr̄a.
et xj. de ci. vbi dicit q̄ pares fuerūt ãgeli q̄tū ad ꝯdi-
tiões añ lapsū. vñ si alicubi videt᷒ dicere cõtrariū. si
q̄s inspiciat adiacētiã. aut opinãdo. aut q̄rēdo dicit.
15 et iõ hec positõ mag᷒ ē tenēda. Ad illud s᷒ qð obi᷒ q̄
de⁹ dedit ãgelis ꝑcognitionē reꝝ mūdanaꝝ. dicēdū. q̄
nõ ē sile. q̄ cognitio vniuersi spectat ad ꝑfectionē na
turalis cognitionis. s᷒ certa cognitio sui stat⁹ spectat
ad ꝑfectionē glorie. τ iõ solū hȝ dari qñ i statu tali po
nitur a quo nõ pt cadere. et sic ptȝ illud. Ad illð qð 16
obi᷒ q̄ si nõ erãt certi. s᷒ vi᷒ q̄ rõnabilit᷒ poterãt dubi-
tare et timere. dð. q̄ ē certitudo ex pte cognitiue. τ ex
pte affectiue. Certitudo ex parte cognitiue ē duplex.
Una scȝ infallibilis. vt qñ ita scit aliq̄d q̄ falli n̄ pt.
Altera ꝓbabilis. vt qñ hȝ verisimiles rões ad hoc si
ue ad vnã ptē. ita q̄ ad oppositum aut nullas hȝ aut
paucas. et ãgelis fuit certitudo secūdo mõ nõ primo
Ipi eñi rõnabiliter ꝯijcere poterãt ex his bonis q̄ ac
ceperãt q̄ ad btitudinē parati erãt. maxie cū in se nul
lã viderēt maculã. Certitudo ex pte affectiue est du-
plex. vna in expectãdo. alia in tenēdo. Expectare est
spei. s᷒ tenere ē cõprehēsionis. scða non potuit eē in an
gelis añ ꝯfirmatiõeȝ. pria fuit semiplene. et min⁹ ple
ne q̄ in viris sanctis. q̄ in his ex grã et meritis. in ill᷒
erat ex affectiõe nature. Ex his patet oba. q̄ certitu
do ꝓbabilis q̄ nõ hēbat rões ad oppositū liberat eos
a dubitatiõe et a penali timore. Patȝ etiã vltio obm
q̄ aliquã certitudinē habuerūt. s᷒ tñ nõ optet q̄ esset
maior certitudie spei. Et ad illud qð obi᷒ q̄ ꝓximio 17
res erant. dicendum q̄ proximiores erant quantum
ad statum. quia medij erant inter gloriam et miseri-
am. s᷒ tñ q̄ mag᷒ distabãt q̄tū ad meritū. q̄ nõdū ha-
bebãt pign⁹ glorie primitias spūs sicut hñt viri san-
cti in hac vita. de q̄b⁹ dicit Apl's Ro. vj. spes aūt nõ
cõfundit q̄ charitas dei. τc̄.

Questio. ij.

Utꝝ mal' ãgelis ṙuelari potuit suus casus. Et q̄ nõ
vi᷒. Omnis certa cognitio future pene et miserie ē pe
nalis. sed si ãgelus certitudinalit᷒ sciret se peccaturū.
cū certo iudicatorio cognosceret peccatū eē punien-
dū. et peccatorē a deo sepatū eē miserū. haberet ꝑco-
gnitionē certã sue miserie. s᷒ penã añ culpã haberet.
sed hoc ē cõtra ordinē diuine iusticie. s᷒ si deus cõtra
ordinē diuine iusticie nõ pt facere. deus nõ potuit re
uelare. Itē omnis certa ꝑcognitio de amissione ali
cuius boni cogit hoīeȝ desperare de illo. s᷒ de⁹ nemi-
nē innocētē pt cogerē ad desperatiõnē. q̄ non pt co-
gere ad peccatū. s᷒ nõ potuit ãgelo reuelare casuȝ su-
um. Itē fiat argumētū Ans᷒. i li. de ca. dyaboli. Si
dya⁹ sciebat casū suū. aut volebat. aut n̄. Si volebat.
s᷒ iã ceciderat. s᷒ ꝑsciebat se casurū. Si ꝑsciebat et no-
lebat. s᷒ quãto mag᷒ nolebat tãto pl⁹ dolebat. et quã-
to dolebat mag᷒ iustior erat. et quanto mag᷒ dolebat
erat miserior. s᷒ q̄nto iustior tãto miserior. s᷒ hoc ē in-
cõueniēs. s᷒ τc̄. Item fiat argumētū mgr̄i. si ꝑsci-
uerūt. aut s᷒ vitare potuerūt et noluerūt. et ita nõ ce-
ciderūt. aut vitare voluerūt et nõ potuerūt. et ita mi-
seri fuerūt. aut vitare potuerūt et noluerūt. et ita fue
rūt stulti et maligni. si s᷒ quodlibet istoꝝ ē ipossibile.
ipossibile ē. q̄ habuerit ꝑsciaȝ sui casus. Sȝ ꝯtra. do
min⁹ potuit predicere petro suū peccato casum suū
sicut Math. xxvj. et in alijs euãgelijs. s᷒ pari rõe
potuit reuelare lucifero. Item Bern̄. de gradibus
humilitatis tractãs illud verbum Ysa. xiiij. Ponam
sedem meam ad aq̄lonē. puto ꝑ aquilonem repro-
bandos homines fuisse designatos ꝑ sedem potesta-
tē in illos. Et in seq̄ntib⁹ dicit. q̄ in prescia dei suum
ꝑuidit ꝑncipatū q̄ debebat ꝑesse mal'. et iõ dixit po
nã sedē. s᷒ ꝑncipatus seq̄bat᷒ casum. et si potuit ꝑ-
uidere ꝑncipatū. videt᷒ similiter q̄ potuit ꝑuidere ca
sum. Item videtur q̄ rationes de penã nõ valeant

tuplici ex causa. Deus eñ potest separare q̄ natura-
liter sunt cōiuncta. vt in igne calorē a luce. sicut dicit
Basilius. ergo multo forti⁹ cognitiōez p̄dictam a pena.
Preterea. quātūcūq; aliq̄d sit punibile. tñ nō punit
nisi subiectū punibile sit. vñ si aīa petri eēt in infer-
no nō puniretur. ergo cū āgelus eēt in statu illo inocēs.
et nllo nō ad penā dispositꝰ. patz rc. Itē vī q̄ rō de
desperatione nō valeat. q2 sicut p̄cognitio dānatiōis
est occasio desperatiōis. ita p̄cognitio glorie ē occasio
p̄sumptiōis. Sed p̄sumptio nō impedit q̄n deꝰ pos-
sit reuelare futurā glorificatiōez. ergo pari rōe despera-
tio nō impedit q̄n deꝰ possit reuelare lapsum. Si tu
dicas q̄ nō ē simile. q2 ex parte illa est occasio. hic est
necessitas. Contra. desperare ē actus volūtatis deli-
beratiue. et actus q̄ est peccatū. s nihil pōt cogere vo
lūtatē ad aliq̄d maxime ad peccatū. ergo rc. Itē p̄scia
dei nō ponit necessitatē. ergo nec p̄scia dyaboli. ergo si sciret
q̄ posset aliter eē. ergo posset adhuc sperare. nō ergo co-
18 geretur desperare. R. dōm. q̄ āgelus certā p̄scien-
tiam sui casus habere nō potuit. Cum eñ hoc eēt cō
tingēs. scire certitudinalr nō potuit nisi ab eo qui cer
titudinaliter oīa cognoscit. et tā necessaria q̄ contin-
gētia. q2 eiꝰ cognitio ex re nō pendet. talis ē deus so-
19 lus. nō ergo potuit p̄scire nisi dño reuelante. Deus eñ
sibi reuelare non potuit. q2 nō debuit p̄dicere qđ po
tuit. sicut p̄dixit petro. qđ non voco reuelare. s certā
interius illūiationē dare ad p̄cognoscēdū suū lapsuz.
hoc voco reuelationez. Hāc aūt dare deꝰ nō potuit
de potētia ordinata. q2 talis p̄cognitio de necessitate
hz annexā culpā ad miseriā. aut eñ sibi placeret q̄ la
beretur ꝛ ita esset impius. aut displiceret et ita esset
miser et dolorosus. vtrūq; est deo impossibile ꝛ inor
dinatum. siue innocenti infligere penā. siue innocen-
ti dare ē innocēs habere culpā. et hoc p̄bat ratio p̄ria
Ans. et mgri. Alia vero rō de desperatione p̄bat q̄
nō potuit āgelis reuelari sua dānatio. q2 impossibile
ē certum de dānatione sperare. vñ illa via bona ē
20 concedenda. Ad illud ergo qđ obī. pmo q̄ potuit ei
deus reuelare sicut et petro. soluitur. q2 petro non re
uelauit sed p̄dixit. vñ petrus nō intellexit simpliciē. s
sub cōditione. vel etiā non bene aduertit vsq; ad lap
sum. sic credo q̄ potuit p̄dicere angelo. Tñ aliqui di
cūt q̄ non ē simile. q2 lapsus petri erat repabilis. non
21 sic lapsus angeli. Ad illud qđ obī q̄ p̄uidit suū do-
miniū. q̄re silr nō suū p̄cipitium. dō. q̄ d̄ ip̄o Bern.
miratur. et soluit q̄ ita potuit eē sicut de Joseph. qui
vidit suum p̄ncipatū. et nō p̄uidit suā venditiōez. s
dyabolo potuit dñs reuelare dominiū et nō p̄cipi-
tium. q̄m dominiū illud nō de necessitate hz annexū
p̄cipitium. potest eñ aliquis bonus domiari malis.
Aliqui tñ voluerūt dicere q̄ illud qđ dictū est ad aq-
lonem. verbū est p̄phete. dyabolus eñ volebat pre-
esse et aliis sedē dnationis sue preponere. et p̄pheta
p̄dicens qđ euenturū sibi fuerat. dicit aquilonē. in h
21 signans malos. Ad illud qđ obī contra rationem
de pena. dōm. q̄ ab ip̄a cognitione separare penam
siue dolorem est auferre bonam voluntatem. quia q̄
preuidet se facturum malum et non dolet. hoc ip̄o
malus. ꝛ ita ista cognitio necessaria dispositiōe dispo
nit animam vel ad penam vel ad culpam. nec debet
auferre et separe penam. vt ex hoc redundet culpa. ꝛ
23 sic patet illud. Ad illud qđ obī de desperatione. di-
co q̄ supposito q̄ p̄uideret lapsuz et impossibilitatē
resurgēdi. cogeretur desperare. quia hec cognitio nō
potest stare cum spe. vnde si quis non credit aliaz vi
tam. necessario despat de futura vita. quia hoc neces
sario exigit ad spem. sicut qui certus est d̄ dānatiōe.
desperat de salute. vñ non est simile de p̄sumptionis
occasione et p̄scientia dei. q2 illa nō auferūt quod est
necessariū ad habilitatē et salutē. s hec p̄cognitio cer
ta necessario aufert certitudinem ad oppositū. et ita
certitudinem spei.

Consequenter tertio loco queritur vtrū creati
sunt angeli illuminati cognitiōe matutina. Et
circa hoc q̄runtur duo. Primū ē vtrum cogni-
tionē matutinā habuerūt in ip̄a creatione. Secūdū
ē vtrū vespertinā pꝰ glorificatiōez.

Questio .j. c

Q2 in ip̄a creatione habuerūt cognitionē matutinā
ostendit pmo p Aug. Aug. eñ sup Gen. quasi per
totum sic p̄sequit illos septē dies. vt p hoc itelligat
septemplicē cōuersionē angeloꝝ sup res. et dicit q̄ si
mul tpe oīa facta sunt. ꝛ ab angelis cognita. si ergo qui-
libet dies habet mane et vesperā. et isti dies fuerunt
a principio cōditiōis angelice. q̄libet āgelus hūit co-
gnitiōez matutinā et vespertinā a sue creatiōis pri-
mordio. Itē idem Aug. iiij. sup Gen. ad lraz. Mēs
angelica pura charitate inherens verbo dei. postea
q̄ illo ordine creata est vt precederet omnia. postea
vidit in verbo dei facienda q̄ facta sunt. si ergo omnia si-
mul cōdita sūt. necesse ē q̄ hāc cognitionē habuit an-
gelus ab instāti creatiōis. s cognitio in vbo ē cogni-
tio matutina. ergo rc. Itē dyoꝰ dicit q̄ āgeli sūt lumi-
na. ergo qđ āgelꝰ videt in se. videt in lumine. ergo cognitio
matutina eo ip̄o dī matutina. q2 ē in lūie. cū āgeli h
habuerunt a sua creatione. patet rc. Item angeli
añ lapsuz i p̄ncipio sue cōditionis nullā habebāt im-
puritatem peccati nec obscuritatem mētis. ergo vi-
detur q̄ cognitio eoꝝ esset cognitio clara. ergo vi-
det q̄ matutina. et ita ab instanti creationis cogni-
tione matutina perfecti sunt. Cōtra. cognitio matu 14
tina est cognitio qua quis cognoscit in ip̄o verbo. s
in verbo non potest aliquis aliquid videre nisi vide-
at verbum. verbum autem nullus potest videre nisi
beatus. si ergo angeli in principio sue conditiōis nō
fuerunt beati sicut supra probatuz est. ergo rc. Itē
lux faciebat vespere et mane. sed lux dicit angelicam
naturam formatā. sicut dicit Aug. et super Gen. ꝛ de
ciui. et formata fuit per gratiam et gloriam. cum ergo
angeli nec per gratiam. nec per gloriam habuerint
in principio conditionis q̄ non essent lapsi. ergo rc.
Item si in principio conditionis habuerūt cogni-
tionem matutinam. cum demones habeant sibi da-
ta integra splendidissima. maxime q̄ spectāt ad co-
gnitionez matutinam. ergo adhuc haberēt cognitio-
nem in verbo. quod est contra Aug. de ci. q̄ dicit de
xp̄o q̄ innotuit demonibus non p id quod est vita
et lumē et incōmutabile. sed per quēdaz lucis effe-
ctū. Item sicut patet ex textu. vespere p̄cedit ma-
ne. vnde dicitur factum est vespere rc. ergo cognitio
vespertina matutinā. sed cognitio vespertina sequi-
tur existentiam rerum sicut dicitur sup Gen. ad lraz
li. iiij. vbi dicit Aug. Nisi prius sit qđ cognoscat co-
gnosci nō pōt. ergo cognitio matutia sequitur vesptinaz. ergo
oportet q̄ sit pꝰ existētia reꝝ. ergo non fuit cōcreata āgelis a
p̄ncipio. Est igit qđ quō si oīa sil' creata sūt. q̄liter an-
gelus pōt cognoscere res fiendas de primo creatis.
Rursus si matutia cognitio ē gloriosa. quō potuit eē

in angelis a suo primordio.cū omnes equales fuerit
sicut Aug.videt velle dicere ad orosiū et mgr̄ dicit
25 in lr̄a. R°.dōm q̄ circa hoc diuerse sunt positiões
q̄ cōsurgūt ex diuersificatiōe verboꝝ Aug.in hac ma
teria.Quidā enī attēdētes ad verba Aug.sup Gen̄.
ad lr̄am.dicūt q̄ qn̄ q̄rit vtrū angeli a principio sue
creatiōis cognitionē habuerint matutinā:faciēda ē
vis.aut enī querit de omnib᷒.aut de aliquib᷒.Si de
oībus.sic rn̄dent q̄ nō oēs habuerūt.lucifer enī nūq̄
habuit cognitionē matutinā.q2 nūq̄ diuinā lucē vi
dit in seipā.sicut in antecedētib᷒ mōstratū ē. Si aūt
queratur de aliquib᷒.sic dicunt q̄ habuerūt. q2 simul
tpe sunt creati et ad deū p̄ gloriā cōuersi.et in eodē
instāti sunt formati et a tenebris diuisi. et in eodem
res oēs cognouerūt s̄m suū ordinē et connexionē.et
hoc in ip̄o verbo.q̄ res et si in eodē instāti ꝛ simul cū
angelis fuerūt condite.tn̄ angeloꝝ cōditiōe et ip̄orū
ad deū conuersione sunt posteriores natura ꝛ digni
tate.et ideo dr̄ q̄ angeli in verbo cognouerūt res fa
ciendas.et illud expresse videtur sonare v̄ba Aug᷒.
in iiij.sup Gen̄.ad litterā circa finē. Sȝ qm̄ Aug.xi.
d̄ ci.dei exp̄sse vr̄ sentire ↄtrariū.ibi enī dicitur q̄ fue
rit mora int̄ creationē et lapsū.et q̄ an̄ lapsū nec bo
ni p̄scij fuerūt beatitudinis.nec mali miserie. nec illi
lux.nec illi tenebre erāt.iō ne sibi cōtradicere videat̄
26 distinguūt aliq̄ cognitionē matutinā dupl'r.Cogni
tionē enī matutinā vocat Aug.cognitionē in verbo.
In verbo aūt dupl'r dicunt̄ cognoscere.Uno mō p̄
fecte scȝ speculando et intuēdo ip̄m verbū.et in ip̄o
alia.et hec cognitio facit beatos. Alio mō suscipien
do illuminationē a verbo.et in illa susceptiōe cogno
scere alia.et hec cognitio fuit angelis innata.q2 indi
dit eis deus oīm sp̄es.et lumē sup mētes angeloꝝ ex
pandit quo cognoscerent facta et facienda.et hec co
gnitio matutina ē de qua loquit̄ Aug. sup Gen̄.ad
lr̄am.et hec fuit in angelis.et p̄ hoc soluit cōtrarieta
tem ad vtrāq̄ ptem.Hanc etiā dicunt in demonib᷒
remāsisse.sed obscuratā ꝑpter culpā. iō nō matuti
nā eē dicendā.Et sicut distinguūt in cognitione. ita
27 etiā distinguūt i luce et in tenebris.Q2 scȝ vno mō di
cunt̄ angeli lux ꝑpter irradiationē ab illa supna lu
ce ꝓcedentē s̄m statū nature p̄ quas cognoscūt res
in proprio genere cognitiōe q̄ dr̄ vespertina.et refe
runt ad deū.et sic dr̄ matutina.et tenebra p̄ opposi
tū dicit̄ ignorātia q̄ ab angelis ē exclusa.vnde dicun
tur repleti fuisse sapia.Alio mō dr̄ lux ip̄e angel᷒ ꝑ
pter irradiationē ꝓcedentē a summa luce s̄m pleni
tudinē gratie cōsūmate siue glorie.q̄ dicunt̄ angeli
illuminati vt beate sapienterq̄ viuerēt.et in hoc sta
tu dr̄ matutina cognitio ꝓprie q̄ nūq̄ fuit nisi in an
gelis beatis.et sic diuersis modis loquit̄ Aug᷒.Ex
his patēt rōes ad vtrāq̄ ptem. Quia rōes ad primā
ptem intelligunt̄ de cognitiōe matutina large dicta.
scȝ primo mō.rn̄siones vero ad oppositū itelligunt̄
de cognitione matutina ꝓprie dicta q̄ scȝ ē p̄ gloriā.
et hoc curialius ē dicere q̄ȝ dicere q̄ Aug. dicat ↄtra
ria.et tanq̄ instabilis mō dicat hoc.mō contrarium.
Nisi enī distinguat̄ qd̄ dicit̄ sup Gen̄.recte vr̄ cōtra
riari ei qd̄ dr̄ xj.de ciui.dei.Quicq̄d aūt sit de opinio
ne Aug. in ꝓductione rerū ita determinat̄. cū alijs
sanctis ↄtradicere videat̄.nō est tn̄ credendū q̄ tāt᷒
homo sibi ↄtradicat maxie in his q̄ nō retractat.Ue
rū qualitercūq̄ intelligant̄ verba ei᷒ magis standū
ē his q̄ dicunt̄ in li.d̄ ci.vbi loquit̄ asserēdo. q̄ȝ super

Gen̄.ad lr̄aȝ.vbi ip̄emet ꝓtestat̄ se loqui inq̄rendo.
Cū igit̄ ibi dicat q̄ in angelis mora fuit inter creatio
nē et lapsum.ac p̄ hoc inter glorificationē et creatio
nē.et cognitio matutina ꝓprie sit gloriosa. tenēdū ē
q̄ illā nō habuerūt a sui cōditiōe. Ad auctes igit̄
in ↄtrariū.aut soluendū ē q̄ ip̄e locutus fuerit inqui
rendo et opinādo.aut certe rn̄dendū ē per distinctio
nē ut p̄dictū est. Questio.ij. f
Utrum in angelis sit cognitio vespertina p̄ glorifica
tionē.Et q̄ sic.vr̄.Aug.iiij.sup Gen̄.ad litterā loq̄ns
de hierl'm superna.dicit.ibi semp ē dies in cōtempla
tione incōmutabilis veritatis. semp vespere in co
gnitiōe creature in seip̄a.semp mane ex hac cognitio
ne in laudē creatoris est. Itē ratione.eadē lux est q̄
faciebat vespere et mane.si ḡ lux q̄ facit mane ē illu
minatio glorie.ḡ in hac illuminatione est vespere.ḡ
in statu glorie est cognitio vespertina. Itēȝ cogni 28
tio vespertina est cognitio rerum in genere proprio.
sed angelus gloriosus in proprio genere cognoscit
res.ergo cognitionem habet vespertinaȝ. Itē ange
lus gloriosus āplius laudat deū q̄ȝ homo viator.sed
homo viator non soluȝ laudat deū in sua maiestate.
s̄ in opeꝝ suoꝝ multiformitate.ḡ et angel᷒ beatus.
sed hoc lati᷒ p̄supponit cognitionē.ḡ ꝛc̄. Contra.ij.
Coꝝ.xiij.Cum venerit qd̄ p̄fectuȝ est.euacuabit̄ qd̄
ex pte ē.s̄ cognitio vespertina iō dicitur vespertina. 29
q2 tenebre ē admixta.āgeli aūt vident in luce plena.
ḡ ꝛc̄. Itē cognitio fidei q̄ est p̄ speculū euacuat̄ ad
ueniēte glorie cognitione q̄ consistit in vidēdo v̄buȝ
eternū.si ḡ cognitio vespertina iō vespertina ē q2 in
vmbra creature.ḡ non stat cū cognitiōe glorie. Itē
mane veniēs expellit vesperā.et sil'r vespera expellit
mane.sed in angelis continue ē cognitio matutina q̄
vident in ip̄o verbo sine interpolatione.ḡ non hȝ lo
cum in eis vespertina cognitio. Itē vespera ē p̄ de
clinationē solis ad occasū.s̄ in angelis beatis nūq̄
est approximatio ad occasū.s̄ cōtinu᷒ fulgor et calor
lucis eterne.ḡ nunq̄ est in eis cognitio vespertina.ꝛ
ꝑpter hoc ē qd̄ cum tā mane q̄ȝ vespere vtrūq̄ ipor
tet approximationē ad noctē et ad tenebras.et ange
li distent distantia omnimoda.tam a frigore peccati
q̄ȝ ab ignorātia veri.vr̄ q̄ nec matutina nec vesperti
na cognitio sit ponēda.s̄ potius meridiana. Querit̄
igit̄ ꝓ quāto dicat̄ cognitio matutina.et ꝓ quāto ve
spertina.ꝛ quare nō ponit̄ dn̄a tercia scȝ meridiana.
Et iuxta hoc querit̄ ad quos ptineant iste cognitio
nes.et de ip̄aꝝ ordine et prerogatiua.vt sic elucescat
haꝝ cognitionuȝ quidditas et natura. R°.ad p̄di 30
ctorū intelligētiā ē notandū.q̄ sicut vult Aug. Dis
creatura quātū est de se tenebra ē.deus autē lux est.
et tenebre in eo non sunt vlle.sicut dr̄ in prima cano
nica Ioh.j.vbi glo.dies dicit illustrationem a luce
ꝓcedentem super hec tenebrosa.mane aūt et vespe
ra dicunt media inter diem et noctem s̄m accessum
et regressum. Intelligendum igitur q̄ diuina lux il
luminans angelum illuminatione perfecta ad cogni
tionem sui facit angelum lucē. et cognitio ipsius dei
in se dies dicit̄.quia pura ē lux.et cognitio.et cogno
scendi ratio. Lux ista angelica sic illuminata habet
cognoscere creaturam. et sic quia cognoscit id qd̄ est
tenebra.est eius cognitio mane vel vespera appella
ta. sed vespera prout cognoscit creaturam in seipsa.
mane p̄ut ex illa cognitione consurgit ad laudem.
et refert ad cognitionē ipsius quā hȝ in verbo.Aus

Aug. de ciui. dei. xi. ca. vii. Sciētia creature in cōparatione sciē creatoris quodāmō aduesperascit. item illucescit et manescit cū ipa refert in laudē dilectationēq creatoris. nec in noctē vertit̄ nisi cū creator amore creature relinquit̄. Vñ nota q̄ et si ad similitudinē hui⁹ lucis visibilis dicat̄ ibi mane et vespere. sicut dictū ē. tñ ē duplex dr̄ia. Vna. q̄ ibi vespera nō vertit̄ in noctē. sicut in luce materiali. Altera vero q̄ mane nō succedit meridies. neq̄ diei vespere. sed totū ē simul. Vñ Aug. sup Gen. iiii. Simul inde hñt diē. et vesperā. et mane. et sic pz q̄ in āgelis beatis ē nūc cognitio vespertina cū matutina. nec hñt successionē vel ordinē tpis. hñt tñ ordinē dignitatis. q̄ vt dicit Aug. xi. de ci. cognitio creature in seipa decoloratior
31 ē q̄ cū in dei sapia cognoscitur. Ad illō ḡ qd̄ obi. q̄ cōtenabit̄ qd̄ ex pte ē. dō. q̄ falsū ē. imo bñ pt eē pfecta. in ,pprio genere. Et si dicat̄ aliquo mō min⁹ pfecta hoc ē respectu cognitiōis in vbo. Verūtñ nō hñt oppositionē. q̄ hec ipfectio non venit ex pte cognoscentis. sed ex pte cognoscibilis vel ipius medii. et per hoc patz sequēs de fide. q̄ ibi ē impfectio ex pte cognoscētis nō cogniti. Ad illud qd̄ obi. q̄ vespera dclinat ad occasum et nō cōpatit̄ mane. dō. q̄ vez est 32
in his vbi ē vespera et māe ,ppter lucis variationē. non ibi vbi simul cōuertit se āgel⁹ ad creaturā et deū. nec ē ista diuersitas nisi solū rōe diuersi modi cognoscendi. q̄ q̄uis sint diuersi. nō sunt tñ oppositi. sed vn⁹ famulat̄ alteri. et vn⁹ pficit alteꝝ non excludit. Ex his etiā patere pñt alie qōnes scz in quibus sint iste cognitiōes. q̄ ,ppric in beatis āgelis nisi noia extendant̄. Patet etiā q̄re nō di cognitio creature dies sine meridies. sed cognitio diei. q̄ oīs creatura tenebra. Pz etiā q̄ cognitio matutina pcellit ,ppē pleniorē lucē. ob quā clarior ē et certior et altior. et sic pz totū.

Distinctio quinta. Quales facti sunt angeli auersione et cōuersiōe cadentiū

Post hec cōsideratio zc. Supra ondit mgr̄ quales facti sunt angeli in sua prīa conditione. hic scd̄o intēdit agere q̄les facti sunt auersione et cōuersiōe. Diuidit̄ āt h̄ ps in tres. In prīa agit de auersiōe et cōuersione. In secūda de cōfirmatiōe et obstinatiōe. infra dis. vii. Supra dictū ē q̄ āgeli zc. In tertia de ordinū distictiōe. infra dis. ix. post pdicta supest cognoscere. Prīa ps hz duas. In prīa agit de cōuersiōe et auersione. In scd̄a de ruina q̄ cōsecuta ē auersionē. et hoc infra di. vi. pterea sciri. zc. Prīa pars hz tres. In prīa ondit qd sit auerti et cōuerti. In scd̄a ondit a quo sit. ibi. habebāt eñ oēs zc. In tertia quedā dubia circa cōuersionē mouet et soluit. ibi. si aūt q̄rit̄ vtꝝ post creationē. Et illa tertia ps hz tres partes sm̄ tres dubitationes q̄s determinat et explanat. Prīo cū determinat vtrū bonis grā sit collata ad hoc vt efficaciter cōuerterentur. Scd̄o vero vtꝝ malis sit sua auersio imputāda cū gratiā nō habuerit. ibi. ideoq̄ quibusdā vr̄ zc. In tertia vero determinat vtꝝ cōuersio fuerit meritoria cōfirmatiōis. ibi. Hic q̄ri solet vtꝝ in ipa cōfirmatiōe zc. Et hec tria tangunt̄ in vniuerso. scz auersio luciferi. cōuersio alioꝝ minoꝝ. et cōuersio bonoꝝ.

Ostendit quid sit auerti a deo et quid conuerti ad deum. a

Post hec cōsideratio adducit inquirere quales effecti sūt dū diuiderent̄ auersiōe et cōuersiōe. Post creatiōez nāq̄ mox qdā conuersi sūt ad creatorē suū. quidā auersi. Cōuerti ad deū fuit ei charitate adherere.
a [a] auerti est odio habere vel inuidere. Inuidie nāq̄ mater ē supbia qua voluerūt se parificare deo. In conuersis q̄si in speculo relucere cepit dei sapia q̄ illumiati sunt. Auersi vero excecati sūt. Et illi quidē cōuersi sūt et illūinati a deo grā apposita. Isti vero sunt excecati nō imissiōe malitie sz desertiōe grē a q̄ deserti sūt. nō ita q̄ prius data subtraherel̄. sz q̄ nūq̄z ē apposita vt conuerterent̄. Hec est ḡ cōuersio et auersio q̄ diuisi sūt q̄ natura boni erāt. vt sint alij supra illud bonū p iusticiā boni. alij illo corrupto p culpā mali. Cōuersio iustos fecit. et auersio iniustos. vtraq̄ fuit volūtatis. et volūtas vtriusq̄ libertatis.

A quo sit auersio. et cōuersio et tāgit breuiter q̄ a libero arbitrio docēs qd sit. b

Hēbāt eñ oēs liberꝝ arbitriū qd̄ ē libera ptās et habilitas volūtatis rōnalis. Poterāt eñ volūtate eligere qdlibet. et rōe iudicare. i. discernere. in qb⁹ cōstat liberū arbitriū. nec creati sūt volētes auerti vel cōuerti. sz habiles ad volēdū hoc vel illō. et p⁹ creatiōez spōtanea volūtate alij eligerūt malū. alij bonū. et ita discreuit d⁹ lucē a tenebris. sic dicit scripf̄a. i. bonos āgl'os a mal'. et lucē appellauit diē. noctē vō tenebras. quia bonos āgl'os grā sua illūinauit. malos vō excecauit.

Determinat vtꝝ bonis gratia collata sit ad hoc vt efficaciter cōuerterentur. c

a Auerti ē odio hr̄e vel inuidere. Cōtra. nulli⁹ cōscia pōt odisse dm̄. cū oēs appetāt naturalit̄ summū bonū. ḡ vr̄ sm̄ h̄ q̄ nullus auertat̄. R. dōz. 1
q̄ mgr̄ non diffinit h̄ quācūq̄ auersionē. sed auersionē cōsūmatā in qua ē obstinatio et rebellio cōtra deū q̄ fuit in dyabolo ex q̄ vidit se nō posse cōsequi qd̄ ābiebat. Ad 2
illō ḡ qd̄ dicit̄: q̄ null⁹ cōsciētia pōt deū odisse. dō. q̄ Aug. illud retractat. attamē veritatē aliquo mō hz illud verbū si itelligat̄ de deo inq̄tū ē summū bonū. ad qd̄ pticipādū factā ē creatura rōnalis. vñ cum semp appetat beatificari. nunq̄ beatificātē odit. nihilomin⁹ cōtingit deū cōsiderari vt iustū ponērē leges et infligētē pēnas. et sic multi odiūt qui scz peccāt in spiritū sanctū.

Si aūt querit̃ vtꝝ post creationē cōuersis aliquid collatū sit p qð cōuerterent̃ .i. diligerēt deū. dicimus qꝫ [b] ē eis collata gratia coopans sine qua non pōt proficere rationalis creatura ad meritū vite. Cadere eīn pōt p se. sed pficere non pōt sine gratia adiuuāte. Nō indigebat angelus gratia p quam iustificaret̃. qꝛ mal⁹ nō erat. sed qua ad diligēdū deū pfecte et obediēdū adiuuaret̃. Operās quidē gr̄a dicit̃ q̄ iustificat̃ impius .i. de impio fit pius de malo bon⁹. Coopās vō gratia qua iuuat̃ ad beniuolēdū efficacit̃ et deū p̄ omib⁹ diligendū. et ad opandū bonū. et ad pseuerādū in bono. et hmōi de quib⁹ postea plenius dicem⁹. Data est ergo āgelis q̄ pstiterūt cooperās gratia p quā cōuersi sunt vt deū pfecte diligerēt. Cōuersi ergo sūt a bono quod hēbāt nō pdito. ad mai⁹ bonū qð nō habebāt. et facta ē ista cōuersio p gratiā coopantē libero arbitrio. q̄ gratia alijs qui ceciderūt apposita nō fuit.

Dubitatio .i. — Rꝫ.

Qua gratia indigebat angel⁹ et qua non.

Quid gr̄a operās q̄d coopās

a

Determiat vtꝝ malis sit sua auersio imputanda cū gratiā nō habuerit.

Dubitatio .ij.

Ideoq3 a quibusdā dici solet nō eē mal' imputādū ill' qui auersi sūt et nō ɔuersi. qꝛ sine gratia cōuerti nō poterāt. Sꝫ illa nō ē eis data. nec culpa illoꝝ fuit qꝫ non est data. qꝛ in eis nulla culpa adhuc p̄cesserat. Ad qð dici pōt qm̄ quibus apposita ē ipsa gratia non fuit ex meritis coꝝ. alioquin iam non eēt gratia. si ex merito qð esset ante gratiā daret̃.

Rꝫ.

Qꝫ vero alijs nō est data. culpa coꝝ fuit. qꝛ cū stare possēt noluerūt quousq3 gratia apponeret̃. sicut alij pstiterunt donec illis cadentibus p supbiā eis gratia apposita est. A pte ergo cadentiū culpa in hoc dep̄hendi pōt. qꝛ licet sine gratia nequirent pficere quā nondū acceperāt. id tn̄ qð eis collatū erat in creatiōe poterāt non cadere .i. stare. qꝛ nihil erat qð ad casū eos compelleret. sed sua spontanea volūtate declinauerūt. qꝫ si non fecissent. qð datū est alijs vtiq3 daret̃ et istis.

Qua culpa gr̄a nō est data malis.

Determiat vtꝝ cōuersione. boni āgeli meruerūt cōfirmationē. [c]

Dubitatio .iij.

Hic queri solet vtꝝ in ip̄a confirmatiōe beati fuerint angeli. et an ip̄am beatitudinē aliquo mō meruerint. Qꝫ in ip̄a confirmatione beati fuerint. plures cōtestant̃ auc̄tes. et iō p constanti habendū est. Utrū vero p gratiā tūc sibi datā ip̄am beatitudinē meruerūt ambiguū est. Quibusdā eīn placet qꝫ eā meruerunt p gratiā quā in cōfirmatione pceperūt. simulq3 in eis meritū et p̄miū fuisse dicunt. nec meritū p̄cessisse p̄mium tpe sed causa. Alijs aūt videt̃ qꝫ beatitudinē quā ceperūt in cōfirmatiōe p gratiā tūc appositā nō meruerūt. dicētes tūc nō fuisse eis collatā gr̄aꝫ ad merēdū sꝫ ad beate viuēdū. nec tūc eis datū eē bonū quo mereret̃. sed quo felicit̃ fruerent̃. Qꝫ aūt tūc in premiū acceperūt p obsequia nobis exhibita. ex dei obedientia et reuerētia mereri dicūt. et ita p̄miū p̄cessit merita. ꝛ hoc mihi magis placere fateor.

Rꝫ. quorūdam

Rꝫ. aliorum.

Consentit magister huicroi

b Est eis collata gratia coopās sine q. ꝛc. Contra. gr̄a coopās ē subseq̄ns respectu opantis. ſ nō habuerūt opantē vt predictū ē. ḡ nec coopātē.
5 Rꝫ. dom. qꝫ eadē gr̄a dī opans ꝛ coopans rōe diuersoꝝ effectuum. et ideo dicunt̃ n̄ habere gratiā opantē. qꝛ non habuerunt gr̄aꝫ mūdificātē voluntatē. habent tn̄ ipsam eandē gratiā vt adiuuātē i bona opatione. et isti effectus
4 sunt sepabiles. Ad hoc ḡ qð dicit̃ qꝫ illa est p̄ueniēs. dð. qꝫ p̄ueniēs nō dicitur ratione gratie subseq̄ntis. ſ ratione volūtatis. vel dð. qꝫ ille sūt dūe. put habēt eē in libero arbitrio lapso scꝫ hominis. ꝛ iō nō habēt locū in āgel'. Alia patēt.

D intelligētiā h⁹ ptis i q̄ q̄rit̃ q̄les facti sūt angeli p auersionē ꝛ ɔuersionē tria q̄runt̃. Prio q̄rit̃ de auersiōe luciferi. q̄ fuit caput toti⁹ malitie. Scđo q̄rit̃ de auersiōe minoꝝ āgeloꝝ. Tertio de ɔuersione bonoꝝ. Quantum ad p̄mū duo q̄runt̃. Primū ē vtꝝ peccauerit pctō supbie. Scđm ē q̄d fuerit ei⁹ appetibile.

Questio .j. a

Qꝫ peccauerit pctō supbie. videt̃ sic. sup illð Luce .x. Uidebā sathanā ꝛc. Glo. qm̄ singl'r dat⁹ erat. vt i ei⁹ casu ceteri de elatiōe timerēt. Itē Eccli. xxj. Initiū oīs peti supbia. ſ p̄mū int̃ oia pctā fuit petm̄ dyaboli. ḡ ꝛc. Itē Aug. xj. sup Geī. ad lraꝫ. fact⁹ primo se a luce diuat̃ auertit supbia tumid⁹. ꝛ ppzie ptātis delectatione corrupt⁹. Itē Ysido. ð sum. bo. li. j. c. x. Mox vt fctūs ē i supbiā erupit ꝛ p̄cipitat⁹ ð ce. est. Item ratione videtur. qꝛ non ɔtingit peccare nisi tripliciter. vicꝫ. aut ɔcupiscētia carnis. aut ɔcupiscētia oculoꝝ. aut superbia vite. sed primū peīn nō potuit esse carnis concupiscētia. nec potuit esse ap-

pctī⁹ diuitiaꝝ. q꞉ spūs istis non indiget. ꝑ necesse ē
ꝙ fuerit sup̲bia vite. Itē genera peccatoꝝ spūaliū
nō sunt nisi quattuor p̄ter auaritiā q̄ tenet quasi me
diū inter carnalia et spūalia. scꝫ sup̲bia. ira. accidia.
inuidia. ꝭ in omnibus tribus generibus ē odiū. ꝑ cū
enim odiū causet ab amore. odiū inordinatū causat
ab amore inordinato. ꝑ ante ista tria genera optꝫ ali
qd̉ peccatū spūale p̄cedere in dyabolo. ꝭ h̄ non potu
it eē nisi sup̲bia. ꝑ ⁊c̄. Itē nūq̄ p̲uertit affectus nisi
pri⁹ p̲uertat indiciū. nūq̄ꝫ p̲uertit iudiciū in his q̄ sūt
de necessitate salutꝭ. nisi aliqua excecatio sit ī rōe. ꝑ ex
cecatio rōnis p̄cedit oēm appetitū. ꝭ excecatio nō p̄t
eē qn̄ p̄cesserit peccatū. et nō potuit p̄cedere peccatū
appetitus. ꝑ p̄cessit peccatū p̄sumptiōis. ꝭ h̄ ē pecca
tū sup̲bie. ꝑ ⁊c̄. Cōtra ꝙ fuerit primū peccatū omis
sionis vī. q꞉ si ipē deliberasset vtrū illud eēt appeten
dū. nunq̄ peccasset. nec aliter vitare poterat. ꝑ tene
batur deliberare. et aū omisit deliberare q̄ illud ap
peterꝫ. ꝑ aū omisit q̄ sup̲biret. Si forte dicas ꝙ p̲ itel
lectū deiforme poterat sine d̉liberatiōe videre q̄d fa
ciendū. Contra. ad h̄ ꝙ ipē hoc inspicerꝫ optuit ipm̄
cōsiderare circūstātias appetiti ⁊ cōseq̄ntia. ⁊ ista sūt
multa. ꝭ simplex virtutis finite qd̉ cognoscit multa p̲
multa. īpossibile ē simul multa cognoscere cū se tota
lit̄ cōuertat ad cognitū. ꝑ necesse habuit deliberare.
Propterea hoc nō soluit. q꞉ quicq̄d eēt tenebat vita
re peccatū. tenebat reprimere cogitatiōeꝫ suā ne p̲ce
deret ad cōsensū. ⁊ h̄ anteq̄ cōsentiret. ꝑ aū omisit. ꝑ
⁊c̄. Itē vī ꝙ peccato ingratitudis. Berū. de gradi
bus humilitatis. q꞉ gratuite bonitati dei a q̄ cōditus
es ingratus existis. iusticiā quā expertus nō es nō me
tuis. iō audacter culpā cōmittis. ꝑ aū fuit ingrat⁹ q̄ꝫ
cōmitteret culpā illā sup̲bie. Itē ratione vī. tenet
quis gratias agere d̉ bn̄ficijs qn̄ illa cōsiderat. ꝭ dya
bolus cōsiderauit benefitia dei qn̄ respexit suā pulcri
tudinē et excellētiā. ⁊ non egit gratias. immo opposi
tū fecit. q꞉ voluit sibi attribuere qd̉ di erat. ꝑ ⁊c̄. Itē
vī ꝙ peccato infidelitatis. q꞉ Anß. de peccato dyabo
li et Berū. de gradi. humi. dicūt ꝙ dyabol⁹ nō credi
dit se eē puniēdū. siue credidit se nō d̉bere puniri. ꝭ q̄
credit pctm̄ a dō ipunitum relicq̄ ē ifidel. ꝑ dya⁹ āteq̄
peccarꝫ appetēdo peccauit p̲ ifidelitatē. Itē rōe vī.
dya⁹ nūq̄ appetiuisset nisi credidisset sibi eē bonū vl̉
possibile. ꝭ ois qui credit creaturā posse eq̄ri ipi crea
tori ē infidelis. ꝑ dyabol⁹ anq̄ꝫ sup̲biret infidelis fu
it. Itē vī ꝙ peccatū curiositatꝭ fuit primū. Berū. d̉
gradi. humi. c. xij. p̲ curiositatē a veritate cecidit. q꞉ qd̉
prius concepit curiose. affectauit illicite. et sp̲auit pre
sumptuose. Itē hoc vī ratione. q꞉ curiositatis viciū
est diligent̄ respicere qd̉ nō licet appetere. ꝭ illud nō
licet intueri qd̉ non licet cōcupisci. ꝭ dyabolus diligē
ter aspexit qd̉ supra se erat qn̄ dixit. in celū ascendā. ꝑ
manifestū ⁊c̄. Itē ꝙ inuidia fuit vī. Aug. de sancta
virginitate loquens de sup̲bia et inuidia. his duob⁹
dyabol⁹ dya⁹ est. ꝭ in primo peccato factus ē dya⁹. ꝑ
fuit sil̉ iuidia ⁊ sup̲bia. ꝑ q̄ rōe sup̲bia p̄mū. ⁊ iuidia.
Itē rōe mḡri vī. sicut p̲uerti est charitate adherere.
ita ab oppositꝭ auerti est odio hr̄e vl̉ iuidere. cū ꝑ p̲mo
peccato dyabolus fuit auersus. inuidia fuit eius pri
mū peccatum. Rꝰ. ad hoc notandum ꝙ aliqui vo
7 luerunt dicere ad p̄dictas ratiōes et auctes. ꝙ dya⁹
simul tp̲e peccauit plurib⁹ generib⁹ peccatoꝝ. natu
raliter tm̄ et principaliter pre alijs peccatis fuit pecca
tū sup̲bie. Et sic r̄ndent vnica et breui r̄nsione ad oīa
obiecta ꝙ verꝫ cōcludunt. Sed hec r̄nsio nec verꝫ di
cit. nec soluit. q꞉ cū affectus dyaboli sit simplex sicut
intellectus. intellectus nō p̄t simul plura intelligere.
vel plures cogitatiōes habere. simili͛ nec affectus si
mul et in codeꝫ instāti plura peccata cōmittere. ma
xime q̄ spectāt oīno ad diuersas actiōes. sicut infide
litas. sup̲bia. ⁊ inuidia. Preterea. esto ꝙ vera eēt. nō
soluit. q꞉ p̄dicte rōes nō tm̄ p̲bant ꝙ p̄dicta peccata
comitent sup̲biā ꝭ ꝙ añcedāt. Et ideo aliter ē dōm 8
ꝙ ē loqui d̉ peccato q̄ꝫtū ad triplicē statū. scꝫ q̄tū ad
incboatione. cōsūmationē. et confirmationē. Pecca
tū dyaboli initiatū ē ī p̄sumptione. statim cū vt suā
vidit pulchritudinē p̄sumpsit. Consūmatū ē in am
bitione. Quia p̄sumēs d̉ se appetijt qd̉ oīno supra se
fuit. et ad qd̉ p̲uenire non potuit. Sed confirmatū ē
inuidie et odij auersione. q꞉ sexquo obtinere non po
tuit qd̉ appetijt. iō inuidere cepit. et affectu odij con
traire. et in hoc firmatū ē. q꞉ hec oīno ipm̄ a deo sepa
uit. et p̲fectū obstaculū posuit. sicut p̲fecta charitas p̲
fecte deo iūgit. Concedēde sunt ꝑ rōnes prime ꝙ su 9
p̲bia fuerit primū peccatū. nam sup̲bia p̄sūptiōis et
tumoris primū fuit generatione. sup̲bia ambitiōis p̲
mū fuit cōsūmatiōe. Ad illud qd̉ obī de omissione 10
notādū ꝙ omissio nec fuit nec potuit eē p̲cipale pec
catū siue primū. q꞉ dimissio boni venit ex timore ma
le humiliāte. et ois talis timor venit ex amore male
inflāmāte. vn̄ nullus dimittit aliquid facere qd̉ dꝫ. ni
si aliq̄s amet qd̉ nō dꝫ. sicut aliq̄s omittit ire ad ma
tutinū. q꞉ amat somnū et quietē in lectulo. hac cadeꝫ
rōe nō potuit eē ingratitudo nec etiā inuidia. Dicē 11
dū ē igit͛ ꝙ nō q̄cunqꝫ dimissio inducit peccatū omis
sionis. Cōtingit eīn omittere circūstātiā. et tūc nō est
peccatū omissionis ꝭ negligētia quedā. Cōtigit omit
tere actū. et hoc dupliciter. vel generaliter. vel spālit͛.
Generaliter ꝭm ꝙ apprehēdit p̄ceptū affirmatiuū. si
cut trāsgressio ꝯtra negatiuū. vn̄ nō omittit q̄ nō vi
tat fornicationē. ꝭ q̄ non honorat parētes. et ꝭm ꝙ ē
actus spālis p̄t eē actus p̲ncipalis. vel nō p̲ncipalis.
et nō ē omissio peccatū p̲ncipale nisi p̲pt̄ actū p̲nci
palē. sicut p̄tꝫ dē eo qui tenet ire ad matutinas. tenet
se iducere et surgere de lecto. et sic d̉ alijs. et q̄uis sunt
multi actus. vna ē omissio. Ad hoc aūt ꝙ sit pecca
tū aliqd̉ cēsenduꝫ eē omissionis. optet ꝙ sit omissio
act⁹ nō circūstātie. affirmatiui nō negatiui. p̲ncipal̉
nō annexi. sicut aūt patꝫ nō ē sic ī n p̲posito. q꞉ dya⁹
actū p̲ncipalē aliquē ad quē tenet nō dimisit. ꝭ appe
tijt qd̉ n̄ d̉buit. ⁊ sic p̄tꝫ breuit͛ d̉ omissiōe. Ad illud 12
qd̉ obī d̉ igratitudie. dd̉. ꝙ igratitudo p̄t dici dupl͛r.
scꝫ negatie vl̉ p̲uatie. Negatie qn̄ q̄s n̄ ē grat⁹ dō vt
dꝫ. ⁊ sic ē circūstātia oim pctōꝝ. Priuatie qn̄ n̄ tm̄ n̄
est grat⁹. imo ꝯtrarie mouet. vtputa qn̄ cogitat d̉ bn̄
fitio vt ē bn̄ficiū ⁊ p̲impēdit bn̄ficiū vl̉ bn̄factorē. ⁊ sic
ē spāle pctm̄. Sic āt nō peccauit dya⁹. q꞉ n̄ cogitauit
d̉ bn̄fitijs di inq̄tū erāt di. ꝭ inq̄tū erāt bona p̲pria.
⁊ iō clar⁹ ē. Ad illō qd̉ obī d̉ ifidelitate. dōm. ꝙ nec
pctm̄ ifidelitatꝭ nec curiositatꝭ fuit p̄mū pctm̄. q꞉ ocis
san⁹ et clar⁹ ipi⁹ itellect⁹ n̄ p̲uertit inuidēdo vl̉ inq̄
rēdo nisi p⁹ aliq̄ clatiōe iclinet. Ad illō ꝑ qd̉ dī ꝙ n̄
credit ⁊c̄. dd̉. ꝙ ad ifidelitatꝭ pctm̄ duo ꝯcurrūt. Op
tet eīn ꝙ sit ꝯsēs⁹ rōis cū iudicio vl̉i. Si eīn aliq̄s co 13
gitat ꝙ fornicari ē sibi bonū ⁊ n̄ ꝯsētit iudiciū rōis. n̄
ē ifidel̉ vt p̄tꝫ. ⁊ d̉ dyabolo dico ꝙ nō ꝯsensit iudicio
rōis. ꝭ extimauit sibi bonū. Ad illō qd̉ obī d̉ curiosi
tate. dd̉. ꝙ duo faciūt cōsiderationē dici curiosaꝫ. scꝫ

cure attentio. ⁊ vtilitatis priuatio. vñ sic dya⁹ ex omnibus q̄ respexit suū bonū elicuisset referēdo illa in gloriā dei. illa cōsideratio nec eēt culpanda. nec curiosa dicenda. q̄ ḡ fuit curiosa ex hoc fuit q̄ nō suū bonū inde elicuit. sed malū presumptiōis ⁊ ambitiōis incurrit. et ita fuit rō peccati et in p̄sumptiōe et in cōsideratione. et sic patet q̄ quāuis in dyabolo fuerit curiositas. nō tñ fuit culpa antecedēs p̄sumptionē nec alia.
15 sed cōditio illi annexa. Ad illud qd̄ vltimo obī de inuidia pꝫ rñsio p̄ verbum Aug. q̄ non fuit primū peccatū. nā Aug. dicit q̄ ē ꝓles suꝑbie in libro de virginitate. et ita eā consequit̄. et si nō in eodē instāti. tñ in eodē tpe sine more intermissiōe. vñ in hui⁹ ꝓlis generatione cōfirmata ē suꝑbia. et dyabolus dictus est dyabolus qꝛ deorsum fluxit. et ex hoc in malicia sua firmatus fuit. Et ideo mgr̄ describēs ꝑfectā auersionē q̄lis in dyabolo. nō q̄lis in hominib⁹ peccatorib⁹ dicit. q̄ auerti ē odio hr̄e vel inuidere. dyabolus cū superb⁹ nō valēs cōscendere. s̄ cōpulsus descēdere. odit deū iustum. et inuidet excellētie eius.

Questio ij. b

Quid appetijt ipe lucifer. Et q̄ appetiuerit dō cōparari oñditur p̄ textū Ysaie xiiij. vbi describit̄ eius peccatū. Ascēdā in celū et ero similis altissimo. sed nō dixit de celo empyreo. qꝛ ibi erat. ḡ de celo trinitatis. s̄ in illo non est inequalitas. ḡ ⁊c. Itē super illud p̄s. q̄ nō rapui. glo. qꝛ adā et dyabol⁹ voluerūt rape diuinitatē. amiserūt felicitatē. sꝫ nō voluerūt rape diuinitatē q̄tū ad ydētitatē. ḡ q̄tū ad eq̄litatē. Itē Bern. de gradi. humi. Hec iniq̄tas tua non ira momētāea. s̄ odio digna ē sempiterna q̄ tuo dilectissimo et altissimo dño desiderares equari. Itē q̄ sit appetibile vr̄ ratione. qꝛ similitudo ē appetibilis. ḡ maior si̇̄litudo magis. et maxima similitudo maxime appetibil̄. s̄ similitudo equiꝑantie ē huiōi. ḡ vr̄ q̄ valde facile fuit eā appetere. eo q̄ magna eēt inclinatio. Itē oē qd̄ pōt cogitari delectabile. pōt appeti. s̄ dyabol⁹ potuit cogitare delectabile eē tale qualis ē deus. qꝛ summe delectabile ē eē deū. ḡ vr̄ rōnabilit̄ q̄ h̄ potuerit appetere. Itē q̄ appetierit vr̄. dyabolus superbus appetijt aliquid qd̄ vidit supra se. qꝛ hoc ē rō suꝑbie. sed supra luciferū in statu illo nihil erat nisi deus et eius celsitudo. ḡ appetijt diuinā celsitudinē. Iteꝫ tātū excellēs fuit suꝑbia quātū excellit inuidia et odij malitia. s̄ non tm̄ dyabolus odit et inuidet creaturis dei vt homini. imo etiā inuidet ipi deo. ḡ nō tm̄ ipsis creaturis p̄esse. sed etiā deo se voluit equare. Iteꝫ licitū ē appetere similitudinē conformitatis. si ḡ dyabolus illicitum appetijt vltra hāc ꝓgressus ē. sed vltra similitudinē cōformitatis nō ē nisi similitudo eq̄litat̄. ḡ hanc appetijt lucifer vt vr̄. Cōtra. j. Thi. ij. Adā nō est seductus ⁊c. glo. nō ē credendū q̄ vir spirituali mēte p̄ditus appetiuerit eē sicut deus. si non ē credendū de homine. cū adhuc sapiētior eēt illo angelus. multo minus ē credendū de eo Item Ans. in li. de casu dyaboli. nihil appetijt ad qd̄ nō ꝑuenisset si stetisset. s̄ nunq̄ꝫ fuisset ꝑificatus deo. ḡ ⁊c. Itē q̄ hoc nō sit appetibile vr̄. diuina imensitas non pōt mente capi. ḡ nullus pōt cogitare eq̄litatem ad deū. sed nihil pōt appeti qd̄ non pōt intellectu capi. ḡ ⁊c.
Itē hoc probat Ans. si de⁹ non pōt cogitari nisi ita sol⁹ vt nihil ei simile possit cogitari. quō potuit dyabolus velle qd̄ non potuit cogitare. Item q̄ dyabolus hoc nō appetierit oñdit̄. qꝛ nihil appetijt nisi ad qd̄ venire posse se credidit. hoc patet. qꝛ ipē dixit. Ponā sedem meā. sed nullus nisi demēs posset vnq̄ credere q̄ creatura creatori posset equari. ḡ cum dyabolus adhuc omnino stultus non eēt. hoc nunq̄ appetijt. Itē dyabolus diligebat se sup omnia. ḡ non volebat eē alius q̄ ille q̄ erat. sed si eēt par deo. esset ali⁹ q̄ ille qui erat. quia esset deus. ḡ cum hoc non appeteret. non appetijt deo oīno equari. Si tu dicas q̄ bene appetit̄ añcedens sine cōsequēte. verū ē appetitu desideratiuo. sed electiuo nullus nisi stultus vult eē abbas deliberatiue quin velit eē monachus. Itē omne peccatū ē p̄ conuersionē ad bonū cōmutabile. ḡ si dyabolus petijt ꝑificari deo. dyabolus nō peccauit. s̄ peccauit. ḡ h̄ n̄ appetijt. Rō. dō. q̄ duplex ē si̇̄litudo dei. scꝫ equiꝑantie siue eq̄litatis. et imitatiōis. 16
Similitudo imitationis potest appeti ordinate. ⁊ inordinate. Ordinate vt appetat̄ similitudo in his q̄ nostre sunt aptitudinis ⁊ diuine acceptiōis. cuiusmodi sunt ꝑfectiones ⁊ decores virtutū. Inordinate do vt homo appetat id qd̄ non decet. vel qd̄ deo nō placet. vt si appetat hominibus p̄esse. vel se de aduersarijs vindicare. Similitudo equalitatis nullo modo pōt appeti ordinate. sꝫ aliquo mō ē appetibilis. aliq̄ mō non. Nam oīmoda similitudo nō ē appetibilis. qꝛ n̄ pōt cadere i cognitiōeꝫ siue itellectū. ⁊ iō nec i appetitu. ⁊ si quis fingat. nō appetit equalitatē. s̄ suā fictionē. Alio mō ē si̇̄litudo eq̄litatis in aliqua ꝯditione. vt in domino. p̄sidentia. sciētia. et sic credo q̄ pōt appeti. Notandū est igitur q̄ dyabolus quodā mō petijt similitudinē imitatiōis. quodam mō eq̄litatis. et hoc apperet si attendat̄ appetibile et modus appetēdi. Dyabol⁹ cū appetijt alijs p̄eē sua tñ auctē. Or appetijt preesse hoc fuit imitationis. Et hoc quidem aliqñ obtinuisset si stetisset. q̄ aut ꝓpria auctē ita q̄ sine meritis et sine datore. ita q̄ nulli subesset. hoc ē solius dī. et hoc ē equiꝑantie. et ita patet q̄d appetijt. et patēt multe auctēs sanctoꝝ. Quia gregor. dicit q̄ appetijt eē sui iuris ita q̄ nlli subeēt. Bern. dicit q̄ appetijt equalitatē potētie. Ans. q̄ appetijt preesse sine meritis. et omnes verū dicunt. et diuerse auctēs circumlocunt̄ hoc qd̄ ē p̄esse omnibus ꝓpria auctē. Ad illud ḡ qd̄ obijcitur q̄ appetijt diuinā eq̄litatē. cōcedendū ē in aliquo. et sic currunt ratiōes ad illā ꝑtem inducte. qꝛ bene potuit appeti. et maxie ab illo qui fuit suꝑbissimus inter omnes est appetita.
Qd̄ tñ obī vltimo non valet. qꝛ q̄uis licitū eēt appetere similitudinē imitatiōis. non tñ omnē similitudinē sicut oñsum ē. Ad illa q̄ obiciūt̄ in cōtrariū facile ē rñdere p̄ iā dicta. Qd̄ eīn obī de adam nō ē simile. qꝛ adam gr̄am habuit. et p̄terea non habuit tātam occasionē efferendi se. Ad illud qd̄ obī d̄ Ans. iam pꝫ rñsio. qꝛ verū dicit q̄tum ad ipm̄ appetibile. non q̄tum ad circumstātiā sub q̄ appetijt. scꝫ q̄ propria auctē. Due sequētes rōnes q̄ ꝓbāt q̄ nō pōt appeti. locuntur de oīmoda assimilatiōe. qꝛ si aliq̄s cogitet deū in generali. et cogitet ei similē. non cogitat deum s̄ fingit. et ideo non appetit eē similis deo s̄ fictiōi sue. Ad illud qd̄ obī q̄ nō appetijt. dō. q̄ ille rationes ꝓbāt q̄ nō appetijt oīno. h̄ verū ē. Ad illō qd̄ vltio obī qd̄ non peccauit si appetijt si̇̄litudinē. qꝛ nō ē ꝯuersus ad bonū ꝯmutabile. dō. q̄ ipē conuertit se ad bonū icōmutabile vt eēt ꝓpriū. ⁊ ita vt ad ꝯmutabile. ac p̄ h̄ inordinatē ad deum ꝯuerti suꝑbiendo.

est auersi a deo ꝛ ɔuersi ad se. ꝛ hoc patet. quia dya/bolus qd dei erat appetebat sibi. ꝛ ita finaliter ad se ɔuertebatur nō ad deū. ꝛ sic patēt oīa quesita.

Onsequenter scdo loco queritur de auersione minoꝝ angelorum. Et circa hoc duo queruntur. Primum est quo genere peccati peccauerūt minores angeli. Scdm est de cōparatōne peccati minoꝝ angeloꝝ ad petm̄ luciferi.

Questio. j. c

Utrum minores angeli peccauerūt peccato supbie. Et ꝙ sic videtur. Grego. ij. moꝝ. Tanto magis homines ad celestia ascendere inuidēt. quanto se a celestibus p immundiciā elatōnis deiectos vident. loquitur de demonib⁹. Item Hug. de sancto Victo. Oēs in eadem malicia ɔsenserunt. ꝛ vnum ordinem pucr se societatis fecerūt. sed oēs ɔsenserunt in eadē malicia. cum malicia dyaboli fuerit supbia. ergo oēs ɔsenserūt in supbiam. sed nullus in supbiam consen-

23 tit nisi supbus. ergo ꝛc. Item libido est fundamētum ciuitatis dyaboli ꝛ radix oīs peccati. cum libidinosus amor sit amor ad se recurruus ꝛ amor priuatus. quia in hoc differt ab amore casto. ꝙ quilibꝫ aliquid sibi appetijt. sed nō appetijt appetibile oculoꝝ

24 nec carnis. ꝙ supbie vite. Item est amor cōmodi. ꝛ amor honesti. vt vult Ansel. si ꝙ peccauerūt demones. aut igitur amore cōmodi. aut honesti. cum omnis affectio ortum habeat ex amore. sed nō amore honesti. ꝙ ex amore cōmodi. sed hic est amor ꝓprij boni. ergo ꝛc. Contra. ꝙ non peccauerūt peccato supbie videtur. qꝛ supboꝝ est appetere ꝑesse et nō subesse. sed minores angeli voluerūt lucifero subesse. ꝙ nō supbierūt. Maior manifesta est. Minor pbatur p Hug. ꝛ magistrū quoꝝ vterqꝫ dicit ꝙ lucifero ɔsenserunt. ꝙ voluerūt ꝙ ꝑesset sicut optabat. Item maioris dignitatis ꝛ sublimitatis est subesse summo domino ꝙ minori. ꝙ deo ꝙ angelo. ꝙ si supbus appetit quod maioris est dignitatis. si supbierūt. potius appetierunt subesse deo ꝙ lucifero. sed voluerūt a dominio dei transire in ɔmodū dominiū luciferi. ergo ꝛc.

Item oīs supbus appetit aliquā excellentiam. si ꝙ supbierūt. aliquid appetierunt. scilꝫ se parificari deo vt videtur dicere mgr in litera. ꝙ supbia voluerūt se parificare deo. tunc igitur cum min⁹ haberēt motuꝫ ad hoc ꝙ lucifer. ꝙ graui⁹ peccauerūt. qd est ɔtra totam scripturam. que dicit ipm̄ caput malicie. Si tu dicas ꝙ voluerūt quiescere sine meritis. ꝛ ideo supbierunt. Sed ɔtra. laus est ꝛ gloria ɔsequi premiuꝫ p merita. ꝙ cum superb⁹ appetat laudem ꝛ gloriam. appetere beatitudinē sine meritis. non erit superbie imo ignauie. Itē aut appetebāt sine merit. ꝓpter vitandā dilatōeꝫ. aut ꝓpter vitandū laborē. Nō ꝓpter vitādū laborē. qꝛ āgli nō lassātur sicut nec motor pmi mobil. ꝙ ꝓpter dilationē. sed sctī viri vitāt dilatōēꝫ ꝙ cupiūt dissolui ꝛ esse cum xp̄o. ꝙ videtur tūc ꝙ ipsi su-

25 perbiant. R⁹. dōm ꝙ planū est ex dictis sanctoꝝ et glosis. ꝙ angeli minores petō supbie sunt auersi. ꝙ tamē in modo supbiendi diuersitas est inter doctores. Nam aliqui voluerūt dicere ꝙ supbia coꝝ fuit in ɔsentiendo superbie luciferi. ꝛ ɔsentire supbienō pōt esse nisi supbientis. sicut etiā Adam dicitur superbisse. qꝛ mulieri superbienti ɔsensit. Sed tamē illud nō videtur pbabile ꝙ angeli minores prius appetierīt alij aliqd bonum ɔmutabile ꝙ sibi. cum vniuscuiusqꝫ affect⁹ maxime sit iunctus sibi. vt primo appetat sibi inordinate ꝙ alij. ꝛ si alij. ꝓpter hoc facit. Secunda vo positio est. ꝙ angeli minores supbierūt nō tm̄ ɔsentiendo. sed sibi excellentiā appetendo. ꝛ cuꝫ se nō crederent posse ad illud puenire sine ipsius luciferi sublimitate qui erat quasi caput. ꝛ sibi ꝛ illi appetierūt. ꝛ ideo supbierūt ꝓpie. ꝛ supbie etiam ɔsenserunt. ꝛ pcedende sunt ratōnes ad hanc ptem indu-

cte. Ad intelligentiā aūt obiectoꝝ in cōtrariū no- 26
tandū. ꝙ supbia demonū ɔformis fuit capiti totius malicie principi scꝫ tenebraꝝ. ipse autē dyabolus attēdens suaꝝ naturaliū strēnuitatē ꝛ excellentiam et ꝑcellentiam. voluit ꝑesse ꝛ requiescere sua autoritate. hoc est sine meritis siue ministerio. demones vo ei subiecti nō sunt ausi tātū appetere. ꝙ ɔsiderātes naturalium strēnuitatem voluerūt sub vmbra illius requiescere. ita ꝙ nō ministrarent. sed quadam sub illa potirentur voluntaria libertate quā videbant se nō

posse habere sub diuino dominio. Cognouerūt autē 27
angeli se esse factos ad pticipandū quietis beatitudinem. ꝛ acquirendū p merita ꝛ ministeria. in hoc ꝙ supbierūt quia sine merit. voluerūt beati esse. et sine ministerio quiescere. ꝛ sine limite ꝓpriā voluntatem implere. ꝛ hoc totū est supbire. ꝙuis nō sit tante supbie quāte fuit appetere oib⁹ ꝑcellere ꝛ nulli subesse.

His visis facile est ad obiecta rn̄dere. Ad illd qd 28
obijcitur. ꝙ nō supbierūt qꝛ nō appetierūt. dōm ꝙ ꝙuis nō appetierīt ꝑesse. noluerīt tn̄ debito mō subesse. qꝛ nō voluerīt subesse illi dn̄o ꝙ ꝑcipit solū qd bonuꝫ est ꝛ restringit volūtatē. ꝙ ei ꝙ pmittit laxari frenū ɔcupie. ideo mali hoīes ꝛ supbi poti⁹ volūt subesse dyabolo ꝙ deo. silr potuit eē de anglis. Preterea alia fuit rō ꝙ nō cupiebāt ei subesse. ꝙ sub ei⁹ dominio siue seruitio vel misterio requiescere. ꝛ hoc supbie est. ꝛ ita pꝫ sequēs qd obijcit ꝙ glosius est deo subes-

se. verū ē ꝙm veritatē. ꝙ nō ꝙm extimatōeꝫ superbi. 29
Ad illud qd obr tercio. qd appetierīt. vtrū parificari deo. dōm ꝙ in aliq voluerīt pificari deo. in hoc scꝫ ꝙ sine merit. ꝛ obsequio voluerīt eē quieti ꝛ bti inceꝫnum qd soli⁹ dei est ꝓpriū. nō tn̄ adeo voluerīt pificari vt lucifer. ꝛ ideo nō adeo peccauerīt. Ad illd qd 30
vltimo obr. ꝙ glā est obtinere cū merit. dōm ꝙ supbus mag. reputat eē glosum ꝛ nō ab alio. ꝙ p meri- ab alio obtinere. tū qꝛ dedignatur huire. tū qꝛ dedignatur ab alio recipe. ꝛ qꝛ angeli voluerīt ꝓpria aucte qescere. pꝫ ꝙ ꝙm extimatōeꝫ supbi excellentiā appetierūt. nō veraꝫ ꝙ falsam. sicut pꝫ in supbis ꝙ appetunt mag. glām ꝛ excellentiā vanā ꝙ verā. Et p hoc pꝫ qd queritur. qre appetebāt sine merit. dico ꝙ nō qꝛ laboriosum. nec qꝛ tardū. ꝙ ꝓpter desideriū. ꝙ vile reputabant obsequiū ꝛ misteriū. ꝛ hoc supbie est.

Questio. ij. b

De ɔpatōne peccati minoꝝ angeloꝝ ad peccatū luciferi. ꝛ queritur vtrum hēat ordineꝫ ad ipm. Et ꝙ habeat ordinē causalitatis cuiusdā. videtur. Apocal. xij. Draco traxit secum terciam ptem stellaꝝ. sctī ꝛ magistri exponunt de lucifero ꝛ demonibus. Si traxit. ergo aliquo modo pcurauit casum eorum. ergo ꝛc.

Iteꝫ Ioh. viij. dicitur. Ipse mendax est ꝛ pater ei⁹. ergo dyabolus est pater mendacij. ergo cum mendacium ibi vocetur oē peccatum. ergo ipse fuit pꝛ omnis peti. ꝙ ꝛ peti minoruꝫ angeloꝝ. ꝛ ita vr ꝙ sit ibi ordo causalitatis. Iteꝫ ꝙ sit ibi ordo tpis siue duratōnis videtur. qꝛ hug. dicit ꝛ mgr ꝙ peccauerīt petō ɔsentiēdo. scd nō potuerīt ɔsentire petō luciferi. nisi

qđ ꝓcesserat.prius eñ vult aliquis aliquid ꝙ requi-
rat cōsensus.ꝗ ⁊c. Item h̄ videt̄. qꝛ dyaꝰ aliq̄ mō
fuit origo siue suggerēdo siue exēplū pbēdo. Nō po-
tuit suggerē nisi postq̄ appetijt. nec etiā demōstrare
alijs ꝯceptū suū.nec illi ꝯsentire.nisi postq̄ cognouerit.
ꝗ in medio inter pctm̄ dyaboli ⁊ alioꝝ cecidit sugge-
stio.vel saltē demonstratio ⁊ ꝑceptio.⁊ diiudicatio đ
ꝑcepto.sed ista nō pn̄t simul eē. ꝗ fuit ibi ordo tem-
poris. Sꝫ ꝯtra.ꝙ nō poterit ibi esse ordo causali-
tatis siue occasionis videt̄.qꝛ statim vt peccauit de-
formatꝰ est.ꝗ cum angli añ pctm̄ hr̄ent limpidum vi-
sum.si viderūt deformitatē .potiꝰ debuerūt a pctō re
trahi.ꝙ eiꝰ exemplo vel suggestione inuiti. ꝗ nō pec-
cauerūt eiꝰ exemplo vel suggestione. Item ꝙ non
fuerit ibi ordo tpis vr̄.qꝛ statim vt dyaꝰ peccauit cor
ruit. alioquin fuissꝫ dedecus pcti sine decore iusticie.
sed oēs sil' ceciderūt.vñ Dam. dicit ꝙ sil' cū eo sꝫ lu
cifero ꝯpulsa est innūera multitudo.ꝗ sil' tpe omnes
peccauerūt. Item pōt obijci ꝙ neuter ordo ibi fue-
rit.qꝛ boni sil' ꝯuersi sunt ita ꝙ nec fuit ibi ordo cau-
salitat̄ siue suggestōnis. nec tpis. ꝗ si statim diuisa ē
lux a tenebris.statim boni facti sunt lux.⁊ mali tene-
bre.ꝗ sil' nō tm̄ tpe.verū etiā natura. Item adhuc
ꝙ neuter ordo ibi fuerit vr̄.qꝛ si fuit ordo causalitat̄.
ꝗ vr̄ ꝙ pctm̄ alioꝝ āgloꝝ sit remediabile.sicut ⁊ pec-
catū hoīs. qđ aliūde habuit remediū.aliunde habu-
it occasionē.Si vō fuit ordo tpis.ꝗ vr̄ ꝙ pctm̄ mino
rum angeloꝝ sit grauiꝰ.cū nō formidauerīt diuinū
51 iudiciū qđ ꝯspexerūt circa luciferū. R°. dōm ad ꝑ
dictoꝝ intelligentiā ꝙ hic triplex ꝯsueuit poni posi-
tio.Quidā eñ voluerūt dicere ꝙ non fuit ibi nisi or
do sm̄ gradꝰ.qꝛ maiꝰ ⁊ excellentiꝰ fuit pctm̄ luciferi.
eo ꝙ magꝭ supbiuit.nec tñ fuit priꝰ pctō alioꝝ tpe.
nec origine.ꝗ statim in eodē pūcto q̄libet ꝓpria volū
tate depravatꝰ.sine exemplo peccauit.et qꝛ aspectū
habuerīt ad idem.ideo ꝯsili mō ⁊ eodem genere pcti
peccauerūt. ⁊ ꝓcedūt rōnes ad h̄. Alioꝝ positio fu-
it ꝙ nō tm̄ fuit ordo excessus.imo causalitat̄ vt cau-
salitas large dicatur.nō tm̄ ad causam vere ꝗ etiam
ad occasionē.nō tm̄ ad ꝑpetratōeꝫ ꝗ etiā ad suggesti
onē.ñ tm̄ ordo tpis. Et h̄ voluīt sic dare itelligere ꝙ ī
lucifero sil' fuit tpe appetitꝰ ⁊ eiꝰ expressio. ⁊ in angelis
sil' ꝑceptio ⁊ appetitio.⁊ ita sil' tpe peccauerīt.tñ pctm̄
dyaboli ꝓbuit eis viā sicut exemplū.Et ponūt sil'e.si
oculus directe aspiceret in orientē exn̄s in occidēte.
sil' fieret chorusc̄atio et appareret in oculo. a minori
volūt h̄ esse posse in angelo.⁊ ꝑ h̄ soluūt obiecta.
Tercia positio ē ꝙ fuit ibi ordo ⁊ q̄ntum ad graduꝫ.
⁊ q̄ntum ad occasionē.⁊ q̄ntum ad duratōeꝫ.Q̄ntum
ad gradū.qꝛ illud luciferi fuit maiꝰ.Q̄ntum ad occa-
sionē.qꝛ alijs ꝓbuit exemplū.Q̄ntum ad duratōneꝫ.
qꝛ sicut in lucifero necesse fuit tp̄s añ esse q̄ꝫ peccarꝫ.
qꝛ nō potuit in eodē instanti hr̄e cognitōꝫ q̄ exigitur
ad pctm̄ cū preordiata affectōne.sic in minoribꝰ āge-
lis dicūt fuisse in peccādo cū peccauerīt aspiciēdo qđ
angelus volebat.⁊ exinde aspiciēdo ꝯmodū suum.
⁊ hec positio videt̄ intelligibilior. vñ ꝯcedende sunt
52 rōnes ad hoc inducte. Ad illud ꝗ qđ obijcit̄.ꝙ de-
formis fuit statim.pōt r̄nderi ꝙ fuit.sed illa deformi
tas erat intra ꝯsciaꝫ. ⁊ ido nō apparuit qꝛ nō reuela
uit.Uel pōt dici ꝙ est deformitas ꝯtra naturā. ⁊ con
tra voluntatē.Deformitatē ꝯtra naturaꝫ statim na-
tura cogn̄scit ⁊ respuit.qꝛ nō mouet̄ nisi vno mō. sed
deformitatem volūtatis nō sic respuit volūtas.eo ꝙ

ipa libera ē.⁊ ideo frequēter placet ei actꝰ culpabilis
⁊ deformis.nec vnq̄ꝫ talis actꝰ displicet ei nisi inq̄ntū
adheret aliq̄ mō iusticie.Et qꝛ quidā angli adhese-
runt iusticie.ideo eis displicuit motꝰ angeli. ⁊ defor-
mis volūtas. Alij vō nō adheserūt.ideo inuidiam
nō ꝑceperūt.sed magꝭ vt apparēs bonū acceptauerūt.
Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ sil' ceciderūt.pōt dici ꝙ sil' ñ 33
qꝛ in eodeꝫ instanti.ꝗ qꝛ repente q̄si in nō ꝑceptibili
tpe.⁊ ibi bn̄ pōt esse ordo q̄uis nō ꝑcipiat̄.Uel alr̄ ⁊
meliꝰ pōt dici ꝙ sathanas nō cecidit statim vt appe-
tijt.ꝗ postq̄ꝫ pctm̄ eꝰ ꝯfirmatū ꝑ odiū ⁊ inuidiaꝫ fuit.
⁊ postq̄ꝫ facta est diuisio bonoꝝ angeloꝝ a malis.de
quoꝝ ꝯsortio post beatificatōeꝫ statim repulsi sunt.
Nec valet illud qđ obijcit̄ de pcti decore. qꝛ pctm̄ sp
hꝫ penā internā sibi ꝯiunctā.vñ sicut statim hō non
fuit deiectꝰ de ꝑadiso vt peccauit. ꝗ tñ statim penam
habuit.ita videt̄ de angelo esse dōm ꝙ nō in eodem
instanti cecidit. Ad illud qđ obijcit̄ de bonis āge- 34
lis.dōm ꝙ tam ꝯuersionē beatoꝝ angeloꝝ ꝙ auersi
onē demonū.pctm̄ luciferi ꝓcessit.nam ipse priꝰ sup-
biuit ⁊ supbiaꝫ suā oībꝰ indicauit. ⁊ extūc quidam
adheserīt sibi.alij vō restiterīt ⁊ adheserūt deo.et sil'
isti lux.illi tenebre facti sunt.Q̄uis eniꝫ simul fuerit
angeloꝝ ꝯuersio ⁊ demonū auersio.nō tñ simul cum
pctō luciferi. Ad illud qđ obijcit̄ đ excusabilitate 35
⁊ grauitate. dōm ꝙ prima pars rōcinatōnis deficit.
quia illa nō est sufficiens rō quare pctm̄ hoīs fuit re-
mediabile.sicut infra patebit meliꝰ. qꝛ nō est simile.
Aliter ei dyabolus dedit occasionē homini.alr̄ āge-
lis malis.homini ꝑmittēdo ⁊ fallēdo.sed angelis so
lum ꝯtemptū suū insinuādo.vñ nō dicit̄ eos tēptas-
se vt primos parentes.Scđa ps deficit.qꝛ non aduer-
terūt eiꝰ ruinā.nec viderīt diuini iudicij seueritatē in
ipsum.quousq̄ꝫ pctm̄ eius fuit ꝯsummatū.vt pꝰ ta-
ctum est ⁊ determinatum.

Consequenter tercio loco q̄rit̄ đ ꝯuersione bonoꝝ.
Et circa h̄ duo querunt̄. Primo q̄rit̄ de ipa ꝯ-
uersione ad suum principiū.Scđo querit̄ de eadem
in ꝯparatione ad premiū.

Questio.j. c

Utrum ꝯuersio beatoꝝ angeloꝝ ad deum fuerit vir
tute nature vel auxilio gratie.Et ꝙ v̄tute nature vi-
detur primo auc̄te magistri ī lr̄a. Non indigebat an
gelus grā ꝑ quā iustificaret̄. ꝗ iustus erat etiaꝫ ꝓter
grām.sed qui iustꝰ est recte ⁊ ordinate ꝯuertit̄ ad fō-
tem oīs iusticie.ꝗ videt̄ ꝙ h̄ poterūt angli sine au-
xilio grē. Item pħs in.iij.de aīa. Intellectꝰ sp ē re
ctus.ꝗ h̄ nō esset nisi rectitudo eēt ei ꝯnaturalis.er-
go āgeli itellectꝰ ⁊ vere ⁊ ꝓprie de natura sua erat re-
ctus.sed nullꝰ est rectꝰ nisi is q̄ sursum est ꝯuersus.et
q̄ hꝫ caput mentꝭ erectū ad diuina. ꝗ vr̄ ꝙ h̄ habuit
ꝑ naturā. Item faciliꝰ pōt q̄s aliquid ad qđ natu
raliter ordinat̄.q̄ꝫ illđ ad qđ ñ ordinat̄.ꝗ angelꝰ erat
ordinatꝰ ad deū magꝭ ꝙ ad aliud.⁊ natura erat ordi-
nata in ipo.ꝗ cū sine aliq̄ adiutorio posset ꝯuerti ad
bonum ꝯmutabile.⁊ auerti a deo. multo fortiꝰ absq̄ꝫ
auxilio aliq̄ pōt ꝯuerti ad ipm̄. Item naturale est
alicui ꝯuerti ad illud qđ naturalr̄ magꝭ diligit. ꝗ an-
gelꝰ naturali dilectōe magꝭ diligebat deū ꝙ aliqđ cre
atum.vt in ꝓcedētibꝰ habitū est.ꝗ vr̄ ꝙ naturalr̄ cō-
uerteret̄ ad ipm̄. Item in instāti ꝯuersiōis ⁊ auer
sionis nulla est dr̄ia inter angelos añ hoc instans.si
alia incipit dr̄ia esse.hoc est auersione ⁊ ꝯuersione.ꝗ
prior est auersio ⁊ ꝯuersio ꝙ grē infusio. ꝗ ꝯuersiōē

potuit eē a gr̄a. Item si ꝯuersio fuisset a gr̄a et nō
a natura. ergo illis anglis q̄ nunq̄ hūerūt grāꝫ sed sola
nālia nō eēt imputādum q̄ ad deū nō sunt ꝯuersi. ergo
nec auersꝰ eēt culpandꝰ nec puniendꝰ q̄ dño non ad-
hesit. Ad oppositū arguit̄ auctē ⁊ rōne. Au-
ctoritate sic. mgr̄ dicit in lr̄a. ꝯuersio iustos fecit. sed
auersio iniustos. ergo nihil facit iustū nisi gratuitum sit. ergo
ꝯuersio fuit a gr̄a. Si dicas q̄ intelligit de iusticia na-
turali. hoc nihil ē. q2 illā hēbāt oēs angli a sua origine.
Itē ꝯuersio creature spūalis ad deū vt dicit aug.
est dies. q2 ibi ē fulgor cognitōis ⁊ calor affectōnis. sed
p nām lux p̄cedit diē. cū ergo angls nō sit lux nisi p infor-
matōēꝫ gr̄e. priꝰ suscepit grāꝫ. q̄ ꝯuerteret̄ ad boni-
tatē diuinā. Itē rōne sic. nō ē meritū sine gr̄a.
vt pꝫ. j. q2 nō hoīcꝫ ꝑpt̄ opꝰ sꝫ opꝰ ꝑpt̄ autorē acceptat
deꝰ. sed angli i sua ꝯuersiōe meruerūt. sicut alij cū auer-
sione demeruerūt. ergo ⁊c. Iteꝫ si nālia fuisset ꝯuer-
sio. cuꝫ ergo i nālibꝰ p̄celleret lucifer. potiꝰ vr̄ q̄ ipe erat
ꝯuersus q̄ alij. si ergo nō fuit ꝯuersus. nō a v̄tute natu-
36 re fuit illa ꝯuersio. sꝫ mag ab auxilio gr̄e. Rꝰ. ad i-
telligētiā oboꝝ p̄notādū ē q̄ i ꝯuersiōe ad deū atten-
dit rectitudo sbe spūalis q̄ntū ad eiꝰ mētē. maxīe rōne
p̄t motiue. nec p̄t eē recta nisi actu vel hitu sit ad deū
37 ꝯuersa. Quēadmodū igit̄ duplex ē rectitudo. sic du-
plex ē ꝯuersio. Est eni q̄dā rectitudo nāe institute. et
penes hāc ē iusticia origīalis. Et ē rectitudo gr̄e. ⁊ pe-
nes hāc ē iusticia meritoria quā acceptat iudex sum-
mꝰ ad retributōēꝫ eternā. Et q2 videt i ea pulcritudiēꝫ
gr̄e. merito eiꝰ aīaꝫ traducit i spōsam. ⁊ opa eiꝰ sūt ipsi
amabilia. Sic intelligēdū ē q̄ duplex ē ꝯuersio. q̄dā
a nāli rectitudīe. q̄dā a rectitudīe gr̄e. p̄mā potuerūt
hic angli absq̄ gr̄a. sꝫ scdaꝫ nō sine gr̄a. Qñ igit̄ q̄rit̄
de q̄ p̄ncipio fuerit illa ꝯuersio. dō. q̄ ꝯuersio illa fu-
it meritoria ⁊ dō placita. ⁊ iō nō potuit eē sine gr̄a.
Rursus. q2 p illā ꝯuersionē obtinuerūt grāꝫ. optet
ponere q̄ i ꝯuersiōe illa inchoauerit volūtas liba. sꝫ
ꝯsūmauit gr̄a. ⁊ iō fuit ibi gr̄a sbsequēs. nō p̄ueniēs.
gr̄a coopans. nō opans. vt dicit mgr̄ i lr̄a. Cōceden-
dū ē ergo q̄ illa angloꝝ ꝯuersio in q̄ ꝯfirmati sūt nō fuit
38 sine auxilio gr̄e. Ad illō ergo qō obr. q̄ nō indigebat
angls gr̄a iustificāte. dō. q̄ iustificatōis actꝰ duplr̄ in-
telligit̄. Est eī iustificare de ñ iusto facere iustū. Non
iustū āt duplr̄ accipit̄. scꝫ p̄uatie ⁊ negatie. P̄uatie
idem ē nō iustū qō iniustū. ⁊ tūc iustificare idē est qō
impio facere piū. ⁊ hoc modo nō fuit gr̄a i anglis ad
hūc effectū. Alio mō dr̄ nō iustuꝫ negatie. ⁊ sic nō tm̄
dr̄ nō iustū qō hꝫ impietatē. sꝫ qō nō hꝫ iusticiā gr̄e. ⁊
sic fuit in anglis iustificatio p grāꝫ. et ab hac iusticia
39 fuerūt opa eoꝝ meritoria. Ad illō qō obr̄ q̄ itellecꝰ
sp̄ ē rectꝰ. iā pꝫ rñsio. q2 ñ intelligit de rectitudīe nāli.
Illō tn̄ v̄bū p̄hi dꝫ intelligi vt dicat̄ sp̄ eē rectꝰ respe-
ctu illoꝝ ad q̄ mouet̄ vt nā siue nālr̄. ⁊ sic nos dici-
mꝰ i theologia sinderesim sp̄ rectā. si āt intelligat̄ re-
spectu eoꝝ in q̄ mouet̄ vt deliberās. falsuꝫ ē. imo cir-
cūscripto oī imagiabili ⁊ fantasmate. possꝫ intellectꝰ
40 peccare siue p̄uaricari. ⁊ sic forte fecit anglicꝰ. Ad
illō qō obr q̄ facilꝰ p̄t q̄s i id ad qō ordiat̄ ⁊c. dō. q̄
veꝝ ē. si illō sit int̄ terminos nāe. sꝫ ꝯuerti ꝯuersiōe p̄fe-
cta ⁊ meritoria hoc ē sup̄ nām. sꝫ deficere hoc ē cōtra. ⁊ iō
rō illa nō cogit. Uel dic q̄ illud est veꝝ qñ genꝰ opis
ad potētiā ꝯpatū est eq̄lis difficultat̄ si i se ꝯsiderat̄.
41 alr̄ nō hꝫ veritatē. sicut pꝫ i mlt̄ exēplis. Ad illud
qō obr de ꝯuersione q̄ seq̄tur dilectōēꝫ. dō. q̄ vnifor-
mit̄ sumpta ꝯuersiōe cū ipa dilectōe. ñ hꝫ instantiaꝫ.
Sic eī q̄daꝫ dilectio ē a volūtate nāli. vt q̄ desiderat̄
deꝰ vt btificās. Quedā a volūtate electia q̄ q̄s optat
deo honorē ⁊ glāꝫ. Quedā a gr̄uita q̄ i obsequiū diui-
nū captiuat̄ ipa volūtas tota. Sic ⁊ ꝯuersio p appe-
titum ꝯcupic ē a nā. Cōuersio p affectōēꝫ amicicie a
volūtate deliberatia siue electia. Cōuersio v̄o p obse-
quiū obie gr̄e ē ab ipa gr̄a. ⁊ sic pꝫ illō. Ad illō qō 42
obr q̄ i nllo differebāt. dō. q̄ illō ꝯcludit q̄ gr̄a non
inchoauerit. sꝫ nō excludit q̄n ꝯfirmauerit. et hoc ē ve-
rū. Ad illō qō obr q̄ nō eēt imputādū malis si cō- 43
uersio eēt a gr̄a. dō. q̄ falsuꝫ ē. q2 stare poterāt ⁊ non
auerti si volebant. ⁊ ideo auersio eis imputat̄ in cul-
pam.

Questio. ij. f

De ꝯuersione bonoꝝ in ꝯpatōne ad p̄miū. Et q̄rit̄
vtrū in eoꝝ ꝯuersione meritū seq̄t̄ p̄miū vel p̄cedat.
Et q̄ p̄cedat vr̄. Aug. de correptōne ⁊ gr̄a. Angli sci
q̄ cadētibꝰ alijs steterūt. illiꝰ vite mercedeꝫ recipe me-
ruerūt. si ergo meruerūt recipe. meritū p̄cessit receptōēꝫ
mercedis. Itē meritū ē via ad p̄miū. sꝫ recto ordie
p̄cedēdo prior ē statꝰ viatoris q̄ ꝯphēsoris. et vie q̄
patrie. ergo in anglis fuit meritū añ p̄miū. Itē disp̄ō
p̄cedit illō ad qō disponit vel tp̄e. vel nā. sꝫ gr̄a est di-
spositio ad glīaꝫ. ergo si deꝰ dedit anglis grām q̄ possent
mereri. ⁊ glāꝫ q̄ sūt bti. priꝰ hūerūt grāꝫ q̄ glām. sꝫ gr̄a
qñ inuenit li. ar. i actu debito. facit illū eē meritoriū.
ergo si li. ar. angli i ingressu gr̄e ⁊ glīe erat i actu. ergo prius
hūit motū meritoriū q̄ glosum. Itē p impossibile
vr̄ q̄ deꝰ dedit anglis glīaꝫ. aut ergo dignis. aut īdignis.
Si indignis. iniuste ⁊ inordiate fecit qō ē īpossibile.
ergo dedit dignis. sꝫ nullꝰ ē dignꝰ corona nisi p merita. ergo
⁊c. Itē si mereri ꝑtinet bitū. cuꝫ q̄s fuit deo. ⁊ bñ
vtit̄ bito. ergo cū ois ꝑseuerās i gr̄a bñ vtat̄ ea. q̄ ꝑseue-
rat i gr̄a meret̄ eā. sꝫ qō ē ex merit̄ nō ē ex gr̄a. ergo merē-
do graꝫ desineret̄ eē gr̄a. Itē si p̄miū p̄cedit meri-
tū. q̄ro qō ē illō meritū. aut q̄ntū ad actū ꝯtēplatōis.
aut misterij. Nō q̄ntū ad actū ꝯtēplatiōis. sic eni oēs
bti merent̄. Si q̄ntū ad actū misterij. ergo vr̄ q̄ si nō eēt
hō. angls nō posset mereri. ergo nec dignꝰ eēt btificari.
qō falsuꝫ ē plane. Contra hoc ē qō mgr̄ dicit in lr̄a. qō
mag placet scꝫ q̄ merent̄ bitū. Itē rōe. Angli dū
mistrāt nob aliq̄d merent̄. cū ex mag charitate ⁊ li-
beralitate nob ꝯdescendāt. ⁊ misteriū nō sit actꝰ ꝯp-
hēsoris. sꝫ viatoris potiꝰ. aut ergo merent̄ bituꝫ. aut ha-
bendū. Si habitū. hēo ꝑpositū q̄ meritū seq̄t̄ p̄miū.
Si habendū. ergo tūc cū mereat̄ btitudinē nō ē beatꝰ.
Si aliud q̄ beatitudinē. ergo nō est meritū eiꝰ p̄fectum
nec necessariū. Preterea quicq̄d mereat̄. cuꝫ spes
q̄ differt̄ affligat aīaꝫ. vr̄ q̄ tale merituꝫ respectu rei
habēde nō possit stare cū statu btitudinis. Item
mag̃ p̄mia nō debēt dari sine magnis merit̄. et mag̃
merita nō sunt sine magnis obsequijs. ergo cum angeli
mag̃ p̄mia hēant. ⁊ mag̃ obsequia nō p̄cesserint in q̄-
bus meruerint. ergo debent seq̄. Item hm̄ q̄ plꝰ dat
deꝰ. plꝰ exigit de sua creatura. si ergo maiꝰ robur v̄tutis ce-
dit anglo q̄ hoi. ergo ⁊ maiora obsequia requirit. sꝫ ho-
mo nō glorificat̄ nisi p labores mltos ⁊ magnos. er-
go nec angelꝰ sine opibꝰ dꝫ glīficari. sꝫ opa nō p̄cesse-
rūt. sꝫ solꝰ motꝰ affectōnis. ergo optet seq̄. Rꝰ. dōm q̄ 44
circa hoc sic dicit mgr̄ duplex fuit opinio. Quidā eī di-
xerūt q̄ in anglis p̄miū p̄cedit meritū. ⁊ hꝰ positōnis
fuit mgr̄. ⁊ ad hoc ponenduꝫ moti sūt rōnabilr̄. ⁊ q̄tum
ad motū. ⁊ q̄tū ad motiuū. Quia eī intellexerūt q̄ nō
ē meritū sine gr̄a. nec magnū meritū vbi nō est ma-
gnū obsequiū. ⁊ i anglis ꝑpt̄ nāe velocitatē ⁊ idonei-
tatem sil' duratōne dat̄ gr̄a ⁊ glā. q̄ in anglis meritū
nō potuit p̄cede p̄miū. meritū inq̄ ꝯdigni. sed soluꝫ

si aliqd pcedit h est meritū ꝯgrui.ſ ſeqtur meritum ꝯdigni. Hos etiā ad h ponendū instigauit ꝙ meritū rei bn̄dc sonat i indigētiā qd nō vr̄ posse stare cū glīa. Motū āt hꝰ meriti satꝫ aducrtē possumꝰ in militibꝰ. q bn̄ pugnādo merent equū añ merita datū. Hec āt opinio ꝗuis sit pbabilis. tn̄ plura hȝ sibi aduersaria q in opponēdo tacta sunt. Propt q[illegible] fuit alia positō ꝙ in anglis meritū pcessit p̄miū. nō tpe. ſ nā. Et ratiōnē hꝰ assignāt. qꝛ grā nāliter pcedit glām. ꝛ grā cū inuenit motū in li. ar. ordinatū. facit meritoriū. ꝛ pēsat meritū ſm quātitatē. nō ſm multitudinē opeꝝ. iō cū anglis data sit pfecta grā. ꝛ li. ar. oīo sit coopatū grē. vr̄ ꝙ in sua ꝯuersione sufficiēter meruerīt glificatiōē. Et h positio rōnabilior ē ꝛ meliꝰ hȝ fundamētum. qꝛ meritū requirit ꝛ fundat i pfectiōe volūtat. nō i multiplicatōne opatōis. hāc coiter tenēt moderni docto res. iō huic adherēdū ē. Ad illō qd obr de mgro. dōm ꝙ i hac opinione sic in pluribꝰ alijs nō assentit ei. Ad illō qd obr ꝙ merent. dōm ꝙ ē p̄miū sbale ꝛ h meruerīt p ꝯuersionē sui in deū. Et ē p̄miū accitale. ꝛ h merent [illegible] misteriū qd faciūt hoi. Et qꝛ accidit btitudini. iō sine tali p̄mio cū eiꝰ merito pōt stare btitudo. nec affligimur ex expectatiōe sic nec aīe btē de scdē stole pceptōe. ꝛ adhuc minꝰ qꝛ minꝰ indināt. 45

Ad illō qd obr ꝙ magā p̄mia reqrunt magā merita. dōm ꝙ magnitudo meriti nō ꝯsistit in ope exteriori principalr. ſ interiori. Vn̄ sicut dyaꝰ multū peccauit. pꝑter improbā volūtatē ꝛ si nihil exteriꝰ fecerit. sic ecōuerso multū meruerīt angeli boni. Ad illud qd obr de hoie. dōm ꝙ hō nō ita cito mouet vt āgelus. iō tps meriti hȝ diuturniꝰ. ꝛ iō nō ē sile. ſ h mdius patebit infra di. vij. 45

Distinctio. vj. de ruina q ꝯsecuta est maloꝝ angeloꝝ auersionē.

Preterea sciri optet ꝛc. Supra egit mgr̄ de auersione ꝛ ꝯuersione angloꝝ. in hac pte agit [illegible] lapsu siue ruina maloꝝ. Et diuidit h ps in duas. In prima determinat veritatē. In scda remouet dubitatōē. ibi Solet āt qri ꝛc. Prima ps hȝ tres. In prima determinat q ꝛ qles ceciderīt. In scda vo vn̄ ꝛ in quē locū ceciderīt. ibi. Et tante supbie. In tercia vo qlr ibi hn̄t ordinē plationū. ibi. Et sic int bonos ꝛc. Silr scda ps hȝ tres. In prima mouet qōnem de vnitate loci q̄tum ad anglos minores. Scdo q̄tum ad luciferū. Tercio occasionalr ondit ꝯfligēdi modū int nos ꝛ nr̄m aduersariū. Primū facit ibi. Solet āt qri ꝛc. Scdm autē ibi. de lucifero. Terciū ibi. alijs qȝ q a sctis ꝛc. Principalr igit in hac distinctōne determinat vn̄ angeli corruerunt. ꝛ deinde quis locus post ruinā. ꝛ qs ordo in loco ꝛ officio.

Determinat qui ꝛ quales angeli ceciderūt. a

Di. VI

Preterea sciri optet. qm̄ sic de maioribꝰ et minoribꝰ quidā ꝑstiterūt. ita de vtroqȝ gradu qdā corruerūt. Int qs vnꝰ fuit oibꝰ alijs cadētibꝰ excellētior. nec int stātes aliqs eo fuit dignior sic testionijs auctatū mōstrat. Ait eīn iob. Ipe p̄ncipiū viaꝝ dei. Et i ezechiele legit. Tu signaculū silitudīs plenꝰ scia ꝛ pfectōe. decorꝰ i delicijs padisi dei fuisti. Ad greg. exponēs ait. Quāto i eo sbtilior ē nā. eo magis i illo imago dei siliꝰ insinuat impssa. Itē in ezechiele legit. Ois lapis p̄ciosus opimētū eiꝰ. i. ois angls quasi opimētū eiꝰ erat. qꝛ vt dic greg. in alioꝝ ꝯpatōne ceteris clarior fuit. vn̄ vocatꝰ ē lucifer sic testat Esa. Quō inqt cecidisti de celo lucifer q mane oriebaris ꝛc. q n̄ vnꝰ ordo ſ vnꝰ spūs accipiēdꝰ ē. q teste ysid. postq̄ creatꝰ ē eminentiā nature ꝛ ꝓfunditatē scie sue ꝑpendēs i suū creatorē supbiuit. intantū ꝙ etiā deo se eqre voluit. ꝛ i Esa. dr̄. In celū ꝯscendā. sup astra dei exaltabo soliū meū ꝛ ero silis altissimo. Silis quidē deo esse voluit nō p imitatiōē. sed per equalitatem potentie.

Job. xl.
Ezechie. xxviij.
Ezechie. xxviij.
Esa. xiiij.
Esa. xiiij.

Determinat vnde ꝛ in quē locum ceciderūt. b

Et tante supbie merito de celo. i. de empyreo in q cū alijs fuerat. deiectꝰ est in istū caliginosum aerē cū oībꝰ sue puitatis ꝯsortibꝰ. Nā vt Joh. ait in Apocal. Draco de celo cadens secū traxit terciam ptem stellaꝝ. qꝛ lucifer ille alijs maior nō solus cecidit. sed cum eo alij multi q ei in malicia ꝯsenserūt. [a] eosqȝ cadentes huiꝰ caliginosi aeris habitaculum recepit. Et hoc ad nostrā pbatōēm factū est vt sit nobis exercitatōnis cā. Vn̄ apls. Colluctatō est nobis aduersus p̄ncipes ꝛ ptātes mūdi huiꝰ. ꝛ aduersus rectores tenebraꝝ ꝯtra spūalia nequicie. in celestibus. qꝛ demones q sunt spūales ꝛ nequā. i hoc turbulento aere nobis ppinq qd celum appellat habitāt. vn̄ ꝛ dyabolus princeps aeris dicit.

Apoca. xij.
a
Eph. vj.
Eph. ij.

a Eosqȝ cadentes huiꝰ caliginosi aeris habitaculū recepit. ꝛ h ad nr̄am pbatōēm ꝛc. Contra. ſ videt ex h qd vltimo dicit ꝙ debeant habitare in terra cum ad nostrū exercitiū sint deputati. Item in dyalogo legit ꝙ quedā comedit lactucam ꝛ statim obsessa est a demonio. ꝛ ibidem ratio reddit. qꝛ dyabolus erat in lactuca quā momordit. ſ videt ꝙ sint in terra.
1 Rº. dōm ꝙ diuina clementia ꝛ ꝓuidentia locū sequestratū ꝓuidit demonibus ne nimis acriter nos temptarent. nec tn̄ nimis a nobis longinquum vt possent nos exercitare. vn̄ ꝙ inhabitēt in caliginoso loco. hoc dicit

Non est malis angelis pcessū habitare i celo vl terra. b

Nō eñ est eis ꝯcessuȝ habitare ĩ celo. qꝛ clarus loc⁹ est ꝛ amen⁹. nec ĩ terra nobiscū ne hoies nimis infestarēt. Sȝ iuxͣ Aplī petri doctrinā ĩ epl'a canonica traditā. in ^b^ aere isto caliginoso q̄ eis q̄sͥ carcer vsq̃ ad tp̄s iudicij deputat⁹ ē. Tūc āt detrudēt ĩ baratr̄ inferni. fm̄ illud. Ite maledicti ĩ ignē eternū q̄ pat⁹ ē dya. ꝛ an. ei⁹.

Math. xxv.

Determiat qualiter ibi hn̄t ordinē plationū. c

Et sic int̄ bonos angl'os alij alijs p̄sunt. ita ꝛ inter malos alij alijs p̄lati sc̄. ꝛ alij alijs sbiecti q̄diu durat mūdus. angl'i angl'is. demōes demōib⁹. hoies hoib⁹ p̄sꝫ. Sȝ ĩ futuro oīs euacuabit̄ p̄latō. vt docet apl'us. hn̄t q̄ fm̄ modū scie maior̄ vl' mior̄is p̄latōes alias maiores vel miores. Quidā eñ vni puĩcie. alij vni hoi. alij q̄ vni vicio p̄sꝫ. Vñ d̄r sp̄s supbie. sp̄s luxurie. ꝛ hmōi. qꝛ de illo vicio maxie p̄t hoies tēptare a q̄ noiat̄. Inde etiā ē q̄ nomie demōis diuitie vocāt̄ scȝ mamona. Est eñ māmon nomē demōis. q̄ noie vocant̄ diuitie fm̄ syram linguaȝ. Hoc āt nō ideo ē q̄ dyabol⁹ in p̄tāte habeat dare vel auferre diuitias cui velit. sed qꝛ eis vtit̄ ad hoīm temptatiōeȝ ꝛ deceptōnem.

Mouet qōeȝ de vnitate loci q̄tū ad angl'os minores An scȝ oīs demones minores sint in hoc aere caliginoso. an aliqui sint in inferno. d

Solet āt q̄ri vtr̄ oīs ĩ isto aere caligioso sint. an aliq̄ iaȝ sint ĩ inferno. Qꝫ ĩ inferno q̄tidie descēdāt aliq̄ demonū verisile ē. qꝛ aias illuc cruciādas deducūt. et q̄ illic aliq̄ sp̄ sint alternatī forte vicib⁹. n̄ pcul ē a vō. q̄ illic aīas detinēt atq̄ cruciāt. Qꝫ āt aīe malor̄ illic descēdāt atq̄ illic puniāt̄. ex eo ꝯstat q̄ xp̄s ad iferos descēdit vt iustos q̄ ibi tenebāt educēt. Si ei iusti illuc d̄scēdebāt. mlt'o mag̃ iniusti. ꝛ sic tradit auctas cuȝ iustos eduxit. iniq̄s ibi reliq̄t. momordit ei ifernū n̄ absorbuit.

Mouet qōeȝ q̄tum ad lucifer̄. an sit ligatus ĩ inferno ꝛc. e

Apoca. xx.

De lucifero āt quidā opināt̄ q̄ ibi religat⁹ sit ꝛ ad nos tēptādos nūc accessū n̄ hēat. qꝛ ĩ Apoc. legit̄. Cū ꝯsūmati fuerit mille āni. soluet̄ sathanas de carcere suo ꝛ exiet ꝛ seducet gētes. q̄d erit nouissimo tp̄e antixp̄i. q̄n erit tanta tribulatio. vt ecia si fieri p̄t moueant̄ electi. Quē ibi religatū dicūt ab eo tp̄e q̄ tēptauit xp̄m ĩ deserto vel ĩ passione ꝛ vict⁹ fuit ab eo. Ip̄m putāt p̄mū hoīem temptasse ꝛ vicisse. ꝛ scd̄o deū. s̄ ab eo victum esse. ꝛ ideo in inferno religatū. Alij aūt putāt ex q̄ cecidit p pc̄ti sui magnitudine illic fuisse dimersuȝ.

Lucifer modo non hȝ p̄tātem quā hēbit tp̄e antixp̄i.

Sȝ siue ĩ infernū dimersus sit siue n̄. credibile ē eū n̄ hr̄e p̄tāteȝ accedēdi ad nos quā hēbit ĩ tp̄e antixp̄i. in q̄ fraudulēter ac violēter opabit̄. ꝛ iō forte d̄r tūc soluend⁹. qꝛ tūc dabit̄ ei p̄tās a deo temptandi homīes

ne sententie est. q̄ vō ad nos veniāt hoc pmissionis ē. Vñ cum triplex sit aer̄ intersticiū. si querat̄ in q̄ pte sunt. pbabile vid̄r q̄ sint ĩ medio vbi ē turbulētia ꝛ vexatō ꝛ varietas impssionum. ꝛ hinc ē q̄ freq̄nter cōmouēt vētos et tēpestates.

b Aere isto caligioso qui eis q̄si car. ꝛc. 2
Cōtra. vi q̄ nullo mō sit carcer. qꝛ discurrūt q̄ volūt. ꝛ iterū sp̄ūales sunt. s̄ nec phibētur nec detinent̄ corpore. Item vent⁹ nō pōt ꝯmouere nec conturbare radiū. s̄ multo forti⁹ nec spirituȝ. Item cū nō habeant visum corpaleȝ. vi q̄ null⁹ locus sit eis caliginosus. nec puniri vident̄ tenebris corpalibus. Rͦ. dōm q̄ sic ex quadaȝ cōgruitate celū empyreū est angelis sanct̄ loc⁹ ꝯueniens ꝛ aptus. tū ex luce. tū ex spaciositate. ita recte pōt dici palaciū attestans claritati et tranquillitati et ampliatōni charitat̄. sic p oppositū aer ille caliginosus carcer ē. qꝛ paruus ꝛ art⁹ ꝛ obscurus. nō obscuritate q̄ obscuret. vel artitudine q̄ angustet. s̄ potius q̄ attestat̄ mētis artitudini. ꝛ frigori iniquitatis. ꝛ cōmotioni affectionū. ꝛ iō recte carcer dicit̄. ꝛ sicut alio mō locus corporalis locat spirit⁹. alio mō corpa. ita et etiam alio mō incarcerat. ꝛ sic patent obiecta.

Tūc dabit̄ ei potestas a deo temptandi homines quā mō nō habet. Contra. Job. xlj. nō est p̄tās sup terrā que pōt ei compari. s̄ si vires eius excedunt nostras. poti⁹ videt̄ q̄ de⁹ debebat nobis augere posse q̄ꝫ demonib⁹. aut videt̄ iniuste agere et inequaliter dum exponit debilem forti. ꝛ fortificat fortem ꝯtra debilem. Rͦ. dōm q̄ p̄tās illa de qua loquit̄ Job ē potestas virtutis naturalis. nō est p̄tās temptandi. nam p̄tās temptandi debilis est: nisi fortificet ꝯsensuȝ tēptati. Debilis eñ est hostis qui nō vincit nisi volēitē. quia tū pter nostrā ꝯcupiscentiā ꝛ ignorantiā multiplicit̄ nos decipit et allicit. iō fortis est. ꝛ adeo q̄ pauci eēnt qui nō vincerent̄ nisi de⁹ astuciā ei⁹ ꝛ fallaciā repmeret ꝛ restringeret. quā in fine iusto iudicio ꝑmittit dilatari. ꝛ ideo p̄tātem temptandi dicit̄ dare nō con- 5

quaʒ modo nõ habet.

Oñdit occasionaliter modũ ꝯfligendi inter nos et aduersariũ. ꝙ demones semel victi a sanctis nõ acce/dunt amplius ad alios. f

Aliĳs ꝗꝫ qui a sanctis iuste ⁊ pudice viuẽtibꝰ vincunt. ptãs alios temptãdi videt adimi. Uñ origenes. Pu/to inquit sane q̃ sancti repugnãtes aduersus istos in/centores ⁊ vincentes minuãt exercitũ demonũ. vel vt ꝗꝫ plurimos eoꝝ interimãt nec vltra phas sit illi spiri/tui qui ab aliq̃ sancto caste ⁊ pudice viuẽdo victus est impugnare iterũ aliũ hoiem. Hoc aũt putant quidaʒ intelligendũ tñ de illo vicio in q̃ supatus est. vt si de supbia aliquẽ virũ sanctũ temptat. ⁊ vincit. vlterius nõ liceat illi illum vel aliũ de supbia temptare. — Origenes. d

ferendo nouam potẽtiam. sed sumendo ip/sam; opari sm iustam potentiam ⁊ astuciaʒ quam iam habet.

4 d Nec vltra fas sit ⁊c. innuit magister ꝙ nõ est fas vlli spiritui qui victus est impu/gnare aliquem. Con/tra. ꝓbabiliter credit ꝙ dyabolus magnus qui temptauit adam temptauit xp̃m. et oi modo est victus. ergo vi/det ꝙ nunꝗ̃ ammo/do temptet. qđ est cõ/tra tex. Apoca. Item si hoc est verum. ergo videt exercitus demonũ adeo diminutus in fine ꝙ temptare nõ possit. hoc aũt falsum est. cum fortius temptet in fine. Rꝰ. dđm ꝙ circa hoc difficile est veritatem determinare. ꝙ aũt fiat diminutio in eodem exercitu demonũ nõ videtur improbabile. cum ita videamus ꝯtingere sm legem belli. vt qui superat amoueat a bello. quantuʒ tamen ⁊ qñ difficile est determinare. vñ quicq̃d dicat Origenes. melius est dubita/re. ꝗꝫ sup hoc aliquid diffinire.

Ad intelligentiam eoꝝ que in hac pte dicunt de lapsu angelorum tria incidũt querenda. Primũ est de quo ordine vel dignitate ceci/derũt. Secundũ est in quid ceciderũt. Terciũ est de ordine siue p̃latõne eoꝝ post casum. Circa primũ duo querunt. Primo de q̃ ordine fuit lucifer. Secũ/do de q̃ ordine lapsi sunt minores angeli.

Questio. j. a

De quo ordine fuerit lucifer. Et ꝙ fuerit d̃ supremo hoc ostendit Job. xl. Ipse est principiũ viaꝝ dei. sed nõ ordine nature. ergo fuit p̃cellens inter creaturas ce/teras. ergo ⁊ inter angelos. Item Greg. xxxij. moral. tractans illud Ezech. Tu cherub extentꝰ ⁊ ptegens ⁊c. Quia compatiõe claritatis sue. ceteroꝝ claritatẽ obumbrasse credit. et ideo ipse extentꝰ ⁊ ptegens p/hibet. loquit d̃ lucifero. ergo ⁊c. Et ibidẽ iterũ. de ceteris agminibꝰ angeloꝝ p̃latus. eoꝝ claritatem transcen/dit. ⁊ eoꝝ compatõne clarior fuit. Et iterũ in eodeʒ. Illa supnaꝝ virtutũ pcere altitudinis agmina in le/ticie eterne viriditate plantata. ꝗuis excelsa fuerit ꝯdita. huic tñ nec p̃lata sunt nec coequata. Item ratõne. Lucifer appetĳt omnibus p̃esse et credidit se posse obtinere vt nulli subesset. sed hoc nõ est ꝓbabi/le nisi vidisset se oĩs p̃cellere. ergo fuit de supmo ordi/ne. Item pctũ eius maximuʒ fuit inter pctã om/niũ angeloꝝ. imo omniũ creaturaꝝ. sed tanto magis est viciũ quãto in nobiliori natura. ergo si maximũ pec/catũ habuit omniũ alioꝝ. ergo ꝗ̃tum ad naturã ceteris maior fuit. Sꝫ ꝯtra Ezech. xxviij. dicit ad lucife/rum. Tu cherub. sicut exponit Grego. sed supmꝰ or/do nõ est ordo cherubin sed seraphin. sicut vult dyo/nisius. ergo nõ fuit de supmo ordine. Item Dam. ij. li. iiij. c. ex his angelicis ꝟtutibꝰ q̃ p̃erant terrestri or/dini. i. eius q̃ circa terrena est ordinis. ⁊ cui terre cu/stodia a deo ꝯmissa erat. li. ar. sui electõie auersus ẽ. ergo lucifer sm Dam. fuit in infimo ordine. Iteʒ ra/tione vi. Quia si ipse fuit supmus. ergo magis fuit deifor/mis. ergo magis ad peccatũ ĩhabilis. ergo nõ peccauit. aut si peccauit. nõ ita ꝓfunde sicut alĳ vt videt. Item si supremꝰ inter oĩs angelos. ergo inter oĩes creatu/ras nobilior. ergo magis a deo dilectus qui diligit om/nia q̃ fecit. ergo cum facillimũ fuit dño ipm seruare. nõ videt ꝓbabile ꝙ ipm ꝑmiserit ruere. Rꝰ. dđm ꝙ 5
sicut testant auctes sacre scripture ⁊ sanctoꝝ. luci/fer valde excellens fuit. ⁊ si stetisset. in supmo ordine collocatꝰ fuisset. cũ ad hoc haberet idoneitates ex p/te nature. Sicut eñ patebit infra distinctio ordinuʒ ꝯsummata venit ex pte gratie. sed dispositio ex par/te nature. vnde ꝯcedende sunt ratões ad hoc indu/cte. Ad illud qđ obĳcit ꝙ dicit cherub. dđm ꝙ se/ 6
raphin interpretat incendiũ. ⁊ hoc est ꝑ charitateʒ. angelꝰ aũt licet a sua ꝯditõne habuerit plenitudineʒ scie. nõ tamen habuit incendiũ charitatis. hinc est ꝙ dicit cherub. nõ seraph. ⁊ hoc nõ ideo q̃ esset de or/dine cherubin. sed q̃ habebat habitũ illi ordini ꝯue/nientem. nõ sic habitũ ꝯuenientẽ ordini seraphin ꝗꝫ/uis ad illũ eẽt ꝓpatꝰ. Ad illđ qđ obr ꝙ p̃erat ter/ 7
restri ordini. dđm ꝙ Dam. h̃ dicit ꝗ̃tũ ad vim ad/ministratiuaʒ. q̃ ceteri ei erant subiecti ꝗ̃tum ad actũ misterĳ. ⁊ q̃ actꝰ ministerĳ oĩbꝰ aliquo mõ ꝯpetit ex natura. sicut infra patebit. q̃ oĩs sunt administra/torĳ spũs. ideo ex hoc nõ habet ꝙ angelꝰ fuerit de or/dine infimo. imo potuit etiã esse de supremo ⁊ p̃side/re terreno ministerio. Sꝫ tunc est qđ cum in ange/lo esset vis ꝯtemplatiua. q̃re magis ꝑ administratiuã eum describit. Et dđm ꝙ vis ꝯtemplatiua attendit 8
in ꝯpatõne ad superiꝰ. sed administratiua in ꝯpatõne ad inferiꝰ. ⁊ qm̃ angelus sumpsit occasionẽ peccan/di ꝯsiderando suã p̃sidentiã respectu inferioꝝ. ideo sm illã vim eũ describit. Uñ aug. dicit ꝙ cõsideratio angeli in peccãdo fuit ꝯtrario mõ ꝯsideratõni centu/rionis q̃ dixit Math. viij. Ego sum hõ sub ptãte cõ/stitutus ⁊ hñs sub me mi. Anglᵉs ecõtrario pmo ꝯsi/derauit milites ⁊ ministros sibi subditos. iđ eleuatus est in supbiaʒ. Ad illud qđ obĳcit. ꝙ minꝰ erat ha/ 9
bilis ad peccandũ. dđm ꝙ verũ est. attñ voluntas in oĩbꝰ angelis libera erat ⁊ ꝟtibilis. ⁊ iđ sine oĩi ꝯui/tate poterat q̃ volebat inclinari. ⁊ hinc est ꝙ ille gra.

nis peccauit. vñ ad pctm̄ nõ necessario ꝯcurrit ꝓ-
xima ḃ vertibilitas. nec pctm̄ intendit ex ꝓnitate. ḡ
magis ex nature ꝛ donoꝝ dignitate ꝛ ꝑuersionis ꝓfū-
ditate. Et q2 altior erat. iõ cecidit ꝓfundi⁹. Et q2 for-
tior. iõ ad malū se ꝯuertit forti⁹ ꝛ insepabili⁹. Ad
10 illud qḋ obr vltio q vĩ incredibile q de⁹ nobilissimā
creaturā suam sic pire dimittet. dõm q mira in ḃ dei
iusticia oñdit. q tātā ḃuat insticiā vt ordinē institu-
tū nllo mõ infringat. tātū pctm̄ odit. vt ꝓpt pctm̄ qs
11 charissimos reputauit abijciat. Uñ credo q taz spe-
ctacūl mõstrū diuine seueritat in anglo nobilissimo ꝛ
primo hoie q2 vtrūq3 ꝓpijs manib⁹ plasmauit ꝛ de-
corauit de⁹ nob infirmis ꝓposuit ꝛ ostendit. vt addi-
scam⁹ quātū de⁹ odit pctm̄. ꝛ marie supbiā. q p vno
motu cordis nobilissima creatura oim creaturarum
eternalr ꝛ sine spe venie ē dānata. ꝛ p vno esu pomi
ꝛ ipe adā ꝛ tota posteritas vsq3 ad finē mūdi. ē morta
litati ꝛ mltiplici penalitati subiecta. ꝛ nisi dñs reliq̄s
set nob semē. qsi sodoma fuissem⁹. Ex his efficacis
simū relinquit argumētū. q horrendū est incidere i
man⁹ dei viuēt. si eñ de⁹ nõ pepcit nobilissimo ange
lo supbienti. quid erit de vilissimo cinere ꝛ abiectissi
mo in altuz se extollenti. cum iacere debeat in cinere
ꝛ cilicio. imo in ipso sterquilinio.

Questio. ij. b

De q ordine lapsi sunt maiores angeli. Et q de oibus
vĩ. Hug. De qlibet ordine aliq ceciderunt. Item
greg. dicit in omel. pentecostes. q ad oēs angeloꝝ
ordies aliq hoies assumunt. ḡ ḃ nõ erit nisi ad restau
randū ruinā angloꝝ. ḡ de qlibet aliq corruert. Itē
ꝓbatū est q lucifer fuit de supmo ordie. ḡ si de illo ce
ciderūt. vĩ q multo forti⁹ de alijs. Item oēs ange
loꝝ ordines ꝓcurāt hoim salutē. vñ oms sunt admi
nistratorij spūs ꝛc. ḡ vĩ q oib⁹ ordinib⁹ suo mõ hoies
recōpēsant obsequiū. vt nutriat charitas solatiū. sed
sicut angli subueniūt hoib⁹ mistrādo. ita hoies ange
lis coꝝ lapsuz repando. ḡ qlibet ordo habuit ruinā.
Sz ꝯtra. ij. pe. ij. de⁹ anglis peccantib⁹ nõ pepcit. ḡ
oēs labētes sc de ifimo ordie. q2 ifim⁹ ordo cēset noie
angloꝝ vt inferi⁹ patebit. Itē apls vocat demões
Eph. vi. ꝓncipat⁹ ꝛ ptātes. ꝛ diuersa noia angloꝝ di
cunt de demonib⁹ ꝓter seraphi ꝛ thronos. ḡ vĩ q de
his ordinib⁹ nulli ceciderīt. aut si ceciderūt. cū ñ pos-
sit ꝓbari p scripturā. nullo mõ ē asserendū. Item
angli eiusdē ordis sunt similiores i nā. ḡ q sunt similiores
in nā. similiores sunt in affectib⁹. q2 oñe aial ad sibi sile
copulabit. ꝛ q similiores sunt in affectib⁹. similiores sunt
in morib⁹. similiores sunt in bonitate ꝛ malicia. ḡ ꝓba
bili⁹ vĩ ponere q si de aliq ordine stetert aliq. q oms
p ꝯns. ꝛ si ruert aliq. q oms de illo ordie. ḡ nõ est po
nere q de oib⁹ ordib⁹ aliq ruerit. aliq steterint. R℞.
12 dõm q ḃm q sctī dicūt ꝛ accipiūt ex sciptura. de omi
bus aliq lapsi sunt. ꝛ ḃ expsse dicit Hugo. ꝛ rõ psua
det. Cū ei de supmo ordie aliq auulsi sint vt lucifer.
credendū est q oēs sentiert aliquā ruinā. Ad illō
13 ḡ qḋ obr q oēs dicunt angli. dõm q anglus ḃm qd
est nomē officij qḋ ē mitti. ꝛ cōe est oim vt patebit. j.
appropriat tñ inferiori ordini de q freqnti⁹ mittunt
aliqui. ꝛ ideo b. petr⁹ gñaliter loqns ꝯphēdit omes.
14 Ad illud qḋ obijcit q sciptura nõ nūerat oia noia
dõm q sicut in malis quedā sunt q mox noiata piū
cta sunt malo. ita in bonis qdam sunt q mox noiata
piūcta sunt bono. vt seraphi. q2 dicit charitas incen
diū. ꝛ throni q2 dic sedē vbi dñs requiescit ad iudican
dū. ꝛ iõ noia hoꝝ ordinū demonib⁹ non attribuunt.
q̄uis ipsi ex nā dispositi essent ad hos ordines sicut
ad alios. tñ alioꝝ noia tenēt. q2 coia sūt bonis ꝛ ma-
lis. vt principat⁹ ꝛ ptātes. Ad illō qḋ obr de amo- 15
re silitudis. dõm q illō locū hz in amore nāli. i. amo-
re ꝯo electiuo vbi qs fert ḃm dñium volūtatis. non
hz veritatē. nam medea occidit filiū. ꝛ pl⁹ odit hō ho
minē q serpentē freqnter. ꝛ maior est discordia vo-
luntatū. ꝛ q2 lapsus ꝛ stat⁹ fuit ḃm volūtatē electiuā
nõ naturalē. ideo nõ hz hic locum.

Consequenter qrit qtum ad lapsuz in qd cecide
runt. Primo vtrū ceciderīt in infernū qtuz ad
locū. Scdo vtrū in infernale supplicium.

Questio. j. c

Q ceciderūt in locū infernalē vĩ. q2 casus tanto ꝓ-
fundior quāto grad⁹ excelsior. ḡ si ceciderīt de loco al
tissimo. vt de empyreo. vĩ q detrusi sunt in locum in
fimū. ꝛ ita in infernū. Itē angelis sctis ꝓpter mū-
diciaz ꝛ lucē sapie debet locus mūdissim⁹ ꝛ lucidissi-
mus sicut empyreū. ḡ a ptrarijs demonib⁹ imūdis ꝛ
obtenebrat debet locus tenebrosissim⁹ ꝛ imūdus. ḡ
iste loc⁹ est infim⁹ ꝛ subterane⁹ qui vr infern⁹. ḡ ꝛc.
Item hoies mali p⁹ mortē statim descendūt ad i-
fernū. sicut Job. xxi. ducūt i bonis di. su. ꝛ in pūct. ad
infer. desc. ḡ cū ḃ sit anglis casus qḋ hoib⁹ mors. ḡ sta
tim ceciderīt i locū infernalē. Si tu dicas q sunt reli
cti extra infernū ad nrām exercitatōnez. Contra. hō
de se ꝓn⁹ est sufficiēter ad malū. ꝛ sat pōt exercitari a
passionib⁹ carnis. ḡ videt supfluere exercitationes
demonū. ꝛ si de⁹ hoc ꝓmittit. vĩ imisericordit agere.
Contra. Eph. ij. Ambulet ḃm principē ptāt aer
hui⁹. demōstrat aerē materialē. ḡ ptās dyaboli maxi
me est in hoc aere. ḡ vbi est ptās ei⁹. ꝛ sua. ḡ ꝛc.
Item ꝯstās est q dya⁹ nos temptat ꝛ temptauit
xpm. vt dicit Math. iiij. de nobis aūt nõ tñ scriptu
ra docet. sed etiam expientia. ḡ cum angls ibi sit vbi
opatur. ꝛ circa nos opatur. ḡ ꝛc. Item in inferno
nulla est oino redemptio. vñ qui descendūt in infer-
num nunq ascendūt. ḡ si demones deiecti essent i in-
ferno. nunq possent ad nos venire. sed veniūt. ergo
in infernū nunq descenderūt. R℞. dõm q sicut pa 16
tet ex scripturis. locus demonū post lapsum vsq3 ad
diem iudicij nõ est locus subterraneus quem voca-
mus infernum. sed aer caliginosus in q generalit de-
monum multitudo inhabitat. vtrū aūt aliqui detru-
si sint in infernum hoc ego nescio. nec inuenio a san-
ctis determinatū. Hoc aūt bene credo q aliqui de-
scendunt ad torquēdas animas ḃm q inter se habēt
deputata maledictōnis officia. Ratio aūt quare i
hoc aere sunt ē ꝓpter humanum exercitiū. Sicut eñ
dicit Augu. nunq deus quos psciebat futuros ma-
los eos fecisset. nisi pariter nosset quibus bonorum
vsibus eos accōmodaret. Uñ diuina dispositio hoc
exigit. vt etiam de ꝑuaricantibus angelis obsequiuz
quodāmodo electoꝝ trahat ꝛ eliciat. scit enim bene
vti maloꝝ prauis voluntatibus. ꝛ ideo non eos de-
trusit in infernum. sed locum dedit aptum ipsis de-
monibus. tum qtum ad statum peccati. tum qtum
ad statum exercitij siue belli. Aer eñ caliginosus ꝓ
pter caligines conuenit tenebrositati culpe. sed pro-
pter nobilitatē ꝛ subtilitatē ꝯuenit anglice velocita
ti. Uñ sicut aliq⁹ viris sctis ostensum est freqnt circa
nos volitāt vt musce. Ad illō ḡ qḋ obr q de altissi
mo in ꝓfundissimū. dõm q verū ꝯcludēt si eēt oino 17

retributum qđ meruerit. ſ dñs nõ ſtatim retribuit.
ſed ſimul cũ hominibꝰ eos illuc expectat ꝓijcere. q̄s
18 ipſi ſua ꝑuerſitate inducunt peccare. Ad illud qđ
obijcit̄ ꝙ angelis beatis locꝰ debet̄ altiſſimꝰ. dđm ꝙ
q̄uis ſit eis deditꝰ. nõ tñ ibi ſunt ſemꝑ. ſ et circa nos
ad explendũ ſuũ miniſteriũ. Siliter dico ꝙ q̄uis lo-
cus infimꝰ ⁊ viliſſimꝰ ſit demonibꝰ deditꝰ. tñ eis dif-
19 fert̄ ꝓpter nrm̄ exercitiũ. Ad illud qđ obijcit̄ đ ho
minibꝰ malis pꝰ mortẽ ⁊c. dđm ꝙ non eſt ſilē oino. ſ
ſolũ q̄ ad ſtatũ impnie. nõ q̄ ad ſtatũ demeriti vel ex-
ercitij ſicut infra meliꝰ patebit. aĩa eñ nõ eſt deputa-
20 ta ad miſtrandũ ſicut angl's. Ad illud qđ obijcit̄
vltimo ꝙ deꝰ miſericorditer agit cũ hoĩe. dđm ꝙ nõ.
immo miſcđia ſupexaltat iudiciũ. q2 cõtra fomitem
dat ſcintillã ꝯſcie. ꝯtra demones dat bonũ angeluꝫ.
⁊ ſupra h̄ dat ſuã grãꝫ [illegible] ſpm̄ ſctm̄ ſuũ qui vincit oẽꝫ
ptãtem. q2 neqꝫ mors. neqꝫ vita. neqꝫ principatꝰ. ne-
qꝫ ptãtes pñt ſeparare a charitate dei. vñ illđ amor eſt
adiutoriũ ꝑualens oĩnibꝰ. et oĩa vincẽs. propter hoc
vt hẽat exercitiũ. q2 virtꝰ i infirmitate ꝑficit̄. dat deꝰ
ſuis ſanctis angelũ ſathane qui eos colaphizet. ſicut
colaphizauit paulum.

Queſtio. ij. d

Utrum ceciderint in infernale ſuppliciũ. vtrũ ſcꝫ cru
cient̄ vbicũqꝫ ſunt. Et ꝙ ſic. ſup illud Jaco. iij. infla
mata a gehẽna. Gloſa. gehẽna eſt dyaꝰ ꝓpter quẽ fa
cta eſt. Sicut eñ gehẽna ſꝑ ardet. ſic dyaꝰ vbicunqꝫ
ſit. vel in aere. vel ſub terra. ſꝑ ſunt ſecũ tormẽta fla-
maꝝ. Item h̄ videt̄ ratõne ꝑ ſimile. Angli ꝯuerſi
q̄uis nõ ſint a miſterio abſoluti. tñ in ipõ miniſterio
hñt p̄miũ ſue ꝯuerſionis. ſcꝫ btãm viſionẽ. ḡ pari ra-
tione demones penaꝫ infernalẽ. Item vĩ a mino-
ri. q2 grauiꝰ eſt in cõſpectu dei iuſte oĩa ponderantis
pctm̄ angelicũ q̄ꝫ humanũ. ſ hõ decedens in pctõ ſi-
ne aliq̄ interuallo ſtatim punit̄ pena gehẽnali ⁊ incẽ
21 dio. ḡ multo fortiꝰ vĩ de anglis malis. Itẽꝫ i pctõ
duo ſunt. auerſio ⁊ ꝯuerſio. ⁊ vtriqꝫ rñdet ſua pena.
ſcꝫ carẽtia viſionis auerſioni. ⁊ afflictõ ignis ꝯuerſio
ni. ſ ſtatim vt peccauit amiſit irremediabilr̄ viſiõeꝫ.
⁊ punitꝰ ẽ carẽtia viſionis. ḡ pari rõne pena afflictio
nis. ſ h̄ eſt pena illꝰ ignis. ḡ ⁊c. Contra. Mathei.
viij. dr̄. Jhu fili dei. vt q̄d veniſti añ tp̄s torq̄re nos.
ḡ angeli nondũ torq̄bant̄. Itẽꝫ [illegible] punirent̄ pena
ignis mãlis. cũ ille agat in creaturã paſſibilẽ ⁊ cõdi-
gnã pati. ḡ cũ dyaꝰ corꝑaliter obſidet aliquẽ. ſi ſecuꝫ
fert ignẽ. vĩ ꝙ cũ totũ ꝯburat. niſi virtute ignis ꝑ mi
raculũ reſtringat. ſ nõ eſt ibi ponendũ miraculuꝫ. ḡ
⁊c. Item ſi ita torq̄rent̄ igne mãli. cũ ille ſit ſum-
me afflictiuꝰ. nõ delectarent̄ i pctõ hoĩs ſiue in facien-
do alios peccare. ḡ cũ multũ [illegible] deſiderẽt nõ vĩ eſſe ꝓ
babile. Item ſi torquent̄ igne mãli. cũ nõ ſint niſi
tres ſpẽs. carbo. flama. ⁊ lux. q̄ro qua ſpẽ. Non luce
ꝯſtat. q2 nõ affligit nec decet eos ſecũ ferre lucẽ. ḡ vel
flama. vel carbone. ſ neutra iſtaꝝ latet ſenſus. ḡ ⁊c.
Rº. dđm ꝙ circa h̄ ſunt diuerſe poſitiões doctoꝝ.
Quidã eñ inıtẽtes ꝑdicte glo. ⁊ ꝯſiderãtes vltõneꝫ
diuine iuſticie ſiue rigorẽ. dicũt demones vbicũqꝫ ſt̄
puniri ſupplicio ignis mãlis. licet minꝰ intenſe q̄ pꝰ
vltimã dãnatõeꝫ. Et cũ [illegible] nõ ſit intelligibile ꝙ igneꝫ
cremantẽ vbiqꝫ ſecũ circũferant. niſi habeãt corpo-
[illegible] alligata. cogunt̄ ponere ꝙ demones a ſui lapſu ꝓ
mario habuerũt ſibi aptata corꝑa in quibꝰ punirentur.
⁊ i quibꝰ circũferrerẽt. q̄ſi intrinſecꝰ materiale i-
cendiũ quocũqꝫ decurrãt. ſicut febricitans vbiqꝫ cir-
cumfert ardorẽ in qualicũqꝫ loco ponat̄. Sꝫ q[illegible] illđ
eſt difficile ſuſtinere ꝙ demones hẽant corꝑa inſepa
biliter vnita ſicut infra meliꝰ patebit. ⁊ p̄terea nõ vi-
dent̄ acriter puniri. tũ ex verbis euangelij. tũ etiã ꝙ
intenti ſunt mala facẽ. et mala multa multiplicare.
Ideo alioꝝ poſitio eſt ꝙ demonibus differtur pena
ignis vſqꝫ pꝰ iudiciũ. tũ vt eoꝝ exercitiũ nõ obmitta
tur. tũ etiã vt diuina miſcđia oñdat̄ q̄ ſuſtinet vaſa
apta ire in interitũ vſqꝫ i diẽ q̄ retribuet oĩbꝰ ſm fru-
ctum adinuentionũ ſuaꝝ. Que haꝝ poſitionũ ſit ve
rior neſcio. hec tamen q̄ vltimo data eſt videt̄ ꝓba-
bilior. Ad illud ḡ qđ obijcit̄ de glo. pꝫ rñſio ſi aſpi 22
ciant̄ ſequẽtia. ꝙ nõ intelligit de flama ignis mãlis.
ſ de flamis vicioꝝ. ſcꝫ ire. inuidie. quibꝰ etiã torq̄nt̄.
Ad illud qđ obijcit̄ de angelis bonis. dđm ꝙ non 23
eſt ſilē. q2 deꝰ ꝓnior ẽ ad miſerandũ q̄ ad puniendꝫ
Preterea. miſterium angl'oꝝ nõ impedit̄ ex glia ſed
expedit̄. ſ pena oĩno retraheret malos ab exercitan
do. Ad illud qđ obr̄ de dãnatꝭ oĩbꝰ. dđm ꝙ nõ eſt 24
ſilē. q2 dãnati ſunt ex̄ ſtatũ demeriti. ⁊ iõ nõ oꝑtet ꝙ
differat̄ ſuppliciũ. nõ ſic demones. q2 demerent̄ vt. j.
melius patebit. Ad illud qđ obijcit̄ de auerſione. 25
dđm ꝙ nõ eſt ſilē. q2 viſio dei nõ põt ſtare cuꝫ culpa.
vnde inſeꝑabilis pena a culpa eſt viſionis carentia.
nõ ſic eſt de pena afflictiua.

Onſeq̄nter tercio loco querit̄ qualiter demo-
nes ſint pꝰ lapſuꝫ ordinati. Et querunt̄ circa h̄
duo. primo q̄rit̄ vtrũ inter eos ſit ordinũ diſtinctio.
ſcđo vtrũ inter malos angl'os ſit p̄latio.

Queſtio. j. e

Utrum inter eos ſit diſtinctio ordinum. Et ꝙ ſic vi-
detur. Apl's Eph. vltimo. vocat eos principatus et
poteſtates. ⁊ alij ſancti nominibꝰ alioꝝ ordinũ. ḡ vide
tur ꝙ ſi tenuerũt nomẽ. ⁊ nõ fruſtra. ꝙ aliquo modo
tenuerũt rem. ⁊ ita ꝙ ordines ſint diſtincti. Item
a natura ſua ſunt ꝯditi diſtincti ⁊ ꝑfecti et ordinati.
ſed dyoniſiꝰ dicit ꝙ habẽt ſibi naturaliter data inte-
gerrima. ḡ adhuc manet inter eos ordo. Itẽ nihil
in vniuerſo eſt inordinatũ. q̄uis ſit inordinatum in
ſe. quia fedari nõ poteſt. ḡ demones ſuo modo ſunt
ordinati vt angeli. ḡ ⁊ inter eos eſt ordo. Itẽꝫ na-
tura angeloꝝ quantũ in ſe erat. habilis erat ad ordi-
nes. ⁊ gratia adueniẽs ꝑfeciſſet ordines. q2 data eis
fuiſſet ſm naturaliũ ſtrẽnuitatem. ḡ cum ſimiliter ꝑ
maiorem naturaliũ ſtrẽnuitatem fuerit ordo ⁊ ma-
ioritas in culpa. videt̄ ꝙ ſimiliter ꝑ culpam non au-
ferat̄ ordo. ſed magis ꝑficiatur. Contra. Hugo. de
ſancto Victo. Omes in eandem maliciam conſenſe
rũt. ⁊ vnũ ordinem ꝑuerſe ſocietatis effecerunt. ergo
[illegible]õ eſt inter eos ordinũ diſtinctio. Item maluꝫ eſt
corruptio modi. ſpeciei. ⁊ ordinis. ſed ꝑ peccatuꝫ fa-
cti ſunt mali. ergo inordinati. ḡ nec eſt inter eos or-
do cum omes ſint mali. Item maior eſt deordina
tio in culpa ſiue ꝑ culpam q̄ꝫ in pena. nam pena re-
ducit culpam ad ordinem aliquem. ſed in ſupplicijs
nõ eſt ordo nature. ḡ nec in exiſtentibus in peccatis.
Probatio minoris Job. x. vbi nullus ordo. ſed ſem-
piternus horror inhabitat. loquitur de loco penarũ.
Item quanto melior eſt natura. tanto maior eſt
in eo culpa. ergo quanto quis ſupior ꝑ naturaꝫ. tan-
to inferior ꝑ culpam. quia maior culpa facit peioreꝫ.
ḡ culpa ꝑuertit totũ ordinẽ nature ⁊ aufert oĩno or-
dinẽ. ḡ nullꝰ ordo ẽ inter eos. Rº. ꝙ de ãgelis ẽ loq̄ 26
q̄tuꝫ ad ſtatũ triplicẽ. ſcꝫ glẽ. ⁊ nãe inſtitute. ⁊ lapſe.

Qntuz ad statū glie est in eis ponē ordinū distictiōez
pfectā. Qz tū ad statū nāe ordinū distinctōez. ḡ impf-
fectā z pversā. Jmpfectā. ppē pualēoz grē q̄ habilita
tez nāe pficit. Peruersā. ppē pñtiā cl'pe. q̄ q̄uis sbaz
nālīū n̄ corrūpat. tñ fedat z deordinat. z illud mani-
festū ē si attendat. Nā illi q̄ meliora hūert nālia illi
zui⁹ peccauert z peccāt. tñ ppter h̄ q̄ ardenti⁹ appe-
tiert. tū qz mag' ingti fuert. tū etiā qz mō acri⁹ vexāt.
Rōe nobilitatis nature. pcellūt i ordie nature. z pcel-
lūt i imagie culpe. z q̄tum ad h̄ deteriores sē. z iō in-
feriores. Cōcedo ḡ q̄ int demones ē ordo sm pcellē
tiā nāliū. ḡ tñ pversus adiūctōne culpaꝝ. Cōcedo
igit rōnes pbātes q̄ i eis sit aliq̄s ordo. lz tenuis vt
27 dictū ē. Ad illō tū qd̄ obz. q̄ culpa psonat nature.
dōm q̄ illa psonātia mag' ē discordātia q̄ psonātia.
naz magtudo culpe facit i veritate min⁹ q̄nto maior
ē. z ita in mag' nā nō suat digtatē ordis. imo mag' p-
uertit. qz magficari i culpa ē deteriorari in nā bñ pdi
28 ta siue instituta. Qz aūt dyo⁹ dic̄ q̄ hñt data inte-
gerrima. veꝝ ē q̄tū ad sbam. nō q̄tū ad habilitatem
ad opatōez determiatā. Que v̄o ad oppositū oppo-
nunt pcedenda sē. eo q̄ veꝝ cōcludūt. sz q̄ nō est i
eis ordo pfectus imo mag' pversus. z sic patet oia.

Questio. ij. f

Utrū int angelos malos sit plātio. Et q̄ sit ibi de fa-
cto vr̄. Job. penl'. Nō est ptās sup terram q̄ possit ei
cōpari. z itez ipse est rex sup oēs filios supbie. ḡ de-
mones sunt hmōi. ḡ zc. Jtez Math. xxv. Jte ma
ledicti in ignē eternū. q̄ pat⁹ ē dyabolo z anglis eius.
vocat miores demones anglos dyaboli. ḡ cū angel⁹
dyaboli null⁹ dicat q̄tuz ad nāe pditōez. dr ḡ q̄tum
ad misterij subiectōez. ḡ zc. Jtē q̄ de iure vn⁹ psit
alteri vr̄. Seruit⁹ eñ introducta ē int hoies. vt dicit
Amb. merito peti. ḡ nullū petm̄ adeo merek suitutē
sicut petm̄ ambitōis z supbie. cuz ḡ demones maxie
illo peccauert. int eos maxie dz eē suit⁹ z dñium. et
ita plātio. Jtē hñs li. ar. volūtatē sm legē pt se fa-
cere seruū sempiternū. sicut dr̄ Exod. xxj. ḡ demones
libē ptāt exñtes lucifero se volūtarie subiecert. dum
ei⁹ supbie psenserūt. ḡ facti sunt sui. Sz ptra q̄ ibi
nō sit plātio d' facto vr̄. Jnt supbos sp iurgia sē sicut
dr̄ Prouer. xiij. ḡ cū ipi sint valde supbi. vr̄ q̄ refugi-
ant oē dominiū. ḡ aut non ē ibi plātio. aut si ē. nulli⁹
stabilitatis ē. Jtē si ē ibi. aut ḡ nā. aut violentia. aut
electōne volūtatis. Nō natura. qz natura etiā pt⁹ cul-
pam z i penis eadē manebit. ḡ tñ p⁹ iudiciū cessabit
ois plātio vt dicit mgr̄. Si violētia. ḡ q̄libet si pt sb-
iugāt sibi aliū. ḡ h̄ nō est sine q̄daz colluctatōe z pu-
gna. ḡ vr̄ q̄ ptinue sit int demones rixa et discordia.
qd̄ manifeste falsuz ē. q̄ miro mō pcordes sunt ad
uertēdū hoies. qd̄ nō eēt si iter se bellarēt. Restat igr̄
q̄ ē ibi plātio electōe volūtatis. Jtez vr̄ q̄ non sit ibi
de iure. Si eñ suit⁹ z dñium introducta sunt ppter
petm̄. ita q̄ suit⁹ ē pena peti. ḡ mag' debēt suitute de-
primi q̄ mag' peccauit. ḡ lucifer mag' peccauit. ḡ om
nib⁹ debēt eē subiect⁹. ḡ nulla ē plātio in q̄ vn⁹ sbijcit
multis. ḡ zc. Jtē licet bō teneat hois impio obedire
cui subiugat⁹ ē z subdit⁹ fact⁹. sic dic̄ scptura. Sui obe
dietes p oia dñis. tñ q̄n pcipit ptra deū nō tenet nec
dz. z si sp pcipet ptra deū. nunq̄ debēt subijci vel obe
dire. ḡ si nunq̄ posset aliq̄d pcipe nisi ptra deuz. ullo
mō posset nec debēt ei de iure subesse. si ḡ dya⁹ p deuz
pcipit in oi eo qd̄ mādat. nec alr̄ pt pcipe. patet zc.

R̄. dōm q̄ sic dic̄ mgr̄ in lr̄a plātio ē int demōes. 29
z alij impant. alij obediūt. sic tāgit mgr̄ in lr̄a. z h̄ sa-
tis vr̄ pbabile. tū qz filij tenebraꝝ q̄dāmō imitari co
nant licet falso z impfecte filios luc'. vñ sic videt an
gelos ordiate officia sua exeq̄ sm impia sapiētioꝝ et
maioꝝ. silr ipsi faciūt maleficia. tū etiam qz filij tene
braꝝ prudētissimi sunt in generatōe sua. z qz hñt col
luctatōez aduersus gen⁹ hūanū. z regimē coꝝ z exer
cit⁹ si eēt diuisus z sine capite. nō posset stare. ido sic
hoies plātes in exercitu q̄tumcūq̄ sint psumptosi.
tñ ppter odiū inimicoꝝ libēter subiacent duci impe-
rāti. z hñt mltos prios. z vnū pncipalē ducē. sic cre-
dendū est eē in demonib⁹. Concedenduz ē ḡ q̄ inter
demones ē plātio. Et pz rñsio ad illud qd̄ p̄ obz de 30
supbia. qz malicia z inuidia quā nō pōt supb⁹ exercē
sine adiutore. facit eū libēter alij subijci. ppter appe-
titū triūphi. Ad illō qd̄ obz quō sit ibi plātio. dōz 31
q̄ ē nō electōe. nec violētia. ḡ credo q̄ natura z dina
istitutōe. Alia ei pditōe data ē eis vis mistratiua. z po
tentior vni q̄ alij. z de⁹ ordiauit vt min⁹ potētes z sa
piētes. mag' potētib⁹ z sapiētib⁹ sbcēnt i mistrādo. z
hug. dicit q̄ id i malo misteriū exercēt qd̄ pficiēdū ex
pditōe acceperūt. z ita sibijnuicē psūt. sic pcessēt si eēnt
boni. z cū cessabit stat⁹ misterij. cessabit stat⁹ platōis.
sic pz q̄ de facto ē plātio. Ad illō qd̄ q̄rit vtruz de 32
iure. dōm q̄ nulla oio ē plātio de iure. qz cū ipi demo
nes subiect' nihil pcipiāt nisi p ius. eo q̄ rupert ius
z dissipauerūt fed⁹ sempiternū. iō nulla manet ibi iu-
ris obligatio. ḡ solū maliuolēs pfederatio. Nec ē si-
mile de hoie qui iuste pōt pcipe seruo. z ideo non va-
lent ratōnes ad hoc inducte.

Distinctio. vij. quales facti sunt angeli pfirmatōne z obstinatōne.

Upra dictū est q̄ angeli zc. Supra egit mgr̄ de auersione z puersione. in hac parte agit de pfirmatio-
ne z obstinatōne. Et diuidit hec ps in duas. Jn prima agit de pfirmatōne z obstinatōne. Jn secun-
da v̄o de psequentib⁹ ad hec. infra distinctōe eadē. Et licet mali angeli zc. Prima ps habet quatu-
or pticulas. Jn prima oñdit q̄ aliqui angeli post puersionē z auersionē sunt p grām pfirmati. z aliq̄ p malici
am obstinati. Jn scd̄a querit vtrū habeat libertatē ar. z opponit ad hoc. ibi. Sed cū nec boni peccare possint
zc. Jn tercia determinat. ibi. Ad qd̄ dicim⁹ q̄ boni tanta grā. Jn quarta z vltima explanat quandaz auctem
inductā. ibi. Qz ḡ hieronym⁹ ait zc. Et ita duo hic determinant. Primo qualiter mali in malicia sunt obstia-
ti. et boni in grā pfirmati. Scd̄o quō pfirmatio z obstinatio stet cum li. ar.

Di. VII.

Ostendit q̄ aliq̄ angeli post puersionē z auersionē sunt p grām pfirmati. z
aliq̄ malicia obstinati.

Hui⁹ tertius literalis explanatio vsq̄ ad illā partem. Et licz mali angeli. patet ex decisione questionum.

a

Upra dictū est q̄ angeli q̄ pstiterūt. p graz pfirmati sunt. z q̄ ceci-
derūt grā dei deserti sunt. Et boni q̄dē intantū pfirmati p graz q̄
peccare nequeūt. Mali v̄o malicia adeo sē obstinati q̄ bonā vo
luntatē hēre siue bñ velle nō valēt. z si bonū sit qd̄ aliq̄n volūt. Uo

lunt eũ aliqñ aliqd fieri qd de⁹ vult fieri. z vtiq; illud bonum est z iustũ fieri. nec tñ bona volũtate illud volunt.

Querit̃ de vtrisq; an liberũ arbitriũ habeant. et opponit ad hoc in partez negatiuam. b

Sz cũ nec boni peccare possint. nec mali bñ velle. vl' bñ opari. videt̃ q̃ iã nõ hẽant libez arbitriũ. q: in vtrãq; ptez flecti nõ pñt. cũ libez arbitriũ ad vtrũq; se hẽat. vñ Hiero. i tractatu de pdigo filio dic. Sol⁹ de⁹ ẽ i quẽ pctm̃ cadẽ nõ põt. cetera cũ sint liberi arbitrij i vtrãq; ptem flecti pñt. Hic videt̃ dicẽ q̃ ois creatura i libero arbitrio ↄstituta flecti p̃t ad bonũ z ad malũ. Qz si ẽ. g̃ z boni angli z mali ad vtrũq; flecti pñt. g̃ z boni pñt fieri mali z mali boni. Hiero.

Determiat qõez õ motã q̃ hñt li. ar. nec tñ ad vtrũq; flecti pñt. c

Ad qd dicim⁹ q: boni tãta gr̃a ↄfirmati st̃ vt neq̃ant fieri mali. z mali i malicia adeo obdurati st̃ vt ñ valeãt fieri boni. z tñ vtriq; hñt lib. ar. q: z boni non aliq̃ cogẽte necitate. s; ppria ac spõtanea volũtate p gr̃az dẽi adiuti. bonum eligũt z malũ respuũt. z mali sil'r spõtanea volũtate a gr̃a destituti bonũ vitãt z malũ sequunt̃. z mali habent libez arbitriũ s; depssum atq; corruptũ q̃ surgere ad bonum nõ valẽt. Boni vo arbitriũ hñt mlto liberi⁹ p⁹ ↄfirmatõez q̃ añ. Ut ei Aug. tradit i ench. Nõ iõ carẽt li. arbi. q: male velle ñ pñt. mlto q̃p pe liberi⁹ ẽ arbitriũ qd ñ p̃t suire pctõ. Neq; culpãda ẽ volũtas. aut volũtas nõ ẽ. aut libera dicẽda nõ ẽ. q: bti eẽ sic volũt. vt eẽ miseri nõ solũ nolũt. s; nec ꝓrsus velle possint. Nõ pñt itaq; boni angli velle maluz vel velle eẽ miseri. neq; h̃ hñt ex natura s; ex gr̃e bñficio. Añ gr̃e nã q; ↄfirmatõez potuer̃t peccare ãgli. z q̃dã etiã peccauer̃t z demones facti st̃. vñ aug. i li. ↄ maximinũ. Creatura z natura celestiũ mori potuit. q: peccare potuit. Nã angli peccauer̃t z demones facti st̃. q̃z dya⁹ ẽ pnceps. z q̃ ñ peccauer̃t peccare potuer̃t. z cuicũq; creature rõnali pstat̃ vt peccare ñ possit. nõ ẽ h̃ nature ꝓprie s; dei gr̃e. Iõ q; sol⁹ de⁹ ẽ q̃ nõ gr̃a cuiusq; s; natura sua ñ potuit. nec p̃t. nec poterit peccare. Ecce h̃ insinuat̃ q̃ angli añ ↄfirmatõez peccare potuerũt. s; p⁹ ↄfirmatõez nõ pñt. z q̃ potuer̃t fuit eis ex libero arbitrio. qd ẽ eis nãle. Qz vo mõ ñ pñt peccare nõ ẽ eis ex nã. i. li. arbi. s; ex gr̃a ex q̃ gr̃a etiã ẽ vt ipm̃ libez arbitriũ iã ñ possit pctõ suire. Nõ g̃ p⁹ ↄfirmatõez angli de nã sic̃ añ peccare potuerũt. nõ q̃ libez arbitriũ eoz debilitatũ sit p gr̃az. s; ita poti⁹ ↄfirmatũ vt iaz p illd nõ possit bon⁹ angl's peccare. qd vtiq; ñ ẽ ex libero arbitrio. s; ex gratia dei. Aug⁹

Ꝙ boni angeli post ↄfirmationem liberi⁹ arbitriũ habẽt q̃ ante.

Ꝙ boni angeli post ↄfirmationem nõ pñt peccare ẽ ex gr̃a nõ natura

Explanat autoritatẽ Hiero. supra adductam. d

Qz g̃ hiero. ait. Cetera cũ sint liberi arbitrij pñt flecti i vtrãq; ptez. accipi oportet s̃m statũ in q̃ creata st̃. Talis ei z hõ z angl's creat⁹ ẽ q̃ ad vtrãq; flecti poterat. s; postea boni angli p gr̃az st̃ ↄfirmati vt peccare nõ pñt. z mali ita i vitio obdurati vt bñ viuẽ neq̃ant. Sil'r etiã illd Isid. intelligẽdũ ẽ. Angeli mutabiles sunt nã. imutabiles sũt gr̃a. q: ex nã in pmordio sue ↄditiõis mutari potuerũt ad bonũ siue ad malũ. sed post p grãm ita bono addicti sũt vt inde mutari nequeant. Ad hoc eñ repugnat gr̃a. nõ natura.

D intelligentiã h⁹ ptis circa duo incidit hic qõ. Primũ ẽ de obstinatiõis malignitate q̃tum ad malos. Scdm̃ ẽ de liberi arbitrij mutabilitate q̃tũ ad bonos z malos. Circa primũ tria q̃runt̃. Primo q̃rit̃ vtrũ in demonũ volũtate sit possibilis rectificatio. Scdo vtrũ sit in eis male volũtatis ↄtinuatio. Tercio vtrũ sit in eis male voluntatz intensio. Questio. j. a

Utrũ affectio vel volũtas demonũ possit rectificari. Et q̃ nõ vr̃. primo Dam̃. dicit q̃ h̃ est angelis casus qd hoib⁹ mors. s; hõ p⁹ mortẽ nõ põt recupare bonã volũtatẽ z rectã quã amisit in vita. g̃ zc̃. Itẽ aug. in li. ↄ fi. ad p̃x. Sic creauit de⁹ angl'os vt qui vellent ppetuo boni essent. z q̃ nollent nunq̃ eos diuia munera reparent. Item h̃ vr̃ rõne. Silis est rõ cõfirmatõnis in bono. z obstinatõnis in malo. sed angeli statim vt bene moti sunt. ↄfirmati sunt in bono. ergo z mali statim vt peccauerũt obstinati sunt in malo. sicut g̃ boni nõ pñt cadere. ita nec mali resurgere.

Item graui⁹ peccauit angelus q̃ hõ. g̃ z grauius dz puniri. sed pctm̃ hoiis punitũ fuit aliq̃ pena irremediabili. vt pena mortis de q̃ null⁹ euadit. g̃ necesse ẽ pctm̃ angeli qd erat mors sp̃us puniri pena mortis. sed nõ potuit puniri pena mort nature. g̃ necesse fuit ipm̃ puniri pena dãnatõnis eterne. Sz ↄtra. Ad rectificatõz volũtat duo sufficiũt. scz ↄtonatõ diuine miscdie. z ↄtritio pnic. s; vtrũq; eoz est possibile circa angelos lapsos esse. g̃ z voluntatem eorum rectificari. Ꝙ autem possit esse condonatio miscdie ostendit̃. quia miscdia dei est infinita. pctm̃ luciferi z demonũ est finitum. s; infinituz vincit z superat finitum. ergo diuina misericordia potest remittere illud

ad rectificandum sufficit duo scz condonatio diuine miscdie et contritio.

ptm̄. Si tu dicas ꝙ pōt de potentia ſ; nō de ꝯdecentia. Contra. Decet miſcdiam dei ſumme manifeſtari. cum ſit ſumma. ergo ſi ſic manifeſtat̄ in ſummo. ſcꝫ in remittendo maximū oim pctōꝝ. et hoc fuit pctm̄ luciferi. ergo decꝫ ipm illō ꝯdonare. Qꝫ aūt poſſit eē dolor penitentie in dyabolo oñdit̄. Quñcunqꝫ aliquis ſentit ſibi adeſſe qd̄ odit. ⁊ abeſſe qd̄ diligit. dolꝫ ⁊ triſtatur. qꝛ ſicut dicit Aug. xiiij. de ci. di. dolor eſt diſſenſus ab his rebus que nobis nolentibus accidūt. ſed dyabolus ſcit ſe ex pctō ſuo amiſiſſe illam nobilitatē quam habebat in celo ⁊ incurriſſe penā in inferno. ⁊ pmuꝫ maxime diligit. ⁊ ſecundū maxime odit. ergo penitet de hoc qd̄ fecit. vel de hoc qd̄ voluit. vel ſaltꝫ poſſibile eſt ipm aliqñ ad hunc ſtatum deuenire. ſi mō nō eſt. ergo pōt ex pte angeli eſſe dolor pnie. ⁊ ex parte dei condonatio miſcdie. ergo ⁊c. Item oñditur. Quia ſi bonitas angeli nō poteſt rectificari. aut hoc eſt ex pte dei. aut ex pte angeli. aut ex pte peccati. Oſtendit̄ igit̄ pmo ꝙ nō ſit ex pte dei. triplici rōne. Prima ē hec. obſtinatio male volūtatis vel impoſſibilitas ad rectitudinem voluntatis eſt defectus nō potentia. ergo nō habet cauſam efficientē ſed deficientē. ſed deꝰ nullius eſt cauſa deficiens. ergo nō eſt cauſa vel ratio huiꝰ impoſſibilitatꝭ. Scd̄a eſt hec. Deꝰ añcedēter oēs hoīes ⁊ angelos vult ſaluos fieri. vt dicit Dam. qꝛ nō creauit ſiue plaſmauit ad penā ſed ad glām. Si ergo nō vult angelos malos beatificari. hoc eſt ſolū voluntate conſequēte. ſed voluntas ꝯñs eſt exceſſus ex cā vera. ergo alia rō eſt vlterior qre hoc ꝓcedit. nō ergo voluntas dei. Tercia eſt hec. Si dyabolꝰ veniam peteret. dñs nō repelleret. qꝛ ſicut dicit Amb. ipe recipit ꝯfugiētes ad ſe. hoc iuſticie ē. ſed ꝯtra iuſticiā deꝰ nullo mō facit.

Preterea. qñtumcūqꝫ hō deo fuerit. ſi penitet de bonis. deꝰ bona pterita nō acceptat. ergo ſilr ſi penitꝫ de malo. videt̄ ꝙ mala remittat. ⁊ hoc ſpectat ad ſummam miſcdiam. ergo rō qre volūtas dyaboli nō poteſt rectificari. nō pōt principalr venire ex pte dei. vt ptꝫ ex hac triplici rōne. Oñdit̄ etiā ꝙ non ex pte nature angeli venit hec impoſſibilitas. Primo auctē Augu. de li. ar. pe. Si humana natura poſtqꝫ a deo auerſa bonitatē pdidit voluntatis. ex ſeipſa rurſum habere potuiſſet. multo poſſibilius hoc natura angelica haberet. q̄ quāto minꝰ grauat̄ pondere terreni corpis. tanto magꝭ hac eēt pdita facultate. Item hoc videtur ſcd̄a rōne. qꝛ angelꝰ peccando nō amiſit li. ar. qm̄ libertas ar. ē ei naturalis. ſ; rōne li. ar. erat ſuſceptibilis rectitudinis a ſui natura. ergo adhuc quātū ē ex pte nature ſue ſuſceptibile ē. Itꝫ natura angeli eſt cā illiꝰ impoſſibilitatꝭ. ⁊ cuiuſcūqꝫ res ꝑ modū nature eſt cā. deꝰ ſilr eſt cā. qꝛ ſola volūtas aduerſat̄ deo. ergo deꝰ eēt cā qui talē naturā fecit. ergo nullo mō deꝰ eſt cā impoſſibilitatꝭ ad bonū. ergo nec natura angli. Oſtēdit̄ etiā ꝙ rō nō ſit ex pte pcti angelici. qꝛ pctm̄ angelicū nō excellit pctm̄ hoīs in infinitu ꝯtuꝫ ad aliquā ꝯditōeꝫ. ergo nō nocuit in infinituꝫ pluſqꝫ pctm̄ hoīs. ſ; pctm̄ hoīs ⁊ ſi auferat rectitudinē. nō tñ obtulit poſſibilitatē ad rectitudinē. ergo vī ꝙ pctm̄ angeli. ⁊ ſi magis elongauerit. nō elongauit infinite. ergo videt̄ ꝙ elōgauit cū poſſibilitate ad redituꝫ. ⁊ ita nō videt̄ rō ex pte pcti. Item quātulacūqꝫ grā adueniret voluntati dyaboli expelleret totā culpā. loqr de grā gratiſfaciente. ſ; morbꝰ q̄ modico remedio adueniēte pōt curari nō dī de ſe incurabilis. ſ; ꝓpter defectū remedij ſi illud nō aſſit. ergo impoſſibilitas rectificationis i voluntate angli nō eſt rōne culpe principalr. Item culpa nō inducit neceſſitatē volūtati. qꝛ ē in voluntate ſm ꝙ volūtas ē. ⁊ ita ſm ꝙ libera ⁊ vertibilis. ergo ſi nō inducit neceſſitatē. ergo nō aufert poſſibilitatem ad oppoſitū. ⁊ ita ad rectitudinē. ergo nō venit illa impoſſibilitas ex pte pcti. ergo nullo mō. Rñ. dōm ꝙ ſicut ſancti dicūt ⁊ auctes. voluntas dyaboli nullo modo pōt rectificari ſm ꝙ hoc verbū pōt pdicat quādā potētiam hñtem aliquā ordinatōeꝫ ad actū. Naꝫ ſi intelligat̄ de potentia efficientꝭ abſolute. abſqꝫ dubio potens eſt deꝰ dyabolo reſtituere bonā voluntatē. tñ ex pte dyaboli nō eſt ordinatio aliq̄ ad hoc. imo facta ē voluntas eiꝰ impoſſibilis. vt ſcti dicūt ⁊ rōnes oſtendunt. Si aūt querat̄ cā impoſſibilitatꝭ ad rectitudinem. intelligendū eſt ad hoc ꝙ ad rectitudinē volūtatis actuale pctm̄ lapſe duo ꝯcurrunt. ſcꝫ ex pte voluntatis penitentia. ex parte dei gratia ſanās. ⁊ vtrūqꝫ deeſt dyabolo. ⁊ ideo oīno deeſt ei via rectificationis. Si queras vlterius qd̄ hoꝝ eſt ratio defectus alterius. dōm ꝙ defectus pnie eſt ratio quare deficit grātia gratūfaciens. quia ad illam diſponit pnīa informis. Rurſus ſi querat̄ quare deficit pnīa. dōm. quia deficit gratia gratiſdata q̄ ꝯuenit voluntati vt peniteat. ⁊ ſine q̄ nemo vnqꝫ ſe pparat ad grām ſicut infra patebit. Si querat vñ veniat defectus grē gratiſdate. vel que ſit ratio. abſqꝫ dubio defectꝰ grē gratiſdate nō pōt habere niſi cauſam deficientē. ⁊ ita neqꝫ deus neqꝫ natura angeli pōt eſſe prima cā. ſed neceſſariū ē ꝙ ipſa culpa q̄ dyabolꝰ ita egrotauit ⁊ egrotat vt nō pateat aditus grē. et in hoc ꝯſentiūt coiter oēs q̄ recte ſapiūt circa materiā iſtā. Sed vñ habeat culpa dyaboli hāc irremedialitatē diuerſificati ſunt varie opinātes. Quidam enī ſumpſerūt rationem ex ꝯpatōne culpe ad ſeueritatem iudicantꝭ. qa enī dyabolus ⁊ angeli eiꝰ grauiſſime peccauerūt. dominꝰ ſeuerus iudex ſtatim ꝯdēnauit eos. ſicut iudex magnū latronē in turpi latrocinio dephēſuꝫ ſtatim facit ſuſpendi. ꝗuis differat ſuſpendiū vnius parui latronis qui potuit habere aliquā excuſatōnem. Sꝫ hec ratio ꝯgruitatis eſt. Quia eſto ꝙ dyabolꝰ minus peccaſſet. tūc videret̄ poſſe redire. ⁊ nos videmus ꝙ deus miſcdiam facit cuꝫ ſceleratiſſimis frequenter. ⁊ aliquos aliqñ qui modicū peccauert̄ demergit i infernum. ⁊ ideo ꝯgruitas tm̄ eſt. Alij ſumpſerūt rationem ex ꝯpatione culpe ad naturā peccantꝭ. qꝛ peccans fuit ſuba ſpūalis oīno nō habens pondus carnis. ⁊ quia ſuba ſpūalis eſt. ⁊ ſemp in actu ſuo vnde nō laſſat̄. imo ꝯtinuo habet inordinatā voluntateꝫ. ⁊ ꝯtinue grām impugnat. ideo nō offert̄ ſibi gratia.

Sed iſte nō ſunt rōnes neceſſitatꝭ. Tū qꝛ pōdus carnis nō inclinabat hoīem primū ad pctm̄. ideo nec adeo excuſabat vt pctm̄ eiꝰ capet remediū rectitudinis. nec ecōtra carētia carnis adeo anglm̄ impediebat. Silr nec alia rō. qꝛ deꝰ grām gratiſdataꝫ frequēter dat hoī exiſti in actuali volūtate peccādi. hec enī ſilr ſtat cū culpa. ⁊ huiꝰ exempluꝫ pꝫ in paulo q̄ ꝯuerſus ē ⁊ circundatꝰ luce in actu pſecutōis. ſunt tñ ꝯgruitates quedā a latere. Alij ſumpſert̄ rōneꝫ ex pte culpe relate ad modū peccādi oppoſituꝫ ad pctm̄ hominis. qꝛ enī hō alio ſuggerente peccauerat. ideo dignū fuit alio releuari. Rurſus. qꝛ totū genꝰ hūanū ceciderat. nec totū periret. ꝯgruū fuit reduci ad rectitudinē. ecōtra ē in angelicꝭ ſpiritibꝰ. qꝛ non peccauerunt ꝑ temptatōeꝫ. maxime lucifer. iō nō redijt. vñ Greg.

in moꝝ.iiij.nunq̄ꝫ lumen pristini status accepit.qꝛ n̄
psuasus amisit. Siliter quia cecidit ſm partez.ita ꝙ
pctm̄ fuit pticulare ⁊ psonale.ideo nō debuit rectifi-
cari.vn̄ Aug.in Ench. Placuit vniuersitatꝫ ꝯditori.
vt qm̄ nō tota multitudo angeloꝝ deū deserēdo pie-
rat.in eterna dānatōne remaneret. Sꝫ iste silr sc̄ ra-
tiones ꝯgruitatꝫ.qꝛ si hō peccasset ꝓpria voluntate si-
ne suggestōne vel pticl'arit.nō video quō non posset
recupare bonā volūtatē dn̄o restituēte. Alij sum-
pserūt rōnez p ꝯpatōez ad statū peccantꝫ.qꝛ tps me-
riti.⁊ stat⁹ merēdi erat ipsis p̄fix⁹ vsqꝫ ad primaz bo-
nam opatōez vel malā.⁊ iđo sicut hō pri⁹ q̄ꝫ tps me-
rendi ptransit.q̄ꝫ tumcūqꝫ peccauerit paꝝ dū tamen
mortalr.⁊ q̄litercūqꝫ peccauerit.vltra nō pōt bonaꝫ
volūtatē reacq̄rere.⁊ sic de angelis intelligendū est.
Et mō assiḡuit Dam̄.cū dixit. H̄ est angelis casus
qđ hoībus mors.Et silr aug⁹.de fi.ad pe.cū dixit.sic
creauit de⁹ angelos vt q̄ vellēt ppetuo boni essent.⁊
q̄ nollēt nunq̄ꝫ eos diuina miscđia repararet.ita ⁊ tps
meriti ⁊ statū p̄fixit vsqꝫ ad primū ꝯflictū.Et hāc ra-
tionē credo ꝓpriā ⁊ necessariā. Et h̄ pꝫ.qꝛ si aliq̄ pas-
sio inest aliquib⁹ subiectꝫ.inest eis ſm aliqđ cōe. Dya
bol⁹ aūt nō p̄t bonā volūtatē recupare.ita ē obstina
tus.⁊ silr iudas.⁊ ali⁹ hō pctōr dānat⁹. Cōstat ꝙ hoc
esse nō p̄t nec rōne nature.nec rōne modi peccandi.
qꝛ nō ē cōe.si ḡ nō inueniꝫ coitas nisi ex pte stat⁹.q̄a
vterqꝫ ē extra statū meriti.manifestū ē ꝙ ista ē rō po
tissima ⁊ nccīa.Et h̄ clari⁹ pꝫ in pctō hoīs si diligēti⁹
ꝯsidereꝫ. Naꝫ pctm̄ iude in pncipio nō abstulit pos-
sibilitatē ad iusticiā.tn̄ sine additōe ⁊ sine innouatō-
ne solo tēpe merēdi transeūte fact⁹ ē impossibilis ad
bonā volūtatē. De⁹ eñ decreuit offerre grāz q̄ꝫdiu ē
tps merēdi.q̄ trāseunte (cū nō faciat ꝯtra suā dispo-
sitionē) nō offert grāz q̄ pueniat volūtatez ⁊ formet
ad pniam.⁊ ita remanet volūtas in pnia sempiter-
2 na.⁊ ita culpa. Et si obijcias ꝙ cuꝫ de⁹ p̄uiderit
ꝙ dya⁹ lapsur⁹ erat siue peccatur⁹. quare p̄fixit ei ita
modicū tps merēdi vt nō hēret spaciū redeundi. No
tandū ad h̄.ꝙ in ꝯditōne rei nō attendiꝫ rō miscđie
⁊ iusticie principalr ſ sapie. Decreuit eñ diuia sapia
in vniuerso facere duplicē creaturā rōnalē ad h̄ ꝙ es
set vniuersum ꝯpletū. Unā corpi vnitā.vt aiaꝫ rōna
lem.aliā absolutā spūalem vt anglm̄.⁊ qm̄ suba oīo
incorruptibilis ⁊ ingenerabilis ē.nō potuit vn⁹ ange
lus ex alio ꝓduci.ideo sil' ꝓducti sunt. ⁊ sicut sil' sunt
ꝓducti.ita etiā sil' gl'ificandi.siue dispositi ad sil' gl'ifi-
cari.Et qꝛ sunt spūales ⁊ incorpales ⁊ incorruptibi-
les.nullo mō hn̄tes retardatiuū.hinc ē ꝙ in loco gl'e
sunt ꝯditi.scꝫ in empyreo.⁊ ita de ꝓximo ad gl'aꝫ di-
spositi ⁊ rōne nature ⁊ loci.⁊ iđ tps meriti ē in eis ita
breue p̄fixū sicut potuit.⁊ iđ vsqꝫ ad primā auersio-
nē ⁊ ꝯuersionē deliberatiuā. Hoī vō qꝛ ꝯdit⁹ ē in cor
pore aiali ad ꝓpagandā ꝓlem ad cultū dei.⁊ ita in di-
spositōne remotiori a gl'a.dat⁹ ē loc⁹ distās ad merē-
dum a sui ꝯditōe scꝫ padisus terrestrꝫ.⁊ p̄fix⁹ ē ei ter
min⁹ diuturn⁹ ꝓpter officiū ꝓpagādi ꝓlem.⁊ ꝓpterea
cū peccauit angl's statim exijt tp̄us meriti statuti.hō
vō nō.⁊ iđ iste potuit rectificari.ille vō non.Et h̄ est
qđ dicit aug.de mi.sacre sc̄pture. Angel⁹ de sublimis-
simo sui ordinis statu cecidit.iđ resurgere nō potuit.
Patet igiꝫ ꝙ volūtas angl'i nō est rectificabilis.nec
fuit a tpe ex q̄ cecidit.qꝛ eñ fuit extra statum meriti.
certissime reuelata ē ei sua dānatio. et iđ sicut bti nō
pn̄t timere dānatōez.ita angel⁹ mal⁹ ꝓpter certitudi

nem dānatōnis non potest spare salutem.⁊ ꝓpter
absentiā grē nō pōt penitere. ⁊ ideo nec bonus esse.
His visis facile est ad oīa soluere. Ad illud qđ i
obijciꝫ.ꝙ pōt esse ꝯdonatio miscđie. dđm ꝙ pōt de
potentia absoluta. sed de potentia ordinata q̄ opaꝫ
ſm ordinem sapie.⁊ illum ordinem de⁹ non corrum
pit.immo inuiolabiliter seruat.nō debet esse nec pōt
esse.qꝛ ꝯsilium dei ⁊ dispositio nō pōt mutari aliqua
ratōne. Ad illud qđ dicit.ꝙ summe debet mani- 4
festari miscđia.dđm ꝙ ita debet manifestari miscđia
vt manifesteꝫ ⁊ iusticia.⁊ ideo etiā decreuit diuia bo
nitas in hoīe infirmiori ⁊ miserabiliori manifestare
miscđiaꝫ.⁊ summe manifestauit.qm̄ vnigenito non
pepcit. In angelicis spiritib⁹ placuit iusticiā manife
stare.⁊ sapientissime ⁊ elegantissime factū ē.qꝛ mise
ricordia nō aufert iusticiam nec ecōuerso. ⁊ ideo er-
rauit Orig.qui totum dedit miscđie dei ⁊ abstulit lo
cum iusticie.qđ q̄uis nō sit tante impietatis in sup-
ficie.tamen equalis erroris est auferre a deo actuꝫ iu
sticie sicut auferre actum miscđie. Ad illud quod 5
obijciꝫ de dolore penitētie ꝙ potest esse in dyabolo.
dđm ꝙ dolor pnie est duobus modis. Aliquis eī do
let de culpa ꝓpter damnū qđ incurrit ⁊ lesionez.et sic
dolere pōt quis ex puris naturalibus sine gratia gra
tisdata. ⁊ tūc dolet qn̄ maiorem sentit lesionē q̄ꝫ dele
ctatōnem.hanc dyabolus modo nō habet ꝓpter ha-
bitudinem peccādi.sed tamen habitur⁹ est cum ab-
sorbeꝫ a penis post iudiciū.sed pnia hec non dispo-
nit ad grām.immo solum est pena.qꝛ sic penituit eti
am iudas. Alio modo est dolor pnie qn̄ quis dolet de
culpa.qꝛ dei offensiua.⁊ hic dolor disponit ad pniaꝫ.
⁊ hic nō est sine grā gratisdata.⁊ hūc dolorē dyabol⁹
vel demones hr̄e nō pn̄t.qꝛ sunt extra statū in q̄ daꝫ
gratia.⁊ irregressibiliter sunt extra.⁊ ita patꝫ illud.
Ad illđ qđ obijciꝫ scđo.vn̄ veniat impossibilitas 6
ꝯcedendū ꝙ nō venit ex pte dei sicut ostendunt tres
prime ratōnes.nec ex pte angeli.quantuꝫ est de se.si-
cut ōndūt tres rōnes scđo loco posite.nec etiā ex pte
magnitudis pcti.quātū ē de se.sicut ōndūt tres ratō
nes vltie.ſ h̄ hꝫ culpa rōne stat⁹. Quia cū ē volun-
tas ex̄ meriti statū.abest oīs grā.qꝛ in statu dānatio-
nis.adest desꝑatio certissima.q̄ due sc̄ ꝯditōes oīno
disponētes volūtatē ad impossibilitatē rectitudinis.
Tn̄ illud qđ obr ꝙ nō p̄t venire ex pte pcti.qꝛ nō ex-
cedit i infinitū pctm̄ hoīs. Quidā voluerūt soluere q̄
imo.qꝛ intellect⁹ angelic⁹ ē deiformis. ⁊ iđ intel'igit i
instāti.rōnalis siue collatiu⁹ in tpe.⁊ iđ qꝛ pctm̄ āge-
li ē ꝯtra deiformē intellectū.excedit improportōnabi
liter pctm̄ hoīs.sicut linea improportōnabiliter exce
dit pūctū.⁊ tps instās. Sꝫ h̄ nō optet dicere.qꝛ non
optet ꝙ morb⁹ curabilis.incurabilē excedat i infini-
tū.qꝛ vn⁹ morb⁹ q̄ i vno statu ē curabilis.p excremētū
siue diuturnitatē fit incurabil'.ita ē manifeste i mor-
bo corpali. Silr videmus manifeste i morbo spūali.
Pctm̄ eñ an̄ mortē ē curabile.solo āt excessu mort'
fit incurabile. Silr videm⁹ i casu.q̄ eñ cadit de loco
paꝝ eminēti nō moriꝫ.q̄ āt de turri cadit.sine reme-
dio lediꝫ.ſ tn̄ magnitudo ⁊ altitudo nō ē impropor-
tionabilis altitudis.⁊ iđ nō valet illa rō.

Questio.ij. b

Supposito ꝙ i volūtate demonū nō sit possibil' recti
ficatō.q̄riꝫ scđo vtꝝ sit i eis male volūtatꝫ ꝯtinuatō.
Et ꝙ sic vꝫ.j. Coꝝ.x. Que ꝯuentō xp̄i ad belial.q̄d.
sicut xp̄s oīa bn̄ facit.ita dyabol⁹ oīa male facit.ſ sꝫ

facit aliqd. qr ē sūba spūalis nō lassata in opando. g
rc. Item .j. Jo. iij. Diabolus ab initio peccat. glo.
ab initio creationis sue peccat cōtinue vsqz in pñs.
Item Aug. de fi. ad pe. loqns d demonibus dicit.
nec mala pñt volūtate carere nec pena. Si tu dicas
q loquit de habitu ñ de actu. obr q de actu p hiero.
q dicit q diabolus adhuc idē sibi arrogat qd pri? p-
7 sumpserat. Itē hoc vī rōe. Dyabol? ē obstinatus.
s obstinatō ē ɔfirmatio in priori malo. g dyaboli vo
lūtas ē confirmata in malo qd cōmisit. g ab illo non
pōt recedere. g rc. Itē āgeli ɔfirmati in bono cōti
nuo hñt bonā volūtatē habitu z actu. z eādem quā
habuerūt in sui glorificatōe. g ab oppositis silr vī de
demonibus. cū sint obstinati i malo. sicut illi ɔfirma
ti i bono. Itē si posset ab actu male volūtatis desi
stere. posset aliq mō se ad grām preparare. qr dimittere
actū peti. ē pparare se ad grām. s ipse nullo mō pt hoc
sicut supra pbatū ē. g rc. Contra. Jaco. ij. demo-
nes credūt z ɔtremiscūt. s credere z timere ñ sunt act?
male volūtatis. g vī q aliqñ mouētur sine obliqtate.
z ita aliq ē interpolatō. Itē si ɔtremiscūt. z timor
retrahit a malo actu. g vr q desistāt aliqñ. Item .ij.
pe. ij. dmōes ñ portāt aduers? se execrabile iudiciū. glo.
magnitudie penaz territi. a iudicō psumptōis dsistūt.
g vī q cessauerit in eis psumēdi puersitas saltē qtū
ad actū. Item demones nāliter diligūt deū vt di-
cit Aug. q nullius conscia pt deū odisse. z si non dice
ret. vez vī. qr iudiciū non delet extrema nature vesti
gia. si igit diligere deū ē nāle. g adhuc sunt habiles z
apti ad hūc actū. esto g q exeāt in actū. cū nō moueā
tur sil pluribus motibus. tūc vt vr cessant ab actu vo
lūtatis male. Itē dya? tēptās hūc hoiem pōt desi-
stere ab actu exteriori. ita q nihil mali exteri? nec illi
nec alij faciat. s plus sum? dñi actuū interioz q exte
rioz. g pt desistere vt nihil actu male velit. Itē vr
q volūtas pma supbiēdi in eo desierit. qr cessante cā
cessat effect?. s rō q mouit dyabolū ad appetendum
diuinā celsitudinē fuit pulchritudo z strenuitas nā-
liū. z pexcellētia respectu oim. iō spauit posse obtine-
re. z appetijt. s mō nō hz in se istā celsitudinē. g vt vr
8 nec illā volūtatē. g vr in eo variata affectio. Item
differt dilectio z appetitus. qr dilectio ē boni. s appe
titus ē boni vt vnibilis. qr hō appetit bonū sibi. z bo-
nū sibi nō ē nisi vnibile sibi. s dya? bñ videt q nō pōt
ad dei celsitudinē puenire. qr reuelata ē ei sua dānatio
vt dicit aug. d mi. sa. scri. ad sue dānatiōis cumulū de
speruit. Re. dōm q loq cōtingit de mala volūtate
9 tripl. s. qtū ad deformitatē. qtū ad pnitatē. z qtuz
ad actualitatē. Qtū ad deformitatē ē in mala volun
tate dya? cōtinue. ita q nulla interuenit variatio per
deformitatis desitionē siue minorationē. qr ita adhe-
sit macula peti voluntati dyaboli vt nullo mō possit
ab illa separi. Qtū ad pnitatē ē ɔtinuatō eiusdē. ita
tñ q interuenit variatō qtū ad modū inclinādi. Dy
abol? eñ ad idipm qd primo appetijt. etiā nūc. pro-
nitatē hz. s differēti mō q prius. Prius eñ appetijt
cū pposito obtinēdi. vñ dixit. ponā sedem meā ab aq
lone z c. nūc appetit qntū in se sicut ambitiosus. q spe
rat obtinere epatū. z si nō obtineat. nō recedit ambi-
tio. s modus ambiciendi variat. sic z in dyabolo est.
Qtū ad actualitatē ē ɔtinuatio i actu peccādi. tñ in
teruenit variatio qtū ad genus. qr nō peccat ɔtinue
petō vni? generis. cū nō moueat sil motib? diuersis.
Mō eñ peccat supbia. mō inuidia. mō alijs modis.

tñ volūtas ei? nūq requiescit. qr nūq lassat. cū sit icor-
ruptibilis. z cū in ea regnet puersitas. sp oēm actum
quē elicit deformat z deprauat. z ita ɔtinue peccat. z
ɔcedende sunt rōnes ad [illegible] inducte. Ad illud quod 10
obī q credūt z cōtremis. dōm q act? iudicat bonus
dupl. Aut ex se. vtputa qñ ē act? vtutis elicietis ipm.
vt abstinere a voluptatib? z cōsiles. Aut ex adiūcto.
sicut ire ad sanctū Jacobū. Sic actus mal? dī dupl 11
aut qr directe elicit a vicio. vt velle pesse. aut qr viciū
deformās ɔcomitat. vt dare elīā ppt vanā gliam.
vel cū murmure z impatia. z hoc mō deformat dya?
actū credēdi. qr cū murmure z impatiētia z displicē-
tia illi? qd credit mouet in actuz illū. z ita credendo
peccat. nō qr credit. s qr nō eo mō q credere debet cre
dit. Silr iudicādū ē si dya? deo obediat. Ad illud 12
qd obī de timore. dico q verum ē q timet. s tñ timor
ita exilis ē z volūtas peccādi adeo ē improba q ppt
hoc nō cessat. sicut i latrone q lz timeat furcas. tñ ppt
appetitū furādi nō cessat a furto. z in ipo timore pec-
cat. qr displicet ei diua iusticia quā formidat. Ad il 13
lud qd obī q a iudicō psumptōis desistūt. dōm q si-
cut dictū ē. qūis nō audeāt appetere qd primo ausi
sunt. tñ improba volūtate nō desistunt appetere. z si
viā possent inuenire p quā crederēt attingere. absqz
dubio idē psumerēt. Vñ qūis sit iudiciū variatū p
pter penaz intuitū. tñ appetit? nō ē auulsus nec ma-
lū desideriū. immo regnat actu. Ad illud qd obī de 14
motu nāli rñdent qdā q nā z si nō sit extincta ē tñ a
deo ɔsopita z li. ar. malicia supata q i actū suū nō pt
exire. Alit tñ pt dici q sicut libera voluntas deformat
actum credendi. ita etiam deformat actū nālem cū ei
adiūgit. Exemplū hui? ē hoc. lz auar? nālit appetat
btitudinē. tāta ē tñ puersitas iudicij i eo z volūtatis
vt nō dicat eē btitudinē nisi i diuitijs. z ita nūq erit i
appetitū btitudis nisi vt ē i diuitijs. z ita appetēdo il
lam btitudinē peccat. qr motū illū quē nā incohoat i-
citādo. volūtas ɔsummat deformādo. sic intelligēdū
q dya? nālit diligit deū vt ɔseruatorē. s volūtas dy-
aboli illā dilectōem refert ad ppriā vtilitatem. iō pec-
cat. qr z si deū diligat. tñ ppt se diligit. bñ igit cōcedo
q erit i actū nālem. s nūq in pure nālem. Ad illd 15
qd obī q pt desistere ab actu exteriori. dōm q nō est
silr. qr dya? cū nō obdormiat. sp i eo vigēt interiores
vtutes. z ita sp sunt i actu velit nolit. sicut i hoie vigi
lante. s op? ad alteq subest oio li. ar. iō pt cessare ab
hoc vl ab illo bm diuersas ɔuersiōes. s nūq ab omi.
Or g dī q mag sum? dñi actuū interioz. si intelliga-
tur qtū ad cohibitionē ppriā. manifeste falsum est. si
qtū ad cohibitionē alienā vez ē. qr aliqs pt me cohi
bere ab actu exteriori z ɔpellere. nō sic ē de interiori.
Ad illud qd obī q nō vī mō supbire. qr cessauit cā. 16
dōm q ē cā inducēs. s tñ nō efficiēs nec ɔseruans. z
hac cessante nō cessat effect?. sicut pz manifeste. z tal
fuit i dyablō pulchritudo. Est alia efficiēs z ɔfuās.
z talis fuit volūtas dyaboli obliq z aduersa. z hec sp
ē in dyabolo. iō sp in eo ē supbia. z qūis nō exurgat
ad illud obtinēdū. tñ adhuc assurgit ad illud qd pōt
z apli? q pōt. qr ad dñiū hoim z maxie sctōz. Ad 17
illud qd vltio obī q appetit? ē rei vnibil. dōm q ap-
petit? absolut? z deliberat? est rei vnibil z possibil. z
iste ē appetit? cū eligētia. Sz appetit? velleitatis q ē
impossibiliū nō ē rei vnibil bm vitatē. s rei q deside-
rat. sicut aliqs appetit eē velox sicut irūdo z silia. dy
abol? āt qd pus appetijt. eo mō q appetijt. volūtate

eligētie nō appetit.ꝫ solū qntū ē de se. Si tñ aliqͥs cō
tendat ꝙ appetit. fatendū ē ꝙ iudiciū eius ē ꝯuersū
siue extimatio saltē intellectus practici quo iudicat
se ad illud posse ꝑuenire. q̄uis iudiciū speculationis
dicteret contrariū. Questio. iij. c

Utrū in demonibus sit male voluntatis intensio.
Et ꝙ sic. Isido. de sum. bo. dyabolus nō ꝑ hoc cōtem
ptus ē ꝙ deo equalē se existimās cecidit. ꝫ etiā se su-
periorē deo dicit. ergo vr̄ creuisse supbia. Item rōne
vi. qꝛ mala facim⁹. mali sum⁹. ergo qnto plura mala.
tanto peiores sumus. sed dyabolus plura mala fecit
post lapsum. ergo peior ē nūc q̄ qñ cecidit. ergo creuit in eo
volūtatis deordinatio. Itē dyabolo debet maior
pena nūc q̄ qñ cecidit. hoc nō ē dubiū. ꝫ pmiū in bo-
nis nō auget nisi crescat bona volūtas. ergo nec in mal'
suppliciū nisi crescat mala voluntas. ergo ꝛc̄. Itē ma
lū est priuatio modi. spēi. ꝛ ordinis. ꝫ ista nō pñt tōli-
ter ab aliq̄ remoueri. alioqn caderet in nō ens. qꝛ di-
cit Aug. ꝙ vbi hec nulla sunt. nullū bonū est. ergo si non
sunt oino ablata. pñt adhuc minui. ꝫ hec diminuunt
ꝑ pctm̄. cū ergo dyabol⁹ peccet. tanto magis diminuunt.
qnto magis peccat. ꝫ qnto magis diminuūtur. tāto
peior ē volūtas. ergo ꝛc̄. Itē q̄ ꝓcurat homicidiū cor
porale ē homicida. ꝛ qnto plura homicidia ꝓcurat.
tanto peior ē in eo volūtas. ergo pari rōne. imo fortiori.
q̄ mortē spūalē ꝓcurat homicida ē. ꝛ q̄ pluriū mortē
ꝓcurat. peior ē. ꝫ dya⁹ post mortē primi hois dr̄ fuis-
se homicida ab initio. qꝛ ꝓcurauit ei⁹ lapsum. ꝫ pro-
cessu tpis ꝓcurauit mortē pluriū. ergo in maius creuit.
Si tu dicas ꝙ creuit mala volūtas in cōparatione ad
hoiem. nō in ꝯparatione ad deū. ostendit ꝙ ista rñsio nul
la ē. Primo. dyabol⁹ inordinate mouet in deū. sicut
in hoiem. si ergo multiplicādo ꝛ iterādo peccatū in hoie
intēdit ꝛ crescit i eo malicia. pari rōne cū odit ꝛ bla-
sphemat deū. qd̄ nullo mō pōt bñ fieri. Preterea nō
ē pctm̄ in q̄ nō ꝯtēnat ꝛ offendat de⁹. ꝛ in q̄ peccans
nō auertat a deo. ergo in omī pctō crescit mala volūtas
in ꝯpatōe ad deū. Cōtra. Opposita nata sunt fieri
circa idē. ꝫ demones nō pñt ꝓficere. ergo nō pñt magis
deficere siue peiores eē. Itē h̄ sequitur ꝑ sile i hoib⁹
dānatis. qꝛ dya⁹ ꝛ hō mortu⁹ siue dānat⁹ sunt in cō-
simili statu. sicut dicit Dam. ꝙ hoc ē hominibus mors
qd̄ ē āgelis casus. ꝫ post mortē mala volūtas in hoie
non crescit. ergo nec in demone post casum. Itē ostendit
hoc ꝑ sile in bonis āgelis. Silis enī ē stat⁹ bonoꝝ i bo
no. ꝛ maloꝝ i malo. ꝫ i bonis nō pt̄ crescere bona vo-
lūtas. ergo nec i malis mala. Itē āgelus simplex est ꝛ
nullū hꝫ retardatiuū. ergo in pma ꝯuersiōe tātū se ꝯuer
tit ꝙ nō pt̄ āplius ꝯuerti. ergo silr tātū se auertit ꝙ non
amplius potuit. ergo ꝛc̄. Itē in nullo crescit mala vo
lūtas in q̄ nō crescit demeritū. ꝫ demeritū nō crescit i
eo. qꝛ nō pt̄ euitare pctm̄. ergo si necesse ē dyabolū male
velle. impossibile est malā volūtatem in eo crescere.

Item dya⁹ ꝛ demones sunt redditi oino impossi-
biles ad grām in primo lapsu. nec pñt magis impos-
sibiles esse. qꝛ quanto crescit mala volūtas. fit maior
elongatio a grā. si ergo nō pñt magis elongari. sicut ce-
18 cus nō pt̄ plus cecari. ergo ꝛc̄. R. triplex ē hic modus
dicendi. Quidā enī senserūt ꝙ sicut in angelis bonis
volūtas bona creuit in prima ꝯuersione vsq̄ ad ter-
minū. ita ꝙ ampli⁹ in se nō pt̄ crescere. ꝫ solū in effe-
ctibus bonis q̄s efficiūt circa hoies. Silr i āgelis ma
lis dicere voluerūt ꝙ in prima auersione auersa ē vo
lūtas eoꝝ in termino. ita ꝙ tātū fuit depꝛauata volū-
tas maloꝝ ꝙ amplius nec depꝛauat nec crescat. ꝫ so-
lum i effectibus q̄ plura mala ex eq̄li volūtate sem̄
facit. Et qꝛ suppliciū nō tm̄ respicit itentionē volūta-
tis. ꝫ etiā actū exteriorē. iō grauius punitur dya⁹ ex
malis q̄ ꝯmittit. Rōnē aūt huius positōnis assignāt
simplicitatē ꝛ spūalitatē angelicā q̄ nullū hꝫ retarda
tiuū. ꝛ iō tōliter ꝛ in termino in pma ꝯuersione se cō
uertit. hō aūt nō sic. Alioꝝ positio est ista. ꝙ in malis
angelis simplr̄ loq̄ndo crescit malicia. ꝛ male volūta
tis deordinatio. Sicut enī patꝫ ex ꝓblemate pcedēti
dya⁹ cōtinue peccat. ꝛ nouas malicias q̄tidie excogi-
tat. ꝛ qm̄ qꝛ mala facim⁹ mali sum⁹. ꝛ qōlibet malū
adimit ex habilitate volūtatis. magis ꝛ magis deor-
dinamur. Nec ē sile de bonis. qꝛ bonū opus nō ita ap
ponit ad bonitatē grē vel volūtatis. sicut pctm̄ qōli-
bet adimit. Sed qꝛ durū vr̄ dicere ꝙ dyaboli malicia
nō intēdatur cū dicatur i ps. supbia eoꝝ q̄ te oderūt
ascēdit sp. ꝛ exponitur de demonibus. Et itē irrōna
bile vr̄ ꝙ crescat in dyabolo malicia. sicut in pure via
tore. cū iam sit in statu damnatōis. ꝛ necessitatem hꝫ
ad alia mala. Ideo est tercius modus dicēdi ꝙ i dy-
abolo crescit malicia volūtatis q̄tū ad vim admini-
stratiuā q̄ ꝯuertitur ad hoiem. ꝫ nō q̄tū ad vim cō-
templatiuā q̄ est simplr̄ ꝛ necessario auersus a deo.
Ratio aūt hui⁹ positōnis ē ista. Ad crementū enī vo
lūtatis male siue demeriti nō sufficit inordinata affe-
ctio. qꝛ hec ē in dānatis. ꝛ erit in sempiternū. ꝫ reqͥri
tur vltra tp̄s meriti ꝛ status merēdi vel demerendi.
dyabolus aūt ē in statu demerēdi q̄tū ad vim admi-
nistratiuā. nō q̄tū ad ꝯtemplatiuā. Rō aūt hui⁹ pꝫ si
reuocentur ad memoriā pdicta in solutione pcedē-
tis primi ꝓblematis. vbi tactū est de pfixione tempo
ris ad merendū ipi āgelo. Dictū ē enī ꝙ āgelus spūa
lis. ꝛ incorruptibilis. ꝛ ꝓpinquus ad glīam ē cōdit⁹.
iō ē ei tp̄s breue pfixū. homi vo termin⁹ longus. ꝫ qꝛ
de⁹ sic ꝯdidit vniuersum. vt maior ꝛ potētior mino-
rem adiuuet. iō nō tm̄ āgelo dedit vim contemplati-
uā q̄ mereretur ꝛ ad deū ꝯuerteretur. ꝫ etiā admini-
stratiuā q̄ homi suffragaretur. Quia ergo vis ꝯtēplati-
ua erat ipius āgeli i se. q̄tū ad illā pfixionē ē spaciū
merēdi vsq̄quo hoies assumentur totalit̄ ad glīam.
Mansit ergo q̄tū ad vim istā status merēdi vel deme-
rendi. ꝛ manet vsq̄ ad diē iudicij. ꝫ qm̄ meritū ꝛ de-
meritū nō ē in vi administratiua nisi ꝑ vim ꝯtēplati
uā. ꝛ in bonis ꝯtēplatiua ita ē ꝯuersa ad bonū ꝙ nō
pōt auerti. ideo nō hꝫ nisi locū merēdi. Ecōtra quia i
malis ita ē auersa ꝯtēplatiua ꝙ nō pt̄ ꝯuerti. iō q̄tū
ad admistratiuā nō hꝫ nisi locū ꝛ spaciū demerēdi. ꝛ
in hoc pꝫ ꝙ diuinū decretū manet iustū ꝛ inuiolatū.
qꝛ tp̄s qd̄ a ꝯditōe pfixerat nō debuit auferre nec bo
nis nec malis. ꝛ illis quidē diligētibus deū spaciū il-
lud cōuersum ē in bonū. impijs aūt ꝛ pctōrib⁹ ange
lis conuersum ē in malū. ꝛ ideo patet ꝙ qnq̄ crescit
mala volūtas in malis. s. q̄tū ad vim admistratiuā
solū. Nec est omnino simile in bonis ꝛ malis. quia vo
luntas in bonis ꝓpter influentiā pfectā statim perue
nit ad terminū. ꝛ ideo q̄uis plura bona faciāt. tñ vo
luntas bona ꝓpter hoc nō intenditur. ꝫ in alijs nō ē
ita. qꝛ corruptio venit ab ipis ꝛ nō poterūt ita se infi-
cere qn adhuc magis q̄diu durat tp̄s. vñ ꝛ crescit in
eis macla. ꝛ etiā appetit⁹ nocēdi ꝛ dānandi hoib⁹. nō
sic in āgelis bonis. Cōcedende sunt igitur rōes ꝓ-
bātes ꝙ mala volūtas in demonibus intēdat ꝛ cre-
scat q̄tū ad vim administratiuā siue in ꝯpatione ad

19 damnē. Ad illud ǧ qd̓ obi ꝙ inordinate mouetur
in deū. dōm ꝙ sicut in dānatis inordinatus mot⁹ vo
litatis ꝯuersus ē eis in penā. ⁊ imputatur in suppli
ciū nō i demeritū. sic in āgelis malis in penā ē conuer
20 sus ille inordinatus motus. Ad illud qd̓ obi ꝙ in
oīni peccato ꝯtēnitur deus. dōm ꝙ nō ē peccatū q̄n
assit vis cōtēplatiua. ⁊ q̄n sit in deuȝ aliq̄ mō. ſ tñ di
stinguūtur hic adinuicē q̄tū ad principalitatē actuū
Diaſ eñ. aliqd̓ pctm̄ ē in deū. aliqd̓ i ꝓximū. aliqd̓
q̄tū ad vim administratiuā. aliqd̓ q̄tū ad contēpla
21 tiuā. ⁊ ſm ꝙ distinguūtur sic loq̄mur. Ad illd̓ qd̓
obi in ꝯtrariū ꝙ opposita nata fieri sunt circa idem.
dōm ꝙ illud habet instantiā in accidētibus insepabi
libus siue sit insepabile ꝑ naturā siue ꝑ acq̄sitionem.
q2 ǧ in angelis bonis ē gr̄a insepabiliter. ideo impos
sibile ē ꝙ insit culpa. Econtra intelligendū est in ma
lis angelis. Accn̄s eñ insepabile. aut ē naturale aut
32 quasi in naturā ꝯuersuȝ. ⁊ in hijs q̄ naturalr̄ insunt
habet illud verbū instātiā etiā ſm phm. Ad illud
qd̓ obi de statu hominis mortui iam pȝ ꝙ nō ē silr̄.
q2 simplr̄ exit statū meriti. angelus nō. Ad illud qd̓
obi de angelis bonis ꝙ nō augeſ i eis bona volūtas
paȝ ꝙ nō ē silr̄. q2 volūtas bona nō ita ē ab opatōe
53 vt malicia. Ad illud qd̓ obi de simplicitate angeli.
dōm ꝙ illud argumentū deficit duplr̄. Primo. quia
volūtas deliberatiua cū sit libera nō mouet ſm suū
totū posse q̄uis nullū habeat retardatiuū. ⁊ illd̓ ma
nifestū ē. q2 āgelus magis diligit vnū q̄ aliū. ⁊ magis
odit vnū q̄ aliuȝ. ſ hoc nō eēt si totaliter moueret in
quelibet. io rō nō valet. Preterea alius defectus est
ibi. q2 esto ꝙ quātū posset se conuerteret prima vice.
adhuc posset magis. q2 posse peccare ē posse defice
re. ⁊ posse moueri inordinate. ⁊ q̄uis nō possit inten
tius moueri q̄tū ad motū. pōt tñ magis deordinari.
q2 semp crescere pōt pronitas ⁊ inclinatio ad malū.
24 ⁊ ita paȝ illud. Ad illud qd̓ obr̄ ꝙ nō pōt euitare.
dōm ꝙ falsum est. Q̄uis eñ maliciā volūtatis non
possit immutare. pōt tñ cessare a nocumento qd̓ homi
facit. ⁊ ꝓpterea ipe induxit se in hāc necessitatē. ⁊ nō
penitet. ⁊ ideo nō excusaſ. nullus eñ excusatur ꝑ ne
25 cessitatē inductā nisi peniteat de inductōne. Ad il
lud qd̓ obi ꝙ dya⁹ ē oīo impossibilis ad grām. dōm
ꝙ nō crescit mala volūtas q̄tū ad impossibilitatem
suscipiēdi grām. ⁊ hoc est equaliter in oībus dānatis.
ſ q̄tū ad indignitatē. ⁊ dya⁹ est indignus. ⁊ pōt esse
magis indign⁹ ſm qd̓ magis offendit ⁊ abutitur bo
nis naturalibus sibi datis.

Consequenter secūdo q̄ritur de li. ar. immutabi
litate. tā in cōfirmatis q̄ in obstinatis. Sup
posito ꝙ āgeli in sua ꝯditōne habuerit li. ar.
sicut hō. q̄rūtur hic tria. Primū ē vtrum cōfirmatio
mutauerit li. ar. Scdm̄ est vtrū obstinatio auferat li
bertatis vsum. Terciū ē vtrū hec vel illa minuat li
bertatis dominiū. Questio. j.

Utrū ꝯfirmatio mutet li. ar. ita ꝙ sit aliud añ con
firmatōem. aliud post. Et ꝙ sic vr̄. Uertibilitas inest
li. ar. creato ꝑ naturā. ǧ qd̓ aufert li. ar. vertibilitatem.
mutat ei⁹ naturā ⁊ variat. ſ ꝯfirmatio hoc aufert li.
ar. ǧ mutat ⁊ variat. Item nihil idē manēs idē pōt
oppositas drias ꝑticipare. ſ mutabile ⁊ immutabi
le sunt opposite drie entis. sicut mortale ⁊ immortale
viuentis. si ǧ li. ar. ante ꝯfirmacōem ē mutabile. post
cōfirmationē ē immutabile. ǧ ē aliud ⁊ aliud. Itē
rōnales ptātes sunt ad opposita. sicut dicit phus. ǧ
cum potētia desinit esse ad opposita. ǧ desinit esse rō
nalis. ſ post ꝯfirmationē li. ar. desinit esse ad opposi
ta. ǧ desinit eē rōnalis ptās. ſ nulla potētia rōnal' pōt
fieri nō rōnal' manēs eadē. ǧ ⁊c. Itē potētie distin
guūtur ꝑ actus. ⁊ actus ꝑ obiecta. vbi ǧ sunt diuersa
obiecta. necesse ē eē potentias diuersificari. ſ li. ar. añ
ꝯfirmatōnē pōt in malū. post ꝯfirmatōem nō pōt. ǧ est
alud ⁊ aliud. Cōtra. Ans. de li. ar. dicit ꝙ li. ar. ē po 26
testas ſuādi rectitudinē ꝓpſ se. ſ hec ptās i ꝯfirmati
one nō tolliſ ſ fortificaſ. ǧ li. ar. nō mutaſ. Item
gr̄a nām ꝑficit ⁊ ꝯfirmat. ſ nihil qd̓ alteꝝ ſm nām ꝑ
ficit ⁊ ꝯplet mutat ei⁹ nām. ergo gr̄a adueniēs li. ar.
ipm nō mutat. ſ ꝯfirmatio ē ꝑ grām. ǧ ⁊c. Itē oīne
ꝯfirmās alteꝝ ē ꝯseruās. ⁊ nihil ꝯseruās ē corrūpēs.
⁊ nihil mutat aliq̄d nisi corrūpat aliq̄d. q2 nō ē muta
tio sine deꝑditōe. ǧ nihil ꝯfirmās mutat. ſ ꝯfirmatō
iō dicta ē. q2 li. ar. āgeli ꝯfirmat. ǧ ipm nō mutat. Itē
gr̄a ꝯfirmatōnis facit eē liberꝝ a miseria i āgelis. sicut
gr̄a gratūfaciens facit liberꝝ a culpa. ſ libertas a cul
pa nō mutat lib. ar. nec ei⁹ libertatē. ǧ nec libertas a
miseria. ǧ nec ꝯfirmatōis gr̄a. R. dōm ꝙ est muta
tio alicui⁹ duplr̄. vno mō q̄tū ad subam siue eēntiā.
alio mō q̄tū ad statū. Uel per alia vba. Est mutari q̄
tū ad ꝑmū esse. ⁊ ē mutari q̄tū ad bn̄ eē. Si loq̄mur
de mutatōne ꝑmo mō. sic sine dubio dōm ꝙ ꝯfirma
tio li. ar. nō mutat. cū ꝑficiat ⁊ cōseruet. sicut ondunt
rōes scdm̄ inducte. Si aūt loq̄mur de mutatōne scdo
mō. s. q̄tū ad statū vl' bn̄ eē. sic etiam absq3 dubio pla
nū ē ꝙ li. ar. aliuȝ hȝ statū ⁊ aliud ꝯplementū q̄ hret
prius. Huic aūt mutationi nō obuiāt rōes scdo in
ducte. ſ solū ꝑmo. de q̄ erat qō in ꝑtē negatiuā deter
minata. s. ꝙ li. ar ꝑ ꝯfirmatōnem ⁊ si alteretur. nō tñ
fit aliud. Ad illud ǧ qd̓ obi ꝑmo ꝙ vertibilitas ē li. 27
ar. nālis. Dōm ꝙ aliq̄d ē nāle ꝓpē nature ꝯplemētū
vtpote igni ꝙ tēdat sursum. Aliq̄d ē nāle ꝓpē nature
defectū. sicut ignē posse extingui. Sic li. ar. ē aliq̄d nā
le ꝓpē nature ꝯplemētū vt posse i bonū. aliq̄d ꝓpter
nature defectuȝ vt posse verti in malum. Ad illud 28
qd̓ obi ꝙ aliq̄d mutaſ ſm subam q̄n perdit illud qd̓
hȝ ꝑ nām. dōm ꝙ ⁊ si hoc possit hr̄e veritatē i eo nāli
qd̓ ꝯseq̄tur ꝯplemētū. nō tñ ē veꝝ in eo qd̓ ꝯseq̄ſ de
fectū. ⁊ tale q̄d ē vertibilitas. Sicut eñ dicit ans. posse
peccare non ē libertas. nec ps libertatis. Ad illud 29
qd̓ obi de oppositōe driaꝝ. dōm ꝙ sicut mortale ⁊ i
mortale duplr̄ pñt cōpari ad subam viuentē. sic mu
tabile ⁊ immutabile ad libertatem. Si eñ mortale ⁊
immortale vtrūq3 sit ꝑ nām. sic dicunt drias opposi
tas eēntialr̄ diuersificātes supposita. Si āt mortale
sit ꝑ nām. īmortale ꝑ grām auferentē defectū nature.
sic nō sunt drie opposite. ſ sunt ꝯpossibiles. vel saltē
qd̓ ē sub vna pōt esse sub altera sola alteritate q̄tū ad
bn̄ eē siue ꝯplementū gr̄e. ꝑ hūc modū mutabile ⁊ i
mutabile ꝑ naturā impossibile ē circa idē manēs idē
nec simul nec successiue. ſ mutabile ꝑ naturā. immu
tabile ꝑ grām nō sic opponūſ. nec eēntialr̄ distinguū
tur. ⁊ io nō variāt ſm subam li. ar. Ad illud quod 50
obi ꝙ rōnales ptātes sunt ad opposita. dōm ꝙ veꝝ
ē. ſ nō ad oīa opposita. ſ ad aliq̄. vtpote ad facere ali
q̄d ⁊ nō facere. ad incidere tunicā ⁊ nō incidere vt di
cit ipe phus. ⁊ hoc mō lib. ar. cōfirmatū ad opposita
pōt esse. ⁊ ideo naturalis ptās est sicut ⁊ añ. Qz ergo
obi nō ē in malū ⁊ bonū. ǧ nō ē ad opposita. manife
stū ē ꝙ ista rō est peccās ſm ꝯñs. Ad illud qd̓ obi 51
de diuersitate obiecti ꝙ li. ar. ꝯfirmatū nō ē in malū.

dðm q̄ hoc veritatē h̄z de obiecto p̄ se. malū aūt non
ē obiectū p̄ se li.ar. inq̄tū li. s̄ solum inq̄tū deficiēs. ⁊
ideo nō sequit̄ si nō pōt in malū. q̄ nō sit liber. vl' q̄
sit aliud. s̄ sequit̄ q̄ nō ē deficiēs ꝯfirmāte influentia
manus oīpotentis. q̄ nullo mō finit deficere q̄uis
liberū habeat posse ⁊ velle.

Questio.ij. c

Utrū obstinatio tollat demonib⁹ libertatis vsum.
Et q̄ sic vi. Li.ar. vt dicit Ans. ē ptās suādi rectitu-
dinē. s̄ seruatō rectitudinis est vsus li.ar. s̄ hanc non
h̄ñt nec p̄ñt h̄re angeli obstinati. g̃ ⁊c. Itē Ansel.
Potestas peccādi nō est libertas nec ps libertatis. g̃
peccare nullo mō ē vti libertate. s̄ demones p̄ lib.ar.
nūq̄ faciūt actū qui nō sit pctm̄. nec p̄ñt facere ꝑpter
obstinationē i malo. g̃ ꝑdiderūt libertatis vsu3. Itē
libere velle ⁊ necessario velle sunt opposita. sed demo
nes necessario h̄ñt malā volūtatē. g̃ necessario volūt
malum. nō g̃ libere. s̄ libere velle ē vsus libertatis. g̃
amiserūt libertatis vsum. Itē frenetici ⁊ insani nō
h̄ñt libertatis vsum. qm̄ plus in eis regnat appetit⁹
fantasticus q̄ rōnalis. sed i demonib⁹ ē furor irrōna-
lis. amēs ꝯcupia. fantasia ꝓterua. sicut dicit Dyoni.
g̃ vi q̄ amiserūt li.ar. Itē bestie nō h̄ñt vsunrli.ar.
q2 mouent̄ s̄m impetū. s3 dya⁹ maiori impetu moue
tur ad male faciēdū q̄ bestia. g̃ nō h̄ñt libertat' vsu3.
Q2 autē maiori īpetu moueat̄ vi in li.lxxxiij.q. q2 di-
cit Aug. videm⁹ fortissimas bestias timore penaꝝ a
maximis voluptatibus abstrahi. sed dya⁹ timore pe
ne nō dimittit supbire. g̃ maiori impetu fert̄ i malū.
g̃ ⁊c. Cōtra. In q̄cūq3 ē vsus rōnis ⁊ appetit⁹. est
vsus li.ar. sed i demonibus ē vsus rōnis. q2 cōferūt ⁊
disponūt. g̃ ⁊c. Itē ei q̄d nō h̄z vsum li.ar. nō impu
tat̄ aliq̄d q̄d faciat. sed demonib⁹ obstinatis mala q̄
faciūt imputant̄. g̃ h̄ñt vsum li.ar. Itē potētia in-
corruptibilis nō alligata organo sp̄ est in suo actu et
vsu. sed li.ar in demonibus ē h̄mōi vsus. g̃ nullo mō
pōt impediri a suo vsu. Ite3 nihil q̄d causatur ab
vsu li.ar. ⁊ sine illo nō p̄t causari. aufert li.ar. vsum. s̄
obstinatio ē h̄mōi. g̃ obstinatio nō aufert li.ar. Pria
pat3 p̄ se. q2 effectus ꝓprius nō destruit cām. Secūda
pat3. q2 obstinatio ē a mala volūtate. Itē p̄ q̄ quis
peccat deb3 puniri. s̄ demō li.ar. peccauit. g̃ in ip̄o de-
bet puniri. g̃ demō h̄z li.ar. ⁊ cōstat q̄ ip̄m nō ē ocio-
52 sum. g̃ h̄z aliquē vsum. R. dðm q̄ ⁊ si multis mo-
dis dicat̄ vsus sicut habitū ē in primo libro, tñ q̄ntū
ad p̄ñs sufficit dico q̄ vs⁹ alic⁹ potētie di duplr̄. vno
mō act⁹ elicit⁹ a potētia. Alio mō act⁹ elicit⁹ a potē-
tia ad eū finē ad quē ē. Primo mō dicēdo. vsus li.ar.
ē libere velle siue eligere. secūdo mō vsus li.ar. est re-
ctitudinē seruare. qm̄ ad illa3 est. Dðm est igit̄ q̄ ob
stinatio demonib⁹ nō aufert vsum primo mō. q2 libe
re volūt q̄d volūt s̄m vsum. scðo mō sic. q2 eoꝝ potē
tia ⁊ si in actu erat. nō tñ in actū ordinatū i finē. Rō-
nes aūt ꝓbantes q̄ demones h̄ñt vsum lib.ar. procc-
53 dūt de vsu s̄m primā via3. vñ cōcedende sunt. Ad
illud g̃ q̄d obi ad oppositū de Ans. dðm q̄ Ans. di-
stinguit li.ar. p̄ actū ordinatū in finē q̄ ē seruare recti
tudinē. ⁊ ita q̄tū ad vsum scðo mō dictū. ⁊ h̄ūc amit
54 tūt demones obstinati. Ad illud q̄d obi q̄ potestas
peccādi nō ē libertas nec ps libertatis. dðm q̄ verū
ē. nūq̄ tñ ē sine libtate. sicut nec peccare ē sine vsu li-
bertatis siue libere volūtatis. Ois em̄ q̄ peccat libe-
re vult. iō ꝯtinuatio peccati vsum li.ar. nō excludit s̄
55 includit. Ad illud q̄d obi q̄ libere velle ⁊ necessario
velle opponuntur. dðm q̄ duplex ē necessitas. Que-
dam a cā extrinseca. vtpote necessitas coactōnis. ⁊ h̄
opponit̄ ei q̄d ē libere velle. Quedā vo ē a dispōne i
trinseca. ⁊ hec huic nō opponit̄. imo stat simul cu3 li-
bertate. talis ē in li.ar. demonū. q̄ ita ꝯglutinant sibi
malū vt nullo mō velint ab eo separi. Ad illud vo 56
q̄d obi de freneticis. dðm q̄ frenetici sic h̄ñt vsu3 fan
tasie q̄ absorbet̄ vsus rōnis. ⁊ magis agūtur q̄ agāt.
demō aūt sic h̄z fantasiā proteruā q̄ vsus ⁊ actus rō-
nis nō excludit. Illa ei ꝓteruitas poti⁹ ē a li.ar. q̄ sic
ab infirmitate nature. sicut ponim⁹ i frenetico. Ad 57
illud q̄d obi de bestijs q̄ abstrahūtur. g̃ minori impe
tu mouent̄. dðm q̄ illo impetu mouet̄ q̄d nō h̄z re
trahēs. Habere aūt retrahēs hoc est duplr̄. s. intra ⁊ 58
extra. impet⁹ aūt q̄ magis repugnat lib.ar. ē illud q̄d
excludit retinaculu3 interius nō q̄d exteri⁹ excludit.
qm̄ igitur impetus bestie excludit retinaculu3 intra.
q̄uis possit retrahi p̄ illud extra. ideo nō habet li.ar.
demon aūt habet potentiā interiorē p̄ quā sine aliq̄
exteriori repellente potest retrahi. ⁊ q̄ a nullo extrin-
seco potest supari. ⁊ ideo impetus demonū in malu3
li.ar. non repugnat s̄ ꝯsonat. ⁊ sic patet illud.

Questio.iij. f

Utrū confirmatio vel obstinatio diminuat liber-
tatis dominiū. Et q̄ confirmatio minuat vi. Liberi-
or est potētia ⁊ magis suoꝝ actuū dñā q̄ omino nul-
li subiacet necessitati q̄3 que subest. sed li.ar. cōfirma-
tum necessitatem habet ad bene faciēdū. nō cōfirma-
tum vo minime. ergo cōfirmatio diminuit dominiū.
Item quāto potētia amplior. tāto liberior. sed cō-
firmatio artat li.ar. ad bonū. āte vo erat indifferens
ad bonū ⁊ ad malū. g̃ videt̄ q̄ liberius erat añ ⁊ ma
gis dñā actuū. Item potentia q̄ exit in actu3 ex se
ip̄a magis ē suoꝝ actuū dñā q̄ que exit mediāte alie
no beneficio siue gratia. sed li.ar. nō confirmatum ex
seip̄o faciebat quod volebat. cōfirmatū aūt q̄d facit
implet p̄ grām. g̃ liberius erat ante confirmationē q̄
post. Item hoc ip̄m vi de obstinatione p̄mo p̄ Ans.
qui dicit q̄ potētia peccādi addita li.ar. ip̄m diminu
it. g̃ mlto magis actus peccādi. g̃ maxime necessitas
peccādi. sed hoc ē in obstinatione. g̃ ⁊c. Itē liberi⁹ ē
aliquid q̄d nulli subiacet seruituti. li.ar. in obstinatis
subiacet seruituti. ante vo minime. g̃ ⁊c. Item libe-
rior ē potentia quāto facilius exit in actū ad quē est.
⁊ tanto minus libera. quanto difficilius ē ad illū. sed
difficillimū ē in angelo obstinato velle bonū. g̃ vide-
tur q̄ in eo li.ar maxime sit diminutu3. Contra. q̄
obstinatio non diminuat videt̄. Dyo. de diui.no. da-
ta inquit ip̄is āgelis dona nequaq̄3 mutata dicim⁹.
sed sunt integra ⁊ splendidissima. ergo lib.ar. fuit eis
datum. ergo naturaliter. ergo nō est diminutū. Itē
li.ar. dicit̄ liberū eo q̄ nō potest cogi. ergo si libertas
diminuit̄. aliqua coactio introducit̄. s̄ li.ar. obstina-
ti nullo potest cogi. ergo nullo mō pōt diminui. Itē
si diminuit̄ per obstinationē ⁊ peccatū. ergo cum nō
sit ifinitū. oīno poterit auferri. ergo videt̄ q̄ aliquā-
do perdant demones li.ar. q̄d est supra improbatum
Q2 autem confirmatio non diminuat sed augeat vi
det̄ per ansel. in li. de li.ar. qui sic dicit. Qui habet q̄d
decet ⁊ expedit. nec potest illud perdere. liberius ē q̄
q̄d potest. sed li.ar. confirmatū nō potest perdere iu-
sticiam ⁊ rectitudinē quā expedit ⁊ decet habere. nō
confirmatū potest. g̃ ⁊c. Item quanto magis ali-
quid assimilat̄ illi q̄d est liberū in fine libertatis. tan-
to liberius est. sed li.ar. confirmatū magis assimilat̄

do ⁊ eius arbitrio ꝙ̃ non confirmatum. ꝗ ē liberius
Item oīs potētia q̄ habet dispositionē eleuantem
⁊ reddentē facilē ad illud ad qd̄ ē. ē liberior ꝙ̃ illa q̄
caret hac dispōe. ꝭ li. ar. ꝯfirmatū sic se hʒ r̄spectu nō
39 ꝯfirmati. ꝗ ⁊c. ℞. dōm ꝙ qñ q̄rit̄ de diminutōe do
minij libertatis ar. distinguēdū ē in dn̄io. Quoddā ē
eīn dn̄iū qd̓ opponit̄ coactioni. q̄ddā qd̓ opponitur
subiectioni. Si aūt loq̄mur de dn̄io libertatis qd̓ op
ponit̄ seruituti coactōnis. sic priuat coactionē. ⁊ hoc
dn̄iū ē eēntiale li. ar. ⁊ iō nō minuit̄ nec auget̄. Rur-
sus. q2 oēm priuat coactionē eq̄liter in oībus tam in
bonis ꝙ̃ i malis. tā i creatore ꝙ̃ in creaturis. sicut di-
cit Bern̄. in li. de li. ar. vbi dicit ꝙ manet libertas vo
lūtatis integra tā in malis ꝙ̃ in bonis. tam in creato
re ꝙ̃ in creatura. Si aūt dicat̄ dn̄iū qd̓ opponit̄ ser-
uituti subiectionis. sic recipit magis ⁊ min⁹. nec inest
eq̄liter oībus. Nā in miseris subiacet miserie. in ma
lis subiacet culpe. in bonis liberū. ⁊ tanto liberius q̄n
to magis distāt a malo. in creaturis subiacet manda
tis. i deo ꝟo supra oīe mādatuʒ. ⁊ hoc mō accipiēdo
dn̄iū p ꝯfirmationē auget̄. q̄ magis elongat a subie-
ctione culpe ⁊ miserie. ⁊ p obstinationem minuit̄. q2
ceruicē submittit vtriq3. Concedēde sunt igit̄ rōnes
ꝙ obstinatio minuit ⁊ cōfirmatio auget. q2 hac via
40 ꝓcedūt. ⁊ ideo verꝫ concludūt. Ad illud ꝗ qd̓ obī
primo ꝙ̃ ꝯfirmatio diminuit̄ ꝓpter necessitatē. dōm
ꝙ necessitas immutabilitatis ad bonū. nullo mō re-
pugnat li. ar. nec inq̄ntū liberꝫ a coactione. q2 coactō
ē ab extrinseco. nec inq̄ntū liberꝫ a culpa vl̓ miseria.
⁊ iō nō diminuit. illa ꝗ ꝓpō solū hʒ veritatē de neces-
sitate coactōnis vel ꝓnitatis ad malū. Ad illd̓ qd̓ 41
obī de amplitudine. dōm ꝙ potētiā ampliari est du-
plicit̄. Aut respectu coꝝ q̄ posse ē nō posse ꝭ deficere.
⁊ respectu taliū nō ē verꝫ. ⁊ tale ē malū. vn̄ diuina po
tētia q̄ ē amplissima ⁊ liberrima nō ē respectu mali.
Ad illud qd̓ obī de bn̄ficio ⁊ grā. dōm ꝙ illud ve- 42
rū ē si eq̄ bn̄ p se posset sicut pōt cū grā. ꝭ hoc nō ē ve
rū. q2 illud bn̄ficiū grē eleuat potētiā ad ea q̄ p se at
tingere nō poterat. Ad illud quod obijcitur ꝙ ob- 43
stinatio non minuit. quia integra manent data. dicē
dū ꝙ illud intelligitur q̄tū ad substantiā naturaliū.
non q̄tum ad habilitates. vt melius infra videbitur
Ad illud quod obijcitur ꝙ libertas est dominium 44
ꝓpter priuationem coactionis. dōm ꝙ q̄tuꝫ ad illud
non diminuitur sicut ꝑdictum est. Ad illud quod 45
obijcitur ꝙ totaliter posset tolli libertas. dōm ꝙ verꝫ
est de ea que diminuitur qualis est libertas a culpa
⁊ miseria. de alia ꝟo nō est verꝫ. ⁊ sic patet illud. Pa-
tent etiā omnia alia l̄ralia p hec dicta.

De consequentibus obstinationē angeloꝝ maloꝝ

Et licet mali angeli ⁊c. Supra egit mgr̄ de ꝯfirma
tione ⁊ obstinatōe āgeloꝝ. in hac pte agit de ꝯseq̄nti
bus ad hec. Diuidit̄ autē hec ps in duas. In prima
agit de his q̄ ꝯsequūtur obstinatōem. In secunda de
hijs q̄ ꝯsequūtur ꝯfirmatōem. ĩ. di. ix. post ꝑdicta su
perest ⁊c. Prima diuidit̄ in duas. In prima agit
de demonū statu post obstinationē q̄tū ad cognitio-
nē. Scd̓o ꝟo q̄tū ad vim opatiuā. ibi. q̄ꝝ scia atq3
ꝟtute ⁊c. Et illa scd̓a ps duas hʒ. In p̄ma determiat
potētiā demonū respectu creaturaꝝ gn̄alit̄. In scd̓a
ꝟo respectu hoim. ⁊ ꝭ. ĩ. di. viij. solet etiā in q̄one ꝟsa
ri. Prima ps hʒ tres ptes. In p̄ma ondit̄ q̄d pos-
sint. in secūda ꝟo qualr̄. in tercia ꝟo q̄ntū pmittūtur
Primū facit. ibi. q̄ꝝ scia atq3 ꝟtute ⁊c. Scdm̄. ibi. nec
putandū est istis transgres. Terciū ꝟo facit. ibi. illud
quoq3 sciendū ē ⁊c. Et ita duo generaliter ꝯtinet ista
pars. primū est de demonū cognitione. secūdū de vir-
tute.

Agit de demonū statu post obstinationē q̄tum ad
cognitōem. s. ꝙ viuacē sensum nō ꝑdiderūt ⁊ qb⁹ mo
dis sciant. e

Et licet mali āgeli ita p maliciā sint obdurati. viua
ci tn̄ sensu nō sunt penit⁹ priuati. Nā vt tradit Isido.
e [e] triplici acumine scie vigēt demones. s. subtilitate na-
ture. expientia tpm. reuelatōe supnoꝝ spūum. De hoc
etiā Aug. ait. Sp̄s mali q̄dā ꝟa d̓ tpalib⁹ reb⁹ noscere
Aug. pmittūtur. ptim sbtilitate sensus. ptim expientia tpm
f callidiores ꝓpter tā magnā lōgitudinem vite [f] ptim a
sctis āgelis qd̓ ipi ab oipotēte deo discūt iussu ei⁹ sibi
reuelātib⁹. aliqn̄ idē nephandi spūs ⁊ que acturi sunt
velut diuinādo ꝑdicūt.

Agit de potentia demonū respectu creaturaꝝ gene
raliter q̄d posint. f

Quoꝝ scia atq3 ꝟtute magice artes exercēt̄. q̄bus tn̄
tā scia ꝙ̃ ptās a deo data ē. vel ad fallenduʒ fallaces.
vl̓ ad monēdū fideles. vel ad exercēdā ꝓbādamq3 iu
stoꝝ patiam. vn̄ aug. l li. iij. de tri. Uideo inq̄t ifirme

e Triplici acumie 46
scie vigent demones.
vr̄ Isido. in diuisio-
ne ista diminute pce
dere. q2 augusti. sup
gn̄. iij. q̄tuor modos
ponit q̄s etiam mgr̄
adducit in l̄ra. Item
vi supflua. pbus cū
non ponit nisi duos
modos. dicit enim ꝙ
oīe qd̓ q̄s nouit. di-
scens vl̓ inueniēs no
uit. ℞. dōm ꝙ di-
uisio Isido. sufficiēs
ē ⁊ cōsona ꝟbis aug.
Sufficiētia aūt patꝫ
sic. oīe eīn qd̓ demo
nes sciunt. aut sciunt
cognitōe innata. ⁊ sic
dicūtur scire acumie
sensus. aut cognitōe
acq̄sita. ꝭ cognitio ac
q̄sita pōt eē dupl̓r. aut de rebus q̄ subsunt rōni. ⁊ hec p expientiā addiscūtur. aut de rebus q̄ sunt supra. ⁊ sic ē
p reuelatōem supioꝝ spirituū. Oꝫ ꝗ obr̄ de Aug. dōm ꝙ duo modi reducūtur ad vnū. ⁊ iterꝫ aug. magis assi
gnat modos ꝑdicēdi futura ꝙ̃ cognoscēdi. Phs aūt loq̄tur de cognitione acq̄sita. vel si generalit̄ de oīni. tūc
sub inuentione cōprehēdit sensus acumē ⁊ expientiā tpm. f Partim a sctis āgelis ⁊c. Innuit mgr̄ ꝙ de- 47
mones aliq̄ cognoscūt a scis āgel̓ q̄ ab oipotēti deo discūt iussu ei⁹ sibi reuelātib⁹. Cōtra. Demones sunt inimi
ci dei ⁊ āgeloꝝ. si ꝗ ab inimic̄ abscōdēda sunt secreta ꝯsilia. ꝗ vi ꝙ de⁹ eis nūꝙ̃ reuelari faciat. Itē ipi sunt in

cogitationi qd possit occurrere. cur. s. ista miracla etiã magicis artib⁹ fiãt. Nã ⁊ magi pharaonis spentes fecerũt ⁊ alia. sꝫ illð ẽ ãpli⁹ admirãdũ quõ magoꝝ potẽtia q̃ serpentes facere potuit. vbi ad muscas minutissimas. s. cinifes ventũ ẽ. oĩno defecit. q̃ tercia plaga egyptus cedebat. Ibi certe defecerũt magi dicentes. digitus dei ẽ hic. Vñ itelligi dat nec ipos qdẽ transgressores ãgelos ⁊ aereas ptãtes in imam istam caligĩe tã q̃ in sui generis carcerẽ ab illi⁹ sublimis etheree puritatis hitatione detrusos. p q̃s magice artes pñt qcq̃d possunt. nõ aũt aliq̃d valere pñt. nisi data dsup ptãte Dat aũt vel ad fallendũ fallaces sicut in egiptios. et in ipos etiã magos data ẽ. vt in eoꝝ spũum opatõe viderẽtur aminirãdi a qb⁹ fiebãt dãnãdi. vel ad monẽdũ fideles ne tale aliq̃d facere p magno desiderẽt. propter qð etiã nob in scriptura sunt pdita. vl' ad exercẽdam pbandã manifestãdamq̃ iustoꝝ patientiam. Exo. viij.

De ptãte demonũ respectu creaturaꝝ qualiter possin. g

Nec putandũ ẽ istis trãsgressoribus angelis ad nutũ seruire hãc visibiliũ reꝝ materiã. sed deo poti⁹ a quo hec ptãs dat inq̃ntũ incõmutabilis iudicat.

g Nec sane creatores illi mali ãgeli dicẽdi sunt. q2 p illos magi ranas ⁊ serpẽtes fecerũt. nõ eñi ipi eas creauerũt. Oim qppe reꝝ q̃ corpalit' visibiliterq̃ nascunt occulta q̃dã semĩa i corpeis mũdi hui⁹ elemẽtis latẽt. q̃ de⁹ originaliter eis indidit. Ipe g creator ẽ oĩm reꝝ q̃ creator ẽ inuisibiliũ seminũ. q2 q̃cũq̃ nascẽdo ad oculos nrõs exeũt. ex occultis semib⁹ accipiũt pgrediẽdi hic primordia ⁊ incremẽta debite magnitudĩs. distinctionesq̃ formarũ ab originalib⁹ (vt ita dicaꝫ) regulis sumũt.

g Q2 demones ñ sunt creatores q̃uis p eos magi ranas ⁊ alia fecerint.

Sicut ergo nec pẽtes dicim⁹ creatores hoĩm. nec agricolas creatores frugũ. q̃uis eoꝝ extrinsec⁹ adhibitis motib⁹ ista creanda dei ṽtus interi⁹ opet. ita nõ solũ malos. sꝫ nec bonos angelos fas est putare creatores. Sed p subtilitate sui sensus ⁊ corpis semĩa istaꝝ rerũ nob occultiora nouerunt. ⁊ ea p ɔgruas tpatões elemẽtoꝝ latẽter spargũt. atq̃ ita ⁊ gignendarũ reꝝ ⁊ accelerandorũ incremẽtoꝝ pbẽt occasiones. Sꝫ nec bo-

Q2 parẽtes nõ sunt creatores filioꝝ. nec agricole frugum.

tenebris dãnatõnis. g cum nõ sint idonei ad grãm. ⁊ reuelatio sit cognitõ grẽ nõ nature. vr q nullo mõ fiat ipis demonibus R° dõm ⁊ pro vero hñdũ ẽ qð dicit Isi. ⁊ aug. q aliq̃ pscĩunt reuelatione supioꝝ spũum. cui⁹ reuelatõnis attẽdendus est finis ⁊ modus. Finis. q2 mirabilis sapia p inimicãtes sibi iplet volũtatẽ suã. vñ sicut reuelatõ somnij d exaltatione ioseph fcã insidiãtibus sm mirabilẽ dei dispõnem fecit ad ei⁹ impletionẽ. lꝫ sm intentõnẽs illoꝝ esset ad impedimentũ. sic de⁹ ita oñdit p ãgelos suos demonibus. vt dum illi obuiant. aliq̃d valde decẽs ⁊ ppetẽs ordinatissime impleat et diciat. Et ex hoc ptꝫ primũ. q2 nõ ẽ simile. Humanũ eñi ɔsiliũ põt irritari. nõ tñ diuinũ. Attendend⁹ est
48 etiã mod⁹. duplici eñi mõ fit reuelatio. Aliqñ mẽtis illustratõe sicut fiebat sanct[is] pphetis. ⁊ hec est grẽ. Aliqñ ṽo sola predictione. sicut hõ rueiat aliqñ volũtatẽ suaꝫ. ⁊ hoc nõ est grẽ aliq̃ mõ pficientis vel eleuantis nãm. sꝫ pt esse opus misedie si illud ordinet ad bonũ ei⁹ cui pdicit. vl' iusticie si ordinet ad punitionẽ alicuius mali. vtpote si ad fallendũ fallaces. vel vtriusq̃. si simul ad vtrũq̃. ⁊ ita ẽ q̃si semp. q2 huiõi futura pdicũtur demonibus ⁊ pmittũtur miracula fieri ab eis. vt boni talia puipendãt in q̃bus se vidẽt a dãnatis ⁊ miseris supari. ⁊ mali ⁊ fallaces pficiãt in penis errãtes ⁊ in errorem mittẽtes occulto dei iudicio. tñ iudicio iusto. vñ valde stultũ ẽ desiderare facere miracula vel pscire futura. ⁊ q̃si magna hec reputare cũ inimicos dei in his videm⁹ abundare. g Nec sane creatores ⁊c. Innuit mgr̃ q ãgeli mali imo etiã boni nõ sunt creatores. q2 nõ opant nisi exteri⁹. Sed ɔtra. hꝫ nõ vr̃. rõ. q2 si sol⁹ creator opatur interi⁹. tũc ergo nã nihil pducit. Item creare ẽ pducere aliq̃d de nihilo. sed si demõ ppria ṽtute
49 extraheret semẽ de potẽtia in actũ non de nihilo faceret. g nõ esset creator. R. dõm q q̃daꝫ ẽ virtus que in pductione reꝝ solũ opatur exterius. q̃dam q̃ pfecte opatur interi⁹. q̃dam ptim interius ptim exteri⁹. Virt⁹ artificis solũ opatur exterius amouẽdo siue iũgendo ⁊ applicãdo vnã nãm cũ alia. Virtus dei opatur perfecte interi⁹. q2 ipa pmordialia q̃ sunt intima pducit semĩa. Virt⁹ ṽo q̃ ẽ ptim interi⁹ ptim exteri⁹. ẽ ṽtus nature. q̃ extrinsecus ẽ respectu rõnum semĩaliũ. sꝫ interi⁹ respectu pducendoꝝ ex ipis. Natura eñi dũ opatur immittit virtutẽ suã vsq̃ ad intima passi. ⁊ in illa immissione ipam ẽentiã forme q̃ erat in potẽtia incõpleta nõ pducit. sed pductã a deo supponit. ipam tñ adiuuãdo ad actũ perfectũ adducit. solus igit' ille põt illas seminales rões facere qui põt creare. q̃m ipe nõ sunt ex alijs sed ex nihilo. ⁊ ex ipis fiũt oĩa q̃ naturalit' pducũt. Igit' nec pater ẽ creator filij. nec agricola segetũ. q2 licet pr̃ operet' interi⁹ sicut natura. tñ opatur exteri⁹ ⁊ circa aliquid ⁊ ex aliquo. nõ ex nihilo. licet nõ opetur adeo exterius sicut agricola. Opatõ aũt demonis magie ẽ

Iniquus habẽs se volũtatem malã. a deo vero potestatẽ iuste accipit.

ni hoc nisi quãtũ deus iubet. nec mali hoc iniuste faciunt nisi quãtũ iuste ipse pmittit. Nã iniq malicia volũtatem suã hz iniustã. ptãtẽ aũt nõ. nisi iuste accipit siue ad suam penã. siue ad alioꝝ. vel penã maloꝝ vl laudẽ bonorum.

b Sicut iustificatiõem mẽtis. ita creatiõez rerũ solus deus opatur. licz creatura extrinsecus fuiat.

b Sicut ergo mẽtẽ nrãm iustificãdo formare nõ põt nisi deus. pdicare aũt extrinsecus euãgeliũ etiã hoĩes pñt. nõ solũ boni p veritatẽ. sz etiã mali p occasionẽ. ita creationẽ rerũ visibiliũ deus interius opatur. Exteriores aũt opatões atqz ptẽpationes siue occasiones ab angelis tam bonis q̃ malis vel etiã hoĩbus adhibẽtur. Sz hec ab hoĩbus tãto difficilius adhibentur. quãtũ eis desunt sensuũ subtilitates. et corpm mobilitates in mẽbris terrenis et pigris. Vñ qlibuscũqz ãgelis vicinas causas ab elemẽtis ptrahere quãto facilius ẽ. tãto mirabiliores i hmõi opibus eoꝝ existũt celeritates. Sz nõ ẽ creator nisi q principaliter ista format. nec qsqz hoc pt nisi vnus creator deus. Aliud ẽ eñ ex intimo ac summo causarũ cardine cõdere ac ministrare creaturã. qd facit solus creator deus. Aliud aũt p distributis ab illo viribus ac facultatibus aliquã opationẽ forinsecus admouere. vt tunc vel tũc. sic vl sic. exeat qd creatur. Ista qppe originaliter et primordialiter in quadã textura elemẽtoꝝ cũcta iã creata sunt. sz acceptis oportunitatibus postea pdeũt.

De ptãte demonũ quãtũ eis respectu creaturarũ pmittatur. b

i

i Illud qz sciendũ ẽ q angeli mali qdã pñt p nature subtilitatẽ. q tñ nõ pñt pter dei vl bonoꝝ ãgeloꝝ phibitionẽ. i. qz nõ pmittũtur illa facere a deo vel ab ãgelis bonis. possent vtiqz fecisse cinifes q ranas serpentesqz fecerũt. Quedã vero nõ pñt facere etiã si pmittãtur ab ãgelis supioribus. qz nõ pmittit deus. vñ august. in li. iij. de tri. Ex ineffabili potẽtatu dei fit. vt qd possent mali ãgeli si pmitterẽtur. ideo nõ pñt. qz nõ pmittũtur. Necqz eñ occurrit alia rõ cur nõ poterant facere cinifes q ranas serpẽtesqz fecerũt. nisi qz maior aderat dñatio prohibentis dei p spm̃ sctm̃. qd etiã magi pfessi sunt dicentes. Digitus dei ẽ hic. Quid aũt p naturaz possint. nec possint pter phibitõem. et qd p ipius nature sue cõditõem facere nõ sinatur. homi explorare difficile ẽ. immo impossibile. Nouimus hoĩem posse ãbulare. et neqz hoc posse si non pmittatur. volare aũt nõ posse. etiã si pmittatur. Sic et illi ãgeli qdam pñt facere si pmittãtur ab ãgelis potẽtioribus ex imperio dei. Quedã vero nõ pñt etiã si ab eis pmittãtur. qz ille nõ pmittit a quo ẽ illis talis nature modus. q etiã p ãgelos suos illa plerũqz nõ pmittit. q cõcessit vt possint.

Aug. Quare non potuerũt producere cinifes qui ranas et serpentes fecerũt.

Exo. viij.

similis opationi agricole q paterne.

b Sicut ergo mentez nrãm iustificãdo formare etc. Contra. Si hoc verum ẽ. tũc sicut grã est a deo nullo mõ a nã vel potentia creata. vñ q similr ois alia forma sit a solo deo. sz agẽs creatũ nullaz formã inducit. Re. 50 dicendum q btũs Augu. valde subtilr loquitur et veraciter si verba eius sane intelligantur. Vult ergo dicere q sicut mentem nostrã iustificando formare non potest nisi deus. quia gratia non ẽ ex aliquo sed potius ex nihilo. vel esset abire in infinitũ. sic formaruz seminales rõnes siue formarũ primas essentias solus deus potest pducere. alĩs eñ aut necesse est eẽ ex nihilo aut in infinitum abire. non ergo intelligit August. quo ad deductionez forme de potentia in actuz quã vocat actionem quodã modo exteriorem. sed potius quo ad productionẽ illius seminalis rõis q ẽ essentia rei. aliter se hñs cũ est in potẽtia et in actu.

i Illud quoqz sciẽduz etc. Innuit mgr q angeli mali. vel demones qdam pñt p nature subtilitatẽ q nõ pñt pter dei prohibitionẽ. Contra hoc ẽ q deus sic dedit virtutes rebus et sic administrat eas vt eas agere proprios motus sinat sicut dicit Augu. vij. de ci. dei. vñ peccare volẽtes nõ cohibet sed sinit prout volũt peccare. ergo pi rõne nõ debet ãgeloꝝ potẽtiã cohibere. Re. dicendum q deus volũtates nõ cohibet pter legẽ libertatis quã eis statuit. 51 sed iusto iudicio de malo in peius ruere pmittit. sed virtutẽ restringit iudicio eque iusto. qz opatio potẽtie vt frequẽter in his q potẽtia abutũtur ẽ ad alioꝝ afflictionẽ et punitionẽ. qm̃ igitur ois pena debet esse iusta. si habẽs potentiã iniuste affligit vel vult affligere. debet potentia cõpesci non rõne eius qui agit. sed rõne eius q patitur. nisi altissima dei iudicia aliud requirãt. Qz ergo obĩ q res agere proprios motus sinit. nõ intelligitur q nõ cõpescat vtutẽ p contrarias ptãtes. sed qz tantũ sinit agere. quãtũ suã iusticiã decet pmittere.

Ad intelligentiam huius ptis scḋm duo q̄ mgr̄ determinat. duo q̄rūtur. Primū ē de cognitōne demonū. Scḋm ē de ipoꝝ virtute sup rerꝝ pductione. Circa pmū tria q̄rūtur. Primū vtrū cadat in demonibus deceptio siue error circa pn̄tia. Scḋm vtrū obliuio circa pterita. Terciū vtrū pcognitio circa futura.

Questio .i. g

Or deceptō cadat in demonibꝰ circa pn̄tia vr̄. Ro. i. qm̄ nō pbauerūt hic deuz in noticia. tradidit illos deꝰ in reprobū sensum. hoc dicit aplus de hoibꝰ. g eq̄ vel magis seuerꝰ ē deꝰ in āgelos. g vr̄ q dati sunt in reprobū sensum. s in oībus talibꝰ cadit error. g ꝛc. Si tu dicas q illud intelligitur de sensu in agēdis n̄ in cognoscēdis. Cōtra. August. dicit sup Gen̄. ad lit. q mali āgeli intelligūtur p tenebras. boni vo luce. s tenebra magis dicit priuatōem luminis q̄ caloris. g vr̄ q cognitio coꝝ sit obscurata. ergo ꝛ errori subiecta. Itē vr̄ q errori sit penitꝰ subiecta. q2 Dyon̄. de di. no. dicit. q in demonibꝰ ē furor irrōnalis. amens pcupia. fantasia pterua. s fantasia ē pncipiū erroris. g vr̄ q rō coꝝ penitus sit subiugata errori. Itez simile. Poni inflicta ē p petō ignorātia. nō tm̄ agendoꝝ s etiā cognoscēdoꝝ. g si nō minꝰ petm̄ āgelicuz debuit puniri. p3 ꝛc. Item hoc vr̄ p sile. Sicut se h3 affectus ad bonū. ita intellectꝰ ad veꝝ. s affectus demonū adeo ē depssus q nō pōt moueri in amorē boni. aut inordinate mouet si amat. g nec intellectꝰ in speculatione veri. Si tu dicas q petm̄ magis corrūpit affectū demonū q̄ intellectū. Cōtrariū vr̄. nam omnē prauā electōnem pcedit prauū iudiciū. q2 non eligit volūtas deliberatiua nisi pcedat iudiciuz. g vr̄ q prima rō deordinādi sit in iudicio. ꝛ ita in cognitione. g magis q̄ in volūtate vel eq̄ debet esse punitio.

Itez hoc pfirmatur. q2 excecatio ꝛ obstinatio sunt pene peccati. g sicut affectio psupponit cognitōnem. ita obstinatio q̄ est pena affectōnis excecatōem q̄ est pena cognitōnis. g cū dyabolus sit obstinatus. etiā ē excecatus. Itē bonū ē diffusiuū sui. ꝛ veꝝ similit. ꝛ magis ē diffusiuū sui bonuz q̄ veꝝ. q2 hoc habet de sua rōne. si g deus inq̄ntū bonꝰ subtrahit influentiā bonitatis affectiue ipoꝝ demonū. g inq̄ntū veꝝ diffusionē luminis ipi cognitiue. Itē quicq̄d sit de pseruatione lumīs dati. tm̄ demonibus cū sint in statu dānationis noua dona nō debēt dari a deo. s nihil pōt aliquis addiscere nisi xp̄o docente. sicut dicit Augus. in li. de magis. g si xp̄s nō debet noua dona eis donare. g nec nouā cognitionē. g in his q̄ an̄ lapsum non cognouerūt. exq̄ nō hn̄t doctorē veritatis. necessario errāt ꝛ decipiūtur. Sz ꝯ Luce. xvi. dr̄. q filij seculi huiꝰ prudētiores sunt filijs lucis in gn̄atione sua. loquit de malis. g ꝛc. Itē dyo. de di. no. Data ipsis dona neq̄q̄ mutata dicimꝰ s sunt integra ꝛ splendidissima. loquit de demonibꝰ. g si habuerūt nālē iudicatoriū illuminatū ꝛ potēs dirigi in cognoscēdis. vr̄ ꝛc. Itē ysido. de sum. bo. Preuaricātes āgeli etiaz sanctitate amissa. sensum āgelice nature nō amiserūt. Item petm̄ nō ē ꝯ actū s ꝯ ordinē actus. g nō ē ꝯ cognitionē simplr̄. s ꝯ cognitionē ordinatā in finem. si g cognitio speculatiua q̄ntū ē de se nō dicit cognitionē ordinatā in finē. patet q p petm̄ non debet deprauari. R. dicḋm q deceptio ꝛ error venit ex deor-

52 dinatōne siue deuiatōne iudicij. Iudiciū aūt duplex ē in quolibet rōnante. Vnū qḋ ē cognoscendoꝝ. qḋ ē veri sub rōne veri. Aliud agēdoꝝ sub rōne boni. Et primū est intellectus speculatiui. nec spectat ad liar. secundū vo est intellectus practici. ꝛ est ps liar. Primū iudiciū ꝛ si maneat integrū q̄tum ad substantiā potentie. nihilominus per culpam est in angelis aliquo modo obnubilatū. quia errant freq̄nter in iudicando de multis. ꝛ in multis decipiūtur. maxime cū iudicāt de contingentibus. illud iudiciū ē in eis oīno subuersum. ꝛ q̄tum ad hoc excecati sunt āgeli mali. sicut q̄tū ad affectum obstinati. ꝛ pter istius iudicij subuersionē dicūtur tenebra ꝛ dati i reprobū sensuz.

ꝛ sic patz rn̄sio ad primū. Ad illud qḋ obī de dyo. 53

q est in demonibus fantasia pterua. dicḋm q fantasia duplr̄ accipit. Aliq̄n pro vi sensitiua collatiua sensibiliū receptoꝝ. Aliquādo fantasia dr̄ apparitio scḋm q dr̄ a phanos qḋ est apparitio. Et primo mō est in solis corpibus. secūdo mō in spiritibus. Hec aūt fantasia pterua dr̄ esse in demonibus. qm̄ ꝛ si demones intelligētes sint ꝛ multa vera cognoscāt. tm̄ alios nolūt docere sed a veritate seducere. ꝛ ideo q2 non pn̄t nisi p apparentes similitudines. hinc est q studiū demonū maxime circa talia ē intentū. sicut magnus dericus q̄ vellet alios palogisare studeret in sophismatibus. ꝛ ideo fantastici dicūtur pter rōnes fantasticas ꝛ apparētes quas inueniūt. ꝛ hāc fantasiaz dicit pteruam. Quia cū scḋm iudiciū suū veritatem cognoscant. tm̄ cognitam sciēter impugnāt. Vel hoc ē peruire. s. veritati intellecte obuiare. ideo habent fantasiam pteruam. Habēt etiā concupiscentiā amentē. q2 cū non deberēt appetere nisi honestū ꝛ pferēs. appetunt res maxime nociuas. sicut peccare ꝛ alios peccatū pcipitare. q̄uis hoc nō intendāt finalit. Ibi est furor irrōnalis. quia cū solis malis debēt ex rōne

irasci. irascūtur ꝛ furiūt cōtra bonos. Ad illud qḋ 54

obī q homi inflicta ē ignorātia scḋm speculatōem intellectus. dicḋm q veꝝ ē in posteris. sed ade nō ē inflicta ignorantia cognoscendoꝝ. quia habuit cognitionē sibi innatā. Sic ꝛ demones quia habuerūt cognitionem sibi innatā. ꝛ deus vix subtrahit dona sua naturalia. s. gratis data. ideo nō inflixit ibi ignorātiam in intellectu speculatiuo. sed tm̄ ignorantie pena contraria est. ꝛ cecitas in intellectu pterito. Paruulis autē dicit infligere ignorātiā. nō subtrahēdo sciam sed nō apponendo. Preterea moles carnis corrupte aggra

uat intellectus iudiciū. ꝛ iō nō est sile. Ad illud qḋ 55

obī q affectꝰ ē puatꝰ rectitudine volūtatis. dicḋm q petm̄ magis respicit volūtatē. ꝛ magis directe opponit bonitati affectionis q̄ veritati cognitōis. ꝛ iō demones nō sunt ita puati lumie cognitōis p culpā sicut bonitate affectionis. Verūtm̄ sicut prius tactū ē. ē q̄ddā iudiciū qḋ ē piunctū volūtati ꝛ ē subuersuz in malis āgelis ꝛ excecatū. iō p3 solutio ad alia duo sequētia. Ad illḋ qḋ obī q bonū ē diffusiuū sui. dicḋm

q ē loq̄ de diffusiōe boni simplr̄. ꝛ boni gratuiti. Si 56

loq̄mur de diffusiōe boni simplr̄. ad tot se extēdit rō boni ad q̄t ꝛ veri. q2 vtrūq3 pertit cū ente ꝛ i oībus ētibꝰ. Si āt de diffusiōe boni gratuiti n̄ ē veꝝ. q2 multi sunt q̄ idonei sunt ad capiendā intelligētiā. q̄ tm̄ ido

nei nō sunt ad capiēdaz grām. Ad illud qḋ obī q 57

nō debent eis dari bona. dicḋm q donatio duplr̄ pōt accipi. pprie ꝛ cōit. Proprie donū dr̄ qḋ simplr̄ aliūde ē. cuiusmodi sunt grē infuse siue dona infusa. ꝛ talis ē grā gratū faciēs vel ad eā habilitās. Alio mō dr̄ donū qḋ ē p adiutoriū diuinū. nihilominꝰ tm̄ p acq̄sitōem nr̄am. ꝛ illud nō dr̄ pprie donū. s habito respectu ad h qḋ nō acq̄rit sine dei adiutorio. ꝛ h mō dr̄

dat dona bonis ⁊ malis. Quia cū deus dedit lumen
dignitatis ab initio qḋ poterat ad inq̄sitionē multo-
rū̄ labiliū. ⁊ ipe nō subtrahit qḋ dedit. nec etiā ꝯsua-
nonē. cū talia possint stare cū pctō mortali. ⁊ iō q̄ hꝫ
primū donū pōt multiplicare. etiaꝫ reprobus ex̄ns. ⁊
deus dī docere nō inspirādo siue infundēdo. ſ coope-
rando lumini dato ⁊ ꝯseruādo illud. Exemplū hui⁹
ē. de⁹ dedit frumētū auaro. ⁊ dedit terrā potentē fru-
ctificare. cū recolligit multuꝫ ▪ blado de bona terra
de⁹ dat. ſ nō ita sicut si ipe sterilē terrā sine actu semi
nis faceret fructificare. hoc cū ꝓprie esset donū. ꝓmo
mō solū large. sic de⁹ dat dona bōis ⁊ malis. ⁊ demōi-
bus ⁊ hoībus. q̄uis ipis hec ipa in mala ꝯuertātur.

Ad ea aūt q̄ obijciūtur ad oppositū. dōm ꝙ intel-
ligūtur de iudicio speculatiuo. tū de illo ▪ nō ē intelligē
dū ꝙ magis vigeat ī mal' q̄ȝ in bōis. vl' etiā tātū sicut
ante lapsum. qꝛ reuera q̄uis multa clare cognoscāt.
maxime illa q̄ꝝ cognitio est eis innata. rōne q̄ꝝ dicit
Dyo. ꝙ hūt sibi data integra. tū in multis errāt ⁊ fal
lūtur illi nephādi spūs. qꝛ ꝓsumptuosi ⁊ curiosi sunt.
⁊ iō freq̄nter iudicāt de his q̄ coꝝ iudicō nō subsunt.
⁊ iō a veritatis tramite in errorē labūtur. ⁊ sic patēt
omnia obiecta. Questio. ij. h

Utrū in demonib⁹ cadat obliuio circa ꝓterita. Et
ꝙ sic vī. nullus de sapiēte fit stultus nisi aliq̄d obliui-
scaꝛ. demones aūt de sapiētib⁹ facti sunt stulti. maxīe
lucifer. de q̄ Ezech. xxviij. tu plen⁹ sapia. Et de q̄ ecci.
iiij. Melior ē puer sapiēs rege sene ⁊ stulto. Glo. ex-
ponit de lucifero siue dyabolo. g̃ ⁊c̃. Itē grā repat
⁊ reformat totā imaginē. g̃ ⁊ pctm̄ deformat. ſ defor-
matio memorie ⁊ corruptio ē ꝑ obliuionē. g̃ vr̄ ꝙ pec
catū in vim memoratiuā inducat in āgelis obliuio-
nem. Itē intelligere ⁊ memorari ipoꝝ demonuꝫ est
cū variatōne. g̃ in tpe. ſ oē qḋ mēsura ꝭ a tpe sene-
scit ⁊ tendit ad corruptionē. qꝛ tp̄s facit distare qḋ ē.
vt dicit phs. vn̄ ē principiū corruptionis ▪ sc. g̃ cum
corruptio circa vim meōratiuā sit tm̄ ꝑ obliuionem.
patꝫ ⁊c̃. Itē sicut se habꝫ intelligētia ad errorē. ita
meōria ad obliuionē. ſ in intelligētia āgeli cadit de-
ceptio. ⁊ in volūtate obliquatio. g̃ in meōria cadit ob
liuio. Itē opposita nata sunt fieri circa idē. ſ meō
ria āgeli pōt ꝑficere addiscēdo. g̃ pari rōe deficere ob-
liuiscendo. cū stat⁹ ille sit magis aptus ad defectū q̄
ad ꝑfectū. Itē mente hūana solus de⁹ supior ē. si-
cut vult Aug. ſ ꝯtingit in mētem nr̄am cadere obli-
uionē. g̃ si par ē angelice. multo forti⁹ in mēte demo-
nū. Qꝛ aūt ī mente nr̄a cadat obliuio q̄tū ad superi-
orem ꝑtē. pꝫ. qꝛ Aug. dicit ꝙ coꝝ cognitio q̄ spectant
ad diuinitatē ē supioris ꝑtis. ſ freq̄nter taliū obliui-
scimur. g̃ ⁊c̃. Sꝫ ꝯ. qḋ ē nālē ē indelebile. ſ spēs exi-
stētes ī āgelica meōria sunt ei innate ⁊ ꝯcreate. ergo
sunt indelebiles. si g̃ obliuio venit ꝑ deletionēꝫ speꝝ.
pꝫ ⁊c̃. Itē oē qḋ recipiꝭ in aliq̄ ē ibi ꝑ modū reci
pientis. g̃ spēs q̄ ē in angelica meōria ē ibi ꝑ moduꝫ
recipientis. ſ memoria āgelica ē incorruptibilis nec
dependet a corruptibili. nec q̄tū ad subam nec q̄tuꝫ
ad opatōꝫ. nec ꝑ se. nec ꝑ accn̄s. g̃ spēs q̄ ibi recipiꝭ ē
simplr̄ incorruptibilis. Itē hoc vī a minori. Cer-
tibilior ē volūtas q̄ aliq̄ interioꝝ potentiaꝝ. ſ culpa
q̄ adheret volūtati adheret indelebiliter. g̃ multo forti⁹
spēs q̄ ē in memoria ē ī ea indelebiliꝭ. si g̃ obliuio est
ꝓpter deletōem spēi. pꝫ. ⁊c̃. Itē oē qḋ corrūpitur.
aut corrūpiꝭ qꝛ hꝫ ꝯriuꝫ. aut qꝛ ē ex ꝯrijs. aut qꝛ ē in
aliq̄ qḋ hꝫ ꝯriū vl' ex ꝯrijs. Hec scripta sūt a pho. in li.
de mor. ⁊ vi. ſ spēs ex̄ns in memoria demonis nullo
ꝑdictoꝝ modoꝝ ē corruptibilis. g̃ ⁊c̃. Item phs di-
cit ꝙ virtus sensitiua nō senescit q̄tum est de se. sed
solū rōne organi. Vn̄ in primo de aīa dicit. Si ꝑsbiꝭ
vel senex acciperet oculum pueri. videret vtiq̄ sicut vi
det puer. g̃ cū virtus memoratiua ipsius demōis nō
pendeat ex organo. non senescit nec lassaꝭ in operan
do. ergo nec in recipiēdo spēs. ⁊ ita vt vī nec obliui-
scitur. Rꝫ. dōm ꝙ actum memorie ꝯtingit accipere 58
⁊ per modū habitus. ⁊ iste ē retinere spēm. Et esse dr̄
per modū actus. qꝛ continue tenet. ⁊ dicit magis sta-
tū siue consummationē q̄ actionē. Est ⁊ alius actus
memorie q̄ est meminisse siue recordari. Prim⁹ qui-
dem actus naturalis ē ⁊ nō subest volūtati. nec penes
illū attēditur meritū vel demeritū. Scḋus vō actus
pōt ordinari ad bonū ⁊ eius oppositū. s. ad malum.
Scḋm hūc duplicē modū distinguendū ē in obliuio 59
ne. Nā si dicatur obliuio ꝑ oppositionē ad tentionē
speciei. sic ē deletio speciei de memoria. Si autē dicaꝭ
ꝑ oppositū ad recordationē. sic dicit debilitationē q̄-
tū ad istū actū qui est meminisse. ⁊ hoc potest esse bo-
nū. s. cū obliuiscimur maloꝝ illatoꝝ nobis. et maluꝫ
cū obliuiscimur bn̄ficioꝝ nobis a deo collatoꝝ. vl' ob
liuiscimur coꝝ que nobis eēnt expediēda ad saluteꝫ.
Contra. qḋ dī Deutro. iiij. Caue ne vnq̄ obliuisca-
ris domini dei tui ⁊c̃. Si igitur loq̄mur de obliuione
primo mō. sic dico ꝙ non cadit in demonibus. nulla
eīn ē in eis deletō spēi. Si scḋo mō. sic dico ꝙ cadit. i-
mo cecidit magna obliuio. qꝛ obliti sunt sue salutis.
obliti bn̄ficioꝝ dei. qꝛ cū ꝯuertūꝭ ad mala. inhabiles
fiūt ad recolendū bona. hoc mō ꝯcedo ꝙ obliti sunt.
⁊ sic procedūt due prime rōnes. Prima q̄ sumpta ē
a stulticia. Secūda q̄ sumpta ē ab imagine deforma-
ta. nam ꝓcedūt hac via. Ad illud qḋ obī ꝙ intel- 60
ligere cadit ī tpe. dōm ꝙ cadit in tpe extēso noīe tpis
nō prout ē motus primi mobilis mensura. qꝛ nec de-
monū esse nec intelligere pendet ex illo. Tamē aliter
pōt dici ꝙ q̄uis act⁹ vt act⁹ cadat sub tpe vel in tpe.
nō tm̄ act⁹ vt habit⁹. qꝛ hꝫ modū sube intra. nec habꝫ
variationē. ⁊ iō sicut suba demonuꝫ nec corrūpiꝭ nec
senescit in tpe. nec habit⁹. ita etiaꝫ nec act⁹ vt habit⁹.
⁊ talis est retentio spēi. ⁊ ꝑ hoc patꝫ aliud ꝙ nō ē silē
de intelligere ⁊ obliuisci. qꝛ intelligere non tam ē act⁹
naturalis q̄ etiā ꝯformabilis volūtati. ⁊ silr̄ errare.
ſ spēm tenere vel amittere ē ex potētia vel impoten-
tia nāli. Prīa rō illa nō valet. qꝛ cū memoria hēat na- 61
turā specularē siue speculi. itelligētia nām luminosaꝫ
siue lumis. ⁊ āgel⁹ pl⁹ hꝫ de nā speculi ⁊ de potētia re
cipiēdi q̄ de nā lumis. illa eīn ī solo deo est potissime
vl' in his q̄ sunt deiformes ꝑ gloriā. iō nō valet nec ē
silē. Magis eīn pōt in tenēdo spēm q̄ in recte iudicā-
do. aliq̄ eīn sunt supra iudiciū āgeli nō sic ē de tentōe
spēi. Ad illḋ qḋ obī ꝙ opposita nata sunt fieri circa 62
idē. Uerū ē nisi alterū nāliꝭ insit. ⁊ nā angeli possibiꝭ
ē ad receptionē ꝑ nām. ad electōnē vō minime. Ad 63
illud qḋ obī ꝙ solus deus est maior mente humana.
dōm ꝙ verū ē q̄tū ad rōnē ꝑficiēdi. tm̄ qꝛ mens hūa-
na ex ꝯiūctione cū corpe terrestri aliq̄s ꝯhit ꝓprieta
tes ⁊ defectus depumētes q̄tū ad hoc ē inferior men
te āgelica. ⁊ iō sicut mens hūana impediꭓ ab actuali
ꝯsideratōe ꝓpē depssionē corpis. ita etiā cōpelliꝭ ob-
liuisci. intellectus aūt āgelicus sp̄ ē in actu intelligen-
di. ⁊ ideo nō ē mirū si memoria sp̄ est ī actu ꝯseruan-
di. ⁊ sic patent obiecta.

Questio.iij. i

Utrū in demonibus sit p̄cognitio q̄ ad futura. Et
ꝙ sic vi᷑ ꝑ sil'e.q2 astronomi ⁊ mathematici ꝑ cursum
astroꝝ p̄cognoscūt ⁊ dicūt mlta futura. ⁊ videm⁹ ꝙ
in multis vera dicūt.ergo si maioꝛ ē intelligētia ⁊ cogni-
tio in demonibus. vi᷑ ⁊c. Itē hoc ondit᷑ ab effectu.
q2 isti magi ⁊ diuini ꝑ pacta cū demonib⁹ mlta vera
p̄dicūt. ⁊ nō possūt nisi ꝑ reuelatōnem demonū.ergo vi᷑
ꝙ ipsi futura p̄cognoscūt. Itē vi᷑ hoc a minori.q2 i-
tellectus agēs in somnis ⁊ in extasi multa vera futu
ra p̄uidet.sicut pꝫ.q2 freq̄nter somniam⁹ qđ euenit
nobis post longa tp̄a.ſ3 demones sunt oīo abstracti
a sensibus.ergo ⁊c. Itē rōe vi᷑.q2 aīa q̄dā mō ē oīa.q2
in ea ē q̄ ē oīa fieri q̄ntuꝫ ē ex pte intellect⁹ passibilis.
⁊ q̄ntū ē ex pte intellectus agētis ē in ea q̄ ē oīa face-
re.ergo si intellectus agens esset liber. vl' passibilis redu
ctus ad actū ꝑ agentē. tūc nō solū esset in potētia ad
cognoscendū futura ſ3 etiā in actu. ⁊ hic ē in demoni-
bus q̄ creati sunt in actualitate plene cognitionis. ⁊
q̄ꝝ intellectus agens ē liber a corpe.ergo ⁊c. Sꝫ ɔtra.
ꝙ nō p̄sciāt futura ɔtingētia vi᷑. Quāto aliq̄d magis
ē p̄ns alicui.tanto certius ē ei.ſ3 volūtas vniuscuius-
q3 sibi p̄sentioꝛ ē q̄ͣ alij.ergo certioꝛ ē sibi qđ velle debeat
q̄ͣ alij.ſ3 nullus certitudinalit᷑ scit q̄d debeat cras vel-
le vel cogitare.ergo multo min⁹ nec alia creatura q̄ntū
ē de se pt̄ p̄scire. Itē oīs cognitio creature pēdet a
re scita.q2 scibile nō se hꝫ in ɔparatione ad scientē crea
tū ꝑ modū passibilis.ſ3 poti⁹ ꝑ modū actualis ⁊ mo-
tiui.ſ3 nulla cognitio pendēs a cognoscibili pt̄ eē cer-
ta de re incerta.ſ3 futurū cōtingēs ē res incerta.ergo non
pōt certitudinalit᷑ ab āgelo cognosci. Itē3 si coḡscit
futura. aut ergo scia acq̄sita.aut innata. Si acq̄sita.ſ3 h̄
incipit ab exn̄tia rei.q2 a re ip̄a generat᷑ in coḡscente.
cū ergo res nōdū sit.nō pōt cognitionē ei⁹ acquirere. Si
innata.ergo non pōt ignorare aliq̄ coꝝ q̄ futura sunt.ergo
p̄sciuit casum suū anteq̄ͣ caderet.qđ supra improba-
tū ē tanq̄ͣ impossibile.ergo ⁊c. Item si p̄scit futura.ergo
scit q̄s debeat vincere.vtrū ip̄e an is quē tēptat.ergo cū
ip̄e refugiat victoriaꝫ bonoꝝ.nūq̄ͣ tēptaret nisi illos
quos p̄sciret sibi succūbere.ſ3 alios tēptat sicut pꝫ in
64 Iob.ergo ⁊c. R. dōm ꝙ futuroꝝ ē triplex gen⁹. Que
dam eñ sunt futura q̄ hn̄t cām determinatā ⁊ infal-
libilē.vtpote sunt illa q̄ attēdūtur circa motū corpm
superiorū.in q̄bus ē determinatio ⁊ oīs impedimēti
remotio.talia pn̄t certitudinaliter sciri nō solū a deo.
ſ3 ⁊ a creatura. ⁊ hoc in sua cā.sicut tp̄s eclipsis ⁊ ɔsi-
miliū. Quedā sunt q̄ hn̄t cām determinatā.sed tñ fal
libilē. vtpote sunt illa q̄ sunt ſm inferiorē naturam.
Que ideo hn̄t cām determinatā. q2 itētio nature mo
uet determinate ad vnū. Ideo vo fallibilē.q2 multi-
plicit᷑ pōt occurrere impedimentū.vtpote ager semi-
natus si terra pinguis ē ⁊ bona.dispō supioꝝ corpm
afferet pinguē fructū. ⁊ ista pn̄t q̄dā mō sciri ⁊ p̄sciri.
nō tñ a deo.sed etiā a creatura q̄ nouit naturas rerū
supioꝝ ⁊ inferioꝝ. nō tñ ita certitudinalit᷑ sicut p̄di-
cta. Quedā aūt sunt q̄ hn̄t cām indeterminatā ⁊ fal
libilem.sicut sunt ea q̄ sunt a volūtate nr̄a.q̄ indeter
minata ē ꝓpter hoc ꝙ ē ad opposita. Fallibilis etiā.
q2 pn̄t etiā volēti ꝑficere occurrere mlta impedimē-
ta. ⁊ talia nō pn̄t certitudinaliter sciri ab aliq̄ creatu
ra in seip̄a.sed solū a deo vel ꝑ reuelationē diuinam.
Rō aūt hui⁹ ista ē.q2 cognitio creature pendet ex re.
q̄m igit᷑ res incerta ē. ⁊ in se ⁊ in sua cā.ideo creatura
nō pt̄ certitudinalit᷑ illā noscere aut p̄scire. Diuina
aūt cognitō non pēdet a re aliq̄.immo oīa q̄ nouit. ſm
modū sue veritatis nouit. ⁊ q2 veritas sua est certissi
ma.certissime cognoscit ɔtingentia vt necessaria. ⁊ h̄
meli⁹ explanatuꝫ fuit in p̄mo libro. ⁊ sicut certissime
nouit.ita pt̄ certitudinalit᷑ demonstrare ⁊ reuelare.iō
hec p̄cognitio futuroꝝ vel dei ē vel a deo. ⁊ iō cū talia
p̄dicūtur.p̄dictio di᷑ diuinatio.q2 talis ē act⁹ diuin⁹.
⁊ q2 demones supbi maxime desiderant honorari vt
de⁹.maxime conātur ondere hoc in se hr̄e. ⁊ iō dice-
re ꝙ demones ꝑ seip̄os futura cōtingētia p̄sciāt cer-
titudinaliter.hoc ē eis attribuere qđ dei ē.iō ē ibi infi
delitas. ⁊ infidelitati freq̄nter annexa idolatria.iō di 65
uinatio ē ꝓhibita. Quis aūt demōes nō possint per
seip̄os futura ɔtingētia scire certitudinaliter. tñ fre-
quēter vera p̄dicūt.q2 euentū futuroꝝ aliq̄ mō p̄sen-
tiūt. Hoc aūt ē q̄drupl'r sicut dicit Aug.in.ij.sup gn̄.
ad lit. Aut ■n̄ sensus vl' ingenij acrimonia. aut mul-
ta experientia.aut dolosa cautela.aut aliena doctrina.
Sensus acrimonia.vt qn̄ vidēt diligēter ⁊ cōsiderāt
ad q̄d inclinet᷑ affectio nr̄a.vel q̄ sunt inducētia vl' re
trahētia. Experientia tēpoꝝ.q2 ex talib⁹ videt accidere
talia. Dolosa cautela.qn̄ ꝓponit aliq̄d facere. ⁊ p̄dicit
cit q̄si alius sit factur⁹. Aliena doctrina. qn̄ iusto dei
iudicio ꝑmittit᷑ addiscere ab āgel'. Et sic pꝫ ꝙ demo-
nes futura ɔtingētia ⁊ si pn̄t ꝓbabiliter p̄scire.nō
pn̄t tñ certitudinaliter p̄scire sicut ondūt rōnes ad h̄
inducte. Ad illud ergo qđ obi᷑ de astronomis siue ma- 66
thematicis ꝙ dicūt frequēter vera.dōm ꝙ hoc soluꝫ
ē cōiecturādo.siue ſm legē astroꝝ.siue ſm diabolica
ɔmercia. Scdm legē astroꝝ.vtpote qn̄ dn̄at᷑ stella q̄
hꝫ impssionē sup diuersos humores. disponit ſm h̄
hoiem ad diuersos mores ⁊ affectiōes. Scdm diabo
lica cōmercia.vt qn̄ volūt vi astroꝝ vltra ꝓcedere q̄ͣ
ad illud sup qđ pn̄t.tūc eñ nisi dya⁹ adesꝫ. ita freq̄n
ter falsum sicut veꝝ dicerēt.nunc aūt cū toto auxilio
demonū freq̄nt᷑ vera p̄dicūt ⁊ decipiūt᷑. Sꝫ tāta ē demo
nū astutia ꝙ ita sciūt occultare fraudē suā vt ondāt
erroꝛē siue defectū fuisse i astronomo ɔsiderāte.nō ■
arte aut diabl'o assistēte. In h̄ igit᷑ stat ɔclusio.ꝙ astro
nomi de ɔtigētib⁹ hn̄tib⁹ cām fallibilē ⁊ idetermiatā
n̄ p̄sciūt vera.nisi ex ɔiectura. ⁊ dya⁹ ex maioꝛi ɔiectura
illa pn̄tit.n̄ tñ certitudialit᷑ p̄scit. Ad illđ qđ obi᷑ de 67
mag' ⁊ diuīs ꝙ dicūt vera.dōm ꝙ veꝝ ē. ſ3 cū aliq̄n di-
cāt fl'a.pꝫ ꝙ poti⁹ dicūt veꝝ casualit᷑ q̄ͣ certitudialit᷑.
ɔiectura poti⁹ q̄ͣ scia. Qui ei scl' dicit futuꝝ i vbo dn̄i
⁊ n̄ euenit.sicut i lege di᷑.somniatoꝛ ē. ⁊ n̄ ꝓpha dn̄i. ⁊
iō p̄cipit᷑ occidi. Ad illđ qđ obi᷑ de somnijs i q̄b⁹ p̄- 68
uident᷑ futura.dōm ꝙ q̄cq̄d de h̄ senserint phi q̄ꝝ ꝓ
sitōes lōgū ē retexere.qđ de eis dicit sacra scriptura i-
dubitāter ē tenēdū. Rephēdit ei eos q̄ ɔfidētiā hn̄t i
somnijs. Un̄ Eccī.xxxiiij.sicut ꝑturiētꝭ coꝛ tuū fanta
sias patit᷑.nisi ab altissimo fuerit missa visitatio.iō in
telligēdū ꝙ q̄nq3 de cāis fiūt somnia. Quedā ɔtigūt
ex dispōe corpis. Quedā ex sollicitudie mētis. Que-
dam ex illusione dyabolica. Quedā ex reuelatōe āge
lica. Quedaꝫ ex visitatōne diua. Prima duo somnia
sunt p̄sagia futuroꝝ q̄ hn̄t cām in nob. vt somnia q̄
ɔtingūt ex cāis corpis sunt signa ifirmitatis. Sōnia
q̄ cōtingūt ex sollicitudie mētis sunt signa eoꝝ ad q̄
faciēda vl' desiderāda nr̄a inclinat᷑ affectō. Alioꝝ vo
nō sunt signa de se.immo si ad alia applicent᷑.poti⁹ p̄
bent occasionē errandi q̄ͣ p̄sciendi. Somnia q̄ sunt
a dyabolica illusione nullius sunt roboris.sicut nec
diuatōes auruspiciū. Sōnia vo q̄ sunt ab āgel' bonis

ura a deo. fuit in nobis signa. sunt vera. z ita ex hoc
non habet q̄ p̄cognitio futuroꝝ contingentiū aliter
69 habeat q̄ȝ a deo. nisi p aliquā coniecturaȝ. Ad illō
quod obijcitur q̄ anima quodāmō est omnia. dōm
q̄ intellectus agens non est ens actu plene respectu
omniū. quia nō est plene agens. ideo indiget iuuari a
cognoscibili ad hoc q̄ fiat in actu. vel a deo. qui ē oi-
no actus respectu omniū entium z veroꝝ. z quia fu-
turꝝ contingēs nō habꝫ esse nisi indeterminatū. ideo
non pōt intellectū iuuare ad certitudinalē cognitio-
70 nem hūdam de se. Ad illud ergo qd̄ obijcit̄ q̄ agēs
est in actu respectu omniū ad q̄ possibile ē in poten-
tia. soluendū ē p interemptionē. non solū in homib⁹.
vericiam in angelis. Quedā enī sunt ad q̄ tā agens
q̄ȝ possibilis est impotens. quia sunt supra posse crea-
ture. vnde illa propositio non habet veritatē nisi de
his tm̄ que sunt infra posse intellectus creati. respe-
ctu quoꝝ habet intellectus se. z in ratione agentis z
possibilis. non aūt respectu coꝝ q̄ sunt supra. z sic pa
tet illud.

Onsequenter queritur de secūdo articulo .s.
de virtute demonū. De qua tria q̄rūtur. pri-
mū est z p̄ambulū. vtrū omnis forme indu-
ctio sit a creatore. an alique sint ab agēte creato. Se-
cundū est. vtrū veraꝝ formarū inductio sit a spū ma-
ligno. Terciuȝ est vtrū ministerio demonū possit q̄s
vti in huiusmodi operibus sine peccato.

Questio .j. k

Utrum omnis forme inductio sit a creatore. an q̄
agens p̄ticulare siue creatum possit aliquā inducere.
Et q̄ omnis sit a creatore videtur. primo autoritate
dn̄i in Johanne. Pater meus vsq; mō opatur z ego
operor. sed si res p̄ducerētur q̄tū ad formā a natura
nō p̄pt hoc diceret̄ deus vsq; mō operari. ḡ vi q̄ ois
forma sit ab ipo. Item rōne videt̄. nobilius p̄nci-
piū est forma q̄ȝ materia. z magis dicit q̄d diuinū.
ergo cū natura nō possit in minus. quia nō potest in
p̄ductionē materie. immo est a sola creatōne. multo
fortius vi de forma. Iteȝ principia reꝝ sunt incor
ruptibilia. vt vult p̄hus. ḡ tam materia q̄ȝ forma. sed
incorruptibile est ingenerabile. ergo tam materia q̄ȝ
forma ē ingenerabilis. ḡ si producitur in esse hoc nō
erit a natura sed solū per creationē. Item omnis
actio creature terminat̄ ad hoc aliq̄d. sed forma non
est h̄ aliquid. ḡ nō terminat̄ ad formā. ḡ cū p̄ductio
naturalis ad illud terminet̄ qd̄ p̄ducit̄ per naturā.
impossibile est formā p̄duci ab agente creato. Nec
materiā. hoc constat. z oē quod producitur ḃm ali
qd̄ hoꝝ producitur. ergo nihil. Item cum p̄ducit̄
forma. aut ex aliquo. aut ex nihilo. Si ex aliq̄. ḃ oē
quod est ex aliquo habet aliquid sui cōstitutiuū tāq̄
principiū intrinsecū. ergo forma ē cōposita ex mate-
ria z forma. qd̄ absurdū est. Si ex nihilo. sed oē qd̄
ex nihilo creatur ē a creatore. ḡ nulla forma ē ab agē
te creato. Item cū forma est in potentia materie.
aut ē in potentia in qua. aut a q̄. aut ex qua. Nō ex q̄
hoc probatū est. cū forma nō habeat materiale prin-
cipiū ex qua constet. immo sit in simplici essentia cō-
sistens. ergo i qua vl̄ a qua. Nō a qua. q̄r materie nō
est agere. ergo solū in potentia vt in qua. sed forma q̄
solū est in potentia vt in qua. totaliter est ab extrin-
seco. z nulla talis forma est naturalis vel a natura.
ergo nullū agens creatū pōt naturalē formā p̄duce
re. Contra. Omis res sicut vult Dam̄. z p̄hus ha
bēt p̄priam opationem. alioquin aliq̄d esset ociosum
in nā. ḃ ois opatō boni alicui⁹ ē opatrix. alioq̄n ē fru
stra. ḡ vi q̄ ois res aliq̄d possit producere. siue opari
ad alicui⁹ p̄ductōem. aut ḡ materie. aut forme. ñ ma
terie. ḡ forme. Itē vni⁹ corruptio ē ɔ̄rij ḡnatio. nū-
q̄ȝ ei abijcit̄ frig⁹ nisi p introductōem calor̄. nec ecō-
uerso. ḃ ɔ̄stat q̄ agēs creatū p̄t abijcere z corrūpe ɔ̄-
riū. ḡ p̄t se vl̄ silem sibi iducere. Itē certū ē q̄ cali-
dū calefacit. q̄ h̄ nō nouit idiget sensu. ḡ calor ignis
generat calorē. ḡ pari rōe q̄ calidū generat calidum.
ignis generat ignē. cū nō sit minoris v̄tut̄. Itē cer-
tū ē q̄ obiectū generat sibi silitudinē i speculo. qd̄ p̄ȝ.
si obiectū amoueat̄. nullo mō resultabit ibi silitudo.
ḡ pari rōe si adsit mā̄ disposita. agēs p̄t ḡnare sibi si-
milem in nā̄. ḡ zc̄. R̄. dōm ad h̄. q̄ de eductōne for 71
me in eē q̄druplex fuit positō. Quidā ei posuerūt lati-
tationē formaꝝ sicut imponit̄ anaxagore. Et illō p̄t
dupl̄r intelligi. Aut q̄ ipse poneret formā actualiter
existere in mā̄. ḃ nō apparere extrinsecus. sicut pictu
ra opta pāno. z iste mod⁹ impossibilis est oio. q̄r tūc
ɔ̄ria sil̄ ponerēt̄ i codē. Alio mō p̄t intelligi sic. vt es-
sentie formaꝝ sint in mā̄ i potētia. nō solū latentes. ḃ
entes i potētia. vt mā̄ hēat i se seminales oim̄ v̄tutum
formaꝝ rōes sibi a p̄maria ɔditōe inditas. z illō con
cordat z p̄hie. z sacre scripture. z p actōnē agētis edu
cerētur i actū. ḃ hic itellect⁹ nō fuit hui⁹ positōis. sed
p̄m⁹ fuit ḃm qd̄ expositores dicūt. Hec enī positō fu
it q̄ agēs p̄ticulare nihil agat ḃ tm̄ detegat. Alia fuit
positō p̄hoꝝ modernoꝝ q̄ oēs forme sunt a creato-
re. Et hec positō p̄t dupl̄r intelligi. vno mō q̄ de⁹ sit
p̄ncipalit̄ agēs z p̄ducēs i oīni rei ɔditōe. z sic hꝫ ve
ritatē. vl̄ ita q̄ de⁹ sit tō cā̄ efficiēs. z agens p̄ticulare
nō facit nisi mām̄ adaptare. vt sicut p̄ducit aīam rō-
nalē. ita z alias formas. z iste intellect⁹ vi fuisse illoꝝ
p̄hoꝝ. Et iste intellect⁹ ē impossibilis. Quia agēs p̄-
ticulare. aut inducit aliq̄d. aut nihil. Et si nihil. ḡ ni-
hil agit. Si aliq̄d iducit. ḡ vi q̄ aliq̄ efficiat dispōeȝ.
ḃ q̄ rōne p̄t in vnā. z i aliā. q̄re ista positō nō ē rōna-
bil. Tercia positō ē q̄ forme nāles fere oēs ad min⁹
corpales. cui⁹mōi sūt el̄ares forme. z forme mixtōis.
sunt i potētia materie. z p actōem agēt̄ p̄ticular̄ edu
cūtur i actū. z ista ē pō quā vr̄ tenuisse p̄hs. z mō te-
nēt cōit̄ docto. i p̄hia z theologia. Sȝ h̄ duas hꝫ vias.
Nā q̄dā dicūt q̄ hmōi forme sūt i mā̄ in potētia rece
ptiua. z q̄dāmō actiua siue cooperatiua. q̄m mā̄ z hꝫ.
possibilitatē ad recipiēdū. z eē iclinatōeȝ ad coopan-
dū. z i agēte ē hmōi foīa p̄ducēda sicut i p̄ncipio ef-
fectiuo z origiali. q̄r ois foīa p nām̄ sue spēi recipit v̄-
tutē m̄ltiplicādi se. vn̄ iductio foīe ē ab agēte formaȝ
suā m̄ltiplicāte. Et ponit exēplū i cādela. quō vna in
flamat m̄ltas. z ab vno obiecto relucēt m̄lte imagies
in plurib⁹ specul̄. z hmōi forme vt dicūt nō hn̄t ex q̄.
sint māliter. ḃ ex q̄ originalit̄. z ideo dicūt̄ create. nec
dicūt̄ eē ex nihilo. Illud enī creat̄ qd̄ nullo mō est. ḃ
talis foīa sic p̄ducta aliq̄ mō ē. tū rōe agētis. tū rōne
materie. Alia via ē q̄ forme sint in potētia materie.
nō solū in q̄ z a q̄ aliq̄ mō. ḃ etiā ex q̄. z h̄ dicūt. nō q̄r
ipa eētia materie sit ex q̄ res p̄ducit̄. ḃ in ipa mate-
ria aliq̄d ē ɔcreatum ex q̄ agēs dū agit in ipm̄ educit
formā. nō inq̄ȝ ex nihilo tanq̄ ex aliq̄ qd̄ sit tanq̄ ali-
qua ps forme p̄ducende. ḃ q̄r illud pōt esse foīa z fit
foīa. sicut globus rose fit rosa. Et ista positio ponit q̄
in materia sint virtutes oim̄ formaꝝ p̄ducēdaꝝ nā-
liter. z cū p̄ducit̄. nulla q̄dditas. nulla veritas eētie

inducit̃ de nouo. sed datur ei noua dispositio. vt qđ
erat in potentia fiat in actu. Differũt eñ actus ⁊ po
tentia. non quia dicant diuersas quidditates. sed di
spositiones diuersas eiusdē. non tamē sunt dispositō
nes accidentales. sed substãtiales. ⁊ hoc non est ma
gnũ si est in potētia agentis creati. vt qđ est vno mō
faciat esse alio mō. Et hec positō inter oĩes ꝓdictas
videtur esse intelligibilior ⁊ veritati vicinior. Hãc po
sitionem credo esse tenendã. non solum quia eã sua
deat rō. sed etiã quia confirmat autoritas Augusti.
super Geñ. ad lit. quã magister allegat. ꝙ que produ
cũtur a natura. ẜm rõnes seminales ꝓducãtur. Quid
aũt sint iste rõnes seminales videbit̃ infra quãdo de
his erit sermo. Scđm hãc igitur positionē sustinēdũ
ꝙ agens pticulare educit formas. ⁊ inducit. ⁊ res na
turales ꝓducit. ⁊ rõnes ad hoc inducte sunt ꝓceden
72 de. Ad illud ergo qđ obijcitur ꝙ deus opatur vs
qꝫ mō. dđm ꝙ verũ est. quia per se operatur vel cum
alijs. vñ argumentũ nō valet. deus vsqꝫ mō operat̃.
73 ergo agens creatũ ei non coopatur. Ad illud qđ
obijcitur ꝙ nō potest in materiã. dđm ꝙ non est silr.
quia materiale principiũ nō est in alio vt in potētia.
cũ sit de se potentia. tũc eñ potentia esset in potētia.
⁊ educeret̃ potentia de potentia. qđ nō ē intelligibi
le. secus ē in forma vt visum ē. ⁊ ideo nō est silr. Pōt
etiam sumi ratio ex parte agentis. quia producto cre
ature cum sit agens limitatũ. est productio similis a
simili. sed constat ꝙ nihil agit rõe materie sed forme.
74 ideo magis potest in formã qꝫ in materiã. Ad illđ
quod obijcit̃ ꝙ principia rerũ sunt incorruptibilia. il
lud intelligit̃ in vniuersali. non in particulari. Uel i
telligitur ẜm essentiam non ẜm formã. ⁊ ideo forma
in particulari generat̃ ⁊ corrũpit̃. Uel potest dici ꝙ
essentia non remanet in potentia post corruptionem
75 sicut ante generationē. Ad illud quod obijcitur ꝙ
actio nature ad hoc aliquid terminatur. dđm ꝙ sicut
dicit phus. ꝓprie loquēdo forma non generat̃ sed cō
ponitur. Cũ eñ ꝓducitur forma non ꝓducitur in se
nec per se. sed vt in materia. ⁊ sic facit cōpositũ. ⁊ ad
illud terminat̃ generatio. nihilominus generatio vel
productio naturalis respicit cōpositũ principaliter
76 gratia forme. Ad illud quod obijcit̃. vtrum ex ali
quo aut ex nihilo. dđm ꝙ ẜm terciã positionē forme
ꝓducũtur ex aliquo. sed nō ex aliquo materialit̃ vel
cōstitutiue. sed ex aliquo originaliter. Uel ẜm terciã
opinionē fiũt ex aliquo. non ꝙ ex. dicat partẽ. sed ꝙ
dicat consubstantialitatem. sicut rosa ex globo. quia
globus fit rosa. ⁊ per hoc patet vltimũ. Concedo eñ
ꝙ forme naturales sunt in materia qñtũ ad potētiã.
⁊ in qua. ⁊ ex qua. ⁊ a qua. ẜm ꝓdictũ modũ. Et si tu
obijcias ꝙ materia nō agit nec constituit. dđm ꝙ es
sentia materie solũ se habet ꝑ modũ receptiui. ẜ semi
nariũ inditũ se habet quodã mō ꝑ modũ actiui. quo
dã mō ꝑ modũ passiui. qñ coopatur agenti. nihilo
minus ipm variat̃ ab vna dispositione in aliã vt di
77 ctum ē. Hec igitur ē summa positionis ꝙ agēs crea
tum nullã quidditatem nec substantialem nec acci
dētalem omnino producit. sed entem sub vna dispo
sitione facit esse sub alia. Questio. ij.

Utrũ verarũ formarũ inductio possit esse a spũ ma
ligno. Et ꝙ sic vr̃. primo auctē sacre scripture. Exod.
vij. dr̃. Fecerunt aũt malefici silr. sed constat ꝙ virga
moysi conuersa fuit in verũ draconem. alioquin nō
esset verũ miraculũ. si ergo malefici silr fecerũt. ⁊ hoc nō
nisi ṽtute demonũ. ergo demones veros serpētes de vir
gis facere pñt. ergo ⁊ veras formas inducere. Itē in
glo. hr̃ idē. demones discurrũt ꝑ mundũ ⁊ subito se
mina afferũt. sic ꝙ nouas rerũ spēs ꝓducũt. ex hoc pꝫ
ꝙ spērũ siue formarũ inductio sit a spũ maligno. Itē
maior ē ptãs demonũ qꝫ hoim ꝑ artificiũ. ẜ homines
mediãte arte alchimie diuersorũ metallorũ spēs faci
unt. ergo multo fortius hoc demones pñt. Itē qđ sb
iacet potētie inferiori subiacet supiori. sed potētia de
monũ ꝑ naturã supior ē potētijs rerũ naturaliũ. quia
dr̃ Job. xl. Nō ē ptãs sup terrã q̃ ei possit cōpari. si ergo
natura inferior veras ⁊ nouas spēs pt inducere ⁊ in
ducit. ergo ⁊ potētia demonũ. Itē forme ẜm seminales
rões latēt in mã vt hꝫ in lr̃a. ⁊ ꝓdeterminatũ ē supra.
⁊ ad hoc ꝙ fiãt in actu nō indigēt nisi extrinseco ad
iutorio. si ergo dyaꝰ scit modũ educēdi. ⁊ posse hꝫ ad ad
iuuandũ. ergo veras formas pt inducere. Item ordo
vniuersitatis ē vt supiora ꝑ nãm influãt in iferiora.
sicut patet ꝙ celestia influũt i hec inferiora. ẜ spũalia
multo sunt supiora respectu corpaliũ. qꝫ corpalia re
spectu corpaliũ. ergo si corpale adeo pt influere i corpa
le ꝙ sua influētia ⁊ ṽtute ⁊ actõe educit formã de po
tētia i actũ. sicut pꝫ tã i actõe elorũ qꝫ corpm celestiũ.
ergo mltofortiꝰ pt hoc spũs siue bonꝰ siue malꝰ. Con
tra. Exo. vij. Absorbuit ṽga moysi ṽgas magorũ. qđ
expones Aug. ait ⁊ hr̃ in glo. Moysi ṽga absorbuit
ṽgas nō dracones. Absorbere ei potuit qđ erãt. n̄ qđ
nō erãt. ergo ṽge q̃ videbãt̃ ẽe in dracones erãt ṽge. n̄
ẽe in serpētes. si ergo demões tũc opati sunt ita excellē
ter vt potuerũt. vr̃ ꝙ spēs rerũ nō possunt vere trans
mutare aut educere. Itē. ij. Thi. ij. dr̃ ꝙ manifesta
tio antixpi erit i signis ⁊ ꝓdigijs mēdacibꝰ ẜm opa
tionē sathane. si ergo mēdacia erũt ꝓdigia ⁊ signa. ergo nō
vere faciet qđ videbit̃ facere. ẜ tũc maxie opabit̃ dy
abolꝰ ẜm posse suũ. ergo nō pt veras formas inducere.
Itē sup illđ. Inmissiões ꝑ ãgelos malos. glo. aug.
Ea q̃ mirabilit̃ i creaturis fiũt. attribuere malis ãge
lis nō audemꝰ. ẜ subito de ṽgis facere veros serpen
tes ē miraculũ. qꝛ ꝯ solitũ cursũ nature. ergo hoc nō pt
malꝰ ãgelꝰ. Itē rõe vr̃ hoc ipm sic. Oĩne qđ dat al
teri spēm ⁊ actũ ē ens actu respectu eiꝰ qđ dat. ẜ ꝓ
bat phs ⁊ dicit i. vij. pme phie. nihil ei dat qđ nō hꝫ.
ẜ ãgelꝰ malꝰ nec genere nec spē ꝯuenit cũ istis rebus
corpalibꝰ. ergo nō pt eis formas ⁊ spēs dare. Itē i ꝓ
ductione siue i trãsmutatõe rerũ nãliũ ãgelꝰ opatur.
aut ergo nãliter. aut artificialit̃. Si nãliter. cũ nã sit vis
insita rebꝰ silĩa ex silibꝰ ꝓcreãs. tũc faceret angelos.
Si artificialit̃. ẜ qđ ē ab opante artificialit̃. ē artificia
tũ. ergo forme q̃s iducit sunt artificiales. ẜ asinꝰ artifici
alis nō est asinꝰ vere ẜ equoce. ⁊ silr manꝰ ⁊ ꝯsilia. ergo
nũqꝫ inducit veras formas. Itē si inducit veras for
mas. ergo facit vera miracula. ergo miracula nō attestant̃
potētie diuie. ergo n̄ sunt i robar fidei xpiane. Si dicas
ꝙ differt ab istis. q̃rit̃ quõ differãt ⁊ quõ pñt discer
ni. Rn̄. Ad ꝓdictorũ itelligētiã ē notãdũ. ꝙ qñ q̃rit̃
vtrũ demō possit iducere veras formas. aut trãsmu
tare de forma i formã. nō ē qõ de forma artificiali. qꝛ
planũ ē ꝙ pt facere imagies ⁊ figuras sicut hõ. ẜ de
formis nãlibꝰ. vtrũ. s. possit verũ serpentē ⁊ verã ra
nam ꝓducere. ⁊ sic de alijs. Ad hãc qõem rñdēdũ
est ꝑ distinctionē. qñ ꝙ demō formã inducat duplr
pōt intelligi. Aut ꝙ ṽtute ꝓpria. aut ꝙ virtute aliena
Si intelligat̃ ꝙ inducat ṽtute ꝓpria. sic absqꝫ dubio
falsum ē. ⁊ hoc dicit aug. Si itelligat̃ ꝙ ṽtute aliena

scilicet per virtutem rerum naturaliũ quã coniun-
git adinuicem. sic pt. sic est exemplũ in agricola q̃ se-
ges mediãte semine iacto. ⁊ terra germinãte. ⁊ aq̃
irrigãte fructificare facit. ⁊ hoc est virtute aliena. na-
tura autẽ ꝓpria generat sibi silẽm. Et ratõ huius ẽ. q꜡
forma naturalis nõ ꝓducit̃ nisi a cõditore nature. ⁊
ꝓ rẽ naturalẽ virtute sibi indita ꝓducit. sed opãdo
in agricultura opatur vt artifex. ⁊ iõ naturã pt expe
dire ⁊ adiuuare. sed rez nature nõ pt ꝓducere. Dicoz
igit̃ q̃ spũs maligni pñt formas artificiales inducẽ
per virtutẽ ꝓpriã. ⁊ formas naturales ▪ virtutẽ alie
nã. ꝓ ꝓpriã aũt ñ pñt. ⁊ rõ huꝰ ẽ. q꜡ opat̃ p modũ artĩ i
ꝗ ⁊ ñ p modũ nature. Unñ sic nã ñ ꝓducit formã ar
tificialẽ. sic nec ars formã naturalẽ. Si queraẽ ratio
huius. dico q̃ est limitatio potẽtie agẽtis ad talez et
talem effectũ ẽm dispositõem dei ⁊ pmariã ordina-
78 tõem causarũ. ¶Rursus si queras rõem quare deꝰ
sic disposuit. dico q̃ ordo sapiẽtie hoc requirit. Cuz
eñi sit triplex agẽs. scilicet deus. natura. ⁊ intelligen
tia. ista sũt agẽtia ordinata. ita q̃ pmũ presupponit̃
a secũdo. ⁊ scdm̃ ꝓsupponit̃ a tercio. Deus eñi opa
tur ex nihilo. natura vero nõ facit ex nihilo. ꝗ ex en-
te in potẽtia. ars supponit opatõem nature ⁊ opat̃
sup ens cõpletũ. nõ eñi facit lapides. sed domũ de la
pidibꝰ. Unde sicut natura non pt anticipare opati-
onem dei que est de nihilo ꝓducere. sic nec ars opera
tõem nature. Sed tunc queres quare nõ est ecõuer
so vt ars ꝓcedat naturã. dicẽdum q̃ operatio natu-
ralis per naturam prius est in eodem q̃ operatõ ar
tis. Et preterea est alia rõ. Quia agẽs p naturam
ꝓducit sibi simile ẽm virtutẽ. sed agens ẽm artez si-
mile solũ ẽm speciẽ. vl' ideã. vl' exẽplar. quia ergo in
ꝓductõe rei naturalis siue forme naturalis agẽs ali
q̃d ipꝑtit̃ passo. ⁊ nihil impꝑtit̃ aliq̃d nisi id respectu
cuius est in actu ẽm virtutẽ. iõ formas illas de potẽ
tia in actũ deducẽ nõ põt. nisi qđ agit p modũ natu-
▪. In artificialibꝰ aũt nihil ipꝑtit̃ agẽs passo. ꝗ aufert
vl' mutat ꝗz locũ. sic pz i forma cõpositõis ⁊ figura i
ꝯsiliis ⁊ hic ẽ q̃ agẽs p artẽ ñ pt p virtutẽ ꝓpriaz for-
mas naturales ꝓducere. nisi ille solꝰ qui est actꝰ ple
nus et pfectꝰ respectu oĩm tam in cognoscẽdo q̃ in
opando scilicet solus deus. Dicamus igit̃ breuiꝰ q̃
has formas d' quibꝰ loq̃t̃ demões pñt vere trãsmu-
tare. nõ tamẽ virtute sua ꝗ nature. vnde tm̃ sũt mi-
nistri nõ pncipales agẽtes. q꜡ si eẽnt principales agẽ
tes. cũ non ꝓducãt p consequẽs. noie et specie ꝓdu
cerẽt sicut creator ⁊ ita eẽnt creatores. q̃d Aug. expꝰ
se negat. Unde tres rõnes pme verũ concludũt. q̃m
non pbãt q̃ faciãt virtute sua sed virtute seminum
79 adductorũ. Ad illđ quod obiicit̃ q̃ virtute ꝓpria.
quia potẽtia corꝑ ẽ excellẽtior. dm̃. q̃ illa ꝓpõ nõ hz
veritatẽ nisi de virtute q̃ p oẽm modũ est supior. vl'
▪ in aliis habet locũ. oportet intelligi in hiis ad que
vtraq; virtꝰ habet similiter ordinari. aliter pz eẽ fal-
sũ. hõ eñi potẽtior est asino. nõ tamẽ pt generare asi-
num sicut asinus facit. q꜡ virtus eius nõ est ad hoc.
80 similiter intellige in ꝓposito. Ad illud q̃d obiicit̃
q̃ forme sũt in materia seminaliter. dm̃ q̃ illa ra-
tio seminalis valde remota est ab actu cõpleto. nec
pt ad actũ reduci nisi multa adminiculãtia habeat.
ex quorũ influentia sibi ⁊ nature sue cõueniẽte ꝑfici
at quousq; ad actũ ꝑueniat. talis non est influentia
spũs ꝓpter discõueniẽtiã in forma ⁊ natura. influere
eñi pt ad motũ localẽ ⁊ regimẽ. nõ ad generationez.

Ad illud quod obiicit̃ q̃ spũalia influãt in corpa- 81
lia. et superiora i inferiora. dm̃ q̃ influũt ẽm ꝓpor-
tõez vnius ad alterũ. ⁊ ẽm q̃ cõpetit nature suscipi-
entis. Aliter eñi influit sol. aliter angelꝰ. Sol pt influ-
ere corpalem ꝓprietatẽ cõicãdo scilicz lucẽ ⁊ calorẽ.
angelꝰ non sic pt influere in corpalia. sed solũ localit̃
mutãdo. non ad formã. sed ad sitũ. cũ nõ habeat cõ-
uenientiã in forma ⁊ natura. Ad illud qđ obiicit̃ 82
q̃ nihil vere faciũt p virgas magoꝝ. dm̃ q̃ veritas
est q̃ glose videntur sibi obuiare ibidem. verũtamẽ
hoc magis sonant q̃ veros serpẽtes fecerũt. ⁊ deno
minãt ibi serpẽtes a materia p̃existente. sicut serpẽ-
tem moysi vocãt virgã. licet verus esset serpẽs. sic et
de aliis intelligẽdum. Ad illđ quod obiicit̃ q̃ an 83
tixp̃s faciet signa mendacia. dm̃ q̃ illud intelligit̃
non q꜡ non faciet aliqua signa veracia ẽm trãsmu-
tatõem formaꝝ. sed non veracia habendo aspectuz
ad finem siue ad intentõem. q꜡ ad hoc faciet vt mẽ-
daciũ ⁊ falsũ ꝑsuadeat. Ad illud qđ obiicitur de 84
glo. Aug. dm̃ q̃ Aug. non negat quin aliquid pos-
sit demonibꝰ attribui. sed q̃ nõ omnia sũt eis attri-
buẽda. imo quedã attribuũtur bonis angelis Ad 85
duas sequẽtes rões non oportet respõdere. vez eñi
concludunt scilicet q̃ angelus ꝓpria virtute non pt
formas naturales trãsmutare siue inducere vel ad-
ducere de potentia in actũ. Ad illđ qđ vltimo ob 86
iicitur. si vere educit. vere facit miracl'a. ꝗ miracula.
non sũt efficatia nostre fidei testimonia. dicoz ad hoc
q̃ ⁊ si sint vera opa. nõ tamẽ sũt vera miracula. q̃m
miracula nõ sunt ▪ vim nature. sed p vim supra na-
turã que est agentis primi. sũt eñi supra facultatem
nature. ⁊ ideo attestãtur oĩpotentie faciẽtis. sz ope-
ra que faciũt demones. ⁊ ▪ miracula videãtur. quia
fiunt in tpe nõ perceptibili. nõ tamen sũt vera mira
cula. quia fiũt vi nature. Attamen si obiicias q̃ na-
tura non pt ita cito opari. dm̃ q̃ verum est de hac
natura per se. sed taliter põt esse adiuta ⁊ confita re
bus cõueniẽtibꝰ vt quasi repente ꝓrũpat in effectũ.
sicut pz de generatõe ranarũ quas de quibusdã fo-
liis in modico tpe nasci contingit. Si aũt queras 87
quõ discernãtur hmõi miracula. dm̃ q̃ ⁊ si conue-
niãt i materia. differũt tñ ex pte pncipal' agẽtis. ex p-
te ministri. ex pte finis. ⁊ ex pte facti. Ex pte pncipa-
lis agentis. nã in miraculis diuinis opat̃ agẽs potẽ
tie infinite. ⁊ supra naturã. In miraculis demonuz
opatur virtus nature multiplicit̃ adiuta p naturas
alias. Ex pte ministri. Nã miracl'a fiũt p publicã iu
sticiã ẽm veritatem vel ẽm appentiã. Sed miracl'a
demonũ fiũt p priuatos cõtractus et quedã archa-
na. Et hoc est quod dicit Aug. q̃ boni faciũt miracu
la ▪ publicã iusticiã. hoc est p fidem verã q̃ vere iu-
stificat. quã veritas oibus ꝑdicat. Mali xp̃iani per
signa publice iusticie. quia fidez habent. videntur ha
bere opa. sed magi p priuatos contractus. ⁊ hoc est
quod dicit̃ in Exo. p incãtatões ⁊ archana quedaz.
huius signũ est. q̃ ibi sũt tenebraꝝ opa. q꜡ qui male
agit odit lucẽ. Ex pte finis differũt similiter. q꜡ mira
cula dei fiũt ad vtilitatẽ ⁊ diuinã gloriã. sed magorũ
ad deceptõem ⁊ gloriã vanã ⁊ excellẽtiã. vnde sunt
quasi inutilia. Differũt etiã ex pte facti. q꜡ demões
faciũt hmõi vilia ⁊ inutilia. miracula vero diuia val-
de circa neccia ⁊ vtilia. vnde demones maxime faci-
unt ranas ⁊ serpẽtes. q꜡ hec de facili ꝓducũtur opa
tõe nature. ⁊ q꜡ diuino iuditõ magis ꝑmittũt̃ ad po-

rio facti memoriā. vnde sicut de⁹ tempat potētiā et
astutiā dyabolicā. vt sic patiat͛ eū peruerse imitari
vt in ipa imitatōe possit seducere malos iuxta eoꝝ
merita mala. possint etiā deprehēdi a bonis. ⁊ vt fi-
des simul cū miraculis habeat locū. Si eēm sol⁹ ds
⁊ ei⁹ serui miracula facerēt. quis nō credidisset i deū
miraculis cōpulsus. nūc aūt cū mali faciunt. et boni
faciūt qui diuinit⁹ illustrātur. vt īter hos possint di-
scernē. ꝑ vera miracula adiuuātur. et ꝑ demonū mi
racula exercētur et ꝓbantur.

Questio. iiij.

Utrū aliqs possit vti ministerio demonū in facien-
dis hmōi miraculis absq; peccato. Et ꝙ non videt͛.
Nō pt a demonib⁹ requiri cōsiliū absq; peccato. er-
go non recipi ministeriū siue consiliū. Prima ꝓbat͛
auctē et exēplo. Auctē. qꝛ leui. xx. ꝑcipit͛ occidi q̄ sci-
scitat͛ magos et ariolos. Exemplo ꝓbat͛. iiij. Reg. j.
vbi repꝛhēdit͛ ⁊ punit͛ rex isrl' q̄ misit ad ꝯsulēdū deū
acharon. Itē Aug. ꝯ doctrina xpiana dic diuina-
tōes eē dānādas et fugiēdas. qꝛ ibi intercidūt pacta
demonū. si ḡ pl⁹ est facē q̄ dicere. et primū nō ē sine
pactōib⁹ dānabilibus. ḡ nec scḋm. Itē dya⁹ ē do-
losus. ⁊ ꝯstat ꝙ nullū diligit nisi in malū suū ⁊ vt ip
sū ꝑuertat. ḡ si suscipit ab eo obsequium. cōmittit se
discrimini. ⁊ oīs talis peccat mortalit͛. ḡ ⁊c̄. Item
dya⁹ est inimic⁹ ihu xpi ⁊ dei. ḡ q̄ suscipit ab eo auxi
liū vel facit cōmerciū. cū nulla sit cōuētio xpi ad beli
al. efficit͛ xpi inimic⁹. sed hoc nō pt eē sine pctō. ḡ ⁊c̄.
Cōtra hoc videt͛ auctē Apli. tradebat incorrigi-
biles sathāe in interitū carnis sic pꝫ. j. Cor. v. ḡ vte-
bat͛ ministerio demonū ad adimplēdā iusticiā. ḡ pa
ri rōe pt hō qñ indiget vti ad alia obsequia. Iteꝫ
si indigeo elīa. nō tm̄ a bono sꝫ a peccatore ⁊ impio
possū accipere et petē. ḡ si indigeo pane ⁊ vino pos-
sū hoc petere a demonio vt ꝓcuret si nō adest hō q̄
statim tribuat. Itē a malo suo pt qs exigere serui-
tiū et recipere. ḡ si quis fact⁹ dyabolū supauit. pt ei
licite impare et ei⁹ obsequiū in creaturis trāsmutā-
dis accipe. Itē esto ꝙ hmōi artes solis caracteri-
rib⁹ exerceātur sine imolatōibus et alijs cōmercijs.
videt͛ ꝙ ibi nullū sit peccatum. qꝛ illi caracteres aut
hñt aliquā virtutē cōpellendi demones. aut nullaꝫ.
Si nullā. ḡ demōes nihil faciūt. Si aliquaꝫ. ḡ omīs
virt⁹ est a deo. ⁊ vti aliquo ad id q̄d est. nō est pctm̄.
ḡ videt͛ ꝙ miracula ista demonū pñt exerceri absq;
pctō. Itē si aliqs suscipiat obsequiū demonuꝫ in
hijs que expediūt sibi siue in miraculis siue in alijs.
hū faciēs quātū pt. in quo peccat: videt͛ ꝙ in nullo.
Quia in fide nō peccat. qꝛ nihil credidit diuinitatis
esse in dyabolo. In morib⁹ nō peccat. ḡ nullo mō vt
videt͛. Itē si ego amisisse librū meū. n̄ esset pctm̄
si requirerē a quocūq; q̄ sciret vbi eēt. ḡ si aliqs ami
sit cappā et ego scio hū ꝙ dya⁹ pt nosse. videt͛ ꝙ il-
lud saltē sine pctō pt fieri. querit͛ ḡ vtrū hmōi artes
vel diuinatōes pñt esse absq; peccato. R°. dōꝫ ꝙ
88 hmōi artes magice siue diuinatiōes nō pñt esse abs-
q; peccato. nec pt a dyabolo requiri cōsiliū vel etiaꝫ
auxiliuꝫ siue ministeriū absq; peccato. nisi fortassis i
hoc casu vbi de⁹ dyabolū subijceret hoī iusto suo iu
dicio. et sicut de aliquib⁹ viris sāctis audiui narra-
ri. volūtario aūt cōmercio nō pt sine pctō. Aut eēm ē
ibi pctm̄ infidelitatis. vtpote si demonio credēdo at
tribuat diuinū aliqd. Aut est ibi pctm̄ ydolatrie. vt-
pote in oblatōib⁹ ⁊ sacrificijs. Aut inobediētie sal-
tem. qꝛ facit ꝯ ꝓhibitōem diuinā et ecclesie. Nō aūt
hui⁹ ꝓhibitōis est. qꝛ talis peccat in seipm̄ dū se cō-
mittit discrimini. Peccat i ecclīam qꝛ h̄ cōmerciū ē
cū illo qui ē oīno ꝑcisus et ecclie aduersari⁹. Peccat
etiā in maiestatē diuinā dū recurrit ad dyabolū. q̄si
n̄ sit oīps et oīno sufficiēs et benign⁹ de⁹ xpianoꝝ.
Et ideo ꝓhibitū est. ⁊ sine pctō fieri nō pt. vnde con
cedēde sūt rōnes ad hoc inducte. Ad illō ḡ q̄d ob 89
ijcit͛ ꝙ paul⁹ vtebat͛ ministerio dyabolico in puniē
do malos. dici pt ꝙ hoc nō erat dyabolico ꝯmercō.
sed magis diuino iudicio. et ipsius Apli imperio cui
subijciebātur spūs maligni nō ꝯfederabāt͛. sicut ma
gis et diuinis. Uel dōm ꝙ illud tradere nō erat ali
ud q̄ exponere vexationi demonū. Ad illō quod 90
obijcit͛ de elīa quā possū accipe ab impio. dōm ꝙ n̄
est silē duplici ex cā. Primū quidē. qꝛ et si mēbrū nō
sit actualit͛ viuū. nō tamen est mēbrū oīno ꝑcisū sic
demoniū. ⁊ pñt recipi et impēdi ex charitate pietatꝭ
officia. nō sic est de dyabolo et anglis ei⁹ quoꝝ certa
est dānatio. Ampli⁹. elīa quā hꝫ impi⁹ tpe necessita
tis est viri iusti. ḡ vir iustus cū exigit eā et recipit. q̄d
suū est accipit. et iō iuste facit. nō sic est de ministerio
dyaboli in faciēdis miraculis. nunq̄ eēm dyabolicis
miraculis vel presidijs indigem⁹. qꝛ aut dñs subue-
nit ꝑ se. aut per angelū suū. aut ꝑ ꝓximū nrm̄. aut tri
buit patiē meritū. Ad illud q̄d obijcit͛ ꝙ dya⁹ est 91
seruus. dōm ꝙ ei⁹ seruitiū et ministeriū nō est ad h̄
deputatū a deo nisi fiat spāli ꝓuilegio. sed poti⁹ de-
putatū est ad tēptādū et exercendū. ⁊ sic seruit. licet
intēdat expugnare. qꝛ de malo suo de⁹ facit bonum
nostrū. Ad illud q̄d querit͛ an pctm̄ sit in caracte 92
rib⁹. dōꝫ ꝙ magnū pctm̄ est. qꝛ ad hoc hūt scilicꝫ ad
ministerium demonuꝫ implorādū. q̄d nō lꝫ. ⁊ iō ma
lo fine fit. Qz aūt querit͛. aut hñt virtutē aut nō. dō
ꝙ ex se nō hñt virtutē. sed solū ex dyabolica pactōe.
sic eēm pepigit dya⁹ cū illis q̄ fuerūt ei familiariores.
ꝙ talia signa recognosceret. ⁊ ad talia se pñter offer
ret. Ostēdit aūt ꝑ illa se cogi. vt ostēdat aliq̄d veri-
tatis esse in hmōi artib⁹ in quib⁹ sūt multa nephā-
da. per que abducit͛ hō ⁊ a fide et a cultu dei. vñ nul
lo mō credēdū est ꝙ tales caracteres aliq̄d possint.
maxime sup spūs. nisi ex pactione eoꝝ. ⁊ iō oīa talia
carmina vana sūt et ꝑniciosa. nec facit dya⁹ qꝛ in illꝭ
delectet͛ sed in infidelitate faciētiū. Ad illō q̄d q̄- 93
rit͛ in quo est pctm̄. dōm ꝙ si aliqs h̄ faciat credens
eos habere posse. nec offerēs q̄cq̄. peccat peccato i-
obediētie. et peccato morū. qꝛ ex hac ipa inuocatōe.
facit cōtumeliā deo suo et cetui xpiano. et dū iungit
se scismatico ⁊ mēdaci. se ꝑiculo ꝯmittit. sed vix aut
nūq̄ ex hoc solo dyabolo satisfacit. nisi aliqua infide
litas vel ydolatria immisceat͛. Sicut eēm ad diuīa mi-
racula plurimuꝫ facit fides recta sic sonāt euāgelia;
sic ad demonū miracl'a fac mltū fides peruersa. qm̄
dyabol⁹ ꝑuersus ē imitator dei. Ad illō q̄d obijcit͛ 94
ꝙ nō sit pctm̄ querere ꝯ ꝑditis. dōm ꝙ pctm̄ est. qꝛ
cōtra ꝓhibitōem. et ꝓhibitum est ꝑdictis de causis.
Potissima tamē causa est. qꝛ ipe mēdax est et pr̄ ei⁹.
Et frequētissime veris immiscet falsa. et ideo periculū
magnū est credere sibi. qꝛ posset hoiem de facili in-
ducere in errorē et dicere ꝙ ille habet reꝫ qui nō hꝫ.
et videt ꝑ hoc posse oriri mala. et qꝛ etiā ad se allicit
per hmōi reuelatōes ad suā societatē que pernicio-
sa ē valde. ad quā desiderat dya⁹ vt decipiat. ⁊ ideo
vt hoies min⁹ caueāt. in suis diuinatōib⁹ quedā ho-

...a ꝓcedit. vtpote q2 puero virgini suas diuiatões ondit. cũ tñ in occultis ad turpissima incitet. ꝛ iõ di. Aug. iij. sup gen ad lraz in fine. bono xpiano. siue mathematici. siue q̄libz ipse diuinātes. maxime vera dicētes. cauēdi sūt. ne cõsortio demonuz aiaz decepta pacto quodā societatis irretiāt. ꝛ sic pz totū.

Distinctio. viij. De ptāte demonũ quā hñt sup corpa similia hũanis.

Olet etiā in qõe versari ꝛc. Supra egit mgr de ptāte demonũ respectu creaturarũ corpaliũ cõiter. in hac pte agit de eorũ ptāte respectu hoim. Diuidit aũt hec ps in duas. In prima agit de ptāte demonũ siue angelorũ sup corpa similia hũanis. In scda vero agit de ptāte demonũ quā hñt sup hoies. j. di. eadē. illud etiam cõsideratõe ꝛc. Prima ps hz duas. In pma determiat qualiter āgeli assumũt corpa. In secũda vero incidēter dubiā qõem Aug. inducit q̄ tāgit hāc materiā. ibi. Sed vbi deũ hoib⁹ in corpalib⁹ ꝛc. Prima ps hz duas. In pma determiat modũ p quē angeli hñt corpa sibi cõiũcta. In secũda vero determinat actũ. ibi. Assumũt aũt aliqñ corpa. Silr scda ps hz duas. In pma mouet qõnē. in secũda determinat. Primũ fac. ibi. Sz vbi deũ hoib⁹ ꝛc. In scda vero determiat certa reliquēs dubia. ibi. ceterũ h̄ velut nimis.

Determinat modũ p quē angeli hñt corpa sibi cõiũcta. a

Olet etiā in qõne versari apud doctos vtruz angeli oēs boni scilicet ac mali corporei sīt. i. corpa habeāt sibi vnita. Qd aliq putāt innitētes ꝟbis Au. q̄ dicē videt q angli oēs añ cõfirmatõez vl lapsũ corpa aerea habuerint d puriori ac supiori aeris pte formata. ad faciēdũ habilia ñ ad patiēdũ. ꝛ angel bonis q̄ ꝑstiterũt talia sũt obseruata corpa. vt in eis possint facere ꝛ nõ pati. q̄ tāte sũt tenuitatis vt a mortalib⁹ videri nõ valeāt nisi superuestiti aliq̄ grossiori forma. q̄ assũpta videt. depositaq3 videri desinũt. Angelis vero mal mutata sũt in casu corpa in deteriorē q̄litatē spissioris aeris. Sicut eñ a loco digniori in inferiorē locũ. i. in caliginosũ aerē deiecti sũt. ita illa corpa tenuia mutata sũt et trāsformata i deteriora corpa ꝛ spissiora. in quib⁹ pati possēt in supiori elemēto. i. ab igne. Et hoc Augu. sensisse videt sup gñ. ita dicēs. Demones dicũt aerea aĩalia. q̄ corporũ aereorũ natura vigēt. nec p mortē dissoluũt. q2 ꝑualet in eis elemētũ aptius ad faciēdũ q̄ ad patiēdũ. Ad patiēdũ eñ humor ꝛ hum⁹. ad faciēdũ aer ꝛ ignis aptitudiez ꝑbēt. Trāsgressores vero angeli cũ ꝑncipe suo nũc dyabolo tũc archāgelo. nõ miruz si post peccatũ in hāc caliginē detrusi sũt. Neq3 etiā hoc mirũ est si cõuersi sũt ex pena in aeriā q̄litatē qua possũt ab igne pati. Caliginosa tamē aeris tenere tm̄ ꝑmissi sũt. q̄ eis q̄si carcer sit vsq3 ad tp̄s iudicij. Ecce hijs verbis vidt Aug. ita tradere qd quidā opinātur d corpibus angeloꝝ. Hoc aũt eũ alij dixisse astruũt nõ ita sētiēdo h̄ opinionē alioꝝ referendo. quod ex ipius verbis diiudicare volũt. quibus ait. Demones dicũtur aerea aĩalia. non ait sũt. ita eñ quidā dicebāt. De habitatõe vero caliginosi aeris in quē detrusi sũt non opināndo sed rei veritatē asserēdo eũ tradidisse dicunt. qd ipius locutõis distinctio ostēdit. Dicũt quoq3 plurimos catholicos tractatores in hoc conuenisse atq3 id cõcorditer docuisse q angeli icorporei sint. nec corpa habeāt sibi vnita.

Aug. ij. li. retractationũ. q̄daz loco dicit omnes aliqñ hoiz dispositões nõ solũ voce platas veruetiam cogitatõe conceptas cũ signa q̄daz ex animo exp̄mũt in corpore tota facultate perdiscere. Tũc rē viri occultissimaz audaciori assertõe q̄ debui. Nam ꝑuenire ista ad noticiaz demonũz p nõ nulla experimēta cõpertum est. si vtrimq3 q̄dam signa dēt ex corpe cogitātium illi sēsibilia. nos auertentia. an alia vt spũalia ista cognoscāt. aut difficile ab hoib⁹ aut nullaten⁹ pt inueniri.

Determinat actũ ad quē angeli assumũt corpa. b

Assumũt autē aliquādo corpa deo prepante ad impletõem ministerij sui sibi a deo iniũcti. eadēq3 post expletõez deponũt. in quibus corpibus hominib⁹ apparuerũt atq3 locuti sunt. Et aliquādo quidē locuti sunt ex ꝑsona dei. sine distinctõe alicuius persone. Aliquādo ex ꝑsona patris vel filij siue spũssācti.

a Nec dubitādũ est⁹ deũ in corpalibus formis apparuisse hoib⁹. sicut Aug. in scdo li. d trini. oñdit conferēs diuerse scripture testimonia. ex quib⁹ deũ i corporeis figuris homib⁹ apparuisse ꝑbat. ꝛ aliquādo ex ꝑsona dei sine distinctõe. aliquādo sub distinctõe ꝑsonarum sermonem eis factũ esse.

De perplexa qõne quam ponit Aug. querēs an ad exhibēdum has corporales apparitões creatura noua sit formata. an angeli q̄ āte erāt missi. ꝛ ñ ipi missi sũt. vtrũ seruata sui spũalis corpis qualitate aliquā spēm corpalē de corpulentiori materia assũpserit. an ꝑpriũ

a Deũ in corpalib⁹ formis apparuisse. Videt q talis apparitio potius sit occasio erroris q̄ veritat. Deus eñ carz forma et figura in corpore ꝛ corporeitate ꝫm veritatē. et qui credit vel opinat cõtrarium errat. si h̄ frequēter opinatur que apparent

corpus suū mutauerint in spēm actōni sue aptā. e

Mouet q̄ōnē. e

Sȝ vbi deū hoīb⁹ ī corp̄alib⁹ imaginib⁹ apparuisse as/serit. p̄plexā q̄ōnē p̄ponit quā nec absoluit. q̄rēs. vtꝝ in illꝰ corp̄alib⁹ apparitōib⁹ creatura aliq̄ crearet̄ ad illud op⁹ tm̄ ī q̄ d̄s hoīb⁹ apparēt. an āgeli q̄ ai̅ erāt ita mitterēt̄ vt manētes ī suis spiritalib⁹ corp̄ib⁹ assumerēt ex corpulēta īferioꝝ elemētoꝝ materia aliquā speciē corporalē. quā coaptatā quasi aliquā vestē mutarēt ī q̄slibȝ spēs corp̄ales veras q̄dē. an corpus suū p̄p̄ū verterēt in spēs aptas actōibus suis p̄ virtutē sibi a d̄o datā. Ait eñ ita Aug. in tercio libro d̄ tri. Querē dū ē ī illꝰ antiq̄s corp̄alibus formis ⁊ visis. vtruȝ ad [illegible] opus tm̄ creatura formata sit ī q̄ d̄s sicē tūc optuisse iudicauit hūanis oñdēt̄ aspectibus. an āgli q̄ iā erāt ita mittebāt̄ vt ex p̄sōa dei loq̄rēt̄. assumētes corp̄alē speciē de creatura corporea ī vsū misterij sui. aut ip̄m corpus suū cui n̄ sbdūt̄ subditū regūt mutātes atq̄ vertētes ī spēs q̄s vellēt accomodatas atȝ aptas actōib⁹ suis. p̄m attributā a creatore sibi potentiā. Sed fateor excedere vires intētōis mee. vtrū angeli manēte spirituali sui corp̄is q̄litate p̄ hanc occultius op̄antes assumāt ex inferioribus elemētis corpulentioribus q̄d sibi coaptatū quasi aliquā vestē mutēt ⁊ vertāt in qualibet spēs corp̄ales ⁊ ip̄as veras. sicut aqua vera ī vinū verū cōuersa est a dño. An ip̄a p̄p̄ria corp̄a ⁊ sua trāsformarēt in id q̄d volūt accomodatū ad id q̄d agunt. Sed quod horū sit. q̄m hō sū. nullo experimento cōprehēdere valeo. sicut angeli qui hoc agūt. Attēde lector quia q̄ōnem p̄positā nō soluit. sed in discussā reliquit. vtrū angeli qui mittebāt̄ seruatis suis p̄p̄rijs spiritalibus corp̄ibus sup̄uestirētur aliqua corpulētiori spē ī qua possent videri. an ip̄m corpus mutarēt ⁊ transformarēt in quācūq̄ vellent spēm ī qua possēt cerni. In quibus verbis videt̄ Aug. attestari angelos esse corporeos ac p̄p̄ria ac sp̄ūalia habere corp̄a. — Aug. — Concedēdū ē angelos mitti. sȝ reliq̄ expedire nō sufficit.

Determiat motā q̄ōnē q̄ d̄s in spē q̄ ē d̄s nūq̄ mortalibus apparuit cetera relinquēs dubia. d

Ceterū hec velut nimis p̄funda atq̄ obscura relinq̄ntes. illud indubitāter teneamus. q̄ deus in spē essētie sue nūq̄ mortalibus apparuit. sicut ī famulo suo moysi dicit.[b] Non videbit me hō ⁊ viuet. Et in euangelio Johannis legit̄. Deū nemo vidit vnq̄.[c] Visibile eñ quicq̄ nō est quod nō sit mutabile. Ideo sb̄a siue essētia dei q̄m nullo mō mutabilis est. nullo mō [illegible] seipam visibilis ē. Proinde illa oīa q̄ p̄ribus visa sūt cū d̄s illis p̄statet̄. p̄ creaturā facta manifestuȝ est. Et si nos latet q̄ō ea mi̅stris angelis fecit d̄s. p̄ anglos tñ fctā ēē dicimus. Audeo ḡ fiducialit̄ dicē. nec deū p̄rēȝ. nec v̄bū ei⁹. nec sp̄m ei⁹ q̄ ē vn⁹ d̄s. p̄ id q̄d ē atq̄ idip̄m [illegible] vllo mō ēē mutabilē. ac per h̄ multo minus ēē visibilē — Job. ij. — b Exo. xxxiij. — c Joh. j.

sēsib⁹. vī q̄ talis apparitō sit errorꝫ occasio. Rº. dd̄ q̄ forma ⁊ figura corp̄alis ñ ducit̄ mediate ī cognitōem dei. ſ mediāte spū rōnali. cui⁹ misterio fiebat illa apparitō. ⁊ q̄ ī ascēdēdo pri⁹ fit abstractio a corp̄ali forma ⁊ figura q̄ p̄ducūt̄ ad deū. dū a corp̄e ad deū ascēdit̄ mediāte spū icorporeo. iō talis apparitō poti⁹ scala ē p̄ducēs ad cognitōeȝ veritatis q̄ sit occasio deuiandi. Qr̄ ḡ obijcit̄ q̄ illa opinamur iteri⁹ q̄ apparēt exteri⁹. dd̄ q̄ illd̄ veꝝ ē si opinio vl̄ rō descēdat ad sēsū ⁊ ei innitatur. cū āt a sēsu abstrahit ⁊ innitit̄ fidei ⁊ reuelatōni nō hȝ occasōeȝ errādi. sȝ poti⁹ veritatē ingrēdi. b Nō
4 videbit me hō ⁊ vi. Cōtrauȝ h⁹ h̄r Exo. xxxiij. loq̄bat̄ dñs ad moysa. ad fa. ⁊ numeri xij. palā ⁊ nō per figuras et enigmata deū vidit d̄r d̄ eodē moyse. Rº dd̄ȝ ē ad hoc q̄ ī p̄ma autoritate significat̄ q̄ d̄s ñ p̄t videri a viatore ī sui eēntia ⁊ claritate. sȝ ī duab⁹ sc̄q̄ntib⁹ isinuat̄ familiaritas dei ad moysē q̄tū ad apparitōeȝ ⁊ q̄tū ad p̄teplatōem. ī q̄rū vtraq̄ p̄phās alios excellebat. Familiaritas apparitōis notat̄ cū d̄r q̄ loq̄bat̄ ei fa. ad fa. sb̄ itelligēdū ē in sbiecta creatura. Emināetia p̄teplatōis cum d̄r palā ⁊ nō per figuras ⁊ ī enigmate dū vidit. q̄ ñ tm̄ fulgebat visione corporali aut imaginaria. sȝ etiā intellectuali. c Vi-
5 sibile ei q̄cq̄ ñ ē: q̄d ñ sit mutabile. Contra. corpus celi empyrei visibile ē ⁊ tñ nō est mutabile. Item q̄ro d̄ q̄ mutatōe itelligat. aut d̄ mutatōe ad sitū. aut d̄ mutatōe ad formā. Si de mutatōe ad sitū. hoc nihil ē. q̄ ista nihil fac̄ ad visū. Si de mutatōe ad formā. illud sil̄r flm̄ ē. q̄ corpora supercelestia sūt icorruptibilia ⁊ inalterabilia ⁊ tñ visibilia. Item q̄ritur etiā de q̄ visu itelligat. Aut eñ itelligit de visu corporali. aut de visu mētali. Si de mētali. flm̄ ē. Si de visu corporali. q̄rit̄ q̄ necessitas sit q̄ visibile sit mutabile. cū ita bñ sēsus iste participet corpora icorruptibilia sic corruptibilia. Rº dd̄ q̄ Aug. itelli

pre visu corpali. ꝛ ď hoc verū ē ꝙ dic̄ ꝙ oē visibl'e ē mutabile. Nihil ei pt̄ vidē sēs⁹ corpal' sine extēsiōe quā-
titatis. vbicūqȝ āt ē extēsio quātitat' ibi ē cōpositō. vbi vero cōpositō ē. possibil' ē resolutō ꝛ mutatō ad min⁹
quātū ē ď nā rei. solū ei oīno simplex ē imutabile simplicit̄. ꝛ iō necessario seqᷓ ꝙ si aliqd vr̄ sēsu corpeo ꝙ sit
4 mutabile. Ad illd̄ ḡ qđ obijcit̄ ď empyreo ꝛ ď alijs corpib⁹ celestib⁹. dđ ꝙ nec empyreū. nec aliđ corp⁹ cele-
ste. nec corp⁹ qđ ē. vl' pt̄ eē. oīno ē imutabile. Oīuis ei nō mutet̄ mutatōe q̄ ē ď eē i aliđ eē. siue de vna forā in
aliā. mutata tn̄ sūt mutatōe q̄ ē ď n̄ eē i eē. ꝛ mutabilia sūt p nāz mutatōe q̄ ē i n̄ eē. ꝛ hoc qꝛ sūt ꝯposita. ꝛ iō n̄
sūt suū eē. Nullū ei ens ē suū eē nisi sūme simplex. sic nllū agēs ē suū agē nisi sūme simplex. ꝛ ꝓpt̄ hoc ꝙ mēdi-
cat suū esse aliunde. dicit hil' ꝙ oībus creaturis accidit esse. ꝛ ideo per naturā suam omnia sūt possibilia ad n̄
esse. ꝛ sic pȝ respōsio ad totum.

Ad itelligētiā h⁹ pt̄ tria q̄rūt̄ circa assūptōeȝ
a corpoꝝ ab āgel' tā bōis ꝙ malis. Primū spe
ctat ad corpis ꝛ spūs vnionē. Scđȝ ad cor
pis assūpti formatōeȝ. Terciū spectat ad corpis for
mati ꝛ assūpti opatōeȝ. Circa pmū q̄rūt̄ duo. Pri
mo q̄rit̄ vtrū āgeli hēant corpa nālit̄ sibi vnita. Se
cūdo vtꝝ hēant corpa volūtarie assūpta.

Questio. j. a

Utrū āgeli hēant corpa nālit̄ sibi vnita. Et ꝙ sic ośn-
dit̄ pmo auctē Aug. viij. ď ci. dei. vbi diffiniēs demo
5 nes dic̄. demones sūt genere aīalia. mente rōnalia.
aīo passiua. corpe aeria. duratōe eterna. si ḡ eadē est
nā bonoꝝ spirituū ꝛ maloꝝ. pȝ ꝛc̄. Itē grego. in
omelia ď epiphania. Iudeis tāqȝ rōe vtētib⁹ rōnale
aīal. i. āgel⁹ nūciare debuit. s̄ oē aīal hȝ corp⁹ nālit̄ si
bi vnitū. si ḡ āgel⁹ ē aīal. ḡ ꝛc̄. Itē bern̄. cāticoꝝ
omel. iij. Licet oēȝ creatū spm̄ corporeo ꝓrsus idigē
solatio. sȝ āgel⁹ hȝ oē illđ q̄ naturalit̄ idiget. cuȝ ḡ sit
spūs creat⁹. hȝ sibi corp⁹ naturalit̄ vnitū. Itē ad
hoc ē rō. Quāto sba ē nobilior. tāto i potētijs ē mlti-
plicior. s̄ āgel⁹ ē nobilior sba ꝙ aīa. ḡ si aīa nata est
viuificare corp⁹. mlto magis ꝛ āgel⁹. sȝ hȝ illđ natu
ralit̄ sibi vnitū ad qđ viuificādū ē nālit̄ nat⁹ apt⁹. ḡ
ꝛc̄. Itē nobiliori mō viuit q̄d viuit ꝛ ifluit vitā ꝙ q̄d
n̄ ifluit. ifluētia ei signū pfectōis ē ꝛ cōplemēti. ḡ si an
gel⁹ ē ita nobile viuēs sic aīa. ꝛ aīa pt̄ aliqd viuifica
re. ḡ ꝛ āgel⁹. sȝ nō pt̄ viuificare nisi corp⁹ naturalit̄ si
bi vnitū. ḡ ꝛc̄. Ad oppositū dam̄. diffiniēs āgeluȝ
6 dic̄ ꝙ āgel⁹ ē sba itelligibil'. icorporea. ḡ āgel⁹ nō hȝ
corp⁹ sibi vnitū. qꝛ si hrēt corp⁹ sibi vnitū nālit̄. sic hō
dr̄ eē corpore⁹. ita ꝛ āgel⁹. Itē dyo⁹ in plib⁹ locis
dic̄ ꝙ āgeli sūt diuie mētes. et spūalia lumia. imāles
et icorporei. Itē Phm̄ ośndit̄ rōnib⁹ sic. Tāto sba
ē nobilior quāto ē deo silior. sȝ de⁹ oīno caret corpe.
ḡ sba spūal' oīno carēs corpe ē nobilior iter sbas cete
ras. ḡ vel ē eā ponē i vniuerso. vel i vniuerso deficiet
nobilissima creatura. ꝛ tūc vniuersū ē acephalū q̄d ē
icōueniēs. Itē si aliqd cōponit̄ ex diuersis natur'.
et alterā illarū ē repire p se. cōtingit silr̄ p se repire ꝛ
reliquā. sȝ hō cōponit̄ ex sba corpali ꝛ spūali. ḡ cū sit
repire sbaȝ pure corpalē p se. ē repire sbaȝ pure spūa
lē. hāc āt dicim⁹ āgelū. ḡ āgel⁹ nō hȝ corp⁹. Itē qꝛ
hō cōponit̄ ex corpe ꝛ aīa. cū peccauit fact⁹ ē passibi
lis ꝛ mortal'. ḡ si āgel⁹ hrēt corp⁹ sibi vnitū sic et hō.
vr̄ saltē ꝙ āgeli q̄ peccauerūt sint mortales. q̄d si plāe
7 fłm ē. manifestū ē ꝛc̄. Rn̄º ad p̄dictoꝝ itelligētiā est
notādū ꝙ circa istā qōnē dubitauerūt aliqn̄ magni
doctores. vtrū scȝ āgeli hēant corpa nālit̄ sibi vnita.
vn̄ sup h̄ dubie loqᷓt̄ tā Aug. ꝙ bern̄. sȝ nūc sat' cer-
titudialit̄ tenet̄. ꝛ Ricar. affirmat ꝙ āgeli sūt nālit̄
incorporei. nec hn̄t corpa nāliter sibi vnita. De h̄ tn̄
plures dubitāt. vtrū demōes hēant corpa sibi isepa-
biliter alligata i q̄b⁹ torq̄āt̄. sȝ satis planū ē ꝙ sicut
boni āgeli nō habēt corpa nisi volūtarie sumpta. sic
nec mali. ꝛ h⁹ signū ē sicut dicit Ricar. ꝙ corp⁹ mo-
dice quātitatis a maxia mltitudie demonū aliqn̄ ob
sidet̄. sicut loqᷓt̄ Math. iiij. ď illo q̄ dixit. legio mihi
nomē ē. legio ei vt idē Ricar. dic̄ cōtiet. vj. milia. sex-
cētos. lxvj. vn̄ si demōes corpa hrēnt. cū suis corpi-
b⁹ nullo mō possēt ihitrare corp⁹ ita modicū. ꝓpter
q̄d satis ꝓbabilr̄ dici pt̄ ꝙ n̄ solū n̄ hn̄t corpa sibi nā
liter vnita. verūetiā nec boni nec mali hn̄t isepabilr̄
alligata q̄tū ē ď lege cōi. Nec obstat coꝝ cruciat⁹.
qꝛ sicut in q̄rto libro ośndit̄. spūs absqȝ corpe sm̄ or-
dinē diuie iusticie pt̄ ab igne māli puniri. Cōceden
de sūt igit̄ rōes ad hāc ptē. Ad illđ vō q̄d Aug. in- 8
ducit. viij. ď ci. dei. dđ ꝙ ibi loqᷓt̄ Aug. sm̄ opinionē
apuleij. ꝛ freq̄nter circa hāc mām pl⁹ loqᷓt̄ sȝ alioꝝ
q̄ȝ sm̄ sniam suā. Ad illud greg. ꝙ āgel⁹ ē aīal. dđ 9
ꝙ aliqd eē aīal duplr̄ dicit̄. Aut rōe forme. aut rōne
opatōis aīali debite. ibi aūt dī āgel⁹ aīal n̄ rōne for
me sȝ poti⁹ rōe opatōis cōseq̄ntis. Vel aliter. eē aīal
dupliciter pt̄ dici. vel sm̄ veritatē. vel sm̄ ośnsionē si
ue apparētiā. Grego. āt loqᷓt̄ ď scđo mō. qꝛ āgel⁹ ap
paret eē aīal cū assumit corp⁹. ipe āt obijcit sȝ pmū
modū accipiēdi aīal. Ad illđ q̄d obijcit̄ de bern̄. ꝙ 10
oīs spūs creat⁹ idiget corporeo solatō. dđ ꝙ idigere
corpe pt̄ eē dupliciter. Aut ꝓpter se. aut ꝓpter alios.
Spūs idigēs ꝓpt̄ se ē spūs brutalis vel hūanus. ꝛ de
hoc veꝝ ē ꝙ hȝ corp⁹ nāliter sibi vnitū. Spūs vō idi
gēs ꝓpter alios ē spūs āgelic⁹. ꝛ iste nō hȝ corp⁹ sibi
nāliter vnitū. sed assūptū volūtarie vt mistret alijs.
Unde bern̄. Angelici spūs ad ea capiēda q̄ btām fa
ciūt creaturā nullo mō suis corpib⁹ adiuuāt̄. ꝛ iō n̄
habēt ea ꝯiūcta ꝓpter idigētiā supplēdā i seipis sȝ in
nobis. ꝛ qꝛ hāc supplēt ad tps. iō nō habēt ea vnita
simplr̄. s̄ ad tps. Ad illđ q̄d obijcit̄ ꝙ sba nobilior 11
ē q̄ multiplicior ē i potētijs. dđ ꝙ verū ē ď ill' poten-
tijs q̄ simplr̄ attestāt̄ pfectōi. potētia āt viuificandi
corp⁹ ꝛ si q̄dāmō sit pfectōis. nihilomin⁹ ꝓpter ꝯiū-
ctū hȝ quādā idigētiā ꝛ ipfectōem. ꝛ iō ab illa sba q̄
pfectissima est iter creaturas ē aliena. h̄ āt ē sba an-
gelica. nec de hac potētia ꝯcludit ratio supra dicta.
Ad illđ q̄d obijcit̄ ꝙ ifluēs vitā ꝛ habēs vitā no- 12
bili⁹ ē q̄ȝ habēs tm̄. dđ ꝙ aliqd cōicare siue dare vi-
tā alijs pt̄ eē duplr̄. Aut p mođ efficiēt'. ꝛ h̄ siplr̄ p-
fcōis ē. ꝛ sic ꝯpetit soli deo. Et p mođ iformāt' ꝛ sic n̄
ē simplr̄ pfectōis. imo pfectōis cū ipfectōe iūcte. ꝛ iō
neutrū cōuenit āgelo. qꝛ pfectō sua maior ē ꝙ sit pfe
ctō viuificātis p moduȝ forme. ꝛ minor q̄ȝ sit pfectō
dātis vitā p modū cāe. Et loqᷓt̄ ď vita que ꝯpetit rō
nali sbe. Questio. ij. b
Utrū āgeli aliqn̄ assumāt corpa. Et ꝙ sic vr̄. bern̄. in
cā. omel. iij. discurrē ꝛ ď loco ad locū moueri n̄ ē nisi
corpoꝝ. sȝ āgel⁹ mal⁹ ad misteriū discurrit. ꝛ ď loco
ad locū venit. ḡ vl' ē corpore⁹. vl' hȝ corp⁹ nāliter vni
tū. vel corp⁹ assūptū. sȝ n̄ pmo mō nec scđo. ḡ tercio.
Itē nlli pt̄ ipēdi hospitalitatis obsequȝ nisi hēat
corp⁹ nāliter vnitū vl' assūptū. sȝ āglis aliqn̄ impēsa
sūt h̄ officia sicut dī vlti. ad hebre. ꝙ q̄dā placuerūt
deo āglis hospitō receptis. ḡ vel habuerūt corpa vni
ta vl' assūpta. sȝ n̄ habuerūt nāliter vnita. ḡ ꝛc̄. Itē

nll'a sba spũal' ex sui cõsortõ ħbʒ solatiũ sẽsui nisi p i-
babitatõez corpis fiat visibil'.ſʒ ãgeli freqnter ħbent
solacia ñ solũmõ ẽm spm ſʒ etiã ẽʒ sẽsũ.sicut pʒ i an-
gelo thobie.ḡ ibitãt corpa.ſ illa ñ hñt sp vnita.ḡ vo
lũtarie assũpta. Itẽ null⁹ spũs p̃t visiblr d̃mõstra
ri ad d̃mõstratõez corpis nisi sit aliq̃ mõ corpi illi cõ
iũct⁹.ſʒ ãgel⁹ q̃ loq̃bat̃ thobie visiblr poterat demõ
strari ꝛ vere dici h̃ ẽ raphael.vel h̃ ẽ angel⁹.ergo hẽ-
bat sibi corp⁹ illd̃ aliq̃ mõ piũctũ.ſ ñ p nãlẽ coiũctõ
nẽ.ḡ p volũtariã assũptõez. Itẽ nihil ẽ organũ vl'
istr̃m alic⁹ imediatũ nisi imediate assumat̃ ab illo.vl'
nãlit̃ coiũgat̃ illi. ſ ãgl's mlta exercet opa circa nos.
sic loq̃ ꝛ mãducare q̃ ñ p̃t exercere nisi mediãte cor-
pe organico vl' istr̃o.ḡ ꝛc. Cõtra. Maiorẽ cõueniẽ-
tiã hʒ aĩa rõnal' ad corp⁹ q̃ hẽat ãgelic⁹ spũs. ſʒ aĩa
bruta corp⁹ ñ assumit. ḡ nec spũs ãgelic⁹. Itẽ ꝓ-
portõ dʒ cẽ assumẽtis ad assũptũ. ſʒ spũs ãgelic⁹ est
oĩno icorpal'.ḡ ñ hʒ ꝓportõez ad corp⁹.ḡ nunq̃ assu
mit illd̃. Itẽ aut cõpetit ãglo hr̃e corp⁹ aut ñ ꝯpe
tit. Si ꝯpetit hr̃e.ḡ vĩ q̃ ãgli ñ sũt ꝑfecti qñ non hñt
corp⁹.Si ñ cõpetit.ḡ qñ assumit hʒ q̃d ñ decʒ ipʒ.ḡ
si ãgel⁹ bon⁹ ñ fac̃ nisi qd̃ decet ipʒ.ñ assumit corp⁹.
Itẽ si assumit.aut ꝑpt̃ aliq̃d.aut ꝑpt̃ nihil. Si ꝑpt̃
nihil.ḡ frustra.Si ꝑpt̃ aliq̃d.aut ẽ bonũ.aut malũ.
Si bonũ.ḡ p corp⁹ assũptũ merer̃.Si malũ.ḡ p cor
p⁹ ñ assũptũ demerer̃. ḡ ãgel⁹ dʒ ꝛ p̃t puniri ꝛ p̃mia
ri cum corpe assũpto.q̃d ẽ inconueniẽs ꝛ plane fl'm.
Itẽ vbicũqʒ ẽ assũptõ ibi ẽ aliq̃ vnio vl' i ꝑsõa vl' i
nã.sic pʒ i assũptõe hũane nãe a filio dei.ḡ si ãgel⁹ as
sũit corp⁹.vnit sibi vl' in ꝑsõa vl' i nã.Sʒ ñ i nã vnit.
qꝛ ñ resultat terciũ.Nec i ꝑsõa.qꝛ ñ ẽ coicatõ idioma
13 tũ.ḡ nll'o mõ ẽ ibi vnio.ḡ nec assũptõ. R° dd̃ q̃ in
ãglis duplex ẽ vis.scʒ ꝯtẽplatiua ꝛ admistratiua.Scd̃ʒ
ꝯtẽplatiuã ꝯuertũt̃ ad deũ.ꝛ sic ñ idigẽt solatio cor-
pis assũpti.Scd̃m admistratiuã descẽdũt ad nos
cõdescẽdũt nob'.ꝛ vt nob' cõgruẽti⁹ ꝯdescẽdãt idigẽt
sola° assũpti corpis. Indiget iq̃ ad aliq̃s opatõs ex
ercẽdas. idigẽt ad seipos mãifestãdos. indigent ad
nosmetipos glificãdos siue ꝯfortãdos.ꝛ iõ assumũt
corpa sic istr̃a vl' orgãa ad opãdũ.sic sig̃ ad mãifestã
dũ.sic coopimẽta vl' hitacl'a ad cõuersãdũ.Vñ corp⁹
assũptũ ꝯiũgit̃ ill' sic istr̃m motori.sic sigũ significa
tõi. sic hitaculũ ihabitatori.h̃ ãt magl' exigit idigen-
tia ex p̃te nr̃a q̃ ex p̃te sua.ꝛ qꝛ finis ipõit necessita-
tẽ hiis q̃ sũt ad finẽ.et corp⁹ effigiatũ vl' organizatũ
hũana effigie maxĩe cõpetit opatõib⁹ spũs rõnal'. et
expssi⁹ significat.et tãq̃ pulchrũ idumẽtũ q̃dãmõ de-
corat. iõ ãgel⁹ assumit corp⁹ ñ q̃lecũqʒ ſ hũana effi-
gie isignitũ.ꝛ cõcedẽde sũt rões h̃ ostẽdẽtes.Ad rões
14 ad oppositũ iã pʒ rñsio. Ad illud ẽt q̃d obiicit̃ de
aĩa bruta satis plana ẽ rñsio.ñ ẽt ẽ sile.qꝛ ñ hʒ vĩ ad-
mistratiuã nec vsũ admistrãdi.ꝛ iõ nec corp⁹ assu-
15 mit.nec hr̃e dʒ potẽtiã assumẽdi. Ad illd̃ q̃d obii
cit̃ q̃ ꝓportõ ẽ assumẽtis ꝛc.dd̃ q̃ ꝓportõ attẽdit̃ ꝛ i
uenit̃ ibi p eũ modũ p quẽ ẽ assũptõ.Cũ ẽt ñ assũat i
vnitatẽ nãe.ñ requirit̃ q̃ sit ibi ꝓportio sic ꝑfectiõis
ad ꝑfectibile.ſ sufficit q̃ sit ꝓportõ sic motor̃ ad mo
16 bile. Ad illd̃ q̃d q̃rit̃ vtrũ cõpetat ãgelo hr̃e corp⁹
ꝛc.dd̃ q̃ cõpetit hr̃e corp⁹ vt volũtarie assũptuʒ ad
cõplẽdũ misteriũ.ſ ñ cõpetit ad suũ cẽ cõpletũ. ideo
nec carẽtia generat idigẽtiã.nec assũptõ gn̄at idecẽ-
17 tiã. Ad illd̃ qd̃ q̃rit̃ ꝑpt̃ q̃d assumit. vtrũ ꝑpt̃ ali-
q̃d vl' ꝑpt̃ nihil.dd̃ q̃ ꝑpt̃ aliquid sic p̃dictũ ẽ.illd̃ tñ
ꝑpt̃ quod assumit ñ ꝑficit p corp⁹ tãq̃ aĩa p corp⁹.ꝑ
ꝑriũ.ſ tãq̃ artifex p istr̃m.ꝛ iõ sic istr̃m p qd̃ quis me-
rer̃ ñ remũerat̃.sic nec corp⁹ ab ãglo assũptũ. Ad 18
illd̃ qd̃ obiicit̃ q̃ vbi ẽ assũptõ dʒ cẽ vnio i ꝑsõa vl' i
nã. dd̃ q̃ ñ sufficiẽter diuidit.qꝛ assumit vestimẽtũ
cũ se induit. ñ tñ vnit sibi i ꝑsõa nec i nã.ſ illd̃ locũ hʒ
i illa assũptõe i nq̃ ẽ vnio ꝑfecta.qual' ẽ cũ dei fili⁹ as-
sũpsit hũanã nãm. Ex p̃dictis igit̃ pʒ qõ ꝓposita 19
et rñsio ad obiecta .pʒ etiã ꝓ quãto dr̃ ãglo corpus
assumẽ.qꝛ ñ solũ ꝑpt̃ hoc q̃ moueat vl' opet̃ aliq̃d
circa corp⁹.ſ qꝛ illd̃ accipit ad se vt i illo opet̃. vt in
illo manifestetur. vt in illo cõuerset̃.ꝛ qꝛ i illa cõiun
ctione siue acceptõe corp⁹ poti⁹ seq̃t̃ modũ spũs q̃
ecõuerso.qꝛ ab illa forãt̃ ꝛ ꝯbuat̃ ꝛ regit̃. iõ ãgel⁹ se
hʒ i rõe assumẽtl' ꝛ hñtl'.corp⁹ ꝟo i rõe assũpti et hiti.

Onseq̃nter q̃rit̃ d̃ scd̃o articulo.scʒ de for-
c matõe corpis assũpti.Circa qd̃ duo q̃rũtur.
Primo q̃rit̃ d̃ ipo corpe assũpto q̃tũ ad p̃n-
cipiũ formale. Scd̃o q̃tũ ad p̃ncipiũ mãle.

Questio.j.

Utrũ illd̃ corp⁹ hẽat verã formã corpis hũani.Et q̃
ita sit vr̃.qꝛ cũ appeat cẽ corp⁹ hũanũ.aut ẽ ver̃.aut
ẽ ibi error et deceptõ. ſ error ꝛ deceptio ñ cõpetit an
gel' sãctis.ḡ cũ assumũt corpa q̃ videt̃ cẽ hũana.vere
hñt formã hũanã. Itẽ ad corp⁹ hũanũ nihil pl⁹ re-
quirit̃ nisi equal' cõplexio ꝛ debita organizatõ.sic di
cũt nãles.ſ corp⁹ qd̃ ãgel⁹ assumit debitã hʒ organi-
zatõez.si ḡ organizatõ ꝑsupponit cõplexionez. ḡ vr̃
q̃ hẽat totũ q̃d ẽ d̃ veritate hũani corpis. Itẽ q̃ ã
gli vere possint formare corp⁹ hũanũ vr̃.Corp⁹ hũa
nũ sic dic̃ Aug.ẽ i rõib⁹ semialib⁹ sicut alia corpa.
ſʒ qꝛ forme q̃rũdã aĩaliũ vt s̃pẽtiũ et hmõi hñt rões
semiales dispsas i reb⁹.iõ dicit Aug. q̃ misterio de-
monũ ꝟe educũt̃.ḡ pi rõe vt vr̃ ꝛ corpa hoim.Si
dicas q̃ ñ vʒ.qꝛ maior requirit̃ dispositõ ad ꝓducẽ
dũ corp⁹ hũanũ.hoc ñ soluit.qꝛ q̃d p̃t disponẽ a re-
motis i p̃ncipio opis ꝯtinuãdo actõez.cũ ñ sit distã-
tia ifinita.poterit venire ad dispõez imediatam. ḡ si
ãgeli pñt veloci opatõe ꝓducẽ corpa aĩaliũ min⁹ ꝑ-
fecta.ḡ ꝛ pari rõe corpa aĩaliũ magis ꝑfecta. ḡ ꝛ cor
p⁹ hũanũ. Itẽ si aliqd̃ agẽs idifferẽt̃ se hʒ ad aliq̃
ꝓducẽda.q̃ rõe p̃t i vnũ.p̃t i alter̃.ſʒ ãgeli ñ hñt ma
iorẽ cõueniẽtiã i corpib⁹ serpẽtũ.q̃ i corpib⁹ hoim.i-
mo magis ecõuerso.ḡ si pñt auxilio nature ꝓducere
vera corpa serpẽtiũ.pñt auxilio nãe ꝓducẽ ꝟa corpa
hoim.ḡ et assumẽ. Itẽ q̃d p̃t i mai⁹ p̃t i min⁹. sed
aĩa quãtũcũqʒ sit modice nobilitatis excedit nobili-
tatẽ cuiuscũqʒ corpis.sicut dr̃ i.viij.d̃ ci.dei. ꝛ i aliis
locl' mltis. cũ ḡ misterio ãgelor̃ educi possint ꝛ edu
cãt̃ aie vegetabl'es et sẽsibl'es q̃rũdã aĩaliũ. mlto for
tius ꝓducere pñt vera corpa hoim. Ad oppositũ
sic.eiusdẽ virtutis create ẽ corp⁹ formare ꝛ iforma-
re.qꝛ vis formatiũa ẽ ab iformatiũa siue ꝑfectiua. ꝛ nll⁹
spũs ãgelic⁹ p̃t hũanũ corp⁹ ꝑficẽ. ergo nec formare
Itẽ ãgeli ñ pñt opari circa creaturas nisi cũ adiu-
torio nãe. ſʒ nll'a nã p̃t gnãre corp⁹ hũanũ nisi illa q̃
ẽ silis i spẽ.ḡ ãgel⁹ ñ p̃t formare ver̃ corp⁹ hũanum
nisi mediante homine.sed hõ non p̃t corpus hũanũ
educẽ nisi generãdo.ḡ nec ãgel⁹ vera corpa formare
nisi p gn̄atõez hoĩs. ſʒ cũ assumit corp⁹ ñ idiget hũa
no auxilio.ḡ nũq̃ verũ assumit corp⁹ hũanũ. Itẽ
si p̃t corp⁹ d̃ nouo formare.ḡ pi rõe ꝛ corruptũ repa
re.ḡ p̃ot mortuos suscitare.qd̃ ẽ solius dei ꝓpriũ.
Itẽ si corpa assũpta ab ãgel' ẽẽt vera corpa hũa
na.hẽent appetitũ ad aĩam rõnalẽ.ſʒ d̃s ꝯplet appe
titũ nãe.ḡ statim ifũderet̃ eis aĩa rõnalis. Itẽ si
corpa vera hũana assumerẽt.aut ẽm statuʒ glie.aut

ßm statũ vie. Nõ ßm statũ glie hoc cõstat. qz iã vlte-
rius corpus illd ñ eẽt corruptibile. nec ab angelo se
pabile. si ğ assumũt. hoc ẽ ßm statũ vie. sz corpa hũa
na ßm statũ vie sunt põderosa ⁊ grauia. siue in statu
nãe corrupte. siue in statu innocẽtie. ğ nõ eẽnt habi-
lia ad motũ nec ad velox ministeriũ. ğ si ñ assumũt
corpa nisi ppẽ ministeriũ. ğ nõ assumũt vera corpa
20 hũana. Rñ dd q corpa assũpta ab angelis nõ ha-
bẽt verã formã et cõplexionẽ corporuz hũanoꝝ. nec
etiã organizatõem cõpletã. sed soluz effigiẽ. Et hui'
ratio ẽ duplex. Una quia nõ cõpetit ãgelis tale cor
pus ad ministeriũ sicut nũc vltimo ostensũ est. Alia
ratio est. quia nõ pt educere formã naturalẽ in esse
nisi adiutus a virtute nature. sicut habitũ fuit in p-
cedenti distinctõe. In virtute aũt nature est pduce
re corpa oĩm animalium. verũtamen aliter et aliter.
Ad quedã eñ educenda sufficit causa vlis sine ad-
iutorio agentis particularis ɔsimilis in specie natu
re. cuiusmodi sunt animalia que generãtur per pu-
trefactõem. Quedã aũt sunt ad que non sufficit ni-
si adiuuẽtur ab agente cõsimilis speciei. sicut corpo-
ra animaliũ que pducuntur solummodo p ppaga-
tõem. ⁊ istud planũ est ad sensũ. Si aũt queratur
rõ huius. Prima est diuina institutõ ßm quã est li-
mitatio in virtutib' et naturis rerũ. et hoc ßm legez
quã indidit eis ab initio. Unde sicut dixit. germiet
terra herbã virẽtez. nõ dixit q germiaret hoiez. hõ-
mini aũt dixit q se multiplicaret. sic terra germinat
herbam. et homo generat hoiem. Hec aũt lex siue i-
stitutio nõ est absq rõne. Quia quedam sunt aialia
impfecta tã in organizatõe q in duratõe. Quedam
vero pfecta vtroq mõ. Quia vero quedã corpa ani
maliũ sũt impfecta et in organizatõe. et in cõplexio-
ne. ideo nõ indiguerũt agẽte tãte virtutis. sed potu-
it virtus pductiua ipoꝝ dari terre tanq mrĩ. ⁊ soli
tanq patri. cũ adiutorio alioꝝ corporũ simpliciũ taz
elariũ q celestiũ Quia vero sunt impfecta duratõe.
et aliquãdo pereũt. ideo oportuit hec cõicari agenti
alterius nature. quia ad hoc data est vis generatia
rebus vt dicit phũs vt ppetuentur in esse. Econ-
trario ẽ de aĩalib' vtroq mõ pfectis. et ideo virtus
pductiua ipoꝝ maiorẽ exigit actualitatẽ. ⁊ ratio se-
minalis cũ maiori difficultate pfertur in actu. ideo
maiori indiget adiutorio. Illa igit̃ aĩalia siue corpa
eoꝝ que ad primũ genus spectãt educi possunt ab
angelis mediãte nature adiutorio velociter ⁊ quasi
subito. veraciter tamẽ. quia p vim nature. Sed ani-
malia et eoꝝ corpa que spectãt ad scdm genus edu-
ci nõ possunt veraciter nisi cũ auxilio nature. et cuz
diuturnitate vite et tpis. et qm assũptio corporũ ab
angelis est velociter et quasi repente. ideo vera cor-
pora hũana nõ assumũt. quia non possũt illa per se
formare veraciter. et cũ alterius adiutorio non pos-
sũt facere q exeant in esse velociter. et esto q educe-
rẽtur. adhuc nõ cõpeterẽt sicut tactũ est in obijciẽ-
do. tũ ppter appetitũ quẽ haberẽt ad aĩam rõnalẽ.
tũ ppter grauitatẽ. que duo repugnãt fini illius cor
pis. Nã si haberet aĩam rõnalem. nõ esset cõpetens
signũ ad apparẽdũ. Si haberet grauitatẽ. nõ eẽt cõ-
petẽs instrm ad opandũ. maxime ad motũ. nõ esset
etiã cõpetẽs habitaculũ ad inhabitãduz. Cõcedẽ-
de sũt igit̃ rões pbãtes q angeli nõ assumunt vera
21 corpa hũana. siue boni siue mali. Ad illd qd obij
cit̃ in cõtrariũ q est ibi error et deceptõ. ddm q fl̃m
est. quia nõ assumunt illa corpa vt ostendant se esse
homines. ⁊ veros homines. sed vt ostendant se rõ-
nales. et qm illa corpa signãt illos esse rõnales. ⁊ ad
hoc formata sunt finaliter. ideo vera sunt. q̃uis nõ
sint vere hũana. sicut in primo li. dictũ fuit de igne ⁊
colũba. Ad illud qd obijcit̃ q est ibi organizatio 22
et equalis cõplexio. ddm q falsũ est. nõ eñ est ibi ve
ra organizatio que cõpetit corpori hũano. que qdez
est a virtute formatiua cũ seminibus dclata. sed poti'
quedã liniamẽtoꝝ ptractio ßm illius cõformitatez.
et hec nõ supponit equalitatẽ cõplexionis. quia ta-
lis ptractio pt fieri ab artifice in ligno ⁊ lapide. nec
quecũq qualitas mixtõnis est illa que facit ad veri
tatẽ hũani corpis. sed illa que habet veritatẽ specifi-
cam hois cõpletiuaz directiuã. Ad illd qd obij 23
cit̃ q corpus hũanũ est in rõnibus semialibus. iam
patet respõsio. quia q̃uis sit ibi. nũq tamẽ educitur
nisi cõcurrat virtus agẽtis exterioris. que residet in
lũbis viri et matrice mulieris. ⁊ ideo sine hijs nũq̃z
pt illa rõ semialis ad actũ pfectũ educi. Et si obijcia-
tur q potest disponere dispositõe remota ⁊c. ddz q
illud habet locũ vbi dispositio remota sit necessitas
sola intẽsiõe. tũc eñ sufficit virtutis actiue ɔtinuatõ
et intensio. non aũt quando requiritur noue forme
vel alterius forme ßm spẽm opatio. ⁊ sic est in ppo-
sito. Ad illud qd obijcitur q indifferẽter se habet 24
angelus ad oĩa corpora animaliũ. dd q ⁊ si hoc ve-
rũ sit de ipo angelo in se. nõ est tamen verũ de virtu-
te nature. ex cuius adiutorio angelus opatur. ⁊ ido
sic angelus p se nõ potest educere corpus hũanum.
ita nec corpus alicuius aĩalis. ⁊ sicut natura quedã
potest faciliter. quedã cum maiori difficultate. vt p-
us visum est. sic et angelus ipius virtute adiutus.
Ad illud qd obijcitur q potest in magis nobile. 25
ddm q illud nõ habet semp veritatẽ. quia homo po-
test generare hoiem qui est nobilior. et nõ potest ge-
nerare asinũ. maxime aũt tũc deficit quãdo res no-
bilior est facilioris pductõis. sicut frequẽter contin-
git. et sic i pposito. nã facili' educit̃ aĩa vegetabil' si-
ue sẽsibil' aĩal' p putrefactõez educti. q educat̃ et or-
ganizet̃ verꝝ corpus hois. Questio. ij.

De corpe assũpto ex pte pncipij mãlis. Et q̃rit̃ vtrũ
corp' illd qd assumit angel' fiat d mã celesti an ela-
ri. Et q sit de mã celesti vr̃. finis ipõit necessitatẽ his
q sũt ad finẽ. sz ãgel' assumit corp' ad suipi' ostẽsio-
nẽ. cũ ğ ãgeli p nãm sint lumia. dũt ğ assumẽ corpa
d mã lucis. ğ d mã celesti. Itẽ organũ siue istrm p
nãz dz ɔformari mouẽti siue motori. sz ãgli assumẽs
corp' vt instrz. ẽ imutabil' ⁊ ipassibil' p nãm. ğ corp'
vñ corp' assũptũ format̃ debet eẽ icorruptibile ⁊ im
passibile. tale aũt nõ ẽ nisi corpus celeste. ğ ⁊c. Itẽ
locus maxime cõpetẽs angelo est corpus celeste ve
celũ. si ğ angelus in corpe assũpto locat̃ tanq in ha-
bitaculo. vr̃ q corpus illd sit sũptũ de celo. aut non
ɔpetit ipi angelo. Itẽ corpus assũptũ aut ẽ de nã
celesti aut elari. Si de natura celesti. habeo ppositũ
Si d elari. aut graui. aut leui. sz si ẽ d graui cũ diffi-
cultate mouet̃ sursũ. si d leui violẽter mouet̃ deorsũ.
ğ si neutruz hoꝝ ɔpetit velocitati anglice. corp' qd
assumũt nõ est elare. ğ corpus celeste. Item si est
elare. aut est mixtũ. aut simplex Si simplex. ğ nõ est
aptũ ad colorẽ. nec ad effigiẽ. nec ad organizatõem.
Si mixtũ. ğ cũ corpus mixtũ sit resolubile ⁊ rarefa-
ctibile. videtur q sicut corp' humanuz ex sepatione
aĩe fit putridũ. sic et corpus ab angelo assumptum.
qd appet eẽ fl̃z. restat ğ q ñ ẽ corp' elare. ⁊ ẽ celũta

re vel celeste. ergo ꝛc. Itē si ē corp⁹ elare. hʒ ꝯriū siue
sit simplex siue sit mixtū. ergo si trāseat ad regiōeʒ ignis.
videt ꝙ qcqđ ē i eo humidū ꝯsumat. Si vō p regio
nē aq̄. qcquid ē i eo igneū extiguat. ꝙ si hoc cōstat eē
flm. ergo si āgel⁹ sine lesiōe ptrāsit regiōes elemētoꝝ cuʒ
corpe assūpto. ꝯstat illđ ñ eē đ nā elari. ꝛ ē đ natura
elemētari vl' celesti. ergo ꝛc. Ad oppositū arguit sic p̄
mo auctē grego. Ait ei sic. nūq̄ abraā āgelos videre
potuisset nisi corp⁹ ex aere assūpsisset. Et beda đ nā
rerū Angli ad nos veniētes corpus ex aere sumūt
Rōe sic Angeli assumūt corpa maxie. ꝓpt motū ꝛ dis
cursū. sʒ corp⁹ celeste ñ ē habile ad motū rectū sʒ cir-
culare. ergo ñ ꝯpetit i misterio āglico assumere corp⁹ đ
celo. Itē angel⁹ assumit corp⁹ ad appēdū. ꝛ hoc i
hūana effigie. sʒ corp⁹ celeste nec ē termiatiuū visus
nec ē figurabile. ergo ñ videt ad cōstitutōeʒ corpis as-
sūpti ab āgelo tūc habile. Itē si assumit corp⁹ đ ce
lo. cū ñ assumat đ toto. assumit đ pte. ergo sepat ꝛ diui-
dit ptē celi a toto. sʒ oē diuisibile ē corruptibile. ergo vr
ꝙ nā celestis sit corruptibilis. sʒ hoc ē flm. ergo ꝛ pmū.
Itē si assumit corp⁹ đ celo. cū assumat ptē quam-
fert deorsū secū. aut aliqđ subitrat locuʒ ei⁹ aut nihil.
Si nihil. ergo remanet vacuū. Si aliquid. aut opor-
tet illud de nouo creari. aut oportet corpus illud ra
refieri. sed si hec omnia sūt icōueniētia. pʒ ꝛc. Itē
angel⁹ sathane freq̄nter se trāsfigurat i angelū luc̄.
ꝛ tūc cōstat ꝙ assumit corp⁹ ita pulcrū sicut ꝛ āgel⁹
bon⁹. sʒ demōes ñ assumūt corpa đ nā celesti. q2 vs-
q3 ad illā ñ ꝯscendūt. sʒ solū đ nā elari. ergo silr vid' ꝙ
26 ꝛ angeli boni. R° ad horū itelligētiā ē notādum ꝙ
circa hoc diuerse fuerūt sapientū opiniōes. Quidā
ei dicere voluerūt ꝙ angeli assumūt corpa ex nā ela-
ri. ita tñ ꝙ ñ ex vno tm̄ sʒ ex oib⁹ sil' mixtis. aliq̄ tñ co
rū p̄domināte. vnde dicūt corp⁹ illđ ab angelo assū
ptū eē vere corp⁹ mixtū. q̄uis ñ sit vere corp⁹ hūa-
nū. Illā āt formā mixtiōis dicūt eē ab āglo tāq̄ ap-
ꝑpāte solū. sʒ a dño tāq̄ a dāte. dāte iq̄ ñ p creatō-
nē vel ifusionē sʒ p itrīsecā opatōeʒ ꝫm qđ dictū est
supra. ꝙ ididit reb⁹ nālm ꝛ virtutes semiarias. ꝫ q̄s
đo coopāte cūcte nāles forme ꝓducūt i eē Sʒ cū cor
p⁹ illđ q̄si repēte formet ꝛ destruat. alīs ñ videt ꝓ-
babile ꝙ sit plena mixtōe mixtū. maxie cū i ei⁹ reso-
lutōe ñ appeat tpis lōgitudo. nec putrefactōis cor-
ruptō. ꝛ iō dixerunt ꝙ corp⁹ illđ ē đ nā elari simpli-
ci. ex q̄ dicūt illđ corp⁹ assūptū formari hoc mō. Nā
ci elaris ex q̄ corp⁹ sibi format āgel⁹ ē aeris elm qđ
đ sui nā ē rarefactibile ꝛ cōdēsabile si assit virt⁹ q̄ h
possit. vñ sicut nūc videm⁹ aquā solidari i cristallū
vel glaciē ex frigore. sic cōtigit aliq̄ virtute occulta q̄
ñ latet āgelos aerē cōdēsari posse ꝫm pl⁹ ꝛ min⁹ ad
volūtatē āgeli opātis. hoc āt corp⁹ dū cōdēsat ꝑt su
scipe figurā et effigiē. ꝛ ita corpi organico effici ꝯfor
me. ꝑt nihilomin⁹ i vna pte cōdēsari pl⁹. i alia min⁹.
i alia minie. et ꝫm hoc hre i se diuersos colores. ꝛ ita
corpi hūano effici q̄si i oib⁹ cōforme. q̄uis ñ sit in su
is ꝓncipijs multiforme. ꝛ ita idoneū eē istrm. signū.
et habitaculū. vt ab āgelo assumat. Sʒ adhuc quia
hoc difficile ē itelligere. quō ex aere siue alteri⁹ elī cō
mixtōe fiat corp⁹ solidū et diuersis colorib⁹ colora-
tū. cū colores ꝓducere ñ sit artis nisi mediāte auxi-
lio nāe. Ideo tercia via videt ad hoc eē ꝓbabilior. scʒ
ꝙ corp⁹ assūptū ab angelo corp⁹ elare ē. nō q2 sit ex
iiij. elemētis plena mixtōe cōmixtū sicut corp⁹ com
plexionatū. nec q2 sit ex puro ꝛ simplici elo formatū
sʒ q2 ꝓncipaliter formaꝫ ex aere cū aliq̄ admixtōe al
teri⁹ elī. sic videm⁹ i nube q̄ ñ ē corp⁹ plene mixtū.
hʒ tñ i se nās pluriū eloꝝ. ꝑ hūc modū ꝛ corp⁹ ab an
gelo assūptū ꝓncipalit ab aere itelligit eē formatū.
cōcurrēte ad hoc nā alic⁹ vaporis terrei vel aquei. q̄
qdē faciat tā ad varietatem cōdēsatōis q̄ ad multi-
formitatē coloris. hāc āt ñ oportʒ āglo đ lōgiq̄ medi
care. cū aer ꝑ mag̃ sui pte sit ꝯmixt⁹ vaporib⁹. ꝛ hāc
positōeʒ mediā int vtrāq3 tāq3 ex vtraq3 cōstitutaʒ
ad p̄ns possum⁹ sustinere. Ad qōnē igit ꝓposi
tā dēdū breuit ꝙ āgel⁹ tā bon⁹ q̄ mal⁹ assumit cor-
p⁹ ex nā ñ celesti sʒ elari. ñ simplici nec plene cōmix-
ta. sʒ medio mō. vtpote ex aere vaporabili. angel⁹ tñ
mal⁹ ex pte iferiori. bon⁹ vō ex pte supiori. ñ iq̄ supi
ori i q̄ nulla repiat nā alteri⁹ elī. sʒ supiori cōpatōe
et respectu ei⁹ đ q̄ assumūt corpa āgeli mali. iō cōce
dēde sūt rōes ꝙ corpa ab āgelis assūpta ñ sint đ nā
celesti sʒ elari. Ad illđ qđ obijcit ꝙ āgel⁹ assumit 27
corp⁹ ad sui ostēsionē. dđ ꝙ āgel⁹ ñ tm̄mō ostēdit se p̄
sata dignitate siue nobilitate sua. sʒ etiaʒ idoneitate
signi et necessitate ex pte nr̄a. Licet igit ei⁹ dignitas
ois corpis nobilitatē ꝓcellat. q2 tñ corpus elare fuit
ad ei⁹ manifestatōeʒ ꝫm ꝙ nr̄a exigit idigētia. ꝛ ad
hoc ē idoneū vt sit corpis organici mā. iō mag cōpe
tit vt āgel⁹ đ ipo sumat corp⁹ q̄ đ celesti mā. Ad 28
illđ qđ obijcit ꝙ istrm dʒ cōformari motori. dđ ꝙ
verū ē qñ organū siue istrm ē ei ꝑpetuo cōiūctū. sʒ
qñ cōiūgit solū ad tps. sufficit vt sibi ꝓ oportunita-
te loci et tpis et opis cōformet. ꝛ sic ē in ꝓposito re
pire. Ad illud qđ obijcit ꝙ angel⁹ locat in corpe 29
assūpto tanq̄ in habitaculo. iā pʒ rñsio. q2 nō est ha-
bitaculum debitum angelo q̄ntum ad excellentiam
sue dignitatis. sed q̄ntum ad indigentiam nostre in-
firmitatis. ꝛ qm̄ statui nostre infirmitatis plus con-
format elaris natura q̄ celestis. ideo et si habitacu-
lū celeste plus cōpetat angelo ad ꝯtemplādū. tñ ha-
bitaculū ex corpe elari plus cōpetit angelo ad mini
strādū. Itē ad illud quod obijcit. aut est corpus 30
graue aut leue. dđm ꝙ nec simpliciter graue nec sim
pliciter leue. tū quia ex aere. tū quia ex aere commix
to vapori. et ideo est habile ad motū ꝫm oēm potē-
tiā. qđ ñ eēt si eēt corpus simplex pōderosuʒ aut le-
ue. Ad aliđ iā pʒ rñsio. quia nec oīno simplex. im 31
mo quodā modo mixtū vt ꝯpetat colori ꝛ organiza
tioni. nec adeo mixtū ē vt subiaceat putrefactiōi. sed
mediū tenet vt p̄dictū ē. Ad illđ qđ obijcit ꝙ pa- 32
tit a dño. dđ ꝙ sicut formatio illi⁹ corpis q̄uis fit
ex adiutorio nature. tñ ꝓncipaliter ē a virtute spūal
ibe. ꝓpter hoc ꝙ effigies illi⁹ corpis pl⁹ ē artificialis
q̄ naturalis. sic ꝛ cōseruatio illi⁹ corpis est a virtute
āgelica. Vñ sicut sua virtute absq3 manib⁹ corp⁹ il-
lud effigiat. sic sua virtute ꝓtegit et cōseruat. ꝛ ipo
deserēte redit corpus ad ꝓiacētē mām. vñ sic ei⁹ cō-
seruatō ñ pēdet ex sili. ita nec corruptō fit a dño.
Consequēt q̄rit đ tercio scʒ q̄s opatōes exer-
E cet āglus i corpe assūpto. Et circa hoc duo q̄-
rūt: Primo q̄rit vtꝝ ibi exerceat opatōes
aie seu potētie vegetatie. Scđo vtꝝ exerceat opa-
tōes potētie sēsitie. Questio .j. c
Vtꝝ āgel⁹ i corpe assūpto exerceat opatōes aie vege
tatie. Et vr tā đ bōis q̄ đ mal' ꝙ sic. De bono. Ciba
ri siue ꝯmedē ē act⁹ spectās ad potētiā vegetatiuā.
ꝭ hūc actū exercēt angli i corpe assūpto. sic ꝓbat ex
eo qđ scribit Geñ. xviij. vbi abraā exposuit angel'ci.

baua.⁊ sic ibidē legit̄ comedeīt. Itē n̄ decet mīcī
os veritatis falsis ostēsionibꝰ decipē oclos hoīs itūē
.f. angli appēntes comederūt cū hijs ad q̄s mitte
bāt̄.sic frequēter legit̄ i scriptura.ḡ vere cibabāt̄. sꝫ
iste ē actꝰ vegetatie potētie.ḡ ⁊c̄. Itē ligua ꝯguit
lōuo opa nature.i locutōēꝫ et cibatōēꝫ.ꝫ angeli i as
sūptis corpibꝰ p liguā vere ꝓpe loq̄bāt̄. ḡ vere ci
babāt̄.redit ḡ idē q̄d priꝰ.scꝫ ꝙ boni angli i assūpto
corpe vegetatie potētie actū exercēt. Itē hijꝫ ost̄
dit̄ ꝺ malis.generare ei ē actꝰ potētie vegetatie. sed
demōes mediātibꝰ corpibꝰ assūptis generāt.sic dic
Josephus narrās illō q̄d scribit̄ Geñ.vi.de gene
ratōe gigantiū.vidētes filij dei.ḡ ⁊c̄. Itē cōis opio
ē ꝺ merlino ꝙ generatꝰ fuit a demone incubo.ꝫ sī h̄
demō icubꝰ n̄ potuit nisi mediante corpe assūpto. ḡ
idē q̄ꝺ priꝰ. Iteꝫ actꝰ ordīatꝰ ad generatōem est p
mixtōēꝫ cū sexu feminco vl' virili.ꝫ demō succubꝰ se
viro subijcit sbiectōe i q̄ ē effusio semis.⁊ demō icu
bꝰ mliēri icūbit.ḡ videt̄ ꝙ si possint coire ꝙ possint
etiā generare. ḡ i assūpto corpe exercēt actū potētie
vegetatie. Ad oppositū arguit̄ sic ⁊ ostēdit̄ ꝙ bo
nis anglis n̄ cōpetat actꝰ cibādi.Scribit̄ eīn thobie
vlti.et ē verbū raphaelis āgeli.videbat̄ nobis q̄deꝫ
comedē ⁊ bibē.ego vero cibo ⁊ potu iuisibili vtor.ḡ
n̄ ve āgelꝰ comedebat cibū corpalē. ⁊ si videt̄ come
dē. Itē vbicūq; ē vā cibatō.ibi ē ꝺpditi restauratō.
ꝫ i corpibꝰ assūptis ab āgel' nulla fit deꝑditio. q̄ n̄ ē
ibi caloris ꝯsūptō.ḡ ⁊c̄. Itē vbi ē vera cibatio.ibi
ē sepatō puri ab ipuro. h̄ āt n̄ fac āgelꝰ hēlis i corpe
assūpto.ḡ ⁊c̄. Itē ꝙ malo anglo n̄ ꝯpetat genera
tio vī.q̄ generatō ē filis i spē.ꝫ demō assumēs corpꝰ
n̄ assimilat̄ hoī ꝫ demoni.ḡ nō generat hoīeꝫ ꝫ gene
rat demonē.q̄d pꝫ eē fl̄m.ḡ ⁊c̄. Itē ad h̄ ꝙ fiat ge
neratō.necesse ē ꝫm mediciā ꝙ ꝯcurrat triplex spūs.
nālis.vitalis.⁊ aīalis.hꝫ pħm triplex calor.videliceꝫ
calor aīe.calor celi.⁊ calor elemēti. ḡ cū demō nec spē
ritū aīalē.nec calorē aīalē i corpe assūpto possit hēre.
vr̄ ꝙ nullo mō possit generare. Itē generare n̄ est
actꝰ aīe ⁊ corpis.sꝫ ꝯiūcti.sꝫ ex demone ⁊ corpe n̄ fit
53 vnū.ḡ nūq̄ p̄t p corpꝰ exire in actū generādi. Re
dō ꝙ spūs āgelicꝰ siue bonꝰ siue malꝰ i corpe assūp
to nō hꝫ opatōēꝫ aīe vegetatie.nec q̄tū ad cibatōēꝫ.
nec q̄tū ad generatōēꝫ.q̄ n̄ hꝫ viꝫ nutritiuā.nec hꝫ
vim generatiuā.hꝫ tn̄ aliq̄ mō opatōes hijs confor
mes.sꝫ nō plene.⁊ h̄ pꝫ si attēdat̄ nā cibatiōis ⁊ ge
neratōis.In cibatōe ei ē cibi sūptō ⁊ ꝯsūptō.ē nihil
ominꝰ ꝯuersio ⁊ vnio. ⁊ q̄tū ad ꝑmū ꝯpetit angelo
i corpe assūpto cibatō siue ꝯmestio nō silate sꝫ vere.
q̄ cibū sibi appositū vere sumebāt ⁊ cōsumebāt. ve
rūtamē cibꝰ assūptꝰ coꝝ idigētiā vel deꝑditōēꝫ n̄ re
staurabat.q̄ talis cibatio ex potētia nō ex idigētia ē
i angel'.hijs vero q̄ vegetāt̄ nō tm̄ ē potētia sꝫ etiā i
digētia.⁊ hoc ē q̄ꝺ dic Aug.ꝙ sic alit̄ absorbet aquā
terra sitiēs.alr̄ calefaciēs.sic alr̄ ꝯpetit cibatō hoī.ali
ter ꝯpetit āgelo.siue alr̄ hoī viatori. alr̄ beato. Per
hūc etiā modū circa actū generatōis i aliq̄ ꝯformat̄
spūs assumēs corpꝰ.i aliq̄ vero nō. Nā in actu gene
ratōis ⁊ ē semis ꝯstitutō hꝫ neruos et virtutes. ⁊ ca
lor tali spēi cōpetens. ⁊ ē semis sic ꝑfecti trāsfusio
suscepto Primū ē soliꝰ illiꝰ cui ds̄ dedit vim ꝓpaga
tiuā.⁊ hoc nullo modo cōpetit demōibꝰ assumētibꝰ
corpꝰ.scdꝫ vero scꝫ semis susceptio ⁊ trāsfusio p̄t eis
ꝯpetē.pmo ei succūbūt viris i spē mulieris. ⁊ ex eis
semē pollutōis suscipiūt. ⁊ q̄dā sagacitate ipm i sua
virtute custodiūt. ⁊ postmodū ꝺo ꝑmittēte fiūt icu

bi.⁊ i vasa mulierū trāsfudūt.ex q̄ transfusiōe hoīes
generari pn̄t. Hijs visis facile r̄ndet̄ ad q̄ōnē ꝓposi
tā ⁊ ad argumēta. Ad q̄ōnē.q̄ simplicit̄ ꝯcedit̄ ꝙ 54
nō habēt opa potētie generatie ⁊ vegetatie q̄ sūt ge
nerare ⁊ alimēto vti.sic ostēdūt rōnes ad hoc iducte.
hn̄t tamē aliq̄s opatōes hijs ꝯformes. nō i toto sꝫ i
pte. ⁊ hoc ꝓbāt rōnes ad oppositū iducte ostēdētes
scꝫ ꝙ āgeli boni comedūt.⁊ ꝙ mali generāt. Uerū ē
etiā ꝙ boni āgeli cibū sūpsēt sꝫ nō ad suā refectōēꝫ
sꝫ ad dātiū ꝯsolatōēꝫ.et iō nō erat ibi error.nec dece
ptō.nec illusio q̄tū erat ex ꝑticipōꝫ āgeloꝝ.lꝫ igno
rās naturā illoꝝ posset ex hoc accipē occasionē opi
nādi fl̄m. ⁊ sic pꝫ r̄nsio ad tres rōnes ꝑmas. Conce
dēdū ē etiā ꝙ demōes ꝫm viā p̄dictā semē pn̄t susci
pe ⁊ trāsfūdē si ds̄ ꝑmittat.sꝫ nō pn̄t alimētū i verū
semē p ꝓpā virtutē ꝯuertē.iō dicūt̄ q̄dāmō genera
re sic ostēdūt tres rōnes seq̄ntes. Attn̄ vltia rō nō co
git.plꝰ ei ē generare q̄ coire.⁊ iō nō seq̄t̄ si pn̄t coire
cū muliere. ꝙ ꝓpter hoc possint eam impregnare vl'
ex ea ꝓlem generare.

Questio.ij. F

Utrū āgeli i assūptis corpibꝰ hēant opatōes ꝯuenie
tes potētie sēsitie.⁊ ꝙ sic vr̄. Ideꝫ ē ꝑncipiū motꝰ et
sēsus.sic dic phūs.sꝫ āgelꝰ corpi assūpto dat motū.ḡ
et sēsū. Itē sic āgelꝰ assumit corpꝰ habēs organa
apta ad motū.ita assumit corpꝰ habēs organa apta
ad sēsū. Sic eīn corpꝰ illō assūptū hꝫ manꝰ ⁊ pedes.
ita hꝫ oclos ⁊ aures.sꝫ organa sētiēdi sine sēsu sūt iu
tilia.ḡ sinō frustra assumit illa organa.vr̄ ꝙ illa sēsi
ficet.⁊ p illa sētiat. Itē q̄ꝺ hꝫ opatōēꝫ ꝯsequētē ꝓ
ꝑū spēi.hꝫ opatōēꝫ cōsequētē ꝓꝑiū generis.sꝫ sic ꝓ
ꝑiū hoīs ē risibile.ita ꝓꝑiū aīalis ē eē sēsibile. ḡ si āge
lꝰ i corpe assūpto p̄t ridē vel lugē.sic ⁊ p̄t vidē et au
dire. Itē āgelꝰ ꝺ natura sua aut hꝫ sēsū aut nō hꝫ
Si nō.cū sēsus sit cognitiuꝰ ꝑticulariū.nō cognoscat
ꝑticularia.q̄ꝺ ē plane fl̄m. Si vero sēsus hꝫ.cū sēsus
sit potētia q̄ mediāte sēsificāt̄ organa corporalia.pꝫ
⁊c̄. Itē āgelꝰ exn̄s i corpe assūpto cognoscit hec sē
sibilia.aut igit̄ potētia immāli.aut potētia q̄ nata sit
alligari corpi. Si potētia imateriali.ḡ ita bene cog
noscit distās sic ꝓpiquū. igit̄ āgelꝰ qui ē rome audit
nos loq̄ntes pisiꝰ. ḡ nō idigēt moueri ⁊ discurrē. ꝙ
si hoc ē flꝫ.restat ꝙ illa cognoscit potētia q̄ ē corpi ꝓ
portōnabilis ⁊ ꝯcernit determiatā distātiā.si ḡ ista ē
sēsus.pꝫ ⁊c̄. Itē nihil patit̄ a corpe nisi sēsū habeat
corpi ꝓportōnaleꝫ.sꝫ āgelꝰ cremat̄ ab igne.ḡ si sēsus
eiꝰ p̄t pati a corpe.multofortiꝰ p̄t corpꝰ sētire. cuꝫ
p naturā magis sit natꝰ i corpꝰ agē q̄ a corpe penaꝫ
suscipē. Itē āgelꝰ aspiciēs me i assūpto corpe su
scipit̄ i oculo meā similitudinē.⁊ cū oculꝰ ille sit cor
pꝰ puꝝ ⁊ tersū.vlteriꝰ ꝺ sua similitudīe iudicat.hoc
planū ē.si ḡ ad sēsū nihil plꝰ req̄rit̄ q̄ receptio ⁊ iu
diciū.vr̄ ꝙ sētiat corpꝰ assūptū. Ad oppositū. Sē
sus ꝑsupponit vitā. sꝫ āgelꝰ corpꝰ assūptū nō viuifi
cat sic ꝓbatū ē supra.ḡ nec sensificat.ḡ p ipꝫ nō sētit
Itē sēsus ꝑsupponit actū vegetatie.sꝫ āgeli in as
sūptis corpibꝰ nō habēt opa vegetatie. ḡ nec opa
sitie. Itē si āgelꝰ sētiret p corpꝰ.cū sensus ille q̄ fit
mediāte organo corporali sit nature corporee alliga
tus.angelus natus esset sicut et anima per naturaꝫ
vniri corpori.ḡ q̄n nō hr̄et corpꝰ.nō hr̄et eē ꝑfectuꝫ.
Item si angelꝰ sentiret p corpꝰ. cū sentire ē actio
ꝯiūcti. āgelꝰ suas opatōes ministeriales cōicaret
corpi. ḡ deberet cōicare penā et gloriā.quod fl̄m est
Itē sētire est ꝓꝑiū aīalis.ḡ nulli cōpetit sētire ni

ſi cui cōpetit eſſe aial. ſed hoc nullo mō cōpetit ange
lo. ergo ⁊c. Itē ſi ſētire ē mediāte organo corporeo. ergo
nō cognoſceret hoīem clauſo oculo. nec cognoſceret
hoīem a tergo. nec cognoſceret hoīem in obſcuro. q̄
oīa cū ſint falſa. reſtat ꝙ angelꝰ in aſſūpto corpe nō
hꝫ opa ꝑpetētia potētie ſēſitiue. q̄rit̄ igit̄ q̄ opa ꝯueni
35 āt vl̄ exerceātur ab angelo in corpe aſſūpto. R̄. ad
p̄dictoꝝ intelligētiā eſt notādū. ꝙ cū aīa vniat̄ cor
pori vt ꝑfectio et motor. quedā ſūt opatōes q̄ et ſe
quūt̄ ipaꝫ aiaꝫ in corpe vt ē motor. q̄dā vt ꝑfectio.
q̄dā ꝑtim ſic ⁊ ꝑtim ſic. Differēti āt mō exercet aīa ī
corpe opatōes que ſequūtur ipaꝫ vt motorē et vt ꝑ
fectōem. Nā opatōes que ſequūtur aiam vt moto
rē ſic exercet ꝑ corpꝰ. ꝙ illas eaſdeꝫ exercet in corpꝰ.
q̄r nō ſolū mouet alia corpa ſed etiā corpꝰ ꝓprium.
Opatōes vero que ſequūt̄ aiam ī corpe vt ē ꝑfectō.
ſic exercet aīa in corpe corpus ꝙ exercet eas cum
corpe. ſicut pꝫ. Aīa clauſo oculo corpꝰ aliq̄d videre
non p̄t. Tercias aūt opatōes exercet in corpe quaſi
vtroq; mō. et ideo p̄me cōpetūt aīe vt eſt hoc aliq̄d.
et motor differēs a mobili. ſcd̄e vero vt ē forma iū
cta materie. Qm̄ igit̄ angelꝰ vnit̄ corpi aſſūpto nō
vt ꝑfectio ſʒ vt motor. ideo p̄mas opatiōes exercet
plene ī eodē corpe. ſcd̄as minime. tercias vero q̄daꝫ
mō ſic. quodā mō nō. Et hoc mediꝰ pꝫ ſi deſcēdamꝰ
exēplificādo. motꝰ ꝓgreſſiuꝰ ſiue quicūq; aliꝰ ſit mē
broꝝ exteriorū ē ab aīa in corpe vt eſt motor vel mo
trix. ⁊ ideo cōpetit angelo. ſentire vero ꝑ organa cor
poris ꝯpetit aīe vt eſt illoꝝ organorū ꝑfectio. Sicut
eīm aīa ꝑficit totū corpꝰ. ita viſus ſiue potētia viſiua
ꝑficit oclm. et hec non cōpetit angelo in corpe aſſūp
to. Ridere vero ē opatio q̄ ꝑtim cōpetit aīe vt ē mo
tor. ꝑtim vt eſt ꝑfectio. Ibi eīm ē quedā cordis exhi
laratio. et hec eſt ab aīa vt eſt ꝑfectio. Quedā gena
rū motio. et hec eſt ab aīa vt eſt motor. rōne p̄mi nō
cōuenit angelo. ſed ſolū rōe ſcd̄i. Ex hoc pꝫ r̄nſio
ad q̄ōnē ꝓpoſitā. Si eīm vocēt̄ opa potētie ſēſitiue ipſi
actꝰ ſētiēdi ꝑ organa. ſic breuit̄ dꝺ ꝙ angelꝰ n̄ exer
cet ea ꝑ corpꝰ aſſūptū. Si āt extēdāt̄ opa potētie ſē
ſitiue ad ea q̄ ſunt ab aīa vt mouēte. ſic cōicat ea cor
pi. Rōes igit̄ ꝓbātes anglm nō ſēſificare corpꝰ aſ
36 ſūptū ꝯcedēde ſūt. Ad illud vero q̄d p̄mo obijcit̄
in cōtrariū ꝙ ideꝫ ē p̄ncipium motꝰ et ſēſus. dꝺm ꝙ
phūs loquit̄ in aīalibꝰ in quibꝰ vult ꝙ cor ſit p̄nci
37 piū ſēſus. ſicut ⁊ p̄ncipiū motꝰ. Ad illꝺ qꝺ obijcit̄
ꝙ corpꝰ illꝺ hꝫ organa facta ad ſētiēdū. dꝺꝫ ꝙ ange
lus nō tm̄ aſſumit corpꝰ hūanū vt inſtrm̄ ad opan
dū. ſed etiā vt ſignū ꝯueniēs ad ſe oñdēdū. et q̄r cor
pꝰ carēs organis debitis hoī. nō eēt ꝯſequēter āgeli
ci ſpūs oñſiuū. iō corpꝰ hūs oīa organa aſſumit. non
ad ipoꝝ organoꝝ ſēſificatiōeꝫ. ſed potiꝰ ad ſui ipius
oñſionē. Ad illud qꝺ obijcit̄ ꝙ cōicat corpi opatō
nē ꝯſequētē ſpēm. ⁊c. dꝺm ꝙ ridē nō eſt actꝰ conſe 38
quēs ſpēm hoīs ꝓut dicit motū ſolū genarū exterio
rū. q̄r ſic ꝯſequit̄ aiam motorē. ſed ꝓut cū hꝫ dic
aliquē actū interiorē q̄ ꝯſequit̄ exn̄tiā aīe in corpo
re vt eſt ꝑfectio. hoc aūt mō nō cōpetit anglo. ſʒ ſolū
p̄mo. Ad illud q̄d obijcit̄ ꝙ angelꝰ hꝫ ſēſū q̄r cog 39
noſcit ſingularia. dꝺ ꝙ ſētire p̄t accipi cōiter. ꝓpe. ⁊
magis ꝓprie. Cōiter ſētire idē ē q̄d rē vt p̄ntē cogno
ſcere. ſcḋm quē modū accipit Aug. ad paulinā in li. de
vidēdo deo. Secūdo mō ſētire idē ē qꝺ rē vt hꝫ ⁊ nūc
cognoſcē. ⁊ ſic accipit boetiꝰ cū dicit. ꝙ ſēſus eſt pti
cularium. ⁊ itellectꝰ vliuꝫ. Tercio mō ſētire idē eſt qꝺ
ſpēm exn̄tē in materia p̄ter materiā mediāte orgāo
corporeo ſuſcipe. ⁊ ſic accipit phūs in ſcd̄o de aīa. cū
dicit ꝙ ſēſus eſt ſuſceptiuꝰ ſpecieꝝ in materia p̄t ma
teriā. Primis duobꝰ modis nō differt ſēſus ab intel
lectu re ſed rōe tm̄. et hoc mō bn̄ ponit̄ in anglo. an
gelꝰ eīm ſuā potētiā intellectiuā cognoſcit rē vt p̄n
tē ⁊ vt hic ⁊ nūc dirigēdo aſpectū ſup ipam. Tercio
vo mō differt potētia ſēſitiua ab intellectiua re et
tōe. et illo tercio mō ſēſus ē potētia alligata corpi. et
hoc mō ſpūi angelico nō cōuenit. Ad illud qꝺ ob 40
ijcit̄ ꝙ ſi cognoſcat potentia imateriali. tūc nihil fac̄
ad hoc diſtātia. dꝺm ꝙ dū ſingularia cognoſcit ⁊ ſē
tit. potētia immateriali cognoſcit. aſpectū tn̄ ſup rē
cognitā dirigit. ⁊ iō ſi res illa nō eſt ei p̄ns ſiue ime
diate cōiūcta. neceſſe eſt vel virtutem angeli deferri
vſq; ad ipaꝫ vel ecōuerſo. ⁊ qm̄ tā virtꝰ angeli q̄ ob
iecti eſt virtꝰ finita. iō nec cognoſcit nec p̄t cognoſcē
in quacūq; diſtātia. hoc aūt nō eſt ꝓpt̄ virtutis ma
terialitatē. ſicut eſt in ſēſu corpis. ſed ꝓpter virtutis
finitateꝫ. Ad illꝺ q̄d obijcit̄ ꝙ patit̄ ab igne. dꝺ ꝙ 41
illud nō ꝯcludit ſicut meliꝰ oñdit̄ in. iiij. ſēſus eīm ⁊
affectꝰ ſpūalis ſufficit ad ſētiēdū veꝝ dolorē. ſic oſtē
dit̄ ibidē. Ad illud qꝺ obijcit̄ ꝙ recipit ⁊ iudicat. 42
dꝺm ꝙ cū iſta duo ſint in ſenſu. videlicet receptio ⁊
iudiciū. receptio eſt p̄ncipalit̄ rōe organi. ſed iudiciū
rōe virtutis. In ſēſu aūt corporeo ſic eſt receptio in
organo ꝙ eſt receptio ꝑiter ⁊ in virtute. ⁊ ſic eſt iudi
ciū virtutis illiꝰ in organo ꝙ nō p̄ter organū. ⁊ ideo
tā receptō q̄ iudiciū eſt totius cōiūcti. In ācl̄o vero
angeli ſic eſt receptio in organo ꝙ nō eſt receptio in
virtute aliqua illi organo alligata. ⁊ ſic eſt iudiciuꝫ
a virtute in organo ꝙ etiā p̄t organū. vn̄ angelꝰ ita
bene perciperet aliquem clauſis oculis vt apertis.
et ideo nō eſt ibi receptō et iudiciū ſcḋm ꝙ cōpetit ſen
ſui. ac per hoc nō eſt ibi ſēſus exterior. Nec etiā ocu
lus angeli dicit̄ oculus niſi equiuoce. et tale corpus
plus hꝫ rōem inſtrī q̄ organi. licꝫ organicū poſſit di
ci ꝓpt̄ aſſiſtatōeꝫ quā hꝫ cū corpe nāli. ⁊ ſic pꝫ totū.

De poteſtate demonū quā habēt ſup corpora hūana.

Illꝺ q̄ꝫ ꝯſideratōe dig. ⁊c. Supra egit mgr̄ de ꝟtute demonū et etiā bonoꝝ ſpirituū reſpectu corpoꝝ hūano
rū ſimiliū. In hac ꝑte agit ꝺ ꝟtute ⁊ ꝑtāte demonū reſpectu hoīꝫ. Diuidit̄ āt hꝫ ꝑs ī q̄tuor ꝑticlas. In prima
mgr̄ q̄rit. In ſcd̄a determiāt ꝑ auctē euāgeliȷ̄. ibi. ꝙ in hoīes itrocāt ⁊c. In tercia vo explāat auctē. gēnadij.
ibi. ſʒ hꝫ aūt gennadiꝰ. In quarta et vltia illā explanat ꝑ auctem bede p̄ſbyteri. ibi. beda q̄ꝫ ſup illū locū ⁊c.

Querit vtrū demones itrēt corpa hoīꝫ ſbālit̄ an illabāt̄ mētibꝰ hoīꝫ.

Illꝺ q̄ꝫ ꝯſideratōe digniſſimū videt̄. vtꝝ dēmōes ſiue corporei ſiue icorporei
ſint. hoīꝫ ſbālit̄ itrēt corpa. eoꝝ q̄ aīabꝰ illabāt̄. an iō itrare dicāt̄. q̄r malicie
ſue ibi effectū exercēt dei ꝑmiſſiōe opprimēdo atꝫ vexādo eaſ. vl̄ ī pctm̄ ꝑ vo
lūtate ſua trahēdo. Determinatio auctē euāgelica. f

Q; in homīes introeant atqꝫ ab eis expulſi exeant. euangelium aperte de
clarat cōmemorās demōia ī q̄ſdā igreſſa ⁊ ꝑ xp̄ꝫ eiecta. ſʒ vtrū ſcḋm ſbāꝫ fuerit
ingreſſa. an ꝓpter mali effectū dicāt̄ ingreſſa. n̄ adeo ꝑſpicuū eſt.

Energia dicit ab en qd est in. ergo qd est labor. et mente qd est defectus. vn energia. q. interior labor vl' defect⁹. Vn illi dicuntur energumini qui interius laborat per vexatões demonis interi⁹ obsidêtis. et aiaz laborare faciêt.

Explanat autoritate gēnadij.

De hoc aūt gennadius in diffinitōibus ecclīasticoꝝ dogmatum ait. Demones per energiam opatōez non credimus sbaliter illabi aīe. sed applicatione et oppressione vniri. Jllabi aūt menti illi soli possibile est qui creauit. qui natura subsistens incorporeus capabilis est sue facture. Ecce hic videtur insinuari ꝙ sbaliter non illabantur demones vel introeant corda hoīm.

Explanat auctē bede. b

Beda quoqꝫ super illuz locum actuuz apl'orum vbi petrus ait aname. Cur temptauit sathanas cor tuum. dicit. Notādum ꝙ mētem hoīs iuxta sbam nihil implere possit nisi creatrix trinitas. quia tātūmō ꝺm opatōem ⁊ volūtatꝭ instinctū aīa de hijs que sunt creata impletur. Jmplet vero sathanas cor alicuius non quidem ingrediens in eum ⁊ in sensū eius. neqꝫ introiens aditum cordis. siquidem ptās hec solius dei est. sed callida ⁊ fraudulenta deceptiōe aīam in effectum malitie trahens per cogitatōes ⁊ incentiua vitiorum quib⁹ plenus est. Jmpleuit ḡ sathanas cor ananie non intrādo. sed malitie sue vires inserendo. Jtem spūs immūdus flamma virtutum de cordibus fideliuz expulsus. doctoribus veritatis venenū ꝑsecutōis infundit. Hijs autoritatibus ostenditur ꝙ demones non sbaliter intrant corda hoīm. sed ꝓpter malicie effectum. de quibus pelli dicunꝭ. cū nocere non sinuntur.

D intelligētiā hui⁹ ꝑtis sex incidūt dubitabilia. Primo ḡ querit̄ vtrū demōes habitare possint in hūanis corꝑib⁹. Scdo vtꝝ illabāt̄ aīab⁹. Tercio vtrū possint ludificare sēs⁹ hūanos. Quarto vtꝝ possint cogitatōes imittē. Quinto vtrū possint affectōes icēdē. Sexto vtrū possint scrutari secreta nostre conscientie.

Questio .ij. g

Vtrū demōes i hūanis corꝑib⁹ possint habitare. Et vr̄ ꝙ sic. q2 null⁹ spūs eijcit̄ de aliq̄ corꝑe vel habitacło i q̄ n̄ ē. ſ3 demōes sic̄ legit̄ i euāgelijs ꝺ obsessorū corꝑib⁹ sūt eiecti a xp̄o et e⁹ apl'is. ḡ aliqn̄ hitauerūt i eis. Jtē Aug. ꝺ diuiatōe demonū loq̄ns ꝺ demonib⁹. suadēt miris et iuisibilib⁹ mōis ꝑ illā sbtilitatē suoꝝ corpoꝝ. hoīz corꝑa n̄ sētiētiū penetrādo. si pt̄ corꝑ⁹ penetrare. cū possit ibi q̄escē. pt̄ ⁊ ihabitare. Jtē ꝯstās ē ꝙ aliq a demonib⁹ obsidēt̄. ḡ obsessi dicūt̄. aut q2 demō h3 i eis effectū. aut q2 sc̄ i eis ꝺ3 sbaz. Si hūt i eis effectū. ḡ oēs pctōres cēnt obsessi a dyabolo. q̄d fl'm ē. ḡ q2 sūt i eis ꝺ3 sbaz obsessi dicūt̄. ḡ habitāt i suis corꝑib⁹. Jtē nl'lū corp⁹ pt̄ ꝑhrē obstaculū spūi. ḡ si demōes spūs sūt. nl'lū corp⁹ ē eis obstaculū. ḡ sic lumē penetrat aera vsqꝫ i ꝓfūdū ⁊ ibidē manz. sic spūs demoniac⁹ corp⁹ hūanū sbitrare pt̄ ꝑ totū. ḡ si n̄ expellat̄ ab agēte maiorꝭ potētie. vr̄ ꝙ ibi possit ihabitare. Ad oppositū arguitur sic. Sup illud Abacuc .ij. Dn̄s i tēplo sctō suo. glo. simulachrꝭ assidē pt̄ imūd⁹ spūs. itrisec⁹ eē n̄ pt̄. ḡ si n̄ pt̄ in simulachrꝭ. mltomin⁹ nec i corꝑib⁹ hūanis. Jtē Beda dicē et mgr̄ adducē i l'ra sup illō Act. v. Cur temptauit sathās cor tuū. Jmplet sathās cor alic⁹ n̄ q̄dē igrediēs i eū nec i sēsū ei⁹. ḡ n̄ vr̄ ꝙ demō ingrediat̄ ꝺm sbam corp⁹ alic⁹ hoīs. Jtē aīa vnit̄ corꝑi vt motor aut ꝑfectō. ꝺ q2 ꝯiūgit̄ vt ꝑfectio. ipossibile ē i eodē corꝑe eē aliā nām ꝑficiētē. ḡ cū ꝯiūgat̄ vt motor. ipossibile ē i eodē corꝑe eē aliū spm̄ vt mouētē. si ḡ demō i corꝑe hūano n̄ pt̄ eē nec vt motor. nec vt perfectō. ḡ nullo mō. Jtē sicut supra dictū ē nl'lo mō cōpetit duos spūs angelicos eē sīl' i eodē loco ꝑmo. ḡ ꝑ rōe n̄ vr̄ ꝙ i eodez loco ꝑmo possit eē aīa et angl's. ſ3 aīa ē i toto corꝑe suo sicut vult Aug. ḡ i nl'la ꝑte corꝑis pt̄ esse demō. R⁹ dōm ꝙ sicut innuit text⁹ euāgelic⁹ et Aug. etiā in li. de diuinatiōe demo. demones ꝑ naturā sue subtilitatis ⁊ spūalitatis possūt quecūqꝫ corꝑa penetrare. ⁊ in eis sine aliquo obstaculo et impedimēto sbsistere. rōe vero sue ptātis possūt ea corꝑa in quib⁹ sūt cōmouere et cōturbare. iō demones quātū est de ptāte et subtilitate nature. pn̄t corpora hūana intrare. possunt etiam et vexare nisi ꝓhibeātur a superiori virtute. et cū permittūtur itroire ⁊ vexare tunc dicitur corꝑa obsidere. Permittit 43
aūt hoc dn̄s siue ad glorie sue ostensionem. siue ad peccati punitōem. siue ad peccātis correptōem. siue ad nr̄am eruditōem. licet ex qua istarū cārum determinate permittat. latet hoc hūanaz industriā. propter hoc ꝙ occulta sunt dei iudicia. hoc tamē planuz est ꝙ nō sunt iniusta. ⁊ idō nō ꝑmittit talia sine cā. 44
Cōcedēde sūt igit̄ rōes ꝙ demones possunt hūana corꝑa sbintrare. Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝺ Glo. ꝙ 45
intrinsecus esse nō pt̄. dō. ꝙ eē intrinsec⁹ in aliq̄ hoc pt̄ esse dupliciꝭ. Aut sicut cōtētū respectu cōtinētis. vt aqua respectu vasis. ⁊ sic demō bn̄ pt̄ eē intrinsecus in simulachris. Alio modo esse intrinsecus dicitur aliquid quod influit in intima rei. ⁊ influendo cōseruat et perficit. et hoc mō non cōgruit demoni nec respectu simulachri nec respectu hoīs. ⁊ sic loquit̄ illa glo. Ad illō qd̄ obijcit̄ ꝺ Beda. ꝙ n̄ igredit̄ i hoīez. dō ꝙ n̄ loq̄t̄ ꝺ igressu in hoīez q̄ attēdit̄ 46
ex ꝑte corꝑis ꝺ q̄ attēdit̄ ex ꝑte spūs rōnal'. Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ aīa cōpat̄ ad corpus vt perfectio ⁊ 47
motor ⁊c̄. dōm ꝙ non est simile de cōpatōe ꝑ modū motoris et ꝑ modū ꝑfectōis. q2 vni⁹ ꝑfectibil' vna sola ē ꝑfectio. ꝑfectō em̄ appropiat sibi ꝑfectibil'e ⁊ ēcōuerso. ſ3 vni⁹ mobil' pt̄ eē mltiplex motor. ⁊ vn⁹ motor mlta pt̄ mouē. maxime quādo illa habēt aliquē ordinē. et quia diuino iudicio anima peccatrix sbijcitur demōi obsidenti sicut tortori et affligenti. hinc est ꝙ simul in eodē corpore esse pn̄t. et ꝑ h̄ p3 respon

sio ad vltimũ quod obijciebaꝛ de coexñtia duorum
spirituũ. Nõ eñ est ibi ꝑ eo ꝙ illi vt supra dictũ est
repugnat ordo vniuersitatis. hui c aũt cõsonat ordo
diuine equitatis. ſm quã aïa peccatrix affligiꝛ. Nec
repugnat ordo vniuersitatis. qꝛ diuersimode ad illud
habitaculum cõparatur.

Questio.ij.

Utrũ demões illabi possint animab⁹. Et ꝙ sic videꝛ.
luce.iiij. ecce ꝙ hñs demoniũ. ibi. glo. intrauerat dya
bol⁹ vnde exierat xp̃s. sed xp̃s nõ exierat de corpe ſ
ꝺ spũ. ꝙ dyabol⁹ ſbintrat spm. Itẽ si imptibile ad
iũgaꝛ imptibili. ſm totũ applicabiꝛ. et qꝺ applicaꝛ
alicui ſm totũ. applicaꝛ ei ſm suũ intimũ. ſ illabi nõ
est aliud ꝙ ſm intimũ ꝑfũdari. ꝙ cũ demõ sit impti
bilis. ⁊ obsidẽdo hoiem aïe applicetꝛ. videꝛ ꝙ eidem
ncẽio illabaꝛ. Itẽ sicut est ordo in corpib⁹. ita est
ordo in spiritib⁹. sed in corpibus videmus ꝙ agens
influit virtutẽ passo vsqꝫ ad intimũ. aliter eñ nõ al-
teraret totũ. ꝙ pari rõe ⁊ in spiritib⁹. ꝙ demõ pt in-
fluere virtutẽ suã vsqꝫ ad intima aïe. sed virt⁹ demo
nis nõ est spũalior ꝙ substãtia. ꝙ videꝛ ꝙ demõ vsqꝫ
ad intima aïe illabi possit. Itẽ sicut hõ efficiꝛ tem
plũ dei per grãm. ita efficiꝛ templũ dyaboli ꝑ pctm̃.
sed oino ibidẽ vbi prius erat gr̃a incipit esse culpa. ꝙ
vbi prius habitabat de⁹ pt habitare dyabol⁹. Con
tra. Aug. de fi. ad pe. inest singulis spiritib⁹ naturaľ
termin⁹ quo ad se inuicẽ distinguũtur. ⁊ vnus in al-
tero nõ est. sed aïa hũana spũs est. ꝙ nõ pt esse in de-
mone. nec demõ in ea. ꝙ nec illabi. ꝙ ⁊c. Itẽ si vn⁹
spũs illabiꝛ. aut alter pt illabi aut nõ. Si sic. pari ra
tiõe ⁊ terci⁹ et quart⁹. ⁊ sic ꝺ alijs. ⁊ ita oẽs spũs ma
li possent illabi vni aïe. quod plane fim ẽ. Si nõ pt.
ꝙ vnus spũs implet totã aïam. sed hoc est fim. quia
imaginẽ dei nihil minus deo implere põt. sicut dicit
Aug. ⁊ beda. Itẽ si demõ illabereꝛ aïe. esset inti-
mus aïe. ꝙ per totũ dñareꝛ ei. ꝙ possꝫ pertrahere ad
mala ꝙcũqꝫ vellet. ⁊ ita aïa li. ar. non hr̃et. Qꝛ si aïa
li. ar. nõ põt amittere. ꝙ nec demõ ei illabi pt. Itẽ
si illabereꝛ aïe. nihil esset ita intimũ in aïa in quo nõ
esset ⁊ sup quo non posset demõ. sed sicut deus illa-
bendo aïam rectificat cõseruat. sic demõ ꝙd pt de-
ordinat ⁊ deprauat. ꝙ si demõ illabereꝛ aïe. demon
posset sinderisym vľ volũtatẽ naturalẽ deprauare. ⁊
48 ad malũ inclinare. quod est impossibile. R. dicẽꝫ ꝙ
illabi aliꝗd alicui imptat ꝙ illud intimuꝫ sit ei et ꝙ
intime opeꝛ in illo. nihil aũt tale est respectu anime
nisi sol⁹ deus. iõ solus diuinus spũs aïe pt illabi. In
aïa quoqꝫ hũana idẽ ẽ intimũ ⁊ supremũ. ⁊ hoc pꝫ.
quia ſm suũ supm̃ũ maxime approximat deo. simi-
liꝛ suũ intimũ. vñ quãto magis redit ad interiora. tã
to magis ascẽdit ⁊ vniꝛ eternis. ⁊ qꝛ solus de⁹ supi-
or est mẽte hũana. ſm sui supm̃ũ sol⁹ de⁹ pt mẽti eẽ
intim⁹. ⁊ iõ illabi spũi rõnali est diuie substãtie ꝓpũ
Cõcedẽde sũt igiꝛ rões ostẽdẽtes ꝙ aïab⁹ hũanis illa
49 bi nõ pt malign⁹ spũs. Ad illud ꝙ qꝺ primo obij-
ciꝛ de glo. ꝙ intrauit dyabol⁹ ⁊c. dicẽm ꝙ hoc nõ ꝺr
de ingressu ſm substãciã sꝫ ſm effectũ siue cõformi-
tatis maliciã. vnde nõ vult glo. plus dicẽ ꝙ ꝙ vbi fi
50 nit gr̃a ibi incipit esse malicia. Ad illud qꝺ obijciꝛ
ꝙ imptibile imptibili applicaꝛ ſm totũ. dicẽm ꝙ aut
intelligiꝛ de iũctura situali. aut de iũctura virtuali.
Si de situali. sic pt hr̃e veritatẽ. sic aũt nec est intelli-
gere applicatõem substãtiarũ spũaliũ. qꝛ non sũt si-
tuales. Si ãt intelligaꝛ ꝺ applicatõe virtuali. sic ſm
nõ hꝫ veritatẽ. qm̃ in simplici substãcia reperiꝛ ma-
gnitudo virtutis. ⁊ ſm illã cõsiderari pt in aïa ma-
ior et minor rõ dignitatis ſm accessũ ad originẽ illi-
us virtutis. Ad illud qꝺ obijciꝛ ꝙ sicut est ordo i 51
corporib⁹ ita est in spiritib⁹. dicẽm ꝙ ⁊ si sit aliq̃ simi
litudo, nõ tñ oimode perfecta. nec ꝗtũ ad ordinem.
nec ꝗntũ ad itimitatẽ. Nõ ꝗtũ ad ordiẽꝫ. qꝛ oẽs sb-
stãtie rõnales imediate sũt nate ferri i deũ. nec ꝗtuꝫ
ad hoc vna ꝑest alteri. hoc aũt non cõtingit in cor-
porib⁹ inueniri. Nõ est etiã simile ꝗtũ ad intimita-
tẽ. qꝛ quod est intus et extra in re corporali est eiuſ-
dẽ nature nõ differẽs dignitate. sed magis partium
potẽtie. in aïa vero quod est intimũ hoc est maxime
supm̃ũ ⁊ deo ꝓximũ. iõ in reb⁹ corpalib⁹ qꝺ pt influ-
ere exterius magis ⁊ magis agẽdo ꝑt peruenire ad
interius et ad intimũ. nõ sic in spũ vbi idem dicitur
intimũ esse quod est i eo supm̃ũ et dignissimũ. Ad 52
illud quod obijciꝛ ꝙ ibidẽ est culpa vbi fuit gr̃a. dicẽ
ꝙ verũ est. sed ex hoc nõ videꝛ ꝙ ibidẽ sit dyabolus
vbi de⁹. qꝛ aliter gr̃a est a deo. aliter culpa est a dya-
bolo. Gr̃a eñ est a deo vt pñte. ⁊ influẽte. ⁊ intime op
ante. ⁊ medullas affectõis penetrãte. ſm qꝺ innuit
Apl's ad heb. iiij. Uiuus est ſmo dei ⁊ efficax ⁊c. sed
culpa diciꝛ eẽ a dyabolo. solũ sicut a suggerẽte ⁊ im-
pellẽte quodãmõ quasi exterius instigãte. ⁊ ideo nõ
oportet dyabolũ habitare in intimo cordis peccato
ris quãtũcũqꝫ medullit⁹ adhereat pctm̃. Ulterius.
pctm̃ nõ ponit aliquid sed potius priuat. iõ ſm ipꝫ
nõ diciꝛ aliquid illabi aïe. sed potius ab eo aliquid
corrũpi. ⁊ sic pꝫ ꝙ non est simile ꝺ culpa et gratia ꝙ
uis sint circa idem.

Questio.iij.

Utruꝫ demõ possit sensus illudere. Et ꝙ sic videꝛ.
Super illꝺ. Exo. vij. Fecerũt magi per icãtatiões ⁊
archana quedã similiter. dicit Glo. Rabani. Dya-
bolicis figmẽtis spectãtiũ oculos illudebãt. vt res i
sua specie remanẽtes alie viderẽtur. Itẽ in itine-
rario demẽtis dicit nicheta ad petrũ narrãs ꝑstigia
symonis. vidim⁹ canes cãtare et imagines ãbulare.
Cõstat ꝙ hꝫ nõ fiebat nisi virtute demonũ. si igiꝛ de-
mones hec ⁊ hijs silĩa plura faciunt ꝙ nullo mõ nisi
miraculose fieri pñt. ꝙ oculos spectãtiũ illudũt. max
ime cũ illa faceẽ videtur ad ꝙ auxiliũ nature iuua-
ri nõ pñt. Itẽꝫ i vitaspatꝝ legiꝛ ꝙ ꝗdã adduxerũt
ꝗdaꝫ puellã ad sctm̃ prẽꝫ ꝙ videbaꝛ eis eq̃. ſ sãus
pr̃ dephẽdit ꝙ eẽt puella. ꝙ si hꝫ fiebat arte dyaboli-
ca apparꝫ ꝙ ⁊c. Itẽ pl⁹ ẽ decipe itellectũ ꝙ sesũ. ſꝫ
demones multos decipiũt ⁊ seducũt ꝗtũ ad itelle-
ctũ. ꝙ mlto forti⁹ seducẽ vľ illudẽ pñt ꝗtũ ad sesũ.
Cõtra. Sẽs⁹ pticlarꝭ ñ errat vt dic̃ phũs circa ꝓp-
riũ obiectũ. ꝙ ñ ꝑcipit nisi ꝗd verũ ẽ. ſ delusio sesũ ñ
pt eẽ siue errore ⁊ deceptõe. ꝙ ⁊c. Itẽ cũ dya⁹ facit
aliquẽ videẽ asinũ vľ aliꝗd aliꝺ aïal vbi ñ ẽ ſm veri-
tatẽ. necẽ ẽ ꝙ faciat silitudinẽ illius aïalis in oclo. sꝫ
illa silitudo ñ pt generari nisi ab illo aïali. cũ ñ pos-
sit educi ꝺ nihilo. ꝙ vľ optꝫ ꝙ afferat asinũ. vľ nunꝙ
faciat eũ videri. sꝫ si asinũ afferret ñ eẽt ludificatõ. si
ñ affert ñ imutat. ꝙ nũꝙ pt deludẽdo imutare vľ im
mutãdo illudẽ. Itẽ cũ hoiem fac̃ videre caprã. aut
silitudo hominis peruenit vsqꝫ ad oculoꝫ. aut non.
Si sic, ergo cum iudicet ſm similitudinẽ receptã iu-
dicabit illaꝫ esse hominẽ. ergo non deciperetꝛ. Si nõ
ꝑuenit. ꝗro ꝗd impedit. ⁊ videꝛ ꝙ nihil possit. Eñ
te ei medio illũiato. necẽ ẽ obiectũ mltiplicari ꝑ me

... cum si non assit corporeũ obstaculũ. g videt q nul-
lomodo possit esse ibi ludificatio sensus. Itẽ cum
facit videri quod nõ est. aut hoc facit imutãdo virtu
tem. aut imutãdo oculũ. aut obiectũ. Si immutãdo
obiectũ. g est verũ miraculũ. nõ g prestigiũ. Si imu-
tãdo organũ vel virtutẽ. cum hec sint digniora. tunc
erit maius miraculũ. g falsa miracła erũt maiora ve-
ris. q si hoc est falsum. redit idẽ quod prius. Rñ.
ad pdictoꝝ intelligentiam attendendũ est q absq
dubio demones pñt sensus deludere. sicut multiplex
experientia docet. modũ aũt assignare est valde diffici-
le. ⁊ ad hoc plures doctores conati sunt diuersimode.
Quidã nãq voluerũt modũ huius delusionis assig-
re dicẽtes hoc supra naturã esse. Tripliciter aũt hoc
fieri posse. Potest enĩ hoc facere demon a supiori in-
fluendo. ab intrinseco fantasma mouẽdo. ab extrin-
seco spẽs obiiciendo. A supiori influendo dicunt hoc
mõ fieri posse. qꝛ demon p naturam supior est sensu
corporeo. ⁊ qꝛ supiora nata sunt influere in inferiora.
demon põt spẽs quas habet in se sensui imprimere tã
interiori q̃ exteriori. q tñ minus sunt spũales in susci
piente q̃ in dante. qꝛ quod recipit in aliquo est p mo
dum recipientis nõ p modũ recepti. Similiter ab in-
teriori fantasmata mouendo dicunt sic posse accide-
re. sicut accidit in somnis ex motu fantasmatũ. [illegible] de
fluxu ab organo excitari virtutẽ sensitiuam interius
⁊ fieri somniũ. in quo videt hoi q videat vel audiat
veritatem. cum fantasma rei puenit ad organum vi-
sus vel auditus. Sic ⁊ in pposito demon põt fantas-
mata existẽtia in organo interiori. facere diffluere ad
organa sensuũ. ⁊ sic vr homini q videat vel sentiat
ipam rem dum ex rei fantasmate format organum.
⁊ intentio sensus sup illud puertit. iudicat de simili-
tudine ac si esset veritas. Ab interiori vo species ob-
iiciendo põt hoc modo sensum ludificare. Unaque-
q enĩ res nata est spẽm suam susceptibili dare. Et si
esset aliquid qd non tñ speciem susciperet sed etiam
tenere posset. posset circũferri ⁊ alicui p veritate of-
ferri. sicut ostendit luna in puteo. Quia g nõ latet de
monẽ natura specularis. nõ solum susceptiua specie-
rũ sed etiã retentiua. mediante illa põt quãcũq vult
⁊ cuiuscunq rei vult speciẽ p veritate sensib nostris
offerre. quã cũ p veritate accipiunt ludificant. Hũc
igit triplicem modũ dicunt demoni esse possibilẽ. et
modo vti hoc modo. modo illo. ⁊ modo tercio. Sed
quilibet hoꝝ modoꝝ interi cõsideranti habet aliqd
improbabilitatis. Nõ enĩ videt possibile q subã spi
ritualis que hꝫ in se species oĩno imateriales: possit
sensibus imprimere. cum oĩno sit virtus improportio
nabilis. nec etiam videt q species ab organo interio
ri regrediant. cũ iste sit ordo retrogradus. Preterea.
mirũ est valde si demõ inuenit ita magnũ speculum
in quo in magnitudine sua ⁊ latitudine possit osten-
dere vnum castrum sicut pluribus aliquando ẽ ostẽ-
sum. Mirũ est etiã si videt qs ita rẽ q nõ põt videre
speculũ. Mirabilis est etiã natura talis rei corpalis
que põt spẽm suscipe ⁊ tenere. cũ videamus speciem
ab obiecto sensibiliter separi non posse. Ideo alius
modus dicendi est q magis est cõson nature ⁊ intel-
ligentie. q demõ põt ludificare sensus. siue oñdendo
presens ẽẽ qd nõ est. siue aliter ostẽdendo q̃ est. siue
abscondẽdo quod presens est. Primũ qdẽ facit spe-
cies offerẽdo. secundũ facit sensum vel obiectum di-
uariando. terciũ vo facit impedimẽtũ prestãdo. Pri

mũ põt intelligi sic. qñ fantasmata existẽtia interius
offerũt forti oblatione ipsi virtuti interiori. vel virt
interior fortiter illis intendit. siltudo rei vr esse veri
tas. Hoc manifestũ est p naturam. nam frenetico p-
pter ascensum fumositatũ ad cerebrũ. ex modica oc-
casione exteriori videt ei q videat multa q nõ sunt
sibi presentia. vel q audiat. Similiter p fortẽ puersi-
onem intentõnis fantasma videt veritas. sicut aug.
exemplificat in li. de trini. q quidã tanta puersiõe re-
cogitabat cuiusdã mulieris imaginẽ q ei carnalit cõ
misceri videbat etiã vigilando. p huc modum de-
mon potest siue intentõnem ad imaginẽ puertere. si-
ue fumos aliquos immittẽdo. spũ aialẽ immutare.
⁊ fantasmata diuersimode variare ⁊ intẽtõi offerre.
⁊ sic diuersa homini facere apparere. ⁊ hoc modo vti
tur frequentissime. Et huius signũ est. qꝛ nunq facit
hoiem aliquid sentire cuius imaginẽ nõ habeat in in-
teriori organo virtutis imaginarie. Nunq enĩ cecos
naturaliter facit somniare de colorib. nec surdos de
sonis. nec eis talia repñtat in vigilia vel in somnis.
Scdm modũ possum itelligere sic. q res alio mõ
vel sba alia dispositione appeat sensui q̃ sit naturali
ter. põt ptingere ppter variationẽ aliquã ex parte or
gani. sicut quado humor sanguineus vel vapor igne
us descendit ad oculos. vr homini q ea q exteri sũt
sint rubea. vel ppter variationẽ aliquã ex pte obiecti
sicut ptingit aliqñ q ex positione candele ⁊ dispositi
one palearũ vident palee serpentes ẽẽ opatione na-
turali. Simile est in aliquib virtutibus quarundam
rerũ mineraliũ. Et qꝛ iste modus nõ latet demões. et
sunt ministri veloces potẽtes q necessaria sunt ad [illegible]
statim offerre. iõ sensus nostros frequenter deludũt.
ostendentes rem aliter q̃ sit. dum eam faciũt alit q̃
se habeat apparere. qd quidẽ fit p variationẽ modi-
cam inducendo circa organũ vel obiectum. que qui-
dem variatio nõ mutat formã sed solũ ex quadã ac-
cidentali adherentia. et est vt passio. nõ vt passibilis
qualitas. Tercium modũ sic possum intelligere. 53
Res siquidem q presto est sensum nostrũ sine visibi-
li obstaculo põt dupliciter latẽ. aut impedit virt sen
sus ne pueniat ad sensibile. aut qꝛ impedit species sẽ
sibilis ne pueniat ad sensuꝫ. ⁊ vtroq mõ impedit sẽ-
sus ne pcipiat qd sibi est presto: vtrunq aũt horũ sa-
tis credendũ est esse possibile virtuti demonis. et iõ
dicit posse facere p hanc viam vt hoiem reddat inui
sibilem. qd tñ certum nõ est. si tñ est. hac via posse fie
ri nõ est multũ incredibile. His visis pꝫ rñsio ad qõ
nẽ ppositam. qñ terminãda est in pte affirmatiuaꝫ.
pꝫ etiã in pte respõsio ad obiecta. Ad illud enim 54
qd obi q sensus nõ erat circa ppriũ obiectum. dõ. q
hoc intelligit quãtũ est de sui natura. salua. s. media
dispositiõe organi. medij. ⁊ obiecti. Intelligit etiã de
sensu pticulari p se. In hac aũt deceptõe sensus cõis
siue fantasia q dicit collatiua admiscet sensui parti-
culari ⁊ iudicat ẽẽ alterius qd est suuꝫ. Ad illõ qd 55
obiicit q nulla res põt videri nisi p suã spẽm. dõ. q
spẽꝫ nec de nouo dat. nec de nouo offert. s illã q erat
in fantasia. tã viuaciter virtuti illi interiori obiicit vt
credat se rẽ exteriorẽ sensibilr intueri. Ad illud qd 56
obi q facit hoiem videri caprã. verũ illa spẽs homis
deferat ad visuꝫ. dõ. q fortassis ipedit ne pueniat ad
visum vel visus ad eã. vel saltem impedit ne pueni-
at ad iudiciũ. dũ loco illius offert speciẽ capre quam
habet in fantasia. ⁊ sic dũ aspicit ad corpus humanũ

57 estimat se videre captum. Ite3 illud qd querit vbi
facit imutationē. vel circa organū. vel obiectū. vl' vir-
tutē: dicēdum q pōt facere ⁊ facit circa oīa h̄ p loco ⁊ [illegible]
pore sicut sibi videt expedire. nec tñ vr q sit verū mi
raculū. q2 nō est ibi vera formaꝝ trāsmutatio aut in-
ductio. sed solū quedā trāsitio ⁊ quasi momentanea
imutatio. que cū ondat circa rē verā eē trāsmutatio-
nem. nō ē veꝝ miraculū. s vanū ⁊ falsum pstigiū.

Questio .iiij. k

Utrū demon possit cogitatiōes imittere: Et q sic vr
pmo aucte ve. te. in ps. Immittit angel⁹ dñi in circui
[illegible] ti. cū. si bon⁹ angelus pōt imittere. cū bon⁹ ⁊ mal⁹
sint eiusdē nature. p3 ⁊c. Itē aucte Job. xiij. cum
dya⁹ misisset in cor vt traderet eū iudas. s mittere in
cor nō est aliud q̄ immittere. g ⁊c. Itē Greg. i mo
ral. Maligni spūs in cordib⁹ malignoꝝ cogitatiōes
immittere nō desistūt. Itē suggestio ē acule⁹ dya-
boli. s suggestio nihil aliud est q̄ praue cogitatiōis i-
missio. si g dyabolus pōt mala suggerere. g ⁊ pōt ma
las cogitatiōes immittere. Contra. Mat. vij. sup
illud. Nihil qd in os intrat coinquīat animā. dic glo
sa Berñ. q dyabol⁹ nō est malaꝝ cogitatōnū imissor
Itē [illegible] pōt cogitationē imittere. cū in cogitatione
formet acies intelligētie. g pōt mentē nrām formare
qd falsum est. cū hoc dicat aug. eē pprium veritatis pri
me. Itē nihil nobis intimius est q̄ nr̄a cogitatio.
g si dya⁹ pōt cogitatiōes imittere. g pōt qn vult ad i-
teriora nr̄a spūalia introire. s hoc nihil aliud est q̄ il-
labi. g menti nostre illabi pōt. qd s improbatū est.
Itē si pōt cogitatiōes imittere. g pt qn vult malū
facere cogitare. s ipe ptinue nobis optat malū. g nū-
q̄ pmitteret nos a cogitationib⁹ malis desistere. qd
manifeste falsum est. Est igit qō quātū posse habeat
dya⁹ respectu cogitationū generādaꝝ in nob. vtꝝ. s.
possit efficē vel tñ offerre. ⁊ si offerre. vtꝝ necrio p[illegible]
sit nos ↄpellere ad h̄ q nos recipiam⁹ oblatū: Et q
sic vr. q2 si aliquid pñtat aspectui oculoꝝ nostrorum
necriū est nos videre. ⁊ sic de alijs sensibus. g similit
vr de cogitationib⁹. Qz si verū est. vr q a malis cogi
tationib⁹ nō possum⁹ euadere. ⁊ q mala cogitare nō
sit rephensibile. cū tñ dñs rephendat math. ix. Quid
58. cogitatis mala in cordib⁹ vris: ⁊c. R°. dicēdum q imis
sio dicit actum cui⁹ effectus terminat in eo qd intus
est. Hunc aūt actū dupliciṫ pōt dicere respectu illius
effectus. Aut sicut cāe principalit agētis ⁊ efficient.
aut sicut excitantis vel impellētis. Primo mō ppriē
accipit. ⁊ sic ↄpetit soli deo respectu aīe. ipe eīn solus
est q p modum pncipalis agentis pōt in ei⁹ intimis
cogitationes ⁊ affectiones gignere ⁊ formare. Alio
mō accipit large vl' min⁹ ppriē. qm immissio de rōne
sui nois q̄ndā virtutē ⁊ auctē sufficiētē respectu effe-
ctus importat. ⁊ iō qn solūmō dicit excitationē vl' im
pulsionē. large accipit ⁊ min⁹ ppriē. ⁊ sic ↄpetit demo
ni respectu aīe. qm ei⁹ officiū ē siue pueršu3 studiū ei-
dē malas cogitatiōes suggerē. Et sic p3 rñ° ad rōes
ad vtrāq3 ptē. Nā rōnes ⁊ auctes ad pmā ptē indu-
cte. pcedūt de missione ⁊ immissiōe cōiter dicta. rōes
59 vo ad oppositū pcedūt de imissiōe pprie dicta. Ad
illud vo qd q̄r vltimo. quātū posse habeāt demones
respectu malaꝝ cogitationū nostraꝝ. dicēdum q fantas
60 mata pñt offerre. Ad illud aūt qd q̄r vtrū3 necrio
possint cōpellere. diuersimode a diuersis rñdet. Qui
dā eīn dicūt q necrio possint cōpellē ad cogitatiōes
maloꝝ nō tñ malas. Cogitatio eīn q̄ ē de malo nō est
mala. nisi ei comitet affectio mala q̄ ē in ptāte nr̄a.

Alijs vo vr ⁊ pbabili⁹ q n̄ pñt facē q facto necrio co
gitem⁹ malū nisi in casu. vl3 cū cogitatio aīe nō ē cir
ca vtilia occupata. Cū eīn euagat ⁊ est ociosa rō. pōt
[illegible] dya⁹ offerre imaginē turpē ⁊ vanā. ⁊ iō volēs ma-
las cogitatiōes ⁊ imaginationes effugere. sollicite [illegible]
diligēt cauēdū est ne ptingat aliqn aīm a bonis ⁊ ab
vtilib⁹ cogitatōib⁹ reuocari. h̄ tñ difficile est nisi ei q
solit⁹ ē i bonis aīm exercē. cui multo facili⁹ ⁊ delecta
bilius est in bonis versari cogitationibus. q̄ sit viris
carnalibus in fedis ⁊ turpib⁹ imaginibus.

Questio .v. l

Utrū demones possint malas affectiōes impmē: Et
q sic vr Osee. vij. Oēs adulterātes sicut diban⁹ suc
census a coquēte. ⁊ glo. exponit q diban⁹ est fornica
tor. ⁊ coquens dyabol⁹. g ⁊c. Itē Berñ. sup actu.
vj. dicit q dya⁹ fraudulēta ⁊ callida deceptiōe aīa3 in
affectū malicie trahit. s h̄ nihil aliud est q̄ prauā affe
ctionē incēdere. g ⁊c. Itē dyabol⁹ pt carnē nr̄am
cōmouere. sicut dicit Job. vj. sup illud. terra tradita
est in manu impij. exponit Greg. i. caro in manu dya
boli. si g carne cōmota excitat stimul⁹ ↄcupie q est in
nobis tāq̄ ignicul⁹ praue affectōis. vr q dyabol⁹ pos
sit in nobis incendere affectionē ↄcupie. Itē ignē
incendere nō est aliud q̄ igni pabulū mistrare. s ma-
le imagines ⁊ exteriores oportunitates ⁊ occōnes [illegible]
fomēta ↄcupie. g vr q dya⁹ hunc ignē ↄcupie possit
in nobis accendere. Itē calidū pōt calefacere. g in
flamatū pōt inflamare. s dya⁹ tot⁹ est inflamat⁹ im-
mo ⁊ in eo sunt flame ⁊ incēdia vicioꝝ. sicut dr Jac.
iij. et Beda dicit. ⁊ mgr dicit in lr̄a. g pōt dya⁹ nos
ad malū inflamare. g ⁊ incendere. Ad oppositum
Imago maxime pficit in affectione ⁊ voluntate. g si
dya⁹ nō h3 posse sup animā inq̄ntū est dei imago. g nō
vr q possit affectionē nr̄am incēdere. Itē libertas
arbitrij ↄsistit maxime in affectu siue in voluntate. s
li. ar. est illud sup qd minime pōt dya⁹. g vr q mini-
me possit in nr̄m affectū. g si nō pōt intel. ectui cogni
tionē immittere. g multo min⁹ affectionē incendere.
Itē cogitat⁹ preambul⁹ ē ad affectionē. sed qd nō
pōt in dispōnē. nō pōt in cōplemētū. g si dya⁹ nō pōt
immittere cogitatū. nō pōt incēdere affectū. Ite3
si pōt malas cogitationes accēdere. cū hmōi affectio
nes sp sint culpabiles. cōtinue posset nos facere pec
care. qd nephas ē dicere. Est igit qō q differentia sit inter
incendere ⁊ immittē: ⁊ p quanto dyabol⁹ magis dr
incensor q̄ imissor. cū econuerso videat. cū multo pl⁹
[illegible] affici q̄ cogitare. R°. dicēdum q incendē est actus 61
translatus a corpalib⁹ ad spiritualia. In corpalibus
aūt incendere est nō ignē generare. sed poti⁹ igni pa-
bulū mistrare. vel applicādo ignē cōbustibili. vel cō-
bustibile igni. sic ⁊ in spūalib⁹. Ignis aūt iste cōcupi
scētia est siue libido puersa. pabulū istius ignis st co-
gitationes ⁊ affectiones carnales ⁊ terrene. ⁊ delecta
tiones fede. ⁊ ita incendere in spūalibus nō tñmodo
accipit respectu affectionū. imo ⁊ cogitationū. ⁊ re-
spectu vtrarūq3 nō dicit actū sicut pncipalit agentis
sed solū sicut excitantis ⁊ sbministrātis. Qm igit dya⁹
pōt nos ad malas cogitatiōes ⁊ affectiōes excitare.
l3 nō possit eas in nobis sua ptāte efficere. iō recte et
pprie a sctis ⁊ a doctorib⁹ sacre scpture incēsor dr nō
imissor. et pcedēde sunt rōnes ad hoc. Ad illud qd
obi q dya⁹ nō pōt sup imaginē. nec sup li. ar. dicēdum q 62
nō pōt sicut agens ⁊ mouēs pncipale. pt tñ sicut sug
gerēs ⁊ inducēs. ⁊ h̄ est qd dicit Dam. violentiā ali-
cui inferre nō pñt. in nobis eīn est suscipe eoꝝ immis-

63 tiões. Ad illud ꝙ non possit in cogitatōnē. dōm ꝙ
sicut nō pōt cogitatōnē formare. sic nec affectionem
pncipalit̃ causare vel mouere. sicut aũt pōt affectio
64 nē incendere. sic etiā cogitationē. Ad illud qd̓ vlti
mo obĳ ꝙ tũc posset facere nos peccare. dōm ꝙ verũ
est si potētia incēdēdi importaret necessitatē pcipuā
ꝛ affectiuā ptātē respectu affectiōis praue. sed sicut
predictũ est nō dicit cām efficientē. sed disponentez.
q̄ quidē dispositio efficaciā nō hʒ nisi nos demus ei
vigorē ex nostra negligētia vel cōsensu.

Questio. vj. ꝛ vltima.

Utrũ demones possint scrutari secreta nr̃e ɔ̄scie: Et
ꝙ sic vr̃. Demonũ officiũ ē accusare ₰m ꝙ legit̃ i apo
ca. xij. Proiectus est accusator fratꝝ ꝛc̃. g̃ si i iudicio
arguemur de secretissimis cogitationib⁹. vr̃ ꝙ h̄ non
lateāt accusatorē nr̃m. Itē pctm̃ ē caracter bestie
₰m ꝙ insinuat̃ Apoc. xiij. ꝗ vnusq̄sq; cog̃scit ꝓpriuʒ
signaculũ vbicũq; ponit̃. g̃ dya⁹ cognoscit pctm̃ vbi
cunq; sit. ꝗ nihil ē in nobis secreti⁹ q̄̃ sint pctā cogi
tationũ nrāꝝ ꝛ affectionũ. g̃ si h̄ dya⁹ pōt vidē. secre
[illegible] ɔ̄sciaꝝ nrāꝝ rimari pōt. Itē Aug. xij. sup Gen̄.
ad lrām. mali angeli cogitatiōeʒ nouert. q2 multa p̄
dicant q̄ nō p̄dicerent si cogitatiōes nō nouissent.

Itē hoc vr̃ p rōnē. Notior est opatio ꝛ potētia q̄̃
sba. q2 p cognitionē opationis ꝛ potentie puenit̃ ad
cognitionē sbe. ꝗ sba aie nō pōt latere dyabolũ. g̃ nec
eius opatio nec virt⁹. g̃ [illegible] cogitatō ꝛ affectio sũt acti
ones aie. g̃ nō pñt latere demonē. Itē sbe spũales
sicut dicit dyo. p sui nām sunt specula. ꝗ sic est in spe
culo mãli ꝙ qñ vnũ obĳ alteri. nō solũ repñtat ipm.
ꝗ etiā oē qd̓ relucet in ipo. g̃ si maioris ɔ̄icatiōis sũt
specula spũalia. vr̃ ꝙ qñ demō intuet̃ ꝛ aspicit aiam.
nō solũ ipam videat. ꝗ oē qd̓ est in ipsa. sed nihil pōt
oculus meus videre [illegible] me qd̓ nō possit videre ocu
lus alienus. si g̃ sic est in oculo corpali respectu rei vi
sibilis corpalis. pari rōne silr̃ erit in oculo spũali re
spectu cognoscibilis spũalis. g̃ si oculũ meũ spũalem
nō latet secretũ ɔ̄scie mee. pari rōe nec oculos demo
nũ. Ad oppositũ. iij. Reg. iiij. Tu sol⁹ nosti corda
filioꝝ hoim. nō g̃ demon vel ali⁹. Itē Hiere. xvij.
Ego dñs scrutās corda ꝛ renes. g̃ si dñs hoc sibi at
tribuit tāq̄̃ ꝓpriũ. vr̃ ꝙ nō ɔ̄icet dya⁹. Itē. j. Coꝝ.
ij. Nemo scit q̄ sunt hoīs. nisi spũs hoīs q̄ est in illo. ꝗ
demon nō est spũs nr̃. nec est in nobis. g̃ nō nouit se
creta cōscie nr̃e. Itē aug. in li. de eccl̓. dog. Inter
nas cogitatiōes nr̃as dyabolũ nō videre certũ est.

Itē rōne vr̃. ꝙ si int̃nas cogitatiōes cog̃sceret. co
gnosceret ꝛ virtutes. g̃ bti Iob patiaʒ cog̃uisset. qd̓
si cognouisset. nō tēptassʒ. cũ nolit supari. ꝗ tēptauit.
65 g̃ nec virtutē nec cogitatōnes eius cognouit. R⁹.
ad p̄dictoꝝ intelligētiā est nōndũ. ꝙ sicut deus volũ
tati creature rōnalis dedit dñiuʒ siue arbitriũ cui nul
la potētia p̄sidet nisi diuia. sic ei⁹ cognitiue dedit cō
scie secretũ. cui⁹ secreta ꝛ pfunda nō penetrat nisi di
uina sapia. ꝛ iō dico ꝙ nlla creatura. nec hũana. nec
angelica. pt ɔ̄scie hũane nosse secreta nisi [illegible] signa vel
ɔ̄iecturas. vel nisi nouerit dei reuelatiōe. aut hoīs de
nũciatōne. Et qm̃ pauca sc̃ ita secreta q̄n ꝓdeant in
opa exteriora. vl̓ appeāt p signa exteriora faciei. vl̓ p
signa corpis qd̓ mouet̃ diuersimode ₰m diuersitateʒ
affectionũ. hinc est ꝙ multe cogitatiōes ꝛ affectiōes
nr̃e dep̄hendi pñt a malignis spiritibus nisi arceant̃
dei virtute. h̄ aũt cognitio poti⁹ est ɔ̄iecture q̄̃ certe
sc̄ie. Et iō ɔ̄cedēde sunt rōnes ondētes ꝙ angel⁹ ma
lus secreta ɔ̄scie nr̃e pscrutari nō pōt. Ad illud g̃ 66
qd̓ obĳ p̄ in ɔ̄riũ de accusatoris officio. dōm ꝙ nō solũ
ipe demon erit accusator. imo etiā cor nr̃m. vñ ꝛ [illegible] de
exterioribus ꝛ visibilib⁹ accusari possum⁹ a dya⁹. de
secretis ꝛ occultis nō. neutra tñ impunita relinquen
tur. q2 nō deerit accusator ꝛ testis. Ad illud qd̓ obĳ 67
ꝙ pctm̃ est caracter dyaboli. Dōm ꝙ peccatuʒ tunc
dicit̃ esse caracter. qñ scribit̃ in fronte. hoc aũt ē cũ
peccat sine rubore ꝛ publice. vt iā possit ei dici frons
mulieris meretricis facta est tibi. noluisti erubescere.
ꝛ tunc absq; dubio pctm̃ nr̃m cognitũ est a dya⁹. q2
iā nō ē secretũ ꝗ manifestũ. Ad illd̓ qd̓ obĳ de aug. 68
ꝙ cogitatiōes nouerũt. dō. ꝙ loq̄t̃ de cognitiōe ɔ̄ie
cture nō certe scie. Ad illud qd̓ obĳ ꝙ notior ē ope 69
ratio q̄̃ sba. dōm ꝙ verũ est de opatiōe extrinseca. de
intrinseca aũt nō hʒ sp veritatē. Multe eñ res sunt
nobis note quarũ virtutes ꝛ opatiōes nos latēt. Uel
dicēdũ ꝙ hoc locũ habet in opatiōe naturali. non in
opatiōe voluntaria. [illegible]patio eñ nālis ₰m ꝙ nālis ē.
ita se nāliter nata est repñtare. nec se occultare pt. sic
nec sba. imo [illegible] ipam manifestat̃ suba. dũ pl⁹ hʒ de rōe
actualitatis. ac p h̄ manifestatiōis ꝛ lucis. In opati
one aũt volũtaria sec⁹ est. Nā cũ sba se nālit̃ repñtet.
sicut naturalit̃ ē. sic se occultare nō pt. Opatio volũ
taria sicut volũtarie exit in eē. ita ꝛ volũtarie manife
stat̃. ꝛ ita occultari pōt. imō nō manifestat̃ nisi hō ve
lit. talia aũt sũt q̄ latēt i secreto ɔ̄scie nr̃e. iō q̄̃uis dya
bolus possit videre aiam ꝓpria ɔ̄tute. tñ nō pōt illam
cōspicere. Ad illud qd̓ obĳ ꝙ speculũ repñtat aliō 70
speculũ ꝛ q̄ sunt in [illegible] ɔ̄tenta. dōm ꝙ est duplex spe
culũ. q̄ddā naturale. ꝛ q̄ddā volũtariũ. Speculũ nā
le sicut naturaliter suscipit ita ꝛ naturaliter reddit. ꝛ
ita nihil occultat. iō speculũ sibi oppositũ nō solũ ipʒ
ꝗ etiā idē lucet in eo qd̓ repñtat. Speculũ aũt volun
tariũ nō est in actu manifestatiōis eoꝝ q̄ in se ɔ̄tinet.
nisi cũ hoc facit volũtas. ꝛ tale ē speculuʒ spũale. ꝛ iō
nō ē simile. Ad illud qd̓ obĳ de oculo corpali. p hāc 71
ipam rōnē iā pʒ rñ⁹. Oculus eñ vn⁹ corpalis videt
q̄cq̄d videt ali⁹ si obectũ sit vtriq; reuelatũ. si aũt vni
apit̃ ꝛ alteri tegit̃. vn⁹ pōt videre qd̓ nō videt ali⁹. q2
g̃ nullus se sibi nec vult nec pt reuelare. q2 sibi semp
p̄ns ē. iō oculũ ꝓpriũ si qd̓ in se est nō pt latere. alienũ
q̄ʒ oculũ pt subt̃fugē. ꝛ se illi reuelare. qm̃ nō ē ipi p̄
sens. nec sup eũ potēs. ꝛ iō oēʒ oculũ spũalē pt ɔ̄scia
nr̃a latē. excepto se ꝛ illo q̄ [illegible] sup se. Et iō. dic̃ aug. sup
Gen̄ ad lit. ꝙ sicut sbe corpales hñt aliq̄ velamēta q̄
h⁹ se alienis aspectibus occultant. sic ꝛ in his spũali
b⁹ suo mō intelligendũ est. h̄ ē ɔ̄boꝝ suoꝝ snia. Et si
tu q̄ras quō pt h̄ eē vel intelligi. cũ sba spũalis sim
plex sit ꝛ vniformis p totũ. ꝛ ita vr̃ ꝙ q̄ videt modi
cũ nihil latet. ꝛ cũ vniformis sit nō pt eē ibi aliq̄d oc
cultās ꝛ aliq̄d occultatũ. dōm ꝙ obstaculũ illud nō
hʒ intelligi p interpositiōeʒ alicui⁹ nature opace. sic ē
in visu nr̃o corpeo. vl̓ obscure vel min⁹ clare. ꝗ ibi ab
scōdere idē ē qd̓ nolle manifstare. ꝛ licʒ nō sint ibi di
uersitates plicaꝝ ex ɔ̄pōne diuersaꝝ nāꝝ. sc̃ tñ in aia
g̃d⁹ potētiaꝝ ꝛ statuũ. ₰m q̄s q̄dā dicũt̃ eē aie magis
intima. vtpote q̄ respiciũt potētias supiores ꝛ simpli
ciores siue puriores. ₰m q̄s aia magis in seipā recol
ligit̃. ꝛ ei qd̓ sũme est vnit̃ ꝛ simplificat̃. ꝛ penes has
maxime residet ɔ̄scie secretũ. ꝛ sic pʒ solō oboꝝ. ex q̄
h⁹ etiā manifestant̃ oia q̄ in lrā dicũt̃.

Di. ix. de ɔ̄sequentib⁹ ɔ̄firmatiōnē angeloꝝ bonoꝝ q̄̃tũ ad ordinũ distinctionem.

Post p̄dicta supest cognoscere ꝛc̃. Supra egit mgr̃ de ɔ̄sequētibus ad maloꝝ obstinatiōnē. in hac par

te agit de his q̄ ꝯsequunt̄ bonoꝝ ꝯfirmationē. Hec aūt sunt duo. s. distinctio ordinū. ⁊ ꝯseq̄ns ministeriū. ⁊ hec ps h₃ duas. In p̄ma agit de angelicoꝝ ordinū distinctiōe. In scd̄a de angeloꝝ misterio ⁊ missiōe. i. dist. x. Hoc etiā inuestigādū ē ⁊c. Prima ps h₃ duas ptes. In p̄ma agit de distinctiōe ordinū q̄tū ad ꝓpriā ꝯditionē. In scd̄a vo q̄tū ad repationē. ibi. Nōndū etiā ꝙ decim⁹ ordo ⁊c. Prima ps h₃ q̄tuor ptes. In p̄ma determinat qualit̄ angeloꝝ ordīes distinguūt̄. In scd̄a q̄lit̄ noīant̄. ibi. Hic ꝯsiderandū ē. In tercia determiat q̄d sit hui⁹ ordinatiōis ꝑncipiū. ibi. Iā nūc inquirē restat ⁊c. In q̄rta vo ⁊ vltima determiat moduz. ibi. Preterea ꝯsiderari oportet ⁊c. Scd̄a vo ps ꝑncipal' q̄ incipit. nōndū ⁊c. duas h₃. In p̄ma determiat de repatiōe ordinū angelicoꝝ faciēda q̄tū ad ḡdū. In scd̄a vo q̄tū ad nūeꝝ. ibi. Nō eñ iuxta numerū ⁊c.

Di. ix.

De angelicoꝝ ordinū distinctiōe q̄tū ad ꝓpriā cōditionē. s. qui ⁊ quot sint. a

P Ost p̄dicta supest cog̃scē de ordinib⁹ angloꝝ q̄d sc̄ptura tradat. Que ī plib⁹ locis. ix. eē ordines angeloꝝ ꝓmulgat. s. angelos. archāgelos. ꝑncipat⁹. ptāťes. v̄tutes. dn̄atiōes. thronos. cherubin ⁊ seraphin. Et inueniūt̄ in istis ordinib⁹ tria terna eē. ⁊ in singul' tres ordines vt trinitatis silitudo ī eis insinuet̄ imp̄ssa. Vñ dyonisi⁹ tres ordīes angloꝝ esse tradit. ternos in singul' ponēs. Sūt eñ tres supiores. tres inferiores. tres medij. Supiores. seraphin. cherubin. throni. Medij. dn̄ationes. principat⁹. ptātes. Inferiores. virtutes. archangeli. angeli.

Dyonisi⁹

Quid appellet̄ ordo. q̄lit̄ angeloꝝ ordines noīant̄. ⁊ q̄ sit rō noīs cuiusq₃ ordinis. b

Hic ꝯsiderādū ē q̄d appellet̄ ordo. Deinde vtꝝ ab ip̄a creatiōe fuerit distinctio illoꝝ ordinū? Ordo angeloꝝ d̄r mltitudo celestiū spirituū q̄ int̄ se ī aliq̄ munē gr̄e similant̄. sic̄ ⁊ in nālīū datoꝝ mūere ꝯueniūt. Ut verbi gr̄a. Seraphin dicūt̄ q̄ p̄ alijs ardēt charitate. Seraphin eñ int̄p̄tat̄ ardēs vl' succēdēs. Cherubin q̄ p̄ aliis in scīa eminēt. Cherubin. n. int̄p̄tat̄ plenitudo scīe. Thron⁹ d̄r sedes. Throni aūt vocāt̄ (vt be. greg. ait) q̄ tāta diuinitatis gr̄a replēt̄. vt ī eis sedeat de⁹ ⁊ p eos iudicia decernat atq₃ informet. Dn̄atiōes vocāt̄ q̄ ꝑncipat⁹ ⁊ ptātes trāscēdūt. Principat⁹ dicūt̄ q̄ sibi subiectis q̄ sunt agēda disponūt. eisq₃ ad explēda diuina misteria ꝑncipant̄. Ptātes noīant̄ hi q̄ h̄ ceteris potēti⁹ in suo ordine acceꝑūt. vt virtutes aduerse eis subiecte eoꝝ refrenēt̄ ptāte. ne hoīes tātū tēptare valeāt q̄ntū desiderāt. Uirtutes vocāt̄ illi p q̄s signa ⁊ miracula freq̄nt̄ fiūt. Archāgeli q̄ maiora nūciāt. Angeli q̄ minora. Hec noīa illis nō ꝓpter se s̄ ꝓpt̄ nos eis da[illegible] sunt. Qui eñ sibi noti s̄t ꝯtēplatiōe. nob̄ inotescūt cognoiatiōe. Et noīant̄ singuli ordīes a donis gr̄aꝝ. q̄ nō singularit̄ s̄ excellent̄ data sūt in pticipatiōe. In illa eñ celesti curia vbi plenitudo boni ē. licz q̄dā data sint excellent̄. nihil tñ possidet̄ singl'arit̄. Oia eñ in oib⁹ sunt. nō q̄dē eq̄lit̄. q₂ alij alijs sublimi⁹ possident. q̄ tñ oēs h̄nt. Cūq₃ oia dona gr̄aꝝ supiores ordīes sublimi⁹ ⁊ pfecti⁹ pceperit. tñ ex p̄cipuis sortiti s̄t vocabula inferiorib⁹ cetera relinquētes ordinib⁹ ad cognominatōnē. vt seraphin q̄ ordo excellētissim⁹ estimat̄ tam dilectionē q̄₃ cognitionē diuinitatis ⁊ cetera v̄tutū dona ceteris oib⁹ sublimi⁹ ⁊ pfecti⁹ pcepit. ⁊ tñ ab excellētiori dono. i. charitate nomen accepit ille supior ordo. Mai⁹ eñ donū est ip̄a charitas q̄₃ scīa. Itē mai⁹ ē scire q̄₃ iudicare. Scīa nāq₃ informat iudiciū. Ioq₃ scōs

Nō h̄ nomē seraphin q̄nq₃ legit̄ in scriptura p. n. ⁊ tūc ē plis numeri ⁊ neut̄ generi. ⁊ sig̃t cetū angeloꝝ illius ordis. Qñq₃ scribit̄ p m. ⁊ tūc ē plis numeri mas. generis ⁊ sig̃t angelū isti⁹ ordinis. vñ v. Hoc seraphin dicas. seraphimq₃ h̄ij. sit seraph alm⁹. vl' aliter. Hic cherubim sanctos cherubin sacra sīt cherub alm⁹.

Quare h̄ noīa sint ordinibus angeloꝝ data.

Ad intelligētiā aūt eoꝝ q̄ in hac pte dicūtur. p̄mo ꝓcedēdū est via narratiōis. Scd̄o vo via inquisitionis. Uia narratiōis aūt ē diffinitiua ⁊ diuisiua. ⁊ iō oportet h̄ p̄nōre q̄rūdā reꝝ diffinitōes ⁊ diuisiōes. Oportet igit̄ p̄ videre quid sit hierarchia. Scd̄o vo quid angel⁹. Tercio q̄d sit ordo angelic⁹. q̄bus p̄intellectis. maxima via ꝯstabit̄ nob̄ ad seq̄ntia enuclianda. Sciendū igit̄ ꝙ p̄ter diffinitionez q̄d nois q̄ hierarchia d̄r a hiera q̄d ē sacꝝ. ⁊ archos ꝑncipat⁹. q̄si sacer ꝑncipat⁹. vel ordo ip̄si⁹ hierarchie. beat⁹ dyo. tres ponit diffinitōes in lib. de angelica hierarchia. quarū prima est h̄. Hierarchia ē diuina pulcritudo vt simplex. vt optima. vt ꝯsūmata. vel vt consummatiua. Scd̄a est hec. Hierarchia ē ordo diuin⁹. scīa. ⁊ actio. deiformis inq̄tū possibile similās. ⁊ ad īditas ei diuinit⁹ illūiatiōes ꝓportionabiliter ī dei silitudinē ascendens. Tercia est h̄. Hierarchia est ad deū quātū possibile ē silitudo et vnitas. ip̄m habēs scīentie scīe ⁊ actōis ducē. ⁊ ad suū diuinissimū decorē inmutabiliter diffiniēs. quātum vo possibile est reformat suos laudatores. Istarū diffinitionum distinctio ⁊ explicatō p̄t sic h̄ri. Quia p̄ma diffinitio ē hierarchie increate. due vo seq̄ntes create. Differunt aūt. q₂ p̄ma illaꝝ ꝑncipaliter attendit pe

ordo a scdo dono.i.cognitiõe veritatis appellat⁹ est.s. cherubin. Ita z de aliis intelligẽdũ est. Assignat̃ ğ excellentia ordinũ ẽm excellẽtiã donoꝝ. Et [illegible] sic grego. ait illa dona oib⁹ sunt cõia. oms eñ ardẽt charitate. z scia pleni st. sic z de aliis. Sz supiores aliis excellenti⁹ (vt iã dictũ ẽ) ipa acceperẽt a qbus z noiant̃. Vñ gre. In illa summa ciuitate qsq; ordo eius rei censet̃ noie. quã pleni⁹ accepit in munẽ. Sed orit̃ hic qõ talis. Si qs ordo ab illo dono noiat̃ qd pleni⁹ possidet. tũc cherubin in scia pemiet oib⁹. qz a scia noiat̃. Sz q magis diligit pl⁹ cogscit. Tãtũ eñ (vt tradit auctas) cognoscit ibi qsq; quãtũ diligit. Itaq; seraphin nõ solũ i charitate ẽ etiã in scia peminẽt. Ideoq; auctas illa sic videt̃ intelligẽda vt cõpatio nõ referat̃ ad oms ordines. ẽ ad qsdã.s. inferiores. Ille eñ ordo nõ pleni⁹ seraphin accepit sciam in munere. ẽ pleni⁹ aliis ordinibus. q sunt inferiores. Nec nomiat̃ qsq; ordo ab oi re quã pleni⁹ aliis accepit. ẽ ab aliq reꝝ qs accepit. Uel põt cõpatõ referri nõ ad ipos ordines ẽ ad alia dona. nec ad oia alia dona ẽ ad quedã. Sic eñ hoies cũ pl'a hẽant dona. qdã aliis excellenti⁹ possidẽt. Ita forte z angeli quibusdã muneribus magis pollent. z aliis qbusdam minus.

Questio orta ex verbis grego.

Explanatio illi⁹ autoritatis.

Alia determinatio eiusdem.

Determiat qõ sit huius ordinatiõis pncipiũ. vtꝝ.s. ordines ab initio creatiõis ita distincti fuerint.

Iã nũc inqrere restat. vtꝝ z isti ordies a creatiõis initio ita fuerint distincti? Q ita fuerẽt distĩcti a pmordio sue oditiõis videt̃ testimoio auctis insinuari q tradit de singulis ordinib⁹ aliqs cecidisse. de ordine nãq; supiori lucifer ille fuit. q nullus dignior odit⁹ fuit. Apl's etiã principatus z ptãtes tenebraꝝ noiat. oñdẽs de ordinib⁹ illis cecidisse. q cũ i malis misteriũ exerceãt. nõ tñ penitus noibus ordinũ suoꝝ pũati st. Sed nõ videtur illud posse stare. Nõ eñ tũc charitate ardebãt. nec sapia pollebãt. neq; i eis de⁹ sedebat. Si.n.h hũissent nõ cecidissent. Nõ ğ tũc erãt cherubin vl' seraphin vl' throni. Ad qõ dicimus. qz añ casuz qrũdã nõ erãt isti ordines. qz nõdũ hẽbãt dona in qꝝ pticipatiõibus cõueniũt. Sz qbusdã cadẽtibus aliis apposita sunt. eisq; q ceciderẽt collata fuissent eadẽ dona si pstitissent. Ideo q; scriptura dic̃ de singulis ordinibus aliqs cecidisse.

Eph. vi.

Qualiter lapsi angeli dicãtur in ordinibus fuisse.

lies egressuz a deo. ẽ vltima penes regressuz. licz vtrobiq; tangat̃ vtrũq;. Pria aũt diffinitõ q est hierarchie increate exprimit ipam qtũ ad trinitatẽ z vnitatẽ. ita q nec trinitas pindicat vnitati. nec vnitas trinitati. sed vnitas spectat ad pfectionẽ trinitatis. z trinitas vnitat̃. Ut igit̃ oñdatur ibi ẽẽ vnitas in trinitate dicit hierarchia ẽ diuina pulcritudo. Pulcritudo eñ ositit in pluralitate z eqlitate. sicut dicit augusti. in li. de vera rel'. Ut aũt oñdat q pluralitas nõ pindicet vnitati dicit vt simpla. qz sic ẽ ibi pluralitas vt tñ nõ tollatur vnitatis simplicitas. Ut aũt oñdat q vnitas non pindicet trinitati subiũgit. vt optima. qz sic est i deo vnitas vt tñ sit summa bonitas. p quã ẽ pfecta cõicatõ. z sic psonarũ pluralitas. Postremo vt ostẽdat q vnitas spectet ad pfectionẽ pluralitatis z ecõuerso subdit̃. vt osummata. in q signatur q in trinitate z vnitate ositit oimoda z sũma pfectio. Secunde do diffinitiõis intellect⁹ sic põt haberi. Diffinit̃ eñ ibi angelica hierarchia ẽm egressuz a deo. Egredit̃ aũt a deo ẽm rationẽ imaginis z siitudinis sicut z homo. et ido in illa notificatione pmo describit ipam hierarchiã egredientez a deo p modum imaginis. cum dicit. Hierarchia ẽ ordo diuinus. scia. z actio. vt ordo.i. ordinata ptãs rñdeat pãi. z scia filio. z actio spũiscõ. ẽm memoriã. intelligẽtiã. z volũtatẽ. Scdo do describit qtũ ad rõnẽ siitudinis. cũ subiũgit. deiforme inqtũ possibile ẽ siãns zc. z tangit̃ ipa assiatio qtũ ad habitũ. cũ dz deiforme inqtũ possibile zc. et qtũ ad actũ cũ subinfert̃. z ad inditas ei illuminatiões zc. Siitudinis eñ siue gre assiiantis actus ẽ sursum ducẽ. sicut ei⁹ origo ẽ de sursum descẽdere. Terciaz aũt diffinitionẽ sic possum⁹ intelligẽ. Describit̃ eñ vt pdictũ est angelica hierarchia p regressuz ad deũ principaliter. Notat̃ igit̃ in pdicta diffinitiõe hierarchia p regressuz siue p regressus ei⁹. pmo qtũ ad habilitatẽ. cũ dicit. hierarchia est ad deũ quãtũ possibile est siitudo z vnitas. Scdo qtũ ad actualitatẽ. cũ dicit ipm habẽs scie sancte z actiõis ducẽ. Tercio qtũ ad imutabilitatẽ cũ subiũgit. z ad suũ diuinissimũ decorẽ imutabiliter diffiniens. Quarto ad plenitudinis vbertatẽ cũ subinfert. quãtũ do possibile est reformãs laudatores. in hoc scz q nõ solũ sibi sufficiat. ẽ etiã pter plenitudinẽ charitatis z gre potẽs ẽ alios adiuuare. Et sic pz ex pdictis diffinitiõib⁹ qd sit hierarchia tã diuina q angelica. Per qꝝ intellectũ elicit̃ qdã diffinitõ magistralis q opetit oñi hierarchie lz nõ vniuoce q talis ẽ. Hierarchia ẽ reꝝ sacraꝝ z rõnabiliũ ordinata ptãs. in subditis debitũ

2 retinẽs principatũ. Hoc aũt nõ solũ cõpetit hierarchie angelice. ẽ etiaz ecclesiastice vel humane. de qua nihil ad presens. ẽ solũ de hierarchia angelica. Et qm h nõ põt cognosci nisi cognoscat̃ qd sit angel⁹. iõ pponde se z angeli diffinitiões. Angel⁹ aũt sic notificat̃ a dam. Angel⁹ ẽ sba incorporea intellectual'. sp mobilis. arbitrio

5 libera. deo ministrãs. gra nõ na imortalitatẽ suscipiẽs. Dyoni. aũt alit̃ diffinit ãgelũ sic. Angel⁹ ẽ imago dei. tita

nifestatio occulti luminis. speculũ clarũ. splendidissimũ. immaculatũ. incõtaminatũ. incoinquinatũ. suscipiẽs sicut cõueniens est totam speciositatẽ boniformitatis ⁊ deiformitatis. ⁊ in se resplendere faciẽs bonitatẽ silentij. quod est in abditis. Differunt aũt he due notificatiões. qr p̄ma describit angelũ q̄tũ ad esse. scḋa vo nõ solum q̄tum ad eẽ ꝯ etiã q̄tũ ad bene esse. Prime diffinitionis intellectus haberi põt sic. Describit' enĩ ibi angelus q̄tũ ad sbam. q̄tũ ad ꝟtutẽ. q̄tũ ad opatiõẽ. ⁊ q̄tũ ad durationẽ. Suba tangit' in eo qḋ dĩ. angel⁹ est sba incorporea. virtus in hoc qḋ subiungit. intellectualis. sp mobilis. arbitrio libera. vbi notat' triplex virtus angelica. s. cognitiua. opatiua. ⁊ impatiua. Cognitiua in hoc q̄ dĩ intellectualis. opatiua in hoc q̄ dicit' sp mobilis. qr sine fatigatõe põt opari. sed impatiua in hoc q̄ dicit' ar. li. quaʒ nõ oportet distingui ab alijs p̄dictis in re. sed sufficit q̄ distinguat' rõne. Opatõ vo tãgit' cũ dicit' deo mistrãs. Duratõ cũ subiungitur. gratia nõ natura immortalitatẽ suscipiẽs. Vocat' aũt hic grã nõ aliq̄s act⁹ gratis datus. ꝯ grã dicit' gratuita dei iflũetia. Intellectus aũt scḋe diffinitionis sic põt haberi. Diffinit' nanq̄ ibi angel⁹ nõ solũ q̄tum ad esse nature. sed etiã q̄tum ad bene esse. et iõ notificat' hic angelus inq̄tũ hʒ dei imaginẽ ꝑ naturã, inq̄tũ habʒ similitudinẽ ꝑ gratiã. inquãtũ habet deiformitatẽ ꝑ gloriã. Rõ aũt imaginis exprimit' q̄tum ad duo. s. q̄tuʒ ad id qḋ sursum est. ⁊ q̄tum ad id qḋ deorsum est. Primũ tangit' cũ dicit. Angelus est imago dei. Scḋm cũ subiũgit. manifestatio occulti luminis. Imago enĩ ẽ inq̄tũ dei capax est. ⁊ ꝑticeps esse põt. ꝯ manifestatio luminis est inq̄tũ illuminationes quas suscipit. inferioribus ostendit. Similiter q̄tum ad similitudinẽ gratie describit' q̄tũ ad duplicẽ respectum. ad sursum ꝑ positionẽ. ad deorsum ꝑ ꝑuatiõẽ. Opatio ad sursum tangit' cũ dicit'. speculum clarũ. splendidissimũ. vbi notat' q̄ grã desursum veniẽs nãm ꝯseruat. naturam decorat. nãm ꝯfirmat. ⁊ q̄tum ad hec tria dicit. speculũ. clarũ. splendidissimũ. Cõpatio vo ad id qḋ deorsum est ꝑ modũ ꝑuatiõis notat' cũ dicit. imaculatũ. incõtaminatũ. incoinquinatũ. ꝑ que tria remouet triplicẽ feditatẽ ab angelo q̄ repugnat grẽ. Primo feditatẽ actiuã. ⁊ h̄ est feditas actualis. et remouet' ꝑ hoc qḋ dicit'. immaculatũ. Scḋo feditatẽ adherentẽ siue aduenietẽ. ⁊ hec est feditas venialis. ⁊ remouet' ꝑ hoc qḋ dĩ. incõtaminatũ. Tercio remouet feditatẽ ꝯtractã. ⁊ hec est feditas originalis. ⁊ remouet' ꝑ hoc q̄ dĩ incoinquinatum. Silr̃ deiformitas glorie tangit' ꝯm duplicẽ cõpationẽ. s. ad id qḋ sursum est. ⁊ ad id qḋ deorsum est. Ad id qḋ est sursum ꝑ h̄ qḋ dicit. suscipiens sicut cõueniens est totam speciositatẽ boniformitatis ⁊ deiformitatis. Cõpatio enĩ ad deum deiformis efficit' cũ speciositatẽ a deo suscipit. Compatio vo ad id qḋ inferius est notat' cũ dicit'. ⁊ in se resplẽdere faciẽs bonitatẽ silentij. qḋ est in abditis. hoc aũt est dũ refulgẽtiã diuine bonitatis quã ipe hʒ oñdit alijs. Hanc aũt vocat silentiũ. qr nemo intime deo ꝯiũgi q̄n in illo q̄eteꝉ. ⁊ q̄n oĩs strepit⁹ exterior q̄escat. ⁊ ideo vocat silentiũ in abditis. Et sic pʒ q̄d sit hierarchia. ⁊ q̄d sit etiã angelus. Tercio restat videre q̄d sit ordo
4 angelic⁹. Diffinit' aũt sic a greg. ⁊ i lr̃a adducit' h̄ diffinitio a mgr̃o. Ordo ẽ multitudo celestiũ spũuʒ q̄ int' se aliq̄ munere grẽ similant'. sicut ⁊ ĩ nãliũ donoꝝ ꝑticipatiõe ꝯueniũt. Hui⁹ notificatõis explanatõ in ꝓmptu ẽ. Notificat' enĩ h̄ ordo q̄tũ ad suũ fundamẽtũ. q̄tũ ad suũ cõplemẽtũ. q̄tũ ad dispõnẽ q̄ int' h̄ mediũ tenet locuʒ. Fundamentũ tangit' cũ dicit. Ordo est multitudo celestiũ spũum. ordo enĩ fundat' in materia. Cõplementuʒ vo tãgit' in hoc q̄ dicit. q̄ inter se aliq̄ munere gratie similant'. ordo enĩ cõplementũ hʒ a grã. Dispositio media inter vtrũq̄ notat' in hoc q̄ dicit'. sicut ⁊ in naturaliũ donoꝝ ꝑticipatiõe cõueniũt. qr meliora nãlia dispõnt

nõ qr fuissent in ordinibus ⁊ postea corruerũt. ꝯ qr si ꝑstitissent. eoꝝ aliqui in singulis fuissent ordinibus. qui ⁊ in nature tenuitate. ⁊ in forme ꝑspicacitate differẽtes gradus habebant sicut illi qui ꝑstiterũt. Alij enĩ vt p̄diximus supiores. alij inferiores ꝯditi sũt. Supiores qui natura magis subtiles. ⁊ sapia magis ꝑspicaces. inferiores q̄ natura minus subtiles. ⁊ intelligẽtia minus ꝑspicaces facti sunt. Has aũt inuisibiles dr̃itias inuisibiliũ. solus ille ponderare potuit. q̄ oĩa ĩ nũero ⁊ mẽsura ⁊ pondere disposuit. i. in seipo q̄ est mẽsura oĩ rei modũ p̄figẽs. ⁊ numerus oĩ rei spẽm p̄bens. ⁊ pondus omnẽ rem ad stabilitatẽ trahens. id est terminãs. ⁊ formans. ⁊ ordinans oĩa. Sap. xi.

Determinat huius ordinatiõis modũ. vtrũ scʒ omnes angeli eiusdẽ ordinis sint eq̄les.

Preterea cõsiderari oportet. vtrũ oẽs angeli eiusdeʒ ordinis equales sint? Ita esse q̄busdã placuit. ꝯ nõ est hoc ꝓbabile nec assertõe dignũ. qr lucifer q̄ fuit de collegio supioꝝ. ipsis etiã dignior extitit q̄ alijs excellentiores creati fuerant. Ex quo ꝑcipit' q̄ si ꝑstitisset. ĩ ordine supiori fuisset. ⁊ alijs eiusdẽ ordinis dignior extitisset. Sicut enĩ est vnus ordo aploꝝ. ⁊ alter martyꝝ. ⁊ tñ in aplis alij alijs sunt digniores. sic ⁊ in martyribus alij alijs sunt superiores. ita ⁊ in ordinibus angelorum recte credit' esse.

Per simile ostendit nõ omnes eiusdeʒ ordinis pares esse.

De repatione ordinũ angelicoꝝ q̄tũ ad gradũ. q̄modo. s. dicat scriptura decimũ ordinẽ ex hominibus compleri. cũ nõ sint nisi nouẽ ordines. e

Notandũ etiam q̄ decim⁹ ordo legit' de hominib⁹ restaurandus. Sed cũ nõ sint nisi nouẽ ordines. nec plures fuissent. etiã si illi qui ceciderũt ꝑstitissent. mouent' lectores quõ scriptura dicat decimũ ordinẽ cõpleri ex

hominibus. Grego. nanq̃ ait. Homines assumēdos in ordine angelorū. quorū alij assumunt in ordine supiorū qui scʒ magis ardent charitate. Alij in ordine inferiorū qui. s. minus pfecti sunt. Ex quo apparet nō esse de hoībus formandū decimū ordinē. tanq̃ nouē sint angelorū. et decimus hoīm. sed hoies ꝓ qualitate merito statuendos in ordinibus angelorū. Et ꝙ legit decimus ordo complendus de hoībus. ex tali sensu dictū fore accipi pōt. qꝛ de hoībus restaurabit qd̓ in angel̓ lapsum est. de quib⁹ tot corruerunt. vt posset fieri decimus ordo. Propter quod apl̓s dicit. restaurari oīa in christo. q̃ in celis et que etiaʒ in terris sunt. qꝛ ꝑ xp̄m redemptū est genus hūanū. de q̃ fit repatio ruine angelice. tñ nō minus saluaret hō si angel⁹ nō cecidisset.

De repatione ordinū angelicorū q̃tū ad numerū. ꝙ scʒ hoies assumūt iuxta numerū stātiū nō lapsorū. Nō eñ iuxta numerū eorū q̃ ceciderūt. s̓ eorū qui pmāserunt hoies ad beatitudinē admittūt. Vñ greg. Supna illa ciuitas ex angelis et hoībus ꝯstat. ad quā credimus tantos humani generis ascēdere. quātos illic cōtigit angelos remāsisse. Sicut scriptū est in cantico Deuteronomij. Statuit t̄mīos ꝑplorū iuxta numerum angelorū dei. A quibusdā tñ putat ꝙ hoies repent iuxta numerū angelorū qui ceciderūt. vt illa celestis ciuitas nec suorū ciuiū numero priuet. nec maiori copia regnet. Qd̓ aug. in enche. sentire videt. nō asserēs de hoībus plus saluari q̃ corruit de angelis s̓ nō minus ita dicēs. Supna hierl̓m mat̓ nr̄a ciuitas dei. nulla ciuiū suorū numerositate fraudabit. aut vberiori etiam copia fortasse regnabit. Neq̃ eñ numerū. aut sanctorū hoīm. aut īmundorū demonū nouim⁹. in quorū locum succedentes filij catholice matris. q̃ sterilis apparebat in terris. in ea pace de q̃ illi cecidert. sine vllo tp̄is termino pmanebūt. Sed illorū ciuiū numerus siue qui ē. siue qui fuit. siue qui futurus est. in cōtēplatiōe ei⁹ artificis est. qui vocat ea q̃ nō sunt tanq̃ ea q̃ sunt. Ecce apte dicit non minus de hominibus saluari q̃ corruit de angelis. sed plus non asserit.

Deu. xxxij
Quidam dicūt ꝯm nūerū lapsorum angelorū homines reparandos.

Ro. iiij.

ad maiora gaudia. Ex p̄dictꝭ notificat nob̄ illa tria q̃ prius ꝓposita sūt ꝯm descriptiōes cōuenientes. q̄s facile eēt ꝯm topicus calūniari et destruere. s̓ omittendū est qꝛ valde parū vtile. Post hoc ad diuisiōes ꝓcedendū est. 5
sunt aūt diuisiones tres ꝯnotande ad faciliorē explicationē distinctōis angelicorū ordinū. Prima ē hec. Hierarchiarū alia supcelest̓. alia celestis. alia subcelestis. Scd̓a hec est hierarchiarū celestiū. alia superior. alia media. alia inferior. siue qd̓ idem est. alia ephia. alia yperphia. alia ypophia. Tercia h̓ est. ꝙ ordo p̄me hierarchie triplex est. s. seraphin. cherubin. et throni. Ordo scd̓e hierarchie similit̓ triplex est ꝯm bt̄m dyo. dñationes. ptātes. et virtutes. Scd̓m grego. et bern̄. dñatiōes. principatus. et ptātes. Sil̓r tercie hierarchie triplex ē ordo ꝯm dyo. principat⁹. archangeli. et angeli. Prīe diuisionis manifesta est rō et intelligētia. Qm̄ enim hierarchia nō est nisi substātia intellectualis. hec aūt est triplex. diuina. s. angelica. et humana. ideo triplex distinguit hierarchia. et diuia dicit supcelestis. angelica celest̓. humana aūt subcelest̓. Secūde aūt diuisiōis ratō et manifestatō ē duplex. vl̓ ꝯm ea q̃ eēntialit̓ respiciunt hierarchiā. q̃ ordo. sciā. et actō. vl̓ ꝯm stat⁹ et officia. Si p̄mo mō. sic triplicē oportet eē hierarchiā. Vnā penes sciaʒ. et est supma. Alterā penes ordinē. et h̓ ē media. Terciā vo penes actionē. et h̓ ē infima. Prima. n. hierarchia pncipalit̓ attēdit penes sciam diuinā. media vo penes potētiā ordinatā. tercia vo penes actiōeʒ administratiuā. Si vo ꝯm statū et officia. sic sil̓r optet eē tres. Nā qdā ē stat⁹ ꝯtēplatiuorū. qdā actiuorū. qdā platorū. Penes statū ꝯtēplatiuorū ē hierarchia supma. penes statū actiuorū ē hierarchia īfima. penes statū mediū. s. platorū assigt hierarchia media. Tercie āt diuisiōis rō et exēplificatō ex rōe scd̓e diuisiōis hʒ ortū. Quia eñ supma hierarchia hʒ vtrūq̃ modū accipiēdi attēdit ī sciā et statu ꝯtēplatiōis. q̃ ꝯsistit in ꝯuersiōe ad deū. iō cū ad ꝯuersionē necc̄io reqrat triplex act⁹. et triplex donū. scʒ intētiōis. cognitiōis. et dilectiōis. iō triplex ordo ibi ponit. Qt̄ū ad pfectā tentionē ē ordo thronorū. q̃tuʒ ad pfectā cognitiōeʒ ordo cherubin. q̃tū ad pfectā dilectōnē ordo seraphin. et pʒ ex suis inꝑtatōib⁹. Quia igit tā p̄ma rō q̃ scd̓a ꝯphēdit h̓ tria. iō oēs tractatores in hac distictōe ꝯcordāt. s. dyo. q̃ distinguit hierarchias penes eēntialia. et greg. q̃ distinguit penes officia. Sil̓r s̓bdiuisio scd̓e hierarchie pēdet ex duplici rōe p̄assignata. Dictū eñ ē ꝙ scd̓a hierarchia. vno mō accipit penes ordinē siue ordinatā ptātē. hʒ eñ s̓ba ordinari mediāte potētia. Perfectō āt vtriusq̃ siue potētie ꝯsistit ī trib⁹. s. ī ꝑsidēdo. et penes h̓ attēdit ordo dñationū. In resistēdo. et penes h̓ ordo ptātū. Et ī opando. et penes h̓ ē ordo virtutū. Et ordināt hi ordies ꝯm maiorē dignitatē et minorē. qꝛ pl⁹ ē ꝑsidē q̃ repugn̄re. et repugn̄re q̃ ꝑ se opari posse. iō recte sic ordināt ordines medie hierarchie a dyo. vt p̄mo ponant dñatiōes. scd̓o ptātes. et t̓cio virtutes. Si aūt scd̓a hierarchia sumat penes statū mediū. s. platorū. sic sil̓iter tres hʒ ordines ꝯm triplicē plationē angelorū. Presunt eñ angeli angelicis spiritibus. et hi dicunt dñatiōes. Presunt etiā bonis hoīb⁹. et hi dicūt pncipat⁹. Presūt etiā demonib⁹. et hi dicūt ptātes. et sic pʒ ordo ꝯm dignitatē platōnū. qꝛ. n. pl⁹ ē ꝑsidē angl̓is q̃ hoīb⁹. et hoīs hoīb⁹ q̃ demonib⁹. iō p̄mo dñationes. scd̓o principatus. et tercio ptātes enumerant a grego. et a bern̄. Diuisio autē tercie hierarchie du-

plici rōne ꝑassignata dependet. Si em̄ tercia hierarchia sumat̄ penes actiōes misteriale. sic triplex ē ordo angelic⁹. ſm q triplr ꝯtingit deputari ad regimen alterius vl' misteriū. Quidā em̄ sunt angeli ordinati ad regimen principū. ⁊ hi principat⁹ sunt. Quidā vo ad regimē multitudnis. ⁊ hi dicūt̄ archāgeli. Quidā ad custodiā ꝑsone singular̄. ⁊ hi dicūt̄ angeli. Et sic pꝫ etiā ordo ⁊ sufficiētia illoꝝ ordinū. qꝛ pl⁹ ē ꝓsidē ꝓncipi q̄ vni genti. ꝓnceps em̄ ꝓest toti genti. Et pl⁹ ē deputari ad custodiā multitudinis. q̄ ad custodiā ꝑsone singular. ⁊ ꝑ istū modū distinguit ⁊ ordinat dyo⁹. Si vo accipiat̄ penes opationē vite actiue. sic etiā triplex ē ordo. ſm q triplex ē misteriū. Aut em̄ misteriū ꝯsistit in opando. aut in docēdo. et i docēdo. aut maiora. aut minora. ꝓmū ē vtutū. scđm archangloꝝ. terciū angeloꝝ. Et pꝫ ordo. qꝛ pl⁹ est facē q̄ dicere. siue dicerē ⁊ reuelare maiora mai⁹ est q̄ reuelare minora. ⁊ penes hūc modū sumpsit distinctōnē ēcie hierarchie greg. ⁊ bern̄. Ex his appet [illegible] harū diuisionū. appet etiā diuersificatio int̄ greg. ⁊ dyo. Quia em̄ diuersimode distinctionē hierarchiarū ꝯsideraūerūt. iō diuisiones ordinū in ipsis diuersimode assignauerūt. ꝫ cū vtriusqꝫ coꝝ sil' nō possit ēē veꝝ. s. q ꝓncipat⁹ sit de media hierarchia ⁊ infima. ⁊ silr vtutes. qn ꝯfundant̄ hierarchie ⁊ ordines. qr qđ istoꝝ sit veri⁹ ⁊ cui magis innitēdū sit: Et dđm ad h. q magi innitēdū ē dicto dyo. tū qꝛ ipē vidicit sicut dī s paulo ⁊ tradidit sicut audiuit. tū qꝛ greg. i ꝯfirmatōe coꝝ q̄ de hac mā dicit. ipi⁹ auctē inducit. tū etiā qꝛ sicut ex ꝑdic pꝫ. dyo. distinctionē hierarchiarū sumpsit penes ea q̄ sꝫ ipis angelicis spiritib⁹ intrinseca ⁊ ēētialia. ⁊ iō sic ordines distinxit. sicut habēt collocari in celis. Greg. vo plus pensauit opa ⁊ officia. ⁊ iō sic distinguit ſm q plus pōt valere ad eruditionē nrām. nec vn⁹ ꝯdicit alteri. nec verbū alteri⁹ retractat. ꝫ aliū modū distinguēdi assignat. tū ꝓpter diuersitatē ꝯsideratiōis in principio. tū ꝓpter diuersitatē ꝯsideratiōis in fine.

Ad intelligētiā ꝑdictoꝝ ⁊ coꝝ q̄ mgr dicit i litera. vt via inqsitiua ꝓcedam⁹. circa ordines angeloꝝ q̄runt̄ noue. Primo q̄r de ordinib⁹ in ꝯpatione ad nām substratā. Scđo in ꝯpatiōe ad cām ꝯpletiuā. Tercio in cōpatiōne ad dispōnē ꝑambulā. Quarto q̄r q̄tum ad noiationē. Quinto q̄tuꝫ ad reꝑationē. Sexto q̄tū ad ꝑlatiōis euacuatiōem. Septimo q̄tū ad nūerū. Octauo in ꝯpatiōe ad suū oppositū. Nono ⁊ vltimo in ꝯpatiōe ad dispatū.

Questio. j. a

De ordinib⁹ angeloꝝ in ꝯpatiōe ad naturā sbstratā vtrū. s. angeli diuersoꝝ ordinū sint diuersarū spēꝝ naturā: Et q sic vr̄. Multiplicatō angeloꝝ maxime manifestat diuinā potētiā. ⁊ sapiam. ⁊ boitatē. ⁊ maior multiplicatio spectat ad maiorē manifestatōneꝫ. ꝫ maior ē multiplicatio q̄ ē ſm nūerū ⁊ spēm. q̄ q̄ est solū ſm nūerū. ꝫ in angel' reꝑit̄ vtraqꝫ. g angel⁹ differt ab angelo ſm spēm. ꝫ differūt maxie angeli diuersoꝝ ordinū. g vr̄ q distinguant̄ ſm spēm. Itē angeli diuersoꝝ ordinū magis differūt q̄ angeli eiusdē ordinis in simplicitate qđ ē ꝓmū attributū. g pari rōne ⁊ in ꝑsonalitat̄ distinctiōe. g cū angeli eiusdē ordinis differāt nūero. angeli diuersoꝝ ordinū differunt plus q̄ numero. sed maior dr̄ia q̄ ea q̄ ē ſm numerū nō est nisi ea q̄ est ſm spēm. g ⁊c. Si tu dicas q differūt magis aliqua drn̄tia accidētali. sicut aq̄ diuersoꝝ fontiū magis q̄ aq̄ eiusdē fontis. Obꝫ ꝯ hoc. qꝛ magis differūt in simplicitate ēētie. ꝫ simplicitas ēētie nō est accn̄s angelo. cū nullo mō possit intēdi ⁊ remitti in eodē angelo. ꝫ ēētialis ꝓprietas. g facit ēētialiter differre. g idē qđ ꝑus. Itē h videt̄ a sili. cū sint tria gn̄a viuētiū. s. vegetabiliū. sensibiliū. intellectualiū. in genere coꝝ q̄ viuūt vita vegetabili ē ponē diuersitatē nō solū ſm numerū ꝫ etiā ſm spēm. sicut in plant̄. ⁊ siliter. in genere coꝝ q̄ ꝑticipāt vitā sensibilē. sicut in aialibus. g pari rōne in his q̄ ꝑticipāt vitā intellectualē. sicut in angelicis spiritibus. si g ē ibi dr̄ia ſm spēm. cū maxime attēdat̄ angeloꝝ dr̄ia i diuersis ordinib⁹. pꝫ ⁊c. Itē sicut corpa luminosa sua varietate decorāt celū. ⁊ tn̄ sunt oia luminosa. ita angeli suo mō decorāt empyreū. vn̄ dicūt̄ astra matutina Job. xxxj. ꝫ celi lumiaria differūt spē nō numero solo. qꝛ hn̄t opatiōes ⁊ imꝑssiōes oino diuersas ⁊ spāles. g pari rōne ⁊ angli q̄ sūt ornat⁹ empyrei. Cōtra. Omne qđ ē ꝑcul ab origine dispgit̄. ⁊ qđ approximat̄ origini colligit̄ ⁊ vnit̄. sicut pꝫ in numeris. pꝫ etiā in lumie ⁊ in alijs. ꝫ angeli sunt ꝓximi cāe originali oim. s. deo. g debent habere vnitatē. ꝫ nō ꝑūt vniri ſm numerū. g debent ſm spēm cōpletā. Itē cōtingit reꝑire spūalem siue rōnalē nām ꝯiunctam ⁊ sepatā. sed cōiuncta nō est nisi vni⁹ speciei. g nec sepata. Si tu dicas q hoc venit ex ꝑte corpis. hoc nihil ē. qꝛ nō anima ꝓpter corpus ꝫ corpus ꝓpter animā. Et iteꝝ. q̄d impediret corpa ſm spēm diuersa fuisse facta ab initio. si ꝯgrueret spūs rōnales ēē ſm spēs diuersos. Itē angeloꝝ multitudo facta ē ad illi⁹ ciuitatis plenitudinē ⁊ decorē. ꝫ in illa ciuitate maxie attēdit̄ vnitas ⁊ nexus ꝯformitas. g cum ꝯformitas vni⁹ nature faciat cōnexionē in charitate ⁊ ipam adiuuet. ꝓpter qđ etiā sancti dicūt. de⁹ voluit nō tm̄ homines facere siles. ꝫ etiā oēs hoies ex vno homie. g videt̄ ⁊c. Itē angelica nā est caput vniuersi. ergo cū caput sit rōne spēi. nō vni⁹ indiuidui. ⁊ caput ⁊ stat⁹ dꝫ esse in vno sicut archa cōsūmmata est in cubito. g maxima dꝫ ēē vnitas. g ⁊ ſm spēm. Itē ruina angelica reꝑat̄ ꝑ hoieꝫ q̄ ē idē spē. si g cōpetent̄ ⁊ cōgrue reꝑatur. videt̄ q oēs ruentes fuerūt vni⁹ speciei. ꝫ de quolibet ordine sunt lapsi. g oēs eiusdē spēi.

Rꝰ. dđm q circa hoc duplex ē opinio ⁊ vtraqꝫ ꝓbabilis. 6
Una est q in angelis est diuersitas ſm spēm ⁊ etiā ſm genera subalterna. vt hierarchia sit q̄si vnū genus. ⁊ ordines tres faciāt spēs. ⁊ ad hoc ponēdum moti sunt ꝓpter diuine bonitatis ostensionē. tū ꝓpē simile in alijs creaturis. tum etiā ꝓpter gradus repertos in ipsis angelis. Cū em̄ angeli eiusdē ordinis aliquo modo se excedant. videt̄ q angeli diuersoꝝ ordinū ⁊ hierarchiaꝝ adeo se excedāt q etiā habeāt i specie ⁊ genere diuersitatē. Alia positio ē q angeli oēs sunt eiusdē nature. tū' ꝓpter vnionē illi⁹ ciuitatis. tuꝫ ꝓpter vniuersi ꝑfectionē. Licet aūt vtraqꝫ haꝝ positionū habeat ꝓbabilitatē. qꝛ ꝑ scripturā nō inotescat nobis diuersitas opationū. Et videt̄ q illi q̄ aggressi sunt hanc materiā determinare (sicut dyonisi⁹) diuina inspiratiōe cognouerint ⁊ officiuꝫ ⁊ naturā. et ipi dicūt q oia q̄ sunt cā ordinū in oibus reꝑiant̄. licet magis excedenter in vno. videt̄ magis theologica ⁊ probabilis positio nisi occurrat manifesta autoritas in ꝯtrarium. q̄ omnes angeli sint eiusdem speciei. sicut ⁊ omnes homines. ⁊ quemadmodū in hominibus sunt gradus ⁊ ordines. ⁊ quo ad naturalia. ⁊ q̄ ad officia ꝯmissa siue dignitates. ⁊ q̄ ad gratuita. salua tamē vnitate speciei. sic intelligenduꝫ est in angelis. Unde ꝯcedēde sunt rōnes ad hāc ꝑtē inducte.

7 Ad illud qđ obi [illegible] manifestationē. dōm ꝙ de⁹ nō
manifestat bonitatē nisi saluo ordine sapientie ordi-
nantis mundum. et salua ꝓprietate nature. similiter
salua condecentia et perfectione ciuitatis superne.
Quoniam igitur creatura cōpletior in mūdo dat ei
consummationem. ideo vna est in specie. Rursus. qꝛ
supmū ꝛ optimū angeli (qđ est deiformis intellect⁹)
vn⁹ ē. nec hꝫ ꝯiunctionē cū inferiori. iō natura ange-
lica debꝫ eē vna. Rursus. qm̄ illa ciuitas dꝫ eē vnica
ꝛ pfecte restaurata. iō dꝫ eē vna. ꝛ he rōnes pñt assig
nⁱ suo mō circa hoīes. Si qs aūt vellet p hoc ondere
ꝙ hoīes ꝛ angeli eēnt vni⁹ spēi. dicem⁹ ꝙ angeli non
cōiungūt̃ hoīb⁹ vnitate nature. ſ obsequio bn̄ficētie. ꝛ
hō silr angelo. qꝛ ille istū adiuuat. iste illū repat. qđ n̄
eēt si essent eiusdē nature. ꝛ iō vtrūqꝫ ꝯuenit ciuitati
8 supne. Ad illud qđ obi de mag̃ ꝛ min⁹. dōm ꝙ in-
tēsio ꝛ remissio ſm ꝓprietates insepabiles nō variāt
spēm p se. ꝛ si aliqñ cōcomitēt̃ diuersitatē spēi in his
formis q̄ ꝯcernūt diuersaꝫ mixtionē elemētoꝝ. q̄ at-
tēdit̃ ſm q̄litates actiuas. sicut dī calidū in q̄rto gra
du differre a calido in ꝯ. simplr tamē loq̄ndo nō ha-
bet veritatē. qđ ptꝫ. qꝛ maior ē intēsio ꝛ grad⁹ in gra
tijs ꝛ p̄mijs ꝙ in naturalib⁹ ꝓprietatib⁹. ꝛ tñ nō diffe
rūt spē ſ solū accn̄te. nec valet si nō attēdit̃ i eodeꝫ. ḡ
nō ē cēntial. sīc nec de glīa. Ad illđ qđ obi p silē de
9 alijs viuētib⁹ ꝛ de lūiarib⁹ ptꝫ rñ° ꝙ nō ē silē. nec i re.
nec in rōne. In re nō. qꝛ illa habēt diuersas opatōes
spcificatas. nō sic angeli. In rōne nō. qꝛ illa sunt or-
dinata ad diuersas necessitates. angeli vō offēs ad
vnū principale. Rursus i vita ꝯtēplatiua vnitas. in
actiua multiformitas. ꝛ habitatō angeloꝝ est vnifor
mis. ꝛ p̄terea magis distāt ab vno ꝛ summo. ḡ ꝛc̄.

Questio. ij. b

Que sit distinctiōis ordinū principalis cā. vtrū. s. sit
a natura vel a gr̄a? Et ꝙ a natura vr̄ p illud qđ dicit
mgr̄ in lr̄a. Supiores sūt q̄ natura sūt mag̃ subtiles
ꝛ intelligētia ampli⁹ pspicaces. ḡ si ordo attēdit̃ ſm
sub ꝛ ſ. vr̄ ꝙ ordo angeloꝝ sit a natura. Itē ī dis.
iij. in exordio sue ꝯditiōis alij supiores. alij inferiores
dei sapia ꝯstituti sūt. ſ qđ hūerūt ab exordio sue ꝯdi-
tiōis ē eis naturale. ḡ distinctio ordinis ē in eis a na-
tura. Itē quecūqꝫ de⁹ facit a p̄maria ꝯditiōe. facit
in mō. spē. ꝛ ordine. ita ꝙ ista sūt naturalia vnicuiqꝫ.
ḡ nobilissimā creaturā. s. angelicā a principio sue cō-
ditōis debuit facere in pfecto mō. spē. ꝛ ordine. si ḡ h̄
est a natura qđ ē eis ab initio iditū. pꝫ ꝛc̄. Itē gr̄e
gratūfaciētis ē vnire ꝛ assilare. si ḡ qđ ē p̄ncipiū vniē
di nō est p̄ncipiū ordinis distinguēdi. vr̄ ꝙ distinctio
ordinū nō sit a gr̄a vel a natura. ḡ ꝛc̄. Contra hoc
obr̄ p diffinitionē ordis quā mgr̄ ponit in lr̄a. Ordo
est multitudo celestiū spiꝰuꝫ q̄ int̃ se aliq̄ munere gr̄e
sillant̃. ḡ vr̄ ꝙ absqꝫ mūere gr̄e in angelis nō sit ordo.
Itē supm⁹ oīm ordinū ē ordo seraphin. ſ ordo se-
raphin est ab eminētia dilectiōis ꝛ charitat̃. ḡ p̄us et
p̄cipuus ordo ē a gr̄a. si ḡ oēs alij ex illo pendēt. vī ꝙ
null⁹ ordo in angel̃ sit sine dono gr̄e. Itē throni di
cunt̃ sicut dicit Greg. qꝛ tāta diuinitat̃ gr̄a replēt̃ vt
in eis sedeat deus. si ḡ de⁹ nō dī sedere nec inhabita-
[illegible] nisi p grām gratūfaciētē. ḡ ordo thronoꝝ nō ē nisi
a gr̄a. ḡ pari rōne vr̄ de alijs. Itē deus nō p̄fert ho
minē hoī ꝓpter naturalia ſ ꝓpt̃ merita. ḡ [illegible] distinctio
ordinū est ſm diuinā acceptationē. nō est ſm natura
10 lia ſ ſm gratuita. R°. dō. ꝙ sicut pꝫ ex diffinitione
ordinis ſ posita. ordo et [illegible] a natura. ꝛ ē a gr̄a. sꝫ a na-
tura tanq̄ a preambula dispositiōe. a gr̄a tanq̄ a cō-
pletiua pfectione. h̄ dico de illis ordinibus ſm q̄s at
tēdit̃ distinctio hierarchiaꝝ in supmis spiritib⁹. sicut
manifeste apparet ex officio ꝛ actiōe ꝛ noiatiōe ipoꝝ
ordinū. int̃ q̄s p̄cipuus ordo est ordo seraphin. q̄ no-
minat̃ ab ardore dilectiōis. q̄ nō est in angelis ꝯsum
mata ꝛ pfecta nisi p grām. ꝛ iō ꝯcedo ꝙ ordinū prin-
cipalis distinctio nō pōt eē a natura. Ad illud ḡ qđ 11
obr̄ in ꝯriū de duplici auctē mḡri. ꝙ p naturā alij ali-
is sunt supiores. dō. ꝙ hoc nō ꝯcludit ꝙ ordines sint
a natura sicut a cā cōpletiua. qꝛ nō q̄libet supioritas
facit ordinē cōpletū. ſ ea solū in q̄ ꝯsistit rerū ordina
biliū cōplemētū q̄tū ad officiū ꝛ statū. Ad illđ qđ 12
obi ꝙ modus ꝛ spēs ꝛ ordo ē a natura. equocatō est
in ordine. ip̄e eīm loq̄t̃ ibi de ordine q̄ creatura [illegible] or-
dinata p ꝯpationē istī⁹ ad finē. ordo vō angeloꝝ attē
dit̃ ſm p̄cellētiā ipoꝝ ordinabiliū inter se. ꝛ h̄ cōple-
[illegible] nō est inter angelos natura ꝯsil̃es nisi p dona gra
tuita capacitatē nature cōplētia. Ad illud qđ obi 13
ꝙ gr̄a vnit. ḡ ordines nō distinguit siue pficit. dō. ꝙ
est loq̄ de gr̄a q̄tū ad habitū. ꝛ q̄tū ad vsuꝫ. ꝛ q̄tum
ad statū. Et [illegible] gr̄a gt̄ūfaciēs vniat ꝛ ꝯformet q̄tū ad
habitū. qꝛ oēs habit⁹ gt̄uiti sunt in oīb⁹. distinguit tñ
q̄tū ad vsum. ꝛ ordinat q̄tū ad statū. p eo ꝙ vsus di-
uersificāt̃ in diuersis. ꝛ stat⁹ vni⁹ in gr̄a est excellētior
statu alteri⁹. ꝛ h̄ ē qđ facit in hn̄tib⁹ cōsilem grām. or
dinē. ꝛ gdū. ꝛ h̄ mō eē in angelis intelligendū est.

Questio. iij. [illegible]

De ipis ordinib⁹ q̄tū ad dispōnē p̄ambulā. et cū hec
sit naturaliū capacitas ꝛ p̄cellētia. est qō vtꝝ ſm ma
iorē capacitatē naturaliū dent̃ a deo maiora dona g-
tuita? Et ꝙ sic vr̄ p illud qđ dī Mat. xxv. Dedit vni
cuiqꝫ ſm ꝓpriā virtutē. ꝯstās ē ꝙ loquit̃ ibi de dono
supaddito nature. ḡ si ſm v̄tutē nature dedit. vr̄ ꝙ hꝫ
meliora naturalia. sūt ꝛ maiora gratuita. Itē mḡr
ſ dis. iij. qui natura magis subtiles. ꝛ sapia plus pspi
caces creati sunt. hi maiorib⁹ gr̄e muneribus prediti
sūt. ꝛ hīpm dicit in lr̄a. ḡ vr̄ ꝙ maior gr̄a. det̃ ſm ma
iora naturalia. Itē ad h̄ vī eē rō materie disposite
ad formā ſm ꝙ digni⁹ ꝛ meli⁹ disponit̃. de⁹ nobiliorē
dat formā. ḡ cū naturalia sint sicut dispōnes q̄dā ad
gratuita. quanto quis hꝫ meliora naturalia. tāto de⁹
dabit ei maiora dona gratuita. Itē rō q̄re de⁹ non
dat hoī grām est. qꝛ hō nō accipit. ḡ cū ipse sit sp ꝓm-
ptus ꝛ pat⁹ dona sua liberalissime infundere. ꝛ libe-
ralitas eius sp excedat oēm capacitatē. vr̄ ꝙ de capa
citate nature nihil dimittat vacuuꝫ. qñ quis plene se
ꝯuertit ad deū. ꝛ si h̄. restat ꝙ qui maiora hꝫ natura-
lia. cū maioris gr̄e sit capax. maiorē etiā hēbit grām.
et h̄ vī sonare v̄bū platōis dicēt̃. ꝙ dedit vnicuiqꝫ be
atitudinē inquātū capax erat. Itē sicut gr̄a est di-
spō ad glīam. ita bona natura est dispō ad grām. sed
deus ei qui hꝫ ampliorē grām. āpliorē dat gloriā. ḡ ei
qui hꝫ meliora naturalia. dat maiora gratuita. Si tu
dicas ꝙ nō est silē. qꝛ gratia meret̃ glīam. nō sic natu
ra grām. Obijcit̃ tūc. qꝛ q̄liscūqꝫ sit cōpatio dispōnis
h̄ tñ verū est. qꝛ gloria pfecte cōplet naturā ita ꝙ nul
lus in ea remanet appetit⁹ incōplet⁹. si ḡ glīa implet
nature capacitatē. aut nā magis capax mag hēbit de
glīa. aut nō erit glīficata. si ḡ ſm maiorē capacitateꝫ
nature ē maioritas glīe. ꝛ q̄ntitas glīe r̄ndet q̄ntitati
gr̄e. ḡ ſm maiorē capacitatē nāliū attēdit̃ maioritas
gr̄e. Itē finis imponit nccītatē his q̄ sunt ad finē.
ſ natura facta est ꝓpter gloriā non econuerso. si ergo

deus presciens et predestinās facit aīam ad hoc q̄ eam
glorificet. tātā dabit ei naturaliū capacitatē. quātaꝫ
scit ei eē daturꝫ gloriā. aut ꝯ vltra tribuat̄. faciet ali
q̄d frustra. qd̄ si h̄ ē falsum. restat q̄ capacitas natu
re et q̄ntitas glīe secū cōmēsurant̄. ergo redit idē qd̄ pri⁹
Contra. Eccl. i. sm̄ datū suū p̄bet illā diligētib⁹ se.
ergo vr̄ q̄ distributio sapie et grē nō pēsat̄ ex pte suscipi
entis sed ex pte dei pferent̄. Itē possibile ē cū q̄ meli
ora hꝫ naturalia nihil hr̄e de gr̄a. et oi tpe vite sue ca
rere gr̄a. eū vero q̄ hꝫ minora nālia abundare in gr̄a. q̄
si h̄ verū est. ergo nō est dispēsatio grē sm̄ mēsurā natu
raliū. Itē de⁹ dat grām hoi sm̄ q̄ se p̄pat. ergo si hn̄s
minora naturalia. freq̄nter se meli⁹ p̄pat q̄ hn̄s ma
iora. ergo vr̄ q̄ maiora suscipiat dona ḡtuita q̄uis mio
ra hēat naturalia. Itē q̄ meliora hꝫ nālia frequēt̄
remanet in statu imp̄fectiōis. q̄ vero minora freq̄nt̄ as
sumit statū pfectōis siue religiōis. ergo si maior ē gr̄a in
pfectis. pꝫ etc. Itē gr̄a in nobis nullā potentiā ita
principaliter respicit sicut ar. li. sed li. ar. equalit̄ ē in oi
bus. ergo si maior ē i vno q̄ in alio. nō ē a nā sed magꝫ a di
stributiōe diuia. Itē distributio grē dei p̄cedit ex
interioribus pietatis et miscdie. sed miscdie est magis
cōpati ei q̄ magis miser ē ceteris pib⁹. et q̄ magis in
diget. si ergo q̄ habet minora nālia magꝫ indiget sustēta
ri a gr̄a q̄ q̄ hꝫ meliora. ergo vbi nulla merita vl̄ demeri
ta p̄cedūt. de⁹ ei q̄ minora hꝫ nālia dꝫ dare maiorem
grāꝫ. ergo distributio grē nō est p̄cise sm̄ maiorē capaci
14 tatē nature. sed sm̄ bn̄placitū pietatis diuie. R°. ad
p̄dictoꝝ intelligētiā ē nōndū q̄ grāꝫ dare sm̄ maio
rē capacitatē naturaliū p̄t intelligi dupl̄r. Aut ita q̄
h̄ qd̄ est sm̄ dicat efficaciā causalitat̄. et sic sm̄ oēs fal
sum est. q2 nālia nō sūt cā grē. Aut ita q̄ dicat dispōēꝫ
ꝯgruitat̄. et sic vbi nō ē obstaculū sm̄ oēs verū est. q2
nā hoīs de cōgruo disponit ad grāꝫ. Aut ita q̄ dicat
dispōnē nēcitat̄. et sic sm̄ cōeꝫ opinionē ē falsū et a do
ctorib⁹ reprobatū. Tn̄ sm̄ aliq̄ꝝ opinionē aliq̄n po
sitū ē tanq̄ꝫ verū. Rō aūt h⁹ positiōis fuit ista. Isti eī
ponebāt q̄ gr̄a nō erat aliud q̄ꝫ de⁹. et q̄ charitas nō
eēt aliud q̄ spūssctūs. et q̄ intētio grē vel charitat̄ nō
erat nisi sm̄ meliorē depurationē aīe et remissionē cō
cupie. q̄ obsistit ne aīa possit pfecte deo vniri. et iō cō
cupia oīno extincta. aīa tātū vnit̄ deo q̄ntū ei⁹ p̄t ele
uari nā. et tātā di hr̄e grāꝫ. et iō ponebāt q̄ aīa finalit̄
q̄ meliora hēbat nālia maiorē hr̄et grāꝫ. Sꝫ hui⁹ posi
tiōis fundamētū improbatū ē i p̄ li. di. xvii. et ampli⁹
improbabit̄. i. di. xxvi. Ipsa aūt positō ꝯ se improba
bilis est et ꝯ bonos mores eē vr̄. dū tātū tribuit ei qui
parū laborat. parū deo fuit. quātū ei q̄ magꝫ. imo pl⁹
si minora hēat naturalia et pseuerat in gr̄a. qd̄ oino
absurdū ē. et p rōnes p̄cedētes iprobatū. et iō ꝯcedēde
sūt rōes q̄ h̄ ōndūt. Vltima tn̄ rō nō cogit. q2 i distri
butiōe grāꝝ nec capacitas nature nec ei⁹ indigentia
principaliter pensat̄. sed diuine p̄destinatiōis dispō et
mēsura. sm̄ quā partit̄ deus mēsurā fidei. sicut dicit
15 apl̄s. sm̄ q̄ in sua p̄destinatiōe mēsus ē ei. Ad illd̄
ergo qd̄ obꝫ in ꝯtrū q̄ dedit vnicuiq̄ sꝫ ꝓpriā ꝟtutē. dd̄.
q̄ sm̄ dicit ibi solūmō cāꝫ disponētē de ꝯgruo. Et ite
rū. virtus ibi vocat̄ conat⁹ cordis q̄ nō solū dicit ca
pacitatē sed etiā actualē p̄pationē. et iō auctas illa non
16 cogit. Ad illud qd̄ obꝫ de aucte mḡri sil'r dd̄. q̄ ibi
dicit dispōnē de ꝯgruo. et magꝫ cōgruaꝫ dispōnē circa
angelos q̄ꝫ circa hoies. de q̄b⁹ loq̄t̄ mḡr. Boni eñ q̄
ad deū ꝯuersi sunt sm̄ hoc plus se p̄paruerunt. sm̄ q̄
meliora naturalia hūerūt. q2 quslibꝫ mouebat̄ i deuꝫ
sm̄ totū cordis conatū. cū nō haberēt retardationē.
nō sic aūt est in hoībus. et ideo illa auctas exponi de
bet. ampliari nō debꝫ. Ad illud qd̄ obꝫ q̄ materie 17
melius disposite imprimit deus nobiliorē formā. dd̄.
q̄ nō est simile. q2 materia disponit̄ ad formā natu
ralem dispositione que est necessitas. sed maior capaci
tas naturaliū nō disponit ad maiorē grām dispositi
one necessitatis sed solū congruitatis. et q2 dispositio
cōgruitatis multis modis pōt impediri. siue p oppo
situm. siue p maiorē cōgruitatem que potest ex aliq̄
accidente supuenire in alio. ideo illa ratio nō conclu
dit. Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ homo nō habet gratiā. 18
q2 nō accipit. dd̄m q̄ verum est. sed ex hoc nō seq̄t̄ q̄
iō habeat grāꝫ q2 accipit sicut dicit ansel. q2 in priua
tiuis et ꝯdictorie oppositis non tenet cōsequentia in
ipso sed ecōuerso. et ideo sicut nō conceditur q̄ maiorē
habeat grām q2 accipit. sic nō est concedendū q̄ ma
iorem habeat grām ex maiori capacitate. Ad illd̄ 19
quod obijcitur q̄ natura disponit ad grām. dd̄m si
cut dicebat̄ q̄ nō est simile. quia natura nō sic meret̄
gratiam. sicut gr̄a gloriam. Ad illud vero quod sb 20
iungit̄ q̄ gloria pficit totam capacitatem nature. di
cēdū q̄ sicut forma pficit capacitatē materie nō sim
pliciter. sed ꝓut exigit dispositio supinducta. sic glo
ria pficit naturam nō simpliciter. sed sm̄ q̄ exigebat
gratia q̄ prius li. ar. data erat. cum aūt sic pficit̄. suffi
cienter pfecta est. q2 rectitudo iusticie limitat appeti
tum nature vt nō vltra appetat q̄ gratia ꝓmeruit.
maxime cum plene sufficiat qd̄ deus sibi retribuit. 21
Ad illud qd̄ vltimo obijcit̄ q̄ capacitas nature or
dinat̄ ad gloriā finaliter. dd̄m q̄ sic ordinat̄ a deo vt
tn̄ presupponat̄ dispositio ex parte voluntatis natu
re. vnde sicut homo qui capax erat beatitudinis. pro
pter beatitudinē pfectus. p deordinationē voluntat̄
deputatur eternis supplicijs et pdit gloriaꝫ. sic homo
qui maioris beatitudinis capax erat. quia non ex to
tis viribus suis se disponit ad gratiā. minorē assequi
tur gloriam q̄ assequit̄ alius minoris capacitatis q̄
magis se disponit ad gratiam. Nec videt̄ q̄ aliquid
sit ibi frustra. q2 ex hoc ōndit deus quantū possit gra
tia sup naturam. veruntamē hoc in bonis angelis
habet instantiam. cum eñ ex totis virib⁹ se disposue
runt ad grām. sm̄ q̄ habuerunt meliora naturalia.
data sunt eis maiora gratuita.

Questio. iiii. b

De ordinū noiatiōe. sup qd̄ dicit grego. q̄ vnusq̄sq̄
ordo ab eo denoiat̄ qd̄ pleni⁹ accepit in munē. Obi
aūt ꝯ h̄. q2 qd̄ nō ꝯtingit cogñscere nō ꝯtingit noiare.
sed angelici spūs sūt nobis ignoti. ergo sunt innoiabiles.
Si tu dicas q̄ ipsi se nobis notificant dū reuelāt. tūc
ex hoc sequit̄ q̄ vno solo noie debeāt noiari. sic enim
noiam⁹ sicut cognoscimus. ergo si p reuelationē cogno
scimus. oēs debem⁹ nominare et dicere reuelatores.
ergo nō est ibi ponere noim distinctiones. Item a di
gniori debet fieri denominatio. sed charitas ē excellen
tissimū donū qd̄ ē in angel. ergo oēs dn̄t denoiari a cha
ritate. ergo oēs debēt dici seraphin. Et iterū. oia sūt oibus
cōia. sicut dicit Greg. et mḡr in lr̄a. sed denoiatō angeli
coꝝ ordinū fit a donis ḡtuit̄. ergo oia noia coꝝ debēt eē
cōia queadmodu et dona. Item si vnusq̄sq̄ ordo
denoiatur ab eo qd̄ plenius accepit in munere. et sup̄
mus ordo oia dona gratiarū plenius accepit q̄ ordi
nes inferiores. ergo dꝫ denoiari ab oibus donis. ergo hēbit
nomia oim ordinū sicut dona. Item si dicit̄ ordo

denoiari ab eo qd pleni⁹ accepit in munere. aut excel
sus plenitudinis notat respectu alioꝝ ordinū. aut re
spectu alioꝝ donoꝝ. Si respectu alioꝝ ordinū. cū or
do inferior in nullo dono aliquē supiorum ordinum
excellat. a nullo debet denominari. Si vo dicitur re
spectu alioꝝ donoꝝ. tūc aut dona angeloꝝ erūt ineq̄
lia. aut a nullo fiet denoiatio. sed dona graꝝ in eodē
sunt eq̄lia sicut infra patebit in tercio. g̃ a nullo do
noꝝ pōt denoiari inferior ordo. Itē in imaginatō
ne reformata. dilectio adeq̄t cognitiōi. g̃ si ordo che
rubin denoiat a plenitudine scie. erit in eo silr ple
nitudo dilectiōis gratuite. g̃ nomen cherubin ⁊ sera
phin eidē ordini angeloꝝ dꝫ attribui ⁊ nō aliis. It
cū ordo cherubin denoiat a plenitudine scie. aut de
nominat a plenitudine scie aut respectu iferioꝝ. aut
respectu supioꝝ. Nō respectu inferioꝝ. qꝛ talis i eis
nō est nobilissima cognitio. Denoiat g̃ a cognitione
respectu supiorū. s; h̄ cognitō ē sapia. g̃ denoiat a ple
nitudine sapie. s; sapia est excellētissimū oim donorū.
g̃ cherubin denoiat ab excellentissimo dono. g̃ vr̄ q̄
sit ordo supmus. vel q̄ dignior ordo nō denoiet a di
gniori noie. Itē cū angeli hēant q̄dā noia q̄ sīt eis
ꝓpria. quedā q̄ sunt coia. quedā q̄ sunt ꝓpria ⁊ pōt eē
coia. q̄rit q̄ sit istoꝝ noim rō ⁊ ꝺrītia. Rº. ad horū
22 intelligētiā est notādū q̄ angeli denoiari pōt p ea q̄
sīt eis nālia. noiari etiā pōt p ea q̄ sūt eis gratuita. no
minari etiā pōt p alia q̄ q̄dāmō sunt eis naturalia. q̄
dā mō gratuita. Si denoiant p ea q̄ sunt eis natura
lia. cū coꝝ natura nō innotescat nobis in singulari s;
in cōi. sic habēt noiari noibus cōibus sumptis a nā ⁊
forma cōi. ⁊ hoc dupliciter. vel a cōi remoto ⁊ sic di
cunt celestes eēntie. vel a cōi ꝓpinq̄ ⁊ sic dicunt cele
stes spūs. S; aūt denoient s̄m dona gratuita. sic qꝛ in
ipis differēt habēt statū ⁊ gradū. ⁊ ita distinctionē.
sic p illā hūt ordies noiari noib⁹ ꝓpriis. ꝓpriis inquā
siue respectu demonū. siue respectu alioꝝ ordinū. si
cut dicunt seraphin et throni. Si aūt fiat denoiatio
ab his q̄ pōt esse naturalia vno mō accipiēdo. ⁊ alio
modo accipiēdo gratuita. sic coia pōt eē vt coia ⁊ ꝓ
pria. noia inquā cōmunia bonis ⁊ malis. ⁊ ꝓpria bo
nis. sicut principat⁹ ⁊ ptātes. q̄ si dicant a nāli ꝓprie
tate cōueniūt demonib⁹. si vō a dono gratuito. cōueni
unt spiritib⁹ sanctis. vel cōia oib⁹ ordinib⁹. ꝓpria vo
aliquibus. sicut angeli ⁊ virtutes. Si eñ dicant a na
turalib⁹ donis. vtpote a limpitudine scie ⁊ formatio
ne psone. sic qꝛ hec duo sunt in oibus. oēs pōt dici an
geli. s. habiles ad reuelādū. oēs etiā virtutes. i. for
tes ad opandū. Si aūt dicant a dono grē s̄m q̄ sunt
ad h̄ officia spālit deputati. s. ad misteria reuelāda
⁊ miracula facienda. sic sunt q̄rūdā ordinū noia pro
pria. Ex his igit colligit q̄ denoiatio angeloꝝ q̄
tū ad noia ꝓpria. singulis ordinib⁹ sumpta est a donis
graꝝ s̄m diuersos status ⁊ gradus. in quib⁹ distin
guunt ⁊ ordinant sicut p̄dictū est. In mō aūt accipi
23 endi nomina ista tria sunt notanda. Primū quidem
q̄ vnum donū dignius est altero. sic charitas dicit es
se donū excellēs inter alia. Scdm vo est q̄ ordo supi
or in oibus donis excellit inferiores. Terciū vo ē q̄
denominatō debet fieri a digniori. Scdm hoc igit cū
ix. sint stat⁹ in quib⁹ ordines angelici habeāt dispoui
s̄m differentē gratuitoꝝ p̄cellētiā. ordo supmus ven
dicat sibi nomen a dignissimo dono ⁊ statu mag̃ ac
cedēte ad sūmū. ⁊ h̄ ē plenitudo scie. ⁊ sic de aliis de
scēdēdo vsq; ad infimū. Vn̄ in denoiatiōe ꝯsiderat
duplex excessus. ⁊ doni ad donū. ⁊ ordinis ad ordinē.
⁊ istud vult dicē greg. q̄ vnusq̄sq; ordo ei⁹ rei censet
noie. quā pleni⁹ accepit in munē. pleni⁹ inquā respcū
inferioꝝ. nisi donū illud sit tante dignitatis ⁊ excellē
tie q̄ ab eo debeat denoiari aliq̄s ordinū supiorꝫ. si
cut pꝫ. qꝛ ordo cherubin plenius accepit charitatē q̄
aliq̄s inferioꝝ ordinū. ab ipa tn̄ nō denoiat. qꝛ cū sit
donū p̄cellētissimū. excellentissimo ordini appropiat
His visis facile ē r̄ndē ad oba. Ad illd. n. qd obi 24
q̄ nō sint noti. dcm̄ q̄ verū est de cognitōe q̄ ē p acq
sitionē. s; nō de cognitiōe q̄ ē p reuelationē. q̄lr cog
uit beat⁹ paulus ⁊ be. ioh. euāgelista. ⁊ iō ipi potuert
denoiare ⁊ alios erudire. sicut paul⁹ erudiuit dyoni.
Dim tn̄ angeloꝝ noia sumpta sunt de sacra scptura.
sicut seraphin de Isa. vi. cherubin de ps. ⁊ de aliis lo
cis scripture. throni. de dan. vii. dnationes. ptātes. v
tutes. ex diuersis locis eplaꝝ pauli. Angeli ⁊ archā
geli tā ex no. q̄ ex veteris testi diuersis locis. Qm̄ igi
tur sacra scptura fuit diuinit⁹ inspirata nō hūanitus
adinuēta. impositō noim angeloꝝ poti⁹ fuit ex dei re
uelatiōe q̄ ex hūana inuestigatiōe. Ad illd qd obi 25
q̄ denoiatio dꝫ fieri a digniori. dd. q̄ nō solū est atten
dendū q̄ denoiatio rei fiat a digniori. s; etiā q̄ nomē
qd plurib⁹ ꝯuenit attribuat digniori. ⁊ iō q̄uis oēs
ordines a dono charitat ⁊ ardoris denoiari possent.
qꝛ tn̄ donū illud in supmo ordie p̄cellit. sol⁹ ille ordo
ab eo dꝫ denoiari. Ad illd qd obi q̄ oia dona oib⁹ 26
sunt cōia. dd. q̄ sicut s̄ tactū fuit. ⁊ si sit in donis cōi
tas q̄tū ad hītū. est tn̄ distinctō. q̄tū ad statū. Deno
minatio aūt nō solū respicit hītū act⁹. s; etiā p̄cellētiā
stat⁹. Ad illd qd obi q̄ ordo dꝫ denoiari ab eo mu 27
nere qd pleni⁹ accepit. dd. q̄ h̄ nō ē intelligēdū de oi
eo qd pleni⁹ accepit. s; de eo qd pleni⁹ accepit et est in
ipo dignissimū. ⁊ maxime si ille sit ordo dignissim⁹. ⁊
si ordo sit imediate sequēs illuꝫ dꝫ denoiari ab eo qd
imediate seq̄t p̄cellētissimū donū. ⁊ sic ꝯnt descēdēdo
vsq; ad infimū. ⁊ sic pꝫ rn̄º ad h̄ ⁊ ad seq̄ns. qm̄ sup
mus a supmo debuit denoiari. qꝛ illud dignissimū est
⁊ plenissime accepit. Infim⁹ ab infimo dono. qꝛ cum
i oib⁹ excedat ab aliis. nomē sumptū a dono vltimo
sibi dꝫ relinq̄. nō qꝛ illud pleni⁹ aliis possideret. s; q̄a
alii denoiati sunt ab eo qd pleni⁹ possidebāt. ex h̄ ꝯse
quent factū ē vt infim⁹ ordo denoiaret ab infimo do
no. Et si obi q̄ vnū donū nō ē excellenti⁹ altero. qꝛ do
na sunt eq̄lia. dd. q̄ ⁊ si sint eq̄lia intēsiue. nihilomin⁹
est tn̄ in eis ꝓrogatiua alicui⁹ excellētie. sicut charitas
ab aplō dr̄ maior eē fide ⁊ spe. Ad illd qd obi vbi 28
maior est cognitō maior est dilectio. dd. q̄ verū ē ad
min⁹ in gloria. Vn̄ sicut in seraphin ē maior plenitu
do dilectiōis. ē amplior plenitudo cognitiōis. nec che
rubin dicunt. qꝛ sit in eis amplior plenitudo cogniti
onis simplr s; respectu iferioꝝ ordinū. Ad illd qd 29
obi q̄ donū sapie ē excellētissimū. dd. q̄ sapia s̄m q̄ ē
donū excellētissimū est dicta a sapore nō a sape. ⁊ ita i
cludit charitatē. s; sapia sine scia a q̄ denoiat cherubi
noiat cognitionē dei. q̄ ⁊ si sit nobilissima cognitio ⁊
ordinata ad affectionē. ⁊ ideo possit dici sapia. nō tn̄ est
ita nobilis vt dilectio a q̄ ē sapor. ⁊ iō nulla rōe in no
mine sapiētie fit equocatio. Ad illud qd vltimo q̄
rit iam pꝫ responsio ex predictis.

Questio. v. e

De ordinū repatiōe. ⁊ q̄r vtꝝ ad singlos ordies an
geloꝝ fiat assūptio saluādoꝝ. Et q̄ sic vr̄. Quia sup
illd ps. Cōstitues eos pncipes sup oēm ter. dicit glo.

Elegit paupes vt exaltaret ad ordines celi q̄ fiūt ex
hominibus ⁊ angelis. Itē sup illud Josue.j. om-
nem locū quē calcauerit pes vester ⁊c. dicit glo. Si
dyabolū vincere potuero.si meruero vt deus ꝯterat
eum sub pedibus meis.cōsequenter locū eius in celo
habebo.ḡ dyabolus fuit de excellentissimo ordine.
sicut supra mōstratū fuit di.vj. videt̄ ꝙ homo possit
ascēdere ad supremū ordinē angelorū. Itez ruina
angelorū restaurāda ē.aut supna ciuitas remanebit
impfecta.sed nō restaurat̄ ex angelis.qꝛ casus ange-
lorū est irrepabilis.ḡ restaurabit̄ ex hominibus bo-
nis. Item distinctio ordinū principaliter venit ex
donis gratiarū.sed in via videmꝰ ꝙ aliqui assimilant̄
seraphin vsu gratie.aliq̄ cherubin.⁊ sic de alijs. ergo
si deus retribuit vnicuiq; ſm ꝙ meruit. videt̄ ꝙ ad
diuersos ordines angelorū homines debeant assumi.
⁊ ex eis angelorū ordines restaurari. Cōtra.maior
est vnitas in supna hierlm q̄ in ecclesia militante.sz
nunc in via ordo hoim nō admittit intra sui vnitatē
diuersum in natura.ḡ videt̄ cum homo differat spe-
cie ab angelo.ꝙ ex angelis ⁊ hominibꝰ nō debz fieri
vnus ordo. Itē sicut ordo notat quandā differentiaz
inter eos q̄ sunt ordinū diuersorū.sic ponit ꝯueniēti-
am inter eos q̄ sunt eiusdem ordinis.qd̄ patet ex ipa
diffinitiōe ordinis. sed plus differt hō ab angelo. q̄
differat ordo infimus a supremo.si ergo angelus su-
perioris ordinis ⁊ infimi nō possunt in eodē ordine
collocari.multo minus de hoibꝰ ⁊ angelis idez ordo
integrari. Itē corpus nunq̄ sublimat̄ ad dignita
tem spūs.ḡ nūq̄ debet ibidem collocari corpus hūa-
nū vbi collocat̄ spūs angelicus.cum sp sit minus di-
gnū quantūcunq; gloriosum.si ḡ qui ꝯueniunt in or
dine ꝯueniunt in sediū collocatiōe.vr̄ ex hominibus
et angelis eūdē ordinem ꝯstare nō posse. Itē an
gelus in naturali capacitate excellit aiam.sed gratia
data est angelis ſm sue nature capacitatē sicut s̄ di-
ctum fuit ⁊ mgr̄ dicit in lr̄a.ḡ cum nō possit dari gra
tia aiabus supra suā capacitatē.nunq̄ pn̄t aie ⁊ an-
geli in gratuitis adequari.ḡ nec ex eis idē ordo cōsti-
50 tui. Rn̄.ad p̄dictorū intelligentiā est notandū ꝙ si
cut p̄dictū fuit pfectionē ordinis duo ꝯcurrūt.scz
natura ⁊ gratia. Natura tanq̄ fundamētū ⁊ dispo-
51 sitiō.gratia vero vt complemētū ⁊ cōsummatio. Et qa
aliquid tunc dicit̄ esse ſm qd̄ qn̄ est in sola dispositio
ne.tunc esse simpliciter qn̄ est in sua pfectiōe.cum de
mones ⁊ angeli in naturalibꝰ cōicant.dicit̄ aliqn̄ de-
mones fuisse de diuersis ordinibꝰ angelorū q̄uis nū-
q̄ plene fuerint in aliquo ordine.vnde hoc intelligit̄
ſm quid nō simpliciter. Quia vero hoies pn̄t ad emi-
nentiā gr. ie ⁊ glorie in qua sunt angeli eleuari. pōt
ex hoibus ⁊ angelis idem ordo cōstitui.qꝛ q̄uis non
ꝯueniant in natura.assilant̄ tn̄ ⁊ equant̄ in hac gra-
tia.⁊ p hunc modū repat̄ angelorū ruina. Et si tu ob-
ijcias ꝙ nō pōt eē ꝯformitas in pfectiōe vbi nō ē emi
nentia in pambula dispōne.dō. ꝙ hoc nō hz locuz
in ꝓposito.qꝛ illud verū est in dispōne necessitatis.non
aūt in dispōne soliꝰ ꝯgruitatis. Cōcedēdū est ḡ ꝙ si-
cut de singulis ordinibꝰ aliq̄ ceciderunt.sic ⁊ angelici
ordines boies restaurant̄.sicut p̄me rōes ostēdūt.
52 Ad illud qd̄ obi in ꝯriū ꝙ ad vnitatē ecclasticā nō
admittit hō rē alteriꝰ speī.dō.ꝙ nō est sile. qꝛ nullū
aial inuenire pōt hō sibi sile in ꝯformitate rōnis. hō
aūt ⁊ angelꝰ in pticipatiōe coicant rōnis.⁊ q̄d plꝰ est
in deiformitate glorie.⁊ iō nō pn̄t in eandē societatē
⁊ eiusdē societatis ordinē ꝯuenire.cum maior sit vni-
tas voluntatū q̄ facierū.⁊ plus facit ad vnitatē pacis
⁊ societatis ⁊ ordinis ꝯseruandā. Ad illud qd̄ obi 33
ꝙ plus differt hō ab angelo ⁊c.dōm.ꝙ verū ē de dif-
formitate q̄ opponit̄ vnitati nature. s nō ē verū de
difformitate q̄ opponit̄ vnitati gr̄e in statu ⁊ digni-
tate.vnitas aūt ordinis plus respicit hanc q̄ p̄cedē-
tē.et iō illud nō valet. Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ cor- 34
pus nō sublimat̄ ad dignitatē spūs. dō.ꝙ verū est.
tn̄ ex hoc nō seq̄tur ꝙ nō debeat locari cū angelis.Si
cut eīn in statu vie ⁊ meriti aia seq̄t̄ locū corpis.⁊ in
terra habitat cum sit nata esse sursum.sic ecōtra i sta
tu patrie ⁊ p̄mij corpus sequit̄ locū spūs.⁊ ibidē est
vbi natus est ipe spūs.nō ꝓpter se.s ꝓpter cū cui con
iungit̄.⁊ iō in eisdē sedibꝰ locat̄ cū angelicis spiritibꝰ
ad q̄rū dignitatē grām ē hūanꝰ spūs sublimatꝰ 35
Ad illud qd̄ obi ꝙ angelꝰ hz capacitatē maiorē q̄
aia.dō.ꝙ rō illa calūniabilis est.⁊ q̄tū ad maiorē.⁊
q̄tū ad assumptionē. Quis eīn angelꝰ excedat aiam
in naturalibꝰ ſm ꝯparationē creature ad creaturā.tn̄
ſm cōparatōnē ad trinitatē sūmā cuiꝰ ē imago int̄ an-
gelū ⁊ aiaz nō oportet eē p̄cellētiā.cū magꝰ videamꝰ
hūanā naturā exaltatā q̄ angelicā. Tū grāz vnio-
nis in xp̄o. Tū etiā p grām ꝯphēsiōis in vgine btā.
Sz esto ꝙ si adhuc ista ꝓpō hret vitatē.adhuc rema-
neret in assumptiōe dubietas. Cū eīn dr̄ ꝙ angeli su-
sceperūt grām ſm capacitatē naturaliū. nō ē intelli-
gēdū p̄cise ita ꝙ tātā susceperint ꝙ plꝰ nō potuerunt
cape.qꝛ nō defacili possz pbari. nec auctē.nec rōe.
s ita intelligit̄ ꝙ naliā meliora hn̄tibꝰ.plꝰ datū est de
gr̄a.q̄ hn̄tibꝰ minora.q̄uis isti ⁊ illi plꝰ possent acape
Et ex h nō vr̄ ꝙ aia hūana nō possit ad eq̄litatē cum
angelis ascēdere.imo absq; dubio ꝯcedēdū est posse.
cū in xp̄o ⁊ btā virgine videamꝰ p̄cellere.

Questio.xj. f

De ordinibus angelorū q̄tū ad plationis euacuati-
onē:⁊ ē qō vtrū platō q̄ ē i ordine respectu ordis eua
cuet̄ pꝰ iudiciū. Et ꝙ sic vr̄.j.Corī.xv. Cū euacuabit
oēm principatū ⁊ virtutē.ḡ in die iudicij p̄ncipatꝰ ⁊
ptātes ⁊ virtutes euacuabūt̄. Itē s.di.vj.et sicut
iter bonos q̄diu durat mūdꝰ angeli angelꝰ. demōes de
monibꝰ.hoies hoibꝰ p̄sunt.s i futuro euacuabit̄ oīs
platio. Itē noīa ordinū accipiūt̄ penes officia mi-
nistrādi vt in pluribꝰ.maxime in his q̄ subijciunt̄.ḡ
cū cessabit misteriū.cessabit subiectio.ergo ⁊ cessabit
prelatio. Itē platio ordis ad ordinē ē ſm actū illu
minādi.⁊ purgādi.⁊ pficiēdi.s pꝰ iudiciū erit statꝰ in
cōpletiōe scie ⁊ gr̄e.ḡ nō erit vltra illūinatō.purgatō.
⁊ pfectio.igit̄ nec aliq̄ in ordinibꝰ platō. Ad oppo
situ. Precellētia ordis ad ordinē ē ſm maioritatē ⁊
minoritatē gr̄e.ḡ si quantitas gr̄e in angelicꝭ spiriti-
bꝰ nō mutat̄.p̄cellētia ordis ad ordinē nō tollit̄ nec
euacuat̄. Itē angeli statim vt ꝯfirmati sunt.beati
effecti sunt beatitudine pfecta.ḡ nihil remāsit in eis
qd̄ eēt ex pte.⁊ platio ordis ad ordinē fuit in eis.ḡ nō
fuit ex pte.s nihil euacuat̄ nisi qd̄ ex pte ē.ḡ ⁊c. It
pulcritudo cōsistit in ordie.et ordo in p̄cellētia vniꝰ
ad alterū.⁊ p̄cellētia ponit plationē ordinis ad ordi-
nē.ḡ si ab angelicis spiritibꝰ tollit̄ platō.tollit̄ ⁊ pul-
critudo. Itē sicut sūmꝰ ordo denoiat̄ ab eo qd̄ ē
sibi inseꝑabile.sic ⁊ mediꝫ ⁊ infimi.s seraphin nunq̄
desinit eē seraphi.ḡ nec p̄ncipatꝰ desinit eē p̄ncipatꝰ.
ḡ nūq̄ desinet p̄ncipari.ḡ nō cessabit ibi plationis or-
do. Rn̄.ad p̄dictorū intelligentiā ē notādū ꝙ tripli 36

ur aliqd dicat̄ pferri alteri. Aut p modū excedentis
solū. sicut pfert̄ aurū argento. Aut p modū exceden
tis ⁊ influentis. sicut pfertur celestis natura elemto.
Aut p modū impantis. sicut pfertur dn̄s ministro.
57 Ad rōem autē pfecte plationis ista tria cōcurrūt. vt
qui pfert̄ nat⁹ sit eū cui pfert̄ excedere. ⁊ in ipm aliq
mō influere. ⁊ eidē pcipere. hoc nō est nūc in platōe
q attendit̄ int̄ ordinē ⁊ ordinē in hierarchijs angeli
cis. ⁊ etiā in hierarchia ecclesiastica. In angelis eñ
ordo q ordini pfert̄ in naturalib⁹ ⁊ gratuitis. etiam
qdāmō influit purgādo. illuminādo. ⁊ pficiendo. et
etiā ministeria cōplenda iniūgit. Cū g qrit̄ vtrū ces-
set platio ordinis ad ordinē. dōm q si intelligat̄ de
platione qtū ad pmā pditionē. scȝ rōe excessus. nō
euacuabit̄ s manebit. qꝛ ordo excedit ordinē tā i gra
tuitis q in naturalib⁹. ita post iudiciū sicut ⁊ nunc.
Si aūt intelligat̄ rōne duoꝝ sequentiū scȝ rōne psi-
dentie in influēdo ⁊ in opando sic cessabit ⁊ euacua
bitur. qꝛ illuminatio quā dr̄ recipe angelus ab ange
lo. ⁊ imperiū. si qd ē ibi. attendit̄ p ppationē ad nos
qbus ministrāt. nō p ppationē ad deū in q qescant.
⁊ btitudinis cōpletōe pfecte illuminant̄. ⁊ sm viam
hāc pcedunt rōnes ⁊ auctes ondentes q post iudi-
cium cessabit platio ordinis ad ordinē. Sic eñ dicit
mgr̄ ⁊ apl's. q deus euacuabit plationē euacuando
ptātē ⁊ pncipatū. dū eñ tollet̄ ministeriū. tollet̄ sub
58 iectio ⁊ imperiū. Ad illud g qd obī q platio ordi
nis ad ordinē attendit̄ in pcellētia naturaliū ⁊ gra-
tuitoꝝ. dōm q hec nō ē tota cā. vñ si ex hoc arguat.
59 ab insufficienti arguit. Ad illud qd obī q angeli
bti beatificati sunt pfecte. dōm q licet ex pte virtut⁹
cōtēplatiue perfectā sint btitudinē assecuti. ⁊ ex illa
parte nihil sit in eis ex parte. sunt tñ adhuc viatores
rōne ministerij. nā qtū ad illā vim vt supra dictum
fuit. sunt in statu merendi. ⁊ iō adhuc aliqd hñt qd
40 euacuabit̄ post diē iudicij. Ad illud qd obī q pul
critudo psistit in ordine. dōm q veꝝ est. nā sicut ab
angel' nō tollet̄ pulcritudo. ita etiā nec tollet̄ ordo.
s ex hoc nō sequit̄ q nō tollat̄ platio. quia platio nō
tm̄mō includit in se pcellentiā. s etiam psidentiā. q
plus respicit indigentiā vie. q pulcritudinē ⁊ perfe-
fectionē patrie. ⁊ iō cū tollit̄ platio. pulcritudo non
41 minuit̄. Ad illud qd obī q ita ē insepabile ab or-
dine angeloꝝ qd ē esse pncipatū. sicut esse seraphin.
dōm q pncipatus sm q noiat ordinē nō dicit psi
dentiā actualē. s donū grē vel datū sm q angel⁹ na
tus ē alijs psidere. ⁊ hoc manē pōt ablata actuali p-
latione. ⁊ iō nō sequit̄ desinit pncipari. g desinit esse
pncipat⁹. qꝛ pncipat⁹ nō dicit actū. s hītū vel statū.

Questio. vij. g

De illis ordinib⁹ angeloꝝ qtū ad numeꝝ. et querit̄
vtrū sit stat⁹ in nouenario. an ptendat̄ numer⁹ vsqȝ
ad denariū. Et q sic videt̄. sicut hī Luce. xv. in para
bola de dragma. hoc intelligit̄ p dragmā decimā. sed
nō dr̄ dragma decima nisi respectu nouenarij q est in
angelis. g si. x. dragma reinuēta ē. videt̄ q. ix. ordini-
bus decim⁹ ordo adiūctus ē. Itē si angelus nūq
peccasset. hō fact⁹ esset ⁊ ad btitudinē pueniret. sed
nō assumeret̄ ad restaurādos angeloꝝ ordines. g si
nō careret ordine. in aliq ordine poneret̄. sed siue in
vno siue in plurib⁹. nouē ordinib⁹ adijceret̄ ordo vl
terius. si g ciuitas hierl'm per xpm pfecte restaurata
est. videt̄ q non sit status ordinū in nouenario. imo
q eis adijciat̄ saltē decim⁹ ordo. Itē pterea. ppor
tio reperit̄ in numeris. et quia oīa pducta sunt sm
debitā pportionē. oīa dicunt̄ esse pducta sm rōnes
nūerales tā ab Aug. q a Boetio. si g ciuitas supne
hierl'm est ciuitas pfectissima ⁊ optime pportiona-
ta. videt̄ q numer⁹ ordinū ⁊ graduuȝ eius nō stabit
citra eū numeꝝ in q est pfectio ⁊ status. s hic nō est
nouenarius s denarius. g videt̄ q saltē vsqȝ ad de-
nariū ptendat̄. Itē beatissima virgo Maria in
patria n̄ erit pter ordinē. cū g sit supra oēs ordines.
per se pstituet ordinē. g videt̄ q sint ibi plures q no
uem ordines. Ad oppositū arguit̄ sic. Dis ordo
reducit̄ ad aliquā hierarchiā. s nō sunt nisi tres hie
rarchie. sicut pȝ ex sufficiētia pus assignata. supma.
media ⁊ infima. ⁊ qlibet eaꝝ sufficient̄ cōplect̄ tripli
ci ordine. g nō videt̄ q debeāt esse plures. Itē tri
nitas manifestat̄ in oībus creaturis sm plus ⁊ mi-
nus. maxie autē manifestari debet in btis. s numer⁹
maxime expssiuus trinitatis ē ille qui cōsistit in tri-
nitate super se reflexa. sicut sunt tres trini. g videt̄ q
in tali numero ordines beatoꝝ habeāt a summa tri
nitate institui. Itē distinctio ordinū est sm dona
graꝝ. sed nullū donū grē est in oībus qd nō sit in an
gelis. g nullū ordinē pstituent homies pter ordines
angeloꝝ. sed illi nō sunt nisi nouē. g non videt̄ q sit
ponē numerū maiorē. Itē si ponit̄ ordo hoim p
se pter assignatos ordines angeloꝝ. cuȝ in oī ordine
angeloꝝ sunt de hoībus. tūc homies distinguēt̄ sm
nouē gradus. g videt̄ q pfectioris numeri sit ordo
in hoībus q in btis spiritib⁹. qd nō videt̄. cū ipi per
naturā sint deo primiores ⁊ filiores. ac hoc cōsti-
tui debeāt in ordinis ⁊ numeri nobilissima pfectōe.
Rº. dōm ad hoc q qꝛ rōnes pdicte solū sunt con- 42
gruitatis. et auctes sup hoc nō inueniunt̄ expsse. q
super hoc sunt opiniones varie. Quidā nāqȝ dicere
voluerūt q oēs hoies assumerent̄ ad angeloꝝ ordi-
nes. nec essent in illa supna hierl'm nisi ordines no-
uem. ⁊ sic cōpetebat vt esset expressa cōfiguratio ad
supmūdanā hierarchiā q in trinitate psistit. ⁊ si an-
geli stetissent. ad ordines coꝝ assūpti eēnt sicut nūc
assumunt̄. In h tñ differt. q tūc illa assūptio eēt ho
minū btificatio solū. nūc aūt ē hoim btificatio. ⁊ rui
ne angeloꝝ p qndā eqnalētiā repatio. Nec obstāt
rōes ad h inducte. qꝛ solū pgruitatis sunt. Nec illd
qd obī de btā vgine. qꝛ sicut puilegiū spāle nō est re
ducendū ad legē cōem. sic singularis pogatiua q ē
in btā vgine nō ē numerāda cū ordinū distinctōe q
est sm legē cōem. Et ista opinio satis pbabil' eē vi-
detur. Uerūtñ qꝛ text⁹ euāgelic⁹ h sonare videt̄. dū
hoiem decimā dragmā vocat. ⁊ Ansbel. h videt̄ in-
nuere in li. de casu dyaboli. videt̄ alijs magis esse p
babile q hoies p se cōstituāt cōiter vnū ordinē quē
vocāt decimū respectu nouē ordinū angeloꝝ. Non
eñ decet vt dicūt q hoies assumant̄ ad ordines an-
geloꝝ nisi illi q in hac vita ei siles extiterūt. Hi autē
sunt vgines q nec nubunt̄ nec nubēt. iō sole virgi-
nes ad ordines angeloꝝ debēt assumi. ⁊ ex eis soluȝ
ruina angelica restaurari p eo q angel' multū ē co-
gnata vginitas. Sȝ positio nō videt̄ eē pueniēs.
tū qꝛ p decimā dragmā nō solūmō corrupti. sed etiā
virgines hoies intelligunt̄. tum etiā. qꝛ multi carne
corrupti mltis virginib⁹ pferunt̄. vt btā maria ma-
gdalena ⁊ petrus apl's. mltis alijs virginib⁹ mascul'
⁊ femis absqȝ dubio sunt supiores. Et iō tercia posi-
tio est adhuc q d ordines angeloꝝ addet̄ ordo deci-

mus ex his q̄ in vita ista nō puenerūt ad tantā meri
toꝝ excellentiā vt exaltent̄ ad ordines angeloꝝ.sed
meritis xp̄i saluati.decimū tenēt gradū.sicut ꝓ coꝝ
salute sol iusticie xp̄s p.x.gradus descēdit. qd̄ signa
tū fuit i facto miraculo ezechie.iiij.Reg͡ū.xx.Et ista
positio videt̄ eē satis ꝓbabil.tū ꝓpter imꝑfectionē
meritoꝝ quā hn̄t multi in via.tū ꝓpter ꝑfectionem
electoꝝ q̄tū ad numeꝝ q̄ erit in hierl'm sup̄na.Per
fectio autē maxia in denario cōsistit sicut.j.dicet̄ qn̄
aget̄ de decalogo vel de decimatōe.τ iō positionē istā
possum⁹ sustinere.qꝛ cā ꝓbabilē reddit decimatōis
signatio.τ decime dragme inuētio.τ solis p.x.grad⁹
43 descēsio.τ ipius denarij ꝑfectio. Ad illud ꝗ qd̄ obi
q̄ qlibet ordo ē in aliq̄ hierarchia.dicēdū ē q̄ sicut pre
ter angelicā hierarchiā ē nūc ponē hierarchiā eccle
siasticā.sic ꝓter illas angelicas hierarchias erit intel
ligere i decimo saluari ꝗdu sil' rōem ordinis τ hierar
chie.hierarchie inq̄ ꝑ ꝯpationē ipoꝝ adiuicē.qꝛ nō
hēbūt oīmodā eq̄litatē.ꝗ ordis ꝑ ꝯpationē ad ordi
44 nes supiores. Ad illud ꝗ qd̄ obi de expssa repn̄ta
tione summe trinitatis.dicēdū q̄ sicut vnitas addita
nouenario.nouenariū nō pimit ꝗ saluat.τ ad perfe
ctiorē numeꝝ deducit.sic decim⁹ ordo ex hoīb⁹ cō
stitutus repn̄tationē sūme trinitatis ab angelicis spi
ritibus nō tollit.ꝗ saluā illā expssā repn̄tatōne facit
45 ad supne ciuitatis maiorē ꝑfectionē. Ad illud qd̄
obi q̄ ē distinctio ꝗm dona graꝝ.dicēdū q̄ nō ē ꝗm do
na tm̄.ꝗ ꝗm dona q̄tū ad statū.infra aūt oēs status
angeloꝝ adhuc ordinē est,intellig̃e magis infimū in
hoībus.τ ita ordinē decimū.q̄uis ex diuina benigni
tate τ largitate ꝯtingit in grā hoīes eq̄pari angelis
46 q̄bus sunt iferiores ꝑ naturā. Ad illud qd̄ obi q̄
tūc erit maior ꝑfectio in hoīb⁹.dicēdū q̄ falsū ē.qꝛ hoc
nō est ꝓpter maiorē ꝑfectionē ꝗ ꝓpter maiorē a deo
elongationē.infim⁹ eīn ordo int̄ oēs mag' distat ab
eo.sicut ꝓm⁹ maxie appropinq̄t.τ qꝛ hō plurib⁹ gra
dibus nat⁹ē distat a deo q̄ angelus.licet ex diuina
miscdia fact⁹sit ei magis ꝓxim⁹.iō tenet decimū lo
cum.vt sic ondat̄ q̄ excellat angel⁹hoīem ꝑ naturā.
ondat̄ etiā nihilomin⁹ q̄ntū de⁹sibi uisceraueri t ho
minē ꝑ miscdiā. Questio.viij. b

De ordinib⁹ angeloꝝ in ꝯpatione ad suū oppositū.
τ est qd̄ vtrū in angel' ordo cōpatiat̄ secuꝫ eq̄litatē.
Et q̄ sic videt̄ per dyo.Dicit eīn dyo.q̄ illi q̄ sunt in
vna hierarchia.eq̄potētes sunt.ꝗ q̄ sunt eq̄potentes
sunt eq̄les.ꝗ in eadē hierarchia angeli sunt eq̄les.ꝗ
multoforti⁹in eodē ordine. Itē Aug.de vera reli.
in oīb⁹actib⁹ cōueniētia placet.q̄ vna salua.etiā pul
cra sūt oīa.ipsa vo cōueniētia vnitatē eq̄litatēq̧ ap
petit.ꝗ si in angelicis spiritib⁹ē perfecta pulcritudo.
ꝗ cōueniētia et eq̄litas.ꝗ nō ē eq̄litas inter angelos
diuersoꝝ ordinū.ꝗ int̄ angelos eiusdē ordinis. Itē
q̄ꝝ donū τ p̄miū vnū ē.ipa hn̄t eq̄litatē.ꝗ donū τ pre
miū angeloꝝ eiusdē ordinis ē vnū τ status vn⁹.ꝗ vi
detur q̄ hēant eq̄litatē. Iteꝫ hierarchia angelica
maxie ē repn̄tatiua supne hierarchie.ꝗ in illa ordo
nō excludit eq̄litatē.ꝗ videt̄ q̄ in hierarchia angeli
ca debeat eē ordo cū eq̄litate.ꝗ nō ē eq̄litas in angel'
diuersoꝝ ordinū.ꝗ in angel' eiusdē ordinis. Cōtra.
mgr̄ dicit in lr̄a. sicut in aplis alij alijs sunt digniores.
ita in ordinib⁹angeloꝝ credit̄ recte eē. Item
ꝑfectiori mō ꝑticipat rōem ordinis vbi ē ordo i oīb⁹
q̄ vbi ē ordo in aliq̄bus tm̄.ꝗ angeli ꝑfectissimo mō
int̄ ceteras cr̄eaturas ꝑticipāt ordinē.ꝗ nō solū int̄
angelos diuersoꝝ ordinū.ꝗ int̄ angelos eiusdē ordi
nis cōtingit ordinē assignare. Itē sapiētis ē ordi
nare.τ magis sapiētis magis ordinare.ꝗ τ maxime
sapiētis i ei⁹effectu nobilissimo ē res maxie ordina
tas ꝓducere.ꝗ videt̄ q̄ nō solū sit ibi ordo int̄ ange
los diuersoꝝ ordinū.ꝗ etiā int̄ angelos eiusdē ordi
nis. Itē lucifer dr̄ fuisse maxim⁹ int̄ oēs angelos.
τ ꝯstat q̄ de aliq̄ ordine fuit.ꝗ angeli illi⁹ordinis nō
erāt sibi eq̄les.pari rōe videt̄ q̄ in alijs ordinib⁹ alij
sunt supiores alij inferiores. R̄o.dicēdū.q̄ sicut in
supna hierarchia ꝓpter summā ꝑfectionē repit̄ pul
critudo ex ꝑfectissima eq̄litate τ silitudine pariū.sic
in angelica hierarchia repit̄ pulcritudo ꝑfecta in ge
nere creature ex q̄dā gradatōe dispariū.In his eīn
duob⁹ modis ꝯsistit pulcritudo τ ꝯueniētia sicut di
cit Aug.de vera reli.ꝗ i supma hierarchia ex sola sili
tudine τ eq̄litate ꝑt eē ꝑfectissima pulcritudo.qꝛ in
q̄libet ꝑsonaꝝ eq̄liū ē oīmoda τ sūma ꝑfectio.in an
gelica vo hierarchia.qꝛ illi spūs q̄ ordinant̄ nō hn̄t
sigillatim sūmā ꝑfectionē.necesse ē q̄ ex q̄dā ꝯueni
enti diuersitate.in q̄dā ꝓpoitionali gradatōe.cōsur
gat q̄dā ꝯueniētia ordinata.τ pulcritudo i genē cre
ature ꝑfecta.τ iō sicut in sctis intelligim⁹ q̄ vnus ēst
ordo aploꝝ.alter martiꝝ.alter ꝯfessoꝝ.τ sic de alijs.
τ tn̄ in his ordinib⁹ē gradatio q̄dā.nec ꝑōt oīmoda
repiri eq̄litas.cū de q̄libet sctō posset dici.nō ē inuē
tus silis illi q̄ cō.le.excelsi.sic suo mō intelligēdū ē in
spiritib⁹angelicis.iō τ in eodē ordine ponēda ē q̄dā
gradatio τ q̄dā ordo.licet nō sit tant⁹ excessus q̄nt⁹
repit̄ in angel' diuersoꝝ ordinū.vn̄ rōes hoc ꝓbātes
ꝯcedēde sunt q̄uis nō sint multū cogentes.hoc eīn
videt̄ sentire tā mgr̄ in lr̄a q̄ dyo.in lib.de angelica
hierarchia. Ad illd̄ qd̄ obi q̄ eq̄potētes sūt.dicēdū 47
q̄ eq̄litas illi⁹posse attendit̄ vel accipit̄ ꝗm ꝯformi
tatē ꝯuersionis.ꝗm quā attendit̄ distinctio vni⁹ hie
rarchie ab alijs.sicut ꝑma hierarchia τ ordines qui
sunt i illa accipiunt̄ penes actū ꝯuersionis i deū.nō
qꝛ oīno eq̄liter ꝯuertant̄.ꝗ qꝛ ad hoc indifferent̄ oēs
ordinant̄.τ ꝑncipalr̄ ab isto actu omnes denoiant̄.

Ad illud qd̄ obi q̄ ꝯueniētia facit pulcritudinē. 48
dicēdū q̄ sicut ibidē dicit Aug.ꝯueniētia nō tm̄ surgit
ex eq̄litate.ꝗ etiā ex dispariū ꝯgruēti gradatōe.τ sic in
angelis intelligēdū est eē. Ad illud qd̄ obi q̄ hn̄t 49
idē donū τ p̄miū.dicēdū est q̄ si intelligat̄ de p̄mio cōi
τ increato qd̄ de⁹ē.veꝝ ē.si aūt intelligat̄ de btitudie
creata.vel de donis graꝝ q̄tū ad statū τ dignitatē τ
ꝓrogatiuā aliquā.sic nō hꝫ veritatē.sic eīn q̄libet re
spectu alteri⁹aliquā hꝫ ꝓrogatiuā ꝗm plus τ min⁹.

Ad illud qd̄ obi q̄ h̄ hierarchia repn̄tat sūmā tē. 50
dicēdū q̄ repn̄tat inq̄tū ꝑt.τ cū in illa supma hierar
chia sit ordo τ ꝑfecta pulcritudo i summa vnitate τ
eq̄litate. τ h̄ in hierarchia creata nō ꝑnt sil' coexistē
ꝓpt̄ limitationē creature.iō ē ibi ponē ordinē τ pul
critudinē cū diuersitate τ q̄dā disparitate.vt qd̄ nō po
terat h̄ fieri ex vnitate.saltē ipleret̄ ex pluriū diuersi
tate.Et h̄ ē rō q̄re de⁹cū hēat vnū filiū.nō tm̄ ꝓduxit 51
vnū solū angelū.ꝗ multos.qꝛ fili⁹ꝑfecte implet pie
τ imitat̄ vt dicit Aug.ꝗ angel⁹ ꝑfecte n̄ exꝑmit crea
torē.iō dicunt eos creari i magna mltitudine vel in
multiformi ordine. Questio.ix.τ vltia. i

De ordinib⁹ angeloꝝ in ꝯpatione ad suū disparatū
Et est qd̄ vtꝝ alijs ꝗbꝫ rōnalib⁹ q̄ angel' cōpetat ꝑ
ordines distigui. Et q̄ sic videt̄. Sicut eīn in angel'
est ꝑcellētia naturaliū τ gratuitoꝝ.ita etiā in aiab⁹

ꝑnalib⁹.ꝗ ſi penes hoc attendit̃ ordo in angel̃.pari rõne in aiab⁹ exutis. Itẽ ſicut diuina bonitas et ſapia manifeſtat̃ in ꝯditõe angeloꝝ.ita etiã in cõditione ſpirituũ humanoꝝ.ꝗ ſicut facit angelos in diuerſis ordinib⁹.ita videt̃ ꝙ faciat hoies. Itez ad repationez ruine angelice.ex diuerſis ordinib⁹ aſſumunt̃ hoies.ꝗ eiſdẽ gradib⁹ ⁊ eiſdẽ ordinib⁹ ordinabunt̃ in glĩa.qbus ordinant̃ ⁊ angeli. ꝗ videt̃ ꝙ nõ ſolũ angel̃ ſ; etiã hoibus cõpetat. Itẽ ordo ẽ nũc in eccleſiaſtica hierarchia ⁊ hoies varij.cũ tñ ipſa eccleſiaſtica hierarchia ex puris hoibus ꝯſtet. ꝗ videt̃ ꝙ hoies nati ſunt ordinari. Ad oppoſituz arguit̃ ſic. Si ita cõpetit ordo hoib⁹ ſicut cõpetit angel̃. ꝗ ſicut angeloꝝ btõꝝ.ix.ordines aſſignãt̃.ita videt̃ ꝙ ⁊ hominũ.ꝗ ſaltẽ erũt.xviij.qḋ tñ nõ ponit̃. Itẽ oĩs hoies ex vno hoie ꝓceſſerũt.ꝗ videt̃ ꝙ q̃ntũ ẽ de nã ſua ſint pares.ꝗ nõ videt̃ ꝙ hoib⁹ cõpetit ordo na turam. Et ſi tu dicas ꝙ cõpetit eis ꝑ grãm.cuz grã ꝓſupponat naturã.ꝗ ⁊ ordo grẽ ordinez nature.ꝗ ſi nõ ẽ ordo nature.nec grẽ. Itẽ ordines ãgeloꝝ diſtinguũt̃ penes vim ꝯtẽplatiuã ⁊ vim adminiſtratiuã. ſ; in aiab⁹ exutis nõ ẽ ponẽ vim adminiſtratiuã. ꝗ nec ordinũ diſtinctionem. Itẽ ſi ponat̃ ordo in glĩa. dz poni ordo corñdẽs ordinatoib⁹ repertis in via. ꝗ cũ in clero ſint multi ordines.in religioſis ſunt etiã multe ordinũ diſtinctões.in ſctis etiã multi ordines vt ordo pĩarchaꝝ.ꝓphãꝝ.aplõꝝ ⁊c̃.videt̃ ꝙ multo

52 plures ẽent ordines hoim q̃ angeloꝝ. R̃.dõm. ꝙ cũ ad ꝑfectã rõem ordinis ꝯcurrãt ꝑcellẽtia naturaliũ ⁊ gratuitoꝝ ſibi corñdentiũ.in eis ſolũ ꝓprie ⁊ perfecte ẽ ponẽ ordinũ diſtinctionẽ in qbus ẽ h̃ duo ſil̃ cõcurrẽtia repire.qm̃ ꝗ in angel̃ grã corñdet nature.⁊ creati ſunt i naturaliũ ꝑcellẽtia.⁊ btificati in differẽti donoꝝ ꝓrogatiua.hinc ẽ ꝙ ꝓprie ẽ i eis ordo ⁊ hierarchia.maxie cũ illa ꝓrogatiua ita hẽat ſtabilẽ ꝑmanẽtiã ⁊ diuiſionẽ.ꝙ nullã admittat ꝯfuſionẽ. In hoib⁹ võ et ſi ſit reperire ꝑcellentiã in nãlibus ⁊ etiã i gratuit̃.tñ h̃ duo vt plurimũ ſibi nõ corñdẽt. q2 vbi melior ẽ nã.frequẽter minor ẽ grã.⁊ q̃ hodie minor ẽ in merito.cras fortaſſis erit maior in p̃mio. iõ in hoib⁹ ſm ſtatũ pñtẽ nõ ẽ ꝓprie ordinũ diſtictio ſm gratuita.licz aliq̃ mõ ſm auctes ⁊ officia ⁊ ſtat⁹ ꝓfeſſionũ ordinet̃ eccl̃ia. Dõm ẽ igit̃ ꝙ ꝓprie ⁊ perfecte in ſol̃ angel̃ ponẽda ẽ diſtinctio ordinũ.in hoib⁹ võ et ſi aliq̃ mõ reperiat̃ in pñti.reperit̃ iperfecte et incerte. In futuro võ q̃uis reperiat̃ ſtabiliter.nõ tñ reperit̃ vndiq3.vt ſic oporteat eos q̃ ꝑcellũt in grã.ꝑcellere in nã. Ex his pz rñſio ad rões ad vtrãq3 partẽ. Rões aũt ꝓbãtes ꝙ nõ ſolũ angel̃ cõpetit ordo.loquunt̃ de ordine ſm q̃lẽcunq3 cõpletionẽ ſiue ꝑfectã ſiue ſemiplenã. Rões võ ad oppoſitũ oñdentes ꝙ in hoib⁹ nõ ſit ordo ꝓcedũt alia via.nõ eñi cõcludũt ꝙ null⁹ ſit ibi ordo.ſ; ꝙ ipſa humana natura nõ hẽat tantã ordinũ diſtinctõnẽ q̃ntã hz angelica. q2 hec hz ſolũmõ ꝑ q̃ndã ꝯformationẽ ad illã. Illa tñ rõ nõ cõcludit.nõ ẽ ibi ordo per naturã.ꝗ nõ per grãm. Cũ eñi ñ oportet grãm adeq̃ri nature.nõ oportet ordinẽ grẽ ꝓſupponẽ ordinẽ in natura. q̃uis grã ꝓſupponat naturã tãq̃ accidẽs ꝓſupponit ſubiectũ. ⁊ q2 grã nrã cõformis ẽ grẽ angeloꝝ.q̃uis natura ñ ſit eiuſdẽ ſpẽi cũ eoꝝ natura.iõ ſi q̃ in nob erit ordinũ diſtinctio.attendit̃ ꝯformitatẽ ad ordines angelicos.idõ nõ oportebit plures ⁊ nouos ordines ex hoib⁹ eẽ.niſi fortaſſis decimũ q̃ ad angeloꝝ ꝑfectões nõ poterit peruenire. Hoc tñ qḋ nũc dictũ ẽ dubiũ ẽ. ⁊ mgr̃ nõ videt̃ acceptare.q̃uis ſicut ꝑdictũ fuit videatur ſat̃ ꝓbabile. Nec illa rõ cogit de vi miſtratiua.q2 in diſtinctione ordinũ magis ꝯſiderat̃ ſtatus grẽ q̃ operatio alicui⁹ potẽtie. Ex his manifeſta ſunt que tangunt̃ in litera.

Diſtinctio.x.de miniſterio ⁊ miſſione angelorũ q̃tum ad angelos miniſtrantes.

Hec etiã inueſtigandũ ẽ ⁊c̃. Supra egit mgr de ꝯſequẽtib⁹ ꝯfirmationẽ angeloꝝ q̃tũ ad diſtinctõẽ

b ordinũ.in hac võ pte agit q̃tũ ad miſteriũ.Et qm̃ miſteriũ reſpectũ hz et ad eũ qui miſtrat.⁊ ad eum cui miſtrat̃.iõ ps iſta duas hz partes. In p̃ma determinat de miſterio angeloꝝ q̃tũ ad ipos ãgelos miniſtrãtes. In ſcḋa võ determinat per ꝯpationẽ ad hoies quib⁹ miniſtrãt.j.diſt.xj. Illud q3 ſciendũ eſt ⁊c̃.

Prima ps in qua q̃rit quib⁹ angel̃ cõpetit miſtrare ſiue mitti hz tres partes. In p̃ma ponit diuerſas opiniones cũ ſuis ꝯfirmationib⁹. In ſcḋa võ parte mouet dubitatões ⁊ determinat.ibi. Hic orit̃ qõ ſi oẽs mittunt̃ et nuncij dei exiſtunt. In tercia võ parte illas duas opiniones reducit ad quãdã cõcordantiã formans quaſi ex illis duab⁹ opinionẽ vnã inter vtrãq3 mediã.ibi. Alij võ dicunt tres ordines ſupremos ⁊c̃. Harum partiũ ſubdiuiſiones manifeſte ſunt in litera.

Di.X.

Ponit diuerſas opiniones cũ ſuis ꝯfirmationibus de hoc an omnes ſpiritus celeſtes mittantur. a

Hec etiã inueſtigandũ eſt. Utrum oẽs illi celeſtes ſpũs ad exteriora

b nũcianda mittant̃? Quidã putãt aliq̃s in illa multitudine eẽ q̃ foras ꝓ officio exeũt.alios q̃ int⁹ ſp̃ aſſiſtunt.ſicut ſcp̃tũ ẽ in daniele.

Dañ.vij. Milia miliũ miſtrabãt ei.⁊ decies centena milia aſſiſtebãt ei. Itẽ dyoniſi⁹ in hierarchia que ſacer ꝑncipatus dr̃.de ꝑlatione ſpirituũ ait. Supiora illa agmina ab intimis nunq̃3 recedũt.qm̃ ea q̃ ꝑeminẽt vſum exterioris officij nunq̃3 hñt. His auctib⁹ innitunt̃ q̃ angelos mitti (niſi inferiores) inficiant̃.

Obiectio contra illos. b

Eſa.vj. Quibus obijcit̃ qḋ Eſaias ait. Uolauit ad me vn⁹ de ſeraphin.q̃ ordo ſuperior ẽ ⁊ excellẽtior. Ideoq3 ſi de illo ordine mittunt̃.nõ ẽ ambigendũ quin

Heb.j. etiã ⁊ de alijs mittãt̃. Apl̃s q̃3 ait. Oẽs ſunt adminiſtratorij ſpũs i miniſteriũ miſſi. His teſtimonijs aſſerũt q̃dã oẽs angelos mitti. Nec dz indignũ videri.ſi etiã ſupiores mittãt̃.cũ ⁊ ille q̃ creator ẽ oim ad h̃ inferiora deſcẽderit.

Mouet dubitationes ꝛ determinat si oēs mittunt̄ cur vn⁹ tantū ordo noie angeloꝝ censet̄. c

Hic orit̄ questio si oēs mittunt̄ ꝛ nūcij dei existūt. q̄re vn⁹ tm̄ int̄ nouē ordines angeloꝝ noie censet̄. Ad qḋ q̄dā dicūt oēs q̄dē mitti. ſ; alios sepius ꝛ q̄si ex officio iniūcto. q̄ ꝑprie angeli vel archangeli noiant̄. Alios v̄o rarius mitti. scꝫ maiores. cā extra cōem dispēsatio nē oborta. q̄ cū angelorū misteriū suscipiūt. etiā nomē assumūt. Vn̄ in ps̄. Qui facit angelos suos spūs[a] q̄a illi a natura spūs sunt. aliqn̄ angeli. i. nuncij fiunt. — Prima opinio — a ps̄. ciij.

Michael gabriel raphael de supiori ordine fuisse putant̄ a q̄busdā ꝛ sunt noia spirituū ꝛ nō ordinū.

Et putāt illi michael gabriel raphael de supiori ordie fuisse. Michael interp̄tat̄ q̄s vt de⁹. Gabriel fortitudo dei. Raphael medicina dei. Nec sunt ista noia ordinū ſ; spirituū. Et dicūt q̄dā singulū hoꝝ vni⁹ ꝑprie ac singularit̄ spūs eē nomē. Alij v̄o n̄ vni⁹ singularit̄ ꝛ determinate. ſ; nūc hui⁹ nūc illi⁹ eē nomē. ſm q̄litatē eoꝝ ad quē nūcianda vel gerēda mittunt̄. sicut ꝛ demonū q̄dā noia sunt q̄ q̄dā putāt eē vni⁹ ꝑpria. alia v̄o plr̄ibus cōia. Dyabol⁹ q̄ppe q̄ grece ita vocat̄ ꝛ criminator interp̄tat̄ vel deorsum fluens. hebraice dr̄ sathan. i. aduersarius. Dicit̄ ꝛ belial. i. apostata ꝛ absq; iugo. Dicit̄ etiā leuiathan. i. additamentū eoꝝ. ꝛ alia plura reperies noia. q̄ vel vnius spūs sunt ꝑpria vel pluribus cōmunia. — Scd̄a opinio.

Quō determinēt p̄dictas auct̄es q̄ vident̄ aduersari qui dicunt oēs angelos mitti. e

Qui aūt oēs angelos mitti asserunt. p̄missas auct̄es daniel scꝫ ꝛ dyonisij ita determinant. Dicunt̄ supiora agmina deo assist̄ē. ꝛ ab intimis nunq̄ recedē. nō q̄n aliquādo mittant̄. ſ; q: rarissime ad exteriora ꝑdeūt. neq; tūc ab intimis recedūt. ſ; dei p̄ntie ꝯtēplationi semp assistunt. qḋ etiā faciunt q̄ frequēter mittunt̄.

Ex duabus opinionib⁹ p̄dictis terciā quasi mediā format. f

Alij v̄o dicūt tres ordines sup̄mos scꝫ cherubin seraphin ꝛ thronos ita creatori assistere q̄ ad exteriora n̄ exeunt. inferiores autēꝫ tres ad exteriora mitti. [b] tres v̄o medios int̄ vtrosq; ꝯsist̄ē. nō mō dignitate vel loco. ſ; etiā officio. q: p̄ceptū diuinū a supiorib⁹ accipiūt ꝛ deferunt ad inferiores. Ideoq; cū sup̄mi medijs. et medij imis. atq; hi hoib⁹ p̄ceptū dei nūcient. merito — b

a Quia illi a natura spūs sunt. aliqn̄ angeli. id ē nuncij fiunt. Contra. cū n̄ sint tm̄ boni angeli ſ; etiā mali. videt̄ q̄ de⁹ nō tm̄ mō bonos spūs. imo etiam malos mittat. Et hoc videt̄ p illud qḋ dr̄. iij. Regū vltio. vbi dn̄s dixit ad spm̄ mēdacij. egredē ꝛ fac ita. videt̄ ēn̄ q̄ deus miserit angelū malū. Et exp̄ssius in ps̄. sup illud. immissiones p angelos malos. ibi dicit glo. q̄ āgeli mali mittunt̄. Et exp̄ssissime Mathei. viij. Mitte nos in porcos. Ad oppositū. q: cū intentio maloꝝ angeloꝝ sit pdere oēs. ꝛ dei intentio sit saluare. non videtur q̄ aliq̄ modo debeat eos mittē. imo potius ipedire. Itē si hos mittit. cū e q̄ sunt nuncij dn̄i. q̄ debent dici angeli dn̄i. qḋ tn̄ non dicit scriptura.

1 R̄o. dm̄ q̄ in exercitio q̄ nos dyabolus exercitat duo considerant̄. ꝛ ptās. ꝛ vsus. Ptās a deo ei collata est. vsus v̄o ptātis nō est a deo p̄cipiente. ſ; potius pmittēte. q̄m igit̄ missio ꝑprie dicit imperiū ꝛ auctē. iō demones n̄ dicūt̄ ꝑprie mitti a deo vt angeli. ſ; potius dicūt̄ angeli dyaboli. q: a suo p̄ncipe dirigunt̄ ꝛ ei obedire intēdūt. Ad oēs aūt illas auct̄es r̄ndēdū ē q̄ intelligunt̄ n̄ imp̄atiue ſ; poti⁹ permissiue.

b Tres v̄o medios ꝛc. innuit mgr̄ q̄ medij ordines p̄ceptū diuinū a supiorib⁹ accipiūt ꝛ referūt ad inferiores. Contra. ex hoc videt̄ q̄ vn⁹ angelus mittat alterū. cui cōcordat expositio Greg. in moꝝ. arguēs ex eo qḋ legit̄ in zacha. q̄ vn⁹ angelus dixit ad aliū. loq̄re ad pueꝝ illū. vbi dicit Greg. ad ꝑphetā angel⁹ angelū mittit. ꝛ quē sociū gaudere dedero. cōiter ꝑspicit. ꝛ docet. ꝛ erudit. Hoc etiā p sile ꝑbat̄ tā in demonib⁹ q̄ in hoibus. vbi supiores mittūt inferiores. Ad oppositū. si angeli mittunt̄ ab angelis. q̄ angeli sunt nūcij angeloꝝ. ꝛ angelus ē minister angeli. ꝛ angelus hꝫ auctē sup angelū. si q̄ solus deus ē penes quē residet auct̄as. ꝛ soli⁹ dei dicunt̄ angeli mīstri ꝛ nūcij. sicut dicit̄ in ps̄. q̄ facit angelos suos spūs. videtur q̄ a solo deo debeāt mitti.

2 R̄o. dm̄ q̄ mittere dicit auctē. pōt igit̄ dicere auctē p̄ncipalē. vel pōt dicere ptātē aliq̄ mō. vel autoritatē subiectā aucti p̄ncipali. Si mittere dicat p̄mā ꝛ p̄cipuā auctē. sic soli⁹ dei ē mittere angelos tā supiores q̄ inferiores. totū ēn̄ ministeriū angeloꝝ ad diuinā auctē ꝛ eius cōplendā voluntatē refert̄. ꝛ iḋo dicunt̄ nuncij ꝛ ministri solius dei. Si autē mittere dicat autoritatē scḋo mō. sic vnus angelus ab altero pōt mitti. sicut dicit Gregorius. ꝛ ostendunt autoritates. ꝛ sic intelligit̄ illud verbū magistri in litera.

Heb.j. oēs angeli noīari debēt. Et ob id forte apls ait. oēs
spūs administratores eē filij ꝛ mitti in misteriū. vel p
oēs nō singulos ordines ſ de inferiorib⁹ ordinib⁹ sin-
gulos angelos cōplexus ē. Jllud vō qd Esaias ait p
c verba dyonisij determināt dicētis. Hi spūs qui mit-
Esa.vj. tunt̄ pcipiunt hoꝝ vocabulū quoꝝ gerūt officiū. Vñ
dicunt illū angeluz qui missus ad esaiā. vt mūdaret
ꝛ incenderet labia pphete fuisse de ordine inferioruz.
Sed iō dictus ē forte de seraphin. quia veniebat in-
cendere ꝛ cōsumere delicta esaie.

c Hi spūs q mittū-
tur ꝛc. Cōtra. hoc re-
pugnat verbo dyoni-
sij. Aut eñ spūs mit-
tunt̄ ad suū officiuz.
aut ad nō suū. Si ad
suū. cum ꝑ denoīet̄ a
suo. nō dz sortiri aliō
nomē q̄ ꝓpriū. Si ad
nō suū. ꝑ vsurpat sibi
qd ē alienū. ꝛ hoc est
inordinatū. Rº. dōm 5
ꝙ mitti ad suum offi-
cium duplicit̄ est. aut ad suum p veritatē. q2 ad hoc deputat⁹ est. aut ad suū p appropriatiōnē. Primo mō oīs
qui mittit̄. mittit̄ ad suū officiū. i. ad illud ad qd ē idoneus. Scđo mō mittit̄ aliqñ angel⁹ ad pficiendū illi⁹
doni vsum qd sibi nō appropriat̄. ideo nec ab illo ſm pmā impositionē noīs denoīat̄. nihilominus tñ sortit̄
nomen cōpetens illi dono. vt ostendat̄ ad quid mittat̄.

Ad intelligentiā hui⁹ ptis incidit hic qō cir-
a ca tria. Prima qō ē vtꝝ boni angeli mittāt̄.
Scđo q̄rit̄ ad quid mittant̄. Tercio q̄ritur
q̄liter illud officiū exequant̄. Circa pmū duo q̄runt̄
Primo q̄rit̄ vtꝝ aliqui angeli mittant̄. Scđo q̄rit̄.
vtꝝ oēs mittant̄. Questio. j. a
Circa quā sic pcedit̄ ꝛ ondit̄ur ꝙ angeli mittantur.
Luce. j. Missus ē gabriel angelus a deo in ci. ꝛc. ꝛ in
plurib⁹ alijs scpture locis. Jtē angelus nomē est
nuncij ꝛ officij sicut dicit glo. sup illud ps. Qui facit
āgelos suos spūs. ꝑ si vere ꝛ ꝓprie dicunt̄ angeli. ve
re ꝛ ꝓprie sunt nūcij. ꝑ si nūcioꝝ ē mitti. pz ꝛc. Jtē
q̄nto aliquis hz maiorē charitatē. tāto sollicitior est
circa eū quē pt iuuare. ſ angeli hñt pfectā charitatē
ꝛ pñt nrām indigentiā sublevare. ꝑ videt̄ ꝙ sint sol
liciti nos adiuuare. ſ hoc nō faciūt ꝓpria aucte ſ dei.
ꝑ videt̄ ꝙ mittāt̄ a dño. Jtē angeli q̄tū ad statū
et dignitatē sunt medij int̄ nos ꝛ deuz. ꝑ videt̄ ꝙ ad
deū ferāt petitōes nrās. ꝛ a deo nob̄ reuelatōes refe-
rant diuinas. ſ hoc ꝓpriū nuncioꝝ ē. ꝑ ꝛc. Contra.
Frustra mittit q̄s nunciū vbi ipe pns ē ꝛ meli⁹ pt fa
cere p seipm. ꝑ si de⁹ nobis pñtissim⁹ est. ꝛ oia pt facē
p seipm. ꝑ ad nos frustra mittit angeluz. ſ ipse nihil
frustra facit. ꝑ ꝛc. Jtē de⁹ pr misit filiū ꝛ spm̄sctm̄
ad pcurandū nrām salutē. aut ꝑ sufficienter pcurat̄
salus nrā p filiū ꝛ spm̄sctm̄. aut nō. Si nō. ꝑ ipfect⁹
mediator ē fili⁹ et etiā spūssanct⁹ qd ꝓphanū est dicē.
Si sic. ꝑ frustra mittit̄ angel⁹. Jtē cū angel⁹ mit-
titur ad nos. aut ad nos ↄuertitur. aut nō. Si nō. ꝑ
frustra mittit̄. Si sic. cū nō possit sil' ꝛ semel moueri
diuersis motib⁹. ꝑ desinit eē beat⁹. Jtē videt̄ ex h
grauari angelo piudiciū. q2 q̄ntūcunq3 quis sit feruēt⁹
charitatis. feruētius mouet̄ qñ mouet̄ in deū. q̄ qñ
mouet̄ in pximū. ꝑ feruētius mouet̄ angel⁹ cuz deo
assistit q̄3 cū nobis mīstrat. ſ cuz minuit̄ feruor dile-
ctionis. minuit̄ dilectio deuotōis. ꝑ missio angeloꝝ
ad nos ꝛ minuit i eis feruorē charitatis ꝛ delicias io
cunditat⁹. ꝑ ꝛ in piudiciū eoꝝ. Jtē hoc ipm videt̄
Nā q̄uis hēat plures potētias. tñ q2 ille potētie in
vna sba simplici radicant̄. cū intendit̄ vna. remittit̄
altera. ꝑ pari rōne i angel'. cuz angel⁹ sollicitat̄ circa
ea q̄ sunt ꝟtutis mīstratiue. minuit̄ ei⁹ cōtēplatio. ꝑ
ꝛ dilectio. Jtē angel⁹ beat⁹ locat̄ in celo empyreo
tāq̄3 i loco sibi cōgruo ꝛ deputato. ꝑ appetit ibi eē. si
ꝑ egredit̄ extra empyreū. aliquis appetit⁹ erit in eo
incōplet⁹. ꝑ videt̄ ꝙ missio i angel' ponat incōpletio
nē. si ꝑ angeli bti sunt i statu oimode pfectōis. videt̄
ꝙ nullo mō cōpetat eis mitti. Rº. dōm ꝙ absq3 4
dubio bti angeli ad nos mittunt̄ a deo. ꝛ de h pos-
sint assignari plurime rōes. vna tñ potissima sumit̄
ex lege charitatis. Hec eñ missio ↄcordat charitati
diuine. et charitati angelice. ꝛ humane. Charitati di
uine. q2 in hoc manifestat̄ diuina bonitas. q̄ntū no-
strā salutē diligat. dū nobilissimos spūs qui ei itima
charitate iungunt̄ dirigit et trāsmittit ad pcurandā
salutē nrām. Et cōpetit etiā charitati angelice. cum
eñ charitatis ardētis sit maxie desiderare alioꝝ sa-
lutē. obquā etiam dicit dñs sicut dixit Jsaias. Ecce
ego. dñe mitte me. ꝛ angeli possint nos iuuare p eo
ꝙ vidēt nos suo auxilio indigē. et malos āgelos in-
desinent̄ nos ipugnare. iō ꝙ ad nos mittant̄ lex exi-
git charitat⁹ angelice. Cōpetit etiā hoc charitati hu
mane. q̄ qñ puula ē q̄diu sum⁹ in via. indiget foue-
ri. et nutriri. ꝛ excitari. ꝛ qñ angeli sunt cōciues ho-
minib⁹. cū nō sint eis iūcti p silitudinē nature q̄ exci
tat ad amorē. oportuit iungi obsequiū bñficentie.
vñ rōnes ad hoc inducte cōcedēde sunt. Ad illud 5
qd obi in ↄriū ꝙ deus nobis pns est. dōm ē ꝙ q̄uis
de⁹ sit pns. tñ ꝓpter cecitatē ꝛ caliginē intellect⁹ nri
in q̄ sum⁹ ipm cognoscim⁹ vt absentē. ꝛ q2 illi spūs ꝓpt̄
claritatē luminis et btitudinis pfectionē. sp vidēt fa-
cie ad faciē. ꝛ sunt ei pñtes quēadmodū illi qui sunt
in camera regis. indicāt his qui sunt exteri⁹ regis vo
luntatē. et ad hoc mittunt̄ a suo dño. sic intelligēdū
est in ꝓposito. Nec valet. dñs p se pt facere. ꝑ nō dz
ad hoc nunciū mittē. Multa eñ pt ille qui pest p se
facē. q̄ tñ iniūgit suo vel nūcio vt saluet̄ in misterio
et actionib⁹ decēs ꝛ cōgru⁹ ordo. Ad illud qd obi 6
ꝙ fili⁹ ꝛ spūssanct⁹ sufficienter pcurāt salutē nrām.
dōm ꝙ ꝛ si sufficient̄ pcurēt q̄ntū ē ex se. nō tñ exclu
dunt nri arbitrij libertatē. Adiutores eñ dei sumus
sicut dicit apls. ꝛ q2 nrm arbitriū pigrū ē. ꝛ nō bene
grē coopat̄. iō indiget excitatore. ad hoc aūt null⁹ ē
magis idone⁹ q̄ sit angel⁹. ꝛ iō ↄueniēs ē vt ad nos
mittat̄. nō ꝓpt̄ indigentiā pcuratōis salutis nre ex
pte filij vel spūssctī. ſ ꝓpt̄ negligētiā coopatōnis ex
pte nri. Ad illud qd obi ꝙ si ↄuertit̄ ad nos nō 7
ꝑ ad deū. dōm ꝙ illud argumētū peccat dupl̄r. Prio
quidē q2 nō mouet̄ erga nos nisi ꝓpt̄ deū. vñ motus
ei⁹ nō quiescit i nob̄. ſ nos sp refert ad deū. ꝛ iō mo-
tus iste nō aufert motū in deū ſ potius disponit ad
illū. Alia etiā rō ē. q2 q̄uis vna sba. vnica potētia sil'
ꝛ semel nō possit se conuertere ad diuersa p naturā.
pt tñ p dispensationē diuinā siue p grām pfectā. cu-

huiusmodi est gloria. vñ angelus simul ꝛ semel ꝛ de no
bis cogitat ꝛ de deo. sic etiã erit in btis. ꝛ p hoc patēt
duo sequētia. scȝ de amissione feruoris charitatis. et
remissione actõis ꝟtutis agētis. ħ eñ veꝝ ē vbi vna
ꝯuersio ipedit alterã. qđ q̄dē nõ est in ꝓposito. istud
satis daꝝ ē intelligē ei q̄ pt ħ cape. quõ aia btificata
8 sil' ꝛ semel intelligit mlta. Ad illud qđ vltio obi de
loco. dõm q̄ sicut i p̄cedētib' habitū ē loc' nõ debet
angelo ꝓpt ei' necessitatē vel indigētiã. s solū ꝓpter
q̄ndã ꝯgruentiã. Hec aūt cõgruētia recõpensari pt
p maiorē. ꝛ tūc nullã ponit ipfectionē vel indecētiã
p suꝑpius absentiã. ꝛ sic ē in ꝓposito. Plus eñ delec
tat angelus iplere voluntatē dñi sui. ꝛ adiuuando
hoiem placere deo. q̄ delectet eē in empyreo.

Questio. ij. b

Utꝝ oim ãgeloꝝ sit mitti. Et vi q̄ nõ. Dañ. vij. Mi
lia miliū mistrabant ei. ꝛ decies ꝛc. g ibi fit distinctio
inter ministrãtes ꝛ assistentes. ergo nõ omniū ē mi
nistrare. g nec mitti. Itē dyo. in lib. de hierarchia
angelica. Supna illa agmina ab intimis nunq̄ rece
dunt. q2 ea q̄ p̄eminēt vsū exterioris officij nūq̄ hñt
Itē rõe videt. Plus distat act' mistrãdi ab actu
ꝯtēplandi q̄ misteriū a misterio. ꝛ ħ pȝ. q2 penes pri
mã diiam fit distinctio hierarchiaꝝ. penes scdaȝ fit
distinctio ordinū. si g ꝺm diuersos ordines distincta
sunt misteria. vt vn' ordo misteriū alteri' ordinis nõ
assumat. videt q̄ aliq̄ ordines angeloꝝ ita cõtēpla
tioni assistãt. q̄ ad ministeria cõplenda nõ mittant
nec exeãt. Itē maior ē ordinatio i hierarchia an
gelica q̄ sit in ecclesiastica. s in ecclesiastica ita sunt
aliq̄ intēti ꝯtēplationi q̄ nõ actioni. g mltofortius vi
det i hierlin supna. g nõ oim angeloꝝ ē mitti. Ad
oppositū arguit sic p̄mo aucte Heb. j. Oēs sunt ad
ministratorij spūs missi ꝓpt eos q̄ hereditatē capiūt
salutis. Itē ysaie. vj. Uolauit ad me vn' de sera
phin. g aliq̄s d ordine seraphin missus fuit ad ysaiã
ꝓphetaȝ. s cõstat q̄ ordo seraphin ē ordo supmus. g
si ille mittit. videt q̄ oēs alij mittant. Itē rõe vi
detur. Tantū de' dilexit salutē nrãm vt mittēt filiū
ꝛ spm̄sctm̄. s non fecit nisi qđ decebat. g si missio ad
nos nõ derogauit filio. videt q̄ nõ deroget alicui an
gelo. g videt oib' cõpetere. Itē de hoib' assumunt
ad oēs ordines angeloꝝ. g si q̄libet angel' dȝ restau
rationē sui ordinis ꝓcurare. et de' dȝ ad ħ mittē. vi
detur q̄ oēs angeli aliq̄n ad nos mittant. Item
charitas angeloꝝ eminens facit eos sollicitari circa
salutē nrãm. ꝛ p ħ ad nos venire diuina iussione. si
g in supmis ordinib' ē maxia charitas. videt q̄ ipsi
maxie salutē nostrã ꝓcurãt. g ꝛ eos maxie dȝ de' ad
nos mittē. Itē ꝓmptior ē charitas ad adiuuãdū
q̄ sit nequicia ad nocendū. g si ab angel' q̄ ceciderunt
de oib' ordinib' ipugnamur. multofortius videt q̄ ab
angelis existētib' de singul' ordinib' adiuuemur. g si
9 ad hoc mittunt vt iuuēt. pȝ ꝛc. R°. ad hoc dõm q̄
sicut dicit mgr in lrã. diuerse sunt opiniones ꝓpt di
uersas auctes. q̄ videnf in hac mã sibi ꝯrie. Un q̄dã
adherētes q̄busdã intelligētes eas ad lrãm. alias ꝟo
exponētes. formauerūt sibi opiniones varias. Qui
dam eñ dixerūt q̄ soli angeli vltie hierarchie ad nos
mittunt. ꝛ dicūt hoc sensisse dyo. nec ē hoc ꝯ aplm.
q2 illa distributio quã facit apls intelligēda ē ee ac
comodata cū dicit. oēs sūt administratorij ꝛc. intelligit
de illis q̄ sunt de vltia hierarchia. Sȝ q2 ista exposi
tio sensui ꝛ intentioni apli nõ cõcordat. vult eñ hoc.

ꝓbare q̄ xp̄s melior ē oib' angel' nõ tm̄ inferioribus
s supioribus'. Jđ ē opinio scda q̄ oim ãgeloꝝ ē mitti.
q̄ innitit illi aucti apli. ꝛ ħ opinio dicit ꝟbū apli nõ eē
ꝯtrariū ꝟbo dyo. q2 dicit supiora agmina nõ mitti. aut
q2 nõ ita freq̄nt mittūt. aut nõ ex officio cõpetit eis
mitti sicut angel' inferioris hierarchie. Sȝ q2 exposi
tio ista ꝟbi dyo. videt eē valde extranea. cū ipse dicat
q̄ vsū exterioris officij nūq̄ hñt. s p indubitanti cre
dendū ē eē veꝝ in hac pte tã ꝟbū apli q̄ ꝟbū dyoni.
Jđ ē terci' mod' dicēdi p distinctionē vtriusq̄ verbū
saluãs ꝛ ad cõcordiã reducēs. ꝛ ex illis duobus ex
p̄ssam veritatē diciēs. Distingui eñ oportet i missio
ne. Est eñ missio exterior q̄ ē ad nos. ꝛ ē missio inte 10
rior q̄ ē ad angelos. s ꝓpt nos. Si de missiõe exterio
ra loq̄mur. sic nõ cõpetit oib' angel'. q2 nõ cõpetit su
perioribus' agminib' sicut dicit dyo. q2 ea q̄ p̄eminēt.
vsū exterioris officij nūq̄ hñt. in q̄ significat q̄ intel
ligit de missione exteriori q̄ ē ad nos. Si aūt itelliga
mus de missione interiori q̄ est ad angelos ꝓpt nos.
sic mitti cõpetit oib'. qm̄ supiores mittunt ad me
dios. ꝛ medij ad infimos. dū reuelãdo purgãt ꝛ illu
minãt ea q̄ nob expediūt. ꝛ ħ totū ē ꝓpt nos. ꝛ iõ si
gnant dicit apls. missi ꝓpt eos. nõ inq̄t missi ad eos
Cõcedēde sunt g rões ondētes q̄ nõ oi inest ad nos
mitti. ꝛ pȝ ex iã dictis rñsio ad verbū apli. Ad illđ 11
qđ obi de. vj. ysa. dõm q̄ angel' missus nõ dr eē vn'
de seraphin. q2 esset de supmo ordine. s q2 mittebat
labia ei' incēdere. ꝛ hec rñsio sumit a dyo. in li. de an
gelica hierarchia. Ad illud qđ obi q̄ missio cõpe 12
tit filio. g cuilibet ordini angelico. dõm q̄ non valet
Missio eñ aut ē ad redimēdū ꝛ ad saluãdū. aut est
ad mistrãdū. Prima ē tãte dignitatis q̄ nulli alij pt
cõpetē nisi soli deo. scda ꝟo nõ ē tante dignitatis q̄
cõpetat agmini supmo. Ad illud qđ obi q̄ ange 13
loꝝ ordines oēs restaurabūt p hoies. dõm tã ad ħ
q̄ ad duo sequētia q̄ reuera oēs angeli sunt nob in
adiutoriū ꝛ oēs nos iuuãt. vel mediate vel imedia
te. siue i mistrãdis reuelatiõib'. siue in p̄ferēdis siue
offerēdis nrīs orõnib'. Dū eñ agmina supma q̄ sūt
nob necia. inferioribus' agminib' reuelãt. ꝛ dū sil' cum
illis p nobis ad deū interpellãt. ꝛ petitões nrãs deo
exponūt. nõ vt deum instruãt. s vt petitiones nrãs
igneis suis affectionib' deo acceptas faciãt. sicut ad
uocati decoris orõnib' alioꝝ cãm defendūt ꝛ ornãt.
absq̄ dubio. magnū auxiliū nob p̄stãt ꝛ sic faciūt ad
ordinū suoꝝ repatõȝ. ꝛ nihilomin' sequūt charitat'
sollicitudinē. ꝛ efficaci' nos adiuuãt q̄ alij ipugnēt.

Onsequēter q̄rit de scđo articulo scȝ ad quid
mittunt. Et ē p̄ma qõ vtrū mittant ad accēdē
dum nrm affectū. Scđo vtꝝ mittant ad illuminan
dum intellectū. Questio. j.

Or mittant ad inflamãdū affectū videt. Angelus q̄
missus ē ad ysa. sicut dicit dyo. dr eē vn' de seraphin
q2 missus ad incēdendū ꝛ iflamãdū. s inflamatio re
spicit affectū. g ꝛc. Itē act' hierarchiaꝝ. sicut vult
dyo. de angelica hierarchia sunt illũiare. purgare. pfi
cere. g si purgatio respicit remotõnē sordiū. ꝛ sordi
datio respicit affectū q̄tū ad ꝯcupie viciū. videt cõ
trario q̄ angel' mittat ad iflamãdū affectū amorē
sctm̄ ꝛ mundū. Itē ħ videt rõe. Bonū ꝺm q̄ bo
nū ē diffusiuū sui. s angel' beat' ē pfecte bon'. g põt
bonitatē suã diffundē. s bonū vt bonū respicit affe
ctū. g videt q̄ cū affect' nr ꝺm susceptionē bonitat'
dȝ pfici ꝛ inflamari. q̄ ad hoc possit ꝛ debeat angel'.

mitti vt nr̄m affectuꝫ inflamet ꝛ pficiat. Itē nos
videm⁹ in nālib⁹ ꝙ illud qḋ ē iflamatū. dū alteri rei
inflamabili approximat. ipam iflamat. ergo si affectus
angelic⁹ ē igne diuini amoris inflamat⁹ ꝛ repletus. ꝛ
in sua missione nob̄ approximat. ergo affect⁹ nr̄os infla
mat. Ad oppositū arguit̄ ita. Scḋm affectū nr̄m
potissime ꝯsistit libertas arbitrij. ſ nihil nisi sol⁹ de⁹
pōt sup li. ar. cū sit sub deo potissimū. ergo nulla creatu
ra quecūq; nobil' ꝛ pfecta pt̄ inflamare vel pfice
re affectū nr̄m. Itē ſm affectū nr̄m maxie ꝯsistit
iusticia ꝛ rectas. iusticia cū ē rectitudo volūtatꝭ ꝓpt̄
se seruata vt dicit Anſhel. ſ soli⁹ sūme iusticie ē vo
lūtatē nr̄am rectificare. ergo ipius soli⁹ ē affectū infla
mare. Itē ſm rectā inflamationē affect⁹ ꝯsistit i
charitate. ergo si charitas vel ē sp̄ussanct⁹. vel imediate
a sp̄usctō. inflamatio affect⁹ nr̄i ab aliq̄ alio nō pt̄ eē.
Itē ſm affectū nr̄m maxie ꝯsistit aie nr̄e deifor
mitas. si ergo soli⁹ dei ē deiformē efficē. soli⁹ dei ē affectū
nr̄m ab aliq̄ iflamari. ergo illud nō spectat ad misteriū
14 angeli. Rº. ad pdictorum intelligētiā est notandū ꝙ
affectū nr̄m iflamari ab aliq̄ dupl'r pōt intelligi. Aut
ita ꝙ inflamet̄ ab aliq̄ sicut a pncipali agente ꝛ effi
ciente. aut sicut ab excitāte ꝛ adiuuāte. Et ſm istuꝫ
duplicē modū intelligēdi intellexerūt aliq̄ affectum
nr̄m ab angel' inflamari ꝛ pfici. ſ pmus intellect⁹ est
heretic⁹. scḋs catholic⁹. Primū intellectū habuert̄
aliq̄ phorum. Posuert̄ enī ꝙ aia esset instrm̄ intelligē
tie. ꝛ intelligētia influeret sup aiaꝫ sicut influit agēs
15 sup instrm̄. Un̄ dixerūt ꝙ aia triplicē hꝫ opationeꝫ.
aialē. intellectualē. ꝛ diuinā. Aialē ex ipa. intellectua
lem ex influētia angelica. ꝛ diuinā ex influētia diui
na. Sꝫ ista positio ē ꝯ veritatē catholicā ꝛ piā. Qui
enī hoc posuerūt nō intellexert̄ li. ar. nec aie dignita
tē. nec btitudinis sublimitatē. q̄ si intellexissent sicut
btūs Aug. egregi⁹ doctor q̄ posuit aiam imediate a
deo cōpleri. ꝛ moueri. ꝛ btificari. dixissent vt beatus
Aug. Un̄ btūs Aug. vbicūq; de mēte loquit̄ istū er
rorē extirpat. ondens ꝙ ita imediate aia ſm mentē
vnit̄ deo. sicut ꝛ mēs āgelica. Si aūt intelligat̄ scḋo
mō sic hꝫ veritatē. ꝛ hꝰ mō intellexit btūs dyo. in lib.
de angelica hierarchia. ꝛ hūc etiā modū ab angelo
di ꝓpha fuisse incēsus. et p ptꝫ rn̄sio ad duo pma.
16 Ad illud ḋo qḋ obi ꝙ bonū est diffusiuū sui. dḋm
ꝙ diffusio dupl'r pōt eē a bono. Aut p modū mltipli
catiōis. sicut calor vel lumen dī se diffundere. Aut p
modū vtilis opatiōis. p quē modū dicit̄ hō bonitatē
suā diffundere. dū ad hoc opat̄ ꝛ laborat. vt alij boni
tatē nō ab ipso ſ a deo suscipiāt. ꝛ p hūc modū intel
ligenda est diffusio in bonitate vel charitate anglica.
17 Ad illud qḋ obi ꝙ inflamatū inctū inflamabili in
flamat. dḋ. ꝙ verū est. qn̄ illa inflamatio est p educti
onē alicui⁹ de mā. Ibi enī qḋ ē i actu. pt̄ educē aliqd
qḋ ē in potētia. Qn̄ ḋo aliqd hꝫ inflamari p calorꝭ in
fusionē. nō hꝫ veritatē. qꝛ hꝰ mō nō inflamat̄ aliqd ni
si p ꝯiunctōnē sui cū pn° caloris qḋ calorē natū ē in
fundere. ꝛ p hūc modū est inflamari in sp̄ualib⁹. vbi
flama ē amor diuin⁹. non ex ipa aia ꝓduct⁹. ſ poti⁹ a
deo infusus. ꝛ iō hūc calorē nō pōt in nobis angelic⁹
sp̄us efficē. ꝙq; aliq̄ mō ad ei⁹ susceptionē possit nos
excitare. Questio. ij.

Utrū angel⁹ mittat̄ ad illūiandū nr̄m intellectū. Et
ꝙ sic vr̄. Quia ita dic̄ dyo. in li. de anglica hierar. Or
dinatio cōgrue dilucidatiōis. claritatē diuo appentē
ꝛ in copiosis effusiōibus excellētissimas manifestat
eēntias. ꝛ p eas q̄ pn̄t eēntie. diuinū pticipant radiū.
Ex hac lr̄a manifeste colligit̄ ꝙ deus nos illūiat me
diantib⁹ angelis. Itē in li. de motu cordis ita diffi
tur aia. Aia est sb̄a incorpea. intellectualis. capax illūia
tionū q̄ sūt a pmo. vltia reuelatōe pceptiua. ergo int̄ re
uelationē aie ad deū cū pcipit illūiationē. cadit ibi re
uelatō media. ſ hec nō est nisi reuelatō sb̄e angelice.
ergo videt̄ ꝙ aia illūi inct̄ a deo mediāte angelo. Itē
angeli sunt lumina sp̄ualia. ſ qꝛ intellect⁹ nr̄ agens
lumē est. dū se cōuertit sup fantasmata abstrahit et
depurat. ꝛ hꝰ mō illuminat. ergo si angelic⁹ intellect⁹ mlͭ
to magis i actu ē ꝙ nr̄. ergo multo magꝭ intellectū nr̄m
possibilē illuminare pt̄. Itē planū ē ꝙ angeli mlͭ
ta nob̄ reuelāt sp̄ualia. q̄ nō sunt nata cadē ꝛ recipi.
nec in sensu. nec i imagine. ergo videt̄ ꝙ imediate pos
sint intellectui nr̄o silitudines impmē. ſ tal' impssio
nō pt̄ eē sine illūiatōe. ergo ꝛc̄. Itē angel⁹ dī purgare.
illūiare. ꝛ pficē. ergo si hoc solū ꝯueniret ei p modū exci
tatōnis. cū silr vn⁹ hō excitet alterum. videt̄ ꝙ hō dicēt̄
illūiare. purgare. ꝛ pficere. ꝙ si hō nō dī eē purgator.
nec illūiator sicut angel⁹. videt̄ ꝙ angel⁹ possit aiaꝫ
illūiare. Itē mlͭto plus pt̄ āgel⁹ btūs ꝙ dyabol⁹.
ſ demon pt̄ i nob̄ varias cogitatōes excitare ꝛ ab in
feriori suggerē. ergo vr̄ ꝙ angel⁹ illūiat⁹ p gloriā. cuꝫ sit
aia nr̄a supior ꝛ luminosior. ipaꝫ possit a supiori illu
minare. Ad oppositū. Aug. in li. lxxxiij. q. Mentē
dicim⁹ q̄ ita ad imaginē dei fcā ē vt imediate a pma
veritate formet̄. ꝛ i plib⁹ locis dī ꝙ int̄ mentē ꝛ deū
nihil cadit mediū. ergo cū itelligētia nr̄a attēdit̄ ſm aie
supmū. videt̄ ꝙ n̄ possit illūiari ab āgelo. Itē sup
illud ps̄. Man⁹ tue do. fe. me. ꝛ plas. me ꝛc̄. dicit glo.
de⁹ p semetipm irradiat pias mētes. ergo nō vr̄ ꝙ p an
gelicū misteriū. Itē facili⁹ ē ꝓducē formas corpo
rales ꝙ sit dare illūiatōnes sp̄uales. ſ angel⁹ formā
nālē nō pt̄ ꝓducē tāq; pncipale agēs. ſ solū exterius
disponē. ergo multo forti⁹ nec illūiationē sp̄ualē pōt aie
dare. Itē si angel⁹ illūiat aiaꝫ. aut illūiat imittēdo
ei lumē ꝓpriū. aut creādo nouū. Si imittēdo lumen
ꝓpriū. cū lumē suū n̄ sit extra ipꝫ. ergo angel⁹ illabit̄ aie
qḋ ē soli⁹ dei ꝓpriū. Si dando nouū. aut ꝓducēdo ex
aliq̄. aut de nihilo. Si ex aliq̄. q̄ro ex q̄. qḋ cū n̄ sit da
ri. seq̄t̄ ꝙ angel⁹ ꝓducat ex nihilo. ꝛ ita ꝙ sit creator
Itē si āgel⁹ illūiat aiaꝫ. aut p mediū. aut sine me
dio. Si p mediū. q̄ro q̄d sit illḋ mediū deferēs sp̄ua
lē illūiationē. ꝛ cū hꝰ deferēs sp̄ualē illūiatōeꝫ n̄ possit
eē nisi sp̄us. int̄ aiaꝫ illūiatā ꝛ āgelū illūiantē ē ponē
medium. Et iterum q̄rit̄ de illo sicut de pmo. ergo vel erit
abire i ifinitū. vel nō ē ponē mediū. Si ergo imediate il
lūinat ipam aiaꝫ. ergo vr̄ ꝙ sit i ipa aia. ꝛ ita illabit̄ aie.
Itē ita imediate nata ē ferre i deū itelligētia vt vo
luntas. ergo si angel⁹ n̄ pt̄ voluntatē rectificare. nō pote
rit illūiare intelligētiā. Iuxta hꝰ q̄rit̄ penes q̄d ac 18
cipiant̄ isti tres act⁹. vicꝫ. illūiare. purgare. ꝛ pficere.
Ad hec dḋm ꝙ aiaꝫ q̄ ad supiorē portōꝫ rōis illūia
re. soli⁹ dei ē ꝓpriū. sicut i plib⁹ locꝭ ondit Aug. ꝙuis
aliq̄ nō itelligētes toti⁹ ḋitatꝭ pncipia. posuert̄ aliud
vicꝫ intellectū nr̄m nō ꝑuenire ad lumē pmū. ſ pfi
ci ꝛ illūiari a pmo lumie p lumē intelligētie mediū.
ſ hꝰ ē simplicit̄ tāq; erroneū respuēdū. cū i multis lo
cis btūs Aug. ondat ꝯriū. ꝛ etiā sacra scptura hꝰ di
cat. sicut Ioh. j. dī. Erat lux vera q̄ illūiat ꝛc̄. qḋ q̄dē
nō ē lux creature. ſ lux diuine sapie ꝛ veritas eterna
in qua hec aiaduertenda sunt. ꝙ est qḋ intelligit. et
qḋ cetera intelligere facit. sicut videmus in isto sole

materiali respectu sensibiliu3. ⁊ h potẽtissimũ signũ fuit q intellect⁹ nr̃ in aspectu summi luminis nat⁹ ẽ btificari. nec vnq̃ aliq̃ pt ee cõtent⁹ quosq3 p ducatur
19 ad illi⁹ clarũ aspectũ. Animã igit̃ q̃ ad sup̃mã ptem angel⁹ nõ pt illuminare. ś q̃tũ ad inferiorẽ ptẽ rõnis posuerũt catholici tractatores aias nr̃as a btis angelis p eo℞ reuelatões illuminari. H aũt tripl'r pt intelligi. Uno mõ vt intelligat̃ angel⁹ inferiorẽ portionẽ illuiare p modũ lumis irradiãtis. Alio mõ vt intelligat̃ illuiare p modũ speculi deferẽt'. Tercio mõ vt intelligat̃ illuminare p modũ lingue viuacit exp̃mẽtis. Oẽs hi modi ⁊ si aliq̃ mõ sint intelligibiles. cũ angel⁹ sit lumẽ ⁊ speculũ. ⁊ hẽat etiã sp̃ual' insp̃tationis siue locutõnis officiũ. sustineri pñt. Terci⁹ tñ mod⁹ intelligibilior ẽ. Nõ eñ multũ bñ apparet qñ angel⁹ irradiat. nec qñ se offerat aspectui aie. ś h satis intelligibile ẽ qñ angel⁹ possit aie qd cõcepit suggerere. ⁊ sicut doctor dũ exteri⁹ loquit̃ excitat intellectũ. ⁊ viã parat ad intelligẽdũ. ⁊ viua ⁊ efficax locutio q̃dã sua viuacitate ad itellectũ nr̃m h3 igressũ dũ sonat i aure corpis exteri⁹. rõe cui⁹ etiã libẽti⁹ audit hõ bonũ clericũ cui⁹ s̃mo ẽ efficax ⁊ viuus. cũ habeat aliq̃d latẽtis energie viue vocis actus vt dicit Hiero. Sic et suo mõ intelligẽdũ ẽ q angel⁹ h possit facẽ interi⁹. ⁊ sic illuiare nõ lumẽ infundẽdo. nec solum offerẽdo sicut obiectũ vl' speculũ. ś etiã viuacit excitãdo sicut doctor exterior ⁊ adhuc efficatiori mõ

20 His visis p3 rñsio pro magna pte ad obiecta ad vtrãq3 ptẽ. Illa rões oñdẽtes q angel⁹ nõ pt intellectũ nr̃m illuiare loquũt̃ de itellectu q̃tũ ad supiorẽ portionẽ sc3 mentẽ. ⁊ de illuminatõe que q̃dẽ ẽ p luminis ifusionẽ. ⁊ h soli⁹ dei p̃priũ ẽ sicut p̃dictũ ẽ. vñ
21 rõnes ille cõcedende sunt. Ad illud ỽo qd obĩ de dioni. iã p3 rñsio. dico eñ q loquit̃ de illuminatione
22 scdo mõ non p̃mo. Ad illud qd obĩ de illa diffinitione aie. dõm q vltima vel scda reuelatõe dĩ aia illuminatões a deo pcipe. nõ q2 angel⁹ cadat medium int̃ deũ ⁊ aiam p modũ influẽtis. ś q2 pfecti⁹ ⁊ nobilius illuminat̃ a deo angelus q̃ aia p naturã. ⁊ iõ dĩ ista illũiatio scda. nõ ordine causalitatis ś dignitat'.
23 Ad illud qd obĩ q angeli sunt lumia. dõm q verũ est. ś nõ [illegible] dicunt̃ lumina q2 lumẽ suũ diffundãt ex-
24 terius i alia. ś q2 intra se nitẽt. Nõ eñ ẽ sil'e de corporali lumie ⁊ sp̃uali. Lumẽ eñ sp̃uale, ppt̃ sui dignitatem a fonte lumis imediate pcedit. cũ nõ possit hĩc mediũ deferẽs. Lumẽ aũt corpale [illegible] mediũ recipit̃ ⁊ defert̃. ⁊ sicut pt deferri ⁊ recipi. sic etiã pt reddi. ⁊ sic
25 illuminatũ pt illũiare. sicut p3 in lra. Ad illud qd obĩ q mlta nob reuelãt q̃ nobis p sensũ nõ exp̃mũt. dõm q illud nõ cõcludit. q imediate influãt in intellectũ. hoc eñ pt fieri si imediate intellectui suggerãt. Nec adhuc illud oportet ś etiã pt fieri mediãte ỽtute fantastica. si ḡ videm⁹ q ego nõ possum tibi aliq̃d oñdere nisi mediantib⁹ sensib⁹ ⁊ virib⁹ inferiorib⁹. q2 intellect⁹ tuus nõ ẽ nat⁹ a supiori aliq̃d recipe nisi a deo influẽte. cũ nihil ẽ in me adeo sp̃uale. q̃n mediante ỽbo sensibili possim illud intelligẽtie tue deprõmere. ⁊ ita tecũ loq̃ de sp̃ualib⁹ sicut de corporalibus. multo forti⁹ põt hoc angel⁹ facẽ in ỽtute interiori. q2 eleuatior ẽ q̃ sensus exterior q̃dã sp̃uali locutione ⁊
26 fantasmatũ excitatõe. Ad illd qd obĩ. si solũ poss3 p modũ excitãtis. tũc nõ posset ampli⁹ q̃ hõ vel etiã malus angel⁹. dõm q ⁊ si nõ posset alit̃ q̃ hõ vel angelus malus. tñ ex h nõ videt̃ q adeq̃t in potẽtia ⁊ ỽtute exp̃mẽdi. q2 p eandẽ viã ptingit bñ ⁊ meli⁹ [illegible]cere sicut p3. Per aures eñ exteriores addiscim⁹ a sapiẽte ⁊ fatuo. ś mlto meli⁹ nos docet q̃ lumẽ sapie h3 q̃ q̃ illa caret. sic i angelo itelligẽdu3 ẽ scbie. Et p h patet illa duo vltia. q2 nõ est sil'e nec de hoie nec de demone. neuẽ eñ pt instruẽ ita efficacit̃. cũ nõ hẽant tantũ lumen sapie. Ad illud qd vltio q̃rebat̃ quõ 17
fiat distinctio isto℞ actuũ. dõm q vn⁹ mod⁹ dicẽdi ẽ q illi tres act⁹ respiciũt intellectũ. vt purgatio sit in initio. illuiatio i pgressu. ⁊ pfectio i t̃mino. Ad alit̃ vt notent̃ ibi tria ad q̃ ordinat̃ eruditio vel doctrina ãgelica. Primũ ẽ ad remotionẽ ipedimẽto℞. Scdm est ad cognitionẽ vero℞. Terciũ ẽ ad dilectõẽ bto℞. Ad hec aũt ordinat̃ p modũ excitãtis sicut s̃mo bñ p̃dicãtis. ⁊ iõ ñ irrõnabil'r bon⁹ doctor ⁊ p̃dicator dĩ illuiare ⁊ purgare ⁊ pficere suos auditores. sic exp̃sse btũs dyo. in li. de angelica hierarchia dat intelligi.

Consequẽter q̃rit̃ de t'cio articulo sc3 q̃lit̃ iniunctũ sibi officiũ exequant̃. ⁊ cũ h faciat discurrẽdo ⁊ denũciãdo. incidit hic qd de angeli motu ⁊ de locutõe. ⁊ q2 de motu ẽ dictũ i p⁹ li. di. xxxvij. nũc q̃rendũ ẽ de locutõe ãgelica. ⁊ supposito q cõpetat angel loq̃ absq3 assũpto corpe. sicut dicũt plures auctes et scpture locutõe sp̃uali q̃ q̃dẽ ẽ sine voce. circa modũ loq̃ndi duo q̃runt̃. Primũ ẽ vtr℞ locutio angeli idẽ sit qd ei⁹ cognitio. Scdm est vtr℞ eadẽ locutio possit esse a deo ⁊ angelo. Questio .j. c

Circa quã sic pcedit̃ ⁊ oñdit̃ q sp̃ualis ãgeli locutio nõ ẽ idẽ qd ei⁹ cognitio p̃mo p illd qd dĩ .j. Cor. xiij. Si linguis hoim loq̃r ⁊c. ibi glo. Angeli ppositi significant minorib⁹ qd de dei volũtate psentiũt. qd fit aliq̃bus nutib⁹ aut signis. si ḡ nut⁹ cognitõis aliud ẽ q̃ cognitio. ḡ cognitio aliud ẽ q̃ locutio. Itẽ differt in ãgelo act⁹ ỽtutis itellectiue ⁊ opatiue. ḡ pari rõe differt act⁹ ỽtutis cognitiue ⁊ interp̃tatiue. si ḡ cogitare ẽ act⁹ ỽtutis itellectiue. ⁊ loq̃ act⁹ ỽtutis interp̃tatiue. ḡ nõ sunt idẽ. Itẽ nõ ẽ eadẽ puersio q̃ intellect⁹ cõuertit̃ ad se. ⁊ q̃ puertit̃ ad alte℞. si ḡ cogitãdo cõuertit̃ intellect⁹ ad se. ⁊ loquẽdo puertit̃ ad alterũ. ḡ cogitare ⁊ loq̃ in angelo nõ ẽ idẽ. ś diuersum

Itẽ p locutionẽ ẽ manifestatio cogitat⁹ angelici. si ḡ idez esset loq̃ ⁊ cogitare. quicq̃d cogitaret. alteri maifestaret. ḡ nihil qd ẽ in vno ãgelo. lateret qd eet in alio. ḡ q̃cq̃d sciret angel⁹ supioris ordis. sciret ille qui ẽ inferior ordis. qd ẽ plane falsũ. ḡ ⁊c. Cõtra. 18
Greg. in mor. diffiniẽs vocẽ angelo℞ dicit. vox angelo℞ i laude pditoris ẽ admiratio itime ptẽplationis. si ḡ admiratio siue ptẽplatio nõ ẽ act⁹ differẽs a cognitõe. ḡ nec locutio siue vociferatio. Itẽ dam. nõ lingua ⁊ auditu indigẽt angeli. nã sine s̃mone vocẽ. plato tradũt sibi suas intẽtiones. ḡ videt̃ q aut locutio angelica nihil sit. aut si aliquid ẽ nõ ẽ aliud q̃ cogitare. Itẽ locutio ñ ẽ aliud q̃ pcept⁹ maifestatio. angel⁹ ãt in q̃tũ ẽ s'ba cognitiua h3 nãm lumis et speculi. ś lux corpalis p h q lucet se maifestat. ⁊ speculũ p h q spẽm recipit ⁊ retinet spẽm rep̃ntat. ḡ vr̃ q angel⁹ hoc ipõ q itelligit. cogitatões suas declaret. ḡ cũ cognitõis declaratio sit locutio. idẽ est in co cogita⁹ ⁊ locutio. Itẽ loq̃ ñ ẽ aliḋ q̃ dicẽ. ⁊ dicẽ ñ ẽ aliḋ q̃ ỽbũ gignẽ siue formare. ś cogitatio nihil aliḋ est q̃ ỽbi formatio vel ỽbi pceptio. sic vult Ansbel. ⁊ Aug. ḡ cogita⁹ nihil aliḋ ẽ q̃ iterior locutio. ś locutio q̃ puenit angelo s̃m se est tm̃ interior. ḡ idẽ est qd cogitatio. Itẽ si locutio differt a cogitatõe. cũ pre-

supponit eā. q̄ro q̄d addit supra ipam. Si tu dicas
mihi ꝙ addit manifestationē q̄ fit ꝑ q̄ndā spēi obla-
tionē ⁊ trāffusionē in alteꝝ q̄si in audiētē. tūc videt̃
cū angelus suꝑioris ordinis nihil recipiat ab angelo
inferioris. ꝙ angel⁹ inferioris ordinis nō possit loq̄
alicui angelo suꝑioris ordis. qđ plane falsū ē. Si em̄
p̄t angel⁹ loq̄ deo. multomagis p̄t loq̄ alteri angelo.
Itē locutio q̄ differt a cogitatōne addit aliqđ si-
gnū exp̄mēs. si ḡ angel⁹ vult spēm itelligibilē quā hz
i se alteri āgelo manifestare loquēdo. ⁊ in ip̄o differt
locutio ⁊ cogitatio. oportet ḡ ꝙ differat spēs q̄ intel-
ligit ⁊ signū q̄ exp̄mit. tūc q̄ro de illo sig̃. aut est spēs
aut res. Si spēs. ḡ pari rōne indiget alio signo. ⁊ silr̃
q̄ret̃ de illo alio tcio. nec erit ibi stat⁹ sicut nec i p̄mo
Si aūt ē res. aut itelligibil' aut sensibil'. Sensibil' nō.
q2 q̄cq̄d ē in angelo ē sp̄ale. Si intelligibil'. q̄ro q̄re
magis illā app̄hēdit angel⁹ cui fit s̄mo q̄ ipaz spēm
q̄ ē in itellectu angelico. ⁊ iteꝝ illa res q̄ ē in vno an-
gelo nō p̄t fieri in veritate i alio angelo. ḡ oportet ꝙ
fiat s̄m siltudinē. ⁊ tūc pari rōe spēs exn̄s i itellectu
vni⁹ angeli. p̄t g̃iare sui silem i alio. aut si n̄. q̄rit̃ q̄re
nō. Itē quō p̄t illud itelligi. ⁊ q̄d ē ibi mediū defe-
rens. ⁊ q̄ ē ibi lux abstrahens. ⁊ q̄ ē vis vel v̄tus exci-
tans ⁊ ip̄rimēs. oia em̄ h̄ videnť ēē nccīa si differt in
29 angelo locutio ⁊ cogitatio. Rñ. ad p̄dictoꝝ intelli
gentiā ē notādū ꝙ loq̄ dupl'r ē. Uno mō loqui dicit
actū in se siue intrinsecū. alio mō actuz ad alteꝝ siue
q̄dāmō extrinsecū. Primo mō loq̄ idē ē qđ v̄bū for-
mare siue gignē. scđo mō idē ē qđ v̄buz formatū de-
p̄mere siue exp̄mē. Pr̄o mō locutio siue i deo. siue i
hoie. siue i āgelo. nō ē aliud q̄ cogitatio. scđo mō pl⁹
dicit q̄ cogitatōez. s differt i diuers̃. In deo em̄ loq̄
ad alteꝝ ↄ̄ intellectuz notat effectū s̄m reuelationē.
Nō em̄ di de⁹ nob loq̄ solū q2 itelligit. s etiā q2 reue-
lādo aliq̄d aliquā illustrationē in nob efficit. Unde
greg. i moꝝ. Dei locutio ad nos itrinsec⁹ facta videt̃
poti⁹ q̄ audit̃. q2 dū semetip̄m sine mora s̄monis in-
sinuat. repētina luce nr̄e ignorātie tenebras illustrat
In hoie v̄o nō solū addit effectū i alteꝝ. s etiā actū
⁊ signū mediū. cū em̄ hō loquit̃ alteri. nō soluz cogi-
tat. s cogitationē suā formādo vocē sensibilē alij int̃
p̄tat̃ ⁊ explicat. Rō aūt quare locutio hois nō solū
reddit actū s etiā signū mediū h̄ ē. q2 i aia ali⁹ ē act⁹
ↄuersionis supra se. ⁊ ali⁹ act⁹ ↄuersionis ad alteꝝ. ⁊
in cogitatōe ↄuertit̃ aia illud qđ hz i se. in locutōe
v̄o offert alteri. ⁊ ita op̄tet ꝙ ali⁹ sit act⁹ cogitare ⁊ lo
qui. ⁊ ita addit actū locutio supra cogitatōem i hoie.
Addit etiā signū. q2 aia q̄diu ē cū corp̄e nō est nata
suscip̄e nisi mediāte vi sensitiua. vn̄ q̄ amittunt vnū
sensū. necesse h̄nt amittē vnā sciaz. iō ad h̄ ꝙ aia cō-
ceptū suuz alteri exp̄mat. op̄tet ꝙ ip̄m voci sensibili
ꝑ organa formate. mediāte via imaginaria ↄiūgat.
⁊ sic siltudo itelligibil' siue signatū itelligibile. ꝑ illđ
suū signū sensibile mediantib⁹ v̄tutib⁹ sensitiuis ad
intellectuz alteri⁹ aie ascēdat. ⁊ h̄ couenięs ē. vt sicut
hō ↄposit⁹ ē ex aia ⁊ corp̄e. ita ei⁹ locutio aliq̄d hz spi
rituale. aliq̄d corporale. In sp̄ualib⁹ aūt s̄bijs medio
mō ē. nā locutio ↄ̄ cogitationē addit effectū siue re-
spectū. s n̄ addit sensibile signū. Respectū q̄dē ⁊ effe
ctū addit ꝓpt̃ h̄ ꝙ cogitatio ē de sui nā secreta. ⁊ ideo
nunq̄ fit manifesta nisi ip̄e cogitās aliq̄d tāq̄ audi-
enti offerat. ⁊ se apiendo se q̄si q̄dā nutu mediante
qđ in se hz ad intellectū alteri⁹ q̄si ad aurē ptingere
faciat. Necessari⁹ ē etiā act⁹ nouus. q2 nō eadē ↄuer
sione se supra se ↄuertit. ⁊ ↄ̄ alteꝝ vel ad alteꝝ. s tn̄
nō ē nccīiū sensibile signū. nec deferēs mediū. q2 cuz
ip̄e intellect⁹ angelic⁹ sine potētijs sensitiuis nat⁹ sit
suscip̄e. angel⁹ loquēs sine sensibili medio nat⁹ ē silr̃
offerre. ⁊ iō ad loquēdū sufficit ipi angelo ip̄a spēs in
telligibil' q̄ ex v̄tute itellectiua ipsi⁹ angeli vim vo-
luntatis p̄t ad alteꝝ ꝓtendi. ⁊ sicut illa spēs dū eā sibi
⁊ in se cōtuebat̃ itellect⁹ erat v̄bū interi⁹. sic dū eā ꝓ
tendit ad alteꝝ efficit̃ q̄si nut⁹ ⁊ v̄buz exteri⁹. ⁊ q2 tā
illa spēs q̄ virt⁹ ꝓtendēs illā ad alteꝝ. ⁊ ip̄a ꝓtensio
sp̄ual' ē. iō nō indiget corp̄ali medio deferēte. s q2 vir
tus illa finita ē. necesse ē ad hoc ꝙ vn⁹ angel⁹ intelle
ctū alteri⁹ angeli loquēdo. hoc ē illā spēm ꝓtendēdo
excitet. ꝙ finita distātia adinuicē distēt. Ex his igit̃
pz ꝙ si nō tn̄ differat in angelo locutio ⁊ cogitatio.
q̄ntū differt i hoie. differt tn̄ aliq̄ mō. iō rōes inducte
ad hāc ptē ↄcedēde sunt. Ad illđ qđ obī de greg. 30
dōm ꝙ greg. loquit̃ de locutōe angeli in ↄpatōe ad
deū. apud quē loqui cogitare ē. q2 aurē ei⁹ nihil latet
Ad illud qđ obi de dam. dōm ꝙ q̄uis locutio an 31
geli nō differat a cogitatōe. ꝓpt̃ hoc ꝙ vltra cogita-
tionē nō dicat vocē sensibilē. nihilomin⁹ tn̄ nō ē oio
indifferēs. q2 si nō addat vltra cogitationē exterius
signū. addit tn̄ vlteriorē actuz atq3 regulā rōne cui⁹
ↄcernit distantiā finitaz. q̄uis cogitatio ⁊ intellect⁹
ab oi distātia abstrahat. Ad illud qđ obī de mani 32
festatōe lucis ⁊ speculi. dōm ꝙ nō ē silr̃. q2 lucis vel
speculi manifestatio ē nālis. vn̄ nec lux p̄t noscē lucē
nec speculū suscip̄e. q̄n etiā se manifestēt. s nō sic est
de angelica cogitatōe cui⁹ manifestatio ē voluntaria
sicut dicit Aug. sup Gen̄. ad lit. Ipsi angeli cogita-
tiones suas ad nutū volūtatis nō occultāt. nō cōi-
cant q̄busdā sp̄ualib⁹ obstacul' positis vel remot̃. si-
cut sensibilit̃ videm⁹ circa corp̄a. Ad illud qđ obī 33
ꝙ nihil aliđ ē loqui q̄ dicē. dōz ꝙ sicut loq̄ ē dupl'r.
in se ⁊ ad alteꝝ. sic etiā ⁊ dicē. ⁊ q̄uis dicē in se idē sit.
qđ cogitare vel cogitando intelligē. tn̄ dicē ad alteꝝ
vlteriorē hz actū. Ad illud qđ obī ꝙ si locutio ad 34
dit aliquid supra cogitationē ꝙ tūc nō poterit ange-
lus iferioris ordis loqui ad angelū suꝑioris. dōm ꝙ
veꝝ ē si loqui addēt influentiā veraz in alteꝝ. s act⁹
locutōis supaddit⁹ actui cogitatōis nō dicit nisi q̄n
dā spēi ꝓtensionē ad alteꝝ. q̄ quidē ꝓtensio nō ē illi⁹
spēi imp̄ssiua. s poti⁹ excitatiua intellect⁹ audiētis vt
ꝓpria v̄tute suscipiat ⁊ in seip̄o faciat. vn̄ locutio ex
pte loquētis nō ponit nisi excitationē actiuaz. ex pte
audiētis nō nisi excitationē passiuā. Et ex hoc pz q̄d 35
sit audit⁹ angeli. ⁊ quō differat audire et vidē. nā tā
audire q̄ videre ē in angelo intelligē. s tūc videt cuz
ex ꝓprio motu intelligit aliquid. tūc audit q̄n ꝑ ob-
lationē spēi intelligibil' ab alio intelligēte excitatus.
ip̄m qđ ꝓfert̃ intelligit. ⁊ sic cōpetit angelo nō soluz
respectu suꝑioris. s etiā respectu par̃ vel inferioris.
q2 sic audit sup̄m⁹ angel⁹ ab īfimo. sicut mgr̃ audire
p̄t a discipulo. n̄ q2 ab eo suscipiat doctrinā siue illu-
minationē. s q2 meli⁹ cogn̄scit ei⁹ defect⁹ ꝑ suip̄ius de-
tectionē. Ad illud qđ obī ꝙ si locutio differt a co
gitatione. ꝙ nutus differt a specie. dōm ꝙ illud nō 36
oportet ꝙ differat re. s sufficit cōparatōne. Eadē em̄
spēs est q̄ cōsiderat̃ in se. ⁊ que pōt ꝓtendi ad alteꝝ
relatione differēs. s actus cōsiderandi eaz in se (qui
quidē ē cogitatio) ⁊ act⁹ ꝓtendēdi ad alteꝝ (qui est
locutio) est alius ⁊ alius. nā his actib⁹ intellect⁹ an
gelic⁹ eadē siltudine diuersimode vtit̃. ita ꝙ in vno

illa silitudo ꝛ intelligibil' spēs dī tm̄ spēs ꝛ verbū. in altero vō nō tm̄ spēs ſ etiā nut⁹. Ueruntn̄ posset dici ꝙ sicut spēs q̄ ē in speculo dū ꝓtendit se ad oculum nō est oīno eadē ſ se multiplicat. sic etiā pt̄ intelligi spūali mō de spē q̄ est in intellectu angelico. Si aūt q̄rat̄ de medio. dōm ꝙ nulla ē qō. q2 cū sit actio spiritualis ꝛ intellectual'. nō indiget medio corporali. Si vō q̄rat̄ de virtute ꝑ quā fit siue de luce spūali. dōm ꝙ cōcurrit ibi lux intellect⁹ angelici offerentis. ꝛ lux etiā supne veritatis. vt sicut in luce corporali ad immutandum visum videm⁹ cōcurrere ꝛ lucē incorporatā ꝛ lucē insup influentē ꝛ absolutā. vtpote lucē solis. sic etiā ꝛ in spūali cognitōe duplicē lucē cōcurrere intelligam⁹. ſm ꝙ in plurib⁹ locis innuit Aug.

Questio. ij. f

Utrū eadē locutio possit esse a deo ꝛ angelo. Et ꝙ sic videt̄. Apocal'. j. loquēs ꝑ angelum seruo sc3 Johanni ꝛc. ſ qñcunq3 aliq̄s artifex agit ꝑ instrumētū. eadē ē actio agentis ꝛ instrumēti. sicut cū q̄s incidit ꝑ securi. eadē est incisio. ḡ eadē est locutio dei ꝛ angeli. Itē cū loquit̄ deus nobis ꝑ ꝓphetā. locutio illa dī eē dei ꝛ spūssctī. ꝛ silr̄ locutio illa ē ipius ꝓphete. ſ ꝯstat ꝙ nō ē nisi vnica. ḡ pari rōne cum deus loquit̄ nobis ꝑ angelos. Itē qñ audita fuit vox illa. hic est fili⁹ meus dilect⁹. Luce. iij. ꝯstat ꝙ illa fuit locutio dei. q2 nullus poterat vere dicere nisi deus. sed illa locutio successionē habuit ꝛ variationes. ḡ fuit ab aliq̄ creatura spūali. ḡ videt̄ ꝙ vna ꝛ eadē locutio possit eē dei ꝛ angeli. Itē videt̄ ꝙ nulla locutio sensibilis possit eē dei q̄n etiā sit angeli. Locutio eñ sensibilis fit mediantib⁹ organis. ḡ si deus ꝑ se n̄ pōt currere. q2 cursus fit mediantib⁹ organis corporalib⁹ q̄ nō h3 deus. ḡ silr̄ nec ꝑ seipm̄ sensibilit̄ loq̄. ḡ saltē locutio sensibil' dei. sic ē dei ꝙ āgeli. Cōtra. Diuersa⁊ sbaȝ agentiū. diuersi sunt act⁹. ſ deus et angelus oīno sunt diuersi agentes. ḡ diuersas faciūt locutōes. Itē locutio dei nō ē aliud q̄ verbū dei. ꝛ verbū angeli ē oīno aliud ꝛ aliud. ḡ locutio dei ꝛ angeli ē oīno alia ꝛ alia. Itē nullus act⁹ q̄ ꝑ se ꝛ ꝓprie cōuenit deo vt subiecto. dicat̄ de creatura est idē ꝓut dr̄ de deo ꝛ de creatura. sicut p3. aliud eñ est intelligere hoīs. aliud intelligere dei. ḡ pari rōe alia erit locutio dei. alia locutio angeli. Itē cū deus loquit̄ mentib⁹ nr̄is loquit̄ aie q̄tū ad supmā ptē. cū vō angelus loquit̄ suggerit ab inferiori. ḡ nō videt̄ ꝙ eadē possit esse locutio dei ꝛ angeli. Iuxta hoc q̄ritur cū angel⁹ appareat ꝛ loq̄t̄ in ꝑsona dei. vtrū silr̄ possit adorari in ꝑsona dei. Querit̄ etiā vtrū apparitiones oēs in subiecta creatura q̄bus deus apparuit. ꝛ locutōes etiā facte sint mediantib⁹ angelis

37 R°. dōm ꝙ sicut triplr̄ dicimur videre deū. sc3 visione corporali. imaginaria. ꝛ intellectuali. In visione intellectuali videt̄ deus in seipo lucēs. visione āt imaginaria ꝛ corporali videt̄ deus in subiecta creatura apparēs. Sic etiā triplr̄ dicimur audire. Aut

38 aliq̄d signū exteriorib⁹ aurib⁹ oblatum. sicut pluries auditus fuit ꝛ in veteri ꝛ in nouo testa. Aut ꝑ aliq̄d signū in interiori sensu vel i interiori imagine formatū. Aut ꝑ aliq̄d inspiratōis verbū nr̄is mētib⁹ instillatū. Et sicut triplr̄ audit̄ ita etiā triplr̄ dī loqui. ſm ꝙ in nobis triplicē excitat auditū. Sicut eñ sensum nr̄m ad suiipsi⁹ apphensionē excitat mediante signo sensibili. in q̄ apparet angelus ex ꝑsona dei. vel deus appet ex misterio angeli. mentē aūt nostrā ꝑ semet- ipm̄ informat vt ipm̄ videat ꝛ cognoscat. sic in locutione intelligendū ē. Nā locutio illa q̄ deus loquit̄ ꝑ signū sensibile siue exterius siue interi⁹. aut semꝑ aut frequēter fit ꝑ angelū. sicut dicit Greg. in mor. Ait eñ. cū loquit̄ de⁹ nobis ꝑ angelū. aliq̄n vocē suā reb⁹ indicat. aliq̄n imaginib⁹ ocul' cordis ostēsis. aliq̄n imaginib⁹ an̄ corporeos oculos ex aere assūptis. aliq̄n sbijs celestib⁹. aliq̄n terrenis. aliq̄n sil' celestib⁹ et terrenis. ꝛ de oib⁹ exēplificat. Locutio vō q̄ deus inspirat aliq̄d cordib⁹ nr̄is. ꝛ possit fieri ꝑ angelū excitantē ab inferiori sicut dicit Greg. ꝙ nunq̄ de⁹ humanis cordib⁹ ita ꝑ angelū loquit̄. vt ipse mētis obtutib⁹ p̄sentet̄. fit tn̄ ꝑncipalit̄ ab ipso deo. Primus igit̄ ꝛ scōs mod⁹ loquēdi ꝛ angeli ē ꝛ dei. ſ dei tanq̄ impantis. angeli vō tanq̄ exequētis. ita ꝙ sermo exequentis referat̄ ad ꝑsonā impantis. Hoc aūt pt̄ eē duplr̄. Uel cū angelus loquit̄ in ꝑsona dei. sicut cū formauit illā vocē Luc. iij. hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹. siue sicut locut⁹ ē ad moysen. Exo. iij. Uel cū loq̄t̄ vt nūcius dei ꝑferēs illud verbū q̄si a deo. ꝑ quē etiā modū dī dn̄s loq̄ per ꝓphas. terci⁹ vero mod⁹ loquendi est ꝓprius ipius dei. ꝛ ita nō pt̄ eadē eē locutio dei et āgeli ſm illū modū. Ex his p3 rn̄sio ad q̄ōnē ꝛ ꝑ magna parte ad obiecta. Nā rōnes q̄ ꝓbant ꝙ eadē locutio possit eē dei ꝛ angeli. ꝓcedūt ſm cū modū loquendi ſm q̄ de⁹ loquit̄ ꝑ angeli misteriū. ꝛ tūc eadē est locutio. sicut eadē ē opatio. ꝛ ꝑncipalit̄ mouētis ꝛ instri. q̄uis sit ibi diuersa relatio. ꝛ oēs ille rōes hac via ꝓcedūt vt p3. ꝛ iō ꝯcedēde sunt. Ad illud 39

vero qd̄ obī in ꝯriū ꝙ diuersa⁊ sbaȝ agentiū. diuersi sunt act⁹. dōm ꝙ illud intelligit̄ de actu pmo ꝛ immediato respectu virtutis agētis. Si eñ intelligat̄ de ope opato. sic nō h3 veritatē simplicit̄. maxie qñ plura agentia nata sūt ꝯcurrē ad vnū effectū. ꝛ sic ē in ꝓposito. Nā locutio angeli sic ē ab angelo vt nō excludat ſ includat opationē dei. actio tn̄ dei q̄ est idē qd̄ ipe de⁹. nō pt̄ eē eadē cū locutōe āgeli. ſ illi⁹ locutionis effect⁹. ꝛ dei ꝛ angeli eē pt̄. Ad illud qd̄ obī 40

ꝙ locutio dei nō ē aliud q̄ vbū dei. dōm ꝙ sicut pus dictū ē. sicut loq̄ ē interi⁹ ꝛ exteri⁹. ita ē sermo iterior ꝛ exterior. Et ſmo siue verbū interi⁹ nō pt̄ eē idē cū ſmone vel vbo āgeli. ſ ſmo exterior pt̄. Sermo eñ interior dei siue vbū ei⁹ ē ipe de⁹. ſmo vō exterior est illi⁹ vbi effect⁹. Ad aliud dōm ꝙ loq̄ ꝓut deus dī 41

loq̄ angelū nō cōpat̄ ad deū sicut ad subiectū ſ sicut ad cām. Nō eñ dī illa locutio eē dei. q2 sit dei dispositio. ſ q2 ē ab ei⁹ impio. ipe aūt obijcit de locutōe interna ꝛ increata de q̄ nihil ad ꝓpositū. Ad illud 42

qd̄ obī ꝙ ex alia ꝛ alia pte loq̄t̄ de⁹ ꝛ angel⁹. dōm ꝙ obiectio illa ꝓcedit de locutōe ſm tciū modū. Ad 43

illud qd̄ q̄rit̄ vtr̄ silr̄ cōpetat ei adorari ex ꝑsona dei sicut ꝯpetit ex ꝑsona dei appere ꝛ loq̄. dōm ꝙ sic sermo quē format angel⁹ in subiecta creatura duplr̄ pt̄ referri ad deū. aut mediate. aut imediate. Mediate cū angel⁹ ꝓnunciat tanq̄ si de⁹ ꝓnunciaret. imediate qñ angel⁹ ꝓnūciat vt nūcius dei. sic intelligendū est in apparitōe sensibili. q2 forma illa aut ꝑncipalit̄ ducit in angelū q̄ ē nūcius dei. aut ꝑncipalr̄ ducit in deū. ꝛ pmo mō pt̄ adorari dulia. ꝛ scdo mō mō pōt adorari latria sicut adorauit abrahā. Ad illud qd̄ 44

vltio q̄rit̄ vtr̄ hmōi appitōes ꝛ locutōes sensibiles fiāt sp mediāte misterio āgeli. de h̄ dubie rn̄det aug. in li. iij. de trini. Mgr̄ tn̄ hāc ptē innuit ꝙ oēs fiant mediante angelico ministerio. siue fuerint in veteri

testamēto. siue in nouo. Sed Grego. expressius hoc affirmat q oēs fiant mediāte rōnali aliq̄ creatura. Ait em̄ sic in mor. Per āgelū loquit dñs. cū superne reuelationis verba audiunt. sicut dicit Job. xj. Clarificaui ⁊ iterum clarificabo. Nec em̄ de⁹ qui sine tpe vi intime impulsionis clamat. in parte vocē suā per sbam edidit. quā circūscriptas tpe per humana verba distinxit. sed de celestib⁹ loquens. verba sua q̄ audiri ab hominibus voluit. rationali administrante creatura formauit. De hijs autē apertius habitum est in pmo li. dist. xvj. vbi habitū ē de apparitōe siue visibili missione.

Distinctio. xj. De angelorum ministerio ⁊ missione p cōpationē ad hoiem cui ministrant.

i Llud q̄ sciendū est q angeli boni ⁊c. Supra determinauit mgr de angelorum ministerio q̄ntū ad ipos angelos ministrātes. in hac pte determinat de angelorum misterio p opationē ad hoiem cui mistrāt. Et qm̄ omne officiū siue misteriū laudabile ⁊ bonū debet hre pmiū. io ps ista hz duas ptes. In pma determinat q̄liter angeli hoib⁹ mistrādo eos custodiūt. In scda q̄rit. vtrum angeli ex ipo actu mistrandi i merito vel in pmio pficiāt. ⁊ incipit scda ps ibi. Preterea illud ↄsiderari oportet ⁊c. Prima pars hz duas. In pma ondit q boni angeli deputant ad custodiā ⁊ mali ad exercitiū hoim. In scda q̄rit et determinat vtrum singuli deputent ad custodiā singulorum. ibi. solet aūt q̄ri vtrum singuli. Silr scda pncipal duas hz fm duas opiniones fm q̄s dupl determinat q̄oem ppositā. In pma pte ponit pmā opinionē q̄ incipit. ibi. pterea illud ↄsiderari oportet ⁊c. In scda scdam. ibi. Alij aūt dicūt angelos in ↄfirmatōe ⁊c. Subdiuisiones aūt partium ⁊ intellect⁹ mgri pz in lra. nā total intētio distinctōis ↄsist circa duo. vicz circa custodiā ⁊ ei⁹ ↄfitia vel ānexa.

Ostendit q boni angeli deputant ad custodiā et mali ad exercitiū hominū. a

Di. XI

i Llud q̄ sciendū ē q angeli boni deputati sūt ad custodiā hoim. ita vt q̄sq electorum habeat angelū ad sui pfectū atq custodiā spālit delegatū. Vñ i euāgelio veritas a pusillorum scandalo phibens ait. Angeli eorum sp vidēt faciē pris. Angelos dicit eorū eē qb⁹ ad custodiā deputati sint. Sup quem locū Hiero. tradit. a vnaquaq animā ab exordio natiuitatis hre angelū ad sui custodiā deputatū. inq̄ens ita. Magna dignitas aiarū est vt vnaquequ hēat ab ortu natiuitatis i custodiā sui angelū delegatū. Gregorius q̄ dicit. Q quisq vnū bonū angelū sibi ad custodiā deputatū. ⁊ vnū malū ad exercitiū hz. Cū em̄ oēs angeli boni nrm bonū velint. cōiterq saluti oīm studeāt. ille tn̄ q deputat⁹ ē alicui ad custodiā. eū spāliter hortat ad bonū. sicut legit de āgelo thobie. ⁊ de angelo petri in actib⁹ aplorum. Silr ⁊ mali angeli cum desiderēt malū hoim. magis tn̄ hoiem ad malū incitat ⁊ ad nocendū fortius instat ille q ad exercitiū eius deputatus est.

Math. xviij. Hiero. a Grego. Thob. iij. Act. xij.

Querit ⁊ determinat vtrū singulis hoibus singuli angeli an pluribus deputatus sit vnus ad custodiam vel exercitium. b

Questio. Solet aūt q̄ri. vtrū singuli āgeli singul hoib⁹. an vn⁹ plib⁹ ad custodiā vel ad exercitiū deputat⁹ sit. Sz cū electi tot sint q̄t ⁊ boni āgeli sc. plēs ↄstat eē oēs sil bonos ⁊ malos hoies q̄ boni āgeli sint. Et cū tot sint electi q̄t angeli boni. ⁊ āgeli boni plēs sint q̄ mali. plesq sint hoies mali q̄ boni. nō ē ambigēdū plēs eē bonos hoies q̄ sint mali āgeli. ⁊ plēs eē malos hoies q̄ sint mali angeli vel boni angeli. R°. Ideoq dici oportet vnū eundēq angelū bonū vel malū plurib⁹ hoib⁹ deputari ad custodiā vel exercitiū. siue eodē tpe siue diuers tpib⁹. Id aūt dicim⁹ eodē tpe vel diuers tpibus. q2 videtur qbusdā q oēs hoies q sunt simul in aliq̄ tpe. singuli singulos āgelos hre psūt bonos vl malos. q2 licz maior sit numerus hoim cōputatis in vnū oib⁹ q fuerunt ⁊ sunt ⁊ futuri sunt. q̄ angelorū. tn̄ quia homies decedētibus hominibus succedunt. ⁊ ideo nunq̄ simul

a Unāquaq aīam ab ortu natiuitatis habere angelū. videtur hoc verbū Hierony. falsum. quia cum aīa paruuli i ortu sue natiuitatis nō possit mereri nec demereri. nec sit capax discipline. videt q frustra angelus se occupat circa illum pro illo tpe. sicut si aliq̄s doctor vellet erudire paruulū vagientē. Et si tu dicas q angelus custodit ipm erudiendo q̄tum ad spm̄. sed defendendo q̄tū ad corpus. tunc videt q cū in pari piculo sit puer nō nat⁹ ⁊ nat⁹ q̄tū ad corpus q debeat custodiri an natiuitatis ortū. R°. dicu q sicut dicit hieronymi auctas. q ad custodiā hominis angelus intelligat deputari ab ortu natiuitatis. nō solū intelligit de natiuitate ex vtero. sed etiā de natiuitate in vtero. extunc eni nō ante debet angelica custodia circa eū qui nasciturus est deputari. quia illa custodia principali⁹ respicit spiritum q̄ corpus. et ideo nō debet

spālem angelū ad sui custodiā habere anq̄ spūs infundat. Non debet etiā differre. q̄a extūc defendere pōt et adiuuare mag⁹. tamē sm̄ tp̄a diuersa. Dū eñ in vtero ē puulus pōt interimi ⁊ dāna- ri. dū est extra vteruz ante adultā etatē pōt a baptismate impedi ri. dū ē in adulta eta- te ad diuersa peccata pōt ꝯtrabi. Cōtra hec oīa in his trib⁹ stati- bus debz angelica cu stodia sibi deputari. vt p eā ab his malis possit erui. ⁊ ab adver sario defendi. ⁊ hi effe ctus satis dicunt pla ni q̄ sunt p liberatio- nē a malo. Utrū aūt paruulus q̄diu caret vsu rōnis aliquē oc cultū effectuz habeat q̄tū ad habilitationē ⁊ directionē in bonū. assignare ē difficile. s negare nō est tutum.

b Cōstat itaq̄ om- nes angelos in cogni tionem diuinoꝝ mi- steriorū sm̄ pcessum tp̄is pfecisse. Hoc vi detur esse ꝯ Grego. q̄ dicit in dyalogo. q̄d ē qd̄ nō videat q̄ vidē tem oīa videt. si ḡ vi- dent q̄si a pncipio tē- poris exemplar diui- num. videt q̄ in nul- lius cognitione defe- cerūt. Si tu dicas q̄ intelligit de omnibus q̄ sunt de necessitate salutis. sicut dicit ma gister in litera. Obij- citur ꝯ hoc. Unū so- lum ē illud qd̄ est de essentia salutis. ḡ nō deberet dicere rōne il lius q̄ oīa sciant. q̄si beatitudo esset i mul tis. Preterea. si illud exemplar diuinuz est ratio oīm. ⁊ q̄ cogno- scit rōnē rei cognoscit ipsam rē. videt q̄ an- gelus oēs res crea- tas cognoscat dū illd̄ vnū cognoscit. ⁊ si p- fectum sm̄ pcessum

sunt in hac vita. angeli x̄o nunq̄ decedunt. sed simul oēs sunt. esse pōt vt singuli hoim dū in hac vita sunt. singulos habeāt angelos bonos vel malos ad sui cu- stodiam vel exercitiū destinatos. Ceterum siue ita sit siue nō. nō est dubitandū vnūquēq̄ habere angelum sibi deputatū. siue plurib⁹ simul destinat⁹ sit. siue vni singularit̄. nec est mirandū vnū angelū plurib⁹ homi nibus ad custodiā deputari. cū vni homini pluriū cu- stodia deputetur. ita vt eoꝝ quisq̄ suū dicat habere dominū vel ep̄m vel abbatem.

Querit ⁊ rn̄det sm̄ p̄mā opinionē. vtrū angeli pfi ciant in merito vel p̄mio vsq̄ ad iudiciū. c

Preterea illud ꝯsiderari oportet. Utrū angeli boni i p̄mio vel i merito pficiāt vsq̄ ad iudiciuz. Q̄ i merit̄ pficiāt atq̄ q̄tidie magis ac magis merean̄t q̄busdā videt ex eo q̄ q̄tidie hoim vtilitatib⁹ īseruiūt. eorūq̄ pfectib⁹ student. Quib⁹ etiā nihilomin⁹ videt q̄ ⁊ in p̄mio pficiāt scz in cognitōe ⁊ dilectōne dei. Licet eñ (vt aiunt) i ꝯfirmatōe btītudinē acceperint etnā atq̄ pfectā. auget tñ q̄tidie eoꝝ btītudo. q̄ magis ac ma- gis diligūt atq̄ coḡscunt. ⁊ eoꝝ charitas q̄ deū ⁊ nos diligūt. ⁊ meritū ⁊ p̄miū. Meritū. q̄ p eā et obsequia ex ea nobis ipensa merent̄. ⁊ in btītudine pficiunt. et ip̄a eadē est p̄miū. q̄ [illegible] beati sunt. Et q̄ angeli pfi ciant i cognitōe ac p [illegible] in btītudine. testimonijs sctōꝝ ꝯfirmāt. Dicit eñ Esaias ex psona angeloꝝ. xp̄i ascē dentis magnificētiā admirantiū. Quis ē iste q̄ venit de edom. tinctis vestib⁹ de bosra? Et in p̄s. Quis est iste rex glie. Ex q̄bus apparet q̄ mysteriū verbi incar nati pleni⁹ cognouer̄t angeli post iplctionē q̄ an̄. Et sicut i cognitōe hui⁹ mysterij pfecer̄t. ita dicūt eos [illegible] deitatis cognitōe pficē. Q̄ āt i hmōi misterij ꝯgnitōe pfecerint euidēter docet ap̄ls dicēs. Que sit dispēsa- tio sacr̄i absconditi a secul' in deo. vt innotescat multi- formis sapia dei [illegible] ecclesiā pncipib⁹ ⁊ ptātib⁹ in celesti- bus. Sup quē locū dicit Hierony. angelicas dignita tes p̄fatū misteriū ad purū nō intellexisse. donec ꝯple ta est passio xp̄i. et ap̄loꝝ p̄dicatio p gentes dilatata. His aūt videt ꝯtradicē Aug. sup eundē locū ep̄le di- cens. Nō latuit angelos misteriū regni celorū. quod oportuno tp̄e reuelatū ē p salute nr̄a. Illis ḡ a seculis innotuit sup memoratū misteriū. q̄ oīs creatura non ante secula s a sclis ē. Attende lector. q̄ vident̄ dissen tire in hac snīa illustres doctores. Ideoq̄ vt om̄is re- pugnantia de medio tollat̄. p̄dicta verba Haymonē sequentes ita determinemus. vt illis angelis q̄ maio- ris dignitatis sunt. ⁊ p quorū ministeriuz illa nūciata sunt. ex parte cognita a seculis fuisse. vtpote familia- ribus ⁊ nuncijs. Illis vero q̄ minoris dignitatis sunt incognita extitisse dicam⁹. vsq̄quo impleta sunt. ⁊ p ecclesiā p̄dicata. ⁊ tūc ab oībus angelis pfecte fuerūt cognita. [b] Constat itaq̄ oēs angelos in cognitōe diui norū misteriorū sm̄ pcessum tp̄is pfecisse. Un̄ nō in- cōgruenter ipsi dicunt angeloꝝ sciam ac beatitudinē augeri vsq̄ ad futurā ꝯsummationē. q̄si in scientia ac

Prima opinio q̄ proficiant in vtroq̄.

Prime opinio nis [illegible] auc̄tates cōfirmatio.

Esa. lxiij

P̄s. xxiij.

Eph. iij.

Hiero. ad eam opinionē deter minatio.

Aug. ꝯ Hiero- nimi determina- tionē apparēs cōtrarietates.

Determinatio p̄dictaꝝ auc̄tū.

b

beatitudine ita pfectissimi erũt. vt nec augeat̃ ampli⁹ nec minuat̃.

Rñdet ẽm opinionẽ secũdã q̃ dicit ãgelos in quibusdã pmissoꝝ nõ pfecisse.

Alij aũt dicũt ãgelos in cõfirmatiõe tanta deitatis dilectione atq; noticia fuisse pditos. vt in his vlteri⁹ nõ pfecerũt nec pfecturi sint. Profecerũt tñ in scia reꝝ exterioꝝ sicut ĩ cognitiõe sacramẽti ĩcarnatiõis ⁊ hmõi. sed ñ in cõtẽplatiõe deitatis. quia trinitatẽ ĩ vnitate. atq; vnitatẽ in trinitate nõ pleni⁹ intelligũt siue intellecturi sunt q̃s ab ipa confirmatiõe pceperũt. Ita etiã dicũt eos in charitate nõ pfecisse post cõfirmationez. q: eoꝝ charitas postea nõ est aucta. et sic dicũt eos nõ pfecisse in meritis. sed hoc quãtũ ad vim meredi. sed nõ quãtũ ad numeꝝ meritoꝝ. Plura eñ bona fecerũt postea q̃ tunc nõ fecerãt. sed eoꝝ charitas ex qua illa pcesserũt nõ ẽ aucta. ex qua tñ meruerũt anteq̃z ista adderent̃. quãtuz postea his adiectis. Illud vero qd alij supius dicũt pbabilius videt̃. scz q ãgeli vsq; ad iudicium in scia et alijs pficiant. Quibus tñ vident̃ obuiare quarũdã autoritatũ verba. Ait eñ ysidorus de sum. bono. Angeli in verbo dei oĩa sciũt anteq̃z fiant. sed nec oẽs nec oĩa pfecte ãgelos scire dixit. et iõ eos in scia pficere non remouit. Greg. in li. dyalogoꝝ ait. Quid ẽ qd ibi nesciãt vbi sciẽtẽ oĩa sciũt. Ubi videt̃ dicere q oĩa sciant ãgeli. et nihil sit qd nesciãt. Sz accipiendũ est hoc de his quoꝝ cognitio btĩi facit cognitorẽ. vt sũt ea q̃ ad misteriuz trinitatis et vnitatis ptinent.

Quid sit probabilius.

Huic pbabiliori sententie obuiant auctes.

Grego.

tpis. g vĩ q coꝝ cognitio subiaceat trãsmutationi tpali: ⁊ ita nõ videretur esse btĩ.

Re. dõm q cognitio in ãgelis q̃daz est a natura. q̃dã vero ẽ a gr̃a. Cognitio vero que est a natura duplex ẽ. Quedã eñ dr̃ eẽ a natura. q: naturalĩr inserta. vt cognitio coꝝ q̃ sunt de prima mundi cõstitutione. et quãtũ ad hanc ãgeli non pficiũt nec deficiunt. q: q̃tũ ad hãc hñt vl'es species oĩm. Alio mõ cognitio a natura dr̃ cognitio que ẽ p naturalez potẽtiã. siue sit innata siue sit acq̃sita. et q̃tum ad hãc pfecerũt ãgeli ẽm pcessũz tpis p multiplicẽ experiẽtiã et cõuersionẽ sup his q̃ de nouo fiunt. Similĩr cognitio a gratia duplex ẽ quedã a gratia fixa. q̃dã a gratia influente. Sicut eñ i mẽbris corpalibus ponũtur quedã virtutes influẽtes. quedaz fixe. siue vita. quedã influẽs. quedã fixa. sic intelligendũ ẽ et in spiritualib⁹ mẽbris siue spiritib⁹ ãgelicis. Quia gr̃a fixa dr̃ eẽ gratia cõfirmatiõis. Cognitio pcedẽs ab hac gr̃a est visio eterne lucis in qua nec proficiũt angeli nec decrescunt. Cognitio vo q̃ est a gratia influente est cognitio reuelationis. q̃ ideo vocatur influens. q: non semper reuelat deus mysteria. sed pro loco et tpe. et ẽm hanc intelligit mgr̃ angelos magis profecisse. nõ quia apertius viderit verbũ. sed q: reuelatio aliqua facta ẽ eis a vbo. Ad illud qd obĩ q non pficiunt q: vident oĩa videndo verbũ. dõ. q illud dictũ ẽ non p ppꝛietatẽ. sed p equiualentiaz et sufficientiam. q: cognitio solius verbi adeo sufficit angelis. sicut si haberent cognitionez oĩs rei etiam in pticulari. Ad illud q obĩ q vident omnem rõem. dõm q speculum eternum est speculum voluntarium. et exemplar illud ẽ voluntarie ductiuũ. ideo quãticunq; quis in eo aspiciat. nihil in eo videt nisi quãtum vult reuelare. Ad illud vero qd obĩ de trãsmutatiõe tẽporis. dõm. q et si cognitio beatitudis tpi nõ subiaceat. tamẽ cognitiones. et affectiões. et etiã cogitatiões ãgeloꝝ circa res creatas nihil ipedit variari p tẽpa. Dicit eñ Aug. sup Gẽn. ad lr̃am. q de⁹ spũalẽ creaturã mouet p tpa nõ per loca. et h̃ d ãgel' dicta sufficiãt.

Ad intelligentiam huius ptis circa duo incidit hic dubitatõ. Pmo circa ãgeloꝝ custodiã. Secundo circa eis annexa. Quantũ ad pmũ querũtur tria. Primo q̃ritur vtꝝ angeli deputari debuerint ad custodiã hõis lapsi. Secũdo vtꝝ si homo stetisset deputati fuissent ad custodiã hominis. Tertio vtrũ aliquis angelus deputatus sit ad custodiã xpi.

Questio. j. a

Circa quã sic pcedit̃ et ostendit̃ q ãgeli non debuerint deputari ad custodiã hõis. Et primo oñditur ratiõe ex pte hominis sic. Cui nulla pot fieri violentia. nulla indiget custodia. sed li. ar. humanũ ad peccatũ non pot violentari. g non indiget ab angelo custodiri. frustra g sunt angeli ad eius custodiaz deputati. s deus nihil facit frustra. g ⁊c. Itez quanto aliquis paucioribus auxilijs intrinsecus triũphat de aduersario. tanto gloriosior est victoria. sed gloriosi⁹ esset homini vincere dyabolũ per seipsum q̃ p angelicum suffragium. g carentia angelici psidij auget gloriaz. igitur ab oppositis custodia angelica minuit nostrã gloriã. sed deus nihil facit qd sit nostre glorie detrimentum. g ⁊c. Item hoc ipm ostenditur rationibus sumptis a parte angeli. maior est qui recumbit. q̃ qui ministrat. g si angelus qui custodit hominem ei ministrat. homo viator est maior angelo beato. q si hoc falsum est. g angelus nõ ministrat homini. igitur angelus non custodit hominem. aut in custodia peruertitur ordo. Item si angelus custodit hominem. aut hoc habet a natura. aut a gratia. Si a natura. cum eadem sit natura in bonis et in malis. videt̃ q mali sint custodes hominũ. Si a gratia. cum vna anima excedat aliaz in gratia. videtur q vna debeat ad custodiam alterius deputari. Itez hoc oñditur

ↄ pte ipsius dei. deꝰ eñ custos pfectus ē hũ qḋ dī in
ps. Ecce non dormitabit neq; dormiet ⁊c. ḡ si suffici
ens est diuina custodia. videtur ꝙ supfluat angelica.
aut si angelica ē necessaria. videtur diuina custodia
esse diminuta. Item custodia ē ad conseruandũ in
bonum. ſ non minus est cōseruare in bono ꝙ̄ libera
re a malo. nam nō minor ē virtus q̄ q̄rere pta tueri.
si ḡ non decuit hominē liberari nec erui d̄ ptāte dya
boli nisi p deum. videt̄ ꝙ non debeat custodiri. aut
honor diuinꝰ transfertur in angelũ. Sꝫ cōtra Ysa.
lxij. super muros tuos iḣm ⁊c. glo. muri sunt apli. cu
stodes sunt angeli. Item Ecci. xvij. in vnamquāq;
gentez ꝓposuit rectorē. glo. i. angelos. Item Math.
xviij. Angeli eorũ semp vident faciez patris mei. glo.
non sunt contēnendi ad quoꝝ custodiam mittuntur
angeli. Ex his auctibus colligit̄ ꝙ angeli deputati
sunt ad custodiā hominũ. Item hocipm ondit̄ur
ratione. Ordo vniuersi hoc exigit vt omne malũ ha
beat bonũ sibi oppositum. Quod confirmatur p il
lud qḋ dicit̄. Ecci. xxxiij. contra malũ bonum. si ergo
temptamur p angelos malos. vī ꝙ defendi dbeamꝰ
p bonos. Item lex vniuersitatis hoc exigit. vt me
dia reducant̄ ad prima. et postrema p media ad suũ
primũ pncipium. et hoc confirmatur p illud qḋ dicit
Dioni. in li. de hierarchia āgelica. lex diuinitatis ē in
nullo negligere ordinez. sed p pria media. ⁊ p media
postrema reducere. ḡ si angelus beatus superior est
homine viatore. vī ꝙ homo mediante auxilio angeli
ad beatitudinem debeat puenire. auxilium aũt illud
maxime ē in custodiēdo. ḡ ⁊c. Item lex pietatis hoc
exigit vt sustentet̄ indigens a potente. si ḡ homo via
tor fragilis ē et indigens sustentatiōe et custodiente.
et angelus beatus fortis est et potēs. videt̄ ꝙ homo
6 cōmitti debeat angelice custodie. R. dōm. ꝙ cōueni
ens est hominē lapsum deputari angelice custodie. ⁊
angelũ deputari ad custodiendũ hominē, tũ quia de
cet altitudinē diuine potentie, tũ quia decet ordinez
sapientie. tũ quia etiā decet dulcedinez misericordie.
Altitudinē nanq; decet diuine potētie duplici ex cā.
Una ē. quia deus non solummō vult honorari in se
ſ etiam in suis seruis. vñ non sufficit altitudini diui
ne potentie ꝙ̄ angeli ministrent sibi. ſ etiaꝫ quia ad
ostensionem excellētis sue potentie hoc ab eis exigit
vt ministrent etiā creature sue. Alia est ratio. quia cũ
deus habeat dyabolũ et eius demōes aduersarios.
magis decēs est ꝙ ipe eos vincat p suos mistros. vt
per hoc ondat̄ potētia manꝰ dei qua nō solũ potens
est in se. ſ etiā in seruis suis. et vt non indebite possit
dñs exercituũ appellari. Ordinem vero sapie sllr de
cet. nā hic ē ordo quē diuina lex in suis operibꝰ exeq̄
tur ⁊ cōseruat. vt postrema p media d̄ducat ad sum
ma. cũ igitur angelus tũ rōe imortalis nature. tum
etiā ratione gratie cōsummate mediũ tenet inter de
um et hominē lapsuꝫ. decens fuit vt deus hominem
adiuuaret et custodiret p angelũ. Dulcedinē etiā de
cet diuine mie q̄ apuit sinũ homi lapso. nec i aliq̄ ei de
fecit qḋ spectet ad salutis sue ꝓmotionē. et iō cũ ho
mo lapsus eēt venundatus vt faceret malũ. ei mini
strauit p̄ciũ sanguis filij sui quem ē redemptꝰ vt
faciat bonũ. et quia hꝫ aduersariũ impugnātem. de
dit ei ministrum custodiētez. vel custodē auxiliantē,
vt sic ex nulla pte miseria remaneret hũana. sine diui
ne mie subsidio et beneficio. Cōpetebat igitur homi
ni lapso dari ex hac triplici rōe āgelicā custodiā. Sũt

et alie rationes que in obijciēdo tacte sunt. Ratiōes 7
ḡ ad hanc ptem inducte concedende sunt. Ad illud
qḋ prio obī. ꝙ homini nō pt̄ fieri violentia. dōm ꝙ ⁊
si non possit fieri violentia quātũ ē ex pte li. ar. posset
tamē fieri quātũ est ex pte sui. Et iterum ꝗuis ange
lus non possit sufficientē li. ar. violētare nisi haberet
cōtrariam ptātem arcentem a deo. posset tñ inducce
re et circūuenire ꝙ valde pauci eēnt quos nō deijce
ret. et ideo pnecessaria est custodia angelica q̄ cōpri
mat ptātem dyabolicam. Ad illud qḋ obī ꝙ caren 8
tia angelici p̄sidij auget gloriā et triumphũ. dōm. ꝙ
verum eēt si ita bene triũpharet hō absq; āgelo sicut
cum adiutorio angelico. nunc aũt nō est ita. Si eñ ei
deesset angelicũ subsidiũ. multo frequētius vinceret̄
ꝙ̄ vinceret. et multo melius ē cũ angelico p̄sidio vin
cere ꝙ̄ sine p̄sidio pdere. Et iteꝝ p̄sidium angeli non
excludit li. ar. nec minuit de suba meriti vel p̄mij. vel
de nobilitate triũphi ꝗ̄ti ad id qḋ ē subale. Ad illḋ 9
qḋ obī ꝙ non cōuenit ex pte angeli. q2 maior est q̄ re
cumbit ꝙ̄ qui ministrat. dōm. ꝙ verũ ē qñ mister re
cumbenti ministrat ꝓpter seipm. sicut seruus regis
ministrat regi ꝓpter eiꝰ dignitatē et imperiũ. ſ non
hꝫ veritatē qñ aliquis mistrat alicui habendo respe
ctum ad aliũ. sicut aliquādo magnꝰ miles deseruit
nō tm̄ regi sed etiā toti familie. nec aliquē abijcit nec
despicit. vt ei nō tm̄ ministret ꝓpter vtilitatē psone.
nec tm̄ considerat q̄s ē. sed cuius seruus ē. sic et in p
posito itelligendũ est se habere. Angelꝰ eñ homi nō
ꝓpē se mistrat. ſ ꝓpter deum cuius gerit imaginem.
Uel aliter dici pōt ꝙ verbuꝫ illud intelligit̄ de mini
sterio subiectiōis non p̄sidentie. custodire aũt homi
nē et si ministeriũ dicat. magis tñ importat angelum
p̄sidere homi ꝙ̄ eē sbiectũ. Ad illud qḋ querit̄ vtꝝ 10
habeat a gratia vl' a natura. dōm. ꝙ ab vtroq; habꝫ.
Quia eñ de natura sua fortior ē homine et potenti
or. et similit̄ in gratia est excellentior et stabilior. adeo
vt plus excedat hominē. ꝗ̄ excedit pedagogꝰ puulũ.
iō conuenit angelo. et ex natura ⁊ ex gratia vt homo
cōmittat̄ eius custodie et tutele. Ad illud qḋ obī ex 11
pte dei ꝙ dñs ē custos perfectꝰ. dōm. ꝙ pfectio diui
ne custodie nō excludit vtilitatē āglice. Sicut eñ de
us opatur in omnibꝰ rebus. et tñ eiꝰ opatio opatio
nes creaturaꝝ non excludit ſ conseruat adiuuat.
nec tamē eius opatio est impfecta. aut opatio creatu
re superflua. sic intelligendum est de custodia. Sicut
eñ deus ꝓpter sue bonitatis manifestationē. et ordi
nis sapie ostensionem. creaturis cōicauit posse opari. et
in alias creaturas effectũ suũ imprimere. ipō tamen
non deserente sed coopāte. sic dedit āgelis posse ho
minē custodire. cũ tamē a seruoꝝ suoꝝ custodia ipe
nunq̄ desistat. q2 talē posse cōpetebat angelice natu
re ⁊ gratie. ⁊ vna istaꝝ custodiaꝝ alteri nō p̄iudicat.
immo diuina facit ad āgelice custodie pfectionē. an
gelica vero ad pfectionis diuine custodie manifesta
tionē. Ad illud qḋ obī ꝙ deus p seipsum debuit re 12
dimere. ḡ p seipsum debuit custodire. dōm ꝙ non est
simile. Redimere eñ eque magnũ est sicut condere.
⁊ ideo sicut nullus debuit eē conditor nisi solus deꝰ.
sic nullus alius debuit eē redemptor. custodire autē
dicit aliquādo effectuꝫ beneficētie qui magis est ex
terius ꝗ̄ interius. ⁊ iō non ē tantus. Nec vꝫ illud qḋ
obijcit̄ ꝙ nō minor est virtꝰ tueri bona ꝙ̄ acquirere.
dicendum eñ ꝙ tunc illud verum ē qñ conseruatio
et acquisitio ē in ptāte eiusdem virtutis.

Questio.ij. b

Utrũ competẽs fuerit angelũ deputari ad hominis cõ
diti custodiã. Et q nõ vr. Angel⁹ deputať ad custo
diã hominis ꝓpter supplẽdos ei⁹ defectus. sed in ho
mie sm statũ nature institute nulli erant defectus.ḡ
ad eius custodiã nõ debebat deputari aliq̃s angel⁹.
Itẽ homo sm statũ nature institute nõ erat magis
ꝓnus ad malũ q̃ vnus angel⁹ in suis naturalib⁹ cõ
stitutus .ḡ si angelus cõditus nullius custodie ẽ cõ
missus nisi soli diuine. vr silr q nec hõ in statu inno
centie constitutus. Itẽ custodia dicit quãdã p̃sidẽ
tiam in custodiẽte respectu custoditi.ſ aia hũana so
lus deus maior ẽ nisi deprauetur ꝑ culpã . ḡ si hõ in
statu innocẽtie nulla culpa erat deprauat⁹.nõ debu
it ei ꝑ officiũ custodie p̃sidere aliq̃s angelus . Itez
si ad custodiã hominis instituti deputatur angelic⁹ spi
ritus.ḡ cum virtus hoĩs sit mõ ꝑ peccatuz multiplr
deiecta.vr q vni homi nõ sufficiat vni⁹ ãgeli custo
dia.ḡ si nunc vni homini lapso sufficit vn⁹. vr q tũc
nõ idigebat custodia alicui⁹. Cõtra.sup illd Mat.
xviij.angeli eoꝝ ₇c.glo Hiero. Magna dignitas est
aiaꝝ.vt vnaqueq3 ab ortu natiuitatꝭ sue hẽat ad sui
custodiã angelũ deputatũ.Si ergo deputatio ãgeli
ce custodie pertinet ad dignitatẽ aie.cum aia sm sta
tũ nature istitute dignior eẽt q̃ sm statũ nature lap
se.vr q si nunc habeat ãgelũ ad sui custodiã deputa
tũ.q multo magis tũc. Itẽ ꝓnior est deus ad mise
rendũ q̃ ad condẽnandũ. ḡ si homo in statu nature
institute habuit angelũ malũ temptãtẽ.ḡ multo for
tius mia diuina debuit sibi dare angeluz custodiẽtẽ.
Itẽ ãgeli deputati sunt nobis custodes.vt ꝑ eoruz
opationez retrahamur a malo.ſ hõ in statu innocẽ
tie indigebat a malo retrahi cũ posset peccare . ḡ de
bebat ab angelo custodiri. Item hõ viator cõmitti
tur ãgelice custodie.vt ꝑ sustentatiõez et auxiliũ an
gelicũ.et ꝑ subsidiũ opatiõis ei⁹.possit ď bono i meli
us ascendere.ſ hõ in statu inocẽtie ꝓficere poterat.
ḡ videtur q ad ipius custodiã ãgel⁹ deputari debe
13 bat. R.dďz.q ₇ si ãgel⁹ deputat⁹ ad custodiã ho
minis in multis ꝓsit ei vt subueniat.spẽalif tñ ad h̃
deputať vt ab inuisibili aduersario defendat . Quia
enĩ hõ nõ hz colluctatiõez aduersus carnẽ et sangui
nẽ.ſ aduersus mũdi rectores et aduersus spũalia ne
quicie in celestibus qui sũt hostes inuisibiles . debet ꝑ
oppositũ habere inuisibiles adiutores ad suĩpius
defensionẽ. Et qꝛ aduersarius vndiq3 nos ipugnat.
nã rationẽ seducit ꝑ astutias.volũtatẽ allicit ꝑ blan
ditias.virtutes opprimit ꝑ violentiã.iõ bonus ãge
lus spẽaliter ad hoc nobis datť vt hominẽ defendat
ab oppressiõe ꝯtra violentiã.vt hõiez erudiat et diri
gat cõtra fallaciã.vt hominẽ exhorteť et inducat ad
bonũ contra blanditias. Quia igiť aduersarius no
ster dyabol⁹ etiã homie instituto erat fortior et astu
tior.et in ꝓposito malicie ptinacior.iõ cõpetebat ho
mini dari ãgelicã custodiã q̃ cõprimeret ptãtem ad
uersariã .nõ solũ sm statũ nature lapse.ſ etiã institu
te.licet magis nunc q̃ tũc indigeret.vñ concedende
14 sunt rõnes ad hoc inducte. Ad illud vero qď obi pri
mo.q ãgelus datť homi ad custodiã ꝓpter supplen
dos defectus.ďdm.q illa nõ est tota cã nisi large vo
cetur suppletio defect⁹.siue q̃tuz ad defectũ q̃ inest.
siue etiã q̃tum ad defectũ q̃ põt inesse vt nõ insit.et
licet in primo hoĩe nõ eẽt defectus actualis . erat tñ
in eo defectibilitas.₇ si ex se non haberet defectũ. in
defectũ tamẽ p̃cipitari poterat ꝑ suũ aduersarium.
Ad illud qď obi q ãgelus nõ deputať ad custodi 15
am alterius ãgeli.ďdm q et si angel⁹ possit alteri an
gelo p̃sidere.tñ ꝓprie non dr ipm custodire.nam ille
solus indiget custodia qui p̃t impugnari.et ꝑ custo
diã superare.vel absq3 custodia ꝑdere.et ille solus de
bet custodire qui nõ p̃t expugnari nec perdere. ₇ hic
est q angelus põt deputari ad custodiã hoĩs institu
ti et nõ alteri⁹ ãgeli.nã angeli simul ꝯditi sunt . silr
etiã qui beatificanť beatificati sunt.et simul etiã qui
peccauerũt irrecupabiliť lapsi sunt.et ideo angelus
non põt deputari ad custodiã alteri⁹ angeli.qꝛ bon⁹
post confirmationẽ nõ indiget.malo p⁹ obstinatio
nẽ nõ ꝓdest.añ vero cõfirmationẽ et obstinationẽ ñ
erat qui posset defendere.nec erat qui posset impu
gnare.cum oẽs eẽnt equaliter vertibiles . In homie
vero viatore secus ẽ. Nã homo erat in statu vertibi
litatis et pugne in q̃ poterat amittere vel lucrari .an
gelus in statu beatitudis erat i quo nõ poterat com
moueri. Ad illud qď obi q mẽti humane q̃ nõ est 16
ꝑ peccatũ corrupta solus deus debet p̃fici.ďď. q ve
rũ est de ea p̃latiõe q̃ habet oppositaz seruitutem.sic
enĩ hõ cõditus soli deo dicebať eẽ subiectus.et soli⁹
dei erat seruus non alterius . De p̃latione vero q̃ at
tenditur sm excellẽtiã status. et sm p̃sidentiã respe
ctu alic⁹ actus nõ hz veritatem . sic enĩ angelus p̃est
angelo in q̃bus nũq̃ fuit peccatũ. Ad illud qď obi 17
q et si hõ tunc habuerit angelũ ad custodiã deputa
tũ.q nunc vnus hõ debet habere multos.ďdm.q il
lud argumẽtũ nõ cogit.qꝛ effectus angelice custodie
duplr põt crescere.vel ꝓpter multitudinẽ custodien
tiũ.vel ꝓpter maiorẽ sucursum custodientis.et iďo
licz hõ lapsus maiori indigeat officio custodie q̃ in
stitut⁹.tñ qꝛ idez angelus sm diuersas oportunita
tes põt magis et magꝭ succurrere ₇ idigẽtias releua
re.iõ nõ oportet ꝑ augmentatiõez indigẽtie in custo
dito numerꝫ custodum multiplicare.

Questio.iij. c

Utrꝫ aliquis angelus deputatus fuerit ad custodiã
xpi.Et q sic vr ꝑ illud p̃s.Angelis suis deus mã.de
te.vt custo.te in oibus vijs tuis.ḡ si hoc intelligiť de
capite sicut glo.exponit ibidẽ.ptz. Item sup illud
Lu.xxij.Ecce apparuit ei ãgelus dñi confortãs euz.
Beda.in testimoniũ vtriusq3 nature et angelus euz
cõfortasse.et ãgelus ei ministrasse describiť.si ḡ act⁹
cõfortãdi ptinet ad officiũ angeli custodiẽtis. vr ₇c.
Item vr hoc rõe.qꝛ xp̃s sm naturã hũanaz marie
sm statuz passibilitatis minoratus ẽ paulomin⁹ ab
angelis.ḡ si erat mortalis et passibilis.et etiã minora
tus ab ãgelis.indigebat et cõpetebat vt vr ab ãgelis
p̃sidentibus et imortalibus custodiri. Itẽ ordo vni
uersitatis hoc exigit vt cõtra malũ sit bonũ.cum igiť
xp̃s habuit malũ angelũ ad exercitiũ et pugnã sicut
legitur Math.iiij.q temptatus est a dyabolo.ḡ de
buit habere bonũ angelũ ad custodiã. Item ad di
gnitatẽ spectat hũane anime q committať tam no
bili custodie sicut ãgelice.ḡ si aia xp̃i fuit nobilissima
oiũ.vr q sibi maxie cõpetat custodia ãgeloꝝ. Itez
sapiens dñs illud qď hz carius : facit custodiri dili
genti⁹.ſ de⁹ cariorẽ hẽbat xp̃m q̃ aliquẽ aliũ.ḡ vr q
si alij nõ deẽst ãgeloꝝ custodia.q nec aie xp̃i q̃ inter
oẽs ₇ sup oia erat deo carissima. Contra.xp̃s ab in
stanti sue cõceptiõis fuit beatus ₇ p̃fectissime btũs.
si ergo beati potius ẽ custodire q̃ custodiri.vr q xp̃o

nullo mō cōpetat custodia angelica. Itē xp̄s ab in-
stāti sue cōceptiōis et ſm aiaȝ et ſm corp⁹ fuit diui-
nitati vnit⁹. tanta vnione q maior nequit itelligi. g
si diuina virt⁹ q oipotētissima ē p oia ad nutū sue vo-
luntatis pmpta erat. g vi q nulla idigeret aliena cu-
stodia. Itē qui ab alio custodit. ex hoc q custodit ē
quodāmō illi obnoxius. g si xp̄us nulli dȝ eē obno-
xius. a nullo āgelo debuit custodiri. Itē esto q xp̄s
nō hēat āgelū ad sui custodiā. q̄ro vtrū ex hoc incur-
rat aliqd dannū. vl' incomodū. vl' peccatū. vel omit-
tat aliqd bonū. et cū nulluȝ hoꝝ sit. nihil tollit a xp̄o
absentia āgelice custodie. g nihil adducit p̄sidētia. g
si ponit xp̄s ab āgelo custodiri. vi q aliqd circa ipm
18 fiat frustra. qd ē icōueniēs. R. dōm. q xp̄o nō ē da-
tus āgel⁹ ad custodiā. tū q2 xp̄s nō indigebat. tū etiā
q2 nō cōpetebat. Non egebat. q2 aduersari⁹ eius nec
poterat opprimere p violētiā corp⁹ diuinitati vnituȝ.
nec poterat seducere p astucias intellectū a vbo ple-
narie illustratū. nec poterat allicere p blandicias af-
fectū plenitudie grē cōfirmatū. iō xp̄s nō indigebat
āgelo bono. nec q̄tū ad defensiōeȝ corpis. nec q̄tum
ad eruditionē rōnis. nec q̄tū ad incitatiōeȝ affectio-
nis. Non solū aūt nō indigebat angelica custodia. s
nec etiā ei cōpetebat. Custodia eīn in custodiēte re-
spectu custoditi dicit p̄sidētiā quādā. et q2 āgeli xp̄o
dn̄o suberāt nō p̄erant. iō nec aliqd officiū p̄sidentie
ipis āgelis respectu xp̄i cōmitti debebat. et ppterea
nullus āgelus debuit deputari ad custodiēdū xp̄m.
s angeloꝝ multitudo debuit deputari ad ei⁹ ministeri
19 um. Ad illud qd obi in ɔtrariū de ps. Angelis suis
de⁹ mā. de te. ꝛc. dd. q illud intelligit de capite rōne
mēbroꝝ. vn̄ sicut dicit Aug. dyabol⁹ male exposuit
siue intellexit. dū capiti attribuit rōe sui qd scriptura
20 attribuit ei rōe mēbroꝝ. Ad illud qd obi q āgel⁹ eū
cōfortabat. dd. q āgelus nō cōfortabat eū ɔfortatio
ne ptātiua. sicut cōfortat illos qs custodit. s solū mi-
21 nisteriali. sicut ɔfortat armiger strenuū milité. Ad
illud qd obi q xp̄s ē ab āgelis minorat⁹. dd3. q et si
minoratus dicat rōe passibilitatis. nūq̄ tn̄ sic mino-
rat⁹ ē vt aliqs āgelus auderet ei p̄sidere. cū ita bene
sit adorādus xp̄s in cruce et in sua infirmitate. sicut
22 etiā cū in sua apparebit virtuté. Ad illud qd obi
q habuit malū āgelū ad exercitiū. dd. q illud exerci
tiū solū fuit exterius nō interius. nec fuit ad ipius p
bationē. s etiā poti⁹ ad nr̄am instructiōeȝ. et ad ad-
uersarij cōfutationē. ex q xp̄i dignitas nō minuebat
s manifestabat. s nō sic ē in officio custodiēdi. nā
angel⁹ ad ei⁹ custodiā deputaret. poti⁹ eēt defectibi
litatis ōn̄sio. q virtutis ꝛ dignitatis manifestatio. vl'
23 etiā alicui⁹ instructio. Ad illud qd obi q dignita
tis ē hr̄e custodiā angelicā. dd. q quedā sunt digni-
tatis simplr. quedā vo sic sunt dignitatis vt etiā an-
nexū hēant aliqd indignitat' siue infirmitatis. custo
diri aūt ab āgelo ita dicit dignitatē i aia r̄spectu illa
rum creaturaꝝ que cōmittuntur angelice custodie.
vt tn̄ dicat ipfectionē respectu beatoꝝ. q aliēa custo-
dia nūq̄ eget. Et q2 aie xp̄i nō ē attribuēdū aliqd qd
deroget ei⁹ beatitudini. ꝛ iō si ab āgelo custodiri ali-
q mō dicat dignitatē. nō tn̄ xp̄o dȝ attribui. q2 sil' cuȝ
24 h i custodito quādā iportat ɔfectibilitatē. Ad illd
qd obi q id qd carius ē. meli⁹ custodit. dd. q veꝝ ē.
qn̄ illud qd magis ē carū ita indiget custodia sicut il
lud qd min⁹. sic aūt nō ē in pposito. Nā xp̄i aia nō
sic indigebat custodiri q peccare n̄ poterat. Vel alit

pō dici q de⁹ diligētius custodit aiaȝ xp̄i q aiaȝ ali
cui⁹ alteri⁹ hōis. plus eīn facit p seipm. q vllī alij aie
faciat p se et p angelū.

Consequēter d' scdo articulo sez de ānexis an
gelice custodie q̄rit tria. Primo q̄rit veꝝ an-
gel⁹ ppē nr̄aȝ obstinationeȝ subtrahat custo-
die bñficiū. Scdo querit vtrū ex nr̄a beatificatiōe
accrescat ei nouū gaudiū. Tertio q̄rit vtrū āgel⁹ cu
stodiēs i dānatiōe custoditi icurrat aliqd detrimētū.

Questio. j.

Circa quā sic pcedit et ōndit q āgel⁹ subtrahat ab
hoie custodie bñficiū ppter obstinatiōeȝ. p illud hie
re. lj. curauim⁹ babylonē et nō ē curata. derelinqm⁹
eā ꝛc. ibi glo. Medici sunt āgeli. quos a nob repelli-
m⁹. dū coꝝ ɔsilio n̄ acqescim⁹. Itē p aliā glo. ōndit
illud idē ibidē. Caue nequādo relinquat te medic⁹.
si eīn reliquerit. patȝ q abscessio medici dānatio tua
sit. g āgelus hominē quē custodit aliqn̄ derelinquit.
s hoc nō ē nisi qn̄ obfirmat faciē suā obstinationē.
g ꝛc. Itē Dam. dicit q antixp̄s carebit angeloꝝ p
sidio. s hoc nō ē nisi q2 ipe erit obstinatus in malo. g
vi q p̄sidiū custodie obstiatis subtrahat ab āgelis.
Itē āgelus neminē inuitū pōt cōpellere ad bonū. s
obstinat⁹ fact⁹ ē inuit⁹ ad bonū. g frustra circa ipm
laborat āgelus. g si stultus ē q aliquid frustra facit.
maxie q hoc nouerit. vi q ppter obstinationē pdat
hō āgelicū p̄sidiū. Itē maioris benignitatis et mie
de⁹ ē q sit āgelus. s deus ppē peccati cōmissiōeȝ re-
linquit cordis hūanī habitaclm. g multoforti⁹ vi q
ppē obstinationē āgel⁹ subtrahat ministeriū. Itē
ppē rebellionē et obstinationē excōicat qs et eijcit
extra cetū fideliuȝ. et subtrahit ei orōnū ecclasticā-
rū bñficiū. g si tant⁹ zelator iusticie vel maior ē āgel⁹
q sit eccl'ie platus. et platus rebelli obstinato sub-
trahit bñficiū cōionis et orōnis. vi q multoforti⁹ an
gel⁹ subtrahat p̄sidiū custoditiōis. Itē graui⁹ pec-
cat ille cui suggerunt bona et facit mala. q q facit ma
la sine aliq exhortatiōe bonoꝝ. et hoc ppē cōtēptū.
g obstinat⁹ in malo grauius peccat q qn̄ cōtēpta ex
hortatiōe āgelica psistit i malitia. q si eēt oino ab an
gelo derelict⁹. g āgel⁹ bon⁹ nō dȝ aliqd facere qd
vgat in malū ei⁹ quē custodit. vi q erḡ obstinat⁹ est.
nō debeat eū āpli⁹ custodire. Cōtra. paratior ē bo-
nus āgel⁹ ad ɔseruādū in bono. q sit malus āgelus
ad p̄cipitādū in malū. s mal⁹ āgelus quātūcūq bō
sit bon⁹ vsq ad mortē nō desinit ipm infestare. g vi
q nec bon⁹. quātūcūq malū vsq ad mortē desinat
custodire. Maior ppositio maīfesta ē. Minor pba
tur p illud qd dr̄ in glo. thob. vj. sup illud. apphende
brachiā ei⁹. Dyabol⁹. vsq ad crucem secut⁹ ē xp̄m.
Itē quāto aliqs peior ē. tāto est pnior ad malū. et
q̄to pnior ad malū. tāto magis indiget retrahēte. g
si āgelus deputat⁹ ad custodiā ad hoc ordinat vt re
trahat a malo. vi q non debeat subtrahi obstinato.
Itē de nemie desperādū ē dū ē i via. g q̄tūcūq q
sit obstinat⁹ nō ē desperādū de eo. g si medic⁹ nō re-
linqt egrotū nisi illū de q despat. vi q āgel⁹ nullū re-
liquat q̄tūcūq obstinat⁹. Itē in egritudie corpali
sic ē q q̄uis aliq egritudo sit incurabil' tn̄ si pt itedi.
putile ē hr̄e cōsiliū medici. si g null⁹ ē adeo obstita-
t⁹ in hac vita qui possit in eo malitia intēdi. vi q cui-
libet cōpetat custodia āgeli. si g āgel⁹ n̄ subtrahit cu-
stodiā ab eo q ē idone⁹ custodiri. vi q null⁹ q̄tūcū-
q obstinat⁹ bñficio āgelice custodie q̄diu ē in via de-

25 bēat destitui. R°. ad p̄dictoꝝ itelligētiā notādū ē ꝙ
cōiter tenet̄ a doctorib⁹ sacre scripture. ꝙ angel⁹ nō
oīno relinq̄t obstinatos q̄diu sunt viatores. nec tñ
ideo diligent̄ custodit sicut custodit bonos. aut me-
diocrit̄ malos. iō cōiter dicit̄ ꝙ quodāmō deserit. [illegible]
quodāmō custodit. Explicatio aūt h⁹ p̄t diuersimo
de fieri. Nā aliquē custodiri ab āgelo h̄ p̄t dupl'r in-
telligi. vel sm̄ habitū. vel sm̄ actū. voluerūt ḡ aliq̄ [illegible]
cere ꝙ āgel⁹ obstiatū sm̄ actū custodiēdi relinq̄t. ꝑ-
eo ꝙ ip̄e custodiēti āgelo nō obedit. imo ꝯtra ei⁹ mo
nita faciem obfirmauit. q̄tū vero ad habitū nō dse-
rit. q2 sp̄ ꝑmpt⁹ ē ei sbuenire. si q̄ mō ip̄m ad viā ve-
ritatis videat inclinari. ⁊ hic q̄dē mod⁹ dicēdi nō suf
ficit. q2 null⁹ ē adeo mal⁹ et ꝑuersus q̄n āgel⁹ bon⁹
possit ei aliq̄d bñficiū custodiēdi largiri. ḡ si sp̄ est ei
ꝑmpt⁹ facere bonū. vr̄ ꝙ nūq̄ subtrahat oēm actū.
Et ideo scd̄s mod⁹ dicēdi ē ꝙ duplex ē custodie an
gelice act⁹. vn⁹ respectu corpis. alter respectu sp̄ūs.
Vn⁹ ꝯsistit in repulsione hostis ne opprimat corpa.
alter in arcēdo ip̄m ne ꝑuertat aīas. Primi act⁹ effi-
cacia ē in āgelo. scd̄i vero nō solū ē in āgelo. s; etiaz
in nobis. Quātū ad primū actū bon⁹ āgel⁹ hōiez vs
ꝙ ad mortē nō dereliquit. q2 nō patit̄ ip̄m a demōe
opprimi vel occidi. nisi q̄n aliter exigit fieri sn̄ia diui
ni iudicij. Quātū vero ad scd̄m actū. q2 act⁹ illi⁹ effi
catia nō tm̄ ē in āgelo s; etiā in nobis. sbtrahit custo-
die bñficiū ab his circa quos videt se frustra exerce-
ri. vtpote ab excecatis ⁊ obstinatis. q̄ nec recipiūt in-
structiōez nec exhortatiōz. S; cū custodia magis sp̄i
ciat aīaz q̄ corpus. adhuc nō videt̄ oīno ꝓbabile ꝙ
26 āgelus oēm actū custodie subtrahat respectu aīe. Et
ideo ē adhuc terti⁹ mod⁹ dicēdi ꝓbabilior p̄dictis.
ꝙ effect⁹ āgelice custodie. et ē respectu boni. et respe-
ctu mali. Respectu boni cōseruādi. vel acq̄rendi. vel
augendi. Respectu vō mali deserendi. vel euitandi.
vel minuēdi. Bon⁹ igit̄ āgelus obstinatos nō dese-
rit q̄tū ad actū custodie q̄ respicit malū. q2 sp̄ retra-
hit hominē ne labat̄ in peius. et hoc ōndūt rōes p̄di
cte scd̄o inducte. et cōcedēde sūt. Quātū vō ad actū
q̄ respicit bonū obstinatos deserit. et antixp̄m nō cu
stodit. et sic intelligunt̄ tres auctes ad illā ptē indu-
cte. Vna q̄ dicit ꝙ āgeli nos relinquūt et nos eos re-
pellim⁹. Alia q̄ dicit ꝙ abscessio āgeli ē dānatio infir
mi. Et tcia Dam̄. q̄ dicit ꝙ ātixp̄s carebit āgeloꝝ p̄
sidio. In oībus eñ his intelligit̄ āgel⁹ recedere vel
abesse. nō q2 nō defendat ab aduersario. vel nō retra
hat a malo. s; q2 nō cōseruat i bono. nec ꝑducit ad bo
nū. et ꝑ hoc p3 rō sequēs. Nō eñ ꝓbat ꝙ āgel⁹ sim
plicit̄ derliq̄t obstinatū. s; solū q̄tū ad effectū custo
27 die q̄ ē in exhortādo et ꝓmouēdo ad bonū. Ad il-
lud qd̄ obī ꝙ deus deserit habitaculū cordis ꝓpter
pctm̄. dd̄. ꝙ nō ē sile. q2 pctm̄ p̄uat grē habitū [illegible] quē
disponit̄ aīa vt hō sit dī habitacl'm. ⁊ iō efficit cor ho
mis ineptū ad h̄ ꝙ in ip̄o habitet de⁹. Habitatio eñ
dei in eo in q̄ habitat req̄rit dignitatē. Custodia vō
āgelica a custodito nō exigit dignitatē. s; poti⁹ respi-
28 cit indigētiā ⁊ necessitatez. Ad illd̄ qd̄ obī ꝙ eccl'ia
subtrahit orōnis bñficiū ab eis q̄s excōicat. dd3. ꝙ h̄
facit ad ip̄oꝝ ꝯfusiōez et correctiōez. sicut p3. ī. cum
agit̄ de excōicatōe. nūq̄ [illegible] subtrahit oīno orōnū be-
neficiū. Sic et i ꝓposito intelligēdū ē ꝙ angel⁹ iusto
dei iudicio nō cōpellit hōiez ꝙ ambulet in inuijs. ⁊
abhominatiōib⁹. et ignominie passiōib⁹. sm̄ ipetū cor
dis sui. nūq̄ tñ sic dserit q̄n aliq̄ mō a malo retardet
29 licet nō oīno ipediat. Ad illd̄ vero qd̄ obī ꝙ ex hoc
pctm̄ hōis aggrauat̄. dd̄. ꝙ sicut peccator ex dei mia
et patiētia thesaurizat sibi irā. et ꝯuertit miaz dei ad
cumulū reatus sui. et hoc nō ē a deo. s; ab ip̄o pecca-
tore. dī tm̄ iudicio ꝑmittēte. sic in ꝓposito intelligen-
dū ē sc h̄re. Pōt tñ dici ꝙ nūq̄ sic couertit̄ pctōr in
malū. q̄n meli⁹ sit sibi custodiri q̄ deseri. ꝙ et si cōte-
pt⁹ aggrauat peccāt̄ reatū. tñ freq̄ntatio pctōꝝ quā
hō incurreret si āgel⁹ desereret. aggrauaret mlto for-
ti⁹ q̄3 cōtempt⁹. Credēdū ē eñ ꝙ multis modis āge-
li q̄ nos custodiūt. et studeāt ꝓmouere ad bonuz. et
studeāt retrahere a malo. q̄uis h̄ nō ꝑcipiat hebetu-
do sp̄ūs nr̄i. ꝓpt̄ qd̄ multi supbiūt. multi sūt ingrati. et
frequēter sibi attribuūt qd̄ ē ex bñficio āgelico. ⁊ ex h̄
min⁹ efficiunt̄ digni vt ab āgelis ādiuuēt̄. et ꝓpt̄ h̄
ꝑutile ē effect⁹ āgelice custodie nosse ⁊ itelligere. Cō 30
sueuerūt aūt a mgr̄is effect⁹ xij. assignari q̄ dicūt̄ ex
scripturis. Prim⁹ ē ꝓ delictis increpare. Iudic̄. ij.
Ascēdit āgel⁹ dn̄i ad galgala ad locū flētiū ⁊ ait Edu
xi vos d̄ t̄ra egypti. et p⁹. non audistis vocē meam.
Scd̄s ē a vinculis pctōꝝ absoluere. Actu. xij. Ange-
lus astitit. et p⁹. ceciderūt cathene de manib⁹ ei⁹. hoc
tñ intelligēdū ē dispositiue. Terti⁹ ē ipedictia ad bo-
nū auferre. qd̄ sigt̄ Exo. xij. vbi āgel⁹ ꝑcussit p̄moge
nita egypti. Quart⁹ ē demōes arcere. thob. vltio de-
moniū ab vxore mea cōpescuit dic̄ thob. d̄ raphaele.
Quint⁹ ē docere. Dan̄. ix. Nūc egressus su3 vt doce-
rē te ⁊ itellgeres. Sextus ē secreta reuelare. Gen̄. x-
viij. tres āgeli misteriū trinitatis et vnitatis exp̄sserūt.
et ibi ītē seq̄t̄ Num celare possu3 abrahā ⁊c. Septi-
m⁹ ē ꝯsolari. thob. vj. forti aīo esto. I ꝓxio ē vt a deo
curreris ⁊c. Octau⁹ ē in via dī ꝯfortare. iij. Reg. xix.
surge ⁊ comede. grādis eñ tibi restat via. Non⁹ ē in
via deducere et cōducere. thob. v. ego ducā et r̄ducā
cū ⁊c. Decim⁹ ē hostes deijcere. Ysa. xxxvij. egressus
āgel⁹ dn̄i ꝑcussit in castris assirioꝝ ⁊c. Undecim⁹ tē-
ptatiōes mitigare. et hic sigṅat̄ gen̄. xxxij. vbi iacob
luctat⁹ ē cū āgelo. vbi bñdictiōe accepta cōfortat⁹ ē.
p⁹ luctā. ⁊ emarcuit neru⁹ femoris ei⁹. Duodecim⁹
ē orare et orōes deferre. thob. vltio. q̄n orabas cū la-
chrymis ego obtuli ⁊c. Hi oēs sūt effect⁹ custodie an
geli. ex q̄b⁹ oīb⁹ tā deo q̄ āgelis debem⁹ eē obnoxij ⁊
grati.

Questio. ij.

Utꝝ ex beatificatiōe custoditi āgelo custodiēti āpli-
ficet̄ gaudiū. Et ꝙ sic vr̄. luc̄. xv. gaudiū ē āgel' dī sup
vno peccatore pniaz agēte. q̄ supra. xcix. iustis. Ex h̄
textu p3 ꝙ ex ꝯuersiōe pctōris. āgl'is dī accrescit gau
diū. ḡ mlto forti⁹ d̄ beatificatiōe eiusdē. Itē āgel⁹ in
mistrādo hōi aliq̄d meretur. s; ñ meretur illd̄ qd̄ h3.
sicut ꝓbatū ē supra. ḡ meretur bñdū. s; qd̄ retribuitur
ꝓ merito hoc est gaudiū. ergo meretur maius gau
diū. Item angelus habet ꝑfectam charitatem. ḡ
diligit ꝓximum sicut seip̄m. s; vbi est par dilectio de
pari bono. ē par gaudiū. si ḡ āgel⁹ diligit illū quē cu-
stodit sic̄ seip̄3. tātū gaud3 d̄ ei⁹ saluatiōe q̄tū d̄ sua.
ḡ vr̄ ei⁹ gaudiū duplicari. Itē vbicūq3 ē dsiderij cō
pletio. ibi ē gaudiū ⁊ delectatio. ḡ vbi d̄ nouo cōplet̄
aliqd̄ desideriū. d̄ nouo accrescit gaudiū. s; āgel⁹ desi
derat illū quē custodit saluari. ḡ cū saluat̄ necesse est
ip̄m gaudere d̄ ei⁹ salute. s; p⁹ d̄ hoc ñ gaudebat. q2
ñ erat. ḡ vr̄ ꝙ nouū gaudiū sibi accrescat. Itē āgel'
custodiētib⁹ hōies crescere p̄t cognitio sicut ꝓbat in
l'ra mgr̄. s; q̄ rōe crescit cognitio. eadē rōe ⁊ dilectio. ⁊
[illegible] dilectio. ḡ gaudiū et delectatio. Itē in eo q̄ ordia
[illegible] gaudet. sicut crescit materia gaudēdi. ita crescit et
gaudiū. s; in supna irl'm creuit et crescit mā gaudij ex

xpo et mēbris q̄b⁹ mīstrāt āgeli beati. ḡ vr̄. q̄ in illˀ
crescat gaudiū. Qr āt materia gaudiȷ̄ creuit. p3. tū p̱
pter xp̄i exaltationē. tū ꝑpter ruine āgelice r̄paratiōez.
tū ꝑpt̄ hōis ꝑditi reinuētiōez. q̄ oīa affectui ordiato
sūt mā gaudiȷ̄. maxie affectui āgelico cū sit maxie or
dinat⁹. S3 cōtra. Btitudo ē stat⁹ oīm bonoꝝ ꝯgre
gatiōe ꝑfect⁹. s ubi ē stat⁹ ꝑfectus ibi nō ē ꝑfect⁹. ḡ
si in āgelis btis ē ꝑfectū et plenū gaudiuz. ḡ nō vr̄ q̄
ex aliq̄ suscipiāt incremētū. Itē gaudiū ē de ēētia
btitudis sicut et charitas. ḡ si p̄t in eis crescere gau
diū. p̄t in eis charitatis habit⁹ crescere. s si charitas
p̄t crescere. p̄t in eis alterari. ꝛ p̄t in eis amitti. Itez
bonū creatū cōpatū ad increatū ē sicut pūct⁹ ad line
am. ḡ si āgel⁹ beat⁹ gaudet ꝺ vnoquoq̄ sicut gaudē
dū ē ꝑproportionabilit̄ plus gaudet ꝺ deo q̄ gaude
at ꝺ aliq̄ creato. ḡ sicut pūct⁹ adueniēs linee n̄ auget
lineā. sic creatura cū creatore n̄ ē maior gaudēdi mā.
q̄ ipa creatrix ēētia ꝑ seipaz. ḡ cū āgelus gaudeat ꝺ
ipa veritate eterna. ꝑpt̄ aliqđ creatū nō vr̄ q̄ gaudi
um in eo crescat. Itē si crescit gaudiū in āgelo ꝑpt̄
btitudinē ei⁹ quē custodit. ꝛ ille q̄ custodit̄ p̄t ipedire
suā btitudinē. ḡ p̄t ipedire gaudiȷ̄ āgelici ꝑfectionē.
q̄ si hoc ē falsuz. cū sit ꝯtra rōez vere btitudis. ḡ ꝛ pri
31 mū. R̄. dd̄. q̄ gaudiū in āgelo crescere. p̄t itelligi du
plicit̄. vel extēsiue. vel intēsiue. Extensiue dr̄ crescere.
qn̄ q̄s de plurib⁹ gaudet. Intēsiue vo qn̄ affect⁹ ei⁹
de aliq̄ copiosi⁹ gaudet. Si ḡ itelligam⁹ de incremē
to gaudiȷ̄ s̄m p̄mū modū. sic absq̄ dubio veꝝ ē. ꝛ do
ctores cōiter hoc sentiūt. q̄ ipis beatis āgel̄ accrescit
gaudiū. qr ꝺ plurib⁹ gaudent s̄m q̄ plures saluant̄
Si aūt loq̄mur ꝺ cremento gaudiȷ̄ q̄tū ad modū se
32 cūdū. scz quātū ad itensiōez. sic distinguendū est. Nā
gaudiū duplex ē. Est eni gaudiū in q̄ ꝯsistit p̄miū sb
stātiale. et hoc ē gaudiū ꝺ bono increato qđ h3 āgel⁹
de deo et in deo. Est itez gaudiū in q̄ cōsistit p̄mium
accidētale. et hoc ē gaudiū qđ h3 āgel⁹ de bono crea
to. siue ꝑprio siue alieno. Fuerūt igit̄ q̄ dixerūt q̄ in
āgel̄ btis crescit vtrūq̄ gaudiū itensiue. qr nōdū sūt
ꝑfecte beati. q̄uis beati cōfirmati. ꝺ q̄ꝝ opinione vr̄
fuisse mgr̄. S3 qr hoc nō vr̄ ꝓbabile sicut supra ipro
batū fuit di. v. vbi agit̄ de cōuersiōe āgeloꝝ. iō fuerūt
q̄ dixerūt q̄ neutrū gaudiū in eis crescit intēsiue. s so
lū extēsiue. sicut charitas coꝝ n̄ ē maior q̄ fuit ab ini
tio. q̄uis ꝑles nūc diligāt q̄ tūc. S3 qr illđ n̄ vr̄ ad
huc multū ꝓbabile q̄ āgel̄ accrescat mā q̄n aliq̄ mō
intēdat̄ ꝛ gaudiū. Ideo ē terci⁹ mod⁹ dicēdi q̄ an
gelis illo mō accrescit gaudiū i q̄ ꝯsistit p̄miū ēētia
le. qr q̄tū ad illđ ꝑfecte bti sūt. s gaudiū i q̄ ꝯsistit p̄
miū accidētale accrescere p̄t. nō solū extēsiue veꝝ eti
am itēsiue. ꝛ rōe boni ꝑprij. ꝛ rōe cōiūcti. qr mīstran
do alijs. bona opa faciūt. in q̄b⁹ p̄miū accidētale me
rēt̄. ꝛ etiā cōciues suos ad btitudinē ꝑducūt. sup q̄
bus absq̄ dubio gaudēt et cōgratulāt̄. ꝛ hec positio
tercia vr̄ ēē ꝓbabilior. Et s̄m hanc p3 r̄nsio ad ꝑtes
oppositas. Nā rōes ondētes q̄ ex nr̄a btificatiōe an
gel̄ accrescat gaudiū. cōcludūt solū ꝺ gaudio accidē
tali. qđ ē circa bonū. in q̄ tn̄ nō ꝯsistit ēētialis p̄mij
augmētatio. Rōes vo ad oppositū ꝑcedūt siue con
cludūt ꝺ gaudio subali rōe cui⁹ ē āgel⁹ ꝑfecte btūs.
et q̄ r̄ndet quātitati habit⁹. et q̄ ē bonū icreatū. ꝛ h̄
q̄dē nō crescit in eo sicut ille rōes ondūt. Vltia vo
rō nō ꝯcludit q̄ hō possit gaudiū āgelicū ipedire. qr
sicut iā medi⁹ patebit. sicut āgel⁹ cōgratulat̄ ꝺ hōim
salute. vt tn̄ nō tristet̄ ꝺ dānatiōe. ita nr̄e salutis ipe
dimētū nullū in āgelico gaudio vel p̄mio ponit dete
ctū. nullū tn̄ incōueniēs ēē vr̄ si ꝯcedat̄ q̄ ipediri pos
sit ipius āgeli aliqđ accidētale gaudiū. s illđ melius
ꝺclarabit̄ ꝑ seq̄ns ꝓblema.

Questio. iij. f

Vtrū ex dānatiōe custoditi incurrat āgel⁹ aliqđ de
trimētū. Et q̄ sic vr̄. iij. Reg. xx. scribit̄. custodi viruz
istū. q̄ si lapsus fuerit. erit aīa tua ꝓ aīa illi⁹. ex q̄ col
ligit̄ q̄ dn̄s eo pacto cōmittit ad custodiēdū. q̄ si cu
stoditus amittit̄. de manu custodis req̄rat̄. Si ḡ hō
ꝑdit̄. vr̄ q̄ āgelus ipm custodiēs incurrat salutis sue
periculū. ꝛ hoc vr̄ dicere Orig. sup illud Mt. xxv. ini
ciati sūt bcel. glo. Preest āgel⁹ bon⁹ q̄ ꝓ delictis cul
pat̄. et ꝓ bn̄ gestis laudatur. Itē Ysa. xxxiij. Angeli
pacis amare flebūt. cōstat aūt q̄ nō flebūt nisi ꝑpter
miseriā ꝛ dānationē hōim. ḡ si illis maxie cōpatiunt̄
quos custodiūt. vr̄ q̄ ꝺ dānatiōe coꝝ incurrāt gemi
tū et planctū. et ita aliqđ gaudiȷ̄ detrimētū. Itē si op
positū ē cā oppositi. ꝛ ꝑpositū ꝑpositi. s saluatio ho
minū custoditoꝝ generat in āgelis custodiētib⁹ gau
diū et cōgratulatiōez. ḡ dānatio generabit gemitū et
cōpassionē. Itē sicut cōpletio desiderij ꝺlectat ani
mā. ita frustratio cōtristat. s āgelus q̄ cupit saluari
eū quē custodit. gaudet cū ille saluat̄. qr desideriū ei⁹
iplet̄. ḡ cū ex ei⁹ dānatiōe frustret̄. vr̄ ꝛc̄. Itez pena
arrij sēp crescit ꝑpt̄ multitudinē coꝝ q̄s ꝑ errorez
suum trahit ad dānatiōez. ḡ ꝑ oppositū ex nr̄a salua
tione crescit āgeloꝝ p̄miū nos custodiētiuz. si ḡ nos
dānamur. cū ipi gloriari debeāt i nobis siue ꝺ nob.
vr̄ q̄ patiātur glorie detrimētū. Itē āgeli mali gau
dēt dū p̄nt hominē ꝯtrahere ad supplicia. et hoc ē qr
hōies odiūt q̄s exercitāt et tēptāt. ḡ si boni āgeli dili
gūt illos q̄s custodiūt. vr̄ q̄ doleāt ꝑ oppositū. Cō
tra. Bon⁹ āgelus ē btūs. s btūs ē cui ad nutuz cūcta
succedūt. ei aūt q̄ huiōi ē nō p̄t aliq̄d accidere detri
mētū. ḡ vr̄ q̄ ex dānatiōe coꝝ q̄s custodiūt nullū de
trimētū incurrūt. Itē āgel⁹ bon⁹ volūtatē suā di
uine volūtati cōformat. ḡ si de⁹ nō vult saluare nisi p̄
destinatos. vr̄ q̄ nec āgelus bon⁹. ḡ si nullus p̄desti
nat⁹ dānat̄. null⁹ dānat̄ quē āgel⁹ bon⁹ nō velit dā
nari. ḡ vr̄ q̄ ex nulli⁹ dānatiōe tristet̄. Itē dolor et
tristicia nō ē sine pena. ꝛ pena nō ē sine culpa ꝑcuš.
s in btis āgelis nūq̄ fuit culpa. ḡ nec fuit nec ēē p̄ōt
tristicia. Itē āgel⁹ nō magis meret̄ in mīstrando
bono q̄ malo. cū ex volūtate eq̄lit̄ bona mīstret vtri
q3. ḡ si remūeratio pensat̄ s̄m meritū. nō min⁹ remu
nerat̄ āgel⁹ cū custodit p̄scitū q̄ cū custodit p̄destia
tū. ḡ vr̄ q̄ ex illi⁹ dānatiōe nullū incurrat āgel⁹ detri
mētū. Iuxta hoc q̄rit̄ vtꝝ āgel⁹ velit illū quē custo
dit saluari. cū reuelatū ē sibi ip3 ēē p̄scitū. Si nō vult
ipm saluari. ḡ vr̄ cū custodire inuite. Si vult. ḡ vr̄ q̄
volūtas ei⁹ volūtati diuine nō ꝯformet̄ nec q̄ etiā im
pleat̄. Itē cū custodit p̄scitū. q̄ro q̄d p̄miū ei ex hoc
reddit̄. Subale nō. cōstat. Accidētale nō. vt vr̄. qr il
lud ꝯsistit circa saluatiōez coꝝ q̄s custodiūt. sicut p3
in p̄mio aureole. qđ hn̄t p̄dicatores. R̄. ad p̄dictoꝝ 33
intelligētiā ē notādū q̄ circa hoc diuersimode sense
rūt diuersi. Quidā eni dicere voluerūt q̄ āgeli bti ex
dānatiōe coꝝ q̄s custodiūt et si nō incurrāt detrimē
tū glorie. cōcipiūt tn̄ gemitū mie. Quāuis eni sint ex
sublimitate glie imortales ꝛ ipassibiles. nō tn̄ sūt in
cōpassibiles. et hoc accipiūt ex quodā verbo Bern.
q̄ vr̄ hoc dicere. et dicūt vbū Ysaie supius dictū sic in
telligēdū ēē. S3 tn̄ illud nō vr̄ intelligibile quō aliq̄s
possit cōpati et nō pati. nec illud vr̄ ꝓbabile q̄ āgeli
aliq̄ pietate et mia flectant̄ ad reprobos. cū ipi maxi

me ꝫdēt iusticiā et diuinā gloriā. vtpote q̄ iā sūt con
firmati in pfecto statu iusticie. Propt̄ qḋ dicit Greg.
quadā omel. ꝙ ad reprobos nō hn̄t cōpassionē iu
stoꝝ aie. Ait em̄ sic. Iustoꝝ aie et si bonitate nature
sue miam hn̄t. iā tn̄ actoris sui iusticie cōiūcte. tanta
rectitudie cōstrigunt̄. vt nulla ad r̄probos cōpassiōe
moueant̄. de btis loq̄t̄. Et ppt̄ hoc ē alia positio. ꝙ
āgeli custodiētes ex dānatiōe eoꝝ q̄s custodiūt nec
cōcipiūt gemitū. nec incurrūt aliqḋ glorie dtrimētū.
Gemitū nō cōcipiūt. ppt̄ plenitudinē gaudij. quod
adeo pfectū ē vt nullo mō suscipiat admixtionē con
trarij. Detrimētū nō patiunt̄. ppt̄ stabilitatē boni
adepti. nihil em̄ hn̄t qḋ possint amittere. nec ex pte
meriti. nec ex pte p̄mij. cū sint in gloria et in iusticia
cōfirmati. Et qm̄ detrimētū dicit amissionē alic⁹ bo
ni habiti. iō ex nullo euētu dtrimētū aliqḋ p̄nt pati.
34 et cōcedēde sūt rōes q̄ ad hoc inducunt̄. Ad illḋ ve
ro qḋ obī ꝙ de⁹ reqret aiaꝫ custoditi de manu custo
dientis. dd. ꝙ veꝝ ē cū perit ppt̄ custodis negligēti
am. Et q2 in btis āgelis nulla cadit negligētia. iō de
manu ipoꝝ null⁹ dānatus reqrit̄. Et ppterea vbū
Orig. qḋ seq̄tur si simplicit̄ intelligat̄ ē falsuꝫ. Nul
lo em̄ mō angeli boni culpabunt̄. nec in iudiciū ad
ducent̄. nisi forte q̄s dicat hoc debere intelligi ꝙ ad
ducent̄ in iudiciū nō ad suaꝫ cōdēnationē. s ad ma
nifestādū ꝙ reprobi ex malicia sua sūt dānati. nō ex
suoꝝ custodū negligētia. Uel nisi q̄s intelligat vbuꝫ
Orig. vt āgeli dicātur ibi plati. et p hunc modū vbū
Ysa. qḋ subseq̄tur p̄t intelligi vel exponi. vt āgeli pa
cis dicātur ibi boni plati. Si tn̄ q̄s intelligit de āgel
btis. sm̄ vitatē amaritudo fletus nō indicat vitatē
doloris. s aliquā cōformitatē indicat in signo vel af
fectu exteriori. et p̄t illḋ itelligi dictuꝫ p antropospa
ton. sicut di de⁹ tact⁹ fuisse dolore cordis intrinsec⁹
35 Gen. vij. Ad illud qḋ obī ꝙ si oppositū ē cā opposi
ti ⁊c̄. dd. ꝙ ista maxia hꝫ instātiā vbi alteꝝ inest p na
turā siue ad modū nature. sicut et illa ꝙ opposita na
ta sunt fieri circa idē. et qm̄ āgel⁹ btūs ē susceptibilis
gaudij s nō tristicie. iō gaudere p̄t de salute cui⁹ nō
36 tristat̄ ex dānatiōe. Ad illud qḋ obī ꝙ frustratio de
siderij cōtristat. dd. ꝙ tunc desideriū frustratur qn̄ q̄s
aliq̄d appetit in oēm euētū siue absolute et illud nō
euenit. qn̄ vo appetit sub cōditiōe. et illa cōditio nō
stat. si illud qḋ appetit nō euenit. ppt̄ hoc nō di desi
deriū frustrari. et sic ē in pposito. Nā āgelus appe
tit eū quē custodit btificari. si ipe voluerit fidelit̄ ad
herere xp̄o. et hoc nunq̄ fallit qn̄ eueniat. et q2 ille q̄
dānat̄ recedit ab apposita conditiōe. iō in desiderio
āgeli nullā ponit frustrationē dū nō ad id puenit qḋ
37 sibi āgel⁹ appetebat. Ad illḋ ꝙ obī ꝙ ex nr̄a salua
tiōe crescit āgeloꝝ p̄miū. dd. ꝙ veꝝ ē ꝙ crescit p̄miū
accidētale. nō tn̄ sequit̄ ex hoc ꝙ ex defectu salutis in
currāt āgeli detrimētū vl̄ dānū. q2 detrimētū vel dā
nū ē respectu rei iā habite. Si aūt sit respectu rei ha
bēde. hoc solū ē qn̄ ex ipedimēto aliq̄ remanet indi
gētia et ipfectio in eo q̄ ipedit̄. Sic aūt nō ē in ppoi
to. Quia q̄ntūcūq3 ille q̄ custodit̄ dānet̄. nihilomin⁹
tn̄ āgelus hꝫ suū p̄miū saluū. ⁊ q̄ntū ad gaudiū qḋ hꝫ
in deo et quantuꝫ ad gaudium quod habet in seipo
siue de bono proprio. Gaudebit enim de bonis opi
bus q̄ circa illū fecit quē custodiuit. Et quātū etiam
ad gaudiū qḋ hꝫ in altero. q2 cuꝫ vn⁹ cadit. alt̄ coro
nā suā accipit. sicut fuit expositū in p̄mo li. Ido et si
ruina āgelica nō repat̄ ex illo quē custodit. repat̄ tn̄
ex alio. Q̄uis g̃ ppt̄ culpā illi⁹ ne de eo gaudeat pa
tiat̄ ipedimentuꝫ. et ex tali tropo fortassis dicat Ori
geñ. ipm ee culpāduꝫ. nullū tn̄ ex hoc incurrit detri
mētū. Ad illud qḋ obī ꝙ āgel⁹ malus gaudet d dā 38
natiōe. g̃ ⁊c̄. dd. ꝙ n̄ ē sile. Quia sicut nō ē repire ma
lū oīno ipmixtū bono. ē tn̄ repire bonū oīno ipmixtū
malo. sic reprobatio āgeloꝝ aliq̄ nō admittit gaudi
um licꝫ ipurū. s pfecta btitudo nullū patit̄ secuꝫ tor
mētū vel gemitū. Ex p̄dictis patēt illa duo q̄ vltio q̄ 39
rebāt̄ scꝫ de voluntate et p̄mio āgeloꝝ custodiētiuꝫ
malos. Uolunt em̄ malos q̄s nouerūt ee p̄scitos vo
luntate absoluta dānari. q̄ntuꝫ āt in se ē vellēt eos sal
uari. et iō nō custodiunt inuite. Quia q̄uis sentiāt se
frustra laborare ad pducēduꝫ eos ad salutē. tn̄ sciūt
se fructuose laborare i hoc ꝙ retrahūt ne icurrāt ma
iorē dānationē. Quadruplex em̄ ꝯsueuit p̄ncipal̄ ef 40
fect⁹ custodiētie assignari circa aias. Un⁹ ē vt pficiat
aia i bonuꝫ gr̄e. Ali⁹ vt nō cadat i maluꝫ culpe. Ter
cius ē vt cadat ꝙ postmoduꝫ resurgat. Quart⁹ ne to
tiēs vel i tātū malū cadat. q̄tiēs vel ad q̄ntū aduersa
ri⁹ incitat. Posset tn̄ alit̄ dici ꝙ nō ē āgel̄ reuelatuꝫ.
q̄ ex eis q̄s custodiūt saluari debeāt vel dānari. hoc
tn̄ nō ē certū. De p̄mio vo dd. ꝙ sicut duplex ē finis
artificis. vn⁹ in se. et alter in alio. sicut p3 in rethore
cuius finis ē loq̄ ornate. et hic finis ē in se. ⁊ alt̄ aliis p
suadere. et hic ē finis in alio. Sic etiā duplex ē p̄miū
āgeli accidētale. vnuꝫ q̄ gaudet de bonis opib⁹ q̄ fe
cit. aliḋ q̄ gaudet d salute ei⁹ quē custodiuit. Et quē
admodum artifex hēt finē p̄mū et caret scḋo. nihi
lomin⁹ pfecte di hic methoduꝫ. si ex cōtingētib⁹ ni
hil omisit. sic āgel⁹ q̄ fidelit̄ custodiuit eum q̄ ex sua
culpa dānat̄. pfectuꝫ hꝫ p̄miuꝫ et meritum duꝫ d bo
nis suis opib⁹ gloriat̄. Gaudiuꝫ āt illud qḋ ē d mul
tiplicatiōe bonoꝝ opeꝝ. nō ē p̄miuꝫ subale. cū nō sit
d sūmo bono. s accidētale. nec tn̄ ē aureola. q2 nō oē
p̄miū accn̄tale ē aureola. s illḋ solū qḋ hꝫ p excellētiā

Distictio xij. d corpal̄ creat̄e pductiōe q̄ntū ad pricipiū materiale. ⁊ hec pductō dr̄ creatio.

Ec de āgelice cōditiōe ⁊c̄. Supra egit mgr̄ d cōditiōe nature spūalis. in hac scḋa pte agit d cōditiōe cor
pal̄. Et qm̄ creature corpalis duo sūt p̄ncipia. vicꝫ māle et formale. iō ps ista hꝫ duas. In p̄ma agit de
pductiōe corpal̄ creature q̄ntū ad p̄ncipiū māle. et h̄ pductio dicit̄ creatio. In scḋa agit de pductiōe
ei⁹ q̄ntuꝫ ad p̄ncipiū formale. et h̄ pductio dī distictio. j. di. xiij. Pria āt distictionis opatio fuit ⁊c̄. Pria ps
ꝯtinet p̄ntē distictiōeꝫ i q̄ itēdit agere d materie reꝝ corpaliuꝫ pductiōe. Et qm̄ circa pductiōeꝫ materie cor
poral̄ due fuerūt solētes opiniōes. iō ps illa duas hꝫ. In p̄ma vnā ex illis eligit. In scḋa iuxta illā opinionē d
materia illa tractat et inq̄rit. ibi. de q̄ re p̄usq̄ tractem⁹ ⁊c̄. Pria ps hꝫ quatuor pticulas. In p̄ma dicta dicē
dis cōtinuat. In scḋa diuersas sctōꝝ opiniōes circa pductiōeꝫ materie corpaliuꝫ explicat. ibi. Quidā naq3
sctōꝝ ⁊c̄. In tertia alterā ex illis opiniōibus eligit et explanat. ibi. Scḋm hāc itaq3 traditiōeꝫ ⁊c̄. In q̄rta et
vltima q̄ddā dubiuꝫ determiat. ibi. Attēde q2 hic dicit Aug. ⁊c̄. Similit̄ scḋa ps pncipal̄ in q̄ de ipa mā sm̄
opinionē plus electā inq̄rit q̄tuor hꝫ ptes. In p̄ma determiat q̄lit̄ fuerit informis et confusa. In scḋa deter
miat vbi fuerit locata. ibi. nunc supest qḋ scḋo ppōebat̄. In tercia vo anticipādo determiat q̄b⁹ dieb⁹ vl̄ in
q̄t fuerit disticta. ibi. nūc supest vt distinctiōeꝫ ⁊c̄. Quarto vo ⁊ vltio aucte Alcuini ꝯfirmat. ibi. q̄tuor em̄ mo
dis vt dicit Alcuinus.

Distin. xij.

Dicta dicendis continuat. a

Hec de angelice nature cõditiõe dicta sufficiãt. Nũc superest de aliaꝝ quoqȝ reꝝ creatiõe. ac precipue de operum sex dieruȝ distinctiõe nõnulla in mediũ ꝓferre. Cum deus in sapia sua angelicos cõdidit spũs. alia etiam creauit. sic ondit supradicta scriptura. Gñ. q̃ dicit in principio deũ creasse celum. i. angelos. ⁊ terram scȝ materiam quatuor elementoꝝ adhuc confusã et informem. q̃ a grecis dicta est chaos. ⁊ hec fuit ante omnem diẽ. deinde elementa distinxit deus. ⁊ spẽs proprias atqȝ distinctas singulis rebus ſm genus suum dedit. que non simul vt quibusdã sanctoꝝ patrum placuit. sed ꝑ interualla tempoꝝ ac sex volumina dieꝝ vt alijs visum est formauit. Gen. j.

Diuersas opiniones circa ꝓductionem materie corpalium explicat. b

Quidam namqȝ sanctoꝝ patrum qui verba dei atqȝ archana excellenter scrutati sunt. super hoc quasi aduersa scripsisse videntur. Alij quidẽ tradiderunt omnia simul in materia et forma fuisse creata. Qđ Aug. sensisse videtur. Alij vero hoc magis ꝓbauerũt ac asseruerunt. vt pria materia rudis atqȝ informis quatuor elementoꝝ cõmixtionẽ atqȝ confusionẽ tenẽs creata sit. Postmodũ vero ꝑ interualla sex dieꝝ ex illa materia rerũ corpalium genera sint formata ſm species ꝓprias. Quã sniaȝ Grego. Hiero. Beda alij pluresqȝ cõmendãt ac ꝓferunt. Que etiaȝ scripture geneseos. vñ prima huius rei ad nos manauit cognitio. magis congruere videtur.

Alterã ex illis opinionibus eligit et explanat quođ ꝑ interualla temporis res corporales condite sunt. c

Scđm hãc itaqȝ traditionẽ. ordinem atqȝ modũ creationis formationisqȝ reꝝ inspiciam⁹. Sicut supra memoratũ ẽ. In principio creauit deus celũ. i. ãgelicam naturã sed adhuc informẽ. vt quibusdã placet. Et terrã. i. a illã cõfusam materiã q̃tuor elementoꝝ quã noĩe terre vt Aug. ait cõtra manicheos. iõ appellauit moyses. qȝ terra inter omnia elementa minus ẽ speciosa. et illa inanis erat et incõposita ꝓpter omniuȝ elemẽtoꝝ cõmixtionẽ. Eandẽ etiã vocat abyssuȝ dicẽs. Et tenebre erãt sup faciẽ abyssi ⁊c̃. qȝ confusa erat ⁊ cõmixta. specie distĩcta carẽs. Eadẽ etiã materia ĩformis dicta ẽ aq̃ sup quã ferebatur spũs dñi. sicut superfertur fabricandis reb⁹ volũtas artificis. qȝ subiacebat bone volũtati creatoris. qđ formãdũ ꝑficiẽdũqȝ inchoauerat. q̃ sicut dñs et cõditor ꝑerat fluitãti et confuse materie. vt distĩgueret ꝑ spẽs varias qñ vellet ⁊ sicut vellet. Hec iõ dicta ẽ aqua. qȝ oĩa que ĩ terra nascuntur. siue aĩalia. siue arbores. vel herbe. et sĩlia. ab humore incipiũt formari atqȝ nutriri. His omnib⁹ vocabulis vocata est illa ĩformis materia. vt res ignota notis vocabulis insinuaretur ĩpitiorib⁹. ⁊ ñ vno tñ. Nã si vno tñ significaretur vocabulo. h̃ ẽẽ putaretur qđ cõsueuerãt hõies ĩ illo vocabulo ĩtelligẽ. Sub his ĝ noĩb⁹ significata ẽ mã

a Augusti. Quare illa confusa materies vocetur terra. abyssus. aqua.

a Illã confusaȝ materiam quatuor elementoꝝ quã nomine terre ut Aug. ait contra manicheos. iõ appel. ⁊c̃. Cõtra hoc vr esse qđ dicit Aug. ꝑ terrã hoc elementuȝ terre signari puto cũ dicitur In principio crea. deus ce. et ter. ĝ non vr signare illam materiã informeȝ in sua generalitate. Itẽ si per terraȝ signatur materia informis. cũ in illa conueniat celũ et terra. vr q̃ non bñ distinguantur illa duo Iuxta hoc ẽ questio ꝓpter quid istis tribus nominibus illa informis materia appellatur. scȝ. noĩe terre. abyssi. ⁊ aq̃. cuȝ nõ magis esset ibi de ratione terre et aque. q̃ ignis vel aeris. Re. dd. q̃ ⁊ si multe sint expositiones hui⁹ ꝟbi in ꝑncipio cre. de. ce. ⁊ ter. q̃tuor tñ sũt ꝑncipales. et ſm has differentẽ exponitur nomen terre. Una expositio q̃ ce. et ter. vnam et eandem materiam nominant scȝ materiam informem omniũ corpaliuȝ. ꝓut tamen de ipa debebãt fieri duoꝝ corporum genera. scȝ celestia ⁊ elementaria. vt sit sensus. In principio cre. deus ce. et ter. id est materiaȝ ex q̃ debebat fieri ce. et oĩa elemẽta. ⁊ ista expositiõ ꝯfirmatur ꝑ hoc

illa confusa et informis q̄ nulla specie cerni ac tractari poterat. i. noibus visibiliū rez q̄ inde future erant ꝓpter infirmitatē puulož q̄ min⁹ idonei sunt inuisibilia cōprehēdere. et sic erāt tenebre. i. lucis absētia. [b] Non enī tenebre aliqd sunt. sed ipa lucis absentia. sicut silentiū nō aliqua res ē. sed vbi son⁹ nō ē. silētiū dicit. Et nuditas nō aliqua res ē. sed in corpe vbi tegmētū nō ē. nuditas dicit. Sicut et inanitas non ē aliqd. sed inanis dicit locus eē vbi nō ē corp⁹. et inanitas ē absenti a corpis.

Quoddā dubium determiat. scz quo sensu tenebre dicant nō eē aliqd quomō dicantur esse aliquid. [d]

Attende q2 hic Augu. tenebras dicit non esse aliquid. cum alibi tenebre inter creaturas ponantur que benedicūt dnm. Vn̄ dicit. Benedicite lux et tenebre dnō. Ideoq3 sciendū ē tenebras diuersis modis accipi. scz. vel ꝓ lucis absentia. q̄liter supra accepit Aug. iuxta quā acceptionē nō sūt aliqd. vel ꝓ aere obscuro siue aeris obscura q̄litate. et sm hoc aliq̄ res creata sunt. Ideo ergo dicit tenebras tūc fuisse sup faciē abissi. q2 nōdū erat lux. que si eēt. et supesset. et supfunderetur. sed nōdū lucis gratia opus suū de⁹ venustauerat. q̄ postea in p2io die formata ē.

Determiat q̄liter materia corpaliū sm opinionē plus electā fuerit informis et cōfusa. [e]

De qua re priusq̄3 tractem⁹ duo nobis discutiēda occurrūt. Primū q̄re illa materia ꝯfusa informis dicat. an q2 omi forma caruerit. an ꝓpter aliō. Secūdo vbi ad esse ꝓdierit. ↄ quātū in altū ascēderit. Ad illud ergo qō p2io positū ē breuiter rn̄dētes dicim⁹ illā primā materiā nō ideo dictā fore informē. q̄ nullaz oino formā habuerit. q2 non aliquid corporeū tale existere p̄t. quod nullā habeat formā. sed iō nō absurde informez appellari posse dicim⁹. q2 in confusione et ꝑmixtione quadā subsistens. nondū pulcraz apertāq3 et distinctam receperat formam qualē mō cernimus. Facta ē ergo illa materia in forma confusionis ante formā dispositionis. In forma cōfusionis prius omia corpalia materialiter simul et semel sūt creata. postmodū in forma dispositionis sex diebus sūt ordinata. Ecce absolutū est qō primo in discussione ꝓpositū fuit. scz quare illa materia dicat informis.

quētē lrām. Subsequit enī exprimit q̄liter factū ē celū. ↄ qualit facta ē terra. Alia vero expositio est ab hac expositione valde longinqua. q2 nomie celi vult itelligere naturā spūalē. nomine t're naturā corpalez. vt sit sensus. In principio crea. de. ce. ↄ terra. i. angelicā naturā et materiaz primā. et hec expositio ꝯfirmatur ꝑ litterā seq̄ntē. q2 in secūdo die ꝓductio celi corporei exprimitur. ḡ in principio temporis si q̄ fuit ꝓductio celi. nō fuit celi corpalis s3 spūalis. Tertia expositio q̄si media int' has duas. est expositio Hugo. q̄ dicit ꝑ terrā intelligi terrenū elemētū. ↄ ꝑ celū tria alia elemēta. q̄ simt sup terrā circūquaq3 in modū nebule erāt expāsa. ↄ in vna ꝯfusiōe ꝯmixta. siue poti⁹ in vna permixtiōe cōfusa circūquaq3 suspēsa. q̄ eousq3 in altū ꝓtendebat. quousq3 nūc summitas corpee nature ꝯtingit. et illō vr̄ simt ꝑ litterā seq̄ntē confirmari. Quarta expositio que cōior est sm expositores planior ē. q̄ ꝑ celū intelligatur celū empyreum. qō ē angelož habitaculū i q̄ āgeli sūt creati. ꝑ terrā vō materiā omniū corpož intra ipm cōtētož siue celestiū siue terrestriuz. Hec expositio sequenti lr̄e cōcordat. q̄ exprimit de illa materia facta eē corpa celestia et elemētaria. Et si tu q̄ras q̄re illa duo distiguit. plana ē rn̄sio q2 celū empyreū cōpletū erat imutabile. et debebat mēsurari euiternitate suis cōtentis. materia vō illa incōpleta erat ↄ subiecta mutabilitati. tā ipa q̄ ea q̄ ex ipa futura erāt. et iō debebat mensurari tpe. Et ꝑ hoc p3 q̄ scriptura distinxit illa duo valde rōabilit ↄ elegāter. cū in ꝓmaria ꝯditiōe diuersas haberet mēsuras. sm q̄s adinuicē differret. siue eož differētie innotescerēt. et ꝑ h̄ patent duo obiecta prima. Ad illō qō q̄rit q̄re bis trib⁹ noib⁹ appellata ē. dō. q̄ ↄ si ad h̄ satis sufficiēt rn̄deat mgr̄ in lr̄a. p̄t tn̄ dici q̄ insinuat ipa mā īformis istis trib⁹ nōib⁹ sub triplici ꝯditiōe se h̄ēre in cōpatiōe ad formā. Ipa enī mā dat forme fixionē. et ꝓpē hoc appellat noie terre q̄ int' cetera elemēta pl⁹ h3 ꝺ stabilitate. Ipa etiā mā a forma recipit speciositatē et cōpletionē. et ꝑ se est quasi tenebra. et iō signat nomine abyssi tenebrose. Ipa eq3 mā ad formā h3 aptitudinē et inclinatiōez. et ita quādā fluxionē q̄ signatur nomie aque. [b] Nō enī tenebre aliqd sūt. Cōtra. Si tenebra nihil ē. ḡ non ē alicubi. ḡ nō vr̄ q̄ essent sup faciem abyssi. Itez tenebra nihil dicit nisi negationez ꝑsētie lucis corpalis. cū ḡ ab eterno esset verū dicere q̄ lux corpalis nō erat. ab eterno eēt vez dicere

Determinat vbi illa materia fuerit locata. f

Nunc supest qd secundo pponebat explicare vbi scz illa materia substiterit. et quātū in altitudine porrigebat. Ad qd (nihil temere asserētes) dicim⁹. Q illa pma rerū oīm moles qñ creata ē. ibidē ad eē videt pdiisse. vbi nūc formata subsistit. Eratqz terrenū hoc elemētū in vno loco eodē medio subsidēs. ceteris in vna cōfusiōe pmixtis. eisdēqz circumquaqz in mō cuiusdā nebule oppssis. ita obuolutū erat vt apparere nō posset qd fuit. Illa vero tria in vna pmixtiōe cōfusa. circūquaqz suspēsa. eousqz i altū porrigebant. quousqz nūc sūmitas corpee nature ptingit. Et sic qbusdā videt. vltra locū firmamēti extendebat illa moles. q in inferiori pte spissior atqz grossior erat. In supiori vero rarior atqz leuior atqz subtilior existebat. De q rariori substātia putāt quidā fuisse aquas que sup firmamentū eē dicunt. Talis fuit mūdi facies in principio. priusqz reciperet formā vel dispositionē.

Anticipando determinat quib⁹ diebus vel in quot ista materia siue mūdi facies in ipo primordio fuerit distincta. g

Nunc superest vt dispositionem illam qualiter pfecta sit ordine psequamur. Sex dieb⁹ sicut docet scriptura genesis distixit deus et in formas redegit ppiias cuncta q simul materialiter fecerat. Perfecitqz opus Geñ.ij.
suum die sexto. et sic deinde die septimo requieuit ab omni opere suo. i. cessauit nouaz creaturā facere. Sex enim diebus. sex rerum genera distinxit. nihilqz postea fecit. quod in aliquo istorum non cōtineatur. operatus est tamen postea sicut veritas in euangelio ait. Pater meus operatur vsqz nunc. et ego operor. Joh.v.

Confirmat quattuor esse modos diuine operatiōis autoritate alcuini. h

Quatuor eñi modis. vt ait Alcuinus super Geñ. deus operatur. Primo in verbo omnia disponēdo. Secundo in materia informi quatuor elementoꝝ de nihilo eam creando. vñ. Qui viuit ineternum creauit om Ecci.xviij.
nia simul: Oīa scz elementa. vel omnia corpora materialiter simul creauit. Tertio per opera sex dierū varias distixit creaturas. Quarto ex primordialib⁹ seminib⁹ nō incognite oriunt nature. sed note sepi⁹ reformāt ne peant.

q eēt tenebra. qd falsum ē. Itē si tenebra nihil ē. et qd nihil est nō pt ab alio diuidi. g nō potuit tenebra diuidi a luce. cui⁹ cōtrariuz habet in lra gen. Item si tenebra nihil ē. et qd nihil est nō benedicit dñm. g tenebre nō bñdicunt dño. R. dōm. q tenebre sp accipiūt puatiue. et qm priuatio relinqt cōstātiā alicui⁹ subiecti. tenebra semper aliqd psupponit in obliquo. nūqz eniz ē tenebra nisi sit aliquid qd tenebretur. Vnde qz tenebra nō dicit tm nō existētiaz lucis. s etiā cum hoc addit aptitudinē corporis illuminabilis. qz g tenebra puationē dicit. ideo dicit eē facta. qz vo aliqd ponit in obliq ïo nō est ētia. Si g alicubi dicatur q tenebra nihil ē. hoc dī q̄tuz ad illd qd dicit tenebrā in recto. sicut dī cecitas nihil ē. Si vo dicatur q tenebre aliquid sunt. vel q diuise sūt. vel q bñdicūt dominū. hoc dī rōne ei⁹ circa qd sūt. et sic patent obiecta. Sed adhuc possz obijci q habitus naturalit pcedit priuationē. g si tenebra dicit priuatiōez luminis. prius fuit lux q esset tenebre. Preterea. nox ē diia tpis. g nō ē priuatio pura. s scriptura dicit q tenebras appellauit noctē. g dī q falsum dicat cū dicat q tenebre non aliquid sunt. Et ppterea optet 4
distinguere q tenebra dupliciter pōt importare priuationē. Vno mō qz simplicit dicit lucis absentiā. z h mō nō sequit lucem. et sic nihil ē formaliter loquēdo. sic etiā intelligit scriptura q tenebre erāt super faciē abissi. et sic intelligit Aug. cū dicit. tenebre nō aliqd sūt. Alio mō tenebra dicit puationē lucis in vna pte cū positiōe illūiatiōis in alia. et hoc mō tenebra appellat vmbra q resultat ex obiecto corpis opaci. z sic tenebra z si aliquo mō sit puatio. nō tn est priuatio pura. z p hūc modū accipiēdo a luce dī esse diuisa: et signatur nōie noctis z inuitat ad laudē creatoris. z psequit habitū lucis. c Deus opat pmo in vbo oīa disponēdo. Cōtra. omi operationi rñdet aliquis effectus. g si de⁹ opatur oīa disponēdo in verbo. cū opatio ista fuit ab eterno. vī q multa pduxit ab eterno. Itē in sapiente opatore dispositio pcedit opationē. g cū deus sit sapiēs in oīb⁹ opibus suis. vī q nulla ei⁹ opatio debeat dici dispositio. R. dōm. q alcuin⁹ indiget hic pio expositore. Multuz enim loquitur improprie dum ipsam eternam dispositionem vocat operationem. ipse enim extendit nomen operationis ad omnem pductionem. sed qm pater generando et producendo verbum. omnia in ipso disposuit. ideo largo modo sed improprie ipm ab eterno disponendo in filio operari dixit.

D intelligentiã hui⁹ ptis. bm duo q̃ mgr̃ dter
minat de informi materia corpaliũ. circa duo
h̃ icidit dubitatõ. Prio circa materie iformita
tẽ. Scdo ⁹o circa ei⁹ quãtitatẽ. Circa pmũ q̃runtur
tria. Prio q̃ritur vtrũ materia corpaliũ creata sit in
oimoda possibilitate. Scdo vtrũ creata sit in pfecta
actualitate. Tertio vtrũ creata sit sub aliq̃ formarũ
diuersitate. Questio. j. a
Circa quã sic pcedit̃ ꝛ ondit̃ q̧ materia creata sit in
oimoda possibilitate. ita q̧ nullã habuerit formã. pri
mo p Aug. in li. itasimbol. qui ait sic. Prio oim for
marũ capacitas dea ẽ. vt ordinatissimo dei munere
cetera formarent̃ q̃ formata sũt. g̃ vĩ q̧ i materia bm
q̧ pmo cõdita fuit. fuerit solũ formarũ capacitas et
nulla forma. Itẽ Aug. in xij. li. pfes. nõne tu dñe do
cuisti me. qr pusq̃ istã forme materiã formares atq̃
distingueres. nõ erat aliq̃d. nõ color. nõ figura. non
corp⁹. nõ spũs. tñ nõ oino nihil erat informitas sine
vlla spẽ. Et p⁹. Illud totũ ppe nihil erat. qñ adhuc
oino informe erat. iã tñ erat qd̃ formari poterat. Ex
his duob⁹ verbis expsse colligit̃ q̧ materia corpaliũ
sub oimoda informitate et possibilitate pducta fue
rit. Itẽ q̧ illd̃ sit possibile vĩ. Possibile ẽ p⁹ eẽ sine
posteriori. s̃ materia prior ẽ omni forma. g̃ possibile fuit
eã fieri absq̃ oi forma. Itẽ ad rerũ pditiõez cõcur
rit duplex potẽtia. scz potẽtia actiua et potẽtia passi
ua. vl' potẽtia agẽtis. et potẽtia materie. s̃ possibile ẽ
potẽtiã agẽtis pcedere effectũ ꝛ natura ꝛ duratiõe. g̃
possibile ẽ q̧ possibilitas vel capacitas materie. natu
ra et duratiõe pexistat oi forme. Itẽ q̧ illd̃ sit pgru
um vĩ sic. Si aliq̃d vnũ repit̃ in vniuerso qd̃ pstitu
tũ ẽ ex plurib⁹ naturis. et alterã illarũ ẽ p se inuenire.
silr ptingit p se inuenire et reliquã ad hoc q̧ vniuersi
tas sit cõpleta. s̃ res mũdane p naturã cõponunt̃ et
formant̃. et ẽ inuenire purã formã in quã nihil est de
ptãte materie. vtpote deũ. g̃ erit repire purã materiã
in q̃ nihil erit de actualitate forme. s̃ h̃ nõ fuit nisi in
mũdi exordio. g̃ vĩ q̧ materia pducta sit sine oim for
ma. Itẽ de⁹ ẽ agẽs ordinatissimũ. g̃ ab extrẽo in ex
tremũ puenit p mediũ. sed mediũ int̃ oino nõ ens ꝛ
ens in actu ẽ ens oino in potẽtia. g̃ vĩ q̧ de⁹ in pdu
ctiõe rerũ pus de nõ ente fecit ens in potẽtia q̃ pdu
xerit aliquã formã. Ad oppositũ Aug. in li. d sacra.
Credo illã pmã materiã nõ iõ dictã informẽ fore. qr
nullã oino formã hũerit. qr nõ aliq̃d tale corporeũ exi
stere pt. et h̃ iõ mgr̃ dicit in lr̃a. Itẽ Boeti⁹. Oẽ eẽ
ẽ a forma. s̃ oẽ qd̃ creat̃ statim p⁹ creatiõez ẽ. g̃ vel ẽ
forma vl' hz formã. si igit̃ materia creata fuit. vel fuit
formata. vel hũit formã in sue eductiõis pncipio. s̃
nõ fuit forma. g̃ ꝛc̃. Itẽ phus. Impossibile ẽ mate
riã separi ab oi forma. s̃ si materia tpe pexistẽt oi for
me. posset ab ea separi. g̃ non fuit creata i carẽtia ois
forme. Itẽ vnitas. bonitas. vitas. siue mod⁹. spẽs.
et ordo. sũt in reb⁹ ex pte pncipij formalis. s̃ ipossibi
le ẽ aliq̃d eẽ vl' pduci in q̃ nõ sit vestigiũ creatoris. g̃
ipossibile ẽ q̧ aliq̃d educat̃ carẽs omi forma. Itẽ si
materia illa carẽt oi forma. g̃ et oi accidẽte. g̃ nec ha
beret extẽdi. nec locari. nec eẽ i motu. nec in q̃ete. s̃ ni
hil tale i rerũ natura pt existere. g̃ materia nõ potuit
in sui pditiõe omi forma carere. Itẽ materia hõcip
sũ qd̃ ẽ dĩ eẽ a forma. g̃ eẽntialẽ hz depẽdẽtiã a for
ma. si g̃ ipossibile ẽ aliq̃d separi ab eo qd̃ eẽntialr̃ sibi
inheret. ipossibile ẽ naturã pter oẽm formã existere.
5 R̃⁹. Ad pdictorũ itelligẽtiã ẽ notãdũ q̧ duplr̃ ẽ lo
qui de materia. Aut scdm q̧ existit in natura. aut bm
q̧ psiderat̃ ab aia. Si bm q̧ psiderat̃ ab aia. sic pt cõ
siderari informis. siue p puatiõez forme distincte. siue
p puatiõez etiã ois forme. et sic docet Aug. xij. cõfes.
eẽntiã materie itelligere. Nã materia bm eẽntiã ẽ i
formis p possibilitatẽ oimodã. et dũ sic psiderat̃. for
marũ ipa capacitas siue possibilitas est sibi p forma.
Est iterũ loq̃ d materia bm q̧ hz eẽ i natura. ꝛ sic nũq̃
ẽ pter locũ et tps. siue pter q̃etẽ et motũ. ꝛ h̃ mõ non
solũmõ nõ pgruit imo etiã ipossibile ẽ materiã infor
mẽ existere p puatiõez ois forme. Et h̃ ẽ qd̃ dic mgr̃
et Hug. de scto vict. et oẽs in h̃ tractatores cõsenserũt
q̧ illa materia q̃ pmo pducta ẽ p creationẽ. non fuit
in oimoda possibilitate siue in carẽtia ois forme. vñ
cõcedẽde sũt rõnes ad hãc ptẽ inducte. Ad illud qd̃ 6
obĩ q̧ prio facta ẽ oim capacitas. ꝛ silr̃ de eo qd̃ dĩ in
xij. pfes. dd̃. q̧ Aug. loq̃tur de prioritate nature nõ du
ratiõis. Scdm eñ ordie nature prius ẽ materia oimo
de i potẽtia. q̃ sit sub aliq̃ forma. et ita oimode infor
mis q̃ aliq̃ mõ formata. qr formatiõez hz aliũde. s̃ i
formitatẽ ꝛ possibilitatẽ hz ex ppria natura. nõ tñ pt
eẽ prior duratione. Nunq̃ eñ informitas ẽ nisi p ali
quã formã. nec possibilitas nisi aliquẽ actũ. Ad il 7
lud qd̃ obĩ q̧ pri⁹ pt eẽ sine posteriori. dd̃. q̧ illud nõ
hz vitatẽ qñ pri⁹ a posteriori depẽdet. vel qñ ad ipm
necessariã hz ordinatiõez. vel etiã qñ illud qd̃ ẽ prius
in vna cõsideratiõe. posteri⁹ ẽ in altera. oibus his de
causis fallit pdicta rõ in pposito. Materia eñ a for
ma depẽdet ad ipam hz necessariã ordinatiõez. et
q̃uis sit prior pductiõe siue generatiõe. posterior est
tñ in cõpletiõe. Ad illud qd̃ obĩ de potẽtia agẽtis et 8
materie. dd̃. q̧ nõ ẽ silẽ. qr potẽtia agẽtis nõ sic depẽ
det et cõpletur effectũ. sicut potẽtia materie depen
det et cõpletur p actũ. Ad illud qd̃ obĩ q̧ est recipe 9
formã p se. g̃ et materiã. dd̃. q̧ ppositio illa nõ hz ne
cessitatem s̃ solum congruitatem. Peccatum est etiã
in assumptione. quia forma illa q̃ cum materia facit
compositũ nunq̃ sine materia repitur. Cuz eñ dicit̃
deus est pure forma. equiuocat̃ nomen forme. quia
non dicitur ibi forma prout est perfectio materie. sed
forma nomiat ibi essentiã que habet esse in omnimo
da actualitate et completione. et nullo modo potest
peruenire ad alterius compositionez. Ad illud qd̃ 10
obijcit̃ de ordine in producendo. dcdm. q̧ ad hoc q̧
seruet̃ ordo in productione. non oportet q̧ quicq̃
habet ordinem nature. habeat ordinem durationis
successiue. contra hoc eñ innumerabiles sunt instan
tie. et ideo q̃uis ens in potẽtia simpliciter inter ens
et ens actu sit mediũ. nõ oportet q̧ duratiõe seq̃t̃
vnũ et pcedat alterũ. Questio. ij. b
Utrũ materia illa pducta sit i pfecta actualitate. Et
q̧ sic videtur primo p tex. Gen. ij. Iste sunt genera
tiones celi et terre in die qua creauit deus celum et
terram ꝛ omne virgultũ agri. ꝛc̃. g̃ in eodem die pro
ducta sunt q̃ prius dixit p diersi nũerum fuisse distin
cta. Itẽ Eccl. xviij. qui viuit ineternũ creauit oia sil'.
si oia simul sunt creata. g̃ corpalia. ꝛ spũalia. ꝛ omnia
corpalium dr̃a. Item Job. xl. ecce behemoth quez
feci tecum. sed behemoth est angelus primo factus.
et homo vltimo die factus. g̃ omnia simul facta sũt.
His auctib⁹ arguit Aug. p sua opinione in hac par
te. Item hoc ipm ondittur ratione. ab agente perfe
cte potentie debet exire effectus bm q̧ magis ẽ mani
festatiu⁹ summe potentie. sed maioris potẽtie ẽ posse

ſimul omnia ꝓducere q̄ȝ ſucceſſiue. ergo magis ē decla-
ratiua diuine potētie ꝓductio materie cū ꝑfecta actua
litate forme ſimul et ſemel ſibi collate. q̄ȝ poſtmodū
ex illa ſucceſſiue educte. ſi ergo deus opatur ſm q̄ eius
potentiā magis decet. vi. ⁊c̄. Item perfecte ſapien-
tis eſt ordinate operari. ergo ſi cōfuſio repugnat or-
dinationi. videt̄ q̄ deus nihil ꝓduxerit cū ꝯfuſione.
cum ſit perfecte ſapiens. ꝓduxit igit̄ ſub ordine. ſed
ordo ꝑſupponit diſtinctionē. ergo ⁊c̄. Item perfectus
effectus atteſtat̄ perfecte bonitati in efficiēte. ſi ergo de⁹
eſt bonitatis ꝑfectiſſime. videt̄ q̄ ſtatim cum ꝓduxit
materiā. debuit ipaȝ formis plene ꝑficere cū ipe hoc
poſſit. Si tu dicas q̄ hoc nō cōcludit q̄ ſtatim debu
it ꝑficere. ſed q̄ ex ratiōali cauſa. et potuit et debuit
differre. Obiī contra hoc. quia natura et ars opatur
q̄citius pōt. et de excellentia virtutis ⁊ bonitatis eſt
q̄ officium ſuū cōpleat velocit̄. ſi ergo tam natura q̄ȝ
ars eſt imitatrix diuine artis et virtutis. videt̄ q̄ de⁹
cū ſtatim cōplere potuerit. q̄ nulla tēporis mora vel
durationis diſtulerit. Sed cōtra primo ꝑ tex. Geñ.
arguit̄ vbi dicitur. q̄ ꝑ vj. dierū ſpaciū cōpleuit dñs
op⁹ qd̄ inchoauerat. ergo videt̄ q̄ nō ſubito materia ſit
in ꝑfecta actualitate producta ſm ſacre ſcripture ſen
tentiā. ſi igit̄ maior ē huius ſcripture auctas q̄ȝ om-
nis humani ingenij ꝑſpicacitas vt dicit Aug. magis
ſtandum eſt huic ſentētie. q̄ȝ omni perſuaſioni hūa-
ne. Si dicas q̄ rudibus loquebat̄ legiſlator. nec po-
tuit ſil' dicere qd̄ ſil' potuit deus facere. neutra iſtarū
reſpōſionū videt̄ ſufficiēs. q̄ꝛ ꝓpter ruditatē audito
ris non debet ei dare aliquis occaſionē deceptionis.
Moyſes aūt bene nouerat q̄ ipi verba eius ad lr̄aȝ
intelligerent. ergo ſcienter docebat eos id vnde poſſent
decipi ⁊ errare. Item q̄uis ſil' non potuit omnia di-
cere. et opera illa exprimere. tamē potuit exprimere
ſimul omnia facta eē. Item Criſ. ſuper Ioh. omel.
xxij. qd̄ ſimul extitit per ſubaȝ materie. non ſimul ap-
paruit per ſpēm forme. ergo nō videt̄ q̄ ſimul ꝓdu-
cta ſit ſub formis. Ad hoc ſunt auctes cōiter ſanctoꝝ
et doctoꝝ. vt Ambro. Ioh. Grego. Baſilij. Dioni. ⁊
Dañ. et alioꝝ pluriū tā grecoꝝ q̄ȝ latinoꝝ. Item ꝑ
ratiōnē videt̄ hoc ipm. Quāuis deus poſſet ſtati ho-
minē in beatitudine collocare. et vniuerſum in ea ꝑ-
fectione in qua erit p⁹ iudicium facere. maluit tamē
ordinem ſeruare. nō ſolū in mundi exiſtētia ſed etiā
in decurſu. q̄ꝛ efficacius ſic manifeſtatur ei⁹ ſapiētia.
ergo ſimilit̄ vī q̄ in primario reꝝ exitu non tātūmō ſer-
uauerit ordinē quātū ad ipm eē. ſed etiā q̄tū ad ipm
ꝓducere ſiue facere. ergo non videtur q̄ oīa ſimul pro-
duxerit. ſ; ſucceſſiue. Itē diuia potētia non tm̄ ma-
nifeſtat̄ in ꝓductiōe forme. ſed etiam tātū et āpli-
us manifeſtat̄ in eductione materie. materia aūt ſm
maiorē ſui capacitatē magis declarat efficientis po-
teſtatē. ſed tāto maior ē capacitas in materia. quāto
maior eſt in ea informitas. ſi ergo ad manifeſtationē di-
uine potētie debuit materia ꝓduci capax ſm q̄ erat
poſſibile. videt̄ q̄ deus debuit eā producere in tan-
ta informitate in quāta materia poſſet aliquo modo
ſubſiſtere. ergo non ſub ꝑfecta formaꝝ diſtinctiōe. Itē
impoſſibile ē dies materiales ſil' eē. ergo impoſſibile ē h̄
intelligere q̄ deus ſimul oīa ꝓduxerit. et tm̄ ea ꝓdu-
xit ꝑ vj. dies. oportet ergo ſm poſitionē q̄ ponit omia ſil'
eē producta ſenariū illū dieꝝ intelligere ſpūaliter. et
ita lucem ſpūalem et noctē ſpūalē. ergo ſi hec oīa ſimul
ꝓducta ſunt. in primo inſtāti diuiſa ē lux a tenebris.

id ē. boni angeli a malis. ergo non fuit mora inter crea-
tionē et lapſum. qd̄ ē ſupra improbatū. et oſtēſum eſt
eē contra Aug. Item cū ſacra ſcriptura nūerat ope
ra. vj. dierū. aut ordinat q̄tum ad ordinem duratio-
nis. aut quātum ad ordinē nature. aut quātū ad or-
dinem dignitatis. Si quātū ad ordinē dignitatis. ergo
cum homo ſit digniſſima creaturaꝝ. debuit eius ꝓ-
ductio attribui prime diei. Si quātum ad ordinē na
ture. ergo ꝓductio ſol' ⁊ lune fuit añ ꝓductionē planeta
rū et herbaꝝ. Reſtat igit̄ hoc eē dictū quātū ad ordi
nē tpis ſiue duratiōis. R. ad ꝑdictoꝝ intelligentiā 11
notandū ē q̄ circa hāc queſtionē diuerſe ſunt ſctōꝝ
opiniones. Quidam eñ ſancti in hac qōe magis ſe-
cuti ſunt viam theologicā trahētes rōem ad ea q̄ ſūt
fidei. Quidā vero inter quos ꝑcipuus fuit Aug. ma
gis ſecuti ſunt viam phicaȝ q̄ illa ponit q̄ videnť ma
gis rōni conſona. vñ et intellectū ſcripture trahit ad
rōnis cōfirmationē et atteſtationē. vñ cū videat̄ rō-
nabilius a ſumma potētia omnia ꝓduci ſimul. et mo-
ra tpis interiacentis nullius videat̄ eē vtilitatis vel
neceſſitatis. poſuit oīa ſimul eē ꝓducta. ſuā poſitio-
nē confirmās ꝑ auctes ſacre ſcripture. et exponēs il-
lud qd̄ videtur ſibi cōtradicere. viȝ de dieruȝ diſtin-
ctiōe. oñdens q̄ illi dies nō fuerūt dies materiales
ſ; poti⁹ ſpūales. q̄ oēs ſil' potuerūt eē. ⁊ h̄ poſitio mul
tū fuit rōnabilis: et valde ſubtilis. Verūtm̄ q̄ꝛ ad hāc
poſitionē vī intellectus ſcripture diſtrahi. et ſecuri⁹ ē
et magꝭ meritoriū intellectū nr̄m et rōeȝ oino ſcriptu
re ſupponere. q̄ȝ ipam aliq̄ mō diſtrahere. Ideo cōit̄
alij doctores et q̄ ꝑceſſerūt Aug. ⁊ q̄ ſecuti ſunt ſic in
tellexerūt et poſuerūt ſicut text⁹ i lr̄a ſacre ſcripture
geñ. ſonare vī. Vñ poſuerūt oīa materialia corpa ſil' 12
eē creata in materia. ſ; ꝑ ſenariū dieꝝ eē diſtincta i for
ma. Hāc poſitiōeȝ ⁊ ſi min⁹ videat̄ rōnabilis q̄ȝ alia.
nō tm̄ ē irrōnabile ſuſtinere. Quāuis eñ rō nō ꝑcipi-
at hui⁹ poſitiōis cōgruitatē ꝓut cōſideratiōi ſue in-
nitit̄. ꝑcipit tm̄ ꝓut ſub lūie fidei captiuat̄. Eſt eñ
h⁹ ſucceſſiue formatiōis et diſtinctiōis rō q̄druplex.
viȝ. lr̄al'. moral'. allegorica. ⁊ anagogica. Lr̄alis in
h̄. q̄ de⁹ nō tm̄ intēdit facere qd̄ ꝑt. q̄tū etiā cōicare
creature qd̄ ꝑt recipe. vñ cū poſſit dare btitudinē abſ
q̄ȝ meritis. vult tm̄ q̄ mereamur. ſic cū poſſit ſtatim ꝑ
ficere materiā. maluit tm̄ ipaȝ ſub q̄dā informitate ⁊
iꝑfectiōe facere. q̄ſi materia ad deū clamaret vt ipaȝ
ꝑficeret. et h̄ idē voluit ꝑ ſenariū dieꝝ differre. vt i ꝑ
fectiōe nūeri. ſil' oñderet̄ ꝑfectō vniuerſi. Scd̄m aūt
Aug. ſenari⁹ ē nūer⁹ ꝑfect⁹. q̄ꝛ cōſtat ex oib⁹ ſuis ptī-
bus aliquotis. ita q̄ nō deficit. nec excreſcit. ptes aūt
aliquote dicunt̄ q̄ ſumpte aliq̄tiēs reddūt totū. Rō
moralis ē vt i h̄ erudiat̄ hō q̄ ſicut natura corpea ꝑ
ſeipſaȝ informis exiſtit. tūc aūt format̄ cū diuia boni
tas ei⁹ iformitati tribuit formā. ſic aīa formari nō ꝑt
[illegible] ſeipaȝ. niſi de⁹ grāȝ ſuā infundat. cui etiā nūer⁹ ſe-
nari⁹ atteſtat̄. q̄ꝛ tps̄ ē merēdi ꝑ vniuerſū tps̄ vite ꝑ
ſentis. vt poſtmodū det̄ hōi q̄es. Quia ñ ꝑuenit̄ ad
ꝑfectionē meriti. vſq̄ȝ ad cōfirmatiōeȝ grē final'. p⁹
quā nulla ſeq̄t̄ veſpa. et iō dies ſeptim⁹ nō hȝ ſibi aſ
ſignatū veſpe i ſcriptura. Allegorica vō rō ē. q̄ꝛ ſicut
expſſe Aug. oñdit i illa ꝑma mūdi ꝯditiōe q̄ ē diſtin
cta ꝑ ſenariū totū ſpaciū decurſ⁹ mūdi pñq̄ ſm. vj. eta
tes ꝑſignatur. vt ꝑmus dies etati pme rñdeat. ſecun-
dus ſecūde. et ſic deīceps ſm q̄ plane adaptat Aug.
ſuper Geñ. ad litteraȝ qd̄ hic longum eſſet repetere.
Ratio autē anagogica eſt vt in illa dieꝝ diſtinctiōe

intelligat̄ ꝑfectio cognitõnis in angelica nā btifica-
ta. ſm ꝙ plane oñdit Aug. ſup gen̄. ad lr̄am quaſi ꝑ
totū. Qð iō vocat ad lr̄am. qꝛ expoſitiõez iſtā quam
alij reputabāt anagogicā dixit legiſlatorē intendiſſe
ad lr̄am. nihil tn̄ ibi aſſerēdo dicit. ſ ꝓteſtat̄ ipſe mō
inquiſitorio ſe ibi ꝓcedē. Et ſicut pꝫ ex ei⁹ intentõe ibi-
dem. mag volebat intellectū ex ſcр̄tura elicē. ex quo
ſcр̄tura non poſſet a viris ꝓbicis derideri. nec ꝓpter h̄
alijs nāli ꝓbia imbut⁹ a fidei veritate retardari. ſic̄
ipſe aliqñ fuerat retardat⁹. magis inq̄ ꝙ intellectum
pncipalē expone. quē ibi hūit legiſlator. ⁊ mag intē
dit oñdere qd gratū fuerit. vel tūc potuerit. ꝙ qd fa-
ctū fuerit. Et in. xij. ꝯfeſ. oſtēdit̄ ꝙ vna ⁊ eadē ſcр̄tu-
ra multipl̄r pt̄ intelligi. ⁊ in oib⁹ ſenſib⁹ vere. q̄ꝝ nul-
lus ſpūſctm̄ latuit. ex cui⁹ inſpiratõne ſcр̄tura edita
fuit. ⁊ in h̄ māifeſte oñdit ꝙ alijs nō ꝯtradicit. Hāc
igit̄ poſitõez ſuſtinēdo ad obiecta in ꝯtrariū rn̄den-
dum ē. Ad illð cū qð ꝓ obr̄ de textu gen̄. dōꝫ ꝙ il-
13 [illegible]d dictū ē ꝑ recapitulatõez. ⁊ iſte termin⁹ dic. ibi cō-
fundit̄ vt teneat̄ ꝓ diuerſis dieb⁹. vel tenet̄ zeuma-
tice vt reddat̄ alijs ſingl̄is mēbris illi⁹ recapitulatõ-
nis. Ad illð qð obr̄ de eccleſiaſti. xviij. Qui viuit ī
14 eternū ⁊c. dōꝫ ꝙ ſcр̄tura facit vim int̄ creare ⁊ facē.
Nā creatõez vocat ꝓductõez ex nihilo. factõnez vo
ipſam diſtinctõnez. ⁊ h̄ bn̄ ſigt̄ gen̄. ij. vbi dr̄ ꝙ ceſſa-
uit ab oī ope ſuo qð creauerat vt facēt. oñs igit̄ ſcti
in h̄ ꝯcordāt ꝙ oia ſūt ſil̄ ꝓducta in mā. ⁊ iō oia cōce
dūt ſil̄ eſſe creata. ſ tn̄ nō ſil̄ facta. Ad illð qð obr̄
15 de Job. xl. dōm ꝙ greg. exponit ꝙ tecū dicit ibi ſiml̄-
tatez nō tp̄is. ſ ſil̄tatē rõnis. q. d. ecce behemoth quē
feci tecū. i. tibi ſilem ī rõnis capacitate. Ad illð qð
16 obr̄ ꝙ maioris potētie ē declaratiuū ꝓducē mlta ſil̄.
dōm ꝙ de⁹ potentiā ſuā mag intēdebat manifeſta-
re in ꝓductõe de nō eſſe ī eſſe. ꝙ poſtmodū in forma-
tione. ibi eñ manifeſtat ſapiam ⁊ bonitatē. ⁊ vt ſigil-
latim. ⁊ diſtinctim. ⁊ appropriatim in ꝓductõe effe-
ctuū manifeſtaret̄ ꝑfectio potētie. ſapie. ⁊ bonitatis.
placuit diuino actori ꝑmittē op⁹ creatõis. poſtmodū
ſubiungē op⁹ diſtinctiõis. poſtremo vo op⁹ ornatus
⁊ decoratõis. Et in ꝓ manifeſtat̄ potētia. in ſcðo ſapi
entia. in tercio vo bonitas ꝑfecta. lꝫ oia in q̄libet bo
[illegible] manifeſtari poſſint a deo. ⁊ ideo ita bn̄ ſunt māife
ſtata p⁹ ꝯſummatū eē rerū illa tria. ſic̄ [illegible] in principio
ſtatim mā fuiſſet ꝓducta. diſtincta. et ornata. Et ꝑ h̄
patēt duo ſequētia q̄ ꝓcedūt ꝯſili via. vicꝫ de bonita-
te. ⁊ ſapie ꝑfectiõe. Ille eñ rõnes nō ꝯcludūt niſi ꝙ
de⁹ mām in informitate nō debuit relinq̄re. qꝛ h̄ eſſꝫ
ꝯtra ordinē ⁊ ꝑfectõez. ſ dū fecit informē vt forma-
ret. ⁊ impfectā vt ꝑficeret. oñdit ⁊ ꝑfectiõez ⁊ ordinē
a ſe materie dari. Et ſi tu obijcias ꝙ ad ꝑfectõez oim
boꝝ ſpectat velociter effectū ꝑficere. ⁊ ordinare. ⁊ di-
ſtinguere. dōm ꝙ illud veꝝ eſt vbi agēs agit ſm to-
tum ſuū poſſe. vbi vo ꝯdeſcēdit poſſibilitati ⁊ infir-
mitati ⁊ vtilitati aliene. nō hꝫ veritatē. ⁊ ſic ē in ꝓpo-
ſito. Sicut eñ de⁹ ſacrā ſcripturā nob̄ tradidit qua-
ſi rudi mō ⁊ inepto. vt quilibet poſſet cape ⁊ intelli-
gere. cū tn̄ in ipſo ſint infiniti theſauri ſapie ⁊ ſcie. ſic
etiā in formatõne reꝝ quantū decebat ꝯdeſcēdit mō
nature ⁊ etiā eruditioni rõnalis creature. Et qꝛ in il-
la dilatõne erudiebat̄ hō ſicut pri⁹ viſum ē. ideo pla-
cuit diuine potentie. bonitati. ⁊ ſapie rerū formas ſb
dierū ſucceſſione diſtinguere. cum poſſet eis ſubito
materiam diſtinguere ⁊ ordinare.

Queſtio. iij.

Vtꝝ materia illa corꝑaliū creata ſit ſub aliq̄ formaꝝ
diuerſitate. Et ꝙ ſic vr̄ ꝑ textū. In princi. cre. de. ce. ⁊
terrā. ḡ vr̄ ꝙ in ꝓncipio ſue ꝯditionis habuit formā
celeſtē ⁊ formā elemētarē. Si dicas ꝙ celū ſtat ibi ꝓ
celo empyreo. ⁊ terra ꝓ materia corꝑaliū. Obi ꝑ te-
xtū ſequentē. cōgregent̄ aque in locū vnum. ⁊ appa-
reat arida. ḡ videt̄ ꝙ tercio die terra ſolūmodo mani
feſtata fuit nō ꝓducta. ḡ in ipſo chaos videbant̄ iaꝫ
eē elemēta. Itē hugo de ſctō vict. noie terre h̄ ter-
re elemētū ſignatū puto. ſi ḡ erat ibi elemētū terre. ꝑi
rõne ⁊ alia elementa. Si tu dicas ꝙ ibi vocat elemē-
tū terre. nō qꝛ iam erat. ſ qꝛ futurū erat. Obi ꝑ illud
qð ſubdit̄. eratq̄ terrenū hoc elemētum ī medio ⁊ in
vno loco ſubſidens ceteris in ꝯfuſione ꝑmixtis. ſi er-
go ꝑmixtio nō eſt eiuſdē ſ diuerſoꝝ. vr̄ ꝙ ibi iā erāt
diuerſe forme elemētares. Itē rõne hoc vr̄. Prie
forme q̄ inſunt materie. ſunt forme elemētares ſicut
pꝫ. qꝛ vltra illas nō eſt reſolutio niſi ad ꝑmā mām. ḡ
ſi mā illa aliquā formā hūit corꝑalē. vr̄ ꝙ hūerit for-
mā elemētarē. ſ forme elemētares ſūt eq̄ ꝑme. ḡ vide-
tur ꝙ ſil̄ hūit oēs. Itē ꝯſtās ē ſm poſitionē ſctoꝝ
ꝙ lux illa faciebat noctē ⁊ diē. ſ diē nō poterat face-
re niſi eēt corpus trāſparēs ⁊ illūiabile. Noctē nō po-
terat facere niſi eſſꝫ corpus opacū qð vmbrā ꝓijcēt.
vr̄ igit̄ ꝙ in ꝑmaria ꝯditiõe mā in quadā ſui ꝑte fue-
rit tranſparens. in quadā opaca. ⁊ ita ꝙ in ſe habuit
formas diuerſas. Itē nihil eſt in genere qð nō ſit
in aliq̄ eius ſpē. ḡ ſi illa erat qd corporeū. erat igit̄ ali-
qð corpus. ḡ vel ſimplex vel mixtū. ſed nō erat corp⁹
ſimplex. qꝛ nec celeſte nec elemētare. ḡ ꝑmixtū. ḡ ha-
bebat in ſe diuerſitatē formaꝝ. Itē mā illa cū eſſꝫ
impfecta hēbat aliquē appetitū. aut ḡ ad vnā formā.
aut ad plures. Si ad vnā. ḡ vr̄ ꝙ cū de⁹ ꝯpleuerit ap-
petitū eius ꝙ debuerit dare vnā ſolā formā corꝑalē.
Si ad plures. ḡ cū multiformitas appetituū veniat
ex multiformitate diſpoſitionū. ⁊ multiformitas di-
ſpoſitionū ex multiformitate formaꝝ. ḡ vr̄ ꝙ illa mā
cōdita fuerit ſb formaꝝ diuerſitate. Sed ꝯ Gen̄. j.
Terra aūt erat inanis ⁊ vacua. ſ ſi eēt in mā forma-
rum diuerſitas. nō eēt inanis ⁊ vacua. Item alia
tranſlatio. mā erat inuiſibilis ⁊ incōpoſita. ſ ſi eēt ibi
forma celeſtis [illegible] elementaris. eſſet ibi mā aliq̄ modo
⁊ viſibilis ⁊ cōpoſita. Itē ſi ibi forme plures erāt.
aut ḡ erāt ꝑmixte. aut diſtincte. Si diſtincte. ergo nō
erat mā illa informis. Si ꝑmixte. ḡ vr̄ ꝙ haberet for-
mā mixtiõis. ⁊ ita nō erat informis. imo magis for-
mata ꝙ ſi haberet ſolā formaꝫ elementarē. Item
miſcibilia ꝓcedūt mixtū. ḡ ſi ibi erāt forme ꝑmixte. ꝑ
nām pri⁹ ſunt ela ꝙ illa mā q̄ ꝑmo eſt ꝯdita. ḡ vr̄ or-
do ꝑpoſter⁹ qñ de⁹ ex mā illa fecit elemēta in ſeq̄nti-
bus diebus. Iteꝫ ſi ꝑmixte ibi erant forme. ḡ mā
illa magis approximabat mixto ꝑfecta mixtione ꝙ
approximet elm. ḡ magis approximabat ad op⁹ q̄n-
te diei ⁊ ſexte. ꝙ eloꝝ diſtinctiō. ḡ vr̄ ꝙ nō debuit pro-
ductio illi⁹ māe determinari in reꝝ ꝑmordio. Item
ſi erat ibi formaꝝ diuerſitas. ḡ videt̄ ꝙ eēt ibi actō ⁊
paſſio. ⁊ ita generatio ⁊ corruptio ⁊ alteratio. et ita
nō erat dicēda mā informis. cū in tali ſtatu eēnt opa-
tiões q̄ cōpetūt formis diſtinctis. R°. ad ꝓdictoꝝ
intelligentiā notandū ꝙ informitatē illi⁹ materie cor- 17
poralis diuerſimode intellexerūt diuerſi. Quidā nā-
q̄ voluerūt dicere ꝙ materia illa diceret̄ chaos ꝓpt̄
formaꝝ multitudinē ⁊ ꝯtrarietatē. q̄ erat in ꝑtibus
materie. ita ꝙ ille ꝑtes nō diſtinguebāt̄ adinuicē ſm

loca determinata. nec ita pportõnaliter inuicē iungē-
bant ut ex eis resultaret aliqd mixtū ɔpletū. et ideo
erat ibi quedā pmixtio. nō pportõnis ꝯ ɔfusionis. et
sicut non erat ibi pportõnalis mixtio. ita nec ibi erat
regularis actio. imo cuiusdā pugne ɔfusio. ita vt cali-
da pugnarent frigidis ⁊ humida siccis. ⁊ sic recte posset
mā illa chaos appellari. Sꝫ iste mod⁹ ponēdi poti⁹
est poetic⁹ ꝙ phicus. qꝛ magis sequit̃ imaginis fictõez
ꝙ rõnem. cū ꝓm istā positõez ponant̃ etiā illaꝫ mām
sic pductā nāliter pcedē. qd nec rõni ɔsonat. nec sa-
cre scripture. Et ideo ē ali⁹ mod⁹ dicēdi rõnabilioꝛ ꝙ
mā illa pducta est sub aliq̄ forma. ꝯ illa nō erat foꝛa
ɔpleta. nec dās materie eē ɔpletū. ⁊ ideo nō sic ifoꝛ-
mabat qñ adhuc mā diceret̃ informis. Nec appeti-
tuꝫ materie adeo finiebat. qñ adhuc mā alias foꝛas
appeteret. ⁊ ideo dispõ erat ad formas vlterioꝛes nō
ɔpleta pfectio. Et qm̃ ad multas formas mā infoꝛ-
mis appetitū ⁊ inclinatõez hēbat. ideo ꝙuis illa foꝛ-
ma nō hēret in se naturas diuersas. tñ mā ex diuersis
suis ptibus quandā diuersitatē impfectā hēbat. nec
ex diuersis actib⁹ ɔpletis. ꝯ magis ex appetitib⁹ ad di-
uersa. ⁊ iõ pmixta dr̃ ⁊ ɔfusa. Sicut exemplū ponit̃
in embrione. ꝙ actu hꝫ vnā formā ⁊ figurā quandā
masse carnis. illa tñ est dispõ ad diuersas mēbroꝝ fi-
guratõnes. Istud tñ nō est oīno silr̃. qꝛ forma illa nō
erat tante actualitatis sicut forma embrionis. nec in
tanta ppinquitate ad eductõnez formaꝝ sequentiū. sic
forma embrionis ad eductõnez mēbroꝝ. Forma eñ
embrionis ē visibilis. ⁊ pinde ad pfectā nature ɔple-
tionē ē pducibilis. illa vo mā sub tali forma incõpo-
sita erat ⁊ inuisibilis. ⁊ ad foꝛas subsequētes sola di-
uina ɔtute ⁊ opatõne poterat pduci. ⁊ ideo ppt imp-
fectõez forme illi⁹ mā illa dr̃ informis. ⁊ pter indeter-
minatū appetitū multaꝝ formaꝝ ɔfusa dr̃ ⁊ pmix-
ta. ⁊ hꝯ positio satis vr̃ esse intelligibilis ⁊ pbabilis. Et
iuxta hāc positõez pcedendū est ꝙ mā nō fuit creata
sub formaꝝ diuersitate. sicut rões ad hꝯ inducte ondunt.
18 dunt. Ad illud ꝗ qd ꝓ obijcit̃ in ɔtrariū de textu.
dōm ꝙ celū stat ibi p empyreo. Et si obijcit̃ ꝙ scptu
ra ɔñter dicit terrā appuisse nō formatā esse. dō ꝙ si-
cut artifex facit appere effectū pducendo nō ondendo
do solū. sic intelligendū est ꝙ de⁹ fecit terram appere
nō solū sepando eā ab inuicē. ꝯ etiaꝫ pducendo. ita
ꝙ pductio fuit cū distinctõe. ⁊ distinctio cū pductõe.
19 Ad illud vo qd obijcit̃ ꝙ hug. dicit p terrā intelli-
gi eā terre. dōm ꝙ hꝯ dicit nō pter formā terre q̄ iaꝫ
inesset illi materie. ꝯ pter quādā aptitudinē incom-
pletā q̄ inerat illi pti māe. ꝯ vt pficeret̃ postmodum
forma terre p eū modū ꝓm quē ɔsueuit aliqd appel-
lari ei⁹ noīe ad qd ordinat̃. Materia eñ illa nō po-
terat nisi q̄dāmō balbutiendo describi. qꝛ necdū est
qd ꝓmo pfecte explicet. ꝯ etiā intellect⁹ in imagīe de-
ficit. vñ ⁊ illud qd ipse subiūgit de pmixtõne. nō est hꝯ
20 dictū ꝙ ibi fuerit vera oppositaꝝ formaꝝ ɔiunctio.
ꝯ qꝛ nō erat ibi pfecte formaꝝ distinctio. Ad illud
qd obijcit̃ ꝙ forme elãres sunt prime in mā corpali.
dōm ꝙ de formis q̄ dāt māe esse ɔpletū verū est. for-
ma vo illa quā hꝫ informis mā nō dabat sibi esse cõ-
pletū. ⁊ ideo tam formas simplices ꝙ ɔpositas q̄ eē
21 ɔpletū tribuūt pcedebat vel pcedē poterat. Ad il-
lud qd obr̃ ꝙ erat ibi corp⁹ opaci ⁊ trãsparēs. dō ꝙ
nec erat ibi pfecta opacitas. nec pfecta transpentia.
erat tñ i diuersis ptib⁹ māe ꝓm ꝙ ɔditoꝛ ordinauerat
ex eis diuersas foꝛas pducere aliq̄s diuersus dispõ-
nis modus qui non ponebat diuersitatē formaꝝ. si-
cut si intelligat̃ ꝙ aliqd corp⁹ in vna pte sit rarius. ⁊
in alia magis ɔpactū salua forme vnitate. sic intelli-
gi dꝫ in illa mā q̄ formā hēbat maxie ad multa possi-
bilem. Ad illud qd obijcit̃ ꝙ nihil est in gñe qd ñ 22
sit in aliq̄ ei⁹ spē. dōm ꝙ illud verū est de eo qd est in
gñe tanꝙ ens cõpletū. ꝯ mā illa nō sic erat corporea
ꝙ esset ɔpleta in gñe corpoꝝ. ꝯ sic hēbat extensionez
⁊ corporeitatē ꝙ nō hēbat forme actualitatē sicut di-
ctum est pri⁹. Ad illud vo qd obijcit̃ de diuersita- 23
te appetituū. dōm ꝙ appetit⁹ nō semp sequit̃ formā
ɔpletam. ꝯ etiā attendit̃ ꝓm appetentis indigentiam
⁊ aliquā dispõnem semiplenā. nisi fortassis sit talis
appetit⁹ ꝙ ɔsequat̃ dispõnem q̄ est necessitatis. ꝯ tal'
nō erat in illa informi mā. ꝯ ꝓm quandā maioꝛē sub-
tilitatem ⁊ raritatem in ptibus materie erat dispoſi-
tio longinqua ad formas alias ⁊ alias.

Consequenter querit̃ de scdo articulo scꝫ de ip-
sius materie quantitate. circa quā triplex vsat̃
inquisitio. Primū ꝙtum ad numerū. Scdm ꝙtum
ad tps. Terciū ꝙtum ad locum.

Questio. j. d

Circa quam sic pcedit̃ ⁊ querit̃ vtrū celestiū ⁊ terre-
strium vna sit mā ꝙtum ad esse. Supra eñ quesitū
est de vnitate materie ꝙtū ad essentiā. Et ꝙ sit vna
videt̃ cõiter ꝓm expositores noīe terre cū dr̃. In prin-
cipio cre. de. ce. ⁊ ter. ⁊ intelligit̃ mā omniū visibiliū
citra celū empyreū. ꝗ si illa vna fuit ⁊ habuit aliquā
formā vt supra visum est. ꝗ vr̃ ꝙ celestia ⁊ terrestria
ex vna mā ꝙtum ad esse sint pducta. Item mā il-
la ex qua formata sunt corpa. nec habebat formā ce-
lestem. nec elemētarē. nec cõsequentem ad hoc. ergo
si aliquā hēbat formā. hēbat formaꝫ ad hos cõem ⁊
indifferentē. ꝗ videt̃ ꝙ ꝓm aliqd esse formale sit po-
nere celestiū ⁊ terrestriū materiā esse cõem. Item
extensio ɔsequit̃ nām nō ꝓm suam essentiā. ꝯ ꝓm ali-
qd esse. cū sit accñs. ꝗ si cõiter reperit̃ extensio i cor-
poribus supioribus et inferiorib⁹. ꝗ videt̃ ꝙ vna sit
mā cõis ꝓm esse in celestib⁹ ⁊ terrestrib⁹. Iteꝫ lux
est nā cõis reperta in oībus corpib⁹ taꝫ celestibus
ꝙ terrestribus. siue sit suba siue accñs. ꝗ si forma ista
corpalis nō est in mā nisi ꝓm aliqd esse. videt̃ idem
qd prius. Item pspicuitas est nā silr̃ repta in oīi-
bus corpibus taꝫ supiorib⁹ ꝙ inferiorib⁹ ꝓm plus et
minus. ꝯ pspicuitas nō tm̃ cõsequit̃ naturā ꝯ etiam
formā ⁊ esse materie nō tm̃ essentiā. ꝗ videt̃ ꝙ i om-
nib⁹ corpib⁹ siue celestibus siue terrenis est ponē na-
turam vnā ꝓm esse. Item rari ⁊ densi ꝓm esse po-
nit̃ vna mā. ꝗ pari rõne luminosi ⁊ opaci. ⁊ si hoc. ꝗ
celi ⁊ elemēti. Contra. Corruptibiliū ⁊ incorrup-
tibilium sicut vult phs nō est materia vna. sed cor-
pora superiora sunt incorruptibilia. ⁊ inferiora cor-
ruptibilia. ꝗ ⁊c̃. Item que habēt eandē materiam
sunt adinuicem transmutabilia. sed corpa terrestria
⁊ celestia nō sunt adinuicem transmutabilia. ꝗ ⁊c̃.
Item materia subiecta priuatõni. ⁊ q̄ nō est sub-
iecta priuatõni differūt ꝓm esse. sed in celestibus ma-
teria nō est subiecta priuatõni. in terrestribus vo est
subiecta. ꝗ ⁊c̃. Item corpus celeste ⁊ elementare
nō tm̃modo differūt forma ac qualitate. sed etiā dis-
cõtinuitate. si ꝗ ɔtinuitas venit ab vnitate materie
ꝓm esse. cū ista adinuicē sint discontinua. qd pateꝫ. qꝛ
vnū mouet̃. reliquū quiescit. vr̃ ꝙ ꝓm esse celestium
⁊ terrestriū nō possit esse mā vna. Rº. dōm ꝙ cuꝫ

querit̃ vtrũ corp̃a celestia et terrestria sint ex eadem
materia ſm ee. h̃ dupl'r põt intelligi. Aut ſm esse qđ
mã habuit añ ꝑductiõez. sic sine dubio vna fuit ma-
teria corpoꝝ celestiũ ꝛ terrestriuz. q2 vna fuit moles
hñs vnã formã incõpletã. Si ſm esse qđ hʒ materia
post ꝑductõez qđ quidẽ est esse ꝯpletũ. sic absq3 du-
bio differt mã celestiũ ꝛ terrestriũ q̃ꝫtum ad esse. tuz
q2 sub vna forma ẽ subiecta priuatõni. sub alia non.
ꝛ h̃ nõ solũ facit diuersitatẽ in mã ſm esse q̃tum ad
actũ imo etiã q̃tum ad potentiã ordinatã ad actuz.
q̃ quidẽ diuersitas nõ ẽ in mã ſm q̃ ẽ formis c̃ra2ib9
subiecta. Nam ꝛ si mã igni subiecta ꝛ aeri hẽat aliđ
ꝛ aliud ee eẽntiale. tñ q2 vtrobiq3 sbiecta ẽ trãsmuta-
tioni ꝛ priuatõni. ꝛ possibilis ad vtrũq3. ideo dicunt̃
hic vnã mãm ſm esse. in celestib9 aũt corp̃ib9 ꝛ c̃rari-
bus nõ ꝯtingit h̃ repire. Et ex his patent obiecta ad
vtrãq3 ꝑtem. Prime eñ rõnes que oñdũt q̃ celestia
corp̃a ꝛ c̃raria cõicant in mã ſm esse. loquunt̃ đ mã
q̃ꝫtum ad illud esse qđ habuit añ ꝑductõez. ꝛ q̃tum
ad ꝓprietates q̃ sequunt̃ illud ee. sicut sunt extẽsio [illegible]
ꝑspicuitaſ ꝑticipatio. Ultima tñ rõ nõ ꝯcludit q̃ ꝓ-
cedit ꝑ sile de raro ꝛ denso. ꝛ celesti et c̃rari. Nõ eĩ est
sile. q2 raꝝ ꝛ densum sunt adinuicez transmutabilia.
nõ sic corp̃a celestia ꝛ c̃raria. ꝛ loquoꝛ de ꝑtãte trans-
mutandi ſm nãm. nõ ſm ꝟtutẽ diuinã. Ratõnes
ꝟo ad oppositũ ꝯcludũt q̃ mã ſm esse. nõ sit eadem
in celestib9 ꝛ terrestrib9 p9 ipsoꝝ ꝑductionez. sicut pʒ
26 discurrẽdo ꝑ singlas. Al'r posset dici ꝛ q̃si in idem
redit. q̃ñ q̃drupl'r põt intelligi esse vnitas in mã. aut
q̃tum ad essentiã. aut q̃ꝫtum ad esse incõpletum ꝛ a
ꝯpletõne remotũ. aut ſm ee incõpletũ ꝯpletõni ꝓxi-
mũ. aut ſm esse simpl'r ꝯpletũ. ꝛ ſm [illegible] distinguit̃ ma
teria. q̃ quedaʒ ẽ subiecta forme subali tñ. quedam
forme subali [illegible] extẽsioni siue quãtitati. quedã forme
subali ꝛ quãtitati ꝛ ꝯtrarietati. quedam forme sbali
ꝛ quãtitati nõ ꝯtrarietati. ſ; in oĩbus suis ꝑtib9 vni-
formitati. Primo mõ dr̃ esse eadẽ mã spũaliũ et cor-
poraliũ sicut supra fuit oñsum. Scđo mõ celestiũ et
terrestriũ. siue corruptibiliũ corpoꝝ ꝛ incorruptibili
um. Tercio ꝟo corpoꝝ c̃rariũ ꝛ adinuicẽ trãsmuta-
biliũ. quarto mõ corpoꝝ spẽ ꝛ nã similiũ. Primo igi
tur ꝛ scđo mõ eadẽ est mã celestiũ ꝛ terrestriuz. sicut
prime rõnes oñdũt. tercio ꝛ quarto mõ nõ. sicut cõ-
cludunt rõnes inducte ad oppositum.

Questio .iij. e

De informi materia q̃ꝫtum ad tp̃s sue ꝑductõnis. ꝛ
est qđ vtrũ ꝑducta fuerit in die. an añ oẽm diẽ. Et q̃
añ oẽm diẽ vr̃ primo [illegible] ter. gen̄. In principio cre. de.
ce. ꝛ ter. ꝛc̃. ꝯstans est h̃ factũ fuisse añ ꝑductõez luc̃
sicut ipa scriptura insinuat. ſ; cũ luce cepit dies. ḡ an
oẽm diẽ fuit ꝑductio informis materie. Itez au-
gusti. xij. ꝯfes. Informẽ mãm fecisti añ omnẽ diem.
Item Aug. de sctõ Uict. in li. đ sacra. Primo mo
mẽto tp̃is in q̃ creata est oĩm visibiliũ ꝛ inuisibilium
mã. neq3 nox neq3 dies fuit. Item rõne vr̃. Quali-
tas tp̃is [illegible] rñderi q̃litati rei ꝑducte. ſ; mã prima nec
est ꝑducta oĩo sub priuatõne forme. nec sub cõple-
ta distinctõe. ḡ ei9 ꝑductio nec dici ꝯpetebat nec no
cti. ḡ añ oẽm diẽ. Sʒ ꝯtra. Gen̄. ij. iste sunt genera
tiones celi ꝛ terre q̃ñ creati sunt in die in q̃ fecit deus
ce. ꝛ ter. ꝛ q̃ñ de9 fecit ce. ꝛ ter. tũc creauit illã ꝑmor-
dialem mãm. ḡ in die ipam creauit. Item creatoꝛ
oĩm est de9 lucis. ḡ omia q̃ facit. facit in luce. ḡ si crea
uit mãm. in luce creauit. ꝛ ita in die. Item arguit
manichе9. Si de9 creauit aliquid in tenebris. erat in
tenebris. quõ ḡ habitãt lucẽ inaccessibilẽ. si ḡ h̃ incõ
ueniens est ipam creasse in tenebris. ꝛ creauit in te-
nebris vel in die. ḡ ꝛc̃. Item nox et dies imediate
diuidũt tp̃s. ſ; mã rerũ corp̃aliũ ꝑducta fuit cũ tẽpe.
ḡ cũ nocte vel cũ die. ſ; non cũ nocte. ḡ cũ die. R̃r. 27
dđm q̃ creatio ce. ꝛ ter. ſm oĩs fuit añ oẽm diẽ. q̃ꝫ-
tum ad ordinẽ nãe. q̃tum ꝟo ad ordinẽ tp̃is siue du
ratõnis diuersimode senserũt diuersi. Quidã sense-
rũt q̃ nõ fuit aliq̃ mora inter creatõez ꝛ distinctõnis
inceptõez. imo statim cũ ꝑducta fuit illa mã. ꝛ lux q̃
diẽ faciebat. nec fuit morula aliq̃ intermedia. Alij
aũt vr̃ q̃ fuit mora tp̃is interiacẽs inter terre creati-
onẽ. ꝛ lucis factõez. ꝛ istud vr̃ mag9 ꝯsonũ sñie expo-
sitoꝝ. sicut patebit in distinctõne sequẽti. Utrũq3 tñ
potuit ee veꝝ. nec aliqđ hoꝝ vsq3q̃q3 certũ. Sustinẽ 28
do tñ illud vltimũ. rñdendũ est ad primũ obiectum
de ter. Gen̄. q2 creare equoce sumit̃ in scp̃tura. et ibi
dr̃ creatio ce. ꝛ ter. vtriusq3 factio siue formatio. ꝛ sic
exponit aug. sup gen̄. ad lrãm. v. vbi innuit q̃ creare
ce. ꝛ ter. dr̃ dupl'r. vel informẽ mãm facẽ. vel per for-
mas ꝛ spẽs distinguẽ. Ad illud qđ obijcit̃ q̃ deus 29
est in luce. dđm q̃ intelligendũ est dictũ esse lucẽ spi-
ritualẽ nõ corp̃alem q̃ est lux sapie. ꝛ in hac fecit q̃c-
quid ꝑduxit. q2 oĩa in sapia fecit. ꝛ ideo qđ obijcitur
de tenebris corp̃alib9 nihil facit ad ꝓpositũ. q2 nõ ma
gis est de9 in tenebris in loco corp̃aliter tenebroso q̃ꝫ
in luioso. Ad illud qđ obijcit̃ q̃ nox ꝛ dies imedi- 30
ate diuidũt tp̃s. dđm q̃ verũ est ſm ee qđ hñt nunc.
qđ quidẽ attendit̃ ſm reuolutõez corpoꝝ celestiuz.
ſ; tũc erat tp̃s ſm mutabilitatẽ q̃ erat in materie ꝑti
bus. q̃ quidẽ mutabilitas erat absq3 p̃ñtia corp̃is [illegible]
minosi. ꝛ absq3 vmbra corp̃is opaci. et [illegible] tp̃s illđ nõ
erat hñs vicissitudinẽ diei ꝛ noct̃ añ formatõnez lu-
cis. Si q̃s aũt velit sustinere oppositũ. plane poterit
ad rõnes ꝛ auc̃tes ad oppositũ rñdere q̃ intelligan-
tur insinuare ordinẽ nature nõ tp̃is ſm quem infor
mis mã omnẽ diem antecessit.

Questio .iij. f

De illa informi mã q̃ꝫtum ad locum. Et est qđ vbi
habuit illa mã situm. Et q̃ illa mã corp̃alẽ habuerit
sitũ videt̃. Hug. de sctõ Uict. Erat terrenũ h̃ eĩn in
medio vno loco subsidẽs. ceteris in vnã ꝯfusionem
ꝑmixtis. circũquaq3 in modũ nebule expansis. sed h̃
nõ potuit esse absq3 situ corp̃ali. ḡ ꝛc̃. Item q̃ re-
pleuerit locũ videt̃. q2 celũ empyreũ sic dicit Beda.
cũ ipsa mã corp̃alium fuit creatũ. ſ; ꝯstans est q̃ em
pyreũ intra ꝯcauitatẽ suã natum est omnia corpora
alia ꝯtinere. ḡ vel erat vacuũ. vel ab illa mole corpo
rea replebat̃. ſ; nã nõ sustinet vacuũ. ḡ videt̃ q̃ mo-
les illa replet locum. Item videt̃ q̃ hr̃et sursum
ꝛ deorsum. q2 summitas ei9 sicut dicit hugo. porrige
bat̃ q̃usq3 nũc summũ creature corp̃ee ꝑtingit. ergo
erat ibi circũferentia ꝛ centrũ. Item mã illa sicut
mgr̃ dicit in lr̃a. in ꝑtib9 supiorib9 erat rarioꝛ. leuioꝛ.
ꝛ subtilioꝛ. in inferiori parte spissioꝛ ꝛ grossioꝛ. ḡ erat
ibi grauitas ꝛ leuitas. ſ; ſm has ꝓprietates corpora
hñt locari sursum ꝛ deorsum. ḡ redit idem qđ prius.
Ad oppositũ. Nihil est ꝑ se in celo nisi qđ est hic
ꝛ nũc. ꝛ nihil est h̃ ꝛ nũc nisi qđ est h̃ aliq̃d. ꝛ nihil ẽ
h̃ aliq̃d nisi qđ ẽ indiuiduũ. ꝛ oĩe tale est ens ꝯple-
tum. ḡ a primo. nihil est in loco nisi qđ est ens cõple-
tum. ſ; mã illa nõ erat ens ꝯpletũ. ḡ in loco nõ habe-
bat situ. Itez q̃ nõ replet locũ vr̃. Nihil inane et

vacuũ replet locuz.ꝭ mã illa erat inanis ⁊ vacua.sic
dr̃ in gen̄.ḡ locũ nõ replebat. Itẽ ꝙ nõ hẽt dr̃ias
positõnis sursuz ⁊ deorsuz vr̃.q̃ iste positões ſm
q̃s distiguunt̃ ⁊ ordinant̃ diuersa corpa mũdi in vni
uerso.ꝭ tũc nõ erat ibi distinctio nec ordo.ḡ nec erat
ibi hmõi diuersa positio. Itẽ raritas ⁊ leuitas sũt
ꝓprietates ꝯñtes formas clares.ꝭ in mã illa nondũ
erant forme clares.ḡ nec erat ibi ḡue nec leue.ḡ nec
sursum nec deorsuz.cuz he positõis dr̃ie attendãtur
51 ſm illas ꝓprietates. Rñ.dõm ꝙ cũ mã illa eẽt mo
les hñs extẽsionẽ.⁊ celũ empyreũ hẽt ambiẽs.ꝙ ipa
in loco erat.⁊ cũ eẽt suba corpulẽta locum replebat.
Rursus cũ in ptib⁹ distinctõez quãdã hẽet ſm subti
litatẽ ⁊ grossiciẽ.ꝭ semiplenã.positões ſm sursum et
deorsum q̃dãmõ ꝭ impfecte hẽbat.⁊ iõ ꝯcedẽde sunt
52 rões q̃ ad istã ptem inducte sũt. Ad illd̃ ḡ qd̃ pri
mo obijcit̃ in ꝯtrariũ ꝙ nihil ẽ in loco nisi ens ꝯple
tum.dõm ꝙ ẽ falsum si intelligat̃ de ꝯpletõe pfecta.
Embrio enĩ in loco ẽ q̃uis sit q̃d incõpletũ. Nec va
let illa deductio.peccat enĩ in ꝭ ꝙ dicit ꝙ omẽ qd̃ est
ꝭ aliquid ẽ ꝯpletũ.ꝭ enĩ falsum ẽ.nã ipm indiuiduũ
⁊ foïa indiuidualis hʒ esse ꝯpletuz ⁊ mĩn⁹ ꝯpletum.
53 Ad illud qd̃ obijcit̃ ꝙ nõ implebat locũ.q̃ erat i-
anis ⁊ vacua.dõm ꝙ vacuitas loci et vacuitas mãe
est equioce dicta. Vacuitas enĩ loci ẽ p ꝓuatõez cor
poris ꝯtenti.ꝭ vacuitas mãe ẽ p priuatõez forme et
ꝯplemẽti. Attendendũ tñ ꝙ sicut loc⁹ duplr̃ dr̃ vacu 54
us. Aut ꝓprie.vt p priuatõnez oĩs corpis. Aut large
ſm vulgarẽ modũ p priuatõez corpis solidi et sensi
bilis.sicut dr̃ archa vacua ꝓpter abñtiã panis.⁊ doli
um vacuũ ꝓpter abñtiã vini.sic etiã intelligendũ est
in vacuitate mãe ꝙ dr̃ duplr̃ vacua.aut q̃ nõ hʒ ali
quã formã.⁊ sic nunq̃ȝ fuit vacua.aut q̃ nõ hũit for
mã oĩmode pfectiuã.⁊ sic q̃uis eẽt vacua.tñ locum
poterat replere.q̃ erat extensa ⁊ corpea. Ad illud 55
quod obijcit̃ ꝙ nõ habebat sursum ⁊ deorsum.quia
carebat ordine ⁊ distinctõne ⁊ clari ꝓprietate. Ad il
las duas rões similiter dõm est.ꝙ sicut illa tria ꝓ
posita nõ habebat nisi impfecte ⁊ semiplene ratione
cuiusdam inclinatõnis ⁊ longinque dispositõnis.sic
et sursum ⁊ deorsum nõ habebat ꝓprie.habebat tamẽ
quodãmodo scȝ incomplete ⁊ ꝓpter quasdaz disposi
tiones q̃s hẽbat ad ḡue ⁊ leue.dicit enĩ mgr̃ leuiorez
fuisse i supiori pte ⁊ ḡuiorẽ in inferiori.nõ ꝙ istas ꝓ
prietates pfecte pticiparet.ꝭ in quadã longinq̃ et ꝓ
ambula dispõne.sic supra oñsum est expsse.

Distinctio.xiij.de ꝓductõne creature corpalis q̃tum ad principiũ formale,generale omnibus corpibus qd̃ est forma lucis. Et dicit̃ hec ꝓductio distinctio.

Rima aũt distinctõnis opatio ⁊c̃. Supra egit mgr̃ de ꝓductõne nãe q̃tum ad principiũ mãle.in hac
do pte intendit agẽ de ei⁹ ꝯpletõne siue formatõne q̃tum ad principiũ formale. Et qm̃ duplex ẽ infor
matio mãe corpalis.quedã ḡnalis.quedã spãlis. Gñalis p formã cõem oĩbus corpib⁹,⁊ est foïa lu
cis. Spãlis do alias formas siue claris siue mixtõnis. Ideo mgr̃ ꝭ agit de formatõne siue ꝓductõne lucis.
in hac scȝ distinctõne. Scd̃o do agit de ꝓductõne cuiuslibet alteri⁹ forme corpalis.infra dis.xiiij.dixit q̃ȝ deus
fiat fir.⁊c̃. Vel alr̃.vt primo agat de eo qd̃ est ḡnale principiũ diffundẽdi in corpib⁹.hoc ẽ de luce. Scd̃o do de
spãlibus formis distingnẽtib⁹. Primũ spectat ad op⁹ prime diei. Scd̃m do ad opa dierũ ꝯsequentiũ. Diuidi
tur aũt ps ista in tres. In prima determiat de lucis ꝓductõne in se. In scd̃a in ꝯpatõne ad ei⁹ effectũ scȝ diez
quẽ faciebat.ibi. Hic notandũ ẽ ꝙ dies diuersimodẽ accipit̃. In tercia in ꝯpatõne ad ei⁹ principiũ.scȝ ad ver
bum p qd̃ fiebat.ibi. Preterea inuestigandũ ẽ quõ accipiendũ sit ⁊c̃. Prima ps hʒ tres pticulas. In pma
determiat qñ lux illa facta fuit.q̃ añ oĩa alia. In scd̃a do q̃lis fuerit.ibi. Sȝ querit̃ q̃lis illa lux. In tercia do
vbi facta posita fuit.ibi. Si autẽ q̃rit̃ vbi facta est lux. Silr̃ scd̃a ps principalis tres hʒ pticulas. In prima
determiat de ipo effectu lucis siue de die q̃tum ad spaciũ. In scd̃a q̃tum ad modũ distinguẽdi.ibi. Hic ẽ na
turalis ordo distinctõnis dierũ. In tercia q̃tum ad ꝯplementũ.ibi. Solet aũt queri quare fact⁹ ẽ sol. Si
militer tercia ps in q̃ determiat de lucis formatõne p ꝯpatõez ad suũ principiũ qd̃ quidẽ est pater opans per
verbũ habet tres partes. In prima explanat qualiter intelligendũ sit ꝙ de⁹ dixit.fiat.ibi.ꝓterea inuestigãduz
est ⁊c̃. In scd̃a explanat illud qd̃ dicit scriptura scȝ patrem in filio.⁊ filium operari.ibi. Hic queri solet quõ
accipiendum sit. In tercia do remouet opinionem hereticoꝝ insinuans aliam esse expositõnem verbi predi
cti.et hoc facit ibi. Sed dicit hereticus hac ratõne hoc posse ⁊c̃.

Determinat qñ lux facta fuit.quia ante omnia alia. a

XIII.

Rima aũt distinctõis opatio fuit formatio luc; sic oñdit scptura geñ.
q̃ ꝯmẽorata rex informitate.eaꝝ dispõnem a luce inchoauit ſbdens. Geñ.j.
Dixit de⁹.fiat lux.⁊ facta ẽ lux.⁊ diuisit lucez a tenebr;. Appellauitq̃ȝ
lucẽ diẽ.⁊ tenebras noctẽ. Et factũ ẽ vespe ⁊ mane dies vn⁹. Congrue mũdi
ornatus a luce cepit.vñ cetera q̃ creanda erant viderent̃.

Qualis facta fuerit lux illa.corpalis an spũalis. b

Si q̃rit̃ q̃lis illa lux fuerit.corpalis scȝ an spũalis. Id rñdem⁹ qd̃ legim⁹ tra
ditum. Dicit enĩ aug.q̃ lux illa corpalis vel spũalis intelligi põt. Si spũalis Aug. De spũali luce
accipit̃.angelica natura intelligit̃.q̃ pri⁹ informis fuit.ꝭ postea formata ẽ.cũ
ad creatorẽ ꝯuersa ei charitate adhesit. Cui⁹ informitat; creatio supi⁹ signifi
cata est.vbi dictũ ẽ. In pncipio creauit de⁹ celũ ⁊ terrã. Hic do eiusdẽ forma
tio oñdit̃ cũ ait.fiat lux.⁊ facta ẽ lux. Hec ḡ anglica natura pri⁹ tenebre.⁊ po
stea lux fuit.q̃ pri⁹ hũit informitatẽ ⁊ impfectõez.deinde formatõis pfectõez
⁊ ita diuisit de⁹ lucẽ a tenebr;. Nã vt ait aug.sup geñ. Hui⁹ creature informi Aug. Hic de corporali luce
tas ⁊ impfectio fuit anteq̃ȝ formaret̃ i amore ꝯditoris. Formata do ẽ qñ con
uersa ẽ ad incõmutabile lumẽ dbi. Si do corpalis fuit lux illa qd̃ vtiq̃ȝ ꝓba-

bile eſt. corpus lucidum fuiſſe intelligit velut lucida nubes. qđ nō de nihilo ſ; de ɓiacēti materia formalr factū eſt vt lux eēt. ꝛ vim lucendi hr̄et. cū q̄ dies prima exorta ē. qꝛ añ lucē nec dies fuit nec lux. licet tp̄s fuerit.

Ubi lux illa facta ꝛ vbi poſita fuerit. c

Si aūt q̄rit vbi eſt facta lux illa. cū abyſſus oēm terre altitudinē tegēt? Dici pōt in illis ptib⁹ facta q̄s nūc illuſtrat ſolis diurna lux. Nec mirū lucē in aq̄s poſſe lucē. cū etiā nautaꝝ opatōne ſepi⁹ illuſtrent. q̄ in pfunduz merſi miſſo ex ore oleo aq̄s ſibi illuſtrāt. q̄ mlto rariores fuerūt in pncipio q̄ mō ſunt. qa nondū ɔgregate fuerāt in vno loco. Facta ĝ lux illa. vicem ꝛ locū ſolis tenebat. q̄ motu ſuo circūagitata. noctē diē q̄ diſcernebat. Ibi ĝ primū lucē apparuiſſe veriſile ē. vbi ſol q̄tidiano curſu circūuect⁹ apparet. vt eodez tramite lux circūcurrēs ac primo ad occaſum deſcēdens veſpam facēt. deinde reuocata ad ortū. aurorā. i. mane illuſtraret. ꝛ ita diuiſit de⁹ lucē ꝛ tenebras. ꝛ appellauit lucē diē. ꝛ tenebras noctem.

De effectu lucis ſiue de die quē faciebat q̄tum ad ſpacium. d

Hic notandū eſt q̄ dies diuerſis modis accipit in ſcriptura. Dicitur eñ dies lux illa q̄ illo triduo tenebras illuīabat. et dicit dies illuīatio ip̄a aeris. Dicit etiā dies ſpaciū. xxiiij. horaꝝ. q̄liter accipit cū dicit. Factū eſt veſpe ꝛ mane dies vn⁹. Nō ita diſtinguēdū eſt. factū eſt veſpe pri⁹. ꝛ poſtea mane. ꝛ ita fuit dies vn⁹ expler⁹. xxiiij. horaꝝ dies ſcz nālis. q̄ habuit veſpam ſ; nō mane. Mane eñ dr̄ finis p̄cedentis ꝛ initiū ſequētis diei. qđ eſt aurora. q̄ nec plenā lucē nec oīno tenebras hz. Mane ĝ primus dies nō hūit. qꝛ nec dies p̄ceſſerat q̄ ſequētis diei initō termiaret. ꝛ eo p̄cipue. qꝛ luce apparēte. mox ſup terrā plen⁹ atq̄ p̄clarus dies extitit. q̄ nō ab aurora. ſ; a plena luce inchoauit. ꝛ mane ſequētis diei ɔſummatus ē. Uñ Beda ſup geñ. Decebat vt dies a luce incipet. ꝛ i mane ſequētis diei tendēt. vt opa dei a luce inchoaſſe. ꝛ in lucē ɔpleta eē ſignificarent. Reliq aūt dies mane habuerūt ꝛ veſperā. quoꝝ quiſq̄ a ſuo mane incipiēs vſq̄ ad alterius diei mane tendebat.

Qualiter diſtingui debeat illđ. ꝛ factū ē veſpere ꝛ mane dies vnus.

Beda.

De die q̄tum ad diſtinguendi modū. ſcz de naturali ordine ɔputatōnis dieruz. ꝛ de illo qui p miſterio introductus eſt. e

Hic eſt naturalis ordo diſtinctōnis dierum. vt diſtinguant atq̄ ɔputent dies a mane vſq̄ ad mane. Poſtea vō in myſterio factum eſt vt dies cōputent a veſpera i veſperaz. ꝛ adiungat dies p̄cedenti nocti in cōputatōne. cū iux naturalez ordinē p̄cedens dies ſeq̄nti nocti adiungi debeat. quia homo a luce p peccatum corruit in tenebras ignorantie ꝛ peccatoꝝ. deinde per xp̄m a tenebris ad lucem rediit. Uñ apl̄s. Eram⁹ aliquando tenebre. nūc autē lux i dño. Prim⁹ itaq̄ dies nō ab aurora ſed a plena luce incipiens. ꝛ poſt veſperam paulatim occidente luce excipiens mane ſequentis diei expletus eſt. Uñ Beda. Occidente luce paulatim ꝛ poſt ſpaciū diurne longitudinis. inferiores ptes ſubeunte. factum eſt veſpe. ſicut nūc vſitato curſu ſolis fieri ſolet. Factū eſt aūt mane eadē ſup terraz redeūnte. ꝛ alium diem inchoante. ꝛ dies expletus eſt vnus. xxiiij. horaꝝ. Fuitq̄ nox illo triduo oīno tenebroſa. q̄ poſt creata ſydera aliqua luce claruit.

a

Eph. v.

Beda.

a In myſterio factū eſt vt dies ɔputētur a veſpa in veſpaz. Contra hoc videt q̄ ad ieiunij obſeruatiōnē optet ieiunare diē p̄cedentē cū nocte ſequēti. Item vr̄ q̄ nō cōgrue ſignificet myſteriū redemptōis cōputato die a veſpa in veſpam. imo poti⁹ in prima ɔpatōne dierū q̄ xp̄s a tenebris nos ɔduxit ad lucez. R̄. vō q̄ duplicez modū ɔputandi diē accipimus in ſcptura. Prim⁹ in q̄ dies p̄cedens copulat nocti ſequēti. ꝛ h̄ quidē fuit i prima dieꝝ enūeratōne. in q̄ vt dicit mḡr p̄figurabat lapſus futurus a luce gr̄e in tenebras culpe. Ali⁹ mod⁹ ɔputādi dies attenditur in ſolennitatū cuſtoditōne. in q̄ nox p̄cedens ɔnūerat diei ſequēti. ꝛ h̄ vult dicere a veſpa in veſpaz. vt p̄cedat nox et ſeq̄t dies. qꝛ eram⁹ aliqñ tenebre. nūc autē lux in dño. Et qđ obr de obſeruātia ieiunioꝝ. dō q̄ tp̄us ieiunij ɔpetit tempi miſerie. ꝛ iō cōputatio diei in obſer- 2
uatōnē ieiunij debet fieri ſm ɔformitatem ad diſtinctōnem tempis primi. in quo erat p̄figuratio lapſus hu-

De die q̄tum ad ꝯplementũ. scȝ. cur sol factus est si lux illa sufficiebat. f

Solet autē queri. q̄re factus est sol. si lux illa faciende diei sufficiebat. Ad qḋ dici pōt. qm̄ lux illa forte supiores ptes illustrabat. ꝛ ad illuīatōeȝ inferioꝝ solem fieri optebat. Uel potiꝰ ideo. qꝛ facto sole diei fulgur auctus est. Amplioꝛi eñ multo luce radiauit dies postea q̄ȝ ante. [b] Si aūt querit̄ quid de luce illa factuȝ sit cum mō non appareat. Pōt dici aut de ea corpus solis formatũ. aut in ea pte celi esse in q̄ sol est. nō ꝙ ipsa sit sol. ꝫ sic est ei vnita vt discerni nō valeat. b

Quō accipiendũ sit illud verbum qḋ dixit deus. fiat. an sono vocis id deꝰ dixerit an aliter. g

Preterea inuestigandũ est quō accipiendũ sit qḋ ait. Dixit deus. fiat. vtrũ tempaliter. vel sono vocis illud dixerit. an alio mō? Aug. sup Geñ. tradit nec tempaliter nec sono vocis deũ locutũ fuisse. qꝛ si tpaliter ꝛ mutabiliter. ꝛ si corpaliter dicat̄ sonuisse vox dei. nec lingua erat q̄ loqueret̄. nec erat quē opteret audire ꝛ intelligere. Bene ḡ vox dei ad naturā verbi p qḋ oīa facta sunt refert̄. Aug. [c] Dixit ḡ deus. fiat ꝛc̄. nō tpaliter. nō sono vocis. ꝫ in verbo sibi coeterno. id est verbũ genuit intpaliter in q̄ erat. ꝛ disposuit ab eterno vt fieret in tempe. ꝛ in eo factum est. c

Quō accipiendũ sit qḋ dicit̄ pater opari in filio. vl̄ per filium. vel in spiritusancto. h

Hic queri solet quō accipiendũ sit qḋ dicit̄ pater operari in filio. vel p filiũ. vel in spūsancto. Hoc eñ scptura frequēter nobis pponit. vt oīa in sapia fecisti dñe Ps. ciij.

mani. Et qḋ obijcitur ꝙ non dȝ terminari a vespa in vespam. dōȝ ꝙ prima vespa ponit̄ ibi inq̄ȝtum est noctꝭ principiũ. ꝛ scda inq̄ȝtuȝ est finis diei. ꝛ ita
3 p nocte ꝛ die. Licȝ āt he due distinctōes in scptura manie exprimātur. q̄tuoꝛ tñ modis ꝫm diuersoꝝ ꝯputationes dies distigui cōsueuerũt. Greci eī cōputant diē a mane in mane. qꝛ tūc p̄ apparet sol. Hebrei vō a vespera in vesperam. qꝛ tūc incipiūt solēnizare. Astronomi vero a meridie in meridieȝ. qꝛ tūc ē sol in maioꝛi vtute. Sctā ecclesia a media nocte vsqȝ ad mediā noctē. qꝛ tunc natꝰ est xp̄s. vñ vsus. Mane diē greca gēs incipit. astra seq̄ntes In medio lucꝭ. Iudi vespe. sctā Inchoat ecclia medio sub tempoꝛe noctis.
b Si autē queritur q̄d de luce illa ꝛc̄. aut de ea corpꝰ solis foꝛatum. aut in ea pte celi esse in qua sol est. Contra. Primũ videt̄ esse falsum. qꝛ nō est ordo de pfecto ad impfectum. ꝫ lux illa pfectissima erat sic dicit Dam̄. ꝙ opa prime diei pfectioꝛa sunt. Item tex. vī esse ꝯtrariꝰ. dī eñ ibi. Uidit deꝰ lucē ꝙ esset bona. ꝛ aug. explanat. vidit. i. placuit volūtati dei vt p modo sui generis manēt. qḋ placuit vt fieret. ḡ adhuc manet lux illa in seipsa. Item si sol factꝰ est de illa luce. vñ facta sunt alia luminaria? Si dicas ꝙ de illa luce. tūc vī ꝙ vna ps illiꝰ lucis corpis cessit in corpa lumiosa. q̄ sunt supra soleȝ. ꝛ in corpora luīosa q̄ sunt infra solē. ḡ si nullũ corpꝰ hȝ moueri opposit̄ motibꝰ. nullũ etiā est corpꝰ celeste qḋ nā hēat moueri motu recto. ꝫ orbicl'ari. vr̄ ꝙ pria luīariũ pducto fuerit p violētiā ꝛ pter nāȝ. Scdm etiā vī fl̄m. qꝛ nō pōt esse in ea pte in que est sol. p̄mo. qꝛ duo corpa nō pñt esse sil'. scdo etiā qꝛ sol sufficiēter illuīat. ḡ vī ꝙ lux illa sit ibi frustra. Rꝰ. dōm ꝙ cū querit̄ q̄d de illa luce factũ sit. q̄tuoꝛ modis ad hꝫ ꝯsueuit r̄nderi. q̄rũ duos tangit
4 mgr̄ in lr̄a. Primꝰ est. qꝛ luīaribꝰ celi factꝭ lux illa redijt ad placentē nām. qꝛ nō erat facta nisi ad faciendā qndam distinctōeȝ dierũ semiplenā. qua pfecta inde redijt vñ sumpta ē. Sed positio est ꝯtra ratōnem et contra literā. ꝙ dñs destrueret opera sex dierũ principalia vel ꝙ sineret perire. Scds modus dicēdi est ꝙ illa lux simplr̄ manet in forma sua nō mutata. nec discernit̄ q̄tum ad sensum ppter ꝯiunctōnem sui ad solem. nec tamen est frustra. qꝛ ipsius solis auget effectũ. Sed qꝛ difficile ē assignare quē effectũ habeat cū sole. Ideo ē tercius modus dicendi ꝙ ex ipsa factꝰ sit sol. ꝛ in ea saluat̄ tanq̄ȝ in re eiusdē generis. Sed qm̄ nō videt̄ scriptura exprimere ꝙ deꝰ post primũ diem pduxerit nouā luceȝ sed solūmodo luīaria distinxit. Ideo est quarta opinio ꝙ ex illa luce facta sunt corpa luminosa inter q̄ principatũ tenet sol. nec fuit ibi aliq̄ violentia. qꝛ vnaqueqȝ creatura cū locũ accipiebat quē sibi dñs p nām deputabat. ꝛ sic patent obiecta: qꝛ nec fuit illiꝰ lucis corruptio nec etiā violentia. sed maioꝛ quedā ꝛ pfectio ꝛ distinctio. Qꝫ auteȝ dicit Dam̄. opus prime diei fuisse pfectissimum. hoc dicit p compatōeȝ ad alia corpa que a luce habent recipere influētiam. nō p compatōem ad luminaria q̄ ex ipsa luce sunt formata. c Dixit ḡ deꝰ fiat ꝛc̄. nō tempaliter. nō sono vocis. ꝫ in vbo sibi coeterno. Uidet̄ hꝫ esse falsum. statim eñ vt dixit deꝰ. res facte sunt. sicut dicit̄ in ps̄. dixit ꝛ facta sunt. ḡ cum pductio rerũ sit tempalis. dictio nō fuit eterna. Item in dictōne eterna. nō dicit deus nisi semel sicut dī in psal. Semel locutꝰ est deus. sed cū pduxit opera sex dierũ. in pductōne cuiuslibet opis dixit. ḡ illud dicere non est eternũ. siue generare filiũ. Si tu dicas ꝙ illud dicere nō fuit nisi vnũ soluȝ. iterat̄ tñ ppter multos effectꝰ. tunc videt̄ ꝙ ad dicere sequit̄ facere. ꝛ simul dixit. ḡ simul oīa fecit. ꝛ nō simul fecit sicut dicit scriptura et sup̄ pbatum est. ḡ nō simul dixit. Propter hoc querit̄ vtrũ dicere accipiat̄ hic tpaliter vel eternaliter. Et eternaliter. quō dictũ possit esse tpale. Et si tpaliter. quō dicē tpale potuit omnē creaturā pcedere. Item qḋ est vtruȝ accipiat̄ notōnalr̄ aut eēntialr̄. Si accipiat̄ notōnalr̄. quō poneret effectũ. aut quō effectus creatōnis quē de.

Gen. i. Hebre. i. Ps. xxxii.

b id est in filio. et In principio id est in filio creauit deus celum et terrã. Et illud. Per quẽ fecit et scl'a. Sup illũ q̃ ps. locũ. Verbo dñi celi firmati sunt rc. dic aug. q pr opat p verbũ suũ et spmsctm. Quõ g h accipiendũ e. Putauert quidaz heretici q pr velut auctor et artifex filio et spũsctõ i rex opatõne q̃si instrumẽto vterek. Ex pdictis vbis errãdi occasionem sumẽtes. qd velut blasphemũ atq̃ sane doctrine aduersuz abijcit pia fides. Non e itaq̃ intelligendũ id scptură freqnk rmẽorare prem opari i filio vel p filiũ. tanq̃ fili' nõ posset facẽ si ei nõ porrexisset pr dexterã. vel tanq̃ aliqd instrũ fuerit pris opant. s potius illis vbis prem intelligi voluit cum filio et spũsctõ opari et sine eis nihil facere.

Hic aperit ex q̃ sensu dicatur pater opari i filio vel p filium

Remouet opinionẽ hereticã insinuãs aliã ee expositionẽ verbi pdicti. i

Sz dicit heretic'. hac rõne h posse dixisse filiũ opari p prez vel i pre et spmsctm cũ vtroq̃ vl' p vtrũq̃. q2 fili' cũ pre et spũssanct' cũ vtroq̃ opak. Cui breuit rñdek. Ideo istud dictũ esse et nõ istud. vt in pre monstrarek auctas. Non eñ pr a filio. s fili' a pre opak. et spũssanctus ab vtroq̃. Ideoq̃ etiã fili' p spmsctm legik opari. q2 cũ spũsctõ opak hoc ipm a filio hñti vt opek.

Alia pdictorum expositio

Põt et aliter illud accipi. vt dicak pater in filio vel p filiũ opari. q2 eum genuit oim opificẽ. sicut dicik pater p eum iudicare. q2 genuit iudicẽ. Ita et p spmsctm dicik opari siue pater siue fili'. q2 ab vtroq̃ pcedit spiritussanct' factor oim. Vñ Joh. Crisok. in expositione eple. ad Hebre. sic ait. Non vt heretic' inaniter suspicatur tanq̃ aliqd instrm patris extiterit fili'. neq̃ p eũ pater dicik fecisse tanq̃ ipse facere nõ posset. sed sicut dicik pater iudicare p filium. q2 iudicem genuit. sic etiam dicik opari p filium. q2 eum rstat opificem genuisse. Si enim causa eius pater est. sm q pater est. multo amplius eorum causa est que p filiũ facta sunt. Hec de opere prime diei dicta sunt.

Joh. Crisos.

us dicẽdo pduxit cõpetat toti trinitati. Si vo ẽẽntialr. quõ poterit illud referri ad naturã verbi p qd facta sunt oĩa. cũ verbuz dicak psonalr sicut in primo li. oñsum est. Rñ. dcm q dicẽ vno mõ rnotat effectũ in actu. alio mõ rnotat effectũ in habitu nõ i actu. Dicit enim vno mõ quasi actũ exterius. et sic dicẽ e aliquez effectuz efficẽ in quo dicẽs exprimit se. et h mõ dr de' dicere siue creaturã pducẽdo in q̃ se declarat. siue aliquid inspirãdo aic in q̃ voluntatẽ suaz demonstrat. et sic pluries accipik in scriptura. et rnotat effectum actualr. Alio mõ dicẽ dicit actũ quasi exterius. nihilomin' tñ relatum. et hoc mõ dic cõpationẽ ad verbũ cõceptũ. p qd dicens se et oĩa loquik. [illegible] quẽ moduz accipik in ps. semel locut' est deus. glo. ibi. filiũ genuit in q̃ oĩa disposuit. et sic dicere rnotat effectũ in habitu. q2 dicẽ importat dispositõnem. et ad dispõnez sequik op'. Tercio mõ dicere dicit actũ intrisecũ et absolutũ. et h mõ dicit Ans. q2 dicẽ nõ est aliud q̃ vidẽdo intueri. et sic q̃libet psona dicit se et alia. et huic dicẽ nõ rñdet vbũ conceptũ. q2 sm hũc modũ idẽ pt ee dicẽs et dictũ. Quelibz ei psona seipaz videt et seipaz ituek. et sic ñ cõnõt effectũ nec actũ. nec hitũ. Si g q̃rik quõ accipiak dicẽ in rex pductõe. dcm q pt accipi p mõ scz put rnotat effectũ i actu. et tũc dicẽ idẽ e qd pducẽ. nec e ibi nugatio cũ dr. dixit de' fiat. q2 nõ tm importat ipaz actõez i se. s etiã puẽ ad ipi' mãifestatõez. et pmittit scptura vbũ dicẽdi vbo faciẽdi. vt in h oñdat q deus maxima facilitate pduxit singl'a. nõ q2 aliq̃ vox creata rerũ pductõez añcedat. Et sic dicẽ in diuersis dieb' pt plurificari. nõ rõne pncipalis sigñi s rnotati. sic pz. q2 pluriũ pductoꝝ plẽs st pductões passiue, et rõne rnotati actia dici pt plificari. Põt et nihilomin' accipi scdo mõ. et sic e sensus. dixit. i. filiũ genuit in q̃ oia disposuit. et p quẽ oia pduxit. et sic expoit aug. cũ dic q vox dei ad nãz vbi p quez oia facta st referk. Et ad illd dicẽ seqk creaturã fieri. sic ad dispõnez seqk op'. nõ imediate vt tũc sit qñ ds p disposuit. s p loco et tpe. sicut dicens disp õ ordinauit. et sic est in pposito. nam de' pduxit nõ tũc cũ filiũ genuit in q̃ disposuit. s sicut q̃ñando filiũ ab eterno disposuit se pducturũ in tpe. sic pduxit in tpe. In ipa ei dispõne dei eterna nõ solũ erat q res pducerenk. s etiã qñ pducerek. et h mõ dicẽ in diuersis dieb' dictũ candẽ importat dispõnem. et eternã in q̃ sil' disponunk eternalr q̃ successiue pducunk ex tpe. Sic igik p et scdo mõ põt hic accipi dicẽ. s scdo mõ mag pprie. tercio aũt mõ non videk hic accipi. q2 nõ cõnotak ibi aliq̃s effect'. nec actu. nec habitu. nec videk etiã illo tercio mõ mag pprie accipi act' dicẽdi. nã sicut dictũ fuit in p li. di. xxvij. dicẽ pprie nõ est sine vbo. sic nec pprie ibi dr esse locutio vbi null' e sermo. Nihilomin' terci' mod' accipiẽdi dicẽ nõ vr esse oio improbãd' p eo q satis rõnabilr dr posse rcedi q q̃libet psona loquak se alteri. Si [illegible] ñ iste act' q̃ est dicẽ rueniit cuilibz psone create. pt ruenire cuilibz psone increate. vel de vl' mõ trãssũptiuo. iste tñ mod' accipiẽdi nõ rpetit pposito. et p h patet q̃ obiecta st. d In pn° .i. filio crea. de. ce. rc. Cõtra. Si ei crea' mutatõ e. et i filio nihil mutak. g i filio nihil creak. Itẽ q̃rik q̃re ista accipik. pater est in filio et creat in filio. ita q h ppositio in. referk ad verbũ ẽẽndi et ad verbũ opandi. hec aũt nõ

recipit pater est p filium. q̄uis ista recipiat pater opatur filiū. Querit etiam quā habitudinem importat
6 hec ppositio p. cum dicit deus pater creat filium. R̄. dōm ꝙ hec ppositio in. pōt importare causalitatē. ⁊ po
test importare identitatē. Causalitatē. vt cum dr̄. om̄ia sunt in deo. Identitatē. vt cū dicit. pr̄ est in filio. Hec
aūt ppositio p. quantū est de se importat causalitatē. Dico igit ꝙ ꝯuenienter dicit deus opari in filio. ⁊ ratio
ne identatis. q2 pater opans est in filio. ⁊ ratōne causalitatis. q2 filius est causa effect⁹ pducti a patre. ⁊ ideo h̄
ppositio in. cum suo casuali accipit in diuinis cū verbis absolutis ⁊ cū transitiuis rōne duplicis habitudinis
sc3 causalitatis ⁊ identitat. hec aūt ppositio p. q̄ importat habitudinē cause ⁊ principij nō recipit nisi in illis
verbis q̄ important aliquē effectum respectu cui⁹ filius habet causalitatē. ⁊ ideo recipit ꝙ pater opatur p fi
lium. sed tamen nō recipit ꝙ pater sit p filium. sed hec planius dicta sunt in primo li. di. xxxij. ⁊ ideo ad p̄sens
hec sufficiant.

Ad intelligentiā huius partis in qua agit de formatōne lucis q̄ est op⁹ prime diei querun tur tria. Primū est de ipsa lucis pductione. Secōm est de ipsi⁹ lucis effectu ⁊ illustratōne. Terci um est de ipsi⁹ lucis essentia ⁊ nā in se. Circa pmū duo querunt. Primo querit vtrū p illā lucem q̄ di citur esse opus prime diei intelligat scriptura lucem corpalem vel spūalem. Scdo dato ꝙ intelligat cor poralem. est qō q̄liter faciebat diē ⁊ noctem.

Questio. j. a

Circa quā sic pcedit ⁊ ostendit ꝙ illa lux q̄ dicit pri mo die fuisse creata nō erat lux corpalis. Lux corpa lis est ad decorē ⁊ ad ꝯplementū celi siderei siue fir mamenti. si ḡ qd ornat ⁊ decorat aliqd corp⁹ nō pōt nec d3 ante ipm fieri. cum pductio firmamenti spe ctet ad opus scde diei. videt ꝙ primo die lux corpa lis nec potuit nec debuit fieri. ⁊ fuit facta lux corpora lis vel lux spūalis. ḡ ⁊c̄. Ite3 in enūeratōne opeꝝ sex dierū intendit scriptura explicare pductōe3 illo rum q̄ ꝯstituūt vniuersum sicut manifestū est. ḡ vel creatura spūalis vtpote angel⁹ non est de ꝯstitutōne vniuersi. vel scriptura reꝝ pductōe3 insufficiēter ex plicat ⁊ tradit. vel optet aliquid ibi positum expri mi. s3 primi duo modi sunt incōuenientes. restat ergo ꝙ scriptura explicat pductōe3 creature angelice. sed creatura angelica fuit in principio creata sicut osten sum est supra. s3 prior oīm creata est sapia. ḡ eius p ductio exprimit p opus prime diei vel saltem forma tio. sed opus prime diei nō fuit nisi pductio luc. ḡ p lucē intelligit scriptura naturā spūalem. Ite3 lux de spūalibus ⁊ corpalibus dicit pprie. magis tn̄ pro prie de spūalib⁹ q̄ de corpalibus. sicut dicit Aug. su per gen. ad lr̄am. Propriissime eni de⁹ lux est. ⁊ q̄ ad ipm magis accedūt plus habēt de nā lucis. ḡ in pdu ctōne lucis illa creatura debet principaliter intelligi cui principali⁹ ꝯuenerit. s3 hec est creatura spūalis. ḡ ⁊c̄. Item lux ista corpalis est ad fomentū planta rum ⁊ animaliū. ⁊ etiā ad solaciū hominum. si ḡ pri mo ⁊ scdo die nō erant plante q̄ fouerent. nec aīma lia nec homines quib⁹ illa lux aliqd ferret obsequiū. videt ꝙ deus frustra fecisset eam in primo dieru3. ꝙ si deus nihil frustra facit. restat ꝙ p illam lucē nō in telligit lux corpalis sed spūalis. Item lux illa que primo die creata est. erat lux corpalis. ḡ diē ⁊ nocte3 corpaliter faciebat. ḡ videt ex hoc ꝙ pductio sol fu erit supflua. Item si lux illa fuit corpalis. cum es set bona debuit a diuina bonitate in suo esse ꝯfirma ri. sic eni exponit aug. vidit deus ꝙ esset bonum. i. qd placuit vt fieret. placuit etiā vt in suo genere perma neret. ḡ videt ꝙ si lux illa pfecta esset in principio ꝙ adhuc maneret. ḡ si magne claritat esset illa. impossi bile eēt ꝙ sensum nr̄m lateret. si igit lumē ei⁹ nō pcipi mus sensu. ⁊ vsum eius nō capim⁹ intellectu. ipsa nō est nunq̄ fuit. S3 ꝯtra hoc obijcit ⁊ ostenditur ꝙ lux illa corpalis fuerit p textum primo. quia ante formatōe3 lucis pmittit ꝙ tenebre erant sup faciem abyssi. ḡ si p abyssum intelligit materia corpalis. lux q̄ facta est ad expulsionem illaꝝ tenebraꝝ erat corpo ralis. Item hoc ipm ostendit p multos expositō res. ⁊ primo per Bedam. occidente luce paulatim. ⁊ post spacium diuine lucis inferiores ptes subeunte factū est vespere. sicut nūc vsitato cursu solis fieri so let. ḡ si hoc nō pōt intelligi nisi de luce corpali. patet ⁊c̄. Item ꝙ de luce corpali intelligat videt. Scri ptura numerat senarium dierum. ⁊ ꝯstat ꝙ dies isti oēs sunt eiusdem nature. alioquin non essent insi mul ꝯnumerabiles. sed post formatōe3 solis a quar to die inantea fuerūt dies corpales. sed tales dies nō possunt esse nisi a luce corporali. ḡ ⁊c̄. Item ꝙ nō possit intelligi de luce spirituali videtur. quia diuisio lucis spiritualis a tenebris est separatio bonorum a malis. ḡ si simul est diuisio lucis a tenebris. ⁊ forma tio lucis. ⁊ hoc fuit totum in prime diei initio. videt ꝙ lapsus maloꝝ angelorum fuerit absq3 aliquo spa cio tempis intericcto. si ergo hoc est impossibile sicut supra pbatum est. patet ⁊c̄. R̄. dōm ꝙ in hac que 7
stione differenter senserūt Aug. ⁊ alij doctores. sicut etiam in questōne de informis materie pductione. Aug⁹. eni voluit ꝙ p celum intelligeret natura spi ritualis informis. ⁊ quia lux respondebat celo. p cō sequens p ipam lucem spūalem angelicam natura3 formatam dixit intelligi ad literā. p diem vo dixit in telligi ipam ꝯsideratōnem angelicam. p septenariu3 dierum septemplicem ꝯsideratōnem. ⁊ p vesperam diei. ꝯsideratōnem creature in seipam. quia creatu ra est sicut tenebra. p mane vo reductōnem ipsi⁹ co gnitōnis creature in genere pprio. ad cognitiōe3 que est in summa luce. ⁊ ad laudem ipius dei. ⁊ quia post pfectam ꝯuersionem a laude dei non cessat. ideo se ptimum diem in quo est requies cōtemplatōnis di xit nō habere vesperam. Ad hanc autem positio nem manifestandā satis scriptura conformat super Gen. ad litera3. vbi ostendit ꝙ multa dicunt de illis. vj. dierum enumeratōne. que magis competūt di ebus spūalibus ⁊ luci spirituali q̄ luci materiali. pro pter qd in pductōne omniū reꝝ corporaliū dr̄. fiat. fecit. ⁊ factum. in pductione vo lucis non dicit. nisi fiat ⁊ factum est. Et hui⁹ ratio est. quia oēs alie res 8
a creatura spirituali habent triplicem modum essen di. videlicet in sua causa pducente. ⁊ in mente ratio nali. ⁊ in corporali materia subsistente. Creatura au tem ratōnalis non habet nisi duplicem modū. vide licet in vbo ⁊ in se. Multa etiā ad hoc adducit q̄ oñ dunt ipam positōe3 esse ꝯsonam tam fidei. q̄ scriptu re. q̄ etiā ratōni. ⁊ p hoc veritatē fidei ⁊ scripture a recto ratōnis tramite nullatenus etiā deuiare ostēdit. vn̄ sup Gen. ad literam libro pmo habem⁹. ꝙ hm fi dem rn̄dendum est oīb⁹ q̄ calūniari libri nr̄e salut

ꝓfectāt.vt quicq̄d ipſi de rerū natura veracibꝰ docu
mentis demōſtrare potuerūt.oñdamꝰ lr̄is nr̄is non
eē ꝯtrariū.quicq̄d aūt de q̄buſlibet ſuis voluminibꝰ
his nr̄is lr̄is.i.catholice fidei ꝯtrariū ꝓtulerunt.aut
aliq̄ facilitate aut vlla dubitatōne.credamꝰ ipm̄ eſſe
falſiſſimū.Q̄ʒcūq̄ʒ aūt hec poſitō ꝓbabilis eēt ⁊
rōnabilis.catholici tñ tractatores q̄ aug. ſecuti ſunt
viā aliā approbauerūt magꝰ ſcʒ ꝙ dierū diſtinctō eſ
ſet mālis ſeu ſenſibilis.⁊ prime dici opatio eēt infor
matio lucꝭ corꝑalis q̄ tres dies fecit añ ꝓductōeʒ ſo
lis.Et q2 iſtā ꝓductōeʒ magꝰ inſinuat textꝰ ſcp̄ture.⁊
magꝰ ſequunt̄ expoſitores ⁊ illi q̄ Aug. libēter ſecuti
ſunt.iō poſitio iſta ſecuriꝰ et vtilꝰ ē ſuſtinēda.Scdm
hāc igit̄ poſitōeʒ.dōm ē ꝙ ſcp̄tura ꝑ lucē illā quā di
cit ꝑ eſſe factā.corꝑalem lucē inſinuat.⁊ ꝯcedende ſūt
9 rōnes q̄ illud ꝓbāt. Ad illud vō qđ obr ꝑ ꝙ lux ē
ad decorē ⁊ ornatuʒ celi.dōm ꝙ nō q̄litercūq̄ʒ.ſʒ put
eſt in diſtinctōe ꝯpleta ſm nūerū ⁊ ꝓprietatē corꝑoꝝ
celeſtiū.ſtellaꝝ ſcʒ ⁊ planetaꝝ. ⁊ h̄ nō fuit añ die q̄r
10 tum. Ad illud qđ obr ꝙ ꝯditio anglice nature deʒ
in.vj.diebꝰ explicari.dōm ꝙ illud nō opꝫ explicite
dici.ſic etiā nec de lapſu nature anglice in ſcp̄tura le
git̄ hiſtorialit̄ ſʒ magꝰ allegorice.Et rō huiꝰ eſt. q2 ſcri
ptura principalr̄ intēdit agē de opibꝰ repatōis. ſicut
dicit hug.⁊ ꝓpter illa vt meliꝰ explicent̄ agit de lapſu
⁊ ꝯditōne.⁊ ratōne huiꝰ determiat de hiis q̄ faciūt ad
hoīs ꝯditōeʒ ⁊ ꝯſeruatōeʒ.Et q2 in ſcriptura nō agi
tur de lapſu nec de ꝯditōne inſtituti.aliter poſſet di
ci.ꝙ q2 ſcriptura tradebat̄ genti rudi.q̄ vſabat̄ circa
ſenſibilia.ideo ꝑ in opibꝰ.vj.dierū ꝯditōeʒ ſenſibili
um inſinuat.nihilominꝰ tñ ꝑbens viā ꝑ h̄ ſenſibilia
ad intelligēda ſpūalia.hec eñi fecit ad illa inſinuan
da.vñ nō indocte ꝑ formatiōeʒ lucꝭ intelligi pōt for
matio nature ſpūalis.principaliꝰ tñ inſinuat̄ forma
tio corꝑalis.⁊ ſic pꝫ q̄liter ꝓceſſus ſcp̄ture q̄uis vi
deat̄ eſſe vulgaris.tñ eſt ſufficiēs ⁊ rōnalis. Ad il
11 lud qđ obijcit̄ ꝙ lux principaliꝰ ꝯuenit nature ſpūa
li.dōm ē ꝙ verū eſt q̄tum ad ꝓprietatē vocabuli. nō
eſt tñ verū q̄tum ad vſum cōem. Nominata eñi lu
ce niſi determiet̄ in añcedētia et ꝯñtia.lucē itelligimꝰ
corꝑalem.ꝑ quā tñ ꝑducimur ad intelligendū ⁊ ſpū
alem.q2 cognitio nr̄a incipit a ſenſu.⁊ ſic docet dyoꝰ
12 in li.de di.no. Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ lux corꝑalis
eſt ad fomentū viuentiū ⁊ ſolatiū aīaliū. dōm ꝙ lux
corꝑalis nō ſolūmodo hꝫ iſtā vtilitatē. imo etiā ali
as multas q̄ fortaſſe nos latēt.quaꝝ etiā vſum po
tuit tūc hēre.ſicut multe creature hñt virtutes ⁊ vtili
tates q̄s nos ignoramꝰ.⁊ tñ eas hēre nō dubitamus.
Poſſet tñ dici ꝙ vſus eiꝰ fuit diē ⁊ noctē facere.non
ad aīalium illuſtratōeʒ.ſʒ ad diuinoꝝ operum diſtin
ctionē.vñ ⁊ ſi tūc nō faceret ad illuſtratiōeʒ humani
ſenſus.facit tñ nūc ex ipa diſtictōe ad illuſtratiōʒ in
tellectꝰ.dū ex illa intellectꝰ capit diſtinctōeʒ diuino
rū opeꝝ. Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ ſupfluū fuit face
13 re ſolē.dđ ꝙ falſuʒ ē. q2 ⁊ ſi lux illa ꝑfecte illuiaret et
diē faceret ſm ꝙ faciebat ꝓ illo tēpe ad dierū diſtin
ctionē.placuit tñ deo rebꝰ ad maiorē ꝑfectiōeʒ dedu
ctis vtpote ad ornatū lucē facere pleniorē.q̄ etiā diē
faceret clariorē.⁊ ꝓpter h̄ ex ipſa etiaʒ luce ſiue nube
lucida ſolē fecit in maiori lumine ſicut dicet̄ poſtea.
Et ꝑ hoc pꝫ illud qđ obijcit̄ vltimo ſcʒ ꝙ illa lux de
buit manere.dōm eñi ꝙ verū eſt ꝙ manet ſm formaʒ
⁊ nām.ſʒ nō opꝫ ꝙ maneat ſm illū ſtatū ſm quem
primo formata erat.manet aūt in ſole qui ex ipa for
matus eſt.ſicut innuūt expoſitores. et melius patet
ſuper literam.

Queſtio.ij. b

Qualiter illa lux faciebat diē ⁊ noctem.Et dicit Da
maſce.ꝙ faciebat emiſſioneʒ radioꝝ ⁊ ꝯtractōnem.
Ait eñi ſic.In primis tribus diebꝰ refleχo vel cōtra
cto lumine diuīo ꝑcepto.dies ⁊ nox fiebat.Et baſili
us in exam̄.Tūc autem nō ſolaris corꝑis motu. ſed
diffuſione principalis lumis.nō ſe ſubducentis.nō
denuo reducentis.ſm diuinā ꝑceptōnem diem faci
ebat.noxq̄ʒ reuertebat̄.Beda aūt ⁊ alij expoſitores
latini dicūt ꝙ diem ⁊ noctē faciebat ſua reuelatōne.
⁊ hoc habitum fuit in auēte prius poſita in lr̄a.occi
dente luce paulatim ⁊c̄. Contra primū dicēdi mo
dum obijcit̄ ſic primo.ſcriptura dicit.diuiſit luceʒ a
tenebris.ḡ ſimul fuerunt lux ⁊ tenebre.ſed ſi lux illa
faceret diē ⁊ noctē ꝑ emiſſionē ⁊ retractiōeʒ radioꝝ.
cū nō ſit ſimul emiſſio ⁊ retractio. nō eēt ſimul lucis
⁊ tenebraꝝ diuiſio. Item ſcriptura dicit ꝙ lux il
la faciēdo diē.faciebat veſꝑe ⁊ mane.ſʒ ſi ſola emiſſi
one fieret dies.⁊ ſola ꝯtractōne fieret nox.nunq̄ eēt
veſꝑe ⁊ mane.ſʒ ſemꝑ eēt clarꝰ dies vel obſcura nox.
ḡ ille modꝰ dicēdi non ꝯpetit ſacre ſcp̄ture. Item
emittē ⁊ ꝯtrahere radios ſunt coopatōes oppoſite.
ḡ cū ſole ptātes rōnales ſint ad oppoſita.vr̄ ꝙ lux il
la eēt rōnalis ſuba.ſi ḡ h̄ ē abſurde dicē.vr̄ ⁊c̄. Itē
ꝙ lux illuiet.iſte ē actꝰ nālis ⁊ neceſſariꝰ. ſʒ ḡ nlla ſba
pōt ſeipam ꝑuare ſua nccīa ⁊ nāli opatōne. videt̄ ꝙ
lux vbi erat nō poterat nō illuiare.ḡ non poterat ra
dios ſuos ꝯtrahere. Contra ſcdm moduʒ obijcit̄
ſic.Ad h̄ ꝙ fiat motꝰ alicuiꝰ corꝑis reglaris ⁊ vnifor
mis.nō ſolū requirit̄ virtꝰ motoris ſʒ etiā ꝯgrua diſ
poſitio ex ꝑte mobilis.⁊ ex ꝑte ſpacij.ḡ ſi adhuc non
eēt facta orbiū diſtinctio. vr̄ ꝙ nulla fieret hꝰ corꝑis
reuolutio. Item mā ex oī ꝑte ſua erat vniformis.
ſi ḡ motꝰ ē ꝓpter aliquā diuerſitatē.vel i eo q̄ mouet̄.
vel i eo circa qđ mouet̄.vr̄ ꝙ lux nō moueret̄.ḡ non
faciebat diē ⁊ noctē ꝑ ſuū motū. Itē mā illa ex oī
ꝑte erat eq̄ illuiabilis.ḡ ſi lux illa vbiq̄ʒ illuminabat
q̄cunq̄ʒ moueret̄.diē ꝯtinue faciebat.ḡ nunq̄ facie
bat mane ⁊ veſꝑe. Item ſi ꝑ ſuū motū faciebat di
em ⁊ noctē.cū illa lux añ fuerit ꝓducta q̄ mota .fuit
ꝓducta añ oēm diem.ḡ nō erat opus prime dici.Si
tu dicas mihi ꝙ ſil̄ cepit eē. moueri. ⁊ illumiare.q̄ro
vbi primo incepit moueri.aut eniʒ ex oriente.aut ex
occidente.aut ex aliq̄ alia parte celi.Si ex oriēte.er
go videt̄ ꝙ primo fecerit mane ⁊ poſtea veſperam.
et hoc eſt ꝯtra ſcripturā que dicit factū eſt veſpere ⁊
mane.Si ex occidente.ḡ videt̄ ꝙ lux cepit in occaſu
qđ eſt incōueniens.Si in aliq̄ parte alia.vt in meri
die.tūc vr̄ ꝙ dies ille nō habuit.xxiiij.horas.qđ ē cō
tra expoſitores.⁊ ꝓpter h̄ eſt qō vbi lux illa in facta ⁊
q̄liter. Rꝫ.dōm ꝙ ſicut ꝑtactū fuit in ꝑncipio.du 14
plex eſt h̄ modꝰ dicēdi.vnꝰ ſm doctores grecos. vicʒ
Baſiliū ⁊ greg. ⁊ dam̄.alter ſm latinos.Dixerūt eniʒ
baſiliꝰ ⁊ dam̄.ꝙ lux illa emiſſione ⁊ ꝯtractōe radioꝝ
diē et noctē faciebat.h̄ aūt dicebat eſſe in ptāte ipſiꝰ
lucis.nō ꝑ virtutē ꝓpriam ſed per ꝑceptōneʒ diuinā.
⁊ huiꝰ ſimile legimus in ſcriptura Exod.x. Extendit
moyſes manū in celum ⁊ facte ſunt tenebre horribi
les in tota terra egypti tribꝰ diebꝰ.Cōſtat eñi ꝙ in il
lo triduo ſol erat in emiſperio terre habitabilis. ⁊ in
terra ieſſen.⁊ in alias habitabiles regiones radios
ſue lucis emittebat.⁊ a terra egypti radios ſue lucis

ꝯtrahebat. Sil'r etiã forte factum est in passione dñi vbi sol dr̃ obscurat⁹ fuisse. ⁊ h̃ totũ factũ ẽ nõ nã sed diuino ꝓcepto. ⁊ ꝑ hũc modũ intellexerũt doctores greci fuisse in illo ꝑ triduo. ⁊ ꝓpterea rõnes pri⁹ inducte de nãli ꝑtãte i nullo eos ledũt. Auctes etiã sacre scripture nõ vident̃ ꝯtrarie. q2 diuisio illa luc(a tenebr(nõ intelligit̃ ꝗ̃tum ad sitũ localẽ. s̃ ꝗ̃tum ad distinctionẽ formalẽ. sic̃ distinguit̃ habit⁹ a sua priuatõne. ⁊ q2 ab h̃ habitu in priuatõez ⁊ ꝓcessus erat ⁊ regressus. ꝗ̃tum ad regressuz in habitu dr̃ fecisse mane. qð quidẽ fiebat radiorũ emissione. ꝗ̃tum v̄o ad ꝓgressũ in priuatõez dr̃ fecisse vespam. qð quidẽ fiebat radiorũ ꝯtractõne. Ali⁹ mod⁹ dicẽdi ẽm latinos doctores q̃ vr̃ eẽ rõnabilior ẽ. q2 v̄tuti nãli possibilior. sez ꝙ lux illa noctẽ ⁊ diẽ faciebat suo motu. sic̃ sol sua facit actõne. Intelligit̃ eñ lux illa facta fuisse vbi nũc est sol. nam ex illa format⁹ credit̃ eẽ sol. ꝓducta aũt fuit sup eã ꝑtem supra quã nr̃m ẽ emisperiũ. ⁊ illð emisperiũ illuiando fecit diẽ. ⁊ ꝓgrediẽs ꝑuenit ad occasũ ⁊ fecit vespe. ⁊ p⁹ deinde regrediens ad ortũ fecit mane. vñ respectu vni⁹ ⁊ eiusdẽ emispij noctẽ ⁊ diẽ faciebat successiue. respectu v̄o emispij nr̃i ⁊ alteri⁹ sil'r faciebat diẽ ex vna ꝑte. ⁊ noctez ex obiectu illi⁹ nature dense q̃ erat i medio illi⁹ mãe. q̃ ꝗ̃uis nõ eẽt adhuc i forma ꝯpleta. tñ in illa ꝑte ita densata posset ꝓijcere vmbrã. sic̃ in p[illegible] supiori ꝑ sua raritate ⁊ q̃dã subtilitate poterat suscipe luc(influẽtiã. Et iõ vtrũq3 corꝯ insinuãs sc̃ptura dicit. diuisit de⁹ lucẽ a tenebr(ꝗ̃tuz ad exñtiã luc(in vno emispio. ⁊ tenebre in alio. ⁊ factũ est vespe ⁊ mane ꝗ̃tum ad recessuz a nr̃o emisperio. ⁊ ꝗ̃tũ ad regressum. Hũc igit̃ modũ tanq̃ ꝓbabiliorẽ sustinẽdo ad primũ qð obijcitur in ꝯtrarium ad 17 ꝙ nõ erat ibi idoneitas spacij nec corpis ꝑ quã fierz mot⁹ alicui⁹ orbis. dð ꝙ sic̃ sol i claritate illã lucẽ excedit. ita etiã in mot⁹ reg'laritate ꝓpter orbiũ distinctõnẽ ⁊ ꝯplemẽtũ. ⁊ sic̃ lux illa claritatẽ hẽbat sufficiẽtẽ ꝓ illo statu. sic etiã supior ps mãe q̃ rarior erat ⁊ purior. viã sibi ꝓbebat ad motũ habilẽ ꝗ̃uis nõ esset in tanta ꝑfectõe in quãta nũc ẽ ether. Ad illð qð obijcit̃ ꝙ mã ex oi ꝑte vniformis erat. dð ꝙ et si ex omni ꝑte eẽt influẽtiã luc(eq̃liter nata suscipe. illa tñ lux nõ poterat vbiq3 illuiare. sic̃ ⁊ sol nõ ꝑt. ⁊ iõ cum ex vna ꝑte illuiabat. ex alia ꝑte erat obscura. ⁊ q2 ad lumen vniformit̃ erat disposita. cũ nõ posset sil' illuiari. oportebat illuminari successiue. ⁊ ita oportebat fieri noctẽ ⁊ diẽ. Si tu q̃ris q̃re de⁹ nõ fecit lucẽ ita sufficiẽtem ꝙ vndiq3 posset illuiare. dð ꝙ si sic fecisset. ꝑ illã lucem eẽt illuiatio. s̃ nõ horarũ distinctio. nec t̃palis successio. Diuine ãt dispõni placuit mũdũ q̃si carmen pulcerrimũ q̃dã decursu temporũ venustare. Ad illud
15 qð obijcit̃ ꝙ sp̄ illuiabat. ꝗ sp̄ diẽ faciebat. dðz ꝙ nõ sequit̃. q2 nõ q̃cũq3 illuiatio dies appellat̃. s̃ illuiatõ q̃ est in nr̃o emispio. q̃ mag̃ dies dicebat̃ q̃3 illuiatio alteri⁹ emispij. nõ ꝓpter [illegible]ð qð tũc erat solũ. s̃ ꝓpt̃ id
16 qð futurũ erat. Ad illð qð obijcit̃ ꝙ añ fuit ꝓducta q̃ mota. dð ꝙ in die nãli duo s̃t. vicz claritas aeris siue rei transpẽtis. ⁊ successio t̃pis. Claritatẽ aũt faciebat lux radiorũ multitudie in ꝑte mãe trãspentis. ⁊ q2 lux sil' est ⁊ lucet ⁊ illuiat. sil' cepit eẽ isto mõ dies cuz luce. Successionẽ aũt t̃pis faciebat. vel ip̃a mutabilitas q̃ erat in mã informi añ ꝓductõez luc(. vel etiã ip̃a lux mota q̃ erat nubes lucida. ⁊ ita vtroq3 modo successio t̃pis vel sil' cum luce incipiebat vel añ. ⁊ illa successio ad primũ diẽ spectabat. ⁊ iõ quocũq3 modo dicat̃ dies: formatio luc(est op⁹ prime diei. nõ q2 prima dies ipam lucẽ ꝓcesserat. s̃ q2 simul incepit dies cum luce. Q̃uis eñ mot⁹ sequat̃ esse ẽm naturã. tñ duratõne põt simul cũ mobili incipe. Et si q̃ras vbi incepit moueri. dico ꝙ vbi facta est. s̃ de loco vbi facta ẽ due sunt opiniones. Quidã eñ dicũt ꝙ lux 17
illa facta est in meridie. ⁊ rõnem hui⁹ assignãt duplicem. Vnã q2 lux illa ꝑ faciebat vespe. postea mane. sicut dicit scriptura. ꝗ vr̃ ꝙ pri⁹ tenderet ad occasuz. q̃3 rediret ad ortũ. Alia est rõ. q2 dei perfecta sunt opa. ⁊ ideo diẽ ⁊ lucẽ fecit in sua plenitudine. ⁊ ita in meridie. ⁊ h̃ mõ videt̃ sentire Beda et alij expositores q̃ dicũt primũ diẽ a plena luce cepisse. Et si tu obijcias ꝙ tũc a principio diei vsq3 ad mane nõ sunt. xxiiij. hore. rñdent ⁊ dicũt ꝙ sex hore hui⁹ diei ꝓcesserant successione t̃pis ꝯtrãseunte ꝓpter ipsi⁹ materie mutabilitatẽ. ⁊ postmodũ. vj. hora q̃ ẽ in nũero ꝑfecta facta ẽ lux q̃ est corp⁹ ꝑfectũ in sui nã. plena ⁊ ꝑfecta irradiatõe vtpote in meridie. ⁊ cũ eẽt tũc t̃ps equinoxiale. vsq3 ad occasum fuere. vj. hore. ⁊ postmodũ vsq3 ad ortũ sequẽtis diei fuerũt. xij. ⁊. vj. ꝓcesserãt añ formationẽ luc(ꝑ creatõez celi ⁊ terre. ⁊ ita fact⁹ est dies naturalis ꝑfect⁹ ⁊ integer. Alia opinio ẽ ꝙ nõ fuerit mora t̃pis interiecta inter creatõez ⁊ distinctõez. immo stati p⁹ creatõnez celi ⁊ terre ꝓduxit dñs lucẽ. ita ꝙ posteri⁹ nã. s̃ sil' duratõne. ⁊ isti dicũt ꝙ lux illa cepit in oriente. ⁊ sua reuolutõe ꝑfecta tendẽdo ab eodem pũcto in idẽ fecit diẽ nãlem. ⁊ h̃ vr̃ hug. sentire in li. de sacra. Ait eñ ꝙ nõ fuerit mora interiecta int̃ creatõez ⁊ distinctõis inchoatiõez q̃ incepit in lucis formatõe. ⁊ illud vr̃ sat̃ ꝓbabile ꝙ ibi cepit lux illa i primo die. vbi ꝯdit⁹ ẽ sol i die. iiij. Credit̃ eñ sol. iiij. die ꝯdit⁹ fuisse i oriẽte nõ in meridie. ⁊ luna i occidẽte. Et si tu obijcias ꝙ pri⁹ debẽt dicẽ factũ est mane ⁊ vespere. dðm ꝙ sicut dicit mgr̃ in lr̃a. mane dicit finẽ ꝓcedẽtis noct(. ⁊ ex h̃ dicit quãdã obscuritatẽ ꝓpt̃ h̃ ꝙ nõ tm̃ dicit diei initiũ. imo dicit noct(ꝯsũmationẽ. Et q2 in pria luc(formatõe nõ ꝓcesserat nox. s̃ statim lux incepit ẽm suã totã ꝑtãtez illuiare. iõ dr̃ dies illa cepisse a plena luce. adeo eñ lucebat ibi vbi cepit sicut si eẽt in meridie. Nec dr̃ fecisse mane. q2 nõ precesserat dies. s̃ pri⁹ vespe qð est finis diei. [illegible] postmodũ mane qð ẽ finis noct(. q2 pri⁹ fecit diẽ ⁊ postmodũ noctẽ. Et tñ h̃ mod⁹ dicẽdi q̃ ꝓcedẽs sat̃ ẽ ꝓbabilis. nec facile discernit̃ q̃s corũ pl⁹ hẽat veritat̃. ⁊ iõ q̃cũq3 istorum modorum dicat̃ non est facienda magna vis.

Consequẽter querit̃ de essentia ⁊ quidditate lucis corꝑalis i se. Et circa h̃ duo q̃runt̃. Primo q̃rit̃ vtruz lux sit corp⁹ vel forma corpis. Scdo q̃rit̃ vtrũ sit forma sub̃alis vel accidentalis.

Questio. j. c

Circa quaz sic ꝓceditur ⁊ ostendit̃ ꝙ lux sit corpus. Aug⁹. in li. de libe. arbi. ij. in corporibus lux primum locum tenet. Item Aug. super Geñ ad literã. lib. vij. Anima omnẽ corpoream materiã dignitate nature ꝓcellit. per lucem tamen ⁊ aerem que in mundo precellentia sunt corpora corpus administrat.

Item Aug⁹. in epistola ad Volusianũ. iij. Hominum inquit iste sensus est nihil nisi corpora valentium cogitare. siue ista grossiora videlz humor aut humus. siue subtiliora sicut aer ⁊ lux. s̃ tñ corpa. Itẽ h̃ vr̃ rõne. In spiritib⁹ ẽ repire spm̃ q̃ est pure lux. ꝗ sil'r in corꝑalib⁹ vr̃ ꝙ sit repire corp⁹ qð sit pura lux.

g sīr vr̄ q illud qđ est luiosum in corpib⁹ sit lux pu-
ra. ꝭ illud ē corp⁹ cū bēat extensionē. sic pꝫ in sole. g
vr̄ q lux sit corp⁹. Itē lux in sole ē in plena actua
litate ⁊ ptāte multiplicādi se. g nō vr̄ q sit permixta
possibilitati materie. ꝯstat aūt solē esse corp⁹. g vr̄ q
pura lux sit corp⁹. Itē nihil mouet̄ localr̄ motu
dimēsiuo ⁊ successiuo nisi corp⁹. ꝭ lux illa q̄ ꝑ creata
fuit suo motu faciebat diē ⁊ noctem. g erat corpus.
Ad oppositū. Dam̄. Lumē est q̄litas nālis ipsius
ignis. ꝭ nulla q̄litas est corp⁹. g lux nō est corp⁹. ꝭ q̄-
litas corpis. Itē dicit phs q forā ē principiū age-
di. g illud qđ maxie ē principiū agendi. illđ maxie est
forma. ꝭ lux int̄ cetera corpalia ē maxie actiā. g vr̄ q
sit pure forā. ꝭ nullū corp⁹ ē pure forā. cū oīe corp⁹
sit ꝯpositū. g lux nō est corp⁹. Item aug. sup gen̄.
ad l̄ram. Lux ē subtilissimū in corpe. ⁊ ob h̄ aie vici-
nissimū. ꝭ qđ est vicinissimū nobilissime forme. illud
maxie ꝑticipat rōnē forme. g vr̄ q ipsa lux sit pure
forā. Item nulli corpi opponit̄ aliq̄d ꝑuatiue ꝭm
q corp⁹. ꝭ luci ꝭm q lux est opponit̄ tenebra priuati
18 ue ꝭm q corp⁹. g lux nō est corp⁹. Rº. dōm q qui
dam nō attendētes nec interi⁹ cōsiderātes ṽba aug.
dixerūt lucē esse corp⁹. p eo q posuerīt aliqđ corp⁹ pu-
re eē lucē. ita q in eo nihil eēt admixtū de tenebrosi-
tate materie. sicut ē corp⁹ solare a q̄ cetera corpa mū
di recipiūt illuiatōē. ꝭ cū supra ꝓbatū sit q nl'la sba
p se exn̄s siue corpalis siue spūalis ē pure forā nisi so
lus de⁹. satꝫ planū ē q nullū corp⁹ pōt eē pure forma
cū etiā nullū corp⁹ careat extēsione. ⁊ ois extēsio fū-
det̄ supra nām corpalē. nullū corp⁹ pōt esse sine mā.
⁊ iterū nullū pōt esse pure forma. si g lux formā dic̄.
nō pōt esse lux ipm̄ corp⁹. si eīn lux eēt ipm̄ corp⁹. cū
lucis sit ex seipsa seipam multiplicare. aliqđ corp⁹ pos
set seipm̄ multiplicare ex se sine appositōne materie
19 aliūde. qđ ē impossibile alicui creature. cū mā nō ha
beat educi nisi [redacted] creatōē. Et ideo alr̄ dōm q sic hu-
mor ⁊ calor duplr̄ accipiunt̄. Aliq̄ eīn dicunt ꝓprie
tates siue q̄litates corpee subē. sic dicūt̄ humor ⁊ aq̄
⁊ calor ipsi⁹ ignis. Aliq̄ noīant ipam sbam sub tali
20 forā sic dicit aug. q humor ⁊ hum⁹ sunt eīa. ⁊ phi di-
cunt q calor est sba q̄dam subtilis. Sic intelligēduꝫ
est a pte luc̄. q lux pōt dici in abstractiōe. ⁊ sic noīat
formā corpis luiosi p quā illud hꝫ lucē ⁊ agē. ⁊ sic di
cit Dam̄. q est q̄litas ignis. Aliq̄ noīat in ꝯcretiōe
ipam sbam scꝫ luiosam. ⁊ sic accipit̄ in illa diuisione
scꝫ q tres sunt spēs ignis. scꝫ carbo. flama. et lux. Et
21 p hūc modū loquit̄ aug. q̄n dicit q lux tenet primuꝫ
locuꝫ in corpib⁹. ⁊ q lux ⁊ aer sunt corpa subtiliora.
Vocat eīn ibi lucē qđ nos vocam⁹ ignē. sicut ex ṽbis
ipi⁹ aug. colligit̄ expsse. Et [redacted] h̄ patēt obiecta ad vtrā
q ꝑtem. Nā auc̄tes ⁊ rōnes q̄ dicūt ⁊ ꝓbāt lucē cor
pus nō esse ꝭ q̄litatē. accipiūt lucē in abstractōne sic
pꝫ. Auc̄tes ṽo q̄ ad oppositū inducunt̄ loquunt̄ de
luce put accipit̄ ꝯcretiue. rōnes ṽo q̄ ꝓbant qđ ali-
22 qđ corp⁹ sit pure lux. nō sunt cogētes. Ad illud. n.
qđ obijcit̄ de silitudine spūaliū ⁊ corpaliuꝫ. nō ē sile.
q2 lux spūalis cōis est creatori ⁊ creature ꝭm analo-
giā. ⁊ q2 creator pure act⁹ ē. ideo pōt repiri in spūali-
bus lux in oīmoda actualitate. ita q nihil habeat de
possibilitate materie. nec de tenebrositate ignorātie.
Corpalis ṽo lux nō repit̄ nisi in creatura. q̄ ad h̄ vt
p se existat. indiget sustētari a mā. ⁊ ideo nō pōt inue
niri lux pura p oīmodā exclusionē possibilitat̄ mate
rie. pōt tn̄ inueniri pura lux p exclusionē opacitat̄ et
tenebre. ⁊ sic est in sole. Ad illud qđ obijcitur q [redacted] 23
lux solis eēt ꝑmixta māe nō possꝫ se multiplicare p-
fecte. dōm q pn̄tia materie nō tollit actualitatē for-
me. maxie q̄n corp⁹ multum hꝫ de spē ⁊ pax de mā. ⁊
q2 in sole ē abundātia lucis. Quis sit ibi mā. nō impe
dit̄ ab actōne sua. Ea aūt q̄ dicunt̄ hīc lucē incorpa
tam hn̄t ꝑfectā ptātem multiplicādi se. nō q2 lux [redacted]
solū ibi in mā. ꝭ q2 corpa illa multū hn̄t de mā ⁊ pax
de spē. Ad illud qđ obijcit̄ q lux ꝑ creata mota fu 24
it dimēsiue ⁊ successiue. dōm q lux ibi vocat̄ nube-
cula lucida q̄ vere corp⁹ erat. ⁊ illa non fuit creata p
eo q fuit ex p̄exn̄te mā forā lucis sibi diuinit⁹ impssa
vel educta. Sic igit̄ ex p̄dictis pꝫ q lux ꝓprie ⁊ ab-
stracte loquēdo nō est corp⁹ ꝭ forma corporis.

Questio. ij.

Utrū lux sit forma sbalis vel accn̄talis. Et q sit forā
substātialis vr̄. Prior est gn̄atio sube q̄ accn̄t̄. ꝭ lux
int̄ oīs formas corpales describit̄ ꝑ fuisse creata. g
nō vr̄ accn̄s ꝭ suba. aut illa opatio fuit inordinata.
Item forā subalis ē nobilior q̄ accn̄talis. ꝭ lux ē
nobilissima forā corpaliū sic in mult̄ loc̄ dicit aug. g
cū multe alie forme corpales sint sbe. vr̄ q lux sit for
ma sbalis. Itē lux int̄ oīa corpalia maxie assilat̄
luci eterne. sicut oñdit dyo⁹. de di. no. ⁊ maxie in vir-
tute ⁊ efficacia. g si h̄ totuꝫ mag ꝯpetit forē subali q̄
accn̄tali. vr̄ q lux sit sba. Itē nullū accn̄s ē [redacted] sbe.
ꝭ lux corpis celest̄ est principiū educēdi aiam vege-
tabilē ⁊ sensibilē q̄ sūt forme sbales. g vr̄ q lux sit sub-
stantia. Item nullū accn̄s est [redacted] semetipm̄ actiuū.
vt nullū p se exn̄s. g sicut p se nō est. ita etiā nec p se
agit. ꝭ corp⁹ luiosum inq̄tum luiosum ē p se actiuū.
g vr̄ q lux nō sit ei accn̄s ꝭ substātialis forā. Itē
nullū accidens facit gradū ⁊ nobilitatem in reb⁹ ꝭm
drīas specificas ꝓpter suppi⁹ ꝑticipationē maiorē ⁊
minorem. sed corpa mūdi ꝭm q plus ⁊ min⁹ partici-
pant de luce sunt magis ⁊ min⁹ nobilia q̄tum ad eē
substantiale. ⁊ spē. ⁊ differētia. sicut pꝫ respiciēdo gra
dus in corpibus mūdi. g impossibile est lucem eē ac-
cidens corpi luminoso. Contra. nihil est de ꝯstitu
tione accidentis nisi accidens. sed lux est de ꝯpositō-
[redacted]e coloris. cū color nō sit aliud q̄ lux incorpata. g cū
color sit accn̄s. lux est forā accn̄talis. Item nihil ē
p se obiectū sensus nisi accn̄s. q2 oīe obiectum sen-
sus ponit̄ in tercia spē qualitatis. ꝭ lux seipsa videt̄
⁊ ꝑcipit̄ sensu visus. ⁊ est illud q̄ mediāte cetera sen-
tiunt̄ sicut dicit aug. sup gen̄. xij. ad l̄ram. g lux est ac
cidens. Ait eīn aug. sic. visus agit pura luce incorpa
ta in subtilissimo aere. deinde lux mixta in aere cali- 25
ginoso. deinde cum corpulento humore. deinde cum
terrena crassitudine. ⁊ sic quinq sensus efficit.
Item qđ augēt̄ in aliquo salua ei⁹ substātia ⁊ na-
tura ipsum est ibi accidens. sed lux augēt̄ in corpori
bus ꝑcipue lumiosis sicut vr̄ Isa. xxx. erit lux lune si
cut lux solis. ⁊ lux solis ⁊c. g lux nō est suba ꝭ accn̄s.
cū substātia nō recipiat magis ⁊ min⁹. Itē sicut
ignis nālit̄ lucet. ita ⁊ naturalr̄ calet. nec maior ē vir
tus in ipso lucē q̄ calescere siue calefacere. sed calidi
tas est qualitas accidentalis ipsi⁹ ignis. g ⁊ lumino-
sitas. Item si lux in igne est forma substantialis.
aut g vltima ⁊ ꝯpletiua. aut citra vltimam. Si ē for
ma vltima ⁊ completiua. g non videt̄ q ignis diffe-
rat a celesti natura. nec q aliqua luminosa differant
specifica differentia. Si est forma citra vltimā. g mi-
nus est forma perfecta q̄ forma ignis specifica. cum

forma vltimo ꝯpletiua sit in re ꝑfectissima. ergo non vr
ꝙ in igne lux sit nobilissima forma. si ergo in celo ẽ forma
vltima. vr ꝙ digniora siue nobiliora sint corpa elemẽta
ria ꝙ̄ celestia. qḋ si falsum ẽ. restat ⁊c. Item i crea
turis q̄litas ẽ imediatū principiū actõnis. vñ forma
subalis agit tanq̄ȝ mediãtibꝰ ꝓprietatibꝰ accñtalibꝰ.
ſȝ lux ẽ imediatū pricipiū actõis. ergo vr ꝙ lux sit accñs.
26 Rñ. ꝓnotandū est ꝙ in hac q̄one sapiẽtes opinan
tur ꝯtraria sapiẽtibꝰ. Quidã eñ dicẽ voluerũt ꝙ lux
est accñs corpi luīoso. sicut sapiã siue sciã q̄ ẽ lux spũ
alis est accñs ipi aie. ⁊ color ẽ accñs corpi terminato.
⁊ calor ẽ accñs corpi calido. Dixerũt eñ ꝙ sic se habȝ
corpꝰ luīosum ad lucẽ. sicut aïa ad cognitiõeȝ. ⁊ sicut
corpꝰ terminatū ad colorẽ. ⁊ sicut corpꝰ calidū ad ca
lorẽ. qm̄ ꝑ ipam decoraṫ. ꝑ ipam sentiṫ. ꝑ ipaȝ opaṫ.
⁊ illud si dicaṫ forma nobilis. h̄ nõ intelligiṫ q̄ntum ad
eẽ primū. ſȝ q̄ntuȝ ad eẽ scḋm. sic sciã ⁊ grã nobilissime
forme ponunṫ q̄uis accñtia eẽ dicanṫ. Et sic ꝑ magnã
ꝑte rõnes euadũt. Sȝ qm̄ sacra scriptura lucẽ inṫ ce
teras formas pure corpales ꝯmẽdat. ⁊ catholici tra
ctatores. sic dyoꝰ in. iiij. de di. no. ⁊ Aug. in multꝭ locꝭ.
⁊ ph̄i etiã principatū opandi in corpibꝰ luci attribu
unt. iõ lucẽ magꝭ eẽ subam q̄ accñs sentire videnṫ.
Et ideo ẽ alia positio ꝙ lux est forma subalis corporũ.
ſm cuiꝰ maiorẽ ⁊ minorẽ ꝑticipatõeȝ corpa hñt veriꝰ
⁊ digniꝰ eẽ in gñe entiū. vñ nobilissimū corpoꝝ sicut
est empyreū illud est p̄cipue luīosum. infimū ṽo sicut
terra ẽ opacū. intermedia ṽo ſm ꝙ sunt magꝭ ⁊ mi
nus nobiliora. ꝑticipant plꝰ et minꝰ. Et ꝙ oia corpa
nãm lucis ꝑticipẽt h̄ satꝭ de plano ondiṫ. qr vix ẽ cor
pus opacū quin ꝑ multã tensionẽ ⁊ politiõeȝ possit
effici luīosum. sic pȝ cū de cinẽ fit vitꝝ. ⁊ de terra car
bunculꝰ. Utraqȝ aũt haꝝ positionū magꝝ est. ⁊ q̄li
bet valde ꝓbabilis. nec defacili improbari põt. Si ãt
interiꝰ ꝯsiderare velimꝰ q̄ istaꝝ positionū sit verior.
inueniemꝰ ꝙ vtraqȝ haꝝ fundata fuit supra aliqḋ ve
rū. Uerū est eñ ꝙ lux cū sit forma nobilissima inter
corpalia sicut dicũt ph̄i ⁊ scti. ſm cuiꝰ ꝑticipatõȝ ma
ioreȝ ⁊ minorẽ sunt corpa magꝭ ⁊ minꝰ entia. ẽ sbalis
forma. Uerū ẽ etiã ꝙ cū lux sit ꝑ se sensibilis. sit etiã
instrm̄ opandi. sit etiã augmẽtabilis ⁊ minuibiꝉ. sal
ua forma subali. ꝙ ipa hȝ formam nature accñtalis.
Et iõ notandū est ad intelligentiã auctum ⁊ rati
onū. ꝙ sicut lux incorpata ẽ principiū coloris in ipso
corpe terminato. qui quideȝ color ẽ accñs. ⁊ passibiꝉ
q̄litas. ⁊ sensu ꝑcipiṫ. sic etiã lux ẽ principiū cuiusdã
fulgoris q̄ ad modū coloris ẽ accñs. ⁊ mediãte q̄ lu
27 minosuȝ corpꝰa sensu apphendiṫ. Et ſm hoc dupliꝉ
põt lux accipi. Uno mõ dr lux ipa forma q̄ dat eẽ cor
pori lucido. ⁊ a q̄ luīosum corpꝰ p̄ncipaliꝉ ẽ actiuū. si
cut a p̄ mouẽte ⁊ regulãte. Alio mõ dr lux eẽ fulgor
q̄ est circa corpꝰ luīosum q̄ ꝯsequiṫ exñtiã lucꝭ in tali
mã. ⁊ qḋ etiã ẽ sensus obm. ⁊ opis instrm̄. ⁊ sic patet
rñsio ad q̄oneȝ ꝓpositã. etiam ꝑ magna ꝑte pȝ rñsio
ad obiecta. Rõnes eñ ondẽtes lucẽ eẽ subaleȝ formaȝ
ꝓcedũt ſm primã viã sicut pȝ intuẽti. Rõnes ãt ad
ꝑtem oppositã ꝓcedũt via alia exceptꝭ quibusdã ad
28 q̄s satꝭ defacili rñderi põt. Ad illḋ eñ qḋ obr ꝙ lux
est de ꝯpositõe coloris. dici põt ꝙ lux nõ dr eẽ de ꝯpo
sitõne coloris tanq̄ȝ principiū intrinsecū. ſȝ tanq̄ prin
cipiū effectiuū. cū accñtia simplicia sint. forma auteȝ
29 subalis bñ põt eẽ effectiuū principiū accñtis. Ad
illud qḋ obijciṫ ꝙ ẽ forma sensibilis. dicḋm ꝙ h̄ nõ vr
rõne sue essentie. ſȝ rõne fulgoris vel caloris eã inse
ꝑabiliter ꝯcomitantis. maxime vbi est vehemẽtia lu
cis. Ad illud qḋ obijciṫ ꝙ augeṫ. dicḋm ꝙ augmẽ 30
tum illud attendiṫ rõne fulgoris nõ rõne lucis q̄ est
forma subalis. ⁊ si rõne illiꝰ attenderet. adhuc ratio
nõ valẽt. qr q̄uis forma substãtialis ſm se nõ recipi
at magꝭ ⁊ minꝰ. hȝ tñ intendi ⁊ remitti ſm eẽ ipsiꝰ in
mã. ⁊ hoc maxime verū est in formis generalibꝰ in q̄
bus magis ꝯsistit coitas analogie ſm magꝭ ⁊ minꝰ.
⁊ prius ac posterius. q̄ȝ vniuocatõnis. Ad illḋ qḋ 31
obijciṫ ꝙ calor nõ est forma substãtialis calidi. dicḋm
ꝙ nõ est simile. qr nõ est tante dignitatis ⁊ ꝑfectõnis
forma caloris sicut forma lucis. Et hoc pȝ. qr forma
lucis plus recedit a nã ꝯtrarietatis. corruptõis. ⁊ al
teratõnis. Ad illud qḋ obijciṫ ꝙ nõ est forma vl 32
tima in igne. dicḋm ꝙ si lux poniṫ esse forma substan
tialis corpoꝝ spẽ diuersoꝝ. vtpote celi ⁊ ignis. neu
triꝰ est forma vltimo ꝯpletiua. ideo ex h̄ nõ ꝯcludiṫ
ꝙ natura elẽtaris sit nobilior celesti. nec ex h̄ põt etiaȝ
ꝯcludi ꝙ alia forma sit nobilior forma lucꝭ. q̄uis sit
vlterior. Forma eñ lucis nõ poniṫ in eodẽ corpe cū
alia forma sicut dispositio imperfecta q̄ nata sit ꝑfici
ꝑ vltimã formã. ſȝ poniṫ tanq̄ forma ⁊ nã omis alte
rius corpalis forme ꝯseruatiua. ⁊ dans ei agendi ef
ficaciã. ⁊ ſm quam attendiṫ cuiuslibet forme corpa
lis mensura in dignitate ⁊ excellẽtia. Et qḋ obijciṫ
ꝙ forma vltimo ꝯpletiua nobilior est. h̄ verū est vbi
forma illa hȝ ꝯpleri ⁊ ꝑfici ꝑ vltimã. scȝ vbi forma cõ
munis hȝ ꝑfici ꝑ vltimã ⁊ spãlem. vel ꝙ hoc verita
tem hȝ vbi vtraqȝ forma scȝ cois ⁊ vltima est in suo
potissimo esse. sic aũt lux nõ est nisi in celesti corpore.
Ad illud qḋ obijciṫ ꝙ est imediatū principiū ope 33
randi. dicḋm ꝙ illud non cogit necessario vt vr. For
ma eñ spãlis ꝑ se posse agẽ vr. Sȝ qr exemplū hꝰ nõ
defacili inueniṫ in alijs. q̄uis nõ irronabiliter creda
tur in forma lucis possibile esse cū sit maxime actia.
ꝯcedi põt ꝙ q̄uis lux interius ꝑficiens sit substanti
alis forma. tñ fulgor ille q̄ corpꝰ illud instrumentali
ter opaṫ. sentiṫ. ⁊ deputaṫ. ad naturã accñtis sicut p̄
dictum est ꝑtinere nõ indocte credi põt.

Consequẽter queriṫ de lucꝭ effectu ⁊ irradia
tione. Et circa h̄ duo q̄runṫ. Primo queriṫ
vtrū lumen qḋ emittiṫ a corpe luminoso sit
corpus an q̄litas corpis. Scḋo dato ꝙ sit q̄litas. est
qõ vtrū sit substantialis vel accidentalis.

Questio. i. e.

Circa quam sic ꝓcediṫ et ostendiṫ primo qḋ lumen
qḋ exit a corpe luminoso sit corpꝰ. Omẽ qḋ ꝑ se mo
uetur localiter ⁊ dimensiue est corpꝰ. sed radius si
ue lumen egrediens a sole mouetur localiter vtpote
ab oriente in occidentẽ. ergo tam radius q̄ lumen ẽ cor
pus. Item nihil repcutiṫ ⁊ repellitur a corpe nisi
corpꝰ. impossibile eñ est nõ corpus corpe moueri. ſȝ
luminis ⁊ radioꝝ fit repcussio ad corpus opacū. er
go tam lumen q̄ radius est corpus. Item impos
sibile est esse ꝯfractõeȝ ⁊ intersecatiõeȝ nisi corporũ.
sed ex repcussione luminis ad speculū cõcauū fit ra
diorum intersecatio ⁊ ꝯfractio. ergo videtur ꝙ tam lu
men q̄ȝ radiꝰ sit corpꝰ. Item omẽ qḋ hȝ trinaȝ di
mensionẽ est corpꝰ. ſȝ lumen in medio hȝ trinã dimẽ
sionem. qr diffundiṫ ſm omnẽ positiõeȝ. nec tñ ẽ in
suꝑficie. imo etiam penetrat aerem vsqȝ ad ꝓfundū.
ergo vr ꝙ lumen in medio sit corpus. Item esto ꝙ
sol esset. ⁊ circa ipsum esset spaciū vacuum. cū sol po
tẽs sit ex ṽtute lucꝭ absqȝ adiutorio extrinseco lumẽ

suum diffundere nisi habeat resistens. ⁊ in illo spacio vacuo nullā hēat resistētiā. ibidē lumē suū diffunderet. ꝫ lumē illud nō eēt in alio corꝑe sustinēte. ḡ vī ꝙ esset sub̄a per se ens. ⁊ nō spūalis. hoc cōstat. ḡ corporalis. Itē qđ pōt generare corpus ē corpus. sed lumen in medio diffusum pōt generare corpus. s. ignē ꝑ sui multiplicationē. ḡ lumē in medio ē corpꝰ. Ad oppositū. Phus in scđo de aīa. lumē nec ē corpꝰ nec defluxus corpis. Itē hoc rōne vī ꝑ suū oppositū. lumini eñ opponit̄ tenebra pn̄cipaliter. si ḡ priuatio nō ē corpis ꝫ forme. lumē nō ē corpus ꝫ forma. Itē vīꝑ motū. nullū eñ corpꝰ mouet̄ subito s̄m locū. ꝫ lux subito alterat. q̄ in instāti ab oriente venit in occidens. ḡ lumē nō ē corpꝰ. Si tu dicas ꝙ nō mouet̄ subito ꝫ repente mouet̄. i. impceptibiliter in aliq̄ spacio. in maiori spacio posset sentiri successio. sicut patz in sono. ḡ ⁊c̄. Itez nullū corpꝰ velocius mouet̄ q̄ corpus mobilis p̄mi ꝓ eo ꝙ ille motꝰ ē ꝑfectissimus oīm motuū. ⁊ iō velocissimꝰ. ꝫ lumē ab oriēte in occidens mlto citius mouet̄ q̄ moueat̄ orbis p̄mꝰ. quia lux in istanti. ⁊ illud saltē. xij. horis. ḡ lumē nō ē corpꝰ

Itē nullū corpꝰ sil' ⁊ sel' mouet̄ ad oppositas ptes. ꝫ lumē sil' ⁊ sel' mouet̄ ad ptes oppositas. q̄ diffunditur sursū ⁊ deorsū. añ ⁊ retro. a dextris ⁊ a sinistris. ḡ nō pōt eē corpus. Item impossibile ē duo corpa impmixta. ⁊ nō sese augmētantia eē sil'. ꝫ lumē cū aere ē pmixtū ⁊ ipm aerē nō augmētat. ⁊ tñ ē sil'. ḡ nō ē corpus. Q̄ aūt impossibile sit duo corpa sil' eē. phus dicit. ⁊ ad hoc sunt rōnes q̄ pñt omitti ad p̄ns q̄ inducūtur in q̄rto vbi agit̄ de penetrabilitate corpis gliosi. Itē nullū corpus hʒ suū eē in fieri ꝯtinue. ꝫ lumen in aere hʒ suū esse in fieri ꝯtinue. q̄ ꝯtinue egreditur a sole. sicut dicit aug. ḡ impossibile ē corpus eē.

Item si lumē ē corpꝰ. aut ē ex aliq̄. aut ē ex nihilo. Si ex nihilo. ḡ est a creatore. ḡ lumē ē a solo deo cuius ipiꝰ sit creare. Si ex aliq̄. q̄ro ex q̄. aut ex corꝑe a quo causat̄. aut ex corꝑe in q̄ suscipit̄. Cōstat ꝙ nō ex corpore in qđ suscipit̄. q̄ lumē nō ꝓducit̄ ex aere. tūc ei ibi posset manere recedente sole. Si ex corꝑe a q̄ causatur. ḡ vī ꝙ corpꝰ lumiosum in emissione luminis aliquid ꝑdat d̄ sua sub̄a ⁊ mā. ⁊ ita vī ꝙ iam sol deberet esse ꝯsumptꝰ. R. dōm ad p̄dictoꝝ intelligentiā est

1 notandū ꝙ circa hoc q̄tuor sunt opiniones. Quidam eñ voluerūt dicere ꝙ tam lumē q̄ radiꝰ in medio corpꝰ est. ⁊ egressus ipoꝝ radioꝝ ab ipso sole est. sicut egressus riuuloꝝ a fonte. Sicut eñ a fonte ꝓcedūt riuuli q̄ sunt corpa ⁊ eiusdē nature cū fonte. sic dicūt esse in radijs solis. Et si tu obijcias eis ꝙ vī ꝙ sub̄a solis ⁊ alioꝝ luminariū iam esset pene ꝯsumpta. dicūt ꝙ sicut nō ꝯsumit̄ sub̄a fontis ꝓ eo ꝙ sicut fit emissio. ita fit etiā restauratio. sic dicūt ꝙ nō cōsumit̄ sub̄a solis ꝓ eo ꝙ sicut exteriꝰ emittit lumē suū inferius. sic v̄tute radioꝝ vapores ad se trahit supiꝰ ex q̄bus restaurat̄. sicut corpa alimēto. adeo vt nec deficiat nec decrescat. ⁊ hoc vī sensisse Señ. Positio tñ ista ē ꝯ̄ phiam q̄ dicit corpa celestia oīno esse incorpalia.

2 Scđa vō positio ē. ꝙ lumē ē corpꝰ ⁊ sil'r radij. ⁊ ꝓcessus ipoꝝ radioꝝ a sole ē sicut ramoꝝ a radice. maxime si ita esset ꝙ statim radix posset ex se producere arborē adiuta diuina v̄tute. sicut forte fuit in p̄ma rerū cōditione. ⁊ sicut radix nō diminueret̄ si ita ꝓduceret arborē. ⁊ tñ dicerētur semꝑ rami ab illa radice exire. nō q̄ de nouo egrediātur. ꝫ q̄ cū sua origine cōtinuātur. sic dicunt ⁊ in solis radijs se hr̄e. Cum eñ deus solem tanq̄ originē ⁊ pn̄cipiū lucis fecit. sil' cū hoc ramificationē radioꝝ sibi dedit. ⁊ ita sol cōtinue vr̄ illos radios emittere. q̄ illi radij nūq̄ sepantur a sua origine. ꝫ sicut sol mouet̄. sic radij circūferuntur. nō noui generātur. eosdē eñ radios q̄s emisit a pn̄cipio sup terrā. emittit ⁊ etiā nūc. Sʒ esto ꝙ sol obscuraret̄ sicut in passione xp̄i credit̄ eē factū. vī ꝙ oporteret extūc radios renouari ⁊ ita d̄ nouo creari si corpora eēnt.

3ª Tercia positio est ꝙ tā lumē q̄ radiꝰ i medio corpus ē. ⁊ ꝓductio eiꝰ q̄tū ad formā a sole ē. q̄tum ad mām est a creatore. Dicūt eñ ꝙ hoc spectat ad ꝑfectionē vniuersitatis. vt sicut ē aliq̄ creatura q̄ q̄tū ad mām ⁊ formā immediate ē a deo vt āgelus. q̄dam aūt q̄tū ad formā ē a deo immediate. ⁊ q̄tum ad naturā ē a natura vt hō. sic ⁊ terciū genus est qđ q̄tū ad formā ē a creatura. q̄tū ad mām a deo. Sʒ illud non vī ꝓbabile. cū nūq̄ esset mā p̄ter formā aliquā. Licet aūt q̄libet harū triū positionū spāliter dicat aliq̄d improbabile circa originē luminis ex lumine. oēs tñ cōiter improbātur ꝑ hoc ꝙ dicūt lumen in medio eē corpus. tū ꝓpter ipius diffusionē q̄ subito ē. tū etiā ꝓpter existiam cū aere q̄ impmixta ē. tum etiā ꝓpter ipius ꝓductionē q̄ nec ē a mā nec vnq̄ separat̄ ab eius exntia. immo sicut ꝯtinue ē. ita ꝯtinue generatur. vt dicit Aug. ꝙ lumen habet pmanētiā

4ª cōtinuā solis influentiā. Et ideo ē q̄rta positio ꝯcorꝺōm ⁊ phie. ꝙ lumē ⁊ radius si noīet̄ illud p̄cise qđ a luce habet ortū. nec est corpus nec corpis defluxus sicut rōes ad hoc inducte ondunt. Si aūt dicat̄ radiꝰ aer illuminatus s̄m diametrū. ⁊ lumē aer illuminatꝰ s̄m ꝓfundū. sic isto mō radiꝰ ⁊ lumē poterit dici corpus. ꝓut tñ ꝓprie accipit̄ lumē ⁊ radiꝰ in medio corpus nō ē. Ad illud ḡ qđ p̄mo obī ꝙ mouet̄ localr̄ 34

dōm ꝙ sicut videmꝰ in spē gn̄āta a colore ꝙ dupliciter mouet̄. ⁊ vnꝰ motꝰ ē ꝑ diffusionē ꝓcedēdo a corpore obiecto vsq̄ ad speculū. aliꝰ aūt motꝰ s̄m ꝙ vr̄ moueri in speculo ad motū corpis obiecti. ⁊ p̄us nō ē motꝰ localis ꝫ gn̄ationis. scđo vō motu nō mouet̄ ꝑ se ꝫ ꝑ accn̄s. sic intelligendū ē in ꝓposito ꝙ motꝰ luminis q̄ ē ꝑ egressum ipiꝰ a corꝑe lucido. non ē ꝓprie loci mutatio. ꝫ magis luminis gn̄atio ⁊ diffusio. ⁊ per hoc pʒ ꝙ fit subito in spacio q̄ntūcūq̄ magno. Motus vō alius q̄ ē ꝑ delatōem ipoꝝ radioꝝ sup terram cū ipo sole. iste ē solū ꝑ accn̄s. sicut mouet̄ v̄tus ipsa ad motū sui pn̄cipij influētis. ⁊ tñ v̄tus corpꝰ nō ē. ꝫ intelligendū ē de lumie qđ se hʒ ad corpꝰ lumiosū ꝑ modū v̄tutis influxe. Vñ Dam̄. dicimꝰ ꝓpt̄ lumē qđ ex ipo ꝓuenit lucere ignē. ⁊ nō ponimꝰ misteriale organū ignis eē qđ ex ipo ē lumē. v̄tutē vō magnālez.

Ad illđ qđ obī ꝙ radij repcutiūt̄ a corꝑe. dōm ꝙ 55 repcussio alicuiꝰ ab aliq̄ p̄t eē duplr̄. Quedā ex collisione duoꝝ sibi inuicē obuiātiū. sicut pila repcutit̄ a piete. Quedā ex ineptitudie patiētis ad suscipiēdū v̄tutē agēt̄. ⁊ sic repcutit̄ radiꝰ a corꝑe opaco. Sol eī siue qđcūq̄ aliud corpꝰ lūiosū hʒ v̄tutē diffundēdi lumē vsq̄ ad spaciū aliqđ determiatū. cū sit v̄tus finite. ⁊ q̄diu se ꝓtēdit illa v̄tus. mltiplicat̄ lumē si susceptibile sit idoneū. cū vō añ termiatōem illiꝰ v̄tut̄ obuiat aliqđ corpꝰ qđ nō ē idoneū ad eiꝰ susceptionē. hoc ipo ꝙ lumē n̄ poterat se mltiplicare i anteriꝰ. mltiplicat se retrorsū. n̄ ex v̄tute corpis resistēt̄. ꝫ ex v̄tute p̄mi mouēt̄. vñ cū fit repcussio radij i aq̄ mota. mouet̄ radiꝰ. nō q̄ aq̄ sit pn̄cipiū mouēs. ꝫ p̄ma v̄tꝰ radiū ꝓducēs. q̄ occasiōe accepta ab aqua poterit ra

diū retrahere.ꝛ occasione accepta ab eodē pōt refle-
ctionē variare ꝛ ita radiuȝ mouere. Qꝛ cū dr̄ ipossi-
bile ē nō corpus a corpe repelli. dōm ꝙ si ē aliqͦd ita
nō corpus ꝙ nō sit spūs .hoc ē verū. Si aūt ē ita nō
corpus qđ qͥdem indiget corpe deferēte.sic absqꝫ du-
bio repelli pōt sicut p̄dictū ē in lumine.ꝛ manifestū ē
in imagine q̄ relucet in speculo ꝓpter appositionem
plūbi cū vitro qđ est corp⁹ opacū. Si cū eēt solūmō
37 vitrū p se qđ ē corpus peruiū.trāsiret spēs ꝛ nō redi-
ret ad oculū sicut patꝫ sensibile p exprimentuȝ. Ad
illud qđ obī ꝙ fit itersecatio ꝛ ꝯfractio radioꝝ.dōm
ꝙ hoc dr̄ rōne aeris ꝯiūcti.q̄ ex ṽtute radioꝝ ibi con
currētiū hꝫ sbtiliari ꝛ moueri.ꝛ rōne illi⁹ dicūt etiaȝ
radij cōfringi.vn̄ ex mltiplicatōe ſm oppositas vias
p ꝓgressum ꝛ regressum fit q̄dam multiplicatio ꝛ ag
gregatio lumīs.ꝛ sbtiliatio aeris circa corp⁹ tersum.
ex q̄ ꝯtingit effectū radij intēdi.ꝛ ignē ibidē p caloris
58 intensioneȝ ex aere sic sbtiliato gn̄ari. Ad illud qđ
obī ꝙ lumē hꝫ trinā dimēsionē in medio. dōm ꝙ di-
mensionē p̄t hr̄e aliqͦd dupl̄r.vel ex se.vel ex rōe eius
in q̄ ē.Si ex se.sic ē corp⁹.Si aliūde. nō oportet. Sic
eīn habet trinā dimēsionem albedo in cerusa ꝛ niue q̄
59 sunt albe intra ꝛ extra. Ad illud qđ obī ꝙ si circa so
lem eēt vacuū ꝙ illuminaret. dōm ꝙ lꝫ hoc alij dixerīt.
tn̄ nō vr̄ verū nec ꝓbabile.phs eīn ꝯriū sentit in.ij.de
anima cū dicit.ꝙ per vacuū nō est videre.Et Augu.
silr̄ in.xij.ꝯfes.in p̄ncipio dicēs sic.vbi lux eēt si eēt ni
si supesset eminēdo ꝛ illustrādo.Ratō etiā est ꝯ hoc.
qꝛ cū lumē sit forma corpalis.indiget medio deferēte
Et si tu q̄ras qͥd impediat.dico ꝙ hoc nō ē ꝓpter pre-
sentiā impediētis.ſ ꝓpter absentiaȝ adiutorij.sicut si
aliqͥs hn̄s magnā famē ꝛ carēs cibo nō p̄t comedere.
40 nō qꝛ impediat̄.ſ qꝛ nō adiuuat̄. Ad illud qđ obī
ꝙ lumē generat corp⁹.dōm ꝙ lumē nō agit ꝓpria ṽ-
tute ſ ṽtute corpis lumīosi.corp⁹ autē lumīosum nō
educit corp⁹ q̄ntū ad mām̄ ſ solūmō q̄ntū ad formaȝ.
ꝛ iō cū lumē sit illud p qđ agit.nō oportet lumē esse
corp⁹.ſ sufficit ꝙ sit forma corpal'. Qō.ij. f

Utrū lumen sit forma subalis vel accn̄talis. Et ꝙ
sit forma accn̄talis vr̄. Qđ aduenit iam ꝯpleto in eē
ē accn̄tale.ſ lumē aduenit aeri iā ꝯpleto in esse. ğ est
accn̄tale. Itē qđ adest ꝛ abest p̄ter subiecti corru-
ptionē ē accn̄s.lux abest ꝛ adest p̄ter aeris corruptio-
nem qđ ē sbiectū ei⁹.ğ ꝛc̄. Iteȝ sicut se hꝫ color ad
corp⁹ terminatū.ita se hꝫ lumē ad corp⁹ trāspeꝛ̄s. ſ
color ē accn̄s i corpe trāspēti.ğ ꝛc̄. Itē si vnū oppo
sitoꝝ in subiecto exn̄s ē accn̄s. ꝛ reliquū ē accn̄s. sed
obnubilatio accidit ipsi aeri.ğ pari rōne ꝛ illumina-
tio. Contra.Impossibile ē duo accn̄tia eiusdē spēi
esse in eodē sbiecto. qꝛ accn̄s nūerat̄ p sbiectū in q̄ ē.
ſ duo lumia sicut dicit Dyo.sunt in eodem aeris me
dio.ğ impossibile ē lumē eē accn̄s aeris. Itē accn̄s
cū gn̄atur.ex ꝓprijs p̄ncipijs subiecti hꝫ ortū.ꝛ cū re-
soluit̄ resoluit̄ in suū sbiectū.ſ lumē nec educitur ex
aere.nec resoluit̄ in aerē.ğ lumen nō ē accn̄s aeris.ꝛ
cōstat ꝙ ē in aere.ğ si ei⁹ nō ē accn̄s.nullius ē accn̄s.
Itē nullū accn̄s trāsit a sbiecto in sbiectū. ſ radi⁹
mutat̄ ab vna p̄te aeris in aliā.ꝛ lumen silr̄.ğ lumen
accn̄s eē nō p̄t. Itē nulluȝ accn̄s manet immobile
moto eo in q̄ ē.ſ radi⁹ manet immobilis moto aere.
ğ radi⁹ accn̄s nō ē. Si tu dicas ꝙ hoc ē ꝓpter hoc ꝙ
lumē in medio hꝫ eē spūale sicut ydolū. obī ꝯ hoc qꝛ
radi⁹ ꝛ lumē hꝫ ibi opationem nālem ꝛ p̄ncipiū opa
tionis nāl iō.ğ vr̄ ꝙ sit ibi nāliter ꝛ ꝯcrete.nō spūalit̄

ꝛ abstracte. R. ad p̄dictoꝝ intelligētiā ē notanduȝ
ꝙ circa hoc triplex ē modus dicendi.qꝛ q̄libet suppo
nit lumē in medio eē formā siue q̄litatē aliquā. Qui
daȝ eīn dicūt ꝙ lumē in medio ē suba. existēs tn̄ i me
dio p modū accn̄tis. qꝛ nō est ipi aeri sbalis.ꝛ hoc di-
cūt ꝓpter hoc ꝙ gn̄atio lumīis a luce ē ſm viā vni-
uocationis. ꝛ iō cuȝ lux sit forma sbalis in suo fonte.
dicūt lumē subam eē in medio.lꝫ modū essendi hēat
accn̄talē. maxime cū lumīis ꝛ lucis nō videat̄ alia
eēntia eē.ſ solūmō differre videat̄ p modū essendi. si
ue p esse.Sed qꝛ lumē in medio. ē illud qđ potissime
sentitur ꝛ facit alia sentire.ideo est scđa positio ꝙ lu-
men i medio est accn̄s. nō eīn causat̄ a corpe lumino
so nisi inq̄ntū fulgidū ē.ꝛ ita ē accn̄s p ꝯpationeȝ ad
p̄ncipiū a q̄.Dicūt etiā ꝙ ē accn̄s p ꝯpationē ad sbie
ctum in q̄.qꝛ aduenit iam ꝯpleto.ꝛ p̄t abesse ꝛ adesse
p̄ter subiecti corruptionē.ꝛ ita plenā rōnem accn̄tis
hꝫ lumē in medio.nō tn̄ p ꝯpationē ad idē.Accn̄s eīn
hꝫ ꝯpari ad subam sicut ad sbiectū ꝛ cām̄. lumē aūt
ꝛ hijs duobus modis habeat ꝯpari ad sbam.nō tn̄
ad eandē.qꝛ ad aerē ꝯpat̄ sicut ad sbiectū. qꝛ ē i illo.
ad corpus luminosum sicut ad principiū.qꝛ ē ab illo.
Sed qꝛ lumē ꝓut est in medio exn̄s hꝫ seipo sentiri.
ita ꝙ positū supra sensum.sensum facit .ꝛ iteꝝ in ea-
dem p̄te medij hꝫ sine ꝯfusione multiplicari ſm posi-
tionem Dyo. Ideo ē tercia positio ꝙ lumē in medio
nec ē suba nec accn̄s ꝓprie.qꝛ nō hꝫ ibi esse nāle ꝛ ma
terie ꝯcretū.ſ spūale ꝛ abstractū. vn̄ dicūt ꝙ sicut cō
parat̄ spēs coloris in medio ad colorē existēteȝ i corpe
obiecto.sic lumē in medio ad lumē exn̄s in corpe lu-
minoso.ſ cū lumē in medio nō solū habeat ꝯpatōeȝ
spūalē in aīa.ſ etiā nālem in corpa nālia.nō soluȝ vr̄
esse in aere p modū spūalem .siue eē ibi p modū hit⁹.
ſ etiā aliq̄ mō eē nāle.ꝛ ita vr̄ ꝙ illud nō sufficiat di-
cere q̄uis videat̄ eē valde verisile. Preterea intelli-
gendū ē ꝙ oēs modi p̄dicti aliqͥd veritatis in se cō
tinēt.ꝛ ex oībus his elicit̄ vna veritas integra.qđ pꝫ
sic.Lumē eīn in medio dicit ṽtutē actiuā egredientē
a corpe luminoso.siue p quā corpus luminosuȝ agit
ꝛ imp̄mit in hec inferiora. ꝛ hec ē virtus subalis ipsi
corpori.Et d̾ hac dicit Dam̄.ꝙ lumē qđ ē ex igne nō
ē aliqͥd misteriale ipius ignis vl' accn̄tale. ſ virtus ei
connālis ꝛ ꝯsubalis sicut pꝫ in autoritate inducta in
p̄cedenti ꝓblemate. ꝛ hec ṽtus nō ē sensu pceptibil'.
nec solūmō opat̄ in sensu visus.ſ etiam facit ad edu
ctionē sensuū i actū sicut dicit Aug.vij.sup Gene.ad
lit.qđ hitū ē in q̄dā autoritate p̄us inducta. Sic etiā
dicūt phi ꝙ corp⁹ celeste mediāte suo lumine influit
vsqꝫ ad ꝓfundū terre vbi mineralia corpa generari
hn̄t.ꝛ q̄ntū ad hoc verū dicūt q̄ dicūt ꝙ lumē dicit sb-
stantiā accn̄taliter ad aerē ꝯpatā.sicut ṽtus agentis
ad deferēs q̄dāmō ꝯpat̄ accn̄taliter. Nō solū autē lu-
mē dicit illā vim actiuā quā nō pcipit sensus. ſ etiaȝ
q̄ndam q̄litatē sensibilē q̄ sensus visus efficit̄ sentiēs
in actu.ꝛ illa ē q̄litas accn̄talis in tercia spē q̄litatis.
ꝛ ſm hoc dicit Auic. in li.de sufficiētia nāli. ꝙ lumē 41
ē affectō corpis hn̄tis lucē cū oppositum fuerit illi.s.
peruiū.Et sic verū dicebat illa secūda opinio q̄ dice-
bat lumē esse accn̄s.nō solū p cōpationē ad aerē in q̄
recipit̄.ſ etiā in ꝯpatōe ad corp⁹ a q̄ creat̄.qꝛ ab ipo
orit̄ inq̄ntū illud ē fulgidū ꝛ hꝫ esse obiectum sensus.
Scđm aūt vtrāqꝫ naturaꝝ istaꝝ i lumine repꝛ̄taꝝ.lu
mē ad aerē ꝯpat̄ nō sicut ad p̄mū subiectum. ſ sicut
ad deferēs ꝛ ad mediū.ꝛ iō p cōpationē ad ipm aerē

nō habēt modū exñdi nālem. ſ ꝑ modū habit⁹. nec ē forma nālis ſ poti⁹ ſilitudo ei⁹. ſicut ſpēs in medio nō ē ꝓpɫe color. ſ vt color ſiue ſilitudo coloris. Ma ꝓimā tñ hȝ approximationē ad illū. ꝛ adeo illi innititur vt non indigeat ꝓncipio extrinſeco ex q̄ educat̃. Un̄ lumē in medio nō hȝ ꝓncipiū mãle ex q. ſ poti⁹ originale a q̄ fluit. ꝛ ad qḋ etiā redit cū in medio deſinit eſſe. ſicut dī de ſilitudine. Et hoc mō dicit ꝯmētator ſup ſcḋm de aīa. ꝙ lux ē habitus diaphani. ꝛ ꝙ eſt in ipo ſicut intentio ſiue ſpēs vel ſilitudo. ꝛ ad hoc vero dicebat tercia opinio. Ex his igit̃ pȝ ꝙ lumē i medio inq̄tū dicit vim actiuā. dicit ſbam hn̄tē moduȝ accidentis. inq̄tū dicit q̄litatē ſenſibilē dicit accn̄s. ſ accidens illud relatū ad aerē. nō hȝ plene rōnē accn̄tis nālis. ſ ſilitudinis vel intētionis. q̄ ē ibi nō ſicut i ſubiecto ſuſtinēte. ſ ſicut in deferēte. Ex his patēt rōes ad vtrāqȝ ꝑtem. Ad ꝑm̄ obi. qḋ aduenit eē [illegible] ꝯple
42 to. ꝛ recedit ꝑter ſubiecti corruptōnem. hoc oñdit ꝙ hȝ moduȝ accn̄tis ſm qḋ ē in medio. Ad ſcḋo obi. ꝙ ſe hȝ ad moduȝ coloris ꝛ ē q̄litas ſenſibilis. de lumie loq̄tur ſm ꝙ in ſe hȝ nãm accn̄tis. Rōnes vo ad oppoſituȝ q̄ ꝓbant ꝙ nō ſit accn̄s. q2 nō numerat̃ nūeratione ſubiecti. q2 nō mouet̃ ad motum aeris. q2 nō cauſat̃ ab aere. nec reſoluit̃ in aerē. ꝯcludūt ſoluȝ ꝙ nō hȝ ibi plene rōem accidētis nālis. qḋ ꝯpat̃ ad illud in q̄ ē ſicut ad ſbiectū ꝛ cām. ꝛ qḋ etiā ſuſtinet̃ ꝛ dependet ab eo in q̄ ē ꝓncipaliter ꝛ ei ꝯiungit̃ inſepabili vinculo. hoc aūt nō ē in ꝓpoſito. q2 lumen q̄uis ſit in aere cauſat̃ a corꝑe lumioſo. ꝛ ab illo ꝓncipalit̃ dependet. nec ē in aere ſicut in ſuſtentāte. ſed ſicut in deferēte. ꝛ iō durationē ꝛ mutatōem ꝛ nūeratōem potius recipit a lucido influēte q̄ ab aere ſuſcipiente. ꝛ ob hoc dicit Dyo. plura lumia eē in eodeȝ medio incōfuſa. ꝛ ꝯuelli ſiue ſeꝑari abinuiceȝ ſm abſentationem corꝑoꝝ illuminātiū. Diſtinctio eñ illa ē ꝓpt̃ continuationem luminū cum ſua origine a qua procedunt naturaliter. ꝛ virtute eius agūt q̄uis in medio ſint quodāmodo ſpūaliter ꝛ abſtracte. ꝛ ſic cetera circa hoc queſita iam patent.

Diſtinctio. xiiij. de productione ſimpliciū ꝛ inſenſibiliū continentiū.

Dixit quoqȝ deus. fiat firmamentū ꝛc̄. Supra egit mgr̄ de ꝓductione illi⁹ forme q̄ ē q̄ſi generale ꝓncipiū diſtinguendi ceteras corꝑales formas. i hac ꝑte agit de ꝓductōe reꝝ q̄tū ad foꝛas ſpāles. Et qm̄ q̄dā res ſunt ſimplices. q̄dam mixte. ſiue q̄dā ſūt īſenſibiles q̄dā ſēſibl'es. iō ꝑs iſta hȝ duas. In pma agit mgr̄ de ꝓductiōe ſimpliciū ꝛ inſenſibiliū. In ſcḋa vo de ꝓductōe mixtoꝝ ꝛ ſenſibiliū. ſ. di. xv. dixit etiam de⁹. ꝓducāt aq̄ reptile ꝛc̄. Et qm̄ corꝑa ſimplicia ſiue inſenſibilia ſunt in duplici dr̄ia. q̄dā eñ ſunt ꝯtinētia. quedā cōtenta. ideo ꝑs prima hȝ duas. in prima agit de ꝓductione ꝛ diſtinctione corꝑaliū q̄tū ad res ꝯtinētes. in ſecūda vo q̄tū ad res cōtentas. ibi. ſeq̄tur dixit deus cōgregent̃ aq̄ ꝛc̄. Prima ꝑs in q̄. ſ. agit̃ de reb⁹ cōtinētibus vtpote de celis ꝛ celoꝝ diſtinctione habet q̄tuor ꝑtes. In prima determinat celoꝝ naturā. In ſecūda tangit q̄ſtionē de figura. ibi. q̄ri etiā ſolet cuius figure. In tercia q̄rit de motu. ibi. q̄rit̃ etiam [illegible] ſtet aut moueatur. In quarta vo remouet q̄uoā dubitationē. ibi. poſt hec q̄ri ſolet q̄re ꝛc̄. Om̄es he ꝑtes remanēt indiuiſe ꝑter primā. q̄ diuidit̃ in duas. In prima determinat naturā celoꝝ ſm veritatem. In ſcḋa ſm q̄rūdaȝ opinionem. ibi. Quidam vo celū ꝛc̄. Et ſic breuiter tria inquirit mgr̄ i hac ꝑte. celoꝝ naturā. figurā. ꝛ motū.

XIIII.

Determinat celoꝝ naturā ſm veritatem. a

Dixit quoqȝ deus. fiat firmamentū in medio aquarū. ꝛ diuidat aq̄s ab aq̄s. Diuiſitqȝ aq̄s q̄ erant ſub firmamēto ab his q̄ erāt ſuꝑ firmamentū. Sciēdū ē ꝙ illius celi deſcribit̃ hic creatio. ſicut ait Beda ſuꝑ Gen̄. in quo fixa ſunt ſidera. cui ſuppoſite ſunt aq̄ in aere ꝛ in terra. ꝛ ſuppoſite alie. de quibus dicit̃. Qui tegis aquis ſuperiora eius. In medio ergo firmamētū eſt. i. ſidereū celū. qḋ de aquis factum eē credi poteſt. Criſtallinus eñ lapis cui magna eſt firmitas ꝛ ꝑſpicuitas de aq̄s factus ē. Si quem vo mouet. quomō aq̄ nature fluide ꝛ in ima labiles ſuꝑ celū poſſint ꝯſiſtere. de deo ſcriptū eē meminerit. Qui ligat aquas in nubibus ſuis. Qui eñ infra celū ligat aq̄s ad tp̄s vaporib⁹ nubiū retētas. pōt etiā ſuꝑ celi ſperā non vaporali tenuitate ſed^a glaciali ſoliditate aq̄s ſuſpendere ne labātur. Quales aūt ꝛ ad q̄d ꝯdite ſint. ipe nouit q̄ ꝯdidit. Ecce oñſuȝ ē his verbis qḋ celū factū ſit. ſ. illud in quo ſunt fixa ſidera. i. qḋ excedit aerē. ꝛ de q̄ materia. ſ. de aq̄s. ꝛ q̄les ſint aq̄ q̄ ſuꝑ illud celū ſunt. ſ. vt glacies ſolidate.

Beda ꝙ celuȝ dicat̃ creari.
Pſal. ciij.
De qua materia factū ſit celum.
Quō aque pn̄t eſſe ſuꝑ celuȝ ꝛ quales ſunt ille aque. a

a Glaciali ſoliditate aq̄s ſuſpēdere ꝛc̄. Contra. Ex hoc videtur ſupponere ꝙ aq̄ ille ſint de ſe pōderoſe. ꝛ q̄ ibi teneātur ꝑ violentiā ſoliditatis qḋ ē ꝯ ordinē vniuerſitat̃. dcḋm ad hoc ꝙ aq̄s illas cōpat ſoliditati. nō ꝓpter grauitatē ſ ꝓpt̃ ꝯtinuitatē ꝛ ſtabilitatē q2 n̄ fluūt. nec refluūt. nec deorſum deſcēdunt.

Determinat celoꝝ naturā ſm quorūdā opinionem q̄ putāt celū illud eē ignee nature. q̄bus ꝯſentit Auguſtinus. b

Quidā vo celū qḋ excedit aeris ſpacia ignee nature dicūt aſſerētes ſuꝑ aerē purū ignē eē. q̄ dr̄ eē celum. de quo igne ſidera ꝛ lumiaria facta eē ꝯiectāt. Quibus Aug. ꝯſentire vr̄. Utrū vo noīe firmamēti celū qḋ excedit aerē an ipe aer hic itelligat̃. idē aug. q̄rit nec ſoluit Magis tñ approbare vr̄ celū illud hic accipi qḋ ſpacia aeris excedit. Aq̄s aūt q̄ ſuꝑ illud celum ſunt dicit vaporaliter trahi. ꝛ leuiſſimis ſuſpendi guttis. Sicut

Augu. ſuper Gene.

aer iste nubilosus exaltatōe tre aq̄s vaporalit̄ trahit. ꝛ p subtiles minutias suspēdit, ꝛ post corpulēti⁹ ꝯglobatas pluuialiter refundit. Si ergo pōt aq̄ sicut videm⁹ ad tātas minutias ꝑuenire vt ferat̄ vaporalit̄ sup aerē aq̄s naturaliter leuiorē. cur non credam⁹ etiā[b] super illud leui⁹ celū minutiorib⁹ guttis ꝛ leuiorib⁹ īmanare vaporib⁹. ꝫ q̊q̄ mō ibi sint. ibi esse nō dubitam⁹. b

Tangit questionem de figura celi.

Queri etiā solet cui⁹ figure sit celū. Sz s.s. q̄uis autores nr̄i sciuerint, ꝑ eos dicere noluit, nisi qd ꝓsit saluti

Querit de motu celi. d

Querit̄ etiā si stet an moueat̄ celū? Si moueat̄ inq̄ūt quō ē firmamētū? Si stat quō ī ea fixa sidera circūeūt? Sz firmamētū dici potest nō ꝑpter stationē sed ꝑpt firmitatē vl' terminū aq̄ꝝ intrāsgressibilē. Si aūt stat. nihil impedit moueri ꝛ circūire sidera. Quare dicatur firmamentum.

Remouet dubitatōnē q̄re tacuit scriptura in opere secūde diei quod in alijs dixit. c

Post hoc q̄ri solet q̄re hic nō ē dictū sicut ī alioꝝ dieꝝ opib⁹. vidit de⁹ ꝙ eēt bonū. Sacr̄m aliqd hic ꝯmēdatur[c] Ideo eīn fortassis nō ē hic dictū. qd tñ sicut ī alijs fcm̄ ē. q2 binari⁹ pⁱcipiū alteritatis ē ꝛ signū diuisiōis. c

b Sup illd leuius celū minutiorib⁹ guttis ꝛc. Cōtra. si hoc verū ē. vī firmamentū porosum eē. cū p illd possint gutte aq̄ emanare. Vī etiā illud eē alterabile, si suscipit ꝑegrinas impssiōes. Dicēdū ad h ꝙ nō vult dicere ꝙ aq̄ mō p sbtiliatione caloris pertrāseāt celū sidereū. q2 nūq̄ illuc ascenderūt. ꝫ p ꝯpatione nature q̄ mō vsq3 sup aerē eleuāt aq̄s. vult q̄si a minori arguere ꝙ diuia v̄tus aq̄s supra firmamentū sine nature ꝯiudicio potuit ꝯstituere cū ī sua ꝑtāte eēt mag ꝛ magis corp⁹ subtiliare.

c Jō eīn fortas. ꝛc. Contra. vī ista rō ita bñ eē ad oppositū sicut ad ꝓpositū. cū binarius plus accedat ad vnitatē ꝙ aliq̄s alius nūerus. R̄ndendū est ad hoc. ꝙ ista rō mgr̄i ē allegorica. vera tñ ē. Quāuis eīn binarius int̄ nūeros minus ab vnitate recedat, pⁱmo tñ hz rōnem recessus in se. ꝛ ꝓpt h p ipm intelligit̄ diuisio magis ꝙ p alios nūeros. ꝛ recessus ab vnitate virtutis ꝛ ꝑfectionis. Alia tñ rō lr̄alis ē. quā facit mgr̄ in histori)s. q2 secūdo die notat̄ facta eē distinctio aq̄ꝝ ab aq̄s. q̄ distinctio ꝛ si inchoata fuerit in secūdo die. fuit tñ ꝯsummata in tercio. cū dr̄ ꝯgregentur aq̄ in locū vnū. Et q2 diuia visio signat approbationē post ꝑfectionē. hinc ē ꝙ scriptura tacuit secūdo die verbū vidēdi.

D intelligentiā hui⁹ ꝑtis incidit hic qō de celis. Et q̄rūtur hic tria. Primo q̄ritur de celis q̄tū ad naturā. Scd̄a qō est de eis q̄tum ad figuram. Tercia qō ē q̄tum ad motoris influentiā. Circa pⁱmū q̄runt̄ duo. Primo q̄rit̄ de natura celi cristallini. Secūdo de natura celi firmamenti.

Questio. j. a

Utrū cristallinū celū sit de natura aq̄. Et ꝙ sic vī p autoritatē scripture Gēne. j. fiat firmamentū in medio aquarū ꝛ diuidat aq̄s ab aq̄s. q̄ aūt sola diuisione distinguūtur sunt eiusdē nature. ꝫ ea q̄ sunt super firmamētū ꝛ q̄ sub firmamēto sunt eiusdem nature. Si tu dicas ꝙ firmamentū ibi vocat̄ nō solū sidereū sed aer. obuiat textus seq̄ns vbi dicit̄ ꝙ stelle posite sunt in firmamēto. obuiat etiā illud qd scribit̄ Dan. iij. Bñdicite aq̄ q̄ sup celos sunt dño. ꝛ postea subditur. Bñdicite sol ꝛ luna dño. ꝫ aq̄ ille sunt sup solem ꝛ lunā. Si tu dicas aq̄s illas eē spūales. obuiat illd qd dr̄ in ps. extendēs celū sicut pellem. q̄ tegis aquis supiora ei⁹. ꝫ celū extensum ē corpale. ꝫ aq̄ q̄ tegunt sunt corpales. Itē hoc vī autoritate doctoꝝ. Aug. sup Gen. ad lit. loq̄ns de aquis. q̄litercūq3 sint ibi. ibi esse eas nō dubitam⁹. maior ē eīn huius scripture autoritas ꝙ oīs hūani īngenij ꝑspicacitas. Si tu dicas ꝙ sint ibi aq̄ sed tñ nō mālēs sed spūales. ꝯ hoc dicit Basilius. aquā illā intelligam⁹ aquā eē verā. ꝫ vī ꝙ vere aq̄ ille hn̄t spēm ꝛ nām aq̄. Or si tu dicas ꝙ formā hn̄t aq̄. sed tñ nō ꝓprietates. Contra hoc ē verbū Bede. qd adducit mgr̄ in lr̄a. q̄ infra celū ligat aq̄s ad tps vaporibus nubiū retentas. pōt etiā supra celi speram nō vaporabili tenuitate. sed glaciali soliditate aquas suspendere ne labātur. Item rōne videtur. ordo partiū in microcosmo siue in minori mūdo respondet ordini partiū in maiori mūdo. sed hic videmus in natura corpis humani ꝙ supra cor quod est calidū ꝛ ignee nature. ponit̄ cerebrū qd est frigidū ꝛ aquee nature. ꝫ in maiori mūdo supra solē ꝛ alia corpora calefaciētia erit ponere naturā aqueā. Itē aq̄ de sui natura ē ꝑspicua. ꝛ p hoc apta ad susceptionē luminis. ꝫ ꝯformis ē nature celesti. ꝫ apta ē vt de aq̄ possit aliqd celū fieri. ꝫ si aliqd celū habet fieri ex aq̄. cū nullū sit infra firmamētum. celū aqueū vī ꝙ sit supra firmamētū. Itē ꝙ illd sit possibile vī p rōnem. quā facit Aug. super Gen. ad lit. Aqua p sui subtiliatione pōt eleuari ve sit supra aerem. ꝫ maiori subtiliatione poterit amplius eleuari. ꝫ si oē corpus diuisibile est in infinitū si assit potētia diuidentis. poterit aqua tñ diuidi ꝛ subtiliari. ꝙ supra firmamentū naturaliter poterit consistere. ꝛ si hoc. ergo ē aliqd celū aqueū esse. Itē illud est naturale vnicuiq3 qd creatori ei indidit a pⁱma constitutione. ergo si in pⁱma diuisione aquarū quedā posite sunt supra firmamētū. quedā sub firmamento. ita naturale ē illis esse supra firmamētū. sicut istis esse infra firmamentū. ergo sicut entibus supra firmamentū stultū esset dubitare vtrū aque possint esse infra firmamentū. sic nobis entibus infra firmamentū stultū est credere esse incōueniens supra firmamētū esse celū aqueū. Ad oppositū arguitur sic. pⁱmo autoritate August. xij. confes. sunt alie aque que supra firmamentū sunt immortales ꝛ ab oī corruptione secrete. ꝫ vī ꝙ celū aqueū nō sit de natura istius aq̄. Item corpus hn̄s spēm aq̄ per naturā ē ponderosum. ꝫ si aliqd celū ē aquee nature illud ē pōderosū. sed pōderosum nō oportet

collocari nisi deorsum ꝑ naturã. ergo vĩ ꝙ inordinatuȝ
sit ponere ꝙ aliquod sit celũ aqueum qđ sit sursum.
Item corpus mũdi ordinat̃ ẜm maiorẽ nobilita-
tem ⁊ minorẽ. ⁊ corpus qđ nobilius ẽ supius locat̃.
ergo si aqua minus nobilis ẽ ꝙ̃ firmamentũ. ergo nũꝙ̃
locãda ẽ supra firmamentũ. Item corpa mũdi or
dinãtur sub ⁊ supra ẜm maiorẽ subtilitatẽ ⁊ minorẽ.
⁊ ẜm maiorẽ raritatẽ ⁊ minorẽ. ſ aer subtilior ẽ ꝙ̃ aq̃
⁊ rarior. ⁊ similiter ignis. ergo nũꝙ̃ aqua adeo pote-
rit rarefieri vt sit subtilior aere ⁊ igne. ergo nunꝙ̃ vr̃
ꝙ possit cõueniẽter supra ignẽ ⁊ aerẽ collocari. Itẽ
habentiũ eandẽ naturã idẽ ẽ locus. qꝛ eñ eadẽ ẽ na-
tura glebe ⁊ totius terre. idem est locus glebe ⁊ toti⁹
terre. ergo idem ẽ locus hui⁹ aque ⁊ totius aque. ergo si
aliqua aqua naturaliter ẽ iuxta terraȝ. ergo ⁊ omnis
aqua. ergo vĩ ꝙ nullũ sit celuȝ aqueũ. Si tu dicas ꝙ
nõ est querenda hic rõ nature. qꝛ hoc fit virtute diue
potentie. Hãc r̃nsionẽ refutat Augus. super Geñ. ad
lit. inquiẽs. nec quisꝙ̃ dicat hec oĩpotẽtia dei fieri.
qualiter eñ deus naturas fecerit q̃ritur. nõ qđ vt de
his ꝑ miraculũ sue potẽtie operetur. Item quero
ad quid posite sunt ibi aq̃. Si ad refrigerandũ calo-
rem igneũ. qđ quidẽ vĩ ꝓpter hoc ꝙ saturnus q̃ sup-
mus ẽ inter planetas ⁊ velocissime mouetur. ⁊ ita ex
motu debet esse calidior. tñ frigidissim⁹ est. ⁊ hoc non
nisi ꝓpter aq̃s illas vt vĩ. Obĩ contra hoc. quia aque
ille pñt infrigidare calorẽ solis ⁊ aliorꝫ corporꝫ. ergo
eadẽ rõe pñt ab eis calefieri. ergo ⁊ ꝯsumi. ⁊ ita aliq̃ñ
totaliter corrũpẽtur. qđ ẽ inconueniens. Querit̃ ergo
cuius nature sunt ille aq̃. ⁊ pro quãto celũ illud dica
tur aqueũ. si eñ ꝓpter naturã ꝑspicuitatis. tũc omne
2 celũ debet dici aqueũ. R. ad p̃dictorꝫ intelligentiaȝ
ẽ notandũ. ꝙ in hac q̃stione ꝓpter diuersitatẽ positõ
nũ ⁊ debilitatẽ rõnũ. vix potest aliq̃d certuȝ dici. ſ ex
quadã ꝓprietate ⁊ picctura ex diuersis positõnibus
põt eligi vna quedã sobria. q̃ inter fidem ⁊ rõnem in
cedat quasi quadã media via. Propter qđ notãdũ ẽ
ꝙ aliq̃ seq̃ntes viam rõis ⁊ mũdane phie. dixerũt ꝙ
supra firmamentũ qđ est celuȝ sidereũ. nulle sunt aq̃
corpales. ⁊ scriptura sacra intelligi debet de aq̃s spũa
libus. Qꝛ si alicubi in scriptura legat̃ de istis aq̃s ma
terialibus ꝙ sint supra firmamentũ eleuate. tunc noĩe
firmamẽti intelligit̃ aer. ⁊ vtrũꝙ horꝫ dictorꝫ eliciũt
ex verbis Aug. Primũ ex hoc qđ dicit. xiij. ꝯfes. ꝙ il-
le aq̃ sint immobiles. Scđm võ ex hoc qđ dicit super
Geñ. ad lit. ꝙ hoc põt intelligi de aquis q̃ suspẽdunt̃
in nubibus. Sed istã positioneȝ improbat Basilius
in exam. reprobat etiam ipse textus q̃ dicit stellas eẽ
positas in firmamẽto. qđ firmamentũ dixerat su-
pra aquas ab aquis diuisas. si ergo firmamentũ illud ẽ
celũ sidereũ. ⁊ aque ille sunt materiales. positio p̃di-
cta nullo mõ videt̃ posse stare. Et ideo alij innitẽtes
textui sacre scripture ẜm ꝙ vĩ sonare dixerunt. ꝙ ali
qđ celũ sursum ẽ aquee nature. qđ diuina dispositio
sursum posuit ad refrigerandũ ardorẽ etheris. Et ad
omnes rões ad oppositũ r̃ndent ꝑ hoc ꝙ deus in ordi
natione mũdi plus cõsiderat finis vtilitatẽ ꝙ̃ forme
qualitatẽ. ⁊ ideo sicut in minori mũdo posuit cerebꝝ
sursum ad calorẽ cordis mitigandũ. sic supra celũ si-
dereum posuit celũ aqueum. ⁊ ibidẽ aq̃ ille quiescũt
⁊ sustẽtant̃. vł a sua soliditate sicut vĩ Beda dicere.
vel sua subtilitate. vł etiã dei virtute q̃ sic ordinauit.
Sed qꝛ credendũ ẽ opificẽ summũ corpa mũdi opti
mo ordine ordinasse. nõ solũ videt̃ ꝙ i ordinãdo cõ-
siderauerit finis vtilitatẽ. ſ etiã ꝑfectõnis dignitatẽ.
ideo nõ vr̃ verũ elementũ aq̃ sup firmamentũ collo-
casse. cũ naturã sit minus nobile. Et iõ ẽ terci⁹ mo
dus dicendi. ꝙ supra firmamẽtuȝ sicut dicit scriptu-
ra sunt. aq̃ q̃ tñ ñ hñt nãm ⁊ spẽm aq̃ elemẽti. cẽsent̃
tñ aq̃ noĩe ꝓpter ꝯuenientiã in aliq̃ ꝓprietate Unde 3
notandũ ẽ ꝙ aq̃ ista tres hȝ ꝓprietates. hȝ eñ ꝑspicu
itatẽ. hȝ frigiditatẽ. hȝ nihilominꝰ grauitatẽ. Quãtum
ad naturã ꝑspicuitatis he aque ⁊ ille ꝯueniunt. eo ꝙ
hñt naturã receptiuã luminis. ⁊ q̃dammõ retẽtiuã.
sicut expimẽto pȝ in aliq̃b⁹ lapidibus q̃ de nocte nõ
vident̃ ꝑ se nisi ponãtur in aq̃. Quãtũ ad naturã gra-
uitatis simplr̃ differũt. ille eñ aq̃ nullo mõ sunt gra-
ues. nec appetũt eẽ deorsum. Quãtũ võ ad nãm frigi-
ditatis ptim ꝯueniũt. ptim dñt. Cõueniũt eñ i h̃ ꝙ
vtreꝙ sunt frigide effectiue. dñt aũt in h̃ ꝙ iste sunt
frigide formalit̃. ille võ minime. Et ẜm hoc patet ꝙ no 4
men aq̃ triplr̃ accipit̃ in p̃maria rerꝫ distinctõne. Ali
q̃ñ ꝓ ĩformi materia. vt ibi. Spũs dñi ferebatur ⁊c.
Aliq̃ñ ꝓ natura trãsparẽti ⁊ luminis retentiua. vt ibi.
fiat firmamẽtũ in medio aq̃rꝫ. Aliq̃ñ ꝓ ipso elemẽto
aq̃o. vt ibi. ꝯgregẽtur aq̃ in locũ vnũ. ⁊ sic pȝ ꝙ sup
firmamẽtũ vere sunt aq̃ sicut dicit scriptura. ⁊ auto-
ritates sctõrꝫ illud intẽdũt ꝑsuadere. Pȝ etiaȝ ꝙ nõ
sunt ibi aq̃ eiusdem ꝑe naturaꝫ: nec ci⁹ nature cui⁹ sunt aque iste.
nec q̃ntũ ad corruptibilitatẽ. nec q̃ntũ ad grauitatem.
nec q̃ntũ ad ignobilitatẽ. nec q̃ntũ ad grossiciẽ. nec q̃n-
tũ ad trãsfundendi possibilitatẽ. sicut oñdũt rões ad
oppositũ adducte. Hãc aũt viã terciã satis sustinere
possum⁹ ꝓbabilit̃. cũ nihil videat̃ sibi obuiare. Hoc
aũt p̃cipue attendendũ ẽ ne in incerta materia aliq̃d
certitudinalit̃ asserat̃. meli⁹ ẽ eñ pie dubitare ꝙ̃ ali-
q̃d temerarie diffinire. Ad illud võ qđ vlterius q̃- 5
ritur. s. q̃re noĩe aq̃rꝫ censeat̃ celũ illud. cum nõ sit de
natura aq̃ iam pȝ r̃nsio. Hoc eñ dictũ ẽ ꝓpter cõue-
nientiã nõ solũ in ꝑspicuitate. ſ etiaȝ in frigiditate. ſ
in ꝑspicuitate formaliter. in frigiditate effectiue. Et si
tu obijcias ꝙ firmamentũ ꝯuenit silr̃ in ꝑspicuitate.
arguis ab insufficienti. Preterea non cõuenit eo mõ
firmamentũ cũ aq̃ in ꝑspicuitate. ẜm quẽ modũ celũ
aq̃um credit̃ ꝯuenire. Aq̃ eñ hñt ꝑspicuitatẽ q̃ non
tñmodo ẽ luminis susceptiua sicut ꝑspicuũ aeris. sed
etiã q̃dammõ retentiua. sicut ꝑ expientiã oñdit̃. cuȝ
metallũ aliqđ ponit̃ in fundo vasis in tenebris. sup-
fusa aq̃ liq̃da videbit̃ sub luce retẽta ab aq̃. Sic etiã
dicũtur ꝓbari rubini q̃ se nõ lucent de nocte. Cõue
nit etiã cũ aq̃ in frigiditate. ſ effectiue sicut dicit Ba
silius. nec tñ ex hoc vĩ ꝙ possit calefieri vel ꝯsumi. si-
cut nec sol q̃uis calefaciat hȝ formalit̃ infrigidari. ſ
solũmõ ꝑ frigiditatẽ ei oppositã põt effect⁹ ei⁹ repri
mi. ⁊ sic patent omnia q̃sita circa illius celi aquei na
turam.

Questio. ij. b

De natura firmamẽti. ⁊ ẽ q̃o vtrũ sit eiusdẽ natu-
re cũ igne elemẽto. Et ꝙ sic vĩ. p̃mo ꝑ auc̃teȝ scriptu
re q̃ nullã facit mentionẽ de ꝓductione ignis. ergo si ipe
ẽ nobilissimũ elm̃. ei⁹ ꝓductio non debuit p̃termitti.
ꝓpterea vĩ ꝙ saltẽ intelligat̃ noĩe celi. Itẽ h̃ vĩ au-
toritate Aug. q̃ sup gñ. ad lit. ⁊ i li. de ci. dei dicit tm̃ q̃
tuor eẽ corpa mũdi. s. humor ⁊ humus. aer ⁊ lux. si ergo
firmamentũ ẽ aliqđ de corpib⁹ mũdi. ⁊ nõ ẽ t̃ra. nec
aq̃. nec aer. ergo ẽ ignis. Itẽ Hug. de sctõ. vic. exponẽs
illud. In p̃ncipio cre. de. ce. ⁊ ter. dicit circa p̃ncipiuȝ
libri de sacra. nãꝙ t̃ra erat ipm̃ t̃re elm̃. ⁊ celũ erat le-
uis ⁊ mobilis circũfusio reliq̃rꝫ triũ q̃ in circuitu me-

dío iacentis terrē ſuſpenſa ferebaꝛ. ⁊ illud opus oīm
corꝑm ſiue celeſtiū ſiue terreſtriū formandoꝝ mām
cōtinebat. ex hoc vꝫ ꝙ firmamentū ſit de nā alicuius
elemēti. Itē hoc vꝫ rōe. tm̄ ꝗtuoꝛ ſunt ꝗlitates pri
me. ergo ꝗtuoꝛ debēt eſſe corꝑa ꝗ ſunt de conſtitutione
mūdi pmaria. ergo vel firmamentū ē corpꝰ mixtū. vel eſt
de natura alicuius ꝗtuoꝛ elōꝝ. ſ nō ē mixtum. nec de
nā triū elōꝝ inferioꝝ. ergo ē de natura ignis. Itē tri
plex ē ſpēs ignis. ſ. ignis carbo. ignis lux. ignis flāma.
ſ natura firmamēti ē vt natura lucis. ergo vꝫ ꝯtineri ſb
tercia ſpē ignis. Itē caliditas ineſt igni in ſūmo. ergo
ſi aliqd maxime calefacit. illd hꝫ naturā ignis. ſ cor
pora celeſtia maxime calefaciūt inferioꝛa ſicut ptꝫ in
ſole. ergo hn̄t igneā naturā. Ad oppoſitū ē auctas phi
in li. de ce. ⁊ mū. ꝗ pter hꝯ ꝗtuoꝛ corꝑa ponit eē corpꝰ
v. Item hoc ipm rōne oñdiꝛ. corruptibile ⁊ incor
ruptibile ꝑ naturā nō hn̄t eandē formā ꝯpletiuā. ſed
firmamentū ē incorruptibile. ignis elm nāliꝛ corrūpi
tur. ergo nō ſunt eiuſdē nature. Itez corꝑm hn̄tiū di
uerſos motꝰ nāles diuerſe ſunt nature. ſ firmamen
tū ⁊ ignis hn̄t diuerſos motus nāles. qꝛ ignis nāliter
mouetꝛ motu recto. firmamentū mouetꝛ nāliter mo
tu orbiculari. ergo ignis ⁊ firmamentū ſunt alterꝰ ⁊ al
terius nature. Si tu dicas ꝙ ille motꝰ nō ē nālis fir
mamēto. Obꝫ ꝯ hoc. qꝛ ſi aliqs motꝰ ineſt alicui cor
pori nō nālis. ē reꝑire aliqd corpꝰ cui ſit nālis. ergo ſi hꝯ
eſſet veꝝ. tūc eſſet ponere aliud corpꝰ cui magꝯ ꝯueni
ret moueri orbiculariꝛ ꝙ firmamēto. qd falſum eſt.
Itē ſi firmamentū eſſet ignee nature. ergo nāliter in
flamaret corꝑa ſibi maxime ꝓxima. cū igiꝛ ſit maxie
ꝗtitatis. vꝫ ꝙ ſtatim totū aerē abſorberet. Si tu di
cas ꝙ a deo reprimiꝛ. hoc nō vꝫ. qꝛ ꝯditoꝛ nature ſic
res quas ꝯdidit adminiſtrat. ſicut dicit Augu. vij. de
ciui. dei. vt eas agere ꝓprios motꝰ ſinat. Preterea ſi
hoc veꝝ eſſet. tūc mūdus nō ſubſiſteret nāliter. ſ mi
raculoſe. Item nobiliꝰ ē corpꝰ qd nō hꝫ ꝯrietatez
ꝙ corpꝰ qd hꝫ ꝯrietatē. ergo ſi ponere ē corꝑa hn̄tia ꝯri
etatem. erit ponere corpꝰ a ꝯrietate immune. ſ hoc nō
ē niſi corpꝰ celeſte. ergo firmamentū nō habꝫ ꝯriū. ergo nō
erit de nā eius. Itē ſi aliq̄ diuerſa reducantur ad
ꝯcordiā ꝑ aliqd. vꝫ ꝙ illud nō habeat nām alicuiꝰ il
loꝝ. ſ ꝙ potēs ſit ſuꝑ oīa. ſ firmamentū ſua influētia
facit elā ꝯria ꝯcurrere ad corꝑa mixta. ergo non ē de nā
6 alicuiꝰ elemēti. R. hic notandū ē ꝙ in huiꝰ ꝗſtōis
determinatione videtur ſancti ⁊ expoſitores ſacre ſcri
pture ꝯdicere phis. Cōiter eñ phi pter ꝗtuoꝛ elā po
ſuerūt eſſentiā ꝗntā. quā dixerūt eſſe corpꝰ incorru
ptibile ⁊ eleuatū a ꝯrietate. ⁊ hoc eē pncipiū conci
liatiuū ⁊ ꝯſeruatiuū. Sancti vō non videtur ponere
niſi ſolūmō ꝗtuoꝛ corꝑa. ⁊ ſentire videntꝛ nām firma
menti eē igneā. ſ cū recta rō ſatis euidēter pſuadeat
firmamentū eſſe alterꝰ nature ꝙ ſit aliqd elm. tū ꝓ
pter motū qui nō latet ſenſus nros. tū etiā ꝓpter ef
fectus varios. tū etiā ꝓpꝛ vniuerſi pfectionez. nō ab
ſurde credi pōt phos in hac pte veꝝ ſenſiſſe. ⁊ docto
res veritati ꝫ ab eis in ſenſu nō diſcrepaſſe. ꝗuis vo
cetenus videātur ꝯire. Sicut eñ patꝫ ex vbis Aug.
in pluribꝰ locis ipē Aug. elm ignis denoīat a pfectio
ne lucis. nāles eñ phi maxime ignē notificāt ꝑ ꝓprie
tatē caliditatis. ⁊ qm̄ nā lucis reꝑitur ⁊ i corꝑe ꝗnto.
⁊ in igne elo. iō ipm firmamentū ⁊ ignē dixit corpus
vniꝰ nature eē. nō inqꝫ vniꝰ qꝛ habeāt vnā formā ſpe
ciei ſpecialiſſime. ſ qꝛ nām lucis pticipāt ſm ꝗndam
rōnem analogie. qꝛ vō illud corpus. ſ. firmamentum
ſubleuatū ē a nā ꝯrietatis. ⁊ lucem participat in quā
dam puritate. ignis vō nām habꝫ ꝯrietatis. hinc ē ꝙ
phi dixerūt ignez ⁊ firmamentū alterꝰ ⁊ alterꝰ eſſe
nature. In cuiꝰ teſtimoniū adducūt ꝙ ignis qꝛ ꝯria
tur terre. mouetꝛ directe motu ꝯtrario. ſ. ſurſum. celū
vō qꝛ ꝯtrarietatē nō hꝫ mouetꝛ orbiculariꝛ. is eñ ſo
lus motꝰ ē ſimplex ꝗ caret ꝯtrarietate. ⁊ in hoc verū
dixerūt. ⁊ ſancti vt ꝓdictū ē nō ꝯtradixerūt. vñ rōes
oñdentes ꝙ firmamentū ⁊ ignis elm nō ſint eiuſdē
nature. ꝯcedende ſunt. Ad illud ergo qd obꝫ ꝙ ſcriptu 7
ra nō facit mentionē de igne. dōm ꝙ ſilr nō facit mē
tionē de aere. in ſeꝑatione aūt aqꝝ a terra intelligen
da ē diſtinctio eloꝝ facta fuiſſe. ſicut infra meliꝰ pate
bit. Ad illud qd obꝫ de hugo. pꝫ rñſio. iō eñ celū cō 8
ꝓhendiꝛ ſub igne ꝓpter ꝯformē lucis ꝑticipatōnem.
Vñ ſicut dictū ē ſupra ꝙ celū criſtallinū ceſeri pt no
mine aq̄. qꝛ aliquā ꝓprietatē eiꝰ in ſe hꝫ. ſic ⁊ in ꝓpoſi
to intelligi pt. Triplex eñ ē ignis ꝓprietas. ſicut dictū
ē de aq̄. vna luminoſitas. altera caliditas. ⁊ tercia le
uitas. ꝑ quaꝫ mouetꝛ motu ꝗ ē ſurſum. In ꝓprietate
prima ignis ⁊ firmamentū ꝯueniūt. in tercia ignis ⁊
firmamentū ſimplr dr̄nt. in media vō ꝑtim druꝑ
tim conueniūt. Conueniūt vtiqꝫ in hoc ꝙ tam ignis ꝙ
firmamētū ē calidū effectiue. drn̄t vō in hoc ꝙ ignis
eſt calidus formaliter. firmamētū vō minime. ſi eñ hꝫ
caliditatē informantē. hr̄et vtiqꝫ ꝯtrarietatez. Ad 9
illud qd obꝫ ꝙ tm̄ ꝗtuoꝛ ſunt prime ꝗlitates. dōm ꝙ
veꝝ ē de ꝗlitatibꝰ actiuis ⁊ paſſiuis ſm ꝯtrarietatē.
⁊ iō nō ſeqtur ꝙ oīa corꝑa ꝗ ſunt in pma ꝯſtitutōne
mūdi hēant aliquā illaꝝ ꝗlitatū. ſ ſolūmō illa ꝗ hn̄t
ꝯtrarietatē. Ad cōſtitutionē aūt mūdi nō ſolū hꝯ cor
pora reqrūtur. ſ etiā aliud qd ſit ſupra hꝯ. ſcut prius
oñſum ē. Ad illud qd obꝫ ꝙ lux ē ſpēs ignis. dōm 10
ꝙ nō ꝗcunqꝫ lux ē ſpēs ignis. ſ illa ꝗ ē in mā trāſmu
tabili. ⁊ hec ꝗ hꝫ caliditatē annexā informantē eādē
mām. hmōi nō ē lux corꝑis ꝗnti. ꝗuis aliq̄ mō ſit iſti
cōformis. Ad illud qd obꝫ ꝙ corpꝰ ꝗntū calefacit 11
rñdetꝛ ꝙ corpꝰ. v. nō calefacit ꝑ nām caliditatis quā
in ſe hēat. ſ per vim luminis. ⁊ hoc apparet cū ex ꝯur
ſu ⁊ reflexione radioꝝ circa ſpeculū cōcauū generatꝛ
ignis. Et ſi obijcias ꝙ nihil dat alteri qd non hꝫ. ergo ſi
celū nō habeat i ſe nām igneā. nō magꝯ ꝗrabit ignē ꝙ
aerem. Rñdetur ꝙ illud hꝫ inſtantiā in ꝗrationeeꝗ
uoca. ſicut pꝫ qñ aliqd calefacit a motu. ſic ⁊ in ꝓpoſi
to intelligiꝛ eē. Et ſi [illegible] dicas ꝗre magꝯ generat ignem
ꝙ aerē. cū nō habeat cū ipō ꝯformitatē i forma. dōm
ꝙ ⁊ ſi nō hēat ꝯformitatē i forma vltia. tm̄ ignis ma
xime accedit ad eiꝰ nām. Preterea cū aliqd hꝫ ptātē
educendi multa ꝗ ſunt in potētia in mā. eſto ꝙ ſit ad
illa indifferēs. magis educit qd nobilius ē. Natura
eñ ſemper deſiderat qd melius eſt. ⁊ ideo cū ignis ſit
nobilioꝛ. magis educit ignē. Sed adhuc manet ꝗſtio 12
ſi corꝑa celeſtia calefaciūt ꝑ naturā luminis. vñ ē hoc
ꝙ luna humectat ⁊ ifrigidat. ſ de hoc fortaſſis aliqd
dicetꝛ infra. Ad pñs autē tm̄ ſufficiat ꝙ generatio ca
loris a corꝑe celeſti in his inferioribꝰ vel eſt ꝓpter ra
dioꝝ aggregationē ⁊ intenſionem ex ꝗ ſubtiliatꝛ aer
ſuſcipiēs illuminationē. vel ē ab aliq̄ vtute diuinitꝰ
ei data a prima ſui cōditione totā ſpēm cōſequente.
ſicut poniꝛ in adamātis vtute. ꝗ ⁊ ſi nō faciat corꝑa
celeſtia formaliter calida. qꝛ ſua materia [illegible]ō ē ad for
mā ꝯtrarietatis apta. influens tm̄ in hec inferioꝛa in
flamat ea cū ſint tranſmutabilia ꝓpter diſpōnem re
pertam in materia.

Onseq̄nter q̄rit̄ de celis q̄tū ad figuram. Et
circa hoc q̄ritur duo. Primo q̄ritur vtrū ce
li habeāt figurā orbicularē. Secūdo q̄ritur
vtrū habeāt dextrū ꝛ sinistrū. Questio .j. c

Q habeāt orbicularē figurā vi. Et pmo expiētia
sensus. Nā in quācūq̧ ptem t̄re vl' aq̄ q̄s videat. ce
lū sp vr eq̄liter distare a terra. hoc aūt nō esset nisi ha
beret orbicularē figurā. ergo ꝛc. Item videm⁹ sensibi
liter moueri circularit̄. s mot⁹ circularis non cōpetit
nisi figure orbiculari. ergo celū ē orbicularꝫ figure. Itē
simplicissimo corpori simplicissima debet̄ figura. sed
celū ē simplicissimū inter corpa. cū sit subtilissimū. ergo
simplicissimā debꝫ hr̄e figurā. s hec est figura circula
ris. ergo ꝛc. Itē ei corpi qd̄ ē maxime ptentiuū debe
tur figura capacissima. s celū ē ptentiuū oim sicut di
cit Dam. ꝛ figura orbicularis ē capacissima sicut ma
nifeste puincit rō ꝛ sensus. ergo ꝛc. Itē corpi pfectissi
mo debet̄ pfectissima figura. s celū ē pfectissimū oim.
ꝛ figura orbicularis ē pfectissima oim figurarū. sicut
pbat̄ in alia scia. maxime cū i ea repiat̄ pfectio sena
rij. sexies eñ tātū repitur in circūferētia. q̄ntū ē a cir
cūferētia ad centrū. ergo ꝛc. Item corpi velocissimo
debet̄ figura maxime ad motū ydonea. s celū ē velo
cissimū corp⁹. figura aūt maxime apta ad motū ē or
bicularis. ergo ꝛc. Ad oppositū arguit̄ primo p illud
ps. extendēs celū sicut pellē. alia trāslatio. sicut came
ram. ergo vi q celū se habeat ad modū tentorij. ꝛ ita vi
esse figure semicircularis. Itē rōe vi. q: in vniuer
so nihil ē supfluū. s oia facta sunt ppt̄ hoiem. ergo nihil
ponendū ē qd̄ nō valeat ad hois vsum. s si celū esset
semicircularis figure. sufficeret ad tegendā t̄ram in
habitatā ab hoib⁹. ergo vi q supfluat ali⁹ semicirculus.
Itē celi sunt solidissime firmati. sicut di in Job. ꝛ
hoc innuit ipm nomē octaue spere q̄ di firmamētū.
ergo maxime pcetit eis figura ſm quā maxime stabiliū
tur. hec aūt magis ē semicircularis q̄ circularis. ergo ꝛc
Itē si celū ē figure orbicularis ergo aut aliq̄ ps celi erit
vacua. aut multo plus distabit corpus xpi ab aliq̄b⁹
beatis. q̄ celū a terra. ꝛ ab vna circūferētia ad aliam
cū t̄ra i medio psistat. ergo si nō ē cōgruū ponere q aliq̄
pars empyrei vacua sit a cōtinentia btōꝝ. nec pone
re tantā distātiā int̄ xpm ꝛ alia corpa btā. vi q empi
reū nō sit orbicularis figure. ꝛ si hoc. ergo nec cristallinū
13 nec firmamētū. R. dōm q ad istā q̄oem ſm phiam
satis planū ē rñdere. q̄uis expositores sacre scripture
de ea videant̄ loq̄ dubie. hoc eñ faciūt ppt̄ ipi⁹ sacre
scripture reuerētiā. nō audētes explicare q illa diuina
dispōne voluit subticere. vel hoc faciūt ad repmēdā
nram curiositatē. volētes nos i his q̄ dicūtur i lege ꝛ
pphis ptētos eē. ꝛ nihil vltra h̄ inq̄rere. Quia tñ cu
riosoꝝ instantia nō desistit. necc̄rio hūt doctores sacre
scripture multa determiare. q̄ sine salutis dispendio
possent defacili ptrāsire. Propt̄ qd̄ ad pdictā q̄oem
rñdent. ꝛ iuxta rōnis ꝛ sensus attestatōez dicūt celū
hr̄e figurā orbicularē. ꝛ hāc maxime sibi cōpetere. tū
rōe simplicitatis. tū rōe capacitatis. tū rōe pfectōis.
14 tū rōne mobilitatis. sicut patꝫ ptractāti. Ad illud ergo
qd̄ obi de sacra scriptura. q̄ dicit celū sicut pellem eē
extensum vl' sicut camerā. dōm q scriptura cōdescē
dens puitati simplicium mō vulgari freq̄nter loq̄t̄. ꝛ
iō cū loq̄t̄ de celo loquit̄ de ipo ſm q apparet sensui
nro. ꝛ dicit ad modū pellis vel camere extensū q̄tū
ad nrm emisperiū. Ad illud qd̄ obi q ps inferiorꝫ
emisperij nō ē vtilis ad vsum hūanū. dōm q falsum
est. immo ē necessaria celū debet super nos moueri
circulariter. ꝛ vna pars seruit nobis de die. alia huic
de nocte. Ad illud qd̄ obi q celi solidissimi sunt fir 15
mati. dōm q firmitas illa non excludit mobilitatem
quācūq̧. s illā solū q̄ aliquid mouet̄ sursum ꝛ deor
sum ſm motū rectū. vñ firmū di celū. q: nō mouetur
ad locū. nihilominus tñ ē mobile. q: mouet̄ circa lo
cū vel in loco. ꝛ tali dispōni cōpetit figura orbicularꝫ
magis q̄ aliqua alia. Ad illud qd̄ q̄rit̄. quō empy 16
reum circulare ē. vndiq̧ sanctoꝝ corpibus replebi
tur. dōm q ꝛ si nō sit certū q̄liter ibi sancti ꝛ p quem
modū locent̄. tñ quocūq̧ mō locāt̄. siue q sint i vno
semicirculo empyreo. siue q in toto. nihil ipedit vtrū
q̧ poni. Si eñ in toto sunt. virtutē visiuā habebūt
adeo potentē q xpm videre poterūt vbicūq̧ sit. si vo
in media pte celi. altera nec ē vacua nec supflua. sicut
magnū palatiū nō est vacuū qñ ē vn⁹ magnus inha
bitator q̄uis nō impleat omnē ptem. magnitudo ei
curie ꝛ spaciositas ꝛ si non impleat̄ totaliter. facit tñ
ad ostēsionē regalis magnificentie. s hoc meli⁹ sciem⁹
qñ videbimus. Questio .ij. d

Vtrū in corpe celi sit ponere dextrū ꝛ sinistrū. Et
q sic vi p illud qd̄ dicit phus in secūdo de ce. ꝛ mun.
Ait eñ sic. est orbi pculdubio virt⁹ diuersa. s. dextra ꝛ
sinistra. qñ sunt ei loca inceptionis ꝛ status ex opere
factionis sue. Itē ostēdit rōnem suā ibidē. omis
motus finitus habet pncipiū a q̄ incipit. s cuiuslibet
celi reuolutio ē finita. ergo habet aliquē sitū a q̄ incipit.
sed dextra di in corpib⁹ vñ ē mot⁹ principiū. sinistra
ad quā ē mot⁹ finis. ergo cū celi sint mobiles. celi habēt
dextrū ꝛ sinistrū. Item dextrū ꝛ sinistrū sunt termi
latitudinis. sicut sursum ꝛ deorsum termini longitu
dinis. ꝛ ante ꝛ retro termini pfunditatis. sed omne
corpus ppletū ꝛ terminatū habet tres dimensiones.
ꝛ terminos dimensionū. corpus aūt celi ē hmōi. ergo vr
q habeat dextrū ꝛ sinistrū. Item perfectiori motu
mouent̄ corpa celestia q̄ inferiora. sed ppter cōple
tionē motus alia habent dextrū ꝛ sinistrum. ergo mul
to fortius corpora celestia. Contra. sicut dicit phs
in secūdo de celo ꝛ mūdo. in plātis nec est dextra nec
sinistra. sed multo magis plante accedūt ad distincti
onē organizationis q̄ celū. ergo vi q celū nō hēat dextrū
ꝛ sinistrum. Item dextrum ꝛ sinistrum causantur
in nobis vt dicit cōmentator super lib. de celo ꝛ mū
do. a qualitatibus actiuis ꝛ passiuis. scꝫ ab abundā
tia caloris naturalis procedēte a corde. ꝛ spūum pl⁹
vigentiū in parte dextra q̄ sinistra. si igitur hoc nō est
reperire in celesti natura. videtur ꝛc. Item dextrū
ꝛ sinistrum psupponūt sursum ꝛ deorsum. sicut lati
tudo presupponit longitudinem. ꝛ habet secum an
nexa ante ꝛ retro. in celo autem nō est ponere sursū
ꝛ deorsum cum hec sint contraria. non est etiam po
nere ante ꝛ retro. cum ante dicatur vbi est sursum. si
cut dicit phus. ergo videtur q nō sit ibi dextrum ꝛ sini
strum. Item nihil qd̄ habet extra se principiū ꝛ fi
nem sui mot⁹ habet dextrū ꝛ sinistrū. s corp⁹ celi est
hmōi. cū motor ei⁹ sit sepatus. ergo nō hꝫ dextrū ꝛ si
nistrū. Item dextrū ꝛ sinistrū ē vnū pncipium mo
tus. sed vna parte circuli mota mouētur omes. ergo
non magis incipit motus ab vna parte circuli q̄ ab
alia. ergo in circulo vel quelibet pars erit dextra vel
nulla. sed celum est corpus circulare q: mouet̄ circu
lariter. ergo ꝛc. Item si aliqd̄ corpus habet dextrū
ꝛ sinistrū. illa ps q̄ semel ē dextra sp ē dextra q̄litercū

ꝙ corp⁹ illud mouet͛ localiter. ergo si celū h̄z dextrū ⁊ si
nistrū. illa ps q̄ semel ē dextra. sp̄ ē dextra. sed nō ē dare
aliquā p̄tē celi q̄ mō nō sit in oriente mō in occidēte.
mō in alio loco. s̄m regionez celi. ergo dextra celi aliqñ
ēēt oriens. aliqñ occidēs. qd̓ nullo mō cōcedi potest.
18 R̄. dōm. ꝙ q̄uis dextrū ⁊ si. dicant termios latitu
dinis. ⁊ sursum ⁊ deorsum longitudinis. ⁊ an̄ ⁊ retro
profunditatis. nō tn̄ nōiat terminos illos simplr̄. sed p
ꝯparationē ad motū. vn̄ in nullo corpe ponit͛ proprie
dextra ⁊ sinistra. nisi qd̓ diuersimode suscipit motoꝝ
influentiā. ita ꝙ p̄mo in vna p̄te q̄ȝ in alia. vn̄ dextrū
⁊ si. nō ponit͛ ēē nec i lapide nec ī plāta. nec etiā in sta
tua ponitur nisi silitudinarie. q2 nō h̄nt moueri loca
liter a motore sufficente. in eis vo corpib⁹ q̄ mouent͛
ad locū. ⁊ magis i vna p̄te q̄ȝ in alia suscipiūt motoꝝ
influētiā. proprie ponit͛ dextra ⁊ si. sicut i aīalib⁹ q̄ mo
uent͛ motu ꝓgressiuo. ⁊ i q̄b⁹ vtus cordis ⁊ motoꝝ
mag̃ viget in p̄te dextra. cui⁹ signū ē maior fortitudo
aīaliū i p̄te illa. ꝓpter qd̓ ⁊ p̄tem illā p̄mo mouēt qñ
incipiūt ambulare. s̄m h̓ intelligēdū ē ꝙ cū corp⁹ ce
leste qddā habeat moueri ab oriēte i occidētē vl̓ ecō
uerso. sicut firmamentū ⁊ orbes planetaꝝ. q̄ddaȝ vo
mūne. sicut empyreū. ꝙ dextra ⁊ sinistra celis ꝯpetūt
satis ꝓprie. nō tn̄ vl̓r. ꝯueniūt enī orbib⁹ mobilib⁹. sed
nō orbi imobili. Attendendum aūt ē ꝙ cū i aīalib⁹ ⁊
in celo ponat͛ dextra ⁊ sinistra s̄m rōem cuiusdā con
formitatis. s. ꝓpter influētiā motoris. differēter tn̄ ac
cipiūtur ꝓpter diuersam ꝯparationē mobilis ad moto
rem. Quia enī aīalia mouentur a motore sibi vnito.
iō dextrū ⁊ sinistrū dicit distinctōem i p̄tibus aīaliū.
ita ꝙ illa ps q̄ mō ē dextra nūq̄ȝ ē sinistra. q2 vnifor
miter opatur ad ipi⁹ motoꝝ influentiā. ꝓ eo ꝙ ipm
h̄z sibi vnitū. ⁊ nūq̄ȝ ab eo mag̃ elongat͛. corp⁹ vo ce
leste motorē h̄z sepatū. cū nō sit corp⁹ aīatū. sicut po
stea videbit͛. ⁊ iō motor s̄m dei dispōem p̄ncipalit͛ in
fluit ex aliq̄ p̄te celi. ⁊ credit͛ ꝓbabilit͛ ꝙ in ea p̄te ex
q̄ motus corpm celestiū p̄mo nob̄ apparet. vtpote in
oriente. cū oīa corpa facta sint ꝓpt͛ hoiem. ⁊ q2 motor
ex illa p̄te influit vniformit͛. q̄cūq̧ ps ibi veniat ime
diatius ⁊ ꝓpinquus. suscipit motoris influentiaȝ. ⁊ iō
sp̄ ē ibi dextra. nec mutat͛ cū p̄tib⁹ mobilib⁹ ꝓ eo ꝙ
nō ē dispō absoluta. sed relata ad motoris influentiaȝ.
q̄ sp̄ manet fixa. ⁊ p hunc modū loc⁹ cuiuslibet rei dr̄
ēē immobilis ꝓpt͛ hoc ꝙ dicit sitū relatū ad centrū ⁊
circūferētiā mūdi q̄ nūq̄ȝ p̄nt moueri. Ex p̄dictis p3
qō ꝓposita. p3 etiā rn̄sio ad obiecta. Concedendū est
enī ꝙ in celo sit dextra ⁊ sinistra. Et rōnes ad hoc in
ducte sil̓r ꝯcedende sunt. q2 veꝝ ꝯcludūt. l3 tercia rō
19 sumpta a dimēsiōib⁹ ꝓcedat ab insufficienti. Ad
illud vo qd̓ obi in ꝯriū. ꝙ planta nō h̄z dextrā ⁊ sini
stram q̄uis sit organica. dōm ꝙ dextrā ⁊ sinistraȝ nō
facit p̄ncipalit͛ membroꝝ distinctio. hoc enī accidit ⁊
freq̄nter ꝯtingit ꝙ eiusdē dispōnis ē aīal in p̄te dex͛ ⁊
sini. sed hoc facit influētia motoris p̄ncipalior. ⁊ min⁹
p̄ncipalis susceptio. s̄m ꝙ attēdit͛ inchoatio motus
20 ⁊ terminatio. ⁊ sic repit͛ in celo. Ad illud qd̓ obi ꝙ
dex. ⁊ si. in nob̄ ē a q̄litatibus actiuis ⁊ passiuis iā p3
responsio ex predictis. quia dex. ⁊ sini. in animalibus
ꝯcernūt p̄tes determiatas ꝓpt͛ vnionē motoris ad mo
bile. nō solū p moduȝ motoris. sed etiam p modū per
fectionis. ⁊ iō ad hoc ꝙ vna ps mag̃ suscipiat influē
tiā motoris req̄ritur dispō alia ⁊ alia. q̄ q̄dē fit p q̄li
tates actiuas ⁊ passiuas. in celo aūt nō sic ē sicut ostē
21 sum ē supra. Ad illud qd̓ obi ꝙ dex. ⁊ si. presuppo
nūt sursum ⁊ deorsum. rn̄deri p̄t ꝙ veꝝ ē ꝓut sursuȝ
⁊ deorsum dicūt terminos dimēsionis. nō aūt ē veꝝ
ꝓut dicūt inchoatōez ⁊ t͛minū alicui⁹ trāsmutatōis.
Scdm enī sursum ⁊ deorsum ꝓprie attendit͛ augmē
tum siue motus ad locū. sed s̄m dex. ⁊ sini. attendit͛
motus in loco. ⁊ si in celo ponat͛ dex. ⁊ sini. nō tn̄ opor
tet sic poni sursum ⁊ deorsum. Aliter potest respōde
ri magis s̄m opinionē ph̄i ꝙ i celo est ponere sursuȝ
⁊ deorsum. ⁊ an̄ ⁊ retro. sicut ponitur dex. ⁊ sini. non
quia dicūt terminos diuersoꝝ motuū. sed quia in eo
dē motu cōsiderat͛ vltima triū dimensionū. licet ma
gis ꝓprie dex. ⁊ sini. Et hoc p3. ad hoc enī ꝙ celū
uoluat͛ necesse ē ponere duos polos. quoꝝ vnus h̄z
rōnem sursum. ⁊ alter rōnem deorsum. Est etiā pone
re duo emisperia. quoꝝ vnū habet rōnem an̄. ⁊ alteꝝ
habet rōneȝ retro. Necesse ē etiā ponere ꝙ in emispe
rio vna pars sit ex qua celestia corpa primo appare
re incipiāt. altera vo pars ex qua desināt. ⁊ hoc totū
defacili ē imaginari. si quis imaginet͛ hominē qui pe
des habeat in polo artico. ⁊ caput in polo antartico.
⁊ habeat faciē versam ad nr̄m emisperiū. statim ima
ginatur harū differētias positionū. Ad illud quod 22
obiicitur ꝙ celū habet extra se principiū sui motus. ⁊
ita nō habet dex. ⁊ sini. dōm ꝙ illud veꝝ est qñ dex. ⁊
sini. nomināt partes determinatas. sed quando nomi
nant ordinē mobilis ad motoris influentiaȝ non ha
bet veritatem. nihil enī facit ad hoc vtrum sit motor
intra vel extra. Ad illud qd̓ obr̄ ꝙ vna p̄te circuli 23
mota mouētur oēs. dōm ꝙ veꝝ est. sed tn̄ ex hoc nō
sequitur ꝙ eq̄ primo recipiāt motoris influentiā. qd̓
patet cū aqua mouet rotā. p̄mo mouet illam parteȝ
quā cōtingit. Ad vltimū qd̓ obr̄ ꝙ pars dextra sp̄ 24
est dextra. iam patet rn̄sio. q2 hoc intelligitur de illo
dextro ⁊ sinistro qd̓ dicit dispōnem partiū in cōpara
tione ad motorē cōiunctū. sic ē in animalib⁹. hoc aūt
mō nō ponitur in corpib⁹ celestib⁹ sicut pri⁹ tactū ē.

Ꝯnseq̄nter q̄rit͛ tercio loco in cōparatione ad
motoris influentiā. Et circa hoc duo q̄runt͛.

Primo q̄rit͛ vtrū primuȝ mobile moueat͛ a
deo immediate tm̄. an mediāte aliq̄ vtute creata. Se
cūdū ē vtrū moueat͛ ab intelligentia. an a ꝓpria for
ma. Questio. j. c

Q2 celū immediate moueat͛ a deo oñdit͛ primo p
ph̄m. q̄ in li. de ce. ⁊ mū. dicit. cā p̄ma mouet causatū
primū. cā aūt prima nō ē nisi deus. ergo ⁊c. Itē Boe
tius de consol̓. loquēs ad dn̄m. stabilisq̧ manēs das
cūcta moueri. ergo vr̄ ꝙ maxime moueat illud qd̓ ē pri
mū mobile. hoc aūt ē celū. ergo ⁊c. Item rōne vr̄. Pri
mi mobilis motor debet esse primi⁹. sed prim⁹ motor ē
immobilis omnino. quia nunq̄ȝ est status nisi in im
mobili. sed nihil est omnino p̄mū imobile nisi solus
deus. ergo mot⁹ primi mobilis solus ē de⁹ principium.
Itē ex motu ⁊ influētia celestis corpis ē ꝯseruatō
oīm corpm viuentiū. ergo ex motore eius erit conserua
tio omniū spirituū viuificantium. quia sicut se habet
mobile ad mobile. sic se habet motor ad motorem. sed
solus deus est ille qui est cōseruator ⁊ viuificator spi
rituū. ergo solus ipe mouet primū celū. Sed con
tra. immensitas potētie ⁊ sapiētie ⁊ bonitatis hoc re
quirit. vt deus communicet virtuti create actū quē illa
est nata suscipere. sed actus qui est mouere s̄m locuȝ
quodcūq̧ corpus natus ē ꝯuenire vtuti create. ergo vr̄
ꝙ de⁹ nullū corp⁹ moueat absq̧ virtute alicui⁹ crea
ture. Itē virt⁹ motoris debet ꝓportionari mobili.

sed virtus celi finita ē. virtus autē dei infinita ē. ergo ad
hoc ꝙ saluet͛ in mūdo ꝓportio debita vr̄ ꝙ inter deū
mouentē ⁊ celū motū sit ponere aliquā v̓tutē creatā
⁊ finitā. Itē phs dicit ꝙ si tāta virt⁹ mouet in tāto
tpe. ⁊ maior in minori. ⁊ maxima in minimo. ⁊ infini
ta in nūc. ergo si deus infinite v̓tutis ē. ⁊ ipse immediate
mouet celū. vr̄ ꝙ in instanti reuoluat ipm ab oriente
in occidēs. qḋ manifeste falsum ē. Si tu dicas ꝙ de⁹
in mouēdo nō exercet toti⁹ virtutis sue effectū. quia
cū sit mouēs volūtariū. pt̄ mouere ⁊ cito ⁊ tarde. tūc
redit pma obiectio. qꝛ cū actus iste. s. mouere successi
ue. sit virtutis finite. erit nat⁹ ꝯuenire creature. Itē
ea q̄ sunt immediate a diuina potētia ꝓcedūt in esse
bm cursum mutabilem. vt patꝫ in creatōe ⁊ iustifica-
tione ⁊ miraculoꝝ ꝑatione. ergo si celū immediate mo
uetur a deo. mot⁹ eius ē mirabilis nō naturalis. ꝙ si
15 ē naturalis. nō ē ergo a deo immediate. R. ad p̄dicto-
rū intelligentiā ē notandū ꝙ in oīni ꝑatōe de⁹ ꝑa-
tur intime ⁊ immediate. cū dei volūtas sicut dicit au-
gustin⁹. ⁊ habitū ē in pmo li. sit prima ⁊ summa cau-
sa oīm spēꝝ ⁊ motionū. In aliq̄bus autē sic ꝑat͛ vt
ipse sit tota cā. in aliq̄bus sic ꝑat͛ ⁊ mouet vt virtutē
agendi ⁊ mouēdi cōicet creature. pma q̄dem dicunt͛
mirabilia. scđa v̓o naturalia vl' voluntaria q̄tum ad
egressum. Qñ ergo q̄rit͛ vtrū mot⁹ pmi mobilis imme-
diate sit a deo. nō ē qō vtrū v̓tus diuina intime ꝑet͛
⁊ immediate sit a deo ad illā mutatōnē exercendam.
qꝛ nihil mouet͛ sic nisi ipse moueat ⁊ coopetur v̓tuti
motiue. s̄ ē qō vtrū motus pmi mobilis sit a deo tāq̄
a tota cā. an simul cū virtute diuina mouente moueat
aliq̄ virtus creata. Et ad istā qōem satis de plano rñ
deri pt̄. qꝛ cū mot⁹ ille sit natus ꝯuenire v̓tuti finite
ꝓpter sui successionē. ⁊ diuina bonitas ad sui manifesta
tionē cōicet creature qḋ ipa nata ē suscipe. ꝙ de⁹ pri-
mū mobile mouet mediāte aliq̄ v̓tute creata. sicut ⁊
alia mobilia. ⁊ ꝯcedende sunt rōnes ad hoc inducte:
16 q̄uis aliq̄ non necessario cogant. Ad illud v̓o qḋ
obi͛ de phō dici posset satis ꝓbabilit͛ ꝙ phs nō intel
lexit ꝙ primi orbis motor ꝑ modū efficiētis eēt deus.
ipse eīn ponit v̓tutē motoris adeo ꝓportionari mobi
li. ꝙ si minimū vel modicū corpus apponeret͛ corpi
lassaret͛ virtus motoris in mouēdo. sicut dicit in lib.
de ce. ⁊ mū. sed ponit ꝙ deus moueat pmū causatum
methaphorice. sicut finis ⁊ desideratū. aut si ponit ꝙ
moueat ꝑ modū efficiētis. nō ponit ꝙ ipse solus mo-
ueat sed coopante v̓tute mobili ꝓportionata. Unde
verbū suū pt̄ intelligi esse dictū ꝑ q̄ndā appropriatō
nem ⁊ primariā influentie sue infusionē. Ad illud
17 qḋ obi͛ de Boetio. ꝙ deus cūcta mouet. dōm ꝙ ex il-
la autoritate nō ꝯcludit͛ ꝙ solus de⁹ cūcta mouet. s̄
ꝙ nō mouet͛ absq̄ diuine v̓tutis influentia. Nulla eīn
virt⁹ alicui⁹ motoris pt̄ vl' modicū ꝑari sine bñficio
⁊ auxilio ei⁹ q̄ penit⁹ ē immobilis. sicut ī pmo li. ostē
sum fuit. ⁊ in seq̄ntib⁹ ondet͛ cū q̄rit͛ vtrū oīs actio
28 sit a deo. Ad illud qḋ obi͛ ꝙ motor pmi mobilis ē
prim⁹ ⁊ immobilis. dōm ꝙ nō oportꝫ motorē primi
mobilis esse oīmmode pmū vl' oīmode immobilem.
sed sufficit ꝙ sit prim⁹ respectu alioꝝ motoꝝ siue v̓-
tutū mouentiū. ⁊ ꝙ sit immobilis bm cū modum per
quem mouet. Nō eīn oportꝫ esse statū in motore pri
mi mobilis simplr̄. sed in genere creaturaꝝ. Omnes
aūt creature defectiue sunt ⁊ reducūtur ad ipm deū.
qui ē primū ⁊ finis oīm citra quē nec est ꝑfecta quies
29 nec ꝑfectus status. Ad illud qḋ obi͛ ꝙ sicut influē-
tia motoris ꝯseruat mobilia. ita influentia motoris
motores alios. dōm ꝙ illud non oportet. qꝛ nō ē cō-
similis ꝓportio. ꝓ eo ꝙ ordo est in corporibus mūdi
bm tantā predominantiā ⁊ excellentiā ꝙ vnū potest
influere in alteꝝ. spūs v̓o ratōnales qui sunt viuifica
tores ⁊ motores corpoꝝ sic hñt gradū ⁊ ordinem. vt
tū bm suū supmū a deo immediate ꝑficiātur ⁊ formē
tur. ⁊ hoc ē ꝓpter rōnem imaginis ꝑ quā immediate
sunt ipius dei capaces. Questio .ij. F

Utrum motus celorum sit a propria forma vl' ab
intelligentia. Et ꝙ sit a propria forma videtur. sicut
vult philosophus. natura est principiū motus ⁊ qui-
etis in eo in quo est. ergo omnis motus est a forma i-
trinseca. sed motus celi est naturalis sicut probat phi
losophus. ergo est a propria forma. Item leue sua
leuitate ⁊ virtute potest sursum ascendere nullo im-
pellente. ⁊ similiter graue descendere absq̄ aliq̄ intel
ligentia mouēte. si ergo forma celi ꝑfectior est q̄ ele-
mentaris. ⁊ figura eius aptissima ad motū circularē.
videtur ꝙ moueri possit a ꝓpria forma absq̄ oīni in-
telligentia. Item plus ē mouere seipm excūdo lo-
cū ꝓpriū q̄ non excūdo. sed virtus lucis ē se diffunde
re ꝑ corpa alterius nature. ⁊ etiā diffundēdo redire.
ergo vr̄ ꝙ corp⁹ celi multo forti⁹ ꝑ naturā lucis pos-
sit se in suo orbe mouere absq̄ influentia alicui⁹ spi-
ritualis substātie. Item motus animaliū ē a for-
ma ꝓpria ⁊ intrinseca. ergo vel celū nō mouet͛ ab intelli
gentia. vel intelligētia ē ipius celi ꝑfectō ⁊ forma. sed
intelligentia aliq̄ nō est ꝑfectio celi sicut dicit Dam.
ij. li. c. v. celi sunt inanimati ⁊ insensibiles. ergo ⁊c. Itē
nullus motus necessarius pendet a volūtate creatu
re tanq̄ a principali motore. sed motus celi ē vnifor
mis ⁊ necessarius bm sanctos ⁊ phos. ergo nō ē a volū
tate alicuius angeli vel intelligētie. Item v̓tus il-
lius angeli vel intelligētie ē finita. sed virtus finita in
mouendo recipit fatigationē ⁊ laborē. maxime cum
mouet illud quod nō est ꝑ se mobile. aut ergo celum mo
uetur ꝓpria forma. aut si mouet͛ virtute intelligētie
necesse ē illā laborare ⁊ lassari. Contra. oīne quod
mouet͛. ab alio mouet͛. s̄ celū bm se totū mouet͛: ergo vr̄
ꝙ p̄ter naturā ⁊ formam eius sit ponere aliq̄d a quo
moueat͛. hoc aūt nō est nisi angelus vel intelligētia. ergo
⁊c. Item oīs motor est in actu respectu mobilis. ⁊
totū celū ē mobile. s̄ nihil idē ē siml' in actu ⁊ poten-
tia. ergo celū nō pt̄ moueri a se sine ꝓpria v̓tute. Item
oīs motor sufficiēs distat a mobili. cū ergo illa forma ex
tensa distat a mā. nulla forma extēsa pt̄ eē motor suf-
ficiēs. s̄ forma celi ē forma corpalis ⁊ extēsa. ⁊ motus
ei⁹ cū sit ꝑcipu⁹ int͛ alios. mot⁹ ei⁹ ē a motore suffici-
ente. ergo nō pt̄ eē a virtute ꝓprie forme. Itē oīne qḋ
nāliter mouet͛ ad locū aliquē. si mouet͛ ab illo loco
mouet͛ p̄ter nām. ergo si celū mouet͛ nāliter ab oriēte in
occidēs. ab occidēte in oriēs. nō mouet͛ ꝑ naturā. ergo
vr̄ ꝙ celū habeat motorē aliū q̄ formā ꝓpriam. Itē
omne quod mouet͛ propria forma. mouet͛ ꝓpter ꝓ-
priam indigentiā. natura eīn forme nō mouet nisi ꝓ
pter appetitū rei q̄ naturalit͛ īdiget. s̄ celū sicut dicūt
sctī ⁊ phi nō mouet͛ ꝓpt͛ indigētiā ꝓpriā. ergo nō mouet͛
a ꝓpria forma ⁊ nā. Itē oē qḋ mouet͛ a ꝓpria forma
naturalit͛ mouēte nūq̄ q̄escit nisi violent͛. ipso exnte
in eadē dispōne. sed celū q̄tum ad naturā sue forme
semꝑ erit in eadem dispōne. aut ergo nō mouet͛ a ꝓ-
pria forma ⁊ natura. aut nūq̄ q̄escit. vel si q̄escit. violēt͛
q̄escit. si ergo celū aliq̄n q̄etabit͛ ⁊ nō violent͛. ergo mot⁹ ei⁹

50 nõ est a virtute forme intrinsece. R̃. dõm ꝙ in hac
q̃stione due sunt positões ꝓbabiles. cõcordes rõni
⁊ scripture. p̃ter illã terciã viã quã quidã pħi posuis
se videñtur. s. ꝙ celi hñt animas. ⁊ ꝙ celum esset ma
gnũ animal. ⁊ ꝙ moueret a ꝓpria forma pfectiua si
cut mouet animal. ⁊ hãc animã motricẽ posuerũt re
gi ⁊ dirigi a deo mediante intelligentia. ß hec positio
falsa est ⁊ erronea. Sicut eñ dicit Dam. celi sunt in
animati ⁊ insensibiles. ⁊ ꝙ dicũt deũ aliqñ benedice
re. hoc ẽ dictũ p ꝓsopopeiã. ⁊ ista ẽ ꝯueniẽs sentẽtia
sanctoꝝ. ⁊ ideo Aug. retractat illd̃ verbũ qd̃ dixerat
in li. de immortalitate anime. ꝙ mũdus animal. ⁊ si
aliq̃ sancti videãtur hoc dicere sicut hiero. sup Eccl.
hoc totũ intelligendũ ẽ dictũ methaphorice. Nõ solũ
aũt hec positio ẽ contra catholicos doctores. ß etiã
contra philosophicos tractatores. qui ponũt ꝙ suba
intellectualis nõ vnit corpi nisi mediãte vegetabili
⁊ sensibili. ⁊ ita si celũ pficeret a substãtia spũali. ha
beret sentire ⁊ vegetari. ⁊ ita naturaliter posset corrũ
pi. ⁊ ꝓpter hoc ista positione omnino reiecta intelli
gẽdũ ẽ ꝙ duplex ẽ hic modus satis catholicus. Qui
dam eñ dicũt ꝙ celum mouetur a ꝓpria forma hoc
mõ. celũ habet q̃ntitatem ⁊ figurã. ⁊ p hãc ẽ ad motũ
habile. habet nihilominꝰ lucis pfectionẽ ⁊ formã q̃
inter ceteras formas corpales ẽ maxime actiua. ⁊ q̃
si viã mediã tenens iter formas spũales ⁊ corpales.
⁊ p virtutem huiꝰ forme mouent corpa celestia orbi
culariter mlto sufficiẽtius q̃ elemẽta mouẽtur mo
tu recto. nec oportet ad motũ celi adhiberi misteriũ
angeli vel anime sicut nec ad motũ cuiuslibet elemen
taris nature. Nec obstat illud ꝙ mouens debet esse
aliud a mobili. quia sicut aĩal ßm aliud sui mouẽs
ßm aliq̃d sui ẽ mobile. ⁊ tñ totũ ẽ mouens ⁊ mobile.
sic ⁊ in celo intelligendũ ẽ ꝙ est mobile p naturã q̃n
titatis ⁊ figure. ⁊ mouẽs p naturã lucis actiue. Nec
obstat illud ꝙ recedit ab eodẽ loco ad quẽ mouet. ce
lum eñ ꝓpe nõ habet moueri ad locũ. ß potius cir
ca locũ. nec pars q̃ ẽ in oriente mouet ad occidẽs. q̄
illũ sitũ intendat determinate. ß q̄ intẽdit moueri or
bicularit. qui ẽ motus cõpetens sue nature. Vñ si
cut vĩ in radio ꝙ procedit ⁊ retrocedit p virtutẽ suã
cũ fit repcussio ad aliqd̃ corpus splendidũ. sic ẽ in ꝓ
posito. ⁊ per hoc rñdent ad oẽs obiectões. Diffi
cile tñ est ßm hãc positõem sustinere quõ celũ moue
tur a ꝓpria forma ⁊ naturali. ⁊ illa pmanente q̃escat
p̃ter violentiã. Difficile ẽ etiã intelligere quõ nõ mo
ueatur ꝓpter ꝓpriã indigentiã si appetitꝰ ille ẽ i for
ma intrinseca. ⁊ iõ isti ꝯpellũtur ad hoc redire vt di
cãt ꝙ ad motũ celi non sufficit virtus ꝓprie forme. ß
simł cũ ea req̃ritur influxus diuine potẽtie ßm ꝙ celũ
habet moueri ⁊ q̃escere. Sꝫ tũc remanet q̃stio q̃d sit
ille influxus. vtrũ dicat q̃d creatũ vel increatũ. ⁊ siue
hoc dicat siue illud. nõ ẽ facile explicare q̃re deꝰ illũ
motũ exerceat sine ministerio spũalis creature. cum
illis sit natꝰ cõuenire. Nec tñ defacili põt hoc impro
bari si quis hoc dicat ꝙ defectum istius creature cor
poralis velit deus per semetipm̃ supplere. vt oñdat
se esse deũ celi ⁊ terre. ⁊ ita dicat celũ moueri virtute
propria. ꝙ si aliq̃d desit sibi ad mouẽdi sufficientiã.
supplicatur ab ipa virtute diuina. ⁊ sic sustinẽdo hãc
positõnem. rñsio ad obiecta satis ẽ plana. Alia v̾o po
sitio ẽ ꝙ deus mouet mediãte intelligẽtia creata. siue
mediãte angelo. ⁊ hoc ꝯpetebat ordini quẽ deus con
stituit vniuerso. de quo dicit augu. sup Gen. ad lit. ꝙ
deus sic mũdũ ordinauit vt spm̃ pficeret oĩ corpori.
⁊ ideo sicut ꝯgruũ ẽ angelos deputari ad misteriũ ho
minũ. sic etiã cõgruũ ẽ ipos deputari ad motũ ⁊ regi
men celoꝝ. cũ in hoc etiã ministrent homini viatori.
⁊ diuine subseruiãt maiestati. ⁊ hoc videtur Augus.
sentire in. iij. de lib. ar. loquẽs de angelica natura de q̃
dicit. ꝙ non sua maiestate cõtinet omnia. sed inherẽ
do illi maiestati ⁊ eius imperijs deuotissime obtpan
do. a quo. ⁊ per quẽ. ⁊ in quo facta sunt omnia. ⁊ hec
positio magistroꝝ est tam in theologia q̃ in pħia. q̄
concors pietati fidei ⁊ rationi plurimũ esse videtur.
Si igitur hãc positionem sustinere velimus. defacili
potest ad obiecta in cõtrariũ responderi. Ad illud 51
qd̃ primo obijcitur ꝙ motus ille naturalis est. dõm
ꝙ motus ille per cõparationẽ ad primũ mobile. na
turalis eẽ dicit. quia natura eius ⁊ figura illi motui
ꝯcordat. nec oportet ꝙ oẽ quod ẽ naturale sit a pn
cipio intrinseco sicut a tota causa. sed sufficit ꝙ v̾tus
intrinseca cooperetur virtuti actiue. Ad illud quod 52
obijcitur de graui ⁊ leui. dõm ꝙ ad motũ grauis nõ
sufficit solũmodo grauitas siue qualitas propria. im
mo concurrit virtus loci attrahentis. ⁊ virtus loci re
pellentis. ⁊ virtus corporis q̃nti. propter illa duo mo
uẽtia que ponit philosophus. s. graue ⁊ leue. ⁊ remo
uens prohibens. ⁊ quia hec ad motũ celi nõ possunt
cõcurrere. oportet ꝙ cõcurrat virtus spũalis substã
tie. Ad illud quod obijcitur de diffusione lucis. di
cendũ ꝙ ille non ẽ motus localis. sed magis motus 53
alteratõnis. vnde sicut ignis potest calorẽ suũ diffun
dere deorsũ. tñ v̾tute ꝓpria nõ se mouet de loco i q̃
ẽ. sic etiã i celesti corpe itelligẽdũ ẽ eẽ. Ad illud qd̃ 54
obĩ ꝙ ad ꝯpletõem motꝰ facit ꝙ aliq̃d moueat a pn
cipio intrinseco. dõm ꝙ h̄ accidit. nõ eñ hoc ẽ ꝓpter
vnionẽ motoris ad mobile. ß ꝓpt̾ sufficiẽtiã motoꝝ
q̃ q̃dẽ ẽ suba spũalis distãs a mã. vñ distãtia motoꝝ
q̃ q̃dẽ ẽ a mobili ⁊ ꝯpletio motoꝝ illa ẽ q̃ fac ad mo
toris pfectõnẽ. hoc aũt mltomagꝭ repit i motu celi ꝙ
mouet ab ãgelo siue ab intelligẽtia sepata ßm subã
vnitã ßm v̾tutẽ. q̃ꝫ si moueret a ꝓpria forma. Ad 55
illud qd̃ obĩ ꝙ necc̃riũ nõ pẽdet a volũtario. dõm ꝙ
verũ ẽ de volũtate v̾tibili. q̃uis autẽ volũtas ãgeli sit
p naãm v̾tibilis. tñ p grãm oĩno inuertibilis efficit. ⁊
talẽ subam intelligẽdũ ẽ eẽ motricẽ celi. q̃ vt dicit aug.
summe maiestati incõtinẽti inhereat pfecte. Et ꝙ ta
lis suba sit motrix celi oñdit ipiꝰ motus nobilitas ⁊
vniformitas ⁊ necessitas. oñdit nihilominꝰ q̃es futu
ra. cũ pfecta erit supna ciuitas. ad quã fruendã fina
liter ordinat ãgelica ministratio. Ad illud qd̃ obĩ 56
cũ sit v̾tutis finite lassat. dõm ꝙ lassatõnem nõ facit
finitas ß improportio motoris ad mobile. vł ꝯrietas
vel ineptitudo ex pte mobilis. q̃ꝝ nullũ ẽ in proposi
to. ⁊ sic patẽt quesita.

De productione insensibiliũ contentoꝝ.

Sequitur dixit deꝰ ꝯgregẽt aq̃ in locũ vnũ. Supra egit mgr̃ de ꝓductione insensibiliũ cõtinẽtiũ. In hac pte
agit de ꝓductione insensibiliũ ꝯtẽtoꝝ. ⁊ q̄ hec sunt i duplici drña. Quedã cĩ intra celos ꝯtinẽt. vt mãlia respe
ctu gñandaꝝ reꝝ sicut sũt elã. Quedã v̾o vt actiua sicut sũt celestia lũiaria. Jõ ps ista hꝫ duas. In pma agit
de distinctõe celoꝝ. In scd̃a de ꝓductõe lũiariũ. ibi. Seqt dixit deꝰ fiãt luminaria. Pria ps hꝫ duas. In p̃
ma determiat v̾itatẽ. In scd̃a soluit dubitatõem. ibi. Si ãt q̃rat vbi ꝯgregate sint aq̃. Siłr scd̃a ps pncipal
hꝫ duas. In pma ꝯpat ꝓductõꝫ lũiariũ opibꝰ alioꝝ dieꝝ. In scd̃a v̾o determiat ꝓpt̾ q̃d sint fcã. ibi. q̃ iõ fcã sũt
vt p ea illustret ⁊c. Et sic duo ꝯtinent i pte ista. vꝫ distictio celoꝝ. ⁊ h̄ satꝭ plana est q̃ꝫtũ ad p̃ntem mam ꝑtinet.
Scd̃m ãt ẽ formatio lũiariũ circa qd̃ pla ꝯcurrũt dubitabilia. vt textꝰ sacre scripture plane intelligatur.

Agit de distinctione celoꝝ determinās veritatē qū aq̄ cōgregate sunt in vnū locum. f

a Sequr.dixit deus[a] Cōgregētur aq̄ in locū vnū ⁊ appareat arida. Tercie diei op⁹ ē ꝯgregatio aq̄ꝝ in vnū locū. Cōgregate sunt eñ oēs aq̄ celo inferiores i vnā matricez. vt lux q̄ pterito biduo aq̄s clara luce lustrauerat. in puro aere clarioꝛ fulgeat ⁊ appareat terra q̄ coopta latebat. ⁊ q̄ aq̄s limosa erat fieret arida germibus apta[b]

De ope tercie diei.
Beda

b Eodem eñ die ꝓtulit terra herbā virentē lignūq̝ faciens fructum.

Soluit dubitationē vbi ꝯgregate sunt aq̄. g

Si aūt q̄raṫ vbi ꝯgregate sint aq̄ q̄ totum texerāt spaciū vsq̝ ad celū. Potuit fieri vt terra subsidēs concauas ptes pberet vbi fluctuātes aq̄s reciperet. Pōt etiaz credi primarias aq̄s rariores fuisse q̄ sicut nebula tegerēt terras. s ꝯgregatione eē spissatas. ⁊ iō facile i vnū posse rdigi locū. Cūq̝ multa ꝯstet eē maria ⁊ flumina. in vnū tñ locū dicit aq̄s ꝯgregatas ꝓpter ꝯtinuatōem oīm aq̄ꝝ q̄ in terris sunt. q̄ꝛ cūcta flumina ⁊ maria magno mari iūguntṫ. Ideoq̝ cū dixerit aq̄s cōgregatas in vnū locū. deinde dicit pluraliter. cōgregatōes aq̄ꝝ ꝓpter multifidos sinus eaꝝ quibus oīb⁹ ex magno mari principiū est.

Quō oēs aq̄ sint in vnū locū ꝯgregate cū multa sint maria ⁊ flumina.

a Congregēṫ aq̄ in locū vnū ⁊ appareat arida. Cōtra. vi
pmo incōuenīēter dicere ꝯgregētur in locū. q̄ꝛ motus ad locū est entis cōpleti. s aq̄ nōdū erāt ꝓducte. g male dixit. in locum vnū cōgregeṫ. Item nihil pōt appere nisi color. ⁊ nullū elementū simplr ē coloratū. g terra nō pōt apparere. male g dicit. appareat arida. Itē cū sint duo alia elementa vicȝ ignis ⁊ aer. vi
q̄ insufficiēs sit scriptura q̄ nihil de coꝝ distinctōne explicat. Iuxta hoc q̄riṫ q̄re elementū aq̄ nomīat pluraliṫ. et elementū terre singulariter. Si tu dicas q̄ hoc ē ꝓpṫ aq̄ruz dispsionē. tūc
vi q̄ male dicat. cōgregētur aq̄ in locū vnū. Item q̄riṫ q̄re elm terre primo vocat aridā ⁊ postea vocat terrā.
cū añ sit ꝯdictū. In pncipio creauit de⁹ ce. ⁊ ter. ⁊c. Item cū elm aq̄ sit insipidū naturā. ⁊ maria sint salsa. nō
vi q̄ ꝯgregatōnes aq̄ꝝ debeāt appellari maria. R. dōm q̄ scriptura distinctōem eloꝝ in his verb valde expli 37
cat elegāter si q̄s attēdat. q̄ꝛ ei mot⁹ ad sitū nō ē nisi rei ꝯplete ⁊ hn̄tis formā. nec aliud fuit aq̄s cōgregari in
vnū. q̝ ipi elo aq̄ dando spēm vnā ⁊ inclinationē ad locū spēi simul debitū bm exigētiā forme ⁊ inclinatōnis
ad sitū dare locū ꝯgruū. ⁊ q̄ꝛ locus aq̄ ē immediate eē circa terrā. vñ aq̄ ꝯgregaṫ. ab elementis supioribus. s.
aere ⁊ igne sepaṫ. g in ꝯgregatōne aq̄ꝝ tangiṫ p ꝯseq̄ns distinctio alioꝝ duoꝝ eloꝝ. Rursus q̄ꝛ aq̄ sunt nate
circūdare terrā. ⁊ si ex oīi pte circuiret terrā. ad inhabitandū nobis ⁊ aialib⁹ apta nō eēt. iō sic distinxit vt in
supiori supficie arida appereret. Rursus si terra eēt ab aq̄ oīno sepata. ad germinandū nō eēt apta. ⁊ iō de⁹ sic
arefecit terre supficiē. vt tñ ipi⁹ radicē aq̄ implēt. ⁊ p decursum fluuioꝝ etiā irrigaret. Et ꝓpter hoc tria dicit
scriptura. Primo ꝓpter eloꝝ distinctionē. ꝯgregētur aq̄ in locū vnum. Secūdo vo ꝓpter supficiei terre denu
dationē. ⁊ appareat arida. Tercio ꝓpter irrigationē quā ab aq̄s suscipit vt germiare possit dic. vocauit aridā
terrā. ꝯgregatōnesq̝ aq̄ꝝ appellauit maria. Ex his patēt obiecta. Qd eñ pmo obi de vbo ꝯgregādi nō valet. 38
q̄ꝛ nō fecit de⁹ aq̄s congregari sicut pus existēs. s sicut dans eis formā ⁊ naturā p quā sint apte nate in vnū
locū ꝯcurrere. Silr pȝ illud qd obi de apparitōe terre. q̄ꝛ terra q̄ appet nō ē elm mixtū. Silr pȝ illd qd obijcit
de distinctōne alioꝝ eloꝝ. q̄ꝛ in his duob⁹ q̄ sunt maxime sensibilia ⁊ tractabilia. claudiṫ illoꝝ distinctio q̄ sūt
sensib⁹ nr̄is occulta. Silr patȝ q̄re aquā vocat pluraliṫ. ⁊ terrā singulariṫ. ꝓpṫ. s. eaꝝ dispōem. humidū eñ ꝓ
pprio termino ē male termiabile. s q̄ꝛ siccū de sui nā termiabile ē. iō terrā vocat singlr. ⁊ pus vocat eā aridaz. ⁊ 39
postea terrā. q̄ꝛ pmū nomē dicit ꝓprietatē elemēti. vicȝ siccitatē. scdm vo nomē dicit ei⁹ vsum siue vtilitatem
quā hȝ p ꝯmixtōem aq̄ vt possit coli ⁊ fructificare. iō di terra q̄si trita. Silr pȝ de illo qd obi de aq̄s. appellāṫ
eñ maria. nō q̄ꝛ amaritudo sit pma q̄litas aq̄. s q̄ꝛ ꝯseq̄ṫ aquā i sua ꝯgregatōe ꝓpṫ grossiciē ptiū q̄ remanēt
sbtilioribus eleuatis sursum vel penetrantibus in terre profundo ex qua subtiliatione dulcescit.
b Eodē eñ die ꝓtulit terra herbā virentē. vi q̄ factū ē inordinate. si eñ firmamētū prius factum ē q̄ terra 40
pus debuit ordinari q̄ terra. Item cū mineralia corpa sint ex terra ita bñ sicut ligna. vi q̄ insufficiēter deter
minet scriptura ea q̄ vtute diuina ꝓducūtur ex terra. Itē q̄riṫ vtꝝ tūc terra germinauerit tribulos ⁊ spinas.
si eñ tūc nō ꝓduxit. vi q̄ post pctm̄ fuit terra fecūdioꝛ ⁊ nouā recepisse potētiā ad ꝓducēda talia. si vo tūc ꝓ
duxit. vi scriptura insufficiēs. q̄ꝛ nō expmit. vi etiā sibi ꝯriari dū in. iij. Geñ. dicit illa in penā hoīs germinari.
maledicta terra ⁊c. R. dōm q̄ scriptura ordinate expmit. de⁹ ordinatissime fecit. dū eodē die q̄ terra ꝓducta
ē ex ea herbas ⁊ ligna ꝓdire fecit. tñ ꝓpter erroris remotōnē. vt dicit Basili⁹. ne crederet q̄ sol eēt eā pncipa
lis terre nascentiū. sicut dicit phs. q̄ terra ē mr̄ plātaꝝ. ⁊ sol pr̄. tñ q̄ꝛ plāte ⁊ herbe sūt q̄si cōnāles terre dum ei
sunt radicitus affixe trahēdo ex ipa fomētū ⁊ originē. nō sic aūt ē i ornatib⁹ alioꝝ triū. p hoc pȝ pmū obiectū.
Ad illud vo qd obi de corpibus mineralib⁹. dōm q̄ q̄ꝛ ꝓput recedūt a nā terre. q̄ꝛ latent sub terra. nō curauit 41
scriptura spālr expmere. Ad illud qd obi de spinis ⁊ tribulis. dōm q̄ tūc ꝓducte sunt p eo q̄ꝛ pfecta fecundi
tas data ē tre. ⁊ nulla herba ē tā vilis q̄ nō sit alicui⁹ vtilitat ⁊ vtut. ⁊ iō cū alijs virētib⁹ herbis ⁊ lignis fru
ctiferis itelligēdū ē ista ꝓduci. ⁊ scptura sb illoꝝ gñalitate ꝯphēdit. Et qd obi q̄ gñata sunt i penaz pcti. dōm.
q̄ spinā ⁊ tribulū gñari vbi semiaṫ frumētū. h ē i penā pcti ⁊ ex maledictōe tre. q̄ cū coliṫ vt det fructū vñ hō
sustēteṫ. pcti⁹ ꝓducit vñ hō cruciteṫ. Qꝛ aūt i loc mlt generēṫ spina ⁊ tribul⁹. hoc nō ē pena s natura.

Agit de ꝓductione luminariũ ꝯpans ea opib⁹ alio rũ dieꝝ. h

Sequit̃. Dixit deus. Fiãt luminaria in firmamẽto celi. ⁊ diuidãt diẽ ac noctẽ. In p̃cedẽti triduo disposita ẽ vniuersitatis hui⁹ mũdi machina ⁊ ptibus suis distributa. Formata ei luce p̃ia die q̃ vniuersa illustraret. duo seq̃ntes dies attributi sunt sup̃me ⁊ ĩfime pti mũdi firmamẽto. s. aeri terre ⁊ aq̃. Naȝ secũda die firmamentũ desup expansum ẽ. Tercia vo aq̃rũ molib⁹ int̃ receptacl'a sua collectis. terra ẽ reuelata. atq; aer serenatus. Quatuoꝛ aũt mũdi elemẽta illis dieb⁹ suis locis distincta sunt ⁊ ordinata. Trib⁹ aũt seq̃ntib⁹ dieb⁹ ornata sunt illa q̃tuoꝛ elemẽta. Quarta ei die ornatuȝ ẽ firmamẽtũ sole ⁊ lune ⁊ stellis. Quinta aer in volatilibus. ⁊ aque in piscib⁹ ornamẽta acceperũt. Sexta accepit terra iumẽta ⁊ reptilia ⁊ bestias. post q̃ oĩa fact⁹ ẽ hõ de terra ⁊ in terra. nõ tñ ad terrã nec ꝓpter terrã. s̃ ad celũ ⁊ ꝓpter celũ. Quia ĝ celũ ceteris elemẽtis p̃stat. priusq; alijs factũ ẽ. iõ añ alia ornat̃ in q̃rto die q̃ fiũt sidera.

De oꝑe quarte diei.

Ante alia de ornatu celi agit̃ sicut pri⁹ factũ est.

Determinat q̃re lumiãria celi facta sunt. i

Que iõ facta sunt vt p ea illustret̃ inferioꝛ ps ne esset habitãtib⁹ tenebrosa. Infirmitati hoĩm ꝓuisum ẽ vt circũeunte sole potirẽt̃ hoĩes diei noctisq; vicissitudine ꝓpter dormiẽdi vigilãdiq; necessitatẽ. ⁊ iõ ne nox indecora remaneret s̃ luna ac siderib⁹ cõsolarẽt̃ hoĩes quibus in nocte opandi necessitas incũberet. ⁊ q̃ q̃dã animalia sunt que lucem ferre non possunt.

42 e Fiant luminaria in firmamento celi. Querit̃ q̃ sint ista luminaria. Si tu dicas q̃ sol ⁊ luna. q̃ scriptura explicat. fecit deus duo luminaria magna ⁊c. vĩ esse instãtia. Primo. q̃ ista nõ sunt in firmamẽto. Secũdo vo q̃ luna non est luminare magnũ. cũ iudicio sapientuȝ multe stelle sint maiores. Tercio vo q̃ luna nõ vr̃ esse luminare. s̃ poti⁹ corpus opacũ. dũ sui interpositione solẽ facit eclipsari. Si tu dicas q̃ luna dĩ luminare. nõ q̃ ex se luceat. sed q̃ lumẽ recipit a sole. Obĩ cõtra hoc. q̃ cũ luna sit de natura q̃nte essentie sicut ⁊ sol. vĩ q̃ ita debeat lucere sicut sol. Iteȝ si lumẽ recipit. aut sicut corpus trãspens. aut sicut terminatũ. aut sicut speculũ. q̃d ptim hȝ nãm terminati. ⁊ ptim transpentis. Si recipit sicut trãspens. tũc vĩ q̃ nõ obijciat se visui nostro. ⁊ q̃ etiam nõ possit occultare solem. Si sicut terminatũ. tũc duplex orit̃ incõueniẽs. Primũ q̃ cũ corpus terminatũ nõ ẽ nisi mixtũ. nõ põt luna esse corpus terminatũ. Scdm vo q̃ tũc nõ illuminabit̃ nisi in sup̃ficie. ĝ vĩ q̃ parũ de lumine suscipiat ⁊ parũ refundat. ĝ nõ debet dici lumiare magnũ. Si vo recipit sicut speculũ tũc simĩlr̃ duplex ẽ inconueniens. Primo q̃ in luna deberem⁹ videre imaginẽ siue spẽm solis sicut vĩ in speculo. Aliud q̃ tũc non debet luna illuminare oẽm partẽ. sicut nec speculũ imaginẽ offert s̃m oẽm ptem. Propter hoc igit̃ ẽ q̃stio q̃re luna dicatur esse luminare magnũ. ⁊ q̃re magis lucet de nocte q̃ȝ de die. ⁊ q̃re magis lucet dũ a sole elongat̃ q̃ cũ ei appropinquat. ꝯtrariũ eñi debet eẽ si ab ipo recipit lumẽ. R. dõm q̃ circa luminaria celi q̃dam singularẽ tenẽt opinionẽ. dicẽtes q̃ corpa celestia sunt ex q̃tuoꝛ elemẽtis p̃dominãte in eis nã ignis siue celestis corpis q̃d dicũt esse nature ignee. p̃dominãte inq̃ȝ nõ solũ s̃m q̃litatẽ. s̃ etiã s̃m q̃ntitatẽ. ⁊ s̃m q̃ in eis magis p̃dnat̃ illa natura. s̃m hoc hñt loca magis ⁊ magis sup̃ma. ⁊ q̃ñ in luna q̃ nob̃ proximioꝛ ẽ minime dñatur natura ignea int̃ cetera luminaria. ⁊ plus rep̃itur in ipa de natura luminis susceptiua. hinc est q̃ luna parũ p se lucet. ⁊ ex presentia solis multũ suscipit lumẽ adeo vt mereat̃ dici luminare ⁊ magnũ lumiare. ꝓpter magnũ effectũ lumis quẽ hȝ in terris. In sue aũt positionis fulcimentũ adducũt hoc q̃ luna vr̃ eẽ corpus termiatũ ⁊ coloratuȝ. ⁊ ideo int̃ nos ⁊ solẽ posita radios solis nob̃ occultat. ⁊ soli opposita dũ ex ea pte q̃ nob̃ opponit̃ lumẽ suscipit ⁊ inferioꝛa illumiat. Sȝ h̃ positio ẽ ꝯ cõem viã phoꝝ. ⁊ ꝯ cõem viã scõꝝ. Cõtra phos naq; ẽ. q̃ phi dicũt q̃ mixta ex quatuoꝛ elementis sunt corruptibilia. ⁊ ad hoc q̃ sit conueniens mixtio oportet q̃ plus sit ibi de natura grauiũ s̃m quantitatem. ⁊ ita luminaria celi s̃m hanc positionem ⁊ essent corruptibilia ⁊ essent grauia. Or si tu respõdeas q̃ illa sublimata sunt a natura corruptibilitatis ⁊ grauitatis. sicut corpora hominũ glose. hoc non soluit. quia non queritur hic quid faciat deus per gratiam ⁊ gloriam. sed qualia sunt illa luminaria

43 condita per naturam. Contra cõmunẽ viam sanctoꝝ est. quia si corpora illa sunt mixta. nobili valde mixtione mixta sunt. ⁊ si hoc. ergo sunt nata perfici ab anima. ⁊ sic sunt animalia. ⁊ hoc est cõtra Dam̃. qui dicit celos esse inanimatos ⁊ insensibiles. Hoc etiam est contra Hiero. adeo vt dicere astra esse animata dicat hereticũ. Unde hoc enumerat inter hereses Origẽ. Augusti. autẽ retractat. quia dixerat in libro de immortalitate anime. non tamen omnino tanq̃ falsum condẽnat. Ait enim sic in libro retractationũ. animal esse mũdũ sicut plato sentit aliiq; plurimi non ratione certa indagare potui. nec diuinarum scripturarũ autoritate psuaderi posse cognoui. Unde tale aliquid a me dictũ quo accipi possit q̃ animal sit mũdus. temere dictũ rep̃hendo. nõ q̃ hoc esse falsum cõfirmo. sed q̃ nec verũ esse cõp̃rehendo. Or si tu dicas illa esse cõplexionata non tñ animata. quomõ verum esse poterit. cũ nobis cõplexio sit ad suscipiendum animã proxima dispositio. Propter hec ⁊ his similia hic modus nõ vĩ approbãdus. Scdo mõ põt dici s̃m phm q̃ lumiaria ꝓducta sunt ex aggregatõne lucis vel suorum orbium. sicut eñi si caloꝛ dispersus in vnũ colligeretur fieret intensioꝛ ⁊ fortioꝛ.

se dum natura lucis in orbibus repta virtute sui opificis in vnū colligit. luminare ꝯstituit. ⁊ ſm hoc lumina-re maius ⁊ minus est. ſm ꝙ maior est in eo lucis aggregatio. ⁊ qm̄ luna inter corpa celestia magis est nobis ꝓ-pinqua ⁊ eius orbis. hinc est ꝙ tā ipsa q̄ eius orbis minus ꝑticipat de ꝑfectiōe lucis. qr tn̄ multū ē nature lu-cis cōformis. obiecta soli multū illuminat. ⁊ qr hȝ densitatē in partibꝰ. iō radijs solis puia nō est. ⁊ ꝓpterea radi-os qs suscipit refundit ex ea pte ex q̄ soli se obijcit. ⁊ cū sit nobis ꝓpinqua multū nos illūinat. ⁊ ꝓpterea sacra scriptura vocat solē ⁊ lunā duo luminaria magna. ⁊ hec positio satis est ꝓbabilis. nō tn̄ videt omnino sufficiens.

Quō sunt o in signa ⁊ tempora lumiaria celi.

Qō aūt subdit. Et sint in signa ⁊ tpa ⁊ dies ⁊ an-nos. quō accipiēdū ▮ queri solet. Ita em̄ dictū videt quasi quarto die cepissent tpa. cū ꝑus triduū sine tpe nō fuerit. Ideoqȝ tpa q̄ fiūt ꝑ sidera nō spacia moraꝝ sed vicissitudinē aeree q̄litatis debemꝰ accipe. qr talia motibus siderum fiunt. sicut dies ⁊ anni quos vsitate nouimus. Sunt em̄ in signa serenitatis ⁊ tēpestatis. ⁊ in tpa. qr ꝑ ea distiguimꝰ quatuor tpa anni. s. ver. esta-tē. autūnū. hyemē. Uel sunt in signa ⁊ in tpa. i. in di-stinctionem horarū. qr ꝑusq̄ fieret. ordo temporꝝ nul-lis notabat indicijs vel meridiana hora. vel qualibet hora. Hec quarta die facta sunt.

Si em̄ luna est ex ag-gregatiōe ⁊ densatiōe partium sui orbis lu-minosa. licȝ nō pueni at ad luminositatē so-lis. vr ꝙ de se debēt lu-cere. ñ tm̄ ex lūis sola-ris susceptiōe. qd ad oculū patet eē falsum. Et iō ē adhuc tercius modus dicēdi ſm sā-ctos. s. dam̄. ⁊ basiliū. ꝙ luminare nō tm̄ di-cit lumen. sed lucis ve-hiculū ⁊ lucis vascu-lū. ꝓpter qd Ecci. xliij d sole dicit. vas admi-rabile opus excelsi. vnde sicut lucerna q̄ dr vehiculū lucis habet in se duplicem naturā. s. lucis q̄ vehit. ⁊ cor-poris qd vehit. sic voluerūt dicere de luminaribꝰ celi. Ait em̄ basiliꝰ sic. Hoc solare corpꝰ effectū est vehiculū il-li ꝑmogenito lumini. sicut em̄ aliud est ignis. aliud lucerna. sic illi luci vehicula lumiaria pata sunt. Itē dam̄. Lumiaribus illis ꝑmū clarū lumē ꝯditor imposuit. nō vt impotēs dare eis aliud lumē. s vt nō vacās illō re-maneret. Luminare em̄ est nō ipm lumē s lumis receptiuū. Scdm igit basiliū ⁊ dam̄. lūiaria sunt ꝯstituta ex illa prima luce q̄ faciebat diē ⁊ noctē. et sui orbis natura quadā aggregatiōe. diuia manu ad modū vasis ⁊ re-ceptaculi lucis coadunata. Hunc igit modū sustinēdo ꝓpter sctōꝝ reuerentiā. ⁊ qr securiꝰ est vbis coꝝ inniti in hac mā in qua plus ꝓcedit ex coniectura q̄ ex rōne certa. dōm ꝙ luminaria inq̄tū ꝯstituunt ex orbibꝰ suis ꝑ aggregationē plꝰ habēt idoneitatē ad suscipiendū q̄ ad diffundēdū. ꝙ vo lucēt hoc hñt ex lucis ꝑmo create ꝑfectiōe. ⁊ iō illud luminare cui deus multū dedit de illa luce. maxime lucet. sicut sol iste. cui minus dedit. mi-nus. ⁊ illud cui minime. minime lucet ex se. s si lucet hoc est ex susceptiōe solaris influētie. Et iō voluerūt alij dicere nō tm̄ lumia s oēs stellas a sole lumē recipe. Quicqd aūt sit de alijs stellis. tn̄ de luna satis plane appa-ret ꝙ ꝑ se nō lucet. Et rō huius est. qr ad sui cōplctionē modicū suscepit de illa luce ꝑ creata. qr vo est aggrega-▮ ex natura q̄ multū est apta ad suscipiēdū lumē. cū sit corpus magnū ⁊ densum ⁊ nobis ꝓpinquū. hinc ē ꝙ multū de lumie suscipit ⁊ multū refundit qn̄ ex ea pte illuminat qua se nobis opponit. hoc aūt est qn̄ est in ꝑ-fecta distantia a sole. ita ꝙ sol est in vno emispio. ⁊ luna in alio. et hec est rō q̄re scriptura appellat lūiare ma-gnū. ⁊ quare sol ꝑpositus ē diei. ⁊ luna ꝑposita est nocti. Et ꝑ h̄ pȝ rn̄sio ad obiecta. Qr em̄ dr luna eē lumiare magnū. hoc nō dicit ꝙ luceat ex se vel ꝙ sit maius q̄ stelle. s qr magis nos illūiat. Quare aūt magis illūiat d nocte q̄ de die rō iā dicta est. Ad illud vo qd querit quale recipiat lumē. vtrū sicut trāsparēs. vel terminatū. 44
vel speculū. Dōm ꝙ luna nec nām ꝑfecte opace. nec ꝑfecte transparentis. nec ꝑfecte hȝ naturā speculi. ꝑticipat tn̄ aliquid de quolibet hoꝝ. Naturā transparentis q̄dāmō ꝑticipat cū ex natura q̄nti corporis cōstet. Nām vo opaci in eo ꝙ partes ille ita densant vt nec radijs nec visualibꝰ solaribꝰ ꝑbeāt trāsitū. Naturā vo speculi hȝ in hoc ꝙ sic recipit vt etiā reddat. nō tn̄ omino reddit sicut speculū. qr nō est corpus tersuȝ ⁊ politū. sicut pȝ aspicienti ipm corpus lunare cū est illūiatū. speculū aūt reddit imaginē. qr est corpꝰ politū qd nō est radijs ꝑ-uiū. hec aūt magis coniecturādo dicta sunt q̄ asserēdo. vt aliquis intellectꝰ sanꝰ haberi possit de eo qd dicit scri-ptura. fecit deus duo luminaria magna ⁊c. Qō vo obī ꝙ nō sunt posita in firmamēto ⁊c. dōm ꝙ firmamētū in scripturis aliqn̄ accipit large. aliqn̄ stricte. aliqn̄ em̄ vocat. viij. spera in q̄ posite sunt stelle. ⁊ sic ꝓprie accipi-tur ibi. ⁊ posuit stellas ▮ firmamēto celi. aliqn̄ accipit large ꝓ natura q̄nti corpis q̄ diuisit aq̄s ab aq̄s. ⁊ sic accipit ibi. Fiat firmamētū in medio aquarū. et post h̄. fiat luminaria in firmamēto celi.
o Et sint in sig. ⁊ tpa. ⁊ dies ⁊c. Cōtra. si sunt in signa. nō videt peccare q̄ ꝑ illa ꝑnosticāt futura. ⁊ si in tpa. 45
tūc vr ꝙ añ solē ⁊ lunā tpa nō fuerūt. vel si in tpa. q̄r quare plr dicta sunt tpa cū nō sit nisi vnū tps. Itē q̄rit de sufficiētia istoꝝ q̄tuor q̄ enumerat. in signa ⁊ tpa ⁊ dies ⁊ annos. qr silr sūt in menses ⁊ septimanas. Si tu dicas ꝙ claudūt i his duobꝰ. s. dies ⁊ annos. h̄ ñ soluit. cū silr dies ⁊ āni claudi pñt in h̄ ꝙ dicit sig. et tpa. Rñ-
dōm ꝙ illud vbū duplr hȝ exponi ſm ꝙ duplex est vsus signi. Signum em̄ ⁊ est ad sigñandū. ⁊ est ad distin- 46
guēdū. Si ꝑmo mō accipit signū. tūc est sensus. ꝙ illa lūiaria facta sunt in signa. i. in significationē futuroꝝ. ⁊ variationē tpm. ⁊ dieꝝ ⁊ annoꝝ. vt variatio tēpoꝝ attēdat in mutatiōe q̄tū ad calorē aeris ⁊ frigus. varia-tio dierū q̄tū ad lumē ⁊ tenebras. variatio annoꝝ q̄tū ad renouationē hoꝝ duoꝝ. ⁊ sic dicunt corpa celestia eē in signa nō q̄rūlibet futuroꝝ. s coꝝ q̄ꝝ ipa sunt q̄dāmō cā sicut imbriū ⁊ ventoꝝ. ⁊ sic exponit dam̄. vel etiā coꝝ ꝑ ea q̄ ꝑsignāt diuia ꝓuidentia. sicut coꝝ q̄ aduenièt in iudicio ſm illud Luce. xxj. Erunt signa in so. ⁊ lu. ⁊ stel. Alioꝝ vo q̄ sunt a li. ar. nō sūt signa ex institutione diuia s potiꝰ ad illa signāda trarit hūana fictio ⁊ fal-lacia dyabolica. Si aūt scdo mō accipit. vicȝ ab actu distinguēdi. tūc est sensus. sint in signa quasi distinctiōes tēpoꝝ ⁊ dierū ⁊ annoꝝ. Hec aūt expō diuine scripture vr esse magis cōsona. qd patȝ ꝑ añcedētē lrāȝ vbi dr.

Fiant luminaria in firmamēto celi ⁊ diuidāt diē a nocte. Duplex enim est motus luminariū. Unus q̄ est ad motū vltime spere sup polos principales ad oriente in oriēs p occidēs. q̄ motu reuoluunt semel q̄libet nāli die. ⁊ s̄m hunc modū diuidūt diē ⁊ nocte. sicut di in ps. fecit solē in ptāte diei. lu. ⁊ stel. in po. noc. Aliꝰ motꝰ proprius quē hñt nālit in circulo obliq̄. s. in zodiaco in q̄. xij. signa describūt. ⁊ s̄m motū planetaꝝ in illis signis ⁊ maxime solis. fit signatio ⁊ distinctio tēpoꝝ ⁊ dierū ⁊ annoꝝ. Distinctio tēpoꝝ fit. qꝛ quatuor sunt tpa anni. ver. estas. autumnus. ⁊ hyems. q̄ distinguūt p motū solis in zodiaco. put ad nos accedit ⁊ a nobis dlōgat. Distinctio vo dieꝝ fit silr p eūdē motū. qꝛ mō dies crescit. mō decrescit. Aliqñ dies sūt maiores noctibꝰ. aliqñ minores s̄m q p illū motū duplr accipit solsticiū. s. estiuale ⁊ hyemale. ⁊ duplex eq̄noctiū. s. vernale ⁊ autūnale. Sunt etiā motus in distinctiōe annoꝝ s̄m duratiōnē illiꝰ motus solis in obliq̄ circulo. Siliter suo mō luna est in significationē tēpoꝝ ⁊ annoꝝ ⁊ dieꝝ. apud iudeos maxime q̄tū ad solennitates. sicut apud xpianos est sol. sicut di Eccl. xliij. A luna signū diei festi. Si aūt q̄rat q̄re eccia magis accepit festa sua s̄m solē q̄ 48
s̄m lunā exceptis duobꝰ. plixa est huiꝰ q̄ōnis determiatio. et plane inueniri pōt in li. aug. ad ianuariū. hoc q̄tū ad pñs sufficiat. q qꝛ sinagoga in tenebris noctis ambulat ⁊ minuenda erat. iō a lūiari qđ nocti pēst. ⁊ qđ minuit in ɔsummatiōe accipiebāt suarū solēnitatū distinctionē. qꝛ vo ecclia iā ambulat in lumie sicut ipa di Apoca. xij. Mulr amicta sole ⁊ luna sub pe. eiꝰ. iō mēses cōputāt ⁊ dies solēnes magis s̄m motū solis q̄ lune. excepto solo paschate. ⁊ p ɔñs pentecoste. Paschal' eñi solēnitas nō solū celebrat in cōmemoratione resurrectionis p̄terite. s etiā in p̄figurationē resurrectiōis future. ⁊ in h̄ ecclīa q̄dāmodo est ɔformis synagoge. vñ festiuitatē illā obuiat a luna nō iudaizādo. s potiꝰ illā futurā solēnitatē quā expectat s̄m q sibi cōpetit p̄signādo. Hec aūt dicta sunt ꝓpter illud qđ dicit scriptura. et sint in signa ⁊c̄. Et p h̄ pꝫ rñsio ad obiecta. Qꝛ eñi dr ēē in signa. h̄ est vel in significationē imbriū ⁊ ventoꝝ. vel in distinctōēs tēpoꝝ. ⁊ iō dicit tpa ꝓpt variationē tēpoꝝ in q̄tuor tpibꝰ anni s̄m q̄tuor eloꝝ q̄litates. ⁊ subiungit dies ⁊ annos. vt sicut p tpa nōtat variatio. sic etiā p dies ⁊ annos possit notari motꝰ illiꝰ terminatio. ita q dies dicit terminationē motꝰ q̄ mouet sol motu firmamēti. ⁊ annus terminationē motꝰ q̄ mouet in obliquo circulo. Et in h̄ patꝫ q nō dꝫ poni mensis ⁊ septiana. qꝛ nō tāgit ibi noua variatio nec noua termiatio. Et p h̄ patēt oīa q̄ sūt quesita.

a Ad intelligentiā huiꝰ ptis omissa distinctōne elemētoꝝ. Circa p̄ductōs luiariū duo q̄rūt. Primo de ipis lūiaribꝰ p ɔpatiōes ad corpꝰ in q̄ locat. Scđo ipis in ɔpatiōe ad ea i q̄ opant. Circa p̄mū tria q̄runt. Primo q̄r vtrū luminaria posita sint in eodē corpe ɔtinuo. an i diuersis. Scđo vtrū moueant motu corpis cōtinētis. an motibꝰ ꝓprijs. Tercio vtrū motꝰ cōpetat alicui celo siue stell'.

Questio. j. b

Utrū oīa luminaria celi locēt i vno corpore ɔtinuo. Et q sic vr p tex. sacre scpture q̄ dicit oīa lūiaria i firmamēto posita ēē. Gen. j. Fiāt inq̄t lūiaria in firmamento celi ⁊c̄. Itē hoc videt rōne. Quecunq̄ corpa distinguunt abinuicē. distinguunt aut forma. aut supficie. sed corpus celi a luna vsq̄ ad celū stella est vniforme. ⁊ iterū nō est corpus hñs terminatā supficiē. g̃ impossibile est ipm habere pluralitatē siue distinctiōēs. igit oīa luminaria sita sunt in eodē corpore. Itē si aliq̄ua corpa sunt distincta abinuicē. ad motū vniꝰ non seq̄t motꝰ alteriꝰ. s vltima spera mouet totū qđ infra ipsam est ab oriente in occidēs. g̃ necesse est totā nām celestē ēē vnū corpꝰ cōtinuū. Itē sicut aues sunt p̄ducte ad ornatū aeris. ita luminaria ad ornatū celi. sed vnuꝫ est corpus aeris qđ ornat oibꝰ auibꝰ. g̃ pari rōne vnū corpus celi qđ ornat oibus luminaribꝰ. Ad oppositū arguit sic. numerus venit in corporibꝰ eiusdē nāe ex diuisiōe cōtinui. s orbes planetaꝝ dicunt ēē. vij. tā a nālibus q̄ a mathematicis. g̃ sunt discōtinui. igit luminaria celi nō sunt in eodē corpe cōtinuo. Itē impossibile est duo corpa q̄ mouent diuersis oino ⁊ dispatis motibus s̄m suū totū ēē ɔtinua. s orbes plāetaꝝ sicut dicunt astronomi mouēt ɔ vltimā sperā. g̃ impossibile ē adinuicē ɔtinuari. Itē dam. in nūeratoe celoꝝ distinguit celum septē planetarū a celo stellaꝝ. s hoc nō eēt si corpꝰ illud in q̄ sunt planete ⁊ stelle eēt cōtinuū. g̃ ⁊c̄. Itē si oīa lūiaria ēēnt in firmamēto posita ita q in vno corpe ɔtinuo. tūc omnes stelle ēēnt fixe et nulle erratice. si g̃ alie dicūt fixe. alie erratice. dr q posite sint in aliq̄ alio corpore. Iuxta hoc q̄ritur quare deꝰ plures fecit stellas q̄ fecerat planetas.
49 siue q̄re plures sunt stelle fixe q̄ erratice. Rꝰ. ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū q s̄m cōem opinionem loquentiū circa hanc materiā. siue naturaliū siue mathematicoꝝ. luminaria locant in diuersis orbibus. hec aūt distinctio siue diuersitas orbiū s̄m melius intelligētes nō venit ex distinctiōe formaꝝ. sicut distinguunt aer ⁊ aq̄. nec venit ex discōtinuatiōe superficiei. sicut distinguit lapis a lapide. s venit ex diuersitate motuū. diuersitas aūt motuū nō tollit cōtinuitatē in eo qđ est subtile ⁊ ad motū habile. sic manifeste apparet in aq̄. quā s̄m diuersas sui ptes ad diuersas mouet positiōes. ⁊ similit in aere. ex hoc tamē nō discōtinuat. Scđm hanc igit positionē dōm ē luminaria celi posita ēē in pluribꝰ orbibꝰ. in corpe tamē vno ɔtinuo. qđ scriptura vocat noie firmamēti. ⁊ iō dicit oīa lūiaria posita ēē in firmamēto celi. vñ rōes ad hanc ptē inducte sunt ɔcedēde. Ad illud quod 50
obꝛ q numerus est ex diuisiōe ɔtinui. dōm q verū ē de illo numero in q̄ nūerant corpa eiusdē nāe in genere entiū. s nō est verū de nūero q̄ numerant in genere mobiliū. ad hunc igit nūerū faciendū sufficit sola motuū distinctio. ⁊ sic est in ꝓposito. Ad illđ qđ 51
obꝛ q orbes planetaꝝ mouent cōtrarijs motibꝰ spere vltime. g̃ discōtinuant. dōm q nō seq̄t. hoc eñi nō habet veritatē nisi in corpore solido. in corpore enim subtili ⁊ raro sicut ē aqua ⁊ aer manifestā hꝫ instātiā. In his eñi distinctio pōt venire a virtute motor' salua cōtinuitate mobil' ꝓpter hoc q est maxime obediens motori. nec habet supficiē sic terminatā sicut habent corpora solida. et illud pꝫ plane cū duo venti oppositi ɔflant in aera. ita q vnus desup. ⁊ alt' sbt.
Ad illud qđ obꝛ de dam. q celū planetaꝝ distiguitur a firmamēto. dđ. q distinctio celoꝝ plꝰ attēditur 52
s̄m diuersitatē ꝓpriā ⁊ motuū q̄ attēdat s̄m discontinuationē corpoꝝ. licet vtroq̄ mō possit attēdi. Vñ et rabanus in distinctiōe celoꝝ celū sidereū ⁊ celum planetaꝝ sub eodē celo cōp̄hendit. Ad illud quod 53
obꝛ q si planete sūt in firmamēto q nulle sēt stelle erratice. dōm q nō sequit. qꝛ in eodē corpe pñt ɔtenta diuersimode collocari. ita q vnū alligat inseꝑabilit. reliquū vo minime. Et stelle dicunt fixe imediate posite in. viij. spera cuiꝰ motu mouent. planete vo sunt in corporibus q̄ mouēt motu alio. iō aspectui nostro

Irratice videntᷣ duum ɔtra viam supioris orbis incē
54 dant. Ad illud quod queritᷣ quare in vltima spe
ra luminaria multa posuit de⁹. ad hoc assignat pȟs
tres rōnes. Et pma rō est. ꝙ spera octaua maxime ē
cā vite inferioꝝ p̄ ceteris speris. ꝛ hoc nō pōt eē nisi
ꝑ diuersum lumen in diuersis stellis. Secūda rō est.
q2 nā tpauit vt daret inferioribus speris que plures
habent motus stellā vnam. ꝛ supiori que hꝫ paucio
res stellas multas. Tercia ratio est q2 motus influit
a supioribus orbib⁹ in inferiores. q2 ğ in influente dꝫ
esse predominantia. vt orbis ille ceteris p̄celleret in
ferioꝛib⁹ q̄s mouet. abundauit in corporū luminariuꝫ
multiformitate. Inter has aūt media rō vr̄ esse pro
babilior in qua ōndiᵗ diuia sapia q̄ multiformitateꝫ
ad vnitatē reducit. et iō illi spere q̄ pl⁹ accedit ad vni
formitatē motus dedit multitudinē corpoꝝ. illis do
q̄ habēt motuū multiformitatē dedit lūiariū vnitatē

Questio. ij. b

Utrū luminaria moueantᷣ in orbib⁹ suis motib⁹ pro
pijs. Et ꝙ sic vr̄. Aues eñ q̄ sunt ad ornatum aeris
motu ꝓprio mouēᷣ in illo. ꝛ pisces in aquis. ğ ꝛ pari
rōne luminaria in celis. Itē mot⁹ orbiū nō ponitᷣ
nisi ꝓpter mot⁹ lūiariū. q2 circūscripto corpe. de se eq̄
liter habent influere siue moueantᷣ siue stent. sed nā
non facit ꝑ plura qđ pōt facere ꝑ pauciora. nec facit
cum maiori difficultate qđ potest facere cū minori. si
ğ idē facit motus sideris qđ facit motus toti⁹ orbis.
vr̄ nature cōsonū ponere ꝙ ille stelle moueantᷣ ꝓprijs
motib⁹. Itē si luminaria mouerentᷣ motu suorum
orbiū. cū moueantᷣ motib⁹ dispatis ꝛ quasi in oppo
sitū celo stellato. tunc vr̄ ꝙ fiat ibi obuiatio ꝛ retar
datio. cū illud in q̄ mouēᷣ sit vnū corp⁹ cōtinuū.
Itē manifeste viden⁹ ad oculū in planetis eē ele
uationes ꝛ depssiones. ꝛ ꝓgressiones ꝛ retrogressio
nes. ꝫ nō posset eē nisi ꝓprijs motib⁹ moueri hēant. ğ
ꝛc. Sed ɔ̄. Si motib⁹ ꝓprijs mouentᷣ planete. ğ vl
duo corpa erūt in eodē. vel nece est eē vacuā viā per
quā transit planeta. vel necesse est corpus celi rarefie
ri ꝛ ita corrumpi. sed qđlibet hoꝝ est manifeste impos
sibile. Itē nā nō deficit in necc̄rijs. maxime circa ea
q̄ sūt i ipsa nobiliora. ğ si in his q̄ mouentᷣ motu pro
prio ꝓuidit instrumenta. vtpote pedes ꝛ alas vl pē
nas. vī ꝙ in celestibus corpib⁹ debuerit dare ista. ꝫ
ista nō habent sicut pꝫ ad sensum. ğ vel natura i eis
deficit. vel nō mouentᷣ motib⁹ ꝓprijs. Itē stelle in
octaua spera nō mouentᷣ nisi motu illi⁹ spere. ğ ita
collocatᷣ vnusquisq3 planeta in suo orbe sicut stelle i
octaua spera. vr̄ ꝙ nullū lūiare ꝓprio motu hēat mo
ueri. Itē si luminaria aliqua mouentᷣ motu ꝓprio
ad faciendū ꝓgressionē vel retrogradationē. impos
sibile est motū celi eē vniformē. si ğ motus est vnifor
mis ꝛ ꝑpetuus. vr̄ ꝙ nihil sit planetas moueri moti
bus ꝓprijs. ꝛ aliqñ retrocedere aliqñ ꝓgredi. Rº.
ꝙ de hac q̄ōne cōtrouersia fuit inter nālēs ꝛ mathe
maticos. Mathematici aūt maxime ɔsiderātes ap
parētiā vt illa possent saluare sil cū mot⁹ ꝑpetuitate
ꝛ vniformitate posuerūt ecētricos ꝛ epyciclos. ꝛ pla
netas moueri motibus ꝓprijs in epyciclis. ꝛ ꝫm hec
saluata motus vniformitate. aliqñ ɔtingit planetaꝫ
depmi. aliquando eleuari ꝫm motū ipius planete in
epyciclo. ꝛ epycicli in ecentrico. ꝛ ecētrici circa centꝝ
ꝓpriū qđ est ex̄ centꝝ mūdi. Ad obiectionē aūt natu
raliū de corporis illius cōtinuitate r̄ndēt diuersimo
de. dicētes ꝙ nō est incōueniens si corp⁹ illud scinditᷣ
motu planete. q2 est nature ignee. Alij dicūt ꝙ corp⁹
illud nō scinditᷣ ꝛ planete ꝑtransiūt. corpus eñ lūis
sil pōt eē cū alio corpe. Positio h̄o nāliū est sicut ari
sto. ꝛ cōmētatori. ꝙ planete nō mouēᷣ nisi motu suo
rū orbiū. sicut clauus fixus in rota mouēᷣ motu ro
te nō ꝓprio. ꝛ hoc ponūt ꝓpter illius corpis incorru
ptibilitatē ꝓpter quā nō pōt scindi. nec transitū p̄be
re alij corpi. Ponunt etiā centrū esse idē orbiū supe
riorū ꝛ inferiorū. s. centꝝ mūdi ꝓpter rotunditatē pfe
ctam orbiū ipsoꝝ q̄ circulariter mouentᷣ. ita ꝙ vnus
nō subintrat alterū. Ponūt etiā cū hoc maiorē ꝛ mi
norē velocitatē in orbibus. et ex hoc habere mō retro
gradationes. mō ꝓgressiones. q2 cū vnū corp⁹ mul
tū p̄cedit alterū sua velocitate. alterū vr̄ retrocedere
Et hec oia videntᷣ valde ɔsona rōni. Et iō lꝫ positio
mathematicoꝝ ꝫm iudiciū sensuū videatᷣ esse verior.
q2 ꝫm illā viā ꝓcedēdo ꝛ iudicādo nō fallūtur circa
motus corpoꝝ supioꝝ ꝫm rem. tñ nō oportet eē veri
us. q2 falsum est frequenter via inueniendi verū. sed
rōnabilius videᷣ ꝓcedere ꝛ ponere nālis p̄hs. iō si il
lam positionem sustinere velimus pōt respōderi ad
ea q̄ obijciuntᷣ in oppositum. Ad illud eñ qđ obi 55
ꝙ aues in aere ꝛ pisces in aquis motib⁹ ꝓprijs mouē
tur. dđ. ꝙ nō ē sile. q2 tā aer q̄ aq̄ sl corpa q̄ pñt rare
fieri siue ɔdēsari. Et p̄terea ista eīa nō sl sic nata mo
ueri vt corpa q̄ ad coꝝ ornatū spectant. q̄ ipoꝝ mo
tu sufficienter possint transmutari localiter ꝫm ꝙ ex
igit decor vniuersi. Preterea ipis aialib⁹ cōpetit mo
tus progressiuus ꝓpter sui indigentiā. ꝛ q̄ est ad asse
quendū aliqđ delectabile. ꝛ hoc in luminarib⁹ celi nec
cōpetere pōt nec debet. Ad illud qđ obꝛ ꝙ motus 56
orbiū est ꝓpter motus lūiariū. dōm ꝙ veruꝫ est. tñ ex
hoc nō sequitᷣ ꝙ sola luminaria debeant moueri. nō
eñ sic saluatᷣ integritas corpis quinti si stelle mouēᷣ
motibus ꝓprijs. sicut si moueantᷣ orbib⁹ suis. q2 ibi
ꝑ talē motū corporū celestiū nō fit aliqua mutatio
de loco ad locum ꝫm totalitatē mobilis circa locum.
nec alicuius corpis diuisio. et hoc totū ꝑfectō ꝛ icor
ruptibilitas celi exigebat. Ad illud qđ obꝛ ꝙ si mo 57
uerentᷣ motu orbiū vr̄ ꝙ sit retardatio ꝛ obuiatio. dđ.
ꝙ nō est obuiatio nisi qñ directe ꝫm lineam candem
corpora mouētia sibi obuiāt. hic aūt nō est sic. q2 or
bes inferiores sunt sub supioribus. ideo motus corū
eis nō repugnat. nec etiam retardat ꝓpter maximā
mobilis ad motoris obedientiā. Ad illud aūt qđ 58
obī de illis retrogradatiōibus ꝛ ꝓgressionibus. dđꝫ.
ꝙ sicut tactū ē ꝙ ꝛ si videantᷣ fieri ad sensum. h̄ nō est
nisi ꝑ maiorē ꝛ minorē velocitatē ipoꝝ orbiuꝫ. quā si
quis bene sciret explicare. hac via vnica posset salua
re illud ad qđ saluādū mathematici ponūt circuloꝝ
ꝛ cētroꝝ mltitudinē. ꝫ h̄ ad aliā sciam spectat.

Questio. iij. i

Utrū cōueniat alicui orbi moueri absq3 stellis. Et ꝙ
nō vr̄. q2 celū empyreū ponitᷣ a sanctis imobile ꝓpter
sui vniformitatē. ꝫ celū qđ vltiᵗ caret stellis ē vnifor
me. ğ nullū celū qđ caret stellis ē mobile. Itē vbi
cunq3 est mot⁹ ibi ē ɔtinuitas ꝛ variatio. ꝫ ɔtinuitas
q̄ est in motu est a cōtinuitate magnitudinis. ğ pi rō
ne variatio motus ē a varietate mobilis. ꝫ corp⁹ cele
ste qđ caret stellis. nō hꝫ in suis motib⁹ varietatē. er
go nec mutabilitatē. Itē ois motus est ꝓpter ali
quā indigētiā supplendā. vel in ipso mobili. vel i ali
quo inferiori. ꝫ celū qđ caret stellis nō pōt moueri ꝓ
pter sui indigentiā. cū nulla in motu illo eius indigē

ſta compleat̃. nec ꝓpter ſupplendã indigentiã in in-
ferioꝛib⁹. qꝛ ita bene influit ꝗeſcẽdo ſicut mouẽdo. et
vniformiter. ḡ vr̃ ꝙ nullo mõ abſq; ſtellis celeſti coꝛ-
poꝛi moueri cõpetat. Itẽ mot⁹ celi eſt ꝑfectiſſim⁹
oĩm motuũ. ⁊ iõ eſt oĩm motuũ regula. ḡ ſi ꝑ motuꝫ
mẽſurant̃ oĩa q̄ ſt̃ in genere illo. aĩa mẽſurat oẽs mo
tus per motum primi mobilis. ergo mot⁹ primi mo
bilis maxime notus eſt ipi anime. ſ; nullius coꝛpoꝛis
motus ẽ not⁹ ipi aĩe niſi qꝺ hẽat aliqꝺ lumiare. qꝛ nõ
ꝺꝑhendit̃ mot⁹ oꝛbis niſi ꝑ motũ lũiaris. ḡ vr̃ ꝙ nõ
ſit poſſibile aliquẽ oꝛbẽ moueri q̄ caret oĩ luminari.
ꝑcipue cũ motus lateat ſenſum nr̃m. ⁊ ſacra ſcriptu-
ra vniformis oꝛbis reticeat motũ. ⁊ ſic videt̃ ponẽ ꝙ
aliquẽ oꝛbẽ moueri ſupra firmamẽtũ qꝺ eſt ocul' no-
ſtris ꝯſpicuũ ſit temerariũ. Contra. Oĩs multitu-
do reducit̃ ad vnitatẽ. ḡ mot⁹ coꝛpis mltiformis re-
ducit̃ ad motũ coꝛpoꝛis vniformis. ſ; vniforme nõ ẽ
qꝺ caret oĩ lũiari. ḡ vr̃ ꝙ vltra iſtos oꝛbes in qb⁹ ſũt
lũiaria ſit aliqꝺ mobile celũ. Itẽ mot⁹ ille q̄ ẽ mẽ-
ſura oĩm motuũ eſt ille q̄ eſt ab oꝛiente in oꝛiens ꝑ
occidẽs. q̄ eſt motus diei nãlis effectiuus. ⁊ cõpletur
xxiiij. hoꝛis. ſ; dies nãlis oĩ tp̄e ẽ vniformis. ḡ iſte mo
tus. ḡ mobile. ḡ ⁊c̃. Itẽ ſi eſt recta oꝛdinatio mediĳ
ad extrema. necc̃e ẽ mediũ ꝑticipare q̄dãmõ naturaꝫ
vtriuſq; extremi. ſ; celũ criſtallinũ ẽ mediũ int̃ empy-
reũ ⁊ firmamẽtũ. cũ ḡ empyreũ ſit vniforme ⁊ imobi
le. ⁊ firmamẽtũ ſit multiforme ⁊ mobile. vr̃ ꝙ criſtal
linũ ſit aut mltiforme ⁊ imobile. aut vniforme ⁊ mo-
bile. ſ; mltiforme ⁊ imobile eẽ nõ pt̃. cũ varietas mo-
bilis diſponat ad motũ. ḡ necc̃e ẽ ꝙ ſit vniforme ⁊ mo
bile. Itẽ qñcũq; aliq̄ plura ꝯcurrũt ad ꝯſtitutõeꝫ
alicui⁹. necc̃e ẽ ꝑ ꝟtutẽ alicui⁹ illa ꝯiũgi. ḡ qñcũq; plu-
ra mobilia ꝯcurrũt ad effectũ vnũ ꝯformẽ [illegible] ſuã iflu
entiã. necc̃e eſt ꝙ ꝯiũgant̃ ꝑ alicui⁹ mobilis vniformi
tatẽ. ſi ḡ ꝟt⁹ planetaꝝ ⁊ ſtellaꝝ ꝯcurrit ad ꝓductõeꝫ
effectuũ in his inferioꝛib⁹ ſm quandã ꝯformitatem.
necc̃e ẽ vltra illa eſſe aliqꝺ mobile ꝑ qꝺ ꝯiũgãt̃. qꝺ q̄-
dẽ hẽat in toto ⁊ in ꝑtib⁹ vniformitatẽ. ⁊ ita alicui oꝛ
bi abſq; ſtellis cõpetit moueri. Eſt igit̃ qõ q̄s ſit ille
oꝛbis. ⁊ ꝑ quã naturã ꝯpetit ei moueri: Si eñ qꝛ ce-
lũ ẽ ⁊c̃. ḡ empyreũ erit mobile. Si qꝛ celũ qꝺ ẽ nõ tm̃
ꝯtinens. ſ; etiã ꝯtẽtũ. obr̃ tũc de celo igneo ⁊ ethereo.
q̄ q̄dẽ ꝯtinẽt ⁊ ꝯtinẽt̃. ⁊ tñ nõ mouent̃ oꝛbiculariter
Iuxͣ h̄ q̄r de ſufficientia ⁊ numero celoꝝ. ⁊ cũ nã ce-
leſtis diſtinguat̃ ab ele͞ari. quõ aliq̄ dr̃ie celoꝝ ſumũt̃
penes ele͞a: Si tu dicas ꝓpter nãꝫ ꝑſpicui i eis reptã.
tũc cũ ꝑſpicuitas ſit in aqua. eliũ aq̄ debẽt dici celuꝫ.
Rᵒ. dõm ꝙ eſt ponẽ aliqꝺ celũ moueri qꝺ caret lu
59 minariũ ⁊ ſtellarũ varietate. ⁊ h̄ ẽ celũ aqueũ ſiue cri-
ſtallinũ. ad cui⁹ cognitionẽ ⁊ ſi pauci ph̄i ꝑuenerũt. qꝛ
coꝛp⁹ illud latet ſenſuꝫ. rõcinãdo tñ ꝑuenerũt aliq̄. et
illi q̄ ꝑuenerũt poſuerũt ipm moueri. ſicut q̄dã aſtro
nomi niſi ſunt h̄ ꝓbare. Cõiter tñ ad cognitiõeꝫ exi-
ſtentie hui⁹ celi ꝑuenerũt om̃es tractatoꝛes catholici
auctẽe ſacre ſcp̄ture diuinit⁹ illuſtrati. q̄ ipi⁹ exñtiã ex-
p̄ſſe declãt. motũ tñ ei⁹ vel q̄etẽ ñ explicat. ſ; doctoꝛes
theologie rõnib⁹ ſuffulti cõit̃ ponũt illud celũ moue-
ri. ⁊ int̃ illas rõnes potiſſima eſt illa rõ q̄ ſumit̃ ex ꝑ-
fectiõe vniuerſi. ex q̄ etiã diſtinctio celoꝝ ⁊ nũer⁹ rõ-
nabiliter pt̃ inueſtigari. Et h̄ pꝫ ſic. celũ eñ de ſua cõi
acceptõe dĩt̃ aliquã nãꝫ ꝑſpicuã ⁊ ꝯtẽtiuã. de ſua ꝟo
ꝓpꝛia acceptiõe noĩat nãꝫ ꝑſpicuã ꝯtẽtiuã ſupra ꝯuie
60 tatẽ eleuatã. Scdm̃ ꝑmã acceptionẽ celoꝝ. [illegible]iſtiguũ
tur a rabano. vij. celi. Natura eñ ꝑſpicua ⁊ cõtẽtiua
aut ẽ lũis datiua. aut receptiua. Si eſt datiua. aut ẽ
vniformis nõ mota ⁊ ſic ẽ empyreũ: aut ẽ multifoꝛ
mis ⁊ mota ⁊ ſic ẽ ſidereũ. aut ẽ vniformis ⁊ mota ⁊
ſic eſt criſtallinũ. quarta dr̃ia eẽ nõ põt. ſ. ꝙ ſit multi-
formis nõ mota. ꝓpt̃ h̄ ꝙ mot⁹ eſt paſſio ꝯſequẽs nã
liter ad multiformitatẽ coꝛpis. Si aũt nã ꝑſpicua eſt
lũis receptiua. aut ſeꝑabilit̃. aut iſeꝑabilit̃. Si iſeꝑa-
bilit̃. aut ſm circulũ ſupioꝛ ſupficiei ⁊ ſic ẽ igneũ. aut
ſm circulũ inferioꝛ ſupficiei in q̄ coĩcat aeri ⁊ tũc eſt
olimpiũ. qꝺ q̄dẽ dr̃ olimpiũ ꝓpter olimpi mõt; appꝛo
ximationẽ. Si aũt ẽ receptiuũ ſeꝑabilit̃ ſic ẽ aer q̄ il-
lũiat̃ ex pñtia lũioſi coꝛpis. ⁊ obtenebꝛat̃ ex ei⁹ abſen
tia. h̄ ẽ duplr̃. aut ſm ſupioꝛẽ ꝑtẽ ⁊ ſic ẽ ethereũ. aut
ſm iferioꝛẽ ⁊ ſic ẽ aereũ. ⁊ i hac diſtinctiõe cõp̄hẽdũt̃
oĩa coꝛpa mũdi p̄ter t̃rã ⁊ aquã. Terra eñ nõ pt̃ cõp̄-
hendi noĩe celi. qꝛ caret tã ꝑſpicuitate q̃ ambiẽdi ca
pacitate. Aqua etiã ſilr̃ caret. qꝛ q̃uis hẽat ꝑſpicuita
tẽ. nõ tñ ambit vndiq;. ⁊ ſic ex iſta ſufficiẽtia celoꝝ in
q̄ oñdit̃ ſapia ꝯditoꝛis ⁊ ꝑfectio vniuerſitat̃. manife
ſte appet ꝙ opoꝛtet ponẽ aliquẽ oꝛbẽ ſine lũiariũ ml
tiformitate moueri. ⁊ illud ꝓpꝛie dicẽdũ ẽ p̄mũ mobi
le. Preterea diſtinctõ ⁊ ſufficiẽtia ſupra ẽ ſm enũera
tionẽ rabani q̄ celos nũerat ſm cõem acceptiõeꝫ celi
ꝓut noĩat nãꝫ ꝑſpicuã ⁊ ꝯtẽtiuã. ſic eñ ꝯp̄hẽdit nãꝫ
celeſtẽ ꝓpꝛie dictã ⁊ ele͞arẽ lꝫ nõ oẽm. Si aũt celũ ꝓp̄e 61
dicat̃ nã celeſt̃. ſ. nã ꝑſpicua vndiq; ꝯtẽtiua. ſic diſti-
guit̃ a q̄buſdã ph̄is ꝑ. viij. oꝛbes q̄ dixerũt. viij. ſperã
vltimã. Alij aũt ampli⁹ illũiati in hac mã vltra. viij.
ſperã poſuerũt nonã. Tercij ꝑfecti illũiati venerũt ad
ꝑfectã oꝛbiũ diſtinctionẽ vt ponerẽt. x. ſperã in q̄ eſt
q̄es ⁊ vita ſempiterna. vicꝫ celũ empyreũ. de q̄ ⁊ ſi au
guſ. vix aut nũq̄ loq̄t̃. beda tñ ⁊ rabanus ipm eẽ expꝛ
ſe teſtant̃. hoꝝ aũt nũerũ et ſufficiẽtiã poſſum⁹ ſume
re ſic. Diſtinctio eñ celoꝝ aut eſt ꝑ diuerſitatẽ ꝓpꝛia
rũ formaꝝ. aut ꝑ diſtinctionẽ motuũ ⁊ lũiariũ cõten
toꝝ. Si ꝑ diuerſitatẽ formarũ. ſic diſtinguim⁹ tres ce
los. Aut eñ viget in eo nã ꝑfecte lũinoſitatis. ⁊ ſic ẽ
habile ad ſtatũ gloꝛie. ⁊ ideo q̄etũ. ⁊ ſic ẽ empyreum.
Aut viget in eo nã ꝑfecte ꝑſpicuitat̃. ⁊ effectiue frigi
ditatis. et ſic ẽ celũ criſtallinũ ſiue aqueũ. qꝺ q̄dẽ fa-
cit ad ꝯſeruationẽ reꝝ coꝛpaliũ. ⁊ iõ habile eſt ad mo
tũ. Aut viget in eo nã ꝑſpicuitatis vel lũinoſitat̃ et
effectiue calíditatis. ⁊ ſic eſt celũ ſidereũ. qꝺ q̄dẽ facit
ad tranſmutationẽ reꝝ inferioꝝ. iõ ẽ multiforme et
mobile. Si ꝟo fiat diſtinctio celoꝝ penes diſtinctiõeꝫ
lũiariũ. ſic eſt diſtinctio oꝛbiũ. Aut eñ oꝛbis ꝯtinet
multitudinẽ ſiderũ. aut vnitatẽ. Si multitudinẽ. ſic
eſt celũ ſtellatũ. Si vnitatẽ. cũ. vij. ſint planete. ſm ꝙ
regit̃ vniuerſitas tẽpoꝝ q̄ in ſeptio dieꝝ claudit̃. vij
ſunt oꝛbes. ⁊ ſic terciũ celũ ſua mltiformitate ꝯtinet
viij. ſperas ſiue oꝛbes. ⁊ duo ſũt p̄cedentes. ⁊ ita ſt̃. x.
vt ſic ꝑfectiõi ꝑtiũ vniuerſi. rñdeant etiã ꝑfecti nũeri
ſcꝫ denarij. Ex p̄dictis igit̃ pꝫ ꝙ q̄litercũq; ſumat̃ ſuf
ficiẽtia celoꝝ. ſiue ſub ꝓpꝛia appellatõe celi ſiue cõit̃.
ponẽ ẽ celũ criſtallinũ moueri. qꝺ q̄dẽ caret ſtell'. Et
iõ ad q̄õnẽ ꝓpoſitã rñdendũ ꝙ abſq; ſtellis pt̃ aliq̄s
oꝛbis moueri. ſ. celũ aqueũ qꝺ ẽ p̄mũ mobile. ⁊ quod
vniformiter mouet̃ ab oꝛiẽte in oꝛiẽs ⁊ ꝑ occidẽs. et
illi⁹ ꝟtute trahit̃ firmamẽtũ ⁊ om̃s oꝛbes inferioꝛes.
vt vno die nãli. ſ. ſpacio. xxiiij. hoꝛaꝝ ab oꝛiẽte in oꝛi-
ens reſoluat̃. q̃uis nr̃o ſenſui nõ appareat. ⁊ aliqui
ph̄i h̄ ſenſerũt ꝙ firmamẽtũ ſit p̄muꝫ mobile. Aliq̄ tñ
ph̄i dep̄henderũt ꝙ ipm firmamẽtũ mouet̃ motu ꝓ
pꝛio. ita ꝙ i cẽtũ annis ꝓcedit vno gradu. Siue autẽ
h̄ ſit verũ ſiue falſũ. h̄ tenẽdũ ẽ qꝺ coĩt̃ doctoꝛes theo
logie ponũt. ꝙ ẽ celũ aliqꝺ mobile vltra firmamẽtũ.

carēs stellis. Et ↄcedēde sunt rōnes hoc ostēdentes.
62 Ad illud vō qđ obi in ↄriū φ ē vniforme. dōm φ
et si habeat vniformitatē p carentiā diuersitatis ptiū.
hʒ tñ diuersitatē ƀm rōnē dextri ꝛ sinistri ▪ com-
parationē ad influentiā motoris. ꝛ h̄ diuersitas sufficit
ad faciendū motū. Et p h̄ pʒ respōsio ad scđm φ nō
est talis variatio in illo motu pmi mobilis q̄ exigat
diuersitatem lūis in ptib⁹. qñ poti⁹ cōcordat vnifor-
mitati. Nā ꝛ si mot⁹ dicat̄ variatio respectu quietis.
motus tñ pmi mobilis respectu alioꝝ ē vniformis.
63 Ad illud qđ obi φ equaliter influit cū mouet̄ ꝛ qe-
scit. dōm φ falsum est. si eñ quiesceret non moueret
orbes inferiores suo motu. nūc aūt cum mouet̄. vis
64 motiua ab ipō descendit in corpa inferiora. Ad il-
lud qđ obi φ motus ei⁹ debet eē notissim⁹ cū sit regu
la alioꝝ motuū. dōm φ nō oportet eē notū sensui in
se. ʒ sufficit φ notificet̄ in effectu suo. sicut etiam nō
pcipim⁹ reuolutionē. viij. spere ab oriēte in oriētē ma
nifeste nisi ▪ solē ꝛ alia lūiaria. p hūc modū vniformi
tas q̄tū ad spaciū horaꝝ nobis motū celi vniformis
expsse indicat. hunc tñ pcipim⁹ p varietatē diei ꝛ no
ctis. Ad illa vō q̄ vltio querebant̄ iā pʒ solo ex p-
dictis.
c Onsequenter querit̄ de ipis lūiarib⁹ in ↄpa-
tione ad ea in q̄ agūt. Et circa h̄ q̄runt̄ tria.
Primo q̄r vtrū in lūiarib⁹ diuersis sit diuersitas pfe
ctionū. Scđo q̄r vtrū habeāt diuersitatē impssionū.
Tercio q̄r vtꝝ ex coꝝ impressionib⁹ causet̄ diuersi-
tas moꝝ. Questio .j. k
Utrū lūiaria diuersitatē habeant pfectionū. Et φ sic
vr̄. sicut vult phs. sol nō est nomē indiuidui ʒ speciei
silr ꝛ luna. Cōstat aūt φ sol ꝛ luna sunt imposita di-
uersis. g ea sunt diuersa ƀm spēm. Itē nō pōt esse
nisi vnus sol. sicut dicit phs. φ sol est ex tota sua mā.
ʒ si sol ab alijs lūiarib⁹ nō differt nisi solo nūero. non
eēt ex tota mā sua. g differt ampli⁹ q̄ʒ nūero. g differt
spē. Itē corpus qđ ē nāliter luiosuʒ. ꝛ corp⁹ qđ ex
se ē opacū. sūt alteri⁹ ꝛ alteri⁹ nature ƀm spēm. ʒ cor-
pus solis de sua nā est lūinosum. luna vō quantū est
de se opacū corpus est. qđ pʒ in eclipsatiōe solis ex in
terpositiōe lune. g sol ꝛ luna differūt spē. pari rōne ꝛ
alij planete. Itē terra ornata est diuersis lapidib⁹
ꝛ plant̄ ꝛ aīalib⁹ ƀm spēm. g pari rōne vr̄ φ celuʒ sit
ornatū diuersis lūiarib⁹ ƀm spēm differentibus.
Sed ↄ. corpis simplicis nō hn̄tis admixtionē alte
rius corpis ptes sunt omogenee ꝛ ad totū ꝛ inter se.
ʒ celū sicut pbat phs est corp⁹ simplex nō mixtū. ꝛ si
militer lūiaria. g nō habēt formas ƀm spēm diuersas
Iteʒ lūiaria sunt ex aggregatione lucis sui orbis.
sicut vult phs in li. de ce. ꝛ mū. ʒ maior aggregatio et
minor nō facit diuersitatē ƀm spēm. ʒ solū ƀm nūeꝝ.
g luminaria celi nō pficiunt̄ diuersis formis ƀm spe
ciē. Itē flama maior ꝛ minor nō differt ƀm speciē
q̄uis sit in vna maior aggregatio lūis q̄ʒ in alia. g si
sic vr̄ esse circa lumiaria celestia. vr̄ φ nō differāt for
ma specifica. Itē nobilissima forma q̄ sit in sole ē
ipsius lux. ꝛ nobilissima forma in vnaq̄q̄ʒ re ē forma
vltima. g lux est forma cōpletiua solū in spē sua. ʒ in
luce ↄuenit cū oīb⁹ alijs lūiarib⁹. igit̄ vi φ lumia celi
65 spē nō sint distīcta. R°. ad pdictoꝝ intelligētiā est
nōndū φ cōis positio phoꝝ fuit φ int̄ lūia celi est re-
pire diuersitatē q̄tū ad spēm ꝛ formam. ꝛ istud ↄcor
dat satis rōni recte. q̄uis nō oīno recta moueat ratō
q̄dā ad ponendū diuersitatē ƀm spēm in lūiarib⁹ ce-
li. Posuerūt eñ aliq̄ φ lūiaria ƀm spēm erāt necrio
diuersa. pter hoc φ nō habent nām trāsmutabileʒ.
ꝛ vnūqđq̄ʒ erat ex tota sua mā. ʒ h̄ est ratō falsa ꝛ va
na. ꝛ pncipiū erroris. ꝛ occasio fuit aliq̄b⁹ ponēdi in
omnib⁹ hoīb⁹ aīam vnā. sicut meli⁹ patebit infra. vñ
φ trāsmutabilitas materie req̄rat̄ ad varietateʒ ƀm
nūerū. hoc nō est generalit̄ verū. vtpote in diuersita-
te ƀm nām q̄ attendit̄ in aliq̄bus ƀm simultateʒ sue
pductiōis. ꝛ ƀm īmediatū egressum a pmo opifice. ʒ
in his solū hʒ veritatē q̄ꝝ vnū generat̄ ex alio. Et iō 66
hac rōne ptermissa pōt sumi rō diuersitat̄ illoꝝ lūia-
riū ex pte q̄druplicis cāe. Et pmū ex pte finis accipi-
tur rō. Sunt eñ pducta pter diuersas influētias ī
his inferiorib⁹ faciēdas. ꝛ pter ornādā celestē nām.
et iō cōpetebat diuersas habere spēs ꝛ virtutes. vt ex
diuersarū rerū ↄiūctiōe resultaret pfectio in effectu.
ꝛ ex diuersaꝝ spēꝝ compatiōe pulcritudo ↄsurgeret
in ornatu. Sumit̄ etiā rō ex pte efficiētis. q̄ ƀm suam
potētiā ꝛ sapiam ꝛ bonitatē diuersa pducit ƀm speci
em ꝛ formā. vt qđ dari nō poterat vni soli p se. daret
diuersis in specie. Sumit̄ etiā rō ex pte mãe. Sic eñ
in mixtis mā ipa ƀm diuersitatē mixtionū aptat̄ ad
susceptionē diuersarū formaꝝ. sic in corporib⁹ simpli
cib⁹ ƀm maiorē raritatē ꝛ dēsitatē in suis ptib⁹ ad di-
uersarum formarum aptat̄ susceptioneʒ. sicut patet
in elementis q̄ꝝ mā ƀm maiorē raritatem ꝛ densita-
tem suscipit formam terre. dum aūt rarefit. ƀm plus
ꝛ min⁹ disponit̄ susceptioni ad formas alioꝝ elemētoꝝ.
Per hunc modū est intelligendū in celo. Cum eñ in
celesti nā sit repire rarū ꝛ densum. sicut dicit̄ in li. de
sba orbis. ↄtingit ƀm maiorē raritatē ꝛ densitatē. ma
teriam diuersaꝝ formaꝝ esse susceptibilē. Aliter tñ ē 67
rarū et densum in materia elemētari ꝛ natura celesti
In elementis eñ causant̄ a frigido ꝛ calido dissol-
uēte ꝛ ↄstringente p res mãe. In celo aūt causant̄ so
lūmodo ƀm diuersuʒ ptiū sitū. In denso eñ sunt par
tes ppinq̄ores. in raro aūt mag̃ distātes. q̄ in denso
sunt cōprehēse ꝛ magis vnite. in raro sparse. Sumit̄
etiā rō ex pte forme. lux eñ est vna forma cōis reper-
ta in oībus lūiaribus. ꝛ ƀm cuius pticipationē maio
rē ꝛ minorē. sunt magis ꝛ minus nobilia. et ideo cuʒ
istam formā diuersimode participant. diuersos ha-
bent gradus complexiōis. ideo etiā diuersas formas
cōpletiuas. Cōcedende sunt igit̄ ratiōes ostendētes
luminaria celi ƀm spēm esse diuersa. q̄uis illa rō pa-
rum valeat φ sunt ex tota sua materia. sicut iaʒ ostē-
sum est. Ad illud vō qđ obi φ est corpus simplex. 68
dōm φ simplicitas corpis tollit diuersitatē q̄ ortū hʒ
ex mixtione in formis pficientib⁹ mixtū. sed nō tollit
illam diuersitatē que venit ex diuersitate formarum
simpliciū tñ. sicut pʒ. φ q̄uis elementū sit corp⁹ sim
plex. nō tñ oīa elementa sunt vni⁹ speciei. Ad illđ 69
quod obijcit̄ φ sunt ex aggregatiōe lucis. dōm φ nō
ibi tota rō tangit̄. sed solū tangit̄ dispositio ad diuer
sitatē. iō sequēs ratio nō valet de flama maiori ꝛ mi-
nori. plus eñ differunt luminaria q̄ flama maior et
minor. sicut colligit̄ ex suis virtutibus ꝛ opationib⁹
cōsequētibus. Ad illud qđ obi φ forma vltima ē 70
cōpletiua. dōm φ hoc est verū respectu formarū que
disponūt ad ipam. lux aūt potius est forma pficiēs il
las formas corporales. q̄ ad eas disponens. cum ƀm
eius pticipationē maiorem et minorē. forme corpa-
les sint magis ꝛ minus cōplete. Uel dicēduʒ φ lux ē
nobilissima forma corpaliū. coꝝ. s. que sunt ei cōnexe.

sed nō est verum [redacted] formis luminarium celestium [redacted]
quibus virtus eius ꝛ natura complete saluaꝶ.

Questio.ij.

Utrum diuersa luminaria habeant diuersas impres
siones sup corꝑalia: Et ꝙ sic videꝶ primo aucte au-
gust.in.v.de ciuitate dei. Non vsqꝫquaqꝫ absurde po
test dici ad corpoꝝ drñtias afflatus valere sidereos.
sicut in solaribus accessibus ꝛ recessibus videm⁹ ipi-
us anni tpa variari. ꝛ luminaribus incrementis ꝛ de
trimentis augeri ꝛ minui quedā genera reꝝ.sicut mi
rabiles estus occeani. Item astronomi dicūt ꝙ q̄-
dam stelle calefaciūt.quedam infrigidant. quedā hu
mectant.ꝛ quedam desiccant. ꝛ hoc ostendūt per sen
sus experientiā.igiꝶ videꝶ ꝙ corꝑa celestia impressio-
nes diuersas habeant sup corꝑalia. Item ad di-
uersitatē formaꝝ sequiꝶ diuersitas virtutū.ꝛ ad di-
uersitatē virtutū sequiꝶ diuersitas impressionū. ergo lu
minaria celestia differencia specie ꝛ natura .diuersas
efficiunt impressiones sup hec inferiora. Item si
diuersas impressiones ꝛ virtutes non haberēt.vide-
tur ꝙ diuersitas in eis frustra esset.sed nō est frustra
ergo ꝛc. Contra obijciꝶ p scripturā. Diciꝶ enī Gen.
j.ꝙ sint in signa ꝛ tpa ꝛc.sed aliud est signū: ꝛ aliud
causa signi.si igiꝶ luminaria nihil pñt nisi ſm ꝙ deus
instituit.videꝶ ꝙ nihil habeant in his inferiorib⁹ ef-
ficere sed solum signare. Item Dam.nos aūt dici
mus ꝙ ipsa nō sunt cā alicui⁹ coꝝ que fiunt:neqꝫ cor
ruptiōis alicuius coꝝ q̄ corrumpunꝶ. ergo videꝶ ꝙ nō
habeant in his inferioribus efficere aliquam impres
sionē. Itē ꝙ nō habeant diuersam impressionē.vi
deꝶ.qꝛ aut imprimūt formā quā habent. aut formā
quā nō habent.Formā quā nō habent non possunt
imprimere.qꝛ agens debet esse in actu respectu passi
ui. Si imprimūt formam quam habent.aut ergo formā
in qua cōicant.aut formas in quib⁹ differūt. Si for-
mas in quibus differunt.ergo videꝶ ꝙ luna generet lu
nam.ꝛ sol solem.et hoc est falsum. Si formā in qua
cōueniunt.ergo videꝶ ꝙ oīa luminaria eandē habeāt im
pressionē in his inferioribus. Itē sol calefacit ꝓpter
suum motum ex emissione radioꝝ.ꝛ ita mediāte lu-
mine.sed oīa luminaria celestia cōmunicat in luce et
in radioꝝ emissiōe ꝛ in motu.ergo videꝶ ꝙ oīa habeant
calefacere.ergo nihil est illud dicere ꝙ quedā calefaciūt.
quedam nō. Item sol habet virtutē illuminandi
ꝛ calefaciendi hec inferiora.si ergo sol plus cōicat de
virtute sua lune q̄ꝫ alicui corpi inferiori. videꝶ ꝙ lu-
na habeat eandē impressionē licet minus intensam.
Item ignis inter omnia elementa maxime acce-
dit ad naturā celestem.ergo omnia lumiaria celestia pl⁹
cōicant cum igne.q̄ꝫ cū aliq̄ elemētoꝝ.ergo videꝶ ꝙ ma
xime habeant effectū supra ignē ꝛ ei⁹ qualitatē.ergo vi-
deꝶ ꝙ oīa in sui actione ꝛ diūo qualitatē ignis inten
dant ꝛ fortificent.ꝛ ita videꝶ ꝙ oīa desiccent ꝛ cale-
71 faciant.ꝛ nulla infrigidēt. R°.ꝙ luminaria celestia
imp̄ssionem habent sup elemēta ꝛ elemētaria corpo
ra.impressionē inquā nō vnicā tm̄ sed multimodā.
Ratio aūt quare supiora in hec inferiora agunt ꝛ im
primunt.ꝛ rerū qualitates intēdūt est. q sunt corpo
ra nobiliora ꝛ p̄cellentia in virtute. sicut p̄cellunt in
situ.ꝛ ideo cum ordo vniuersitatis sit vt potentiora
ꝛ superiora influant in inferiora ꝛ minus potētiora.
ordini vniuersitatis competit vt lūīnaria celestia in-
fluant in elementa ꝛ corpa elemētaria. Status etiā
ordinis hoc reqrit.ꝙ sicut in motu locali venitur ad
vnū mouēs imobile.ita motu alteratiōis ſm quali-
tatē necesse est venire ad vnum alterans nō alterabi
le ſm easdē qualitates.ꝛ ideo cū elemēta ꝛ ex elemē
tis cōmixta sint ſm primas qualitates alterantia [illegible]
alterabilia.recte disposuit diuia sapia corꝑa celestia.
vtpote lūīaria q̄ inferiora alterarēt sua influētia ſm
qualitates p̄mas.ita ꝙ ipsa tā qualitatib⁹ q̄ꝫ altera-
tionib⁹ illaꝝ essent carētia. Rō vero quare diuersa im 72
primunt a quibusdā sumiꝶ ꝓpter diuersitatē quali-
tatū.sicut scribiꝶ in li.de sba orbis.ibi enī ſm quorū-
dam opinionē diciꝶ ꝙ lūīnaria celi.ꝛ qualitates ha-
beant ꝓprias.sed nō habent eas oīno vniuoce cū q̄li
tatibus elementaribus.ꝑ eo ꝙ ſm illas agere pñt in
hec inferiora.sed adinuicē pati non pñt. Sed ista rō
nō videꝶ cōueniens.si enī essent equiuoce. tunc effe-
ctus coꝝ nō concordaret qualitatib⁹ elementaribus
et ideo melior sumiꝶ rō ex pte diuersitatis virtutū.
Quia enī conditor mundi corꝑa celestia incorrupti-
bilia posuit ad regulandū ꝛ regendū corruptibilia q̄
sunt diuersa ꝛ multiformia. dedit eis virtutes ꝑñtes
suas spēs ſm quas diuersa luminaria aspectū habe-
rent ad diuersa elementa.ꝛ ad diuersa corꝑa minera
lia. Unde qꝛ luna ex virtute sibi indita cū adiutorio
lūīnis aspectū hꝫ sup humorē. ideo ꝑ suā influētiā hu-
morē augmētat. ꝛ ad eius presentiā excrescūt maria.
ꝛ quasi exestuant ꝛ effluunt.ad absentiā vero in sinum
suum colligunꝶ ꝛ refluūt.sic etiā intelligēdū est et in
alijs luminaribus. Cōcedēde sunt igiꝶ rōnes ostēdē-
tes ꝙ luminaria in his inferioribus habent diuersas
impressiones.. Ad illud vero qđ obꝛ ꝙ nullam habēt 73
impressionē,qꝛ sunt signa tm̄. dicēdum ꝙ scriptura nō di
cit ꝙ sint tm̄ in significationē.qꝛ ꝛ sunt in significati-
onē. ꝛ sunt in efficaciā.magis tn̄ exp̄mit ꝙ sint signa
q̄ꝫ ꝙ sint signa cāe.ꝑ eo ꝙ nec causant sufficient.nec
causant necessario.ꝛ ideo magis atribuit eis rationē
signoꝝ.ꝛ p hoc pꝫ rñsio ad illud Dam.cū dicit ꝙ nō
sunt causa in his inferiorib⁹.nō vult enī negare quin
habeant influentiā.sed hoc vult dicere ꝙ nec sūt pri-
cipia inferiora sufficiētia:nec sunt necr̄ia. opanꝶ enī
vt cause vniuersales.q̄ p pticulares indigēt adiuua-
ri ꝛ pñt impediri. Ad illud qđ obꝛ tercio.aut imp̄ 74
munt qđ habent.aut qđ non habent. dicēdum ꝙ primo
influūt virtutē suā quam habent.ꝛ p illā generāt ꝛ au
gmentant formā ꝛ speciem quā nō habent. Et cū di-
ciꝶ ꝙ nihil dat formā quam nō habet. dicēdum ꝙ habe-
re diciꝶ duobus modis.vel virtualiter vel formaliꝶ.
ꝛ ad hoc ꝙ imp̄tiaꝶ aliq̄d alicui sufficit ꝙ hēat virtua
liter.nō oportet ꝙ habeat formaliter.sicut mouēs im
mobile dat motū.q̄uis ip̄m nō moueaꝶ. sic intelligē
dum est in ꝓposito. Preterea cū ponunꝶ corꝑa cele-
stia imprimere in hec inferiora.ꝛ diuersas qualitates
generare.hoc nō est intelligendū ꝙ eis dent ex se.sed
educūt illud quod ē in potētia in actū. Preterea nō
est intelligendū ꝙ dent p se solum.sed adiuuādo virtu
tem nature inferioris.hoc aūt faciūt. tum p virtutes
lucis in qua cōicant.tū etiā ꝓpter virtutes ꝓprias ſm
q̄s agunt in hec inferiora.nō vt ꝓducāt sibi silia.sed
vt influēdo cōseruēt.regāt. ꝛ intēdāt reꝝ inferioꝝ q̄-
litates ꝛ naturas. Ad illud qđ obꝛ ꝙ oīm sit cale- 75
facere.r̄ideri pōt ꝙ motus ꝛ lumē nō est sufficiēs cā
caloris.sed cā mot⁹ cū velocitate. ꝛ lumē cū radiorum
multiplicatione.ꝛ qꝛ hec nō ꝯcurrūt in oīb⁹ lumiari-
bus.ideo nō pñt oīa calefacere. Posset etiā ad hoc reddi
rō alia.qꝛ hoc nō tm̄ facit mot⁹ ꝛ lūīnositas.sed etiā ad

hec facit virtus ꝓpria ſm quã ſtella vel planeta cale
faciens. aſpectum habet ſup igneã naturã principalr.
76 Ad illud qḋ obi. ꝙ ſol magis cõicat virtutẽ ſuã lu
ne ꝙ̃ alicui inferiori. dicẽdũ ꝙ ſicut dicit phs. act⁹ acti
uoꝝ eſt in patiẽte ꝑdiſpoſito. Et boetius. oẽ qḋ reci
pit̃ eſt in recipiente ꝑ modũ recipiẽtis et nõ recepti.
Quũ igit̃ inferiora ſunt receptiua lũis pariter ⁊ calo
ris. hinc eſt ꝙ ſol nõ tm̃ illũiat ſ ⁊ inflamat. Quia vero
luna nata eſt illuminari. ſ nõ eſt nata calefieri. hinc ẽ
ꝙ a ſole lumen recipit ⁊ refundit. calorẽ vero non reci
77 pit nec refundit. Ad illud qḋ obi. ꝙ natura ignis
plus cõuenit cũ natura celeſti. dicẽdũ ꝙ de celeſtib⁹ lu
minaribus eſt loqui dupliciter. ſ. q̃tum ad naturam
in qua cõueniũt. vicȝ q̃tum ad naturam lucis. ⁊ q̃tũ
ad hanc verũ eſt dicere ꝙ vliter magis cõformantur
igni q̃ alij elemẽto. Eſt etiã loq̃ q̃tum ad virtutes
ſibi ſpãliter datas ſm ꝙ deputant̃ ad regimẽ inferio
rũ. et q2 nõ tm̃modo habẽt regere ignẽ ſ etiã alia cor
pora. hinc eſt ꝙ ex ſua inſtitutiõe ꝑmaria aliq̃ ex eis
magis q̃ ignẽ inſpiciũt el'a alia. ⁊ q2 oĩs actio attẽdit̃
ſm aſpectũ ꝟtutis agentis ad patiẽs. ſicut dicũt me
dici ⁊ aſtronomi. hinc eſt ꝙ quedã luminaria magis
cũ igne in effectu cõicant. q̃dã vero diſcordãt. dũ princi
paliter aſpiciunt elemẽta ⁊ alia. Aſpectus aũt ipoꝝ
determinare alterius eſt ſcientie.

Queſtio. iij. in

Vtrũ ex impreſſionibus illoꝝ lũiariũ cauſet̃ in hoi
bus diuerſitas moꝝ. Et ꝙ ſic vr̃. Boe. in li. de ꝯſola.
Fatũ eſt rebus mobilib⁹ inherẽs diſpõ. ꝑ quã ꝓuidẽ
tia ſuis queq3 nectit ordinibus. Siliter etiam aug. in
v. de ciui. dei dicit ꝙ fatũ eſt vis poſitiõis ſiderũ. qua
exiſtente. qñ quis ꝯcipit̃ vel naſcit̃. cognoſcit̃ q̃lis fu
turus ſit. Ex prima auc̃te hr̃ ꝙ fatuȝ vere eſt. ex ſcda
hr̃ ꝙ fatũ eſt vis ſtellaꝝ. g̃ ſi totũ regimẽ vite ꝯſiſtit i
fato ſicut dicit boe. ⁊ fatũ ẽ vis poſitiõis ſiderũ. ſicut
dicit Aug. tunc regimẽ vite ⁊ diuerſitas moꝝ pẽdet
ex virtute ſiderũ. Itẽ phs in li. de ꝓꝓrietatib⁹
dicit ꝙ regna vacua facta ſunt. ⁊ terre depopulate ſt̃
ꝓpter cõiunctionẽ duaꝝ magnaꝝ ſtellaruȝ. ſ. iouis et
ſaturni. ſed hoc nõ eſſet niſi bella ⁊ lites hoim ex aſtr̃
penderent. g̃ ⁊c̃. Itẽ hocipm̃ vr̃ ꝑ ſacrã ſcripturaȝ
Math. ij. magi cognouerũt ortũ regis ꝑ apparitiõeȝ
ſtelle. Et in Ioh. dicit dñs. nõdũ venit hora mea. ſili
ter Ioh. viij. Nemo apphẽdit eũ. q2 nõdũ venit ho
ra eius. ſi g̃ natus fuit ſub ꝯſtellatiõe. ⁊ horã tpis ex
pectauit in ſua paſſiõe. vr̃ ꝙ multo fortius oẽs alij
hoies regi ⁊ gubernari habeant ⁊ diſponi ſm ſtella
rum virtutẽ. Itẽ hipm vr̃ experientia. In mortib⁹
eñ regũ vt dicũt aſtronomi ⁊ mathematici de mult̃
requiſiti ſm aſtrologie iudiciũ multa ꝑdicũt vera. hoc
aũt nõ eſſet niſi mores ⁊ affec⁹ hoim diſponerentur
ſm virtutẽ ſtellaꝝ. g̃ ⁊c̃. Itẽ hocipm vr̃ rõne certa
Ad vniuerſitatis ordinẽ ſpectat ⁊ ad ꝑfectionẽ regi
minis vt nihil caſu fiat reſpectu diuine ꝓuidentie. g̃
ſi deus regit ignobilia [illegible] nobilia. et corruptibilia ꝑ in
corruptibilia. ⁊ inferiora ꝑ ſupiora. vr̃ ꝙ nihil in his
inferioribus fiat qḋ a ſtellaꝝ ꝟtute ⁊ influentia nõ ꝓ
cedat. ⁊ ſi hoc verũ eſt. g̃ diuerſitas moꝝ cãt̃ a virtu
te ꝯſtellationũ. Contra. Deut. iiij. Solem ⁊ lunaȝ
⁊ omnia aſtra celi creauit dñs deus in miniſteriũ cũ
ctis gentibus que ſub celo ſunt. ſ qḋ eſt creatũ in mi
niſteriũ hois nõ ꝑdominat̃ ei in regimine ⁊ virtute.
aliter eñ eẽt creatũ in dñiuȝ. nõ in miſteriuȝ. ſi igitur
aſtra celi ſunt creata in miniſteriũ. g̃ ex eis nõ pẽdẽt
principaliter mores hominũ. Itẽ hoc vr̃ autorita
te ipſius ptolomei maximi aſtronomi q̃ dicit. ꝙ ſapi
ens homo dñabit̃ aſtris. ſed hoc nõ eſſet ſi mores ho
minũ cauſarent̃ ex impreſſionib⁹ ſtellaꝝ. g̃ ⁊c̃. Itẽ
hocipm vr̃ ratione oñſiua. qḋ recte ordinatũ ẽ ſm ꝙ
hmõi. nõ tẽdit niſi ad rectũ. ſ celũ cũ ſuis ſideribus a
ꝑma ꝯditiõe rectiſſime ordinatũ ẽ. g̃ nũꝙ̃ niſi ad bo
nos mores ⁊ rectos tendit. g̃ aut oẽs hoies habent
bonos mores. aut bonitas moꝝ nõ cauſat̃ ex poſiti
one ſiderũ. Itẽ h̃ vr̃ ꝑ rõnẽ ducentẽ ad impoſſibi
le. ſi eñ diuerſitas moꝝ cãt̃ a poſitõib⁹ ſideꝝ. cũ mo
tus coꝝ ſit nãlis ⁊ neceſſari⁹. diuerſitas moꝝ i hoib⁹
eẽt nãlit̃ ⁊ necc̃rio. g̃ nec erit li. ar. nec valebit cõſiliuȝ.
nec meritũ erit. nec laus. nec vitupiũ. ſi h̃ igit̃ ẽ maxi
mũ incõueniẽs. impoſſibile ẽ ꝙ diuerſitas moꝝ cau
ſet̃ a poſitionib⁹ ſiderũ. R°. dicẽdũ ꝙ mores hoim ⁊ 78
euentus futuroꝝ a siderib⁹ cauſari dupl'r põt intelli.
Aut necc̃rio et ſufficienter. aut diſpoſitiue ⁊ ꝯtingent̃
Si ꝑmo mõ dicet̃. ſic nõ tm̃ eſt falſum. imo ⁊ hereti
cũ ⁊ dyabolicũ figmẽtũ. q2 repugnat xp̃iane religiõi.
repugñt ſenſui. ⁊ repugñt etiã rõni. Chriſtiane religiõi
repugnat dũ eſt ꝯ veritatẽ fidei ⁊ honeſtatẽ moꝝ. ve
ritas eñ fidei in h̃ errore nõ põt ſaluari. duȝ eñ poĩt
oĩa a siderib⁹ necc̃rio euenire. tollit meritũ ⁊ ꝯñter tol
lit ꝑmiũ. tollit etiã grãm. ⁊ ꝑ ꝯñs gloriam. Honeſtas
etiã moꝝ ꝑ hunc errorẽ ꝑiudiciũ patit̃. dũ culpa pec
cant̃ in ſidera refũdit̃. ⁊ licẽtia male faciẽdi ſine rep
henſione ꝯcedit̃. ⁊ hõ ad adorandũ ⁊ colendũ ſidera
incuruat̃. Et iſte ẽ finis h⁹ erroris peſſimi. q2 ad ydo
latriã ꝑducit. ⁊ in h̃ pȝ h̃ eẽ cõmerciũ dyaboli q̃ ma
xime ad hoc intẽdit hoiem ꝑtrahere vt faciat ſe ado
rari ⁊ coli. Senſui etiã repugñt. q2 ſenſibili expiẽtia in
eadẽ ꝯſtellatiõe ꝯceptos ⁊ natos videm⁹ diuerſificari
in morib⁹. ⁊ euẽtib⁹. ⁊ nãlib⁹ ꝓprietatib⁹. ⁊ iſtud ma
nifeſte appet in iacob ⁊ eſau. q̃ ſil' ꝯcepti ⁊ nati. ⁊ tm̃ i
oib⁹ his ſunt diuerſificati. Appet etiã. q2 in ꝯſtellatõ
ne eadẽ naſcit̃ fili⁹ regis ⁊ fili⁹ ruſtici. naſcit̃ etiã hõ ⁊
aſin⁹. naſcit̃ fẽia ⁊ maſcul⁹. q̃ nec cõicãt in moribus.
nec in euentib⁹. nec in nãlib⁹ ꝓprietatib⁹. et hipm ꝓ
bat greg. in omel. ep̃hie ſic. Fateri mathematici ſolẽt
q2 ſi q̃s ſub ſigno aq̃rij naſcit̃. piſcatoris in hac vita
miſteriũ ſortiat̃. piſcatores vero gethõ et fert̃ nõ hȝ. q̃ſ
g̃ dicat ꝙ nemo ſb̃ ſtella aq̃rij naſcit̃. vbi piſcator oi
no nõ hr̃. Dicũt etiã ꝙ q̃ ſb̃ ſigno libre naſcũt̃ trape
zete futuri ſt̃. in mult̃ aũt locis ſub libra multi naſcũ
tur vbi trapizete penit⁹ ignorant̃. Repugñt nihilomi
n⁹ recte rõni. dũ ſupiorib⁹ ꝑponit inferiora. ⁊ in ſe im
plicat ꝯria. Supiorib⁹ nãq3 ꝑponit inferiora. dũ hoi
ꝑponit aſtra. q̃ ẽ creatura digniſſima. ſic phs teſtat̃.
⁊ recta rõ hoiem eẽ finẽ oim q̃ ſũt. Et iõ dic̃ greg. Aſ
tã q̃ppe hoim ſol⁹ q̃ creauit ꝯditor adminiſtrat. nõ. n.
ꝓpter ſtellas hõ. ſ ꝓpt̃ hoiem ſtelle facte ſt̃. dũ igit̃ h̃
error mores hoim aſtr̃ ſubijcit. inferiora ſuo ſupiori.
⁊ ignobilia nobilioribus ꝑponit. Nõ ſolũ aũt h̃ rati
oni repugnat. ſ etiã q2 in ſe oppoſita implicat. Dicit
eñ ꝙ q2 mores hoim pendẽt ex aſtris ⁊ ꝯſtellatõib⁹.
iõ aſtra ſunt venerãda. ⁊ ꝯſtellatiões obſeruãde. ⁊ h̃
eſt ponere duo oppoſita. Aut eñ necc̃ eſt euenire hoi
ſm ꝯſtellatões ſideꝝ. aut nõ. Si nõ. g̃ nõ ſũt fata me
tuenda. Si ſic. g̃ nõ ſunt aſtra veneranda. dũ g̃ poĩt
fata eſſe metuenda. ⁊ aſtra veneranda. poĩt duo con
traria. Itẽ aut euenit hoi ſm ꝙ ꝯſtellatõ in ſuo ortu
exigit. aut nõ. Si ſic. g̃ fruſtra ſunt ꝯſeruande ꝯſtella
tiões in actib⁹ ſuis. cũ ſm ꝑmã ꝯſtellatõnẽ necc̃ ſit ei
bõa vel mala euenire. Si nõ i ꝑma ꝯſtellatiõe. g̃ pari rõ
ne nec in ſeq̃ntib⁹. igit̃ nulle ſt̃ obſ̃uãde. Dum ergo

hic error ponit ꝯstellationes effectum habere. ⁊ po-
nit ꝯstellationes obseruandas esse post hominis na-
tiuitatē. aperte videt̄ sibiipsi cōtradicere. et sic iste er-
ror repugnat sensui ⁊ fidei ⁊ rationi. Hoc aūt triplex
incōueniēs quod dictū est colligit̄ ex verbis dam. et
grego. ⁊ aug. Scḋm igit̄ hunc modū dicendi. scʒ mo-
res hoim ⁊ euentus futuroꝝ a stellis necessario ⁊ suf
ficienter causari. falsitas incurrit̄ ⁊ heresis piculosa.
Si aūt dicant̄ mores hoim a dispositionibus siderū
variari dispositiue ⁊ ꝯtingenter. sic pōt habere veri-
tatē. q2 nec rōni nec fidei repugn̄t. Planū ē. n. ꝙ dispō
corpis varia multū facit ad variatōnē affectionū ⁊
moꝝ aīe. vt plurimū. n. aīa ꝯplexōes corpis imitat̄. vn̄
colerici sunt iracundi. ⁊ sanguinei sūt benigni. ⁊ melā
colici sunt liuidi. ⁊ flegmatici sunt pigri. hoc aūt non
est necc̄rio. aīa cū suo corpori dn̄at̄. maxime qn̄ est ad
iuta ꝑ grāȝ. multos eñ videmꝰ colericos māsuetos.
⁊ melancolicos benignos. Qm̄ igit̄ virtꝰ corpoꝝ cele
stiū opat̄ ad mixtionē ⁊ qualitatē cōplexionū. hinc ē
ꝙ cōsequēs opat̄ q̄dāmō ad q̄litatē moꝝ. valde tn̄
de longinq̄. plus eñ facit ad q̄litatē cōplexionis vir-
tus nature inferioris. q̄ȝ virtus sideris. Unde Augꝰ.
v. ciui. dei in solutiōe cuiusdā q̄ōnis de fratribꝰ du
obus q̄ sil' infirmabant̄ ⁊ curabant̄. vn̄ hoc effectꝰ ma
gis cōmēdat rōnē ypocratis phici q̄ȝ astronomi. Ypo
cras eñ rn̄dit ꝙ hoc erat ꝓpter silitudinē cōplexiōis.
⁊ astronomꝰ rn̄dit ꝙ erat ꝓpt̄ idētitatē ꝯstellatōnis.
Mediꝰ eñ rn̄dit phicus. q2 cām reddit magis ꝓpriā
⁊ magis ꝓpinquā. Si ḡ h̄ mō quereret̄ vtrū impssiōes
siderū aliq̄ mō disponāt ad varietatē moꝝ. rn̄dendū
cēt ꝙ sic. verūtn̄ nō dispōne necc̄ria ⁊ ꝓxima ⁊ sufficiē
te. ꝫ dispōne remota ⁊ ꝯtingēte. Si aūt queratur vtrū
sit cā sufficiens. Rndēdū ē silit̄ ꝙ nō. q2 ꝯrīū dicē ē he
79 reticū sic pꝰ ostēsuȝ ē.   Ad illud ḡ qḋ obi. de fato. dḋ.
ꝙ de fato alit̄ loq̄t̄ boe. ⁊ alit̄ aug. Boeciꝰ eñ loq̄t̄ de
fato ꝓut est aliq̄d ꝫm veritatē. ⁊ sic fatū noiat ordi-
nē in rebꝰ mobilibꝰ ad diuinā ꝓuidētiā relatū. ordinē
inquā nō solū ꝫm nāȝ ⁊ cāȝ necc̄riā. ꝫ etiā ꝫm liberta-
tē volūtatis ⁊ ꝯtingētiā. Dicit eñ sic in li. de ꝯso. ꝓui
dētia cūcta pit̄er. q̄uis diuersa. q̄uis īfinita ꝯplectit̄.
fatū vō singula dirigit in motū. loc̄. formis. ⁊ tpibus
distributa. Et h̄ tpalis ordinis explicatō in diuine mē
tis adunata ꝓspectu ꝓuidētia ē. eadē vō adunatō di
gesta atq̄ȝ explicata tpibꝰ fatū vocat̄. ⁊ sic ptȝ ꝙ hoc
tītis fatū accipit generalit̄ ad egressū ⁊ decursuȝ oim
reꝝ. siue volūtariaꝝ. siue nālīū. siue necc̄ariaꝝ. siue cō
tingentiū. Aug. vō in. v. de ciui. dei accipit fatū ꝫm ex
timationē phoꝝ. q̄ vocāt fatū vim positiōis sideruȝ
⁊ ꝯstellationū ꝫm quā cūcta necc̄rio eueniūt in his in
ferioribꝰ. ⁊ sic fatū nihil est. Et ōn̄dit ipse ꝙ nihil sit. ⁊
ita equoce accipit fatū boe. ⁊ aug. ⁊ ꝓpter hoc nō fit
assumptō medio. ꝫ magis equocationis acceptio.
ꝓpter quā tollēdā de medio dicit Aug. in. vi. de ciui.
dei. ꝙ si q̄s fatū vocat ordinē cāꝝ quē deꝰ instituit. cū
h̄ sit verū. sniam teneat ⁊ linguā corrigat. q2 ꝫm cōēȝ
vsum accipit̄ sicut mathematici accipe ꝯsueuerūt.
80 Ad illud qḋ obi. ꝙ bella cānt̄ ex cōiūctiōe siderū.
Dōm ꝙ illud vbū phi nō tribuit aliud sideribꝰ q̄ȝ q̄n-
dā dispōnē ad tales effectꝰ ex q̄bꝰ bella generant̄. Ex
motiōe eñ alicuiꝰ hūoris pōt aliq̄ affectio in aīa exci
tari quā tn̄ nō necesse ē ponē. q2 aīa pōt eā reprime-
re. ꝫ q2 multi sūt insecutores passionū. ⁊ eis quibꝰ pn̄t
dn̄ari seipōs subiiciūt. hinc ē ꝙ multi se subiiciūt im-
pssionibꝰ astroꝝ. ⁊ ideo freq̄nt̄ astrologi vera ꝑdicūt. 81
maxie circa hoīes aīaliter viuētes. circa vō spūaliter
sapiētes q̄ dn̄ant̄ passionibꝰ pauca pn̄t vera ꝑdicē.
imo sic dicit magnꝰ astronomꝰ Ptholomeꝰ. sapiēs
hō dn̄abit̄ astr̄. Ad illḋ qḋ obr ꝙ dn̄s natꝰ fuit sb 82
ꝯstellatōne. dōm ꝙ fīm est. nec approbauit stella sub
cuiꝰ regimie nasceret̄. nec in patiēdo expectauit horā
fatalē. ꝫ i natiuitate appuit stella vt signū. in passiōe
vō tpē expectauit sibi a deo ꝑdestinatū ⁊ figur̄ lega-
libꝰ ꝑsigñū. Et si q̄ras. vn̄ h̄ ē ꝙ magi ꝑ illā stellā cog
nerūt regē. dōm ꝙ h̄ nō solū hūana inuentiōe fuit. ꝫ
sue mentis attētōne ⁊ diuīa reuelatōne. Preterea illa
stella nō fuit cū alijs stellis creata. ꝫ i natiuitate dn̄i
fuit ꝓducta. nec motū hūit aliaꝝ stellaꝝ. sicut dicit
Crisꝰ. nec fuisse credit̄ in orbibꝰ aliaꝝ stellaꝝ. ꝫ longe
inferiꝰ adeo vt directe appēret sup domū. Ad illḋ 83
qḋ obr ꝙ multa vera ꝑdicūt. ⁊ maxie h̄ appet ī stella
cometa q̄ appet ex morte regū. dḋ ꝙ in his q̄ ꝯside-
rant̄ circa motū celestiū corpoꝝ infallibilit̄ pn̄t vera
ꝑdicē ⁊ ꝑ artē. sic de eclipsi solis ⁊ lune. In his vō q̄
ꝯsiderant̄ circa effectū reꝝ inferioꝝ q̄ eis sbsunt. ꝓ-
babilr̄ ⁊ ꝑ artē pn̄t vera ꝑdicē. nō tn̄ sp sic circa tēpe-
states ⁊ serenitates ⁊ hmōi. In his vō q̄ sūt li. ar. fre-
quēter ita dicūt falsa sic ⁊ vera. ⁊ si aliqn̄ vera videā-
tur dicē. h̄ est vel casu vel dyabolico instinctu. Naȝ
dyaꝰ sic dicit aug. se libēter immiscet in hmōi diuinatō
nibꝰ. Nec valet id qḋ obiicit de stella cometa. q2 ꝓut
significat mortē reg nō fit nā. ꝫ diuino iussu vt dic Da
masce. Si eñ nāliter fit. nō vi rō q̄re mag apparcat
in morte principis q̄ȝ in morte rustici. nisi forte tu di-
cas sic volūt aliq̄ astrologi dicē. ꝙ stella aliq̄ ꝑest pn
cipi q̄ in eiꝰ morte diuino iussu ad se trahit ptes cele
stes q̄ erāt in eiꝰ corpe. quibꝰ abstractis a corpe gñat̄
dissolutio in eo qḋ remanet. ⁊ dum sursum trahunt̄
⁊ stelle approximāt faciūt comā. Sed tūc manet q̄o,
quare similiter nō fit circa rusticū. Ideo securius di
ci potest ꝙ cometa aut nō significat mortē principis
sed solū hoc accidit ꝙ moriat̄ in eiꝰ apparitiōe. Aut
si significat. hoc fit diuino iussu quo magis eius m
tem ꝑnunciat. tum q2 est ꝑsona cōis. tū q2 ex hoc pōt
frequenter oriri ꝑturbatio regni. in cuiꝰ custodia ma
gis sollicitant̄ angeli dū bonū cōe ꝑponūt bono spe-
ciali. Ad illud qḋ obi. ꝙ de ꝑfectione ordinis est ꝙ 84
illud qḋ regit̄ ꝑfecte subiiciat̄ regenti. dōm ꝙ hoc ve
rum est vbi regens aliquid regit modū dn̄antis nō
ꝑ modū ministrantis. vn̄ q2 humani actꝰ regunt̄ a di-
uina ꝓuidentia sicut a dominante. nihil euenire pōt
ꝑter ipsius ꝓuidentie intentionem ⁊ cognitionē. et
ita nihil casu. q2 vō ab astris dirigūt̄ solūmō ꝑ modū
ministerij. iō nō oportet ꝙ ꝑ oīa subdant̄ eis. nec hoc
exigit ꝑfectio vniuersi.

Dist. xv. de ꝓductiōe rerū mixtaꝝ ⁊ sensibilium.

Dixit etiā deus. ꝓducāt aque reptile ⁊c̄. Supra egit magister de ꝓductiōe reꝝ simpliciū ⁊ insensibili-
b um. in hac pte agit de ꝓductiōe mixtoꝝ ⁊ sensibiliū vt aīaliū. Et qm̄ ad aīaliū ꝓductionē facta ē vni-
uersitatis cōpletio. et ad cōpletionē sequit̄ ab ope cessatio. Ideo ista ps habet tres. In prima agit de
sensibilium ꝓductione. In secūda de diuinoꝝ operum ꝑfectione. ibi. oibus aūt creatis atq̄ȝ dispositis ⁊c̄. In
tercia agit de septimi diei requietione. ibi. Iā de septime diei reqe aliq̄d nos eloq̄ oportet ⁊c̄. Prima ps hȝ

duas. In prima determinat de pductione aialium ex aquis. In scda de pductiõe aialiũ ex terra. ibi. Seqr dixit de⁹. pducat terra τc. In q̄ pte pmo determinat veritatẽ. deinde soluit dubitatiões duas. Unã ibi. Queri solet de venenosis. Aliã ibi. De qbusdã etiã minut. Siliter scda ps in q̄ determiat de operũ diuinoꝝ ↄsummatiõe hꝫ duas. In pma oñdit qualiter in pductiõe hois facta ẽ τ ↄsummata distinctio reꝝ. In scda vo circa eandẽ distinctionẽ explicat diuersas snias catholicoꝝ tractatoꝝ. ibi. In hac eñi reꝝ distinctione catholici tractatores τc. Similiter tercia ps habet duas. In pma veritatẽ explicat. In scda qõnẽ mouet τ determinat. ibi. Sed querit quomodo septimo die dicat deus τc.

XV a

De ope qnte diei.

Determinat de pductiõe animaliũ ex aqs. a

Dixit etiã deus. [a] Producãt aque reptile aĩe viuẽtis τ volatile sup terrã τc. Opus qnte diei est formatio pisciũ τ auiũ. quibus duo elementa ornant. τ de eadẽ mã. i. de aquis pisces τ aues creauit. volatilia leuãs i aera. τ natatilia remittẽs gurgiti.

De ope sexte diei. b

Determinat veritatẽ de pductiõe aialiũ ex tra. b

Seqtur dixit deus. [b] Producat terra aiam viuẽtẽ, iumenta et reptilia τ bestias terre bm spẽs suas τc. Sexte diei opus describit. cũ tra suis aialib⁹ ornari dicit.

Querit vtrũ post peccatũ venenosa aĩalia noxia facta fuerint. an pper pctm̃ nocere ceperint prius facta innoxia. c

Queri solet de venenosis τ pniciosis aiantib⁹. vtrũ post pctm̃ hois ad vindictã creata sint. an potius creata innoxia pctõribus nocere ceperint? Sane dici potest. q creata nihil hoi nocuissent si nõ peccasset. Puniendoꝝ nanqꝫ vicioꝝ τ terrendoꝝ. vel pbande vł pficiende vel pfruẽde virtutis cã nocere ceperũt. Fuerũt ǧ creata innoxia. ſ; pper pctm̃ facta sunt noxia.

a Producãt aq̄ reptile aĩe viuẽtis. Contra. reptilia τ natatilia diuersarum sunt spẽꝝ. ǧ cũ producta ex aqs sint natatilia. nõ debent dici reptilia. Itẽ cũ reptilia spectẽt ad ornatũ terre. nõ videt q spectẽt ad ornatũ aque. Itẽ videt hic esse nugatio cum dicit reptile anime viuentis. ois eñi aĩa corpo q est anima viuit. Rº. dõm q in aĩalib⁹ differt motus rependi a motu gradiendi. Mot⁹ eñi rependi attendit bm tractionẽ. aĩal eñi qd repit anteri⁹ aliquã ptẽ ptendens. etiã cum illa aliqd apphẽdẽs. corpus trahit totũ suũ post se. sicut ptꝫ in vermibus. motus vo gradiendi est p impulsionẽ. quantũ igit ea q̄ natant se trahunt τ ptedũt anterius. τ extendendo se ad anterius. quasi tenẽdo se ad soliditatẽ vel grossiciẽ aq̄ trahunt totum corp⁹ suũ. sicut patet in natantibus. hinc est q oĩa natantia dicunt reptilia. τ si ↄtingat ea aliquando gradi sicut est in cocodrillis τ aliqbus que versant in aquis τ in terra. denoiant tñ a motu q̄ est eis magis naturalis. s. q̄ competit eis bm habitationem in aquis. Volatilia aũt nõ dicũtur reptilia q̄uis videant se ferre in aera. sicut pisces in aquis. Est enim diuersus modus mouendi. quia impulsu magis mouentur q̄ tractu. Dum eñi auis volat. claudit aer in cõcauitate alaꝝ. et dũ ale applicãtur ad corpus. violenter aer ppellit ex pte alaꝝ posteriori tractu. τ ex illo impulsu corp⁹ auis pcedit anteri⁹. et ideo volatilia sub reptiliũ noĩe cõprehendunt. nec etiam sub genere gressibilium. qꝛ nõ mouent virtute pedum. sed virtute alarum. Unde potest sic sumi diuisio animalium q̄tum ad motum. qꝛ aial aut mouet se anterius trahẽdo. τ sic est reptile. siue sit in aquis siue in terra. Aut impellendo. et hoc dupliciter. Aut pedibus τ sic est gressibile. Aut alis τ sic est volatile. τ sic ptꝫ p quanto pisces dicunt reptilia. τ q falsum est illud quod pmo pponit. q reptile distinguit contra aquatile. immo est in plus. Ad illud quod obijcit q reptilia spectãt ad ornatũ terre. dõm q reptile dicit quadrupliciter. Uno modo quod se trahit vi oris sicut vermes. Alio mõ qd se trahit vi costarũ sicut serpentes. Tercio modo qd se trahit vi penulaꝝ vt pisces. Quarto modo dicit reptile large qd in mouẽdo se magnam partẽ corpis applicat terre. q̄uis habeat pedes. sicut lacerte τ stelliones. τ sic bm diuersas acceptiões reptile ptest ptinere ad ornãdũ diuersa elementa. Ad illud quod querit quare dicit aĩe viuentis. dõm q vita manifestat maxime p sensum τ motum. iõ aĩa viuens appellat que viuit vita manifesta. τ hec est illa que dat corpi motum τ sensum. talis aũt nõ est in plantis. sed in aĩalibus. τ ideo ad drñtiam plantarum dicit. pducant aque reptile aĩe viuentis. quasi in plantis sit aĩa virens. τ in aĩmalibus sit aĩa viuens. quia hec mouent τ sentiunt. illa vo minime. b Producat terra animã viuentem iumenta τ rept⁹ τc. Videt ibi esse supfluitas. q̄a omne animal brutum bestia est. Si tu dicas q bestia vocat animal brutum qꝛ nocet. tunc supfluit dicere reptilia. Item in rõ. non solummodo enumerant iumenta τ bestie τ reptilia. sed etiam pecora. ergo videt hic esse diminutio. querit igit de horum trium differentia et sufficientia. Querit etiam cum omnia animantia que sunt in mari contineant sub vna differẽtia animalis que est reptile. τ siliter omnia animantia aeris sub vna differentia animalis. que est volatile. quare non similiter omnia animantia terre sub vna differentia cõtineantur? Rº. dõm q terra inter cetera elementa minus est decora. ideo magis indiguit decorari. Et iterũ. quia ipa maxime prestat pabulum aĩalibus inter cetera elementa. hinc est q plures animalium differentie repiuntur in illa. oẽs aũt ille drñtie reducuntur ad has tres differentias. quaꝝ numerus τ sufficientia potest accipi dupliciter. vel ex parte motus ipsorum aĩaliũ. vel ex pte finis. Ex pte mot⁹ sic. Oñe enim aĩal qd mouetur. aut mouetur tractu. τ sic est reptile. Aut impulsu. τ sic gressibile. Et hoc est dupliciter. Aut est animal natum bnire. aut mansuescere. Primo modo dicitur bestia. secundo modo dicitur iumentum. τ sub iumentis cõprehendunt pecora. Ex pte finis sic. Aĩalia eñi facta sunt ppt hoiem. aut igit sũt ordinata ad hois iu-

Querit vtrū minuta aīalia tūc creata fuerint. d
De quibusdā etiā minutis aīantib⁹ qō ē. vtrū ī p̄mis cōditionibus creata sint: an ex rebus corruptis postea orta sint? Pleraqꝫ em̄ de hūidoꝝ corpoꝝ vicijs. vl' exalatōibus terre. siue de cadaueribꝰ gignūt̄. Quedā ec̄ de corruptiōe lignoꝝ ꝛ herbaꝝ ꝛ fructuuꝫ. ꝛ de⁹ autor oīm ē. Pōt aūt dici ꝙ ea q̄ de corpibus aīaliū maxime mortuoꝝ nascūt̄. cū aīalibus creata nō fuerit. nisi potētialit̄ ꝛ mālit̄. Ea vo q̄ ex terra vl' ex aq̄s nascūt̄ vel ex eis q̄ terra germināte orta sunt. tūc creata fuisse nō incōgrue dici potest.

Detmiat de operū diuioꝝ ꝯsūmatiōe. ośdēs q̄lit in pductiōe hoīs facta ē ꝛ ꝯsūmata distinctō reꝝ.

Oib⁹ aūt creatis atqꝫ dispositis nouissime factus ē hō tāqꝫ dn̄s et possessor. q̄ ꝛ oībus p̄ferēdus erat. vn̄ seq̄t̄. Uidit deus ꝙ eēt bonū et ait. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ꝛc̄. Sed anteqꝫ de hoīs creatōe tractemus. qō supra breuit̄ tetigimus pleni⁹ ꝓsentes clarius faciamus

Quare p⁹ omnia fact⁹ ē hō. Gen. j.

Explicat diuersas s̄nias catholicoruꝫ tractatoꝝ de eadē rerū distinctione. f

In hac em̄ reꝝ distinctōne catholici tractatores dissētire vt dixim⁹ inueniunt̄. Alijs dicētibus res creatas eē atqꝫ distinctas ſm spēs suas interualla sex dierū. Quoꝝ s̄nie. q: l'ra gen̄. magis inhuire videt̄. atqꝫ catholica eccl'ia magis approbat. iō hacten⁹ studiose docuimus quō ex illa cōi mā p̄us informiter facta. postea corpaliū rerū genera p sex dierū volumina distinctim sint formata. Alijs aūt videt̄ ꝙ nō p intualla tempoꝝ facta sint. ſꝫ sil' ita formata ad eē pdierūt. Qd aug. super gen̄. pluribus modis nitit̄ ośdere. dicēs el'a q̄tuor ita formata sic̄ mō apparēt ab initio extitisse. ꝛ celū siderib⁹ ornatū fuisse. Quedā vo formaliter ſ mālit̄ tūc facta fuisse. Que p⁹ p tpis accessum formalit̄ distincta sunt. vt herbe. arbores. ꝛ forte aīalia. Oia ḡ in ip̄o tēporis initio facta eē dicūt. ſ quedā formalit̄ ꝛ ſm spēs q̄s habere cernimus. vt maiores mundi partes. quedam vo materialiter tm̄. Sed vt dicunt. moyses loquens rudi ꝛ carnali p̄plo. locutiōis modum tpauit re deo loquēs a sili hoīs q̄ p moras tēpoꝝ opa sua perficit. cū ip̄e simul sua opa fecerit. Un̄ aug. Ideo inquit moyses diuisim refert deū illa opa fecisse. q: nō potuit sil' ab hoīe dici qō a dō sil' potuit fieri. Itē potuit diuidē sc̄ptura loq̄ndi tpib⁹. qō ds opandi tpib⁹ n̄ diuisit. Illi q̄ his auctib⁹ ꝛ alijs hmōi īhēntes dicūt q̄tuō elem̄

c

Alijs dicētib⁹ mūdū in mā et forma ita fuisse alijs vo p intualla tēporū et dierū. ſm q̄ expositio premissa huiuſqꝫ deducta est.

uanuētū. sic sunt iumēta quasi iuuantia. aut sunt ordinata ad hoīs exerciciū. ꝛ hoc pōt esse dupl'r. q: aut exercent nocendo manifeste. ꝛ sic sūt bestie quasi vastie. aut occulte nocent ꝛ sic sūt reptilia q̄ occulte nocēt ꝛ insidiant̄ calcaneo. hos aūt fines ꝛ si nō haberēt si hō nō peccasset in actu. habēnt tn̄ in aptitudnie. et ex ipsa aptitudine melius erudiret̄ tūc hō in statu inocētie ꝙ erudiat̄ nūc ex actu in statu culpe. ꝛ sic pꝫ horū triū dn̄tia ꝛ sufficientia. ꝛ pꝫ rn̄⁰ ad obiecta.

In hac em̄ reꝝ disti. catho. tract. dis. vt s̄ dix. inueniūt̄. Cōtra. cū nō sit deus dissensiōis ſ pac̄. ꝛ sc̄pture sint in eodeꝫ spū exposite q̄ fuerūt ꝯdite. sicut dicit grego. vr̄ ꝙ nullatenus possint dissentire. Itē verū vero nō opponit̄. ḡ si catholici tractatores dissentiūt. vn⁹ dicit verū ꝛ alt̄ falsū. sed intellect⁹ sc̄pture nō p̄t esse nisi ver⁹. ḡ cū dissentiunt. necesse ē alteꝝ ip̄oꝝ deprauare sc̄pturaꝫ. ꝛ ita nō erit catholicus tractator. ſ potis heretic⁹. R⁰.
5 dd. ꝙ vis faciēda est in h̄ qō dicit mgr̄ dissētire vident̄. videt̄ em̄ aliq̄n qō est. ꝛ vr̄ aliq̄n qō nō ē. et ſm hunc duplicē moduꝫ p̄t intelligi vbū mgr̄i. vt catholici tractatores ī aliquo videant̄ dissentire ꝛ dissentiant. in aliquo videantur dissentire. non tn̄ dissentiāt. Aliq̄d enīꝫ dicunt assertiue. ꝛ aliq̄d dicūt opinādo. Qn̄ tn̄ ad illud qō assertiue dicunt in hoc nō discordāt. quia quod asserunt. p reuelatione sanctispūs dicūt. q̄ nō est sibi cōtrarius. in eo vo in q̄ opinant̄. dissentire possunt. ꝛ aliq̄n dissentiūt. quia opinio venit aliq̄n ex ꝓbabili ꝯiectura rōis in q̄ hō frequent̄ decipit̄ deceptiōe poti⁹ q̄ ē pena qꝫ culpa. a qua vix aliq̄s tractatoꝝ catholic⁹ immūis fuit. ꝛ iō talis dissensio rep̄hensibilis nō est. q̄uis em̄ discordēt aliq̄ mō iudicia. cōcordāt desideria. oēs. n. catholici tractatores veritatē dicere volūt. Et sic pꝫ rn̄⁰ ad illud qō obr. Aliter posset dici sicut supra tactum fuit. ꝙ et si dissentire videant̄. non tamen dissentiūt. q: nō dicūt quid fuerit in re, sed quid congruum esse potuerit. nec dicunt quid legislator. s. moyses in illo verbo intellexerit. ſ magis quid spiritussanctus intenderit qui eum illustrauit. et quoniam diuersi modi pducēdi siue simul siue successiue congruere possunt diuine potentie. ꝛ spūssanctus in eadem scriptura multa simul intelligit. et facit expositores intelligere. ideo ꝛ discordia videat̄ inter doctores ſm exteriorē faciem littere. nō tamen est discordia ſm veritatem. et ideo signanter dicit̄. dissentire vident̄. nō dissentiunt. vn̄ aug. in libris suis in multis locis tenuit viam alioꝝ sanctoꝝ. ex quo patet ꝙ nō erat eis cōtrarius.

ta atq3 celi luminaria ita formata simul eē ꝛ habuisse illos sex dies q̄s scriptura cōmemorat. sex rerū genera.i.distinctiōes appellāt.q̄ simul facte sunt.ptim formaliter. ptim causaliter.

Explicat veritatē de septime diei reqe. g

Gene.ij. Iā de septime diei reqe aliqd nos eloq̄ oportet. Scriptū est.q2 cōpleuit de⁹ die septimo op⁹ suū.ꝛ reqeuit die septio.ab vniuerso ope qd patrarat. Reqeuisse dr de⁹ die septimo.nō quasi opando lassus.s ab vniūso d ope reqeuit.q2 nouā creaturā facere cessauit. Reqescē eni cessare dicit. Vn̄ in apoca.dr. Nō habebāt req Apoc.iiij. em dicētia. Sctūs sctūs sctūs.i.dicere nō cessabāt. Requieuisse g̊ deus dr.q2 cessauit a faciendis generibus Joh.v. creature.q2 vltra nouā nō ɔdidit. Vsq3 nūc tn̄ vt veritas in euāgelio ait.opat pr̄ cū filio.s. ammistrationē eorūdē generū q̄ tunc instituta sunt. Creatoris eni virtus cā subsistēdi est oī creature. Vn̄ g̊ dr. Pat me⁹ vsq3 mō opat ꝛ ego operor.illud vniūse creature ɔtinuā ammistrationē ōndit. Die g̊ septimo reqeuit. vt nouā creaturā vlteri⁹ nō faceret.cui⁹ materia vel similitudo non p̄cesserit.sed vsq3 nūc opat. vt qd cōdidit.cōtinere ꝛ gubernare nō cesset.

Questionē mouet ꝛ determīat. qualit accipiēdum sit qd dicit de⁹ cōplesse op⁹ suū septimo die cū tūc reqeuit ab omni opere suo. h

Sz q̄r quō septimo die dicat de⁹ cōplesse op⁹ suū. cū ab oī ope illo die reqeuerit.nec aliqd genus nouū rex fecerit. Alia trāslatio hz. Cōsummauit deus die sexto opa sua q̄ nihil q̄ōnis affert.q2 manifesta sunt q̄ in eo facta sunt.ꝛ oīm ɔsummatio eo die pfecta ē.sicut scriptura ōndit cū ait. Vidit de⁹ cūcta q̄ fecerat ꝛ erāt valde bona.oīa quidē naturalit bona erant.nihilq3 in sui natura viciū hn̄tia.ꝛ sunt bona q̄ ɔdidit de⁹ etiā singula. Sil vo vniuersa valde bona.q2 ex oib⁹ cōsistit vniuersitatis ammirabilis pulcritudo. in q̄ etiā illud qd malū dr.bene ordinatū ꝛ loco suo positū eminēti⁹ cōmēdat bona.vt magis placeāt ꝛ laudabiliora sint dū cōpant malis. Sexto g̊ die facta ē operū consūmatio. iō p̄missa orit qd quō dicat de⁹ die septimo op⁹ suū cōplesse.qd hebraica veritas haber. in q̄ ill nihil nouum creasse dr.nisi forte dicat die septimo cōpleuisse opus suū.q2 ip̄m bn̄dixit ꝛ sc̄ificauit sic sbijcit sc̄ptura. Bn̄dixit diei septie ꝛ sc̄ificauit illū. Op⁹ eni ē bn̄dictio ꝛ sanctificatio.sic salomō aliqd opis fec cū tēplū dedicauit

Scdm aliā lrāz nihil ibi q̄ōnis quā seq̄t aug.

Gene.j.

Hic redit ad q̄ōnē propositā. sc3 q̄ mō verū sit deū septimo die coplesse opus suum.

e Illū aūt diez sc̄tificasse ꝛ benedixisse dr. q2 mistica ti sexto.in quo opat⁹ est.q3 diei. vij.in q̄ reqeuit. R⁹.dōm q sicut dies dicit esse mal⁹ nō ratione sui.sed quia mensura est actionis male.sicut dicit apls Eph.v. Redimentes tempus qm̄ dies mali sunt.sic dies dicit benedictus ꝛ sanctus.quia est mēsura alicuius opationis in qua est benedictio ꝛ sanctificatō. Et nihil aliud est diem aliquem benedicere ꝛ sanctificare.q3 diem tali actioni vt mensuram deputari. Quoniam igitur de⁹ omnia fecit p̄pter hominis instructionem.vt hominem non solum verbo sed etiā opere erudiret. sicut sex dieb⁹ dedit homini licentiā opandi ꝛ intendendi rebus inferioribus.et sicut septimo die ab omni opere cessauit. sic voluit q septimo die homo ab omni opere cessaret.et ei per contemplationem inhereret.et inherendo qe sceret.et q2 in hac inhesione homo obtinet a deo ampliationē bn̄dictōis ꝛ sc̄itatis.ideo dies septim⁹ dr a deo benedict⁹ ꝛ sanctificat⁹.nō rōne sui.s rōne illi⁹ qd dn̄s deputauit in illo fieri. Et sic patet respōsio ad obiecta. 5

d Nouā creaturā facere cessauit. Contrariū dr Hiere.xxxj. Nouū faciet dn̄s sup terrā. Itē Gal. vj. In xp̄o eni iesu neq3 circūcisio aliqd valet neq3 p̄putiū s creatura noua. R⁹.dōm q nouū dicitur dupli. Vno mō dicit 4 nouū ɔ antiq̄tatē cursus nature.ꝛ ɔsuetudinē rōnalis creature. ꝛ sic de⁹ n̄ cessauit in.vj.dieb⁹ facere nouā creaturā. immo multa facit miraculose ꝛ mirabilit ɔtra solitū cursum n̄ae ꝛ ɔsuetudis humane. Et ista noua dici pn̄t. Alio mō dr nouū cuius nulla silitudo p̄cessit nec etiā aliqd p̄ncipium creatū qd eet ipi⁹ semiariū.et sic dicit mgr̄ i.p̄posito q nouā creaturā facere cessauit. et dr etiam Eccs.j. Nihil sb sole nouū. Nihil eni p̄duxit cuius nō fecerit aliq̄ mō simile.vel cui⁹ nō p̄duxerit p̄ncipiū sēale i opib⁹ sex dierū. ꝛ sic p3 q nō ē ɔdictio aliq̄. Alit posset dici q reqeuit facere nouā creaturā q̄ q̄dē sit de necessitate pfectiōis vniuersi. p̄ductio aūt xp̄i excedit vniuersi ɔplemētū. ꝛ iō pure gr̄e est. ꝛ dr de⁹ fecisse nouū cū mlier circūdedit virū

e Illū aūt diem sanctificasse ꝛ bn̄dixisse dr ꝛc. Obijcit. cū tps quātū ē de se sit indifferens. ꝛ dies dicat tpus. nō magis dz benedici dies septim⁹ q̄ sextꝰ. Itē cū sanctificatio respiciat creaturā rōnalē.q̄d est qd dicit q sāctificauit diē. Item cum equalis vel maioris dignitatis sit bene opari q̄ requiescere. videt q magis debuit benedicere di-

patet etiā quantū deo placet q homo sibi soli intendat ꝛ in eo requiescat. vñ talē vacationē siue requietationem benedixit ꝛ sanctificauit. ꝓpterea in lege frequētissime iterat inter oīa mādata de obseruantia sabbati.

6. f Numerando dies vsq ad. vij. pcedim⁹. Querit cū status esse nō debeat nisi in aliqua pfectiōe. ꝛ denari⁹ poti⁹ dicat pfectionē q septenari⁹. vel etiā denari⁹. vr q aut infra. vij. debem⁹ stare. aut vltra pcedere: Querit etiā quare gentiles qui sacrā scripturā nō recipiūt. i ɔputatiōe dieꝝ vsq ad septē pcedūt: Si tu dicas q h̄ ē ꝓpt septenariū planetaꝝ. tūc n̄ vr ordo rect⁹. q2 mars nō seqt imediate lunā. g nō d3 seq dies mart p⁹ die lune. R°. dō. q numerus dierū pfigit b̄m diuersitatē mēsuratorū qbus ipsa mēsura appropriat. Qm̄ igit nūc dies n̄ approprat ad aliquē spālē effcm̄. s solū in pmaria rerū cōditione in qua recipit distinctio b̄m. vij. ideo numerus dierū b̄m illū numerū semp terminat. nō ꝓpter pfectionē numeri vel temporis qd claudit in septenario. s ꝓpter pfectionē diuini opis ꝛ qetis accipit sic numerus. Gentiles aūt numerum dierū accipiūt penes dñium. vij. planetaꝝ. b̄m qs regi habet ꝛ disponi tp̄s. et q2 saturnus est primus inter planetas. dicunt q dñat in prima hora diei sabbati. et sequēs planeta in scd̄a die. ꝛ sic vsq ad septem horas. postmodū fit regressus ad principiū. ꝛ sic est pcedendū. et postmodū ille planeta q dñat in. xxv. hora. ille est principiū sequentis diei. ꝛ ab illo denoiat dies illa. ꝛ sic deinceps pcedēdo denoiant septē dies. quasi septē planetas. et hoc patet ɔsiderāti ordinē planetarū. q ordine seruato in enumerādo qn̄ saturn⁹ dñat in prima hora diei. sol dominat in prima hora sequentis. et luna in prima hora tercij. ꝛ sic pcedēdo vlterius. Hūc aūt modū denoiandi dies nec oino tenemus ne videamur elemētis mūdi seruire. nec oino relinquim⁹ ꝓpter ɔsuetudinē. vnde dñicā diem noiamus a nobis. sabbatū a iudeis. in alijs dieb⁹ seruam⁹ ɔsuetū morē gētiliū. ecclesia tñ loco illoꝝ noim ponit scd̄a feria. tercia feria. ꝛ sic deinceps. ꝛ sic p3 responsio ad obiecta.

p̄ ceteris benedictione ꝛ sanctificatiōe eū donauit. vñ in lege dicit. Memēto sanctificare diē sabbati. Et inde est q numerando dies. vsq ad septimū pcedim⁹: ꝛ dicim⁹ septē eē dies qꝝ repetitōe oē tp̄s agit. nō qn alius sit ab illis dies octauus ꝛ nonus ꝛ sic de ceteris. s q2 in sex diebus rerū genera distincta sunt. ꝛ in septimo licz nō fuerit nouū gen⁹ rerū īstitutū. fuit tñ i eo qn qdā nouus status sanctificatiōis operū ꝛ requietiōis opificis. Potest etiā sic exponi illud. Compleuit deus die septimo opus suū. i. cōpletū ꝛ ɔsummatū vidit.

Benedictio et f sanctificatio septie diei.

a Ad intelligentiam huius partis incidit hic qstio circa duo. Et primo querit vtrū sensibilia siue aīalia facta sint. Scd̄o querit q ordine facta sunt. Circa pmū querunt tria. Primo querit vtrū sensibilia qtū ad aīam sint pducta ex aliquo vel ex nihilo. Scd̄o querit qtū ad corpa. vtrum pducta sint ex quatuor elīs an ex vno. Tercio queritur vtrū in eaꝝ cōpositōe actiua pdñent passiuis. an econtrario.

Questio. j. a

Q sensibiliū siue irrōnabiliū anime pducte sint ex aliq ostendit pmo p textū scripture q dicit. Producant aque reptile aie viuentis ꝛc. Et paulopost. pducat terra aīam viuentē. si eī qd creat a solo deo ē. cū aq accepit ptātē pducēdi reptile aie viuētis. nō videtur q aīal b̄m aliqd sui principiū sit ex nihilo. Itē p auctē phi in li. de aīalib⁹. xvj. solus intellect⁹ intrat ab extrinseco. s si aie brutoꝝ fuissent pducte ex nihilo. tunc essent a solo deo. ꝛ intrarēt ab extrinseco.

Itē hoc ipm vr rōne. q2 ex eo res pducit in qd et resoluit. s nō est aliqd qd nāli resolutiōe resoluat in nihil. igit aie brutoꝝ aīaliū nō sunt in nihil resolute qn̄ aliqua aīalia fuerunt corrupta. g nō pducte fuerūt ex nihilo. Itē ex eodē est aīa isti⁹ bruti qd nūc est ꝛ pmi bruti p ɔformitatē. s aīa illius bruti generati p naturā nō est ex nihilo. q2 tunc a natura nō posset pduci. et sic sequeret q natura nō posset facē pediculum. quod cum nō videat pbabile. ꝛ planū sit sicut ex p̄cedentibus apparuit q natura nō pōt aliqd ex nihilo pducere. restat g q iste aie brutoꝝ aīalium non fuerunt pducte ex nihilo. Item anima rationalis quia p creationem educit in esse est immortalis ꝛ incorruptibilis. eius eī pductio nō pendet ex corpe. s ex principio effectiuo. s aie brutoꝝ nāq sunt corruptibiles. g nō sunt ex nihilo pducte. Itē opus ornatus ɔsupponit op⁹ distinctiōis. ꝛ ɔsupponit op⁹ creatiōis. si igit in distinctiōe corpoꝝ nō fuit noua creatio s pductio ex aliq. multoforti⁹ vr q in ornatu. g n̄ corpus aīaliū ꝛ aie ad ornatū spectēt. videt q nō sint pducte ex nihilo s ex aliq. Contra. Si ex aliq pducte sūt sensibiliū aie in pmordio. qro de illo ex q pducte sunt vtrū illud pductū sit ex aliq. vel ex nihilo: Si ex aliq. siliter querat de illo. ꝛ ita vel erit abire in infinitū. vel erit ponere q illud ex q pducta est aīa sensibil. ab initio pductū fuerit ex nihilo. s q rōne illud pductū fuit ex nihilo. eadē rōe ꝛ aīa sensibilis. g vr ꝛc. Itē si anime ille pducte sunt ex aliquo. illd aliqd aut erat spūale aliqd. aut corpale. Si corpale. ɔ. ex corpe nūq pōt fieri spūs. sicut dicit aug. sup gen̄. ad lit. Si spūale. tūc qr de illo. aut viuebat. aut nō viuebat. et quē vsum habebat. Et iterum si spūale. quare ex illo nō poterat fieri aīa rōnal: Si g ad h̄ nō ɔtingit rōnabiliter rn̄dere sicut inuit aug. sup Gen̄. ad lit. ad hoc incōueniētia ducēs. sequit ex h̄ q pūc anime sensibiliū ex nihilo sint pducte. Itē si fuissent pducte ex aliq. cū talis modus pducēdi cōpetat virtuti nāli. vr tūc q cū iā eēnt corpa supcelestia agētia ꝛ mouētia. ꝛ ad mixtōnē opantia. q aīalia virtute nāe pñt pducere. g pmaria opa nō eēnt ꝓpria diuie potētie. qd ē incōueniens. cū ipe sit sol⁹ vniuersi ɔditor ꝛ pfector. Itē videm⁹ nūc qdā aīalia ignobilia p putrefactōnē generari. qro igit a q educat eorū aīa: ꝛ vr q nō possit a nā. cū nā sit vis insita reb⁹ ex silibus silia pcreans. vr etiā q non possit virtute corpis celestis. q2 min⁹ nobile nō pōt educere maius nobile. subā aūt spūalis vt dicit aug. nobilior est omni corpe. g oportet q educat a creatore imediate. s qd sic educit. h3 educi ex nihilo. g illoꝝ aīaliū q p putrefactionē generant aie creant. g multoforti⁹ aīaliū pmo factoꝝ. Itē nos videm⁹ in aīalib⁹ anulosis

p ad diuisionem corporis remanet aia in ptibus di
uersis. s illa nō pōt esse aia pmo q̄ erat vna sola. nec
a mā pducta. cū statim sit in qlibet pte. opatio autē
nature fit cū successione. g videt q̄ ille ptes aient a
creatōe. g multofortius r sensibilia i pmaria pductōe
Itē qn brutū gnat brutū. aut trāsfundit aiaz aut
nō. Si trāsfundit. cū aia nō sit diuisibil'. dabit aiam
suā totā. g in gnatōe moriet. Si nō trāsfundit. cum
cessz eius opatio i semis decisione. necesse ē ponē aliq̄d
genus p qd aia educat. hoc aūt nō pt ee semina. cū sit
magis pncipium passiuū q̄ actiuū. sicut vult phus.
nec aliud pncipiū actiuū creatū. g imediate pducūt
a deo. r ita ex nihilo. igit multofortius videt q̄ sic pro
7 ducte fuerint in pmordio. R°. ad pdictoꝝ intelli
gentiā ē notādū q̄ circa pductionē aiaꝝ aialiū bru
taliū diuersi diuersa opinati sunt. Quidā eni dicere
voluerūt q̄ aie brutoꝝ pducte fuerūt ex nihilo. quia
nō ex aliq̄ mālit̄er. nec ex aliq̄ seminalit. Nō ex aliq̄
mālit̄er. qr sunt forme pure. Nō ex aliq̄ seminalit. qr
nō habuerūt aliqd pexistēs. r iō dicūt in pma pdu
ctione eas simplr fuisse creatas. s deinceps in ppaga
tione nō dicunt eas creari. s potius traduci. nō p deci
sionē r sepationē ptis aie. s p mltiplicationē. Sicut
eni candela ex q̄ accensa ē pt se multiplicare sine lu
minis diminutione. sic imo multofortius dicunt sbaz
spūalē posse. Scda positio ē huic directe opposita.
q̄ aie brutoꝝ pducte sunt ex aliq̄ mālit r seminalit.
Materialr inq̄. qr sunt h aliqd. cū qlibz eaꝝ sit mo
tor sufficiēs. r iō ex mā r forma dicunt eas cōstare.
illā aūt materiā dicūt ee spūalē inseparabiliter iunctā
corporali nature. vn sicut ex corporali mā pducunt
corpora aialiū. sic ex mā spūali sibi anexa vt dicūt fit
pductō aiaꝝ. r sic fecit deus a pmordio. r sic etiā facit
nūc nā. Illa aūt mā cū pexistat forme. seminariū est
ipius. r sic dicūt aias illas pduci nō tm mālit̄er sed
etiā seminalr. cū eis pexistat mā spūalis. r hēat in se
aliquā potentiā actiuā ad h vt ex ea fiat aia. sicut r
corpalis mā ad h q̄ ex ea fiant corpora. Tercia posi
tio ē q̄ aie brutoꝝ pducte sunt ex aliq̄ mālit s nō se
minalit. Mālit̄er inq̄ qr cōstāt ex mā. nō aūt semi
naliter. qr mā illa nō pexistit forme tanq̄ semē ei qd
ex eo pducēdū ē. s cū illa cōcreat r cū illa destruit. r
hi dicūt oēs aias sensibiles non solū a pmordio. sed
etiā nūc ee a creatore. nec tm incorruptibiles. qr ipse
creator dat vnicuiq̄ durationē sm q̄ cōpetit eius na
ture. Sz qm oēs he positōes aliqd dicūt iprobabile
Nā pma dicit q̄ aia seipam mltiplicat r trāsfundit
ita tm q̄ aia nō hēat aliqd ex q̄ fiat. r h ē ponē q̄ for
ma nālis possit aliā formā psilem ex nihilo pducere
qd ē iprobabile. r s iprobatū ē di. viij. Scda vo posi
tio ponit aliquā mām spūalē aie pexistē ex q̄ educat
aia vtute nature. r h satis est male intelligibile. quō
sit aliq̄ spūalis mā q̄ non viuat nec vsum hēat. quō
etiā sit aliq̄ spūalis mā et ex illa aia rōnalis fieri nō
valet. et iterū vbi ē illa forma spūalis. qr nō videt ee
in se. si aūt ē cū mā corporali. tūc videt q̄ mā educa
tur de mā. qd nihil videt ee dictū. Silr tercia positio
ponit q̄ mā aie sensibil' sibi concreat. r q̄ simul cū illa
destruat. h autē ponē est 9triū auctī phi r rōni. mām
scz alicuius creature i nihil oīno cedē. Si eni mā cor
poralis ingenita ē r incorruptibil'. multofortius videt
q̄ spūalis q̄ dignior ē r nobilior sm q̄ ē sub tali esse
Et ideo ē qrtus modus dicēdi q̄ aie q̄ sunt pure sensi
biles. pducte sunt ex aliq̄ seminalit. s nō mālit. Se
minaliter inq̄. qr forme sunt gnabiles r corruptibi
les nām. et iō sicut alie forme nāles non ex nihilo
pducunt. s cuz aliq̄ potētia actiua in mā ex q̄ fiunt
tanq̄ ex seminaria. Sic etiā intelligēdū ē in aialibus
sensibilibus q̄ sunt forme tm. cuiusmodi sunt i brutis
aialibus. Et iō 9cedendū est aias sensibiles siue aias
brutoꝝ ee ex aliq̄. nō inq̄ mālit̄er s seminalr. qr cuz
aia sensibil' sit forma. nō hz mām ptē sui. s solū fit ex
potētia materie actiua q̄ ab agente excitat. r sic pfi
cit qusq̄ fiat aia. sicut globus pficiēdo fit rosa. Aliter
tm nūc pducunt ex illo seminario. r alit in pmordio
Quia nūc pducūt ex seminario pexistēte sm suffici
entē actualitatē. in pmordio vo pducte sunt sil' cum
illo semiario. vel seminariū illud aliq̄ mō pexistit an
diē qntū in q̄ facta ē aialiū pductio. in die vo qnto
est ad cōpletā rōez eductū. ita q̄ data ē vtus actiua
nature vt posset deinceps aialia qntū ad corpus r qntū
ad aiam ppagare r multiplicare. Et qr qdā sunt aia
lia maioris pfectōis r organizatōis. qdā vo minoꝝ.
Ideo diuina dispositio rectissime ordinauit vt qdā aia
lia pducerēt ex suo pncipali seminario sm maiorē actua
litatē. vtpote sunt illa q̄ gnant p ppagationez. ita q̄
sile ex sili. r ista sunt aialia pfectiora. Quedā vo sm
minorē. vtpote illa q̄ gnant p putrefactionez. qr eni
impfectiora sunt. minori indigent adiutorio r vtute
vt pducant ad ee. Hec aūt positio rōnabilior ē r fir
mior. qr cōcordāt in h tā Aug. q̄ phs. Ait eni Aug.
ad orosiū sic. Semē cuiuslibet arboris qndā vim hz
vt cū corruptū fuerit. in terra oriat et virgultū pdu
cat. deinde ramus nihilominus cū stipite dilatet i fron
dibus. deinde in eisdē floribus decorata fructificet.
Ita ē i corpe vt ita dicā quoddā seminariū. vn suo
tpe creante puidētia dei aliq̄ gña aialiū oriant. Et
hoc idē hr sup Gen. ad lraz plane r diffuse. Hoc etiā
vult phus in. xvj. aialiū. vbi oñdit q̄ vegetabilis
sensibil' pus sunt i semine in potētia q̄ educant in ee
r ibi videt innuē q̄ illd qd format mēbra nō ē aliud
q̄ ipa aie vtus. r illā aiam vocat potentiā actiuā in
trinsecā ipsi semini. q̄ cū corpus ex semine pductū est
r organizatū vt possit ab eadē pfici pdit in actuz et
efficitur pfectio corporis phisici organici. Aut certe
illud qd format mēbra potius ē vtus aie pris r ma
tris. ex cuius opatione in brutis aialibus ducit in esse
aia pris. secus aūt est in hoibus. vt. j. videbit. r hoc
pbat ibidē phs ex multis cōiecturis r argumētis. r
iō dicit q̄ res corpales plene sunt vtute aie. r h mul
tū cōcordat vbis Aug. q̄ dicit. terra pgnās ē semibus
nō tm respectu arboꝝ. s etiā respectu aialiū. Hāc
igit opinionē sustinēdo. dōm ē aias sensibiliū in pri
mordio nō ee creatas ex nihilo. sicut rōes ad hoc in
ducte oñdūt. habuerūt eni seminariū pncipiuz ex q̄
pducte sunt r nūc pducunt. Ad illud vo qd pri 8
mo obi q̄ aie sensibiliū pducte sunt ex aliq̄. q̄ illud
silr pductū ē ex alio. dōm q̄ nō oportet. seminal' eni
rō siue potētia actiua ipius materie est ipsi materie
concreata. nō ex aliq̄ pducta. illa vo q̄ ex illo semine
oriunt pprie nō debet dici creari. Ad illd qd qrit 9
si est ex aliq̄ illud ē aut spūale aut corpale. dōm q̄ nō
est mā spūalis. nec ē mā corpalis. s est qdā potentia
spūalis indita a creatore ipsi materie corpali. r ei in
nitens. r ab ea dependēs. r ppterea aia sensibilis in
brutis gnat r corrūpit p trāsmutationē corporalis
nature. Et si tu obiicias q̄ aia sensibilis ē motor suf
ficiens. g est hoc aliqd. r hz mām r formā. dōm q̄

aīa sensibilis nō vi eē motor sufficiēs. quia ipa pͥmo
moueat corp⁹ qđ pficit. ſ qr corp⁹ totū qđ ē hoc ali/
q̄d v̄tute aīe q̄ ē forma ei⁹ mouet ptē. ꝛ mouēdo ptē
suā mouet totū. sicut pꝫ in ḡdientib⁹. Et ꝙ illđ verꝫ
sit appꝫt. qr si aīa sensibil̄ poneref̄ i corpe qđ nō hr̄et
ptē mobilē nisi motu toti⁹ sicut i lapide. nunq̄ꝫ illud
mouēt. Ad alit̄ vici pt. ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄d sit motor
sufficiens. nō oportet ꝙ distet a mobili. ita ꝙ sit sba
altera differēs mām ꝛ formā. ſ sufficit ꝙ illa sit for
ma in gent̄ sbe carens extēsione p se ꝛ p accidēs. ꝛ h̄
forma sic ē in vna pte tota ꝙ tota ē in alia. ꝛ ideo sic
vnit̄ isti pti quā mouet ꝙ etiā distet ab ea. ꝛ h̄ distā/
tia sufficit ad h̄ ꝙ possit mouē eā. nec req̄rit̄ ꝙ hēat
aliā mām. ꝛ sic ē in aīa sensitiua in his aīalib⁹ q̄ hn̄t
10 huic opationi organa apta. Ad illud qđ obi ꝙ n̄
possit eā educere. vōm ꝙ falsū ē. qr anq̄ꝫ p̄cipet dn̄s
aquis ꝛ vicēt. pducāt aq̄ ꝛc. aut seminariū illud sen
sibiliū aīaꝝ pducēdaꝝ nō erat. aut si erat nō erat
in tāta v̄tute ꝙ possit ad pfectionē venire. nō eīn pt
creatura q̄cq̄ꝫ nisi ſm statū ꝛ p̄ceptū sibi datū a crea
tore. vn̄ cū p̄us esset vn̄ fieri posset. p⁹ factū ē diuino
11 īperio vt esset vn̄ fieret. Ad illud qđ obi de aīalib⁹
gn̄ant̄ p putrefactōes. vōm ꝙ ꝛ si sint varij modi
soluēdi. qr q̄dā vicūt ꝙ ē a celi motore. q̄dā ꝙ a crea
tione. pt tn̄ ſm pbicā positionē plane r̄ndeꝛi. ꝙ sicut
humor fit semē p potentiā gn̄atiuā. ꝛ postmodū fit
corp⁹ organicū i matrice. ita ꝙ aīa illa sensibil̄ q̄ erat
in potētia. educit̄ ad actū p v̄tutē agētis pticularis.
ꝛ p adiutoriū corpis celestis. sic etiā in ꝓposito intel
ligendū ē. ꝙ cū in terra ista esset aliq̄ mō seminariū
illud. cōcurrētib⁹ elemētis ꝛ adiuuante corpe celesti
vt genēt̄ calor viuificus. fit quoddā semē. ita ꝙ po/
tentia illa actiua q̄ p̄us latebat. adiuta ex actōe cele
stis corpis pficit ꝛ venit ad pfectionē ꝛ cōplemētū.
ita ꝙ nec celū nec motor celi dat sibi formā vltimā.
ſ solū adiuuat ꝛ excitat vt pficiēdo ad spēm ꝯpletā
pueniat. Et p hunc modū intelligendū ē etiā i alijs
terre nascentib⁹. Et si tu obijcias ꝙ aīa q̄ ē in poten
tia nō hꝫ spēm nec actum cōpletū a se. nec pt hr̄e ab
aliq̄ qđ nō sit ita nobile sicut ipa. ꝛ nullū tale ē cor/
porale. Dōm ꝙ eē talis spēi ē in mā. ſ in potētia illa
essentia ē ita deteriorata ad formā talis spēi pducē
dā ꝙ nō pt ex illa eēntia sine rōne seminali alia edu/
ci. ꝛ cū in actū educta ē. hꝫ eē. ꝛ hꝫ tale eē. Qr autē sit
in actu hꝫ ab extrinseco agente qđ erat eius i actu.
ꝛ q̄ntū ad h̄ nobili⁹ ē ipa q̄ erat in potētia. Qr aūt sit
talis spēi h̄ hꝫ ab eo q̄ hui⁹ forme eēntiā indidit ma/
terie. alioq̄n nunq̄ꝫ nā ipam ad eē pducēt. nisi deus
ipsā materie indidisset. sicut ꝯ oñsū fuit vi. viij. ꝛ ido
nō oportet ꝙ educēs illā formā in actū sit nobilius
illa forma educta. ꝛ hmōi exēplū i multis pt poni si/
12 cut in n̄alib⁹ ꝛ in multis terre nascētib⁹. Et p hoc pꝫ
r̄nsio ad duo sequētia. nā qđ obijcit de diuisione cor
poris anulosi iā aptū ē. qr cū corp⁹ anulosū ē modi/
ce organizatōis ꝛ q̄si ꝯsilis in ptib⁹ ꝛ in toto. iō in q̄/
libet sui pte ē aīa in ꝓxima sui dispōne ad h̄ ꝙ sit in
actu. ꝛ iō facta diuisione. v̄tute poris forme. ꝛ bene/
ficio corpis celestis. subito inducit̄ forma. plures āt
sunt modi alij dicēdi circa h̄. Quidā eīn dicūt ꝙ aīa
multiplicat̄ cū sit sp̄ualis. sicut punct⁹ ad diuisionē
linee. ꝛ species ad diuisionem speculi. verūtn̄ in neu
tro hoꝝ intelligendū ē ꝙ illud idē qđ fiat vnum fiat
13 plura. ꝛ iō p̄cedēs via est mag̃ plana. Ad vltimū
sil̄r pꝫ r̄nsio. ꝙ cū aīal gn̄at̄ ab aīali per ꝓpagationē.

ꝛ si non decidatur anima ab anima. sicut corpus de/
cidit̄ a corpore. qr nō ē aīa diuisibil̄ vt corpora. deci
dunt̄ tn̄ cū ipō corpe sp̄us ꝛ calores. ꝛ virt⁹ etiā aīal̄
q̄ adiuuat cū v̄tute matricis ꝯtinētis. vt illa potētia
actiua q̄ erat i humore seminario. ad actum cōpletū
pueniat. ꝛ ex h̄ nō sequit̄ ꝙ aīa pducat aliā aiam ex
nihilo. nec ꝙ pducat ex aliq̄ mā. nec etiā ꝙ pducat
ex seipsa. Questio. ij. b
Utrū corpa aīalium cōposita sint ex q̄tuor elemētis
an ex vno. Et ꝙ ex vno videt̄ pͥmo p scpturā q̄ dicit
pducāt aq̄ reptile ꝛc. ꝛ silr̄ pducat terra animā vi/
uentē. si igit̄ scptura sufficient̄ expͥmit aīaliū mām.
cū nō expͥmat nisi simplicia elemēta. pꝫ ꝛc. Item
forma dꝫ ꝓportionari materie. g̃ ꝛ corp⁹ aīe. ſ forma
aīaliū ē simplex. g̃ ꝛ corpa debēt eē simplicia. g̃ nō sī
ex q̄tuor elemētis. g̃ ꝛc. Itē q̄nto aliq̄d ad nām
ꝯpositōis magis accedit. tāto min⁹ est pfectū. qđ eīn
simplici⁹ ē. potētius ē ꝛ pfecti⁹. si igit̄ aīa sensibil̄ est
forma valde potēs ꝛ nobil̄. g̃ dꝫ eē pfectio corporis
simplicis ꝛ nō ꝯmixti ex. iiij. elemētis. Itē corpa
ad ornatū celi spectātia nō sī facta d̄ alia mā ꝙ celū
qđ ornāt. g̃ pari rōe si q̄dā aīalia ornāt terrā et q̄dā
aq̄s. q̄dā sunt ex sola t̄ra. ꝛ q̄dā ex sola aq̄. Itē si
corpa aīaliū ꝯstāt ex. iiij elemētis. tūc videt̄ ꝙ cū ele
mēta speras hēant distinctas. ꝙ elemēta cōstituētia
corp⁹ aīalis sint i vnū iūcta p violētiā. si g̃ violētia ē
ꝯ nām. ꝯstitutio cuiuslibet corpis aīalis ē ꝯ nām. qđ
est incōueniēs. Itē ex eisdē aīalia sūt pducta tūc
ex q̄bus pducunt̄ nūc. ſ nūc nō pn̄t elemēta virtute
nature coadunari. g̃ nō pn̄t corpa aīaliū ex. iiij. elemē
tis pduci. Maior ꝓpositio p se manifesta ē. Minor
pbat̄. qr nō ē in ptāte nature ignē facē descēdē. si eīn
descendēt. cū mediū intersticiū aeris sit frigidissimū.
necio hrēt ibi extingui. ꝛ alia pl̄a seq̄rent̄ incōueniē
tia. g̃ ꝛc. Ad oppositū arguit̄ sic. Sēsus ē opatio
aīe i corpe ſm cōformitatē organi ad obiectū. ſ q̄li
bet aīal hꝫ actū q̄ est pceptibil̄. iiij. q̄litatū q̄ radicat̄
in. iiij. elemētis. g̃ q̄libet aīal cōstat ex. iiij. elemētis.
Itē oīne aīal aliq̄ motu ē mobile. vl̄ pgressionis.
vel ꝯstrictōis. vel dilatatōis. ſ nullū elemētū de se ē
sic mobile. g̃ necesse ē aīal ꝯstare ex plib⁹ elementis.
Itē q̄nto forma ē sp̄ualior tāto ē pluriū opationū
p̄ncipiū. ſ aīa sensibiliū ē forma valde sp̄ualis. g̃ est
p̄ncipiū multiplicis opatōis. ſ corp⁹ datū ē ad sub/
ministrādū ei. g̃ necesse ē ꝙ corp⁹ sit aptū ꝛ idoneū
ad diuersas opatōes. ſ nō est aptū ad diuersas opa/
tiones nisi p diuersas v̄tutes. nec ad diuersas virtu
tes nisi p diuersas nās. nec hꝫ diuersas nās nisi q̄a
ex diuersis ē cōpositū. g̃ ꝛc. Itē q̄nto forma poste
rior ꝛ vlterior tāto nobilior. p eo ꝙ anteriora sī ma/
lia respectu posterioꝝ. g̃ nobilior est forma mixti q̄ꝫ
forma elemēti. si g̃ aīa sensibil̄ cuꝫ sit forma nobil̄ dꝫ
hr̄e corp⁹ nobile. g̃ corp⁹ aīalis nō tm̄ ē corp⁹ simplex
ſ ꝯstat ex diuersꝭ elementis. R°. dōm ꝙ absq̄ du 14
bio corpa aīaliū hn̄t in se nām. iiij. elementoꝝ sicut
oñsū ē p. iiij. rōes/tū ꝓpt̄ h̄ ꝙ sint idonea ad sensū/tū
ꝓpt̄ h̄ vt sint idonea ad motū/tū ꝓpt̄ hoc vt sint ido
nea ad multiplicitatē opatōis/tū ꝓpt̄ h̄ vt i se hēant
dignitatē cōplexionis. q̄ oīa cōpetūt illi corpi q̄ pfi/
citur aīa sensibil̄. ꝛ ꝓpt̄ h̄ dꝫ hr̄e aliquē gradū pfectū
mixtōis vbi nō tm̄ sit mixtio ſ etiā cōplexio. pfecta
aūt mixtio nō ē q̄usq̄ꝫ cōcurrāt. iiij. elemēta. Aq̄ eīn
cū sit subtilior terra i decupla ꝓportōe penetrat ptes
terre. ſ nō pfecte. p eo ꝙ aliquā hēat grossiciē. Aer

do q̄ ē subtilior in cētupla ꝓportōe adhuc intimius
se ꝓfundat. ſ ignis q̄ ē subtilior ꝛ rarior i millesima
ꝓportōe. subtilitate sua penetrat vsq; ad itima. ꝛ sic
fit alteratio plena usq; ad minima ꝛ mixtio ꝑfecta.
q: miscibilia sūt ꝑfecte alterata. ꝛ sic pʒ ꝙ talit̄ debēt
15 cōponi corpa ꝑficiēda ab aīa sensibili. Ad illō do
qd obi: de auctē geñ. dōm ꝙ illud dictū ē ꝑ q̄ndā ꝑ-
dominātiā siue appropatione. sicut meliꝰ patebit. j.
16 Ad illud qd obi: ꝙ forma dʒ ꝓportionari materie.
dōm ꝙ verꝫ ē in cōditōibꝰ q̄ ꝯpetūt magis ipi forme
aīa aūt cū sit simplex in sb̄a multipl'x ē in ꝟtute. ꝛ iō
nō ꝯpetit vt corpꝰ ei assilet̄ i simplicitate, ꝑ eo ꝙ sim
plicitas corpalis repugnat mltiplicitati ꝟtutis. et
17 hec pʒ solutio. Ad illud qd t̄cio obi: ꝙ q̄nto aliq̄d
ꝯpositiꝰ tāto minꝰ ꝑfectū. dō. q: ꝛ si h̄ hēat ꝟitatē i spi
ritibꝰ qꝝ ꝑfectio attendit̄ ꝑ accessū ad sūme simplex
nō tñ hʒ veritatē in corpibꝰ in q̄bꝰ magnificat̄ ꝟtus
ex ꝑtiuꝫ magnitudine. sicut magis vrit magnꝰ ignis
q̄ ꝑuus. ꝛ plurificat̄ ex ꝑtiū mltitudie. sicut maioris
ꝟtutis ē sirupꝰ cōpositꝰ q̄ liquor impmixtꝰ. ꝛ iō hō q̄
int̄ cetera aīalia ē ꝑfectissimꝰ. int̄ cetera ē ꝯpositissi-
18 mus sicut planiꝰ videbit̄ inferiꝰ. Ad illud qd obi:
de corpibꝰ ornātibꝰ celū. dōm ꝙ nō est sil'e. q: illa nec
ꝓpriis motibꝰ mouent̄ nec spēalibꝰ ꝑficiunt̄. q̄bꝰ de-
beat mltiplicitas opationū. vel diuersitas ꝑtiū ꝯpo
19 nentiū ꝛ organoꝝ sicut potētia in aīabꝰ. Ad illud
qd obi: ꝙ fit elemētoꝝ violētatio. dōm ꝙ nō ē intelli
gendū ꝙ dñs i ꝑmordio cū corpa aīaliū ꝯposuit. ele-
mēta ex diuersis speris ꝯcurrē fecerit. h̄ eīn nō opor
tebat. q: tā aq̄ q̄ terra nō sūt elemēta pura. ſ aliis ꝑ-
mixta ſm capꝫ ꝑtē ſm quā facta sunt ex eis aīalia. tū
etiā q: si eēnt pura ꝛ simplicia. i vno elemēto sunt ce
tera i potētia. ꝛ ex vno pnt̄ fieri oīa si assit ꝟtus alte-
rans ꝛ actiua sine aliq̄ mutatōe locali. ac ꝑ h̄ sine ali
20 q̄ violētatione. Et ꝑ h̄ pʒ rñsio ad vltimū. q: sil'r q̄n
fit mixtio elemētoꝝ. nā nō facit ignē q̄ sursū ē descen
dere vel aerē. ſ cū ignē vel aerē. q̄ vel ē in t̄ra. vel ge-
nerat̄ ꝑ actionē alicuiꝰ agētis. facit venire ad ꝯstōeꝫ
aīalis. ꝛ h̄ q̄dē fit ꝑ nām. nō ꝑ violētiā. q: eīn nā ſm
ꝙ dicit phs. sꝑ desiderat qd meliꝰ ē. mā q̄ ē sub forā
elemētari appetit eē sub forma mixti. ꝛ q̄ ē sub forā
mixti appetit eē sub forma cōplexōis. iō cū ex diuers
elemētis fit mixtio in vnū. appetitꝰ nature cōplet̄. ꝛ
violētia nō infert̄. Questio. iij. c

Utrꝝ corpa aīaliū magis ꝯstent ex elemētis passiuis
q̄ actiuis. an econuerso. Et ꝙ magis ex elemēt passi-
uis. illud vr̄ ꝑ scpturā q̄ dicit ea facta ex t̄ra et aq̄. h̄
aūt nō ē dictū ꝙ qd libet illoꝝ elemētoꝝ sit alioꝝ aīa
liū sensibiliū tota mā. ſ dictū ē ꝑ ꝑdominātiā. Itē
sicut vult phs ex eisdē ꝯstant aīalia ex q̄bꝰ nutriunt̄
ſ aīalia maxie nutriunt̄ ex aq̄ ꝛ t̄ra ꝑ cibū ꝛ potum.
ſ ꝛc. Itē ex eis maxie ꝯstituunt̄ corpa in q̄bꝰ ma
gis requiescūt. q: q̄es attendit̄ penes appetitū. ꝛ appe
titus intētio penes q̄ntitatē ꝑdñantis. si ego alia ele
mēta maxie requiescūt i aq̄ vel i t̄ra. vr̄ ꝙ ex eis maxie
sint ꝯstituta. Itē in ꝯpositōe corpis aīalis mēbra
officialia fiūt ex ꝯsilibꝰ. et ꝯsilia ex humoribꝰ. ſ i hu-
moribꝰ maxie dñat̄ nā aquea. ꝛ i mēbris solidis ma-
xime dñat̄ t̄ra. ſ si elemēta nō veniūt ad ꝯstitutōeꝫ
corpis aīalis nisi ꝑ humores ꝛ mēbra. vr̄ ꝙ oīa aīa-
lia ex his duobꝰ elemētis sint ꝯstituta. Ad oppo-
situ arguit̄ sic. sicut phs vult vita maxie ē ꝑ calidū ꝛ
humidū. ſ si oīa aīalia viuūt. in eis abundat ꝛ ꝑdo-
minat̄ calidū et humidū. ſ illud elemētū cui h̄ prin-
cipalit̄ insunt. hoc aūt elemētū ē actiuū. scꝫ aer. ſ ꝛc.

Itē sicut vult Aug. sup geñ. ad lit. li. iij. ꝛ de aīa et
spū. lux ē id q̄ mediāte corpꝰ vnit̄ aīe. ꝛ aīa regit cor-
pus. ſ si lux ꝑcipue reperit̄ in igne. vr̄ ꝙ i corpe cuiusli
bet aīal' nā ignis debeat ꝑdñari. Itē aīa sensitiua
sicut ē ꝑncipiū sensus. ita ē ꝑncipiū motꝰ. ſ aīalium
corpa nō tm̄ ad sensū. ſ ad motū debēt eē habilia.
aīalia q̄uia sunt mīme ad motū habilia. ꝛ hec sūt ele
mēta passiua. ſ vr̄ ꝙ aīalium corpa magis ꝯstent ex
actiuis q̄ passiuis. Itē nobili ꝑfectōni dʒ rñdere
nobile ꝑfectibile. ſ aīa sensibil' ē ꝑfectio valde nobil'.
ſ corpꝰ illiꝰ maxie ex his dʒ elemētis ꝯstitui q̄ sūt no
biliora int̄ corpa simplicia. hec aūt sunt elemēta acti
ua nō passiua. ſ ꝛc. Si tu dicas ad h̄ ꝙ aīaliū corpa
plus ꝯstituūt̄ ex elemētis actiuis q̄ passiuis ſm q̄n
titatē ꝟtutis nō molis. obi: ꝯ hoc. q: motꝰ seq̄t̄ nām
ꝑdñantꝭ ſm q̄ntitatē. ſ aues mouent̄ sursū. ſ vr̄ ꝙ
in eis ſm q̄ntitatē ꝑdñent̄ elemēta q̄ sunt nata ferri
sursū. h̄ aūt sūt actiua nō passiua. vt ignis ꝛ aer. ſ ꝛc.

Itē volatilia sūt ad ornatū aeris. ſ ornatꝰ ꝓprie ꝛ
debite collocat̄ in eo qd ornat̄. nullū aūt corpꝰ ꝓprie
ꝛ debite ordinat̄ in aere nisi in q̄ dñant̄ elemēta acti
ua. ſ si auiū corpa ibi ordināt̄ vt ipm ornātia. vr̄ ꝙ
in eis ꝑdñant̄ actiua elemēta. ꝙ si nō ꝓprie ibi locāt̄
q: ibi nō requiescūt ſ magꝭ in t̄ra. vr̄ ꝙ potiꝰ debeāt di
ci volatilia ad ornatū t̄re q̄ aeris. cui scptura ꝯdicit.

Rº. dōm ꝙ ſm ꝙ duplex ē q̄ntitas vicꝫ molis et 21
ꝟtutis. ſm hoc pt̄ dupl'r attēdi elemētoꝝ ꝑdñantia.
vicꝫ q̄tū ad molē ꝛ q̄tū ad ꝟtutē. Si eīn loq̄mur de
ꝑdñantia q̄tū ad molē. sic i corpibꝰ aīaliū ꝑdñantur
elemēta passiua. ꝛ iō ex eis maxie dicit̄ eē facta. Si
aūt loq̄mur q̄tū ad quātitatē ꝟtutis. cū corpꝰ com-
plexionatū sit natū regi ab aīa mediātibꝰ elementis
actiuis. sic ꝑdñant̄ i eis elemēta actiua. Rō aūt huiꝰ 22
scꝫ ꝙ elemēta actiua ꝛ passiua ſm hāc duplicē q̄nti-
tatem ꝟtutis scꝫ ꝛ molis vicissim ꝑdñant̄ sumit̄ ex
ꝑte finis. finis eīn iponit necessitatē his q̄ sūt ad finē
finis aūt corpis cōplexionati aīa ē inq̄ztū dat ei vitā
et sensū ꝛ motū. ad vitā aūt corpꝰ illud nō esset habi
le si ꝑdñarent̄ ibi elemēta passiua q̄tū ad q̄ntitateꝫ
ꝛ ꝟtutē. ꝓpt̄ sui grossiciē ꝛ soliditatē. sicut sūt corpa
mineralia. Sil'r nō esset habile si ꝑdñarent̄ ei elemē
ta actiua q̄ztū ad ꝟtutē et molē. q: statim ꝯsumerēt̄
elemēta passiua. nec esset qd posset vegetari ab aīa.
ꝛ ita oportuit ꝙ ex q̄dā mutua ꝑdñantia ꝯsurgēt q̄
dā mutua ꝓportio ꝛ ꝯcordia. ex q̄ corpꝰ illō eēt aptū
ad vitā suscipiendā. ꝛ animā q̄ est q̄si q̄dā armonia
ad sensū. Sil'r idoneū nō eēt nisi ꝑdñaret̄ nā elemēti
passiui q̄tū ad molē. q: tactus ē ꝑmꝰ int̄ oēs sensus
aīalis in q̄ sensu ꝑdñat̄ t̄ra. ꝛ ita si nō ꝑdñaret̄ terra
in corpe. nō esset idoneū ad tactū. ſ nec ad aliquem
sensū. Sil'r oportet ꝙ ad h̄ ꝙ sit idoneū ad sensuꝫ ꝑ-
dñetur i eo ignis q̄tū ad ꝟtutē siue calorē. Calor eīn
et spūs sunt instr̄a ꝟtutis sensitiue. ꝛ hoc est qd dicit
Aug. sup geñ. ad lit. li. iij. tactꝰ q̄ ē q̄ntꝰ in sensibꝰ t̄re-
no elemēto magis cōgruit. ꝑinde ꝑ totū corpꝰ aīan-
tis. qd maxie ex t̄ra ē. tacta sentiunt̄. ꝛ pꝰ aīa cui sen
tiendi vis ē (cū corporea nō sit) ꝑ subtiliꝰ corpꝰ agi-
tat vigorē sentiēdi. inchoat nāq; motū in oībꝰ sensi-
bus ꝑ subtilitatē ignis. Et ita ex hoc pʒ ꝙ ad hoc ꝙ
corpꝰ sit idoneū ad sensū. necesse ē actiuoꝝ elemēto-
rum ꝛ passiuoꝝ eē mutuū ꝑdominiū. Sil'r q̄d hoc ꝙ
sit idoneū ad motū. necesse ē ꝙ elementa actiua vir-
tualit̄ ꝑdominēt̄. mediātibꝰ q̄bꝰ aīe vis motiua ad
mēbra ꝑtingat. necesse ē etiā ꝙ dñentur passiua ſm
q̄ntitatē molis ex q̄bus cōstituant̄ mēbra solida ad

mouēdū idonea. Et hoc ē qđ dicit Aug⁹. iij. sup gen.
ad lit. ignis oia penetrat. vt motum in eis faciat. Et
post. Jō aūt caloris puatōe cū corp⁹ nimis frigescit
obtundit̄ sensus. q₂ mot⁹ pigrescit q̄ ex calore inest
corpori. sic igit̄ ꝓpt̄ motū necesse ē eē mutuā actiuoꝝ
ꝛ passiuoꝝ elemētoꝝ in corpore aialis pōn̄antiā. vt
mēbra sint mobilia. ita ꝙ vigorē hēant ꝛ agilitatē ex
aere et igne. soliditatē vo hēant ex dn̄io aque ꝛ terre
ɓm quātitatē. Aq̄ igit̄ ꝛ terra in oibus elemētatib⁹
ɓm quātitatē molis pōn̄ant̄. Sicut eīm aliq̄s artifex
miscēdo terrā cuȝ aq̄ facit lutū. ꝛ ex illo cōponit sta-
tuā. sic dū liquor aqueus t̄re miscet̄ fit humor. et dū
ille coagulat̄ p nām fit corp⁹ organicū. Dupl'r āt p̄t
intelligi h̄ cōmixtio. aut ita ꝙ aq̄ p̄existenti fluxibili
īmisceat̄ t̄ra. aut ecōtra. vt terra p̄mū sit q̄si arida. ꝛ
23 ad suaꝝ ptiū ꝯtinuationē cōmisceat̄ aq̄. Et his duo
bus modis ꝓducta sūt aialiū corpa. et iō q̄dā dicūt̄
esse ex aq̄s. q̄dā ex t̄ra facta. Hoc aūt nō ē dictū. q̄a
illa q̄ facta sūt ex aq̄s plus hēant de aq̄ q̄tū ad sbāȝ
q̄̄ de terra. cū oē corp⁹ aiantis ad sui ꝯstōem plus re
cipiat de t̄ra q̄tū ad sbām. tū ꝓpt̄ hoc ꝙ ipa ē q̄ p̄bet
alijs soliditatē ꝛ stabilitatē. tū etiā q₂ ipsa hȝ paꝝ de
spē. ꝛ multū de mā. ꝫ ꝙ dictuȝ ē aliq̄ ex aq̄ eē facta. h̄
est q₂ magis in eis q̄̄ in alijs dn̄at̄ nā aquea. hoc aūt
dico nō q̄tū ad pōn̄iuȝ actiue q̄litatis vel passiue. ꝫ
q̄tū ad aliquā cōformitatē nature p quā illa q̄ ex aq̄
24 ꝓducta sūt in aq̄s magis delectāt̄ eē. Et q̄m humor
aqueus ē in duplici dr̄ia. vicȝ in rōe humoꝝ fluctuā-
tis. ꝛ i rōe vaporis exalantis. iō aq̄ ē p̄ncipiū duplicꝭ
generis aialiū. scȝ natatiuȝ et volatiliū. Natatiliū ɓm
rōem humoris. ꝛ iō illa remāserūt in aq̄s. Volatiliū
rōe vaporis. ꝛ iō cū ille vapor sit cōmixt⁹ aeri ꝛ ferat̄
sursū. volatilia i aere subleuāt̄. ꝛ cōseq̄ȝ p̄nt ascendē
q̄usq̄ȝ inueniāt aerē humidis exalationib⁹ pinguescē
tē. Et h̄ ē qđ dicit Aug. iij. sup gen. ad lit. Iste iferior
aer q̄ excipit exalationes humidas maris ꝛ t̄re ꝛ ad
aues sustinēdas q̄dāmō crassat̄. nō nisi ex aq̄s acci-
pit aialia. Qđ eīm et⁹ humidū ē h̄ portat alitū corpa
q̄ ita vtunt̄ pennis volātes queadmodū pisces qui-
busdā suis alis natātes. pinde sciēt̄ spūs dei ex aq̄s
dicit eē ꝓducta volatilia. Agrū eīm nā bipttitū locū
sortita ē. inferiorē scȝ in vnda labili. supiorē vo in au
ra flabili. illū deputatū natantib⁹. istū volātib⁹. sic h̄
elemēto cōgruos etiā duos sensus aialib⁹ datos vi-
dem⁹. olfactū explorādis vaporib⁹. gustū explorādis
liquorib⁹. Ex p̄dictis igit̄ pȝ rn̄sio ad q̄ōem ꝓposi
tam. pȝ etiā rn̄sio ad obiecta. q₂ in corpib⁹ aialiū p̄-
dn̄ant̄ elemēta passiua q̄tū ad q̄titatē molis. sicut
on̄dūt rōnes ad ptē p̄mā inducte. p̄dn̄ant̄ nihilomi
nus ꝛ actiua q̄tū ad quātitatē v̄tutis. sicut on̄dunt
25 rōnes q̄tuor in ꝯ̄riū adducte. Ad illud vo qđ obi
ectū ꝙ in volatilib⁹ p̄dn̄et̄ aer ɓm quātitatē. q₂ aer
mouet̄ sursū. dōm ꝙ cū dr̄ ꝙ mot⁹ seq̄t̄ nām p̄dn̄an
tis. h̄ veꝝ ē de motu nāli q̄ debet̄ corpori rōe sui pon
deris. nō tū ē veꝝ de motu aialis q̄ ē de v̄tute ipsius
aīe. corpa aūt auiū nature sue relicta nū q̄̄ ascendēt
in aera ꝫ descēdūt ad t̄rā. ꝙ aūt ascēdāt hoc ē p vim
aīe suffragantib⁹ sibi pēnis ꝛ spiritib⁹ interioribus ꝛ
26 vaporib⁹ i aere eleuatis. Ad illud qđ obi ꝙ aues
ornāt aera. dōm ꝙ nō dicunt̄ ornare aera. q₂ ibi ma
gis q̄escant q̄̄ in t̄ra. hoc eīm ē falsū. in t̄ra eīm q̄escūt
ꝛ ab ea recipiūt alimentū. ꝫ rō hui⁹ ē q₂ auiū act⁹ est
motus maxime in volatu. ꝛ q₂ illū exercent in aera.
ideo dicunt̄ aerea decorare ꝛ ornare. Potissimū eīm
actum suum ibi exercent.

Onsequēter querit̄ q̄ ordine aialia sunt ꝓdu-
cta. Et circa hoc q̄runt̄ tria. Primo querit̄ de
ordine ꝓductōis ex pte finis. Scđo ex pte tpis. Ter
cio vo est pte ꝓductionis ꝛ quietis.

Questio. j.

Vtrū oia sensibilia facta sint ꝓpter hoiem. Et ꝙ sic.
videt̄ p̄mo p scpturā Gen̄. j. dn̄amini piscib⁹ maris
ꝛ volatilib⁹ ce. ꝛc. Et post Gen̄. ix. oēs pisces maris
manui nr̄e traditi sunt. ꝛ omē qđ mouetur ꝛ viuit. ꝗ
oia ad vtilitatē hois facta sunt. Itē apls. j. Coꝛ.
iij. Oia nr̄a sunt. hoc dicit viris iustis. ꝗ ꝓpter viros
iustos oia q̄cunq̄ȝ facta sunt. sunt ꝓducta. ꝗ ꝛ aialia
sensibilia. Itē ph̄s. hō ē finis q̄dāmō oim coꝝ q̄
sunt. ꝗ et sensibiliū. Itē oia bona optant nō qđ-
cunq̄ȝ ꝫ summū. sicut vult dyo. et ph̄s. ꝫ inē creatu-
ras inferiores solus hō nat⁹ est imediate ad deū per-
tingere. ꝗ alie creature ordinant̄ in finē mediāte ho
mine. ꝫ qđ in finē ordinat̄ alio mediāte ē ꝓpter illō.
ꝗ oia sensibilia facta sunt ꝓpt̄ hoiem. Sȝ ꝯ̄. Tāte
dignitatis ē esse reꝝ finē sicut esse p̄ncipiū. ꝫ sensibi
lium aialiū solus deus fuit p̄ncipium ita ꝙ nō hō. ꝗ
eorundē finis est nō hō ꝫ deus. Item quedā sunt
aialia q̄ nō valent hoi nisi ad esum. q̄dā non valent
nisi ad vestimētū. ꝫ si hō stetisset his nō indiguisset.
ꝗ hmōi aialia. aut facta essent frustra. aut nō sunt fa
cta ꝓpter hoiem. Si tu dicas ꝙ deus ea fecit quia p̄-
uidit hoiem esse lapsurū. tunc videt̄ ꝙ in voluntate
hois et ptāte cōsisteret vtrū illa aialia frustra essent
qđ falsum ē. Itē si aialia facta sunt ꝓpter hoiem.
ꝗ nulla debent esse facta ꝯtra hoiem. ꝫ multe bestie
homini sunt nociue. ꝗ non debuerūt fieri in p̄maria
reꝝ cōditione. aut certe frustra facte sunt. Si tu di-
cas ꝙ bestie nō p̄nt nocere si hō nō peccasset. tūc vi-
detur ꝙ post pctm̄ hois fuit noua potētia eis tradi-
ta. Itē si aialia facta sunt ꝓpt̄ habitationē hominis
decorandā. cū in statu innocentie nō deberet habita
tio fedari. videt̄ ꝙ nō debuerūt corruptibilia aialia
fieri q̄ suis corruptionibus ꝛ exalationib⁹ inficerent
aerē. Si tu dicas ꝙ nō corrūperent̄. hoc est ꝯ̄ Aug.
sup gen. ad lit. li. iij. q̄ dicit tunc facta eē aialia viuen
tia de rapina. Ait eīm sic. q̄dam refectionē corpis sui
ex alioꝝ q̄runt corpibus. vbi loq̄t̄ de bestijs. Itē
quicq̄d sit de hoc siue moriant̄ siue nō moriant̄. vi-
detur ꝙ aialia q̄ alia deuorāt hois habitationē deho
nestent. cū ea destruāt q̄ ad ipsius faciūt decorē ꝛ or-
natum. R̄⁰. ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū 17
ꝙ finis ad quā res ordinant̄ duplex est. Quidā eīm
est finis principalis et vltimus. quidam est finis sub
fine. Si p̄mo mō loquimur de fine. sicut omniū crea
turarum tam rationaliuȝ q̄̄ irrationalium finis est
deus. quia omīa ꝓpter semetipm̄ creauit altissimus.
omnia eīm fecit ad laudē sue bonitatis. Si autem lo
quamur de fine nō principali q̄ est finis quodāmo-
do. et finis sub fine. sic omīa sensibilia alia facta sunt
ꝓpter hominē. Et hoc insinuat ph̄s cū dicit. sumus
finis nos quodāmō omniū coꝝ que sunt. Insinuat
etiā scriptura multo excellētius cū dicit. faciam⁹ ho-
minē ad ima. et simi. no. ꝛ p̄sit pis. maris ꝛc. quia eīm
hō rōnis capax est. ideo hȝ libertatē arbitrij. ꝛ natus
est piscib⁹ dn̄ari. quia vo p simitudinē natus ē in deū
tendē imediate. iō oēs creature rōnales ad ipm̄ or-
dinant̄. vt mediāte ipo in finē vltimū ꝓducant̄. Et
sic concedende sunt rationes ostendētes animalia
ꝓpter hominē facta eē. Ad dissolutionē aūt rōnū
q̄ inducunt̄ in ꝯ̄riū notandū ē ꝙ alie ordinant̄ aia-

lia ad hoīem ſm ſtatū innocētie. aliꝰ ſm ſtatū natu-
re lapſe. Scḋm ſtatū innocētie ordinant̄ ad hoīem
ſm rōnē q̄druplicē. Prima rō ē ad manifeſtandum
ei⁹ imperiū qḋ manifeſtarēt dum ei oīa obedirēt.
Scḋa ad decorandū hoīs habitaculū. ꝑpulcrū eñ
erat habitaculū hoīs aīaliū multiplicatōne nō ſolū ar-
borꝫ decorari. Tercia ad excitandū hoīs ſenſū. vt in
ipſorꝫ aīaliū naturis diuerſis. videt hō multiformi-
tatē ſapīe cōditoris. Quarta ad moderandū ei⁹ affe
ctū. vt dū hō videt aīalia ſm rectitudinē ſue nature
currē. ⁊ amare illud ad qḋ nālr facta ſunt. ex h̄ exci
taret ad amandū deū. Et ꝓpt̄ has rōnes nō ſolūmō
fecit de⁹ iumēta. ſ; etiā beſtias ⁊ pecora. oīa eñ faciūt
ad hoīs vtilitatē ſm rōes p̄dictas. Scḋm ſtatū na-
ture lapſe ordinant̄ iſta aīalia ad vtilitatē hoīs. ſed
aliꝰ beſtie. ⁊ aliꝰ iumēta. Iumēta eñ ⁊ pecora ordi-
nant̄ ad releuandū hoīs indigentiā q̄tū ad cibū. et
q̄tū ad veſtimentū. ⁊ q̄tū ad obſequiū. ſicut ſunt eq̄
⁊ aſini. ⁊ q̄tum ad ſolaciū. ſicut q̄dā aues ⁊ catuli ⁊
ſilia. ⁊ ſic facta ſunt ꝓpt̄ hoīem rōne q̄druplici. Silr
aīalia ſiue beſtie noxie ordinant̄ ad hoīem ſm q̄dru
plicē rōem et vtilitatē quā ponit Aug. ſup Gen. ad
lram li. iij. dicit eñ ꝙ aut penalr ledunt. aut ſalubrꝛ
exercēt. aut vtilr ꝓbant. aut ignorāter docēt. Et ſic
pꝫ ꝙ tā beſtie q̄ꝫ reptilia ⁊ iumēta facta ſunt ꝓpt̄ ho
minē. ſiue in ſtatu innocētie. ſiue ī ſtatu nature lapſe
29 Planū ē etiā p illud qḋ obī in ꝯriū. Ad illḋ eñ
qḋ obī ꝙ eē finē ē magne dignitatis: dḋm ꝙ verꝫ eſt
de fine p̄ncipali q̄ ē finis carens fine. nō aūt ē verꝫ de
30 fine q̄ ē finis q̄damō. Ad illud qḋ obī de aīalib⁹ n̄
valentib⁹ ad eſum ⁊ veſtitum. Rn̄deri p̄t ꝙ illa fecit
deus q: ꝓuidit hoīem lapſurū. eſto tñ ꝙ nō laberet̄
nō tñ erūt fruſtra. hērent eñ p̄ter releuationē indigē-
31 tie q̄druplicē vtilitatē. ſicut determinatū ē ſ. Ad il-
lud qḋ obī de beſtijs q̄ ſunt ꝯ hoīem. dḋm ꝙ hoīe
ſtante nulla aīalia ipm̄ offenderēt. ſ; oīa ſibi māſue-
ta eſſent. ſicut aliq̄n diuino imꝑio fere crudeliſſime
ſctis dei māſuete facte ſūt. vt leones danieli. ꝙ autē
noceāt vel offendūt h̄ eſt ꝓpt̄ pctm̄ hoīs. nō ꝓpt̄ no-
uā potentiā eis datā. ſ; ꝓpt̄ dignitatis ꝑſidentiā ab
hoīe amiſſā. vñ ſicut ocul⁹ ſan⁹ a ſole nō ledit̄. ſ; cum
efficit̄ lipp⁹ ſtatim offendit̄. nō ꝓpt̄ mutationē factā
32 in ſole. ſ; ī oculo. ſic ⁊ in ꝓpoſito itelligi p̄t. Ad illḋ
qḋ obijcit̄ ꝙ hoīe ſtante nō debuerūt fieri animalia
mortalia. dicendum ꝙ ſicut animalia ſua vita habi-
bitationē hoīs decorāt ⁊ ornāt. ſic etiā morte ſua ex
ſucceſſione faciūt ad vniuerſi decorationē. ⁊ ſic aīa-
lia ſeīuicē iuuātia ſunt rō ſapīe excogitāde. ſic etiā
aīalia ſeſe offendētia. ⁊ de carnib⁹ aliorꝫ aīaliū nutri-
mētū ſumētia. q: illa corruptio aerē hoīs nō inficeret.
ꝙ eius odoratū offenderet. ſ; poti⁹ q̄dā ſucceſſione et
ordine dū aīalia ſibi ſuccederēt. vniuerſū decorarēt
tāq̄ꝫ pulcerrimū carmē in q̄ ſillaba ſuccedit ſillabe.
Silr dū beſtia aliud aīal comedēdo occideret in hoīs
bitatione diſcordiā nō faceret. ſ; poti⁹ occaſionē erudi
tōis hoī p̄beret. Et h̄ ē qḋ dicit Aug. iij. ſup gen̄. ad
lit. nimirū alie beſtie cibi ſunt aliorꝫ. nec recte poſſu-
mus dicē ꝙ nō eſſent alie q̄b⁹ alie veſcerent̄. hn̄t eñ
oīa q̄diu ſunt menſuras. numeros. ⁊ ordines ſuos. q̄
cūcta merito ꝯſiderata laudant̄. nec ſine occulta (ꝓ
ſuo genē) moderatōe pulcritudis tp̄alr ex alio ī aliḋ
trāſmutant̄: ⁊ certe oīb⁹ talib⁹ īferioris creature mo
tibus p̄bent̄ hoī ſalubres āmonitōes. deinde plani⁹
exēplificat. Et ex his pꝫ rn̄ſio ad obiecta.

Queſtio. ij.

De ordine ꝓductōis ſenſibiliū q̄ntū eſt ex pte tp̄is.

Et dicit ſcptura ꝙ volatilia ⁊ natatilia facta ſunt in
vno die ſcꝫ. v. greſſibilia vō cū hoīe facta ſunt die al-
tero ſcꝫ. vj. Contra iſtū ordinē obī ſic p̄mo ex pte
ipſorꝫ aīaliū ſenſibiliū ī ſe. Scḋo vō in ꝯpatōe ad ho
minē. Cōtra p̄mū obī ſic. Uno die fuerūt oīa elemē-
ta diſtincta. nō ſolū aer ⁊ ignis. ſ; etiā aq̄ ⁊ terra. igit̄
pari rōe a ſūmo opifice debēt fuiſſe ornata. igr̄ ī vno
die debuit fieri ornat⁹ aeris ⁊ aq̄ ⁊ t̄re. Itē diſtin-
ctio dierꝫ fit penes diuerſitatē oꝑationū. ſ; ſi tria ſūt
elementa que ornant̄ ex aīalibus. et tria ſunt gene-
ra aīaliū. ſcꝫ volatilia ⁊ natatilia ⁊ greſſibilia. videt̄
ꝙ ꝓduci debuerīt ſaltē in trib⁹ dieb⁹. Itē t̄ra prior
oīb⁹ ꝓducta ē. ſ; prior oīb⁹ dꝫ eē ornata. ſ; illa q̄ terrā
ornāt p̄us ꝓduci debuerūt q̄ illa q̄ ornant aquā vel
aerē. Itē cū ꝓducūt̄ aīalia ornātia elementa. aut
ꝓducunt̄ ſm ordinē dignitatis vt incipiat̄ a ſupre-
mo. aut ſm ordinē aſcēſionis. vt incipiat̄ ab īfimo.
Si p̄mo mō. ſ; debet p̄us fieri ornat⁹ ignis q̄ aeris.
Si ſcḋo mō. ſ; p̄us debet fieri ornat⁹ terre q̄ aq̄. q̄rū
vtrūq̄ꝫ repugnat ſacre ſcpture. ⁊ ordinatōi ꝓductio
nis p̄us determinate q̄tū ad ꝓductionē ipſorꝫ aīaliū.
Itē obī ꝯ ordinē ꝓductōis aīaliū in ꝯpatione ad
hoīem. Hō eñ plus cōuenit cū angelꝭ q̄ cū beſtijs. ſ;
magis debuit ꝓduci eodē die cū angelis. q̄ eodē die
cū beſtijs. ſ; ꝓductio hoīs ⁊ beſtiarꝫ nō recte facta ē
in eodē die. Itē plus cōuenit irrōnale cū irrōnali
q̄ꝫ cū hoīe ſiue rōnali. ſ; magis cōpetēs fuit in eodē
die ꝓducē oīa aīalia irrōnabilia: q̄ꝫ ſilr ꝓducē hoīem
et bruta. Itē p̄ncipali⁹ opus dꝫ p̄mo fieri. ſ; hō p̄in
cipali⁹ op⁹ fuit diei ſexti. ſ; debuit an̄ fieri q̄ fierēt ſen
ſibilia ſiue bruta. qḋ ē ꝯ ordinē ſacre ſcpture. Itē
poſteri⁹ magis indiget p̄ori q̄ꝫ ecōuerſo. ſ; bruta aīa-
lia magis indigebāt hoīe. q̄ꝫ hō indigeret eis ſm illum
ſtatum. ſ; an̄ debebat hō ꝓduci q̄ illa in eſſe ꝓdirēt.
Rn̄. dḋm ꝙ in ꝓductōe ſenſibiliū duplex attēdit̄ 33
ordo. vn⁹ ſcꝫ ſm diſtinctionē diei a die. alius ſcꝫ ſm
ordinē corꝫ q̄ eodē die ꝓducta ſunt. Prim⁹ aūt ordo
attendit̄ ſm exigentiā finis et materie. ⁊ q: volati-
lia ex aq̄s ꝓducta ſunt ꝓut aq̄ cōiter accipit̄ ad hu-
morē ⁊ vaporē. ⁊ ſūt ad ornatū nature ꝑſpicue. ideo
ſacra ſcptura dicit ea eē facta vno die. Quia vō greſ
ſibilia n̄ ſolū rōnalia ſ; irrōnalia ad ornamētū terre
ſpectāt. ⁊ ex eadē mā ſūt ꝓducta ſcꝫ terra. iō codē
die ſ; alio a p̄dictis facta ſunt. ita ꝙ ſicut vno die or-
nata ē nā celeſtis ſcꝫ q̄rto. ſic vno die ornet̄ nā elemē
tarꝭ ꝑſpicua ſcꝫ q̄nto. ⁊ alia terra ſcꝫ ſexto. ⁊ ſicut nā
celeſtis p̄cedit elemētarē ꝑſpicuā. ⁊ ꝑſpicua opacā.
ſic nārꝫ harꝫ ornamenta ſunt ordine tp̄i corrn̄dente
ꝓducta. Scḋs aūt ordo q̄ ē inter ea q̄ ꝓducta ſunt
eodē die attēdit̄ ſm p̄cellentiā ꝑfectōis nature. p̄us
eñ ꝓducit̄ qḋ iꝑfectū ē. ⁊ deinde qḋ ꝑfectū. q: nō eſt
ordo vt a magis cōpleto ꝑueniat̄ ad min⁹ cōpletū.
⁊ iō ſcptura pri⁹ dicit eē ꝓducta natatilia die q̄nto.
q̄ ſunt min⁹ ꝑfecta q̄ volatilia. ⁊ ſilr ī ſexto die pri⁹
dicit eſſe ꝓducta irrōnabilia q̄ hoīem. q̄uis multi-
plex poſſit aſſignari rō q̄re hō poſt creaturas ē ꝓdu-
ctus. Occurrit āt triplex rō ad p̄ns q̄re p⁹ oīa ꝓdu- 34
ctus ē hō. ſcꝫ ꝓpter ꝑtiū corpis mltitudinē. ꝓpter aīe
⁊ corpis diſtantiā. ⁊ ꝓpter toti⁹ cōpoſiti ꝑfectionē.
Propter ꝑtiū corpis multitudinē debuit hō vltimo
ꝓduci. cū eñ corp⁹ eius ſit cōpleriſſimū inter cetera
corpa. ⁊ quāto aliq̄d pletius tāto poſteri⁹. poſt oīa
ꝓducēd⁹ erat. Propter aīe ⁊ corpis diſtātiā debuit
fieri poſt cetera. q: eñ diſtat aīa a corpe. et nō ſolum
ſicut forma a mā. ſ; etiā ſicut ſpūale a corpali. ⁊ ſicut
ꝑpetuū a corruptibili. iō magna diſtātia tp̄is debuit

interuenire inter ꝓductionē hoīs q̄tū ad male prin
cipiū ⁊ cōiūctionē suaꝝ ptiū.vt distantiā tpis in/
telligeret̄ distātia ꝓncipioꝝ ꝯstituētiū. Et ꝓpt̄ toti⁹
cōpositi pfectionē.post cetera debuit hō ꝓduci. quia
eñ de sua dignitate ⁊ cōplemēto finis ē oīm corpo/
raliū.iō post oīa erat ꝓducēdus.vt sua ꝓductōe fini
ret ⁊ cōpleret oīa p̄cedētia.tanq̄ finis cōplet qđ ad
ipm ordinari h3.⁊ sic p3 q̄ diuina sapiā i ꝓductōne
35 sensibiliū s̄uauit ordinē ꝯueniētissimū. Ad illud
g̃ qđ pmo obi̇̄ q̄ elemēta sil' sunt distincta.dōm q̄ ñ
est sic.q2 distinctio nō ē i vno elemēto nisi respectu
alteri⁹.iō nō p̄t vnū elemētū distingui ab alio q̄n al
terū distinguat̄ ab eo.nō sic aūt ē in ornatu.ornat⁹
36 eñ vni⁹ elemēti nō necio respicit alteꝝ. Ad illud
qđ obi̇̄ q̄ tria sc̄ elemēta q̄ ornant̄.g̃ ⁊c̄.dōm q̄ et si
tria sint.ornat⁹ tñ duoꝝ sc3 aeris ⁊ aq̄ nō respicit il/
la vt duo sūt. s̄ vt i vno cōicāt sc3 i nā aquea sicut s̄
determinatū ē. ⁊ iō duoꝝ ornat⁹ ad eādē diē spectat.
⁊ ꝓductio aīaliū q̄ illa duo elemēta ornāt i vno die
37 est facta. Ad illud qđ obi̇̄ q̄ t̄ra prior est ꝓducta,
dōm q̄ falsū ē.nā in pn° geñ.t̄ra nō accipit̄ ꝓ elemē
38 to s̄ ꝓ mā. Ad illđ qđ obi̇̄ de igne q̄ q2 ē pcipuus
int̄ elemēta debēt p̄us ornari.dōm ē q̄ ꝓpter q̄litatē
actiuā nō p̄nt i eo viuē aīalia.⁊ ꝓpt̄ nimiā distantiā
a nobis nō cēnt vsui hoīs apta.⁊ iō nō det̄minat̄ ei⁹
39 ornat⁹ nec p̄us nec antea. Terre vo ornat⁹ ordinat̄
postremo ꝓ eo q̄ ipā ē infima ⁊ obscura.⁊ iō maiori
indiget ornamēto.⁊ ꝓpt̄ ornat̄ plant̄ et aīalib⁹ et
mineralib⁹.⁊ in ei⁹ ornatu cōsistit toti⁹ ornat⁹ cōple/
mentū q̄tū ad hoīem q̄ ē pcipuus int̄ oīa alia aīalia
40 Ad illud vo qđ obi̇̄ q̄ hō debuit ꝓduci cū angelis
cū q̄bus mag̃ cōicat.dōm q̄ et si mag̃ cōicat q̄tū
est a p̄te aīe.nō tñ q̄tū ē a p̄te corpis. Simil'r ad se/
quens dōm est q̄ q̄uis gressibilia ⁊ volatilia magis
cōicēt i formali pfectōe.ñ tñ tātū cōicāt q̄tū ad ele/
mentū ex q̄ ꝓncipal'r ꝯstituunt̄ ⁊ qđ ornāt.qđ q̄dē ē
41 elemētū t̄re. Ad illud qđ obi̇̄ q̄ ꝓncipali⁹ op⁹ d3 eē
p̄us.dōm q̄ falsū ē.q2 in eis q̄ ꝓducunt̄ p̄us ē min⁹
pfectū q̄ magis pfectū s̄m ordinē gñatōis.q̄uis ma
42 gis pfectū sit p̄us s̄m ordinē dignitatis. Ad illud
qđ obi̇̄ q̄ posteri⁹ indiget p̄ori.dōm q̄ veꝝ ē q̄n aliq̄
ordinant̄ ita q̄ int̄ ea cadit ordo eēntialis.q̄n vo est
ordo soli⁹ cōgruētie sicut i ꝓposito.nō ē necesse q̄ ha
beat veritatē.

Questio.iij. f

De ordine ꝓductōnis aīaliū ad quietē. Et q̄rit̄ vtꝝ
de⁹ p̄usq̄ aīalia ꝓduxit ab oī ope q̄euerit. Et q̄ sic vr̄
ꝑ scptūrā Geñ.ij.req̄euit de⁹ die.vij.ab oī ope qđ pa
trarat. s̄ aīalia ꝓducta sunt.v.et.vj.g̃ post coꝝ ꝓdu
ctionē sec̄t̄ q̄etatio. Itē oīs opatio q̄ ꝑuenit ad
cōpletionē h3 q̄etē subseq̄ntē. s̄ ꝓductio creaturaꝝ
cōplet̄ in ꝓductōe aīaliū.⁊ maxīe hoīs.g̃ vr̄ q̄ postq̄
de⁹ die.vj.alia ꝓduxit.q̄ deinceps req̄euit. Itē di
stinctio dieꝝ ē ad nr̄aꝝ istructionē.s̄.vj.dieb⁹ pmisit
de⁹ hoīe̅ opari.septio p̄cepit q̄esc̄e ⁊ cessac̄ ab oī ope.
si g̃ illud mādatū rōe3 h3 ex pmaria reꝝ cōditiōe.vr̄
q̄ aīaliū ꝓductionē subsecuta fuerit q̄es. Itē oīs
creature ꝓductio finē h3 et t̄minū. g̃ sil'r dies oīs in
q̄ aliq̄d ꝓducit̄ h3 vesperā. s̄.vij.diei s̄m scptūrā nō
assignāt̄ vespe.g̃ p⁹ septimū diē nulla sunt ꝓducta.
⁊ in.vj.die ꝓducta sc̄ aīalia.g̃ ⁊c̄. Cōtra. Job.v.
pr̄ me⁹ opat̄ vsq3 mō.⁊ ego opoꝛ.g̃ si vsq3 mō opat⁹
est.vr̄ q̄.vij.die nō cessauit ab ope. Itē.vij.dies.
aut ē nouus dies p̄ter dies p̄cedētes.aut nō. Si nō.
g̃ nō d3 alijs cōnumerari. Si sic.⁊ illū fecit de⁹.g̃ cō/
stat q̄ nō req̄euit ab oī ope postq̄ ꝓduxit aīalia. Si
tu dicas q̄ dies ille nō differt a p̄cedētib⁹ nisi s̄m nu
meꝝ. s̄ sic differt.viij.⁊.ix.⁊ sic deinceps.g̃ si septim⁹
numerat̄.eadē rōe ⁊ octau⁹ debēt nūerari. Itē re
quies aut cōnotat aliquē effectū aut nullū. Si nullū
ꝯnotat.g̃ ab eterno req̄euit.igit̄ añ req̄euit q̄ aliq̄d
ꝓducēt.g̃ penes req̄etationē nō d3 accipi aliq̄s dies
Si cōnotat aliquē effectū.⁊ iste effect⁹ nō fuit i dieb⁹
p̄cedētib⁹.g̃ aliq̄d nouū ꝓduxit i die.vij.nō g̃ req̄e/
uit ab oī ope suo postq̄ ꝓduxit aīalia die.vj. Itē
de⁹ creat q̄tidie nouas aīas ⁊ infundit corpib⁹.crea
re aūt ē op⁹ soli deo ꝓpriū.g̃ nō videt̄ q̄ ab opatione
q̄euerit p⁹ diē.vj. Itē aīalia q̄dā ꝓducūt̄ ꝑ putre
factionē.s̄ ꝯstat q̄ illa nō sunt ꝓducta in sex dieb⁹ si/
cut dicit Aug.iij.sup geñ.ad lit.et h̄mōi h̄nt spēs ꝓ
prias ⁊ nās.g̃ vr̄ q̄ post.vij.diē nō cessauerit a ꝓdu
ctione nouaꝝ spēꝝ i gen̄e aīalium. Itē q̄dā aīalia
gñant̄ ꝑ cōmixtionē.sicut mul⁹ ex eq̄ ⁊ asino.hec aūt
in sex dieb⁹ nō fuerūt facta.nec in eē idiuiduali.nec in
sua spē.g̃ p⁹ sextū diē nō cessauit a reꝝ ꝓductōe.non
solū q̄tū ad indiuidua.s̄ etiā q̄tū ad spēs ⁊ genera.
Rn̄°.ad p̄dictoꝝ itelligentiā ē notandū.q̄ oīs arti 43
fex pfect⁹.opus inchoat vt ad pfectionē ꝓducat.⁊ si
cut intēdit ita facit si ꝑ oīa sufficiētia ṽtutis agentis
sibi suppetit.cū aūt ad pfectionē deduxerit.h3 qđ in
tendit.oē aūt opans ꝓpt̄ q̄d.obtento eo ꝓpt̄ qđ agit
q̄escit. oīs igit̄ agēs pfect⁹ sic opat̄ vt aliq̄n q̄escat.
cū igit̄ de⁹ sit agens pfectissim⁹ in ꝓducēdo ipm vni
uersum.necesse ē g̃ ipm aliq̄n q̄escere. s̄ cū duplex sit
agēs.q̄ddā qđ mouet̄ ⁊ laborat in sua opatōe.q̄ddā
vo qđ nec mutat̄ nec variat̄.illud qđ pmo mō agit
q̄escit ꝑ q̄etationē.q̄ quidē ē ꝑuatio mot⁹ ⁊ laboris.
sicut ē agēs creatū.illud vo qđ scđo mō agit ⁊ q̄escit
q̄etatione.nō q̄ sit laboris vel fatigatōis ꝑuatio.s̄ q̄
est cessatio ab ope ꝓpt̄ ipius pfectionē.⁊ sic di̇̄ de⁹ ab
oī ope q̄euisse cū vniuersū ꝓduxerit ad eē pfectū.et
sic q̄euit cū ad pfectū eē ꝯduxit. Propt̄ qđ nōnđ q̄ 44
duplex ē pfectio vniuersi.vna ⁊ pcipua s̄m eē pma/
nēs.alia ē s̄m ipius eē decurrēs. Prima attendit̄ in
cōpleta existentia ꝓncipioꝝ.⁊ cōpleto nūero spēꝝ.q̄
q̄dē spēs nām generis ꝑticipāt s̄m rectā ⁊ ordinatā
intētionē nature. Scđa vo pfectio ꝯsistit i ꝓductōe
coꝝ q̄ ꝑ tpa decurrūt ⁊ sibijpsi ꝯtinuē succedūt.ex ei
ius successionis ordinatōe resultat q̄dā vnitat̄ pul
critudo ⁊ pfectio. Qm̄ igit̄ s̄m pmā pfectionē deus
vniuersū i sex dieb⁹ ad eē ꝓduxit sc3 q̄tū ad cōpletā
existētiā ꝓncipioꝝ.⁊ q̄tū ad cōpletū numeꝝ spēꝝ.iō
di̇̄ req̄euisse ab oī ope qđ patrarat. Quia vo ꝯtinue 45
opat̄ ad reꝝ successionē ꝑ ꝓpagationē ⁊ idiuiduoꝝ
mltiplicationē.iō di̇̄ opari vsq3 mō.⁊ ex his p3 missio
ad q̄ōem ꝓpositā. Cocedendū ē eñ q̄ ad ꝓductio
nē aīaliū maxīe hoīs secuta ē q̄es in die.vij. nō quia
facta sit laboris t̄minatio.s̄ q2 facta ē opis inchoati
cōpletio.⁊ cōcedēde sūt rōes s̄ ꝓbantes. Ad illđ
qđ obi̇̄ in ꝯtm̄ de Job.v.pr̄ me⁹ opat̄ ⁊c̄.iā p3 missio.
obijcit eñ de illa opatōe q̄ spectat ad opationē vni/
uersi s̄m eē decurrēs.nō s̄m eē ꝑmanēs. Ad illud 46
qđ obi̇̄ q̄ fecit diē.vij. dōm q̄ dies.vij.nō fuit alius
spē a p̄cedētib⁹ dieb⁹.imo q̄dāmō iā erat i alijs ꝓdu
ctus.⁊ iō ad pmū ꝯplemētū vniuersi nihil addebat
rōe sui.⁊ iō ei⁹ ꝓductio nō repugnabat quieti s̄m q̄
q̄es dicit cessationē a ꝓductōe coꝝ q̄ sunt de ꝓnci
pali vniuersi ꝯstitutōe.enumerat̄ tñ cū p̄dict̄ dieb⁹
magis q̄ dies.viij.vel.x.ꝓpt̄ cessationē ab ope cōsti/
tuendi vniuersū.s̄m quā nō attendit̄ nūeratio dieꝝ
q̄ nō h̄nt t̄minū.⁊ iō.vij.dies nō di̇̄ h̄re vesperā. nec
p⁹ illū enūerat̄ dies non⁹.s̄ fit regressus ad ꝓncipiū.

47 Ad illud qd obi q requiescē ab opē aut cōnotat effectū aliquē aut nullū. dōm q ſm Aug. requiescere dei in deo causalit. q̄ facit creaturā spūalē p cōpletā cōtēplationē sibi inherēdo quiesce. vel quiescēdo sibi inherere. Scdm aūt alios scōs z viā coem quiescere dicit effectū nō q̄ sit i die sabbati. ſ q̄ pcessit. vn̄ de⁹ dr̄ quiescere ab ope. q̄ prius fecit. z deinde noua nō facit z ppē h̄ dr̄ cōplesse oē op⁹ suū i die. vij. nō quia tūc aliqd fecerit qd fuerit ad cōpletionē. ſ q̄ tūc quiescen
48 do cōsūmatū ondit. Ad illud qd obi de creatione aiaꝝ. dōm q cū creant̄ nūc aie ronales nō creat̄ noua spēs. ſ nouū indiuiduū. h̄ aūt indiuiduū nō ē de ꝯstitutōe vniuersi primaria. z iō p quietationē in sab
49 bato nō excludebat̄ aiaꝝ creatio. Ad illd qd obr̄ de pductōe coꝝ q̄ sūt p putrefactionē z cōmixtionē q̄ sunt noue spēs. dōm q illa q̄ gn̄ant̄ p putrefactionē q̄ illa q̄ gn̄ant̄ p diuersaꝝ spēꝝ cōmixtionem pducta sunt i suis principijs et ronib⁹ seminalibus. q̄uis nō sint pducta i sili ſm formā. principia enim coꝝ sunt de ꝯstitutōe primaria vniuersi. vtpote spēs cōplete z rōes seminales. ſ istaꝝ spēꝝ actual' existētia ad primariā ꝯstitutionē vniuersi nō spectat. q̄ spēs ille quodāmō sunt degenerātes. z q̄si p quādā gn̄ationē pduci hn̄t. sicut vermes pducunt̄ ex humano corpē corruptionē aliquā q̄ quidē facit corp⁹ humanū a ppria forma degenerare. et iō nō oportuit h̄ pduci in se. nec i suo sili ad primariā ꝯstitutōem vniuersi. nec tn̄ sunt supflua. q̄ vniuersū q̄tū ad bene eē aliq̄ mō
50 decorāt. Vn̄ breuit̄ notādū q coꝝ q̄ successione pducunt̄. q̄dā fuerūt i prima reꝝ distinctōe pducta i sili. ſ nō in rōe seminali. vtpote aie rōales q̄ scȝ pducunt̄ p creatōnē. z iō nō hn̄t rōem seminalē. in sili tn̄ pducte sūt qn̄ pducta fuit aia ade. p⁹ cui⁹ pductōeȝ nō pducit̄ noua spēs. q̄uis pducant̄ noua indiuidua. Quedā sunt q̄ pducte sūt in primis dieb⁹ q̄tū ad rōem seminalē. ſ nō in sili. sicut ea q̄ gn̄ant̄ p putrefactionē. z p diuersaꝝ spēꝝ cōmixtionē. Quedam sunt q̄ pducta sunt z in rōne seminali et in sili. sicut plante et bruta aialia q̄ pducunt̄ p ppagationē. Et ad h̄ tria reꝝ gn̄a pn̄t reduci oia q̄ fiūt. z pterea nō dr̄ deus pducē aliq̄ de nouo ſm qd dr̄ Eccs. j. q nihil nouū sub sole. ſ dr̄ ab oī ope requieuisse. q̄ nihil pducit qd prius nō fuerit. vel in sili spē. vel in rōne seminali. q̄ tūc erāt de primaria ꝯstitutōne vniuersi. z sic pȝ q̄liter ad aialiū pductōnē in die sexto sequit̄ requies ab omni ope.

Dis. xvj. de pductōne creature ꝯposite ex spūali z corporali scȝ de homine in ꝯpatione ad principium effectiuum.

Is excursis q̄ supra de hois creatōe zc. Terminat̄ duab⁹ pmis ptib⁹ i qb⁹ mgr̄ determinauit de cō
b ditione creature spūalis z corpal' diuisim. Hic seq̄t̄ tcia ps in q̄ determiat de pductōe creature ꝯposite ex vtraq; scȝ de hoie. Diuidit̄ aūt ps ista i duas ptes. In pria nāq; determinat de hoie q̄tū ad ipius pductionē. Scdo q̄tū ad pmanētiā z durationē. j. di. xix. Solet plura q̄ri de pmi hois statu. Pria ps hȝ duas In pria agit de pductōe hois i ꝯpatōe ad principiū effectiuū. In scda vo pte i ꝯpatōe ad pricipia ꝯstitutiua j. dis. xvij. Hic de origine aie pl'a q̄ri solent. Pria ps spectat ad pn̄tē di. Et diuidit̄ i duas ptes. In pria pte mgr̄ veritatē narrat. scȝ q̄lit̄ de⁹ pduxerit hoieȝ ad imaginē suā i q̄ silitudinē hȝ ad principiū suū efficiēs. In scda vo pte vitatē explanat. ibi. fili⁹ vo pprie imago dr̄. Pria ps hȝ tres pticulas. In pria ꝯtinuat mgr̄ dicta dicēdis. In scda vo auctē sacre scpture iducit in q̄ ondit̄ p quē modū hō pduct⁹ ad suū effectiuū pricipiū cōpet̄. ibi. in gen̄. legit̄. faciam⁹. In tcia pte subdit illi⁹ auct̄ expositōȝ. ibi. Imago aūt z silitudo in h̄ loco zc.
Silr̄ scda ps pricipal' hȝ tres ptes. In pria eīn ponit explanatōȝ inducte auct̄is ſm alioꝝ opinionē. In secunda pte ſm opinionē ppriā. ibi. veruntn̄ h̄ distinctio zc. In tcia vo ex vitate explanata ꝯcludit q̄ndā ꝯclusionē correlariā. ibi. Quocirca hō dr̄ z imago z ad zc. Et sic sūma toti⁹ ptis h⁹ ꝯsistit i h̄ scȝ ondēdo q hō fact⁹ est ad dei imaginē z silitudinē.

Di. XVI

Continuat dicta dicendis. a

Is excursis q̄ sup̄ de hois creatōe pmisim⁹ effectui mancipare
b atq; ordine explanare nūc suscipim⁹. vbi hec ꝯsiderāda videt̄ scȝ q̄re creat⁹ sit hō et q̄liter institut⁹. et q̄lis et quō fact⁹. Deinde q̄lit̄ sit lapsus. postremo q̄lit̄ z p q̄ sit repat⁹. Hoꝝ autē pmo et scdo posita. i. cām creatōis hūane z modū institutōis supius p modulo nr̄e facultatis tractauim⁹. Iōq; supest vt q̄lis vl' quō fact⁹ sit discutiam⁹.

Inducit auctē sacre scpture in q̄ ondit̄ p quē modū hō pductus cōparet̄ ad suū effectiuū principiū. b

a In gen̄. legit̄. [a] Faciam⁹ hoieȝ ad imaginē z silitudinē nr̄am zc. In eo q dicit faciam⁹. vna opatio triū psonaꝝ ondit̄. in h̄ vo q dicit ad imaginē z silitudinē nr̄ām. vna et eq̄lis sba triū psonaꝝ mōstrat̄. Ex psona eīn pris hic dicit̄ ad filiū et spm̄sanctū. Non angelis vt q̄dā putāt.

a Faciam⁹ hoieȝ zc. Querit̄ de rōe quam reddit mgr̄ cuȝ dicit. In eo q dicit faciam⁹ vna opatio triū psonaꝝ ondit̄. cuȝ eīn indiuisa sint opa trinitatis. et tres psone ita opate sint simul oia alia sicut fecerit hoieȝ videt̄ q queadmodū in pductōne hois dr̄ faciamus. ita deberet dici in pductōe alioꝝ.

Itē q̄rit̄ q̄re in pductōe hois vtit̄ legislator verbo prime psone scȝ faciamus. in pductione alioꝝ verbo tercie psone scȝ dixit z fecit. Iuxta hoc aūt est q̄stio quare distinguit int̄ pductionē hois z bestiarū. cū eodē die pducte sint ad ornatū eiusdem elemēti. R°. dōm q in pductione hois nō tn̄ erat manifestatio trinitatis in vestigio. sed etiā ſm imaginē. iō tribus psonis pluralit̄ attribuit̄ hois pductio. vt ondat̄ q in hoie trinitas repn̄tat̄ expsse. in alijs vo insinuat̄ trinitas quoq; mō. licet nō ita explicite. z quia rō imaginis nō cōuenit vlli psone q̄ pōt loqui p se. iō in pductōe eius vtit̄ verbo prime psone. z iterū q̄ hec creatura pcellit alias in gradu et dignitate. ideo pductionē hois distinguit a pductione bestiaꝝ. licet pter cōuenientiā in ornando terrā in opus vnius diei cōueniāt. z sic patet rn̄sio ad quesita.

qz[b] dei z angeloꝝ nõ ē vna z eadē imago vel silitudo. b

Subdit p̃dicte auctis explanationē q̈ imago z silitudo accipit hic a diuersis diuersimode. c

Imago aũt z silitudo in h loco vel increata intelligit .i. trinitatis eēntia ad quã fact⁹ ē hõ. vel creata in q̃ factus ē hõ. z ipsi hoi cõcreata. Increatã eñ imaginē q̃ de⁹ ē intellexisse videt Beda cũ dicit. nõ eē vnã imaginē dei z ãgeloꝝ. s triũ psonaꝝ. z iõ psonis nõ angel' fit ibi sermo. Improp̃e tñ imago dr̃. qz imago relatiue ad aliud dr̃ cui⁹ silitudinē gerit z ad qd̃ repñtandũ facta ē. sicut imago cesaris q̃ ipsius silitudinē p̃ferebat. ipm q̃dãmõ repñtabat. Prop̃e aũt imago dr̃ id ad qd̃ aliud fit. Sicut exẽplũ ꝓprie dr̃ qd̃ sumit ex aliq̃. z exemplar ex q̃ sumit aliq̃d. Ponit tñ z aliqñ abusiue alterũ ꝓ altero. ita z min⁹ ꝓprie accipit imago essentia trinitat' . si tñ ea noie imaginis in h loco intelligit.

Ponit explanatõz ĩducte auct' sm alioꝝ opionē. d

Fili⁹ xo ꝓprie imago p̃ris dr̃ sicut s in tractatu de trinitate dixim⁹. Vñ fuerũt nõnulli q̃ ita distinxerũt vt imaginē in h loco intelligerẽt filiũ. hoiem xo nõ imaginē. s ad imaginē factũ dicerẽt. q̃s refellit apl's dicẽs Vir q̃dẽ ē imago z glia dei. Hec nãq3 imago .i. hõ cũ dr̃ fieri ad imaginē nõ q̃si ad filiũ dr̃ fieri. alioqñ non dicet ad imaginē nr̃am. Quõ eñ nr̃ãm dicet. cũ fili⁹ soli⁹ p̃ris imago sit. Fuerũt aũt z aliĳ p̃spicacius h tractãtes q̃ ꝓ imaginē filiũ. z ꝓ silitudinē spm̃sctm̃ itelligerẽt. q̃ silitudo ē p̃ris z filĳ. Et iõ p'lalit putauerũt dici nr̃ãm. id referẽtes ad silitudinē tm̃. ad imaginē xo subintelligẽdũ eē meã. hoiem xo et imaginē eē. et ad imaginē z silitudinē factũ esse tradiderũt. z imaginē imaginis esse z similitudinis. c

Ponit explanatõz ĩducte auctis sm suã opinionē. e

Verũtñ h distinctio licet rep̃obabil' penit⁹ ñ videat. qz de medio montiũ .i. auctib⁹ sctõꝝ nõ manat. cõgruenti⁹ in ipo hoie imago z silitudo q̃renda ē z ɔsideranda. Fact⁹ ē g hõ ad imaginē dei z silitudinē sm mẽtẽ. q̃ irrõnabilib⁹ aũcellit. Sz ad imaginē sm mẽoriã z intelligentiã z dilectionē. Ad silitudinē sm innocẽtiã z iusticiã q̃ in mẽte rõnali nãlit' sunt. Vel imago ɔsiderat in cognitõe veritatis. silitudo ĩ amore xtutis. vel imago ĩ aliĳs oĩb⁹. silitudo ĩ eēntia. qz et ĩmortal' z indiuisibil' ē. Vñ Aug. in li. de q̃ntitate aĩe. Aĩa facta ē silis deo. qz ĩmortalē z indissolubilē fecit eã de⁹. Imago g p̃tinet ad formã. silitudo ad nãm. Fact⁹ est g hõ sm animã ad imaginē et silitudinē nõ p̃ris vel filĳ vl' spũssctĩ s toti⁹ trinitatis. ita z sm aĩa3 dr̃ hõ eē imago dei. qz imago dei ĩ eo ē. Sicut imago dr̃ z tabula z pictura q̃ in ea est. s ꝓpt' picturã q̃ in ea ē simul z tabula z imago appellat. Ita ꝓpter imaginē trinitatis etiã illud in q̃ est imago noie imaginis vocat.

Ex xitate declarata ɔcludit ɔclusionē correlariã. q̈ hõ dr̃ imago z ad imaginē. fili⁹ imago ñ ad imaginē. f

Quocirca hõ z imago dr̃ z ad imaginē. fili⁹ aũt imago nõ ad imaginē. qz natus. nõ creat⁹. eq̃lis z ĩ nullo dissimil'. hõ creat⁹ ē a deo ñ genit⁹. nõ parilitate eq̃lis s q̃dã silitudine accedẽs ei. Vñ Aug. in li. vĳ. de tri. In geñ. legit. Faciam⁹ hoiez ad imaginē z silitudinē

i. Coꝝ. xi.

Iterũ alioꝝ opinio.

In q̃bus ɔsiderat imago z similitudo.

Aug. in. xv. lib. de trinitate.

b Dei z angeloꝝ ñ est vna zc̃. Contra. qz cũ angelus sit imago dei. qd̃ cõformat angelo. ꝑ ɔñs cõformat deo. g qd̃ ē imago angeli ē imago dei. Itē vnũ opus p̃t eē dei et angeli. g pari rõne q̈
2 eadē imago. R⁹. dd̃3. q̈ qz imago dicit ordinē ad illud cui⁹ ē imago tanq3 in finē z ordinē imediatũ. cũ impossibile sit deũ z angelũ eiusdē rei eē finē imediatu3 z vltimũ. ĩpossibile ē eandē imaginē esse angeli z dei. qz xo de⁹ coopat angelo. z oẽ qd̃ ē ab angelo est a deo. iõ possibile ē vnũ opus sil' eē z ãgeli z dei. Nec valet illud qd̃ obĩ. q̈ si aliq̃s repñtat angelũ [ ] ɔñs repñtat deũ. q̃3 uis eñ inferri valeat q̈ creatura q̃ repñtat angelũ repñtat deum mediate. nõ tñ p̃t inferri q̈ rep̃sentet immediate.

[ ] Fuerũt nõnulli zc̃. Contra. videt q̈ cõueniẽter dixerint per illud qd̃ dĩ. Ro. viĳ. q̃s p̃destinauit cõformes fieri imaginis filĳ sui. Itē q̈ ita oporteat intelligi videtur. Aut enim imago ibi stat ꝓ re creata. aut ꝓ re increata. Si pro re creata. g idē ē dicere Faciam⁹ hõ. ad ima. qd̃ faciam⁹ hoie3 ad seipm. Si ꝓ icreata. s illa nõ ē nisi fili⁹. g videt q̈ expositio illa sit recta. ꝓpt' h q̃rit q̃ istaꝝ expositionũ q̃s mgr̃ ĩ l'ra assignat sit
5 tenenda. R⁹. dõm q̈ duplex ē mod⁹ exponendi istã auctẽ. Faciam⁹ hõ. zc̃. vn⁹ intelligẽdo de imagine increata. alt' xo intelligẽdo de imagine creata. Prim⁹ modus triplicat. vn⁹ ē vt imago et silitudo referat ad idē. sc3 ad essentiã in trib⁹ p̃sonis. Scd̃us mod⁹ ē vt imago z si-

Qt hõ ₰ ƀm corp⁹ pt dici fact⁹ ad similitudinem dei.

nrãm. Faciam⁹ ₰ nostrã pluralr dixit. ₰ nisi ex relatiuis accipi nõ oportet vt facẽ intelligant pater ₰ fili⁹ ₰ spũssanct⁹. ad imaginẽ prīs ₰ filij ₰ spũssctī vt subsisteret hõ imago dei. Sʒ q᷑ nõ oĩno eq̃lis fiebat illa imago tãq̃ nõ ab illo nata ꝫ ab eo creata. iõ ita imago dr̃ q ₰ ad imaginẽ. q᷑ nõ eq̃t parilitate. ꝫ accedit q̃dã similitudīe. Fili⁹ aũt ẽ imago. ꝫ nõ ad imaginẽ. q᷑ eq̃l prīs. Dict⁹ ẽ ɡ̃ hõ ad imaginẽ ppt imparẽ silitudinẽ. Et iõ nr̃am. vt imago trinitatis esse hõ intelligat. nõ trinitati eq̃lis. sicut fili⁹ prī. Ecce oñsũ ẽ ƀm q̃d hõ sit silis deo scʒ ƀm aīam. Sʒ ₰ in corpe q̃ndã pprietatez hʒ q̃ hec indicat. q᷑ est erecta statura ƀm quã corp⁹ aīe rõnali cõgruit. quia in celũ erectũ est.

b

militudo referat ad idẽ. scʒ ad psonã filij. Terci⁹ mod⁹ exponẽdi ẽ vt imago referat ad filiũ. ₰ silitudo ad spm̃sanctuʒ. Ita hos oẽs modos ponit magister q̃s tñ nõ approbat. licet sustineri possint. Primum eñ arguit de iproprietate. q᷑ diuina eẽntia nõ ẽ ppric imago. Scdm̃ de falsitate. q᷑ fili⁹ nõ est imago nr̃a. ₰ dʒ ƀ etiã qḋ dicit q hõ non est imago ꝫ ad imaginẽ. Terciũ arguit de incertitudine. q᷑ auctẽ ex scptura nõ hʒ. Ali⁹ mod⁹ exponẽdi ẽ de imagine creata. ₰ iste ẽ triplex. Un⁹ q̃ sic exponit. vt imago p̃cedat silitudinẽ. ₰ dicit q imago ẽ i nãlib⁹ ₰ silitudo in ɡ̃tuitis. Scḋs q̃ sic exponit. vt silitudo cõcomitet imaginẽ. ₰ iste ẽ q imago sit in potẽtia cog̃scẽdi. silitudo in potẽtia diligẽdi. Terci⁹ mod⁹ q̃ sic exponit. vt imago seq̃t silitudinẽ ƀm rẽ. ₰ iste dicit q silitudo in nãᷓ. ₰ imago i forma. Oẽs hos modos approbat mgr̃ ₰ sustinet. ₰ satis vr̃ pbabile q scptura de imagine creata intelligat. q̃uis etiã possit intelligi de increata. Uerʒ ẽ eñ q hõ p̃destinat⁹ ẽ vt cõformet imagini filij dei. nec iõ mgr illã positionẽ redarguit q hoc nõ sit verʒ. ꝫ q᷑ illa imago nõ pprie pt dici nr̃a. vel etiã q᷑ nõ solũmõ fili⁹ ẽ imago nõ pprie pt dici nr̃a. vel etiã q᷑ nõ solũmõ fili⁹ ẽ imago. ꝫ etiã hõ cui⁹ ɔ̃riũ dicebat i illo mõ exponẽdi. Ad illud ṽo qḋ obĩ q imago ñ pt stare p creata imagine. dõm q imo. q᷑ imago accipit i abstractõe. ₰ sic pōt dici hõ fieri ad imaginẽ. sicut tabula dr̃ fieri ad imaginẽ qñ sibi imp̃mit imago hercul. hinc ẽ q hõ nõ tm̃ est imago. ꝫ etiã ad imaginẽ. q᷑ nõ ƀm oẽ qḋ ẽ imago. imo differt ab imagine. fili⁹ ṽo ƀm oẽ qḋ ẽ est imago prīs. et iõ solũ ẽ imago. nõ ad imaginẽ. b Nõ oĩno eq̃lis fiebat ₰c. Contra. qḋ creat nõ ẽ p nãm ꝫ p artẽ. ꝫ qḋ 4
est p artẽ nõ vniuocat cuʒ eo qḋ ẽ p nãm. imo equocat. ɡ̃ equoce dr̃ imago de filio dei et hoīe. Rñ. dõm est q imago de filio dei et hoīe. nec dr̃ equoce. nec dr̃ vniuoce. ꝫ analogice ƀm p̃us ₰ posteri⁹. Qḋ ɡ̃ obĩ q illud qḋ 5
creat ẽ ab arte. dõm q q̃dã ẽ ars cui⁹ opatio ɔ̃sequit nãm. ₰ op⁹ isti⁹ artis sic ẽ artificiale q nõ ẽ nãle. ₰ ideo opus isti⁹ artis cũ ope nature i eodẽ noīe faciũt equocationẽ. sic hõ pict⁹ ₰ hõ verus. Quedã ẽ ars q̃ ẽ fundamentũ nature. ₰ opus illi⁹ artis ñ ẽ nãle. q᷑ fabricat ipm̃ nã. ₰ talis ẽ ars cui⁹ opus est creare. ₰ iõ nõ oportebit eẽ equocationẽ. Uel dõm q iõ ẽ equocatio qñ dr̃ hõ pict⁹ ₰ hõ ver⁹. q᷑ hoc nomẽ hõ p̃mo ₰ p̃ncipalr imponit hoī vero. ₰ iõ cũ dr̃ de hoīe picto alia ẽ acceptio ₰ alia signatio. nõ sic imago p̃mo et p̃ncipalr imponit dei filio. sed oĩni ei qḋ expsse repsentat alterũ.

D intelligẽtiã h⁹ ptis circa duo incidit hic q̃ǒ.
a Prio q̃rit q̃lit hõ sit imago ƀm ɔ̃sideratione absolutã. Scḋo q̃lit sit imago ƀm ɔ̃siderationeʒ relatã. Circa p̃mũ q̃runt tria. Primo q̃rit vtrũ sit imago dei vere. Scḋo vtrʒ sit imago dei nãlr Tercio vtrʒ sit imago dei pprie. Qǒ. j. a
Qt hõ sit imago dei vere ondit geñ. j. faciam⁹ hõ. ad ima. ₰c. hoc nõ ẽ nisi ṽbũ trinitat. ɡ̃ ₰c. Itẽ Eccl. xvij. de⁹ de t̃ra creauit hoīeʒ ₰ ƀm ima. su. fe. il. si igit hõ fact⁹ ẽ ƀm imaginẽ dei. hõ ẽ imago dei. Itẽ qḋ ẽ maxie natũ vniri alteri. maxie natũ ẽ ei cõfigurari ɔ̃formari. amor eñ q᷑ vnit transformare dr̃ amantẽ in amatũ. sicut dicit Aug. ꝫ cũ creatura rõnal vt hõ. maxie nata ẽ vniri deo. ₰ in ipm̃ intẽdere amorẽ. ɡ̃ maxie nat⁹ ẽ ei cõfigurari ₰ assilari. si igit imago dic silitudinẽ expssã. pʒ ₰c. Itẽ qḋ vere repñtat aliq̃d ƀm ei⁹ nobilẽ actũ. ₰ ƀm distinctõʒ et ordinẽ. vere est ei⁹ imago. ꝫ hõ vere repñtat deũ ƀm ei⁹ nobilissimũ actũ q̃ ẽ intelligẽ. ñ solũ eñ repñtat deũ in q̃tũ ẽ ens ₰ viuẽs. ꝫ etiã in q̃tũ ẽ itelligẽs. ₰ iterũ repñtat distinctionẽ et originẽ q̃ ẽ i psonis q̃tũ ad mẽoriã et itelligentiã et volũtatẽ. ɡ̃ hõ vere ẽ dei imago. Contra. nihil ẽ illḋ qḋ fit ad seipm̃. ꝫ hõ fact⁹ ẽ ad imaginẽ dei sicut dr̃ geñ. j. ɡ̃ hõ ñ ẽ imago. Itẽ vbicũq̃ ẽ imago ibi ẽ silitudo. vbicũq̃ ẽ silitudo ibi ẽ idẽtitas aliqua. vbicũq̃ aũt ẽ idẽtitas ibi ẽ ɔ̃ueniẽtia i aliq̃ t̃cio. si igr̃ de⁹ ₰ creatura i aliq̃ t̃cio ñ ɔ̃ueniũt. creatura ñ pt eẽ silitudo dei. ₰ ita nec imago. Itẽ ñ q̃cũq̃ silitudo ẽ imago. ꝫ silitudo expssa. ꝫ mala ẽ silitudo expssa alicui⁹ q̃ pl⁹ ẽ discõueniẽs q̃ ɔ̃ueniẽs. cũ ɡ̃ oīs creatura pl⁹ sit deo dissilis q̃ ɔ̃silis. sicut dicit Aug⁹. xv. de tri. igit nulla pt eẽ expssa dei silitudo. ɡ̃ nulla pt eẽ imago. Itẽ vbicũq̃ ẽ imago ibi ẽ figuratio. imago eñ attẽdit i figura. ꝫ diuina eẽntia nullo mõ ẽ figurabil. ɡ̃ nullo mõ ẽ p aliquã imaginẽ repñtabilis. ɡ̃ nulla creatura ẽ imago dei. Itẽ differt imago a vestigio. q᷑ vestigiũ repñtat ƀm ptẽ. imago aũt ƀm totũ. sed nullũ finitũ pt repñtare ifinitũ ƀm totũ. cũ igit deus sit ifinit⁹. et q̃libet creatura finita. nulla creatura pt eẽ imago dei. Itẽ q̃libet creatura distat a deo i infinitũ. de⁹ eñ qḋlibet finitũ excellit i ifinitũ. ɡ̃ si ifinita distãtia nõ ẽ maior. vna creatura nõ distat magis q̃ alia. silr nec vna magis appropinq̃t q̃ alia. ɡ̃ vel oīs creature ẽ imago vel nulla. ꝫ nõ oīs est imago. ɡ̃ nulla ₰c. Rñ. ad p̃dictoꝝ intelligẽtiã ẽ notãdũ. q 6
imago dicit expssã silitudinẽ. necesse ẽ aũt oẽm creaturã q̃q̃mõ assilari deo. necesse ẽ etiã aliquã ad ɔ̃plemẽtũ vniuersi expsse assilari deo. ₰ iõ oīs creatura hʒ rõeʒ vestigij. ꝫ aliq̃ hʒ rõeʒ imagīs. illa dicʒ q̃ assilat expsse. hʒ aũt ẽ rõnal creatura vt hõ. ₰ iõ ɔ̃cedẽdũ ẽ q hõ ẽ imago dei. q᷑ ẽ ei⁹ expssa silitudo. Ad qḋ itelli 7
gendũ notãdũ ẽ q q̃dã ẽ silitudo p ɔ̃ueniẽtiã oĩmodã in nã. et sic vna psona in trinitate est alteri silis. Quedã p pticipationẽ alicui⁹ nature vnibil. sicut hõ et asinus assilant in aīali. Quedã ṽo ƀm pportionalitatẽ. sicut nauta ₰ auriga ɔ̃ueniũt ƀm ɔ̃pationẽ ad illa q̃ regũt. Quedã est silitudo p ɔ̃ueniẽtiã ordinis sic exẽplatũ assilat exẽplari. Primis ei duob⁹ modis

nulla creatura pt deo assi̅lari. scd̄is duob⁹ modis oīs creatura assi̅lat̄. s̄ illa q̄ assi̅lat̄ magis de longinq̄ h̄z rōez vestigij. illa vo q̄ de ꝓximo h̄z rōez imaginis. talis aūt ē creatura rōnal' vtpote hō. Et h̄ pz sic primo de cōueniētia ordis. de⁹ cū vniuersa ꝓpt̄ semetipm̄ opat⁹ est. ita ꝙ cū sit sūma ptās ⁊ maiestas. fecit oia ad sui laudē. Cū sit sūma lux. fecit oia ad sui manifestationē. Cū sit sūma bonitas. fecit oia ad sui cōicationē. Non ē autē ꝑfecta laus nisi assit q̄ approbet. Nec ē ꝑfecta manifestatio. nisi assit q̄ itelligat. Nec ꝑfecta cōicatio bonoꝝ. nisi assit q̄ eis vti valeat. Et q̄m laudē approbare. veritatē scire. bona in vsū assumere. nō ē nisi solūmō rōnalis creature. nō h̄nt ipse creature irrōnales imediate ad deū ordinari. sed mediante creatura rōnali. ipa aūt creatura rōnal'. q2 de se nata ē ⁊ laudare ⁊ nosse ⁊ res alias in facultatem volūtatis assumē. nata ē ordinari in deū imediate. ⁊ q̄m q̄nto aliq̄d imediati⁹ ordinat̄ ad aliq̄d tāto magis cōuenit cū eo ꝯueniētia ordinis. ⁊ aīa rōnalis et q̄libet rōnal' creatura eo ꝙ capax dei ē ⁊ ꝑticeps esse pōt. imediate ordinat̄ in ipm̄. maxie cōuenit cum eo ꝯueniētia ordinis. ⁊ q2 tāto maior ē ꝯueniētia q̄nto expssior ē si̅litudo. hinc ē ꝙ q̄tū ad h̄ gen⁹ si̅litudinis rōnalis creatura ē si̅litudo expssa. ⁊ iō imago ē. ⁊ hoc est qđ dicit Aug. de tri. xiiij. ꝙ eo ē aīa imago dei q̄ capax ē ⁊ ꝑticeps eē pt. q2 cū ei imediate ordinat̄. ideo capax ei⁹ ē vel ecōuerso. ⁊ q2 capax ē. nata ē ei cōfigurari. ⁊ ꝓpt̄ h̄ fert i se a sua origine lumē vultus diuini. ⁊ iō q̄tū ad si̅litudinē q̄ attendit̄ ad cōueniētiā ordinis ꝑfecte dr̄ imago dei. q2 in h̄ ei assi̅lat̄ expsse. si̅lr in si̅litudine q̄ attendit̄ in cōueniētia ꝓportionalitatis vel ꝓportionis. expsse assi̅lat̄ deo creatura rō-

8 nal'. ⁊ iō h̄z eā ꝑfecte dr̄ imago. Qđ pz sic. Cōueniētia eni̅ ꝓportōis attēdit̄ s̄m si̅lr se h̄re. Si̅lr aūt se h̄re h̄ pt eē duplr̄. vel in ꝯpatione ad extrinseca. vel i ꝯpatōe ad intrinseca. tūc aūt ē si̅litudo expssa q̄n nō tm̄ ē si̅milis mod⁹ se h̄ndi in ꝯpatione ad extrinseca. s̄ i cōpatione ad intrinseca. Cōtingit aūt cōpare diuinaꝫ essentiā ad creaturā. ꝯtingit etiā ꝯpare ꝑsonā ad ꝑsonā. oīs autē creatura aliquā ꝯpatione h̄z s̄m quā aliq̄ mō ꝯformat̄ deo s̄m ꝙ ē cā creature. sic est ꝯpatio illa q̄ ē ad effectū ꝓducēdū. Sicut eni̅ deus ꝓducit suū effectū. sic ⁊ agēs creatū. licet nō oīno. Creatura vo rōnal' nō solū sic ꝯuenit. s̄ etiā q̄tū ad itrinsecaꝝ suaꝝ potentiaꝝ originē ⁊ distinctionē. in q̄b⁹ assi̅lat̄ illi distinctōi ⁊ ordini q̄ ē in diuinis ꝑsonis intrinseca diuine nature. Et h̄ ondit Aug. in li. de tri. hoīem eē imaginē dei. ⁊ h̄ explanatū fuit i p̄mo li. vbi ōnsuꝫ est ꝙ in aīa rōnali ē vnitas eēntie cū trinitate potentiarū adinuicē ordinataꝝ. ⁊ q̄si ꝯsi̅li mō se h̄ntiū. sic se h̄nt ꝑsone i diuinis. ⁊ iō est ibi expssa si̅litudo ꝓportionis. ⁊ ꝓpt̄ h̄ rōnalis creatura q̄ ē hō ē imago dei. His visis pz rn̄sio ad q̄ōem ꝓpositā. ⁊ etiā ad obiecta. Cōcedendū est eni̅ ꝙ hō vere est imago dei. sicut

9 ondunt rōes ad h̄ inducte. Ad illud qđ obi ꝙ hō est ad imaginē. ꝗ ⁊c. dd̄m ꝙ nō seq̄t̄. q2 cū dr̄ fact⁹ ad imaginē. imago accipit̄ abstractiue. cū dr̄ imago dei imago accipit̄ cōcretiue. q2 ē imagine dei insignitus. sic̄ tabula in q̄ depicta ē imago. ⁊ imago pt dici ⁊ ad

10 imaginē. sic et in ꝓposito. Ad illud qđ obi ꝙ nō est aliq̄ idētitas dei ad creaturaꝫ. ꝗ nec si̅litudo. dd̄m ꝙ si̅litudo q̄ ē in imagine nō attendit̄ ꝑ idētitatem aut eiusdē nature ꝑticipationē. s̄ ꝑ cōueniētiā in ordine ⁊ ꝓportione. q̄ si̅litudo nō exigit cōicantiā i tercio. q2 in cōuenientia ordinis vnū ē si̅litudo alteri⁹. in cōuenientia ꝓportōis nō ē si̅litudo i vno s̄ in duab⁹ cōpa

tionib⁹. Ad illđ qđ obi ꝙ imago ē si̅litudo expssa. 11

iā pz rn̄sio. q2 et magis sit dissi̅litudo i ꝓprietatib⁹ absolutis. multū tm̄ magna ē si̅litudo i imediatōe ordis ⁊ cōpatione ꝓportōis. ex q̄b⁹ ⁊ in q̄b⁹ duob⁹ expssio si̅litudinis ꝯsistit. q̄ imaginē facit. Ad illđ qđ obi 12

de cōfiguratōe. dd̄m ꝙ imago corpalis exigit cōfigurationē corporalē. imago vo spūalis cōfiguratōne ⁊ effigie spūali cōtenta ē. hec aūt ꝯsistit nō in q̄ntitate molis. s̄ in q̄ntitate vtutis scꝫ in potētijs. ita ꝙ sicut figura triangularis h̄z tres t̄minos ⁊ tres lineas. sic etiā i imagine spūali. potētie sunt ad modū t̄minoꝝ. ⁊ egressio vni⁹ ab altera q̄tuꝫ ad actum se h̄ēant ad

modū linee ꝯiungētis. Ad illud qđ obi ꝙ imago 13

repn̄tat s̄m totū. dd̄m ꝙ illud ē veꝝ de illa imagine q̄ h̄z oīmodā ꝑfectionē. ⁊ sic sol⁹ fili⁹ dei ē imago patris. de alia nō ē veꝝ ꝙ repn̄tet s̄m totū simplr̄. repn̄tat aūt q̄ꝫtū ad aliquā totalitatē. q2 cū rōnal' creatura ⁊ intellect⁹ q̄dāmō ē oia. ⁊ oia nata sunt ibi scribi ⁊ impⁿmi. oīmqꝫ si̅litudines depingi. iō sicut totū vniuersū repn̄tat deū in q̄dā totalitate spūali. q̄libet aūt alia creatura irrōnal' repn̄tat eū solū in pte. q2 s̄m se tm̄. cū nō sit nata alia i se spūalit̄ cōtinē. ita ꝙ nihil sit qđ nō sit nata cognoscē. hoc dico ꝓpt̄ aiam sensibilē. q̄ ⁊ si cognoscat aliq̄. nō tm̄ nata ē cognoscē oia.

Ad illud qđ obi ꝙ q̄libet creatura distat a deo in 14

infinitū. dd̄m ꝙ veꝝ ē de illa distātia q̄ opponit̄ ꝑticipationi ⁊ adeq̄tioni. Cū eni̅ de⁹ sit infinit⁹. nihil pt adeq̄ri. Cū sit simplex. nō pt aliquā nām tercā cū aliq̄ creatura ꝑticipare. ⁊ penes has si̅litudines nullo mō attēdit̄ rō imaginis i hoīe. s̄ penes aliā duplicem. scꝫ ordinis et ꝯsi̅lis h̄itudinis. s̄m quā rōnalis nō distat i infinitū a creatore s̄ valde appropinq̄t ei sicut supra ōnsum ē.

Questio. ij. b

Utrū hō sit imago dei nāliter. Et ꝙ sic vr̄. Qđ inest alicui a p̄ma sua origine inest ei nālit̄. s̄ esse imaginē dei cōuenit homini a sua p̄ma ꝯditōe. ꝗ inest ei nālr̄.

Itē qđ inest oīb⁹ cōiter ⁊ inseꝑabilr̄. illud inest nāliter. s̄ eē imaginē ꝯuenit hoi vniuersalr̄ ⁊ inseꝑabilr̄. ꝗ ⁊c. Itē qđ cōuenit alicui s̄m nāles eius ꝓprietates ꝯuenit ei nālit̄. s̄ eē imaginē ꝯuenit hoi s̄m itrinsecas potētias ⁊ nāles. ꝗ cōuenit nālit̄. Itē eē imaginē dei nō ē hoi accn̄s. s̄ poti⁹ ēale. sicut eē vestigiū nulli accidit creature. si ꝗ hō nō ē imago dei nālis. ꝗ nō ē res nālis. s̄ artificial'. si ꝗ hoc ē plane falsū scꝫ ꝙ hō sit artificial'. ꝗ nō ē imago artificial'. s̄ nālis. ꝗ ⁊c.

Itē asin⁹ artificial' nō ē asin⁹ ver⁹. ꝗ imago artificialis nō ē imago vera. s̄ hō ē imago vera. ꝗ nō ē imago artificial'. ⁊ ē artificialis vel nālis. ꝗ ⁊c. Cōtra. 15

Hyl. in li. de synodo diffiniēs nālē imaginē dicit. imago ē ei⁹ rei ad quā imaginat̄ spēs indifferēs. s̄ hō nō est spēs indifferēs ipi⁹ dei. ꝗ nō ē imago nālis. Itē Aug. de. x. cordis. sicut differt imago impatoris in filio ⁊ in nūmo. sic differt imago i filio dei ⁊ in hoīe. si igit̄ imago in filio impatoris ē nālis. in nūmo ē artificial'. videt̄ ꝙ solus fili⁹ dei sit imago nālis. hō vero solū artificial'. Itē hoc ipm̄ vr̄ rōne. sicut ꝓpriū est ꝑsone filij eē filiū. ita ꝓpriū ē eē imaginē. s̄ sola ꝑsona filij ē fili⁹ nālis ⁊ nō hō. ꝗ pari rōne sola ꝑsona filij ē imago nālis ⁊ n̄ hō. Itē qđ ē a volūtate nō ē a nā. s̄ ꝓductio hoīs ē a volūtate dei. ꝗ n̄ ē a nā. s̄ ab eo h̄z eē imaginē a q̄ h̄z ⁊ ꝓduci. si igit̄ aīa hoīs n̄ ꝓducit̄ a deo s̄m nām s̄ s̄m voluntatē. n̄ erit imago dei nālis sed voluntaria. Itē imago dicit imitationē ⁊ si̅litudinē. ꝗ si aliq̄d ē imago alicui⁹ nālis. assi̅lat̄ ei eo

nā.ꝭ hō cū deo in nā assilari nō pt.ꝗ nō pōt ei⁹ esse
16 imago nālis. Rō. dōm ꝙ cū imago dicaꝛ ab actu repñtandi.naꝫ imago referꝛ ad ꝓtotipum. vt dicit dam.ꝛ repñtatio dupl'r possit cōuenire alicui.vel ꝑ formā nālē.vel ꝑ formā artificialē.iō duplex est imago.nālis scꝫ ꝛ artificial'.ꝛ cū hō nō repñtet ꝑ formā artificialē.ꝭ ꝑ suā formā nālē.ꝛ potentias ei nāliter
17 inditas.iō hō nō ē imago artificial' sed nālis. Differt aūt dicē imaginē nālē et cōnālē. Nā imago nālis est q̄ repñtat ꝑ id qđ hꝫ a nā.siue cū illo qđ repñtat cōueniat in nā siue nō. Imago ꝟo cōnālis dī q̄ imitaꝛ ꝛ referꝛ nō solū ꝑ id qđ hꝫ a nā. ꝭ ꝑ ꝯueniētiā i eadē nā.ꝛ iō si eē imaginē cōueniat hoī.esse tñ imaginem cōnālē nō cōuenit hoi.ꝭ soli filio dei. Cōcedēde igiꝛ sunt rōnes oñdētes ꝙ hō nō ē imago artificial' ꝭ nālis. Ad illud ꝟo qđ obī in ꝯͣriū. dōm ꝙ Hyl. diffinit
18 imaginē cōnālē.nō nālē. Ad illud qđ obī de Aug. dōm ꝙ nō intendit ponē silitudinē q̄tū ad nālē ꝛ artificialē.ꝭ q̄tū ad cōuenientiā et discrepantiā in nā. Sicut ēñ nūm⁹ cū impatore in nā nō ꝯuenit. ꝭ fili⁹
19 ei⁹ cōuenit.sic in ꝓposito intelligendū ē. Ad illud qđ obī ꝙ sola ꝑsona filij est nālis fili⁹. dōm ꝙ nō est sile. Aliꝛ ēñ accipiꝛ nāle ꝓut adiacet filio.aliꝛ ꝓut adiacet imagini.nō ēñ differt dicē filiū nālē ꝛ cōnālem.sicut differt i imagine. Et rō hui⁹ ista. qꝛ filius dicit vt a q̄ q̄ntū ē de suo ꝓncipali intellectu. imago dicit vt ad quē.ideo nāle dictum de filio significat ꝙ egressus filij ꝑ modū nature.et ita ꝙ p̄te cōueniat in nā.ꝭ cū dī imago nālis.significaꝛ ꝙ illa repsentatio est a nāli ꝓncipio siue ꝓprietate.et ꝓpꝛ h̄ nō daꝛ intelligi ꝙ sit inꝛ imaginē et ei⁹ cui⁹ ē imago cō-
20 uenientia nature. Ad illud qđ obī ꝙ est a voluntate nō a nā. dōm ꝙ vez ē ex ea p̄te ex q̄ est a voluntate.vñ cū creatura a deo ꝓduciꝛ voluntarie. nō dī ab eo exire nāliter ꝭ voluntarie.ex tñ nō sequiꝛ ꝙ volūtarie repñtet.imo ē ibi accidēs. Q̄uis ēñ deus volūtarie ꝓduxerit hoiez.tñ hꝫ opationes nāles.qꝛ diuina volūtas fabricauit et fecit ipsā nām.no sic at est de volūtate artificis creati q̄ nālē formā nō pt ꝓ-
21 ducere. Ad illud qđ obī ꝙ imago dicit silitudinē in nā. dōm ꝙ h̄ determinatio nāliꝛ addita alicui termino q̄ quidē dicit hitudinē vt a q̄ nō vt ad quē.ambiguā reddit locutionē.qꝛ pt dicē hitudinē vt in rōe cause vel in rōe finis. vñ h̄ ē duplex.iste nāliꝛ assilaꝛ illi. vel vt intelligaꝛ formal'r ꝙ assilaꝛ in eo qđ hꝫ a nā.vel vt intelligaꝛ formal'r vt assilaꝛ in ipa natura. Primo mō accipiēdo h̄ ē vera. hō nāliꝛ assilaꝛ deo. scđo mō falsa.ꝛ pmo mō sequiꝛ ad hāc.hō nāliter ē imago dei.alio ꝟo mō nō.

Questio.iij. c

Utrū eē imaginē cōueniat hoi ꝓprie. ita ꝙ nulli alij. Et ꝙ sic vr̄. In soli⁹ hois ꝯditōe dictū ē. facia⁹ hoiez ad imaginē ꝛc.ꝭ hec ē nobilissima ꝯditio.q̄ si dareꝛ alijs.nullo mō debet p̄mitti.ꝗ vr̄ ꝙ nulli alij ꝙ hoi eē ad imaginē suā de⁹ dederit.qđ si p̄termisit ꝺ alijs. tñ de hoie.tūc est qō q̄re sc̄ptura fecit. Itē Aug. i ꝭmone de imagine. Ad imaginē ꝛ silitudinē suā de⁹ illū creauit.loquiꝛ de hoie qđ nulli alij creature dedit. Itē h̄ videꝛ ꝑ rōnē.qꝛ qđ ꝑ supabundātiā dī. vni soli cōuenit.ꝭ imago dicit silitudinē expssissimā in genē creature.ꝗ oportet ꝙ conueniat vel vni soli spēi.vel vni soli indiuiduo. Itē eoipo hō est imago dei.qꝛ imediate tendit in deuz. si ꝗ vniuersum est ordinatū ꝭm oēm sui p̄tē.ipossibile est ꝙ aliq̄ creature diuersarū spēꝝ ordineꝛ i deū ex eq̄ et imediate.ꝗ vel hō ꝛ angelus erūt eiusdē spēi.vel eē imaginē conuenit soli hoi. Itē hō eoipso ꝙ ē imago dei ē finis oīm alioꝝ.ꝭ hoc nō pt plibus diuersꝭ spē cōuenire.et planū ē ꝙ angelo nō ꝯuenit. ꝗ videꝛ ꝙ eē imaginē cōueniat soli hoi. Itē qꝛ hō est imago dei fuit vnibilis diuine nature.hoc aūt ē eius ꝓpriū.ꝗ ꝓpriuꝫ est hoi esse dei imaginē. Contra. dyo. de di. no. dicit ꝙ angelus ē imago dei.manifestatio occulti luminis.

Itē aīa eo ē imago dei q̄ capax dei ꝛ ꝑticeps esse pōt.ꝭ hoc cōpetit angelo sicut aīe.ꝗ nō soli hoi conuenit esse imaginē. Itē ista ē nobilissima oīm conditionū nāliuꝫ.vicꝫ esse imaginē.ꝗ nobilissima oīm creaturaꝝ hmōi ꝓprietatis nō debuit esse exps.si igꝛ creatura angelica ē hmōi.ptꝫ ꝛc. Itē imago inest aīe ꝭm supiorē partē.sicut in pmo li.oñsum ē. sed in illa p̄te hō ꝛ angelus hñt cōuenientiā.ꝗ videꝛ sil'r ꝙ in dignitate imaginis cōueniāt.igiꝛ esse imaginē nō est ꝓprium soli⁹ homis. R°. dōm ꝙ ꝓpriū dī dupl'r 22
Est ēñ ꝓpriū simpl'r.et ꝓpriū alicui. Propriū simpl'r est qđ cōuenit oi et soli. ꝓpriū alicui est qđ cōuenit oi cōtento sub illa spē.ita ꝙ q̄busdā alijs cōuenit. quibusdā ꝟo minime.sicut eē bipedē ꝓprie cōuenit hoi respectu q̄drupedis.nō respectu volatiliū. dōm ē igiꝛ ꝙ sicut esse rōnale vel intellectuale nō est ꝓpriū hoi simpl'r.qꝛ cōuenit in hoc cū angelo.ꝭ est ꝓpriū respectu rerū corporaliū.sic eē imaginē ꝓprie cōuenit hoi. respectu brutoꝝ.nō tñ respectu angeloꝝ.imo cōiter cōuenit hoibus et angel'.sicut oñdunt rōes ad h̄ in-
ducte. Ad illud ꝗ qđ pmo obī in ꝯͣriū. dōm ꝙ scri 23
ptura nō determinat cōditionē angeli expsse.iō nō ē mirū si nō determinat ei⁹ modū.nec dicit eā ad imaginē esse factā. Si aūt q̄ras q̄re nō determinat. hoc determinatū ē supra di.xiij. Ad aliud Aug. dōm ꝙ Aug. non excludit creaturas spūales.sed creaturas corporales et visibiles.qñ dicit ꝙ nulli alij creature dedit. Itē hoc dicit ꝓpꝛ aliquā ꝓprietatē representationis quā deus dedit hoi.nō alij spūali creature.vel corporali.nō ꝓpter rōnē imaginis ꝓncipalē q̄ conse-
quitur oēm nām rōnalē. Ad illud qđ obī ꝙ ē sili- 24
tudo expssissima. dōm ꝙ suplatiu⁹ dupl'r pt exponi. vno mō ꝭm positiuū cū hoc aduerbio valde.vt albissimū.i.valde albū.ꝛ sic intelligiꝛ cū dī ad imaginē.et nō oportet ipm angelū supponi. Aliq̄ suplatiuus intelligiꝛ respectiue.ꝛ tūc dicit excessum respectu oīm ad q̄ cōpaꝛ.ꝛ hoc mō nō pt cōuenire pluri-
bus.et sic nō accipiꝛ in ꝓposito. Ad illud qđ obī. 25
ꝙ eoipo q̄ est imago ē finis. dōm ꝙ ista nō ē tota rō. imo qꝛ sic est imago in aīa ꝙ ex p̄te corpis cū oībus corporalibus hꝫ q̄ndā cōuenientiā.et iō solus hō dꝫ ois creatura.et oīa ꝓpter ipm q̄dāmō fieri ꝛ ad ipm
referri. Ad illud qđ obī de vnione. dōm ꝙ et si rō 26
imaginis sit dispositio ad vnionē.nō tñ ē dispositio sufficiēs de se nisi cōpetat h̄ ꝑsonali ꝓprietati.ꝛ culpabili infirmitati.ꝛ est repire in hoie nō in angelo sicut.j.meli⁹ patebit in tercio. Ad p̄ns aūt sufficiat ꝙ quicq̄d sit de vnibilitate.imago tñ vr̄ cōsequitur rōnalē creaturā ita ꝙ ois creatura rōnalis ē imago dei veraciꝛ ꝛ nāliꝛ. Et rō hui⁹ ē expssio silitudis q̄tū ad ꝯueniētiā ordis q̄ ꝭ in p̄n° q̄ōis explanata fuit.

Consequēter q̄riꝛ de imagine ꝭm ꝯsiderationē relatā. Et circa hoc q̄runꝛ tria. Primo q̄ritur vtrū rō imaginis ꝓncipali⁹ repiaꝛ in angelo ꝙ i aīa. Scđo vtrum ꝓncipali⁹ in viro ꝙ in femina. Tercio vtꝝ ꝓncipali⁹ repiaꝛ in cognitiua ꝙ in affectiua.

Questio.j. v

Utrū rõ imaginis ꝑncipalius repiat̃ in angelo ꝙ̃ in
aia. Et ꝙ sic videt̃. sup illud Ezech. xxviij. Tu signa
culū similitudinis. Greg. q̃nto subtilior est nã. tanto in
eo imago diuinitatis silius insinuat̃ impssa. Itē
sapiens artifex in nobiliori tabula nobiliorē descri
bit picturã. si igit̃ imago in creatura ē q̃si q̃dã pictu
ra tabule impssa. sicut mgr̃ dicit in lr̃a. ergo pfectiori et
nobiliori mõ imago diuinitatis inscribi dꝫ in ange
lo ꝙ̃ in aia. Itē ex eo dr̃ creatura rõnalis imago
dei q̃ capax dei ē. ꝫ angelicus spūs capacior est ꝙ̃ hu
manus. cū sit vtuosior ⁊ expeditior. ergo in eo imago di
uinitatis ē eminētius impssa. Itē imago cõsistit
in memoria. intelligētia. ⁊ volūtate. ꝫ memoria pfe
ctiori mõ hꝫ actū sitū in angelo ꝙ̃ in hoie. silr̃ intelli
gentia ⁊ volūtas. memoria eñ eiꝰ tenet sine obliuio
ne. ⁊ intelligētia intelligit sine inq̃sitione. ⁊ volūtas
dirigit sine retardatõe. q̃ꝝ opposita sunt in aia. ergo ⁊c̃.
Contra. expssius repñtat summã trinitatē qd̃ re
psentat nõ solū q̃tū ad sb̃e vnitatē. ꝫ etiã q̃tū ad di
stinctionē psonaꝝ. ꝫ hõ expssius repñtat psonaꝝ di
stinctionē. q2 in hoie ē psonal' discretio p originē. in
angelis aũt nõ. ergo expssius repñtat trinitatē hõ ꝙ̃ an
gelus. ꝫ in q̃ est expssior repñtatio ē expssior imago
ergo ⁊c̃. Itē euidētius imitat̃ alteꝝ qd̃ imitat̃ q̃tuꝫ
ad sb̃am ⁊ modū existēdi. ꝙ̃ qd̃ imitat̃ solū q̃tuꝫ ad
alteꝝ. ꝫ aia repñtat trinitatē summã. ⁊ put ē i seipa.
⁊ put ē in rebus. vt sic in q̃libet pte corporis sit tota
sicut summa eēntia ē in creatura. ergo expssius imitat̃
deū ꝙ̃ angelus. ꝫ qd̃ expssius imitat̃. excellētius sua
imagine insignit̃. ergo ⁊c̃. Itē expssius repñtat deuꝫ
qd̃ repñtat ipm nõ solū in se. ꝫ ꝛm ꝙ ē pncipiū alio
rum. ꝙ̃ qd̃ altero mõ tm̃. sed hõ repñtat deū nõ solū
vt ens ē in se. sed etiã vt est pncipiū alioꝝ. q2 sicut ex
vno deo oia. ita ex vno homie oms hoies. sicut vult
glo. ij. Coꝝ. xj. ergo si qd̃ expressius repñtat rõnē imagi
nis. pticipat eminētius. pꝫ ⁊c̃. Itē plenius repre
sentat aliq̃d qd̃ repñtat deuꝫ p maiorē accessum ad
suã totalitatē. sed hõ repñtat deū in q̃tuꝫ est exēplar
⁊ spūaliū et corporaliū. angelus aũt altero mõ tm̃. ergo
in hoie excellentiori mõ repit̃ imago. Item q̃nto
exemplū magis imitat̃ exēplari. tanto magis cõfor
matur ei. ⁊ q̃nto magis natū ē vniri. tãto magis na
tū est cõformari. sed nã humana vnit̃ diuine in vni
tate psone. qd̃ quidē nõ facit angelica. ergo expssior ē in
ea imago ꝙ̃ sit in angelo. Itē p ꝯsiderationē phi.
si optimū in vno genē est meliꝰ optimo in alio genē.
est simplr̃ hoc illo meliꝰ. ꝫ xp̃s q̃ est optimꝰ int̃ hoies
excellentiori mõ insignitꝰ ē imagine dei ꝙ̃ optimus
angelus. ergo imago dei in hoie ꝙ̃ in angelo repitur ex
27 cellentius. Rñ. ad pdictoꝝ intelligentiã ē notãdū
ꝙ quidã voluerunt dicere ꝙ creaturã magis esse ad
imaginē dei dici põt duplr̃. vel extēsiue. vel intēsiue.
Si extensiue. sic dixerūt ꝙ hõ magis repñtat deuꝫ ꝙ̃
angelus. q2 in pluribꝰ rõne corporis sibi vniti vtpo
te in spūalibꝰ ⁊ corporalibꝰ. ⁊ in mõ existēdi in rebꝰ.
⁊ ꝛm etiã modū pducendi res. ⁊ sic dicūt pcedere
rõnes ad pmã ptē. Nã qd̃ de xp̃o obi nõ valet. illud
eñ ē singulare puilegiū. nec est nature ꝫ potius grẽ.
Si aũt dicat̃ vna creatura magis eē ad imaginē ꝙ̃
alia intēsiue. q2 expssius repñtat. sic dicūt angelū ma
gis eē ad imaginē dei ꝙ̃ sit hõ. sicut ondūt auctes et
rões ad oppositū. Et h̃ insinuat Greg. cū dicit. q̃nto
subtilior est nã. tãto in ea imago trinitatis silius in
sinuat̃ impssa. ⁊ rõnes etiã cõsequētes ondunt. ꝙ si
cut excellentior est nã angelica. sic excellentiores hꝫ
potētias. ⁊ maiorē hꝫ capacitatē. ⁊ digniori mõ ē in
imagine dei insignita. ⁊ ꝛm hãc viã plana ē rñsio ad
q̃ōem ꝓpositã ⁊ ad obiecta. Sed licet iste modus di
cendi pbabil' videat̃. nõ tm̃ modicã hꝫ calūniã rõne
vtriusq3 ptis distinctõis. Q2 eñ dicat̃ imago mag
esse in hoie extēsiue ꝙ̃ in angel'. hoc vbo Aug. nõ cõ
sonat. q̃ rõem imaginis dicit esse in aia pcise ꝛm pte
supmã. sicut pꝫ in. xiiij. ⁊. xv. de tri. Silr̃ ꝙ dicat̃ vlt
expssior eē imago dei in angelo ꝙ̃ in aia ꝓpt̃ maiorē
dignitatē nature. hoc nõ videt̃ cõsonare glo. q̃ dicit
sup illud. ij. ad Heb. ei qui modicū minoratus ē ab
angelis. ibi dicit glo. ꝙ nã mētis humane q̃lem xp̃s
assumpsit solus deꝰ maior ē. Et Augꝰ. hoc innuit in
pluribꝰ locis. ⁊ pie credit̃ ⁊ cõiter sentit̃ ꝙ virgo ma
ria magis int̃ oēs angelos accedit ad deū. Propte
rea ē alius modus dicēdi. ꝙ cū expssio imaginis cõ
sistat in cõueniētia ordinis ⁊ ꝓportionis. intensio di
gnitatis imaginis cõsistit ꝛm intēsionē cõuenientie
q̃tū ad ꝓportionē vel ordinē. Attendendū aũt ꝙ cõ
ueniētia creature rõnalis ad deū ꝛm ordinē q̃dã est
de eē imaginis. ⁊ q̃dã de bene eē. De eē imagis est ꝙ
creatura imediate ordinet̃ ad deū. de bene eē vo est
ꝙ creatura q̃ ē imago pponat̃ alijs q̃ tenēt rõem ve
stigij. ⁊ ꝙ alia ordinent̃ in ipaꝫ tãq̃ in finē. Et sic tri 18
plex est ordo in creatura rõali ꝛm quē ꝯformat̃ deo.
Primꝰ ꝙ imediate nata ē deo cõiungi. ⁊ h̃ ē essentia
le imagini. ⁊ in h̃ angelꝰ ⁊ aia equipant̃. q2 vtriusq3
mens imediate ab ipa pma veritate format̃. Scds
est q̃ pponit̃ creatura q̃ ē imago alijs creaturis. ⁊ in
hoc angeli pcellūt. q2 nõ solū bestijs. ꝫ etiã hoibꝰ re
ctores sunt deputati. ꝛm illd̃ Eccl. xvij. in vnaquaq3
gente pposuit rectores. glo. i. angelos. ⁊ iste ē ordo q̃
creatura irrõnalis regit̃ a deo mediãte rõnali. Ter
cius ē ordo q̃ creature irrõnales ad rõnalē ordinãt̃
tanq̃ in finē ꝓpt̃ quē sunt facte. ⁊ mediãte illo i vlti
mū finē pncipalē. ⁊ ꝛm hunc ordinē magis cõuenit
hõ cū deo ꝙ̃ angelus. magis eñ facta sunt ⁊ corpora
lia ⁊ sensibilia ꝓpt̃ hoies ꝙ̃ ꝓpt̃ angelos. et sic pꝫ ꝙ
rõ imaginis put attendit̃ in cõueniētia ordinis q̃tū
ad id qd̃ ē de esse in hoie ⁊ angelo repit̃ eq̃liter. quia
vterq3 ordinat̃ in deū imediate. q̃tū vo ad illud qd̃
est de bene eē. scꝫ q̃tū ad ordinē respectu creaturas
se hñt p modū excedētis ⁊ excessi. Angelꝰ eñ magis
cõuenit q̃tū ad ordinē sub rõe regiminis. hõ vo mag
q̃tū ad ordinē q̃ attendit̃ in rõe finis. Consili mõ re 19
perimꝰ ⁊ eq̃litatē ⁊ mutuū excessū in expssione ima
ginis q̃ attendit̃ ꝛm ꝯueniētiã ꝓportõis. q2 q̃dã est
ꝯueniētia hitudinis q̃ ē de eē imaginis. q̃dã de bene
eē. Illa ē de eē q̃ cõsistit in ꝯparatione ad intrinseca. si
cut ad potētias. ⁊ in hac hõ ⁊ angelꝰ adequãt̃. q2 ita
hñ ē distinctio ⁊ origo ⁊ eq̃litas ⁊ cõsb̃alitas in potē
tijs aie in memoria scꝫ intelligētia ⁊ volūtate. sicut
in potētijs angeli. Illa vo ꝯueniētia hitudinis ē de
bñ eē q̃ attendit̃ in ꝯparatione creature rõnal' ad ali
qd̃ extrinsecū. vtpote ad corpꝰ qd̃ ē ipa inferiꝰ. Hec
aũt duplr̃ põt eē expssior. vel priuatiue. vel positiue.
Si positiue. sic aia ē imago expssior. q̃ in h̃ ꝙ cõiun
gitur corpi ita ꝙ p illud ē pncipiū alioꝝ. ⁊ p illud to
tū inhitat. magis repñtat deū q̃ ē pncipiū oim. ⁊ qui
vnꝰ ē in oibꝰ. Si aũt priuatiue. sic angelꝰ magis repre
sentat deū. q2 deꝰ ē spūs purꝰ oino impmixtꝰ ⁊ inde
pendēs a creaturis oibꝰ. ⁊ hec repñtat angelicꝰ spūs

dū ē a corpe ḃm actū ⁊ aptitudinē sepat⁹. ⁊ p tāto di cit̄ esse subtilior a gr̄e. ⁊ in eo imago diuinitatis esse expressior. ⁊ sic p₃ q̄ q̄tū ad cōueniētiā ꝓportōis que est de essētia imagis inter hoiem ⁊ angl̄m p̄t cē equa litas. q̄tū vero ad illā q̄ ē de bene esse sc h̄nt sic exce dētia ⁊ excessa. Ex p̄dictis igit̄ p₃ r̄nsio ad q̄ōnē ꝓpo sitā. Cū eñ querit̄ vtrū principalius vl' expressius sit imago dei in angl'o q̄₃ in aīa. r̄ndēdū q̄ q̄tū ad aliq̄d est eq̄ p̄ncipalit̄. q̄tū ad aliq̄d magis p̄ncipalit̄. q̄tū ad aliq̄d minus sicut explanatū est. ⁊ in hoc p₃ r̄nsio ad rōnes ad vtrā₃ ptes₃ q̄ ꝓcedūt ḃm diuersas vias ḃm quas veritatē p̄nt cōcludere. q̄r nō h̄nt oppositi onē.

30 Ad illō tñ q̄ð obijcit̄ de maiori capacitate. di ci p̄t q̄ nō cogit. angel⁹ eñ capacitatē gr̄e h₃ in ꝯpa tōe ad sursū. in qua cōpatōe nō excedit nām mentis hūane. q̄ aūt nā angelica dicat̄ excedere hūanā. hoc est in cōpatōe ad corp⁹ ad q̄ð nō h₃ inclinatōem ḃm q̄ aīa. ⁊ iō maioritas dignitatis in nā anglica respe ctu aīe nō facit ad excellētiā imagis siue illi⁹ capaci tatis q̄ est in nā hūane mētis ḃm q̄ aīa est capax dei. Silr̄ nec illō q̄ð sequit̄ cogit. q̄r maior viuacitas me morie vel intelligētie poti⁹ facit ad intēsiōe₃ silitudi nis q̄₃ ad imagis maiorē expssionē. Silitudo eñ cō sistit in ꝓprietatib⁹ nālib⁹. imago vero in origīe ⁊ ha bitudine. et q̄uis potētie in angel' sint viuaciores q̄₃ in aīalib⁹. ⁊ iō siliores deo. eādē tñ h̄nt ordinē ⁊ habi tudinē sicut ostēsū est supra. vñ magis ꝓprie cōcedit̄ q̄ angel⁹ sit deo silior q̄₃ hō. q̄₃ possit cōcedi q̄ angl's sit magis imago. ⁊ hoc vult dicere auc̄tas gr̄e. Rō nes vero ad oppositū ꝓcedūt ⁊ cōcludūt maiorē ex pressionē q̄ntū ad illud q̄ð est accn̄tale imagini. exce pta illa q̄ fūdat̄ sup vnionē. ad quā dō. q̄ nō cogit. p eo q̄ s̄ba q̄ est vnius capax gr̄e p nām. p̄t effici magis capax [illegible] aliquā gr̄a₃ gratis datā. q̄ disponit ⁊ ampli at capacitatē nāe ad susceptōem gr̄e gratū facientis. vñ esto q̄ nā angelica esset magis capax gr̄e q̄₃ hūa na nā ḃm nālē potētiā. sic videt̄ rōnabilit̄ esse ponen [illegible] vt nā angelica sit excellētior. ⁊ excellētiori nāe de beat̄ excellētior potētia ⁊ capacitas. nihilominus tñ p aliq̄d donū diuinit⁹ sibi datū gratis. p̄t eleuari ca pacitas aīe vs₃ ad capacitatē angeli. ⁊ quodāmodo ampliorē. nā donū gr̄e gratis date disponit ad gratiā gratūfaciētē. ⁊ sic possibile est fuisse in xp̄o ⁊ btā vir gine. ⁊ sic patēt obiecta ad vtrā₃ ptē.

Questio. ij. e

Utrū p̄ncipali⁹ sit imago in masculo q̄₃ in femia. Et q̄ sic vr̄. j. Cor. xj. vir ē imago ⁊ gl'ia dei. h̄ autē vt di cit apl's. sepat virū a muliere. igit̄ aut mlr̄ nō ē ima go. aut si est imago nō est ita expssa sic vir. Itē glo. ibi dic. ad imaginē dei fact⁹ ē vir nō mulier. s̄ h̄ nō ē dictū nisi mlr̄ nl'lo mō sit ad imaginē facta. ḡ dictu₃ ē q̄ min⁹ ē ad imaginē q̄₃ vir. Itē q̄r hō ē ad imagi nē. vnibil' ē nāe diuie. s̄ magis fuit vnibil' in sexu ma sculino q̄₃ feminco. ḡ magis est imago vir q̄₃ mulier.

Itē q̄r hō ē imago dei oīb⁹ ē p̄lat⁹ siue p̄posit⁹. h₃ q̄ð innuit̄ in textu gen̄. j. fa. ho. ad ima ⁊c̄. ⁊ s̄bditur. ⁊ p̄sit piscib⁹ ⁊c̄. ḡ p̄sidere si n̄ ꝯuenit hoi in sexu femi neo s̄ masculino. vr̄ q̄ imago excellētiori mō sit ī ma sculio sexu q̄₃ i feminco. Cōtra. gen̄. j. creauit de. ho. ad ima. ⁊ si. sc₃ masculū ⁊ fe. creauit illos. si igit̄ mlier creata ē ad imaginē dei ⁊ ad eq̄litate₃ viri sic innuit formatō ei⁹ d̄ latere. ⁊ rō etiā q̄re formata ē eū dicit̄. faciam⁹ adiutoriū sile sibi. vr̄ igit̄ q̄ in viro ⁊ mlier e eq̄lit̄ repiat̄ rō imagis. Itē imago attēdit̄ in hoīe q̄tū ad sup̄mū aīe. s̄ in sup̄mo aīe nō ē distinctō aliq̄ ḃm sexū. ḡ siue hō sit mlier siue vir equalit̄ ē imago.

Itē sexus nō variat spēm. ḡ vir ⁊ mlier sūt eiusdē spēi. s̄ imago cōsequit̄ hoiem q̄tū ad formā spēi. nō q̄tū ad formā indiuidui. ḡ eq̄lit̄ ē in viro ⁊ muliere.

Itē imago creatōis nō ordiat̄ ad imaginē recrea tōis siue gratificatōis. s̄ imago q̄ cōsistit i gr̄a ⁊ virtu tib⁹ ita excellēter p̄t cē in mlīere sic ī viro. ḡ pi rōe et imago creatōis in q̄ cōditus ē hō. R̄ ad p̄dictor̄ 31 itelligētiā ē notādū q̄ sic ex p̄cedētib⁹ p₃. imago q̄tū ad suū cē p̄ncipalit̄ cōsistit i aīa ⁊ ei⁹ potētijs. ⁊ i hijs potissime ꝓut h̄nt ad deū cōuerti. ⁊ q̄₃tū ad hoc non ē distinctō masculi ⁊ femine. ḃui ⁊ liberi. iō imago q̄₃ tū ad id q̄ð ē de cōplemēto ei⁹ ⁊ [illegible] ei⁹ cē nō magis re pit̄ in viro q̄₃ in muliere. Q̄₃tū āt ad h̄n cē siue ad cla riorē expssionē cōsistit magis in aīa ḃm q̄ ad corpus habet ordinē ⁊ habitudinē. ⁊ quātū ex pte corpis est sexuū distinctio. ⁊ ḃm sexuū distinctōem maior est re p̄sētatō q̄₃tū ad rōem p̄sidēdi siue q̄₃tū ad rōem p̄n cipiādi. q̄r vir ē caput mulieris. ⁊ vir ē p̄ncipiū mulie ris. ⁊ non vir ꝓpt mulierē. s̄ mlier ꝓpt virū. q̄₃tū ad hūc vtiq₃ modū excellentiori mō repit̄ imago in sexu masculio q̄₃ feminino. nō rōne eius q̄ð ē de cē ipsius imagis. s̄ rōne ei⁹ q̄ð adiacet. Et ḃm hoc satis plane p̄t r̄nderi ad obiecta. Rōnes eñ oñdētes q̄ non ma gis ē imago vir q̄₃ mlier ꝓcedūt de imagīe q̄₃tu₃ ad suū p̄mū cē. sic intuēti p₃. Rōnes vero ad opposituz ꝓcedūt de imagīe q̄₃tū ad aliquā accidētalē ꝓpeta tē siue p relatōem ad corp⁹. Ad illō aūt quod dic̄ 32 apl's ⁊ glo. q̄ vir ē imago ⁊ gl'ia dei. dō. q̄ vir accipit̄ methaphorice. p supiori pte rōnis. ⁊ mlier p iferiori. sic exponit Aug. xij. d̄ tri. Et si tu obijcias q̄ apl's lo quit̄ de viro ⁊ mlīere ad l'ram. dō₃ q̄ loquitur d̄ eis nō ḃm se. s̄ ḃm significatōem. Uir eñ q̄r fortis ē ⁊ p̄ sidet mlieri. supiorē rōnis ptē significat. mlier ṽo ife riorē. Unde etiā ē i m̄rimonio q̄ vir significat dñ. ⁊ mu lier significat eccl'iam siue aiam. h̄ aūt ē rōne stabili tatis ex pte vna. ⁊ infirmitatis ⁊ fragilitatis ex alte ra. q̄ nō respiciūt imaginē ḃm se. s̄ rōne corpis anne xi. ⁊ ita nō eēnalit̄ s̄ accn̄taliter.

Questio. iij. f

Utrū imago p̄ncipali⁹ sit i cognitiua q̄₃ ī motiua siue affectiua. Et q̄ p̄ncipali⁹ sit i cognitiua vr̄ p illō q̄ð dic̄ Aug. imago ē i potētia cognoscēdi. ⁊ silitudo i potē tia diligēdi. s̄ hoc nō ē dictū q̄ oīno sit i potentia co gnoscēdi. ḡ dictū ē q̄r p̄ncipali⁹ ē ibi. Itē imago p̄ mo ⁊ p̄ncipalit̄ ꝯuenit ipi ṽbo eterno. ḡ ei p̄ncipalit̄ magis cōuenit q̄ð illi verbo eterno r̄ndet. h̄ aūt ē ip sa itelligētia q̄ ē in ipa potētia cognitiua. ḡ ⁊c̄. Item imago ꝯsistit in memoria intelligētia ⁊ volūtate. sed due istar̄ potētiar̄ sc₃ memoria ⁊ intelligētia tenent se ex pte cognitiue. ḡ ⁊ imago pl⁹ se tene₃ ex pte cogni tiue q̄₃ affectiue. Itē imago dic̄ quādā cōfiguratōe₃ ⁊ distinctōe₃. s̄ affectiue ē vnire. ⁊ cognitiue distiguere. ḡ imago p̄ncipali⁹ resid₃ penes cognitiuā q̄₃ penes affectiuā. Cōtra. imago reformatōis. r̄nd₃ imagini creatōis. s̄ imago reformatōis q̄ q̄dē ē gr̄a p̄ncipali⁹ ē in affectiua q̄₃ in cognitiua. ḡ et imago creatōis. Itē in eo p̄ncipalit̄ ꝯsistit res in quo cōsistit ei⁹ cōplemē tū. s̄ imago cōplet̄ in volūtate. et volūtas se tene₃ ex pte affectiue. ḡ ⁊c̄. Itē imago ē nobilissimū in aīa. ḡ consistit penes id q̄ð est i aīa nobilissimū. s̄ li. ar. siue

volūtas ē nobilissimū qd̄ ē in aīa. ḡ ṗncipalit̄ cōsistit
imago penes ar. li. siue volūtatē. hoc aūt principalit̄
respicit affectiuā. ḡ ꝛc. Itē silitudo ē in plus q̄ sit
imago. nō eñ quelibet silitudo ē imago. ſ silitudo ex
pressa in quadā cōfiguratōe ꝛ imitatiōe. ḡ vbicūq̄ ē
imago. ē ꝛ silitudo. ſ silitudo nō ē principalit̄ penes
cognitōez ſ penes affectōem. cū silitudo sit in gratui
tis q̄ maxime respiciūt affectiuā. ḡ pari rōne imago.

Juxta hoc querit̄ que sit dr̄ia inter imaginē ꝛ si-
militudinē. cū eñ pl⁹ sit silitudo q̄ȝ imago. sic ōndit
Aug. in li. lxxxiij. q. et supius nō debeat ɔnfierari suo
inferiori. vt̄ q̄ male dr̄ hō fact⁹ ad ima. ꝛ si. Item
cū due sint potētie ex pte affectōis. scȝ irascibilis ꝛ cō
cupiscibilis. et due ex pte cognitōis. scȝ memoria ꝛ i
telligētia. qd̄ est q̄re in rōe imagis poti⁹ accipiūt̄ due
potētie ex pte cognitie. ꝛ vna ex pte affectie. Vr̄ eñ
q̄ poti⁹ debȝ esse ecōuerso. cū tres virtutes theologi
ce q̄ reformāt aīam ad imaginē sic in ea ponātur vt
due sint ex pte affectie. scȝ spes ꝛ charitas. quaꝝ vna
est in irascibili. et altera in cōcupiscibili. ꝛ vna ex pte
33 cognitie scȝ fides que cōit̄ ponit̄ in rōnali. R° dd̄
q̄ de p̄ma nois impositiōe differt imago et silitudo.
Imago eñ noīat cōformitatē in quātitate. silitudo
v̄o cōueniētiā in qualitate. Imago noīat quādā con
figuratiōem. ꝛ ita imptat figurā que est quātitas in
q̄litate vel qualitas in quātitate. silitudo v̄o dicitur
reꝝ differētiū eadē qualitas. Ex hac āt primaria dif-
ferētia triplex cōsueuit assignari mod⁹ distinguēdi i-
ter imaginē ꝛ silitudinē cū dicit̄. faciam⁹ ho. ad ima.
ꝛ si. Prim⁹ est quē dīc hugo q̄ silitudo respicit nām:
ꝛ imago respicit figurā. q̄ȝ silitudo dīc ɔueniētiā i q̄-
litate nāli. imago v̄o ɔueniētiā i distīctōe figurali. ad
modū cuiusdā triāgli. i q̄ sūt tres termi ꝛ tres linee.
q̄ȝ tres sūt potentie quaꝝ quelibet habitudinē hȝ ad
quālibet. ꝛ silr̄ tres p̄sōe. ꝛ potētia vel p̄sōa tenȝ rōeȝ
termi. hītudo v̄o vl̄ imago tenȝ rōeȝ linee. Scd̄s mo
dus distinguēdi est q̄ imago ē in nālib⁹. ꝛ silitudo in
gratuit̄. q̄ silr̄ hȝ ortū ex illa p̄ma dr̄ia. Q̄ȝ eñ imago
dīc cōfiguratōeȝ. ꝛ illa attēdit̄ ex pt nāliū potētiaꝝ
aīe. scȝ memorie. intelligētie. ꝛ volūtat̄. hinc ē q̄ ima
go est in nālib⁹. q̄ȝ nec silitudo dīc cōueniētiā q̄ ortū
hȝ a qualitate. ꝛ qualitas in qua aīa silat̄ deo hec est
grā. iō silitudo in gratuitis dicit̄ esse. Terci⁹ modus
distinguēdi ē q̄ imago est in potētia cognoscēdi. ꝛ si-
militudo in potētia diligēdi. ꝛ iste mod⁹ silr̄ hȝ ortuȝ
ex dr̄ia p̄ma. Quia eñ imago cōsistit in conueniētia
hȝ ɔfiguratōeȝ. et ɔfiguratō attēdit i origie. hītudie.
ꝛ potēciaꝝ distīctōe. ꝛ hʒ origo et hītudo p̄ncipaliter
residet ex pte cognitie. iō imago p̄ncipali⁹ ponit̄ i co
gnitia. Silitudo vero dīc cōueniētiā i qualitate. ꝛ q̄ȝ
qualitas in qua p̄ncipalit̄ assimilat̄ aīa deo est in vo
lūtate siue affectōe. hinc est q̄ silitudo ponit̄ p̄ncipa-
lit̄ in potētia affectia. ꝛ inde ē q̄ in imagie creationis
due sūt potētie ex pte cognitie scȝ memoria ꝛ intelli-
gētia. ꝛ vna ex pte affectie scȝ volūtas. Ecōtra v̄o in
imagie recreatōis. q̄ quia consistit in grā. due v̄tutes
sūt ex parte affectie scȝ spes et charitas. ꝛ vna ex pte
cognitie scȝ fides. Imago eñ p̄ncipalit̄ respiciat origi
nē ꝛ habitudinē. habitudo aūt ꝛ origo attēdit̄ inter
memoriā ꝛ intelligētiā p modū p̄cutis ꝛ p̄lis. et int̄
hec duo et volūtatē fm̄ modū donatōis siue p̄cessio
nis. Inter irascibilē vero ꝛ ɔcupiscibilē nec est talis
ordo nec origo. cū mot⁹ irascibilis possit esse sine cō-
cupiscibili et ecōuerso. mot⁹ aūt volūtatis nō p̄t esse
sine motu intelligētie p̄uio. nec act⁹ silr̄ intelligentie
sine actu memorie. in hijs dico q̄ sūt de rōne imagīe.
iō in assignatōe imagis duo sumūt̄ mēbra ex pte co-
gnitie. ꝛ vnū ex pte affectie. hoc eñ exigit ordo ꝛ ori-
go ꝛ distinctio. ꝛ p̄pterea imago p̄ncipali⁹ ē in cogni
tia q̄ in affectia. silitudo vero p̄ncipali⁹ cōsistit i vni-
one aīe ad deū q̄ quidē ē p grām. Et q̄m vnio et grā
p̄ncipalit̄ respiciūt affectiuā. hinc ē q̄ i imagie recrea
tōis q̄ quidē est in gratuitis due sūt virtutes q̄ respi
ciūt affectiuaȝ. scȝ spes ꝛ charitas. penes duas vires
scȝ irascibilē et cōcupiscibilē. vna v̄o q̄ respicit cogni
tiuā. scȝ fides q̄ respicit rōnalem. q̄uis ꝛ spes refor-
māns irascibilē. p cōsequēs reformat memoriā. cū cō-
ueniāt in actu q̄ est tenere. fm̄ hoc igit̄ planū ē vide-
re ad q̄ōnē ꝛ obiecta. Cōcedēdum est eñ de plano q̄
imago p̄ncipalit̄ respicit cognitiuā. ɔcedēde sūt etiā
rōnes que hoc p̄bāt. Ad illud vero qd̄ obijcit̄ de 34
imagine reformatōis. dd̄ q̄ nō valet. q̄ȝ imago refor-
matōis poti⁹ est similitudo quedā q̄ sit imago. Si
eñ p̄prie esset imago. esset capax dei ꝛ esset immorta
lis. nūc aūt nō est sic. ꝛ ideo q̄ȝ imago recreatōis po-
ti⁹ est similitudo q̄ȝ imago. magis principaliter respi
cit potētiaȝ affectiuā q̄ cognitiuā. q̄uis reformat tā
cognitiuā q̄ affectiuā. Ad illd̄ qd̄ obijcit̄ q̄ cōple 35
mētū magis est in volūtate. ddȝ q̄ ꝛ si volūtas vltia
sit in imagie. nō tm̄ se hȝ p modū cōplemēti i rōe ima
ginis. imago eñ dīc ordinē ꝛ originē in potētijs sicē
in p̄sonis. ꝛ quēadmodū tercia p̄sona n̄ ponit̄ aliarū
cōpletiua nec alias cōplere. ſ potius ab eis recipere.
sic volūtas. put ē ps imagis. potius ɔsiderat̄ in rōne
egredientis q̄ in rōne cōplentis. ꝛ quia prima rō ori-
ginis est p modū nāe. que quidē consistit in ortu in-
telligentie ex memoria. hinc est q̄ imago p̄ncipalius
respicit cognitiuā q̄ affectiuaȝ. Ad illd̄ q̄d obijcit̄ 36
q̄ imago cōsistit penes nobilissimū in aīa. dd̄ q̄ nobi
lissimū in aīa dupliciter p̄t accipi. Vel fm̄ distinctōem
potētiaꝝ scȝ affectiue ꝛ cognitie. vel fm̄ cognitiōem
statuū. scȝ supioris portōis ꝛ inferioris. Cū ḡ dicit̄ q̄
imago ɔsistat penes nobilissimū. hoc intelligit̄ q̄tuȝ
ad statū in supiori pte nō q̄tū ad potētias. q̄ȝ imago
ɔplectit̄ tā affectiuā q̄ȝ cognitiuā. cū vtrēq̄ nate sint
immediate ferri ad deū. Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ si- 37
militudo est in plus q̄ imago. dd̄ q̄ similitudo si ac-
cipiat̄ in sua generalitate in plus ē. si vero accipiat̄
p̄prie sicut accipit̄ in p̄posito nō est in plus. immo di
stiguit̄ ab imagie. ita q̄ ꝛ si vtrāq̄ tā affectiuaȝ q̄ co
gnitiuā respiciat. imago principali⁹ respicit cogni
tiuam. ꝛ similitudo affectiuam. ꝛ ratio iam dicta est.
ꝛ per hoc patet responsio ad illa duo que querebā
tur.

Distinctio. xvij. d̄ p̄ductōe hoīs q̄tū ad p̄ncipia cōstitutia. s. corpus ꝛ aīam. ꝛ p̄mo viri.

Hic de origie aīe plura q̄ri solēt ꝛc. Supra egit mḡr d̄ p̄ductōe hoīs in cōpatōe ad p̄ncipiū extra. i
b hac vero pte agit d̄ p̄ductōe ei⁹ q̄tū ad principia cōstitutia scȝ q̄tū ad corp⁹ ꝛ aīam. Diuidit̄ aūt ista
ps in duas. In prima determiat d̄ p̄ductōe viri. In scd̄a v̄o d̄ productiōe mulier̄ ex viro. s. di. xviij.
In eodē quoq̄ paradiso mulierē formauit ꝛc. in p̄cipio. Prima ps hȝ duas. In p̄ma determiat de hoīs
formatōe. In scd̄a de hoīs formati locatōe. ibi. hoiem āt ita formatū ꝛc. Prima ps hȝ duas. In p̄ma de-

terminat de hois formatõe. In scd'a de hois formati locatõe. ibi. hoiem aũt ita formatũ [etc]. Prima pars habet duas. In prima determinat de ꝓductõe aie in se. In scd'a vero in relatõe ad corpus. ibi. Sed vtrũ in corpe an extra corpus [etc]. Pars aũt illa in qua determiat de ꝓductõe aie in se hʒ duas. In ꝑma determinat veritatẽ. In scd'a remouet errorẽ. ibi. putauerũt eñ quidã heretici [etc]. Siľr illa ps in qua determiat de ꝓductõe aie in cõpatiõe ad corpꝰ hʒ duas. In ꝑma determiat vtꝝ ds creauit aiam in corpe. an extra corpꝰ. In scd'a q̃rit vtrũ ds fecerit hoiem in etate ꝑfecta. ibi. solet etiã q̃ri vtrũ ds hoiem repẽte. Siľr ps illa in q̃ determiat d' locatõe hois iã formati hʒ duas. In prima determiat d' loco ciꝰ in se. In scd'a vero determinat ĩ cõpatõe ad cõtenta. ibi. in hoc aũt padiso erant ligna [etc].

Determinat veritatẽ de ꝓductõe aie in se. vtꝝ de aliquo facta sit an nõ. [et] quãdo facta sit. [et] quã grãm habuerit in creatõe. a

xvij Hic de origine aie plura queri solẽt. scilicet vnde creata fuerit. [et] qñ. et quã grãm habuerit in creatõe. Sicut hois formatio ꝭm corpꝰ describiť cũ diciť. Formauit ds hoiez de limo terre. [et] ita eiusdẽ ꝭm aiaz factura describiť cũ sbdiť. [et] inspirauit in faciẽ eius spiraculũ vite. Corpꝰ eñ d' limo terre formauit ds cui aiam inspirauit. Uel ꝭm aliã lram flauit vel sufflauit. nõ ꝙ faucibus sufflauerit. vľ manibus corporeis corpꝰ formauerit. Spũs eñ ds est. nec lineamẽtis mẽbroꝝ cõpositus. Nõ ĝ carnaliť putemꝰ deũ corporeis manibus formasse corpus. vľ faucibus inspirasse aiaz. ꝫ potius hoiem de limo terre ꝭm corpus formauit iubẽdo. volẽdo. i. voluit [et] verbo suo iussit vt ita fieret. [et] ĩspirauit in faciẽ eius spiraculũ vite. i. sbam aie in q̃ viuerz creauit. nõ de materia aliq̃ corpali vľ spũali. ꝫ de nihilo.

Gen. ij.

Ut ñ corporeis instrumẽtis formasse vľ sufflasse ds diciť.

Remouet quorũdã hereticorũ errorẽ q̃ putauerũt aiam eẽ d' sba dei. b

Putauerũt eñ quidã heretici deũ de sua sba aiam creasse xbis scripture ptinaciť ĩherẽtes. q̃bus dr. ĩspirauit vľ insufflauit [etc]. Cũ flat inquiũt vľ spirat. hõ d' se flatũ emittit. Sic ĝ cũ dr deꝰ flasse vľ spirasse spiraculũ in faciẽ homis ex se. spm̃ hois emisisse intelligitur de sua sba. Qui ħ dicũt ñ capiũt tropica locutõe dictũ eẽ sufflauit vľ flauit. i. flatũ hois scz aiam fecit. Flare eñ est flatũ facere. flatũ facẽ est aiaz facere. Uñ dñs Esaiã. Oẽm flatũ ego feci. Nõ sũt ĝ audiẽdi q̃ putãt aiam eẽ ptẽ dei. Si eñ ħ eẽt. nec a se nec ab alio decipi posset. nec ad malũ faciẽdũ vľ patiẽdũ cõpelli. nec in meliꝰ vľ deteriꝰ mutari. Flatus ĝ q̃ hoiem aiauit factus ẽ a deo. nõ de deo. nec de aliqua materia. sed de nihilo.

Responsio.

Esa. lvij.

Determinat de ꝓductõe aie in relatiõe ad corpus vtrũ deus creauit aiaz in corpe vľ extra corpus. c

Sed vtrũ in corpe vel extra corpus etiã inter doctos scrupulosa q̃o ẽ. Aug. eñ sup gen. tradit aiaz cũ angelis sine corpe fuisse creatã. postea vero ad corpus accessisse. neq; cõpulsa ẽ incorporari. sed naturaliter illd' voluit. i. sic creata fuit vt vellet. sicut naturale nobis est velle viuere. Male aũt velle viuere. nõ nature sed volũtatis est ꝑuerse. Aliꝫ vero dicũt aiam ꝑmi hois in corpore fuisse creatã. ita exponẽtes verba illa. Inspirauit ĩ faciẽ eius spiraculũ vite. id est aiam in corpe creauit que totũ corpus aiaret. faciẽ tamẽ spãliter expressit. quia hec pars sẽsibus ornata est ad intuẽda supiora. Sed q̃cq̃d de aia ꝑmi hois estimeť. d' aliꝫs certissime sentiedũ est ꝙ in corpe creẽtur. Creãdo eñ infũdit eas deus. [et] infũdendo creat. Dicẽdũ est etiã aiam illã nõ sic eẽ creatã. vt ꝑscia esset opis futuri iusti vel iniusti.

Opinio Augu.

Alioꝝ sẽtentia

Querit vtꝝ ds fecerit hoiem in etate ꝑfecta. d

Solet etiã queri vtrũ deus hoiem repẽte in virili etate fecerit. an ꝑficiẽdo [et] etates augẽdo. sicut nũc format in mřis vtero. Aug. sup gen. dicit. Q adã in virili etate cõtinuo factus est. [et] hoc ꝭm supiores nõ inferiores causas. id est ꝭm volũtatẽ [et] potẽtiã dei. quã nature generibus nõ alligauit. qualiter virga moysi conuersa est in draconem. Nec talia contra naturã fiunt nisi nobis quibus aliter nature cursus innotuit. deo autem natura est quod facit Non ergo contra dispositõem suã illd' fecit deus. Erat enim in prima creaturarum conditõe sic hoiem posse fieri. sed non sibi erat necesse vt sic fieret. hoc

Exo. vij.

Q q2

eñ nõ erat in cõditõe creature. sed [a] in bñplacito creatoris. cuius volũtas necessitas est. hoc eñ necessario futurũ est quod vult ꝛ pscit. Multa vero ẜm inferiores causas futura sũt. sed in presciẽtia dei futura ñ sũt. Si aũt ibi aliter futura sũt. potius futura sũt sicut ibi sũt. vbi prescit ille qui nõ potest falli. Sic ergo factus est adã non ẜm inferiores causas. quia nõ erat in rerũ causis seminalibus vt ita fieret. sed ẜm supiores. non ꝯtra naturã opantes. quia in rerũ causis naturalibus erat. vt ita posset fieri.

De hoīs formati locatõe in se. qui extra padisũ creatus. in paradisũ positus est. ꝛ q̃re ita factũ sit. e

Hoīem aũt ita formatũ tulit deus. vt scriptura docet. et posuit in padiso voluptatis quē plãtauerat a principio. Hijs verbis aperte moyses insinuat [b] ꝙ homo extra padisũ creatus: postmodũ in padiso sit positus. Quod ideo factũ dicitur. quia non erat in eo pmansurus. vel vt non nature sed gratie hoc assignaretur. Intelligitur aũt paradisus localis ꝛ corpalis in quo homo locatus est. Tres eñ generales de paradiso sentẽtie sunt. Una eorũ qui corpaliter intelligi volunt tñ. Alia eorũ qui spũaliter tñ. Tercia corꝫ qui vtroqꝫ modo padisũ accipiũt. Terciũ mihi placere fateor. vt homo in corporali paradiso sit positus. que ab illo principio plãtatus accipi potest. quo terrã omnem remotis aquis herbas ꝛ ligna pducere iussit. Qui ꝛ si presẽtis ecclesie vel future typũ tenet. ad literã tamẽ intelligẽdũ est esse locũ amenissimũ fructuosis arboribus magnũ. ꝛ magno fonte fecũdum. qð dicimus a principio.

a

Geñ. ij.

b

Tres sñie d̃ paradiso sunt ꝛ q̃ sũt.

A quo ṗncipio sit plãtatus.

a In bñplacito creatoris cui⁹ ꝛc. Innuit mgr̃ ꝙ volũtas dei necessitas est. Cõtra. ex hoc sequit̃ necessariũ futurꝫ est q̃d vult et pscit. ꝙ si verũ ē. cũ ds velit oĩa bona futura. nullũ bonũ futurũ euenit cõtingẽter. perit ẜ libertas arbi. Preterea falsũ videt̃ dicere in hoc ꝙ sbiungit. multa etiã ẜm inferiores cãs futura sũt ſꝫ in psciẽtia dei futura nõ sũt. q̃d eñ futurũ est erit. q̃d nõ ẽ futurũ in psciẽtia dei nõ erit. ẜ sit idẽ erit et nõ
1 erit. R° dđ ꝙ pmũ verbũ intelligẽdũ ē d̃ necessitate nõ ꝯsequẽtꝫ. sed cõsequẽtie. qꝛ necessario ad velle di sequit̃ ipm volitũ eẽ vl' futurꝫ eẽ. Scdm autẽ verbũ intelligẽdũ est ita ꝙ p hoc pticipiuꝫ futurũ significet̃ ordo effect⁹ ad cãs nõ euẽtus. vt sit sẽsus. Multa ẜm inferiores cãs futura sũt. id est ordinata fieri que ẜm veritatẽ vel psciẽtiã nõ sũt futura quia nõ eueniũt. b Qꝛ homo extra padisũ creatus. postmodũ in padiso sit positus. Cõtra. cuꝫ eñ padisus esset locus habitatiõis debit⁹ hoi ẜm statũ innocẽtie. ꝛ locus cõgruus generatõi ꝛ pductõi. videt̃ ꝙ homo debuit pduci in padiso. Itẽ cũ tota terra esset tũc fructifera ꝛ aer trãquillus. videt̃ ꝙ tota erat congrua vt inhabitaret̃ ab hoīe. ẜ si homo extra padisũ est pductus. videt̃ ꝙ extra padisũ ad habitãdũ debuit relinqui. Itẽ [?] tota terra pducta est ppter hoiem. ẜ videt̃ ꝙ si hõ stetisset. alia pars terre a padiso superflueret. ppter hoc est hic qð quid vocetur hic padisus in qua homo est positus. R° ad pdictorꝫ intelligẽtiã est notãdũ ꝙ sicut dicit mgr̃ tres fuerũt de padiso sẽtentie. Quidã eñ dixerũt ꝙ padisus illa ĩ qua erat positus hõ erat locus corpalis. qui ppt̃ suã amenitatẽ padisus dicebat̃. nec est alia padisus nisi corpalis. Alij vo attendẽtes ꝙ beatificatio hoīs est in padiso que cõsistit in dei fruitione. nõ in corpali amenitate. dixerũt hanc padisũ nõ esse locũ corpalẽ. sed spũalẽ. ꝛ oĩa illa q̃ dicũt̃ de padiso in geñ. dicta esse methaphorice. vñ homo ĩ formatõe sui positus dicit̃ fuisse in padisũ. nõ qꝛ fuerit localiter mutat⁹. sed qꝛ in spũali amenitate ꝛ delicijs ex dei amore ꝛ cognitõe ꝛ fruitõe est posit⁹. In huius aũt sentẽtie assertõe adducũt illđ qð dicit̃ de latrone luce. xxiij. Hodie mecũ eris in padiso. Et illđ q̃d dr̃ de lucifero Eze. xxviij. In delitijs padisi dei fuisti. Tercia ē positio ꝙ est padisus spũalis. ꝛ est padisus corpalis. Paradisus spũalis dicit statũ vel quietẽ ꝛ amenitatem deliciarꝫ spũaliũ. ꝛ iste pt̃ esse ẜm duplicẽ statũ. scꝫ ecclie triũphãtis. ꝛ ecclie militãtis. Vñ padisus spũal' duplex est siue dupliciter dicta est. Una est in ecclia militãte. altera in ecclia triũphãte. Vñ illa q̃ sũt dicta ĩ geñ. de padiso spũali. pñt exponi metaphorice. Paradisus aũt corpalis loc⁹ est deliciarũ ꝛ amenitatis. ꝛ hec ē duplex sñr ẜm duplicẽ statũ. scꝫ pfectũ. ꝛ impfectũ. Scdm statũ pfectũ padisus est empyreũ. Scdm statũ impfectũ padisus est locus quidã amenus in ptibus orietis de quo dicit Dam. Diuina padisus est dei manib⁹ in eden plãtatus gaudij. ꝛ exultatõis vniuerse pmptuariũ. In hoc aũt loco decuit hoiem poni vt esset ei faci- 5
litas pueniẽdi ad patriã. ꝛ vt de⁹ hoi oñderet beniuolẽtiã. cui locũ amenissimũ ad inhabitãdũ ppauerat. vt sic amenitas exterioris hitaculi corrñderet delicijs interiorib⁹. q̃les habet aĩa q̃ est tẽplũ dei. ꝛ hẽbat aĩa pmi
hoīs. Extra aũt hũc locũ debuit hõ pduci. vt meli⁹ cognosceret dei bñficiũ. dũ se videret quasi aliunde addu 4
ctũ. ꝛ vt etiã oñderet p hoc ꝙ hõ nõ erat ibi fact⁹ ad eternalit̃ habitãdũ. ſ tporalit̃ peginãdũ. Et qꝛ ds psciebat hoīs casũ. in padiso voluit eũ collocare. vt p ei⁹ eiectõeꝫ d̃ loco voluptatis cognosceret sẽsibilit̃ quãta bona spũalia amisisset p culpã. cognoscẽt etiã nihilomin⁹ quãta eẽt dria inter eũ q̃ dño obedit hũilit̃. ꝛ eũ q̃ ipꝫ
cõtẽpnit. Et ẜ hoc pꝫ rñsio ad obiecta. Loc⁹ eñ padisi cõueniẽter fact⁹ fuit proppt̃ hoiem institutuꝫ. ꝛ alia 5

Qualis sit loc⁹ padisi ⁊ vbi.

antiqua trāslatio dicit ad oriētē. Unde volūt in oriētali pte esse paradisū longo interiacēte spacio vel maris vel terre regionibus quas incolūt hoīes secrete. et in alto sitū vsq₃ ad lunarē circulū ptingētem. Unū nec aq̄ diluuij illuc puenerūt.

De loco padisi q̄stū ad ɔtēta. q̄ sūt ligna padisi int̄ que erat lignū vite. ⁊ lignū sciētie bōi ⁊ mali. f

In hō āt padiso erāt ligna diuersi generis. int̄ q̄ vnū erat qđ vocatū ē lignū vite. alteꝝ vo lignū scie boni ⁊ mali. Lignū āt vite dictū ē sic docet Beda ⁊ Strab⁹ q₂ diuīt⁹ accepit hāc vim. vt q̄ ex ei⁹ fructu comedēt. corp⁹ ei⁹ stabili sanitate ⁊ ppetua soliditate firmaret̄. nec vlla infirmitate vl̄ etatis imbecillitate i deterius vl̄ i occasū laberet̄. Lignū āt scie bōi ⁊ mali. nō a natura hō nomē accepit. s₃ ab occasiōe rei postea secute. Arbor eni illa nō erat mala. s₃ scie bōi ⁊ mali iō dctā ē. q₂ p⁹ phibitōez erat in illa trāsgressio futura. q̄ hō expiēdo discēt q̄d eēt int̄ obediētie bonū. ⁊ int̄ iobediētie malū. Nō g̃ d̃ fructu q̄ nasceret̄ inde positū ē illō nomē. s₃ d̃ re trāsgressionē secuta. Cognouit eī hō pusq̄ tāgēt hō lignū bonū ⁊ malū. s₃ bonū p prudētiā ⁊ expiētiā. malū vo p prudētiā tm̄. Qđ etiā p expiētiā nouit vsurpato ligno vetito. q₂ p expiētiā mali didic̄ q̄d sit int̄ bonū obediētie ⁊ malū iobediētie. Si vo pmi pētes obediētes eēnt. nec ɔtra pceptū peccassēt. nō iō tn̄ min⁹ dicēt̄ lignū scie bōi ⁊ mali. q₂ hō ex ei⁹ tactu accidēt si vsurparetur. A ligno g̃ hō phibit⁹ ē qđ malū nō erat. vt ipa pcepti ɔseruatō bonū illi eēt. trāsgressio malū. Nec melī⁹ ɔsiderat̄ quātū malū sit iobediētia q̄₃ hō mō. cū sc₃ iō re⁹ fact⁹ eē hō itelligit̄. q₂ phibit⁹ rē tetigit. quā si nō phibit⁹ tetigisset. nec peccass₃ nec penā sēsiss₃. Si eni venenosā herbā phibit⁹ tetigerit. pēa seqt̄. ⁊ si nēo phibuiss₃. silr̄ seqret̄. Si etiā phibet̄ res tāgi q̄ nō tāgēti tm̄ s₃ phibēti obest. sic aliēa pecunia. iō phibitū ē peccatū. q₂ phibēti ē dānosū. Cū vo tāgit̄. qđ nec tāgēti obest si nō phibet̄. nec cuilib₃ si tāgat̄. iō phibet̄ vt p se bonū obediētie ⁊ malū iobediētie mōstret̄. Sic pm⁹ hō a re bona phibit⁹ penā icurrit. vt non ex re mala. s₃ ex iobediētia pēa eē mōstret̄. sic ex obediētia palma.

Q̄r si pmi pentes nō peccassēt. nō ido min⁹ scie boni ⁊ mali lignū diceret̄.

e

Aug. sup Gen.

terra puenīēt fuit facta. ppt̄ hoīe₃ quē ds̄ puiderat eē lapsurū. ⁊ q₂ sil̄ etiā vidrat hominē ⁊ pctm̄. d̃ ca terra suplit eū i quā erat postmodu₃ reditur⁹. Nec tn̄ si hō stetisset. alia ps mōi supfluēt. q₂ bestijs puētib⁹ homi hitaclm pbēt. ⁊ hitacl₃ sua inferioritate excellens oñdēt. ⁊ sua magnitudie dcorar₃. sic magna platea dcorat palatiū. ⁊ sic aula decorat camerā. c Volūt i oriē. parte ess. pa. ⁊c. Innuit mgr̄ locū padisi i alto sitū et vsq₃ ad lunarē circl₃ ptigētē. vr̄ hō eē flīm. pmo q₂ int̄ lūarē circl₃ ⁊ aerē ē spera ignis. q̄ nō pateret̄ ibi hoiem posse viuē. Itē aer in sua pte supiori ē tāte sbtilitatis q̄ ibi nō pñt aues viuē. sic dic̄ Alu. g̃ si padisi locus esset adeo eleuat⁹. nō posset ibi viuē hō hñs corp⁹ aiale. Preterea si adeo eēt ille loc⁹ eleuat⁹. cū maxie appropiq̄r₃ soli. g̃ eēt calidissim⁹ ⁊ itēpatissim⁹. seqret̄ etia₃ ex hō q̄ terra eēt supra aquā. ⁊ supra aerē. Rñdeō q̄ sic doctores dicūt padisi corpal̄ sit⁹ est valde emines ⁊ alt⁹. ⁊ iuxta eqnoctialē i oriētē q̄dā mō vgēs ad meridiē. 6
Est āt tāte altitudis

vt illuc nō ɔscēdāt vapores i aē eleuati. s₃ fit ibi aer mūdꝰ ⁊ pur⁹ ydone⁹ statui ppetuitatis. ⁊ ppt̄ puritatē aeris
ibi eē ɔtēperātiā calor. et q₂ sec⁹ eqnoxia ē ibi magna tēpies tpis. Q̄r g̃ dr̄ vsq₃ ad lunarē circl₃ ptigē hō nō ē
dictū p₃ sitū. s₃ p̄m quādā pportatē. siue q₂ ɔformat̄ i raritate. ⁊ lūiositate. ⁊ trāqllitate. siue q₂ vapores q̄bus
dñat̄ lūa illuc nō ptigūt. Et sic p₃ solō. d In hō āt padiso erāt ligna diuersi generis ⁊c. Querit̄ ppt̄ q̄d duo ex
ipis lignis noiat ⁊ nō plura. Itē cū lignū illō d̃ q̄ facta ē phibitō nō fuerit scie bōi ⁊ mali. nisi ppt̄ trāsgressione₃
Ade. nō vr̄ q̄ sic debuerit a sui pncipio noiari. Itē cū lignū vite illū effectū viuificādi nō habuerit. vr̄ q̄ aut fru-
stra fuerit. aut ab illo effectu noiari nō debuerit. Rñdēdū q̄ vniuersalitas lignoꝝ sb trib⁹ differētijs cōphēdit̄ 7
p₃ q̄ ad triplicē vtilitatē hoīs poterat ordiari. aut ex pte corpis. aut ex pte aie. aut ex pte ɔiūcti. Si ex pte cor
pis. sic erāt ligna fructifera q̄ pbebāt ei alimēta ad corpis sustētacō₃. Si ex pte aie. sic fuit lignū scie bōi ⁊ ma
li. qđ ordiabat̄ ad obediētie hoīs pbatōe₃. Si ex pte ɔiūcti. sic erat lignū vite qđ faciebat ad vite hūane ppe-
tuatōe₃. De hijs āt lignis duo noiata sūt ppt̄ spēales effect⁹. ppt̄ q̄d ⁊ dñs illa duo lig̃ collocauit i medio pa
disi. ⁊ vnū posuit iuxta alterū. vt ex vno ɔcipet hō affectū amoris. ⁊ ex alio affectū tioris. ⁊ vt q̄si opposita in-
xta se posita elucescerēt. ⁊ faciēdo abstinētiā ab vno. hic mereret̄ refectōe₃ sufficiētē ab altero. Et hō ē qđ dicit
Aug. d̃ ci. dei. loquēs d̃ pmis pētib⁹. Stat⁹ imortalitatis eis d̃ ligno vite q̄d in medio padisi cū arbore vetita
simul erat dei mirabil̄ gr̄a mōstrabat̄. tn̄ ⁊ alios sumebāt cibos pter vnā arborē q̄ fuerat interdicta. Et sic p₃ q̄
lr̄ illa duo ligna spēalit̄ noiant̄. vnū āt sc₃ lignū vite noiat vt ab effectu nō quē fec. s₃ ad quē ordinat̄. Aliō vo
sc₃ lignū scie ab euētu. ⁊ vtrūq₃ satis ɔgruit. q₂ tā ille effect⁹ q̄₃ ille euēt⁹ valde notabiles erāt. Lz āt lignū vite
pmū effectū nō habuerit i actu. habuit tn̄ i hitu. nec tn̄ frustra fuit. q₂ q̄uis ex ipo pm⁹ hō nō accepit refectōem.
ei⁹ tn̄ posteri recipiūt istructōe₃. dū p illō lignū itelligūt xp̄₃. e A ligno g̃ hō phibitus est qđ malū nō erat.

Cōtra. videtᷣ ꝙ deꝰ incōuenientēter fecerit ꝓmiū. qꝛ sicut ꝓhibere malū est bonū. ita ꝓhibere bonū est malū. ḡ vr̄ ꝙ deꝰ fecerit male dū ꝓhibuit illiꝰ ligni vsū. Itē bn̄ sciebat dn̄s ꝙ ipi ꝓhibitōēȝ suā n̄ ꝟuarēt. ḡ si sine illa ꝓhibitione poterat esse salus. vr̄ ꝙ nō fecerit aliud ꝙ̄ laqueū eis inijcere dū ꝓhibuit. Itē si oīa facta sūt ꝓpter hoīem. ḡ lignū illō erat hoīs. s̄ nulli dȝ subtrahi res ꝓpria absq̨ culpa. ḡ vr̄ ꝙ deꝰ iniuriatꝰ fuerit hoī. ⁊ cū puni-
8 uerit ꝓhibēdo q̄d suū erat. in quo tn̄ nulla culpa p̄cesserat. ¶ Respōdēdū ꝙ deꝰ hoī illō lignū ꝓhibuit ꝓpter obediētie meritū acq̄rēdū ex pte hoīs. ⁊ ꝓpt̄ ostēdēdū sue iurisdicōīs dn̄iuȝ qd̄ hēbat in hoīe. qꝛ ꝓhibuit ꝓpter obediētie meritū vt illō meritū eēt purū ⁊ plenū. ⁊ ideo a tali re ꝓhibuit a q̄ nō debēt cessari nisi soliꝰ obedientie intuitu. ⁊ iō a re bōa. Itē qꝛ ꝓhibuit ad ostēdēdū sue iurisdicōīs dn̄ium. iō a tali re debuit ꝓhibē a q̄ hō n̄ debēt retrahē manū nisi ꝓpt̄ soliꝰ dei impiū. ⁊ h̄ quidē fuit res bōa. ⁊ ꝓpterea illō mādatū dr̄ eē mādatū disciplie. qꝛ ad h̄ nō obligatᷣ ex se siue aliq̄ rōīs nālis dictamie. s̄ ex sola diuia p̄ceptōe. Q̄uis ⁊ alia possit reddi rō ꝙ datū sit illō mādatū diuinū vt p hoc disceret cui deberet eē subiectꝰ. ⁊ quātū etiā differret int̄ eū qui dō obedit ⁊ eū q̄ ꝯtēnit eiꝰ impiū. ¶ Nulla igitᷣ fiebat ex hoc hoī iniuria. imo fiebat vtilitas dū p̄cipiebatᷣ ad eiꝰ erudicōem ⁊ meriti amplificatōem. ꝙ si ꝯ̄riū euenit hoc fuit ex culpa sua. ex q̄ ꝯuertit sibi bonū in malū. sic impijs ⁊ peccatōribꝰ bōa ꝯuertūtᷣ i mala. Propt̄ istiꝰ tn̄ euētꝰ ꝓuisionē n̄ debuit ds̄ dimittē dare tale mādatū. qꝛ ordo et decor q̄ attēditᷣ in opibꝰ dei s̄m regulā diuie sapie. nō dȝ intermitti ꝓpt̄ incōmodū aliꝰ spālis creature. Preterea ex illo malo inde sequēte poterat ds̄ ⁊ sciebat multo maius bonū elicē. Et p hoc pȝ r̄nsio ad obiecta. excepto primo. qꝛ nō ē sile. ꝓhibē eīn malū bonū est. qꝛ nō p̄t aliq̄s malū ꝑpetrare sine culpa. s̄ ꝓhibē bonū n̄ ē ita malum. qꝛ abstinē p̄t hō absq̨ culpa. abstinere eīn a bono cōmodi cadit in genere boni honesti. Alia satis patēt p iā dicta.

a D intelligētiā huiꝰ ptis incidit hic qō d̄ ꝓductiōe hoīs q̄tum ad duo. Primo q̄ritᷣ d̄ ꝓductōe ipiꝰ quātū est ex pte aīe. Scd̄o quantū est ex pte corpis. Circa pmuȝ q̄runtᷣ tria. Primo q̄ritᷣ vtrū aīa pmi hoīs ꝓducta sit d̄ dei sbā. Scd̄o q̄ritᷣ vtrū ꝓducta fuerit ex aliq̄ cā. Tercio q̄ritᷣ vtruȝ ꝓducta fuerit an̄ corpꝰ vl̄ post. siue i corpe an extra.

Questio. j. a

Q aīa hūana sit ex dei sbā. ostenditᷣ pmo auct̄e gen̄. ij. Inspirauit in faciē eiꝰ spi. vi. s̄ ispiratō ē p egressū alicuiꝰ ab intrinseco. ḡ sic spūssāctꝰ qui ē eiusdeȝ nāe cū spirāte. sic hūanꝰ spūs q̄ fuit inspiratꝰ a dō ē de nā diuina. Si tu dicas ꝙ insufflatio vl̄ inspiratō p̄t eē rei diuerse p nām. Obijcitᷣ. qꝛ glo. dic̄ sup illō Ioh. Insufflauit in eos ⁊ dixit eis acci. ⁊c̄. Aug. dic̄ ibi ꝙ in h̄ ostēdit ex se ꝓcedē spm̄ sāctū. si ḡ deꝰ insufflauit in facieȝ hoīs spiraculū vite. vr̄ ꝙ spm̄ hoīs ꝓduxit ex se.

Itē Eccs. vltio. Donec puluis reuertatᷣ i terrā vn̄ erat. ⁊ spūs redeat ad deū q̄ dedit illū. si igitᷣ spūs redit ad deū sicut puluis redit ad terrā. sic hō q̄tuȝ ad carnē est d̄ t̄ra. ita vr̄ ꝙ q̄tū ad spm̄ ē d̄ dei sbā. Itē Actu. xvij. Genꝰ eīn dei sumꝰ sic quidā ꝓphārū nr̄oꝝ dixerūt. s̄ que sūt eiusdē generis sūt eiusdē nāe. ḡ nos et deꝰ sumꝰ eiusdē nāe. s̄ nō q̄tū ad corpꝰ. ḡ q̄tū ad aīam. ḡ aīa est d̄ dei sbā. Itē rōe videtᷣ. Oīa corpalia ꝓducūtᷣ ex aliq̄ mā q̄ ē in oībꝰ corpalibꝰ vna. ḡ pari rōe spūalia ꝓducūtᷣ ex aliq̄ spūali mā q̄ in oībꝰ spiritibꝰ sit vna. s̄ spūalis sbā in oībꝰ repta p idētitatē n̄ ē nisi diuia. igitᷣ aīa facta ē ex dei sbā. Itē solꝰ deꝰ est īmortal̄ p nām. ḡ nulli ꝯuenit imortalitas p nām nisi q̄d est vel ds̄ vel ex deo. nulli āt ꝯuenit eē imaginem dei nisi cui cōuenit eē immortalē p nām. n̄ eīn imago eēt sic dicit Aug. si mortis termio clauderetᷣ. si ḡ aīa rōnalis nāliter ē imago. ḡ nālitᷣ est imortalis. ḡ de dei sbā ꝓducta fuit. Itē deꝰ est lux spūalis q̄ ē fōs oīs illūinatōīs spūalis. sicut sol est fons illūiatōīs corpalis. s̄ corpa lūiosa sūt eiusdē nāe cū luce ⁊ cū sole. ḡ pari rōe spūs nāliter lūiosi sūt eiusdē nāe cū fōte lucꝭ spūalis. s̄ q̄cq̄d est eiusdē nāe cū deo. vl̄ ē deꝰ vel deo. ḡ ⁊c̄. Cōtra. gen̄. j. Faci. ho. ad ima. ⁊ si. no. hoc n̄ est dictū s̄m corpꝰ. ḡ s̄m aīam. igitᷣ aīa hoīs facta ē. ⁊ circa diuinā nām nō cadit factio vl̄ mutatio. ḡ nō est ex dei nā vel sbā. Itē si aīa ē ex dei nā. cū aīa sit ps hoīs. dei nā venit ad cōstitutōēȝ hoīs. s̄ ps ē minꝰ nobilis q̄ totū. ḡ deꝰ ē minꝰ nobilis q̄ȝ hō. s̄ hoc ē fl̄m ⁊ impiū dicere. ḡ ⁊c̄. Itē si aīa ē ex diuia nā. aut ḡ hȝ aliquā formā sup̄inductā illi nāe ex qua ē. aut nullā. Si nullaȝ. ḡ nō vr̄ eē nēc facta nec a deo diuersa. Si aliquā. ḡ diuia nā ē spūs aīe mā. s̄ q̄d est māle pncipiū alicuiꝰ est minꝰ cōpletū ⁊ impfectū. ḡ deꝰ ē incōpletꝰ ⁊ impfectꝰ p nām. qd̄ ē blasphemia. Itē si aīa est ex dei sbā. ⁊ aīa deprauatᷣ. ḡ ꝯtingit diuinā sbam deprauari. ⁊ si ꝯtingit dei sbaȝ deprauari. ḡ deꝰ n̄ est sūme bonꝰ. cū igitᷣ rōnalis spūs peccare possit. sic pȝ. rōnalis spūs n̄ ē ex deo. Itē si aīa ē ex deo. aut igitᷣ p ḡnatōēȝ. aut p spiratōēȝ. Si pmo mō. tūc aīa nihil aliō ē q̄ verbū. Si scd̄o. tūc aīa nō ē aliud q̄ spūs. sic igitᷣ oīs hō eēt deꝰ. Itē si aīa hoīs eēt ex deo. aut d̄ toto deo. aut d̄ pte. Si d̄ pte. ḡ deꝰ ē ꝯpositꝰ. ⁊ hȝ ptē ⁊ ptē. q̄d ē oīno fl̄ȝ. Si d̄ toto. s̄ ds̄ ē imēsus ⁊ īfinitꝰ. ḡ cuiꝰlibȝ hoīs aīa ē imēsa ⁊ īfinita. ⁊ si hoc. q̄libȝ hō ē oīpotēs. q̄d nullꝰ dubitat eē fl̄m. Rꝰ dd̄ ꝙ aliquoꝝ 9
positio fuit ꝙ itellectꝰ hūanꝰ nō erat aliō q̄ȝ itellectꝰ diuinꝰ. s̄ diuinꝰ itellectꝰ dicebatᷣ ꝓut ꝯsiderabatᷣ in se. hūanꝰ vero ꝓut pficiebat corpꝰ aliq̄d. s̄ cū ds̄ nulliꝰ sit ps ꝯstitutiua ꝓpt̄ suā sūmā pfectōēȝ ⁊ absolutōnē. positio hec fuit stulta ⁊ erronea. Est ⁊ alia posi- 10
tio nō minꝰ stulta ⁊ ipia manicheoꝝ videlicȝ ꝙ spūs rōnal̄ sit dei sbā ⁊ nā. dicūt eīn ꝙ in hoīe ē duplex aīa sicut recitat Aug. in li. d̄ duabꝰ aīabꝰ. quarū vna idinat ad bōa. ⁊ alia icliat ad mala. ⁊ illa q̄ facᷣ mala nūq̄ȝ p̄t facē bōa. ⁊ illa q̄ icliat ad faciēdū bonū ē de dei nā. s̄ h̄ positō multiplr̄ a veritate ē aliena. Primū. qꝛ ponit deū eiusdē nāe eē cū creatura. ⁊ alicuiꝰ creature eē maȝ. cū ponit creaturā fieri ex dei sbā. ⁊ hāc positōēȝ sequūtᷣ innumerabilia icōueniētia. ⁊ p̄cipuū ē. qꝛ iplicat i se duo opposita. dū pōit aīaȝ a dō eē factā ⁊ nō eē d̄ diuia sbā. Deuiat etiā a veritate i h̄ ꝙ pōit i nobis duas aīas. s̄ huiꝰ iprobatō meliꝰ tāgetᷣ ifra. Et iō tercia positio ē vā ⁊ catholica. ꝙ aīa nō ē ꝓducta d̄ dei sbā. ds̄ eī ad creaturas se hȝ i rōe efficiētis. ⁊ formal̄. ⁊ finis. s̄ nullo mō p̄t se hr̄e in rōe māl̄ q̄ntūcūq̨ creatura sit nobil̄. ⁊ iō rōes h̄ ꝓbātes cōcedēde sūt.

Ad illō ḡo q̄d obijcitᷣ ꝙ inspi. in fa. ⁊c̄. dd̄m ꝙ ispirare idem est ibi quod spiritum facere. ⁊ factum corpori insinuare. similitᷣ ⁊ isufflare est flatum hominis facere. ⁊ factum corpi infūdē. Unde sic qn̄ ds̄ res ꝓduxit ḡbo n̄ fuit ibi vox mālis. sic qn̄ isufflauit n̄ fuit mediātibꝰ faucibꝰ ⁊ istrumētꝭ corpalibꝰ. ⁊ iō n̄ valet illō sile d̄ Ioh. xxij. ad l̄ram sufflauit. ⁊ illa isufflatio 11

12 trat ꝓcessiõis spũs scti sigtio ꝛ ostẽsio. Ad illud qḋ
obijcit ḋ Eccs. ꝛ spũs redeat ad dñ ꝛc. dḋ ꝙ sicut cor
pis resolutõ stat cũ puenit ẽ ad terrã. sic mutabilitas
aie tũc dmũ stat qñ ꝯiũgit ei bꝫ quẽ fcã ẽ. In solo ei
do inuenit ꝑ spm̃ quietẽ. Et iõ nõ vult sapiens dicẽ ꝙ
spũs redeat ad deũ ꝑ corruptõem sicut corp⁹ in ter-
13 rã. ꝫ est silitudo qãtũ ad quietatõez. Ad illḋ q̃d ob-
ijcit ꝙ gen⁹ dei sum⁹. dḋ ꝙ gen⁹ duplr accipi potest.
Uno mõ ꝓpe. ꝛ sic dicũt aliq̃ ꝯuenire in genere. q̃ cõ
ueniũt in aliqua forma ꝛ mã cõi. Alio mõ accipit lar-
ge. ꝛ sic dicit aliqua cõuenire in genere in quib⁹ est
aliqua cõueniẽtia spãlis ꝫm bitudinẽ analogie. ꝛ sic
dicit Aug. xij. ḋ tri. ꝙ aia cognoscit in quadã luce sui
generl. ꝛ vocat illã lucẽ lucẽ icreatã quã dic ẽẽ sui ge
neris. ꝓpter hoc ꝙ est spũalis sicut aia. ꝛ sic intelligit
14 dbũ apli. Ad illḋ q̃d obijcit ꝙ corꝑalia sunt ex aliq̃
vno. rñdẽdũ est ꝙ hoc nõ ꝯcludit ꝙ spũs rõnales fi-
ãt ex deo. illḋ enĩ vnũ ex q̃ fiũt corꝑalia est ens in po
tẽtia respectu illorũ. de⁹ aũt respectu nulli⁹ pt ẽẽ i po
tẽtia. ꝛ iõ ex hoc nõ sequit ꝙ spũales sbe ꝓducãt de
15 diuia nã. Ad illḋ q̃d obijcit ꝙ sol⁹ de⁹ est imorta-
lis ꝑ nãm. dḋ qãtũ sufficit ad pñs. qꝛ infra habebit ḋ
imortalitate. ꝙ imortalitas ꝑ nãz dicta de deo intelli
git ꝑ priuatõez ois grẽ. siue grã dicat aliq̃d supaddi
tũ nãe. siue dicat gratuitã influẽtiã ꝑ quã cõsuat nã.
qꝛ de⁹ seipõ ꝑmanet. aia aũt ꝛ si ḋ sui nã sit ad ꝑma-
nẽdũ ydonea. tñ nũq̃ ꝑmanẽt nisi cõsuaret ꝑ gratu-
16 itã dei influẽtiã. Ad illḋ q̃d obijcit ꝙ ds ẽ lux spũal.
dḋ ꝙ ñ ẽ sile ḋ luce spũali ꝛ corꝑali oino. Lux ei spũa
lis q̃ ds ẽ cũ sit siplicissima. ñ pt ẽẽ ꝑfectio rex diuer-
sax naturax. Cũ ãt sit oipotẽtissima. pt ꝓducẽ ꝛ face
re lucẽ creatã aliq̃ mõ sibi cõformẽ. q̃ tñ sibi ñ sufficit
postq̃ ꝓducta ẽ. nisi assit ei sũma lucis influentia. Et
sic intelligẽdũ ẽ in aia hũana ꝙ ipa hꝫ lucẽ ꝓrsus cre
atã ꝑ quã cõplet. q̃ a luce eterna ꝛ ꝓducit ꝛ cõsuat.
lux ãt corꝑalis i diuersis corꝑib⁹ pt reꝑiri vt ꝑfectõ.
cum non sit forma omnino simplex. sed sit nata con-
iũgi mãe.

Questio. ij. b

Utrũ aia Ade ꝓducta fuerit ex mã. Et ꝙ ñ vr̃ ꝑmo
ꝑ phm q̃ dic ꝙ forma ẽ ꝯpositõi ꝯtingẽs i simplici es-
sẽtia ꝯsistẽs. Si igit aia rõnal' ẽ forma ẽ. ꝗ simplex ẽ
ꝗ ñ ꝯponit ex mã ꝛ forma. Itẽ phs i ꝓncipio tercij
ḋ aialib⁹. dic ꝙ itellect⁹ ẽ ipmixt⁹ ꝛ ipassibil'. ꝫ oẽ qḋ
hꝫ mãz. potẽtiã hꝫ passiuã. ꝗ sba itellectia ñ hꝫ mãz.
Itẽ mgr i lr̃a. sbam aie i q̃ viuẽt creauit ds ñ ḋ mã
aliq̃ corꝑali vl' spũali. ꝫ ḋ nihilo. Itẽ hꝫ ꝓm vr̃ rõne
Substãcia itellectia nihil cognoscit nisi abstrahat a
mã. ꝫ i actu cognoscendi fit assilatõ cognoscẽtl ad co
gnoscibl'e ꝛ ecouerso. ꝗ si ad h ꝙ itelligat necẽ ẽ ꝙ ab
strahit a mã. ꝛ ad h ꝙ aliq̃ sba itelligat necẽ ẽ ꝙ sit ꝑ
nãm a mã sepata. ꝫ aia Ade fuit huiõi. ꝗ ꝛc. Itẽ q̃n
to forma nobilior tãto simplicior. ꝫ aia int oẽs for
mas ẽ nobilissima. ꝗ simplicissima. ꝫ alie forme ñ cõ-
ponunt ex mã ꝛ forma. ꝗ multo forti⁹ nec rõnal' aia.
Itẽ oẽ qḋ hꝫ mãz ꝛ formã vt ꝑtes ꝯstitutiuas est h
aliq̃d. ꝛ ẽ cõpletũ. nihil ãt qḋ ẽ h aliq̃d ꝛ ꝯpletũ in se
venit ad ꝯstitutõem tercij. ꝫ aia rõnal' venit ad cõsti-
tutõez tercij. ita ꝙ ex aia ꝛ corꝑe fit vnũ ꝑ ẽentiam. ꝗ
aia ñ ẽ h aliq̃d. ꝗ vl' ẽ mã vl' forma purã. ñ mã. ꝗ for-
ma. Sed ꝯ. in tercio ḋ aia dic phs ꝙ sic in oi nã est
mã efficiẽs. sic in aia ẽ intellect⁹ q̃ ẽ oia fieri. ꝛ intelle-
ctus q̃ ẽ oia facẽ. si igit potẽtia passiua ẽ a mã. ꝛ h est
in aia. pꝫ ꝛc. Itẽ ▯. ix. ꝓme phie dic phs ꝙ sic mã
ẽ sbiectũ forme ꝛ sbaliũ. sic ꝯpositũ ẽ sbiectũ accñtis.
ꝫ aia rõnal' est sbm sciax ꝛ virtutũ. etiã ꝫm se ꝯsidra-
ta. ꝗ ꝯposita ẽ ex mã ꝛ forma. Itẽ phs i. viij. metha
phisice. oꝑans ꝛ gnãns nihil fac aliḋ nisi ꝓpt mãz. ꝗ
si ds fac aiaz q̃ ẽ aliḋ q̃ ipe. necẽ ẽ ꝙ mã vl' sit in deo
vel sit in aia. ꝫ ñ ẽ in do. ꝗ ẽ in aia. Itẽ hoc ꝓm vr̃
rõne. oẽ creatũ cui ḋbet ꝓpria oꝑatõ hꝫ duo diuersa.
ꝫm ꝙ agit. ꝛ q̃ agit. ꝫ aie ꝫm se cõsiderate debet ꝓpa
oꝑatio. ꝗ vr̃ ꝙ ñ solũ sit forma. qꝛ si pure forma esset
tũc ageret seipã. ꝗ hꝫ aliq̃d ḋ mã. Itẽ oẽ illḋ q̃ ꝫm
sui mutatõez ẽ susceptibile ꝯriox ẽ hoc aliq̃d ꝛ sba ꝑ
se exñs in genere. ꝛ oẽ tale ꝯpositũ ẽ ex mã ꝛ forma. ꝫ
aia ꝫm sui mutatõez ẽ susceptiua gaudij ꝛ tristicie. ꝗ
aia rõnalis ꝯposita ẽ ex mã ꝛ forma. Itẽ aia rõnal'
nõ solũmõ vitã ꝓbet corꝑi. ꝫ etiã ipa viuit. aut igitur
ẽ sua vita. aut ñ. Si sic. ꝗ ñ differt in ea viuẽs. ꝛ q̃ vi-
uit. Et itex si ẽ sua vita. ñ viuit ꝑ ꝑticipatõez. ꝫ ꝑ ẽen
tiã. q̃ duo sũt ꝯ Boetiũ ꝛ Aug. ꝗ ponere ẽ in aia ꝫm
se cõsiderata aliq̃d q̃d det vitã. ꝛ aliq̃d q̃d recipiat. et
si h. ꝗ est cõposita ex mã ꝛ forma. Ad h pñt adduci
rõnes q̃ adducte sũt supra ad oñdẽdũ angelũ ẽẽ cõpo
sitũ ex mã ꝛ forma. R°. ad ꝓdictox intelligẽtiã est 17
notãdũ ꝙ circa h diuersi diuersa opiati sũt. Quidaz
ei dixerũt nllã aiaz nec rõnalẽ nec brutalẽ hre mãz. qꝛ
spũs sũt simplices. aiaz tñ rõnalẽ dixerũt hre cõposi-
tõem ex q̃ ẽ. ꝛ q̃d ẽ. qꝛ ipa ẽ hoc aliq̃d. ꝛ nata ẽ ꝑ se et
in se sbsistere. Sꝫ cũ planũ sit aiam rõnalẽ pati posse
et agere. ꝛ mutari ab vna ꝓprietate in aliã. ꝛ in seipa
sbsistere. nõ vr̃ ꝙ illḋ sufficiat dicere ꝙ in ea sit tm̃ cõ
positio ex q̃ est ꝛ qḋ ẽ. nisi addatur in ea ẽẽ cõpositio
mãe et forme. Ideo fuerũt alij q̃ dixerũt ñ solũ aiaz
rõnalẽ. ꝫ brutalẽ etiã ex mã et forma cõpositã ẽẽ. cuz
vtraq̃ sit motor corꝑis sufficiẽs. ꝫ qꝛ aia brutal' ꝓpriã
oꝑatõez nõ habet. nec est nata ꝑ se sbsistere. nõ videt
ꝙ habeat mãm intra se. Et ideo est terci⁹ mod⁹ dicẽ
di tenẽs mediũ inter vtrãq̃ scꝫ ꝙ aia rõnalis cuz sit
h aliq̃d. ꝛ ꝑ se nata sbsistẽ. ꝛ agẽ ꝛ pati. mouẽ ꝛ mo-
ueri. ꝙ habet intra se fũdamẽtũ sue existẽtie. et ꝓnci
piũ mãle a quo habet existere. ꝛ formale a quo habet
esse. De brutali aũt ñ opꝫt illḋ dicere cũ ipa fundet
in corꝑe. cũ igit ꝓncipiũ a quo est fixa existentia crea
ture in se sit ꝓncipiũ mãle. cõcedẽdũ est aiam hũanã
mãm hre. illa ▯ mẽ mã sbleuata est supra esse extẽsio
nis ꝛ supra esse ꝑuatiõis ꝛ corruptiõis. ꝛ iõ dicit mã
spũalis. Et ꝓpterea. illi qui locuti sũt ḋ mãli ꝓncipio
qãtũ ad esse extẽsionis. ꝛ ꝓut habet esse sb priuatiõe.
dixerunt aiam rõnalẽ nõ habere mãm. nõ intẽdẽtes
ḋ mã in sua generalitate. sed ꝓut ad eã stat resolutõ
phica. sicut dictũ est de simplicitate angeli. Unde cõ-
cedende sũt rationes hoc ostẽdentes. Ad illud q̃d 18
obijcitur ꝙ oĩs forma est simplex. dḋm ꝙ autor il-
le diffiniens formã loquitur de forma illa que ẽ for-
ma tm̃. non de ea que est forma et hoc aliquid. vnde
vel diffinit ibi formã accidẽtalem. vel diffinit formã
vl'em. Ad illud quod obijcitur ꝙ intellectus ẽ im- 19
passibilis ꝛ impmixtus. dḋm ꝙ ph▯ remouet ab in-
tellectu mãm ꝫm ꝙ consideratur sub priuatione et
sb potentia ad trãsmutatiõem ꝫm esse. non remouet
materiã vniuersaliter imo ponit. cũ dicit ꝙ i intelle-
ctu est natura qua est facere et qua est fieri. Ad il- 20
lud quod dicit magister in litera. dicẽdũ ꝙ mgr non
vult dicere ꝙ aia nõ hẽat mãm. ꝫ ꝙ nõ habeat mãm
ꝑiacẽtẽ. huiꝰ aũt ratio habebit infra. scꝫ. quare aia nõ
est ꝓducta nec ꝓducit ex ꝑiacẽti mã. Ad illud qḋ 21

obijcit q̄ sb̃a intellectia nihil cognoscit nisi abstraha
tur mã. dō q̄ hoc ñ facit, ꝓpter hoc q̄ ipa sit oino imã
lis. sed ꝓpter hoc q̄ res nō p̄t ei vniri ẜm veritatem.
optet q̄ vniat ẜm silitudinē quaʒ aĩa abstrahit a re.
Alia est etiã rō. qꝛ intellect⁹ p silitudinē quã intelli-
git. debet fieri in actu intelligēdi. illō aũt q̄d facit reʒ
eē in actu spēs ē ⁊ forma. iō aĩa nō cognoscit rem nisi
spēm ei⁹ ⁊ formã sibi imp̄mat. ⁊ hoc nō p̄t esse nisi il-
la abstrahat a mã. nec ex hoc seq̄t q̄ aĩa careat mã.
res eñ abstracta a mã ꝓpria bñ p̄t fieri in re alia que
suã habet ꝓpriã mãm et formã. sicut silitudo coloris
22 in speculo. Ad illō q̄d obijcit q̄ quãto forma no-
bilior tãto simplicior est. dōʒ q̄ illō hʒ locũ in hijs q̄
sũt pure forme. aĩa aũt nō tm̃ est forma. imo etiaʒ ē h
aliq̄d. ⁊ iō si cōpet forma aie ad alias formas. absq̄
dubio simplicior erit q̄ alie forme. Ipa aũt aĩa cum
sit rōnalis. cũ sit p se exñs. aliquã cōpositōem hʒ quã
alie forme nō sũt nate p se hr̃e. dũ nō sũt nate p se exi
stere. nihilominꝰ tñ ipa aĩa simplicior alijs formis di
23 ci p̄t. Est eñ multiplex gen⁹ simplicitatis ẜm quod ⁊
multiplex est gen⁹ cōpositōis ptiũ. Sũt eñ ptes sb̃a
les. ⁊ sũt ptes quãtitatiue. ⁊ cōpositio ex ptib⁹ sb̃ali-
bus. ⁊ ꝯpositio ex ptib⁹ quãtitatiuis. Et sic simplex di
cit dupliciť. Aut q̄d caret ptib⁹ cōstitutis. aut qō ca-
ret ptib⁹ quãtitatis. Q̃uis igiť aĩa ñ sit alijs formis
simplicior q̄tũ ad ptes cōstitutiuas. qꝛ tales ptes hr̃e
spectat ad cōplementũ ⁊ pfectōem. hoc eñ facit rē esse
p se. simplicior tñ est q̄tũ ad p̄uatōem ptiũ quãtitati
uaꝝ. ipa eñ nec hʒ extēsionē p se. nec hʒ extēsioneʒ p
accñs. nec q̄tũ ad sb̃am. nec q̄tũ ad actũ ꝓpriũ. Alie
tñ p accñs pñt habere extēsionē ⁊ ptibilitatē. vel ẜm
id q̄ sũt. vel ẜm id q̄ opant. ⁊ iō q̄tũ ad h aĩa ⁊ maxi
24 me rōnalis est forma nobilior. Ad illō q̄d obijcit
q̄ cōpositũ ex mã ⁊ forma. est ens ꝯpletũ. ⁊ ita nō cō-
uenit ad cōstitutōem tercij. dō q̄ hoc nō est veꝝ gñã
liť. ẜ tũc qñ mã termiat oēʒ appetitũ forme. ⁊ forma
oēm appetitũ mãe. tũc est appetit⁹ ad aliq̄d extra. et
ita nec possibilitas ad cōpositōem q̄ p exigit in cōpo-
sitōib⁹ appetitũ ⁊ inclinatōeʒ. licet aũt aĩa rōnal' cō-
positōem hēat ex mã ⁊ forma. appetitũ tñ hʒ ad pfici
endũ corpalē mãm. sicut corp⁹ organicũ ex mã ⁊ for-
ma cōpositũ est. ⁊ tñ hʒ appetitũ ad suscipiēdũ aiaʒ.

Questio. iij.

Utrũ aĩa Ade ꝓducta fuerit añ corp⁹. vel postea. Et
q̄ añ videť p textũ geñ. j. Faciam⁹ ho. ad ima. ⁊c. hoc
dictũ est. vj. die. ẜ post. vij. sb̃diť. Formauit de⁹ hoieʒ
de limo terre. igiť p̄ma formatio ad aiam referť. scd̃a
ad corp⁹. ẜ pri⁹ fuit fctã aĩa q̄ corp⁹. Itē hoc vidť
rōne. Sicut hō ex pte corporis cōicat cũ aialib⁹ bru-
tis. ita ex pte aie cōicat cũ angel'. ẜ sicut corp⁹ hoīs ꝓ
ductum est eodē die cum aialibus brutis. sic spũs ei⁹
rōnalis debuit ꝓduci eodē die cũ angel'. ẜ ⁊c. Item
aĩa Ade se hʒ ad corp⁹ sicut euiternũ ad tpale. ⁊ sicut
euũ ad tp̃s. ẜ euũ est pri⁹ tpe. ⁊ euiternũ pri⁹ tpali. ẜ
pri⁹ videť debuisse ꝓduci aĩa Ade q̄ corp⁹ cui debe
bat vniri. Itē sb̃a spũalis a corpe nō depēdēs q̄tũ
ad esse. nō depēdet q̄tũ ad ꝓductiōem. ẜ spũs rōnal'
Ade ab ei⁹ corpe nō depēdebat q̄tũ ad esse. ẜ nec q̄-
tuʒ ad ꝓductōem. corp⁹ aũt a spũ depēdebat. qꝛ sine
illo pmanere ñ poterat. ẜ si absolutũ est añ depēdēs.
pri⁹ debuit ꝓduci aĩa q̄ corp⁹. Itē maior ē distan
tia inter spũale ⁊ corpale q̄ sit inť corpa miscibilia. ẜ
corpa miscibilia pri⁹ ꝓducta sũt sepatim q̄ sint ad i-
uicē ad cōstitutōem tercij mixta. ẜ aĩa pri⁹ debuit ꝓ
duci q̄ corpi vniri. ẜ nō est creata in corpe sed extra.
Itē tãto aliq̄d pri⁹ dʒ ꝓduci quãto magis appro
pinquat p̄marie rerũ origini. ẜ aĩa plus appropinq̄t
ad deũ qui est p̄ncipiũ oim̃ q̄ corp⁹ hũanũ. cũ sit ei si
milior ⁊ simplicitate ⁊ spũalitate. ẜ ⁊c. Cōtra. geñ.
ij. Formauit de⁹ ho. de li. ter. ⁊ inspirauit in facie ei⁹
spiraculũ vite. Qō exponiť. id est spm̃ fecit. ẜ spiracu
luʒ vite spirare. nihil aliō ēst q̄ aiam hoīs creare. ẜ si
[illegible] pri⁹ creauit corp⁹ q̄ spiraculũ inspiraret. pri⁹ igitur
ꝓduxit corp⁹ q̄ aiam. Itē aĩa nãliť est forma cor-
pis. ẜ nãlis forma aut sil' ꝓduciť cuʒ mã. aut sequtur
mãm. igiť aut aĩa nō ē forma nãlis. aut sic forma nãl'
ꝓducta est post corp⁹. vl' sil' cũ corpe. ñ igiť añ. Itē
quãto forma nobilior est. tãto vltimior. ẜ aĩa rōnalis
nobilissima ē inter oēs formas nãles. ẜ vltia ꝺ ꝓdu-
ci debuit post vegetabilē ⁊ sēsibilē. Itē ordiata p-
ductio ꝓcedit ab impfecto ad pfectũ. si ẜ pfectō oim
operũ facta est i hoie. ⁊ maxie q̄tũ ad aiam. vť q̄ hō
q̄tũ ad aiam ꝓduci debuit vltio post oia. Itē si aĩa
ꝓducta esset añ corp⁹. cũ hr̃et vsũ li. ar. nihil eēt im-
pediēs nec retardãs. ẜ vť q̄ añ vnionē ad corp⁹ me-
ruisset vel demeruisset. ẜ corp⁹ ñ esset pticeps ois me
riti ipius aie. nec aĩa deberet remunerari in corpe. q̄
si hoc fim̃ est. planũ est aiam Ade añ corp⁹ suũ ñ fuis-
se ꝓductã. Itē si aĩa Ade añ corp⁹ eēt ꝓducta. aut
appetiuisset vniri corpi. aut ñ. Si ñ. ẜ vnio ei⁹ ad cor
p⁹ nō esset nãlis. nec vnio ei⁹ ad corp⁹ fieret p nãm.
Si sic. appetebat igiť corp⁹ q̄d nō hebat. si ẜ corpus
ei deferebať. ipa in appetēdo affligebať. ẜ pena erat
[illegible] añ culpã. R⁹. dō q̄ q̄uis circa istã q̄ōnē videať 25
dubitasse egregi⁹ doctor Aug. qꝛ vtraq̄ ps vidť pos-
se sustineri ꝓbabiliter. ⁊ ordo cōgru⁹ fuari vtrobiq̄.
tenēdũ tñ est tãq̄ veꝝ ⁊ magis cōgruũ q̄ aĩa Ade p-
ducta fuerit i corpe. nec d̄s eã ꝓduxerit añ corpis for
matōeʒ. Licʒ eñ videať satis rōnabiliť posse dici q̄
d̄s añ corp⁹ aiaʒ ei⁹ ꝓduxerit. vt ondēt eã a corpe nō
depēdē ẜ p se sb̃sistē. vt etiã eũ h pit ondēt ꝯformita
tē ei⁹ ⁊ nãe anglice. taʒ in rōis capacitate p quã ē aĩa
imago. q̄ in btitudine ad quã aĩa ⁊ angel⁹ hñt ordia
ri. Lōge tñ rōabili⁹ vť ponē q̄ aĩa ꝓducta sit statim i
corpe. tũ qꝛ aĩa vniť corpi vt pfectio nãlis cui nãliter
appetit copulari. adeo vt sine illo pena sit ei eē ⁊ ab il
lo seq̄strari. tũ qꝛ etiã vniť sic motor mobli. ita q̄ sine
ipo ñ p̄t mereri nec dmereri. ⁊ iō ñ debuit añ corp⁹ p
duci. ne añ clpã puniret. ⁊ ne absq̄ corpe mereť vl' de
mereť. Huic ãt positōi ñ tm̃ ꝯcordat rō. imo etiã scrip-
ture suffragať auct̃as q̄ dic p⁹ ꝓductōeʒ ⁊ formatōeʒ
hoīs. deũ sibi vite spiraculũ ĩspirasse. Huic igiť pti tã-
q̄ ꝓbabiliori ⁊ securiori adherēdo ꝓcedē possu⁹ rōes
hãc ptē astruētes. Ad illō vō q̄d p̄mo obijcit i p̄riũ 16
ḡ textu. dō q̄ alteꝝ coꝝ ē dictũ p recapitulatōeʒ. vel
p̄miũ ē dictũ p ãticipatōeʒ. meli⁹ tñ ē dicē q̄ scriptura
illō recapitulet vt addat. Ad illō q̄d obijcit q̄ cor- 27
p⁹ sil' ꝓductũ ē cũ brutis. ẜ ⁊c. dō q̄ ñ ē sile. ꝓductio
ei corpis sic ꝯcordat ꝓductōi brutoꝝ aialiũ. vt ꝓdu-
ctō rōnal' spũs ñ discordet. imo poti⁹ illoꝝ ipfectōeʒ
sua dignitate cōfuet. ꝓductō vō spũs sic ꝯcordat ꝓ-
ductioni angeloꝝ. vt minime cōcordʒ ꝓductioni cor
porũ hũanorũ. qui quidem spectat ad terre ornatuʒ.
cuius ornatus productio. spectat ad diem sextum.
Ad illud quod obijcit de cōparatiōe euiterni ad 18
tpale. dōm q̄ et si sb̃a euiterna ex parte post se plus
extēdat q̄ tpalis. vtpote qꝛ caret fine. nō tñ optʒ q̄ a
pte ante. maxime si sit talis q̄ sui ꝓductōe appetitũ

tēꝑalis hēat terminare. ⁊ sic fuit in aīa Ade. Et ꝓ-
terea si illō possit eē verū de euiterno q̄d pure hꝫ rō-
nē euiterni. nō tn̄ hꝫ veritatē de eo q̄d sic hꝫ rōeꝫ eui-
terni ꝙ etiaꝫ tꝑalis. aīa enim rōnalis inq̄tū aīat cor
49 pus trāsmutabile. hꝫ tp̄e mēsurari. Ad illō q̄d obij-
cit ꝙ aīa nō depēdet a corp̄e q̄tū ad eē. dō ꝙ ⁊ si nō
depēdet a corp̄e tā q̄ indigēs eo ad sui cōſuatōeꝫ. de
pēdet tn̄ appetitꝰ sui inclīatōem quā hꝫ ad ip̄m sic
mā ad formā ꝓpriā. ⁊ idō sicut forma ꝓducit in mā.
50 sic aīa Ade ꝓduci debuit in corp̄e ꝓprio. Ad illud
qō obijcit de corp̄ibꝰ miscibilibꝰ. dō ꝙ n̄ est sile. quia
eā q̄ miscētur nō depēdēt adinuicē. et vnū pt hr̄e eē
cōpletū sine altero. nō sic aūt de aīa ⁊ eiꝰ corp̄e. quoꝝ
51 vtrūq̄ ab altero depēdet. Ad illō q̄d obijcit ꝙ aīa
origi pn̄e magis approximat. dō ꝙ cuꝫ ds sit alpha
⁊ o. p̄ncipiū ⁊ finis. ⁊ rōnalis creatura in vtraq̄ hitu
dine sit ei ꝓpinqua. ꝓprie tn̄ loquēdo angelica nā plꝰ
ei appropiquat in rōe p̄ncipij. ⁊ hūana plꝰ in rōne fi-
nis. iō inter oēs creaturas p̄rior oīm creata ē sapīa si-
ue creatura angelica ⁊ dignitate ⁊ origīe. ⁊ pꝰ oīa ꝓ-
ducta est aīa hūana tāq̄ finis oīm ⁊ cōſuatio. et iō
q̄uis multū approximet dō inq̄tū tenet rōeꝫ origis.
non minꝰ tn̄ approximat deo quantū hꝫ rōeꝫ finis. ⁊
iō cōpetētiꝰ fuit eā ꝓduci posteriꝰ q̄ p̄riꝰ. Hec di-
cta sūt d̄ aīa Ade. nā d̄ alijs aīabꝰ īfra loco suo q̄ret.

Onsequēter querit de ꝓductōe p̄mi hoīs ex
pte corp̄is. Et circa h̄ querūt tria. Primo
querit vtrū corpꝰ p̄mi hoīs ꝓduci debuit pu
re de celesti. Scdō querit vtrū ꝓductuꝫ fuerit
pure de nā elemētari. Tercio querit vtrū cōdituꝫ
fuerit in cōplexione equali aut inequali.

Questio. j.

Vtrum corpꝰ Ade ꝓduci debuerit pure de nā celesti oñ-
dit sic. Nobilissime forme dꝫ dari nobilissima mā. sꝫ
nobilissima inter formas est aīa rōnal' innocēs ⁊ abs
q̄ pctō q̄lis fuit aīa Ade. ſ nobilissīa int̄ nās corpa-
les ē nā celestꝭ. g̃ ⁊c̄. Itē motorꝭ ad mob'le dꝫ eē ꝓ-
portio. ſ aīa rōnal' ē motor incorruptibil'. g̃ debuit ei
dari impassibile corpꝰ. Itē finis imponit necessi-
tatē hijs q̄ sūt ad finē. ſ totꝰ Adā factꝰ ē ad ꝑceptōeꝫ
btitudīs. locꝰ aūt btitudīs sp̄ūalis est ip̄e deꝰ. corpal'
est celū. g̃ sic sp̄ūs Ade nō quiescit nisi in deo. sic debu
it ei dari corpꝰ q̄d nō quiescit nisi in celo. Hoc āt est
corpꝰ de nā celesti. g̃ ⁊c̄. Itē sp̄ūs rōnalis ꝓut absq̄
culpa cōditꝰ fuit maxie erat potēs ⁊ ydoneꝰ ad agē-
dū. ⁊ ꝑfectꝰ erat cognitōis lūie. ⁊ iō ydoneꝰ ad cogno
scēdū. liber erat volūtate ⁊ rectitudīe. ⁊ idō facilis ad
tēdēdū in sui optimū. g̃ debuit ei dari corpꝰ cui maxi
me cōpetit agere ⁊ ad cognitōem dispone. ⁊ q̄d mini
me hꝫ retardatōeꝫ. hoc aūt ē lux ⁊ nā celestꝭ. g̃ corpꝰ
Ade pure ꝓduci debuit celesti corp̄e. Sꝫ ꝯ. aīa
rōnalis q̄dammō est oīa. si igit corpꝰ dꝫ ꝓportionari
aīe. corpꝰ eiꝰ dꝫ hr̄e cū oībꝰ ꝯueniētiā. ſ hoc n̄ hr̄et si
esset pure de nā celesti. ⁊ n̄ coīcaret elemētis. ergo ⁊c̄.
Itē aīa rōnalis q̄uis sit simplex in eēntia. tn̄ ē mul-
tiplex i effectu. g̃ si corpꝰ ei dꝫ corrn̄dē. necesse ē ꝙ cor
pꝰ eiꝰ hēat varietatē i ꝑtiū cōpositiōe ⁊ orgāizatōe. ſ
h̄ n̄ hr̄et si eēt corpꝰ pure celeste. g̃ ⁊c̄. Itē vegetabil'
et sēsibil' disponūt ad rōnalē. ⁊ magꝭ ad ip̄am appro-
pinq̄nt q̄ nā alicuiꝰ corp̄is. nec alicui corpi vnit rō-
nalis potētia absq̄ vegetabili ⁊ sēsibili. nullū igit cor
pus ē habile ad actū vite rōnalis. nisi p̄uꝰ fuerit habi-
le ad actū vite vegetabilis. tale aūt corpꝰ est cibabile.
et hmōi nō pt esse pure corpꝰ celeste. g̃ ⁊c̄. Itē cor-
pori simplici debet vnꝰ motꝰ tm̄. siue illō corpꝰ sit ce-
leste. siue elr̄e. corp̄i aūt q̄d mouet ab aīa debet motꝰ
in oēm driam. cū aīa sit motor sufficiēs. g̃ corpꝰ Ade
nō potuit esse oīno de nā corp̄is simplicis. g̃ nec pu-
re d̄ nā celesti. R̄ꝫ dō ꝙ corpꝰ Ade n̄ fuit pure for-
matū de nā celesti sicut innuit textꝰ gen̄. qui dicit euꝫ
formatuꝫ de limo terre. nec debuit pure de nā celesti
formari. imo de nā elr̄i. hoc exigēte ordis cōgruētia
quā in oībus suis opibꝰ sp̄ ſuat sapīa diuīa. Req̄re-
bat eīm h̄ ordo hoīs siue in se. siue ad creaturā inferi-
orē. siue ad creaturā parē. siue ad deū finē. Ordo ip̄iꝰ
hoīs in seip̄o hoc requirebat. q2 cū hō cōditꝰ fuit vt
natꝰ multa cognoscere. nō solū cognitōe intellectiua
sed etiā sēsitiua. iō debuit ei dari corpꝰ multiforme. vt
diuersa organa diuersitati sēsuū deseruirēt ad diuer-
sa obiecta cognoscēda. Quia vō cōditꝰ fuit in verti-
bilitate li. arbi. vt potēs viuere in iusticia ⁊ mori ꝑ cul-
pā. dari debuit ei corpꝰ q̄d n̄ eēt tm̄ habile ad viuē-
dū. ſ etiā qō possꝫ fieri habile ad corrūpēdū siue mo
riendū. ⁊ ita ordo hoīs ip̄iꝰ req̄rebat vt corpꝰ daret
hoī multiforme. ⁊ ad corruptōem possibile. ⁊ iō non
celeste. ſ elr̄e. Ordo etiā hoīs ad creaturā inferiorē
requirebat. Quia cū corpales nature inferiores fa-
cte sūt vt deſuirēt creature rōnali. sicut supra ostēsuꝫ
fuit. facte sūt etiā vt mediāte illa q̄dammō ꝓducant
in finē. hinc est ꝙ debuit fieri rōnalis creatura taliter
cōposita ꝙ obsequiū inferiorū creaturaꝝ esset ei vti-
le. ⁊ ꝙ mediāte illa creatura nature inferiores q̄dam
mō ꝓducerētur ad beatitudinē. ⁊ ideo vt nature in-
feriores possēt homini deseruire. ⁊ in hoīe q̄dammō
glorificari. debuit hō tā ex natura superiorū corpoꝝ
q̄ ex natura elemētoꝝ constitui. Ordo etiā ad crea-
turā parē. id est ad angelū hoc requirebat. Sicut eīm
facta est vna rōnalis creatura ꝓpe deū. ⁊ in loco sup̄
mo. vt i empyreo. sic debuit fieri alia rōnal' creatura i
loco infimo scꝫ terra. ⁊ iō corpꝰ eiꝰ ꝯstitui debꝫ ex nā
tali hitatōi ꝯueniēti. ⁊ iō magis ex nā elr̄i q̄ celesti.
Ordo etiā ad deū finē hoc req̄rebat. debebat eī hō sb-
ijci. vt ꝑ hūilitatē sbiectōis ascēdēt vn̄ āgl's ceciderat
sblimitatē elatōis. et iō debuit sibi dari corpꝰ cōsti-
tutū d̄ nā inferiori. vt seip̄m puluerē reputās. deo ꝑ
oīa sbiacēt. Vn̄ ⁊ scriptura maluit eū dicē d̄ limo ter
re ꝓductū. vt ex h̄ hō ꝑficēt ⁊ ascēdēt ꝑ hūilitatꝭ me-
ritū. Et iō cōcedēde sūt rōes q̄ ad h̄ inducte sūt. Ad 52
illō vō q̄d obijcit in ꝯriū d̄ nobilitate forme. dōm ꝙ
nobilitas māe venit ex ordīe ad formā. Qm̄ igit cor
pꝰ magis erat ordiabl'e ad aīam q̄d erat cōstitutū ex
varietate māe. q̄ corpꝰ q̄d eēt pure celeste. hīc ē ꝙ ⁊ si
illō sit nobiliꝰ in se. tn̄ in relatōe ad formā corpꝰ ex di
uersis elemētis ꝯpositū magis ē nobile. Ad illō qō 53
obijcit ꝙ motorꝭ ad mob'le dꝫ eē ꝓportō. dō ꝙ q̄uis
aīa sit imortal' morte nāe. qm̄ tn̄ creata fuit. mori potu
it morte clp̄e. Et q2 corpꝰ datū ē ei n̄ solū ad viuificā-
dū. ſ etiā ad merēdū. iō n̄ solū dari debuit corpꝰ aptū
eiꝰ imortalitati. ſ etiā aptū eiꝰ ꝯtibilitati. ⁊ iō n̄ soluꝫ
necēm ad ꝑpetuitatē. ſ etiā possibl'e ad mortalitateꝫ. 34
Ad illō q̄d obijcit ꝙ hō factꝰ ē ꝓpt btitudīs ꝑcepti
onē. dō ꝙ ⁊ si factꝰ ē ꝓpt btitudīe. ita tn̄ vt illuc ꝑue
niret ꝑ merita ⁊ bōa opa. ⁊ ita p̄uꝰ eēt viator q̄ cōp-
hēsor. ⁊ q2 p̄riꝰ oꝑtuit eū trāsire ꝑ viā q̄ ꝑueniret ad
patriam. ideo in p̄maria sui cōditione debuit ei dari
corpus conueniens ſm statū vie. Et q2 locꝰ sibi depu
tatꝰ ad merēdū erat locꝰ i ferior scꝫ padisus terrestrꝭ.
inde ē ꝙ cōpetebat corpꝰ suū d̄ nā terrestri assumi. n̄

ꝑncipalit̃ de celesti. Cũ ãt assumeret̃ gloria. tũc corpis
eius dispositio erit variata. sicut declarabit̃ in q̃rto.
55 vbi agit̃ de dotib⁹ corpoꝝ glorificatoꝝ. Ad illd̃ qđ
obijcit̃ q̃ aĩa illa erat potẽs ad agẽdũ ⁊ ad cognoscẽ
dũ ⁊ ad tẽdẽdũ ĩ deũ. dđ q̃ ⁊ si erat potẽs ad actiões.
nõ tñ ita pfecte potẽs erat q̃n esset possibilis ad defe
ctũ. ⁊ iõ nõ sequit̃ q̃ deberet sibi ad hec cõplẽda da
ri corp⁹ celeste qđ est incorruptibile. sed magis elare
q̃đ ex bona dispositõe. ⁊ cõplexiõe equali. eẽt ydoneũ
ad agẽdũ. ⁊ nihilomin⁹ si hõ peccaret eẽt possibile ad
paciẽdum.

Questio. ij. e

Vtrũ corp⁹ ade siue corp⁹ p̃mi hois cõstitutũ fuerit
de nã pure elari. aut sil' cũ nã elari ad ei⁹ cõstitutõem
ↄcurreret nã celestis. Et q̃ sil' cũ elari cõcurrit nã ce
lestis ad corpis hũani cõstitutõem vr̃ velle Aug. ad
literã sup gen. q̃ dicit q̃ aĩa mediãte luce corp⁹ viuifi
cat ⁊ admistrat. Et eadẽ est rõ Auicẽne. si cũ corp⁹
hũanũ sic ↄditũ est vt natũ eẽt ab aĩa viuificari. vĩ q̃
ad ei⁹ cõstitutõem cõcurrerit nã lucis. ⁊ hec est nã ce
lestis. g̃ ⁊c. Itẽ phs in. xvj. li. de aĩalib⁹ dicit q̃ ĩ no
bis est calor igne⁹. ⁊ calor celestis. q̃ q̃dẽ est calor vi
talis. ꝭ nõ est accñs sine sba. g̃ de cõstitutõe corporis
nostri est celestis nã. Itẽ impossibile ẽ cõtraria ve
nire ad cõformitatẽ ⁊ vnitatẽ nisi p vnũ qđ sit eleua
tũ a cõtrarietate. q̃z si illud hr̃et ↄ̃rietatẽ. poti⁹ discor
diã faceret q̃̃ ↄciliaret. si igit̃ nã corpalis a ↄ̃rietate
eleuata nõ est nisi nã celestis. etiã in corpe viuificabi
li. necẽ est ↄ̃ria elemẽta cõciliari. maxime igit̃ vidẽt̃ q̃
de cõstitutõe p̃mi hois fuerit nã celestis. Itẽ oĩne
corp⁹ mediãte aĩa rõnali q̃dãmõ hꝫ btificari. ꝭ nõ p
tingũt ad btitudinẽ mediãte aĩa nisi q̃ ei vniũt̃. nlla
tñ corpa ei ↄiũgũtur nisi q̃ sũt de cõstitutõe sui corpo
ris. vr̃ igit̃ q̃ corp⁹ p̃mi hois nõ tñ cõstitutũ sit d̃ nã
elari. verũetiã de nã celesti. Itẽ in q̃libet orgão cu
iuslibet sẽsus dñat̃ aliq̃d corp⁹ simpliciũ sicut ostẽdit
Aug. ad l'ram sup gen. cũ igit̃ q̃nq̃ sẽsus sint in hoie.
vr̃ q̃ q̃nq̃ corpa sint de ei⁹ cõstitutõe. g̃ nõ solũ natu
ra elemẽtaris ꝭ etiã celestis. Itẽ ordo est in ascẽdẽ
do ⁊ in descẽdẽdo. ita q̃ ab infimo ↄuenit̃ ad sup̃mũ
p media. ⁊ ecõuerso. ꝭ sba spũalis maxima distãtia di
stat a nã corpea ⁊ opaca. ⁊ minus a nã ꝑspicua. ⁊ ad
huc min⁹ a nã lũiosa q̃ est nã celestis. g̃ vr̃ q̃ nec cor
pus aĩe nec aĩa corpi vniri debeat nisi nã lucis inter
ueniẽte. vr̃ g̃ q̃ corp⁹ p̃mi hois nõ tñ de elari. ꝭ etiã
de celesti nã cõstitutũ fuerit. Cõtra. Ex nll'is corpi
bus ↄstituit̃ corp⁹ vnicũ nisi q̃ pñt adinuicẽ agere ⁊
pati. hec aũt sola sũt habẽtia ↄ̃rietatẽ. cũ igit̃ nã q̃nti
corpis talis sit q̃ nõ habeat ↄ̃rietatẽ. nõ videt̃ q̃ ve
niat ad cõstitutõem corpis mixti. g̃ nõ ad ↄstitutõeꝫ
corpis p̃mi hois. Itẽ nihil venit ad cõstitutiõem
mixti nisi corp⁹ qđ est miscibile. miscibile aũt non est
nisi corp⁹ rarefactibile ⁊ ↄdẽsabile. ⁊ oẽ tale est corru
ptibile. nã aũt q̃nti corpis est incorruptibilis. g̃ ñ po
tuit venire ad cõstitutõem hũani corpis. Itẽ corp⁹
hũanũ ꝭm se totũ est ꝓpagabile. g̃ ꝭm se totũ est gene
rabile ⁊ corruptibile p nãm. ꝭ nã q̃nti corpis nõ reci
pit gnãtõem nec corruptõem. g̃ non videt̃ esse de cõ
stitutõe hũani corpis. Itẽ si ẽ d̃ cõstitutiõe. q̃ro vñ
sũpta sit illa nã. aut cũ de celo. aut de terra. Si d̃ ce
lo. g̃ videt̃ q̃ ab ipo celo fiat aliquarũ ptiũ sequestra
tio cũ generat̃ hõ. Si de terra. cõtra. nihil est d̃ terra
qđ ñ sit natũ ex ipa ꝓduci. ꝭ nã q̃nti corpis nõ ẽ nata
ꝓduci d̃ nã alicui⁹ elemẽti. g̃ nec d̃ celo nec de terra
pt̃ sumi illa nã. g̃ ñ ẽ d̃ ↄstitutiõe corpis hũani. Si tu
dicas q̃ de celo venit p radioꝝ immissiõem. hoc ñ vr̃
conueniẽs. q̃z ĩpossibile est radiũ separari a sua origi
ne. impossibile est etiã venire ad alteri⁹ ↄstitutiõem.
cũ lumẽ in medio sit p modũ spẽi ⁊ ydoli q̃ nullo mõ
veniũt ad ↄstitutõem alicui⁹ rei natural'. Itẽ si na
tura q̃nti corpis venit ad ↄstitutõem corpis hois. q̃
ro q̃đ fiet de [illegible] qñ corp⁹ hũanũ resoluit̃. aut cũ ten
dit sursũ. aut in ꝓpria natura manet deorsũ. aut cor
rũpit̃ in aliqđ elm. Sed ñ pt̃ cedere in aliq̃d elm. cuꝫ
sit p naturã incorruptibil'. Deorsũ in ꝓpria natura ñ
ↄuenit sibi manere. cũ ei⁹ ꝓpri⁹ loc⁹ sit eẽ in circumfe
rẽtia. non in cẽtro. Si sursũ tẽdit. g̃ vr̃ spaciũ orbiũ ce
lestiũ aliq̃ñ ãpliari aut ↄdẽsari. Qz si tu dicas q̃ cedit
in ↄstitutõem alteri⁹ corpis. nec hꝫ corrũpi. cum g̃ ex
corpe hois generãt̃ vermes atq̃ buffões ⁊ serpẽtes.
ponẽt̃ natura q̃nti corpis esse de ↄstitutiõe vermiuꝫ
sicut de ↄstitutõe hoim. Itẽ quero ꝓpter q̃đ natu
[illegible] q̃nti corpis veniat ad ↄstitutõeꝫ hũani corpis. aut
cũ ꝓpter ↄmixtõem. aut propter aĩatõem. aut ꝓpter
sẽsũ. aut ꝓpter intellectũ. Si ꝓpter ↄmixtõem. tunc
g̃ esset de cõpositõe cuiuslibet mixti. Si ꝓpter aĩama
tõem. tũc esset de natura cuiuslibet plãte. Si ꝓpter sẽ
sificatõem. tũc esset de nã cuiuslibet bruti. Si g̃ venit
hoc est ꝓpter intellectũ solum. Sed ↄ̃. Intellectus
nulli⁹ ptis corpis est act⁹. g̃ quãtũ ẽ de se ñ mag' exi
git corp⁹ suũ cõponi de nã celesti q̃̃ de elari. R°. ad 36
ꝑdictoꝝ intelligẽtiã ẽ notãdũ q̃ circa h̃ ẽ triplex mo
dus dicẽdi. Quidã cũ dicẽ voluerũt q̃ nã celestis ve
nit ad ↄstitutõem hũani corpis sic elm. p eo q̃ nã ce
lestis ñ est alia q̃̃ nã ignis. ⁊ iõ cũ ↄstet ignẽ ad cõsti
tutõem hũani corpis venire. dicũt corp⁹ hũanum ex
[illegible]nã celesti constitutũ eẽ. hec ãt nã ignis et si ꝓut alijs
ↄmiscet̃ hẽat agere ⁊ pati. ⁊ corrũpi ⁊ gnãri. ⁊ h̃ ꝓut
est hic inferi⁹. ꝓut tñ est in spera sua trãq̃llitatẽ ⁊ q̃e
tẽ habet. nec suscipit corruptões. nec ꝑegrinas imp̃s
siones. Et istã suã positõem p verba Aug. muniũt.
q̃ negat esse quintũ corp⁹ ꝓpter quatuor corpa mũ
di. Sꝫ hec positio vie phice ⁊ coi apte repugnat. que
p̃ter quatuor corpa mũdi ponit esse etiã quintã supra
oẽm contrarietatẽ eleuatã. qđ valde rõnabile est. sic
ostẽsũ fuit supra di. xiiij. Nec huic repugnat sẽtentia
Aug. si recte intelligat̃ sicut ibi expositũ est. Ideo
aliter voluerũt alij dicere q̃ nã celestis venit ad con
stitutõem hũani corpis. nõ sicut vnũ ex elemẽtis. sed
sicut mediũ ligãs oĩa elemẽta ⁊ illa conciliãs. ⁊ h̃ di
cũt exigere dignitatẽ ↄplexionis hũane. p quã corp⁹
hũanũ in sua p̃ma constitutiõe habuit ea in optima
cõciliatõe. habuit etiã ydoneitatẽ ad hoc vt post me
riti conseruatõeꝫ inhabitaret in celesti mãsione. ⁊ sic
debuit habere nãm celestẽ et elarẽ de sui cõstitutõe.
Elarẽ ꝓpter statũ vie in q̃ cõpetebat ipm hr̃e corpus
passibile. Celestẽ ꝓpter statũ patrie in quo cõpetebat
ipm habere corp⁹ clarũ ⁊ impassibile. ⁊ queãdmodũ
in statu vie nã elemẽtaris ꝑdñat̃. sic in statu p̃rie erit
eõ̃rio. Hoc aũt ⁊ si videat̃ satis ꝓbabile esse dictũ. tñ
non modicã habet calũniã qualiter nã illa quinti cor
poris cũ sit incorruptibilis ⁊ carẽs contrarietate ve
niat ad cõmixtõeꝫ cum alijs elementis. Et iterum. si
venit. vnde venit. ⁊ in quid cedit. difficile est assigna
re. Et iđo est tercius modus dicẽdi q̃ dupl'r ẽ loq̃ 37
d̃ nã celesti. aut p ꝓprietatẽ. aut p cõformitatẽ. Per

ꝓpetatē nã celestis dr̃ eē nã q̃nti corpis. q̃ sic pfcta ē
sua forma. vt nllo mõ hēat appetitũ ad aliã formatõ
nez. sic est actiua ꝙ nullo mõ pt pati et corũpi. ꝛ sic ē
nã orbiũ. ꝛ stellaꝝ. ꝛ firmamēti. hec aũt nõ venit ad
constitutõem hũani corpis ſm ſbam ꝛ veritatez. sed
solũ venit ſm virtutē. q: virtus stellarũ ꝛ orbiũ īfluē
do facit elemētorũ cõciliatõem. que veniũt ad hũani
corpis constitutõem ſm rē. vñ actio elemētorũ regi-
mē et directõem hꝫ ab influentia corpoꝝ supiorum.
Alio mõ dicit̃ nã celestis p conformitatez. ꝛ sic large
accipit̃. et vocat̃ nã celestis illud qd̾ est pforme celo.
ꝛ in ſbtilitate. ꝛ in claritate. ꝛ in quadã ſbtlimatõe a
cõtrarietate. ꝛ p hũc modũ spũs qui sunt de cõstitu-
tõe corpis viuentis. ꝛ maxime hois. dicũtur esse nãe
celestis ꝓpter ſbtilitatē ꝛ lũiositatē. ꝛ ꝓpter hoc etiaꝫ
ꝙ ſbleuatõem habent a nã cõtrarietatis. dũ consur-
gũt ex cõmixtõe elemētorũ in quadã harmonia ꝛ cõ-
sonantia. Et qñ in corpe hũano sicut infra patebit
maior est harmonia q̃ in aliquo corpe mixto. hinc ē
ꝙ eius calor. et spũs. ꝛ cõplexio magis cõformãt̃ nãe
celesti. ꝛ hoc mõ accipiēdo nãm lucis siue nãm cele-
stē large siue p cõformitatē intrat constitutõem hũa-
ni corpis. ſm veritatem magis q̃ ſm constitutiõem
alterius mixti. ꝓpter hũane cõplexionis equalitatē ꝛ
dignitatē. ſm veritatē tñ tã spũs q̃ calor q̃ dicũt̃ nãe
celestis sũt de nã elãri. q: deperdũtur ꝛ restaurãtur. ſm
ꝙ expresse pħs dicit. Iuxta hãc viã que ꝓbabilior ē
et planior pꝫ responsio ad obiecta. Nã rõnes oñdē-
tes ꝙ nã q̃nti corpis nõ venit ad constitutõem cor-
poris hũani loquũt̃ de nã celesti ꝓprie dicta que ē in-
corruptibilis. ꝛ inalterabil'. et imiscibil'. ꝛ ideo nõ est
miscibilis ad constitutõem tercij. Rationes vero ad
oppositũ inducte ꝓcedũt vel de nã celesti dicta cõ-
formitatē. sic due prime auctes. vel si cõcludũt de nã
q̃nti corpis ꝓprie dicta. nõ ostēdũt ꝙ veniat ad cõsti-
tutõem corpis ſm ſbam. sed ſm veritatē. alit̃ nõ con-
38 cludũt. sic pꝫ discurrēdo p singulas. Nã ad illd̾ qd̾ p̄
mo obijcit̃ de luce. dd̾ ꝙ est lux q̃nti corpis. ꝛ lux ig-
nea. ꝛ lux ex equalitate cõplexiõis generata siue con-
surgēs. ꝛ hec est illa lux que facit corpus esse suscepti-
39 bile vite. alie vero minie. Ad illd̾ qd̾ obijcit̃ de ca-
lore: dd̾ ꝙ calor celestis nõ dr̃ q: sit in nã celesti sicut
in ſbiecto. q: neqꝫ illa calida neqꝫ frigida est. sed q: ē
a nã celesti ſm debitã ꝓportõem. ita ꝙ facit ad cõser-
uatõem. ꝛ talis calor in corpe hũano est. sed ex hoc nõ
sequit̃ ꝙ nã celestis veniat ad cõstitutõez corpis hũa-
40 ni ſm ſbam. sed solũ ꝙ influat. Ad illd̾ qd̾ obijcit̃
de conciliatiõe iã pꝫ respõsio. q: non ꝯciliat veniens
41 intra. sed sufficit ad cõciliãdũ influēs extra. Ad il-
lud qd̾ obijcit̃ de btificatõe. dd̾ ꝙ corpa dicũtur btifi-
cari mediãte aia rõnali nõ veritatē sed p conformi-
tatē. ꝛ ideo ex hoc non sequit̃ ꝙ de cõstitutiõe hũani
corpis sit nã celestis ſm veritatē. sed sufficit ꝙ sit ſm
conformitatē. ita ꝙ aliq̇d ei conforme respondeat in
42 corpe hũano. Ad illd̾ qd̾ obijcit̃ de q̇nqꝫ sensibus.
dd̾ ꝙ sicut idē Aug. dic vnũ elemtũ dñatur i duob?.
sicut aqua sub rõne vaporꝶ dñatur in olfactu. ſb rõ-
ne hũoris dñatur in gustu. sicut ipe dic. iij. super gen.
43 Ad illud qd̾ obijcit̃ de ordie. dd̾ ꝙ et nã celestis
sit excelsior inter corpa simplicia ſm se considerata.
non tamē excellit in gradu i cõpatõe ad vlteriorem
formaꝫ suscipiēdã. sed is est ordo ꝙ forma elarꝶ vnit̃
ꝓxime mediãte forma mixtõis. ꝛ forma mixtiõis di-
sponit ad formã cõplexionis. Et quia cũ hec in equa
litate ꝛ harmonia ꝯformatur nãe celesti. ido habilis
est ad susceptõem nobilissime influentie ſcꝫ vite. ꝛ sic
in vnione aie ad corpus rect? seruat̃ ordo. Magna
etiã est dignitas hũani corpis ꝓpter magnã harmo-
niam et ꝓportõnabilē coniũctionē suarũ partiũ. ob
quaꝫ in statu viatoris conformis sit nature celesti. in
statu autē cõprehensoris pficietur a deo. nõ tm̃ vt sit
conformis. sed etiã vt supra celestez nãm sit exaltata
sublimata. vt ei congruat potissime habitatio celi
empirei.

Questio. iij.

Vtrũ corp? p̄mi hois ꝯstitutũ sit ex elemētis i cõple-
xiõe ꝛ ꝯpõe equali. Et ꝙ sic videt̃. quãto cõplexio et
ꝯpositõ magꝭ accedit ad equalitatē. tãto nobilior ē.
ꝛ quãto nobilior est. tãto nobilioris ē forme suscepti-
ua. sed cõplexio corpis primi hois fuit susceptibil' no-
bilissime forme p nãm. q̃ etiaꝫ non eret deprauata p
culpã. ḡ fuit cõplexio maxime nobilis. et si hoc. maxi-
me equaliter. Item tãto res cõplexionata ē ad du-
rãdum habilior quãto eius cõplexio est equalior. in-
equalitas eñ miscibiliũ est via in corruptõem. ſ; cor-
pus Ade habile erat ad durãdũ in sempiternũ quã-
tũ est ex sua prima constitutõe. ḡ videtur ꝙ in pfecta
equalitate cõplexionis ꝛ cõpositiõis fuerit constitu-
tũ. Itē vbi est inequalitas cõplexionis ibi neces-
sario est pugna. vbi vero pugna est. forma nõ potest
sic gubernare mãm. sicut si esset ibi pax ꝛ tranquilli-
tas. vbi autē hoc est ibi est aliqua penalitas. ḡ ant in
corpore primi hois pfecta fuit elorum equalitas. aut
ante pctm̃ fuit in eo aliqua penalitas. sed nllo modo
pena precessit culpã. ḡ ꝛc. Item corpus Ade debu-
it fieri ꝓportõnabile aie. ꝛ ideo q̃diu aia fuit immu-
nis a morte culpe. corpus eius fuit immune a morte
nature. ḡ pari rõne q̃diu aia fuit equalis in volũta-
te. corpus fuit equale in cõplexione. sed in aia primi
hois nulla erat oblicq̇tas iusticie i prima cõstitutiõe.
imo pfecta innocentia. ḡ nec in corpe erat aliqua ine-
qualitas. sed concordia ꝛ amicicia pfecta. Sed cõ-
tra. vita est calidũ ꝛ humidum. et ois operatio aie
in corpore est per calorē sicut dicũt nãles medici. sed
i corpore Ade aia habebat expeditas opatiões. ergo
magna erat ibi abundãtia caloris. ḡ predñabat̃ cali-
dum. ꝛ si hoc. ergo non erat ibi pfecta equalitas com-
plexionis. Itē ꝛ si cõplexio hois est deteriorata. tñ
non est totaliter corrupta. sed nos videmus ꝙ cor p
nãm est calidissimũ. ꝛ epar similiter. et quedam sunt
alia mēbra i quibus regnat flegma et melancolia. ḡ
et tunc ita erat. Si ergo in corpe Ade erat predñatio
humorꝶ. pari rõne ꝛ qualitatũ elorꝫ. ergo non erat
ibi pfecta adequatõ miscibiliũ. Item si esset ibi p-
mixtio ſm oimodam equalitatē. ḡ tñ esset ibidem d'
graui quãtum de leui. ergo corpus illud esset indiffe-
rens ad grauitatē ꝛ leuitatem. ergo ꝛ ad motũ ꝛ qui-
etem. si igitur nec eēt natũ moueri. nec quiescere. nec
sursum nec deorsũ esse. ergo non esset corpus natu-
rale. Item si corpus illud esset constitutũ ſm quã-
dam equalitatē. tunc quãtũ vnũ elm̃ ageret. tãtũ re-
liquũ resisteret ꝛ ipm repelleret. ergo vnũ virtutem
suã et actõem in alterũ non ꝓfundaret. ꝛ si hoc. non
esset ibi alteratio. nec transmutatio. ac per hoc nec
mixtõ. aut igitur corpus Ade non fuit mixtum. aut
si mixtũ. nõ fuit in pfecta equalitate ꝯstitutũ. Itē

si corpus Ade esset cōstitutū in pfecta equalitate. ꝗ ignis siue calor in eo non consūpsisset. igitur alimēto non indiguisset. sed cōstans est ꝑm sanctos. et maxime ꝑm Aug. ꝙ alimento indiguit. ꝗ in equalitate miscibiliū ipm corpus constitutū non fuit. Item cū Adam peccauit. non fuit ei ablatū aliquid quod esset ex parte corporis. ergo si prius erat composit⁹ cōplexione eq̄li. postea fuit silr. ergo post pctm̄ nlla fuit in corpe ei⁹ pugna. ꝗ nec infirmitas nec mortalitas.
44 ꝙ si hoc falsū est. restat. ⁊c̄ R° sicut distinguūt naāles ⁊ medici duobus modis dicitur equalitas miscibiliū in mixto. scꝫ a pōdere. et a iusticia. Equalitas a pōdere vt dicūt nō est possibilis in rerū nā. Equalitas eīm a pōdere pt dici tripliciter. Uno mō dicit̄ eq̄litas a pōdere qn̄ miscibilia adequāt̄ ⁊ q̄tū ad quātitatē molis. et q̄tū ad quātitatē virtutis. et hec duo sūt incōpossibilia nō solūmō ꝑm rē. ꝗ etiā ꝑm intellectuꝫ. Et hoc intellecto ꝙ elm qď plus hꝫ i nā minus habet de spē. et econuerso. Sicut eīm impossibile est ꝙ verū aurū equet̄ argēto in quātitate ⁊ valore. sic impossibile est elā actiua ⁊ passiua equari adinuicē eq̄litate pōderis aliqua mixtōe. Alio mō pt dici equalitas a pōdere ꝑm adequatōem miscibiliū in quātitate molis solū. ⁊ adhuc est impossibilis. Primū. quia corpus illud non esꝫ durabile. elā eīm actiua statim passiua ꝯsumerēt. si eīm adequarētur in sba. adeo actiua excederēt in virtute vt potius esset cōsumatio q̄ȝ mixtio. nec tm̄ corpus illď nō esset durabile. imo etiā nec esset leue nec graue. cū mot⁹ grauis vel leuis sequit̄ pdn̄ans q̄tū ad equalitatē molis. ⁊ si non esset durabile. nec leue. nec graue. nō esset de nāe intētiōe. nec nāe possibile. Tercio mō dicit̄ equalitas a pōdere. equalitas a quātitate virtutis. ⁊ sic adhuc dicūt talē equalitatē nō esse in nā possibilē. Primo. qꝛ si esset oimoda equalitas virtutū. virtus vnius tm̄ resisteret quātū virtus alterius ageret. ⁊ sic nō esset ꝓfūdatio et cōfractio vsqꝫ ad mīma. ac ꝑ hoc nō esset mixtio. Itē si ꝭ esset. corpus illď careret opatōe calidi et frigidi ⁊ aliaꝝ qualitatū elariū. igit̄ frustra esset ex diuersis constitutū. tale igit̄ corpus nec est nature possibile. qꝛ repugnat nāe mixtōis. nec etiā est ex intentōe nāe. quia carēt debita sibi opatōe. Et sic quocūqꝫ mō accipiat̄ equalitas a pōdere. nō potuit esse nec debuit in corpe Ade. ⁊ hoc satis apparet cuꝫ corpus Ade magis esset graue q̄ȝ leue. magis eēt ydoneū ad agēdū q̄ȝ ad patiēdū. igit̄ nō habuit equalitatē miscibiliū. nec q̄tū ad quātitatē molis. nec q̄tum ad quātitatē virtutis. ⁊ ita nō habuit equalitatem a pōdere. Unde cōcedēde sūt rōnes hoc ostēdētes. eīm ꝓcedūt ista via sicut patet cōsiderāti. Est ⁊ alia equalitas a iusticia. et hec est equalitas q̄ attēdit̄ in cōmēsuratōe miscibiliū ꝑm ꝓportōem debitā. ⁊ ꝑm exigentiā forme introducēde. ⁊ hec equalitas repit̄ in hoīe. quia nobilior debet esse in eius corpe ꝓportio ⁊ harmonia miscibiliū hꝫ ꝙ disponit̄ ad nobiliorē formā. hec aūt equalitas nō est equalitas pūctalis. sed latitudinē habet ⁊ gradus. ⁊ hoc ꝑm diuersos stat⁹. Est eīm status glie. ⁊ est status miserie. ⁊ ēst stat⁹ innocentie. Scd̄m statū glie qui est pfectus debet̄ corpi hūano equalitas a iusticia. equalitas inquaꝫ pfecta. in q̄ nec cadit discordia nec repugnātia. nec actu. nec potētia. Scd̄m statū miserie qui ē status impfectus debetur corpi hoīs equalitas. sed diminuta. que pmisceri habet inequalitati ⁊ discordie. nō solū possibilitate. sed etiaꝫ quadā necessitate. Scd̄m vero statum mediū scilicet innocētie debet̄ hoī equalitas media que a discordia ⁊ repugnātia miscibiliū erat aliena i actu ꝑ adiutoriū intrinsecū aīe gubernātis. ⁊ ꝑ adiutoriū extrinsecū alimēti nutriētis. erat eīm hec equalitas possibilis ad inequalitatē. siue ob defectū virtut̄ cōtētiue. siue etiā ob defectū alimonie. null⁹ aūt hoꝝ defectuū esse poterat in hoīe si nō pcessisset trāsgressio inobediētie. Et sic patet ꝙ corpus pmi hoīs constitutū fuit in equalitate a iusticia. quasi media inter equalitatē que nūc est in miseria. ⁊ equalitateꝫ q̄ nūc est in glia. ꝑm ꝙ status aīe exigebat. Et hāc equalitatē ꝓbāt in corpe fuisse pmi hoīs rōes inducte ad affirmādā ptē istā. ⁊ ideo cōcedēde sūt. qꝛ verū concludūt. Si eīm ex eis velint cōcludere oimodā equalitatē a pōdere. rōnes ille n̄ valerēt. qꝛ illa equalitas ad nobilitatē nō spectat. Si aūt velint cōcludere equalitatē oimodā a iusticia. adhuc nō ꝯcludūt. qꝛ et si corpus haberet nobilissimaꝫ formā. nō tm̄ adhuc erat in statu suo nobilissimo sicut erit i glia. ꝭ āt solūmō cōcludūt ꝙ ibi erat tāta equalitas a iusticia. ꝙ nō erat ibi miscibiliū actualis repugnātia. et hoc quidē ē verū. Et ita pꝫ rn̄sio ad totū.

Distinctio. xviij. de formatōe mulier̄ ď viro.

i In eodē quoqꝫ paradiso ⁊c̄. Supra egit magister de formatiōe viri. hic agit de formatiōe mulieris de viro. Diuidit̄ aūt ista ps i duas ptes. In quarū prima determiat de ꝓductōe mulieris ex pte corpis. In scd̄a ex pte aīe. ibi. quēadmodū mulieris corpus. Prima ps habet quatuor ptes. In pma pte determiat de ꝓductōe corpis mulieris ex viro in cōpatōe ad cām finalē. In scd̄a vero in cōpatōe ad cām mālem. ibi. solet etiā queri vtrū de costa illa ⁊c̄. In tercia vero in cōpatōe ad cām efficientē. ibi. illud etia sciri ⁊c̄. In quarta vero in cōpatiōe ad cām formalē. ibi. sed querit̄ an rō quā deus pmis opibus cōcreauit. Silr scd̄a ps pncipalis hꝫ quatuor pticulas. In quaꝝ pma ponit opinionē quādā erroneā de ꝓductōe aīe mulieris. In scd̄a vero subiūgit aliā opinionē nō min⁹ falsā. ibi. Alij aūt putauerūt ⁊c̄. In tercia vero ponit veritatē catholicā. ibi. catholica aūt ecclia. In quarta aūt ⁊ vltima falsitatē ipugnat. ⁊ veritatē ꝯfirmat auctē Hiero. ⁊ Augu. ibi. Vn̄ in ecclesiasticis dogmatib⁹ ⁊c̄. Et sic duo determiant̄ in pte ista. quorum primū est formatio mulieris. Scd̄m est pfectio q̄tuꝫ ad aiam.

De formatōe corp[i]s mulieris ex viro in cōpatōe ad causā finalē. a

i In eodem quoqꝫ paradiso mulierem formauit deus de sba viri. sicut post plātatū padisū hoīemqꝫ in eo positū. ⁊ p⁹ vniuersa aīalia ad eū ducta. suisqꝫ noībus ďsignata. sbnectit scriptura. Immisit ďs soporē in adā. Cūqꝫ obdormisset. tulit vnā de costis eius. ⁊ formauit eā i mlierē. Gen. ij.

Quare prius creauit virū et post mulierem

Hic attendendū ē quare non creauit simul virū et mulierē. sicut āgelos. sed prius virū. deinde mulierē de viro. Ideo scȝ vt vnū eēt generis humāi principiū. quaten⁹ in hoc et superbia dyaboli cōfunderet. et hōis humilitas dei similitudine sublimaret. Dyabolus quippe aliō a deo principiū eē cōcupierat. ideoq̄ȝ vt ei⁹ sup̄bia retunderet. hoc hō in munere accepit. quod dyabol⁹ p̄uerse rapere voluit. sed obtinere nō potuit. Et p̄ hoc imago dei in homīe apparuit. q̄r sicut de⁹ omnib⁹ reb⁹ existit principiū creatiōis. ita homo omnibus homib⁹ principiū generatiōis. Ideo etiā ex vno homīe oīs esse voluit deus. vt dū cognoscerēt se ab vno eē oēs. se quasi vnū amarēt.

Quare mulier de latere creata sit.

Cū aūt his de causis facta sit mulier ꝺ viro. nō de q̄libet p̄te corpis viri. sed ꝺ latere ei⁹ formata ē. vt ondēret. q̄r in ꝯsortiuȝ creabat dilectionis. ne forte si fuisset de capite facta. viro ad dn̄atiōneȝ videret p̄ferenda. aut si de pedibus ad seruitutē subijciēda. Quia igit viro nec domina nec ancilla parabat sed socia. nec de capite nec de pedibus. sed de latere fuerat p̄ducēda. vt iuxta se ponēdā cognosceret. quā de suo latere sumptā didicisset.

Quare dormienti viro costa subtracta sit.

Non sine causa dormiēti q̄ȝ viro potius q̄ȝ vigilāti detracta ē costa de q̄ mulier in adiutoriū generatiōis viro est formata. sed vt nullaȝ in eo sensisse penā monstraret. et diuine simul potētie opus mirabile ostenderet. que homīs dormiētis lat⁹ apuit. nec eū tñ a quiete soporis excitauit. In quo etiam ope sacrm̄ xp̄i et ecclesie figuratū ē. Quia sicut mulier de latere viri dormientis formata ē. ita ecclesia ex sacramētis que ꝺ latere xp̄i i cruce dormiētis p̄fluxerūt. s. sāguie et aq̄ qb⁹ redimimur a pc̄is atq̄ȝ abluimur a culpis.

De sacramēto hui⁹ operis.

De formatiōe corporis mulieris ex viro in comparatiōe ad causam materialē. b

Cā materialis ex q̄ creata est mulier.

Solet etiā queri vtrū de illa costa sine adiectione rei extrinseca facta sit mulier. Quod quibusdā nō placuit. Ceteȝ. si ad p̄ficienduȝ corp⁹ mulieris deus extrinsecū augmentū addidisset. maius illud eēt q̄ȝ ip̄a costa. Ideoq̄ȝ potius ꝺ illo addito q̄ȝ de ip̄a costa mulier facta ꝺberet dici. ꝺ quo plures accepissȝ substātie p̄tes. Restat ḡ vt ꝺ sola ip̄i⁹ coste sb̄stātia sine oī extrīseco additamēto p̄ diuinaȝ potētiā i semetip̄a mltiplicata[a] mulieris corpus factum dicatur. eo sane miraculo quo postea de quinq̄ȝ panibus iesu celesti benedictiōe multiplicatis quinq̄ȝ milia hominū satiata sunt.

Math. xiiij.

De formatione corporis mulieris ex viro in cōpatione ad causā efficientē. c

Illud etiam sciri oportet. q̄ȝ cum angeloȝ misterio facta sit mulieris formatio. nō ē eis tñ tribuēda creationis potentia. Angeli eīm nullā possunt creare naturā. ergo nec formare costam in mulierem. nec carnis supplementum in locū coste. nō q̄ȝ nihil agant vt aliquid creetur. sed non ideo creatores sunt. sicut nec agricole segetum vel arborum. Solus deus. i. trinitas est creator. Facta est ergo femina a deo. etiaȝ si costa ministrata sit per angelos.

De formatione corporis mulieris ex viro in cōpatione ad causam formalē. d

Sed queritur an ratio quam deus primis opibus cōcreauit id haberet vt fm̄ ip̄am ex viri latere feminam fieri necesse foret. an hoc tātū vt fieri posset. Ad quod sciendum est omnium rerum causas in deo ab eterno esse. Ut enim homo sic fieret vel equus et hmōi. in di potentia et dispositione ab eterno fuit. Et he dicunt primordiales cause. quia istas alie non p̄cedunt. ꝫ iste

Aug. sup̄ geñ. De cāis reꝶ latius disputat

a Mulieris corpus factū dicat. ⁊c. Uidetur hic dicere q̄ȝ formatio mulieris fuerit miraculosa. ⁊ gratia huius posset itroduci q̄stio de miraculis. ꝫ p̄pter suā p̄lixitatē. ⁊ q̄r paꝶ p̄tȝ ad p̄positū. omittēda ē ad p̄ns. hoc tñ solum dixisse sufficiat. q̄ȝ iō dictū ē mulierē de co illo miraculo esse factam. non q̄r factum sit cōtra solitum cursum nature vel cōtra naturā. ꝫ quia factū est virtute diuia operante sup̄a naturā. Si quis autem q̄rat vtrū hoc opus sup̄a naturā fecerit ministrāte sibi virtute angelica. rn̄det Aug. super gen̄. ad litterā li. ix. ita inquiēs. Quale misterium exhibue-

re ãgeli in illa forma-
tione mulieris. quis
audeat assignare. cer
tissime tamē dixerim
supplementum illud
carnis in coste loco.
ipsius femie corpus
et animam. cõfigura
tioneq; membrorū.
omia viscera. sensus
omnes. et quicquid
quo ea creatura ⁊ ho
mo ⁊ femina erat. nõ
nisi illo opere dei fa-
ctum. qd deus nõ ꝑ
angelos ſ ꝑ seipsum
opatus est. ¶Ratio āt
potissima quare de⁹
ita formauit est. tū qꝛ
modus ille formādi
erat supra potestatē
nature. tum etiam vt
homo in vtroq; sexu
immediate in cuꝫ tē-
deret. et ex se toto eū
diligerꝫ. a quo se nos-
set immediate esse fa
2 ctum. ¶Ratio auteꝫ q̄
re ex vno homine de
us omēs producere
voluerit. licet in alijs
generibus animaliū
hoc non fecerit. sumi
potest ex ordine. ⁊ cõ
nexione. et significa-
tione. Ex ordine ve-
ro dupliciter. Pmo ex or-
dine corporis ad ani
mā. vt sicut oēs anie
rõnales imediate ꝓ-
cedūt ab vno princi-
pio. sic oia corpa hūa
na imediate exirent
ab vno. Secundo ve
ro ex ordine toti⁹ cõ-
iuncti ad alias crea-
turas. Quia cū ho-
mo mediū tenet inē
naturā āgelicā ⁊ bru
talē. cum āgeli singu
lati a do ꝓducti sint.
[redacted] creature brutales
in duplici sexu. in ma
sculino scꝫ et femini-
no. hõ debuit ꝓduci
medio mō. et sic femi
na ex viro. Ex cõnexi
one similiter duplex su
mitur ratio. Primo
respectu toti⁹ speciei
vlr. vt omnis diligat
omneꝫ hominēꝫ tan
quam fratreꝫ. Secū-

alias q̄ sunt cause causarum. Cumq; vnū sit diuia po-
tētia dispositio siue volūtas. et ideo vna omniū prin-
cipalis causa. tamē ꝓpter effectus diuersos pluraliter
dicit Aug. causas primordiales omniū reꝝ in do esse.
inducens similitudinē artificis. in cuius dispositione
est. qualis futura sit arca. Ideo ⁊ in deo vniuscuiusq;
rei future causa p̄cessit. In creaturis vero q̄rundā re-
rum sed nõ omniū cause sunt. vt ait Aug. Quia inse-
ruit deus seminales rõnes reb⁹. ſm quas alia ex alijs
ꝓueniunt. vt de hoc semine tale granum. de hac arbo
re talis fructus et hmōi. Et he quoq; dicunť primor-
diales cause. et [redacted] non adeo ꝓprie. quia habēt ante se
causam eternaꝫ. que ꝓprie et vniuersaliter prima est.
Ille vero ad res aliquas dicunť prime que scꝫ ex eis
ꝓueniunt. Ideo etiā primordiales dicunť. qꝛ in pria
rerū conditiōe rebus a deo insite sunt. et sicut creatu-
re mutabiles sunt. ita et he cause mutari possūt. Que
aūt in imutabili deo causa est. mutari nõ pōt.
Omniū ergo rerū cause in deo sunt. sed quarūdā cau
se in deo sunt et in creaturis. Quarundā cause in deo
tm̄ sunt. ⁊ illaꝝ reꝝ cause dicuntur abscondite in deo.
quia ita est in diuina dispositiōe vt hoc vel illud fiat.
qd nõ est [redacted] seminali creature ratione. Et illa quidem
q̄ ſm causam seminalē fiunt dicūť naturaliter fieri. qꝛ
ita cursus nature hominib⁹ innotuit. Alia vero p̄ter
naturam. quoꝝ cause tm̄ sunt in deo. Hec autem dicit
Aug. esse illa que ꝑ gratiā fiunt. vel ad ea significāda
non naturaliter sed mirabiliter fiunt. Inter que mulie
ris facturā de costa viri ponit ita dicens. Ut mulierē
ita fieri necesse foret. non in rebus cõditū. sed in do ab
sconditum erat. Omnis creature cursus hꝫ naturales
leges. super hunc naturalē cursum creator hꝫ apud se
posse de omnibus facere aliud q̄ȝ eorum naturalis rõ
habꝫ. vt scꝫ virga arida repēte floreat. fructū gignat.
et in iuuentute sterilis femina. in senectute pareat. vt
asina loquatur et hmōi. Dedit auteꝫ naturis vt ex
his etiam hec fieri possent. nõ vt in naturali motu ha
berent. Habet ergo deus in se abscõditas quorūdam
futurorum causas quas rebus conditis non inseruit.
casq; implet non opere ꝓuidentie quo nature subsi-
stūt vt sint. sed quo illas administrat vt voluerit. q̄s
vt voluit cõdidit. Omniū ergo que ad gratiā signifi-
candā nõ naturali motu reꝝ sed mirabiliter facta sūt.
abscondite cause in deo fuerunt. quorū vnum erat ꝙ
mulier facta est de latere viri dormientis. Non habu-
it prima reꝝ cõditio vt femīa sic fieret. sed vt fieri pos-
set. ne contra causas quas deus voluntarie instituit.
mutabili voluntate aliquid facere putaretur.

Ponit opinionem quorundam erroneam
de productione anime mulieris. [redacted]

Quemadmodū mulieris corpus de viri corpore tra-
ductum fuit. ita putauerunt aliqui ipsius animā de vi
ri anima ꝓpagatā. et omnes animas p̄ter primam de

ꝙ cause que in
do sunt proprie
dicunť pmor-
diales. ⁊ quare
pluraliť dixit.

¶ nõ oīm q̄ sunt cause sunt
in creaturis.

¶ cāe etiam q̄
sunt i creaturis
licꝫ iproprie tm̄
dicunť primor
diales.
Alia rõ q̄re di-
cunť pmordia-
les.

Causaꝝ q̄dam
in deo ⁊ in crea
turis. q̄dā i do
tm̄ sunt.

De gemio ope
prouidentie.

traduce esse sicut corpa.

Subiungit aliā opinionē nō min⁹ falsā. f

Alij aūt putauerūt sil' oēs aīas ab initio creatas.

Ponit veritatem catholicā. g

Catholica aūt ecclesia nec sil' nec ex traduce factas eē animas docet. sed in corporib⁹ p coituz semiatis atq; formatis infundi. & infundēdo creari.

Falsitatē impugnat et ꝯfirmat veritatē au toritate Hiero. et Aug. h

Unde in ecclesiasticis dogmatib⁹. Animas hoīm nō eē ab initio inter creaturas intellectuales natas. nec simul creatas (sicut Origenes fingit) dicim⁹. neq; in corpibus p coitum seminari. sicut luciferiani et cyrill⁹ et quidā latinoꝝ ꝑsumptores affirmant. Sz dicimus corp⁹ tm̄ p ꝯiugij copulā semiari. creationē vero anime solū creatorē nosse. Eiusq; iudicio corp⁹ coagulari in vulua et compingi atq; formari. ac formato iam corpe animā creari atq; infundi vt viuat in vtero hō ex aīa constās et corpe. et egrediat' viu⁹ ex vtero. plenus hūana substātia. Hiero. etiā anathematis vinculo illos condēnat q̄ aīas ex traduce dicunt. inducens

ps. xxxij. autoritatē pphete. Qui finxit sigillatim corda eoꝝ. hoc satis inquit innuit ppheta q̄ non ipam animā de aīa facit de⁹. sed sigillatī aīas de nihilo creat.

dō/ꝓ respectu vxoris specialiter. propter quod vinculum relinquit homo patrem & matrem. & adherebit vxori sue. et sunt duo in carne vna. Ex significatione etiam duplex sumitur ratio. Prima ex significatione allegorica. qua intelligimus per virum et mulierem xp̄um & ecclesiam. Secunda per anagogicā. qua per virum intelligimus deum qui fuit principium omniuz rerum.

D intelligentiā aūt huius ptis circa duo incidit hic questio. Primū ē circa pductionē corporis mulieris ex latere viri. Secundū est circa pductionē spūs siue anime eiusdez mulieris. et ꝯsequēs oīm aīaꝝ q̄ sunt in posteris. Circa primū q̄runt' tria. Primo q̄rit' vnde mulier formata fuerit. Scdo q̄rit' vtrū s̄m seminalē rōez corp⁹ mulieris in costa pcesserit. Tertio querit' quid sit s̄m rem ipa ratio seminalis. Questio .j. a

Un̄ fuerit pductum corpus mulieris. Et dicit mḡr in lr̄a. et tractum ē de secūdo gn̄. q̄ mulier formata ē de viro. et non de quacūq; pte. s̄ de costa ex qua mulier est de viro dormiente formata. et sic tria tangūtur in formatione mulieris. scz q̄ facta ē de viro. et d̄ viro dormiente. et nō de quacūq; pte sed d̄ costa ei⁹ et osse. Contra primū obi' sic. gen. j. Fecit deus hominē ad ima. et simili. su. mascu. et fe. crea. eos. Si igitur de⁹ in ꝓmaria cōditiōe masculū et feminā simul creauit. nō vr̄ q̄ mulierē de viro pduxerit. Itez sexuum distinctio spectat ad pfectionē spēi. s̄ alie spēs aīalium in q̄bus ē distinctio sexuū simul et semel pducte sūt. g̃ ⁊c̄. Itē qd̄ se habet p modū materialis ad alteꝝ. minus ē cōpletū q̄ illud qd̄ ex ipo pducit'. si g̃ vir hz cōpletionē respectu mulieris. nō mulier d̄ viro. s̄ ecōtra d̄ muliere vir pduci dbuit. Cōtra scdz obi' sic. Somn⁹ vel sopor ē q̄es aīaliū virtutū cū intēsione naturalium. s̄ in Adā nō erāt sensus fatigati. nec virtutes aīales. g̃ vr̄ q̄ somnus ille nō fuerit ade naturalis. si g̃ nihil debuit fieri circa Adaz nisi quod eius nature cōgrueret. vr̄ q̄ deus in eū nō debuit soporē mittere vt de costa ei⁹ pduceret mulierē. Itē in sepatiōe illi⁹ aut fuit aliqua lesio & afflictio. aut n̄. Si sic. g̃ Adam an̄ passus ē penā q̄ cōmitteret culpā. Si nō. g̃ ita bene potuit fieri de latere vigilantis sicut d̄ latere dormiētis. Itē maiori potētie attestatur separe ptē a toto ab homīe vigilante sine dolore q̄ dormiente. magis igit' eēt manifesta dei potētia si absq; dolore pduxisset mulierē de latere Ade vigilātis q̄ cum pduxerit de latere dormientis. Itē contra tercium obi' sic. Sex⁹ muliebris ē infirmior q̄ sexus virilis p naturā. g̃ de ptibus eius infirmis debuit fieri. nō g̃ de osse s̄ poti⁹ de carne. Itē in textu postea subiungitur. Hoc nūc os ex ossibus meis. et caro de carne mea. g̃ nō tantūmō de costa Ade facta ē s̄ etiā de carne alia. Item costa illa erat necessaria Ade aut superflua. Si necessaria. g̃ debuit alia costa reddi Ade pro illa. Si superflua. g̃ corpus Ade non fuit in prima sui productione pfecte formatū. cuz ad pfectionē spectet nihil hr̄e supfluuz vel diminutum. Item si supflua erat. g̃ non oportebat carnē repleri p ea. Est igit' q̄stio quare mulier de viro. et si de viro quare magis de dormiēte q̄ de vigilāte. et si d̄ dormiēte quare magis de costa q̄ de carne fuerit producta. R. ad p̄dictoꝝ intelligentiā ē notandū q̄ cum sapia dei admirabilis et laudabilis ostendat' in oībus operib⁹ suis. potissime tn̄ manifestat' in formatione creature rōnalis. Hoc aūt clarius apparet si cōsideret' ordinis cōgruētia. quam seruauit diuina sapientia dū pduxit mulierē d̄ latere viri. Cōgruū erat eni mulierē sic d̄ viro pduci. tū pptr ordis habitudinē q̄ attendit' int' virū et mulierē in hūana specie. tū etiam pptr habitudinē q̄ attendit' inter ea qui p virū et mulierē hn̄t signari. Uir eni et mulier s̄m suoꝝ sexuuz et pprietatē et naturā sic facti sunt vt inuicem cōiungerentur. & ex hoc vn⁹ in altero quietaret'. & vn⁹ ab altero sustentaret'. Quia igit' forti vinculo et singulari mulier cōiūgit' viro. & ecōuerso. ideo vn⁹ sex⁹ pduct⁹ ē de altero. qr vero ista cōiūctio dat viro quietationē. iō pducta ē de viro dormiēte. Rursus. qr dat mulieri fortitudinē et sustētationē. hinc ē q̄ muli 3

er dicit̃ esse facta d' osse. Et qꝛ in oibus his ē q̃dã eq̃-
litas mutue societatis. iõ formata ē mulier d' osse nõ
quocũq; ƀ de costa et ei⁹ latere. Et sic p3 quõ mod⁹
formatiõis rñdet ꝑprietatib⁹ illi⁹ mutue cõiũctiõis
q̃ ē inter virũ et mulierẽ ƀm rẽ. Cõsonat etiã nihilo-
min⁹ his q̃ signãtur p mulierẽ et virũ. Per virũ nã-
q; et mulierẽ signat̃ deus et aia. xp̃s et ecclesia. supe-
rior portio rõis et inferior. Prime significatiõi cõpe-
tit formatio mulier' ex viro ƀm modũ p̃dictũ. Quia
cũ oẽs spũs rõnales imediate ꝑducunt̃ a do tanq̃
a p̃mo p̃ncipio et imediato. et deus in eis requiescit et
quasi soporat̃ dum delitie sue sũt eẽ cũ filijs hoim. et
rõnalis spũs a diuio spũ inhabitãte cõfortat̃ ꝛ robo
rat̃. optia cõsonãtia ↄformat̃ signũ signato ƀm q̃
virũ ꝛ mulierẽ significat̃ de⁹ ꝛ aia. Silr̃ correñdet ƀm
q̃ p virũ et mulierẽ significat̃ xp̃us ecclia. Ecclia
eñ ex xp̃o format̃. dũ de latere xp̃i dormiẽtis in cru-
ce ꝑfluxit sanguis ꝛ aq̃. ex q̃bus in sacris ecclie redũ
dauit efficacia p q̃ sacramẽta fundat̃ ecclia. et sic vir
rñdet xp̃o. dormitatio rñdet morti. ablõ coste aper-
tioni lateris. Cõcordat etiã formatio hec significatio
ni. put p virũ et mulierẽ supior portio rõis et inferi-
or h3 signari. Sicut eñ vir ē fortior ꝛ mulier ē infir-
mior. sic superior portio et inferior. et sicut mulier ex
viro. sic inferior portio est ex conuersione spiritus
ad hec inferiora. dum autem ad hec inferiora ↄuer-
tit̃. cessat a vigilãtia tẽptationis. ꝛ q̃dãmõ efficit̃ in-
firmior semetipõ. et tẽdit ad molliciẽ mulieris. et iõ
q̃dãmõ separi dicit̃. et os ei auferri. et exinde mulier
formari. Et sic p3 q̃ magna fuit ↄgruẽtia ordis obs-
uata in h⁹ formatiõe mulieris. siue i se. siue in signa-
4 to p ipam. His visis de facili rñdet̃ ad obiecta. Qꝛ
eñ p̃mo obĩ de textu geñ. dõ. q̃ illud dictũ ē q̃tũ ad
ꝑductiõe3 aie ƀm quã nõ ē formata mulier ex viro.
ƀ ex nihilo. sicut infra patebit. Ad illud vero qd̃ obĩ
de alijs spẽbus p3 rñsio. nõ eñ ē simile ꝑpter legem
mřimonij q̃ nõ ita attẽdit̃ in bestijs sicut in hõibus.
Ad illud qd̃ obĩ q̃ vir ē muliere fortior. dõ. q̃ ma-
teriale min⁹ ē nobile q̃3 illud qd̃ ex eo ꝑducit̃ ƀm id
q̃ ē materiale. vir aũt nõ fuit materia mulieris ƀm se
totũ. ƀ ƀm aliq̃d sui. sc3 ƀm costã. et iõ q̃uis vir ē no-
bilior. potuit tñ ex ei⁹ costa corp⁹ mulieris formari.
Nã nõ ē tãta pfectio in vna costa viri quãta ē i vno
5 corpe mulieris. Qꝛ si q̃ras q̃re magis mulier d' viro
q̃3 vir de muliere. dõ q̃ hoc aliq̃ñ futur̃ erat. sicut in
s'cdo Adã sc3 xp̃o. et iõ vt pfecta eẽnt dei opa. debuit
6 eẽ silr̃ et taliter de solo viro. Sic eñ sunt ipleti sicut
dicit Anß. q̃tuor modi eductiõis hõis in esse. Unus
q̃ ē de viro et muliere quẽ mõ obseruat natura. Ali⁹
q̃ ē nec de viro nec de muliere q̃ fuit in ꝑductiõe pri
mi hõis. Tercius q̃ ē de viro tñ. et hic fuit in forma-
tioni Eue. Quart⁹ qui ē de muliere tñ absq; viro. ꝛ
hic fuit in ꝑductiõe xp̃i de ṽgine. Tũc aũt magis cõ
gruebat mulierẽ educi de viro. vt oñderet̃ q̃ vir ca-
put ē mulieris. et q̃ nõ vir ꝑpt̃ mulierẽ mulier ꝑ-
7 pter virũ. et alia plura q̃ prius tacta sunt. Ad illa q̃
obijciunt̃ de soporatiõe. dõ. q̃ ille sopor non fuit ex
lassitudine. ƀ fuit ex diuia imissiõe. sicut dicit textus.
nec tñ fuit cõtra naturã. qꝛ si Adã stetisset esset vtiq;
in illo somn⁹. non ꝑpter debilitatiõe3 potẽtie sensiti
ue. ƀ ꝑpter vigorationem pticule vegetatiue. qñ et
vtraq; harum viriũ cõtingeret in Adã lassari. tñ qñ
vna cessabat ab operatiõe. cõtingebat alterã vigora-
8 ri. dũ tota aia contra actũ vni⁹ ṽtutis itẽdit. Immi-

sit aũt deus soporẽ in Adã nõ ꝑpt̃ hoc q̃ non posset
separe costã a vigilãte sine dolore et horrore. ƀ ꝑpt̃
significatiõe3. ꝛ ꝑpter etiã mẽtis Ade subleuatiõe3.
qꝛ sicut dicũt sancti Adã in illo sopore mlta p̃uidit.
Uñ statim cũ euigilauit ꝑphetice locutus ē. et in ƀ
multũ oñdit̃ dei oipotẽtia q̃ sic potuit separe costã.
vt natura nõ amitteret quietẽ suã. Ex hoc patẽt illa
obiecta de sopore. Primũ nõ valet. qꝛ ibi ñ erat som
nus ex lassitudine. Scdm silr̃ nõ valet. qꝛ nõ ē factũ
ꝑpter lesionẽ hõis occultãdã. Terciũ etiã nõ valet.
qꝛ ita bene manifesta ē dei potẽtia dũ non excitauit
dormiẽtẽ a somno. sicut maifesta eẽt si formasset eã
de latere vigilãtis sine dolore aliquo. Ad illa q̃ obij
ciunt̃ q̃ non debuit fieri de osse. dõ. q̃ nõ tãtũmodo
mulier facta ē de osse siue de costa. ƀ etiã aliq̃ ptícu-
la fuit sumpta de carne Ade. sicut seq̃ns lr̃a innuit.
Hoc nũc os. et ca. d' car. mea. Magis aũt fit denomi 10
natio ab osse. siue qꝛ illa fuit ps p̃ncipalior. siue quia
vir mulieri confert robur. et mulier p viri consortiũ
vigorat̃. vir aũt p mulieris cõsortiũ emollit̃. et iõ dĩ
caro repleta ꝑ costa. qꝛ vir dat fortitudinẽ ꝛ suscipit
infirmitatẽ. siue etiã qꝛ costa illa locũ carnis occupa-
bat. nõ eñ facta fuit in Adã vt in eo maneret. ƀ vt d'
formaret̃ mlier. Et sic patẽt illa tria obiecta. Pri-
mũ eñ nõ valet. qꝛ mulier ꝛ si debilis sit in se. tñ a vi-
ro h3 roborari. et iõ magis dĩ eẽ facta de costa q̃3
carne. Scdm nõ valet. q̃ cũ mulier dĩ eẽ facta de co-
sta nõ itelligit̃ p̃cise. ita q̃ nõ de carne. Tertiũ non
valet. qꝛ si illa costa supflua erat Ade inquãtum erat
indiuiduũ. erat tñ oportuna inquãtu3 erat mulieris
principiũ. et iõ resurget in muliere non in viro. sicut
plani⁹ explicat̃ in q̃rto. Qõ. ij. b
Utrũ mulier formata sit de costa viri ƀm rõnẽ semi-
nalẽ. Et q̃ sic vĩ p̃mo p textũ. Cõsummauit deus die.
vj. oẽ opus suũ. Si ḡ formatio mulieris fuit p⁹ di-
em sextũ sicut scriptura innuit. ḡ aliq̃ mõ in illis ope
ribus. vj. dier̃ mulier cõdita fuit. ƀ nõ erat nisi in co-
sta. ḡ in costa erat vñ fieret mulier. ƀ qd̃ sic ē i aliquo
dĩ eẽ in eo ƀm rõe3 seminalẽ. ḡ ꝛc. Itẽ Aug. vj. sup
geñ. ad lr̃am. Dia q̃ cõsequẽtibus erãt euoluẽda tẽ-
porib⁹. primit⁹ deus sil' creauit cũ faceret mũdũ con
sũmata quidẽ. qñ nihil hñt illa in naturis ꝑprijs q̃-
bus suor̃ tẽpor̃ cursus agũt. qd̃ nõ istis causalit̃ fa-
ctũ sit. inchoata aũt. qñ queda erãt semia futurorũ.
ḡ silr̃ postea ꝑducẽda erãt. ḡ semẽ mulier' p̃existebat.
ƀ nõ nisi costa. ḡ ꝛc. Itẽ vir dĩ eẽ imago dei qꝛ ex ip
so fiunt oẽs hõies sicut oia sunt ex deo. ƀ nulla crea-
tura ē ex deo materialit̃. ḡ si recta ē assimilatio. ne-
cesse ē q̃ vir respectu mulieris nõ solũ hẽat habitudi
nẽ p̃ncipij material' ƀ etiã actiui. ƀ qd̃ est ex aliq̃ sicut
ex materiali ꝛ actiuo p̃ncipio ē ƀm rõe3 seminale3. ḡ
ꝛc. Itẽ vir ꝑductus ē de limo et mulier d' viro. aut
igit̃ ē maior habitudo ꝛ cõueniẽtior coste ad mulie-
rẽ q̃3 viri ad limũ. aut nõ. Si nõ. ḡ nõ magis attinet
mulier viro q̃3 vir limo. Si sic. ḡ vltra rõem passiuit̃
fuit ibi aliquo mõ ratio actiui. si ḡ hec ē rõ semialis.
apparet q̃ ƀm rõe3 semialẽ ex costa fuit formatũ cor
p⁹ mulieris. Itẽ cũ deus ꝑduxit corpus mulieris
de costa. aut hoc fuit ƀm naturã. aut ↄtra. Si ƀm na-
turã. cũ natura q̃cquid facit faciat ƀm rões semina-
les. vĩ q̃ semialit̃ de costa mulier ꝑducta sit. Si con-
tra naturã. Cõtra. conditor nature vt dicit Aug. non
facit cõtra naturã. et idẽ sup geñ. ad lr̃am. Nõ facit
deus cõtra causas q̃s bonas cõstituit. qꝛ cõtra. volũ.

tatē suā nō facit. ergo si formatio Eue nō potuit eē con-
tra naturā. fuit igitur s'm naturā. si hoc fuit. ergo s'm rōes
seminalē Itē si ꝓductio illa fuit cōtra naturā. ergo for
matio mulieris fuit miraculū. sed Aug. sup gen̄. ad lit
terā dicit q̄ deus in rerū cōditione nō vtit' rebus ad
miraculū sue potētie. sed s'm q̄ ꝓprie cōpetit ipsarū rerū
nature. ergo si miraculū nō faciebat. sed operabatur s'm q̄
natura exigebat. videtur q̄ mulierē ꝓduxerit s'm semina-
lē rationē si eaz ꝓduxit s'm exigētiā nature. Cōtra.
magr̄ dicit in lr̄a et est auctas Aug. Illa q̄ s'm cāz se
minalē fiūt dicunt' naturaliter fieri: quia ita cursus
nature hominibus innotuit. si ergo ꝓductio mulieris d' co
sta nō est s'm nature cursum. ergo nō erit s'm seminalez
rationē Item mgr̄ in lr̄a. corpus mulieris de costa
factū di' eo sane miraculo q̄ de quinq3 panib' quinq3
milia hoim saturati sunt. sed illud nō fuit s'm semialez
rationē. ergo ꝛc̄. Itē hoc vi' ratione. semē dicit ꝑncipi-
um actiuū et intrinsecū. vn̄ non dicit' semen hōis hu
mor quicūq3. sed ille q̄ decisus est a lumbis paternis. sed
in costa nō erat vis actiua ad mulieris ꝓductiōez. ergo
nec rō seminalis. Itē semen h3 in se rōnez totius ꝛ
ꝑtiū eius rei q̄ ex ipo ꝓducitur. vn̄ Aug. v. sup gen̄.
ad lr̄am. In semie omia ꝓducta sunt et fuerāt ꝑmi-
tus. non mole magnitudinis. sed in potentia causali. sed
in costa illa non erat virtus ad singula mēbra formā
da. ergo nō erat ibi mulier s'm ratione seminalē. Item
impossibile ē aliquid crescere ꝑ virtutē creatā. nisi ꝑ
rarefactionē. aut appositionē. sed corpus mulieris de
illa costa ꝓductū ē qd' erat ipa maius. nō coste ra
refactionē. nec extrinsece materie appositionē. sicut
dicit mgr̄ in lr̄a. ergo ꝓductio illa ex costa non fuit s'm
virtutē creature. sed solū creatricis eēntie. sed seminalis
ratio dicit virtutē creatā. nō eni dicunt' in deo res eē
seminaliter. ergo hec ꝓductio mulieris ex costa nō fuit
s'm semiales rationes. Itē s'm semiales rōes atten
dit' rerū ꝓpagatio et generatio. sed s'm eductiōez cor-
poris de costa nō fit ꝓpagatio in humana specie. ergo
ꝓductio alic' corpis hūani ex costa nō est s'm rōnez
11 seminalē. Propter hoc ē questio. cū mgr̄ dicit aliq
fieri s'm rōes cāles. aliq s'm rōes semiales. q̄ sit dr̄ia
inter hec duo. Si tu dicas q̄ illa fiunt s'm rōes cau-
sales q̄ fiunt s'm rōes incōmutabiles vl' eternas. illa
s'm rōes seminales q̄ fiūt s'm exigentiā et virtutē po
tētiarū inditarū ipis creaturis. Obi' ꝯtra hoc ꝑ Aug.
dicit eni Aug. in vi. sup gen̄. ad lr̄am. Nihil hn̄t res
in naturis ꝓprijs qd' nō in primis dieb' cālit' factuz
ē. Et iterū. Causales ille rōnes q̄s mundo indidit cū
primuz creauit. quō institute sunt merito queri pōt.
Et paulopost. In illis ꝑmis rerū causis quas mūdo
primitus creator inseruit. non tm̄ posuit q̄ de limo
formatur' erat hominē. queādmodū ꝓductur'. ergo
rōnes causales nō dicūt qd increatū sed creatū. Itez
ipe Aug. rōnes causales q̄s dicit inditas ꝑmis reb'.
distingit contra incōmutabiles rōes tā in v. sup gen̄.
ad lr̄am q̄3 in vi. Querit' etiā q̄ dr̄ia sit inter rōnes
semiales et naturales. et vi' q̄ nulla. q2 Aug. dicit q̄
cū arbor germinat. de semine q̄tidie ē ꝓpagatio s'm
rationē semialem in fi. v. sup gen̄. sed hoc idē ē s'm rōez
naturalē Item operatio q̄ est a vi seminali aut ē na-
turalis. aut ē volūtaria. cū eni non sit a causa ꝑ acci-
dens. et sit a causa creata. necesse ē q̄ sit a natura vel
ab intellectu. sed non ē ab intellectu. ergo a natura. ergo oē
qd' fit seminalit' fit naturalit'. Pari ratione cū natu-
ra sit vis ꝓpagatiua. et ꝓpagatio fiat mediāte semi
ne. omne qd' fit naturaliter. vi' fieri seminalit'. R. 12
ad ꝑdictorū intelligentiā ē notādū q̄ cū de his rōni-
bus seminalibus egregi' doctor Aug. in. v. et. vi. su-
per gen̄. ad lr̄am ambigue loquat'. et ab ipo potissi-
me habem' horū nominū vsum. nō ē facile int' hmōi
vocabula recte distinguere. Ipe eni rōnes cāles mō
dicit rebus fuisse insertas. mō dicit q̄tum ad aliqua
in diuina volūtate fuisse seruatas. possum' tm̄. quan
tum ē de vi vocabuli dr̄iaz assignare in hunc modū.
Causa eni cōis ē ad ꝑncipiū intrinsecū et extrinsecū.
simili' et ratio cālis q̄tum ē de vi nomis. semē vero
dicit ꝑncipium intrinsecū. et ita rō causalis se exten-
dit ad rōes creatas. quātū ergo ē de vi nomis, vnū ē cō-
mune respectu alterius. inquātū aūt adinuicē. distin
guūt' et cōnumerant'. sic causa et cālis ratio accipit'
quātū ad ꝑncipiū increatū. semē vero et semialis rō
spectat ad ꝑncipiū creatū. Differūt aūt cā ꝛ rō cālis.
q2 cā dicit ꝑncipium ꝓductiuū. rō vero cālis dicit re
gulā dirigentē illud ꝑncipiū in sua operatione. Silr ꝑ 13
hunc modū differt semē et rō seminalis. Regula aūt
agentis increati ē forma exemplaris siue ydealis. re-
gula vero agentis creati ē forma naturalis. et ita rō-
nes causales sunt forme ydeales siue exemplares. ra
tiones vero seminales sunt forme naturales. Et s'm
hoc p3 q̄ ratiōes cāles et ꝑmordiales idē sunt re. dif
ferētes sola rōne. Primordiales eni dicunt' ꝑ priua-
tionē prioris. sed cāles ꝑ positionem posterioris. et pri
mordiales inquātū respiciūt deum vt principiū pri-
mū. cāles inquātum respiciūt deū vt finē vltimū q̄ ē
causa cārū. Simili' naturales rōes et semiales re idē
sunt. ratione vero differūt. q2 eni semē dicit vt ex q̄.
et natura dicit vt a quo. rō seminalis attēdit' inqua-
tum dirigit potētiā nature vt ex aliquo fiat aliquid.
naturalis vero vt ab aliquo fiat aliquid. Vel rō se-
minalis respicit inchoationē et itrinsecam virtutez.
quia mouet et operatur ad effectus ꝓductionez. natu
ralis vero concernit ꝓducentis ad ꝓductuz assimi-
lationē. et modi agendi assuetudinē. vn̄ appropriate
loquēdo cū magi ex v'gis fecerūt serpentes. hoc fuit
s'm rōes seminales. cuz vero serpentes generāt. hoc
fit s'm rōes naturales. licet vtreq3 naturales et semi
nales cōgrue dici possint. Qn̄ igit' querit' vtrū ali- 14
quis effectus fiat s'm rōnes causales aut seminales.
r̄ndendū ē q̄ aut sic ē a deo ille effectus q̄ creatura
non h3 in eo potentiā aliquam. aut si habet. h3 solaz
potentiam obedientie. vtpote cū mundus sit de ni-
hilo. vbi nulla ē potentia creature. vel cum multi pa
nes multiplicāt' ex pane vno. vbi ē sola potētia obe-
dientie. et hec fiunt s'm rōes cāles quas deus serua-
uit in sua voluntate. q2 nō fiunt s'm exigentiā creatu
re. sed s'm exigētiaz dispositiōis eterne. Si aūt sic ꝓdu
citur effectus q̄ ē in potētia nature. non solū obediē
tie. sed etiā potentie ad actū ꝓducere. sic dicit' fieri s'm
rōnes seminales. sicut p3 cū hō generat' ex homine.
vl' arbor ex arbore. Sed attēdendū ē q̄ illa potētia
nature ad effectus istos aut ē ꝓpinqua ꝛ sufficiens.
sicut ē in semine decisio lūbis ad generationē hūa-
ni corporis. et sic dicit' ꝓprie habere in se rōez semia-
lem. Aut ē remota et insufficiēs. sicut ē in pane vl' in
alimēto vt ex eo fiat hō. et sic minus ꝓprie dicit' esse
ibi rō seminalis. Nō eni dicit' in pane eē ratio semia-
lis respectu hōis ꝓducēdi. nisi valde large accipiat'.
Qd' āt ē sic in remota dispōe respectu effect'. aut ꝓ-
ducit' ad illū effectū mediātib' illis ad q̄ hēbat ordi-

nē imediatē.aut mediate.Si mediate.tūc pōt dici q
effectus ille sit sm rōez seminalē.vtpote si panis co-
medat et digerat et cōuertat in humorē.et postmo-
dū in lūbis cōuertat in semē.deinde in hōiez. Si āt
imediate pducat ad effectū.vtpote si de pane statim
formaret corp⁹ hōis.sic nullo mō dicit eē factū sm
rōes seminales s sm rōes cāles. q̄uis eñ ibi eēt aliq̄
potētia actiua ad hoc q inde fieret corpus p multa
intermedia.tñ q imediate fieret hoc hūit in sola po-
tētia obediētie.Cū g querit vtrū corp⁹ mulieris fue-
rit in costa seminalr.dō.q si ppie accipiat rō semi-
nalis.nō. Si aūt accipiat large p quacūq3 potentia
actiua exñte in materia. sic pt dici in costa rō semina
lis. Rursus si querat vtruz mulier facta sit de costa
sm rōes seminales.rūdendū ē q nō.qz costa respectu
talis modi pducēdi.et respectu tāti corpis ex ea for-
mandi absq3 additione nō habuit nisi solā potētiam
obediētie.vñ concedēde sunt rōnes ad hoc inducte.
15 Ad illud aūt qd pmo obī in cōtrariū q nihil no-
uū fecit deus vltra diē sextū.dō.q illud argumētum
deficit duplr.Pmō.qz et si formatio mulieris p⁹ diē
sextū narret.nō est [redacted] credēdū q tā lōgo tpe viri for
matio pcesserit.s q die sexta de latere viri producta
sit. Illd aūt qd subdit intelligēdū ē p recapitulatio
nē.recapitulat eñ scriptura vt addat. Deficit etiam
in hoc q deus nō dicit facere nouū.non solū in [redacted] q
oīa pducta sint in rōe seminali.s qz pducta in suo si
mili.et hoc necessariū ē dicere ppt creationē aīe q n
exit in eē sm seminalē rōez.Et [redacted] hoc ptz rūsio ad se-
quēs.qz formatio mulieris nō fuit de cōsequētibus
ad opa vj.dieȝ.vel si fuit.causalr dicit fuisse facta.
qz pcessit potētiā obediētie in costa. vel etiaz aliq̄ rō
seminalis longiqua.licet sm illā mulier nō sit forma
16 ta.s sm potētiā diuinā. Ad illd qd obī q vir ē ima
go dei.qz pncipiū oīm hoīm.dō.q nō ē omnoda sili-
tudo.deus eñ ē pncipiū sufficiēs rspectu oīm .vir āt
nō ē p se pncipiū sufficiēs respectu hoīm . aliq̄ [redacted] mō
tenet rōez pncipij.et hoc facit ad maiorē expssionem
imaginis.ad cui⁹ expssionē aliq̄ mō āplificandā non
17 solū facit assilatio pfecta.s etiā assilatō modica. Ad
illud qd obī q maior erat cōueniētia coste ad mulie-
rē q limi ad virū.dō.q costa duplr pt 9siderari. aut
in se.aut inquātū fuit ps viri. In se quidē ita hū di-
stabat a formatiōe corporis mulieris . sicut limus a
formatione corporis viri.Si autem cōsideretur in-
quātuz ē ps viri.sic qz vir et mulier sūt psone in qui-
bus pt eē affinitas et attinētia.tal formatio faciebat
18 quoddā maius vinculū attinētie eē int viru z demē
tū terre. Ad illd qd obī q pductio mulieris d co-
sta nō fuit 9tra naturā.dō q duplr dicit naīa.Uno
mō dicit natura omne illud qd cōpetit rei a sua natu
rali origine.et sic cōpetit creature vt ex ea pducatur
omne qd de⁹ vult.Op⁹ eñ respectu sui artificio hz
in se potentiā pfecte cū p oīa subiacet ei⁹ volūtati.p
pter qd dī q spūs dñi ferebat [redacted] p aqs. et 9tra hanc
naturā deus nūq3 facit.imo quicqd facit de creatu-
ra sm hāc naturā facit.z sm hūc modū accipiēdi na-
turā mulier d costa nō ē formata cōtra naturā. Alio
mō dicit natura ppie vis insita reb⁹ sm q̄s res na
turales pagūt cursus suos et motus solitos.et h mō
accipiēdo naturā aliqñ de⁹ facit cōtra naturā. aliqñ
supra naturā. Tūc facit cōtra naturā qñ facit aliqd
cui⁹ sile in natura et a natura pduci hz . tñ alio mō
oīno diuerso.vt ptz in hoc q natura dat alicui visuz

et successiue in pmaria generatiōe.silr et dat vitā.nū 19
q tñ cecū reducit ad visuz.nec mortuū ad vitā. Si g
deus sua virtute h faciat.aut alicui ceco visum resti
tuat.et mortuo vitā.tūc dicit facere cōtra naturā.i.
cōtra solitū cursuz nature.et tūc dicit miraculū.Qñ
vero de⁹ facit aliqd cui⁹ sile natura facere non pt et
ad qd natura nō hz ordinē sm ppriā vtutē.sicut qñ
de⁹ factus ē hō.vel qñ corp⁹ mortale factū ē glorio-
sum.tūc facit supra naturā.z illud op⁹ ppie dicitur
mirabile.nō miraculū.Qm igit in opibus sex dieru
nature reȝ nondū erāt cōdite.nec cursus eaȝ deter-
minati.id tā in pductiōe mulieris ex costa viri .q in
pductione aliaȝ reȝ opabat supra naturā.nō 9tra.
[redacted] id opa illa mirabilia non miracla dici debebāt.Et
p hoc ptz rūsio ad vltimū obiectū.qz non fuit ppie
cōtra naturā.nec ē miraculū dicendū. Patet etiā re-
spōsio ad illud qd 9sueuit q̄ri q dria ē inter miracu-
lū et mirabile.et in q differt facere aliqd cōtra natu-
rā et supra. Postremo q̄liter veȝ ē q de⁹ nihil facit
cōtra naturā.et tñ miracula aliq̄ mō sunt cōtra natu
rā. Patet etiā q dria sit int rōes pmordiales .cāles.
seminales.et naturalas. Duo eñ pma mēbra scz pri-
mordiales rōes et cāles differūt rōe. Silr duo vltia
scz rōes seminales et naturales . Duo vero intmedia
scz rōes cāles z seminales vno mō se hñt sicut genera
le et speciale.alio mō si fiat appropriatio.cāles sūt q
seruate sūt in mēte diuia.seminales vero q sūt reb⁹ in-
serte.Et hinc ē q Aug.cāles rōes dicit eē rōes ad ea
q fiunt miraculose et naturaliter.dicit etiā quasdam
rōes cāles in mēte diuia reseruatas.q̄sdā aūt eē reb⁹
insertas.vj.sup gen.Et sic ptz q nulla ē 9trarietas.

Questio.iij. c

Quid sit rō seminalis sm eentiā.et cū cōstet eā eē for-
mā.ē qō vtrū [redacted] forma vlis.an singularis. Et q sit for-
ma vlis videt pmo p phm in.xvj.de aialib⁹. vbi di-
cit q pri⁹ ē aial q hō.g natura pducit formam spēi
mediāte forma generis.s illa ē rō seminalis mediāte
q natura puenit ad vltimū cōplemētū.g rō seminalis
nō ē aliud q forma vlis. Itē quāto ē aliqd simpli-
cius tāto pri⁹.s forma quāto vlior tāto simplicior.g
tāto prior.s in pcessu ordinato p id qd pri⁹ ē deueni
tur ad id qd posteri⁹ ē.g natura pcedēs ad genera-
tionē forme singularis puenit ad ipam mediāte vli.
s rō seminalis ē illa mediāte q puenit ad effectū cōple
tū.g zc. Itē intellect⁹ si ver⁹ ē intelligit sicut ē in re.
alioqn si nō rūdet ei ita in re sicut intelligit falsus ē z
vanus.s tā rōnalis phus q etiā methaphisic⁹ dicit
dñas extrahi de potētia generis.g optet q ita sit in
re scz q forme mi⁹ vles exeāt in eē a formis magis
vlibus.aut cōsideratio logici et phi ē oīno vana.q si
[redacted] ē incōueniēs.restat q forme vlēs sunt ille mediā-
tib⁹ qbus educunt singulares in eē.s hmōi sūt rōes
seminales.g zc. Itē forma pticulari dicit ens in actu
cōpleto.qz nulla pt vlterius fieri additio.materia ve
ro dicit ens oīno in potētia.s inter ens oīno i actu z
oīno in potētia cadit mediū ens qd ē ptim in actu z
ptim in potētia.hmōi aūt ē forma vlis q rspectu ma
terie ē ens in actu.respectu vlterioris forme ē ens in
potētia.igit si nō puenit ab extremo in extremū nisi
p mediū.materia nō pducit ad actū cōpletū nisi me
diātib⁹ formis vlib⁹.s rōes seminales sūt ille mediā-
tib⁹ qb⁹ puenit ad actū cōpletū.g zc. Itē ex hōie ge
nerat hō nō asin⁹.h aūt nō ē nisi pter aliquā cōue

nientiā q̄ ē inter hoīez et hoīez. et nō inter hoīez ⁊ asi-
nū. illa aūt cōueniētia nō ē nisi in forma vlī. ergo rō qua
re hō generat hōem ē forma vlis. s; illa ē rō seminalis.
ergo ⁊c. Itē hoc vr̄ p deductiōez ad īpossibile. ex eo in
cipit generatio in qđ terminat̄ corruptio. et ecōuer-
so. si igit̄ natura nihil ꝓducit ex nihilo. corruptione
naturali nulla forma naturalis cedit in nihil. cū igit̄
ex aere fit ignis. forma aeris nō corrumpit̄ in nihil.
nec materia. qꝛ materia nō erat aliq̄d de eēntia ipi⁹
forme. corrūpit̄ ergo in aliquā formā. illa ergo forma aut
vlis. aut singularis. Si singular̄. aut ergo ē forma ignis
aut forma alia ab igne. Nō alia ab igne. qꝛ in igne gē
nerato nō sūt due forme singulares s; vna tm̄. Si ē
forma ignis. ergo forma aeris ⁊ ignis sūt vna forma nu
mero. qđ ē īpossibile. Restat igit̄ cuz nō possit eē for-
ma singularis ꝙ sit forma vlis. si ergo hȝ incipi genera-
tio ad qđ terminat̄ corruptio. generatio vniuscuiuſ
q; rei naturalis incipit a forma vlī. sed a quo genera
tio incipit ē generatio seminalis. ergo generatio seminalis
nō ē aliđ q̄ꝫ forma vlis. Cōtra. phs in li. đ aīa. Uni
uersale aut nihil ē aut posteri⁹. ⁊c. s; rō seminal̄ sp̄ pri-
or ē. ergo rō seminalis nō p̄t eē forma vlis. Itē vlē ē sp̄
et vbiq;. s; rō seminalis respicit hāc materiā in q̄ fun-
dat̄ determiate. ergo rō seminalis nō p̄t eē forma vlis.
Itē rō seminalis non p̄dicat̄ de eo cui⁹ ē seminalis
rō. nō eñ p̄t dici ꝙ hō sit semē. vel ꝙ corpus hōis sit
embrio. s; vlē p̄dicat̄ de singulari. ergo rō seminalis nō p̄t
eē forma vlis. Itē oīs opatio nature terminat̄ ad
hoc aliquid. et ē circa hoc aliq̄d. hoc aliq̄d autē dicit
formā cū materia. vlē aūt dicit formam tm̄. ergo forma
vlis bm̄ ꝙ hmōi nec ē opatiōis p̄ncipiū. nec ē opatio
nis t̄min⁹ sc. s; rō seminalis dicit opatiōis p̄ncipiū.
ergo rō seminalis nō p̄t eē forma vlis. Itez si rō seminal̄
dicit formā vlēz. aut igit̄ formā generis. aut formaz
speciei. Si formā generis. ergo in hōie ē ratio seminal̄ re-
spectu asini. Si formā spēi. ergo hūanitas ē ratio semina
lis hui⁹ hōis. s; illud ē ratio seminalis alic⁹ qđ añ p̄exi
stit in materia q̄ꝫ sit res cōpleta in actu. ergo añ erit for-
ma hūanitatis in mā q̄ꝫ sit res cōpleta. s; h̄ ē falsuz ⁊
non intelligibile ꝙ forma hūanitatis sit in aliq̄ et illđ
non sit res cōpleta. ergo non ē ponere ꝙ forma vlis di-
cat rationem seminalem. Item si forma vlis respe-
ctu particularis esset ratio seminalis. cuz ergo hec albe
do dicat singularem formam. et albedo dicat formā
speciei. et color formā generis. et qualitas sensibilis
adhuc formam supiorīs generis. et qualitas corpa-
lis adhuc formam magis vlēz. et qualitas adhuc for
mā vlissimam. tunc natura in ꝓductione huius al-
bedinis pueniret mediantibus omnibus p̄dictis. er
go prius faceret qualitatē q̄ꝫ qualitatez corpalem. et
qualitatem corporalem prius q̄ꝫ qualitatez sensibilē.
et qualitatem sensibilem prius q̄ꝫ colorez. quod non
20 est intelligibile. R. ad predictorum intelligentiam
est notandum ꝙ cum satis constet rationem semina
lem esse potentiam actiuam inditam materie. et illā
potentiam actiuam constet esse essentiam forme. cuz
et ea fiat forma mediante opatione nature que non
producit aliquid ex nihilo. satis rationabiliter poni-
tur ꝙ ratio seminalis est essentia forme producēde.
differens ab illa bm̄ esse completum et incompletū.
siue bm̄ eē in potētia et eē in actu. Utrū āt illa forma
siue potētia actiua quā dicim⁹ rōz seminalē sit forma
vlis h̄ nō ē ita planū. diuersi eñ sūt mōi dicēdi bm̄ di
uersas positiōes q̄s hñt diuersi de forma vlī. Qui-
dā eñ dicere voluerūt ꝙ cū vlia nō sint ficta eo rea-
liter. et bm̄ veritatem non solū sint in anima sed etiā
in natura. et quia omne quod est i natura habet fun
dari in materia. tam forme vlēs q̄ꝫ singulares in ma
teria habent esse. et ita non differūt forma vlis et sin
gularis per abstractionem a materia et concretio-
nez in materia. sed differūt p additionez vnius ad al
teram. et per magis completuz et minus completū.
Cuius signum est. quia in coordinatione generuz et
specierū forma speciei est cōpletissima et compositissi
ma. forma vero generis respectu illius est ens in po-
tentia. et sic magis in actu p differentiam sibi addi-
tam. et ita cum ratio seminalis dicat formam ratiōe
incompleta. dixerūt nihil aliud esse rationē semina-
lem q̄ꝫ formaz vlēm. Hec autem positio ꝑuipenden-
da non est. maiorū enim est et concors esse videt̄ et
aucti. et rationi. et sensui. Autoritati. quia ipe cōmen
tator dicit sup metha. in. c. qñ autem in fundamēto.
ꝙ forma suscipit formas singulares mediantib⁹ for-
mis vlib⁹. Rōi etiā ꝯcordat. qꝛ cū singl̄are dicat ens
in actu. et materia ens in potētia. et forma vlis q̄dā-
mō dicat ens in actu ⁊ q̄dāmō in potētia. rectū vr̄ et
ꝯgruū ꝙ materia ꝑducat̄ ad formā cōpletā mediā-
tib⁹ formis vlib⁹. Sēsui etiā cōcordat. qꝛ sicut vult
phus in p̄ncipio phicoꝝ. Progressus nr̄e cognitio-
nis assilat̄ ꝓgressui nature in sua opatiōe. s; nobis in
nata ē via ab vlioib⁹ ad min⁹ vlia. ergo ꝯsilit̄ erit in na
tura. Si q̄s āt positiōez hāc sustinere velit. poterit ꝯ
diare rōes ad oppositū adductas. dicens ꝙ loq̄nt̄ đ
vlī bm̄ ꝙ hȝ eē abstractū in aīa. et sic p̄dicte positioni
nō obuiāt. Alioꝝ vo positio ē ꝙ vlē forma ē. s; nō q̄ 21
libet forma ꝓprie vlē ē. est eñ forma ptis ⁊ forma to
ti⁹. et vlē nō ē forma ptis. s; forma toti⁹. Aia eñ ñ dr̄
eē vlē respectu vni⁹ hōis s; poti⁹ hō. Illā āt dicūt eē
formā toti⁹. q̄ q̄dē dat eē toti. ⁊ h̄ dr̄ eēntia rei. qꝛ to-
tū eē cōplectit̄. ⁊ hāc formā ꝯsiderat methaphisic⁹.
formaz vo ptis q̄ in genere nō hȝ eē nisi p reductiōē
nō ē dicere ꝓprie vlēz. p̄t tm̄ dici aliq̄ mō vlis radica
tiōe. cū illa ē idōea ad mlta q̄ pn̄t fieri ex ipa. sicut eñ
dr̄ eē vlis qꝛ p̄t in mlta. et sic illa potētia actiua q̄ ē in
mā q̄ dicebat̄ rō seminal̄ p̄t dici vlis. ñ ꝓpē bm̄ ꝙ vlē
ꝯsiderat̄ a methaphisico. s; large vt dicat q̄ndā p̄uei
pij indriaz quā etiā ꝯsiderat phs. et h̄ positō magno
rū ē et mitoꝝ. et magis eā approbat via cōis. nec imme-
rito. qꝛ cōcordat rōi. aucti. ⁊ sensui. Rōi q̄dē. qꝛ neces
se ē ponere vlēs formas ꝓpē cognitiōez ⁊ p̄dicatōis
vnionē. si igit̄ nō ē itegra cognitio nisi totū eē rei co-
gnoscat̄. et ñ ē cognitio nisi p formā. necesse ē aliquā
formam esse q̄ cōplectat̄ totū esse. hanc aūt dicim⁹
essentiam. hec est vlis forma vt dicit Auicenna
Dicit eñ ꝙ eēntia nihil aliud est q̄ꝫ q̄dditas rei vlis. 22
Silr̄ nō ē vera vniuocatio nisi qñ aliq̄ in vna forma
cōmuni realit̄ assimilant̄ q̄ đ ipis eēntialit̄ p̄dicat̄.
forma aūt in qua plura assilant̄ nō p̄t eē nisi forma
vlis. q̄ vero eēntialit̄ p̄dicat̄ de illis nō p̄t eē nisi for-
ma totū cōplectēs. Forma igit̄ vlis nō ē aliud q̄ꝫ for 25
ma totius. q̄ cū de se nata sit eē in multis vlis ē. ꝑti-
culat̄ aūt non p additiōez vlterioris forme. s; p ꝯiū-
ctionē sui cū materia. ex qua ꝯiūctione materia ap-
ꝓpat sibi formā ⁊ forma materiā. sic dictū ē supra.
Et qꝛ nunq̄ꝫ ē forma hec sepata a materia. nūq̄ꝫ ē for
ma vlis sine ꝑticulari. Quis autem vnū non sit sine
altero. differt tm̄ vnū ab altero. q̄uis eñ albedo nō
possit eē sine corpe. differt tm̄ a corpe. vnde iseparabi
litas nō ponit idētitatē omnimodā. Cōcordat etiam
hec positio aucti. dicit eñ phus ꝙ cuz dico celū dico

formā.cū dico hoc celū dico materiā.ğ indiuiduū su
per formā vl'em nō addit aliquā formā sed solū ma-
teriā. Dicit eīn Boeti⁹.ꝙ spēs ē totū eē indiuidui.ğ
forma vlis q̄ ē spēs est forma totius q̄ cōplectit̄ totū
eē.et q̄ ē sufficiens ratio cognoscendi q̄tum ad eē sb
stātiale.et hoc melius tactū ē supra di.iij.Concordat
etiā sensui.alius est eīn ordo et modus in egressu spe
cieꝝ a genere.⁊ in eductiōe formaꝝ de potētia mate
rie. Natural' eīn dicit ꝙ materia pri⁹ suscipit formā
el'arem.⁊ mediāte illa venit ad formā mixtiōis.⁊ me
diāte illa venit ad formā cōpletionis.qr cōsiderat il-
lā potētiā materie ſm quā opatiōez nat'e hȝ i effe
ctū ꝑducere. Methaphisicus vō q̄ cōsiderat vl'es for-
mas sine eētia in qb⁹ res singulares hn̄t assil'ari po
nit magis vl'e et minus.ſm ꝙ plura vel pauciora ha
bēt assil'ari in illo. et illud in q̄ est pria assimilatio di-
cit eē genus generalissimū.illud vero in quo ē ꝑfecta
assil'atio dicit eē spēm specialissimā. et ꝓpterea dicit
speciē addere ad genus.et hoc totū inuenit in re. Di
cit etiā genus simplicius spē in plurib⁹ repiri.⁊ hinc
ē ꝙ genus in aliq̄ assil'at̄ deo mag̃ q̄ spēs in aliq̄ ecō
uerso. De⁹ eīn qr nobilissim⁹ ē in fine totius nobili-
tatis.simul hȝ in se oēm ꝑfectionē. ita ꝙ ipē ē simpli
cissimus et oīno incorruptibilis. Est etiā ꝑfect⁹ ⁊ in
oīmoda actualitate cōstitut⁹.creatura vō ſm ꝙ pōt
sempleне assil'at̄ deo.et quātū ad rōez simplicitatis
incorruptibilitatis magis assil'at̄ ei qđ ē mag̃ vl'e.
quātuȝ ad rōez actualitatis mag̃ assil'at̄ minus vl'e.
Harū āt duaꝝ positionū q̄ sit ꝓbabilior ⁊ verior dif
ficile ē videre stanti in ipa cōi cōsideratione.descen-
dēti vero ad ꝑticulares opationes nature videbitur
cōsideratio phi ⁊ methaphisici diuersificari.nec pos-
se bn̄ simul sibi corr̄ndere.alit̄ eīn diffinit̄ albedo.si-
cut prius tactū ē.aliter a natura ꝑducit̄. Diffinitur
eīn ꝑ genus suū qđ ē color.et color genus supius.
et sic vsq̄ ad summū generis sui.ſ natura in ꝑducē
do n̄ seruat hūc ordinē.ſ sic ꝑducit̄ albedo sicut exi-
git opatio qualitatū el'arium cū virtute luminis.et ido
positio vltimo dicta cōior est et intelligibilior ⁊ sen-
sui vicinior. Hāc igitur iuxta viā cōmunē sustinēdo
r̄ndere possum⁹ ad q̄ōnem ꝓpositā.ꝙ si forma vl'is
dicatur ꝓprie ſm quā res est ordinabilis in genere
quā methaphisic⁹ hȝ cōsiderare.ratio seminalis nō
est forma vl'is. Si autē dicat̄ forma vl'is forma ex̄ns
ſm eē incōpletū in materia.et indifferens et possibil'
ad multa ꝑducēda.sic pōt dici ratio seminalis for-
ma vl'is. Et ſm hoc pȝ r̄nsio ad obiecta q̄tū ad vtrā
q̄ ꝑtem. Rationes eīn q̄ ꝓbāt ꝙ rō seminalis non sit
forma vl'is loqunt̄ de vl'i ꝓprie.rationes vero ad op-
positū adducte loqunt̄ đ forma vl'i ſm aliā acceptio
nem.ſm quā forma vl'is dicit̄ quecunq̄ forma ex̄ns
in potentia.siue sit forma totius.siue sit forma ꝑtis.
24 et hoc patet discurrēdo ꝑ singula. Nam illud qđ ꝑ
mo obijcit ꝙ prius ē animal q̄ hō.non cogit ꝙ rō se-
minalis sit forma vl'is ꝓprie dicta. hō et aīal et q̄-
cunq̄ alia vl'is forma nō dicit̄ eē nisi ꝑ eductiōez ali
cuius singularis.vn̄ autor.vj.ꝓncipioꝝ dicit ꝙ natu
25 ra in his occulte opat̄. Ad illud qđ obijcit ꝙ vl'e est
simplicius pȝ r̄nsio.verū ē eīn ꝙ vl'e est simplici⁹ ſm
eam viā ſm quā hȝ coordinationē ad id qđ est min⁹
vl'e.scȝ ſm eē diffinitiuū.ſm aūt viā generatiōis non
hȝ coordinatiōez.nisi solū ꝑ accidens. accidit eīn ꝙ
ꝑ operationē nature prius sit aliq̄n gen⁹ q̄ spēs. spe
26 cies aūt nunq̄ ē quin sit indiuiduū. Ad illđ qđ obi

ꝙ cōsiderationi phice aliquid r̄ndet in re vđ. ꝙ veꝝ
ē. vera eīn et realis ē silitudo inter petrū et paulū. et
ita necesse est ponere aliquid terciuȝ in quo assil'ant̄.
simili' inter hōiez et asinū realis ē similitudo. et ido
cōsideratio phica nō ē vana.nec tn̄ oportet ita eētias
rerum produci sicut hn̄t cognosci.sufficit eīn ꝙ sic se
habeāt ad eē sicut se hn̄t ad cognitionez. ſ nō oportet
q̄ sic se habeāt ad ꝑductionē. Ad illđ qđ obi ꝙ for- 27
ma ꝑticularis dicit ens in actu cōpleto. dđ.ꝙ illud
quo mediāte ꝑuenit̄ ab ente in potētiā ad eē cōple
tū est quodāmō ens in actu.quodāmō in potentia.
ſ nō ē quocūq̄ mō ens in potentia.ſ illud qđ hȝ or-
dinationē ad hoc.et hoc est potētia materie actiua.
que rōez vl'is nō hȝ cū forma ꝑticularis q̄uis sit q̄
dāmō in actu.q̄dāmō in potentia. Ad illud qđ obi 28
ꝙ homo generat hōiez nō asinū.dđ.ꝙ hoc nō ē ꝓpē
formā hūanitatis.ſ hoc ē ꝓpē vim dataȝ illi nature
ad ꝑducendū sui sil'e. Ad vltimū pȝ r̄nsio.concedo 29
eīn ꝙ potētia illa actiua nō ē forma singularis nec ig
nis nec aeris.ſ ē indr̄ns ad vtrūq̄.et iō ex illa q̄libet
eaꝝ pōt educi.et in illā q̄libet eaꝝ hȝ resolui.⁊ illa di
ci pt rō seminalis.

Consequēter q̄ritur đ scđo articulo scȝ de pro
ductiōe aie ipius eue.et ꝑ ꝯsequēs oīs alteri⁹
aie ab aīa Ade. Et circa hoc tria q̄runt̄. Pri-
mū ē vtꝝ aie oīm hōīm sint vna suba vl' diuerse. Se-
cūdo dato ꝙ diuerse.q̄rit̄ vtꝝ sil' vl' successiue sint in
esse ꝑducte. Tercio dato ꝙ successiue.q̄ritur vtrum
aīa sit ex traduce. Q̄ō.j.
Circa quā sic ꝓcedit̄ ⁊ ōndit̄ ꝙ aie omniū hōīȝ sint
vna aīa nūero nō diuerse. Omne ꝙ indiuiduatur et
multiplicat̄ ad alteri⁹ multiplicatiōez et indiuidua-
tionē subalit̄ dependet ab illo.ſ aīa intellectiua non
depēdet subaliter a corpe.cū possit eē subalit̄ sine il-
lo.ğ non indiuiduat̄ nec multiplicat̄ ſm indiuidua
tionē corpis vel multiplicatiōez. Itē plus assil'ant̄
in cōplexiōe ⁊ nat'a duoꝝ hoīm corpa q̄ eiusdē cor-
poris mēbra diuersa.vt caro mea carni tue.q̄ os me
um carni mee.ğ si aīa vna pōt eē viuificatiua diuer-
soꝝ mēbroꝝ vni⁹ corpis.ita ꝙ i illa mēbra diuersas
hȝ iſluētias ſm coꝝ dispōes varias.vr̄ multo fortius
ꝙ vna aīa possit eē ꝑfectio duoꝝ corpoꝝ sibi similiū.
Itē mltiplicatio i indiuiduis eiusdē spēi attēdit̄ ꝓ-
pter cōseruatiōez.vt ꝑpetuet̄ eē in plurib⁹ qđ nō po
terat ꝑpetuari in vno.ſ aīa rōnalis ē icorruptibil'.sic
infra patebit.ğ vr̄ ꝙ in ea nō sit multiplicatio ſm nu
meꝝ.igit̄ in diuersis hōīb⁹ n̄ nūerat̄.ſ ē eadē nūero.
Itē si aīa itellectiua indiuiduaret̄ ſm corp⁹.ꝑ cōse
quēs qđ reciperet̄ in illa indiuiduaret̄ ſm exigētiā cor
pis.ſ aīa itellectiua suscipit formā vl'ez vt ē vl'is.ğ si
forma ex̄ns in aīa nō idiuiduat̄.pari rōe nec aīa ꝓut
ē in hoc corpe idiuiduari pt. Itē ad hoc ꝙ aīa rōna
lis aliq̄d itelligat. necesse ē ꝙ ex se itelligēte et intelle
cto fiat vnū.ſ ꝯtingit aīas diuersoꝝ hoīm oīno idez
itelligere.ğ ꝯtingit vnū et idē eis viuiri.ſ q̄cūq̄ vni ⁊
eidē sūt eadē.inter se sūt eadē.ğ aie pluriū hoīm sunt
vna et eadē suba nūero. Itē act⁹ et officiū sube spi-
ritual'ē regere ⁊ mouere subaȝ corpalez. ğ si nihil est
ociosuȝ in natura.nūq̄ ē ponere subaȝ spūalē q̄ non
moueat corpalē.ſ si diuerse eēnt sube in diuersis ho
mib⁹.cū ꝯtigit eas separi a corpib⁹ ꝓprijs. cōtinge-
ret eas aliq̄n ab actu cessare. ita ociosas eē.ꝙ si h ē
incōueniēs.icōueniēs ē pl'es hōīes diuersas animas
rōnales hīc. Cōtra.sicut dicit phs. ꝓpri⁹ actus hȝ

fieri in ꝓpria materia. ſ aīa rōna ē actus ⁊ endelechia corporis humani. ergo cum diuerſa ſunt corpa
humana. diuerſe erunt anime rōnales illorum corporū pfectiue. Itē pfectiōe et pfectibile neceſſe
eſt adinuicē eſſe ꝓportionabilia. ꝗ nec perfectibile
excedit perfectionē. nec perfectio ipſuȝ perfectibile.
ſi igiť aīa rōnalis eſt perfectio corpis hūani. illa aīa
rōnalis q̄ ē pfectio iſtius corpis nō ē pfectio alterius
corpis. et ita ipoſſibile ē ꝙ pficiat aliud corp⁹. Itē
ab eodē eſt eē ⁊ eē vnū ſiue eē diſtictū. ſ vnūqḋq; hȝ
eē a ſua pfectiōe. ꝗ diſtictiōeȝ. ſi igiť hō ab hōie diſtiguiť. ꝗ et pfectio vnius hōis a pfectiōe alteri⁹. ſ pfectio hōis ſm ꝙ ē hō ē ipa aīa rōnalis. n̄ tm̄ brutalis.
ꝗ ⁊c̄. Itē hoc ipm̄ vī p ꝯductiōeȝ ad ipoſſibile multiplex. Quoꝝ primū ē. qꝛ ſi eadē ſit aīa in multis hoīb⁹. cū vn⁹ ſit ſciēs alter ignorās. vn⁹ bon⁹ aliť malus. vn⁹ etiā odiat alteꝝ. ſeqˀť tūc ꝙ duo ꝯtraria erūt
in eodē ſubiecto ſm nūeꝝ et in eadē pte. cū nō habeāt diuerſas ptes. et idē ipm̄ ꝯtrariabiť ſibiipi. ꝙ
ſi hoc ē ipoſſibile. reſtat ꝙ ⁊ illud ex q̄ ſequiť. ſcȝ vnā
et eādē aīaȝ eē in plurib⁹ hoīb⁹. Itē ſi vna et eadē
aīa ē in pluribus p⁹ mortē. nihil plus hȝ iuſtus q̄ impi⁹. ꝗ bonū manet irremuneratū. et malū īpunitū. ꝗ
mūd⁹ ē inordinat⁹. et de⁹ ē iniuſt⁹. ⁊ ſtultus ē q̄ facit
aliqḋ bonū. ꝗ ſi hoc ē adeo ipoſſibile vt nō tm̄ ſit contra fidē ſ etiā ꝯtra rōeȝ rectā. ipoſſibile ē plures hoīes eādē aīaȝ rōnalē hr̄e. Itē ſi vna aīa rōnalis ē
in diuerſis hoībus. ꝗ p⁹ mortē nō ē magis beat⁹ vn⁹
q̄ alter. ſi igitur ad btitudinē nō pueniť niſi p virtutē. et multi ſunt q̄ in hac vita nō hn̄t virtutes. ꝗ multi
ſūt q̄ nō pueniūt ad btitudinē. ſi igiť eadē ē oīm aīa.
nulli btificanť. ꝗ fruſtra fctūs ē hō. fruſtra fact⁹ ē etiam tot⁹ mūdus. et ſ hoc ē oīno falſuȝ et impiū. falſū
30 ē et ipiū vnā aīaȝ eē in plurib⁹. R. ad p̄dictoꝝ intelligētiā ē notādū ꝙ in hac q̄ōe multi phantes multa
dixerūt falſa et vana. Quidā eīn phi crediderūt non
ſolū eādē eē aīaȝ in oīb⁹ hoībus. ſ etiā in oīb⁹ aīalibus. crediderūt eīn aīaȝ nō eē aliud q̄ deū. et h⁹ poſitionis fuit Pitagoras et Varro. ſicut dicit Aug. in
[illegible]. de ci. dei. de Varrone. Maxie aūt hoc putauerūt
de aīa hūana ꝓpter ſui dignitatē et ſpūalitatē q̄tum
ad intellectū agētē. q̄tū vero ad intellectū poſſibileȝ
crediderūt eē idē qḋ yle. qꝛ aīa pōt recipere oīa. et ita
denudata ē a formis oīb⁹. hoc aūt ponere nō ē phia.
ſ māifeſta inſipiētia. Cū eīn aīa ſit variabilis et trāſmutabilis. et bonitatis et malicie ſuſceptibilis. oīno
[illegible]e⁹ eē nō pt̄. Cū iteꝝ ſit forma nobiliſſima inť naturales formas dās actū et cōplemētū corpi. et diſticta
ab alijs formis naturalib⁹. yle eē non pt̄. Alij aūt
aliť opinati ſūt ꝙ aīa hūana ſiue itellectualis ſm qḋ
intellectualis ē. vna ē in oībus. nō ſolū q̄tū ad intellectū agētē. ſ etiā q̄tū ad intellectū poſſibilē. Et rō q̄
mouit ad hoc ponēdū fuit ipſius aīe imaterialitas [illegible]
icorruptibilitas. Qꝛ eīn imaterialis ē. et a corpe non
depēdēs. p corp⁹ nō pt̄ indiuiduari. cū nec ſit corp⁹
nec virt⁹ in corpe vt dicit phs. Cū ſit icorruptibilis
nō indiget multiplicari. cū vna nūero ꝯſeruari poſſit. Et hec fuit poſitio cōmentatoris. ſup li. ꝺ aīa quā
etiā vult iponere Ariſto. et trahere ex ꝟbis ſuis. tum
qꝛ ponit mūdū eternū. et ita hoīes innūerabiles preceſſerūt. cū etiā qꝛ ponit ꝙ nulla ſit ſubā ſpūalis q̄ n̄
hēat corpus mouere. ꝙ ſi diuerſe aīe eēnt in diuerſis
hoībus. aliq̄n ceſſarēt ab actu mouēdi cū ſepāť. eēnt
etiā infinite actu. cū mot⁹ celi nō habuerit pncipiuȝ
ſm phm. Ad vitandas aūt obiectiōes in ꝯtrariū adductas diſtinguit cōmētatoꝛ tres ptes in hūana aīa.
cuius ꝟba ſunt hec ſup. iij. de aīa. Opinādū ē ꝙ i aīa 31
ſunt tres ptes intellectus. q̄ꝝ vna ē intellect⁹ recipiens. ſcḋa aūt efficiēs. tertia aūt factū. et due illaꝝ ſūt
eterne. ſcȝ agēs et r̄cipiēs. tertia ē generabil' et corruptibilis. Aniaȝ āt terciā quā dicit generabilē ⁊ corruptibilē vocat intellectū paſſiuū. et illud dicit ꝙ nihil
aliud ē q̄ imaginatio. Vn̄ poſtmodū ſubiūgit. Intellectus paſſiu⁹ ē corruptibilis. et abſq; hoc nihil intelligiť. Per intellectū āt paſſiuū intelligo ꝟtutē imagi 32
nariā. vn̄ vult dicere. ꝙ ſicut in viſu ē coloꝛ. et ē lux. ⁊
ē oculus vidēs. ſic in intellectu ſe hȝ ꝙ ſpēs imaginarie ſūt ſicut coloꝛ. intellect⁹ agēs ē ſicut lux. intellect⁹
paſſibilis ē ſicut ocul⁹. et ſicut ex curſu illoꝝ triū efficiť viſus. ita ex curſu illoꝝ triū efficiť intellect⁹. Et ſicut ex diuerſitate vel defectu coloris cauſať diuerſitas vel defect⁹ actus videndi. ſic ex diuerſitate exūte
in ſilitudinib⁹ imaginarijs vel imaginatione cauſať
diuerſitas in intellectu pluriū. et defect⁹ etiā act⁹ intelligēdi in eodē hoīe. qꝛ nihil intelligim⁹ niſi in fantaſmate. et ꝓ tāto dicit phs corrūpi itellectū quodā
interius corrupto. intellectū inq̄ nō quelibet. ſ adeptū. ⁊ p hec q̄ dicta ſūt nitiť declinare incōueniētia
q̄ ad hāc opinionē ſequunť. Quātūcūq; āt hāc opinionē coloret. peſſima ē et heretica. Eſt eīn ꝯtra xpianā religionē dū aufert meritoꝝ retributionē. q̄ non
eēt ſi oīm aīa vna eēt. Eſt etiā ꝯtra rectā rōneȝ. Planū ē eīn ꝙ aīa itellectiua ē pfectio hōis ſm ꝙ homo.
Si ꝗ hoīes nō ſunt diuerſi ſolū ſm ꝙ aīalia ſ ſm ꝙ
hoīes. nō ſolū hn̄t diuerſas imaginatiōes et aīas ſenſibiles. imo etiā diuerſos intellect⁹ et aīas rōnales.
Eſt etiā ꝯtra ſenſibilē expientiā. qm̄ diuerſi hoīes diuerſas hn̄t et ꝯtrarias cogitatiōes et affectiōes. Qꝛ
ſi tu dicas q̄ hoc venit ex diuerſitate ſpēꝝ exūtiuȝ in
imaginatiōe. hoc nihil ē. qꝛ nō ſolūmō diuerſificanť
in his itelligibilibus q̄ extrahunť a ſenſu. imo etiā in
his q̄ ſunt ſupra oēm imaginationē. ſicut ſūt ꝟtutes
q̄ intelligunť p ſuā eēntiā. nō p ſpēm imaginariā. ſicut etiā ē ipē de⁹ quē q̄dā diligūt. q̄dā ꝯtēnūt. Hāc
igiť poſitionē repudiādo tanq̄ʒ hereticā ⁊ falſaȝ. dō.
ē ſm fidē et veritatē ꝙ diuerſi hoīes diuerſas habēt
aīas rōnales. et ꝯcedēde ſūt rōes hoc ꝓbātes. Ad 33
illud āt qḋ pmo obī in ꝯtrariū ꝙ intellectus nō depēdet a corpe. igiť ab eo nō pt̄ indiuiduari. dō ꝙ intellectus indiuiduať ſm corpis indigētiā. nō tn̄ ei⁹
indiuiduatio ē a corpe ſ a ꝓprijs pncipijs. materia
ſcȝ et forma ſua. q̄s ꝺ ſe hȝ ſicut in ſe ſubſiſtit. ſicut determinatū eſt ſupra. Ad illud qḋ obī ꝙ vna aīa pt̄ 34
pficere diuerſa mēbra. dō. ꝙ non ē ſimile. ꝓ eo ꝙ oīa
mēbra ꝯtinuanť et reducunť ad vnū pncipale mēbrum in corpe. mediāte quo ē defluxus. mot⁹. et ſenſus ad alia mēbra. vt ptȝ in corde. diuerſoꝝ āt hoīm
corpa nō ꝯtinuātur nec reducunť ad vnū membrū.
et iō non pn̄t habere vnā pfectioneȝ. Ad illud qḋ 35
obī ꝙ multiplicatio nūeralis ſit ꝓpter ꝯſeruationē
ſpeciei. dō. ꝙ ſicut in p̄cedentibus dictū ē. hec non ē
tota cauſa nec p̄cipua. imo pncipalis rō ē ad manifeſtationem bonitatis diuine. et hec p̄cipue ē in aīab⁹
q̄ multe ſunt. vt eis diſtribuať gratiaꝝ dei multiformitas. et cōpleatur illius ſupne ciuitatis integritas
et numeroſitas. Ad illud quod obijcitur ꝙ anima 36
recipit formā vniuerſalē vt ē vniuerſal'. dō. ꝙ ⁊ ſi illa
quā aīa recipit ſit vl'is per indifferentiam ad multa

ſingularia cognoſcenda.tñ reuera illa ſpēs q̄ ē in aīa eſt quoddā accñs ſingulare q̄ qualificat et diſponit ipam animā ⁊ in diuerſis aīabus diuerſificat̄. ſicut ſciētia q̄ in diuerſis cognoſcētib⁹ ē alia et alia. q̄uis

57 ſit de re vnica. Et ꝑ hoc patet rñſio ad ſequēs qñ dicit̄ ꝙ ad actū intelligēdi requirit̄ ꝙ ex intellecto ⁊ intelligētie fiat vnū. hoc intelligit̄ q̄tū ad ſpēm q̄ vnit̄ intellectui. nō q̄tum ad ipm obiectū extrinſecū. illa aūt ſpecies q̄ intellectui vnit̄ hʒ cōpationē ad intellectū in quo ē. et ad obiectū ad qḋ ē. et qḋ repñſentat. et q̄uis in cōparatione ad obiectū habeat vnitatem q̄dāmō in diuerſis cognoſcentib⁹. qꝛ ad idē inquātū eſt ratio et ſimilitudo eiuſdē. tñ in cōpatiōe ad aiaʒ in qua ē habet diuerſitatē. Et pōt poni exemplū de ſpeciebus receptis in duob⁹ ſpeculis. vel in duobus

58 oculis. Ad illud qḋ obī ꝙ ſubē ſpūalis officiū ē mouere corpus. dḋ. ꝙ illud argumētū dupliciṫ deficit. Primū quidē qꝛ ꝓpter hoc nō eſt ſubā ſpūalis ꝑncipaliter facta. ceſſabit eñ omnis motus. qḋ ignorauit phs. vñ vana ē rō ſua qñ aſſūpſit nūeꝝ motoꝝ ſm numeꝝ mobiliuʒ ⁊ motuū. multo eñ ſūt pl̄es āgeli q̄ ſint orbes q̄ mouent̄. nō eñ facti ſūt ad .ʒ ad fruē dū deo. Deficit etiā in hoc ꝙ et ſi aīa ſepet̄ a corpe. reſumet tñ aliquādo corpus ſuū ꝑ reſurrectionē qḋ phs etiā ignorauit. et iō non ē mirum ſi in hmōi defecit. neceſſe eſt eñ phantē in aliquē errorē labi. niſi adiuuet̄ ꝑ radium fidei.

Queſtio. ij. c

Utrū anime omniū fuerūt ſimul ꝓducte. Et ꝙ ſic videt̄ Job. xl. Ecce behemoth quē feci tecū. ꝗ Job factus eſt ſimul cū lucifero. ʒ non ē factum corpus. ꝗ ē facta aīa. ꝗ anima Job facta ē ſimul cū lucifero. ꝗ pari rōe et alioꝝ aīe hominū ꝓducte ſunt in primordio. Item āgeli ſimul ꝓducti ſunt et corpa celeſtia ꝓpter imortalitatē et incorruptibilitatē. ſi ꝗ anie rōnales ſunt hmōi. vī. ⁊c̄. Itē anime oēs equalis ſūt durationis cū āgelis ex ꝑte p⁹. ꝗ pari rōne vī ꝙ debeāt eē equalis duratiōis ex pte ante. ꝗ oēs ſimul cū angelis fuerūt create. Iteʒ non ē anima ꝓpṫ corp⁹ ʒ corpus ꝓpter animā. ꝗ potius corp⁹ deberet formari ſm exigentiā aīe q̄ aīa ꝓduci ſm exigentiam corporis. ʒ illud ad cuius exigētiaʒ fit alterū pri⁹ eſt. ꝗ vī ꝙ oēs aīe anteq̄ ſua corpa ſint ꝓducte fuerūt.

Item repimus ſpūm qui ꝑ naturā ſuā ē oīno ſepatus. et ſpm̄ qui ꝑ naturā ſuā ſemꝑ eſt coniūct⁹. ꝗ vī ꝙ ſit repire ſpm̄ qui ſit natus eē ſepat⁹ et ꝯiūctus. talis āt nō ē niſi aīa hūana. ꝗ ſi aīa hūana ḋ ſua natura ē ſepata. ꝗ vī ꝙ aīe ſepatim a ſuis corporib⁹ debuerūt ꝓduci. et ita ſil̄. Ad oppoſitū arguit̄ ſic in ps. Qui finxit ſigillatim cor. e. glo. exponit id ē animas. ꝗ aīe facte ſunt ſigillatim et ſucceſſiue ſicut et corpa. Itē Aug. in li. de eccl̄. dog. Tenendū ē ꝙ anime nō ſunt create ſimul. Item hoc vī ratiōe. Si aīe eēnt create a natura. aut haberēt vſuʒ rōnis. aut nō. Si nō. quero quid impediret. et cū nō ſit dare. reſtat ꝙ ſi ſimul condite fuerunt. ſtatim habuerūt vſum rōnis. ⁊ ſi h̄. ꝗ meruerūt vel demeruerūt. quoꝝ vtrūq̄ eſt contra apl̄m Ro. ix. Anteq̄ boni vl̄ mali aliq̄d egiſſent. ⁊c̄.

Itē ſi anime fuerūt ſimul create. aut volūt venire ad corpus. aut nō. Si volunt. cum corpa illa ſint infecta et penalia. ꝗ ſunt impie et ſtulte cū veniāt volūtarie ad cōtrahēdā culpā et penā. Si nolūt et mittūtur in corpa. ꝗ cum ſint innocētes fit eis iniuria. duʒ ante infligit̄ pena q̄ ꝯmittāt culpā. Itē aīa q̄diu eſt in corpe. mole corpis grauat̄. ꝗ melius eſt et ꝑfectius ē eē extra carnē q̄ʒ in carne. ʒ nō ē ordo ʒ ꝑuerſio ꝓcedere ad ſtatū minus pfectū a ſtatu magis pfecto. ſi igiṫ deus et natura ordinate facit quicquid facit. nec ordine nature nec ꝓuidētie diuine decʒ animas ſimul creari et poſtmodum corporibus vniri.

Ad hoc etiā faciunt rationes q̄ ſupra dicte ſunt de anima Ade. vbi oñditur ꝙ anima creata fuerit ī corpore et non ante. ℞. ad p̄dictoꝝ intelligentiaʒ eſt 59
notandū ꝙ circa hoc triplex eſt modus dicēdi. Un⁹ ſm eſtimationē aliquoꝝ phoꝝ. alter ſm inuentionem quorundā hereticoꝝ. tercius ſm inſtructioneʒ ſanctoꝝ et doctorum. Primus modus dicendi eſt ꝙ anime fuerunt ſimul create in ſtellis cōpibus. ⁊ poſt formatis corporibus ſibi ydoneis ad hec corpora viuificanda deſcendūt per lacteum celum et alios orbes planetarū. et poſtmodū corruptis corporibus illuc reuertunt̄. et poſtmodū loco ſuo et tēpore iteruʒ deſcendunt. et cum deſcendunt obliuiſcunt̄ pri⁹ cognitoꝝ. et cum aſcendunt obliuiſcunt̄ maloꝝ que in corpore habuerunt. Hec autē poſitio Platonis fuit et ſuoꝝ ſequacium. et hanc multuʒ nitit̄ approbare Macrobi⁹ explanās ſomniū Scipionis. Sed vere iſta poſitio plus eſt ſomniū q̄ aliquod dictū autenticum. Primum quidem qꝛ talis creatio et deſcenſus et aſcenſus nullā omnino pōt habere certitudinem. cum nemo poſſit hoc conuincere ratiocinando. nemo etiam ſit qui poſſit dicere ſe taliū recordari. Secundū vero qꝛ manifeſtā cōtinet abſurditatem. quia dum ponit talē animaꝝ circulationem. ponit ꝙ anima nō ſit vera corpis pfectio. cū pm⁹ act⁹ in ꝓpria materia hēat fieri. Ponit etiā ꝙ nulla poſſit eē btitudo. cū illa ñ ſit vbi nō ē ꝑpetuitas ⁊ certitudo. ſic oñdit Aug. de tri. xiiij. Scḋs mod⁹ dicēdi ē ꝙ aīe hūane ſil̄ fuerūt create in celo cū āgel̄. vtpote qꝛ ſūt eiuſdē nature. et poſtmodū ad ſuggeſtionē dei tenebraꝝ peccauerūt. et merito illi⁹ peccati in corpa ſūt detruſe tanq̄ in carceres vt ibi purgent̄. et cū purgate fuerint ad celeſtē patriaʒ reuocent̄. Hec aūt poſitio eſt hereticoꝝ qui dicunt̄ manichei. et nō ſolū ē cōtra fidem catholicā. ʒ etiā cōtra phiaʒ. et etiā ſenſibilē experiētiā. Contra fidē catholicā ē cū ponat aīas ante peccaſſe q̄ corpib⁹ eēnt vnite. cū dicat aplus Jacob. ⁊ Eſau Ro. ix. Anteq̄ aliquid boni et mali egiſſent. Ponit etiā nullā animā dānari finaliṫ. et ita timorē dei aufert de corde. Contra phiaʒ ē duʒ ponit aīas circuire diuerſa corpa. cū ꝓpria forma in ꝓpria materia hēat fieri. dū etiā ponit ꝙ corpus cōpat̄ ad aiaʒ nō ſicut pfectibile ʒ ſicut carcer. ꝙ ſi veꝝ eſt. hō non ē vna ſpēs. cū ex aīa et corpe non fiat vnū. Cōtra rōeʒ et ſenſibilē expientiā ē. quia videm⁹ aiaʒ quātūcūq̄ bonā nolle a corpe ſepari. ſm ꝙ dicit Apls. Nolum⁹ expoliari ʒ ſupueſtiri. qḋ mirū eēt ſi ad corp⁹ naturalē aptitudinē et inclinatiōeʒ nō haberet ſicut ad ſuū ſocialē. ʒ ſicut ad carcerē. Videm⁹ etiā ꝙ nihil nouim⁹ niſi ea q̄ priuſq̄ nati ſum⁹ didicimus. qḋ nō eēt ſi aīe nr̄e a pmordio create fuiſſent. ⁊ i celo peccaſſent. multa eñ alia ſcirent. Qꝛ tu dicas ꝙ mole corporis oppreſſe obliuiſcūtur. quero tunc quare in ꝓceſſu tpis nō recordant̄ aliq̄. Terci⁹ mod⁹ dicēdi ē ꝙ aīe ñ ſūt ſil̄ create. ʒ ſucceſſiue ꝓducūt̄ i ſuis corpib⁹. ⁊ i h̄ ꝯſēſerūt oēs catholici tractatores. ⁊ adeo certū ē ꝙ ñ liceʒ alicui dubitare de aīab⁹ alioꝝ hoim ab Adā. Nā ḋ anima Ade vī dubitaſſe Aug. ſuper

geñ. ad lr̃am. vtrũ fuerit ante corpus vel in corpore
creata. de istis aũt nõ dubitat. imo improbat ꝙ ante
corpus ꝓducte fuerũt duplici rõe mouẽte circa aĩas
alioꝝ hoĩz. quaꝝ nulla repit̃ in aĩa ade. Pria ẽ ꝙ aĩe
cũ corpibus vniunt̃. originalẽ culpã cõtrahũt et infi
ciũt̃. ita ꝙ nullã hñt culpã actualẽ. ḡ in eis nec meri-
tũ nec ↄ̃meritũ potuit ꝑcedẽ. nec liberi arbitrij vs⁹.
nec deliberatio veniẽdi vl' nõ veniẽdi ad corp⁹. Alia
vero rõ ẽ. qꝛ aĩe nr̃e a sua ꝑma origine sũt ignorãtes.
nec nouerũt ista q̃ sensus addiscũt. nõ eñ addisce-
re ẽ reminisci. vt ꝓbãt sc̃i et ph̃i. et iõ aĩe nostre hac
duplici de cã nõ pñt dici ante corpa ꝓducte. tũ ꝓpt
ignorãtiã. tũ ꝓpter origĩalẽ culpã. q̃ꝝ neutra fuit in
aĩa Ade qñ in corp⁹ fuit infusa. ꝛ iõ magis de illa du
bitauit ꝙ̃ de istis. Probabili⁹ tñ ẽ de illa dicere sicut
supra oñsuz fuit ꝙ fuerit creata in corpe. de istis aũt
nõ solũ debem⁹ opinari ꝓbabilit̃. ſ etiã cogimur cre
dere fideliter. ꝙ añ corpus create ñ fuerũt. ꝛ hoc om
nes catholici sentiũt tractatores. ꝛ sic qñ inuenit̃ au
toritas coꝝ q̃ videat̃ aliud sonare. pie intelligẽda ẽ.
qꝛ vel loquit̃ ſm alioꝝ opinionẽ. vel si ſm ꝓpriã lo
quit̃. itelligunt ꝙ aĩa priusq̃ȝ corpi vniat̃ creata sit.
non ordĩe tp̃is sed nature. et sic intelligẽda sunt ꝟba
Greg. nazãzeni. et ꝟba Dam. ꝛ ꝟba Aug. i li. d̃ aĩa et
spũ. q̃ dicit ꝙ cupiditas et irascibilitas ꝑus insũt aĩe
ꝙ̃ ipa vniat̃ corpi. In oĩbus eñ istis mag̃ notat̃ or-
do nature ꝙ̃ tp̃is. Cõcedẽde sũt igit̃ rõ̃es oñdentes
40 ꝙ aĩe nõ fuerũt simul create. Ad illud qd̃ obĩ pri-
mo de Iob dd̃. ꝙ tecũ nõ dicit ibi associationẽ ꝙ̃tuz
ad simultatẽ duratiõis. ſ dicit cõformitatẽ i ꝑticipa-
tiõe rõis. q̃si diceret. feci tecũ. i. silr̃ tibi. Ad illd̃ qd̃
41 obĩ ꝙ ãgeli sũt simul creati qꝛ incorruptibiles. dd̃. ꝙ
ista nõ ẽ rõ tota. ſ qꝛ sunt incorruptibiles ſm ꝙ non
hñt inclinatiões ad alicui⁹ alteri⁹ rei ꝑfectionẽ. aĩa
ꝟo cũ sit ꝑfectio corpis. naturalẽ hȝ inclinationeȝ ad
corpus. et iõ ꝙ̃uis sit incorruptibilis et a corpe sepa-
bilis. dȝ tñ tũc ꝓduci qñ facta ẽ formatio corpis ſm
exigẽtiã inclinatiõis ad corpus quã non ẽ ponere in
ãgelis. Qui aũt hãc inclinatiõeȝ negat ẽẽ in aĩab⁹ in
42 diget sensu. Ad illud qd̃ obĩ ꝙ oĩs aĩe duratio a ꝑte
post ẽ eq̃lis duratiõi ãgeli. ḡ et a ꝑte añ. dd̃. ꝙ nõ ẽ si-
mile. qꝛ duratio euiterni a ꝑte p⁹ est infinita. et infini
tũ infinito nõ ẽ maius. et iõ nulla suba spũalis incor
ruptibilis ꝑt aliã excedere ꝙ̃tũ ad durationeȝ ex ꝑte
p⁹. q̃ꝫtum aũt ad duratiõeȝ ex ꝑte añ ẽ finitas. ꝛ ex il
la ꝑte põt ẽẽ excessus. et excedit duratio angeli dura
tionẽ aĩe ꝓpt̃ naturã aĩe ꝑ quã hȝ vniri ꝓprio corpi
vt ꝑfectibili. Et qꝛ corpa nõ decuit sil' ẽẽ ſ successiue
ꝓduci. spũs silr̃ humanos oꝑtuit nõ simul ꝓduci ſ
43 successiue. Ad illud qd̃ obĩ ꝙ corp⁹ ẽ ꝓpt̃ aĩaȝ. dd̃.
ꝙ verũ ẽ. ſ tñ nõ oꝑtet ꝓpter hoc ꝙ aĩa ꝑcedat ſm
rem. ſ solum ſm intentiõeȝ artificis. finis eñ et si ꝑ-
44 cedat in itẽtione. hȝ tñ seq̃ in executiõe. Ad illd̃ qd̃
obĩ ꝙ deberet ẽẽ spũs q̃ mõ sit separat⁹ mõ coniunct⁹.
dd̃. ꝙ illa cõbinatio ñ ẽ ↄgrua. Nec dȝ ẽẽ ꝑ naturaȝ.
spũs eñ qui naturalit̃ ↄiungit̃ corpi nunq̃ natus ẽ
a corpe separi. Nec ꝓpt̃ penã peccati. cũ eñ sit icor-
ruptibilis ſm naturalẽ institutiõeȝ. dȝ ei aptari cor-
pus incorruptibile. cũ ñ possit ab eo separi absq̃ȝ do
lore. et ideo illa tercia dia spũs nõ dȝ naturalit̃ reꝑi-
ri. Posset tñ dici ꝙ cõpetẽtius ẽ animã manere post
corpus ꝙ̃ ãte. qꝛ icorruptibile necessario excedit cor-
ruptibile duratiõe ex ꝑte p⁹. ſ cõmetiri se põt dura-
tione ex ꝑte ante. et hoc quidẽ decebat ẽẽ in aĩa ꝛ cor

ꝑe. cũ ꝓportio debeat ẽẽ ꝑfectiõis ad ꝑfectibile quã-
ta põt ẽẽ.

Questio. iij. f

Supposito ꝙ aĩe ꝓducant̃ successiue. vtꝝ aĩa rõnal'
sit ex traduce. Et ꝙ sic vĩ geñ. xlvij. Oẽs aĩe q̃ egres-
se sunt de femore Iacob lxxij. Si tu dicas ꝙ aĩa non
stat ibi ꝑ suba rõnali ſ ꝑ vita carnali siue hoĩe exte-
riori. Obĩ de geñ. ij. ꝙ in formatiõe mulieris nũq̃ dĩ
ꝙ deus inspirauerit in eã spiraculũ vite. ḡ vĩ ꝙ tota
mulier de Adam ꝓducta fuerit ꝙ̃tũ ad aĩaȝ et ꝙ̃tuȝ
ad corpus Itẽ ad Eph. ij. Nascimur oẽs natura fi
lij ire. ſ nõ sumus filij ire ex ꝑte carnis ex ꝑte aĩe.
nec sumus filij ire. nisi qꝛ sum⁹ filij Ade. ḡ aĩa nr̃a ꝓ
cedit ex aĩa Ade. Itẽ hoc ip̃m vĩ rõe. actus generan
di ẽ entis cõpleti. tũc eñ vnũquodq̃ȝ cõpletuȝ ẽ cum
ꝑt generare tale q̃le ip̃m ẽ. ſ aĩa humana inter omẽs
formas naturales ẽ ꝑfectissima. ḡ si alia forma natu
ralis hȝ potẽtiã multiplicãdi se in diuersis materijs.
sicut vna flãma in diuersis candelis. multoforti⁹ ſ
vĩ ẽẽ in aĩa rõnali. Itẽ vis generatiua principalr̃ re
sidet penes aĩaȝ. ḡ si hõ generat hoĩnẽ. cũ genera-
tio cõsistat in ꝓductiõe simil' ꝑncipalius ꝓducit ani
mã ꝙ̃ carnẽ. ḡ si caro ẽ ex carne. multoforti⁹ anima ẽ
ex traduce. Itẽ eque magna vel maior congruẽtia
est hoĩs ad hoĩnẽ ꝙ̃ sit bruti ad brutũ. et ꝑfectior
est vis generatiua in hoĩe ꝙ̃ sit in aliquo bruto ani
mali. si ḡ brutum totaliter põt ꝓducere brutũ. ꝛ quã
tum ad animã. et quãtum ad corpus. non est necesse
animã brutoꝝ creari. multoforti⁹ vĩ ꝙ anima rõna-
lis possit traduci. et ꝑ coitũ seminari. Item hoc vĩ
per deductionẽ ad incõueniẽs. aut eñ anima rõnal'
est ꝑ ꝓpagationem. aut ꝑ creationẽ. Si ꝓpagatio
nem. habeo ꝓpositum scȝ ꝙ sit ex traduce. Si ꝑ crea
tionem. cum deus cui⁹ ẽ creare nihil possit vel debe-
at inordinate facere. vĩ ꝙ sicut adultero nõ dat gra-
tiam q̃ immediate ꝓcedit ad ip̃o. sic etiam corpi per
adulteriũ generato nõ debeat ifundere animã. ꝙ si
infundat. vĩ esse reꝑhẽsibilis et acceptare coitũ adul
terij. Contra. Ysa. lvij. Omnẽ flatum ego feci. con
stat ꝙ de flatu corpali non intelligit. ḡ de flatu spiri-
tuali qui est anima rationalis. ḡ si solus deus insuf-
flauit in faciem Ade spiraculũ vite. ita creat animaȝ
cuiuslibet hoĩs. Itẽ ph̃s in. xvj. de aĩalib⁹. So-
lus intellectus intrat ab extrinseco. ſ si traduceretur
non intraret ab extrinseco. ḡ anima rõnalis non ẽ ex
traduce. Item rõne vĩ. omne qd̃ ẽ per naturã pro-
pagabile. est ꝑ naturam corruptibile. ſ anima ratio-
nalis ſm ph̃os. ꝛ ſm etiã omẽs leges et sectas est in-
corruptibilis. ḡ non est ꝑ naturã ꝓpagabilis. ḡ non
est ex traduce. Itẽ si anima ẽ ex traduce. aut ḡ ani
ma est ex carne. aut anima ex anima. Ex carne ẽẽ nõ
potest. qm̃ impossibile est ex corpe fieri nisi corpus.
anima autem est non corpus. sicut multiplicit̃ ꝓbat
ph̃us et Aug. Si ex anima. aut ergo ex toto. aut ex ꝑ
te. Ex ꝑte non. quia anima ẽ simplex. Si ex toto. er-
go cum aliquis generet aliquẽ cum det ei totã ani-
mam suam desinit habere animã. ꝛ desinit viuere. ꝙ
si hoc est manifeste falsum. patet ꝛc̃. Iteȝ anima
tionalis cum sit substantia per se existens et incorru-
ptibilis habet materiam et formam. sicut ꝓbatum ẽ
supra. cum ergo producitur. aut ꝓducitur ex mate-
ria ꝑiacẽte. aut simul cũ ipa ꝓducit̃ sua materia. Si
sil' cũ ipa ꝓducit̃ sua materia. ḡ necesse ẽ vt ꝓducat̃

ex nihilo. ergo a solo deo. Si pducit ex materia piacen te. quero de illa materia. aut ē corporalis. aut spūalis. Si corporalis. ex ea nō pt fieri aia. Si spūalis. aut hz formā. aut nō. Si nō. quō pōt eē in rerum natura sine forma. cū oē eē sit a forma. Si hz. ergo vel erit āgelus. vel aia. Nō āgelus cōstat. ergo aia. sed ex eodē nō fit idē numero. ergo ex ea nō pt fieri aia. Itē si aia rōnalis eēt ex traduce. necessario opteret tūc descindi qn descindit semē. sed multa semia sūt q nunq pueniūt ad organizatiōez. imo plura effundunt q ad formā pducāt. ergo vel eēnt aie rōnales sine corpibus. vel piret tā nobilis forma. quorum vtrūq absurdum ē dicere impiū.

45 Ad pdictorum intelligētiā ē notādū q circa hoc triplex ē modus dicēdi. Quidā nāq dixerunt q animarum pductio ē mediāte intelligētia. vt sicut corpus celeste ad pductionē facit humani corpis. sic etiā intelligētia ad pductionē aie. et hoc plures senserunt phi. et sensisse vr autor i libro de cāis. Rō autē q mo uit eos ad hoc ponendū fuit et diuia vnitas q non patiebat vt deus imediate pduceret multa. et diuina imutabilitas q nō patiebat vt deus pduceret noua. Sed hec tāq heretica abijciēda sūt et osa sūt eē falsa. s. di. j. Vn verbū illd de cāis tāq hereticum ē respuēdū. nisi qs intelligat q aia dicat creari ab intelligētia in hoc q aliquā illumiatiōnē suscipit mediāte illa. Intelligētia eni sm phm excedit aiaz in claritate cognitiōis. et iō dicit quidā phs q aia rōnal creat in vmbra intelligētie. et sensibilis in vmbra rōnalis. hoc āt dictū ē. quia vna deficit a pfectiōe alterius. non q vna pducat ab altera. Est et alius modus dicēdi q aiarum pductio ē p traductiōez. vt aia traducat ex aia sicut caro ex carne. et sic ab vna cādela accēdūt multe. sic ab vna aia sui multiplicationē absq diminutione viuificant multa corpa. et de hoc aliqn dubitauerūt chatholici tractatores. et Aug. maxie. sicut pz in li. super gen. ad lraz. in li. de li. ar. et in li. retractationū. vbi etiā dicit q nō potuit puenire ad certitudinē istius qōnis. Rō aūt q potissime fecit eū dubitare fuit trāsfusio originalis peccati. verūtn ipse Aug. positionem hāc expresse rephendit in li. de eccl. dog. cuius auctem mgr ponit in lra. et ipse istū eundē modum improbat sup gen. ad lraz. Qm si ppter originale peccatū anima trāsfundit ex aia. Aut aima xpi nō eēt de genere aliarum aiarum. aut habuisset peccatū originale. quorum vtrūq falsū ē et impiū. Et ideo est tercius modus dicēdi catholicus et verus q aie nō semiant. sed formatis corporibus a deo creant. et creādo infundunt. et infundēdo pducunt. aiarum eni creationē deus sibi solum debuit reseruare. tū ppter earum imortalitatez. tū ppt aiarum dignitatē. quia cum aia sit imago dei. et nata imediate ferri in deū. et btificari in ipo diligēdo eū ex toto corde. totū suū eē imediate debuit ab ipo hre. vt ipsuz ex toto corde teneret diligere. Decuit etiā hoc ppter aiarum imortalitatē. cū eni solus deus sit q hēat vitā in semetipo. et vitam indeficiētē. solus ē q pt pducere pncipiū vite ppetuū. cum igit res incorruptibilis substātificari non possit in materia trāsmutabili. et opatio creature sit sup materiā trāsmutabilez. impossibile ē aliquā creaturā aiam rōnalē pducere. et iō eius pductiōez deus sibi soli debuit reseruare. Cōcedēde sunt igit rōes pbātes q aie rōnales non sint ex traduce. sed a creatore. Ad illud qd obi i cōtrariū 46 de textu gen. dd. q aia ibi accipitur p hōie. et hō dicitur egressus de corpe rōe ptis corpalis. Nec valet illud qd cōtra hoc obijcit q nō dicit in pductiōe aie Eue. inspirauit in faciē eius rc. quia cū idē modus pducēdi eēt aiaz eue et animā ade nō optuit iterari. Ad 47 illud qd obi. omes nascimur natura filij ire. dd. q hoc ē quia aia cum vnit carni infecte. statim inficit et cōtrahit culpā originalē. nō quia ipa traducat. sed quia traducit caro cui vnit. quō aūt hoc fieri possit infra determinabit cū aget de peccato originali. Ad illud qd obi 48 q actus generādi ē entis cōpleti. dd. q nō ē cuiuslibet entis cōpleti. sed eius rei q hz naturā trāsmutabilez ex qua pt pduci. Et quia aia nō hz talē materiā. nō pt aliā pducere quāuis sit forma cōpleta. Ad illud qd 49 obi q vis generatiua pncipaliter residet penes aiaz. dd. q et si pncipaliter respiciat aiaz p modū mouentis et agētis. pncipalit tn respicit corpus tanq illud ex q pducit. et qm decisio pōt fieri a corpe non ab aia. hinc ē q ordinat ad pductionē corpis hūani. nō ad pductiōez aie rōnalis. Ad illd q obi q brutū pt pducere brutū. dd. q nō ē sile. quia aia bruti cū sit forma 50 tm. et forma corruptibilis. pt de potētia materie educi. aia vo rōnalis cū sit hoc aliqd incorruptibile. nec educat de materia piacēte. necesse ē eā ex nihilo educi et ita creari. Quia aūt nō possit pduci ex materia preiacēti multipliciter ondit Aug. sup Gen. ad lram. li. x. q illa materia pexistēs nec possit eē corpalis nec spiritualis. Ad illud qd obi de generato p adulteriū. 51 dd. q in hoc ondit potius laus diuie bonitatis q rephēsio. quia beneficiū qd disposuit seruare siue continuare. ppter peccata hominū nō mutat vel interrūpit. vnde cū aiaz infundit nō osiderat vitiū. sed cōsiderat naturā. Nec ē sile de gratia q nō respicit naturā sm q natura est. sed magis sm q ad deū cōuersa ē. Et p hoc patz rnsio ad obiecta. patēt etiā ea q dicuntur in littera.

Distinctio xix. de hominis duratiōe et cōseruatiōe quātū ad imortalitatem.

Olent queri plura de primo hoīs statu rc. Supra egit mgr de hōis pductiōe. i hac pte agit de hoīs durat ione et cōseruatiōe. Et qm hō dupliciter hz in eē conseruari. scz in se. et in suo filio. in se p vitā diuturnitatē. in filio vo p filiorum pcreationē. iō ps ista hz duas. In prima determiat de hōis imortalitate. In secūda determiat de filiorum pcreatiōe. j. di. xx. post hec videndū ē qliter rc. Prima ps hz duas. In pria determinat veritatē. In scda dissoluit dubitatiōes. ibi. Solet hic qri cū primus hō rc. Pria ps hz duas. In pma pte veritatē narrat. In scda veritatē explanat. ibi. In pmo statu fuit corpus hōis aiale rc. Similit ps scda hz duas. In pma mouet determinādā qōez circa hōis imortalitatē. In scda vo mouet aliā dubitatiōez que hz ortū ex illa. et illā determiat sm opiniōes diuersas. ibi. Sed adhuc qrit non eēt pceptuz rc.

Determiat veritatē de prio hōis statu ante peccatū scz qlis fuerit sm corpus et sm aiaz. a

di. xix.

Olent qri plura de hominis statu ante pctm. scz qualis fuerit homo priusq peccaret. et in corpore et in anima. mortalis an immortalis.

passibilis an impassibilis. De t̃mino inferioris vite ꝛ de transitu ad sup̱iorē, de mō ꝓpagatōis filioꝝ. ꝛ alia multa q̄ nō inutiliter sciūtur lꝫ aliq̄n curiose q̄rāt. At priusq̄ꝫ ad animi q̄litatē ꝑtinētia ꝓseq̄mur. de qualitate eius ƀm corpus. ꝛ mō ꝓpagationis filioꝝ. ꝛ de alijs q̄busdā inspiciam⁹. Prim⁹ ergo hō ƀm naturā corp̱is terreni. ꝛ immortalis fuit quodāmō ƀm aliq̄d. q꞉ potuit nō mori. ꝛ mortalis quodāmō q꞉ potuit mori. In illo nāq̄ꝫ primo statu habuit posse mori ꝛ nō posse mori Et hec fuit prima hūani corp̱is immortalitas. s. posse nō mori. In scđo vo statu post pctm̄ habuit posse mori. ꝛ nō posse nō mori. q꞉ in hoc statu moriēdi ē necessitas. In tercio statu habebit posse nō mori ꝛ nō posse mori. q꞉ ad illū statum ꝑtinet moriēdi impossibilitas. qđ ex gr̄a erit nō ex natura

Explanat veritatem p̄dictam. b

[a] In primo statu fuit corpus hoīs aīale. i. egens alimonijs ciboꝝ. Vñ ꝛ hō factus đr in animā viuentem nō spūalez id ē in aīam corpus sensificantē. qđ adhuc erat aīale. nō spūale. qđ egebat cibis vt ꝑ aīam viueret. Factus ē ergo in aīam viuentē. i. vitā corpi dantē tm̄ ꝑ sustētamēta ciboꝝ. ꝛ [b] tūc erat corpus mortale ꝛ immortale. q꞉ poterat mori ꝛ poterat n̄ mori. Post pctm̄ vo factū ē mortuū. sicut dicit aplus [c] Corp⁹ ꝓpter peccatū mortuū ē. id ē necessitatē moriēdi in se hꝫ. In resurrectione vo erit spūale. s. agile ꝛ cibis nō egēs. ꝛ immortale. nō sicut in statu primo fuit. s. q̄ possit nō mori. ẜ etiā q̄ nō poterit mori. Vñ Aug. sup Gen̄. Apl's ait. Corp⁹ quidez mortuū ē ꝓpter pctm̄ ꝛc̄. Prius de limo terre formatū ē corp⁹ aīale nō spūale cū q̄li resurgemus. Renouabit̃ eñ a vetustate non in corp⁹ aīale q̄le fuit. ẜ in meli⁹. i. spūale. cū hoc mortale induet immortale in qđ mutādus erat adā. nisi mortē corporis.

Quđ hō i p̄mo statu. s. an̄ peccatum fuit ƀm corpus mortalis ꝛ immortalis. In secūdo vero statu fuit mortal' ꝛ mortu⁹. s. post peccatū. In tercio statu erit oīno immortal'. i. nō potens mori.

a

Quō dr̃ hō factus in animā viuentem.

b

Ro. viij. c

a In primo statu fuit corpus hominis aīale Cōtra. aīale denoīatur ab aīa. ergo oīne corpus hn̄s animaꝫ pōt ꝛ debet dici animale. sed corpus gloriosum ē huiōi. ergo aīale dici p̄t. Qualiter igit̃ diuidit̃ aīale ꝯtra spūale. Si tu dicas q̄ aīa noīat ibi vitā carnalē. sicut dicit̃ Io. xij. Qui amat aīam suā ꝑdet eaꝫ. ẜ tali mō viuere ē rep̄hensibile. ergo vr̄ q̄ tale corpus nō ꝯpeteret statui innocentie. r

R. dōm q̄ nomē generis aliq̄n appropriatur ei qđ ꝓ sui incōpletione vel imꝑfectione nō addit nomen sp̄ale. vnđ sicut aīal appropriatur q̄damō his q̄ habēt aīam cibatiuam. ideo voluit Aug. appellare corpus aīale. id est corp⁹ alimonijs egēs. ꝛ iste modus dicēdi attendit̃ ƀm q̄ aīale venit ab aīma. Et pꝫ respōsio ad obiecta. Alio mō possꝫ dici licet minus proprie. q̄ aīale veniret ab hoc q̄ ē aīal. ꝛ cū animal appropriat̃ bestijs. diceretur corpus animale id est bestijs simile. erat aūt adā in sua cōditōne q̄tum ad corpus consimilis bestijs in hoc q̄ indigebat refici cibis. q̄tum ad mentē vo erat in honore ꝛ bestijs dissimilis. sed quia cum in honore esset nō intellexit immo peccauit. ideo cōpat⁹ ē iumētis insipi. ꝛ si. fac. ē illis. vt ꝛ nō solū ipe ꝛ eius posteri bestijs essent similes indigentia cibi. sed etiā in bestialitate ꝛ appetitu mentis. Et sic patet pro quāto dicitur adam habuisse corpus animale. ꝛ quō diuidit̃ contra spūale.

2 b Tunc erat corpus mortale ꝛ immortale. Contra. cū eñ mortale ꝛ immortale sint opposita. videt̃ q̄ duo opposita simul ꝛ semel inessent eidem. Item aīal essentiali diuisione diuiditur per mortale ꝛ immortale. sicut per rationale ꝛ irrōnale. si ergo impossibile est animal simul ꝛ semel esse rōnale ꝛ irrōnale. impossibile est esse mortale ꝛ immortale. R. dōm q̄ immortale dupl' dicit̃, Uno modo prout priuat actum ꝛ aptitudinē moriendi. ꝛ sic dicitur immortale quod non est potens mori. ꝛ hoc modo directe opponitur ei quod ē mortale. ꝛ impossibile est esse circa idem. Alio modo prout priuat actum solum. ꝛ tunc dicit̃ immortale. id est potēs non mori. ꝛ hoc modo mortalē ꝛ immortale non habent oppositōnez. qm̄ potentie rōnales ꝛ ille que rōnalibus subijciūtur sunt ad opposita. ꝛ ideo licet actus sint oppositi potentie tamen non sunt opposite. Et sic patet responsio ad illa obiecta. procedunt eñ ƀm q̄ immortale priuat potentiam. Et si tu obijcias q̄ potentie

3 distinguūtur per actus. ꝛ ita si actus sunt oppositi. ꝛ potētie similiter. dōm q̄ illud habet locum in potentijs naturalibus puris. vel si in alijs potentijs locum habet. intelligit̃ de actu qui circūplectitur totam potētiam. cum autē potentia est ad opposita. vnus illorum actuum potentiam totam non circūplectitur.

4 c Corpus propter peccatum mortuū est. Cōtra. mortuū ꝛ viuū opponūtur priuatiue. ergo si corpus Ade post peccatum viuebat. falsum est dicere q̄ mortuum erat. Si tu dicas hoc esse dictum quia necessitati moriendi erat astrictum. pari ratione cum haberet necessitatem ad putrefactionem deberet dici corpus Ade esse putrefactum. R. dōm q̄ sicut dicit Augustinus in. xiij. libro de ciui. dei. mortuum potest esse nomen vel ꝑticipium. ƀm q̄ est participium sic sigⁿat mortem infuisse. quia est participium preteriti temporis. ꝛ tunc dicitur esse aliquis mortuus in quo mors prius fuit. ƀm autem q̄ est nomen sic denominat aliquem non solum a morte que infuit. sed etiam a morte que inest. sicut dicitur aliquis albus ab albedine que inest. Et qm̄ mors

nihil aliud dicit q̄ tẽdentiam ad non esse τ homo continue ad non esse tendit post lapsum. Hinc ē q̄ cõtinue est in morte. τ ideo continue potest dici mortuus. τ ideo dicit apostol⁹. q̄ corpus mortuum est ꝓpter peccatum. Qđ ergo obijcit̃ q̄ mortuũ τ viuũ opponuntur. dõm q̄ verum ē ſm q̄ mortuum simpliciter priuat viuũ. ħ ē ſm q̄ dicit actualem separationẽm siue terminũ corruptõnis. quando autẽ dicit ordinem ad illum terminum. non opponitur de se sed ratione eius ad qđ ordinat. q̄ꝛ ordinat ad oppositum vite. τ sic simul possunt stare. immo necesse ē simul esse cum vita presenti. τ ideo signanter ꝑticipiũ huius verbi morior ē anormaluꝫ. nec tenet formationem aliorum participiorum preteriti tẽporis. sicut dicit Augustinus.

animalis peccãdo meruisset. Nõ ait apl's. corp⁹ mortale ē ꝓpter pctm̃ sed mortuũ. Illud enĩ añ pctm̃ mortale τ imortale erat. q̄ꝛ poterat mori τ nõ mori. Aliud aũt ē nõ posse mori. Aliud posse non mori. Idõ factũ ē ꝑ pctm̃ nõ mortale qđ erat. sed mortuũ qđ non fieret nisi peccaret. Aiale enĩ nõ ē hoc corpus sicut primi hominis fuit. sed iã deterius est. Habet enĩ necessitatẽ moriendi. Ecce hic euidẽter apit Aug. q̄ corp⁹ hoĩs ante pctm̃. mortale τ immortale fuit. ħ nõ q̄liter fiet resurrectione. de hoc eodẽ Beda sup geñ. ait. Nõ ē credendum añ pctm̃ ita fuisse mortua corpa sicut mõ. Ait enĩ apl's. Corpus ꝓpter pctm̃ mortuũ ē. ħ lꝫ fuissent anialia nõdũ spũalia. nõ tñ mortua. q̄. s. necesse esset mori.

Corpus hominis ante pctm̃ mortalẽ τ immortale fuit.

Mouet determinãdã q̃õem circa immortalitatem. vtrũ immortalitas quã habuit añ pctm̃ eẽt de cõditione nature an ex gratie beneficio. c

Solet hic q̄ri cũ hõ prim⁹ mortale τ imortale corp⁹ habuerit. vtrũ ex cõditiõe nature ipius corpis habuerit vtrũq̄ꝫ. an alterũ bñficiũ eẽt gratie. s. immortalitas. i. posse nõ mori. Ad qđ dici pt. q̄ꝛ alterꝫ hẽbat in natura corpis. i. posse mori. alterꝫ vo. s. posse non mori erat ei ex ligno vite. s. ex dono grẽ. Vñ Aug. sup geñ. Quodammõ creat⁹ est hõ imortalis. qđ erat ei de ligno vite. nõ de ꝯditione nature. Mortalis erat de cõditione corpis aialis. imortalis bñficio ꝯditoris. Nõ enĩ imortale erat q̄ omnino mori nõ posset. qđ nõ erit nisi cum fuerit spũale. Apte dicit q̄ nõ natura. sed ex ligno vite hẽbat posse nõ mori. Propter ħ aliq̄ dicũt q̄ nisi illo ligno vite vteret̃. nõ sp̄ viueret. q̄ꝛ peccaret. Peccaret enĩ si illo ligno nõ vteret̃. q̄ꝛ p̄ceptũ erat vt ꝯmederet de oĩ ligno padisi. nisi de ligno sciẽ boni τ mali. Sicut ergo peccauit ꝯmedẽdo qđ erat ꝓhibitum. ita etiam peccaret si nõ ꝯmederet quod erat iussum.

Rñsio. q̄ꝛ vnũ alterꝫ fuisse de cõditione nature scꝫ posse mori. alterꝫ ex gratie dono. s. posse nõ mori.

Aliqui dicũt q̄ si non vteretur Adam de ligno vite nõ semper viueret q̄ꝛ peccaret.

Mouet aliã dubitationẽ q̄ hꝫ ortũ ex illa. vtrum nõ foret p̄ceptũ vt de illo ligno comederet. τ alijs nõ illo vteret̃. an possꝫ nõ mori. Et determinat ſm opiniões diuersas. d

Sed adhuc q̄rit̃ si nõ essꝫ p̄ceptũ vt de ligno vite ederet. τ alijs τ nõ illo vesceret̃. nũq̄d posset nõ mori? Si sp̄ viueret nõ vtẽs de ligno illo. nõ erat ei ex illo ligno posse nõ mori. Si vo nõ possꝫ sp̄ viuere. id erat ei ex illo ligno posse. Aliq̄ dicũt q̄ si nõ fuisset ei p̄ceptuꝫ vesci de illo ligno. τ alijs τ nõ illo vesceret̃. viueret semp. Sic determinãtes illud qđ supra dixit Aug. erat ei de ligno vite nõ de ꝯditione nature tm̃. s. q̄si nõ ex ꝯditõne nature solũmõ erat ei. sed etiam ex illo ligno. Alijs aũt videtur q̄ ex ligno vite erat ei posse non mori. nõ ex natura. Ideo enĩ dr̃ potuisse nõ mori. quia poterat vti illo ligno de quo edens non moreret̃. De hac vo hoĩs immortalitate q̄lis fuerit Aug. sup geñ. q̄stionem mouens sic ait. Querit̃ quõ imortalis fact⁹ sit hõ p̄ alijs aiantibus. τ quõ cũ illis cõem accepit alimoniã. Sed alia est immortalitas carnis quã in adam accepimus. alia quã in resurrectione speramus ꝑ xp̃m. Ille factus est homo immortalis vt non posset mori. si nõ peccaret. moreretur auteꝫ si peccaret. Filij vo resurrectionis nec poterunt vltra peccare nec mori. Caro nostra non tunc egebit refectione ciboruꝫ. quia nulla poterit esse defectio. Caro ade ante peccatum ita immortalis creata est. vt ꝑ alimoniaꝫ adiuta esset mortis τ doloris expers. Sic ergo immortalis τ incorruptibilis condita est caro hominis. vt suã immortalitatem τ incorruptionem per

Opinio q̄ũdã

Alioꝝ opinio.

Opinio Aug. quõ immortalis fact⁹ sit hõ.

obseruantiam mandatorum dei custodiret. In quibus mandatis hoc continebatur. vt de illis lignis cōcessis manducaret et ab interdicto abstineret. Per horū edulium immortalitatis dona conseruaret. donec corporalibus incrementis perductus ad etatem que conditori placeret multiplicata progenie ipso iubente sumeret de ligno vite. quo perfecte immortalis factus cibi alimēta vlterius non requireret. Ecce his verbis videt Augusti. tradere q caro primi hominis immortalitatē in se habuerit. que per alimoniam ciborum conseruaret vsq ad tempus sue translationis in melius. quando de ligno vite comederet et fieret omnino immortalis. ita vt non posset mori. Ideo aliqui dicūt q immortalitatem de natura habebat qua poterat non mori. q aliorum lignorum esu poterat conseruari. sed non poterat cōsummari nisi per assumptionē ligni vite. Quod videtur Augusti. sentire super Gen. dicens. Hoc quoq addo talem cibum illam arborē prestitisse. quo corpus hominis stabili sanitate firmaretur. non sicut ex alio cibo sed inspiratione salubritatis occulta. Hic innuere videtur q cum alijs cibis posset corpus sustētari. hoc cibo indeficiēte sanitate firmaretur. Ex quo cōsequi videtur. q sicut in natura sua habuit mortalitatem quādam scz aptitudinem moriendi. ita aliquā immortalitatem in natura sua habuit. id est aptitudinem qua poterat non mori. cibis adiutus. sed ultima perstitisset immortalitatis perfectio esset ei de ligno vite. Sed q hoc tradūt. quō superiora vba Augu. quibus dicit q erat immortalis ex ligno vite huic sentētie nō contradicāt diligenter inquirant.

Non omnino fieret homo immortalis nisi participato ligno vite.

b Sumeret de ligno vite quo perfecte immortalis factus cibi alimenta vlterius nō requireret. Cōtra hoc est. quod ē corruptibile non potest dare incorruptōem. sed fructus illius ligni vite erat corruptibilis. alit nō posset manducari nec digeri. ergo non poterat homini pbere pfectam immortalitatem. Itē aut ille fructus puertebatur in corpus humanum aut nō. Si nō. ergo nō efficiebat nec sustentabat. Si sic. erat eiusdem nature cum carne reliqua. videtur q immortalitatem pstare nō poterat. R. dom q illud lignū vite dr ab aug. potuisse prestare perfectam immortalitatem. non quia ex ppria vtute posset corpus hominis facere icorruptibile. cum hoc sit solius potentie diuine. sed q virtute sibi data habebat ad hoc disponere. et diuina virtus illi ligno tanq sacramento assisteret. q immortalitatem perficeret. Et q lignū vite hanc posset habere virtutem vt ad immortalitatem disponeret. satis patz in multis similibus. multa cū sunt aromata vt mirra et balsamus que corpus hominis diu a putrefactione conseruant. Et vo ratione diuine virtutis assistentis diceret corporibus illis immortalitatem prebere. simile habetur in sacramentis que dicūtur cōferre gratiam. quis non ipsam gratiam creent. sed diuina virtus ipsis assistens. sicut melius in quarto lib. explicari habet. Sic et in proposito intelligendum est. cum lignum vite esset primis hominibus in sacramentum. sicut dicit Augustinus.

Ad intelligentiam huius partis in qua agitur de hominis immortalitate scdm statum innocentie. circa tria consistit dubitatio. Et pmo queritur de immortalitate hominis quātum est ex parte anime. Secūdo quātum est ex parte corporis. Tercio vo quantū est ex parte cōiuncti. Circa primū queruntur duo. Primo vtrum anima rationalis per naturam sit immortalis. Secūdo queritur vtrum omnis anima quantū est de prima constitutione nature fuerit incorruptibilis.

Questio .j. a

Circa quā sic proceditur et ostenditur q anima rationalis non sit naturaliter immortalis. primo p auctoritatē Apostoli. j. Thim. vlti. Qui solus habet immortalitatem. loquitur de deo. ergo immortalitas nō cōuenit alicui creature. Si tu dicas hoc esse dictum q soli deo conuenit per naturam. anime hominis vo non cōuenit per naturam sed per gratiam. Contra. gratia non repugnat nature. nec naturam variat sed potius conseruat. si ergo mortalitas inest omni creature per naturam. immortalitas que est conditō opposita nulli creature inest per gratiam. ergo nec anime. Item Damasce. omne quod a versione incipit. in versionem tendit. sed anima rationalis a versione incipit cum sit creata vt ostensum est supra. ergo tēdit in versionem. igitur non est immortalis. Si tu dicas q tendit quantū est de se. sed tenetur et sustentatur manu conditoris. Contra hoc est illud Aug. vij. de ciui. dei. Sic res quas cōdidit administrat. vt eas agere ppios motus sinat. loqtur de deo. si ergo de se ad corruptionem tendit. diuine manus potentia non obsistit. Item per autoritatem philosophi. Intellectus

corrūpitur quodam interius corrupto. sed non corrumpitur intellectus nisi a corruptione anime rationalis. ergo anima rationalis non est immortalis. Itē hoc ipsum videtur ratōne. anima patitur in corpore p nām. sicut planū ē. sed passio mag et mag facta abijcit a suba. a qcunqȝ aūt sba fit aliq abiectio fit etiam aliq corruptio quā aliqua inde corrūpitur. et omnis talis substantia est corruptibilis. ergo anima ratōnalis est corruptibilis. Item anima rōnalis condolet corpori patienti. ergo magis patienti magis condolet. et maxime patienti maxime compatitur. ergo videtur q morienti cōmoriatur. Item substantia est incorruptibilis. et operatio correspondens illi substantie. quia nūqȝ substātia priuatur propria operatione. ergo si destruitur et leditur operatio. destruitur et leditur substātia. sed ad lesionem corporum leditur et impeditur actus substantie rationalis qui est intelligere. ergo videtur q ledatur et ipsa substantia. ergo substantia ē corruptibilis et mortalis. Ad oppositum sunt innumerabiles autoritates. et philosophorum et sanctorum. et ideo ostendamus hoc rōnibus

6 Ut autem sufficienter anime ostendatur immortalitas. attendendū est q anima habet cōsiderari in ordine. habet considerari in se. In ordine. respectu vniuerse creature. et respectu diuine iusticie. vel respectu finis qui competit proprie nature. Et in se qūtum ad virtutem. qūtum ad actum. et qūtum ad obiectū. et sic sex modis considerari habet. Et prima cōsideratō est sm ordinem quē habet inter creaturas vniuersi. et sm hanc considerationem ostenditur eius immortalitas ex duplici ratōne. Prima ē hec. in ordine creaturarum vniuersi reperimus primam materiam et vltimam formam. et eque vel magis est de complemē vniuersi vltima forma sicut et prima materia. si igitur prima materia est incorruptibilis. ergo et vltima forma. sed hec est anima rationalis. ergo et cetera. Item alia ratio ad idem. Ad hoc q vniuersum sit completum necesse est reperire creaturarum differentias sm perfectam cōbinationem. sed contingit reperire in vniuerso substantiam habentem magnitudinem existētem incorruptibilē. vt corpus celi. et contingit reperire substantiam incorruptibilem que nec est magnitudo nec coniūcta magnitudini. ergo contingit reperire substantiam mediam incorruptibilem que non sit magnitudo. sed coniūcta magnitudini. sed hec ē anima rationalis. ex perfectione igitur ordinis vniuersitatis colligitur animā esse immortalem. Ex secunda consideratione scilicȝ ex ordine diuine iusticie ostenditur sic. Nullum bonum est irremuneratum. et nullum malum impunitum est apud eū qui iuste iudicat. sed multa bona remanent irremunerata. et multa mala impunita sm presentem vitam. ergo est ponere aliam vitam q̄ hanc. sed hec nō esset nisi anima remaneret post corpus. ergo et cetera. Si tu dicas q hoc nō cogit. quia sicut suscitatur corpus. ita posset aīa suscitari. non est conueniens talis instantia. cum enim anima ex nihilo sit creata. si corrūperetur in nihil tēderet. ergo non suscitaretur sed alia anima de nouo crearetur. Item ad diuinam iusticiam spectat q nihil bene et iuste factum debet vergere in malū exitum. sed sm moralem philosophū et sm legem diuinā et sm etiā omnes sectas potius homo debet pati mortem q̄ recedere a veritate vite et a veritate iusticie. sed si omnino periretur anima. periretur omnino iusticiā que est in ipa. ergo talis mortis pp̄essio que iusta est et quā laudat omnis ratio recta. malū haberet simpliciter exitum. quod est contra diuinā iusticiā. colligitur igitur ex ordine iusticie animā immortalē esse. Ex tercia consideratione scilicȝ ex ordine ipsius anime ad propriū finem ostenditur sic. Remoto vltimo fine qui principaliter mouet. omnes alij fines cassi sunt et vani. sed finis vltimus omnis operatiōis rationalis est beatitudo perfecta. ergo si illa non est. omnia quecūqȝ facit anima facit frustra. si ergo hoc est inconueniens. necesse est illum finem ponere. sed beatitudo est status omniū bonorum congregatione pfectus. vbi autem hoc est. necesse est esse immortalitatem. igitur anima per naturam est apta nata ad icorruptionem et immortalitatē. Item omnis anima rationalis naturaliter appetit beatitudinem. sed nihil est ociosum in fundamento nature. ergo ois anima rationalis nata ē ad beatitudinē peruenire. vbi autem beatitudo ibi perfecta securitas. et vbi pfecta securitas ibi immortalitas. vbi eñ mors potest accidere necesse est timere. colligitur ergo ex ordine ipius anime ad suū finem ipsam habere immortalitatem. Et hec triplex consideratio sumpta est sm triplicem ordinem ipius anime. scȝ ad finem propriū. ad diuinū iudicium. ad totum vniuersum. Ex quarta cōsideratione scȝ ipius anime qūtum ad propriam virtutem arguit sic. Nulla virtus mālis et corruptibilis nata est super se reflecti. hec per se manifesta est. anima rationalis sm actum propriū nata est super se reflecti cognoscendo se et amādo. ergo virtus anime rationalis non ē materialis et corruptibilis. ergo ē immaterialis et incorruptibilis. sed si virtus est incorruptibilis substantia. ergo et cetera. Item omnis virtus q per recessum et impermixtionem cum corpore corruptibili fortificatur et potentior efficitur est incorruptibilis per naturam. anima rationalis est hmōi. sicut patet. quia tanto magis releuatur spūs et homo interior. quāto magis mortificatur homo exterior. virtus igitur aīe rationalis est incorruptibilis. et sic ex sua virtute colligitur anima rationalis esse immortalis

Ex quinta cōsideratione scȝ qūtum ad opationem arguit sic. Cuiuslibet substātie rōnalis sm esse et durationem pendentis ex corpore opatio pēdet ex corpore. et anima rationalis propriam operationem habet sm quā non pendet ex corpore scȝ intelligere. q nullū organum sibi appropriat. ergo duratio anime non pendet ex corpore. sed ipa de se corrūpi non habet cum nullam contrarietatem habeat. ergo de se ē immortalis et incorruptibilis. Item cuiuslibet substantie corruptibilis opatio antiquatur et senescit in tempore. sed aīe rationalis opatio nec senescit nec antiquatur in tempore. ergo iuuenescit. quia in antiquis est sapientia. et in multo tempore prudentia. ex propria ergo operatione colligere possumus animā rationalem esse immortalem. Ex sexta cōsideratione scȝ per comparationem ad obiectum probatur anima rationalis immortalis esse sic. Necesse est proportionem esse cognoscentis ad cognitum siue potentie ad obiectū. sed anima rationalis nata est cognoscere et intelligere veritatem. veritas aūt ē incorruptibilis sicut probat Aug. in solil. cū sit talis nature q ipa negatio veritatis veritatē ponat. igitur anima rōnalis cū sit veritati pportionabilis ē immortalis. Hec autem ratio non solū concludit animā eē immortalē

per veritatem intelligentie siue conscientie. sed etiā
per veritatem misericordie siue iusticie. de qua sapiē.
i. iusticia est perpetua ⁊ immortalis. ac per hoc aīma
que est iusticie capax. Item omnis virtus corru-
ptibilis ledit̄ ab obiecto improportōnabilit̄ excellēti.
⁊ magis nata ē delectari in medio ꝙ̄ in extremo. sed
anima rationalis intelligens maiora ⁊ maxima non
ꝓpter hoc peius intelligit minora. ⁊ mag̃ delectat̄ in
cognitōne summe lucis. ⁊ ꝑceptōne sapie dei. ꝙ̄ in co
gnitione alicuius creati. Ex cōpatōne igitur ad obie
ctū colligitur anima rationalis esse immortalis. si igi
tur substantia cognoscitur per virtutem. ⁊ virtus ꝑ
operationem. ⁊ operatio per obiectū. cum ſm hanc
triplicem consideratōnem ipsius anime ostensum sit
ipsam esse immortalem. omnis anime consideratio si
ue in ordine siue in se astruit anime immortalitatem

R. ad predicta dōm est ꝙ anima rationalis est im
mortalis ſm ꝙ dicit fides catholica. cui ꝯcordat phi
losophia ⁊ omnis ratio recta. licet aūt in cognitionē
immortalitatis anime rōnalis multiplici via posse-
mus deduci ⁊ manuduci. potissimus tamen modus
deueniendi in eius cognitionē ēst ex consideratōne fi
nis. ⁊ hūc modum precipue approbat Aug. in xij. de
trini. ⁊ in li. de ciui. dei. Nec immerito. quia finis im-
ponit necessitatem his q̄ sunt ad finem. Hec igitur po-
sitio supponenda ē tanꝙ̄ vera ⁊ certum. ꝙ anima rō-
nalis facta sit ad participandā summā beatitudinē.
hoc eñ adeo certum est ex clamore omnis appetit⁹
naturalis ꝙ nullus de eo dubitat nisi cui⁹ rō est oīno
subuersa. Certissimū eñ est nobis ꝙ omnes volum⁹
esse beati. si igitur beatus esse non potest qui bonum
qd̄ habet potest amittere. quia hoc ipō iam habet vñ
timeat. ⁊ vñ etiam doleat. ⁊ ita vnde miser existat. ne
cesse est igitur ꝙ si anima facta ē capax beatitudinis
ꝙ ipa sit per naturā immortalis. Et colligit̄ eius im
mortalitas ex parte cause finalis. colligitur etiam ni-
hilominus cōsequēter ex parte cause formalis. quia
eñ facta est ad participandā beatitudinem q̄ consi-
stit in solo summo bono. facta est capax dei. ⁊ ita ad
ipius imaginē ⁊ similitudinē. sed si est imago dei. ex-
presse ei assimilat̄. hoc aūt non esset si mortis termio
clauderet̄. ergo cum de natura sua sit imago dei. non
potest mortis termino claudi. Ex hoc etiam habe
tur ⁊ colligitur ratio ex parte materie. quia cū ipsū
quo est anima siue forma tante dignitatis ē vt ipam
animā reddat dei imagine insignitam. q̄ est conditio
nobilissima. materia q̄ huic forme vnitur tanto appe
titu ei coniūgit̄. ⁊ ita eius appetitus in ipa terminat̄
ꝙ nullatenus queat aliā formā appetere. cū optima
colligantia iūgantur adinuicem. Deniꝗ ex pte cau-
se efficientis colligit̄. Qm̄ qd̄ bona rōne iūctum est.
dissolui velle nō est dei. hinc ē ꝙ deus qui fuit anime
actor. est continuus anime conseruator. Et sic patet
ratio immortalitatis anime ex q̄druplici genere cau
se. Quis principaliter sumatur ex fine. ⁊ iste sunt ratō
nes ostendentes nō solūmodo quia est immortalis.
sed etiam ꝓpter quid ē immortalis. Rationes vo su
perius inducte ostendunt ꝙ anima est immortalis. ⁊
7 verū concludūt. ⁊ ideo concedende sunt. Ad id q̄
qd̄ primo obi in contrariū de Apostolo. dōm ꝙ apo
stolus dicit solum deū habere immortalitatem. quia
solus deus potest summe se perpetuare sine alterius
iuuamine. anima aūt ⁊ si sit ſm suā originē ydonea
ad immortalitatem. nō tamē potest sufficiēter se con
tinuare in esse nisi conseruet̄ a summo autore. ⁊ illa
conseruatio est a gratuita dei bonitate. nec repugnat
nature ipius anime ꝙ̄tum ad principia ex quib⁹ con
stituitur. sed potius conseruat illoꝝ principioꝝ appe 8
titum. Ad illud qd̄ obi de Dam. ꝙ tendit in versio
nē. dōm ꝙ tendētia illa nō ē ꝑ aliquē appetitū ꝟtutꝭ.
ſ; potius ꝑ defectū vanitatis q̄ creatura ē ex nihilo.
Hūc autē defectū summa veritas ⁊ ptās sua pñtia ⁊
manutenētia excludit a creatura. Et quia sic pñs est
aie rōnali quā fecit vt eā nūꝙ̄ deserat qn sit in ea per
potētiā. pñtiā. ⁊ essentiā. iō aīa rōnalis nūꝙ̄ pt corrū
pi. Nec valet instātia quā obiicit de vbo Aug. Aug.
eñ intelligit de motib⁹ q̄ sunt a nā ſm ꝙ nā dicit ori
ginale ꝑncipiū alicui⁹ effect⁹. nō ſm ꝙ dicit defectū.
⁊ sic intelligēdū ē etiā ꝙ grā nām pficit ⁊ ei nō repu-
gnat. ⁊ hoc meli⁹ explicatū ē in li. j. di. viij. Ad illd 9
qd̄ obi de pho. ꝙ intellect⁹ corrūpit̄ ⁊c. dōm ꝙ illud
vbū phi debet piū hic intellectū. nō eñ credendū ē ꝙ
phus voluerit dicere intellectū esse corruptibilē. cum
postea phet ipm impassibilē. incorruptibilē. ⁊ imorta
lem. sicut i tercio de aia expsse p3. ſ; vult dicere ꝙ opa
tio intellect⁹ quā h3 in corpe impedit̄ ꝓpter aliquā
lesionē factā interi⁹ in organo imaginatōis. vl̄ alte-
rius ꝟtutis sensibilis. ⁊ q̄tū ad hoc vex dixit. sicut p3
⁊ manifestū ē sensui. Ad illud qd obi ꝙ aīa patit̄. 10
rñderi pt dupl̄r. Primū q̄dem. qꝛ passio ei⁹ nō ē per
ipius lesionē ſ; ꝑ ꝯpassionē respectu corpis lesi. ⁊ hoc
nō ponit aliq̄d de suba ei⁹ abiici. ſ; de suba cui h3 vni
ri. Alit̄ pōt rñderi ꝙ aīa nō solū in corpe ſ; etiā extra
corp⁹ h3 pati. nec tñ seq̄tur ꝙ habeat corrūpi. nō eñ
est illa corruptio partis adeptōem. sed ꝑ quietis ⁊
pacis ꝯtinuā impeditōem. hoc aūt in q̄rto plani⁹ de
terminatū est cū agit̄ de penis aiarū dānatox. Ad 11
illud quod obi ꝙ aīma corpi cōdolet. dōm ꝙ illa cō-
passio nō ē nisi salua cōiunctiōe aie ⁊ corpis. Et qm̄
mors sepat illā ꝯiunctōem. iō nō oport3 ꝯpassionē
mortis cōicare. qꝛ illa ꝯseq̄ntia nō tenet nisi manēte
causa. Preterea illa ꝯseq̄ntia nō tenet. si aīa maxime
ꝯpatit̄ corpi maxie patienti. ꝙ ꝯmoriat̄ moriēti. aīa
eñ cū sit capax leticie. ē capax ⁊ doloris. ſ; cum sit ca
pax vite. nullo mō ē susceptibilis mortis. Ad illd 12
qd̄ obi ꝙ opatio aie ledit̄ vl̄ impedit̄. dōm ꝙ hoc est
ꝑ accñs solū. qꝛ cū aīa magna inclinatōe inclinat̄ ad
corp⁹. ⁊ corpi suas opatōes cōicat. ꝟtutes sensitiue
ipi ꝟtuti intellectiue imediate submistrat. inde est ꝙ
lesis organis corporeis. ⁊ impeditis virib⁹ sensitiuis.
opatio intellect⁹ q̄diu ē in corpe h3 impediri ipo in-
tellectu nullaten⁹ in se leso. qd̄ ex hoc p3. ꝙ statim cū
a corpe sepatur h3 suū vsum ꝯpletū. ⁊ hec sufficiāt q̄
tū ad ꝓpositū. Questio. ij. b

Utrū ois aīa vtpote brutalis nō solum rōnalis ex
prima ꝯditione fuerit imortalis. Et ꝙ sic vr̄ Eccs. iij.
Un⁹ ē interit⁹ hois ⁊ iumētorū. ſ; hoīes ⁊ si intereāt
q̄tū ad corpa. nō tñ intereūt q̄tū ad aīas. g̃ pari rōe
nec bruta aīalia. Item Sap. j. De⁹ mortē nō fecit
nec delectat̄ in pditōe viuoꝝ. igit̄ mors non ē intro-
ducta nisi ꝓpter pctm̄. g̃ si hō nō peccasset. nec more-
ret̄ ipe. nec moreret̄ brutū aīal. ſ; hoc non eēt nisi aīe
brutoꝝ eēnt immortales. g̃ ⁊c. Item hoc vr̄ rōe. ꝓ
bato ꝙ aīa petri sit imortalis. ꝓbat̄ ꝙ ois aīa sit im-
mortal̄ ꝑ ypothesim. nō ē maior de vna ꝙ̄ de alia.
loq̄ndo de aīabus rōnalib⁹. g̃ pari rōe loq̄ndo de aīa
bus sensibilib⁹. si vna aīa sensibilis est immortalis. g̃
⁊ omēs. ſ; aīa sensibilis hūana ē immortalis. qꝛ nūꝙ̄

est rõnalis sine sensibili.ergo cum in hac cõicet hõ cũ
brutis.anima sensibilis brutoꝝ aĩaliũ ꝑ naturam est
immortalis. Item oĩs anima q̃ntũcunq; parũ ha
beat de nobilitate excellit oĩne corpus.sicut vult Au
gusti.ergo magis accedit ad dei similitudinem.ꝗ aliq̃
corpa per naturã sunt immortalia.sicut corpora cele
stia.ergo multofortius aĩe brutoꝝ aĩaliũ. Itẽ sub-
stantia cuius virtus ⁊ opatio nõ senescit in tpe .non
corrũpitur in tempe.sed aĩa sensibilis ẽ hmõi. quia si
cut dicit phus.si senex acciperet oculum iuuenis.ita
videret sicut iuuenis.ꝗ ⁊c. Item qꝛ hõ seruit deo ẽ
dignus remuneratione. ⁊ ideo necesse ẽ ponere ani-
mã eius immortalẽ vt remuneref post mortẽ.ꝗ pari
ratione cũ bruta animalia seruiãt homini. ⁊ per hoc
deo in homine.vꝫ similiter ꝙ ipa debeãt remunerari
Cõtra.nulla forma ẽ sepabilis a corpe nisi q̃ habꝫ
opationem ꝓpriam preter corpus. sed nullus spirit⁹
brutalis ẽ hmõi.ergo ⁊c.Maior manifesta ẽ.tum qꝛ
phus dicit.tum etiã qꝛ nulla est substantia q̃ omĩ ca
reat opatõe.cũ nulla sit ociosa. Scđa manifesta ẽ ad
sensum. Item omnia bruta aĩalia facta sunt ꝓ-
pter vsum hominis.sed vsus hominis ẽ in vescendo
eis ⁊ vescitur eis dũ ea occidit.ergo facta sunt ad hoc
vt nõ tm̃ seruiãt homi ꝑ vitaꝫ sed etiã ꝑ mortẽ.ꝗ hoc
non esset si aĩe coꝝ eẽnt immortales. ergo ⁊c. Itẽ
anime immortali debeť corpus immortale quãtũ est
ex institutione prima.ergo si anime brutoꝝ erãt im-
mortales.habebãt corpora immortalia. sed cõstat ꝙ
bruta nõ peccauerũt.ergo deberẽt adhuc esse immor
talia.Or ⁊ si hoc constat esse falsum.patet etiam ꝙ ⁊
primũ. Iteꝫ si anime brutoꝝ essent immortales.
ergo deberẽt oĩa corpora brutoꝝ redire sicut ⁊ cor-
pora hominũ.sed si hoc. esset impossibile ꝙ oĩa essent
in terra. cũ innumera bestiaꝝ multitudo ⁊ animaliũ
cõtinue sibi succedit. ergo incõueniens ẽ dicere bru-
13 toꝝ aĩas esse immortales. Re.ad ꝑdictoꝝ intelligẽ
tiam ẽ notandũ ꝙ aliqui dicere voluerũt brutorum
aĩas esse immortales.ꝓ eo ꝙ eedem anime sunt que
viuificant corpa brutoꝝ ⁊ corpa hominũ. tm̃ merito
peccatoꝝ suoꝝ de corpe ad corpus circũeundo per-
transeãt. Et hec positio quorũdã phoꝝ ⁊ hereticoꝝ
fuit sicut dictũ est supra ⁊ iam improbata ẽ supra tã-
q̃ heretica. ⁊ prorsus abijcienda est ista positio tanq̃
vilis ⁊ derogãs dignitati creature rationalis.dũ po-
nit rõnales ⁊ bestias esse pares.in hoc enĩ indicat ꝙ
sui inuentores ⁊ defensores sunt homines bestiales.
dũ aĩas suas credũt vel bestiarum fuisse.vel futuras
esse.Fuerũt ⁊ alij qui dicere voluerũt ꝙ anime bru-
toꝝ nec sunt adeo corruptibiles sicut alie forme que
hñt ꝯtrarietatẽ.sed q̃ntuꝫ est de sui natura nate sunt
cõtinue durare nisi impedimentũ sue duratõis ha-
beant ex corpore sine quo nõ pñt subsistere.hui⁹ aũt
impedimentũ durationis introductũ esse dicũt i cor
pora brutoꝝ ꝓpter pctm̃ hoĩm. si enĩ Adam nõ pec-
casset.nullũ aĩal brutũ decederet.Unde sicut merito
peccati humani q̃ ad eius obsequiũ facta sunt deteri
orata sunt.sic ⁊ bruta aĩalia facta sũt morti obnoxia
Sed istud prima fronte obuiat ei qđ dicit Augusti.
sup Geñ.ad lrãm li.iij.ꝙ si homo nõ peccassꝫ. nihilo
minus essent animalia viuentia de rapina.q̃ ad suaꝫ
vitam seruandã alia interficerent aĩalia.Repugnat
etiam rõni.cũ nulla ratio dicat congruũ esse oue in-
terfici ꝓpter hoc ꝙ homo peccauit.cum nullo modo
ei in peccato cõicauerit. nec pctm̃ suũ in ouẽ trãsfu-
derit.Repugnat etiã imaginationi sensibili. vbi enĩ
eẽnt tot aĩalia q̃ multiplicata eẽnt sup terrã ab initiõ
mũdi vsq; ad finem.si nulla eẽnt mortua .Or si tu di
cas ꝙ nõ eẽnt multiplicata si hõ non peccasset. quõ
etiã verũ esset qđ dr̃ eis Geñ.j.Crescite ⁊ mult.⁊ re.
aquas.Qđ si dictũ ẽ de piscibus.cur nõ intelligendũ
ẽ dictũ eẽ de alijs aĩalib⁹.nũq̃d ꝓpter culpã hoĩs fa-
cta sunt fecũdiora.q̃ oĩa si incõuenientia sunt.positiõ
ista tanq̃ incõueniens respuenda ẽ.Et ideo dõm est
tercio mõ ꝙ nulla alia aĩa nisi rõnalis immortalis ẽ.
⁊ rõ hui⁹ apparet si aspiciam⁹ ad finẽ ꝓpter quẽ cre
ature facte sunt.ex q̃ fine poniť in reb⁹ ꝑpetuitas vl
corruptibilitas ẽm eaꝝ exigentiã.Cũ aũt oẽs creatu
re facte sint ꝓpter deuꝫ iuxta illud.vniuersa ꝓpter se-
metipm̃ opatus ẽ dñs.sola creatura rõnalis facta ẽ
ad fruendũ deo.⁊ vt btificetur in ipo q̃ sola ẽ ad ima
ginẽ.Alie vo creature q̃ solũ tenẽt rõnem vestigij.fa-
cte sunt vel ad manifestatõem diuine bonitatis.vel
ad obsequiũ creature rõnalis.Manifestatio aũt di-
uini exemplaris ⁊ bonitatis dei ẽ in ꝓductõe vniuer
si.qđ ẽ quoddã exemplatũ cõplete repñtãs illud ex-
emplar.⁊ ꝓpter repñtationis cõpletionẽ.cõpletã de-
bent hr̃e ⁊ ꝑpetuã durationẽ.Uniuersum aũt dupli 14
citer hꝫ eẽ.vicꝫ.decurrẽs ⁊ ꝑmanẽs. Esse decurrens
nõ põt eẽ ꝑpetuũ.qꝛ necesse ẽ ꝙ aliqñ sit q̃etum.Esse
vo ꝑmanẽs ẽ ꝑpetuum . Ille igiť partes q̃ respiciũt
vniuersum q̃tũ ad eẽ ꝑmanẽs.sicut sunt orbes celo-
rũ ⁊ celoꝝ ꝑpetuitatẽ hñt. Ille vo q̃ respiciũt q̃tũ ad
esse decurrẽs.vtpote q̃ cõsistunt in generatõne ⁊ cor
ruptõne.q̃lia sunt mineralia.plãte.⁊ aĩalia bruta.nõ
debẽt hr̃e eẽ ꝑpetuũ ꝗ terminatũ. q̃ q̃si q̃dã transitu
suo.⁊ q̃dam inueteratõne ⁊ innouatione.morte ⁊ vi
uificatõne decorãt vniuersum .Et sic patet ꝙ bruta
aĩalia q̃tũ ad corpus ⁊ aĩam corruptibilia sunt ꝑ na
turã. inq̃tũ facta sunt ad repñtandũ diuinã bonita
tem ⁊ sapiam.Et hec rõ sumpta est a fine principali.
Est ⁊ alia rõ sumpta a fine nõ principali inq̃tũ.s.cre
ature in q̃bus ẽ sola rõ vestigij facte sunt ꝓpter crea-
turã rõnalem.s.hoiem.Quedã enĩ facte sunt ꝓpť ho
minẽ ẽm oẽm statũ siue vie siue patrie.q̃dam solum
ẽm statũ patrie.⁊ cũ status pr̃ie sit ꝑpetu⁹ debẽt esse
ꝑpetua.⁊ talia sunt q̃ integrãt homis habitaculũ.si-
cut celũ ⁊ q̃tuor elã. Illa vo q̃ facta sunt ꝓpter homi
nẽ ẽm statũ vie.cũ ille stat⁹ sit ꝯtrãsitori⁹ ⁊ hẽat finẽ.
debẽt eẽ corruptibilia.talia aũt sunt aĩalia bruta que
fctã sũt ad supplẽdã corpis indigẽtiã ẽm eũ statũ i q̃
indiget cibis ⁊ alimonijs. Et sic ꝓcedẽde sunt rõnes
ondẽtes aĩas brutales eẽ mortales ex sua ꝑma ꝯditi
one. Ad illud qđ ꝑmo obť de Eccs.ꝙ vn⁹ ẽ interi 15
tus ⁊c. dõm ꝙ loq̃tur q̃tũ ad exteriorẽ intelligẽtiã.
⁊ ꝓpterea subiũgit.Quis nouit si s.s.Adam a fur.q.d.
Nõ nouit hõ q̃ ãbulat ẽm intellectũ carnalẽ.q̃ ea so-
la ꝯsiderat q̃ exteri⁹ apparẽt. hõ aũt sapiẽs nouit q̃
illud attẽdit qđ ipe Eccs i fine dicit.Scito ꝙ ꝓ omĩ
errato adducet te de⁹ i iudiciũ. Ad illud qđ obiđe 16
li.Sap.dõm ꝙ loq̃tur vl' de morte dãnatõis eterne.
vl' de morte tpali in eo cui mors ẽ pena.tale aũt ẽ so-
lũ aĩal rõnis capax.qđ sicut solũ natuꝫ ẽ eẽ miseꝝ.sic
solũ natũ ẽ ꝑmiari.solũ natũ ẽ puniri.qꝛ solũ ipm̃ est
cui data ẽ vis discretiua inť bonũ ⁊ malũ. veꝝ ⁊ fal-
suꝫ.Uñ ⁊ si bestia doleat cũ occidiť vl' lediť.nõ tñ pu
niť.nõ enĩ ẽ capax miserie.solus enĩ ille ẽ miser q̃ vel
scit se miserũ.vl' scire debꝫ cũ malũ hꝫ. Ad illud qđ 17
obĳ ꝙ aĩa sensibilis hoĩs ẽ imortalis.dõm ꝙ nõ ẽ sic

sensibile eñi in homine nominat potentiā.s.aie rōna
lis. sicut ifra patebit. sensibile vo in brutis nominat
formā q̄ substātificat̄ i materia trāsmutabili. ⁊ quia
pendet ex illa q̄tum ad esse. corrūpitur illa corrupta
18 Ad illud qđ obiꝫ q̄ aīa sensibilis ē nobilior oīni cor
pore.dōm q̄ maior nobilitas ⁊ minor nō facit ad ma
iorem durationē creature.magis eñi nobilis ē etiam
ſm statū nature lapse hō q̄ sit lapis.tñ lapis pl⁹ du-
rat mō.sed hoc facit priuatio corrūpētis.cause.⁊ hāc
habet aīa sensibilis ꝓpter hoc q̄ fundat̄ ⁊ pendet ex
corpe ꝯposito ex ꝯrijs.supra quā ꝯrietatē sblimata ē
19 natura celestis. Ad illud qđ obiꝫ q̄ aīma sensibilis
nō senescit.dōm q̄ verū ē quātū ē p se.senescit tñ rō-
ne eius in quo radicat̄.s.rōne corpis. rōne cui⁹ etiaꝫ
habet corrūpi.⁊ hoc ex ꝯditione sua primaria. Ad
20 illud qđ obiꝫ q̄ bruta seruiūt hoībus.dōm q̄ seruitiū
remunerabile non est nisi illud qđ est laudabile.sola
aūt potentia rōnalis ⁊ deliberatiua in qua cōsistit ar
bitrij libertas ē in qua cadit laus ⁊ vituperiū.⁊ ideo
quantūcūqꝫ obsequiū sit magnū ⁊ vtile.nō est dignū
remuneratione nisi factū fuerit ex arbitrij libertate.
ideo nō decet remūerari animas brutoꝝ.Et sic patet
illud.

Duseq̄nter q̄ritur q̄tū ad secūdū articulum
de immortalitate Ade ex parte corporis. Et
circa hoc q̄runtur duo. Primo q̄ritur vtruꝫ
anima nō peccāte posset corpus ade dissolui. Secun
do queritur vtruꝫ ipa peccante posset per esum ligni
vite in vita ꝑpetuari. Questio.j. c

Circa quā sic ꝓcedit̄ ⁊ ōnditur q̄ etiam si Adam
non peccasset corpus eius dissolui potuisset.tali rōe.
Adam in statu innocentie habebat corpus mortale.
sicut mgr̄ dicit ⁊ Aug.in lit.ergo corruptile. s̄ omne
corruptibile d̄ necessitate corrūpetur.sicut vult ph̄s.
q̄uis nō oīne generabile de necessitate generet̄. ergo
corpus Ade corruptum fuisset.esto q̄ in statu inno-
centie ꝑmansisset. Iteꝫ ꝯtrarietas ē causa pugne.
⁊ pugna in cōposito ē causa dissolutionis.ergo in il-
lo statu in quo pōt esse contrarietas.pōt esse dissolu-
tio.sed corpus Ade etiā ſm statū innocentie ex ꝯtra
rijs habebat cōpositionē.ergo statu illo manēte po-
terat habere dissolutionē. Item cuicūqꝫ statui cō-
petit restauratō. cōpetit deperditio.sed corpori Ade
in statu innocentie cōpetebat restauratio p sumptio
nem ciboꝝ.ergo ⁊ eidē corpori ſm statū innocentie
inerat deperditio. sed cuicūqꝫ inest deperditio inest ⁊
cōsumptio. ⁊ in quocūqꝫ ponitur cōsumptio ponit̄
⁊ corruptio.ergo corpus Ade in statu innocentie ꝑsi
stens dissolui poterat ⁊ corrūpi.nulla culpa interue-
niente. Item cōstans est q̄ Adam nō poterat vi-
uere nisi comederet.cū haberet corpus animale. sed
poterat nō comedere.ergo poterat absqꝫ vllo pecca-
to corpus eius deficere. Si dicas q̄ peccaret i nō
comedendo.qr tenebat̄ comedere. Cōtra.nō semp
tenebat̄ comedere.qr signemus aliquā horā in q̄ te-
nebat̄.in illa hora aut Adam esuriret.aut nō. Si esu
riret.ergo pateret̄ anteq̄ꝫ peccaret. Si nō esuriret. ḡ
natura nō indigeret. cū natura bñ disposita tempo-
re necessitatis cibū appetat.ḡ nō teneret̄ tūc comede
re.nec alias.ḡ nūq̄ꝫ. Item si Adam stetisset.aliq̄s
de filijs eius poterat peccare. ponat̄ ergo q̄ peccassꝫ
sed possibile ē virū iustū a peccatore insidiāte interfi
ci absqꝫ sua culpa. sicut Abel interfectus ē a Cayn.ḡ
possibile esset Adam saltē dormientē ab eo iugulari.
⁊ sic iugulat⁹ interiret.culpa sua nulla interueniēte.

Itē impassibilitas ē dos corpoꝝ glorificatoꝝ. sed
corp⁹ ade in statu innocētie glificatū nō erat.ḡ in sta
tu illo ꝑsistēs impassibilitatē nō hēbat. ḡ ꝑsistēdo in
statu illo.mori ⁊ nō mori poterat.ḡ corpus ade erat
dissolubile aīa nō peccante. Sed ꝯ. Isido.de trini.
dicit. Si hō in paradiso innocēter viueret.nec ignis
eū vreret.nec aqua mergeret.nec absentia aeris suf-
focaret.nec oīa q̄ nocēt mortalibus impedirent.ḡ vꝫ
q̄ ipo ꝑmanente in statu innocentie corpus ei⁹ non
erat resolubile. Item mors ē pena peccati.s̄ oīnis
pena ē ordinata.pena aūt nō ordinat̄ nisi p culpam.
nulli ḡ pōt inesse nec pena.nec mors.nec corruptō.ni
si cui prius inest culpa.igit̄ aīa nō peccāte impossibi-
le fuit dissolui corpus Ade. Item ad hoc q̄ debite
cōstituat̄ aliqđ cōpositū necesse ē materiā ⁊ formaꝫ
ꝓportionari adinuicem.si igit̄ aīa vt forma ⁊ pfectio
vnita ē corpi.impossibile erat corpus illud resolui ⁊
corrūpi.nisi aliq̄ corruptio prius incideret ex ꝑte aie.
s̄ corruptio q̄ pōt incidere ex ꝑte aie nō ē nisi culpe.ḡ
impossibile fuit corpus Ade resolui ⁊ pati nisi in aīa
culpa fuisset p̄ambula. Item status innocētie me
dius erat inter statū glorie ⁊ statū miserie. s̄ dissolu-
tio corpis oīno opponit̄ statui glorie.cum igit̄ statui
glorie nō opponeret̄ directe stat⁹ innocētie. Adam i
statu innocētie ꝑsistēte corpus ei⁹ nō fuit resolubilē.

Item oīs passio ē ab aliq̄ repugnāte ⁊ p̄dn̄ante.s̄
Adam in statu innocentie exn̄te.vel oīa ꝯcordarēt ei
vel subiacerēt.igitur nihil posset corpus eius ledere.
nec aliquā passionē inferre.ergo corpus eius nō eēt
passibile nec dissolubile. Itē impossibile ē stāte re-
ctitudine alicui⁹ ipm obliq̄ri. s̄ rectitudo oīs ꝯsistit i
subiacēdo deo ⁊ p̄sidēdo alijs creaturis tā corpi suo
q̄ etiā brutis.ḡ spū rōnali stante in puritate innocē-
tie ⁊ obediētie.impossibile fuit corp⁹ ab ei⁹ volūtate
recedere.s̄ aīa semp appetit vniri corpi.ḡ impossibi- 21
le fuit corpus in tali statu dissolui. R̄.ad p̄dictorū
intelligentiā ē notandū.q̄ quēadmodū iuxta vbum
ph̄i hec ē duplex.aliquid ē nūc immortale.qr aduer-
biū pōt determinare hoc qđ ē immortale rōe actus
moriendi.vel rōne potētie.ita ⁊ locutio p̄cedēs.vtrū
corpus hominis esset dissolubile siue posset dissolui
ipo nō peccāte.distingui debꝫ. Illi eñi ablatiui absolu
ti pn̄t determiari hoc vbū posset. vel hoc vbū dissol
ui. Si hoc verbū posset determināt.veritatē hꝫ locu-
tio.Est eñi sensus q̄ adā dū existeret i statu innocen-
tie posse hēbat vt corp⁹ ei⁹ dissolueret̄. Si aūt abla-
tiui illi referantur ad actuꝫ q̄ est dissolui.sic locutio ē
falsa.Est eñi sensus q̄ adam posset dissolui in statu i
nocentie.ita q̄ simul esset innocētia ⁊ mort⁹ siue cor-
ruptionis pena.⁊ hoc est impossibile prouidēte ordi-
ne diuine iusticie.que nullam inordinatōnem in vni
uerso sustinet. Si ergo pena ꝯordinata ē nisi prece-
dat culpa.⁊ corporis dissolutio non potest aie pure ⁊
innocenti nō esse pena. incōueniēs vꝫ ⁊ ꝯ ordinē di-
uine iusticie q̄ corp⁹ hoīs dissolueret̄ i statu innocē-
tie.⁊ h̄ sctī dicūt.⁊ rōnes ad hoc inducte ostendūt.⁊
iō ꝯcedende sunt.qr veꝝ ꝯcludūt. Ad illud ḡ qđ pri 22
mo obiꝫ q̄ oīne corruptibile d̄ necessitate corrūpetur.
dōm q̄ ph̄us loquit̄ de illo corruptibili cui⁹ regimē
nō sbiacet volūtati s̄ soli v̄tuti naturali.⁊ illud de ne
cessitate habet corrūpi.quia habet causam corruptō
nis intra se.corp⁹ aūt ade ⁊ si eēt mortale ⁊ corrupti
bile.tñ volūtati subiacebat ex ordine diuie iusticie. ⁊

sō nisi volūtas deordinaret. corp⁹ illō nūq̄ corrūperet.
23 Ad illud qō obī q̄ componi ex cōtrarijs ɔpetebat
corpori ꝫm illū statū. dōm q̄ alio mō se habent ɔtra
ria in cōpositione corporis ꝫm statū nature lapse. ali
ter ꝫm statū nature institute. Scōm statū eī̄ nature
lapse non solū agunt in aliqō extrīsecū sed etiaꝫ ad
inuicem mutuo agūt ꝛ patiūtur. nō solū in ipa cōsti
tutione. sed etiam post constitutū esse. In statu autē
innocentie taliter cōmixta fuerūt ꝛ ꝓportionata i pri
ma cōpositione. ꝛ ad tantā concordiā educta. vt illo
statu manente mutuo nō repugnarent. ꝛ ideo ꝓpter
illam compositionē corpus illud dissolui necesse nō
24 erat. Ad illud quod obijcitur q̄ post statū innocē
tie in illo corpore fiebat deperditio. dōm q̄ sicut na
tura vniuersalis patiť elemēta corrūpi ꝫm partē. sed
nullo mō patitur corrūpi ꝫm totū. sic ꝛ natura bn̄ i
stituta in homie regulata ab ordine iusticie ꝛ prudē
tie admittebat deperditionē fieri in homine ꝫm aliq̄
partem ꝓpter statum animalitatis in quo erat. ꝫ nul
lo modo patiebatur corruptionē fieri in toto. Sicut
eī̄ fiebat corruptio ꝛ deperditio. ita etiam fiebat re
25 stauratio. ꝛ ideo non cōsequebatur dissolutio. Ad
illud quod obijcitur q̄ Adam a cibo poterat abstine
re. dōm q̄ nō poterat abstinere a comestione. quan
do esset locus ꝛ tempus. tum quia sibi expsse p̄ceptū
erat vt comederet de lignis paradisi alijs a ligno scie
boni ꝛ mali. tum etiā q̄ si dn̄s non p̄cepisset. natura
bene instituta dictaret que dictat nullū debere manū
sibi inijcere. Nec valet illa obiectio quā obijcit de fa
me. debebat eī̄ famē preuenire. ꝛ ipe bn̄ sciebat horā
ꝛ indigentiā sue nature. quā si ptransiret cōmitteret
26 ꝛ peccaret. Ad illud quod obī q̄ peccator pōt oc
cidere innocentem. dōm q̄ verum est ꝫm statum na
ture lapse in quo omnis homo merito peccati origi
nalis ē mortis debitor. Vn̄ permittere innocentem
occidi non est contra ordinē diuine iusticie ꝫm statū
presentem. in statu autē illo q̄ nulla culpa p̄cesserat.
ordo diuine iusticie talem deordinationē vel punitō
27 nem admittere nō debebat. Ad illud quod obī q̄
impassibilitas ē dos corpoꝝ glorificatoꝝ. dōm q̄ ve
rum est ꝫm q̄ impassibilitas priuat ꝛ actum ꝛ poten
tiaꝫ passionis ꝫm omnē statū. illa aūt impassibilitas
corpori Ade non inerat nisi ꝫm statuꝫ determinatū.
ꝛ ideo perfecta non erat. nec dos dici debebat.

Questio. ij. v

Utrum Adam peccante corpus eius posset ppe
tuari p esum ligni vite. Et q̄ sic vi. Primo textum
Gen̄. iij. Nūc igitur ne forte sumat de ligno vite ꝛ vi
uat ineternū. hoc dictū est de Adam post peccatuꝫ. ꝫ
si post peccatū sumpsisset. ineternū vixisset. ꝛ corpus
eius perpetuū fuisset. Item hoc ipm vr̄ p Richar.
de sancto victo. qui de Adam ait sic. Habuit an̄ pec
catū corruptionē. post peccatū corruptionē. sed vtro
q̄ mō p esum ligni vite potuit sustentari. Itē hoc
probať per experimentū. Enoch eī̄ ꝛ Helyas sicut di
cūt glo. ꝛ autoritates sanctoꝝ in padiso cōseruanť p
esum ligni vite vsq̄ ad antixp̄i aduentū. sed qua rōe
vsq̄ ad illud tēpus cōseruari pn̄t. eadem rōne ꝛ dein
ceps. ꝫ pari rōne ꝛ corpus Ade. Item nō fuit ma
ioris efficacie lignū sciētie boni ꝛ mali ad corp⁹ per
dendū q̄ꝫ lignū vite ad cōseruandū. sed p esum illius
ligni corpus hois factū est dissolubile. ꝫ pari rōne p
esum alterius ligni poterat corp⁹ corruptibile solida
ri ꝛ ppetuari. sicut ecōtra alteri⁹ ligni comestio corp⁹
sanū ꝛ solidū reddidit dissolubile ꝛ infirmū. Itē
post peccatum si spūs hominis iungeretur fonti vite
disponereť ad perpetuā beatitudinē ꝛ vitā immor
talem. ergo lignū vite corpale sic se habebat ad cor
pus ɔseruandū. sicut lignū vite spūale se habet ad spi
ritū. vi̅ q̄ si homo penituisset. ꝛ de ligno vite gustassꝫ.
q̄ corpus eius esset factū indissolubile. Item ho
mo bene cōplexionatus si nō habet impedimentum
extrinsecū viuere pt vsq̄ ad ɔsumptōeꝫ radicalis hu
midi. si igiť illud humidū posset restaurari. possꝫ cor
pus eius imperpetuū incorruptū seruari. si ergo illō
lignū vite sicut dicūt doctores habebat vim restaurā
di humidū radicale. videtur q̄ si homo de illo come
disset. q̄ corpus eius ineternuꝫ posset durare. etiam
post cōmissionem culpe. Sed ɔtra. Ro. vj. Stipē
dia peccati mors. ergo si postq̄ homo peccauit neces
sarium fuit ipm peccasse. necessariū fuit ipm mori. ꝫ
necessarium fuit corpus eius dissolui. igitur nō pote
rat perpetuari p esum alicuius ligni. Item sentē
tia data fuit Gen̄. iij. Quacūq̄ die co. ꝛc. Si igiť illā
sententiā nulla ɔtus creata pt infirmare. quātūcūq̄
homo comederet de ligno vite necesse erat ipm mori
ꝛ corpus eius resolui. ꝛ hoc ipm dicit alius text⁹ gen̄.
iij. Puluis es ꝛ in pul. ꝛc. Item homo p peccatū
similis factus ē iumentis insipientibus. sed iumenta
si comederent de ligno vite nō ꝓpter hoc corpora co
rum fierent indissolubilia. ergo homo q̄tum ad cō
ditionem mortis iumentis similis effect⁹ est per cul
pam. quantūcūq̄ de ligno vite comederet. corpus ei⁹
dissolui necesse esset. Item non minus est mor
tali immortalē facere q̄ꝫ de mortuo viuū. sed mortuū
suscitare hoc est virtutis solius dei ꝛ virtutis infini
te. ergo corpus dissolubile ad indissolubile reducere
hoc est solius virtutis diuine. ergo si homo post pec
catum de illo ligno comederet. corpus eius nihilo 28
minus dissolui necesse esset. R. dōm q̄ eadem lege
qua diuina iusticia non patitur innocentem puniri
ꝛ mori. non patitur etiam malum remanere impuni
tum. ꝛ ideo diuinū decretum fuit vt si homo manda
tum dei transgrediendo peccaret. ꝛ ipi actori suo in
obediēs existeret. spiritus carnis dominiū amitteret.
ꝛ sicut volūtas a deo recesserat. sic anima in vita cor
pus ipsum desereret. ꝛ dissolutū in suam originē vn̄
sumptum erat rediret. Et quoniaꝫ diuinū decretum
erat inuiolabile. hinc est q̄ postq̄ homo peccauit. q̄
tumcūq̄ de ligno vite ederet. corpus eius non fieret
indissolubile. ita q̄ mortem posset euadere. ideo con
cedende sunt rationes hoc ostendentes. Ad illud 29
quod obijcitur in contrariū de textu. dōm q̄ eternuꝫ
nō dicit ibi vite interminabilitateꝫ. sed vite quandā
diuturnitateꝫ. sicuti sepe consueuit loqui scriptura.
Quis autem lignum vite illud corpus non posset p
petuare. poterat tamen adeo naturā ipius adiuua
re ꝛ vigorare vt diutius viueret. Ex hoc ptꝫ rn̄sio ad
seq̄uentia. s. ad verbū Richar. ꝛ ad illud quod obi de
Enoch ꝛ Helya. Utrūq̄ eī̄ nō cōcludit vite inter
minabilitatem. sed solū quandā diuturnitatē. quā ꝛ
si lignū vite posset homini lapso ɔferre p sibi diuini
tus collatā virtutē. nō tn̄ poterat ineternū ɔseruare.
q̄ diuinū decretū infirmare nō poterat. ꝛ corp⁹ hois
peccātis ad h̄ post pctm̄ habile n̄ erat. ꝛ illō lignū i solo
eo q̄ dispōꝫ hēbat. ad ei⁹ effectū efficaciā hēbat. Ad 30
illud qō obī per silē de ligno scie boni ꝛ mali. dōm q̄

illud sile deficit dupl'r. Primo q2 illud lignū sciē boni
τ mali nō fecit corpora illa esse dissolubilia. s solū bo
minis culpa τ diuina sentētia. Secūdo vo q2 corpus
Ade anteq̄ peccaret nō habebat necessitatē ad pma
nendū. nec necessitatē ad corrūpendū. s postq̄ homo
peccauit corpus eius subiectū fuit necessitati morie
31 di. τ ideo p esum ligni vite nō poterat ꝯseruari. Ad
illud qđ obi' de coniūctione spūs ad fontē vite spūa
lis ꝛc. dōm q illud simile deficit dupliciter. Primuꝫ
quidem q2 voluntas facilius verti' τ reuerti' q̄ na
tura. Secūdo vo quia fons vite spūalis multo potē
tior est sup animā q̄ illud lignū esset sup corpus. τ iō
non seq̄tur q si diuinus spūs recreat τ viuificat ani
mam. q lignū vite reformet τ consolidet corpus i sta
32 tum pristinū. Ad illud qđ obijcitur q lignū vite re
stauraret humiduꝫ radicale. dōm q τ si per sui esum
sufficienter restauraret humidū in corpore hominis
ꝓm statum nature institute. nūq̄ tamē in statu natu
re lapse sic restauraret quin semp aliqua deperditio
fieret. τ ita q̄uis diutius conseruaret. nihilominꝰ ta
men aliquando illud radicale humidum deficeret. τ
corpus ad dissolutionem perueniret.

Onsequenter queri' de immortalitate primi
hominis q̄tū ad coniūctū. Et circa hoc q̄run'
duo. Primo q̄ritur vtruꝫ illa immortalitas
inesset homini a natura vel a grā. Secūdo q̄ri' vtꝝ
illa immortalitas esset eadem p essentiam cū immor
talitate gloriosa.

Questio. j.

Utrum illa immortalitas esset a natura vel a grā
Et q a natura vide'. Illud ē nobis naturale qđ no
bis innasci' τ cū quo nati sumus. s homo cū illa im
mortalitate ꝓductus ē. τ illa immortalitas indita ē
homini a sua conditione. ergo fuit ei naturalis vel a na
tura. Item mors nō poterat inesse homini nisi ꝓ
cedente culpa. sicut probatū ē supra. s culpa nō pote
rat homini inesse. nisi deordinare' natura. si ergo mors
inerat homini ꝯtra naturam. immortalitas inerat ei
p naturā. Item p hoc homo erat immortalis per
qđ erat innocēs. s innocēs erat ex cōditione nature.
esto eñ q nullā haberet grām. nihilominꝰ tñ habe
ret innocētiā. ergo immortalis erat ex cōditōne nature.
nō ex būficio grē. Item immortalitas aīe cōsistit i
ꝯtinua ꝯiūctiōne aīe τ corporis. cōtinua aūt ꝯiūctio
anime τ corpis ē p continuū appetitū vnius ad alte
rū. s aīa habet continuū appetitū ad corpus. τ econ
uerso p naturā absq̄ grā. ergo immortalitas inerat ho
mini p naturā. Item idē est principiū p quod dat
rē esse τ per qđ in esse cōtinua'. sed aīa rōnalis q̄ est
forma p naturā immortalis τ incorruptibilis corpo
ri dabat naturaliter sui esse ꝯplementū. ergo τ ipius cor
poris siue hominis esse naturali' ꝯtinuabat. sed a quo
inest ei continuatio. ab eodē est immortalitatis ppe
tuatio. ergo ꝛc. Item naturale est homini comedere
ea q̄ sibi apponūtur. s homo p esum ligni vite τ alio
rū lignoꝝ paradisi vitā suā poterat perpetuare sicut
dicit Aug. τ magister. ergo vide' q oīs ppetuatio ine
rat homini p naturā. Sed ꝯtra. Augu. sup Geñ. τ
mgr dicit in lr̄a. Creatus ē homo immortalis quod
inerat ei de ligno vite. nō de ꝯditōe nature. mortalis
erat ꝯditione corpis aīalis. immortalis būficio cōdi
toris. Et iteꝝ ipe Aug. expssius dicit. q sicut ꝓstituꝫ
fuit filijs israhel q in. xl. annis vestimenta eoꝝ nō ve
terascerēt. ita ꝓstituꝫ fuit Ade vt nō morere'. Itē
sup illud Lu. x. Expoliauerūt euꝫ τ plagis impositis
ꝛc. Glo. exponit de primo hoīe quē dicit expoliatum
fuisse gratuitis. τ vulneratū in naturalibꝰ. si ergo immor
talitas nō fuit vulnerata simpl'r ablata ipi homini
p culpā. ergo nō inerat ei a natura s a grā. Item hoc
vr̄ rōne. ꝓprietates naturales non derelinquūt subie
ctū ꝓpter culpā. ergo si immortalitas inerat homi a na
tura. non vr̄ q debuerit eū relinquere ꝓpter culpā. q
si eā amisit. ptꝫ ꝛc. Item impossibile ē duo oppo
sita inesse eidē ꝓm eadē pncipia naturali' causantia
q̄ nō inclināt ad opposita. s hō per naturā suā pote
rat mori. aut ergo imortalis non erat. aut si erat. non
erat p naturā sed per grām solū. Item corpꝰ Ade
per naturā ꝓpriā erat nobiliter cōplexionatū. ergo mol
les τ teneras carnes habebat. sed naturali' molle ce
dit duro. igi' p naturā corpꝰ ade vulnerari poterat
τ secari. ergo p naturā Adam nō erat imortalis. Iteꝫ
ignis naturaliter ꝯsumit corpus ex elementis q̄tuor
constitutū. τ corpus aīale p naturā indiget aspiratio
ne τ respiratione. ergo si hō caderet in aquā vel in ignē.
τ nō morere'. hoc nō esset virtutē nature. sed potiꝰ
contra vel supra. nō ergo esset a natura sed potius ex
grā. R. dōm q sicut dicit mgr in lit. circa hoc mul 33
tiplex τ varia fuit opinio. Quidam eñ dicere volue
rūt q immortalitas primi hominis esset a natura. q̄
dam q esset a grā. vtraq3 aūt harū opinionū habuit
aliquā efficacē rōnem mouentem. τ vtraq3 habet ali
quid veritatis. licet vna plus habeat q̄ altera. Sicut 34
eñ cū dr̄ homo ē beatificabilis duo tangūtur. τ apti
tudo τ dispositio. ita etiā cū dici' homo ē immorta
lis. Unđ sicut hō quodāmō potest dici beatificabilis
per naturam. quodammodo per gratiam. sic τ in ꝓ
posito. Prout eñ hoc quod est beatificabile impor
tat aptitudinem sic inest homini per naturam. homo
enim a natura sua habet aptitudinem ad beatitudi
nem. ꝓm autem q importat dispositionem sufficien
tem τ propinquam per quam quis venit ad beatitu
dinem siue sufficientem ordinem ad actum. sic inest
homini nō per naturā sed p gratiam. per quā suffici
enter disponitur ad gloriam. nec sine illa potest suffi
cere natura. Sic τ in ꝓposito immortalis q̄tum ad 35
statū innocentie dici poterat homo per naturam. im
mortalis etiam per gratiam. quia a natura habebat
aptitudinem. sed a gratia habebat cōpletionem. Et
hoc patet sic. Tripliciter enim potest mors homini
contingere. aut per elementorum pugnam τ dissolu
tionem. aut per humidi consumptionem. aut per ex
trinsecam lesionem. Immortalitas ergo dicit priua
tionem huius triplicis modi moriendi quantum ad
actum τ potentiam in beatis. qui dicuntur immorta
les. quia non possunt mori. q̄tum ad actum vo solū
in hominibus institutis. qui dicuntur immortales
quia poterant non mori hoc triplici genere morien
di. habebant eñ aptitudinem euadendi hoc triplex
genus mortis per id quod habebant a natura. Naꝫ
corpus valde bene erat complexionatuꝫ. τ anima de
se incorruptibilis erat que illud corpus regebat τ cō
seruabat. τ ita ydoneus erat primus homo ex his cō
stitutus q nunq̄ deficeret per elementorum pugnā.
sed tamen illud non sufficiebat. hoc enim non pos
set anima peccatrix facere si poneretur in consimili
corpore. Et ideo datum fuit illi anime donum gratie 36
p quā posset corpori ꝓsidere. τ illud agere. τ elemēta

quasi in quadā amicitia custodire. ⁊ hoc q̄diu vellet
suo actori subiacere. Hoc aūt donū grē vocat Ansel.
iusticiā originalē. Et sic patet q̄ q̄tum ad immortali
tatem cōtra primū genus moriēdi aptitudinem ha
bebat a natura. sed cōplemētū a gratia. Similiter q̄
tum ad secūdū genus moriendi qd̄ est p humidi con
sumptionem. vis eñ nutritiua potens erat ad ꝯuer
tendū alimentū sibi sufficiēs. ⁊ elemēta efficacem ha
bebāt virtutē ad nutriendū. ⁊ ex hoc hō ydone⁹ erat
vt cōseruaret̄ in eo sine corruptione naturale humi
dum. ſ q̄ humidū radicale paulatim consumit̄. nec
pōt reparari p qdcūq; alimentū. ideo data ē virtus spe
cialis cuidā ligno qd̄ dictū ē lignū vite. p cuius sum
ptionem repararetur humidū radicale. ⁊ hoc quidem
nō fuit ex ꝯditione nature. ſ ex bñficio conditoris. si
cut dicit Aug. Similiter etiā q̄tū ad terciū gen⁹ qd̄
37 q̄dem fit p extrinsecā lesionē. Adam eñ fortis ⁊ po
tens erat ad repellendū nociua. sapiēs ⁊ diligens ad
p̄cauēda. nec habebat nociua extrinseca. ⁊ iō ydonei
tatē habebat vt p nullius lesionē incurreret mortē.
verūtamen q̄ bestie ⁊ alia animalia sunt q̄ nocere
possent. ipm minime lederent. nec in somno. nec i vi
gilia. hoc non erat a natura. sed a dei spāli providen
tia. q̄ ita eū custodiebat vt sub pedibus eius oia sub
iacerēt. vt nihil cuperet ipm offendere. ⁊ si cupet non
valeret. Et sic patz q̄ immortalitas q̄ fuit in statu in
nocentie q̄tū ad aptitudinē fuit a natura. q̄tum ad
cōplementū fuit a grā. ⁊ per hoc p magna parte ptz
rñsio ad obiecta. Rōnes eñ que probant q̄ nō fuit
simplr̄ a natura. cōcedende sunt. quia verū cōcludūt.
38 Ad id ◦o qd̄ obi. q̄ fuit a natura. q̄ fuit ei innata.
dōm q̄ nō omne qd̄ inest homini a pncipio sue nati
uitatis naturale ē. nisi extendat̄ hoc nomē naturale.
multa eñ bona gratis data cōcreant̄ ⁊ dant̄ cū na
39 tura. sicut planū est. ⁊ ideo illud nō valet. Ad illd̄
quod obi. q̄ mors non poterat interuenire nisi p̄uia
culpa. dōm q̄ nō erat solū propter naturam. sed pro
pter beneficiū gratie qd̄ erat nature supadditū. quia
eñ originalis iusticia faciebat naturā immortalē eē.
⁊ hāc non poterat perdere nisi per culpā. ideo mors
40 nō poterat interuenire nisi per culpā. Ad illud qd̄
obi. q̄ innocentia erat a natura. ḡ similiter ⁊ immor
talitas. dōm q̄ innocētia dupliciter pt dici. Uno mō
priuatiue. quia priuat culpā. Alio mō positiue. quia
ponit iusticiā ꝯtrariā. Innocentia aūt nō erat causa
immortalitatis ſm q̄ dicit puram priuationē. ſ ſm
q̄ importat originalē iusticiā merito cuius erat i aīa
41 vis totius corporis contentiua. Ad illud quod obi.
q̄ cōtinuatio vite est ex coniūctione anime ⁊ corporis.
dōm q̄ ad cōiunctionē vite nō sufficit appetitus. si
cut ad beatificationē nō sufficit appetere beatitudi
nem. sed necessaria ē vlterius virtus ad satisfaciēdū
appetitui. ois eñ natura appetit esse ⁊ durare. nō so
lum hoim. sed etiā brutoꝝ. nō tñ in oibus ē immorta
litas. ⁊ ideo nō seq̄tur q̄ si a natura sit cōtinuatio ap
42 petitus. q̄ a natura sit ꝯtinuatio immortalitatis. Et
per hoc patet rñsio ad aliud qd̄ obi. q̄ ab eodē est da
tio esse. ⁊ cōseruatio. dōm eñ q̄ si illud sit verū de cō
seruatione q̄ ē ad temp⁹. nō tñ ē verū de ppetuatōne.
multa eñ sunt q̄ pñt esse dare ⁊ tñ nō pñt ppetuare.
43 Ad illud qd̄ obi. p esum ligni vite ⁊ alioꝝ lignorū
poterat in esse cōseruari. dōm q̄ ista nō erat tota cā.
immo necessaria erat diuina virtus ptegens. ⁊ phi
bens nociua. ⁊ interior virtus cōseruans ⁊ conciliās

cōtraria. Preterea q̄ lignū vite talem effectum habe
ret speciale donū erat dei. sicut etiā q̄ tanto tempore
vestimenta ⁊ calciamenta populi israhel potuerunt
sibi prebere obsequia. Et sic patet illud.

Questio. ij. F

Utrum eadem esset immortalitas innocentie per
essentiam cum immortalitate glorie si homo stetisset
Et q̄ sic videtur. Augusti. de vera religio. Per xp̄m
recuperamus quod perdidimus in Adam. sed illa i
mortalitas quā recuperamus per christū est immor
talitas gloriosa. ergo ⁊c. Item potentia materie
disposita. est eadē per essentiam cum seipa indispo
sita. sed immortalitas innocētie ⁊ immortalitas glo
rie sic se habent sicut potentia indifferēs ⁊ potentia
disposita dispositione que est necessitas. cum igitur i
statu innocentie poterat mori ⁊ nō mori. in statu glo
rie necesse habeat non mori. ergo ⁊c. Item li. ar.
confirmatum ⁊ non confirmatum est idem per essen
tiam. similiter ⁊ charitas. ergo pari ratione ⁊ immor
talitas. ſ sicut se habet hec mortalitas sic ⁊ illa. ḡ ⁊c.
Item mortalitas in statu innocentie non est alia
a mortalitate in statu miserie. quia non est post pec
catum data noua potentia. nec ablata. ergo pari ra
tione in statu innocētie ⁊ in statu glorie non est alia
⁊ alia immortalitas. Item si homo stetisset trans
ferretur ad immortalitatem ita q̄ nullius proprieta
tis nobilis in eo fieret deperditio. ergo cum immor
talitas in homine diceret conditionem nobilē. si trāſ
ferretur. illa immortalitas nō amitteretur. sed non
sunt in eodem homine due immortalitates simul et
semel. ergo immortalitas innocentie ⁊ immortalitas
glorie nō differrent. Sed cōtra. quod habēt aliud
⁊ aliud principium proximū differens per essentiam
est differens per essentiam. sed immortalitas in sta
tu innocētie ⁊ in statu glorie habēt aliud ⁊ aliud pn
cipium differens per essentiam. quia illa est a gloria.
ista est a gratia gratis data. ergo differunt per essen
tiam. Item non est transitus ab eodem in idem.
sed transitus est ab immortalitate innocentie ad im
mortalitatem glorie. ergo illa immortalitas ⁊ ista nō
sunt eadem. Item quorum opposita sunt diuer
sa. ipa sunt diuersa. sed immortalitas status innocē
tie non opponitur mortalitati cum simul inessent ei
dem. Adam enim ⁊ mortalis erat ⁊ immortalis. sed
immortalitas glorie opponitur illi. ergo non est ea
dem cum illa immortalitate. Item licet vita Ade
esset vna ⁊ continua si stetisset in via ⁊ patria. status
tamen vite ⁊ conditio esset alia ⁊ alia. q̄ conditō ani
malitatis ⁊ spūalitatis non habent idētitatem ſ po
tius oppositionem ⁊ diuersitatem. ergo cum immor
talitas non dicat solum vitam sed potius conditio
nem vite ſm statū animalem ⁊ spūalem. videtur q̄
immortalitas sit alia ⁊ alia. Item hoc ipm videt̄
per illud quod dicit in littera. Alia est immortalitas
quā amisimus. alia quā in resurrectione speramus.
Et hac auctē expsse colligit̄ q̄ alia sit imortalitas vie 45
⁊ alia patrie. R. ad p̄dictoꝝ intelligentiā ē notan
dū q̄ cū idem sit signatum in principali ⁊ deriuatiuo
siue in abstracto ⁊ concreto. idem est signatum hui⁹
quod est mortale. ⁊ eius quod est immortalitas. Im
mortale autem dr̄ quod ē aptum natū siue potēs nō
mori. imortalitas igit̄ idē ē qd̄ potētia siue aptitudo
ad nō moriendū. ⁊ hec potētia ad nō moriendū non

ē aliud ꝙ potentia anime in regēdo ⁊ ꝯtinuādo corpus vt nūꝗ̄ deficiat nec ab ea sepetur. hec aūt potentia ꝯsequit̄ ipm̄ li. ar. ⁊ ei ꝯformat̄. Un̄ sicut in statu innocentie hō poterat peccare ⁊ nō peccare. sic aīa poterat corpus cōtinere ⁊ nō cōtinere. ⁊ hō poterat mori ⁊ nō mori. Quia vo in statu glorie impossibile ē li. ar. peccare. impossibile ē etiā aīam corpus deserere Et quia in statu miserie necesse habz peccare. ⁊ aliqñ in peccato esse. saltē in sua origine. ideo impossibile ē aīam corpori vnitā ꝯtinuare quēadmodū ipsius lib. ar. potētia in statu innocētie ⁊ glorie ē eadem p essentiā. differēs solū sm̄ statū ⁊ dispōnem supadditā. sic illa potētia cōtinuādi ⁊ regendi corpus q̄ dr̄ immortalitas. p eēntiā ē eadē. differēs sola supaddita dispositione. Et iō cū q̄rit̄ vtrū immortalitas innocentie ⁊ glorie. siue vie ⁊ patrie sit eadē. videri pōt ꝙ eadē ē q̄tū ad potentiā. ſ3 alia q̄tū ad dispōem supadditā. Ad vt ꝓprius dicamus. vna ⁊ eadē ē. ſ3 altera siue alterata. sicut coriscus albus ⁊ niger idē est. ſ3 alterat⁹. Et iō ꝯcedende sunt rōnes ondentes ꝙ hec immor-
46 talitas ⁊ illa p essentiā essent vna. Ad rōnes vo ad oppositū facile est rn̄dere. Nam ad illud qd̄ primo obijcit ꝙ principiū primū hui⁹ immortalitatis ⁊ illius ē aliud ⁊ aliud plana ē rn̄sio. q2 ꝓncipiū ꝓcipuū s3 potentia ꝯtentiua est vna ⁊ eadē. licet sit aliter ⁊ aliter disposita. hinc grā. inde vo glīa. Ad illud qd̄ 47
obi ꝙ nō est transitus ab eodē in idē. dōm ꝙ transitus ab hac immortalitate ad illā ē p diuersificationē statuū. q2 ē trāsitus a statu i statū. ⁊ iō sicut qd̄ mouetur a statu imꝑfectōis ad statū ꝑfectōnis nō dr̄ aliud ⁊ aliud. ſ3 status dr̄ alius ⁊ alius. sic i proposito intel- 48
ligendū. Ad illud qd̄ obi ꝙ hn̄t diuersa opposita. dōm ꝙ illa diuersitas oppositionis venit ex rōne superaddite dispōnis. sicut intelligit̄ i libertate arbitrij q̄ ē libertas a coactiōe. a culpa. ⁊ a miseria. Libertas eīm a culpa supaddit aliquā dispōnem. s. grām. libertas aūt a miseria supaddit aliā dispōnem. s. vel innocentiā vel glīam. rōe q̄rū dispōnū h3 opponi diuers. Sic ⁊ immortalitas glīe supaddit vltra imortalitatē innocētie. sicut dispō q̄ ē necessitas supra dispōem q̄ ē congruitas. Ad id qd̄ obi ꝙ imortalitas dicit 49
ꝯditōem vite siue statū. dōm ꝙ verū ē. ſ3 nō ꝑncipalit̄ immo ꝑncipalius dicit potentiā corpis cōtentiuā sicut ꝑdictū ē. ⁊ iō rō illa nō cogit. Ad vltimū. s. au- 50
toritatē mgr̄i iā patz rn̄sio. qd̄ eīm dr̄ ꝙ sit alia ⁊ alia. aut intelligitur hoc esse dictū quia est altera ⁊ altera. aut intelligitur esse alia ⁊ alia. nō q̄tum ad ipam potentiam quā principaliter importat ipsa immortalitas. sed q̄tum ad dispositionē supadditam. Et sic pz rn̄sio ad q̄sita.

Distinctio. xx. de hominis duratione ⁊ ꝯseruatōne q̄tū ad filiorū ꝓcreationem.

Post hec videndū q̄liter primi parētes ⁊c. Supra egit mgr̄ de duratione immortalitatis. in hac parte agit de ꝓcreatione posteritatis. Ad aliū ⁊ in idē redit. Supra egit de cōseruatione indiuidui. hic agit de ꝯseruatione speciei. q̄ quidē ē p filiorū ꝓcreationē. Diuidit̄ aūt hec pars in tres ptes. In pma determinat q̄liter primi parētes filios ꝓcreassent. In secūda determinat q̄les filij nascerētur. ibi. Si vo q̄rit̄ q̄les si non peccasset ⁊c. In tercia breuiter epilogat q̄ primo determinata sunt. ibi. Talis erat hois institutio ante pctm̄. Prima ps habet duas. In pma determinat de mō generatōnis. In secūda de tpe translationis. ibi. De termino vo tpis quo transferrētur ⁊c. Similit̄ secūda ps principalis habet duas. In prima determinat q̄les nascerentur filij q̄tum ad corpus. In secūda quales nascerētur q̄tum ad animā. ibi. ⁊ cū de corpe humano non sit absurdū ⁊c. Aliarū ptiū subdiuisiones ⁊ continentia manifesta sunt in littera.

Determinat de mō ꝓcreatōnis filiorū si nō peccassent primi parētes ⁊ q̄les nascerentur filij.

Opio secundā.

Post hec videndū ē q̄liter primi parētes si nō peccassent filios ꝓcreassent. ⁊ quales ipi filij nascerētur. Quidā putāt ad gignendos filios primos homines in paradiso misceri non potuisse nisi post pctm̄ dicentes concubitū sine corruptione vel macula non posse fieri. Sed aū peccatū nec corruptio nec macula in homine esse poterat. quoniam ex peccato hec consecuta sunt. Ad quod dōm est ꝙ si non peccassent primi homines. sine omni peccato ⁊ macula in paradiso carnali copula ꝯuenissent. ⁊ esset ibi thorus immaculatus. ⁊ ꝯmixtio sine ꝯcupiscentia. atq3 genitalibus mēbris sicut ceteris imperarent. vt ibi nullum motum illicitū sentirent. ⁊ sicut alia membra corporis alijs admonemus. vt manū ori sine ardore libidinis. ita genitalibus vterent̄ mēbris sine aliquo pruritu carnis. Hec eīm letalis egritudo mēbris hūanis ex peccato inhesit. Genuissent itaq3 filios in paradiso per coitum immaculatum ⁊ sine corruptione. Cur nō credamus primos homines ante peccatum genitalibus membris ad procreationē imperasse potuisse. sicut ceteris in quolibet ope sine voluptatis pruritu vtūtur? Incredibile enim non est deum talia fecisse illa corpora. vt si non peccassent. illis mēbris sicut pedibus imperarent. nec cum ardore seminarent. vel cum dolore perēt. s3 post pctm̄ motū illū meruerūt quē nuptie ordināt. ꝯtinētia cohib3.

Rn̄sio ɔtra illorū opinionē.

Augu. super Gen̄ libro. ix.

[a] Infirmitas enī ꝓna in ruinā turpitudinis. excipitur honestate nuptiali. ꝛ qđ sanis ē officiū. egrotis ē remediū. Emissi quidē de paradiso cōuenerūt ꝛ genuerūt. a
sed [b] potuerūt in paradiso eis esse nuptie honorabiles ꝛ thorus immaculatus. sine ardore libidis. sine labore pariendi. b

Quare in paradiso non coierunt duobus modis soluit. b

Cur ergo non coierūt in padiso. Quia creata muliere mox trāsgressio facta ē. ꝛ eiecti sunt de padiso. Uel [c] nondum deus iusserat vt coirēt. ꝛ poterat diuina expectari autoritas vbi cōcupiscētia nō angebat. Deus v̾o nō iusserat. q꞉ casum eoꝝ p̄sciebat. de q̄bus hō ꝓpagādus erat. Ecce exp̄sse habes de modo ꝓpagatōnis filiorum. c

Determinat de tp̄e translationis. vtrū natis filijs ꝑ successiones an fil' oēs trāsferēdi essent. c

De termīo v̾o tp̄is quo trāsferrēt ad spūalē celestē q̄ vitā certū aliq̄d scriptura nō tradit. Et iō ambiguū ē vtꝝ p̄tes genitis filijs. pfectaq̄ hūani officij iusticia. ad meliorē statū trāsferrēt̃ nō ꝑ mortē ꝭ ꝑ alquā mutationē. an p̄ēs ī aliq̄ statu vite remanerēt. ligno vite vtētes. donec filij ad eūdē statū ꝑuenirēt. ꝛ sic īpleto nūero oēs fil' ad meliora trāsferrent̃ vt cēnt sicut scti āgeli ī celis. de quo Aug. ambigue disserit sup Gn̄. ita inquiens. Potuerūt p̄imi hoīes ī paradiso filios gignere. nō vt morientib⁹ p̄rībus succederēt filij. ꝭ in aliq̄ forme statu manētibus. ꝛ de ligno vite vigorem sumētibus. Aug.

1 a Infirmitas enī prona in ruinā turpitudinis. excipit̃ honestate nuptiali. Contra. ex hoc videt̃ q̄ nō possit actus ille sine peccato ꝛ turpitudine exerceri. Sed contra hoc ē. quia omnis actus qui est in precepto potest fieri sine peccato. ergo ꝛ coit⁹. R. dōm q̄ hic nō dicitur de turpitudine q̄ sonat in culpā. sed que magis sonat ī penam. vel si de illa itelligitur. tūc nuptie ita excipiūt pronitatem carnis q̄ act⁹ ille absq̄ omni peccato pōt fieri. vñ qđ dicit magister q̄ nuptie ordinant actū illum. non est intelligendū rōne ordinationis q̄ fit in actu illo. sed q̄ in esset nisi esset m̄rimoniū. de hoc autem diffusius agetur in quarto in tractatu de matrimonio.

2 b Potuerūt in paradiso eis esse nuptie honorabiles. Cōtra. videtur q̄ similiter sint honorabiles in statu ecclesie cum sit sacramentum magnū. sicut dicit ap̄lus Ephe. v. cum etiam approbētur a iure naturali. Si tu dicas q̄ honorabilitas nuptiarum attenditur q̄tum ad actum illum. tunc queritur quare magis actus ille honestus ꝛ castus fit cum pudore q̄ alius actus in quo est culpe deordinatio. magis enī verecundatur quis de actu illo honeste ꝛ caste facto. q̄ de alio actu inordinato. vtpote cognoscere vxorem q̄ percutere seruū. R. dōm q̄ est loqui de nuptijs q̄tum ad signatum. ꝛ q̄tum ad fructum. ꝛ q̄tum ad actum. ꝛ q̄tum ad hec tria honorabiles erant ī paradiso. in statu v̾o miserie q̄uis sint honorabiles q̄tum ad signatum ꝛ fructum. habent tamen pudorem annexum q̄tum ad actum. quia omnis homo vtens ratione actum illum erubescit exercere coram alijs. etiam
3 cum propria vxore. Rationem autem huius assignat Augustinus in. xiiij. de ciui. dei. quia cum ratio deberet dominari corpori. magis erubescit q̄ ipa subijciatur alicui parti corpis. ꝛ q̄ aliqua pars corporis dominetur ei q̄ q̄ ipa inordinate dominetur ei. ꝛ ideo magis verecūdatur de ardore libidinis q̄ est in actu illo q̄ de ꝑturbatione furoris que est in conuiciādo seruo.

4 c Nondum deus iusserat vt coirent. Hoc videtur esse falsū. quia dicit̃ Gen̄. j. Crescite ꝛ mul. ꝛ reple. terrā Constat q̄ hoc dictum est q̄tum ad actum generatiue. ergo ꝛc. Iuxta hoc queritur. si mandatū illud omēs obligat. q̄ si sic. ergo videtur q̄ transgressi sunt quia non coierunt in statu innocentie. Si non. ergo videt̃ q̄ poterant cōtinue seruare virginitatem. Item quero vtrum illud mandatum maneat adhuc. q̄ si manet. ergo non licet alicui seruare virginitatem quod est contra apostolū qui dicit. j. Corinth. vij. Volo vos omnes esse sicut ego sum. loquitur de castitate. Si non obligat modo. quero. quando reuocatū est. Videt̃ etiam q̄ modo sint melioris conditionis homines q̄ tunc. quia modo possunt seruare virginitatem. tunc autem non poterant. R. dōm q̄ illud mandatum datum fuit viro ꝛ mulieri in statu innocentie. sed cum esset mandatū affirmatiuū non obligabat ad semper. sed pro loco ꝛ tempore. determinatio autem temporis dependebat ex reuelatione diuine voluntatis. quā quia deus nondum eis reuelauerat. ideo dicit magister q̄ nondum iusserat. Ad illud quod queritur vtrum illud mandatum fuerit reuocatum. dōm q̄ aliter obligabat tempore nature institute. aliter nunc. tunc enim omnes obligabat. quia omnibus erat in officium. nunc autem non obligat omnes pro eo q̄ sunt multi qui sufficiunt illud implere alijs consilium virginitatis seruantibus. hoc aūt consilium competit statui nature lapse. non autem nature institute. quia tunc cum nulla esset pronitas. non esset maior virtus continere q̄ nubere. ꝛ omnes ad cultum dei generarent. nunc autē propter difficultatem ꝛ arduitatem omnino continere magne virtutis est ꝛ dignitatis. Et sic patent ea que obijciūtur.

d z filij ad eundē perducerent statū. donec⁹ impleto numero sine morte aīalia corpora in aliā q̄litatē trāsirēt. in q̄ oīno regēti spūi deseruirēt. z solo spū viuificante sine corporeis alimētis viuerēt. Vel potuerūt pentes filijs cedere. vt p successionez numer⁹ impleret. Qui genitis filijs. pfectacꝫ hūani officij iusticia. ad meliora trāsferrent. nō p mortē ꝟ p aliquā mutatōnē. Ecce hic habem⁹ de trāsitu hoīs ad meliora. ꝟ incertū nob relinquit. vtrū simul trāsferant an p successiones.

Determinat q̄les nascerent filij q̄ntū ad corp⁹. vtꝫ pfectionez stature et vsum mēbroꝝ habentes q̄lis hō pmus fuit conditus.

Quales nascerent hoīes q̄tū ad corpus.

Rūsio vbi vno sine ābiguo posito tripartitā subijcit distinctionem.

Si vo q̄rit quales si nō peccasset hō filios genuisset. vtrū vicz sicut ipe pmus hō ꝫm staturā corpis z vsus mēbroꝝ pfectus mox cōditus extitit. ita etiā ei⁹ filij in ipo natiuitatis exordio pfecti existerēt. q̄ ambulare [illegible] loq z cuncta facē possent. Rūderi pt q̄ filios puulos nasci oportebat ppter materni vteri necessitatē. Sed vtrū mox nati pfectionē stature z mēbroꝝ vsum haberent. an puuli z in minori etate cōstituti vti possent mēbroꝝ officijs. an [illegible] interualla tpm. eo mō quo nunc fit perfectionē stature z vsum mēbroꝝ recepturi eēnt. de autoribus diffinitū nō habemus.

Ambigua Augustini verba ponit. vbi tñ videt innuere q̄ filij z puuli possent mēbroꝝ vti officijs. e

Et sup hoc Aug⁹. ambigue loquit. Mouet nos inqt si pmi hoīes nō peccassent. vtrū tales filios essent habituri q̄ nec lingua. nec manibus. nec pedib⁹ vterent. Nā ppter vteri necessitatez forte necesse erat puulos nasci. Sed q̄uis exigua ps corpis sit costa. nō ppter hoc paruulā viro cōiugē fecit. Vñ z eius filios poterat oīpotentia creatoris mox natos grandes facē. Sz vt hoc omittā. poterat certe eis pstare qđ multis aīalibus pstitit. q̄ꝝ pulli q̄uis sint paruuli. tñ mox vt nascunt currūt z matrē sequunt. Econtra. hoī nato nec ad incessum pedes ydonei sunt. nec man⁹ saltē ad scalpēdū habiles. z iuxta se magnis positis nascētes magis pñt esurientes flere q̄ sugere. ppriecꝫ infirmitati mentis cōgruit hec infirmitas carnis. His verbis videtur insinuari q̄ filij etiaz paruuli officijs membroꝝ valerent vti.

Quibusdā nō absurde placuit q̄ filij parui nascerentur. z per accessuz tēporis in statura z in alijs sicut nūc pficerēt. qđ nō esset vicio imputandū. f

Sed cū Aug. sub assertione de his nihil tradat. nō irrōnabiliter qbusdā placuit primoꝝ parentū filios nascituros paruos. ac deinde p interualla tēpoꝝ eadem lege qua z nūc natiuitatē humanā ordinatā cernim⁹. stature incrementū z membroꝝ vsum recepturos. vt
e in illis expectaret etas ad ambulandū z loquenduz sicut mō in nobis. qđ vtiqꝫ nō esset vicio imputandū. ꝟ conditioni nature. sicut a cibo abstinere penit⁹ non valebāt. nec tñ illud erat ex vicio. ꝟ ex nā cōditionis.

Oppositio quorundā volentium pbare eos posse viuere sine alimonia. g

a Impleto numē ro zc. 5 Videt hec positio eē incōueniēs. primū q2 magnū dispendiū esset pentib⁹ si tāto tpe glia coꝝ differretur q̄usqꝫ electoꝝ numer⁹ impleret. Et iterū si spes q̄ differt affligit aiam. videtur q̄ in eis esset aliq̄ afflictio. Rursus ē numerus electoꝝ futurus sic in magna multitudine. quō possent oēs hoīes intra padi[illegible] spaciū cōtineri. hoc nō videt esse pbabile. Si tu dicas q̄ pp̄t [illegible] pentes transferrētur absqꝫ alijs z glificarē cur. hoc nō videt cōueniens. q2 ad magnitudinē dei spectat omnes simul glorificari. sicut faciet in die iudicij in resurrectōne generali. Et dōm breuiter q̄ ista scđa opinio pbabilior est. sicut dicte rōnes ostendunt. nec obstat illud de simultate glorificatōis. hoc eñ magis est pp̄t iudiciū z resurrectionem corpoꝝ (quā decet eē simul) q̄ ppter btitudinis collatōnē. hui⁹ rō expssius habetur in q̄rto in tractatu de resurrectione.

e In illis expectaretur etas zc. 6 Hāc de puulis primoꝝ pentum opinionē videt mgr approbare. Sed q̄ hoc est verbū Aug. pcedens paulo ante hoc. dicit eñ sic. Infirmitati mentis congruit [illegible] īfirmitas carnis. Itē si natura humana potentior z nobilior est q̄ brutal. et quorundā aialiū fet⁹ statim q̄n nascuntur pñt ambulare. mlto fortius videtur q̄ filij hoim. Rñ⁹. dōm q̄ magister nullā istaꝝ opinionū intendit asserē z dubiū est vtrum sic vel sic esset. nihilominus tñ hanc opinionem approbat tanq̄

Et

pbabiliorem que di/
cit paruulos paulati
ue pficere et crescere
ad vsum membrorū.
Nec hoc dicit sine ra
tiōe. Teneritudo em̄
membrorū debet pli
hominis pter boni/
tatem cōplexionis et
congruentiaz nature
que pcedit a debilio/
rum complexione ad
fortiorez. vnde puuli
habent teneriora mē
bra q̄ adulti. pcessus
autez in incremento
nō esset miraculosus
sed naturalis. etiā tē
pore nature institute.
z ideo rōnabiliter ma
gister hunc modū di/
cendi magis appro/
bat. Uerbum autem
Aug. pcedens intelli
gitur de infantia ra/
tione incōmodorū cō
comitantiū carni. non
ratione impfectionis
membrorū. Ad illud
qd obijcit de illis ge/
neribus animaliū nō
valet. quia alterius
sunt cōplexionis z or
ganizationis.

7 f Per interuallum
tpis in sensu z cogni/
tione pficere zc. Cō/
tra. videt falsum qd
hic dicit de puulis. cū
em̄ anima rōnalis
nescit in tpe nō vide
tur sm̄ conditionem
tpis alterari. ergo vi/
detur q pcessu tēpis
nō efficeretur magis
sciens. cū nō haberet
in scientia p tpa alte/
rari. Item deus fecit
animā ade perfectaz
sciētia. ergo pari rōe
fecisset animā filiorū
ipse stetisset. Rº. di/
cendū ad hoc q h est
pbabilior positio q
aliquo mō p interual
la temporū in sensu et
cognitōne pfecissent.
Anima em̄ duz est in
corpore cōplexionem
corporis imitat. Et
q̄m infantia est mol/
lis. z fluida cōplexio
cerebri. ideo non pōt
ibi esse fortis impssio.

Ad hoc autē opponit ita. Si nō peccarent nō more/
rentur. s nō peccarrnt si nō comederent. Poterāt igi/
tur sine alimonia viuere. Ceterū sicut sup̄ diximus nō
solū peccarent si de ligno vetito ederent. s etiā con/
cessis non vterent. quia sicut erat eis p̄ceptū non illo
ligno vti. ita alijs vesci. Preterea cōtra naturalem
tionē facerēt q̄ intelligebant de illis esse edendū qd et
naturalit appetebant. Itē opponit. Cuz fames sit *Alia oppositio circa idem.*
pena peccati. si nō peccarent. famē nō sentirent. s sine
fame superfluū videret comedere. Un̄ putant quidā
eos cibis nō indiguisse ante pctm̄. quia non poterant
esurire nō peccassent. Ad qd dici pōt. q fames vere
defectus ē z pena pcti. Est em̄ imoderatus appetitus
edendi. cui nō subiacuisset hō si non peccasset. s pcul/
dubio peccaret nisi hūc defectū cibo p̄ueniret. Habe/
bat em̄ naturalē appetitū z moderatū cui ita satisfaci/
endū erat ne defectū famis sentiret. Sicut g nō ex vi/
cio s ex nature cōditione erat q ante pctm̄ hō cibis in
digebat. ita nō ex vicio esset s de natura. si hoīs cōdi
tio in p̄ncipio suo. i. in p̄mo pente a pfecto inchoata in
subsequēti ppagatione a modico ad maiora pficeret
vt scz per interualla tēporis. stature corporee incremē
ta vsumq; membrorū susciperet.

Quales nascerent filij q̄tū ad animā. Utrū sicut
statura corpori ita etiā sensu mētis paruuli nascerēt.
z per accessum tpis pficerent sensu z noticia veritatis.
an scz mox nati in his essent pfecti. h
Et cū de corpore humano nō sit absurdū vel incōue/
niens hoc existimare. queri solet. vtrum de sensu aīe z
cognitione veritatis eodez mō sentiendū sit. vt scz hi
qui sine pctō nascerent. sensu z intelligētia mētis im/
perfecti existerēt. z accessuz tpis in his pficerēt vsq;
ad pfectionē. an mox cōditi pfectionē sensus z cogni/
tionis pciperēt. Illi qui sentiūt puulos natos in statu *Responsio.*
ra corporis z vsu membrorū per accessum tpis pfectu/
ros. nō diffitent eosdē in exordio natiuitatis sensu im
perfectos existere. z per interuallū tpis in sensu z co/ *f*
gnitione pficere vsq; ad perfectum.

Contra illorū sententiā opponunt quidā. i
Ad quod quidā opponūt dicētes. Si mox nati nō ha
berent perfectionez sensus z intelligentie. ignorantia
in eis essz. ignorātia autē peccati est pena. Sed q̄ hoc
dicunt nō satis diligent cōsiderant. quia non oīs qui
aliquid nescit vel minus pfecte aliqd scit. statim igno
rantiā habē siue i ignorātia esse dicēdus est. qz igno/
rantia nō dicit nisi cū id qd sciri z non ignorari debet
nescit. Talisq; ignorantia pena pcti ē cū mens vicio *Quō ignorantia dicit esse in aliquo.*
obscurat. ne cognoscē valeat ea q̄ scire deberet.

De hoīs translatione in meliorē statū. et de duob
bonis. altero hic dato. altero pmisso. k
Talis erat hoīs institutio ante pctm̄ sm̄ corporis cō/
ditionē. De hoc autē statu transferēdus erat cū vni/
uersa posteritate sua ad meliorē digniorēq; statū. vbi
celesti z eterno bono in celis sibi parato frueret. Sicut
em̄ ex duplici natura cōpactus ē hō. ita illi duo bona

specierū. nec fortis cōuersio sup illas. Unde sicut facies nō relucet in aqua mota. sic paruuli nō essent ydonei statim ad vsum cognitionis. Qd' ḡ obi͡ q anima nō alterat̄ in tpe. verū est q̄ntū est de se. s̄ rōne corporis cui coniungit̄ qd' crescit ⁊ in tpe fortificat̄. Ad illud vo qd' obi͡ q haberet habitū. dōm q ⁊ si h̄ret sciaz q̄tū ad habitum. nō tñ h̄ret q̄tū ad actualē ɔsideratiōnē ꝓpter organi ineptitudinē. sicut etiā nō habēt dormiētes. Unde sicut puuli baptizati dicunt̄ h̄re virtutes in munere. nō in vsu vel in actu. sic intelligendū est paruulos illos sciam habuisse. ⁊ post modū cōplexione facta habili ad considerandū statim essent in actu ɔsiderationis sine penuria ⁊ labore. ⁊ potissime verū esset in eis illud verbū ph̄i qd' dicit q in sedēdo ⁊ in quiescēdo fit aia prudēs ⁊ sciens. cum sessio ⁊ quies dicatur ɔtra motū ⁊ fluxibilitatem complexionis.

conditor a principio p̄parauit vnū tēporale. alterum eternum. vnū visibile. alterū inuisibile. vnū carni. alterum spiritui. Et quia primū est qd' est animale. deinde qd' est sp̄uale. tēporale ac visibile bonū p̄us dedit. inuisibile autē ⁊ eternū ꝓmisit. ⁊ meritis querendū ꝓposuit. Ad illius aūt custodiā quod dederat. ⁊ ad illud ꝓmerēdū qd' ꝓmiserat naturali rationi in creatione anime hominis indite qua poterat int̄ bonū ⁊ malum discernē [g] p̄ceptū addidit obediētie. p cui⁹ obseruantiam datū nō pderet. ⁊ ꝓmissū obtinēt. vt p meritum veniret ad premium.

Qr rōem nālē ⁊ p̄ceptū dedit deus hoi ad obseruandū bonū qd' acceperat et ꝓmerendū qd' ꝓmissum erat.

g Preceptū addidit obediētie. Querit̄ q̄re dn̄s addidit preceptū sup preceptū. ⁊ q̄re tot fuerunt p̄cepta que homini dedit. et iterū quare p̄ceptū obedientie siue disciplīne potius fuit negatiuū q̄ affirmatiuū. Respondendū est ad hoc breuiter q tria dn̄s fecit eis p̄cepta in principio. Unū scʒ qd' fuit. Crescite ⁊ multiplicamini. Aliud fuit. De ligno paradisi comedite. Terciū fuit. De ligno sciētie boni et mali nolite comedere. Numerus autē ⁊ sufficientia istoꝝ p̄ceptoꝝ pōt sumi dupliciter. Uno mō sic. Quoddā cū est p̄ceptū qd' ordinat ad deū. ⁊ istud fuit preceptū obedientie. Quoddā qd' ordinat ad ꝓximū. ⁊ illud fuit preceptū de multiplicando genere. Quoddā qd' ordinat ad seipm. ⁊ hoc fuit preceptum de comestione. Scdo modo sic. Ut quoddā p̄ceptū respiciat corpus. ⁊ hoc est preceptū de comedendo. Quoddā respiciat animā. et hoc est preceptū de abstinendo qd' est obedientie meritū. Quoddā cōiunctū et hoc est preceptū de consimili multiplicando. Preceptū autē discipline fuit negatiuū. vt facilior esset ei⁹ obseruantia. et hō non posset de transgressione vel omissione habere excusationē. Et in hoc terminat̄ total' illa pars huius libri que est de hominis constitutione.

a D intelligentiā huius ptis que est de ꝓcreatione liberoꝝ in statu innocentie quedā incidunt dubitabilia. Et p̄mo querit̄ vtꝝ in statu innocentie fuisset sexuū cōmixtio. Scdo vtruʒ in illa cōmixtione esset seminū decisio. Tercio vtruʒ in illa seminis decisione esset delectatōis intēsio. Quarto vtrū in illa cōmixtione esset integritat' corruptio Quinto vtrum in omni coitu esset ꝓlis generatio. Sexto vtrū equalis esset p generationē masculoꝝ et feminarū multiplicatio.

Questio. j. a

Circa quā sic ꝓceditur ⁊ ondītur q et si hō stetisset facta esset sexuū cōmixtio. Primo p textum. Gen̄. j. Faciamus ei adiutoriū simile sibi. sed vir nō indigebat adiutorio mulieris nisi q̄tū ad actū generatōis. nec poterant simul aliquē generare nisi simul commiscerent̄. ḡ ⁊c. Itē Aug. xiiij. de ciui. dei. Quisq̄s dicit nō coituros. nō genituros hoies nisi peccasset. quid aliud dicit nisi ꝓpter numerositatē sanctoꝝ necessariū fuisse pctm̄. ḡ hoc est incōueniens ponere. etiā si homo nō peccasset vir ⁊ mulier p cōmixtionē sexuū generarent. Itē distinctio sexuū non est nisi ꝓpter generationē. s̄ in p̄maria sui cōditione distinctio fuit in humana specie sicut in aliis. ḡ si sexus distincti ad vnū officiū non cōcurrunt nisi cōmisceantur. videt̄ q si hō stetisset vir et mulier cōmixti eēnt. Item vir habuit vim generatiuā. sed planū est q ꝓlem intra se cōcipere nō poterat. nec cū haberet locum in quo fetus vegetaret̄. nec viā p quā egrederetur. ergo videtur q ad hoc q generaret necessariuʒ erat sibi cū muliere cōmiscere ⁊ cōuenire. Sed ɔ. Aug. de bono cōiugali. Nuptie nō nisi mortaliū esse poterunt. cōstat hoc dictū esse q̄tū ad cōmixtionem sexuū. si ḡ manente statu innocentie hō non poterat mori. ḡ nec mulieri poterat cōmisceri. Itē dam̄. Poterat deus genus hoc absq̄ generatione multiplicare si hō mandatū suū seruasset vsq̄ in finē. ergo videt̄ q si hō stetisset. q vir mulieri cōmisceri nō haberet nec filiū ꝓcreare. Item ad hoc data est vis generatiua vt que nō possunt cōtinuari in se conseruentur in suo simili. s̄ homine stante imperpetuum cōtinuari posset. ḡ nō videt̄ q hō generaret. Iteʒ cōmixtio sexuū est opus carnale. sed p̄mi parentes cū essent sp̄uales nō erant dediti opibus carnis. nec impediebant̄ a quiete cōtemplationis. ḡ non videt̄ q natura stante haberēt insimul cōmisceri. R°. dicēdum q in statu innocentie absq̄ dubio hō haberet 9
generari ex hoie. et hoc attestat̄ aucti scripture ⁊ iudicio rōnis recte. Dicit̄ eñ hominib⁹ in statu innocentie sicut scribit̄ Gen̄. j. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. Et alius textus dicit mulierē in adiutorium viri esse factā. Rationi etiā recte hoc consonat que dicit potentiā generandi spectare ad completionē nature. vsum vo generationis ad complementū et pfectionē ciuitatis superne. Et quia in statu innocentie natura pfectior erat q̄ in statu vie. et si hō stetisset. superna ciuitas suoꝝ ciuiū numerositate nequaq̄ fraudata esset. ponendū est q homo in statu innocētie generare poterat et genuisset. Et quia nec vir p se nec mulier p se suffecisset ad gene-

randum.ideo ꝑ cōmixtionē fieret cōiunctio vni⁹ ad alterū.⁊ mutuū sibi ꝑberent auxiliū in ꝓcreatione ꝓlis ad multiplicandū genus humanū.Et ideo cōcedende sunt rationes ostēdentes ꝙ si hō stetisset ꝙ
10 esset generatio ⁊ seruū cōmixtio. Ad illud autem qḋ primo obijcit̄ in cōtrariū de verbo Aug. in li.de bo.cōiu.dōm ꝙ mortale nō vocat̄ ibi qḋ habet necessitatē in moriendo. ſ mortale dicit̄ generalit̄ pro vita animali in qua sola pōt fieri generatio.quia in ea solū pōt fieri decisio ⁊ restauratio.⁊ quia hec immortalitas esse poterat in statu innocentie ꝗuis nō
11 in statu glorie.iō patet illud. Ad illud qḋ obijcit̄ de verbo dam̄. dōm ꝙ dam̄. non vult dicere ꝙ non esset generatio si hō stetisset.sed ꝙ nō esset ꝑ eū modum [illegible] quē est modo.scȝ cū libidine ⁊ feditate.Preterea ipse nō dicit quid deus faceret.sed qḋ facē possȝ.
12 Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ ideo data est vis generatiua ꝙ ꝑpetuentur corruptibilia.dōm ꝙ illa nō est ratio tota.immo rō ꝑcipua ⁊ ſm fideȝ quā ignorauit phūs est ꝓpter multitudinē numeri electoꝝ.qḋ de⁹ sic disposuit facere successiue ꝓpter cōgruentiā multiplicem.sicut supra tactū est.tū videlicet ꝓpter diuine generationis manifestationē.tū etiā ꝓpter hominum maiorē cōiunctionē vt magis adinuicē se diligerent.tū etiā ꝓpter vniuersi decorē ⁊ ꝑfectionē.que nō solūmodo attendit̄ ſm esse ꝑmanens.immo etiā ſm esse decurrens.decursus autem in rebus irrōnalibus debet esse ſm ordinē ⁊ exigentiā ad res rōnales ꝓpter quas facte sunt.
13 Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ cōmixtio seruum est opus carnale.dōm ꝙ caro vno mō sonat in vicium.sicut illud Gal̄.v.Caro cōcupi. aduer.spm̄. Alio mō caro dicit naturam sicut illud Eph.v.Nemo carnē suā odio habuit.Et sic carnale potest dici dupl'r.Uel a carne ſm ꝙ dicit naturā. vel a carne ſm ꝙ dicit viciū.⁊ hoc vltimo mō in primo statu seruū cōmixtio nō esset carnale opus.eo ꝙ nō esset ibi viciositas.esset tū opus carnale ſm ꝙ caro sonat in naturā.⁊ nihilominus essȝ spūale opus. quia natura ⁊ opus nature.cōcorda t spūi ⁊ gratie.

Questio.ij. b

Utrum in illa cōmixtione esset seminū decisio.Et ꝙ sic videt̄.generare est de sbā sua aliquē ꝓducere.sed nemo ꝓducit aliquem de sbā sua nisi det ei partē sbe sue.cū dare totū nō possit nisi solus deus.partē autē sbe nō dat nisi decidendo a se.ergo ⁊c. Itē filius a patre ⁊ matre generat̄ nō tm̄ effectiue sed etiā materialiter.ſ ꝗcunqȝ aliqua duo sunt materia vni⁹.necesse est adinuicē vniri ⁊ cōmisceri ſm se tota.vel ſm aliquid sui.illud autē in quo vniunt̄ nō soluȝ habet rōem materialis.sed etiā effectiui.⁊ tale vocam⁹ semen.igit̄ si hō stetisset. generatio nihilominus esset ꝑ cōmixtionē seminū. Itē vir ex suo coitu mulierem fecundaret.sed hoc nō esset nisi aliqḋ impartiretur mulieri.sed ꝯstat ꝙ nō impartiret̄ necessariū. quia nā illud sibi reseruat.ꝗ impartiret̄ alimēti superfluum.⁊ hoc est semen.ergo fieret seminū cōmixtio.

Item a ꝑmaria cōditione habuerūt vir ⁊ mulier vasa susceptibilia ⁊ idonea ad humoris seminarij generationē ⁊ decisionē ⁊ ꝯmixtionē.⁊ illa sunt ꝗ sunt organa virtutis generatiue. ꝗ in gn̄atione ꝓlis naturale est semen descindere.ꝗ si hō generaret tūc ſm qḋ cōpetebat nature.in statu innocētie fuisset commixtio seminū. Sed ꝯ. Semen est supfluū nutrimenti.vbicunqȝ aūt est supfluitas ibi est viciositas. sed in natura instituta nō erat viciositas.ꝗ nec supfluitas.igit̄ nec humor seminarius. Itē semen est supfluitas tercie digestionis.sed si hō stetisset nō eēt in eo superfluitas scḋe digestionis.vtpote stercus et vrina.ꝗ nec supfluitas tercie. Prima patet ꝑ phm̄. scḋa manifesta est.qꝛ ille supfluitates nunꝙ sunt sine feditate ⁊ ignominia.ꝗ [illegible] feditas ⁊ ignominia nō sunt in homie nisi ꝑ culpā.nullo mō esset in eis talis supfluitas. Itē si esset in eis semen.aut esset conueniens ꝓprie cōplexioni.aut nō. Si nō.ꝗ nō videt̄ ꝙ de eo deberet vel posset ꝓles generari. Si sic.sed nā nālit̄ tenet qḋ est sibi cōueniens.⁊ [illegible] expellit.ſ nō est ꝑ naturā sed ꝑ violentiā.ꝗ si in statu innocentie hō hominē generaret non violent̄ ſ nālit̄. videtur ꝙ in generatione semen nō emitteret. Item actualis decisio partis a parte est via ad corruptōē. ſ hō in statu innocentie ad corruptionem nō tendebat.ꝗ generādo semen nō descindebat. R̄. dōm 14
ꝙ cū generatio ꝓlis quātū est de ordine ⁊ ꝑtāte nature habeat fieri ꝑ cōiunctionē et cōmixtionē duoꝝ seruū in hoībus.ꝗ respectu ꝓlis se habēt ꝑ modum materialis et efficientis. ita ꝙ rō mālis plus residet penes mulierem.⁊ efficientis vel actiui plus residet penes virū.necesse est ad generationē aliquas pticulas tā a muliere ꝙ a viro decidi.in qbus esset virtus ⁊ rō seminalis respectu corporis propagandi.Quia igit̄ hic est ordo nature nō solūmō lapse.ſ etiā institute.ideo dōm est ꝙ in statu innocentie ⁊ vir ⁊ mulier ꝑ decisionē seminū generassent. Ad illud qḋ 15
obijcit̄ in ꝯtrariū de seminis supfluitate. dōm ꝙ est supfluitas residuitatis.⁊ est supfluitas impuritatis. Supfluitas residuitatis est in semine.⁊ hec supfluitas necessitatē nō excludit.immo idē ipm qḋ necessariū est.est supfluū.sed necessariū speciei.supfluū in indiuiduo.necessariū virtuti generatiue.ſ supfluū nutritiue.⁊ hec supfluitas nō repugnat bonitati ⁊ complexioni nature.qꝛ nō sonat in viciū ſ in cōplemētū Est ⁊ alia supfluitas impuritatis.sicut stercus ⁊ vrina.defluxio reumatis.⁊ emissio sudoris.⁊ cōsimilia. ⁊ hec est in duplici differētia.Quedā venit ex debilitate virtutis cōtentiue ⁊ cōuersiue.sicut sudor ⁊ reuma.⁊ talis non fuisset in adā.ꝓpterea quia virtutes nāles eēs in ipso erant in suis operationibus efficaces. Alia vō est que venit ex nutrimēti qualitate.⁊ nutrimenti puritate.⁊ hec fuisset in adā.qlis est superfluitas egestionis ⁊ vrine.que fiunt ꝓpter sepationē puri ab impuro.vt illud qḋ purū ⁊ ydoneū est assumatur in alimentū.illud vō qḋ est minus ydoneū abijciatur exterius.licet nō cū tanto fetore ⁊ feditate sicut nūc.⁊ hoc satis indicant vasa ⁊ intestina ⁊ vomitus ꝗ sunt homini a sua ꝑma cōditione nāliter deputata. Et ꝑ hoc patet rn̄sio quasi ad oīa obiecta. Nā primū qḋ obijcit ꝙ vbi est supfluitas ibi est viciositas nō valet.quia nō habet veritatē de supfluitate residuitat̄ qlis est superfluitas seminis. Secundum aūt qḋ obijcit ꝙ superfluitas scḋe digestionis est cum feditate ⁊ ita cū pena.similiter nō valet. quia ꝗuis illa sepatio puri ab impuro fit in nobis cū feditate.in istis esset sine aliqua fetoris corruptione.in attestationē virtutis potentie cōuersiue.⁊ puritatis nutritiue. Similiter terciū nō multū cogit quia semen cū sit superfluū nutritiue.est necessariuȝ generatiue.⁊ nō cōuenit cū natura vt saluans ipam in se.sed vt saluans eam in altero.⁊ ideo natura nō

appetit sibi illud retinere.sed in alterū transfundere. ⁊ quis nō cōueniat nature generātis in se vt sic est. cōuenit tñ nature generati. Similiť vltimū nō cogit qđ dicit ꝙ decisio est via ad corruptionē.hoc eñ locum habet vbi est decisio ptis necessarie cum quadā violentia. ⁊ vbi est decisio sine restauratione.hoc autem nō est in seminis decisione sicut ostēsum est . Et ita omnia obiecta possunt solui ꝑ distinctionē prius factā. ⁊ alia etiam plura media que ad hoc possent adduci.

Questio.iij. c

Utrū in illa seminis emissione esset delectationis intensio. Et ꝙ sic videť. Natura bene disposita desiderat superfluū emittere. ergo melius disposita magis desiderat illud emittere. sed natura instituta multo melius erat disposita ꝙ̄ natura lapsa. ergo vis generatiua multo magis desiderabat semen emittē qđ est superfluum. sed vbi maius est desideriū ibi in completione mlto maior est delectatio. ergo in seminis decisione multo maior esset tūc delectatiōis intensio ꝙ̄ sit mō. Itē delectatio est ex cōiunctione cōuenientis cum cōuenienti ⁊ sensu eiusdē. ⁊ ido dicunt nāles delectationē esse in coitu ꝑpter transitū humoris locum neruosum in quo maxime viget sensus. si ergo tanta erat tūc cōuenientia vel maior ꝙ̄ sit mō. ⁊ sensus tūc magis vigebat ꝙ̄ mō. videť ꝙ in seminis decisione maior tunc ꝙ̄ nūc esset delectationis intensio. Item vnaqueqꝫ virtus cognitiua delectať in facilitate et cōplemēto sue oꝑationis. hoc ꝑ se verū ē. ergo quanto maior est cōpletio facilitas. tanto maior esset delectatio. sed vis gñatiua in qua viget sensus tactus. facilius ⁊ cōpletius exisset tunc in actū suū ꝙ̄ nūc. ergo maior eēt ibi delectationis intensio. Itē oculus ade plus delectabať in aspectu lucis. ⁊ auditꝰ in auditu cantꝰ sonori. ꝙ̄ aspectus vel auditꝰ hoīs lapsi. ergo pari rōne in gustu ⁊ tactu apposito sibi cōuenienti mlto plꝰ haberet delectari. ergo cū cognouisset vxorē vel cū comedisset. maiorē delectationē habuisset. Sed contra. Augꝰ. dicit de ciui. dei. ꝙ si hō nō peccasset. sic mēbra genitalia applicarenť adinuicē. sicut mō applicatur manus ori. sed in applicatione manus ad os. aut nulla aut modica habeť delectatio. ergo pari rōne videtur ꝙ nec in cōtactu illoꝝ mēbroꝝ. Itē si tanta esset delectationis intensio tūc quanta est nūc. cū mō sit deordinatio in actu gñandi ꝑpter delectatōnis intēsionē. tūc fuisset gñatiua deordinata. ergo nō esset generatiua instituta sed destituta. Itē si in actu illo natu stante esset delectationis intensio. cum fortificata vna virtute minorať vsus alterius. videtur ꝙ sicut nunc in illo oꝑe absorbeť vsus rōnis. ita ⁊ tūc. sed hoc nō potest eē sine hoīs subuersione. ergo nō esset natura ordinata. sed inordinata ⁊ subuersa. Item si tanta esset tūc delectatio in pñtia ⁊ cōiunctione sexuū quanta est nūc. ergo similiť tantus essꝫ appetitus in absentia quantus est nūc. sed vehemētia ⁊ desiderij appetitus excitat pruritū. ⁊ pruritus vehemētia facit mēbra illa inobediētia rōni repugnantia. ergo in statu ante lapsū esset pugna ⁊ cōtrouersia. qđ est ꝯtra oēs sanctos. ⁊ cōtra fidē sinceram. Restat ergo ꝙ tpē nature institute in sexuum commixtione nō erat delectatio intensa.

16 Rꝫ. intelligendū est hic duplicē modū esse dicēdi. Quidā eñ dicere voluerūt ꝙ tanta vel maior erat delectatio tunc ꝙ̄ nūc. ⁊ tamē non erat immoderata. Tanta erat ꝑpter nālis virtutis ꝑfectōnē. īmoderata nō erat ꝑpter inferioꝝ vtutū subiectionē. Nō eñ dominabiť illi delectationi ⁊ eā deferebat in suū finem. ideo nō absorbebatur nec erat ibi repugnantia. Et per hoc volunt soluere obiecta . Est et alius modus dicendi qui magis concordat verbis Augustini. ⁊ probabilitati rōnis. ꝙ in decisione seminū cōmixtōe sexuū. tpe nāe institute aliqua fuisset delectatio. moderata tñ ⁊ mēsurata ꝫm ꝙ exigebat hoīs rectitudo. ⁊ ꝫm ꝙ eā volebat tpare ratio hoīs. ⁊ ido non erat tāta quanta est mō. Nūc eñ qꝛ virtus illa maxime exiuit rōis impiū. dū ratio amisit originalis iustitie vinculū ⁊ retinaculū. ꝑ qđ imꝑabat viribꝰ inferioribus. ideo laxatis habenis toto impetu ⁊ conatu se ꝑcipitat in delectabile sibi oblatū. nō ꝑpter intēsionem virtutis mouētis. sed ꝑpter defectū virtutis retardātis. Unde sicut equus lasciuꝰ rupto freno velocius currit ⁊ impetuosius ꝙ̄ cū infrenatur ⁊ detinetur a suo sessore. licet non habeat maiorē virtutē. sic ⁊ in ꝓposito intelligēdū est se habere. et hoc ē qđ dicit Aug. de ci. dei. Nuptie ille digne felicitate paradisi (si peccatū nō fuisset) ⁊ diligēdam ꝓlem gignerēt. et pudēdam libidinē non haberēt. Et ido cōcedēde sūt rationes ostendētes ꝙ nō esset tunc tāta delectationis intēsio quāta ⁊ nunc. cū mō tanta sit, vt modum ⁊ ordinem debitū non obseruet. Ad illđ ergo qđ 17
obijcitur in contrariū ꝙ natura desiderat emittere supfluitatem. dđ ꝙ verū est. sed illud desiderium hꝫ terminū ⁊ limitem. ⁊ in natura instituta illū terminum non exiuit. nūc aūt exit. ⁊ ratio prius tacta est .

Ad illud qđ obijciť ꝙ delectatio venit ex cōiun- 18
ctione conuenientis cū conuenienti. et sensu eiusdē. dđ ꝙ non tñ venit ex coniūctione. sed etiā ex virtutis cōuersione sup delectabile. in statu aūt nature institute ⁊ si esset coniūctio conuenientis cū conuenienti ⁊ sensus. non tamē tāta esset virtutis incuruatio ⁊ inclinatio quanta ⁊ mō. ⁊ ideo nō esset tam improba et tā intensa delectatio. Ad illud qđ obijciť ꝙ vir 19
tus delectať in cōpletione ⁊ facilitate sui actus. dđ ꝙ verū est. sed tamē adhuc ista delectatio terminū prefixū debet habere. ⁊ haberet vtiqꝫ si hō stetisset. Et qm̄ illū merito peccati egrediť. hinc est ꝙ amplꝰ delectať. quis delectatōis mā non sit maior. Ad 20
illud qđ obijciť ꝙ amplius delectareť hō in sensu visus ⁊ auditus. dđ ꝙ verū est de delectatione nāli. sꝫ non est verū de delectatōe curiositatis. Nec est simile de delectatione que est in visu ⁊ que est in tactu. qm̄ visus delectať obiecto quod est nobile. ⁊ magis accedit ad nām spūalem. similiter ⁊ auditus. ⁊ ideo in beatis delectatio visus potissime intēdetur. tactus vero delectatur in magis grossa ⁊ māli. ⁊ ideo intensio sue delectatōis magis repugnat statui spirituali. ⁊ magis reddit hoīem carnalē ⁊ aīalē qualis est hō in statu miserie. Et sic pꝫ ꝙ illud non est sile.

Questio.iiij. d

Utrū in illo coitu esset integritatis corruptio. Et ꝙ non videť primo ꝑ Aug. xiiij. de ci. dei. Sine vlla corruptione integritatis infūderetur maritus gremio mulieris. ergo videť ꝙ si hō stetisset. nulla esset integritatis corruptio. Item vbi corruptio est integritatis in re habente sensum est passio ⁊ dolor. quia dolor est sensus diuisionis partium. sicut dicit philosophus. si ergo i actu illo fuisset integritatis corruptio cum esset in re habente sensum. nihilominus essꝫ cōsequens doloris passio. sed hec passio nō poterat

esse in natura stante.ergo nec integritat⁊ corruptio.
Item vbi est corruptio integritat⁊ ibi est amissio
virginalis dignitatis.sed si homo stetisset.in actu nō
fuisset alicuius dignitatis amissio.ergo nec integri-
tatis violatio. Item corruptio integritatis ē prin
cipium destructionis ⁊ dispositionis ad mortē.immor
talitas eñi integritatē dicit ⁊ priuat corruptionem.
si ergo statu illo manente tam vir q̄ mulier erāt im
mortales.ergo integritatē per corruptionē aliquam
nō poterant ꝑdere. Sed contra. Impossibile est
semen suscipi ⁊ emitti nisi ꝑ apertionē viarū. sed in
actu gñationis fuisset seminū cōmixtio. ergo fuisset
⁊ viarum apertio.si igitur in apertione viarum inte
gritatis virginalis est violatio.igitur ⁊c. Item q̄-
uis naturalia sint deteriorata. nō tamē sunt ablata.
ergo sicut modo cōmiscet̄ maritus vxori.ita ⁊ tunc.
sed nunc nō potest cōmisceri sine corruptione inte-
gritatis.ergo nec tunc. Item ꝙ aliqua virgo con
cepit hoc est miraculum.⁊ ꝓprium solius matris xp̄i.
si ergo miraculum est supra naturā.videt̄ ꝙ natura
stante nulla mulier posset cōcipere virginitate ma-
nente ⁊ corporis integritate. Item mulier non
posset parere salua vxoris integritate.quia fetus nō
posset nisi ꝑ apertam portam exire.exire eñi per ia-
nuam clausam hoc est solius ꝓprium xp̄i et nature
impossibile.si ḡ esset integritatis corruptio in partu.
21 pari ratione in conceptu. R°. dicendū ꝙ ꝓposita
questio plus habet curiositatis q̄ vtilitatis.quia ta
men habet ortum ex verbis Augustini. ideo intro-
ducta est maxime ꝓpter explanationem illius verbi
qđ dicit ꝙ maritus cōmisceretur vxori sine vlla cor-
ruptione integritatis.qđ quidē nō videt̄ esse intelli-
gibile.si eñi mulier ꝑmaneret integra.nunq̄ esset vi-
22 ri ad mulierē carnis commixtio. Propter qđ intelli
gendum est ꝙ integritatis corruptio tria dicit, scili-
cet claustroꝝ apertionē.penalē passionē.⁊ fedam de
lectationē.primū est nature.scđm est pene. tercium
ꝟo est corruptionis viciose que tenet mediū int̄ cul-
pam ⁊ penam. Si igit̄ vir cognouisset vxorē in tem
pore nature institute.fuisset ibi claustroꝝ apertio.si-
cut ostendunt rōnes scđo inducte.non tamē fuisset
ibi penalis passio ac feda delectatio.quia vis genera
tiua nec esset corrupta nec esset infecta.immo obedi
rent rōni illa membra.sicut dicit Aug⁹. sicut obedi-
unt os.manus.⁊ lingua.vnde sicut manus aperit̄ ⁊
clauditur.⁊ os aperit̄ ⁊ clauditur.nec est ibi passio
vel pena.nec delectatio feda.sic fuisset in natura in-
stituta.nec turpius fuisset tunc loqui de istis mēbris
q̄ sit loqui de alijs.nūc eñi turpe est loqui ꝓpter hoc
ꝙ natura horret ⁊ erubescit actū illum rōne fedita-
tis que in ipso consistit. Et sic patet responsio ad ra-
tiones ad partē oppositam.oēs eñi ꝓcedunt de cor-
ruptione ꝺm ꝙ corruptio sonat in violentiā ⁊ pena-
litatem.⁊ in delectationē ⁊ in feditatem.⁊ sic minuit
dignitatem virginalem.⁊ hoc patet pertractanti sin-
gulas. Questio .v.

Utrum in qualibet cōiunctione viri ⁊ mulieris esset
ꝓlis generatio. Et ꝙ sic videt̄. Matrimonium pro
tempore innocentie erat solum in officiū nō in reme
dium.sed officium consistit in ꝓcreando ꝓlem.ergo
solum ad hoc erat.si ergo vir ⁊ mulier nō coniunge-
bantur matrimonialiter.nisi ꝓpter qđ erat matrimo
nium.videt̄ ꝙ nunq̄ cōiuncti essent quin ꝓlem ge-
nerarent. Itē qui debitū petit in statu nature la-
pse ꝓpter necessitatē ꝓlis ꝓcreande peccat saltem
venialiter.ergo ibi nunq̄ vir peteret debitū ꝑter ne-
cessitatem prolis ꝓcreande.aut si peteret peccaret ⁊
caderet a statu innocentie. ergo illo statu manente
nūq̄ cognosceret vxorē quin ex ea susciperet ꝓlem.
cum ibi actus nō esset ꝑuatus debita intentione.nec
intentio debito fine.ꝑuatio eñi intentionis recte nō
est sine culpa.ꝑuatio vero vtilitatis intente non est
sine pena. quoꝝ neutrum erat in natura instituta.
Itē nunq̄ homo comedisset quin ex illa comestio
ne sumpsisset refectionem.nec vnq̄ nutritiua in suo
actu priuata fuisset ꝓprio effectu. ergo pari ratione
generatiua in suo actu nunq̄ caruisset debito fructu.
sed fructus eius est ꝓles.ergo ⁊c. Itē nunq̄ ho-
mo seminasset terrā quin ex collegisset fructū tpa-
neum.sterilitas eñi nō fuit in terra nisi ꝓpter homi-
nis culpam.ergo si venter mulieris ita erat alienus
a sterilitate sicut terra tp̄e nature institute.igit̄ nūq̄
mulierē cognouisset quin ex debitum fructū sum
ꝑsisset. Sed contra. vis nutritiua semen admini-
strat generatiue.ergo cū homo cōtinue nutriret̄ hu-
mor seminarius administrabat̄.ergo vel oportebat
hominē extraordinarie pollui.vel naturā grauari ex
tentione seminis.vel aliqñ mulierem cognoscere qñ
nō esset apta gñare.vtpote qñ ꝓlem haberet in ven-
tre.si ergo ꝑma duo membra sunt incōuenientia.re-
stat ergo terciū sc3 ꝙ vxorē aliqñ cognouisset quan-
to ꝓlem nō generasset. Item sicut comedere est
actus naturalis.ita etiā ⁊ coire.sed homo naturalit̄
appetit comedere nō solū in statu nature lapse. sed
etiā institute.ergo pari rōne naturaliter appetebat
coire.sed hō tēpe nature institute debebat appetitui
nature satisfacere.cū natura esset ordinata.⁊ ordina
te appeteret.alioquin penam sentiret. ergo videt̄ ꝙ
siue mulier posset cōcipere siue nō.vir ꝑter necessita
tem ꝓlis generande aliquādo mulierē cognosceret.
Itē ponatur ꝙ adā cognosceret vxorē suā ꝑgnan
tem.quero aut peccaret.aut nō. Si nō.igit̄ non erat
necesse ꝙ in omni coitu generaret. Si sic. Cōtra.san
ctius erat tunc matrimoniū q̄ tēpore nature lapse.⁊
eque magne ⁊ maioris efficacie.ꝫ ꝓpter bonū matri-
monij excusatur coitus a culpa.etiā quādo nulla est
ꝓlis generande necessitas. ergo videt̄ ꝙ multo for-
tius tunc. Itē nō erat maior inordinatio in con-
tactu illoꝝ membroꝝ q̄ in admouendo manum ad
os.ꝫ manus admoueri potest ad os sine aliquo pec-
cato ⁊ ꝑter necessitatē.ergo videt̄ ꝙ adam potuit co
gnoscere vxorē suam absq3 peccato ꝑter necessitatē
ꝓlis generande. R°. dicendum ꝙ vir in quolibet 23
actu quo cognouisset vxorē suscepisset ex ea ꝓlem.
Et ratio huius est.quia ꝯgruentia ordinis exigebat.
⁊ ꝑfectio virtutis ad hoc sufficiebat. Exigebat nāq3
hoc cōgruentia ordinis duplicis.sc3 virtutis genera
tiue ad rationē.⁊ vtriusq3 ad suum finē. Uis eñi ge-
neratiua ordinē habebat ad rationē.ordinē inq̄ per-
fecte subiectionis.⁊ ideo in actū nō exibat nisi ꝺm ꝙ
ratio dictabat.ratio autē recta ⁊ ordinata dictat nul
la re esse vtendum nisi ad id ꝓpter qđ est.⁊ quia vis
generatiua data fuit homini ad ꝓlis multiplicatio-
nem.ideo recta ratio nunq̄ dictaret.⁊ vis generati-
ua nunq̄ exiret in actū nisi ꝓpter ꝓlis gñationē.hoc
eñi cōgruentia ordinis exigebat. Perfectio aūt vir-
tutis aderat que ad hoc sufficiebat. Quia eñi vis ge-
neratiua in viro ad generandū erat potens ⁊ suffi-

ciens.nec habebat impedimẽtũ.similiẽ in muliere ꝓ
suo loco ⁊ tpe.ido cũ ordinate cognoscẽt vir vxorẽ.
semp ex ea ꝓlem susciperet ꝓpter exigentiã duplicẽ or
dinis.⁊ sufficientiã duplicis virtutis.scʒ gn̄antis. et
ↄcupiscẽtis.sicut p̄dictũ est.Un̄ rõnes hoc ostẽden
14 tes ↄcedende sunt. Ad illud ꝙ qd̓ p̄mo obijciẽ in
ↄtrariũ ꝙ nutritiua semp deseruiret gn̄atiue.dr̄m ꝙ
ita esset natura adeo ordinata vt nunq̄ [illegible]e cibo sume
[illegible] nisi adeo tempate ꝙ supfluitas tercie digestõnis
que quidẽ diciẽ semẽ nõ esset sufficienẽ coadunata
quousq̄ veniret hora debita generãdi.Adam enĩ in
statu innocẽtie posse nature sue cognouisset.⁊ suffi-
cientiã alimẽti.⁊ tẽpus ⁊ horã qñ gn̄are debuisset.et
ita viuere modeste ⁊ sobrie ꝙ nec ad suphabundan-
25 tiam.nec ad indigentiam declinaret. Ad illud qd̓
obijciẽ ꝙ naturaliter appetẽt coire sicut comedẽ. di
cendũ ꝙ nõ est simile.quia actus comestionis est or
dinat⁹ ad salutẽ indiuidui in q̊ ↄtinue fit deꝑditio.
actus ꝟo gn̄ationis ad cõseruationẽ speciei ⁊ multi-
plicationẽ similis que nõ oportet continue fieri. sed
tẽporibus determinatis.⁊ ideo nõ sic esset appetit⁹
naturalis ad coitũ sicut est ad cibũ.nec ita cõtinuus
nec ita frequẽs.Si enĩ in viris castis etiã tpe nature
lapse nõ est sic inclinatio ad coitũ sicut ad cibũ.mul
to minus nec in adã erat.Qꝫ aũt ita intendaẽ appe
titus vis generatiue.hoc potius ẽ corruptõnis natu
26 re q̄ institutionis p̄marie. Ad illud qd̓ obijciẽ ꝙ
si cognosceret p̄gnantẽ nõ peccaret.dr̄m ꝙ p̄gnans
nõ pōt cognosci sine deordinatione.vel que sit.vel q̄
videẽ. Et quia in statu innocẽtie deordinationẽ ti-
mere nõ poterat.quia nõ erat ibi titillatio nec pruri
tus.ido si tũc cognouisset.si sciuisset se inutiliter co-
gnoscere inordinatus fuisset.⁊ ideo peccasset.Nec ẽ
simile qd̓ inducit de matrimonio in statu nature la-
pse.quia nũc nõ solũ est in officium ꝓcreande ꝓlis.
sed etiã in remediũ vitande fornicationis.sicut me-
lius in quarto li.patebit. Ad illud qd̓ obijcitur ꝙ
27 nõ eẽt ibi maior deordinatio q̄ in admouẽdo manũ
ad os.dr̄m ꝙ similitudo illa attendiẽ q̄tum ad hoc
ꝙ vtrũq̄ mẽbroꝝ rõni subiacebat. ⁊ vtrũq̄ concu-
piscentie pruritu ⁊ ardore carebat.in hoc tñ dissimi-
litudo est.quia magis oportebat actũ illũ ad finẽ de-
bitum ordinare.q̄ qualẽcunq̄ motũ manus vel pe-
dis.ꝓpter determinationẽ vsus illoꝝ membroꝝ ad
ꝓductionẽ ꝓlis.vsus autẽ manus vel pedis nõ est
ita determinatus.⁊ ideo nõ oportet cũ tanta delibe-
ratione exerceri.

Questio.vj.⁊ vltima. f

Utrũ equalis fieret multiplicatio viroꝝ ⁊ mulierũ.
Et ꝙ sic videtur.Natura sic ꝓcederet in gn̄ando si-
cut deus eam instituit.s3 deus cũ ꝓduxit naturã hu-
manã.ꝓduxit masculinã [illegible] femininã in pari nume-
ro.ergo similiter ⁊ natura in pari numero multipli-
casset. Itẽ generatio hominis nõ poterat conti-
nuari nisi ꝑ masculinũ ⁊ femininũ.⁊ ita necessaria est
ad generationẽ mulier sicut ⁊ masculus. ergo videẽ
ꝙ natura equaliter intendẽt vtrũq̄ sexũ.sed sicut in-
tendebat ita multiplicabat.ergo ⁊c. Itẽ sicut vir
intendit se saluari in simili scʒ in viro quē generat.
sic ⁊ mulier in cõsimili scʒ in muliere.s3 natura eque
bene eẽt ordinata in muliere sicut in viro.ergo si vir
nõ frustraẽ sua intẽtione.silr̄ nec mulier.igiẽ q̄t con
ciperet masculos ad conseruationẽ sexus virilis.tot
conciperet feminas ad ↄseruationẽ sexus muliebris.

Itẽ in statu innocẽtie sicut quilibet comedẽt. ita
quilibet ꝓlem multiplicaret.cũ omnib⁹ esset dictũ.
Crescite ⁊ mltiplicamini ⁊c.ꝙ quilibet habẽt vxorẽ.
si ergo matrimoniũ requirit ꝙ sint duo i carne vna.
tot essent viri q̄t mulieres.nec plures nec pauciores
Sed cõtra.sicut dicit phs in li.de animalib⁹.Fe-
mina est vir occasionatus. ꝙ videẽ esse p̄ter nature
intẽtionẽ.s3 tpe nature institute cũ natura eẽt recta.
nihil ꝓduceret p̄ter intẽtionẽ ipius. ꝙ videẽ ꝙ nul-
la mulier generareẽ.vel saltẽ pauce.igiẽ plures eẽnt
viri q̄ mulieres. Itẽ sicut vult phs.Natura sem-
per desiderat qd̓ melius ẽ.s3 sexus virilis pfectior est
⁊ melior q̄ sexus muliebris.ꝙ natura magis deside-
rat gn̄are virũ q̄ mulierẽ.si ꝙ sic ꝓduceret s̄m ꝙ de-
sideraret.plures ꝓduceret viros q̄ mulieres. Itẽ
gn̄atio maris est ꝓpter vigorẽ virtutis generantis ⁊
seminis decisi.sicut dicunt nãles ⁊ medici.s3 in statu
nature institute virtus generatiua ⁊ semen decisum
completã ⁊ sufficientem haberet virtutẽ.ꝙ semp vel
pluries masculos gn̄ari cõtingeret. Itẽ cũ semen
viri p̄dominaẽ semini mulieris.tunc ad ꝓpriã natu-
ram trahit ⁊ cõuertit.s3 s̄m ordinẽ nature masculus
potẽtior ẽ femina.ꝙ natura stante semp vel pluries
vinceret semẽ virile.ꝙ plures generaret natura ma-
sculos q̄ mulieres. R°.dr̄m ꝙ si hõ stetisset.equa 28
liter natura multiplicaret viros ⁊ mulieres.Ratio-
nem aũt hui⁹ facile ẽ accipe a parte finis ad quẽ.sed
difficile ẽ accipe a pte p̄ncipij a q̊. A pte naq̄ finis
ad quẽ.rõ est in ꝓmptu.Cũ enĩ distinctio sexuũ essꝫ
ꝓpter multiplicationẽ generis humani ⁊ cõpletõnẽ
numeri electoꝝ.⁊ illa mltiplicatio ad oẽs spectaret.
⁊ hoc solũ s̄m legẽ matrimonij i q̄ tñ vna erat vni⁹.
necesse est si hõ stetisset tot fuisse mulieres q̄t viros.
cũ nulla mulier careret viro.⁊ nullus vir carẽt vxo-
re.nec vna esset pluriũ.nec plures vni⁹.Rõnẽ aũt a
pte p̄ncipij effectiui assignare ẽ difficile.pōt tñ sic in-
uestigari.descendẽdo ad p̄ncipia alteri⁹ scie scʒ nãlis
⁊ medicine q̄rũ vtraq̄ famulari hꝫ theologie.Ma- 29
gna ẽ enĩ q̄stio apud nãles ⁊ medicos de distãtia ge
nerationis maris ⁊ femine.⁊ cũ q̄riẽ q̄re mõ mascu
lus mõ femina gn̄atur.triplex rõ reddiẽ a diuersis.
Una a pte vasis suscipiẽtis.si enĩ suscipiẽ in pte dex
tra.dicũt ꝙ ibi gn̄atur vir.ꝓpter fortẽ calorẽ qui ibi
viget.si in pte sinistra.sic gn̄ari hꝫ mulier.Scda rõ
redditur ex pte cõmixtionis vtriusq̄ sexus scʒ viri ⁊
mulieris. Si enĩ p̄dominaẽ semẽ viri.tũc trahiẽ ad
nãm viri ⁊ gn̄aẽ masculus.si ꝟo semẽ mulieris tũc
trahiẽ ad suã naturã ⁊ gn̄aẽ sexus femineus. Ter-
cia rõ reddiẽ ex pte virtutis seminis virilis. Si enĩ
semẽ virile fuerit ꝟtutis fortis ex concursu triplicis
caloris ⁊ spũs in ipso existẽtis.tũc fit fortior coagu-
latio ⁊ cõplexio.⁊ gn̄aẽ sexus vigorosus.i.masculus
Si aũt fuerit ꝟtutis debilis.tũc fit coagulatio mol-
lior ⁊ fragilior.⁊ generaẽ ex eo sex⁹ ifirmior scʒ femi
neus.Hec aũt ratio t̄cio dicta p̄ncipalior ẽ int̄ istas
tres.nec alie hñt efficaciã nisi ad istã.Nã sicut vult
phs.p̄ncipalr̄ mouẽs in generatõe siue marẽ siue fe
mine ẽ semẽ virile.⁊ iõ nec semẽ mulieris ꝓprie hꝫ se
mini viri p̄dñari.nisi h̄ dicaẽ ꝓpẽ debilitatẽ seminis
virilis q̄ accedit ad cõformitatẽ seminis muliebris.
Nec locus matricis facit sexuũ diuersitatẽ p̄ncipalr̄
sicut p̄ncipalr̄ mouẽs.s3 sicut coopans p̄ncipalr̄ mo
uenti. que quidẽ est fortitudo vel debilitas [illegible] ꝟtute
virilis seminis. Si autẽ queraẽ que sit ratio diuer- 30

sitatis in debilitatē ꝛ virtute virilis seminis. triplex etiaꝫ rō potest reddi. Una est ꝓpter calidit atē ꝛ bonitatem mēbri a quo fit seminis generatio. ꝛ per qḋ fit seminis transfusio. ita ꝙ nec excedit in caliditate. nec declinat ad frigiditatē. tunc em̄ semen qḋ ab illo membro transfundit̄ est fortis virtutis ꝛ vigoris. si autem membꝝ se habet opposita dispositione. tunc est virtutis debilis. Alia ratio potest sumi ex parte exterioris adiutorij. vtpote alimenti et venti ꝛ temporis. que multū faciunt ad vigoratione͂ vel debilitationem virtutis. Boreas em̄ suo flatu virtutē vigorat dum ea reducit interius. sed auster debilitat dū eam exalare facit. sic etiā facit cibus ꝛ tēpus. ꝛ qn̄ exteriores dispositiones cōcurrunt. que virtutē habēt vigorare tunc semen est fortis virtutis. quando vo sunt in cōtraria dispositione. tunc semen est virtutis debilis. Tercia ratio sumit̄ ex parte anime. Uis em̄ generatiua multū conformat̄ accidētibus anime et imaginibus ꝫm ꝙ experimentū patet. Nam ex memoria delectatiōis frequēter fit excitatio prurit⁹ carnis. ꝛ ex imaginatione forti in somnis. fit effusio seminis sicut fit ad p̄sentiā mulieris. ꝛ vis formatiua que est p̄cipua virtus in semine multuꝫ adiuuat̄ ab imaginatiua. ꝫm ꝙ exempla ponunt̄. ꝛ sunt in sacra scriptura. ꝛ etiā in medicina. vt patet in ouibus Iacob geñ. xxx. ꝛ narrat̄ pro exēplo ꝙ mulier que gnanum aspiciebat. que a viro cognoscebat̄ om̄es filios gnanos cōcipiebat. Inter has autē rōes cū omnes sint bone et faciant ad seminis vigoratione͂ ꝫm statum nature lapse. p̄cipua tn̄ sumit̄ iam ex parte cōplexionis membri. alie due sunt sicut ammiculātes solū vel impedientes. sed tēpore nature institute in qua corpus subiectū erat anime. p̄ncipalis ratio sumitur generatōnis maris ꝛ femine a parte virtutis animalis mouentis ꝛ imaginantis. Cū em̄ vir intenderet ꝛ vellet generare viruꝫ tunc vigoraret̄ virtus naturalis eius in agendo. ꝛ esset semen maioris virtutis. ꝛ generaretur sexus vigorosus siue masculus. qn̄ vo vellet ꝛ imaginaret̄ generare sexū femineum. tunc minus forti impressione ageret in naturā inferiorem corporalem. ꝛ tunc semen esset minus forte. ꝛ generaretur sexus femineus. ꝛ ideo in tempore nature institute generatio maris ꝛ femine subesset voluntati rōnali. Et qm̄ ratio dictaret omnia facienda esse ordinate. ꝛ tot ꝓducere mulieres quot viros. vt quilibet vir haberet adiutoriū simile sibi ꝫm exigentiam legis matrimonij. ideo tunc viros et mulieres ꝓduceret in numero equali. nunc aūt quia generatiua nō omnino subest virtuti animali. i. imaginarie nec etiā rōnali. licet ei aliquo mō cōformet̄. s magis variatur penes dispositione͂ mēbri ꝛ exterioris adiutorij. hinc est ꝙ nō est certa determinatio numeri. nec in viris nec in feminis generādis. imo qn̄ credit generare masculū generat feminā. ꝛ qn̄ credit generare feminā generat masculū. ꝛ aliqui plures habent feminas. aliqui plures masculos. Sic igit̄ patet ꝙ si hō stetisset. in equali numero fieret multiplicatio virorum ꝛ mulierū. Unde rōnes hoc oñdentes concedende sunt. Ad illud qḋ primo obijcit̄ ꝙ femina 11
dicit̄ vir occasionatus. dōm ꝙ phs non vult dicere ꝙ femina sit p̄ter nature intentione͂. s ꝙ virtus nature aliquē defectū habet in ꝓductione mulieris respectu ꝓductionis viri. ille autem defectus nō repugnat ordini nature s poti⁹ saluat. Scdm̄ em̄ ordine͂ nature sicut ꝓducunt̄ in eodē corpore quedā membra magis fortia quedā minus. sic ꝓducunt̄ in eodem. quedā indiuidua vnius sexus. quedā alterius. ꝛ ideo licet ille defectus qui ordine͂ nature corrūpit. vtpote est ille qui est causa defectus mēbri vel bone cōplexionis. sit p̄ter nature intentione͂. generatio tn̄ mulieris nec est p̄ter naturā. nec cōtra naturā. s ꝫm naturā. Ad illud qḋ obijcit̄. natura semp desiderat illud qḋ melius est. dōm ꝙ nō intelligit̄ ꝙ semp desideret melius simplr̄. s melius in ordine. licet em̄ sexus masculinus melior sit in se q̄ꝫ femineus. nō tn̄ esset ita sufficienter salus nature in solo virili sexu sicut est in virili ꝛ muliebri. ꝛ ideo natura magis desiderat vtrūqꝫ q̄ꝫ alterū solū. 12
Ad illud qḋ obijcitur ꝙ semen viri p̄dominat̄ semini mulieris. dōm ꝙ illa rō debet sane intelligi ad hoc ꝙ valeat. ꝓprie enim loquendo nunq̄ꝫ semen mulieris p̄dn̄atur semini viri. s ideo dicit̄ p̄dominari semen mulieris. quia semē viri adeo est virtutis debilis ꝙ magis est ydoneum ad ꝓductione͂ sexus muliebris q̄ꝫ virilis. hoc autem potuit esse in statu p̄mo sicut p̄tactū est. Et p hoc patet rñsio ad illud qḋ obijcit̄ de fortitudine caloris et virtutis. gradus em̄ ibi fuissent ꝫm ordine͂ rōnis et ꝫm exigentiā finis. ita ꝙ vir aliqn̄ operaretur actione magis fortificata in ꝓductione viri. aliqn̄ minus fortificata in ꝓductōe mulieris. Si qs autē vellet dicere sicut aliqui estimant ꝙ mulier semp gemellos cōciperet. ita ꝙ dextra pars attraheret qḋ est maioris virtutis de semine ad generationem sexus virilis. ꝛ pars sinistra qḋ est virtutis magis debilis ad generationem sexus feminei. tūc facile esset ad ea que obiecta sunt respondere. Hoc autē nec de facili ꝓbatur. nec etiā reprobatur certitudine rationis. ꝛ ideo modus soluēdi p̄habitus videt̄ esse magis rōnalis.

Distinctio. xxi. De hominis lapsu seu peccato primoꝝ parentum ꝛ eoꝝ temptatione.

Uidens aūt dyabolus ho. ꝛc. Terminata p̄ma pte p̄ncipali hui⁹ totalis libri in q̄ egit mgr̄ de hoīs cōditione. sequit̄ scda ps p̄ncipalis in q̄ agit de lapsu. Et qm̄ lapsus hoīs est p pctm̄. ꝛ pctm̄ hoīs ē triplex. Quoddā in q̄ p̄sona corrūpit nām. ꝛ hoc fuit pctm̄ homīs p̄mi. Quoddā in q̄ nā corrūpit p̄sonā. ꝛ hoc ē originale. Quoddā vo in q̄ p̄sona corrūpit seipam. ꝛ hoc ē actuale. Iō ps ista habꝫ tres ptes. In p̄ma determinat mgr̄ de pctō p̄moꝝ pentū. In scda vo determinat de pctō originali qḋ ab illo fuit causatū. i. dist. xxx. in sup̄iorib⁹ insinuatū ē ꝛc. In tercia vo de pctō actuali. i. dis. xxxiiij. post p̄dicta de pctō actuali ꝛc. Prima ps in q̄ determinat de pctō p̄moꝝ pentū hꝫ duas. In p̄ma determinat modū trāsgrediēdi. In scda vo vt oñdat̄ hoīs culpa oñdit̄ ꝙ hō habuit potentiā resistēdi. Siue in p̄ma determinat de culpa p quā cecidit. in scda de potētia p quā stare potuit. i. dis. xxiiij. nūc diligēter inuestigari oportet ꝛc. Et qm̄ culpa sine pctō ꝑ cōparatione͂ hꝫ ad dyabolū tēptantē. ꝛ ad hoīem cadentē. ꝛ ad deū pmittentē. iō p̄ma ps hꝫ tres ptes. In p̄ma determinat de dyaboli tēptatōe. In scda determinat de hoīs trāsgressione. i. dist. xxij. hic videt̄ diligenter inuestigandū ꝛc. In tercia vo determinat de dei pmissione. i. dis. xxiij. preterea q̄ri solet ꝛc. Prima ps continet p̄ntē di. ꝛ pōt diuidi in tres ptes. In p̄ma mgr̄ determinat q̄re p̄mi pentes fuerūt tēptati. In scda vo determinat gn̄alr̄ modos tēptādi. ibi. Porro sciēdū ē duas eē spēs tēptatōis. In tcia vo cōcludit ꝓpē tēptationis

pambulā remissibilitatē humani peccati.ibi. Homo ergo q̄ sola exteriori tēptatione. Duab⁹ vltimis partibus remanētibus indiuisis.prima ps hȝ tres ptes. In pma determinat de tēptatione pmi hois q̄tū ad motiuū. In scda vo q̄tū ad instrumētū.ibi. Sed q2 illi p violentiā ꝛc. In tercia vo determinat q̄tū ad pgressū.ibi. Tēptatio āt hoc mō facta ē. Et sic in pte ista tria determinanť.scȝ modus pme tēptatōnis in spāli.modū etiā cuiuslibet teptationis in generali. postremo vo qualitas ꝛ quantitas peccati humani.ibi. Homo ergo qui sola exteriori tēptatione ꝛc.

Determinat de tēptatione pmi hominis q̄tū ad motiuū. a

XXI

Videns igiť dyabolus hominē per obediētie humilitatē posse ascendere vnde ipse per superbiā corruerat inuidit ei.ꝛ qui prius per superbiam dyabolus fuerat.id ē deorsum lapsus.zelo inuidie factus ē sathan.id est aduersarius. Unde ꝛ mulierē tēptauit in qua minus q̄ in viro rationē vigere nouit. Eius em̄ malicia ad tēptandū virtutē timida.humanam naturā in ea parte vbi debilior videbatur aggressa est. Ut si forte illic aliquatenus ꝑualeret.postmodū fiducialius ad alterā (que robustior fuit) pulsandā vel potius subuertendā accederet. Primū ꝙ solitariaȝ feminā explorauit. vt in ea pmū oēm sue tēptationis vim experireť.

Quare ad feminā prius venit.

Determinat de tēptatione pmi hominis q̄tū ad instrumentū. b

Quare i aliena forma venit.

Sed quia illi per violentiā nocere nō poterat.ad fraudē se cōuertit. vt dolo hominē supplantaret.quē virtute superare nequiret. Ne autem fraus illi⁹ nimis manifestareť.in sua specie nō venit.ne aperte cognosceret ꝛ ita repelleretur. Item ne nimis occulta foret fraus eius que caueri nō posset.ꝛ homo simul videretur iniuriā pati si taliter circūueniri permittēt eum deus vt precauere nō posset.in aliena quidē forma venire permissus est dyabolus. sed in tali in qua eius malicia facile posset deprehendi. Ut ergo in ꝓpria forma nō veniret.voluntate sua ꝓpria factum est. Ut autē in forma sue malicie cōgruenti veniret.diuinitus factū est. Uenit ergo ad hominē in serpente.qui forte si pmittereť in columbe specie venire malu isset. Sed nō erat dignum vt spirit⁹ malignus illam formā homini odiosaȝ faceret.in qua spūssanctus appariturus erat. Non ergo nisi per serpentē temptare pmissus fuit dyabolus. vt p illud qđ foris erat.astuciā tēptātis animaduertē femina quiret. dyabolus em̄ per serpentē tēptabat in quo loquebať. Idō serpēs dictus ē eē callidior cunctis animantibus terre. Quia vt ait Augustin⁹. Mali angeli licet supbia deiecti.natura tamē sunt excellētiores omnibus bestijs ꝓpter eminentiā rationis. q̄uis serpens non rationali anima.ꝫ spiritu dyabolico possit sapientissimus dici. Non est ergo mirum ꝙ dyabolus spiritu suo implens serpentē sicut vates implebat.sapientissimū reddiderat omniū bestiarum.quē tamē ad temptandū nō elegit dyabolus.ꝫ per qđ animal pmissus fuit temptauit. Unde Augustin⁹ sup gen̄. Nō est putandū ꝙ dyabolus serpentem per quē tēptare elegerit.ꝫ cum decipere cuperet nō potuit. nisi per qđ animal posse pmissus est. Nocendi em̄ voluntas inest cuiq3 a se.ꝫ ptās a deo. Sic aūt[a] loquebať dyabol⁹ p serpentē ignorantē.sicut p energuminos vel p phanaticos loquiť. Serpēte em̄ velut organo ē vsus

Quare nō nisi in forma serpētis accessit.

Quare dictus est serpens callidior cunctis animantibus.

Aug.

a Loquebatur dyabolus per serpentem ignorantem sicut per energuminos. Contra.dyabolus mouet energuminos mediante virtute sensibili.ergo videtur similiter ꝙ mouerit serpentem ad formandum locutionē mediante sensibili virtute.hoc autē non videtur possibile.quia imaginatio serpentis non erat capax sermonis ꝛ locutionis.ergo illa mediante non poterat vox articulata formari. Iuxta hoc queritur a qua virtute sit illius locutionis formatio principaliter.et vtrum data sit noua potestas serpenti.vtrum etiā fuerit miraculuȝ sicut fuit in locutione asine ad balaam. R°. dicendum ꝙ ad locutionis formationem ista tria concurrunt. primo instrumentorum aptitudo et conuenientia.secundo modo virtus motiua. ꝛ tercio mō virtus directiua cuius regimine seruatur vox articulata.et hec tria sunt in homine complete a sui natura.in brutis vero animalibus reperiuntur incomplete. Habent enim quedam animalia organa apta. licet non complete ad vocis formationem. Habent etiam vim sensibilem motiuā. Habent etiam vim excogitatiuam siue imagina-

tiuam. rōne cuius erudiunt̄ ad aliquas voces ꝓnunciandas. nō tñ est in eis cōplete. sed cum adest vis rōnalis q̄ possit ꝛ regere ꝛ mouere. tunc illa potentia incōpleta ad actū habet reduci. ꝛ sic fuit in illa ꝑma temptatione. Nā dyabolus excitabat vim motiuā. ꝛ adiuuabat ꝛ dirigebat. vt posset illas voces articulatas formare. ita ꝙ serpenti nō est data noua ptās. ꝫ ptās supior assistebat. vñ ꝓprie miraculū nō erat. licet qs rōnabilr admirari posset cū esset supra ptātē irrōnalis creature talia verba formari. Licet igit̄ maior sit aptitudo in energuminis rōne vis motiue ꝛ organoꝝ in loquēdo q̄ʒ in serpente. qꝛ tñ virtus ꝑncipalr mouēs vtrobiqꝫ ꝛ dirigēs informādo est virt⁹ demonis. ido dicit mgr̄ codē modo locutū esse dyabolū ꝑ serpentē quō loquitur ꝑ hominē demoniacū. Ad illud quod obijcit̄ ꝙ imaginatiua vis serpentis non erat capax locutiōis. dōm ꝙ veꝝ est de locutione q̄tū ad significationē. ꝫ nō est veꝝ q̄tū ad vocis expssionem. Uel possꝫ dici ꝙ q̄uis mot⁹ serpentis coopareť ad moduꝫ lingue. ñ tñ ꝯgnitiua cooperabaꝫ ad vocis articulationē. ꝛ ꝑ hoc patēt ea que quesita sunt.

2 b Callidissimus tñ est dictus ꝓpter astuciam dyaboli. Cōtra. si hec est rō quare serpens dictus est callidissimus. pari rōne si dyabol⁹ aliud quodcunqꝫ animal assumpsisset callidissimum diceret̄. ergo nō esset ratio quare magis illud animal assūpsissꝫ q̄ʒ aliud. Rᷓ. dicendū ꝙ calliditas attendit̄ in cognitione ordinata ad nocenduꝫ ꝛ seducendum. Et quoniam duplex est nocumentum. videlicet spirituale ꝛ corporale. duplex potest esse calliditas. aut in nocendo corporalit̄. aut in nocendo spiritualiter. Calliditatem in nocēdo corporaliter homini. habet serpēs nature sue industriā. loquendo saltem ꝫm statum nature lapse. Calliditatē xo nocendi spūalr nō hꝫ a se. ꝫ a dyaboli ꝑñtia. et de ħ loquit̄ Aug. ꝛ magister i literā. Et quia

.mouens naturam eius ad exprimendum sonos verborum ꝛ signa q̄bus suā monstraret voluntatē. Serpens ergo nec verba intelligebat. nec rōnalis ē fact⁹. [b] callidissimus [redacted] est dictus ꝓpter astutiā dyaboli. Locutus est aūt sicut asina balaam. ꝫ hoc dyabolicū. illō angelicū fuit. boni eñ ꝛ mali angeli siſr opantur. Hic queri solet q̄re mulier nō horruit serpentē. Quia cuꝫ nouerit creatū esse. ipm etiā officiū loquendi a deo accepisse putauit..

b Nume. xxij. Quare mulier nō horruit serpentem.

Determinat de tēptatione ꝑmi hoīs q̄tum ad progressum vel tēptationis modū. c

Tēptatio autē hoc mō facta est. Stans corā femina hostis supbus. nō audet i verba psuasionis exire metuens dephendi. ꝫ sub interrogatione eā aggreditur. vt ex rñsione colligeret q̄liter in malicia ꝓcedere posset. Cur inquit ꝑcepit vobis deus. vt nō comederetis de ligno padisi? Cui rñdit mulier. De fructu lignoꝝ que sunt in padiso vescimur. de fructu xo ligni qō est in medio padisi ꝑcepit nobis deus ne comederemus ꝛ ne tangeremus. ne forte moriamur. In quo verbo dedit locū tēptandi cū dixit ne forte moriamur. vnde mox dyabol⁹ dixit ad mulierē. Nequaq̄ʒ moriemini. scit eñ deus ꝙ in q̄cunqꝫ die comederetis ex eo. aperientur oculi vestri. ꝛ eritis sicut dij scientes bonum ꝛ malū. Attende ordinem ac ꝓgressum humane ꝑditionis. Primo deus dixerat. q̄cunqꝫ die comederitis ex eo morte moriemini. Deinde mulier dixit. ne forte moriamur. nouissime serpens dixit nequaq̄ʒ moriemini. Deus affirmauit. mulier quasi ambigēdo illud dixit. dyabolus negauit. Que ergo dubitauit ab affirmante recessit. ꝛ neganti appropinquauit.

Quare ab interrogatione exorsus est.

Verba serpētis Rñsio mulieris.

Addit serpens nactus fiduciā ex dbis mulieris ꝓmissionē falsam.

Qui ad suā psuasionē pleniter suffultiendā. i. vt malum qō intendebat libere psuaderet. ꝛ malum qō mulier timuit negando remouit. ꝛ repromissionem addidit. Et vt eius persuasio citius reciperet̄. ꝓmissioneꝫ duplicauit. Unā nempe comestionē suadens. duo in premio ꝓposuit. similitudinē dei. scientiāqꝫ boni ꝛ mali spondens. Ubi tribus modis hominē tēptauit. scꝫ gula in psuasione cibi cū dixit. In quocūqꝫ die comederitis. Inani gloria in ꝓmissione deitatis cum dixit. Eritis sicut dij. Auaricia. in ꝓmissione scientie. scientes bonū ꝛ malum. Gula est immoderata cibi auiditas. Uana gloria amor proprie excellentie. Auaricia immoderata habendi cupiditas. que nō est tm̄ pecunie. sed etiam altitudinis ꝛ scientie cum supra moduꝫ sublimitas ambitur.

De astutia dyaboli q̄ vt facili⁹ suaderet malū remouit. ꝛ bonū in pollicito duplicauit.

Quō hō tribus modis tēptat⁹ est. Gula. Uana glia. Auaricia.

Determinat generales modos tẽptandi qui duo sunt.

c Que sit exterior tẽptatio et a quo fiat.

Que sit tẽptatio interior et a quo fiat.

Porro sciendũ est duas esse spẽs tẽptationis. interiorem scʒ et exteriorẽ. Exterior tẽptatio est q̃ñ nobis extrinsecus malũ visibiliter suggeritur verbo vel signo aliquo vt ille cui fit ad cõsensum peccati declinet. ꝛ talis tẽptatio tm̃ fit ab aduersario. Interior vero tẽptatio est. q̃ñ inuisibiliter malũ nobis intrinsecus suggeritur. ꝛ hec tẽptatio aliquãdo fit ab hoste. aliq̃ñ a carne. Nam ꝛ dyabolus inuisibiliter mala suggerit. ꝛ ex carnis corruptione suboritur motus illicitus ꝛ titillatio praua. ideoq̃ʒ temptatio que fit ex carne non est sine peccato. Que autẽ est ab hoste nisi ei consentiatur nõ habet peccatũ. sed est materia exercende virtutis.

spũalia debent significari p corporalia sibi similia. ideo cũ serpẽs ex se habeat calliditatem nocendi ꝛ insidiandi corporaliter. cõgruũ fuit p ipm̃ dyabolum exercere calliditatẽ suã contra hominẽ in nocendo spiritualiter. ꝛ ſm̃ hunc duplicem sensum intelligi põt scriptura.

c Sciendũ est duas esse spẽs tẽptatõnis. interiorẽ scʒ ꝛ exteriorem. Contra. exterior temptatio nõ est nisi 5
pter interiorẽ. nec ad culpã perducit nisi mediante interiori. ergo nõ videt̃ q̃ abinuicem habeant distingui. Itẽ subdiuidit interiorẽ in eam que est ab hoste. ꝛ in eã que est a carne. ꝛ videt̃ q̃ diuisio illa sit insufficiens. quia nõ solũ tẽptatio est ab hoste ꝛ carne sed etiã a mundo. ſm̃ illud. j. Joh. ij. Omne qđ est in mundo aut est cõcupiscentia carnis ꝛc. Querit̃ ergo de sufficientia horꝫ mẽbrorꝫ. Et [illegible] alibi legant̃ plures alie differentie tẽptationis. querit̃ quõ distinguunt̃ ab illis. Rꝫ. dicẽdum q̃ tẽptatio quinq̃ʒ modis cõsiderari põt. scʒ q̃tum ad motiuũ. q̃tũ ad instrumẽtũ. q̃tũ ad effectũ. q̃tũ ad gradũ. ꝛ q̃tũ ad modũ. Q̃tũ ad motiuũ. vel generaliter vel specialiter. Si generaliter sic diuiditur tẽptatio in eã que est ab hoste. ꝛ a carne. ꝛ a mundo: vt dicit̃ in quadã sequentia. mundus caro demonia. diuersa mouent prelia. Et spãliter vt dicat̃ motiuũ qđ se offert nõ solũ per modũ obiecti. sed etiã qđ inducit ꝛ excitat p modũ impulsiui. sic est illa diuisio quã ponit magister in litera. q̃ tẽptatio alia est ab hoste. alia a carne. quorꝫ vtrũq̃ʒ habet ad malũ incendere. Si autẽ loquamur q̃tũ ad instrumentũ. sic dupliciter põt considerari. aut generaliter. aut specialiter. Si generaliter. sic est illa diuisio Grego. q̃ tẽptatio quedã est per vicia. quedam per flagella. Si spãliter. sic est illa diuisio tẽptationis quã ponit glo. in psal. sup illud. Omnẽ escam abhominata est ꝛc. vbi dicit̃ q̃ multiplex ẽ tẽptatio. Quarum prima est error siue nescientia vie veritatis. Scđa difficultas vincendarꝫ cõcupiscentiarũ. Tercia tediũ boni. Quarta tẽpestas seculi. Si tercio mõ scʒ q̃tũ ad effectũ cõsideret̃ ipsa tẽptatio. sił dupłr põt ꝯsiderari. aut gñaliter aut spãliter. Si generalit̃. sic ẽ illa diuisio q̃ ponit̃ in glo. sup illud. j. Corꝫ. xij. Tẽptatio vos non ap. ꝛc. vbi dr̃ in glo. q̃ tẽptatio alia dyabolica. alia ẽ humana. Et differunt. q2 sicut ibidẽ innuit̃. tẽptatio dyabolica est q̃ malũ hꝫ exitũ. ꝛ que terminat̃ ad mortale pctm̃. Tẽptatio vero humana dr̃ q̃ exitũ piculosum nõ hꝫ. quia vel ibi est pctm̃ veniale. vel nulla ẽ ibi culpa. ſm̃ q̃ oñdit̃ in glo. vbi dr̃ q̃ tribus modis hꝫ fieri tẽptatio humana. Si spãliter. sic est illa Aug. de doctrina xpiana. q̃ dyabolus tẽptat. aut vexando carnẽ. aut vulnerando nãlia. aut expoliando gratuita. hic eñ ponunt̃ spãliter effectus tẽptationis dyabolice. Si aũt q̃rto mõ consideret̃ tẽptatio. scʒ q̃tũ ad gradũ. hoc põt esse dupłr. aut generalit̃. aut spãliter. Si gñaliter. sic ẽ illa quã ponit mgr̃ in litera. tẽptatio alia est exterior alia interior. Si spãliter. sic est illa quã ponit Grego. ꝛ habetur in glo. super illud Jacobi. j. Unusquisq̃ʒ tẽptatur a cõcupiscẽtia ꝛc. q̃ tẽptatio tripłr perficit̃. suggestione. delectatione. cõsensu. vbi notant̃ gradus in pgressu tẽptationis explicite. qui ponebant̃ in diuisione prius habita implicite. Per tẽptationẽ eñ exteriorẽ intelligim⁹ suggestionẽ. per interiorẽ intelligimus illa in qua est delectatio vel consensus. Et per hoc patet responsio ad illud qđ primo obijcit̃. q̃ illa mẽbra adinuicẽ non distinguunt̃ cum vnũ ordinetur ad alterũ. Si autẽ quinto modo consideret̃ tẽptatio scʒ q̃tum ad modum tẽptandi. hoc similiter aut erit generaliter. aut spãliter. Si generaliter hoc põt esse vel explicite vel implicite. Si implicite. sic est illa que ponit̃ in glo. super ps̃. Qui habitat in adiutorio. vbi dicit̃ q̃ quedã est tẽptatio leuis ꝛ occulta. quedã grauis ꝛ occulta. quedã leuis ꝛ manifesta. quedã grauis ꝛ manifesta. Si autẽ explicite. sic est illa quã ponit Berñ. per septẽ membra. Quarũ prima est importuna. scʒ que pcaciter insistit. Secũda dubia scʒ que aim̃ dubietatis nebula inuoluit. Tercia est subita scʒ que iudiciũ rõnis puenit. Quarta occulta que scʒ deliberationis ordinẽ pterfugit. Quinta violenta que vires nostras transcẽdit. Sexta fraudulenta. que scʒ animũ seducit. Septima perplexa. que varijs vicijs impedit. In hac eñ diuisione explicant̃ difficultates ꝛ grauitates tẽptationum siue modorꝫ tẽptandi. ꝛ latentie que in priori diuisione implicite claudebantur. Verũtamen tam hec diuisio q̃ pcedens de modis tẽptationis in sua generalitate consideratur. Si autẽ consideret̃ spãliter tẽptatio put contrahit̃ ad tẽptationẽ dyaboli. sic modi eius possunt dupłr assignari. Vel implicite. ꝛ sic diuidit Aug. in quodã sermone. Dyabolus tẽptat vt leo. tẽptat vt draco. Vel explicite ꝛ sic est illa diuisio Grego. sup Job. xl. sup quẽ locũ dicit Grego. sic. Fideli famulo dñs cunctas hostis callidi machinationes insinuat. scʒ q̃ opprimendo rapit. insidiando circũuenit. minando terret. suadendo blanditur. desperando frangit. pmittendo decipit. In hac autem diuisione explicantur modi quos Augustinus clauserat sub his duobus verbis. q̃ temptat vt leo. temptat vt draco. Et sic patet ratio assignandi diuersas diuisiones temptationis. ſm̃ diuersas eius considerationes. patet nihilominus responsio ad obiecta.

4 d Tēptatio autem carnis &c. Contra. cū dyabolus possit carnē cōmouere & vexare. videtur similiter q̄ tēptatio q̄ est ab hoste sine peccato eē nō possit. Item cū nō sit in nostra potestate tēptari vel nō tēptari. videtur q̄ tēptatio de se nō ponat in nobis culpam nisi ei consentiatur. sicut ergo tentatio hostis cui nō cōsentitur est materia exercēde virtutis. ita videtur etiam tentatio carnis. ꝓpter hoc est questio quare tentatio carnis est magis semper cū peccato q̄ tentatio hostis. R°. dicendū q̄ tentatio carnis est impulsus sensualitatis quē consuetimus appellare primum motū. et qm̄ in illo impulsu sensualitas mouetur inordinate & preter rōnis ordinem. hinc est q̄ tentatio carnis nunq̄ ē in nobis quin sit in nobis aliqua inordinatio. & ita aliqua venialis culpa. Tentatio vero hostis omnino extra est. & potest esse sine aliqua dilectione inordinata in nobis existente. & ideo dicit magister q̄ tentatio hostis potest esse sine peccato. tentatio vero carnis minime. Alia etiam posset reddi rō. quoniā est in potestate nostra. & eā possumus ad libitum nostrū domare. ideo potius imputatur nobis in culpā carnis impulsio q̄ dyabolica suggestio. Quomodo autē carnis impulsus siue primi motus debeant dici esse peccatum. j. suo loco magis expresse determinabitur.

d Tēptatio aūt carnis interior difficilius vincitur. q[illegible] interius oppugnās de nostro cōtra nos roborat.

Concludit ꝓpter tēptationem pambulā remissibilitatem humani peccati.

Hō ergo q̄ sola exteriori tēptatōne pulsatus cecidit. tāto grauius plectēdus erat. q̄nto leuiori impulsu fuerat ꝓstratus. Et tñ qz aliquā licet modicā cadendi occasionē habuit. idcirco p dei grām iuuari potuit ad veniā. vt q̄ p aliū ceciderat. p aliū erigeret. Qui ergo incitationē habuit ad malū. nō iniuste repatorem habuit ad bonū. Dyabolus vero qz sine alicuius tēptatione peccauit. p aliū vt surgēt iuuari nō debuit. nec [illegible] se potuit et iō irremediabile pctm̄ eius extitit. pctm̄ vero hōis sicut p aliū hūit initiū. ita p aliū nō icōgrue hūit remediū. Preterea angelica natura qm̄ nō tota pierat. sed ex parte persiterat nō ē redēpta. humana vero tota perierat. & ideo ne penitus perderet. ex parte ē redēpta. vt inde ruina suppleret angelica. Unde Aug. in ench. Placuit vniuersitatis creatori & moderatori. vt qm̄ non tota multitudo angeloꝝ deū deserēdo perierat. ea q̄ perierat in perpetua perditione remanet. Que aūt cū deo illa deserēte persiterat. de sua certissime cognita semper felicitate gaudet. At vero creatura rōnalis q̄ in hominibus erat. qm̄ pctis atq3 supplicijs tota perierat. ex parte poterat reparari. Unde angelice societati suppleretur qd̄ ruina illa minuerat. hoc eñ ꝓmissum est sanctis q̄ erunt equales angelis dei.

Quare hō non angelus sit redemptus.

Aug. in Ench.

Illud etiā notandū ē q̄ nō soli viro p̄ceptū videtur esse datū cū ipsa muller testatur sibi etiā eē mandatū dicēs. Precepit nobis deus &c. Sup̄ tñ legitur ante factā mulierē deū dixisse viro. De ligno sciētie boni & mali ne comedatis. Nō dixit. ne comedas. Forte qz facturus erat mulierē de viro. sic p̄cepit. vt per virū ad mulierem perueniret mandatū. qz mulier que subiecta viro fuit. nō nisi mediāte viro diuinū debuit accipere preceptum. Unde aplus. Si qd discere voluerint. domi viros suos interrogent. Si q̄ritur quō loqui potuerūt vel loquentē intelligere qui nō didicerāt inter loquentes crescendo vel magisterio. dicimus quia deus eos tales fecerat q̄ possent loqui & discere ab alijs si essent.

De nō soli viro preceptum fuit datum.

Aug. sup Gen.

j. Cor. xiiij.

Quō loqui potuerūt & loquētem itelligere.

a Ad intelligentiā huius partis circa tria incidit hic questio. Primo queritur de tentatione primoꝝ parentū. Secundo queritur de diuersitate tentationum. Tercio vero incidit hic questio circa quantitatē et qualitatē peccati qd̄ ex illa tentatione est secutū. Circa primum queruntur tria. Primo queritur de tentatione primoꝝ parentū q̄tū ad motiuum. Secundo q̄tū ad instrumentū. Tercio q̄tū ad ordinem et ꝓgressum.

Questio. j. a

Circa quā sic ꝓceditur. & queritur quid mouerit dyabolum principaliter ad tentandū hominē. Et q̄ inuidia videtur primo per illud qd̄ dicitur Sap. ij. Inuidia dyaboli mors introiuit in orbem terrarū. introitus autē mortis fuit per tentationē & seductionē [illegible]minis. ergo ad tentandū hominē inuidia dyabolum cōmouit. Itē Gregorius in moral. In paradiso dyabolus inuidens homini superbie vulnus inflixit. ergo cum vulnus inflixerit per tentationē. tentatio fuit inuidia. Itē dyabolus tentando hominē factus est homicida. sm̄ q̄ dicitur Jaco. viij. Ille homicida erat ab initio. sed homicidiū procedit ex odio. odium autē ꝓcedit ex inuidia. ergo a principio tentatio hominis in qua dyabolus fuit homicida pro-

cessit ex inuidia. Item qui desiderat casum alteri⁹ sine suo fructu nō mouet ex amore cōmoditatis proprie. sed ex odio felicitatis aliene. sed dyabolus casū hominis desiderabat. ⁊ absq; suo fructu sicut cōstat. ergo mouebat odio felicitatis humane ad temptandum hominē. sed tale odiū nō est aliud ꝙ inuidia. ergo ⁊c. Sed ɔtra. Omnis inuidia est respectu paris vel superioris. sm ꝙ dicit Grego. sup illud Job. Paruulū occidit inuidia. supioris inquam saltē sm reputationem. sed dyabolus nō reputabat hominē superiorem sibi. ergo videt ꝙ ei nō inuidebat. ergo si ipm temptabat. hoc nō erat ex inuidia. Item inuidia ē respectu boni qd ꝗs aliquo modo pōt acquirere. sed dyabolus nō poterat venire ad eternam beatitudinem. q lapsus erat irrecupabiliter. ergo videt ꝙ ꝓpter illius acqsitionē nō inuidebat hoi. Item inuidia est respectu boni quod desiderat. nullus enī inuidet alicui de aliquo. nisi cum illud amat ⁊ cupit. sed dyabolus nec cupiebat mandatis dei obedire. nec ad supernam patriā ascendere. nec amicus dei esse ꝓpter sui desperationem. ergo videt ꝙ hoc in homine non inuideret. ergo ⁊c. Itē inuidia nō est nisi respectu eius quod natum est diminuere bonū ꝓpriū. sed beatitudinis acqsitio nullius bonum potest diminuere. ergo nō est aliquid quod ab aliquo inuideri possit. ergo videtur ꝙ si dyabolus aliquo appetitu cadere fecit. ex in-
5 uidia motus nō fuit. R°. dicendum ꝙ sicut pretactum fuit ista duo peccata sunt que maxime possident mentem dyaboli. supbia ⁊ inuidia. Unde sicut habitū fuit supra. ⁊ aug. dicit. Ex his duobus q̄ prius erat lucifer. dyabolus factus est. ⁊ sunt quasi hec duo inseparabilia. ita ꝙ vnū cōicat ad alterū. Supbus enī amat excellentiam. ⁊ ita nullum vult habere parem. ac per hoc statim appetit excellentiā singulariter possidere. et ideo statim vel actu vel habitu inuidet. cum nolit bonum consimile bono quod appetit ab alio cōmunicari. Mens igit dyaboli ab his duob⁹ vicijs possessa. vicʒ supbia et inuidia. videns hominē in statu quo poterat cadere sub dyabolicam potestatem. ⁊ in quo poterat ascendere ad supnam felicitatē ex q̄ ipse ceciderat. ⁊ ex supbia mot⁹ est ⁊ ex inuidia ad ipm tēptandū. Ex supbia nanq; vt ipm sibi subijceret. ex inuidia vo vt ipm a supna felicitate impediret. Et supbia fuit mouens pmū. inuidia vo sicut mouens primū et immediatū. Esto enim ꝙ non posset dominiū sup hominē acquirere. adhuc studuisset ipm a padisi gaudijs impedire. Nam scriptura dicit ⁊ eius expositores dyabolū ad tēptandū homiem ex inuidia motum esse. Et cōcedende sunt rōnes hoc ostendentes.

6 Ad illud quod pmo obijcit ꝙ inuidia est respectu supioris vel paris. dicendum ꝙ nō solum est respectu supioris qui est supior. sed etiā eius qui potest eē. ꝗuis aūt dyabol⁹ in statu illo nō reputaret hoiem superiorem se. inuidebat tamen ne merito obediētie sblimaret ad statum glorie. in quo statu ipm superiorē se nō dubitaret. Pōt etiā dici ꝙ tunc reputabat ipm supiorē se in h ꝙ poterat puenire ad illā gl'iaʒ ad quā
7 dyabolus ascendere non poterat. Ad illud quod obijcit ꝙ inuidia est respectu boni quod pōt acquiri Rndēdū est p interemptionē. q nō soluʒ inuidet aliquis illud quod pōt obtinere. sed etiā illud quod natus est habere ꝗuis nō possit. sicut truncat⁹ ⁊ cecus inuidet alijs visum ⁊ pgressum. licet aūt dyabol⁹ nō possit ad beatitudinē ꝓuenire. tū habebat ad hoc naturalē aptitudinem. Ad illud qd obi ꝙ inuidia ē 8
respectu boni desiderati. Dōm ꝙ inuidia non tm̄ venit ex desiderio alicuius boni priuati. imo ex odio boni alieni. Quia tñ desideriū boni ꝓpij videt eē principium omnis pctī. ideo potest aliter dici ꝙ inuidia nō solummodo est respectu eius boni quod desiderat. s etiam respectu eius boni cui⁹ obtentu minuit bonuʒ desideratum. vel estimat minus. Et quoniā dyabol⁹ desiderat singulariter efferri. iō exaltationē hois estimabat suū bonū impedire. et ideo inuidebat. ⁊ ex inuidia oppugnabat. Et p hoc pʒ rñsio ad vltimū. q ⁊ 9
si hois glorificatio ⁊ exaltatio sm veritatē alicui⁹ bonū nō diminueret. tñ sm extimationē falsaʒ credi potuit esse alicui⁹ boni diminutiuuʒ. ⁊ ex illa extimatione oriri inuidia. Affectiones enī nō tm̄ oriunt ex iudicijs certis. sed etiam ex suspicationibus ⁊ extimationibus falsis.

Questio. ij.

De temptatione primoꝝ parentū ꝗritum ad instrumentum mediū. Et dicit in gen. iij. ꝙ dyabol⁹ tēptauit hoiem p serpentem. Et ꝙ iste mod⁹ nō fuerit cōueniēs ostendit primo sic. Qr to temptatio est occultior. tanto est ad decipiendū efficacior. si ergo dyabolus ꝗto maiori calliditate poterat hominē decipe conabat. videt ꝙ ipm debuisset temptare spūali temptatione absq; alicuius corporis assumptione. Itē tanto temptatio est efficacior ꝗto temptās est in suggerendo effabilior. sed actus locutionis ꝓprie debet humane effigiei. ergo videt ꝙ dyabol⁹ ad temptādū mag debuit assumere effigiē hois ꝙ bruti animalis. cū brutum animal sua locutione potius eēt ad terrorem ꝙ ad psuasionem. Item ꝗto temptās magis simulat ⁊ induit speciem sanctitatis. tanto magis pualet in tēptando. sed multa sunt animalia que magis suis ꝓprietatibus sanctitatē pretendunt ꝙ serpens. sicut columba ⁊ agnus. ergo vr ꝙ illa magis debuerit assumere dyabolus ad tēptandū. Itē instrumentū siue organū debet ɔformari exercitio p ipm facto. s tēptatio erat ad decipiendū. ergo dyabolus debuit assumere aial maxime dolosum ⁊ callidū. s plus est de dolositate in vulpe ꝙ in serpente. ergo magis debuit assumere vulpē ꝙ serpentē. Ad oppositū sunt rōnes. s qm verū ɔcludūt pñt claudi in rñsione. R°. Ad pdicto- 10
rū intelligentiam est notandū. ꝙ modus ille tēptandi nō tm̄ fuit ex dyabolica electione sicut dicit Aug. s etiam ex diuina pmissione. nō enī licuit dyabolo tēptare oīno quo vellet ⁊ posset. s eo mō q̄ dn̄s pmitteret. Concessit aūt diuina sapiā q̄ omnia ordinat ⁊ gubernat ⁊ pmisit ꝙ dyabolus temptaret hominē in effigie aialis bruti. ⁊ nō cuiuscunq;. s serpentis. sic enim
exigebat cōgruentia ordinis. Qr enī homo tempta- 11
ret a dyabolo in effigie bruti animalis cōgruuʒ erat. tum respectu opis. tū respectu finis intenti. tū etiam respectu diuini iudicij. Respectu opis. q homo nat⁹ est inclinari ad bonū vt nunc. maxime ex pte sensibili ⁊ brutali. ⁊ ideo cōgruū erat ipm temptari in effigie aialis bruti. Respectu finis intenti similiter ɔgruum erat. q ad hoc ordinabat temptatō vt homo efficeret similis aiali bruto. eū ptēpto bono incōmutabili. adhereret bono commutabili ⁊ ibi quiesceret. et ido ad hec insinuandū in specie animalis bruti debuit tēptari. Respectu diuini iudicij etiā congruuʒ fuit. qm dn̄s iustus ⁊ fidelis nō pmittit hoiē temptari vltra qd possit. ⁊ ideo sic patit dyabolū in temptatōne la-

Uv

tere. vt nihilominus possit ab homine deprehendi. et
ideo nō passus est q̄ dyabolus hoiem temptaret om
nino in specie cōsimili. et p hoc nō in specie vel effigie
humana. sed potius brutali. Triplex igitur congru-
entia ordinis exigebat. vt homo a dyabolo in bru-
12 tali effigie temptaret. Hac etiā triplici congruentia
exigente pmissus est homo tēptari a dyabolo. non in
quolibet aiali bruto. sed in serpente. Primū rōne ope
ris. qz enī tēptatio fiebat p suggestionis ingressum q̄
intrat ad cor ad modum serpentis. et ibi virus pecca
ti diffundit. ex quo homo habet spūaliter mori. ideo vt
exterior effigies opi responderet interiori. cōgruū fu
it hoiem a dyabolo tēptari in effigie serpentis. cuius
est serpere et venenū diffundere. et diffundendo homi
nem interimere. Respectu etiam finis intenti cōgru
um erat. qz enī intendebat dyabolus faciē hois et ca
put et supiorē mētē cōuertere deorsum. et totū pster-
nere. et sic psternēdo ad malū finē deducere. pponē-
do sibi premiū aliquod delectabile. ideo pmissus est
tēptare in serpente. q̄ fm totum corpus suū hz terre
in suo incessu adherere. Congruū etiaz erat respectu
diuini iudicij. qz cū ex illa tēptatōne. diuino iudicio
inter temptatū et temptātē debebat inimicicia exori-
ri. iō temptatio hois in serpente debuit fieri quē pt9
lapsum maxime exhorret. et q̄ maxime sua calliditate
insidiat hominē ledere. Et sic patet multiplex cōgru
entia quare dyabolus pmissus est hoiez temptare in
13 effigie serpentina. Ad illud g̃ quod pmo obz q̄ tē
ptatio tāto est efficacior q̄to occultior. dō. q̄ et si dya
bolus se manifestaret exterioribus in effigie serpentꝫ.
nihilominꝰ tn̄ in illa manifestatione plus se occulta-
bat q̄ manifestabat. vnde mulier nō credidit cum q̄
loquebat in serpente esse aduersariū. sed etiam poti-
us bonū cōsiliariū. et ideo ita occulta erat illa tempta
tio. sicut si dyabolꝰ loqueret ad cor interius. Alit re-
sponderi potest q̄ iusto iudicio dei nō est pmissus tē-
ptare interius. qz nō habebat posse ingredi interius
nisi hō pberet sibi aditū. et ideo temptauit ab exterio
ri p sensum. et voce sensibili magis q̄ voce spirituali.
14 non enī debebat aliter pmitti. Ad illud de maiori
affabilitate iā patet responsio. verū est enī q̄ si fuisset
in effigie humana affabilior fuisset. s3 diuina pruiden
tia nō debuit hoc pmittere. s3 cautelā dyaboli debuit
tpare. et ideo cōcessum est sibi corpus serpētis qd̄ tn̄
habebat faciem virginis. sicut dicit Beda. et reliquū
corpus erat serpentis. vt sic ex vna parte posset late-
15 re. ex altera dephendi. Ad illud qd̄ obijcit de amica
bilitate iam pz responsio. qz sic debuit pmitti osten-
di effigies amicicie. vt posset deprehēdi veritas inimi
cicie. nam temptator q̄ effigiem amicicie ptendebat.
fm veritatē inimicus erat. ideo huic opi animal ma
xime competebat qd̄ haberet aspectū humanū. corpꝰ
vo eius aialis qd̄ natū est homini eē maxime inimi-
16 cum. Ad illud qd̄ obz vltimo de calliditate. dōm
q̄ et si sint aliqua aialia calidiora et prudētiora. tamē
in nocēdo et insidiando hoi serpens est animal calli-
dissimū. Et qz calliditas temptantis erat ad hominē
offendēdū. hinc est q̄ inter cetera aialia magis pmis-
sus est temptare p serpentem.

Questio.iij. c

De temptatione primoz parentū q̄tum ad ordinez
et pgressuz. et dicit scriptura et magister in litera q̄ tē
ptatio incepit a muliere. et p mulierē venit ad viruz.
Et videt q̄ hic modus pgrediēdi competat astutie
dyaboli. et q̄ etiam debeat a deo pmitti. ordo enī de-
structionis cōtrarius est ordini cōstructōnis. q̄ enim
sunt vltima in componēdo. sunt priora in resoluēdo.
sed mulier fuit vltimo facta et formata. ergo videt q̄
via deformationis et corruptionis a muliere debuit
habere exortum. ergo temptator debuit eā prius ag-
gredi. Itē tēptatio exterior debet pformari interio
ri. s3 in tēptatione interiori pctm̄ ascendit a sensuali-
tate ad supiorē partē mediāte inferiori portione rati
onis. si g̃ supior portio est vir. inferior ē mulier. sicut
tēptatio interior pcedit ad virū mediāte muliere. sic
et tēptatō exterior. Itē cautus pugnator citius ag
greditur in bello illum quem potest expugnare faci-
lius. si g̃ mulier facilius poterat expugnari q̄ vir.
videt q̄ pgressus tēptatōnis puenire debuit ad vi-
rum mediāte muliere. Item facilius est alicui ex-
pugnare fortem inimicum p domesticum q̄ etiam p
seipsum. sed vir erat fortis et spūali mente preditus.
ergo nō videt q̄ dyabolus ausus fuerit eum tēptare
p seipsum sed p suum domesticū. ergo mediante mu
liere temptatio peruenit ad virū. Sed contra. Pec
catum nō tm̄ est in carne. s3 et in dei imagine. s. aia. sed
mulier et vir equaliter sunt ad imaginem dei. quia in
anima non est distinctio sexus. ergo vr̄ q̄ tēptatō nō
magis debuit inchoari a sexu mulíebri q̄ a virili.
Itē mulier nullam habebat pronitatem ad pecca
sicut nec vir. et ita erat recta sicut vir. nec caro eiꝰ
aliquo modo animam incuruabat. ergo videt q̄ ita
difficile erat mulierē sicut virum eijcere. nulla igitur
ratio videt eē ob quam tēptatō dyaboli magis incipe
ret a muliere. Item vitupabilius est vinci a muli-
ere q̄z a viro. gloriosius est vincere virū q̄ mulierez.
ergo dyabolus maxime refugit vituperium et auidis-
me querit gloriam. videt q̄ magis tēptatōnē a viro
q̄ a muliere inchoauerit. Itē natura audacium ē
libenter fortibus occurrere. sed dyabolus est audacis
simus et pcacissimus. et maxime psumens de suis vi-
ribus. g̃ videt q̄ dedignatus fuerit pmo aggredi mu
liebrē sexum. nō igit videt pbabile q̄ prius tēptaue
rit mulierē q̄ virum. R̄. dōm q̄ sicut dicit scriptu- 17
ra et magister dicit in lr̄a. non est dubitandum quin
temptatio dyaboli a muliere inchoauerit. et p eaz p-
uenerit ad viruz. Ratō autē huius sumit ex parte sa
pientie dei. et ex parte astutie dyaboli. Ex pte sapiētie
dei. dominus tali ordine pmisit dyabolum tēpta-
re. tum pter viri exercitatōnē. tū etiaz ne mulier ha-
beret excusatōnē. tum etiam pter eruditōnē nostrā.
Propter viri exercitatōnē. qz ipse adeo fortꝫ erat et spi
rituali mēte preditus q̄ non solum poterat resistere
serpētis tēptatōni. sed etiam suggestioni mulieris. et
ideo fortiori tēptatōne pmissus est tēptari. Propter
mulieris vo remouendā excusatōnem pmo debuit
ab ipsa temptatio incipere. nam si vir pmo peccassz.
cum vir sit caput mulieris et dominet ei. non eēt mul
tum mirandum si mulier ei consentiret. immo ma-
gnum haberet excusatōnis colorem. Propter nostrā
eruditōnem etiam hoc permissum est. in illo enī mo-
do temptandi sensibili cognoscimus nos modum et
pgressum temptatōnis inuisibilis. et sicut ille a serpē
te venit ad virum mediante muliere. sic iste a sensua
litate peruenit ad superiorē portōnē ratōnis medián
te inferiori. Ex parte similiter astutie dyaboli potest
sumi rō. Dyabolus enī attētabat mulierē eē mino
ris sapiētie. et debilioris pstātie. et importunioris ad

lentie. Quia minoris sapiētie. erat facilior ad sedu
cendum. τ ideo dyabolus seductor p eam voluit sibi
facere transitum ac viam. Quia debilioris cōstātie.
facilior erat ad puertendū. τ ideo dyabolus expugna
tor aggressus est hominis ciuitatem ex ea parte ex q
erat aditus minus munitus. Quia vo importunio
ris erat adherentie. cogitauit dyabolus q si ipsa pri
mo vinceret. nō quiesceret quousq; puerteret virū.
Unde dicit Eccs. vij. de muliere que laqueus est vena
torum. τ sagena cor eius. vincula sunt manus illius. p
pterea dyabolus astutus impulsor incepit a sexu fe
mineo. Et sic patet q sicut dicit scriptura p omnem
modum congruū fuit temptationem incipi a mulie
re. tū qr hoc dyaboli astucia expetebat. tum qr hoc di
uina puidentia disponebat. Unde concedende sunt
18 rōnes ad hoc inducte. Ad illud aūt quod pmo ob
ijcit in ɔtrarium q q̄tum ad imaginem nō est sexuū
differentia. dōm q licet in viro τ muliere repiat ima
[go] eque expresse quātū est de nā ipsius aīe. qr tū aīa q̄
diu est in corpe complexionē corpis imitatur ex rati
one debilitatis compositionis τ sexus. cōtrahit ani
ma quandam effeminationem. τ ppterea quantū est
ex pte nature nisi sit fortitudo maioris gratie facilius
incuruat ad malum sexus femineus. τ ppterea illud
19 nō cogit. Ad illud qd obijcit q mulier nullam ha
buit ad hoc pnitatem. dōm q verum est. non tamē
ex hoc sequit q haberet equalez stabilitatē. q̄uis eīn
nō haberet curuationem in affectu. nec deceptionem
in [a]spectu. facilius tamen poterat in hoc incidere q̄
vir. in quo τ natura erat fortior. τ gratia credit fuis
20 se abundantior. Ad illud qd obijcit q vitupabile
est vinci a muliere τc. dōm q verum est. veruntamē
gloriosius est mulierem luctando supare. q̄ cum vi
ro luctando succumbere. Et quia dyabolus si incepis
set a viro. timebat ne viriliter sibi resisteret. ideo ma
21 iori cautela studuit gloriam adipisci. Ad illud qd
obijcit q audaces libentius aggrediunt fortes. dōm
q illud verum est vbi est audacia sine astucia. dyabo
lus aūt nō tm est audax τ pcax. immo etiam astutus τ
fallax. τ ideo temptando nō aggressus est viam diffi
ciliorem. s potius efficaciorem. Preterea nō pmitte
bat sibi totam suam exercere potentiā. cū eīn nō vin
cat nisi volentem. est debilis in pugnando. τ ideo nō
a fortiori sed a debiliori suā inchoauit temptationē.

Onsequenter querit circa secundum articu
c lum de modis temptationis in generali. Di
uidit aūt magister temptationem in eā que
est ab hoste. τ in eam que est a carne. sed cum de tem
ptatione que est ab hoste aliqualis possit haberi no
ticia p [ea] que determinata sunt supra de potestate de
monū. ideo hic querit de temptatōe que est a carne
Et circa hoc possūt queri tria. Primo querit vtrum
carnis sit tēptare. Secundo querit vtrum temptati
onem carnis a temptatione dyaboli contingat sepa
ri. Tercio queritur cui istarum temptationum diffi
cilius sit resistere.

Questio. j. d

Circa primū sic pceditur τ ostendit q carnis sit tē
ptare. Jaco. j. Unusquisq; temptat a cōcupiscentia
sua abstractus τ illectus. sed concupiscētia que ma
xime abstrahit τ illicit est cōcupiscentia carnis. g τc.
22 Item Cassiodorus diffiniens temptationem. di
cit q temptatio est assimulatio boni ad fallendum. s
appetitus carnalis facit bonum vt nunc. credi [illegible] bo
nū simpliciter. τ hoc decipit τ fallit spiritum. ergo cō
tingit spiritum temptari a carnali appetitu. Item
temptatio dyabolica nō est aliud q̄ suggestio. sed si
cut dyabolus suggerit homini mala. ita τ carnis pru
dentia que est deo inimica. g si dyabolus dicit tēpta
[re] cum suggerit mala. eadem ratione τ caro cum spi
ritum trahit ad carnalia. Itez dyabolus impugnt
nos temptādo. nec est aliud dyaboli tēptatio q̄ eius
impugnatio. sed sicut impugnamur a dyabolo. ita τ
a carne impugnamur et impellimur. g videt q sicut
temptamur a dyabolo. ita vere τ ppie temptemur a
carne. Sed ɔ. Hugo de sancto victo. Temptare 23
est callide experiri. et quasi quibusdam blandis conati
bus pbare. sed expimentum sumere hoc est solius sub
stantie rationalis. g non videt esse carnis. Itē tē
ptans differt a temptato. nullus eīn temptat seipm.
sed q temptat est homo carnalis. cuz igit homo car
nalis a carne sua nō differat p substantiam. videt q
nullus homo temptet a carne sua. nec ab alia ɔstat.
ergo nulla caro temptat. Item psuasio ordinata
ad decipiendū potius est sophisticatio q̄ temptatio.
temptatio eīn est psuasio ordinata ad sumendū expe
rimentum. sed caro viciosa directe inclinat ad malū.
τ sua inclinatione seducit spiritum. g carnis pulsa
tio potius debet dici sophisticatio q̄ temptatio.
Item q̄ncunq; aliquis actus de aliquibus subiectis
dicit. dicit sm aliquod commune in eis reptū. [sed] deus
temptare dicit in scriptura. τ dyabolus. τ homo. τ ca
ro. g sm aliquod commune debet dici. sed caro nō vi
det aliquo modo cōmunicare in aliquo cū deo τ cuz
spū angelico. ergo videt q ei nō possit cōpetere tem
ptatio. aut si competat hoc erit equiuoce τ sm alium
modum dicendi. τ si sic est. tunc est q̄stio sm quē mo
dum dicit. et qualiter illa carnis impulsio temptatō
appellat. Rn. dōm q hoc vocabulū tēptare mul 24
tas habet acceptiones. sicut dicunt illi qui significati
ones vocabulorum studiose rimati sunt. si tamen veli
mus eius principalem τ precipuam significationem
accipe. temptare pbare est. vnde temptatio dici pōt
quidam tactus quo illud quod tangit pbat. sicut ce
cus dicitur temptare quando suo tacto vult aliquā
certitudinem habere [de] aliqua re quam tangit. Per
hunc modum in spiritualibus temptatio dicit qui
dam tactus ad pbandum ordinatus. Hoc autez po 25
test esse quadrupliciter. Aut quia ille qui pulsat intē
dit pbare τ approbare siue pbatū ostendere. τ hoc
modo temptat deus. sm q dicit Sap. iij. Deus tem
ptauit illos. τ inuenit illos dignos se. Aut ille q pul
sat intendit probare τ reprobare siue reprobum fa
cere. et sic temptat dyabolus sm q dicit Actuum. v.
Cur temptauit sathanas cor tuum mentiri spiritui
sancto. Aut qr ille qui pulsat intendit solum proba
re τ experimentum sumere de eo quod est in homine.
et sic tēptat homo cautus. et de hoc Eccl. xxx. Ex mul
tis loquelis temptabit te. τ subridēs interrogabit te
de absconditis tuis. Aut quia et si pulsans nihil intē
dat. ad eius tamen pulsationē sequit approbatio vel
reprobatio hominis. τ sic temptat caro vel carnalis
cōcupiscentia. De qua Jaco. j. Unusquisq; tempta
tur a concupiscentia sua abstractus τ illectus. A car
ne eīn siue a carnis concupiscētia homo pulsatur τ q
si tangit. cui tactui siue pulsationi si consentiat pba
tur τ reprobatur. si vo dissentiat pbat τ approbat.
τ sic recte τ ppie carnis impulsio temptatio dici po.

test. Unde rationes hoc ostendentes concedende
26 sunt. Ad illud quod obijcit in contrarium q tem-
ptare est experiri. Dicendum q illa ratio ab Hug. nō assignat
nisi proprie de temptatione dyaboli. si autem quis ge-
neraliter velit eam intelligere. vt se extendat ad om-
nem temptationem que ad malum inclinat. tunc di
cemus q intelligit p causam. vt sit sensus q p tēpta-
tionem fit experientia ⁊ probatio. vt cum homo dignus
sit approbari. ⁊ hec tm̄ non fit a dyabolo. sed etiam a
carne. Si autem velit dicere hoc essentialiter esse dictū.
tunc dicemus q nomine carnis nō intelligit corpus
solum sed ratio carnalis. ⁊ idem ipse homo sm q car-
nalis est ⁊ ad carnem conuersus seipsum temptat sm q
27 spiritualis est ⁊ diuine legi subiectus. Ad illud quod
obijcitur secundo q temptans differt a temptato sm
substantiam. Dicendum q sicut iudicare ⁊ iudicari sūt act⁹
diuersarum personarum. nihilominus tamen eadem
persona sm aliam ⁊ aliam susceptionem pōt seipsam
iudicare. sicut sanctissimum homo iudicat. ⁊ superior por-
tio inferiorem iudicat. sic etiam intelligendum est q
spiritualiter ipsa sensualitas temptare pōt rationem. si-
ue homo exterior interiorem. ⁊ ita cum caro temptat
spiritum non idem temptat a se. sed alius ab alio. illa ta
28 men reperiri habent in eadem persona. Ad illud quod
obijcit q persuasio ordinata ad decipiendum potius ē
sophisticatio q̄ temptatio. dici potest q tēptatio lar-
ge dicta comprehendit ⁊ sophisticationem ⁊ tempta
tionem proprie dictam. Sophistica enim persuasione
potest homo de alio experimentum sumere. ⁊ ita nō va
let illa obiectio. qz temptatio sm q hic accipit cōtra
deceptionem ⁊ sophisticationem non diuidit. Aliter
tamen posset dici q temptatiōis nomen magis trās-
latum est a temptatione materiali in qua est quedam
pulsatio sm q cecus dicit temptare. q̄ a temptatio-
ne illa que est in ratiocinationibus. p quem modum
diuidit cōtra sophisticationem. vt dicat alius silogis-
29 mus sophisticus. alius temptatiuus. Ad vltimum
patet responsio ex predictis. aliquod enim cōmune re
perit in omnibus illis de quibus dicit actus temptā
di. videlicet tactu quodam pulsare. ad quem consequitur
pulsanti probatio. ⁊ hoc prius explanatum est.

Questio. ij. c

Utrum contingat temptationem carnis a temptatiōe
dyaboli separari. Et q sic videt. Quecūqz diuiduntur
ex opposito vnū potest esse sine altero siue separari po
test ab altero. sed temptatio carnis diuidit cōtra tē-
ptationem hostis. ergo ⁊c. Item dyabolus tēpta-
uit hominem primū. ⁊ temptauit christum. sed nec ca
ro christi nec caro hominis primi ad malum impelle
bat. ergo neuter a carne temptabat. ergo cum temptarē-
tur a dyabolo. temptatio que est a dyabolo separatur
a temptatione que est a carne. Item esto q dya-
bolus nunq̄ nobis mala suggereret. nihilomin⁹ sen
sus nostri ad malum ab adolescentia proni essent. ergo
omni temptatione dyaboli circumscripta. adhuc ho
mo temptaretur a carne propria. Item aliud est in-
quinamentum carnis. ⁊ aliud inquinamentum spiri
tus. sed dyabolus impellit ad peccata spiritualia. ca-
ro vero ad peccata carnalia. ergo cum peccatum spiri-
tuale possit esse sine carnali. et econuerso. videt q tem
ptatio carnis sequestrari habeat a temptatione dya-
boli. Item quecunqz duo sic se habent q vno con
tingit inhererī ⁊ alio detinerī. illa contingit ab inuicem
separari. sed temptatio hostis est materia exercende vir
tutis. temptatio vero carnis semper est a culpa vel cū
culpa. sicut dicit magister. ergo vna istarum sequestrari
habet ab altera. Item temptatio carnis ⁊ hostis
differunt sicut dicit magister in litera. sicut temptatiō
exterior ⁊ interior. sed quod est exterius sequestrari
habet ab eo quod est interius. ergo ⁊ temptatio car-
nis ab ea que est a dyabolo. Nec si tu dicas q tempta
tio que est ab hoste est ita interior sicut temptatio q
est a carne. per hoc non effugit. qz cum deus fidelis
nō permittit hominem temptari supra id quod possit.
et alter istorum modorum ad exercitandum suffici-
at. nec homo simul possit esse intentus circa diuersa
videt q alio ⁊ alio tempore fiat circa nos temptatiō
carnis ⁊ temptatio dyabolica. Sed contra. q tem
ptatio carnis habeat esse sine temptatione hostis vi-
detur. super illud ps. Diuerte a malo ⁊ fac bonū. glo.
hiero. Mala omnia ab instinctu dyaboli procedunt.
sicut bona ab instinctu dei. ergo nullum peccatum fit
in quo dyabolus non interponat partes suas. si ergo
temptatio carnis via est ad peccatum. videt q non
possit esse sine temptatione dyaboli. Itē mot⁹ in-
strumenti non est sine motu principalis motoris. sed
caro est sicut instrumentum in temptando respectu
dyaboli. sicut dicit sup illud Job. ix. Terra data est
in manus impij. id est caro in manus dyaboli. ergo
titillatio carnis non est absqz impulsione dyaboli. si
igitur hec est temptatio. patet ⁊c. Item et si nō sit
ponere primum malum qd non sit ab alio. est tamen
ponere malum quod est initium omnis mali. sicut di-
citur Eccl. x. Initium omnis peccati superbia. Si igi
tur dyabolus rex est sup omnes filios superbie. ⁊ pa
ter omnis mendacij. videtur q nullum sit peccatum
quod aliquo modo non procedat ab ipso. et ita ad nul
lum malum impellit caro absqz dyabolo. ergo tēpta-
tio carnis non separatur a temptatione hostis. Item
q temptatio hostis non separetur a temptatione car-
nis similiter ostenditur. Gal. v. Manifesta sunt ope
ra carnis. que sunt fornicatio. adulterium. contentio
nes. emulationes. ire. rixe. inuidie ⁊c. ibi enumerant
peccata carnalia ⁊ spiritualia. ergo videtur q omnia
peccata procedant a carne. igitur ad nullum malum
inclinat temptatio hostis absqz temptatione carnis
Item generatio transfert a corporalibus ad spiri-
tualia. sed in corporalib⁹ impossibile est generari ali
quid a patre sine matre. ergo nec in spiritualibus. sed
pater omnis peccati dicitur esse dyabolus. mater vero
caro siue cōcupiscētia. ergo ⁊c. Prima p se patet. se-
cunda manifestatur p illud qd dicit Ezech. xvi. Pa
ter tuus amorreus ⁊ mater tua cethea. Per amorre
um enim intelligit dyabolus. per cetheā vero cōcupiscē-
tia. Et expressius dicit Grego. sup Leuiti. xix. Concu
piscentia est mater omnis peccati. et dyabolus pater.
ergo ⁊c. Item dyabolus non potest temptare bo-
num angelum nec malum. neqz spiritum separatum.
sed solum spiritum carni coniunctum. ergo videtur
q aditum non habeat ad mentem nisi per carnem.
ergo absqz carne non temptat. ergo non contingit tē
ptationem dyaboli a temptatione carnis separi.
Rx. dicendum q cum dicimus temptatiōnē esse a carne
vel ab hoste hoc dupliciter potest intelligi. Aut sicut
a mouente primo. aut sicut a mouente proximo ⁊ im
mediato. Si sicut a mouēte primo. sic temptatiō car-
nis nunq̄ potest esse absqz temptatione hostis. quia
omnis carnis temptatio est ex eius corruptione que

ortū habuit a prima hostis temptatione. temptatio
tamen hostis pōt esse absq̄ tēptatione carnis. tunc
potissime quādo is tēptat̄ in quo non est carnis cor
ruptio. sicut fuit in adam ⁊ in christo. vel quando ex
illa tēptatione nulla oritur incuruatio. Quando vō
temptatio hostis ad peccatū ptrahit. cū nullū pecca
tū sit in nobis quod non habeat ortū ex concupiscē
tia aliqua. sic temptatio dyaboli a tēptatione carnis
nō potest separi. sic igitur iudicandū est ſm q̄ tēpta
tio dicit̄ esse a carne vel ab hoste tanq̄ a mouente p̄
mo. Si autē sic dicatur esse sicut a mouēte proximo
⁊ proprie sicut accipit magister in litera. sic sequestrā
tur. ⁊ distantia formali. ⁊ distantia tempali. Distātia
formali. quia alio modo temptat caro. ⁊ alio nō dya
bolus. ⁊ ad aliud viciū impellit hec. ⁊ ad aliud ille. ⁊
principium mouens est aliud ⁊ aliud. Sequestrant̄
etiam distantia temporali. quia aliquo tempore ve
xat dyabolus ⁊ instigat ad aliquod vicium ad qd̄ nō
inclinat caro. ⁊ aliquando potest esse econuerso. Et
sic isto vltimo modo accipiendo ꝓprie tēptationem
carnis ⁊ tēptationē hostis vt accipit magister in lite
ra. concedendum est eas ab inuicem separi. vt nō so
lum inter vnam ⁊ alteram sit differentia. sed etiam
vna possit esse sine altera. Unde concedende sūt ra
50 tiones que hoc probant. Ad illud quod primo ob
ijcitur in ɔtrariū q̄ omne malū est ab instinctu dya
boli. intelligendū est sicut a mouente primo. nō sicut
a motore ꝓximo. Nam absente dyabolo peccatū po
test esse a libe. ar. vel voluntate ꝓpria. vel attrahente
51 carnis concupiscētia. Ad illud quod obijcit̄ q̄ ca
ro mouet sicut instrumentū. dōm q̄ hoc verū est qn̄
dyabolus vexat carnē. ⁊ vexando carnem vexat spi
ritum. ⁊ tunc temptatio carnis ⁊ dyaboli non ponūt
in numerū. Cōtingit tamen carnem mediante sensu
alitate sibi coniuncta spiritum nostrum ad malū in
clinare etiā dyabolo nō mouente. ⁊ tunc non mouet
sicut instrumentum sed sicut mouens primum. ⁊ hoc
modo habet sequestrari a temptatione dyaboli.
52 Ad illud quod obijcitur q̄ pctm̄ dyaboli est initi
um omnis mali. dōm q̄ hoc nō est intelligendū q̄ sit
principium immediatū respectu cuiuslibet peccati. ergo
quia ante peccatū eius nō fuit aliud. ⁊ ipsum fuit in
itium illius peccati originalis. ex quo est initium ad
53 omne malū. Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ omnia pecca
ta sunt a carne. dōm q̄ caro sumit̄ ibi large ꝓ omni
concupiscentia que inhesit anime ex coniunctiōe sui
ad carnem. ⁊ sic nomine carnis intelligitur concupi
scentia que est mater omniū maloꝝ. et sine hac dya
54 bolus non generat in nobis aliquod peccatum. Et ꝑ
hoc patet responsio ad sequens obiectum de genera
tione spirituali. accipit̄ enī ibi caro ⁊ concupiscentia
large. sicut ostensum est. Ex illo tamen non sequit̄ q̄
temptatio dyaboli nō possit esse absq̄ temptatione
carnis. non enim omnis temptatio dyaboli est pec
cati generatio. frequenter enim temptat. ita q̄ nulla
55 sequit̄ culpa. Ad illud qd̄ obi. q̄ nō temptat nisi
hominē carnalem. dōm q̄ hoc nō est q̄ tēptatio dya
boli pendeat a tēptatione carnis. sed q̄ nō potest ali
quem temptare nisi quando habet vertibilitatem li.
ar. ⁊ est in statu merendi vel demerendi. ⁊ in quo po
test seduci. et hoc solum est quando spiritus rationa
lis est coniunctus carni mortali. Ex illa tamen ratiōe
non concludit̄ q̄ caro in tēptatione dyaboli sit cau
sa precipua. sed solū causa sine qua non.

Cui istarum temptationū sit difficilius resistere: Et
q̄ temptationi carnis videtur ꝑ illud quod magister
dicit in lr̄a. Temptatio carnis interior difficilius de
ijcitur. q̄ interius oppugnans de nostro contra nos
roborat̄. sed illius temptationi difficilius est resiste
re quā difficilius est vincere. ergo ⁊c. Item Seneca.
Nulla pestis efficacior q̄ familiaris inimicus. sed in
imicus carnis est multo familiarior q̄ dyabol9. ergo
eius temptatio crudelior ⁊ periculosior. ac ꝑ hoc. ad
vincendum difficilior. Itē quanto temptatio est
ad nocendū efficacior. tanto difficilius est resistere tē
ptationi. sed temptatio carnis efficacior est ad nocen
dum q̄ temptatio hostis. q̄ cum temptatō hostis sit
exercende virtutis materia. tēptatio carnis nunq̄ ē
sine culpa. ergo ⁊c. Item tanto difficilius est resi
stere alicuius ꝑsuasioni quanto ille qui ꝑsuadet ma
gis amat̄. sed homo multum diligit carnē. ⁊ multū
odit dyabolū. ergo multo difficili9 est ei resistere impul
sioni carnis. q̄ suggestioni dyaboli siue temptationi.
Contra. quanto impugnans est fortior. tanto eius
impugnationi difficilius resistit̄. sed dyabolus ē ho
stis fortissimus. sicut dicit̄ Iob. xl. Non est potestas
sup terram que ei possit compari. ergo difficili9 est ei9
temptationi siue impugnatōni resistere. q̄ ei tempta
tioni que est ex carne. Item quanto temptans est
versutior ⁊ callidior tanto difficilius est eius laque
os ⁊ cautelas euadere. sed dyabol9 est versutissimus.
ergo difficilius est eius illaqueationi siue temptatio
ni resistere q̄ temptationi carnis. Itē q̄to inimi
cus est occultior tanto minus pōt hō ei9 impetū de
clinare. sed dyabolus est hostis spūalis ⁊ occult9. ca
ro vō est hostis manifestus. ergo temptatio siue pre
lium dyaboli maioris est piculi q̄ tēptatio carnis. cū
maiori igitur difficultate ei resistit̄. Itē facili9 supe
rat̄ quod est in nostra potestate q̄ qd̄ nō ē in nostra
potestatē. sed caro in nostra potestate est. naz ipsam
possumus mortificare ⁊ cum vicijs ⁊ concupiscētijs
crucifigere. dyabolū vō minime. ergo multo facilius est
resistere eius temptationi q̄ sit resistere temptatio
ni dyaboli. Item spiritus magis adheret bono ꝓ
prio q̄ bono carnis. siue bono interiori q̄ bono infe
riori. sed dyabolus suggerit ⁊ inclinat ad bonum in
terius dum temptat de pctis spūalib9. caro vō ad bo
num inferius dum temptat de peccatis carnalib9. si
ergo difficilius repellit̄ quod est maioris adherentie.
difficilius repellit̄ temptatio hostis que est de pecca
to spūali. q̄ temptatio carnis que est de peccato car
nali. Item difficilius est resistere violentijs q̄ blā
dicijs. quia violentum importat de sua ratiōe impos
sibilitatē siue difficultatem resistendi. sed dyabol9 tē
ptat violentando sicut dicit Aug. caro aūt temptat
blandiendo. ergo difficilius supat̄ dyabolus q̄ supetur
caro. R9. ad predictoꝝ intelligentiam. notandū ē 56
q̄ cum querit̄. cui temptationi sit difficilius resistere.
vtrum temptationi carnis vel hostis: dupliciter pōt
intelligi. Aut respectu eiusdem peccati. aut respectu
alterius. Si respectu eiusdem peccati. vtpote peccati
carnalis. ad quod instigat caro. instigat ⁊ dyabolus.
tunc respondendum est q̄ temptatio carnis est diffi
cilior ꝓpter coniunctionem carnis ad spiritū ob quā
magis incuruat animam. ⁊ sic intelligit magister in
litera. et rationes ꝓbant ad primā partem inducte.
Si aūt intelligat̄ cōparatio fieri respectu diuersoruz

peccatorum. vtpote temptatio carnis intelligatur respectu carnalium. et temptatio hostis respectu peccatorum spiritualium. sic se habent vt excedentia et excessa. Quidam enim homines sunt qui magis sunt proni ad peccata carnalia. vtpote ad luxuriam quam ad superbiam. et his difficilius est resistere temptationi carnis quam temptationi hostis. Quidam autem sunt qui proniores sunt ad peccata spiritualia quam ad carnalia. vtpote illi qui magis desiderant honores quam voluptates. et his difficilius est resistere temptationi hostis quam temptationi carnis. Si quis autem sit indifferens ad vtrunque. et equaliter pronus quantum est de se. ei quodammodo temptatio carnis est difficilior. quodammodo temptatio hostis. Temptatio carnis erit difficilior propter maiorem et magis intrinsecam et magis continuam adherentiam. temptatio vero hostis difficilior propter maiorem boni promissi apparentiam. et propter lateriorem instigantis fallaciam. Sicut enim Grego. in Morali. ostendit. hostis antiquus multa que sunt vicia secundum veritatem palliat sub specie virtutum. Si igitur queritur que harum temptationum sit ad vincendum difficilior. et si respectu eiusdem peccati intelligatur. dicendum est quod temptatio carnis. si respectu diuersorum. sic se habent sicut excedentia et excessa. sicut ostensum est. et sic procedunt rationes ad vtranque partem. Si autem queratur que carum magis excedat alteram. dicendum quod omnis caro corrupit viam suam. et homines ex maiori parte carnales sunt. et desiderijs carnis obsequuntur. propter quod difficilius est resistere temptationi carnis quam hostis. Et ad rationes illas que obijciuntur in oppositum quod hostis ille est fortior et astutior et occultior. facile est respondere. quia non permittitur temptare secundum totam suam potentiam et astutiam. immo reprimitur potestate diuina.

57 Ad illud vero quod obijcitur quod caro est in nostra potestate. dicendum quod et si in nostra sit potestate secundum ordinem nature. tamen propter peruersitatem concupiscentie in multis et regnat ancilla. et seruit domina. nimius amor carnis facit ventrem deum esse hominis. et ideo non est in nostra potestate quousque liberemur de potestate corporis huius adiuuante gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Tanta enim est vis amoris. vt amantem amato quodammodo subijciat. Unde et si filius sit in potestate patris, non est tamen patri facile occidere vel affligere filium. sic in proposito intelligendum est. quia nemo vnquam carnem suam odio habuit. sed nutrit et fouet eam.

58 Ad illud quod obijcitur quod bonum interius magis adheret. dicendum quod et si magis adhereat spiritui secundum quod spiritus est. non tamen magis adheret secundum quod carnalis est. nunc autem fere omnes homines carnales sunt. nec permanet spiritus dei in homine. quia caro est.

59 Ad illud quod obijcitur quod dyabolus temptat violentijs. dicendum quod nulli infert violentiam simpliciter. violentare tamen dicitur quodammodo propter immissionem aliquarum tribulationum que non ita mouent affectum sicut carnis incitamenta. nisi caro ibi interponat partes sue.

Dsequenter queritur ad tercium articulum queritur de quantitate peccati primorum parentum. Et circa hoc queruntur tria. Primo queritur vtrum primum peccatum potuerit esse veniale. Secundo queritur vtrum fuerit remediabile siue remissibile. Tercio queritur vtrum inter cetera genera peccatorum fuerit magis graue.

Questio .j.

Utrum primum peccatum hominis fuerit vel potuerit esse peccatum veniale. Et quod sic videtur. In egressu rectitudinem prius curuatur aliquid in paruam obliquitatem quam magna. sed obliquitas magna est culpa mortalis. et parua est culpa venialis. ergo cum cedit a statu rectitudinis innocentie. per veniale transit ad mortale. ergo prius peccauit venialiter quam mortaliter.

Item consensum siue electionem precedit appetitus. nihil enim eligimus nisi prius illud appetamus. sed ante consensum primi hominis fuit appetitus. sed ille appetitus erat ad illicitum. ergo erat peccatum. sed non mortale. quia nihil est mortale citra consensum. ergo veniale. prius igitur peccauit peccato veniali quam peccato mortali. Item contingit aliquid diligere inordinate et supra deum. contingit etiam aliquid diligere ordinate et sub deo. sed inter hec duo cadit medium. videlicet diligere aliquid sub deo sed inordinate. si igitur ab extremo in extremum peruenitur per medium. prius dilexit homo aliquid inordinate sub deo quam supra deum. sed primum est mortale. secundum veniale. sed etc. Si tu dicas quod homo in primo statu existens non potuit peccare venialiter. ostenditur quod sic. Primum. quia verbum ociosum est peccatum veniale quantum est de genere suo cum non sit contra aliquod mandatum. sed adam potuerat verbum ociosum dicere et cum vxore sua iocari. sed poterat in statu illo venialiter peccare. Item quod potest in maius potest in minus quod est ordinatum ad illud. sed adam poterat peccare mortaliter. sed peccatum mortale est maius quam veniale. cum igitur adam potuit primo peccare mortaliter. potuit primo peccare venialiter. Item est ponere statum in quo non potest peccare aliquis venialiter. nec mortaliter. vtputa statum comprehensoris. et statum in quo potest peccare venialiter. vtpote statum viatoris. et statum in quo contingit peccare mortaliter et non venialiter. sicut statum angeli lapsi. ergo erit ponere statum in quo contingeret peccare venialiter et non mortaliter. sed hic non est status nisi hominis instituti. ergo etc. Sed contra. Peccatum veniale. veniale est propter impulsionem et pronitatem quam homo habet ad illud. sed primus homo nullum habuit impulsum. ergo non potuit primo committere veniale peccatum.

Item in primo homine nullus erat motus brutalis. sed quilibet erat secundum deliberationem rationis. sed peccatum committere cum deliberatione rationis vbi nulla est pronitas non potest esse nisi mortale. sed etc.

Item regnum anime a deo ordinatum erat. sicut dicit Aug. quod ipsa seruaret ordinem sub deo. nihil exiret eius imperium. ergo impossibile fuit hominem peccare nisi prius a deo se auerteret. sed hoc est per mortale. ergo etc. Item angelus propter dignitatem sui status non solum peccauit mortaliter. sed etiam irremediabiliter. ergo statu status innocentie excedebat statum miserie in magna precellentia. videtur quod illud quod in nobis est modo modicum et leue. in statu illo esset magnum et graue. nulla igitur essent ibi leuia et minuta peccata. sed omnia essent grauia et mortalia.

Item omne peccatum aufert innocentiam. sed quod auferebat homini innocentiam auferebat immortalitatem. et quod auferebat immortalitatem inferebat mortem. et quod inferebat mortem erat mortale. ergo a primo. nullum peccatum poterat esse in primo homine quod non esset mortale. Item si adam primo commisisset veniale. quero vtrum potuisset penitere. an non? Si non. ergo fuisset irremediabile. Si sic. ergo propter veniale peccatum voluisset. ergo pas

sibilis factus esset. et si passibilis. ergo et mortalis. cū
eadem esset in eo ratio passibilitatis ⁊ mortis. ergo
necesse fuit primum peccatum primi hominis vel eē
mortale. vel esse irremediabile. vel ꝙ aliquid esset ve
niale ⁊ inferret mortē. que duo simul stare non pote
rant. R°. ad predictoꝝ intelligentiam est notandū
ꝙ circa hoc duplex fuit opinio. Quidam enim dixe
runt ꝙ adam primo peccato peccauit mortaliter. po
tuisset tamen peccare venialiter. non tamē omni ge
nere venialis. Quoddam enim est veniale ex genere
actus. sicut dicere verbum ociosum ⁊ mendacium io
cosum. vel exire in vsum dissolutum. et hoc est veni
ale non solum cum preuenit rōnis iudicium. sed eti
am causa subsequitur. ⁊ hoc peccato dicunt Adaz ꝑ
mo peccare potuisse. Est et aliud genus venialis pec
cati quod dicitur veniale a veniendo. qꝛ venit ex sur
reptione ⁊ pronitate nature corrupte. et hoc preue
nit non subsequitur iudicium rationis. et tali pecca
to dixerunt adam peccare non potuisse ꝓpter ordi
nem originalis iusticie. quo inferior potentia ita sub
debat superiori ꝙ nihil appeteret absq; eius imperio
et dictamine. et hec positio satis fuit probabilis. Ve
runtamen cōmuniter non approbant eam doctores
theologie. nam improbabilitatem habet si quis attē
dat ad perfectionem status. et regulam rectitudinis
[illegible] qua erat. a qua etiam cum nullum haberet impel
lens exire non poterat. nisi ꝯtemnendo diuinam iu
sticiam. et fedando suam innocentiam. et corrumpē
do naturam suam. que omnia faciunt primam cul
pam ade non venialem sed mortalem fuisse. nec po
tuisse aliter esse. Et ideo est cōmunis opinio quaz ho
die approbant doctores. ꝙ in statu innocētie primo
peccato peccauit mortaliter. nec primum eius pecca
tum veniale esse potuit. Unde concedende sunt rati
40 ones que hoc ostendunt. Ad illud ergo quod obij
citur ꝙ prius est peruenire ad paruam obliquitatez
q̄ ad magnam. dōm ꝙ verū est vbi est curuitas pau
latiua ⁊ per successionem. ibi autem potius fuit fra
ctio q̄ curuatio. vel si curuatio dici debet. ergo ince
pit in consensu qui fuit mortale peccatum. et ita int̄
rectitudinem ⁊ illam obliquitatem nō intercedit me
dium. Et si [illegible] queras vnde hoc: dico ꝙ hoc non fuit
ꝓpter immediatā oppositionē rectitudinis ad pctm̄
mortale. sed quia in tali subiecto. quod q̄dē vel opor
41 tebat esse sanum. vel mortuum. Ad secundum qd̄
obijcitur ꝙ appetitus precedit consensum. Dōm ꝙ
verum est. sed appetitus qui precessit consensuz pri
morum parentum non fuit libidinosus. sed natura
lis. extunc autem incepit esse libidinosus. quando
voluntas deliberatiua consensit. et tunc incepit etiaz
esse mortalis. et ita nō ante cepit peccatum esse q̄ [illegible]
mortale. Ad illud quod obijcitur ꝙ mediuz est in
ter diligere ordinate sub deo [illegible] inordinate supra deū.
dōm ꝙ et si sit medium comparando statum ad statū
simpliciter. comparando tamen ad hominem illum
non cadebat medium. Ratio autem huius erat pro
pter magnam approximationem ad deum. ob quam
nihil poterat inordinate diligere quin per hoc deo in
iuriam faceret. ac per hoc supra deum diligeret.
42 Ad illud quod obijcitur ꝙ poterat dicere verbuz
ociosuz quod est veniale. dōm ꝙ verbum ociosum ei
fuisset mortale propter status ꝑfectionem. Unde ꝙ
dicitur aliquod peccatum esse mortale generaliter si
ue de genere sui actus. hoc intelligenduz est respectu
nature lapse. Ad illud quod obijcitur. quod pōt 43
in maius potest in minus. Dōm ꝙ illud non est ve
rum. quia nō est hominis potentia aliquando ita or
dinata ad minus sicut ad maius. vnde maius est ho
minem mori q̄ȝ febricitare. facilius tamen potest ali
quis alicui inferre mortem q̄ febrem. sic et homo pri
mus citius potuit se occidere q̄ deliberare. id est pri⁹
mortaliter q̄ venialiter peccare. Ad illud qd̄ obij 44
citur ꝙ quartus status esse deberet in quo posset tm̄
venialiter peccare. dōm ꝙ illum statum nullo modo
cōuenit esse. Qꝛ enim aliquod peccatū sit veniale ali
cui hoc est ꝓpter magnam pronitatem quam habet
ad peccandum. ⁊ difficultatem quam habet ad bene
faciendum. ⁊ vbi hec sunt est facilitas ad mortale. et
ita nunq̄ est ponere statum in quo peccet venialiter
in q̄ nō possit peccare mortaliter. ē tamē ponere ecō
uerso statum. s. in quo contingit peccare mortaliter ⁊
non venialiter ꝓpter defectum penitentie. huiusmo
di autem est status demonum.

Questio. ij.

Utrum peccatum quod primo secutum est ex tēpta
tione illa fuerit remissibile vel irremissibile: Et ꝙ ir
remissibile videtur. Aug. de mirabilib⁹ sacre scriptu
re. loquens de angelo dicit ꝙ resurgere non potuit.
quia de sublimissimo statu cecidit. sed homo cecidit
de nobilissimo gradu ⁊ statu quem potuit habere in
via. ergo si non potuit resurgere demon. pari ratione
nec homo. Item peccatum ad quod nullam ha
bet homo inclinationem nullam habet excusatōnez.
et quod omni caret excusatione non est dignum re
missione. sed peccatum quod omnino ineptū est ad
remissionem est irremissibile. ergo peccatum est irre
missibile quod fit sine aliqua inclinatione. sed tale fu
it peccatum quod consecutum est ex prima tempta
tione. ergo ⁊c. Item morbus qui totam naturam
inficit est incurabilis. quia omnino sanitatem ⁊ prin
cipium sanitatis expellit. sed peccatum quod ex pri
maria temptatione subsecutum est totam naturam
humanaz infecit. videtur igit̄ ꝙ fuerit morbus incu
rabilis. Item adam anteq̄ peccaret non solū ha
buit naturalia. sed etiam gratuita. sicut ostēditur in
fra. ⁊ hoc innuit glo. Luce. x. vbi dicit ꝙ homo vulne
ratus fuit in naturalibus. et expoliatus gratuitis. an
gelus vō non habuit gratuita sed soluz naturalia. si
cut ostensum fuit supra. ergo maiorem corruptionez
fecit peccatum hominis in homine q̄ peccatum an
geli in angelo. sed peccatum quod magis corrumpit
minus est aptum sanari. ergo si peccatum angeli fu
it irremediabile. multo fortius peccatum hominis.

Sed contra. Penitentia est via ad veniam. s. pri
mus parens postq̄ peccauit. potuit penitere. qd̄ pꝫ.
quia doluit ⁊ penituit. ergo potuit veniam ⁊ miseri
cordiam inuenire. s. peccatum eius fuit remissibile.

Item dignum est ꝙ qui ab alio deijcitur ab alio
adiuuetur. sed homo cum peccauit alio temptante
deiectus est. ergo debuit ipsum habere presidiū et ad
iutorium ad resurgendum. sed illo habito peccatum
hominis est remissibile. s. ⁊c. Itēȝ peccatum ꝑmi
hominis totam naturā humanā infecit. s. si irremis
sibile fuisset. tota humana natura damnata fuisset. s.
diuina ꝓuidentia ⁊ dispositio q̄ hominē fecerat ꝓpt̄
beatitudinem fuisset frustrata. ⁊ ita esset vana.

Item non est maioris stabilitatis culpa q̄ gratia.
nec demeritum q̄ meritum. ergo si culpa ade fuisset irre
missibilis. gratia precedens fuisset inamissibilis. ergo
si gratiam potuit amittere. pari ratione potuit a cul
pa resurgere. Questio est igitur propter quid remissibile
45 fuit peccatum humanū. nō angelicum? Rº. dōm
ꝙ primū peccatum hominis qd̄ ex temptatione dya
boli subsecutū est remissibile fuit. Et si queratur ratio
huius. dōm ꝙ ex tribus rationibus. vna potest ra
tio sufficiens colligi. Remissibile nanqz fuit peccatū
primi hominis. quia erat in carne mortalis. in volū
tate vertibilis. in transgressione excusabilis. Carnis
mortalitas faciebat remissibilitatem. potuit enim di
uina iusticia seueritatē et equitatem sui iudicij in ho
mine exercere preter eternam damnationē in hoc ꝙ
hominem peccatorem morti tradidit. et hominis in
nocentis mortē pro satisfactione suscepit. vt sic exerce
retur in homine seueritatis vindicta pro culpa perpetra
ta. vt quēadmodum homo voluntarie peccando de
um deseruerat. et seipm̄ morte culpe occiderat. sic spi
ritus inuitus desereret corpus. et mors exigatur in pe
na. sicut commissa fuerat in culpa. Angelus autem [illegible]
naturam immortalis erat. nec mori poterat nisi mor
te eterna. non enim erat alia via exercendi in ipsum
iusticie seueritatem. nisi per mortē damnationis eter
ne. et sic carnis mortalitas multū facit ad hoc ꝙ pec
catum hominis esset remissibile. Voluntatis vertibi
litas ad hoc nihilominus faciebat. quia enim homo cō
ditus est in vertibilitate arbitrij que non tm̄ debebat
esse in eo ad momentum sed etiam ad tēpus diutur
num. quia longo tempore debebat esse viator. hinc ē ꝙ
sicut gratia adueniens eius volūtati nō abstulit ver
tibilitatem ad malum. sic culpa superueniens nō abstu
lit potentiā reuertendi ad bonum. et sicut potuit trās
gredi ita potuit conteri. et sicut [illegible] culpam peruenit ad
iram diuinam. sic per penitentiam rediit ad gratiam.
Hoc aūt angelus nō habuit. sicut ostensum fuit su
pra dist. vij. propter breuitatē spacij merendi postq̄ vo
luntas eius vertibilitatem habere non poterat. sicut
ibidem ostensum est. Excusabilitas etiā in culpa fa
ciebat ad peccati hominis remissibilitatē. Quia cū
alio suggerente cecidit. dignum fuit per alium suble
uari. et ideo competebat sibi mediatorē habere. et q̄a
lapsus nō potest resurgere sine manu subleuante. et
inimicus nō potest reconciliari sine mediatore inter
ueniente. hinc est ꝙ peccatum hominis fuit remissi
bile. non peccatū angeli. quia homo per alium cecidit.
alium debuit habere adiutorem et releuatorem. ange
lus vero non. quia cecidit per semetipsum. et hec est ra
tio quam magister reddit in litera. Et sic patet ꝙ tri
plex est ratio quare peccatum hominis remissibile fu
it. et iste tres concurrentes reddunt vnam rationem
integram. Inter has tamen precipua est ratio q̄ me
dio loco posita est. s. vertibilitas voluntatis post la
psum. per quam homo susceptibilis erat penitentie.
mediante qua ad veniā poterat peruenire. Conceden
de sunt igitur rationes ostendētes pctm̄ hois qd̄ ex pri
46 ma temptatione secutū est fuisse remissibile. Ad
illud quod obijcitur ꝙ cecidit de nobilissimo statu. dō.
ꝙ q̄uis homo esset in statu sublimi. nō tm̄ sic dicitur de
sublimissimo statu cecidisse sicut angelus. Angelus
enī proximus erat glorie. adeo ꝙ vno solo motu con
uersionis ad deum poterat effici gloriosus. non sic fu
47 it de homine. et ideo non est simile. Ad illud quod
obijcitur ꝙ homo nullam habuit inclinationem. dōm
ꝙ etsi nō habuit inclinatiuum interius. habuit ta
men impulsiuū exterius. ratōne cuius aliquo modo
fuit pctm̄ eius excusabile. esto [illegible] ꝙ excusabile nō eēt
[illegible] se. nihilominus excusabile factū est qn̄ homo ince
pit de sua transgressione dolere. Ad illud qd̄ obr ꝙ 48
tota nā ē corrupta. dō. ꝙ et si corrupta sit tota q̄tum
ad totā posteritatē que seminaliter ex adā procedit. nihi
lominus tm̄ remansit ipsi ade semen in quo benedi
cte sunt omnes gentes. i. xp̄s in quo nulla fuit corru
ptio. immo mēbrū sanissimū fuit. et ideo sua cauteri
zatione cetera mēbra a fece peccati curauit. Reman
sit etiam in homine aliqua naturalis rectitudo. vtpo
te sinderisis que nō fuit in eo extincta. qua mouente
et instigante. potuit peccatū detestari. et detestādo ad
deū reuerti. et reuertēdo curari. Ad illud qd̄ obr ꝙ 49
hō hūit naturalia et gratuita qn̄ peccauit. Dōm ꝙ et
si aliquod donū amiserit in peccando qd̄ lucifer non
perdidit. quia non habuit. tamen rectitudo non est
adeo obliquata in homine sicut fuit in dyabolo. et nō
tam improbe et ptinaciter adhesit ei quod appetijt si
cut angelus qui nullum habuit retardatiuū.

Questio .iij.

Utrum peccatum quod ex illa temptatione subsecu
tum est. fuerit grauissimū oim̄ peccatorum? Et ꝙ sic vi
detur. Aug. xiiij. de ciui. dei. Magna fuit in peccādo in
iquitas. vbi tanta fuit in nō peccando facilitas. Ex q̄
verbo elicitur tale argumentū. Ubi maior est ad obe
diendum facilitas. ibi maior est culpa in contemnēdo.
sed primo homini obedire fuit facilimū. ergo in trās
gressione illa fuit peccatum maximū. Item Aug.
ibidem. obedientia secundi hominis eo est predicabi
lior quo factus est obediens vsqz ad mortē. Ex q̄ ver
bo potest elici tale argumentū. sicut qui est obediens
vsqz ad mortē habet maximū meritum in obediēdo
et est maxime laudabilis sicut fuit filius dei. sic qui sic
est inobediens vt etiam nō desistat propter timorē mor
tis maxime culpabilis est et vituperabilis. sed talis
fuit inobedientia primorū parentum qui cōminati
one mortis nō timuerūt transgredi diuinū manda
tū. ergo vr̄ ꝙ illud pctm̄ fuerit maximū. Itē tāto gra
uius est pctm̄ q̄to magis corrūpit. quia peccatū est cor
ruptio modi. speciei. et ordinis. sed peccatum primo
rum parentū fuit maxime corruptiuū. quia non solum
ipsos corrupit. sed etiā totum genus humanū. ergo fuit
oim̄ pctōrum maximū. Itē tanto grauius est pctm̄ q̄
to maior pena punitur per iustū dei iudiciū. sed peccatū
primorum parentū fuit pena mortis et exhereditatiōis
in se et in suis posteris. et hec maxima est oim̄ penarum.
ergo illud peccatū fuit maximū. Sed cōtra. Mi
nus est pctm̄ remissibile q̄ irremissibile. sed peccatum
illud fuit remissibile. vt supra probatum est. multa
aūt peccata sunt irremissibilia. ergo etc. Item gra
uius ē pctm̄ qd̄ nullo mō ē excusabile q̄ qd̄ aliquā hꝫ
excusationē. sed pctm̄ parentū primorum aliquā habet
excusationē in hoc ꝙ factum est ad alienam instigati
onem. peccatū autē in spiritumsanctum colorem excu
sationis nō habet. ergo pctm̄ illud nō fuit pctm̄ gra
uissimū. Item tanto grauius est pctm̄ q̄to ex ma
iori libidine procedit. sed in primis parentibus regnauit
minime libido et voluntatis improbitas. cum eorum
natura esset munda et salua. ergo videtur ꝙ illa transgres
sio ex inobedientia non fuerit maxima. Item gra
uius est peccatū qd̄ est contra naturā et rōnē et institutōem

diuinam q̄ quod solum est contra diuinum mandatum. sed peccatum primorum parentū quod ex illa temptatione secutum est nec fuit omnino contra naturā nec ꝯtra rationem. sed solum ꝯtra diuinaz institutionē. naz nec natura nec ratio p se dicebat de illo ligno non esse edendū. multa autē sunt peccata que sunt contra naturā ⁊ rationē ⁊ institutionē diuinaz. que nos appellamus peccata contra naturam. ergo non videt̄ q illa primoꝝ parentū transgressio omni
50 um peccatoꝝ fuerit maxima. R̄. dōm q cū multis modis possit dici peccatū vnum grauius ⁊ maius altero. ad presens tamen attendendū est q trib⁹ modis dicit̄ vnū peccatū esse grauius altero. Aut ꝓpter maiorem libidinē. aut ꝓpter maiorē ingratitudinez. aut ꝓpter maiorē corruptionē. Si p̄mo modo loquamur. sic peccatum illud nec fuit maximum simpliciter. nec maximū omniū peccatoꝝ. ex maiori eñ libidine dyabolus peccauit. et etiā multi filij adā ex maiori libidine peccant q̄ peccauerit prim⁹ parens. Si vō secundo modo dicatur peccatū maius. s. q̄tū ad ingratitudinē. sic peccatum ade nō fuit maximū simpliciter. maximum tamen fuit omniū humanorum. Maximū namqꝫ simpliciter non fuit. quia dyabolus ex maiori ingratitudine peccauit. cuz plura bona in sua creatione perceperit. ⁊ de sublimiori statu lapsus fuerit. fuit tamen maximū omniū humanoꝝ. quia in nobiliori statu ⁊ altiori erat q̄ aliquis posteroꝝ suorū qui lapsus fuerit in peccatū. et ideo maxime iudicatur fuisse ingratus. Si aūt dicat̄ tercio mō peccatū maius altero ratione maioris lesionis. sic quodāmodo fuit maximū omniū ⁊ quodāmodo nō. Maior eñ lesio dupliciter potest intelligi et esse. s. intensiue. ⁊ extensiue. 51
Intensiue loquēdo peccatū ade nō fuit maxime lesionis. quia nō adeo deprauauit volūtatē suā sicut multa peccata deprauāt. Extensiue vō loquendo peccatū illud maxime lesionis fuit. qꝛ nullum peccatū est quod tot ꝑsonis nocuerit. ⁊ in tot ꝑtranseat. sicut illud peccatū quod ꝑpetratū fuit ex tēptatiōe primaria. ⁊ ita quodāmodo fuit grauissimū. quodāmodo non. Ex hoc patet responsio ad rationes ad vtranqꝫ partem adductas. vtreqꝫ eñ ꝯm diuersas vias verum concludunt. sicut aspicienti satis planum est.

Distinctio. xxij. de hominis transgressione.

b Hic videt̄ diligenter inuestigandum ⁊c. Supra egit magister de lapsu hominis in cōparatiōe ad dyabolum temptantem. in hac vō parte agit q̄tū ad hominē transgredientē. Diuidit̄ aūt pars ista in duas partes. In prima determinat de peccato primoꝝ parentū q̄tum ad genus. In secunda vō q̄tum ad radicē. vtrū. s. fuerit ex industria. an ex ignorātia. ibi. His aūt oppōi solet hoc modo. Prima pars habz tres. In prima determinat de genere primi peccati generaliter. In secunda vō de genere peccati viri ⁊ mulieris specialiter. ibi. Et talis quidem elatio in mente mulieris. In tercia vō determīat quis eoꝝ peccauerit magis grauiter. ibi. Ex quo manifeste animaduerti potest ⁊c. Quelibet aūt harum partium diuidi pōt in duas. Nam in qualibet primo determinat veritatem. In secunda remouet dubitationem. Scd̄a vō pars principalis in qua determinat de peccato q̄tum ad radicē diuidit̄ in tres partes. In prima inquirit vtrum peccatum illud ex ignorantia ꝓcesserit et p illam excusari habeat. In secunda vō querit vnde processerit p̄mi peccati malicia. ibi. Solet etiam queri cum sine vicio esset natura ⁊c. In tercia vō inquirit cū peccatum illud fuerit a voluntate. vtrum primo ante voluerit q̄z peccauerit. ibi. Si vō querit̄ vtrum voluntas peccatuz illud precesserit ⁊c. Subdiuisiones partium ⁊ intellectus satis apparet. primo eñ magister determinat de ipsa culpa p̄moꝝ parentum in se. scd̄o vō ꝓut compari habet ad radicem ignorantie.

XXII

Opinio quorūdaz qui dicunt elationē p̄cessisse in aīo hoīs.

Determinat veritatē de genere primi pct̄i generalit̄. a

Hic videt̄ diligēter inuestigādum eē q̄ fuerit origo ⁊ radix illi⁹ pct̄i.

b Quidā putāt quādā elationē in aīo hoīs p̄cessisse. ex q̄ dyaboli suggestiōi ꝯsensit. Qđ videt̄ aug. innuē sup geñ. ita inq̄ens. Nō ē putādū q hō deijceret̄ nisi p̄cessisset in eo q̄dā elatio cōpmēda. vt p humilitatē pct̄i sciret q̄z falso de se ꝓsūpserit. ⁊ q nō bñ se hz natura si a faciēte recesserit. Itez in eodē. Quō v̄bis tēptatoris credēt mulier deū se a re bona ⁊ vtili ꝓhibuisse. nisi inesset ei⁹ mēti amor ille ꝓprie ptātis. ⁊ de se supba p̄sūptio. q̄ p temptationē fuerat ꝯuincēda aut pimēda. Deniqꝫ nō ꝯtēta suasiōe ꝑp̄tis aspexit lignū bonū esū. decoꝝ aspectu. nec credēs se inde posse mori. forte putauit deū alicui⁹ cā significatiōis illa dixisse iō māducauit. ⁊ dedit viro suo fortassis cū aliq̄ suasiōe quā sc̄ptura intelligēdā reliq̄t. vel forte nō fuit suaderi nece cū eā mortuā eē illo cibo nō videret vir. Sicut ḡ nō est p̄missus dyabolus tēptare feminā nisi p serpētē. ita nec virū nisi p feminā. vt sicut p̄ceptum dei p virū venit ad mlierē. ita dyaboli tēptatō p mlierē trāsiret ad virū. In muliere vō q̄ rōnal̄ erat nō ip̄e ē locut⁹ vt i serpēte. ſ ꝑsuasio ei⁹. q̄uis instīctū adiuuaret interi⁹ qđ p serpētē gerebat exteri⁹. Ex p̄dictis tēptatōis modus atqꝫ ꝓgressus insinuat̄. necnō etiā qđ p̄diximus innui videt̄. s. q tēptationē precesserat aliqua elatio ⁊ p̄sumptio in mēte hominis.

Aug. sup gene. Qr aliter locutus est dyabolus in muliere q̄ in serpente.

Remouet dubitationē an elatō p̄cesserit in mente hoīs. b

Qz si ita fuit. non ergo alterius suggestione prius peccauit. cum autoritas tradat ideo peccatum dyaboli incurabile esse. quia nō suggestiōe

sed propria superbia cecidit. hominis vero curabile. quia nō per se sed ꝑ aliū cecidit. ⁊ ideo per alium resurgere potuit. Quocirca predicta verba Aug. pium ac diligentem lectorem efflagitāt. que sic intelligere sane quimus. Nō deijceret homo in actum illius peccati. vt scʒ lignum vetitū ederet. ⁊ in has miserias per temptationem dyaboli. nisi elatio comprimenda p̄cessisset. non vtiqȝ temptationem sed opus peccati. Talis enī fuit ordinis ꝓcessus. Dyabolus temptando dixit. Si comederitis eritis sicut dij scientes bonū et malum. quo audito statim menti mulieris surrepsit elatio quedam ⁊ amor proprie potestatis. ex quo placuit ei facere qđ dyabolus suadebat ⁊ vtiqȝ fecit. Suggestione igit̃ peccauit. q2 temptatio p̄cessit. ex qua in mente eius orta ē elatio quā peccatum opis secutum est ⁊ pena peccati.

Quomodo intelligenda sint illa verba ꝗ dixit.

Vide temptationis ordinem.

Determinat veritatem de genere pctī viri et mulieris spāliter.

Et talis quidem elatio in mente mulieris fuit ꝓ certo qua credidit ⁊ voluit habere similitudinem dei cum equalitate quadam. putans esse veruʒ quod dyabolus dicebat. Et ideo specialiter mulierem cōmemorat Aug. inquiēs Quomodo crederet mulier dyabolo nisi eēt in mente eius superba presumptio. Et quod ibi sequitur. scʒ que temptationē fuerat cōuincēda vel perimenda. ad mulierem referendum est. vt intelligat̃ que mulier non elatio fuerat ꝑ temptationem ⁊c.

Que fuit datō mulieris.

Remouet dubitationem que fuit elatio viri. an crediderit vel voluerit quod mulier.

Solet queri vtrum illa talis elatio ⁊ amor ꝓprie potestatis in viro fuerit sicut in muliere? Ad quod dicimus. quia adā non fuit seductus eo modo quo mulier. non enim putauit esse verum quod dyabolus suggerebat. in eo tamen fuisse seductus credi potest ꝙ commissum veniale putauerit quod ꝑem ptorium erat. Sed nec prior seductus fuit. nec in eo in quo mulier. vt credēt deum illud lignū ideo tangere ꝓhibuisse. quoniam si tangerent fierent sicut dij. Veruntamen p̄uaricator fuit adam vt testat̃ apl's. Poterat enī aliq̄ elatio menti eius inesse ilico post temptationem ex qua voluit lignum vetitum experiri. cum mulierem nō videret mortuam esca illa ꝑcepta. Vn̄ Aug. sup Gen. Cum apostolus adam preuaricatorem fuisse ostendit dicens. In similitudinem preuaricatiōis ade. seductū tamen negat vbi ait. Adam non est seductus sed mulier. Unde ⁊ interrogatus nō ait. mlier seduxit me. sed dedit mihi ⁊ comedi. Mulier vero dixit. Serpens seduxit me. Hanc aūt seductionem ꝓprie vocauit apl's ꝑ quā id quod suadebat̃ cū falsum eēt verum putatum est. s. ꝙ deus lignū illud ideo tangere ꝓhibuerit. quia sciebat eos si tetigissent sicut futuros deos. tanq̄ eis diuinitatē inuideret. qui eos homies fecerat. Sed et si virū ꝓpter aliquam mentis elationem que deū latere nō poterat sollicitauit aliqua experiendi cupiditas. cū mulieres videret accepta illa esca nō esse mortuā. nec tamen eū arbitror (si iā spūali mente preditus erat) vllo mō credidisse quod dyabolus suggerebat.

Qr adaʒ nō fuit seduct⁹ sicut mulier. s. vt crederet veruʒ qđ dyabol⁹ suadebat. ⁊ tamen in aliquo fuit seductus. s. vt veniale putaret peccatū. Auctē ꝓfirmat qđ dixerat.

Quā apl's vocauerit seductionē qua mlier seducta est non vir.

Determinat veritatē quis eoꝝ peccauerit magis grauiter.

Ex quo manifeste animaduerti pōt. q̄s eoꝝ plus peccauerit. adā. s. vel eua? Plus enī videt̃ peccasse mulier que voluit vsurpare diuinitatis equalitatē ⁊ nimia p̄sumptione elata credidit ita esse futurum. Adā vero nec illud credidit. ⁊ de pnīa ⁊ dei misericordia cogitauit. dū vxori morē gerēs eius psuasioni consensit. nolens eam contristari ⁊ a se alienatam relinquere ne periret. arbitratus illud esse veniale non mortale delictum. Unde Aug. Apostolus ait. adam non est seductus. Qđ vtiqȝ ita accipi potest. vt intelligat̃ nō esse seductus prior. s. vt in eo in quo mulier. vt. s. crederet illud eē verum. eritis sicut dij. sed putauit vtrunqȝ posse fieri. vt vxori morē gereret. ⁊ ꝑ penitētiam veniam haberet. Min⁹ ꝗ peccauit q̄ de penitentia ⁊ dei misericordia cogitauit Postq̄ enim mulier seducta manducauit eiqȝ dedit vt simul ederent. noluit eam contristari quam credebat sine suo solatio contabescere. et a se

Aug. sup Gen. j. Thim. ij.

alienatam omnino interire. Non quidem carnali victus concupiscẽtia quaz nondum senserat. sed amicabili quadam beniuolentia. qua plerũqz fit vt offendatur deus. ne offendat amicus. quod eum facere non debuisse diuie sententie iustus exitus indicauit. Ergo alio quodã mõ ipe etiã decept⁹ est. Inexpertus eñ diuine seueritatis in eo falli potuit. vt veniale crederet esse cõmissum. sed dolo illo serpentino quo mulier seducta est nullo modo arbitror illuz potuisse seduci. Ex his datur intelligi q mulier plus peccauerit. in qua maioris tumoris presumptio fuit. que etiam in se τ in proximum τ in deuz peccauit. vir aũt tm̃ et in se τ in deum. Inde etiam colligit q mulier plus peccauerit. qz grauius punita est. cui dictum fuit. In dolore paries filios τc.

In q adã est decept⁹ τ in quo non.

Ex pena etiam pl⁹ peccasse pbat mulier.

Remouet dubitationem ortam ex verbis aug. q bus pdicte sententie aduersari videt. f

Sed huic videtur ptrarium quod aug. sup geñ. de viro τ muliere peccatũ suum excusantib⁹ ait. Dixit adaz mulier quam dedisti mihi dedit mihi de ligno τ comedi. non dicit peccaui. Supbia enim habet pfusiõis deformitatem. non cõfessionis humilitatem. Nec etiam mulier cõfitet pctm̃. sed refert in alterũ dicẽs. Serpẽs decepit me τ comedi. in impari sexu. sed pari fastu. Ecce hic dicit Aug. qz parem fastum habuit mulier cum viro. pariter ergo supbierunt τ pariter peccauerunt.

Geñ. iij.

Sed hoc ita determinari potest vt dicamus parez vtriusqz fuisse fastum in excusatiõe peccati. τ etiam in esu ligni vetiti. sed disparem τ in muliere multo maiorem in eo q credidit τ voluit esse sicut deus. quod non vir. Verũtamen τ de viro legit q voluit esse sicut deus. Dicit eñ Aug. super illũ locum psalmi. Que non rapui tunc exoluebam. Rapuit adam τ eua psumens vt dyabolus de diuinitate. rapere voluerunt diuinitatẽ τ perdiderunt felicitatem. Itẽ sup illum locum. Deus quis similis tibi. Qui se vult esse vt de⁹. puerse vult esse similis deo. vt dyabolus q noluit subesse. τ homo qui vt seruus noluit teneri precepto. sed voluit vt nullo sibi dominante esset quasi deus. Item sup illũ eple locum. Non rapinam arbitratus est se eẽ equalẽ deo. qz nõ vsurpauit qd suum nõ esset. vt dyabol⁹ τ prim⁹ homo. Ideo quibusdam videt q etiam adam ambierit esse sicut deus. nõ tamen credidit id fieri posse. τ iõ falsuz esse quod dyabolus promittebat cognouit. Et licz diuinitatis equalitatem pcupierit. non tamẽ adeo exarsit. nec tanta ẽ affectus ambitione sicut mulier q illud fieri posse putauit. τ ideo magis illud ambiẽdo supbiuit. Virum aũt aliq forte ambitiõis subreptio mouit. sed nõ ita vt illud verũ vel possibile fore putaret. Alijs autẽ videtur ideo dictum eẽ q adam illud voluerit. quia mulier de eo sumpta illud voluit. sicut inquiunt. Peccatum dicitur p vnũ hominẽ intrasse in mundum. id est in humanam naturam. cum tamen mulier ante virum peccauerit. quia mulierem intrauerit de viro factaz. Vel potius ideo p hominez dicitur intrasse. quia etiam peccante muliere a si vir non peccassz. humanum genus minime peccatis corruptuz piret. Minus g peccauit vir q mulier.

Determinatio pdicte auctis.

De viro etiam legit q voluerit esse sicut de⁹

Ps. lxviij.

Ps. lxxxij.

Philip. ij.

Quorundam sentẽtia q adã ambierit eẽ vt deus sed nõ credidit possibile.

Alioꝝ sentẽtia q pter Euam de viro sumptã id dictũ putãt.

Per similitudinem ostendit.

a Si vir nõ peccasset. humanum genus minime peccatis corruptũ periret. Cont. ita ptrahit homo massam carnis a muliere sicut a viro τ mag. si ergo originale peccatum contrahimus ex corruptione masse dãnate. ita ptraheret originale peccatũ ex corruptione mulieris sicut ex corruptione viri. Re⁹. dõm q qz principale principiuz pagatiõis residet penes virum. potestas suãdi iusticiam maxime penes virũ residebat. et deus hanc viro seruandaz commiserat. τ ideo si vir nõ peccasset. posteri originali iusticia non carerent. Ad illud ergo qd obijcitur de muliere. respõdet dupliciter. vel q homo tunc ex parte mulieris contraheret corruptionẽ penalitatis. non corruptionem feditatis que pncipaliter habet ortuz ex parte viri. vel certe quod probabilius videt. vir mulieri cõmixtus amplius nõ cẽt. sic cũ deus aliam nouaz formasset. hoc saluo q sententia damnatiõis mortis τ corruptionis permansisset in ea.

2 b Tribus modis vt Isidorus ait pctm̄ geritur.sc3 ꝛc. Contra. Beda dicit ꝙ quatuor sunt nobis inflicta ꝑpter primū pctm̄.vic3.infirmitas.ignorantia.malicia.ꝛ concupiscētia.ꝙ cū omnia ista sint peccatoꝝ princi‑pia.videꝝ diuisio Isido.insufficiens eē que ponit tm̄ tria membra. Ite3 sicut ignorantie opponiꝝ industria. ita infirmitati opponiꝝ potentia.ꝙ sicut poniꝝ aliud genus peccati esse ex ignorātia.ꝛ aliud esse ex industria. similiter deberet aliud poni ex infirmitate.aliud ex potētia. Rº.dōm ꝙ ista diuisio peccati accipiꝝ penes cor‑ruptionem virium anime.ita ꝙ ignorantia respicit rationalem.infirmitas irascibilem.ꝛ malicia respicit con‑cupiscibilem.ꝛ vocaꝝ hic idem peccatu3 ex īdustria ꝛ ex malicia. cū oīs vires mo‑tiue sub his tribus cō‑ꝓhendi pn̄t.omne pec‑catum qḋ fit in statu nāc lapse ad ista tria genera habet reduci. Ad illud vō quod ob‑ijcitur de concupiscen‑tia.dōm ꝙ illud mē‑brum nō distinguit ꝯ alia:qꝛ sicut idem Be‑da dicit.concupiscen‑tia ex omnibus his ē contracta. ꝛ ideo pe‑nes concupiscentiam non sumiꝝ aliqua dif‑ferentia.cum oīa pec‑cata ꝑcedant ab ipsa Sicut enim dicit Au‑gust.dum lex prohib3 cōcupiscentiam. pro‑hibet omne malum. Ad illud quod obijci‑tur ꝙ potentia oppo‑nitur infirmitati sicut industria ignorantie. Dōm ꝙ industria nō stat ibi ꝑ malicia quā ꝯcomitaꝝ scīa. Qua‑re aūt peccatū ex mali‑cia dicaꝝ ex industria infra patebit.cu3 age‑tur de peccato in spm̄ sanctum.

Inquirit vtrū pctm̄ illud ex ignorantia ꝑcesserit.ꝛ an per eam habeat excusari.

g His aūt opponi solet hoc modo. b Tribus modis(vt Isidorus ait)pctm̄ geriꝝ.s.ignorātia.infirmitate.idu‑stria.Et grauius est infirmitate peccare ꝙ̄ ignorātia. grauiusq3 industria ꝙ̄ infirmitate. Eua aūt videꝝ ex ignorātia peccasse.qꝛ seducta fuit. Adam vō ex indu‑stria.qꝛ nō fuit seductꝰ. vt apl's ait. Ad quod dicimꝰ qꝛ licet eua in hoc ꝑ ignorantiam deliquerit ꝙ putauit verū esse qḋ dyabolus suadebat. nō tm̄ in h' qn noue‑rit illud dei eē mandatū ꝛ pctm̄ esse ꝯtra agere. Et iō excusari a pctō ignorātiā nō potuit. c Est eīm igno‑rantia que excusat peccantē.et est ignorātia talis que nō excusat.Est aūt ignorantia vincibilis. ꝛ ignorātia inuincibilis.Excusatio oīs tolliꝝ. vbi mandatum nō ignoraꝝ.Est aūt ignorātia triplex.ꝛ eoꝝ.s. q̄ scire no‑lunt cū possint.que nō excusat.qꝛ ꝛ ipsa pctm̄ ē.Et co‑rū qui volūt.ꝭ nō possunt.que excusat.ꝛ est pena pcti nō pctm̄.Et coꝝ q̄ quasi simpliciter nesciūt nō renuē‑tes vel ꝓponentes scire.que neminē plene excusat. s3 sic fortasse vt minus puniaꝝ. Vn̄ Aug.ad valentinū. Eis auferꝝ excusatio q̄ mandata dei nouerūt quā so‑lent habere hoīes de ignorantia.Et lic3 grauiꝰ sit pec‑care scienter ꝙ̄ nescienter. d nō ideo tm̄ ꝯfugiendum est ad ignorantie tenebras.vt in eis quisꝙ̄ excusationem reqrat.Aliud est eīm nescisse.aliud scire noluisse.quia i eis q̄ intelligere noluerunt.ipsa ignorantia pctm̄ est. in eis vō q̄ nō potuerunt. pena pcti. Ignorātia vō q̄ nō est eoꝝ q̄ scire nolūt.ꝭ q̄ tanꝙ̄ simplr nesciūt. nullū sic excusat. vt eterno igne nō ardeat.sed fortasse vt minꝰ

b

c

Triplex ē ignorantia ꝛ q̄ excusat.

Ubi non fit ex‑cusatio.

3 c Est autem ignorantia ꝛc. Innuit magister ꝙ ignorantia eorum qui scire nolunt dum possint nō excusat. Contra.quia sicut dicit phs omnes homines naturaliter scire desiderant.sed quod naturale est nullo modo assuescit in contrarium.ergo videtur ꝙ nullus homo scientiam respuat. Item sic se habet scientia ad intelle‑ctum sicut se habet pax ad affectum.sed quia pax est ꝑfectio affectus.nullus est qui nō appetat pacem.sicut dicit Aug.ꝑpter pacem enim bellant omnes quicunꝙ bellant.ergo videtur similiter ꝙ nullus scientiam re‑spuat. Rº.dōm ꝙ sicut contingit aliquid nosse in vniuersali ꝛ ignorare in particulari.sic contingit aliqd ap‑petere in vniuersali.ꝛ tamē contemnere in particulari.Et hoc patet.omnis homo appetit beatitudinem.illā tamen beatitudinem quam christiani expectant multi sunt qui aspernantur et recusant.et primus quidē ap‑petitus est a voluntate naturali.secundus est a voluntate electiua.ꝛ per hunc modum est ꝛ in ꝓposito. Et si omnes homines natura scire desiderent ꝛ velint esse scientes.scientiam tamen mandatoru3 dei plurimi asp‑nantur.Et sic patet responsio ad illa duo obiecta.nam scientiam recusare hoc non est nature sed voluntatis electiue. Et sic etiā ꝛ si pacē in vniuersali nullus recuset.tamen hunc modum pacis vel illum multi refugiūt et ideo confugiunt ad bellum.

4 d Non ideo tamen confugiendum est ad ignorantie tenebras. Contra.cum ignorantia sit pura priuatio.ꝛ nihil appetaꝝ nisi sub ratione boni ꝛ vtilis.videꝝ ꝙ ignorantia non possit affectari vel ad eam confugi. Pre‑terea nihil amatur nisi cognitum.sed ignorantie tenebre non cognoscunꝝ.ergo videꝝ ꝙ ad eas nullus confu‑giat. Rº.dōm ꝙ quedā appetunꝝ ꝑpꝝ aliqd appetibile ꝛ delectabile qḋ habent in se sicut bona spiritualia et corporalia. Quedam appetuntur ꝑpter bonum quod ad ea consequitur et ex ipsis eliciꝝ.sicut aliquis appe‑tit angustias ꝛ tribulationes.ex quibus ꝑuenit homo ad perfectionem in merito premio. Quedam appe‑

tuntur ꝓpter cōparatōem maioris mali. sicut aliquis ne capiatur ꝓijcit se de alto. ⁊ illud ꝓprie nō est appe-tere. sed ad ipm cōfugere. ⁊ per hūc modū intelligēdum est esse in ꝓposito. quia cū homo timet deprehendi ī scelere. ideo fugit lucē. n̄ eñ venit ad lucē ne arguāt opera eius. Et qꝛ nō cōtingit fugere lucē nisi in tenebris ⁊ ꝑ tenebras. ido ocul⁹ adulteri obseruat caliginē. ⁊ qui vult male facē. diuinorū mādatorū reqrit ignorātia. nō quia illam ꝓpter se apppetat. sed quia refugit sceleris deprehēsionē ⁊ amat delectatōem quā amat in sceleris perpetratione. 5

ardeat. Non igitur mulier excusatōem habuit d̄ ignorantia. cū ⁊ mandatū nouerit. ⁊ peccatū esse secus agere non ignorauerit.

Querit̄ vnde ꝓcesserit primi pcti malicia cū natura hominis esset incorrupta. h

Solet etiā q̄ri cū sine vicio esset natura hominis. vnde cōsēsus mali ꝓcesserit? Ad quod respōderi potest. quia ex libero arbitrio ꝓprie volūtatis fuit. [e] In ipso eñ. ⁊ in alio causa extitit vt fieret deterior. In alio. qꝛ in dyabolo qui suasit. In ipo. quia volūtate liberi arbitrij consēsit. ⁊ cū liberū arbitriū sit bonum. ex re vtiq̄ȝ bona malus ille consēsus ꝓuenit. ⁊ ita ex bono malū manauit. De hoc aūt in sequēti plenius tractabim⁹ cū origo mali ⁊ in qua re coalescat inuestigabit̄.

Inquirit an volūtas ꝑcesserit illō peccatū. i

Si vero querit̄ vtrū voluntas illud peccatū ꝑcesserit. Dicimus quia peccatū illud ⁊ in volūtate ⁊ in actu cōsistit: ⁊ volūtas actū precessit. sed ipam volūtatē aliā hominis volūtas mala nō precessit. atq̄ȝ ex dyaboli ꝑsuasione ⁊ hominis arbitrio illa voluntas mala prodit. qua iusticiam deseruit ⁊ iniquitatem inchoauit. et ipa volūtas iniquitas fuit.

e In ipo eñ ⁊ i alio cā extitit vt fierꝫ deterior. Contra. sic videt̄ q̄ homo non peccasset nisi dyabolus fuisset. ⁊ hoc videt̄ falsū. quia homo habebat li. arbi. vertibile. ergo circūscripta oī tēptatōe dyaboli. in malū poterat cōsentire. ac per hoc peccare. Itē Aug. ꝓbat q̄ alio auctore nullus potest fieri deterior in ꝑncipio lxxxiij. q. qꝛ nec a minori. nec a pari. nec a superiori. Minor enim non potest. par equali non preualet. superior non vult. qꝛ nihil est superius bono nisi bonum. ⁊ bonū nō vult bonum deteriorare. R° dōm q̄ absq̄ȝ dubio nulla tēptatione pellente homo peccare poterat. sicut patet in lucifero qui peccauit sine impulsu alieno. qui etiam excellentior erat homine primo. magister autem loquitur supponendo modū peccandi ꝫm q̄ homo lapsus est. videlicet ad suggestiōem dyaboli. ⁊ ideo dicit q̄ in ipo homine ⁊ in dyabolo erat q̄ homo fieret deterior. sed ⁊ aliter ⁊ aliter. quia dyabolus solū erat cū inducens. ⁊ quasi adminiculās. sed homo fuit causa efficiens ⁊ consūmās. Et quia omne peccatū quod facimus q̄dammodo habet ortū a peccato primo, ꝓpter corruptōem que inoleuit per originalis trāsfusiōē. hinc est q̄ non solum primus parens deterioratus dicit̄ fuisse a dyabolo. immo etiā omne peccatū dicitur esse ab ipo. Unde Hiero. super hieremiā in originali dic. Quicquid peccamus. quicquid nocte ⁊ die malorum operū perpetramus. imperium est demonū. quia vel omne peccatū ꝓcedit ex suggestione demonū immediata. vl' ex illa suggestione demonū primaria. Et sic patet illud quod magister dicit in litera. Nec obstat illud Aug. qui intelligit de principali agente. volens ostendere q̄ corruptionis primarie nullus potuit esse ꝑncipalis actor. nec ipe homo.

a Ad intelligentiam huius partis circa duo incidit hic questio. Primo igitur queritur de culpa primorum parētum in se q̄ntum ad inordinatōem affectus. Secūdo vero queritur in comparatione ad ignorātiam intellectus. Et circa ꝑmū queruntur tria. Primo queritur quo genere peccati mulier peccauerit. Scd̄o vtrū quod mulier appetijt vir cōcupierit. Tercio vero queritur quis hoꝝ grauius peccauerit.

Questio. j. a

Circa quā sic ꝓceditur. ⁊ ostēditur q̄ mulier peccauerit peccato supbie. Ecci. x. Initiū oīs peccati supbia. Et iterū Ecci. xxv. A muliere initiū peccati. ergo mulier peccauit peccato supbie. Itē Aug. in li. de virgi. Dyabolus in celo voluit esse sicut deus. cadēs aūt ꝑsuasit homini similitudinē sue voluntatis. ergo si persuasit mulieri. ⁊ mulier ꝑsuadenti consēsit. peccauit igit̄ peccato superbie. Itē hoc videtur rōne Impossibile erat hoīē deordīari ī potētia supiori nisi p⁹ d̄ ordiaret̄ ī iferiori. ḡ n̄ poterat pri⁹ iordiate cōuerti ad bonū interi⁹ vl' exteri⁹ q̄ ꝯuerter̄ ad bonū īferi⁹. sed ꝯuerti iordinate ad bonū inferius h̄ est supbia. ḡ primū peccatū mulieris non potuit esse nisi superbia. Item mulier voluit mādūcare pomū. hoc non fuit ꝓpter famē vel appetitū delectādi in cibo. cū nulla esset in gustu eius deordinatio. igit̄ hoc fuit quia aliquid spēale ꝑ illius cibi cōmestionē intēdēbat. hoc aūt non erat nisi esse sicut deus quod dyabolus ꝓmiserat. ḡ ⁊c. Sed cōtra. videt̄ q̄ primū peccatū mulieris fuerit inobediētia. Primo quia hoc innuit text⁹ Geñ. iij. Quis indicauit tibi q̄ nud⁹ esses. nisi quia de ligno quo p̄ceperaꝫ tibi vt non cōmederes. comedisti. Scd̄o quia hoc confirmat Apl's Ro. v. Sicut ꝑ vnius inobediētiam peccatores cōstituti sūt multi ⁊c. Et iterū. ꝑ vni⁹ inobediētiā mors intrauit i mūdū. Postremo hoc expressius declarat Aug.

de vera relig. vbi ait. Adam ꝓpter trāsgressionē inobedientie de paradiso eiectus est. Si ergo primū peccatum hoīs fuit inobedientia, non ergo videt̄ ꝙ fuerit superbia. Itē ꝙ peccatū primū fuerit gula videt̄. primo ꝑ hoc quod innuit Gen̄.iij. Uidit igit̄ mulier lignū ꝙ esset ad vescēdum suaue. Scd̄o hoc confirmat euāgeliū. quia xp̄s primo fuit tēptat⁹ a dyabolo ꝯ gula. sic legit̄. iiij. Math. dic vt lapides isti ꝛc. ergo eo ordine tēptatōis tēptauit hoiem quo tēptauit cristū. sicut sancti dicūt. Postremo h̄ express⁹ declarat Ambro. in illo hymno. Quando pomi noxialis morte i mor. cor. si igit̄ peccatū primū fuit gula. ergo nō fuit sup̄bia. cū sint diuersa peccatoꝝ genera. ꝛ vnū et idē simul ꝛ semel in diuersis generibus esse n̄ possit. Itē videtur ꝙ primū peccatū mulieris fuerit auaricia. primo ꝑ textū Gen̄.iij. Eritis sicut dij scientes bo. ꝛ ma. hoc ꝓmisit dyabolus. ꝛ hoc primo eccidit in mulieris appetitū. ꝛ appetere multitudinē sciētie plus ꝙ͂ debet hoc est auaricie. sicut dicit Greg. Deinde hoc confirmat Apl's.j. Thimo. vlti. Radix oim maloꝝ est cupiditas. sed peccatū mulieris oim alioꝝ peccatoꝝ radix fuit. Postremo hoc ip̄m expsse declarat glo. sup illud ps. Que nō rapui ꝛc. vbi dicit ꝙ Eua voluit rapere diuinitatē. si ergo rapīa est peccatū auaricie. primū peccatū Eue fuit in genere auaricie. ergo n̄ in genē sup̄bie. Itē videt̄ ꝙ primū peccatū fuerit infidelitas. Primo quia hoc insinuat text⁹ Gen̄.iij. vbi dixit mulier. Ne forte moriamur. dubitauit igitur de verbo dei. si ergo dubitare ꝯ eo qđ debemus credere hoc est infidelitatis. peccatū infidelitatis primo cōmisit. Scd̄o hoc cōfirmat euāgelium luce.j. Beata q̄ credidisti. dictū est virgini Marie. ergo sal⁹ respōdet ꝑ oppositū preuaricationi. et h̄ incepit a fide Marie. videt̄ ꝙ illa inceperit ab infidelitate eue. Postremo hoc express⁹ declarat mgr̄. ꝛ habitū ē i distinctiōe p̄cedēti in ꝓgressu tēptatōis. vbi dic̄ ꝙ mulier cū dubitauit. ab affirmāte recessit et negāti appropinquauit. sed hoc non fuit sine culpa infidelitatis. igitur infidelitas fuit primū mulieris peccatū, non ergo primo peccauit peccato sup̄bie.

Si forte tu dicas ꝙ pluribus generibus peccatorū simul ꝛ semel peccauerit. hoc nō videtur possibile. cum simul ꝛ semel non possit se pluribus ꝯuersionibus ꝛ auersionibus deordinare. ꝛ q̄cquid de hoc sit. planū est ꝙ primū peccatū vni soli conuenire ꝑt. cū ꝑ suphabūdātiā dici habeat.

6 R° dd' ꝙ sicut innuit textus. ꝛ expresse dicit Apl's principale peccatum hominis quod lapsus est fuit inobediētia. ꝛ quod deriuatur mors in oēs posteros. Uerū ꝛ ad hoc dyabolus ip̄m inducere intendebat. quod patet per p̄ncipium sue interrogatōis. cur p̄cepit vobis deus ꝛc. Sed qm̄ nemo opatur ad malū aspiciēs. nec appetit malū nisi sub specie boni. ideo clare deprehendens dyabolus ꝙ non posset mulierem in peccatū precipitare. nisi ꝓponeret aliquod appetibile. illa in tēptādo ꝓposuit fallaciter. ad q̄ omnis hō ſm veritatem tēdit naturaliter. Naturaliter eīm omnis homo beatitudinē appetit q̄ est bonū copiosū ꝛ gloriosum ꝛ deliciosū. ideo ois hō naturalit̄ appetit excellētiam. ꝛ sufficiētiam. ꝛ leticiā. ꝛ in ordinato appetitu consistit iusticia. in inordinato v'o consistit culpa. Nam superbia non est aliud ꝙ͂ immoderatus appetitus excellentie. Auaricia non est aliud ꝙ͂ immoderatus appetitus sufficiētie. Gula non est aliud ꝙ͂ immoderatus appetitus cibi reficiētis suauiter. Considerans igitur dyabolus hāc esse viā ad precipitādā mulierem in culpā. primo ꝓmisit dignitatis excellētiam. Eritis sicut dij. Scd̄o subiūgitur cognitōis abūdātia. scientes bonū ꝛ malum. Postremo pretendit suauitatis experientiam. cū ostendit lignū pulchrū visu ꝛ ad vescēdū suaue. Qm̄ igit̄ mlier dyabolice suggestioni consensit. ideo primo in appetēdo esse sicut deus. fuit superbia. Deinde in appetendo scire bonū ꝛ malum quod non oportebat. ꝛ scire plus ꝙ͂ oportebat. fuit auaricia. Postremo in expiendo suauitatem ligni vetiti. fuit gula. ꝛ in hoc fuit trāsgressionis rea. ꝛ culpa inobēdiētie inuoluta. Et sic patet ꝙ peccatum mulieris incboatū fuit in sup̄bia. ꝓgressū habuit in auaricia. cōsūmatiōem habuit in gula. Patꝫ etiam ꝙ inordinata fuit q̄tum ad triplicem potentiam. scilicet q̄tum ad irascibilem dū appetijt alta. q̄tū ad rōnalē dum appetijt scire occulta. q̄tū ad cōcupiscibilem dum voluit degustare suauia. Unde ex illo peccato pullulauerūt radices oim peccatorum.

Ex hijs igit̄ patet respōsio ad quesita. Rōnes eīm ostēdentes ꝙ primū peccatū fuit sup̄bia verū cōcludunt. quia ab illo fuit inchoatio. Rōnes simılit̄ ostēdentes ꝙ fuerit inobedientia. gula. ꝛ auaricia. verū ꝯcludūt. licet nō fuerit ibi auaricia ꝓprie dicta ſꝫ ꝙ dicitur esse appetitus pecunie. fuit tamē auaricia ſꝫ ꝙ est appetitus sufficiētie. ꝛ in ipa fuit peccati progressus. sed in peccato gule ꝛ inobediētie fuit consūmatio in actu videlicet cōmedendi. Gula enim erat inq̄tū in illo cibo inordinate delectari volebat. ergo inobedientia cū in actu ip̄ius cōmestionis cōtra diuinū imperiū faciebat. Et hoc expresse dicit Grego. in quadam omel. vbi ostēditur ꝙ tribus peccatoꝝ generibus tēptauit dyabolus xp̄m. sicut prius tēptauerat mulierem. ꝛ in illis tribus a xp̄o deiectus est. sic illa tria mulierem deiecerat. Nec est incōueniens plura genera peccatoꝝ ſm ꝓgressū concurrere ad vnum flagitium ꝑpetrādum. Facilimū enim est de peccato in peccatum ruere. sicut contingit de motu vnius virtutis ad motū alterius ascendere. Ad illud igitur solum restat respondere quod obiectum est de infidelitate. non eīm concedēdum est mulierē peccato infidelitatis peccasse. nisi infidelitas accipiatur valde large. Quod ergo obijcitur ꝙ mulier dixit forte. dici potest ꝙ forte est ibi nota euētus. nō dubitatiōis. Sed quia magister dicit expresse ꝙ nota ē dubitatiōis. ideo potest aliter dici. ꝙ reuera mulier non dubitauit verum esse quod dominus dixerat. ergo hoc dubitauit qualiter dominus intelligebat. vtrū scilicet intelligeret de morte corporali. vel sp̄uali. vel alio quocunq; modo. ꝛ illa dubitatio nec fuit pena. nec fuit culpa. sed quedam nescientia q̄ dyabolo tēptanti prebuit viam. Nec cogit illđ quod obijcit de fide beate Marie. nam ꝛ si fides in conceptiōe filij dei non modicū tenuerit locum. hūit tamē hūilitatis vsum preambulū ratione cuius dicit̄ virgo deo placuisse. sicut ipa dic̄ Respexit deus hu. an. s. Nec oportet etiam oīno per eūdem ordinem respondere repatōem destructioni. immo frequēter est econtrario. sicut via resolutōis ꝛ cōpositōis oppositis modis habent terminari ꝛ incboari. sic ꝛ in ꝓposito potest intelligi.

Questio.ij. b

Utrū qđ mulier appetijt. vir etiā ꝯcupierit. Et ꝙ n̄

videt̄.i.Thimo.ij. Vir non est seductus sȝ mulier.
sed si adā voluisset esse sicut deus quēadmodū mu-
lier.vtiq̄ȝ circūuentus fuisset.si ḡ circūuentus vl' se-
ductus non fuit.id quod mulier appetijt non cōcu-
piuit. Item Aug.sup ge ñ.ad literā. Nō arbitror
virū si iā spūali mēte pdit⁹ erat credē q̄d dyabol⁹ p
mittebat. si ḡ adam grām habuit.patet ⁊c. Itē si
adā appetijt esse sicut deus. cū adhuc multo mino-
rē hr̄et similitudinē q̄ꝫ lucifer. vidēt q̄ grui⁹ peccauit
Adam q̄ꝫ lucifer. ḡ si peccatū luciferi fuit irremissibi
le. ⁊ peccatū hōis fuissȝ irremissibille.qđ supra im
probatū est. Itē si Adā appetijt esse sicut deus.
aut ḡ suggerēte muliere.aut suggerēte serpēte. Non
suggerēte serpente.quia ipe Adā non cōqueritur de
serpēte.sed de muliere.Gen̄.iij. Mulier quā dedisti
mihi ⁊c. Si suggerēte muliere. ḡ sicut mulier dece-
pta fuit a serpente.ita vir a muliere.sicut igit̄ mulier
dixit.serpens seduxit me.ita vir dixisset. mulier dece
pit me.sed hoc non dixit.sed dixit.mulier dedit mi-
hi ⁊c. Et si tu dicas q̄ ita fuit.q̄uis scriptura nō ex-
primat. Hoc simpliciter apparet improbabile.nam
si mulier dixisset comede.quia eris sicut deus.cū ip-
sa comedisset.⁊ absq̄ȝ dubio non esset sicut deus.nl'
la rōne videtur pbabile q̄ vir ei credidisset. Sed
contra.sup illud ps̄. Supbi iniqui.⁊c. Si homo sug
gestione serpētis vt deus esse noluisset. non letalis
culpe transisset ad nos hereditas Si tu dicas h̄ esse
dictum q̄ꝫtū ad mulierē.obijcitur de viro p illud qđ
dicit Grego.in moral'. Et habetur in glosa Iob.xij.
per se pcipere diuinitatē adam credidit.⁊ immorta-
litatis gloriā amisit.ḡ adā idem quod mulier appe-
tijt. Item phil.ij.sup illud. Non rapinā arbitra-
tus est.glo. Non vsurpauit quod suū non erat.scili
cet equalitatē dei sicut dyabolus fecit.⁊ primus hō.
ḡ primus homo voluit esse sicut deus. ⁊ hoc voluit
mulier.ḡ ⁊c. Si tu dicas q̄ primus hō stat ibi p mu
liere. Cōtra.sup illud ps̄. Que non ra.⁊c. Adā ⁊ eua
voluerūt rapere diuinitatē ⁊ amiserunt felicitatem.
Ecce expresse dicit̄ de vtroq̄ȝ. Itē hoc videt̄ rōne.
maiorem assimilatōem habebat vir ad deū q̄ꝫ muli-
er.ḡ si similitudo est mater felicitatis.videt̄ q̄ mul-
tomagis credibile fuit virū appetere esse sicut deus
q̄ꝫ mulierem. Itē multo sapiētior erat lucifer q̄ꝫ
esset primus homo. ḡ si cū tota sua sapientia lucifer
voluit esse sicut de⁹.nec sapiētia impediuit supbiā.
multo minus videt̄ q̄ hoc sapiētia impediret huma
na. si ḡ hoc mulier appetijt. nō ē improbabile q̄ vir
cōcupierit.maxīe cū glose ⁊ auctēs videātur hoc di
11 cere. Rᵒ dđ q̄ ista est questio facti circa quā nō p̄t
multū efficaciter rōtinari.⁊ scriptura non determi-
nat expresse. ⁊ sācti sup hoc loquūtur varie.ideo sūt
hic opiniones diuerse. Quidā em̄ pter auctēs indu
ctas dicūt q̄ Adā idem ipm̄ qđ mulier appetijt cō-
cupiuit.sed non credidit sicut mulier.⁊ pter hoc fa
ctus est supbus.sed tamē non dicit̄ fuisse seductus.
Appetere em̄ potest aliq̄s aliquid ⁊ tamē nō crede-
re ad hoc puenire.multa quidē cupimus ad q̄ ñ spe
ramus nos puēturos.quia nō quid possit sed q̄d ve
lit attendit ambitōis flagitiū. Et istam positōem su
stinendo respōdent ad rōnes ad vtrāq̄ȝ ptem. Sed
quia verbis beati Aug.hec opinio nō consonat.im-
mo expresse videtur sētire cōtrariū.sicut pȝ ex auctē-
bus eius adductis i litera. nec videt̄ esse credibl'e q̄
vir appeteret aliquid ad qđ crederet se non posse p-
uenire. cū ante illud peccatū valde ordinatus esset.
Ideo est alia positio q̄ vir in appetibili ⁊ pncipali
motiuo non fuit cōformis mulieri trāsgredičdo.lic̄ȝ
fuerit ei cōformis in trāsgressione mādati diuini. vter-
q̄ȝ em̄ inobediens fuit.sed aliter vir q̄ꝫ mulier ad in-
obedientie culpā plapsus est. Nō em̄ vir pomū co-
medit pter appetitū excellentie in sui assimilatōne
ad deum.nec pter appetitū sufficiētie in multorūȝ
cognitōe.nec pter appetitū suauitatis in cibi degu-
statione.sicut fecit mulier.fuit tamen in viro quedā
supbia.quedā auaritia.⁊ quedam lasciuia p quas p
ductus ē ad inobediētiam. Quodā em̄ modo supbi
uit dū se nimis magni precij esse apđ deū estimauit.
⁊ tanti vt pter comestionē illius cibi non incurre-
ret grauitatem alicuius supplicij.sed defacili conse-
queret̄ veniā de offensa. Fuit etiam quedam auari
cia dū curiose scire voluit quid sibi eueniret.dū cibū
vetitum degustaret. Fuit etiā quedam lasciuia non
carnalis delectatōis.sed cuiusdam amicabilis affe-
ctionis. q̄ frequēter fit vt offēdatur deus.ne contri-
stetur pximus. hoc aūt fecit adam dū comedere vo
luit ne suas delicias contristaret.hoc est ne mulierē
offenderet. Vnde ⁊ domin⁹ ipm̄ arguit q̄ obediuit
voci mulieris.⁊ p hoc pductus est ad inobediētiā ⁊
transgressionem mādati dei.⁊ hec tria trahuntur ex
verbis Aug. sup Gen̄.ad literā.q̄ adducit magister
in litera. Primo em̄ dicit q̄ non est putādum q̄ ho-
mo deijceretur nisi precessisset in eo quedam elatio
cōprimenda. Et iterum dicit.voluit Adam lignū ve
titum expiri cū non videret mulierem mortuā esca
illa pcepta. Et iterum.noluit eam contristare. quā
credebat sine suo solatio ptabescē ⁊ a se alienatā in-
terire. Concedēdum est igitur q̄ adam non appetijt
esse sicut deus quēadmodum mulier.sicut ostēdunt
rationes ad hoc adducte. Si autē dicatur alicubi 12
appetijsse se esse sicut deū.hoc est dictum triplici rō-
ne. Aut quia diuinū contempsit impium.⁊ volūtatē
suam diuine pretulit iussioni. ⁊ sessibi tanq̄ꝫ deo sbie
cit.⁊ ex hoc deo equipari velle. Aut dictum est quia
mulier de illo sumpta appetijt sicut deus esse. ⁊ per
synodochē quod est parti attribuitur toti. Vnde sā-
cti.q̄ appetijt alter.frequēter loquūtur synodochi-
ce.⁊ attribuūtur vtriq̄ȝ. Aut potest hoc tertio modo
dictum intelligi.quia ipe cum esset mulieri preposi-
tus ipam non pcescuit. vnde sibi imputatur culpa
mulieris. Mulier autē intelligenda ē appetisse se eē
sicut deus.non per omnimodā equalitatem.sed per
quādam sblimatōem in dignitate supra humanum
modū. quod cū vir nō cōpēscuit.immo potius eius
voluntati paruit.sibi peccatuȝ mulieris imputatur.
et voluisse esse sicut deus refert̄. Et sic patet respon
sio ad auctēs que prius inducte sunt. ⁊ per hac viaȝ
determinari possunt siq̄ alie circa istam materiā cō-
similes inueniātur. Ad illud ergo quod obijcitur 13
q̄ maiorem assimilatōem habebat vir q̄ꝫ mulier.dđ
q̄ ⁊ si maiorȝ haberet assimilatōem. habebat tamē
precellentiam virtutis ⁊ cognitōis respectu mulier̄
q̄ duo non patiebantur hoiem ita trahi a modica si-
militudine sicut mulierem. Ad illud quod obijci- 14
tur q̄ angelus erat sapiētior homine. dđm q̄ veruȝ
est de cognitōe innata. non tamen verū est de cogni
tione gratuita.credit̄ em̄ a doctoribus q̄ primus ho
mo ante lapsum habuerit gratiā. sicut melius osten
det̄ infra.d lucifero.ho credit̄ q̄ gratiā gratūfaciētē

non habuit. sicut determinatū fuit supra.

Questio .iij.

Quis eorū grauius peccauerit. Utrū vir aut muli-
er. Et quod vir grauius peccauerit videtur. Grauius est pec-
catum vbi maior est ingratitudo. sed vbi maiora sūt
dona ibi maior est ingratitudo in peccādo. sed adam
precellebat mulierem in naturalibus datis et gratui-
tis. ergo cum peccauit. magis ingratus fuit. igitur etc.
Item maius est peccatū quāto peccans est in al-
tiori gradu constitutus. grauius enim peccat prelatus
quam subditus eodem genere peccati. sed vir erat caput
mulieris et ei prepositus. ergo videtur quod peccauerit gra-
uius. Item tāto grauior est culpa quanto ibi ma-
ior est cōtemptus. sed maior est contēptus in trans-
gressione mandati immediate suscepti a domino quam
mediante alio. si ergo mādatum per virum peruenerat
ad mulierem. videtur quod magis contempserit vir quam
mulier. ergo etc. Itē tanto grauior est culpa quan-
to maior est ibi lesio et corruptio. quia peccatum de
se corruptio est. sed peccatum Ade magis fuit corru-
ptiuū quam peccatum Eue. quia ex peccato Ade fuit to-
tius posteritatis corruptio. secundum quod dicitur Ro. v. Per
vnius inobediētiam peccatores constituti sunt mul-
ti. ergo etc. Sed cōtra. Aug. super Gen. et magister refert
in litera. Peccauerunt impari sexu. sed pari fastu. sed
vbi est par fastus ibi est par trāsgressio. ergo non vi-
detur quod magis peccauerit vir quam mulier. Item si-
cut in bonis quod similius est meliori. est melius.
ita quod similius est peiori est peius per se loquēdo. sed pec-
catum Eue similius fuit peccato luciferi quam peccatū
Ade propter maiorem elatōem superbie. ergo maius
fuit peccatum Eue quam Ade. Itē tanto grauior est
culpa quāto maiori digna est pena. sed mulier magis
fuit punita quam vir sicut patet Gen. iij. et a deo qui iu-
ste punit. ergo amplius peccauit mulier quam vir. Item
grauius peccat qui peccat in se et in alterum quam qui pec-
cat in se tantum. sed mulier peccauit in se et in virum dum
pertraxit eum ad peccatū. Uir autem peccauit in se tantum
de peccato actuali loquendo. ergo grauius peccauit mu-
lier quam vir. Respondeo dicendum quod sicut predictum fuit supra.
15 peccatum potest dici grauius alterum altero tribus
modis. videlicet ingratitudine. libidine. et ex conse-
quenti corruptiōe. Si igitur loquamur de maiori gra-
uitate quantum ad ingratitudinē. grauius peccauit vir quam
mulier. pro eo quod abundātiora dona suscepit. et ideo cum
beneficiorum oblitus benefactorem suū contempsit et
offendit. magis ingratus fuit. et in sui ingratitudine
maiori. culpabilior extitit. Si autem loquamur de ma-
ioritate quantum ad libidinem. sic amplius peccauit mu-
lier quam vir. pro eo quod magis improba voluntate pecca-
uit dum cōcupiuit deo assimilari. et ardentius appe-
tiit dum credidit hoc se obtinere posse quod dyabo-
lus ei suggessit. et ideo propter volūtatem magis im-
probam mulier peccauit ex maiori libidine. et quantum
ad hoc culpabilior viro fuit. Si autem loquamur de
maioritate culpe quantum ad corruptōem consequen-
tem. distinguēdū est. quia aliquid potest dici corrum-
16 pere dupliciter. Aut per modum cause. aut per mo-
dum occasionis. Si per modū cause. sic quia pecca-
tum viri fuit causa transfusionis peccati in posteros
et ita corrupit se et alios. maior cōsecuta est ex pecca-
to viri corruptio. et quantum ad hoc culpa viri dicitur
fuisse grauior. Si vero per modum occasionis. sic quia
peccatum mulieris fuit occasio peccati viri. et ita per
consequens omnium aliorum. hoc modo mulier potest di-
ci ceteros corrupisse. non solum posteros. sed etiam
virum suum. Unde non solum peccauit in se. sed eti-
am in proximum. Et quantum ad hoc dici potest in mu-
liere grauius fuisse peccatum. Per hanc distinctiōem
responderi potest ad rationes que ad vtrāque partem
adducuntur pro eo quod secundum diuersa membra huius di-
stinctiōis procedunt. Aliter posset dici et quasi in 17
idem redit. quod peccatum potest dici grauius altero.
aut pensatis conditōibus ex parte peccātis. aut pē-
satis conditionibus ex parte peccati. Si igitur pen-
semus conditōes ex parte peccantis. grauius peccas-
se dicitur vir quam mulier. tum propter donorum precellē-
tiam. tum propter status presidentiam. quia mulieri
quodāmodo prelatus erat. Si autem pensatur condi-
tiones ex parte peccati. grauius peccauit mulier quam
vir. tum propter impietatem in deum. tum propter
iniquitatem in proximum. Deum enim sua ambitione
inhonorauit. et proximū suggestione sua deiecit. secundum
hoc procedunt rationes similiter ad oppositas partes.
Quod autem dicit Aug. quod pari fastu peccauerunt. hoc
intelligitur non quantum ad interiorem affectōem. sed
quantum ad exteriorem mādati transgressionem ad quod
vterque eorum equaliter obligabatur. Uel par fastus di-
citur non per omnimodā equalitatem. sed per quā-
dam cōformitatem. et sic ex dictis colligitur quod pecca-
tum Eue aliquo modo excedebat peccatum Ade.
et aliquo modo econuerso. Si autem aliquis querat quod
eorum magis excedebat aliud. Ad hoc dicendum est quod cum
peccatum Eue excedit peccatum Ade in cōditioni-
bus que respiciunt peccatū essentialiter. vtpote in ma-
iori improbitate libidinis. in hoc quod et maius et magis
ambiuit. peccatū Eue magis excessit et grauius fuit
simpliciter loquendo. Et huius signū est. quia magis
punita fuit. et si ad infernū descēdisset maiorem pe-
nā habuisset. Nec obstāt rōnes ad oppositū addu-
cte. quia sumūtur a cōditōibus peccātis que nō faciūt
peccatū grauius simpliciter. sed quodāmodo.

c Consequēter queritur de peccato primorum parentū
in relatōe ad ignorātiā ex parte intellectus. Et
circa [hoc] queritur tria. Primo queritur vtrum peccatum
primorum parentū fuit ex ignorātia. Secundo vtrum ignoran-
tia aliquo modo sit culpa. Tercio queritur vtrum sit culpe
excusatoria. Questio .j. d
Circa quā sic proceditur. et ostenditur quod peccatum primorum parentū
fuit ex ignorātia. ad minus peccatum mulieris. Gen. iij.
Serpēs seduxit me etc. sed vbi est seductō ibi est sciē-
tie priuatio. vbi autem hoc est ibi ignorātia. ergo etc. Item
qui dubitat de aliquo de quo debet esse certus. potius
dicitur illud ignorare quam scire. sed mulier de verbo domini
debuit esse certa quod dixerat. quacunque die com. mor. mo.
et de hoc dubitauit cum dixit. ne forte moriamur. ergo ex
ignorātia peccasse videtur. Itē qui credit mortale peccatum
esse veniale. ignorat veritatē diuini iuris. sed adā cre-
didit peccatum illud esse veniale. sicut dicit Aug. et magister
adducit in litera. Arbitratus est illud esse veniale non
mortale delictū. ergo videtur quod tā vir quam mulier peccaue-
rit ex ignorātia. Itē omne peccatum aut est ex ignorātia.
aut est ex infirmitate. aut ex malicia. Sed peccatum
primorum parētum non fuit ex malicia. quia tunc esset
peccatū in spiritum sanctum. Nec ex infirmitate. quia nul-
lam habebat pronitatem ad peccandum. ergo fuit
ex ignorantia. Itē si Adā et Eua credidisset deum
tā grauiter offēdere. et tātas penalitates incurrere. di-

nullā haberet ad peccatū pronitatem. nullo mō videt q culpā cōmisisset. si ḡ culpā cōmiserunt. videt q ħ ignorauerit. et ita ex ignorātia peccauerūt. Sed ꝯ. si peccauerūt ex ignorātia. aut illa ignorātia fuit pena. aut culpa. Si culpa. ḡ culpa fuit in eis añ primā culpā quod ē impossibile. cū implicetur hic duo opposita. Si pena. ḡ pena fuit añ clpā. Itē si fuit ibi ignorantia. aut ḡ iuris. aut facti. Non facti. quia bene sciebāt se de ligno vetito comedere nō debere. Non iuris. quia bene sciebāt se debere deo obedire. et contra eius imperiū nullo mō facere. nulla ḡ videt in eis ignorātia fuisse. Itē si fuit ibi ignorātia. aut ḡ voluntaria. aut inuolūtaria. Si volūtaria. ḡ videt q iā volūtas eoꝝ in appetendo ignorātiā esset inordinata. Si inuolūtaria. ergo videt q nullo mō debuit eis imputari culpa. si ḡ est imputata. nō videt q fuisset ex aliqua ignorātia. Itē si fuit ex ignorātia. aut ḡ innata. aut cōtracta. aut inflicta. aut pcurata. Non ex pcurata. nec contracta. nec inflicta. ḡ fuit ex ignorantia innata. sed non decebat deū facere nām hūanam cū pronitate et impotētia. ḡ pari rōne non debuit eam facere cū cecitate et ignorātia. si ḡ ex ignorantia peccauerūt. videt q hoc possit imputari deo. Item si aliquo mō dicitur ex ignorātia peccasse mulier, hoc est quia a serpēte seducta fuit. sed vir nō fuit seductus. sicut dicit Apl's. ḡ ex ignorātia peccatū ei⁹ non pcessit. si ḡ radix peccati in viro et muliere non fuit altera et altera. videt etiā q nec mulier peccauerit ex ignorantia.

18 R° dō q peccatū esse ex ignorātia potest dici dupliciter. videlicet pprie. put distinguitur peccatū ex ignorātia ꝯtra peccatū ex infirmitate et ex industria. et hoc mō ignorantia dicit priuatōem sciētie q̄ non cōpetit homini ex natura. sed merito prime culpe fuit contracta. et hoc mō peccatum primoꝝ parētum non potest dici ex ignorantia. nec cōtinet sb illa diuisione q̄ dicit q oē peccatū aut est ex ignorātia. aut etc. illa eñ diuisio peccati est ꝫ statū nature lapse. Coīter aūt dicitur peccatū esse ex ignorātia. quod cōmittit aliqua nescientia exñte circa peccātē. rōne cuius nec considerat grauitatē culpe. nec grauitatem pene. et sic peccatū primoꝝ parētuꝫ ex ignorācia dici potest fuisse. quia tā in viro q̄ i muliere fuit quedā nesciētia q̄ non fuit pena. sed quedā nālis imperfectō magis reperta in muliere q̄ in viro. Mulier eñ ignorauit vtrū serpēs sibi verū vel fłm suggerēt. ignorauit etiaꝫ seueritatē dīne iusticie. Vir āt alteꝝ hoꝝ dicit ignorasse. videlicꝫ diuie iusticie seueritatem. in hoc q estimauit de illa trāsgressione cito veniā inuenire. inexptus eñ erat seueritatē diuine iusticie. Vterqꝫ tamen cognoscere potuit p scientiam quā hēbat se male facere. Et sic large accipiendo ignorātiam dici potest peccatū primoꝝ parētum fuisse ex ignorātia. et magis peccatū Eue q̄ peccatū Ade. Et hoc concludūt rōnes ad primā ptem inducte. Proprie vero accipiendo ignorātiā ꝫ q dic penā. et hoc put dicit nesciētiam eius rei quā hō deberet scire fm exigētiam. sic peccatū primoꝝ parētum non fuit ex ignorantia. sicut ostēdūt rōnes adducte ad ptem contrariā. et hoc patet discurrēdo ▮ singu-

19 las. Quod eñ obijcit aut est pena aut culpa. dicēdū q ista diuisio non est sufficiens nisi accipiat ignorantia pprie. Nam nō solū hō primo institutus sed etiā angel⁹ btūs aliq̄ ignorat. cū mlta innotescāt pncipatibus et ptātib⁹ p ecclesiā. Unde talis ignorātia nec culpa nec pena est. quia est respectu boꝝum que non debet scire quātū est de prima cōditione nature

20 Ad illud quod obijcit q aut fuit ignorātia iuris aut facti. dōm q non fuit ibi pprie loquēdo ignorantia iuris q̄tū ad pncipale. sed q̄tū ad aliquid annexū. vtpote q̄tū ad seueritatē iudicis. Similiter ñ fuit ibi ignorantia facti q̄tum ad pncipale. quia bene sciebat se gustare lignū vetitū. fuit tamen in muliere quedā ignorātia q̄tum ad id qđ credebat assequi p illud. videlicet assimilatōem ad deū. et ita non fuit ignorātia pprie dicta sed cōiter.

21 Ad illđ quod obijcit q ignorātia aut erat volūtaria aut inuoluntaria. dō q ista non est diuisio p immediata. si large accipiat ignorātia. aliquis eñ est qui cogitat de eo quod ignorat. et tunc nec circa illud afficit voluntarie. nec inuolūtarie. et sic erat de illa ignorantia Eue.

22 Ad illud qđ obijcitur q aut erat innata aut contracta etc. dōm q̄ illa ignorātia dicebat quādam sciētie incōpletōem et imperfectōem q̄ inerat aiab⁹ primorum parētum ex defectu pprie nature. p hoc q anime eoꝝ non erāt in omnimoda lucis plenitudine. et tali aūt statu decuit hoīem sic fieri. qꝛ sicut infra patebit prius debuit esse viator q̄ ꝯprehēsor. nec tamē ex illa ignorātia dicit hō fuisse in tenebris vel in cecitate. quia sufficiēs lumē habebat ad incedēdum per viam iustitie. et ideo non est simile de pronitate. Pronitas eñ non solūmodo dicit imperfectōem. sed etiaꝫ quādam nature curuatōem. ac p hoc deordinatōeꝫ.

23 Ad illđ quod vltimo obijcit q vir non peccauit ex ignorātia quia non fuit seductus. dōm q non solūmodo mulier ignorasse dicit pter seductōeꝫ. sed etiam quia ignorauit pene sbsequētis acerbitatem. et licet in Adā non fuit ignorātia illius seductōis. fuit tamen ignorātia p inexpientiam diuine vltionis. et ideo aliqua ignorātia siue nesciētia fuit in adā. licet minor q̄ in Eua. Nec valet illud quod obijcit ꝺ radice. quia ignorātia nō potest ibi esse tāq̄ ex vna radice. sed qꝛ quodāmodo talis nesciētia occasionē pbuit ad peccādū.

Questio.ij.

Utrū ignorātia in aliquo homine possit esse culpa. Et q sic videt. j. Cor. xiiij. ignorās ignorabit. ħ nullus ignoratur a deo nisi pter culpam. ḡ etc. Iteꝫ super illud ps. Noluit intelligere. etc. Glo. Aug. Ignorātia in hijs qui intelligere nolūt ē peccatū. Itē rōne videt. cognoscere credēda et opanda est actus virtutis scilicet fidei et prudētie. ḡ hec ignorare ē ꝟtutibus pinari. sed priuatōes virtutū sūt vicia et peccata. ḡ aliqua ignorātia est culpa. Item non facere ea que homo tenet facere est peccatum. similit ñ diligere. sicut ñ amare ea q̄ hō tenet amare ē peccatuꝫ. ḡ similiter nescire qđ tenet scire est peccatum. ħ mlti sunt qui ignorāt ea q̄ tenētur scire. vtpote ea sine quibus saluari non possūt. ḡ in talibus ignorātia ē culpa. Item error est peccatū. aut ḡ rōne eius qđ ponit. aut rōne eius quod priuat. Non rōne ei⁹ qđ ponit. quia peccatū priuatio est non positio. Si rōe eius qđ priuat. sed error priuat sciētiam. et priuatio sciētie est ignorātia. ḡ ignorātia est culpa. Contra. Aug. in Ench. dicit q inflicta est nobis ignorātia rerū agēdaꝝ. et cōcupiscētia noxiaꝝ. sed nullū peccatū ▮st nobis inflictum. ḡ ignorātia nō est peccatum. Itē rōne videt. In oī peccato est auersio ▮ bono incōmutabili et cōuersio ad cōmutabile. ħ ignorātia

nulla est ad bonũ cõmutabile cõuersio. ğ ignorãtia
non est culpa. Itẽ nullũ peccatũ remanet post pe-
nitẽtiã. sed ignorãtia remanet in hoĩe post peniten-
tiam ⁊ contritõem. ğ ignorãtia non est culpa. Si tu
dicas ꝙ remanet actuꜩ transit reatu. ğ tũc videt̃ ꝙ
ignorãtia non esset culpa actualis ꝟ originalis. Sed
non est originalis. quia manet post baptismũ. ⁊ hoc
melius patebit. ĩ. Nec actualis. ğ non ẽ culpa. Itẽ
oẽ peccatũ est in affectu. cũ oẽ peccatũ sit volũtariũ.
sed ignorãtia est in intellectu. ğ ignorãtia non ẽ pec
catũ. Itẽ si ignorãtia est peccatũ. ğ ignorare ẽ pec
care. ꝟ de viro ignorãte veꝝ ẽ dicẽ ꝙ i oĩ istãti igno-
rat. ğ i oĩ instãti peccat. ğ tot sũt i eo pctã ꝗt sũt istã-
tia. ꝙ si h̃ ẽ f̃lm ⁊ impossibile. restat ignorãtiã pctm̃
24 nõ esse. R° ad p̃dictorũ intelligẽtiã est notãdũ ꝙ
cũ priuatões cognoscãtur ꝑ habitus. cognitio igno-
rãtie pẽdet ex cognitõe scie. Attẽdẽdũ ãt ꝙ ꝗdã ĩ co
gnitio aliꝗꝝ ꝗ nec ẽ nccĩa ad ꝟtutem. nec ẽ nccĩa ad
salutem. sic artiũ mechanicaꝝ ⁊ liberaliũ. ⁊ talis co-
gnitio nec est virtus. nec de esse virtutis. ⁊ illa igno-
rãtia ꝗ est huius cognitõis priuatio culpa nõ est. si-
ue sit ignorãtia negatõis siue dispositõis. siue etiam
sit volũtaria siue nõ. Alia est cognitio credibiliuꜩ et
oꝑabiliũ. ꝗ ad salutẽ necessaria est in adulto. ⁊ hec ẽ
cognitio fidei ⁊ ꝓuidẽtie. ⁊ ad hãc cognitõem habẽ-
25 dam tenemur. q2 sine hac null⁹ p̃t recte viuere. Hu
ius aũt cognitõis priuatio p̃t dupliciť in nobis esse.
Aut manẽte tentõe. tũc est ibi culpa. q2 cũ quis tene
tur ad aliquid ⁊ illud nõ implet. ex hoc ipõ culpat̃ ⁊
dignus est pena. Si aũt sit in nobis priuatio nõ ma-
nẽte tentõe. vtpote cũ nõ p̃t scire. ⁊ impotẽtia excu-
sat ab obligatõe. sic priuatio hui⁹ cognitõis culpa ñ
est. sicut in furiosis. ⁊ ꝟꜩ hoc ignorãtia ꝗ dicit priua
tõem cognitiõis ad salutẽ necessarie. vno mõ pctm̃
26 est. alio vero mõ minime. Aliter p̃t dici ⁊ quasi in
idẽ redit ꝙ priuatõ cognitõis ad salutem necessarie
dupliciter p̃t esse. Aut ita ꝙ in nobis. sꜩ nõ a nobis.
et hoc modo culpa nõ est. sed magis pena. ⁊ cũ non
simus eius principiũ. in ipa nec meremur. nec deme
remur. Aut ita ꝙ est in nobis ⁊ a nobis. et sic culpa
est. Hoc aũt p̃t esse tripliciter. Uel cũ in via veritat̃
existẽtes volũtarie ab ea recedimus. ⁊ i erroris fouea
nos p̃cipitam⁹. ⁊ h̃ ꝑuatõ p̃t dici ignorãtia erronea
ꝗ ẽ i heretic⁹. Uel cũ ad viã veritatis valẽtes ptinge
re. cupim⁹ in tenebris ambulare. ⁊ hec p̃t dici igno-
rantia affectata. Aũt q2 ex quadã pigricia ⁊ negligẽ-
tia nõ curam⁹ veritatẽ addiscere. ⁊ hec dicit̃ ignorã
tiã crassa ⁊ supina. ⁊ quelibet istaꝝ est culpa. licet p̃-
ma maior ꝗ̃ scda. ⁊ scda ꝗ̃ tercia. Et sic cõcedende
sũt rõnes ostẽdentes ꝙ ignorãtia aliquo mõ p̃t esse
culpa. Ad illõ ğ qõ obijcit̃ in cõtrariũ ꝙ ignoran
27 tia est nobis inflicta. dõm ꝙ ꝓut nobis inflicta ẽ pe
na est ⁊ nõ culpa. ꝓut tamẽ volũtas nr̃a aliquo mõ
deordinat̃ circa illã (sicut prius dictũ est) incipit eẽ
culpa. Sicut passiones sãctis martyrib⁹ illate pene
erãt cõsiderate ꝟm se. ꝯpate tamẽ ad volũtatẽ sãcto
rũ libẽter eas ꝑferẽtes ꝓ amore xp̃i erãt eis merito-
rie. Utrũ aũt aliquo mõ sit culpa ꝓut sꜩ ꝯtracta est
videbit̃ infra cũ aget̃ de originali peccato. Ad il-
28 lud qõ obijcit̃ ꝙ in ignorãtia nõ est cõuersio. dõꜩ ꝙ
veꝝ est ꝓut est pura priuatio. ꝓut tamẽ ipam cõco-
mitat̃ aliquo mõ nostra affectio nõ hꜩ veritatẽ. et h̃
mõ dicit̃ esse culpa nõ primo. Ad illõ qõ obijcit̃
29 ꝙ ignorãtia remanet post penitẽtiã. dõ ꝙ nõ rema-
nẽt ꝓut habet rõem culpe. sꜩ rõne volũtatis cõco-
mitãtis vel quodãmõ eã causãtis. sed si remanet h̃
est in ꝗ̃tũ habet rõnẽ pene ex originali cõtracte. ideo
ꝗ̃tũ ad primũ in quo habet rõem actualis trãsit nõ
solũ actu. sed etiã reatu. cũ quis penitet. ꝗ̃tuꜩ ꝟo ad
scdꜩ quodãmõ remanet. ⁊ ita videt̃ ignorãtia rema
nere actu. ⁊ in hoc habet quãdã approximatõeꜩ ad
peccatũ originale. ꝟm id tñ ꝙ culpa est actuale pec-
catũ est. Ad illõ qõ obijcit̃ ꝙ ignorãtia est in intel 30
lectu. dõm ꝙ illa ignorantia ꝗ opponit̃ cognitõi vir
tutis ad quã tenemur nõ tm̃ respicit intellectũ. ꝟ eti
am affectũ. sicut ⁊ virt⁹ sibi opposita. Unñ nõ tm̃ di-
cit sciẽtie carẽtiã. sed etiã volũtatis incuriã ⁊ negli-
gẽtiam ad sciẽtiã ꝑcipiẽdã. Ad illõ qõ obijcit̃ ꝙ in 31
quolibet instãti ignorat. dõ ꝙ ignorare nõ dicit̃ esse
culpa. nisi catenus qua quis tenet̃ scire qõ ignorat.
idõ ⁊ si i ꝗlibet instãti ignoret ⁊ in quolibet teneat̃. q2
tñ p̃ceptũ affirmatiuũ non obligat semꝑ ꝟ ꝓ loco ⁊
tp̃e. ignorãs ignorãdo nõ peccat. nisi in illo instãti ⁊
tp̃e in quo tenet̃ nosse vel addiscere qõ ignorat. idõ ꝗ̃
uis sꝑ dicat̃ ignorare. non tñ sꝑ dicit̃ peccare.

Questio. iij. f

Utrũ ignorãtia sit culpe excusatoria. Et ꝙ sic videt̃
j. Thi. ij. Misericordiam cõsecut⁹ sũꜩ. q2 ignorãs h̃ feci.
si ergo ignorãtia fuit rõ quare ꝑuenit ad misericordiam.
videt̃ ꝙ ignorãtia excusabilẽ fecerit ei⁹ culpã. Itẽ
sciẽtia aggrauat culpã. sicut dicit̃. luce. x. Seruus sci
ens vo. do. s. ⁊c. ğ ꝑ oppositũ ignorãtia alleuiat. ğ ex
cusat. Itẽ oẽ peccatũ est volũtariũ. ğ qõ diminu-
it de rõne volũtarij diminuit de rõne peccati. sed ig-
norãtia diminuit de rõne volũtarij. q2 volũtariũ est
vt dicit p̃hs cuius p̃ncipiũ est in ipõ cognoscẽte sin
gularia. ğ ⁊c. Itẽ sic ad resistẽdũ pctõ requirit̃ for-
titudo. sic etiã requirit̃ cognitio. sed defect⁹ fortitu-
dinis vtpote infirmitas excusat culpã. ğ similit̃ vi-
det̃ ꝙ defect⁹ cognitõis sꜩ ignorãtia. Iteꜩ qõ in
sua plenitudine oĩno tollit culpã. citra plenitudineꜩ
aliquo mõ diminuit. sed cũ aliꝗs simpliciť est igna-
rus. sicut ꝑuulus ⁊ furiosus. nihil qõ faciat imputa
tur ei in peccatũ. sicut dicit Berñ. ⁊ alij doctores. ğ
videt̃ ꝙ oĩs ignorãtia. pctõ ꝑpetrato aliquo mõ pre
beat excusatõis patrociniũ. Cõtra. Isido. in li. de
ecclĩ. institutõe. Null⁹ in culpa maior est ꝗ̃ qui deuꜩ
nescit. ğ videt̃ ꝙ ignorãtia nõ excuset sed aggrauet.
Itẽ sup illud Ro. ij. An ignoras ⁊c. Ambro. glo.
Grauissime peccas q2 ignoras. ğ videt̃ ignorãtia gra
uare culpã. Itẽ ignorãtia de se malũ est. sed malum
additũ malo facit maius maluꜩ. ğ videt̃ ꝙ ignoran-
tia pctm̃ augeat nõ excuset. Itẽ scia nec augꜩ nec
minuit meritũ. ꝟ sola grã ⁊ charitas. ğ pari rõne nec
ignorantia auget nec diminuit demeritũ. ğ nõ excu-
sat pctm̃. Itẽ esto ꝙ vn⁹ sciẽs peccet ex aliquãta
libidine. ⁊ alter ignorãs ex tãta libidie. si eq̃lis est ibi
libido. ğ equalis dꜩ eẽ punitio. ğ vr̃ ꝙ eq̃lis sit vtro-
biꝗ excusatõ vl' accusatõ. ğ nõ magis excusat vl' ac-
cusat ignorantia ꝗ̃ scia. Est igit̃ qõ ꝓpt quid magis
excusat ignorãtia ꝗ̃ scia. Et cũ tã ignorãtia ꝗ̃ infir-
mitas excuset. silr̃ est qõ ꝗ istaꝝ magis excuset. Rur
sus cũ sint multe dr̃ie ignorãtie. cũ h̃ querit̃ ꝗ carũ
excuset et ꝗ nõ. ⁊ ꝗ magis ⁊ ꝗ min⁹. R° ad p̃dictoꝝ 32
intelligẽtiã est notãdũ ꝙ oĩs ignorãtia aliquo mõ ex
cusat pctm̃. ⁊ rõ hui⁹ est. q2 minuit de rõe volũtarij.
minuit etiã de rõe ꝯtẽpt⁹. Ceteris eñ parib⁹ magis
ꝯtemnit ꝗ peccat ex industria ꝗ̃ ꝗ ignorãter peccat

Et itez. cũ volũtariũ includat in se cognitõem. q̃d ꝑ
uat cognitõez priuat de rõne volũtarij. Quia ḡ pec
catũ mẽsurat̃ ẽm quãtitatẽ libidinis ⁊ cõtẽpt⁹. ⁊ ig
norantia diminuit de rõne boꝝ. generalit̃ verũ est ꝙ
ois ignorãtia inceptũ hmõi excusat pctm̃. ⁊ si tãta [illegible]
ꝙ ꝑuet oĩno rõem volũtarij ⁊ rõem cõtẽptus excu
sat a toto. si vero nõ oĩno priuet. excusat a tãto. Cõ
cedẽde sũt igit̃ rões ostẽdẽtes ꝙ ignorantia excusat
33 pctm̃. Ad illõ ḡ qõ obijcit̃ in ꝯriũ õ Isido. grauis
sime peccat q̃ deũ nescit. dõ ꝙ Isido. ibi ꝯpat pctm̃
infidelitat⁹ ad alia peccatorũ genera. ⁊ ipm̃ in se val
de graue est. qꝛ nõ est sine magna aĩe deordinatõe. ni
hilomin⁹ tñ cũ quis ignorãs aliq̃d facit ⁊ in incredu
litate. sicut dicit Apls de se. min⁹ grauiter peccat ꝙ̃
34 ille qui facit ex certa scientia. Ad illud Ambro. ꝙ
grauissime peccat q̃ ignorat. dõ ꝙ h̃ dicit̃ nõ rõe ma
ioris culpe. s3 rõe infirmitatis magis piculose. qꝛ cũ
nõ habeat sciam de morbo siue culpa. nõ querit me
dicinã. ⁊ ita sp remanet morb⁹. ⁊ hoc ẽ q̃d dic̃ Aug.
in li. cõfes. Eo insanabili⁹ peccabã. q̃ me nõ peccare
35 arbitrabar. Ad illõ qõ obijcit̃ ꝙ malũ additũ ma
lo facit maius malũ. dõ ꝙ illõ h3 veritatẽ cũ malũ
malo cõformatur. Malũ aũt pene cum sit inuolun
tariũ. nõ cõformat̃ malo culpe qõ est volũtariũ. ⁊ [illegible]
nõ auget. sed poti⁹ diminuit. Et qm̃ ignorãtia in no
bis nõ est sic culpa q̃n etiã aliquo mõ sit pena. ideo
36 culpã ꝑpetratã excusat. Ad illõ q̃d obijcit̃ ꝙ scia
nõ auget meritũ. dõ ꝙ illõ nõ sequit̃. Quãtitas em̃
meriti nõ est a nobis sed a gra dei. demeritũ õo ⁊ ei⁹
quãtitas ortũ h3 a volũtate li. arbi. ⁊ iõ q̃d fac̃ ad rõ
nẽ volũtarij. facit aliq̃ mõ ad augmẽtũ pcti. ⁊ silr̃ q̃d
diminuit. facit ad alleuiatõez peccati. talis aũt igno
37 rãtia vt dictũ est fuit supra. Ad illõ q̃d obijcit̃ ꝙ
peccãtes ex pari libidĩe equalit̃ puniũt̃. dõ ꝙ h̃ non
cogit q̃n ignorãtia excuset. qꝛ si ille q̃ ignorat peccat
ex tãta libidĩe ex q̃nta ille q̃ cognoscit i statu ignorã
tie exñs si h̃ret sciaz peccaret multo maiori. ⁊ ita gra
uius peccaret ⁊ graui⁹ puniret̃. ⁊ iõ ignorãtia q̃ i ip
so est excusat pctm̃. excusat inq̃ ⁊ minuit quãtitatez
peccati. nõ quã h3. sed quã h̃ret si ignorãtia nõ esset.
38 Ad illõ qõ querit̃ q̃ magis excuset. Utrũ ignorã
tia vel infirmitas. Rñderi pt̃ ꝙ duo sũt de rõe volũ
tarij. videlicet cognitio singulariũ siue circũstãtiaꝝ.
⁊ ꝙ opatõis ꝑncipiũ sit intrinsecũ. igit̃ ignorãtia ex
cusat. qꝛ priuat õ rõe cognoscẽdi. infirmitas excusat
qꝛ priuat de rõe ꝑfecte ꝑncipiandi. ⁊ qm̃ ꝑuato ꝑori
ꝑuat̃ posteri⁹ ⁊ nõ cõuertit̃. ⁊ cognoscere ꝑambulũ
est ad facere. plus tollit de rõe volũtarij ignorantia
q̃ infirmitas vel impotẽtia. ⁊ iõ magis excusat cete
ris parib⁹. Adeo tñ pt̃ infirmitas ꝑcellere. ⁊ ignorã
tia parua esse siue ex culpa nr̃a ꝑcedere ꝙ erit econ
uerso. Uñ ⁊ si in generalitate loquẽdo verũ est dicẽ
ꝙ magis excuset ignorãtia q̃3 infirmitas. descẽdẽ
do tñ ad spẽalia peccata pñt se h̃re sicut excedẽtia et
excessa. Ad illõ q̃d querit̃ q̃ ignorantia excuset ⁊ 39
quãtũ. dõ ꝙ est ignorãtia facti. ⁊ ignorãtia iuris. Ig
norantia facti pt̃ esse dupliciter. aut adhibita debita
diligẽtia. aut nõ. Si adhibita debita diligẽtia. excu
sat a toto. si nõ adhibita nõ excusat a toto sed a tan
to. Si aũt sit ignorãtia iuris. hoc pt̃ esse duplicit̃. aut
est vincibilis. aut nõ vincibilis. Si vincibilis. tũc est
ignorãtia q̃ est culpa. Et hec aut est ex cõsensu vero.
aut ignorantia affectata. ⁊ ista sic ex vna pte excusat
ꝙ ex alia pte magis aggrauat. Aut est ex negligẽtia
⁊ ignauia. sicut ignorãtia crassa ⁊ supina. ⁊ ista si ali
quo mõ excuset. nõ tñ ita excusat vt sempiterno ig
ne non ardeat. sicut dicit Augu. ⁊ magister in litera.
Si autem sit ignorantia inuincibilis. hoc potest es
se dupliciter. Aut ista ignorantia est in nobis intro
ducta per culpam preambulam. aut preter oẽm cul
pam. Si preter oẽm culpam. aut simpliciter priuat
cognitõem iuris. sicut in infãtibus ⁊ furiosis q̃ om
nino carent vsu rationis. ⁊ hec excusat a toto. Un
de dicit Berñ. ꝙ pueris. infãtibus. ⁊ dormientibus.
nihil quod faciunt imputatur. Aut non tollit omni
no vsũ rationis. sed semiplenũ. ⁊ tũc non excusat a
toto. sed a tanto. sicut est in hijs qui non sunt plene
furiosi. sed aliquo modo habẽt lucida interualla. et
in pueris qui aliquãdo sunt capaces precepti. l3 nõ
plene. Si autem ignorãtia est introducta per culpã
ꝑpriam. sicut est in ebrio ⁊ furioso. quorũ vterq3 se ꝑ
cipitauit in hoc per culpam suã. sic non excusat a to
to sed a tanto. quia sicut dicit pħs. iij. Ethicorum. c.
viij. Ebrius habebit duplices maledictões. maledi
ctionem scilicet pro culpa precedenti. ⁊ maledictio
nem pro culpa ꝯsequẽti. Quãtum at̃ ⁊ qualiter ex
cuset ꝯsequẽtem culpã diuersimode quidam deter
minant. Quidam em̃ dicunt ꝙ nec ebrius nec furio
sus qui vsu rationis caret cõmittere pt̃ nouã culpã.
sed ex inordinatõe sequẽti aggrauatur culpa prima.
potest em̃ culpa aggrauari ex euentu sequẽti. Alijs
aũt videtur ꝙ nẽc excuset quin nouã culpam com
mittat. non tamen est adeo grauis sicut si illam face
ret ex certa sciẽtia. Prim⁹ tamẽ modus dicẽdi pro
babilior esse videtur. Ex hijs patet ꝙ loth non om 40
nino excusatur a culpa incestus cum cognouit fili
as suas. Primum quidem. quia non fuit in eo ple
na ignorãtia. licet em̃ dicatur in textu ꝙ non sẽserit.
quando filie accubuerunt. hoc dicitur qꝛ non discre
uit. Secundo vero quia in illam ignorãtiam perue
nit per ebrietatem. quã debuisset vitare. ⁊ ideo sãcti
dicunt eum fuisse culpabilem. licet ex alia pte dicãt
eum fuisse aliquatenus excusabilem.

Distinctio. xxiij. de dei ꝑmissione in actu tẽptandi

Preterea queri solet. cum deus hominem ⁊c̃. Supra egit magister de lapsu primorum parentum in cõparatõe ad dyabolum temptãtem ⁊ hoiem transgrediẽtem. in hac parte agit de lapsu primorum parentum in cõparatione ad deum ꝑmittẽtem. ⁊ quia non est equũ permittere aliquem inscium ab astuto circũueniri. ideo vt ostẽdatur prima permissio esse iusta. pars ista duas habet. in prima determiat cur deus hominem temptari permisit. in secunda vero determinat quantum et qualẽ cognitõis habitum ei dedit. ibi. ⁊ quidem ẽm aiam ⁊c̃. Prima parte remanẽte indiuisa. scda diuidit̃ in tres ptes. in ꝑma determinat qualiter homo cognitõem habuit. vtrũ ꝑ disciplinã ⁊ studiũ. an [illegible] diuinũ donũ. In scda õo determinat q̃rũ cognitõem habuit. ibi. fuitq3 ꝑmus hõ añ lapsũ triplici cognitõe ꝑditus. Et illa ps h3 tres. In ꝑma determinat qualẽ cognitõem habuit de reb⁹ creatis. In scda q̃lẽ cognitõem habuit de deo. ibi. cognitõem q̃q3 creatoris ⁊c̃. In tercia qualem cognitõem habuit de seipso. ibi. porro sui cognitõe ⁊c̃.

Determinat quare deus pmiserit hominem tēptari sciens euz esse casurum. a

Reterea queri solet cur deus hoīem tēptari pmiserit quē decipiēdum fore presciebat. Sed [a] si esset laudabile homini si ideo bene viuere posset. quia nemo male viuere suaderet. cum in natura posse. τ in ptāte haberet velle nō cōsētire suadēti deo iuuāte. τ [b] gloriosius est non ꝯsētire peccato ꝗ̄ tēptari non posse. Mouētur etiā quidā dicētes. Cur creauit deus quos futuros malos pſciebat? Quia preuidit quid boni de malis eorū esset facturus. Sic eniz eos fecit vt relinqueret eis vnde aliquid facerent. et si culpabiliter aliquid facerēt. illū ꝺ se laudabiliter operantē inuenirēt. A se habēt volūtatem malā. ab illo naturā bonā. τ iustaz penā. Frustra ergo dicitur. non deberet de⁹ creare q̄s presciebat malos futuros. sciebat eīn bonis ꝓfuturos. τ iuste ꝑ mala volūtate puniendos. Addunt etiam talem hoīem deberet facere qui nollet omnino peccare. Cōcedimus quidē meliorem naturā esse q̄ omnino peccare nollet. Concedāt τ ipi non esse malam q̄ talis facta est. vt possz non peccare si vellet. τ iuste punitaz q̄ volūtate nō necessitate peccauit. Cū ergo hec bona sit. illa melior. cur non vtrāq; faceret vt vberius laudaret̄ de vtraq;? Illa eīn de sāctis angel. hec de hominibus est. Itē inquiūt. Si deus vellet. et illi boni essent. Et hoc quidem cōcedimus. sed melius voluit. vt quod vellent essent. Et boni quidem nō infructuose. mali vero non impune essent. Itez inquiūt Posset deus volūtatem eorū vertere in bonum. quia oīps est. posset reuera. Cur non fecit? quia noluit. Cur noluit? Ipe nouit. Non debemus plus sapē ꝗ̄ optet. Ro. xij.

Determinat qualiter homo cognitōez habuit. vtrū ꝑ disciplinā τ studiū. an ꝑ diuinū donū. b

Et quidem ſm aīam rōnalis fuit homo habēs discretōez boni τ mali. Sciētiā quoq; rerū creatar̄ τ cognitōem veritatis. q̄ prime pfectioni cōgruebat. mox conditus non incōgrue accepisse putat̄. τ ad illā ñ studio vel disciplīa aliqua ꝑ interualla tēporis ꝓfecisse. sz ab exordio sue cōditōis diuinit⁹ illā pcepisse.

Determinat qualez cognitiōem habuit homo ante lapsum de rebus creatis. c

Fuitq; homo primus ante lapsū triplici cognitōe pditus. rerum scilicet ꝓpter se factarum. τ creatoris. τ sui. Rerum quippe cognitiōem hoīem accepisse ꝑspicuuz est. cuz non ipe creator vel angelus aliquis. sed homo omnibus animātibus nomina imposuerit. vt ostenderetur q̄ singulorū noticiam homo ipe habuerit. Que eīn ꝓpter illum creata erant. τ ab illo regenda τ dispoñēda erāt. horū oīz ꝺs illi τ sciētiam tribuit. τ ꝓuidētiam atq; curam reliquit. Quia vt ait Apl's nō est cura deo de bobus. Quorum aliorū q; animalium deus homini curam reliquit. τ ꝓuidētiam vt dominationi eius subijcerētur τ ratione illius gubernarētur. vt sciret illis necessaria ꝓuidere. a quibus emolimētum debebat recipe. [c] Hāc aūt sciētiam hō peccādo ñ pdidit. c

Aug. sup Genesim. a

b Quare de⁹ creauit quos presciebat malos futuros.

j. cor. ix.

1 a Non eēt laudabile hoī si iō bene viuere posset. quia nemo male viuere suaderet. Sz ꝯ. si hoc verū esset tūc videt̄ q̄ vita nr̄a in gloria laudabilis non erit. vbi nemo male viuē suadebit.

Itē esto q̄ dyabolus nihil mali ꝑsuasisset. nihilomin⁹ mereri potuisset. sed si mereret̄ eēt laude dign⁹ ergo τc. Re° dō q̄ laus quedā est que respicit dignitatē opis voluntarij inq̄tū illō nobl'e est. τ hec posset esse in hoie τ si null⁹ ipm tēptasset. Quedā aūt ē laus q̄ nō respicit op⁹ volūtariū. sed op⁹ strenuū τ arduū. qō cōsistit in expugnatōe aduersarij τ reportatiōe triūphi. de hoc loquit̄ Apl's. ij. Thio. ij. Nō coronabit̄ nisi q̄ legitime cer. Et de hac laude mgr̄ intelligit. Et sic patent illa duo obiecta. q2 ꝓcedūt de laude ſm primū moduz.

2 b Gloriosius est nō cōsētire peccato ꝗ̄ tēptari ñ posse. Cōtra. Deus nō pt tēptari. hō uero sic. ergo gloriosior est hō ꝗ̄ de⁹. Itez in statu glorie hō nō poterit tēptari. in statu vie pt. ergo gloriosior est stat⁹ vie ꝗ̄ patrie. q̄ si verū est. gloriosior est miseria q̄ gloria. Re° dō q̄ verbū mgr̄i intelligēdum est circa eū qui efficit̄ gloriosior ex merito suorum operū. τ iō non valet illō qō obijcit de deo.

Itē intensio glorie itelligēda ē i v̄bo ꝓposito ñ q̄tū ad pmiū sb̄stātiale. ſ q̄tū ad aliquā accidētalē laudē q̄ laudat̄ vir iust⁹ Eccl. xxx. qui potuit trāsgredi et ñ ē trāsgress⁹ τc. τ iō ñ valz illō qō obijcit scdo. c Hāc aūt sciētiā τc. Innuit mgr̄ q̄ sciētiaz rerum

sicut nec illam qua carnis necessaria prouidētur. Et id circo in scriptura homo de huiusmodi non eruditur. b de scientia anime quam peccando amisit.

Determinat qualē cognitōem habuit de deo. d

Cognitiōem quoqꝫ creatoris primus homo habuisse credit̄. Cognouit enī a quo creatus fuerat. nō eo modo cognoscēdi quo ex auditu solo percipit̄. quo a credentibus absens queritur. sed quadam interiori aspiratione qua dei presentiam contemplabat̄. non tamen ita excellēter sicut post hanc vitam sācti visuri sūt. neqꝫ ita in enigmate qualiter in hac vita videmus.

Qualem cognitōem habuit de seipso.

Porro sui cognitōem idem homo talem accepisse videtur. vt ⁊ quid deberet superiori. ⁊ quid equali ⁊ inferiori non ignoraret. Conditōem quoqꝫ suam ⁊ ordinē scilicꝫ qualis factus esset. ⁊ qualiter incedere deberet. quid agere. quid cauere intellexit. Si horum noticiam non habuisset. non esset reus preuaricatōis. neqꝫ seipsum cognouisset.

Prim⁹ hō d ñ fuit prescius futurorum.

d Si aūt queratur vtrum homo scientiā habuerit eorū que circa eum futura erant. idest si ruinam suam presci erit. et similiter prescierit bona que habiturus fuisset si in obedientia perstitisset. Respōderi potest ꝙ ei magis faciēda indicta sūt ꝙ̄ futura reuelata. Accepit enī scientiam ⁊ preceptū eorum q̄ facienda fuerant. sed nō habuit prescientiam eorum q̄ futura erant. Non fuit ḡ hō prescius sui cas⁹. sicꝫ ⁊ d̄ angelo diximus. Qd̄ Aug. super Geñ. asserit ratione vtens ꝙ̄ supra posuimus. Hec de scientia hominis ꝙ̄tum ad primum statum ptinet. dixisse sufficiat.

creatarum homo non perdidit. ⁊ ꝓpterea in scriptura de ea non eruditur. Contra. videtur esse falsum. constat enī ꝙ nos qui sumus filij Ade rerum naturas ignoramus. ⁊ ignorātes nascimur. nec nosse possumus nisi cum magna difficultate discamus. Similiter scdm̄ videtur esse falsum. quia in sacra scriptura habetur d̄ ꝓductione oim̄ rerum in operibus. vj. dierum. ⁊ qualiter ꝓducte sunt. ⁊ qualiter etiam distincte sunt. Rº dō 5
ꝙ ⁊ si homo merito primi peccati excecatus sit ⁊ factus sit ignorans tam in cognitōe vniuersitatis ꝓpt̄ ipsum create. ꝙ̄ in cognitōe vie salutis sue. plus tamen excecatus est in scdo ꝙ̄ in primo. Nam ad cognitōem naturalium rerum multū potest ꝓficere ꝓprio studio atqꝫ ingenio. sed in cognitōe modi perueniēdi ad vitam per seipm̄ plus deficit ꝙ̄ ꝓficit. nisi diuine reuelatōis instructione dirigat̄. ⁊ ꝓpterea magis data est nobis scriptura diuinitus ⁊ p spm̄sctū reuelata in cognitōe fidei ⁊ morū ꝙ̄ in cognitōe rerū naturalium. licꝫ ōis veritas aliquo mō a spūsācto esse dicat̄. ⁊ p tāto intelligēdū est verbū p̄us ꝓpositū a mgr̄o fuisse dictū. Ad ḡ obijcit̄ de amissiōe cognitōis. verū est ꝙ amisit habitū. non tn̄ amisit naturale iudicatoriū.

Ad illud s̄o qd̄ obijcit ꝙ scriptura insinuat productiōem rerū. dō ꝙ ñ determiat ibi rerū speciales nāas et cās. s̄ hoc explicat qd̄ sentit fides sana. videlicet diuinā volūtatē oim̄ esse cām p̄mam et sūmā. ⁊ oia ēē facta p verbū ⁊ repata p verbū. d Si āt q̄rat̄ vtrū hō ⁊c. Innuit mgr̄ ꝙ hō nō habuit p̄sciētiā eorū q̄ futura erāt circa ipm̄. Cōtra. Si enī h̄ verū eēt. cū nos mlta p̄sciam⁹ de futuris. ⁊ sācti p̄res p̄sciuerūt aduētū xp̄i ⁊ ꝓphete sitr. vr̄ ꝙ Adā nō fuit ita sapiēs sicut nos sumus hodie. Si tu dicas ꝙ h̄ nō est incōueniēs ꝓpt̄ gratuitā reuelatōem que in nob est ⁊ ꝓphetis vt aliq̄d sciamus qd̄ ignorauit Adā. Obijcit̄ ꝯtra h̄. quia sicut sācti exponūt adā in sopore illo 4 5
captus est. ⁊ ad celestē curiam dicitur fuisse ꝓductus. et hoc innuit textus ꝙ statim post euigilatōem ꝓphe-
6 tice locutus est. Hoc nunc os ⁊c. Si ergo vere locutus est prophetice. precognouit quid significabat mulieris ⁊ viri coniunctio. ⁊ mulieris de latere viri formatio. Et primum signat cristi incarnatiōem. Secundum passionem. igitur post cognouit cristum incarnādum ⁊ cristum passurum. sed redemptio ⁊ reparatio presupponit lapsum. ergo precognouit Adam lapsum futurum ⁊ suum remedium.
7 Rº dōm ꝙ magister non loquitur de quibuscumqꝫ futuris. sed de hijs que spectabant ad statum suum. vt
pote de lapsu ⁊ confirmatiōe. confirmatōem enim prescire non potuit ꝙ non erat mansurus. lapsum autem
8 scire non debuit. ⁊ rationes supra assignate sunt cum hoc quesitum fuit de angelo. Cum ergo obijcitur ꝙ presciuit incarnatōem. dupliciter respondetur. Uno modo ꝙ hoc est falsum. ⁊ si enim sciret mulierem factam vt coniūgeretur sibi per coniugij sacramētū. non tamen oportuit ꝙ sciret incarnatōem ⁊ passiōem pro eo ꝙ cōiugium tempore innocentie. non significabat coniūctiōem cristi ⁊ ecclesie ꝙ̄tum ad matrimonij coniūctiōem. sed p charitatē ⁊ dilectōem. Alius est modus respōdendi. ꝙ sicut Joseph p̄cognouit suū p̄ncipatū. non tn̄ p̄cognouit suā vēditōem. ⁊ fuit añs ad illud. sic Adā nosse potuit aliquid quod spectabat ad hanc nāe exaltatōem. sicut fuit xp̄i incarnatio. ita tn̄ ꝙ ignorabat posteritatis sue lapsū p suam preuaricatōem. vel quia deus non reuelauit. vel quia ipe non pertractauit.

a Ad intelligẽtiã huiꝰ ptis circa duo incidit h̃
questio ſm duo circa q̃ verſat̃ pncipalit̃ to/
talis diſtinctõis intẽtio. Primo q̃rit̃ d' tẽ
ptatõis pme pmiſſione. Scdo querit̃ de primoꝝ pa
rẽtum cognitõe. Circa primũ querũt̃ tria. Primo q̃
rit̃ vtrũ deꝰ debuit hoiem facere inexpugnabilẽ. an
taliter ꝙ poſſet expugnari. Scdo querit̃ vtrũ homi
nẽ quẽ preſciebat expugnãduz. debuit pmittere p tẽ
ptatõz ipugnari. Tercio vtꝝ tẽptatõis pugna a viris
iuſtis debeat deſiderari. Queſtio .j. a
Oꝛ deꝰ debuit facere hoiem impeccabilez ſiue inex
pugnabilẽ. oſtẽdit̃ primo p diuinã bonitatẽ. quia vt
dicit Dyoniſiꝰ. optimi eſt optima adducere. ſed me
lioꝛ eſt nã rõnalis q̃ nõ pt peccare q̃ q̃ pt. g̃ videt̃ ꝙ
decuerit deũ optimũ facere hoiem. ⁊ ad peccãdũ im
poſſibilẽ. ⁊ ita inexpugnabilẽ. Itez hoc ipm videt̃
diuinã liberalitatẽ. Ad excellẽtiã ei liberalitatis n̄
ſolũ facit dare multa ⁊ magna ſed etiã dare veloci
ter. ſed donũ gratie cõfirmãtis ⁊ beatificãtis h̃ ma
ius eſt q̃ donũ cuiuſlibet gratie gratũfaciẽtis. g̃ ſi de
us h̃ dare homi diſpoſuerat. ⁊ ex prima ſui cõditiõe
ad hoc ydoneꝰ erat. videt̃ ꝙ ſtatim cũ eũ fecit debu
it ei hoc donũ dare. ſed ſi hoc haberz eſſz inexpugna
bilis. g̃ ⁊c̃. Itẽ hoc ipm oſtẽdit̃ tercio ex pte ſapiẽ
tie. Maioꝛis enĩ ſapiẽtie eſt ſcire mala precauere q̃
poſtq̃ facta ſũt remediũ adhibere. g̃ ſi diuia ſapien
tia maxime manifeſtãda erat in hoĩs cõditõe. videt̃
ꝙ talẽ debuit eũ facere. ⁊ tantã ſibi cautelã adhibe
re ꝙ nõ poſſit in malũ incidere. Itẽ hoc ipm oſtẽ
dit̃ ex pte diuine potẽtie. quãto enĩ potẽtia maioꝛ ẽ
tãto velociꝰ operat̃. magis igit̃ diuina potẽtia ma
nifeſtat̃ in opatione ſubita q̃ in opatõe ſucceſſiua. ſi
igit̃ hoĩs gratificatio ⁊ cõfirmatio ⁊ glorificatio eſt
immediate a deo. videt̃ ꝙ deꝰ ſubito. ⁊ in eodẽ inſtã
ti in quo hoiem fecit. debuit eũ gratificare. ⁊ in gra
tia cõfirmare. ac p hoc inexpugnabilẽ facere. Sed
cõtra. Gloria eſt bonũ laudabile. ſed nullꝰ eſt laudã
dus in eo qd̓ habet niſi habeat illd̓ p merita. g̃ ſi deꝰ
fecit hoiem ad hoc vt pueniret ad ſtatũ glorie ⁊ pre
mij. videt̃ ꝙ debuit facere hoiem in ſtatu meriti. ſed
ſtatus meriti ⁊ pmij debẽt eſſe diſtincti ſicut ſtatus
vie ⁊ patrie ſm legẽ cõez. g̃ ⁊ dõa vie. ⁊ patrie. ſi igit̃
habere impoſſibilitatẽ ad peccãdũ ſpectat ad ſecuri
tatẽ beatitudinis. videt̃ ꝙ a pncipio nõ debuit ho
mini dari. g̃ debuit expugnabilis fieri. Itẽ ad ple
nã pfectõem vniuerſi decuit fieri oẽm creaturã que
rõne recta potuit excogitari ſicut dicit Aug. in iij. d'
li. arbi. ſed rõnabiliter cogitari pt ad pfectionez vni
uerſi ſpectare creaturã q̃ haberet libertatẽ ar. ⁊ reli
cta eſſet in manu cõſilij ſui. hãc igit̃ decuit fieri. ⁊ in
ſtatu vertibilitatis cõſtitui. ſed hoc nulli creature ma
gis cõpetit q̃ hoi. g̃ ⁊c̃. Itẽ vniuerſũ ex oppoſitõe
mali ad bonuz decorat̃ quaſi quibuſdã antitetis ſicͭ
dicit Aug. ⁊ Eccĩ innuit̃. xxxiij. cõtra malũ bonũ ⁊c̃.
Si g̃ deus vniuerſũ venuſtare debuit ⁊ decoꝛare. vi
det̃ ꝙ hunc decoꝛẽ vniuerſo nõ debuit auferre. ſz ſi
feciſſet hoiem inexpugnabilẽ. iã hic decoꝛ non eſſet.
g̃ ⁊c̃. Itẽ hoc videt̃ quarto. qꝛ deꝰ vniuerſũ fecit
ad ſuipſius manifeſtatõem. ⁊ ſicut deꝰ eſt ſũme po
tẽs ⁊ ſapiẽs. ſic eſt ſũme iuſtꝰ ⁊ miſericoꝛs. g̃ tale de
buit facere vniuerſũ in quo manifeſtaret̃ eius ſũma
iuſtitia ⁊ ſũma miſericordia. ſed ſũma iuſtitia nõ ma
nifeſtat̃ niſi in ſeueritate punitõis maloꝝ. ſũma mi
ſericoꝛdia nõ manifeſtat̃ pfecte niſi in liberatõe mi
ſeroꝝ ⁊ remiſſione delictoꝝ. hec aũt non poſſet eſſe
niſi rationalis creatura facta eſſet in ſtatu in q̃ poſſz
peccare ⁊ expugnari. g̃ diuina iuſtitia ⁊ miſericoꝛ
dia exigebat hoiem vertibilẽ ⁊ expugnabilem fieri.
Rꝰ ad predictoꝝ intelligẽtiam notãdum eſt ꝙ 9
ſi ipa operatio non indigeat approbatione. p eo ꝙ
quicquid deus facit bene facit ⁊ recte facit. verũta
men ad exercitãdam deuotõem in mente fidelium
⁊ cõpeſcẽdã rabiẽ in oꝛe blaſphemantiũ ⁊ deum in
ſuis opibus inculpantiũ. quadruplex poteſt rõ aſſi
gnari quare deus fecit talem hoiem vt poſſit ab ad
uerſario expugnari. Et prima eſt manifeſtatio di
uine potẽtie. Voluit enĩ deus oſtendere homini. qꝛ
ſicut ſine eo factus non fuerat. ita nec ſine ipo pſiſte
re poterat. vt igitur homo noſſet ꝙ diuinum poſſe
non ſolũmõ eſt oĩs potentie cõſeruatiuũ. ſed etiã ꝙ
ipm ſolum eſt qd̓ non poteſt deficere nec expugna
ri. ideo placuit ſibi creaturã rationalẽ facere vertibi
lem ⁊ expugnabilẽ. nec ipaz confirmare quouſq; ex
perimẽto diſceret ꝙ ipe ſolus eſt in quo nõ cadit nõ
poſſe. Secũda ratio eſt manifeſtatio diuine ſapiẽ
tie. maioꝛis enĩ ſapiẽtie eſt oſtenſiuuz ſcire oꝛdinare
bona cuz malis. ⁊ eligere bona ex malis. q̃z oꝛdinare
ſolum bona cũ bonis. ⁊ ideo cũ non deceret eum ibi
mala facere. debuit talez facere creaturam q̃ poſſet
in operãdo deficere ⁊ maluz cõmittere. vt deus ma
la illa oꝛdinãdo ſuã ſapiẽtiam declararet. Tercia
ratio ſumitur ex manifeſtatiõe diuĩe miſericoꝛdie. q̃
potiſſime manifeſtata eſt cũ vnigenitum filiũ ſuum
traderet ad liberatõem ſerui. Quarta ratio ſumi
tur ex manifeſtatõe diuĩe iuſtitie. q̃ potiſſime mani
feſtatur in hoc ꝙ deus retribuit vnicuiq; ſm opera
ſua. precipue in eterna punitõe maloꝝ. hec aũt retri
butio ⁊ punitio. ⁊ prefata miſericoꝛdie liberatio nõ
eſſet niſi deus creaturam rationalem ⁊ precipue ho
minem in ſtatu vertibilitatis feciſſet. ⁊ ita potẽtem
impugnari ⁊ expugnari. ⁊ ideo congruuz fuit deum
hoiem in ſtatu tali facere. ⁊ concedende ſunt rõnes
ad hoc inducte. Ad illud quod primo obijcit̃ ꝙ 10
deus debuit facere hoiem optimũ. dd̓ ꝙ eſt optimũ
ſimplicit̃. ⁊ eſt optimũ in oꝛdine. Cũ aũt dic̃ Dyoni
ſius. ꝙ optimi eſt optima adducẽ. nõ intelligit abſo
lute ſed in ordine. ⁊ iõ ex hoc nõ ſequit̃ ꝙ hõ debuit
fieri in optimo ſtatu ſimpliciter. ſed in ſtatu in q̃ op
time ſaluaretur vniuerſitatis oꝛdo ⁊ pulcritudo. et
ſic factus eſt cũ productus fuit ĩ ſtatu vertibilitat̃.
vt oꝛdinato proceſſu perueniret a merito ad premi
um. ab impfecto ad perfectum. ab inferioꝛi ad ſupre
mum. Ad illud quod obijcitur de ſũma liberali 11
tate. dd̓m ꝙ ⁊ ſi deus ſit liberaliſſimus. tamen libe
ralitas non precludit viam iuſtitie ⁊ ſapientie. ideo
ſicut dona ſua diſtribuit largit̃ vt tñ nõ excludat̃ ſa
piẽtie recta ordiatio. ⁊ iuſtitie iuſta retributõ. iõ non
ſtatim debuit btificare ⁊ cõfirmare. ſed merita hoĩs
expectare. Ad illud qd̓ obijcit̃ ꝙ maioꝛis ſapie eſt 12
pcauere maluz ⁊c̃. dd̓ ꝙ fl'm eſt. imo multo maioꝛis
ſapĩe eſt moꝛbuz bñ curare q̃ hõiem a moꝛbo pſerua
re. Vñ Aug. in Ench. meliꝰ iudicauit dẽs de mal' bõa
facere. q̃ mala nulla pmittẽ. ⁊ maioꝛi etiã ſapiẽtie at
teſtatur (vt predictũ eſt) ſic res oꝛdinare. vt ex ſup
uenienti etiã deoꝛdinatõe non deturparẽtur ſ' rerũ
oꝛdinatio decoꝛet̃. Ad illd̓ qd̓ obi' d' potẽtia. dd̓ ꝙ 13

in oĩbus operibus diuinis manifestat᷑ diuina poten
tia. ea tamen que spectãt ad hoĩs gratificatões ꝛ glo-
rificatõem plus sũt ad manifestatõem diuine miseri
cordie ꝛ iusticie q̃ potẽtie. ideo maioꝛ est cõgruentia
in ꝑposito q̃ȝ in opposito. nihilominus tamẽ q̃tum
ad aliquẽ modũ ex ipa hũana infirmitate ꝛ indigen
tia plus innotescit hoĩ diuina potẽtia. q̃ si nũq̃ con-
spexisset vertibilitatẽ in rõnali creatura.

Questio. ij. b

Utrum debuit de⁹ pmittere hoĩem impugnari. Et q̃
sic videt᷑ per illud qd dicit mgr̃ in litera. nõ esset lauda-
bile bñ viuere nisi esset qui male viuere suaderet. ergo si
debuit pmittere oẽ qd faciebat ad hũanã laudẽ ampli-
andã. debuit igit᷑ pmittere hoĩem impugnari p sug-
gestionẽ dyabolicã. Itẽ ẽm rectũ iudiciũ rõnis et
attestatõem apli. ij. Thimo. j. Nõ coronabit᷑ nisi qui
legit. cer. si ergo hõ pducẽdus erat ad coronã glie. videt᷑
ex recto ordie q̃ statui debuẽit in cõflictu tẽptatõnis
ꝛ pugne. Itẽ decet deũ sic administrare res ꝛ eis pui
dere vt salua sit lex quã indidit eis a pmaria cõditiõ-
ne. iuxta illud Aug. vij. de ci. sic res quas de⁹ cõdidit
administrat vt eas agere ꝑprios mot⁹ sinat. sed de⁹
fecit ꝛ facẽ debuit hoĩem in vertibilitate. ar. ꝛ relinquẽ
eũ in manu cõsilij sui. ꝛ similiter luciferũ. ergo si dyabo-
lus voluit hoĩem vexare. ꝛ hõ voluit ei ꝯsẽtire. deus
nullũ coꝝ debuit impedire. Itẽ facili⁹ erat homi
vincere aduersariũ q̃ȝ dyabolo vincere hoĩem. hõ eñ
nõ poterat vinci nisi volẽs. ergo pugna illa de se magis
erat ordinata ad victoriã hoĩs q̃ȝ ad victoriã dyabo-
li. ergo magis ad bonũ q̃ȝ ad malũ. si ergo deus pmittẽ de-
bet qd directe ad bonũ hoĩs ordiatur. videt᷑ q̃ a tem
ptatione primi hoĩs aduersari⁹ nõ erat arcẽd⁹. Cõ-
tra. impius esset pater qui pmitteret filiũ aggredi bel
lũ in quo sciret eũ esse ab alio supandũ. sed de⁹ noue
rat adã illa tẽptatõe esse supandũ. ergo videt᷑ q̃ nõ tãq̃
pius pater se habuit dũ pmisit eũ supari a dyabolo.
Itẽ nõ est bon⁹ p̃latus nec pastoꝛ qui pmittit ouẽ
morderi a lupo ꝛ capi dũ p̃t ipm repellere ꝛ arcẽ. sed
de⁹ p̃lat⁹ ꝛ pastoꝛ hoĩs erat. ergo cũ videret lupũ atro-
citer insistere. videt᷑ q̃ nõ debuit pmittere ab aduer-
sario hoĩem impugnari siue impeti a lupo. Item
nõ est rect⁹ iudex qui bellũ cõstituit inter eos q̃ non
sũt equaliter fortes. sed dyabol⁹ multo fortioꝛ erat vi
rib⁹ p naĩm q̃ȝ hõ. cũ nõ sit ptãs sup terraȝ q̃ possit ei
cõpari. Multo etiã erat obstinatioꝛ in malicia q̃ hõ
esset cõfirmat⁹ in gratia. si igit᷑ de⁹ iudex equus est nõ
debuit pmittere eos inuicẽ cõfligẽ. Itẽ nõ est fort᷑
possessoꝛ qui pmittit aliũ inuadere atriũ suũ. cuȝ eñ
fort᷑ armat⁹ custodit atriũ suũ. in pace sũt oĩa q̃ pos-
sidet. ergo cũ hõ in primo statu atriũ ꝛ tẽplũ esset dei. et
dñs ipe custodirȝ. aut de⁹ nõ fuit fortis armat⁹ ꝛ cu-
stos. aut nõ debuit pmittere aduersariũ vexare ꝛ inua-
14 dere hoĩem p cõflictũ ꝛ pugnã tẽptatõis. R° ad p̃
dicta dõm ẽ q̃ cũ deus posset aduersariũ ꝓhibẽ ne
hoĩem tẽptaret. decuit tñ ipm pmittere. Et rõ cõde-
cẽtie haberi p̃t ex rõnib⁹ assignatis in p̃cedenti ꝓble-
mate in quo ostẽsuȝ est q̃ deus debuit facere hoĩem
in vertibilitate li. ar. Pret᷑ has tñ rõnes assignari p̃t ra-
tio. pmo ex ordie qui attẽdit᷑ ex ꝯpatõe virtutis ad ꝓ
priũ actũ. Sic eñ de⁹ res oẽs administrat vt eas agere
ꝑprios mot⁹ sinat. ꝛ iõ tã hoĩem q̃ȝ dyabolũ cõstitu-
it in libertate ar. ꝛ in manu cõsilij sui reliquit. ꝛ vtrũ-
q̃ pmisit agere qd voluit. siue hũc in tẽptãdo. siue il-
lũ in cõsẽtiẽdo. hoc eñ cõpetebat regimini in conser-
uatõe ordis qui attẽdit᷑ ex cõpatõe virtutis ad ꝓpriũ
actum. Scd̃a vero sumit᷑ rõ ex ordie qui attẽdit᷑ per
cõpatõem boni ad suũ oppositũ. in quo gloriosioꝛ et
laudabilioꝛ ostẽdit᷑ virtus. siue ex ipa p̃dicta ꝯpatõe
ob quã relucet ꝛ magis apparet. siue ex cuiusdã no-
bilis triumphi assecutõe ob quã fortificat᷑ ꝛ vigorat᷑.
iõ vt virt⁹ hoĩs reluceret ꝛ ꝑficeret. decuit deũ pmit
tere ipm ab aduersario impugnari. q̃ vel tũc vel p⁹
ex ipa tẽptatõis impulsiõe. manifestãda erat fortitu-
do ꝛ eminẽtia charitatis. de qua dicit Apls. q̃ neq̃
mors. neq̃ vita. neq̃ p̃ncipat⁹. neq̃ ptãtes ab ea po
terũt separe Ro. viij. Tercia rõ p̃t sumi ex ordie qui
attẽdit᷑ ex cõpatõe morbi ad suũ remediũ. Quia eñ
peccatũ hoĩs nõ debebat carere remedio ꝓpt̃ hoc q̃
tota in ipo hũana naã erat. sic debuit de⁹ hoĩem pmit
tere peccare. q̃ decẽt ipm eidẽ redẽptorẽ p̃stare. ꝛ iõ
magis disposuit de⁹ hoĩem peccare alio suggerẽte et
impellẽte q̃ȝ volũtate ꝓpria incuruãte. qua fortassis
incuruatõe hõ cecidissȝ. ꝛ si nũq̃ aduersari⁹ pestifera
suggessisset. Quarta rõ p̃t sumi ex ordine q̃ attendit᷑
p cõpatõeȝ meriti ad premiũ. Quia eñ nemo dign⁹
ẽ coronari nisi q̃ certat legittime. ideo decuit deũ ho
minẽ militẽ suũ in cãpo certaminis prius examina-
re q̃ȝ ipm in glia exaltare. ꝛ quia examinatio cõsistit
in conflictu ꝛ pugna. pmittere debuit hoĩem a dya-
bolo impugnari. Sũt ꝛ alie rõnes que possũt de hõ
ipo reddi. ad presẽs tamẽ iste sufficiãt. Ad illd ãt 15
qd primo obijcit᷑ in contrariũ de pietate paterna. dd
q̃ ꝛ si deus sit pater pius. est tamẽ iudex equ⁹. ꝛ iõo
sic decebat deũ erga hoĩem pietatem paternã osten-
dere. vt tamẽ nõ amitteret officiũ ptãtis iudicarie. ꝛ
ideo quicquid de homine prenosset. sustinere debuit
ipm ab aduersario impeti tẽptatõis bello. Ad illd 16
qd obijcit᷑ de bonitate p̃latõis. dd q̃ prelatus debet
oueȝ a morsu lupi eripe. siue q̃ ad hoc tenet᷑ ex lege
charitatis. siue quia ex malo nescit eligere bonũ ma-
ioris vtilitatis. vtriusq̃ hoꝝ oppositũ reperitur in
deo si quis attendat. ꝛ ideo illa ratio nõ cogit in ꝓpo-
sito. Ad illud qd obijcit᷑ de rectitudine iudicis. dd 17
q̃ ꝛ si dyabol⁹ fortioꝛ ꝛ astutioꝛ esset q̃ hõ. in pugna
tamẽ tẽptatõis nõ esset fortioꝛ immo mlto debilioꝛ.
siue ex generali lege tẽptatõis qua nemo vincit᷑ nisi
volens. siue ex fidelitate dei qui nõ pmittit aliquem
tẽptari supra id qd possit. immo facit cũ tẽptatõe ꝓ
uentum. ꝛ ideo impulsus tẽptatõis pmarie. cũ fieret
ꝛ seruata dei fidelitate. ꝛ tẽptatõis lege. nõ fuit con
tra ordinẽ ptãtis iudiciarie. Ad illd quod obijcit᷑ 18
de fortitudine armati custodiẽtis. dd q̃ ꝛ si deus ho
mineȝ fortiter custodiret. non tamẽ custodiebat in-
uitũ siue inuolũtarium. quia non acceptat deus ser
uitiũ coactũ sed liberale ꝛ volũtarium. ꝛ ideo si ho-
mo cũ deo stare voluisset. nullus violenter de manu
dei eũ auferre potuisset. sed quia ipe ab ei⁹ custodia
se sbtraxit. ideo deus suã custodiã denegauit. et ex hõ
aduersari⁹ eũ inuasit. imo nõ ex defectu dei custodi-
entis. sed ex ingratitudine hominis custoditi.

Questio. iij. c

Utrum tẽptatiõis impulsio desiderari debeat a viro
iusto. Et q̃ sic videt᷑. Iaco. j. Oĩe gaudiũ existima
te fratres cũ in varias tẽptatões incideritis. Si ergo tẽ-
ptatio cũ p̃sens est. est mã gaudẽdi. cũ absẽs est vi᷑ q̃
debeat affectuose desiderari. Itẽ in ps. ꝓba me do.
et tem. Hec sancta anima petebat ꝛ recte. sed nihil
debet hõ a deo petere nisi qd debet desiderare. ergo ꝛc̃.

Itē hoc videtur rōne. Omne eñ illud qđ facit ad
virtutis exercitatōem est appetēdū. sed tēptatio est
hmōi. Vñ Greg. fact⁹ vir se tēptari post virtutes de
siderat. ne ex cōfidētia virtutū torpescat. Si igit tem
ptatō virtutes exercitat. pꝫ ꝛc. Itē oē illđ qđ facit
ad gratie ꝑmotōem est appetēdū. ſ tēptatio ē hmōi.
Vñ. j. Cor. x. faciet cū tēptatōe ꝓuētū ꝛc. si igit tēpta
tio ꝑmouet ad bonū. videt ꝙ ad ipam anhelare de
beat desideriū iustorū. Itē oē illud qđ est opus et
effect⁹ diuine acceptatōis est appetēdū. sed tēptatō ē
hmōi. Vñ Thob. vltio. quia accept⁹ deo eras neces
se erat ꝛc. Itē oē illud ꝑ quod ꝑuenit ad meritorū
cōsūmatiōem est appetēdum. sed tēptatio est hmōi.
Mō pꝫ. qꝛ nulla est maior tēptatio q̄ illa q̄ ē ꝑ flagel
la. tribulatio aūt patientiā opatur. patiētia vero op⁹
ꝑfectū hꝫ. ḡ videt ꝙ quicūqꝫ vult esse ꝑfect⁹. appete
re debet tēptatōis impulsū. Sed cōtra. nihil est de
siderādū cuius ꝯriū est cōtinue appetēdū. sed oēs
viri iusti illā petitōem debēt facere. ꝛ ne nos indu. in
tem. ḡ nullus debet appetere tēptari. Itē nihil est
appetēdū qđ diligēter est precauēdū. sed tēptatō dili
gēter ē ꝑcauēda sicut dñs monet Mathei. xxvj. Vi
gilate ꝛ oꝛ. ne intre. in tem. ḡ ꝛc. Itē nihil est appe
tēdum cui nō debeat se hō offerre spōte. sed tēptatio
ni non debet se hō sponte offerre sicut dicit sup illud
Math. iiij. Duct⁹ est ihs ꝛc. glo. ductū esse ihm com
memorat. vt nos instruat. ꝙ nō spōte optet in tem
ptatōeꝫ insilire. Itē nihil appetendū est qđ nostre
salutis aduersarius optat. sed dyabol⁹ desiderat nos
tēptare. ḡ videt ꝙ null⁹ debeat tēptatōem appetere.
19 Rn̄ ad ꝑdictā qōnem via duplici respōderi pt. ꝛ vtra
qꝫ satis ꝓbabiliter. Vno mō sic. vt dicamus ꝙ cū tri
plex sit tēptatō siue a triplici ꝑncipio. Vna scꝫ a deo.
alia a dyabolo. alia a carne. Prima temptatō simpli
citer appetēda est. qꝛ de⁹ nō tēptat nos nisi ad bonū.
Altera vero tēptatio q̄ scilicet est a carne simplr̄ fu
gienda est. quia illa nō pt esse absqꝫ peccato. sicut su
pra dixit mgr̄ di. xxj. Tercia vero q̄ est a dyabolo. ali
quibus fugiēda est. aliquibus appetēda est. Hijs eñ
qui virtute fortes sūt. nec de facili in tēptatōem indu
ci possūt. ꝛ si tēptātur. appetibile ē tēptari ad sue vir
tutis exercitiū ꝛ cumulū meritorūꝫ. infirmos ꝟo mi
nime. qꝛ timere pñt ne ex ipō impulsu in tēptatiōem
inducāt. qđ oēs debent refugere. nā ꝛ si tēptari malū
non sit. in tēptatiōem tñ induci sp malū est. qꝛ hoc est
a tēptatōe supari. Et hoc ē ꝙ dicit Aug. xiiij. de ci dei.
sicut se habet firmitas ꝛ infirmitas electoꝝ. sic metu
unt cupiūtqꝫ tēptari. Et ꝑꝫ hāc distinctōem ad rōes
ad vtrāqꝫ ꝑtem inductas pt de facili respōderi ꝓ eo
20 ꝙ ꝑm diuersas vias ꝓcedunt. Alius modus dicē
di est ꝙ dupliciter est loqui de tēptatōe. Aut sub ꝓpa
rōe. ꝛ sic tēptatio est impulsus ad illicitū ꝑm ꝙ de ea
fit sermo in ꝓposito. loquimur eñ hic de temptatōe
dyaboli q̄ fit mali culpe suggestioneꝫ. qua dyabol⁹
hoiem ad malū nitit incuruare. non de tēptatōe dei
q̄ fit per flagellatiōem. qua deus vult illos quos ac
ceptat approbare. ꝛ ꝓbatos ostēdere. hāc igit tēpta
tōem ꝑm se consideratā nullus debet appetere. imo
abhorrere ꝛ refugere maxime considerādo finē. Ali
ter est cōsiderare tēptatōem ꝓ t est mā exercēde vir
tutis. ꝛ sic a viris iustis desiderari potest. ab eis po
tissime qui in charitate feruēt adeo ꝙ ignis deuotō
nis ipoꝝ plus inflamat ex presentia contrarij q̄ ex
tinguat. Ab eis aūt qui sūt modice charitatis nō sic
desiderari debꝫ. Et est exemplū. quia vētus pflās for
nacem magis ꝛ magis accēdit. sed cādelā extinguit.
et ideo tēptatōis impulsus ꝛ quātum in se est refu
giēdus sit ab oibus ꝛ ab infirmis potissime sicut rō
nes ad scđam ꝑtem inducte ostēdūt. inq̄tū tamen
est virtutis exercende mā a viris feruētibus ꝛ perfe
ctis appeti potest sicut ostēdunt rōnes q̄ ad ꝑmam
ꝑtem inducūtur. Illud tamē genus tēptatōis poss
sime appetūt viri iusti quod est in flagellorū ꝑpessio
ne. sicut passus est Job ꝛ Thobias. sicut etiam passi
sunt martyres ab impijs zelo dyabolico excitatis. et
ad hoc ostēdendū ꝓcedūt rōnes que ad primā ꝑteꝫ
inducūtur. ideo cōcedende sūt.

c Onsequēter q̄tum ad scđo ꝓpositū querit đ
cognitōe primorū ꝑentum. ꝛ incidit hec que
stio circa tria. Primo eñ querēdum est đ
cognitōe primorū ꝑentum q̄tū ad ꝓfectū. Scđo q̄
rendū est q̄tū ad defectum. Tercio querit de ipa co
gnitōe q̄tū ad cōplemētum et statū.

Questio. j. d

Vtrū si hō stetisset. in cognitiōe ꝓfecisset tēporum
interualla. ꝛ ꝙ nō videt ꝑmo ꝑ verbū Hugo. in li. de
sacra. Rerūꝫ oim q̄ cū hoie ꝛ ꝓpter hoiem facte sunt
ꝑfectā cognitōem hoiem accepisse nulli dubiū ēē dꝫ.
si ḡ statim ꝑfectā cognitōem habuit. ḡ vlterius ꝓfice
re non potuit. Itē hoc ipm ostendit rōne quā fa
cit ipse Hugo. nomen debite impositū est nāe rei ex
pressiuū. nullus igit pt res oēs nominare nisi is qui
oim rerū plenā habet cognitōem. sed adā oibus no
mina imposuit. nec illis rebus alia sunt aliquādo ꝑ
fectiora noia imponēda. videt igit ꝙ adā ꝑfecte co
gnouerit oia creata. ḡ in cognitiōe non ꝓfecisset si in
statu sue cognitōis ꝑmāsisset. Itē nullus bene re
git ꝛ gubernat ea quorū naturas ignorat. sed omnia
fuerūt cōmissa regimini ꝛ gubernatōi Ade ꝑm ꝙ dr̄
in geñ. ꝛ in ps. Omnia sbie. sb pe. eius ꝛc. A sui igitur
ꝯditōe ꝑmaria habuit ꝑmus hō rerū cognitiōeꝫ. ḡ ñ
ꝓfecisset ad illā ꝑ disciplinā ꝑ temporūꝫ interualla.
Itē q̄cq̄d hō addiscit. addiscit mediāte via sensus. 21
memorie. ꝛ expientie. ita ab interiori ꝛ exteriori. si ig
tur hō in statu innocētie didicisset. per inferiora ꝛ ex
teriora ad ꝑfectōem venisset. sed talis ordo nō cōgru
it nāe institute ꝛ bene ordinate. sed solū lapse. cū omi
creature precesset. videt ḡ ꝙ nihil sesibiliū in statu il
lo didicisset. Sed cōtra. Adā in statu illo ꝑ inter
ualla tēporū ꝓfecisset ad grām. alioquin peior esset
cōditō sua q̄ nostra. cū nos multiplicādo merita cre
scamus in gratia. ḡ pari rōne ꝑ interualla temporūꝫ
ꝓfecisset in rerū noticia. Itē aut adā sciebat q̄ vē
tura erant. aut non sciebat. Si sic. ḡ presciuit lapsūꝫ
suū ꝛ quid ex illo poster⁹ suis esset euēturum. qđ pla
ne apparet esse falsum. Si futura non cognoscebat.
ꝛ rerum nature variātur in tpe. ergo multa incipie
bat cognoscere ꝑm temporū variatōem. ergo ꝓfecis
set in cognitōe. Item nec adā omnia viderat nec
omnia audierat. esto igitur ꝙ videret aliquā rē quā
prius non vidisset. cum videre sit cognoscere sicut in
telligere. videtur ꝙ sicut necessario sequit ꝙ incepit
intelligere. incepit cognoscere. similiter si incepit vi
dere. incepit cognoscere. si ergo multa sēsibilia vidis
set que prius non viderat. videtur ꝙ multa didicissꝫ
sensibilia per temporū interualla. Item si homo

stetisset. aut vnus homo sciret voluntatē et cognitionem alterius aut non. Si sic. ergo frustra egerēt sermone. Si non. ergo cum posset ab alio edoceri. videtur quod in
22 statu innocentie multa addiscere potuisset. R. ad predictorum intelligentiam ē notandum quod profectus sciētie triplici via pōt considerari. vel a parte scibiliū. vel a parte modorum cognoscendi. vel a parte maioris habilitatiōis in cognoscendo. Scdm primū modū loqn intelligendum ē quod quedam sunt res q̄ fiunt cursu naturali. quedam q̄ cursu miraculi. quedā q̄ fiunt voluntario cursu sm quod determinat Aug. In cap. igitur rerum cognitione q̄ quidem cursu naturali fiunt nō profecisset Adam q̄tum ad noui habitus acquisitionē. Accepit enim sicut dicit Aug. et mgr in lra ab exordio omniū rerum plenam noticiā. et hoc etiā ondunt rōnes q̄ ad primā ptem inducūt. proficere tn̄ potuisset quātum ad alium modū cognoscendi. et quātum ad maiorē habitū sciendi. Quātum ad aliū modū etiā profice re poterat. q2 qd nouerat simplici noticia. cognoscere poterat simplici experientia. et qd nouerat intellectu. cognoscere poterat et sensu. Proficere etiam poterat q̄tum ad maiorē habilitationē. q2 ex frequē ti cōsideratiōe eorum q̄ nouerat. promptior fuisset et paratior ad iudicandū de his rebus quarum habebat cognitionem habitū innatū. Et si enim primus hō non haberet tarditatē hebetudinis p aggrauationē corporis mortalis. hēbat tn̄ spūs eius quādā minorem velocitatē p vegetationē corporis aialis. et sic in cognitione rerum naturaliū Adā quodāmō profecisset. quodāmō minus si stetisset. In cap. vero rerum cognitione q̄ fiunt cursu voluntario et mirabili siue supnatura simplr proficere potuisset. non solū q̄tum ad modū cognoscēdi. sed etiā in acquirendo nouā cognitionem. Nec mirū. q2 ad hoc quod cognosceret diuina mysteria indigebat supna illustratione. ad hoc vero quod cognosceret secreta alterius indigebat ipsius detectiōe. nec talis profectus statui innocētie derogabat. cū etiā beati angeli in cognitione diuinorum misteriorum et hūanorum secretorum proficiant. propter qd dicit Ephe. iii. Ut innotescat principib9 et ptātibus p ecclesiā multiformis dei sapia. Et sic patet responsio ad ppositā questionem. Nam rōnes ad primā ptem inducte procedūt de cognitiōe rerum naturaliū. et sic intelligit Aug. illis enim rebus nomia imposuit Adā. et illarum rerum cura sibi cōmissa fuit. Ultima tamē ratio de pfectiōe ab interiori et exteriori non cogit. q2 dicit Aug. i vi. musice. obiectū exterius non agit in aiam nec ipsam pficit. sed ipa anima seipsam mouet occasione ab exteriori accepta. et informādo seipam magis agit i obiectū q̄ agat ab ipo. et hoc fuisset in Adam multofortius et nobilius q̄ sit post lapsum. Unde illa ratio nō cogit quod Adam nō potuisset respectu eorum q̄ cognoscebat nouū modum cognitionis acquirere. nec precedentes rōnes hoc astruūt quod Adam non posset magis habilitari in cognoscendo p frequētiā in considerādo. Rōnes autem q̄ ad ptem oppositā inducuntur ondunt quod Adā si stetisset proficere potuisset in cognitione respectu eorum q̄ sunt voluntaria et mirabilia. De alijs autem scz de his q̄ naturaliter fiūt nō cōcludunt quod Adā acquisiuisset cognitionē nouam. vnde illa prima ratio de cōpatione gratie ad sciam nō valet. q2 pfectio gratie non tm̄ est ex dono sed etiam ex merito. pfectio autem cognitiōis in Adā erat ex dono. et si stetisset nō solum in ipo sed etiam in posteris nō indocte credit a pluribus similiter fuisse saltem q̄tum ad habitū. et hoc dico propter etatem infantie. Ad alia satis plana est rn̄sio p iā dicta.

Questio. ii. c

De cognitione primorum parentū q̄tum ad defectum. et hoc est quere vtrū si stetissent in statu innocentie aliquādo decipi possent. Et quod sic videtur Gen. iii. dixit mulier. serpens seduxit me. Sed cōstat quod mulier nō cōsensit nisi quia estimauit esse verum qd serpens dixit. sed ante consensum non peccauit. ergo anteq̄ peccaret decepta fuit. Item Aug. sup gen. ad lram. et habetur .d. xxii. dis. Credidit Adam vtrūq3 fieri posse. vt et vxori morē gereret. et vt p penitentiā veniam haberet. sed cōstat quod illud fuit falsum. et hoc credidit anteq̄ peccaret. quia aliter non peccasset. ergo etc. Item mgr. d. dis. xxi. loquens de muliere et serpēte dicit. quod mulier non horruit serpentem. q2 cum nouerit eē creaturam. etiam officium loquēdi a deo accepisse putauit. sed constat hoc falsum fuisse qd putauit. ergo etc. Item videtur ratione. si Adā stetisset dormiuisset vtiq3 et habuisset alias opationes naturales. ergo cum somnū sit ex naturali motu fumositatū et fantasmatū circa organū fantasie Adā somniasset. sed i somno similitudo rei accipitur pro veritate. et vbicūq3 hoc ē ibi est deceptio. ergo etc. Item naturale est quod quicqd videtur. videtur sub angulo. et quāto a remotiori aliquid videtur. tāto minorē generat speciē et videtur sub angulo acutiori. ergo ita puus videretur sol ipi Ade sicut et nobis. ergo sicut decipitur sensus noster in iudicādo de quātitate solis. ita videtur quod deciperetur sensus Ade. Item ponatur quod aliquis homo peccasset Adam ignorante et assereret ei falsum. aut Adam sciret ipm dicere falsum aut non. Si sic. tunc sciret occulta cordis sui. quod nosse in alio est proprium solius dei. Si nesciret eē falsum. ergo nesciret ipm esse mendacem. ergo crederet ipsum veracem esse. aut male iudicaret de illo. Si crederet ipsum esse veracem. crederet ipm dicere verum. ergo necessario deciperetur. Sed cōtra. Aug. vera pro falsis approbare non est natura hominis instituti sed pena dānati. sed cum quis decipitur approbat verum pro falso vel econuerso. ergo nunq̄ hoc fuisset in homine si pstitisset in statu innocentie. Itē Aug. in Ench. xi. c. Ipse seipsum error est. aut magnus in re magna. aut puus in re parua. tm̄ semper est malus. et vbicūq3 est deceptio ibi est error vel magn9 vel puus. ergo nō pōt esse in aliquo quin in eo sit malus. sed in Adam in statu innocētie nec est malum culpe nec malum pene. ergo etc. Itē Aug. i Ench. ca. ix. Hic homines fallūt atq3 fallunt. miseriores q3 sunt cū mētiendo fallūt. q̄ cū mētientibus credēdo fallunt. ergo videtur quod vtrobiq3 sit miseria. licet maior in fallendo. ergo si in statu inocētie non erat miseria. videtur etc. Itē in statu innocentie nihil homo pateretur vel ageret contra naturā. sed deceptio est contra appetitū nature rationalis. vnde Aug. in Ench. vsq3 tm̄ ratiōalis creatura refugit falsitatem. et quātum potest deuitat errorem. vt falli nolucrit. etiam quicunq3 amat fallere. Adam igitur hoc naturaliter recusabat. ergo in statu innocētie decipi non poterat. Itē in Adā oēs vires inferiores subiecte erāt volūtati. alioqn rect9 ordo nō seruaretur in hōie in statu innocētie. ergo si hō nolebat decipi. nec assentire falso. videtur quod nunq̄ in ratione ei9 fuisset deceptio vel ad falsum inclinatio q̄diu pmansisset in statu illo primo. Itē maioris indignitatis ē falli in aia q̄ pati

in corpore. vnde decuit xp̄z assumere passionē in cor
pore non deceptionez in mente. sed si Adaz stetisset.
nulla fuisset in eo corpalis passio. ergo nulla fuisset i eo
23 deceptio. R. ad predictam questionez de facili pōt
respōderi. rationes etiā dissolui quadā facili distin-
ctione. Posset enī sic dici ꝙ deceptio quedam est cir
ca scibilia. q̄dam vero circa opinabilia. Scibilia aūt
dico illa q̄ certa rōe comprehendi possunt. sicut sunt
illa de quibus sunt sciētie liberales. Opinabilia ve-
ro illa voco q̄ non habent cognosci nisi p quandam
coniecturā. sicut secreta aliene conscie. et futura con-
tingentia q̄ fiunt casu vel fortuna vel voluntate libe
ra. In primis aūt Adam falli non poterat. q2 omni-
um cognitionē habebat. In scdis vero dupliciē con
tingit aliquem falli. aut ita ꝙ adhereret firma creduli-
tate. aut ꝙ adhereret qualicūq3 estimatiōe. Et prima
deceptio vocatur error ꝓprie. et hec in primo homie
stāte non fuisset. Scda vero potest dici opinio in q̄ ē
acceptio vnius ptis sine pleno assensu credulitatis.
et hec pōt dici quedam estimatio falsa. et hec fuisset
in adam absq3 culpa et pena. maxime cuz ex hac esti
matione nec incideret in peccatū. nec incurreret dā-
num. et scdm hanc distinctiōez dissolui possunt rōnes
ad vtrāq3 partem inducte. Nam ratiōes oñdentes
ꝙ in Adam potuit esse deceptio fere omnes ꝓcedūt
de deceptione scdm ꝙ dicit qualiscunq3 estiatio. Ra
tiones vero ad oppositū ꝓcedunt scdm ꝙ deceptio di
cit firmam credulitatem. vt non solum quis decipia
tur putādo falsum esse verū. sed etiam approbando
falsum eē verum vel econuerso. et talis est deceptio
q̄ est error. Sed licet hoc qd nunc dictuz est satis ꝓ
babile videat. non tn̄ plene satisfacit rationi. nec con
cordat verbis Aug. in Ench. c. viij. Cum nihil aliud
sit errare q̄ veꝝ putare qd falsum est. et falsuz qd ve
rum est. vel certum habere ꝓ incerto. incertum pro
certo. siue falsum sit siue verū. idq3 tam sit in animo
deforme atq3 indecens. q̄ pulcrum atq3 decoruz esse
sentimus. vel loquēdo vel in assentiendo est. est. nō.
non. Et ꝓfecto ob hoc ipm vita ista misera est q̄ vi-
uimus ꝙ ei nonnūq3 vt non ꝯmittat error est neces-
sarius. Ex hoc vero colligitur ꝙ Aug. vocat errorez
generaliter omnez deceptionē. et illum dicit indeco-
rum et indecentem. et ad vitaz miseram ptinere. Et
in libro de vtilitate credendi expresse dicit ꝙ nullus
error absq3 vicio esse pōt. Ideo dōm est ꝙ et si in sta
tu innocentie fuisset in homine alicui9 nescientie im-
pfectio sicut ostensum fuit. d. dis. ꝓxima precedenti.
24 non tn̄ in eo fuisset deceptio. Deceptio enī vltra ne-
scientiā addit iudicij obliquationē. hec non fuisset in
Adam in statu innocentie. sicut nec in eo fuisset pas-
25 sio corporalis. Et hoc pōt intelligi sic. sicut enī dupl'r
contingit aliquē pati. aut passione intrinseca. aut ab
extrinseco illata. sic contingit aliquē dupliciē decipi.
aut ꝙ ipse seipm palogizet. aut palogizet ab alio. neu
trū autē hoꝝ in Adam fuisset. Sicut enī nulla fuissz
in eo passio intrinseca. quia virtus anime regitiua ꝑ-
fecte suo corpi presidebat et ipm conseruare poterat.
sic nulla fuisset deceptio veniens ab extrinseco. quia
iudicium rationis omnib9 potētijs sensitiuis p̄side-
bat. nec ipse i cōtrariū rōi mouebat sed poti9 ab eo suf
ficiēter dirigebat. quēadmoduz etiā pati non pote-
rat passione illata. siue q2 nullus in tpe illo eēt qui in
ferret. siue q2 si adesset. diuina virtus eum ꝓtegeret
sicut supra determinatū est. Sic etiā in statu illo ne-

mo esset qui hominē circūuēniret aut paralogizaret.
Nam vnusquisq3 loqueret veritatē cuz ꝓximo suo.
aut si esset. diuine inspirationis reuelatio siue per se
siue p angelum succurreret ne falleret. sicut virt9 suc
currebat ne lederet. et sic Adam stante nulla fuisset
in eo deceptio nec ab intrinseco nec ab extrinseco. vn̄
rationes q̄ hoc ꝓbant concedende sunt. Ad illud 26
autē quod obī de seductione mulieris et etiam viri.
dupliciter pōt respōderi. Vno modo sic ꝙ illa sedu-
ctio fuit falsa credulitas. et si p̄cessit peccatum inobe
dientie et ambitionis. secutum fuit peccatum p̄sum-
ptionis. merito cuius excecatus ē oculus ratiōis vt
falsum estimaret esse verū. Satiz enī mulier audita
ꝓlatione serpentis de seipa p̄sumpsit. et similiē vir
audita suggestione mulieris. et ideo mulier extima
uit p comestionez assequi posse excellentiam. et vir d
transgressione mandati inuenire veniam. Vnde de-
ceptio siue error secutus fuit peccatum elationis in
vtroq3. licet plus in muliere. Aliter potest dici ꝙ du- 27
plex est iudicium. Quoddam ē speculatiōis. et illud
non est pars li. arbi. nec in eo consistit peccatū. et hu-
ius iudicij error post peccatuz est. non ante. Est et ali
ud iudicium in agendis et in his q̄ spectant ad veri-
tatem vite. et illud iudicium est li. ar. et hoc nunq̄ est
sine voluntate. et huius iudicij error hanc pōt ē cul
pa. vel p̄sumptionis. vel infidelitatis. vel alicuius al
teri9. Et hec fuit deceptio qua mulier primo decepta 28
fuit et ipse Adam. et in ista deceptione non ꝑmansit
in statu innocentie. immo cecidit. et per hoc patet re
sponsio ad duas auctes primo inductas Ad illud 29
ꝙ tercio obī de auctē magistri. ꝙ mulier putauit ser
pentem habere vsum loquendi. dōm. ꝙ aut intelli-
git ꝙ talis putatio fuit in muliere post peccatū. aut
si ante fuerit. nō putauit ꝙ hoc officium haberet de
terminate. virtute sibi naturaliē data. sed aliqua la-
tente virtute ꝑmittente diuina prudētia q̄ oīs res
gubernabat sicut creauerat. Nec miruz si non expa 30
uit. quia nonduz erat in ipa muliere passio timoris.
vn̄ mulier aspiciendo serpentez falsum ꝓ vero non
approbauit. sed aliquā ibi virtutem latentē ignorauit
Ad illud qd obī de somnio. dōm ꝙ in statu inno- 31
centie non fuisset somniuz ex ꝑpessione fantasmatū
ad modū ꝑurientis. sicut di Ecci. xxxiiij. Hoc enī ve-
nit q2 vires inferiores non sunt subiecte ratiōi. et cor
pus nō obedit spiritui. sed si fuisset. hoc esset q2 ab al-
tissimo mitteretur aliq̄ visitatio in qua homo nō de
ciperet immo potius illustraret. Preterea esto ꝙ es
set ibi somniū. non sequit q̄ esset ꝓpter hoc ibi dece
ptio. deceptio enī respicit ratiōis vsuz. i somnijs au
tē rōis vsus nō esset. aut si esset purgaret potius de-
ceptionē fantasie q̄ ei consentiret. poti9 enī diceret
ratio in somnis homini somniāti. tu somnias. q̄ di-
ceret qd vides ē veritas. Ad illud qd obī d visu dō 32
ꝙ nulla eēt deceptio. q2 bene nosceret Adaz ꝙ res a
remotiori apparet esse minor. et iō nō iudicaret scdm
apparētiā oculi tm̄. sed pensata distātia medij. et iō nō
falleret sed hrēt iudiciū rectū. Ad vltimū iam patz re 33
spōsio ex p̄dictis. q2 vel Adā manifesto signo depre-
hēderet istū peccasse. qd satis vr̄ ꝓbabile. cū magna
valde trāsmutatio facta fuerit in natura Ade p com
missionē culpe. et tūc nō crederet ei nec discrederet.
nisi quatenus alias videret sibi credendū fore. Aut
si non deprehenderet eū peccatorē. vbi sua nō suffice
ret cautela. succurreret diuine ꝓuidētie cura diligēs

aĩma.q̄ nec ꝑmisisset eum ledi. nec ꝑmisisset falli.ſi
voluisset eius impiis obtẽperãter subiici.

Questio .iij.

Queritur quãtũ ad cognitiõis ade cõplemẽtũ et sta-
tũ.et est questio vtrũ Adam deũ cognouerit in statu
innocẽtie genere cognitiõis q̄ expectamꝰ deũ co-
gnoscere i statu glorie. Et ꝙ sic vĩ. mgr̃ Hugo ď san
cto victo.in li.ď sacra.Cognouit eũ creatorẽ suũ. nõ
ea cognitione qua mõ a credentibus absens fide q̄-
ritur.ſ ea qua tunc ꝑ presentiã contẽplationis scien-
ti manifestatus cernebatur.sed manifeste deũ cerne-
re hoc est visionis beate.ergo ⁊c. Item mgr̃.iiij.li.dis.j.
ca.Triplici ãt de causa ⁊c.Homo q̄ ante peccatũ si-
ne medio deũ videbat ⁊c.sed videre deũ sine medio
hoc est videre facie ad faciẽ.et hec ẽ visio glorie.ergo ⁊c
Item Exo.xxxiij.loquebaꝛ dñs ad moy.facie ad fa-
ciẽ sicut loqui solet homo ad amicũ suũ.ſ multo ex-
cellentior fuit status nature institute q̄ꝫ lapse.si ergo si-
ne medio videbaꝛ deus a moyse.multo fortiꝰ ab ho
mine in statu nature institute. Si tu dicas hoc fuisse
in subiecta creatura.obĩ qꝺ dĩ Nume.xij.palã et nõ
ꝑ figuras et enigmata deum videt. Itez hoc ipsum
ostendiꝛ ratione.sicut volũt sancti cõiter.Adam nõ
solum fuit cõstitutus in paradiso spũali q̄ꝫtuz ad de-
licias mentis. fruebatur enĩ deo sicut dicit Dam. et
Aug.⁊ hoc etiã de se planũ ẽ. homo enĩ in tꝑe natu-
re institute ipm deum in se ⁊ imediate amabat.ergo si
ita facilis ẽ intellectus ad cognoscendũ sicut affectꝰ
ad amãdũ ꝑ naturã.videꝛ ꝙ sicut deũ in scipso ama
bat ita etiam ⁊ in scipso videbat. Itez omnis aĩa
recta desiderat videre deũ.ergo Adaz hoc desiderabat.
aut igiꝛ desideriũ eius nõ implebaꝛ.⁊ ita iam affige-
baꝛ qꝺ nõ ẽ ꝯueniẽs.aut aliquo mõ deum videbat.
⁊ non videbat visione imaginatiua nec corꝑali.ergo in-
tellectuali.ſ hec est visio q̄ vĩ deꝰ in sua eẽntia.ergo ⁊c.
Item mẽte hũana nihil deo ꝓpinquius cuz est ab
omni peccato immunis.ſ mẽs Ade in statu nature in-
corrupte nõ habebat aliquã peccati maliciã.nec ocu-
lus habebat aliquã obscuritatis nubẽ.ergo videꝛ ꝙ in
ipsum deum imediate aspectũ suũ figere poterat. et
hec ẽ visio quã expectamus in gloria vt videamꝰ ip-
54 sam dei subam.ergo ⁊c. Itẽ ꝙ in gloria nõ aliꝛ videa-
tur q̄ꝫ videbaꝛ ab Adam ostendiꝛ. aut enĩ in gloria
videꝛ deus imediate.aut mediate. Si mediate. ſ sic
poterat videri ab Adam in via. Si imediate. osten-
diꝛ hoc eẽ falsum ꝑsuasiõe sumpta ex triplici medio.
quaꝝ prima ẽ ꝙ cognoscẽs sup cognoscibile ďbꝫ ha-
bere potẽtiam quantũ ad illud ꝑ qꝺ cognoscit. ſ in-
tellectus creatus nõ põt super ipam lucem increatã
in se quãtumcũqꝫ eleueꝛ ꝑ gratiã siue gloriam. q2
illa semper in infinitũ excedit.ergo impossibile ẽ ꝙ intel
lectus ipam lucẽ increatam videat in scipsa. Qꝫ si di-
cas rationẽ istam non cogere.quia potentia cogni-
tiua plus ẽ in suscipiendo q̄ꝫ in agendo. Ostenditur
hoc ipm scda ꝑsuasione.quia cognoscentis ad cogno
scibile debet eẽ ꝓportio.maxime in ea cognitione in
qua est magna delectatio.si ergo illius summe lucis re-
spectu intellectus nostri est excessus improportiona-
bilis.et tantus vt ꝑ nihil additũ possit ei ꝓportiona-
ri noster intellectus quin semꝑ excedat in infinituz.
videꝛ ꝙ nunq̄ꝫ in fonte lucis intellectus noster pos-
sit contemplari deum. Qꝫ si tu dicas ꝙ non requiri-
tur ibi ꝓportio quantitatis sed soluz conformitatis.
ostenditur hoc idẽ ꝑsuasiõe tertia.si enĩ gloria deꝰ
videꝛ in scipso et absqꝫ omni medio.cũ ipẽ in se nul-
lam habeat diuersitatem.oĩno videreꝛ ab omnibus
vniformiter.ꝙ constat eẽ in gloria dũas ꝑmiorũ.
non videtur ꝙ absqꝫ omni medio deus a glorificata
anima vĩ.si igitur videꝛ ꝑ mediũ. ⁊ sic videbatur ab
Adam.restat ergo ꝙ adam eo genere cognitiõis cogno
uit q̄ cogniture sunt anime beate. Sed cõtra Exo.
xxxiij. Non videbit me homo et viuet. cõstatqꝫ ꝙ hoc
non intelligiꝛ de vita spũali ſ ď vita aĩali.si igiꝛ adã
in statu innocẽtie vita aĩali videbat.ergo deũ videre nõ
poterat. Itẽ Ioh.j.Deũ nẽo vidit vnq̄ꝫ nisi unige-
nitus ⁊c.si ergo nullus vnq̄ꝫ vidit deũ añ aduentuz xp̃i.
ergo nec Adã. Itẽ sup illꝺ Isai.vj.Vidi dñm sedentẽ
⁊c.Greg.Quantũcũqꝫ mens in cõtemplatiõe ꝑfece-
rit.semꝑ qꝺ infra deũ est videt.ergo vĩ ꝙ cum aliqui ho
mines ꝑueniant ad eminentiã gratie q̄ fuit in Adam.
⁊ nullus in ꝑsenti ꝑ actum cõtẽplatiõis deũ videat.
ergo nondũ habebat illam visionẽ quã expectat aĩa san
cta. Item visio dei ẽ tota merces.ergo qui visionẽ dei
habet.plenã hꝫ mercedẽ.et qui hoc habet.hꝫ plenaz
gloriã.et nullus talis põt cadere. si igiꝛ Adam ceci-
dit.ergo deum in scipso non vidit. Item lux increata
ꝑfecta delectatiõe delectabat aspicientes.ergo si Adaz
illã summã lucem aspexisset.ꝑfecte in ea delectatus
fuisset.ergo nunq̄ꝫ ab eo auerti ꝯsensisset. Itẽ status
vie et status patrie debẽt eẽ distincti.ergo pari rõe con-
tẽplatio vie et cõtemplatio pr̃ie. ſ Adã erat viator.
ergo non erat comprehẽsor.ergo non eo genere visiõis vi-
debat qua videre expectamꝰ in pr̃ia. R.ad ꝑdicto 55
rũ intelligentiã ẽ notandũ ꝙ cõiter oẽs posuẽt co-
gnitionẽ quã habebat Adã de deo mediaz inter co-
gnitionẽ q̄ est in statu miserie et cognitiõez q̄ erit in
statu glorie.ſ in modo ponendi plurima ẽ dĩa. Qui
dã namqꝫ innitentibꝰ auctibꝰ male intellectis et rõni-
bus sophisticis dixerũt deũ nunq̄ꝫ immediate videri
nec in via nec in patria. Dicit enĩ Crisꝰ. Ipm qui deꝰ
est non solum ꝓphete.ſ nec etiã angeli vidẽt. Et alie
reperiuntur auctes consimiles quas male intelligen-
tes ⁊ putãtes hoc dictũ eẽ ꝙ deꝰ imediate videri nõ
possit ꝓpter iꝓportionabilitatez lucis increate ad
oculum mentis create.dixerũt ꝙ deus q̄sdaz lugu-
brationes videri hꝫ.et in statu vie.⁊ in statu innocen-
tie videbaꝛ. ⁊ in statu glorie.et in illis luminosis in-
fluentiis dixerũt deũ in his statibꝰ videri magis cla
re et minus clare ſm ꝙ deꝰ magis se oculo nr̃o vult
cõtẽꝑare et clarioribus theophaniis oñdere. Sꝫ
ista positio heretica ẽ et reprobata.nec imerito. q2 et
cõtra rõez est.cũ aĩa quiescere ꝑfecte nõ possit donec
in scipa videat deũ.Et contra sacrã scripturã. naz .j.
Cor.iij.dĩ Tũc cognoscã sicut et cognitꝰ suz. Et.j.
Ioh.iij.Videbimꝰ eũ sicut ẽ.Et hoc ipm etiã inuenire
auctes doctoꝝ reꝑiunꝛ. quibꝰ oĩbꝰ adherẽdo error
iste reprobãdus .et auctes sique videanꝛ eẽ ꝓ ipo
oẽs exponẽde sunt.q2 loquũꝛ de cognitiõe cõprehẽ
siõis qua dĩ aliqͥd cognosci totaliꝛ. et hac cognitiõe
deꝰ sibi soli cognoscibilis ẽ sicut i li.iij.patebit. Se-
cũdꝰ aũt modꝰ dicẽdi ẽ ꝙ deꝰ a purgatis mẽtibꝰ nõ
solũ in pr̃ia.ſ etiã in statu innocẽtie.et in statu vie in
scipso videri hꝫ.nec ẽ dĩa nisi gradu.ꝙ clariꝰ et ꝑ
fectius in statu glorie videbiꝛ.et minꝰ ꝑfecte in sta-
tu innocẽtie.et minime in statu nature lapse. Dĩa aũt
istoꝝ graduũ venit ex hoc ꝙ aĩa in statu glorie ẽ om-
nino a sarcina corꝑis absoluta.aut oĩno hꝫ corpꝰ spi
rituale.ꝙ nullo mõ impediat ipam quin possit ime-

diate in deum tendere ꝛ ſm totū ſuū poſſe. in ſtatu
vero nature lapſe qꝛ habꝫ corpus corruptibile ꝛ ani
male. impedit et aggrauat ex terrena inhabitatione
ne poſſit in ipam lucem tendere pfecte. in ſtatu vero
nature inſtitute ſe hēbat medio mō. qꝛ corpus Ade
et ſi nō eēt ſbiectū neceſſitati moriendi et paſſibilita
ti. erat tn̄ indigens alimonijs. ꝛ optebat aiaꝫ circa re
gimē et vegetatiōeꝫ ſui corpis aliqn̄ occupari. ꝛ idō
nec adeo excellenter intuebat primus hō deū ſicut
viri intuent in gloria. nec adeo exiliter ſicut viri ſan
cti intuent in pn̄ti miſeria. Hanc aūt ſuā poſitioneꝫ
ex auctibus Aug. dicūt qui dicit in plurib⁹ locis in
li. de tri. ꝙ etiā in pn̄ti vita notiorē pt hō habere deū
ꝙ fratrē. ꝛ hoc in libro viij. ꝛ alibi dicit. ꝙ a purgatis
mētibus cernit. Docet etiā in vi. ꝫ. li. p ꝯtuitū verita
tis ꝛ bonitatis intueri deū. Sed hec poſitio et ſi non
ſit adeo veritati aduerſaria ſicut prima. nihilomin⁹
tn̄ dictis ſctōꝝ nō ꝯſonat. Sicut eñ dicit Dyoniſi⁹
in li. de myſtica theolo. ꝙ excellētiſſim⁹ modus cōtē
plādi ē ignote aſcēdere. qꝛ nec ipe moyſes valuit de
um videre. ꝛ iō introductus dr̄ fuiſſe in caliginē. Vn̄
Dyoni. vocat eos indoctos q̄ dicūt ſe noſſe eū q̄ po
ſuit tenebras latibulū ſuū. Et etiā Greg. dicit ꝙ quā
tūcunqꝫ mens in cōtemplatiōe pfecerit. non puenit
ad cōtuitum dei. Et cōiter doctores in hoc cōcordāt
intelligētes illud qđ dicit Apl's ꝙ q̄diu ſumus in h
corpe. pegrinamur a dn̄o. ꝛ p fidem ābulam⁹ non p
36 ſpēm. Vn̄ ſi q̄ auctes illud dicere inueniant ꝙ de⁹ in
pn̄ti ab hōie vi cernit. nō ſunt intelligende ꝙ vī in
ſua eēntia. ſ ꝙ in aliquo effectu inferiori cognoſcit.
ſicut iam melius patebit. niſi forṫaſſis in his q̄ rapiū
tur. ſicut credim⁹ fuiſſe in paulo. qui ſpālitate puile
gij ſtatū viatoꝝ ſupgrediuntur. nec ibi aliq̄d agūt ſ
ſolū aguntur. Tercius aūt mod⁹ dicēdi eſt ꝙ in pa
tria videbit de⁹ imediate et plene quantū eſt ex pte
videntis. in ſtatu vero miſerie mediate ꝛ ſemiplene.
in ſtatu vero innocentie medio mō ſcꝫ imediate ꝛ ſe
miplene. Semiplene inq̄ quia n̄ recepat adhuc ple
nā remunerationē. imediate aūt qꝛ nullā hēbat vela
minis interpoſitionē. et hoc videt ſonare vba mgr̄i
Hug. Veruntn̄ nec ſic intelligendū ē ꝙ homo in ſtatu
innocētie videret deū in ſua eēntia ſiue facie ad faci
em. Huic eñ obuiāt rōnes et auctes prius inducte.
Et iō eſt quart⁹ modus dicēdi ad hoc ꝙ reuera co
gnitio ſtatus inocētie media ē inter cognitionē ſtat⁹
glorie. et ſtatus miſerie. ſicut et locus padiſi medius
eſt inter hanc vallē miſerie et patriā celeſtē. et quēad
modū padiſus terreſtris plus ſe tenet cū terra ꝙ cuꝫ
celo. ſic ade cognitio ſiue ſtatus innocētie plus con
formis ē cognitioni ſtatus pn̄tis ꝙ futuri. Vn̄ in ſo
lo ſtatu glorie videbit deus imediate et in ſui ſuba.
ita ꝙ nulla erit ibi obſcuritas. in ſtatu vero innocen
tie et nature lapſe vī deus mediāte ſpeculo. ſ differē
ter. qꝛ in ſtatu innocētie videbat deus p ſpeculū cla
rū. nulla eñ erat in anima peccati nebula. i ſtatu ve
ro miſerie vī p ſpeculū obſcuratū peccatī pmi ho
37 minis. et ideo nunc vī p ſpeculuꝫ et i enigmate. Eni
gma eñ ſicut dicit Aug. in xiiij. đ tri. ē ſimilitudo ob
38 ſcura. Vn̄ nota ꝙ q̄druplex ē modus cognoſcēdi de
um. vicꝫ. p fidem. p contēplationē. p apparitionē. et
p aptaꝫ viſionē. Et primū ē gratie cōis. ſecūdū ē gra
tie excellentis. tercium gratie ſpālis. et quartū glorie
cōſummātis. Et ſufficiētia iſtoꝝ modoꝝ ita colligit.
omne eñ qđ cognoſcit. cognoſcitur p aliquid pn̄s. ſi
igit deus cognoſcit. neceſſe ē ꝙ p aliquid pn̄s itel
lectui cognoſcat. pn̄s aūt voco hoc ſm ꝙ Aug. vo
cat. ꝙ pn̄s eſt intellectui ad videndū. Aut igit co
gnoſco deū p hoc ꝙ eſt pn̄s mihi. aut p hoc ꝙ ē pre
ſens alij. Si p hoc ꝙ ē preſens alij. ſic eſt cognitio fi
dei. Quod eñ de⁹ ſit trinus et vnus. hoc ego credo
dei filio qui hoc enarrauit ꝛ pdicauit. ꝛ ſpūiſancto q̄
hoc inſpirauit. Quod eñ credim⁹ debemus aucti ſi
cut dicit Aug. de vtilitate credendi. Si cognoſco
deū p hoc ꝙ ē pn̄s mihi. hoc pōt eē tripliciṫ. Aut p
hoc ꝙ eſt preſens mihi in effectu ꝓprio. ꝛ tunc ē con
templatio. q̄ tanto eſt eminētior. quāto effectum di
uine gratie magis ſentit in ſe homo. vel quāto etiam
melius ſcit cōſiderare deum in exteriorib⁹ creaturis.
Aut ē pn̄s mihi in ſigno ꝓprio. et ſic ē apparitio ſi
cut apparuit deus Abrahe in ſubiecta creatura q̄ ip
ſum deum figurauit. et ſicut ſpūſanct⁹ apparuit in
columba. Aut ē pn̄s deus in lumie ſuo ꝛ in ſeipo. ꝛ
ſic eſt cognitio qua vī deus in vultu ſuo ſiue facie ad
faciem. et ſic ē apta viſio q̄ tota dicit merces omniū
meritoꝝ. Primū igit et vltimū genus cognitiōis ſta
tui inocētie nō cōpetebat. Primū ꝓpter cognitiōeꝫ
enigmaticā. et ꝓpter hoc ꝙ cognitio fidei vt plurī
mū eſt ex auditu. ſm ꝙ innuit aplus. Vltimū vo ibi
eē non poterat ꝓpē ſummā pfectionē. iō homini nō
exhibebat ſ potius in pmiū pmittebat. Medij ve
ro duo ſcꝫ cōtemplatiōis et apparitionis vtriqꝫ ſta
tui cōmunes eſſe poterunt. maxime cognitio contē
plationis q̄ in vtroqꝫ ſtatu eſt. ibi tn̄ potiſſime vige
bat. tū ꝓpter anime puritatem. tum etiam ꝓpē car
nis et inferiorum viriū ſubiectionē. quibus duobus
vt plurimuꝫ anima caret in ſtatu nature lapſe. iō nō
poteſt ad illum gradum contemplationis attingere.
Rationes igit monſtrātes adam deum non cogno
uiſſe genere cognitionis quā expectam⁹ in gloria
ſunt concedende. ad eas aūt q̄ ad oppoſitū adducū
tur ſatis facile eſt rn̄dere. Ad illas eñ tres auctes
primo inductas iam patet reſponſio. omnes eñ in
telliguntur de contemplatiōis cognitione. non p re
motionem cuiuſcunqꝫ medij. ſed p remotionē vela
minis ꝛ obſcuritatis. q̄lis eſt in his q̄ aliq̄ vicio pec
cati ſunt infecti. Ad illđ āt qđ obī. ꝙ imediate de 39
um amabat. dđ ꝙ non ē ſimile. Amor eñ ſicut vult
Bern̄. multo plus ſe extendit ꝙ viſio. ex ſola eñ eſti
matione ſequit aliqn̄ dilectio. Et ipe etiaꝫ dicit in li.
de amore dei. ꝙ vbi deficit intellectus ibi pficit affe
ct⁹. Et rō huius ē. qꝛ viſio eſt ſolūmō rei pn̄tis. ſ di 40
lectio nō ſolūmō rei pn̄tis ſ etiā abſentis. Preterea.
viſio non dicit q̄lemcunqꝫ modū cognoſcendi. ſ mo
dū cognoſcendi cōpletū. dilectio vero et pfecta pōt
eē et impfecta. iō quāuis imediata dei dilectio ſit in
via. nō tn̄ optet ꝙ viſio ſiue cognitio imediata. Ad 41
illud qđ obī ꝙ adam deſiderabat deū videre ꝛc. dđ.
ꝙ verū eſt ſi ſic deſiderabat videre ꝙ aliquā cogni
tionē hēbat in qua reficiebat. ꝛ aliquā expectabat in
remunerationē et pmiū. Et illā quā expectabat erat
cognitio pnie. illā vero quā hēbat erat cōtemplatio
vie q̄ erat viſio p ſpeculū. Et ſi tu q̄ras vtrū erat vi 42
ſio intellectualis vel corpalis. dđ ꝙ intellectualis. ſ
non ipius diuine eēntie in ſe. ſ alicui⁹ gratie vel influ
entie. et illā in ſe p experientiā noſſe et videre poterat.
ſicut ſentit anima ſancta qn̄ liqueſcit cū ſpōſus allo
quit eaꝫ. Ad illud qđ obī ꝙ mens hūana in illo ſta 43
tu erat deo imediata. dđ. ꝙ imediata erat quātuꝫ ad
eē nature. qꝛ nulla natura ē ea ſupior. q̄tum vero ad
ſtatū non erat imediata. Ad vlteriorē eñ ſtatū pmo

uenda erat. tūc eīm erat in similitudine gratie. ſ per-
ducenda erat ad deiformitatez glorie. in qua nō so-
lum aspiceret diuinū effectū. ſ etiaz ipm vultum de
sideratū. Cōcedo tñ nihilominꝰ ꝙ oculi aspectus in
deum figi pōt. ita ꝙ ad nihil aliud aspiciat. attñ non
ꝓficiet vel videbit ipius lucis claritatē. imo potius
eleuabit in caliginez. ꝛ ad hāc cognitiōez eleuabit ꝑ
oīm oblatiōez sicut Dyoni. dicit i li. ð mystica theo. ꝛ
vocat cognitionē istaz doctā ignorātiā. Hec eīm ē in
q̄ mirabilit inflamat affectio. sicut cis patet q̄ aliq-
tiens cōsueuerunt ad anagogicos eleuari excessus.
hunc modū cognoscendi arbitror cuilibz viro iusto
in via ista eē querendum. ꝙ si deus aliquid vltra fa-
44 ciet. hoc ꝑuilegium ē spāle non legis cōis. Ad illð
qð querit vtruz deus in pr̄ia videat medium an
sine medio. rñdendum est ꝙ videre ꝑ mediū hoc pōt
intelligi tripliciter. aut ꝑ mediū disponēs. aut ꝑ me-
dium deferens. aut ꝑ mediū deducens. Per mediū
disponēs recte et catholice ponit deū in patria esse
videndū. q2 anima in patria mediante deiformitate
et influentia glorie disponetur ad hoc ꝙ clarissime
possit deum in seipso videre. Deiformitas eīm glorie
sufficiens est dispositio ad hoc ꝙ anima deum in se
possit videre. Ad eīm ꝙ videat nō optet ꝙ aīa po-
tens sit in deum agere. videre eīm potius est in susci-
piēdo q̄ in agēdo. maxīe cuz videt lumē. Nec optet
eam ꝓportionari quātitatiue. ſ quantum ad infini-
tatem vt sit tanta quāta deus in virtute est. sed suffi-
cit qualitatiue quantuz ad similitudinez expressam.
ſm cuius maiorē ꝛ minorē ꝑticipationē erit ordo in
45 gradibus p̄miorum in futura gloria. Et sic ptz ꝙ si
ponatur deum videri ꝑ medium disponens. ꝑsuasio
nes q̄ prius ponebantur dissoluuntur. et veritas ex-
plicatur. Per medium autem deferens nullus posu
it deum videri. cum ipe sit immediatꝰ rationali crea
ture. Sed medium deducens siue contēpans po-
suerunt aliqui deum videri. ne ꝑ excellentiam lucis
obtunderetur acies intellectus. ꝛ potius deijceretur
q̄ letificaretur. Sed hoc ponere sicut prius tactum

fuit non ē sanum nec habet rationē. quia lumen illð
potius est saluatiuum q̄ corruptiuū. vñ excellentia
illius in nullo obest sed potius cōfert. ꝛ q2 pax ꝛ gau
dium et lux illa superat omnem sensum. ideo homo
totus vndiqꝫ completur. vt nihil aliud querat. ſ po-
tius absorbeat ipa nostra intelligentia ab eminētia
lucis. sicut ꝛ ipa nostra affectio a torrēte voluptatis.
et hoc. ſ. determinatū fuit in primo li. dis. j. de fruitio
ne. Nunc aūt ꝓ firmo tenendū ē ꝙ et si adam de
um in sua substantia non videbat in statu innocen- 46
tie. videbitur tamē in gloria in sua substātia. nec licz
huius cōtrariū sentire et dicere. Naz hoc ē vnus de
decē articul reprobatis ab vniuersitate magistroꝝ
parisieñ tpe Epi Guilhelmi et Odonis cācellarij. et
fratris Alexandri de hales patris ꝛ magistri nostri.
qui vt euitent subscripti sunt. Primus articulus est
ꝙ diuina essentia in se nec ab homine nec ab angelo 47
videbitur. Secundus est ꝙ licet diuina essentia vna
sit in patre et filio et spūsancto. tamē vt in ratiōe for
me vna est in patre et filio. et non vna in his et spū-
sancto. et tamē forma idē est ꝙ essentia diuina. Ter-
cius est ꝙ spūssanctus vt amor vel nexus non ꝓce-
dit a filio sed tantū a patre. Quartꝰ est ꝙ anime glo
rificate non sunt in celo empyreo cū angelis. nec cor-
pora glorificata erūt ibi. sed in solo aqueo vel cristal-
lino quod est supra firmamentū. Quintus est ꝙ ma-
lus angelus in primo instanti sue creationis fuit ma
lus et nunq̄ fuit bonus. Sextus est ꝙ angelꝰ in vno
instanti potest esse in diuersis locis ꝛ etiam vbiqꝫ si
voluerit. Septimꝰ est ꝙ multe sūt veritates ab eter-
no q̄ non sunt deus. Octauus est ꝙ primum nunc ꝛ
creatio passio non est creator nec creatura. Nonus
est ꝙ qui habet meliora naturalia plꝰ habebit de ne
cessitate de gratia et gloria. Decimus est ꝙ malꝰ an-
gelus nunq̄ habuit vnde stare posset. nec etiam adā
in statu innocentie. Hi omnes errores a predictis ꝑ
sonis ꝓhibiti fuerunt et excōmunicati. et propterea
sunt tanq̄ pestiferi euitandi.

Distinctio xxiiij. de adiutorio ꝑ quod homo ante lapsum stare potuit. scz de libero arbitrio quantum ad alias potentias comparatur.

Unc diligenter inuestigari optet ꝛc. Supra determinauit mgr̄ de culpa quā hō cecidit. in hac ꝑte determinat de auxilio ꝑ qð stare potuit. Et qm̄ hoc auxiliū scz li. ar. habet triplicit ꝯsiderari. vicz in cōparatione ad alias potentias aīe. et in se. et in cōparatione ad ꝑfectionē gratie. iō ꝑs ista hꝫ tres ꝑtes. In pr̄a determinat de libero arbitrio in cōparatiōe ad alias potētias. In scða vero determinat de ipo ſm se. j. dis. xxv. Iā vero ad ꝓpositū redeamꝰ. In tercia vero determinat de ipo ꝑ cōparationē ad grām. infra dis. xxvj. hec est gr̄a operans et cooperans. Et qm̄ ſm cōparationē li. ar. ad potētias aīe attendit ꝓgressus et cōsūmatio peccati. iō prima ꝑs hꝫ duas. In prima determinat de li. ar. inq̄tū ad alias aīe potētias cōpat. In secūda vero determinat q̄liter in hōie tēptatiōis ordo ꝛ ꝓgressio cōsūmat. ibi. Illud quoqꝫ p̄termittendū nō ē ꝛc. Prima ꝑs tres hꝫ ꝑticulas. In pr̄a determinat ad q̄d datū fuerit illud auxiliū hōi. In scða vero qð sit illud adiutoriū. ibi. hic cōsiderandū ē qð fuit illð adiutoriū ꝛc. In tercia vō ad maiorē explanationē ſtringit distictionē ꝑdictoꝝ. ibi. est eīm sensualitas q̄dā vis ꝛc. Quelibz aūt harꝝ ꝑtium diuidi pōt in duas. In p̄ma determinat veritatē. In secūda remouet dubitatiōez. ibi. ſ quō rectā et bonā volūtatē ꝛc. Silr scða ꝑs in q̄ determinat qð fuit adiutorium duas hꝫ ꝑtes. In p̄ma explicat qð fuit illud adiutoriū nōiando. In scða diffiniēdo. ibi. li. vō ar. est facultas ꝛc. Silr tercia ꝑs in q̄ diuisionē ponit potētiaꝝ duas hꝫ ꝑtes. In p̄ma assignat difaz sēsualitatis ad rōez. In scða vō ōndit viā ꝑ quā cognosci possit et discerni illa dr̄ia. ibi. quicq̄d ḡ in aīa nr̄a. Sic totalis hꝰ ꝑticule s̄nia circa duo versat. vicz circa adiutoriū qð fuit homi collatū. et circa distinctiōez potentiarum.

di. xxiiij.

Qz in gr̄a creatus fuit in q̄ potuit stare ſ non proficere.

Determiat veritatē ad quid datū fuerit illud adiutoriū hōi. a

Unc diligēter inuestigari optet quā gratiā vl potētiā habuerit hō ante casum. Et vtrū ꝑ eam potuerit stare vel nō. Sciendū ē ergo ꝙ hōini in creatiōe (sicut de āgelis diximꝰ) datū ē ꝑ gratiā auxiliū. et collata ē potentia ꝑ quam poterat stare. i. non declinare ab eo quod acceperat. sed non poterat ꝓficere intātum vt gratiā creatiōis sine alia mereri salutē valerz.

Poterat quidez p illud auxiliũ gratie creatiõis resiste re malo. sed non pficere bonum. poterat tñ p illud bñ viuere quodãmõ. qr poterat viuere sine peccato. s nõ poterat sine alio gratie adiutorio spiritualiter viuere q̃ vitã merẽt eternã. Vñ Aug. in Ench. Sic factus ẽ hõ rctũs vt et manere in ea rectitudie posset non sine diuino adiutorio. et suo fieri puersus arbitrio. Utrũ libet hoꝝ elegisset. dei volũtas fieret vel ab illo vel de illo. Et qr suã maluit facere volũtatẽ q̃ȝ dei. de illo fa cta ẽ volũtas dei. Itẽ in eodẽ. Sic hõiez pri⁹ optebat fieri. vt et bene posset velle et male. Nec frustra si bñ. nec impune si male. Idẽ quoqȝ in libro ꝺ correctiõe et gratia ait. Si hoc adiutoriũ vel ãgelo vl' homi cũ pri mũ facti sũt ꝺfuisset. qñ nõ talis natura facta erat. vt sine diuio auxilio posset manere si vellet. nõ vtiqȝ sua culpa cecidisset. Defuisset quippe adiutoriũ sine quo manere non posset. Idẽ. Dederat de⁹ homi bonã vo lũtatẽ. in illa qppe cũ fecerat rectũ. dederat adiutoriũ sine quo nõ posset in ea manere si vellet. ꝛ p qꝺ possꝫ. Ut aũt hoc vellet. in ei⁹ dimisit arbitrio. In eodẽ. Ac cepat posse si vellet. sed non habuit velle quo posset. Nã si habuisset pseuerasset. His testimõijs euidenter mõstrat̃ q̃ hõ rectitudinẽ et bonã volũtatẽ in creatio ne accepit. atqȝ auxiliũ quo stare poterat. alioqui nõ sua culpa videret̃ cecidisse.

Et etiam pote rat p illã crea tiõis gratiã be ne viuere quo dãmodo. Augusti.

Remouet dubitatiõez q̃lis fuerat illa rectitudo et bonitas volũtatis [illegible] q̃ creat⁹ ẽ. b

Sed quõ rectã et bonã volũtatẽ habuit hõ si p eã nec mereri vitã valuit. nec ĩ ea stare voluit. Quia nec ali quid mali ea tunc volebat. et ad tps stare voluit. sed nõ pseuerãter. et iõ recta et bona fuit tũc volũtas ho minis. Ad hoc aũt q̃ diximꝰ hõiez nõ posse pficere vel mereri p gratiã creatiõis. solet opponi sic. Per il lud auxiliũ gratie creatiõis potuit stare ĩ bono qꝺ ac ceperat. Potuit ergo resistere tẽptationi. Sꝫ resistere tẽptationib⁹ atqȝ suggestionib⁹ malis meritũ ẽ ac bo nũ remunerabile. Omne aũt bonũ meritũ pfect⁹ est. Per gratiam s creatiõis pficere potuit sine adiectio ne alteri⁹ gratie. Ad qꝺ dicim⁹ qr a resistere malo ꝛ nõ cõsentire tẽptatiõi nõ fecisset illi meritũ et si nõ cõsen sisset. qr nihil in eo erat qꝺ ad malũ ipelleret. sicut an gelis qui nõ ceciderũt nõ fuit meritũ qꝺ steterũt. i. q̃ nõ corruerũt. Nobis aũt meritũ ẽ aliqñ si malũ nõ fa cim⁹ sed resistim⁹. ibi dũtaxat. vbi cã subest q̃ nos id facere monet. qr ex peccati corruptela proni sunt ad la psuꝫ gressus nostri. Ubi aũt nõ interuenit cã nos ad malũ ipellẽs. nõ meremur si ab eo declinam⁹ b Decli nare enĩ a malo sẽp vitat penã. s ñ sẽp meret̃ palmã. b

Obiectio cõtra hoc qꝺ dictuꝫ ẽ hominẽ nõ po tuisse pficere.

a Respõsio.

1 a Resistere malo et nõ cõsentire. ꝛc. Cõ tra. si hoc verum est. tũc cũ nullũ fuisset in Adã impellẽs. nũq̃ meruisset in aliq̃ ope suo. Itẽ xps nullũ habuit iteri⁹ ipellẽs ad malũ cũ dyabolo in tẽptatiõe restitit. ꝛ in opib⁹ suis nullũ hũit retrahẽs a bo no. s nihil meruit in sua tẽptatione nec in aliq̃ opatõe. qꝺ oino nefariũ ẽ dicere. Itẽ exẽplũ ei⁹ vꝫ eẽ ma lũ cũ subiungit. sicut ãglis nõ fuit merito riũ q̃ steterunt. hoc enĩ est cõtra veritatẽ et cõtra Aug. qui di cit in li. de correctiõe et grã. q̃ ãgli q̃ alijs cadẽtib⁹ remãserũt. hui⁹ mãsiõis debitã mercedẽ receperunt. s vꝫ q̃ stãdo merue
2 rũt Ad hoc dici pos set q̃ ẽ meritũ dimis siõis pene siue satisfa ctoriũ. et ẽ meritũ vi te eterne siue subalis p̃mij. Ad primũ req̃ rit̃ penalitas et dif ficultas. Ad scðm ve ro sufficit sola chari tas. Mgr̃ aũt intelli git de merito scðm p̃ mã dñaꝫ nõ ẽm aliã. Sꝫ qr illud meritũ satisfactionis nunq̃ fuisset in Adam nec profectus in eo si in statu innocẽtie pmã sisset. pdicta rñsio nõ videt̃ ptinere ad pro
3 positũ. Et pptea ali ter vꝫ eẽ dicẽduꝫ. q̃ ẽ meritoriũ ꝺ genere opis. ꝛ ẽ meritoriũ ex radice charitatis. Me ritoriũ ꝺ genere opis dr̃ qꝺ ẽ op⁹ virtutis de se. hoc aũt ẽ ardu um et difficile. Alio mõ dr̃ meritoriũ omne op⁹ quodcũqȝ sit. dũ tñ ex radice charitatis pcedat. Uult igit̃ mgr̃ dicere q̃ in resistẽ do tẽptatiõi Ade non fuisset meritũ. si nõ habuisset gratiã. nec primo mõ nec secũdo. si vero restitisset ex cha ritate meritoriũ fuisset scðo mõ non primo. In nobis aũt semp ẽ meritoriũ vel vtroqȝ mõ vel altero pp̃ter difficultatẽ ad bonũ et pnitatẽ ad malũ. Et p hoc pꝫ rñsio ad obiecta. qr pcedũt de merito ẽm scðam dñaꝫ. viꝫ ꝺ eo qꝺ ẽ meritoriũ rõe radicis. b Declinare enĩ a malo semp vitat penaꝫ. s nõ semp meret̃ palmã.
4 Contra. aut enĩ declinat quis a malo ex charitate. aut nõ. Si non. similit̃ nec facere bonũ extra charitatẽ me retur palmã. s non ẽ dñia inter declinare a malo et facere bonũ. Si sic. cum omne illud qꝺ fit ex charitate sit meritoriũ. pꝫ ꝛc. Si tu dicas q̃ nõ meret̃ palmã ex genere operis qr nõ est difficile. hoc non soluit. qr licȝ nõ sit difficile hõi i statu inocẽtie. ẽ tñ difficile i statu nãe lapse. s ñ sp meret̃ palmã. Itẽ declinare a malo ẽ vnũ

Explicat qđ fuit illđ adiutoriũ nominando. scꝫ arbitrij libertatem. c

Hic considerandũ ē quod fuerit illud adiutorium homini datuꝫ in creatione quo poterat manere si vellet. Illud vtiqꝫ fuit libertas arbitrij ab omni labe et corruptela immunis. atqꝫ voluntatis rectitudo. et omnium naturaliũ potētiaꝝ aīe sinceritas atqꝫ viuacitas.

Explicat qđ fuit illud adiutoriũ diffiniēdo. d

Li. ar. qđ sit. c

Liberũ vero arbitriũ est facultas rationis et volũtatis qua bonũ eligit gratia assistente. vel malũ eadem desistente. Et dicit liberũ quãtuꝫ ad volũtatem q̃ ad vtrũlibet flecti pōt. Arbitriũ vero quãtũ ad rōnēꝫ cuius facultas vel potētia illa. cuius etiã ē discernere inter bonũ ⁊ malũ. Et aliqñ quidē discretionē habēs boni et mali. qđ malũ ē eligit. aliqñ vero qđ bonũ est. Sed qđ bonũ ē nisi gratia adiuta nō eligit. malũ vero ꝑ se eligit. Est eñ in aīa rationali volũtas naturalis qua naturaliter vult bonũ. licꝫ tenuiter et exiliter. nisi gratia iuuet. q̃ adueniēs iuuat eam et erigit vt efficaciter velit bonũ. Per se aũt pōt velle malũ efficaciter. Illa ergo rōnalis aīe potētia qua bonũ vel malũ pōt velle. vtrũqꝫ discernēs. liberꝫ arbitriũ nũcupat qđ bruta aīalia nō hñt. q2 rōe carent. hñt tamē sensuꝫ et appetitũ sensualitatis.

Qꝫ bruta aīalia nō hñt li. ar. ſ appetitũ sensualitatis.

Assignat dr̃iaꝫ sensualitatis ad rōēꝫ. e

Est eñ sensualitas q̃dã vis aīe inferior ex qua ē motus q̃ intēdit in corpis sensus atqꝫ appetit⁹ reꝝ ad corpus ꝑtinētiũ. Ratio vero vis aīe ē supior. que (vt ita dicam⁹) duas habet ꝑtes vel dr̃ias. supiorē et inferiorē. Scđm supiorē supius cōspiciēdis vel cōsulendis itēdit. Scđm iferiorē ad tpaliũ dispositōēꝫ ꝓspicit.

De rōnē q̃ hꝫ duas ꝑtes quãtũ ad officia.

Ondit viã ꝑ quã cognosci possit et discerni illa differētia. f

Quicq̃d ḡ in aīa nr̃a nobis cōsiderãtib⁹ occurrit qđ nō sit cōe cũ bestijs. ad rōēꝫ ꝑtinet. Qđ ãt in ea repis cōe cũ beluis. ad sēsualitatē ꝑtinet. Et vbi nobis gradati in cōsideratōe ꝑtiũ aīe ꝓgrediētib⁹ primũ aliq̃d occurrit qđ ñ ē cōe cũ bestijs. ibi icipit rō. Hoc ãt Augu. docꝫ in. xij. li. đ tri. ita dicēs. Videam⁹ vbi sit q̃si q̃dã hōis exterioris iteriorisqꝫ cōfiniũ. Quicq̃d eñ hēm⁹ i aīo cōe cũ pecore recte dr̃ ad exteriorē hōieꝫ ꝑtinere. Nō eñ solũ corp⁹ exterior hō đputabit. ſ adiũcta q̃dã vita sua q̃ cōpages corpis ⁊ oēs sēsus vigent qb⁹ istruct⁹ ē ad exteriora sētiēda. Ascēdētib⁹ ḡ itrorsũ q̃busdã gradib⁹ cōsideratiōis ꝑ aīe ꝑtes vbi icipit aliq̃d occurrere qđ ñ sit nob cōe cũ bestijs. ibi icipit rō. vbi hō iterior iã possit agnosci. Rōis ãt ps supior eternis rōib⁹ cōspiciēdis vł ꝯsulēdis adherescit. Portio iferior ad tpalia gubernãda đflectit. Et illa rōis itentio q̃ ꝯtēplamur etna. sapiē đputat. Illa xo q̃ bñ vtimur reb⁹ tpalib⁹. sciē đputat. Cũ xo disserim⁹ đ natura mētis hũane. đ vna q̃dã re disserim⁹. nec eã in hec duo q̃ cōmemorauim⁹. nisi officia geminam⁹. Carnalis ãt vł sēsualł aīe mot⁹ q̃ i corpis sens⁹ itēdit. nob pecoribusqꝫ cōis ē. q̃ seclus⁹ ē a rōe sapie. rōi ãt sciē vicinus est.

Vbi incipit rō.

ps iusticie sicut facere bonũ. ḡ sicut vnũꝫ ē meritoriũ. ita et reliquũ. R⁹. dicendũ q̃ 5
declinare a malo dupliciť dicit sicut non velle malũ. Vno mō ꝑuatiue. sicut dr̃ dormiēs nō velle maluꝫ q2 nō hꝫ aliquã affectionē ad malũ. Alio mō cōtrarie. vt dicat nō velle malũ. q2 respuit. et cōtraria affectiue afficit ꝯtra malũ. Sic etiã declinare a malo dupłr dr̃. Et si dicat ꝯtrarie. tunc est meritoriũ. Si vero priuatiue. vitat penã. q2 si nō peccat nō punitur. non tñ meretur palmã. q2 non est ibi aliqđ op⁹ meritoriũ. et primo mō est ps iusticie. scđo mō nō. q2 non ē op⁹. c. Liberũ xo ar. est facultas ⁊c. q̃ malũ eligit gratia desistente. Videtur male dicere. q2 si hoc verũ eēt. tunc li. arbi. gratia đstitutũ sp cōsentiret pctō. qđ planē falsũ ē. Itē vr̃ q̃ ñ đbeꝫ poni i diffinitōe li. ar. q2 sic dicit ꝑbus. peccat q̃ diffinit aliq̃d ꝑ pcꝫ ora et ꝑ ea ad q̃ ñ hꝫ ꝑncipalit ordinari. sꝫ ḡ li. ar. đ se quãtũ ē đ ꝓpria ꝯditiōe sua ñ ordinat ad malũ. ñ đbꝫ diffiniri ꝑ electionēꝫ mali. R. dcđ q̃ magñ 6
diffinit hꝫ li. ar. ñ simplr. ſ ſm statũ natē lapse. ⁊ q2 i statu nature lapse defectũ hꝫ ⁊ iclinatiōēꝫ ad malũ. idō nō tãtuꝫ diffinit ꝑ electiōēꝫ boni ad quã ordiat mediãte grã ſ etiã ꝑ electionē mali i quã cadit ex defectibilitate ꝓpria. nec pōit ibi electio mali tãq̃ finis ad quē ordiatur. ſ vt ꝑ hꝫ magꝫ innotescat q̃lit ad finē ꝓpriũ ordinat. ñ eñ ad illđ ꝑuenit nisi ꝑ grẽ adiutoriuꝫ. ⁊ sic pꝫ rñsio ad vtrumqꝫ obiectũ.

D intelligentiaz huius ptis circa duo incidit
hic questio. Primo queritur de adiutorio homi
ni collato per qd posset resistere. Secundo queritur d
diuisione potentiarum anime. Circa primum queruntur
tur duo. Primo queritur vtrum dari potuerit homini si-
ue alicui creature adiutoriuz qd esset naturaliter in-
flexibibile. Secundo queritur vtrum datum fuerit ei ad
iutorium p quod posset absq auxilio gratie tempta
tioni resistere.

Questio .j. a

Vtrum homini dari potuerit adiutorium siue li.ar. inflexi-
bile p naturam hoc est absq gratia supaddita osten
ditur primo a simili. contingit enim reperiri lucem cor-
poralem quam impossibile est p naturam in se obnu
bilari. sicut lucem empyrei vel lucem solis. Si ergo
lux spiritualis multo pmanentior est qz corporalis.
videtur qz aia huana potuit fieri in pfectione tanti
luminis p naturam qz nullo modo posset obscurari
nec p ignorantiam nec per culpaz. Item contingit
repire aliquam substatiam corpalem intransmuta-
bilem quatuz ad substatiam et quatum ad pprieta-
tes. sicut est corpus vltimum scz empyreum. et hoc no
habet solum per gratiam sed etiam p naturam. ergo pa
ri ratione possibile est substantiam spiritualem [illegible] natu
ram in tanta stabilitate fieri. qz nullo modo valeat
permutari a rectitudine naturali. si enim hoc repitur
in substantia corpali. multofortius repiri pot in sub
stantia digniori. Item gratia est pfectio nature. et p
fectio conformatur suo pfectibili. ergo si gratia confor-
mationis omnino reddit naturam impossibilem ad
peccandum. videtur qz anima humana naturaliter ca
pax sit talis stabilitatis et inuertibilitatis. Si dicas
qz non est capax talis inuertibilitatis nisi mediante
gratia. obijcitur cotra hoc qz tal' vertibilitas ad ma-
lum. aut est essentialis ipi nature aut non. Si est eent
tialis. ergo videtur qz p gratiam non possit auferri. Si no
est eentialis. ergo videtur qz in tali non vertibilitate ad
malum possit natura rationalis fieri salua sua natu-
ra et nulla supaddita gratia. ppter hoc e questio. cum
tam li.ar. hominis qz gratia sit creatuz sicut patebit
infra. ad quid dari potest inflexibilitas ad maluz ipi
gre et n pt dari creature rationali. videtur enim rone
consimili qz si pot dari vni qz possit dari alteri Itez
licet omnis creatura p se vertibilis sit in natura. ali-
que tame tales creantur a sua origine qz impossibile
est eas corrupi. et hoc habent sine aliquo addito na-
turalibus. sicut patet in substatijs simplicibus. vn an-
geli et anime p naturam sunt immortales. ergo pari ra-
tione videtur qz alique anime possunt creari [illegible] natura
ad malum inflexibiles. videtur igitur fuisse possibile
tale adiutorium a deo conferri per quod naturaliter
ad malum non posset inflecti. Sed cotra. ista duo
sunt couertibilia sicut vult Dam. et etiaz Aug. vicz
esse creabile et esse vertibile. sic ergo in omni creatu-
ra necesse est ee aliquaz vertibilitatem. sed in substa-
tia spirituali non est vertibilitas sm substatiam. ergo ne
cesse est qz sit sm electionem. igitur impossibile e sub
stantiam creatam habere li.ar. per naturaz inflexibile.

Ite non est p naturam magis artatus affectus qz
intellectus. sed intellectus eoipso qz intellectus p na
turam suam est natus omnia intelligere. ergo pari ratio-
ne affectus per naturam suam est potes hoc vel illud
appetere. ergo est ab vtro oppositorum in alterum transi-
re. ergo omnis affectus creatus quantum [illegible] de na-
tura sua non solum bonum concessuz sed etiam phi
bitum potest velle et preeligere. ergo rc. Item si
li.arbi. creatum hocipo qz liberuz est dominatur actui
suo. hocipso qz creatum est debet aliquid suo creato
ri. videlicet honorem. ergo si dominatur suo actui. pot
non reddere qd debet. sed hoc est peccatum. ergo [illegible]
cessarium est li.arbi. quantum est de sua natura fieri fle
xibile ad peccatum. Item si li. arbi. per naturaz su-
am esset inflexibile ad malum. ergo stare in bono et
facere bonuz esset ei naturale. ergo omne opus egre
diens a li.ar. eet in genere operis naturalis. et nullum
esset laudabile. per nulluz etiam opus qd faceret eet
liberuz arbitrium ad gloriam ordinabile. sed hoc est
contra naturalem li.arbi. institutionem. ergo impos-
sibile est alicui creature dare li.arbi. per naturam in-
flexibile. Re. dom qz impossibile fuit hominem vel 7
aliquam creaturam rationalem per naturam habe-
re li.arbi. inflexibile ad malum. hoc enim repugnat na-
ture ipius creature rationalis. et a parte principij ini
tialis. et a parte termini finalis. et hoc patet sic. si enim
li.ar. creature rationalis fieret naturaliter ad maluz
inflexibile. aut hoc esset ppter ipius artationem ad
bonum. aut propter ipius determinationez. Si pro
pter artationem vt sic faceret bonum sicut lapis ten
dit deorsuz. iam certe li.arbi. nec esset liberum nec opus
eius esset laude dignum. et ita ineptum esset ad fine
propter quem est factum. videlicet ad laudis et glo-
rie premium assequendum. Si autem inflexibile eet
ad maluz propter determinationez. quia sic potens
esset per propriam naturam et bonum vt non posset
deficere in malo. sicut est de li.arbi. diuino qd ad sola
bona determinatum est. iam tale li.arbi. caret vani-
tate per naturam suam. ergo iam non esset creatura
nec productum ex nihilo. cum omnis creatura vani-
tati subiecta sit. et ita hoc esset contra naturam prin-
cipij initialis quantuz ad quod dicimus creaturam
rationalem ex nihilo esse productam. Repugnante
igitur natura rationalis creature. et ex parte initial'
principij. et ex parte finalis termini. impossibile fuit
hominem vel aliam quamcuq creaturam rationa-
lem li.arbi. habere per naturam ad malum inflexibi-
le. vnde concedende sunt rationes hoc ostendentes.
Ad illud quod primo obijcitur de luce corporali. 8
dicendum qz non est simile. tum propter hoc qz fons lu
cis corporalis reperiri potest i genere creature. fons
autem lucis spiritualis non reperitur in genere crea
ture sed est ipse creator. iuxta illud Eccl. j. Fons sa-
pientie verbum dei in excelsis. Tum etiam quia lux
corporalis respectu actus lucendi habet artationem
adeo vt lucere eius non sit laudabile sed pure natu-
rale. non sic est de rectitudine et operatione creatu-
re rationalis siue voluntatis deliberatiue. Ad illud 9
quod obijcitur qz aliqua substantia corporalis per
naturam est intransmutabilis rc. iam patet respon-
sio per hoc qz non valet siue non decet creaturaz spi
ritualem sic esse artatam ad opus suum sicut corpa-
lem. siue etiam quia non tenet summum in genere spi-
ritus. sicut aliqua creatura corporalis tenet summum
in genere corporuz. Verumtamen dici posset qz omne
corpus mutabile est aliquo genere mutationis sicut
vult Augustinus. siue quia ipsum mutatur in se.
siue quia aliqua mutantur in ipso. et hoc vltimo

10 modo mutatio posset esse in empyreo. Ad illud
qd obi de gratia confirmāte. dō q gratia dicitur eē
pfectio nature nō solum qz adiuuat s etiā qz defectū
eius excludit. vñ in omni natura creature rationalis
ē aliquis dfectus naturalis qui grāz habz excludi.
quātūcunqz illa natura sit in genere creature pfecta.
et iō non sequit q si aliquid conuenit alicui gratiā
11 q cōueniat p naturā. Et si obijciat q de9 potuit da
re nature qd dedit gratie. dō q natura nō potuit su
scipere. sicut eñ alia ē natura opis moralis. alia ope
ris naturalis. nec ppzietas opis moralis pōt cōueni
re opi naturali nisi naturale desineret eē naturale. ū
eñ pōt laus et vituperiū q ē ppzietas opis moralis
sm q huiōi cōpetere opi naturali inquātū tale. sic z
12 in pposito intelligēdū est se habere. Ad illud qd
obi de imortalitate patet rñsio pdicta. Quod eniz
naturaliter ē immortale ex hoc nō est laudabile vel
vitupabile. et ita si li. arbi. inflexibile creatum eēt. nec
laudis nec vitupij capax eēt.

Questio. ij. b

Utrū datum fuerit homini naturale adiutoriū p qd
posset absqz omni gratia temptationi resistere. Et q
sic vi. Li. arbi. vt dicit Ans. ē ptās seruandi rectitudi
nē ppter se. s li. arbi. est potētia naturalis. g p natu
ralem potentiā absqz addita gratia hō poterat serua
re rectitudinē siue iusticiā. Sed huando rectitudinē
temptatiōi non ɔsentiret imo resisteret et superaret. g
zc. Itez ponat hō in puris naturalibus. aut igitur
posset resistere dyabolo suadenti aut non. Si non. z
nullus peccat in eo qd vitare nō pōt. g si consentiret
tēptationi dyabolice nō peccaret qd est impossibile.
Si sic. g p naturale adiutoriū sine gratia supaddita
supare poterat aduersariū. Itē natura nulli dat eē
quin etiā det ei aliquā potētiā pmanendi. cū non de
ficiat in necessarijs. vñ sicut aliquid naturaliter pro
pagat. sic etiā naturali virtute in eē cōseruat. si g li.
arbi. homini datū naturā ppriā innocens erat et
imunis a culpa. g naturā ppriā absqz omni gratia
pmanere poterat in sua innocētia. g zc. Item recti
tudo volūtatis solo actu voluntatis seruat. qui eñ
rectus est. obliqu9 eē nō pōt q̄diu vult eē rectus. sed
nihil tantū ē in volūtate nr̄a q̄ ipa voluntas. nihil
facilius hōi recto q̄z velle rectitudinē. si g li. arbi. ho
mis quātū est de sua cōditiōe pmaria rectū erat. abs
qz omni gratia supaddita rectitudinē seruare pote
rat. et sic aduersario resistere. et temptatiōez supare.

Sz contra. Aug. de vera innocētia. Humana na
tura et si illa integritate in qua ɔdita ē pmaneret.
nullo tñ mō seipam creatore nō adiuuāte seruarz. g
quātūcūqz homo hēret li. arbi. ad hoc vt pmaneret.
necessariū ei erat gratie diuine suffragiū. Itez si tūc
poterat d potētia natura tēptatiōi rñsistere. z natura
lia sunt eadem in nobis et in ipo. g si temptationi re
sistere eēt a nobis p naturam possibile. frustra freq̄n
taremus dñicam orationē petētes. et ne nos īducas
in tēptationem. q si absursum ē dicere. ptz zc. Itez
si virtute ppria posset hō absqz omni grā tēptationi
resistere. posset etiā victoriā de inimico obtinere. sed
victorie rñdet corona. g absqz omi grā potuisset me
reri et puenire ad gloriā. q si euidenter falsum ē. re
stat zc. Item tēptationi resistere hoc ē op9 de se lau
dabile. s faciens opus laudabile nō pōt nō pficere.
igit si virtute ppria habuit vnde posset stare. virtute
ppria habuit vnde posset pficere. qd ē contra magi
strū in lr̄a qui dicit q habuit vnde stare posset s non
habuit vnde posset pficere. Rñ. dō. q aliquē posse 13
resistere virtute ppria tēptationi dyabolice absqz oī
gratia intelligi potest dupliciter. Aut ita q excludat
cōtinuatio diuine influētie. aut ita q excludat appo
sitio noue gratie. Primū simplr ē impossibile. nunq̄
eñ li. ar. male suggestioni resisteret. nisi deus sue bo
nitatis influentia cōtinua in bono cōseruaret. Secū
do mō veritatē habet p statu innocētie. Sicut enim
magister dicit in lr̄a. Magna erat in pmo homie li.
ar. ab omni labe et corruptiōe immunitas. atqz natura
liū potētiaꝝ anime sinceritas z viuacitas. z p h pote
rat euitare z repellere suggestionē dyabolicā. nec in
digebat ad hoc apponi sibi nouā gratiaz. cum respe
ctu huius nulla esset in eo difficultas sicut dicit ma
gister in lr̄a. et rationes oñdunt q ad primam ptem
inducunt. et iō concedēde sunt. Ad illud g Aug. 14
de vera inocētia iam pz rñsio. dicit eñ q nulla crea
tura rōnalis pōt sine diuino adiutorio ɔseruari. non
qz ad resistēdūz peccato sit ei necessaria gratia q̄diu
ē in innocentia. s quia in quocūqz statu ē necessaria
ē sibi diuine bonitatis influentia. Ad illud qd obi 15
q eadē sūt naturalia in nobis et in primo hōie. dō q
et si eadez sint sm subam. tñ infirmata sunt et vulne
rata z deteriorata. et iō nō seq̄t q tantū posse hēant
quātū habuerūt qñ natura erat instituta. Ad illud 16
qd obi q tēptationi rñsistere hoc ē victoriā obtinere.
dōm q plus est aduersarium supare q̄ eidem resiste
re. Ad hoc eñ q aliquis aduersarium superet opti
mū est q oppositum assequat ad quod aduersarius
ptrahere intendebat. hoc autem solum ē quando ho
mo non tātū resistit aduersario voluntarie. verum
etiam meritorie. Tunc eñ recte vincit dyabolus. qñ 17
ex vexatione temptationis p quāz intendebat incur
uare ad demeritum. homo pficit ad meritūz. hoc au
tem li. ar. facere non pōt nisi p gratie adiutoriū. q̄uis
p se possit refugere peccatū. Si eñ absqz gratia pec
catū refugeret. meritoriū sibi non esset. et tñ tempta
tioni resisteret. et p hoc patet rñsio ad sequens. quia
magister non loquit de quocūqz pfectu. sed de pfe
ctu i merito in quo nō semp pficit homo cū facit op9
bonum bonitate morali nisi assit gratia spūssancti si
cut melius infra patebit.

Consequenter querit de scōo vicz de diuisiōe
potentiaꝝ anime. et circa hoc pñt quatuor q̄
ri. Primo queritur de illa diuisione potentia
rum anime q est per cognitiuam et affectiuaz. siue p
rationē et voluntatem. Secūdo querit de illa q ē p
portionem superiorē et inferiorem. Tercio queritur
de illa q est per deliberatiuum et naturale. Quarto
et vltimo queritur ad pleniorem explanationem de
illa diuisione q est per possibilem et agentem.

Questio. j. c

Utrum intellectus z affectus. siue ratio et voluntas
sint potentie diuerse per essentiam. Et q non videt.
Aug. ix. de trini. dicit q hec tria scz intelligentia. me
moria et voluntas sunt vna mens. vna intelligētia.
vna vita. sed hoc non esset si essent diuerse per essen
tiam. g zc. Item phus in. iij. de anima. dicit q in
tellect9 speculatiu9 extensione fit practic9. s extēsio
nō variat potētiā p eēntiā. g eadē ē p eēntiā itelligē
tia speculatiua et practica. g z cognitiua et motiua.

Itē potētie distinguunt̃ p obiecta sicut dicit phs. si ergo prima ratio distinguendi ē ex pte obiectoꝝ. nō est maior distinctio in potentijs ꝙ̄ in obiectis. sed verum sub rōe veri ē obiectū intellect⁹. bonū sub ratione boni ē obiectū affect⁹. cū igit̃ eadē sit p eēntiaz bonitas et veritas spūalis creature. ḡ eadeȝ erit per eēntiā rō ꝛ volūtas. Itē mag̃ cōformat̃ imago summe trinitati ꝙ̄ȝ conformet̃ vestigiū. s; in summa trinitate nulla ē dr̄ia eēntialis. s; solū ſm relatiōeȝ. si igitur vitas ꝛ bonitas sola relatione differunt in creatura et non eēntialr̄. multoforti⁹ vr̄ ꝙ ratio et volūtas sola relatiōe habeāt distingui. Itē ad omnē delectationē necessario cōcurrit sensus. delectatio enī ē cōiunctio cōuenientis cū ꝯueniēti et sensus eiusdē. s; constās ē ꝙ voluntas hȝ delectari. ḡ hȝ delectabile cognoscere et sentire. igit̃ ipa erit potentia sensitiua.

Itē ad omnē habitū virtutis necessario cōcurrit amor et medij inspectio. Sicut enī vult Aug. de moribus Eccl̄ie. omnis virt⁹ ē amor. Et sicut vult phs. virtus ē inspectrix medij. si ḡ virtutes sunt in voluntate. ḡ actus volūtatis ē mediū inspicere et amare. s; primū ptinet ad vim cognitiuā. scdm̄ ad affectiuaȝ. ḡ eadē est potētia cognitiua et affectiua. Itē lumini calori in corporibus corrn̄det cognitio. et amor in spiritib⁹. s; sol p eandē virtutē illuminat et calefacit. calefactio enī generat̃ ex radioꝝ mltiplicatiōe. ḡ mltoforti⁹ vr̄ ꝙ si sub̄a spūal̄ potētior ē. q̄ p eandē virtutē cognoscat et diligat. ḡ ꝛc̄. Itē optimū vniuscuiusqȝ rei non pōt eē nisi vnū. s; optimū in aīa ē illud ſm qd̄ imediate cōiungit̃ dō. Hoc aūt est intellect⁹ et affectus. siue rō et volūtas. ḡ nō sunt diuerse potētie s; vna. Si tu dicas ꝙ inter omnes potentias principatū tenet volūtas. et illa est q̄ intimius adheret. Obr̄ contra hoc. q: virtus vnita plus pōt ꝙ̄ multiplicata. si igit̃ aīa vna potentia sola tenderet in deū. pfectius vniret̃ ꝙ̄ȝ si intēdat plurib⁹. ḡ si optimo mō facta est ad pueniendū in finem. vr̄ ꝙ vna sola potētia sit ratio et voluntas ſm eēntiam. Sed contra Aug. in. xi. de tri. dicit aīam eē ad imaginē q̄ ad vnitatē eēntie et trinitatē potentiaꝝ. ḡ si vera est ibi trinitas. vera ē ibi potentiaꝝ distinctio. ḡ non solūmō distinguunt̃ relatiōe s; etiaȝ ſm id qd̄ sunt absolute.

Item si eadē potētia p eēntiā eēt ratio et volūtas. sicut vna eēntia est in patre et filio. ḡ sicut pater non p filiū dr̄ intelligere s; etiam p seipm̄. sic volūtas non solum intelligeret p intelligentiā. s; etiam p seipsam. falsum igit̃ diceret Aug. xv. de tri. cū dicit ꝙ nihil volumus nisi p voluntatē. nihil intelligim⁹ nisi p intelligentiā. Iteȝ expressius Aug. ix. de trini. c. iiij. loquēs de ratiōe et volūtate siue noticia et amore ait sic. Admonemur si vtrūqȝ videre possum⁹ hec i aīa existere. ꝛ tanqȝ inuoluta inuolui vt sentiāt̃ et nūcrētur subalit̃ vel vt ita dicā eēntialit̃. Iteȝ sola distinctio relationū in creatura nō ē distinctio reꝝ. in diuinis est vera distinctio psonaꝝ. ḡ si in aīa non ē distinctio potētiaꝝ nisi solum ſm relationem. aīa non eēt illius summe trinitatis silitudo expssa. et ita nec imago. ꝙ hoc ē falsum. restat ꝛc̄. Item a natura creature est ꝙ cum vigorat̃ actus vnius potētie. minoratur actus alterius. pter hoc ꝙ potētie radicātur in eadē sub̄a. ḡ multo forti⁹ actus vni⁹ potētie intensus remittit alteꝝ actū eiusdē potentie. ḡ si ratio et voluntas eēt eadē potentia. cū intenderet̃ cognitio. minueret̃ affectio. ḡ quāto clarius deuȝ videremus. tanto minus amarem⁹. qd̄ si oīno falsum ē. restat ꝛc̄. Item vbicunqȝ lux et calor sunt formaliter. differunt eēntialiter. sicut patet in igne. ḡ pari ratiōe vbicunqȝ potentia cognoscēdi et amādi formaliter repiunt̃ in creatura. eēntialiter distinguunt̃. s; sic repiuntur in aīa. ḡ ꝛc̄. R°. dōȝ ꝙ et si p̄dicta qō plꝰ cōtineat curiositatis ꝙ̄ vtilitatis. pter hoc ꝙ siue vna ps teneat̃. siue altera. nllū p̄iudiciū nec fidei nec morib⁹ generat̃. Uerūtn̄ q: scti et alij q̄ tractāt d̄ potentijs anime plurimū loquunt̃ de potentiaꝝ distinctione. et q: etiā pluriū qōnum d̄terminatio pēdet ex p̄dicte qōnis d̄terminatione. iō determinatiōi ei⁹ aliquātulum diligēter optet insistere. Notandū igit̃ ꝙ istius qōnis terminatio ex illi⁹ qōnis tractatione pendet qua querit̃ de compatione potentie ad substātiā aīe. vn̄ ſm ꝙ illa varie d̄terminat̃ a diuersis. sic cōsequēter et ista. Quidā enī dicere voluerūt ꝙ potentia aīe non est aliud ꝙ̄ȝ ipa relatio vel ipa aīa relata ad actū. et hi ponūt ꝙ oēs aīe potētie sunt vnū p eēntiam. nec ē in eis aliqua dr̄ia nisi solū ſm relationē ad actum aliū et aliū. et hoc confirmare nituntur p Aug. in li. de aīa et spiritu vbi vr̄ hoc expsse dicere sentire. Et si tu dicas ꝙ ille liber non ē Aug. p hoc non euaditur. q: hoc ipm̄ in li. de trini. dicit d̄ potentijs anime ꝙ sunt vna essentia, vna vita. Aliqui vero dicere voluerūt ꝙ potentie anime non tm̄ dicunt modum siue relationē. s; etiā dicūt pprietates inherētes ipi anime q̄ sunt de genere accidētaliū. vt pote in secunda specie qualitatis videlicet naturalis potentie et impotētie. et isti dicunt ꝙ potentie in aīa differunt eēntialiter. sicut diuerse forme accidētales existunt in eodem subiecto. et hoc confirmare nituntur p quoddā verbum Aug. q̄ dicit in quodā libello quē fecit de trinitate. vbi dicit ꝙ noticia et amor nō vere sunt qd̄ ipa mens. s; quasi affectiones quedā forme ipius. quibus nō sit hoc aliquid esse. s; ad esse tantū ei ꝙ est hoc aliquid. Etiam sunt qui dicunt ꝙ potentie anime nec adeo sunt idem ipi anime sicut sunt ei⁹ principia intrinseca et eēntialia. nec adeo diuersa vt cedant in aliud genus sicut accidētia. sed in genere substantie sunt p reductioneȝ. et isti dicunt ꝙ cum potentie simpliciter non dicant aliam eēntiam ꝙ̄ substantiam anime. ꝙ non sic differūt eēntialiter ipe potentie ꝙ sint diuerse eēntie. Et iterum cū non sint oīno idem cum anime eēntia. dicunt ꝙ non sunt omnino idem p eēntiam. ꝛ ideo quasi medium tenētes inter vtrāqȝ opinionē dicunt q̄sdam aīe potentias sic differre adinuiceȝ vt nullo modo dici possint vna potentia. nec tn̄ concedūt eas simplr̄ diuersificari ſm eēntiam. ita vt dicant̃ diuerse eēntie. s; differre essentialiter in genere. ita vt dicantur diuerse potentie siue diuersa instrumenta eiusdem substantie.

Quelibet autem dictaꝝ positionum suos habet defensores. nec est facile rationib⁹ cogentibus eaꝝ aliquā iprobare. q: hec positio vltio dicta cōcordat vie cōmuni et auctibus tractatoꝝ. et magis sobria est et rationi consona. ideo iuxta hanc terciam positioneȝ ad ppositam questioneȝ rn̄dendum est. ꝙ intellect⁹ siue affect⁹ siue ratio et voluntas nō sunt vna potētia s; diuerse. et h̄ sēserūt p̄decessores nr̄i. sensisse etiā vr̄ Aug. sicut expresse apparet i auctib⁹ supradictis. omnes etiam quotquot diuidunt anime potentias prima diuisione diuidunt in cognitiuam et affectiuam siue motiuam. Rursus cum quis ad

semetip̄m redit volens quasi quodam experimento
discere potentiaꝝ q̄s habet in se ꝯuenientiam et dif-
ferentiam. inueniet se in cognoscendo et amando
recurrere ad diuersa īstrumēta. Unde ꝯsideranti vsū
potentiaꝝ manifesto iudicio apparebit ꝙ maior est
dr̄ia intelligentie ad voluntatē q̄ sit intelligentie ad
memoriā vel etiam irascibilis ad ꝯcupiscibilē. Me-
moria enī et intelligētia negociant̄ circa idem. ita vt
qđ ista acquirit. illa conseruat. vel illa offert et ista
diiudicat. Similiter concupiscibilis et irascibilis in
se habent ꝙ concupiscibilis acquirit. et irascibilis de-
fendit. et quia vtrumq̄ʒ horum necessariuʒ est ad ꝑ-
fectionem actus cognitionis et affectionis. ideo me-
moria et intelligentia potius dicunt̄ diuerse vires q̄
diuerse potētie. similit̄ irascibilis ꝛ ꝯcupiscibilis. Et
est exemplū. sicut si aliquis haberet diuersa īstrumē-
ta ad diuersos actus p̄ncipales. vt securim ad scin-
dendū. et martelluʒ ad fabricādum. posset tamē nihi-
lominus ip̄a securi vti ex vna p̄te ad scindendū. vt-
pote ex p̄te aciei. et ex alia p̄te ad alium actum illi ꝯ-
sonum. iuxta hoc materiale exemplū qđ nō est ꝑ om-
nia simile. intelligi pōt in potentiis sp̄ualibus. Cō-
cedende sunt igit̄ rōnes et auctes ostēdētes rationeʒ
19 et voluntatem diuersas esse potētias. Ad illud ḡ
qđ primo obī de Aug. ꝙ sunt vna eēntia ꝛ vna vita.
dicendum est ꝙ iō dicunt̄ esse vna essentia ꝓpter h̄
ꝙ ī vna eēntia radicant̄. ꝛ adeo adherēt illi itrinsecꝰ
vt non cadāt in aliud genus. et ideo ad illiꝰ exp̄ssio-
nē vtitur beatus Aug. tali p̄dicatione. Q2 vero ista sit
expositio ad intellectu et sensu illius verbi distorta.
colligitur ex ip̄is verbis beati Aug. in. xv. de tri. vbi
dicit ꝙ ip̄e deus est tres ꝑsone. ꝟ in creatura habens
tres potentias nō est ip̄e potentie. et hoc ē dissimili-
tudo quedā trinitatis create ꝛ trinitatis icreate. Cū
igit̄ ibidem explanet verba prius posita qualit̄ sunt
intelligenda. ex ip̄o verbo Aug. colligit̄. ꝙ cum dixit
mēoriā et intelligētiā et volūtatē vnā eē eēntiaʒ. nō
dixit ꝑ oimodā identitatē. ꝟ per quandā intrinsecaʒ
adherētiaʒ. et hūc modum loquēdi credendū est ha-
buisse autorem libri de aīa et spiritu. siue fuerit Aug.
siue alius. qm̄ si aliter intelligeret̄ valde improbabi-
liter videret̄ esse locutꝰ. sequeret̄ enī ex verbis illis
ꝙ vnū et idem eēt ratio iterior. et exterior sensus. qđ
adeo cōtra rationē est vt etiam refugiat ip̄e auditꝰ.
20 Ad illud qđ obī ꝙ intellectus speculatiuꝰ exten-
sione fit practicus. dō. ꝙ sicut in capl'o de mouēte. p̄.
iij. de aīa p̄hs dr̄iaʒ assignat inter practicum intelle-
ctum et appetitū. nec vnq̄ dicit intellectū fieri appe-
titum. ꝟ bene dicit intellectum speculatiuū fieri pra-
cticum. q2 ille idē intellectus et illa eadeʒ potentia q̄
dirigit in ꝯsiderando: postmodum regulat in opan-
do. voluntas aūt non ē intellectus practicus ꝟ ē ap-
petitus ratiocinatꝰ. et iō non sequit̄ ex hoc ꝙ sola ex-
tensione rō fiat voluntas. vel ꝙ intellectus fiat affe-
21 ctus. Ad illud qđ obī ꝙ potentie differunt ꝑ obie-
cta. dō ꝙ imediatius distinguunt̄ potentie ꝑ actus
q̄ ꝑ obiecta. Ad dr̄iam aūt potentiaꝝ essentialē suf-
ficit diuersitas obiectoꝝ ſm rationē. et iō quāuis ve-
ruʒ et bonū non differāt eēntialit̄. nihilominꝰ tn̄ q2
cognoscere et amare absq̄ʒ dubio sunt actus differen-
tes. potentie q̄ sunt ad hos actus. ꝑ seip̄as diuersita-
tē habent. Ad illud qđ obī de vestigio. dōm. ꝙ il-
22 la ratio potius ē ad oppositū si quis recte intelligat
q̄ ad ꝓpositum. Quia enī magis representat ip̄a ima-
go illam summā trinitatē q̄ vestigiuʒ. cū in illa sum-
ma trinitate sit vera distinctio in ypostasibꝰ et perso-
nis. si anima ē expressa dei imago. debet in se habe-
re trinitatem in qua sit vera distinctio. alioquin non
erit expressa similitudo. Illa aūt dr̄ia q̄ est in creatu-
ra pure ſm habitudinē et relationē non dicit distin-
ctionē nisi solum quātum ad modū. iō et si talis di-
stinctio sufficiat in ratione vestigij. amplior tn̄ debet
esse in ratione imaginis. et ideo illa ratio non ꝯclu-
dit. Potest etiam alit̄ dici. ꝙ ratio vestigij sumit̄ 23
ex cōparatione creature ad creatorē. q̄ attendit̄ ſm
relationē effectus ad cām. et q2 illa cōparatio scʒ q̄ ē
creature ad creatorē ſm triplex genus cause ē omni-
mode ip̄i creature essentialis. ideo non differunt in
ip̄a creatura veritas et bonitas eēntialiter. ꝟ ratio
imaginis attendit̄ in creatura ſm ꝙ ip̄a cōparatur
ad deum in ratione obiecti. eo enī imago dei ē quo
capax eius et p̄ticeps eē potest. et quia ſm easdeʒ po-
tentias habet anima ferri in deum. ꝛ etiam in res alie-
as cognoscendas. iō non sunt adeo eēntiales ip̄i ani-
me ratio ꝛ voluntas sicut predicta. ꝛ iō non opꝫ ꝙ
tanta sit conuenientia inter intelligentiā et volunta-
tem. quāta ē inter veritatem subalem et bonitatem.
Ad illud quod obī ꝙ ad delectationeʒ concurrit 24
sensus. dōm. ꝙ verum ē. sed non opꝫ ꝙ ille sensus
sit ip̄ius volūtatis q̄ delectat̄. sed sufficit ꝙ sit ratio-
nis associantis. Sicut enī oculus videt sibi [illegible]pedi.
et tamen est aliud organum q̄ pes. sic ratio sibi videʒ
et voluntati. et voluntas sibi appetit et rationi. Et ꝙ
illud sit verum patet ꝑ auctem Aug. prius inductaʒ
q̄ dicit ꝙ nihil intelligimus nisi ꝑ intellectū. nihil vo-
lumus nisi ꝑ volūtateʒ. Ad illud quod obī ꝙ om- 25
nis virtus ē amor et inspectrix medij. dōm. ꝙ inspi-
cere medium est dupliciter. aut per modum consi-
derationis. aut per modū inclinationis. Primo mo-
do inspicere medium non est cuiuslibet virtutis ſm
se sed per concomitantiā. quia sicut ratio videt sibi ꝛ
et alijs potentijs. sic prudentia et fides discernunt
sibi et alijs virtutibus. Si autem secundo modo di-
catur inspectrix medij quia per inclinationem ad il-
lud tendit. sicut lapis tendit deorsum. et medicina
vna dicitur habere aspectum ad talem humorē pur-
gandum. sic non solum est cognitionis immo etiam
affectionis. et ideo ex hoc non concluditur ꝙ eadem
sit potētia affectiua et cognitiua. Ad illđ quod obī 26
de comparatione luminis et caloris iaʒ patet respō-
sio per rationem adductam in contrariuʒ. quia hic
non habet veritatem. cum sint in aliquo informati-
ue. sed si habet veritatem. hoc est solum cum sunt in
aliquo effectiue. Preterea hic plures negant ꝙ sol ꝑ
eandem virtutem qua illuminat calefacit. et potest
esse ꝙ verū dicant sicut ostensum est. s. dis. xiiij. Ad 27
illud quod obī de optimo anime. dōm. ꝙ est optimū
quantum ad esse primum. et est iterum optimum
q̄tū ad esse secunduʒ. et si optimū quantum ad esse
primum vnum sit vtpote forma vltimo completi-
ua. tn̄ quantum ad esse secundum non oportet ꝙ sit
vnuʒ. nisi intelligatur esse vnum. quia ex multis est
collectum. sicut ad aliquod bene esse multa concur-
runt. Et sic quoniā potentia creature artata est. non
potuit creatura habere posse perfectum nisi esset in
ea potētiaꝝ m̄ltitudo. ex q̄ꝝ collectione siue aduna-
tiōe vna supplēte defectū alteriꝰ resultaret vnū posse
cōpletum. sicut māifeste aīaduerti potest in organo

humani corpis.quoꝝ vnūquodq; indiget a virtute
28 alterius adiuuari.Et si obijciaꝛ ꝙ potētioꝛ esset aīa
si virtus eēt vna.qꝛ tūc eēt magis vnita.vꝺ. ꝙ ꝗuis
veritatē hēat ex cōparatione potentie ad vnū actū.nō
tn̄ hꝫ in comparatiōe ad diuersos.aut certe si veritatē
habet cōpando potētiam ad idē.non tn̄ ē verū com
pando ad diuersa.Verꝝ ē eñ ꝙ si homo haberꝫ vnū
oculū.virtuosius videret ille ꝙ̄ mō videat dū habet
socium.nunꝙ̄ tn̄ ita bene videret solus sicut videret
ipe et socius ei?.sic et in ꝓposito intelligendū ē se ha
bere.ꝛ ideo magis ē completū posse aie ex multis po
tētijs collectū.ꝙ̄ si eēt simplr vnitū.qꝛ vna potentia
rū alterā nō diminuit ꝫ adiuuat.ꝛ ꝓpter mutuū ad
iutoriū et ꝗbāmō sociale obsequiū aliqñ̄ diciꝛ posse
aie eē vnū.aut etiā habitus exn̄tes in anima eē vnū.
non qꝛ hoc dictū sit ꝫm ipaꝝ potētiaꝝ et habituū ꝓ
priā rōeꝫ et spēalem naturā. ꝫ qꝛ hoc dictuꝫ est ꝑ qn
dam collectionē.Ad pfectū eñ posse aie concurrunt
oēs potentie.Et ad pfectā habilitatōeꝫ oēs virtutuꝫ
habilitates.Vñ si aliqua auctas inueniaꝛ q̄ videaꝛ
ponere vnitatē potētiaꝝ aīe et virtutū. intelligēda
ē ꝫm modum p̄scriptū.vicꝫ ꝫm quādā collectioneꝫ.
Si iteꝝ inueniaꝛ q̄ dicat potentiā aie esse aie essenti
29 am.intelligēda ē ꝑ reductioneꝫ ad idem genus. Si
cut eñ q̄dam sunt in genere ꝑ se.aliqua ꝑ reductiōeꝫ.
Illa ꝑ se sūt in genere q̄ ꝑticipāt eēntiaꝫ cōpletā illi
us generis. vt species et indiuidua.Illa vō ꝑ redu
ctiōem q̄ non dicūt completā essentiā.et hec sub qui
q; mēbris cōtinenꝛ.quedā reducunꝛ sicut p̄ncipia.
quedā sicut cōplemēta.quedā sicut vie.q̄dā sicut sili
tudines.q̄dā sicut priuationes.Sicut pricipia dupli
citer.aut essentiālia.aut integrālia.vt principia een
tiantia.sicut sunt materia et forma in genere subē.vt
p̄ncipia integrālia sic ꝑtes subē sūt in genere subē ꝑ
reductionē.Si reducunꝛ vt cōplemēta hoc pt̄ eē du
pliciꝛ.aut eñ ē cōplemētū ꝑ modū actus et sic ē act?
primus q̄ reduciꝛ ad idē gen? cū suba cui? ē act? vt
viuere.et eē subē ad gen? subē. Aut ꝑ modū aptitu
dinis.et sic differentie cōpletiue ad ideꝫ genus redu
cunꝛ cum specie.Si aūt reducunꝛ sicut vie hoc pōt
eē dupliciꝛ.Aut sicut vie ad res.et sic mot? et muta
tiones.vt generatio reduciꝛ ad subaꝫ. Aut sicut vie
a rebus.et sic habēt reduci potētie ad gen? subē.Pri
ma eñ agēdi potētia q̄ egressuꝫ vꝫ habere ab ipa sb
stātia ad idē gen? reduciꝛ.q̄ nō adeo elongaꝛ ab ipa
suba vt dicat aliā eēntiā cōpletā.Si aūt sunt silitudi
nes sic sūt in genere ꝑ reductionē.et reducūꝛ ad ideꝫ
gen? sub quo cōtinenꝛ q̄ꝝ sunt silitudies.vt pꝫ in si
militudie albedinis et coloris.q̄ quidē nō est albedo
ꝫ vt albedo.nō ē color ꝫ vt color. Postremo qꝛ p̄ua
tiones nō habēt eēntiā aliquā nisi ꝑ habitū.in codeꝫ
genere eē habēt in quo et habit? ꝑ reductionē.Et sic
patet rn̄sio ad omnia q̄sita.

Questio.ij.

De illa diuisione potētiaꝝ aie q̄ ē ꝑ supiorē ꝛ inferio
rē portionē.et ē questio vtrū supioꝛ portio ꝛ inferioꝛ
sint diuerse potētie.Et ꝙ sic vꝫ.Sicut dicit Aug.xij.
de tri.inter supiorē portionē rōis et inferiorē ē cōiu
gium.qꝛ hec dꝫ vir et hec dꝫ mulier.ꝫ nō est cōiugiuꝫ
eiusdē ad se.ꝫ diuersi ad diuersuꝫ.cū igiꝛ inꝛ hec duo
sit cōiugiuꝫ inquātū sūt potentie.ꝫ in genere poten
tie sunt diuerse. Itē sicut in pluribus locis li. de
tri.dicit Aug.imago nō cōsistit in rōe ꝗtum ad infe
riorem ꝑtem ꝫ ꝗtum ad supiorē.ꝫ eē ad imaginē nō
accidēs potētijs aie.ꝫ est eis eēntiale.cum igiꝛ supi
oꝛ portio et inferioꝛ differāt ꝑ eē ad imaginem.et per
nō eē ad imaginē.vꝫ ꝙ sint potētie ꝑ eēntiā diuerse.
Itē sicut vult Aug.supioꝛ portio se hꝫ ad iferiorē si
cut regens ad rectū.regens aūt et rectuꝫ sunt adinui
cē relatiue opposita.si ꝫ relatiue opposita nō possūt
eē circa idē.necesse est eē aliā potentiā q̄ regit aliaꝫ q̄
regiꝛ. Itē nihil ꝫm idē agit ꝛ patiꝛ.ꝫ supioris por
tionis ē mouere inferiorē.ꝛ inferioris ē moueri.ꝫ im
possibile ē ꝙ cōcurrāt in eandē potentiā.ꝫ ⁊c. Iteꝫ
si rō superioꝛ et inferioꝛ nō differrēt nisi qꝛ hec inten
dit eternis et illa intēdit tꝑalibus. ꝫ non plus differ
rent ꝙ̄ ocul? aspiciēs sursum et aspiciēs deorsum.ꝫ
nullo mō diuidiꝛ ocul? in supiorē ꝛ inferiorē.pro eo
ꝙ aspicit sursuꝫ et deorsuꝫ.ꝫ nec ratio sic diuidi de
beret.si ꝫ diuidiꝛ ꝫ rō supioꝛ et inferioꝛ nō differunt
penes act? ꝛ aspect? ꝫ etiā penes id ꝙ sūt. Itē si so
lū penes aspect? diuersos et actus eēt ibi diiā. cū rō
angeli aspiciat supiora et inferiora. vꝫ ꝙ deberet di
uidi in supiorē et inferiorē.ꝫ talis diuisio in potētijs
angeli nō ꝯsueuit assignari. ampli? ꝫ differūt ꝙ̄ ꝫm
actus et aspectus. ꝫ redit idem qꝺ prius ꝙ sunt di
uerse potentie ꝫm id ꝙ sunt. Sed contra Aug.dicit
xij. de tri.Cum disserimus de natura mētis humāe.
de vna quadā re disserim?.nec eā ꝑ hec duo q̄ com
memoraui nisi per officia geminam?.sermo precesse
rat de superiori portione rōis et inferiori. ꝫ ⁊c. Itē
anima sicut dicit phus ꝫm intellectuꝫ quodāmodo
est omnia. sed hoc non esset nisi potētia intellectiua
cum sit vna nata esset cognoscere oīa.si ꝫ diciꝛ ra
tio superioꝛ inquantū cognoscit superiora. ꝛ inferioꝛ
inquātum cognoscit inferiora.ꝫ non ē alia ꝛ alia po
tentia. Item idē est habitus qui dirigit animā ad
amorē dei et ꝓximi.vtpote charitas. ꝫ multoforti?
eadē potentia qua conuertimur ad deum et ad ꝓxi
mū.sed hec est ratio superioꝛ et inferioꝛ.ꝫ ⁊c. Item
lux increata se habet ad creatas sicut se habet lux so
lis ad colores.sicut.dicit Aug.in li.solil.sed eadem ē
potētia sensitiua q̄ cognoscim? tā lucē ꝙ̄ colorē.si er
go intellectiua potētia multo largioꝛ est ꝛ liberioꝛ ꝙ̄
potentia sensitiua.videꝛ ꝙ vna et eadem potētia sit
qua conuertatur anima ad lucē eternaꝫ et ad hec tē
poralia. Rꝫ. dꝺ.ꝙ diuisio rationis in supioreꝫ por 30
tionem et inferiorē non est adeo ꝑ diuersa membra
vt hec et illa sit potentia alia et alia sicut ratiōes oste
dunt ad secūdā ꝑtem inducte.nec est ꝑ membra ita
conuenientia vt non sit in eis differētia nisi soluꝫ
aspectus.Est eñ differētia in eis ꝫm dispositiones.ꝛ
ꝫm officia.Scd̄m dispositiōes.quia hec fortis et illa
debilis.Scd̄m officia.qꝛ hec regit.et illa regitur.Ra
tiōe diuerse dispositiōis in debilitate et fortitudine
hec vocaꝛ vir et illa mulier.Ratione diuersitatis in
officio et regimine hec vocatur superioꝛ qꝛ regit.et il
la inferioꝛ quia regitur.talis autem dispositionū di
uersitas ortum habet.non ex diuersitate nature.sed
ex diuersa cōparatione eiusdem potentie. Dum eñ
ratio nostra ad superiora cōuertiꝛ. purgaꝛ et illumi
natur et perficitur.Dum leges eternas conspicit et
immutabilitateꝫ diuine virtutis. in bono fortificaꝛ
et vigoratur.Dum autem ad hec inferiora conuerti
tur.vtpote ad sensibilitateꝫ et carnem. quodāmodo
trahitur et emollitur.et ideo sunt eiusem nature ra
tio superioꝛ et inferioꝛ.differentes ꝫm fortitudinis ꝛ
debilitatis dispositionem.Et quia vna oriꝛ ab alte

ra.⁊ ei ɔiungit̃ tanq̄ adiutorium simile sibi.recte hec
dicit̃ vir ⁊ illa dicit̃ mulier. ⁊ inter eas dicit̃ esse con
iugiū.Diuersitas aūt officioꝝ similit̃ nō venit ex di-
uersitate naturarū.sed ex diuersitate dispositōnum.
Quia eī hec fortis est ⁊ illa debilis.hec intelligens et
ɔsulens diuinaȝ voluntatem.illa vō exequens ope-
re.⁊ ideo hec regit ⁊ illa regit̃. ⁊ ex hoc illa superior ⁊
ista inferior appellat̃.Et sic patet q̄ supior portio
51 tionis ⁊ inferior ⁊ si aliquo modo recte ɔdiuidātur.
tamen diuerse potētie nō sunt.ista eñ membra vide
licet supius ⁊ inferius essentiaȝ potentie nō variant
sed dispositōnes ⁊ officia.⁊ hoc insinuāt ipa noīa.
Ad illud ergo qđ obijcitur de ɔiugio iam patȝ re-
52 sponsio.hoc eñ dictū est relatiue.nō q̄ ratio superi-
or ⁊ inferior sint diuerse potentie.sed q̄ cum vna ab
altera educat̃.natura tñ nō differunt.sed sibiīuiceȝ
ɔiungunt̃ quasi ad mutuū obsequiū. Ad illud qđ
53 obijcit̃ q̄ hec est ad imaginē ⁊ illa nō.dōm q̄ cū ne-
gamus inferiorē portōeȝ ratōnis esse ad imaginem.
nō hoc dicim⁹.q̄ imago nō sit in illa potentia.sed q̄a
nō attendit̃ ƀm ɔuersionem illā. vnde nō remouet̃
ratio imaginis a portione inferiori ƀm id q̄ est ima-
go ⁊ ƀm id q̄ est ratio.sed solū ƀm compatōneȝ sup-
additam. Ad illud qđ obijcit̃.q̄ regens ⁊ rectum
54 sunt opposita.dōm q̄ veruȝ est.sed ex hoc nō sequit̃
diuersitas in spūali potentia. in ea maxime que na-
ta est reflecti sup seipam.⁊ talis est ratio ⁊ volūtas.
Qđ ĝ obijcit̃ q̄ relatiue opposita nō possunt esse
55 circa idem.dōm q̄ verū est ƀm idem ⁊ ad idem. cuȝ
aūt aliquid compat̃ ad diuersa.nihil impedit i eo re-
periri simul relationes mutuas sine repugnantia et
oppositōne.Preterea illud habȝ locum in relatiuis
56 ƀm esse ⁊ nō ƀm dici.Et hoc pȝ responsio ad illud
qđ sequit̃ q̄ nihil ƀm idem agit ⁊ patit̃.hoc verū est
de actōne ⁊ passione phica.de passione aūt spiritua-
li qua dicim⁹ idem a se moueri ⁊ regi veritatē nō ha-
bet.cum dicat Ansel.voluntateȝ esse instrumentum
seipm mouens. Ad duo vltima iam ptȝ respōsio.
Coced eñ q̄ illa diuisio nō solum attendat̃ ƀm di-
uersitatem in aspectu.sed etiaȝ in dispositōne ⁊ offi-
cio que nō repitur in angelo vel in oculo.sicut ptȝ p
q̄ p̄dicta sunt.⁊ ista sufficiant.

Questio.iij. c

Querit̃ de illa diuisione potentiaꝝ aīe.q̄ quidem est
p naturale ⁊ deliberatiuum.et querit̃ vtrum diuisio
voluntatis per naturalem ⁊ deliberatiuā sit p diuer-
sas potentias.Et q̄ sic videt̃.Dam̄.cum diuidit po-
tentias anime primo diuidit in thelesim ⁊ bulisim.i.
in naturalem ⁊ deliberatiuam.⁊ postea subdiuidit p
alias potentias.ĝ si maior differentia est inter prima
membra.videt̃ q̄ naturalis volūtas et deliberatiua
sit potentia alia ⁊ alia. Item diuisio substantie p
ratōnale ⁊ nō ratōnale variat ipsam p essentiā. ergo
diuisio potentie p hmōi differētias facit potētias es-
sentialiter differe.sed talis est diuisio potentiaꝝ aīe
p naturalem ⁊ deliberatiuā.ergo ⁊c̄.Minor pbatur
p hoc q̄ sicut dicit phus.ratōnales potentie sunt ad
opposita.sed quādo aliqua potētia naturaliter mo-
uetur ad aliquid.nō mouet̃ ad oppositū. ergo potē-
tia vt est naturalis nō est rōnalis. Item cum diui
dimus creaturā corruptibilem ⁊ incorruptibileȝ.
diuersificam⁹ eam essentialiter.ergo pari rōne cū di-
uidimus potentiam p mutabilem ⁊ immutabilem.
eam essentialiter variamus.sed potentia que moue-
tur naturaliter ad suum obiectum mouet̃ vniformi
ter.deliberatiua vō vertibiliter.ergo ⁊c̄. Item po-
tentia in qua cōicamus cuȝ brutis n̄ pōt esse eadem
cum potentia in qua differimus. sed in naturali ap-
petitu in brutis ɔuenimus.⁊ in rōnali differim⁹. er-
go ⁊c̄.sicut eñ bruta naturaliter appetūt sui esse con
seruatōnem.sic ⁊ nos appetimus. Sed ɔtra potē
tie que habēt idem obiectum ⁊ sub eadem rōne non
habent diuersitatem.sed naturalis voluntas ⁊ deli-
beratiua idem habent p obiecto videlicet bonū.na-
turaliter eñ bonum appetimus.⁊ ex deliberatōe eti-
am cum bene ordinati sumus.ergo ⁊c̄. Item po-
tentia que ordinat in finem ⁊ in id qđ est in finē non
est alia ⁊ alia.sed voluntas nostra vt est in finem est
naturalis.q̄ naturaliter vnusquisq̄ appetit beatitu
dinem vt est in rem ordinata.sed potentia q̄ ordina
tur ad finem est deliberatiua. ergo ⁊c̄. Item eadē
potentia cognitiua est qua cognoscimus aliquid na
turaliter ⁊ per acquisitōnem. ergo pari rōne eadem
est voluntas qua aliquid appetim⁹ p naturalem in-
stinctū.⁊ per deliberatōnis arbitriū. Item omne
qđ est aliq̄ natura habet opationem naturalem. sed
voluntas deliberatiua est aliq̄ natura.ergo hȝ ope-
ratōnem naturalem.sed voluntatis act⁹ est velle.er-
go voluntas deliberatiua aliquid vult naturaliter.
sed volūtas que vult aliquid naturaliter est natura-
lis.ergo volūtas deliberatiua est volūtas naturalis.
R⁰.dōm q̄ cū diuidim⁹ appetitū in nālem et deli- 57
beratiuū.siue in quācunq̄ aliā potentiā.hoc duplici
ter potest intelligi.Aut ita q̄ appetit⁹ nālis ⁊ delibe-
ratiu⁹ diuersitatem habeant in obiectis.vtpote cum
vnū est appetibile solū a substātia rōnali. aliud autē
est appetibile a brutali.⁊ hoc modo bene ɔtingit na-
turalem potentiā ⁊ deliberatiuā esse diuersas potē-
tias.Alio modo potest diuidi appetit⁹ siue potētia i
nālem ⁊ deliberatiuaȝ.ita tñ q̄ non sit differentia in
obiectis.sed in modo appetendi.vt cum appellam⁹
sinderisim esse volūtatem naturalem.que quidē na
turaliter inclinat ⁊ instigat ad bonū honestū.⁊ mur-
murat ɔtra malū ⁊ voluntatē deliberatiuā ⁊ appeti
tum.quo post deliberatōnem aliquādo adheremus
bono.aliquādo malo.⁊ sic diuisio potentie per natu
ralem ⁊ deliberatiuā non variat eā ƀm essentiam po
tentie sed ƀm modum mouēdi.et hoc modo diuidit
Dam̄.nō q̄ naturalis ⁊ deliberatiua sint diuerse po
tentie.sed q̄ vna est potentia diuersimode ɔmouēs.
⁊ hoc sufficit ad diuisionem potentiaꝝ.Unde notā-
dum est q̄ multis modis ɔsueuerūt autores diuisio 58
nem potentiaꝝ anime accipe. Aliqñ ƀm naturā ip-
sarum potentiaꝝ.vt cum diuidunt̃ potentie anime
in vegetabilē.sensibilē.⁊ rōnaleȝ. vel ipsa rōnalis in
intellectiuā ⁊ affectiuā.Aliqñ vō ƀm officia. vt cum
diuidit̃ ratio in supiorem ⁊ inferioreȝ.Aliqñ ƀm sta
tus.vt cum diuidit̃ intellectus in speculatiuū ⁊ pra-
cticum.intellectus eñ speculatiu⁹ ƀm alium statum
efficit̃ practicus.videlicet dum ɔiungit̃ voluntati ⁊
operi in dictādo ⁊ regendo.Aliqñ vō fit diuisio po-
tentiaꝝ ƀm aspectus.sicut diuidit̃ potentia cogniti-
ua.in rōnem.intellectū.⁊ intelligentiā. ƀm q̄ aspicit
ad inferi⁹.ad par.⁊ ad supius.Aliqñ vō ƀm act⁹. sic
fit diuisio in inuentiuā.⁊ iudicatiuā.Inuenire eñ ⁊
iudicare sunt act⁹ potentie cognitiue adinuicē ordi-

nati. Aliquā vo fit diuisio potentiarū aie ſm modos
mouēdi. z ſic eſt illa q̄ eſt p nālem z deliberatiuā. Di
bus his modis diuerſificatis vtunt autores diuiſio
ne potentiarū aie. z in ſolo primo mō diuidēdi atten
dit ꝓprie potentiarū diuerſificatio. Cōcedendum
igit eſt ꝙ naturalis volūtas z deliberatiua pōt eē ea
dem potentia. q̄ quidē ſm aliū z aliū modū mouen
di ſic z ſic appellat. Eadem enim potentia q̄ appeto
beatitudinē z q̄ appeto virtutē ſiue facē h̄ bonū vel
illud ad beatitudinē ordinatū. q̄ vt appetit beatitu
dinem dicit nālis. qꝛ immutabiliter appetit᷑ ea᷑ ad
beatitudinē inclinat. vt vo appetit h̄ vel illud bonū
facere. deliberatiua dicit. z ſm iudiciū rōnis pōt ad
39 ꝯtrarium inclinari. Ad illud ḡ qḋ primo obijcit
de diuiſione potentiarū facta a Damā. iaꝫ patet rūſio.
Ipſe eñ vt ibidem pꝫ in ſua exemplificatōne potiꝰ i
hac diuiſione diuerſitatē modorū mouendi attendit
40 q̄ diuerſitatē potentiarū mouentiuꝫ. Ad illud qḋ
obijcit ꝙ volūtas nālis eſt irrōnalis. qꝛ nō eſt ad op
poſita. dōm ꝙ cum dicit ꝙ ptātes nāles ſunt ad op
poſita hoc nō intelligit de oībus oppoſitis ſ; de ali
quibꝰ. ratōnalis eñ volūtas ita ordinat ad aliquid
ꝙ nullo mō appetit ſuū oppoſitū. vt pꝫ in ordine vo
luntatis nr̄e ad beatitudinē z felicitatē. licet aūt de
terminate inclinet ad beatitudinē. ad multa tñ gña
appetibiliū illa z eadem voluntatis potentia eſt in
determinata. ita ꝙ nata eſt moueri in oppoſita. z ꝓ
pterea ſic eſt naturalis vt tñ ñ deſinat eē rōnalis z de
liberatiua. Si autē eſſet ſic determinata ad vnum ꝙ
nullo mō poſſet i oppoſita. ſicut ē potētia calefaciē
di z illuminādi in igne. tūc eſſet pure nālis. z nō eſſꝫ
41 deliberatiua ſiue ratōnalis. Ad illud qḋ obijcit de
incorruptibilitate. dōm ꝙ nō eſt ſil'e de incorruptibi
litate ſube z immutabilitate potentie. incorruptibili
tas eñ in ſuba dī abſolute. z ido eſſe corruptibile et
incorruptibile directe opponunt. ſunt etiā incōpoſ
ſibilia circa idem. Mutabilia vo z immutabilia po
tius accipi poſſunt reſpectu diuerſorū obiectoruꝫ. vt
patet cum aliq̄ volūtas eſt immutabilis reſpectu fi
nis qḋ eſt ad finē. z ideo nō oportet potētias ad h̄ mē
42 bra eſſentialiter diuerſificari. Ad illud qḋ obijcit
de naturali appetitu in brutis iam pꝫ rūſio. quia cuꝫ
dicit nos cōicare cum brutis in potentia nāli et ap
petitu. ibi diſtinguit naturalis potētia a rōnali. non
ſolum q̄ꝫtum ad modū appetendi. ſed etiā q̄ꝫtum ad
appetibile. z penes hoc ꝯtingit diuerſas differentias
potentiarū accipere.

Queſtio. iiij. z vltima. f

Ad maiorē euidentiā p̄cedentium querit de diuiſio
ne potentiarū aie per agentem z poſſibilem ſm quas
differentias intellectꝰ noſter diuidi ꝯſueuit. Eſt igit
queſtō vtrū agēs intellectꝰ z poſſibilis ſint vna potē
tia vel diuerſe. Et ꝙ diuerſe videt. māis cauſa nun
q̄ꝫ ſimul incidit in idem cum alijs cauſis ſicut vult
phs. ſ; ſicut ſe hꝫ materia ad formā vel efficientē. ita
ſe habet intellectus poſſibilis ad agentē. ſicut phus
dicit. ḡ intellectus poſſibilis et agens ſunt potentie
diuerſe. Item prima diuiſio potentie eſt p actiuā
z paſſiuā. ſicut innuit phs in li. ix. prime phie. ſed in
ter hec mēbra primo diuidētia eſt maxima differen
tia q̄ ſit in illo genere. ḡ inter potentiā actiuā z paſſi
uam eſt maxima potentiarū differentia. ḡ impoſſibi
le eſt vnā potentiā eſſe poſſibilem z agentē. Item
impoſſibile eſt idem ſm idem eſſe in actu z in poten
tia ſimul z ſemel. ſ; aia ſm intellectū agentē eſt conti
nue in ſuo actu. ſm poſſibilem aūt non. ergo zc̄.
Iteꝫ impoſſibile eſt idem ſm eſſentiā eſſe illumi
nans z illuiatū. ſ; intellectus agens ſe hꝫ ſicut lux. in
tellectus poſſibilis ſicut illuiatū a luce. ḡ zc̄. Sed
ꝯtra. in ꝑpetuis nō differt eſſe z poſſe ſicut vult phs.
ḡ nec actꝰ z potentia. multo minꝰ nec potentia acti
ua a paſſiua. ſed aia eſt ꝑpetua z eiꝰ intellectus. ḡ nō
eſt differentia potentie poſſibilis ad agentē. Iteꝫ
in imaginatōne q̄ eſt multo magis materialis vtus
q̄ꝫ intellectꝰ. nō ſunt due potētie imaginatiue quaꝝ
vna ſit actiua altera paſſiua. ḡ ſi multo potentior eſt
virtus intellectiua q̄ imaginatiua. videt ꝙ p agen
tem z poſſibilem nō hēat diuerſificari. Item po
tentia receptiua z abſtractiua in corpalibꝰ pñt ꝯcur
rere in vnitatē organi. ſicut patet in oculo catti q̄ po
teſt ſpēm ſuſcipe z eā a ſe de nocte facere. ḡ pari rati
one. imo multo fortiori videt ꝙ intellectꝰ agēs z poſ
ſibilis repiant in vna potētia ſpāli. Item intelli
gere ē vnus actꝰ p ſe. ḡ ē a potētia vna ſimplici. ſ; ad
noſtrū intelligē ꝯcurrūt intellectus poſſibilis z intel
lectus agēs. ḡ nō ſunt diuerſe potētie. Item intel
lectus poſſibilis aut intelligit aut nō. Si nō. ḡ nō
bet dici intellectꝰ nec potētia intellectiua. Si intelli
git. ḡ aliq̄ mō eſt potētia actiua. ḡ nō vr ꝙ intellectꝰ
poſſibilis ſit alia potētia ab agēte. Iteꝫ intellectꝰ
agēs aut intelligit aut nō. Si nō. ḡ nō debet dici intel
lectus potētia intellectiua. Si ſic. cū intellectus non
poſſit intelligē aliud a ſe niſi ſpēm illiꝰ hēat i ſe z pe
nes ſe. z cū oē illud qḋ ē ſuſceptibile ſpēi ſit aliq̄ mō
poſſibile. ḡ nō diuidit p eſſentiam a poſſibili. Rº. 43
ad p̄dictorū intelligentiā ē p̄notandū. ꝙ varijs mo
dis temptauerūt p̄deceſſores noſtri aſſignare differē
tiam intellectꝰ poſſibilis ad agentē. Quidā eñ dixe
runt ꝙ differūt ſicut due ſube. Alij dixerūt ꝙ differēt
ſicut due potētie. Tercio mō dixerūt alij ꝙ differūt
ſicut habitꝰ z potētia. Quarto mō dixerūt alij ꝙ dif
ferūt ſicut potētia abſoluta z ꝯpata. Primꝰ autēꝫ
modꝰ dicendi q̄ dī ꝙ differūt ſm ſubam. dupl'r hꝫ
intelligi. Quidā nanqꝫ dicē voluerunt ꝙ intellectus
agēs ſit intelligētia ſepata. intellectꝰ aūt poſſibilis ſit
aia corpi ꝯiuncta. Et modꝰ iſte ponēdi z dicendi fun
datus ē ſup multa vba phorū q̄ poſuerūt aiam ratō
nalē illuſtrari a decima intelligētia. z pfici ex ꝯiūctio
ne ſui ad illā. Sꝫ iſte modus dicēdi falſus eſt z erro
neus ſicut ſupra improbatū fuit dī. viij. Nulla enim
ſuba tantā potentiā hꝫ illuiandi et pficiēdi aiam ꝓ
prie intelligēdo. imo ſm menteꝫ immediate hꝫ a deo
illuminari ſicut in multis locis Augꝰ. oſtendit. Alius
modus intelligēdi eſt ꝙ intellectus agens eēt ipſe de
us. intellectus vo poſſibilis eēt noſter animus. z iſte
modus dicēdi ſup vba Aug. eſt fundatus. qui in plu
ribus locis dicit z oſtendit ꝙ lux que nos illuminat.
magiſter qui nos docet. veritas que nos dirigit deus
eſt. iuxta illud Ioh. Erat lux vera que il. om. ho. zc̄.
Iſte autē modus dicēdi z verum ponat z fidei ca
tholice ꝯſonū. nihil tñ eſt ad ꝓpoſituꝫ. quia cum ani
me noſtre data ſit potētia ad intelligendū ſicut alijs
creaturis data eſt potentia ad alios actus. ſic deus
q̄uis ſit principalis opans in opatōne cuiuſlibꝫ cre
ature. dedit tñ cuilibet vim actiuam p quam exiret i
opatōnem ꝓpriam. ſic credendum eſt indubitanter

ꝙ humane aie nō tm̄modo dederit intellectuꝫ possi-
bilem ſ etiā agentē.ita ꝙ vterqꝫ est aliq̄d ipſiꝰ aie.Et
ideo primꝰ modꝰ aſſignādi dr̄iam tanq̄ ad ꝯpoſituꝫ
impꝰtinēs obmittendꝰ eſt. q̄ ſcꝫ dī ꝙ intellectꝰ agēs ꝛ
poſſibilis differūt ſicut due ſubē. Secd̄s modꝰ dicē
di q̄ ſcꝫ dī ꝙ differt ſicut due potētie dupl'r pōt intel-
ligi. ꝛ vno mō falſe.alio mō vere. Unꝰ modꝰ intelligē
di ꝛ dicēdi ē ꝙ itellectꝰ poſſibilis ſit potētia pure mā
lis q̄ ineſt aie ex pte ſue mãe.intellectꝰ vō agēs ſit po
tentia pure formalis q̄ ineſt aie ex pte ſue forme. ꝛ h̄
modꝰ dicēdi vr̄ fundari ſup v̄ba pħi. q̄ dicit ꝙ intel-
44 lectus poſſibilis ē q̄ ē oīa fieri. intellectꝰ agēs q̄ ē oīa
facere.ſicut ꝯtingit in forma ꝛ mā repire. Sꝫ h̄ mo-
dus dicēdi nō ꝯſonat veritati. Si em̄ intellectꝰ poſſi
bilis eēt potentia pure paſſiua. ꝛ ſe tenēt ex pte mãe.
in oīm̄ibꝰ poſſet poni in quibꝰ ē repire māle principi-
um. Preterea ſicut oculꝰ nō dr̄ viſus.ſic talis poten-
tia nō debēt dici intellectꝰ. Aliꝰ vō modꝰ intelligēdi
eſt vt dicat̄ ꝙ intellectꝰ agēs ꝛ poſſibilis ſint due in-
tellectꝰ dr̄ie date vni ſubē q̄ reſpiciūt totū ꝯpoſituꝫ.
Appropriat̄ aūt intellectꝰ agēs forme. ꝛ poſſibil' ma
terie.qꝛ intellectꝰ poſſibilis ordinat̄ ad ſuſcipiendū.
intellectꝰ agēs ordinat̄ ad abſtrahendū .nec intelle-
ctus poſſibilis ē pure paſſiuꝰ.hꝫ em̄ ſupra ſpēm exñ-
tem in fantaſmate ſe ꝯuerti. ꝛ ꝯuertēdo p auxilium
intellectꝰ agentꝭ illā ſuſcipe ꝛ de ea iudicare. Silr̄ nec
intellectꝰ agēs eſt oīno in actu. nō em̄ pōt intelligere
aliud a ſe niſi adiuuet̄ a ſpē q̄ abſtracta a fantaſma-
te intellectui hꝫ vniri. Un̄ nec poſſibilis intelligit ſi-
ne agente,nec agēs ſine poſſibili. Et iſte modꝰ dicēdi
verꝰ eſt ꝛ ſup v̄ba pħi fundatꝰ. dicit em̄ agentē ꝛ poſ
ſibilē eē duas dr̄ias intellectꝰ. vn̄ ſicut duo intelligi-
mus neceio in medio ad h̄ ꝙ abſtrahat̄ ſpēs ab obie-
cto. vicꝫ lucē ꝛ dyafaneitatē. ita ꝙ p vnū abſtrahit ꝛ
p aliud defert ꝛ ſuſcipit. ſic ꝛ in ꝯpoſito ꝯformiter pōt
itelligi ita ad vnū actū h̄ duo ꝯcurrere. vt h̄ ſine alia
nō hēat opatōeꝫ ſuā ꝯplere. Terciꝰ modꝰ aſſignādi
dr̄iam q̄ dr̄ ꝙ differt ſicut potētia et habitꝰ dupl'r hꝫ
intelligi. Uno mō vt intellectꝰ agēs dicat̄ habitꝰ qui
dam ꝯſecutꝰ ex oībus intelligibilibꝰ. intellectꝰ vō poſ
ſibilis intelligat̄ idem ipē,put ē in potētia ad acqui-
rendū cognitōeꝫ p fantaſmata. Et h̄ modꝰ ponendi
fundari vr̄ ſup v̄ba Boecij. q̄ dicit ꝙ ſummā retinēs
ſingula pdit. Qd̄ voluerūt aliq̄ intelligi ſic. ꝙ intelle-
ctus nr̄ dicat̄ hr̄e apud ſe cognitōeꝫ habitualē inna-
tam. alioquin nō poſſet p v̄tutē ſuā abſtrahēdo etiā
a ſenſibꝰ ꝛ a fantaſmatibꝰ facē intellectū poſſibilem
actu intelligentē. oīne em̄ qd̄ deducit alterū de potē-
tia in actū eſt ens in actu. Sꝫ iſte modꝰ dicendi v̄bis
pħi nō ꝯſonat q̄ dicit aiam eſſe creatā ſicut tabulaꝫ
raſam. nec hr̄e cognitōneꝫ habituū ſibi innatā. ſ acq̄
rere mediāte ſenſu ꝛ expientia. Aliꝰ modꝰ dicēdi ē vt
dicat̄ intellectꝰ agēs differre a poſſibili ſicut habitꝰ a
potētia. nō qꝛ agēs ſit pure habitꝰ. ſ qꝛ eſt potētia ha
bitualis. Et iſte modꝰ dicēdi ꝓbabilis ē ꝛ verꝰ. ꝛ ſup
v̄ba pħica ꝛ catholica fundatꝰ. Uerū em̄ eſt ſm̄ dyo
niſium. ꝙ ſubē intellectuales eo ip̄o ꝙ intellectuales
ſubē lumina ſunt. ꝗ pfectio ꝛ ꝯplementū ſubē intelle-
ctualis lux ē ſpiritalis. igit̄ illa potētia q̄ ꝯſeq̄t̄ aiaꝫ
ex pte intellectꝰ ſui quoddā lumē ē in ipſa. de q̄ lumi-
ne pōt intelligi illud p̄s. Signatū ē ſup nos lu. vul. t.
dn̄e. Et h̄ lumē vr̄ pħs intellexiſſe eē intellectū agen-
tem. dicit em̄ ꝙ ille intellectꝰ q̄ eſt oīa facē. ē ſicut ha-
bitus quidā vt in lumie. quodam em̄ mō lumē facit
colores potentia. actu colores. ſicut hr̄. iij. de anima.
Huiꝰ aūt ſimile pōt poni in oculo catti q̄ non ſolum
hꝫ potentiā ſuſcipiēdi p naturā ꝑſpicui ſicut alij ocu
li. ſ etiā potentiaꝫ faciēdi in ſe ſpēm p naturā lumis
ſibi inditi. Quartꝰ aūt modꝰ aſſignādi dr̄iam inter
poſſibilē ꝛ agentē. q̄ ſcꝫ differt ſicut potētia abſoluta
ꝛ ꝯpata. dupl'r hꝫ intelligi. Uno mō vt intelligat̄ ꝙ
vna oīno ꝛ eadē eſt potētia intellectꝰ agētis et poſſi-
bilis differēs ꝯpatōne ſola. vt agēs ſit ꝓut ē in ſe cō-
ſiderata. poſſibilis vō ꝓut vnit̄ corpori ꝛ fantaſma-
tibus. Et h̄ modꝰ dicēdi vr̄ fundari ſup v̄ba pħi. qui
vult ꝙ intellectꝰ agēs ſempꝰ eſt in ſuo actu. poſſibilis
vō aliqn̄ ſic. aliqn̄ nō. Qꝛ em̄ aia laſſet̄ et pturbet̄ in
actu intelligēdi h̄ eſt ex ꝯiunctōne ſui ad corpꝰ. Sed
h̄ modꝰ ponēdi deficit a veritate. qm̄ aia ſepata hꝫ i-
tellectū q̄ eſt oīa facere. hꝫ etiā intellectū q̄ eſt oīa fie-
ri. ꝗ hꝫ agentē ꝛ poſſibilē etiā cū ſepata eſt. ꝗ intelle-
ctus poſſibilis nō inerat ei ſolū ex ꝯiunctōne ſui cuꝫ
corpe. Aliꝰ modꝰ intelligēdi p̄dictā dr̄iam ē vt dicat̄
itellectꝰ agēs differre a poſſibili ſic potētia abſoluta a
ꝯpata. nō qꝛ ſit oīno eadē potentia ꝯpatōe differēs.
ſ qꝛ cum ſit alia ꝛ alia intellectꝰ dr̄ia. vna eſt p quaꝫ
ordinat̄ aia ad ſuſcipiendū. altera vō p quā ordinat̄
ad abſtrahendū. ꝛ ita vna de ſe quodāmō cōpleta et
habilitata. alia vō indigens habilitatōne ꝛ ꝯplemē-
to. cum ſit nata ad illud ꝯplementū venire median-
te auxilio corpis ꝛ corpalium ſenſuum. ineſt ipi ani-
me ſm̄ ꝙ habet inclinari ad corpus. Et ex hoc ꝯtra-
hit duplicem poſſibilitateꝫ. vnam reſpectu actus. qꝛ
nō eſt ſemp in actu ſuo ꝓpter impedimentuꝫ a parte
corpis. alteram reſpectu fantaſmatū a quibus exci-
tari habet. ꝛ hanc poſſibilitatē nō habet niſi ex ꝯiun
ctione ſui cuꝫ corpe. Quis ſit potentia de natura ſua
qua eſt oīa fieri. que non ſolum eſt in anima ꝯiun-
cta ſed etiam in anima ſepata. Sic igit̄ patet quō ex
multis modis dicendi eliciunt̄ quidā intellectꝰ diffe
rentie inter intellectum agentem ꝛ poſſibilem. Cum
em̄ ſint quatuor principales modi aſſignandi diffe-
rentiam inter hos intellectus. ꝛ quilibet ſubdiuida-
tur in duos ſicut in ꝓſequendo monſtratuꝫ eſt. ſolū-
modo tres modi digni ſunt approbari. quorū vnus
ab altero nō diſcordat. ſed vnus ortum habꝫ ex alte
ro. Quia em̄ diuerſe differētie ſunt intellectus. que
ꝛ ſi reſpiciāt totum ꝯpoſitum. vna tamen magis re
ſpicit anime ꝯplementum. alia vō materiale princi-
pium. hinc eſt ꝙ vna nō ſolum tenet ratōnem poten
tie. immo etiam potentie habitualis. altera vō tenet
pure ratōnem potentie. ꝛ hinc eſt ꝙ vna dicit̄ cōue-
nire anime ſm̄ ſe. altera vō in ꝯpatōne ad corpꝰ.
ꝛ vna ſemp eſt in actu. vltera vō non. nō quia ſemp
anima actu intelligat p intellectum agentem. ſed qꝛ
ſicut lumen corpale ſemp lucet ꝛ de ſe promptuꝫ eſt
ad illuminandum. res aūt illuminabilis nō ſemp il-
luminat̄ ꝓpter aliquod impedimentū. ſic ꝛ in ꝯpoſi-
to intelligendū eſt. Concedende ſunt igit̄ ratiōes
oſtendentes intellectuꝫ agentem ꝛ poſſibilem duas
differentias eſſe intellectiue potentie. licet alique ex
eis nō ſint multum cogentes. Ad illud aūt quod 45
obijcit̄ ꝙ nō differt poſſe ꝛ eſſe in ꝑpetuis. dōm ꝙ h̄
intelligitur de eſſe ſubſtantiali ꝛ de differentia ſm̄
naturam ſed de diſtātia ſm̄ tempus. quia in eis ma-
teria tempe nō p̄cedit actum. ꝛ ideo nihil facit ad p-

pōſitum.quia intellectus poſſibilis nō dicit poſſibi-
46 lis reſpectu eſſe primi ſeu act⁹ ſecundi. Ad illō qđ
obijcit de imaginatōne ꝙ nō differt potentia actiua
ꝛ paſſiua.dici pōt ꝙ magis differt q̄ȝ in intellectu.qꝛ
organum corꝑale in quo recipiunt fantaſmata eſt ei
loco potentie paſſiue. ipſa vō vis imaginaria eſt lo-
co potentie actiue. Aliter pōt dici ꝙ nō eſt ſimile. qꝛ
cum ſpēs defert a ſenſu vſqꝫ ad imaginationem. nō
erit genus abſtractōnis.que quidem fuit in ſenſu ꝑ-
ticulari. ſed cum ſpecies ꝑuenit ad intellectum. no-
uum genus abſtractōnis ibi exigitur ꝛ aliud genus
luminis. ideo magis indiget potentia actiua diſtin-
cta a poſſibili ipſe intellectus q̄ imaginatio vel ſen-
47 ſus. Ad illō qđ obijcit de oculo catti.dō ꝙ ꝛ ſi po-
tentia receptiua ꝛ abſtractiua poſſint concurrere ad
vnius organi ꝯpletōnem.nunq̄ tamen concurrūt in
eandem vni⁹ organi diſpoſitōeȝ.Alia eīn eſt diſpoſi-
tio in oculo catti ꝑ quam recipit ſcilicȝ ꝑſpicuitas.ꝛ
alia ꝑ quam abſtrahit ſcȝ luminoſitas. ꝛ alterius et
alterius nature. Sic et in potentia intellectiua. et ſi
ꝯcurrant ad ꝯplementū ꝛ ꝑfectōnem potentie intel-
lectiue.potentia ꝑ quam recipit et potentia ꝑ quam
abſtrahit.nō ſunt tamen eiuſdem nature.nec ꝑ ean-
dem naturā inſunt anime. ꝛ ideo nō ſunt vna diffe-
48 rentia potentie ſed diuerſe. Ad illud quod obijcit
ꝙ intelligere eſt actus vnus et ſimplex. dōm ꝙ et ſi
intelligere poſſit quodam genere ſimplicitatis dici
actus ſimplex.nihilominus tamen ad noſtrū intelli-
gere ꝯcurrit recipere ꝛ iudicare.ſiue abſtrahere ꝛ ſu-
ſcipere.ꝛ hi ſunt plures actus adinuiceȝ ordinati ex
quibus reſultat vnus actus ꝑfectus.ſic et in poten-
tijs intelligēdū eſt ſe habere.q̄ꝛ ſi ſint diuerſe diffe-
rentie intellectus.attamen in ſuis actionibus adin-
uicem ordīate ſunt ꝛ ꝯiuncte ad actuȝ intelligendi
ꝑficienduȝ.ſicut materiale ꝛ formale principium ad
vnum eſſe ꝯpoſiti ꝯſtituendum. Ad illud qđ obij- 49
citur ꝙ intellectus poſſibilis intelligit.et intellectus
agens ſimiliter recipit. dōm ꝙ intellectus poſſibilis
nō eſt pure paſſiuus ſicut ſupra oſtenſum eſt. habet
eīn potentiam ſe ꝯuertendi.nec tamen eſt adeo acti
uus ſicut agens.quia nō poteſt ſua conuerſione nec
ſpēm abſtrahere. nec de ſpecie iudicare. niſi adiuto-
rio ipſius agentis. Similiter nec ipſe intellect⁹ agēs
operationem intelligendi poteſt ꝑficere niſi formet
acies intellect⁹ poſſibilis ab ipſo intelligibili.ex qua
formatōne eſt in pleniori actualitate reſpectu ei⁹ qđ
debet cognoſcere q̄ erat prius cum carebat ſpecie.et
ita cū cogitam⁹ de intellectu agēte ꝛ poſſibili n̄ debe-
m⁹ cogitare q̄ſi de duab⁹ ſubijs.vel q̄ſi de duab⁹ potē-
tijs.ita ſeꝑatis ꝙ vna ſine alia hēat oꝑatōnem ſuā ꝑ-
ficere. ꝛ aliquid intelligat intellectus agens ſine poſ-
ſibili. ꝛ aliquid cognoſcat intellectus agēs .qđ tamē
homo cuius eſt intellectus ille ignoret. Hec cū va-
na ſunt et friuola vt aliquid ſciat intellectus me⁹ qđ
ego neſciam.ſed ſic cogitande ſunt eſſe ille due diffe-
rentie ꝙ in vnam oꝑatōnem completam intelligen-
di veniant inſeꝑabiliter.ſicut lumen ꝛ dyafanum ve-
niunt in abſtractōnem coloris. Nec ſunt hic ſequen-
da ꝯmuniter verba philoſophoꝝ.quia ꝓ magna ꝑ-
te decepti ſunt in influentia intelligentie ſuꝑ animaȝ
quā nō admittit fides catholica.

Hic determinat qualiter in homine temptatōnis ordo ꝛ ꝓgreſſio ꝯſummat.

Illud quoqꝫ p̄termittendum ꝛc̄.Supra egit magiſter de diſtinctōne potentiaꝝ anime ad li.ar. manifeſtationem.In hac parte quia ſecund⁹ gradus potentiaꝝ eſt ordo ꝛ ꝓgreſſio temptatōnum.determinat qualiter et quo ordine peccatū ꝑ vires anime ꝓgredi habeat ꝛ ꝑuenire ad ꝯſummatōnem.Diuidit autēȝ ꝑs iſta in tres partes.In prima determinat qualiter peccatum in viribus anime habeat ꝓgreſſum ad ꝯſummatōnem. In ſecunda vō p̄determinata repetit ad maiorem explanatōnem.ibi.itaqꝫ vt breuiter ſummam ꝑſtringam ꝛc̄. In tercia vō p̄determinata epilogat ad faciliorem rememoratōnem.ibi.hec de anime partib⁹ interſeruimus ꝛc̄.Quelibet haꝝ partium diuidi poteſt in duas ſm duo capitula que in quolibet ꝯtinent. Naȝ prima pars habet duas.In prima determinat ꝯnexionem ꝛ ordinem virium anime.In ſecunda vō determinat qualiter habeat fieri ꝓgreſſus culpe.ibi.nūc ſupeſt oſtendere quō per ꝛc̄.Similiter ſecūda pars habet duas. In prima explanat ꝛ circumloquitur aſſimilatōnem virium anime in ꝯſummatōne peccati ad primam temptationem.In ſecūda vō ponit quandā ſimilitudinem oſtendens ꝙ mulier ſine viro damnari nō poteſt.ibi.nec ſane cum ſola cogitatōne ꝛc̄.Similiter tercia ꝛ vltima pars duas habet.In prima breuiter epilogat ꝛ ratōem ſue digreſſionis aſſignat.In ſecunda vō multiplicitatem hui⁹ nominis ſenſualitas ad maiorem euidentiam explicat ꝛ manifeſtat.ibi.nō eſt aūt ſilentio p̄termittendum ꝛc̄.

Determinat qualiter pctīn in virib⁹ anime hēat ꝓgreſſum ad ꝯſummationem.oñdens ꝙ talis eſt ordo peccādi vel cadendi in nobis q̄lis fuit in ꝑmis hoibus.ſcȝ ꝙ in nobis eſt vir ꝛ mulier ꝛ ſerpens. g

Illud q̄ȝ p̄termittendum nō eſt ꝙ talis nūc in vno hoīe temptatōnis eſt ordo ꝛ ꝓgreſſio.qualis tūc in ꝑmis ꝓceſſit ꝑntib⁹. Ut eīn tūc ſerpēs malū ſuadet mulieri.ipſaqꝫ ꝯſenſit.deinde viro ſuo dedit.ſicqꝫ ꝯſummatū eſt pctīn.ita ꝛ nūc in nobis ꝓ ſerpente ē ſenſualis mot⁹ aīe.ꝓ mliere inferior portio rōnis. ꝓ viro ſuꝑior rōnis portio. Et hic ē vir q̄ ſm aplm dr imago ꝛ glīa dei. ꝛ illa eſt mulier q̄ ſm eundē dicit glīa viri. Atqꝫ inter hūc virū ꝛ hāc mulierē eſt velut quoddā ſpūale ꝯiugiū nāliſqꝫ ꝯtract⁹.q̄ ſuꝑior rōnis portio q̄ſi vir dꝫ ꝑeſſe ꝛ dñari. Inferior vō q̄ſi mlier dꝫ ſbeſſe ꝛ obedire. Ideo vir ſm aplm n̄ dꝫ hēre velamē.ſꝫ mlier.Et ſic in cūctis aīmātib⁹ nō ē reptū hoī adiutoriū ſile ſibi.ſꝫ de illo ſumptū qđ ei formaret in ꝯiugiū. ita in ꝑtib⁹ aīe q̄s cū pecoribus

i.Cor.xi.
De ſpūali ꝯiugio viri ꝛ mulieris in nobis.

i.Cor.xi.

Testimonio Aug. ita ostendit.

habem⁹ cōmunes. nullū menti nostre simile est adiutoriū. Vñ Aug. in eodem Illud nostrū qd in actōne tempalium tractandorū ita versat̄ vt non sit in nobis cōmune cum pecore. ratōnale est quidem. sed ex illa ratōnali mente q̄ subheremus intelligibili ꝛ incommutabili veritati tanq̄ ductum et inferioribus tractandis gubernandisq̄ deputatum est. Sicut eñ in omnibus pecoribus non est inuentum viro adiutorium simile sibi nisi de illo detractum in coniugium formaret̄. ita menti nostre qua supernam cōsulimus veritatem. nullum est ad vsum rerum tempalium quantum nature hominis satis est simile adiutorium ex anime partib⁹ quas cōmunes cum pecoribus habemus. Ideoq̄ ratōnale nostrū non ad vnitatis diuortium sepatum. sed in auxilium societatis quasi deriuatum in suo dispartit̄ officio. Et sicut vna caro est duorum in masculo ꝛ in femina. sic intellectum nostrum ꝛ actōnem siue ratōnem ꝛ appetitum ratōnalem. vel si aliquo modo significanti⁹ dici possunt vna mentis natura cōplectit̄. vt sicut de illis dictum est. erunt duo in carne vna. sic de his dici possit. duo in mente vna. Ecce ex his aperte intelligi potest qualiter i anima hoīs existat imago illius coniugij. ꝛ qualiter in singulis nostrū spūaliter sint illa tria. scʒ vir. mulier. serpens.

Gen. ij.

Determinat qualiter in nobis fieri habeat ꝓgressus culpe. h

Nūc supest ostendere quō p hec tria in nobis cōsumet̄ peccati ꝓgressus. Ubi agnosci poterit si diligenter intendat̄ qd sit in aīa mortale vel veniale pctm̄. Ut eñ ibi serpēs suasit mulieri. ꝛ mulier viro. Ita ꝛ in nob̄ sensualis motus cū illecebrā pctī cōceperit. quasi serpēs suggerit mulieri. scʒ inferiori parti rationis. i. ratōni sciē. q̄ si cōsenserit illecebre. mulier edit cibum vetitū. Post de eodem dat viro cū supiori parti ratōnis. i. ratōni sapiē eandem illecebrā suggerit. quasi cōsentit. tūc vir etiā cū femina cibū vetitum gustat. Si ḡ in motu sensuali tm̄ pctī illecebra teneat̄. veniale ac leuissimū ē pctm̄.

Qñ pctm̄ sit veniale.

Qñ mulier mādu cat cibū vetitum.

Si vo inferior ps ratōnis cōsenserit. ita vt sola cogitatōnis delectatōne sine volūtate pficiendi teneat̄. mulier sola māducauit non vir. cui⁹ aucte cohibet̄ volūtas. ne ad opus vsq̄ pueniat. Si vo assit plena volūtas pficiendi. vt si assit facultas ad effectū pducat̄. vir quoq̄ māducat. q2 supior ps rōnis illecebre cōsensit. ꝛ tūc est damnabile ꝛ graue peccatum.

Qñ est mortale pctm̄ in gustu mulieris. et qñ veniale.

Qñ aūt mulier sine viro gustat. aliqñ est mortale. aliqñ veniale pctm̄. Ut ei dictū est tūc mulier sine viro gustat. cū ita delectatōne cogitatōnis pctm̄ tenet̄ vt faciendū nō decernat̄. vt cum quidā terminus ꝛ mensura pctō adhibetur a viro vt nō liceat mulieri effrenata libertate in pctm̄ ꝓgredi.ᵃ Si ḡ pctm̄ non diu teneat̄ delectatōne cogitatōnis. sed statim vt mulierem tetigit. viri aucte repellat̄. veniale est. Si vo diu in delectatōne cogitationis teneat̄. ꝛ si volūtas pficiendi desit mortale est. ꝛ ꝓ eo damnabit̄ simul vir ꝛ mulier. i. totus homo. q2 ꝛ tunc vir non sicut debuit mulierem cohibuit. vñ pōt dici cōsensisse.

a

Repetit prædeterminata ad maiorem explanationem. i

Itaq̄ vt breuiter summatim pstringam qñ peccatum ita in anima cōcipit̄ vt illud facere disponat vel etiam pficiat. aliud frequēter. aliud semel. vel etiam quando delectatōne cogitatōis diu teneat̄. mortale ē. Cuʒ vo in sensuali motu tm̄ est vt pdixim⁹. tunc leuissimū est. q2 ratio tūc nō delectat̄. Ideo aūt supra dixi aliud fre

a Si ḡ pctm̄ ꝛc. Innuit mgr̄ q̄ si peccatum non diu teneatur in delectatōne veniale est. si vo diu i delectatōne cognitōnis teneat̄. ꝛ si voluntas pficiendi desit. mortale est. Ex hoc videtur q̄ sola mora de veniali faciat mortale. Sʒ cōtra. circumstātia nō mutat genus peccati. ḡ si mora tpis est circumstantia. nunq̄ faciet de eo qd erat veniale mortale. Item mortale excedit veniale in infinitū. sed circumstantia nō aggrauat in infinitū. ḡ si mora tempis circūstantia est. videt̄. ꝛc. Iuxta hoc querit̄ quanta mora tpis faciat pctm̄ qd erat veniale esse mortale. ꝛ vtrum hoc sit in aliis generibus pctorū sicut in pctō carnis. Et iterū qñ quis dubitat vtrū mortalit̄ vel venialiter peccauerit q̄liter sit ei cōsulendū. R̄. dōm q̄ mora tēpis quantū est de se nō facit vt qd pri⁹ erat veniale fiat mortale. ſ solū occasionalit̄. vicʒ q2 inducit cōsensuʒ verum vel interptatiuū. Tūc aūt inducit cōsensum verum qñ ex diuturnitate delectationis crescit libido adeo vt hō 50

velit oīno in vicioꝝ delectatōne ꝑsistere ⁊ morari. Tūc ꝟo inducit ꝯsensum interpretatiuū. qn̄ homo aduertens periculū delectatōnis retente. negligit eam reprimere. hoc eīn nō est absq; ꝯtemptu salutis ꝓprie. ꝓ eo ꝙ discrimini se exponit. Illa eīn delectatio subintrat sicut serpens ⁊ venena diffundit. ꝑ que ratōnalis spiritus interit morte culpe. Sicut igit̃ salutem suā corporalem negligeret qui serpentem iuxta se scienter collocaret. sic in tali delectatōne auertens periculū vel debens auertere voluntarie versat̃. exponit se discrimini qn̄ negligit repellere. ⁊ ꝑ tanto dicit mgr̃ ipsum peccare mortaliter. ⁊ ꝑ h̄ pꝫ rn̄sio ad obiecta. quia hoc nō facit mora de se. sed ratōne consensus vel contemptus.
52 Ad illud ꝟo qđ queritur quanta mora hoc faciat. dōm ꝙ in generali determinat̃ ꝙ tāta mora hoc faciat in qua adeo crescit delectatio et libido ꝙ superuenit ꝯsensus. vel adeo est repellēdi negligentia ⁊ ꝓprie salutis incuria ꝙ superuenit ꝯtemptus ⁊ ꝯsensus interp̄tatiu⁹. Si aūt in spāli queratur quanta sit ista mora. vtrū sit vni⁹ hore vl̃ dimidij vel amplioꝝ spacij. nō pōt vna responsio dari. quia aliquando est maioris. aliquando minoris. ſm diuersos status ⁊ ꝯditōnes ꝑsonarum. vnde hoc nō determinat scientia vel lectō. sed potius cōsciētia recta ⁊ ꝯpunctio. Bene aūt aduertit cōsciētia recta se nō modicum ledi. qn̄ ex morosa delectatōne consensus superuenit vel ꝯtemptus. ꝙ si nō aduertat. aliqn̄ ꝓpter tenebras ⁊ inuolutōnes affectionū. securiorem partem debet eligere. ⁊ confiteri pure. sic ⁊ dolere quasi peccaret mortaliter.
53 Ad illud qđ querit̃ vtrū ita sit in omnib⁹ generibus peccatoꝝ. dōm ꝙ in omnibus peccatis delectatio morosa vigilanter ⁊ strenue vitanda est. Tamen verbum Aug. precipue videt̃ intelligi in peccato carnis qđ habet ex carnis incentiuo delectatōnem magis sibi ꝯiunctam. ⁊ ad quam homo facilius incuruatur. ⁊ ideo cum magna diligentia est vitanda. nō solum aūt hoc. sed etiam oīe peccatū. Multa eīn frequenter credunt̃ esse venialia que mortalia sunt. ⁊ difficillimū est in talibus discernere. ⁊ ideo quasi a facie colubri necesse habet homo qui vult saluari peccatum fugere.

Quedā sunt q̄ si tm̄ semel fiūt vel faciēda disponūt̃ dānant. q̄dā ꝟo n̄ nisi sepi⁹ fiūt. Cōtra. multiplicatio actuū non mutat genus. ergo si p̄mū peccatum veniale est. ⁊ secundū ⁊ tercium. ergo nunq̄ faciunt vnum mortale. Preterea. qđlibet veniale stat cum gratia. ergo nullā aufert gratiam. nullam aufert vitā. ergo nunq̄ dannant venialia q̄tumcūq; multiplicent̃. Ad hoc breuiter respondendum est ad p̄sens ꝙ ista questio determinat̃ in. iiij. di. xvj. ideo ad p̄sens tm̄ dixisse sufficiat. ꝙ plura venialia nō determinat nec faciūt mortale quātum est de se. sed solum dispositiue. ex frequenti eīn iteratōne venialium augetur libido. ⁊ frequenter interuenit ꝯtemptus. ⁊ ꝑ tanto intelligendum est verbum magistri esse dictum. 54

quenter. aliud semel. q⁊ quedā sunt q̄ si tantū semel fiant. vel facienda disponant̃. damnāt. quedā ꝟo non. nisi sepius fiāt vel facienda decernātur. vt de ocioso verbo ⁊ hmōi. Hec Aug⁹. in. xij. li. de trini. tradit ita. Sicut in illo ꝯiugio primoꝝ hoīm serpens manducādum ꝑsuasit. mulier aūt non manducauit sola sed viro suo dedit ⁊ sil' manducauerūt. ita et in quodā secreto ꝯiugio qđ in vno hoīe gerit̃ ⁊ dinoscit̃. cū rationi scīe que in rebus t̄palibus agendis rōcinādi viuacitate versat̃. animalis sensus ingerit quandā illecebrā. tūc velut serpens alloquit̃ femina. b

Auctē Aug⁹. ita esse confirmat.

Huic aūt illecebre ꝯsentire. de ligno vetito est edē. Sꝫ iste ꝯsensus si sola cogitatōnis delectatōne ꝯtent⁹ est. superiori ꝟo auctē ita retinent̃ mēbra vt non exhibeant̃ arma iniquitatis pctō. sic habendum estimo. velut lignum vetitū mulier sola comedent. Si aūt in cōsensu illo decernit̃ quod q; pctm̄ vt si sit ptās etiā opere impleat̃. intelligenda est mulier dedisse viro suo sil' edendū illicitū cibū. Neq; eīn pōt pctm̄ non solū cogitandum suauiter verū etiā ꝑpetrandū efficaciter mēte decerni. nisi ⁊ illa mentis intentio penes quā summa potestas est mēbra in opus mouendi vel ab opere cohibendi male actōni cedat.

Quō mulier cū viro māducat.

Ponit quandā similitudinē ostēdens ꝙ mulier sine viro dānari nō pōt. i. mortale nō est qđ in sola delectatione tenet̃ cogitatiōis.

Nec sane cū sola cogitatiōe mens oblectat̃ illicitis. nō quidē decernēs esse facienda. tenēs tm̄ ⁊ volens libenter. q̄ statim vt attigerūt animū respui debuerūt. negādum est esse pctm̄. ſꝫ longe min⁹ q̄ꝫ si et ope statuat̃ implendū. Et ideo de talib⁹ q̄ꝫ cogitatōnib⁹ venia petenda est. pectusq; ꝑcutiendū ⁊ dicendū. Dimitte nob de-

Math. vj.

bita nr̃a. Necq̧ eñ sic in illis duob⁹ p̄mis hoib⁹ p̄sonā suā quisq̧ portabat. Et ideo si sola mulier cibū edidisset illicitū. sola vtiq̧ mortis supplicio plecteref. ita dici pōt in hoīe vno. si delectatōib⁹ illicitis a q̄bus ꝯtinuo se deberet auertē cogitatio libēter sola pascaf. nec facienda decernanf mala. ſ tñ suauiter in recordatōne teneanf. q̄si mulierē sine viro posse dānari. Absit h̄ credere. Hic quippe vna p̄sona ē. vn⁹ hō est. totusq̧ dānabif. nisi h̄ q̄ sine volūtate op̄andi. ſ tñ cū volūtate aīmū talib⁹ oblectādi. soli⁹ cogitatōis sentiunf esse pctā. p mediatoris grām remittanf. Idez q̧ in libro ꝯ̄ manicheos de eodē sic ait. Ap̄ls dic̄. Scd̄m p̄ncipē pctā tis aeris hui⁹. sp̄us q̄ nūc opaf in filijs diffidētie. Non ergo visibilif eis apparet. aut q̄si corporeis locis accedit ad eos ꝛ opaf. Sz miris modis p cogitatōez suggerit quicq̄d pōt. q̄bus suggestōnib⁹ resistēdum est. Nō eñ ignoram⁹ astutias ei⁹. Quō eñ accessit ad iudā q̄si ei p̄suasit vt dñm traderet. Nunquid in locis. aut p hos oculos ei visus ē. Sz vtiq̧ vt dictū est in cor ei⁹ intrauit. Repellit aūt illū hō si padisum mentis custodiat. Posuit eñ hoīem de⁹ i padiso vt oparef ꝛ custodiret. qꝛ sic eccl'e dr̄ in canticis canticoꝝ. Ort⁹ ꝯclusus. fons signat⁹. q̄ vtiq̧ nō admittif puersitatis ille p̄suasor. ſ tñ p mulierē decepit. Nō eñ etiā rō nr̄a deduci ad ꝯsensionē pctī pōt. nisi cū delectatio mota fuerit in illa pte animi q̄ dz obtemꝑare rōni tanq̧ rectori viro. Etiā in vnoq̧ nr̄m nihil aliud agif cū ad pctm̄ quisq̧ dilabitur. q̄ tūc actuz est i illis trib⁹. serpente. mliere ꝛ viro. Nā p̄mo fit suggestō. siue p cogitatōnez. siue p sensus corpis. vel vidēdo. vel tangēdo. vel audiēdo. vl' gustando. vel olfaciēdo. Que suggestio cū facta fuerit. si cupiditas nr̄a nō moueaf ad peccādū. excludif serpentis astutia. Si aūt mota fuerit. q̄si iam mlieri p̄suasum erat. ſ aliq̄n rō viriliter etiā ꝯmotā cupiditatē refrenat ꝛ ꝯpescit. Qō cū fit. nō labimur in pctm̄. ſ cum aliquāta luctatiōe coronabimur. Si aūt rō ꝯsentiat. ꝛ qō libido ꝯmouerit faciendū eē decernat. ab oñi vita btā tanq̧ de padiso expellif hō. Jam eñ pctm̄ imputatur etiam si nō subsequaf factū. q̄n rea tenetur in cōsensione ꝯscientia.

Breuiter epilogat et ratōnem sue digressionis assignat. quare scz hec de aīe ptibus dixit. l

Hec de aīe ptib⁹ iterserum⁹. vt ipsi⁹ aīe natura pleni⁹ cogsceref. ꝛ ſm quā sui portōez in ea sit liberū arbitrium intelligaf. scz ſm rōnē q̄ oñe pctm̄ mortale gerif. ſ nō oñe veniale. illud scz qō in solo motu sensualitatis existit.

Multiplicitatez hui⁹ nois sensualitas ad maiorem euidentiam manifestat. m

c Nō est aūt silentio p̄tereunduz q̧ sepe in sc̄ptura noīe sensualitatis. nō id solū in aīa qō ē nob cōe cuz pecore. ſ etiā inferior portio rōnis q̄ tpaliū dispōni intēdit intelligif. Qō diligens lector in locis scripture vbi de ipsa fit mentio vigilanter annotet.

Eph̄. ij.

Luc. xxij.

Gen. ij.

Can. iiij.

c Sepe in scriptura nomie ꝛc̄. Hoc nō videf rationabiliter dictum. quia cum rationalis portio diuiditur ꝯtra sensualitatem. nullo modo videtur q̧ rō sensualitatis nomine debeat censeri. Item querif de hoc q̧ dicit q̧ sepe hoc in scriptura reperif. cuz eñ p̄hi de viribus aīe sufficienter tractauerunt. ꝛ nullam mentionem fecerunt de sensualitate. vñ est hoc q̧ sacra scriptura ꝛ doctores sacre scripture hoc noīe vtunf. Iuxta hoc est qō. vtrū nomine sensualitatis intelligatur vna vis vel plures. ꝛ vtrū intelligatur vis cognitiua aut motiua. Qz eñ intelligatur vis cognitiua videf p hoc q̧ dicif a sensu. sensus eñ vis cognitiua est. Qz aūt dicaf motiua videtur p hoc q̧ in ea habet esse peccatuz ꝛ ad malum habet inclinare. R⁹. dr̄ q̧ scriptura distinguit hominem interiorem et exteriorem. sicut habetur. ij. Corin. iiij. Et si is qui exterior est noster homo corrumpitur. interior tamen renouaf de die in diez. Exteriorez autez hominem vocat nō ip̄m corpus tm̄. sed corp⁹ cum viribus anime p quas habet his sensibus intendere et i eis inherere. Interiorem autē hoiem vocat ipsum sp̄m rōnalez ſm 55

quem habet circa celestia seipsum occupare. Sm hoc intelligendum est q homo habet potentias anime qs ↄuertit ad spũalia. ⁊ habet potentias quas ↄuertit ad sensualia. ⁊ ille virtutes p quas ↄuertitur ad spũalia insimul collecte vnũ posse pfectum aie integrant. ⁊ quedam ptãs resultat interioris hois regitiua. que quidẽ vocat arbitrij libertas. in qua ↄsistit meritum ⁊ laus ⁊ vituperiũ. Scdm aũt q homo habet ↄuerti ad h sensualia. sic habet ⁊ suas potentias q similiter in vnum ↄcordantes integrant quasi vnum pfectum posse circa ista sensualia. ⁊ hoc noie sensualitatis censet scriptura que simul ↄprehẽdit sensibiles cognitiuas ⁊ motiuas. sicut ⁊ arbitrij libertas vt videbit infra. ⁊ hoc est qd habitum est supra c. xi. q sensualitas est quedã vis aime inferior ex qua est motus qui intendit in corpis exterioris sensus. atq appetitus rerum ad corpus ptinentium. ⁊ ideo ↄprehendit ex sua ppria acceptõne sensitiuã ⁊ motiuaz ⁊ brutalem. Et qm inferior portio rationis p pctm multũ trahit a sensualitate. ⁊ homo ↄpatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis. ideo inferior portio ratõnis aliqñ in scriptura noie sensualitatis censet ,pter nimiã ↄuersionem sui ad sensualia. ⁊ p hoc patet rñsio ad omnia obiecta. Ad illud tñ qd queritur quare phi nõ vtunt hoc nomine. dõm q sensualitas nõ tm̃ nominat ipsam potentiã sensualem q̃tum ad ppriam naturam. sed etiam inq̃tum respectu rationalis habet quandã rebellionem que ex pctõ originali in hoie traducit. Et quoniam nõ puenerũt ad cognitionẽ originalis peccati nec lapsus hois. ideo nõ vtunt hoc noie sicut sacre scripture.

D intelligentiã hui⁹ ptis querunt tria. Primo queri qualiter pctm̃ hẽat fieri et esse in parte rõnis supioris. Scdo qualiter hẽat fieri in inferiori. Tercio qualiter hẽat fieri in sensualitate. Circa primũ querunt duo. Primo querit vtrũ in supiori parte ratõnis hẽat esse pctm̃ sm se. Secũdo querit vtrum possit in ea esse veniale.

Questio. j. g

Circa quã sic pceditur. ⁊ ostendit q in supiori parte ratõnis sm se hoc est absq instinctu inferioris ptis nõ possit esse peccatum. primo p illud Aug. ↄtra manich. vbi sic ait. Ratio nostra deduci ad ↄsensum peccati nõ potest. nisi cum delectatio fuerit mota in illa parte animi que debet obtemperare rationi tanq̃ rectori viro suo. g nunq̃ peccat ratio supior. nisi peccatũ pcedat in parte inferiori. Item phs in. iij. de aia. Intellectus semp est rectus. fantasmata autem recta ⁊ nõ recta. g intellectus quantũ est de se nunq̃ errat. g nec supior portio deuiat a veritate iusticie. nisi inclinet per sensualitatem ⁊ inferiorem portõnem. Item peccatum est per ↄuersionem ad bonũ cõmutabile. sed superior portio ratõnis dicit inq̃tum ↄuertit ad eterna. inferior inq̃tum ↄuertitur ad temporalia. g impossibile est peccatũ esse vel fieri in nobis ex actu partis ratõnis superioris absq actu inferioris. Item ratio supior dicit inq̃tuz legib⁹ eternis intendit. s impossibile est aliquem peccare nisi declinando a legibus eternis. ergo impossibile est peccatum in supiori parte ratõnis esse sm se. Item mulier est media inter sensualitatem ⁊ rationem superiorem. sed sensualitas semp mouet ad bonum vt nũc quantum est de se. ergo ratio superior quantum est de se semper mouet ad bonum simpliciter. s virtus que mouet ad bonum simpliciter in mouendo non peccat. g in superiori parte ratõnis quantuz est de se peccatũ esse nõ potest. Item anima qñ conuertitur ad deum purgat. melioratur. et pficitur. sed supior portio ratõnis attenditur inq̃tum ↄuertitur ad deum. ergo cum peccatum fedet ⁊ obnubilet. peccatum in supiori parte ratõnis sm se esse nõ potest.

Sz ↄtra. Hiere. ij. Filij mẽpheos ⁊ taphnes ↄstuprauerunt te vsq ad verticẽ. si ergo vertex sm q sancti exponunt dicit ibi apex mentis siue superior portio ratõnis. videtur q in illa habeat p peccatũ ↄstuprari ⁊ fedari. Item Aug. xij. de trini. Vir mãducat qñ superior portio ratõnis cõsentit illecebre. sed eius est peccare cui⁹ est ↄsentire. si igit hoc est superioris partis. pz ⁊c. Item cõtingit aliquem peccare pctõ infidelitatis. discredendo aliquos articulos q sunt respectu diuinitatis. sed ad illos articulos solũ supior ratõnis portio se extendit. g in illo genere peccandi portio supior ppriẽ culpam ↄmittit. Itez li. ar. ↄstat esse vertibile. sed li. ar. maxime cõsistit in superiori portõne ratõnis. cum ibi maxime sit iudiciũ ⁊ imperiũ. g videt q in supiori portõne rõnis etiam sm se sit vertibilitas ad malũ. igit ⁊ pctm̃. Itez superior portio rõnis est illa q discernit ⁊ iudicat tam de agẽdis q̃ de credendis. s iudiciũ creature quãtuz est d se absq grã deficit ab his q sunt fidei catholice. g p se põt errare ⁊ ab illis declinare. et si hoc. põt p se peccare. Item angel⁹ cũ peccauit primo pctõ appetijt equiperari deo in potentia. et mulier similiter in sapientia. sed hoc est appetibile solum partis superioris. ergo videt q tam pctm̃ hominis q̃ angeli incepit a pte supiori ratõnis. g in supiori parte rationis sm se peccatũ habet fieri ⁊ esse. R⁹. ad pdictorum intelligentiã est notandũ q aliqui dicere voluerunt q superior portio ratõnis nõ est aliud q̃ sinderisis. ⁊ q ipsa supior portio quantũ est de se semp est recta ⁊ fortis. nisi incuruet ⁊ emolliatur per portionem inferiorem. ⁊ ideo dixerũt peccatum in ea non esse sm se. sed si peccat hoc solum dicũt esse ↄsentiendo inferiori parti. siue nõ ↄpescendo eius deordinationem. Sed hec positio tripliciter deuiat a veritate. Primo in hoc q dicit qd idem est superior portõ rationis ⁊ sinderisis. qd plane falsum est. cuz superior portio ratõnis ⁊ inferior pertineant ad arbitrij libertatem sicut dicit Aug⁹. ⁊ ideo nominant potentiam deliberatiuam. sinderisis autem potentiam naturalem nominat. que semp vniformiter ad bonuz inclinat. Scdo do a veritate deuiat in hoc q dicit in sinderisi aliquo modo esse peccatum. hoc eñ plane falsuz ẽ. sicut infra manifestabit. ⁊ glo. dicit expsse Ezechie. j. Tercio do a veritate deuiat in hoc q dicit q in superiori parte ratõnis sm se culpa nõ potest esse nisi ab inferiori pcedat ⁊ tribuatur sibi occasio. Hoc enim cõtra ratõnem est. cum in illa portõne cõsistat arbi. libertas. ⁊ ita per naturam insit ei ad malũ vertibilitas. ⁊ ita possibilitas ad peccandum. Est etiam hoc ↄtra experimentũ. quia ratio superior nõ solum habet iudicare sm leges eternas. sed etiam habz iudicare sm lumen ppriũm ⁊ sm lumen sibi ab inferiori acquisitum. Et q̃uis aspiciendo ad leges eternas non peccet iudicando. tñ sm ea q pcipit a sensibus vel etiam sm lumen fidei datum ⁊ innatum põt deficere et errare. maxime in statu nature lapse. Esto 56

em q sibi ꝓponatur credibile ꝛ aliquis articulus fidei. vtpote articulus de trinitate ꝛ vnitate. cū iste nō solū repugnet sensui ꝛ imaginatōni. sed etiā discrepet a naturali iudicio rōnis. si nr̄ intellectus ſm lumē ꝓprium nihil aspiciēdo ad ptes inferiores iudicaret. deficeret ꝛ dissentiret ꝛ peccaret. Et ꝓpter hoc est alius modus dicendi scz q duplex ē genus pcti. quedā eñ sunt pctā carnalia. quedā spūalia. Si loq̄mur de pctis carnalibus. sic fatendū est q nō ꝯtingit eē pctm̄ in supiori parte rōnis absq̄ inferiori. Si aūt de pctis spūalibus fiat sermo. tūc ꝯcedendū est q pctm̄ hꝫ fieri ꝛ eē (licet non semp fiat) in supiori pte rōnis ſm se. ꝛ rōnes q̄ hoc ꝯcludunt sunt ꝯcedende. ꝛ p hoc pꝫ rñsio ad illud qd̄ primo obr in cōtrariū. Nam aug. in ꝓposita auctē loq̄tur

57 de ꝓgressu in ꝑpetratōnem pctōꝝ carnaliū. Ad illud qd̄ obijcit q intellectus semp ē rectus. dōm q vbū phi intelligendū est in his ad q̄ mouet potentia intellectiua p modū nature. i. his vō ad q̄ mouet p modum deliberatōnis nō hꝫ veritatē. vñ idē vocat ipse ſm veritatē intellectū qd̄ nos vocamus ꝯsciam nālē

58 Ad illud qd̄ obijcit q pctm̄ est p ꝯuersionē ad bonum ꝯmutabile rñderi pōt dupl'r. Primo q nō solū est pctm̄ qñ fit ꝯuersio ad illud qd̄ ſm veritatē ē bonum ꝯmutabile. sed etiā qñ fit ꝯuersio ad illud qd̄ est bonū incōmutabile ꝛ appetit vt ꝯmutabile. Aliter pōt dici q supior portio ꝛ si differat ab inferiori in hoc q ipsa ꝯuertit ad supna. nihilominus tñ habꝫ ꝯuerti ad inferiora, put disponit ꝛ regit inferiores potētias. et sic pōt deordinari male eas regendo. siue frena la-

59 xando. siue suo impio incuruādo. Ad illud quod obijcit q rō supior intendit legibus eternis. dōm q iste est actus nobilissimus supioris ptis. sed non semp hūc actū exercet. imo etiā intendit sibi ꝛ ad se conuertit. ꝛ sic pōt nimis ad se ꝯuerti. ac p hoc a deo auerti. et de-

60 uiare a legibus eternis. Ad illud qd̄ obijcit q sensualitas ad bonū inclinat. vt nūc. dōm q sensualitas nō semp mouet inordinate. ꝛ ꝑterea esto q semp inordinate moueret. nō tamē ex hoc ꝯcludit q supior portio rōnis semp ordinate moueat. alia eñ vis assignatur ſm quā semp ordinate mouet. vtpote sinde-

61 risis que est scintilla ꝯscie. Ad illud qd̄ obijcit q

62 supior portio rōnis dicit inq̄tum ꝯuertit. dōm q nō est verū inq̄tum actu ꝯuertit. sed inq̄tum ē nata ꝯuerti. Preterea inordinate ꝯuerti potius ē auerti q̄ conuerti. Cum aūt dicit q ꝯuersio ad deū purgat. illuminat. ꝛ ꝑficit. hoc intelligit de ordinata conuersione quā nō est semp necessariū inuenire in actione superioris portōnis.

Questio .ij. b

Utrum in supiori portione rōnis possit esse veniale peccatum. Et q sic videt. qr cōtingit circa aliquē articulū fidei ex surreptione dubitare. Et cōstat ibi esse pctm̄ cum sit motus ad illicitum. Cōstat etiā esse in superiori parte. cū sit circa articulos fidei respectu eternoꝝ. Constat etiā esse veniale. cum sit ex surreptōne. ergo ꝛc. Item tūc peccat supior portio ratōnis ꝛ vir comedit qñ est plenus cōsensus. ꝛ ꝑbent arma iniq̄tatis peccato. sed ꝯtingit aliquē plene ꝯsentire i verbum ociosum ꝛ mendaciū iocosum. ꝛ hec non sunt nisi peccata venialia. ergo ꝛc. Item supior portio rationis est corrupta sicut ꝛ inferior. cum originale omnes vires aie inficiat ꝛ debilitet. ergo si pctm̄ veniale potest esse in alijs viribus q̄ subsunt li. ar. ꝓpter corruptionē quā accipit ex originali. eadem ratōne in parte superiori. Item cōtingit q aliquis in cōuertendo se ad deum p amorem est negligens. sed nō magis tenet homo ad hoc mandatū q̄ ad alia. ergo si negligētia in alioꝝ mandatoꝝ obseruatōne est venialis. ergo ꝛ negligentia in amando deū est venialis. sed hoc est in supiori pte rōnis. ergo ꝛc. Sed ꝯtra. Aug. ꝛ magister in lr̄a recitat qñ superior ps ratōnis consentit illecebre tūc est pctm̄ damnabile. ergo videt q quādocunq̄ peccatum superiorē ptem attingit statim fit mortale. Item penes supiorem partem rationis residet regula directōnis in toto regno anime. sed facta obliquatōne in regula iam nō remanet aliqua rectitudo nec species rectitudinis. igit cum supior portio ratōnis peccat. deordinat tota anima. ergo si plena deordinatio nō est absq̄ mortali peccato. videt ꝛc.

Item nulla creatura est excellentior anima q̄tum ad superiorem portōnem. sicut aug. in multis locis innuit ꝛ dicit expsse. sed angelus ꝓpter suam dignitatē nō potest peccare nisi mortaliter. ergo videt pari ratione q nec peccatū veniale possit esse in supiori parte. Item nihil est adeo veniale qd̄ nō fiat peccatū mortale dum placet. sed ꝯplacentia tunc vere di. qñ supior ps rōnis ad culpā incuruat. hoc autem ē cū ipsa peccat. ergo nō videt q aliqd̄ peccatū possit in ea esse quin sit mortale. Rñ. ad ꝑdictoꝝ intelligentiā 63 est notandū q aliqui dicere voluerūt q in superiori portōne ratōnis nō potest esse nisi mortale peccatū. ꝛ hoc ꝓpter elongatōnem sui a carne ꝛ a sensualitate in qua cōsistit initium suggestōnis male. ꝛ ex cuius ꝓpinq̄tate habet esse peccatum veniale ſm statum nature lapse. ꝛ hi dixerunt q cum sint tres gradus in potentijs anime correspondentes serpenti. mulieri. et viro. videlicet sensualitas. portio inferior. ꝛ superior. Sensualitatis ē tm̄ peccare venialiter. superioris partis tm̄ mortaliter. inferioris partis vtroq̄ mō. Cum eñ sit media inter vtranq̄ naturam sapit vtriusq̄. Sed quia planum est in superiori portione ratōnis posse esse aliquo modo motus inordinatos ex surreptōne. planum est etiam in ea esse corruptōnem aliquam ex originali contractōne. ideo alijs videt probabilius ꝛ melius q peccatum veniale in ratōne superiori habeat esse. vnde ꝯcedende sunt ratōnes hoc ostendentes. Ad illud ergo qd̄ obijcit quando su- 64
perior ps rōis comedit damnabile est et mortale peccatum. dōm q illud intelligit de pleno cōsensu. et hoc respectu illius peccati cuius actus est in ꝓhibitōe. sicut est de peccato fornicatōnis. Ad illud quod ob- 65
ijcitur q penes superiorem partem residet regla directōnis. dōm q regula directōnis nō tollit per quamcunq̄ peccatum. sed per illud qd̄ inducit diuinum contemptum ꝛ auersionem a deo. hoc autem nō est in quolibet peccato superioris partis. vtpote in illo qd̄ ex surreptōne committit. Ad illud qd̄ obijcit 66
q nulla creatura sit supior anima ſm mentem. dōm q et si nulla sit superior ſm ordinem efficientis ꝛ finis. est tamen aliqua maioris dignitatis ꝛ excellentioris nature. ꝛ ꝓpter hoc minorem habꝫ excusationem. Preterea nulla natura ratōnalis in statu innocentie potest peccare venialiter vt supra ostensum est. nulla autem natura rationalis lapsa de culpa potest consequi veniam nisi homo propter fragilitatem carnis. et ideo non valet illud quod obijcit de an-

67 gelo. Ad illud qđ vltimo obijcit ꝙ ɔplacentia facit de veniali mortale. dđm ꝙ ɔplacētia nō dicit ibi quamcūq; inclinatōez. ſ plenū ɔſenſum ⁊ deliberatum cū quadā plena quietatōne. ⁊ ita ex hoc nō ɔ̄cludit ꝙ oīs deordinatio ſupioris partis cadat in genus peccati mortalis.

Circa ſcđm principale ſcꝫ q̄ querit quō peccatū hēat fieri ⁊ eſſe in inferiori pte rationis duo querunt. Primo vtrū aliqđ pctm̄ hēat eſſe in inferiori pte abſq; ſenſualitate. Scđo querit vtrum pctm̄ mortale poſſit eē in ea parte ratōnis. ſuperiori nō peccante.

Queſtio .j.

Circa quā ſic ꝓcedit. ⁊ oſtendit ꝙ nullū pctm̄ poſſit eē in inferiori pte rōnis abſq; ſenſualitate. primo ꝑ auctēm aug. ɔtra manichꝫ. vbi ait ſic. In vnoquoq; noſtrū nihil agit nūc cum ad pctm̄ quiſq; dilabit. q̄ tunc actū eſt in illis tribus. ſerpente. muliere. ⁊ viro. ḡ ſi pctm̄ illđ icepit a ſerpēte. ⁊ ſēſualitas ē ſerpēs vt ipſe dicit. oē pctm̄ incipit a ſenſualitate. Itē ſicut omnē ɔſenſum p̄cedit delectatio. ita omnē delectationē p̄cedit aliq̄ [illegible]ggeſtio. ſ nullū pctm̄ rōnis eſt abſq; aliq̄ delectatōne. ḡ nec delectatio ſine ſuggeſtione. ſuggeſtio aūt nō eſt niſi ptis ſenſualis vel ſerpentis. ḡ nullum pctm̄ eſt in inferiori pte ratōnis qđ nō incipiat a ſenſualitate. Item inferior rō nō peccat niſi q2 appetit bonū vt nunc. ſ vis q̄ appetit bonū vt nūc eſt ſenſualitas. ḡ nō peccat niſi ꝓuia ſenſualitate. Item nihil eſt in intellectu qđ prius nō fuerit in ſenſu. ḡ pari rōne nihil eſt in rōne qđ prius nō fuerit in ſenſualitate. ḡ ſi ratio deordinat. neceſſe fuit ſenſualitatē prius deordinari. Item oīa peccata actualia ortum habēt a pctō originali. ⁊ potiſſime a ɔcupiſcentia q̄ ex originali pcō nobis inoleuit. ſ tam originale pctm̄ q̄ ɔcupia ineſt aīe ex ɔiunctione ſui ad carnē. vis aūt ſm quā anima ɔiungit carni eſt ipſa ſenſualitas. ḡ omne pctm̄ anime incipit a ſenſualitate. igit abſq; ea in inferiori parte rōnis peccatum non pōt fieri. Sed ɔtra. magis eſt ɔiuncta ſupior portio inferiori q̄ ipſa inferior portio ſenſualitati. cum ratio ſupior ⁊ inferior ſpectent ad eandē potentiā ⁊ naturā. ſi ḡ pctm̄ pōt fieri in ſupiori parte ratōnis abſq; inferiori ſicut ſupra ꝓbatum eſt. videtur multofortius ꝙ poſſit fieri in inferiori abſq; ſenſualitate. Item poſſibile eſt inferiorem partē rōnis peccare pctō ſpūali. appetendo aliqđ ſpirituale bonū. ſed ſenſualitas nō appetit niſi bonū ſenſuale. ḡ pōt peccare inferior portio abſq; ſenſualitate.

Item quicq̄d poteſt virtus inferior. poteſt ꝟtus ſuperior. ḡ [illegible] ſenſualitas pōt de ſe moueri inordinate ad aliqđ appetibile ſine viribus ſupioribus. multofortius ſupior potentia. vtpote rationis pars inferi[illegible]. inordinate moueri poteſt abſq; ſenſualitate.

Item in dyabolo nō eſt ſenſualitas. cum non habeat ɔiungi cum carne. ſed ɔſtat ꝙ ipſe habet peccare nō ſolum in deum. ſed etiā in hominē. ſi ḡ pctm̄ [illegible] creaturam attendit ſm aſpectum ratōnis quem vocamus inferiorē ptem rōnis. vi ꝙ abſq; ſenſualitate ɔtingat illā portōez peccare. Itē querit iuxta h̄ qđ eſt inferiorē portōez rōnis comedē. ⁊ qn̄ delectatio tranſit a ſenſualitate in rationem. Si tu dicas ꝙ h̄ eſt qn̄ rō auertit [illegible] ꝑcipit ſe delectari. tūc duplex eſt incōueniēs. Vnū ſcꝫ q2 frequēter hō ɔſūmat pctm̄ ⁊ nihil cogitat niſi de appetibili. nec aduertit [illegible] delectari vel triſtari. ⁊ ita vi ꝙ aliq̄s poſſit peccare mortaliter. ita ꝙ inferior portio nō comedat. Aliđ etiam incōueniēs ɔcludit. q2 cū ꝑcipe delectatōz nō ſit malū. nec pcti augmētatiuū. iam vi ꝙ ꝑceptio rōnis pꝰ ſuggeſtōnē ſenſualitat culpā nō agguat. qđ plane et manifeſte falſum nemo eē dubitat. Rº. ad p̄dictorū intelligentiā ē notandū ꝙ ſic inuit mgr̄ in finebꝰ 68
di. ſenſualitas dupl'r pōt accipi. Aliqn̄ accipit ꝓ vi q̄ appetit bonū vt nūc. ⁊ hec nō eſt ſolūmodo in parte ſenſuali. imo etiā in rōnali. ⁊ ſine motu ſenſualitatis hoc mō dicte nunq̄ ɔtingit pctm̄ eſſe in inferiori parte rōnis. ſemꝑ eīm cum peccat. bonū vt nūc exoptat. Alio mō di ſenſualitas vis aīe ſenſualis q̄ intendit in corpis ſenſus. ſicut habitū ē ſupra. ⁊ ſine hac ɔtingit eſſe pctm̄ in inferiori pte q̄tum ad pctā ſpūalia. q̄tum aūt ad carnalia vix aut nunq̄. In carnalibus aūt corruptio venit ex feditate carnis ⁊ ɔcupia partis ſenſualis. ⁊ ita in eis peccatum incipit a ſerpente ſiue a ſenſualitate ⁊ ꝑuenit ad mulierē. Tūc aūt videtur eſſe in ſenſualitate qn̄ quis ex app̄henſione delectabilis oblectat ⁊ inclinat ante aduerſionē ⁊ perceptionē ſue delectatōnis. hoc eniꝫ ex ſurreptōne eſt. nec dr̄ ratio aliquo mō ꝓpter illam delectatōez de vetito cibo guſtaſſe. ſ tūc ratio comedit ⁊ pctm̄ in ea eē incipit qn̄ pꝰ delelectatōnis aduerſionē ⁊ ꝑceptiōem ſenſualitati delectāti ɔdelectat ⁊ in delectatione perſiſtit. ex tūc eīm ſcꝫ pꝰ delectatōnis aduerſionē ratio comedere di. ⁊ pctm̄ tranſire a ſenſualitate in ipāꝫ. q̄uis ⁊ ſi iudicare de delectabili [illegible] in eo delectari h̄ ſit ptis ſenſualis. ꝑcipere tn̄ ipſam delectatōez interiorē hoc eſt ptis rōnalis. Et ideo rō comedere dr̄ ſi pꝰ talē ꝑceptōnē parti ſenſuali ɔdelectet. Sic igit ꝓcedo ꝙ aliq̄ genere pcti peccare pōt inferior portio rōnis abſq; ſuggeſtōne ſenſualitat. ſicut rōnes ad ſcđam ptē adducte oñdunt. Aliq̄ ꝟo genere pcti vix aut nunq̄ peccat. vtpote carnalis niſi motꝰ ſenſualitatis precedat ⁊ trahat. ⁊ q̄tum ad h̄ pcti genꝰ loquit aug. ɔtra manichꝫ. ⁊ ꝑ h̄ pꝫ rñſio ad primū qđ obr in cōtrariū.

Ad illud qđ obr ꝙ oēm delectatōez p̄cedit ſuggeſtio. dđ. ꝙ ſi ſuggeſtio large accipit ad oēꝫ app̄henſionē boni vt nūc ſub rōne appetibilis. ſic verū ē ꝙ p̄cedat oēm delectatōz. Si ꝟo accipiat ſtricte ꝓ illo motu ſerpētino ptis ſenſualis. ſic nō hꝫ veritatē in oībus pctis. ſ ſolū in pctis carnis. ⁊ ꝑ h̄ pꝫ rñſio ad ſequens. q̄ di ꝙ ſenſualitas ē appetitiua boni vt nūc. ibi eīm accipit ſenſualitas large. ⁊ ſic vt oſtenſuꝫ eſt abſq; ea nō pōt eē pctm̄ in inferiori portōne ratiōis. q̄uis eſſe poſſit abſq; ſenſualitate dicta ꝓpric. ſaltem pctm̄ ſpūale. Ad illud qđ obijcit ꝙ nihil ē in intel- 70
lectu qđ prius nō fuerit in ſenſu. dđm ꝙ verū eſt vel in ſe vel in ſuo ſili. multa tn̄ fingit hō q̄ nunq̄ vidit. multa etiā poſtq̄ vidit cogitat. ita ꝙ illa cogitatō nō excitat a potentiis ſenſitiuis mouētē. ita etiā intelligi pōt de rōne ⁊ ſenſualitate. Ad illud qđ obijcit ꝙ 71
oīa pctā hñt ortum ab originali ɔcupia. dđm ꝙ etſi oē pctm̄ q̄dāmō ex originali ortum hēat. ⁊ originale ex carne. nō tn̄ optet oē pctm̄ tanq̄ ex ꝓprio mouente ortum hēe ex carne vel ex ſenſualitate. ꝓ eo ꝙ pctm̄ originale nō tantū inficit partem ſenſualem, ⁊ corrumpit. verum ɔcupiſcentia reſperſa eſt in omnibus viribus anime. ⁊ id[illegible] ſiue ſenſualitas [illegible] ꝑambula ſiue non. omnia mala noſtra dicunt venire ex ɔcupiſcentia.

Questio .ij. k

Utrum ps inferior possit peccare mortalr absq̃ su-
periori: ⁊ ꝙ sic videt̃ Augus. dicit ⁊ habet̃ in lr̃a. Si
pctm̃ diu cogitatõne delectatõnis teneat̃. ⁊ si volun
tas pficiendi desit mortale est. Sed tũc vir non dicit̃
comedere nisi qñ adest volũtas pficiendi. g̃ sola mu-
liere comedente ꝯtingit peccare mortaliter. Itē
Aug. dicit ⁊ habetur in lr̃a. ibi. nec sane ⁊c̃. ꝙ si sola
mulier comedit. totus homo damnat̃. sed hoc non
est nisi ꝑ pctm̃ mortale. g̃ sola muliere comedente cõ
tingit peccare mortaliter. Item supior portio ra-
tionis dicit̃ inq̃ꝫtum nata est aspicere supiora. sed cõ
tingit peccatũ aliquod cõmittere. ita ꝙ nõ cogitemꝰ
de legibus eternis. g̃ ꝯtingit aliquem peccare morta
liter solo actu inferioris partis. nihil faciente actu su
perioris. Item frequenter offendit quis, primum
nihil cogitans de offensa dei. sed inferior portio ē ſm
quã ordinamur ad deũ. g̃ ꝯtingit peccare mortaliter
ex actu inferioris ptis sine actu superioris. Item
magis pna est ad peccatũ inferior portio q̃ꝫ superi-
or. cum ex ꝯiunctõne ad sensualitatem mollior sit. ⁊
ob hoc mulier nũcupet̃. g̃ si supior portio ratõis po-
test peccare ꝑ seipam. multo fortiꝰ videt̃ ꝙ inferior.

Sed ꝯtra. Aug. xij. de trinita. ⁊ habetur in lr̃a. ibi.
nec sane ⁊c̃. dicit ꝙ cum mens sola cogitatõne oble-
ctatur. de talibꝰ cogitatõnibus venia petenda est. pe
ctusq̃ ꝑcutiendũ. ⁊ dicẽdũ. Dimitte no. debi. ⁊c̃. sed ta-
lis est pnia venialium. g̃ q̃ꝫdiu mulier comedit absq̃
viro. peccatũ est solum veniale. Item impossibile
est inferiorem portõeꝫ damnari absq̃ superiori. ꝗ su-
perior portio nunq̃ꝫ damnat̃ sine culpa. g̃ impossibi
le est inferiorẽ portõeꝫ absq̃ supiori peccare mortali
ter. Item impossibile est esse peccatuꝫ mortale si-
ne ꝯsensu. sed ꝯsensus residet penes iudicem ⁊ arbi-
trium principalem. Hic autem est supior portio rati-
onis sicut dicit Aug. ⁊ habet̃ in litera. g̃ ⁊c̃. Item
impossibile est aliquẽ peccare mortaliter sine auersi-
one. sed ciꝰ est auerti cuiꝰ est ꝯuerti. hoc aũt est supe-
rioris ptis. g̃ inferiorem portõeꝫ absq̃ supiori impos
sibile est peccare mortaliter. Item nunq̃ꝫ meretur
aliquis in cogitatõne boni nisi ꝓponat illud facere vl'
ꝯplere si possit. g̃ similiter nunq̃ꝫ aliquis demeret̃ de-
merito mortalis peccati in cogitatõne mali nisi ꝓpo
nat illud pficere si possit. hoc aũt nõ est sine superio-
ri portõne ratõnis. g̃ ⁊c̃. Item qñ aliqḋ peccatum
est veniale, ꝯsentire in illḋ nõ facit peccatũ mortale.
sed delectatio carnalis citra ꝯsensum est veniale. er-
go ꝯsentire in delectatõeꝫ ita ꝙ nõ ꝯsentiat̃ in opus
non erit mortale. si g̃ ꝯsensus in opus est supioris ꝑ-
tis. sicut dicit Aug. nunq̃ꝫ est peccatũ mortale in in-
feriori parte absq̃ supiori. Qr aũt ꝯsensus in venia-
le nõ faciat mortale, pbatur ꝑ hoc ꝙ ꝯsensus in ver-
bum ociosum ⁊ mendaciuꝫ iocosum nõ est mortalis
sed venialis. Si aũt tu dicas ꝙ nõ est simile. quia de-
lectatio carnalis via est ad mortale peccatum. Tũc
ego quero quare potius ꝯsensus in delectatiõem at-
tribuit̃ inferiori parti q̃ꝫ supiori. ⁊ q̃re ꝯsensus i opꝰ
potius appropriatur supiori. Cum enim inferioris
partis ita bene sit regere membra sicut et affectõnes
⁊ alia. videt̃ ꝙ ita bñ sit in ptãte inferioris ptis ꝓbe-
re arma iniquitatis peccato. sicut etiam in delectatõ
nem ꝯsentire. Ideo est questio que differentia sit in-
[illegible] peccare ⁊ comedere. ⁊ vtrum comedere sit idem
qḋ ꝯsentire. ⁊ quãdo dicat̃ mulier comedere. ⁊ quã-
do vir. ⁊ qñ mulier comedendo peccet mortaliter. et

qñ venialiter. Non eñ videt̃ illud verbũ aug. de co-
mestione viri esse generalr veruꝫ. qr tũc comedit vir
qñ ꝓbet arma iniq̃tat̃ pctõ. Multa eniꝫ sunt pctã q̃
ꝯsummant̃ in sola cogitatõne iniq̃. ⁊ tũc comedit. et
nulla mẽbra corpis ꝓbent̃ arma iniq̃tatis. cum illḋ
pctm̃ nõ hẽat exerceri [illegible] mẽbra corpis. Rꝰ. ad pdi- 72
ctoꝝ intelligentiã est notandũ ꝙ ⁊ si possibile sit mu
lierẽ comedere sine viro. nõ tñ est possibile mulierē
peccare mortaliter sine viro. siue inferiorem portõeꝫ
absq̃ supiore. ⁊ hoc patet sic. Aliud eñ est peccatum 73
mortale ꝯmittere. aliud cibũ vetituꝫ degustare. Pec
catum eñ mortale dicit deordinatõeꝫ a deo. que ē cũ
ꝯsensu ⁊ ꝯtemptu. inordinatio aũt talis est ꝑ ꝯtem-
ptũ. ⁊ ħ est supioris ptis. ciꝰ eñ est auerti cuiꝰ ē ꝯuer-
ti. cõsentire aũt ad illaꝫ potentiã spectat apud quam
residet iudiciaria ptãs ⁊ reginiis auc̃tas. hec autẽ est
supior portõ rõnis. ⁊ iõ impossibile ē aliqḋ pctm̃ esse
mortale in nob̃ qḋ supiori portõni nõ imputet̃. et in
q̃ ipa nõ deordinet̃ ꝓpter ratõem pcti mortalis. q̃ exigit
ibi cẽ ⁊ ꝯtemptũ auersionis. ⁊ ꝯsensum deliberatõis.
quoꝝ vtrũq̃ ē supioris ptis. Est etiã rõ ex istaꝝ potẽ
tiaꝝ ꝯnexione. qm̃ int̃ supiorẽ portiõeꝫ ⁊ inferiorem
lex ꝯiugij ē. ⁊ iõ vna tenet̃ alteraꝫ regẽ ⁊ reprimere.
Nõ sic aũt est inter sensualitatẽ ⁊ inferiorẽ portõeꝫ.
⁊ ꝓpter ħ cum inferior portio deordinat̃. negligentie
viri q̃ debuit eã reprimẽ imputat̃. ⁊ pit̃er cũ illa cul-
pabilis iudicat̃. sic igit̃ pꝫ ꝙ impossibile ē inferioreꝫ
portõeꝫ rõnis absq̃ supiori peccare mortalr. possibi
le tñ ē vnã eaꝝ absq̃ alterã comedẽ. ⁊ ħ qr comestio
dicit ꝯuersionẽ ad delectatõeꝫ a sensualitate oblataꝫ
ſm actũ inferioꝝ portõnis. ita tñ ꝙ non ꝯuertit̃ ſm
actũ supioris. ⁊ ita ꝯtingit comedẽ mulierē viro nõ
degustãte. Et ħ pꝫ si attẽdamꝰ ꝓgressus tentatõis ⁊ 74
delectatõis. Primo eñ delectabile offert̃ siue ꝑcipit̃
Scḋo võ delectatio aduertit̃. Tercio võ in id ad qḋ
trahit delectatio ꝯsentit̃. vel dissentit̃. Delectabile ꝑ
cipere est sensualitatis delectatõneꝫ aduertere. dele-
ctationem aduertere. est inferioris partis rationis q̃
interiores motus ⁊ affectꝰ habꝫ diiudicare ⁊ cogno-
scere. ħ aũt nõ ē possibile sensitiue. Diffinire aũt an hoc
sit amplectẽdũ vel respuẽdũ. ħ est supioris ptis in q̃
residet auc̃tas iudicare ptãtis. Cõtingit igit̃ delecta
ri ad appꝓhensionẽ delectabil' añ aduersionẽ delectati
onis. ⁊ ħ est sensualitat̃. ⁊ absq̃ dubio ē veiale pctm̃.
Cõtingit iterũ delectari pꝰ appꝓhensionẽ delectabil' ⁊
ꝑceptõeꝫ delectatõis i plenũ ꝯsensuꝫ delibatõis. et ħ
ē inferioꝝ ptis. ⁊ aliqñ mortale. aliqñ veiale. ⁊ tũc dr̃
comedẽ sola mlr̃. Cõtingit iterũ tercio delectari pꝰ
appꝓhensionẽ delectabil'. ⁊ aduersionẽ delectatõnis. ⁊
pꝰ plenũ assensuꝫ deliberatõis. ⁊ tũc dr̃ comedẽ vir. ⁊
tũc ē mortale pctm̃. q̃ꝝ actꝰ sit i reprobatõꝫ ꝓpt̃ plenũ
ꝯsensuꝫ ⁊ deordinatõeꝫ. Uñ cum tentatio inchoet a
sensualitate. planũ ē cẽ veiale. Cũ ꝯsũmat̃ in supiori
pte rõis. planũ ē cẽ mortale. Cũ võ sola mlr̃ comedit
põt cẽ mortale ⁊ veniale. ⁊ iõ dubiũ ē discernẽ qñ sit
mortale vel veniale. Põt tñ discerni ħ mõ. qr cũ ꝑci- 75
pit̃ delectatio. aut statim repellit̃. aut retinet̃. Si sta
tim repellit̃. tũc leue ē pctm̃. Si võ tenet̃. ħ põt esse
triplr̃. Aut qr placet ipa delectatõ ⁊ opis ꝯsũmatio.
ita ꝙ ē volũtas delectãdi in cogitatõe ⁊ etiã [illegible] ope si
facultas adesset. ⁊ tũc est ibi plenꝰ ꝯsensus ⁊ peccatũ
mortale. sil' ꝯcurrẽte viri ⁊ mlieꝝ comestõe. Aut placꝫ
delectatõ. ſꝫ tñ displicet pcti ꝯsummatõ. ⁊ tũc ē ꝯsen-
sus semiplenꝰ. ⁊ tũc dr̃ mãducare mlr̃. nihilominus
tñ peccat mortalr̃ cum in illam ꝯsentit delectatõneꝫ.

Aut vtrūq̄ displicet.scꝫ ipſa interioꝛ delectatō.⁊ opē
ris ꝯſūmatio.⁊ tūc aut aduertit periculū.aut nō ad-
uertit. Si non aduertit periculū delectatōnis nec re-
pellit eam.peccat.sed nec moꝛtaliter. grauiꝰ tn̄ pec-
cat q̄ſi ſtatim ⁊ viriliter repuliſſet. Aut aduertit pe-
riculū.⁊ delectatōeꝫ illam nō repellit. ſꝫ mentē in tali
bus cogitatōibꝰ reuolui ſinit.⁊ tūc dicūt mgr̄i ꝙ pec-
cat moꝛtalr̄.q2 q̄uis nō ſit ibi ꝯſenſus verꝰ.eſt tamē
ibi ꝯſenſus interꝑtatiuꝰ. et comedit ſola mulier.ni-
bilominꝰ tn̄ pctm̄ illud imputat̄ viro.q2 cū eam ꝯpe
ſcere debuiſſꝫ ⁊ teneretur.nō tn̄ ꝯpeſcuit. Hoc tn̄ qḋ
nūc vltimo dictū eſt.nō eſt vſq3quaq3 certuꝫ. Negāt
enī aliq̄ eſſe moꝛtale in negligētia reprimendi vbi eſt
diſplicentia q̄tumcūq3 q̄s periculū aduertat. ſꝫ tn̄ ſe
curioꝛ via tenēda ē.quicq̄d ſit rei veritas. Et ſi cui [?]
ꝯtingat. ſanū eſt ꝯſiliūm ꝙ de ipſo vt de moꝛtali pe-
nitcat.in dubijs enī ſecurioꝛ via eligenda eſt. Et no-
[?] ꝙ nō de quacūq3 delectatōne loq̄mur.vtpote d' il-
la qua q̄s delectat̄ cogitādo de pulcritudine mulierꝭ.
ſꝫ de illa q̄ ſurgit ex cogitatione illiꝰ opis nephariꝫ.et
ſic pꝫ ꝙ mulierē cōtingit comedere ſine viro.ꝓ eo ꝙ
vir ſolū dicit̄ comedere qn̄ plenꝰ ꝯſenſus adeſt.⁊ tūc
dicunt̄ arma iniq̄tatis p̄beri pctō.q2 totꝰ hō ibi ad
pctm̄ incuruat̄ ſiue ſit pctm̄ carnis ſiue ſpūs. Pecca
re aūt nō dicit̄ moꝛtalr̄ ſine viro.q2 non poterat eſſe
pctm̄ ſine viri ꝯſenſu vero vel interꝑtatiuo. Conce-
dende ſunt igit̄ ratōnes oñdentes ꝙ inferioꝛ poꝛtio
abſq3 ſupioꝛi nō pōt peccare moꝛtalr̄. licet due vltie
nō cogāt. Ille enī oſtendūt ꝙ mulier nō pōt comedē
ſine viro.ꝑ hoc ꝙ ꝯſenſum in delectatiōeꝫ dicūt non
eſſe pctm̄.qḋ abſq3 dubiū falſum ē.ſm̄ ꝙ dicit Aug.
76 in lr̄a. Nec valet qḋ obr̄ de ꝯſenſu in mendaciū.vel
de ꝯſenſu in verbū ocioſum. Primū nō valet. q2 plu
ra requirunt̄ ad bonū ꝯſummandū q̄ ad malū ꝑpe-
trandū.vniꝰ enī circūſtantie defectꝰ opatōneꝫ defoꝛ-
mat. Scḋm nō valet.q2 nullū ibi eſt periculū in dele-
ctatōne venialis.ibi aūt eſt periculū.cū delectatō via
77 eſt ad moꝛtale pctm̄. Ad illud vō qḋ vltimo que-
rebat̄ iam pꝫ rn̄ſio ex p̄dictis.vicꝫ.q̄ drīa eſt inter co
meſtionē ⁊ culpe moꝛtalis ꝯmiſſionē. Patet etiā qn̄
vir dicit̄ comedere.⁊ qn̄ mulier. Pꝫ etiaꝫ qn̄ mulier
in comedēdo peccat moꝛtalr̄.⁊ qn̄ venialr̄. Pꝫ etiaꝫ
quare ꝯſenſus in delectatōeꝫ attribuit̄ mulieri.⁊ cō-
ſenſus in opꝰ viro. q2 ꝯſenſus in opis ꝑpetratōne eſt
plenariꝰ ꝯſenſus. Cōſenſus vō in delectatōneꝫ abſq3
ope eſt ꝯſenſus ſemiplenꝰ. Si autē pctm̄ ꝯſiſteret in
ſola delectatōne.tūc ꝯſenſus in delectatōeꝫ poſſet eē
plenarius ꝯſenſus. ⁊ tūc nō tm̄ eſſet ſupioꝛis ptis.ſꝫ
etiā inferioꝛis.vn̄ nō tm̄ dicit̄ vir ꝯſentire q2 vir mo
uet exterioꝛa mēbꝛa. ſꝫ q2 mouet̄ volūtate plenaria.
⁊ hanc circūloquit̄ Aug.in eo ꝙ dicit virū comede-
78 re cū armā iniquitatis pctō ꝓbet. Ad rōnes auteꝫ
q̄ adducunt̄ ad oppoſitū quibꝰ oſtendit̄ ꝙ comedēs
mulier ſine viro moꝛtalr̄ peccare pōt plana ē rn̄ſio.
Nam prime due aucteꝫ loquunt̄ de comeſtōne.non
79 de culpe ꝯmiſſione. Ad illud vō qḋ obr̄ tercio ꝙ
ſupioꝛ poꝛtio rōnis hꝫ ꝯuerti ad ſupioꝛa.dōm ꝙ nō
ſolum actꝰ eius eſt ad ſupna.ſꝫ etiā actus eiꝰ ē diſcer-
nere ⁊ ſentētiare de hiis q̄ fiūt in regno aie.⁊ ꝯpeſcere
vires inferioꝛes.⁊ ideo cū nō ꝯpeſcit imputatur ſibi.
80 Ad duo ſequentia ſilr̄ pꝫ rn̄ſio. Illis enī duabꝰ
ratōnibꝰ oñdit̄ ꝙ pctm̄ pōt eſſe in inferioꝛi poꝛtionē
ratōnis abſq3 ſupioꝛi. q2 negligentia cohibendi infe
rioꝛem ptem in ſui motus deoꝛdinatiōeꝫ reddit ip-
ſam culpabilem.vt ſepe dictum eſt.

Conſequenter circa terciū quomō peccatum
habeat fieri ⁊ eſſe in ſenſualitate duo querū-
tur. Primo enī querit̄ vtrum in ſenſualitate
poſſit eſſe pctm̄ veniale. Scḋo querit̄ vtrū in ſenſu-
alitate poſſit eſſe moꝛtale.

Queſtio.j.

Circa quā ſic ꝓcedit̄ ⁊ oſtēdit̄ ꝙ in ſenſualitate poſ-
ſit eſſe veniale pctm̄. Primo [?] illud aug.xij.de trini.
qḋ recitat mgr̄ in lr̄a. Si in motu ſenſuali tm̄ pcti il-
lecebꝛa teneat̄.veniale eſt. Item ſup illud ꝓuer-
bioꝝ.xxv. Septies in die ⁊c̄.glo.ꝑ neceſſitatem ⁊ fra
gilitatē carnis ſingulis diebꝰ vel inuiti vel volentes
peccamꝰ. Si ẜ peccamꝰ inuiti voluntate ratōnali.il-
lud pctm̄ nō eſt in voluntate ratōnali.ſed ſolū in ſen
ſualitate. Item rōne videt̄.motꝰ ad illicitū eſt in-
oꝛdinatus.⁊ ita reꝓhenſibilis ⁊ malus. ſꝫ primi mo-
tus ſunt hmōi.ẜ primi motꝰ ſunt pctā.ſꝫ primi motꝰ
ſunt in ſenſualitate.ẜ ⁊c̄. Item omē qḋ eſt oꝛdina
bile ſm̄ relatōneꝫ iuſticie.qn̄ deoꝛdinat̄ hꝫ in ſe cul-
pam.ſꝫ ſenſualitas oꝛdinabilis eſt ſm̄ relatōnem iu-
ſticie ⁊ ꝯtingit eam oꝛdinari in motibꝰ ſuis. videtur
igit̄ ꝙ ipſa efficiat̄ culpabilis. Contra. Aug.v.de 81
ciui.dei.diſtinguit triplex genꝰ cauſe. Quedam eſt q̄
tm̄ facit.⁊ hec eſt deus. Quedā que tm̄ fit.vt natura.
Quedā que facit ⁊ fit vt arbi.libertas ſiue volūtas.
In prima cā nō pōt eſſe pctm̄ ꝓpter ſui dignitatem.
In ſcḋa vō pōt eſſe pctm̄ ꝓpter ſui artatōeꝫ.cum igi
tur ſenſualitatis ſit potius moueri q̄ mouere.agi q̄
agere.videt̄ ꝙ in ea pctm̄ non poſſit eſſe. Item in
culpis differimꝰ a brutis. ẜ impoſſibile eſt in nobis
eſſe pctm̄ ſm̄ illud qḋ cōicamꝰ cum brutis.hoc autē ē
ſenſualitas.ẜ ⁊c̄. Item ſtulti et furioſi hn̄t vſum
ſenſualitatis.⁊ tn̄ in nullo ſuo actu peccant. ẜ pctm̄
nunq̄ eſt in nobis ex deoꝛdinatōne ſenſualitatis.er-
go nullū pctm̄ in ſenſualitate ponendū eſt. Item
in ea ſola potentia nata eſt eſſe culpa ſm̄ quā homo
capax eſt laude ⁊ vituꝑio.ſꝫ q̄tum ad ptem ſenſualē
hō nec eſt dignꝰ laude nec vituꝑio.ẜ ſm̄ illaꝫ nō pōt
eſſe culpa. Rꝰ.ad huiꝰ intelligentiā notanduꝫ ē ꝙ 82
cum querit̄.vtrū pctm̄ veniale poſſit eſſe in ſenſuali
tate. rn̄det̄ cōiter ꝙ ſenſualitas pōt duplr̄ ꝯſiderari.
aut in ſe.aut ꝓut eſt oꝛdinabilis a rōne ⁊ ſub ratiōe.
Si in ſe ꝯſideret̄. hoc mō hꝫ vſum in furioſis. ⁊ hoc
mō dicit aug.ꝙ in ea cōicamꝰ cū brutis.et ſic n̄ pōt in
[?] eſſe pctm̄ ſicut rōnes ad ſcḋam ptem oſtendunt.
Alio mō eſt loqui de ſenſualitate ſm̄ ꝙ ipſa oꝛdina-
bilis eſt ad rōnem et ſub rōne.et hoc mō hꝫ regulari
ſm̄ regulā iuſticie.⁊ ſic qn̄ mouet̄ ad illicitū. ipſa eiꝰ
deoꝛdinatio pōt eſſe pctm̄.⁊ ſic cōiter tenet̄ ꝙ ⁊ ſi in
ſenſualitate ſm̄ ſe ꝯſiderata pctm̄ eſſe nō poſſit. pōt
tamen in [?] eſſe pctm̄ vt eſt ad rōnem oꝛdinata. ⁊ ꝑ
hoc determinari pn̄t argumenta ad vtranq3 pteꝫ in
ducta. Tamen adhuc reſtat queſtio qualiter in ſen- 83
ſualitate pōt eſſe pctm̄ ⁊ culpa.cum nullo modo po
natur in ea eſſe virtus vel gr̄a.⁊ ꝓpterea ꝑſcrutari vo
lentibꝰ hanc q̄ōnem vlteriꝰ duplex apparebit modꝰ
dicendi. Fuerūt nanq3 aliq̄ qui dixerunt ꝙ etiam in
ſenſualitate oꝛdinata ad ratōnem non oīno ponen-
dum eſt eſſe peccatum ſed aliquo mō ſm̄ q̄d. Pctm̄ 84
enī duo dicit.vicꝫ actum.⁊ deoꝛdinatōeꝫ circa actuꝫ
Et licet pctm̄ dicat̄ eſſe in ſenſualitate rōne actꝰ ſb-
ſtrati. et rōne motus. tamen ipſa deoꝛdinatio eſt in
ratōne que minus cauta ⁊ ſollicita fuit preuidere ne

talis motus inordinatus in sensualitate insurgeret. vel etiam minus diligens est reprimere. ideo illa deordinatio peccatorum venialium ponit̃ in ipa rõne q̃ sensualitatẽ neglerit regere. imputat̃ eñi ei in veniale nõ in mortale. propter hoc q̃ tenebatur ipm cõpescere ex lege coniugij. sicut tenetur ratio superior inferiorem. Sed iste modus dẽi minus sufficiens eẽ vĩ. Primo quia ɓm hoc oĩa peccata venialia potius essent ex omissione q̃ ex inordinata inclinatione. Secũdo. qz quedam sunt venialia que ratio vitare non potest sicut dicit Augustinus. ⁊ ostenditur infra. Tercio vero quia ibi ẽ deordinatio vbi est ⁊ actus qui deordinat̃. ⁊ ita si motus ⁊ actus peccati in sensualitate ponit̃. in ea debet poni ⁊ inordinatio. Propterea ẽ alius
85 modus dẽi q̃ ẽ loqui de peccato inq̃tum habet rõnem culpe. ⁊ inq̃tũ hz rõem vicij. Inq̃tũ hz rõez culpe sic opponit̃ grẽ. ⁊ facit illũ esse dignũ vituperio. ⁊ hoc mõ oẽ pctm̃ ẽ a li. ar. Alio mõ ẽ cõsiderare peccatũ inq̃tũ tenet rõem vicij. ⁊ sic dicit inordinationẽ alicui⁹ potentie respectu actus sibi debiti ɓm suã naturalẽ institutõnẽ. ⁊ qz talis deordinatio habz esse in sensualitate. ita q̃ illa deordinatio ẽ via ad opus vitupio dignũ. sic ponit̃ in sensualitate esse pctm̃. Per hãc aũt distinctionẽ manifesta ẽ q̃õis intentio ⁊ oim obiectionũ p̃cedentiũ solutio. Hoc aũt melius determinabit̃ infra qñ aget̃ de subiecto ṽtutis ⁊ grẽ. ⁊ de oppositõne ṽtutis ⁊ culpe.

Questio. ij. m

Utrũ in sensualitate possit esse pctm̃ mortale. Et q̃ sic vĩ. sicut prim⁹ mot⁹ habz esse in p̃te sensuali. ita etiã actus in quo est cõsummatio peccati. ḡ sicut ponit̃ in sensualitate esse pctm̃ veniale. p̃pter primũ motũ. ita ponendũ ẽ eẽ mortale. p̃pter actũ cõsummatũ.

Item in eodẽ in quo ẽ dispositio natus ẽ esse habitus. ȝ veniale disponit ad mortale. ḡ cũ veniale possit esse in sensualitate vt dĩsum ẽ. vĩ ⁊c. Item iusticie originali opponit̃ culpa mortalis. ȝ illa originalis iusticia nõ tm̃ fuit in adam ɓm rõnem ȝ etiã ɓm partẽ sensualẽ. qz tot⁹ ordinat⁹ erat. ḡ vĩ q̃ mortalis culpa in sensualitate esse possit. cum opposita nata sint fieri circa idem. Item sicut superior portio rõnis se habet ad bonũ. ita sensualitas declinat ad malũ. ȝ in superiori portione rõnis p̃ot eẽ mortale pctm̃ ex surreptione sicut supra dĩsum ẽ. ḡ ecõtra ex p̃mo cõsensu ⁊ pcti ppetratione. mortale pctm̃ descendere poterit vsq̃ ad sensualitatẽ. vt sicut sensualitas cõicat veniale pctm̃ p̃ti rõis supiori. ita ⁊ supior ps cõicat mortale pctm̃ sensualitati. Sz ɔ. ɔpletiuũ mortalis peccati inq̃ntũ hmõi ẽ auersio a deo. ȝ solius rõnis ẽ a deo auerti. cũ eius solius sit ad deũ conuerti. ḡ ex sola rõne p̃t eẽ pctm̃ mortale. Item solus cõsensus facit mortale pctm̃. ȝ cõsensus ẽ solius p̃tis rõnalis. ḡ ⁊c.

Itẽ culpa mortalis ⁊ grã mutuo se expellũt. ḡ hñt eẽ circa idẽ. ȝ grã gratificiẽs cũ i ea attẽdat̃ imago similitudis nõ hz eẽ nisi i rõe. ḡ nec culpa mortal. Itẽ si culpa mortalis eẽt i sensualitate. hoc nõ eẽt nisi qz p ipaz ppetrat̃. ḡ qñ aliq̃s ppetrat homicidiũ p gladiũ ⁊ manũ. pctm̃ homicidij erit i gladio ⁊ manu q̃ si similiter ẽ dicere. absurdũ ẽ etiã dicere pctm̃ mortale eẽ in sensualitate. R. dõm q̃ mortale pctm̃ nec iq̃tũ culpa 86
nec inq̃tũ viciũ ponẽdũ ẽ eẽ i sensualitate. ⁊ rõ hui⁹ ẽ qz alit̃ viciat pctm̃ mortale q̃ pctm̃ veiale. Pctm̃ eñi mortale viciat ⁊ deordinat deordinatõe p̃fecta vt ita dicã. q̃ quidẽ cõsistit in auersione a deo. ⁊ ei⁹ ɔtẽptu. ⁊ deliberationis cõsensu. hec aũt solius rõnis sunt. ⁊ iõ mortale pctm̃ in sola rõe ɔsistit. deordinatio autez venialis nõ ẽ deordinatio cõsummata ȝ inchoata. ⁊ qz deordinatio inchoari hz in potẽtia inferiori. ⁊ consummari i supiori. hinc ẽ q̃ veniale pctm̃ inq̃tũ viciũ ẽ. in sensualitate repit̃. non eñi directe opponit̃ habitui ṽtutis sicut viciũ mortal' pcti. ȝ solũ ex q̃dã iclinatõe ⁊ cõparatione ad terminũ ad quẽ disponit. Viciositas aũt ⁊ deordinatio mortal' simplr̃ excludit habitũ virtutis. ⁊ p̃pterea oẽ peccatũ mortale in ratione ponit̃ ⁊ nullũ in sensualitate. ⁊ p̃cedende sunt rões hoc 87
ostendẽtes. Ad illud qd obĩ primo q̃ act⁹ mortalis peccati ẽ in sensualitate. sicut p̃m⁹ motus. dõm q̃ ⁊ si contingat vtrũq̃ in sensualitate repiri. aliter tñ ⁊ alit̃. Nã p̃m⁹ mot⁹ in sensualitate repit̃ ita q̃ ibi sumit originẽ. ⁊ poti⁹ ẽ sensualitatis rõem excitantis q̃ a rõne excitate ⁊ mote. actus aũt mortalis peccati sic repitur in sensualitate q̃ originẽ sumit ab impio rõnis. ⁊ est sensualitatis potius mote q̃ mouentis. Et quoniã deordinatio ⁊ viciositas ibi ponitur esse peccatum vbi sumit originem. ⁊ vbi est in ratione actionis. non in ratione passionis. hinc est q̃ ex primo motu existente in sensualitate ponit̃ ibi eẽ pctm̃ veniale. ex actu aũt peccati [illegible] sensualitatẽ ppetrato nõ ponit̃ in ea esse peccatũ mortale. Ad illud qd obĩ q̃ dispo 88
sitio ⁊ habitus in eadẽ potẽtia habent fieri. dõm ẽ q̃ verũ ẽ de illa dispositõne que ẽ eiusdem nature cum habitu. ⁊ de qua transit in habitũ. sicut scia dispositõ fit sciẽtia habitus. de illa aũt dispositione que [illegible] alterius generis ⁊ disponit solũ per quãdam ordinationem veritatem nõ habet. Actus eñi vni⁹ potẽtie p̃ot esse dispõ ad eliciẽdũ actũ alteri⁹ potẽtie. sicut cognitio ad affectionẽ. ⁊ sic [illegible] p̃posito habet esse. ideo non valet. Ad illud qd obijcit̃ de iusticia originali dõm 89
q̃ de originali iusticia duplr̃ ɔtingit loqui. aut inq̃tũ dicit habitũ quẽdam regulantẽ naturã in statu innocentie. aut inq̃tũ dicit oim viriũ rectificationẽ plenariã. Primo mõ originalis iusticia hz eẽ i sola rõne. ⁊ sic opponit̃ ei culpa. Scdo mõ nõ solũ hz esse i rõne sed etiã in viribus inferioribus. ⁊ sic nõ solũ hz auferri p culpã. sed etiam per penaz siue per aliq̃d qd aliq̃ mõ hz rõem culpe. aliquo mõ rõem pene. ⁊ tale ẽ veniale peccatũ. Ad illud qd obĩ q̃ sicut se habz sen 90
sualitas ad illicitũ. sic se hz rõ ad lumen. dõm q̃ illa compatio nõ valet p̃pterea q̃ plus potest virtus superior q̃ inferior. ideo ⁊ si superior potentia possit inducere actum ⁊ dispositionem inferiorẽ. ⁊ negociari circa eius obiectum. non tamen sequit̃ q̃ possit eẽ econuerso.

Distinctio. xxv. De libero arbitrio ɓm se siue in generali.

Nunc vero ad p̃positũ redeam⁹ ⁊c. Supra egit mgr̃ de li. ar. in ɔpatõe ad alias potentias. hic vero agit de li. ar. ɓm se. Diuidit̃ aũt ista ps i duas p̃tes. In p̃ma determiat q̃d sit li. ar. i se siue i gñali. In scda vero determiat de libertate ar. ɓm differẽtes ei⁹ stat⁹ i spẽli. ibi. Ex p̃dictis ɔspicuũ ⁊c. Prima hz duas p̃ticulas. In q̃x p̃ma mgr̃ ponit li. ar. assignatõem. In scda ad p̃dicte assignatõis explanatõez q̃ndã mouet dubitatõem. ibi. Et q̃dẽ ɓm p̃dictã assignatõem ⁊c. Prima ps hz duas. In p̃ma determinat q̃d [illegible] li. ar. In scda vero ex illa diffinitõe dicit q̃ li. ar. nõ ẽ p̃ñtiũ nec p̃teritorũ. ȝ futurorũ. ⁊ horũ nõ q̃rũlibet. ȝ futurorũ ɔtingẽtiũ. ibi. Hoc autẽ sciendũ ẽ. q̃ li. ar. ⁊c. Silr̃ scda ps hz duas. In q̃rũ prima mouet dubitationem. In scda vero determinat. ibi. Sed aliter accipitur li. ar. ⁊c.

Determinat quid sit liberũ arbitriũ. a

Am uo ad ꝓpositũ redeamus.s.ad li.arbitrij tractatũ[a] Qd philosophi diffinientes dixerũt eẽ liberũ de voluntate iudiciũ. quia potestas ipa ꝛ habilitas voluntatis ꝛ rõnis quã supra diximꝰ esse liberꝝ arbitrium.libera est ad vtrũlibet.quia libere potest moueri ad hoc vel ad illud. Liberũ ergo dicitur arbitrium q̃tum ad voluntatem.quia volũtarie moueri. ꝛ spõtaneo appetitu ferri potest ad ea que bona vel mala iudicat vel iudicare valet. a

Ex diffinitione li.ar.elicit ꝙ li.ar.non est presentiũ nec p̃teritoꝝ.sed futuroꝝ.ꝛ hoꝝ non quoꝝlibet. ſ futuroꝝ contingentiũ. b

Hoc autem sciendum est ꝙ liberꝝ arbitriũ ad pñs vel ad p̃teritum non refertur.sed ad futura contingentia. Qd eñi in p̃senti est.determinatum est.nec in potestate nostra est vt tũc sit vel non sit qñ est.potest eñi non esse.vl'aliud esse postea.sed non potest nõ esse dũ est. vel aliud esse dum id est qd est.sed in futuro an hoc sit vel illud ad potestatem liberi arbitrij spectat. Nec [illegible] omnia futura sub potestate liberi arbitrij veniũt. ſ ea tantũ q̃ p li.ar.possunt fieri vel non fieri. Si quis eñi tale quid velit ac disponat facere qd in eius nullatenꝰ sit potestate.vel quia sine ipsius dispositione eque fieret.in hoc ipe liberꝝ non habet arbitriũ.

Mouet dubitationẽ qua quis posset sollicitari an suprapoſita descriptio li.ar. cõueniret deo.vel q̃ glorificati sunt. c

Et quidem[b] ſm p̃dictam assignationem in his tñ videtur esse li.ar.qui voluntatem mutare ꝛ in contrariũ possunt deflectere.In quoꝝ videlicet potestate est eligere bonũ vel malũ.ꝛ vtrũlibet ſm electionem facere vel dimittere.Scdm ꝙ nec in deo nec in his omnibꝰ. q̃ tanta beatitudinis gratia sunt roborati.vt iam peccare neq̃ant li.ar.eẽ nequit. Sed qd deus li.ar.habeat Aug.docet in li.xxij.de ciui.dei. ita inquiẽs. Certe deus ipe nũq̃d qñ peccare non põt.ideo li.ar.habere negãdus ẽ.Ambro. q̃z i li.de tri.ait. Paulus dicit q2 oĩa opaẽ vnꝰ atq3 idẽ spũs.diuidẽs singul' put vult. id est ꝑ libere volũtatis arbitrio.non pro necessitatis obsequio.

b De gradibꝰ liberi arbitrij ſm quos est i deo. in ãgel. ꝛ i sctis

Aug.

j.Corint.xij.

a Qd phi diffinientes dixerũt esse liberũ de voluntate iudiciũ. Uidetur ꝙ talis diffinitio a phis assignata nec sit bõa.nec sit ſm artẽ phicã assignata. Phus eñi in vj. Topi. rephendit diffinitionẽ equicolã in q̃ sũt tot vocabula ex parte diffinitiõis. quot ex pte diffiniti. vtpote si quis diffiniens tunicã nigrã3 dicat eã esse collobium atrũ. Sic ꝛ in proposito. Si tu dicas ꝙ ista est diffinitio ſ nominis interpretatio.tũc ẽ qd q̃re li.ar.potiꝰ vocaẽ sic q̃ dicaẽ liberꝝ iudiciũ. Itẽ vĩ ꝙ ad phos ñ ptineat diffinire li.ar.q2 cũ aĩa sit imago dei.ſm li.arb. vt dicit Rich. ꝛ mediante lib.arb.meretur.phi autẽ non cognouerunt aĩam esse dei imaginẽ nec meriti originem.vĩ ꝙ li.arbi.nec sciuerũt nec potuerunt diffinire. R.dñm ꝙ sicut p̃dictũ ẽ p̃dicta notificatio potius ẽ nominis interpretatio q̃ diffinitio.magis autẽ facultas illa censeẽ hoc noĩe vt dicaẽ li.ar.q̃ liberꝝ iudiciũ. pro eo ꝙ iudiciũ importat actũ rõnis regulatũ ſm regulas veritatis siue sup̃ne legis.arbitriũ vo iportat actũ rationis regulatũ ſm imperiũ voluntatis. Uñ ille dĩ iudex cuiꝰ ẽ ſm iura cãm terminare. Ille aũt dẽ arbiẽ q̃ ad ꝓpriũ volũtatis nutum cãm terminare h3.Et qñ li.ar.q̃ntũ ẽ de se decernere h3 de agẽdis iuxta volũtatis nutũ magis q̃ iuxta iuris p̃ceptũ,hinc ẽ ꝙ magꝰ ꝓprius noĩatur p nomẽ arbitrij q̃ p nomen iudicij,Ex hoc igiẽ ꝛ ex p̃dictis colligiẽ ꝙ magna fuit sapiẽtia in eis qui imposuerũt nomina. Non eñi sine causa hec facultas duplici noĩe censetur.nec sine causa vocabulum spectans ad rationem significatur substantiue.vocabulũ spectans ad voluntatem vocatur adiectiue. Nec sine causa vocabulum spectans ad rationem potius dicitur esse arbitrium q̃ iudiciũ.Est eñi liberũ arbitrium facultas duarum potentiarũ.ita ꝙ ratio habet se in ratione materialis.ꝛ decernere se habet ad nutum ꝛ imperiũ volũtatis.
a Ad illud ergo qd obijcitur ꝙ non est philosophoꝝ li.arbi.cognoscere.dñm ꝙ de li.arbi.est loqui dupliciter.aut ſm ꝙ est principiũ operum moraliũ.aut ſm ꝙ est principiũ operum gratuitorũ.Et primo modo est de consideratione phorum.illoꝝ maxime qui versati sunt circa mores cõponẽdos.q̃z li.ar.est principiũ ſm regulam ꝛ dictamẽ iuris naturalis quod est vnicuiq3 impressum.Secũdo modo est de consideratione theologoꝝ.quia sic habet aspectum ad diuinam gratiam.cuius gratie cognitio est per fidem catholicã.sine qua oĩa opa hoĩm vana sunt ꝛ si etiã videanẽ laudabilia.ꝛ in hac ꝯsideratõne defecit phoꝝ
b peritia.ꝛ per hoc patent obiecta. b Scdm p̃dictam assignationem in his tñ videtur esse li.ar.qui voluntatẽ mutare ꝛ in ꝯtrariũ pñt deflectere,Cõtra.si eñi li.ar.nõ tñmõ ẽ in hoĩe ſm statũ viatoris. immo etiã ſm

Determinat motam dubitationem ostendens qualiter deus. ãgeli. ꝛ qui iam beati sunt. habẽt li.ar. d

c ‛Sed aliter accipit li.arb. in creatore ꝙ in creaturis. Dei etenĩ liberũ arbi. dicit eius sapientissima ꝛ omnipotens voluntas. que non necessitate sed libera bonitate omnia facit prout vult. Ideoqꝫ (Hiero.) Hiero. attendẽs non ita ‛esse liberꝝ ‛arbitriuꝫ in deo sicut est ĩ creaturis. ab ipso videtur liberum arbitriuꝫ excludere in omelia quadã de filio prodigo dicẽs. Solus deus est in queꝫ peccatum non cadit nec cadere potest. Cetera cuꝫ sint liberi arbitrij. in vtrãqꝫ partem flecti possunt. Dũ ait cetera indicat lib.ar. sicut est in ceteris nõ ita eẽ in deo (Angeli ꝛ beati habent li. arbi.) Angeli vo ꝛ sancti qui iam cũ domino feliciter viuũt. atqꝫ ita gratia beatitudinis confirmati sunt vt ad malum flecti non velint. nec possint. libero arbitrio nõ carent. (Aug.) Unde Augustinus in libro. xxij. de ciui. ait. Sicut prima immortalitas fuit quã peccando adam ꝑdidit posse non mori. ita primũ liberum arbitrium posse nõ peccare. nouissimũ nõ posse peccare. Idẽ in enche. Sic oportebat prius hominẽ fieri vt bene velle posset ꝛ male. ‛Postea vo sic erit vt male velle nõ possit. nec (Qꝫ liberius erit arbitriũ qđ̃ peccare nõ poterit.) ideo carebit libero arbitrio. Multo quippe liberius erit arbitriũ quod omnino non poterit seruire peccato. neqꝫ aut voluntas non est. aut libera dicenda non est. qua beati sic esse volumus. vt esse miseri non soluꝫ nolimus. sed nequaꝙ prorsus velle possimus. Sicut ergo anima nostra nũc habet nolle infelicitatẽ. ita nolle iniquitatem semper habitura est. Sed ordo seruandus fuit quo deus voluit ostẽdere ꝙ bonũ sit animal rõnale quod etiam peccare possit. ꝙuis sit melius qđ peccare non possit. Ecce his verbis euidenter astruit ꝙ post beatitudinis confirmationeꝫ erit in hoie li.ar. quo peccare nõ poterit. ꝛ nũc in angelis ẽ ꝛ in sanctis q̃ cũ dño sunt. ꝛ tanto vtiqꝫ liberius. quãto a pctõ immunius ꝛ ad bonũ ꝓni⁹. Quo enĩ quisqꝫ ab illa seruitute de q̃ scriptũ ẽ. qui facit pctũ seru⁹ ẽ pcti. longius (Io. viij.) absistit. tãto in eligẽdo bonũ liberi⁹ hꝫ iudiciũ. Unũ si diligẽter ĩspiciat. liberꝝ vr̃ dici arbitriũ. qꝛ sine coactõne ꝛ necessitate valet appetere vel eligere qđ ex rõne decreuerit

statuꝫ cõprehensoris ꝛ beatitudinis. sicut determinatũ fuit supra di. vij. ꝑdicta assignatio siue diffinitio non videtur esse congrua. Preterea non solũmodo hij qui habent volũtatem vertibilem. ꝫ etiã hij qui habent volũtatẽ inuertibilem habẽt liberum de volũtate iudiciũ. ergo falsum dicit magister qui dicit ꝙ ꝑdicta assignatio solum his couenit qui habent volũtatẽ vertibilem. Iuxta hoc q̃ritur cuꝫ diuerse assignationes li. arbi. ponant a sanct[is]. ꝛ vni⁹ rei vnica ẽ diffinitõ. que sit illaꝝ assignationũ differẽtia. Augusti. ei diffinit sicut habitũ ẽ in dis. ꝑcedẽti sic. Liberꝝ arbitriũ est facultas ratõis ꝛ volũtatis qua bonũ eligitur ꝛc. Ansel. i li. de li. arbi. diffinit sic. Liberũ arbitriũ ẽ potestas seruandi rectitudinem propter se ipsaꝫ. Berñ. in li. de li. arbi. sic. Liberũ arbi. est consensus ob volũtatis inamissibileꝫ libertateꝫ. ꝛ rõnis indeclinabile iudiciuꝫ. Queritur igitur que sit istarum rõnũ differentia. de singulis enĩ disputare parum vtile ẽ ꝛ paꝝ facit ad ꝓpositũ. R. dõm ꝙ verbum ꝓpositum magistri non refertur ad illam notificatõem philosophoꝝ in hac diffinitione ꝓpositam. li.ar. est liberũ de volũtate iudicium. sed ad illam refertur que posita fuit in precedenti dis. Liberũ arbitrium est facultas volũtatis ꝛ rõnis qua bonũ eligitur ꝛc. ꝛ ꝙtum ad illam dicit mgr̃ ꝙ non contingit li. arbi. aliter

4 nisi ꝫm statum solũ mutabilitatis. Unde nota ꝙ li.ar. potest tripliciter cõsiderari. Aut in sui generalitate ꝫm ꝙ conuenit creature ꝛ creatori. ꝛ sic diffinitur ab Ansel. cũ dr̃ li.ar. est potestas seruãdi rectitudinem ꝛc. Aut ꝫm esse qđ habet in creatura non cõcernendo statũ. ꝛ sic est diffinitio illa Berñ. Li.ar. ẽ cõsensus ꝛc. Aut ꝙtũ ad statũ viatoris ꝛc. sic ẽ illa Aug. li.ar. ẽ facultas ꝛc. Põt tñ nihilominus ꝑdicte notificatões aliter distingui abinuicẽ. Li.ar. hꝫ ꝯpari ad actũ. hꝫ ꝯpari ad actũ ꝛ obiectũ. hꝫ tercio mõ opari ad actũ ꝛ obiectũ ꝛ finẽ vltimũ. Qꝙtũ ad primã diffinitionem siue ꝯsiderationẽ distinguit a Berñ. ꝙtũ ad scđam ab Aug. ꝙtũ ad terciã ab Ans. ꝛ h̃ pꝫ ꝯsiderãdo ipas notificatões. vñ Ans. diffiniẽs li.ar. n[illegible] solũ dicit ipm̃ eẽ potẽtiã seruãdi rectitudinẽ. ꝫ etiã addit ꝓpẽ se. ꝓpt enĩ dicit cãm finalẽ. ꝛ refert hoc qđ ẽ se ad rectitudinẽ. Sꝫ hic attendendũ ẽ. ꝙ alia ẽ rectitudo q̃ seruat. alia ꝓpt quã seruãda ẽ. Hec enĩ ẽ creata. illa increata. qꝛ tñ vna intelligitur in altera hoc relatiuũ se cum refertur ad rectitudinem creatam potest supponere pro rectitudine increata in ipa creata rectitudine intellecta. sicut prima veritas in omni veritate. ꝛ prima bonitas in omni bonitate.

c Sed aliter accipit li.ar. in creatore ꝙ in creaturis. Contra hoc est qđ Ansel. de li. arbi. dicit ꝙ eadem debet esse diffinitio lib. arbi. in homine ꝛ in deo. sicut eadem est ratio homis ꝛ asini in animali. Item hoc videt per rationem quã ipẽ assignat ꝙ li. arbi. est potestas seruandi rectitudinem q̃ nõ tñ conuenit creatori. immo 5

etiã creature. Item si anima ſm li.ar. maxime deo assimilatur. videt̃ ꝙ li.ar. in deo ⁊ in homine sit cõformiter
R. ꝙ est loqui de li.ar. ſm generales conditiones. sic li.ar. dicit facultatem liberam a coactione. ⁊ ordinatã ad
rectitudinis obseruantiã. ⁊ hoc mõ reperitur in creatura ⁊ deo conformiter ⁊ ſm eandem rõnem. non confor-
mitate ⁊ vnitate vniuocationis. sed potius analogie ⁊ consimilis habitudinis que inter deũ ⁊ creaturam esse
potest. sicut in primo li. in pluribus locis ostensum fuit. Alio modo est loqui de li.ar. ſm ꝓprietates speciales
⁊ sic li.arb. est facultas que quidem non est substantia rei sed q̃dam habilitas. sic etiam est potestas seruandi
rectitudinem ꝙ non est ipa rectitudo. ⁊ ideo potest a rectitudine obliquari q̃ntum est de se in creatura. in deo
aũt li.ar. est ipa diuina essentia. est etiam ipa iusticia. ideo nec obliquari potest nec mutari. ⁊ q̃tum ad has cõ-
ditiones speciales dicit magister in lit. aliter in deo. aliter in ceteris creaturis reperiri.

Ad intelligentiam huius partis incidit hic q̃-
stio quid sit li.arbi. ſm rem. Et qm̃ eius q̃ddi-
tas ⁊ natura cognoscitur in assignando ꝯue-
nientiam ⁊ dr̃iam ipius ad voluntatem ⁊ rationem.
ideo de ipo querendũ est in cõparatione ad volunta-
tem ⁊ rõnem. Ad huius aũt cõparatõnis dilucidatõ-
nem circa sex contingit dubitare. Primo eñ querit̃
vtrũ li.ar. sit in solis habentibus rõnem ⁊ volũtatem
Secũdo dato ꝙ sic. queritur vtrũ sit potentia distin-
cta cõtra rõnem ⁊ voluntatem. an non. Tercio dato
ꝙ non. queritur vtrũ cõplectatur simul rõnem ⁊ vo-
luntatẽ. Quarto dato ꝙ sic. q̃rit̃ vtrũ cõplectatur il-
las duas potentias per modũ potentie aut per mo-
dũ habitus. Quinto dato ꝙ ꝑ modum habitus. que-
ritur vtrũ ille habitus addat aliquid per essentiã rõ-
ni ⁊ volũtati. Sexto ⁊ vltimo q̃ritur ſm quã istarum
duarũ potentiarum principalius insit anime libertas
arbitrij. vtrum videlꝫ ſm rõnem aut ſm volũtatem.

Questio .j. a

Utrũ li.arbi. sit in solis hñtibus rõnem. an etiã sit
[illegible] brutis animalibus. Et ꝙ sit in animalibus brutis
vi. Illa potentia libera dr̃ esse cuius est eligere bonũ
⁊ fugere malũ. sed hanc potentiã videm⁹ eẽ in brutis.
sicut patet in oue que fugit lupũ ⁊ querit pastorem. ergo
⁊c. Item illa potentia libertatem habꝫ que potẽs
est in opposita. sed in brutis animalibus est potẽtia
ad faciendũ opposita. q2 mõ ostẽdũt benignitatẽ. mõ
ferocitatẽ. mõ vadunt. mõ veniũt. ergo talia anima-
lia a libertate ar. nõ sunt aliena. Item illa potẽtia ẽ
libera q̃ est dñã sui actus. hec aũt ẽ que põt seipam i
suo actu refrenare ⁊ cõpescere. sed talis potentia re-
peritur in brutis animalibus. ꝙ patet. q2 ab his que
appetunt ꝑ disciplinã ꝯpescũtur. sicut planũ est i aĩa-
libus domitis ⁊ domesticis. ergo ⁊c. Item illa poten-
tia libertatem habet in mouendo cuius motus inci-
pit a principio intrinseco. hic eñ motus est potentie
perfecte in mouendo. sed in animalibus brutis a prin-
cipio intrinseco incipit. ergo ⁊c. Item illa potentia li-
bera ẽ p̃cipue cuius est gerere ꝓuidentiam. non solũ
mõ circa p̃ntia. sed etiam circa futura. sed talis est in
brutis animalibus. sicut patet in formicis ⁊ alijs aĩa-
libus irrõnalibus. ergo ⁊c. Itẽ illa potẽtia mag̃ ꝑtici-
pat libertatẽ que nõ põt redigi in seruitutẽ q̃ q̃ põt.
sed homines in seruitutẽ redigũtur. sed q̃dam anima-
[illegible] bruta nequaq̃ȝ domari pñt. sicut dracones ⁊ leo-
nes. ergo vr̃ ꝙ talia maxime habeant arbitrij libertatẽ.

Sed contra. Li.arbi. sic diffinitur ab Aug. Liberum
arbitrium est facultas rõnis ⁊ voluntatis. sicut habi-
tum ẽ supra dist. ꝑcedenti. sed in nullo est facultas ra-
tionis in quo non [illegible] ratio. ⁊ hec ẽ in solis rõnalibus.
ergo ⁊ li.ar. Item omne qđ habet li. ar. ẽ laudabile ⁊
vituꝑabile. sed sola rõnalia sunt digna laude ⁊ vitu-
perio. pena ⁊ p̃mio. ergo ⁊c. Item omne qđ habet li.
arbi. natum est consiliari ⁊ deliberare. hoc aũt est so-
lius rõnalis. ergo ⁊c. Item li.ar. est nobilissimũ quod
est in homine. ergo si li.ar. inueniret̃ in brutis. nobilissi-
mũ qđ ẽ in hoĩe reperiretur in illis. ergo eq̃ nobilia essent
bruta aĩalia sicut rõnalia sunt. ꝙ si hoc ẽ incõueniẽs 6
pꝫ ⁊c. R⁹ dĩcendum ꝙ absq̃ȝ dubio li.ar. reperitur in solis
rõnalibus. ⁊ rõ huius sumitur tũ ex parte libertatis.
tũ ex ꝑte arbitratõis. Ex ꝑte libertatis. libtas eñ op-
ponitur seruituti. Unde illa sola potentia dr̃ esse libera
q̃ dominiũ habet plenũ tam respectu obiecti q̃ȝ respe-
ctu actus ꝓprij. illa aũt potẽtia dominiũ habet ex li-
bertate respectu obiecti q̃ nõ ẽ artata ad aliqđ gen⁹
appetibilis. sed nata ẽ oĩa appetibilia appetere. ⁊ oĩa
fugibilia respuere. Tria aũt sunt q̃ sunt in appetiti- 7
bus. ⁊ quorum opposita sunt in fugis. vicꝫ bonũ. confe-
rens. ⁊ delectabile. ⁊ noĩe boni ibi intelligit̃ honestũ
Cũ aũt bonum ꝯferẽs ⁊ delectabile nata sunt appeti
ab irrõnalibus. bonũ honestũ a solis rõnalibus põt
appeti. ideo i eis solũ reperitur virtus q̃ nõ est ad aliqđ
gen⁹ appetibilis artata. ac ꝑ hoc hñs libertatẽ respe-
ctu obiecti. In eis etiã solis reperit̃ potẽtia hñs liber-
tatem respectu actus ꝓprij. ꝙ patꝫ. Nã volũtas i rõ-
nalibus nõ solũ cõpescit manũ exteriorem vel pedẽ. sed
etiã cõpescit seipam ⁊ refrenat incipiens odire frequ-
ter qđ prius diligebat. ⁊ ex sui ipius imperio ⁊ dominio
In brutis aũt aĩalib⁹ ⁊ [illegible] aliq̃ mõ sit reperire dominiũ
respectu act⁹ exterioris. q2 hñ refrenãt aliqñ sicut pꝫ
in aĩalibus domesticis. respectu tñ act⁹ ꝓprij inferio-
ris vicꝫ appetitus dominij nõ est. Unde si aliq̃d amat
nõ põt illud nõ amare. licet a ꝓsecutõne alicuius rei
amate arceãtur timore alicui⁹ passiõis inflictiue. Et
ideo dicit Dam. ꝙ magis agũtur q̃ agãt. ac ꝑ hoc cũ
nõ possint actũ ꝓpriũ reprimere. respectu actus ꝓprij
nõ hñt libertatẽ. nec respectu obiecti. ⁊ iđ deficiente i
eis libertate li.arbi. nõ pñt ꝑticipare. Similiter etiã 8
rõ ex parte arbitratõnis. Arbitriũ eñ idẽ ẽ qđ iudi-
cium. ad cuius nutũ cetere virtutes mouent̃ ⁊ obe-
diũt. Iudicare aũt illius est ſm rõnem ꝯpletã cuius
ẽ discernere inter iustũ ⁊ iniustũ. ⁊ inter ꝓpriũ ⁊ alie-
nũ. nulla aũt potentia nouit q̃d iustũ ⁊ q̃d iniustum
nisi illa sola que est particeps rationis ⁊ nata est co-
gnoscere summã iusticiã a qua est regula oĩs iuris. hoc
aũt solum est in ea substantia q̃ ẽ ad imaginẽ dei q̃lis
est tm̃ sb̃stantia rõnalis. Nulla eñ sb̃stãtia discernit
q̃d ꝓpriũ ⁊ q̃d alienũ nisi cognoscat seipam ⁊ actum
suũ ꝓprium. sed nũq̃ aliqua potẽtia seipam cognoscit
vel supra seipam reflectitur que sit alligata materie.
Si igit̃ oẽs potẽtie sunt alligate materie ⁊ substã-
tie corꝑali p̃ter solã rõnalẽ. sola illa ẽ q̃ põt se sup se-
ipam reflectere. ⁊ iđ ipa sola ẽ in qua ẽ plenum iudi-
cium ⁊ arbitriũ in discernẽdo q̃d iustũ ⁊ q̃d iniustũ.
q̃d ꝓpriũ ⁊ quid alienũ. Tam igit̃ rõne libertatis q̃ȝ
rõne arbitrationis. li.ar. in solis sb̃ijs rõnalib⁹ reperi-
tur. ⁊ cõcedẽde sunt rõnes q̃ hoc ondũt. Ad rões vero
ad oppositũ plana ẽ rñsio per iam dicta. Ad illud 9
eñ qđ primo obĩ ꝙ bruta preeligũt bonũ malo. dĩcendum
q̃ verũ ẽ de bono cõferẽti ⁊ delectabili. sed non est verum

de bono honesto. respectu cuius ꝓprie li. ar. consistit.

10 Ad illud similiter qđ obijcit̄ ꝙ bruta pñt ad opposita moueri patȝ r̄nsio. qꝛ nō pñt moueri in omnia opposita. sed solū in illa q̄ sunt infra dignitatem li. arbi.

11 Ad illud quod obijcit̄ ꝙ bruta dn̄antur actibus suis qꝛ pñt se reprimere. dōm ꝙ nō dn̄antur actib⁹ interioribus. licet dn̄entur exterioribus. ⁊ si eīm ↄprimant̄ ab actu. nō tamē retrahūtur ab appetitu. Uel aliter potest dici. ꝙ ⁊ si etiam retrahantur ab actu suo. non tn̄ hoc est per dominium ꝓpriuȝ. sed ex imaginatōne mali exterioris qđ adeo exterret vt magis retrahat q̄ȝ appetitus attrahat. ⁊ ideo sicut appetendo ⁊ prosequendo magis agūtur q̄ȝ agant. sic etiaȝ in abstinendo vel se reprimendo magis reprimūtur q̄ȝ reprimāt Et p hoc patet r̄nsio ad aliud qđ dicit. ꝙ principium

12 motus est ab extrinseco in brutis aīalibus. Dici eī potest ꝙ ⁊ si principiū motus exterioris procedat ab intrinseco. tamen appetitus interior potius habȝ ortum ab exteriori appetibili q̄ȝ ex imperio appetitiue virtutis. Un̄ non quicūqȝ motus ab intrinseco facit potentiā liberā. sed ille motus quo vis motiua mouet seipam. volūtas eīm ⁊ li. ar. vt dicit Ansel. ē instru

13 mentū seipm mouens. Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ li. ar. est ꝓuidere. dōm ꝙ ꝓuidentia q̄dam contingit ex actu deliberationis ⁊ precognitionis. q̄dam ꝓuenit ex instinctu naturali. Prima ē libertatis arbitrarie ⁊ i solis reperitur rōnalibus. Secunda vō ē naturalis sagacitatis ⁊ industrie. natura eīm prudentissima est. ⁊ hec reperitur in brutis animalibus. ⁊ talis nō ponit li.

14 ar. Ad illud quod obijcit̄ ꝙ q̄dam animalia bruta domari non pñt. dōm ꝙ aliqđ animal non posse redigi in seruitutē hoc potest esse duplr̄. aut rōne volūtarie libertatis. aut rōe naturalis ferocitatis. Primo mō impossibile ē hominē redigi in seruitutē. q̄uis eīm aliquis possit aliquē cōpellere q̄tum ad actū exteriorē. quantū tn̄ ad interius velle nemo potest alterū compellere sicut patebit infra. Secūdo mō bestie alique sunt indomabiles nec possunt redigi in seruitutē. qꝛ tanta ē coꝝ ferocitas ⁊ impetus ad ea q̄ sunt ferocitatis vt non possint assuefieri ad ea q̄ sunt lenitatis. ⁊ ideo ratio illa non cogit.

Questio. ij. b

Utrum li. ar. sit potentia distincta cōtra rōnem ⁊ volūtatem. Et ꝙ sic vr̄. Bern̄. de li. ar. loquens de potentia li. ar. Quid similius eternitati qđ nō sit eternitas: Si ḡ eternitas nec respicit rōnem nec volūtatē. vr̄ ꝙ li. ar. sit aliqua potentia p̄ter has. Item rō respondet filio. volūtas spirituisancto. ḡ si in nobis est ponere aliquā potentiā reformandā corr̄ndentē p̄ri. ē in nobis ponere aliquā potentiā p̄ter rōnem ⁊ voluntatē que spectat ad reformatōem. talis aūt nō est nisi li. ar. ḡ ⁊c̄. Item ad ꝓductionem opis ista tria sunt necessaria. vicȝ posse. ⁊ scire. ⁊ velle. ḡ si scimus p rōnem. volumus p voluntatem. videt̄ ꝙ in nobis sit ponere terciā potentiā p quā sim⁹ potētes. hanc aūt dicimus li. ar. facultatē. ḡ ⁊c̄. Iteȝ cū lapis deorsuȝ mouet̄. ista tria repiūtur. intentio. appetitus. ⁊ v̄tus. dicimus eīm ꝙ lapis intendit deorsum moueri cum natura sit operans per intentionē. appetit etiam deorsum moueri. habet nihilominus virtutē p quā deorsum mouet̄. ḡ videt̄ ꝙ illa tria sit repire in anima rōnali. si ergo rōnis est intendere. volūtatis appetere. erit ponere terciā potentiā cuius sit virtualit̄ agere hanc aūt dicimus arbitrij facultatē. ḡ ⁊c̄. Iteȝ iudicans p̄eminet iudicato. ⁊ mouens p̄eminet mobili. sed li. ar. est liberū de volūtate iudiciū. ergo li. ar. est iudicare de volūtate. Similit̄ li. ar. est mouere oēs vires anime. ⁊ rōni impare vt discernat. volūtati vt appetat. ḡ videtur ꝙ sit tercia potētia ab istis distincta. Sed ↄtra. potentie anime rationalis sufficienter diuidūtur p cognitiuas ⁊ affectiuas. ḡ si ratio cōprehendit virtutes cognitiuas. ⁊ volūtas affectiuas. non videtur ꝙ sit cōueniens ponere terciā potentiā ab his differentē. Item actus li. ar. est iudicare. s de omī eo qđ iudicam⁹. p rationem iudicamus. ḡ nō videt̄ ꝙ li. ar. sit potentia a rōne ⁊ volūtate distincta

Item alia potētia circūscripta. remanente sola voluntate ⁊ ratione possumus cōsentire. quia potest p̄cedere deliberatio p actū ratiōis. ⁊ subsequi preoptatio p actū volūtatis. si ḡ consentire ē actus li. ar. videtur ꝙ li. ar. non sit alia potentia a ratōne ⁊ volūtate.

Item li. ar. est mouere. aut igitur mouet voluntatem aut non. Si nō. ḡ nō videtur esse plene liberꝫ. Si mouet volūtatem. ⁊ est alia potentia. ḡ volūtas mouetur ab alia potētia. si mouet̄ ab alia potentia. ḡ nō est libera. ḡ si volūtas in nobis ē maxime libera. videtur ⁊c̄. Item eadem est potentia cognitiua qua intelligo aliq̄d. ⁊ intelligo me itelligere. ḡ eadē virtus ē ⁊ non alia qua volo aliquid. ⁊ volo me velle illud. s potentia qua volo me velle illud ē li. ar. potētia qua volo ē volūtas. ḡ li. ar. non est aliud a volūtate. Rn̄ 15

ad p̄dicte q̄ōis intelligentiā notandū ē ꝙ sup hac q̄stione diuerse fuerūt doctoꝝ positōes. Quidā eīm dicere voluerūt ꝙ sicut mens duplr̄ accipit̄. aliqñ cōit̄ ⁊ sic ↄp̄hendit memoriā. intelligētiā ⁊ voluntatē. aliqñ ꝓprie. ⁊ sic distinguit̄ ↄ intelligētiā ⁊ volūtatē. sic li. ar. duplr̄ accipit̄. s. cōiter ⁊ ꝓprie. Cōiter. ⁊ sic nō distinguit̄ ↄ rōem ⁊ volūtateȝ. Proprie. ⁊ sic ↄ rōem ⁊ volūtatē hȝ distingui. ⁊ ē v̄tus imperans rōni ⁊ voluntati. ⁊ vtrūqȝ regēs ⁊ mouēs. cui⁹ act⁹ prim⁹ nō ē discernere ⁊ velle s actus reflexus super hec duo. ⁊ hec duo mouēs ⁊ regēs. ille vicȝ q̄ dr̄ q̄s velle discernere vel velle se velle. ⁊ iste act⁹ p̄ambulus ē ad rōem ⁊ volūtatē. ⁊ ista potētia corr̄ndet p̄ri. p eo ꝙ act⁹ ei⁹ maxime potēs ē ⁊ prim⁹. cū nō moueat̄ s moueat. ⁊ iō a sanct⁹ dr̄ facultas siue ptās volūtatis ⁊ rōnis. i. potestas facilit̄ mouēs volūtatē ⁊ rōem. ⁊ ↄsistit in istis trib⁹ q̄dā rō imaginatōnis ex pte motiue. q̄ p̄ncipaliter p grām in via. ⁊ p dotes in p̄ria habet reformari.

Alij aūt alit̄ vr̄ ꝙ cū rōnis ⁊ volūtatis sit reflectere se sup se. ⁊ iste due potētie sufficiāt ad oēs act⁹ aīe ꝑficiēdos. vicȝ ad iudicandū. ⁊ fugiendū. ⁊ eligendū. ꝙ frustra poneret̄ in aīa aliq̄ potentia differens ab istis. Si igit̄ natura nihil facit frustra. potētie aīe rōnalis sufficiēter diuidunt̄ p cognitiuas ⁊ affectiuas. siue p rōem ⁊ volūtatē. ⁊ iō dicit ꝙ li. ar. nō ē potētia ab his duab⁹ potētijs distincta. Quelibet aūt haꝝ positionū multū hȝ ꝓbabilitatis. ⁊ si velim⁹ vtrāqȝ earū intelligere diligēter ⁊ pie. inueniem⁹ eas abinuicē nō discordare. s ad vni⁹ veritatis maiorē expssioneȝ

ↄcurrere. Cū eīm dicim⁹ aliquā potētiā distingui ab 16

alijs hoc ē duplr̄. aut ꝑm rē. aut ꝑm rōem. Scōm rē. sic distinguit̄ intellect⁹ ⁊ affect⁹. Scōm rōem. sic distinguit̄ rō vt ē cognitiua ⁊ motiua. i. dictās moueri vel disponēs ad motū. Loq̄ndo igit̄ de distinctione ꝑm rōem dici pt li. ar. q̄dāmō distingui a rōe ⁊ volūtate. in hoc. s. ꝙ li. ar. noīat in rōne mouētis. volūtas vō ⁊ rō in rōe moti. Hec in rōe imperantis. iste due in

rõnẽ exequẽtis. ꝛ ex ista pte ꝑ q̃ndam rõem appropa
tionis inuenit̃ in aia q̃dam rõ imaginationis. ꝛ per
hũc modũ intelligit̃ prima positio. ꝛ rõnes currũt q̃
ad primã ptẽ inducũtur. Nõ eñ ↄcludũt distinctio-
nem li. ar. a rõne ꝛ volũtate ſm rem ſ; solũ ſm rõem
ꝛ appropriatõem. sicut pꝫ discurrẽti ꝑ singulas. Lo-
quendo aũt de distinctione potẽtiarũ ſm rem. sic li.
arbi. nõ dicit potentiã diuersam vel distinctã a rõne
ꝛ volũtate. ꝑ eo ꝙ potentie aie rõnalis sufficiẽter di
uidũtur ꝑ cognitiuã ꝛ motiuã. ꝛ oẽs actus aie per
has potentias q̃ sunt cognitiua ꝛ affectiua siue rõ ꝛ
volũtas exerceri pñt. sicut rõnes q̃ ad hoc inducunt̃
ostendũt. Cũ eñ tam rõ q̃ȝ volũtas sit nata sup se re-
flecti. cũ noĩo volũtatẽ vt volentẽ aliq̃d. ꝛ volũtatem
vt volentẽ se velle. non dico potentiam aliam ꝛ aliã
ſm rem. Mouens eñ ꝛ motũ in spũalibus nõ opor
tet differre ſm subam. q2 sicut dicit Ansel. volũtas ẽ
instrumentũ seipm mouẽs. ꝛ rõ etiã ẽ virtus seipam
cognoscens pari rõne. ꝛ ideo si aliqua ẽ ibi distinctõ
hec est solũ ſm rõnem. ꝛ sic patet rñsio ad q̃stõnem ꝛ
ad rõnes ad vtrãq; ptem. Concedo eñ ꝙ li. arb. ſm
rem dicit potentiã distinctã a rõne ꝛ volũtate. cõce-
do tñ nihilominus ꝙ aliquã distinctionẽ habet ſm
rõnem. rõne cuius dr̃ facultas vtriusq;. quãta aũt sit
distinctio melius patebit infra. Ad pũs aũt tantum
dixisse sufficiat ꝙ nõ est tanta distinctio ꝙ non faciat
ipm esse aliã potentiã in genere potentie a rõne ꝛ vo
17 luntate realiter distinctã. Et ꝙ obicit ꝙ ẽ simili⁹ eter
nitati. ꝛ appropriatur patri. ꝛ ẽ virtus a qua ẽ posse.
totũ illud non ponit nisi solũmõ distinctionẽ q̃ndaꝫ
ſm quandã appropriationẽ ꝛ quãdam rõnẽ. Et hoc
patꝫ. quia ipa rõ includit in se intelligentiã ꝛ memo
riam. ꝛ ita aliq̃d ꝑ quod assimilat̃ p̃ri ꝛ aliq̃d per qḋ
assimilatur filio. Ipa volũtas includit in se irascibi-
lem ꝛ concupiscibilẽ. ꝛ ita potentiaꝫ quã appetit. ꝛ
potentiã ꝑ quã potest. ꝛ ideo nõ oportet li. ar. ẽe ali-
18 quã aliã potentiã p̃ter has. Ad illud qḋ vltimo
obĩ ꝙ iudicans p̃eminet iudicato. ꝛ mouens moto.
dõm ꝙ non oportet in spũalibus. loquendo de pree-
minentia q̃ facit diuersitatem ſm essentiã. Sicut eñ
sepe dictũ ẽ. eadem est vis q̃ vult aliquid. ꝛ q̃ vult se
velle. ꝛ q̃ iudicat se iudicare. alioquin esset in infini-
tũ abire. nihilominus tamẽ sortit̃ quasi dignius offi
ciũ dũ est in rõne iudicãtis q̃ȝ cũ ẽ in rõne iudicati. cũ
est in rõne mouentis q̃ȝ cũ est in rõne moti.

Questio. iij. c

Utrũ li. ar. cõplectatur simul ꝛ rõnem ꝛ volũtatẽ
Et ꝙ sic vr̃. Augu. de. v. rñsionibus. cũ de li. ar. loqui
mur. nõ de pte anime loquimur. ſ; de tota. ḡ non tñ-
mõ cõp̄hendit cognitiuã. immo etiã affectiuã. Itẽ
Dam. li. ar. libẽ appetit. libere iudicat. libere impat ꝛ
facit. libere disponit. libere vult. libere eligit. sed hec
concernũt actus rationis ꝛ voluntatis. ergo ꝛc̃. Si
tu dicas hoc esse dictũ per causaꝫ. hoc nihil ẽ. q2 ipse
idem dicit ꝙ in eo cõiugate sunt virtutes cognitiue ꝛ
vitales. cõplectit̃ ḡ li. ar. ꝛ vim motiuã ꝛ vim cogni-
tiuã. Item hoc ipm vr̃ ꝑ diffinitõem li. ar. quã po-
nit Berñ. in li. de li. arbi. qḋ diffiniẽs dicit ꝙ li. arbi.
est consensus volũtatis ob inamissibilẽ libertatẽ. ꝛ ra
tionis indeclinabile iudiciũ. ḡ simul cõplectitur ratõ
nem ꝛ volũtatem. Item ꝑ aliã diffinitionẽ Aug.
quã mḡr ponit di. p̃cedenti q̃ talis ẽ. li. ar. ẽ facultas
rõnis ꝛ volũtatis. ſ; facultas volũtatis surgit ex ipsa
volũtate. facultas rõnis ex ipa rõne. ḡ facultas volũ
tatis ꝛ rõnis cõprehendit vtrãq; potentiã. ſ; li. arbi.
ẽ facultas talis. ḡ ꝛc̃. Item hoc ipm vr̃ rõne. quia
peccatũ ꝛ culpa ẽ in solo li. arbi. sed aliquod peccatũ
est in rõe. vt peccatũ infidelitatis. aliqḋ in volũtate.
ḡ li. ar. comp̄hendit in se rõem ꝛ volũtatem. Iteꝫ
gr̃a ꝛ v̓tus est in solo li. ar. ſ; tres virtutes theologice
dicũtur esse in rationali. cõcupiscibili. ꝛ irascibili. ḡ li.
ar. oẽs illas potẽtias habet ↄplecti. Sed cõtra. li.
arbi. nõ põt cogi. rõ aũt põt cogi. ḡ li. ar. rõnem ipam
nõ comp̄hendit. Q2 aũt rõ aliqñ cogat̃. planum est.
Q2 li. ar. nõ possit cogi hoc indicat ipm nomen. si eñ
posset cogi nõ esset liberꝝ. Item rõ est coꝝ q̃ sunt
a nobis. ꝛ q̃ nõ sunt a nobis. ſ; li. ar. solum ẽ respectu
coꝝ q̃ sunt a nobis. ḡ in plus ẽ rõ q̃ȝ li. ar. ḡ li. ar. cõp̄
hendit in se rõnem. Item ꝙ non ↄprehendat vo-
luntatẽ videtur. volũtas nostra respectu aliquoꝝ est
inp̄mutabilis. sed quicq̃d li. ar. nr̃m appetit p̄muta-
biliter appetit. ḡ ꝛc̃. Item volũtas ẽ possibilium ꝛ
impossibiliũ. ſ; li. ar. ẽ possibiliũ tñ. ḡ ad plura se extẽ
dit voluntas q̃ȝ li. ar. ḡ li. ar. nõ ↄp̄hendit in se rõnẽ ꝛ
voluntatẽ. Item rõ ꝛ volũtas sunt diuerse poten
tie. ſ; li. ar. est vna potentia cũ habeat vnũ actuꝫ. vicꝫ
eligere siue consentire. ḡ impossibile ẽ li. ar. comp̄hen
dere in se rõnem ꝛ volũtatem. Item li. ar. appre
hendit in se rõnem ꝛ volũtatem. aut sicut ptes sbie-
ctiuas. aut sicut ptes integrales. Si sicut ptes subie-
ctiuas. ḡ tota rõ li. ar. saluat̃ in rõne. ꝛ tota rõ in vo-
luntate. cũ igitur alia potentia sit rõ ꝛ alia voluntas.
ꝛ numerato inferiori numerat̃ supius. vr̃ igit̃ ꝙ in q̃
libet homine sunt duo libera arbi. qḋ manifeste falsuꝫ
ẽ. Si aũt sicut ptes integrãtes. Sꝫ ꝯ. ex duobus po-
tentijs nũq̃ȝ fit vna tercia potentia. maxime cum ille
potentie maneãt distincte. ꝛ actus eaꝝ sunt adinui-
cem ordinati. ita ꝙ vnus ẽ añ alteꝝ. si ḡ rõ ꝛ volũtas
sunt potentie distincte. ꝛ actus eaꝝ sunt ordinati ad-
inuicẽ ſm prius ꝛ posterius. vr̃ ꝙ li. ar. ex his integra
ri non possit tanq̃ȝ ex principijs cõstitutiuis. ꝛ ita vr̃
ꝙ li. ar. volũtatẽ ꝛ rõnẽ nõ possit cõprehendere. R. 19
ad p̃dictoꝝ intelligentiã ẽ notandũ ꝙ li. ar. sil̓ ↄp̄hẽ-
dit ꝛ rõneꝫ ꝛ volũtatẽ. ꝛ hoc non solũ manifestat ipa
noĩatio. ſ; etiã notificatio. manifestat etiã sue ꝓprieta
tis inquisitio. Noĩatio manifestat. Dr̃ eñ liberꝝ ꝛ dr̃
arbitriũ. ꝛ arbitriũ ẽ ipius rõnis. libertas vo ipi⁹ vo
luntatis. ad cuius nutuꝫ ꝛ impiũ moueri hñt cetera
q̃ sunt in nobis. ꝛ hoc ẽ qḋ dicit Augu. de quinq; rñ-
sionibus. Li. ar. dr̃ ab arbitrãdo. q2 a rõnali pte quid
eligat. quidue recuset nomẽ accepit. Hoc etiã patꝫ ꝑ
eius notificatõem. dr̃ eñ esse facultas rõnis ꝛ volun
tatis. siue consensus rõnis ꝛ volũtatis. Postremo il-
lud amplius manifestat̃ ꝑ sue ꝓprietatis inq̃sitioneꝫ
Li. eñ ar. siue noĩet potẽtiã siue habitũ. noĩat ipsam
potentiã siue dñam vel dñium ipius potentie. ꝛ hoc
planum est ex ipo nomine libertatis. Attendendum 20
aũt ꝙ dñium alicuius potẽtie põt esse dupl̃r. aut re-
spectu obiecti. aut respectu actus. Dominiũ potẽtie
respectu obiecti attendit̃ in hoc ꝙ possit in illud ꝛ in-
amplius. sicut econuerso qui potest ferre. x. modios.
dominiũ habet sup tres modios ad portandũ. q2 pre-
ualet ad illud qḋ de facilitate portat. Dñium aũt po
tentie respectu actus ẽ attendendũ in hoc ꝙ potẽtia
potest esse in actu ꝛ cessare ab actu ſm suũ impiuꝫ. ꝛ
ſm ꝓpriũ motũ. Ad hoc aũt ꝙ aliqua potẽtia hoc
dñium habeat. necesse ẽ ꝙ ipa possit mouere seipam
ꝛ ꝙ possit actum suũ sup seipsam reflectere. Nisi eñ

posset seipsam sup actū suū reflectere.nūq̄ posset illū refrenare.nisi posset seipm mouere non posset in illū exire qn̄ vellet. Reflectere aūt se sup se hoc ē virtutis cognitiue sublimate a materia.que quidem est rato. mouere aūt se hoc est virtutis appetitiue rationē cōsequentis.ad hoc igit̄ vt illud dominiū sit in aīa necesse est q̄ habeat rationē ꝛ voluntatem. Nam si rōnem tm̄ haberet ꝛ non volūtatē p quā moueret.posset se sup actū suū reflectere.sed nō posset mouere vel imparare. Si vo appetitū suū haberet ꝛ nō rōnem.posset vtiq̄ mouere ꝛ in actuꝫ exire.sed q2 natura posset sein actū suū reflectere.non posset vtiq̄ refrenare. ꝛ ita dominiū nō haberet. Sicut igitur ex cōcursu vtutis duoꝝ hominū resultat q̄dam facultas ad portandū vnū lapidem quē nō posset ferre alter coꝝ.ꝛ sicut ex cōcursu pr̄isfamilias ꝛ mr̄isfamilias ad disponendū regimē domus resultat vna potestas.ita q̄ altera nō sufficeret.ꝛ sicut ex cōcursu vtutis manus ꝛ oculi resultat ptās scribēdi ad qd̄ altera illaꝝ n̄ sufficeret. sic ex cōcursu rōnis ꝛ volūtatis resultat q̄dam libertas siue q̄ddā dn̄ium ad aliq̄d faciēdū ꝛ disponēdū. ꝛ sic patet q̄ li.ar.rōem cōplectit̄ ꝛ volūtatem. Patꝫ etiā q̄ cū li.ar. sit q̄dam ptās siue quoddā dn̄ium resultans ex cōiūctione istarū duaꝝ potentiaꝝ.s.rōnis ꝛ volūtatis.q̄ optime noiatur p hoc q̄ dī li.arb.non vno noīe s̄ cōposito.vt vnū nomē rn̄deat rōni ꝛ alterū voluntati. Optime aūt diffinit̄ cū dī esse facultas rōnis ꝛ volūtatis. facultas eī nō tm̄ noiat potentiā. immo facultatē potentie.ex qua nō tm̄ potens ē. immo etiā p̄potens ē ad exeūdū in actū.ꝛ ideo facultas dicit potestatē siue dn̄ium qd̄ quidē dī esse rōnis sil' ꝛ volūtatis.q2 nō est vnius nisi cōcomitāte altera. Cōcedende sūnt igitur rōnes pbantes q̄ li.ar. rōneꝫ cōprehendit ꝛ volūtatē. Ad rōnes vo ad oppositū facile ē rn̄dere.

21 Qd̄ eī obī q̄ nō cōprehendit totam rōnem ꝛ totā voluntatē.dōm q̄ veꝝ est.s̄ cōprehendit solū ipam potentiā cognitiuā inq̄ātū iūcta ē affectiue.ꝛ affectiuā inq̄ntū iūcta ē cognitiue.vnde dicit affectū deliberatiuū vel deliberationē volūtariā. Et ppterea quia rō nominat ipam potentiā cognitiuam vt ordinatā ad affectiuā.ꝛ volūtas ipam affectiuam vt regulatā ꝛ rōcinatā a cognitiua. hinc ē q̄ li.arbi. potius dī facultas volūtatis ꝛ rōis. q̄̄ intellectus ꝛ affectus. Nō eī cōphendit totā cognitiuā. sicut due prime rōnes ōn̄dunt.nec totā affectiuaꝫ.sicut ōn̄dūt due seq̄ntes.s̄ aliquid hui⁹ ꝛ aliq̄d illius.sicut ostendūt rōnes ad p̄mā ptem inducte.

22 Ad illud qd̄ obī q̄ li.ar.ē potentia vna cū habeat actū vnū.dōm q̄ q̄̄uis actus li.ar. vtpote eligere ꝛ cōsentire vn⁹ esse videatur. nihilomin⁹ tm̄ implicat in se actus diuersos. Cōsensus eī dicit ꝯcordiā alioꝝ duoꝝ.ꝛ dicit cōcursum actuū rōnis ꝛ voluntatis in vnū. Eligere eī includit in se rōis iudiciuꝫ.ꝛ voluntatis appetitū.ꝛ ita queadmodū cōsentire ꝛ eligere.ꝛ si vn⁹ actus esse videatur.diuersos actus i se includit.sic li.ar.ꝛ si videatur vna potentia.tm̄ diuersas in se potentias cōplectit.ita q̄ ex cōcursu illaꝝ seinuicē adiuuantiū resul-

23 tat in nobis regimē potestatis pfecte. Ad illud qd̄ vltimo obī vtꝝ complectatur eas sicut ptes integrales aut subiectiuas.dōm q̄ nō cōplectit̄ eas oīno sicut totū integrale.nec oīno sicut totū vniuersale.sed sicut totū potētiale. qd̄ ptim hꝫ naturā toti⁹ integri. ptim totius vlis. Totius integri in hoc q̄ in vna illarum potentiaꝝ nō potest saluari absq̄ altera. Naturam vo totius vniuersalis habet. quia ex illaꝝ concursu adinuicem q̄ālibet illaꝝ denominat. Vn̄ sicut duo homines facultatē habēt ferēdi lapidē quē neuter per se habet.ꝛ illa facultate potētia cuiuslibet eorū dicit̄ esse facilis. nec tm̄ ē vna sine altera. sic intelligendum est in ꝓposito. Et rursus sicut similitudo est in vno sine altero.ꝛ tm̄ quilibet coꝝ denoīatur sil'. nec dicitur eē due similitudines sed vna. sic libertas dī esse in rōne ꝛ volūtate.ita q̄ vtraq̄ illaꝝ potentiarū ē libera ex cōiūctione sui cū alia.nec tm̄ sunt in eis due libertates s̄ vna.ꝛ sic patet obiecta.

Questio.iiij. d

Utrum li.ar. cōplectatur rōnem ꝛ volūtatem per modum potentie.an per modū habitus. Et q̄ p modum potentie dī primo per Ansel.in li.de li.arbi.vbi sic ait. Liberꝝ arbi.ē ptās seruandi rectitudinē. s̄ potestas ē in genere potētie.ḡ ꝛc̄. Item Bern̄.de li.ar. Tolle li.ar.iam nō erit qd̄ saluet̄. s̄ saluari nō dī nisi potētia vel suba rōne potentie.ḡ li.ar. vel est nomen sube vel potētie.s̄ nō est substātie. ḡ ē potentie.

Item in nobis ē ponere aliquā potentiaꝫ q̄ semp inclinat ad bonū simplr̄.vtpote sinderisim. ꝛ aliquā q̄ semp inclinat ad bonū vt nūc q̄ntū est de se.vtpote sensualitatē.ḡ est ponere potentiam medio mō se habentē.hanc dicimus li.ar. ḡ ꝛc̄. Item omne qd̄ ē susceptibile habitus ē potentia. s̄ li.ar. susceptibile ē habit⁹.vtpote gr̄e.ḡ ē potentia. Qr̄ aūt liberꝝ arbi.sit susceptibile gr̄e patet p Aug.qui dicit q̄ gr̄a se hꝫ ad li.ar.sicut sessor ad equū. Sed cōtra Aug.in enche. Li.arbi. male vtēs homo.ꝛ se perdit ꝛ ipm.sed nulla potentia peccando perdit̄.ḡ lib.ar.non est potentia.

Item li.ar.sic diffinit̄ ab Aug.cuius diffinitio posita ē dī.precedenti. Liberꝝ ar.ē facultas volūtatis ꝛ rōnis.sed facultas est illud quo potentia efficit̄ facilis.ḡ cū oīe illud qd̄ reddit potentiā facilē ad opus reddat eā habilē.ꝛ tale sit habitus. videt̄ ꝛc̄. Iteꝫ Bern̄.de li.ar. Li.arbi. ē habitus animi liber sui. s̄ si hec diffinitio recte assignata ē.vī q̄ li.ar. essentialiter sit habitus.sed nō nisi rationis ꝛ volūtatis. ergo ꝛc̄.

Item li.arbi. non est aliud sicut dicit mgr̄ in lr̄a ꝛ phī diffiniūt q̄ liberū iudiciū.sed liberū iudiciū non est potentia.sed actus vel habitus.ergo ꝛc̄. Item potentie non est potentia.nec potentia dicitur esse in potentia.sed li.ar. est facultas rōnis ꝛ volūtatis. ꝛ ē in rōne ꝛ volūtate.ergo non videt̄ q̄ sit potentia aliqua.ꝛ est potentia vel habitus.ergo ꝛc̄. Iteꝫ oīe qd̄ habet diminui ꝛ augeri potius habet rōem habitus q̄ potentie.s̄ li.ar.ē hmōi. sicut mgr̄ dicit in lr̄a. q̄ maior libertas ē in beatis q̄̄ in confirmatis. ḡ ꝛc̄.

R' dōm.q̄ cū querit̄ vtrū li.ar.sit nomen habitus 24
vel potentie.hoc duplr̄ pōt queri. Aut ita q̄ queratur vtrū precise nominet habitū.vel precise nominet potentiā. ꝛ talis q̄stio parū hꝫ difficultatis.p eo q̄ fere oīa noīa potentiarū aīe aliq̄n accipiūtur pro potētijs.aliq̄n pro habitibus.aliq̄n pro actibus. Sicut ei vult phus.intellectus vocatur aliq̄n potentia. aliq̄n habitus intelligēdi.aliq̄n actus. Et Ansel. dicit q̄ volūtas aliq̄n dī instrumentū.aliq̄n affectus.aliq̄ādo vsus.ꝛ iō hoc i ꝓposita q̄one nō intēdit̄. Alio mō pt̄ intelligi predicta q̄ō vt hoc inquirat̄. vicꝫ cui p̄mo ꝛ principaliter nomen li.ar.imponat̄ s̄m q̄ de eo sacri doctores loquūtur. Et ad istam questionem triplex ē modus rn̄dendi p diuersos. Quidam eī senserūt q̄ li.ar.nō ē potentie.q̄ sehꝫ p moduꝫ vlis ad rationem.

⁊ volũtatẽ. ⁊ ꝯp̄hendit eos ſicut totũ vl'e ꝯp̄hendit
ptes. Vñ ſicut potẽtia rõnalis rõni ⁊ volũtati dr̄ eſſe
cõmunis. ſic etiã ⁊ libertas ar. ſm iſtũ modũ dõi. ſed
iſtud ſupra improbatũ ẽ. Si cũ nominaret potentiã
vlem ad rõnem ⁊ volũtatẽ. iam cum rõ vel volũtas
ſint diuerſe potẽtie rõnalis. iam eſſent in eis diuerſe
libertates. ⁊ duo li. arb. eſſent in quolibet homine. Et
ideo ẽ alia poſitio ꝙ li. ar. nominat potentiã ex volũ
tate ⁊ rõne conſtitutã ad aliquid faciendũ ad quod
neutra illaꝝ p ſe poterat. Et qꝛ vna iuncta alteri non
tñmõ reddit potentiã potentẽ. ſ; etiã habilẽ ⁊ facilẽ.
hinc ẽ ꝙ li. ar. nõ tñmõ noiat potentiã. ſ; etiã nomiat
habilẽ potentiam ⁊ facilẽ. Et ꝓpterea nomẽ illud ꝗ
uis ſit nomẽ impoſitũ potentie. dr̄ tñ eſſe nomen ha
bitus. Sꝫ qꝛ difficile ẽ intelligere qualiter ex duab⁹
potentijs vna cõſtituat̃. vel quõ li. ar. loquendo for
maliter ⁊ ꝓprie ſit due potentie. maxime cum non dr̄
cẽ rõ ⁊ volũtas. ſed facultas volũtatis ⁊ rõnis. Ideo
ẽ tercius modus dõi ꝙ li. ar. ẽ nomẽ principaliter im
poſitũ habitui. ⁊ hoc plane manifeſtat ipa nomis im
poſitio. Arbitriũ cũ nõ dicit potẽtiã ſ; habitũ. Ma
nifeſtat etiã ipa notificatio. nõ cũ dr̄ li. ar. eſſe poten
tia facilis. ſed facultas potentiaꝝ. Queadmodũ aũt
cum dico potentiã habilẽ. dico potentiã habilitataꝫ.
ſic cum dico facultatem potentie. dico habitũ eiuſdẽ
Quoniã igitur li. ar. ſm ꝓpriam ſuam aſſignatõnem
facultas volũtatis ⁊ rõnis recte cẽ dr̄. hinc eſt ꝙ li. ar.
principaliter dicit habitũ. ⁊ cõplectitur rõnem ⁊ vo
luntatẽ. nõ tanꝗ̄ vna potentia ex his conſtituta. ſed
tanꝗ̄ vnus habitus. qui quidem dr̄ facultas ⁊ dñiũ
qui ꝯſurgit ex ꝯiũctiõe vtriuſqꝫ. ⁊ potens ẽ ſup actũ
vtriuſqꝫ potentie p ſe ⁊ in ſe ꝯſiderate. Concedende
ſunt igit̃ rõnes oſtendentes ꝙ li. arbi. nominat habi
tũ. verũ cũ ꝯcludũt. qꝛ habitui ꝓncipaliter imponit̃.
vñ eſſentialiter loquẽdo. hec eſt vera. li. ar. ẽ habitus
anime. ſiue facultas voluntatis ⁊ rationis. Ad ea
do que in contrariũ obiciũtur de facili rñdetur. Con
cedo cũ ꝙ li. ar. aliquãdo ſupponit potentiã ⁊ acci
pitur pro potẽtia. ſed hoc non eſt de ſua principali ſi
gnificatione. ſed ſicut nomẽ potentie trahitur ad no
men habitus. ſic nomen habitus frequenter ad no
men potentie. ⁊ ſic patent ad vtraqꝫ ꝑtem obiecta.

Queſtio. v. c

Utrum li. arbi. aliquid addat ſupra rationẽ ⁊ vo
lũtatem. Et ꝙ ſic videtur. Omnis habitus addit ali
quid ſupra potentiam. ſed li. ar. eſt habitus ſicut pro
batum ẽ. g̃ aliquid addit ſupra potentiam. ſed eſt ha
bitus rationis ⁊ volũtatis. g̃ ⁊c. Item ſicut ſe ha
bet potentia ad ſubſtantiam. ſic ſe habet facultas ad
potentiam. ſicut cũ ſubſtantia per potentiam dr̄ po
tens. ſic potentia per facultatem dr̄ facilis. ſed potẽ
tia addit ſupra ſubſtantiaꝫ. ergo ⁊ facultas ſupra po
tentiam cuius eſt facultas. ſed li. arbi. eſt facultas vo
luntatis ⁊ rationis. ergo ⁊c. Item omne qđ cõtra
hit aliquid addit ſupra illud. ſed li. ar. nõ complectit̃
omnẽ actũ volũtatis nec omnẽ actũ rõnis. ⁊ ſi hoc. g̃
aliq̃ mõ ꝯtrahit. ſi igit̃ omne ꝯtrahens aliq̃ mõ addit.
dr̄ ꝙ li. ar. ſuper rõnem ⁊ volũtatem aliquid addat.
Item intellecto ꝙ aliquis habet rõem ꝑter volũ
tatẽ. nõ hꝫ li. ar. ſi g̃ nõ ſaluat̃ in rõne per ſe nec in vo
luntate. dr̄ ꝙ aliquid addat ſupra vtraqꝫ. Sed cõ
tra. omnis habitus qui addit aliqđ ſupra potentiaꝫ
determiat potentiã ad aliquẽ actũ. ſ; li. ar. poti⁹ am
pliat ſbiectũ ſiue potentiã in q̃ ẽ reſpectu actuũ ꝗ̄ ad
dat. g̃ ⁊c. Item li. ar. q̃ntum ẽ de ſe reſpicit actum
moris. ſed nullus habitus moralis q̃ addit aliqđ ſu
pra potentiã eſt indifferens ad bonũ ⁊ ad malum. li.
arbi. eſt. ad bonũ ⁊ ad malũ indifferens. g̃ ſupra ratõ
nem ⁊ voluntatem nihil addit. Item poſſibile eſt
intelligere potentiã circũſcripto omni habitu qui ad
dit aliquid ſupra ipam. ſed impoſſibile eſt eſſe vel in
telligere aliqueꝫ habere volũtatem ⁊ rationem q̃ nõ
intelligatur habere li. ar. g̃ li. arbi. ſuper rõem ⁊ volũ
tatem nihil addit nouũ. Item eq̃ eſſentiale eſt ani
me habere li. ar. ſicut eſſe ad imaginem dei. ſed cũ di
co animã eſſe ad imaginẽ dei. nõ dico aliquid additũ
ſubſtantie ⁊ potentijs. g̃ pari rõne nihil ſupaddo rõ
ni ⁊ volũtati cũ dico animã hr̃e li. ar. Item ſi lib.
ar. adderet aliquid ſupra rõem ⁊ volũtatẽ. aut g̃ illđ
hr̃et ortũ ab eis aut nõ. Si nõ. g̃ eẽt habitus infuſus
vel acquiſitus quod abſurdũ eſt dicere. Si ſic. g̃ cuꝫ
illud quod addit ſupra alteꝝ ⁊ ortum habet ab eo de
pendẽtiã hꝫ ab illo. ⁊ qđ dependet ⁊ ortũ hꝫ ab alte
ro. potius habet ab illo regi ꝗ̄ ipm regere. potius hꝫ
ſubijci ꝗ̄ dñari. iõ li. ar. in hoie nõ imparet. Iteꝫ ſi
li. ar. diceret habitũ qui adderet ſupra rõnem ⁊ volũ
tatem. cũ vnũ accidẽs non poteſt eſſe in duob⁹ ſubie
ctis. dr̄ ꝙ ille habitus haberet plurificari ꝓpter mul
tiplicationem ſubiecti primi. ⁊ ꝙ plura arbitria eẽnt
in vno hoie. qđ omnino deuiat a recta ratõe. R° ad 25
predictoꝝ intelligentiam eſt notanduꝫ ꝙ cũ habi
tus reddat potentiã facilem. ⁊ tribus modis habeat
potentia eſſe facilis. tribus modis habet habitus ad
potentiam comparari. Quedam nanqꝫ potentia reſpe
ctu alicui⁹ ẽ facilis ꝑ ſeipam. vt patet cũ dicit̃. mens
eſt nata ad meminẽdũ ſuipius vel intelligenduꝫ ſe.
⁊ tunc talis habitus nõ differt a potentia ſm rem ſ;
ſm rationem ⁊ modũ dicendi. ⁊ tunc non addit ali
quid ſm eſſentiam ſ; ſolũ ſm rõem. Quedã ẽ poten
tia que reſpectu alicuius actus eſt habilis per aliqđ
ſui. ſicut potentia intellectiua ad cognitionem figu
raꝝ geometricaꝝ non eſt habilis per ſeipam. ſ. ſciẽ
tiam geometricã. ſ; potentia per aliqđ accidẽs qđ hꝫ
eſſe in ea. ⁊ tunc habitus talis addit ſupra potentiaꝫ
non ſolum ſm rationem ſed etiam ſm eſſentiã ⁊ rẽ.
Aliqua do potentia facilis eſt ad aliquẽ actũ per ſe
ipam. nõ tñ ſola ſ; cũ alia. ⁊ ſic potentia rõnalis ſiue
aliquo habitu ſuperaddito ex ſola coniunctione ſui
cum appetitu nata eſt in actũ cõſentiendi ⁊ eligendi
exire. ⁊ hoc modo habitus vl' facultas non addit ali
quid diuerſum ſm eſſentiaꝫ. nec addit ſolum ſm ra
tionem intelligendi. ſ; medio modo addit ſm eſſe. qꝛ
non addit aliquid abſolutũ ſ; reſpectiuũ. ſicut pꝫ cũ
dico rõnem per ſe. ⁊ rõem aſſociataꝫ ſiue adiunctam
volũtati. nõ addo aliqđ nouũ ſupra rõnem ſm ſe. ſ;
ſolũ coniũctionem ſui ad alteꝝ ꝗ̄ tñ ad aliquẽ ꝯſeq̃n
tẽ actũ. Vñ ſicut qñ plures ꝯcurrũt ad trahendã na
uem. vel ferendũ lapidẽ. potentia vnius reddit potẽ
tiam alterius facilem. ita ꝙ nulla noua virtus vl' ha
bilitas adueniat potentie alicuius trahentis in ſe. ſic ⁊
in propoſito intelligendum eſt ſe habere. ⁊ hinc eſt ꝙ
li. arbi. ⁊ ſi accidens videatur inq̃ntum ſonat rõnem
habitus ſm rem. tñ nõ ẽ accidẽs potẽtie ſupadditũ.
Et iteꝫ licet habitus. qꝛ tñ nõ dicit habitũ vnius po
tentie abſolute ſ; cum relatõne vnius ad alterum. in
duabus aũt potẽtijs ſeu reſpectu duarum potẽtiaꝝ
põt cẽ vn⁹. non cũ ẽ habitus ſupadditus per gratie
infuſionẽ vl' ꝑ innatã diſpõem. ſ; potius dicitur eſſe

habitus quo ratio et volūtas suis actib⁹ dñant̄ qꝫ sit in eis ex sua naturali origine. ꝓ eo ꝙ naturalit̄ iste due potētie in eadē substantia sunt radicate. nec contingit vnā ab altera separare. Concedēde sunt igitur rationes ostendentes ꝙ li.arbi. ſm essentiā nihil addit supra ratōnem et volūtatem. addit tamen aliquo modo ſm esse. siue ſm relationē. que quidez non ponit aliquā nouā qualitatē esse in rōne vel volūtate. ſꝫ ponit rōnem et volūtatem ad vnū actū cōcurrere ſm
26 naturalē aptitudinem. Ad illud qđ obi͂ ꝙ omnis habitus addit aliquid supra potentiaz. dicēdum ꝙ illud non est verū intelligēdo de additione essentiali. maxime vbi potētia est habitualis ꝑ seipsam. Ad illud
27 quod obijcitur ꝙ omnis potētia addit supra substātiam ꝙ ⁊c. dicēdum ꝙ nō est simile. ꝓ eo ꝙ facultas eēntialior potest esse potentie ꝙ̄ sit potentia substātie. nihilominus tamē aliqua potētia ē que ad idem gen⁹ potest reduci cum substantia sicut habituz fuit supra
28 Ad illud quod obijcit̄ ꝙ li.ar. aliquo modo cōtrahit rationem et volūtatem. dicēdum ꝙ hoc non est ꝑ additionem alicuius absoluti. sed ꝓpter concomitātiaz rationis et volūtatis que simul concurrūt ad dominiū li.arbi. non tamē se concomitant̄ in productōne cuiuslibet actus ꝓprij. Aliquid eñ appetit appetitus circa qđ non ē deliberatio. et aliquid nouimus et credimus esse verū siue voluntas velit credere siue non.
29 Ad vltimū iam pateꝫ rñsio. qꝛ illud non cōcludit additionez alicuius qualitatis noue sup rōem ſꝫ solū ꝯcomitantiam volūtatis. qꝛ sine volūtate rō libera nō esset vel econuerso. Si aūt iste due potentie ponātur in aliquo ꝗtūcunqꝫ nude. necesse ē ponere in eo arbitrij libertatem. et sic planuz est ꝙ li.arbi. et si dicat habitum complectētem ratōnem et volūtatem. non tamen dicit habitum actualem. immo potius dicit illarū duarū potentiarū dominiū naturale respectu ei⁹ actus qui est eligere siue consentire. et ꝓpterea sancti magis vocant liberū arbitriū facultatem vel potestatem ꝙ̄ vocant habilitatem ostendētes differentiam ei⁹ ad alios habitus anime.

Questio. vj.

Utrū li.ar. sit habitus siue facultas residēs penes rationem et volūtatem cōiunctim. i. penes quā istarū potentiarū principalius nobis insit. Et ꝙ principalius insit penes rationem. videtur primo per ipsam nominationem qua dr̄ esse li.ar. Si eñ adiectiuū ponit rem suā circa suū substantiuū. et principalius dicitur aliquid de alio ſm abstractionem ꝙ̄ ſm concretionē et habitus ille nominat arbitriū liberū. nō libertas arbitraria. arbitriū ꝟo se tenet ex parte rationis. videt̄ ergo ⁊c. Item phūs dicit ꝙ ratō nata ē regere irascibilem et concupiscibilem. sed voluntas consistit in illis duabus viribus. s. concupiscibili et irascibili. ꝙ ratio nata est regere voluntatem et rationem. sed li. ar. est magis regens ꝙ̄ rectum. ergo magis se tenet ex parte rōnis ꝙ̄ volūtatis. Si tu dicas ꝙ philosophus intelligit de irascibili et concupiscibili brutali. non de illa in qua consistit ipsa voluntas. Contra hoc est ipsa littera. dicit eñ ꝙ li.ar. est liberū de volūtate iudiciū. si ergo iudicantis est regere iudic... patet ⁊c. Itez facto vltimo iudicio rationis sen... et volūtas mouetur ſm illud. ergo si ꝓcedit tanꝙ̄ iudicans. et illud sequitur tanꝙ̄ iudicatum. cum libertas magis resideat penes illud quod ꝓcedit et imperat. ꝙ̄ penes illud qđ sequitur et obedit. videt̄ ꝙ li.arbi. plus tenet se ex pte ratonis ꝙ̄ voluntatis. Item lib.arbi. coīter liberū est ꝙ potest seipm restringere et reprimere. sed repssio act⁹ voliti non ē nisi per iudicium rationis. quia nisi examen rationis interueniat. semper voluntas sequitur impetum affectionis. ergo libertas magis est penes rationem ꝙ̄ voluntatem. Sed cōtra. li.arbi. coīter dicitur liberū. quia immune est a coactione. ꝙ penes illud maxime est li.arbi. quod magis elongatur a natura coactionis. et talis potentia est voluntas nō ratio. in multis eñ contingit rationem cogi. non sic voluntatem. ergo ⁊c. Item li.arbi. est illud qđ est i nobis imperatiuū. sed magis est imperatiua in nob voluntas ꝙ̄ ratio. quicquid enim ratio dictet semper illud fit qđ voluntas preoptat. ergo ⁊c. Item li.ar. ē illud ex ꝗ principaliter cōsistit i nobis meritum vel demeritum. sed meritum vel demerituz principaliter consistit penes voluntatem. ergo ⁊c. Item li.arbi. est in nobis potentissimū. sicut dicit Berñ. et plures autoritates hoc sonant. sed nihil adeo est in potestate nostra sicut est volūtas et actus volendi. ergo videtur ꝙ maxime penes voluntatem residet in nobis libertas. R. dicēdum ꝙ cum li.ar. sit facultas siue domi- 30
niū ex qua redditur potentia facilis. non solū ad motum sed etiaz ad mouendū seipm. sicut ratio mouendi se inchoatur in ratione et cōsummatur in volūtate. sic et arbi. libertas residet penes rationem et volūtatē ita ꝙ in vna illarum potentiarum inchoatur et i alia cōsummatur. ideo dicit̄ motum inchoandi in rōne. ſꝫ nō mouet̄ appetitus nisi ꝑambulo cogitatu. neqꝫ ꝙ̄ eñ possum⁹ amare nisi cognoscamus. et ideo ad hoc ꝙ motus fiat ꝓcedit cognitio disponens. et subsequit̄ virtus perficiens. ꝗtūcunqꝫ eñ precedat cogitatus nūꝙ̄ tñ mot⁹ sequitur. nisi ipm imperet volūtatis affectio. et sicut volūtas nō habet moueri ad obiectuz acceptando vel refugiendo illud nisi ꝑambulo cogitatu. sic etiā nō habet approbare vl̄ respuere. siue eligere et refrenare actum ꝓpriū nisi rōnis actus precedat qui dictet ipm esse bonū vel malū. ꝓficiendum vel refrenandum. ex tali eñ actu preambulo voluntas in actu suo incipit complacere vel displicere. et sic patet ꝙ libertas arbi. siue facultas que dicitur li.arbi. i ratione inchoatur. et in voluntate cōsummatur. et qꝛ qꝫ penes illud ꝑncipalit̄ residet penes qđ ꝯsummat̄. io ꝑncipaliter libertas ar. et dominiū in volūtate ꝯsistit
Et iteꝝ. qꝛ illud in quo res inchoatur se hꝫ ꝑ modū 31
materialis. illud in quo ꝯsummat̄ se hꝫ ꝑ modū formalis. et adiectiuū respectu substantiui se hꝫ ꝑ modū informātis. et iō in noīatione illius potestatis nomē rñdens rōni significat̄ sbstantiue. nomen ꝟo rñdens volūtati significat̄ adiectiue. et ꝓpter hoc magis vocatur ista facultas li.arbi. ꝙ̄ arbitraria libertas. et per hoc patet rñsio ad ꝑmū obiectū in ꝯtrariū. Ad il- 32
lud ꝟo qđ obi͂ scđo ꝙ rō regit irascibilez et cōcupiscibilem. dicēdum ꝙ et si vis irascibilis et cōcupiscibilis intelligat̄ de appetitu brutali. siue de potētia appetitiua rōnali. vtrūqꝫ hꝫ regere rō ꝑ modū disponētis et consulētis quātum ē de se. Ut aūt regat ꝑ modum imꝑātis hoc non est nisi mediante volūtate que dat ei autoritatē. volūtas aūt nō dicit aliā potentiam essentiaz a cōcupiscibili et irascibili. sed nominat ipm appetitū vt rōnatū siue rōni coiūctum. et sic eius regere est et imperare. Concupiscibilis aūt et irascibilis eandem potentiā nōiant affectiuā. inqꝛntū tñ habēt regi. et ita dicuntur inferiores. non ꝗ̄tum ad naturā

potentie ſ ꝗtum ad officiū. ꝛ hinc eſt ꝙ li. ar. ſm rēm
cōpꝛehendit iſtas tres potentias. videlicet. rōnalem.
iraſcibilem. ꝛ ꝯcupiſcibilē. ſicut dicit Aug. de ꝗnqꝫ re
ſpōſionibus. Cū ḋ li. ar. loquimur. nō ḋ parte anime
loquimur ſ de tota. hinc eſt etiam ꝙ cū cetere virtutes
nō indocte ponātur in li. ar. nō huic obuiat illud qḋ
conſueuit dici ꝙ tres virtutes theologice ſunt in rō-
nali. ꝯcupiſcibili. ꝛ iraſcibili. volūtas eīm vt iam dictū
eſt nō nominat aliquā potentiā ſ eſſentiā ꝛ naturaꝫ
33 ab iraſcibili ꝛ cōcupiſcibili. licet alio mō noiet. Ad
illud qḋ obi ꝙ ratio iudicat ꝛ volūtas ſequit. dōm ꝙ
duplex ē iudiciū rōis. Quoddā eſt in ſolo dictamie.
ꝛ hoc eſt rōnis ſm ſe. Aliud ē ſm iudiciū diffinitiuū
vt fiat vel nō fiat. ꝛ illud nūqꝫ eſt ſine volūtate. Qñ tū
cūqꝫ eīm ratio deliberet. in eaꝫ ptē determinat diffini
tiuū iudiciū quā preoptat volūtas. Et ideo cū dicit.
ꝙ volūtas ſequitur iudiciū. ſi intelligat de iudicio qḋ
conſiſtit in ſolo dictamine. nō eſt ſemꝑ veꝝ ꝙ ad illḋ
ſequatur volūtas neceſſario. Si autē intelligatur de
iudicio diffinitiuo. ex hoc non ſequitur ꝙ voluntas
ſequatur principaliter actū alienū. immo poti⁹ actū
alienū trahit ad ꝓpꝛiū. Ad illud qḋ vltimo obi ꝙ 34
refrenatio eſt mediante actu rōnis. dōm ꝙ veꝝ eſt ꝙ
actus rōnis requiritur. ſed nūqꝫ ab illo principaliter
eſt refrenatio. Qñ tūcunqꝫ eīm ratio dictet actū volū-
tatis eē malū. nūqꝫ tñ volūtas ſe retrahit niſi velit. ꝛ
ideo ſicut poſſibilitas ſcribendi principalius di eſſe
in manu qꝫ in oculo. licet ad eum concurrat vis ocu
li ꝛ vis manus. ſic intelligendū ē in ꝓpoſito. Ex di
ctis igitur patet qḋ ſit li. ar. ſm rē. ꝛ qualiter ſe habe
at ad rationem ꝛ ad volūtatem. Si eīm oīa q̄ p̄de-
terminata ſunt inſimul conferant in vnū. puto ſatis
noſſe i quetari intellectuꝫ. ſi quis aūt in aliquo predi
ctoꝝ quieſcere velit reliqua non pertractans. nō ita
euidēter innoteſcet ei que ſit li. ar. ꝗdditas ꝛ eēntia.

De libero arbitrio ſm differentes eius ſtatus in ſpeciali.

Ex predictis perſpicuum ꝛc. Supra egit magiſter de libero arbitrio. ſm id quod eſt in generali. in hac par te agit de diuerſis ſtatibus eius in ſpeciali. oſtendens ꝙ ſm diuerſos eius ſtatus diuerſi ſunt libertatis gradus. pro eo ꝙ libertas arbitrij. minui habet per peccatum. Et quoniam non omnis libertas habet diminui. ideo pars iſta continet tres particulas. In prima aſſignat magiſter gradum libertatis in homine ſm diuerſos ſtatus. In ſecūda vō aſſignat diuerſas differentias libertatis. ibi. Eſt nāqꝫ libertas ar. triplex. In tercia vō breuiter epilogat oſtendens quo genere libertatis li. ar. intelligi debeat minui per peccatum. ibi. Ex p̄dictis iam apparet in quo per peccatum ꝛc. Prima pars habet tres pticulas. In prima determinat gradus libertatis. In ſecūda vō aſſignat ſtatus diuerſos hoīs ī quibus libertas habet augeri ꝛ diminui. ibi. Et pñt notari in homine quatuoꝛ ſtatus ꝛc. In tercia vō determinat per quid minui habet ar. libertas. ibi. Vñ manifeſtū eſt ꝙ p̄ter alias penalitates ꝛc. Similiter ſecūda ps tres habet partes ſm triplicem libertatis differētiam. Primo eīm agit de libertate a coactione. Secūdo de libertate a culpa ſeu peccato. ibi. Eſt ꝛ alia libertas a peccato. Tercio de libertate a miſeria ibi. Eſt iteꝝ libertas a miſeria ꝛc. Aliaꝝ autem partiū diuiſiones manifeſte ſunt in lrā.

Determinat gradus libertatis arbitrij in homine ſm diuerſos ſtatus ſiue tempora.

Ex predictis pſpicuuꝫ fit ꝙ maioꝛ fuit libertas arbitrij prima qꝫ ſecūda. ꝛ tercia multo maioꝛ qꝫ ſecunda vel prima. Prima enim libertas arbitrij fuit in qua poterat peccare ꝛ non peccare. Vltima vero erit in qua poterit non peccare ꝛ non poterit peccare. media vero in qua poteſt peccare. ꝛ non poteſt non peccare. ante repationē etiam moꝛtaliter. poſt reparationem vō ſaltem venialiter.

Aſſignat quatuoꝛ ſtatus hoīs in quibus libertas arbitrij habet augeri ꝛ minui f

Et poſſunt in homine notari quatuoꝛ ſtatus liberi arbitrij. ante peccatū eīm ad bonū nil impediebat. nil ad malū impellebat. Non habuit infirmitateꝫ ad malū. ꝛ habuit adiutoꝛiū ad bonū. Tūc ſine erroꝛe rō iudicare. ꝛ voluntas ſine difficultate bonū appetere poterat. Poſt peccatū vero aū repationem gratie p̄mit a cōcupiſcētia ꝛ vincit. ꝛ habet infirmitatē in malo. ſ nō habet grām in bono. ꝛ ideo pōt peccare ꝛ nō pōt nō peccare etiā damnabiliter. Poſt repationē vero aū ꝯfirmatōem p̄mit a ꝯcupīa ſed nō vincit. ꝛ habet quidē infirmitatē in malo. ſed grām in bono. vt poſſit peccare ꝓpter libertatē ꝛ infirmitatē. ꝛ poſſit nō peccare ad moꝛtē ꝓpter libertatē ꝛ gratiam adiuuantem. nondū habet poſſe omnino non peccare vel non poſſe peccare ꝓpter infirmitatem nondum perfecte abſoꝛptam. ꝛ ꝓpter gratiam nonduꝫ plene cōſummatā. Poſt cōfirmatōem vero infirmitate penitus ꝯſumpta. ꝛ gratia ꝯſummata. nec vinci poterit nec p̄mi. ꝛ tūc habebit nō poſſe peccare.

Determinat ꝑ quid minui habet arbitrij libertas. g

Unde manifeſtum eſt ꝙ p̄ter alias penalitates ꝓ peccato illo incurrit homo penam in coꝛruptione ꝛ depreſſione liberi arbitrij. Per illud nanqꝫ peccatum naturalia bona in ipō homine coꝛrupta ſunt. ꝛ gratuita detracta.

Hic est eñ ille q̄ a latronib⁹ vulnerat⁹ est ⁊ spoliatus. Vulneratus quidem in naturalib⁹ bonis q̄bus nō ē priuatus, alioqn nō posset fieri repatio. Spoliatus vō gratuitis q̄ p grām naturalib⁹ addita fuerāt. Hec sunt data optima ⁊ dona perfecta. Quoꝝ alia sunt corrupta p pctm̄. i. naturalia. vt ingenium. memoria. ītellectus. Alia subtracta. i. gratuita. quāq̄ꝫ ⁊ naturalia ex gratia sint. Ad generalem dei quippe gratiam pertinent. Sepe tamē hmōi distinctio cum gratie vocabulum ad speciem non ad genus refertur.

a [a] Corrupta est ergo libertas arbitrij p pctm̄ ⁊ ex parte
Aug. perdita. Vñ Aug. in enche. libero arbitrio male vtēs homo ⁊ se perdit ⁊ ipsum. Cum enim libero arbitrio peccaretur, victore peccato amissum est ⁊ liberum arbitriū. A quo eñ quis deuictus est. huic seru⁹ addict⁹ est. Ecce liberum arbitriū dicit hominē amisisse. nō qꝛ post peccatum nō habuerit libeꝝ arbitriū. sed qꝛ libertatem arbitrij perdidit. non q̄dem omnē. sed libertatem a miseria ⁊ a peccato.

Agit de libertate arbitrij a coactione. b

b [b] Est nanq̄ꝫ libertas arbitrij triplex. scꝫ a necessitate. a peccato. a miseria. A necessitate ⁊ ante pctm̄ ⁊ post eq̄ libeꝝ ē arbitriū. Sicut eñ tūc cogi nō poterat. ita nec modo. Ideoq̄ꝫ volūtas merito apud deuꝫ iudicatur. que semp a necessitate libera est ⁊ nunq̄ꝫ cogi pōt. vbi necessitas ibi non est libertas. vbi non est libertas. nec volūtas. ⁊ ideo nec meritum. hec libertas in omnibus est tam in malis q̄ꝫ in bonis.

Agit de libertate a peccato seu culpa. i

ij. Corin. iij. Est ⁊ alia libertas a peccato. s. de qua dicit apl's. vbi
Johā. viij. spūs dñi ibi libertas. Et veritas in euangelio. Si filij⁹ vos liberauerit. vere liberi eritis. Hec libertas a seruitute peccati liberat. ⁊ seruos iusticie facit. sicut econuerso seruitus peccati liberos iusticie facit. vnde apostolus. liberati a peccato serui facti estis iusticie. Et itē
Roma. vj. Cum serui essetis peccati. liberi fuistis iusticie. Hāc libertatem peccando homo amisit. Ideoq̄ꝫ Augus. dicit ꝙ homo male vtēs libero arbitrio. ⁊ se pdit ⁊ ipm. quia perdita est per peccatum libertas. non a necessi-
Johā. viij. tate sed a peccato. Qui enim facit peccatum seruus ē peccati.

Qui habēt hāc libertatē. s. a peccato ⁊ p q̄d k

Istam libertatem que est a peccato illi soli nūc habēt quos filios per gratiaꝫ liberat ⁊ reparat. non ita ꝙ penitus sint sine peccato in hac mortali carne. sed vt in eis peccatum non dominetur neq̄ꝫ regnet. Et hec ē vera ⁊ bona libertas q̄ bonam parit seruitutē. s. iusticie. Vñ Augusti. in enchei. ait. Ad iusticiā faciendā non erit aliquis liber nisi a peccato liberatus. eē iusticie ceperit seruus. ⁊ ipsa est vera libertas. ppter recti facti leticiam. simul ⁊ pia seruitus propter precepti obedientiam. Est alia libertas nō vera. male seruituti adiiecta que est ad malū faciendūꝫ. vbi rō dissentit a volūtate

a Corrupta est ergo libertas arbitrij p peccatum ⁊ ex parte perdita. Obijcitur. ħ est contra Bern̄. qui dicit in libro de li. ar. Nec miseria amittitur. nec culpa minuitur. Item in eodē li. loquens de lib. arbi. sui omnino diminutionem vel defectum non patitur. Et iterū ipē ibidem dicit. Libertas li. arbi. de ipō quo cōdita est statu aliquatenus nō mutatur. sed equalit̄ q̄ntum in se est a celis. ⁊ terris. ⁊ inferis. possidetur. ergo male assignat magister diuersos gradus libertat̄ arbitrij. Item si libertas arbi. potest p peccatum diminui. cum non sit infinita. aliq̄n poterit amitti. ergo sicut impossibile ē creaturam rōnaleꝫ absq̄ꝫ libertate arb. eē. īpossibile ē ipm per peccatuꝫ diminui. R̄. ad ħ 35
dōm ꝙ est loqui de libertate arb. q̄tuꝫ ad esse ⁊ q̄tum ad bene esse. Si loquamur q̄tum ad esse. sic libeꝝ arbi. nō potest diminui per pctm̄. Si loq̄mur q̄tum ad bene eē. sic excludit maluꝫ duplex. videlicet culpe ⁊ pene. Et q̄tū ad hoc liber. arbi. potest diminui. ⁊ hec libertas per peccatum tolli potest sicut in dampnatis qui necessario sunt subiecti malo culpe ⁊ pene. ⁊ per hoc patent obiecta contra hoc. quia procedunt de libertate intelligendo quantum ad esse. b Est nanq̄ꝫ liberū arbitriū triplex. scilicet. a necessitate. a peccato. a miseria. Videtur ꝙ ista diuisio sit superflua. Cum enim non sit nisi du-

iudicās nō esse faciendū qđ voluntas appetit. Ad bonū vero faciēdū ꝯcordat rō volūtati. ⁊ iō ibi vera libertas ē ⁊ pia. De libertate aūt ad malū ⁊ seruitute mala ait Aug. in Enchel. Seruo addicto peccato q̄ potest esse libertas nisi qñ eū peccare delectat? Liberalit̄ eñ seruit qui sui domini volūtatē libenter facit. ac ꝑ hoc ad peccandū liber est qui peccati seruus est.

Questio de libertate ad malū an sit ipsa libertas liberi arbitrij. l

Hic queri pōt vtruȝ hec libertas qua quis liber est ad malū sit libertas arbitrij. Si eñ libertas arbitrij ē. bonum quidem est. quia libertas arbitrij bonum naturale est. Quibusdā videt̄ ꝙ sit ipa libertas arbitrij. que semꝑ bona ē. sed ppt̄ peccati seruitutē ad malū fit liberior ⁊ pronior. ⁊ ideo dicit̄ nō esse vera libertas. q̄ ad malum est. Alijs aūt videt̄ ꝙ hec libertas ad malum quā supra ꝯmemorauit Aug. non sit ipa libertas arbitrij. sed sit quedam pronitas peccandi ⁊ curuitas q̄ ex peccato ē. ⁊ mala est. R. ſm quosdā.

Questio alia de libertate ad bonū. an ipsa sit libertas arbitrij an non. m

Similiter etiā queri solet vtrū illa libertas vera que ē ad iusticiam faciendam sit ipa libertas arbitrij? Quidam dicūt illam eandem esse. sed repatam ꝑ gratiam. qua iuuāte libera est ad bonuȝ. sine gratia vero non est libera ad bonū. Vñ Aug. in Enche. Ista libertas ad bene faciēdū vnde erit homini addicto ⁊ vendito sub peccato nisi eum redimat qui dicit. Si filius vos liberauerit. vere liberi eritis. Quod anteq̄ȝ fieri in homīe incipiat. quomō quisq̄ȝ de libero arbitrio gloriatur. q̄ nondum est liber ad operāduȝ bene? Ecce aperte ostēdit liberū arbitriuȝ per gratiā adiuuari. vt ꝑ illud bene operetur quis. Ideoq̄ȝ dicunt illam libertatem veram q̄ est ad bñ faciendum. cuius supra meminit Augustinus esse libertatem ipsam arbitrij gratia dei adiutam. Alij vero putant non esse ipam arbitrij libertatē sed aliā quādam q̄ ex gratia ⁊ libero arbitrio in mēte hominis deo opante incipit esse cū repatus est. R. ſm quosdā. Joh. viij.

Certa determinatio vtriusq̄ȝ qōnis qua dr̄ libertas ad bonū ⁊ ad malū esse libertas arbitrij. n

plex maluȝ. s. culpe ⁊
pene. vr̄ ꝙ nō sit nisi
duplex libertas. cum
ḡ libertas dicat ere-
ptionē ab aliquo ma
lo. vr̄ ꝙ nō debeat eē
nisi duplex libertatis
dña. Itē cū n̄ sit tm̄
malū culpe ⁊ pene. s
ctiā tentatōnis. vide
tur pdicta diuisio eē
diminuta q̄ omittit
vnā differētiaȝ que ē
libertas arbi. a malo
tentatōnis. Si tu di
cas eam cōtineri sub
libertate ar. a miseria
Cōtra. cū Ber. in li.
de li. ar. diuidit liber
tatē ar. in li. arbi. ⁊ cō
silij ⁊ cōplaciti. queri
tur q̄ sit inter has di
uisiōes dña. et penes
q̄d sumātur harū di-
uisionum mēbra. R.
36 dōm ꝙ sicut ex pce-
dentibus colligi pōt
arbi. libertas. ⁊ pua-
tiue dr̄ ⁊ positiue. Pri
uatiue dr̄ ꝑ opatōnē
ad illud respectu cu-
ius dr̄ libertas vt a q̄
Positiue ꝑ ꝯpatōnē
ad illud respectu cu-
ius dr̄ libertas vt ad
qđ. Libtas āt oppo-
37 nitur seruituti. serui-
tus aūt duplex ē. vi-
delicet seruitus coa-
ctionis. ⁊ seruit⁹ sbie
ctionis. Seruit⁹ aūt
subiectōnis potest eē
sb duplici differētia.
ſm ꝙ duplex est ma-
lum. s. malū qđ pati-
mur. ⁊ hoc est maluȝ
miserie. ⁊ in hoc attē
ditur libertas a mise
ria. Et malum quod facimus. ⁊ hoc ē malum culpe. ⁊ in hoc attenditur tercia libertatis differentia. Et sic pȝ ꝙ libertas ſm ꝙ consideratur per compationem ad illud a quo. libertas habet diuidi in tres differentias. q̄ sunt libertas a necessitate. a culpa. ⁊ a miseria. Si aūt cōsideretur libertas per ꝯpationem ad illud ad quod scȝ ad actum in quem exit. hoc potest esse aut prout simpliciter cōsidrat̄ respectu act⁹ volendi. ⁊ sic dr̄ libertas ar. Aut prout cōsiderat̄ respectu act⁹ volēdi ad finē relati q̄ dr̄ vsus vel vti. ⁊ sic attēdit̄ libertas consilij. Aut respectu actus volendi quietati. q̄ q̄dem dr̄ actus fruitōnis. ⁊ penes hūc attendit̄ libertas cōplaciti. Et sic pȝ sufficiētia vtriusq̄ȝ diuisiōis. ⁊ diuersi modi ſm q̄s pdicte diuisiōes hñt assignari. Posset ad vnā cōmunē rōem diuidēdi reduci sic. Est eñ ꝯsiderare libertatē ar. q̄tū ad eē. ⁊ q̄tū ad bñ eē. Si q̄tū ad eē. sic vocatur a magistro libertas a coactione. ⁊ a Berñ. libertas ar. ab vno positiue ab altero priuatiue. Si q̄tuȝ ad bene esse. cū ad bñ esse concurrat duplex bonum. videlicet bonū rectificans ⁊ bonū delectans. siue bonū ordinans ⁊ bonū quietans. ⁊ per oppositū excludat̄ duplex malū. videlicet malū deformans ⁊ malum affligens sic est duplex differentia. quarum vna sumitur respectu boni dirigētis. ⁊ hec dicitur libertas consilij a Berñ. ⁊ a magistro libertas a culpa. Alia vero sumitur respectu boni quietantis. ⁊ hec a Berñ. vocatur libertas complaciti. ⁊ a magistro libertas a miseria. Idem enim ipsum quod Berñ. nominat positiue siue per comparationem ad terminū ad quem. magister nominat priuatiue siue per comparationem ad terminum a quo. Et sic patet diuisionum sufficientia. patet etiam rñsio ad obiecta. Preter eñ malum culpe ⁊ pene est assignare

Uerum nobis magis placet vt ipsa libertas arbitrij sit ꝛ illa qua quis liber est ad malū. et illa qua qs liber est ad bonū faciendum. Ex caussis eñi varijs sortiꝰ diuersa vocabula. Diciꝰ eñi libertas ad malū faciendū añ q̃ ꝑ grãm sit repata. ꝫ cū ꝑ grãm fuerit repata. dꝛ libertas ad bonū faciendū. q2 añ grãm libera est voluntas ad malū. ꝑ grãm ꝟo libera fit ad bonū. Semꝑ ergo voluntas hoīs aliq̃ mō libera est. ꝫ nō sꝑ bona est. Nō eñi est bona nisi a pctō liberata. est tñ a necītate libera. Uñ aug. in li. de grã ꝛ li. ar. Semꝑ in nobis voluntas libera est. ꝫ nō semꝑ bona est. Aut eñi libera ē iusticie qñ seruit pctō. ꝛ tūc est mala. Aut a peccato libera est quando seruit iusticie. ꝛ tūc est bona.

Agit de libertate a miseria. o

Ro. viij. Est iterum libertas a miseria. de qua apl's ait. Et ipsa creatura liberabiꝰ a seruitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei. Hanc libertatez habuit homo ante peccatum. q2 omni carebat miseria. ꝛ nulla tangebaꝰ molestia. ꝛ plenius habebit in futura beatitudine vbi miser esse nō poterit. Sed in hac vita que est inter primū peccatum ꝛ vltimam confirmationem. nemo a miseria liber est. q2 pena peccati non caret.

Breuiter epilogat ostendens quo genere libertatis li. ar. intelligi debeat minui ꝑ peccatū. p

Ex predictis iam appet in q̃ [illegible] pctm̃ sit imminutū vel corruptū liberū arbitriū. q2 ante peccatū nl'a erat hoī difficultas. nulluq; impedimentū de lege mēbroꝝ ad bonū. nulla impulsio vel instigatio ad malū. Nūc aūt ꝑ legē carnis ad bonū impediꝰ. ꝛ ad malū instigaꝰ. vt nō possit velle ꝛ ꝑficere bonū nisi ꝑ grãz libereꝰ ꝛ adiuueꝰ. q2 ait apl's. Pctm̃ habitat in carne. liber; ꝫ arbitrium cū semꝑ in singulis sit liberū. nō est tamē pit' liberū in bonis ꝛ in malis. ꝛ ad bona ꝛ ad mala. liberiꝰ eñi est in bonis vbi liberatū est. q̃ in malis vbi liberatū nō est. Et liberiꝰ ē ad malū qd ꝑ se pōt. q̃ ad bonuz quod nisi gratia libereꝰ ꝛ adiuueꝰ. nō potest.

De libertate q̃ sit ex gratia ꝛ q̃ ex natura. q

Libertas ꝫ a peccato ꝛ a miseria ꝑ gratiā est. libertas ꝟo a necītate [illegible] naturā. vtranq; libertatez nature. s. et grẽ notat apl's. cū ex ꝑsona hoīs nō redēpti ait.
Ro. vij. Uelle adiacet mihi. ꝑficere aūt bonū nō inuenio. ac si diceret. habeo libertatē gratie. iō nō ē apud me ꝑfectō boni. Nam voluntas hoīs quā naturalit' hꝫ nō valet erigi ad bonum efficaciter volendum. vel opere implendum. nisi ꝑ gratiā libereꝰ ꝛ adiuueꝰ. Libereꝰ quidem
Ro. ix. vt velit. ꝛ adiuueꝰ vt perficiat. Quia vt ait apostolꝰ. Non est volentis velle. neq; currētis currere. id ē operari. sed miserentis dei. q̃ operaꝰ in nobis velle et operari bona. cuius gratiam nō aduocat hominis voluntas vel operatio. sed ipsa gratia voluntatem preuenit preparando vt velit bonum. et preparatā adiuuat vt ꝑficiat.

differentialit' tercia; [illegible] bertatis arbi. que nō sumiꝰ respectu mali. vtpote illa que attenditur q̃tū ad cē. ꝛ malū tēptatōis quodam mō habet reduci ad malum culpe. q̃dāmodo ad malū pene. Ad malū culpe inq̃tū sbintrat interiꝰ. ad malū ꝟo pene inq̃tū affligit exterius. ꝛ sic facit quartum membrū ab illis tribus diuersum

c Uerū nobis magis placet vt ipa li. arbi. sit ꝛ illa. q̃ quis liber est ad malū. ꝛ illa qua qs liber est ad bonū: Hoc vꝛ cē ꝯ anb. q̃ dicit q ptās peccādi nō est libertas nec ps libertatis. Itez videtur etiaz cē ꝯtra rationez. q2 vnūquodq; debet denomiari a suo optimo. ꝛ libertas q̃ ē ab oī miseria ꝛ culpa. hec est ab oī miseria. ꝫ li. ar. debet denomiari ab illa. Item si libertas arbi. dꝛ nō solū q2 est in bonū ꝫ etiaz q2 potest in malum. cum in beatis nō possit in malum. videꝰ q equiuoce dicaꝰ libertas arbi. in viatoribꝰ ꝛ in beatis. Sꝫ contra h̃ est. q2 compatio ꝑm maius ꝛ minus est respectu solius vniuoci. si ꝫ equiuoce diceretur li. arb. in beatis ꝛ i nobis. nō eēt maioꝛ libertas in btis q̃ i nobis. qd est ꝯ mgr̃m ꝑ in lr̃a. q̃ differentꝰ gradus libertatꝭ assignat. Propter hoc est qō vtruz libertas a coactōne. ꝛ culpa. ꝛ 'a miseria dicanꝰ equiuoce vl' vniuoce. ꝛ cui primo nomen libertatis imponaꝰ: Rꝫ. dōm q cum nomen imponaꝰ rei a ꝓprietate que ē sibi inherēs inseparabiliꝰ et eēntialiter. ꝛ libertas eēntialis li. ar. non sit libertas a culpa vel a miseria. sed libertas a coactione. ab illa li. arbi. hꝫ denoiari. Et quoniam hec in creaturꝭ quantū est de se indifferens est ad bonū ꝛ malū. ideo magister de hac intelligens. dicit in lr̃a q libertas a qua 38

li.ar.denominat̃ liberũ.nõ est libertas ad bonũ tm̃ ſ etiã ad malũ.nõ ꝙ ꝑncipaliter reſpiciat malũ.ſ qꝛ de ge
nerali nois ſignificatione nõ determinat̃ ad bonũ.licet ꝑncipali⁹ reſpiciat bonũ ꝙ̃ malũ.Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad
39 primũ obiectũ.Ad illud vo qđ obȷ̇ ꝙ denomiatio dꝫ fieri ab optimo.dđm ꝙ illud verũ eſt de optimo nõ q̃ci
40 qꝫ ſed ẽentiali ⁊ inſepabili.Ad illud qđ querit̃ vtrũ dicat̃ libertas equiuoce vel vniuoce.dđm ꝙ nec ſic . nec
ſic.ſ ſm quandam analogiam.que ꝓpter ꝯuenientiã cũ vniuoco recipit cõpatione ſm magis ⁊ minus.ꝓ
pter conuenientiam cum equiuoco recipit quandaꝫ diſtinctionẽ multiplicitatis.analogũ enim mediũ tenet
inter vniuocũ ⁊ equiuocũ.⁊ ſic patent ea que queſita ſunt.

a D intelligentiã huius partis. cũ ſupra habi
tum ſit de libe.ar.in ſe.querit̃ hic de ipſa cõ
paratione.et circa hoc querunt̃ ſex. Primo
querit̃ de li.ar.in cõpatione ad ſubiectum.Secun
do querit̃ de ipõ in cõpatione ad actuꝫ.Tercio vo
querit̃ in cõpatione ad obiectum.Quarto in cõpati
one ad aliquod agens creatũ.Quinto in cõpatiõe
ad mouens.Sexto ⁊ vltimo in cõpatione ad corp⁹
coniunctum.

Queſtio.j.

De li.ar.in cõpatione ad ſubiectum vtrũ in oibus
in quibus eſt ſit equaliter.aut ſm magis ⁊ min⁹: Et
ꝙ ſit in omnibus equaliter videt̃ pmo ꝑ Bern.in li.
de li.ar.Manet libertas voluntatis taꝫ plena in bo
nis ꝙ̃ in malis.ſ in bonis ordinatioꝛ.tam integra q̃ꝫ
ſuo modo in creatore q̃ꝫ in creatura. Itẽ in eodẽ.
Libe.arbi.cunctis ꝑiter ratione vtentib⁹ competit.
nec magis eſt in bonis ꝙ̃ in malis.Et rationeꝫ ſubiũ
git.ꝙ nec auget̃ gratia.nec minuit̃ culpa. Itẽ lib.
ar eoipſo dicit̃ liberũ quo eſt a coactione immune.ğ
ſi libertas arbi.in quolibet vniuerſaliter priuat coa
ctionem.⁊ omnimoda priuatione nõ eſt magis ⁊ mi
nus repire.arbi.libertas in omnibus in quibus eſt.
equaliter eſt. Item magis et minus eſt ꝑ ꝑmixtio
nem vnius ad alterum.ſed li.ar.nullo modo poteſt
ꝑmiſceri in aliquo ſeruituti ſibi contrarie.que quidẽ
eſt ſeruitus coactionis.ğ nõ videt̃ ꝙ poſſit ſm mag
vel minus participari.ğ equaliter eſt in omnibus in
quibus inuenit̃. Sed contra.Libe.ar. eſt poteſtas
ſeruandi rectitudinem.ſicut dicit anſel.ſed maioꝛ eſt
ptãs ſeruandi rectitudinem in bonis q̃ꝫ in malis. in
confirmatis ꝙ̃ in non cõfirmatis.ğ liberũ ar.contin
git ſm magis ⁊ minus participari. Item libertas
arbi.eſt quedam nobilis dignitas in anima rationa
li.ſed in nulla ꝓprietate dignitatis creatura põt equa
ri creatori.ergo impoſſibile eſt libertatẽ arb.int̃ crea
turam ⁊ creatorem equaliter repiri. Iteꝫ libertas
arbi.eſt facultas que fundat̃ ſupra rationem ⁊ volũ
tatem.ſed vis cognitiua multo ꝑfectius repit̃ in deo
ꝙ̃ in creatura.⁊ in vna creatura plus ꝙ̃ in alia. ſimi
liter ⁊ vis appetitiua.ğ pari ratione ⁊ illa facultas
ex qua potentia rationalis ⁊ potentia voluntatis li
bere eſſe dicunt̃. Item liberius eſt illud in quo ca
dit nullum genus ſeruitutis. q̃ꝫ in quo poteſt aliqđ
genus ſeruitutis cadere.cuꝫ igit̃ aliqua ſint que nul
lo modo poſſunt ſubijci.nec peccato nec miſerie.que
dam vo que eis ſubiecta ſunt ⁊ ſeruiunt.videt̃ ꝙ ab
41 his ⁊ illis liberũ ar.non participet̃ equaliter .R°.
ad predictoꝝ intelligentiam eſt notandũ. ꝙ cum qꝛ̃
vtrum libeꝝ ar.ſit equaliter in omnibus.nõ eſt que
ſtio de ipſo ſm ꝙ dicit̃ liberum ea libertate que eſt a
miſeria vel a culpa.hoc eñ modo planum eſt ꝙ libe
rius eſt in vno ꝙ̃ in alio.ſed eſt queſtio de li.ar.ſm.ꝙ
dicitur libertas a coactione.ſic eñ videntur autori
tates ſanctoꝝ ſibiinuicem repugnare.Et ꝓpterea ad
contrarietatem que videt̃ de medio dirimenda in
telligendũ eſt ꝙ li.ar.ſiue libertas arbi.⁊ dicit cõpa
tionem ad illud a quo.⁊ ad illud ad quod.Per com
parationem ad illud a quo dicit̃ priuatiue ſiue negati
ue.dicit̃ eñ liberũ a coactione.ꝓ eo ꝙ eſt ab oñi co
actione immune.Per cõpationem ad illud ad qđ
dicit̃ poſitiue.ꝓ eo ꝙ libertas ar.eſt quedam facul
tas ſiue poteſtas ſeruandi rectitudinẽ.hec autem fa
cultas ꝓut priuationi coactionis ꝯiuncta eſt. habet
quandam dignitatem.dignitatis eñ eſt ⁊ poteſtatis
non poſſe cogi.Et ſic in li.ar.intellectu tria claudũt̃. 42
viꝫ.a coactione immunitas.excellentie dignitas.et
poteſtas ſiue facultas.Quantum ad primũ li.ar.in om
nibus in quibus eſt equaliter ſe habet ſicut dicũt au
toritates Bern.et oſtendunt rationes ad hoc indu
cte.pro eo ꝙ in omni in quo ponit̃. ſimpliciter ⁊ vni
uerſaliter omnem excludit coactionem. ꝓptera dicit
Bern.ꝙ ita plene eſt arbi.liber.in creatura ſuo mo
do ſicut in creatore.quod et ſi non poſſit intelligi ve
raciter eſſe dictum de aliquo quod dicit̃ per poſitio
nem.poteſt tamen intelligi de eo quod dicit̃ ꝑ omni
modam priuationem.Quantum ad ſecũdũ viꝫ q̃tum
ad excellentie dignitatẽ eſt equaliter in compatione
creaturarum adinuicem.et inequaliter in compatio
ne creaturaꝝ ad creatorem.Dignitas eñ li.ar.increa
ti ſuperexcellit omnẽ dignitatem li.ar.creati. qꝛ illa ẽ
dignitas ſumma.⁊ omnis dignitas creata eſt digni
tas infra illam.⁊ ꝓpter illam. et ſic inequalitas ineſt
libertati ar.q̃tum ad dignitatem ꝓut conſiderat̃ in
creaturis ⁊ creatore.Prout aũt conſiderat̃ in crea
turis relatis adinuicem.ſic habet in eis repiri equa
liter.ꝓ eo ꝙ omne li.ar.immediate eſt ſub deo cõſti
tutum.⁊ qđlibet eſt ſuarũ opationũ poſt deũ primuꝫ
principiũ.Attendit̃ eñ ſm rationalis creature ſup
mũ quo ſolus deus ſupioꝛ eſt.ſicut vult aug.Quantum
aũt ad tercium viꝫ q̃tũ ad facultateꝫ.aut ad ſeruã
de iuſticie poteſtatem.ſic inequalitas repit̃ nõ ſoluꝫ
in creaturis ⁊ creatore.ſ etiã in creaturis cõpatis ad
inuicem.Vna enim creatura multo potentioꝛ ẽ alte
ra in rectitudine ſeruanda.ſicut beata ꝙ̃ miſera. ⁊ hͦ
eſt qđ dicit anſel.in li.de li.ar.Libertas arbi.alia eſt a
ſe.que nec eſt accepta ab alia.nec facta eſt.que eſt ſo
lius dei.Alia eſt a deo facta et accepta que eſt angelo
rum ⁊ hominũ.Facta aũt ſiue accepta.alia eſt habẽs
rectitudinem quã ſeruat.alia carens.Habẽs.alia te
net ſepabiliter.alia inſepabiliter.Carens aũt.alia ca
ret recupabiliter.alia irrecupabiliter. Ex hac diuiſio
ne anſel.apparet gradus libertatis non ſolum in crea
turis reſpectu creatoris.ſ etiam in creaturis adinuicẽ
relatis.Sumit̃ eñ hͦ diuiſio libertatis ſm id qđ ẽ in
ea poſitiõis.⁊ hoc mõ ꝯtingit eã ſm plus ⁊ min⁹ i ha
bẽtib⁹ li.ar.repiri.⁊ ſic ꝓcedũt rõnes ꝑus adducte.
Pꝫ igit̃ ex p̃dictis rñ° ad qõnẽ ꝓpoſitã.pꝫ nihilomi
n⁹ rñ° ad obiecta.qꝛ rõnes q̃ ꝓbant eq̃litatẽ arguũt
de li.ar.penes id qđ dicit priuationẽ. Reſpõſiões vo ad
oppoſitũ penes id qđ dicit poſitionẽ.⁊ iõ vtreqꝫ ꝯce
dende ſunt.qꝛ diuerſis vijs ꝯcludunt.

Questio.ij. b

De li.ar.in compatione ad actū.Et querit vtrū sit actuū ɔtingentiū ꝛ necessarioꝝ.an ɔtingētiū tm̄: Et ꝙ sit ɔtingentiū tm̄ videt p magistꝝ in.ij.ca.hui⁹ di. vbi ait sic.Hoc aūt sciendū ꝙ li.ar.nō refert ad presens.vel ad p̄teritū.ſ ad futura ɔtingentia. Item li.ar.est respectu coꝝ actuū q̄ sunt a nobis. ꝛ coꝝ de quibus ɔsiliamur.Si igit nō cōsiliamur de necessarijs ꝛ impossibilibus.sed de cōtingentibus.ꝛ ea q̄ sūt in nobis possumus facere ꝛ nō facere. vr̄ ꝙ soli act⁹ contingentes ad li.ar.habeant ptinere. Itē li.ar. est ptās rōnalis.ſ ptās ratiōalis est indifferēs ad faciendū ꝛ nō faciendū.ꝛ nihil quod exit a potētia differenter se habente ad hꝰ ꝛ ad ei⁹ oppositū ē necessarium ſ ɔtingens.ꝑ ꝛc. Itē necessariū ꝛ volūtariū ex opposito diuidūt.ꝑ si actus li.ar.eēt necessarius.nō esset volūtarius.si ergo ois actus li.ar.est voluntari⁹. videt ꝙ nullus sit necessari⁹. Sed ɔtra.Aug.in enchi. Erit hō sic vt velle male nō possit.nec tn̄ iō carebit lib.ar. Et paulo post.neqꝫ aūt voluntas nō est.aut libera dicēda nō est.qua beati sic esse volumus.vt esse miseri nō solū nolumus.sed nequaq̄ prorsus velle possumus. ꝛ ex hoc expresse colligit ꝙ li.ar.est respectu act⁹ necessarij ꝛ immutabilis. Itē li.ar.est in deo. ꝛ angelis.ꝛ in hoibus beatis.ſ de⁹ est imutabilis p naturā. angel⁹ ꝟo ꝛ hō beatus p gloriā.ꝑ in ipsis li.ar.necessario ꝛ immutabiliter in suū actū exit.igit nō solū ē respectu actus contingentis verum etiam necessarij.

Itē non est meritū sine actu li.ar.sed iste q̄ fecit bonum vult se fecisse.ꝛ hoc ipso meret.si igit hunc fecisse bonū demonstrato illo qui fecit est necessarium.li.arb. est respectu act⁹ necessarij etiam ſm statū meriti. Itē li.ar.est potestas nō alligata corpori ꝙ li.est.si igit potentia intellectiua corpori ꝙ nō est alligata pōt cognoscere necessaria ꝛ ɔtingentia.ꝑ cū volūtas.vel arbi.libertas ad nihil astringat.vr̄ ꝙ erit respectu actuum
43 necessarioꝝ ꝛ ɔtingentiū simul. R̄. dōm ꝙ li.ar. dupliciter pōt considerari.Aut ſm ꝙ liberū.aut ſm ꝙ deliberans.Si loquamur de ipso ſm ꝙ liberū.sic cōcedo ꝙ pōt esse nō solū respectu cōtingentis.ſ etiam necessarij.sicut patet in deo ꝛ in xp̄o.ꝛ in angelis et i
44 hominibus beatis.Cū enī duplex sit necessitas.videlicet coactionis ꝛ immutabilitatis.Necessitas coactionis repugnat libertati arbitrij.Necessitas ꝟo immutabilitatis nō.p eo ꝙ ar.dicit liberū.nō q2 sic velit hꝰ vt possit velle eius oppositū.ſ q2 omne quod vult appetit ad suipius impium. q2 sic vult aliq̄d vt velit se velle illud.ꝛ iō in actu volendi scipm mouet ꝛ sibi dominat.ꝛ p tanto dr̄ liberū q̄uis imutabiliter ordinetur ad illud.Si aūt loquamur de li.arb.ſm ꝙ deliberans vtrū hoc fiat vel nō fiat.sic act⁹ eius de quo deliberat est ɔtingens.Nullus enī deliberat de necessario ꝛ impossibili.act⁹ tn̄ ille potest eē circa necessariū.vel circa ɔtingens.In li.enī arbi.est ɔsiderare actū volendi ꝛ ipsum volitū.Et inq̄tū li.ar.est deliberās necesse est ꝙ ɔtingentia sit circa vtrunqꝫ istoꝝ vel circa alterū.Circa vtrūqꝫ.vt cum q̄s deliberat vtrum velit intrare religionē.vel diligere inimicū. Circa alterum.vt cum quis deliberat vtꝝ debeat consentire vl dissentire appetitui naturaliter inserto.vtpote appetitui beatitudinis.Sic igit actus li.ar. deliberantis. q̄uis possit esse circa necessarium. semp est ɔtingēs. actus ꝟo li.ar.vt liberū est.nō solū pōt eē circa necessarium.sed etiā necessari⁹ in se.ꝛ p hoc pꝫ responsio ad ppositam questionem.patet etiam responsio ad obiecta. Nam rōnes q̄ ostendunt ꝙ li.ar.potest esse respectu actus necessarij.cōcludūt de li.ar. ſm ꝙ liberꝝ sicut manifeste apparet ptractanti. Autoritates ꝟo ꝛ rationes ad oppositum intelligunt de li.ar. ſm ꝙ deliberans ꝛ cōsilians.alit nō cogūt. Nā qđ pmo 45
obi de verbo magistri.planū est ꝙ intelligit de li. ar. ſm statum viatoris.sic mgr̄ in lr̄a scipm exponit.

Similiter quod secundo obijcit ꝙ libe.ar. est co- 46
rum de quibus cōsiliamur.hoc enī verū est de lib.ar.
ſm ꝙ tenet rationē deliberantis.Et ad illud qđ obij 47
cit ꝙ rōnalis potestas est ad opposita.dđ. ꝙ illđ nō est verū de oi ptāte rōnali.sicut iā in sequenti pblemate melius patebit.sed hoc est verū de rationali potestate ſm statum mutabilitatis ꝛ vertibilitatis.ſm
quē statū intelligit verbū phi. Ad illud qđ obijci- 48
tur ꝙ necessariū ꝛ volūtariū ex opposito diuidūt. dđ.ꝙ verū est ſm ꝙ necessariū dictū est a necitate coactionis. ſm aūt ꝙ necariū dictū est a necitate mutabilitatis. nō diuidit ɔ voluntariū.nisi voluntariū dicat a voluntate deliberante ꝛ ɔsiliante.ꝛ hoc modo bene ɔcedo ꝙ volūtariū est ɔtingens.ꝛ hoc nō obuiat ſ potius consonat ei qđ dictum est.

Questio.iij. f

De li.ar.in cōpatione ad obiectū.Et est qō vtrū lib. ar.ſm ꝙ liberū possit in malū: Et ꝙ sic vr̄.De nullo vitupat quis nec laudat.nisi de illo quod est a li.arbi.ſm ꝙ liberꝝ.ꝑ li.ar.pōt in pctm̄ ſm ꝙ liberꝝ ꝛ i malum. Itē actus li.ar.ſm ꝙ liberū est eligere.sed li. ar.de se cū est gr̄a destitutū hꝫ eligere malū.bonū autem nō eligit nisi p auxiliū gr̄e.ꝑ li.ar. quātū est de se plus hꝫ obiectū malū q̄ bonū. Itē ptātes ratōnales sunt ad opposita ſm ꝙ hmōi.ſ li.ar.ſm ꝙ liberū est ptās rationalis.ꝑ est ad opposita quātū est de sui natura.sed nō est ad opposita que sunt dulce ꝛ amarum.verū ꝛ falsum.ꝛ silia.ꝑ ad opposita que sunt bonū ꝛ malū.ꝑ malū est obm li.ar.ſm ꝙ liberū. Itē li.ar.potest facere malū.aut igit scipo . aut alio.Si alio.quero mediante quo.et nō est dare.tunc enī eēt querere.vtrū illud esset liberū.aut nō.et si nō esset liberū.iam in opere suo nec esset laudabile nec vituperabile.ꝛ ita nec peccare posset.Si aūt esset liberū.ꝑ vel erit abire in infinitū.vel est dare ꝙ libe.ar.scipso peccet.Si igit scipo pōt in malū.ꝛ scipo est liberū. ꝑ li.ar.ſm ꝙ liberū hꝫ p obiecto ipm maluꝫ. Sꝫ ɔtra.Ansel.de li.ar.qđ libertati oppositū cā minuit ꝛ scpatum auget.nō est libertas.nec ps libertatis.sed ptās peccandi est hmōi vt dicit.ꝛ ex hoc cōcludit ꝙ ptās peccandi nō est libertas nec pars libertatis.Si igit malū nō est obiectum nisi ptātis peccandi.li.ar. ſm ꝙ hmōi nō hꝫ p obiecto malū. Itē posse peccare plus dicit impotentiam q̄ potentiā. ꝛ plus dicit defectum q̄ complementū.ſ li.ar.ſm ꝙ liberū.est sub deo potentissimū.ꝑ li.ar.ſm ꝙ liberꝝ nō hꝫ obiectū malū siue pctm̄. Itē si malū est obiectuꝫ li.ar. ſm ꝙ liberū.ꝑ vbicunqꝫ est libertas ar.ē ptās ad malū.ꝑ vel in deo est ptās ad malū.vel in ipso nō est lib. ar.ꝛ q2 vtrūqꝫ hoꝝ est impossibile ꝛ ɔtra Aug.restat ꝛc. Itē li.ar.nunq̄ facit nec appetit maluꝫ nisi sb̄ ratione boni.sed vinū q2 nō appetit nisi sub ratione dulcis.ipm p se nō est appetibile.sed dulce.si ꝑ malū non appetit nisi inq̄tum apparet bonum.solum bonum est obiectum li.ar. Item vnaqueqꝫ potentia est completior cū coniuncta est suo obiecto mediāte

actu q̄ cū nō est piuncta . ergo si malum esset obie/
ctum li.ar.ſm q liberū.ergo insufficienter diffiniret
ab ansel.cum dicit ptās seruandi rectitudiné. Si
dicas q bonū est obiectum p se.ꝛ maluꝫ accidens.
hoc non soluit.qꝛ nō sufficienter diffinit medicinam.
qui dicit eam esse scientiam sani.nisi addat eius op-
positum.licet medicina sit sciā sani p se.ꝛ egri p acci/
49 dens. Rº.dōm q de li.ar.est loqui dupliciter.Aut
ſm cōem rationem ſm quam repit in creatore et in
creatura.ꝛ sic obiectum eius est bonum ꝛ equuꝫ.ma
do nō est obm nisi q̄s dicat hoc esse obm. quia li.
ar.illud respuit ꝛ detestat . Hic auteꝫ vocat obiectū
illud qd intendit li.ar.p actum pꝛiuꝫ siue qd efficit.
Alio modo ptingit loqui de li.ar.ſm q repit in crea
tura.et sic est loqui de ipso dupliciter.Aut inq̄tuꝫ li/
berū.aut inq̄tum deficiens.Si inq̄tum liberum.sic
natum est exire in actum equitatis susceptibilem et
equitate informatum.Si aūt loquamur de ipso inq̄
tum deficiens.sic liberum ar.inq̄tum liberum arbi/
trium pōt ꝛ exit in actum deliberatiuuꝫ. qꝛ deficiens
exit in actum deformatum.ꝛ ita malum. Sic ḡ patꝫ
q li.ar.ſm q liberū est habet obm bonū. ꝛ exit in bo
nū nō in malū.sicut rationes ad primā partem indu
cte ostendunt.Nihilominus tñ inq̄tum cum liber/
tate habet defectibilitatem pōt in malū. ita q mali/
cia non est obiectum li.ar.nec a li.ar.ſm q liberum.
sed ſm q deficiens.actus aūt substratus cum sit deli
beratiuus exit a libero ar.ſm q liberum.et per h pa
50 tet responsio ad primum obiectum. Qd aūt obij/
cit solis operibꝰ li.ar.deberi laudem ꝛ vituperiuꝫ.hoc
non solum verum est de his que li.ar. respiciunt ſm
q liberum.ſ etiam ſm q defectiuum.sic tñ opus ab
eo veniens est vituperio dignū ratione deformitatis
que nō habet causam efficientem sed deficientem. sic
51 infra manifestabit. Ad illud qd obijcit q li.ar. de
se eligit malum.dōm q et si sufficiat ad eligendū ma
lū p eo q facilius est deficere q̄ pficere.nō tñ ad illd
ordinat principaliter.quoniam hoc nō puenit ei ſm
nature pꝛie cōplementū.sed potius ſm pꝛie natu
re defectū.Preterea ꝛ si de se eligit malum.nunq̄ ta/
52 men eligit malum nisi inq̄tum appareat bonū. Ad
illud qd obꝛ q rationales potestates sunt ad opposi
ta.dōm q et si verū sit in rōnalibus potestatibus de
fectibilibꝰ ꝛ creatis.nō tamen verū est in rōnalibꝰ po
testatibus in quibus nō potest esse defectꝰ.Absit eñ
q illud phicum verbū sit verū. quo dicit q deꝰ pōt
praua agere.hoc eñ est ptra veritatem ꝛ contra au/
gus.sicut in.j.li.ostensum fuit.et inferiꝰ suo loco oñ/
det.Qꝛ eñ dicunt rationales potestates esse ad op
posita.hoc non est qꝛ sunt rationales. sed qꝛ sunt de/
ficientes.maxime si in eius oppositis intelligat.q̄rū
vnū est priuatio alterius.sicut se habet bonū ꝛ malū.
ꝛ ita ex hoc non sequit q liberū ar.ſm q liberū pos/
53 sit ad malum. Ad illud quod obꝛ q li.ar.seipō po/
test in malum.dōm q et si seipso possit.nō tñ potest
seipso sufficiente sed potius seipso deficiēte.seipso.n.
potest deficere.nec oportet aliquid aliud interuenire
ad hoc q exeat in malū.

Questio.iiij.

De li.ar.in cōparatione ad aliud agens creatum.Et
est questio.vtrum li.ar.ab aliquo agente creato pos/
sit cogi? Et q sic videt.Tam dam.q̄ phs dicunt q
quedā sunt operationes ptim volūtarie.ptim inuolū/
tarie.et q̄dā mixte ex volūtario.ꝛ inuolūtario.sicut ia
ctare merces in mare.ꝛ similia.Si igit inuoluntariū
est illud qd est violentiā.aliquas operationes exeun/
tes a li.ar.contingit pmisceri violentia.ergo si cōtin/
git magis ꝛ minus pmisceri.ptingit eas simplicit eē
inuoluntarias ꝛ coactas.ḡ li.ar.cogi pōt in actione
sua. Item maior virtus pōt inferre violentiaꝫ mi
nori.sed qd pōt inferre violentiā pōt compellere.er/
go minor virtus a maiori potest compelli.sed aliqua
virtus potentior est li.ar.viatoris.vtpote angeli.er/
go saltem ab angelo li.ar.nostrū potest cogi. Iteꝫ
si aliqua virtus pōt impediri ab actu suo. potest vio
lētari.ꝛ si sufficienter pōt impediri.sufficiēter pōt vio
lētari.ꝛ si sufficient pōt violētari pōt cogi. cū igit li.ar.
ab actu suo ꝛ vsu impediri possit.sicut pꝫ q dyabolꝰ
pōt auferre vsum li.ar.ꝛ facere furiosum.ergo videt
q ab eo li.ar.nostrū possit compelli vel cogi. Iteꝫ
quando radius est iunctus aque.mota aqua necesse
est moueri radium.sed multo maiori vinculo coniū
gitur anima corpori q̄ piungat radius aque. ḡ mo/
to corpore necesse est moueri affectus aie. si igit aliq̄
virtus creata pōt corpus transmutare.poterit p cō/
sequens li.ar. vertere et compellere ipso nolente.

Item sicut se habet intellectus ad verū.ita se ha/
bet affectus ad bonū.sed intellectus compelli pōt ad
credendū aliquod verum.ḡ ꝛ affectus ad amanduꝫ
bonū.si ergo liberū ar.nō dicit aliud q̄ rationē ꝛ vo
luntatem.videt q et ipsum compelli possit p actio/
nem alicuius agentis creati. Item agens creatuꝫ
sua actione potest li.ar.cogere coactione inducente.
que est dispositio respectu coactionis sufficientis. ſꝫ
dispositio p frequentem sui iterationem et intensio/
nem potest fieri necessitas.ergo videt q si voluntas
possit cogi coactione inducente.q pcessu temporis
compelli possit coactione sufficienti p actionē alicu/
ius creature. Sed ptra. Bern.de li.ar.Voluntas
pro ingenita sui nobilitate nulla cogit necessitate. si
igit voluntas a nemine potest cogi.ꝛ hoc non est ob
aliud nisi pter li.ar.libertatem. ergo li.arbi. a nulla
creatura potest cogi. Item si aliqua creatura pos/
set li.ar.hominis cogere.hoc maxime competeret ipi
dyabolo.de quo dicit Iob.xl. Non est potestas sup
terram que ei possit compari.si ergo dyabolus li.ar.
nrm nō pōt cogere.qꝛ tunc faceret nos continue pec
care.videt q nulla alia creatura possit ipsum coge/
re. Item nulla maior compulsio potest fieri li.ar.
hominis q̄ p cōminationem mortis. sed mortis cō/
minatio ad compellendū li.ar.nō sufficit sicut patet
in martyribus.sanctis.ꝛ alijs.ḡ a nulla creatura po/
test compelli. Itē si li.ar.est ſm id quod est supre/
mū in anima.cum ipsius sit regere ꝛ mouere omnes
potentias.sed eo qd supremū est in anima.solus deꝰ
maior est.ergo nulla creatura potest sup illud. nulla
igit creatura potest in hominis liberuꝫ ar. compel/
lendum. Rº.ad predictoꝝ intelligentiam est notā 54
dum q est loqui de li.ar.q̄tum ad actum exteriorem
et q̄tum ad actū interiorē. siue q̄tū ad actū pꝛiū.ꝛ
q̄tum ad actum alienū.Si loquamur de li.ar.q̄tuꝫ
ad actum exteriorem.sic respectu talium actuum po
test interuenire coactio.potest eñ quis compelli vt
genua coram ydolo flectat.ꝛ vt manibus pꝛijs thu
ra altaribus imponat vel incēdat.Si aūt loquamur
q̄tuꝫ ad actū interiorē.qui.s.est velle vel eligere aut
psentire.sic respectu talis actus potest li.ar. aliq̄ mo
do induci.potest ꝛ impediri.sed nullo modo potest

compelli. Induci quidem potest. quoniã amat ali-
ud a se. ⁊ quod infra se est. Unde ꝑ obliuionem alicu⁹
rei amate vel ablationem põt induci ad ꝯsentiendũ
in aliquid multum efficaci ꝑsuasione. ꝑ quẽ modũ
ydolatre tẽtabant sanctos martyres ꝯsentire in ydo
latria. nõ ꝓmittendo delectabilia. nõ infligẽdo tri-
stia. Ista tamen inductio longe distat a coactione si
cut ꝓbat ipse exitus. q2 nec blandimentis allici. nec
tormentis terreri adeo potuerũt vt a veritate iusticie
mutarent̃. et sic li. ar. induci potest. q2 amat aliquid
infra se. vtpote vitam temporalem vel aliq̃d cõsimi
55 le quod potest agens creatũ ꝯferre vel auferre. Po-
test etiam impediri ꝓpter inclinationem ⁊ coniuncti
onem sui ad corporalem naturam. que subest virtu
ti creature. vnde bene posset aliquis alium ita lede-
re ꝙ vsum li. ar. amitteret. ex hoc tamen li. ar. nõ co-
geret. Coactio enĩ ponit li. ar. actum ⁊ vsum. sed li-
gatio vel impeditio tollit. Et iterũ impeditio ꝓueni
re potest ab inferiori. coactio ꝓuenire habet a supe-
riori. hinc est ꝙ li. ar. et si possit induci ab agente cre
ato ratione boni exterioris amati. ⁊ possit impediri
ratione coniuncti corporis. non põt tñ cogi respectu
actus ꝓprij. Hanc enĩ dignitatem habet li. ar. vt in-
quãtũ liberum soli deo sit subiectum. ⁊ q2 inquantũ
liberum nulli agenti creato subest. cum coactio sit a
superiori. nullum agens creatum potest ipsum coge
re. Unde ꝯceden de sunt rationes hoc ostendentes.
56 Ad illud aũt quod primo obijcit̃ in ꝯtrarium ꝙ
est actio mixta ex voluntario et inuoluntario. dĩ. ꝙ
illud intelligit̃ de actione exteriori. ⁊ q̃tum ad illam
potest interuenire coactio. Preterea intelligit̃ ibi de
inuoluntario ꝓut dicit̃ inuolũtarium [illegible] violentiã.
non inquã ꝑ violentiam coactionis sufficientis sed
57 solum inducentis. Ad illud qd̾ obijcit̃ ꝙ maior vir
tus potest violentare minorem iã pз ꝛñsio. q2 q̃tũ
ad libertatis dignitatem. sicut ostensum fuit in pri-
mo ꝓblemate. omnes creaturas rationales habent
equalitatem. nec vna nata est ſm istam ꝓprietatem
in alteram agere. et ꝓpter hoc nec alteram violenta
re nec cogere. Cum enĩ dicit̃ ꝙ maior virtus põt vi-
olentare minorẽ. hoc veritatem habet si ſm ꝙ maior
58 est nata sit agere in minorẽ. Ad illud qd̾ obĩ ꝙ li.
ar. potest in sua actione impediri. dĩm ꝙ verũ est. tñ
ex hoc non sequit̃ ꝙ possit cogi. Impedimentũ enĩ
priuat actũ libertatis. sed coactio ponit actũ li. arbi.
⁊ simul cum hoc ponit ꝙ non sit libertatis. ⁊ ista sũt
incompossibilia. sicut si poneret̃ aliquis act⁹ eẽ vo-
luntatis ⁊ non esse volũtarius. et melius videbitur
59 infra. et iõ ratio illa non cogit. Ad illud qd̾ obijci
tur ꝙ aqua mota necessario mouet̃ radius ei con-
iunctus. dĩ ꝙ non est simile. ꝑ eo ꝙ radij multipli
catio est naturalis. nec potest lux seipsam nõ multi-
plicare cum inuenit materiam sibi aptã. et sicut mul-
tiplicatio radij est naturalis. ita ⁊ reflexio eius est
naturalis [illegible] repercussio. et ꝓpterea cum aqua mo-
uet̃. Alio modo suscipit̃ radi⁹. iõ necesse est ipm̃ alio
modo reflecti. liberum autem arbi. precest corpori cũ
in suum actum voluntarie exit. ⁊ seipõ est ꝓprij act⁹
variatio. nõ ex hoc ꝙ aliqua fit mutatio in corpore
coniuncto. Ad illud qd̾ obijcit̃ de ꝯparatiõe in-
60 tellectus ad verum. ⁊ affectus ad bonũ. dĩm ꝙ et si
aliquo modo sit comparatio consimilis. nõ tamen est
omnimoda similitudo. q̃ñ sicut ostensum fuit supra li. ar.
plus se tenet ex parte motiue q̃ cognitiue. ⁊ ideo co
actio plus repugnat affectioni q̃ repugnet cogniti-
oni. ⁊ ꝓpterea non sequit̃ ꝙ si intellectus potest co-
gi ꝙ ⁊ affectus. Ad illud qd̾ obĩ ꝙ potest induci. 61
dĩm ꝙ et si inductio videat̃ esse quedã coactõ. ma
xime ſm humana iura que dicunt ꝙ illud qd̾ fit cũ
metus non esse habendũ ratum. maxime de eo me-
tu qui potest cadere in constantẽ virũ. ꝓ eo ꝙ cõside
rant exteriora opa. ſm veritatẽ tamen ista inductõ
stat cum libertate voluntatis. nec ei repugnat in ali
quo. ſꝫ potius repugnat plenitudini amoris ⁊ volũ-
tatis. Non enĩ ita plene vult aliquis quãdo vult ex
inductione sicut quando vult absolute. sicut pз de
iactatione mercium in mare. nihilominus tamen sal-
uatur ibi rõ libertatis ⁊ voluntatis. vnde talis me-
tus apud deum non excusat a culpa. sicut apte patз
in negatiõe a petro facta. ⁊ ꝓpterea non sequit̃ ꝙ si
possit a creatura induci ꝙ possit cogi. Nec valet qd̾ 62
obijcit de dispositione que habet fieri necessitas ꝑ ite-
rationem. hoc enĩ verum est respectu virtutis natu-
ralis. ⁊ actus q̃ determinat̃ ad vnam differentiã cõ-
trarietatis. non aũt verum est respectu voluntatis q̃
absoluta est. ⁊ quantum est de se vertibilis est. Prete-
rea illud locum habet in [illegible] genere dispositionis que
est eiusdem generis ⁊ ꝓprietatis. vt est dispositio ꝓ-
xima ⁊ remota. sic aũt nõ est in ꝓposito vt ostensũ
est supra. ⁊ sic patent obiecta.

Questio. v.

De li. ar. in ꝯparatõne ad mouens primũ. s. ad ipm̃
deum. Et est questio. vtrũ li. ar. possit a deo cogi: Et
ꝙ sic videt̃ Luce. xiiij. Exi in vias et sepes et compel
le intrare vt impleat̃ domus mea. si ergo in domũ dei nõ
contingit intrare nisi ꝑ vsum li. ar. ⁊ dominus intra
re compellit. videt̃ ꝙ li. ar. cogit. Item Ioh. vj.
Nemo venit ad me nisi pater traxerit illum. sed ad
christum non itur nisi ꝑ libe. ar. actum. si igit̃ li. arb.
non venit ad filium nisi trahat̃ a patre. ⁊ tractus est
motus violentus. sicut dicit phs. li. ar. a deo violẽta-
tur ⁊ cogit̃. Item ꝓuer. xx. Sicut diuisiones aq̃rũ
ita cor regis in manu domini. quocũq3 voluerit incli-
nabit illud. ergo si li. ar. inclinatur ad vnam partem
ꝯtradictionis. quantũcũq3 ad illam inclinet̃. de⁹ po-
test ꝑfecte facere ꝙ velit oppositum. ergo potest cogere
li. ar. ad volendum. Item omnis creatura est in
ꝑfecta obedientia respectu creatoris. ergo si li. ar. aliq̃d
creatum a deo est. necesse est ipm̃ esse in ꝑfecta obedi
entia respectu dei. ergo si aliqua virtus potest a deo cõ-
pelli. potest ⁊ virtus li. ar. ſꝫ de⁹ de aliqua creaturis põt
facere ꝯtra ꝓpriam naturã. ergo ⁊ de li. ar. põt facere
ꝯtra ꝓpriam libertatẽ. ergo põt ipm̃ compellere.
Item plus põt facere li. ar. diuinũ sup humanũ
q̃ possit li. ar. humanũ sup aliquod brutum. sed ho-
mo potest aliquod brutum cogere ad aliquam ope-
rationem inferendo sibi violẽtiam. ergo multo forti
us virtus increata põt cogere voluntatẽ nostram.
Sed contra, Aug. sup Geñ. ad lrãm. Tam nõ põt de⁹
facere ꝯtra naturam quam bonã instituit. q̃ nõ põt
facere ꝯtra voluntatẽ suam. si igit̃ deus volũtarie li.
ar. dedit homini. impossibile est eũ de li. ar. facere cõ-
tra inditã sibi libertatẽ. sed si ipsum cogeret. ꝯtra ei⁹
libertatem faceret. ergo li. ar. cogi a deo est impossibile.
Itẽ aug. xix. de ci. dei. Illud ẽ vnicuiq3 rei natura
le qd̾ de ipsa facere disposuerit oĩpotẽtis volũtas. ergo
si nullum naturale est ꝑ violentiam. nihil quod facit
deus est violentũ. si igit̃ omnis coactio est ꝑ violen-

tiā.ꝙcqd deꝰ de li.arbi.faciat.nulla pōt sibi a deo in-
ferri violētia.ac ꝑ hoc nulla coactio. Itē volūtas
hoc ipso li.ar.vult.quia cū vult.vult se velle.⁊ seipm
mouet.s; impossibile est voluntatē aliqd velle plene
quin illud velle sit a voluntate seipa mouente. ⁊ qn
voluntas velit se velle.ergo impossibile est li.arbi.cogi.
nō solū ab aliquo creato verūetiā nec a deo. Itē
nihil aliud ē dicere aliquē facere aliqd ex coactione
q̄ ꝙ faciat illud inuitꝰ.ergo li.ar.vel voluntatē cogi ad
actū ꝓpriū nō est aliud q̄ ꝙ voluntas aliqd velit in-
uita.s; si est inuita respectu alicuius illud nō vult.ergo
volūtatē cogere nihil aliud est facē nisi facē volūtatē
simul et semel velle et nolle.si igiꝛ duo ꝯtradictoria
simul esse nō tm̄ est impossibile creature verūetiam
creatrici essentie.patet ⁊c. Item tunc aliq virtus
cogitur qn̄ ad oppositū sue inclinatōnis moueꝛ.sed
li.arbi.eoipso ꝙ liberū ita natū ē inclinari ad vnum
oppositū sicut et ad reliquū.ergo libertas eius saluaꝛ
in inclinatione ad vtrūq; oppositū. siue ad hoc in-
clinetur siue ad illud.si ergo coactio excludit libertatē.
et libertas nō excludiꝛ ad qōcunq; inclineꝛ. igiꝛ ex
nulla inclinatione cogi pōt li.ar.s; nō ē alius modus
ipm cogendi nisi inclinando ipm ad aliqd volitū.
ergo impossibile est ipm cogi.nec per mouens creatū.
63 nec ꝑ agens ꝑmū. Rꝰ.ad ꝑdictoꝝ intelligentiā est
notandū ꝙ cū queriꝛ vtrū li.ar.possit cogi a deo.ꝙ
illud pōt intelligi dupl'r.Aut ita ꝙ intelligaꝛ ꝙ pos-
sit auferri libertatē.et auferendo libertatē supduce-
re coactionē.⁊ hoc mō nulli dubiū esse debet qn deꝰ
possit hoc facere quantū est de intensitate sue poten
tie.Alio mō vt intelligaꝛ ꝙ deus cogat li.arbi.salua
ꝓprietate libertatis et eius natura.et hoc mō nō so-
lum est impossibile.s; etiā nō intelligibile.ꝓ eo ꝙ im
plicat in se duo ꝯtradictorie opposita.Ex hoc enī ꝙ
li.ar.est.si aliqd vult libere vult.et ex hoc ꝙ volun-
tarium est.si aliquid vult volūtarie vult.⁊ seipo mo
uente vult.Ex hoc aūt ꝙ cogiꝛ.si aliquid vult serui-
liter vult.et si quid vult inuite vult.et si aliquid vult
ab alio vult.qr violentum est cuius principium ē ex
tra nihil conferente vim passo.ergo.li.ar.cogi nō est
aliud q̄ actum li.ar.simul ⁊ semel esse liberū et serui
lem.esse voluntarium et non voluntariū.esse a se et
non a se.Si igiꝛ impossibile est qd claudit in se vtrā
q; partem ꝯtradictionis.non tm̄ est impossibile crea
ture.verum etiam creatrici eēntie.qr illud posse nō
est posse.sicut in ꝑmo li.ostensum est. planum est ꝙ
li.ar.sm modum intelligendi a deo cogi est impossi-
bile.Unde ꝯcedende sunt rationes ad hoc inducte

64 Ad intelligentiam aūt rationū ad oppositū addu
ctarū notandū est ꝙ differt dicere voluntatem indu
ci.⁊ voluntatem mutari.⁊ voluntatē cogi. Tūc enī
induci diciꝛ qn̄ aliqua ꝑsuasio fit qua disponiꝛ vt ad
aliquod appetibile inclineꝛ.que si valde intensa sit.
nomen coactionis sortiꝛ.q̄uis nō sit vera coactio [illegible]
cut supra ostensum est. Tunc aūt voluntas mutaꝛ
quando ipsa volente vnū potenti virtute. affectio i-
mittiꝛ ei ad ꝯtrariū.⁊ de nolente fit volēs.ita ꝙ vna
actio expellitur ⁊ ꝯtraria induciꝛ.sicut patet cū deꝰ
de amatore temporaliū facit temporalium contem-
ptorem.⁊ hec diciꝛ esse quedam compulsio ⁊ tractō
diuina.dum voluntas ab eo sepatur.cui ꝑ amorē glu
tinum fortiter iungebaꝛ.Tunc aūt voluntas dr̄ co-
gi quando intelligiꝛ ipam inuitam aliquid velle.et
repugnante actu voluntatis deliberatiue.aliena vir
tute mouente.⁊ repugnantia manente.ad aliqd vo
lendo inclinari.et hec duo opposita implicat sicut o-
stensum est. Voluntas igiꝛ induci potest ab agente
creato.mutari vō ab alio non potest nisi ab agēte in-
creato.cogi vō ab aliquo nō pt.Et ꝓ tanto dic bern
har.ꝙ libertas voluntatis est ita plena suo modo i
creatura sicut in creatore.⁊ ꝙ in omnibꝰ repiꝛ equa-
liter. Hoc enī sicut supra explicatum fuit intelligiꝛ
q̄tum ad coactionis priuationem.et ꝑ hoc manife-
sta est rn̄sio ad autoritates ⁊ rationes.Qr enī diciꝛ i
scriptura deū voluntatem homis compellere.et vo-
luntatem hois trahere.⁊ voluntatem hois ad qōcū
q; voluerit inclinare.sicut onndunt ille tres prime au
toritates.hoc intelligiꝛ nō qr volūtatē cogat.s; qr vo
luntatem creatam nō solū inducit sicut agens crea-
tum.verū etiam inmutat.imittendo affectiones va
rias.in qua immissione nō est coactio. ꝓ eo ꝙ ita vo
luntarie volo illud qd deus imittit sicut illud qd ex
meipso volo.sed si aliquid volo.volens volo.nō in-
uitus.⁊ ita in volendo ad nihil compellor. Ad il- 65
lud qd obiē de ꝑfecta obediētia creature.dd.ꝙ ex hac
ratione potius potest ꝯcludi oppositū q̄ ꝓpositum
Quia enī ibi est obedientie ꝑfectio.⁊ lib.ar.respectu
dei ad omne qd deus voluerit sic habet moueri.sicut
pila ad omnē partē. ideo qcqd de ipo vel circa ipm
faciat.nō compellit nec violentat.nec etiam aliā cre
ature violentiam inducit q̄tum ad illam potentiā
obedientie.q̄tum aūt ad potentiā specialis nature.
bene aliquando infert violentiam in miraculoꝝ ope
ratione.sed talis violētia inferꝛ virtuti naturali nō
volūtati.qr virtus naturalis sic est determinata ad
vnum.vt si trahaꝛ ad oppositum hoc est ꝑ violētiā
Volūtas vō vertibilis ē ad vtrūq; oppositū. sicut ⁊
rota et pila habet vertibilitatem ad motum. Ad 66
illud quod obiicitur ꝙ plus pōt libe.ar.diuinū super
hominē vel humanū ⁊c.dōm ꝙ veruꝫ est in his que
posse est potētie.posse aūt cogere brutum hoc est po
tentie.sed posse cogere [illegible].ar.manens liberuꝫ hoc est
inordinationis ⁊ impotentie sicut prius ostensuꝫ est
Coactio enim non sic repugnat nature brutali sicut
repugnat libertati arbi.et ꝓpterea illa obiectio non
ꝯcludit.

Questio.vj. m

De li.ar.in comparatione ad corpus coniunctum.Et
est questio.vtrum ꝓpter ineptitudinem corporis liga
ri habeat q̄tum ad vsum:Et ꝙ sic videtur.Bernh.
de li.ar.Uesanis ⁊ infantibus ⁊ dormientibus nihil
quod agant imputaꝛ.sed hoc nō est nisi qr carēt vsu
li.ar.⁊ hoc nō est nisi ꝓpter aliquod impedimentuꝫ
a parte corporis.ergo ⁊c. Item hoc ipm videꝛ ex-
emplo.quia vir castus ⁊ sanctus cuiꝰ castitas ē ma-
gna.frequenter in somnis consentit operi peccati.
quod nullo modo faceret tēpore vigilie.ergo in som
nis ligatur actus liberi ar.sed hoc nō est nisi ꝑ lassi-
tudinem ⁊ ineptitudinem ex parte corporis.ergo ⁊c
Item deficiente priori deficit id quod posteriꝰ est.
si ergo impeditur aliquis actus qui preambulus est
ad vsum liberi ar. ꝑ ineptitudinem corporis. neces-
se est et vsum liberi ar.impediri. sed actus preambu
lus ad liberum ar.est operatio intellectus que ꝑ in-
eptitudineꝫ corporis impeditur. sicut patet in dor-
mientibus ⁊ freneticis.et phs dicit ꝙ intellectꝰ cor-
rumpiꝛ quodam interius corrupto.⁊ hoc docet ipsa
experientia.ergo ⁊c. Itē sicut homo lassaꝛ in sen-

siendo.ita etiam lassatur in cogitando et in meditando: sed quia corpus lassatur in sentiendo.ideo indiget quiete somni in quo impeditur ab operationibus sensuum. ergo pari rõne necesse est li.ar. propter lassitudinem corporis ab actu et usu proprio impediri. Sed contra.iii.Reg.iii. refert historia quod dominus in somnis apparuit salomoni. et merito petitionis quam fecit.dominus dedit ei sapientiam multam nimis.sed mereri aliquid apud deum et sapientiam suscipere est usus li.ar.in somnis. videtur quod propter lassitudinem et ineptitudinem corporis et quietem in somnis li.ar.ab actu suo non habeat impediri.

Item Gre.sup illud Job.Terrebis me per somnia loquens de nocturnis illusionibus. Hec malignos spiritus agere superna dispensatio benigne permittit in electorum cordibus.ne ipse saltem a passionis premio somnus vacet.ergo contingit in somnis mereri.ergo propter ineptitudinem corporis li.ar.non amittit usum proprium.

Item aia quantum ad propriam operationem sine lib.ar. nullius partis corporis est actus.nec illam operationem exercet per aliquod organum.ergo quantumcunque corporale organum vel ledatur vel fiat ineptum li.ar.non perdet usum suum.

Item quanto magis aia recolligitur ab exterioribus ad interiora.tanto magis viget operatio interior.sed cum ligantur organa sensuum exteriorum.recolliguntur vires aie ab exterioribus ad interiora.ergo tunc magis debet vigere operatio interior.sed penes hunc attenditur li.arb. usus.ergo quando corpus efficitur ad sentiendum ineptum. utpote per somnum.li.arb.tunc debet habere potissime usum proprium. Item videre futura hoc est rationis maxime elevate.sed in somnis potissime fit revelatio et previsio futurorum.ergo potissimum actus rõis viget in somnis ubi est ineptitudo ex parte corporis.pari rõe et usus li.ar. Item multo magis pendet ex corpore vis fantastica et imaginatiua quam rationalis virtus et intellectiua.ergo si propter ineptitudinem a parte corporis que quidem est in freneticis.vel etiam in somnis. non impeditur operatio fantastica.imo etiam viget. videtur quod non debeat impediri operatio intellectiua.Est igitur questio cum operatio li. ar.vel etiam intellectus nullo modo pendeat ex corpore.vnde est hoc quod impeditur et ligatur propter aliquam ineptitudinem factam circa corporale organum.Et iterum illa impeditur.cum minus pendeat ex corpore quam virtus fantastica. unde hoc est quod magis perdit usum suum ratio in somnis quam fantastica vel imaginatio.Et iterum. cum ratio quantum ad actum li.ar.maxime sit potens et libera.unde hoc est quod propter ineptitudinem ex parte corporis facilius tollitur usus li.ar.quam aliquis actus rationis.In somnis enim homo aliquis habet rõnales motus. et in furiosis similiter hoc videmus.quia multa dicunt que non possunt dicere nisi rõnem haberent cum ad interrogata respondent.in neutris tamen dicitur usus li.ar.esse.Dia hec

67 difficilem faciunt questionem. R. quod et si ad hanc questionem facile sit respondere cum queritur. verum li.ar.ligetur per corporis ineptitudinem quantum ad usum.quoniam ipsa experientia hoc plane docet et manifestat quod ligatur in paruulis et dormientibus et furiosis. ad illam tamen questionem que hanc subsequitur.videlicet quare ligatur li.ar.ex corporis ineptitudine cum non sit potentia alligata organo.valde difficile est respondere et causam assignare causam.Intelligendum tamen est quod est quadruplex modus satisfaciendi huic questioni.Quidam enim dicere voluerunt quod usus rõnis vel etiam li.ar.impeditur et ligatur ex corporis ineptitudine propter anime conversionem.Quidam vero propter obsequium corporalis priuationem.Tercius vero modus dici est quod propter operationis rõnalis quandam cõicationem.Quartus aut modus est propter corporis et aie vnionem ad tercium constitutionem.Primo propter conuersionem dixerunt aliqui aiam impediri ab actu rõnis existente ineptitudine ex parte corporis.Aut enim est corpus ineptum ex aliqua lesione interiori.sicut est in furiosis et freneticis.tunc anima cessat ab operatione intelligendi. propter hoc quod nimia compassione conuertitur ad corpus ratione nobilis organi lesi.Aut est ineptum imperfectione que est in membris et organis.sicut est in paruulis.et tunc aia adeo est intenta gubernationi corporis et rebus quas per sensum corporis percipit.quod quasi obliuiscitur sui. et ideo ex nimia conuersione ad corpus suum que est ex organorum lesione.siue ex imperfectione. contingit vsum rationis et liberum ar.impediri. Sed hic modus dicendi non plene satisfacit.videmus enim quod vehemens dolor ex parte corporis in extremitatibus factus rationis vsum non impedit.et tamen anima illum dolorem multum refugit. Item in somnis non magis conuertitur ad corporalia quam in vigilia. si ergo conuersio est que in vigilia vsum rõnis non tollit.pari ratione videtur quod nec conuersio que est in somnis circa regimen corporis. Et ideo est scds modus dicendi.videlicet quod li.ar.a proprio vsu habet impediri propter priuationem obsequii corporalis.et si enim operatio intellectus non fiat per organum.nihilominus tamen virtutes sensitiue ipsi intellectiue faciunt aliquod obsequium ad hoc quod exerceat suum actum.Dupliciter enim obsequitur vis fanta- 68
stica intellectui in actu intelligendi.in hoc videlicet quod offert illa fantasmata intellectui possibili.sicut obiectum offert speciem oculo.et in hoc etiam quod intellectus excitari habet ab inferiori quamdiu est coniunctus corpori. et ideo quando lesio est et ineptitudo ex parte organi potentie sensitiue et fit perturbatio fantasmatum.impeditur vsus li.ar.et intellectus propter hoc quod aufertur sibi debitum obsequium.sicut oculus meus põt impediri ab actu videndi propter obscurationem aliquam factam in re visibili que habet mihi offerre speciem et visum meum excitare.Sed iste modus dicendi adhuc non plene satisfacit.pro eo quod nos videmus operationem intellectus impediri non facto impedimento in ope exterioris virtutis sensitiue.vtpote imaginis et fantasie. Et iterum cum intellectus et memoria intelligibilis aliquas species in se habeat abstractas quas in se et penes se conseruat.quas anima secum trahit cum a corpore separatur.videtur quod cum obsequio fantasie et fantasmatum circumscripto.intellectus vsum habere debeat respectu eorum quorum habet in se habitum.et hoc plane falsum est.quia homo impeditur a cõsideratione eorum que nouit sicut ab inquisitione eorum que non nouit. Et propterea est tercius modus dicendi.quod operatio li.ar.et rationis ex corporis ineptitudine habet impediri propter quandam cõicationem operationis.Communicat aut quodãmodo potentia intellectiua operationem suam corpori coniuncto. cum communicet ei esse.et ex eis fiat vnum per essentiam.non solum inquantum anima est vegetabilis et sensibilis. sed etiam inquantum rationalis.Aia enim rationalis adueniens corpori humano sicut ex sua vnione facit ipsum esse animal et aiatum.ita facit esse hoiem.et ideo sicut aliquam operationem coicat corpori inquantum facit viuum. et inquantum facit aial. sic etiam cõicat aliquam inquantum facit hominem.licet non omino vniformiter.Differenter enim modo coicat aia corpi 69
que respiciunt potentiam vegetatiuam.et sensitiuam.

et operationes potentie intellectiue. Nã opa sensitiue et vegetatiue sic coicat corpori vt sit in corpore et per corpus. sit etiam in corpore vt non sine corpore. non eni nutrit aia nisi mediãte organo corporeo. nec nutrit nisi q̃diu est in corpore. Intelligere aũt sic cõmunicat anima corpi vt sic intelligat cũ corpe aliquo modo agente. vt tñ nõ intelligat p corpus. sic intelligat etiam in corpe. vt tñ etiam intelligat cum est sepata a corpe. Quia vero dum est in corpe cõicat ei rõnalem compationem. ideo facta inordinatiõe ex pte corpis h3 illa opatio impediri. Sed iste modus dicẽdi calumniã h3 in hoc qd dicit q opatio intellectus aliquo modo cõicatur corpori. cũ nõ videat verum. et phs ptradicere videat expresse in .xvj. aialiũ. vbi dicit q intellectus est ab extrinseco ppter hoc q nullo modo est immixtus corpori. Et hoc ipm dicit in. iij. de aia. Et iter. et si cõcedat q homo intelligat. nullo tñ mõ cõcedit. nec de toto corpe nec de parte q intelligat. Vñ videt q hoc dicat de toto piuncto rõne pũ scʒ anime. sicut cũ dicit hõ est albus. hoc dicit solũ ratione corporis. Et ppterea est quartus mod' dicendi. q. s. opatio aie in corpe impediri h3 ppter corporis ineptitudinẽ. Et hui' rõ est vnio aie et corpis ad vnius tercij constitutionẽ qd est vnũ p ẽentiã. et cui debet ppria opatio sm q est vnũ. hec aũt operatio nõ est viuere tm: nec sentire siue mouere. s ratiocinari et intelligere. Et ppter ipsam vnionem nõ tm pendet anima ex corpore q̃tum ad actum sentiendi sed etiam aliquo modo q̃tum ad actum intelligendi q̃diu est in corpe. sed longe aliter et aliter. Qz tñ ad actum vegetandi et sentiendi. sic pendet vt nullo modo possit eos exercere sine corpe. nõ aũt sic de actu intelligendi. Sic etiam pendet vt illos actus exerceat p corpus et p organũ corporeũ. nõ sic aũt est de actu intelligendi. et ideo actum sentiẽdi dicit cõicare aie corpi. Unde nõ absurde oino dicit oculus videt. nõ sic aũt dicit de actu intelligendi. Dicit aũt aia sentire p corpus nõ intelligere p corpus. qz cum duo cõcurrant ad actum intelligendi et sentiendi. vicʒ recipere et iudicare. in sentiendo receptio spẽi est a corpore. sed iudicium est a virtute. et in intelligẽdo vtrũqʒ est a virtute intellectiua. vicʒ ab intellectu possibili et agente. Et ppterea intellectus dicitur vis nõ alligata materie. et opationeʒ hanc potest habere. cũ est sepata a corpore. q̃diu aũt est in corpe nõ oino intelligit preter corpus. Sicut eni esse anime in corpe aliquo modo pendet ex corpe. q̃uis nõ pendeat eẽ ipi' aie in se. ideo ad hoc q aia sit in corpore. necesse ẽ corpus debite complexionatum esse. et ad illi' cõplexionis corruptionem ptingit aiam nõ amplius eẽ i corpore. sic q̃diu aia est in corpore. intelligere suũ nõ est sine corpe et sine aliqua dispositione ex parte corpis. cuius autoritas conueniat actui intelligẽdi. sicut cõgrua dispositio correspondebat existẽtie anime in corpore et pfectioni eiusdem. Illa aũt auctas attendit sm illud qd est supmũ in corpore. et q̃tũ ad nobilissimos spũs qui locuʒ habent in nobilissimis organis
70 corpis. Et qm cum aliqd aufert ab aliquo. prius aufert ab eo illud qd est in eo excellentissimũ. et cũ aliq virtus debilitat. prius aufert ab ea summũ q̃ illud qd est citra summũ. hinc est q in lesione corporis citius colligit illud sm quod corpus cõformabat operationi intellectiue q̃ illud sm qd pformabat opationi sensitiue. et in fumositates ascendentes ad cerebrum que pturbant spũs in somnis vel in puer vel in freneticis. vel quecũqʒ alia lesio organoꝝ in quib' resident spũs subtilissimi corpales. facilius impedit vsum rationis q̃ imaginationis. Et sic patet rõ quare impedit ex ineptitudine corpis rõnis vsus. et q̃re impedit magis q̃ vsus inferioris virtut'. Et hac ea 71
dem rõne colligit quare magis impedit ratio q̃tuʒ ad vsum li. ar. q̃ q̃tuʒ ad alios actus rõnales quos in somnis et furiosis aliqñ dinoscit habere. Act' eni li. ar. respicit potentiam rõnalem put est in oimoda et plena libertate. Liberũ eni ar. dicit dñium potẽtie respectu actus sicut supra determinatũ est. Et qm cuʒ impedit aliqua virtus opatiua. pmo aufert ei act' ille q ei inerat sm suam plenitudinẽ. sicut patet cum aliquis infirmat in pede. facili' ei aufert potẽtia velociter currendi q̃ potentia ambulandi. siue facilius impedit hic actus q̃ ille. sic et in pposito facili' et frequentius ptingit auferre vsum libertatis q̃ quẽcunqʒ actũ potentie intelligendi. Concedende sunt igit rõnes ostendentes q li. ar. ex ineptitudine ex pte corporis h3 impediri q̃tũ ad suũ vsum. sicut impedit in infantibus et furiosis et dormiẽtibus. Ad illud qd 72
primo obi in priũ de petitiõe salomõis q̃ fuit in somnis. dd. q illud fuit aut gratie spẽlis et priuilegij nõ legis cõis q in somnis potuit mereri et dignus fuit exaudiri. Aut certe hoc dicit non q deo dormiendo placuerit. sed qz aut vigilando et illud precogitando deo placuit quod in vigilia placuerat. dñs p reuelationẽ manifestare voluit in somnis. frequenti' eni in somnis q̃ in vigilia apparere cõsueuit. Et p hoc pʒ rñsio ad sequens verbũ greg. Qz eni dicit sanctos viros in somnis mereri. hoc dictum est qz occasiõe supta ab eo qd patiunt in somnis. postmodũ merent in vigilia. sicut vir pfectior demereri dicit in pollutione nocturna quã sua cogitatione puocauit. vel de cui' recordatõne postmodũ delectat. Ad illud qd 73
obi q aia sm opatiõeʒ intellectiuã nõ est act' alic' partis corpis. iã pʒ rñsio ex predictis. Qz vis eni nõ opet p organũ corpale. nihilomin' tñ ad hoc q aia opet in corpe necesse est corpus sm nobiles spũs et nobilia organa in debita actualitate et dispositiõe eẽ sicut prius ostensum est. Et qm hec dispositio tollit p corpis ineptitudinem. ideo p cõsequens actus rõnis et vsus li. ar. impedit. Ad illud qd obi q aia in 74
somnis reuocat ad interiora. dõm q verũ est. s non q̃tũ ad oẽs opatiões interiores. s q̃tũ ad opatiões naturales. Nam somn' est quies virtutũ aialiuʒ cũ intensione naturaliũ. et ideo nõ sequit q vsus rõnis vel li. ar. in somnis intendat. cũ hec potius ptineantur sub viribus aialibus q̃ naturalibus. Ad illud 75
quod obi q in somnis aia videt futura. dõm q sicut determinatũ est supra dis. vij. in somnis nõ est preuisio futuroꝝ nisi visitatio emittat ab altissimo. sicut dr Eccl. xxxiiij. Magis aũt dñs visitat in somnis q̃ in 76
vigilia in reuelando futura. Tum ppter hoc q aia in vigilia est dispsa ad exteriora sensibilia cõprehẽdẽda Tum qz etiam dñs q posuit tenebras latibulũ suuʒ ad suũpius occultationẽ. mag' vult in somnis q̃ in vigilia reuelatões emittere. Tum qz etiã magis in somnis agit hõ q̃ agat. et in reuelatiõe diuina pl' se habet homo p modũ suscipientis q̃ agentis. Tum qz etiam in somnis medium tenet homo inter mortuum et viuentem. et ita quodammodo a vita hmõi recedit. de qua dñs Exod. xxxiij. dicit. Nõ videbit me

somno et viuet. Ex hoc ergo nō potest cōcludi q̄ vsus libe. arbi. sit in somnis. q̄uis ibi contingat reuelationes fieri. q̄m in somnis magis agit anima q̄ agat.
77 sed in vsu li. ar. mag agit q̄ agit. Ad illud qd̄ obi q̄ vis fantastica non impedit in somnis. dōm q̄ ꝛ si videat fantasia mag in somnis q̄ in vigilia vigere. nihilominus tamē aliquo modo impediri habet. potentior est eīn homo in vigilia ad imaginandum omne quod vult q̄ in somnis. licet motus imaginatiue non ita appareat in vigilia ꝓpter ꝯuersionē anime ad exteriora. ꝛ in somnis medij motus sentiant ꝓpter anime quietationem. Et si obijcias q̄ non sic impeditur quin aliquo modo habeat vsū suum fantasia ergo nec debet impediri supior potentia. iam ptz responsio ex his que supra dicta sunt. facilius eīn aufertur omnis potentia in somno ꝛ citra somnū. ꝛ ꝓpterea in somnis plus quietant virtutes aīales q̄ naturales. motus aūt et decursus illoꝝ fantasmatum naturalis est. et ideo non sic impedit vsus fantasie sicut vsus potentie intellectiue. Ad questiones autē que sequunt plana est responsio ex his que ꝓdicta sunt.

Distinctio. xxvj. de li. ar. ꝯpato ad auxiliū grē. determians quantū possit li. ar. cū grā.

Ec est gratia operans ꝛ cooperans ꝛc. Supra egit magister de li. ar. siue de adiutorio homini collato
b in se. in hac vō parte agit de ipso compato ad auxiliū gratie. Diuidit aūt ista pars in duas ptes. In prima determinat quantum possit li. ar. cum gratia. In secunda quantum possit circumscripta gratia infra dist. xxviij. Id vō inconcusse ꝛ incuntanter teneamus ꝛc. Prima pars habet duas partes. In prima determinat de adiutorio gratie opantis ꝛ coopantis collato li. ar. put illud adiutoriū cōpat ad li. ar. In secunda prout compatur ad habitum gratuitum ꝛ vsum sibi debitum. infra dist. xxvij. Hic considerandum est cum predictum sit. Prima pars habet duas. In prima determinat quid sit siue cuius efficacie sit illud adiutorium gratie quod libero ar. supaddit. In scda vō determinat de codē adiutorio q̄tum ad volūtatem siue ad li. ar. ordinat. ibi. Ipsa tamen eadem voluntas quedam gratie dona preuenit. Prima pars hʒ tres particulas. In prima determinat quid sit illud adiutorium li. ar. supadditum q̄tum ad actum siue effectum. In secunda vō q̄tum ad subiectum. ibi. Voluntatem ipam aug. in li. de duab⁹ ꝛc. In tercia vō q̄tuʒ ad ipsuʒ donum gratuitum. ibi. Et si diligenter intendas ꝛc. Similit scda pars principalis tres habet partes. In prima determinat veritatem. ibi. Ipsa tamen eadem ꝛc. In secunda vō remouet dubitationem. ibi. Non est tamen ignorandum ꝛc. In tercia vō parte subiungit veritatis recapitulationem. ibi. Illius eīn gratie pcipiende ꝛc. Harum aūt ptium subdiuisiones manifeste sunt in litera.

Determinat quid sit illud adiutorium libe. arbi. superadditum q̄tum ad actum siue effectum.

XXVI

a

Ec est gratia operans ꝛ coopans. Operans eīn gratia prepat hoīs
b voluntatem vt velit bonum. Gratia coopans adiuuat ne frustra velit. Vnde aug. in li. de gratia et li. ar. Coopando deus in nobis per-
Aug. ficit. quod operando incipit. q̄ ipse vt velimus opatur incipiens. qui volentibus coopatur pficiens. vt ergo velimus operat. Cū aūt volumus ꝛ sic volumus vt pficiamus. nobis coopat. ꝛ tñ sine illo vel opante vt velimus. vl coopante cum volumus bona pietatis opera nihil valemus. Ecce his verbis satis aperit que sit operans gratia. et que cooperans. Operans eīn gratia est que preuenit voluntatem bonā. Ea eīn liberat ꝛ prepat hominis voluntas vt sit bona. bonūq̄ʒ efficaciter velit. Coopans vō gratia voluntatē iam bonam sequit adiuuando. Vnde Aug. cōtra Julianū hereticū qui bonam voluntatem ex libero arbitrio tm̄ esse dicebat. atq̄ȝ hominē p liberū arbitriū posse bonū velle ꝛ opari sine gratia asserebat ait. Apertam de commē-
Ro. ix. datione gratie apostolus sententiam protulit cum ait. Non est volentis neq̄ȝ currentis. sed dei miserentis. Hec si attenderes iuliane non extenderes cōtra gratiam merita voluntatis humane. Non enim ideo miseret deus alicuius. quia voluit ꝛ cucurrit. sed ideo voluit ꝛ cucurrit. quia misertus est de⁹.
Ps. xxxvj. Paratur enim voluntas hominis a deo ꝛ a domino gressus hominis diriguntur. Ideoq̄ȝ congrue ait. Non est volentis neq̄ȝ currentis. sed miserentis dei. Non quia hoc sine voluntate nostra agatur. sed quia voluntas nostra nil boni agit. nisi diuinitus adiuuetur. Vnde alibi aplus ait. Non autē ego sed gratia dei mecum. Non ideo dicit. quia nihil boni agebat. sed quia nihil boni ageret. si illa nō adiuuaret. His testimonijs aperte insinuatur. quia voluntas hominis gratia dei preuenitur atq̄ȝ preparatur vt fiat bona. non vt fiat voluntas. quia et ante gratiam voluntas erat. sed non erat bona et recta voluntas.

a Voluntas est animi motus &c. Sicut dicit phs. peccat qui diffinit id quod est in quiete p id quod est in motu. s voluntas est in potẽtia. g male diffinit cũ di voluntas est ai motus. Itẽ velle plus est agere q pati.
1 ergo plus mouere q moueri. si g motus sonat in passioné. vr q volũtas nõ debeat dici animi mot⁹. Rº. dõm q sicut dicit ansel. Volũtas dicit equoce ad voluntatẽ instrumentũ. z volũtatẽ affectionẽ. z volũtatẽ vsum. Et aug. nõ diffinit hic voluntatẽ put accipit p potẽtia. sed put accipit p vsu. Et si tu queras. quare magis diffinit voluntatez p ut accipit p vsu q p potentia. Ratio hui⁹ est. qz potentie manifestant p actus. et iõ cognita volũtate vsu p consequens cognoscit voluntas potentia.
2 Ad illud quod obijcitur q vsus voluntatis non est passio s; actio. et ita non debet dici motus. Dõm q motus nõ tãtũmodo accipit passiue. immo etiã accipit actiue. et preterea omnes actiones anime quodammodo passiones sũt.

b Gratia voluntatem preueniens z preparans. s. fides cum dilectõne. Videtur q sta notificatio gratie nõ sit conueniẽs. Cuz eñi gratia z virtus diuersas habeant notificatõnes. nõ videtur q vnum habeat notificari p alterum. Itez cum gratia non solũmodo ponat in aĩa fidem et charitatem. sed etiam spem. videtur insufficienter dicere magister cum dicit q est fides cum dilectiõe. Iuxta hoc queritur cum diuerse diffinitiones z notificationes gratie assignẽtur diuersimode. penes quid sumitur ra-
3 tio z distinctio harum. Rº. dicendum q magister nõ intendit in illo verbo notificare gratiam gratumfacientem q̃tum ad suam essentiam. sed intendit eam notificare quasi per posterius. et quodammodo per effectũ. Cum eñi habitus cognoscatur p actus. et actus gratie duplex sit sm duplicem potentiã. videlicet sm intellectum z affectũ. ideo p illas hz gratia notificari. et qz in illos actus nõ exit gratia nisi mediantibus habitibus virtutum. vicz fidei z charitatis. ideo notificans gratiam dicit. q gratia nihil aliud est q fides cum dilectio-
4 ne. p eo q p illos duos hitus di aĩa in act⁹ exire p q̃s innotescit nobis grã. Ad illud dõ qd qr de pluralitate diffinitionũ. dõ. q grã hz cõpari ad suũ pncipiũ. hz cõpari ad suum subiectum. habet compari ad suũ oppositũ. habet compari ad suũ effectũ. habet z cõparationẽ ad suũ pmiũ. z sm has diuersas cõpatões diuerse repiuntur ei⁹ notificationes. Scdm cõpationẽ ad suũ pncipiũ est illa Isido. Grã est miscdie donũ diuine. per quod

Determinat qd sit illud adiutoriũ li. ar. supadditũ q̃tum ad subiectum. b

Voluntatẽ ipsam Aug. in li. de duab⁹ aĩabus ita diffinit. [a] Voluntas est aĩ motus cogẽte nullo. ad aliqd non admittendũ vel adipiscẽdũ. Hec aũt vt nõ admittat malum z adipiscat bonũ pueniť z ppararť dei gratia. Unde apls gratiã preuenientẽ z subsequentẽ cõmendans. i. opantem z coopantẽ vigilanter dixit. Nõ est volentis neqz currentis. s miserentis dei. s nõ ecõuerso. non est miserentis dei sed volentis z currentis. Nam si vt quibusdã placuit qd dictũ est ita accipiat. nõ est volentis neqz currentis s miserentis dei. tanq̃ diceret. nõ sufficit sola voluntas hominis si nõ sit etiã misericordia dei. ecõtra dicit nõ sufficit etiam miscdia dei si nõ sit etiã volũtas hois. ac p hoc si recte dictum est illud. qz id volũtas hois sola nõ implet. cur nõ etiam a ptrario recte dicit. nõ miserentis est dei. sed volẽtis est hois. cũ id misericordia dei sola nõ impleat. Homo eñi credere vel sperare nõ poterit nisi velit. nec peruenire ad palmã nisi voluntate currat. Restat g vt iõ ita recte dictũ intelligat. vt totũ det deo q hois volũtatem bonam puenit. z ppat adiuuandã. z adiuuat pparatã. nolentẽ puenit vt velit. volentem subsequitur ne frustra velit. Ecce his verbis z alijs pmissis euidẽter tradit. qz voluntas homis ppat z preuenit gratia dei vt velit bonũ. z adiuuat ne frustra velit.

Voluntas qd sit. a

Ro. ix.

Qz bona voluntas comitat gratiam c

Itaqz bona voluntas comitat gratiã nõ grã voluntatem. Unñ aug. ad bonifaciũ papã scribens cõtra pelagianos inqt. Cum fides impetrat iustificationẽ sicut vnicuiqz deus partit⁹ est mẽsurã fidei. nõ grãm dei aliquid meriti pcedit humani. s ipa meret augeri. vt aucta mereat z pfici. voluntate comitante non ducente. pedissequa nõ preuia. Ecce hic aperte habes q gratia preuenit bone voluntatis meritum. et ipsa bona volũtas pedissequa est gratie non preuia.

Determinat quid sit illud adiutorium li. ar. sup additũ q̃tum ad donum gratuitũ. d

Et si diligenter intendas. nihilominus tibi mõstrat q sit ipa [b] gratia volũtatem puenienis z prep[illegible]s. s. fides

Grã volũtatez b pueniens est fides cũz dilectione.

bone volūtatis est exitus. Per ꝯpatione aūt ad suū s᷑bīm. sic est illa q̄ daꝛ sup illud ps̄. vt exhilaret faciem in oleo. Gr̄a est quidā nitor aīe ad ꝯciliandū sanctū amorē. Per cōpationē ad suū oppositū. sic ē illa q̄ daꝛ i glo. sup epl'as. Gr̄a ē iustificatō ⁊ remissio pctōꝝ. Per ꝯpatōez ad suū effectū. sic ē illa Crib. Gr̄a est sanitas mēt. delectatio cordis. Per cōpationē ad suū ꝑmiū. sic est illa. gr̄a ē silitudo glīe. Scdm autē oēs cōpatiōes istas sic assignaꝛ vna diffinitio ingr̄alis q̄ talis est. Gr̄a ē forma a dō gratis data sine meritis. gratūfaciēs habētē. ⁊ bonū eius opus reddens. Inueniꝛ autē ⁊ alia notificatio gr̄e qua dr̄. Gr̄a ē manifestatio spūs ad vtilitatē. q̄ sumpta ē ex illo qd dī. j. Coꝛ. vij. Unicuiqꝫ daꝛ manifestatio spūs ⁊c. sed ista est manifestatō gratie gratis date.

cū dilectione. Ideoqꝫ aug. in eodem tractans quomodo iustificati sumus ex fide ⁊ tamen gratis. vtrūqꝫ em̄

Ro. v. dicit apl's qui dicit iustificati ex fide. alibi ait. Iustifi-

Ro. iij. cati gratis ꝑ gratiā. hoc em̄ ideo dixit. ne fides ipsa superba sit. ne dicat sibi si ex fide iustificati. quō gratis? Qd em̄ fides mereꝛ. cur non poti⁹ reddiꝛ q̄ donaꝛ? Non dicat homo ista fidelis. qꝛ cū dixerit habeo fidez vt merear iustificationē. rn̄deꝛ ei. quid habes qd non

j. Coꝛ. iiij. c accepisti? Fides em̄ qua iustificatus es. gratis tibi data est. Hic aperte ostendiꝛ ꝙ fides est causa iustificationis. ⁊ ipsa est gratia ⁊ beneficiū quo hominis ꝑueniꝛ voluntas ⁊ prepatur. Unū aug. in. j. li. retractationuz. Voluntas est qua ⁊ peccaꝛ ⁊ recte viuiꝛ. Voluntas ꝯo ipsa nisi dei gratia libereꝛ a seruitute qua pcti serua facta est. ⁊ vt vicia supet ⁊ adiuueꝛ. recte pieqꝫ viui a mortalibus nō pōt. ⁊ hoc beneficium quo liberaꝛ nisi eam ꝑueniret. iam meritis dareꝛ ⁊ non esset gratia q̄

De beneficio q̄ volūtas liberatur. vtiqꝫ gratis daꝛ. Preueniꝛ ḡ bona hominis volūtas illo gratie beneficio quo liberaꝛ ⁊ prepaꝛ. Et illud beneficiū fides xp̄i recte intelligiꝛ. sicut aug⁹. in encheri. euidenter ostendit dicēs. Ipm arbitriū liberanduz est post illā ruinam a seruitute peccati. nec omnino per se ipsum. sed per solam dei gratiā que in fide christi posita est liberaꝛ. ⁊ voluntas prepaꝛ. Ecce apte dicit grāz ꝑ quam liberatur arbitriū. ⁊ ꝑpaꝛ voluntas. sitaz esse in fide christi. Fides em̄ christi vt in eodem ait impetrat quod lex imperat.

Determinat veritatem de eodē adiutorio q̄tum ad voluntatē siue q̄tū ad liberū ar. ordinaꝛ. ondēs ꝙ volūtas bona que preueniꝛ gratia. quedā dei dona ꝑuenit. e

Ipsa tamen eadem voluntas quedaz gratie dona ꝑuenit. Unde Aug. i ench. Precedit bona volūtas hominis multa dei dona. s̄ nō oīa. Que aūt nō precedit. ipa in eis est ⁊ ipa iuuat. Nā vtrūqꝫ legiꝛ i sanctis elo-

Ps̄. lviij. et xxij. quijs. ⁊ misericordia ei⁹ ꝑueīet me. ⁊ misericordia dei subseqꝫꝛ me. Nolentez quippe ꝑuenit vt velit. volentem subseqꝛ ne frustra velit. Cur em̄ admonemur orare ꝓ inimicis nostris nolentibus pie viuere. nisi vt deus in eis operetur et velle? Itēqꝫ cur admonemur petere vt accipiam⁹. nisi vt ab illo fiat qd volumus. a quo

Ro. ix. factum est vt velimus? Inde apl's ait. Nō est volentis neqꝫ currentis. sed dei miserentis. Ex his apparet ꝙ bona hominis voluntas q̄dā dona dei preuenit. qꝛ eā comitaꝛ gr̄a adiuuans. ⁊ quibusdā ꝑueniꝛ. qꝛ eā preuenit gr̄a opans. s. fides cū charitate.

Remouet dubitatōnē ortā ex eo quod diciꝛ fidē esse ex voluntate.

Non est tñ ignorandū quod alibi aug⁹. significare vi-

Ro. x. deꝛ ꝙ ex volūtate sit fides. de illo verbo apostoli. Corde crediꝛ ad iusticiam. ita sup Joh. tractās. Ideo nō

c Fides em̄ q̄ iusti. es. gratis tibi data est. Ex hoc vr̄ velle dicē aug. ⁊ mgr̄ ꝙ mediante fide fit iustificatio. sed ꝯtrariū hui⁹ ē. q̄a ab eodē ē aīe iustificatio a q̄ est viuificatio. s̄ viuificatō est ab ipa gr̄a. nā fides sine gr̄a nō viuificat. imo mortua est. ḡ nō vr̄ ꝙ iustificatio sit a fide s̄ a gr̄a. Si tu dicas ꝙ iustificationē attribuat fidei rōne adiūcte gr̄e Quěriꝛ quare nō attribuit alij ꝟtuti sicut fidei. Itez qr̄ de h̄ qd dicit. Fides impetrat iustificatōnē. aut intelligit d̄ formata. aut de iformi. Nō de iformi. qꝛ ꝑ eā nihil meremur. ⁊ nihil ipetram⁹. Si de formata h̄ nō pōt sane intelligi. Nemo. n. hz fidē formatam nisi sit iustificat⁹. R̄o. dō. ꝙ iustificatio dupliciter pōt dici. Uno mō iustificatio dr̄ iusticie infusio. Alio mō iustificatio diciꝛ i. iusticia exercitatio. Scdm āt ꝙ iustificatio dr̄ i iusticia exercitatio. sic verbū mgr̄i verū est ⁊ planū. Nemo em̄ in iusticia exercitaꝛ nisi mediante fide operante per dilectionē. ⁊ h̄ dr̄ ipetrare iustificatōz. i.

simpliciter apl's ait credit. s corde credit. qr cetera potest homo nolens. credere nõ nisi volens. intrare ecclesiã τ accedẽ ad altare põt nolẽs. s nõ credere. Itẽ sup Gen. vbi laban τ batuel dixerũt. Uocemus puellaz τ queram⁹ ei⁹ voluntatẽ. dicit expositor. qr fides est voluntatis nõ necẽitatis. Ad qđ rñdentes dicim⁹. nõ hec ita accipienda fore vt ex volũtate hoĩs fides intelligatur puenire. cũ ipsa sit ꝓprie dei donũ. vt ait aplus. et ex ea bona hominis merita incipiant. Per hãc eñ vt ait aug. sup ps. lxvj. iustificat impi⁹. i. fit de impio pius. vt deinde ipa fides incipiat p dilectionẽ opari. vñ oĩa bona merita incipiunt. Sed poti⁹ hec ideo ita dicta sũt. qr nõ est fides nisi in eo q vult credere. cui⁹ bonã voluntatẽ fides puenit. nõ tpe s cã τ natura. Unđ aug. supra cõgruent dixit. q bona voluntas in eis donis est que nõ precedit. τ ipsa iuuat. qr ea iuuat quib⁹ puenit dũ eis ꝯsentit ad effectũ boni τ in eis est. qr tẽpore ab eis nõ precedit.

Gen. xxiiij.

R° cũ determinatione.

Quedam adhuc addit que grauiorẽ faciũt questionem. s. q cogitatio boni precedit fidẽ. g

Ceterũ hanc q̃stionẽ magis acuunt τ vrgẽt ṽba aug. q̃bus in li. de pdestinatione scõꝝ vtit ptractans illud apl'i. Nõ q sufficientes simus cogitare aliqd quasi ex nobis. Attendant inquit hic. et verba ista ppendant. q putant ex nobis esse fidei ceptũ. τ ex deo eẽ fidei supplementũ. Commendans eñ istam gratiam que non datur sm aliqua merita sed efficit oĩa bona merita inquit. non q sufficientes simus cogitare aliquid boni. s. ex nobis. Quis aũt nõ videat pri⁹ esse cogitare q̃ credere? Nullus q̃ppe credit aliquid nisi pus cogitauerit esse credendũ. Si ergo cogitare bonum nõ est ex nob. vt hic apl's tradit. nec credere. q̃q̃ τ ipm credere nihil est aliud q̃ cum assensione mentis cogitare. Hic videtur insinuare q cogitatio bona pcedat fidem. τ ita bona voluntas puenit fidem nõ pueniat. qđ pdictis aduersari videt. Ad h aũt dicimus q aliqñ cogitatio bona siue voluntas preuenit fidem. s nõ est illa bona voluntas vel cogitatio qua recte viuit. Illa eñ sine fide τ charitate nõ est. Nam vt ait aug. ad anastasiũ. Sine spiritu nõ est voluntas hominis libera. cum cupiditatibus vincat. nõ est libera ad bonum nisi liberata fuerit. Non autem liberatur. nisi p spiritumsanctum diffundat charitas in cordibus. non est libera voluntas nisi eam liberet gratia p legem fidei. i. nõ est libera sine fide opante p dilectionem. et illa sufficienter bona est. Non est eñ fructus bonus qui de charitatis radice non surgit. Si ṽo assit fides opans p dilectõnẽ fit delectatõ boni.

ij. Cor. iij.

Quid sit credere

Determinatio.

De illa cogitatione boni que precedit fidem plene differit. h

Illa autem cogitatio siue voluntas que fidem τ charitatem aliasq̃ iustificationes precedit nõ sufficit ad salutem. nec recte [illegible] viuit. Hac voluntate concupiscitur illa bona voluntas que est magnũ bonũ. ista ṽo non. Alia ergo illa est voluntas siue cogitatõ. alia ista. Et sicut illa istam precedit. ita illã preuenit intellectus. Unde Aug⁹ istam distinguens sup illum locũ ps. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes. ait. Concupiuit desiderare inqt. non desiderauit. Uidemus enim ratione nonnunq̃ q̃ vtiles sunt iustifica/

Ps. cxviij.

ꝑfectum iusticie que consequit ex bonorũ operũ τ meritoꝝ multiplicatione. qđ nõ cõtingit esse sine fide et charitate. Sine fide ei sicut dicit Hebre. xj. impossibile est placere deo. sine charitate etiã impossibile est. sicut dicit. j. Cor. xiij. Si aũt dicat iustificatio iusticie infusio. sic adhuc habet veritatẽ licz nõ ita plene. Aut eñ est infusio iusticie in paruulo. aut in adulto. Si i paruulo. sic dr esse iustificatio p fidem non ꝓpriã s pentum. vel totius ecclesie sicut dicit Aug. ad
6 bonifacium. Si autẽ sit iustificatio in adulto. sic cũ quatuor concurrãt ad iustificationẽ. s. gratie infusio. cõtritio. motus li. arb. et peccati remissio. sicut dicunt magistri. τ motus li. ar. sit mot⁹ q ptinet ad ṽtutez fidei. nõ incõuenienter dicitur adultus p fidez iustificari. nec huic obstat quod iustificat p grãm. Illa aũt quatuor necẽrio reqrunt ad iustificatõnem impij. et iõ aliqñ homo dicitur iustificari p grãz. aliqñ p fidem. aliqñ p pniam. qr peccati remissio ꝑsupponit illa tria. τ p hoc patẽt obiecta. Ista eñ melius explanant in. iiij. dist. xvj.

tiones dei. ꝫ infirmitate ꝑpediti aliqñ nõ desideram⁹. Preuolat ꝫ intellect⁹. seqꝛ tardus aut nullus affect⁹. Scim⁹ bonũ nec delectat agere. ꝛ cupim⁹ vt delectet. Sic iste olim desiderare cõcupiscebat. q̄ bona esse cernebat. cupiẽs eoꝝ hr̄e delectationẽ. q̄ꝝ potuit videre rõnem. Ondit itaqꝫ qbus q̄si gradibus ad eas ꝑueniaꝛ. Prius eñ ẽ vt videanꝛ q̄ꝫ sint vtiles ꝛ honeste. deinde vt eaꝝ desideriũ concupiscaꝛ. Postremo vt ꝓficiente gr̄a delectet eaꝝ opatio. q̄rũ sola rõ delectabat. Attende hũc ordinẽ grãꝝ quẽ hic distincte assignat Aug. q̄liter scꝫ intellect⁹ bonoꝝ p̄cedit ꝯcupiscentiã eorundẽ. ꝛ ip̄a cõcupiscẽtia delectationẽ. q̄ fit p fidẽ ꝛ charitatẽ. q̄ habita vere bona ẽ voluntas q̄ recte viuiꝛ. Ipsaqꝫ fidei comes ẽ. nõ ꝑuia. Qui verba Aug. premissa s̄m hãc distinctionẽ cõsiderat. nullã ibi repugnãtiã fore aĩaduertit. nõ ignorans etiã ante gratiã ꝑuenientẽ ꝛ opantẽ q̄ voluntas bona ꝑparaꝛ in hoĩe. precedere quedã bona ex dei gr̄a ꝛ libero arbitrio. quedã etiã ex solo libero arbitrio. qbus tñ vitã nõ mereꝛ. nec gratiã qua iustificaꝛ.

Secũdũ verba Aug. grãꝝ ordinẽ exponit.

Subiungit veritatis recapitulationem. i

Illius eñ gratie ꝑcipiende que voluntatẽ hoĩs sanat. vt sanata legẽ impleat. nulla merita p̄cedunt. Ip̄a ẽ eñ q̄ iustificatus impius fit iustus. q̄ prius erat impius. meritis autẽ impij nõ gr̄a ꝫ pena debeꝛ. nec ista esset gr̄a si non dareꝛ gratuita. daꝛ aũt gratuita. qꝛ nil boni ante feceram⁹ vñ hoc meremur. Non negamus tñ multa añ hãc gratiã ꝛ p̄ter hãc grãm ab hoĩe fieri bona p li. arbi. vt tradit Aug. in rñsionib⁹ cõtra pelagianos. vbi dicit homines per liberum arbitriũ agros colere. domos edificare. ꝛ alia plura bona facere sine gratia cooperante.

Qꝫ ab hoĩe bona fiunt p li. arbitriũ siue gr̄a.

a Ad intelligentiã hui⁹ ꝑtis supposita gr̄e entitate ꝛ necessitate. qꝛ hoc. j. quereꝛ suo loco. queriꝛ hic de gr̄e quidditate. Hoc eñ inquirit mgr̄ in lr̄a. ꝛ circa hoc q̄runꝛ sex. Primo queriꝛ vtrũ gr̄a sit aliq̄d circa acceptantẽ. vel circa acceptatum. Scd̄o dato q̄ gr̄a sit aliq̄d circa acceptatum. queriꝛ vtrũ sit donũ increatũ. Tercio. vtrũ sit in genere s̄bc vel accidẽtis. Quarto queriꝛ vtrũ sit in genere accidẽtis corruptibilis. Quinto q̄riꝛ vtrũ ꝑmo insit ẽentie aĩe aut potentijs. Sexto ꝛ vltimo q̄ritur vtrũ insit ad modũ ꝑfectiõis tm̃. an etiam per modũ motoris.

Questio. j. a

Qꝫ gratia dei aliq̄d ponat circa gratificatũ sic ostenditur. dicit eñ Joh. j. de plenitudine eius accepim⁹ gratiã ꝓ gr̄a. Si igiꝛ qd̄ accepim⁹ in nobis ẽ. diuina gr̄a in gratificatis siue acceptatis a deo hꝫ esse. Itẽ j. Cor. xij. Diuisiones grãꝝ sunt. idẽ aũt sp̄us diuidens singulis ꝓut vult. Hoc aũt nõ esset nisi gr̄e donum in singulis aliq̄d poneret. ꝫ ꝛc. Si tu dicas hoc esse dictũ de gratia gratis data. tũc arguiꝛ a minori. q̄ si gratia gratis data aliquid ponit in gratificato. multomagis gr̄a gratũfaciens q̄ maioris ẽ efficacie. ꝛ magis reddit ip̄m gratificatuꝫ deo acceptabilem. Itẽ gr̄a gratũfaciẽte efficiꝛ q̄s digni⁹ sup̄na btitudine. ꝫ oĩs dignitas aliq̄d ponit in eo in q̄ est. ꝫ dignitas retributionis eterne aliq̄d ponit ĩ eo q̄ dignus ẽ. hoc aũt nõ ẽ nisi gr̄a. ꝫ ꝛc. Itẽ culpa ex q̄ deus hominẽ odit ꝛ reprobat ponit aliquã deformitatẽ ĩ eo q̄ reprobaꝛ. ꝫ pari rõne gr̄a ob quã deus aliquẽ diligit ꝛ approbat. aliq̄d ponit in eo q̄ acceptaꝛ. Itẽ ꝯtingit aliquẽ qui non est gratus deo fieri gratũ. sed hoc nõ est ꝓpter mutationẽ aliquã factã ex parte dei acceptantis. ꝫ hoc ẽ ꝓpter mutationẽ aliquã factaꝫ ex ꝑte hoĩs acceptati. ꝫ talis mutatio nihil ab homine tollit. ergo aliq̄d circa hominẽ acceptatũ ponit.

Itẽ deus est equus ponderator. ergo nõ magis acceptat vnũ hominẽ q̄ꝫ aliũ. nisi aliqd̄ donũ ꝛ aliqd̄ bonum sit in vno qd̄ nõ est in altero. hoc autẽ vocam⁹ ipsam gratiã. ꝫ gratia dei aliquid ponit circa ipsum gratificatũ ꝛ acceptatũ a deo. Sed cõtra Dañ. j. Dedit dñs gratiã danieli in ꝯspectu ꝑncipis eunuchorum ꝛc. Sed cõstat q̄ tũc nihil nouũ collatũ est danieli ad hoc qd̄ acceptareꝛ ab illo eunuchoꝝ ꝑncipe. si ergo deus ẽ benignior ꝛ ad acceptandũ ꝓmptior. videꝛ q̄ nihil oporteat in homine poni ad hoc qd̄ accepteꝛ a deo. si igitur gratiã dei habere nõ est aliud q̄ꝫ deo esse acceptũ. videꝛ ꝛc. Itẽ videmus experimento q̄ homo homini efficiꝛ gratus ex solo aspectu. nec aliq̄d dat homo homini cũ suscipit illũ in gratiã suã. ergo pari rõne nõ oportet aliquid dari homini vt suscipiaꝛ in gratiã dei. Iteꝫ oĩs ille est alij gratus q̄ est ab eo dilectus. ꝫ dilectio dei nõ ponit circa dilectũ aliq̄d nouũ. qm̄ dilexit nos ante mũdi ꝯstitutionẽ. sicut dr̄ ad Eph. j. Dilexit etiam nos cũ adhuc peccatores essemus. Sicut diciꝛ Rom. v. ergo pari rõne nec illa ꝯceptatio siue gratificatio aliquid ponit circa gratificatũ. Itẽ solis ꝑcibus alicuius sine aliquo munere interueniẽte poteꝛ quis amicus ꝛ gratus effici alicui cuius prius erat inimicus ꝛ odiosus. si igiꝛ hoc est in homine. cũ deus multo ꝓnior sit ad miserendũ q̄ꝫ homo. videꝛ q̄ multo fortius possit hoc reperiri circa gratiã dei. Item sic se habet gratia ad gratificatũ. ꝛ acceptatio ad acceptatũ. sicut se habet laus ad laudatũ. sed laus nihil ponit circa laudatũ. sed circa laudantẽ. ergo nec gratia circa gratificatũ. sed circa gratificantẽ. Itẽ habundantioris charitatis est diligere ꝛ acceptare eum qui minus est dignus amore. sicut inimicũ q̄ꝫ amicũ. ergo diuina charitas ꝛ bonitas nõ solũ acceptat bonos sed etiã quantũcunqꝫ malos. nõ solum dignos. sed etiã quãtũcunqꝫ indignos. ergo diuina

acceptatio siuē gratificatio nō videt̃ aliquid ponere
7 circa ipm̄ acceptatū aut gratificatū. Rn̄. dōm. q
gratia diuina aliquid ponit circa gratificatū siue ac-
ceptatum. Et ratio hui⁹ est. quia diuina voluntas in
acceptando nō afficit̃. diuina veritas in approban-
do nō fallitur. ⁊ neutra earū in gratificando mutat̃.
Quia diuina voluntas in acceptando nō afficit̃ nec
acceptat aliquē ꝓpter nouū affectum. necesse est q
acceptet ꝓpter aliquē effectū. ⁊ ita aliquis effect⁹ po
nitur esse circa eū qui acceptat̃. Quia veritas diui-
na in approbando nō fallitur. ideo non p̄fert vnum
alteri. nec approbat magis vnū q̄ alterum. nisi quia
habet in se aliquid qđ est magis dignū approbatio-
ne diuina. Neminē aūt acceptat nisi quē approbat.
⁊ etiā nemo est gratus vel deo acceptus nisi in se ha
beat aliquid per qđ sit approbatione dignus. Quia
ᵒ̄o voluntas non mutat̃ in acceptando. nec veritas
in approbando. cū aliquis de nouo incipit approba
ri vel acceptari. ⁊ nulla cadit mutatio ex parte dei ac
ceptantis vel approbantis. necesse est q aliq̄ cadat
mutatio ex parte acceptati ⁊ approbati. ſ͂ hoc nō est
quia aliquid ei aufert̃. est ergo mutatio. quia aliqđ
donū sibi a deo confert̃. ⁊ sic patet q gratia aliqđ do
num ponit circa ipm̄ gratificatum. Unde ꝯcedende
8 sunt rōnes hoc ostendētes. Ad illud qđ p̄mo obij
citur in ꝯtrarium de gratia humana. de qua dicit̃ q
deus dedit gratiā danieli ⁊c. dōm q illud simile defi
cit in tribus ꝯditionibus p̄assignatis. Tum quia hō
in acceptando afficit̃. tū quia iudiciū eius frequēter
decipitur. tum etiā quia cū de nō acceptando fit ac-
ceptans in seipso mutat̃. hoc aūt in deo nō ponitur.
⁊ ideo nō est simile. Et p hoc patet p̄mū ⁊ scđm ob-
9 iectum. Ad illud qđ obijcit̃ de dilectione q non
ponit aliquid in dilecto. dōm q nō est simile. p eo q
dilectio se extendit nō solūmodo ad p̄sens. verūetiā
ad futurū. Unde nō tm̄ diligit nos de⁹ dilectione tē
porali. ſ͂ etiā eterna. acceptatio ᵒ̄o ⁊ gratificatio so-
lum ad p̄sens se extendit. ⁊ ideo effectū nō solum in
habitu sed etiā in actu ponit circa ipm̄ acceptatum
10 ⁊ gratificatū. Ad illud qđ obijcit̃ q sole p̄ces re-
conciliant. dōm q illud locū habet vbi recōciliatio
fit p mutationē affectionis. vt cū aliquis qui alicui
prius erat iratus. p p̄ces alicuius mitigat̃. hoc autē
circa deū nō ponit̃. ⁊ si aliq̄n in scptura dici videat̃.
figuratiue intelligendū est. videlicet p antropospa-
11 ton. Ad illud qđ obijcitur de laude. dōm q sicut
laus creature nō ponit aliquid circa laudatū ſ͂ circa
laudantē. sic etiā gratia qua vnus homo alterū ac-
ceptat. Deus autē qui nō verbo eū laudat ſ͂ appro-
batione laudando aliq̄d ponit circa laudatū. Unde
ex hoc nō sequit̃ q gratia diuina nihil ponat. Poss;
tn̄ dici q nō est simile de laude ⁊ gratia. quia laus re
spicit p̄sonā extrinsecā cui laudatus ipse manifest⁹
efficit̃. ſ͂ acceptatio respicit bona intrinseca ex q̄bus
12 vna p̄sona redditur alteri accepta. Ad illud quod
obijcit̃ q maioris charitatis est acceptare eū qui mi
nus est. dōm q acceptatio non tm̄ respicit opus vel
effectū siue donū largitatis. ſ͂ etiā iudiciū veritatis.
Qui enī alterū acceptat. ipm̄ etiā approbat. Et q̄m
diuina veritas ⁊ eq̄tas nō p̄t approbare nisi bonū ⁊
equū. nullus q̄diu manet in sua iniq̄tate p̄t esse deo
acceptus. ⁊ si etiā multa beneficia a deo sibi impen-
dantur. Et sic patet q rō sua nō cogit. quia sic est di-
uine largitatis immensitas. vt non excludat diuine
veritatis infallibilis equitas.

Questio. ij. b

Supposito q gr̄a aliq̄d ponat circa gratificatū. q̄rit̃
vtrū illud sit creatū vel increatū. Qđ sit increatū vi-
detur p illud qđ dicit Dam. in li. de spūsancto. Dici-
mus substantiā donoꝝ dei esse spiritūsanctū. nec esti
mare debemus spūsanctū sm̄ sbam esse diuisum. q2
multitudo bonoꝝ dicat̃. impassibilis enī est ⁊ indi-
uisibilis. sed iuxta differentes intellectus multis do-
norum vocabulis nuncupat̃. Si igit̃ spūssanctus ē
donū increatū. restat q gratia gratūfaciens dicit q̄d
increatum. Itē hoc ip̄m ostendit̃ p effectus siue
actus gratie quos dicit̃ habere in gratificato. qui ex
diuersis autoritatibus nouē esse colliguntur. Gratie
enī est creare. gratie est animā informare. viuificare.
illuminare. assimilare. vnire. stabilire. acceptabilem
deo reddere. ⁊ affectū sursum ducere ⁊ eleuare. Ex
p̄mo actu arguitur sic. Eodē recreat de⁹ quo creat.
⁊ equalis virtutis vt dicit Aug. est recreare ⁊ creare.
si ergo deus seipso creat nō p aliquid creatū. ergo se-
ipso recreat ⁊ reformat nō p aliquid creatū. sed illud
qđ recreat est gratia. ergo ⁊c. Ex scđo actu arguit̃
sic. paris virtutis est reformare mentē q̄tū ad affe-
ctum. ⁊ q̄tū ad intellectū. ſ͂ mens immediate a pri-
ma veritate format̃ q̄tū ad intellectū. vt dicit Au-
gustinus. ergo ⁊ immediate q̄tū ad affectū a prima
bonitate. sed animā formare q̄tū ad affectū est ipsi⁹
gratie. ergo gratia non est aliud q̄ bonitas summa.
Ex tercio actu vel effectu arguit̃ sic. Si viuificare
animā est actus gratie gratūfacientis. ⁊ deus animā
viuificat seipso nō p mediū creatum. ergo gratia nō
est aliud q̄ deus. Minor ꝓbat̃ p Aug. qui dicit q
sicut corpus viuit anima. ita anima viuit deo. ſ͂ ani-
ma seipsa viuificat corpus. ergo deus seipso viuifi-
cat spiritū. Ex quarto actu vel effectu arguit̃ sic.
Si sol p sui essentiā esset p̄sens oculo. nō esset neces-
saria aliqua luminis influentia ad hoc q efficeret̃
oculus luminosus. si igit̃ sol iusticie deus est p̄sens
omni creature. ⁊ essentialiter est in anima vniuscu-
iusq;. videtur q nulla influentia luminis sit necessa
ria ad illuminationē anime. si igitur impossibile est
deū aliquid facere frustra. videt̃ q gratia illuminās
animā nihil aliud sit q̄ diuina essentia. Ex quin-
to actu vel effectu arguitur sic. Si color esset sua si-
militudo. nō esset necessaria noue similitudinis ge-
neratio ad hoc q oculus conformaretur ipsi colori.
maxime si color ipse esse posset in oculo. sed in deo
ꝓpter suam simplicitatē non differt veritas ⁊ simili-
tudo. Filius enī qui est similitudo patris. est eiusdē
essentie cum patre. si ergo gratia est deo assimilare. ⁊
gratia est similitudo rei. impossibile est gratiam esse
aliud a deo. Ex sexto actu vel effectu arguitur sic.
mediū vniendi plus cōiungit̃ vtriq; extremoꝝ q̄ ex
tremum extremo. sed deus est intimus anime. ergo
impossibile est q inter deū ⁊ animā cadat aliqđ me-
dium vnitiuū qđ sit ab vtroq; extremoꝝ diuersum.
si igitur gratie est vnire animā deo. cum gratia non
sit anima. necesse est gratiā esse deum. Ex septimo
actu vel effectu arguitur sic. Impossibile est vanita
tem per vanitatē stabiliri. sed si stabilitur stabilitur
per veritatē. Si igit̃ omnis creatura vanitas ē. aut
gratie nō est stabilire animā. aut nō est aliquid crea-
tum. sed gratie est stabilire animā in bonū. hoc pla-
num est. ergo gratia nō est donū creatū sed increatū.

Ex octauo actu vel effectu arguit̃ sic. Eodez ipso
acceptat deus aliquē quo amat. ꝗ pater ꝛ filius dili-
gunt nos spū̃sancto sicut sancti dicunt. ꝛ habitū fuit
in primo libro. nō aliquo creato. ergo acceptat nos spiri-
[illegible] sancto nō per aliqđ donū creatuz. si igit̃ gratia est
illud quo deus animā acceptat ꝛ reputat animā gra-
tam. videt̃ ꝛc. Ex nono actu vel effectu arguitur
sic. nihil potest mentē nostrā supra se eleuare nisi il-
lud qđ est mēte supius. ꝗ solus deus maior est men-
te rōnali. ergo solius dei est ipsam supra se eleuare. ꝗ
iste actus vel effectus dicit̃ esse gratie. ergo impossibile
est gratiā gratū facientē esse aliquid a deo diuersum.
His nouē rōnibus colligit̃ ꝙ gratia non est donum
creatū sed increatū. Ad oppositum arguit̃ primo
rōnibus ostensiuis. scđo rōnibus inducentib⁹ ad im-
possibile. Ad ostendendū autē gratiā gratū facien-
tem eē donū creatū. primo adducat̃ robur autorita-
tis. ꝛ scđo violētia rōnis. Dicit̃ .j. Cor. xij. Diuisio-
nes gratiarū sunt. idē autē spūs. sed nō est diuisio do-
ni increati. ergo doni creati. ergo ꝛc. Oz si dicas autoritatē
istā debere intelligi nō de gratia gratū faciente. sed de
gratia gratis data. Obijcit̃ tunc p verbum Aug. ad
bonifaciū dicentis. Gratia meretur augeri vt aucta
merea‍t̃ pfici. Circa igit̃ istud donū cōsistit meritum
ꝛ augmentū. ꝗ augmentum nō consistit nisi circa do-
num creatū. meritū autē nō ꝯsistit nisi circa donum
gratie gratū facientis. ergo gratia gratū faciens est quid
creatū. Oz si dicas augmentū illud attendi in gratia
nō ſm id qđ est ꝗ ſm effectū. Adducit̃ ad hoc auto-
ritas magistri in lr̃a quā sumit ex verbis Aug. ibi. et
si diligenter intendas nihilominus tibi monstratur
que sit ipsa gratia voluntatē preueniens ꝛ p̄parans.
scꝫ fides cū dilectione. Si ergo fides est donū creatū
restat ꝙ ꝛ ipsa gratia voluntatē p̄parans donū crea-
tum sit. Itē hoc ipm rōne ostendit̃. ꝛ ex omnibus
istis actibus gratie assignatis vna colligit̃ ratio. Si
enī gratie est reformare ꝛ informare et viuificare. et
sic de alijs. cū omnis talis actus sit ab aliquo sicut a
principio formali. Non enī est informatio. nec refor-
matio nec viuificatio. ꝛ sic de alijs. Si nō forma. ne-
cesse est aliqđ donū poni in aīa qđ sit aīe ipsius infor-
matiuū. ꝗ deus nullo mō potest esse forma pficiens.
q̃uis possit se habere in rōne forme exēplaris. ergo
pter donū increatū qđ deus est. ad hoc ꝙ aīa grati-
ficetur. necesse est ponere donū creatū. Huius autez
rōnis necessitas colligit̃ ex nouē medijs. ex quibus
nouē pñt formari argumēta. sed tantū valet illa in
vnū mediū colligere. quātū diuisim explicare. Hijs
igit̃ rōnibus ostensiuis apparet gratiā gratū facien-
tem esse donū creatum. Itē hoc videt̃ rōnibus du-
centib⁹ ad impossibile. quaꝝ prima hec est. Aut grā
gratū faciens ponit aliquid creatū in gratificato. cū
deus de nō grato facit gratū. aut nihil. Si nihil. ergo
nulla fit mutatio ex pte creature gratificate. ergo fit
mutatio ex pte gratificantis. qđ est impossibile. Et
iterū. si nihil creatū poneret nō esset melior ille q̄ est
deo gratus q̄ ille qui nō est gratus. si igit̃ hoc est im-
possibile ponere ꝙ gratus deo non [illegible] melior q̄ non
gratus. ꝛ impossibile est ꝙ sit melior nisi aliquā bo-
nitatem habeat quā alter nō habet. ꝛ hoc nō potest
eē nisi quid creatū. necesse est ꝙ gratia aliquid crea-
tum ponat in gratificato. Si igit̃ ponit aliqđ crea-
tum. aut est donū siue aliquis habitus. aut est actus
siue doni vsus. Si est donū vel aliqs habitus. habeo

ppositū scꝫ ꝙ gratia [illegible] gratificato ponit aliqđ donū
creatū. Si vo est actus vel vsus. ergo nō plus ponit in
gratificato q̄ in nō gratificato. nisi qñ opatur. ergo non
erit gratia in paruulis baptizatis. ꝛ in iustis dormiē-
tibus magis q̄ in nō baptizatis ꝛ in hominib⁹ pec-
catoribus. ꝙ si hoc falsum est ꝛ alienū a fide. necesse
est gratiā aliqđ donū creatuz in gratificato ponere.
Itē hoc ipm ostendit̃ alia rōne. tam ex fide q̄ ex
autoritatibus oportet supponere ꝙ impossibile est
aliqđ meritum esse sine gratia. ꝛ hoc melius manife-
stabitur .j. Hoc igit̃ supposito. quero tunc aut gra-
tia est aliqua ꝓprietas liberi arbitrij. aut omnino no-
minat aliā substantiā diuersam. Si est aliqua ꝓprie-
tas li. arbi. habeo ppositum. videlicet ꝙ gratia in li.
arbi. est aliqđ donum creatū. Si gratia nō est aliqua
ꝓprietas. nō est li. arbi. sed deus cum li. arbi. non exit
in opus meritoriū qđ est supra ipm in merendo. po-
tius agitur q̄ agat. ꝛ mouet̃ q̄ moueat. ꝛ si hoc. sicut
motus sursum nō attribuitur lapidi. nec est ex eo la-
pis laudabilis vel vituperabilis. sic opus meritoriū
nullo mō est li. arbi. attribuendū. ꝛ ita non li. arbi. ex
illo erit aliquo p̄mio dignū. ꝙ si hoc est impossibile
ꝛ falsum. restat igit̃ ꝙ illud falsum est quo dicit̃ gra-
tiam nō esse aliqđ donū creatū. Rº. ad predictorū 14
intelligentiā est notandū ꝙ circa hanc questionē sa-
pientes opinant̃ ꝯtrariū sapientibus. In hac enim
questione aliquid est qđ fides determinat. aliqđ qđ
ratio non inuestigat. Fides ꝛ scriptura determinat
ꝙ absqꝫ gratie dono impossibile est placere deo. de-
terminat etiā ꝙ absqꝫ dono increato qđ est spūssan-
ctus homo non potest fieri deo acceptus nec assumi
in adoptionē filioꝝ dei. ꝛ ideo oēs recte intelligētes
cōcedunt in iustis esse gratie donū. credunt etiam in
eis esse donū increatū qđ est spūssanctus. ꝛ hoc a fi-
de ꝛ a scriptura determinat̃. ꝛ ideo qui ꝯtrariū hui⁹
sentiret esset hereticus. Sed vtrū p̄ter donū increa-
tum sit in nobis ponere donū creatū per qđ simus
deo accepti vel nō. quia nō expresse determinat̃ scri-
pture autoritate. inuestigat̃ a doctoribus rationum
pbabilitate. Et quoniā tam habitus q̄ dona q̄ etiā
virtutes cognosci habent per ꝓprias opationes. ideo
ſm diuersam cōparationē actuū ꝛ effectuum gratie
ad ipsam grām. diuerse sunt sup hoc doctoꝝ opinio-
nes. Sicut enī p̄tactum fuit in opponendo. grē est 15
recreare. gratie est reformare. gratie est viuificare. il-
luminare. assimilare. vnire. stabilire. acceptū facere.
sursum leuare. Hos igitur actus quidā comparaue-
runt ad grām sicut ad principiū effectiuum. Et quo-
niam deus sufficit ad hos actus vel effectus pficien-
dos in rōnali creatura. ꝛ solum deū decent p sua di-
gnitate. ꝛ soli deo sunt possibiles p sua difficultate.
ideo dixerunt ꝙ donum creatū ponere ad hos effe-
ctus pficiendos in homine est superfluū ꝛ indecens
ꝛ impossibile. Alij vero cōparauerunt effectus pre-
dictos ad grām sicut ad formā. necessariū enī ē ꝙ vi-
uificatio ꝛ reformatio ab aliquo est sicut ab infor-
mante. Et quoniā nec est possibile nec decens deum
esse formā perfectiuā alicuius creature. ideo preter
donum increatuz qđ comparat̃ ad hos actus tanq̄
principium effectiuū. cōueniens est ꝛ oportunū po-
nere donum creatuz per qđ anima informet̃. Hanc
aūt positionē preferendā credo priori. tum quia se-
curior. tum quia etiā rōnabilior. Securior nāqꝫ est.
quia consonat cōmunitati magistroꝝ. ꝛ verbis expo-

sitorū. ꝛ pietati fallētoꝝ. Doctores eñi ꝓsſiciñ. cōmu-
niter hoc sentiunt ꝛ senserunt ab antiquis diebus.
Verba etiā expositoꝝ hoc pretendunt qui grām in
sacramentis dari ꝛ vsu virtutis augeri dicunt. Pie
etiam mentes ꝛ humiles huic positioni consentiunt
ꝓ eo ꝙ et si donū gratie nō possit ita ꝑcipi a ꝗcunqꝫ.
viros tamē sanctitate preclaros aliquando nō latet
diuine bonitatis influentia quā intra semetipsos po-
tius experiendo ꝙ ratiocinando cognoscunt. Hoc
etiā piarum mentiū est vt nihil sibi tribuant. sed to-
tum gratie dei. Vnde ꝗtumcunqꝫ aliquis det gratie
dei. a pietate nō recedit. etiā si multa tribuendo gra-
tie dei. aliquid subtrahat potestati nature vel li. arbi.
Cum vero aliquid gratie subtrahit. ꝛ nature tribui-
tur qđ est gratie. ibi potest periculum interuenire. ꝛ
ꝓpterea cum ista positio que ponit gratiaꝫ creatam
ꝛ increatam plus gratie dei tribuat ꝙ alia. vel maio-
rem ponat in natura nostra indigentiam. hinc est ꝙ
pietati ꝛ humilitati magis est cōsona. ꝛ ꝓpterea est
magis secura. Esto eñi ꝙ esset falsa. quia tamē a pie-
tate ꝛ humilitate nō declinat. tenere ipsam nō est ni-
si bonum ꝛ tutum. Preferenda est igitur hec opinio
priori ꝓ eo ꝙ est securior ꝛ magis recedit ab errore
pelagij. Quis eñi negare secure audeat i nostra gra-
tificatōne aliqđ donū creatū nobis a deo cōferri: Ti-
mere eñi debet vnusquisqꝫ ne forte negando donum
gratie create. efficiatur aduersarius increate. Prefe-
renda est etiā quia rationabilior. Sicut eñi in oppo-
nendo ostensum est. rōnabiliter tales effectus ꝛ act⁹
nō possunt cogitari in nobis esse. quin sint ab aliquo
sicut efficiente. ab aliquo sicut informante. Quō eñi
actus verus reformationis et viuificationis erit in
anima nisi sit aliqua forma complēs a qua anima in-
formetur. Et ideo ſm hanc positioneꝫ cōparatur ipsa
gratia creata influentie luminis. ꝛ principiū eius cō-
paratur soli. Vnde ꝛ scriptura vocat deuꝫ siue xp̄m
solem iusticie. quia sicut ab isto sole materiali influit
lumen corporale in aere ꝑ qđ aer formaliter illumi-
natur. sic a sole spirituali qui deus est. influit lumen
spūale in animā. a q̄ aīa formaliter illuminatur. ꝛ refor-
matur. ꝛ gratificatur. ꝛ viuificatur. Vñ inter oīa corpo-
ralia maxime assimilatur gratie dei lumis influentia.
Sicut eñi est quedā influentia que assimilat corpo-
ra ipm̄ suscipientia ipsi fonti luminis ꝗtum ad pro-
prietatem. sic gratia que est spiritualis influētia que
mentes rationales fonti lucis assimilat ꝛ cōformat
Hec autē influentia recte dicitur gratiā. tum quia da-
tur ex mera libertate nulla nature cogente necessita-
te. Nō eñi oritur ex principijs subiecti. nec a deo exit
de necessitate. sed sua mera benignitate. Tum etiaꝫ
quia gratū facit. Dum eñi hominē deo conformat ꝛ
assimilat. reddit ipm̄ deo amicū. ꝛ facit deo esse pla-
citum ꝛ acceptū. Tum etiā quia facit hominē gra-
tis facere ea que facit. Affect⁹ eñi hominis recuru⁹
est ꝛ mercēnarius ꝗtū est de se. Vñ qđ facit. intendē-
do ꝓprium comodū facit. sed cū diuina gratia super-
uenit. sic hominē totū gratū facit. vt siue ad vtilitatē
proximi siue ad honorē dei velit totū gratis impende-
re. Et sic patet ꝙ talis influentia valde rationabiliter
gratia nuncupatur. Igitur hanc positionē sustinendo
tanqꝫ securiorem ꝛ rationabilioreꝫ. ad obiecta in cō-
16 trarium facile est respondere. Illud eñi quod di-
citur dam̄ substantiam donorum dei esse spūm sanctū.
et si que alie auctoritates inueniuntur. intelligende sūt

ꝑ causam ꝛ appropriationem. qꝛ spūssanctus est do-
num in quo oīa alia dona donantur. ꝛ qui est fons oī-
um donoꝝ. Nō aūt excluditur donū creatū ꝑ illud ver-
bū. Sic etiam cum quis tenet equū ꝑ frenū dicitur te-
nere equū. nec sic excluditur tentio freni. qꝛ tenēdo fre-
nū tenet equū. Sic spūssanctus cum dicitur substātia
donoꝝ non excludit donum creatum. imo includit.
Nō eñi ob aliud dicitur nobis dari spūssanct⁹ nisi ex
eo ꝙ sic est in nobis a deo vt habeatur a nobis. Tunc
aūt habetur a nobis qñ habitū habemus quo possu-
mus eo frui. ꝛ hoc est donū gratie creatum. Et sic pꝫ
rñsio ad illam auctoritatem ꝛ ad ꝯsimiles. Ad illō 17
do quod obijcitur de actu siue effectu recreationis ꝙ
est a solo deo. Dōm ꝙ verū est ꝙ est a solo deo sicut
a principio effectiuo. nihilominus tñ qꝛ recreatō est
rei iam exñtis ꝑ aliquam dispositionem nate refor-
mari. idem est recreatio ꝛ reformatio. et ꝓpterea nō
tm̄ respicit principium effectiuū ſ ꝛ principiū infor-
matiuū. nō sic est de creatiōe que simpliciter est de nō
ente. in qua simpliciter est ꝓductio rei nō ſm quali-
tatem alteratio. Per hanc viam responderi pōt ad
omnes rationes sequentes. oēs eñi ꝓcedunt ſm ꝙ
actus illi cōparantur ad gratiam sicut ad principiū effe-
ctiuum. hoc aūt modo nō sunt a gr̄a creata sicut pri-
us dictum est. ꝛ istud melius patet si quis diligenter
ꝯtractare voluerit. ꝓtermittitur tamen ad presens cau-
sa vitande prolixitatis. Ad illud tamen quod ob- 18
ijcitur de vnione. dōm ꝙ gratia nō vnit ꝗtum ad esse
primū quo deus est cuilibet creature intimus eēntia-
liter. potentionaliter. et presentialiter. sed gratia est
medium vniendi ꝗtū ad cognitionē ꝛ amoreꝫ. ꝛ ꝗ-
tum ad hūc modū multū distat de⁹ a peccatoribus.

Questio. iij. c

Vtrum gratia sit in genere substantie vel in genē ac-
cidentis: Et ꝙ sit in genere accidentis videtur. Oñe
quod aduenit substantie iam complete est accidens.
sed gratia aduenit substantie iam complete. s. aīe rō-
nali. ergo gratia est accidens. Item quod adest ꝛ
abest preter subiecti corruptionem est accidens. sed
gratia est hmōi. sicut patet. qꝛ multi iusti efficiuntur
peccatores ꝛ econuerso. ergo ꝛc. Item omne qđ reci-
pit magis et minus est accidens. sed gr̄a recipit ma-
gis ꝛ minus. qꝛ maior est in vno ꝙ in altero. et in eo-
dem ipo ſm diuersa tpa magis intēditur. ergo ꝛc. Pre-
terea. aut gratia est substantia aut accidens. Si est
accidens. habeo ꝓpositū. Si substantia. aut substan-
tia materia. aut substantia forma. aut substantia cō-
positum. Suba materia non. hoc cōstat. Substātia
cōposita nō. qꝛ tunc nō esset anime vnibilis. Substā-
tia forma nō. qꝛ tunc ex gratia et anima fieret vnum
ꝑ eēntiam. ergo si nō est substantia. restat ꝙ sit accidēs.
Item est suba. aut corporalis. aut spūalis. Nō cor-
poralis. hoc ꝯstat. Si spūalis. aut deus. aut angelus.
aut aīa rōnalis. sed ꝯstans est ꝙ gratia creata nec est
deus. nec est angelus. nec rationalis aīa. ergo restat ꝙ
gratia creata sit in genere accidentis. Item nulla
substantia est habitus. sed gratia est quidā habitus
animā decorans ꝛ ornāns. sicut dicitur sup illud ps. Vt
exhilaret faciem in oleo. gratia est quidam nitor ani-
mi ꝛc. ergo gratia nō est substantia. et est substantia vel
accidens. ergo ꝛc. Sed ꝯtra. Nullū accidens est no-
bilius substātia. sed gr̄a est nobilior aīa quā ꝑficit et
cōplet. sicut ꝑfectio ē nobilior ꝑfectibili. ergo grā nō est
accidens. ꝛ ē accidēs vel sba. ergo ꝛc. Itē nullū acci-

dētis est sbe similius q̄ sba. s grā inter ceteras cre-
turas est deo similior. ⁊ deus est sba. ḡ grā est in gene
re sbe. Itē nullū accidēs est stabilius q̄ sba. p eo
q sba pbet fulcimentū accidenti nō ecōuerso. s grā
stabilit ipam animā ⁊ cōfirmat in bono. nec pōt ipa
grā aliquo mō incuruari in malo. si igit̄ aīa est sba.
grā est sba. Itē ois forma q̄ est pncipiū vite est
in genere sbe. s grā est pncipiū vite ⁊ nobilissime vi-
te. ḡ grā est in genē sbe. Itē tria sunt genera bono
rum. scȝ bona media. bona minima. bona maxima.
sicut vult Aug. in li. de li. ar. s bona minima et bona
media sunt in genere sbe. ḡ multoforti⁹ ⁊ bona ma-
xima. ⁊ grā est de bonis maximis. ḡ ⁊c. Itē omne
accidēs qđ inest alicui vt accidēs. aut inest p se. aut
p accidēs. si igit̄ grā inest aīe vt accidēs. aut igit̄ in-
est p se aut p accidens. Si p se. ḡ habet ortū ex pro-
prijs pncipijs subiecti. ḡ iam nō erit grā. s nālis pro
prietas. Si p accidens. s omē p accidens reducibile
est ad p se. ḡ si grā inest aīe p accidēs. erit aliđ subie-
ctum cui inerit p se. q̄ro igit̄ q̄d sit illud. si aūt nō est
aliqđ tale dare. restat q grā nō est accidēs. ⁊ est acci-
19 dens vel sba. ḡ ⁊c. Rn̄. dōm q ponētes grām donū
esse creatum. necesse hn̄t ponere grām esse in genere
accidētis. Ad cui⁹ intelligentiā notandū est q est ali
qđ accidens qđ pparat̄ ad aliq̄d sicut ad subiectuȝ
⁊ ad cām. aliqđ qđ solum cōparat̄ ad aliq̄d sicut ad
subiectū. ⁊ ad aliud sicut ad cām. vbi grā. Nigredo
in coruo cōparat̄ ad ipm coruū sicut ad subiectum
⁊ cām. lumen in aere. vel spēs in speculo. cōparat̄ so
lum sicut ad subiectū. non sicut ad cām. quia ⁊ si ibi
recipiat̄. aliunde tn̄ hȝ ortū. Tale autē accidens qđ
cōparat̄ ad aliq̄d sicut ad subiectū. et ad aliud sicut
ad cām pt̄ esse sub triplici differētia. Quoddā eīn ē
qđ habet ortū ab inferiori. quoddā qđ hȝ ortū a pa-
ri. quoddā qđ habet ortū a supiori. Sicut ab inferio
ri. vt spēs lapidis in oculo vel etiā in intellectu nr̄o.
Sicut a pari. vt similitudo speculi in speculo. Sicut
a supiori. vt lumen ab aere illuminato. Tale aūt ac
cidens qđ hȝ ortū a supiori inq̄tū accidēs est. cōple
mentū est nō quantū ad esse pmū. s q̄tū ad eē scđm
Quia vo a supiori est. hȝ nobilitare subiectū in hoc
q iungit ipm ⁊ cōformat ei qđ est ipso supius. ⁊ si sit
tale accidens qđ ortū hȝ ab ente supmo. si eius infu
sio vel origo sit sm pfectā influentiā. nō solū hȝ no-
bilitare. verūetiā cōsūmare ⁊ q̄etare. ⁊ hoc non facit
tm̄ rōne sui. verūetiā rōne eius a q̄ pcedit in quo re
peritur ois pfectio. ⁊ bonoꝝ oim aggregatio. ac per
hoc cōpleta btitudo. Cōcedende sunt ḡ rōes pban-
20 tes grām esse accidēs. Ad illud qđ obī pmo in cō
trariū q accidēs nobilius est sba. dōm q illa rō defi
cit tripl̄r. Primū quidē quia nobilitas sbe ⁊ accidē-
tis. ⁊ bonitas sbe ⁊ accidētis pprie nō hn̄t cōparari.
Accidēs eīn bonū dī nō sibi s alij. nō sicut ordinatū
s sicut rō ordinādi. s ipsa sba bona ē tanq̄ bonitatē
pticipatiua. Alius etiā defect⁹ est ibi. qm̄ ⁊ si nullum
accidēs nobilius sit sba put accidēs pgat̄ in se q̄tū
ad essentiā generis. siue q̄tū ad esse pmū. nihilomi-
nus tn̄ put accidēs psiderat̄ in subiecto. et includit
esse subiecti. quandā nobilitatē supaddit q̄tū ad eē
scđm. Terci⁹ etiā defect⁹ est. qꝛ q grā dicat̄ nobilior
aīa ⁊ pfectio aīe. hoc nō ē rōne sui tm̄. s qꝛ vnit bo-
21 no increato. sicut pdictū ē. Ad illud qđ obī q nul
lum accidēs simili⁹ est sbe q̄ȝ sba. dōm q sicut dictū
est de bonitate. q alio mō dī aīa esse bona. alio mo-
do grā. sic etiaȝ alio mō aīa deo assimilat̄. ⁊ alio mō
grā. Aīa eīn deo assimilat̄ sicut diuine silitudinis su-
sceptiua. grā vo sicut ipsa silitudo vel donū assimila
tiuū. vn̄ nō est pparatio pprie int̄ hunc modū assimi-
landi et illū. Alius ē etiā defect⁹. qꝛ cū aīa assimilet̄
deo pter grām. et vbi vnū pp̄ alterū. vtrobiqȝ tm̄
vnū. sic nō ē maior vel minor assimilatio dicenda in
aīa gratificata q̄ in grā gratificāte. Terci⁹ etiā defe-
ctus ē. qꝛ et si sba plus assimilet̄ sbe in rōne entis. ni
hil tn̄ phibet accidens plus assimilari alicui sbe sub
rōne pprietatis. sicut aīa sapiens plus assimilat̄ deo
inq̄tū est ens p se q̄ ipsa q̄litas sapie. nihilomin⁹ tn̄
deo inq̄tū est sapiens plus assilat̄ aīa inq̄tū est sapi-
ens q̄ȝ inq̄tū est sba. sic ⁊ in pposito intelligendū est.
Ad illud qđ obī q nullū accidēs ē stabilius sba. 22
dōm q veꝝ est de illo accidēte qđ cōparat̄ ad aliq̄d
sicut ad subiectū ⁊ cām. de eo vo accidēte qđ aliūde
hȝ originē nō hȝ veritatē. sicut ptȝ in radio exeunte
a sole q̄ fixus permanet aere moto. Et qꝛ grā est tale
accidēs. iđ illa rō nō hȝ locū in pposito. Ad illud 23
qđ obī q grā est forma q̄ est pncipiū vite. dōm q il-
lud hȝ veritatē de forma q̄ dat viuere. qđ spectat ad
eē pmū. grā āt est forma dans vitā q̄tū ad eē scđm.
siue q̄tū ad bene eē. ⁊ iđ illud n̄ valet. nō eīn fit vnū
p essentiā ex gratificato et grā. sicut fit vnū p eēntiā
ex corpore viuificato ⁊ aīa viuificante. Ad illud 24
qđ obī de bonis maximis ⁊ minimis ⁊ medijs. dōm
q illa diuisio bonoꝝ ē sm acceptioneȝ boni q̄ aliq̄d
dī bonū qꝛ bonū alij ⁊ vtile. sicut pȝ ex verbis Aug.
ibidē. quia bona maxima sunt illa q̄bus nō cōtingit
male vti. ⁊ iđo ad gradū bonitatis sm eū modū per
quē ibi loquit̄ Aug. nihil facit vtrum bonū illud qđ
dī maximū sit in genere sbe vel accidētis. Ad illđ 25
qđ querit̄ vtrū insit aīe p se. aut p accidēs. dōm q p
se inest in genere subiecti. s nō p se in genere cause.
Et quia p se ē in genere subiecti. iđ nō est querendū
aliud subiectū cui p prius insit. Quia vo nō inest p se
in genere cause. iđ nō inest oī aīe. nec ex pncipijs aīe
hȝ originē. ideo quodāmō habet naturā accidentis
inherentis p se. quodāmō naturā accidētis inheren
tis per accidens.

Questio. iiij. d

Utrū grā sit in genere accidentis corruptibilis. an
incorruptibilis. Et q sit accidens corruptibile vide
tur. Omne accidens qđ est in subiecto variabili sm
q est variabile est corruptibile. s grā est in subiecto
variabili. vtpote in aīa sm libertatē arbitrij in q̄ cō-
sistit mutatio ⁊ vertibilitas. ḡ ⁊c. Itē omne acci-
dens qđ hȝ oppositū potens inesse suo subiecto est
corruptibile. s grā opponit̄ culpe. ⁊ culpa pōt inesse
aīe viri iusti q̄diu est in statu vie. ḡ ⁊c. Itē omne
accidens qđ est aliunde et nō habȝ cām in subiecto.
pōt ab illo separi. sed grā est in aīa et non hȝ ortū ab
aīa. ḡ pōt separi ab ipsa. s post sepationē nō potest in
esse cōseruari. ḡ grā nata est corrumpi. Itē omne
accidens cui⁹ cōseruatio pendet ex conuersione vo-
lentis ad deū est corruptibile. cuȝ voluntas possit a
deo verti. sed grā est hmōi. ḡ ⁊c. Sed ptra. Anima
eoipso q est imago dei est incorruptibilis. nō eīn esseȝ
imago dei sicut dicit Aug. si mortis termino claude
retur. ḡ cū in grā consistat imago reformationis. vi-
detur q grā sit icorruptibilis. Itē accidēs qđ est
in subiecto nō a se sed ab alio nō mouet̄ necessario
ad motū eius in quo est. sicut pȝ de spē existēte in spe

culo ꝛ lumine exiſtēte in medio. ſ grā ē in aīa nō a ſe
ſ a deo. ḡ nō videtꝛ ꝙ ad mutationē ſeu ad variatōẽ
aīe corrumpatꝛ. Itē his q̄ ſunt corruptibilia dedit
diuina v̄tus ꝓpagandi potentiā. igitꝛ aut grā non eſt
corruptibil'. aut ſi corrūpitꝛ hꝫ vim ꝓducendi grām
ſibi ſimilē. ſed grā nō pōt ſibi ſimilē ꝓducere ſicut in
p̄mo li. oñſum ē. ḡ non eſt corruptibilis de ſe. Itē
omne qđ corrūpitꝛ in tp̄e. ſui diuturnitate ſeneſcit in
tp̄e. ſed grā q̄ntomagis durat in hoīe tanto ꝑfectior
eſt ꝛ ſtabilior. ꝛ magis renouat ſpm̄. ḡ grā nō videtꝛ
corrūpi. Itē ſi grā corrūpitꝛ. aut corrumpitꝛ a deo.
aut a li. ar. aut a pctō. A deo nō. cū grām corrūpi ſit
malū. A li. arbi. nō. cū nullū ſubiectū corrūpat ſuam
ꝑfectionē. A pctō nō. quia pctm̄ eſt pura ꝑuatio. et
modica grā pōt ſup oēm culpā. ergo cū nihil habeat
corrūpens. videtꝛ ꝙ ſit incorruptibilis. Itē ſi cor-
rumpitꝛ. aut corrumpitꝛ in aliq̄d. aut in nihil. Si in
aliquid. q̄ro in q̄d. nec eſt quid dare. cū nō ꝓducatꝛ
ex aliquo. ſed de nihilo. Si in nihil. Contra. nihil qđ
corrumpitꝛ cedit oīno in nō ens. ſi igitꝛ grā nobiliſſi-
mū eſt intꝛ oīa accidentia. ꝛ deus nō ꝑmittit alia acci
dentia in nō ens cedere. videtꝛ ꝙ nec de grā ꝑmittat.
26 Rº. dōm ꝙ cū grā ſit accidens nō p̄t eſſe p̄ter ſubie-
ctum in quo eſt. ꝛ cū in ſubiecto in quo eſt nō poſſit
ſimul cū culpa ſubſiſtere. ꝛ ipſi ſubiecto in q̄ eſt grā
cōtingat culpā ineſſe. neceſſe eſt grām eſſe quid cor-
ruptibile. Rurſus cū grā nō ꝓducatꝛ ex aliquo ma-
terialiter. ſed ſit ſimplr̄ donū gratuitū. ꝛ oīno deſur-
ſum deſcendens a patre luminū. ꝛ omne qđ corrum
pitur in id cedat vnde ꝓducitꝛ. neceſſe eſt grām ſicut
ex nihilo ꝓducitꝛ. ſic in nihilū redigi cū corrumpitꝛ.
Talis autē modus corrūpendi nō ſolū cōpetit gra-
tie rōne ſui initij. ſed etiam rōne eſſe ꝓprij ſiue modi
exiſtēdi. Rōne inquā ſui initij. quia ſicut dictū eſt ſi-
cut ex nihilo ꝓducitꝛ. ita in nihil redigitꝛ. queadmo-
dum in alijs accidentib⁹ cōſimiliter reperitꝛ qđ in id
redeunt vn̄ exeunt cū ꝓducuntꝛ. Competit etiā hec
ei rōne eſſe ꝓprij ſiue modi exiſtendi. Qm̄ cū gratia
nō cauſetꝛ ex principijs eius in quo eſt. ſed aliud ha-
beat ꝓ ſubiecto. aliud ꝓ cauſa. queadmodū cum lu
men corrumpitur. vel ſimilitudo in ſpeculo. vel ipſa
ſp̄es in aīa. non corrumpitꝛ illud in q̄ eſt. nec redit ad
illud a quo eſt. ſed q̄ntū eſt de ſe in nihil cedit. ſic grā
quia nō hꝫ eſſe in materia ꝑ modū nature. ſed ꝑ mo
dum habitus. vt prius habitū eſt. nec ex p̄ncipijs aīe
ꝓducitꝛ. cū corrumpitꝛ. in nihil redigitꝛ. ꝛ ꝓpterea pec
catū in quo fit grē corruptio dī eſſe nihil. ꝛ inter oēs
corruptiones ſummo autori ꝛ conſeruatori oīm bo-
noꝝ maxime diſplicere dinoſcitꝛ. Concedende ſunt
27 igitꝛ rōnes oſtendētes ꝙ grā corrumpitꝛ. Ad illud
ergo qđ p̄mo obīr in ꝯtrariū ꝙ in grā reperitꝛ rō ima
ginis ſicut in aīa. dōm ꝙ aliter ꝛ aliter reperitꝛ ima-
go hic ꝛ ibi. Aīa em̄ eſt imago dei. q2 capax dei eſt et
ꝑticeps eſſe pōt. ꝛ ita ꝓpter beatitudinem facta. ꝛ ad
beatitudinē apta. que inquā beatitudo nō pōt ineſſe
niſi ſb̄e imortali. ideo neceſſe eſt animā imortalē eſſe
Gratia v̄o ex hoc ſolo dī imago. quia eſt imaginis re
formatio. ꝛ q̄m̄ illa imago ꝑ grām reformata poteſt
deformari. hinc eſt ꝙ grā pōt corrūpi. nec valet illa
ratio. quia hincinde nō eſt cōſimilis imaginis acce-
28 ptio. Ad illud qđ obijcitꝛ ꝙ accidēs qđ nō hꝫ ortū
a ſubiecto nō mutatꝛ ad mutationē ſubiecti. dōm ꝙ
hoc nō eſt ꝓpter hoc ſolū ꝙ habeat ortū aliunde. ſed
quia nō dependet ab eo in quo eſt. ſicut patet in ra-
dio ꝛ lumine. Gratia autē nō ſolū dependet ab eo a
quo eſt. ſed etiā ab aīa in qua eſt. nec ꝑſiſtit in ea niſi
q̄diu habet faciē ſuā ſiue mentē ad deū conuerſam. 29
Ad illud qđ obijcitꝛ ꝙ rei corruptibili debet dari
virtus ꝓpagandi. dōm ꝙ illud verū eſt q̄n illa res ē
nata talem virtutē ſuſcipere. ꝛ q̄n etiā illa corrupti-
bilitas ineſt rei ex defectu ꝓprie nature. neutrū autē
hoꝝ cōpetit grē. Nam grā nata eſt imediate ab ipō
deo ꝓcedere. nec aliquo mō corrumpitur niſi ꝓpter
auerſionē mentis noſtre a rectitudine veritatis eter
ne. Et ꝑ hoc patet reſponſio ad ſequens qđ obijcitꝛ 30
ꝙ omne qđ corrumpitꝛ ſeneſcit in tp̄e. hoc em̄ verū
eſt de eo qđ habet cām corruptōis intra ſe. Ad il- 31
lud qđ queritꝛ a quo corrumpitꝛ. vtrū a deo vel a pec
cato. vel a li. arbi. dōm ꝙ ipſa gratia deficit in ſeipſa.
Si autē queratꝛ ratio hui⁹ quare deficit. hoc eſt pro-
pter auerſionē mentis humane. Cū em̄ grā nō ſalue
tur niſi ex cōtinuatione influentie a bonitate diuina
ſup faciem mentis noſtre. q̄n anima a deo auertitur
ꝑ peccatū. influentia nō continuatꝛ. ꝛ ꝑ ꝯſequēs grā
corrumpitꝛ. ꝛ ideo quodāmodo grā per peccatū dici
tur corrumpi. nō ꝙ pctm̄ agat in grām. ſed quia ani
ma ꝑ peccatū ſe auertente. ꝛ deo ceſſante influere. ne
ceſſe eſt grām in ſeipſa deficere. Ad illud qđ obij- 32
citur ꝙ nihil qđ corrumpitꝛ cedit omnino ī nō ens.
dōm ꝙ illud habet veritatē in accidentib⁹ q̄ habent
eſſe nature. ꝛ in eis que cauſantꝛ ex principijs ſubie-
cti. ꝓ eo ꝙ cū corrumpuntꝛ accidentia. manent nihi
lominus ꝛ ſaluantꝛ illa principia. ꝛ ideo cū talia acci
dentia corrumpuntꝛ. nō oīno annihilantꝛ. In his v̄o
accidentibus q̄ habent eſſe habitus. ſicut ſimilitudo
in aīa. ꝛ lumen in aere. nō habet veritatē. Non enim
ſilitudo hoīs mortui q̄ eſt in aīa tua. ſi de aīa tua de-
leatur ꝛ corrumpatꝛ. redit ad hominē illū. vel cū lu-
men corrumpitꝛ redit ad ſolem. maxime ſi corruptio
luminis fiat ꝑ corporis interpoſitionem. Niſi forte
q̄s dicat ad originē ſuā redire ꝓ eo ꝙ adhuc ſaluatꝛ
in ſuo p̄ncipio effectiuo qđ pōt ꝓducere illi ſimile.
Quia igitꝛ grā habet ſe ad modū habitus. ꝛ ex nihi-
lo ꝓducitꝛ vt prius habitū eſt. ideo illa ꝓpoſitio non
habet hic locū. Et ſi tu q̄ras vnde hoc eſt ꝙ deus ꝑ- 33
mittit ꝑire tā nobile accidens. ſatis facile eſt rn̄dere.
Similis em̄ queſtio eſt ſi queratꝛ cū de⁹ diligat ami-
cos ſuos. ꝛ plus diligat vnā animā ſanctā q̄ꝫ diligat
celū ꝛ terrā. q̄d eſt ꝙ ꝑmittit animā ſanctā a ſe ſepa-
rari. ꝛ nō ꝑmittit celū ꝛ terrā corrumpi. Ad hoc re-
ſpondebit qui ſane intelligit. ꝙ hoc curſui rerū con-
gruit. ꝛ deus ſic res quas cōdidit āminiſtrat. vt eas
agere ꝓprios motus ſinat. Et ꝓpterea quia theſaur⁹
grē habetꝛ in vaſis fictilib⁹. q̄uis ſit valde nobilis.
tamen defacili amittitur q̄n procellis tentationum
concutitur.

Queſtio. v. c

Utrum grā primo inſit ſubſtantie anime vel poten-
tijs. Et ꝙ primo inſit ſubſtantie videtꝛ. Nulla poten
tia anime eſt cōtinue in ſuo actu. ſed grā eſt cōtinue
in ſuo actu. quia ꝯtinue reddit hominē deo acceptū
ꝛ gratū. ergo grā nō eſt in potentijs anime. Item
grā eſt vita aīe. ſicut dicunt ſanctorū autoritates et
etiā doctores. ſed viuere cum ſit actus ſubſtantialis
nō ineſt ſubſtantie ꝑ potentias. ſed potentijs ꝑ ſub-
ſtantiā. ergo ſi p̄mus actus grē eſt viuificare. videtꝛ
ꝙ prius reſpiciat ſubſtantiā q̄ꝫ potentias. Item

accidens habet numerari ꝑ suum ꝓpriū subiectum. igitur si grā primo est in potentijs. cū potentie sint multe. necesse est grām in anima multiplicari. si ergo in vna anima vna tm̄ est grā. videt̄ ꝙ grā primo sit in substantia q̄ in potentia. Item in grā ⁊ virtutibus cōsistit imago reformationis. sed imago reformationis respondet imagini creatōnis. cū igitur imago creationis consistat in vnitate essentie ⁊ trinitate potentiarū. ⁊ tres sint habitus virtutū qui respiciunt tres potentias. videt̄ ꝙ sit aliquid vnū qd̄ respiciat ipsam anime essentiam. sed nō est nisi gratia. ergo ⁊c̄. Item sicut operatio exit a potentia. sic potentia oritur a substantia. ergo sicut nō placet nec acceptatur a deo aliqua opatio nisi prius acceptetur ⁊ gratificetur potentia. sic impossibile est acceptari potentiā nisi prius acceptetur substantia. ergo cum per grām fiat acceptatio. per prius est grā in substantia q̄ in potentia. Itē in paruulis baptizatis est deus per inhabitantē grām. sicut dicit augustinus de presentia dei ad dardanū. ergo cum in ipsis nulla sit potentia expedita. gratia nō respicit primā expeditionem potentie. sed potius viuificationem substantie. ⁊ sic per prius est in substantia q̄ in potentia. Sed cōtra. Augustinus dicit ꝙ grā se habet ad liberū arbitrium sicut sessor ad equū. ergo residet in anima ratione liberi arbitrij. sed liberū arbitriū nominat potentiam. ergo ⁊c̄. Item magister in litera adducit autoritatē augustini in qua diuidit grām in preuenientem ⁊ subsequentē. ⁊ vtrāq₃ istaꝝ diffinit per comparationem ad voluntatē. ergo videt̄ ꝙ primum et ꝓprium subiectū gratie est ipsa voluntas. sed hec est potentia. ergo videtur ꝙ gratia ꝑ prius insit potentie q̄ substantie. Item sicut inter potentiā ⁊ actū cadit medius habitus. sic inter substantiā ⁊ habitū cadit media potentia. cum igit̄ gratia sit in anima vt habitus ⁊ qualitas quedā. videtur ꝙ ei insit mediante potentia. ergo per prius est in potentia q̄ in substātia. Item opposita nata sunt fieri circa idē. sed gratia vt gratia opponit̄ culpe inq̄tum culpa. si igitur culpa primo ⁊ ꝓprie respicit ar. li. pari ratione ⁊ gratia. igitur ꝑ prius erit in potentia q̄ in substantia. Itē gratia cum sit donū de sursum descendens. inest anime s̄m suum supremū. sed supremum anime sicut vult Augustinus est ipsa mens. mens autem nō est ipsa substantia anime. sed potius potētia supꝛma. ergo videt̄ ꝙ gratia ꝑ prius sit in potentia.

Item grā habet existere in anima s̄m cōuersionē ipsius anime ad deū. ⁊ amitti habet s̄m auersionē. si igit̄ illud s̄m qd̄ anima primo auertitur ⁊ ꝯuertit̄ est potentia. videt̄ ꝙ anima per prius sit in potētia q̄ in substantia. Item gratia nō est in anima s̄m seipsam. sed s̄m influentiam ab aliquo principio qd̄ est omnino ab eo diuersum. cum igit̄ anima suscipit grām. aut habet aliquā potentiā ad suscipiendā gratiam. aut non. Si nō habet potentiam ad hoc. ergo nunq̄ eam suscipiet. Si autē habet potentiam mediante qua suscipit. aut illa erit ratio. aut voluntas. aut aliqua alia potentia ab his diuersa. sed nō est ponere potentiā aliam in anima preter cognitiuam et affectiuā. ergo videt̄ ꝙ mediantibus illis grā suscipiatur ab anima. Item si grā inesset anime s̄m substantiā. cū possibile sit abstrahi per intellectum substantiā a potentijs. possibile esset intelligere animam esse gratiā suis potentijs abstractis. sed omnis anima grata est disposita ad gloriā. ergo potest intelligi per cōsequens anima gloriosa abstractis potentijs. sed potentijs abstractis aīa nec videt nec amat deum. ergo impossibile est animā gloriosam ponere que nec deum videt nec deum amat. sed si hoc est impossibile. ergo illud ex q̄ istud sequit̄. R℞. ad pre- 34
dictorum intelligentiā est notandū ꝙ cōmunis opinio tenet grām primo respicere anime substantiam. ⁊ virtutes primo respicere potentias. vt sic per gratiam in virtutibus fiat reformatio imaginis create. que consistit in trinitate potentiarū ⁊ vnitate substantie. Hec autē positio potest dupliciter intelligi. Uno modo vt intelligat̄ ꝙ deus prius influat gratiam in essentiā. ⁊ postmodum influentia illa in substantia redundet in potentias. vt sic sit conformitas gratie ad animā. siue ꝓut considerat̄ s̄m rationem imaginis. siue ꝓut considerat̄ vt perfectio corporis. Anima vt est perfectio corporis rōne substantie vel essentie respicit complexionis equalitatem. ratione vero potentiarū respicit organoꝝ diuersitatem. Et iterū anima in se ⁊ viuere habet ⁊ agere. sed viuere ꝑ seipsam ⁊ ꝓpriam formā. agere vero ꝑ potentiam. Per hunc modū si gratia in ꝑficiendo conformatur anime sub rōne gratie. prius debet respicere ipsam anime substantiā. ⁊ virtutes debet esse ꝑfectio potentiarū. Et s̄m hunc modū dicendi cū dicit̄ grā respicere sbām. ⁊ virtutes potentias. non tm̄ intelligit̄ esse dictū ꝑ appropriationē. verūetiā ꝑ ꝓprietatem. Alio mō potest intelligi p̄dicta positio per approbationē quandā. nō q2 deus p̄us influat grām in sbām q̄ in potentiā. sed quia cū aīa suscipiat grāz ⁊ virtutes mediante potētia. ⁊ tam grā q̄ virtus insit aīe ꝑ potentiā. aliter tm̄ inest hec ⁊ illa. Uirtus eīm dicit ꝑfectionē respectu operis. grā vero dicit ꝑfectionem respectu dei acceptantis. Et q̄m respectu operū potentie distinguunt̄. hinc est ꝙ v̇tutes potētias respiciunt vt distinctas. ⁊ tunc sunt in actu. q̄n potentie sunt in actu. Potentie aūt inq̄tū cōparant̄ ad deū acceptantē. vnica acceptione acceptant̄ cū ipsa sbā cuius sunt. ⁊ s̄m vnā naturā in eis repertā. ⁊ hinc est ꝙ grā est vna sicut ⁊ sbā. ⁊ est semꝑ in actu cōtinuo ⁊ p̄mo dr̄ respicere sbāz. nō quia sit in illa absq₃ potentia. vel ꝑ prius q̄ potentia. sed quia habet esse in potentijs vt cōtinuant̄ ad vnā essentiā. virtus vero dicit̄ esse in potentijs. quia in eis est vt referunt̄ ad opationes diuersas. ⁊ hic modus intelligendi magis cōsonus est verbis Augustini qui dicit ꝙ grā se habet ad liberū arbitriū sicut sessor ad equū. Etiam grām cooperantē ⁊ opantē describit ꝑ cōparationē ad voluntatē. Magis etiā est cōsonus rōni. Si eīm intelligimus grām tanq̄ habitū quendā ⁊ influentiam que inest anime ad deū conuerse. cū talis habilitatio ⁊ influentie susceptio ⁊ conuersio non possit intelligi nisi per potentiā. nō videt̄ posse recte intelligi quō gratia sit in anima abstracta potentia. Rursus si gratia eo dicit̄ gratia. quia gratificat. ⁊ eoipso ꝙ gratificat habet oppositionē ad culpam. cū opposita s̄m idē nata sint inesse. s̄m idem ip̄m ꝙ anima nata est gratificari. nata est ⁊ culpari. culpatio autē ⁊ laus ⁊ vituperiū inest anime primo s̄m liberū arbitrium. ac ꝑ hoc ⁊ gratie donū. Non eīm q̄cunq₃ acceptatio gratificatio dr̄. sed illa sola qua deus sic acceptat animā vt reputet eaz remuneratione dignā. ⁊ talis respicit ip̄am arbi. libertatē. ⁊ ideo grā inest

anime pmo bm libertatē ar. ꝛ hui⁹ signū est. quia ad
eas solas potentias se extendit arbi. libertas. Conce
dende sunt igit̄ rōnes ostēdentes ꝙ grā inest aīe bm
potentias. Ad rōnes aūt ad oppositū facile est rūde
55 re p iam dicta. Qd̄ eñ obijcit̄ ꝙ grā est continua
in suo actu. nō obuiat ei qd̄ nūc dictū est. Quis eñ
potentia in relatione ad opus nō sit in suo actu con
tinuo. ꝛ sic nō habeat pficiē grā sed virtute. in cōpa-
tione tñ ad sbam in q̄ est. est in suo actu cōtinuo. ita
eñ debet quoddā viuere ꝛ quidam actus cōtinuus
ipsis potentijs bm ꝙ cōtinuant̄ ipsi sbe queadmo-
dum ꝛ ipsi sbe. ꝛ ideo bm hanc cōparationē a grā sunt
56 pfectibiles. Aliter etiam posset hic dici ꝙ duplex est
actus ipsius forme. vnus q̄ est a forma p modū in-
formantis. ꝛ alter q̄ est a forma p modū efficientis.
sicut albedo subiectū suū dealbat. ꝛ oculum disgre-
gat. Quantū ad pmū est ois forma in actu cōtinuo.
quia ille est actus vt habitus. Quantū vo ad scdm
nō. Sic ꝛ grā q̄uis sit in suo actu cōtinuo q̄tum ad
illū actū quē habet p modū informātis. nō tñ est in
actu cōtinuo q̄tū ad illū quē habet p modū pueni-
entis ꝛ subsequētis. siue cooperantis et operantis.
57 Ad illud qd̄ obijcit̄ de actu viuificandi. dōm ꝙ
et si vita bm ꝙ dicit esse primū. pus respiciat ipsam
essentiā q̄ potentiā. non tñ oportet de vita bm ꝙ di-
cit esse scdm. Cum eñ sit accidens supadditū nō tm
essentie s etiā potentie. habet aīe inesse potētia me-
diante. sicut color dicit̄ esse in corpore. ita ꝙ pmo in
58 superficie. Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ accidēs nume-
ratur p sbam. dōm ꝙ verū est qñ ea que subijciunt̄
diuersa sunt. ꝛ subijciunt̄ vt diuersa. qñ vero p ean-
dem naturā subijciunt̄. nō oportet esse in accidente
diuersitatē. ꝛ sic grā est in potentijs aīe inq̄tū conti
nuant̄ ad vnā sbam. ꝛ inq̄tū cōicant in libertate ar
bitrij sicut pus dictū est. Vñ sicut vna sanitas dicit̄
esse in oibus mēbris hois. quia est in ipsis bm ꝙ ad
vnā originē reducunt̄ ꝛ bm ꝙ in cōplexione conue-
niunt. sic ꝛ in ꝓposito intelligendum est. Ad illud
5 qd̄ obijcit̄ de cōformitate imaginis creationis ꝛ re-
formationis. dōm ꝙ cum deformatio imaginis non
possit esse nisi p potentias. sic nec reformatio. ꝛ ideo
imago reformationis inq̄tū hmōi sufficienter refor
mat ipam animā cū inest ei p suas potētias. Poten
tijs eñ formatis ꝛ pfectis. per ꝯsequēs pficit̄ ꝛ for-
mat̄ ipa sba. iō ad pfectā reformationē aīe nō opor-
tet aliq̄d poni qd̄ pus sit in sba q̄ in potētia. nisi h̄
40 dicat̄ p appropriationē quandā. Ad illud qd̄ obī
ꝙ deus nō acceptat actū nisi pus acceptādo poten-
tiam. dōm ꝙ nō ē sile. p eo ꝙ potētia p̄t eē sine actu
ꝛ grā in potētia absq̄ merito opis. sba aūt absq̄ po
tentia esse nō p̄t. ꝛ si possit intelligi. nō tñ p̄t intelligi
absq̄ potentijs diuina dona suscipe. in q̄bus donis
decorari dī facies aīe. genere decoris p quez deus
41 acceptat. Ad vltimū qd̄ obi de puulis. dōm ꝙ et
si potētie in puulo nō sint ydonee ad exeūdū in vsū
grē ꝛ virtutū. nihilomin⁹ tñ ydonee sunt nō solū per
donū grē. s etiā p habit⁹ vtutū decorari ꝛ pfici. Et
modi⁹ declarat̄ in quarto cū agit̄ de effectu baptisma
tis quē hz in puulis. Questio. vj. f

Utrū grā ꝯpet̄ ad animā in rōne motoris. ꝛ ꝙ sic vi
detur p auctem Aug. quā mgr̄ adducit in lr̄a. ꝙ grā
pueniens est q̄ puenit bone voluntatis meritū. ꝛ re-
spectu cui⁹ ipa volūtas bona pedissequa ē nō puia.
igit̄ grā respectu volūtatis se hz modū excitantis
ꝛ impantis ꝛ regentis. ꝛ oē tale se hz in rōne moto-
ris. g̃ ꝛc̄. Itē Aug. grā se hz ad li. ar. sicut sessor ad
equū. s sessor ē motor equi. g̃ grā est motrix li. arbi.
Itē hoc videt̄ rōe. Plus ē potentiā aliquā supra
se erigere q̄ ipam mouē. s grā eleuat potentiā li. ar.
ad opa meritoria q̄ sunt sup ipam. g̃ est li. ar. motrix
Itē plus p̄t grā sup li. ar. q̄ li. ar. possit sup seipm.
s li. ar. est instr̄m seipm mouēs. sicut dicit Ansbel. et
volūtas mouere p̄t seipam. g̃ multofortius moueri
p̄t a grā. Itē oīe qd̄ ē pncipiū vite pfecte ē pnci-
piū motus i eo qd̄ viuificat. s grā est pncipiū vite in
aīa. g̃ ꝛc̄. Contra. volūtas eo ipo ē libera q̄ mouet̄
ex seipsa. cū igit̄ grā sit a voluntate. si grā mouet vo
luntatē. aufert ei libertatē. s ꝯstans ē ꝙ grā volūtati
libertatē nō aufert. g̃ ipsā nō mouet. Itē ois mo-
tor sufficiēs ē hoc aliq̄d. ꝛ sba cōpleta distans a mo-
bili. g̃ aut grā nō mouet li. arbi. aut mouet ē sba. si
igit̄ grā creata nō p̄t eē in genē sbe s in genē accidē-
tis. g̃ ꝛc̄. Itē si grā mouet li. ar. aut mouet nāliter,
aut violent̄. aut volūtarie. Si nāliter. g̃ opa merito-
ria erunt nālia. Rursus si nālit̄ mouet. semp mouet
q̄tū ē de se. g̃ nunq̄ q̄escit hō ab opibus meritorijs.
Si violent̄. g̃ nec saluat̄ ibi rō meriti. nec li. arbi. q̄a
vtrūq̄ pz eē falsum. Si volūtarie. s nihil mouet vo
luntarie nisi habeat cognitionez ꝛ voluntatē. g̃ grā
ꝯgnoscit ꝛ vult. ꝛ ita ē sba rōnalis. igit̄ vel grā mo
uet li. arbi. nō est aliq̄d creatū. vel si est aliq̄d creatū
nō mouet li. ar. Itē si mouet li. ar. aut sicut motor
motus. aut sicut motor non mot⁹. Si tu des ꝙ sicut
motor motus. g̃ cū nihil bm idē moueat̄ ꝛ moueat.
grā bm se hēbit aliā ꝛ aliā nām quā moueat̄ ꝛ mo
ueat. g̃ nō erit accidēs simplex. Si sicut motor ñ mo
tus. s talis motor nō ē q̄d creatū. g̃ vel grā non ē q̄d
creatū. vel nō mouet li. ar. Itē idē manens idē in
creaturis semp ē natū facere idē. g̃ si grā est q̄d crea
tum. ꝛ mouet li. ar. cū grā nō variet̄. semp ad idē in-
clinabit li. ar. g̃ nunq̄ facit hō p grām nisi vnū opus
meritoriū. si igit̄ li. ar. mō excitat̄ ad vnū gen⁹ opis.
mō ad aliud. videt̄ ꝙ aut illa excitatio nō sit a grā.
aut grā nō dicit aliq̄d creatū. aut grā mutat̄ ꝛ varia
tur sicut li. ar. R°. dōm ꝙ absq̄ dubio sicut auto- 42
ritates sanctoꝝ dicūt. necesse ē ponē li. ar. a grā mo-
ueri ꝛ excitari. Ab ipa eñ grā opante puenit̄. ꝛ a co
opante ad opa meritoria eleuat̄. ita ꝙ respectu ope
ris meritorij grā est sicut pncipalis motrix. ꝛ volun-
tas sicut pedisseq̄. Qualit̄ aūt ipa grā cū sit accidēs
aīe ipsā habeat mouere. hoc hz difficultatē. Ad hui⁹
aūt difficultatis explicationē duplex ē modus dicen
di siue intelligendi. bm quē li. arbi. dī a grā moueri.
Unus modus dicendi est ꝙ grā mouere dicit̄ liberꝫ 43
arbitriū. quoniā ipsa est dispositio ad quendā spiri-
tualem motū. Sicut eñ pondus in corporib⁹ dispo
nit ad motū. sic ꝛ suo modo pondus in spiritibus.
gratia autem est quoddā spirituale pondus datum
anime per quod habet sursum tendere. ꝛ quoniam
liberꝫ arbitrium est natum seipm mouere bm actus
in quos potest de se. cum est adiutum ꝛ informatum
gratia excellentius mouet seipm. ita ꝙ cū libero ar-
bitrio sit mouens ꝛ motū. grā disponit ipm sub ra-
tione mouentis. ꝛ ꝓ tanto dicit̄ grā mouere liberuꝫ
arbitriū. quia li. arbi. grā informatū mouet seipsum.
p quē modū amor dicit̄ mouere hominē ad magna
opa facienda. Alius est modus intelligendi bm quē
liberū arbitriū dicit̄ a gratia moueri. Gratia eñ est

ſicut quedā influentia ꝓcedens a luce superna. que
semꝑ habet cōiunctionē cū sua origine. sicut lumen
cum sole. ꝛ quia semꝑ sue origini cōiungit̄. ideo non
attribuitur ei operatio rōne subiecti in quo. sed
etiā rōne subiecti a quo. Unde sicut lumen non so-
lum operat̄ cū aere. sed etiam operat̄ in ipm aerem
ratione continuationis cū suo fonte. sic ꝛ gratia nō
solum operat̄ cū libero arbitrio. sed etiā operat̄ in
liberū arbi. ꝛ liberum arbitriū mouet. Unde nō est
aliud dicere grām liberū arbitriū mouere. ꝙ grām
esse spūssancti instrumentū ad mouēdū liberū arbi-
trium. Uterqꝫ hoꝝ modoꝝ intelligendi cōueniens
est ꝛ rectus. nec vnus sine altero sufficit. Nam pri-
mus competit gratie cooperanti siue subsequenti.
Scd̄us competit gratie operanti siue preuenienti.
Gratia eñ operans liberū arbitriū ꝑuenit ꝛ mouet.
quia deus illam infundendo voluntatē hominis sa-
nat ꝛ ꝑparat. Gratia vo cooperans siue subsequens
liberū arbitriū dicit̄ mouere. quia voluntas tali do-
no gratie informata mouet seipsam. Hanc eñ poten-
tiam habet voluntas scꝫ mouendi seipsam. quia est
potentia materie nō alligata. sicut supra ostensum ē
cum de libero arbitrio agebat̄. Concedende sunt igi-
tur rōnes ostendentes ꝙ grā ad liberꝫ arbitriū com-
parari habet in rōne motoris. Ad rōnes aūt ad op-
44 positum plana est responsio ex iam dictis. Ad illō
eñ qō primo obijcit̄ de voluntate ꝙ seipsam mouet
Dicendū ꝙ hoc nō obstat. immo cōsonat ei qō dici-
tur ꝙ mouet̄ per grām. Sicut eñ voluntas mouet
seipsam ad opera nālia. sic adiuta per gratiā mouet
seipsam ad opera meritoria. Ad ꝫm alium modum
intelligendi. deus ꝑ grām mouet voluntatē. nec ta-
men hoc volūtati repugnat. quia voluntas vult sic
moueri a deo. Unde sic mouet̄ a deo ꝙ mouet̄ etiā
a seipsa. ꝛ ideo omne opus meritoriū attribuit̄ gra-
tie ꝛ libero arbitrio. Ad illud qō obijcit̄ ꝙ motor 45
distat a mobili. Dōm ꝙ illud intelligit̄ in eo motu
in quo moueri est vere pati. sicut est in motu corpo-
rali. ꝛ de eo motore qui est tota causa efficiens. ꝛ to-
ta causa motus. Talis aūt motor nō dicit̄ esse gra-
tia. ꝓ eo ꝙ nō mouet nisi sicut dispositio. vel sicut in-
strumentū. sicut prius fuit explanatum. Ad illud 46
quod querit̄ aut mouet naturaliter ꝛc. dōm ꝙ mo-
uet voluntarie nō a voluntate qua ipsa gratia sit vo-
lens. ꝫ a voluntate qua deus grām influens est vo-
lens. ꝛ a voluntate qua li. arbi. gratificatū vult mo-
uere seipm. Ad illud qō querit̄ vtrum sit motor 47
motus vel nō motus patet responsio. Illa eñ diui-
sio motoris est de motore q̄ est hoc aliquid. ꝛ est sub-
stantia. ꝛ est motor sufficiens. talis autē motor non
est gratia vt predictū est. Ad illud qō obijcitur ꝙ 48
idem manens idem semꝑ ꝛc. dicendū ꝙ illud fallit
in deo. ꝛ ideo ꝫm ꝙ deus mouet per grām. per ean-
dem grām potest excitare ad diuersa opera. Scd̄m
vero ꝙ liberū arbitriū seipsum mouet per gram ad
diuersa opera. est in ipsa cognitionis ꝛ affectōnis di-
uersitas ꝫm quas ordinari habet ad diuersa operū
genera. ꝛ ideo ꝙuis gratia nō varietur in se. mouet
tamen ad diuersa ratione variationis in motore si-
cut coniuncto sine quo non potest mouere. nunꝙ
eñ grā eligit opus meritorium nisi voluntas sibi co-
operetur.

Distinctio. xxvij. De adiutorio gratie put ꝯparat̄ ad habitū gratuitū ꝛ vsum sibi debitū.

Ic considerandū est cū predictū sit ꝛc. Supra egit mgr̄ de adiutorio gratie in se. hic vo agit de ipso in
b cōparatione. Diuidit̄ aūt ps ista in duas. In p̄ma cōparat vnam differentiā gratie ad aliā sub rōne
habitus. In scd̄a vero cōparat vnū habitū ad aliū sub rōne vsus. vsus autē gratie est meritū. Unde
cōparat p̄mo grām ꝑuenientē ad subsequentē ꝫm identitatē ꝛ diuersitatē. Scd̄o vo cōparat grām ad virtu-
tem ꝛ ad merendi efficaciā. ibi. Si vo querit̄ quō ipsa gratia ꝑueniens mereat̄ ꝛc. Et illa scd̄a ps diuidit̄ in
duas. In p̄ma pte mouet q̄ōnes ꝛ p̄mittit quedā ꝑambula ad determinationē. In scd̄a vo incipit dissolue-
re. ibi. Hic videndū est q̄d sit virtus. vbi vt cōiter assignat̄ initiū dis. xxvij. q̄ melius signaret̄ aliquantulū an
sicut signauimus. qꝛ ibi vbi signat̄ fit (sicut apparet) determinatio p̄oris q̄ōnis p̄misse. Illa igit̄ ps in q̄ sol-
uit habet duas ptes. In p̄ma soluit ad predictā q̄ōem ꝫm opinionē cōiorē. In scd̄a vo determinat ꝫm alio-
rum opinionē que min⁹ tenet̄ cōiter. ibi. Alij vo dicunt virtutes esse bonos vsus. ꝛc. Prima ps hꝫ duas. In
p̄ma mgr̄ determinat. In scd̄a epilogat. ibi. Ex p̄missis iā innotescere ꝛc. Prima ps hꝫ duas ꝫm determina-
tionē duoꝝ dubioꝝ. Primo eñ determinat illā q̄ōem qua q̄rit̄ de cōpatione grē ad virtutē. Scd̄o vo deter-
minat illā q̄ōem q̄ querit̄ de ꝯpatione grē ꝛ v̄tutis ad meritū. Primū facit ibi. Hic videndū ē q̄d sit v̄tus ꝛc.
Scd̄m facit ibi. Cū ꝫ ex grā dicant̄ esse bona. ꝛc. Subdiuisiones aūt ptiū manifeste sunt in litera.

XXVII

Comparat grām ꝑuenientē ad subsequentem ꝫm identitatē ꝛ diuersitatē. inq̄rens vtrū vna eadēqꝫ gratia que dicit̄ opans ꝛ coopans. a

b Ic considerandū est. cū predictū sit ꝑ gratiā opantē ꝛ ꝑuenientē voluntatē hoīs liberari ac ꝑparari vt bonū velit. ꝛ ꝑ grām coopantē
Questio ꝛ subsequentē adiuuari ne frustra velit. vtrū vna et eadē sit gratia. i. vnū munus gratis datū qō opetur ꝛ coopetur. an diuersa. alteꝝ opans ꝛ alteꝝ coopans.
Rº. Quibusdā non irrōnabiliter videt̄ ꝙ vna ꝛ eadē sit gratia. i. donū. eadē virtus que opat̄ ꝛ coopat̄. ꝫ ꝓpt
a diuersos eius effect⁹ ꝛ dr̄ opans ꝛ coopans. [a] Opans eñ gratia dicitur in q̄tum liberat ꝛ preparat volun-

a Operans enim gratia dicit̄ in q̄tum liberat ꝛc. Obijcitur. Gregorius in mor. distinguens gratiam ꝑuenientem ꝛ subsequentem dicit ita ꝙ gratia preueniens at-tenditur q̄tū ad bona nature. subsequēs autem q̄tum ad bona gratie. ergo si idē

tatem hoīs vt bonū velit. Coopans inq̄ztū eandē adiuuat ne frustra velit. scz vt opus faciat bonū. Ipa eñ gratia nō est ociosa. sed meretur augeri. vt aucta mereatur perfici.

Comparat gratiā ad virtutem ꝛ ad merendi efficaciam. inq̄rens q̄d sit ipsa grā. ꝛ quō meretur augeri. ꝛ de tribus generibus bonoꝝ. b

Si v̄o queratur quō ipsa grā p̄ueniens mereatur augeri ꝛ p̄fici. cū nullū meritū sit absq̄ʒ libero arbitrio. ꝛ q̄d sit ipsa grā an v̄tus an nō. ꝛ si v̄tus an actꝰ vel nō. Ut hoc apte insinuari valeat [b] p̄mittendū est tria esse genera bonoꝝ. Alia nanq̄ʒ sunt magna. alia minima. alia media. vt Aug. ait in. j. li. retracta. Uirtutes inquit q̄bus recte viuit̄ magna bona sunt. Spēs autez quorūlibet corpoꝝ sine q̄bus recte viui pōt mīma bona sunt. Potētie v̄o ai sine q̄bus recte viui nō p̄t media bona sunt. Itē virtutibꝰ nemo male vtit̄. Ceteris b

est gratia opans ꝛ coopans. videt̄ q̄ opans nō dicat̄ illa q̄ hoīs voluntatē liberat. Si forte tu dicas q̄ alio
mō accipit̄ ibi p̄ueniēs ꝛ subsequēs. tūc est q̄ō de rōne istoꝝ noīm quare scz sic noīat̄ vt dicat̄ quedā p̄ueni
ens. quedā subsequēs. q̄dā opans ꝛ q̄dā coopans. vi eñ q̄ oīs gratia sit coopans. q̄ nulla opatio debet for
me alicui p̄ se nisi cū subiecto. videt̄ etiā q̄ nulla debeat dici p̄ueniēs. Aut eñ p̄ueniēs dicit̄ cōparationem
ad actū. aut p̄ ꝯpationē ad subiectū. Si p̄ ꝯpationē ad actū sic oīs forma dicit̄ p̄ueniēs. quia oīs forma p̄cedit actū suū. Si p̄ ꝯpationē ad subiectū. sic nulla debet dici p̄ueniens. cū nulla sit ante subiectū suū. Est igitur
q̄ō cū gratia a diuersꝭ
diuersimode dicat̄. ꝛ
hmōi noīa diuersimode exponant̄. vñ hec
1 diuersitas veniat. R°
doꝫ q̄ cū grā vna sit.
multiplices tñ hꝫ diuisiōes s̄m diuersas
ꝯsiderationes. habet
eñ grā cōpari ad suū
p̄ncipium a q̄. habet
ꝯpari ad suum subiectū in quo. hꝫ nihilominus ꝯpari ad suuz
oppositū ꝯ q̄d. Habꝫ
ꝯpari ad suū effectuz
ad quē ordinat̄. Per
ꝯpationē ad suū p̄ncipiū. sic diuidit̄ grā
in grām p̄destinationis. vocationis. iustificationis. ꝛ magnificationis. Primo eñ
deus grām preparat.
scd̄o offert. tercio cōfert. ꝛ q̄rto complet. Et s̄m hoc attendit̄ predicta diuisio que sumit̄ de eo q̄d dicit aplus
Roma. viij. Scd̄m aūt q̄ grā ꝯpat̄ ad suū subiectū. sic diuidit̄ in grām cogitatōis. voluntatis. ꝛ p̄fectionis.
s̄m triplicē potentiā eius sbē in q̄ est grā. vicz s̄m intellectiuā. ꝛ affectiuā. ꝛ opatiuaz. Et hec diuisio ponit̄ a
Bern. in li. de li. arbi. Scd̄m aūt q̄ ꝯpat̄ ad suū oppositū sic ē illa diuisio grē. q̄ est grā p̄tectōis. liberatōis.
ꝛ saluatōis. Sumit̄ eñ hec diuisio s̄m q̄ grā adiuuat ꝯ multiplex malū. vicz malū temptationis siue pugne.
malū p̄secutionis siue miserie. malū culpe ꝛ malū sequele. A p̄mo p̄tegit. a scd̄o liberat. a tercio extrahit. et a
q̄rto saluat. Et hec diuisio sumit̄ p̄ eo q̄d dī Esa. xxxj. Protegat dn̄s exercituū iudeā ꝛ hierusalē. p̄tegens et
liberans. transiens. ꝛ saluās. Scd̄m ꝯpationē ad effectū ad quē est. diuidit̄ in p̄uenientē ꝛ subsequentē. siue
opantē ꝛ coopantē. que sunt dr̄ie grē s̄m effectus q̄s hꝫ in ipsam voluntatē. Dicit̄ eñ grā p̄ueniens inq̄ztum
ipsam voluntatē facit bonā. ꝛ ideo p̄uenit. q̄ nō est a li. ar. s̄ potius infundit̄ ab ipso deo. Cooperans v̄o siue
2 subsequens dicit̄ inq̄ztū adiuuat li. arbi. respectu boni opis eliciendi. Et notandū q̄ s̄m q̄ nomen grē diuersimode accipit̄. sic etiā ꝛ iste due differentie p̄ueniens ꝛ subsequens. Accipit̄ eñ grā vno mō largissime. ꝛ sic
ꝯprehendit dona nālia. ꝛ dona gratuita. vtraq̄ʒ eñ desursum est. ꝛ hoc mō grā hꝫ diuidi in p̄uenientē ꝛ subsequentē. ita q̄ p̄ueniens vocant̄ dona nālia. subsequens vero dona gratuita. ꝛ sic accipit Grego. in moralibꝰ
Alio mō accipit̄ gratia minus cōiter. ꝛ sic cōprehendit gratiā gratis datam ꝛ gratūfacientē. ꝛ tunc diuidere
grām in p̄uenientē ꝛ subsequentē nihil aliud est q̄ diuidere grām in gratis datā ꝛ gratūfacientē. Et sic diuidit Bern. cū dicit q̄ quedā est gratia que seminat cogitatū. ꝛ hanc vocat gratiā p̄uenientē. Quedā que p̄ficit bonū. ꝛ hanc dicit gratiā subsequentem. Ait eñ sic in li. de libero arbitrio. Hec tria in nobis opatur deus
scz cogitare. velle. p̄ficere. Primū sine nobis opatur. Scd̄m nobiscū. Et terciū p̄ nos. Accipit̄ ꝛ gratia stricte
ꝛ sic comp̄hendit grām gratūfacientē ꝛ gloriā. ꝛ tunc diuidere gratiā in p̄uenientē ꝛ subsequentē nō ē aliud
q̄ diuidere in grām ꝛ gloriā. ꝛ sic diuidit Augustinꝰ in libro de natura ꝛ grā cum ait. Gratia p̄uenit vt pie viuamus. subsequit̄ vt cū illo sp̄ viuamus. Nunc p̄uenit vt vocemur. tunc subsequit̄ vt glorificemur. Accipit̄
etiam gratia magis stricte. ꝛ tunc nominat solum grām gratūfacientē. ꝛ tunc diuidere eam per p̄uenientem
ꝛ subsequentē. hoc est s̄m duplicē effectum gratie qui potest distingui tripliciter. vel ita vt vnus effectus sit
ꝯtra malū ꝛ alter ad bonū. Uel ita q̄ vterq̄ʒ sit ad bonū. sed vnus competat gratie s̄m q̄ informat. alter s̄m
q̄ mouet. vel ita q̄ vterq̄ʒ attribuatur gratie mouenti. sed vnus in ingressu. ꝛ alter in p̄fectu. Et sic tripliciter
exponitur ab Augustino in libro de natura ꝛ gratia. Uno modo sic. Gratia p̄ueniens hominis voluntatem
liberat ꝛ p̄parat. subsequens vero inq̄ztum eadem adiuuat. Secundo modo sic. Gratia p̄ueniens preuenit
voluntatem vt sanemur. ꝛ subsequit̄ vt sanati vegetemur. Tercio modo sic. Gratia p̄uenit voluntatem vt
velit. ꝛ subsequitur ne frustra velit. ꝛ per hoc patet responsio ad obiecta.
b Premittendū est tria esse genera bonoꝝ. Alia nāq̄ʒ sunt magna ꝛc̄. Uidetur ista diuisio boni esse insufficiens. quoniā multe sunt alie bonoꝝ differētie. Est eñ bonū fortune. ꝛ bonū nature. ꝛ bonuz gratie ꝛ glorie.
Si tu dicas q̄ iste differentie reducunt̄ ad has. querit̄ tunc sub qua istaꝝ ꝯtineat̄ bonū q̄d deus est siue ipsa

nia. Si tu dicas q sub magnis bonis. Contra. magna bona sunt vt dicit qbus nō ptingit male vti. s deo pōt
qs male vti. sicut cū diligit ꝓpter aliud. g nō ptinet sub magnis bonis. Item arguit ex hoc. si deo ptingit
male vti. videlicet cū refert ad aliud. ꝛ deus ē optim⁹ int oīa bona. g omnib⁹ bonis ptingit male vti. g nulla
sunt bona magna. falsum igit dicit cū dicit q bona magna sunt qbus nō ptingit male vti. Itē videt ma-
le exēplificare de virtutib⁹. nā aliqs pōt de ꝟtutib⁹ supbire, pōt etiā ꝟtutes ꝓpter laudē humanā amare. ꝛ hoc
est abuti. g videt q ꝟtutib⁹ possit abuti. g sub magnis bonis nō pūt ptineri. Rº. dōm q Aug. cū diuidit bo- 5
nū p istas tres diffe-
rentias scʒ p bonum
maximū ꝛ minimū ꝛ
infimū. non generalr
accipit diuisionē boni
s eius boni qd est bo-
num alicui. et hoc est
boni p qd ptingit ali-
quo mō in finē ordi-
nari. ꝛ ido diuidit hic
bonū vtile. Et ꝓpter
hoc cū triplex sit dña
boni vtilis p qd quis
ordinat in finē. tripli-
cem boni ponit dñaʒ
Aliqd enī sic est vtile 4
ad finē. vt tñ sine illo
possit ad finē puenire.
sicut sunt bona corpo-
ralia. Aliqd aūt ē ita
vtile ad finē. vt tñ si-
ne illo nō possit ad fi-
neʒ puenire. p ipm tñ
pt qs a fine deordina-
ri. sicut ē li. ar. quo cō-
tingit male vti. Ali-
qd est ita vtile q sine
ipso ad finē nō pt per-
uenire. nec p ipʒ ptin-
git aliq mō a fine de-
ordinari. sicut ē ꝟtus
gratuita. Et qm̄ i pri-
mo bono minima est
vtilitas. In scdo ꝟo
maior. in tcio maxia.
hinc ē q diuidit bo-
nuʒ p has tres dñas.
scʒ per bona minima.
media. et magna. Et
pʒ diuisionis sufficiē-
tia. ꝛ rīsio ad illd qd
obī de summo bono
qd deus ē. Ad illd 5
ꝟo qd obī q ꝟtutib⁹
ptingit male vti. dōʒ
q vti aliquo est mul-
tis modis. sicut dictū
fuit in pmo li. videlicet sicut instrumēto ꝛ habitu directiuo. vel sicut obiecto. Primo mō nullo mō cōtingit
male vti virtute. quia virtus quantū est de se semp ad bonū dirigit. nec vnq̄ p virtutē aliqd ordinat ad ma-
lum. quia virtus est bon⁹ vsus voluntatis sicut dicit Aug. Scdo mō ptingit male vti virtutibus. nec est ali-
quid ita bonū circa qd nō possit se li. ar. deordinari inordinate amando illud. c Virtus est vt ait Aug⁹.
bona qlitas mētis ꝛc. Videt hec notificatio pmo redargui posse a mō pdicandi. Nihil enī qd pdicat de al[illegible]
ro in abstractione. pdicari hʒ de altero in ꝯcretione. sicut dicit phs. si g virtus ē bonitas. nullo mō ꝟtus dicē-
da ē bona. Item redarguit pdicta diffinitio a defectu ꝯuertibilitatis in pdicando. qꝛ hec tota rō ꝯuenire pt
grē ꝛ donis ꝛ alijs habitib⁹ aīe. Itē redargui pt a falsitate in h q dicit quā de⁹ in nobis sine nobis opat. hoc
enī est ꝯ Aug. q dicit q q creauit te sine te. nō iustificat te sine te. ꝛ Bern. dicit. q ad opus nostre salutis duo
cōcurrunt. scʒ deus ꝛ liberū arbitriū. Iuxta hoc querit cū vni⁹ rei vna sit diffinitio. ꝛ differenter diffiniatur
a diuersis ipsa virtus. quō ille diffinitōes distinguant. Rº. dōm q ꝟtus accipit cōiter. ꝛ ꝓprie. ꝛ magis ꝓprie. 6

autē bonis. i. medijs ꝛ minimis nō solū bene s etiam male quisq; vti potest. Et ido virtute nemo male vtitur. quia opus virtutis est bonus vsus istoꝝ qb⁹ etiā nō bene vti possumus. Nemo aūt bene vtendo male vtitur. Non solū autē magna. s etiā media ꝛ minima bona esse ꝯstituit bonitas dei. Ecce habes tria genera bonoꝝ distincta.

In qbus bonis sit liberū arbitrium. c

Querit autē in qbus bonis cōtineat liberū arbitriū. De hoc Aug⁹. in. j. li. retracta. ita ait. In medijs qdē bonis inuenit liberꝝ voluntatis arbitriū. quia ꝛ male illo vti possumus. s [illegible] tale est vt sine illo recte viuere nequeamus. Bonus autē vsus eius iā virtus est que in magnis repit bonis. qbus male vti nullus potest. Et quia bona ꝛ magna ꝛ media ꝛ minima ex deo sūt. sequit q ex deo sit etiā bonus vsus libere voluntat. a q virtus est. ꝛ in magnis numerat bonis. Attende diligent q dicta sunt ꝛ confer in vnū. Sic enī aperiet qd sup qrebat. Dixit equidē opus ꝟtutis esse bonuʒ vsum illoꝝ bonoꝝ qbus etiā nō bene vti possumus. i. medioꝝ in qbus posuit liberꝝ arbitriū. cui⁹ ꝯ bonum vsum dixit esse ꝟtutē. Qd si est. nō ē opus ꝟtutis qd sup dixit. qꝛ aliud est ꝟtus. aliud opus eius.

Premissas auctoritates ꝯsiderari ꝛ cōferri iubet vt possit solui qd qrebat.

Determinat questionē q querit de cōparatōne grē ad ꝟtutē soluēs ẜm opinionē cōmunioꝛē. d

Hic videndū est qd sit ꝟtus. ꝛ qd sit actus vel opus eius. e virtus est (vt ait Aug.) bona qlitas mētis qua recte viuitur. ꝛ q nullus male vtit. quā deus solus in hoīe opat. Ideoq; opus dei tantū est. sicut de ꝟtute iusticie Aug. docet sup illū locū ps. Feci iudiciū ꝛ iusticiam. ita dicēs. Justicia magna ꝟtus animi ē. quā nō facit in hoīe nisi deus. Ideoq; cū ait ꝓpheta ex ꝑsona ecclesie. feci iusticiā. nō ipam ꝟtutē (quā nō facit hō) s opus eius intelligi voluit. Ecce apte insinuat hic q iusticia in hoīe nō est opus hominis s dei. qd ꝛ de alijs virtutibus itidē intelligendū est.

Ps. cxviij.

Scdm q̃ cõiter acci-
pitur. sic cõprehendit
moralē virtutē ⁊ na-
turalē. ⁊ sic dupli͛ hʒ
diffiniri. aut in ↄpara
tione ad actū. aut in
cõparatione ad actū et
finē vltimū. Primo
mō diffinit͛ a pħo de
celo ⁊ mūdo. cū dicit.
virtus est vltimū po-
tentie de re. Secũdo
mō diffinit͛ ab eodeʒ
in. vij. Ethico. virtus
est dispositio perfecti
ad optimuʒ. Iste eñ
due sunt notificatio-
nes virtutis in sua ge
neralitate ꝓut cõpre
hendit virtutē nãleʒ
⁊ moralē. Alio mō cõ
sideratur virtus ꝓprie
ꝓut ↄprehendit mo-
ralem tm̃. extenditur
tñ ad politicam ⁊ gra
tuitã. Et sic dupli͛ hʒ
ↄsiderari. Aut ꝑ com
parationeʒ ad ipsum
actū. Aut ꝑ ↄparationē
ad ꝑncipium directi-
uum. Si ꝑ ↄparationē
ad actum. sic diffinit͛
a pħo in Ethi. virtus
est habitus qui ꝑficit
habentē. ⁊ opus eius
bonū reddit. Per cõ-
parationē aũt ad ꝑn-
cipiū directiuū. sic dif
finit͛ ab eodē pħo ibi
dem. Uirtus ē habi-
tus voluntarius ĩ me
dio consistens. recta
rõe determinat⁹ ꝓut
sapiēs determinabit.
Et ẜm hoc etiã diffi-
nitur a tulio per alia
verba. Uirtus ē habi
tus mentis in modū
nature rõni ↄsentiēs
Scdm hãc duplicem
ↄparationē diffinit͛ ab
Aug. virtus moralis
ꝑ alia ṽba idē signan
tia in lib. de spũ ⁊ aĩa
sic. Uirt⁹ ē habit⁹ mē
tis bene cõposite. In
li. [illegible] q̃ntitate anime.
Uirtus ē eq̃litas vite
rõni vndiq; ↄsentiēs
He due notificatõēs
si q̃s attendit realiter
idē sunt cũ ꝑdictis. ⁊
tã iste q̃ȝ ille sunt illi⁹
virtutis q̄ ꝑ assuctu-

De fide itidem dicit q̃ nõ est ex homine sed ex deo
tm̃. e
Nã de grã fidei Ephesis scribēs aplus. sili͛ fidē nõ ex
hoĩe ẜ ex deo tm̃ esse asserit inq̃ens. Gratia estis salua
ti per fidē. ⁊ hoc non ex vobis. dei eñ donū est. Qđ a
sanctis ita exponitur. hec scʒ fides nõ est ex vi nature
nostre. quia donū dei pure est. Ecce ⁊ hic aperte tra-
ditur. q̃ fides nõ est ex libertate arbitrij. siue ex arbi-
trio voluntatis. qđ supioribus cõsonat. vbi dictū est.
gratiã ꝑuenientē vel operantē esse virtutē que volun
tatem hoĩs liberat ⁊ sanat. Uñ Aug. in li. de spiritu ⁊
litera ait. Iustificati sum⁹ non per liberã voluntatē. ẜ
per gratiã xpi.. nõ q̃ sine voluntate nr̃a fiat. ẜ volun-
tas nostra oñditur infirma ꝑ legē. vt sanet gratia vo-
luntatē. ⁊ sana voluntas impleat legem.

Eph. j.

Aug.

De gratia q̃ liberat voluntatē. q̃ si virtus ē. nõ est
ex libero arbitrio. ⁊ sic nõ est mot⁹ mētis. f
Si igit͛ gratia q̃ sanat ⁊ liberat voluntatē mentis ho
minis virtus ē. vel vna vel plures. cū ipa gratia non
sit ex arbitrio voluntatis. ẜ eã potius sanet ac ꝑparet
vt bona sit. cõsequit͛ vt ṽtus nõ sit ex libero arbitrio.
⁊ ita nõ sit motus vel affectus mentis. cū oĩs motus
vel affectus mētis sit ex libero arbitrio. ẜ bon⁹ ex gra
tia est ⁊ libero arbitrio. mal⁹ ṽo ex libero arbitrio tm̃
Ut eñ ait Aug. in li. retracta. Hõ sponte ⁊ libero ar-
bitrio cadere potuit. nõ etiã resurgere. Idē in libro de
duabus aĩabus. Hic si libero ad faciendū ⁊ nõ facien
dum motu animi careant. si deniq; his abstinendi ab
ope suo potestas nulla cõcedit͛. eaꝝ pctm̃ tenere non
possumus. Hic apte oñdit͛ q̃ motus animi siue ad bo
num siue ad malū ex libero arbitrio est. Ideoq; si grã
vel ṽtus motus mētis ē. ex libero arbitrio est. Si ṽo
ex libero arbitrio vel ex pte est. iã nõ solus deus sine
hoĩe eã facit. Propterea quidã nõ ierudite tradũt
virtutē esse bonã mētis q̃litatē. siue formã que animã
informat. ⁊ ipa nõ est motus vel affectus animi. ẜ ea li
berum arbitriū iuuat͛. vt ad bonū moueat͛ ⁊ erigat͛. ⁊
ita ex virtute ⁊ libero arbitrio nascit͛ bon⁹ motus vel
affectus aĩ. ⁊ exinde bonū opus ꝓcedit exterius. Sic͛
pluuia rigat͛ terra vt germinet ⁊ fructū faciat. nec plu
uia ē t͛ra. nec germen. nec fruct⁹. nec t͛ra germē vel fru
ctus. nec germē fruct⁹. Ita grãe t͛re mētis nr̃e. i. libero
arbitrio voluntatis. infundit͛ pluuia diuine bñdictõis
. i. inspirat͛ grã. qđ solus de⁹ facit. nõ hõ cū eo. q̃ riga-
tur voluntas hoĩs vt germinet ⁊ fructificet. i. sanat͛ ⁊
ꝑparat͛ vt bonū velit ẜm qđ dr̃ opans. ⁊ iuuat͛ vt bo
num faciat ẜm q̃ dr̃ coopans. ⁊ illa grã ṽtus nõ incõ
grue nominat͛. q: voluntateʒ hominis infirmã sanat
⁊ adiuuat.

Aug.

Hic aperit ad
q̃d ꝑdicta ten-
dant vt innote
sceret an ṽtus
sit motus men
tis vel nõ.

Determinat questionē q̃ querit͛ de ↄparatione grãe et
virtutis ad meritum. g
Cum ergo ex gratia dicunt͛ esse bona merita ⁊ incipe
re. aut intelligit͛ gratia gratis dans. i. deus. vel poti⁹
gratia gratis data. que voluntatem hominis ꝑuenit.
Non eñ est magnū si hec a deo dicerentur esse a quo

sunt omnia. sed potius eius gratia gratis data intelligitur ex qua incipiunt bona merita. q̄ cum ex sola gratia esse dicātur: non excluditur liberum arbitriū. quia nullū meritum est in homine quod non sit per liberū arbi. Sed in bonis merendis cause principalitas gratie attribuitur. quia principalis causa bonorū meritorum est ipa gratia. qua excitatur liberū arbitriū. ⁊ sanatur atq̧ iuuatur volūtas hoīs vt sit bona.

Q̄ bona volūtas gratie principaliter est. ⁊ etiā gratia est. sic ⁊ omne bonū meritū. h

Que ipa etiam donū dei est. ⁊ hominis meritū. immo gratie. quia ex gratia principaliter est ⁊ gratia ē. Unde Aug. ad Sixtū presbyterū. Quid est meritū hominis ante grām. cū omne bonum nostrū meritum nō in nob facit nisi gratia. Ex gratia enī vt dictū est que preuenit ⁊ sanat arbitriū hominis. ⁊ ex ipo arbitrio procreatur in anima hominis affectus siue bonus motus mentis. ⁊ hoc est primū bonū hominis meritū. Sicut verbigratia. ex fidei virtute ⁊ hominis arbitrio generatur in mente motus quidā bonus ⁊ remunerabilis. scilicet ipm credere. Ita ex charitate ⁊ libero arbitrio alius quidam motus bonus prouenit scilicet diligē. bonus valde. Sic de ceteris virtutibus intelligēdū est. ⁊ sti boni motus vel affectus merita sunt ⁊ dona dei. quibus meremur et iporum augmētatōem ⁊ alia q̄ cōsequēter hic ⁊ in futuro nobis apponūtur.

Aug.

Qualis bonū meritū in hoīe cōstituit. ⁊ quid sit primū bonū meritum.

Ex qua ratione dicitur fides mereri iustificatiōem ⁊ alia. i

Cū ergo dicitur fides mereri iustificatōem ⁊ vitā eternam. ex ea rōne dictū accipit. quia per actū fidei meretur illa. Similiter de charitate ⁊ iusticia ⁊ ō alijs accipitur. Si enī fides ipa virtus preueniēs diceret esse mentis actus qui est meritū. iam ipa ex libero arbitrio originem haberet. quod quia non est. sic dicit esse meritum. quia actus est eius meritū si tamen assit charitas sine qua nec credere nec sperare meritum est vite. Unde apparet vere quia charitas ē spūssāctus q̄ anime qualitates informat ⁊ sāctificat. vt eis anima informetur ⁊ sāctificetur. sine qua anime qualitas non dicitur virtus. qꝛ nō valet sanare animā.

De muneribus virtutū ⁊ de gratia que non est sed facit meritum. k

Ex muneribus itaq̧ virtutum boni sumus ⁊ iuste viuimus. ⁊ ex gratia que non est meritū sed facit. non tñ sine libero arbitrio proueniunt merita nostra scilicet boni affect⁹. eorūq̧ progressus atq̧ bona opera q̄ deus remunerat in nobis. ⁊ hec ipa sunt dei dona. Unā Aug. ad sixtū presbyterum. Cum coronat deus merita nr̄a. nihil aliud coronat q̄ munera sua. Unde vita eterna que in fine a deo meritis precedētibus redditur. quia et eadem merita quibus redditur non a nobis sunt. sꝫ in nobis facta sunt per gratiā. recte ⁊ ipa vita gr̄a nuncupatur. quia gratis datur. Nec ideo gratis. quia nō meritis datur. sed quia data sūt per gratiā et ipa merita quibus datur.

dinem habet acquiri. Tercio mō potest cōsiderari virtus magis proprie prout accipitur pro virtute gratuita. et sic quadrupliciter pt cōparari. videlicet ad finem. ad subiectū. ad actū. ⁊ ad suū principium. sꝫ quadruplex genus cause. videlicꝫ finalis. formalis. materialis. ⁊ efficiētis. In cōparatōe ad finē sic diffinitur in solilo. ab Aug. Uirtus est rō recta ad suū finē proueniens. In cōparatione vero ad sbiectū qd informat qd est ipa voluntas. sic diffinit ab eodem de ciuitate dei. Uirtus est bona volūtas. In cōparatiōe vero ad actū propriū siue cōplemētū sic datur illa de morib⁹ ecclesie. Uirt⁹ est ordo amoris siue amor ordinatus. In cōparatōe vero ad suū principium effectiuum dat illa que ponit a mgro in litera. Uirtus ē bona qualitas mētis ⁊c. In qua diffinitiōe hꝫ q̧ dicit qualitas mētis ponit pro genere et distinguntur tres driē. Per hoc q̧ dicit qua recte viuit. separatur a bonis corporalib⁹. Per hoc q̧ dicit. q̄ nemo male vtit. separat a proprietatibus spūalib⁹ ⁊ nālib⁹. Per hoc āt q̧ distingit quā de⁹ in nobis sine nobis operatur. separat a proprietatibus spūalib⁹ ⁊ cōsuetudinibus. q̄ et si sint boni vsus potētiarū aīe. n̄ sūt tñ p infusionē sed p acquisitōem. Et sic pꝫ intellect⁹ huius diffinitōis ⁊ distinctō ab alijs. Ad illd qd obijcit q̧ non dꝫ dici bona cū sit bonitas. dd. q̧ in ōmis intētōi bus ē pdicatō reflexa ppt simplicitatē. hꝫ āt nō hꝫ locum in hijs q̄ sūt determinati gene- 7

ris. de q̄b⁹ pħs loq̄t. n̄ ci ōr albedo ē colo/
8 rata. Ad illō q̄ð obī q̄ n̄ ē ꝯuertibil. ðð q̄ h̄ n̄ diffinit ðt⁹ put di/ stiguit ꝯ ðōa et alios hit⁹ ḡtuitos. ꝟ put no mie ðtut⁊ claudit oīs q̄litas aic ḡtuita. Pos set tn̄ dici q̄ p approp atōēz recte viuē ē ðtu tū. expedite ðonoꝝ. ꝟ pfecte btitudinū. sicut
9 alibi mãifestabit. Ad vltimū ðð q̄ sine nob n̄ ꝑuat ex pte li. ar. di/ spoēz susceptiuā ipi⁹ ðtut⁊. ꝟ ptātē effectiaꝫ

Epilogus. l

Ex premissis iã innotescere nobis aliquatenus potest qualiter gratia preueniēs meret augeri. ⁊ alia. ⁊ quid ipa sit. an virtus. an aliud. ⁊ si virtus. an sit actus vel non. Ostēsum enim est supra ex pte quorūdam q̄ ipa est virtus. quia virtus nō est actus sed eius causa. nō tamē sine libero arbitrio. Unde q̄ð supra Aug. dixit. bonū vsum liberi arbitrij esse virtutē. ita accipi potest id est actum virtutis. Alioquin sibi contradicere videretur. qui etiã opus virtutis supra dixit esse bonū vsū eorum quibus non bene vti possumus. in quibus posuit liberū arbitrium. Si vero bonus vsus liberi arbitrij opus virtutis est. iam virtus non est. cū ḡ bonum vsū eius virtutem esse dixit. noīe virtutis ipius vsum significauit.

Q͛ idē vsus est virtutis ⁊ liberi arbitrij sed virtutis principaliter. m

Idem nēpe vsus bonus ex virtute est ⁊ ex libero arbitrio. ꝟ ex virture principaliter. Et bonus ille vsus in magnis bonis annūmerād⁹ est. Illa aūt gra p̄ueniēs q̄ ⁊ virt⁹ est. nō vsus liberi arbitrij ē. sed ex ea poti⁹ est bon⁹ vsus liberi arbitrij que nobis ē a deo. nō a nob. Usus ðo bon⁹ arbitrij ⁊ ex deo ē ⁊ ex nobis. ⁊ ideo bonū meritū est. Ibi eñ solus de⁹ opatur. hic de⁹ ⁊ hō. Hoc meritū ex illa purissima gr̄a ꝑuenit. q̄ð apl's notauit dicēs. Gr̄a dei sū id q̄ð sū. ⁊ gratia eius in me vacua nō fuit. Super quē locū Aug. ita ait. Recte gratiam noiat. ꝓmū eñ solã gratiã dat de⁹. ⁊ nō nisi gratiã. cuꝫ nō precedūt nisi mala merita. sed post ꝑ gratiã incipiūt merita bona. Et vt oñderet etiã liberū arbitriū. addit. ⁊ gratia ei⁹ in me vacua nō fuit. Et ne ipa volūtas sine gratia dei putet aliq̄d boni posse. subdit. Nō aūt ego sol⁹ scꝫ sine gratia sed gratia dei mecū. i. cū libero arbitrio. Plane cū data fuerit gratia. incipiūt eē nostra merita bona. ꝑ illã tñ. q̄ꝛ si illa defuerit. cadit hō.

Soluit q̄ōnē scðo motã ꝟm opinionez q̄ min⁹ cōmunit̄ tenet q̄ dicit virtutes esse bonos vsus liberi arbitrij. i. act⁹ mētis. n

Alij vero dicūt virtutes eē bonos vsus naturaliū potētiaꝝ. n̄ tñ oēs. sed tãtūmō interiores qui i mēte sūt. Exteriores vero q̄ ꝑ corp⁹ geruntur n̄ virtutes eē dicūt. ꝟ opa virtutū. Et iō q̄ð Aug. dic̄ op⁹ ðtutis eē bonū vsū naturaliū potētiaꝝ. de vsu exteriori accipiūt. Q͛ vero dicit bonū vsum liberi arbitrij ðtutē eē. ⁊ in magnis numerari bōis. ð vsu interiori intelligūt. Et ðtutes nihil aliō eē q̄ꝫ bonos. affect⁹ vl' mot⁹ mēt⁊ asserūt. q̄s ðs in hoīe fac̄ n̄ hō. q̄ꝛ licꝫ illi mot⁹ sint liberi arbitrij. n̄ tñ eē q̄unt nisi ðs ipm libēt ⁊ adiuuet gratia sua opante ⁊ coopãte. quã dei gratuitã volūtatē accipiūt. q̄ꝛ ðs ē q̄ opat̄ in nob velle ⁊ opari bonū.

Quib⁹ auctib⁹ muniūt q̄ ðtutes sint mot⁹ mētis. o

Q͛ ãt ðtutes sint mot⁹ mēt⁊. testīonijs sctōꝝ astruūt. Dic̄ eñ Aug. sup Ioh. Quid ē fides? Credē q̄ð n̄ vides. Credē ãt mot⁹ mēt⁊ ē. Idē i li. iij. ð doctria xp̄iana. Charitatē ãt voco motū aī. Si ðo charitas ⁊ fides mot⁹ aī st̄. ðtutes ḡ mot⁹ aī st̄. Quib⁹ ⁊ alij rñdētes p̄missa ðba Au. ita itelligēda fore iq̄ūt. Fides ē credē q̄ð n̄ vides. i. fides ē ðt⁹ q̄ credit q̄ð n̄ vidē. Itē charitas ē mot⁹ aī. i. gr̄a q̄ mouet anim⁹ ad diligēdū. Et q̄ [illegible] ⁊ hūs silia sic accipiēda sit. ex hūs cōijcit q̄ alibi augu. ait. Nã i p̄mo libro q̄ōnū euãgelij iq̄t. Est fides q̄ credūt ea q̄ [illegible] videt q̄ ꝑpe ðr fides. Itē i. xiij. li. ð tri. Aliō st̄ ea q̄ credūt. aliō ē fides q̄ credūt. Ex quib⁹ ðbis sic argumētãdo ꝓcedūt. Aliō est credere. aliō illō q̄ð credit. Predictū ãt ē fidē id esse q̄ credit. Sic ḡ credere nō est fides. q̄ꝛ credē nō ē id q̄ credit. Addūt q̄ꝫ. Uirt⁹ op⁹ dei tm̄ est quã ipe sol⁹ fac̄ in nobis. Ipa ḡ nō est vsus vel act⁹ liberi arbitrij. sed credere est actus liberi arbitrij. nō est itaq̄ꝫ virt⁹. Premissis alijsq̄ꝫ rōnib⁹ ac testimonijs innitūt vtriq̄ꝫ. hoꝝ [illegible] iudiciū diligētis lectoris relinquo examini. ad alia ꝓperãs.

Q͛ gr̄a ꝑueniens q̄ virt⁹ intelligit nō ē li. ar. vsus. ꝟ ex ea bonus vsus li. ar. ⁊ oīa bōa merita.

.i. coꝛ. xv.

Opinio illa min⁹ cōmunit̄ tenetur

[A]d intelligētiam huius partis in qua agit̄ de
a cōparatōe gratie. duo querūtur ſm q̄ gratia dupliciter cōpari habet. Primo querit̄ de gratia in cōparatōe ad aliū habitū. Scd̄o vero querit̄ de gratia in cōparatōe ad merendi exercitiū. Circa primū querūtur tria. Primo querit̄ de vna drn̄a gratie in cōparatōe ad aliā. Scd̄o vero querit̄ de ipſa gratia in cōparatōe ad virtutē gratuitam. Tercio vero querit̄ de ipa gratia in cōparatōe ad gl'iam.

Queſtio .j. a

Utrū gratia gratūfaciēs diuidi habeat p drn̄as diuerſas p eſſentiā. Et q̄ ſic videt̄. Magiſter in litera ſumēs auctem Aug. diuidit gratiā in preuenientem z ſbſequētem. ſi igit̄ recta diuiſio debet eſſe [ ] oppoſita. z oppoſita nō poſſūt fieri circa idē ſimul z ſemel. videt̄ igit̄ q̄ impoſſibile ſit vnā z eandē gr̄am eſſe p̄uenietem z ſbſequētem. Qz ſi tu dicas iſtā diuiſionē eſſe ſolūmodo p drn̄as q̄tū ad actum z effectū. non q̄tū ad habitum. ↄtra hoc eſt quod dicit̄ in glo. ſup Exodi. xxxij. Si inueni gr̄am zc̄. ibi. glo. Non vna gratia ſufficit ſanctis. Una eīn precedit vt dn̄m diligant z cognoſcāt. altera ſbſequit̄ vt ſe mūdos cuſtodiāt. ergo diuiſio gratie in preueniētem z ſbſequētē non ſolū eſt p diuerſos vſus. ſed etiā [ ] diuerſos habitus. Item. j. Cor. xij. Diuiſiones gratiarū zc̄. Si igitur ille gratie q̄s ibi diſtinguit ap̄ls diuiſe ſūt. z a ſpūſācto diuidūtur. videt̄ q̄ eſſētialit̄ diſtinguātur. Si tu dicas q̄ loquit̄ de gratijs gratis datis. nō de gratia gratūfaciēte. Obijcit̄ contra hoc. qz plura ſunt neceſſaria ad hoc q̄ quis habeat gratiam gratūfaciētem. q̄ gratiā gratis datā. g̃ ſi ad pfectiōez vſus gratie gratis date requiritur habituū multitudo. mlt̄ toſortius ad pfectōem gratie gratūfaciētis. Item hocipm̄ videt̄ ratione. Si vnum oppoſitorum dicitur multipliciter. z reliquū qd̄ illi opponitur. ſed culpa eoipſo q̄ culpa eſt opponitur gratie gratūfacienti ſm q̄ gratia eſt. g̃ cū multe ſint drn̄e culparū que formaliter diſtinguūtur. videtur q̄ multe ſint drn̄e gratie gratū facientis que eſſētialiter diuerſificētur.

Item habitus diuerſificātur p actus. ſed ad gratiam ſm q̄ hmōi ptinet aīam curare. ptinet etiaz a malo preſeruare. ptinet etiam in bonis eā fortificare. ſi igitur iſti ſūt alij z alij actus ſm quos etiam medicine corporales adinuicē diſtinguūtur. quia alia ē medicina pſeruatiua. alia curatiua. alia reſtauratia. pari rōne videt̄ hoc conuenire gratie. Item ſicut ſe habet ſciētia reſpectu cognoſcendoꝝ. ſic ſe hz gratia reſpectu meritoꝝ. ſed ſcientia reſpectu diuerſorū cognoſcibiliū eſt alia z alia. g̃ videt̄ q̄ gratia que eſt principiū diuerſoꝝ meritoꝝ ſit alia z alia. hec autez eſt gr̄a gratūfaciens. g̃ zc̄. Sed ↄ. prima diuiſio gratie gratūfacientis eſt in preueniētem z ſbſequētem. ſed iſta mēbra vt dicit magiſter in litera non faciunt diuerſitatem habituū ſed effectuū. g̃ nec aliqua alia mēbra gr̄am diuidentia. Item eadē eſt lucis ifluentia que fugat tenebras z illuminat aerē. g̃ in ſpūalibus eadem eſt influētia. que culpam expellit. z ad bonum diſponit. ſed prima eſt gratia preueniens. ſecunda ſubſequens. ergo videtur q̄ tm̄ vna gratia ſit in anima. Item vnius acceptati vna eſt acceptatio. ſi igit̄ gratia gratūfaciens non eſt aliud q̄ ipa acceptatio ſiue ratio acceptandi qua anima acceptat̄ a deo. videt̄ q̄ in vno homine vnā tm̄ ſit ponē gr̄az gratūfaciētem. Item imago recreationis reſpondet imagini creatōis. ſed ad imaginē creatōis nō ſolū requirit̄ potētiarum pluralitas. ſed etiaz eſſentie vnitas ad quā reducat̄ illa pluralitas. g̃ z in imagine recreatōis neceſſe eſt ponere aliquez habitū vnū in quo vniūtur oēs habitus virtutum. hic aūt nō eſt niſi gratia gratūfaciēs. g̃ zc̄. Itez vnus hō oībus virtutibus idem z equaliter meret̄. z in oībus equaliter acceptat̄. hoc aūt non eſſet niſi vna eſſet rō acceptandi ipm̄ hoiem ſm ſe z in oībus actibus ſuis. hec aūt nō eſt niſi gratia gratūfaciēs. g̃ zc̄.

10 R̄' dōz q̄ in vna anima eſt tm̄ ponere vnam gr̄am gratūfacientem. Ratio aūt huius ſumit̄ z ex parte p̄ncipij effectiui. z ex parte ſbiecti. z ex parte finis vltimi.

11 Ex pte p̄ncipij effectiui. Qm̄ gratia eſt influētia a do pcedens in ipam aīam. ſm quā deus totaz aīam ſibi aſſimilat. Unde quia vnius rei vna eſt ſimilitudo. i vna anima. vna reperit̄ gratia pcedens ab effectio p̄ncipio. Ex pte ſbiecti ſimiliter neceſſe eſt gr̄am gratūfaciētem eſſe vnā. p eo q̄ gratia cōparat̄ ad aīam ſicut p̄ncipiū dans ei vitam ineſſe ſcd̄o. Et qm̄ vni⁹ viuificabilis vna eſt vita ſiue p̄ncipiū viuificās. hic eſt q̄ in vna anima tm̄ debet eſſe vna gratia. Ex pte finis tam primi q̄ vltimi q̄ etiā intermedij ratio ſumit̄.

12 Gratia eīn eſt ad hoc q̄ faciat hoiem deo acceptum. Eſt etiā ad hoc vt per ipam pueniat hō ad vnum z ſūmum bonū. Eſt etiaz ad hoc vt opus a li. arbi. egrediens ſit meritoꝛium apuod deū. Qm̄ igit̄ deus nō acceptat hoiez ſm quid. ſed ſi acceptat. totum acceptat. z opera eiuſdem hominis ſm vnum ſtatū ſunt equaliter meritoꝛia. z merces oīm meritorū eſt vna. hinc eſt q̄ neceſſe eſt ponere in vno homine gr̄am eſſe vnam. exigēte etiam cōparatōe ad effectiuū p̄ncipiū. z ad ſbiectū. z ad finē imediatū z vltimū. Unde rōnes q̄ hoc oſtēdūt ↄcedēde ſūt.

13 Ad illud vero quod primo obijcit̄ in contrariū ꝺ diuiſione magiſtri quā ponit in litera. dō q̄ illa diuiſio gratie eſt penes effectus quos habet in nobis. quoꝛum vnus accipit̄ reſpectu mali a quo liberat. alter reſpectu boni ad quod oꝛdinat. Unde notādū ē q̄ nomē gratie equiuocat̄. vt aliquādo accipiat̄ p habitu. aliquando p effectu habitus. z in ppoſita diuiſione n̄ accipit̄ pro habitu ſed pro effectu. Per hūc etiā modū accipit̄ in illa glo. in qua dicit̄ q̄ non vna gratia neceſſaria eſt ſāctis zc̄. id eſt non vn⁹ effect⁹ grē tm̄. Et ſi tu obijcias q̄ habit⁹ diuerſificant̄ per actus et effectus. dō q̄ illō habet veritatem in actib⁹ p̄mis. quoꝝ vn⁹ ad alteꝝ non habet oꝛdinari. ſic autē non eſt in ppoſito. qz act⁹ gratie preuenientis. oꝛdinē hz ad actū grē ſbſequētis.

14 Ad illō qd̄ obijcit̄ ꝺ auctē ap̄li. dōm q̄ ſicut in opponēdo predictū ē hoc intelligit̄ de gratijs gratis datis. ille eīn multiplicātur pter hoc q̄ oꝛdinant̄ ad opa exterioꝛa. ita q̄ ſm p̄miā z immediatā rōem effectus diuerſos reſpiciūt. gratia aūt gratūfaciens inq̄tū huiuſmodi non hz reſpicere opa exterioꝛa ſicut interioꝛa. niſi mediātibus habitib⁹ virtutū z donoꝝ. aut ſi illa reſpicit. hoc nō eſt niſi inq̄tū cōſiderātur ſb vna rōne. videlicet ſub rōne meriti. z ideo nō tenet illō quod pn̄ter obijcit q̄ maioꝛ eſt pfectio gratie gratūfaciētis q̄ gratie gratis date. qd̄ z ſi veꝝ ſit inteſiue. non tamē opoꝛtet q̄ extenſiue.

15 Ad illō qd̄ obijcit̄ q̄ culpa multiplicatur. g̃ zc̄. reſpōderi poteſt q̄ illa ratio deficit dupliciter. Primū quidē. qz illō intelligit̄ de multiplicatiōe nō ſm diuiſionē q̄ ē in ptes ſbiectiuas. ſed ſm diuerſas

acceptōes siue significatōes. Cum eñ irrationale di uidatur contra rationale. non oportet ꝙ tot sint rōnalia quot irrationalia. Scḋo etiā deficit. qꝛ vni bo
16 no nata sunt opponi plura mala. cū malum sit mul tipharie. ⁊ bonuꝫ vno modo. Ad illud qḋ obijcit ꝙ actus gratie ſm ꝙ gratia est diuersificantur ⁊c. dicendum. ꝙ ⁊ si actus illi diuersi sint tanta diuersitate ꝙ in corꝑalibus diuersis rebus attribuūtur. quia alterius medicine est curare. ⁊ alterius preseruare. i spiritualibus tñ nō sic diuersificātur vt inducāt diuersitatem habitus. tū ꝓpter ipoꝝ actuū ⁊ effectuū ordinem. tū etiā ꝓpter ipsius habitus ꝑfectōeꝫ. ex qua habꝫ vt possit multo melius in plures effectus sine sui m̄ltiplicatōe. ꝙ̄ natura corꝑalis hoc possit ex di
17 uersarū naturarū coniūctione. Ad illud qḋ obijcit de scientia plana est respōsio ꝑ iaꝫ dicta. non eñ est simile. tū quia sciētia dicit habitū habētem respectuꝫ ad exteriora cognoscibilia ſꝫ spēales ⁊ ꝓprias cōditiones ⁊ naturas. tū etiam quia aliquo mō sciētia creata creari dicit̄ ex rebus extra. tuꝫ etiam quia ad ipam maxime ꝑtinet distinguere. Opposita autē harū ꝓprietatū ⁊ conditōnū reperiri habent in gratia. sicut potest haberi ex hijs q̄ predicta sunt. ⁊ ideo non plurificat̄. sed in anima vna reꝑitur vna.

Questio. ij. b

De cōparatōe gratie ad virtutē gratuitaꝫ. ⁊ est questio. Utrū gratia gratūfaciens ⁊ virtus gratuita differāt ꝑ essentiā. Et ꝙ sic. Uidet̄ primo per illḋ quod magister dicit. ⁊ habitū est in lectione precedenti. ꝙ gratia gratūfaciens est fides cū dilectōe. si ḡ fides et charitas virtutes sūt. vꝫ ⁊c. Itē quoꝝ diffinitiōes sunt eedem. ipa sunt eadē. sed gratia sic diffinitur ab Isido. Gratia est diuine misericordie donū ꝑ quod bone volūtatis est exitus. Sed hec diffinitio conuenit virtuti gratuite. ḡ ⁊c. Item eadē est ꝑ essentiā gratia operās ⁊ cooperās. sed gratia cooꝑans in li. arbi. non est aliud ꝙ̄ virtus gratuita. cū ipius sit voluntati cooꝑari. ḡ idem est virtus ⁊ gratia. Item quorū effectus ⁊ actus primus ⁊ immediat⁹ est idē. ipa sunt eadeꝫ. sed gratie actus respectu ſbiecti ē animā viuificare. respectu dei est acceptā reddere. respectu opis est ipiꝰ opus meritoriū facere. oīa hec virtuti cōpetūt. Nam dicit̄ Ro. j. Iustus ex fide viuit. Et heb. xj. Sine fide impossibile est deo placere. Et. j. Cor. xiij. Si charitatē non habeo. nihil mihi prodest. ḡ si primi effectus gratie virtuti attribuūt̄. gratia ⁊ virtus sunt vnus ⁊ idem habitus. Itē si habitus sunt diuersi. vnus nō denominat alterū. ſꝫ gratia virtutē denoīat. Dicit̄ eñ virtus gratuita. ergo gratia ⁊ virtus non differūt in essentia. ḡ ⁊c. Itē circūscripto oī alio habitu. si quis habeat fidem ⁊ charitatē. habet vnde deo placeat. ⁊ vnde ei etiā seruiat. si igitur illud qḋ facit deo placere est gratia gratūfaciēs. ḡ omni habitu circūscripto. itellecto ꝙ quis habeat fidem ⁊ charitatem. habet grām gratūfacientem. ḡ gratia gratūfaciēs non est aliud per essentiaꝫ differens a virtute. Sed ꝯ. Ans. de concordia predestinatōis ⁊ li. ar. rectitudinē volūtatis nullus habet nisi dei gratia preueniēte. sed virtus non est aliḋ ꝙ̄ rectitudo volūtatis. ḡ virtus est a gratia preueniente. sed in creaturis differt effectus a causa ꝑ essentiam. ḡ virtus gratuita essentialiter differt a gratia. Iteꝫ quecūꝗ sic se habēt ꝙ vnū est mediū oꝑandi respectu alterius illa differunt ꝑ essentiam. qꝛ nihil creatū agit seipo. sed gratia i opus bonū ⁊ i actū determinatū mouet mediante virtute. ḡ gratia et virtus gratuita differūt per essentiā. Iteꝫ quecunꝗ sic se habent ꝙ vnū illorum habet actū continuū. et reliquuꝫ habet actum interpolatū illa differunt per essentiam. sed gratia ⁊ virtus sūt hmōi. quia gratia ē in actu ꝯtinuo. continuo eñ viuificat ⁊ aīaꝫ deo reddit acceptā. virtus vero non est cōtinue in ipo actu. ḡ ⁊c. Item quecūꝗ sic se habent ꝙ hñt diuersas drñas diuidentes. illa differūt per essentiā. ſꝫ gratia diuidit̄ per preueniētem ⁊ ſbsequētem. virtus vero per cardinalem ⁊ theologicā. ḡ ⁊c. Item quecunꝗ sic se habēt ꝙ vnū remanet reliquo recedente. illa sunt ꝑ essētiam diuersa. sed virtus aliquo mō remanet post perpetratōem culpe. gratia vero gratūfaciens nullo modo. ḡ ⁊c. Iteꝫ quecūꝗ duo sic se habent ꝙ vnū remanet indiuisū. reliquū vero diuidit̄ ⁊ multiplicat̄. illa essētialiter differunt. sed gratia in vna anima est vna sicut ostēsum est supra. virtutes vero multe. sicut ostēditur. ꝯ. ⁊ aplš dic. j. Cor. xiij. Nunc aūt manēt fides spes ⁊ charitas. tria hec ⁊c. necesse est igit̄ grām ⁊ virtutes gratuitas differre ꝑ
essentiaꝫ. R⁹. ad ꝑdictorū intelligētiā est notādū 18
ꝙ circa hoc diuersi diuersimode senserunt. Quidā eñ dicere voluerūt ꝙ gratia nihil aliud est ꝙ̄ virt⁹. Intellexerūt eñ ꝙ grā nō est aliud ꝙ̄ quedā rectificatio potētiaruꝫ anime respectu eius ad quod sunt. Hanc aūt rectificatōeꝫ quia supra naturā est. nō ꝑt facere nisi deus. Et qm̄ talē rectitudinē faciendo in anima dat virtutes ipis potētijs. vt rōnali fidē. concupiscibili charitatē. ⁊ irascibili spem. ideo dicūt gratiā creatā nihil aliud esse ꝙ̄ virtutē gratuitam. differre aūt sola ratione dīi. quia grā dicit̄ inꝗ̄tum deus ꝑ illā rectitudinē aīam acceptat ⁊ approbat. virtus vero inꝗ̄tū anima sic rectificata habet exire in oꝑa ardua ⁊ laudabilia. Alij vero dixerūt ꝙ grā ⁊ virtus gratuita essētialiter differūt sicut ꝑncipiū ⁊ ꝑncipiatum. ⁊ sicut ſba ⁊ virtus. Sicut eñ potentia anime nō est ipa aīe essētia. sed potius emanat ⁊ ꝓcedit ab illa. sic virtus q̄ ꝑficit potētiā non est ipa grā que ꝑficit anime ſbam. sed potius aliquid egrēdiens ab ipa. vt sicut anima est quoddā totū potentiale. sic et gratia sit quoddā totū potētiale. est eñ vna ſꝫ se inꝗ̄tū respicit ipam anime ſbam. est tamē origo plurium inꝗ̄tum influit in ipas potētias. Uñ dicūt illas virtutes nō solūmodo differre inꝗ̄tū sūt virtutes. ſꝫ etiam inꝗ̄tū gratuite. vt sit alia grā spālis a qua fides dicit̄ gratuita. alia a qua spes. alia a qua charitas gratuita nūcupat̄. Quelibet aūt haꝝ positionū ⁊ si ꝓbabilitatē habeat. nihilominus tamē si quis interius aspiciat. videbit aliquo mō vtrāꝗ a veritatis tramite declinare. Nam prima que dicit ꝙ grā nihil aliud est ꝙ̄ virtutis habitus. necesse habet dicē aut ꝙ omnes virtutes sint vna virtus. aut ꝙ in vno homine sint multe gratie gratumfacientes. quoꝝ vtrūꝗ est improbabile. ⁊ vnū est improbatū supra. ⁊ aliud est satis improbabile. videlicet ꝙ oēs virtutes sint vna virtus. ⁊ iprobat̄ suo loco. Necesse hꝫ etiaꝫ dicere. aut ꝙ gratia gratūfaciēs non totalit̄ tollitur ꝑ culpā. aut ꝙ post peccatū nihil remanet de virtute aliqua. Et primū hoꝝ est cōtra cōem doctorū sententiam. scḋm vero est cōtra sensibilem experientiaꝫ.

Ideo modus iste dicēdi nō modicā habet calūniam.
Alius etiā a veritate deviare dicit᷑. Primo in eo ꝙ
ponit ꝙ gratia primo existat in sb̄a. ⁊ postmodū in-
fluat in potētias. hoc eīm improbatū ē supra. Secū-
do vero in eo ꝙ ponit in vno ⁊ eodem homie esse di
uersas gratias gratūfaciētes. ⁊ hoc ipm̄ supra impro
batū est. Unus eīm est decor qui datur facici anime.
ex quo non solū ip̄a acceptat᷑. immo etiam habitus
eius ⁊ opera. Et ideo est tercius modus dicēdi. ꝙ
quēadmodū cum dico lumē ⁊ colorem illuminatū.
dico aliā ⁊ aliā formā. licet vna sit ordinata ad aliā:
⁊ quodāmō altera cōpleat᷑ ex alterius presētia. Si-
militer intelligēdum est de gratia ⁊ virtute gratuita
Quēadmodum eīm color qualitas est corporis ter-
minati q̄ a presētia luminis influxi venustatur ⁊ cō-
pletur vt possit mouere visum. sic virtus que est ha-
bilitatio potētie. absq; gratia gratūfaciēte informis
est. sicut color sine lumie. sed ea adueniēte ex qua to-
anima in se ⁊ suis potētijs decorat᷑. formari ⁊ vi-
uificari dicūtur habitus virtutū ⁊ effici deo accepti.
Et quēadmodū ex lumie infuso et colore nō fit vnū
p essentiā sed per ordinem. Et iterū lumen inq̄tū il
luminat aera coniūctum corpi terminato. ⁊ inq̄tuz
colorem reddit luminosū. non est aliud ⁊ aliud p es-
sentiā. sed sola cōparatōe differēs ⁊ sm̄ esse. Et sicut
vnū lumen diuersos potest colores ad actū reduce-
re sine sui mltiplicatōe. sic ī influētia gratie ⁊ habitu
virtutis intelligēdum est esse. scilicet ꝙ gratia supue
niens cū habitu virtutis quez īformare dicit᷑ nō fac
vnū p essētiā. sed ideo informat. quia ad finem suuz
ordinat. Similiter gratia a qua anima dicit᷑ esse do
grata. ⁊ a qua aliqua virtus dicit᷑ esse gratuita non
differt nisi sola cōparatōe. sicut primū expositum est
ī lumie. Similiter vna est gratia a qua oēs virtutes
anime dicūtur esse gratuite. Cōcedēdum est igit᷑ sicut
rōnes plures ostēdunt. ꝙ habitus gratie gratūfaciē
19 tis. ⁊ virtutum habitus sunt diuersi. Ad illud er-
go quod primo obijcitur de nigro qui dicit ꝙ gra-
tia est fides cū dilectione. dicēdum ꝙ illa p̄dicatio nō est
per essētiam sed p quādam cōcomitātiam ⁊ signifi-
cātiam. ⁊ aliquo modo posset reduci ad p̄dicatōem
20 per causā. Ad illud qd̓ obijcit᷑ ꝙ diffinitio gratie
cōuenit virtuti. dicēdū ꝙ illa notificatio vel nō est p-
pria. vel si est ppria. nō eo mō cōuenit virtuti quo di
gratia. gratia eīm est sicut donū primū. excellētissi-
mū inter dona creata. ⁊ sic donū quod cōplectit᷑ to-
tam bonitatē donātis. sic aūt intellecta hac notifica
21 tione non competit virtuti. Ad illud quod obijci
tur ꝙ gratia cooperās est virtus. dicēdum ꝙ ille ac
tus non assignatur gratie sm̄ se. sed sz ꝙ est ordina-
tiua virtutis. ⁊ sic dicit᷑ li. ar. coopari. Nec ex hoc se-
quit᷑ ꝙ idez sit qd̓ virtus. immo si sic argueret᷑ esset
p̄ñs. sicut si ita argueret᷑. color mouet visū. ⁊ lux mo-
uet visum. ergo color nō differt a luce. Et per hoc patet
respōsio ad sequens. scilicet viuificare. ⁊ acceptū redde
re. ⁊ opus meritoriū facere. aliter cōpetit virtuti. ali
ter gratie. Gratie eī competit primo. virtuti vero ex
p̄ñti. videlicet. quia ab influentia gratie formatur et
22 ordinat᷑. Ad illud qd̓ obijcitur ꝙ si habitus sunt
diuersi. vnus nō denoiat alterū. dicēdū ꝙ est denoiatio p
inherētiam. sic albedo. albū denoiat corp᷒. ⁊ denoia
tio p circūīcessionē quādā in qua aliq̄ duo sic se hn̄t
ꝙ vnū habz ordinare alterū. sm̄ ꝙ dicit᷑ volūtas de-
liberās. ⁊ iusticia prudens. ⁊ p hūc modū virt᷒ dicit᷑
esse gratuita. Ad illū qd̓ obijcit᷑ ꝙ circūscripto oī 23
habitu ⁊c̄. dicēdū ꝙ a charitate nō p̄t circūscribi gr̄a. qz
sp̄ noiat charitas virtutē formatā. Si quis āt voca
ret charitatē habitū amoris quo natus est hō diligē
deū ppter se. ⁊ sup oīa. sic ⁊ quasi mō nō posset absq;
gr̄a repiri. p̄t intelligi sicut in adā ⁊ in primo angelo
ante lapsuz fuit. vt supra di. iij. patuit. Et sic patet ꝙ
gr̄a est aliud q̄z virtus. pz etiā ꝙ est aliud q̄ potētiaꝝ
rectificatio. Nā in hoīe q̄tū ad statū innocētie erat
potētiarū rectitudo anteq̄z esset gr̄e gratūfaciētis in
fusio. ⁊ hoc melius videbit᷑. i. cū aget᷑ de necessitate
gr̄e sm̄ statū innocētie.

Questio. iij. c

De gratia in cōparatōe ad gloriā. Et est q̄o. Utrum
differāt p essētiā. ⁊ ꝙ sic. videt᷑. Gr̄a gratūfaciens et
si nō sit fides. tn̄ nūq̄ est sine fide. qz sine fide impos-
sibile est placere deo. gloria aūt nullo mō cōpatit᷑ se-
cū fidem. ergo necesse est gr̄am ⁊ gloriā p essētiaz differ
re. Itē gr̄a gratūfaciens se habet ad gloriā sic via
ad terminū. ⁊ sicut id qd̓ est ad finē. si igit᷑ terminus
necessario distinguit᷑ a via. ⁊ finis ab eo qd̓ est ad fi-
nez distinctōe essētiali. pari rōne videt᷑ ꝙ gr̄a ⁊ gloria.
Itē sicut se habet culpa ad suppliciū. ita se habet
gr̄a ad premiū. sed culpa ⁊ pena eterna differūt eēn-
tialiter. ergo pari rōne gratia ⁊ gloria. Itē corruptibile
⁊ incorruptibile differūt p essētiā. sed gr̄a ē corrupti-
bilis ⁊ amissibilis. sicut supra ostēsū fuit. gloria vero
oīno est incorruptibilis. ergo ⁊c̄. Itē qd̓ est cognosci
bile ab habēte. differt per essentiaz ab eo qd̓ non est
cognoscibile. sed gloria ab oī eo qui habet eā cogno-
scitur. nullus eīm est gloriosus qui nesciat se esse glo-
riosum. gratia nō. ergo differt p essētiaz a gloria. Sed
cōtra. Sicut se habet charitas vie ad charitatē pa-
trie. sic se habet gratia ad gloriā. sed charitas vie nō
differt p essētiam a charitate patrie. sicut eīm dicitur
j. Cor. xiij. Charitas nūq̄ excidet. ergo pari rōne gratia
a gloria. Itez xp̄s ab instāti sue cōceptōis habu-
it gloriā. ⁊ habuit gratiā. sz gratia illa quā habuit fu-
it ad cognoscēdum ⁊ amādum deū. statim eīm cū cō
ceptus fuit cognouit ⁊ amauit cognitōe ⁊ delectati-
one cōprehēsionis. igitur in ip̄o gratia non differe-
bat a gloria. Item perfectū ⁊ impfectū nō variāt
rem sm̄ essētiam. sed gratia dicit assimilatōem anie
ad deum sm̄ statū impfectōis. gloria vero sm̄ statū
perfectōis. ergo ⁊c̄. Item aut gloria reddit acceptuz
deo. aut nō. Si nō. ergo nō tātuz placet deo gloria quātū
gratia. ergo nec status patrie quātum status vie. quod
est incōueniens. Si sic. ergo cum iste sit pprius act᷒ gra
tie. necesse est gloriam esse gratiā. Itez quādo ali
quis de gratia trāsit ad gloriam. aut perdit gratiam
aut non. Si perdit gratiā. ergo videtur ꝙ desinat esse
gratus deo. ⁊ ꝙ gloria ⁊ gratia habeant adinuicem
repugnātiam quoꝝ vtrūq; falsū est. Si non perdit.
cū gratia sit vita anime. sicut ostēsum est supra. et in
vna aīa tn̄ sit vna. aut gloria non erit vita. aut gra-
tia ⁊ gloria erūt idem p essētiam. sed constat ꝙ gl̄ia ē
vita. ergo ⁊c̄. Questio est igitur qualiter se hēat gra-
tia ad gloriaz. si eīm sunt idē. qualiter trāseūt ab vna
ad aliā. ⁊ quare sortiūtur diuersa noīa. Si vo diuer-
sa sunt. vt quid gloria appellat᷑ gratia. Unde ē etiaz
ista diuersitas. cū diuina gratia omni statui cōueni-
at. siue statui vie. siue statui patrie. vtrosq; eīm deus
acceptat. R° dicēdū ꝙ tā gratia gratūfaciēs q̄ gloria 24
noiat diuinā influētiam p quā anima habet deum.

et deus habitat in aia. Habere aũt cõtingit dupliciter. Uel pfecte. ⁊ sic habet hõ deũ in rõe quiescẽtis. Uel semiplene. ⁊ sic habet hõ deũ in rõne tendẽtis. Primũ scilicet quies. ɔpetit statui patrie. scdm scilicet tẽdẽtia cõpetit statui vie. ⁊ ideo primũ est glorie. scdm est gratie. Et qr primũ est premij. scdm est meriti. ideo gratie attribuit actus merẽdi. glorie vero actus regnãdi. Qm̃ igit idem pt esse ... est etiam magis pfectũ ⁊ minus pfectũ. hinc est q gratia ⁊ gloria sm q distinguũtur sm moduz habẽdi deuz differũt solũ sm statũ. Et qm̃ nos habere deũ non est aliud q̃ deũ habitare in nobis. iõ gratia ⁊ gloria nõ solũmodo distinguũtur sm modũ habẽdi deuz. sed etiã sm rõem habitãdi deũ in nobis. Cũ tamẽ dico deũ habitare in hoie. duo ex hoc dico. scilicet diuinã dignatõem qua hoiem acceptat ⁊ sibi confederat. ⁊ p ɔñs hũanã exaltatõez. ex qua homo ea que dei sũt excellẽter pticipat. Et ideo illa influẽtia per quã deus in nobis habitat dicit esse gratia sm primã ɔpatõem. videlicet. inq̃tũ deus homini condescẽdit. ⁊ dicitur esse gloria q̃tum ad sbam. Ad scdam cõparatiõem sm hoc videlicet q hõ per illã inhabitatõem sublimat ⁊ ad magna conscẽdit. sm istam cõsideratiõez ⁊ sm istũ moduz. gratia ⁊ gloria nõ differũt nisi sola cõparatõe. Unde vita eterna noiatur gloria. ⁊ noiatur etiã gratia Ro. vj. Gratia aũt dei vita eterna. Et sic patet respõsio ad qõnẽ ppositã. Concedẽduz est enĩ q gratia gratũfaciens ⁊ gloria nõ differũt p essẽtiam. sed si differũt aliquo mõ. hoc est sm cõparatõnẽ aliam ⁊ aliã. ⁊ sic simul sũt in codẽ. sicut in beatis et in xp̃o. qui dicũtur habere grãm ⁊ gliam. vel sm statum aliũ ⁊ alium sm q successiue eidem insunt. quia primo inest gratia in statu vie. ⁊ postmodum gloria in statu patrie. Primo enĩ gratia inchoatur.
25 et postmodũ cõsũmat. Ad illud ergo quod primo obijcitur in cõtrariũ q gratia simul est cũ fide. dcd q hoc est rõne status. Fides enĩ q̃ dicit enigmaticam visionẽ simul potest stare cũ gratia sm statũ impfectionis. non aũt pt stare sm statũ plenitudinis. qui excludit omne qd est ex pte. Unde ex illa rõne nõ pt concludi q grã ⁊ gloria differãt ... essẽtiam siue sm habitũ. sed solũ sm statũ. Ad illd qd obijcit q gra
26 tia se habet ad gloriã sicut via ad terminũ. dcdz q h dicit rõe status et additõis eius qd gloria superaddit gratie. sicut pfectũ addit impfecto cũ ipz pducit ad cõplemẽtum. ⁊ q̃tũ ad statũ bene concedẽdũ est q diuersitas esse potest inter grãm ⁊ gloriã. Ad il
27 lud quod obijcit q sic se habet culpa ad supplicium ⁊c. dcdm q nõ ẽ simile. quia culpa principaliter inest ex pte anime. suppliciũ vero aliqd ex parte corpis. grã aũt ⁊ gloria insũt anime ab codẽ. ⁊ sm idẽ. ⁊ ad idem. videlicet in cõparatõe ad deuz. Posset tñ dici q aliqua culpa pena est. sicut videbit. j. ⁊ ita aliqua pena differt a culpa. sic etiã in gloria. Illa enĩ i qua cõsistit pmiuz sbale eadẽ est cũ gratia. sed gloria que consistit in stola corpis erit ab ea diuersa. Ad illd
28 qd obi q corruptibile ⁊ icorruptibile variãt essẽtiã. dcd q illd nõ hz locũ nisi vbi corruptibilitas ⁊ incorruptibilitas venit ex natura principiorum cõponẽtiũ. hoc aũt non est in pposito. qr immutabilitas glorie venit desursũ. corruptibilitas gratie deorsũ. videlicz a li. ar. vertibilitate. Ad illud qd obijcit de cogno
29 scente. dcdm q illud nõ concludit drñam sm essentiam. sola enĩ drña sm statũ pt facere vt videat quod

prius videri nõ poterat. sicut aliquis non cognoscit affectõem suã quãdo nõ est intẽsa. sed qñ postmodũ intẽditur. tũc defacili deprehẽditur ⁊ cognoscitur. Item color in tenebris nõ est visibilis. ⁊ in lumie est visibilis. ⁊ tamẽ color nõ differt essẽtialiter. sic nec diuersitas modi cognoscẽdi respectu grãe ⁊ glorie habz eas diuersificare essentialiter. Et sic patet responsio ad omnia quesita.

Onsequẽter querit de gratia in cõparatiõe ad meriti exercitiũ. Et circa hoc tria querũt. Primõ queritur vtrũ p grãm cõtingat mereri ipm gratie donũ. Scdo querit vtrũ p grãm cõtingat mereri ipm grãe augmẽtũ. Tertio querit vtrũ per grãm contingat mereri ipius gratie cõplemẽtũ. videlicet glorie premiũ.

Questio. j. d

Utrũ p gratiã contingat mereri ipm gratie donũ iã habituz. Et q sic videt primo p simile in corpibus. Bonus enĩ miles strẽnue militãdo meretur equũ a domino suo sibi gratis datũ p vsuz ipius equi. ergo tãte est efficacie vsus rei spũalis i merẽdo rẽ spũalem. sicut rei corpalis in merẽdo rẽ corpalẽ. videt q p gratie bonũ vsũ. mereat quis donũ grãe iã acceptũ.
Itẽ qd pt in maius pt in minus. sed per vsuz gratie cõtingit mereri gloriã habẽdã. ergo multo fortius ɔtingit mereri grãz iã habitã. Itez vnusquisqz magis est efficax ad merẽdum sibi q̃z alij. sed viri iusti in quibus est gratia. orãdo merẽtur alijs pmã gratiã. sicut dic Aug. de predestinatõe sanctorũ. ergo multo fortius homo bene vtendo dono gratie efficit dignus habitu gratie quẽ accepit. Qr autem vnusquisqz magis sit efficax ad merẽdum sibi q̃ alij pbatur p illud qd dicit sup illud Math. ix. Uidens ihs fidẽ illorum. ibi glo. Quãtũ valet vnicuiqz fides ppria. si tantũ pfuit aliena: q.d. multo plus. Itez q̃tum placet deo petitio ⁊ oratio p habẽdo. tantũ placet ei gratiarũ actõ p iaz habito. sed aliquis ex charitate orans meret obtinere quod petit. si petit pie ⁊ p se. perseuerãter ⁊ ad salutem. ergo pari rõne q̃ gratias agit ⁊ pie ⁊ perseueranter ex charitate. dignus efficitur eo quod iã accepit.
Item sicut se habet charitas ad amãdũ. sic se hz gratia ad merẽdum. sed per charitatẽ nõ solũmodo contingit amare alia. sed etiam ipam charitatez. sic vult Aug. ⁊ in primo libro habituz est. ergo pari rõe gratiã contingit mereri ipm gratie donũ. Itez tunc est perfectio in actibus ⁊ habitibus anime qñdo agens reflectit sup seipm. tunc enĩ quis perfecte intelligit quãdo intelligit se intelligere. ergo non videtur esse pfectum meritũ. nisi quis mereatur etiam illud per quod meret. Sed contra. meritũ ⁊ premiũ relatiue dicũtur. sicut pater dicit relatiue ad filium. ergo sicut idem non potest esse pater suiipius. sic vnum ⁊ idem nõ potest esse meritum suiipius. ergo per gratiam nõ contingit mereri ipius gratie donũ habitum. Item meritũ ⁊ premium habent ordinem sicut via ⁊ terminus. ⁊ sicut dispositio respectu eius ad quod disponit. ergo necesse est q meritum precedat premium vel tẽpore vel natura. ergo impossibile est per gratiã mereri ipm donum gratie. Itẽ gratuitum ⁊ debitum opponũtur. sed quãto aliqd magis cadit sub merito. tãto magis habet rõem debiti. si igitur vsus gratie nõ aufert ipi gratie esse donũ gratuitum. imo potius addit. videtur q p ipm vsũ gra

tie nullo modo ɔtingat mereri gratie donū. Itē quātū vnūquodq₃ placet deo tantū est meritorium. sed vsus gratie non placet deo nisi ꝓpter ipsam gratiam. ergo non plus merek vsus gratie cū gratia q̄₃ gratia per seipsam. sed donum gratie eo ipso q̄ habetur non meretur se. ergo pari rōne nec vsu gratie cōtingit mereri iam habitum gratie donū. Rº. dōm q̄
30 vsum gratie consequētē nō contingit mereri habitum gratie p̄cedētem. nec q̄tum ad meritū congrui. nec q̄tum ad meritū condigni. Quātum ad meritū congrui nō. ꝑ eo q̄ vsus gratie ad ipm habitu₃ non cōparatur sicut meritū ad premium. tum quia non ordinatur ad ipm habitum ꝓmerēdum sed ad aliud. tum etiā quia non habet ordinari ad illud nisi sicut ad suum fundamētum ꝛ originem. Meritū aūt omne siue congrui siue condigni ordinatur ad premiū tāq̄ quedam via ꝛ dispositio preambula. multominus vero q̄tum ad meritū condigni per vsū gratie contingit mereri ipm donū gratie qđ est ipsius vsus principium. tū quia ipa gratia q̄tum est de sua p̄ma rōne ꝛ primaria infusione. sic habet rōe₃ gratuiti. vt nullo modo cōpatiatur rōem debiti. Si eīn esset ex meritis. iam nō esset ex gratia. Tum etia₃ q₂ si vsus gratie ipam gratiā mereretur. quāto magis ipa bene vterek. tanto minus ꝓ ipa tenerek esse deo grat⁹. q̄ si hoc repugnat perfectioni meriti. planum est q̄ gratiā nō ɔtingit mereri. Nec merito ɔdigni. q₂ tūc tollerek ꝑfectio grē ꝛ ꝑfectō meriti. nec merito congrui. q₂ n̄ saluerek ibi ordo q̄ inł meritū ꝛ p̄miu₃ debet attendi. Unde rōnes que hoc ostēdunt cōcedende sunt.
31 Ad illud vero quod primo obijcik in contrariū de similitudine meriti in corporalibus. dōm q̄ non est simile. quia equus quātum est de sui rōne n̄ dicit rōem gratuiti. ideo salua sua rōne potest quis eum iā habitum mereri. Primū aūt gratie donū eo ipso q̄ tale est dicit quid simpliciter gratuitū. ideo quicquid homo faciat. nunq̄ illud meretur. nō solū quia sit iam habitum. sed quia gratuitum. Unde et si aliqui dixerunt q̄ contingat mereri gloriam habitam. sicut in angelis. non credo tamen aliquos recte intelligētes sensisse q̄ contingat mereri gratiā iā
32 habitam. Ad illud quod obijcik q̄ si aliquid potest in maius potest in minus. dōm q̄ illud non habet veritatem nisi quādo aliquid ordinatur ad maius ꝛ ad min⁹ ɔsimili ordīatōe. sic āt n̄ ē in ꝓposito. Nā vsus gratie ordinak ad merēdū gliā₃. n̄ ad merēdū gratiā. pro eo q̄ ipa₃ ꝑsupponit tanq̄ fūdamē
33 tum. Ad illud quod obijcik q̄ aliquis merek alij primam gratiā. dōm q̄ non est simile. Primū. quia gratia in viro iusto precessit gratiam infūdenda₃ viro peccatori. vsus eīn gratie in eode₃ homine sequi habet ipm donum gratuitum. Preterea cum quis meretur alij gratiam. donu₃ gratie non perdit ex h̄ rationem gratuiti. q̄n ratio gratuiti attēditur in habitu gratie in comparatione ad eum cui dak. Quātūcunq₃ autem vir iustus oret ꝓ peccatore q̄ peccatori detur habitus gratūfaciens. non potest esse sine gratuita liberalitate diuine misericordie. Et ideo non sequitur q̄ si vnus alij potest mereri gratiā habēdam. q̄ ipē possit sibi mereri gratiā habita₃. Qđ autem dicitur q̄ plus valet vnicuiq₃ fides ꝓpria q̄ aliena. hoc intelligitur respectu meriti ꝓprie gratie. Ad illud quod obijcitur q̄ gratiaru₃ actio ita est
34 efficax pro habito sicut oratio pro habēdo. dō₃ q̄ ꝛ si gratiarū actō ita sit deo accepta pro preterito sicut oratio pro futuro. ex hoc tamen non sequitur q̄ gratiarum actio sit ordinata ad merēdu₃ iam habitu₃. pro eo q̄ ipa gratiarum actio ꝛ laus ꝓ beneficijs acceptis plus tenet rōnem premij q̄ rationem meriti. sed si tenet rōem meriti. ordinatur ex diuina liberalitate potius ad donum ꝓmerēdum. q̄ ad promerēdum iam habitum. Ad illud quod obijcik de cō 35
parationem charitatis ad amorem. ꝛ gratie ad meritum. dōm q̄ non est simile. Meritum eīn de sua ratione importat ordinem in relatione. amor vero importat actum potentie non alligate materie. ꝛ quia idem non habet ad se referri ꝛ ordinari. sed act⁹ potentie non alligate materie habet supra se reflecti ꝛ hinc est q̄ amorem contingit amari. sed meritu₃ nō contingit mereri. Et per hoc patet respōsio ad il 36
lud quod vltimo obijciebatur. illud eīn veritate₃ in eis actibus non habet. qui quidem important relatōem ꝛ ordinem. ꝛ simul cū hoc aliquam imperfectionem. actus aūt merendi respectu act⁹ gloriosi imperfectōem aliquam dicit ꝛ ordinē ꝛ relatōem. sicut prius ostēsum est. ꝛ iō illud nō valet.

Questio. ij.

Utrum per gratiā contingat mereri gratie augmētum. Et q̄ sic videtur. primo per Aug. ad Bonifacium. Gratia meretur augeri. vt aucta mereatur perfici. Item hoc videtur rōne. Omnis habens gratiam habet vnde possit ꝑficere in merito. sed profectus in merito non est nisi per augmētum gratie. ergo gratia suipius augmētu₃ mereri potest. Ite₃ peccans vno genere peccati meretur incidere in aliud genus peccati vnde efficitur peior. sicut peccās peccato superbie. meretur incidere in peccatū luxurie. ergo pari rōne qui bene vtitur gratia per bonoꝝ operū exercitiū. videtur mereri vt fiat sibi gratie augmētum. Item laudabilior ē qui se extendit ad opus perfectōis cum minori adiutorio. q̄ qui se extendit cum maiori. ergo si habens minorem gratia₃ se eleuat ad opera equalis perfectōis cum eo qui h₃ maiorem. videtur q̄ tātundem vel amplius apđ deum mereri habeat. ergo si nulli fit retributō nisi ꝑm quātitatem gratie. videtur q̄ talis merea͂k augmentum i gratia. Itē qui petit pie ꝛ ꝑseuerāt ꝓ se ꝛ ad salutē merek exaudiri. sed qui petit grē augmētū cōtinue h̄ mō petit. ḡ videk grē augmētū mereri. Sȝ ꝯ. Meritū nō est respectu eius qđ oino est impossibile. sed grām cū sit forma simplex augeri ē impossibile. ḡ impossibile ē mereri grē augmētū. Itē meritū nō est respectu eius qđ est i nobis. ꝫ qđ ē ab alio. sed hn̄s gratiā ꝑ virtutē eius qđ habet pt i mai⁹ bonū ꝑficere. nō solū eīn h₃ vnde possit stare. sicut dic Aug. ꝫ etiā vnde possit ꝑficere. igik ꝑfect⁹ gratie ɔsistit i eius augmēto. sicut ꝑfectus gratie ē in eius ptāte. ita videk q̄ ꝛ augmētū. ḡ nō videk ad h̄ ɔcurrere meritū. Item nihil augetur nisi ꝑ rem eiusdē generis ꝛ nature. sed gratia que primo datur q̄tum est de natura sui est ita gratuita q̄ non cadit sb merito. sicut supra ostēsum est. ꝛ Aug. dicit. iiij ð tri. qđ meritis reddik nō est gratia. Si igik nō ɔtingit mereri ipm gratie donū. nō contingit mereri ipius grē augmētum. Itē deus remunerat opus ꝫ quantitate₃ radicis. ergo tātum merek quis ꝑ opus gratuitum quanta est illa gratia ex q̄ exit opus. si igitur

gratia augmētata excedit illā. vt ꝙ minor gratia per
suū opus nō possit mereri suipius augmētū. Itē
si aliquis meretur augmētum. tūc si deus non auge-
ret ei gratiā esset iniustus. ⁊ cū auget opus illud est
remuneratū. ꝗ videt ꝙ opus illud non esset dignū
remuneratōe glorie. Si igitur hoc est falsū ⁊ impos-
sibile. vt ꝑ augmētum gratie auferatur efficacia me
rendi gratiā. impossibile est ponere ꝙ augmētū gra
57 tie mereri contingat. R° dō ꝙ sicut dicit Aug. abs
ꝙ dubio tenēdum est ꝙ gratia meretur augeri. quis
aūt sit modus augēdi ⁊ modus merendi. difficile est
assignare. Cū em̄ multi sint modi agendi. quis eoꝝ
cōpetat gratie non est facile discernere. Cōtingit em̄
aliquid augeri ꝑ immixtōem cū cōtrario. sicut dicit
ꝙ albius est quod est nigro impmixtius. Contingit
nihilominus aliquid augeri ꝓpt hoc ꝙ minori suc-
cedit maius. sicut dies augeri dicūtur. Cōtingit etiā
aliquid augeri ꝓpter aggregatōem multoꝝ. sicut lu
men augetur in aere ꝓpter multitudinē candelarū.
ex quarū concursu fit aggregatio luminū. Cōtingit
etiā aliqd augeri per additōem. sic auget corp⁹ per
alimētum. Contingit etiā aliquid augeri per magni
ficatōem rei in seipa. sicut augmētata fuit costa cuꝫ
ꝺ ea fcā fuit eua. ⁊ sicut augmētati fuerūt quinꝙ pa-
nes. cū de eis quinꝙ milia hoim pasti sūt. Cōtingit
etiaꝫ sexto mō aliquid augeri ꝑ accessuꝫ ad suuꝫ sū-
mū. sicut aliquid dicit magis pulcrū ⁊ magis lumi-
nosum quod magis accedit ad ꝑfectōem pulcritudi
nis ⁊ lucis. Omnibus hijs sex modis dixerūt aliqui
grāꝫ augeri. Sed primi tres modi improbari possūt
de facili. ⁊ in primo libro improbati sunt aliquo mō
di. xvij. cū agitur de charitatis augmēto. Eodeꝫ em̄
mō tam charitas ꝙ grā hñt augeri. Tres autē mo-
di sequētes sunt satis conueniētes. nec improbari ꝺ
facili possūt. Primus tñ eoꝝ famosior est. ꝓ eo
ꝙ magis cōsonat sctoꝝ auctibus ꝙ videtur dicere
in augmēto gratie infūdi nouā grām cū loquūtur ꝺ
diuersa sacramētoꝝ efficacia. Qualiter aūt hic mo-
dus valeat sustineri i. j. li. di. xvij. dictū fuit. Ultim⁹
aūt modus nō est minus intelligibilis ꝙ aliqs ꝑdi-
ctoꝝ. immo ꝭm hūc modū dicēdi obiectōes ꝙ fiunt
circa gratie augmētum facilius declinari pñt. Quā-
uis em̄ augmētum per appositōem videatur repu-
gnare simplicibus. maxime tñ in spūalibus quanto
aliquid est simplicius. tāto fit virtute mai⁹. augmē
[illegible] tamē [illegible] accessū ad summū valde videt eis conso-
num. Quocūꝙ aūt hoꝝ modoꝝ triū sequētiū di
catur. non est magna vis faciēda. sed ꝓ certo haben
tes grām dei in nobis augeri posse. laborare debem⁹
qualiter in nobis augeatur [illegible] bona opera. Per illa
em̄ vt dicit Aug. meret augeri. vt aucta mereat ꝑfi-
58 ci. Modū aūt merēdi grē augmētū sic videre possu
mus. Contingit em̄ aliqd mereri ex cōgruo. ⁊ cōtin-
git aliquid mereri ex condigno. Tūc est meritum ex
ꝯdigno. qñ rō meriti reꝑitur ibi ꝑfecte ⁊ plene. ⁊ tūc
est quedā cōmēsuratio ⁊ adequatio meriti ad ꝑmiū
Et quia hoc nō pt esse cum gratia auget. hinc est ꝙ
non pt qs mereri grē augmētū merito ꝯdigni. si igi-
tur contingit ipm augmētū grē mereri. hoc est meri
[illegible] cōgrui. Meritū aūt cōgrui dicit i quo est aliqua
dispositio cōgruitatis respectu eius ad quod dispo-
59 sitio ordinat. que tamē deficit a rōne ꝯgruitatis. Et
hoc pt esse tripliciter. Aut em̄ ē cōgruitas sine digni
tate. ⁊ sic peccator ꝑ bona opa in genere facta extra

charitatem. meret de cōgruo ꝑmaꝫ grām. ibi est em̄
quedā ꝯgruitas. qr facit quod in se est. nō est tamen
ꝯdignitas. quia inimicus dei est ⁊ indignus pane ꝙ
vescit. Aut em̄ est ibi dignitas cuꝫ indignitate. sicut
quādo vir iustus meret peccatori ꝑmā gratiā. Di
gnitas em̄ est ex pte viri iusti qui est amicus dei. et
dignus a deo exaudiri. sed indignitas est ex pte pec
catoris. ⁊ iō nō est ibi plena rō meriti. Aut est ibi di-
gnitas cuꝫ gradus inferioritate. ⁊ sic hñs grām mio-
rem meret ꝑ bonū vsū ꝑuenire ad grē cumulū. et h
modus merēdi ⁊ si deficiat a merito cōdigni. ⁊ cōti-
neat sb merito congrui. maxime tamē inter ceteros
modos ꝑdictos merendi accedit ad ꝑfectōem meri-
ti. ⁊ ideo quasi mediū tenet inter meritū congrui et
meritū cōdigni. Ex predictis igitur haberi potest ꝙ
[illegible] grā augetur. ⁊ etiam qualiter augeri meret. Un-
de auctes ⁊ rōnes ostēdentes ꝙ grā meretur augeri
concedende sunt. Ad illud aūt quod obijcitur in 40
contrariū ꝙ cum sit simplex non potest augeri. dōꝫ
ꝙ gratia non est oino simplex. sed solum per priua-
tōes partiū quātitatiuaꝝ quātitate molis. non aūt
per priuatōem ptiū quātatiuarū quantitate virtu-
tis. ⁊ quātum ad tale genus ptium est ibi augmētū.
non ꝗtum ad primū. Uel potest dici ꝭm vltimū mo
dum dicēdi ꝙ augmētum quod attēditur per acces-
sum ad sūmuꝫ nō ponit compositōem. sed quādam
maioris simplicitatis ⁊ vnitatis ꝑfectōem. ⁊ idō nō
repugnat gratie rōne simplicitatis essētie. Ad illō 41
quod obijcitur ꝙ ꝓfectus est in potestate gratie. dō
ꝙ quidā est ꝓfectus accidētalis. vtpote qui attēdit
in feruoris intensione. vel habitus radicatione. vel
opm multiplicatōe. ⁊ hic ꝑfect⁹ est in potestate gra-
tie. ⁊ ꝭm hūc ꝓfectum gratia non dicitur augeri ꝓ-
prie. quia non efficit homo dign⁹ maiori ꝑmio sba
li ꝑ illum. Alius vero est profectus qui respicit pre-
miū sbale. ꝭm qō dicit homo dignus maiori ꝑmio.
⁊ hic nō est in potestate gratie. sed in sola illius pote
state cuius est gratiā infūdere. ⁊ ideo hūc gratia nō
facere ꝫ mereri dr. ⁊ penes hūc effectū attēdit gratie
augmētū. Ad illō qō obr ꝙ augmētū grē est eius- 42
dē generis cū grā ꝑmo data. dō ꝙ ⁊ si sit eiusdē nāe
ꝗtū ad rōem habitus. drña tñ est quātū ad statū. ꝓ
eo ꝙ supponit grē initiū. Et qr eiusdē generis est cū
grā primo data. ideo nō pt mereri merito cōdigni ꝫ
merito congrui. Quia grām ꝑsupponit. maiori con
gruitate meret quis gratie augmētū ꝙ gratie initiū
sicut supra dictū fuit. Ad illō qō obijcit ꝙ remu- 43
neratio attēdit ꝭm quātitatē radicis respōdēdū est
ꝙ illud intelligit in merito cōdigni. in merito auteꝫ
ꝯgrui locū nō hꝫ. Et [illegible] hunc etiā modum rñdēdum
est ad illō qō vltimo opponit.

Questio. iij. f

Utrum contingat per gratiam mereri ipsius gratie
complemētum. hoc est ipꝫ premium glorie. ⁊ hoc ꝗ-
tū ad meritū cōdigni. quia de merito congrui non ē
dubiū. Et ꝙ sic videt. j. Thimo. iiij. De reliquo re-
posita est mihi corona iusticie quam reddet mihi do
minus in illa die iustus iudex. Si ergo quod reddit
ꝭm iusticiā meritis debetur. ⁊ respectu eius preces-
sit meritum. ergo si talis corona quam expectabat
apostolus est glorie premium. videtur ꝙ contingat
mereri per gratie donū. Itē zach. iiij. Adequabit
grām gratie. Et exponūt sancti ⁊ doctores ꝙ adeꝗ-
bit gratiam patrie grē vie. Et hoc expressi⁹ habetur

Math. vij. In qua mēsura mēsurati fu. ⁊c. vob. Si
igit᷑ vbi est adequatio meriti ⁊ premij ibi cōtingit re
periri meritū cōdigni. videt᷑ ⁊c. Itē sicut se habz
culpa ad penā. sic se habet gratia ad gloriā. sed ꝑ cul
pā ex condigno meret᷑ quis eternā dānatōem. ergo per
grām ecōtra ex cōdigno meret᷑ quis eternā beatitu-
dinem. Itē eque dignus est qui vincit aduersariū
honore ⁊ gloria. sicut qui vincit᷑ est dignus ignomi-
nia. si ergo ille q̄ pmittit se a dyabolo supari dignꝰ ē
eterno improperio. videt᷑ ꝙ qui vīcat ex cōdigno me
reat᷑ regnū supernū. Itē aut per seruitium qḋ ho
mo facit deo meret᷑ aliquid. aut nihil. Si nihil. ergo
stultus est qui deo seruit. Si aliquid. cū premium sit
maioris dignitatis q̄ȝ meritū. ⁊ nihil sit excellentius
gratia nisi gloria. ⁊ ꝑ nihil potest opus meritorium
sufficiēter remunerari nisi per gloriā. ergo loquendo de
merito cōdigni cōtingit ꝑ grām gliā mereri. Sed
cōtra. Ro. viij. Non sūt condigne passiones huius
tpis ad futuraȝ gliam que reuelabit᷑ in nobis. ergo per
eas non cōtingit futurā gloriā mereri merito condi
gni. Item Ro. vj. Stipēdia peccati mors. gratia
dei vita eterna. glo. Maluit dicere grā dei vita eter
na. vt intelligeremus deū ad vitā eternā ꝓ sua mi-
seratōe nos ꝑducere nō meritis nostris. ergo si non ꝑ-
ducit nos nostris meritis. videt᷑ ⁊c. Iteȝ videtur
ꝑ rōem. nullū seruitiū quod debet᷑ dum reddit᷑ obli
gat eū cui fit in aliquo. Unde dn̄s luce. xv. Quis ve-
strū habens seruuȝ ⁊c. sed homo totū qḋ facit ⁊ qḋ
potest facere. totū debet deo. ergo videtur ꝙ non obli-
get deum ad reddēdum sibi aliqd. ergo nihil meremur
apud deū merito condigni. Itē nullum finitū qḋ
gratis fit obligat eū cui fit in aliquo. sed opera facta
ex gratia fiunt gratis. ergo non obligāt eum cui fiūt ad
retribuēdum ex debito. sed solū de congruo. ergo idem
qḋ ꝑus. Item vbi est meritū ex condigno. ibi est
ratio dati ⁊ accepti. sed deus nihil potest nobis acci
pere. quia bonorū nostrorū non indiget. ergo premium
gratie quod est excellētissimū non possimus ex con
44 digno mereri apud deum. Rꝰ dōm ꝙ circa istā q̄ō-
nem aliqui doctores senserūt diuersimode. Quidaȝ
dicere voluerūt ꝙ quia meritū cōdigni dicit quādā
obligatōem in retribuente. ⁊ quādam cōmensurati-
onem in seruitio ⁊ retributōe. ⁊ deus non potest ali-
cui obligari. ⁊ premio gratie nihil aliud potest com-
mensurari. ideo dixerūt ꝙ nullus potest celestē glo-
riam mereri ex condigno. sed si meret᷑. hoc est tm̄ ex
congruo. Et ad istā suam positōem astruēdam mul
tis fulciūtur autoritatibus sacre scripture. ⁊ etiā ex-
positorum. qui hoc sentire vident᷑. Sed qm̄ in scri-
ptura etiā sepe reperit᷑ ꝙ deꝰ vnicuiqȝ retribuet ſm
opera sua. ⁊ in ꝑabola qua exprimit᷑ meritū ⁊ retri-
butio. xx. Math. dicit᷑. Tolle quod tuum est ⁊c. et
plura cōsimilia reperiūtur. ideo aliorum positio est
ꝙ gliaȝ non tm̄ cōtingit mereri merito congrui. tale
enī merituȝ reperiri potest in gratia gratis data. sed
etiam contingit mereri merito condigni. ꝓ eo ꝙ grē
⁊ glorie quedam est cōmensuratio. ⁊ in deo q̄dā ca-
dit obligatio. non ex necessitate. sed ex sua mera be-
nignitate. qua voluit pmittere ⁊ pactū firmare cuȝ
hijs qui eum diligūt ꝙ seipm̄ mercedem eis retribu
eret. sicut in abraham apparet. Si aūt velimus cō-
siderare quis istorū modorum dōi sit verior. inueni
mus ꝙ ſm diuersas cōparatōes operis meritorij. re
peritur in eo ⁊ meritū congrui. ⁊ merituȝ condigni.
Opus enī meritoriū cōparatōem habet ad ꝑncipiū a 45
quo exit. ⁊ ad finē ꝓ quo fit. ⁊ ad statū in quo fit. Si
loquamur de ipo ꝑ cōparatōeȝ ad principiū. sic opus
⁊ ortū habet a volūtate libera. ⁊ ortum habet a gra-
tia. Et inquātum ortū habet a volūtate libera ē me
ritoriū merito cōgrui. sic enī quodāmō nrm̄ est. ⁊ q̄si
alterius generis est q̄ȝ sit ipm̄ premiū quod debet ei
retribui. Inq̄tum aūt ortum habet a gratia. sic cuȝ
gratia reddat hoiem acceptum deo. ⁊ sit quid diui-
num. ⁊ ad hoc vt sit ordinata vel ducat ad deū. opꝰ
illud est meritorium merito condigni. Si aūt cōpa-
remus opus meritorium ad eum pro quo fit. hoc pt̄
esse dupliciter. vel ad largitatem dispēsantis. vel ad
veritatem pollicētis. Si comparetur ad largitatem
dispēsantis. sic est meritorium merito cōgrui. naȝ ꝓ
sue liberalitatis immēsitate decet ipm̄ ꝓ modico ob
sequio retribuere magnū premium. Si vero cōpare
tur ad veritatem pollicentis. ex quo pmisit ⁊ quo-
dammō se voluntarie obligauit. ꝙ tanto operi tan-
tum reddit premium. sic opus illud meritoriū ē me-
rito condigni. Si aūt tercio modo cōparemus opꝰ
meritoriuȝ ad statum. hoc potest esse dupliciter. aut
q̄tum ad tpis oportunitatem. aut q̄tum ad operis
difficultatem. Si q̄tum ad tpis oportunitatē. quia
nunc est tempus seminādi sicut dicit apls. ⁊ q̄ facit
opa meritoria semen pijcit in terram bonā. congru
um est vt ex hac terra fructū magnū suscipiat. ⁊ ideo
recte deus ei qui in presenti dimittit modicū. pmit-
tit reddere centuplum. Si aūt considerat᷑ operis ar-
duitas. quia opus tale sic est in voluntate facientis
vt sit supra vires. ⁊ homo eleuetur in faciendo ipm̄
supra se. ⁊ bono ꝓprio preponat bonū eternuȝ. hinc
est ꝙ tale genus operis eterna remuneratiōe est di-
gnum. ⁊ sic per ipm̄ mereri cōtingit merito cōdigni.
Patet igitur ꝙ opus meritorium consideratum in
cōparatōe ad volūtatis libertatem. ⁊ dispensatoris
liberalitatem. ⁊ tpis oportunitateȝ. est meritorium
merito cōgrui. Compatū vero ad gratie dignitateȝ.
ad ipius pollicētis veritatem. ad suipius difficul-
tatem. est meritorium merito cōdigni. ⁊ per hoc sol-
ui possūt rōnes ⁊ auctes ad vtrāqȝ ptem inducte. ꝓ
eo ꝙ ſm diuersas vias ꝓcedunt. Naȝ rōnes que ꝓ
bant ꝙ per grām contingit mereri premiū eternum
merito condigni. ꝓcedūt ſm alterā istaꝝ considera-
tionū. Illa tamē ratio q̄ fit de simili cōparatōe cul- 46
pe ad penā. ⁊ grē ad gliaȝ. nō cogit. tum quia gloria
multoplus excellit in bono q̄ȝ pena in malo. tum eti-
am qꝛ facilius est descēdere q̄ȝ ascēdere. Rōes vero
ad oppositū ꝓcedūt ſm aliā viā. videlicet ꝓut opus
hȝ cōpari ad volūtatē nrām. sic enī nō est de se suffi-
ciēs ad merēdū. Nā oēs iusticie nre sicut pānus mē-
struate. Prout etiā hȝ cōpari ad liberalitatē diuinā
q̄ nulli pt̄ obligari. sed q̄cqd facit. ex mera liberali-
tate facit. ⁊ hoc modo concludunt verum ꝙ non sit
ibi meritum condigni. aliter enī rationes ille non co
gerent. Nam ꝙ dicitur ꝙ passiones huius tpis nō 47
sunt condigne ⁊c. hoc verum est inq̄tum sunt com-
passiones. sunt tamen cōdigne inq̄tū fiūt ex charita
te q̄ actionibꝰ ⁊ passionibꝰ dat efficaciam ⁊ valoreȝ.
Ad illud quod obijcit᷑ ꝙ deus nō ꝑducit nos ad 48
gloriam nostris meritis. exponēdum est. ꝙ hoc in-
telligitur ſm ꝙ merita mere cōparantur ad volūtateȝ
nram. nō ſm ꝙ hūt ortū a grā. Ad illḋ quod obij- 49
cit᷑ ꝙ totū quod hō facit debȝ deo. dōm ꝙ ⁊ si opus

Illud sit debitũ inq̃tũ est creature. est tamẽ gratuitũ inq̃tũ fit ex gratia ꝛ charitate. Et ideo sicut ratõ debiti non tollit rõem gratuiti. sic etiã nec tollit rõnem
50 meriti. Et si obijcit̃ q̄ nec opus gratuitũ nec debitũ potest obligare deũ. dõm q̄ ꝛ si nõ possit deꝰ nobis obligari in rõne dati ꝛ accepti. sicut ostẽdit rõ vltima. obligari tamẽ dicit̃ quodãmodo ex sua mera benignitate qua voluit ꝓmittere seipm̃ diligẽtibus se. Preterea meritũ cõdigni non necessario ponit obligatõem in retribuẽte. sed ponit sufficiẽtẽ ordinatõez eius qui remunerat̃ ad ipam remuneratõem mediante aliqua laudabili opatõe. gratia aũt sufficiẽtẽ ordinatõem ponit in viatore ad obtinẽdam gl'iam. tũ ratione sue dignitatis ex qua totũ hoiem reddit deo ꝛ acceptũ ꝛ carũ. tũ etiam rõne diuine pactionis. tũ rõne ardue opatõis sicut prius tactũ est. Et sic patz
51 responsio ad duas rõnes seq̃ntes. Nã qḋ obijcitur quod gratis fit non obligat. dõm. esto q̄ nõ obligz. ꝓpter hoc tamẽ nõ tollit̃ a merito quin possit ẽẽ cõdignũ. Preterea ꝛ si non obliget eũ cuiꝰ est retribuere ꝛ remunerare seruitiũ sibi factum pensata ꝓpria vtilitate. obligat tamẽ eũ quodãmõ qui retribuit pẽsata seruitutis fidelitate. Unde magis meret̃ apud deũ qui seruit ei ex amore filiali ꝛ liberali. q̃ qui seruit amore mercẽnario expectãs mercedẽ ꝛ retributiõem. Si aũt aliquis obijciat q̄ non potest ibi esse meritũ cõdigni. quia nõ est ibi cõmẽsuratio. dõ q̄ et si nõ sit cõmensuratio p omnimodã equalitatez. est tamẽ cõmensuratio p q̄ndam cõueniẽtem ꝓportõnabilitatem. sicut fructus recte dicit̃ commensurari semini. quando tantum excedit sicut cõueniebat fecũditati seminis ꝛ terre germinãti. Unde sicut aliquis non esset cõtentus si de semine nõ reciperet decuplũ. sic nullus possit esse cõtẽtus ex opibus meritorijs factis. nisi p eis reciperet premiũ pfectum qḋ cõplet ꝛ terminat totũ desideriuȝ.

Distinctio. xxviij. de potestate liberi arbitrij hominis lapsi quã hz gr̃a circũscripta.

i Hoc vero icõcusse ꝛ incũtanter ꝛc̃. Supra determinauit magister quãtũ potest li. ar. cum gratia. in hac vero pte determinat quãtũ potest li. ar. sine gratia. Et diuidit̃ hec pars in duas. In prima determinat de ptãte li. ar. hominis lapsi quam habet gratia circũscripta. Scḋo vero determinat li. ar. primi hominis. vtruȝ gratia operãte ꝛ coopante eguerit. j. di. xxix. Post hec considerãdũ est vtr̄ ꝛc̃. Diuidit̃ autez pars ista in tres ptes. In prima quia pelagiani errabãt circa ptãtem li. arbi. ponit illius heresis improbatõnem. In scḋa vero respõdet ad pelagianoꝝ argumẽtatões. ibi. Qr vero dicunt sine gratia ꝛc̃. In tercia vero ƒbiungit catholice veritatis expressionẽ. ibi. Id q̄ de gratia. ꝛ li. ar. indubitãter teneamus ꝛc̃. Media pars diuidit̃ in tres ptes s̄m tria media. a quibus sumũtur tres rõnes quibus mgr̃ respõdet. Primo eñ respondet ad illud quod pelagius dicebat nullũ esse culpãdum si non vitat vel non facit illud qḋ est sibi impossibile. ex quo sumũtur due rõnes ad quas magister rñdet duabꝰ. Scḋo vero rñdet ad illud qḋ pelagiꝰ dicebat q̄ nihil ẽ tã in nr̃a potestate q̃ ipa volũtas. qḋ etiã ab ipo Aug. pelagiꝰ assũpserat. ibi. Alibi etiã Aug. dic̃ q̄ huic gratie ꝛc̃. Tertio vero rñdet ad illud qḋ pelagius dicebat. Qr credimus nr̃m est. qḋ aũt bonũ opamur illius est ꝛc̃. Quod etiã extraxerat de verbis Aug. ex duobus locis. ꝛ ideo magister rñdet in duobus. c. Et incipit illa ps. ibi. In expositõe quoq̧ quarũdã ꝓpositõnũ ꝛc̃.

a Deniq̧ pelagius a fratribꝰ ꝛc̃. Redarguit magister verbuz pelagij dicẽtis q̄ gratiã li. ar. in fideli calliditate suppõebat ꝛc̃. Cõtra. videt̃ q̄ veruz dixerit pelagiꝰ. Si eñ gratia habitus est. et ois habitꝰ reddit potẽtiam facilẽ. videt̃ q̄ ad hoc det̃ gr̃a li. ar. vt facilius possit exire in bona opa. Si tu dicas q̄ in hoc nõ reƥhẽdit eũ. sed i hoc q̄ negabat qḋ nullũ posse arbi. li. cõferebat. videt̃ q̄ in hoc etiam verũ dicebat. qm̃ si solius potẽtie est posse, ꝛ gratia nõ est potentia. g̃ ñ dat nouũ posse. Itẽ nullus aliꝰ habitꝰ aufert potentiam ei in quo est. g̃ vr̄ q̄ nec gr̃a. aut si i gr̃a hoc est. quero q̃re magis in ipsa q̃ in alijs.
1 Rꝰ dõ. q̄ q̃daz est

Ponit improbatõem heresis pelagiane q̃ circa potestatem li. ar. errabat. a

XXVIII

i Hoc vero incõcusse ꝛ incũtanter teneamus liberũ arbitrium sine gratia preueniẽte ꝛ adiuuãte non sufficere ad salutẽ ꝛ iustitiã obtinẽdaz. nec meritis p̄cedẽtibus gr̃am dei aduocari. sic̃ pelagiana heresis tradit. Nã vt ait Aug. l. j. li. retractatõnũ Noui heretici pelagiani liberũ sic asserũt volũtati arbitriũ. vt gratie dei non relinquãt locũ. quã s̄m merita nostra dari asserunt. Pelagianoꝝ heresis oĩm recẽtissima a pelagio monacho est exorta. Hij dei gratie q̃ predestinati sumus. ꝛ qua meruimus de potestate tenebraꝝ erui intantũ inimici sũt. vt sine hac credãt hominẽ posse facere omnia diuina mãdata. a Deniq̧ pelagius a fratribus increpatus q̄ nihil tribueret adiutorio gratie dei ad eius mãdata facienda. non eã libero arbitrio preponebat. sed infideli calliditate supponebat dicens. ad hoc eam dari hominibus. vt que facere per liberũ arbitriũ iubetur. facilius possint implere per gratiam. Dicendo vtiq̧ facilius possint. voluit credi. ꝛ si difficilius. tñ posse homines sine gratia facere iussa diuina. Illam vero gratiam dei sine qua nihil boni possumus facere. non esse dicunt nisi in libero arbitrio. quod nullis suis precedentibus meritis ab illo accepit nostra natura. ipo ad hoc tm̃ iuuante nos per

Que sit heresis pelagianoꝝ [illegible] gr̃a. ꝛ li. ar.

a

suã legẽ atq3 doctrinam vt discamus que facere ꝛ que sperare debeamus. Non aũt ad hoc per donum spũs/ sancti. vt q̃ didicerimus esse facienda faciamus. Ac ꝑ hoc diuinitus nobis dari scientiam confitẽtur. qua ignorantia pellitur. charitatem aũt negãt diuinitus dari qua pie viuit. vt scilicet sit donuz dei scientia q̃ sine charitate inflat. ꝛ non sit donum dei ipa charitas. que vt scientia non inflet edificat. Destruũt etiam oratões quas facit ecclesia siue ꝓ infidelibus ꝛ doctrine dei resistentibus vt cõuertãtur ad deuz. siue ꝓ fidelibus vt augeatur eis fides ꝛ perseuerent in ea. Hec quippe nõ ab ipo accipere. sed a seipis homines habere cõtẽdũt.
b [b] gratiã dei qua liberamur ab impietate dicẽtes ẜ3 merita nostra dari. paruulos etia3 sine vllo pcti origina/ lis vinculo asserũt nasci.

Prima rõ pelagii ꝙ sine gra ꝑ li. ar. recte viuatur

Respondet ad pelagianoru3 argumẽtatões qua dicunt nullum esse culpãdum si non vitat vel facit illud quod est sibi impossibile. ex quo sumũtur due rões. q̃s magister duob⁹ improbat respõsis. b

Qr vero dicunt sine gratia hominem [illegible] liberum arbitrium oĩa iussa implere. hmõi inductionibus muniũt.
c [c] Si inquiũt non potest ea facere homo que iubetur. non est ei imputãdum ad mortem. Sicut tuipe Aug. in li. de li. ar. asseris. Quis inquis peccat in eo qđ nullo modo caueri potest? peccatur autẽ. caueri ergo potest. Hoc testimonio Aug. pelagius vsus est disputãs aduersus [illegible]um. immo aduersus gratiam. sicut Augu. in li. retracta. illud ꝛ alia hmõi retractans ꝯmemorat

Rõ ad primam rationem.

inquiens. In hijs atq3 huiusmodi verbis meis. quia gratia dei cõmemorata non est de qua tunc nõ agebatur. putant pelagiani suam nos tenuisse sententia3. s3 frustra hoc putant. Uoluntas quippe est qua peccaꝶ ꝛ recte viuitur. quod hijs verbis egimus. s3 ipa nisi dei gratia liberetur. ꝛ vicia superet ꝛ adiuueꝶ. recte a mortalibus viui non potest. Ecce aperte determinat ex q̃ sensu illa dixerit inimicos gratie refellens.

habitus qui oꝛtu3 habet a potentia. sicut ille qui per assuefactõnem acquiritur ab eo in quo est. ꝛ de tali habitu veru3 est ꝙ non dat nouam potẽtia3. sed prioꝛem potẽtia3 habilitat. Est ꝛ alius habitus qui desursu3 descendit. ꝛ non solũ dependet ab eo in q̃. s3 magis ab eo a q̃. et talis habitus h3 potẽtiam nobilitare. et pt etiam illud in quo est. mouere ꝛ supra se eleuare rõne illius a q̃ ꝓcedit. ꝛ talis habitus est ipsa gratia. Et qñ pelagius non attribuebat pl⁹ habitui gratie ꝙ alijs habitibus. hinc est ꝙ Augusti. ꝛ magister arguunt eũ tanq̃ hereticum. Et per hoc patẽt ea que obiecta sunt. b

Gratiã dei qua liberamur ab impietate dicentes ẜm merita nostra dari. Uideꝶ ꝙ verum dixerit per illud quod dicit Hiero. de ꝓdigo filio. nulla maioꝛ iusticia est ꝙ ignoscere penitẽti. ꝛ ad misericoꝛdiam reuertenti misericoꝛdie sinum aperire. Si ergo iusticia retribuit vnicuiq3 ẜ3 merita. videtur ꝙ homo reuertendo ad diuinam mia3 mereatur sibi gratiam dei.

Item nos videmus ꝙ homo potest mereri gratiam hominis per obsequia sibi impensa. ergo pari ratio
2 ne videtur et multofoꝛtius ꝙ mereri possit gratiam dei. Responsio dicendum ꝙ gratiam primam non contingit mereri. tum quia est fundamentum omnis meriti ꝛ principium. tũ etiam quia est donũ pure gratuitum. nisi enim quis habeat gratiam dei. nihil apud deum mereri potest merito condigni. quia sine illa nihil acceptat deus in operibus nostris. Rursus ipa est ita donum gratuitum ꝙ non redditur meritis. Sicut enim dicit apls̃ Ro. xj. Si gratia est ex meritis. iam gratia non est gratis. Ex hoc patet quãtu3 pelagius aduersabatur diuine gratie. qui dicebat aliquem eam posse mereri. Auferebat enim ipsi gratie suam dignitatẽ et excellentiam. dum eam meritis li. arbi. supponebat. Auferebat etiam suam efficaciam. dum potestatẽ merendi alij ꝙ gratie attribuebat.
3 Ad illud verbum Hiero. dcñ ꝙ iusticia ibi dicitur diuine bonitatis cõdecentia nõ prout respicit meritorum exigentiam.
4 Ad illud quod obijcitur de gratia hominis. dcñ ꝙ non est simile. tũ quia acceptatio hominis non est ita mere gratuita sicut diuina. tum etiam quia non est ita eque ponderatrix sicut illa.
5 Si aũt queratur vtrum aliquis in statu gratie exñs possit sibi mereri primam gratiam post recidiuu3. ꝛ hoc orando ꝛ petendo. vt si caderet. deus illum releuaret. dcñ ꝙ non potest ex merito cõdigni. sed solu3 ex merito cõgrui. Nam meritum condigni implicat in se ꝯsecurãtiam. ꝓ eo ꝙ peccatũ ꝯsequens moꝛtificat ꝛ in obliuionẽ ducit bona opera ꝑius facta. c Si inquiunt nõ potest ea facẽ hõ q̃ iubetur. nõ est ei imputãdũ ad moꝛtem. Uꝛ ꝙ verũ dicat pelagi⁹. quis mgr̃ ꝯdicat. Nã Hiero. dixit. Anathẽa sit q̃ dic deũ ꝑcepisse ipossibile. q̃ si ꝑcepit hoĩ hñti li. ar. vꝛ ꝙ pelagius verũ dicat. Itẽ Aug in q̃dã ẜmõe. Seruũ pigrũ [illegible] dãnaret. si ea q̃ fieri nõ poterat imparet. q̃ redit idẽ qđ ꝑus. Querit q̃ ꝓ quãto ẜbũ illđ habeat veritatem ꝙ nullus pec-

Similiter et innitebatur pelagius verbis Aug. cõtra grãm qui in li. de duabus animabus dicit. Peccati inquit reum tenere quẽq̃, quia non fecit quod facere nõ potuit, summe iniquitatis ⁊ insanie est. His auditis exilijt pelagius dicẽs. Cur ergo paruuli ⁊ illi qui non habent grãm sine qua non possunt facere mãdata diuina rei tenẽtur? — Secũda rõ. Q re⁹ peccati non est qui nõ fecit qđ facere non potuit.

Hoc aũt qua occasione dixerit in li. retractationuz pelagio respondẽs aperit. Id eñ contra manicheos dixit qui in homine duas naturas esse cõtendũt. Unam bonã ex deo, alterã malã ex gente tenebrarũ, que nunq̃ bõa fuit, nec bonũ velle pt, qđ si esset, nõ videretur ei imputãdũ esse si nõ bonũ faceret. — Rº ad secũdaz rationem.

Respõdet ad illud quod pelagius dicebat Q nihil est tã in nostra potestate q̃ volũtas, ac si diceret bonũ vel malũ operari in nr̃a voluntate ẽ sine grã dei. c

Alibi etiam Aug. dicit q huic gratie cõtradicere videtur qua iustificamur. Ait in libro contra adamantium manichei discipulũ. Nisi quisq̃ volũtatem suam mutauerit, bonum operari nõ potest, quod in nostra ptãte esse positum dominus docet vbi ait. Aut facite arborem bonam ⁊ fructus eius bonos ⁊c. Quod Aug. in retractationib⁹ nõ esse contra graz dei quam pdicamus ostendit. In potestate quippe hominis est mutare in melius voluntatem, sed ea potestas nulla est nisi a deo detur de quo dictum est. Dedit eis ptãtem filios dei fieri. Cum eñ hoc sit in potestate quod cum volumus facimus d nihil tam est in potestate nostra q̃ ipsa voluntas, sed preparatur a domino voluntas, eo ergo modo dat ptãtem. — Math. xij. — Joh. j. — d

Sic etiam intelligẽdum est quod in eodem ait scilicet in nostra potestate esse vt vel inseri bonitate dei vl' excidi eius seueritate mereamur. Quia in potestate nostra non est nisi quod nostram sequitur volũtatẽ, que cum preparatur a domino, facile fit opus pietatis etiã illud qđ impossibile ⁊ difficile fuit.

Respõdet ad illđ quod pelagius dicebat. Qđ credimus nostrum est, q aũt bonum operamur illius est ⁊c. quod traxit ex duobus locis ab Aug. ad qđ magister duo ponit responsa. d

In expositione quoq̃ quarũdam ppositionum ep̃le ad Ro. quedam Aug. interserit, que videntur huic doctrine gratie aduersari. Ait eñ. Quod credimus nr̃m est, quod autem bonuz operamur illius est qui credentibus dat spm̃sanctum. Et paulo post. Nostrũ est credere ⁊ velle, illius aũt dare credentibus ⁊ volentibus facultatem bene operandi ⁊ spm̃sanctum. Que qualiter intelligi debeant. Aug. in li. retractationuz apit dicens. Uerũ est quidem a deo esse quod operamur bonum, sed eadem regula vtriusq̃ est, ⁊ volendi scilicet ⁊ faciendi, ⁊ vtrũq̃ ipsius est, quia ipse preparat voluntatem, ⁊ vtrumq̃ nostrum est, quia non fit nisi volentibus nobis. Illa itaq̃ profecto non dixissem, si iam — Prima ratõ pelagij. — Rº ad pmã rõnem.

---

cat in eo qđ nõ pt facere vel vitare. Rº 6
dd q posse q̃d facere vl' vitare dupliciṫ alicui pt attribui. Uno mõ diciṫ aliq̃s aliq̃d posse qz seipm sine aliquo alieno suffragio pt illđ. sicut aliq̃s pt comedere quando est sanus ⁊ hz cibuz. Alio mõ diciṫ aliq̃s aliquid posse nõ solũ qz pt illud p se ⁊ in se. sed qz potest cuz alio quod sibi psto est. et hoc modo accipiẽdo posse, omne qđ deus pcipit in nostra ptãte est. quia ipse qui precipit psto est prebẽ gratiã adiuuãtem p quã possumus pficẽ. Alio mõ accipiẽdo posse. nõ oẽ qđ precipit est i nostra potestate. non tñ ex hoc excusaṫ aliq̃s. sicut si preciperet dñs s'uo q daret sibi ad bibẽduz. ⁊ ipse nõ haberet aquã. si posset eaz acquirere nõ excusaret. sic ⁊ in pposito intelligẽduz est. Primo mõ accipiẽdo posse. sic aliq̃s possit in se. sic p diuinũ auxiliũ intelligit Aug. ⁊ hoc insinuat eius verbũ. [illegible] quid quis peccat i eo quod nullo mõ cauere pt? Et sic intellexit etiam Hiero. cum dixit illũ esse anathema qui dixit deum precepisse impossibile. Pelagius aũt accepit primõ mõ. ⁊ ido errauit. ⁊ plus attribuit li. ar. q̃ possit. Aliter etiam psueuit rñderi q pdicta verba intelligantur de impotẽtia nãli. nõ de illa impotentia in quaz ex culpa sua homo seipm intrusit. sic ponit Ans. exẽplũ de seruo q̃ debuit ire ad nũdinas. ⁊ pcipitauit seipz in foueã. pmus mod⁹ exponẽdi. errorẽ pelagij magˀ excludit. d Nihil tã est in ptãte nostra q̃ ipsa

Secunda ratio Pelagij.

R°. ad secūdaz rationem.

scirem etiā ipsam fidē inter spūssancti munera repiri. Illud etiaz diligenter est inspiciēdū qđ Aug. in li. sententiaꝝ ꝓsperi ait. scꝫ qꝛ posse habere fidē. sicut posse habere charitatē. natura ē hominū. habere aūt fidē sicut habere charitatē. gratia ē fideliū. Quod nō ita dictū est tāq̄ ex libero arbitrio valeat haberi fides vł charitas. sed qꝛ aptitudinē naturalē habet mens hoīs ad credēdū vel diligendū que dei gratia preueniēte credit et diligit. qđ sine gratia non valet.

Subiungit catholice veritatis exp̄ssionē. e

Id ergo de gratia et libero arbitrio indubitāter teneamus. qđ Hiero. in explanatione fidei catholice ad damasum papam iouiniani et manichei ac pelagij errores collidens docet. liberū inquit sic confitemur arbitriū. vt dicamus nos semꝑ indigere dei auxilio. Et tā illos errare qui cū manicheo dicunt hōīeꝫ peccatū vitare nō posse. q̄ȝ illos qui cū Iouiniano asserūt hominē non posse peccare. vterq̄ȝ tollit arbitrij libertatem. Nos vero dicim⁹ hominē semꝑ et peccare et nō posse peccare. vt nos semꝑ liberi ꝯfiteamur ēē arbitrij. Hec est fides quā in catholica ecclesia didicimus. et quam semper tenuimus.

voluntas. Hoc vꝫ ēē falsum ꝑ experiētiam. Facilius enī ē homi ieiunare et magnos laboꝛes sustiere q̄ȝ inimicū diligere suum. facilius ē etiā oīa bona sua dispergere q̄ȝ voluntatē suā subiugare. Itē si hoc verū eēt. ꝫ vꝫ q̄ cū bōitas bōis cōsistat in volūtate. q̄ homo posset se facere talem qualē vellet. R°. ad hꝰ dici 7
pōt q̄ illud intelligitur de auxilio gratie dei. ꝓ eo q̄ bona volūtas quātū ad actū volēdi nō recipit impedimentū si habeat auxiliū gratie. ꝫ quātū ad opus exterius ipedimentuꝫ recipit. Vñ omnia bona possumus velle. non tñ omnia facere. Et sic vꝫ Aug. intelligere includendo auxilium grē non excludendo sicut excludebat pelagi⁹
8 Aliter pōt responderi q̄ velle in nobis dupliciꝫ accipiꝫ. Vno mō vt nominat actū potentie affectiue: vt est
9 quedā potētia naturalis. Alio mō vt nōiat actū li. arbi. Primo mō velle aliq̄d idē est qđ affici circa illđ. Alio mō velle. idē est qđ eligere. Vñ ꝫm hos duos actus distinguiꝫ in nobis voluntas appetitus. ꝛ volūtas eligētie. nō qꝛ sint in nobis iste due volūtates eēntialiter differētes. ꝫ qꝛ modus volendi ē aliter et aliter. Dico igiꝫ q̄ verbū Aug. nō intelligiꝫ de volūtate appetit⁹. q̄ aliqñ adeo adheret alicui rei vt vix vel nunq̄ȝ possit ab ea separi. ꝫ hoc intelligiꝫ de volūtate eligētie. qua aliquis vult se velle qđ vult vel nolle. ꝛ hoc semꝑ in nostra potestate est. nō tñ sequiꝫ ex hoc q̄ iusticia sit in nr̄a voluntate. quia non est efficax nisi inquātum p̄ualet voluntati appetitus. et illi nō p̄ualet nisi ꝑ gratiam. Vñ multi sunt peccatores qui vellēt esse iusti et vellent q̄ nunq̄ȝ affectarent mala. nihilomin⁹ tamen in sua remanent iniusticia. quia non adiuuantur a gratia diuina.

Ad intelligentiam huius ptis incidit hic questio de ptāte liberi arbitrij circumscripta grā. Circa hoc querūtur duo. Primo queritur q̄ntū possit li. arbi. absq̄ȝ gratia gratum faciēte. Secundo vero queriꝫ quātum possit ꝑ se absq̄ȝ gratia gratis data. Circa primum queruntꝫ tria. Primo queriꝫ vtrū li. ar. sine gratia gratūfaciente possit a culpa resurgere. Secundo vtrum possit absq̄ȝ gratia gratū faciente aduersarium vincere. Tercio queritur vtrum possit dei mandata implere.

Questio .j. a

Utrum liberum arbitriū absq̄ȝ gratia gratūfaciente possit a culpa resurgere. Et q̄ non videꝫ primo per illđ quod diciꝫ Ro. iij. Iustificati gratis per gratiā ipsius. Et pauloante. Ex operibus legis non iustificaꝫ omnis caro. Et expressius ad Thitū. iij. Non ex operibus iusticie q̄ fecimus nos. sed ꝫm suam miaꝫ ꝛc. igitur gratia gratumfaciente circumscripta. non potest li. arbi. ꝑ se resurgere a culpa. Item Gal. ij. Non abijcio gratiam dei. si enim ꝑ legem iusticia. ergo xp̄us gratis mortuus est. si ergo virtute li. ar. posset homo ad iusticiam redire. videꝫ q̄ frustra xp̄us mortuus esset. q̄ si hoc est impium dicere. patet ꝛc. Item nemo petit ab alio quod habet in sua potestate. sed impius petit in ps̄. Sana animam meam q̄ peccaui tibi. Docet etiā nos ipse saluatoꝛ petere in oratione dominica. Et dimitte nobis debita nostra. ꝫ ꝛc. Item hoc ostenditur ratione quam facit Bern. Cum aliquis de impio fit pius. đ malo fit bonus. et cum de malo fit bonus melioraꝫ. nullus tñ habet posse super se. ergo nullus potest seipsum meliorare ꝓpria virtute. ergo nec absq̄ȝ gratia dei a culpa resurgere. Item omni peccato offendiꝫ deus q̄ est ipsa iusticia. et omne peccatum fit contra mandatum dei. sed tanta est offensa quantus est ille qui offenditur. Cum igitur ipe sit infinitus. offensa habꝫ aliquo modo ratioēꝫ infiniti. si igitur li. arbi. ꝓtātis finite est. impossibile est q̄ in pristinum statum redeat. nisi reducatur per diuinam miam. que sua gratuita bonitate condonet culpam. siue remittat offensā. hoc autem vere fit sine gratia. ergo ꝛc. Item peccatum est priuatio vite spūalis et priuatio lucis: sed vita spūalis non potest redire ad animam nisi a fonte vite. nec lux nisi a fonte lucis. ergo impossibile est q̄ anima resurgat a culpa. nisi deus qui est fons vite et lux perennis sua benignitate eam viuificet et illuminet. hoc autem non est nisi ꝑ donum gratie. ergo ꝛc. Sed contra. Dam. Peccatum est ab eo qđ est ꝫm naturam in id quod est preter naturam auersio. sed facilius est vnicuiq̄ȝ rei moueri ꝫm naturam q̄ȝ preter naturam. ꝫ si li. arbi. virtute ꝓpria peccando potest moueri preter naturaꝫ. virtute ꝓpria redire poterit

naturā.ergo sicut potuit cadere.ita et resurgere. Itē
maior est virtus li.arbi.q̄ nature. sed natura cū infir-
mat̄ sanari potest absq̄ auxilio medicine. ergo multo-
fortius cū li.arbi.infirmat̄ per culpam.sanari potest
absq̄ omni gratia. Item absq̄ gratia gratūfacien-
te de ignorāte potest fieri homo sciens. non solum
in his q̄ subsunt nature. sed etiam in his q̄ sunt supra
naturā.ergo pari rōne absq̄ gratia gratūfaciente pote-
rit homo fieri iustus de peccatore. Itē peccator in
mortali peccato existens pōt desiderare et velle iusti
ciam.sed nihil aliud est esse iustum q̄ velle iusticiā.
quia iusticia est rectitudo voluntatis.tunc eñ volū-
tas recta est cum vult iusticiam.ergo peccator in morta
li peccato absq̄ gratia gratūfaciente iustificari pōt.
Item p eandem vim quā quis movet̄ ad aliqd
quiescit ibidem. ergo si aliquis non movet̄ ad culpam
nisi voluntate.non quiescit ibi nisi p voluntatem et
q̄diu vult.ergo si nō vult in culpa p̄sistere absq̄ gratia
gratumfaciente.videt̄ q̄ possit a culpa resurgere. Si
dicas q̄ non pōt velle. Contra.ptātes rationalis
sunt ad opposita sicut dicit phūs.et voluntas q̄diu
est in via vertibilis est.ergo sicut voluntarie potuit cul
pā appetere.sic pōt volūtarie a culpa resurgere. Itē
inter culpam et gratiā media est innocētia sicut me-
lius patebit.i.ergo cum possit ab aliquo haberi innocē-
tia sine gratia.sicut habita fuit ab Adam in primor-
dio.et innocentia habita deleat̄ culpa.videt̄ q̄ gra-
tia gratumfaciente aliquis possit a culpa resurgere.
10 R.dōm.q̄ in huius questiōis determinatiōe alit̄
senserunt phi.aliter senserunt heretici. aliter senserūt
tractatores catholici. Phi eñ ignorantes qualiter
peccato offendat̄ divina maiestas.et qualiter p ipm
adimat̄ potentiarum habilitas. dixerūt q̄ homo p ex-
ercitationem iustus poterat effici. sicut p inordina-
tionem a recta ratione factus erat iniustus. Unde et
phūs dicit q̄ pravus ad meliores exercitationes de-
ductus.a natura multū pficiet.aut perfecte in con-
trarium habitum restituit̄. Heretici vero aliqd lumē
fidei habentes cognoverūt q̄ per peccatū offendit̄
maiestas divina et quodāmodo dāmificatur.exceca-
ti tñ non consideraverunt qualiter ex culpa natura
infirmat̄.et ideo dixerunt q̄ ad hoc q̄ li arbi. a culpa
resurgat non est sibi necessaria aliqua gratia curās.
sed sufficit sola gratuita dei miā. que inclinatur ad
remittendum peccata nostra.propter satisfactionem
quā xp̄us sibi facere voluit.dum se in cruce p nobis
obtulit.Sed hec positio non tantū a veritate dficit.
sed etiam dum contraria implicat seipsam destruit.
Dicit eñ q̄ ad hoc q̄ li. arbi.a culpa resurgat necesse
est q̄ deus sibi culpam remittat.et tamē non ē neces
se q̄ aliquid sibi retribuat.vel circa ipm faciat.Si eñ
deus non mutatur.et itez.ipe iustus iudex est ut ni-
hil acceptet.nisi tantū quantū valet ad hoc q̄ culpa
remittatur.et peccator deo reconciliet̄. necesse est q̄
aliquid ipi peccatori tribuat̄ p qd morbus peccati sa-
netur.Catholici vo tractatores et luce fidei et auctē
scripture cognoverūt q̄ peccatū et dei ē offensivū.et
quodammō dāmificativū.dum homo se transfert de
servitio dei ad servitutem dyaboli.et etiam imaginis
11 deformativū.Et iō dixerunt q̄ ad hoc q̄ li.arbi. resur
gat a culpa necessaria est gratia.non solum sm q̄ gra
tia dicit̄ gratuita voluntas dei.nec etiam sm q̄ dici
tur liberalis passio xp̄i.sed etiam sm q̄ dicit̄ habitus
animi.Gratuita eñ voluntas dei cōcurrit ad hoc q̄
fiat offense remissio.voluntarie eñ nobis condonat
offensam.Liberalis autem passio xp̄i cōcurrit ad hoc
q̄ fiat morbi curatio et imaginis reformatio.et iō ad
hoc q̄ homo resurgat a culpa.multum p omnem mo
dū necessaria est sibi gratia.Concedende sunt igitur
rationes ōndentes q̄ homo absq̄ gratia gratūfaciē
te non pōt a culpa resurgere. Ad illud vero qd pri- 12
mo obī in contrariū q̄ motus in id qd est sm natu-
rā.facilior est q̄ ipe qui est in id qd est pter naturam.
dōm q̄ illud verum est de illo motu qui est sm natu
ram.ita q̄ subiacet ptāti nature.et de illo etiam mo-
tu qui est preter naturam.ita tñ q̄ non corrūpit̄ nec
diminuit̄ ibi nature ptās.sicut ē in motu lapidis sur
sum.Facilius eñ regreditur deorsum q̄ ascenderit.
tū qz moveri deorsum est in eius ptāte.tū etiam quia
motum sursum nihil diminuebat̄ vel adimebatur
de eius gravitate. Non sic aūt est in pposito.tum qz
moveri ad iusticiam est p virtutē supra naturā. tum
etiam qz motus ad culpam diminuit habilitatē li.ar.
Per peccatū eñ non solum homo expoliat̄ gratui-
tis.sed etiam vulnerat̄ in naturalibus. Et p hoc patz 13
rñsio ad sequens qd obiicit̄ de similitudine sanitat̄
nature ad sanitatem voluntatis. non eñ est simile.
Nam sanitas corporalis ē in potestate nature.sani-
tas spūalis vero est p aliqd qd est supra naturā. Cū
autem aliquid infirmat̄ corpaliter.non oīno nature
pimitur virtus que erat principiū sanitatis. et ideo
a tali infirmitate ad sanitatem naturaliter pōt fieri re
gressus. In peccato vero perditur ipa gratia dei et
iusticia.p quam erat spūalis sanitas. et p tanto dici
tur grave peccatū esse mortale.qz aufert homini pn-
cipium vite.Et ppterea sicut de mortuo non potest
fieri vivus nisi virtute miraculi et supra naturam. sic
nec de peccatore pōt fieri iustus naturaliter vel vo-
luntarie.sed mirabiliter. Ad illud qd obī de ignorā 14
te q̄ pōt fieri sciens sine gratia gratūfaciente.dōm. q̄
non est simile.ignorantia eñ inquantū huiusmōi pon
dicit defectum pene q̄ culpe.Un̄ ignorans sm q̄ ig-
norās n̄ displicet deo.peccās aūt sm q̄ peccās displi-
cet deo.et iō culpe recte opponitur gratia que reddit
deo acceptum.sicut ignorantia opponit̄ scientie. Et
qm̄ oppositū expelli hz p suū oppositū. iō non sequi
tur q̄ si ignorantia habz expelli sine gratia. q̄ similit̄
culpa. Ad illud qd obī q̄ peccator manēs in mor 15
tali pōt velle iusticiā.dōm.q̄ aliquid velle ē duplici-
ter.vel exiliter et semiplene.sicut dicitur.vult et non
vult piger.Vel plene et sufficienter. sicut dicit Apo
stolus. Phil.ij. Deus opatur in nobis velle et per-
ficere. Primo modo pōt eē in peccatore.et talis vo-
luntas non facit aliquem iustum.Secundo mō non
pōt esse sine gratia preveniente et adiuvante volun
tatem.hoc autem scdo modo non pōt voluntas iu-
sticie reddere animā iustam. Ad illud qd obī q̄ p 16
eandē vim p quam aliquid movetur quiescit. dōm.
q̄ verum est in eo motu qui est ad aliqd cōplemen-
tum.hoc autem non oportet esse in motu corruptio
nis et destructionis.Aliquis eñ interficit̄ p violen-
tiam.non tñ oportet q̄ p illam eandem vim in mor
te p̄sistat.Et qz peccatū corruptio dicit̄.nō oportz q̄
quis p̄sistat in peccato ex solo actu volūtatis.sicut p
actum voluntatis se in peccato pcipitavit. sicut patz
in eo qui se voluntarie interficit.vel volūtarie sevi-

17 mergit. Ad illđ qđ obī q deus possit restituere in-
nocētiam. et ita delere culpā absq gratia. dđ. q hoc
verū est. s largitas diuine mie sic decreuit auferre ma
[illegible] p quod homo displicet. vt simul daret bonū p qđ
homo dō placeret. nec vnq expellit culpā q̄n sancti
ficet ipsam aiaz. vt in ea habitet p gratiam. Unde ni
hil ē medium sm tēpus inter iustū et impiū. cū eñ
homo nascit. necesse ē animā ei⁹ vel eē puersam per
culpam. vl' erectam p gratiā. Q̄ō. ij. b
Utrum liberum arbi. absq gratia gratūfaciente pos
sit aduersarium suū vincere. Et q sic videt Geñ. iiij.
dictū ē Cayn. subter te erit appetit⁹ tu⁹. et tu dñabe
ris illi⁹. Sz cōstat q Cayn iā erat i mortali peccato.
g in statu illo poterat dñari appetitui ,pprio. s nullā
victoriā habet in nobis aduersarius nisi p nostrum
appetitū. si igit absq gratia gratūfaciēte Cayn supa
re poterat ,ppriū appetituz. vr̄ q posset etiam vin-
cere aduersariuz. Item Berñ. in li. de li. ar. Liberū
arbi. ē potētissimū sub deo. Et ibidē dicit. q li. ar. oi-
no defectū non patit. quare potissime in ipo eterne
et incōmutabil' imago deitatis vr̄. Nā z si hēat initi-
um. nescit tamē occasum. nec de iusticia vel đ gratia
accipit augmētum. nec de peccati miseria detrimen-
tū. g si li. ar. adiutū gratia et iusticia possit supare ad
uersarium. pari rōe vr̄ q possit per seipm. Itē spūs
luxurie deijcit vel vincit p cōtinētiā. et spūs iracun
die p patiētiā. et sic de alijs. s continētia z patientia
possunt haberi absq gratia gratūfaciēte p gratiam
gratis datā. g videt zc. Item difficilius ē vincere
seipm q vincere dyabolū. sicut eñ habitū fuit. z ma
gister dicit supra di. xxj. Fortior ē tentatio carnis q
tentatio hostis. s homo absq gratia gratumfaciente
pōt seipm vincere et morti exponere. sicut patz in he-
reticis. g multofortius vr̄ q absq gratia gratūfatiē-
te possit de dyabolo triūphare. Itē aduersarius no
ster in quo nulla ē gratia gratumfaciēs frequēter pt
nos deuincere et sibi subiugare. si g nō est peioris cō
ditiōis homo q sit dyabolus. vr̄ q absq aliquo do-
no gratie possit quis aduersariū vincere. Sed con-
tra. j. Cor. xv. Deo gratias qui dedit nobis victori-
as p Jesum xpm dn̄m. n. Igit sine auxilio xpi nemo
pōt de inimico habere victoriā. si g xp̄s auxiliat no-
bis p gratiam suam p quā nos iustificat. vr̄. zc. Itē
Ro. vij. Infelix ego homo. quis me liberabit de cor
pore mortis hui⁹? Et rñdet. gratia dei p Jesuz xpz
dn̄m. n. si g nullus vincit nisi qui liberat a lege peccati
et mortis. videt q absq gratia dei p Jesuz xpz que
quidē est gratia gratumfaciens non possit aduersa-
rium vincere. Item sup illud ps. Infirmati sūt zc.
glo. nō potētes resistere vicijs p se. Deo eñ desisten-
te ab auxilio. laborare pōt homo s non vincere. g vi
det q absq auxilio gratie gratūfacientis non cōtin-
gat vincere tentatiōez. Qz si [illegible] dicas hoc intelligen-
dum eē de gratia gratis data nō gratūfaciente. solū.
dicit [illegible] aliam glo. sup illud ps. Immissiōes p ange-
los malos zc. Dyabolus ptātem hz in peccatore si-
cut in pecore ,pprio. ergo cum non possit a peccato
erui nisi per gratiā gratūfacientē. non pōt nisi p illā
erui a ptāte dyaboli. g sine illa non pōt ipm deuince
re. Item vincēti debet corona. sm q dicit Apoc.
ij. et. iij. s nulli pugnanti cōtra aduersariū debet co-
rona glorie nisi ei qui hz gratiam gratumfacientem.
g nullus absq gratia pōt dyabolū deuincere. Itez
quicquid homo faciat et quicqd etiam caueat. q̄diu
est sine gratia gratūfaciente manet i culpa. sicut pri-
us ostēsum est. s cū manet in culpa. seruus ē dyabo-
li. seru⁹ ē etiaz peccati. et si seruus est dyaboli. victus
ē a dybaolo. sm q dicit. ij. Pet. ij. igitur absq gratia
gratūfaciēte ipossibile ē đ dyabolo triūphare. R. ad 18
pdictoz intelligentiā ē notandū q differt dicere ali-
quē resistere aduersario. et aliquē vincere aduersari-
um. Plus eñ iportat victoria q resistentia. Resistē-
tia nanq cōsistit in hoc q quis non cōsentiat sugge-
stioni dyabolice. s victoria cōsistit i assequēdo oppo-
sitū eius qđ dyabolus intendebat. Intendebat aūt
dyabolus hominē reddere inimicum deo. et facere
dignum eterno supplicio. Tunc igit vicit homo ad-
uersarium. quando sic resistit tentationi. vt efficiat
maior dei amicus. et mereat regnū eternum. Et qm̄
hoc absq gratia gratūfaciēte eē non pōt. iō cōceden-
dū ē q q̄squis [illegible] gratiā gratis datam possit dyabolo
resistere vt ei non cōsentiat suggerenti. tñ absq do-
no qđ reddat hominē acceptū dō ipz vincere nō pt.
vt cōtra eius intentionē ,pficiat dignitate meriti. vel
in merito cōdigni. et cōcedende sūt rōnes q hoc ostē
dunt. Ad illđ vero qđ obī de eo qđ dictū ē Cayn. 19
subter [illegible] erit appetitus tuus. zc. Dōm q et si in po-
testate eius eēt appetitū refrenare vt in actum pecca
ti non ,pcederet. etiam absq gratia gratūfaciēte. nō
tñ ex hoc sequit q possit aduersariū deuincere. qz et
si sine gratia hoc faceret. esset ibi resistentia p quā vi
taret penam. nō tñ esset ibi victoria p quam mereretur palmam. Ad illud qđ obī q li. ar. dicit poten 20
tissimū sub deo. et q non augēt nec minuit. Dōm q
quēadmodū fuit supra expositū hoc intelligit quan-
[illegible] ad priuatiōez actiōis. nō quātū ad potētiam ser-
uāde rectitudinis. Ad illud qđ obī q spūs luxu- 21
rie vincit p cōtinentiam. Dōm q et si p continentiā
que ē absq gratia gratūfaciente. possit quis resistere
spiritui luxurie. illa tñ resistētia triūphus dici nō pt.
p eo q ex hoc nullā assequit palmā. Ad illud qđ 22
obī q pōt quis vincere seipm sine gratia gratūfaciē-
te. Dōm q falsum ē. quāuis eñ hereticus qui expo-
nit se morti videat seipm vincere. non tñ ē ibi victo-
ria s deiectio. Superat eñ ab erroris iprobitate. et
cōscientie puersitate. et obstinationis ,pfunditate. p
pter hoc magis meret ,pfusionē et ignominiā ex illa
mortis ppessiōe q gloriā. Ad illud qđ obī q dya- 23
bolus pōt vincere hominē absq gratia. Dōm q vi-
ctoria dyaboli cōsistit in subiugādo sibi hominē per
peccatū. victoria vero homis consistit in ,pmerendo
illud qđ dyabolus amisit. et iō sicut facilius ē pecca-
re q in bono ,pficere. sic facili⁹ ē dyabolū supare ho-
minē. q hominē aduersariū vincere. Preterea dya-
bolus non vincit hōiez nisi volentē et consentiētem.
dyabolus aūt nūq vincit volens. et iō non sequitur
q si dyabolus pōt reportare victoriaz de hōie absq
gratia. q similiter possit eē econuerso. imo nō est si-
mile sicut ostensum est. Q̄ō. iij. c
Utrū absq gratia gratūfaciēte li. ar. possit oia māda
[illegible] implere. Et q sic vr̄. Deut. xxx. Mandatū qđ ego
pcipio tibi hodie. non ē supra te. neq ,pcul positū. zc
Et post. Sz iuxta est sermo valde in ore et in corde
tuo vt facias illud. hoc aūt non esset si obseruantia
mādatorum esset supra posse li. ar. ergo videt q abs
q gratia gratumfaciente q est supra posse li. ar. con-

tīgat mādata dei seruari et impleri. Itē hoc vī au
toritate noui testa. Math. xj. Iugū meū suaue est. ꝛ
onus meū leue. hoc aūt non eēt si mādatū dei eēt su
pra posse li. ar. ergo ꝛc. Item hoc vī rōne. Multo be
nignior ē deus suis ꝗ̄ sit homo. sed homo pōt mādata
hominis ſuare absqꝫ gratia gratūfaciente ꝗ̄ sunt gra
uia et multa. ergo vī ꝙ multofortius possit seruare mā
data diuina. Itē in mādatis dei aut p̄cipiunt̄ ipa
genera opum. aut p̄cipiunt̄ oīa formata opa. Si p̄ci
piunt̄ opa formata. ergo qui honorat patrē naturali pie
tate. non faciens illud ex charitate. vī illud mādatū
omittere quo p̄cipitur. honora pa. et ma. et peccare
mortaliter. qd̄ absurdū ē dicere. Si igitur ipa genera
opum sunt in p̄cepto. et hoc cōstans ē ꝙ possum⁹ fa
cere absqꝫ gratia gratūfaciēte. vī ꝙ diuina mandata
absqꝫ dono gratie gratūfaciētis cōtingat iplere. Itē
nihil difficilius est ꝗ̄ animā suā ponere ꝓ alio. Ma
iorē eñ charitatē nemo hꝫ ꝛc. sicut dī Ioh. xv. sed abs
qꝫ gratia gratūfaciēte pōt quis mortem ꝓ alio subi
re. ergo multofortius oīa genera alioꝝ mādatoꝝ. Ad
oppositum arguit̄ sic. Iere. x. dī. Scio dñe qꝛ non est
hominis via eius. neqꝫ viri vt ambulet et dirigat gres
sus suos. sed quicūqꝫ implet diuina mādata dirigit gres
sus suos. ergo non ē in p̄tāte hominis diuina mādata im
plere. Item Actuū. xv. hoc ē iugū qd̄ neqꝫ nos ne
qꝫ patres nostri por. po. sed ꝑ gratiam do. no. Iesu xp̄i
credim⁹ saluari. Et loquit̄ ibidē d̄ mandatis legis. ergo
diuina mādata obseruare non cōtingit absqꝫ diuina
gratia. Item obseruatio mādatoꝝ dī facit hominē
dī amicū. Vn̄ Io. xv. Vos amici mei estis si fe. ꝛc. sed
nullus pōt effici dei amicus absqꝫ dono charitatis ꝛ
gratie gratūfaciētis. ergo impossibile est absqꝫ hmōi do
no mādata dei seruari. Itē obseruātia mādatorū
dei facit hominē dignū vita eterna. Vn̄ Math. xix.
Si vis ad vitā ingredi serua mādata. sed null⁹ pōt vi
tā mereri eternā absqꝫ dono gratie dei. vt dī Ro. vj.
Gratia dei vita eterna. ergo absqꝫ illa nemo pōt diuina
obseruare mādata. Item sicut fundamētū legis ve
teris est timor. ita fundamētū euāgelij est amor. si
cut insinuat Apo. Ro. viij. et expresse dicit Aug. ergo si
cut mādata legis veteris obseruari nō poterāt absqꝫ
dei timore. sic mādata euāgelica impleri non pn̄t abs
qꝫ charitatis amore. sed donū amoris non ē absqꝫ do
24 no gratie gratūfaciētis. ergo absqꝫ hmōi dono nō conti
git diuina mādata impleri. R°. dd̄. ꝙ mandata dī
dupliciter contingit ipleri. Vno mō q̄tū ad gen⁹ ope
ris. Alio mō q̄tum ad intētionē mādātis. Si loqua
mur de intētione mādatoꝝ quātū ad genus operis.
sic ꝑ gratias gratis datas cōtingit ea impleri. sicut ꝑ
fidē mādatū de adoratiōe. et quādā naturalē pie
tatē et deuotionē mandatū de parentum honoratōe.
et sic de alijs. Alio mō est loqui de impletione man
datoꝝ q̄tum ad intētionē mādātis. et sic qꝛ deus p̄
cipit mandata ad hoc ꝙ voluntas nr̄a cōformet̄ vo
luntati sue. et hec non pōt esse absqꝫ charitate. et cha
ritas eē non pōt absqꝫ dono gratie gratūfacientis.
mādata dei s̄m intentionē mādātis absqꝫ hmōi do
no n̄ pn̄t obseruari. Et hoc ē qd̄ dicit Apl's Ro. xiij.
Qui diligit ꝓximū legem impleuit. Et iterū Plenitu
do legis ē dilectio. Et. j. Thimo. j. Finis precepti est
charitas de corde puro. ꝛc. Hoc ip̄m etiā insinuatur
Deut. vj. vbi post enumeratione mādatoꝝ d̄calogi.
subdit̄ mādatū charitatis. quo dī. Diligas dn̄m deū
tuū ex toto corde tuo. ꝛc. Patet igit̄ ex p̄dictis quan
ta sit necessitas gratie gratūfacientis. qꝛ non solum ē
necessaria ad r̄missionē peccatoꝝ. verū etiā ad victo
riā tentationū. et ad obseruātiā mādatoꝝ diuinoꝝ.
Multipliciter eñ errauit pelagius qui dixit li. arbi.
donum posse habere vt nō indigeret gratia gratum
faciente. Hac igit̄ positione tāꝗ̄ heretica repudiata.
iploranda est gratia dei quā deleant̄ peccata. et vin
cantur dyabolica tentamēta. et impleant̄ diuina mā
data. non solum s̄m genus opis. sed etiā s̄m intentio
nem mandātis. Non solum ad vitationē pene. verū
etiā ad meritum glorie. Nam ꝛ si primus mod⁹ ob
seruādi pōt esse per gratiā gratis datā. sc̄ds tn̄ mod⁹
non pōt eē absqꝫ gratia gratūfaciente. sicut p̄us oñ
sum est. Et s̄m hanc viam ꝓcedunt rōnes que osten
dunt absqꝫ gratia gratūfaciente mādata diuina im
pleri non posse. vn̄ et concedende sunt. Ad illud qd̄ 25
obī de Deut. ꝙ mandatū non est supra homines sed
prope. dōm. ꝙ hoc intelligit̄ de obseruātia quātū ad
genus opis. Si autē intelligat̄ de obseruantia quan
tū ad intentionem mādātis. tūc dicit̄ esse prope. nō
qꝛ li. ar. possit in illd̄ ꝑ se sine dono gratie. sed quia gra
tia dei presto est vnicuiqꝫ. nec aliquis caret gratia. qꝛ
gratia desit sibi. sed qꝛ ipse deest gratie. Ad illud qd̄ 26
obī ꝙ mandata dei leuia sunt et suauia. dd̄. ꝙ hoc in
telligit̄ in respectu habentis charitatem. homini eñ
habenti charitatem est facile diligere inimicum. sed nō
habēti ē valde difficile et quasi impossibile. Et ē ex
emplum in auibus que leues sunt ad volandum qñ
habēt pennarum abundantiam. quando vero pen
nis priuātur graues sunt et volare nō possunt. Ideo
domin⁹ dicit mandata sua eē leuia. qm̄ volētibus il
la seruare ꝛ conuerti ad se dat charitatem et pennas
virtutum. per quā possunt volare. et se sup̄ seip̄os fa
ciliter eleuare. Ad illud qd̄ obī ꝙ homo potest im 27
plere mandata hominis. ꝛc. dōm ꝙ non est simile. qꝛ
homo indiget obsequio hominis. et plus cōsiderat
actum exteriorē ꝗ̄ intentionē interiorem. Deus aūt
qui honoꝝ nostroꝝ non indiget. et magis intuet̄ cor
da ꝗ̄ facies. opus hominis non acceptat. nisi prius
acceptabilis sit ei hominis voluntas per quā fiunt il
la opa. Ad quartū et vltimū argumētum satis pla 28
na est respōsio ex predictis. Probant eñ ꝙ manda
ta dei seruari possunt absqꝫ gratia gratūfaciēte quā
tū ad genus opis. et hoc quidem verū est. Nam pōt
homo mandatū illud. honora patrem tuū. ꝛc. absqꝫ
gratia implere. vt sic vitet penam. Posset etiam face
re et alia mandata. adiut⁹ aliqua gratia gratis data.
et non solum facere aliqua que videntur ardua. sed eti
am pati terribilia. In his tn̄ omnibus iplent̄ māda
ta s̄m intētiōem et acceptatiōē diuinam. s̄m ꝙ ip̄se
dicit Apl's. ij. Cor. xiij. enumerās multiplex gen⁹
opis p̄io. p⁹ h̄ subiūgit. Si charitatē n̄ habuero ni
hil mihi prodest. Et hoc fuit qd̄ pelagi⁹ nō cōsidera
uit. ꝓpter qd̄ in errorē cecidit. et credidit aliquē ex
simplici mādatoꝝ obseruātia q̄tū ad exteriora opa
dignū eē vita eterna. qd̄ ē cōtra fidem piā et sanam.
sicut Apl's explicat in aucte premissa.

Onsequēter querit̄ de p̄tāte li. ar. quantū se
extēdit absqꝫ gratia gratis data. Et circa hoc
querūt̄ tria. Primo querit̄ vtrū li. arbi. absqꝫ
gratia gratis data possit se ad gratiā gratūfacientē
sufficienter disponere. Secūdo querit̄ vtrū omni gra
tia destitutus possit alicui tentationi resistere. Ter
cio q̄rit̄ vtrū possit ꝑ se absqꝫ oī gr̄a i bonū i genere.

Questio .j. v

Utrum li.ar. destitutū gratia gratis data possit ad gratiā gratūfacientē sufficienter se disponere. Et q sic videt. Zach. j. Convertimini ad me et ego convertar ad vos dicit dñs. Si igit deū cōverti ad nos non ē aliud q gratiā impartiri. anteq aliqua gratia conferatur li.ar. pōt ad deū cōuerti. s se cōuertēdo ad deum disponit se ad gratiā. g rc. Itē Boetius. Naturaliter est nobis inserta veri boniq cupiditas. igit omni gratia gratis data circūscripta. salua anime rōnalis natura. pōt li.ar. verū bonū desiderare. s dsiderādo verū bonū disponit ad donū gratuitū. g rc. Itē omnis ptās naturalis naturalit appetit suā pfectionē corpo quo illa indiget et ab ea nata ē cōpleri. Si igit li.ar. aptum natū est cōpleri donū gratie z glorie. omni gratia priuatū perfectionē gratie desiderabit et queret. si igit hoc ē ad gratiā gratūfacientē se disponere. vr rc. Item sufficient se ad gratiā disponit qui facit qd in se est. facere aūt qd in se ē dr hō qn facit illud qd ē in sua ptāte. s li.ar. omni gratia destitutū pōt facere qd in se est. nullus eni dubitat qn possit facere qd pt. g absq omni gratia pōt se disponere ad gratiā gratumfaciētē. Item li.arbi. destitutum gratia gratisdata. aut pōt aliquid. aut nihil. Si nihil potest. g nemo esset inculpandus ex hoc q nō se prepat ad gratiā. Si aliqd pōt. vocet illud qd pōt a. tūc verū est dicere q li.ar. pōt in a. s faciēdo a. toto suo posse se prepat ad gratiā. et quicūq sic se preparat. sufficienter se disponit. g rc. Item omne peccatum non tm̄ ē expulsiuū gratie. s etiā nociuū nature. s omnis natura refugit sibi contrariū et nociuū. g li.ar. omni gratia destitutū et sibi relictū p naturā habet detestari peccatū et refugere. s detestādo z refugiendo culpā se disponit hō ad gratiā. g rc. Sed contra. Aug. in li. de eccle. dogma. Manet ad querēdam salutē libertas arbi. s hac manēte. est in hominis voluntate vt eligat. sed vt sequatur. vel vt agat occasionē salutis. hoc ē inspirationis dei. g vr q nūq li.ar. nr̄m pōt se ad viā salutis preparare nisi adiuuetur p aliquā gratiā gratis datā. Itē timor seruilis ē illud quo mediāte declinat a malo sicut dr Prouer. j. In timore declinat omnis a malo. s timere seruilit est donū dei. et nullus pōt se disponere ad gratiā nisi declinet a malo. g nullus pōt ad gratiā se disponere sine aliquo dono gratie. Item dispositio ē eiusdē generis cū eo ad qd disponit. g ad bonū gratuitū nō pōt quis se disponere nisi p aliqd gratis datū. g impossibile est q ad illud se disponat li.ar. omni gratia dstitutū. Itē dispositio pueniit illd ad qd disponit. si g li.ar. posset se ad gratiā gratūfaciētem p seipm disponere. g posset gratiā puenire. si g hoc est cōtra na-

25 turā gratie preuenientis. vr rc. R. ad predictorū intelligentiā est notādū q vix aut nunq li.ar. dstituit omni gratia gratis data. Qm̄ nomine grē gratis date nō solummō intelligimus illa que enumerat Apl's. j. Cor. xij. Alij datur p spm̄ rc. s etiam vocat hic gratis data quicquid illud sit qd supadditū est naturalibus. adiuuans aliquo mō et pparās voluntatē ad habitū vel vsum gratie. siue illud gratis datū sit habitus. sicut timor seruilis. vel pietas aliquorū visceribus inserta ab infantia. siue sit etiā aliquis actus. sicut aliqua vocatio vel locutio qua deus excitat animā hominis vt se requirat. Sine hac quidē gratia gratis data vix aut nunq aliquis hōs vsum li.ar. repit. et sine hac pcedendū est li.ar. nūq se disponi nec posse se disponere ad gratiā gratumfaciētem. sicut dicit Bern. expresse in li. de li.ar. c. xvij. Conatus li.ar. ad bonū cassi sunt a gratia nō adiuuant. et nulli si nō excitant. Et postmodū dicit q gratia excitat li.arbi. dum seminat cogitatū. Si igitur prima dispositio q fit a gratia gratūfaciente est cogitatio. et hec nō ē absq dono gratie gratis date. ipossibile ē q li.ar. oi gratia destitutū ad gratiā gratūfacientē disponat seipm.

Ratio aūt huius ē hec. non q gratia gratūfaciēs necessario pexigat dispositionē gratie gratis date. s q ipa est quid diuinum. et res exns sup li.ar. et etiam sup naturale iudiciū. iō li.ar. nunq assurgit. nec ad cognoscendū gratiā. nec ad petendā. nisi aliquo mō a sursum excitetur. et p additionē gratie gratis date qd tenet quasi mediū inter donū gratie gratūfacientis et naturalē voluntatē li.ar. Tenendum ē igit q li.ar. si excitet per aliqd donū gratie gratis date. pōt ad gratiā gratūfacientē se de cōgruo disponere. si āt omni tali munere contingat ipm destitui. nūq posset ad illā disponi. Vn rōnes hoc oñdentes concedēde sunt. 30

Ad illud aūt qd primo obr in cōtrarium q li.ar. est conuerti ad deū. dōm q li.ar. lapsum nūq ad deū cōuerteret. nisi aliquo munere gratie excitaret. q quia presto est. iō dicit dñs. Conuertimini ad me. Hoc eni ipo q inuitat et vocat. exhibet homini aliqd donū gratuitū p qd excitet. excitatusq aliqualit ad ipm conuertat. et conuersus gratiā gratūfaciētem a deo acceptet. et ex hoc dr deus conuerti ad ipsum. 31

Unde si quis velit attendere ordinē li.ar. et gratie diuine. expresse insinuat Aug. j. li. de eccle. dogma. ponens quatuor gradus inter quos gratia preuenit li. arbi. Ait eni sic. Initiū salutis nostre deo miserante habemus. vt acquiescamus salutari inspirationi nr̄e ptātis est. vt adipiscamur qd acquirēdū admonitione cognouimus diuini est muneris. vt non pueniamur iam adepte salutis munere sollicitudinis nr̄e est. et celestis pariter adiutorij. In hoc g verbo si quis diligenter inspiciat. insinuat valde clare quantum possit li.ar. respectu gratie. Nam cum sint in salutis opere ista quatuor vicz inuitare. acquiescere. adiuuare. permanere. Primum est inspirationis dei. scdm liberta tis arbitrij. tercium muneris diuini. quartū sollicitudinis nostre et diuini pariter adiutorij. Et p hoc satis apitur via ad dissoluendū rōnes sequentes. 32

Ad illud vero qd obr q inserta est nobis veri boniq cupiditas. Dōm q verum ē generalit. vt aūt cognoscat in speciali qd sit illud bonū. et desideret z requiratur. hoc non est absq dei dono. Et illa etiā generalis cupiditas nō sufficit ad disponendum ad gratiam. sicut patet in phis qui beatitudinem multum desiderauerunt. nunq tm̄ gratiā dei adepti sunt. 33

Ad illud qd obijcitur q natura appetit suam perfectionem. rc. Dōm q verum est de perfectione illa q est infra terminos nature. non autem oportet de illa que super naturam est. Aut si de illa intelligatur. eo modo appetit quo cognoscit. per se autem non cognoscit in speciali. sed tm̄ in generali. sic autem cognoscendo et appetendo non se disponit sufficienter ad donū gratie. sicut prius ostensum est. 34

Ad illud qd obr q sufficienter se disponit qui facit quod in se est. Dōm q facere quod in se est potest dupliciter intelligi. Uno 35

modo positiuẽ.quia facit aliquid ordinatum ad gra
tiã.et tantũ facit quantũ potest.et hoc mõ veritatem
habet sermo predictus. Alio mõ põt intelligi priua-
tiue.vt dicatur facere qd in se est.qꝛ facit qd pt. quã-
uis illud non sit ordinatũ ad gratie susceptionem. [redacted]
hoc modo li.ar.gratia destitutuz potest facere quod
in se est.et sic predictus sermo non habet veritatem.
56 Et per hoc patet rũsio ad seques. Quod eñ queri-
tur aut potest aliquid aut nihil. Dõm ꝙ aliquid pos
se.illud aliquid nihil est respectu gratie suscipiende.
sicut posse comedere aliqd posse ẽ.nihil tñ facit ad hoc
57 ꝙ aliquis suscipiat donũ gratie. Ad illud qd obĩ ꝙ
li.ar.põt detestari culpaz virtute ꝓprie nature. Do.
ꝙ dupliciter contingit detestari culpã. Aut qꝛ est of-
fensiua maiestatis et equitatis diuine.aut qꝛ est lesi-
ua ꝓprie nature. Primus modus detestandi dispo-
nit ad gratiam gratũ facientẽ.nec vnqꝫ est absqꝫ do-
no gratie gratis datequ statu nature lapse. Cognosce
re eñ ꝙ per culpã offendit deus donuz dei est. Alio
mõ est detestari peccatum inquãtum est lesiuũ natu
re.sicut aliquis detestat fornicationẽ.qꝛ ꝑ ipam ami
sit visum vel incurrit aliũ morbum.et talis detestatio
potest eẽ a virtute nature.ꝫ hec non disponit ad gra
tiam gratũ facientẽ. Et sic patẽt quesita. Patet etiaz
qualiter errauerit pelagius qui li.arbi.non solum di
xit habere potentiã disponendi se ad gratiã gratum
facientem.ꝫ etiam merendi eam ꝓpria virtute. Du-
pliciter eñ mendax fuit.et in hoc ꝙ dixit primã gra-
tiam sub merito cadere.et in hoc ꝙ dixit etiã li. arbi.
ꝓprijs viribus ad gratiam posse se disponere.

Questio.ij. c

Utrum li.ar.omni gratia destitutũ posset alicui ten-
tationi resistere. Et ꝙ sic vĩ. Greg.in in orali. Debilis
est hostis qui nõ vincit nisi volẽtẽ. Sꝫ qd aliquis vo
luntarie facit põt non facere.ꝫ si voluntarie quis cõ
sentit aduersario.põt etiam gratia destitutꝰ nõ con-
sentire.ac per hoc tentationi resistere. Itez li. arbi.
omni gratia destitutũ adhuc liberꝝ est.si liberuz est.ꝫ
non põt cogi.ꝫ potest repugnare suggestioni dyabo-
lice.et si hoc.igit et resistere non solum vni ꝫ etiã om
ni tentationi. Item bonũ potentius ẽ ꝙ quodlibet
malum.ꝫ li.ar.omni gratia destitutũ adhuc habꝫ na
turale iudicatoriũ qd inest ei per naturã. ꝫ cum illd
sit bonum.potentius est et peccato.et cõcupia. et tẽ-
tatione dyabolica inclinãte ad malum.et si hoc. ꝫ pt
non solum vni sed etiam cuilibet tentationi resistere
Item cum sit triplex posse. vicz gratie.nature.ꝛ vi-
cij.ꝫm ꝙ dicit i glo.Col.vij.posse gratie addit supra
posse nature.ꝫ posse vicij diminuit.ꝫ posse nature ẽ
supra posse vicij.ꝫ circumscripta omni gratia. manẽ
te sola naturali potentia.vĩ ꝙ li.ar.resistere possit vi
cio impellẽti. Itẽ sicut li.ar. vertibile est ad malũ.
ita quelibet creatura vertibilis est in non esse.ꝫ mul-
te creature conseruant in esse sine aliqua gratia gra-
tis data ꝑ naturalia principia et diuinã presentiã.ꝫ
pari rõne videtur ꝙ per li.ar.gratia destitutũ.ꝓpria
ꝟtute absqꝫ aliquo dono gratie supra apposito pos-
sit aliquis casum in peccatũ effugere. Item demo-
nes habent sibi data integra et splẽdidissima.ꝫ mul-
to fortius li.ar.hominis lapsi. ꝫ li.ar.non lapsuz per
se poterat tentationi resistere.ꝫ pari ratione vĩ ꝙ li.
ar.lapsum hoc possit.etiã si sit omni gratia dstitutũ.

Si forte tu dicas ꝙ et [redacted] sit integrum quãtũ ad natu
ram potentie.infirmatum tñ est et diminutũ quãtuz
ad habilitatem cõsequentẽ adeo vt non possit resiste
re. Tunc ego quero aut põt aut non potest. Si põt
habeo ꝓpositum. Si non potest.et nullus est incul-
pandus in eo qd vitare non põt.ꝫ aut li.ar. nõ resi-
stendo tentationi non peccaret. aut in peccando nõ
esset vitupabile.sed vtrũqꝫ hoꝝ est impossibile. ꝫ re-
stat alterũ scꝫ ꝙ possit tentationi resistere. Sed cõ
tra. Math.vj. Et ne nos inducas in tentationẽ.dici
tur in oratiõe dominica.sed nullus ab altero postu-
lat qd põt per seipm.si ꝫ homo sapienter petit a do.
vĩ ꝙ hoc nõ possit homo ꝑ li.ar.absqꝫ aliquo dono
gratie gratuito. Itez Aug.diffiniẽs li.arbi.sicut ha
bitũ ẽ supra.dis.xxiiij.dicit ꝙ liberꝝ ar.est facultas vo
luntatis et rõnis qua bonuz eligit gratia assistente.
et malum gratia desistẽte. Si igit hec ratio recta est.
nisi assit diuina gratia .li. arbi.malum eliget .ꝫ nulli
tentationi resistet. Item sup illud Ro. vij. Uelle
adiacet mihi.glo.naturale est quodãmodo velle bo-
nũ per ratiõeꝫ. Sed tale est hoc velle ꝙ semp vi car-
nis supatur. ꝫ videt ꝙ absqꝫ adiutorio gratie semp
cũ tentatur consentiat homo culpe. Item li.arbi.in
preeligendo semp sequitur affectũ predominantem.
et hoc expresse determinat Ans.in li.de li.arbi. ꝛ per
experientiam est manifestum.sed absqꝫ gratia saltez
gratis data li.ar.corrupto regnat amor ꝓprij boni.
ꝫ videt ꝙ semper illud ꝑeligat quantũ est de se. nisi
gratia diuina assistat.ꝫ idem qd prius. Itez mors
non inest nobis nisi per peccatum. ꝫ vbi est necessi-
tas moriendi.nisi assit gratia dei est simpliciter ne-
cessitas peccãdi.sed vbi est necessitas peccandi nõ ẽ
ptãs resistendi tentationi.si igit hanc habet li.ar.ꝑ-
ut gratia destitutũ.patet ꝛc. Item habens pedem
claudum cum ambulat necesse habet claudicare.ꝫ si
pes spũalis est habens affectuz deornatũ ꝛ obliquũ.
necessario claudicat in suo actu. ꝫ necessario li.ar.
gratia destitutũ.cũ sit lapsuz et obligatũ.precipitabi
tur in peccatũ.ꝙ si hoc.ĩpossibile ẽ ꝙ absqꝫ dono grẽ
tẽtationi resistat. Rx.ad predictoꝝ intelligentiã est 58
notãdũ ꝙ aliqui senserũt li.ar.ꝫm statũ in quo nunc
est absqꝫ munere grẽ omni posse tentationi resistere
ꝓpria virtute.qꝛ si hoc non esset peccatum ei impu-
tari non deberet. Sꝫ hec positio plane falsa est.et cõ-
tra sacrã scripturã.et contra sctoꝝ testimõia. Si eñ
nemo põt resistere tentationi de luxuria nisi per con
tinẽtiã.nemo tentationi de infidelitate nisi per fidẽ.
continentiam aũt et fidem nõ contingit habere abs-
qꝫ dono gratie diuie.iuxta quod dicit Sap.ix. Nõ
possũ eẽ cõtinẽs.ꝛc. j.Coꝝ.xij. Alij datur fides in eo
dem spũ.planuz ẽ ꝙ ipa sacra scriptura dicit ꝙ li.ar.
absqꝫ munere grẽ non põt omni tẽtationi resistere.
Hoc etiã multiplicit ꝓbat Aug.in li. de ꝑfectiõe iu-
sticie hominis.et de natura et gratia.et in li.de vera re
ligione dicit expresse ꝙ qui nõ vult ab alio supari.ne
cesse habet alij inuidere.et ita vir superbꝰ necesse hꝫ
peccare aliqñ peccato inuidie.similiter et in alijs ge-
neribus peccatoꝝ intelligendũ est eẽ. Et ꝓpterea il-
la positio pelagij tanqꝫ erronea repudianda est. Hoc
autem fuit qd decepit pelagium ꝙ li.arbi.nunqꝫ de
stituitur omni gratia gratis data.et ipe posse gratie.
attribuit ipsi nature. Superbia eñ excecatus nesci-
uit distiguere int dona naturalia ꝛ gratuita. Alio-

rum vero positio fuit ꝙ li.ar.lapsum omni gratia de
stitutum nulli possz tentationi resistere. p eo ꝙ lap
sum est.et in lapsu suo adeo est infirmatum et obli
quatum.ꝙ nisi assit diuine misericordie donum incur
uatur ad esse malum quod sibi suggerit et confert.
Et innuitur p illam glosam. q dicit super illud ps.
Inmissiones per ange.ma. Dyabolus potestatem
habet in peccatore sicut i ꝓprio pecore.Et ex hoc ar
guunt ꝙ nisi assit diuinum auxilium.faciet illud pro
voluntate sua ruere de peccato in peccatuz. Itez
alia glo.super.i.Abac.Nesciebam eum tantã pote
statem accepisse vt virib9 eius nemo possit resistere.
Hoc intelligendum est esse dictuz p se absqz auxilio
diuine gratie.Et si tu obijcias.ꝙ tunc homo culpan
dus non esset.respõdent per illud qd dicitur in glo.
Ro.vij.Nõ ego operor sed quod habitat in me pec
catum.ibi.glo.Nunquid quia inuitum hominez di
cit peccare.immunis videri debet a crimine: nõ vti
qz.Ipsius enĩ vicio et desiderio hec cepta sunt.quia
enĩ mancipauit se per assensum peccato .iure domi
natur illius.Sed illud valde durum videtur dicere
ꝙ li.ar.in statu tali nulli possit tentationi resistere.cũ
naturale habet iudicatorium et quendaz instinctum
naturalẽ remurmurantẽ contra malũ.cũ non sit eti
am in malo confirmatum.Ideo est tercia via medi
um tenens inter hec duo extrema ꝙ li.ar.omni gra
tia destitutum.nec omni possit tentationi resistere.
nec necesse habeat omni tentationi succumbere.
Non possit inquam omni resistere ꝓpter suam in
stabilitatem et infirmitatem Iuxta illud Treno.ij.
Peccatum peccauit hierusalẽ.ꝓpterea instabilis fa
cta est.Et glo.sup illud Treno.iij.Misericordie do
mini rc.Non potest homo diu stare contra insultus
dyaboli.nisi mia domini adiuuetur.Vñ si continge
ret hominẽ resistere vni tentationi.tãtũ possent mul
tiplicari ꝙ nisi diuinum auxilium adesset.necesse ha
beret homo deijci.sicut ponitur exemplum in fora
minibus nauis p que ingreditur aqua. Põt etiaz ex
emplum poni in pugile, qui cum se cooperit ex vna
parte contra ictuz .et ex altera discoopit.a magis ex
perto pugnatore leditur . Sic et dyabolus frequen
ter facit pluribus quibus ptendit tentationẽ de luxu
ria.et ex hoc ꝙ non cõsentiunt.facit ipos prosilire in
superbiam.nec vnq̃ potest euitare homo quin in ali
quam tentationẽ incidat.et hoc ꝓpter suam instabi
litatẽ. Propẽ suã etiã infirmitatem necesse haberet
in aliquam tẽtationẽ incidere.Cuz enĩ sit obtenebra
tus ignorantia.et alligatus carnis concupiscẽtia.tẽ
tationẽ carnis 7 infirmitatis non posset euadere qn
etiam aliqñ consentiret.nisi adiuuaretur aliquo mu
nere diuine gratie.Per iam dicta patet responsio ad
questionẽ ꝓpositã.patet etiam p parte rñsio ad ob
iecta.Ille enĩ rõnes que scdo ꝓbant ꝙ contingat tẽ
tationi resistere.si concluderent de tentatiõe in par
ticulari cõcedende eẽnt.qr vero concludunt ꝙ con
tingat absqz gratia omni tẽtatiõi resistere.iõ oportet
39 eas dissoluere. Ad illud g qd obi prio ꝙ dyabolus
nõ vincit nisi volentẽ. Do.ꝙ verũ est. alia tñ sunt q
sic volumus ꝙ ad illas volũtas nostra necessario in
clinat ꝓpter corruptionẽ original culpe.nisi assit ali
qd mun9 gratie p quod releuet et dirigat .ideo quã
uis vincat volentem.non tñ sequitur ꝙ homo absqz
40 gratia possit resistere. Ad illud qd obi ꝙ li. ar. non
potest cogi.iam patet responsio. Non enĩ est ibi coa
ctio.sed tanta est ad malum inclinatio et voluntatis
pronitas.ꝙ nisi esset aliud sustẽtans. necesse haberet
motu voluntatis aliqñ in malum incidere. Ad illd 41
quod obijcitur ꝙ bonum est potentius malo. Dõm
ꝙ verum est per se loquẽdo.sed quando bonũ subij
cit se malo.malum tunc opatur per virtutem boni.
et sufficit sibi bonum.et per hunc modum in homie
habet regnare peccatum sicut dicit Aplus. Non re
gnet peccatum in vestro mortali corpore.Et per hoc 42
patet responsio ad sequẽns quod obijcitur de posse
nature et de posse vicij. Posse enĩ vicij presupponit
posse nature.et ipsam naturam deordinando efficit
ipsa natura potentius .sicut videmus in aliquo mor
bo qui adheret virtuti naturali. Ad illud qd obij 43
citur ꝙ vertibilitas nature stabilitur absqz munere
gratie superaddite.Dõm ꝙ non est simile. quia et si
natura propter defectum sit vertibilis in non esse.tñ
totum quod in ipsa est naturaliter et dterminate ap
petit esse. Et quia deus conseruat rem sm ꝙ appe
tit.ideo sola diuina põtia per propriam naturam cõ
seruat creaturas.Li.autẽ arbi.lapsum indifferenter
appetit licita et illicita.et ꝓhibita et concessa . et cuz
magno impetu ad malum tendit.ideo ad hoc ꝙ sta
biliatur necessariuz est ei aliquod donũ gratie. Ad 44
illud quod obijcitur ꝙ li.ar.integrum est.responden
dum ẽ sicut dicebatur in opponendo ꝙ hoc intelligi
tur quantum ad essentiam potentiarum.non quan
tum ad perfectionem habilitatum consequentium.
Et si queratur vlterius.vtruz possit resistere vel nõ.
Dõm ꝙ de aliqua tentatione per se non potest.Isi tñ
consentiat non est a culpa immune.ꝓpter hoc ꝙ ad
iutoriũ gratie sibi presto est si vellz suscipere. Propt
hoc etiã qr ex ꝓpria sua culpa deuenit in illã necessi
tatẽ.Et hoc ẽ qd dicit Aug.ꝙ qr homo noluit vitare
peccatũ dũ potuit.inflictũ est ei vt nõ possit cũ velit.
Hoc etiã dicit mgr supra di.xxv.ꝙ post peccatuz añ
repatiõez grẽ.li.ar.pmit a cõcupia et vincit . 7 iõ põt
peccare et nõ põt nõ peccare .etiã dãnabilit.Et sic ptz
ꝙ rões cõcludentes li.ar.p se posse resistere tẽtatiõi
nõ cogũt de necessitate. Ad rões vero ad opposi 45
tũ quib9 oñdit ꝙ nõ possit tẽtationi resistere.facile ẽ
rñdere.Si enĩ ꝯcludant ꝙ necesse hñat aliqñ cadere.
d plano sũt cõcedẽde.Si aũt aliqs p eas velit argue
re de li ar.ꝙ in oi tentatiõe succũberet. rñderi põt ad
pũm ꝺ orõe ꝙ illud petit nõ qr nõ possit alicui ten
tatiõi resistere.s qr nõ põt oi resistere p se. Ad illud 46
qd obi ꝙ li.ar.eligit malũ grã desistẽte. Dõz.ꝙ illud
nõ intelligit semp s aliqñ. Ad illud qd obi ꝙ velle 47
nature semp supatur. Dõz.ꝙ illud non intelligit.qr
in omni tẽtatiõe discedat homo a naturali rectitudi
ne voluntatis.s qr illa rectitudo nõ ẽ tante virtutis
ꝙ possit absqz gratia dei eripere hõiez a suitute pec
cati. Ad illud qd obi ꝺ necessitate moriendi. dõz ꝙ 48
necessitas moriẽdi ñ iest hoĩ ꝓpter peccatũ qd in
est.s ꝓpter peccatũ qd infuit. Vñ illud nõ cõcludit
ꝙ necessarium sit hõiez peccare.s ꝙ necessariũ sit ho
minẽ peccare vel peccasse.. Ad illud qd obi ꝙ li. 49
arbi.sequitur affectum predominantem. Dõm.ꝙ af
fectus non pdominat in homie respectu cuiuslibet
mali qd suggerit.sicut patet in auaro cui suggeritur
bonoꝝ suorum dissipatio. vel ꝓdigo bonoꝝ suoruz
retentio.et iõ nõ sequit ꝙ cõsentiat omni pctõ. Pre

teres qui afficitur circa aliquid in habitu. pot in aliqua consideratione magis affici circa eius oppositu in actu. sicut homo frequenter irascitur circa re qua
50 multu diligit. Ad illud qd obi de claudicatione pedis. Dom q no est simile. qz actus ambulationis nuq separari pot a dispositione claudicationis in pede claudo. non sic aut est de actu affectiois respectu deordinationis que e in li. ar. pter multitudine motuum et affectuu q cosurgut in nobis ex diuersitate cosiderationu sicut pretactu est. ob qua mo mouet ho ad vnu. mo ad eius oppositu. et io aliqn motu recto. aliqn obliquo. Per hec aut que dicta sunt patet responsio ad obiecta. et ad psimilia que obijci possunt
51 in hac materia. Ad illas aut duas glosas q in soluendo adducte sunt. quib9 vz innui q li. arbi. absqz omni gra tentationi possit resistere. intelligende sut. no qz dyabol9 plenu posse habeat sup homine quatu ad actu tentandi. et q homo nullo mo possit ei resistere. s hoc intelligit quatu ad hoc q posse hz in eius morte ad infernalia supplicia nullo impediete ptrahere. ita q homo viribus ei9 non pot resistere.

Questio. iij. f

Utrum li. arbi. omni gratia destitutu possit in aliqd bonu in genere. Et q sic vz. Uirtus psuetudinalis no dat nouam potetia voluntati. s solum reddit eaz facilem. si igitur voluntas hns virtute consuetudinale potest in bonu in genere. et bonu ex circustantia. videtur q tunc possit carere virtute. licet cum difficultate. Item brutu bruto p natura pot compati. g et homo homini p natura pot compati circumscripto omni dono gratie. et si pot compati et misereri pot et elymam largiri. et hoc est bonum in genere dare elemosyna indigenti. g zc. Item viciu non fortificat natura. s homo vane gloriosus pot predicare euangelium vel facere aliqd opus bonuz in se. g si hoc pot homo deprauatus vicio inanis glorie. multofortius pot hoc ex ptate nature. Item difficilius est auaro dare omnia q habet q dare pte eox que habz. sed auarus absqz omni dono gratie pot fieri pdig9. et dissipare oia bona sua. g multofortius absqz omni dono gratie vna elemosynam. cum illud sit multum facili9. Ite aut li. arbi. omni gratia destitutu pot in aliqd bonuz. aut non. Si non. g nullius est potentie. Si pot in aliqd. cu principiu qd est voluntas distinguatur a principio qd est natura. illud no tm erit bonu naturale. s etia bonu morale. s minimu inter oia bona moralia est bonu in genere. g zc. Sz contra. dominus Joh. xiiij. Sine me nihil potestis facere. glo. Nec paru boni. Igit absqz auxilio gratie dei li. arbi. non pot pficere aliquid boni. Itez. ij. Cor. iij. Non q simus sufficientes cogitare aliquid ex nob quasi ex nobis. Si igit bonu cogitare hoc est initiuz omnis boni. et hoc non possum9 p nos. g nullum bonum posse pot li. arbi. diuina gratia destitutu. Ite Aug. ad bonifa. papa. No pt homo aliqd boni velle nisi adiuuet ab eo qui malu non pot velle. Item Isido. Sciat desesores li. ar. nihil boni li. ar. posse. nisi diuine gratie iuuamine sustentet. g redit idez sicut prius. Item Bern. sup Can. omel. xxxiij. Sciat inquit hostes gratie. nec ad bonu cogitadum sufficere cor humanu. Et expressius in li. d li. arbi. Tria in nobis deus opatur. cogitare. velle. et pficere. Primum sine nobis. scdm nobiscu. terciu p nos. Item in eode li. ca. viij. Uelle siquide in nobis e ex li. ar. non aut posse qd volumus no dico velle bonu. aut velle malum. s velle tm. Ex his omnib9 auctib9 cocludit q li. arbi. gratia destitutu no possit in aliqd bonu qua
tucunqz paruu. R. ad pdictox intelligentiaz e no 52
tandu. q opus aliqd tripliciter pot dici bonuz. Uno mo di aliqd bonu simplr. et hoc e bonu qd e ordinatu in fine. et tale est bonum qd est meritoriu. et in huiusmodi bonu non pot li. arbi. lapsum absqz auxilio gratie gratufacientis. Scdo mo aliquid di bonuz ex hoc q aliquo mo de congruo disponit ad bonum. et tale e bonu qd fit extra charitate. nihilomin9 tn cum recta intentioe. et in tali no pot li. arbi. absqz munere gratie gratis date p qd illuminet et dirigatur et excitet. vt velit facere aliqd qd sit deo placitum. Et q ad hoc sit mun9 gratie necessariu expresse innuitur sap. viij. vbi dicitur. Sciui qm aliter non possuz esse continens nisi deus det. et hoc ipsum erat sapia. scire cuius donu hoc eet. Uñ non est puu donum gratie cognoscere ipm munus gratie. et cognoscere q sine gratia homo saluari no pot. Tercio modo di aliqd bonu qz in fine est ordinabile. et habet aliquam ordinationem intra se siue ex transitu sup materiam debitam. sicut pascere esurientem. siue ex debita circustantia superaddita. vicz cum hoc faciat cum exigit tepus et locus et opportunitas. Ad illud aut gen9 boni. coplendu. et si gratia gratis data sit necessaria ad hoc q fiat faciliter. circuscripto tn omni munere gratie. et li. ar. relicto in puris naturalibus. per naturale iudicatorium et instinctum posset in tale bonum deo sibi cooperante. sicut coopatur alijs creaturis. Naz sine primo agente nullu ages pot agere. sicut suo loco infra manifestabitur. cum aget. vtruz ois actio a deo. Ad phs autem tantuz dixisse sufficiat q li. ar. sola dei coopatione. absqz aliquo munere gratie (licet difficiliter) potest exire in aliqd bonum morale. p illud tn nec disponitur ad gratiam. nec ad gloriaz. qz non est in finem vltimu ordinatu. s tm ordinabile. et istud concludunt rones ad prima ptem inducte. et ideo cocedende sunt. In bonuz aut qd ducit ab bonu pfectuz. siue merito congrui. siue merito pdigni. non pot absqz auxilio dei. sicut expresse dicunt autoritates sanctorum ad contrarium adducte. et sic oes intelligende sunt. Et q isto modo debeant intelligi planum est. Nam si li. arbi. in solis naturalibus suis relinquatur. adhuc remanebit ei rationis iudicium per quod cognoscit pentes esse honorandos. et constat q si habet hoc naturale iudicatoriuz. per illud p quod potest nosse parentes esse honorandos. per illud potest cogitare. et cum habeat naturalem instinctum potest velle. et cum habeat exteriora organa sibi subseruientia potest opere implere. sed prout illd facit iudiciuz rationis recte. absqz munere gratie no dirigit ad obtinendum finem qui deus est. et mercedem eterne beatitudinis. quam nosse non potest nisi deus reuelet. Et propterea dicunt sancti q nec cogitare. nec velle. nec facere. potest bonum absqz iuuamine diuine gratie. quia loquuntur de bono sm q est ordinatum ad assequendum beatitudinem. Si autem intelligantur autoritates de alio bono. tunc nomine gratie non est intelligendus aliquis habitus superadditus naturalibus. sed intelligitur

gratuita dei influētia p quā cetera cōseruat et adiuuat vt cōpleāt opationes suas. Et sic intelligit illud verbū Joh.xiiij. Sine me nihil potestis facere. Et illud Isaie.xxvj. Omnia opa nostra in nobis.o.c. domine.et ɔsilia. Et sic intelligēdū ē illud qđ dī in li. de cognitiōe dei.ꝙ null⁹ pt aliquid addiscere nisi deus doceat. Hoc em̄ non dicit qꝛ omnis cognitio sit infusa.ſ qꝛ lumē creatū non pōt pficere opationez suam absqꝫ coopatione luminis increati p qđ illuminat oia homo qui venit in hūc mūdū. Et hoc mō intelligenda sunt verba Dyoni.et alioꝝ sanctoꝝ qui dicunt ꝙ ois eētia et ois vita a prima vita.et ois intelligētia a pria intelligentia.et ois bonitas a prima est bonitate. Hec em̄ dicta sunt.non qꝛ deus sit tota causa. sed qꝛ sine ipo non pōt agere aliqua virtus creata. Patet igit ex pdictis quātū sit necessaria li. arbi. gratia gratūfaciens.qꝛ sine ea non pōt a peccato resurgere. nec pōt aduersariū vincere.nec pōt mādata dei implere. Patet nihilomin⁹ quātū sit necessaria gratia gratis data.qꝛ sine ea nō pōt li.ar.ad gratiā gratūfaciētē se disponere.nō pōt etiā oi tentationi resistere. nō pōt etiā in aliqđ bonū quātūcunqꝫ modicū qđ sit ordinatū ad salutē. Et licet possit in aliqđ bonū morale.vix aut nunꝙ faceret nisi malū.ppt peccati originalis corruptiōez. Et ex his manifeste cōuincit error pelagij et superbia qua se contra diuinā gratiam erigebat.et ingratus grātie dei.sibi qđ erat grē vsurpabat.et dum hoc agebat.seipm a munere diuie gratie elongabat.et ppterea error iste cauēdus ē nō modicū. Vn̄ Bern̄.in li.đ li..ar.c.xviij. Cauēdū est.ne cū hoc sit bonū ppositū.inuisibilit intra nos aut nobiscū excitari sentim⁹.aut volūtati nostre attribuamus que infirma est.aut dei necessitati que nulla est.ſ soli gratie qua quis plenus ēst.hec li.ar.excitat cuz seminat cogitatum.sanat cum inuitat affectū. roborat vt pducat.seruat ne sentiat defectū. Sic aūt cuz li.arbi. opat.vt illud primo pueniat. in ceteris cōitetur. ad hoc itaqꝫ pueniens vt sibi deinceps coopet. ita tn̄ ꝙ gratia ceptum piter ab vtroqꝫ pficit vt mixtim non sigillatim.simul non vicissim per singulos profectus operentur.non partim gratia.non ptim li.ar.ſ totuz singula opere indiuiduo pagunt.totuz quidez hoc. et totū illa.ſ vt totū huic vel in hoc sit. totū ē ex illa. 53

Distinctio.xxix.de potestate li.ar.primi hominis vtrū eguerit gratia opāte et coopante ſm statū nature institute.

Ost hec considerandū.ꝛc. Supra ondit magister quantū li.ar.indiget auxilio gratie ſm statum nature lapse.in hac pte inquirit vtrū eguerit gratia opante et cooperante ſm statum nature institute. Diuiditur aūt pars ista in duas partes. In quaꝝ prima determinat de auxilio gratie qđ collatū fuit homini ante peccatum. In secunda p oppositū determinat de supplicio pene qđ inflictuz fuit homini post peccatum.ibi. In illius quoqꝫ peccati penam.ꝛc. Prima pars habet duas. In prima inqrit magister vtrum li.ar.hominis ante lapsum gratia eguerit. Secūdo vero vtrum in statu illo gratiam et virtutes habuerit.ibi. Preterea queri solet vtrū homo ante lapsum.ꝛc. Similit secunda pars principalis duas habet. In pria determinat cuiusmodi pena homo fuit punitus ppter peccatū.vicꝫ pena expulsionis de paradiso. Ubi etiā explanat verba scripture circa hāc materiā. In secūda remouet dubitatiōez que ex dictis hꝫ originē. ibi. Pōt aūt queri vtrū de ligno vite.ꝛc. Et sic terminat illa totalis pars in qua egit magister đ primi hominis lapsu. et quantum ad peccatum p quod cecidit.et quantum ad adiutorium per quod stare potuit.

di.XXIX.

Inquirit vtrum liberum arbitrium hoīs aū lapsuz eguerit gratia operante et coopāte. a

Qr opāte ꝛ coopāte eguerit. ſ operante nō eguerit ſm oēz modum ꝙ ipa operatur.

Ost hec cōsiderādum est vtrū hō aū peccatū eguerit gratia operāte et cooperāte. Ad qđ breuiter dicim⁹.qꝛ nō cooperāte tm̄. sed etiā operante gratia indigebat.nō quidē ſm oēm opādi modū opantis gratie. Opat em̄ liberando et pparādo volūtatē hoīs ad bonū. Egebat itaqꝫ homo ea.nō vt liberaret volūtatē suā que peccati serua nō fuerat. sed vt prepararet ad volendū efficaciter bonū qđ p se nō poterat. Nō em̄ poterat bonū mereri sine gratia. vt Aug.in ench.euidenter tradit. Illā inquit imortalitatē in qua poterat nō mori natura humana pdidit per liberum arbitrium. Hanc vero in qua nō poterat mori acceptura est p gratiam. quā fuerat si non peccasset acceptura p meritū. Quāuis sine gratia nec tunc vllum meritū esse potuisset. quia et si ipm peccatum in solo erat arbitrio cōstitutū.nō tamē iusticie habende vel retinende sufficiebat liberum arbitriū.nisi diuinū preberet adiutoriuz. Ecce his verbis satis ostendit ꝙ ante peccatū homo indigebat gratia opante et cooperāte. Non em̄ habebat quo pedē mouere posset sine grē opantis et coopātis auxilio.hūit tn̄ quo poterat stare.

Utrū hō ante lapsum gratiā et virtutes habuerit. b

Preterea queri solet vtrū homo ante lapsum virtutem habuerit. Quibusdam videtur ꝙ non habuerit.id ita pbare conātibus. Justiciā inquiūt non habuit.quia pceptū dei cōtēpsit. Nec prudētiā.qꝛ sibi nō puidit. Neqꝫ tēperantiam.qꝛ aliena appetijt. Nec fortitudinē.qꝛ praue suggestioni cessit.

Quibus rñdentes[a] dicimus Adã quidez nõ tunc habuisse has virtutes qñ peccauit sed ante. et tunc amisisse. Qđ multis sanctoꝝ testimõijs cõprobať. Ait enĩ Aug. in quadã omelia. Adaz pdita charitate mal⁹ inuentus ē. Item princeps vicioꝝ dum vicit Adam de limo terre ad imaginẽ dei factũ, pudicicia armatum. tempantia cõpositum. charitate splendidum. primos parentes illis donis ac tantis bonis expoliauit pariterqꝫ pemit. De hoc eodẽ Amb. ad sabinũ ait. Quãdo Adam solus erat non est puaricatus. quia ei⁹ mẽs deo adherebat. Sup ps. qꝫ dicit. Qꝛ homo ante peccatum beatissimus auram carpebat ethereã. Sꝫ quõ sine virtute beatissimus erat? Aug. qꝫ super Geñ. dicit. Adam ante peccatũ spiritali mente pditum fuisse. Non est ergo dubitandum hõiez ante peccatũ virtutibus fulsisse. sed illis peccatũ expoliatũ fuisse. — Ambro. — Augu. super Geñ.

Determĩat cuiusmõi pena hõ fuit punit⁹ ppter peccatũ. scꝫ pena eiectiõis ď padiso. c

In illius quoqꝫ peccati penã eiectus est de paradiso in istũ miseriaꝝ locũ. sicut in geñ. legiť[b] Nunc ğ ne forte mittat manũ suã ꝛ sumat de ligno vite. et comedat viuat in eternum. emisit eũ deus de paradiso voluptatis. His verbis insinuari videť ꝙ nunqꝫ moreretť. si postea de illo ligno sumpsisset. — b Geñ. iij.

Quomodo intelligendum sit illud ne sumat ď ligno vite et cõedat et viuat ineternũ. d

Sed quia per peccatum iam mortuum corpus habebat. illa verba ex tali intellectu accipi possunt. Deus modo irati loquens. de homine supbo ait. Videte ne forte mittat manum suam ꝛc̃. id ẽ. cauete vos angeli ne comedat de ligno vite quo indignus est. de quo si pstitisset comederet viueret ineternuꝫ. Sed modo ppter inobedientiam indignus est comedere. Et sicut verbo dixit. ita opere exhibuit. [c] Emisit enĩ cum deus de paradiso voluptatis in mundum istum locum sibi congruum. sicut plerunqꝫ malus cum inter — c

a Dicimus Adaz qdem nõ tũc habuisse has virtutes qñ peccauit. ꝛc̃. Cõtra. vĩ dicere falsũ. qꝛ si nõ habuit eas quãdo peccauit. ğ añ amisit eas qꝫ peccaret. ß ṽtutes ñ pñt amitti sine peccato. ğ añ peccauit qꝫ peccauit. Iuxta hoc queriť vtrũ hõ quãdo peccauit erat sapiẽs vel stult⁹. Si sapiẽs. ğ nõ peccabat. Si stultus. ğ non vĩ stulticia eẽ pena peccati. R°. dđ. ꝙ tpus commissiõis peccati Ade põt dupliciť determinari. Aut ẽm inchoatiõeꝫ. aut ẽm cõsũationẽ. vtroqꝫ istorũ modoꝝ ẽmo magistri hꝫ veritatẽ ẽm intellectũ differẽtes. Si enĩ intelligať de initio. vt sit sensus. ñ hũit virtutes qñ peccauit. i. qñ peccare inchoauit. dđꝫ. ꝙ ẽmo iste intelligiť ꝙ ñ habuit ṽtutes qꝫtuꝫ ad vsum. licꝫ haberꝫ virtutes qꝫtum ad habitũ. Vñ in peccati sui inchoatione qdãmõ virtutes hũit. qdammõ ṽtute caruit. habuit ẽm habitũ. ß caruit ẽm vsum. Si ãt intelligať de tpe consũationis peccati. sic cuꝫ cõsũatio peccati fuerit in instanti. et simul sit peccatũ ꝯsũmari ꝛ eẽ. sic etiã pdictus sermo ṽitatẽ hꝫ. Nõ solũ ppter ħ ꝙ Adã tũc nõ habuit virtutes qꝫtũ ad vsum. verũ etiã qꝫtuꝫ ad habitũ. Si enĩ habuit tunc peccatum. constat ꝙ non habuit virtutis habitum. Sicut enĩ in peccato simul ẽ consũmari et cõsũmatum esse. sic et in habitu virtutis simul ẽ amitti et amissum esse ꝛ si amissus est nõ habetur. Planũ est igitur ꝙ quando peccauit. ṽtutes non habuit. nec tñ ex hoc sequiť ꝙ non amisit. Amittere enĩ in his q̃ subito amittunť nõ ponit habere in actu ß habuisse de pterito et non habere de pñti. hoc autẽ meli⁹ manifestať in qrto tractatu de iustificatiõe impij. Et p hoc patẽt illa duo que obiecta sunt. b Nũc ğ ne forte mittat manũ suã et sumat de ligno vite. ꝛc̃. Contra. Si hoc veꝝ esset. sequereť ꝙ Adam ex primo peccato nõ incidisset in necessitatẽ moriendi. qđ est contra textum. in qcunqꝫ die cõederi. moꝛ. mo. Itẽ lignũ vite signũ erat illi⁹ ligni vite qđ xp̃s ẽ. qđ ẽ in medio paradisi ecclesie. ß isto lignũ poti⁹ obest qꝫ psit illis q̃ indigne sumũt. ğ vĩ ꝙ si Adã cõedissꝫ ď illo ligno. poti⁹ sibi
a nocuisset qꝫ pfuissꝫ. ğ nõ viueret i eternũ. R. dđ. ꝙ ṽbũ illđ ẽ ṽbũ dñi loquẽtis ad ãgłos. Vñ ita supplẽda ẽ sic. Nũc ğ supple videte ne mittat manũ suã ꝛc̃. Hoc ãt dixit dñs. ñ ꝙ Adã ieternũ viueret. si p⁹ pctm̃ ď illo ligno cõederet. ß qꝛ lõgiori vixissꝫ tpe. Vñ ṽbũ illđ pt itelligi fuisse ṽbũ mie. qꝛ dñs volebat ipm diu viuere in calamitate pñtis vite in quã retrusus erat merito culpe sue. Vel pt eẽ ṽbũ rigoris iusticie. Et qꝛ Adam gustãdo cibũ ligni vetiti se indignuꝫ reddiderat ad pcipiẽdũ effectũ ligni vite. ideo dñs in ṽbo pmisso in quo fert sniaꝫ ꝯtra eũ. indicat se Adã duplici bono puari. vicꝫ ligni esu. ꝛ ligni effectu. ñ qꝛ p⁹ pctm̃ possꝫ ad illũ effectũ puẽire. ß qꝛ merito pcti vtrũqꝫ meruit amittere. Et sic patẽt illa q̃ obiecta sũt. Verũtñ illđ qđ obijcit ď sacrãmẽto altaꝛ ñ ẽ sile. qꝛ isti⁹ sacri ẽ efficacia spcial'. ꝛ ei ďbeť reuerẽtia singlar' rõne sue dignitatꝫ ꝛ excellẽtie. nullũ ãt boꝝ recipitur in eo qui mãducat et bibit indigne. non sic autẽ erat in illo ligno vite. c Emisit enĩ cũ deus

bonos viuere cepit. si in melius mutari noluerit. ꝺ bonoꝝ ꝯgregatõe pellit̃ põdere praue ꝯsuetudis p̃ssus.

De flammeo gladio an̄ paradisuꝫ posito.

Geñ. iij. Ne vero ad illud posset accedere. collocauit deus ante paradisum cherubin et flammeũ gladiũ atqꝫ versatilem ad custodiendam viam ligni vite. Quod iuxta litterã põt hoc modo accipi. Quia per ministeriũ angelorum ignea custodia ibi constituta fuit. Hoc eñ ꝑ celestes potestates in paradiso visibili factum esse credendũ est. vt per angelicuꝫ ministeriũ ibi esset quedaꝫ ignea custodia. non tamẽ frustra. sed quia aliquid significat de paradiso sp̃uali. Cherubin eñ interp̃tatur

Ro. xiij. plenitudo scientie. hec est charitas. quia plenitudo legis est dilectio. Gladius autẽ flammeus pene temporales sunt. q̃ versatiles sũt. quia tẽpa volubilia sunt. Illa ergo ad custodiaꝫ ligni vite ideo posita sunt ante paradisum. quia ad vitam non redit̃ nisi per cherubin scꝫ plenitudinem scientie. i. charitatem. et per gladium versatilem. i. tolerantiam passionuꝫ tẽporaliũ.

Determinat dubium ortum ex predictis. an scꝫ hõ an̄ peccatũ comederit de ligno vite. f

Potest autem queri vtrum de ligno vite ante peccatum comederit homo. De hoc Augu. in li. de baptis. par. sic ait. Recte profecto intelligunt̃ primi homines ante malignam dyaboli p̃suasioneꝫ abstinuisse a cibo vetito. atqꝫ vsi fuisse cõcessis. His verbis ostẽditur ꝙ de ligno vite ante peccatum sumpserint. quibus p̃ceptum erat vt de omni ligno paradisi comederint. nisi de ligno scientie boni et mali.

Quare non sunt facti immortales si comederunt de ligno vite. g

Quare ergo perpetua soliditate et beata immortalitate vestiti non sunt. vt nulla infirmitate vel etate in deterius mutarent̃. Hanc eñ virtutem naturaliter illud lignum habuisse dicitur. Sed forte hoc non conferebat nisi sepe de illo sumeret̃. Potuit ergo fieri vt de illo sumeret semel ⁊ non sepius. qui ꝑ aliquã morã in paradiso fuisse intelligitur. cum scriptura dicat euꝫ ibi soporatum fuisse. quando costa de latere ei⁹ assumpta est. et inde formata mulier. et animalia ante eum ducta quibus nomina imposuit.

de paradiso voluptatis. Uidetur ꝙ hoc ñ debuit deus facere. cum eñ deus sit maioris mie ꝙ̃ sit hõ. et nos videam⁹ peccatores sustineri intra ecclesiã q̃ ẽ p̃adisus quedã. nõ vĩ ꝙ deus debuisset eũ eijcere. s; potius lõganimiter ad penitẽtiã expectare. Iteꝫ quero quare dicit mundũ istũ fuisse sibi locuꝫ ꝯgruũ. Aut eñ erat deterioratus. aut nõ. Si nõ erat deterioratus. nõ videtur ꝙ cẽt habitatio sibi congrua post ꝯcupiscẽtiã. Si deterioratus erat. videt̃ ꝙ magis debuissꝫ deteriorari locus ille in quo peccauerat ꝙ̃ ille in quo non peccauerat. Iuxta h̃ queritur ꝺ quo seruiat iste locus homini. q2 mõ non seruit. nec p⁹ diẽ iudicij seruiet. ꝙ videtur ꝙ frustra fact⁹ sit locus iste. R̃. dõm. ꝙ deus de p̃adiso hominẽ eiecit equo iudicio. ita ꝙ simul fuit ibi mia ⁊ veritas. Ueritas nanqꝫ fuit ibi. q2 sicut angelus de paradiso celesti eiectus ẽ. quia ibi peccauerat. et se indignuꝫ illo loco reddiderat. sic et homo de amenitate p̃adisi terrestris eijci debuit. Misericordia etiã ibi fuit. vt hõ in loco maioris calamitatis ex̃ns. et sciẽs se extra p̃adisum terrestrẽ cẽ. q̃si exulẽ in mũdo seipm̃ reputaret. et p̃ñtẽ vitã cõtẽnẽdo ad bona inuisibilia assurgeret. et illa desideraret. ⁊ sic ad illã p̃ueniret. Si eñ tp̃alia amaret. ip̃ediret̃ ne sp̃ualia app̃hẽderet. ⁊ si nunc amat corrupt⁹ ꝯcupia q̃ñ ẽ in valle miseric. q̃to mag⁹ tũc amaret si cẽt in illi⁹ p̃adisi amenitate postq̃ morbo ꝯcupie corrupt⁹ cẽt. Tãta eñ ex̃tũc adherẽtia ẽet tp̃ali iƀereꝫ. vt nũq̃ eternã req̃rereꝫ. et iõ cũ eo ẽ actũ misericordit̃ ⁊ iuste. Et ꝑ h̃ patẽt dubitatões p̃misse. pꝫ etiã ꝙ ñ ẽ sic͛ ꝺ p̃adiso eccl̃ie. pꝫ etiã ꝙ loc⁹ iste mag̃ ẽ ꝯgru⁹ statui miserie. etiã si vterqꝫ deteriorat⁹ cẽt. Postreõ pꝫ ꝙ loc⁹ ille frustra nõ ẽ. multũ eñ facit ad vtraꝫ eruditiõeꝫ. ⁊ occasionẽ nob̃ p̃bet req̃rẽde salutis. in q̃ ꝯsistat sũma etiã p̃fectio toti⁹ vtilitat̃ hũane. g Sꝫ forte hoc nõ conferebat ⁊c̃. Innuit mgr̃ ꝙ lignũ illꝺ nõ ꝯferebat imortalitatẽ. nisi sepe de illo sumeret̃. Hoc eñ videt̃ cẽ falsum. q2 imortalitas p̃fecta ponit hõiem extra statũ aĩalitatis. sed frequens comestio ponit hõiem in statu aĩalitatis. ꝙ ꝑ frequẽtem vsum ligni nõ p̃duceret̃ ad p̃fectam imortalitateꝫ. Item frequentatio alicuius rei non variat effectum ƀm speciẽ. sed solum confirmat vel intendit. ꝙ si vnica comestio nõ poterat facere imortalitatem. videt̃ pari rõe ꝙ nec frequẽtatio. R̃. dõ. ꝙ mgr̃ hic dubiose loquit̃. nec sine causa. vtraqꝫ eniꝫ pars potest sustineri satis ꝓbabiliter. scꝫ ꝙ lignum vite vnica comestione conferret immortalitatem. Nec huic ob-

niat qđ dñs pceperat Ade ꝙ đ omni ligno paradisi comedere. pceptū em̄ affirmatiuū non obligat ad semꝑ. ſ ꝓ loco et tēpore. Pōt etiam intelligi ꝙ non cōferret illū effectum vnica comestiōe [illegible] pluribus. et hoc qꝛ lignum illđ non cōferebat imortalitatē sicut causa imortalitatis principalis et effectiua. ſ sicut dispositiua. Et quēadmodū videmus in medicina ꝙ frequentata disponit ad sanitatē ad quā nō sufficienter disponeret semel sumpta. sic et in ꝓposito intelligendū ē. Et per hoc patēt q̄ obiecta sunt. ꝓcedunt em̄ ac si lignū vite eēt principale effectiuum imortalitatis. De effectu aūt istius ligni planius habitū ē supra. Hec āt dicta sufficiāt.

D intelligētiā huius ptis in qua agitur đ gratie adiutorio ſm statum nature institute. incidit hic questio circa tria. Primo querit̃ vtrū homo ante peccatū gratia eguerit. Secūdo queritur vtꝝ ante peccatū gratiā habuerit. Tercio querit̃ de quātitate gratie quā in illo statu habuit. Circa primū querūtur duo. Primo querit̃ vtrū homo in statu innocētie circūscripto dono gratie eēt đo accept⁹. Secūdo querit̃ vtrū absq̄ gratia posset exire in op⁹ meritoriū.

Questio. j. a

Utrū absq̄ dono gratie homo eēt deo accept⁹ in statu innocētie. Et ꝙ sic vī. Gen̄. j. Uidit deus cūcta q̄ fece. et erāt valde bona. ſ summo bono non pōt nō cōplacere illud qđ est valde bonū. si ḡ hoc inter ceteras creaturas inferiores pricipatum obtinebat. vī ꝙ ipē valde bonus erat. et si hoc. ḡ de⁹ illū acceptabat. Itē Sap. xj. Diligis omnia dñe. et nihil odisti eorum que fecisti. ſ homo in statu innocētie nihil habebat qđ eēt dignū odio. et totū qđ hēbat a deo factū erat. ḡ deus ipm totaliter diligebat. ſ qđ sic a deo diligit̃ ab eo acceptatur. ḡ ⁊c̃. Itē Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. ſ homo ſm statū nature institute diligebat deū ꝓpter se ⁊ super oīa. qꝛ rect⁹ erat. ḡ vī ꝙ etiam p̄ter omnē gratiā deus eū amabat. ⁊ si hoc. ḡ deo acceptus erat. Item artifex creatus cōplacet sibi ī in oꝑe suo. et illud acceptat qn̄ ipm fabricat ſm voluntatē suam. ſ deus q̄ est summ⁹ artifex hominē formauerat ad imaginē suā. et optima rōne eū cōdiderat. ḡ vī ꝙ ex naturalibus sibi datis hō đo placebat. Itē nihil ē qđ plus faciat animā carā đo et acceptā q̄ ꝙ [illegible] tota pulcra et nulla sit in ea macula. ſ aīa Ade in statu innocētie tota erat pulcra. nulla erat in ea macula. q̄tum erat ex naturali ꝯditiōe. ḡ absq̄ omni grā supaddita deo erat accepta. Itē aut deus poterat facere aliquā creaturā ita bonam ꝙ ex puris naturalibus sibi placeret. aut non. Si nō. vī ꝙ non eēt oīpotēs. Si sic. ḡ non vī ꝙ ad hoc ꝙ natura placeat deo necessariū sit supaddi donū grē. si igit̃ homo pfecte cōditus fuit ſm exigentiā stat⁹ nature. vī ꝙ deo placebat absq̄ omni dono gratie supaddite. Sed cōtra. Heb. xj. Sine fide īpossibile ē placere đo. ſ fides est donū superadditū nature ſm ꝙ dī. j. Cor. xij. ḡ sine dono gratie nature supaddite nullus pōt placere deo. Item Sap. vij. Neminem diligit deus nisi illū qui cū sapīa inhabitat. ſ sapīa ē donum dei nature supadditū. ſm ꝙ ī. subiungit̃. ix. c. Mitte illam de celis sanctis tuis ⁊c̃. ḡ absq̄ dono gratie nature supaddite impossibile ē dei amicū eē. Item Dyo. in li. de angelica ierarchia. lex diuinitatis est inferiora ꝑ media. et media ꝑ supiora reducere. ſ media bona sunt potentie naturales. bona maxima sunt gratia et virtutes quib⁹ non ꝯtingit male vti. ḡ ſm rectā ordinē aīa non pt̄ ad deū redire nec deo placere. nisi pficiatur ꝑ dona virtutū et gratie. Itē nihil excellenti⁹ ē ſm naturā in homie q̄ ipa imago. ſ imago indi̅fns est ad hoc acceptandū et nō acceptandū. ḡ ad hoc ꝙ aliqua aīa a deo acceptetur. necesse ē vltra naturalia eē aliqđ donum nature supadditum. Itē quotiescūq̄ deus aīaȝ acceptat. eam in ꝯiugium sibi desponsat. Uñ et aīaȝ dicit sponsam suam in Cant. Sȝ q̄tūcūq̄ aliqua creatura sit excellens. semꝑ in infinitū ē deo inferior. ḡ nunq̄ digna ē in ꝯiugium assumi. nisi deus ex mera liberalitate cōdescendat. et hoc ē prestare gratiam. ḡ ⁊c̃. Itē cum deus hominē acceptat. filiū suū reputat ſm ꝙ dī Johānis. j. Dedit eis ptātem fi. dei fi. Sȝ creatura quātūcūq̄ sit nobilis semꝑ ē dei serua. ſ huius non pōt adoptari ī in filiū quin fiat ei grā. ḡ īpossibile ē ꝙ aliq̄ creatura acceptet̃ a đo sine munere grē supaddite.

R°. ad pdictoꝝ itelligētiā ē notādū ꝙ dupl̄r cōtingit dicere aliq̄d acceptari a deo. Uno mō q̄dā acceptatione generali. vt idē sit acceptare aliq̄d qđ reputare bonum. et in bono cōseruare. et hac acceptatione non tm̄ acceptat̃ creatura rōnalis. ſ etiā oē opus dei. Est etiā alia acceptatio spālis qua dī deus acceptare illud qđ dignū reputat̃ eterna beatitudīe. ⁊ tali acceptatiōe nō acceptat de⁹ nisi creaturā rōnaleȝ. Illa em̄ sola ē que ei⁹ capax et pticeps eē pōt. Hanc aūt creaturā rationalē tūc acceptat. cū cōsecrat in tēplum. et adoptat in filiū. et assumit in ꝯiugium. Nā aīe sancte q̄ deo placent. et dicunt̃ tēplū dei. et dicūt̃ filij dei. et dicunt̃ sponse dei. ſm qđ colligit̃ ex nouo et veteri testamēto. Primū genus acceptatiōis non requirit supaddi donū grē vltra ea q̄ sunt de cōditione nature. Scđm vero gen⁹ acceptatiōis nō pōt nō eē gratuitū. tū ꝓpter gratuitā dei ꝯdescensionē. tum ꝓpt̄ creature exaltationem vltra terminos siue status nature. Gratuita nāq̄ cōdescensio in hmōi acceptatione necessario requirit̃. Qꝛ em̄ deus imensus habitare velit in aīa vt in tēplo. ꝙ iterū velit seruū reputare ꝓ filio. ꝙ ancillā suā assumere velit in cōiugiū. hoc nemo dubitat eē mere grē et cōdescēsionis liberalissime. Creature etiam sublimatio in tali acceptatione vltra statum nature reꝑitur. Qꝛ enim creatura consecretur in templū. adoptetur in filium. assumatur in cōiugiū. hoc est supra naturale cōplementū omnis creature. et ideo nec cōsecratio. nec adoptatio. nec vnio aīe ad deū fit ꝑ aliquam ꝓprietatem nature. ſ ꝑ aliqđ donū gratie supadditū qđ animā cōsecret vt sit tēplū. assimilet vt sit dei filia. ꝙ faciem decoret anime vt apta sit esse dei sponsa. hec autem omnia facit gratia gratum faciens. cui est adeo iuncta dei conformitas. vt nullo modo possit deo dissimilis fieri. Adeo iuncta spūalis venustas: vt nullo modo possit deformari. et ideo reddit animam deo acceptam. Et est ratio acceptandi ſm illas tres proprietates predictas. q̄ quideȝ conueniunt ei non ſm tropum aut transsumptionem. sed ſm veritateȝ aut

ſm proprietatem. Et ſic patet q̄ homo in ſtatu in-
nocẽtie gratia gratũfaciente indiguit ad hoc vt deo
placeret. Et hec neceſſitas ſumpta eſt ex parte modi
acceptandi. Poſſet nihilominus ⁊ alia ratõ ſumi ex
parte acceptantis. Deus eñ qui omnia fecit in glori
am ſuam. ⁊ nullius indiget laude. potiſſime requirit
a creatura ratõnali honorez. Et quia honorẽ deo ex-
hibemus qñ in ipſum oĩa referimus tanq̃ in om-
nium autorem ⁊ finem. nõ decreuit deus hominez p-
ducere ad pfectõnem glorie p aliquid qd̕ ortum ha-
beret ex nature principijs. ſed p mun⁹ additum na-
turalibus. vt ex hoc homo magis deo gratus exiſte-
ret. ⁊ totius ſalutis ſue opus deo attribueret. Et ſic
patet q̄ nemo põt acceptari a deo abſq; munere gra
tie ſupaddite nature. ⁊ pcedende ſunt ratõnes ad h̄
6 inducte. Ad ratõnes xo ad oppoſitum planũ eſt
reſpondere ex his que dicta ſunt. Nã due prime au-
toritates intelligunt̃ de acceptatõne ⁊ dilectõne ſm
generalem modum. nos autem loquimur hic de ac-
ceptatione ſm moduz ſpecialem quo deus acceptat
ipſam animam vt reputet eam dignam eterna glo-
7 ria. Ad illud quod obijcit̃ ego diligentes me dili-
go ⁊c̄. Dõm q̄ illud intelligitur de dilectõne charita
tis que nõ eſt abſq; gratia. ⁊ hec plurimum differt a
dilectõne naturali qua homo diligebat deum ꝑpter
ſe ⁊ ſup omnia ſicut oſtenſum eſt ſupra diſt. iij.
8 Ad illud qd̕ obijcit̃ q̄ artifex creatus ꝯplacet ſibi
in opere. dõm q̄ iſtud eſt verum de illa generali acce
ptatõne ⁊ ꝯplacentia qua aliquis reputat aliqd eſſe
bonum. ſed de illa acceptatõne qua aliquis ſic acce-
ptat aliquid vt reputet ſe illi obligatum ad retribu-
endum aliquid magnũ. veritatem nõ habet. hãc eñ
ſolum ꝯtingit reperire circa opus diuinum qd̕ habz
libe. arbi. ⁊ circa qd̕ nata eſt eſſe laus ⁊ vituperium.
9 Ad illud qd̕ obijcitur q̄ natura inſtituta abſq; oĩ
gratia eſſet tota pulcra et ſine macula. dicendum q̄
et ſi eſſet ſine macula. non tamen eſſet tota pulchra
[illegible] pulcritudine que eſt a gratia. Pulchritudo enim
gratie eſt ſancti amoris cõciliatiua ſm q̄ dicit gloſa
ſup illud pš. Vt exhilaret faciem in oleo. glo. Gratia
eſt quidam nitor anime ad cõciliandũ ſanctũ amo-
10 rem. Ad illud qd̕ obijcitur. vtrum deus poſſet ta-
lem naturam facere q̄ eſſet ei accepta abſq; munere
gratie. dõm q̄ ⁊ ſi ipſe poſſet omnia tanq̃ omnipo-
tens. natura tamẽ non eſſet capax. vnde impoſſibili-
tas venit ex parte creature. Si eñ hoc faceret. nihil
aliud eſſet facere q̃ q̄ faceret donum gratie donum
eſſe nature. ⁊ gratiam eſſe naturam. Hoc autem im-
poſſibile eſt. cum donum gratie ſit vltra terminos na-
ture. Vñ ſicut impoſſibile eſt q̄ homo fiat a deo bea
tus p naturam q̃uis poſſit creari beatus. quia bea-
titudo ꝯſiſtit in bono qd̕ eſt ſupra omnem naturaz.
ſic etiam intelligendum eſt ⁊ in gratia. Preterea.
eſto q̄ poſſet facere. nõ tamen decreuit. q2 nõ decuit.
Et ratio hui⁹ dicta eſt. videlicet vt ex hoc diuina ſer-
uetur gloria in cui⁹ ꝑiudicium deus neminem acce-
ptat. Conſeruet̃ etiam nihilomin⁹ ipſa gratia q̄ nul-
l[illegible] modo põt nec debet eſſe ingrata. ⁊ ideo ſic dz dari
vt reputet̃ eſſe gratis data.

Queſtio. ij. b

Vtrum homo in ſtatu nature inſtitute poſſet in op⁹
meritoriũ exire abſq; dono gratie. Et q̄ ſic videtur.
Auguſt. in li. de natura ⁊ gratia. Quis neſciat ita fa-
ctum hominem vt in eo li. arbi. iuſte viuendi ꝑ poſ-
ſibilitate ⁊ capacitate ſua ꝯſtitueret̃. ħ videt̃ q̄ ex li-
bertate arbitrij naturali poſſet iuſte viuere. ergo et
opera meritoria facere. Item Dam. Manentes
in eo qd̕ eſt ſm naturam. in virtute ſum⁹. ſed opera
virtuoſa ſunt meritoria. ħ lib. arbi. in integritate ſue
nature manens abſq; oĩ gratia poterat facere ope
ra meritoria. Item dei pfecta ſunt opera. ⁊ perfe-
ctum eſt aliquid (vt vult phs) cum attingit proprie
virtuti. ħ ſi homo pfectus cõditus eſt. poterat exire
in opatõnem ꝓpter quam factus eſt. hec autem ẽ ope
ratio p quam pueniẗ ad gloriam. ħ ⁊c̄. Itez in oĩ-
bus creaturis diſtantibus a ſuo termino ad quẽ or-
dinant̃ data eſt virtus p quam poſſint ad illũ finem
peruenire. ſicut patet in igne. qui cum deorſum eſt. ſua
leuitate põt ſurſum ferri. ergo aut libe. arbi. miſera-
bilius fuit inter ceteras creaturas. aut ſi alie creatu-
re p naturam habent potentiam perueniendi ad ſuuz
finem. videt̃ multoforcius q̄ ⁊ hoc homo poſſet per
virtutem nature ante ſtatum miſerie. Item natu
ra nihil facit fruſtra. nec deficit in neceſſarijs. ħ nihil
eſt maius neceſſarium homini q̃ illud ſine quo non
poteſt beatificari. ħ cum poteſtas merendi hmõi ſit.
videt̃ q̄ hec ineſſet ei p naturaz oĩ gr̃a circũſcpta.
Itẽ circũſcpta gr̃a intelligam⁹ hoiem in ſtatu na-
ture ſeruare diuina mandata. aut igiẗ meret̃ aliqd.
aut nihil. Si nihil. ergo fruſtra operat̃. ħ fruſtra ope
rari non poteſt eſſe ſine aliqua pena. hoc autem non
poterat eſſe in natura inſtituta. Si aliquid meretur.
cum opus rectum ſit ad beatitudinem ordinatũ. vi-
detur q̄ ex puris naturalibus mereri poſſit premiuz
eternum. Contra. Ro. vj. Gratia dei vita eterna.
Et glo. Nihil aliud in nobis de⁹ coronat q̃ ſua mu-
nera. tam ex textu q̃ ex glo. colligit̃ q̄ vitam eternã
non ꝯtingit mereri abſq; gratia. Item deus nul-
lo modo indiget bonis noſtri. ħ ſi acceptat bona no-
ſtra. hoc non eſt ꝓpter aliquam ſuam vtilitatem. ſed
ſi eſt. hoc eſt p meram benignitatem. igiẗ niſi diuina
iuſticia ꝯdeſcendat [illegible] gratiaz. impoſſibile videtur q̄
reputet aliquem dignum gloria ꝓpter aliqua opera
que faciat. Item meritum ⁊ premium debent eſſe
ꝓportõnabilia. ſed natura q̃tumcunq; eminens. im-
proportõnabilis eſt ⁊ alterius generis eſt q̃ ſit bea-
titudo glorie. igiẗ impoſſibile eſt mereri gloriam per
pura naturalia. Item nobilior eſt ſubſtantia q̃
operatio. ſed deus nunq̃ acceptat hominem abſq;
munere gratie. ergo nec operationem hominis repu
tat meritoriam. niſi ꝓcedat a libe. arbi. ⁊ a. gratia.
R°. dõm q̄ non ſolummodo gratia neceſſaria eſt 11
ad merendum ſm ſtatum nature lapſe. ſed etiaz ſm
ſtatum nature inſtitute. licet ſm ſtatum nature lap-
ſe magis indigeat libẽ. arbi. dono gratie. In ſtatu nã
q; nature inſtitute neceſſaria erat gratia. tamen pro
pter conditõnem retribuentis. quoniam ipſe de⁹ bo
norum noſtrorũ non indiget. ideo nec acceptat ho-
minem propter opera. nec aliquod meritum obliga-
re poteſt ipſum ſm ratõnem dati ⁊ accepti. ideo ad
hoc q̄ aliquod bonum opus creature ad remunerã-
dum deo complaceat. neceſſe eſt q̄ ipſi⁹ gratuite bo-
nitatis influentia in operante precedat. p quam cre-
atura ipſi creatori grata exiſtat. Similiter ꝓpter con
ditõnem retributõnis impoſſibile erat libe. arbi. me
reri ſine auxilio gratie gratumfaciẽtis. ꝓ eo q̄ illud

pmiū qd merentur est beatitudo eterna. Beatitu
do aūt eterna ɔsistit in habendo eum qui est oīe et
summū bonū. ꝛ qui est super omnē nām exaltatus. ꝛ
lucem habitat inaccessibilem. ꝛ ideo impossibile est
ꝙ homo merendo ad illud summū bonū ascendat ꝛ
perueniat. nisi ꝑ aliqd adiutoriū qd sit vltra naturā.
sic eīn homo in statu nature institute absq̄ dono ḡ
tie mereri nō potuit. tū ꝓpter conditionē retribuen
tis. tum ꝓpter conditionē retributōnis. In statu vo
nature lapse nō solūmodo indiget grā ad merenduz
ꝓpter has conditōnes sed etiam ꝓpter ɔditionē ope
rantis ꝛ opatōnis meritorie. Opans eīn in statu na
ture lapse semꝑ est in peccato ꝛ dei aduersari⁹ et ini
micus. nisi a peccato releuetur per ḡtie donū. et ideo
quicqd faciat. nisi voluntas ei⁹ preueniat a grā que
deo reconciliet. nihil meret merito ɔdigni. pro eo ꝙ
dei est aduersarius ꝛ inimicus. deus autē opera non
acceptat. nisi prius acceptet personaz. sicut innuitur
Genes. iiij. Respexit dominus ad abel ꝛ ad munera
eius. prius dicit ad abel. ꝛ postea dicit ad munera.
Propter ɔditōez etiam opatōnis necessaria est gra
tia. qꝛ nulla est operatio meritoria nisi recta. ꝛ nulla
est recta nisi fiat ex recta intentōne. ꝛ nulla potest es
se recta intentōne nisi que summū bonum omni bo
no preponat. nulla aūt intentio potest hoc facere in
statu lapse nature sine dono gratie. ꝛ ꝓpterea qualē
cunq̄ vel quantācunq̄ faciat homo operatōez. abs
q̄ gratia [illegible] nō meret. quia nō pensat deus quantum.
sed ex quāto hoc faciat. Patet igit ꝙ multiplex ē ne
cessitas ḡtie ad merendū. scilicet ꝓpter ɔditiones re
tribuentis ꝛ retributōnis. opantis ꝛ bone opatiōis.
ita ꝙ hec quadruplex necessitas ɔcurrit ad statū na
ture lapse. ꝛ duplex ad statum nature institute. ꝛ hoc
est qd magister dicit in litera. ꝙ homo indigebat gra
tia operāte ꝛ cooperāte ſm statum nature institute.
licet nō ſm omnē modū grē operātis. Ad illud ḡ
12 qd obijcit in ɔtrarium de autoritate Augu. ꝛ Dam.
dōm ꝙ illud dictū est nō qꝛ potestas libe. arbi. [illegible] na
ture sit sufficiens in opus meritorium. sed qꝛ natura
bene ordinata ɔcordat cum grā. [illegible] discordat cū cul
pa. Ad illud qd obijcit ꝙ dei perfecta sunt opera.
13 dōm ꝙ est pfectio q̄tum ad esse primū. ꝛ est pfectio
q̄tum ad esse secundū. Et pfectio q̄tum ad esse secū
dum duplex est. Quedā eīn est que habet ortū a pfe
ctione ſm esse primū. sicut illa pfectio que attendit
in accidentibus que oriunt ex pricipijs subiecti. Est
alia pfectio q̄tum ad esse secundū que nō causatur
a pfectōne ſm esse primū. sed potius est supra illud.
sicut est pfectio in esse gratuito vel glorioso. que qui
dem est in nobis. nō ex nobis sed ex deo. Cum ḡ dici
tur ꝙ dei pfecta sunt opa. hoc intelligit q̄tum ad eē
primū. ꝛ q̄tum ad esse secundum qd causat ab illo.
Q̄tum aūt ad illud esse secundū qd nō causat a per
fectōne ſm esse primū veritatem nō habet. Non eīn
fecit deus oēs bonos ꝛ gloriosos. sed illos solos be
atificauit quos p̄destinauit ɔformes fieri imaginis
filij sui. hoc eīn disponit dare ꝑ merita tanq̄ bonum
laudabile. Et ratō hui⁹ assignata fuit supra. xxiiij. di.
14 Ad illud qd obijcit ꝙ alie creature possunt perue
nire in finez ad quē sunt ꝑ virtutem nature. dōm ꝙ
nō est simile. qꝛ finis creature rōnalis est summū bo
num. qd est supra omnē naturā. Finis vo aliaꝝ cre
aturaꝝ est bonum creatū qd est infra terminos na
ture. ideo creatura rationalis magis indiget dono
gratie vt possit ꝑuenire ad suū finem q̄ alie creatu
re. Ad illud qd obijcit ꝙ natura non deficit in ne 15
cessarijs. iaz patet responsio ex p̄dictis. hoc eīn intel
ligit de necessarijs que quidem attendunt q̄tuz ad
esse primū. vel q̄tum ad esse secundum. qd causat [illegible]
principijs nature. Q̄tum vo ad illud esse ſm qd est
supra naturam. necesse est naturam deficere. ꝛ tale ē
esse gratuitum ꝛ gloriosum. nullum tamen ex hoc fit
nature preiudiciuz. quia deus defectum nature sup
plet. ꝛ semper presto est cum se offert tempus ꝛ loc⁹
ɔplere ꝛ dareq̄ qd natura non poterat. Ad illd qd 16
obijcit vltimo. vtrum homo mereret aliquid vel ni
hil si faceret mandata dei ꝛc. dōm ꝙ non mereretur
aliquid de ɔdigno sed de congruo. ꝛ sic merendo dis
poneret se ad gratiam. ꝛ ideo nō operaretur frustra.
Ex p̄dictis patet quātū humana natura in statu in
nocentie eguerit grā.

Consequenter queritur vtrum homo in sta
[illegible] innocentie habuerit gratiā gratumfaciē
tem. Et circa hoc querunt duo. Primo que
ritur vtrum habuerit gratiā ante lapsum. Secundo
queritur vtrum simul temꝑe ɔditus fuerit in gratu
itis ꝛ naturalibus.

Questio. j. c

Utrum homo ante lapsum habuerit gratiam. Et ꝙ
sic videtur. Luc. x. Qui etiā expoliauerūt eum ꝛ pla
gis impositis ꝛc. Exponunt sancti et glo. ꝙ expolia
uerunt eum gratuitis. ꝛ vulnerauerunt in naturali
bus. ḡ si hoc intelligit in primo homine. primus ho
mo non tm̄ habuit naturalia sed etiaz gratuita ante
peccatum. Item Bern. Cum videret patrem no
strum oīm hoīm emulus charitate circumdatum. ꝛ
omni virtute vestitum. ꝛ hoc accepisse terrenum ho
nem. qd ipse per superbiā amisit. inuidit insatiabilis
homicida. Ex hoc igit patet ꝙ primus homo et cha
ritatem habebat ꝛ omnē virtutem. Item Adam
post soporem ꝓphetauit. sicut innuit in textu Geñ. ꝛ
in glo. hoc autem nō fuit nisi quia introductus fuit
in illo sopore in secretum celestis curie. sicut plures
dicūt autoritates. sed nulluz decebat illuc introduci
qui non haberet gratiā gratumfacientem. ergo ꝛc.
Item a deo recepit mandatum discipline. sed si il
lud mādatum seruasset absq̄ gratia. nihil meruisset.
Si igit illud mandatū datum est sibi in meritū obe
dientie. videt ꝙ deus nō dederit sibi in preceptū pre
ter gratie adiutorium. alioquin dedisset in malū. qd
nullo modo decet facere deum. Item peccatū ade
arguit fuisse maxime ingratitudinis. sed nullum do
num in via est maius grā gratumfaciente. ḡ si maior
ingratitudo fuit in pctō ade q̄ in peccato alioꝝ po
sterorū. ꝛ posteri eius post acceptum donum gratie
deum offendūt. videt ꝙ ipse ante peccatum habuit
donum gratie gratumfacientis. Sed ɔtra. de⁹ sci
ebat ipsum statim esse lapsurum. ḡ sciebat ꝙ illd gra
tie donum in nullo esset sibi vtile. sed potius esset si
bi in nocumentuz. Si igit sapiens artifex non debet
aliquid frustra facere. vel etiam qd vertat in operis
sui damnū ꝛ nocumentū. videt ꝙ nō dederit illi gra
tiam. Item adam quia iusticiā originalē habuit
quādo peccauit ꝛ voluntarie ꝑdidit. nunq̄ eam re
cuperauit. ḡ pari ratōne [illegible] habuissz donū gratie gra
tumfaciētis. nec ipse. nec aliquis posteroꝝ ei⁹ grati

am recupasset.videt ꝙ ante lapsum eam nõ habuit
Item adam habebat optima naturalia. ⁊ nullaȝ
habebat ꝓnitatem ad malum.nec difficultatem ad
bonũ.ergo si charitatẽ ⁊ gratiã habuisset.totaliter deo
adhesisset.ergo nunꝙ in pctm̃ cecidisset.sed cõstans est
ꝙ cecidit.ergo grãm ante lapsum nõ habuit. Itẽ lu-
cifer nõ habuit grãm gratũfacientẽ sicut probatum
fuit supra. si ergo adam grãm gratũfacientem habuit.
⁊ ab illa cecidit.ergo de altiori gradu cecidit ꝙ angelus.
ergo videt ꝙ peccatũ eius fuit incurabilius ꝙ peccatũ
angelicũ. si igit hoc constat esse falsum. Adam ante
peccatum nõ habuit gratie donum. Item pri⁹ de-
bet ꝓbari aliquis ꝙ in amicuȝ assumi.hoc nõ solum
verum est in amicicia humana.verum etiã in amici
cia diuina. Vñ dicit Heb. viij. Abrahã pr̃ noster ten
tatus est.⁊ [illegible] multas tribulatões ꝓbatus.dei ami-
cus effectus est. Si igit nullus habet dei grãm quin
habeat dei amiciciã.videt ꝙ ante tentatiões adã nõ
habuit grãm.sed statim post tentatões peccauit.er-
17 go nõ habuit grãm ante lapsum. Rñ. ad ꝑdictorũ
intelligentiã est notandũ ꝙ circa hoc duplex cõsue
uit esse opinio. Quidam eñ dicere voluerũt ꝙ adã
nõ habuit grãm gratumfacientẽ.ꝓ eo ꝙ nõ videtur
credibile ꝙ lapsus esset.si tale adiutoriũ habuisset.
Ad auctes aũt ⁊ rõnes respondẽt dicentes ꝙ adam
habuit multas grãs gratis datas.⁊ naturam habu-
it valde bonã.⁊ ꝓpterea sancti aliquãdo vident di-
cere ipsum habuisse gratuita ante lapsum.non quia
habuit donũ gratie gratumfacientis.sed donum gra
tie gratis date.⁊ [illegible] illud poterat tentatõni resistere.
⁊ ad grãm gratumfacientem seipsum disponere. Sȝ
qm̃ auctes sanctoꝝ expresse vident dicere de gratia
gratumfaciente.sicut patet in illis que mgr̃ adducit
in litera.⁊ huic etiã ꝯsonare videt scripture auctas
⁊ ratõnis ꝓbabilitas. Ideo est alia opinio commu-
nior ⁊ verior ⁊ ꝓbabilior quã etiam magister sustiet
in litera.scȝ ꝙ adam ante lapsum gratiã gratumfaci
entem habuit.ꝑ quam nõ solũ malo resistere.sed eti-
am in bono ꝓficere potuit.⁊ illa gratia adiut⁹ ita be
ne meruisset mandatũ dñi obseruando.sicut demeru
it transgrediendo. Hanc igit opinionem sustinẽdo
ꝯcedere possumus ratõnes que ad primã ptẽȝ indu
18 cunt. Ad illud aũt qđ obijcit in cõtrarium ꝙ de-
us sciebat statim ipsum lapsurũ.dõm ꝙ ꝓpter hoc non
debuit dimittere donum gr̃e sibi date duplici ratõne
Primo quidẽ quia simul cũ hoc ꝑsciebat ꝙ bonum
debebat de lapsu eius elicere. Scđo vero qr deus in cõ
ferendo gratiã nõ attendit futura peccata.sed idonei-
tatem ꝑsentem ad gratiã.sicut patet.cum ꝯfert gra-
tiam in tpe ꝑscitis.⁊ eis quos ab eterno reprobauit.
⁊ in vtroq̃ coꝝ ꝯmendat dei largitas et sapia.et ar-
guit hominis ingratitudo ⁊ iniusticia.in hoc ꝙ tam
a benefico ⁊ tam a benigno se auertit sine cã. Ad
19 illud qđ obijcit ꝙ nõ potuit recuperare originalem iu
sticiam quã habuit qñ peccauit.dõm ꝙ non est tota
ratio scȝ ꝙ voluntarie amisit iusticiaȝ illã. sed simul
cũ hoc facit.ꝙ iusticia originalis non tm̃ respiciebat
voluntatem deliberatiuã. sed etiã respiciebat natu-
ram institutam.grã aũt respicit ipsam voluntatẽ li-
beram vt est libera. Et qm̃ voluntas defacili vertit
⁊ reuertit.natura aũt cum corrupta est nõ sic defaci
li releuat.hinc est ꝙ magis põt recuperari grã ꝙ pri-
ma iusticia.ꝙuis vtraq̃ fuerit ꝑ peccatũ amissa. Est
⁊ alia ratio quare [illegible] recupat originalis iusticia. sed
hec manifestabit infra cum aget de originali pecca-
to. Ad illud qđ obijcit ꝙ si adam habuisset grati- 20
am ꝙ inseꝑabiliter deo adhesisset.dõm ꝙ hoc nõ opꝫ
tet.qr li.ar.habens grãm.moueri põt ꝑter gratie in-
clinationẽ.⁊ frequẽter mouet:nihil ꝯsiderans de eo
ad qđ mouet grã.vñ frequẽter ꝯtingit ꝙ homo ma-
gne charitatis inordinate afficit. ꝓ eo ꝙ nõ semper
actualiter fert in illud summũ bonũ circa qđ habet
immensuȝ desideriũ.sic intelligendũ est accidisse ipsi
ade. Quis eñ est homo habens charitatem. qui pec
caret si deum pre oculis semꝑ haberet.⁊ actu cõside
raret quantũ deus amabilis est. ⁊ quantum nephas
est ipsum offendere. Ad illud qđ obijcit ꝙ lucifer 21
nõ habuit grãm gratumfacientem.dõm ꝙ verũ est.
ex hoc tñ nõ sequit ꝙ homo peccauerit maiori ingr̃-
titudine.ꝓ eo ꝙ lucifer ꝓximior erat statui glorie.si-
mul eñ recepisset grãm ⁊ gloriã. Homo vero sic cõdi-
tus fuit vt longe ante gloriã haberet grãm.⁊ ideo põ
situs est in terra quasi longe a celo distans. ac ꝑ hoc
in transgrediendo.nec adeo cecidit de alto vt lucifer.
nec adeo fuit ingratus.nec adeo [illegible] peccatũ deprauа-
tus. Ad illud qđ obijcit ꝙ prius debet homo tẽ- 22
tari ꝙ in amicũ assumi.dõm ꝙ illud intelligit de illa
amicicia que facit deo hoiem ꝓbatum ⁊ familiarem.
ꝑ quẽ modũ dicit ipse dñs aplis Joh. xv. Vos autẽ
dixi amicos ⁊c. De amicicia autẽ large dicta hoc nõ
potest intelligi apud deũ.licet posset intelligi de ami-
cicia apud hoies.ꝓ eo ꝙ nisi deus grãm daret.in ꝓ-
bando potius reprobaret ꝙ approbaret. nõ eñ ha-
bemus vñ possumus ꝓbari a deo nisi ꝑ eius donuȝ.
non sic est aũt de homine respectu hominis.⁊ sic pa-
tet illud.

Questio.ij. b

Vtrum homo simul tempe ꝯditus fuerit in gratui-
tis ⁊ naturalib⁹. Et ꝙ sic videt ꝑ text. Geñ.j. Facia-
mus hoiẽȝ ad ima.⁊ si.nr̃aȝ. Sed sicut exponit Aug.
⁊ habitũ est supra di.xvj. Imago est in naturalibus.
⁊ siĺitudo in gratuitis.ergo [illegible] hõ factus est ad imagineȝ
⁊ siĺitudinẽ.vĩ ꝙ ꝯdit⁹ fuit siĺ in nãlib⁹ ⁊ gratuitis.
Item Eccĺ.xvij. Deus de terra creauit hoiem. Et
post.⁊ ꝭm se vestiuit illũ virtute.igit a sui ꝯditõe pri
maria virtute fuit vestitus.⁊ si hoc.redit idem quod
prius. Item Dam. Fecit deus hoiem innocentẽ.
rectũ.virtuosum.sine sollicitudine.siue tristicia.oĩ
virtute decoratum.oĩbus donis ornatum.ergo videt
ꝙ homo in gratuitis fuerit ꝯditus. Item hoc vi-
detur rõne. Deus fecit hoiem ꝙtum ad etatem ꝑfe-
ctum.⁊ ꝙtum ad ꝯditõeȝ ab exordio sue ꝯditiõis:ergo
pari rõne vĩ ꝙ fecerit eũ ꝑfectũ ꝙtum ad volũtatis
rectitudinẽ.sed volũtatis rectitudo ꝯsistit i dono gr̃e.
ergo vĩ ꝙ donũ gr̃e habuerit in initio sue ꝯditõnis.
Item ad hoc ꝙ alicui det grã.requirit diuina li-
beralitas.⁊ recipientis idoneitas.sed deus in ꝑmor-
dio cũ adam ꝯdidit liberalissimus erat. ⁊ adaȝ a sue
ꝯditõnis primordio ad suscipiendam grãm idonei-
tatem hẽbat.ergo ab ipso ꝯditõis primordio de⁹ ei grãȝ
ꝯferebat. Sȝ ptra. Aug. dicit hõ in sue ꝯditõis ꝑ-
mordio habuit vñ posset stare.sed [illegible] vñ posset ꝓfice-
re. Item mgr̃ dicit supra di.xxiiij. Poterat hõ per
auxiliũ gr̃e creatoris resistere malo.sed nõ ꝓficere bo-
num.sed si habuisset gratiã gratumfacientem ab exor-
dio creatõnis.potuisset vtrũq̃.ergo [illegible] non potuit perfi-

cere ꝑ bonū. pȝ ꝛc. Item magis ꝯuenit gr̃a cū glo
ria q̄ȝ natura cū gr̃a. ſ in hoīe gratia p̄cedit gloriam.
ḡ pari rōne imo multofortiori natura p̄ceſſit tempo
re donū gratie. Item ꝑ gr̃am fit mr̃imoniuȝ inter
deū ⁊ aīam. ſ lex mr̃imonij eſt vt non fiat abſq; mu-
tuo ꝯſenſu. ḡ videtur ꝙ nulli adulto gr̃a debeat dari
niſi p̄cedat ꝯſenſus. ſi ḡ adam prius fuit q̄ȝ cōſentire
poſſet. ḡ nō habuit ſimul naturā ⁊ gr̃aȝ. Item do-
num gr̃e infructuoſum eſt niſi a deo recognoſcat̃. ne
mo eīn in ſe gr̃am reſeruare pōt. niſi ꝑ illa deo grat⁹
exiſtat. igit̃ ſi magis tenet rōnem gratuiti qḋ eſt na-
turalibus ſupadditū q̄ qḋ eſt naturaliter inditum.
⁊ donum gratie eſt mere gratuitū. ḡ videt̃ ꝙ non ab
ipſa creatōne. ſ poſt donū gr̃e fuerit homini collatū.
23 Rn̄. ad p̄dictoꝝ intelligentiā eſt notandū ꝙ circa
hoc duplex fuit opinio. Quidā nanq; dicere volue-
runt ꝙ hō fuit creat⁹ nō ſolum in naturalib⁹. veruȝ
etiam in gratuitis. tum ꝓpter dei liberalitatē. tū etiaȝ
ꝓpter hoīs idoneitatē. Sȝ qr̄ ſanctoꝝ auct̄es vidē-
tur ſonare ꝯtrariū. Ideo eſt alia opinio cōior ⁊ ꝓba
bilior ꝙ hō prius tempe habuit naturalia q̄ haberet
24 gratuita. Vn̄ ſm hanc in ſtatu innocentie diſtinguū
tur duo tp̄a. qḋdam eīn fuit tp̄us in quo tm̄ habuit
naturalia. quoddā vo in q̄ habuit ⁊ naturalia ⁊ gra-
tuita. Scḋm diuerſitatē hui⁹ duplicis tp̄is diſſoluit̃
apparens ꝯtrarietas in auct̄ibus ſanctoꝝ. Nā que-
dam videnẗ dicere ꝙ hō habuit gr̃am. quedaȝ vo ꝙ
25 nō. ⁊ vtreq; verū dicūt ꝑ diuerſis tp̄ibus. Rō autem
quare dn̄s voluit p⁹ naturalia dare gr̃am cuȝ poſſet
dare ſimul. ſumit̃ ex triplici ordine. vicȝ ab ordine ſa
pientie. bonitatis. ⁊ iuſticie. Ordo ſapīe hoc require-
bat. vt ſicut eſſe gratuitū eſt alteri⁹ generis q̄ eſſe na
turale. ſic in diuerſis tp̄ibus homini cōferret̃. ⁊ ſicut
elemēta mundi prius tp̄e fuerunt creata ⁊ diſtincta
q̄ ornata. ꝓpter ordinē ſapīe ꝯmendandū. ſic etiam
fieret circa hoīem qui eſt minor mund⁹. Ordini etiā
bonitatis hoc ꝯpetebat. hoc eīn ordine dicit̃ aliquid
ordinari in ſuū finem. tūc igit̃ gratia homini ordina
te dat̃. qn̄ dat̃ ei ſm ꝙ eſt vtilior ⁊ fructuoſior. Tan
[illegible] aūt gr̃a dei eſt nobis vtilior ⁊ fructuoſior. quanto
ꝓ ea deo gratioſiores exiſtim⁹. ⁊ ideo ſic debuit dari.
vt ex ipſo ordine dandi cognoſceret̃ donuȝ illud eſſe
gratuitū. ꝓpterea nō fuit a creatōne indita. ſ nature
iam ꝑfecte ⁊ ꝯſtitute fuit ſupinfuſa. Ordo etiā iuſti-
cie hoc requirebat. De⁹ eīn ſm legē cōem requirit ali
quam diſpoſitōeȝ ⁊ p̄paratōeȝ a parte noſtra ad hoc
ꝙ infundat alicui gr̃am. ſiue eo cui infundit. vt i ad-
ulto. ſiue in alio adiuuante ſm ꝙ ꝯtingit in puulo. ⁊
ideo gratia nō fuit homini ꝯcreata. ſ dilata fuit quſ-
q; homo ꝑ actū ⁊ vſum rōnis quodāmodo ſe diſpo
neret ad illam ſuſcipiendā. vt ſic verificaret̃ illḋ Au
guſti. in primo homine. qui creauit te ſine te. non iu-
ſtificat te ſine te. Patet igit̃ ꝙ multiplex ordo ſ exi-
gebat vt homo prius fieret in naturalib⁹. q̄ donis ḡ
tuitis ornaret̃. ⁊ ꝯcedende ſunt ratōnes q̄ hoc oſten
26 dunt. Ad illud qḋ obijcit̃. Faciam⁹ hoīeȝ ad ima-
ginem ⁊ ſimili. ꝛc. dōm ꝙ ſimilitudo attendit̃ ibi in
gratuitis gratis dat̃. Vel dōm ꝙ de⁹ dr̄ feciſſe homi
nem ad ſuam imaginem ⁊ ſimilitudinē. nō quia ſta-
tim cum dedit imaginem. ſimul etiam dederit ſimili
tudinem. ſed quia alterum dedit ſcȝ imaginem. et ad
alterū habilem fecit. vicȝ ad ſimilitudinē. quā poſt-
modum ꝑ loco ⁊ tempe ei dedit. Unde quantum eſt
ex vi verbi nō pōt ꝯcludi ꝙ ſimul ⁊ ſemel fuerit i ho-
mine imago dei ⁊ ſimilitudo. Et ꝑ hoc patet reſpon-
ſio ad duas auct̄es ſequentes. Eccle. vicȝ ⁊ Dam̄. qr̄
ſic intelligunt̃ nō quia deus ſtatim vt hominē cōdi-
dit virtute veſtiuerit ⁊ ornauerit. ſed qr̄ tūc diſpoſi-
tum fecerit. ⁊ nō longo poſt tempe ꝯpleuit. Ad il- 27
lud qḋ obijcit̃ de ꝑfectōne etatis ⁊ cognitōnis. dōm
ꝙ nō eſt ſimile. qr̄ ꝑfectō etatis et cognitōis nō tātū
elongat̃ a ꝑfectōne nature ſicut ꝑfectio gratie. Un-
de homo [illegible] vim nature ſibi inditam pōt ꝑuenire ad
ꝑfectam etatem ⁊ ꝓficere ad cognitōeȝ. ſed nunq̄ po
teſt ꝑ ſe homo in habitū gratie. niſi de⁹ infundat me
ra ſua benignitate. Ad illud qḋ obijcit̃ ꝙ hō erat 28
idoneus. ⁊ deus erat liberaliſſimus. dōm ꝙ de⁹ ma-
iorem idoneitatem expectabat. que quidē ꝯpeteret
ordini ſapīe. ⁊ bonitati. ⁊ iuſticie. ſicut pri⁹ oſtenſum
eſt. ⁊ ideo nō ſtatim gratiā dedit. ſed diſtulit. ꝓ eo ꝙ
deus ſic opatur liberaliter. vt tm̄ ſua liberalitas non
excludat ſapīam nec iuſticiaȝ.

Conſequenter q̄ͭum ad tercium articulum
querit̃ quantā gr̃am primus homo habue-
rit. Et primo eſt qō de quantitate gr̃e primi
hominis q̄ͭum ad donoꝝ multitudinē. Scḋo queri
tur q̄ͭum ad donoꝝ magnitudinem.

Queſtio. j.

Utrum homo habuerit tot virtutes an̄ lapſuȝ quot
habuit poſt lapſum. Et ꝙ ſic videt̃ primo ꝑ Dama.
dicentē ꝙ de⁹ fecit hoīem omni virtute circūdatum.
⁊ omnibus bonis ornatū. ḡ nō videt̃ ꝙ aliquis ha-
bitus virtutis q̄ ſit in nobis deeſſet eidē. Item ex
ꝑte cognitōnis. Non cognoſcim⁹ plura q̄ adam co-
gnouit. nec plures in nobis habem⁹ ſcientias. ḡ pa-
ri ratōne ex ꝑte affectōnis nō videt̃ ꝙ plures in no-
bis habeam⁹ habitus virtutū q̄ habuit primus ho-
mo. Item ꝯnexio eſt in virtutib⁹. ſicut ſancti di-
cunt ⁊ ſuo loco oñdet̃ in tercio. ḡ ſi adam habuit ali
quā virtutē. neceſſe fuit ꝙ oēs habuerit. ḡ tot habu
it quot nos habem⁹. Item aut aliquā virtutē ha
bemus quā non habuit adam. aut non. Si nō. ḡ tot
virtutes habuit quot nos habemus. Si ſic. aut ergo
illius virtutis fuit adam capax. aut nō. Si nō. ḡ vide
tur ꝙ ꝑ peccatum creuerit in nobis boni capacitas.
qḋ abſurdū eſt dicere. Si ſic. cum deus daret gratiā
ade ſm capacitatē ſuam. videt̃ ꝙ omnē virtutē quā
nobis ꝯfert poſt lapſum. ⁊ ipſi ade ꝯtulerit ante la-
pſum. Sed ꝯtra. virtus fortitudinis ꝯſiſtit in ꝑpeſſi
one terribiliū. ſed in adam in ſtatu innocentie nō po-
terat eſſe talis ꝑpeſſio. ḡ nec fortitudo. Item tem-
perantia ꝯſiſtit in coercendis prauis carnis paſſio-
nib⁹. ⁊ tales nō poterāt reꝑiri in natura inſtituta. er
go nec tꝑantia. Item pn̄ia ꝯſiſtit in deteſtatōe ma
loꝝ ꝑpetratoꝝ. ſ nullo mō ꝯtingebat in ſtatu inno-
centie de malis ꝯmiſſis dolere. ḡ tūc nō poterat eē in
homine virt⁹ pn̄ie. Item q̄ hȝ donum ꝑſeuerātie
nō cadit a iuſticia. ſ adā a iuſticia cecidit. ḡ ꝑſeuerā-
tiā n̄ habuit. Hanc aūt multi hn̄t in ſtatu nature la-
pſe. ḡ non oēs virtus que nūc eſt. fuit in ſtatu inno
centie. Rn̄. dōm ꝙ cum ſit ꝯpatō multitudinis do
norum gratie ad ſtatum nature lapſe. et ſtatum na- 29
ture inſtitute. hoc pōt intelligi vel de donis gr̃e gra-
tis date. vel de donis gratie gratum facientis. Si in-
telligatur de donis gratie gratis date. ſic ſe habent ſi-
cut excedentia et exceſſa. pro [illegible] ꝙ aliqua dona gra-

tie gratis date habuit adam in statu illo. vtpote im-mortalitatem ⁊ impassibilitatem. que nõ habuit ali-quis posterorum eius. ⁊ aliqua dona gratie gratis date habent posteri sui que ipse nõ habuit. sicut gratiã sa-nitatũ. ⁊ operatiões virtutũ. ⁊ genera linguarum. ⁊ consi-milia. Ratio autem huius diuersitatis venit ex hoc. ꝙ alia dona expediebant illi tempori. ⁊ alia competunt isti. Si autẽ loquamur de donis gratie gratum facientis. sic quia illa dona connexionem habent quantum ad habi-tus ⁊ quantum ad actus qui perfectõnis sunt. sic conceden-dum est. ꝙ in equali multitudine fuerũt in primo ho-mine in qua reperiunt̃ in eius posteritate. Hoc dico quantum ad habitus ⁊ quantum ad actus qui perfectionis sunt. sicut ratões ad primam partem inducte osten-dunt. Quantum vero ad actus qui habent imperfectõnem annexã. non contingebat virtutes secundum statum illum in adam ponere. Et per hoc patet responsio ad tria obie-cta. quorum est vnũ de fortitudine. alterũ de temperan-tia. ⁊ tertiũ de penitentia. que oĩa procedũt secundum actus habentes imperfectõnem aliquam annexã. que quidem imperfectio nõ competit alijs virtutibus secundum omnem sta-tum. sed solum secundum statum presentis miserie. Ad il-

30 lud aũt qd obijcit̃ de perseuerantia. dicendum ꝙ perseueran-tia vno modo dicit̃ propositum perseuerandi in bono. ⁊ hoc modo est virtus. vel dispositio consequens virtu-tes inseparabiliter. Alio modo perseuerantia est continua-tio in bono vsque in finem. ⁊ sic nõ dicit habitum. sed potius dicit statum. ⁊ hũc primus homo nõ habuit. ex hoc tñ nõ sequit̃ ꝙ aliqua virtute caruerit pro eo tempore quo in gratia permansit. Si quis aũt querat cu-iusmodi actus habuerũt virtutes in primo homine qui imperfectõnem habent annexã in actibus suis secundum statum nature lapse. dicendum ꝙ actus illi in statu inno-centie plurimũ conformes erant actibus quos in patria virtutes sunt habiture. cuiusmodi aũt sunt isti deter-minat magister in tertio li. dis. xxxiij. ⁊ ibi suo loco deter-minabitur.

Questio. ij. F

Utrum dona gratuita fuerint eque magne efficacie in homine ad merendũ ante lapsum sicut sunt post lapsum? Et ꝙ fuerũt maioris efficacie tũc quam nunc vi. Quãto perfectior ẽ cognitio. tanto perfectior ẽ dilectio. ⁊ quãto maior ẽ dilectio. tãto opus nostrum est deo accepta-bilius. Prima propositio patet per illud. ꝙ quantũ cognoscis tantũ diligis. Si ergo in adam secundum statum innocentie clarior fuit cognitio. videt̃ ꝙ charitas ad merendum fuerit efficacior. Item albius est qd est nigro impermixtius. ergo magis est meritoriũ qd minus habet in se demeritorio. sed oĩa merita nostra quodãmodo permixta sunt culpe. secundum illud Esa. lxiiij. Omnes iusticie vestre si-cut pannus menstruate. Si ergo in adam secundum statum in-nocentie merita oĩno fuissent impermixta culpe. vide-tur ꝙ secundum statum illũ dona gratuita erant multo ma-ioris efficacie. Item meritum est cum gratia et li. arbi. quanto igit̃ libe. arbi. magis gratie obedit. tan-to gratia efficacius in actum suum exit. sed tũc natu-ra magis erat obediens gratie quam nũc cum est corru-pta. ergo tunc dona gratuita erant ad merendũ efficaci-ora. Item amor visibilium ⁊ sollicitatio circa ter-rena impedit hominem ne iungat̃ deo perfecte. si igitur in statu primo nulla vigebat in homie concupiscentia. videt̃ ꝙ deo perfectius ⁊ diuturnius adherebat. et ita magis ad merendũ dispositus erat. Sed contra. ij. Thi-mo. ij. Non coronabit̃ nisi qui legiti. cer. sed magis im-pugnat̃ homo secundum statum nature lapse quam secundum statum nature institute. ergo si has pugnas vincit. gloriosius tri-umphat. ⁊ si gloriosius triumphat. maiorẽ meretur coronã. ergo ⁊c. Item philosophus dicit ꝙ ars ⁊ virtus ẽ cir-ca difficilia. ergo si hoc per se verũ est. quãto actus virtutis est difficilior. tanto virtuosior. ⁊ quãto virtuosior. tã-to ad merendũ efficacior. si ergo maior est difficultas in perficiendis diuinis mandatis nũc quam esset in statu na-ture institute. videt̃ ꝙ maior sit merendi efficacia. Item si homo stetisset. aut xpus nõ esset incarnatus. aut si esset incarnatus. nunquam esset passus. sed christus sua passione nõ sibi meruit sed nobis. et tam merita nostra quam sacra efficaciam habent a passione et eius fide. si igit̃ inter oĩa quecunque deo placere possunt hoc fuit deo acceptissimũ ꝙ xpus se obtulit hostiam deo ⁊ patri. ⁊ inde sumũt efficaciã merita nostra. ⁊ il-lam efficaciam nõ habuissent merita in statu nature institute. ergo videt̃ ꝙ nõ essent efficaciora. Item na-tura non deficit in necessarijs. vt dicit philosophus. sed si hoc est verum in natura creata. multo magis verum est in natura increata. ⁊ si diuina prouidentia non deficit hobus de quibus minus cura est. ergo multo minus nec deficit hominibus. sed natura humana magis indiget adiuuari quam indigeret ante lapsum. ergo videt̃ ꝙ nũc deus det homini fortius ⁊ efficacius adiutoriũ. si igi-tur efficacia meritorum attenditur secundum magnitudinem charitatis ⁊ gratie. videt̃ ꝙ nunc dona gratuita in me-rendo sint maioris efficacie. Respondeo. dicendum ꝙ efficacia 31 meriti principaliter ex tribus venit. videlicet ex diffi-cultate operis. ex promptitudine voluntatis. ⁊ ex ma-gnitudine charitatis. Difficultas operis multum fa-cit ad meritum. et adeo facit vt homo qui est multo minoris charitatis quam angelus. possit mereri vt perue-niat ad sublimitatem angelicam. secundum ꝙ colligitur ex illo qd dicit̃ Math. xj. de Johãne baptista. Qui mi-nor est in regno celorũ maior est eo. Non enĩ est du-bitandum quin Johannes sit exaltatus ad ordines excellentium angelorum. ⁊ tñ secundum statũ vie minoris ca-ritatis erat quam aliquis eorum. Promptitudo etiã vo-luntatis plurimũ facit. sed voluntas prompta secundum illud qd habet. accepta est ad meritum. Quantumcũque enim sit in homine gratia. nisi sit voluntas gratie consenta-nea. nunquam eliciet opera meritoria. et quanto magis voluntas gratie subiacet ⁊ conformatur. tanto magis homo in operibus meritorijs exercet̃. Magnitu-do charitatis est principalior inter omnia que faciũt ad meritum. quia secundum illius quantitatẽ attendit̃ re-muneratio premij substãtialis. Pondus enĩ amoris est qd dat valorem operibus meritorijs. Si igit̃ fiat comparatio efficacie merendi in donis gratuitis secundum sta-tum post lapsum. ⁊ secundum statum ante lapsum. respon-deri põt ꝙ quantum ad primam conditõnem. videlicet quan-tum ad difficultatem: efficaciores sunt virtutes nũc quam tũc fuerunt. Nũc enĩ magis impugnatur ⁊ impu-gnando probatur ⁊ examinat̃ virtus quam tunc. sicut pa-tet in sanctis martyribus. Et sic procedunt rationes ostendentes dona gratuita ad merendum esse nunc efficaciora. Quantum autem ad secundã conditõnem scilicet quantum ad promptitudinem voluntatis. efficaciores fu-issent virtutes in merendo tunc quam nunc. pro eo ꝙ vo-luntas tunc quasi continue fuisset in bonis operibus deo placentibus sine retardatõne. nunc autem sive ex lassitudine. siue ex surreptõne frequenter cessat a bo-nis operibus. ⁊ intendit aliquando rebus nociuis.

aliquando inutilibus. tum ꝓpter difficultatem ad bonum. tum ꝓpter ꝓnitatem ad malum. Et q̄tum ad hanc ꝯditōnem ꝓcedunt rationes ꝓbantes ꝙ dona gratuita in statu nature institute fuissent ad merendum efficaciora. ꝛ ꝑ hoc patet responsio ad vtrāqꝫ ꝑtem. ꝓcedunt enī ꝫm diuersas vias ꝫm quas se habent dona gratuita in merendo sicut excedētia ꝛ excessa. ꝛ reperiꝰ in eis ꝫm diuersas cōditōes maior et minor efficacia. ꝛ sic nulla est inter rationes illas repugnantia. Utreqꝫ enī verū ꝯcludunt ꝫm diuersam

52 viam. Si aūt queraꝰ vlterius de maioritate efficacie q̄tum ad terciā ꝯditōnem. tunc respondendū est ꝙ aut fit ꝯparatio ꝑticularis ꝑsone ad ꝑticularē ꝑsonam. aut status ad statum. Si primo modo. dōm est ꝙ se habent sicut excedentia ꝛ excessa. Satis enī ꝓbabiliter credi pōt ꝙ aliqui sunt qui habent maiorem gratiā aliquibus qui fuissent in statu innocētie si adam stetisset. alij vō minorem aliquibus. sicut dici ꝯsueuit cum ꝯpatur status legis scripte ad statū legis euangelice. Si aūt ꝯpetur generaliter statꝰ ad statū. tūc non videꝰ vsqꝫquaqꝫ certum in quo statu dominꝰ homini maius munus charitatis ꝛ gratie tribuisset. ꝓ eo ꝙ ꝫm diuersas ꝯditōnes reperiꝰ maior ꝛ minor idoneitas in homīe suscipiente. Et qđ plus est. magnitudo gratie distribute plus attēdiꝰ ꝫm distinctōnem distribuentis que cognitōnē nostrā latet. Hec enī pars ꝓbabilior videꝰ ꝛ magis autoritatibus ꝯsonat. vt dicamꝰ ꝙ deus maiora munera gratie elargitus est homini lapso q̄ dedisset homini si in statu innocentie ꝑmansisset. tum quia homo maiori adiutorio gratie indiget. tū etiam quia decet deū de malo maius bonum elicere q̄ sit illud bonum quod adiuuando malum nocet. tum etiam quia mediator ꝛ intercessor ꝓ nobis interpellat quem decet exaudiri in omnibus ꝓ sua reuerentia. Unde cum appareat vultui dei semꝑ interpellandū ꝓ nobis. ꝛ ꝓ nobis in cruce oblatus fuerit. ꝛ quotidie offeraꝰ. valde ꝓbabile videꝰ ꝙ maius munꝰ gratie tribuaꝰ nobis q̄ si ipse nō fuisset incarnatꝰ vel ꝓ nobis oblatus. Et hoc expresse videꝰ innui Joh. vij. cum diciꝰ ꝙ spūs nondum erat datus. qꝛ ihesus nondū erat glorificatus. Qñ cum ascendit in altū tūc dedit dona hominibꝰ. Ex hac igiꝰ triplici ratōne quarū vna est in ꝯmendatione misꝰdie. ꝛ scđa in ꝯmendatōne sapientie. ꝛ tercia in ꝯmendatōne diuine iusticie. satis rationabiliter colligiꝰ ꝙ nūc magis sint efficacia dona gratuita ad merendum q̄ in statu innocentie. nō solum ratōne difficultatis. verū etiam ratōne gratie ꝛ charitať. q̄uis non absurde dici possit ꝙ maior efficacia erat tūc q̄ nunc ratōne promptitudinis voluntatis. Et hac via ꝓcedunt rationes que ad primam ꝑtem inducūtur. sicut patet intuenti. aliter enī nō cogunt.

Nam illud qđ primo obijciꝰ ꝙ maior erat tūc dilectio. qꝛ maior cognitio. dōm ꝙ verum est de dilectione ꝫm ꝙ se tenet ex parte gratie animā eleuantis. 53

Et si obijciaꝰ ꝙ vtraqꝫ ꝯmensuraꝰ cognitioni. dōm ꝙ illud nō est verum de omī cognitōne. sed de cognitione experimentali. hec aūt non magis viguit in ꝑmo parente. q̄ in viris sanctis qui fuerūt ꝛ sunt in statu nature lapse. 54

Ad illud vō qđ obijciꝰ ꝙ meritum erat magis impermixtum in statu innocentie. dōm ꝙ hoc venit ex hoc ꝙ voluntas nō est ita ꝓmpta ꝓpter grauitatem carnis ꝯiuncte. ꝛ ꝓnitatem ꝯcupie contracte. ꝛ ratio illa ꝓcedit ex ꝑte ꝓmptitudinis voluntatis. similiter ꝛ due ratōnes sequentes. 55

Distinctio. xxx. quid sit originale pctm̄ qđ a pctō primorū parentū fuit causatum.

In superioribus insinuatum est ꝛc̄. Pars ista in qua magister determinat de hominis lapsu diuisa fuit in tres ꝑtes ꝫm triplicem differentiā corruptōnis peccati. in quarū vna ꝑsona corrumpit naturam. in altera vō natura ꝑsonam. in tercia vō ꝑsona corrumpit seipsam. Et prima quidem cōsistit in peccato primi parentis. scđa in peccato originali. ꝛ tercia in peccato actuali. Prima igitur parte determinata. aggrediꝰ hic magister ꝑtem scđam. Diuidiꝰ aūt pars ista in ꝑtes quatuor. In quarū prima determinat quid sit originale pctm̄. In scđa vō qualiter traducaꝰ. infra dis. xxxi. Nūc superest inuestigare ꝛc̄. In tercia vō qualiter deleaꝰ. infra di. xxxij. Qm̄ supra dictū ē pctm̄ originale esse vitiū ꝛc̄. In quarta vō determinat. vtrum pctm̄ originale multiplicetꝰ ꝛ intendaꝰ ꝑ peccata parentū primorū. s. di. xxxiij. Predictis adijciēdū est ꝛc̄. Prima ꝑs que ꝑtinet ꝑsentem di. diuidiꝰ in tres ꝑtes. In prima ponit ꝑtem ꝓhemialem. In secunda determinat ꝓpositum principale. ibi. Hic primo videndū est ꝛc̄. In tercia determinat quandā incidentē dubitatōnem de veritate humane nature. ibi. Ad hoc aūt ꝙ dixīmꝰ in adam fuisse ꝛc̄. Prima ꝛ tercia ꝑte remanente indiuisa. media ꝑs diuidiꝰ in tres. In prima inquirit vtrū pctm̄ primorū parentū sit originale vel actuale In scđa supposito ꝙ sit originale. inquirit vtrū sit pena vel culpa. ibi. Qđ diligēter inuestigandū est quid sit ꝛc̄. In tercia inquirit vtrū sit ꝯcupia vel alia culpa. ibi. Nūc superest videre quid sit illud pctm̄ ꝛc̄. Harum autem partium subdiuisiones in litera plane sunt.

Ponit ꝑtem ꝓhemialē ostēdens ꝙ ꝑ adā peccatum ꝛ pena transijt in posteros. a

XXX.

In supiorib' insinuatū est licet ex ꝑte (nō enī ꝑfecte sufficimꝰ exponere) q̄liter primus homo deliquerit. ꝛ quā ꝓ pctō penam subierit. quibꝰ adijciendū est pctm̄ simul ac penā ꝑ eū trāsisse in posteros. sicut aplūs ośdit inquiēs. Sicut ꝑ vnū hoīem pctm̄ in hūc mundum intrauit. ita in omēs hoīes mors ꝑtransijt. Ro. v.

Determinat ꝓpositum principale. ośdens vtrum illud pctm̄ fuerit originale. vel actuale. b

Hic ꝑmo videndū est qđ fuit illud pctm̄. originale scꝫ an actuale. ꝛ si de originali intelligaꝰ. ꝯsequenter quid sit originale pctm̄. et q̄re dicaꝰ originale. et quō ꝑtransierit vel ꝑtranseat in omēs diligēter inuestigandū est. Quibusdā placuit de pctō actuali ade illud accipe, asserentibꝰ hoc aplm̄ sensisse cum inferat

us ait. Sicut p inobedientiaȝ vnius hoīs pctōres constituti sunt multi. ita ꝛc. Euidenter inquiūt etiam ipso noīe exprimit aplus pctm̄ qd p vnum hominem intrauit in mundū. scȝ inobedientiam. Inobedientia vo peccatuȝ actuale est.

Quō pctm̄ intrasse in mundū dicunt. c

Hoc aūt dicūt intrasse in mundū nō traductōne originis. ſ similitudine pua ricatōnis. omnesq̄ in illo vno peccasse dicunt. quia omnibus ille vnus peccandi exemplū extitit. Hoc male senserūt quidam heretici qui dicti sunt pelagiani. De quibus Aug. in li. de baptismo puuloꝝ ꝯmemorat dicens. Scienduȝ est inquit hereticos quosdā qui noīati sunt pelagiani dixisse pctm̄ prime transgressionis in alios hoīes nō ꝓpagatōne ſ imitatōne transisse. vn̄ etiā i puul' nolunt credere baptismū solui originale pctm̄. qd in nascentibus nullum esse oīno ꝯtendūt. ſ eis dicit'. qꝛ si apl's pctm̄ imitatōnis nō ꝓpagatōnis intelligi

Sap. ij. voluisset. eius principē nō adam ſ dyabolū diceret. De q̄ in li. Sap. dr̄. Inuidia dyaboli mors intrauit in orbem terraꝝ. Et qꝛ nō vult intelligi hoc esse factum ꝓpagatōne ſ imitatōne. ꝯtinuo subiūxit scriptura. Imitantur aūt euȝ q̄ sunt ex pte ipsius. Imitant' quidē adam quotq̄t p inobedientiaȝ transgrediunt' mandatū dei. Sed aliud est qd exempluȝ est voluntate peccantibus. aliud qd origo est cum pctō nascentibus. Non est igit' accipiendum pctm̄ ade transisse in oēs imitatōnis tm̄ exemplo. sed ꝓpagatōnis ꝛ originis vicio.

Hic apit illud esse pctm̄ originale quod transit in posteros. d

Et est illud pctm̄ originale. vt aperte Aug. testat' qd adam transiuit in omnes p eius carnē viciatā ꝯcupiscentialiter generatos.

Supposito ꝙ pctm̄ primoꝝ pentū sit originale. inquirit vtrū sit pena vel culpa. e

Quorundā de originali pecca to opinio

Qd diligēter inuestigandū est. qd sit. De hoc em̄ scti doctores sub obscuritate locuti sunt. atȝ scolastici doctores varia senserūt. Quidam em̄ putāt originale pctm̄ esse reatū pene ꝓ pctō pmi hoīs. i. debitū vel obnoxietateȝ q̄ obnoxij ꝛ addicti sumus pene tpali ꝛ eterne ꝓ primi homīs actuali pctō. qꝛ ꝓ illo vt aiūt omnibus debet' pena eterna. nisi p grām liberent'. Iuxta hoꝝ sentētiam optet dici originale pctm̄. nec culpam esse nec penā. Culpā nō esse ipsi fatentur. pena q̄ȝ ſm eos esse nō pōt. Quia si debitū pene originale pctm̄ ē. cū debitū pene nō sit pena. nec originale pctm̄ ē pena. Qd etiā quidā eoꝝ admittunt. dicētes in scriptura originale pctm̄ sepe noīari reatū. ꝛ reatū ibi intelligūt (vt dictū ē) obnoxietatē pene. ꝛ ea rōne asserit pctm̄ origiale dici eē in puulis. qꝛ puuli ꝓ illo primo pctō rei sunt pene. sicut ꝓ pctō iniq̄ pntis aliquādo exulant filij ſm iusticiam fori.

Qꝛ originale pctm̄ est culpa autoritatibus ꝓbat. f

Exo. xiij. Sȝ ꝙ originale pctm̄ culpa sit. pluribus scōrꝝ testimonijs edocet' sup Exodi.
Greg. vbi dr̄. Primogenitū asini mutabis oue. Greg. ait. Oēs in pctis nati sumus ꝛ ex carnis delectatōne ꝯcepti culpā originalē nobiscū traximus. Vn̄ ꝛ voluntate nr̄a pctis implicamur. Ecce culpā origialē dixit nos trahē. Vn̄ ꝯstat originale pctm̄ culpā eē.

Aug. Aug. q̄ȝ in li. de natura ꝛ grā. de h eodē sic ait. Oēs
Ro. iij. (vt ait apl's) peccauerūt. vtiq̄ vel in seipis vel in adā. qꝛ sine pctō nō sūt. vel qd originalr ꝯtraxerūt. vel qd malis moribus addiderūt. Pctm̄ em̄ primi hominis nō solū ipm. ſ oē necauit genus hūanū. qꝛ ex eo dānatōeȝ sil' ꝛ culpā suscepimus. Idem sup ps. l. Qd de corpe mortuo seminat'. cū vinculo pcti origi

Ps. xxxvij. nalis nascit' ꝛ mortis. Ideo igit' se in iniq̄tatibus ꝯceptū dicit dauid. qꝛ in omnibus trahit' iniquitas ex adā ꝛ vincl'm mort'. Nemo em̄ nascit'. nisi trahēs penam ꝛ meritū pene. Meritū aūt pene pctm̄ ē. Ois ḡ q̄ nascit' p carnis ꝯcupiscentiā. pctm̄ trahit. Pctm̄ itaq̄ originale culpa ē quā oēs ꝯcupiscentialit' ꝯcepti trahunt.

In ecclesiasticis dogmatibus. Vnde in Eccle. dogmatibus scriptum est. Firmissime tene ꝛ nullatenus dubites omnem hominem q̄ per ꝯcubitum viri ꝛ mulieris concipitur. cum originali peccato nasci. impietati subditū. mortiq̄ sbiectū. et ob h

1 a Circa istā lrā3 notandum. φ cum ingr̄ noiet pctm̄ originale octo noibus. sc3 originale pctm̄. legem carnis. ɔcupiscibilitate3. fomitē. ɔcupiā3. legē membroꝝ. languore3 nature. tyrannū. quō distinguant̄ illa noina. Dōm φ originale pctm̄ habet comparari ad id a quo est. ⁊ sic dicit̄ originale pctm̄. quia est ab origine. dicitur etia3 lex carnis. φ ɔtrahit̄ mediante carne. Habet etiā cōparari ad illud ad qd̄ ē. siue ad qd̄ inclinat̄. ⁊ hoc vel in dispōne remota. et sic dr̄ ɔcupiscibilitas. Uel i dispositiōe ꝑpinquiori. ⁊ sic dicit̄ fomes. Ul' etia3 i dispōne prima. ⁊ sic dr̄ ɔcupiā. Habz etiā ɔparari ad illud ꝑ qd̄ iclinat. ⁊ sic dr̄ lex mēbroꝝ. Hz etia3 ɔparari ad illud cōtra qd̄. Et h̄ dupl'r. vel inq̄tum difficilē reddit ad bonum. ⁊ sic dr̄ languor nature. vel inq̄tu3 ꝑdominat̄ volūtati vt curuet eā in malū. et sic dr̄ tyrannus. Et sic p3 φ ꝑm diuersas cōparatiōes diuersī noiat̄ nomibus.

natura ire nasci filium. a qua nullus liberat̄ nisi ꝑ fidē mediatoris dei ⁊ hoim̄. His et aliis auctibus euidēter ostendit̄ pctm̄ originale culpam esse. ⁊ in omib⁹ ɔcupiscentialiter genitis trahi a parentibus.

Inquirit vtru3 pctm̄ originale sit ɔcupiscentia vel alia culpa. g

a Nunc supest videre quid sit ipm originale pctm̄. Qd̄ cum nō sit actuale. nō est actus siue motus aīe vel corporis. Si eni actus est aīe vl' corpis. actuale itaq3 peccatum est. Sed actuale nō est. nō est ḡ actus vel mot⁹ Quid ḡ originale pctm̄ dr̄. fomes peccati sc3 ɔcupiscētia vel ɔcupiscibilitas que dicit̄ lex membroꝝ. siue lāguor nature. siue tyrann⁹ qui est in membris nostris. siue lex carnis. Un̄ Aug. in li. de baptismo puuloꝝ. Est in nobis ɔcupiā que nō est ꝑmittenda regnare. Sunt ⁊ ei⁹ desideria que sunt actuales ɔcupie. que sūt arma dyaboli. que veniūt ex languore nature. Languor autem iste tyrannus est qui mouet mala desideria. Si ergo vis esse victor tyranni. atq3 inermē inimicū inuenire. non obedias ɔcupiscentie male. His verbis ostenditur fomitem peccati esse ɔcupiam. a Aug.

Quid noīe ɔcupiscentie intelligat̄ que dicit̄ fomes peccati. h

Noīe aūt ɔcupiscentie non actu3 ɔcupiscēdi s3 vicium primū significauit. cum eam dixit legem carnis. Unde idem in tractatu de verbis apli ait. Semp pugna ē in corpe mortis huius. quia ipsa ɔcupia cum qua nati sumus. finiri non pōt q̄diu viuim⁹. Quotidie minui pōt. finiri non pōt. Que aūt est ɔcupiscentia cum qua nati sumus. vicium vtiq3 est qd̄ puulum habilē ɔcupiscere facit. adultum etiam ɔcupiscente3 reddit. Sicut eni in oculo ceci in nocte viciū cecitatis ē. s3 nō apparet nec discernit̄ inter videntē ⁊ cecū nisi luce veniente. sic in puero viciū esse nō apparet donec etatis ꝑfectioris tempus occurrat.

Q, ꝑ adam originale pctm̄ in omēs intrauit. i. ɔcupia. i

Ex his dat̄ intelligi quid sit originale pctm̄. scil3 vicium ɔcupiscentie. qd̄ in omēs ɔcupiscentialiter natos ꝑ adam intrauit eosq3 viciauit. Un̄ Aug. in li. de baptismo puuloꝝ. Adam p̄ter imitatōnis exemplū. occulta etiā tabe carnalis ɔcupie sue. tabificauit in se omēs de sua stirpe venturos. Un̄ apostolus recte ait. In quo omēs peccauerūt. Circūspecte ⁊ sine ambiguitate dicit hoc apl's. Siue eni intelligat̄ in quo hoīe siue in quo peccato sanū est. In adam eni oēs peccauerūt vt in materia. nō solum ei⁹ exemplo vt dicūt pelagiani. Omēs eni ille vnus homo fuerāt. i. in eo materialiter erant. Manifestum est itaq3 omēs in adam peccasse. quasi in massa. Ipse eni ꝑ pctm̄ corrupt⁹. quos genuit omēs nati sunt sub peccato. Ex eo igit̄ sicut cuncti ɔstituti sunt peccatores. ita ⁊ in illo vno peccato qd̄ intrauit in mundū. recte omēs dicunt̄ peccasse. quia sicut ab illo vno homine. sic ab eodem vno peccato immunes esse nō possunt. nisi ab eius reatu ꝑ xp̄i baptismū absoluant̄. Alia ḡ sunt propria peccata in quibus tm̄ peccant quoꝝ peccata sunt. Aliud hoc vnu3 in q̄ omēs peccauerūt. i. ex quo omēs peccatores ɔstituti sunt.

August. in li. de bapt. puu. quō intelligat̄ in q̄ omēs peccauerit

Qd̄ sit illud peccatum in quo omēs peccauerūt. sc3 originale qd̄ ex inobedientia pcessit. k

Hoc est originale pctm̄ quo pctōres nascunt̄ oms ꝯcupiscētialiter geniti. qd ex adā siue ex ei⁹ inobia emanauit ꝛ in posteros demigrauit. Unde aplus ꝯñter. p inobiam vni⁹ hoīs. multos dic̄ ꝯstitutos eē pctōres. q̄ est actuale peccatū. Cū aūt dixerit p vnū hoīem pctm̄ intrasse in mōm. ꝛ in eo oms peccasse. qd de originali dictum esse opoꝛtet accipi.

Ro. v.

Ex q̄ sensu dictū est p inobedientiam vni⁹ multi sunt ꝯstituti pctōres. k

Qd q̄ ait. p inobedientiā vni⁹ multi ꝯstituti sūt pctōres. eo sensu dictū eē intelligendū est. qꝛ ex inobedientia ade. scȝ ex pctō actuali ade pcessit originale pctm̄ q̄ oms pctōres nascunt̄. vt ꝛ in illo eēt. ꝛ in oms transiret.

Qꝛ pctm̄ originale in adam fuit ꝛ in nobis est. m

Unde Aug. Juliano heretico nullū pctm̄ in puulis eē ꝯtendēti rñdens aperte asserit pctm̄ originale ex volūtate ade pcessisse. ac p ei⁹ inobedientiā in mōm intrasse. Querit eñ Julian⁹. p quid pctm̄ inuenit̄ in puulo. ita inquiēs. Non peccat iste q̄ nascit̄. Nō peccat ille q̄ genuit. Nō peccat ille q̄ ꝯdidit. Per q̄s igit̄ rimas inter tot p̄sidia innocentie pctm̄ fingis ingressuȝ. Et rñdet sancta pagina. Per vnuȝ hoīem pctm̄ intrauit in mundū. p vni⁹ inobedientiam ait Apls. Quid querit ampli⁹? qd querit apti⁹? Iteȝ inqt Julian⁹. Si p hoīem pctm̄ intrauit in mundū. pctm̄ vel ex volūtate est. vel ex natura ē. Si ex voluntate est. mala est volūtas q̄ pctm̄ facit. Si aūt ex natura ē. mala est natura. Cui rñdeo. ex volūtate pctm̄ est. Querit foꝛte. Utꝝ originale pctm̄ ex voluntate sit? Rñdeo p̄sus ꝛ originale pctm̄ ex volūtate eē. qꝛ ▯ ex voluntate p̄mi hoīs seminatū est vt in illo esset. et in omnes transiret.

Questio Juliani.

Rᵒ. Aug.

Questio Juliani.

Rᵒ. Aug.

Obiectio quoꝝdā ꝯtra id qd sup̄ dictū ē oms in adā fuisse hoīes. n

Ad hoc aūt qd dixim⁹ in adam fuisse oms hoīes. quidam verboꝝ sectatores sic obijciūt dicentes. Non oms caro q̄ ab adam traducta est. in eo simul existere potuit. qꝛ multo maioꝛis quātitatis est q̄ fuit coꝛp⁹ ade. In q̄ nec tot etiam athomi fuerūt q̄t ab eo hoīes descenderūt. Quocirca verū non esse asserūt sub̄am vniuscuiusq̄ in p̄mo fuisse parente.

Quō oms dicunt̄ ▯ adam fuisse qñ peccauit f̄m rōnem seminalē. ꝛ quā ex deo descenderint. scȝ lege ꝑpagationis. o

Quib⁹ rñderi pōt. q̄ māliter atq̄ cāliter. nō formalr̄ dr̄ fuisse in p̄mo hoīe oē qd in hūanis coꝛpib⁹ nāliter ē. descēditq̄ a p̄mo pnte lege ꝑpagatōis. ꝛ in se auctuȝ ꝛ multiplicatū ē nulla exterioꝛi sb̄a in id transeūte. ꝛ ip̄m in futuro resurget. Fomētū quidē hȝ a cibis. s̄ nō ꝯuertunt̄ cibi in hūanā sb̄am. q̄ scȝ p ꝑpagatōēȝ descēdit ab adā. Trāsmisit eñ adā modicū qd de sb̄a sua in coꝛpa filioꝝ qñ eos ꝑcreauit. aliqd modicū de massa sb̄e ei⁹ diuisum est. ꝛ inde formatū coꝛp⁹ filij. suiq̄ multiplicatōe sine rei extrinsece adiectōne auctū ē. Et de illo ita augmētato aliqd inde sepat̄ vñ formant̄ posteroꝝ coꝛpa. et ita ꝑgredit̄ ꝑcreatōnis oꝛdo lege ꝑpagatōis vsq̄ ad finē hūani gener̄. Itaq̄ diligēter ac ꝑspicue intelligētib⁹ pꝫ oms f̄m coꝛpa ▯ adā fuisse p seminalem rationem. ꝛ ex eo descendisse ꝑpagatōnis lege.

Quō p ꝑpagationem descendit.

Qꝛ nihil extrinsecū ꝯuertit̄ in humanā sb̄am q̄ est ex adam. p

Qꝛ ꝟo nihil extrinsecū in humani coꝛpis naturā trāseat. veritas in euāgelio significat dicēs. Oīe qd intrat in os in ventrē vadit ꝛ in secessuȝ emittitur. Qd etiā rōne ōndi pōt hoc mō. Puer q̄ statim post oꝛtū moꝛit̄. in illa statura resurget quā habitur⁹ erat si viueret vsq̄ ad etatem. xxx. annoꝝ. nullo vicio coꝛpis impedit⁹. Unde q̄ illa sub̄a q̄ adeo parua fuit moꝛtua. in resurrectōe tam magna erit. nisi sui in se multiplicatōne? Unde apparet q̄ etiā si viueret. nō aliunde. s̄ in se augmentaret̄ illa sub̄a. Sicut costa de q̄ facta est mulier. ꝛ sic panes euāgelici. Nō inficiamur tñ quin cibi ꝛ humoꝛes in carnē ꝛ sanguineȝ transeunt. sed nō in veritate humane nature q̄ a p̄mis descendit pentibus. q̄ sola in resurrectōne erit. reliqua ꝟo caro in quā cibi transeūt tanq̄ sup̄flua in resurrectōne depone t̄. q̄ tñ ciboꝝ aliarūq̄ reꝝ fomētis coalescit.

Math. xv.

D intelligentiam huius partis ſm̄ tria que
determinat magiſter in litera incidit hic que
ſtio circa tria. Primo namq̃ querit̃ de origi
nalis peccati entitate. Scd̓o de quidditate. Tercio
⁊ vltimo de veritate humane nature. Q̄tum ad pri
mum articulum querunt̃ duo. Primo querit̃ vtrū
corruptio que eſt in natura humana inſit ei ex p̄mo
ortu ſue conditōnis. vel ex merito prime tranſgreſſi
onis. Scd̓o dato q̄ merito tranſgreſſionis. eſt q̄ſtio.
vtrum ꝓpter pctm̄ ade humana natura ſit corrupta
penaliter tm̄. an etiā penaliter ⁊ culpabiliter.

Queſtio. j. a

Utrum corruptio quā videmus in humana natura
inſit ei ex ſue conditōis primordio. an ex peccati me
rito. Et q̄ non inſit ex ſue conditōnis primordio. ſed
ex peccati merito. videt̃ tam ex ordine diuine iuſti
cie. q̄z ex ordine ſapientie. q̄z etiam ex ordine bonita
2 tis. Eſt em̄ triplex ordo in creaturis. quia per iuſtici
am fit remuneratio ordinatōnum ⁊ meritorum. per
ſapientiā ꝯo ordinatio partiū ad ſeinuicem. p boni
tatem ꝯo ordinatio rerum in ſuū finem. Ex parte di
uine iuſticie arguit̃ ſic. Nullus affligit̃ pena niſi pre
cedat culpa. ſed nihil aliud eſt pena q̄z paſſio inuo
luntaria in ratōnali creatura. ergo nullo modo talis
paſſio fuit in homine antequā preceſſit in eo culpa.
igitur talis corruptio non fuit in humana natura a
primordio ſue conditōnis. ſed ex merito tranſgreſſi
onis. Item a ſumma equitate iuſticie nulla pro
cedit curuitas vel obliquitas. ſed humana natura n̄
ſolum corrupta eſt corruptōne penalitatis. verū eti
am corruptōne carnis. quia videmus homies ex cor
ruptōne ſibi indita inclinari ad malum. ergo nunq̄z
a diuina iuſticia pceſſit q̄ humana natura ſit corru
pta in ſui primordio. ergo ſi corrupta eſt. hoc eſt ſolū
peccati merito. Ex ordine aūt ſapientie arguitur ſic.
vbicunq̄z eſt ſumma ſapientia ibi eſt ſumma pulcri
tudo. ſicut exponit aug. in li. [illegible] trini. ibi. qualiter ſpe
cies appropriat̃ filio. ſed a ſumma pulcritudine ni
hil pcedit fedum aut turpe. nihil qd̓ ratōnalez offen
dit aſpectum. ſed in homine ratōne vtente ſunt aliq̄
paſſiones ꝯnaturales de quibus ratōnabiliter eru
beſcit. ꝫ paſſio talis nunq̄ fuit in homine a ſua pri
ma origine. ⁊ fuit ſic. vel merito tranſgreſſionis. ergo
⁊c. Item vbicūq̄z intelligit̃ ſumma ſapientia. in
telligit̃ ſumma veritas. ⁊ ſumma equalitas. ſ a ſum
ma equalitate nulla debet pcedere improportiona
bilitas. ſed duratio ⁊ ꝯſeruatio corporis ſm̄ ſtatū p̄
ſentis miſerie eſt improportōnabilis aīe que eſt eius
forma. q2 hoc eſt tempale. illud ppetuū. ꝫ nunq̄ hu
mana natura ſic pducta fuit in ſui primordio a ſum
ma ſapia. ꝫ videt̃ q̄ cecidit ex ꝓpria culpa. Ex ordine
diuine bonitatis arguit̃ ſic. A ſumma bonitate nihil
ꝓcedit qd̓ ſit magis ꝓpinquū ad malū q̄ ad bonuz.
cum vniuerſa ꝓpter ſemetipm̄ ſumma bonitas ope
retur. ſ ſenſus ⁊ cogitatōnes hominuz ꝓna ſunt ad
malum ab adoleſcentia ſua ſm̄ q̄ dicit ſacra ſcriptu
ra. ꝫ in illa corruptōne in qua eſt nō fuit humana nā
a ſumma bonitate pducta. Item nihil qd̓ pcedit
a ſumma bonitate eſt dignum maledictōne. ſed mul
te ſunt in nobis paſſiones digne maledictōne. ꝓpter
quas tam Job q̄ Hieremias maledixit diei ſue in q̄
natus eſt. ⁊ in legē maledicebant̃ ſteriles mulieres.
ꝫ nō videt̃ q̄ humana natura in [illegible] corruptōne qua
nunc eſt creata ſit a ſumma bonitate. videt̃ igitur q̄
in hanc corruptōnem et ſtatum deuenit merito cul
pe. cum hoc ſit ꝯtra ordinem bonitatis. ſapientie. et
iuſticie. ꝯtra quem ordinem inconueniens eſt deum
aliquid facere. Sed ꝯtra. primo oſtendit̃ q̄ h̓ nō
repugnet ordini diuine iuſticie. quia nō eſt maioris
innocētie homo q̄z ſit ouis vel agnus. ſed ouis mor
talis ⁊ paſſibilis pducta fuit a deo. ita q̄ in nullo ex
hoc derogatur diuine iuſticie. ꝫ pari ratōne videtur
q̄ ſi talem pduxiſſet hominē qualis nūc eſt. nō vide
retur in aliquo derogari eidem. Item q̄ nō repu
gnet ordini ſapientie videt̃. ſm̄ idem exemplar ſm̄
qd̓ deus pduxit hominem de terra. pduxit etiaz alia
animātia ⁊ corpora mixta. ſed hoc nō repugnat pul
critudini diuini exemplaris q̄ ex quatuor element̃
ꝯpoſita ſunt corruptibilia. imo hoc facit ad ordinez
vniuerſi. ſicut in pluribus locis oſtendit Aug. ꝫ non
videt̃ eſſe ꝯtra ordinem ſapientie. ſi deus eaſdem p
prietates et paſſibilitates a natura indidit homini
bus quas etiā dedit alijs aīalibus. Item q̄ nō ſit
ꝯtra ordinē bonitatis diuine videt̃. Ad ſummā em̄
bonitatē ſpectat dare vnicuiq̄z inclinatōez ꝯpetentē
ſue nature. ſed ſicut aīa rōnalis delectari hz in bono
ſimpliciter. ita ⁊ ſenſibilis in bono vt nūc. ⁊ ſicut ter
ra hz quieſcere deorſum. ita ⁊ ignis ſurſum. ſi igit̃ de
us oīnib⁹ dedit ꝓprias inclinatōnes. igit̃ a primaria
hoīs ꝯſtitutōne erat diuerſitas appetituū [illegible] ſenſibi
li ⁊ rōnali. erat nihilominus appetit⁹ diuerſus in ele
mentis corpa ꝯſtituentib⁹. ſi igit̃ diuerſitas p̄me in
clinatōnis facit rebellionē. ⁊ diuerſitas ſcd̓e inclina
tōnis inducit temptatiōem. videt̃ q̄ ſi hoc mō cōdi
tus eſſet. in nullo derogaret̃ ordini bonitatis diuine
Item q̄ talis fuerit hō ꝯditus. vī poſſe pſuaderi
ex rōne ſumpta ſm̄ principia nālis phie. Cum enim
homo ſit minor mund⁹ ꝓpter quē oīa facta ſunt. de
bet hīe nālem ꝯformitatē ad mundū maiorē q̄ ꝓpter
ipm̄ fact⁹ eſt a ſua primaria ꝯditōne. ſed ita vidēm⁹
in maiori mundo q̄ inferiores orbes cōtrario motu
mouent̃ orbi ſupiori ſm̄ q̄ dicūt phi nāles. ergo pa
ri rōne videt̃ q̄ in hoie p naturā portio ſenſitiua mo
ueat̃ ꝯtra iudiciū ratōis. ſ hec eſt corruptio q̄ in no
bis eſt maxime inordinata. ſi igit̃ hec eſt a prima cō
ditōne. videt̃ q̄ oīs alia. Item hoc videt̃ alia rati
one ſumpta [illegible] principia moralis phie. dicit em̄ mora
lis phs q̄ virtus eſt difficiliũ opatiua. nec eſt ali
qua virtutis laus vbi nulla eſt difficultas. ſi ergo ho
mo fuit ꝯditus ad virtutem diſpoſit⁹. videt̃ q̄ a ſua
prima ꝯditōne habuit difficultatē faciēdi bonū ⁊ vi
tandi malū. ⁊ in tali fuiſſet diſpoſit⁹ q̄ oīs virt⁹ hēre
poſſet in eo ſuū vſum. ꝫ vī creat⁹ fuiſſe cū hmōi cor
ruptōnibus. Item hoc vī ratōne ſumpta ſm̄ p̄n
cipia theologie. dicit em̄ p ſcripturā ſpūſſ. q̄ via per
ueniendi ad gloriam ⁊ ſublimitatem eſt p ignomini
am ⁊ humilitatē. via pueniendi ad coronam eſt p tē
tationē ⁊ pugnā. via pueniendi ad quietē ⁊ tranq̄lli
tatem eſt p labores ⁊ tribulationes. ſi igit̃ hō debuit
ſic fieri q̄ eſſet diſpoſitus puenire ad gloriā. ⁊ victo
riā ⁊ pacē pfectā. vī q̄ hūana nā in penalib⁹ ⁊ corru
ptibilib⁹ i q̄b⁹ nūc ē a ſue ꝯditōis p̄mordio fuerit ꝯſti
tuta. R°. dd̓ q̄ abſq̄z dubio nā hūana i has tētatōes 3
deiecta ē merito pene pūaricatōis. nō iſtituta a p̄mor
dio ſue ꝯditōis. hoc em̄ veritas p̄dicat. ſacre ſcpture
auctas ꝯfirmat. rōis pbabilitas māifeſtat. Fides [illegible]

clamat ⁊ dicit filiū dei passum eē.vt nos a morte eri-
peret in quā nos induxerat primus parens. Sacre
scripture autoritas ꝯfirmat.quia dicit̃ Geñ.ij.quali
ter homo ꝑ culpam inobediētie penam mortalita-
tis incurrerit. Ratio autem hoc manifestat sicut pri
us in opponendo monstratū est.tū ex ordine qui re-
spicit diuinaʒ iusticiā.tū etiam ex ordine qui respicit
sapientiā.tū ex ordine qui respicit bonitatē summā.
4 Attendendū est tamen ꝙ rō in inquirēdo dupliciter
pōt ꝓcedere.aut ꝓut est adiuta radio fidei.⁊ sic ꝓce
dit aspiciendo ad causas supiores.aut ꝓut iudicio ꝓ
prio relicta est.⁊ sic ꝓcedit respiciendo ad naturas ⁊
causas inferiores.Acquirit eñ ꝑ viā sensus et expi-
entie.Primo modo rōcinant̃ doctores catholici ⁊ fi
deles circa ea q̄ sunt fidei.⁊ ſm hūc modū rōcinādi
multū est ꝯ̄ ꝯsonū ratōni ꝙ deus in tanta miseria et
calamitate in qua nūc est hominē a principio nō fe-
cerit.imo dicere ꝯtrarium magne impietatis videt̃
esse pie ⁊ sane menti.Secūdo modo ratiocinādo ꝓ-
cesserūt philosophi qui nō aspexerūt in hominis cō-
ditōne suū principalem actorem.sed aspexerūt prin-
cipia ꝯponentia ⁊ opatōnes quas hʒ ꝑ virtutē natu
re.⁊ ſm hūc modum ratio potius discordat veritati
catholice q̄ꝫ cōcordat.Et hec est ratio quare phi qui
fuerūt tante veritat⁹ indagatores nō ꝑuenerunt ad
lapsus humani ꝯditōnem.quia eis videbat̃ esse val
de rōnabile hominē sic fuisse ꝯditū. cum tñ catholi-
cis doctoribus nō solū fide.sed etiā rōnum euidētia
certitudinaliter ei⁹ ꝯtrariū appareat esse verū.Vnō
5 ⁊ rōnes que hoc ostēdunt sunt ꝯcedende. Ad illō
ḡ qd̕ primo obijcit̃ ꝙ deus fecit passibilem ouē que
tñ nō peccauit.dōm ꝙ nō est sīle de homine ⁊ ō oue.
homo eñ qui rōnis ꝑticeps est.capax est beatitudi-
nis ⁊ iusticie.⁊ ꝑ oppositū culpe et miserie.Vñ sicut
in homine obligari culpa est.sic ⁊ pati pena est.i oue
autem neutrum contingit reperiri. ideo passibilitas
ouis nihil facit ad ordinem nec cōtra ordinem diui-
ne iusticie.cuius est ꝯsiderare meritorum exigentiā.
6 nō sic autē est de passione in natura humana. Ad
illud quod obijcit̃ ꝙ ſm idem exemplar alia genera
animaliū facta sunt corruptibilia.dōm ꝙ non est si-
mile pro eo ꝙ alia animalia ab homie nō habēt for-
mā completiuā incorruptibilem.in solo autem hoie
aīa est immortalis ꝑ naturaʒ.sicut ostensum fuit su-
pra.⁊ ideo mortalitas in alijs animalibus nō ponit
aliquā ꝓportōnem ꝑfectibilis adsuā ꝑfectōneʒ sicut
ponit in homie.ac per hoc nec ita repugnat mortali-
tas in alijs aīalibus ordini quē sapia dei seruat in re-
rum ꝯditōne sicut mortalitas reperta in homine.
7 Ad illud qd̕ obijcit̃ ꝙ summe bonitatis est dare
vnicuiq̄ꝫ inclinatiōeʒ suam.dōm ꝙ hoc verū est sal-
uo ordine qui attendit̃ inter res ſm ꝙ compant̃ ad-
inuicem.qm̄ bonitas nō ꝑiudicat sapientie.sed quia
ſm ordinē nature corpus debet esse subiectū anime.
⁊ sensualitas subiecta debet esse rōni. sic debuit deus
dare inclinatōeʒ taʒ corpori hoīs q̄ꝫ sensualitati car-
nis ꝙ in nullo ꝑiudicaret̃ rectitudini rōnis.⁊ hinc ē
ꝙ ⁊ si sensualitas bonū vt nūc appeteret. nulla tañ
erat rebellio in primo hoie.quia tñ appetebat sicut
ratio dictabat.nūc autem est rebellio.quia ꝑter iudi
ciū rōnis frequenter appetit.⁊ ꝓpter hoc brutales ef
fecti sumus ⁊ iumentis insipientibus compati. cum
tamen homo i primordio ꝯdit⁹ fuerat in honore et
dignitate rōnis.Et ꝑ hoc manifesta est responsio ad 8
sequens obiectū quod obijcit de diuersitate motuū
orbiū celestium.qꝛ ⁊ si videat̃ ibi esse ꝯtrarietas.nō
tamen est ibi ꝯtrarietas.imo ordinatio recta. pro eo
ꝙ spera superior mouet semꝑ inferiorem.⁊ nunq̄ꝫ in-
ferior superiorē.nūc autē in nobis nō ē sic ꝓ eo ꝙ vi-
demus aliā legem in membris nostris repugnanteʒ
legi mentis nostre.⁊ captiuantē nos in seruitutē pec
cati. Ad illud qd̕ obijcit̃ ꝙ virtus est difficilimoꝝ 9
opatiua.dōm ꝙ quedaʒ est difficultas que venit ex
genere opis.quedā ꝯō que venit ex defectu operan-
tis.Prima difficultas est de essentia virtutis. Virt⁹
eñ inq̄ꝫtum virtus circa magna cōsistit ⁊ ardua.hec
aūt difficultas in primo fuit sic.Homo eñ ita ꝑfecte
deo obediuisset.⁊ ita ꝑfecte deo adhesisset.sicut perfe
ctio virtutis obedientie ⁊ amicicie hoc requirit.⁊ sic
de alijs virtutibus.Est ⁊ alia difficultas que venit ex
defectu opantis.⁊ ista quidē non est de essentia virtu
tis.imo accidit virtuti ſm ꝙ virtus est.⁊ ideo ad hoc
ꝙ homo esset virtuosus nō oportuit hanc difficulta
tem reperiri in homine in primordio. Et ꝙ illud sit
verum hoc planū est.quāto eñ aliquis magis profi
cit in virtute.tanto magis opatur cum minori diffi-
cultate ex parte sua.si igit̃ hec difficultas eēt de vir-
tutis eēntia.ſm ꝙ homo ꝓficeret.minueretur in eo
virtutis excellentia.qd̕ falsum nemo esse dubitat.
Ad illud aūt qd̕ obijcit̃ de via ꝑueniendi ad salu- 10
tem ſm sacre scripture instructōnem.dōm ꝙ scriptu-
ra sacra tradita est homini lapso. et documenta tra-
dit que ꝑducatur ad patriam ſm ꝙ competit sta-
tui ꝑsenti.ideo ex his nō potest argui ꝙ talis debue-
rit homo fieri vt ꝑ hanc viam deueniret.tales eniʒ in
se sunt valde aspere.Si eñ homo nō peccasset.non
cum asperitate sed cum oñi lenitate ꝑuenisset ad su
um finē.Et est simile.quia sanitas ꝯseruatur per bo-
na cibaria ⁊ suauia.sed non recuperatur nisi per poti-
ones amaras.

Questio.ij. b

Vtrum merito prime transgressionis humana natu
ra fuerit corrupta penaliter tñ. an etiam culpabili-
ter.Et ꝙ culpabiliter corrupta videtur. Ro.v.Si-
cut per vnum hominem peccatum intrauit in mun
dum.⁊ per peccatū mors.ita ⁊ in oñes hoies mors
pertrāsit in quo oñes peccauerūt.Ex isto verbo col
ligitur ꝙ oñis in adam fuerunt infecti ⁊ peccatores
ꝯstituti.Si forte dicas sicut dicunt pelagiani ꝙ per-
transit per imitationem.Contra.Eph.ij.Eram⁹ na-
tura filij ire sicut ⁊ ceteri.sed nemo est filius ire nisi ꝑ
culpam.si ergo per culpā oñes eramus filij ire.oñis
per naturā ꝯtrahimus culpā.ergo in ceteris natura
humana culpabiliter est infecta. Item Ioh.iij.
Nisi quis renat⁹ fuerit ex aq̄ ⁊ spūs. ⁊c.sed nullus a
premio eterno excludit̃ nisi ꝓ pctō.si igit̃ oñes non
baptizati excludunt̃ siue sint parui siue adulti. ergo
oñes exquo nati sunt habent culpam.sed non cul-
pam quam fecerunt.cum huic sententie subiaceant
ante vsum rationis.sicut patet in paruulis incircū-
cisis.Geñ.xvij.igit̃ hec est culpa que naturaleʒ ge-
neratōeʒ reperit̃ in quolibet.ḡ ⁊c. Iteʒ si tota na-
tura esset in vna ꝑsona.corrupta illa ꝑsona q̄ꝫtuʒ ad
esse.necesse ē totā nām corrūpi q̄ꝫtū ad esse.ḡ pi rati
one si corrūpet̃ q̄ꝫtum ad bñ eē.corrūpet̃ tota nā q̄ꝫ-
tum bñ esse.sic tñ sequit̃.si adam morit̃.hō mo-

ritur.cum igitur tota natura esset in adam qñ pecca uit.videt̃ ꝙ tota in eo peccauerit.ac ꝑ hoc tota in oībus ꝛ singulis culpabiliter infecta fuerit. Itez ve nenato fonte.ꝑ ꝯsequens venenant̃ ꝛ riuuli a fonte ꝓcedentes.si igitur oēs homines ꝓcesserūt ab adā sicut rami a radice.ꝛ riuuli a fonte.ꝛ ipse corruptus fuit morbo ꝯcupiscentie qui fuit in eo culpa.videtur ꝙ ceteros corrupit eodem corruptōnis genere. ꝛ ita culpabiliter. Item sicut se habet innocens respe ctu innocentis generādi.sic peccator respectu pecca toris.sed si adam stetisset in sua innocentia oēs fi lios genuisset inocētes. ꝯ tota humana natura esset innocens ꝛ pura quantum esset ex ipso.hoc sat̄ pla num est.ergo pari ratōne cum peccauit.totam hūa nam naturam ꝯstituit peccatricem. ita ꝙ oēs fili os gigneret peccatores. Item.quia adam pecca uit fact⁹ est mortalis.ꝛ quia mortalis est.necesse fuit ꝙ generaret oēs filios mortales.sed sicut se habet effectus ad effectum.ita se habet causa ad causam.si igit̃ causa mortalitatis fuit culpa.ꝛ mortalitas ꝑso ne ade totam naturam humanā fecit mortalez. ꝛ to tam corrupit penaliter.pari ratōne videtur ꝙ culpa ade totam naturam humanā infecit culpabiliter.et oēs ex illos exeuntes corrupit culpabiliter. si igit̃ culpa que oībus inest ꝑ naturam est culpa origina lis.colligit̃ ex omnib⁹ his ratōnib⁹ ꝙ sit ponere cul pam originalem. Sed cōtra.Ezech.xviij.Fili⁹ nō portabit iniquitatem patris.ꝛ pater ꝛc̃. si igit̃ hoc ē lex diuina.ꝟm diuinam legem quilibet peccat sibi et nō alij.Iuxta illud Prouer.ix.Si sapiens eris.tibi metipsi eris.si autem illusor. solus portabis maluz. igit̃ nō videt̃ ꝙ ex peccato patris filius habet infici culpabiliter. Item tam in nouo ꝙ̄ in veteri testa mento nuptie ꝯcesse sunt tāq̄ bone ꝛ licite.ꝯ ad nul lum bonū necessariū ꝯsequit̃ malum. sed ad nupti as necessario sequeret̃ malum ꝑ ꝑles culpam ꝯtra heret a sua origine. ꝯ vel nuptie sunt male et illicite qđ est ꝯtra sacram scripturam ꝛ fidem xp̄ianam .vl̃ nō est ponere peccatū originale. Item corrupta a trāsmutabili ꝛ min⁹ nobili.nō ꝓpter hoc corrum pit̃ qđ est intransmutabile ꝛ maius nobile. sed ꝑso na hominis est transmutabilis ꝛ min⁹ nobilis ꝙ̄ na tura.tota eñ natura speciei ꝑpetua est ꝛ magis no bilis ꝙ̄ vna ꝑsona singularis.ꝯ impossibile fuit eam a ꝑsona ade totaliter etiam per culpam infici.

Item in malis generaliter est verum ꝙ malū ha bitum ꝓcedit malus actus.ꝙuis econtrario sit i bo nis.ergo habitualis corruptio nature oritur ex actu ali culpa ipsius nature.sed natura quantuz est de se semꝑ est recta ꝛ nō peccat.quia peccatū ꝓprium est ꝓprie voluntatis.ꝯ non videt̃ ꝙ tota natura infecta fuerit.vel etiam potuerit infici. Item nullum na turale est culpabile.ꝓ eo ꝙ naturalibus nec lauda mur.nec vituꝑamur.sed originalis corruptio est na turalis cum sit eadez apud oēs .ꝯ videt̃ ꝙ ista duo sint incōpossibilia ꝙ aliqua corruptio sit culpabilis. ꝛ ꝙ sit originalis.ꝯ nō videt̃ ꝙ natura tota a ꝑsona potuerit culpabiliter infici. Item nullum necessa rium est voluntariū.sed corruptio originalis est ne cessaria.ꝯ nō est voluntaria.sed oīs culpa est affe ctio voluntaria ꝟm ꝙ dicit Aug.in li.de li.arbi. ergo impossibile est originalem corruptōnem esse per cul pam.redit igit̃ idem qđ prius ꝙ nulla culpa sit a na

tura.ꝛ ꝙ natura humana in adam nō fuerit infecta culpabiliter. R°.dōm ꝙ absq₃ dubio tota natura 11
hoc est natura in omnib⁹ hominibus seminaliter ab adam descendentib⁹ corrupta est.non solum penali ter sed etiā culpabiliter.hoc eñ manifestat visionis dei carentia.ratōnalis erubescentia. ꝯcupiscentie ꝓ dominantia. Carentia visionis dei hoc manifestat. qꝛ nullus debet eterno bono ad qđ factus est priua ri.nisi in se habeat aliquid ꝑ qđ indignus sit diuino aspectui ꝓ̄tari.tale aūt nō est nisi culpa.si igit̃ oēs quotq̄t sunt visione dei priuant̃.nisi ꝑ baptismū flu minis vel flaminis renascant̃.planū est ꝙ oēs quot quot sunt ꝯtrahūt ex sua origine culpam.Erubescē tia etiā ratōnis hoc manifestat.nullus eñ ratōnabi liter erubescit de his passionib⁹ quas h₃ a natura.ni si insint ei ꝑ aliquā culpam.ꝯ omnis hō naturaliter erubescit ex genitaliū membrorꝫ motu. Ex hoc igit̃ ratio colligit̃ et manifestat̃ ꝙ quilibet in seipso non tm̄ penaliter.ꝯ etiaz vituꝑabiliter et culpabiliter est corruptus quantū est de sua origine. Predominan tia ꝯcupie hoc euidentissime manifestat.certuz eñ ē ꝙ tūc aīa hoīs est ordinata.qñ sp̄us est sub deo.ꝛ ca ro ꝛ virtutes aīales sunt sub sp̄ū.ꝛ sequunt̃ eius im ꝑiuz.ab oppositis igit̃ tūc aīa hominis est ꝑuersa. qñ caro ꝛ virtutes aīales ꝯsunt sp̄ūi ratōnali.Et hec quidem verum est de plano.nō tm̄modo ꝟm fidem. verum etiā ꝟm ph̄iam.Sed in hoīe vigor ꝯcupie et lex membrorꝫ quam vnusquisq₃ habet a natiuitate. captiuat sp̄m̄ ꝛ eiꝯdominat̃.Ex hoc igitur claruz et apertū est ꝙ aīa cuiuslibet hominis a natiuitate ꝑ uersa est ꝛ inordinata.sed sicut ordinatio in homine ꝛ rectitudo iusticia est.sic ꝑuersitas ꝛ inordinatio culpa est.si igitur natura cuiuslibet hominis ꝑ legez ꝯcupiscentie ꝑuersa est a sua origine.in quolibet ho mine indubitanter ponendum est esse peccatum ori ginale.quantū est de sua prima natiuitate.ꝛ de h̄ ne mo dubitat.nisi qui nescit quantus sit vigor ꝯcupie ꝛ qualiter sp̄us ratōnalis deo debet subesse.Constat eñ ꝙ nō subest sp̄us noster ꝑfecte deo nisi diligat ip sum sup oīa ꝛ ꝓpter se.Planū est etiā ꝙ null⁹ in sta tu nature corrupte deum diligit sup omnia et ꝓpter se sine dono gratie.imo necessario vincit̃ a vigore cō cupiscentie vt magis amet se vel aliquod bonū ap parens.Planū est igit̃ ꝙ anima cuiuslibet hominis in sua natiuitate peccatrix est.cum subuersa ꝛ inor dinata sit.sicut ōnsum est.Et ideo dicit apl̄s Ro.vij in ꝑsona hominis lapsi.Video aliaz legem in mem bris meis repug.le.mē.m.ꝛ cap.me.in le.pec. Et ex clamat.Infelix ego homo.quis me liberabit a cor pore mortis huius.Et respondet.Grā dei per ihesuz xp̄m.Hanc igitur legem ꝛ ordinatōnem ad deum si quis velit attendere.nullo mō dubitabit hominem esse peccatorē a sua natiuitate.imo ita certum est vt dubitari nō possit de originali.sicut etiam nec d̄ actu ali.Hoc tamē ignorauerūt ph̄i ꝛ etiam aliqui here tici.quia nescierūt attendere in q̄ attendit̃ rectitudo aīe ꝛ iusticie.ꝛ ꝑ quāto aīa dici debet ad deū ordina ta.Constat igit̃ ꝙ tota humana natura corrupta est nō solū penaliter ꝯ etiā culpabiliter. Ad q̄ aūt corru pta fuerit.hoc planū est ex ipsa scriptura.qꝛ ab adaz 12
Potuit aūt adā totā naturā corrumpe ꝛ culpabilē facere suo peccato triplici ꝯditōe ꝯcurrente. Prima est. qꝛ nō tm̄ erat hūane nature indiuiduū. sed totiꝰ

humane nature principiū. Scda ē. qꝛ non tm̄ fuit si-
bi datū mandatuȝ sicut singulari persone. ſ tanꝗ̄ ſti-
piti totius humane nature. ⁊ hoc bene indicat text⁹.
quia mandatuȝ illud descendit p virū ad mulierem.
Tercia. qꝛ adam innocentiā ⁊ immortalitateȝ susce
perat pro se ⁊ pro tota sua posteritate. vnde ipe inno
cens ⁊ immortalis. generasset immortalem ⁊ innocē
tem. Quia igitur ipe erat omniū principiuȝ. ⁊ trans-
gressus est mandatū qđ ei datū erat ſm ꝙ erat prin-
cipiū. ⁊ amisit illā iusticiā ⁊ innocentiā. quā debebat
oībus posteris cōseruare. hinc ē ꝙ per ipm origina
li iusticia sumus priuati. ⁊ in eius infectōe ceteri sunt
infecti. nō tm̄ penaliter sed etiā culpabiliter. tū ꝓpter
debitū ordinationis q̄ debet esse in nobis. tū ꝓpter ca
rentiā illius innocentie quā debemus habere. tū pro
pter p̄dominātiā cōcupiscentie. p quā anime nostre
sunt inordinate ⁊ iniuste. ⁊ si iniuste sunt ⁊ inordina-
te. necesse ē eas summe iusticie displicere. Patet igiꝰ
ꝙ tota humana natura corrupta est nō solū penaliꝰ.
sed etiā culpabiliter. Patet nihilominus a quo fue-
rit corrupta. quoniā a primo parente. Qualiter autē
illa culpa traduci habeat hoc determiabiꝰ infra. Ra-
13 tiones igitur ad primā partem cōcedēde sunt. Ad
illud ḡ qđ primo obi ꝙ filius nō portat iniquitatem
patris. Dōm ꝙ illud intelligiꝰ de peccato quo pater
peccat vt singularis persona. sicut melius manifesta
bitur infra. ⁊ ideo locū nō habȝ in transgressione pri-
ma. qꝛ illa nō fuit oīno singularis persone. sicut expla
14 natū est supra. Ad illud qđ obi ꝙ ad bonū nō ne-
cessario cōsequiꝰ malū. Dōm ꝙ veꝝ est ꝑ se loquen-
do. vn̄ ad nuptias nō necessario sequitur genite pro-
lis corruptio inq̄tū est ibi maris ⁊ femine coniūctō
naturalis. ſ inq̄tū illi coniūctioni adiūcta est corru-
ptio in hoīs semine ob peccatū primi parentis. Et si
tu obijcias sicut obicit herecticus ꝙ qualitercūqȝ seq̄
tur malū. omittendū esset illud bonū. Dōm ꝙ illud
nō est veꝝ. nisi quādo maluȝ p̄ponderat bono. nunc
autē non est sic. qꝛ in generantibus nō est vlla culpa.
in generato vō melius est sic esse ꝙ̄ non esse. maxime
15 cum subueniatur ei p grām baptismalē. Ad illud
qđ obi ꝙ corrupto minus nobili ⁊ transmutabili nō
corrūpitur magis nobile ⁊ ꝑpetuū. Dōm ꝙ illud ve
rū ē ⁊ locuȝ habet qn̄ illud qđ ē magis nobile ⁊ ꝑpe-
tuū. nō dependet a minus nobili ⁊ trāsmutabili. non
sic aūt ē in ꝓposito. qꝛ tota natura humana depende-
bat a persona ade ꝗ̄tum ad existentiaȝ. Vn̄ si adam
fuisset mortuus. totū genus humanū esset corruptuȝ
16 in eo. Ad illud qđ obi ꝙ malū habitū p̄cedit ma-
lus actus. Dōm ꝙ hoc veꝝ est. verūtamē ex hoc non
oportet ꝙ malū habitū nature. p̄cedat malus actus
nature ſm ꝙ natura. sed sufficit ꝙ precedat malus
actus ꝑsone. p eo ꝙ natura ⁊ ꝑsona sunt indiuisa. ⁊
ideo corruptio ꝑsonalis pōt effici naturalis. qđ ostē-
dit Ansel. de cōcep. virgi. Posset tm̄ dici ꝙ ⁊ si natu-
ra in se non peccauerit. tm̄ ꝓut erat in adam. ipse eīn
peccauit inq̄tum erat omniū hominū principium.
17 Ad illud qđ obi ꝙ nulluȝ naturale est culpabile.
Dōm ꝙ sicut dicit Aug. differt dicere naturā. ⁊ natu
ram corruptā. potest igiꝰ aliquid esse naturale qđ cō
sequiꝰ ipaȝ naturā ſm institutionē. ⁊ aliquid esse na
turale qđ cōsequiꝰ ipam naturā ſm corruptionem.
Dico igiꝰ ꝙ illud qđ ē naturale qđ cōsequiꝰ naturā
ſm institutionē nullo mō ē culpabile. illud vō quod
sic ē naturale ꝙ cōsequitur naturā ſm corruptōneȝ.
culpabile ē. ⁊ tale est originale. ⁊ sic patȝ illud. Ad 18
illud qđ obi ꝙ nullū necessariū voluntariū ē. Dōm ꝙ
⁊ si hoc respectu eiusdē veritateȝ possit hr̄e. tm̄ respe-
ctu diuersoꝝ nō necesse ē ꝙ habeat veritatē. Qđ eīn
necessariū ē vni. voluntariū pōt esse alteri. ⁊ sic ē in ori-
ginali. qđ q̄dem ⁊ si nobis sit necessariū. Ade tm̄ fuit
voluntariū. ⁊ rōne illius voluntatis nobis imputatur i
pctm̄. vn̄ diciꝰ oēs peccasse in ipo. Hoc aūt melius
ondeꝰ cū manifestabiꝰ q̄liꝰ originale pctm̄ traduciꝰ.

Consequenter q̄riꝰ de scdo videȝ q̄d sit origina-
le pctm̄. Et circa hoc duo q̄runtur. Primo q̄-
ritur vtrū originale pctm̄ sit concupiscentia.
Secundo queritur vtrum sit ignorantia.

Questio .i.

Vtrū originale pctm̄ sit ꝯcupia. Et ꝙ sic vi. Roм̄.
vi. Non regnet pctm̄ in vro mortali corpe. Ibi glo.
Peccatū .i. fomes peccati nō est aliud ꝙ̄ concupiscē-
tia. Si igitur fomes peccati peccatū ē. ⁊ nō ē peccatū
actuale. restat ꝙ sit originale. Item Ro. vij. Con-
cupiscentiā nesciebā esse peccatū ⁊c. glo. Concupia ē
vnde omnia mala ꝓueniūt. Si igitur illud quod est
origo omniū maloꝝ ē originale peccatū. vi ꝙ origia-
le pctm̄ nihil aliud sit ꝙ̄ concupia. Item hoc ipm
videꝰ rōne. Quales sunt actus. tales sunt habitus. ſ
cōcupiscere ē pctm̄. ḡ necessitas concupiscendi mala
est peccatū. sed necessitatē cōcupiscendi a natura cō-
trahim⁹. si igiꝰ pctm̄ qđ a natura ꝯhiꝰ ē pctm̄ origia
le. vi ⁊c. Item in omni pctō est conuersio aliq̄ ad
cōmutabile bonū. vl' in actu. vl' in habitu. si igiꝰ pec-
catū originale est pctm̄. ergo ibi est aliqua conuersio
inordinata ad bonū cōmutabile. sed conuersio inor-
dinata ad bonū cōmutabile nihil est aliud ꝙ̄ concu-
piscentia. ergo necesse est pctm̄ originale concupiam
esse. Sȝ ꝯtra Ro. vij. Pctm̄ occasione accepta p
mandatū opatū ē in me omnē concupiam. Hoc aūt
nō pōt intelligi de peccato actuali. intelligitur ergo de
originali. si ergo operās nō est operatū. igiꝰ concupi-
19 scentia non est originale pctm̄ nec econuerso. Iteȝ 19
Beda dicit ꝙ quatuor sunt nobis inflicta propē pri-
mū peccatum. videlicet ignorantia. infirmitas. mali-
cia. ⁊ quartū ex his conflatū concupiscentia. sed qđ ē
inflictum pro peccato non est ipm peccatum. ergo si
hec merito originalis peccati sunt nobis inflicta ſm
ꝙ dicit Beda. ergo ⁊c. Item concupiscentia ma-
net cū gratia. originale peccatū nō pt manere cū gra-
tia. ergo originale peccatū non ē concupiscentia. Si
tu dicas ꝙ concupiscētia manet cū grā inq̄tum est
remissa. ⁊ sic est pena. inq̄tū est aūt intensa non ma
net. ⁊ sic est culpa. Contra. Magis ⁊ minus non di-
uersificant speciēȝ. ergo si concupiscentia remissa nō
est culpa sed pena. pari ratione videtur ꝙ nec concu
piscentia intensa. Item cōcupia postꝗ̄ remissa ē
intendi pōt ⁊ in pristinū dñium reuocari. sicut expi-
mento patet. si igiꝰ originale pctm̄ esset iterabile. tūc
⁊ baptisma. qđ est ꝯtra institutionē ecclesie. Est igiꝰ
q̄stio quid sit originale pctm̄ p essentiā. Et cū a ma-
gistro dicatur ⁊ ab Aug. eē cōcupia. sicut patȝ infra.
Ab Ansel. aūt in li. de cōcep. virgi. dicatur esse debite
iusticie carentia. q̄stio ē quomō ista duo vba pn̄t esse
simul ⁊ semel vera. ⁊ in quo hoꝝ verboꝝ magis expli-
catur quid sit origialis culpa. R. dōm ꝙ sicut actu- 20
ale pctm̄ non dicit oīmodā priuationem. eo ꝙ non
tm̄ dicit auersionem. immo etiam conuersionem q̄n-
dam. non etiam dicit oīmodā boni priuationem.

immo relinquit aptitudinē ⁊ aliquē actuꝫ priuando
circūstantiam erga ipm̄. sic etiā in originali suo mō i-
telligendū est. Unde sicut non dr̄ peccatū actuale eē in
aliquo ex hoc solo ꝙ careat iusticia. qr tūc lapis dice
retur peccatū habere. ſ ex hoc ꝙ aliquā inclinationē
habet ad aliqd. in qua cū deberet esse iusticia nō repe
ritur. Sic etiā originale pctm̄ dr̄ esse in aliquo nō so-
lum quia caret iusticia originali. ſ etiam qr curuita-
tem habet ⁊ necessitatē ꝯcupiscendi. vn̄ quēadmodū
videmus in egritudine corpali vtpote in paralisi. ꝙ
talis morbus inest ex q̄dam dissolutione virtutis ita
tn̄ ꝙ nō omnino priuat virtus motiua sicut i mortuo
sed aliquo mō manet. non potens mēbrū regere. ⁊
ita sequit̄ ptim ex potōne. ptim ex defectu manꝰ tre-
mulatio. sic intelligendū est tam in actuali q̄ꝫ in origi
nali peccato. Quēadmodū si quis q̄reret q̄d eēt pec-
catū carnis. dupli̇r posset ei notificari. vlꝫ rōne incli
nationis deordinate vt dicatur esse immoderatꝰ ap-
petitus rei tractabilis ſm carnē. Et rōne priuatōnis
boni. vt dicat̄ esse priuatio castitatis ⁊ continentie. ⁊
vtroqꝫ mō rn̄detur sic ꝯuenienter. Sic cū querit̄ q̄d
sit originale pctm̄. recte rn̄det̄ ꝙ sit concupiscentia i-
moderata. recte etiā rn̄detur ꝙ sit debite iusticie carē
tia. ⁊ in vna istarum rn̄sionū clauditur alia. licet vna
notificet ipm̄ originale rōne eius qd̄ est in ipo habēs
modū conuersionis. altera vō rōne priuationis. Cō-
cedendum est igit̄ sicut rōnes ondunt. ⁊ mgr̄ dicit in
littera. ꝙ originale peccatum est cōcupiscentia. ⁊ hec
nō q̄cunqꝫ. ſ concupiscentia ꝓut claudit in se debite
iusticie carentiā. hec aūt est concupiscentia immode
rata ⁊ intensa. adeo vt sit carnis ad spūm ꝑdominā-
tia. ⁊ talis semꝑ ē iūcta carentie debite iusticie. ⁊ ſm
ꝙ nobis inest ab origine dr̄ peccatum originale. Et h̄
est qd̄ dicit glo. suꝑ illd̄. Beati quoꝝ remisse sunt ini
quitates. glo. iniquitatem dicit fomitem. q̄ ante ba-
ptismū nō tm̄ pena ē sed culpa. post baptismū vō pe
na tm̄ est ⁊ nō culpa. Cū eīn delet̄ originale. nō delet̄
vt oino nō sit. ſ vt nō sit pctm̄. Concedende sunt igit̄
rōnes q̄ hoc ostendūt. Ad rōnes aūt ad oppositum
21 satis planū est rn̄dere per ea q̄ dicta sunt. Ad illud
eīn qd̄ obī primo ꝙ pctm̄ operatur concupiam. dōm
ꝙ illud intelligit̄ de ꝯcupia q̄ntum ad actū quē dicit̄
opari mandatū. qr occasionaliter excitat nobis ipaꝫ
22 ꝯcupiam q̄ se habet ꝑ modū habitus. Ad illud qd̄
obī ꝙ cōcupia ē nobis inflicta ꝑ pctm̄. Dōm ꝙ non
intelligit̄ de concupia prout ē remissa. ⁊ sic sortit̄ rō-
nem pene. ⁊ hoc mō nō ē originalis culpa sed ipiꝰ se-
23 quela. Et ꝑ hoc patet rn̄sio ad sequens qd̄ obijcit̄
ꝙ manet simul cū grā. nō eīn manet ꝓut dictum est
in opponendo ꝓut intensa est. quia sic dicit anime ꝑ
uersionem. ac per hoc originalis iusticie priuationē.
prout aūt est remissa ꝑ gratie pn̄tiam hoc non dicit.
24 Et si obijcias ꝙ magis ⁊ minus nō variat speciē
Dōm ꝙ ⁊ si istud locū habeat in naturalibus. nō tn̄
habet veritateꝫ in moralibus. qm̄ virtutes ⁊ vicia in
moribus attendūtur penes medietateꝫ ⁊ eius extre-
ma q̄ sunt supfluū ⁊ diminutū. ⁊ hoc non solū veꝝ ē
apud moralem phm̄. sed etiam apud theologū. q̄ di-
cit ꝙ amor creature citra deū vel sub deo nō est pctm̄
mortale. si vō supra deū intendat̄. mortale peccatum
25 efficitur. Ad illud vō qd̄ obī ꝙ concupiscentia re-
missa iterū potest intendi. Dōm ꝙ ⁊ si intendi possit
⁊ intendatur hoc ē per peccatum actuale. concupiscē
tia vō intensa nō dicebat̄ esse peccatū originale. nisi
prout sic cōtrahebat̄ a primis origine. ⁊ qr hoc nō po
test esse nisi semel. q̄ntūcūqꝫ ⁊ quotienscūqꝫ concupia
intenditur. originale peccatum non iteratur.

Questio. ij.

Utrum peccatum originale sit ignorantia. Et ꝙ
sic videtur. Super psal. Delicta iuuen. ⁊ igno. mee.
glo. Ignorantie mee originale peccatum quod est in
paruulis. Et pauloante. delicta ignorantie dicit ea q̄
sunt in paruulis qui peccato originali tenētur. Itē
Hugo. in li. de sacramen. in. vij. parte. Originale pec
catū est viciū quod nascendo cōtrahimus per igno-
rantiam in mente. ⁊ concupiscentiam in carne. ergo
videtur ꝙ originale peccatum sit ignorantia. Qr si tu
dicas hoc esse dictum per causam. Obuiat illud qd̄
ꝯsequenter dicit Hug. in eadem parte. Ista quatuor
mala in homine apparēt. superbia. ignorantia. mor-
talitas. ⁊ ꝯcupiscentia. Superbia mētis tm̄ culpa ē.
mortalitas carnis pena tm̄. ignorantia vō culpa ⁊ pe
na. sed non nisi culpa originalis. ergo ⁊c. Item ori
ginale peccatū maxime habet deleri ꝑ fidei sacramē-
tum. ergo directius opponitur ipi fidei que est in co-
gnitiua q̄ꝫ virtuti alicui existenti in affectiua. si ergo
ignorantia dicit priuationem virtutis dirigentis co-
gnitiuā. videtur ꝙ peccatum originale sit ꝓprie igno
rantia. Item pena rn̄det culpe. sed originali pctō
ꝓprie debetur pena carentia visionis dei. ergo si hoc
dicit priuationē ex parte cognitiue. videtur ꝙ ⁊ ipm̄
originale. q̄ꝫ si hoc veꝝ est. redit idem qd̄ primo Itē
sicut peccatum est in concupiscendo ea que non sunt
appetenda. sic peccatum est in discernendo [illegible] q̄ sunt
credenda. ergo sicut habere necessitatem ad concupi
scendū est culpa. sic habere necessitatem ad discernē-
dū est culpa. ſ in puulis vtrāqꝫ necessitatem habꝫ. ⁊
non habet nisi originale. ergo sicut ponitur origina-
le peccatum in paruulo esse cōcupiscibilitas siue con
cupiscentia. sic etiam debet dici ignorantia. Sꝫ cō-
tra. Beda dicit ꝙ quatuor sunt nobis ꝓpter peccatū
inflicta. s. ignorantia ⁊ infirmitas ⁊c. ergo cū peccatū
mortale nō dicatur infirmitas. pari ratione nec igno
rantia que est pena ꝓ ipo inflicta. Item Augusti.
ad Ualent. Ignorantia in his que sciri non poterūt
pena peccati est. Si ergo ignorantia in paruulis est
inuincibilis. videtur ꝙ sit pena ⁊ nō culpa. maxime
cum videamus paruulos ꝓpter ignorantiā excusari
ab omni culpa. Item originale peccatum deletur
in baptismo. sed eque bene ē ignorans paruulus ba-
ptisatus sicut non baptisatus. ergo ignorantia nō po
test esse originale peccatum. Item si aliquis ex ali-
quo actu suo cadit in furiā. illa furia non dicitur [illegible]
esse culpa sed pena. ergo pari ratione. si aliquis ex pec
cato primi parentis in ignorantiam cecidit. non de-
bet dici culpa originalis sed eius pena. Et potest hic
esse locus a maiori. quia magis debet imputari igno
rantia in culpaꝫ in quā incidit ex actu suo q̄ꝫ ex actu
alieno. Item cū peccatū originale sit concupiscen-
tia. vt probatuꝫ est supra ⁊ Augustinus dicit. si esset
ignorantia. cum concupiscentia ⁊ ignorantia sint di-
uersoꝝ generꝝ. tunc in quolibet esset pluralitas origi
naliū peccatorum. qd̄ ostendetur inferius falsum eē.
R. dōm ꝙ sicut supra dictum est de ignorantia in 16
adultis ipsam videlicet peccatum non esse. nisi ꝓut
habet voluntatem cōcōmitantem. sic econtra cogni-
tio non est virtus nisi ei sit iūcta affectio. Sic per hūc
modum intelligendū est esse in ꝓposito. ꝙ ignorātia

si pure dicat nesciētiam sic tm̄ est pena. si vo dicat ne-
scientiam vt ē coniūcta concupiscentie sic est culpa.
pro eo q talis ignorantia oppositū habet cum virtu
te ꝛ gratia. Gratia em̄ adueniens in animā nō solū-
modo rectificat affectionem per charitatem. sed etiā
cognitiuam per fidem. Non em̄ pōt dirigi voluntas
nisi parit dirigatur ꝛ rō. ꝛ libertas arbi. simul in rōe
ꝛ volūtate consistit. hoc igitur nō concedi potest pec
catum originale esse ignorantiā. ꝛ sic intelligit magi-
ster Hug. ꝛ glo. ꝛ ꝓcedūt rōnes q̄ ad primā partem
27 inducūtur. Ad illud tamē qd obi de carentia visio
nis dei. Dōm q illa ratio dupliciter deficit. Primuz
quidem quia carentia visionis dei non tm̄ debet pec
catis que respiciūt cognitiuā. immo que respiciūt af-
fectiuā. cum visio sit tota merces q̄ redditur omnib⁹
virtutibus ꝛ operibus meritorijs. Secūdo vo quia
cū dicimus paruulos puniri carentia visionis. in hoc
intelligit p cōsequens q priuent [illegible] dote fruitionis. ꝛ
dote tentionis. Rationes aūt que ad oppositū indu-
cūtur procedūt de ipa ignorantia fm q dicit puram
nescientiam. sic est pena. nō culpa. Scdm em̄ q habz
iūctam concupiscentiam culpa est. nec tamen ex hoc
sequitur q in nobis sint plura peccata originalia si-
cut cōcludit ratio vltima. pro eo q vbi ponitur vnū
ꝓpter alterū. ibi vnū tm̄. Cum ergo dicimus ignoran
tiam rōne concupiscentie esse peccatuz originale. nō
ꝓpter hoc ponimus in nobis plura originalia diffe-
rentia p essentiam. sed hoc ponimus q cū originale
sit vnū. deordinat ꝛ viciat totam animaz. non solum
fm affectiuā. sed etiam fm cognitiuam. ita tm̄ q pn-
cipalius affectiuā. vnde magis notificat originale p
concupiscentiā ꝛ debite iusticie carentiā q̄ per igno-
rantiam. quia tam cōcupiscentia q̄z debite iusticie ca
rentia notificant ipm originale fm q est culpa. ꝛ iō
p̄dicant de ipo p̄dicatione [illegible] essentiā. ignorantia aūt
notificat magis fm q est viciū cognitiuā deordināns
Unde magis p̄dicatur de peccato origiali fm q ipsa
ignorantia peccatum est p̄dicatione p causam q̄ per
essentiam. ꝛ hoc insinuat ipm verbū Hugo. cuz dicit
ipm originale esse viciū qd contraximus p ignoran-
tiam. Hoc etiam declarat ipe ansel. in lib. de concep.
virgi. vbi dicit q omne peccatū est iniusticia. ꝛ oīs
iusticia ꝛ iniusticia in volūtate consistit. Et sic patet
quid sit originale peccatum p essentiā. quoniā ē con-
cupiscentia ꝛ debite iusticie carentia. ptz etiam quō
originale peccatum ab Hugo. dicit esse ignorantia. ꝛ
p cōseqñs [illegible] que ad vtrāqz partem sunt adducta.

Consequenter querit circa terciū articulū de
veritate humane nature. Et cū duo concur-
rant ad hoc q aliquid dicatur de veritate hu
mane nature. materia videlicz ꝛ forma. ad quartum
librū spectat dicere de veritate humane nature ex p-
te forme. vbi agitur de resurrectione. Ad hūc vo lo-
cum spectat inquirere de veritate humane nature ex
parte materie. vbi inquirit mgr. vtrū aliquid extrin-
secū in veritatem humane nature possit transire. Cir
ca hoc igit duo q̄renda sunt. Primo queritur vtruz
aliqd transeat in veritatē humane nature p actū ge-
neratiue. Secūdo q̄ritur vtrū aliquid transeat in ve
ritatem humane nature p opus nutritiue.

Questio .j. c

Utrum aliquid transeat in veritatē humane na-
ture p actum generatiue. Et q nō videt primo auto
ritate doctoꝝ autēticoꝝ videlz mgri sententiarum
ꝛ Hugo. Ait em̄ mgr in lra sic. Quicquid est in hūa-
nis corporibus. naturaliter descendit a primo parēt
[illegible] lege ꝓpagationis. q in se auctū ꝛ multiplicatum est
nulla exteriori suba in id trāseūte. Silit mgr Hugo
de sancto victo. in fi. vj. ptis. De substantia coste i se
diuina virtute absqz extrinseco additamento multi-
plicata. corpus mulieris factū ē. quēadmodū postea
naturam humanā a primis parentibus in subsequē
tem generationē seminatā a modico iam intantum
multiplicatā cernimus. vt mlta hominū milia ex eo
iam excreuisse videamus. Item hoc ipm ōnditur
secūdo autoritate sanctoꝝ. Dicit em̄ Ansel. in lib. de
concep. virgi. c. ij. loquēs de primis pentibus. Quia
tota natura humana in illis erat ꝛ nihil extra ipsos
erat. tota infirmata ē ꝛ corrupta. Et qd mai⁹ ē. Aug.
ix. sup Geñ. ad lram dicit. q nos sumus in adam fm
rōnem seminalē. ꝛ fm corpulentā subam. caro autē
xpi fuit solū fm corpulētā subam. q si hec vera sunt
q tota caro ꝛ omniū posteroꝝ caro fuit in Adam. g
nihil extrinsecū p virtutē generatiuā transit in ipm.
Item hoc videt autoritate euāgelioꝝ Math. xv.
Omne qd in os intrat in ventrē vadit. ꝛ in secessum
emittit. g non vr q ex aliquo qd ab homine comedi
tur. prolis corpus constituat. Et Math. vij. Omne
extrinsecū introiens in hominē non potest cū coinq-
nare. quia nō intrat in cor sed in ventrē. ꝛ in secessum
exit purgans omnes escas. Ibi glo. tenuissimus hu-
mor ꝛ liquens esca cum in venis ꝛ artubus decocta
fuit ꝛ digesta. per occultos meatus quos greci poros
vocāt ad inferiora dilabit. ꝛ in secessum vadit. Itē
hoc ipm videtur ratione. primo p veritatem genera-
tionis. Generare em̄ est de sua substantia aliquid ꝓ-
ducere. si ergo omnes vere ꝛ recte dicūtur ab adam
geniti ꝛ filij ade oēs sum⁹. sum⁹ de aliq ex ei⁹ substā-
tia ꝓpagati. sed qua ratione manus mea vel pes vel
aliquod membꝝ constitui habet ex eo qd fuit in adā.
eadem ratōe ꝛ singula membra. videtur igitur q to-
tum corpus cuiuslibz hominis ex eodem semine fuit
constitutum. ꝛ si hoc. nihil extrinsecum transit in vir
tutem humane nature per actum vitutis generatiue
Item hoc ipm videtur per legem cognatōnis. qm̄
stipes non potest contrahere cum aliquo ex ipo ꝓ[illegible]
dente. nec aliqui approximātes stipiti possunt adin-
uicem contrahere. hoc aūt non est ob aliud nisi ꝓpter
vnitatem carnis ꝛ sanguinis. ergo videt q nō de su-
perfluitate nutrimenti. sed de substātia patris ꝓles
generetur. ꝛ nō solū de substātia pris ꝓximi. imo etiā
pris remoti. alioquin vana erit lex cognatōis. quod
nō solū ē cōtra veritatē sacre scripture. immo etiā cō
tra dictamē nature. Item hoc ipm videt p condi-
tionē resurrectionis. necesse ē em̄ vnicuiqz aīe ꝓpriuz
corpus reddi. esto igit q aliquis nutritus de carni-
bus humanis generet ꝓlem. si solū semen de alimen
[illegible] sumptū ē. cū huius alimentū esset de veritate cor-
poris alteri⁹ hoīs. rediret ad primū corpus. g iste nō
resurgeret qui generatus est ex illo semine. cū anima
priuaretur ꝓprio corpe. si igitur hoc ē impossibile. re-
stat ꝛ illud impossibile esse. videlz q aliquid extrinse
cū transeat in semine. augetur igitur qd a pmo parē
te decisum fuit in seipo sine alterius appositōe. Sed
contra. philosophus in li. de animalibus dicit q se-
men ē superfluitas vltimi cibi. si ergo medicis in his

quę dicũt circa ſuam ſcientiã credendũ eſt. cũ deter-
minare de generatione hominis ptineat ad phm na
turalẽ. credendũ ẽ. ꝙ ſemẽ ſit ex ſupfluo nutrimenti
ſic ꝙ aliquid extrinſecuʒ in veritatẽ humane nature
poſſit tranſire. Item ſuper illud Luce. xj. Beatus
venter ⁊c. Glo. interlinearis. Ex eodem fonte. ⁊ lac
nutricandis. ⁊ ſemen procreandis pueris emanat. de
ſemine ergo virginis potuit cõcipi. qui eius lacte po
tuit enutriri. Item Aug. in li. de vera reli. Alimẽ-
ta corpori nõ apta congruos meatus eijciũtur. que
aliud feculẽtiſſimũ reddit terre ad alias formas aſſu
mendas. aliud per totũ corpus exalat. aliud totiꝰ ani
malis latentes neruos accipit ⁊ inchoatur in ꝓlem.
neruos aũt vocat ſeminales rõnes. Per iſtam auto
ritatẽ expreſſe colligitur ꝙ ſemen ſit ex alimento. Si
forte tu dicas ꝙ Aug. intelligit ꝙtum ad partẽ ſemi
nis ſm naturaʒ. Obuiat ipa autoritas q̃ dicit ꝙ ali-
mentũ accipit neruos. i. ſeminales rõnes. illa eñ ps
dicitur eſſe pars ſm ſpeciem ſup quã fundat̃ virtus
actiua ⁊ conuerſiua. In eadem aũt autoritate ſubiũ
git ꝙ ex illo alimento ſic traducto oĩa membra for-
mantur. ⁊ planũ eſt ſm medicos ꝙ membra radica-
lia ex patribus ſm ſpẽm habẽt formari ſiue ex humo
re radicali. Item hoc ipm videt rõne. omne augmen
tum qd̕ fit ꝑ naturam. vel fit ꝑ rarefactionẽ. vel fit ꝑ
additionem. ſi ẽ ex illo ſemine qd̕ ab Adam deciſum
fuit omnes homines naturaliter ꝓducti ſunt. neceſſe
eſt illud eẽ actum. vel per rarefactionẽ. vel ꝑ additio
nem. ſꝫ per rarefactionem non poſſet. qꝛ nec tot atho
mi fuerũt in illo ſemine quot homines ſunt ex eo ꝓ-
ducti. ſi ẽ actum eſt. hoc eſt per additionẽ. aliq̇d igit̃
extrinſecũ intrat in corpis humani cõſtitutione. Qd̕
ſi tu dicas terciũ modũ augendi eſſe ꝑ multiplicatio
nem nature poſſibilẽ. Obijcitur cõtra hoc ꝑ Hugo.
de ſan. victo. q̃ dicit ꝙ facere aliquid in maius ſm ſb
ſtantiam ⁊ quantitatem ſine appoſitione hoc eſt ſoli
deo poſſibile. Item impoſſibile ẽ aliquẽ per virtu
tem nutritiuã nutriri niſi apponat̃ aliquid extrĩſe-
cũ ꝑ qd̕ quis nutriat̃. ẽ pari rõne impoſſibile ẽ virtu-
tem augmentatiuã augmentare ſubam niſi addatur
aliq̇d extrĩnſecũ qd̕ augmentet̃. aut potest in ſe-
ipa augeri. quare non põt ꝑ ſeipam nutriri. Iteʒ
de nobilitate agentis ẽ ꝙ poſſit aliã naturã ad ſeipm
trahere. ⁊ in ſe conuertere. ſicut ignis conuertit in ſe
aerem. ſi ẽ potentia generatiua in homine cõpleta ẽ
⁊ pfecta. ⁊ ratio ſeminalis in ipo eſt maxime actiua.
videt̃ ꝙ poſſit agere in extrinſecã materiã. ⁊ in ſe cõ
uertere. ⁊ rõnem ſeminalẽ cõicare ei. ⁊ ſi hoc. ꝑ opus
virtutis generatiue in virtutem humane nature põt
28 aliq̇d extrinſecũ tranſire. R. intelligendũ eſt hic ꝙ
ſicut expreſſe patet in lr̃a opinio mgr̃i ſentẽtiaꝝ fuit
ꝙ nihil extrinſecũ in veritatem humane nature ꝑ ge
nerationẽ trãſeat. Hec aũt poſitio multũ apparet eẽ
ꝓbabilis. ſi quis attendat verba ſanctoꝝ. ⁊ ſimul cũ
hoc cõditionem reſurrectionis ⁊ legem cognationis
Hanc igitur poſitionem quidã ſuſtinuerũt dicẽtes.
ꝙ talis multiplicatio ſine extrinſeci appoſitione i hu
mana natura fit ꝑ virtutem ſupnaturalem. alij ꝙ ẽ
fit ꝑ virtutẽ ſupceleſtem. tercij ꝙ hoc fit ꝑ virtutem
elementarẽ. Primi dixerũt ꝙ ſicut deus ſibi reſer
uat animaꝝ creatõnẽ ꝓpter eaꝝ immortalitatem. ſic
etiã ſubſtantiã corpoꝝ humanoꝝ multiplicat ⁊ au-
gmentat ſine additõne extrinſeca. ſicut multiplicauit
panes euãgelicos. ⁊ ſicut multiplicauit coſtam de q̃

formata eſt eua. ⁊ hoc quia corpora humana ſunt ad
immortalitatem ordinata. non tamen dicitur facere
miracula ſic multiplicãdo. quia hoc facit quaſi fac-
ret per naturam. Natura eñ alendo ⁊ nutriendo q̃-
ſi fouet extrinſecus. ſed deus eſt qui nutrimentũ pre
ſtat intrinſecus. Huic aũt modo dicẽdi obuiat ⁊ ſen-
ſus ⁊ ratio ⁊ autoritas. Senſus obuiat. quia ſic vide
mus hominẽ ex homine ꝓduci. ſicut aſinũ ex aſino.
⁊ ſicut plantam ex planta. ſi igitur alia corpora natu
ralia fiũt ex materia addita. ⁊ ſenſus noſter ñ fallit̃.
iudicandũ eſt ſimiliter eſſe circa corpa humana. Ra
tio etiã obuiat. quia nõ ẽ generatio naturalis niſi ea
in qua natura eſt vere agens ⁊ vere producens ſibi
ſimile. ſi igitur multiplicatio hominis ex homine eẽt
ꝑ virtutem ſupra naturam. ⁊ non per virtutem ipiꝰ
nature. generatõ hominis ex homine non eſſet natu
ralis. ⁊ ſi hoc. nõ eſſet generatio vera. Repugnat etiã
autoritas. Dicit eñ Auguſti. x. ſuper Geñ. ad lram
ꝙ nos fuimus in adam ſm corpulẽtam ſubſtantiaʒ.
ſed ſi corpora noſtra educerentur ex ſemine ade ꝑ vir-
tutem ſupra naturam. iam in ipo deberent dici ſicut
⁊ xp̃s eſſe ſolũmodo ſm corpulentam ſubſtantiã. nõ
ſm rationem ſeminalẽ. cũ ſeminalis ratio dicat vim
actiuã. Alij vero ſuſtinent ꝑdictam poſitõnem dicẽ
tes ꝙ talis multiplicatio eſt per virtutem ſupercele-
ſtem. corpus eñ quinte eſſentie ſiue luminoſum na-
tũ eſt ex ſe emittere lumen. ⁊ ſeipm multiplicare. nõ
educendo naturam luminis ex illo corpore qd̕ illu-
minat. ſed ſimul multiplicare materiam ⁊ formã. ſic
⁊ in ꝓpoſito dicere voluerũt. ꝙ quia in natura huma
na multum eſt de natura quinte eſſentie. põt ipſa in
ſeipa multiplicari. Huic etiam modo dr̃i obuiat ſen
ſus. ⁊ ratõ. ⁊ autoritas. Senſus. quia nullũ corpꝰ ce-
leſte multiplicat lumẽ ſuũ in ſe. ſed ſi multiplicat mul-
tiplicat extra ſe ⁊ i materia extrinſeca. Et iteꝝ. nõ vi-
demus ꝙ ſol in multiplicando generet ſolem vel ꝓ-
ducat ſolem. igit̃ ſi ſm naturam celeſtem attenditur
iſta multiplicatio in humano ſemine. nec multiplica
bitur in ſeipſo. niſi aliquo extrinſeco ſupaddito. nec
ex tali multiplicatione homo ꝓducitur ab homine.
ſicut nec ſol ꝓducitur a ſole. Ratio etiaʒ obuiat. qm̃
multiplicatio ꝑ virtutẽ creatam eſt ab aliquo ſimili
actiuo. ſi ergo forme tm̃ eſt agere. ⁊ forma nõ aſſimi-
latur materie. ſed alteri forme. impoſſibile eſt igitur
aliquid multiplicari per virtutem creatam ꝙtuʒ ad
principium materiale. nec materiam elementarem.
nec celeſtem. Autoritas etiam repugnat. qm̃ lumen
egrediens a corpe luminoſo corpus non eſt. nec ha-
bet in ſe materiã. ⁊ hoc ſupra planius oſtenſum fuit
diſti. xiij. vbi ⁊ autoritates ad hoc inducte ſunt. Diffi
cile eſt etiam explicare ſm iſtam poſitõnem qualiter
natura quinte eſſentie intret conſtitutionẽ humane
nature. Et niſi hoc ſane intelligatur ſicut explanatũ
fuit ſupra di. xvij. non poteſt de facili ſuſtineri. Ter-
cij vero ſuſtinent ꝙ talis multiplicatio ſit per virtuteʒ
inferioris nature. cõcurrente ſimul potentia ſuſcepti
ua ex parte materie. ⁊ actiua ex parte forme. Mate-
ria eñ quãtum eſt de ſe non habet extenſionem. ſed
ꝙ extendat̃ tantũ vel plus hoc eſt rõne forme ſibi ad-
iuncte. Unde quãtũcunqʒ parũ ponatur de materia i
aliquo corpe. capax eſſet valde magne extenſionis. ſi
eſſet aliqd̕ agens qd̕ poſſet formã tante extẽſionis i-
primere. Ex pte vero forme ẽ ibi poſitio multiplicandi
ſibi ſimile. et hinc eſt. ꝙ cũ ſemẽ adiunat̃ ⁊ cõfouet̃ ꝑ

alimentū extrinsecuȝ. vis illa seminalis in sua materia pōt seip̄a multiplicare ⁊ crescere. nullo repugnāte. ⁊ ideo nō oportet aliquid extrinsecū in veritatē huma ne nature transire. Et hoc vi Aug. sentire cuȝ dicit. ꝙ ex vno semine segetes segetū. ⁊ silue siluaꝝ. populi po pulorꝝ educi pn̄t. ita ꝙ nihil reperitur postea in omni bus illis. qđ prius nō fuerit inuisibiliter in semine il lo primo. Huic autē positioni ⁊ si rōnabilior ceteris videatur. nihilominus tn̄ sicut in p̄dictis repugnat sensus ⁊ ratio ⁊ autoritas. Sensus quidē primo re pugnat. Nam [illegible] in hijs q̄ generant̄ crementū fieret p multiplicationē absq̄ additamēto. tūc mūdus iste esset multo maior q̄ȝ fuerit a principio. ⁊ visibilit̄ cre sceret quotidie. Non eni posset dici ꝙ p resolutionē decem grana frumenti reducant̄ ad vnū. Ratio etiā repugnat. quia materia non ē subiectū transmutatio nis nisi sub aliquo esse. Vn̄ ⁊ si materia corpaliū per intellectū abstrahi possit a forma corpoꝝ. nūq̄ tamē per virtutē alicuius creature pōt expoliari omi exten sione ⁊ forma corporea. ꝓpter qđ in pluribꝰ locis di cit Aug. ꝙ impossibile ē ex corpore fieri spūm. ⁊ super Gen̄. ad lrām. ⁊ in li. de immortalitate anime. Si igit̄ hec materia sub tali esse statum habet et determina tionē in sua extensione vltra quā natura non potest pcedere. p eo ꝙ sicut dicit phūs. Omniū natura cō stantiū terminus est ⁊ ratio magnitudinis ⁊ augmē ti. Et alibi ꝙ ex vno pugillo terre pōt generari ignis in millecupla ꝓportione. ex vno tn̄ pugillo non pn̄t generari nisi decem aque. si hoc inquā ita ē. impossi bile est ponere ꝙ aliqua res corpalis in seip̄a augea tur absq̄ sua rarefactione. ⁊ alterius appositōne. hoc dico opatione nature. Et attendēdū est hic ꝙ longe aliter loquendum est de materia sm essentiam. ⁊ sm esse siue [illegible] substantiā. nec est dōm ꝙ tātū sit de ma teria in vno paruo lapide. sicut in vno monte. Loq̄n [illegible] sm esse siue substātiam. q̄uis in materia sm essen tiā nō sit considerare tātū ⁊ quantū. ⁊ sic rō nō ꝯcor

29 dat huic positioni. Autoritas etiā obuiat. dicit enim Hugo. in. vj. parte vbi distinguit sex opa. Quoꝝ pri mū est de nihilo aliquid facere. Secūdū est de aliquo aliquid facere sm substantiā ⁊ quātitatem in maius Terciū opus ē de aliquibus aliquid facere sm sub stantiā ⁊ quantitatē in minus. Quartuȝ opus est de aliquo aliqua facere. nō tn̄ sm substātiā ⁊ quantita tem in maius. Quintū opus est de aliquibus aliqua facere non tn̄ sm substantiā ⁊ quantitatē in minus. Sextū opus est de aliquo nihil facere. De his sex ge neribus opeꝝ subiūgit ꝙ primū opus ⁊ secūdū ⁊ ter ciū ⁊ vltimū sunt soli deo possibilia. Cum igitur talis multiplicatio vt ibidem dicit ptineat ad scdm genꝰ operis. non ḡ fiet virtute nature inferioris. Or si ista autoritas nō sufficit. ōnditur hoc autoritate Aug. v. sup Gen̄. ad lrām circa finem li. vbi sic ait. Illa q̄ ꝓ ducūtur ex semine. in semine omnia fuerūt primitus nō mole corporee magnitudinis. sed in potentia cau sali. nā illa magnitudo. copia terre humorisq̄ ꝯgesta est. sed illa in exiguo grano mirabilior prestantiorq̄ valuit adiacens humor cōmixtus terre tanq̄ȝ mate ries verti in ligni illius qualitatē. ⁊ ramoꝝ diffusio nem. ⁊ folioꝝ viriditatem. nō igitur semē in seip̄o au getur sine alterius appositōne. Adhuc exp̄ssius sup Gen̄. ad lrām in fi. decimi. Quid absurdius q̄ puta re vllum esse corpus manente sue nature quantitate qđ vndiq̄ crescat nisi rarefiat. ḡ si quātitas seminis

decisi manet ⁊ non rarescit ⁊ vndiq̄ crescit. hoc nō [illegible] test esse sine appositōne materie nisi hoc fiat mirabi liter. Quocūq̄ igitur p̄dictoꝝ modoꝝ sustineat̄ opi nio mgr̄i. siue etiaȝ omes modi ꝯcreentur i vnū. siue p se quilibet adaptet̄. plurima occurrūt difficilia. ꝓ pter q̄ multi recusant opinionē mgr̄i sustinere in ista parte. Secūda opinio circa istam positionē ē ali quoꝝ seq̄ntium verba naturaliū ⁊ medicoꝝ. ⁊ dicen tiū ꝙ mediante virtute generatiua non solum aliq̄d transit in veritatē humane nature. immo tota veri tas prolis generate est ex extrinseco addito. qꝛ est ex superfluo nutrimenti. hoc aūt dicūt esse. quia modꝰ operādi. ordinatus ē ⁊ delectabilis ⁊ expeditus. Or dinatus. quia ibi incipit opatō generatiue. vbi cessat operatio nutritiue. Natura eni p prius intendit sibi q̄ alij. ⁊ ideo materia generationis ē supfluitas vlti mi cibi. que quidem ⁊ si sit superflua nutritiue. est tn̄ necessaria operi generatiue. Modus etiā iste est de lectabilis. qm̄ natura delectatur in emissione supflui. ⁊ tristatur ⁊ dolet in emissione necessarij ⁊ sibi cōiun cti. si ḡ natura maxime delectatur in opere generati ue. materia generationis ē ex superfluo nutrimenti. Modus etiā iste ē expeditus. quia cū tercius cibus [illegible] in potentia proxima vt cōuertatur in singula mē bra. si natura debet ex aliquo humore fabricare cor pus. fabricat ex illo. ẜ cum nō fabricet ex necessario. restat ꝙ fabricet ex supfluo. Qm̄ igitur natura opat̄ quantū pōt breuius ⁊ delectabiliꝰ ⁊ ordinatius. ideo dicūt talem modū procreandi vicȝ ex supfluo nutri menti maxime esse conuenientem nature. Conuenit etiā vt dicūt hoc dispōni diuine. ⁊ ordinationi corpo rū ad resurrectionē. Cū eni semen non resurgat in ge nerante sed in genito. non videt̄ humor ille fuisse de generantis veritate. sed potius de humidi supfluita te. Licet aūt hic modus dicendi multum videatur ꝓ babilis attendenti verba philosophi. obuiat tamē ei sicut ⁊ alij modo dicēdi ⁊ sensus ⁊ ratio ⁊ autoritas. Sensus quidem. quia videmus prolem aliquando assimilari ꝓauo. ⁊ sicut assimilatur proauo ita potest assimilari ei qui precessit vsq̄ ad generationem deci mam. ergo ⁊ sic deinceps. ergo videtur ꝙ aliquid sit i isto primo filio traductum a parente primo. Et iteꝝ cū videamus hominē ex coitu attenuari. ⁊ ex freque ratione talis actus mortem accelerari. videtur ꝙ nō solum in semine sit superflui emissio. immo ꝙ etiam alicuius humidi radicalis. ⁊ ita proles non tm̄ est de superfluitate alimenti. sed etiam de veritate generā tis. Ratio etiam obuiat. quia si solum esset proles de superfluitate cibi patris. non esset vera generatio. cū generatio sit de substantia generantis. Non eēt ve ra cognatio. immo magis attineret homo; porco de quo sumptū est nutrimentū q̄ȝ patri generanti. Au toritas etiam repugnat. quoniā exp̄sse dicit August. super Gen̄. ad lrām q̄ omnes fuimus in Adam sm corpulentam substantiam ⁊ sm seminalem rōnem. Et qđ maius est apostolus dicit ꝙ omnes in adam peccauimus. Et ꝙ leui in lūbis erat abrahe quando decimatus fuit ad Heb. vij. Ex hac igitur positione si pertractetur sequi videtur q̄ si omino esset proles de superfluo nutrimenti. non esset generatio nec co gnatio vera. Ex precedenti ẜo si ponatur ꝙ nihil de alimento transit in prolem. sequi videtur ꝙ non sit generatio naturalis. Si igit̄ pro certo habenduȝ ē ꝙ generatio hois ab homine ⁊ vera est ⁊ naturalis

est. necesse habemus viã mediã inter vtrãq; harum
positionũ tenere. vt dicamus ꝙ aliquid de superfluo
nutrimenti transit in semẽ. nec tñ semẽ oĩo est de su
perfluo nutrimenti. immo aliquid est ibi de humido
50 radicali. ⁊ ex vtroq; habet semen ꝓpagari. Vñ sicut
videmus circa nutritiuã ꝙ ẽ humiditas radicalis ⁊
nutrimentalis. vtpote illa que fluit. sic intelligendu;
est etiã circa vim generatiuã ꝙ in ipa ẽ aliqua humi
ditas radicalis. ⁊ etiam aliqua fluens ⁊ refluens. ⁊ i
generatione prolis vna currit cum alia. Transmisit
igitur adam qñ generauit primũ filiũ aliquid de illa
radicali humiditate. ⁊ illud modicũ ꝑ virtutem natu
re toti corpori filij fuit cõmixtũ cõmixtione perfecta.
q; nullaʒ partem erat signare in corꝑe filij in qua nõ
esset aliquid de illo humido qḋ a patre traduxit. Si
igitur filius ade in generãdo prolem similiter aliqḋ
descindebat de suo hũido radicali. necesse erat ꝙ ali-
quid transmitteret de eo qḋ sumpserat a pr̃e. ⁊ sic de
inceps. ⁊ pro tanto dicitur oẽs fuisse in adam. nõ
q; fuerit ibi totaliter materia omniũ nr̃oꝝ corporuʒ.
sed quia ibi erat aliq̃nta materia ⁊ rõ seminalis siue
potentia cõuertendi ad se aliã naturã. ita vt suffice-
ret ad omniũ procreationẽ. addito sibi illo in q̃ possʒ
se multiplicare. Et est exemplũ si aliquis haberet fru
mentũ qḋ cõmisceret cõmixtione perfecta toti paste.
nihil fieret d̓ illa totali pasta. ⁊ similr̃ si illa pasta cõ-
misceretur adhuc alij maiori paste. ⁊ sic ꝓcedendo.
quasi innumerabiles panes fermentati possent fieri
ex modico fermento ꝑ appositionem rei fermẽtalis.
sic ⁊ in ꝓposito ex modico semine. ꝑ appositõem hũo
ris susceptibilis rõnis seminalis possent innumera-
biles homines ꝓpagari. Et iste modus satis ꝯsonat
rationi. nec repugnat verbis ph̃i. ⁊ sumptus est ex ꝟ-
bis Aug. sicut patet aspiciẽdo autoritatẽ prius posi-
tam que sumpta ẽ de li. de vera religi. vbi dicit ꝙ ali-
mentũ accipit latẽtes humores totius aĩalis. ⁊ icho-
atur in prolem. Et modũ explicat in fi. x. sup Gene.
ad lr̃am sicut patʒ in autoritate prius posita. vbi oñ
ditur ꝙ ex modico semie generat̃ arbor magna. Igi
tur huic mõ dicendi tanq̃ȝ magis intelligibili ⁊ mag
consono ph̃ie ⁊ sacre scripture magis adhereo. Cre-
do eñ beatũ Augustĩ. hoc sensisse sicut ex verbis ei⁹
possum colligere. Et ṡm hũc modũ saluatur veritas
cognationis ⁊ generationis. ꝓ eo ꝙ aliquid radica-
le a parente traducitur in prolem. Sustinetur nihilo
minus generatio ⁊ ꝓpagatio esse naturalis. q; hec fit
per alimenti additionẽ. Et ideo cõcedende sunt ratõ
nes ostẽdentes ꝙ aliquid de alimento transit in ve-
ritatem humane nature mediãte ope nutritiue. quia
nõ solũ illud radicale qḋ a pr̃e decidit̃ fit de veritate
prolis. ṡ etiã illud cũ alimẽto sup̱fluo sibi iuncto. ita
ꝙ illud qḋ erat sup̱fluũ vni. fit necessariũ alteri. vtrũ
q; eñ erat fundamentũ fabrice totius corꝑis genera
51 ti. Ad illud aũt qḋ ꝑmo obĳ in cõtrariũ de autori-
tate Hug. ⁊ mgr̃i. Dõm ꝙ verbis coꝝ in hac ꝑte ma
gistri communiter non assentiũt. nec ego ipos bñ intel
ligo. nec tñ affirmo illos falsum dixisse. ṡ magis intel
52 ligo aliaʒ opinionẽ. Ad illud qḋ obĳ de autoritate
Ansel. ⁊ Aug. iam patet respõsio. dicit eñ ꝙ in adã
fuimus non quia nulla alia materia cõuersa sit i cor-
pus nostrũ nisi illa q̃ fuit in adam. sed si qua alia cõ-
uersa ẽ hoc non est nisi per cõiũctionẽ cum illo quod
ab adam fuit decisum. Et si tu dicas ꝙ ipse Ansel. di-
cit ꝙ tota humana natura erat in adam. Dõm ꝙ ḣ
non dicit q̃tum ad exñtiam possibilem. ṡ q̃ntum ad
existentiam actualem. quia nihil actu erat de verita-
te humane nature. nisi qḋ in adaʒ erat. aliquid tamẽ
possibile erat ad hoc ꝙ fieret de veritate nature hu-
mane. sed hoc opatione ⁊ virtute carnis ade. Ad 53
illud qḋ obĳcitur de autoritate domini in euangelio.
⁊ de glo. Dõm ꝙ hoc nequaq̃ȝ intendit nec text⁹ nec
glo. ꝙ homo totum egerat quod manducat. sed quia
cum homo manducat. fit separatio puri ab impuro
per digestiones interius factas. ⁊ puruʒ ⁊ nature cõ
ueniens interius retinetur. ⁊ impurum exterius ex-
pellitur. ⁊ pro tanto dicebat dominus ꝙ nihil quod
intrat in os hominem coinquinat. ⁊ sic verissimũ est
verbum domini ṡm ꝙ valet ad propositum. Posset
tamen dici ꝙ secessus ibi non tm̃ vocatur via inferi-
or per quã currunt egestiones. sed oẽs meatus sb-
tiles per quos fit ciborum decolatio. Et glo. dicit ꝙ
greci vocant illas poros. ⁊ ita non sequitur ꝙ totum
alimentum exterius exeat. ⁊ de illo nihil in veritateʒ
prolis pertranseat. Ad illud qḋ obĳcitur ꝙ gene 54
ratio est de substantia generantis iam patet respon-
sio. Dico enim ꝙ aliquid de radicali humiditate pa-
rentis transit in prolem. ⁊ ratione illius saluatur ibi
veritas generationis. nec tamen oportet ꝙ sit idẽti-
tas ṡm totum generantis ad genitum. Sicut enim
generans non dat se totum sed partem sui. sic ⁊ geni
tus non exiuit a generante ṡm totum. sed ṡm aliquã
partem. nec illud totuʒ qḋ a generante traxit fuit ra
dicale ipsi generanti. sed aliquid est additum radica
li vt possit augeri. Ad illud qḋ obĳcitur de lege co 55
gnationis iam patet responsio. ita bene enim saluat̃
lex cognationis si traducitur filius a patre trahẽdo
ab ipo humorem radicalem cum additione extrinse
ci. sicut si de extrinseco nihil adderetur. immo multo
verius. Additio enim extrinseci facit vt linea cõsan-
guinitatis aliquando timetur. ⁊ qui magis distant a
stipite minoris consanguinitatis vinculo coniũgan-
tur. Et si obĳciatur ꝙ si traducitur aliquid de radica 56
li. ꝙ pari ratione posset totuʒ traduci. ⁊ ꝙ necesse sit
illud esse multiplicatum in se. cum etiam tot athomi
non fuerint in corde ade. quot processerunt ex eo ho
mines. Dõm ꝙ semen ⁊ est quantum mole. ⁊ est q̃n
tum virtute. ⁊ quãtitas virtutis se tenet ex parte for
me. ⁊ potest dici ratio seminalis. ⁊ hec cum sit forma.
multiplicabilis ẽ. ḣ ẽ. potest similẽ sibi inducere i ma
teriam sibi appositam. Quantitas ꝟo molis. ⁊ q̃uis
parua sit. potest tamen adeo extendi vt cõmisceatur
valde magne q̃ntitati ꝑ eam naturã qua oẽ corp⁹
in infinitum diuisibile est. ⁊ sic magne quantitati po
test cõmisceri. ⁊ totum trahere ad naturam suam. et
ex illa totali quantitate potest aliquid fieri qḋ non fi
eret de ipo semine per se. ⁊ quotcunq; fiant ex illa to
tali quantitate. dicuntur facta per se. Nec tamẽ opor
tet ibi distinguere diuersas partes ex quibus diuer-
sa fiant in illo semine primordiali sed solum in proxi
mo. pro eo ꝙ illud per additionem superflui nutri-
menti adauctum est. Ad illud qḋ obĳcitur de le- 57
ge resurrectionis. respondent aliqui ꝙ homo nõ po-
test generari de carnibus alterius hominis. pro eo ꝙ
alimentum ⁊ illud qḋ conuertitur in semine debʒ ẽẽ
in potentia respectu eius in qḋ conuertitur. caro aũt
hominis ṡm speciem est in actu. ⁊ ideo non potest in

alium hominem transmutari. Sed illud nõ videtur
sufficere. pro eo q ex carne possunt generari vermes.
posset τ per consequens generari planta τ fructus.
τ tunc esset in potẽtia respectu carnis humane. τ ita
per multas transmutatões videt q ex ea posset fie
ri semen. Alij vero dicunt q caro hominis sit possibi
lis ad omnez transmutationem sicut τ alia q de illa
possit generari semen. τ tũc resurget in ipo genito ꝓ
eo q ad ipm habet essentialiorem comparationem.
τ dominus supplebit illi aliũde addendo siue multi
plicando virtutem super naturam sicut facit in par
uulo. Sed qua ratõne dicitur de vna parte q potest
conuerti. eadem ratione de qualibet. τ sic potest ho
58 mo totum corpus suũ amittere. Ideo est terci9 mo
dus dicendi q caro hominis ẜm speciem non potest
fieri caro alterius hominis ẜm speciem propter ne
cessariam ordinatõnem quã habet ad animã q ipam
viuificauit. Utrum autez illa ordinatio fundetur in
appetitu vel prouidentia conditoris. difficile est di
scernere. Quocũqz tamen modo fit. ad hoc est plana
responsio. Istud autem planius inuenitur determi
natuz in quarto. vbi manifestatur quid in quo resur
gat. Resurgit autem semen in genito non in generã
te. quis dictum sit hic q semen sit de radicali humi
59 ditate generantis. Aliter enim semen est radicale ge
neranti. τ aliter generato. Quia generanti est radica
le ẜm partem sui. est etiam radicale respectu virtut
generatiue. non respectu virtutis nutritiue. virt9 au
tem generatiua τ ei9 humiditas ẽ ordiata ad aliud.
vnde si humiditas generatiue decidatur ab aliquo. si
ue alius generetur siue nõ. nũq resurget in eo. τ hinc
est q quis in emissione seminis fiat decisio alicuius
radicalis humiditatis. nulla tamen est ibi pena. quo
niã illa humiditas per naturam erat ad alterum or
dinata. Unde τ mouet ibi modus operandi expedi
tus τ delectabilis τ ordinatus. τ hoc totum est q illa
humiditas in generante erat ad alterum. In genito
vero quia ex ea fabricatur totum corpus. est sicut to
tius corporis fundamentum. τ tunc quando anima
vnitur. aia incipit esse vere τ ꝓprie de veritate hũane
nature. tũc eni pmo icipit hre necessitatẽ ad resurre
ctionem. prius autem solum erat possibile. Unde si
qua mulier faceret aborsum ante anime vnionez. il
lud nullo modo resurgeret.

Questio. ij. F

Utruz aliquid transeat in veritatem humane na
ture mediante opere nutritiue. Et q nõ videtur. pri
mo per Augusti. qui. xxij. de ciuita. dei. dicit q paruu
li resurgent in perfectione corporali τ in etate virili
quã habituri erant. pro eo q iaz totuz in ratione ha
bebant quis non haberent in mole. hec est sententia
verboruz. ergo si tam magni suscitabũtur paruuli si
cut illi qui multuz comederunt. videtur q sumptio
alimentoruz veritatez humane nature non augeat.
ac per hoc nihil de illis in humani corporis veritatẽ
pertranseat. Item ibidem dicit Augustinus q si
aliquis nutriatur de carnibus humanis. caro illa nõ
resurget in eo qui nutritur. ẜ in eo in quo primo fuit
caro. sed nihil est de veritate alicuius nisi qd resurget
in eo. si ergo caro que est per alimenta generata non
resurget in eo in quo est. videtur q nihil extrinsecum
transeat in veritatez alicuius mediante opere nutri
tiue. Item soluz illud dicitur esse veruz qd habet
actuz sibi per naturam conuenientem. ergo illud so
lũ est de veritate carnis hũane qd habet actũ ꝯuenie
tem tali carni. ẜ caro hñs actũ sibi cõuenientẽ potest
aliã carnẽ in se cõuertere. τ dr caro ẜm spẽm. g illud
solũ transit in veritatẽ carnis humane. qd transit in
veritatẽ ẜm spẽm. sicut vult phus. alioquin esset au
gmentũ in infinitũ. g mediante illa virtute nihil trã
sit in veritatem humane nature. Item illud est so
lũ de veritate alicuius in quo rei substãtia saluatur.
sed sola humiditas radicalis ẽ illa q manet quã con
tinuari oportet vsqz in finẽ. g illud solũ transit in ve
ritatẽ humane nature. qd trãsit in humiditatẽ radi
calem. ẜ nihil põt trãsire in humiditatẽ radicalẽ me
diante nutritiua sicut dicunt medici. alioquin posset
homo iuuenescere τ vitam ꝑpetuare. g mediãte hac
virtute nec trãsit in veritatẽ humane nature. Itẽ
qd p naturam generat. põt τ natura corrũpi. g qd
mediãte ope generatiue ꝑficit τ crescit. põt τ minui
τ decrescere. si g mediante vi nutritiua aliqd in veri
tatẽ humane nature transiret. illud posset deperdi. τ
sic continue nouũ restaurari. contingeret aliqñ q hõ
aliud corpus haberet. sicut videmus in aqua q exit
de fonte. Cõtra. Aug. de vera reli. In hui9 visibilis
corpis structurã alimenta q apta sunt assumunt. non
apta vero p ꝯgruos meatus eijciũtur. Si g qd ẽ de cor
poris huius structura τ integritate ẽ de hũane natu
re veritate. vi ⁊c. Item omẽ qd resurget ẽ de veri
tate humane nature. ẜ illud in qd transit alimentuz
mediãte ope nutritiue resurget vtpote capilli. math.
x. capillus de capite vro nõ peribit. g ⁊c. Item ve
ritas carnis nõ est aliud q vera caro. ẜ vera caro est
cui debet operatio carnis. potissima aũt carnis opa
tio est viuere per animã. sed in hanc carnẽ transit ali
mentũ mediante vi nutritiua. quia tota caro homis
viuit. g ⁊c. Item vbicũqz ẽ nutritio ibi ẽ cõuersio
τ assimilatio τ vnio. ẜ vbi ẽ assimilatõ τ vnio. eiusdẽ
nature fit illud cui vnitur τ illud qd vnit. g si hoc fa
cit virtus nutritiua conuertendo alimentũ. vr q per
ipam aliqd de alimẽto in veritatẽ hũane nature trã
sit. Item sicut se hz generatiua ad ꝓductionẽ ꝓ
lis siue generati. sic se hz nutritiua τ augmentatiua
ad ꝑfectõem τ ꝯseruatõem nutriti τ augmẽtati. g si
aliqd trãsit i veritatẽ hũane nature generati mediãn
te generatiua. silr τ aliqd trãsibit i veritatẽ hũane na
ture nutriti mediãte nutritiua τ augmentatiua. Est
igit qõ qd sit veritas hũane nature. τ q dria sit inter
veritatẽ hũane nature. τ carnez ẜm spẽm. Et rursus
q sit dria int carnẽ ẜm spẽm τ carnẽ ẜm mãm. Et q
re mag dicat vitas hũane nature q veritas nature
asũpte. Hec oia valẽt ad itelligẽda ea q dicũt i qrto
in qõne de resurrectione. R. dõm q ꝑter generalẽ 40
intentõem q ver diuidit ꝯ falsum. ẜm quã intentio
nem res vera dr q hz mãm τ formã τ actũ sibi cõue
nientẽ. ẽ τ alia intentio veri duplr. Una qua ver dr
cõtra ꝑmixtũ. altera vero q ver dr cõtra vanũ. Et pri
mo hoꝝ modoꝝ dicit ver qd est ꝑmũ τ impmixtus
Altero mõ dr ver qd ẽ ꝑmanẽs τ fixũ. Cũ g loquũt
autoritates de humana natura. loquũtur sub voca
bulo veritatis vocãtes eã verã. Nõ ẽ eni aliud dicẽ
veritatẽ humane nature q humanã naturaz veraz.
Sic autẽ vocant eaz loquẽtes de natura humana ex
parte corpis. ꝓ eo q corp9 hũanũ ꝑter hoc q habet
formã τ opatõem sibi conuenientẽ sicut τ alia corpa

naturalia habet ordinationem ad mortalitatem. ⁊
ita quādā impmixtionē. in hoc ꝙ nō pōt tātū trāsmu-
tari. quin tandē reddatur anime q̄ ipm viuificauit.
Habet nihilominus quandā fixionē siue incorrupti
onem. ꝓ eo ꝙ necesse est ipm aliquādo fieri immor-
tale. Ratōne igitur ordinationis ad incorruptōnem
ex qua inest corpi humano non tm̄ debita opatio sed
etiā impmixtio ⁊ q̄dam incorruptio. dī corpus hu-
manū vex. Illud ꝟ precise ⁊ ꝓprie ē de veritate hūa-
ne nature. qḋ est ordinatū ad incorruptionē ⁊ resur-
41 rectionē. Aliq̄d aūt ordinat̄ ad resurrectionē du-
plicit̄. vł de necessitate vel de congruo. Illud aūt or-
dinatur in nobis ad resurrectionē de necessitate in q̄
consistit fundamentū ⁊ fabrica corporis nostri. ⁊ hoc
est illud cui primo anima vnit̄. ⁊ tale tractū est a ge-
nerātibus. ⁊ in tale nihil pōt trāsire opere nutritiue.
ƀm ꝙ nutritiua opatur post anime vnionem. Illud
ꝟo ordinatur in nobis ad resurrectionē de congruo
in quo consistit fabrice nostri corporis cōplementū.
⁊ hoc est qḋ facit ad quantitatē corpis pfecti. ⁊ sic ali
quid de alimento potest conuerti in veritatē huma-
ne nature mediante vi nutritiua ⁊ augmentatiua. q̄
ordinantur ad complendam corpis fabricā. q̄ incho
ata fuit mediante vi generatiua. cui cōpetit opari. q̄
usq̄ anima infundatur. ⁊ extūc seq̄tur opatio nutri-
tiue ⁊ augmentatiue ad conseruandū ⁊ complendū
corpus. Huic aūt modo dd̄i ꝯcordāt tam naturales
phi q̄ʒ medici. Naturalis eñ phūs distinguit in ho-
42 mīe duplicē carnē. carnē ƀm spēm. ⁊ carnē ƀm mate
riā. Et vocat carnē ƀm spēm illā q̄ habet vim actiuā
⁊ potētiam cōuertendi alimentū in carnis naturam.
Carnem ꝟo ƀm materiam vocat illā q̄ sic est caro vt
tamē non possit aliquid in carnem conuertere ꝓpria
virtute. Dicit etiā ꝙ virtus nutritiua ⁊ augmentati
ua nō conuertit alimentum in carnē ƀm spēm ꝟ ƀm
materiā. quia si aliter esset. tūc nūq̄ʒ staret augmētū.
cuʒ augmēto eñ carnis cresceret ⁊ ꝟtus augmētādi.
hoc aūt non sic est. ⁊ ita caro ƀm spēm solum est a ge
nerantibus siue mediante generatiua. Quis caro ƀm
materiā. s. q̄ fluit ⁊ refluit possit esse mediante nutriti
ua. Et est exemplū de vino generato in vite qḋ habʒ
potentiā cōuertendi aquā. sed illa aqua nō habet po-
tentiā conuertendi aliam aquā. qꝛ si hoc. tūc semper
posset quis apponere aquā ⁊ maneret vinū. hoc aūt
nō sic ē. quia tātū pōt poni de aqua ꝙ vinū amittit ꝟ
tutem suā. Sic ⁊ in ꝓposito intelligenduʒ est ꝙ virtꝰ
corporis fabricatiua. potest dare primo carni poten-
tiam cōuertendi. ⁊ illa cōuertit quousq̄ tātū adueni
at de carne ƀm materiā. quāta erat ibi potentia con-
uertendi. sicut videmꝰ in vino. tū ex pte caloreitatis.
tum ex parte extensibilitatis ipius carnis ƀm speciē.
Et hinc est ꝙ vnus hō magis augmētatur q̄ʒ alter. ⁊
aliquādo stat augmentū. qꝛ caro supadueniens in fi
ne quasi aquosum facit sicut dicit phs. quēadmodū
aqua supinfusa vino. Scḋm hāc distinctionē carnis
distingui potest in theologia veritas humane natu-
rē dupliciē sicut dictū ē. Similit̄ medicus distinguit 43
in hac duplicem humiditatē. videlʒ radicalem ⁊ nu-
trimentalem. ⁊ dicit ꝙ humiditas radicalis ē illa in
qua calor sustentificat̄. nutrimentalis ꝟo ē illa q̄ pre
bet ipi calori fomentū. Dicūt igit̄ ꝙ humiditas radi
calis ē solū a generātibꝰ ⁊ mediāte ope generatiue.
nā nutritiua in hāc hūiditatē nō pt. si eñ posset tūc
hō iuuenesceret. ⁊ vitā etiā suā imppetuū ꝯtinuaret
si illud humidū renouari posset. quod cū constat fal-
sum eē. dicūt ꝙ alimentum mediante nutritiua non
transit in illud humidū. ⁊ hinc ē ꝙ illi q̄ laborant ter
cia spē ethice in qua [illegible] illius hūidi cōsumptio libera-
ri non pn̄t. vt dicūt. In hūiditatē aūt nutrimētalē q̄
calori pabulū prebet possibile est alimentum cōuer-
ti mediāte ope nutritiue. Et est exemplū in lampade 44
ardente in qua ē hūiditas olei. ⁊ humiditas lichni. ⁊
humiditas lichni assimilatur hūido radicali. qm̄ ex
quo ꝯsumit̄ restaurari no pōt. ⁊ in illo lichno flama
sustentificat̄. hūiditas ꝟo olei assimilat̄ humiditati
nutrimentali q̄ pabulū prebet igni. ⁊ impedit ne cito
lichnū ꝯsumat̄. ⁊ illa hūiditas aliq̄n auget̄. aliqū mi
nuit̄. aliq̄n ꝯsumit̄. aliq̄n restaurat̄. Et iuxta hāc du
plicē hūiditatē distinguūt dupl'r theologi hūane na-
ture veritatē. sicut prius dictū ē. Et ꝑ hoc patʒ rn̄sio
ad q̄ōem ꝓpositā. patet etiā rn̄sio ad obiecta. Nā rō
nes q̄ ad primā ptem inducūtur. vicʒ ꝙ nihil trāsit i
veritatē nature hūane mediāte ope nutritiue proce-
dūt ƀm ꝙ de veritate humane nature dī esse aliquid
qḋ ē de necessitate ordinatū ad incorruptionē. ⁊ hoc
mō bene concedendū ē ꝙ nihil transit in veritatē nu
triti. Rōnes ꝟo ad oppositū ꝓcedūt de veritate hu-
mane nature ƀm ꝙ illud dī eē de veritate quod ē or-
dinatū ad resurrectionē de congruo. tale autem ē nō
soluʒ qḋ trahit̄ a generāte. sed etiā tota illa caro que
reperitur in homine in eius morte. maxime si nō fa-
ciat ad corpis deformitatē. Nec hoc impedit ꝙ do- 45
minꝰ paruulos suscitabit in perfecta quātitate. Di-
cit eñ Aug. ꝙ supplebit virtus diuina vbi deficit na
tura. vbi ꝟo natura sufficientē pauit māte. deꝰ non
agit supplēdo ⁊ reformādo. Nec valet illa ratō. ꝙ si 46
deus supplet ī resurrectione sine additamēto. ꝙ nūc
similiter fiat sine additamento. qꝛ illa erit opatō mi-
rabilis ⁊ supra naturaʒ. hoīs ꝟo generatio ⁊ augmē
tatio q̄ nūc ē naturalit̄ fit. ⁊ [illegible] illa rō quā mgr̄ addu-
cit in lr̄a nō cogit. imo sicut apparet aspiciēti arguit
a maiori affirmādo. Illa ꝟo q̄ vltīo q̄rebāt̄ iā plana
sunt ꝑ ea q̄ dicta sunt. ꝯcedendū ē igit̄ sicut ex p̄cedē
tibꝰ appēt ꝙ aliq̄d extrīsecū trāseat ī veritatē hūane
nature. ꝟ mediāte ope generatiue trāsit ī veritatē. ꝓ-
ut veritas ꝓprie dī ƀm ꝙ dicit nccr̄iam opatōem ad
incorruptōnē. mediāte ꝟo ope nutritiue trāsit aliq̄d
in veritateʒ hūane nature ꝓut veritas dī large. vicʒ
ꝙ dicit ordiatōem ad resurrectōeʒ de ꝯgruo. ⁊ sic qḋ
ē de ꝟitate vniꝰ pt̄ resurgē ī alio ƀm ꝙ maifestat̄ ī q̄r
to. His visis sat̄ plana sunt ea q̄ dicūt̄ in lr̄a.

Distinctio. xxxi. Qualiter peccatum originale a parēte traducitur in prolem.

Nunc superest inuestigare ⁊c. Supra ostendit magister q̄d sit pctm̄ originale. in hac parte intēdit ma-
nifestare qualiter a parente traducitur in prolem. Diuiditur aūt pars ista in tres partes. In quarū
prima magister falsitatem improbat. In secūda veritatē explicat. ibi. Est eñ pctm̄ originale vt supra
diximus concupia. In tercia ꝟo veritatē epilogat vt addat. ibi. Iam ostēsum ē q̄d sit originale pctm̄ ⁊c. Pri-
ma ps hʒ duas. In p̄ma ponit falsam opinionē circa originalis traductōeʒ. In scḋa subiūgit eiꝰ improbatōeʒ
ibi. Hoc aūt fides catholica respuit. vbi ostēdit ꝙ originale nō hʒ traduci [illegible] traductōem aie. Silr̄ scḋa pars p̄n
cipalis duas habet. In q̄ꝝ p̄ma determinat veritatē. ostēdēs ꝙ originale traducit̄ mediāte carne. In secunda

do remouet dubitatõnem.ibi.Hic queri solet vtrũ cã peti originalis rc.Similiter tercia pars principalis du[redacted] habet.In prima determinata epilogat r explanat.In secũda do dubitationem mouet r determinat.ibi.s ad hoc opponitur hoc modo.Et sic huius distinctionis intentio versatur principaliter circa duo.Quoꝝ primũ est q originale non potest traduci mediante anima.Secundũ est qualiter traducit mediante carne.

Point falsam opinionem circa traductionem peccati originalis q a patre transeat in filios non solũ fm carnẽ sed etiam fm animã. a

XXXI

n Unc superest inuestigare qualiter illud petm a patribus traducatur in filios.s.an fm solam animã.an fm carnẽ.siue fm vtrũq. Putauerũt quidam fm animã trahi petm originale nõ solum fm carnez. qꝛ nõ solũ carnem s r animã ex traduce esse arbitrati sunt. Sicut eñ in generatione ,plis de carne paterna substãtialiter trahit caro. ita etiam de gignẽtis anima animã geniti essentialiter deduci ab his existimabatur. Ideoqz sicut de corrupta carne caro corrupta seminatur.ita etiam de anima peccatrice anima peccatrix corruptione originali infecta ab illis trahi dicitur.

Ponit false opinionis improbationem. ostendens q originale nõ habet traduci p traductionem anime. b

Hoc aũt fides catholica respuit. r tanqꝫ veritati aduersum damnat. q̃ non animas s carnẽ solã (sicut supius diximus) ex traduce esse admittit. Nõ ergo fm animã s fm carnem solam petm originale trahit a parentibus.

Ostendit veritatẽ q originale traducit mediante carne. c

Est eñ peccatum originale (vt supra diximus) concupiscentia.non quidem actus sed vicium.ipsa concupiscentia est lex membroꝝ vel carnis q̃ est morbidus quidam affectus vel languor qui cõmouet illicitum desideriũ.i. carnalem cõcupiscentiam que lex peccati dicit. Que dicit manere in carne. nõ qn in anima sit. s quia p corruptionem carnis in anima sit. Caro eñ ,pter peccatum corrupta fuit in adam adeo vt cuz ante peccatũ vir r mulier sine incentiuo libidinis r concupiscentie feruore possent conuenire.essetqꝫ thorus immaculatus.iam post peccatum.non valeat fieri carnalis copula absqꝫ libidinosa concupiscentia.que semper viciũ est r etiã culpa nisi excusetur per bona coniugij. In concupiscentia ergo r libidine concipitur caro formãda in corpus prolis.Unde caro ipa que concipitur.in viciosa ꝯcupiscentia polluitur r corrũpitur.ex cuius contactu anima cũ infundit.maculam trahit q̃ polluitur. r fit rea.i.viciũ concupiscẽtie q̃ est originale peccatũ. Ideoqꝫ ipm peccatum dicitur manere in carne. Caro ergo que in concupiscentia libidis seminatur.nec culpam habet nec actum culpe.sed causaz. In eo ergo quod seminatur corruptio ẽ. In eo aũt qd nascitur. cõcupiscentia viciũ est. Unde Ambro.de verbis apostoli sic ait. Quomõ habitat peccatum in carne.cum nõ sit substantia s priuatio boni? Ecce primi hominis corpus corruptuz est per peccatum.ipaqꝫ corruptio p conditionem offensionis manet in corpore robur tenẽs diuine sententie date in adam.cuius consortio anima maculat peccato. Per id ergo q facti causa manet.inhabitare dicitur petm in carne. hec est lex carnis. Idẽ. Non habitat peccatũ in anima s in carne. quia peccati cã ex carne ẽ.nõ ex aĩa. qꝛ caro ẽ ex origine carnis peti. r [redacted] traducẽ ois caro sit cã peti.aĩa do nõ traducit. r iõ in se cãm peti nõ hꝫ. Aug. qꝫ ex carne petm aĩam ꝯtrahere in sermõe q̃ dã de dbis apli oñdit dicẽs. Uiciũ ꝯcupiscẽtie ẽ qd aĩa ex carne cõtraxit. Natura qppe humana nõ ope dei cuz vicio primitus ẽ instituta.sed ex volũtatis arbitrio prioꝝ hominũ venienti vicio ẽ sauciata.ita vt nõ sit in carne bonũ.sed viciũ quo inficitur anima

Causam corruptionis carnis ostendit ex q̃ in anima petm sit

Qꝛ ,pter corruptionem carnis q̃ est causa peti dr petm eẽ in carne.

Aug.

Remouet dubitatõez q̃ qrit an original peti cã sit culpa an pena. [redacted]

a Hic queri solet vtruz causa peccati originalis q̃ dicta est esse in carne culpa sit vel pena siue aliquid aliud? Culpa esse non potest.quia culpa non est in re irrationali. Si enim culpa esset in carne ante infusionem anime.actualis esset vel originalis. Sed actualis ibi non

a Hic qri solet vtꝝ cã peti original q̃ dicta ẽ eẽ i carne sit culpa vl pẽa. obĩ q ñ vꝫ ipe rñdẽ ad qõz ,postaz.qꝛ i soluẽdo nec

est. nec originalis culpa est. quia ipsa causa est originalis peccati. Si aũt pena est. que est illa passibilitas vł mortalitas vł alia corruptio? Hos enĩ defectus carni inesse constat. Ad qđ dici põt. q multiplex defect⁹ carnis. ⁊ precipue pollutio q̃dam. quaʒ ex feruore coitus parentũ ⁊ ɔcupia libidinosa ɔtrahit caro dũ concipit causa ē originalis pcti. q̃ recte viciũ siue corruptio carnis appellari potest. Que[b] feditas maior vr̃ esse in carne ɔcupiscẽtialiter traducta q̃ʒ in ea vñ traducitur. Et ꝙ viciũ vel corruptio sit in carne añ ɔiũctionẽ anime. effectu ꝓbatur. Cũ anima infunditur q̃ ex corruptõne carnis maculatur. sicut in vase dinoscitur viciũ eē cũ vinũ infusum acescit. Ne aũt miremur ⁊ intellectu turbemur audientes peccatũ originale filios traducere a parentibus iam ꝑ baptismũ ab illo peccato mũdatis. diuersarũ similitudinũ inductione id posse fieri insinuat Aug. in li. de baptismo puulorꝫ ita inquiens. Quõ prepucium per circũcisionem aufertur. manet tñ in eos quẽ genuerũt circũcisi. Quõ etiã palea q̃ opere hũano tanta diligentia sepatur. manet tñ in fructu qui de purgato nascitur tritico. ita peccatũ qđ in parentibus ꝑ baptismũ mũdatur. manet in eis quos genuerunt. Ex hoc enĩ gignũt qđ adhuc vetustũ trahũt. non ex hoc qđ lex innouitate ꝓmouit eos inter filios dei. Nõ enĩ generant parentes filios ẜm illam generationem qua denuo nati sunt. sed potius ẜm illam qua carnaliter ⁊ ipsi primũ sunt generati.

Feditas tracta ex libidine cocuntiũ dici põt vicium vł corruptio.

b

Per similitudinē oñdit nõ absurde dici filios trahẽ peccatum a parentib⁹ eē mũdis.

Quare dicat᷑ originale hic dr̃ cũ epilogo. c

Jam ostẽsum ē qđ in originale pctm̃. ⁊ qualiter a parẽtibus in filios. ⁊ ꝑ carnẽ in animaʒ transeat. Ex q̃bus etiã innotescit quare dicat᷑ originale pctm̃. ideo. s. q ex viciosa lege originis nr̃e in q̃ ɔcipimur. s. carnis libidinosa cõcupiscentia traducitur. vt supra dictum est. [c]Non enĩ q ex carne tracta ab adam ɔcepti sumus. iõ peccatũ traximus. q ⁊ xp̃i corpus ex eadeʒ carne formatũ ē. q̃ ab adam descendit. ẜ ei⁹ conceptus est celes- c

determinat ꝙ sit culpa. nec determinat ꝙ sit pena. ⁊ vr̃ ꝙ neutrũ sit. Culpa nõ ē cõstat. Pena nõ vr̃ eē. quia pena in ea sola natura nata ē eē in q̃ ⁊ miseria nata ē eē. ⁊ miseria i ea sola in q̃ etiaʒ beatitudo ē nata eē. hec aũt est sola ratõnalis creatura. ẜ ante aduentũ aĩe nec põt eē pena nec culpa. Item ꝓ omni pena aliquis punit᷑. sed pro illa corruptõne q̃ est in semine añ aduentũ anime nullus punitur. ẜ nõ vr̃ esse pena. Sed in cõtrariũ ē. q cũ sit corruptio sequẽs ex culpa. ⁊ ois talis sit pẽa. vr̃ tal corruptõ eē pena. Item cum oĩs maledictõ sit pene vł culpe. ⁊ semẽ erat maledictũ ẜm ꝙ dicitur Sap. xij. ⁊ Aug. exponit in li. yponosticuʒ.
1 ẜ ⁊c. Rñdendũ ē ad hoc breuiter ꝙ mgr̃ ad istam q̃stionẽ rñdet valde caute ⁊ rõnabiliter. Nec enĩ sustinet ꝙ sit culpa. nec tñ negat. nõ enĩ actualiter ē pena vel culpa corruptio illa siue feditas. qm̃ pena sub rõne pene. ⁊ culpa sb rõne culpe sunt ɔtra subam rõnalem. nec tñ negat ꝙ sit culpa vel pena. q ad vtrũq; ordinem habet. ⁊ vtrũq; quodammodo est causa. Anima enĩ ex cõiunctione sui ad carnem ratione illius feditatis contrahit penam ⁊ culpam. licet culpam prius contrahat per naturam. q̃ meritum pene. ideo magister vt vtrũq; compħendat. vocat eam viciositatem siue carnis feditatem. ⁊ per hoc patet responsio ad vtrãq; partem. quia quodam modo dicendi est pena. quodam modo ṽo non.

b Feditas maior videtur esse in carne cõcupiscẽtialiter traducta q̃ in ea de qua traducitur. Contra. si hoc verum est. cuʒ originale contrahatur ex illa feditate. videtur ꝙ maius sit originale in vno q̃ʒ in alio. Itẽ nulla ꝓprietas est intensior in effectu q̃ in causa. quãdo est vniuoce in vtroq;. ergo si feditas in carne traducta causatur ab eo a quo traducitur. non videtur magister dicere verum cum dicit ꝙ maior est hic q̃ʒ ibi. R̷. 2
dõm ꝙ cum dicit magister ꝙ maior sit feditas in carne que traducitur q̃ in carne a qua traducitur. hoc intendit q̃tum ad carnem que ẽ in alijs membris. ⁊ q̃ deseruit alijs membris q̃ membris generatiue. Hoc aũt dicit. quia in illa potentia est quedam fontalis infectio. ꝓpter quã semen ibi genitum ⁊ per illam viam descedens maiori infectione inficitur q̃ alij humores. qđ manifestat pruritus ⁊ feruor coitus sicut ipsẽ dicit in lr̃a. Unde non vult dicere ꝙ semen ex quo generatur proles sit magis infectum q̃ semen ex quo generatus ē pater. nec tñ sequitur ꝙ maius sit originale in prole q̃ fuerit in patre. Et ita patʒ responsio ad illud. sed hoc planius explicabitur cum agetur inferius de quantitate originalis. c Non enĩ q ex carne tracta ab Adam

bratus nõ lege pctĩ.i.cõcupĩa carnis. Vñ ⁊ caro eius peccatrix nõ fuit.immo ꝑatione s.s. Noster ꝟo conceptus nõ fit sine libidine.⁊ ideo nõ ẽ sine pctõ. Qđ euidenter Aug.ostendit in li. de fide ad petrum dicens. Quia duz sibi inuicẽ vir mulierq꜓ miscentur.sine libidine non est parentũ ꝯcubit⁹. ob hoc filioꝝ ex eoꝝ carne nascentiũ nõ põt sine pctõ esse ꝯceptus. vbi peccatũ ĩ puulos nõ trãsmittit ꝓpagatio sed libido. Nec fecũditas humane nature facit hoĩes cũ pctõ nasci .sed feditas libidinis quã hoĩes hñt ex illius iustissima cõ

Psal.l. demnatione pctĩ. Ideo btũs Dauid ꝓpter originale d pctm̃ quo naturalr̃ obstricti sunt filij ire dicit [d] In iniquitatibus ꝯceptus sum.⁊ in pctĩs ꝯcepit me mr̃ mea. Ex hoc itaq꜓ apparet ex lege cõceptionis traduci originale peccatuz.quia nisi conceptio sic fieret in carne. anima ex carnis ꝯiũctione ꝯcupĩe viciũ non traheret

Obiectio quorũdam nitentiũ probare peccatũ nõ traduci ex lege coitus. f

Oppositio Sz ad hoc opponit̃ hoc mõ. In ipso ꝯceptu vbi dicit̃ transmitti pctm̃ ꝓpagatur caro.nec tñ infunditur aĩa ꝺm phisicos.sed effigiato corꝑe. Qđ etiam moyses in

Exo.xxi. Exod.aperte significat vbi ait de percussura mulieris pregnãtis. Si quis inquit percusserit mulierẽ pregnãtem ⁊ abortum fecerit.si adhuc informe fuerit puerperiũ.multabitur pecunia.si autem formatũ fuerit.reddet animã pro anima. Formatum ꝟo intelligitur propria anima animatũ.⁊ informe quod nõdum hz aĩaz. In ipo ergo ꝯceptu cũ caro ꝓpagat̃ nõdũ infunditur aĩa. Quõ ergo ibi pctm̃ transmittitur. cũ peccatũ nõ

R'cũ solutõe. possit esse vbi anima non est? Ad qđ dici potest. qꝛ in illo cõceptu dr̃ peccatuz trãsmitti.nõ qꝛ pctm̃ originale ibi sit.sed qꝛ caro ibi ꝯtrahit̃ id ex quo pctm̃ fit in anima cũ infunditur. Et vtrisq꜓ vocatur cõceptus.scz ⁊ cũ caro ꝓpagatur formãq꜓ corꝑis humani recipit.⁊ cuz anima infunditur.qđ aliqñ etiam dr̃ natiuitas.qñ quid natum est in te.ꝓprie aũt natiuitas dicitur in lucem editio.

cõcepti sumus. ideo peccatũ cõtraximus ⁊c. Querit̃ hic vtruz si aliqs homo fieret de carne Ade corrupta ꝑter legem generationis. vtrũ cõtraheret originale. Et q͂ non videt̃ mgr̃ dicere in lra. ⁊ hocipm videt̃ Aug.dicere contra pelagiãos vbi dicit. Qualis terrenus tales ⁊ terreni.hoc q̃mõ.nisi ꝑ semis sparsionẽ ⁊ post.semen q̃ viciatum ẽ sicut scriptum ẽ.Semẽ ẽ maledictũ ab initio. Et post clarius. Viciuz contrahi non põt ꝑ ꝓthoplasti sine semis effusione.Si ergo aliter formaretur q̃ꝫ per istam viã.nõ videtur q꜓ contraheret originale. Sed cõtrariuz eius videtur.q꜓ si tota caro Ade corrupta fuit ⁊ fedata merito culpe.vĩ pari ratione q꜓ pctm̃ contraheret̃ si fieret de alia pte sicut si fiat de semine. Preterea totũ corpus ꝓlis fabricatum ẽ ex semine.⁊ cõstat q꜓ feditas illa nõ purgat̃ ꝓpter diuersitatẽ organisatõnis. q̃ si anima originale contrahit q̃ iũcta est primo illi corpori.pari ratõne vĩ q꜓ cõtraheret illa anima que coniũgeretur corpori ex illa carne formato.nisi in illa formatione esset purificatio. R. q̃dam tenent q꜓ contraheret originale ꝓpter hoc q꜓ non solũ ẽ corruptio ⁊ fedatio in parte sed ĩ tota carne. Alij ꝟo tenent oppositũ.dicentes q꜓ ⁊ si sit in omnibus mẽbris corruptio penalitatis. corruptio [illegible] feditatis q̃ est principiũ originalis in parte generatiua consistit. Quodcunq꜓ hoꝝ dicatur non est magna vis facienda.quia nullus est qui non generet̃ ꝺm legem ꝓpagationis ex semine infecto.nisi xp̃s solus de quo dictũ est q꜓ non habuit originale pctm̃. Verũtamẽ securi⁹ ẽ adherere verbis mgr̃i.ꝓpter hoc q꜓ magis cõsonãt verbis Augusti. Vñ si hõ fieret ex alia pte.vel etiã mulier facta fuisset ex costa viri postq꜓ peccauit.penalitatẽ aliquã habuisset nõ tñ pctm̃ originale. Nec valet qđ obĩ de corruptione.nã ⁊ [illegible] in oĩbus mẽbris corruptio sit penalitatis.corruptio tñ feditatis ẽ in solo semine rõne infectionis ꝑncipalis q̃ ẽ in vi generatiua. Quare aũt vis illa [illegible] magis infecta q̃ alia determinatum est supra. d In iniquitatibus conceptus sum ⁊c. Contra. Ex illo verbo videtur colligi q꜓ actus matrimonialis nũq̃ absq꜓ peccato habeat fieri.⁊ hocipm videt̃ autoritate Augu. xiiij.de ciui.dei. Genitales corporis partes ita libido suo iuri mancipauit.vt moueri non valeant si ipa defuerit. Et ad valeriũ. Honestas concubitus non est sine ardore libidinis. Sed contrariũ huius est .quia omne mandatum dei potest absq꜓ peccato impleri.ergo prolem absq꜓ peccato procreare potest homo ad cultuz dei. Ad hoc breuiter dõm est q꜓ actus matrimonialis potest fieri absq꜓ omni peccato.maxime cum sit causa generande prolis vel reddendi debiti.⁊ illud verbũ psalmiste intelligitur de peccato originali in prole.non de peccato actuali in parente.⁊ similiter verbum Augusti.intelligitur de libidine prout est pruritus carnis. nõ put ẽ improbitas volũtatis.⁊ hoc modo plus est pena q̃ culpa. Et de hoc planius determinat̃ in quarto tractatu de matrimonio.

D intelligentiã cor͡p q̃ in hac parte dicũtur i͂cidit hic q̃stio circa duo. Primũ est vtrũ originale traduci possit mediãte sensibili portõne. Secũdũ ẽ vtrum traduci habeat mediãte carne. Circa primũ querũtur tria. Primo querit᷑ vtrũ sensibilis anima in hominibus sit a generante. Secũdo queritur cui parti anime primo insit peccatũ originale. Tercio queritur vtrũ per originale maior fiat i͂ nobis corruptio generatiue q̃ alterius potentie.

Questio .j. a

Utrũ aĩa sensibilis in hoĩbꝰ sit a generãte. Et ꝙ sit a generante. vĩ p̃mo ꝑ vbũ p̃hi in .ij. de aĩa. vbi dicit. ꝙ sensitiue prima mutatio ẽ a generãte. ſ prima mutatõ sensitiue ẽ illa q̃ est ad esse. g̃ vĩ ꝙ pars sensitiua in nobis educat᷑ in esse a generãte. Item .xvj. animalium. Solus intellectus intrat ab extrinseco. g̃ solus intellectus intrat per creaturã. g̃ videt᷑ ꝙ anima sensitiua in nobis educat᷑ de principijs materie ꝑ generationẽ. Item sicut operatio anime sensitiue in brutis pendet a corpe. ita etiã ⁊ in hominibus. Unũ sicut brutũ impedit᷑ ab opatõne videndi leso organo. sic etiã hõ. ſ q̃d simulit᷑ se habet ad opatõnẽ. silr̃ se hꝫ ad generationẽ. g̃ si in brutis est aĩa sensibilis nõ per creationeꝫ ſ per generationẽ. sicut cõiter tenet᷑. ⁊ supra dñsum ẽ dist. xv. videt᷑ ꝙ in homine similiter sit ꝑ generationẽ. Item sicut in generatione brutor͡p prius ẽ animal q̃ equus. sic etiã in generatione hoĩs prius ẽ animal q̃ homo. g̃ prius habet opationẽ ⁊ ꝑfectõnẽ intellectiue. Et huius signũ ẽ. qꝛ embrio p̃us nutritur ⁊ sentit᷑ q̃ perficiatur anima rõnali. g̃ videt᷑ ꝙ añ productionẽ rõnalis. educatur in nobis sensibilis. sed hoc non est ꝑ creationeꝫ. g̃ per generationem.

Item anima sensitiua est in potentia materie. alioquin nũq̃ ab agente naturali in his q̃ per putrefactionẽ generantur posset produci in esse. si g̃ eque potens vel magis potens est vis generatiua in homine q̃ sit in bruto. ⁊ brutũ potest vim generatiuã aĩam sensitiuã ad esse ꝓducere. multofortius igit᷑ hoc videtur in homine. Item si in nobis est sensitiua ꝑ creationem. in brutis per generationẽ. g̃ nõ videt᷑ ꝙ sit in nobis vel in ip̃is vniuoce. ⁊ si hoc. animal dicetur equiuoce de asino ⁊ de homine. ꝙ si hoc est inconueniens. restat ꝙ si in brutis est per generationem ꝙ similiter in homine. Sed contra Aug. in li. de sp̃ũ ⁊ anima. Cum recedit anima a corpore. secũ trahit sensum. ⁊ imaginationẽ. ⁊ rationem. ⁊ intellectum. ſ nihil quod sepatur a corpore est per generationẽ. sensibilis autẽ in hoĩe est hmõi. g̃ ⁊c. Item in li. de eccle. dog. Anime animaliũ non sunt substantie. sed cũ carne ip̃a carnis viuacitate nascuntur. ⁊ cũ carnis morte finiũtur. aĩa ṽo hũana nõ cũ carne moritur. qꝛ nec cum carne seminat᷑. Item p̃hus in .ij. de anima dicit ꝙ sensitiuũ est in intellectiuo sicut tetragonus in pẽtagono. si ergo ab eodem principio est tetragonꝰ a quo est pentagonus. ab eodeꝫ erit anima sensitiua ⁊ intellectiua. sed intellectiua non est a generante vt monstratum fuit supra. ergo nec sensitiua. Item quecunqꝫ sunt idem in substantia. ab eodem principio educuntur in esse. sed anima sensitiua ⁊ intellectiua in eodem homine sunt idem in substantia. quia vnius perfectibilis vna est perfectio. ergo si rationalis non est per generationem. videtur ꝙ nec sensibilis. Item que simul corrũpuntur simul etiam ꝓducuntur. ergo pari ratione que simul separantur simul ⁊ infunduntur. sed recedente anima ratõnali nullo mõ remanet potẽtia sentiẽdi in corpe. g̃ sicut amittit᷑ potentia sentiendi in recessu aĩe. ita infunditur in aduentu. non est igitur a generatione. sed a creatõne.

Item cũ intenditur opatio sensus. minuit᷑ opatõ intellectus. ⁊ ecõuerso. sicut patꝫ ꝑ experientiam. g̃ necesse ẽ sensum ⁊ intellectũ. vel esse vnaꝫ potentiã. vel esse potentias eiusdẽ substantie. sed quodcũqꝫ corruꝫ sit. eodem mõ habent educi in esse. cũ igitur rationalis nõ sit ex traduce. videtur ꝙ nec portio sensibilis i͂ homine. Qꝫ si tu dicas ꝙ vna retrahit alteram ꝓpter ordinem ⁊ vnionem in vno perfectibili. non in vna substantia anime. Obijcitur contra hoc. quia anima rõnalis aut potest sentire. aut non. Si non potest. g̃ videtur ꝙ non possit corpus viuificare. Qꝫ si põt sentire. restat ꝙ potentie iste fundantur in eadem substantia. Si tu dicas ad hoc ꝙ duplex est in nobis sensitiua. Una a generante. ⁊ hec corrũpitur. Alia a creãte. ⁊ hec cuꝫ anima separatur. Obijcitur contra hoc quia natura non facit per plura q̃d potest facere per pauciora. si ergo sensitiua illa que est a generante sufficit in brutis ad sentiendum. multofortius illa q̃ est a creante sufficit homini. ergo non est aliam ponere sensitiuam que sit a generante. Qꝫ si tu dicas ꝙ ẽ ibi non ad sentiendũ. ſ ad disponẽdũ corpora ad susceptionem rationalis. hoc non videt᷑ sufficere. quia si talis anima est substantia eque cõpleta in homine sicut in brutis. ⁊ in brutis non caret operatione sensitiua. videtur ergo ꝙ nec in homine. aut igitur erit in nobis ponere duplicem actum sentiendi simul ⁊ semel. aut est ponere ꝙ sensitiua sit in nobis a creatõe. sed primũ manifeste est falsuꝫ. restat igitur ꝙ vltimũ verũ sit. R. dõm ꝙ circa hoc triplex ẽ modus dñi. Aliter cnĩ senserũt hic quidam heretici. aliter videntur sensisse philosophi. aliter etiã hic senserũt doctores catholici. Quidam enĩ heretici senserũt esse i͂ nobis aĩas diuersas. ita ꝙ sit vna a deo bono. ⁊ altera a deo malo. ⁊ ex hoc dixerũt ꝙ venit in nobis cõtrouersia ⁊ rebellio appetituũ. ita ꝙ caro cõcupiscit aduersus spiritum. ⁊ sp̃us aduersus carnem. qꝛ vna illarum animarũ scꝫ que est a bono deo nõ potest facere malũ. altera ṽo scꝫ illa que est a deo malo nõ potest facere bonum. Hũc modum dicendi tanq̃ hereticum reprobat Augustinus in lib. de duabus aĩabꝰ ostendens ꝙ ista positio implicat in se duo contradictoria. dum ponit talẽ rebellionẽ esse in homine. ⁊ ponit silr̃ cũ h̃ hominẽ peccare ⁊ hominẽ penitere posse. Hãc etiã positõeꝫ facile eẽt improbare ſm viã p̃hie. q̃m i͂ vno ꝑfectibili necesse ẽ vnã eẽ ꝑfectõem. ⁊ cum hõ sit vnũ q̃d ꝑ essentiã. impossibile est ab oĩno diuersis principijs in esse ꝓduci. si g̃ nostra rationalis est a deo bono. sensibilis nostra non potest esse a deo malo. Quidã autẽ dixerunt ꝙ ratõnalis ⁊ sensibilis sunt in nobis due sube. nõ tamen sunt due anime ꝓ eo ꝙ anima est nomen officij. ⁊ ille due substantie ordinate sunt ad vnius corpis ꝑfectõnem. ita ꝙ vna disponit ad alterã. vna tñ illarum ẽ ꝑ generationem scꝫ sensibilis. ⁊ huius signũ est ꝙ dependet a corpore ⁊ est ꝑfectio alicuiꝰ ꝑtis corpis. rõnalis ṽo que nullius ꝑtis corpis est actus ẽ ꝑ creationẽ. Sꝫ hũc modũ dñi respuit August. in li. de eccle. dog. dicẽs. Non duas aĩas in vno hoĩe esse dicimus. sicut Jacobꝰ ⁊ alij syror͡p scribũt. vnã animalẽ q̃ animetur corpus ⁊ mixta sit sanguini. ⁊ alteraꝫ sp̃ualem que rõnem ad-

ministret. Et si tu dicas q negat duas esse animas.
non negat duas esse substantias. p litteram sequen-
tem apparet q negat duas substantias esse. Ait em
sic. Sed dicimus vnam eandemq aiam in hoie q cor-
pus sua societate viuificat. z semetipam sua ratione
disponit. Et expressius in li. de spu z anima dicit. q
vna z eadem anima dicit sensus dum sentit. z ratio
dum discernit. Et iterum dicit q anima cum recedit
trahit secu potetias sensitiuas. Doctores aut theolo
gie dicunt q sensibilis z rationalis in hoie eiusdem
sunt sube. z ab eodem principio habent educi in esse
videlicet a creatore. p eo q in nobis non nominant
diuersas substantias sed diuersas potentias eiusde
substantie. sicut aug. vbi de hac materia loquit insi-
nuat expresse. et hoc idez valde est rationabile pone
re in homine vnam sbam pficientem q dat ei vitam
z sensum z intellectum. Nec repugnat illud verbis
6 phi si recte intelligant. Propter qd notandu q sen
sualitas tribus modis accipit. Uno modo sensuali-
tas dicit dispositionem ex parte carnis ad actuz vir
tutis sensitiue. et hoc modo accipit in li. de anima z
spu. ca. xiij. vbi dicit. Aia que vere spus est. z caro q
vere corpus est. in suis extremitatibus facile iungunt.
id est in fatastico aie que corpus no est sed corpi sile
z sensualitate carnis que fere spus est. Alio mo sen-
sualitas dicit dispositionem ex parte carnis ad senti
endu cum virtute spuali mouente. nodu aia carnem
pficiente. et talis sensualitas est in embrione an ipsius
completam aiationem. ibi em no pot esse substantia
anime pficiens. cu sit pfectio corpis phisici organici.
nec possit actualiter existere nisi corpe existente in debi-
ta complexione z organizatione. potest tamen ibi ee
virtus anime patris que quidem est in semine. sicut
in subiecto deferente. sicut virtus motoris defertur
simul cum lapide piecto. z ido hec cessat quando ope
ratio eius psummat. qd fit quado corpi organizato
inducit aia sensitiua pficiens. siue educat de poten-
tia materie subito. siue cu ronali infundat ab extrin
seco. Tercia vo sensualitas est que no tm dicit dispo
sitionem cum virtute mouente. sed etiam habilitate
que inest ex anima pficiete. Primo z scdo mo accipi
endo sensualitate sic est in nobis a generante. qz cuz
semine decidunt calores z spus p quos caro dispo-
nit ad sentiendu. transfundit etiam simul cu hoc ali
qua virtus aie que mouet et regit z opat vsqz ad for
me inductionem. Tercio modo sensualitas est in ho
mine ab aia pficiente. que qde no habet esse p gene-
rationem. sed p creatione. His visis patet rnsio ad
questione. Concedendu est em q aia sensibilis non e
in nobis ex traduce. sicut ostendunt rones ad scdaz
partem obiecte. Ad rones vo que adducunt in op-
7 positum facile est respondere. Ad illud qm quod
obi q sensitiui prima mutatio est a generante. dicendum
q loquit de sensitiuo scdm q nominat sbam. no scdm q
nominat potentiam sube incorruptibilis. Uel etiaz
hoc dicit ratione illius sensualitatis scdo mo dicte.
8 q qde habet esse a generante. Ad illud qd obi q
solus intellectus intrat ab extrinseco. dicendum q ibi vo-
cat intellectus substantia intellectiua. z qz eadez est
substantia intellectiua et sensitiua hois. ideo p h no
excludit sensitiua hominis. sed sensitiua brutalis.
9 Ad illud quod obi q operatio sensitiue pendet ex
corpore. dicendum q ex hoc no sequit q aia dependeat. q
niam in eade aia repit opatio que ei pot competere
preter corpora. hec autem no conuenit ipsi anime nisi
scdm q animat. z ita scdm q corpori iuncta est. et pter-
ea pendet ex corpore. nec aia vtit illa potentia post-
q a corpe sepat. nec sequit q sit ociosa. qz substantia
illa aliam habet operatione. hoc aut planius inuenit
determinatum in. iiij. in qone de cognitioe anime se-
pate. Ad illud quod obi q prius est animal q ho. 10
Dicendum q h di qz prius repit in embrione opato aialis
q operatio hois. prius em mouet z sentit q ratioci-
nat. sed hoc est a sensualitate scdo modo dicta. pro-
ut est a virtute mouente. no put est a virtute pficie-
te. Ad illud qd obijcit q anima sensibilis est i po 11
tentia materie. dicendum q veru est scdm q aia sensibilis
nominat substantiam generabilem z corruptibilez.
sed no put nominat potentiam sube incorruptibil.
Et quia anima sensitiua in brutis hmoi sbaz noiat.
hinc est q bruta sua animaz sensitiua educut de ma-
teria sicut z in his que potissime generant p putre-
factione. sensibilis vo in homine dicit potentia rona
lis substantie. et ideo ab eo solo pducit a quo subs
rationalis. et ideo q sensibilis no possit ppagari i ho
mine sicut in brutis. hoc no est impfectiois ex pte vir
tutis generantis. sed rone impfectois q psistit in sen
sitiua hominis. Ad illud quod obi q no est vniuo- 12
ce in homine z in asino. Dicendum q aliqd pduci p gene
ratione. z aliquid pduci p creatione no tollit vniuo
cationem. sicut si deus mo crearet vnu homine. eius-
dem spei esset cum alijs hominibus. si igit maior re-
quirit vniuocatio in spe q in genere. planu est ex h
q diuersus modus pducendi aiam sensibilem in ho
mine z asino no facit homine z asinu equiuoce dici.
Et si tu obijcias q sensibilis in homine noiat poten
tiam. z in asino noiat substantiam. ergo equiuoce di
cit. dicendum q in asino etia potest nominare substatia.
z potest noiare potentiam. principalius tamen no-
minat potentiam. qz nomen eius sumptuz est ab actu
sentiendi. In homine similiter nomiare potest et sb
stantiam z potentiam. h put noiat subam non dici-
tur aliquid diuersum a ronali. eadem em est substa-
tia que facit homine z sentire z ratocinari. quis alia
et alia sit potentia. Et sic pz q ex hoc no tollit vniuo
catio in genere aialis respectu rationalis et irratio-
nalis.

Questio. ij.

Ratione cuius partis primo insit anime peccatum
originale. Et q primo insit rone potentie vegetati-
ue vr. qz originale inest anime ex coiunctione sui ad
carnem corrupta. sed aia maxime vnit carni scdm po
tentiam vegetatiua que est prima potetia in ipsa. er-
go vr q pmo insit ei rone potentie vegetatiue. Ite
hoc vr alia ratione. Potentia generatiua est ipsius
anime vegetabilis. h illa est mediante qua originale
transfundit. z que maxime p originale pctm inficit.
sicut patebit inferius. g videt q ratione vegetabilis
pmo z principaliter insit aie culpa originalis. Qz at
rone partis sensibilis videt. Originale em sicut di-
cit aug. est concupiscentia. sed ocupiscetia primo et
pncipaliter in parte sensibili radicat. qm ocupia di
cit appetitum boni vt nunc puia cognitioe. h co-
petit parti sensitiue. g vr q originale pctm pmo ha-
beat fieri in aia scdm illa parte. Ite in actuali ppe-
tratione pcti videmus q pctm puenit ad rone media
te sensualitate. p eo q puersio hois incipit ab inferi
ori z a coursione ad bonu comutabile. ergo si pctm

originale incipit ab inferiori videlicet a carnis infe-
ctione. et aiam ab inferiori habet inficere. vr̃ q̃ p̃mo
habeat anime inesse rõne potentie sensitiue. Q̃r aũt
primo insit ratione partis rationalis videt̃. Origina-
le eñ est carentia debite iusticie. sed iusticia hab3 esse
in sola rõnali voluntate primo et principaliter. sicut
dicit Ansel. in li. de cõceptu virgi. g̃ originale pecca-
tũ p̃mo et principaliter rõe partis rõnalis h3 anime
inesse. Item originale pctm̃ est pctm̃ mortale. er-
go p ip̃m aia est a deo auersa. sed auerti est ipsi⁹ por-
tionis rõnalis p̃mo et principaliter. g̃ videt̃ q̃ origi-
nale peccatũ p̃mo habeat inesse anime ratione ratio
nalis potentie. Sed q̃ primo insit ipsi anime rõe
sue substantie vel eẽntie vr̃. q̃r originale cõtrahit̃ in
aia ex vnione ipsius ad carnem. sed p prius p natu-
ram vnit̃ substantia anime ipsi corpori q̃ potẽtie or
ganis. p̃us eñ est viuere q̃ moueri. g̃ prius p natu-
ram inficit̃ aie substantia q̃ȝ inficiant̃ potentie. ergo
si hoc verum est. originale primo inest anime ex par
te sue substantie. Itẽ originale cũ sit vnum inficit
omnes potentias anime. sed nihil vnuȝ est cõmune
omnibus potentijs aie nisi eius suba. g̃ originale p̃-
mo est in anima rõne sue sube. Est ergo questio s̃m
quid originale primo insit aie. vtrum. s. rõne substan
tie. aut potentie: et si potentie. vtruȝ vegetatiue. aut
13 sensitiue. aut intellectiue. R°. ad predictoȝ intelli
gentiam est notandum q̃ aliqui dicere voluerũt ori
ginale peccatũ sic traduci et cõtrahi ab aĩa vt pri-
mo insit aie rõne substantie sue que primo carni cõ-
iungit̃. et cõsequenter mediante substantia ab ip̃o po
tentie inficiunt̃. pro eo q̃ non vniunt̃ potentie car-
ni infecte nisi p vnionẽ substãtie. et sicut vna est gra-
tia que reformat aiam et eius potentias. q̃ inquã di-
cit̃ vna. q̃r primo respicit anime substantiã vt dicũt.
sic est vnũ originale quod omnes potentias aie infi-
cit et deordinat. sed si istud quis ita intelligeret q̃ per
originale peccatum p̃mo haberet infici suba q̃ potẽ-
tie. ita q̃ originale insit aie nõ rõne potentie s̃ ratiõe
ipsius substantie vnite. hoc nõ vr̃ intelligibile. Tum
q̃r originale est carẽtia debite iusticie. iusticia aũt cuȝ
sit rectitudo voluntatis est primo in voluntate. Tũ
etiã q̃r originale est ꝯcupiscentia. ꝯcupiscere aũt nõ
est actus substantie nisi rõne potentie. Tuȝ etiaȝ q̃r
in originali est deordinatio ipsius aie. Deordinatio
aũt nõ est in aia nisi rõe potentie. q̃r p ipsam põt or-
dinari et deordinari. Unde sicut supra dictum est de
gratia q̃ ipsa respicit subam. nõ q̃r possit esse in ani-
me substantia circũscripta potentia. sed q̃r est in po-
tentijs anime s̃m q̃ ꝯtinuant̃ ad vnã substantiã. sic
et in ꝓposito intelligendũ est. vt originale pctm̃ dica-
tur substantiã aie respicere. q̃r inest potentijs. nõ ex
actibus ꝓprijs. sed ꝓut continuari habent in vnam
substantiam anime prout est vnita carni infecte. ita
tamen q̃ primo insit ipsa deordinatio potẽtie q̃ȝ sub
14 stantie. Non eñ dicit̃ substantia ordinata vel deor-
dinata nisi ratione potentie. Hoc g̃ supposito q̃ ori
ginale insit anime primo ratione potentie. intelligẽ-
dum est q̃ dupliciter est loqui de originali peccato.
Aut ꝓut est culpa reddens aiam deo odiosam. Aut
ꝓut est vicium deordinans ipsam potentiam. Prio
modo accipiendo. ꝓprie inest anime s̃m li. ar. et ma-
xime s̃m voluntatem. Ip̃m eñ solum est s̃m q̃ ani-
ma culpat̃ vel laudat̃ cum est in actu. et s̃m q̃ est cul
pabilis vel laudabilis a suo ortu. Sc̃do modo acci-
piendo scȝ ꝓut dicit vicium deordinans potentiaȝ.
sic fomentum istius deordinationis ortum h3 a car-
ne. et rõnalis motiua curuari habet p appetitũ siue
cõcupiam sensitiue q̃ ad illicitum impellit et mouet.
sic dõm est q̃ pctm̃ originale siue viciũ quod nascen
do contrahimus inest anime primo ratione partis
sensitiue. et sic patet r̃nsio ad ꝓpositam questionem.
patet et in parte r̃nsio ad obiecta. Concedo enim q̃
originale ꝓut est vicium in nobis primo inchoat a
parte sensitiua. q̃r modus corrumpendi econtrario
est in nobis q̃ fuit in adam. Ibi eñ psona corrupit
naturã. et ratio partem sensibilem. et voluntas car-
nem. et sic cum econuerso sit in nobis. originalis cor-
ruptio ascendit ad partem rõnalem mediante porti
one sensibili s̃m q̃ est viciositas. licȝ s̃m q̃ est culpa
habeat esse in sola parte rõnali in qua est libertas [illegible]
bi. vnde quatuor rationes medie verũ cõcludunt et
cõcedende sunt. Ad illud d̃o qd̃ p̃mo obijcit̃ de 15
parte anime vegetatiue. dõm q̃ vnio ad corpus nõ
est tota cã ꝯtrahendi originale. sed vnio cũ possibili
tate ad deordinationem. Nõ eñ corrumpit̃ p origi-
nale s̃m q̃ est vicium nisi quod est ad iusticiam aliq̃
modo ordinabile. et q̃m vegetatiua plus tenet mo-
dum agendi naturalem q̃ voluntarium. hinc est q̃
originale nõ sic respicit vegetatiuam sicut respicit se-
sitiuam in qua potest esse appetitus et delectatio cõ-
iuncta. Ad illud d̃o qd̃ obijcit̃ de vi generatiua iã 16
patet r̃nsio. q̃r in [illegible] viget corruptio. non solum quia
sit potentia anime vegetabilis. s̃ etiam q̃r rõne sen-
sus adiuncti potest delectatio et cõcupiscentia deor-
dinari. Ad illud d̃o qd̃ vltimo obr̃ q̃ primo sit ori 17
ginale pctm̃ in anime substantia et p vnionẽ. dõm q̃
sicut tactuȝ est vnio nõ est tota causa. sed requiritur
ibi cũ hoc possibilitas ad deordinationeȝ peccati. ta-
lis aũt nõ est in substantia sed in potentia vt predi-
ctum est. Ad illud d̃o qd̃ obijcitur de vnitate ori 18
ginalis. dõm q̃ hoc nõ cõcludit q̃ originale p̃mo sit
in substantia q̃ȝ sit in potentijs s̃m q̃ continuantur
ad vnaȝ substantiã. sicut prius explanatũ est de grã.
hoc aũt melius explanabit̃ infra cum aget̃ de vnita
te originalis peccati.

Questio. iij. c

Utrũ maior sit infectio generatiue p originale q̃ al-
terius potentie? Et q̃ sic videt̃. Illa vis est in nobis
magis corrupta p pctm̃ in qua maior est rebellio et
inobedientia. s̃ talis est potẽtia generatiua. sicut p3.
q̃r mẽbra illa nõ subiacẽt iperio rõis. g̃ vr̃ q̃ illa vis
est magis corrupta. Item illa vis est mag̃ p pctm̃
infecta in cui⁹ actu est maior erubescentia. s̃ maior ẽ
erubescẽtia in actu potẽtie generatiue q̃ in actu al-
terius potentie. g̃ et c. Itẽ illa vis est magis in no-
bis corrupta cui⁹ actui magis nec̃ria est medicina. s̃
talis est generatiua cui⁹ actus [illegible] põt fieri absq̃ pec
cato nisi excuset̃ p sacr̃m m̃rimonij. qd̃ q̃dẽ nõ ꝯtin
git in alijs anime potẽtijs. g̃ et c. Itẽ illa vis mag̃
est in nobis corrupta i cui⁹ actu maior ẽ incuruatio.
sed talis est potẽtia generatiua. nã in ei⁹ actu totalit̃
absorbet̃ rõ. et efficit̃ homo totus caro. g̃ maior est in
[illegible] corruptio. Itẽ illa vis magis est in nobis cor-
rupta in qua magis regnat ꝯcupia. s̃ talis est vis ge
neratiua sicut p3 [illegible] pruritũ q̃ sentit̃ in mẽbris genita
libus. g̃ illa vis maxime int̃ ceteras corrupta vr̃ per
originat̃ cõcupie viciũ. Sȝ ꝯ. p q̃ quis peccat per
hec et torquet̃ vt d̃r Sap. xi. si g̃ pctm̃ p̃mop̃ gentuȝ

ꝑpetratum fuit magis ꝑ nutritiuam ꝙ̄ ꝑ generati-
uam.imo minime ꝑ generatiuā.vr̄ ꝙ nutritiua ma-
gis debuerit ēē corrupta. Ité illa potentia est ma
gis corrupta q̄ minus pōt refrenari.ſ magis pōt bo
mo compescere appetitū potentie generatiue ꝙ̄ po-
tentie nutritiue.ḡ vr̄ ꝙ vis nutritiua magis corrup-
ta sit. Ité corruptō aīe est ex carne.vr̄ ꝙ illa vis
potissime sit corrupta q̄ primo in carne ⁊ ꝑ carnem
exercet suam opatōnē.ſ talis est potentia nutritiua.
longe eñ ante nutrit̄ hō ꝙ̄ generet.⁊ pꝰ appetit dele
ctabilia gustus ꝙ̄ delectabilia tactus. ergo vr̄ idem
quod prius. Item augmentatiua tenet mediū in
ter nutritiuam ⁊ generatiuam. prius eñ est nutriri.
⁊ postmodū augeri.et tercio generare. ſ inter oñes
vires aīe augmētatiua minime corrupta est. ḡ si me
diū sapit naturam extremoꝝ.vr̄ silr̄ ꝙ et generatiua
minime deberet ēē corrupta. Ité iuxta hoc que-
rit̄ quare inter omnes sensus plus hꝫ tactꝰ de corru-
ptione:et q̄re inter oēs potentias aīe vegetatiue.ge
neratiua inter ceteras est in nobis magis corrupta:

Rº.dō. ꝙ absq̄ dubio inter ceteras potētias sen-
suales maxime corrupta est vis generatiua.vñ sicut
cōiter ꝯsueuit dici.alie vires solūmō dicunt̄ corru-
pte.ista vō corrupta dr̄ ⁊ infecta propter cōcupiscē-
19 tie pruritū ⁊ vehementiam que residet in ipsa. Ra-
tio aūt quare magis inficit̄ vis generatiua ꝙ̄ alia po
tentia sumit̄ ex hoc ꝙ ipsa est vis nō solummodo de
seruiens ꝑsone.sed etiam deseruiens nature. ⁊ iō ori
ginalis corruptio siue viciū quod inest nature ex cor
ruptione persone ꝑ prius respicit illam potentiā ꝙ̄
aliam.Deseruit aūt vis generatiua nature inq̄ātum
ꝑ ipsam fit transfusio seminis in ꝓlem.Et qm̄ in illo
semine est radix infectionis ⁊ corruptionis. hinc est
ꝙ illa vis que est illius vis administratiua plus ha-
bet in se de infectione ⁊ corruptōne originali. Et rur
sus.q2 potentie generatiue in nobis innctus est sen-
sus.et potentia sensitiua respicit ipm̄ hoiem in se.q̄
dammodo hꝫ vis ista deseruire ꝑsone. Et qm̄ inter
omnes sensus.tactus est maxime mālis. ⁊ apprehē-
dens cū maiori adherētia sensibilitatis ad sensibile.
⁊ hec maxime viget in mēbris genitalibus rōe mul-
titudinis neruoꝝ.hinc est ꝙ modica corruptio rōne
magnitudinis sensus plꝰ inficit illā potētiā ꝙ̄ infice-
ret aliā.⁊ ꝓpterea maxime in ea regnat pruritꝰ ⁊ cō-
cupiscentia.Et q2 post sensum tactꝰ.sensus gustus ē
maxime materialis inter alios. hinc est ꝙ inter alias
vires magis sentit̄ inordinatio circa actū nutritiue
siue gustatiue.Ex hac igit̄ rōne duplici vna colligit̄
rō sufficiens quare aīa viciū originale plꝰ inficit̄ in
generatiua ꝙ̄ in alia potentia.Et q2 hoc ꝓbant rō-
20 nes q̄ ad primā ptē inducūt̄.iō ꝯcedēde sunt. Ad
illō ḡ qd̄ pmo obī in ꝯtrariū ꝙ nutritiua dꝫ mag pu
niri ꝓpt̄ pctm̄.q2 pctm̄ fuit pmo ꝑpetratū ꝑ cā.dōm
ꝙ illa ratō tenet s̄m ꝙ pctm̄ ade respiciebat ꝑsonā.
nō s̄m ꝙ respiciebat naturā. ⁊ verū est. q2 q̄tū ad il-
lā vim acrius fuit punitus.q2 fame ⁊ siti. ⁊ etiā eius
posteri puniunt̄ ꝑ ieiunioꝝ abstinētiā in qbꝰ est ma
21 ior pena ꝙ̄ sit in carnis ꝯtinētia. Ad illud qd̄ obī
ꝙ nutritiua minus pōt refrenari.Dōm ꝙ aliquā po
tentiā minꝰ posse refrenari.hoc est dupliciter.vel rō-
ne vehementie appetitus ⁊ delectationis.vel rōe in-
digentie naturalis.Et q2 nō pōt de facili refrenari ꝓ
pter vehementiā appetitus ⁊ inclinationis.magis ē
viciata ⁊ corrupta.Quia vō hoc hꝫ rōe indigētie na
turalis.nō sequit̄ ex hoc ꝙ magis corrupta sit.Cum
ḡ dicit̄ ꝙ nutritiua minus pōt refrenari.hoc non est
ratione maioris vehementie appetitꝰ.ſ hoc est rōne
indigentie naturalis.q2 nō pōt sustentari sine cibo.
nō sic est de generatiua in qua nō est improbitas ap-
petitus ꝓpter necessitatē.ſ ꝓpter corruptiōis fedita-
tē.hinc est ꝙ pmi motus generatiue potiꝰ dicuntur
peccata ꝙ̄ pmi motus nutritiue. Ad illud qd̄ obī 22
ꝙ nutritiua magis vnit̄ carni.⁊ ꝑ pꝰus hꝫ actū suum
in carne.dōm ꝙ ex hoc nō ꝯcludit̄ ꝙ corrūpit̄ inten
sius.ſ ꝙ eius corruptio sentiat̄ diuturnius. Prefca
vnio nō est tota cā sicut predictū est. Ad illud qd̄ 25
obī de potētia augmētatiua.dōm ꝙ potētia augmē
tatiua pura mouet naturaliter.nec hꝫ sensum coiun
ctum rōne cuiꝰ sentiat̄ delectatio.Et qm̄ nō subiacet
voluntati.iō ꝑ pctm̄ nō hꝫ deordinari. Rursus.quia
sensum adiūctū nō hꝫ.hinc est ꝙ nō est in ea delecta-
tio cōcupiscētie.nō sic aūt est in nutritiua ⁊ generati-
ua. vtraq̄ aūt haꝝ subiacet volūtatis imperio. vtra
q̄ harū hꝫ sensum adiunctū. Et q2 plus est in ptāte
voluntatis abstinere a coitu ꝙ̄ a cibo. ⁊ sensus tactꝰ
q̄ maxime materialis est viget i organo generatiue.
hinc est ꝙ in ea maior est corruptio.nō solū respectu
potentiaꝝ aīe vegetabilis.ſ et respectu potentiarū
aīe sensibilis.Et ꝑ hoc pꝫ illud qd̄ vltimo q̄rebat̄.

Onsequenter circa secundū principale quo
c scꝫ querebat̄.vtrū originale transfūdat̄ me-
diante carne ꝓcedendū est.Et circa hoc tria
querunt̄. Primo querit̄ vtrū aīa possit infici a car-
ne.Scdo querit̄ vtrū hoc sit ex volūtate aliqua ⁊ ap
petitu aīe.Tercio q̄r vtrū talis infectio fiat ex ꝓpa-
gatione vel libidine.

Questio.j. d

Utrum aīa inficiatur a carne:Et ꝙ̄ sic vr̄ pmo ꝑ au
toritatē apl̄i Ro.vij.Scio ꝙ nō habitat in me.h est
in carne mea bonū.ibi glo. Per ꝯditionē corruptio
offensionis manet in corpore. robur tenens diuine
sententie date in adā.cuiꝰ cōsortio aīa maculat̄ pec-
cato.Ex hoc expresse colligit̄ ꝙ caro inficit spiritū.

Item aug.de verbis apl̄i.Viciū ꝯcupie est qd̄ aīa
ꝯtraxit ex carne. Ité hoc ipm̄ vr̄ rōne. Pctm̄ origi
nale homini inest ex hoc ꝙ traducit̄ ex pmo ꝑente ī
quo omnes posteri dicunt̄ peccasse.ſ nō dicit̄ filius
nasci ex patre nisi solummodo rōne carnis quam ex
eo trahit.ergo si aīa efficit̄ peccatrix. hoc est a corru
ptiōe carnis. Ité nulla ꝓprietas traducit̄ ab vno
in alterū nisi mediante aliqua substātia deferente q̄
sit cōis vtriq̄.ſ nulla substātia est cōis patri ⁊ proli
nisi sola carnis substantia.ḡ impossibile est pctm̄ pa
tris in aīam filij descendere nisi mediante carne.

Item mala dispositio existens in carne pōt indu-
cere obliuionē in memoriam. ⁊ dementiam in intelli
gentiam.ergo pari ratione in voluntatem potest in-
ducere cōcupiscentiam.sed cōcupiscētia in aīa ē pec
catum originale sicut ostensum fuit supra.ḡ caro po-
test facere aīam peccatricem. Item aīa iūcta car-
ni passibili efficit̄ passibilis ⁊ dolens. ḡ pari ratione
coniuncta carni infecte ⁊ lasciue maculat̄ ⁊ efficitur
concupiscens.si ergo ꝯcupiscentia peccatum est.pꝫ
⁊c̄. Contra.ansel.de ꝯceptu.virgi.ca.vij. Nō ē ma
gis culpa in semine ꝙ̄ sit in sputo vel sanguine.si q̄s
mala voluntate expuit.aut ex sanguine suo aliquid
emittit.ergo si nihil potest dare alij qd̄ non habet.vi
det̄ ꝙ caro non possit aīam inficere. Item aug.in

vſ.iniſicē. Omne agens preſtantius eſt paciēte. et
efficiens materia.ſed anima preſtantior eſt carne. ḡ
nullo modo caro pōt in aīam agere.igiẗ nec ipā3 in-
ficere. Item ſicut vult phs.neceſſe eſt agens ⁊ pa
tiens in materia cōicare.ſed caro ⁊ anima nō cōmu-
nicant in materia.igiẗ caro non poteſt agere in ani-
mam.ḡ nec ipſam corrumpere. Itē multo ſpūali-
or eſt anima q̄ȝ radius.ſed radius ex cōiunctiōe ſua
ad corpa immūda nō habet infici. ḡ nec aīa ex ꝯiun-
ctione ad carnem infectā3 pōt infici. Item nulla
corruptio maior eſt in effectu q̄ ſit in cauſa. ſed cor-
ruptio que eſt in carne nō eſt culpabilis.qꝛ culpa vt
dicit anſel.eſt in volūtate.ſi ergo minima culpa pei-
or eſt q̄ quantacūq3 pena.et plus h3 de ratōne mali
ſicut dicit aug.in ſermone de innocētibꝰ.igiẗ ex pe-
nali infectione carnis impoſſibile eſt culpam in ani-
ma generari. Itē corruptio que eſt in carne. aut ē
pena.aut culpa. Nō eſt culpa hoc cōſtat. Si pena.ḡ
iuſta eſt.ſed nihil iuſtū eſt cauſa iniuſti ſm ꝙ hmōi.
ḡ corruptio que eſt in carne cum ſit pena.nō poterit
24 eſſe principiū inficiendi aīam culpa. R̄ꝰ.dō.ꝙ abſ
q3 dubio ſicut dicunt ſancti ⁊ tenent doctores. aīa
ꝯtrahit peccatū originale mediante carne. Quō aūt
hoc poſſit intelligi nituntur ad hoc diuerſi diuerſimo-
de. Quidam enim dicunt ꝙ ex hocipō ꝙ aīa vnitur
carni mortali ⁊ paſſibili quam non poteſt regere.ef-
ficiẗ concupiſcens. et ſic contrahit maculam origi-
nalis culpe. quia ipā concupiſcentia ſiue neceſſitas
cōcupiſcētie reddit aīam ꝑuerſam. Et qm̄ caro mor-
talis habet ꝓpagari ex carne mortali. ⁊ mortalitas
fuit in carne primi parentis ꝓpter pctm̄ inobediētie.
hinc eſt ꝙ originale pctm̄ in nos dicitur tranſire a pri-
mo parente.et hoc ex ipſius hug.verbis extrahunt.q̄
dicit in.vij.pte.j.di.li.ſui.vbi ait ſic. Quia caro mor-
talitate ꝑcuſſa eſt.ipſa ſui languoris infirmitate diſ-
ſoluta.extra menſuram pme diſpoſitionis deſideria
extendit. Quia caro humana a parentibꝰ cū mortali
tate ſeminatur.in eoipſo ꝙ ſeminata ſubiacet mortali
tati.viuificata poſtmodū carnalis cōcupiſcētie ſub-
iecta inuenitur neceſſitati.vnde ipā mortalitatis infir
mitas cā eſt quā ſeqẗ ꝯcupiſcēs neceſſitas. Hucuſ-
q3 verba hugo.que videntur illud dicere quod prius
dictum eſt. Sed qm̄ in chriſto fuit mortalitatis infir
mitas.nō tn̄ fuit ī eo ꝯcupīa vel originalis culpa.nō
videẗ iſtud plene ſatiſfacere.nec totā cauſam quare
caro inficit aīam aſſignare. Eſto eīn ꝙ aliquod cor-
pus a fomite purificaretur remanente tn̄ mortalitate.
ſicut in beata virgine fuit.ſi aīa tali corpi iungeretur.
nō videẗ ꝙ ꝯtraheret originale.licet illud corpus ſit
paſſibile ⁊ mortale. Et iō alij aliter dicere voluerūt
ꝙ cum peccatum originale nō ſit potētia vel aliqua
eſſentia.ẜ potius priuatio ⁊ iuſticie carentia. nō con
trahit illud anima a carne.ita ꝙ caro aliquid in ani-
mā agat vel influat.ẜ qꝛ prebet ipī aīe obſtaculū rō-
ne cuius aīa debita iuſticia priuatur. ⁊ priuata illa iu-
ſticia.impetu cōcupiſcētie deorſum fertur.cū nō habe-
at retinaculū.⁊ ita ſequiẗ ꝯcupiſcētiā ex debite iuſti
cie carentia.⁊ ſic debite iuſticie carentia. ꝓcedit ipā3
cōcupīam ꝑ naturā. Prebet aūt caro ipī anime ob-
ſtaculum vel offendiculū vt nō habeat illam iuſtici-
am ex hoc ꝙ ꝓpagata eſt a primo pente. Unde ex cō
iunctione aīe ad talem carnē ille qui naſciẗ dicitur eſſe
filius ade. Et qꝛ adam offendit deū nō tm̄ ꝓ ſe ẜ etiā
in tota ſua poſteritate.hinc eſt ꝙ aīa hocipſo ꝙ tali
carni cōiungiẗ ⁊ ſpectat ad genus ade. indigna effi-
ciẗ vt deus ſibi iuſticiam apponat.⁊ cū illam debeat
habere et nō habeat.culpabilis eſt et rea. ⁊ ꝑ conſe
quens efficiẗ cōcupiſcens ⁊ vana.ſicut manus pali-
tica ex diſſolutione virtutis regitiue efficitur tremulo
ſa. Et illud videẗ trahi ex verbis anſel.de ꝯcep.virg.
ca.v.vbi ait. Nō eſt iniuſticia talis res qua inficiatur
⁊ corrūpatur anima vt corpꝰ veneno.⁊ que faciat ali-
quid ſicut videẗ qm̄ malicioſus homo mala facit ope
ra. Nam quemadmodū cum indomita fera ruptis
vinculis diſcurrendo ſeuit.⁊ ſi nauis gubernator di
miſſo gubernaculo dimittit eam ventis ⁊ motibus
maris.nauis vagatur ⁊ inuehitur in quelib3 pericula.di
cimus ꝙ hoc facit abſentia cathene aut gubernacu-
li.nō ꝙ abſentia hoꝝ ſit aliquid.ſic cū malꝰ ſeuit da-
mamus.qꝛ operatur iniuſticiā.nō ꝙ ipſa ſit vlla eſſen-
tia. Et iterū infra ca.xxiij. Spoliauit ꝑſona natura3
dono iuſticie in adam.⁊ natura egens facta oēs ꝑ-
ſonas quas ipſa de ſe ꝓcreat eadem egeſtate pecca-
trices ⁊ iniuſtas facit. Hoc mō tranſit peccatū pſo-
nale ade in omnes q̄ de illo ꝑſonaliter ꝓpagantur. Ex
his verbis videẗ colligi poſſe intellectus qui priꝰ di
ctus eſt. Sed tamen adhuc illud nō videẗ plene in-
tellectui ſatiſfacere.qꝛ eſto ꝙ aīa illa que creatur in cor
pore extra corpus crearetur.⁊ nihil vltra ſibi daretur q̄
datur cū corpori infunditur.non diceretur originale habe
re peccatum.imo pura ⁊ innocens.igiẗ oportet intel
ligere ꝙ aliquo modo corruptio redundet in animā
ex carne. Et propter hoc eſt tercius modus intelli-
gendi ꝙ in carne ade ꝓpter peccatum dupliciter fuit
corruptio. Una ſc3 pure penalitatis.et ex hac aīa cū
coniungiẗ corpori contrahit paſſibilitatem. Alia ve
ro fuit corruptio vicioſitatis ſiue feditatis. ꝑ quā ca
ro eſt ſpiritui rebellis. ⁊ ex hac anima ꝯtrahit culpā
originalem.quoniam talis vicioſitas quaſi mediu3
tenet inter culpam ⁊ penam. Et hoc eſt quod magi-
ſter dicit in litera.⁊ ꝙ ſonant ſacre ſcripture verba.
ꝙ ex feruore coitus ꝑentum ⁊ cōcupiſcentia libidi-
noſa cōtrahit caro feditate3 quandā cū cōcipitur. que
eſt cauſa originalis peccati.et recte vicium ſiue cor-
ruptio carnis appellari poteſt. Ad intelligendu3 au 25
tem quomodo anima poſſit infici corruptōe culpa-
bili ex tali feditate hec tria ſupponēda ſunt tāq̄ ma
nifeſta.quoꝝ vnū eſt ꝙ feditas carnis poteſt facere
carnē rebellem ſpūi. quod patuit in ada3.qui pꝰ pec
catū ſenſit carnis ſue rebellione3. Scdm eſt illud ꝙ
anima vnita carni ꝓpter coniunctionem ipiꝰ ad car
nē.vel trahit eam ſurſum.vel ab ipſa trahitur deorſu3
ꝓpter vinculū qd eſt ipſius carnis ad animā. Terci
um eſt illud ꝙ aīa ꝓpria virtute nō poteſt regere car
nem rebellem.niſi iuuetur ꝑ diuinam gratiā ſm ꝙ ex-
clamat aplſ. Infelix ego homo ⁊c. Ex his igiẗ tribꝰ
ſuppoſitis neccrio ſequiẗ ꝙ ſi anima tali carni vniẗ.
ꝙ ab ipſa trahitur deorſum ⁊ ꝑ ꝯcupiſcentiā incurua-
tur.ẜ aīam incuruari nō eſt aliud q̄ eam ꝑuerti.per-
uerſitas aūt in ſubſtantia rationali que eſt capax iu-
ſticie nō eſt aliud q̄ȝ iniuſticia ⁊ culpa. Ex hoc igitur
clarū eſt ꝙ feditas que eſt in carne pōt animam ſibi
vnitam facere peccatricem. Et qꝛ illa feditas a pmo
parentē traduci habet in oēs poſteros genitos ſm
legem ꝓpagationis.hinc eſt ꝙ mediāte carne ad om-
nes tranſfundit originale. hoc aūt melius explanatur
ꝑ euidentiam exemploꝝ. Videẗ eīn ꝙ caro de ſenſu
dolet.nec eſt in ea paſſio doloris ante aduentū aīe

me ꝗ̄uis possit ince incisio. Potaꝫ igiꝫ animā vni
ri carni incise ⁊ lese. statim cum ei vniꝫ habet dolorē
⁊ dicimus dolorē aggenerari in aīa. nō incisionē. Si
igiꝫ carnis incisio pōt facere aīam dolentē. quare nō
similiter carnis quedaꝫ fedatio ⁊ resolutio facit ani
mā lasciuaꝫ ⁊ ꝯcupiscentem ꝗ̄diu habitet in carne.
Item esto ꝙ aliquod corpus ineptum esset ad ra
tionis vsum. sicut est corpus in ea dispositione quaꝫ
habet frenecticus ⁊ furiosus. in tali corꝑe nec dicitur
furia nec ignorantia. sed quedam dispositio mala. si
tamen anima tali corpori infunderetur. statim efficere
tur ignorans ⁊ furiosa. ꝗ̄diu esset in carne illa. qua
non possumus similiter intelligere ⁊ in cōcupiscē
tia. Rursus. esto ꝙ aliquod membrum formaretur ad
motum ⁊ regimen anime ineptum ⁊ inhabile. vtpu
ta in ea complexione quam habet mēbrū paliticuꝫ.
statim cum virtus motiua vniretur membro illo dice
retur ibi esse morbus palisis. ⁊ esset virtutis dissolutō.
⁊ ꝑ ꝯsequens tremulatio. virtutis aūt dissolutio nō
esset ꝗ̄tum ad corruptioneꝫ ipsius virtutis motiue
in se. sed ꝗ̄tum ad ineptitudinem organi quod opor
tet regi ab illa virtute. Sic et in ꝓposito intelligēduꝫ
est ꝙ in corꝑe ante aduentum anime nō est actualiter
morbus culpe. sed iuncta anima que debet ipsū cor
pus regere ꝓpter carnis ineptitudinem caret anima
rectitudine virtutis regitiue. ⁊ illa carens tremulo
sa efficitur per actum cōcupiscentie. ⁊ sic patet ꝙ val
de est verisimile ꝙ originale possit cōtrahi in anima
26 ex carne. Ad dissolutionem obiectorum ꝑnotandū
est ꝙ tripliciter diciꝫ aliquid agere in alterum. Vno
modo ꝑ ꝑdominationē. sicut ꝯtrariū agit in suū con
trariū. Alio modo ꝑ influentiam. sicut corpus supe
rius agit in hec inferiora. Tercio mō ꝑ colligantiā.
sicut qñ duo ita sunt vnita ꝙ vnū trahit ad se alterū
⁊ communicat alteri ꝓprietates suas. Cum ergo dici
mus carnem inficere animā. hoc intelligiꝫ ꝗ̄tuꝫ ad
terciū modū agendi. scꝫ ꝓpter colligantiam quaꝫ hꝫ
ad aīam. ꝓpter quam dum deorsum tendit. eā secum
trahit. vt enim dicit Greg. ꝙ q̄ labenti innititur. nec̄e
est vt cum labente labatur. His visis patent ea q̄ obā
27 sunt. Ad illud eciā quod dicit Ansel. ꝙ peccatū nō
est in semine. Dōm ꝙ hoc dicit ꝗ̄tuꝫ ad exñtiā actu
alem ipsius peccati. quod quidē est deformitas aspi
ciens ipsam voluntatem sicut subiectum ꝓpriū. non
aūt vult negare q̄n ibi sit cā peccati. imo asserit. sicut
28 patet ex verbis suis sequentibus. Ad illud aug⁹.
ꝙ omne agens prestantius est patiente. Dōm ꝙ in
telligit de agente ꝑ influentiā. ꝑ hunc aūt modum in
originalis ꝯtractione nō dicim⁹ carnē agere in aīaꝫ.
29 sicut predictum est. Ad illud phī ꝙ agens ⁊ pati
ens debent cōicare. dōm ꝙ ipse intelligit de actione
30 qua ꝯtrariū agit in ꝯtrariū ꝑ predominantiā. Ad
illud quod obꝫ ꝙ multo spūalior est anima ꝗ̄ radi⁹
Dōm ꝙ et si aīa sit spūalior. tñ magis ē alligata car
ni ꝗ̄ radius aeri siue corꝑi illuminato. ideo magis cō
trahit eius ꝓprietates. siue passibilitatis. siue fedita
31 tis. ꝗ̄ radius ꝯtrahat ꝓprietates illuminabilis. Ad
illud qđ obꝫ ꝙ maior est corruptio in effectu ꝗ̄ in cā
dōm ꝙ istud dupliciter fallit. Primo qñ aliud non
se habet in ratione ꝑfecte causalitatis. sed solū in ra
tione instrumenti ⁊ deferentis. Nam si velim⁹ cōpa
re corruptionem aīe puuli ad ꝑmā causam. videlicꝫ
ad aīam ade. reperiꝫ in adam eque magna vl' maior.
Deficit etiam ex hoc ꝙ magnitudo corruptionis in
tenditur frequenter ex nobilitate ⁊ dignitate corrupti
bilis. qꝛ tanto maius est viciū ⁊ corruptio peior. ꝗ̄to
natura prestantior. sicut Aug. dicit. et hinc est ꝙ qñ
anima corrumpiꝫ a carne. maior est in ea corruptio
ꝗ̄ in carne fuerit. ⁊ hoc est rōne nobilitatis subiecti.
Ad illud quod obꝫ ꝙ pena nō est cā culpe. dōm ꝙ 32
verum est de illo quod est pura pena. talis aūt corru
ptio viciosa in adam subsecuta est ex culpa. qꝛ ex hoc
ꝙ peccauit. caro ei⁹ dissoluta est nō solū dissolutione
ordinatiōis ad mortē. ſ etiā faciente rebellionē. ⁊ fa
ciente ꝯcupiscere qđ nō licet. ⁊ ideo qꝛ talis viciosi
tas ⁊ a culpa est et ad culpā. potest quodāmodo cā
re pctm̄ in anima. hoc autē nō facit aliq̄d ipsi aīe im
pertiendo. sed potius rebellando. et deo subtrahen
do. Et hoc mō intelligit magister aīaꝫ infici a carne.
⁊ extraxit ex v̄bis aug. ⁊ his v̄bis aug. ꝯsonāt v̄ba
anſ. Nō eñ vult ansel. dicē ꝙ carētia debite iusticie
ꝑcedat necessitatem ꝯcupiscēdi. cū ecōtrario sit ordi
ne naturali. eo eñ ipso priuaꝫ anima illa iusticia q̄
necessitatem ꝯcupiscendi habet ex carne coniuncta.
sed hoc intelligit ꝗ̄tum ad actum cōcupiscendi. Si
militer verba Aug. intelligenda sunt ꝙ caro inficiat
animam non solum ratione passibilitatis. ſ etiā ra
tione adiuncte feditatis ⁊ viciositatis. quaꝫ in semi
ne esse manifestat ipsa corruptio que sentiꝫ in actu
generatiue virtutis. et in mēbris illis residet princi
paliter. ꝗ̄uis oīa alia ita sint passibilia sicut illa.

Questio. ij.

Vtrum originale ꝯtrahatur in aīa ex carne ex aliq̄
appetitu et voluntate aīe: Et ꝙ sic vr̄. Primo ꝑ rati
onem aug. quam facit in li. lxxxiij. q. ostēdens ꝙ nul
lus pōt ab alio fieri deterior. ſ si fit deterior hoc erit a
seipso. Ait eñ sic. Si fit deterior. aut ẜ a superiori. aut
a pari. aut ab inferiori. Ab inferiori nō pt̄. A pari nō.
qꝛ ei illud nō ꝑualet. A supiori nō. qꝛ ille aut esset bo
nus aut malus. Si bonus. ergo nunq̄ faceret ipsuꝫ
deteriorem. Si malus. ẜ iam inferior est ⁊ deterior.
Similiter arguiꝫ in ꝓposito. ⁊ ex hoc sequiꝫ ꝙ aīma
nō possit fieri mala nisi coopante voluntate ꝓpria.
Item omne pctm̄ ab aliqua voluntate est. sola. n.
voluntas est peti pricipium. ẜ originale qđ est in par
uulo. aut est a voluntate ꝓpria. aut est a volūtate ali
ena. Si a voluntate aliena. vtpote ade. cū in adā nō
fuerimus nisi ꝰm q̄d. non esset originale peccatum
in homine nisi ꝰm q̄d. ergo ꝓpter ipm nō deberemus
eternaliter visione dei priuari. Qꝛ hoc falsū est. nō
ergo solū fuit a volūtate aliena. Restat ẜ ꝙ ꝯtraba
tur a voluntate ꝓpria. Itē superi⁹ nō patiꝫ ab in
feriori nisi merito culpe. vel nisi ei se subijciat mera
voluntate. sed aīa cum vniꝫ carni ante vnionē non
habet culpam. ẜ si inficiꝫ a carne hoc nō est absq3 vo
luntaria subiectione ipsius anime. Item si ange
lus intraret corpus infectum. non diceretur ex hoc cō
trahere originale. si igiꝫ anima contrahit. hoc nō est
nisi ꝓpter aliquem appetitum quem habet ad car
nem. Item si anima innocens poneretur in igne in
fernali nunq̄ arderet. ergo si nō est magis actiua ca
ro ꝗ̄ ignis. si inficiꝫ a carne. hoc non est nisi ꝓpter af
fectionem ipsius anime ad carnem. et si hoc verū ē.
originalis culpa cōtrahiꝫ mediante appetitu anime
et voluntate. Sed contra. Peccatum quod con
trahitur a voluntate anime est peccatum actuale. ẜ
peccatum quod contrahunt paruuli nō deberet di
ci peccatum originale sed actuale. Item si pecca

sum originale esset a voluntate ipsius anime. & pu-
niendum esset pena actuali. Si ergo non punit pe-
na actuali sed pena damni sicut infra videbit. ergo
nō videt q a voluntate anime causet. Item na-
tura & voluntas sunt principia disparata. ita q effect⁹
qui sunt a natura et qui sūt a pposito sunt alij & alij.
si ergo originale peccatū eo ipso dicitur originale q
est a natura. igit non est a volūtate ppria. Item
peccatum quod est a ppria voluntate per ppriū actū
est cōmissum. nullum aūt pctm ppriū actu cōmissū
sine pprio actu dimittit. ergo si originale ptrahit ex
anime voluntate. nunq̄ in paruulis baptismū de-
leret. Et si hoc est ptra fidem. restat q peccatū origi
nale nō ptrahit p anime voluntatem. Item si cō-
trahit per voluntatem. aut naturalem. aut p deli-
beratiuam. Non deliberatiuam. quia in ipso instā-
ti creationis vnit anima carni. Non p naturalē. q̄a
naturalis voluntas semp est recta. & sic mouet sed3
q eam instituit actor deus. ergo nullo mō pōt eē pec-
33 cati principium. redit ergo idem quod prius. R°.
dōm q cum querit vtrum originale ptrahat ex vo-
luntate vel appetitu anime. hoc tripliciter pōt intel-
ligi. Contingit eñi hoc taliter intelligere q spectet ad
heresis puersitatem. taliter vt spectet ad rationis p-
babilitatem. et tercio etiā mō vt spectet ad fidei veri-
tatem. Cum enim duplex sit in anima appetitus vi-
delicet naturalis & deliberatiuus. si sic intelligatur
q anima prius deliberet de carnis infectione & ei cō-
iungatur voluntarie ex deliberatiōe. et ex hoc cōtra-
hat culpam originalem. sic intelligere hereticum est.
p eo q doctores catholici dicunt q anima creando
infundit. & infundendo creat. Et aplš Roma. ix. de
Jacob & esau loquens dicit. Anteqū aliquid boni vl
mali egissent &c. Est alius in anima appetit⁹ natu
ralis. et hunc appetitum dupliciter potest intelligi
contrahi originale. Uno modo vt sic intelligatur cō
trahi ex carnis corruptione & appetitu anime. q cor
ruptio carnis est sicut materialis. & naturalis appe-
titus anime ad corpus q̄ est ad ipsam vnionē. & vni-
onem antecedit natura. quis nō antecedat tempo-
re. se habet in rōne efficientis. eo modo quo est dice-
re peccatum habere causam efficientem. et sic dicitur
cōtrahi originale pctm a carne infecta mediante ap
petitu. p quē anima carni alligat & quodammodo
ei condescendit. ac p ei se subijcit. & subijciendo se
puertit. nec tamen ex hoc dicet culpa illa esse acta. &
contracta. nec psonalis sed naturalis. q2 ille appeti-
tus est naturalis. nō tamen causat pctm p se. sed cū
corruptione carnis adiuncta. que a primo pente ppa
gat. Hoc & si pbabiliter esse dictum videat. videtur
tamen in hoc a veritate deuiare q principalem cau-
sam ptractionis originalis ponit ex parte anime. cū
sancti & doctores dicant originale peccatum traduci
principaliter a primo parente. a quo non ppagamur
nisi fm carnem. Alio modo potest intelligi peccatū
contrahi ab anima p naturalem appetitum ipsius
anime ad carnem. ita vt principalis ratio ponat ex
parte carnis. & appetitus ille naturalis sit causa sine
qua non. et hoc quidem habet veritatem et necesse ē
ponere. Nunq̄ enim caro posset animā inficere ni
si anima haberet naturalem colligantiam ad ipsam
Naturalis aūt colligantia non est nisi p appetitum
ipsius anime ad corpus. p quē aīa adeo alligatur
carni. vt (sicut dictum fuit supra) nisi virtutem habe

at p quam carnem regat. necesse habeat dolum fer
ri cum carne. ac p hoc captiuari in seruitutem pecca
ti. ppter hoc simpliciter concedendum est peccatum
originale esse cōtractum. et nullo mō dēz dici actū.
quod hoc ipm nomen indicat q dicit peccatum ori-
ginale non actuale. dicit naturale non voluntariū.
Unde pcedende sunt rationes que ad scdam partē
inducunt. Ad illud vō quod obijcitur q nō pōt 34
fieri homo malus ab alio. dōm q aug. ibi loquit de
alio agente. quod quidem est ita aliud q nō est natu
raliter alligatū ei quod debet fieri deterius. Sic au-
tem non est in pposito. nam caro naturalem h3 col-
ligantiam cum spiritu p naturalem appetitum vni⁹
ad alterum. Ad illud qđ obijcit q pctm originale 35
aut est a voluntate propria. aut a voluntate aliena.
dōm q a voluntate aliena. Ad illud vō quod subiū 36
git q non fuimus nisi fm quid in illo adam. dōm q
verum est q fuimus in potentia causali. sed queād-
modum fm quid reductum est ad simpliciter p ope-
rationem nature (Nam cum prius essemus in potē
tia. nunc sumus entes in actu) sic originale peccatū
qđ erat fm quid ante ipsi⁹ prolis generationē. in ipa
plis ppagatione ex vnione anime ad corpus inci-
pit esse peccatum simpliciter. nec requirit ibi actua-
lis vel noua deliberatio. & sufficit ipsa porpagatio &
anime ad carnem coniunctio. Ad illud quod obij 37
citur q superius nō patit ab inferiori. dōm q illud
habet veritatem in his inter que nō ē naturalis col-
ligantia. et ideo non habet locum in pposito. cum na
turalis colligantia sit anime ad carnem sicut dictū
est supra. Posset tñ dici q adā aliq̄ mō meruit. sed
de hoc meli⁹ patebit cū aget qualiter saluat diuia iu
sticia i vnione aie ad carnē. Ad duas vltias rati- 38
ones iā p3 rñsio p ea q̄ iā dicta sunt. Nā si angel⁹ po
neret in carne infecta. & aīa innocens poneret in fla
ma. nec ille inficeret. nec illa pateret. & hoc nō eēt p-
pter defectum appetitus deliberatiui. & ppter h q nō
eēt ibi appetit⁹ nec colligātia natural. & sine hac nō
pōt aīa in carne infici. sicut prius dictū est. quis hec
nō sit causa principalis. Consilis eñi appetitus natu
ralis saluaret in anima ad carnem si homo stetisset
et tñ anima nullā culpam contraheret.

Questio. iij.

Utrum caro ipsa inficiat ex ppagatione tñ. vel ex p
pagatiōe & libidine. Et q ex libidine vr. Primo au-
toritate aug. de fide ad pe. Pctm originale nō trās-
mittit ad paruulos ppagatio & libido. si & aīa ex fedi
tate carnis ptrahit originale. illa feditas est in carne
nō ex ppagatione & ex libidine. Itē mgr in litera.
Pollutio quedam est in carne quā in feruore coit⁹
parentū ex pcupia libidinosa ptrahit caro dū pcipi
tur. Ex hoc appet q feditas illa in carne nō est ex p
pagatione sed ex libidine. Itē xps de beata virgi-
ne pceptus est ex massa humani generis. et tñ nec ha-
buit illā feditatē in carne. nec originale in aīa. & talis
feditas in carne nō est. q2 caro ex carne educit. & q̄a
cū libidine seminat. Itē si nunq̄ nā lapsa eēt ni-
hilomin⁹ eēt ppagatio carnis ex carne. nec eēt in eo
feditas. nec pctm originale p ōns. & si in ppagatōne
hoīs ex hoīe est traductio originalis. hoc nō est rōne
ipsi⁹ ppagatōis & rōne adiuncte libidinis. Itē si
fieret ppagatio absq̄ libidine. iā nulla eēt inordina
tio ex pte virtutis generatiue. & si nulla eēt inordina
tio ex parte virtutis generatiue. nulla eēt fedatio in

femine. et si hec nō esset. nullā esset feditas in carne. nec in anima ɔtraheret͛ originale. si ergo caro inficit͛ et viciat͛. hoc nō est ex ꝓpagatione tm̄ sed etiam ex libidine. Sed ɔtra. Originale pctm̄ ɔtrahimus. qr in adam peccauim⁹ eo modo quo in ipso eram⁹. in ipō aūt eram⁹ sm̄ ꝓpagationē nō sm̄ libidinē. ergo tā originale q̄ carnis feditatē ꝓpagatione cōtrahimus. nō libidine. Itē libido respicit parentes ꝓximos. sed originalis traductio respicit ꝑmos pentes. Vn̄ non dicimur ɔhere origiale a pente ꝓximo sed ab adā. ergo vr̄ q ipsa libido que est in coitu nihil faciat ad trāsfundendū pctm̄ originale. Itē possibile est ɔiuges sanctos ex charitate coire absq3 omni pctō. sed vbicūq3 est libido. ibi est voluntatis improbitas et aliqua culpa. ergo possibile eēt eos generare absq3 libidine. igitur si traductio feditatis carnis vel originalis peccati esset rōne libidinis. ꝓles sic genita nō haberet culpā originalē. Itē si traductio originalis eēt rōe libidinis. ergo ille q̄ cum maiori libidine nasceret͛ maius cōtraheret originale. sed natus ex adulterio cū maiori libidine generat͛ q̄ ille qui nascit͛ ex thoro legitimo. ergo vr̄ q maior esset in ea originalis culpa. si igit͛ corruptiōe originalis pcti omnes corrumpunt͛ equaliter. videt͛ q talis corruptio nō traducat͛ ꝑ libidinē. Itē ponat͛ q semen descinderet͛ a lumbis viri et infunderet͛ vasculo mulieris. ita q nec vir sentiret delectationem nec mulier. esset ibi ꝓlis ɔceptō absq3 libidie. ergo talis proles nō haberet pctm̄ originale. q si hoc est absurdū ponere et intelligere q aliq̄s ex semine ade generet͛ sine corruptione nisi in eo solo qui ɔceptus est in virgine ꝑ virtutem supra naturā. nō videtur feditatem carnis siue originale peccatum trans-

59 mittere ad posteros libido. sed ꝓpagatio. Rn̄o. dō. q sicut expresse dicit aug. in li. de fide ad pet. et magr̄ dicit in litera. Feditas carnis et cōtractio originalis nō tm̄ est ex lege ꝓpagationis sed etiam ex feditate libidinis. Vnde aug⁹. dicit. Peccatum in paruulos non transmittit ꝓpagatio sed libido. nec feditas nature humane facit homines nasci cū pctō. sed feditas libidinis. Ad cuius verbi intelligētiā et etiā obiecto- 40

rū notandū q libido tripliciter dicit͛. Vno modo libido dicit͛ improba voluntas. Scdm̄ quē modū dicit aug. in li. de libe. ar. Nihil cm̄ videm⁹ in toto malefaciendi genere nisi libidinem dominari. hoc est volūtatis improbitatē. Alio mō libido dicit͛ delectatio imoderata sm̄ q dicim⁹ maiorē esse libidinē in opere virtutis generatiue q̄ alterius potentie. Tercio mō dicit͛ libido corruptio viciosa quam dicimus esse in semine et etiam virtute generatiua ꝑter actū generandi. sm̄ quam ipā vis generatiua dicit͛ esse corrupta et infecta. Omnibus his modis ɔtingit libidinē esse circa actū generatōnis humane. qm̄ ibi est corruptō viciosa. et delectatio imoderata. et volūtas improba. Sine prima tamen libidine hoc est improba volūtate ɔtingit generari frequenter. sine scd̄a hoc est imoderata delectatione vix aut nunq̄. sine tercia nunq̄. Non sit generatio sm̄ legem nature. Cum ergo dicit͛ q peccatum non transmittit ad posteros ꝓpagatio sed libido. hoc nō intelligit͛ de libidine ꝑmo et scdo modo sed tercio. et per hoc pz responsio ad rōnes que adducuntur ad vtranq3 partem. Nam prime auctes et rōnes que oñdūt originale transfundi ꝓpter libidinē loquunt͛ de libidine in acceptiōe tercia. Rationes vo ad oppositū ꝓcedunt de libidine et acceptiōe prima et scd̄a. et hec pz ɔtractāti oēs et singulas.

Dist. xxxij. qualiter pctm̄ originale deleat͛ seu curat͛.

q Voniam supra dictum est originale pctm̄ ⁊c. Supra ostēdit magister qualiter pctm̄ originale traducit͛. in hac parte intendit ostendere qualiter curatur. Diuidit͛ autem ps ista in duas partes. In quarum prima determinat magister quomodo originale peccatum deleri habeat in baptismate. qd̄ q̄dem est opus diuine miscdie. Scdo vo determinat qualiter in ipsius aie infusione et punitiōe saluet͛ rectitudo diuine iusticie. ibi. Solet etiā queri qua iusticia teneat͛ ⁊c. Hoc aūt facit. qr vniuerse vie dn̄i mia et veritas. et iō iuxta benignitatem mie. manifestari etiā oportebat eq̄tatē iusticie. Prima pars diuidit͛ in tres partes. In ꝑma ostēdit qualiter in baptismo deletur pctm̄ originale ex parte anime. Scdo vo qualiter curari hēat ex pte carnis. ibi. Solet aūt hic queri vtrum et ipsa caro ⁊c. Tercio vo determinat de pena q̄ remanet in vtroq3. videlicet de ɔcupiscentia. ibi. Preterea queri solet vtrū ɔcupia ⁊c. Similiter scd̄a pars principalis tres habet partes. In prima parte determinat vtrū deus ex iusticia debeat culpā originalē aie imputare. Scdo vo querit. cur deus vult aiam illā corpi maculato ɔiungere. ibi. Si vo qr̄ cur de⁹ q̄ fecit aiam ⁊c. In tercia vo determinat qualis creat͛ aia a suo autore. ibi. Hic a quibusdam solet queri vtrū aia talis ⁊c. Et sic in vniuerso magister in pn̄ti dist. duo principaliter determinat. quoꝝ vnū est qualiter originale pctm̄ delet͛ ꝑ opus diuine misericordie. Alterū vo est qualiter ɔtrahat͛ salua equitate diuine iusticie. Et oia que determinant͛ in parte ista pn̄t reduci ad tria. Quoꝝ primū est qualiter delet͛ originalis culpa. Scdm̄ a quo sit ipsa cōcupia. Terciū vo est qualiter in infusionem aie et originalis culpe imputatione saluet͛ diuina iusticia.

XXXII Quō originale pctm̄ deleat͛ in baptismo ex parte anime.

q Voniam supra dictum est originale pctm̄ esse viciū ɔcupie. assignatūq3 quō a parentib⁹ trahat͛ et originale dicat͛. supest inuestigare quomodo in baptismo dimittat͛. cum etiā post baptismū remaneat concupiscentia que ante fuerat. vnde videtur vel peccatum originale nō eē ɔcupia. vel nō remitti in baptismo.

Aug. a [a] Manet igitur vt ait augus. in corpore mortis huius carnalis ɔcupiscentia. cui⁹ viciosis desiderijs nō obedire ꝑcipimur. Que tn̄ ɔcupia quotidie

a Manet igit͛ vt ait aug. ⁊c. Obijcitur. Cū post baptismū nō debeat remanere i nobis nisi pena promouens. et ɔcupia sit magis pena suffocans q̄ ꝓmouens. non debet remanere in corpore mortis huius. Qr autem sit pena suffocās pz in lra seq̄nti q̄ dr.

minuit͂ in ꝓficientibus ꝛ ꝯtinentibus. sed licet remaneat cōcupiscētia post baptismū. non tamen dominat͂ ꝛ regnat. sicut ante. imo[b] ꝑ gratiā baptismi ꝯcupia mitigat͂ ꝛ minuit͂. vt post dn̄ari nō valeat nisi quis reddat vires hosti eundo post ꝯcupiscētias. nec post baptismū remanet ad reatū. q2 nō imputat͂ in pctm̄ ꝭ tm̄ pena peccati est. ante baptismū vo pena ē ꝛ culpa. b

Duplici ergo ratione pctm̄ originale dicit͂ dimitti in baptismo. q2 ꝑ gratiā baptismi vicium ꝯcupie debilitat͂ atq3 extenuat͂. ita vt iam nō regnet nisi ꝯsensu reddant͂ ei vires. q2 ꝛ reat⁹ ipsius soluit͂. Unde aug. in li. de bapti. paruuloꝝ. Gratia baptismū id agit͂. vt vetus homo crucifigat͂. ꝛ corpus pcti destruat͂. non ita vt in ipsa viuente carne ꝯcupia respersa ꝛ innata repē absumat͂ ꝛ nō sit. sed ne obsit mortuo que inerat nato. Nam si post baptismū vixerit. in carne habet ꝯcupiscētiam cū qua pugnet eamq3 adiuuante deo superet si tñ nō inuacuū grāꝫ eius suscepit. Nō itaq3 ꝭ prestat͂ in baptismo. nisi forte miraculo ineffabili creatoris. vt lex pcti que est in membris ꝓrsus extinguat͂ vt nō sit. sed vt quicq̄d mali ab homine factum. dictū. cogitatū ꝙ est. totū aboleat͂. ac velut factū nō fuerit habeatur. Ipsa vo cōcupia soluto reatus vinculo. quo illam dyabolus aiam retinebat. ꝛ a suo creatore sepabat maneat in certamine. Ecce hic aperte ostendit ratione dimitti in baptismo. nō q2 nō maneat post baptismuꝫ sed q2 reatus in baptismo abolet͂. Deinde idem ipe ōndit eo modo etiam dimitti. q2 baptismi gratia concupiscētia ipsa mitigat͂ ꝛ minuit͂. in eodē li. ita dicēs. Lex carnis quā apl̄s appellat pctm̄ cū ait. Nō regnet pctm̄ in vestro mortali corpore. nō sic manet in mēbris eoꝝ qui ex aqua ꝛ spū sancto renati sunt tanq̄ non eius facta remissio. vbi omnino plena fit remissio peccatoꝝ. ꝭ manet hoc vicium ꝯcupiscentie in vetustate c

Originale peccatū duob⁹ modis dimittit͂. s. extenuatiōe sui et solutiōe reatus.

Auctes de also

Ro. vj.

eius desideriis noxiis nō obedire p̄cipimur. Si igit͂ desideria ꝯcupiscētie sunt noxia. et ꝓhibemur obedire cōcupic. ergo vr̄ ꝙ sit pena suffocans. Itē actus cōcupie ligat rōnem maxime in ope virtutis generatiue. ꝭ talis est pena suffocans. ergo
1 ꝛc. R°. dōm ꝙ ꝯcupiscētia que remanet p⁹ baptismū nō est pena suffocans. q2 nō p̄cludit aditū vite spūal. stat eñ simul cū gratia ꝑma. ꝛ si incitet ad illicitū. nō tñ ꝑualet. q2 subter nos ē appetitus noster. ꝛ nos dominari possum⁹ illius. Remanet aūt cōcupiscētia in mēbris nostris vt pena promouens. maxime q̄tū ad exercitiū pugne. q̄ facit ad augmentū meriti et corone. qđ bene significatū ē in ingressu filioꝝ isrl̄ in terram ꝓmissionis. in q̄ reliquit eis dñs aduersarios cum quibus pugnare possent. ꝛ q̄s deus eos ꝓbaret. vtꝝ ipsi deū diligerent an nō. sicut ptꝫ in li. iudicū. Sunt alie plres vtilitates ad q̄s mouet hō occasiōe cōcupie in se relicte. ꝭ hec inueniri pñt li. iiij. dis. iiij. Per hoc pꝫ responsio ad duo obiecta. Nā ꝯcupia nō suffocat nisi ei obedire velimus. ꝛ licet in actu generandi vsus rōnis impediat͂. nō tñ est ibi suffocatio. q2 talis act⁹ pōt eē meritorius.

b Per grām baptismi ꝛc. Contra. Aut eñ gratia baptismi habet oppositū. aut nō. Si sic. ergo vna nō pōt stare cū altera. ergo adueniente grā recedit ꝯcupia. nec minuit͂. Si nō opponit͂ ei. ergo vr̄ ꝙ ipsam non diminuat. Itē si ꝯcupia minuat͂ ꝑ grām. ergo cum sit finita vr̄ ꝙ aliqñ totalit͂ auferat͂. qđ est ꝯ aug. in lr̄a q̄ dicit ꝙ hoc nō
2 prestat͂ nisi miraculo ineffabili. vt lex pcti prorsus extinguat͂. Ideo est hic q̄o. vtrū fomes in aliquo totaliter fuerit extinctus? R°. dōm ꝙ sicut dictū est supra ꝯcupia duo dicit. Dicit eñ appetitū imoderatū boni ꝯmutabilis. ꝛ sic dico ꝙ ista imoderantia circa appetitū potest eē dupliciter. Aut ita ꝙ rō captiuet͂ ꝛ aīa ꝑuertat͂ vt necītatē hēat p̄ponēdi bonū cōmutabile bono incōmutabili. ꝛ sic di eē ꝯcupia intensa. ꝛ ꝭ mō tenet rōnē culpe. ratione vicꝫ illi⁹ immoderantie. Alio mō ꝯcupia dicit imoderātiā. nō q2 rō succūbat sensualitati. sed q2 sensualitas nō ꝑfecte obtempat rōni. ꝛ hoc mō tenet rationē pene. Primo mō q2 tenet rōnē culpe directe opponit͂ ipsi gratie. ꝛ ideo gratia supueniens aufert illā imoderantiā. ꝑ eo ꝙ talis immoderātia ponebat debite iusticie carentiam. Aliā aūt imoderantiā que sicut dictū est dicit rōnē pene nō tollit gratia in suo aduentu. ꝓpter hoc ꝙ nō opponit͂ formaliter ei. ꝭ qm̄ gratia ꝛ ꝯcupia relicta respectu eius ad qđ inclinant quandā habent oppositionē. hinc est ꝙ sm̄ ꝙ homo plus exercitat͂ gratia. magis ꝛ magis remittit͂ ꝯcupiscētia. nūq̄ tñ oino tollit͂ cōcupia. q2 sp remanet radix ei⁹ in hoie nisi auferat͂ ꝑ donū grē speciale. sicut in virgine credit͂ fuisse post ꝯceptionē filij dei. sed hoc magis habet locū in tercio cū q̄r de sanctificatiōe virginis. Per ꝭ aūt q̄
3 dicta sunt patēt obā. Grā eñ ꝛ ꝯcupia quodammō opponūt͂. ꝛ q̄ddāmodo nō sicut ōnsum est. Ad illud qđ obi scdo ꝙ ꝯcupia est finita. ergo aliqñ totaliter aufert͂. Dōm ꝙ hoc verum esset si cōcupiscentia diminueret͂ q̄tum ad causam. ꝭ solū minuit͂ q̄tū ad exercitiū siue ꝑ cōpatione ad illud ad quod est. et ideo nunq̄ totaliter tollitur. sicut habilitas anime nunq̄ totaliter ꝑ peccatum adimit͂. et hoc melius infra videbit͂.

c Manet hoc viciū cōcupiscētie in vetustate carnis tanq̄ fugatū ꝛ ꝯemptū. nisi illi. ꝯsen. q̄dā. reui. et in re-

carnis tanq̃ supatum ꝛ peremptum. nisi illico consensu
qđammodo reuiuiscat. ꝛ in regnū ꝓpriū dñationē
reuocet. Hic aperte insinuat in baptismo cōcupiscenti
am debilitari. ex quo ꝛ dicit dimitti. nō solum ideo qꝛ
reatus ibi soluit. Quē remissiōis modū alijs etiā plu
ribus testimonijs scriptura edocet. Ait em̄ aug. ꝯtra
Julianū. Lex in membris vicium carnis est. quod ex
pena pcti ꝛ ex traduce mortis ꝓuenit. Sed lex ista q̃
est in membris. remissa est regeneratōe spirituali ꝛ ma
net in carne mortali. Remissa est. qꝛ reatus solut⁹ ē sa
cramento quo renascunt fideles. Manet aūt qꝛ opat
desideria ꝯtra que dimicant etiam fideles. Idē in ser
mone quodam de cōcupiā carnis. Per gratiā baptis
matis ꝛ lauacrum regenerationis solutus est et ipe cō
cupiscētie reatus. cū quo eras natus. ꝛ quicqđ antea
consensisti male cōcupiscētie. siue cogitatione. siue lo
cutione. siue actione. Idē in li. de nuptijs ꝛ cōcupiscē
tia. Concupiscentia carnis licet in regeneratis iam nō
deputet in peccatū. quecunq; tñ proles nascit obliga
[illegible] est originali peccato. Itē. Dimittit ꝯcupia carnis ī
baptismo nō vt nō sit. ſ vt non imputet in peccatum.
b Hoc est em̄ nō habere peccatū. nō esse reū pcti. Quō
ĝ alia peccata pretereunt actu ꝛ remanent reatu vt ho
micidium ꝛ silia. ita ecōuerso fieri pōt vt cōcupiscētia
pretereat reatu ꝛ remaneat actu. Ex predictis euiden
ter monstrat quō pctm̄ originale ī baptismo remittat.

Quomodo originale peccatū curet in baptismo
ex parte carnis. b

Solet aūt hic queri. vtrū et ipsa caro in baptismo ab
illa feditate purget. quā in cōceptiōe ex ꝯcupia libidi
nosa cōtraxit? Quibusdam videt q̃ sicut aīa a reatu
purificat. ita ꝛ caro ab illa pollutione purgat. vt sicut
duobus complet mysteriū baptismi. s. aqua ꝛ spiritu.
ita ibi duo purgent. aīa. s. a reatu. ꝛ caro ab illa conta
gione. qđ qđē ꝓbabile est. Alij đo putāt tm̄ aīam ibi
mundari. carnem đo non ab illa feditate purgari. Si
đo remanet illa feditas vsq; ad ꝓcreationem filiorū
que fit in concupiscētia carnis. videtur natura carnis
magis ac magis corrūpi. et magis corrupta videt ca
ro ꝓlis q̃ parentis. quia de carne pollutionem quam
habuit a conceptu retinenti. trahit polluta. ꝛ in cōcu
piscētia cōcipit. vñ ꝛ polluit. ꝛ ita ex duplici cā ꝯtami
nat. vñ maior videt pollutō carnis in ꝓle q̃ fuerit in
ꝑente. Ad qđ illi dicūt. qꝛ licꝫ caro ꝓlis ex carne feda
seminet. ꝛ in cōcupiscentia cōcipiat. nō tamē feditatē
maiorem trahit. q̃ caro vnde seminat habuerit. Quā
uis etiam si fedior atq; immūdior sit caro prolis. et iō
magis corrupta q̃ caro ꝑentis. non inde (vt aiunt) fit
preiudiciū veritati. qꝛ nec absurdū esse dicūt. si carnis

Quidā dicunt carnē mundari ab illa pollutione. alij non.

Ostendit incōueniētia ꝯ illos q̃ negant.

R°. illoꝝ.

gnū ꝓpriū reuocet.
Hoc vr̄ falsum eē. qꝛ
cū ꝯcupia ꝓut regna
bat dicebat eē origina
le pctm̄ ab aug. vr̄ q̃
si reuocet in regnū ꝓ
priū post baptismum
q̃ originale peccatū
reuertat. q̃ si hoc fal
sum est. pꝫ ꝛc. Itē q̃
sunt diuersoꝝ generꝝ.
vnū nō auget alteꝝ. ſ
illicitus ꝯsensus ē cul
pa. ꝯcupia relicta ē pe
na. ĝ nō auget ꝑ ꝯsen
sum illicitū. R°. q̃ cō 4
cupia auget ꝑ ꝯsensū
illicitū sicut dicit aug.
et hoc duplici ex cau
sa. Primo. qꝛ gr̄a ex
pellit. ex cuius pñtia
ratio sensualitati pre
erat. ꝛ ꝑ ꝯñs remitte
bat ꝯcupia. Alia ē rō
qꝛ potentia ex frequē
tia act⁹ mag ꝓmpta
efficit ad exeundū in
actū ꝯsilem. ꝛ qꝛ act⁹
illicit⁹ dicit actū ꝯcu
piscēdi. hinc ē q̃ ꝯcu
piscentia auget ab a
ctu illicito quasi a sili
Ad illud ĝ qđ obꝫ q̃ 5
tūc redit originale pec
catū. dōm q̃ hoc non
sequit duplici ex cā.
Primo qđē qꝛ ꝯcupi
scētia regnās nō dicit
pctm̄ originale nisi in
q̃tū hꝫ regnū ꝛ dñiū
ab ipsa hoīs origine.
cū aūt illud hꝫ ꝑ illici
tū actū. nō hꝫ rōnē ori
ginalis pcti ſ potius
actualis. Alia est etiā 6
rō. qꝛ aliter diminuit
ꝯcupia ꝑ baptismū.
aliter auget ꝑ illicitū
ꝯsensum. Per baptis
mū em̄ sic diminuit
vt auferat illud qđ
formaliter erat pecca
tum originale. vicꝫ ca
rentia debite iusticie.
Ibi em̄ absoluit q̃s a
debito originalis iusti
cie ad quā omnes te
nebant ex ipsa obliga
tione ade. sed ꝑ illici
tum consensum augeri đr̄ ꝑ eo q̃ dū homo peccat. magis efficit ꝓnus ad malū. saltē intensiue. ꝛ q̃tū ad ali
quod peti gen⁹ determiatū. Ad illud qđ obꝫ q̃ sūt diuersoꝝ generꝝ ꝯcupia ꝓut est culpa ꝛ ꝓut ē pena. dōm q̃ 7
ꝛ si sint diuersoꝝ generꝝ in genere moꝝ. nō tñ in genere nāe. vtriusq; em̄ act⁹ ē ꝯcupiscē. Preterea ꝛ si ꝯcupia ꝓ
ut est pena nō sit eiusdē generꝫ cū ꝯcupia ꝓut ē culpa formalit loquēdo. qꝛ tñ ē pena viciosa. ad illā dese ordi
nat. ꝛ ꝑ hꝫ vna augmētat ꝑ alterā. sic docet ipsa experientia.
b Quō ĝ alia pctā ptē. ꝛc. Contra. Si ꝯcupia remanet actu. ĝ in originali nō tm̄ ꝯsiderat reatus. verum

natura magis in poſterioꝛib⁹ coꝛrupta trahaꝶ. neq̄ʒ ex ipſa magis coꝛrupta. anima magis inficiꝶ.

De pena cõcupiſcẽtie que remanet in carne ⁊ aīa ex quo autoꝛe ſit. deo. ſ. vel alio. c

Preterea queri ſolet. vtrū ↄcupiſcẽtia que poſt baptiſmū remanet. et tm̄ penalitas eſt. ante baptiſmū vo pena erat ⁊ culpa. ex deo autoꝛe ſit vel ex alio? Ad quod breuiter rn̄dentes dicimus. qꝛ inq̄ʒtum pena eſt. deuʒ habet autoꝛē. inq̄ʒtum vo culpa eſt. dyabolū ſiue hominē habet autoꝛem.

Vtrū deus ex iuſticia debeat culpam oꝛiginaleʒ anime imputare. cum nõ poſſit vitare.

Solet etiam queri qua iuſticia teneaꝶ illo peccato aīa innocens a deo creata. cū nõ ſit in poteſtate ſua illud vitare? Nõ em̄ ꝑ liberū arbi. illud cõmittiꝶ. qꝛ nõ pri⁹ eſt aīa q̄ʒ illi peccato eſt obnoxia. Ad hoc quidā dicūt ideo aīam ream eſſe illius peccati licet mūda a deo creata. qꝛ cū infundiꝶ coꝛpoꝛi cõdelectaꝶ carni. ex quo pctm̄ cõtrahit. Qd ſi eſſet. iā nõ oꝛiginale ſed actuale poti⁹ diceretꝶ. ſ3 recte põt dici imputari aīe illud pctm̄ qd ex coꝛruptione coꝛꝑis ineuitabiliꝶ trahit. Quia vt ait aug. in li. de ciui. dei. Nõ fuit coꝛruptio coꝛꝑis que aggrauat aīam cā p̄mi pcti ſ3 pena. nec caro coꝛruptilis aīaʒ peccatricē fecit. ſ3 peccatrix aīa carnē coꝛruptibilē fecit. Illud etiā nõ imerito queri põt. vtrū peccatū originale debeat dici volūtariū vl' neceſſariū? Et neceāriū põt dici. qꝛ vitari nõ põt. Vn̄ ⁊ ꝓpħa dic̄. De neceſſitatib⁹ meis erue me. Et volūtariū nõ incõgrue appellaꝶ. qꝛ ex voluntate p̄mi hoīs ꝓceſſit. vt aug⁹. in ſ. li. retracta. oſ̄dit dicens. Illud qd in paruulis diciꝶ oꝛiginale pctm̄. cū adhuc nõ vtanꝶ libero ar. volūtatiſ nõ abſurde vocaꝶ volūtariū. qꝛ ex p̄ma hoīs mala volūtate cõtractū. factū eſt quodāmodo hereditariū.

Quare deus vult aīam coꝛꝑi maculato ↄiungere. ſciens eā inde maculari. ⁊ iõ damnari.

Si vo q̄r cur de⁹ q̄ fecit aīam ipſam ſine macula. ⁊ ſcit eā ex coꝛꝑis ↄiūctione maculā pcti ↄtrahere. et aliq̄n ante baptiſmū ſeiungi ab ip̄o coꝛꝑe ⁊ ſic damnari. eam coꝛꝑi iūgit? Rn̄dem⁹ ex altitudīe iudicioꝝ dei ꝓuenire. nec iniuſte id a deo fieri. Ip̄e em̄ nõ incõgrue hūane ↄditiōis modū quē a p̄n° īſtituit (lʒ pctā hoīm interceſſerit) ſine imutatiõe ↄtinue ſeruat. Coꝛꝑa de mā a p̄ncipio ſine vicio facta fingẽs. aīaſq̄ʒ de nihilo creās. eoꝝq̄ʒ cõiunctione hoīem ꝑficiēs. Cū ſ3 vtraq̄ʒ hoīs natura a deo ſine vicio ſit inſtituta. licet a ſe ſit pctõ viciata. non iõ immutabilis deus humane cõditionis p̄mariam legē mutare debuit. ſiue ab hominū multiplicatione deſiſtere.

Qualis creaꝶ anima a ſuo creatoꝛe. f

Hic a quibuſdam queri ſolet. vtrū aīa talis ſit ante baptiſmū qualis a deo creaꝶ? Qd nõ eſſe ꝓbare conanꝶ hoc modo. Aīa in coꝛꝑe creaꝶ. in cui⁹ ↄiūctõe peccato maculaꝶ. Quācito ſ3 eſt pctm̄ hʒ. nec prius fuit. q̄ʒ peccatū habuerit. nõ eſt ſ3 talis qualis a deo creaꝶ. Creaꝶ em̄ a deo innocens ⁊ ſine vicio. et nunq̄ʒ talis eſt. Ad

Queſtio.

Rº. quoꝝūdā falſa.

Congrua rn̄ſio ⁊ vera.

Originale an ſit neceſſarium vel voluntariū

etiaʒ actus. ſ3 debʒ dici pctm̄ actuale. Iteʒ falſum vꝫ dicere cum ait q alia pctā trāſeunt actu ⁊ remanent reatu. cū em̄ dimittūꝶ pctā actualia in baptiſmo. trāſeūt ⁊ q̄tū ad penā ⁊ q̄tū ad culpā. in pnia etiā tranſeūt q̄ʒtū ad reatū pene eterne. Et ſi tu dicas q remanet reat⁹ ad penā ſatiſfactoriā ⁊ tpalem Dr̄ ſiliꝶ de oꝛigīali p⁹ cuius deletionē in baptiſmate remanet obligatio ad moꝛtē ⁊ ad alias penas tēpales.
8 Rº. dōm q mgr̄ large vocat hic actū. nõ ſolum ip̄m actualē motū. ſ3 etiā ꝓnitatē illā ſm̄ quā hõ oꝛdinatur ad actū. Et iõ dī oꝛiginale pctm̄ remanere actu. qꝛ cū ſit ibi p̄uatio oꝛiginal' iuſticie. ꝑ quā hõ eſt reus carentie viſionis dei. ſic etiā ꝓnitas. ꝑ quā hõ oꝛdinatus ē ad actū cõcupiſcendi. iõ auferꝶ illa p̄uatõ iuſticie oꝛiginalis. ⁊ relinquiꝶ illa inclinatio habitualis. Ad illđ vo quod obī de tranſitu actuali. Dōm q mgr̄ nõ loquiꝶ de tranſitu q̄ ē ꝑ pcti deletionē. ſ3 ꝑ peccati ↄſummationem. ⁊ ꝑ quē modū preſens ⁊ preteritū diciꝶ tranſire. ideo dicit q trāſit q̄tū ad actuʒ ⁊ remanet q̄ʒtū ad reatū. q̄a actus eſt in fieri ſ3 reatus in q̄ete.

Ad qd dici ⁊c. Innuit mgr̄. q aīa nõ eſt talis qualē deus fecit. Cõtra. in ſubita opatione ſil' eſt fieri ⁊ factū eſſe. ſ3 illud argumentū eſt neceāriū. de⁹ facit animā. ergo eſt. Et illud. deus facit talem animam. ergo talis eſt. igiꝶ mgr̄ implicat duo oppoita i lra. Itē q̄ro. aut de⁹ fecit aīaʒ iuſtā. aut iniuſtā. Si iuſtā. ergo de⁹ de

dit ei iusticiam. ꝛ hoc est falsum. nõ eñ iusticia creata fuit cum illa anima. Si iniustã. ꝛ talis est. ḡ talis est aĩa qualẽ deus eã fecit. Propter hoc est q̃ qualẽ deus fecerit illã aiam: et nõ vr̃ ꝙ possit dari ꝙ fecerit eam iniustam. cum summa iusticia nõ possit facere aliquid iniustum. Nõ videt̃ siliter ꝙ fecerit eam iustam. q2 cũ in p̃mo instanti fuerit iniusta. simul fuisset iusta ꝛ iniusta. ꝛ hec sunt incõpossibilia. Nõ enim videtur ꝙ possit dari medium circa hec. q2 hec duo sunt immediate opposita circa animam. R°. dõm ꝙ cum querit̃ qualez de⁹ fecerit animam q̃tum ad bonitatem [illegible] maliciam. hoc potest intelligi dupliciter. Aut q̃tum ad bonitatez nature. aut q̃tum ad bonitatem moris. Si q̃tum ad bonitatem nature. sic concedendum est ꝙ fecit animam

quod dici potest q2 nõ oĩno talis est qualẽ eã deus fecit. Deus eñ bonã eam fecit. ꝛ bonitatem ei sine corruptione indidit. Et dicit̃ ills natura is bonitas quã in creatione a cõditore suscepit. quã bonitatẽ ꝑpter peccatum penitus nõ amisit. sed viciatã habuit. quã de⁹ tñ sine vicio fecit. Si eñ res bona nõ essz anima. in ea malũ esse nequiret. cũ nõ possit malũ esse nisi in bono. vt post dicet̃. Nõ ergo oĩno talis est aĩa qualis a deo est creata. Sicut quis pollutas habẽs manus nõ tale habuit pomũ quale ego dedi mundis manibus. Ego eñ dedi mũdũ.

An aĩe ex creatiõe sint eq̃les in bonis naturalibus.

Illud q̃ꝫ nõ incongrue queri solet. vtrũ omnes aĩe ex creatione equales sint. an alie alijs excellentiores. f Pluribus nõ irrationabiliter videt̃ ꝙ ex ipsa creatione alie alijs excellant in naturalibus donis. vt in eẽntia alia alijs sit subtilior. ꝛ ad intelligẽdũ memorandũq3 habilior. vtpote acutiori ĩgenio ꝛ ꝑspicaciori intellectu predita. Q̃d nõ improbabiliter dicit̃ cum in angelis ita fuisse ꝯstet. Et licet naturalib⁹ donis alie p̃ alijs polleant. attñ ante baptismũ a corpore discedentes parẽ penã. et post baptismũ statim equalem coronã sortiunt̃. q2 ingenij acumen vel tarditas. p̃miũ vel penã in futuro nõ collocat.

bonaz. ꝛ adhuc bona est. Si q̃tum ad bonitatem moris. sic dõm est ꝙ de⁹ nec fecit eaz bonã nec malaz. Bonã eñ nõ fecit. q2 bonitatẽ illã aĩe non dedit obsistente infectione ex ꝑte corpis. cui anima in eodẽ instanti vnita fuit in q̃ creata. Nõ fecit eã malã. q̃a q̃uis aĩa ab instanti sue creatiõis mala sit hoc tñ nõ est a dõ creante s̃ a carne inficiẽte. ꝛ iõ dicit mgr̃ hanc nõ esse ꝯcedẽdã. aĩa est talis q̃lẽ deus eã fecit. s̃ poti⁹ ecõuerso. q̃r q2 de⁹ dederit ei actualem iusticiã. s̃ q2 dedit ei bonitatẽ nature ad habẽdũ iusticiã ordiatã. a q̃ iusticia priuat̃ ꝑ carnẽ infectã. Et sic patet obĩa. Per hunc 10
aũt modũ r̃ndenduz esset si q̃reret̃ de actione mala q̃ ponit̃ eẽ a deo s̃m ꝙ actio. nõ eñ est a deo s̃m ꝙ iusta. q2 nõ ẽst iusta. nec s̃m ꝙ iniusta. q2 iniusticia nõ est a deo. s̃ est a deo s̃m bonitatẽ nãe ꝑ quã est indifferens ad vtrũq3. ꝯsili mõ intelligẽdũ ẽ in creatõne aĩe. f Plurib⁹ nõ irrõnabilit̃ vr̃ ꝛc. Innuit ꝙ ex ipa creatiõe vna aĩa [illegible]st subtilior alia in essentia. ꝛ ad in- 11
telligendũ memorandũq3 habilior. Contra hoc eñ vr̃ esse falsum. q2 sicut dicit Greg. Oẽs hoĩes nã pariter genuit. ḡ silr̃ ꝛ ab ipa creatiõe aĩe pares sũt. Hic q̃ri põt vtrũ subtilitas ingenij ꝛ hilitas ad memorãdũ veiat ex ꝑte corpis. an ex ꝑte aĩe: Et ꝙ ex ꝑte aĩe vr̃ magister in l̃ra dicere. Sz ꝯ̃riũ hui⁹ vr̃. q2 vr̃ ꝙ ipa aĩa q̃ nõ variat̃ ꝑ tpa. mõ dementior est. mõ ad intelligẽdũ acutior. Hoc aũt nõ põt eẽ nisi ex ꝑte corpis. Itẽ videm⁹ ꝙ colerici nãliter sunt maioris ingenij q̃z flegmatici. ḡ si [illegible] dicit cõplexionẽ ex parte corpis. vr̃ ꝛc. R°. dõm ꝙ sicut dicit mgr̃ in l̃ra. satis ꝑbabile ẽ ꝙ in ipa creatiõe sit precellẽtia in aĩabus. Et ꝙ dicit̃ eẽ pares h̃ nõ intelligit̃ q̃tũ ad ꝑuationẽ ordinis nãliũ in ꝑcellẽtia. s̃ q̃tũ ad ꝑuationẽ ordinis in dñio ꝛ seruitute. Si aũt q̃r̃ vñ veniat ista precellentia nãliũ. vtrũ ex ꝑte aĩe. an ex ꝑte corpis. dõm ꝙ cũ aĩa nõ sit ꝑpt̃ corpus s̃ corpus ꝑpter aĩaz ista ꝑcellẽtia ex ꝑte aĩe venit. In h̃ aũt ꝑcellit vna aĩa alterã. nõ rõne principij ex q̃. cũ [illegible] ex nihilo. s̃ rõne sapientie cõditoris q̃ ꝑducit oĩa s̃m ordinẽ debitũ. Nõ est tñ negãdũ q̃n multũ faciat corp⁹ ad exercitiũ illaꝝ habilitatũ q̃ aĩe in sui creatiõe insunt. Unde dispositio bona corpis multũ expedit. sicut ecõtrario mala multũ impedit. ꝑpter hoc iudicant̃ colerici boni ingenij. q2 aĩa q̃tũ ad vsum illius habilitat̃ iuuat̃ ꝑ ꝯueniẽtẽ dispositionẽ ex ꝑte corpis. Attñ nõ est illa rõ principalis boni ingenij. q2 videm⁹ aliq̃n homies ꝯtrarie complexionis ingeniosos esse. Unde videmus hoĩes ad diuersa exercitia aptos. quosdaz ad artes mechanicas. quosdã ad liberales. ꝛ iterꝫ quosdã ad mathematicã. q̃sdã ad methaphisicã. q̃sdam ad naturalia. quosdã ad rationalia. Si querat̃ rõ hui⁹. R̃ndebit theologus ꝙ hoc est ex distributione donoꝝ dei. a q̃ nõ tñ ꝑcedũt dona gratuita. imo dona naturalia. ꝛ oĩa talia gratie vocant̃ a sanctis. ꝛ de hmõi intelligit̃ illud. j. Petri. iiij. Unusq̃sq3 sicut accepit grãm in alterutrũ illã admistrantes ꝛc. Naturalis aũt respondebit ꝙ hoc venit ex diuersa dispositione ex parte corpis. vel q̃tũ ad complexionẽ. vel q̃tũ ad organizationẽ. vterq3 tñ bene. s̃ theolog⁹ melius. q2 principaliorẽ assignat cãm. vñ ꝛ ph̃s in li. de aĩalibus cũ assignat cãs dispositõis mẽbroꝝ. vbi nõ inuenit cãm p̃ncipalem ex ꝑte nature. recurrit ad dispositõem ꝯditricis sapie.

a Ad intelligẽtiaz hui⁹ ꝑtis incidit hic q̃ circa tria. Primo eñ querit̃ de deletõe originalis culpe. Scdõ q̃r̃ de morbo ꝯcupie remanẽte. Tercio q̃r̃ de eq̃tate diuine iusticie in infusiõe ꝛ punitione anime. Circa primum queruntur duo.

Primo queritur vtruz baptismus deleat originale

q̃tum ad culpam que est in mente. Scdo ꝯo vtrum deleat q̃tum ad eius causam que est in carne.

Questio .j. a

Utrũ baptismus deleat originale q̃tum ad culpaz. Et ꝙ sic videt̃. Joh. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spiritusancto nõ intrabit in regnum celorũ. hoc aũt nõ est ꝑpter culpam actualez in paruulis. ergo si hoc est. erit ꝑpter culpam originalem. sed post baptismum nõ priuat̃ paruulus regno celoꝝ. ergo necesse est ꝙ in baptismo tollat̃ illud quod reddebat hominem indignum visione dei. ergo ꝛc. Itẽ Ro. vj. Quicunqȝ baptizati sumus in christo iesu. in morte ipius baptizati sumus. Et post. Qui enĩ mortuus est peccato. iustificatus est a peccato. glo. i. ꝑ baptismũ mortui sumus peccato. sicut christus semel mortuꝰ est pene. Itẽ hoc ipm vr̃ rõne. Baptismus enĩ est sacramentũ veteris ꝛ etiam noue legis. ergo sicut in baptismate homo lauat̃ exterius. ita vere lauat̃ interius. Si ergo in baptismo exterius vere lauat̃ puer. videt̃ ꝙ interiꝰ a peccato originali mundet̃. Itẽ in baptismo efficit̃ homo mẽbrũ christi ꝛ regenerat̃ generatione spũali. si ergo mẽbrũ christi eẽ nõ põt qs q̃diu manet in pctõ mortali. vr̃ ꝙ ꝑ baptismum originale deleat̃ q̃tum ad culpam. Sed ꝯtra. Impossibile est deleri maculam peccati siue deformitatem amoueri q̃diu manet priuatio boni q̃ debet inesse. sed in homine post baptismum manet carentia illiꝰ originalis iusticie. q̃ fuit in Adam in statu innocentie. ergo ꝑ baptismũ nõ delet̃ macula originalis culpe. Maior manifesta est [illegible] ipaz peccati diffinitionem. minor manifesta est ꝑ ipsaz expientiã. qꝛ manifeste videmꝰ ꝙ post baptismũ caro spiritui nõ ita subijcit̃ sicut in adam subijciebat̃. Itẽ impossibile est maculã peccati deleri q̃diu manet actus peccati sicut est manifestum. Nunq̃ enĩ alicui remittit̃ peccatũ fornicationis q̃diu est in actu fornicandi. sed post baptismũ manet originale q̃tum ad actum. sicut dicit magr̃. ergo impossibile est ꝙ in baptismo deleat̃ q̃tũ ad maculam ꝛ reatum. Item ꝯcupiscere post baptismum culpa est. sed q̃les sunt actus tales sunt habitus. ergo ꝯcupiscẽtia q̃ remanet post baptismũ ẽ culpa. sed nõ est culpa actualis. ergo ẽ culpa originalis. igit̃ [illegible] baptismũ originalis culpa nõ delet̃ q̃tũ ad maculã. Itẽ culpa ẽ meritũ pene. ergo si oĩno cessat culpa. oĩno debet remoueri pena. Si igit̃ post pctm̃ remanet pena debi[illegible] originali. vtpote mors ꝛ ꝯsiles pene. non videt̃ ꝙ ꝑ baptismũ fiat deletio originalis culpe q̃tũ ad maculã. Qꝛ si tu dicas ꝙ macula pctĩ deleta. põt remanere aliq̃s reatus in aĩa. ꝛ obligatio ad penã ꝓ culpa ꝑus facta. videt̃ tũc ꝙ originale remanet q̃tũ ad reatũ. igit̃ male dicit mgr̃ cũ ait ꝙ originale transit reatu ꝛ remanet actu.

12 Rñ. ꝙ sicut dicit mgr̃ in lr̃a et accipit a verbis Aug. duplici rõne dr̃ originale remitti in baptismo. qꝛ ꝑ grãm baptismi viciũ ꝯcupiẽ debilitat̃ atqȝ extenuat̃ vt iã non regnet. ꝛ qꝛ reatus ipsiꝰ soluit̃. Ad huiꝰ aũt verbi intelligentiã notandũ ꝙ illud verbũ dupl'r põt intelligi. ꝛ vtroqȝ mõ satis ꝓbabilit̃. Uno mõ sic sicut dicit aug. in li. de baptis. puulo. Originale ẽ ꝯcupia siue viciũ ꝯcupiẽ. ꝛ hoc ipm dicit mgr̃ in lr̃a. Hec aũt ꝯcupia ꝓut dr̃ esse originale pctm̃. noĩat appetitũ boni ꝯmutabilis intensum ꝛ inordinatum. Et rõ huiꝰ est ista. qm̃ originale pctm̃ nõ tm̃ est culpa. sed etiã culpa mortalis. Inq̃tũ culpa ẽ. dicit ꝑuationẽ ordinis debiti. inq̃tũ mortale est. nõ tm̃ dicit boni debiti priuationẽ. sz etiã dicit ordinis et iusticie subuersionẽ. Ad hoc igit̃ ꝙ ꝯcupia in aliq̃ dicat culpã originalẽ. necesse ẽ ꝙ dicat necessitatẽ ꝯcupiscendi. siue appetitus imoderantiã cũ debito nõ ꝯcupiscendi et cũ dñio. ita ꝙ carnalis appetitus ꝯsit spiritui. Et qꝛ vtrũqȝ hoꝝ est in hoĩe ante baptismũ. hz enĩ debitum nõ ꝯcupiscendi. qꝛ ad hoc tota humana natura in adam fuerat obligata. nec illa obligatio alicui fuerat relaxata. Habet etiã dominiũ. qꝛ gratia destitutus vincit̃ lege membroꝝ. hinc est ꝙ habet in se originale pctm̃. cum aũt homo baptizat̃. tunc gratia infundit̃ ex merito passionis christi cuius efficit̃ membrum. ꝑ baptismũ ab illo debito absoluit̃. gratia ꝟo erigit animã ꝛ dat ei potentiam vt non vincat̃ a ꝯcupiscentia. ꝛ ꝑ hoc aufert ei dominiũ. Et hinc ẽ ꝙ qꝛ in baptismate tollit̃ ꝯcupiscẽtie dominiũ. ꝛ soluit̃ nõ ꝯcupiscẽdi debitum. qꝛ omnino aufert̃ ratio culpe ab ipsa ꝯcupiscẽtia. licet aliq̃ modo remaneat. et hinc est ꝙ magister dicit ꝙ originale in baptismo transit reatu et remanet actu. qꝛ ꝛ si remaneat ꝯcupia. nõ tñ remanet ꝓut est culpa et obligatoria ad penam. Hinc ẽ igit̃ ꝙ magister dicit duplici ratione in baptismate peccatum originale deleri. et qꝛ vicium ꝯcupiscẽtie extenuat̃. et qꝛ reatus soluit̃. Aliter etiam potest intelligi verbũ illd̃ vt intelligamus sicut superius dictum fuit in originali culpa repiri conformitatem quandam ad culpam actualem. Sicut enĩ videmus ꝙ in culpa actuali. et est ꝯuersio ꝛ est auersio. ꝛ in ipso actu peccandi. et in ipso habitu peccati. est priuatio habitus boni. et q̃dam habilitatio ad actum peccati. sic in originali intelligimus esse debite iusticie carentiam ꝛ ꝯcupiaz. Et quemadmodum in actuali priuatio habilitatis bone est ipm peccatum formaliter loquendo. ipa ꝟo habilitatio siue ꝓnitas ad actum peccati non est peccatum nisi materialiter loquendo. ꝓ eo ꝙ nõ est culpa nisi q̃diu manet ibi priuatio. sic intelligendũ ẽ in ꝓposito. Et quemadmodum in actualis peccati deletione. cum gratia infunditur statim morit̃ culpa. inq̃tum erat deformitas ꝛ priuatio. nihilominus tñ simul cum hoc manet quedam pronitas ad actuz. licet remissa. in his potissime qui peccauerunt peccato consuetudinis. Sic quando gratia baptismal' infundit̃ anime. statim remouet̃ originale peccatum. eatenus qua erat carentia debite iusticie. etiam cum statim gratia est in anima. simul cum ea est [illegible] iusticia. ꝯcupiscentia ꝟo non omnino tollit̃ sed minuit̃ ꝓ eo ꝙ ꝓnitas ad culpam simul potest stare cũ gratia. qꝛ sicut dictum est nõ erat ipm peccatum loquẽdo formaliter sed materialiter. Unde cum excludit̃ carentia debite iusticie ꝑ grãm baptismalem. remanet ꝯcupiscentia ratiõe pene. Et hinc est ꝙ dicit magister ꝙ transit reatu ꝛ remanet actu. qꝛ iã nõ est culpa ꝑ quã homo sit dignus pena. sed pena est ex precedenti culpa relicta. Pro tãto dicit ꝙ originale peccatũ duplici ratione dicit̃ remitti in baptismo. et qꝛ concupiscentia extenuat̃. et quia debitum soluitur. Soluitur nanqȝ debitum dum per iusticiam gratie recompensatur iusticia originalis innocentie. Concupiscentia ꝟo remittit̃. duz potestas datur spiritui ꝑ gratiam regendi ꝛ vincendi carnem. Concedende sunt igitur rationes ostendentes peccatum originale q̃tum ad culpam deleri in baptismo.

Ad illud 13 ergo quod primo obijcit̃ in ꝯtrariũ ꝙ manet ꝑuatõ

originalis iusticie. rñdeẗ ꝙ debitū soluiẗ merito pas-
sionis xpi. ⁊ recōpensatio fit grã spūssancti quã deꝰ
dat sic. ⁊ quã etiã plus acceptat ꝙ̃ iusticiã innocen-
14 tie. Ad illud qđ obĩ ꝙ manēte actu nō pōt deleri
culpa. dōm ꝙ verū est de actu in q̃ consistit plena rō
culpe. sicut in actu fornicationis ꝯsistit ꝯsummatio
illius pctī. Actus aūt original' pctī vocaẗ hic ꝯcupia
siue necessitas ꝯcupiscendi. ꝫ hec non manet ꝓut in
ipsa est illiꝰ pctī ꝯsummatio. Sicut enī dictū est. nec
manet q̄tū ad dominiū. nec manet q̄tū ad concupi
scendi debitū. Unde sicut in aliquo casto post dele-
tionem ⁊ dimissionē pctī luxurie manere pōt aliqua
ꝓnitas carnalis ꝯcupic. ⁊ etiã aliqñ in actū cōcupi-
scendi exire. salua nihilominꝰ castitate. sic ⁊ in ꝓpo-
15 sito intelligendū est esse. Ad illud qđ obĩ ꝙ cōcu-
piscere post baptismū est pctm̄. dōm ꝙ verꝫ est. ꝫ ex
hoc nō sequiẗ ꝙ illa ꝯcupia q̃ ꝓuocat ad cōcupiscē-
dum sit pctm̄. ꝫ sufficit ꝙ sit pctm̄ vel ex pctō relicta
Qū ergo diciẗ ꝙ q̃les sunt actus tales sunt habitꝰ.
hoc intelligiẗ de habitibꝰ generatis ex actibꝰ frequē-
tatis. sicut de habitibꝰ cōsuetudinalibꝰ. Concupiscē-
tia ṽo illa que post baptismū remanet. nō est genera-
ta ex freqūti ꝯcupiscibilitate. ꝫ ex carnis corruptōe.
⁊ ideo nō hꝫ rōem culpe ꝫ pene. quia ṽo ad malū in-
clinat. potiꝰ viciositas ꝙ̃ penalitas appellari debet.
16 Ad illud qđ obijciẗ ꝙ remota culpa debet ꝑ con-
sequens remoueri pena. dōm ꝙ illud verꝫ est de pe-
na eterna ⁊ eius reatu. de alijs ṽo penis tꝑalibꝰ hoc
non oportet. sicut manifestū est in sacrō pn̄ie. in quo
⁊ si deleaẗ culpa in cōtritione. nihilominus tn̄ obli-
gatur hō ad satisfactionē. q̄uis enī deus remittat of-
fensam. adhuc tn̄ querit emendã. Et si tu obijcias ꝙ
in baptismo est plena remissio vnde deleñẗ actualia
q̄tū ad penã ⁊ culpã. ⁊ ita multofortius originale.
Ad hoc satis planū est rñdere. sed huiꝰ q̄ōnis deter-
minatio nō spectat ad locū istū. ꝫ ad quartū li. in ea
ꝑte in qua agiẗ de baptismo q̄tū ad effectū. ⁊ ibi de-
terminatum inueniẗ. quare hō in baptismo a qui-
busdam penis absoluitur. a quibusdã vero minime.
Et quia superfluitas vitanda est ⁊ singula suis locis
tractanda sunt. tum ꝓpter ordinem. tum ꝓpter breui-
tatē. ad presens obmittendū est.

Questio. ij. b

Utrū originale pctm̄ ꝑ baptismū deleri habeat q̄tū
ad cãm. Et ꝙ sic videẗ ꝑ verbū dam̄. q̃ dicit ꝙ duo
sunt in baptismo. correspondētia duobꝰ q̃ sunt in ho-
mine. Ait enī sic. Qm̄ duplex est hō ex aĩa ⁊ corpore.
duplicē dedit purgationē ꝑ aquã ⁊ spm̄. Spū quod
ꝫm imaginē ⁊ similitudinē est renouãte. aqua etiaꝫ
ꝑ spūs grãm corpus a pctō purgante ⁊ a corruptōe
liberante. Si igiẗ hec corruptio est causa originalis
pctī transfundēdi. videẗ ꝙ originale pctm̄ nō solum
deleaẗ q̄tū ad culpã sed etiã q̄tū ad cãm. Itē po-
tentior est xp̄s in satisfaciendo ꝙ̃ fuerit adã in corrū-
pendo. sicut dĩ Ro. v. Non sicut delictū ita et donū.
Ex quo innuit ꝙ multo maius fuit donū ꝙ̃ delictū.
ergo si delictū ade nō tm̄ potuit inficere hoīem in se.
sed ꝓut est ꝓncipiū alteriꝰ. videẗ ꝙ baptismi sacrm̄
nō tm̄ curet hoīem in se. ꝫ etiã ꝓut est alterius prin-
cipium. Itē nō remoueẗ effectus ꝑsistente causa.
ergo si baptismū remouet ipm̄ originale pctm̄ ab hoīe.
necesse ē ꝙ ⁊ cãm originalis pctī excludat ab ipso. et
si hoc. videẗ tunc ꝙ baptisatus non transfundat in
alterū originale pctm̄. Item nō sufficienter curat
morbū qui relinquit radicē morbi. ergo aut xp̄s nō est
medicus ꝑfectus. aut si ꝑfectus medicus est. ꝑ medi-
cinã sacri baptismi nō solū expiaẗ originale q̄tū ad
culpam sed etiã q̄tū ad cãm. ⁊ si hoc. ergo baptizatꝰ ⁊c̄.
Itē tales sunt fructus q̃lis est arbor. ⁊ tales sunt
rami qualis ⁊ radix. Un̄ ⁊ dn̄s math. vij. Non pōt
arbor bona fructus malos facere. Et aplus Ro. xj.
Si radix sancta ⁊ rami sancti. ergo si originale deletum
est in parente. ⁊ parens est purificatus. videẗ simili-
ter ꝙ purificeẗ et ꝓles. ⁊ si hoc. aut originale non deleẗ
ꝑ baptismū. aut si deletur q̄tū ad culpã. deletur simi-
liẗ q̄tū ad cãm. Si tu dicas ꝙ baptismus nō purifi-
cat hominē ab originali inq̄tū est corruptio natura-
lis. sed inq̄tū est corruptio ꝑsonalis. Contra. si op-
positū est causa oppositi. ⁊ ꝓpositū est causa ꝓpositi.
sed ꝑsona corrupta corrūpit naturã. ergo pari rōne ꝑ-
sona sanata sanaẗ ⁊ natura. Iteꝫ si aliquis curet
aliquē a lepra. quia lepra est morbus hereditarius.
hoc ipso ꝙ a lepra curat dat ei potentiã generandi
filiū sanū. ergo pari rōne si originale morbus est he-
reditarius. videẗ ꝙ nō deleaẗ quin auferaẗ illa cor-
ruptio quã originale in alterū trãsfundiẗ. Sed
contra. Baptisatus etiã post baptismuꝫ sentit in se
motus ꝯcupiscentie. sed ꝯcupiscentia ortū habet ex
carnis feditate. ⁊ illa est causa originalis pctī in ꝓle.
ergo baptismus nō curat morbū originalis pctī q̄tum
ad radicē. Itē cã originalis pctī residet penes car-
nem. sed grã spūssancti respicit ꝓprie ipsam mentē.
ergo si causa originalis pctī nō opponiẗ ipsi gratie.
videẗ ꝙ ꝑ grãm baptismalē non habeat remoueri.
Item si baptismus curaret originale non tm̄ in-
quantū est morbus ꝑsonalis. sed etiã inq̄tū est mor-
bus naturalis. igiẗ parente baptizato. nō oporteret
ꝓlem baptizari. Si igitur vnūquēqꝫ in ꝓpria ꝑsona
necesse est baptizari. videẗ ꝙ in baptismate nō fiat
deletio originalis q̄tum ad cãm et radicem morbi.
Item ꝓpter peccatū originale habemus ignoran-
tiam in mente. ⁊ cōcupiscentiã in carne. ꝫ baptismꝰ
nō tollit homini ignorãtiã que se tenet ex parte men-
tis. ergo multo minus nec illã corruptionē que se te-
net ex parte carnis. sed illa est causa originalis. ergo ⁊c̄.
Rᷠ. dōm ꝙ dupliciter est loqui de causa original'. 17
aut ꝫm considerationē vnius hominis in se. aut per
comparationē ipsius ad alterū ex ipso ꝓpagandum
Si primo modo loquamur. sic semꝑ cum deletur pec-
catum originale. deletur ⁊ causa originalis peccati.
q̄tum ad hoc vt nō possit deinceps peccatum origi-
nale causari in anima baptizati. Remittiẗ enī quo-
dammodo feditas carnis. ⁊ ꝑ consequens improbi-
tas sue tyrãnidis rōne cuius habebat spiritū in ser-
uitutem peccati redigere. qđ quidē nō potest facere
post baptismū ꝓpter auxiliū gratie qđ ibi datur spi-
ritui. ꝑ qđ presidet carni. ⁊ ita effectus illius gratie
quodãmodo redundat in carnē. Si aūt loquamur
de causa originalis respectu alterius ꝓpagandi. sic ꝑ
baptismuꝫ non deletur originale q̄tum ad causam
siue radicem. Et ratio huius potissima vt credo est.
quia corruptio que est causa originalis peccati ꝓpa-
gandi. est corruptio nature consistens penes vim q̃
habet radicari in carne. Unde originale ꝓut est vi-
cium ꝑsone respicit voluntatē. ꝓut autē est vicium
nature respicit generatiuã virtutē ⁊ carnē. grã autē
sacramētalis ꝓprie respicit corruptionē ꝑsone. ꝯtra
vero corruptionē nature nō habet ordinari directe.

⁊ hinc est ꝙ cũ infundit͛ gratia baptiſmalis. delet͛ originalis culpa ſm ꝙ erat pctm̃ ipſius aie. remanet tamẽ aliquis languor in carne q̃ eſt cauſa originalis
18 in ꝓle. Si autẽ querat͛ quare remediũ grẽ ſacramentalis ordinat͛ directe ꝯtra originale ꝓut corrumpit pſonã. ⁊ nõ ꝓut corrumpit naturã. dõm ꝙ ſumm⁹ medicus hoc inſtituit rõne congrua exigente. tum ex parte medici. tum ex parte egroti. tum ex pte medicamenti. Ex parte inquam medici. quia ſic dñs debuit nos curare. vt ſalutẽ noſtrã vnuſquiſq; ab ipſo immediate recogitaret. ⁊ ideo vnũquẽq; voluit curari a ſuo baptiſmate immediate ⁊ in ſe. et ꝓpterea baptiſmus delet originale in hoie ſm ꝙ eſt indiuiduum. non ſm ꝙ eſt alterius principium. vt ex hoc vnuſquiſq; reddat obſequiũ deo debitũ. ⁊ magis recognoſcat ſaluationis ſue beneficiũ. Ex parte etiam egroti cõgruentia erat. deus eñ neminẽ vult ſaluari niſi ſalua arbitrij ſui libertate. ⁊ ideo talẽ efficaciam medicamento dedit. vt ſalua eſſet libertas ⁊ meritũ liberi arbitrij. Ideo etiã vt fides habeat locũ. occultat dñs ſacramẽti ſui effectũ. ⁊ ideo nõ curat͛ nature morbus. Ex parte etiaʒ medicamenti rõ eſt. quia virtus regeneratiua in ſacramẽto eſt ipſa fides. vñ a fide paſſionis dicunt͛ ſacra habere efficaciã. Qm̃ ergo hec virtus regeneratiua ꝑncipalit͛ reſpicit voluntatẽ ⁊ mentẽ. virtus aũt generatiua deciſionẽ carnis a carne. hinc eſt ꝙ baptiſmus ſanat ſiue curat originale ſm ꝙ eſt morb⁹ pſone. dũ in ea datur grã ꝑ quã rectificat͛ pſonalis voluntas. remanente nihilominus corruptione in carne ⁊ in vi generatiua. q̃ cauſa eſt tranſfundendi originalẽ culpam. Et ſic patet ꝙ ꝑ baptiſmũ deletur originale pctm̃ q̃tũ ad culpam. nõ tamẽ remouet͛ cauſa tranſfundendi originale in pſonã alteraʒ. ſicut rõnes oſtendunt que ad ſecundã partem inducunt͛. ⁊ ideo concedende ſunt.

19 Ad illud ḡ qḋ primo obijcit͛ de damaſ. ꝙ caro et ſpũs purgant͛ in baptiſmo. Dõm ꝙ daſſ. intelligit carnẽ purgari. quia feditas carnis aliquo mõ remittitur. nõ ꝙ oino tollat͛. ⁊ illã remiſſionẽ ſiue diminutionẽ feditatis. purgationẽ vocat. ꝓpter hoc ꝙ non eſt amplius cauſa culpe in eo in quo eſt. nõ tamen ▮ baptiſmũ oino feditas deletur. cũ nõ tm̃ pruritus coitus ſit in paganis. verũetiã in xp̃ianis. Probabile tamẽ eſt ꝙ illa feditas ꝑ baptiſmũ remittat͛. vulgo eñ dicit͛ ꝙ paruuli baptizati non ita fetent ſicut
20 alij nõ baptizati. Ad illud qḋ obĳ ꝙ xp̃us magis fuit ſufficiens ad ſatiſfaciendũ q̃ adaʒ ad corrũpendum. Dõm ꝙ verũ eſt. veruntamẽ quia nõ dedit omnem virtutẽ ſacro quã dare poterat. ſ; quã dare congruebat. ideo etſi ſufficientior eſſet. nõ tñ dedit virtutem ſacro curandi oẽm corruptionẽ. ſed ſolũ corruptionẽ pſone. ſic eniʒ congruebat vt ꝑus oſtenſum
21 eſt. Ad illud qḋ obijcit͛ ꝙ nõ remouet͛ effectus ꝑmanente cauſa. Dõm ꝙ verũ eſt de cauſa efficiente ⁊ cõſeruante. nõ de efficiente tm̃. Uerum eſt etiã de exiſtentia cauſe in ea diſpoſitione in qua ꝓducit effectum. Neutro autẽ iſtoꝝ modoꝝ remanet cauſa originalis. ſiue quia feditas ipſa nõ eſt cauſa conſeruatiua originalis. cũ originale ſit in anima ſeparata. ſiue quia nõ remanet in ea diſpoſitione ⁊ intenſione ſm
22 quã anima ex ipſa trahit originale. Ad illud qḋ obijcit͛ ꝙ non ſufficienter curat morbũ qui relinq̇t radicem. Dõm ꝙ hoc verũ eſt qñ radix morbi relinquitur que poteſt cauſare vuln⁹ in eo qui curat͛. nõ

ſic autẽ relinquit͛ radix originalis pccati. que quidẽ poſſit iterare morbũ illũ circa eũ qui baptizat͛. Poſſet tamẽ ⁊ aliter dici ꝙ vtile eſt relinquere radicem alicuius egritudinis. quia vna egritudo frequenter curat alterã. Huiõi autẽ corruptio que remanet in carne. occaſio eſt vitandi multa mala. ⁊ ꝑ cõſequẽs faciendi multa bona. ſicut oſtendit͛ in quarto in tractatu de effectu baptiſmi. Ad illud qḋ obijcit͛ ꝙ 23
ſi radix ſancta eſt ⁊ rami. dõm ꝙ illud intelligit͛ ꝑ ſe loq̄ndo. vt ſi radix ſ̃cta ſit ſm ꝙ radix. baptiſm⁹ autẽ etſi ſanctificet hominẽ. nõ tamẽ ſanctificat euʒ ſm ꝙ eſt principiũ alterius. quia remediũ illud curat morbũ pſone nõ nature ſicut oſtenſum ẽ. Ad 24
illud qḋ obijcit͛ ꝙ curato leproſo datur ei virtus generandi ſanũ. Dõm ꝙ nõ eſt ſimile. Lepra eñ ſic eſt morbus hereditarius ꝙ nõ eſt alius morbus vt corrumpit pſonã ⁊ vt corrumpit naturaʒ. eo ꝙ totum hominẽ inficit ex parte carnis. nõ ſolũ q̃tũ ad nutritiuam. ſed etiã q̃tũ ad generatiuaʒ. ⁊ ideo leproſus generat leproſum. quia ita corruptus ẽ in eo humor generatiuus ſicut nutritiuus. ⁊ qñ homo a lep▮ cu
ratur. vterq; humor ſimul in ipſo ſanat͛. Sed in originali peccato eſt corruptio perſone ⁊ nature. i▮ꝙ 25
iſte corruptiones ſunt diuerſe. Corruptio eñ pſone reſpicit liberã voluntateʒ. corruptio do nature ſm ꝙ ab illa cauſat͛ reſpicit generatiuã virtutẽ. Eſt eñ natura vis inſita rebus ex ſimilibus ſimilia procreãs. ⁊ ideo q̃uis vna iſtarum corruptionũ per baptiſmũ curetur. non oportet ꝙ curetur alia. ⁊ hinc eſt ꝙ mũdificatus per baptiſmũ generat immũdum. Qualitas eñ ꝓlis genite plus conformat͛ diſpoſitõni virtutis generatiue q̃ diſpoſitioni voluntatis libere. et ideo exemplificat Aug. ꝙ ſicut circumciſus generat prepuciatum. et ex grano mũdo generatur granum cum paleis. ⁊ hoc ideo quia omnia iſta erant in vi ꝓpagatiua ⁊ rõne ſeminali. ſm quam hec ꝓpagãtur. ido ſimiliter intelligẽdum eſt in hominibus. ꝙ quia corruptio remanet in vi generatiua. q̃uis voluntas curetur per gratiã. homo generat ſm id in quo aſſimilat͛ ade. nõ ſm id in q̃ aſſilat͛ xp̃o. ⁊ iõ ꝓducit filiũ ſimilẽ ade ꝑuaricatori. magis q̃ ſuo redẽptori.

Conſequẽter queritur de ſecundo principali ſcilicet de morbo cõcupiſcẽtie. Et circa hoc querũtur duo. Primo queritur i quo ſit cõcupiſcentia tanq̃ in ſbiecto. Secũdo queritur a quo ſit tanq̃ a principio effectiuo.

Queſtio. j. c

In quo ſit concupiſcẽtia tanq̃ in ſbiecto. videlicet. vtrum ſit in anima vel in carne. Et ꝙ in carne videtur. Ad Ro. vij. dicit aplꝰ. Uideo aliã legẽ in membris meis repug. le. mẽ. m. Glo. Uideo aliã legeʒ. id eſt fomitem peccati qui regnat in membris meis. vt in oculo ad concupiſcẽdum. in manu ad operãduʒ. ḡ concupiſcentia eſt in oculo. Item Aug. d ſancto dict. Uitiũ originis humane duplici corruptiõe inficit naturam. ignorãtia mentem. ⁊ concupiſcẽtia carnem. Si igitur ignorãtia eſt in mente tanq̃ in ſbiecto. videt͛ ꝙ ⁊ ꝯcupiſcẽtia ſit in carne tanq̃ in ſubiecto. Item ſicut ſe habet lex mentis ad mẽtem. ita ſe habet lex carnis ad carnem. ſed lex mẽtis eſt in mente tanq̃ in ſbiecto. ḡ pari ratione et lex carnis ẽ in carne tanq̃ in ſbiecto. ſed lex carnis eſt concupiſcentia ſicut dicitur Roma. vij. ergo ⁊c. Itẽ concupiſcentia carnis nõ eſt in anima niſi q̃diu anima

est vnita carni. si ergo proprietas saluari habet in pro
prio subiecto. videtur φ concupiscētia ipsa non sit in
aīa que sepabilis ē a carne. imo in carne ipsa. Itē
cui⁹ est actus. eius est ⁊ habit⁹. s₃ carnis est cōcupisce
re sicut dī Gal. v. Caro cōcupiscit aduersus spm. er
go ɔcupiscentia est a carne. Sed ɔ̄. Aug. de vbis
apli. Viciū ɔcupiscētie est qđ aīa ptrahit ex carne. s₃
illud qđ aīa ptrahit pprie est in aīa. ḡ cōcupiscentie
viciū est in ipsa sicut in subiecto. Item Aug. in li.
lxxxiij. q. Concupiscentia est turpis affectio qua aīa
inferiora sectat᷑. que magis pprie cupiditas dicit᷑. s₃
affectio habet esse in anima tanq̄ in subiecto. ḡ ⁊c.
Item illius solius est cōcupiscere cui⁹ est cogno
scere. ergo in illo solo est cōcupiscentia in quo est co
gnitio. sed cognitio est in anima tanq̄ in subiecto. er
go ⁊ cōcupiscentia. Itē in illo solo est ɔcupiscen
tia tanq̄ in subiecto in quo potest esse culpa. sed ta
le nō est caro sed anima. ergo ⁊c. Itē anima rece
dente a carne. nō plus cōcupiscit caro q̄ lapis. ani
ma vero pter carnē ɔcupiscere potest ⁊ desiderare.
sicut ⁊ dolere. ergo videt᷑ pprie φ cōcupiscentia esse
25 habeat in anima vt in subiecto pprio. R⁹. dōm φ
cōcupiscentia dupliciter accipit᷑. Uno mō dicit᷑ con
cupiscentiā esse desideriū nimis intensum ⁊ immo
deratū. siue sit respectu boni interioris. siue exterio
ris. siue inferioris. Et hoc mō accipit᷑ ad Roma. vij.
vbi dicit᷑ in glo. Bona est lex. que dum concupiscen
tiam phibet. omnia mala phibet. ⁊ sic concupiscen
tia habet esse in vi anime appetitiua. siue dicat᷑ vis
appetitiua brutalis. siue dicat᷑ vis appetitiua ratio
nalis. Alio mō sumit᷑ concupiscentia p appetitu de
lectabilis ſm tactum. ⁊ sic accipit᷑ Eccli. vij. Pro
pter speciem mulieris multi perierunt. ⁊ ex hoc con
27 cupiscentia quasi ignis exardescit. Hec ɔcupiscētia
dicit᷑ esse in carne. ⁊ in sensualitate. ⁊ in rōnali parte
Sed in carne est causaliter. in rōnali vero parte est
formaliter. in sensualitate vero vtroq₃ mō. videlicet
causaliter ⁊ formaliter. Ideo dico φ in rōnali parte
⁊ in sensualitate est formaliter. quoniā actus qui est
ɔcupiscere sicut vult Aug. est pncipalius aīe. Ideo
vero causaliter dicit᷑ esse in carne. quia caro infecta
iuncta anime ex sua infectione reddit eam ɔcupiscē
tem. Unde si quis vellet pprie subiectū cōcupiscen
tie carnalis assignare. nec tñ diceret carnē₃. nec tñ
diceret animā. sed ipm cōiunctū. vt sicut sentire est
actus cōiuncti. sic etiā actus ɔiuncti est delectari car
28 naliter ⁊ ɔcupiscere. Propter qđ nota φ caro dupli
citer sumitur in scriptura. Aliqñ dicit᷑ caro homo ex
terior carnalis ⁊ sensibilis. ⁊ sic cōphendit carnem
cū potentia anime sensitiua. Et hoc mō pprie est sub
iectum concupiscentie carnalis. Alio mō dicit᷑ caro
ɔs hominis cōstitutiua. Et hoc mō nō est conceden
dum φ ɔcupiscentia est in carne nisi dicat᷑ inesse. si
cut in causa. Rōnes igit᷑ ostendētes φ ɔcupiscentia
magis pprie est in anima q̄ in carne ɔcedende sunt.
29 Ad illud aūt qđ obijcit᷑ de verbo apostoli. Video
aliā legem in mēbris meis ⁊c. Dōm φ membra non
tñ vocat᷑ caro ibi exterior. s₃ etiā accipit᷑ ibi p carne
30 ⁊ virtute appetitiua. Ad illud qđ obijcit᷑ de Aug.
responderi potest simili᷑ φ carnē accipit p homine
carnali. vt si caro dicat᷑ ipm corpus. tūc intelligit de
pdicatione causali. vt cōcupiscentia dicat᷑ carnē in
ficere. i. carnis feditas vel corruptio ex qua concupi
31 scentia ipsa oritur. Ad illud qđ obijcit᷑ de lege car
nis. Dicendū φ caro accipit᷑ ibi p homine carnali ⁊
exteriori. Et similiter in vltima autoritate qua dicit᷑
Caro concupiscit aduersus spiritū. Ad illud qđ 32
obijcit᷑ φ in anima separata nō est cōcupiscentia car
nalis. Dicendū φ ex hoc nō sequit᷑ φ caro sit prius
subiectū concupiscentie. sed ex hoc bene sequitur φ
concupiscentia non inest anime nisi vt carni vnite.
Ad vltimū iam patet responsio ex his que dicta
sunt. Cū eñ dicit᷑. caro cōcupiscit aduersus spm. ca
ro ibi ſm φ glo. exponit dicit᷑ hō carnalis siue sen
sualitas carnis.

Questio. ij.

A quo sit ipsa ɔcupiscentia tanq̄ a principio. Et est
questio vtrum sit a deo. Et φ nō videt᷑. Roma. vj.
Uetus homo noster crucifixus ē. Glo. Uetus hō est
fomes q̄ ex nobis est. nō a deo. Itē Aug⁹. in li. v.
hyponosticon. Credite malum ex dyabolo. bonū ex deo nō
libidinem. sed libido ⁊ ɔcupiscentia idē sūt. ergo ⁊c.
Item dei filius assumpsit omne qđ in nostra na
tura plantauit. sed cōcupiscentiā nō assumpsit. ergo
ɔcupiscentia nō est in nobis a deo. Itē omne qđ
est a deo est bonū. ⁊ de se ad bonū ordinatū. sed con
cupiscentia malū est ⁊ ad malū ordinata. cū ei⁹ vsus
s₃ actus ɔcupiscendi sit malus. ergo videt᷑ φ cōcu
piscentia nō sit a deo. Item fomes inq̄tum hmōi
est causa originalis in ple. ⁊ ita est causa originalis
necessaria ⁊ determinata φ nō attendit᷑ ibi libertas
voluntatis. sed qđ est cā alicui⁹ rei necessario ⁊ deter
minate ordinate ad malū. est cā mali. Si igit᷑ fomes
esset a deo. tūc sequeret᷑ φ pctm originale ess₃ a deo.
φ si hoc ē falsum. restat φ ⁊ pmū. S₃ ɔtra. Aug.
de li. arbi. Ois pena pcti iusta ē. ⁊ supplicium noiat᷑. s₃
ɔcupia q̄ remanet post baptismū pena ē. ḡ iusta est.
s₃ oē qđ iustū est. est a deo. ḡ ⁊c. Itē ois pena aut
est acta. aut inflicta. aut ɔtracta. s₃ fomes nō ē pena
acta. qr est in puulis q̄ nihil boni vel mali egerunt.
Non ē pena ɔcta. qr fuit in adā q̄ nō pcessit ex alio
pente. Restat igit᷑ φ est pena inflicta. s₃ ois talis pe
na ē a diuina iusticia. ḡ ⁊c. Itē ɔcupia dicit amo
ris intensionē. amoris aūt intensio dicit positionē₃.
s₃ oē qđ dicit aliquā positionē est ab illo a q̄ pcedit
oīs ens. ḡ ⁊c. Itē eius ē auferre dñiū cui⁹ ē ⁊ da
re. s₃ ḡ deus dedit dominiū hoi vel spiritui rōnali sup
vires inferiores. videt᷑ φ illi⁹ solius fuit auferre. sed
auferre dñiū nō est aliud q̄ infligere deordinationē
ɔcupie in sensualitate. ob quā caro ɔcupiscit aduer
sus spm. ⁊ spūs aduersus carnē. Si ḡ illud dominiū
a deo est ablatū. videt᷑ φ ɔcupie viciū ab ipso sit in
flictū. Itē φ bestie hoi nō obtpant. hoc est ex diui
na dispositione ſm quā sapienter oīa regunt᷑. ergo
pari rōne φ vires inferiores nō obediunt supiori. s₃
est ex vltione diuina. Et φ illud ver₃ sit. multe auctes
sanctorū vident᷑ dicere. que innuunt φ ideo rebellio
hoi est inflicta. qr hō fuit rebellis deo. hec aūt rebellio
nihil aliud est q̄ ɔcupiscentie viciū. R⁹. dicendū 33
φ dupliciter est loqui de ipsa cōcupiscentia. aut ſm
φ est pena. aut ſm id φ est ɔcupia. Si loquamur de
ipa ſm φ ē pena. sic dicit ordinē ad culpā. ⁊ hoc mō
habet cām pmerentē ⁊ cām ordinantē. Meret᷑ eñ
hō habere talē rebellionē ex sua culpa ⁊ inobedien
tia. Deus vero hoc malū ad aliud pexistens ordinat
ex sua iusticia. Alio modo est loqui de ɔcupiscentia
ſm id quod est. ⁊ sic concupiscentia duo dicit. dicit
eñ appetitum. dicit nihilominus in actu appetitus

excessum. Appetitus inquã ille substratus bonus ẽ ꝛ a deo est. excessus autẽ ille in appetendo. ꝛ si videatur esse positio. plus tñ est priuatio. nec hꝫ cãm efficientẽ sed deficientẽ. ꝛ ideo quia deus nullius est cã deficiens. hoc mõ nõ ponit̃ esse a deo. sed potius a libero arbitrio ꝑ culpã deficientem ꝛ a dyabolo instigante. Qz aũt ꝯcupiscẽtia rõne excessus ꝓuationem dicat. q̃uis videat̃ dicere positionẽ hoc planum est. Hoc eñ ẽ ꝯcupiscentia respectu virtutis appetitiue qđ est palisis respectu motiue. Et queadmodũ mẽbrum paliticũ tremulat ꝛ mouet̃ velocissime. ꝛ hoc nõ venit ex virtutis augmento. ſ potius ex virtutis detrimento. nec ex virtutis fortificatione. ſ potius ex dissolutione. sic ꝛ in cõcupiscentia intelligendum est ꝙ appetitus in amore rei tẽpalis exardescit. nec põt seipm ꝯtinere. imo in cõtinuo motu ꝛ cõcupiscẽtie iteratione cõsistit. Hoc inquã intelligendũ est ꝓuenire ex defectu retinaculi. sicut mouent̃ fere ruptis vinculis. ꝛ naues destructis gubernaculis. Concedende sunt igit̃ rõnes ostendẽtes ꝙ cõcupiscentia non sit a deo, put ꝯcludunt de ꝯcupiscentia ꝫm id qđ est.

54 Ad illud vo Aug. q̃ dicit ꝙ ois pena iusta est. dicendũ ꝙ intelligit de pena sub rõne pene. sic eñ iusta est rõne iuste ordinatõis ad p̃cedentẽ culpã. Posset tñ dici ꝙ intelligit de pena q̃ pure pena est. hoc est q̃ ita pena est ꝙ nec est culpa. nec de se ordinata ad culpam. ꝛ ideo nõ habet locũ hic auctas illa.

55 Ad illđ qđ obi. ꝙ ois pena. aut est inflicta. aut acta. aut contracta. dđm. ꝙ ꝯcupiscentia in adã fuit acta. ꝓ eo ꝙ peccando seipm ꝓuauit originali iusticia. et induxit in se cõcupiscẽtiã. In nobis vo est pena cõtracta. ꝓ eo ꝙ a parentibus ꝯhimus carnẽ infectã. que facit cõcupiscentiã esse in aia sibi vnita.

56 Ad illud qđ obi. ꝙ ois positio a deo est. ꝛ ꝯcupia dicit positionem ꝛc. Dđm ꝙ sicut claudicatio ꝛ tremulatio positionẽ dicit quandã. quia ponit actũ ꝛ virtutẽ ꝓgressiuã. dicit etiã nihilominus defectũ ꝛ priuationẽ. Claudicatio eñ defectum in crure ponit. tremulatio vo defectum in virtute mouẽte siue ineptitudine circa mobile. Sic ꝛ in ꝓposito intelligendũ est esse vt ꝑus explanatũ est. Et rõne eius qđ est ibi positionis. absqz dubio a deo ẽ. rõne vero ei⁹ qđ est ibi defect⁹ ꝛ priua-

57 tionis nõ est q̃renda causa efficiẽs ſ deficiẽs. Ad illud qđ obi. ꝙ eius est auferre dominiũ cui⁹ est dare Dđm ꝙ ipse cui datũ est dñiũ ex mala custodia potest amittere. Et sic intelligendũ est hominẽ ꝑdidisse dominiũ illud qđ habebat rõ sup vires inferiores. ꝛ hoc nõ quia ablatũ sit ei violenter. sed qz cuz esset in sua potestate tale dominiũ in se ꝯseruare. ꝛ ꝓpria incuria ꝛ negligentia noluit ꝛ amisit. sicut hõ dum peccat a semetipso fugat grãm diuinã. deus dicit̃ auferre. qz iusto suo iudicio vltra nõ apponit. vñ hõ red-

58 dit seipm indignũ ad donũ dei ꝑcipiendũ. Et ꝑ hoc etiaꝫ posset rñderi ad sequens obiectũ de amissione dominij bestiaꝝ. Potest tñ ꝛ aliter dici ꝙ nõ est simile. quia ꝙ bestia nõ obtpat homini hoc nõ ponit culpam. nec in bestia que nõ subiacet. nec in homine q̃ nõ presidet. secus tñ est in sensualitate ꝛ rõne. Cum eñ sensualitas rõni repugnet mouendo ꝛ inclinando ad illicitũ. ipsa talis repugnantia est ei culpa. et ideo ꝓprie nõ debet dici talis rebellio esse a deo. nec deũ instituisse ꝯcupiscentiã. Et si alique tales auctes inueniant̃. intelligẽde sunt ꝛ exponẽde vt loquant̃ de ꝯcupia ꝫm ꝙ ẽ pena. Et sic patet obiecta.

Consequenter querit̃ de tercio videlicet de equitate diuine iusticie. ꝫm quã animã tali carni infundit ex qua cõtrahit reatũ dãnationis eterne. Et circa hoc q̃runt̃ duo. Primo querit̃ vtrũ deus illaꝫ maculã quã anima ꝯtrahit. de iusticia debeat sibi imputare. Scđo querit̃ vtrũ deceat diuinã iusticiã animam tali carni sociare.

Questio .j.

Utrũ illã maculã quã anima ꝯtrahit ex carne debeat deus sibi imputare. Et ꝙ nõ videt̃. Aug. in lib. de duab⁹ aiabus ꝯ manicheos. Reum teneri quẽquã. qz nõ facit qđ facere nõ põt. summe iniq̃tatis ꝛ insanie est. Si igit̃ aia puuli in suo ortu habere non põt iusticiam. videt̃ ꝙ nullo mõ sit ei originalis macula imputanda. Item sicut gloria respicit meritũ. sic etiã pena respicit demeritũ. sed meritũ ꝓprie cõsistit circa actũ. ergo ꝛ demeritũ. ergo nihil imputãdũ est alicui ꝑ demerito qđ nõ fit ex actu ꝓprio. Item in eo qđ inest alicui nãliter. nec est laudãdus quis. nec vituperandus. sed talis culpa inest puulo ex nãli cõiunctione anime ꝛ carnis. igit̃ ꝓ illa nec est puulus laudandus. nec vituperand⁹. igit̃ macula illa quã contrahit nõ debet sibi imputari ad penã. Itẽ prior est deus ad miserendũ q̃ sit hõ. sed hõ aliũ habꝫ excusatũ ex impossibilitate. nec punit eũ qui nõ est rõnis capax. si ergo talis cõditio repit̃ in puulo. videtur ꝙ nihil qđ sit in ipso debeat ei imputari a dño. Sed cõtra. Actuale peccatũ reddit hominẽ indignũ ꝓpter hoc ꝙ est ibi priuatio alicui⁹ boni qđ deberet inesse. ſ originale peccatũ in hoc cõicat cũ actuali. qz in eo est priuatio alicui⁹ boni qđ deberet inesse. vtpote originalis iusticie. ergo originale peccatũ facit eũ in quo ẽ dignũ esse pena. sed omne tale est a iusto iudice imputãdũ. ergo ꝛc. Itẽ originale sicut ꝑus ꝓbatũ ẽ malum culpe est. ſꝫ culpa deordinat vniuersum nisi subsequat̃ pena in qua ordinet̃ ꝫm ꝙ vult Aug. ergo si diuina iusticia nõ debet dimittere aliq̃d inordinatũ in vniuerso. debet igit̃ punire originale peccatum in quocũqꝫ reperiatur. siue in paruulo. siue in adulto. Item iustũ est ꝙ deus ab omni anima exigat honorem sibi debitũ. cum igit̃ pulcritudo imaginis in creatura rõnali spectet ad honorẽ dei. deus a q̃cũqꝫ creatura rõnali exigit illã pulcritudinẽ. sed qui iuste exigit aliquid ab aliquo. si caret illo. recte imputat ei ad penam. si ergo q̃cunqꝫ habet originale peccatum caret illa pulcritudine quaꝫ anima deberet habere. ergo oĩ tali debet imputari ad penã a summa iusticia. Item sicut scđs adam fuit exemplũ obediendi. sic primus adam fuit exemplũ ꝓuaricandi. sicut apostolus innuit. ergo sicut habens imaginẽ secũdi ade est dignus gloria. sic habens imaginem p̃mi est dignus pena. sed omnis qui regenerat̃ in baptismo xp̃i hocipso ꝙ habet imaginẽ xp̃i (videlicet gratiam baptismaleꝫ) reputat̃ a deo dignus gloria eterna. q̃uis nihil boni vel mali fecerit. ergo ꝑ oppositũ omnis qui generat̃ ab adã. cũ hocipso gerat imaginem eius. debet a diuina iusticia reputari indignus gloria ꝛ reus pena. R⁹. dicendum ꝙ absqꝫ dubio 59
deus imputat originale peccatũ ipsis paruulis i demeritũ. quia in reatũ pene. saltem pene damni. Hoc aũt exigit diuine potentie altitudo. ꝛ sapie pulcritudo. ꝛ iusticie rectitudo. Altitudo diuine potẽtie hoc exigit. ob quã deus semp debet querere suã gloriam ꝛ honorẽ. ꝛ ideo si animã rõnalis honorem deo non

reddit.cum in se nõ habeat decus imaginis diuine
per qḋ deus honorari habet.necesse est ꝙ deus dede
cus culpe. recompenset in decore iusticie. Pulcri
tudo etiã sapientie hoc requirit.quia nõ patitur ali
quid turpe vel inordinatũ reperiri intra vniuersum
Et quoniã omne peccatũ siue sit actuale siue contra
ctum est priuatio modi.speciei.⁊ ordinis. necesse est
ꝙ inordinationẽ nature recompenset deus ꝑ ordi
nem pene. vt sic pulcritudo vniuersi ex nulla parte
remaneat deturpata. ¶Rectitudo etiã diuine iusticie
hoc requirit.quia deus id a creatura exigit qḋ ei de
dit.quoniã igiť deus humanã naturã in primo ho
mine iustã fecerat. voluntatis iusticiam nõ solum a
pmo parente.sed etiã ab omnibus posteris (in qui
bus natura illa reperiť) debet exigere. In quocũqꝫ
igiť est illius iusticie carentia.merito sibi imputatur
a diuina iusticia. Et hoc est qḋ dicit Anshel.in li.de
conceptu virgi.ca.xxviij.Dicendũ ꝙ aliter deus er
ga ifantes debeat agere.⁊ aliter homo. Nam homo
nõ debet exigere a natura qḋ sibi non dedit.⁊ qḋ sibi
nõ debetur.nec iuste redarguit homo hominẽ cum
culpa nasci.sine qua ipse nõ extitit.⁊ de qua non nisi
per alium sanatur.Deus vero recte exigit a natura
qḋ ipse dedit ⁊ qḋ sibi iuste debetur.Sic igitur patet
ꝙ decet deum culpam imputare anime quã cõtraxit
ex carne. hoc eñ exigit tam potentia ꝙ̃ sapientia.ꝙ̃
etiam iusticia. Ideo cõcedende sunt rões que hoc
40 ostendunt. Ad illud ergo qḋ primo obijciť in con
trarium de verbis Aug.in li.de duabus animabus.
Dõm est ꝙ ratio ista dupliciter deficit. Primo qdẽ
quia ex malo intellectu auctis ꝓcedit. Augustinus
eñ loquiť de impossibilitate que inest simpliciter ho
mini ex natura.non de ea in quã homo intrusus est
per voluntatẽ ⁊ culpã.sicut supra dist.xxviij.positũ
fuit exemplũ de seruo eunte ad nundinas. Hec aũt
impossibilitas seruandi rectitudinẽ iusticie. nõ fuit
indita homini ex cõditione nature.sed potius intru
sa fuit ex voluntaria transgressione ade. Secũdo
etiam deficit in assumptione.ꝓ eo ꝙ deus nõ impu
tat paruulo peccatũ originale ex hoc ꝙ non facit qḋ
facere nõ potest.sed ex hoc ꝙ nõ habet qḋ habere de
bet.⁊ hoc bene imputať homi ƀm illud Luce. Om
ni habenti dabitur ⁊ abundabit. nõ habẽti vero ⁊c̃.
Et apls dicit. Ignorans ignorabiť. ⁊ Mathei.xij.
glo.Eiectus fuit hõ a nuptijs nõ solum ꝓpter enor
mitatem actualis ꝓuaricationis.sed etiam ꝓpter ca
rentiã vestis nuptialis.qua quia caret homo in ori
ginali conceptus.nisi vestiatur in baptismate.nõ ꝑ
mittitur aulam superni regis intrare.exigente hoc il
41 lius superne aule dignitate. Ad illud võ qḋ obij
citur ꝙ demeritũ respicit actũ.dõm ꝙ sicut puuli ha
bentes grãm digni sunt vita eterna.ꝓ eo ꝙ illã gra
tiam ꝑ sacramenta xp̄i q̄ eis vitã eternã sua gratia
⁊ passione ꝓmeruit.ita ꝙ alia est grã in puulis ꝙ̃ in
xp̄o. Sic ⁊ in ꝓposito intelligendũ est ꝙ maculã pec
cati ↄtrahit anima ex sua generatione in ipsa ꝓpaga
tione.⁊ hoc ab ipso adã.qui ex actu suo natura hu
manam fedauit.⁊ ideo in ipso dicimur peccasse ⁊ de
meruisse.⁊ ꝑ eius inobedientiã peccatores cõstituti
esse.Alia tñ est in nobis culpa ꝙ̃ fuerit in ipso.habet
tamẽ hec rationem demeriti ab illa ex qua ꝓcessit.⁊
hoc est qḋ dicit Anshel.de ↄcep.virgi.ca.xxvij.Ori
ginale pctm̃ aliud intelligere nequeo in puulis nisi
ipsam factã ꝑ inobedientiam ade iusticie debite nu
ditatem.ꝑ quã omnes sunt filij ire.qm̃ ⁊ naturã ac
cusat spontanea quã fecit iusticie desertio. nec excu
sat ꝑsonã impotẽtia recuperandi.quã comitať bea
titudinis nuditas.vt sicut sunt sine omni iusticie re
ctitudine.ita sint absqꝫ omni beatitudine. Ad illḋ 42
vero qḋ obijciť ꝙ nõ est aliqs laudandus vel vitu
perandus ꝓ eo qḋ ei naturaliter inest.Dõm ꝙ si in
telligatur de natura instituta.nec est laudandus nec
vituꝑandus.nec apud deũ nec apud hoies.quia ipe
deus naturã instituit. nec debet culpare qḋ fecit.Si
vero intelligať de eo qḋ naturaliter inest ƀm statum
nature lapse.sic dico ꝙ nõ est homo apud homines
vituperandus.sicut dicit Anshel.⁊ habitũ est in re
sponsione.quia hoies q̃tũ ad talia pares sunt.nec de
bet homo qḋ nõ dedit ab homine exigere.Apud võ
deũ qui aliter naturã instituit vituꝑandus est. quia
in se nõ habet qḋ deus ab ipso iuste exigit. Illud igi 43
tur verbũ phi qḋ dicit ꝙ ꝓ naturalibus nec lauda
mur nec vituperamur.aut est intelligendũ de natu
ralibus quantũ ad nature institutionẽ.aut si de alijs
intelligať.hoc intelligiť q̃tũ ad iudiciũ humanum.
nõ q̃tum ad iudiciũ diuinũ. Ad illud qḋ vltimo 44
obijcitur ꝙ ꝓnior est deus ad miserendũ ꝙ̃ hõ.dicen
dum ꝙ verũ est ꝓ eo ꝙ plenã misericordiã ꝓstat ei
cui sibi placuerit misereri.nihilominus tamẽ distri
ctissime iudicat.sicut ex illo verbo colligiť in Ma
thei.xij.De omni verbo ocioso reddent hoies rõem
in die iudicij. Unde multa sunt pctã q̄ apud hoies
toleranť ⁊ nõ puniunť. vtpote sunt spũalia ⁊ inte
riora.de quibus oportebit in die iudicij nos reddere
rõem. Misericordia eñ viã iusticie nõ ꝑcludit.

Questio.ij. F

Utrũ deceat diuinã iusticiã animã tali carni infun
dere.Et ꝙ nõ videť. Non est vere innocens qui po
test alium a culpa releuare ⁊ nõ releuat.ergo multo
fortius nõ est vere innocens q̄ potest alterũ ꝑserua
re a culpa ⁊ nõ ꝑseruat.sed creator possꝫ animã quã
creat a culpa preseruare.si eã tali corpori nõ infun
deret.ergo videť ꝙ eam infundendo tali corpori fa
ciat minus iuste. Itẽ idẽ est aliquid facere in se.⁊
facere aliquid.quo facto necesse est illud fieri.Unde
idẽ est hominẽ interficere.⁊ facere.quo facto homo
necessario moriať.⁊ qui aperit fenestrã diciť domũ
illuminare.ꝓ eo ꝙ facit aliquid quo facto dom⁹ illu
minatur.sꝫ animã infusam maculare carne necesse ẽ
eam effici peccatricẽ. igiť idẽ est animã peccatricem
facere.⁊ animã tali carni infundere.sed nullo modo
decet diuinã iusticiã animã peccatricem facere.ergo
nullo modo decet eam infundere. Itẽ minus ma
lum est affligi quãtacunqꝫ pena temporali ꝙ̃ macu
lari culpa mortali.sed nullo modo deceret diuinam
iusticiam animã in sue creationis ꝑmordio. anteqꝫ̃
vniret corpori in penã demergere infernalẽ.immo
diceret ipsi anime facere iniuriã quã innocentem
vexaret in pena.ergo multo fortius indecens est di
uine iusticie.⁊ iniuria videť fieri ipsi anime.si cõiun
gatur carni maculate ex qua ↄtrahit maculam origi
nalis. Itẽ etsi caro posteroꝝ aliquo modo fuerit
in adam.anime tamẽ nunqꝫ̃ sunt ex anima ade ꝓpa
gate.sed immediate a deo ꝓducte sunt.ergo videtur
ꝙ adã nihil eis meruit nec demeruit.igiť sicut nõ de
cuisset diuinã iusticiã animã ade infundere corpori
maculato in ꝑmaria rerum conditione.sic nec nunc
videť ꝙ debeat eam tali carni sociare. Itẽ si ali

quā anima haberet vsum voluntatis ⁊ recusaret ta
li corpori vniri. nō esset iustū ꝙ deus illā (ipsa recu
sante) in illo corpore incarceraret. igiẗ si aīe cōditio
nō deteriorari debet. quia cū creaẗ caret vsu liberta
tis arbitrij. videẗ ꝙ nullo mō salua rectitudine iusti
cie sociari deberet carni maculate. Itē nō est vera
iusticia nisi vbi cōiuncta est misericordia. Nam vniuerse
vie dñi misericordia ⁊ veritas. s; cū deus infundit animā
carni maculate quam scit de corpore exire anteꝗ̄ ba
ptizetur vel possit cōuerti ad deū huic nullā facit mi
sericordiā. ergo videẗ ꝙ in tali operatione nō cōmendeẗ
diuina iusticia q̄ derelinqt miam. Sed ꝯ. iustū est
vt cōditor nature satisfaciat appetitui nāli quē natu
re inseruit. s; corpus ab adā ꝓpagatū ꝑfecta organi
zatione organizatū appetit vniri aīe rōnali. ergo si nihil
pōt satisfacere illi appetitui nisi solus deus. videẗ ꝙ
ad diuinā iusticiam ptineat illi corpori animā infun
dere. Itē iustū est ꝙ gubernator cōseruet res eo
mō quo nate sunt ꝯseruari. s; spēs humana nata est
cōseruari sicut ⁊ spēs alioꝝ animaliū ꝑ ꝓpagationē
hoīs ab hoīe. igiẗ fm ꝙ corpora ꝓcurantẗ. iustum est
deū aīas illis infundere. ergo q̄liacūq; sint corpora ex
adā ꝓpagata. aīe debēt illis corporib⁹ sociari. Itē
iustū est adiutorē oīm in eo qđ p̄cipit alteri auxiliū
suū impendere. s; deus p̄cepit homini filios ꝓcreare.
⁊ hō nō pōt sine diuino adiutorio ꝑficiente ⁊ cōplen
te. qđ inchoat ꝑficere ⁊ cōplere dando formā cōple
tiuā. ergo q̄tienscūq; ⁊ quōcūq; hō generat. si non est
defectus ex pte hoīs p̄parantis corpora. videẗ ꝙ iu
stum ⁊ equū sit deū auxiliari infundēdo aīas. Itē
iustū est equū retributorē ꝓ enormi crimine totā po
steritatē in seruitutē redigere. sicut legib⁹ humanis
videmus ꝓ crimine lese maiestatis exhereditari to
tam posteritatē. si ergo adā pater oīm hoīm inexcusabi
liter ⁊ ꝯ excellentissimū dñm peccauit. videẗ ꝙ iustū
sit oēs posteros eius in miseriā ⁊ seruitutē redigi. et
si hoc. iustū est aīas coꝝ corporibus infectis ⁊ pena
45 libus copulari. Rº ad p̄dictoꝝ intelligentiā ē no
tandū ꝙ iusticia dupliciẗ consueuit accipi. Uno mō
diciẗ iusticia ipsius diuine bonitatis cōdecētia. Alio
mō diciẗ iusticia ꝓut cōsiderat meritoꝝ exigentiaꝫ.
Si dicaẗ iusticia diuine bonitatis condecentia. hoc
mō decet diuinā iusticiā animā rōnalem infundere
carni ex adā ꝓpagate. tū ex hoc ꝙ est rerū conditor.
tū ex hoc ꝙ est cōseruator. tū ex hoc ꝙ est ꝓuisor si
ue administrator. Conditorē decet appetitui nostro
satisfacere. ⁊ ideo cuꝫ natura in adā viciata. corpus
format habens appetitū ad animā rōnalem. ad di
uine bonitatis cōdecentiā spectat illū appetitū sup
plere ⁊ ꝑficere. Conseruatorē etiā decet rē sic conser
uare fm ꝙ nata est cōseruari. Si ergo species humana
q̄ in adā inchoata est nata est cōseruari ꝑ ꝓpagatio
nem hominis ex hoīe. cū habeat hō corp⁹ animale.
nec possit in solis corporibus ꝯseruari absq; anima
bus. ad diuine bonitatis ꝯdecentiā spectat inquātū
deus est nature cōseruator. animas corporib⁹ infun
dere nature legis ꝓpagatis. Gubernatorē etiā decet
sic rem administrare fm ꝙ instituit. ⁊ nature sue in
didit virtutē ⁊ potentiā ad mouendū ⁊ operandum.
ꝓpter qđ dicit Aug. in. vij. de ciui. dei. Sic res quas
condidit administrat. vt eas agere ꝓprios motus si
nat. Quoniā igiẗ deus sic instituit humanā naturā.
vt adam p̄pararet corpora. ⁊ ipse illis corporib⁹ ani
mas infunderet. ⁊ iterū ipm adam instituit in statu
mutabilitatis. in quo scꝫ posset effici mortalis ⁊ im
mortalis. ex his duobus colligiẗ necessario ꝙ ad di
uine bonitatis cōdecentiā spectat inq̄tū est rerū ad
ministrator ꝙ aīas talibus corporib⁹ infundat. Si
eñ in p̄maria cōditione sic instituit. ⁊ sic decreuit. vt
corporibus ꝓpagatis ab adā. animas rōnales infun
deret. ⁊ iteꝝ sic debet administrare res vt eas agere
ꝓprios motus sinat. vt salua sit lex institutiōis. ⁊ lex
administrationis. q̄liacūq; adam corpora sibi ꝓpa
get. dū tñ sint disposita ad animā rōnalem. decet deū
animas his infundere. Nec ex hoc culpaẗ deus in
aliquo. Et est exemplū satis manifestū. Promisissem
alicui quotq̄t dolia faceret de aliquo arbore implere
ea vino. ⁊ radix illius arboris sic inficereẗ vt oīa do
lia ex illa arbore facta vinū inficerēt qđ illis infunde
retur. nō esset culpa mei infundētis vinū in talia do
lia. quia ego facio qđ debeo ⁊ ꝓmisi. sed eius culpa
est qui radicē arboris infecit. ⁊ inepta dolia prepara
uit. Et sic patet ꝙ fm ꝙ iusticia diciẗ diuine bonita
tis cōdecentia. hoc exigit. videlicet vt aīe talibus cor
poribus infundanẗ. Si aūt iusticia diciẗ ꝓprie fm ꝙ
respicit meritoꝝ exigentiā. sic nulla est q̄stio vtrum
deus animā tali corpori infundat iuste vel iniuste.
Iusticia eñ hic nō respicit rerū cōditionē. s; respicit
retributionū distributionē. Aliud aūt est animas 46
creare ⁊ infundere. ⁊ aliud ꝓ meritis sibi retribuere
Cū eñ eam creat. nō ꝯsiderat q̄d aīa meruit. s; ani
ma appetitui naturali vniri appetit. Posset tamen
dici ꝙ et si nō sit assignare iusticiā isto mō fm ꝙ ha
betur respectus ad ipsam animā in se. cōtingit tamē
repire in cōparatione ad demeritum ade. Et hoc est
qđ dicit Anshel. in lib. de concep. virgi. ca. xxviij. Si
quis vir ⁊ vxor ad magnā quandā dignitatē ⁊ pos
sessionē nullo suo merito s; sola gratia ꝓuecti sunt.
si crimen graue inexcusabiliter cōmittant. ⁊ pro eo
iuste deijciunẗ. ⁊ in seruitutē rediguntẗ. quis dicet fi
lios quos post damnationē genuerūt eidē nō subia
cere seruituti. s; potius ad bona que parentes amiserūt
iuste gratis debere restitui: Tales sunt p̄mi parentes
⁊ coꝝ filij. q̄s iuste ꝓ culpa sua de beatitudine in mi
seriā deiecti in eodeꝫ generant exilio. de q̄bus tanto
districtius debet esse iudiciū. q̄to delictū coꝝ potest
ꝓbari improbius. Sic igiẗ patet quō decet diuinaꝫ
iusticiā infundere animas corporibus ꝓpagatis ab
adam. ⁊ concedende sunt rōnes que hoc ostendunt.
Ad illud ergo qđ primo obijcitur in contrariū ꝙ 47
nō est vere innocens qui potest alium releuare a cul
pa ⁊c. Dicendū ꝙ istud verū est de eo innocente qui
nec scit vel nō potest mala ex bonis elicere. vel cui⁹
etiā nō est vniuersaliter naturā regere. ⁊ ideo locum
in ꝓposito nō habet. Nam deus mala ꝑmittit nō so
lummodo originalia verūetiam actualia. tū quia sic
res quas condidit administrat vt eas agere ꝓprios
motus sinat. tum etiā quia nouit de malis elicere bo
na. Ad illud qđ obijciẗ ꝙ qui facit quo facto ne 48
cesse est alterū fieri. dicitur illud facere. dicendum ꝙ
hoc veritatem habet quando effectus consequentis
directe consequitur ad illud factum intermedium.
⁊ fm ordinem operis. ⁊ fm intentionem agentis. si
cut est in eo qui aperit fenestrā vt illumineẗ domus.
Non sic autē est in ꝓposito. tum quia deus nō inten
dit infundere animā carni ad hoc vt contrahat cul
pam. Tum etiā quia infusio anime in carnē non di
recte ordinaẗ ad anime maculationē. nisi solum per

accidens. videlicet ratione feditatis introducte in
carnē ex culpa ade. ⁊ ideo talis effectus extraneus ē
operationi diuine. ⁊ ideo ratio illa peccat ſm acci-
49 dens. Ad illud qđ obijcitur ꝙ ſi deus poneret ani
mam in inferno nō faceret iuſte. Dicendum ꝙ non
eſt ſimile. quia cum dico animā poni in inferno hoc
nō attendiť ſm ordinē nature. cum talis locus non
ſit debitus anime ꝑ naturā. Si ergo ibi ordinate po
natur. neceſſe eſt ꝙ ponať ſm iuſticiam que reſpicit
meritoꝝ exigentiam. ſed anima anteꝙ̄ corpori infun
datur nulla habet merita. ⁊ ideo in inferno collo-
caretur. nulla eſſet ibi iuſticia. nō ſic aūt eſt ex parte
iſta. quia anima naturalē habet appetitū ad carneꝫ
⁊ caro ad ſpiritū. ⁊ ideo ſm ordinē nature anima in
tali corpore collocatur. nec debet infringi appetitus
naturalis ꝓpter aliquod accidens ꝑternaturale. vt-
50 pote feditatis vel penalitatis. Ad illud qđ obijci-
tur ꝙ anima nō ꝓpagatur ex anima. ergo nihil mere
tur vna alteri. Dicendum ꝙ et ſi potentia virtutis
generatiue nō ſe extendat plus ꝙ̄ ad carnis ꝓpaga-
tionem ꝑ modum efficientis. intentio tamē nature
ſe extendit ad totū compoſitū. homo cū non inten-
dit generare carnē ſed intendit generare hominem
ſimilē ſibi in ſpecie. ⁊ ideo omnes dicuntur filij ade.
Et ꝓpterea licꝫ adam nō potuerit demereri aie vt ſe-
parate. potuit tamē ei demereri vt carni vnite. ⁊ ideo
ratio illa non valet. Poſſet tamen ⁊ aliter dici ſicut
tactū eſt ꝙ illa anime infuſio nō reſpicit merita pre-
51 cedentia. Ad illud qđ obijcitur de anima ſepara-
ta que haberet vſum libere voluntatis. Dicendū ꝙ
nō eſt ſimile. quia ſi talis anima vſum libere volun-
tatis haberet. ⁊ corpꝰ tale reſpueret. infuſio illa poſ-
ſet eſſe abſqꝫ pena. ⁊ ita culpa ꝑcederet eius infuſio
nem. aut ſibi fieret iniuſticia. Non ſic aūt eſt in ꝓpo
ſito. quia cum anima corpori vniri appetat. illa vnio
eſt naturalis. licet accidentaliter ex hoc ꝯtrahat cul-
52 pam ⁊ penam. Ad illud quod obijcitur ꝙ iuſticia
ſemꝑ debet eſſe iuncta miſericordie. Dicendū ꝙ ve-
rum eſt. nam iuſticia ſm ꝙ dicitur diuine bonitatis
condecentia iuncta eſt miſericordie. que quidē dicitť
diuine bonitatis affluentia. ⁊ vtraqꝫ in ꝓpoſito ha-
bet reperiri. In hoc enī ipſo ꝙ deus animas talibus
corporibus infundit. manifeſtať affluentia diuine
bonitatis. qua ſolem ſuū ſuper bonos ⁊ malos oriri
facit. nec ꝓpter tranſgreſſionē ade ſubtraxit manum
a cōſeruatione humane nature. Scdm autē ꝙ iuſti-
cia reſpicit meritoꝝ exigentiā. ſic etiā habet miſeri-
cordiā coniunctā. ſed neutro modo ꝓprie loquendo
habet locū in ꝓpoſito. niſi cōparemus ad peccatum
ade. Nam per cōparationē ad peccatum ade eſt ibi
iuſticia. quia deus ꝓ ſua tranſgreſſione totā poſteri
tatem ade punivit. Et etiā miſericordia. quia eā nō
omnino deleuit. quāuis adā hoc ex ſua tranſgreſſione
mereretur. immo multis ipſorū poſteroꝝ reſtituit
grām. Alijs vero qui moriuntur ante baptiſma. ⁊ ſi
nō preſtet beneficiū gratie. beneficiū tamen aliquod
impendit miſericordie in hoc ꝙ conſeruat eis eſſe
nature. Melius eſt enī ſic eſſe ꝙ̄ omnino nō eē. Pa
ratus etiā eſſet eis impendere beneficiuꝫ gratie ſi ꝑ-
ducerentur ad baptiſmatis ſacramentū. Qꝫ autem 53
non ꝑducuntur hoc venit ex defectu nature. Et ſi tu
queras cum deus hoc preſciret quare animā corpo-
ri illi infunderet. vel cum ꝑſciret etiā adam lapſurū.
⁊ corpora humana corrupturū. quare ſic ⁊ non aliť
ꝓpagationem hominis inſtituit. cum taliter poſſet
inſtituere. vt nullo modo proli fieret ꝑiudiciū a pa-
rente. Dōm ꝙ in rerū conditione plus penſať or-
do diuine ſapientie. ꝙ̄ penſetur ordo iuſticie vel mi-
ſericordie. Ordo autē diuine ſapientie hoc exigebat
vt rationales ſpūs immediate exirent a deo ad cu-
ius ſunt imaginē. ⁊ omnes homines ꝓpagarenť ex
vno homine multis de cauſis ſicut ſupra diſt. xviij.
aſſignatum eſt. ⁊ quāuis deus videret aliquod maluꝫ
inde ꝓuenire. nō tamen debuit ordinē quem requi-
rebat diuina ſapientia immutare. Eliciendo enī bo
na ex malis ſubſequentibus. totum reducit ad ordi-
nem ſapientie competentē. ⁊ dum ex magnis malis
maiora elicit bona. commendabilior redditur ⁊ po
tentia. ⁊ ſapiētia. ⁊ bonitas. propter quod exclamat
Gregorius ⁊ dicit. O felix culpa que talem meruit
habere redemptorem. Et ideo quis velit attende-
re quantum ſit commēdabilis deus in operibꝰ ſuis.
non debet aſpicere ſolum ad illud quod preſentiali-
ter videt. verumetiā ad antecedētia ⁊ futura. quia
ſicut pulcritudo metri non percipitur vna ſillaba. ſꝫ
in verſus integritate. ſic pulcritudinē diuinoꝝ ope-
rum ⁊ laudabilitatem reſpicere non poteſt qui reſpi
cit ea in parte.

Di. xxxiij. vtrum originale pctm̄ ꝑ pctā ꝓximoꝝ pentū multiplicet et intendať.

p Redictis adijciendū videť ⁊c. Supra oñdit mgr̄ qualiter pctm̄ originale ꝑ baptiſmū deleatur. In hac pte intendit inquirere vtrū originale pctm̄ ꝑ pctā ꝓximoꝝ pentū multiplicet ⁊ intendať. Diuiditur aūt ps iſta in tres ptes. In quarū pma mgr̄ mouet qōem ⁊ determinat ſm alioꝝ opinionē. In ſcda determinat ſm veritatē. ibi. Alioquin ſibiipſi ꝯdicere oſtēderet. Et paꝝ ante. Ecce ꝑſpicuū fit lectori. In tercia vo pte diſſoluit quandā apparentē ſcripture auctē. ibi. Et licet pctis pentū ⁊c. Pma ps hꝫ tres ptes. In pma mgr̄ mouet qōem. In ſcda determinat ſm alioꝝ opinionē. ibi. De hoc Aug. in ench. ambigue diſſerit ⁊c. In tercia vo quia illa opinio videbať ſup verba aug. eē fundata. ſubiungit modū quē aug. illā queſtioneꝫ diſſoluit. ibi. Qꝫ vo in actuali pctō ade plura ⁊c. vbi apparet ꝙ Aug. illā qōem ptractat ambigue ⁊ quaſi inſolutā illā dimittit. Silr ſcda ps pncipalis hꝫ tres. In pma oñdit mgr̄ ꝙ pctm̄ originale nec multiplicať nec intendiť ꝓpter pctā ꝓximoꝝ pentū. ⁊ hoc rōne ſumpta ex pte pene. Scdo vo quia originale pctm̄ ortū hꝫ a pctō pmi pentis determinat de grauitate actualis pcti ade. ibi. Hic quri ſolet vtrū pctm̄ tranſgreſſionis ade ⁊c. In tercia aūt determinat de illiꝰ pcti remiſſione. ibi. Si vo qriť an illud pctm̄ ⁊c. Silr tercia ps pncipalis hꝫ tres ptes. In pma pte mgr̄ mouet dubitationē q ꝯſurgit ex apparenti ꝯtrarietate. In ſcda pte determinat illā apparentē ꝯtrarietatē exponēdo auctes quantū ad intellectū lralē. ibi. Sed vt ait Hiero. ne lex ⁊ ꝓphete ⁊c. In tcia vo explanādo quantū ad intellectū miſticū ſiue moralē. ibi. Qꝫ etiā miſtice intelligēdū eē oñdiť. Et ſic tria precipue determinat mgr̄ in lra. videlicet qualiter pctā pentū habeāt imputari poſteris. ⁊ iteꝝ cuiꝰ quantitatis ⁊ intenſionis ſit culpa originalis. ⁊ poſtremo ſimul cū hoc determinat qualiter habeat puniri.

Mouet qōem an pctā oīm p̄cedentiū patrū paruuli originaliter trahant vt peccatum ade. a Mouet̄ qōem

P Redictis adijciendū videt̄ an pctā p̄cedentiū patrū ad puulos trāseant. sicut illud p̄mi hoīs delictū in oēs carnalit᷑ genitos diximus redundasse. ꝛ si parentū trāseunt in puulos, vtrū oīm qui fuerūt ab adam vsq̄ ad ipsos. an aliquoꝝ ꝛ nō omniū.

Motā questionē determinat ꝭm alioꝝ opinionē. b

De hoc Aug. in ench. ambigue disserit. videt̄ eñ approbare pctā pentū p̄cedentiū imputari puulis. nō oīm tñ qui fuerūt ab adā. ne importabili ꝛ nimia sarcina in pena eterna grauarent̄ puuli. sed tñ eoꝝ pentū qui eos a q̄r gñatione p̄cesserūt. Qđ ꝯfirmat illis verbis quib⁹ in Exod. dñs ait. Ego sum deus visitās iniq̄tates patrū vsq̄ in terciā ꝛ quartā generationē. quasi pctā parentū ꝓximoꝝ tñ paruulis imputent̄. ꝛ nō alia. qđ est ꝑ moderationem diuine miserationis. Et ꝙ nō illud solū p̄mi hominis delictū puulos teneat. ꝭ etiā alia. illi q̄bus ita videt̄ ex eo cōfirmāt. ꝙ etiā puuli nō mō maiores dicunt̄ baptizari in remissionē peccatoꝝ ꝑ pluralē numerū nō per singularē in remissionē peccati. Et dauid de legitimo matrimonio procreatus dicit. In iniq̄tatibus conceptus sum. ꝛ in peccatis concepit me mater mea. Non dicit in iniq̄tate vel pctō. vnde putāt nō tñ illud vnū pctm̄ originale. ꝭ etiā plura q̄ in pctō ade repiri pñt. ꝛ alia pentū peccata puulis imputari.

Opinio Aug.

Exo. xx.

Opinio alioꝝ ꝙ pctā pentuꝫ trāseūt in puulos

Ps. l.

Ponit modū per quē Aug. illā qōem dissoluit. vbi apparet ꝙ eam ptractat ambigue. c

Q Vo in actuali pctō ade plura notari valeant pctā. Aug. in ench. insinuat. [a] possunt inquit intelligi plura peccata in vna trāsgressione ade. si in sua quasi membra diuidat̄. Nam ꝛ supbia est illic. quia homo in sua potius esse q̄ȝ dei potestate dilexit. Et sacrilegiū. quia deo nō credidit. Et homicidiū. quia se in mortē precipitauit. Et fornicatio spiritalis. quia integritas mentis humane serpentina suasione corrupta est. Et furtum. quia cibus ꝓhibitus vsurpatus ē. Et auaricia. quia plus q̄ȝ sufficere illi decuit appetiuit. ꝛ ▯ qđ aliđ in hoc vno pctō inueniri p̄t. Deinde de pentū p̄cedentiū pctis vtrū puulis imputent̄ magis opinando q̄ȝ asserendo disceptat ita inq̄ens. Parentū pctis paruulos obligari. nō solū p̄moꝝ hoīm. ꝭ etiā suoꝝ de q̄bus ipsi nati sunt. nō improbabilit᷑ dr̄. Illa quippe diuina snīa. reddā pctā patrū in filios. tenet eos ante regenerationē vsq̄ adeo. vt etiā de legitimo matrimonio ꝓcreatus dicat. In iniq̄tatibus ꝯceptus sum. ꝛ in peccatis ꝯcepit me mater mea. Non dixit in iniq̄tate vel in pctō. cuꝫ ꝛ hoc recte dici posset. Sed iniq̄tates ꝛ pctā dicere maluit. quia ꝛ in illo vno qđ in oēs homines ptransijt. atq̄ tā magnū est vt eo mutaret̄ humana nā. repiunt̄ sicut sup̄ disserui plura pctā. ꝛ alia pentū que non ita pñt mutare naturā. reatu obligant filios. nisi grā dei subueniat. Sꝫ de pctis alioꝝ pentū q̄bus ab ipō adā vsq̄ ad patrē suū ꝑ generationib⁹ suis quisq̄ succedit. nō īmerito disceptari p̄t. vtꝝ oīm malis actib⁹ ꝛ multiplicatis delictis originalib⁹ q̄ nascitur implicet̄. vt tanto peius q̄nto posterius quisq̄ nascat̄. An ꝑpterea deus in terciā ꝛ q̄rtam generationem de pctis pentū posteris eoꝝ cōminet̄. q꞉ irā suaꝫ q̄tum ad ꝓgeneratoꝝ culpas nō extendit vlteri⁹ moderatione miserationis sue. ne illi q̄b⁹ regenerationis

a

Vide opiniones varias.

a Pñt inq̄t itelligi plura peccata in vna transgressione ade. Contra. si hoc verum est. tunc pari rōne in quolibet vno peccato est multitudo peccatorum. si considere tur illa rō assignandi diuersa pctā in vno pctō quā Aug. ponit in litera. Quilibꝫ eñ cum peccat interficit animā suā. q꞉ pctm̄ ē mors aīe. q̄libet etiāꝫ trāsgredit̄ mandatū diuinū. ꝭ est ibi homicidiū ꝛ inobedīā. ꝛ sic de alijs. Itē si fuit ibi pluralitas pctoꝝ. ergo videt̄ ꝙ in q̄libet puulo sit multitudo originaliū. Q꞉ si tu dicas ꝙ nō fuit transfusum originale ratōne oīm. ꝭ rōne alicuius. querit̄ ꝭ tunc rōe cuius p̄ncipaliter fuerit transfusum. vtrū ratōne gule. vel supbie. vel inobedientie. Et ꝙ rōne inobedientie videt̄ Roma. v. Per inobedientiā peccatum intrauit in mundum. Q꞉ autēꝫ fuerit gula. videt̄ ꝑ ipsum textum. Quacūq̄ die comederit̄ mor. mo.

grā nō ꝯferrēt nimia sarcina in ipsa eterna dānatōe premerent̄. si cogerent̄ ab ip̄o initio generis humani. omniū p̄cedentiū parentū suoꝝ originalr̄ p̄ctā ꝯhere. ⁊ penas p eis debitas pendē. An aliq̄d aliud de re tanta scp̄turis sc̄tis diligētius ꝑscrutatis ac tractatis valeat vel nō valeat repiri. temere affirmare nō audeo. Ecce ꝑspicuū fit lectori Aug. supiora dixisse nō asserendo. sed diuersoꝝ opiniones referendo.

Ostendit q̄ p̄ctm̄ originale nec intendat̄ nec multiplicet̄ ꝓpter p̄ctā primoꝝ parentū q̄tū ad penā. d

Alioquin sibiipsi ꝯdicere ostēderet̄. q̄ in eodē libro omniū mitissimā dicit esse penaz puuloꝝ. q̄ originali tm̄ tenent̄ peccato. his verbis. Mitissima sane pena eoꝝ erit q̄ p̄ter p̄ctm̄ q̄d originale ꝯtraxerūt. nullū insuper addiderūt. ⁊ in ceteris q̄ addiderūt tanto q̄sq̄ ibi tolerabiliorē hēbit dānationē quāto hic minorē habuit iniq̄tatē. Ecce hic apte dicit puuloꝝ penā oīm aliarū penaꝝ esse leuissimā. Q̄ si est. non ḡ p̄ctis patrū p̄cedentiū obligant̄ nisi ade. Si em̄ p p̄ctis parentū actualibus eternalit̄ punirent̄. ⁊ p suo originali nō iā min⁹ s̄ forte magis q̄ ip̄oꝝ parentes punirent̄. Non ḡ p peccatis parentū actualib⁹. nec etiā p actualib⁹ p̄mi parentis s̄ p originali q̄d a parentib⁹ trahit̄ puuli dānabunt̄. p eo nullā aliā ignis mālis vel ꝯscie vermis penā sensuri. nisi q̄ dei visione carebūt imppetuū. Uno ḡ ⁊ non plurib⁹ p̄ctis puuli obligati sunt. Uñ etiā ea q̄b⁹ illa opinio muniri videt̄. scꝫ q̄ p̄ctā ⁊ iniq̄tates in puulis aliq̄ñ scp̄tura esse significat vtens plurali numero. ita determinat Aug. in eodē li. Quia in scp̄tura p singularē numeꝝ plalis numer⁹ sepe significari solet. vt ibi.
Nume. xxi. ora ḡ ad deū vt auferat a nobis serpentē. non ait serpentes q̄s patiebat̄ ppl's. Et ecōuerso [illegible] pluralē signi
Math. ij. ficat̄ singularis numer⁹. vt in euangelio. Mortui sūt em̄ qui q̄rebant animā pueri. nō ait. mortuus ē. cū lo-
Exo. xxxij. queret̄ de herode. Et in Exod. Fecerūt deos aureos cum vnū fecerūt vitulū. de q̄ dixerūt. Isti sunt dii tui israel. ita [illegible] illud originale vnū. plurali numero significatur. cū dicim⁹ puulos in p̄ctōꝝ remissionē baptisari. ⁊ in p̄ctis vel in iniq̄tatibus concipi.

Determinat de grauitate actualis p̄cti ade. e.

Hic queri solet vtrū p̄ctm̄ trāsgressionis ade. ex quo ꝓcessit originale. ⁊ in q̄ plura supius notata sunt p̄ctā
Aliq̄ꝝ opinio. grauius fuerit ceteris p̄ctis. Quibusdā ita eē videt̄. quia illud p̄ctm̄ totā humanaz naturā viciauit. sicut Aug⁹. dicit in ench. Illud vnū p̄ctm̄ in loco ⁊ habitu tante felicitatis admissum. tā magnū est vt in vno homine originalr̄ (vt ita dixerim) radicalit̄ totū genus humanū dānaret̄. Idē in li. de ciui. dei. Tanto maiori iniusticia violatū ē illud mandatū. quanto faciliori poterat obseruātia custodiri. Nondū em̄ ipsi voluntati cupiditas resistebat. quod de pena trāsgressionis postea secutuz est. His aliisq̄ vtunt̄ auctibus q̄ illud p̄ctm̄ ceteris alioꝝ hoīm p̄ctis grauius eē dicūt. Q̄d etiā rōne ostēdere laborant hoc mō. Magis nocuit illud p̄ctm̄ q̄ aliq̄d alioꝝ. quia totum humanū genus

Et rō concordare videtur. quia originale peccatuz transfundit̄ mediante ꝓpagatōne carnis. ḡ transfundit̄ rōe peccati carnalis. ḡ si non fuit ibi p̄ctm̄ carnale nisi gula. ergo ⁊c̄. Oꝝ autē fuerit supbia videtur auc̄te Hug. in. vii. p̄te p̄mi li. de sacra. Propt̄ elationē animus obscuratus ē. q̄ em̄ p elationē tumuit. ignorātia pcussus. lumen veritatis amisit. Et paꝝ ante hoc. Quia sp̄us p supbiā ꝯ creatoreꝫ tumens obedientiaz ñ tenuit. idcirco creator sp̄m ignorantia. carnē vero ꝯcupiscētia damnauit. Queritur ergo rōne cui⁹ hoꝝ originale principaliter transfundat̄: cum omnia hec dicat Aug. fuisse in primo peccato. R̄e⁹. dōm. q̄ p̄ctm̄ ade sicut ⁊ alia peccata in vno genere est p̄ncipaliter. nihilominus tn̄ ex q̄dā adaptatiōe s̄m diuersos effectus ⁊ circumstantias diuersa dr̄ in se claudere p̄ctōꝝ genera. nō q̄ in ipsa sit culpaꝝ multiplicitas loquēdo essentialiter s̄ p q̄ndā adaptationē ⁊ q̄ndā metaphoram. Nihilomin⁹ tn̄ sicut s̄ explanatū fuit in ꝯsūmmatōe ⁊ perpetratione vnius peccati contingit diuersa repire p̄ctā. vt supbiā vel auariciā in p̄mordio. ⁊ gulā i ꝓgressu. ⁊ inobediētiā in consummatione p̄cti primoꝝ parentū. ⁊ maxie eue. t Ad illud ḡ q̄d q̄ritur vtrū rōne hoꝝ oīm vel rōe alic⁹ istoꝝ sp̄ālit̄ trāsfundat̄ originale p̄ctm̄. z Dico q̄ rōne oīm s̄ differentē. nā supbia respicit illā trāsfusionē originalit̄ q̄si causalr̄. ⁊ gula q̄si mālit̄er. ⁊ inobedien.

viciauit. ac morti vtiq₃ subdidit. qđ nullo alio pctō [illegible]ctum est. Maiorē ḡ effectū mali habuit illud pctm̄ q̄₃ aliqđ aliud. Ad qđ dici pt. q₂ licȝ illud pctm̄ humanā nām mutauerit i necessitatē mortis. ⁊ in totū gen⁹ humanū reatū diffuderit[b] nō ē tñ putādū hīpm pctm̄ ade grauius fuisse pctō in spm̄sctm̄. qđ neq₃ hic neq₃ in futuro (vt veritas ait) dimittit. Q₂ vō totā humanā nām corrupit. nō iō est q₂ grauius fuerit cūctis alijs peccatis. ḃ q₂ ab hoīe cōmissum est. qñ in vno hoīe tota humana nā ↄsistebat. ⁊ iō tota in eo corrupta ē. Maiorēq₃ effectū mali intulit q̄ntū ad multiplices defect⁹ q̄ ex eo manauerīt. ḃ nō q̄ntū ad penā eternā. quā grauiorem nō meruit. quā plures postea meruerūt p alia pctā. immo alios grauiorē pmeruisse credimus irā q̄₃ adam meruerit.

Rᵒ. ad priorem opinionem.

b

Math. xij.

c

Determinat de remissione actualis pcti ade. f

Si vō querit an illud pctm̄ fuerit dimissū p̄mis pentibus. dicim⁹ eos p pniaȝ veniā ↄsecutos. Vñ Aug. in li. de baptismo puulo⁊ ait. Sicut illi p̄mi pentes postea iuste viuēdo credunt p dñi sanguinē ab extremo liberati supplicio. nō tñ in illa vita meruerūt ad paradisum reuocari. sic ⁊ caro pcti etiaȝ remissis pctis.[d] si homo in ea iuste vixerit. nō cōtinuo meret eā mortē perpeti quā traxit de ppagine peccati.

Mouet dubitationē ortā ex apparenti ↄtrarietate in exodo ⁊ ezechiele. g

tia q̄si formalr. Peccatū eñ ade formalr loq̄ndo fuit pctm̄ inobediētie. mālr vō q₂ fuit esus ligni fuit pctm̄ gule. ḃ causalr q₂ fuit ppr acq̄rendā excellentiā fuit pctm̄ supbie. Et sic pȝ rñsio ad obiecta.

b Non ē tñ putandum ⁊c. Contra hoc videt falsū. q₂ maius malū ē qđ corrumpit totā nām q̄₃ qđ corrūpit vnā solā psonā. ḃ pctm̄ ade totā corrūpebat nām. pctm̄ in spm̄sctm̄ vnā solā p-
5 sonam. ḡ ⁊c. Rᵒ. dōm q̄ hec q̄ō determinata fuit s̄ cum agebat de pctō ade. Propt̄ qđ notandū q̄ multis modis dī pctm̄ vnū esse grauius siue maius altero. Primo mō causalitate. ⁊ sic pctm̄ dyaboli dī esse maius. cui⁹ inuidia mors introiuit in orbē terra⁊. Scđo mō generalitate. ⁊ sic pctm̄ p̄mi pentis dī fuisse maius. q₂ in totū gen⁹ humanū se diffudit. Tercio mō enormitate. ⁊ sic pctm̄ iude dī esse maximū. q₂ vendidit deū. Quarto mō ingr̄titudine. ⁊ sic pctm̄ illi⁹ dī esse maius q̄ plura pcepit dona gr̄a⁊. Quinto mō piculositate. ⁊ sic pctm̄ ignorātie dī eē maximū. q₂ piculosum. Sexto mō insepabilitate. ⁊ sic pctm̄ cupiditatis dī [illegible] maximū. q₂ cū alia vicia [illegible] hoīe cōsenescāt. sola auaricia iuuenescit. Septimo mō iportunitate. ⁊ sic supbia dī esse maximū. q₂ etiā ex ipsis bonis opibus ↄsurgit. Octauo mō pnitate. ⁊ sic luxuria dī eē grauius ad quā hoīes magis sunt pni. Nono mō maioris gr̄e impugnatione. ⁊ sic pctm̄ in spm̄sctm̄ dī eē maximū. Decimo mō rōne maioris offense. ⁊ sic pctm̄ ydolatrie dī esse maximum. Undecimo mō rōne facilitatis resistēdi. ⁊ sic dicit mgr̄ q̄ pctm̄ ade fuerit grauissimū. Duodecimo mō rōne improbitatis atq₃ libidinis. ⁊ sic cuiusq₃ generis pctm̄ maius p̄t fieri ab altero. Hi duodecim modi ↄsueuert a doctoribus assignari. Fortassis ⁊ alij apparebūt modi. ḃ isti sufficiant tāq̄₃ magis ↄsueti. Et per hoc patet responsio ad illud qđ obijcitur.

c Quia ab homine commissum est quando in vno homine tota natura humana consistebat. ⁊ ideo tota in eo corrupta est. Obijcitur. Ex hoc enim videtur q̄ si adam perpetrasset aliud peccatum q̄₃ illud. cum in eo esset tota nā. q̄ totā nām corrupisset. Sed contra. ponat q̄ adam solo ↄsensu peccasset. tunc corpus actum pcti aic nō cōicasset. ḡ caro nō fuisset infecta. ḡ nec originalis culpa trāsfusa. Itē pnia in integrū restituit ea que mens pdidit. q̄uis nō restituat ea q̄ sunt corporis. ḡ si hō tñ mentaliter peccasset. oino p pniam resurge-
4 ret. nō ergo videt q̄ originalē culpā trāsfunderet. Propter hoc est qđ. verū si peccasset alio genere pcti. originale transfudisset. Rᵒ. dōm. q̄ circa hoc duplex fuit opinio. Quidā eñ dicere voluerūt q̄ cū omne pctm̄ sit p̄uaricatio legis diuine. ⁊ celestiuȝ inobedientia mandato⁊. ⁊ p omne pctm̄ auertat aia a deo ⁊ fiat ei rebellis. q̄ quocunq₃ genere pcti adā peccasset. rebellionē carnis ⁊ spūs incurrisset. Itē cū omne pctm̄ sit iniusticia. quocunq₃ genere peccasset adā. priuat⁹ fuisset iusticia quā habebat. Itē cū omne pctm̄ mortale sit mors. p quolibet incurrisset carnis mortalitatē. Cū igit̄ ista faciant originale transfundi. tenuerūt q̄ adam trāsfudisset originale q̄cunq₃ genere pcti peccasset. ⁊ hoc videt sonare verbū mgr̄i. Scđm hāc positionē defacili [illegible] spondet ad illud qđ obijcit. quia sicut videmus q̄ p pctis spūalibus caro cruciat in inferno. ⁊ hoc quia nihil aliud est carnē cruciari q̄₃ voluntatē cruciari in carne. Sic ⁊ in pposito voluerūt dicere q̄ esse potuit vt p pctō qđ ↄmisisset spūaliter. puniret corporaliter. Alius modus dicendi est q̄ si adam mortaliter peccasset. ⁊ mandatū illud nō fuisset trāsgressus. nō trāsfunderet originale. Et ratio hui⁹ est. quia p sola transgressione illius mandati cōminatus est ei dñs mortē. sicut patet. ij. Geñ. Et s̄m hāc positionē verbuȝ magistri qđ dicit in litera intelligit p̄supposita trāsgressione illi⁹ mandati cui adiuncta erat mortalitatis pena. Primus tamē modus dicendi videt esse pbabilior. Q̄uis eñ scriptura nō cōminetur mortē nisi p illa inobedientia. non absurde tñ illa cōminatio intelligit se extendere ad oēm mortalē culpā. Qđ aūt isto⁊ verius sit dubiū ē. nec ibi ē magr̄ vis faciēda. q₂ modica ē vtilitas. ⁊ nulla sciēdi necitas. d Si hō i ea iuste vixerit. ñ ↄtinue meret

Exo. xx.

Ezech. xviij.

Et licet pctīs parentū nisi ade puuli nō obligenť. nō est tñ diffitendū pctā parentū in filios redūdare. sicut dñs in Exodo ad moysen ait. Ego sū de⁹ fortis zelotes visitans iniqtates patrū in filios vsqꝫ in terciā et q̄rtā generationē. hijs q̄ oderūt me. His v̄bis aperte insinuať q̄ deus reddit pctā patrū sup filios t̄cios et q̄rtos. Huic āt videť aduersari qd̄ dñs ait ī ezechiele Quid est qd̄ inť vos pabolā vertitis in puerbiū istd̄ dicētes. Patres comedeŕt vuā acerbā ⁊ dentes filiorꝫ obstupescunt. Viuo ego dicit dñs. si erit vobis vltra pabola hec in puerbiū in israel. Ecce oēs aīe mee sūt. vt aīa patris. ita ⁊ aīa filij mea ē. Aīa q̄ peccauerit ipa morieť. Fili⁹ nō portabit iniqtatē patris. ⁊ pr̄ nō portabit iniquitatē filij. Justicia iusti sup eū erit. ⁊ impietas impij erit sup eū. His verbis videť de⁹ corrigere pphetā q̄ male dixerit in lege. Si eñ pctā patrum reddit in terciā ⁊ quartā generationē. iniusticia videtur dei esse vt alius peccet ⁊ alius puniať? Quō enim iustū est aliū peccare ⁊ aliū pctā lugere?

Determinat illā apparentē cōtrarietatē exponēdo auctes q̄ntū ad intellectū literalē. h

Sed vt ait Hiero. Ne lex ⁊ pphete. i. exodus et ezechiel. imo ipse deus q̄ ⁊ hic ⁊ ibi locutus ē. in sentētijs discrepare videanť. attendam⁹ finē illi⁹ auctīs exodi. dicto eñ. reddo iniqtates patrū in filios addit. his q̄ oderūt me. p qd̄ euidēter ondit. nō ideo puniri filios. q2 peccauerūt patres. sed q2 eis siles q̄dā hereditario malo deū oderūt. Illud ḡ qd̄ ī exodo dñs dicit (sicut Hiero. tradit) nō id sonat qd̄ m̄lti estimāt. nec ē simile huic puerbio. Patres comederūt vuā acerbā ⁊c. Illud eñ exodi Hiero. sup Ezech. ⁊ Aug. sup p̄s. deus laudē meā ne tacueris. de filijs pctā patrū imitantib⁹ accipiēdū censent. sup q̄s deus dr̄ reddere pctā patrꝫ q2 punit eos. eo q̄ imitanť pctā patrū. non q2 patres peccauerunt. Non itaqꝫ corrigit deus in pphetā. qd̄ ante dixerat in lege. sed quō intelligendum sit aperit. Unde ⁊ illos q̄ praue intelligebant arguit q̄ dicebant Patres comederunt ⁊c. Uerūtñ si de imitatorib⁹ malorꝫ illud accipiť. q̄re terciā ⁊ q̄rtā generationē tm̄ cōmemorauit. cū in q̄libet generatōe rei teneanť. qui peccata patrū imitanť. ⁊ q̄re patres cōmemorauit. cū ⁊ illi oēs mali sint. q̄ quorūlibet malorꝫ pctā imitanť. Sed ideo p̄res spāliter noīauit q2 maxīe patres filij imitari solent. q̄s p̄cipue diligūt. Et terciā ⁊ quartam generationē iō cōmemorauit. q2 solent p̄res interdū tādiu viuere. donec filios tercios ⁊ q̄rtos habeāt. qui patrū iniqtates vidētes. eorꝫ ipietatis heredes p imitationē efficiunť. Scd̄m hūc modū recte intelligiť ad literam qd̄ in Exodo diciť.

Quare dixit in terciā ⁊ q̄rtam generationē et q̄re tm̄ patres commemorat.

Exponit auctes p̄dictas q̄ntū ad sensum misticuz vel moralem. i

Qd̄ etiā mystice intelligēdū eē ondiť ex eo q̄ pabola dr̄. Si eñ pabola est vt ait Hiero. aliud v̄bis sonat. aliud sensu cōtinet. Uñ aliq̄ ita edisserūt. Patrē in nobis esse dicunt leuē punctū sensuū. scꝫ p̄mū motū sug

cam mortem perpetuā quam traxit a ppagatione peccati. Cōtra. hoc videtur inconuenienter dictū. Si eñ nulla pena debeť homini nisi merito culpe. ⁊ homo ī carne a deo potest iuste viuere vt sit dign⁹ statim euolare. videtur q̄ in eo nō sit meritū alicuius pene nec mortis. nec alterius. Item si mors debetur cuilibꝫ iusto p pctō. videtur igitur q̄ nulla gratia fuerit in martyribus qui mortui sunt pro xp̄o. sicut nec latronibus qui suspenduntur p latrocinio. Juxta hoc quæriť si mors debetur homini p peccato originali. ⁊ vnicum est in homine originale peccatum. que iusticia facta fuit lazaro qui bis mortu⁹ est? Re⁹. dicendum. q̄ 5
nulla vnq̄ iusticia absoluit hominē a debito mortis. p eō q̄ omnis iusticia que est in nobis respicit voluntatem ⁊ est p̄sonalis. mors vero ē pena naturalis. ⁊ ita per nullam iusticiaꝫ dignus est homo a morte absolui. nec deus sua benignitate aliquem a morte liberauit. tum propter illius sententie firmitatem qua dictum est Genesis. iij. Puluis es ⁊ in puluerem reuer. ⁊c. tum etiam vt fides locum habere possit. Ad 6
illud quod obijcitur de martyribus. Dicēdum q̄ illud qd̄ vno modo est debitum. si ex charitate fiat potest fieri gratuitū. martyres autē quia mortem voluntarie sustinuerunt quam effugere potuerunt. imo morti pro Christo se ante tempus obtulerunt. mors que alias esset pena. fuit

cis valde meritoria. qꝛ deꝰ cā valde reputat p̄ciosaꝫ ex hac duplici cā que tacta est.

7 Ad illud d' lazaro. dōm ꝙ prima mors fuit ad manifestādū gloriā dei. ⁊ illud supplicii recōpensatū est p̄ pn̄s beneficiū. qꝛ ꝟ ipso ꝙ suscitatꝰ ē. fuit ampliatū merēdi spaciū. ⁊ mediꝰ erat ei sic bis mori. q̄ꝫ si semel mortuus fuisset. ideo cū hoc alicui p̄statur vt suscitet᷑. magis sibi reputet prestari beneficiū q̄ꝫ inferri supplicium.

gestionis vel cogitatiōis. Filiū xo si cogitatō cōcepit pctm̄ in q̄ notat᷑ ꝯsensus ⁊ delectatio mulieris. Nepotē si qd̄ cogitaueris atq̄ꝫ cōcepis. ope cōpleueris. vel complere decreueris. in q̄ notat᷑ cōsensus viri siue patratio peccati. Pronepotē aūt si nō solū feceris ꝟ in eo glorieris. ⁊ hec est quarta generatio. nō qꝛ tres p̄cesserint. sed quarta dicit᷑. qꝛ quarto loco a primo motu q̄ est quasi pr̄ enumerat᷑. Deus ꝭ p̄mos ⁊ scd̄os stimulos cogitationū q̄s greci ꝓpateis vocāt (sine qbꝰ nullꝰ hominū esse pōt) nō puniet eternalit᷑. Sed si cogitata q̄s facere decreuerit. ⁊ q̄ fecit corrigere noluerit. q̄ sūt mortalia pctā ⁊ tercia ⁊ quarta generatio. Ad ꝓbandū xo vt ait Hiero. ꝙ primus pulsus cogitatōis nō puniat᷑ eternalr̄ a deo illud de genesi afferendū est. Cham eñ peccauit irridens nuditateꝫ patris. ⁊ sniam nō ipe ꝟ filius eius chanaan accepit. Maledictus chanaan. seruus erit fratrū suoꝝ. Que eñ iusticia est. vt pater peccauerit ⁊ filiꝰ punitꝰ sit? Sꝫ i misterio illud dictū ē.

Qꝛ primi motus nō puniuntur eternalr̄. Geñ. ix.

D intelligentiā huiꝰ partis circa tria incidit
a hic questio. Et p̄mo querit᷑ de originali q̄tū ad cām p̄cedentē. Scd̄o q̄tū ad quantitatē concomitantē. Tercio xo q̄tū ad penā ꝯsequentē. Circa p̄mū q̄runt᷑ duo. Primo querit᷑ vtrū pentes primi pn̄t transmittere ad ꝓlem pctā sua actualia. an a solo pente p̄mo trāsfundatur originalis culpa. Scd̄o querit᷑ vtrū p̄mus parens potuerit in ꝓlem trāsmittere satisfactōnis iusticiā. sicut trāsmisit preuaricationis culpam.

Questio. i. a

Utrū peccata parentū primoꝝ filijs imputentur ⁊ ad eas transmittant᷑. Et ꝙ sic videt᷑ p̄mo autoritate Exodi. xx. Ego sum deus zelotes vindicans peccata patrū in filios ⁊c̄. si ꝭ deus nō vindicat nisi ꝑ culpa. ⁊ vindicta transit a patre in filiū. pari rōne videt᷑ ꝙ culpa. Itē hoc videt᷑. iij. Regū. xiiij. Ego inducā malū sup̄ Ieroboam ⁊ sup̄ vniuersam domū eius. Et ibi habet᷑ quō tota posteritas ꝓpter pctm̄ patris fuit cōsumpta. ꝭ videt᷑ ꝙ pctā primoꝝ parentū filijs imputent᷑. Itē hoc videt᷑ rōne. In habentibꝰ simbolū facilior est trāsitus. sed maius est simboluꝫ ⁊ cōuenientia pentis primi ad ꝓlem q̄ꝫ p̄ entis remoti. si igit᷑ parens remotus potuit culpam trāsmittere in posteros. multo fortius videt᷑ de parentibus ꝓpinquis. Itē parens primus transmittit pctm̄ in filiū qd̄ aliunde suscepit. ꝟ magis vnusquisq̄ꝫ pōt cōicare qd̄ hꝫ a se q̄ꝫ qd̄ habet ab alio. ꝭ videt᷑ ꝙ multo fortius ad ꝓlem possit trāsmittere pctm̄ qd̄ cōmisit. si trāsmittere pōt pctm̄ qd̄ aliūde ꝯtraxit. Itē pctm̄ ade iō transit ad posteros. quia in adā fuimꝰ cū ipse peccauit. ꝭ pari rōne si parens primus peccauit qn̄ ꝓles eius erat in lumbis eius. similit᷑ videt᷑ ꝙ pctm̄ pentis primi in ꝓlem trāsfundit᷑. Item ratio quare pctm̄ originale transfundit᷑ est. quia est infectio virtutis generatiue circa actū generandi. ꝭ si aliqd̄ pctm̄ cōsistit circa actū generationis. videt᷑ ꝙ tale debeat in ꝓlem trāsfundi. sed tale est peccatū adulterij. ꝭ videt᷑ ꝙ saltē illud peccati genus debeat in posteros redundare. ac ꝑ hoc pctm̄ originale intendere ⁊ multiplicare. Sed ꝯ. Ezech. xliiij. Filiꝰ nō portabit iniquitatē patris. ꝭ si hoc nō est verū de parente remoto vt de adā. saltē veritatē habet circa ꝓpinquos. Itē Gal. vj. Unusquisq̄ꝫ onus suū portabit. ⁊ si pctā pentū redundarent in ꝓlem. nō portaret vnusquisq̄ꝫ onus suū. imo etiā alterꝰ. ergo ⁊c̄. Iterū alibi. Unusq̄sq̄ꝫ rōem reddet deo ꝓ se. Itē Anshel. de cōcep. virgi. ca. xxiiij. Parentū primoꝝ pctā ad originale pctm̄ nō estimo ptinere. ꝟ si trāsfunderent᷑ a parente in ꝓlem. ptinerent ad originale pctm̄. ꝭ ⁊c̄. Iteꝫ nō est maior rō quare trāsfundit iniusticiā q̄ꝫ iusticiā. sed pr̄ sanctus nō generat filium sanctū. ⁊ baptizatus nō generat baptizatū. sicut ostēsum fuit supra. ꝭ pari rōne parens primus pctm̄ suū nō trāsmittit ad ꝓlem. Itē nullū pctm̄ transmittit᷑ a parente in ꝓlem nisi mediante carne. sed pctā actualia que cōmittunt᷑ carnē nō immutāt nec noua infectione inficiunt. ꝭ videtur ꝙ ad ꝓlem transmitti nō pn̄t. Itē si peccata actualia trāsmitterentur a parente in ꝓlem. ꝭ filius semp̄ esset peior patre. ⁊ dignus maiori punitione. si ꝭ est magne crudelitatis ⁊ impietatis dicere ꝙ puulus natus peior sit iniquo parente. patet ⁊c̄. Rx̄. dōm ꝙ peccatum 8
parentū transire ad ꝓlem pōt intelligi tripliciter. aut punitione. aut imitatione. aut trāsfusione. Si punitione. vt ꝓles puniat᷑ peccato parentis. sic attendēdum est ꝙ duplex est punitio. vna eterna. alia tēporalis. Q̄tum ad punitionē eternā nullo mō transit. videlicet ꝙ alicꝫs damnet᷑ ꝑ solo pctō parentis. Un̄ Anshel. de concep. virgi. dicit ꝙ puuli nō damnant᷑ ꝑ culpa ade tm̄. sed ꝑ culpa ꝓpria quā habent. licet nō habeant eā agendo ꝟ cōtrahendo. Si autē loquamur de tp̄ali punitione. sic quia pater punit᷑ in filio. sicut ad literā videmꝰ ⁊ scriptura oñdit. bene transit peccatū parentis in ꝓlem siue ꝓle volente siue nolente. ⁊ hoc est de seueritate diuine iusticie. Alio mō dicit᷑ pctm̄ transire a parente in ꝓlem imitationē. ⁊ sic pctm̄ dyaboli quodāmō transiuit in genus humanū. ⁊ pctm̄ ade in posteros. ⁊ pctā primoꝝ parentum in filios frequenter ptranseunt. iuxta illud Sap. ij. Inuidia dyaboli mors intrauit ⁊c̄. nō tamē transit in oēs. sed in eos qui imitari volunt. Tercio mō dr̄ pctm̄ trāsire a parente in ꝓlem. ⁊ hoc transfusione. sicut infectio noua causari habet ab alia infe-

atione. τ hoc mō pctm̄ transfundi hʒ in ꝓlem a solo ꝑmo pente. Ratio aūt huius ē. quia duo sunt in peccato. videlicet ꝑuatio debiti. τ conuersio indebita. τ ꝛm hoc duo ponunť in pctō. deformitas τ macula. Macula nāqʒ ponit̄ ex cōuersione. ꝫ deformitas ex debiti ꝑuatione manente obligatione.
9 Ad hoc igitur ꝙ aliquis possit pctm̄ ex patre ɔtrahere. necesse est ꝙ in illo possit ad aliquid obligari. τ possit eo bono ad qđ obligatur in ipso priuari. τ ꝙ possit etiam maculari. hoc autē solū fuit in ꝑmo parente. Ad aliquid eīm tota humana natura τ oēs eius posteri in illo obligati sunt. videlicet ad habendā rectitudinē iusticie. siue non cōcupiscendū. τ in illo ꝑ eius auersionē illa rectitudine priuati sumus. τ quia illa obligatio carnē suā infecit infectione feditatis. τ passione mortalitatis. τ caro nostra habet ꝓpagari ex illa. hinc est ꝙ in illo habemus infici. τ ab illo traducimꝰ singulariter pctm̄ ꝛm plenā rōem. In illa autē posterorū noua obligatione obligant̄ filij in parente. nec etiā caro trāsfundenda inficit̄ noua infectōe ex alicuius culpe actualis perpetratione. Et hinc est ꝙ nullus parens ꝑrimus potest in ꝓlem suā culpam actualē transfundere. Et hoc est qđ dicit Ans. lib. in li. de cōcep. virgi. ca. xxviij. Parentū ꝑrimoꝝ peccata ad originale pctm̄ nō estimo ptinere. Quippe si adā nequisset ad eos quos generaturꝰ erat iusticiam suam traducere. nequaquam posset iniusticiam suam transmittere. Hoc autē intelligit quātū est de transgressione culpe. ad quam consequit̄ eterna damnatio. sed de transitu ꝙtum ad priuationē temporalis pene subiungit in fine capituli. Non nego ꝓpter merita bona parentū. filijs multa τ magna beneficia corporis τ anime impendi. τ ꝓpter pctā parentum filios τ nepotes vsqʒ in terciā τ quartā generationem (τ forsitan vltra) diuersis in hac vita tribulationibus flagellari. τ ea ꝑdere bona in corpore τ anima. que forsitan cōsequerentur si iusti fuissent.
10 quoꝝ exemplū longū est hic inserere. Ex hijs igit̄ patet responsio ad questionē ꝓpositā. Concedendū eīm est ꝙ peccata actualia primoꝝ parentū ad originale nō ptinent. nec cū originali transfundunt̄ sicut rōnes ad partē secundā inducte ostendunt. Nihilominus tamē alio mō transeunt ꝙtum ad vindictā τ punitionē tēporalē. sicut ꝑmo ꝓbatur aucte Exo. τ deinde exemplo.
11 Ad illud ꝺo qđ obijcit̄ ꝑ rōem ꝙ facilior est trāsitus in habētibus simbolū. dōm ꝙ illud verꝫ est qñ vtrobiqʒ equalit̄ saluat̄ rō principij agētis. Peccās aūt actualit̄ ñ hʒ ptātē viciādi ꝓlē. nisi ille solus in quo habuimꝰ obligari. τ in quo tota
12 massa generis humani potuit viciari. sicut ostēsum est. τ iō illa rō nō cogit. Ad illđ qđ obi. Trāsmittit quod aliūde suscepit. dōꝫ ꝙ ex hoc non sequit̄ ꝙ trāsmittat illud qđ est a se. Peccatū eīm quod aliunde suscepit est peccatū naturale. sed pctm̄ qđ ipse fac̄ est pctm̄ ꝑsonale. coīcatio aūt alicuius ꝓprietatis per viā generatōis plus respicit veritatem nature. ꝙ ac-
13 tum ꝑsone. sicut supra ostēsū est. Ad illud quod obijcit̄ ꝙ iō peccauimus in adā. quia fuimus in ipso dū peccauit. dōꝫ ꝙ ista non est tota causa. sed simul cū hoc exigit̄ ꝙ in primo pente oēs posteri possent obligari. τ caro oīm posteroꝝ posset infici τ fedari. hoc aūt in alio ꝙ̄ in adā non habet reperiri. ideo pa-
14 tet τc. Ad illud quod obijcit̄ ꝙ pctm̄ adulterij attendit̄ circa actū generatiue. dōm ꝙ τ si circa actū generatiue attēdatur. non tamen dicit corruptiōem que sit in ipa virtute generatiua ꝛm se. sed que cōsistit circa volūtatem rōnalem. τ ita circa ꝑsonam. et ꝓpter hoc culpa adulterij ꝛm ꝙ culpa in ꝓlem trāsfundi non habet. Nihilominus tñ quia circa actū 15
generatiue cōsistit. plus imputat̄ ꝓli ꝙ̄ alia peccata parētum. vnde vilis τ abiectus reputat̄ ille q̄ est natus de adulterio. τ etiā ꝛm leges hūanas hereditate paterna reputatur indignꝰ. Unde illud peccatū plus redūdat in ꝓlem ꝙ̄ alia actualia. non tamē sic redūdat in culpa primi pentis qui posteritatē suā non tm̄ obligauit ad ignorātiam et penam. sꝫ etiam fedauit peccati originalis macula. ob quā quilibꝫ cū nascitur dignus est ira τ indignus visione dei.

Questio .ij. b

Utrū primus parēs ꝑ posteris suis satisfacere potuerit. sicut potuit eos ex culpa sua viciare. Et ꝙ sic videtur. Quia dicit Ans. de concep. virgi. ca. xxiij. Si adam nequisset ad eos quos generaturus erat iusticiā suā ꝑducere. nequaqʒ posset ad eos iniusticiam trāsmittere. si ergo hoc verꝫ est. sequit̄ ꝙ si adā potuit sua culpa filios reddē culpabiles. sua satisfactiōe potuit eos facere excusabiles. Item oēs in adam peccauerūt. quia fuerūt in adā peccāte. ꝫ pari rōne si oēs fuerūt in adam satisfaciēte. videt̄ ꝙ omnes in ipso satisfecerūt. ꝑ locū a simili. Itē hꝫ ꝑm vr̄ rōne Si oppositū est causa oppositi. τ ꝓpositū cā ꝓpositi. sed a de trāsgressio fuit cā nostre corruptōis. ꝫ videt̄ ꝙ eiꝰ iustificatio τ satisfactio fuerit causa nostre redēptōis. Sicut igit̄ in adam peccauimus. ita videt̄ ꝙ in eo satisfecimus. Et iste tres rōnes sūpte sunt ꝑ locū a simili. Item hoc idē ꝑm ostēditur per locū a minori. Pronior est deus ad miserēdum ꝙ̄ ad condemnādū. sed diuina iusticia pro trāsgressione ade cōdemnauit totā posteritatem pena mortis. ꝫ multo fortius diuina misericordia ꝑ satisfactōe ade debuit reddere grām iustificatōis. Iteꝫ potētior est grā in bono ꝙ̄ sit culpa in malo. sed culpa ade potuit totam posteritatem inficere τ reddē deo odiosā ꝫ multo fortius grā que fuit collata ade potuit totā posteritatē repare τ reddere deo gratā. Itē ꝛm leges hūanas tutor potius potest cōditiōem pupilli meliorare ꝙ̄ deteriorare. si ꝫ multo maior benignitas est lex diuina ꝙ̄ sit humana. videtur ꝙ potiꝰ cōditio in primo pente de peiori potuit fieri melior. ꝙ̄ d meliori deterior. ergo si transgrediēdo potuit trāsfundere culpam. multo fortius potuit trāsmittē iusticiā. Sed contra. statim adam cum peccauit ab immortalitate cecidit in necessitatem moriēdi. ergo si gratia superueniens non aufert immutabilitatē diuine sentētie. remansit igitur post gratiā mortalis. sed mortalis ꝺ necessitate generat mortalem. ꝫ quātumcūqʒ adā satisfaceret generaret filios suos morti obnoxios. sed nulla creatura rōnalis est morti obnoxia nisi ꝓpter culpam. ꝫ nunqʒ potuit satisfacere quin trāsmitteret culpam. Item iusticia originalis consistit in quadam mētis τ carnis integritate. ꝫ quia virginitas dicit incorruptōeꝫ mentis τ carnis. ex quo semel perditur. nunqʒ per satisfactōem pōt recuperari. ꝫ pari rōne neqʒ originalis iusticie donū ꝑ satisfactōem recupatur. si ergo ex illius iusticie ꝑuatione est in nobis origīalis culpa. impossibile fuit ꝙ adam satisfaceret pro posteritate sua. Iteꝫ omīs satisfactio peccatoris fundat̄ super gratiam gratum

facientē. ſed gratia gratum faciens nunq̄ pt trāſire
ab vno homine in alium. ſicut in primo libro ꝓbatū
eſt. ſed gratia immediate a ſolo deo datur. videtur
igitur ꝙ in primo parente ſatiſfacere nō potuerit ge
nus humanū. Item efficacior eſt in vnoquoq̄ ſi
des ſua ſibi ⁊ gratia q̄ſ ſit alij. ſed adam nō potuit ꝓ
ſeipō ſatiſfacere. ſed oportunum fuit filiū dei pati ſi
cut oſtēdit Anſ. in libro. Cur deus homo. ergo non vi
detur ꝙ potuerit ſatiſfactōis iuſticiam in alios deri
16 uare. Rᵒ dō. ꝙ cū queritur Vtrū tota poſteritas
in adam potuerit ſatiſfacere. ſicut in eo potuit vicia
ri. hoc tripliciter poteſt intelligi. Aut ita ꝙ adā po
ſteris cōmunicaret ⁊ culpam ⁊ ſatiſfactiōem ſimul.
Aut ita ꝙ cōmunicaret ſatiſfactōem ſed non culpā.
Aut ita in ſe ſatiſfaceret ⁊ ꝓ ſe ꝙ poſteris nō cōmuni
caret culpā. Primi duo modi ñ ſolū ſūt īpoſſibiles.
ſ; etiā ñ intelligibiles. q: claudūt in ſe duo oppoſita.
Si eni adā ↄmunicaſſ; poſteris ſil' culpam ⁊ ſatiſfa
ctōem. ſimul eſſent culpabiles ⁊ ſatiſfacerēt. ergo ſimul
eſſent iuſti ⁊ iniuſti. Similiter ſi cōmunicaret ſatiſfa
ctōem ⁊ non culpam. ergo innocētes ſatiſfacerēt. ⁊ hoc
ſimiliter non eſt intelligibile. Non eni fit ſatiſfactio
niſi ꝓ offenſa. ⁊ ſi adam nō cōmunicaret poſteris cul
pam ipi haberent omnimodam innocētiam. ⁊ ſi ſic.
locum nō haberet in eis ſatiſfactio aliqua. pro inno
centi eni ſatiſfacere non eſt intelligibile. Terti⁹ aūt
modus dicendi videlicet ꝙ ſic ſatiſfaceret ꝓ culpa
ſua adam vt ſua ſatiſfactione impediret' infuſio ori
ginalis culpe. ⁊ ſi intelligibilis ſit. impoſſibilis tamē
fuit ipi ade. ⁊ ratio huius melius i tercio reddet' cū
agetur de modo redēptionis humane. Ad preſēs aūt
hoc dixiſſe ſufficiat ꝙ adam ſic ſatiſfacere non pote
rat vt impediretur trāſfuſio culpe originalis in po
17 ſteritatem ſuā. Et ratio huius ſumitur ⁊ a parte ipi
us ade. ⁊ a parte gratie. ⁊ a parte corruptiōis natu
re. A parte ade. quia ipe debitor mortis erat. ⁊ dign⁹
penalitate ⁊ miſeria. et ideo quancunq̄ mortem vel
penā ſuſtineret. ꝓ trāſgreſſione ſua deo ſatiſface' nō
poterat ſufficiēter. A parte vero gratie per quam ſa
tiſfaciebat ratio ſumit'. qm̄ illa gratia erat gratia pe
nitentialis. que quidem reſpiciebat ipam volūtatē
ꝑſone. ⁊ ideo per ipam non curabatur morbus cōcu
piſcentie q̄ radicabatur in carne. ⁊ ꝓpterea quantū
cunq̄ ſatiſfaceret remanebat natura corrupta. ⁊ ita
neceſſitas ad tranſfūdendum originalē culpam. Ex
parte vero nature ſumitur ratio. quia cū natura hu
mana tota in ipo viciata eſſet. tanti penſabatur illa
corruptio nature. quāti precij eſt tota humana natu
ra. ⁊ ideo quicquid adam faceret. longe inferius erat
eo qd exigebat deus ad tante corruptōis ⁊ damnati
onis recōpenſatōem. ⁊ ideo ꝓ illa non poterat ſatiſ
facere. Poſſet nihilominus aſſignari ratio ex parte
diuine offenſe. q̄ cum eſſet infinita. rōne eius quia ē
contra infinitū non recipiebat recōpenſatiōem niſi
aliquis ſatiſfaceret qui eſſet infinite bonus. Et ideo
non indocte dicunt aliqui ꝙ non ſolū ſatiſfactio ꝓ
peccato ade. ſed etiam ꝓ quocūq̄ alio peccato fun
data eſt ſuper meritū ⁊ ſatiſfactōem xp̄i. in cuius fi
de ⁊ ſacramētis deus parcit quibuſcūq̄ ꝑcit. ⁊ ideo
contingit omnes de plenitudine eius accipere. ⁊ ip
ſum dici caput totius eccleſie. tā finalis q̄ primitie.
Patet igitur ꝙ quocūq̄ modo dicatur. impoſſibile
fuit adam ꝓ poſteris ſatiſfacere. Unde concedende
18 ſunt rōnes hoc oſtēdentes. Ad illud quod obijci
tur de verbo Anſ. ꝙ ſi nequiſſet iuſticiā ꝑducere
⁊c. dōm ꝙ an'ſ. loquitur ibi de iuſticia originali. ⁊ il
lam dicit ꝙ adam ⁊ ſeruare potuerit poſteris ⁊ tranſ
fundere. Hoc aūt intelligēdum eſt ſane. non q: aliq̄
qualitas q̄ eſſet in anima ade ꝑ multiplicatiōem ad
poſteros deſcēderet. ſed quia anima ade innocēs cō
iuncta fuerat carni pure ⁊ immaculate. ⁊ ſi ſtetiſſet.
anima potuiſſet illam carnē ſeruare. ⁊ a corruptōne
mortis. ⁊ a corruptōe libidinis. ⁊ hec rectitudo erat
originalis iuſticia. Si aūt in hac adam ꝑſtitiſſet. cū
generaret poſteros. carnē immaculatā tranſfūderet.
Et ſimiliter dū anima creata a deo innocēs tali car
ni vniretur. illud idem poſſet. ⁊ eādem rectitudinē
haberet. quā habuit anima ade. ⁊ ꝑ hoc originalem
iuſticiam. ⁊ ꝓ tanto originalis iuſticia tranſfūdi dici
tur. quia ſi hanc habet pater. neceſſe eſt ꝙ hāc habe
at filius. ⁊ hoc eſt ex rōne bone diſpoſitiōis ex parte
carnis quā originalis iuſticia ↄcernit. nō ſic eſt de iu
ſticia ſatiſfactiōis que volūtatem reſpicit nō carnis
integritatem. Ad illud quod obijcit' ꝙ ſicut fuim⁹ 19
in adam peccāte. ita fuimus in ipō ſatiſfaciēte. dōm
ꝙ non eſt ſimile. quia peccatū ade ꝓ eo ꝙ illā iuſtici
am originalem priuabat. non tm̄ reſpiciebat ꝑſonā.
ſed etiam naturā. ſed quia illa ſatiſfactio illā innocē
tiam non reſtituebat. ꝑſonam non nām reſpiciebat.
⁊ ideo nō ſic in poſteros redūdare potuit ſatiſfactio
ſicut redūdauit trāſgreſſio. Ad illud quod obijci 20
tur ꝙ ſi oppoſitum eſt cauſa oppoſiti ⁊c. dō ꝙ iſtud
intelligēdum eſt in hijs oppoſitis quorū vtrūq̄ eſt
aliqua natura. ⁊ in eis q̄ recte ſunt oppoſita. ⁊ ſcd'm il
lud in quo opponūtur. Ex rōne huius triplicis cōdi
tionis illa ꝓpoſitio nō habet locum in ꝓpoſito. Pri
mum quidē quia culpa non dicit aliquā poſitōnem
ſed potius priuatōem. Scd'o vero q: iuſticia ſatiſfa
ctionis non directe opponit' culpe originali. ſed po
tius originali iuſticie. ⁊ ſi illa originalis iuſticia fuiſ
ſet in adam generāte. fuiſſet cauſa oppoſiti. Tercio
vero quia culpa ipius ade opponitur ipi ſatiſfactio
ni inq̄tum corrūpebat ꝑſonam. non inq̄tum corrū
pebat nām. ⁊ inq̄tum corrūpebat perſonā meritū
erat eterne dānatōis. inq̄tū vo corrūpebat nām prici
piū erat vniuerſalis corruptōis. Iuſticia ergo ſatiſfacti
onis auferebat ab ipo adam meritū eterne dānatio
nis. ⁊ ſcd'm illd' opponebat' ei. ⁊ erat cauſa oppoſiti vi
delicet eterne beatitudinis ſcd'm modum meriti. vitiū
aūt corruptionis nō auferebat. nec eius oppoſitum
cauſabat. quia ſcd'm illud non opponebat' ei. Ad il 21
lud quod obijcitur ꝙ ꝓnior eſt deus ad miſerēdum
q̄ ad condēnandum. dōm ꝙ illud verū eſt vbi mi
ſericordia ſic habet locum q̄ non excludit iuſticiā.
iuſticia aūt requirebat maiorē ſatiſfactiōē q̄ adā
poſſet facere. ⁊ ideo miſericordia ꝓ illa modica ſatiſ
factione ade non debebat toti generi humano dona
re offēſam. ſed quod nobis ⁊ ſibi deerat decebat cū
ſupplere. quod ⁊ fecit. cū ꝓpter nimiam charitatem
ſuam filiū ſuum vnigenitum miſit in ſimilitudinem
carnis peccati. ⁊ cum eſſemus mortui peccato. cōui
uificauit nos xp̄o. Ad illd' quod obijcit' ꝙ potenti 22
or eſt gratia q̄ ſit culpa. reſponderi poteſt dupliciť.
Primo ꝙ illud intelligēdum eſt reſpectu illius effe
ctus ad quē gratia ordinat'. gratia aūt gratū faciēs
ipi ade collata non ordinabatur ad remouēdū car
nis corruptōem. ſed volūtatis deordinatiōem. quia
reformatiua erat imaginis. nō reparatiua carnis. Ni

bilominus tamē in reparatione carnis potētior est ali quo modo q̄ culpa. dum p grā3 meret homo sed a3 stolam. Aliter potest dici q̄ ꝛ si gratia potētior sit q̄ culpa. non tamē sequit̄ q̄ totū reformet quod culpa destruxit. Multo em̄ facilius est destruere q̄ cōstru ere. Unde unus malus cibus aliquādo plus corrū pit nām q̄ cētum bone medicine possint eā repare.
23 q̄uis medicie ille sint valde potētes ꝛ ṽtuose. Ad illud quod obijcitur de lege pupilloꝝ. dōm q̄ adam non ad posteros cōpatur sicut tutor ad pupillos. s3 sicut pater ad filios. Unde sicut pater facilius pt̄ bo na sua dissipare ꝛ destruere. ꝛ per consequēs heredi tatem filiorum suoꝝ deuastare q̄ posset illā post de uastatōem ꝛ consūptōem reparare. sic ꝛ in ꝑposito intelligēdum est se habere.

Onsequēter circa scōm articulū queritur d̄
c quātitate originalis. Et circa hoc duo que rūtur. Primo querit̄ de ipō originali sb̄ rō ne quātitatis continue. Utꝝ vnū originale possit eē absq3 altero. Scdo querit̄ q̄tum ad rōnem quanti tatis discrete. Utrum videlicet sit ponere vnū origi nale vel plura.

Questio .j.

Utꝝ originale in oibus repiatur equaliter. Et q̄ sic videtur. Aug. de originali peccato ca. xxvij. Origina le pctm̄ in oibus estimo esse equale. Item hoc ipz videtur rōne. Originale pctm̄ est carētia debite iusti cie. sicut sepe dictum est. ꝛ quilibet illa iusticia corpa li est simpliciter nudatus ꝛ ꝑuatus. ꝑ si equalit̄ oēs sūt priuati. equaliter corpali macula sūt infecti. ꝑ in quibuscunq3 repitur originale pctm̄. equaliter repit̄ Item hoc ipm̄ ostēditur p causā. Originale pec catū est in nobis ꝑpter ade inobedientiam. sed inobe dientia ade vna fuit. ꝛ equ aliter oēs posteros respi ciebat. ꝑ videtur q̄ oēs equalit̄ culpabiles faciebat. Item hoc ipm̄ videtur p penā. Omnes em̄ habē tes culpam originalē equaliter puniuntur. videlicet omnimoda carētia visionis dei. si igit̄ quātitas pe ne respōdet quātitati culpe. videt̄ q̄ si est equalitas in carētia visionis dei. q̄ sit equalitas in corruptōne originalis. Itē hoc ipm̄ ꝑbatur p concupiām an nexā. originale em̄ pctm̄ ad oē malū reddit ꝑnum p concupiscētiam. Unde dū lex ꝑhibet concupia3. ꝑ hibere dicit̄ omne malū. ꝑ originale pctm̄ vnūquē q3 corrūpit vniuersaliter. sed vl'em corruptōem non cōtingit repire ꝓm magis ꝛ minus. immo in oib⁹ in quibus repitur. in termino repitur. ꝑ videt̄ q̄ origi nalis culpa nō pt̄ esse maior in vna ꝑsona q̄ in alia. Ite3 si maius ē originale in vno q̄ i alio. aut hoc est ex actu pentis. aut ex actu ꝑlis. Ex actu parētis esse nō potest. Nā sicut ꝑbatū est supra. pctm̄ parē tis in ꝑle3 nō trāsit. Ex actu vero ꝑlis esse nō pt̄. sic planū est. ꝑ videt̄ q̄ nullo mō originale in vno q̄ in alio repiatur intēsius. Sed cōtra. Aug. de cōcep. virgi. Sicut ꝑpter nām nascit̄ corrupta persona. ita nā ꝑpter ꝑsonā efficit̄ magis peccatrix. sed pctm̄ qd̄ inficit nām est peccatū originale. ꝑ videt̄ q̄ origina le pctm̄ in aliquo possit fieri maius ꝛ intēsius. Itē hoc videt̄ rōne. Nullū malū est in sūmo. quia nihil est sūme malū. sed originale pctm̄ malū est. ꝑ non est in sūmo. sed quod est citra sūmū. ꝛ intēdi pt̄ ꝛ auge ri. ꝑ originale pctm̄ intēsibile est. igit̄ potest mai⁹ in. vno q̄ in altero repiri. Itē originale pctm̄ est con cupiscētia. sed ꝯcupiscētia potest intēdi sicut ꝛ pt̄ re mitti. ꝛ aliquādo intēditur. sicut patet p experimētu3. ꝑ videt̄ q̄ pctm̄ originale intēdi valeat. vt sit maius in vno q̄ in alio. vel etiā intēsius in eodē ꝓm status diuersos. Item feditas carnis est ratio quare aīa contrahit originale. sed caro nō est infecta in sūmo. et quod nō est infectū in sūmo. dū transit p viam in fectōis pt̄ magis ꝛ magis infici. Si igit̄ caro nostra trāsit per viā infectōis dū ꝑpagat̄. videtur q̄ magis ꝛ magis inficit̄. ac ꝑ hoc quotidie originale pctm̄ au gmētatur. Ite3 ois ꝑprietas quāto magis appro pinquat sue cause est intēsior ꝛ fortior. ꝛ quāto ma gis elōgat̄ debilior. sed corruptio originalis ab adā ꝑducit̄ tāq̄ a fōtali ꝑncipio ꝛ radice. ꝑ videt̄ q̄ q̄n to aliquis est ade ꝑximior. q̄ tanto originalis culpa sit in eo intēsior. Item vna aīa meliora habet nā lia q̄ alia. sicut in ꝑcedēti dis. habitū est. sed tāto cor ruptio peior est. quāto est in meliori nā. sicut Augu. dicit et expresse rō manifestat. ꝑpē dignitate3 ei⁹ qd̄ corrumpitur. ꝑ originalis corruptio peior est in vna anima q̄ in altera. ꝛ si hoc. videt̄ q̄ culpa sit intēsior.
Rº. dōm q̄ sicut si adā stetisset oēs equaliter essent 24
innocētes. ita nūc cū adā peccauit oēs facti sūt eq̄li ter peccatores. ꝛ ita culpa originalis in oibus reperi tur equaliter. ita q̄ nō est maior in vno q̄ in altero.
nec etiā intēdi habet in eodem sbiecto. Ad cuius 25
intelligētiam notādum est. q̄ ista tria cōcurrunt ad originale pctm̄. scilicet debite iusticie carētia. concu piscentia. ꝛ carnis feditas. ꝛ primu3 est ipi originali essentiale. scōm vero māle. ꝛ terciū causale. sicut su pra explanatū fuit. Si igitur originale deberet auge ri. ex aliquo istoꝝ oporteret illud intēdere. cum aūt p nullū hoꝝ intēdi habeat. in oibus equaliter habet reperiri. Quātum ad carētiam nāq3 debite iusticie nō potest intēdi. ista em̄ carētia non pt̄ esse maior in vno q̄ in alio nisi triplici de causa. Aut quia sit obli gatō fortior. aut quia sit ibi maior priuatio. aut quia modus priuādi sit detestabilior. Nullo istoꝝ modo rum maior habet esse carentia in homine vno q̄ in alio. Nō est em̄ obligatio fortior. quia oēs equaliter obligamur in adā. Nec priuatio maior. quia eode3 dono scilicet originalis iusticie oēs per originalē cul pa3 nudamur. Nec modus priuādi detestabilior. q2 oēs priuati sūt p vnā inobedientiam ade. ꝛ sic origina le rōne carētie debite iusticie nō recipit magis ꝛ mi nus. sed in oibus equaliter est. Similiter nec q̄tum 26
ad concupiscētiā intendi habet. Si em̄ intēdit̄ appe titus vel cōcupiscētia respectu alicuius detestabilis in alio. hoc pt̄ esse tripliciter. Aut ex cōplexione. aut ex assuefactōe. aut ex vinculi refrenātis ꝑfractione. Primo mō absq3 dubio ꝯcupiscētia augeri pt̄. sicut patet de concupiscētia carnis q̄ magis feruet in co lericis ꝛ sāguineis q̄ in melācolicis. sed talis inten sio nihil facit ad culpā. Nō em̄ est culpabilis. s3 nāl' vl' penalis. Similiter ꝛ secundo mō concupiscentia intendi pt̄ in eodem hoie. sicut patet in eo qui assue factus est luxuriari ꝛ bona cibaria comedere. q̄ ma gis est ꝑnus ꝛ ardētius cōcupiscit q̄ qui talia n̄ gu stauit. sed hec intēsio nō facit ad originale pctm̄. sed potius ad actuale. quia nō dicit̄ originale pctm̄ con cupiscētia quocūq3 mō. sed solū ꝑut ab origine con tracta est. Tercio mō n̄ pt̄ intēdi. sed in oib⁹ h3 eq̄lit̄ reperiri. p eo q̄ illud retinaculu3 originalis iusticie merito culpe ade in oibus est confractum. Et q̄m ꝓ3 istū tercium modū attēditur quātitas originalis ex

ꝑte concupiscētie. hinc est ꝙ q̃tum ad concupiscen-
tiā originalis culpa in oībus in quibus est reperitur
27 equaliter. Similiter q̃tum ad feditatē que est in car
ne non habet esse maius ꝛ minus originale. ꝛ h̄ pa-
tet. nā ꝙ aliqua ꝓprietas intēdat̄ requirit̄ idonei-
tas ad intēsionē tam ex parte susceptibilis. q̃ ex ꝑte
ꝓprietatis que itēdit̄. q̃ etiā ex ꝑte agētis. ꝛ si aliqđ
hoꝝ defuerit. ꝓprietas illa nō habet intēdi. sicut pa-
tet consideranti. Oia aūt hec deficiūt in ꝓposito. De-
fectus eñ est ex ꝑte susceptibilis. nā sicut speculum
nouū inficit̄ a muliere mēstruata. sed postq̃ muete-
ratū est. ex aliquo aspectu nō recipit nouā infectio-
nē. sic hūana nā in statu primordiali quasi noua ex-
istens infici habuit a corruptōe ꝑsone. postmodum
vero quasi inueterata. ex noua corruptiōe non reci-
pit nouā infectōem. Defect⁹ etiā est ex ꝑte agentis.
quia nullus est post primū hoiem cuius trāsgressio
respiciat obligatōem ꝑsone. hinc est ꝙ talis culpa ñ
hab3 inficere carnē coniūctā. Defectus etiā est ex ꝑ-
te ꝓprietatis intensibilis. Illa eñ q̄ru3 potētia ē in
termino non hñt recipere maius ꝛ minus sicut vult
phs. Feditas aūt carnis ſm ꝙ est ꝑncipium cōtra-
ctionis originalis ortū hab3 ex carētia originalis iu-
sticie. ꝛ quia carētia illa nuditas q̃dam est. ꝛ nudo ñ
est recipere magis nudū. sicut originalis iusticie nu-
ditas nō recipit magis vel minus. sic nec carnis fe-
ditas. Et sic patet ꝙ ex ꝑte feditatis carnis origina-
le nō habet intēdi vel augmētari in eodē vł in diuer-
sis. vel ex ꝑte concupiscētie. vel carētia debite iusti-
cie. sicut ostēsum est. nec sūt plura ꝯcurrētia ad origi
nale. manifestū est igit̄ ꝙ originale pctm̄ in oībus in
quibus repitur habet esse equaliter. ꝛ cōcedēde sūt
28 rōnes hoc ostēdentes. Ad illud ḡ qđ ꝑmo obijcit̄
de Ans. ꝙ nā ꝑsonā efficit̄ magis peccatrix. dōm
ꝙ nā accipit̄ dupliciter. Uno mō dicit̄ nā vis insita
rebus ex similibus similia ꝓcreās. Alio mō dicitur
nā ipm̄ commune. hijs duobis modis distinguit̄ na-
tura cōtra ꝑsonā. Et cū dicit̄ nā corrūpit ꝑsonā. ac-
cipit̄ nā ꝓ vi ꝓpagatiua. ꝛ corruptio ꝑsone dr̄ illa q̄
respicit volūtatē rōnalem. Cu3 aūt dicit Ans. ꝙ na-
tura efficit̄ ꝑ ꝑsonā magis peccatrix. accipit nām ꝓ
cōmuni ꝓut considerat̄ in supposito. ꝛ hoc patet ꝑ
exemplū suū quod dicit. Sicut ada3 peccāte peccat
homo. sic adam magis peccante magis peccat hō.
ꝛ hoc mō nā non habet corrumpi solum peccatu3
originale. s3 etia3 ꝑ pctm̄ actuale. ex h̄ igit̄ ñ sequit̄ ꝙ
29 originale habeat esse maius ꝛ intēsius. Ad illđ qđ
obijcit̄ ꝙ nullū malū est in summo. dōm ꝙ est sum-
mū simpliciter. ꝛ est sūmū in genere. ꝛ q̃uis non cō-
tingat reperiri sūmū malū simpliciter. est tamen re-
perire malū sūmū in ꝓprio genere. sic videmus ali-
quem ita priuatū visu ꝙ non potest esse magis. sic ꝛ
in ꝓposito potest intelligi ꝙ originale priuat simpli-
citer iusticiā originalem. ꝛ ideo eius infectio ē in ter
mino. Posset tamē dici ꝙ ꝛ si non esset in sūmo. nō
tamen sequit̄ ꝙ posset intēdi. quia potest esse defe-
ctus ex ꝑte sui susceptibilis vel ex ꝑte agēt̄. ꝛ vtrūq3
30 hic deficit sicut supra ostēsum est. Ad illud quod
obijcit̄ ꝙ concupiscētia potest crescere. dōm ꝙ verū
est intēsiue sed non extēsiue. illud tamen cremētum
nihil facit ad originale pctm̄. cū non sit nisi vel ex cō-
31 plexione. vel ex assuefactione sicut ostēsum est. Ad
illud quod obijcit̄ ꝙ feditas carnis potest esse ma-
ior. dōm ꝙ ꝛ si feditas carnis ꝓut est corruptio pe-
nalis intēdatur ꝛ crescat. sicut patet in leprosis ꝛ se-
minifluis. ꝛ alijs fedis infirmitatib⁹ oppressis. ꝓut
tamē ipa est ꝑncipium originalis. habet equaliter re-
periri in singulis. quia ab vno solo ꝛ ꝑmo fonte ꝓce
dit. Ad illud vero quod obijcitur ꝙ ꝓprietas in- 32
tensior est cū appropinquat sue origini. dōm ꝙ illđ
verum est de ꝓprietate que quidem dicit natura3 ꝛ
positōem. ꝛ de illa q̄ habet continuari cum sua origi
ne. sicut est in virtute mouente. ꝛ luminis effusione.
aliter non habet veritatem sicut patet. na3 candela
inflammata ab alia. ita bene inflāmabit sicut inflā-
mabat illa. vtrū q3 enim deficit in ꝓposito. tum quia
illa carnis feditas plus dicit rōem priuatōis q̃ posi
tionis. tum quia etiam illius feditatis trāsfusio est ꝑ
generatōem. in qua generatum primū ꝛ scđm hab3
eādem vim quā habebat generās primū. Ad illđ 33
quod obijcitur ꝙ vna anima habet meliora natura-
lia q̃ alia. dđ ꝙ ꝛ si hoc verū sit ꝛ concedēdū. tamen
quātum ꝑtinet ad puritate3 innocētie oēs aie equa-
les sunt. ꝛ quia illius priuatōem directe respicit ori-
ginale. hinc est ꝙ licet alia naturalia sint excellētio-
ra. non tamē ꝓpter hoc intēditur corruptio origina
lis culpe. Quādo eñ dicitur ꝙ tāto peior est corru-
ptio quāto melior est nā. hoc intelligitur ſm illđ ſm
qđ nā per viciū corrūpitur. aliter eñ non habet veri
tatem. quia frequēter ille qui habet meliora natura-
lia non habet ita grauia peccata sicut ille qui habet
minus bona ꝛ in eodem genere peccati.

Questio .ij. D

Utrū sit ponē vnū originale vel plura. Et ꝙ vnū so-
lum videt̄ primo auctē magistri in litera. c. Alioq̃n.
vbi sic ait. Uno peccato non pluribus paruuli obli-
gati sunt. Item hocipm̄ ostēditur rōne sumpta a
causa. quia peccatū originale contrahit̄ ꝓpter ade
inobedientiā. ergo si vna tm̄ culpa fuit eius inobedi
entia. videtur ꝙ in quocunq3 reperitur sit vnicum ꝛ
nullo modo plura. Item hocipsum ostēdit̄ rōne
sūpta a pena. Originali eñ debetur solū carētia vi-
sionis dei. ꝛ hec est vna pena. sed multis culpis mul
te debēt respondere pene. ḡ ꝛc̄. Item hocipm̄ ostē-
ditur in cōparatione ad sequelā. Originale eñ non
solūmodo est ab origine. sed etiā origo est ꝛ principi
u3 omniū maloꝝ. Si ḡ qđ ꝑ superabūdantiā dicit̄
vni soli cōuenit. ꝛ status est ꝑ reductōem ad vnum.
videtur ꝙ originale pctm̄ nō sit nisi vnū solū. Itē
hocipm̄ videtur in cōparatōe ad subiectum. Origina-
le eñ est in anima rōne coniūctionis sue ad carnem.
si ergo vna est caro cui anima coniungitur. ꝛ vnica
vnione vnitur. ꝛ vnitas est in anima ſm ꝙ carni vt
ꝑfectibili vnitur. videtur ergo ꝙ necessario peccatū
originale sit vnū. Item hocipm̄ ostēditur per cō-
paratōem ad oppositū. Originale eñ peccatū ē ca-
rentia debite iusticie. sed debita iusticia cuius origina
le pctm̄ est priuatō in homine nō erat nisi vna. quia
in vno innocente vna est innocētia. ḡ ꝛc̄. Sed cō-
tra hoc arguitur primo auctē super illud ps̄. Ecce in
iniquitatibus cōceptus sū. glo. Iniquitates sūt pecca
ta originalia. ꝛ multe auctēs sūt ad hoc in lr̄a. Itē
hocipm̄ videt̄ rōnib⁹ sūptis ꝑ eandē via3 ꝑ quā su-
mebātur ad oppositū. Et ꝑmo rōne sūpta a cā. Ori-
ginale peccatū est in nobis ꝓpter peccatū ꝑmoꝝ pa
rentū. s3 adā ꝛ eua plura cōmiserūt peccata. ḡ vide-

tur φ plura sint in nobis originalia. quia qua ratõe redundat in nos peccatũ viri. eadez rõne mulieris.

Itẽ bocipm videt̃ rõne sumpta a pena. quia vni culpe vnica debet respõdere pena. sed multa genera penalitatũ ad originale pctm̃ ɔsequũt̃. vt fames. sitis. mors. infirmitas ⁊c̃. Et quatuor dic̃ Beda nobis per pctm̃ origiale eẽ inflicta. scz. infirmitatẽ. ignorãtiã. cõcupiscẽtiã. ⁊ maliciã. vr̃ igit̃ φ ƀm diuersa penalitatũ genera sit diuersitas originaliũ. Itẽ bocipm vr̃ p cõparatõez ad capitalia sbseq̃ntia. Habit⁹ eñ diuersificat̃ p act̃. ⁊ act⁹ p̃ obiecta. si ḡ origiale pctm̃ reddit hoiem ꝓclinũ ad vij. pctã capitalia q̃ sũt diuersoꝝ generꝝ. vr̃ φ in q̃libet hoie sit multitudo origialiũ. Itẽ hipm ondit̃ p cõpatiõez ad sbiectũ. qꝛ oẽs vires aie inficiũt̃ p origiale pctm̃. sed mltiplicatis corruptibilib⁹. mltiplicãt̃ corruptões. ⁊ in diuersis potẽtijs diuersi sũt habit⁹. ḡ in vnoq̃z hoie neceẽ põnẽ mltiplex origiale. Itez hipm vr̃ p ɔpatõez ad oppositũ. qꝛ p origiale pctm̃ ẽ ꝑuatõ oĩz ỽtutũ cũ p ipz fiat icuruatõ aie ad vicia oib⁹ ỽtutib⁹ opposita. ḡ si plures ɔtingit in nobis repiri ỽtutes.
54 plures in nobis ɔtingit repiri culpas origiales. Rẽ ⁹ dõ. φ sic vult mgr̃ Aug. Origiale pctm̃ dupl̃r dicit̃. Vno mõ dr̃ origiale pctm̃ qd̃ ẽ origo oĩm pctõꝝ. sic pctm̃ Ade dr̃ origiale pctm̃. ⁊ h̃ mõ origiale pctm̃ nõ tm̃ ẽ vnũ spẽ. verũ etiã vnũ numero. Alio mõ dr̃ origiale pctm̃ qd̃ ẽ in nobis ab origie. ⁊ a q̃ etiã cetera vicia sumũt in nobis originẽ. ⁊ h̃ mõ querim⁹ h̃ ð vnitate origial' pcti. Ad hui⁹ igit̃ q̃onis dilucidatõem intelligẽdũ ẽ φ cũ q̃rim⁹ ð vnitate alicui⁹. aut q̃rim⁹ ð vnitate ƀm spẽm ⁊ formã cõem. aut q̃rim⁹ ð vnitate ƀm numerꝝ ⁊ suppositũ. Si pmo mõ loq̃mur ð originali pctõ. sic vnitatẽ hʒ ƀm spẽz eo mõ hʒ φ pctm̃ dr̃ hr̃e spẽm. Vnitas ãt ista in originali pctõ venit pncipalit̃ ex parte boni qd̃ ꝑuat. ⁊ ex pte pcti ade p qd̃ introductũ ẽ. h̃ est ex pte oppositi ⁊ ex pte pncipij. Vna eñ ẽ ƀm spẽm origialis iusticia ⁊ innocẽtia. cui⁹ ꝑuatõ ẽ origiale pctm̃. Vna etiã fuit iobediẽtia rõne cui⁹ totũ gen⁹ hũanũ ẽ corruptũ. ⁊ iõ ƀm spẽm origiale pctm̃ ẽ vnũ in nobis. Si ãt loq̃mur ð vnitate origialis q̃tuz ad numerꝝ. sic dõz. φ in vno
55 hoie ẽ vnicuz. Et rõ hui⁹ ẽ. qꝛ pctm̃ dupl̃r numerat̃. Aut rõne sbiecti in q̃. sic in diuersis homib⁹ diuersa sũt pctã. Aut rõne act⁹ p quẽ hõ culpabil' efficit̃. sic q̃ plvries luxuriat⁹ ẽ plura hʒ pctã. Neutro istoꝛʒ modoꝝ origiale pctm̃ mltiplicat̃. ḡ remanet indiuisũ. nã in vno hoie vna ẽ aĩa q̃ p origiale pctm̃ inficit̃.

Itẽ vni⁹ hoĩs vna ẽ generatõ in q̃ ⁊ p quã origiale pctm̃ trãsfũdit̃. ⁊ iõ origiale pctm̃ in vno hoie est vnũ solũ q̃tũ ad vnitatẽ ƀm spẽm. ⁊ q̃tũ ad vnita-
56 tẽ hʒ numerꝝ. Et ɔcedẽde sũt rões q̃ h̃ ostẽdũt. Ad illd̃ ḡ qd̃ pmo obr̃ ð glo. in ɔrĩũ. Iniq̃tates dic̃ pctã origialia. dõ φ sic dic̃ mgr̃ φ freq̃nter i scriptura accipit̃ plurale ꝓ singulari ⁊ ecõuerso. sicut mgr̃ exemplificat in litera. Rõ ãt quare scriptura origiale cuz sit vnũ pluralit̃ noiat. ẽ ꝑpt̃ mltiplicitatẽ incliatiõnũ ad malũ q̃ ex origiali pctõ nascũt̃. Ad illd̃ qd̃
57 obr̃ φ origiale pctm̃ ortũ hʒ a pctõ pmoꝝ parentũ. dõ ẽ φ queadmodũ in generatõe. plis pr̃ ⁊ mr̃ sũt quasi vnũ pncipiũ ɔpletiuũ ita φ neuẽ eoꝝ p se sufficit q̃uis sint diuerse ꝑsone ⁊ distĩcte. sic ⁊ in origialis pcti trãsfusiõe itelligẽdũ ẽ. ⁊ sic pctm̃ ade ⁊ pctm̃ eue fuerit diuersa. ꝑut tñ in origiali pctõ inficiebãt in vtroq̃ vis generatiua. vnũ pctm̃ origiale in ꝑle causabãt. ita φ sicut pncipalit̃ virt⁹ generatiua residet penes viꝝ. ita etiã trãsfusio origialis pncipalit̃ attribuit̃ viro. Nihilomin⁹ tñ vtriq̃z attribuit̃ suo mõ. vñ friuola ẽ illa q̃o qua q̃rit̃ vtrũ trãsfũdet̃ originale si tm̃ vir vel tm̃ mulier peccasset. qꝛ cũ ad generatõez duo cõcurrãt tãq̃ vnũ pncipiũ. ñ pateret̃ ðs φ vir incorrupt⁹ mulieri corrupte ɔmisceret̃ vl' ecõuerso. Debet eñ siue in statu nãe institute. siue i statu nãe corrupte suari ꝑportio ⁊ ɔformitas viri agẽtis ad mulierẽ suscipiẽtẽ. cũ in actu illo efficiãt̃ vna caro. Ad 58
illd̃ qd̃ obr̃ ð mltiplicitate penarũ. dõz φ vni culpe respõdet vna pena pncipalis. plures ãt possũt eẽ ñ pncipales. Pncipalẽ ãt dico penã eternã. ñ pncipalẽ penã tpalẽ q̃ q̃dãmõ ẽ ad bonũ ordiatiua. Vel pncipalẽ voco illã q̃ pmo ꝓ culpa infligit̃. ñ pncipalẽ võ q̃ ad istã ɔseq̃t̃. Origiale aũt vna pena eterna punit̃ videlicet carẽtia visionis dei. Vnica etiã pena tpali pncipalr̃ videlicet mortalitate carnis. sʒ ad mortalitatẽ mlte ɔsequũtur penalitates. Ad illd̃ 59
qd̃ obr̃ ð mltiplicitate inclinatõnũ. dõz φ sicut vna corda rupta qua mlta colligãt̃. seq̃t̃ laxatio mltoꝝ. ⁊ tñ vna ẽ ibi pma corruptõ ⁊ laxatio. sic intelligendũ ẽ ⁊ in ꝓposito. qꝛ iusticia innocẽtie p origiale peccatũ ꝑuata. oẽs vires aie relaxãtur. vna tñ est corruptio loq̃ẽdo essẽtialit̃. plures ãt intelligẽdo causaliter. Ad illd̃ võ qd̃ obr̃ φ ẽ corruptõ diuersarum 40
viriũ. dõ φ verũ ẽ. ḡ sicut grã ponit̃ eẽ in virib⁹ aie ꝑut tñ cõtinuãtur ad vnitatez sbe aie. ⁊ idõ vna est grã in oib⁹ virib⁹. sic ⁊ origiale pctm̃ ẽ corruptõ pluriũ viriũ. ꝑut ille vires i vnitate sbe vni carni habẽt vniri. Et sic intelligẽduz ẽ illd̃ dĩctũ qd̃ ab aliq̃b⁹ ɔsueuit dici. scz φ origiale inest aie ƀm suã eẽntiã. h̃ eñ ñ ẽ intelligẽdũ φ ipam sbam aie origiale pus respiciat q̃ potẽtias. Nã ɔrĩũ hui⁹ dicit Ans. in li. de ɔcep. vgi. φ tã iusticia q̃ iniusticia pmo ẽ in volũtate. ⁊ loq̃t̃ ibi expsse ð pctõ origiali. Et sic intelligẽdo φ origiale pctm̃ vt culpa ẽ. sit pmo i volũtate. vt viciũ. sit in plurib⁹ potẽtijs ad vnã sbam ɔtinuatis. intelligit̃ hic vnicũ sbiectuz. sicut vnitas vna ponit̃ eẽ in oib⁹ mẽbris eiusdẽ corpis. sicut vult Aug. non sic ãt ẽ ð pctõ actuali. Nã pctã actualia diuersas potẽtias respiciunt. ƀm φ ad diuersos act⁹ cõpant̃. vñ ⁊ p diuersos act⁹ introducũt̃ in eẽ. ⁊ ꝑpterea hʒ diuersitatẽ potẽtiarũ habẽt differre. ñ sic ẽ ð originali pctõ qd̃ ɔhit̃ ex vnione aie ad carnẽ. Ad illud qd̃ 41
vltimo obr̃ ð cõpatõe ad oppositũ iã pʒ responsio. Nã origiale pctm̃ pmo ⁊ pncipalit̃ ỽtutib⁹ ñ opponit̃. ḡ opponit̃ iusticie origiali ð qua sepe dictũ ẽ. et illã ꝑuãdo p ɔñs inclinat ad diuersa vicia. ⁊ sic inclinãdo cũ oib⁹ ỽtutib⁹ hʒ repugnãtiã. vñ rõ illa ñ cogit. qꝛ ñ arguit p illd̃ qd̃ opponit̃ directe. sed soluz p id quod opponit̃ ex ɔñti.

Consequẽter querit̃ q̃tũ ad terciũ articuluz
c ð pena origiali. Et circa h̃ querũt̃ duo. Primo querit̃ vtrũ decedẽtes etiã in solo originali puniãt̃ pena ignis mãlis. Scdo querit̃ vtrum puniãt̃ pena interioris doloris. an solũ carẽtia visionis dei.

Questio. j. c

Vtrũ puuli decedẽtes in solo origiali puniãt̃ pena ignis mãlis. Et φ sic vr̃. Aug. de fide ad pe. Firmissime tene puulos q̃ sine sacramẽto baptismatis ð h̃ seculo trãseũt. eterni ignis supplicio sempiterno puniẽdos. Itẽ Aug. Quisq̃s ita viuẽ incipit vt ante.

finiat vitā q̄ ab eius scilicet originalis obligatōe solua̕t. si vnius diei vel vnius hore spacio anima vixit in corpe. necesse est eā cū eodē corpe interminabilia gehēne supplicia sustinere. Ex hoc expresse colligit̕ q̄ originali non tm̄ debet̕ carētia visionis. sed etiā pena ignis. Item hoc ipm̄ videt̕ rōne. Paruuli ī hac vita multas sustinēt penalitates ꝛ afflictiones. aut ꝗ iuste aut iniuste. Nō iniuste hoc cōstat. qꝛ ois pena iusta est. Si iuste. ꝗ meret̕ hoc originalis cl̄pa. si ꝗ culpa nō debet remanere impunita. ꝛ originale meret̕ penā sēsus. videt̕ q̄ paruuli pena sēsibili crucient̕. Itē illud est magis dignū puniri in q̄ magꝭ residet causa peccati. ꝑ que eni quis peccat ꝑ illa dꝫ torqueri. sed traductio ꝛ causa origialis peccati maxime residet penes carnē. ꝗ vr̄ q̄ illa potissime debꝫ puniri. si ꝗ aia merito illius culpe digna est dei visione priuari. multo fortius caro digna est eternis suppliciis cruciari. Itē puulis nō restituūtur corpora dotata. habebūt igit̕ corpa passibilia. sed oē passibile necesse est aliquando pati. vel ab extrinseco. vel ab intrinseco. maxime cū approximat̕ agēti actiuo. ꝗ videt̕ q̄ puulorꝫ corpa aliquādo patiātur et affligētur. Sed ꝯ. Aug. in ench. Mitissima sane corū erit pena q̄ ꝓter pctm̄ quod originaliter traxerūt nl̄lū insup addiderūt. sed si puuli carerēt visione dei et punirētur igne māli nō haberēt mitissimā penā. Si igit̕ nemo dubitat eos visione puātos. videt̕ nullo modo esse ipsos corporali supplicio puniendos.

Itē magr̄ in lr̄a ca. alioqn̄. pro originali peccato qd̄ a parētibus paruuli traxerunt. nullā aliam materialis ignis vel cōscientie vermis penā sensuri sūt nisi q̄ dei visione carebunt imppetuū. Item hoc ipsum videt̕ ratione. Iniustū est plus exigere in pena q̄ cōmissuꝫ est in culpa. si ꝗ paruulus nullo actu suo diuinū ꝯtempsit imperiū. videt̕ q̄ nullū debet̕ sibi eternale tormentum. Item acerbitas pene respondet quantitati delectationis. iuxta illud apoca. Quātū glorificauit se in delicijs ꝛc̄. sed aia que piuncta fuit corpi paruuli infirmanti ꝛ debili nullā delectationē inordinatā in corpe sensit. ꝗ vr̄ q̄ sibi nō debeat̕ acerbitas pene sensibilis. Itē horribilius ē cōtinue ꝛ eternaliter in tormentis eē q̄ oino non esse. si ꝗ deus aiam quam creauit sine ppetratiōe alicuius peccati eternis supplicijs deputaret. nulluꝫ videret̕ sibi beneficium prestare. nec mīscdia simul cū iusticia curreret. q̄ si hoc est incōueniens dicere apd̄ patrē misericordiarꝫ. vr̄ ꝛc̄. R̄o. ad p̄dictorꝫ intelligē-
42 tiam est notandū q̄ hic duplex est opinio. Quidam eni attēdētes rigorē diuine iusticie ac sentētie qua deus hoiem ꝑ vno modico mortali in q̄ momentanea et quasi nulla fuit delectatio hominē cruciat eternalit̕. dicūt q̄ paruuli cremabunt̕ igne materiali lōge minus q̄ illi qui peccauerunt peccato actuali. Et hoc dicunt sensisse Aug. cum dixit in enchirid. penā paruulorum esse mitissimam. Et in libro de fide ad pe. Paruuli cruciabunt̕ eterno supplicio. Mitissimaꝫ eni illam vocat penā non absolute. sed respectu aliarum. Nec in hoc derogat̕ vt dicūt diuine misericordie. Quis plus manifestet̕ iusticie q̄ꝫ misericordie ꝑ eo q̄ minus malū est in tali pena esse q̄ꝫ oino nō eē. cum non sit ibi tanta boni priuatio sicut manifestat Aug. in libro de lib. arb. ꝛ hoc dicunt esse conueniens vt sicut in originali peccato erat carentia debite iusticie ꝛ cōcupiscentia. sic etiā in pena esset carētia visionis dei ꝛ afflictio ignis eterna. Sed cum valde durū illud dicere videat̕ q̄ deus tā dure ꝛ taꝫ aspere agat cū paruulis sic decedētibus. qui oino nō potuerunt vitare nec mortē culpe. nec mortem nature. p̄sertim cum videamus deū cū impijssimis ꝛ sceleratissimis pctōribus in multis misericordit̕ agere. Ideo ē alia positio mitior que magis ꝯcordat pietati fidei ꝛ iudicio rationis. q̄ qꝛ paruuli decedētes cum originali carēt iusticia ꝛ spūssancti gr̄a q̄ est pignus hereditatis eterne. ꝑuant̕ ineternū dei visione. qꝛ vō in carne fuit feditas. iō ponēt̕ i loco vili vtpote infernali. ꝫ qꝛ nō habuerūt in se actualē delectationē peccati. nec in spū nec in carne. iō nō sentiūt pene ignis acerbitatē. Hunc modū dicendi magis approbāt magistri cōmuniter. ꝛ iō ipꝫ sustinēdo ꝫm opinionē mgr̄i sicut ptꝫ i litera. rōnes que ad hanc partem inducūtur cōcedo. Ad illud ꝗ qd̄ primo obijcit̕ in ꝯrius 43
de verbis aug. dōm q̄ aug. in verbis illis nō intendit dicere q̄ paruuli sensibiliter crucient̕. ꝫ intendit eorꝫ penā manifestare q̄ꝫtū ad carētiā visiōis dei. et q̄ꝫtū etiam ad vilitatē loci. Et hoc valde abundāter exprimit plus dicēs ꝛ minus volēs intelligi. Nec sine causa loquitur sic. hoc eni facit ad extirpādam illam heresim que dicebat paruulos nulla pena puniri. Unde sicut in moribus documētū est q̄ qui vult ab vno extremorꝫ ꝑuenire ad mediū. quasi debet declinare ad illud extremum sicut docet phūs. Sic etiam beatus August. vt illam heresim extirparet que dicebat paruulos ab omī pena immunes. vt ad medium reduceret vicꝫ ad penam carētie visionis. simpliciter asseruit eos cū alijs pctōribus eternalit̕ dānari. Istum aūt suū intellectū explanauit in enchi. vbi dixit penā eorꝫ eē mitissimam. sicut dicit magr̄ i 44
litera. Ad illud quod obijcitur q̄ paruuli multas penalitates sustinēt in hac vita. dōm q̄ ꝛ si tꝑaliter puniri ꝓ pctō originali sit iustū. nō tamē sequitur q̄ eternaliter. Et rō huius est. qꝛ pene tꝑales nō tm̄ sūt punitiue. sed etiaꝫ ꝓmotiue. vnde deus nō tm̄ affligit inimicos suos. verū etiā amicos. sicut patet in thobia ꝛ Job. ꝛ ideo in afflictiōe tꝑali. seueritati iusticie piūcta est benignitas mīe. que duo eleganter reꝑiri debēt in oī punitiōe dei ꝛ remuneratione. sic aūt nō cōtingeret in pena eterna reꝑiri. hoc eni parū eēt de rigore iusticie. si aias puulorū ignis gehennalis sup- 45
plicio cruciaret. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ in carne maxime residet causa peccati. dd̄ q̄ ꝛ si causa peccati q̄quo mō resideat in carne. hoc est ꝑ modū cuiusdaꝫ habitus. nō ꝑ modū actus. tm̄ caro nō facit aiam paruuli ꝯcupiscētē sed cōcupiscibilē. ꝛ ꝓpter hoc nec ipsa nec anima in ipsa debet actuali cōbustione ignis torqueri. sed sicut aia priuat̕ visione dei. sic etiā caro ꝑuat̕ stola sua. ꝛ in loco vili ꝛ tenebroso ponit̕. cum collocāda esset in celo empyreo. si a tal' feditatis corruptōe fuisset sanata ꝑ baptismi efficaciā. Ad illd̄ 46
qd̄ obr̄ q̄ puuli nō habēt corpa dotata. sꝫ potius passibilia. dd̄ q̄ aliqd̄ nō pati ab aliq̄ dupliciter ꝯtingit. Aut ex virtute quā hꝫ in se. aut ex ordine diuine iusticie. Dico igit̕ q̄ qꝛ corpa puulorꝫ sūt passione carentia. ꝛ hoc nō est ꝓpter virtutē resistēdi quā habeāt in se. sed potius ꝓpter ordinē diuine iusticie. ꝫm cuius regulā ignis infernalis agere habet. cū sit instrumētuꝫ diuine iusticie. Un̄ sicut idē ignis magis cruciat maiorē peccatorē q̄ꝫ minorē. sic ꝛ in eodē igne patiūtur corpa eorꝫ qui peccauerūt pctō actuali. puulorū vero

corpa sit in ipsis ignib⁹ infernalib⁹ volutetur passio-
nē nō sētiūt. & tn̄ nō hn̄t impassibilitatis dotē. qꝛ nō
supant vim ignis hoc qd̄ habent a virtute ꝓpria.
47 Et si tu obiicias mihi ꝙ oīt pati passiōe venietē ab
itrīseco vtpote fame & siti. cū habeāt corpa ipassibi
& imortalia. dō ꝙ sicut dānatoꝝ corpa cū sit passi
bilia & defectibilia. tn̄ diuina virtute sustētāte ppetu
ā in vita vt ab ignibus nō cōsumantur. sic & puulo
rū corpa eadē virtute diuina ita cōtinuātur. vt nō in
digeant cibo nec potu. nec tn̄ hn̄t illā firmitatē & soli
ditatē quam habebūt corpa gloriosa.

Questio .ij. f

Utrū puuli decedētes in solo originali puniātur aliq̄
dolore interiori. Et ꝙ sic vr̄ p illd̄ Ioh. Chriso. q̄ dic
it excludi a bōis eternis. & alienū effici ab hijs que p̄
pata sūt iustis tātū generat cruciatū. tātū dolorez vt
etiā si nulla extrinsec⁹ pena torqueret. hec sola suffi
ceret. g̃ si puuli excludentur sicut adulti. vr̄ ꝙ maxi
me cruciabuntur iteriori dolore & gemitu. Itē quā
docūq; aliqs desiderat & illo puatur. necessariū est il
lū tristari & dolere. sed oēs hoies nāliter desiderant
beatitudinē. g̃ si aie puuloꝝ eterna beatitudine pri
uātur. vr̄ ꝙ ex hoc necessario tristētur. Itē anima
puuli dū viuit carni cōtrahit cōcupiscētiā. cū g̃ sepa
tur a corpe remanet in infectio illa cōtracta. & ip
sa pt̄ exire in actū. hoc cōstat. g̃ pt̄ ɔcupiscere. g̃ ɔcu
piscētia sp est vel cū delectatōe vel cū pena. Cū dele
ctatione cū hz qd̄ desiderat. cū pena. si nō hz. g̃ si aie
puuloꝝ delectatōibus erūt puate. vr̄ ꝙ dolorib⁹ in
terius erūt afflicte. Itē puuli decedētes cū origia
li. & antiqui patres in limbo existētes. vtriq; puabant
visione diuina. si g̃ ampliori debebāt pena puniri p
uuli qui habebāt culpā ꝙ pres q̄ nullā hēbāt culpā.
vr̄ ꝙ ex ipsa carētia visionis dei aliquā tristiciam aie
puuloꝝ habeāt. Itē maior dolor ē qn̄ qs puatur ali
quo bono sine cā ꝙ qn̄ puatur ex cā aliqua. g̃ pi rōne
maior dz esse dolor qn̄ puatur ex minori cā ꝙ qn̄ pua
tur ex maiori. si g̃ aie puuloꝝ ex minori causa pri
uātur visione diuina ꝙ aie adultorū. vr̄ ꝙ magis dole
ant iteri⁹. Itē aie puuloꝝ p nāz hn̄t affectōes. et
affectōes necē ē vl' quietari vel p eas aiaz affligi. inq
etudo cū affectionū nō modica est afflictio. sed affe
ctiones puulorū nō erūt quietate. alioqn iā essēt in
quadā beatitudine. sol⁹ cū de⁹ est q̄ quietat deside
riū aie. g̃ vr̄ ꝙ si aia erit in affectionū varietate & in
quietudine. ꝙ erit continue in dolore & afflictione.
Sed ɔ mgr̄ in littera. nullā aliā penā sēsuri sūt par
uuli ignis māalis vel ɔsciētie vermis. nisi ꝙ dei visio
ne carebūt in ppetuū. g̃ vr̄ ꝙ nō hēant dolorem inte
riorē. Itē origiale inest aie ex vnione ad carnez.
g̃ si aliquo dolore dz aia cruciari merito origial' pec
cati. illo potissime cruciari dz q̄ inest aie fm carnez.
si g̃ caro nō cremabit igne māli. vr̄ ꝙ aia nō crucia
bitur dolore spūali. Itē si puuli decedētes in origi
nali dolebūt post hāc vitā. aut dolebūt d culpa. aut
d dāno. Si d culpa dolebūt. g̃ erūt iusti. Si de dam
no dolebūt. cū illd̄ dānū & pena carētie visionis dei
sit iusta. & qui dolet de iusto est iniust⁹. vr̄ ꝙ i anima
bus decedētibus cū origiali nō tm̄ sit culpa originalis
sed etiā actualis. Itē si puuli dolebūt de amissio
ne illius sūmi boni. cū ipi virtutē paciētie nō habe
ant. & qui dolet de aliquo malo carēs virtute paciē
tie murmurat ɔ punietem vel infligētem. g̃ vr̄ ꝙ aie
puulorū murmurēt ɔ deū iniqe & iniuste. g̃ videt
ꝙ post egressū a corpe aie decedētes in origiali ma
gis efficiātur iniquē ꝙ ante. qd̄ est impossibile. Itē
si dolēt. aut credūt se habituros illd̄ bonū aut certi sē ꝙ
nunꝙ hēbūt. Cōstat ꝙ nō expectāt illd̄ bonū habē
dū. cū nō hēant spem. si g̃ dolorē hn̄t de bono amis
so cū certitudine nūꝙ hndi. videt ꝙ hēant despera
tōem. sed desperatio est acerbissima oīm penarū in
fernaliū. g̃ puuli punirētur pena acerbissima. qd̄ im
piū est dicere. Itē si dolēt. aut dolēt in sūmo. aut
nō. Si in sūmo dolēt. igit acerbissime puniūt. Si n̄
dolēt in sūmo. g̃ in pcessu tpis pnt magis & magis
dolere. cū dolor ille ortum habeat ex interiori affecti
one. ergo in eadem dispositione manēte culpa. vide
tur ꝙ in eis crescat pena. que duo sūt incōpossibilia.
R⁹. ad predictorum intelligētiam est notādum ꝙ su 48
per hac questione nec expresse loquit scriptura. nec
expresse eā sancti determinant. Ideo doctores theo
logie hic opinātur contraria. Quidaz eīn voluerūt
dicere ꝙ paruuli carebunt et cognitione et dolore.
Cognitione quidem carebunt exigente iusticia. dolo
re carebunt exigente misericordia. Iusticia nāq; exi
git vt nō detur eis post hanc vitā donū aliquod co
gnitionis. quod in hac vita non habuerūt. vnde sic
caruerūt cognitione fidei & oīni genere cognitionis
intellectiue illi qui mortui sunt ante vsum rōnis. sic
etiā carebūt post hanc vitam. nec diuturnitate tem
poris addiscent. sicut nec maiores qui nihil plus sci
unt quādo moriūtur ꝙ quādo nascūtur. etiā si mul
to tpe vixerūt. Miscdia exigit vt nō habeant penaz
actualis doloris. cū nō habuerūt maculā culpe actu
alis. & ideo iusto suo iudicio priuat eos deus oīm eo
rū cognitōe que possēt eis inferre dolorez. melius
est eīn talia ignorare ꝙ scire. sicut peccatori pcliuo
ad petm̄ melius est ignorare ꝙ nosse ea que eum in
clinant ad petm̄. Sz quia difficile est intellige ꝙ ani
ma separata non habeat vsū rōnis. & nō cognoscat
eā saltem quorū cognitio est ei naturaliter iserta. cū
ex parte corpis impedimentū non habeat. Ido alij
aliter opinātur ꝙ anime puulorum & habebūt cogni
tōem. & habebūt etiā dolorē. Scient eīn ppter quid
facte sūt. & sciēt se illo bono merito originalis culpe
esse priuatos & ppterea dolorē habebūt. & affectōes
doloris in eis alternabūtur. attamē nā habebūt do
lorē qui mereat dici vermis. quia non habebunt re
morsū ꝙ pdiderūt illud bonū ppter ppriā negligen
tiā & ɔteptū. & p tāto dolor eoꝝ erit multo minor ꝙ
dolor adultoꝝ. Sz qn̄ plura videt incōueniētia seq̃
si ponatur ipsos dolere sicut in opponēdo mōstratū
ē. tn̄ ppe h. qꝛ dolor ille ē absq; patiētia & absq; spe &
ita cū murmure & desperatōne. Cū etiā qꝛ dolor aie
redūdat in carnē. & talis dolor ex deliberatōe pce
dit. nō videt esse absq; actuali obligatōe. Propt
hec & hijs similia est tercius modus dicēdi. videlicz
ꝙ aie puuloꝝ carebūt actuali dolore & afflictione si
carebunt cognitione. Et illud potest satis ratio
nabiliter intelligi per hunc modū. Decedētes enim
in solo originali qsi mediū tenēt inter habentes gra
tiam & culpā actualem. & qm̄ status retributōis re
spondere debet statui vite presētis. in tali statu de
bet anime puuloꝝ poni vt qsi mediū teneāt int bea
tos. & eternis ignibus cruciatos. Quā igit hti carent
malo pene sensibilis. & cum hoc habent dei visionē.

Dānati ecōtrario sūt in tenebris ꝛ puniunẗ pena sensibili. Paruuli ſm rectū ordinē diuine equitatis dn̄t cōmunicare in vno cū dānatis. ꝛ in alio cū beatis. ſ; n̄ possūt ꝯmunicare cū beatis in habēdo diuinā p̄ſentiā. q2 tūc in nullo cōmunicarēt cū dānatis. presentia eni visionis dei nō stat cū pena sēsibili. iō cū beatis cōmunicāt in h̄ ꝙ carēt oī afflictiōe exteriori vel interiori. cū dānatis ꝟo in hoc ꝙ ꝓuāẗ visione dei ꝛ lucis corpalis. Paruuli igiẗ sic diuino iudicio iusto inter beatos ꝛ simpliciẗ miseros quasi in medio cōstituti hoc nouerūt. vt tn̄ ex vna pte ꝯsideratō generet desolatōem. ex altera ꝯsolatōem. ita eq̄ lāce diuino iudicio eoꝝ cognitō ꝛ affectio libraẗ. ꝛ in tali statu perpetuaẗ. vt nec tristicia deijciat. nec leticia reficiat. sed in [illegible] mirabilis ostēdiẗ ordo diuine sapīe que cūcta nouit suis locis disponē ꝛ ad sui gloriā ordiare. Nā sicut in beatis potissime manifestaẗ mīa. et in dānatis potissime claret iusticia. sic in istis manifestaẗ mīa simul ꝛ iusticia. ꝛ ex h̄ pꝫ ꝙ non facit frustra d̄s aīas q̄s nouit d̄ corpe ante susceptiōem baptismatis egressuras. Dīa eni facit d̄s ad gloriā suā

49 manifestādā. Cū si tu q̄ras q̄d puuli faciant vtrum addiscāt vel cōferāt. vel aliqđ aliđ op⁹ exerceāt. breuiter ꝗ respōdeo ꝙ diuine iusticie eq̄tas ꝛ immutabilitas in eodē statu q̄ntū ad corp⁹ ꝛ q̄ntū ad aīam. siue quo ad cognitiuā. siue q̄ ad effectiuā ꝑpetualiẗ eos ꝯsolidat. vt nec ꝓficiāt nec deficiāt. nec letētur nec tristētur. sed sp̄ sic vniformiẗ maneāt. vt sint mā laudādi diuinū iudiciū qđ sic ē equū ꝛ iustū. vt nl̄lū bonū remaneat irremuneratū. ꝛ nullū malū remaneat impunitū. ꝛ ꝑfectissime teneat mediū iuẗ supfluū ꝛ diminutū. Scđm hāc igiẗ positōe; ꝯcedēde sūt rōnes ostēdētes ꝙ puuli nō sentiunt sp̄ualē dolorem.

50 Ad illđ vero qđ obꝭ in ꝯriū de Job. Criso. dicē. ꝙ intelligit de hijs q̄ excludūẗ merito actualis pcti. q̄ vermē ꝯsciētie ꝛ remorsū sūt habituri. ꝛ [illegible] habet locū in puulis. Ad illđ qđ obꝭ ꝙ tristicia necessario sequiẗ qn̄ desideriū nō impleẗ. dđ ꝙ verū est qn̄ nec impleẗ in se. nec fit recōpensatio ſm estimationē desiderātis. Quādo vero ſm estiatōem desiderātis aliqua recōpēsatio fit. nō necesse est tristari. sicut multi qui vellent eē in paradiso. bene ꝯsolātur d̄ statu vite p̄sētis. q2 ꝯtenti sūt eis que habēt q̄uis modicū habeāt. ꝛ sic in puulis intelligēdū est esse. ꝙ eis sufficiat status suus. nec eleuāt oculos ad opes q̄s habere nō possūt. 51 Ad illđ qđ obijciẗ ꝙ aīa puuli ꝯcupiscētiā habet. dđ ꝙ sicut in hac vita nec ꝯcupiuit nec desiderauit aliq̄d qđ nō debuerit. sic etiā nec in futura vita. sed ipi diuina sētētia collocati erūt inẗ fugam ꝛ appetitū. ita ꝙ neutrū eis dn̄abiẗ. ꝛ iō nec habebūt actuale gaudiū. nec actuale suppliciū. vnū eni reprimiẗ p alterū. 52 Ad illđ qđ obꝭ de sāctis patribus. dđ ꝙ sācti patres spem ꝛ certitudinē habebāt de futura gloria habēda. ꝛ grām etiā habebāt ꝑ quā dn̄m aliquo mō cognoscebāt. ꝛ iō nō sequiẗ ꝙ equaliter punirētur vt puuli. p eo ꝙ plus habebant ꝯsolatōis. 53 Ad illđ qđ obꝭ ꝙ maior dolor ē alicui cū priuaẗ absq; causa. dđ ꝙ puuli bene sciēt ex causa se esse priuatos. sed quia illā cām nō a se habuerūt. sed aliunde cōtraxerūt. ideo nec dolorē nec remorsū habebūt. verbū aūt predictū intelligiẗ in punitōe iniusta. ꝛ in qua punitus puniēti remurmurat. sic aūt nō est in ꝓposito. 54 Ad vltimū dđ ꝙ affectōes paruulorū stabiliūtur iudicio equitatis diuine. nō tamen totaliter quietātur sicut affectōes bonorū in patria. Unde sicut differt immunitas a passione siue a sensu pene in paruulis ꝛ beatis. quia in beatis est dos. in paruulis nō. sicut dictū est. sic intelligēdum est de quietatione ex pte affectionū anime. 55

Distinctio. xxxiiij. de peccato actuali ſm eius causalitatē.

Post p̄dicta de pctō actuali ꝛc̄. Ista total' ps secūdi libri in q̄ mgr̄ agit de lapsu hoīs diuisa fuit i tres

p ptes. ſm ꝙ tripliciẗ ꝯtingit ꝯsiderare corruptōes pcti. duab⁹ ꝗ ptib⁹ terminat̄ i q̄b⁹ mgr̄ egit d̄ pctō quo ꝑsōa corrūpit nām. ꝛ iterū de pctō q̄ nā corrūpit ꝑsonā vtpote d̄ originali. seq̄tur h̄ tercia ps in qua agiẗ d̄ pctō in q̄ ꝑsona corrūpit se. h̄ ē de pctō actuali. ꝛ durat vsq; ad fine libri. Diuidiẗ autē hec pars in duas. In p̄ma determiat d̄ pctō siue de malo ſm id qđ est. Scđo vero qualiẗ in volūtate habeat malum siue pctm̄ cōmitti. j. di. xxxviij. Post p̄dicta de volūtate ꝛc̄. Prima ps hꝫ duas. In p̄ma determiat d̄ pctō siue malo ſm ei⁹ causalitatē. Scđo ꝟo ſm ei⁹ q̄dditatē. j. di. xxxv. Post hec vidēdū ē q̄d sit pctm̄. Prima pars ꝯtinet p̄sētē distinctōem. Et diuidiẗ in duas. In p̄ma agit mgr̄ d̄ malo q̄ntū ad cām origiālē. In scđa d̄ malo q̄ntū ad sbiectū siue cām efficiētē. ibi. Ostensa origie mali ꝛc̄. Prima ps hꝫ tres ptes. In p̄ma aperit suam intētōem in generali. In scđa vero ostēdit ꝙ malū ortū hꝫ a cā bona. ibi. Causa ꝛ origo ꝛc̄. In tercia ꝟo ꝙ ē a volūtate libera. ibi. Mala aūt volūtas ꝛc̄. Similiter scđa ps ꝓncipalis hꝫ tres. In p̄ma ostēdit ꝙ malū ē a bono. ꝯfirmās hoc auctē Aug. Scđo vero elicit quoddā correlariū. sc; ꝙ in hijs ꝯtrarijs fallit regl'a dyalecticorū. ibi. Ideoq; in hijs ꝯtrarijs ꝛc̄. In tercia ꝟo ꝛ vltima remouet quoddā dubiū. ibi. Ad hoc autē qđ dictū est ꝛc̄. Et sic supposito ꝙ malū sit. duo manifestat mgr̄ d̄ malo. sc;. a quo sit. ꝛ in quo.

Aperit suā intētōem i generali q̄ d̄ pctō actuali animaduertēda sūt. a di. xxxiiij.

Post p̄dicta d̄ pctō actuali diligēti idagine q̄dā ꝯsiderāda sunt. sc; q̄

p fuerit origo ꝛ cā p̄mi pcti. Utꝝ res bōa an res mala. Postea i q̄ re sit pctm̄. Deinde q̄d sit pctm̄. ꝛ q̄t modis fiat. ꝛ d̄ dr̄sia ipoꝝ pctōꝝ.

Ostēdit ꝙ pctm̄ vel malū ortū hꝫ a cā bona. b

Causa ꝛ origo primi pcti res bōa extitit. quia ante primū pctm̄ nō erat aliq̄d mali vn̄ oriretur. Cū eni originē ꝛ cā; habuerit. aut ex bono. aut ex malo habuit. S; malū ante nō erat. ex bono ꝗ ortū est. Prius eni in angelo ortū est peccatū. ꝛ postea in homine. Et quid erat angel⁹ nisi bona natura dei. Non ex deo ortū est malū quod fuit in angelo. nō ex alio q̄ ex angelo. ex bono ergo ortū est. Unde Aug. in respōsionibus cōtra iulianū hereticū q̄ dixerat. Si ex

natura peccatū ē. tūc mala ē natura. ait. Queso vt si pt. respōdeat. Manifestū ē ex volūtate mala tanq̄ ex arbore mala. fieri oīa opa mala tāq̄ fruct⁹ malos. sz ipsā malā volūtatē vnde dic̄ exortā nisi ex bono? Si enī ex angelo. quid est angelus nisi bonū opus dī? Si ex homine. quid erat ipe hō nisi bonū opus dei? Immo quid erāt hec duo anteq̄ in eis orire͂ mala voluntas. nisi bonū opus dei. ꝛ bona ꝛ laudanda natura. Ergo ex bono oritur maluz. nec fuit vnde oriri posset nisi ex bono. Dico ergo quia volūtatē malā nullū malū pcessit. sed ex bono originē habuit. Hic aperte dicit͛ primā causā ꝛ originē mali bonā fuisse naturaz. Et nihilominus ostēditur cuius peccati fuerit cā scilicet male voluntatis.

Ostēdit ꝙ pctm̄ seu malū ē a volūtate libera c

a ᵃMala aūt volūtas illa angeli vl' hoīs causa est etiam malorū subsequētiū. scz maloꝝ operum ꝛ malarū volūtatū. Unde Aug. in ench. Nequaq̄ dubitare debemus rerū bonaꝝ q̄ ad nos ptinēt causā non esse nisi bonitatem dei. Malaꝝ vero ab immutabili bono deficiētez. boni mutabilis volūtatē. prius angeli. postea hominis. hoc primū est creature rōnalis malū. i. pma priuatio boni. Ecce habes primā volūtatē boni mutabilis. i. angeli vel hoīs deficiētem ab immutabili bono. i. a deo cām esse malarū rerū ad nos ptinētium. qr

b ᵇcausa est tā peccatoꝝ q̄ penaꝝ quibus premitur hūana natura. Prima ergo origo ꝛ cā peccati bonū fuit. et scda malū qd ortū est ex bono.

Osidit ꝙ pctm̄ seu malū ē a bono cōfirmās autoritate Aug. d

Ostsa origie mali. supest vidē i q̄ re sit malū. i. an ī re bōa. an in re mala. Qui recte acuteq̄ sapit ñ nisi in bono malū eē intelligit. i. in natura bōa. Malū enī ē corruptio vl' puatō boni. vbi āt bonū ñ ē. ñ pt eē corruptō vel puatio boni. Pctm̄ g̃ ñ pt eē nisi in re bōa. Sic enī morb ac vulnerib⁹ corrūpūt͛ corpa. q̄ (vt ait Augu. in ench.) sūt puatōes boni qd dicit͛ sanitas. ita ꝛ aīorū q̄cūq̄ sūt vicia. naturaliū sūt puatōes bonoꝝ. Quid ē enī aliud qd malū dr. nisi puatio boni. Bonū enī minui malū est. q̄uis quātūcunq̄ minuatur necesse ē vt aliqd remaneat. si adhuc natura ē. Nō enī cōsumi pt bonū qd ē natura. nisi ꝛ ipa ɔsumat͛. Cū vo corrūpit͛. idō malū ē ei⁹ corruptō. qr cā q̄licūq̄ puat bono. Nā si nllo bono puat. ñ nocet. Nocet aūt. adimit g̃ bonū. q̄diu itaq̄ natura corrūpit͛. inest ei bonuz q̄ puet͛. Ac p

c hc nllū ē qd dr malū. si nllū sit bonū. sed ᶜbonum oīno malo carēs. integrū bonum est. Cū vero inest maluz. viciatum vel viciosū bonū est. nec maluz vnq̄ potest esse vllum. vbi est nullū bonum. Unde res mira cōficit͛. vt qr oīs natura iq̄ntuz natura ē bonū ē. nihil aliō dici vr. cuz viciosa natura ē. mala natura eē dicit͛. nisi

a Mala āt volūtas illa āgeli vl' hoīs. cā ē etiā malorū sbsequentiū. Sz ɔ Aug. in li. lxxxiij. q. dicit. ꝙ nllo alio autore pt hō fieri deterior. g̃ mala volūtas angli vel hoīs nō pt malas volūtates i alijs causare. Itē si oē malū dz iputari ei q̄ est cā pma. ꝛ mala volūtas āgli vel hoīs ē cā oīm maloꝝ. g̃ oīa mala sūt eis iputāda. Rᵒ. dōm ꝙ ē cā ɔ efficiēs ꝛ pducēs. ꝛ ē cā q̄dāmō disponēs ꝛ pducēs. Cū g̃ dr Mala volūtas āgli vl' hoīs ē cā malaꝝ volūtatū sequētiū. dr p q̄n dā disposicōez ꝛ iductōez. Dya⁹ ei iduc͛ et disponit suggerendo. hō vo corrūpēdo naturā ꝛ malū exēplū pbēdo. Cū dic̄ Aug. ꝙ nllo alio autore fit hō deterior. h͛ itelligit͛ tāq̄ autore principali. 1

Possz tñ dici ꝙ litera ista itelligit͛ d̄ mal's sbsequētib⁹ pmā malaz volūtatē āgli ꝛ hoīs. ñ respectu diuersaruz psonarū s respectu eiusdē. ita ꝙ pma mala volūtas ei⁹. ē cā oīm malorū q̄ ipe fac. b

Causa ē taz pctōrū q̄ penarū. Innuit mgr ꝙ volūtas hoīs ē cā tā pctōrū q̄ penaruz. Cōtra. qr pena ē passio inuoluntaria. s qd causat͛ a volūtate est volūtariū. g̃ pena nō causatur a volūtate. Item si causat͛ a volūtate: aut a bōa. aut a mala. A bōa ñ. h cōstat. qr nemo punit͛ p bōa volūtate. A mala ñ. qr mala volūtas ñ ē cā iusti iq̄ntū hmōi. s oīs pena iusta est. g̃ nlla pena ē causata a volūtate. Rᵒ. dōm ꝙ volūtas dupl͛r dr eē cā alic⁹. vl' p modum 2

merētis. vl' p modū efficiētis. Cū g̃ dicit͛ volūtas esse causa pene. nō dicit͛ p modū efficiētis. sed potius dicitur p modum merētis. volūtas vero causando culpā. efficiēdo siue deficiendo meretur penam. ꝛ ita dicitur esse causa penaꝝ ꝛ peccatoꝝ. licet aliter ꝛ aliter. Et per hoc patet solutio obiectorum. c Bonū omnino

malū eē qð bonū est, nec malū eē nisi qð bonū ē. Hac cōtextione euident insinuat̄ malū nō posse eē nisi i re bona. vbi etiā licet absurdū videat̄ manifeste dicit̄ eē malū qð bonū est. Ex quo colligit̄ nihil aliud significari cū dicit̄ hō malus nisi bonū malū. Vñ aug. in eodē subdit. Quid est malus hō nisi mala natura? qꝛ hō natura est. Porro si homo aliquod bonū est, qꝛ natura est, qd aliud est malus hō nisi malū bonū? Tamen cū ista duo discernim⁹, inuenim⁹ nec iō malū qꝛ hō ē, nec iō bonū qꝛ iniquus est. ꝫ bonū qꝛ hō. malū qꝛ iniqu⁹. Omnis itaqꝫ natura (etiā si viciosa sit) inq̄tū natura est, bona est, inquātū viciosa est, mala est.

Ex p̄missis seq̃tur q̄ cū dr̄ malus hō. dr̄ malum bonū.

Elicit correlarium. q̄ regula dyalecticoꝝ de ꝯtrarijs fallit in his. s. bono ꝛ malo. e

Ideoqꝫ in his ꝯtrarijs q̄ mala ꝛ bona vocāt̄. illa dyalecticoꝝ regula deficit q̄ dicūt. nulli rei duo sil̄ inesse ꝯ̄ria. Nullus eñ potus aut cib⁹ sil̄ dulcis est ꝛ amarus. Nullū sil̄ vbi albū ibi ꝛ nigrū. ꝛ hoc in multis ac pene ī oib⁹ repit̄ ꝯtrarijs. vt ī vna re sil̄ eē nō possint. Cū āt bona ꝛ mala nullus ambigat eē ꝯtraria. nō solū sil̄ eē pn̄t. ꝫ mala oino sine bonis. ꝛ nisi in bonis eē nō pn̄t. Et hec duo cōtraria ita simul sunt. vt si bonū nō eēt in q̄ eēt. ꝓrsus nec malū eē potuisset. Quia non mō vbi ꝯsisteret. ꝫ vñ orirēt corruptō nō habēt. nisi eēt qð corrumpēt. qm̄ nihil est aliud corruptio q̄ꝫ boni extminatō. Ex bonis ḡ mala orta sunt. et nisi in bonis nō sunt. nec fuit ꝓrsus vnde orirēt vlla mali natura nisi ex angeli ꝛ hoīs natura bona. vñ p̄mit⁹ orta ē volūtas mala. Ex his apit̄ quod primo ꝛ secūdo supra inuestigādū dixim⁹. scꝫ que fuerit origo mali ꝛ in qua [illegible] sit. Ex bona eñ re ortum. et in re bona cōsistere p̄missis testimonijs comprobatur.

Epilogat ad alia trāsitur⁹.

Remouet dubiū ortū ex v̓bis ꝓpheticis quib⁹ dicitur. Ve his qui dicūt bonū malū. f

Ad hoc aūt quod dictū est malū eē qð bonū est. q̄daꝫ sic opponūt. Si bonum malum esse dicimus. incidimus in illam sententiam propheticā vbi legitur. Ve d

malo carens. integrū bonum est. Hoc videtur falsū. quia integrū bonū est illud cui nihil deest de bono. ꝛ hoc est bonū in quo ē oē bonum. ḡ solū illð est integrum bonum quod est summū bonum. sed multa creata sunt carentia omni malo. vt beati angli ꝛ aīe beate. ergo si veꝝ esset quod dic. mlt̄a essēt summe bona. Propter hoc est questio vtrū aliquid creatum merea̅t dici bo-
5 num integrū. R°. dr̄ꝫ q̄ sicut pfectū dicitur multipliciter. ꝛ quantuꝫ ad pfectionē sufficientie. ꝛ q̄tum ad pfectōeꝫ superhabūdātie. Sic etiā ꝛ integrū bonū p̄t dici multipliciter. et q̄tū ad itegritatem sufficientie. et sic dicitur integrum bonum quod caret omni malo culpe ꝛ pene. Et quātū ad integritateꝫ supabūdātie. ꝛ sic dicit̄ itegrū bonū in q̄ est oē bonū. Et primo mō bonū nō dicit̄ eē sūmū bonū sed bonū purum. quia nihil habet de malo admixtū. Secūdo vero modo dicitur esse summum bonum. ꝛ est ī solo deo per essētiam. in creatura aūt p pticipatōnē. q̄ bōa dicit̄ in h̓ q̄ pticipat sūmū bonuꝫ ex cuius pticipatione
4 habere dr̄ oē bonū. Et si obijcias q̄ summū dr̄ p ipmixtōem cū ꝯ̄rio. ita bonū qð oino ē impmixtū malo. ē summū bonū. dr̄ð q̄ illð veꝝ ē in hijs ꝯ̄rijs. q̄ꝝ vtrūqꝫ est nā aliqua. in hijs autem quoꝝ vnū est natura ꝛ alterū priuatio sicut est in bono ꝛ malo. luce ꝛ tenebra. nō h̓ꝫ veritatē. Vñ sic nō dicit̄ mag̓ lūinosum. quia minus habeat de tenebra. sic nō dicit̄ magis bonū qꝛ min⁹ habeat de malo. sed quēadmodū vna stella dicitur maior altera. qꝛ magis accedit ad pfectōem luminis. sic magis bonū dr̄ qð magis accedit ad pfectōem bonitat̓. nihilominus tamen carēs oī malo nō p̄t dici nisi solus de⁹. vt fiat vis in hoc q̄ dico oino. vt careat oī malo ꝫm actū. ꝛ ꝫm potētiā. ꝛ ꝫm aptitudinē. siue ꝫm primā nāe possibilitatē. d Ve hijs qui dicunt bonū malū. ꝛc̄. Innuit expositō Aug. q̄ id qð dictū ē ī ꝓphia. intelligēdū ē ð ipis reb⁹ q̄b⁹ hoīes mali sūt. ñ de hōibus. Contra. h̓ vr̄ esse. quia sicut peccat ille q̄ adulteriū eē dicit bonū. vel homicidium. ita peccat ille qui impiuꝫ dicit esse iustum. Unde ꝛ mal⁹ dicit̄ ille qui iustificat impium ꝓ munerib⁹. ḡ nō tm̄ de rebus sed etiam ð ho-
5 minibus h̓ꝫ intelligi. R° dr̄ð. q̄ cū dico hoīem malū. ꝛ dico hoīem. ꝛ dico malitiā. p̄t [illegible] ḡ ei attribui bonitas. aut bonitas nature ꝫm q̄ hō. aut bonitas moris rōne malicie. Primo quidē mō attribuere ei bonitatē veritatis est ñ detestatōis ꝓphetice. Secundo modo merēt maledictōem. sed hoc est non qꝛ laudat hominē q̄ homo sed quia laudat eum ꝫm q̄ malus. ꝛ hoc non est aliud q̄ꝫ laudare maliciā. Cum eñ dicit Aug. q̄ hoc nō intelligitur de hoībus sed de rebus. non negat quin pctm̄ sit in cōmendādo hoīem malū. sed vult dicere q̄ nō est pctm̄ si cōmēdēt natura. sed si cōmēdēt malicia.

his qui dicunt bonum malum. ⁊ malum bonũ. Igitᷣ si hanc maledictõem vi-
tare volumus. nullatenus dicere debemus bonum esse malum ⁊ econuerso.
Determinatio Aug. Hoc autẽ Augu. in eodem li. determinat. dicens id quod dictum est in ꝓphe-
tia intelligẽdũ esse đ ipis rebus quibus homines mali sunt. nõ de hominibꝰ.
Unde qui adulterium dicit bonum. in eũ cadit illa ꝓphetica detestatio. ⁊ in
euȝ qui dicit malũ esse bonũ. vel bonũ esse iniquum. Qui enĩ dicit hoiem in-
q̃tum homo est malum esse. ⁊ bonitatem esse iniquitateȝ. opus dei culpat qđ
est homo. ⁊ vitiũ hominis laudat quod est iniquitas.

Ad intelligẽtiam huius partis ſm duo q̃ ma-
a gister determinat in litera. incidit hic qõ cir-
ca duo principalitᷣ. Primo queritᷣ a quo sit
malũ tãq̃ ab originali ꝑncipio. Secũdo in quo sit tan-
q̃ in subiecto. Circa ꝑmũ tria queruntur. Primo que-
ritur vtꝝ malũ sit a bono vel a malo. Secũdo vtrũ sit
a bono vt efficiẽte vel deficiẽte. Tercio vtꝝ sit ab in
tentõe vel ꝑter intẽtõem.

Questio .i. a

Utrũ malũ sit a bono vt ab origine. Et ꝙ sic videtur
primo auctẽ Aug. đ li. ar. vbi sic ait. Malũ ẽ spreto
incõmutabili bono. rebꝰ ꝯmutabilibꝰ adherẽ. qđ fa-
cimꝰ libero volũtatis arbitrio. Si ergo li. ar. ẽ bonũ. cũ
pctm̃ sit a li. ar. pctm̃ siue malũ est a bono. Itẽ hoc
ipm videtur exemplo. Esto ꝙ nihil eẽt nisi libera vo-
luntas. ꝯstat ꝙ ipa amaret seipam. ⁊ posset se ama-
re immoderate ⁊ viciose. sed talis amor non est sine
malicia. ergo tũc pctm̃ fieret. ⁊ non nisi a bono. ergo ⁊c̃
Itẽ rõne. malũ est vituperabile in se. ⁊ vitupera-
bilem reddit actorẽ. sed nihil est vituꝑandum in sua
actione. nisi aliquo mõ possit facẽ bene. vel nisi hẽat
aptitudinẽ nãlem ad hoc. oẽ aũt tale est bonũ. ergo ni-
hil pt̃ malũ facere nisi bonũ. Itẽ nullus vr̃ facere
malũ nisi q̃ facit qđ nõ debet. aut q̃ non facit quod
debet. ergo malũ cũ suo actori est indebitũ. ciꝰ oppositũ
est cõueniẽs ⁊ debitũ. sꝫ oẽ illđ cui malũ ẽ indebituȝ ⁊
oppositũ mali ꝯueniẽs ẽ bonũ. ergo oẽ illđ a q̃ sit ma-
lũ necesse est eẽ bonũ. Itẽ si malũ est ab aliq̃. aut
illđ est bonũ aut malũ. Si bonũ. habeo ꝓpositũ. Si
malũ. aut illđ est ab alio. aut a seipo. Si ab alio. simi
litᷣ erit q̃rẽ đ illo. ergo si nõ ẽ abire in infinitũ. stare est in
aliq̃ malo qđ sit a seipo. Sꝫ ꝯ. oẽ qđ ẽ a seipo nullo
alio indiget vt sit. ⁊ omne tale ẽ sibi sufficiẽs. ⁊ oẽ ꝙ si-
bi sufficiẽs ẽ. oĩno hꝫ pfectõem ⁊ btitudinẽ ⁊ in se ⁊ a
se. ⁊ oẽ tale est pfecte bonũ. ergo impossibile est ꝙ aliq̃d
sit malũ ⁊ nõ sit ab alio. Restat igitᷣ cũ sit stare et nõ
abire in infinitũ. ꝙ malũ ẽ a bono. Itẽ si malum
est ab aliquo. aut illud a quo est malum culpe habȝ
vsũ rõnis. aut non. Si non hꝫ vsum rõnis. ergo nullo
modo potest culpari nec debȝ. hoc enĩ pꝫ tã ſm legẽ
naturalem. q̃ ſm legem ciuilem. q̃ ſm legem diui-
nam. habet ergo necessarium vsum rõnis. sꝫ rõ ⁊ ciꝰ
vsus magnũ bonũ est ⁊ nobile. necesse est igitᷣ malũ
a bono esse. si ab aliquo est. Contra Math. vij.
Nõ potest arbor bo. fruc. ma. fa. neq̃ arbor ma. fru.
bo. facere. Ex hac autoritate necessario arguitᷣ ꝙ bo-
num nõ potest esse cã mali. ergo si malũ est ab aliq̃.
necesse est ꝙ sit a malo. Itẽ expressius in glo. Ni-
hil medium quin causa boni sit bona. ⁊ mali mala.
non est ergo maluȝ a bono. Item hoc videtur ꝑ
maximam dyalecticorum q̃ est. Cuiꝰ cã bona. ipm bo-
num. si ergo mali cã est bona. ipm malum est bonuȝ. si
igitᷣ hoc est falsũ manifeste. pꝫ ⁊c̃. Item hoc vide-
tur ꝑ ꝓpõem satis ꝓbabilem. Contrariorũ ꝯrie sũt
cause. si ergo cã boni est bona. ⁊ nullo modo malũ cau-
sat bonum. ergo videtur ꝙ nullo modo bonũ causȝ
malũ. nec ꝙ malũ sit a bono Itẽ hoc ipm vr̃ ꝑ ꝓpo
sitõem necessariã ⁊ ꝓbatã. Quicq̃d enĩ est cã cãe. est
cã causati. si ergo oẽ bonũ causatᷣ a sũmo bono. si malũ
est ab aliquo bono. malum est a summo bono. ergo
summum bonum facit malum. sed nihil est pfecte bo-
nũ qđ facit malũ. Si igitᷣ malũ est a sũmo bono. sũ-
mũ bonũ nõ est sũmũ. ⁊ hoc est impossibile. ergo ⁊c̃. Itẽ
aut est ponere primũ malũ. aut nõ. Si non. est abire
in infinitũ in malis. sꝫ hoc est impossibile. quia ne-
cesse est stare in ordine cãrum. necesse est ergo pone-
re primũ malũ. sed primũ bonũ non est ab alio. im-
mo cã oim̃ bonorum eo ipo ꝙ primum. ergo pari rõne si
est ponere primũ malũ. videtᷣ ꝙ illud non sit ab alio
sed causa oim̃. Restat igitᷣ ꝙ maluȝ non sit a bono.
Rꝰ. ad predictoꝝ euidẽtiã intelligẽduȝ est ꝙ circa hoc 6
fuit ⁊ est heresis impijssimi manichei. Errauit enim
in hoc ꝙ posuit ꝙ prima causa mali est malum non
bonum. vnde posuit ꝙ cum homo possit beneface-
re. possit etiã peccare. ꝙ duplex est anima in homine
vno. Quarũ vna est a deo bono. ⁊ semꝑ cupit bona:
Altera vero a deo malo. ⁊ semꝑ cupit mala. Et hinc
est ꝙ in nobis est continua pugna. ⁊ oĩa mala q̃ faci-
mus oriũtur a principio malo sicut bona a bono Hanc
heresim pessimã valde efficacitᷣ improbat Aug. i li.
de duabus animabꝰ. Primo ꝑ ipam peccati culpã
Secũdo ꝑ eius oppositũ scȝ penitẽtiã. Pctm̃ enĩ vt ibi
deus dicit est volũtas retinẽdi vel ꝯsequẽdi qđ iusti-
cia vetat. ⁊ vnde liberuȝ est abstinere. Voluntas est
animi motus cogẽte nullo ad aliq̃d nõ admittẽduȝ
vel adipiscẽdũ. Has duas notificatões manifestat.
⁊ post ex ipis tanq̃ ex manifestis predictum errorẽ
ipe destruit. immo ostẽdit quõ error seipm destruit.
dum ponit aiaȝ malã non posse benefacere. ⁊ tamẽ
principiũ peccati esse ꝑ ꝓpriã originẽ ⁊ nãm. ponit
ꝙ peccãdo non peccet. ⁊ ideo subiugit ibidẽ. Quisq̃s
has duas diffinitiões volũtatis atq̃ pcti veras esse
ꝯcedit. tantã manicheoꝝ heresim breuissimis ⁊ pau-
cissimis. sed plane inuictissimis minusculis sine cun-
ctatione condemnat. Postremo in fine libri impro-
bat per oppositum peccati scilicet ipam penitẽtiam
sic arguens. planum est ꝙ penitere de culpa bonum
⁊ iustum est. planum etiã ꝙ est possibile homi. Naȝ
ipi manichei hoc suadent. Certum est etiã ꝙ eius est
penitere qui fecit malũ. ergo idem ipm quod fuit prin-
cipiũ mali potest esse principiũ boni. restat igitᷣ cum
principiũ boni sit bonũ. ꝙ si idem est principiũ mali
qđ pt̃ esse principiũ boni. malũ eẽ a bono. Hec ẽ de-
ductio Aug. q̃uis nõ sit series verboꝝ. Proptᷣ has
igitur deductões ⁊ ꝯsimiles q̃ in obijciẽdo adducte
sũt. reijcienda est ꝓcul heresis prefata. quia non tm̃
est ꝯ fidem. verũ etiã ꝯ rectũ iudiciuȝ rationis. Dicendũ
est igitᷣ sicut fides sana ⁊ magr̃ in litera sanctoꝝ aucti-

7 bus manifestat. ꝙ malũ a bono habet originē. Ad
obiectoꝝ aũt manifestatõẽs intelligēdum est. ꝙ ma-
lum culpe de quo est hic sermo. quod quidem consi-
stit circa rõnalem creaturam tripliciť põt circa ipam
consistere ꝛ ɔsiderari. Aut q̃tũ ad exteriorē effectũ.
aut q̃tũ ad interiorē. aut q̃tũ ad habitum. Maluz
eñi siue peccatũ dicitur aliquãdo actus exterior. ali-
quãdo habitus interior. aliquãdo act⁹ interior. Vñ
actus furãdi est malus. ꝛ volũtas furãdi est mala. ꝛ
habilitatio siue habitualis affectio ad furanduz est
mala. ſm igitur ꝙ malum dicitur opus exterius. sic
nec est primũ in genere entis. nec in genere mali. qm̃
actus exterior causať ab actu interiori. ꝛ malicia ac-
tus exterioris a malicia voluntatis interioris. Scdm̃
aũt ꝙ maluz dicitur malus habitus. similiter nec est
primũ in genere entis. nec in genere mali. nam ma-
lus habitus a malo actu causatur. quia cũ mala fa-
cimus. mali sumus. Scdm̃ aũt ꝙ malũ dicitur ma-
lus actus interior. sic potest esse primũ in genere ma-
li. sed non in genere entis. In genere mali potest eē
primũ. sicut patet in prima deordinatõe voluntatis
luciferi ante quã nulla precesserat malicia. nec tamē
potest esse principiuz in genere entis. Actus eñi ois
a potẽtia ꝓcedit et posterior illa est. tãq̃ effectus est
posterior causa. Et qm̃ potẽtia illa bona est ꝛ de ge-
nere bonoꝝ. patet ꝙ malũ originem habet a bono.
8 Et concedēde sũt rõnes ostēdentes. Ad illð ꝺo
quod obĩ de auctē dñi in Math. ꝛ ð glo. dð ꝙ tam
textus q̃ glosa intelligiť de malo ſm ꝙ considerať
circa actũ exteriorē. ꝛ hoc quidē manifestũ est per
9 ipm ter. consequētem. Ad illð qð obĩ de maxima
illa. Cuius causa bona ꝛc. dð ꝙ illa maxima intelli-
genda est p se siue ſm se. videlicet. si causat inq̃tum
bona. ꝛ est bona ſm ꝙ causat. hoc non est verum in
ꝓposito. qꝛ ꝛ si cõcedať ꝙ bonũ sit ꝑncipiũ mali. nõ
tñ concediť ꝙ sit principiũ mali ſm ꝙ bonuz. Quõ
aũt debeat ipm dici origo siue ꝑncipiũ patebit in se-
10 quẽti ꝓblemate. Ad illð qð obĩ ꝙ ɔ̃rioꝝ ɔ̃rie sunt
cause. dðm ꝙ ista ꝓpõ habet veritatē ſm ꝙ intelligi-
tur de ɔ̃riis quoꝝ vtrũq; est aliq̃ natura. ꝛ in causis
agẽtibus nãliter. ꝛ q̃ sũt ad vnũ effectũ determiate.
aliter manifestũ est esse falsũ. Naz idez deus etiam
ſm manicheos fecit calidũ ꝛ frigidum. ꝛ eadem ra-
tio ꝛ potẽtia ſm phm est causa oppositoꝝ. ꝛ ideo
nõ habz locũ in malis. qꝛ malũ nõ dicit nãm aliquã
ſm ꝙ malũ. ꝛ qꝛ est a volũtate ſm ꝙ libera. que non
11 est determinata ad alteꝝ ɔ̃trarioꝝ. Ad illð quod
obiiciť ꝙ quicqd ē cã cause ꝛc. dð ꝙ ɔ̃ istam ꝓpõem
peccat locus sophisticus ſm accñs. sic ꝛ ɔ̃ illaz q̃ dĩ.
Qñ alteꝝ de altero predicať. de quocũq; ꝑdicať sb-
iectũ ꝛ predicatũ. vtraq; eñi ꝓpõ hz intelligi de ꝑdi-
cato et effectu qui ita ɔueniũt vni ꝙ nõ est extraneuz
alteri. Nõ aũt sic est in ꝓposito. Nam ꝛ si bonum est
causa mali. hoc nõ est ſm id qð habet a sũmo bono.
12 sed rõne defectibilitatis quã hz de nihilo. Ad illð
qð vltimo queriť vtrũ ponē ꝑmũ malũ. pz rñsio.
Dico eñi ꝙ est ponere maluz ante qð non est aliud
malũ. sed ex hoc nõ sequiť ꝙ sit ꝑmũ ens. immo est
ibi ɔ̃ñs. Arguiť eñi cũ suplatiuo qui habet in se vim
distributõis ab eo qð est in minus. ad illð quod ē in
plus. Vñ sicut nõ sequiť. est ꝑmus hõ. ḡ ē ꝑmũ ens.
sic nec in ꝓposito. Non sic aũt est de bono. quia bo-
num ꝛ ens ɔuertũtur. quia ḡ est ponere ꝑmũ malũ
in genere mali. ideo nõ est ꝓcedere in infinituz. quia
vero non est primũ in genere entis. ideo non hz esse
a se sed aliunde. ꝛ ita a bono.

Questio .ij. b

Utrum malũ sit a bona causa. vtpote a volũtate vt
efficiente vel deficiente. Et ꝙ sic videtur primo per
Aug. in Ench. vbi sic ait. Nemo querat causã male
voluntatis. non eñi habet causã efficiẽtem sed defi-
ciẽtem. Item hoc videť per illð qð dĩ a dyoni. de
diui. no. Malũ ē ꝑter cãm ꝛ naturam. ḡ ɔstat ꝙ nõ
vult dicere ꝙ malũ non sit ab aliquo. vult ḡ dicere
ꝙ nõ est ab alio tanq̃ a vere causãte ꝛ efficiente. ḡ si
aliquo mõ est. restat ꝙ sit tanq̃ a deficiente. Itez
rõne videtur. sicut se habet effectus ad actum effici-
entem. ita defectus ad ipm deficere. sed ver⁹ effect⁹
non põt educi in esse nisi a causa vt efficiẽte. ḡ nec de-
fectus nisi a deficiente. sed malũ est defect⁹ circa na-
turã sicut dicit Aug. ḡ ꝛc. Itē oĩe ꝑfectũ est a cã
ꝑfecta. ḡ oĩe deficiēs a cã deficiente. sed malũ opus
dicitur malũ ꝓpť defectũ alicuius debite circũstãtie.
ḡ malũ est a causa deficiẽte. Itē facere et deficere
opponũtur. sicut cõstruere ꝛ destruere opponũtur. ḡ
sicut cõstruere est facere. ita destruere est deficere sed
in malũ exire est aliquod bonum corrũpere. quia nõ
diciť malũ nisi qð nocet vel adimit aliquid ð bono.
igiť in malũ exire est deficere. Item omnis effica-
cia est a primo ꝛ summo efficiẽte. sed malũ nullo mõ
est a deo. ergo nullo mõ ꝓcedit ab aliquo vt a prin-
cipio effectiuo. Cõtra dyo. ð diui. no. Ait ē causa
mali. sicut ignis calefieri. sed ignis est causa calefieri
per modũ efficiẽtis. ḡ ꝛc. Item oĩe illud qð plus
põt esse q̃ sit hz cãm efficiẽtem. sed malũ plus põt esse
q̃ sit. ḡ ꝛc. Maior ꝛ minor manifeste sunt. Item
respectu illi⁹ magis iudicať cã efficiens respectu cu-
ius ē magis sufficiēs. sed volũtas nostra magis suf-
ficit ad malũ q̃ ad bonuz. ḡ magis debet dici causa
efficiēs mali q̃ boni. si ergo bonũ est a voluntate vt
efficiente. maluz ɔsiliť erit. Item si volũtas est cã
mali hz ꝙ deficiēs. aut defectus ille est pena aut cul-
pa. Si pena. ḡ pena ante culpaz. Si culpa. loq̃mur
igitur de prima culpa. Aut igitur est a voluntate hz
ꝙ deficiens. aut nõ. Si sic. ḡ ante ꝑmã culpã est cul-
pa. Si nõ. ḡ si primũ malũ nõ est a voluntate vt defi
ciente. videť ꝙ nullũ malũ. Itē si malum ꝑmum
est a volũtate vt deficiẽte. aut ḡ defectu naturali aut
preternaturali. Si defectu nãli. ḡ nãliter ꝛ semꝑ est
principiũ mali. cũ semꝑ habeat hũc defectum in se.
Si defectu preternãli. aut est ɔtractus. aut inflict⁹.
aut volũtarie acq̃situs. nullo istoꝝ modoꝝ potest
poni in volũtate luciferi ꝛ hõis primi. ḡ ꝛc. Item
si malũ est a volũtate deficiẽte. hō ē aut inq̃tũ deficit
a sũmo bono. aut inq̃tũ deficit a bono qð dz habē.
Si inq̃tũ deficit a sũmo bono. ḡ cuz talis defectus ē
in oĩi creatura. in oĩi reperitur pctm̃. Si inq̃tuz de-
ficit a bono qð debet hr̃e. sed nullus in tali bono de-
ficit nisi priuetť merito alicui⁹ culpe. ḡ nullo mõ pri-
ma culpa a volũtate deficiẽte esse potest. Est igiť qõ
que est ratio siue dispositio circa volũtatem rõne cu-
ius sit causa ꝓxima ꝛ immediata ipius mali. Non
eni videtur esse cã qꝛ est ens. nã hoc ɔuenit oĩ enti.
Nec qꝛ de nihilo. qꝛ hoc cõuenit taz voluntati bone
q̃ male. Nec etiã qꝛ volēs. ꝓ eãdem rõnē. Nec quia
volēs malũ. qm̃ velle malũ ē ꝑmũ pctm̃. ꝛ velle ma-
lũ est ꝑmũ malũ. Si ḡ idem non est rõ sui vel causa.
volũtas nõ diceť cã mali. qꝛ volēs malũ. R⁹ dð ꝙ 13

absq3 dubio malum siue peccatū est a voluntate ve
deficiente sicut expresse dicit Aug. et cōcordat Dyo
nisi⁹. Ad cuius intelligentiā notandum ē q cū ali-
quis effectus dr̄ esse a causa aliqua sub dispositione
vel conditione superadiecta. hoc pōt intelligi triplici
ter. Aut ita q illa dispositio dicit aliq̄d p̄ambulū ad
illū effectū. aut q2 dicit aliquid annexum. aut q2 dicit
eūdez effectum vt informās et denominās suū pnci
piū effectiuū. Primo mō lumē dicit eē a sole lucēte.
lucere eñ est actus p̄ambulus ad illuminare. Secū
do mō dr̄ lumē eē a sole calefaciente. calor eñ conco
mitat lumen. Tercio modo dr̄ lumen eē a sole illu
minante. cū eñ dico solem illuminare et lumen esse
a sole. idem influxus dr̄. aliter tñ et aliter importatus
14 ſm diuersam cōpationē. Per hūc modū intelligēdū
ē in ,pposito. q cum dr̄ malū est a voluntate deficien
te. hoc pōt intelligi tripliciter. Propter qd̄ notandū
q triplex defectus repitur circa voluntatē. vn⁹ qui
dem naturalis. ali⁹ culpabilis. ⁊ terci⁹ penalis. Na
turalem defectū voco ipsam defectibilitatem q̄ est a
voluntate hocipso q ex nihilo. Defectum culpabilē
voco ipm̄ peccatū. Defectū penalē illd̄ dānū siue
nocumētū siue lesionē q̄ consequit ad illd̄. De quo
libet hoz defectuū predictus sermo veritatez habz.
Nam malum culpe ē a voluntate deficiente defectu
naturali. ita q ille defectus p̄ambulus ē ad culpam.
nunq̄ eñ voluntas posset in volēdo bonū deficere.
nisi vanitatē et defectibilitatē in se haberet. Similit
malū ē a voluntate deficiente defectu penali. ita q il
le defectus ē culpe annexus. nūq̄ eñ ē dedec⁹ pecca
ti. sine decore iusticie. Verū est etiā q malum culpe ē
a volūtate deficiente defectu culpabili. nō tñ alia cul
pa. ſ eadē diuersimode compata. eadez eñ est culpa
qua deformat voluntas ⁊ eius interior actio. Vñ sic
conceditur malū eē a volūtate deficiente. sicut actus
a substātia agente. Cum igit triplex sit defectus cir
ca voluntatē. rōe cui⁹ malū dici pōt a volūtate defi
ciente. quez vn⁹ sez naturalis ē p̄ambul⁹ ad defectū
culpe. alter vero id ē penalis est cōsequēs et annex⁹.
defectus penalis inseparabiliter cōsequit defectū cul
pabilē. īpossibile eñ est eē dedec⁹ peti sicut dicit Aug.
sine decore vindicte. Defectus aūt culpabilis nō se
quit necessario nec inseparabiliter ad naturalē dfectū.
Vñ nō necessario sequit si alicubi sit defect⁹ natura
lis q ibi sit culpa. volūtas eñ non hocipō peccat q2
ex nihilo. ſ hocipō q volūtas ē potēs seruare recti
tudinem iusticie. hocipō vero q voluntas ē ex nihi
lo. potens ē q̄tū ē de se illā deserere. et ita defectus il
le circa voluntatē reddit eā ad peccandū possibilem.
15 Si aūt tu queras q̄d faciat ipam voluntatē exire in
peccatū. et q̄ sit dispositio ipius imediata respectu cul
pe. Dōm q nulla supaddit dispositio. ſ ipa volūtas
q̄ est dñā sui actus et libera. pōt seipam conuertere
ad illud ad qd̄ vult et sicut vult. et si indebite se con
uertat tūc peccat. nulla supinducta noua dispositio
ne a parte voluntatis q̄ sit p̄ambula ad ipam culpā.
Vñ sicut ille q̄ stat rectus. posset statim si vellet sine
noua dispositione adueniēte dimittere se cadere. sic
voluntas recta consistēs et in ordine ad vltimū finē
pt illū exire. et exitus ille peccatū ē. Ex dictis igit pa
tet qualiter malū ē a volūtate deficiēte. et ex his ma
nifesta ē rñsio ad omnia q̄ in contrariū obiecta sunt.
16 Ad illud qd̄ obi primo q aīa est causa mali sicut
ignis calefieri. Dōm q nō est silitudo q̄tum ad mo
duz causandi spālez ſ generalē. In generali eñ mō
causandi ē cōueniētia. q2 vtrūq3 se hz in ratione cau
se efficientis. ſ in spāli est dñā. q2 ignis ē cā p modū
nature et necessitatis. aīa vero p modum libertatis.
Ille p modū positiōis et vere efficiētis. ista p modū
priuatiōis et deficientis. Ad illud qd̄ obi q malū 17
pōt prius eē q̄ sit ⁊c. Dōm q malū eo mō quo hz eē.
eo mō hz et fieri. et qñ malū priuatio ē ⁊ defect⁹. sicut
patebit inferius. hinc ē q sicut malū eē nō ē aliq̄d ve
re eē. sic nec malū effici ē vere ab aliquo fieri vt effici
ente. Ad illud qd̄ obi q anima magis pōt ī malū. 18
Dōm q sufficiētia in deficiendo nō ē sufficiētia sim
plr. ſ ſm qd̄ sufficiētia. et simplr insufficientia. et ido
ex tali sufficientia inferre veraz efficaciā ē palogism⁹
ſm q̄d et simplr. Prima eñ ,ppositio intelligit d̄ suf
ficientia simpliciter sicut patet inspicienti. Ad illd̄ 19
qd̄ querit vtrū ille defectus sit culpa vel pena. ⁊ vtz
sit naturalis vel p̄ternaturalis. et itez respectu cui⁹
iam patet respōsio. Omnib⁹ eñ his modis vt dictū
est pōt accipi. Prout aūt accipit ,p defectu naturali
qui inest creature. et ex hoc q de nihilo. nō notat ibi
cōditio defectus tanq̄ cā ,pxima et immediata ipi⁹
peccati vt prius dictū ē. ,put aūt accipit ,p culpa. nō
notat q antecedat. ſ q volūtatē denōiet. Nūq̄ eñ
ē deformis actus a volūtate q̄n volūtas dformetur.
Prout accipit ,p pena. nō notat p̄cedere ſ cōcomi
tari. Et per hoc illa tria patent et alia q̄ querūtur cō
sequenter. Questio. iij. c
Utrū malū sit a bono ſm intentionez vel p̄ter. Et q
p̄ter intentiōez vr̄ primo p Dyoni. in iiij. de diui. no.
Malū ē p̄ter intentiōez. naturā. et cāz. si p̄ter inten
tionē. habeo ,ppositū. Itē Dyo. Nemo opat ad ma
lum aspiciens. ſ qui opatur aliquid p intentionē ad
illud aspicit qd̄ intēdit. Nā intētio ē quidā mētis in
tuit⁹. si g̃ null⁹ opans ad malū aspicit. vr̄ q null⁹ ma
lū intēdit. Itē malū dicit deordinationē ad finē. ſ in
tētio dicit volūtatē ad finē directā. g̃ malū non cadit
sub intentiōe. g̃ ⁊c. Itē oē malū qd̄ ē in natura ē p̄
ter intentiōez nature. g̃ pari rōe oē malū qd̄ ē in mo
rib⁹ ē p̄ter intētiōez volūtatis rōnalis. Itē bonū
et finis idē. ſ intētio ē respectu finis. g̃ respectu boni.
g̃ nō vr̄ q sit respectu mali. g̃ nllo mō malū ab opāte
p volūtatē itēdit. redit g̃ idē qd̄ pri⁹. Sz cōtra. vo
luntas rōnalis ē agēs p intētionē et deliberatiōez. g̃
si oē malū culpe actualē volūtariū. oē ē p intētionez
factū. Itē null⁹ peccat nisi hñs vsū rōis. et oīs talis
ē opans p itētiōez. g̃ peccatū vt peccatū ē hz eē p in
tētiōez. Itē qd̄ fit ab agēte volūtario p̄t itētiōez. fit
a casu et fortūa. ſ malū culpe non ē a casu ⁊ fortuna
g̃ nō ē ab agēte p̄t intētiōz. Itē null⁹ indicat mal⁹ a
fctō ſ ab itētiōe. h eñ ē q̄ nomē ipōit opi. ſ ab eo res
,ppriē et pncipalit ,pcedit a q̄ recipit coplemētū ⁊ de
nōiationē. g̃ ⁊c. Item q̄ peccat ex malicia. peccat ex
certa sciētia. et null⁹ agēs aliq̄d ex certa sciētia et ma
licia agit illd̄ p̄ter intētiōez. g̃ si cōtingit sic malū face
re vtpote cū peccat in spm̄ sanctū. vr̄ ⁊c. R. dōz. q 20
d̄ malo ē loqui duplr. aut de eo qd̄ ē malū. aut d̄ ma
lo sub rōe mali. Cū g̃ q̄rit vtz fiat p itētiōez vel p̄t.
Dōm q si itētio copet ad id qd̄ ē malū. sic bene cō
tingit malū intēdere. et tanq̄ finē. et tanq̄ id qd̄ ē ad
finē. sicut aliquis itēdit finaliter luxuriari. vel vane
gloriari tanq̄ id qd̄ est ad finē. sicut facere furtuz in

tendit vt inde possit viuere voluptuose. [illegible] intendit
[illegible]tiri vt possit falso laudari. Si vero intētio cōpet
ad malum sub rōe mali. pōt cē dupliciť. aut ita q̄ in-
tendat h̄ facere tanq̄ malū simpliciter et malū sibi. ⁊
hoc mō nullus intēdit. qꝛ nihil appetiť a volūtate ni
si sub rōne boni simpliciter vl' boni sibi. Aut ita q̄ in
tendat hoc tanq̄ malū simpliciter. verūtñ bonū sibi.
et sic malū pōt fieri p̄ intentiōez. et fit aliqñ. licet non
ab oībus. s̄ a maliciosis. quibus ꝓpter corruptionez
palati interioris mala sapiunt vt bona. Qm̄ igiť id
qđ est malū cadit sub intentiōe. [illegible] aliq̄ sunt q̄ habēt
maliciā cōiūctā insepabiliter. ⁊ qui intēdit aliq̄d. per
cōseq̄ns iudicať intēdere qđ ē illi vnitū insepabiliť.
hinc ē q̄ maluz iudicať et puniť vt factū p̄ intentio-
nē. Ex his patet rñsio ad questionē. Ad quā rñden-
dū ē n̄ simplr̄ s̄ distiguēdo. Patet etiā rñsio ad rōes
ad vtranq3 ptez adductas. Naz pñe rōnes ꝓcedūt
de intētiōe ⁊ de malo sub rōe mali. Nam intētio q̄c-
quid p̄ncipaliter cōsiderat induit ip̄m sub rōne boni
21 vt appetibilis. Illa tñ ratio ď simili [illegible] natura nō va
let. qꝛ natura ē agēs determinatū. vñ sp̄ itēdit qđ me
lius ē. opať āt s̄m leges sibi iditas a dō. Vñ si q̄d fit
ibi malum hoc ē p̄ter intentionē. nō sic aūt ē de volū
tate deliberatiua. ip̄a eñ nō semp̄ desiderat qđ meli-
22 us ē. Ad rōnes ad oppositū patet rñsio. loquuntur
eñ de malo s̄m id qđ ē. et sic bene intēdiť ab agēte p̄
voluntatē. vel inquātū cōsiderať vt habēs intētiōez
boni simpliciter. vel boni vt nunc. siue boni ip̄i faciē
ti. sicut ē in illis qui letanť cum malefecerit. Et sic ꝓ
cedūt oēs ille rōes.

Consequenter q̄ritur de scđo principali scz de
malo in cōpatione ad illud in quo ē. Et cir-
ca hoc queruntř tria. Primū ē vtꝝ cōtingat re
perire malū sequestratū ab omni bono. Scđz ē vtꝝ
malū habeat eē in bono sibi opposito. Tercio queri-
tur vtꝝ malum sit in eo in quo est tanq̄ aliquis ha-
bitus vel pura priuatio.

Questio. j. d

Utꝝ aliquod maluz sit ab omni bono sequestratuz.
et hoc ē querere vtrū aliquid sit ita malū q̄ nihil ha-
beat de bono. s̄ sit malū in sūmo. Et q̄ sic vř. In his
que p̄ se dicūť sic simplr̄ ad simplr̄. ⁊ mag̃ ad mag̃. ⁊
maxime ad maxīe p̄ consideratiōez ph̄i. s̄ hec ē vera
p̄ se. bono opponiť malū. g̃ magis bono magis ma-
lum. et maxīe bono maxīe malū. si g̃ contingit repire
sūme bonū. g̃ et sūme malū. Nā si vnū oppositorum
poniť in natura. p̄ consequēs poniť et reliquū. Itez
magis et min⁹ dř p̄ accessuz ad terminū. g̃ vbi ē repi-
re magis ⁊ min⁹. cōtingit repire sūmū. s̄ in malo cō-
tingit repire magis et min⁹. g̃ ⁊c̄. Itē aut ē stat⁹ in
malis aut non. constat q̄ necesse ē statū ponere. naz
ille poniť in oī eo qđ actu ē. s̄ status non ē circa sum
mū. g̃ necesse est ponere sūme malū. s̄ hoc ē qđ nihil
habet de bono. g̃ ⁊c̄. Itē oē p̄ accidēs reduciť ad p̄
se. g̃ si ē ponere malū p̄ accidēs. ē ponere malū p̄ se. s̄
illud p̄ se inest alicui qđ hz ortū ex ꝓprijs principijs
illius. si g̃ aliq̄d ē malū p̄ se. vř q̄ ei⁹ p̄ncipia sint ma
la. et si p̄ncipia ei⁹ sunt mala. totū ē malū. et si totū ē
malū. nihil ē ibi de bono. g̃ a primo si ē ponere malū
p̄ accidens. ē ponere aliq̄d qđ sit simplr̄ ⁊ totaliť ma
lum. cōstat aūt q̄ p̄mū ē ponere. g̃ et alteꝝ. Itez oē
dictū p̄ ꝑticipationē reducibile ē ad dictū p̄ eēntiaz.
cum g̃ dř aliquid eē malū. aut dř p̄ ꝑticipatiōez. aut
p̄ eēntiā. s̄ bonū p̄ eēntiā ē sūme bonū. ita q̄ nihil hz
de malo. g̃ similiter erit aliquid ita malū q̄ nihil ha
bebit de bono. Si dř p̄ ꝑticipationē. et oē tale reduci
tur ad dictū p̄ eēntiā. g̃ redit necessario q̄ aliquid sit
malum eēntialiter. et ita idē qđ prius. Itē in quo-
libet genere ē repire vnū primū quo mēsurať oīa q̄
sunt illius generis. Hoc planū ē [illegible] patet p̄ ph̄m qui
hanc ponit in. x. prime ph̄ie. Hoc etiā patet inducen
do. g̃ in genere maloꝝ ē repire aliqđ vnū qđ sit men-
sura omniū maloꝝ. s̄ illud nō p̄t eē nisi sūmū int̄ oīa
mala. g̃ ⁊c̄. Cōtra. si ē ponere summū malū qđ nihil
habeat de bono. et eē aliqđ bonū est. tūc ē ponere sū-
me malū eē. et tñ nō habere eē. s̄ hec sūt duo impossi
bilia. g̃ ⁊c̄. Itē oīs potētia vt dicit ph̄us ē de gene
re bonoꝝ. g̃ si aliquid ē sūme malū. illđ oīno nihil p̄t.
s̄ summū in omni genere plus pōt q̄ illud qđ ē citra
sūmū. si g̃ illud qđ nō ē summe malū aliq̄d pōt. illđ
qđ ē summe malū multa pōt. g̃ eo ip̄o q̄ est summum
multa pōt et nihil pōt. s̄ hec duo sunt incōpossibilia.
g̃ ⁊c̄. Item oīs scia est de genere bonoꝝ. non tñ scia
boni. verū etiā scia mali. Scire eñ malū bonū ē. si g̃
aliquid ē summe maluz. caret noticia boni et mali. g̃
nec scit facere aliqđ malū nec ledere. s̄ hoc ip̄o q̄ ma-
lū ē scit ledere bonū. g̃ hoc ip̄o q̄ sūme malū scit et ne
scit bona ⁊ mala. s̄ ista sunt incōpossibilia. g̃ ⁊c̄. Itē
si aliquid ē sūme malū. ē malū p̄ eēntiā et necessario.
s̄ si malū ē p̄ eēntiam et naturā. naturale est ei facere
malū. s̄ vnūqđq3 dū facit qđ ē sibi naturale bene fa-
cit. et qđ bene facit ē bonū. g̃ si aliq̄d ē sūme malū. ip-
sum ē bonū. et dū male facit bene facit. s̄ hoc ē ipossi
bile. g̃ ⁊c̄. Itē si aliquid ē sūme malū illud ē vilissi-
mū. quāto eñ aliquid magis malū ē. tanto vili⁹ est.
et si vilissimū inter mala. g̃ inter illa ē infimū. et qđ ē
infimū inter mala non ē summū caput maloꝝ. g̃ qđ
ē sūme malū nō ē sūme malū. Si dicas q̄ nō sequiť
ē vilissimū. g̃ nō ē summe malū. qꝛ hoc ē eē sūme ma-
lū qđ infimū ē r̄spectu bonoꝝ. Obř. qꝛ si aliq̄d poni
ť sūme malū. nō dz poni sup̄ alia s̄ infra s̄m rectū or
dinē. g̃ nō ē deus tenebraꝝ s̄ seruus. qđ ē cōtra erro-
rē istū. Itē si ē summe malū. g̃ illđ erit ita omp̄s in
malo sicut sūme bonū in bono. g̃ oē malū subiacz ei-
us potentie. s̄ cuiuscūq3 boni corruptio ē malū. g̃ cu
iuscūq3 boni corruptio sbiacz potētie sūmi mali. g̃ si
summe malū ē. pōt corrūpere oē bonū. s̄ bonū qđ p̄t
corrūpi nō ē sūmū. g̃ si ē ponere sūme malū. nihil ē sū
me bonū. et si nō ē sūme bonū. nihil ē bonū. Qđ si hoc
ē oīno falsum et impiū. pz ⁊c̄. R̄. dđ. q̄ ponere ma 23
lū aliqđ eē qđ nihil habeat de bono nō solū ē p̄uersi-
tatis heretice. s̄ etiā mā̄ifeste cecitatis et stulticie. Si
cut eñ in opponēdo mōstratū ē ip̄a positio implicat
in se opposita. Implicat eñ q̄ illud scz sūme malum
sit et non sit. q̄ idem possit et nō possit. q̄ idez sciat et
nesciat. Et dū implicat in se opposita dīstruit seipsaz.
Nā in ponēdo sūme malū eē qđ nihil de bono hēat.
ponit q̄ illud nō sit sūmū. ponit q̄ nō sit malū. ponit
etiā q̄ nullū bonū habeat oppositū. et hec oīa in op-
ponēdo mōstrata sūt. q̄ manifeste conuincūt errorez
istū eē fatuū et cecū. et autorē siue inuētorē suū osten
dunt fuisse excecatū et impiū. Nunq̄ eñ in tantā te
nebrositatē intrusus eēt impi⁹ manicheus. nisi fuissz
longe ante seru⁹ dei tenebraꝝ. qui excecauit mētem
eius vt nō fulgeret in eo illuminatio veritatis. q̄ sup̄
omnem irradiat intellectū. ⁊ vsq3 hodie viget hic er-

ror pessim⁹ q̄uis sit irrōnabilissim⁹. Et hui⁹ ratio ē potissima ipa mater cecitatis supbia. q̄ regnat in qui busdā laicis quātum ad ea q̄ sunt fidei et moꝝ. Cuꝫ eīn sicut ydeote p̄sumūt sacrā scripturaꝫ exponere q̄ est p̄fundissima omniū scripturaꝝ. cū iteꝝ habeant quandā honestatē exteriorē. cōtēnunt vitam omniū alioꝝ. ꝛ merito huius duplicis superbie excecanť vt incidāt in errorē istū pessimū. per quē excecanť adeo vt nesciāt discernere q̄d bonū ē et quid maluꝫ. dum multa genera peccatoꝝ ponunt eē a deo malo. quos Esa. p̄monstrat. v. ca. Ue qui dicitis malum bonum et bonū malū. ponētes tene. lu. et lu. tene. ꝛ p̄pť nimiam excecationē in qua sunt amisso sue rōis vsu. nullam hn̄t in eisdeꝫ efficaciā argumenta ad p̄suadendum. nec tormenta ad retrahendū. nec orationū suffragia ad reuelanduꝫ. nisi hoc fiat de gratia specialissima. Hanc positioneꝫ hereticā immo stultissimā et blasphemā repudiando dicamus sicut dicit fides catholica et ratio recta. nihil eē ita malum quin habeat

24 aliquid de bono. Ad itelligentiā aūt obiectoꝝ notandum q̄ sūmū in aliquo genere dupliciter p̄t dici. Uno mō dr̄ sūmū quo nihil p̄ōt eē maius. et hoc mō nō contingit repire aliquid sūme maluꝫ. nihil eīn est adeo malū quin posset eē peius. p eo q̄ aliquid habet de bono quo posset magis priuari. et ita adhuc peius eēt. Et p tāto dicit Dyo. q̄ maluꝫ est infinitū. Alio mō dr̄ sūmuꝫ quo nihil ē maius ꝫm actum. sed ipm excedit inter omnia alia. et sic cōtingit repire sūmū in malis. Nam lucifer qui ē rex super oēs filios superbie. pessim⁹ ē sup oēs. His visis facile est respō

25 dere ad obiecta. Ad illud qđ primo obi. de oppositione mali. Dōm q̄ consideratio intelligiť ita q̄ terminus eodē mō accipiať cum dr̄ simpliciter et cū dr̄ cum excessu. non sic autē est in proposito. Nam cum diciť q̄ bonū opponitur malo. accipiť hic bonū per participationē. cum vero inferť de summo bono. accipiť ibi bonū p bono p eēntiam. qđ solū est summe

26 bonū. et illi nihil opponiť. Ad illud qđ obi. q̄ magis et minus accipiť ꝫm maiorē et minorē accessum ad terminū. Dōm q̄ veꝝ ē in his que dicunt positioneꝫ. nō autē verū est in his que dicunt priuationem. imo accipiunť p recessum. Uñ magis malū diciť qđ magis recedit a bono. et q̄r nūq̄ tantū recedit quin adhuc magis possit. hinc ē q̄ nunq̄ ē ibi ponere sum

27 mū. Ad illud qđ obi. de statu. Dōm q̄ status ē ꝫm actum. ꝫ non oportet q̄ sit stat⁹ ꝫm potētiaꝫ. vt non possit eē vltra p̄gressus. Nam et si in rebus creatis non contingat inuenire actum infinitum. contingit tamē repire infinitū in potentia. sicut patet in numero p appositionē. et in continuo p diuisionē. Et sic in proposito intelligendū. et hoc infra manifestabiť cū

28 agetur de corruptione mali. Ad illud qđ obi. q̄ per accidens reduciť ad p se. et similiter dictū p participationē. reducitur ad dictum p eēntiam. et similiť q̄ in quolibet genere ē repire vnum p̄muꝫ. ꝛc̄. Dōm q̄ hoc locū habet in his que dicūt positionem et naturam que possit causari et principijs subiecti. et q̄ possit eēntialiť dici. ꝛ ꝫm qđ possint alia mēsurari ꝫm eꝰ p̄ticipationem maiorē et minorē. Maluꝫ autē priuationē dicit inquantuꝫ malum. et iō ille tres rationes non habent hic locuꝫ. Et hoc fuit q̄d decepit manicheum vt dicit Aug. q̄r nesciuit q̄d esset maluꝫ. et q̄r voluit de malo disputare nesciēs q̄d hoc esset. iō se ꝛ multos precipitauit in errorē. Superbia eīn sua fecit ipm ignorare modū addiscendi. In omni eīn inquisitione p̄us oportet intelligere q̄d est qđ per nomen dicitur. et hoc tanq̄ p̄cognitionē afferre secū ad rei proprietates posterius cognoscendas.

Questio. ij. e

Utrū malū siue malicia sit in bono sibi opposito. Et q̄ sic videtur Aug. in encħ. Cum mala et bona null⁹ ambigat eē contraria. non solum simul esse possunt. sed mala omnino sine bonis et nisi in bonis esse non possunt. Hic expresse habeť q̄ mala sunt in bonis sibi oppositis. Iteꝫ Aug. in his contrarijs q̄ bona ꝛ mala vocanť deficit regula dyalecticoꝝ q̄ dicunt nulli rei simul inesse contraria. sed constat q̄ non deficeret nisi mala eēnt in bonis sibi oppositis. ꝫ ꝛc̄. Iteꝫ malum diciť q̄ corrumpit. ꝫ non corrumpit nisi illō in quo ē. et ei bono opponitur qđ corrumpit. ꝫ vr̄ q̄ malū sit in bono sibi opposito. Iteꝫ seruitus opponitur libertati. ꝫ peccatū qđ facit hominē seruū p̄pē inest homini ꝫm volūtatē p liberi arbitrij libertatē. ꝫ videť q̄ maluꝫ substātificari hēat in bono sibi opposito. Contra. Dyoni. in li. de diui. no. Malū non ē existens neqꝫ in existentibus. sed oē bonū est de genere existentiū. ꝫ malū non ē in bono. ꝫ nec in bono sibi opposito. Item virtus et viciū sunt opposita. ꝛ tm̄ vnū vni opponiť. ꝫ si vicium nō est in virtute. ꝫ nec in bono sibi opposito. nec etiam cum illo. Iteꝫ regula dyalecticoꝝ est vera et necessaria. ꝫ nō fallit in aliqua materia. nam si falleret in vna sola materia. repudianda eēt tanq̄ falsa. si igiť ars dicit q̄ vnū oppositū nō est in altero nec cū altero circa idē. et bonū malo opponiť. ꝫ malū non ē in bono sibi opposito. Item si malum p̄ōt esse in bono sibi opposito. ꝫ ab ipso non expellitur. et si non expellitur a suo opposito. vr̄ q̄ non expellať ab aliquo. et si a nullo expelliť. semp manet. ꝫ si aliquis semel ē malus. semp ē malus. Or̄ si hoc ē falsum. restat q̄ et primū. R. ad pre- 29

dictoꝝ intelligentiā ē notandum q̄ bonum in creatura diciť per ordinationeꝫ ad finem. Uñ bonuꝫ dr̄ qđ ē ordinatū in fineꝫ. Ordinatio autem tria respicit. aut ipm ordinabile. aut ꝫm q̄ est ordinabile. aut illud p quod ordinatur. Et ꝫm hoc triplex r̄pitur in nobis bonū. sc̄ꝫ bonū qđ est ordinabile. et hoc ē naturale. et bonū p quod ordinatur et hoc ē virtus vl' gratia. et bonū ꝫm qđ natura ordinabilis ē a gratia. et ꝫ ē habilitas media. Intelligendū ē ergo q̄ malū culpe ei bono qđ ē ipa natura vel substantia non opponitur. quia ipsam substantiam non corrumpit. vt dicit Dyo. Nihil existentiū corrumpit in eo q̄ est eēntia vel natura. Ei aūt bono qđ est virtus gratia simpliciter et directe opponitur. Uñ mutuo se expellūt. et simul esse non p̄nt. Ei autē bono qđ est habilitas media. quodāmō opponiť et quodāmō non. Nam illa habilitas media habet cōpari ad naturā cui⁹ ē. et ad gratiam ad quam ē. Scđm q̄ cōpatur ad naturam cui⁹ ē. sic nō hꝫ oppositionē ad malum. q̄m habilitas illa vt erat talis nature. indifferēs erat ad bonuꝫ et ad malū. et sic est subiectū mali. Ut autem compatur ad gratiam siue virtutem vel etiam ad finem ad quem ē. sic habet oppositionem ad maluꝫ. Naꝫ malū tollit ei rectam ordinationē ad illō ad qđ ē. et reddit min⁹ et minus habilem. Qm̄ igitur malū culpe

primo et principaliter circa habilitatẽ consistit. et habilitas potẽtie opponiẗ ipsi malo. cum malum reddat ipam potẽtiã inhabilem. hinc est ꝙ Aug. dicit ꝙ malũ habet eẽ in bono sibi opposito. ⁊ ꝙ in hmõi oppositis rgula dyalecticoꝝ deficit. hoc ẽ dicere ꝙ ad talia opposita nõ se extendit. Vñ ex hoc non sequiẗ ꝙ regula dyalecticoꝝ falsificetur Sꝫ qm̃ mos ẽ phĩ positis considerationibꝰ instantias subinferre. nõ q̃ falsificent ipas. sed q̃ intellectũ considerationũ rectificent et manifestent. sic beatus Augu. tanq̃ vir prudens ingenio in hac instantia manifestat illam maximã dyalecticorũ in his oppositis tenere q̃ opponũtur oppositiõe formali. sicut opponiẗ virtus ⁊ viciũ. gratia et culpa. In his aũt oppositis q̃ non opponũtur rõe eius ꝙ sunt. sed rõe eiꝰ ad qđ sunt. nõ ẽ intelligenda illa regula. nam illa simul possunt stare sicut stat gratia cũ culpa. Et iteꝝ vnũ pt̃ eẽ in altero sicut culpa in habilitate. Ex his q̃ sunt dicta manifesta est responsio ad questionẽ ꝓpositã. Dico cũ ꝙ malum substantificaẗ in bono. et non solum in bono. ſ etiaꝫ in bono qdamõ sibi opposito. sicut oñdunt rões q̃ ad primã ptem inducunẗ. In bono aũt qđ directe ⁊ formaliter opponitur substãtificari non habet. sicut due vltime rões q̃ ad scdam ptẽ inducũẗ ostendũt.

50 Ad illud qđ obĩ de verbo Dyo. ꝙ malum nõ ẽ in existentibus ⁊c. Dõꝫ ꝙ ipe loquiẗ ꝑ se. ꝙ scꝫ non est in existentibus sm ꝙ existentia. sed potius sm ꝙ deficientia. cum sit priuatio et defectus vt iam patebit

51 melius. Ad illud qđ obĩ ꝙ tm̃ vnũ vni opponiẗ. Dõm ꝙ illud intelligendũ est de vno genere oppositionis. et intelligendo sm idem ⁊ ꝑ se loquendo. Habilitas aũt potentie nõ opponiẗ ipi nisi rõne virtut̃. virtus eñi directe opponitur vicio. et q2 naturalis habilitas quodãmõ inclinat ad virtutẽ. hinc ẽ ꝙ vicio opponiẗ quodãmõ licet nõ oĩno vt virtus. et sic patꝫ totũ.

Questio. iij. F

Utrum maluꝫ sit in bono tanq̃ aliquis habitus. an sit pura priuatio. Et ꝙ non sit ibi tanq̃ habitꝰ ⁊ potentia aliqua. sed vt pura priuatio videtur. Primo ꝑ illud Ioh. i. Sine ipo factuꝫ est nihil. glo. nihil. i. peccatum. ergo peccatũ nihil ẽ. Item Aug. Malum nõ ẽ natura aliqua. sed defectus circa naturã mali nomẽ accepit. ergo malum non ẽ aliqua potentia sed defectꝰ et priuatio. Item Ans. de concep. virgi. c. v. Iniusticia oĩno nihil ẽ sicut cecitas. Nõ eñi aliud est cecitas q̃ visus absentia vbi debet eẽ. q̃ non magis ẽ qđ in oculo vbi debet eẽ q̃ in ligno vbi non debet esse.

Item hociþm videẗ ratione. Bonum et ens conuertuntur. ergo de quocunqꝫ ꝑdicaẗ ens. predicatur et bonum. Si igitur peccatum vel malicia eẽt ens. malicia sm ꝙ hmõi haberet aliquid de bonitate. si ergo nõ habet aliquid de bonitate. non habet igitur aliquid de entitate. Item oẽ ens a summo ente ꝓcedit. nec est aliqua eẽntia q̃ non sit in dei potentia vt illam ꝓducat. sed deus non põt peccare nec facere culpã. ergo peccatum inquãtũ hmõi non habet aliquid đ entitate. ergo nihil est priuatio pura. Item oẽ qđ est ens habet aliquam formã. oẽ eñi qđ habet aliquam formam. habet pulcritudinem. sed peccatum non habet pulcritudinem cum sit deformitas anime. ergo nihil habet đ entitate. ergo puram dicit priuationẽ. Sꝫ contra. Aug. Peccatũ ẽ factũ vel dictũ vł concupituꝫ cõtra legẽ dei. sed oẽ dictũ vel factuꝫ ẽ aliquid. ergo peccatũ siue malũ ẽ aliquid. nõ ergo ꝑuatio pura. Itẽ virtus et vicium sunt cõtraria. ſ cõtraria sunt in eodem genere. et queciiqꝫ sunt sub eodẽ genere. vtrunqꝫ eoꝝ ẽ aliquid et non priuatio pura. ergo vicium aliquid est. igitur malum siue peccatũ non ẽ oĩno nihil.

Item siue accipiaẗ concrete siue abstracte. verũ est dicere ꝙ peccatũ ẽ in aliquo. ⁊ oẽ qđ est in aliquo est ens. sicut omne qđ legit est legens. et oẽ qđ amat est amãs. et omne qđ ẽ ens ẽ aliquid et non ẽ ꝑuatio pura. ergo peccatum siue malũ siue accipiaẗ ꝯcrete siue abstracte nõ est oĩno nihil. Item nihil qđ ẽ pura ꝑuatio intendiẗ et remittiẗ. ſ malum et peccatũ intenditur et remittiẗ. q2 vnũ peccatũ est maius alio. et vna malicia ẽ maior altera. ergo peccatuꝫ siue malicia nõ est priuatio pura. Item oẽ ordinatũ ꝑsupponit eẽ. sed malum culpe sm ꝙ malum ordinaẗ ad malum pene. si igiẗ sm ꝙ malum ẽ ordinatũ ad penã. vĩ ꝙ sm ꝙ malũ habeat aliquod eẽ. Itẽ aut peccatũ est aliquid sm ꝙ peccatum aut nihil. Si aliquid. habeo ꝓpositũ. Si nihil. et deus punit hominẽꝫ ꝓ peccato. ergo deus punit hõieꝫ ꝓ nihilo. ſ qui punit alium ꝓ nihilo iniuste punit. ergo si deus punit hõiem ꝓ culpa. vĩ ꝙ iniuste faciat in puniendo. Re. dõm ꝙ malum siue 52
pctm̃ dupliciẗ põt accipi. Uno mõ abstractiue. Alio mõ cõcretiue. Scđm aũt ꝙ malum dĩ concretiue sic cõcernit illud qđ deformat vel aliquã actionem vel aliquaꝫ substantiã. et sic dĩ malum res mala. vtpote actio mala vel aĩa mala. Et hoc mõ malũ aliqđ ẽ et hꝫ eẽ nature. Si aũt aliqñ dicatur ipa res mala siue peccator nihil eẽ. hoc diciẗ quãtũ ad bene eẽ. qđ quidem ẽ esse ordinatũ. Vñ cum dicunẗ hõies nihil fie- 53
ri cũ peccant. h̃ nõ dĩ q2 oĩ eẽ ꝑuẽẗ. ſ q2 ꝑuaẗ eẽ ordinato. qđ quidẽ est eẽ completuꝫ. et de quo dicit Boecius. ꝙ eẽ est qđ ordinem retinet seruatqꝫ naturam. Contingit iteꝝ loqui de malo siue de peccato abstracte. et hoc mõ malũ siue pecatum in recto siue ꝑdicatione formali non ẽ aliquid sed nihil. q2 non est ens nec bonum ſ priuatio boni. Quamuis autem malicia vel peccatuꝫ nihil sit in recto. in obliquo tñ alicꝰ est. et alicꝰ vt oppositi. et alicꝰ vt subiecti. Alicuiꝰ vt oppositi vtpote boni. malũ eñi ẽ priuatio boni. et q2 sic est priuatio boni vt tñ non sit omnino vera boni adnihilatio. sic priuat bonum ꝙ relinquit bonuꝫ. vñ sic priuat bonum gratie ꝙ relinquit bonum nature. sic priuat actum vt relinquit aptitudinem. sic priuat bonum q̃tuꝫ ad effectuꝫ vt tñ in subiecto relinquat debitum. et iõ malũ abstractiue sũptũ formaliẗ loquendo ꝑuatio ẽ. et iõ nihil ẽ. Est etiã alicuiꝰ entis vt subiecti. q2 ẽ in aliquo ente. Non eñi ẽ oĩmoda priuatio siue adnihilatio. Et q2 sm hanc viã rões et auctes ad primã ptem inducte oñdunt malum siue peccatũ nihil eẽ. iõ concedẽde sunt. Ad illud ꝯo qđ primo 54
obĩ in cõtrariũ. ꝙ peccatum ẽ dictũ vel factuꝫ ⁊c. Dicẽdũ ꝙ ibi accipiẗ peccatũ siue malũ concretiue ꝓut cõcernit actionẽ substratã. et hoc mõ aliquid ẽ. ſ hoc non repugnat sed consonat eis que dicta sũt. Ad 35
illud qđ obĩ ꝙ virtus et vicium sunt contraria. Dõ. ꝙ vicium sm ꝙ cõtrariaẗ virtuti. vtpote luxuria castitati. non tm̃ dicit priuationẽ. sed etiã dicit aliqueꝫ habitũ substratum quo aliquis reddiẗ facilis ad perpetrandum illud peccati genus. et hoc modo accipiendo vicium. vicium nõ oĩno nihil ẽ. Alio mõ accipiendo vicium ꝓut est priuatio boni tm̃. sic non cõtrariatur virtuti sm rem. immo opponiẗ sicut priuatio et habitus. Si aũt dicaẗ alicubi hoc mõ vicium con-

trariatſ virtuti.accipiť largo mõ cõtrariũ ꝑ qualibȝ oppositione et repugnãtia. Uel hoc dĩ q2 et si ẜm veritatem vicium opponať virtuti vt priuatio .hñt tñ virtus [illegible] viciũ quodãmõ legẽ contrarioꝝ in hoc ꝙ mutuo se expellũt. et ab vno fit regressus ad alteruȝ in qua cõditiõe opposita vt priuatio ⁊ habit⁹ ab his q̃ opponunť sicut contraria distinguunť. Et ꝓ tãto dicit Aug. in ench. ꝙ in hoc fallit regula dyalecticorũ vocans bonũ et malum cõtraria. et hoc ex cã ꝓdicta. Nihilomin⁹ tñ dõm ꝙ malũ ẽ in eodẽ genere cũ bono. sed hoc nõ ẽ ꝓpꝛie et ẜm rectã ordinationem. ẜ hoc ẽ ꝑ quãdã reductionẽ. et ex hoc nõ sequitur ꝙ malum sit aliquid. Nã priuatiões ad idẽ genus cuȝ suis habitib⁹ reducunť. et tñ ipe formaliter loquẽdo

36 nihil sunt. Ad illud qđ obĩ ꝙ malum ẽ in aliquo. ẜ est. Dõm ꝙ illud nõ sequiť. nã sicut dicit phs. Quedam sunt entia. q̃dã sunt entiũ. et quãuis priuatiões pñt dici entium. nõ tñ dicunť entia. Cũ aũt dico maliciam esse in alio. dico eam esse entis. sed cum dico maliciam esse ens. attribuo ei entitatem in se. [illegible] primum esse est esse ẜm quid . secundũ esse est simpliciť.

37 et ideo ẽ ibi sophisma ẜm quid et simplr. Si autẽ querať de hac. Malicia ẽ. vtrũ sit concedẽda vł nõ. Dõm ꝙ hoc verbũ ẽ sicut vult phus dupliciť põt ꝑdicari. Aliqñ predicatur vt compositio media inter duo extrema. et sic diciť terciũ adiacẽs. vt cuȝ dĩ homo ẽ albus. Aliquãdo vero sic ꝑdicať vt res importata ꝑ ipm̃ sit attributuȝ siue alteꝝ extremoꝝ. Quãdo ẜ sic dĩ. Malicia ẽ. sic hoc verbum est accipiať vt predicatũ. sicut accipiũť alia verba . vt legit ⁊ hmõi. tunc locutio est falsa. Est eñi sensus. malicia ẽ. i. malicia est ens. i. essentia aliqua. hoc eñi verbuȝ significat essentiam vel substantiaȝ vniuscuiusq; . Alio modo põt intelligi predicari vel accipi in hmõi locutione sicut copula. et est oratio quodammõ defectiua. et tũc est sensus .malicia est. i. malicia alicui inest. ita ꝙ ipa malicia potius intelligitur vt alteri inherens ꝙ̃ alteri substans. sicut cum diciť malum. et intelligitur aliquid esse malum. Et hoc modo accipiendo non va-

38 let. Malicia est. ẜ est ens. Ad illud qđ obĩ ꝙ pura priuatio non intenditur nec remittitur. Dõȝ ꝙ si dicať pura priuatio. hoc ẽ priuatio nihil ponẽs nec in recto nec in obliquo .hoc modo verum est dicere ꝙ non recipit magis et minus. sicut chimera nihil est. ⁊ hircocerũus nihil est. nec est vnum magis nihil ꝙ̃ reliquȝ. Alio modo pura priuatio dicitur . quia nihil ponit in recto. ponit tñ in obliquo. et hoc modo malicia priuatio posset dici. sed de hac non est veruȝ ꝙ non recipiat magis [illegible] minus. Potest enim magis ⁊ minus recipere ratione ci⁹ entis quod respicit quasi in obliquo. Unde dicitur maior priuatio . in qua ẽ maior boni corruptio. ⁊ in qua minus de bono relinquitur. minor vero in qua minus de bono corrumpitur et plus relinquitur. Et sic patet ꝙ ex hoc non sequitur ꝙ peccatum abstractiue loquendo sit aliqua

positio. Ad illud quod obĩ ꝙ esse ordinatum presupponit esse. Dõm ꝙ verum est in his q̃ per se ordinantur. ordinatum ꝑsupponit esse. in his autem que ordinantur per accidens non ꝑsupponit esse in se. ẜ ratione illius in quo vel per quod ordinantur. Et ẜ modo dicitur ordinari. non quia sit in se ordinatum cum sit priuatio modi. speciei. et ordinis . sed quia ordinabilitatem habet in pena ratione ipsius punibil. hoc autem melius determinatuȝ est in li. iiij. di. xlvj. 39

Ad illud quod obĩ ꝙ si peccatum nihil est. ꝙ deus punit hominem pro nihilo. Dõm ꝙ sicut pretactuȝ est. et [illegible] peccatuȝ nihil sit in recto . nihilominus tñ in obliquo est alicuius entis vt oppositi . et alicuius vt subiecti circa quod relinquit debitum respectu boni priuati. Dico igitur ꝙ peccatum est meritum pene. non solum ratione priuationis sed ratione debiti relicti et boni priuati . vnde non est homo dignus puniri solum quia bono caret . sed quia caret et debet habere. Et licet carentia illa nihil sit. debitum tñ habendi aliquid est. et ideo ex hoc non sequitur ꝙ de⁹ puniat hominem pro nihilo. q̃uis peccatuȝ nihil sit. Hoc autem apertum est si quis consideret in sensibili exemplo. scȝ. cum rex incarcerat seruum quia non reddidit tributum. vel cum aliquis creditor incarcerať aliquem quia non soluit sibi pecuniaȝ mutuatã. priuatio enim non per se sed cuȝ debito est in causa 40

Distinctio xxxv. de peccato actuali ẜm eius quidditatem [illegible] diffinitioneȝ.

Ost hec videndum est quid sit peccatum ⁊c. Supra egit magister de peccati causalitate et origine. hic agit de peccati quidditate et diffinitione. Diuiditur autem pars ista in tres partes. In quaruȝ prima inquirit magister quid sit peccatum. vtrum sit actus vel priuatio pura In secunda dato ꝙ aliquo modo sit actus et aliquo modo priuatio. inquirit vtrum peccatum sit peccati pena. ĩ. dis. xxxvj. Sciendum est tñ quedam sic esse peccata. In tercia vero inquirit vtrum actio substrata in qua peccatum committitur sit a deo tanꝙ̃ a causa . ĩ . dis . xxxvij. Sunt autem et alij. ⁊c. Prima pars q̃ continet presentem di. diuiditur in partes tres. In prima ponit magister peccati notificationes. In secunda vero ex ipsis notificationib⁹ inquirendo elicit quid sit peccatum ẜm rem. In tercia vero dissoluit rationes siue oppositiones que contrarie videntur veritati predeterminate. Primum facit ibi. Post hec videndũ ẽ quid sit peccatum. ⁊c . Scdm ibi. Quocirca diuersitatis ⁊c. Tercium ibi. Quibus opponitur si omnia que sunt ⁊c. Prima pars diuidi posset in tres partes ẜm tres notificationes peccati. sed ratione sue breuitatis remanet indiuisa. Secunda vero ps principalis diuiditur in tres partes. In prima parte diuersorum opiniones narrat. In secunda vero veritatem aperit. et iuxta quorundam opinionem explanat. ibi. Sane dici potest et libere ⁊c. In tercia vero autoritatibus sanctorum confirmat. ibi. Or autem voluntas omnis et actio ⁊c. Similiter tercia pars principalis tres habet partes ẜm tres dubitationes quas mouet. quarum prima sumpta est ex hoc ꝙ dicebat illa positio ꝙ omnia q̃ sunt bona sunt. Secũda vero ex hoc ꝙ peccatum est corruptio boni . Tercia vero sumpta est ex hoc ꝙ̃ corruptio boni est pena. Primam ponit ibi. Quibus opponitur si omnia que sunt. ⁊c. Scdam ibi ponit. Potest etiam queri ab eisdem ⁊c. Terciam ibi. Queri autem solet vtrum ⁊c. Et in qualibet istarum partium primo opponit. secundo soluit.

Ponit peccati notificatiões. qd sit pctm̄. a — Di. xxxv. a

Ost hec vidédũ est qd sit peccatũ. [a] Peccatũ est (vt ait Aug) oĩe dictũ vel factũ vel ↄcupitũ qd̓ sit cõtra legẽ dei. — Aug. Idem in li. d̓ duab⁹ animab⁹. [b] Peccatũ est volũtas retinẽdi vel assequendi qd̓ iusticia vetat. — b [c] In vtraqꝫ assignatiõe de actuali peccato agitur et mortali. nõ veniali. — c Ex prima dścriptione osñdit peccatũ eẽ volũtas mala. siue locutio et operatio praua. i. actus malus tã interior qꝫ exterior. ex altera vero tm̄ osñdit esse actus interior. Volũtas enim vt supius dictũ est. motus animi ẽ. act⁹ ergo interior ẽ. Amb. qꝫ in li. de padiso ait [d] Quid ẽ peccatũ nisi legis diuine preuaricatio. et celestiũ inobedientia preceptoꝝ. — d Amb. Ergo in puaricante peccatũ est. sed in mãdãte culpa non est. Non enim cõsisteret peccatũ si in/

a Peccatuꝫ est (vt ait Aug) oẽ dictũ vl̓ fctm̄ vl̓ cõcupitũ qd̓ sit ↄtra legeꝫ di. Ũr dicere falsum. Aut eñi hoc qd̓ ẽ vl̓. intelligit̃ disiũctiue. aut subdisiũctiue. Si sb̓disiũctiue. ḡ mẽbra ñ pñt sil̓ stare. ḡ nulluꝫ idẽ peccatũ ẽ cõcupitũ ⁊ factũ. sed hoc falsum ẽ. qꝛ oẽ peccatuꝫ factũ ẽ cõcupitũ. Itẽ vĩ q̓ nõ cõueniat oĩ peccato. qꝛ peccatuꝫ omissiõis nec ẽ fctm̄. nec cõcupitũ. nec dictũ. ḡ vĩ q̓ male sit assignata. qꝛ non cõuenit oĩ pctõ mortali actuali.

1 R. dĩ. q̓ pdicta diffinitio ẽ pctĩ actual̓ ⁊ mortal̓. Scdm̄ ꝙ̄ q̓ est peccati actualis. dĩ q̓ ẽ dictũ vel factũ vel cõcupitũ ꝫm triplicẽ actũ. vicꝫ potẽtie interptatiue. et opatiue. et affectiue. que oẽs sunt potẽtie ꝗdãmõ motiue. Scdꝫ q̓ ẽ mortale. dĩ q̓ ẽ contra legẽ dei. et sic conuenit omni et soli. Omni. qꝛ oẽ pctm̄ actuale aut ẽ cõcupitũ tm̄. aut ẽ cõcupitũ ⁊ exterius cõsũmatũ. et hoc vel p vbũ. vel p opus. Soli vero cõuenit. qꝛ non cõuenit veniali cum nõ sit cõtra legẽ dei. nec originali. cũ non sit dictum vel factũ. Ad illud qd̓ q̃ritur vtrũ vel teneat̃ ibi disiũctiue. vel subdisiũctiue. Dĩ. q̓ disiũctiue. ꝫ vltimũ mẽbrũ intelligendũ ẽ cũ pcisione. reliqua do minie. Ũn sensus ẽ q̓ oẽ pctm̄ aut ẽ dictuꝫ et cõcupitũ. aut factũ et cõcupitũ. aut cõcupitũ tm̄. Ad illd̓ vero qd̓ obĩ d̓ pctõ omissiõis. Dĩ. q̓ oẽ peccatũ (sicut vult Aug) radicẽ habet amorẽ malũ. et iõ quãuis in pctõ omissionis sit priuatio alic⁹ actus pcipalis. tm̄ illa priuatio ortum hꝫ ex amore alic⁹ boni cõmutabilis. qd̓ ptꝫ. qꝛ aliquis nõ vult ad matutinas surgere. qꝛ vult in lecto qescere. iõ peccatũ omissiõis cadit sub ꝙ̄ mẽbro qd̓ dĩ cõcupitũ. b Pctm̄ ẽ volũtas retinẽdi vel assequendi qd̓ iusticia vetat. Contra. aliqd̓ eñi ẽ peccatũ in quo aliqs nec vult aliquid retinere nec aliqd assequi. imo poti⁹ intẽdit destruere. sicut ẽ in ira et odio et inuidia. Itẽ velle assequi qd̓ iusticia vetat vel retinere. hoc ẽ auaricie vel rapine. ḡ oẽ peccatũ erit rapina. Est igit̃ qd̓ cũ peccata ita bene sint cõtra alias virtutes sicut cõtra iu-

2 sticiã. q̃re mag̃ diffinit̃ pctm̄ p oppositũ ad iusticiã qꝫ p oppositũ ad ṽtutes alias. R. dĩ. q̓ Aug. diffinit peccatũ p illd̓ qd̓ ẽ radix ois mali. ꝙ̄ at ẽ amor libidinos⁹. et qm̄ ois amor libidinosus vel ẽ rei habite vl̓ habẽde. et ꝙ̄ p̓t ordinẽ et regulã leg̃ eẽne. iõ dicit q̓ pctm̄ ẽ volũtas assequẽdi vl̓ retinẽdi qd̓ iusticia vetat. ita q̓ dscribit amorẽ inordinatũ qui ẽ radix ois peccati. et p id ad qd̓ ẽ. et p id cõtra qd̓ ẽ. Ad ḡ obĩ de ira et odio. Dĩm q̓ et si sit detestatio consequẽs. ẽ tm̄ ibi delectatio antecedens. ⁊ ppterea cõtinet̃ sub hac assignatiõe. Ad illd̓ qd̓ obĩ q̓ tũc omne peccatũ erit rapina. dĩ q̓ assecutio ibi stat nõ solũmõ p cupiditate reꝝ terrenaꝝ. imo etiam cuiuslibet appetibilis. iusticia vero nõ tm̄ ibi stat put ẽ cardinalis virtus. ꝫ put ẽ virt⁹ generalis que oẽs virtutes cõplectit̃. et cui oĩa vicia opponunt̃. c In vtraqꝫ assignatiõe de actuali peccato agit̃ et mortali ⁊ ñ vẽiali. Cõtra. vĩ q̓ male fiat assignatio pctĩ. si eñi recta dscriptio et assignatio d̓beat cõuenire oĩ dscripto. et pdicte diffinitiões nõ cõueniãt oĩ peccato. ḡ nõ recte assignant̃. Si tu dicas q̓ peccatũ nõ dĩ d̓ eis vniuoce ꝫ equiuoce. Contra. q̃ conueniũt in cã et effectu hñt vniuocationẽ. ꝫ oẽ gen⁹ peccati ortũ hꝫ ex peccato ade tã originale qꝫ actuale qꝫ etiã veniale. oĩa etiã genera peccatoꝝ in hoc cõueniũt q̓ reddũt aĩaꝫ dignã pena. ⁊ priuant ea aliq̃ bono qd̓ est iusticia vel ad iusticiaꝫ ordinatũ. ḡ vĩ q̓ de eis vniuoce dicat̃ peccatũ. et si hoc. ḡ vĩ q̓ vna debeat ratio cõis assignari de peccato put dĩ de his omnibus generib⁹. Est igit̃ questio. vtrũ contingat vnã cõem rationẽ assignare omni generi peccati. hoc ẽ querere vtrũ peccatũ d̓ eis dicat̃ vniuoce. Et si tu dicas q̓ sic. In cõtrariũ ẽ. qꝛ q̃ vniuocant̃ in aliquo hñt pportionẽ. ꝫ mortalis et venialis nulla ẽ pportio. ḡ nec vniuocatio. Itẽ vĩ falsum dicere cum dicit q̓ pdicte assignatiões nõ cõueniãt peccato veniali. veniale eñi peccatũ ẽ dictũ vel factũ vel cõcupitũ cõtra legẽ dei. sicut dĩ Ro. vij. sup illud. Nõ cõcupisces. glo. Bona ẽ lex q̃ dũ cõcupiam phibet. oĩa mala phibet. ḡ venialia phibent̃ a lege dei. sunt igit̃ contra legẽ dei. ḡ p-

3 dicta ratio conuenit veniali. R. dĩm q̓ peccatũ put dĩ de originali. actuali. mortali. et veniali. nec dĩ oĩno vniuoce. nec dicit̃ oĩno equiuoce. ꝫ quasi medio mõ scꝫ analogice. Ratio eñi culpabilitatis primo ⁊ principaliter repitur in peccato actuali mortali. et cõsequẽter in originali. et postremo in veniali. et iõ notificationes q̃ dant̃ de peccato simplr̓ potissime referunt̃ ad pctm̄ actuale mortale qd̓ ẽ peccatũ simplr̓. Et p hoc patꝫ respõsio ad illa q̃ obijciunt̃. Nam ex hoc q̓ illa tria genera peccatoꝝ ↄueniũt in cã et in effectu. nõ concluditur q̓ pctm̄ dicat̃ de eis vniuoce ꝫ analogice. qꝛ in his nõ cõicat equaliter. ꝫ ꝫm pri⁹ ⁊ posterius. Et iõ cũ queritur vtrũ possit vna cõis rõ assignari. Dĩm q̓ põt vna assignari rõ q̃ cõueniat eis ꝫm pri⁹ et posteri⁹. et ita ꝫm cõitatẽ analogie. vtpote si dicat̃ q̓ peccatũ ẽ meritũ pene vel priuatio boni. Ad illud ḡ qd̓ obĩ q̓ nulla ẽ pportio. dĩm q̓ et si nulla ẽ pportio q̃tũ ad cõmẽsurationẽ quãtitat̃ demeriti. est tm̄ pportio inter veniale et mortale ꝫm cõsileꝫ cõpationẽ et ad originẽ et ad effectũ ↄsequẽtẽ. d Quid ẽ pctm̄ nisi legis diuine puaricatio. et celestium inobedientia pceptorum. Uidetur q̓ hec ratio Amb. nõ conueniat omni peccato. Quedã eñi vt dicit Aug. sunt mala qꝛ phibita. quedã phibita qꝛ mala. ḡ si nulla esset lex. nec aliqua pcepta data. ad-

c terdictio non fuisset. Non cōsistēte aūt peccato. nō solum malicia. sed etiam virtus fortasse non esset. Que nisi aliqua malicie fuissent semina. vl' subsistere vl' eminere non posset. Ecce preuaricationē legis et inobedientiā diffinit Amb. esse peccatum.

Narrat diuersoꝝ opiniōes de pctō. b

Quocirca diuersitatis huius verboꝝ occasiōe de peccato plurimi diuersa senserunt. Alij eñi dixerunt volūtatē malā tm̄ esse pctm̄. et nō actus exteriores. Alij volūtatē et actus. alij neutrū. dicētes oēs act⁹ esse bonos a deo et ex deo autore eē. Malū aūt nihil est vt ait Aug. sup Joh. Omnia p ipm̄ facta sunt. et sine ipo factū ē nihil. i. pctm̄ qd nihil ē. et nihil fiūt homīes cū peccāt. Supra etiā dixit Aug. q malū ē priuatio boni. vel corruptio boni. qui etiā in li. lxxxiij. q. ait. Sūmū malū nullū modū habet. caret eñi omni bono. At modus aliqd boni ē. nō igit ē. q2 nulla spē cōtinet. totūq3 hoc nomē mali de spēi priuatione reptum ē. Itē in dogmatibus ecclesiasticis dicit malū vel maliciam nō eē a deo creatā. sed a dyabolo inuentam. qui et ipe bonus creat⁹ ē. Idē etiā in li. cōtra manicheos qd sit peccatū ōndit dicēs. Peccare quid aliud ē nisi in veritatis pceptis vel in ipa veritate errare? Nō si non voluntate faciūt. peccatores iniuste iudicant. Quid ergo in hac tanta varietate tenendū? qd dicendum?

Vera sentētia de peccato pponitur. c

Sane dici pōt et libere tradi debet pctm̄ eē actū malū interiorē et exteriorē. scz malā cogitationē et locutionem et opationē. Precipue tm̄ in voluntate ɔsistit peccatū ex q tāq3 arbore mala pcedunt opa mala tanq3 fructus mali. Quidā autē diligēter attēdētes verba Aug. qbus supra et in alijs scripture locis vtit. nō indocte tradūt volūtatē malā et actus malos inquātum sunt. vel inquātum actus sunt. bona esse. inquan[illegible] vero mali sunt. peccata eē. q voluntatē ⁊ actū quēcūq3 bonā dei naturā esse dicunt. inquātū actus ē vel voluntas. et ex deo autore eē. inquantū vero inordinate [illegible] cōtra legez dei [illegible] et fine debito caret. pctm̄ ē ⁊ ita inqtū pctm̄. nihil ē. Nulla eñi subā ē. nlla nat̄a ē.

Autoritatibus sctōꝝ cōfirmat volūtates et act⁹ oēs eē bona inquātū sunt. d

Qp autem voluntas omnis et actio bonū sit inquantum est. ex eo probant quod ait Augu. in li. lxxxiij. q. Deus boni tantūmō causa est. quocirca mali autor nō ē. q2 oīm q sūt autor ē. que inqtū sūt. intātū bona sūt. Idē probās nihil casu fieri in mundo ait in eodez Quicquid casu fit. temere fit. quicquid temere fit. nō fit dei prouidentia. Si ergo casu aliqua fiunt in mundo. nō puidentia vniuersus mundus administrat. Si non prouidentia vniuersus mundus administratur. aliqua natura vel substantia est q ad opus prouidentie non pertinet. Omne autem quod est inquantum est bonum est. Summum est enim illud bonum cuius participatione sunt cetera bona. et omne

Malū nihil ē.
Johā .i.

huc eēnt peccata. nō
g oē pctm̄ ē puarica-
tio legis. ⁊c. Itē sicut
obediētia distinguit
ab alijs virtutib⁹. ita
et iobediētia ab alijs
vicijs. g male diffini-
tur oē pctm̄ p inobe-
diētiā. Itē ita peccat
q nō obedit plato si-
cut q nō obedit dō. g
nō tm̄ ē pctm̄ inobe-
dientia celestiū pcep
toruz. s etiā terreno- 4
rū. R. dōm q lex ali
quādo accipit stricte
p lege scripta vel da
ta. Aliqñ large put
cōprehēdit legē natu
re. et legē scripture. ⁊
legē grē. Et in pdicta
notificatiōe lex acci-
pit large. Ad illud 5
qd obi de iobediētia.
Dō. q obediētia du-
pliciter accipit. Uno
mō put dicit obsuā-
tiā mādatoꝝ di. ⁊ sic
est cōis oib⁹ vtutib⁹.
Alio mō put spālit
cōsiderat rōz pcepti.
et sic ē vt⁹ diuisa ab
alijs. q2 potissime h3
vsuz suū in his q sōo
sunt bona q2 pcepta.
Et sic obediētia du-
plr accipit. scz large
et stricte. et in pdicta
notificatōe accipitur
large. Ad illō quod 6
obi d obediētia pla-
ti. Dō. q totū pēdet
ex mādato di. q2 dns
mādat q obediatur
hōi. e Nō ɔsistente
āt pctō. ⁊c. virt⁹ for-
tasse ñ eēt. Ar falsuz
dicē. q2 si ñ eēt culpa.
purior eēt charitas.
g vt⁹ pfectior ⁊ vior.
Si tu dicas q h ñ as
serit. s sb dubitatiōe
dicit. Cōtra. Ita fal-
suz dic q certū ppōit
vt dubiū. sic q dubiū
asserit vt certuz. R. 7
dō. q i illo vbo ñ po-
nit nec significat vt⁹
ñ eē. ñ exnte malicia.
s h significat q ñ ita
appareret sic nūc ap
paret. ⁊ iō dic fortas
sis nō eēt. id est. non
cognosceretur ita eē.

q̄ð mutabile ē, nō p̄ se. sed boni illi⁹ p̄ticipatiōe inquātū ē bonū est. q̄ð diui nā etiā p̄uidentiam vocam⁹. Nihil ergo casu fit in mūdo. His testimonijs innitunt̄ ad oñdendū oē q̄ð ē inquātū ē. bonū eē. Vñ idem Aug. in. j. li. de doct. xp̄ia. ait. Ille sūme ac p̄imit⁹ est. qui oīno incōmutabilis ē. et cetera q̄ sūt. nisi ab illo eē non p̄sūt. ⁊ intantū bona sūt. inquātū acceperūt vt sint.

Ex p̄dictis colligit̄ atq₃ infert̄. q̄ꝛ si mala voluntas ⁊ mala actio ē. inquā tū ē, bona ē. Sed q̄s ē qui diffitet̄ ⁊ malā voluntatē eē malā actionē. Mala ergo volūtas siue actio īquātū ē. bonū est. ⁊ inquātū volūtas ē vel actio. bonū sir̄ ē. sed ex vicio mala ē. q̄ð viciū a deo non ē. neq₃ aliquid est. Q̄ð Aug. notasse videt̄ in li. lxxxiij. q. dicēs. Viciū est volūtas quo ē hō deterī or. q̄ð vicium lōge abest a volūtate dei. vt ratio docet. Ex hoc loco p̄bant volūtatē inquātū viciosa ē. non eē a deo. et inquātū viciosa ē. peccatuȝ est. Et p̄ctm̄ est (vt aiūt) inquātū nō habet ordinē nec finem debitū. Ita ⁊ actio inquantū ex malo p̄cedit. et ordinē nō hȝ. et ad malum tendit. Iteȝ ⁊ aliter p̄bant omnē actū interiorē vel exteriorē inquātuȝ ē esse bonuȝ. q̄ꝛ nō eēt actus malus nisi eēt res bona. q̄ꝛ nō est aliq̄ res mala nisi eadē res bona sit. Vñ Aug. in ench. Omnis natura bonū ē. nec res aliqua mala eēt. si res bona ip̄a que mala ē. natᷓa nō eēt. Nō ergo p̄t eē malū nisi eēt aliquod bonū. Q̄ð cū dici videat̄ absurde. cōnexio t̄n ratiocinatiōis nos cōpellit hoc dicere. Ex p̄missis testimonijs asserūt oēs actus inquātum sūt. eē res bonas. nec aliquid eē malū. i. p̄ctm̄ nisi idē q̄ꝫ s̄m aliquid bonū sit. et oīa que sunt. inquātū sunt deū auctorē p̄dicāt. et ei⁹ volūtate oīa eē quecūq₃ sūt. q̄ īquātum sunt nature sunt.

Q̄rit̄ primū dubiū ex hac positiōe q̄ꝫ oīa q̄ sūt bona sunt. e

Quib⁹ opponit̄. Si oīa q̄ sūt. īquātū sūt, bona sūt. ⁊ nature sūt. ergo adulteriū et homicidiū et sīlia inquātū sūt bona sūt. et nature sūt. et deo volente fiūt. Q̄ð si ē. tūc illi q̄ faciūt illa. bona agunt. q̄ð penit⁹ absurdū ē. His sic illi r̄ndent. Dicūt equidē adulteriū. homicidiū. ⁊ h̄mōi nō simpl̄r act⁹ denotare. sed actuū vicia. Actusq₃ ip̄os adulterij et homicidij inquātū sūt vel inquātū act⁹ sunt a deo eē. et bonas naturas eē. sed nō inquātū adulteriū ⁊ homicidiū sūt. Et iō nō sequi dicūt. si actus q̄ homicidia et adulteria sunt a deo sūt. q̄ꝫ homicidia ⁊ adulteria a dō sint. Itē aliter eis opponit̄. Si aliq̄d nō ē malū q̄ð nō sit natura vl̄ res bona. quō ergo p̄cta sūt. nō credere in deū. nō ire ad eccl̄iaȝ. ⁊ huiusmōi. cū ista nō sūt natᷓe. īmo oīno nō sint. Nō enim aliq̄d vel res aliq̄ nō ire ad eccl̄iaȝ. vl̄ nō credere. et h̄mōi. Ad q̄ð dicūt his atq₃ h̄mōi dictiōib⁹ q̄ videt̄ priuatiōes simpl̄r notare et nihil ponere. q̄ꝛ p̄ negatiōeȝ dicunt̄. vere aliq̄ poni. actusq₃ p̄ eas significari. Nō credere enim in xp̄m incredulitatē dicūt. et noīe incredulitatis malū mētis actū significari. Ita etiam cuȝ dr̄ nō ire ad eccl̄iaȝ malū ē. non eūtis cōtēpt⁹ significat̄. i. volūtas mala vl̄ p̄positū. hoc ē enim declinare a bono. et iō malū ē. sicut ecōuerso decliare a malo bonū ē. Sicut ḡ decliatio a malo aliq̄d ponit scȝ volūtatē et p̄positū vitādi malū (Nō enim p̄ōt eē bonū q̄ð oīno nihil ē.) ita declinatio a bono q̄ð ē. significat scȝ volūtatē et p̄positū mali. Et s̄m hoc v̄a ē ⁊ generalis illa p̄cti mortalis descriptio quā supra posuit Aug.

Q̄rit̄ scd̄m dubiū ex hac positiōe. q̄ꝫ peccatū ē corruptō boni. f

f P̄ōt etiā q̄ri ab eisdē. cū peccatuȝ sit (vt supra dictuȝ est) priuatio vel corruptio boni. et omnis act⁹ malus sit peccatū. vtr̄ sit priuatio vel corruptio boni īquātū peccatū ē vel nō. Si enī īquātū peccatuȝ ē. corruptio boni ē. cū corruptio vel priuatio boni. pena sit hōi. inquātū ergo peccatū ē. pena ē. Q̄ð si ē. tūc īquātū peccatū ē. bonū esse videt̄ ⁊ a deo esse. Si autem non inquātū peccatū est. corruptio est. q̄rit̄ ergo s̄m q̄d corruptō sit? Si enī corruptio ē ⁊ nō inq̄tū peccatū est.

De vicio volūtatis.

Aug. i ench.

Sūmā p̄dictorū p̄stringit.

R̄.

Secunda oppositio.

R̄.

f

f Pōt etiaȝ q̄ri ab eisdem. cuȝ peccatū. ⁊c. Queritur si priuatio ⁊ positio opponunt̄ et peccatuȝ recte diffinituȝ ē supra. peccatuȝ est dictū vl̄ factuȝ ⁊c. ḡ male diffinit̄ p̄ p̄uatōȝ. Iuxta h̄ q̄rit̄ cū vni⁹ rel [illegible]

cū nō sit nisi bonū. preterq̄ in eo q̄ peccatū ē. ḡ inq̄tū bonū ē. corruptio vel priuatio boni ē. Ad qd̄ etiam ipsi dicunt actū malū non inquātuz ē. neq̄ inquātū bonū ē eē priuationē vl' corruptionē boni. s̄ inq̄tū pctm̄ ē. nō tn̄ inquātū pctm̄ ē. pena ē. vel aliq̄d qd̄ a dō sit. Ut em̄ ex verbis p̄missis Aug. colligit̄ peccatū dr̄ corruptio vel priuatio actiue nō passiue. Nā iō malū vel pctm̄ dicit̄ corruptio boni. q2 naturā bonā q̄licūq̄ priuat bono. Nā nō priuat aliquo bono. nō nocz. vt supra Aug. ait. Nocet aūt. adimit ḡ bonū. Nō āt nocet nisi ïquātū ē. ergo ïquātū pctm̄ ē priuat bono. Itaq̄ ïquātū pctm̄ ē. priuatio vl' corruptio boni ē. Sz cū nihil sit inquātū pctm̄ ē. quō pōt bonū corrūpere vel adimere. Aug. te hoc docet in li. d̄ natura boni dicēs. Abstinere a cibo nō ē aliqua suba. tn̄ suba corpis si oīno abstineat̄ a cibo languescit et frāgit̄. Sic nō ē substātia pctm̄. eo tn̄ natura aīe corrūpit̄. Pctm̄ vero id ē culpa. proprie aīe corruptio ē. Si aūt q̄rit̄ in quo possit corrūpi aīa. In pabola illi⁹ qui incidit in latrones q̄ eū vulnerauerūt et spoliauert̄ clarescit. Incidit em̄ homo in latrones. qn̄ p pctm̄ in ptātē dyaboli trahit̄. et tūc p pctm̄ expoliat̄ gratuitis bonis. i. virtutibus. et in naturalib⁹ bonis vulnerat̄. que sūt rō in- tellect⁹. memoria et ingeniū. et hmōi q̄ p pctm̄ obtenebrant̄ et viciant̄. Per pctm̄ etiā priuat̄ illo bono cui⁹ pticipatiōe cetera bona sunt. quo tāto magis p̄uatur quāto magis se ab eo elongat. Ab eo āt se elongat hō p pctm̄. nō loci distātia. q2 vbiq̄ tot⁹ ⁊ p̄n̄s ē oīb⁹. ⁊ oīa in ipo sūt. vt ait Aug. in li. lxxxiij. q. et ipe locus nō ē. Locus tn̄ dei abusiue dicit̄ tēplū dei. nō q̄ eo cōtineat̄. sed q̄ ei p̄n̄s sit et inhabitās. id aūt aīa munda intelligit̄. Per pctm̄ ergo nō s̄m locuz aliq̄s lōge fit a deo. sed in eo lōge fit q̄ ab eius sil̄itudīe recedit. ⁊ tāto longi⁹ quāto fit dissilior. Illa aūt vt ait Aug. in li. lxxxiij. q. que pticipatiōe silia sunt deo. recipiūt dissilitudinē. At ipa similitudo nullo mō ex aliq̄ pte pōt eē dissilis. Uñ fit vt cū silitudo patris filius sit. ex nulla pte patri possit eē dissilis. cui⁹ pticipatiōe silia sūt. quecūq̄ deo silia sunt. et illa pn̄t recipe dissilitudinē. Nihil ē aūt qd̄ hōiez adeo deo dissilem faciat. quēadmodum pctm̄. Cū aūt pctm̄ sit priuatio vel corruptio boni q̄ est in aīa. est etiā priuatio vel corruptio boni corporis. sicut corp⁹ hōis priuauit beneficio illi⁹ imortalitatis et impassibilitatis quā habuit ante peccatum.

Peccatū cū nihil sit quō corrūpit bonum.

Pctm̄ proprie corruptio ē aīme et quomō. Luc. x.

Homo elōgat se a deo p dissimilitudinē quā facit peccatuz.

vna sit diffinitio. vñ est hoc q̄ peccatū ita mltipliciter et varie diffinit̄ a sctis. Querit̄ etiā penes quid ille diffinitiōes distinguūt̄. .dcz. q̄ de 8
peccato est loqui formaliter. ⁊ est loq̄ materialit̄ scz rōne substrati. Et q2 formalit̄ loquēdo priuatio ē. materialiter vero loquendo substernit̄ sibi actum. ideo aliq̄ndo diffinitur per priuationem. aliquādo per positionem. quia quedam sunt formales diffinitiones. quedam materiales. Et vtroq̄ modo multipliciter. Si em̄ considerain⁹ peccatuz s̄m q̄ dicit priuationē. s̄ potest esse triplicit̄. aut inquantum dicit recessum a bono. aut inquantum dicit recessum a rectitudine nature. aut inquātuz dicit simpliciter recessum ab omnis boni complemēto et perfectione. Primo modo sumitur diffinitio triplex ab Augu. q̄ omnes idem circūloquūt̄ diuersis verbis. quaruz prima sumitur in li. de ciui. dei. et est hec. Peccatum est absentia boni vbi debet esse. Secunda d̄ li. de vera religione. Peccatū nō est appetitio naturaruz malap̄ sed desertio melioruz. Tercia de li. de natura boni. Peccatum est corruptio modi. speciei. et ordinis. Secūdo mō

scz pout peccatum dicit recessum a rectitudine nature inueniunt̄ tres diffinitiones q̄ idem circumloquūtur. quāuis aliter et aliter. quarū vna est Dam. que est. Peccatū est ab eo qd̄ est s̄m naturam in id quod est pre naturam auersio. Alia est Anb. Peccatum est carentia debite iusticie. Tercia est Aug. Peccatū est defectus quidam a luce veritatis naturam nō perimens sed obscurans. Tercio vero modo vicz prout dicit recessum ab oīs boni cōplemēto et pfectiōe. sic repit̄ triplex diffinitio que differt solo dicēdi mō. q2 prima sumit̄ ab Aug. in li. de li. ar. Malū est auersio a bono incōmutabili. Altera vero ab eodē in li. de va relig. Pctm̄ ē carē bonis incōmutabilib⁹ quib⁹ fruēdū est. Tercia sumitur ab eodē Aug. Pctm̄ ē tenebra itelligibil. s̄ em̄ di-
9 ctum est inquantum priuat a visione lucis eterne. Hec omnes sūt notificatōnes pcti quasi formales. Sunt ⁊ alie notificatones q̄ concernunt actum sbstratum. Et iste variant̄ s̄m triplicem ɔsideratōnem peccati quaz habet sub hac rōe. Aut vicz ad deum quem offendit. aut ad virtutem quam excludit. aut ad bonum vel nunc quod pretendit. Si in comparatione ad deum quem offendit sic est triplex. quarum vna accipitur ab Aug. in li. contra manich. Peccatum est in preceptis veritatis vel in ipsa veritate errare. Alia ab Ambrosio

Orit terciũ dubiũ ex hac positione q corruptio boni est pena. g

Queri at̃ solet vtrũ et pena sit priuatio vel corruptio boni. Ad qd̓ facile respõderi põt. si predicta ad memoriã reuocet̃. Diximꝰ enĩ supra priuationem vel corruptionẽ boni accipi actiue vel passiue. i. ſm efficientiaz vel effectum. Ideoq3 priuatio vel corruptio boni dr̃ et peccatũ et pena. sed peccatũ ſm efficientiam. q2 priuat et corrũpit bonũ. Pena aũt ſm effectum. i. ſm passionẽ que ẽ effectus peccati. Aliud ẽ enĩ culpa. aliud pena. Alter ẽ dei. i. pena. Alter dyaboli vel hominis est. i. culpa.

in li. de padiso. Peccatuz ẽ puaricatio legis diuine, et celestiũ inobedientia pcepto rum. Tercia ab codẽ Aug. et habet̃ in lr̃a. Peccatuz ẽ dictũ vl̓ factũ vel cõcupitum contra legẽ dei. Secũdo mõ scz p cõparationẽ ad virtutẽ quã excludit sic repit̃ triplex diffinitio. quarũ vna sumpta ẽ a basilio. Peccatum ẽ dispositio aïe. cõtrarie se habẽs ad virtutẽ. Secũda ab Aug. in li. de duabus aïabꝰ. Peccatũ ẽ voluntas recipiendi vel assequẽdi qd̓ iusticia vetat. ibi enĩ accipit̃ iusticia generaliter put omnẽ v̓tutẽ tũc cõplectit̃. Tercia ab codẽ Aug. in li. de v̓a religiõe. Peccatuz ẽ appetere q̃ xp̃s cõtempsit. vel cõtẽnere q̃ xp̃s appetijt. Nã xp̃s fuit oïs virtutis speculuz et exemplar. Tercio mõ scz p comparationẽ ad bonum qd̓ ptendit silr̃ inuenit̃ triplex assignatio, re cõuenies. licet differat mõ dicẽdi. quarũ vna ẽ ab Aug. in li. de ciui. dei. Peccatum ẽ male vti bono. Scd̓a vero in li. de trini. Peccatuz ẽ vti fruendis et frui vtẽdis. et silr̃ in li. lxxxiij. q. Tercia est eiusdez Aug. in li. de li. ar. Pctm̃ ẽ spreto incõmutabili bono rebꝰ cõmutabilibꝰ adherere. Fortassis aũt alie notificatiões ab istis. xviij. poterunt repiri. Nã due alie sũt que vident̃ circũloqui pctm̃ ſm verã q3 acceptionẽ. vt ē illa. Pctm̃ est actus incidens ex defectu boni. Et illa. Peccatum est pene eterne meritum. Et sic in vniuerso sunt viginti.

D intelligentiã huius ptis in qua inquiritur quid sit peccatuz. cuz pctm̃ sit priuatio magis q̃ positio. est hic questio de corruptione boni quã habet fieri p peccatum. Et circa hoc duo queriũtur. Primo querit̃ vtr̃ bonum hẽat per peccatum corrumpi. Scd̓o vero querit̃ de mõ corrũpẽdi. Circa primuz queruñt tria. Primo querit̃ vtr̃ a peccato sit boni corruptio. Scd̓o querit̃ vtrũ pctm̃ sit ipa corruptio passio. Tercio querit̃ vtr̃ peccatũ inquãtum corrumpit bonum cõtrariet̃ bono increato.

Questio .j. a

Utruz peccatũ aliquod bonũ habeat corrũpere. Et q sic vr̃ Aug. in ench. Quid ẽ aliud qd̓ dr̃ maluz nisi priuatio boni. bonum enĩ minus malũ ẽ. cuz g̃ culpa cõmittit̃. ibi necessario aliqd̓ bonuz priuatur. ſ non ẽ dare q priuet̃ p aliud q̃ per culpã. g̃ necesse est ponere q pctm̃ hẽat bonuz priuare. et priuando corrũpere. Et hoc Aug. insinuat expressius paulo post cuz subiungit. Ideo malum corruptio est nature. q2 eaz qualicũq3 priuat bono. Itez hoc ipm̃ ostẽdit Aug. qd̓ nullo bono priuat. nõ nocet. g̃ qd̓ nocz. aliquo bono priuat. ſ malũ nocet. hoc manifestuz ẽ. g̃ aliquod bonum adimit. et aliquo bono priuat. ſ qd̓ priuat et adimit bonũ illud corrumpit. g̃ ꝛc̃. Itẽ sicut se habent vicia corpum ad corpa. sic vicia aïaꝝ ad aïas. ſ vicia corpum ledunt et aliquo mõ corrumpũt corpora. g̃ vicia animaꝝ aliquid corrũpunt circa ipsam animã. talia autẽ vicia sunt peccata. g̃ ꝛc̃. Item qñ quis peccat. aut perdit aliquid boni aut nihil. Si nihil. g̃ ita bonus ẽ qui peccat sicut ille qui nõ peccat. g̃ ita debet placere deo vnus sicut alter. qd̓ ẽ mãifeste falsum. Restat igit̃ q aliquid boni pdit. ſ illd̓ bonuz qd̓ pdit corrũpit̃. g̃ ẽ alicuiꝰ boni corruptiuũ. Sz cõtra hoc arguitur sic primo auctẽ Aug. qui dicit q peccatũ est corruptio. modi. spẽi. et ordinis. ſ corruptionis non est corrumpere. nam si corruptio corrũperet. pari rõne et alia corruptio. et sic in infinitum. Et itez. actionis nõ est agere. g̃ vr̃ q̃ si peccatũ sit corruptio q eius non sit corrũpere. Item si peccatum corrumpit. aut rõe boni substrati. aut rõe dfectꝰ. Ratione boni substrati non. q2 cum corrũpere bonũ sit malũ. bonuz inquãtuz bonum eẽt cã mali qd̓ est falsum. Si rõe defectus. Contra. Corrũpe ẽ agere. nullus defectus ẽ principium actionis. g̃ peccatum rõe dfectꝰ ñ corrũpit. Itẽ si corrũpit. aut corrũpit peccãtẽ. aut aliũ. Aliũ nõ. cõstat. q2 multa sũt peccata q̃ non fiunt in alium. Si corrumpit peccantẽ. Sed cõtra. Nihil corrumpit seipm̃. et nihil ſm idem natum est esse agens et patiens. Et iterum. Nullum maluz pene corrumpit punientem. g̃ vr̃ q malum culpe nõ corrumpat peccantem. nec aliquem alium. ergo ꝛc̃. Item si corrumpit. aut ex parte carnis. aut ex parte anime. Ex parte carnis non. quia multa sunt peccata que conferunt ad regimen sanitatis corporalis et ad oblectationem carnis. Si ex parte anime. Sed contra. anima est immortalis. ergo in eã nulla cadit corruptio. Nã si corruptio i eã caderet. ipossibile eẽt ipsam esse perpetuam. Item si corrumpit. aut corrumpit quantum ad substantiam. aut quantum ad potentias. aut quantum ad actum. Quantum ad substãtiaz non. hoc constat. Quãtuz ad potẽtias nõ. vt vr̃. q2 potentie sunt incorruptibiles sicut et substãtia. Preterea. nec intenduntur nec remittuntur. nec habet quis minorem potentiam voluntatis pꝰ culpam q̃ ante culpaz. Quãtuz ad actũ nõ vt vr̃. q2 peccatũ substernit sibi actum et supponit. et nihil corrũpit illud sine quo esse non põt. et qd̓ egredit̃ in esse. g̃ pctm̃ non corrumpit q̃tuz ad actum. nec q̃tũ ad potentiam vt visum ẽ. g̃ ꝛc̃. Item si peccatũ corrumpit aliquod bonũ. aut ergo corrumpit bonũ nature. aut bonũ gratie. Nõ bonũ nature. q2 ei nõ opponit̃. et vt vult Dyoni. Nihil existium corrumpitur in eo qd̓ est essentia vel natura. Si igitur corrũpit bonum gratie. g̃ nullus põt peccare nisi habens gratiam. q2 bonum non corrũpitur nisi in eo in quo est. sed hoc est falsum. q2 peccatores peccare pñt. g̃ ꝛc̃. Est igitur

questio qđ bonū ē illud qđ hꝫ in nobis peccatū cor-
10 rūpere. Re. dōm ꝙ absqꝫ dubio sicut Aug. in pluri
bus locis dicit. peccatum corrūpit et aliquo bono ꝓ
uat. Cū enī ꝑ pctīn fiat aīe deformatio, ⁊ obscuratio.
nec possit intelligi aliquid deformari vel obscurari si
nē amissione alicuiꝰ luminis et pulcritudis. necesse est
intelligi ꝑ peccatū aliqđ in nobis bonū corrūpi. Ad
qđ intelligendū notādum ē ꝙ peccatū non ē qualis-
cunqꝫ priuatio. nec cuiuscūqꝫ boni. nec in quacunqꝫ
creatura repta. ſ peccatū siue culpa priuatio ē iusti-
cie. Justicia aūt vt dicit Ans. ē rectitudo volūtatis.
Volūtas aūt ē in sola rōnali creatura. ac ꝑ hoc et iu-
sticia. et sicut iusticia ē voluntatꝭ rectitudo. sic culpa
que iniusticia ē. est voluntatꝭ obliquatio. Sicut igit
ꝑ obliquationē fit declinatio a rectitudine. et quedā
rectitudinis exterminatio. sic in culpe cōmissione fit
in aīa quedā rectitudinis ademptio siue corruptio.
Et ē attendendū ꝙ cū ad rectitudinē volūtatis tria
cōcurrāt. scꝫ ipa potētia rectitudinalis. et ipe habitꝰ
rectitudinis. et ipa habilitas media. peccatū non cor
rūpit ipam potentiā ſm ꝙ potētia ē. nec simpliciter.
nec ſm qd. ipm vero habitū rectitudinis simpliciter
tollit. Ipaꝫ vero habilitatē mediā quodāmō corrū-
pit et quodāmō relinquit. ꝙ potentiā nec diminuit.
nec aufert. iusticiā simpliciter tollit. habilitatē vero
mediā diminuit. dū homo ꝑ peccatū minus et minꝰ
reddit ad rectitudinē iusticie habilis. ſm ꝙ linea q̄
magis et magis curuat minus ē habilis ad disposi-
tionē rectitudinis. Cōcedendū ē igit sicut rōnes ostē
11 dunt ꝙ malum culpe hꝫ bonū corrumpere. Ad il-
lud vero qđ obī ꝙ priuationis nō ē priuare. nec cor-
ruptiōis corrūpere. Dōm ꝙ quāuis actus nō habe-
at generare alium actū. tm̄ habitꝰ hꝫ generari ex acti-
bus. et iō malum culpe ꝓut ē corruptio vel deordi-
natio existēs in actu. pōt eē causa deordinatiōis vo-
luntatis ſm habitū. et iō peccatū siue malū culpe dī
corrumpe. qꝛ actus inordinatus volūtatē reddit in-
habilē. nec sequit ex hoc ꝙ actio sit ex actiōe. ſ ꝙ de-
12 ordinatio in habitu. fit ex deordinatiōe in actu. Ad
illud qđ querit. vtꝝ malū corrūpat rōe boni substra
ti. vel ratione defectus. Dōm ꝙ corrumpere duo di-
cit. scꝫ agere et deficere. Nam corruptio est actio cū
defectu. Dico igit ꝙ maluꝫ culpe hꝫ corrūpere ita ꝙ
ratiōe boni substrati est ratio agendi. rōne vero defe
ctus est ratio deficiendi. Istud ptꝫ. Volūtas enī dū
peccat corrūpit se. qꝛ dum seipsam mouet deordina-
tē. reddit se inordinatā et ad bonū minus habilē. nec
pōt se deordinare nisi volendo et seipsam mouēdo.
Et ꝙ dico se mouere dico bonū substratum. Qꝛ aūt
dico inordinatū. dico defectū. Et huius satis congru
um exēplū ponit Aug. et magister r̄citat in lr̄a ꝙ ma
licia corrūpit sicut abstinentia corrumpit. Ad corru-
ptionē aūt abstinētie et concurrit vis naturalis con-
sumptiua. et defectus alimēti. et ita actio cum defe-
13 ctu. Silr̄ in ꝓposito intelligendū est. Ad illud qđ
queritur. aut peccās corrumpit se aut alteꝝ. Dōm
ꝙ corrūpit se. Qꝛ vero subiungit ꝙ nihil corrūpit se
ipm. Dō. ꝙ veꝝ ē si agat ſm operationem nature sue
debitā. culpa aūt n̄ fit ſm ordinē nature. nec ꝑter na
turā. Et si obijciat ꝙ nihil ē agēs et patiēs ſm idē.
Dōm ꝙ istud falsum ē in his potentijs q̄ possunt su
per seipsam reflecti. Nam sicut dicit Ans. Volūtas
est instrumentū seipm mouēs. et cū deordinate seip-
sam mouet se ledit et sibiipi nocumentū infert. ꝑ eo
ꝙ vel recto ordine se priuat. vel ꝯtrario ordine se elō
gat. Ad illud qđ querit aut peccatū corrūpit rōne 14
carnis aut aīe. Dōm ꝙ principaliter rōe anime. Nā
et si peccatū aliqđ corrumpat rōne carnis. hoc acci-
dit. sicut supfluitas coitus. vel cibi. vel potus. nocet
corpi. In aīa aūt peccatū semꝑ aliquā corruptioneꝫ
facit. non ſm substātiā ſm quā ē immortalis ⁊ incor
ruptibilis. ſ ſm rectitudinē et habilitatē ad ipaꝫ ſm
quā aīa ē variabilis. et vix in eodē statu ꝑmaet. sicut
patet experientiā qđiu sumꝰ in hac miseria. Ad 15
illud qđ querit vtrū corrūpat quātum ad substanti-
am. aut quātū ad potentiā. aut quātū ad actuꝫ. Dō.
ꝙ malū culpe corrūpit quātum ad actum. nō simplī
citer. ſ inquātum actus ille est inordinabilis in finē.
nō enī culpa priuat ipm actū. ſ priuat ordinē actꝰ in
finē. Et ꝑ hunc modū dico ꝙ non corrumpit poten-
tiam ſ habilitatē siue ordinabilitatē quā ordinat
ad suū cōplementū. Obiectio aūt illa currit ac si di-
minueret potentias sub rōne potentie. ⁊ actū sub ra
tione actus. et iō patet illud. Ad illđ qđ querit vtꝝ 16
corrūpat bonū gratie vel nature. Dōm ꝙ ꝓprie lo-
quēdo et generaliter malum culpe ē priuatio habili-
tatis medie inter bonū nature ⁊ bonuꝫ gratie. q̄ qđ-
ammō tenet mediū inter bonuꝫ gratie et bonū natu
re. Et ratione eius qđ ad bonum gratie ordinat attē
ditur penes ipam bonū et malum moris. rōne vero
eius ꝙ naturalis ē. non tm̄ hꝫ eē in iustis ſ etiam in
peccatoribꝰ. et iō peccatuꝫ siue fiat ab aliquo qui ha
b[illegible] iusticiam. siue fiat a peccatore. semper inenit ali-
quid qđ priuet et corrumpat.

Questio .ij. b

Utrum peccatuꝫ sit ipa corruptio passio eēntialiter
loq̄ndo. Et ꝙ sic videt. Peccatū sicut dicit ipe Ans.
nō ē aliud q̄ȝ absentia vel carētia iusticie vbi debꝫ eē.
ſ ꝑuatio iusticie passiua nō ē aliud q̄ȝ carentia dbite
iusticie. ꝙ eēntialiter loquēdo culpa ē corruptio ꝓut
ē passio. Itē Aug. j. cōfeꝰ. Jussisti domine et sic est.
vt omnis motꝰ inordinatus pena sibi sit. ſ motꝰ in-
ordinatꝰ ē culpa. pena aūt motꝰ inordinati nō est ni-
si corruptio passiua quā homo incurrit ex illa inor-
dinatiōe. ꝙ peccatuꝫ ē ipa priuatio passio formaliter
loquēdo. Itē oēs actiōes aīe passiōes sūt. sicut vult
phus. ꝙ oīs inordinata actio aīe est iordinata passio.
ſ qđ ē inordinatum ē culpa. ꝙ illa passio siue corru-
ptio inordinata ē culpa. Itē cum aīa deformat seip
sam. ipa deformitas qua aīa deformat remāet in ea
et culpa silr̄. Aut ꝙ illa deformitas ē culpa. aut aliqđ
aliud. et cōstat ꝙ culpa q̄ remanet in aīa non est ali-
ud q̄ȝ ipa deformitas qua aīa deformis facta ē. ꝙ vi-
det ꝙ peccatū sit ipa corruptio passio. Item corru
ptio passio in qua est priuatio modi spēi et ordinis
aut est culpa. aut est pena. Si pena. ergo talis priua-
tio videtur ꝙ fit a deo. ergo deꝰ reddit animā defor-
mē ⁊ iusticia priuatā. qđ ꝓphanū ē dicere. Restat igi-
tur ꝙ sit culpa. Sꝫ cōtra. Aug. de li. ar. Culpa ē ma
lū qđ facimꝰ. et pena malum qđ patimur. sꝫ ꝙ corru-
ptio passio ē malū qđ patimur. vr̄ ꝙ non sit culpa ſ
pena. Item Aug. Malū culpe est affectio volun-
taria. Malum vero pene est affectio inuoluntaria.
sed corruptio passio nō est volūtaria ſ inuolūtaria.
qꝛ nemo vult corrūpi nec deformari. ꝙ videtur ꝙ nō
sit culpa sed pena. Item magister in lr̄a. Peccatū

dr̄ priuatio actiue non passiue. nā iō malum vel pec-
catum dr̄ corruptio. qr naturā q̄licūqz bono priuat.
Item hoc vr̄ rōne. Omnis pena ē iusta et laudabi-
lis. s3 oīs corruptio passio est pena. cū dānificet et pu
niat ipm̄ qui corrūpit̄. ergo omis corruptio passio est
iusta z laudabilis. s3 nulla culpa ē iusta z laudabilis.
ergo nulla culpa ē corruptio passiue dicta. sicut prius ostē
sum est. Item cā et effectus ēētialiter distinguūt̄.
s3 peccatū corrūpit z ē pncipiū corruptiōis passiue. ergo
corruptio passio et ipa culpa distinguūt̄ ēētialiter.
17 non ē igitur culpa corruptio boni passiue dicta. R.
ad p̄dictoꝝ intelligentiā ē notandū sicut p̄tactuz est.
peccatū ē corruptio cōsistens circa volūtatē et eius
actū cū sit obliquatio a rectitudine iusticie. voluntas
aūt in actu suo est instrumentū seipm̄ mouēs. Unde
qn̄ voluntas ad aliquid mouet̄ libere. si moueat̄ vel
afficiat̄ inordinate. illa inordinatio respicit et volun
tatē mouentē. et voluntatē motā. Quia volūtas dū
inordinate afficit̄. inordinate mouet. z iordinate mo
uetur. qn̄ igit̄ culpa ꝑut cōsiderat̄ in actu nihil ali-
ud est q̄3 motus voluntatis inordinatus. et ad illū mo
tū cōcurrit actio et passio. nō tm̄ ē corruptio actio im
mo etiā corruptio passio. Nā et inordinatio qua aīa
se deordinat. et inordinatio qua aīa dordinat̄ vtraqz
ē culpa differens cōpatiōe. vna tn̄ ꝑ ēētiā. Et qr q̄-
les sunt actus tales sunt habitus. maxime cū habitus
generāt̄ ex actibus sicut ē in genere maloꝝ habituū.
hinc est q̄ deformitas vel p̄uatio in volūtate relicta.
et habet [illegible] se aliquid correspondēs actioni. et aliqd
corn̄dens passioni. Nā volūtas dū peccat actualit̄
efficitur inhabilis. et inq̄tū habet rōnem mouentis.
et inquātū habet rōnem moti. et iō ita culpa conside
rata vt in habitu. et inquātum remanet in anima post
actuz peccati. et ē corruptio siue priuatio corn̄dens
actioni. et ē corruptio siue priuatio corn̄dens passio
ni. Et sic eadem culpa est corruptio siue priuatio bo-
ni. non solū actiue s3 etiam passiue dicta. sm̄ veritatē
loquēdo. sm̄ appropriationē vo corruptio illa inq̄-
tum ē actiue intellecta tenz mere rōnem culpe. inquā-
tum vero passiue dicta tenet rōnez pene. Quia inquā-
tum ē actiue dicta tenet rōez voluntarij. inquātū ve
ro passiue. rōnez inuolūtarij. nec ista sunt incōpossi-
bilia circa eandē actionem [illegible] motū. Nā expresse vi-
demus q̄ in eadē actione corpali vna z eadem actio
et delectat et ledit. et ꝑ cōsequens contristat. sicut cū
scabiosus scalpendo cutem suam dilaniat. et dilani-
ando delectatur. et dilaniando etiā ledit̄. et vnū pla
cet et reliquū displicet. Silr [illegible] in eadē actione spūali
ē auersio ab incōmutabili bono. et cōuersio ad com-
mutabile bonū. et cōuersio placet. z auersio displicz.
sic et in ꝑposito intelligendū ē q̄ eadez culpa potest
dici actiue et passiue. ꝑut tn̄ actiue dr̄ ꝑprie tenet ra
tionē culpe. inquātum vero passiue tenet rōnem pe-
ne. Concedēde sunt igit̄ rōnes ōndētes q̄ aliqua cor
ruptio passio vtpote illa q̄ est rectitudinis priuatio
18 culpa est. Ad illud ergo qd̄ primo obī q̄ culpa ē ma-
lum qd̄ facimus ꝛc. iaz patet rn̄sio ex his q̄ dicta sūt.
Nam cum idez motus possit eē actio et passio in q̄
voluntas seipam mouet. sic et eadem actio pōt eē pe
ne et culpe. licet sub alia et alia rōne. Silr rn̄dendūz
est ad sequēs qd̄ obī de voluntario et inuoluntario.
19 Ad illud qd̄ obī tercio de verbo magistri. Dō3 q̄
illd dr̄ ꝑ quādā appropriatiōez. mag enī prope dicit̄

culpa corruptio actio q̄ corruptio passio. Uez ē etiā
q̄ aliqs duz caret iusticia quā debet habere culpabi
lis ē. Ratio vo principalis est ex hoc q̄ ipse fecit sibi
illā carentiam. nam si inuoluntarie eam sustinerz ali
unde. tunc teneret potius rationē pene q̄ culpe. Ad 20
illud qd̄ obī q̄ oīs pena est iusta [illegible] laudabilis. Dōm
q̄ ē pena inflicta. et pena acta. et pena cōtracta. et cū
dr̄ q̄ omnis pena est iusta et laudabilis. hoc intelligi
tur de pena inflicta. de pena acta vel cōtracta nō hz
veritatē nisi ꝑut intelligunt̄ sub rōne pene. priuatio
aūt boni passiua siue ipius anime deformatio non [illegible]
inflicta s3 est pena acta. qr anima hanc penaz in se fa
cit dum peccat. Ad illud qd̄ obī q̄ peccatū est cau 21
sa corruptionis passiue. Dō3 q̄ illud intelligit̄ d̄ pec
cato qd̄ est in actu. qd̄ est cā corruptionis in volun-
tate ꝑ modū habitus. et vtrūqz sicut ōnsum est prius
habet rōnem actionis et passionis. Potest [illegible] dici q̄
est si peccatū dicat̄ corrumpere. non tn̄ ē ꝑprie cau-
sa corruptiōis s3 potius ipe peccās. Et si dicat̄ pecca
tū eē cā corruptiōis passiue. hoc dr̄ rōe ipius peccan
tis. sicut actio dicit̄ eē causa passionis rōe ipius agē
tis. fortassis enī idem pōt eē actio et passio sola com
paratione differens.

Questio.iij. c

Utrum peccatū ex hoc q̄ corrūpit bonū contrariet̄
bono increato. Et q̄ sic videt̄. Primo ꝑ Aug. dicen-
tē .xj. de ciui. dei. Uiciū est contrariū deo tanq̄ malū
bono. nature vo quā viciat non tm̄ ē contrariuz sed
etiam obnoxium. ergo vr̄ malū in eo q̄ corrumpit natu
rā cōtrariari summo bono. Itē qd̄ facit hominem
rebellē et contrariū deo. illud potissime deo cōtraria
tur. s3 peccatum facit hominē inimicū deo. z pugna-
re aduersus deum et resistere. sicut ex diuersis locis
scripture accipi pōt. ergo ꝛc. Itez cōtrarietas effectu
um attestat̄ cōtrarietati causaꝝ. maxie qn̄ causa sic ē
in alteꝝ cōtrarioꝝ q̄ nō pōt eē in reliquum. s3 sum-
mi boni est iusticiā facere. peccati vero ē iusticia pri-
uare. nec dūs pōt priuare iusticia. nec malū [illegible]otest fa-
cere iusticiā. ergo videt̄ q̄ malicia sit summo bono con-
traria in hoc q̄ priuat iusticiā. Item qd̄ contraria-
tur p̄cepto alicuius. contrariat̄ ipi p̄cipienti. s3 malū
cōtrariat̄ verbis et mandatis dei in hoc q̄ est corru-
ptio. et corrumpit illud qd̄ mandata dei p̄cipiūt ser-
uari. ergo ꝛc. Item charitas et cupiditas opponūt̄. si-
militer gratia et culpa opponunt̄. sed gratia et chari
tas deo vniunt et assimilant. et in hoc maximaz ha-
bent cū summo bono cōuenientiā. ergo econtra cupidi-
tas et culpa reddūt animā deo deformē z ab eo sepa-
rant. et si hoc. ergo habent cum deo contrarietatem z re
pugnantiā. Sz cōtra. malum nulli contrariat̄ nisi
ei cui inest malum. z nulli inest malū nisi ei cui noce-
at. ergo nullū malū summo bono pōt nocere. qr iam non
eēt summū. vr̄ q̄ ratione priuationis boni non cōtra
riet̄ malum aliqd̄ summo bono. Itē oīa cōtraria
nata sunt fieri circa idem. s3 malū nullo mō natum ē
fieri circa summū bonū. ergo nullo mō contrariat̄ sum-
mo bono. Item omniū contrarioꝝ aliqua est pro-
portio. s3 mali ad bonum increatum nulla est propor
tio. ergo nulla contrarietas est istius mali ad illud sum-
mū bonum. Item oē contrariū aliquo mō resistit
et repugnat suo contrario. s3 diuine virtuti cū sit om-
nipotentissima nihil potest resistere. ergo impossibile est
malū contrariari deo. nec in se. nec in suo ope. Itez

nihil qd facit ad pulcritudinem opis ꝯtrariat sapiē
artificis. ſ mala que ꝑpetrant faciūt ad decorez vni-
uersitatis. ḡ nullo modo ꝯtrariant nec bonitati nec
sapientie ꝯditoris. Querit̄ ḡ ꝑ quanto habeat illud
intelligi ꝙ malū facit hominē deo inimicū ꝛ aduersa
rium: cum dei voluntas impleat ex omnibus. ꝛ omnia
22 subiaceant ei⁹ voluntati et nutui. Rn̄. dōm ꝙ ali-
qd malū ꝯtrariari alicui bono dupliciter pōt intelli-
gi. aut in se ſm formam. aut in suo effectu ꝛ in opati
one. Primo mō maluz nō pōt ꝯtrariari summo bo-
no. cum illud sit bonum [illegible] essentiam. cui nihil omni-
no est cōtrarium. Scdo vo modo quodāmodo pōt
23 ꝯtrariari ꝛ quodāmodo nō. Nam dupliciter potest
aliquis repugnare alicui in suo effectu. aut qꝛ repu-
gnat ex pte virtutis ipsius agentis. aut qꝛ repugnat
ex parte idoneitatis ipsius suscipientis. Primo mo-
do nihil pōt repugnare deo in suo opere. qm̄ virtus
dei omnipotentissima est. ꝛ ideo nulluz pōt inuenire
24 obstaculū. Scdo mō ſbdistinguendū ē. qꝛ nocumen-
tum inferre effectui. hoc pōt esse dupliciter. aut sim-
pliciter et vniuersaliter. aut in pte. Primo mō nihil
pōt ꝯtrariari deo in opere suo. Tantus em̄ est et ta-
lis ordo vniuersitatis quē ei cōditor dedit vt a nullo
possit malo perturbari. ſm ꝙ in pluribus locis vult
Aug. Ultimo vo modo aliquid pōt repugnare deo
in effectu suo. qꝛ ꝑ malū bene ꝯtingit aliquē dei effe-
ctum reddi minus habilem ad susceptōez diuine in-
fluentie ad obtenēdū ꝑfectōnis ꝛ beatitudinis ad quē
ordinat ex sua primaria ꝯditōne. Et sic patet ꝙ vno
modo malū pōt dici ꝯtrariari deo in suo effectu sicut
ratōnes ad primā ptem inducte ostendūt. alijs vero
modis nō. sicut ostendūt rōnes que ad scdam ptem
inducunt. ꝛ ita diuersis vijs verū ꝯcludūt ꝛ ꝯceden
25 de sunt. Per hūc etiā modū soluenduz est ad illd qd
vltimo querebat scz. ꝑ quanto quis dicat dei inimi-
cus. Nam iuxta modū ꝑdictum distinguenda ē vo-
luntas beneplaciti ꝛ volūtas signi. voluntas bene-
placiti est ipse de⁹. voluntas signi dicit aliquem effe-
ctum creatum. Cum ḡ dicit ꝙ aliquis homo aduer-
satur deo. hoc nō intelligit ꝙ aduerset ꝛ inimicet vo
luntati beneplaciti cui nullus potest resistere. immo
semꝑ impletur. vel ab homine. vel de homie. sed hoc
dicit q̄ntum ad voluntatem signi. quia cum deus ꝑci
piat vnū. homo malus facit ꝯtrarium. et ita deo ad-
uersat. ꝛ talem hominē qui sic aduersatur deo. deus
odit nō affectu ꝛ repugnātia volūtatis. ſ effectu pu-
nitōnis. sic em̄ hoiem affligit sicut quis affligeret su-
um aduersariū. Et sic cum affligendo ordinat eū ad
honorem suū. ꝛ reddit eum sibi subiectū. ꝛ sic volun
tati beneplaciti volūtates cetere subseruiunt ꝛ mili-
tant. Quis alique ꝯtrarie videant ratōne ei⁹ ꝙ repu
gnāt volūtati signi. Sic etiam oīa mala a deo ordi
nant. Quis repugnare videant diuino ordini in ali-
quo effectu pticulari. Et [illegible] hec q̄ dicta sunt satis pōt
faciliter ad quesita rn̄deri.

Consequēter q̄ntum ad secūdum principale
querit de modo corrūpendi bonū per pctm̄.
Et cum dicat Aug. ꝙ malū sit corruptō mo-
di speciei ꝛ ordinis. ideo circa h̄ querunt tria. Primo
querit vtrū ꝑ qdlibet malū corrūpant ista tria simul
ꝛ inseparabiliter. Scdo querit vtrū hec tria ꝑ malum
corrūpant equaliter siue eque principaliter. Tercio
querit vtrū possint corrumpi totaliter.

Questio .j.

Utrum per quodlibet malum habeant ista tria. scili
cet modus. species. ꝛ ordo corrumpi simul ꝛ insepa-
rabiliter. Et ꝙ sic videt. Primo ꝑ diffinitōez mali quā
ponit Aug⁹. Malum est priuatio modi. speciei. ꝛ or
dinis. Si em̄ h̄ diffinitō recta ē. ḡ debet ꝯuenire cui-
libet malo. ḡ qdlibet malū est priuatiuū istoꝝ triuz.
Item impossibile est esse modū sine specie ꝛ ordi
ne. ꝛ ecōuerso. sed que necessario se concomitant in
esse. necessario se ꝯcomitant in priuatōne. Si ḡ ma-
lum est priuatio alicui⁹ boniz. necesse est ꝙ simul illa
tria hēat corrumpe. Item maior est ꝯnexio in his
tribus. vicz modo specie ꝛ ordine. q̄ sit in habitibus
virtutū q̄ sunt diuersi formaliter ſm spēm. sed ꝓpter
ꝯnexionē habituū cū amittit vn⁹ habit⁹ necessario
ꝛ oēs ꝑdunt. ḡ multo forti⁹ cū ꝑ malū priuat ordo.
priuat simul species ꝛ modus. Item ꝑ donū gra-
tie melioratur aīa ꝛ ei⁹ habilitas q̄ntum ad hec tria. scz
modū speciē ꝛ ordinem. Nam gratia reddit animā
meliorem ꝛ pulcriorē ꝛ rectiorem. ḡ cum culpa dire-
cte opponat gratie ꝛ tollat ipsam gratiā. videtur ꝙ
hec tria simul ꝛ inseparabiliter corrumpat ꝛ minuat.
Sed ꝯtra. Modus attēdit in creatura ꝑ ꝯpati-
onem ad deū sub ratōne efficientis. ꝛ species sub ra-
tione exēplaris. ꝛ ordo sub ratōne finis. ſ q̄uis crea-
tura deordinet a deo ꝑ compatōnē sub ratōne finis.
nihilomin⁹ tm̄ saluat compatio ipsius ad deum sub
ratōne efficientis ꝛ exemplaris. ḡ ad corruptiōez or-
dinis nō sequit necessario corruptio modi ꝛ speciei.
Item in corpibus videm⁹ modū auferri sine spe-
cie. ꝛ spēm etiam auferri posse sine ordine ꝑ aliquod
malū qd nocet bono nature. Nam aliqs habens in-
debitā quātitatem habet pulcritudinē forme ꝛ ecō-
uerso. ꝛ siliter est in ordine. sed sic se habet malū cul-
pe ad modū speciē ꝛ ordinem in spūalibus. sicut ma
lum qd nocet nature ad modū speciez ꝛ ordinem in
corpalibus. si ḡ in corpalibus nō priuant illa tria si-
mul ꝛ inseparabiliter. videt ꝙ nec in spūalibus.
Item nos videmus ꝙ alia bona naturalia sic [illegible]
habēt ꝙ vnuz pōt auferri sine altero. sicut fortitudo
sine eloquētia ꝛ ecōuerso. ḡ [illegible] modus species ꝛ ordo
dicūt bona naturalia ipsius aie. videt ꝙ vnum sine
altero priuari habeat [illegible] malū culpe. Itez tm̄ vnū
vni opponit. ḡ malū vnū opponit vni bono. aut igi
tur qdlibz peccatū claudit in se tria peccata siue ma
la. aut si vnicū est peccatū siue malū. videt ꝙ nō tol
lat simul ꝛ semel ista tria. Si tu dicas ꝙ ista tria con
currāt simul in vnū bonū. quero qualiter possit itel-
ligi. cū videant differre formaliter. Et itez cū in om
nibus habeant repiri. qualiter dicunt ꝑ malū culpe
priuari. qd nō reperit nisi in sola creatura rationali.
Rn̄. ad ꝑdictoꝝ intelligentiā est notandum ꝙ tri- 26
plex fuit modus assignādi ꝛ distinguēdi modū spe-
ciem et ordinem in rebus. Nam aliqui acceperunt
ista tria ſm diuersas proprietates in eadem re con-
sideratas. ita ꝙ modus dicat aliquid pertinēs ad ge
nus quantitatis. ꝛ species aliquid pertinens ad ge-
nus qualitatis. ꝛ ordo aliquid pertinens ad gen⁹ ra-
tionis. Sed iste modus assignādi non cōsonat ver-
bis Aug. Nam ipse vult ꝙ in quolibet q̄tumcunqꝫ
paruo bono. nō solū in substātia sed etiam in ꝓprieta
te substantie sit reperire ista tria. vnde hec tria se ex-
tendunt ad omnia entium ꝛ predicamentorum ge-
nera. Ali⁹ vo modus assignādi ꝛ distinguēdi ista
tria sumitur per compatōnem ad diuersa. Quodibz

cū̄ res tripliciter habet ꝯsiderari. videlicet in se. et ꝑ
compatione ad alias res vniuersi. ꝛ in compatōe ad
finē. Ut aūt in se ꝯsideratꝰ. sic attenditꝰ in ea modꝰ.
Nam vnaqueq̄ res in seipsa finita est et modifica-
ta. Ut aūt compatꝰ ad res alias. sic attēditꝰ in ea spe
cies. sicut attenditꝰ pulcritudo ꝑtium ſm situ̅ quem
habēt in toto. Ut aūt ꝯpatur in relatōe ad finē. sic
attenditꝰ in ea ordo. Unaqueq̄ cū̄ res ordinata est
dum directe tendit ad finē ad quē est. Iste aūt mo-
dus dicēdi ꝛ si videatꝰ elici ex verbis Aug. adhuc ta-
men veritatē ꝑfecte nō attingit. oīb9 cū̄ aliīs reb9
circūscriptis. remanente vna sola aīa adhuc pōt pec-
care. ꝛ adhuc pōt attendi in ea modus. species. ꝛ or-
do. Et ideo est tercius modꝰ dicēdi ꝑdictis rationa-
bilior. ꝙ modus species ꝛ ordo ꝯsideranꝰ in eadem
re ſm diuersas ꝯpatōnes siue relatōnes ad idē. At-
tenduntꝰ ei in vnaq̄q̄ creatura ſm ꝙ ipsa est vestigi-
um creatoris. qd̄ quidē vestigiū ꝯsistit in compatio-
ne creature ad creatorē ſm triplex genus cause. sicut
primo li. dictū fuit. ita ꝙ modus attenditꝰ ſm com-
parationē creature ad creatorē ratōne cause efficiē-
tis. species in ratōne exemplaris cause. ꝛ ordo in ra-
tione finalis cause. Et quia qd̄libet ens q̄ntumcunq̄
modicū habet istā ꝯpatōem ad deū. in quolibet ente
creato reperiūtur hec tria. Iuxta hūc igitꝰ modū at-
tendendū est. ꝙ creatura ratōnalis. ꝛ est natura que
dam. ꝛ est vlterius ꝑter alias creaturas opans ꝑ vo
luntatem. ꝛ vtroq̄ modo habꝫ ꝯpari ad deū. ꝛ vtro-
q̄ modo hꝫ reperiri in ea modꝰ. spēs et ordo. vtroq̄
etiā mō hꝫ circa eam repiri malū qd̄ est istoꝝ trium
corruptiuum. sed malum culpe ꝓprie habet ꝯsistere
circa ipsam ſm ꝙ est voluntarie operans. ꝛ ideo pri
uare habent modum speciem ꝛ ordinem ſm ꝙ con-
sistit circa ipsam volūtatē vt est volūtarie operans.
Uoluntas aūt cū habet modū spēm ꝛ ordinē sic de-
bet bona est. Tūc aūt volūtas nr̄a bona est. qn̄ in mo
uendo siue opando ꝯtinuatꝰ diuine virtuti vt princi
pio mouēti. ꝛ ꝯformatꝰ ei vt regule dirigēti. ꝛ vnitꝰ ei
vt fini q̄etanti. ꝛ in ꝓ attenditꝰ modus. in scd̄o spēs.
ꝛ in tercio ordo. ſm ꝯparationē in triplici genere cau-
se. Qn̄cunq̄ ꝰo aliquis peccat. necessario discōtinu-
atur a deo tanq̄ a principio mouente. q2 deus nunq̄
mouet ad pctm̄. Discordat a deo tanq̄ a regula diri-
gente. ꝛ elongat se ꝛ deordinat aliqd̄ a fine quietan-
te. ponēs creaturā finem. ꝛ in om̄i pctō necesse ē ista
tria ꝯcurrere. ꝛ sic patet ꝙ om̄e pctm̄ corrumpit cir-
ca voluntatē hec tria scꝫ modū speciē et ordinem si-
mul ꝛ inseꝑabiliter. ꝛ ꝓcedentes sunt ratōnes que h
ostendūt. Ad ratōnes ꝰo in oppositū adductas
27 facile est videre. Ad primū cū qd̄ obiicitꝰ ꝙ semꝑ
manet salua ꝯpatio ad efficiens ꝛ exemplar. dōm ꝙ
voluntas vt natura quedā est hꝫ ad deum ꝯpari illo
triplici genere cause. ꝛ ſm hoc hꝫ quēdam modū spe
ciem ꝛ ordinem in quib9 cōicat cum om̄i genere cre-
ature. ꝛ malū culpe nō habꝫ hoc modo illa priuare.
Alio modo sicut ꝑdictum est hꝫ ꝯpari ad deū vt mo
uentē ꝛ dirigentē ꝛ quietantem. ꝛ hoc modo nō ma-
net salua ꝯpatio ad deum sub ratōne exemplaris si-
ue regule dirigentis. nec etiam sub ratōne mouētis.
28 sicut nō manet sub ratōne finis. Ad illud qd̄ obii-
citꝰ ꝙ in corporibus vnū pōt adimi sine altero. dōm ꝙ
hec in corporibus dupliciter pñt accipi. Uno modo ꝓ
vt accipiuntꝰ penes dispositōnes diuersas. ꝛ hoc mō
vnum pōt adimi sine altero. sed hoc modo nō atten
ditur penes idem ſm ꝯpatōnes. videlꝫ ꝓut eadem
forma substantialis dat modum speciem ꝛ ordinem
ſm diuersas ꝯpatōnes in triplici genere cause. Et
dico q̄ntum ad primū esse. vel ꝓut eadem forma acci
dentalis dat q̄ntum ad bene esse. Et hoc modo nun-
q̄ fallit quin si fiat corruptio in modo ꝑ ꝯsequēs eti-
am fiat in specie ꝛ ordine. ꝛ econuerso. Ad illud qd̄ 29
obiicitur ꝙ in aliīs bonis naturalibus nō est ita. dō
ꝙ nō est simile. quia alia bona naturalia essentialiter
differūt. ꝛ ideo vnum potest corrumpi ꝛ tolli sine al-
tero. nō sic aūt est in modo specie ꝛ ordine. imo circa
idem fundantꝰ sicut ostensum est. ꝛ per hoc patet re-
sponsio ad vltimū. Nam ꝛ si modus species et ordo 30
videantꝰ esse tria bona. nō tamen sunt diuersa ꝑ es-
sentiam. sed dicunt tres compatōnes eiusdem boni.
Patet etiam illud quod vltimo querebatur. quare 31
scilicꝫ culpa nō est in om̄ibus in quibus repitꝰ modꝰ
species ꝛ ordo. quia nō est priuatio illoꝝ triū ſm q̄ i
eis ꝯsistit generalis ratio vestigiī. ꝛ ꝯsistūt circa om-
nem creaturam. sed ꝓut ꝯsistunt circa voluntatem
deliberatiuam.

Questio .ii. C

Utrum hec tria ꝑ quodlibet peccatum corrumpan-
tur equaliter. Et ꝙ sic videtꝰ. Primo ꝑ augusti. in li.
de natura boni. vbi hec magna sunt. magnum est bo
num. vbi parua paruum. ergo ſm hec tria attenditꝰ
intentio ꝛ diminutio in omni bono. ergo si idem bo
num nō potest esse magis ꝛ minus in seipso. necesse
est ꝙ cum ista tria priuantꝰ ꝙ equaliter priuentur.
Item ista tria sunt vestigiū trinitatis summe vbi
est ꝑfecta equalitas ꝛ ꝯsubstātialitas. ergo sicut hec
tria ita sunt ꝯsubstātialia ꝙ vnū sine altero esse nō po
test. sic etiam sunt equalia. g̃ q̄ntum diminuitꝰ de vno.
necesse est tm̄ diminui de reliquo. Item hec tria
priuari nō est nisi bonum priuari. sicut prius ostensum
est. sed in eodem ꝛ ſm idem nō est magis ꝛ min9 re-
perire. ergo si ꝑ idem malum ista tria priuantur. ne-
cesse est priuari equaliter. Item quanto volūtas
plus recipit a deo. tanto est deo similior. et q̄nto est
deo similior. tanto magis ad deum tendit. ergo neces
se est ꝙ quantū habet de modo. tantū habet de spē et
ordine. ꝛ si hoc. necesse est illa tria bona per malū ꝑ-
uari equaliter. Sed ꝯtra. videtꝰ ꝙ malum princi-
paliter priuet ordinem. q̄m malicia in opere princi-
paliter attenditꝰ penes intentōnis deordinatōem. er
go si penes hanc principaliter ꝯsistit ordo. videtꝰ ꝙ
malum plus habeat priuare ordinē q̄ modum vel
speciem. Item modus species ꝛ ordo correspon-
dent illis tribus vicꝫ vnitati veritati et bonitati. sed
malū principaliter ꝛ plus aufert de bonitate. q̄ aufe-
rat de vnitate ꝛ veritate. g̃ si hec tria correspōdent il-
lis tribus. videtꝰ ꝙ nō adimantꝰ ista tria equaliter.
Item his trib9 in quib9 attenditꝰ ratio vestigiī vi-
delicet modo spēi ꝛ ordini correspondēt illa tria i q̄-
bus attenditꝰ ratō imaginis. vicꝫ memoria intelligē-
tia ꝛ voluntas. sed pctm̄ cum deformat imaginē nō
deformat om̄es potentias equaliter. imo principali9
ꝛ magis deformat voluntatem. g̃ pari ratōne nō cor
rumpit equaliter modū spēm ꝛ ordinē. sed principa-
lius aufert ordinē q̄ modū vel spēm. Item pctm̄
loquēdo essentialiter ꝛ ꝓprie deformitas est. sed om-
nis deformitas principaliter dicit priuatōē forme si-
ue pulcritudinis. g̃ specieī igitꝰ culpa non priuat hec
tria equaliter. sed principaliter priuat spēm. Item

malum aliquo modo potest bene ordinari.sicut di-
cit Aug.in ench.sed nullo modo põt speciez habere
cum sit priuatio.ergo videt q in malo magis fiat priua
tio speciei q ordinis.nõ fit ergo priuatio illoz triũ eq̃li-
ter. Item nõ fit priuatio in aliquo respectiuo nisi
p priuatiõez prius factam in aliquo absoluto in ali-
quid.aliquid eñi p se et ꝓpriē nec est mot⁹ nec muta-
tio.ergo si ordo dicit relatõez ad alterũ.nõ põt fieri cor-
ruptio in ordine.nisi p corruptiõez factam in specie.
videt igit q corruptio facta p malum non respiciat
32 illa tria equaliter. R°.dõm q cum illa tria videlz
modus spẽs et ordo.put priuant p modũ culpe sunt
ꝯditões eiusdem bone voluntatis.nõ solũ abinui-
cem inseparabiles.verũ etiam equales equaliter priua-
tur p q̃cunq malum culpe.Q̃libet eñi malũ cul-
pe intantũ deordinat inq̃tum facit deo dissimilez.et
intantũ elongat a deo.ita q queadmodũ gr̃a equali
ter reddit aiam ordinatã et speciosam et potentez in
bonum.tantũ vel magis culpa deordinat ipsaz et de-
ijcit in malũ.Et queadmodũ in gloria siliter est ade-
quatio totũ.sic etiam in culpa equaliter fit priuatio
hoz trium.Et ideo sicut dicit visio in gloria est tota
merces.ꝓpter ꝯnexionẽ et equalitatẽ in totibus glori
osis.sic etiã vt dicit aug.in li.lxxxiij.q.q totũ nomen
mali de speciei priuatõne repertũ est.nõ qr p malum
solum spẽs priuet vel principaliter.sed qr in priuatio-
ne speciei intelligit priuatio alioz.Concedende sũt
33 igit rões que ad primã ptem inducunt. Ad illud
ergo qd obijcit q malicia principaliter ꝯsistit penes in-
tentõnem.dõm q verũ est.sed q ipse obijcit q ordo
attendit penes intentõez.dõm q illud intelligit pe-
nes quandã appropriatõez.nam circa ipsaz intenti-
onem ꝯsistit modus spẽs et ordo.ex quib⁹ et bona est
intentio.et bona est actio que ex intentõne ꝓcedit.
34 Ad illud do qd obijcitur q modo speciei et ordini
trib⁹ his rñdet vnitas veritas et bonitas.dõm q ve-
rum est.put in illis tribus ꝯsiderant generalis rõ ve-
stigij.put aũt in ipsis attendit corruptio mali culpe.
que ꝯsistit circa voluntatẽ.hec tria hñt ꝯsiderari in bo
no ẽm q bonum est.sicut in p̃cedenti ꝓblemate pa
tuit.et ido eq̃liter p malũ hñt priuari.qsi directe op-
35 ponit illis. Ad illud qd obijcit q malũ nõ equali
ter deformat oẽs potentias imaginis.dõm q nõ est
simile.qr ille potẽtie sunt diuerse et ad diuersos act⁹
ordinate.ita q aliqui illoz actuum respiciũt culpaz
et iusticiã ẽm plus et minus.nõ sic aũt est in ꝓposito.
nam hec tria sola ꝯpatione differũt.et cum habeant
idem fundamentũ.necesse est q quantũ diminuitur
36 vnũ diminuat et alterũ. Ad illud qd obijcit q ma-
lum culpe est deformitas.dõm q nõ tñ est deformi-
tas opposita pulcritudini.sed etiã est deformitas op-
posita rectitudini.ideo ñ sequit q mag⁹ priuet spẽm
q ordinẽ.nõ eñi dicit deformitas p soli⁹ pulcritudis
priuatõez.sed etiã in hoc intelligit priuatõ aliorum.
37 magis tñ denoiat a priuatõne speciei et forme.ꝓpter
hoc q spẽs est ratio cognoscendi. Ad illud qd ob-
ijcit q malũ est ordinabile.dõm q duplex est ordo.
Est eñi ordo ante factum esse.qui est ex intentiõe fa-
cientis.et est ordo post factũ esse.qui quidẽ attendit
ẽm iusticiã retribuentis.Prim⁹ ordo est ille qui pri-
uat a malo p malũ.Et hunc ordinem malum nõ po-
test habere sicut nec spẽm.Scđs do ordo nõ priuat
p malum.immo malum est ordinabile in peius ẽm
ordinem illum. Ad illud qd obijcit q nõ fit priua- 38
tio in respectiuo nisi p aliquod absolutũ.dõm q taz
species q ordo vt hic accipit vtrũq est respectiuũ.
ideo nõ magis priuat vnũ p alterũ q econuerso.Ni-
hilomin⁹ tñ hec tria tollunt p mutatõnem factã cir-
ca aliquid absolutũ.tũc eñi priuat cũ li.arbi.peccat
inordinate mouendo seipm.

Questio.iij. f

Utrum p malum cõtingat hec tria corrumpi totali-
ter.Et q nõ videt.Aug.in ench.Bonũ minui malũ
est.quis q̃tumcunq minuat aliquid remaneat.er-
go p culpam nunq̃ auferet totuz bonũ qd p malum
corrumpit.sed tale bonũ attendit in modo specie et
ordine.ergo et cetera. Item aug.in li.de natura boni loq̃ns
de his tribus.vbi hec magna sunt.magnũ bonũ est.
vbi parua puum.vbi nulla nullũ.ergo si p culpam to-
taliter fieret hoz triũ ademptio.fieret peccantis ad-
nihilatio.sed hoc est impossibile q aia peccando ad-
nihilet.igit impossibile est q ista tria totaliter corrũ
pant. Item malũ si malũ est aliquid adimit.sed
impossibile est q aliquis tot mala faciat et tantũ pec
cet quin adhuc possit peccare.ergo nunq̃ tantũ peccat
quin adhuc inueniat culpa in eo aliqd bonũ qd pos-
sit adimere.sed hoc bonũ ꝯsistit in modo specie et or-
dine.ergo et cetera. Item de nemine desperandũ est duz est
in via.ergo q̃tumcunq peccet.adhuc habilitatem ha-
bet benefaciendi.sed q̃diu habet habilitatẽ benefaci
endi.adhuc habet aliqd bonũ qd malũ põt corrum-
pere.et si hoc.habet modũ spẽm et ordinẽ.ergo ista nun-
q̃ corrumpunt totaliter p malũ culpe. Item de-
mus q in aliquo corrumpant totaliter.tunc querit
aut ille desinit esse.aut nõ.Si sic.ergo p pctm̃ contingit
corrumpe subam immortalẽ et incorruptibilez.aiam
scz rõnalem.qd est impossibile.Si aũt nõ desinit eẽ.
aut ergo põt peccare aut nõ.Si põt peccare.ergo aliquod
bonũ põt pdere.si hoc.adhuc habet aliquid de habi-
litate et modo et specie et ordine q corrumpunt p ma-
lum culpe.Si nõ põt.et suba rõnalis q nõ põt pecca-
re habens liberã voluntatẽ melior est illa q põt pec-
care.qr deo similior est.ergo p multitudinẽ pctõz pueni
ret homo ad statum meliorẽ.sed hoc est falsum et im-
possibile.ergo et illud ex quo sequit.videlz q modus et
species et ordo totaliter adimatur p peccatum.

Sed ꝯtra.Omne illud a quo fit ademptio et ab-
latio.si nõ est infinitũ.aliquãdo totaliter est ademp-
tum.sed omne bonum qd est in anima siue sit habi-
litas siue potentia finitum est.ergo si p malũ culpe tollẽ
tur et adimit.necesse est q aliquãdo totaliter adima-
tur. Item si malũ adimit.tãtũ de bono.ergo ma-
ius malum maius adimit.et duplo malũ duplo adi-
mit.sed nullum est peccatum ita magnum quin ad-
huc possit esse maius.ergo si vnum paruum pecca-
tum adimit aliquid de bono.possibile est q aima cõ-
mittat ita magnum peccatũ q totaliter adimit bo-
num quod p peccatum priuatur. Item quanta-
cunq corporali quantitate data.quãtumcunq mo-
dicum inde auferatur.vtpote si a mari auferat gut-
ta aque contingit intelligere q aliquando totuz au-
feratur.ergo pari ratõne videtur in quãtitate virtu-
tis.q q̃tumcunq parum aufertur per malum.si ho-
mo peccet cõtinue.aliquando totum erit ꝯsumptũ.

Item sicut se habet gratia ad pronitatez.sic se ha-
bet culpa ad bonum habilitatem.sed gratia adeo põt

crescere q̄ oīno aufert ꝓbitatem. sicut patet in xp̄o ⁊
beata virgine. in quib⁹ fuit tāta grā ꝙ nulla fuit ī eis
ad malum ꝓnitas. ḡ pari ratione videt̄ ꝙ adeo pōt
crescere culpa. ꝙ totaliter ꝑdatur ad bonum habili-
tas. Item sicut status glorie ꝯfirmat in bono. ita
status damnatōnis ꝯfirmat in malo. ḡ sicut ꝑ glori-
am reddit̄ homo impossibilis ad malum. ita ꝑ dam
natōnem eternam reddit̄ impossibilis ad bonum. ḡ
vbicunq̄ est ad bonum impossibilitas. ibi nulla est
ad bonū habilitas. si ḡ habilitas ad bonum est illud
qđ adimit̄ ꝑ peccatum. ⁊ cui⁹ modus species ⁊ ordo
tollit̄ per culpam. videt̄ ꝙ hec aliq̄n totaliter sit ad-
§9 empta. R°. dōm q̄ absq̄ dubio ꝑ maluz culpe nō
ꝯtingit oīno remoueri ⁊ priuari habilitatem volun-
tatis ad bonum. nec modū speciē ⁊ ordinem qui ꝫm
illam attendunt̄. ⁊ hoc manifeste apparet. quia nun
q̄ volūtas pōt esse sine naturali habilitate ⁊ aptitu-
dine ad bonum. sicut ḡ nō pōt voluntas peccādo de-
sinere esse. sic nō pōt totam habilitatem illam ꝑdere.
⁊ modū ⁊ speciē ⁊ ordinem que ꝫm illam attendun-
tur totaliter amittere. Et hoc quidē dicit aug. expres-
se. ⁊ cōiter ꝯsentiūt in hoc oēs doctores. Sed quali-
ter ꝑ pctm̄ habilitas illa ꝯtinue adimat̄ ⁊ nunq̄ fi-
niat̄ siue ꝯsummat̄ difficile est assignare. Et sup hoc
diuersi senserūt diuersimode. Quidam eñ voluerūt
dicere ꝙ habilitas illa nunq̄ totaliter tollit̄. ꝓ eo ꝙ
⁊ si sit finita in se. est tamen ordinabilis ad infinituz
bonū ⁊ ad infinitos actus. ⁊ ideo nunq̄ potest tolli.
nec ꝑ peccati magnitudinē. nec ꝑ pctī multitudinez.
Sed iste mod⁹ dicēdi nō satisfacit. naz habilitas q̄-
tumcūq̄ diminuat̄ ꝑ pctm̄. adhuc est ad infinitū bo
num. adhuc etiā est ad infinitos actus. ḡ ex illa par-
te ita magna est sicut prius erat. ḡ in nullo est dimi-
nute. igit̄ ordinatio ad boni infinitatem vel ad actu
um multitudinē nihil facit ad illius habilitatꝭ dimi
nutionē. imo poti⁹ ex hoc posset argui ꝙ nullo modo
minuit̄. cum infinitū nō sit min⁹ infinito ex ea parte
qua infinitum est. Et ꝓpterea alij dixerūt aliter ꝙ
illa habilitas ⁊ si semꝑ diminuat̄. nunq̄ tm̄ totaliter
tollit̄. quia diuisibilis est in infinituz. ⁊ nunq̄ potest
adeo ꝑ diuisionē diminui. quin adhuc possit minor
effici. sicut in spūalibus habilitas potentie q̄ est quā
titas virtutis. nunq̄ pōt ꝑ pctm̄ adeo ꝑua effici. quin
adhuc possit minor fieri. ⁊ hoc nihil ꝓhibet ꝙ aliqđ
sit finitum actu ⁊ infinitum diuisione. ⁊ ita ꝙ sit sem
per diminuibile. ⁊ nūq̄ totaliter cōsumptibile. Sed
nec iste modus dicendi satisfacit. Nam q̄uis conti-
nuum sit diuisibile in infinitum. nunq̄ est tamen cō-
tinuū aliquod ita magnuz ꝙ si cōtinuatur diuisione
q̄tumcunq̄ parua. ⁊ postmodum consequenter fiat
ablatio ꝑtis ita parue sicut prius. ⁊ sic ꝯsequēter ꝓ-
cedendo. quin aliq̄n totum ꝯsumat̄. sicut patet si a
monte aufert̄ ita modicū sicut est vnus athom⁹. ḡ si
malū aliquid tollit de habilitate. cū nō sint ibi infini
ta tanta. aliq̄n erit totaliter ꝯsumpta. Si tu dicas ꝙ
hoc verum esset si in sequenti culpa tantū adimeret̄
sicut in prima. nunc autem nō est sic. quia semper mi
nus ⁊ minus adimitur. ⁊ ita nunq̄ finitur. Si quis
eñ in diminuendo acciperet millesimam ꝑtem dimi-
nuibilis. ⁊ postmodū millesimam ꝑtem residui. ⁊ sic
ꝓcedendo. nunq̄ totaliter tolleret. Si inq̄ hoc mo
do dixeris non satisfacis. pro eo ꝙ maior culpa plus
tollit de bono. ⁊ minorem culpam p̄cedentem potest
subsequi maior culpa. ⁊ sic ꝯsequenter ꝓcedendo. er
go semꝑ pōt fieri maior ⁊ maior ademptio. et ita ne-
cessario aliquādo poterit fieri illius totius boni cō-
sumptio. Et ideo dixerūt aliqui aliter. vicz ꝙ illa
habilitas semꝑ minuit̄ ⁊ nunq̄ finit̄. hoc venit ex ḡ
ꝙ est durabilis ⁊ cōtinuabilis in infinitum. q̄uis sit
actu finita. Unde sicut aqua que est in fonte scaturi-
ente actu finita est. nunq̄ tamen pōt tm̄ exhauriri.
quin semꝑ remaneat. ꝓpter hoc ꝙ est ibi virtus cōti
nue influendi. sic ⁊ in ꝓposito dicūt se habere. ꝙ ipsa
habilitas ad bonum ortum habet a libertate volun
tatis. ⁊ q̄tumcunq̄ voluntas se actu dehabilitet. qꝛ
tm̄ semꝑ manet libera. semꝑ pōt se ad bonū habilita
re. Et ideo sicut si quis subtraheret radios soli illu-
minanti. sol posset ꝯtinue suos radios restaurare. q̄-
uis habeat actualiter finitatē. sic ⁊ in ꝓposito dicunt
se habere. ⁊ ideo cum pctm̄ nō possit ipsam volunta
tez que est radix ⁊ principiū illi⁹ habilitatis ꝑimere.
⁊ volūtas semꝑ possit illam habilitatē ꝯtinuare. ma
lum culpe nunq̄ pōt eā totaliter ꝯsumere. q̄uis ali-
quo modo possit diminuere. Sed nec iste modus di
cendi satisfacit. Nam si ideo habilitas nō finiret̄ ꝓ-
pter hoc ꝙ ꝯtinue restaurat̄. sic duo sequerent̄ incō-
uenientia. quoꝝ vnum esset ꝙ nec habilitas minue
retur nisi ad temp⁹ sicut nec aqua fontis. Aliud esꝫ
ꝙ homo posset resurgere a pctō ꝑ scip̄m. si illam ha-
bilitatem posset volūtas sine gratia restaurare. ⁊ re-
staurando cōtinuare. Et ꝓpterea est quartus mo-
dus dicendi. vicz ꝙ habilitas semꝑ pōt minui ⁊ nū-
q̄ totaliter ꝯsumi. ⁊ hoc. quia est elongabilis a recti-
tudine in infinitū. Sicut eñ linea curua pōt infini-
ties elongari a rectitudine. i. nunq̄ tātū elongari q̄n
adhuc possit magis. Sic cum malū corrumpat ha-
bilitatē elongando ipsam a rectitudine. ꝓ eo ꝙ ip̄m
malum siue malicia est curuitas. et intensio in malo
est ꝑ recessum a bono. habilitas illa nunq̄ adeo di-
minuit̄ quin adhuc possit magis diminui. qꝛ nunq̄
adeo elongat̄ quin magis possit elongari. et nunq̄
adeo curuat̄ quin possit magis curuari. ⁊ ideo semꝑ
pōt per malum diminui. ⁊ nunq̄ totaliter tolli. Hic
aūt modus dicēdi inter ceteros p̄dictos magꝭ vide-
tur esse ratōnalis. ꝓ eo ꝙ fundat̄ sup modū adimē-
di ipsius mali. Corrūpit eñ sicut dictū est ꝑ elongati
onem a bono sicut aug. dicit ⁊ mgr̄ in ḣ. di. recitat in
lrā. Ad hui⁹ igit̄ modi intelligentiā ampliorē ha-
bendā notanduz est ꝙ sic corrūpit ⁊ diminuit culpa
habilitatē illam sicut ei opponit̄. sed nō opponit̄ illi
habilitati ꝫm id quod est. vt p̄dictuz est supra. siue put
fundatur in natura. sed ꝫm id ad quod est. id est ꝓ-
ut ordinatur a gratia. et ideo nunq̄ corrumpit eam
nec minuit. ita ꝙ aliquaz ꝑtem sui auferat ꝫm id qđ
est. sed quia deordinat ab eo ad qđ est. ac ꝑ hoc sic mi
nuit ꝙ reliquit. ⁊ ideo sic corrumpit ꝙ nunq̄ totali-
ter tollit. Unde sicut dicit mgr̄ ꝙ ꝯcupiscētia et vis
charitatis ꝯtinue minuit̄ et nunq̄ finit̄. quia chari-
tas nunq̄ opponitur ipsi ꝯcupie ꝫm radicem suaz ⁊
ꝫm id in quo radicatur. sed ꝫm id ad quod inclinat.
sic intelligendum est esse in ꝓposito. ⁊ illud meli⁹ ma-
nifestatur si sumat̄ exemplum in terminis. Habili-
tas eñ illa quam dicimus diminui non est aliud q̄
idoneitas anime ad suscipiendum gratiam. ⁊ ad co-
operandum gratie iam suscepte. In hoc igit̄ dicitur
culpa habilitatem minuere. quia reddit animaz mi-

mus idoneam ad vtrunq3. Dū3 eñ homo peccat de-
um offendit. ꝛ ex hoc efficit̄ indign⁹ ꝛ ineptus ad su-
scipiendū gratiā dei. In hoc etiam ꝙ peccat pronus
ad malum reddit̄. ꝛ in hoc efficit̄ ineptus ad opera
virtutū. ẜ planū est istud ꝙ nunq̄ȝ est aliq̄s adeo in-
dignus grā dei quin adhuc possit eē indignior. quia
nunq̄ȝ tantū offendit quin adhuc possit offendē. nū-
q̄ȝ est adeo indign⁹ q̄n q̄ȝdiu est in statu vie sit susce-
ptibilis grē. ꝛ ita nunq̄ȝ ex illa pte efficit̄ inhabilis in
summo ad susceptōez grē. Siliter ex pte pnitat̄ nul-
lus est adeo pnus q̄n possit adhuc magis pnus effi-
ci. p eo ꝙ voluntas semp est libera. ꝛ ideo nunq̄ȝ p-
nitas in volūtate pōt fieri necessitas. et ita pōt hō sp
fieri magis pnus ꝛ magis inept⁹ ad coopandū grē.
ꝛ p hoc ex neutra pte totaliter dehabilitat̄. Et sic pa-
tet ꝙ habilitas illa p culpam semp pōt minui. ꝛ nun
q̄ȝ totaliter tolli. Et ratio hui⁹ est qꝛ nō minuit̄ alicu-
ius ptis ablatōne. ẜ elongatōne. nō ẜm id qđ est. sed
ẜm id ad quod est. hoc eñ mō illi habilitati opponi-
tur. ꝛ ideo p hūc modū ab ea diminuit̄. Concedēde
sunt igit̄ ratōnes q̄ hoc ostendūt. Ad ratōnes ad op
40 positum satis plana est rñsio. Nam qđ obijcit pmo
scđo ꝛ tercio p hoc soluit̄. qꝛ ille tres ratōnes ex ma-
lo intellectu diminutōnis pcedūt. Arguunt eñ ac si
habilitas minueret̄ ẜm id qđ est. ꝛ eius ps aliquota
tolleret̄. hoc aūt nō ē sic sed p elongatōez vt dictum
est. ꝛ ideo nunq̄ȝ pōt tot peccatis dehabilitari q̄n ad
huc possit magis pluribus. nec etiam tanto peccato
quin adhuc maiori. ꝛ ideo dicit Dyo. ꝙ malū est infi
nitum. nō quia aliquod sit malū summū q̄ nihil pos-
sit esse peius. ẜ quia nō est aliqđ ita malū q̄n adhuc
possit esse peius. ꝛ ideo p quātumcūq3 malū nunq̄ȝ
adimit̄ habilitas ẜm totū. Q̄uis enim sit finita. mo-
dus [illegible] adimendi ipsam ptendit se vsq3 in infinitum.
nō infinitate actuali. ẜ potentōnali. q̄ scȝ dicimus ꝙ
curuū a recto in infinitū pōt recedere. Ad illđ vō 41
qđ obijcit̄ ꝙ grā totaliter tollit ꝯcupiam. dōm ꝙ q̄-
dam est grā q̄ opponit̄ ipsi ꝯcupie ẜm id qđ est. que
dam vō que opponit̄ ipsi solū ẜm id ad qđ est. ꝛ pri-
ma est quedā grā gratis data. ꝛ totaliter pōt tollere
ꝯcupiam. dum sanat ꝛ reintegrat naturā viciatam.
Alia vō est grā gratū faciens. Et de hac dicit aug. ꝙ
q̄uis diminuat ꝯcupiam. nunq̄ȝ tñ finit eam. et huic
grē assimilatur culpa respectu habilitatis nō alteri.
Nam sicut dictū est nō opponit̄ illi habilitati ẜm se
siue ẜm id in q̄ est. ẜ ẜm id ad qđ est. Ad illud qđ 42
obijcit̄ ꝙ gloria reddit impossibilem ad malū. dōm
ꝙ etiam pena reddit impossibilem ad bonū. sed ta-
men aliter ꝛ aliter. qꝛ gloria reddit impossibilem ad
malū in hoc ꝙ in eo aufert̄ radix mali ipa ꝯcupiscē-
tia. ꝛ dat̄ plenitudo boni. Damnatio vō eterna red-
dit impossibilē3 ad bonū. nō qꝛ ibi sit plenitudo om-
nis mali. nec etiam qꝛ auferatur naturalis aptitudo
ad bonum. sed qꝛ aufert̄ merendi spacium. ꝛ de⁹ am-
plius nō offert grām iuuantem ad bonum. Et ideo
illa impossibilitas nō dicit̄ [illegible] priuatōez habilitat̄ oī-
modam. sed poti⁹ pter benefaciendi impedimenta.
Vñ si aliquis damnat⁹ ad statum vie reduceret̄ nul
la sibi habilitate collata. de nouo habilitatem habe-
ret ad susceptōnem grē. ꝛ ppterea q̄uis ordinatō ha-
bilitatis impediat̄. tamen habilitas nunq̄ȝ totaliter
tollit̄. Esto autē ꝙ ꝯcederet̄ ꝙ tolleret̄ in inferno.
adhuc tamen nō sequeret̄ ꝙ totaliter tolleret̄ p pec-
catum. Nulla eñ culpa ponit hominē extra statum
vie. ꝛ ideo nec aufert homini habilitatē ad gratie su-
sceptionem.

Di. xxxvj. Vtrum peccatū sit pena peccati.

Sciendū est tñ quedā sic esse pctā ꝛc. Supra determinauit magister q̄d sit pctm̄ ẜm rem ꝛ diffiniti-
onem. In hac pte inquirit vtrū pctm̄ sit pena pcti. Diuidit̄ aūt ista ps in duas ptes. In quaꝝ pri-
ma mgr̄ mouet q̄ōnem illam ꝛ determinat ẜm opinionē alioꝝ. In scđa vō ẜm opinionē ppriā. ibi.
In nullo tñ ꝑiudiciū factū veritati ꝛc. Prima ps hȝ tres ptes. In prima adducit mgr̄ auctes q̄
bus ōndit ꝙ vnū pctm̄ sit alterius pcti pena. In scđa vō mouet q̄ōnem vtrū pctm̄ ẜm idem sit culpa [illegible] pena
an ẜm diuersa. ꝛ determinat iuxta alioꝝ opinionē. ibi. Et ideo merito querit̄. In tercia vō subiūgit illius opi
nionis maiorē explanatōez. ibi. Et licet ex hoc sensu oīe pctm̄ mortale possit dici. Siliter scđa pars principa
lis in qua istā q̄ōnem determiat ẜm ppriā opinionē diuidit̄ in tres ptes. In quaꝝ prima determiat ꝓpositam
q̄ōnem ẜm ppriam opinionem. ꝯfirmans eam aucte sanctoꝝ. In scđa vō determinat quoddā dubiū in pdi-
ctis auctibus ꝓpositū. ibi. Illud aūt diligenter notandū est ꝙ suprapositis ꝛc. In tercia vō breuiter epilogat
ea q̄ pdicta sunt. ibi. Satis diligenter coꝝ posuim⁹ ꝛc. Et sic in hac totali pte agit̄ principaliter de compatiōe
culpe ad penā. Vtrū vicȝ culpa sit pena causaliter tm̄. an causaliter simul ꝛ essentialiter. Et q̄uis ẜm aliquo-
rum opinionem pctm̄ sit pena tm̄ causaliter. ẜm tamen opinionē magistri quā [illegible] litera innuit nō tm̄ causali-
ter. sed etiam essentialiter pena est.

Di. xxxvj

Adducit autoritates quib⁹ ostendit ꝙ vnū peccatū
sit alterius peccati pena. a

Sciendū est tñ quedā sic esse pctā. vt sint eti-
am pene pctōꝝ. Vñ aug. sup illū locū Ps.
lvij. supcecidit ignis ꝛ nō viderūt solē. ait.
Ignis supbie [illegible] ꝯcuple ꝛ ire intelligit̄. Istas
penas pauci vident. ideo eas maxime ꝯmemorat apo
stolus in epl̄a ad Ro. ꝛ enumerat multa q̄ pctā sunt ꝛ
pena peccati. Itē. Inter primū eñ pctm̄ apostasie et
vltimā penam ignis eterni. media que sunt. ꝛ peccata
sunt ꝛ pene peccati. Grego. quoq3 sup Ezech. ait. Cō-
tēnenti qui nō vult penitere ponit deus offendiculū
vbi scȝ grauius impingat. Pctm̄ eñ qđ p pniam citi⁹
a nō deletur. aut peccatū est ꝛ causa pcti. aut pctm̄ ꝛ pe

a Pctm̄ est ꝛ causa
peccati. Sed ꝯtra. aut
peccatū est causa pec
cati volūtaria aut ne
cessaria. Non volun-
taria. quia nihil volū-
tarie opat̄ nisi qđ co-
gnoscit et appetit. ta-
lis autem est ratōna-
lis creatura. ñ culpa.
ẜ nō est volūtaria cā.
Item nō est causa ne
cessaria. quia qui pec-
cauit in vno pctō nō
est necesse ꝙ peccet i
altero. ẜ non videt̄ ꝙ

na peccati. aut pctm̄ simul ꝛ causa ꝛ pena pc̄ti. Unde
moyses. Nondū sunt ꝯpleta pctā amorreoꝝ. Et Da/
uid inquit. Appone iniquitatē sup iniquitatez eoꝝ. Et Ps. lxviij.
aliꝰ ppheta. Sanguis sanguinē tetigit. i. pctm̄ pecca= Osee. iiij.
to additū est. Paulꝰ q̄z ait. Propterea tradidit illos Ro. j.
deꝰ in passiones ignominie ꝛc̄. Et item. Ut impleant .j. Thes. ij.
pctā sua sp. Johāni q̄z p angelū dr̄. Qui in sordibus Apoc. xxij.
est sordescat adhuc. Ex his testimonijs colligit̄ pctm̄
aliquod. ꝛ pctm̄ esse ꝛ penam peccati.

Mouet questionē vtruz pctm̄ ꝑm idem sit culpa et
pena. an ꝑm diuersa. ꝛ determinat ꝑm aliorum opinio
nem. b

Et ideo merito querit̄. vtrū pctm̄ inq̄ztum pctm̄ est sit
pena pcti. Qz nō vidr̄. cū om̄is pena peccati iusta sit.
Unā aug. in li. retracta. Om̄is pena pcti iusta est. ꝛ sup Aug.
pliciū noīat̄. Si ḡ pctm̄ qḋ est pctm̄ ꝛ pena pcti. inq̄z=
tum pctm̄ est. pena pcti est. cū oīs pena iusta de iusti/
cia dei veniat. videt̄ inq̄ztum pctm̄ est. iustuz esse. et a
deo ꝓuenire. Ad qḋ illi rn̄dent pctm̄ sic dici penam
pcti. qz [illegible] pctm̄ in qḋ merito p̄cedentis pcti hō labitur
deserente deo. corrūpit̄ bona natura. Sic̄ ignis eter/
nus dr̄ pena maloꝝ. qz [illegible] cruciant̄. nec tn̄ ipse crucia/
tus maloꝝ ignis est. sed [illegible] ignē fit in hoīe. Ita p pctm̄
corrūpit̄ natura ꝛ imminuit̄ bonū nature. ꝛ est ipa im
minutio ꝛ corruptio boni passio ꝛ pena. ꝛ nō est essen=
tialiter ipm̄ pctm̄ p qḋ fit. ꝫ ideo pctm̄ dr̄ vt p̄missum
est. qz p pctm̄ [b] ilico vt peccat hō fit in hoīe illa corrup/ b
tio. q̄ tn̄ fit deo autore. Illa eniz pena siue passio q̄ est
boni corruptio. a deo est. Illiꝰ tn̄ (vt sic dicaz) materia
et cā est pctm̄. qḋ a deo nō est. Qḋ videt̄ Aug. notas=
se. ꝛ iuxta hūc sensum intellexisse cum ait in li. de p̄de/
stinatōne sanctoꝝ. Predestinatōne deꝰ ea p̄sciuit q̄ fu=
erat ipse facturus. Sz p̄sciuit deus etiā que nō est ipse
facturus. i. om̄ia mala. qz ꝛ sic sunt quedam q̄ ita pctā
sunt vt etiam pene sint pcti. ꝑm illud apli. Tradidit il=
los deꝰ in passiones ꝛc̄. nō tn̄ pctm̄ dei est. ꝫ iudicium.
scz pena. In scriptura eīm sepe noīe iudicij pena intel=
ligit̄. Hic diligenter intendentibꝰ insinuare vr̄ ea q̄
pctā sunt ꝛ pene pcti. nō inq̄ztum pctā sunt. ꝫ inq̄ztum
pene dei esse dicunt̄. Nam cū dixisset deū nō esse factu
rum mala aliq̄. i. pctā. qz posset ei obijci. q̄dam pctā eē
etiā penas pcti. ꝛ pena pcti oīs iusticia est. ꝛ ideo a dō
est. q̄si determinādo ꝑm q̄d facit [illegible]. vel ꝑm qḋ nō faci/

aliquo modo sit cau/
sa. Item si peccatum
est causa peccati. aut
ratōne alicuiꝰ boni sb
strati. aut ratione de/
fectus. Non rōne bo
ni substrati. quia tūc
magis deberet dici bo
num esse causa mali.
q̄ peccatum cā pecca
ti. Non ratione defe/
ctus. quia qḋ nihil ē.
nullius est causa. intē
tio eīm causalitatis in
solis entibus reperit̄.
Ppt̄ qḋ ē qō qḋ pecca
tuz sit cā peccati. ꝛ ra
tione cuius pctm̄ sit
1 causa peccati. Rº. dō
q̄ cū in pctō duo sint
videlicet conuersio ꝛ
auersio. ratōne vtrius
q̄z pctm̄ habet ad ali/
ud pctm̄ disponere. ꝛ
p hoc pctm̄ aliud dici
tur causare. Ratione
quidem auersionis.
quia in hoc q̄ a deo a/
uertit elōgat a bono.
et p hoc homo efficit̄
impotens ad resisten
dum malo. Ratione
cōuersionis sicut actꝰ
vnius virtutis dispo/
nit ad actuz alterius.
vtpote actus nutriti/
ue ad generatiuā. sic
vna culpa habet dis/
ponere ad aliā. vtpo/
te gula ad luxuriam.
Est igit̄ peccatū cau/
sa peccati. id est dispo
sitio trahens siue in/
clinans ad aliud pec/
catuz tam rōne auer/
sionis q̄ ratōne ꝯuer
sionis. sed ratōe auer
sionis in qua cōmu/
nicant om̄ia peccata.
quodlibz est cā cuius/
libet. ratōne vō ꝯuer/
sionis in qua disting/
uunt̄ nō quodlibet est causa cuiuslibet. sed pctm̄ vnius generis disponit ad pctm̄ generis p̄ximi. vtpote spiri
tuale ad spūale. vt superbia ad inuidiā. ꝛ carnale ad carnale. vt gula ad luxuriam. Ad illud ḡ qḋ obijcitur. q̄
non est cā voluntaria nec necessaria. dōm q̄ pctm̄ nō est sufficiens causa peccati. sed dicit̄ in hoc q̄ trahit vo/
luntatem vt cōmittat aliquādo culpam. ꝛ ita reducit̄ ad causam voluntariam. Ad illud qḋ querit̄ vtrum sit
causa ratōne positōnis vel defectus. dico q̄ ratione vtriusq̄z. sicut visum est. Conuersio eīm inordinata dispo/
nit ad aliam ꝯuersionem inordinatam. Ex ꝯuersione eīm inordinata auget̄ in nobis ꝯcupiscentia ꝛ pronitas
ad malum. ꝛ dum augetur ꝓnitas ꝛ ꝯcupiscentia. quasi quoddā pondus ponit̄ in anima. Qḋ eīm est pondꝰ
in corporibus. hoc est amor in spiritibus. Et ideo bene dicit Grego. q̄ pctm̄ qḋ p penitentiam non diluitur.
mox pondere suo ad aliud trahit. ꝛ ita nec defectus [illegible] se facit. nec bonum p se. sed vnum cum alio. Illud tamē
argumentum nō valet. quia defectus nō potest esse causa alicuius. ergo nō potest esse causa peccati. Causare
eīm pctm̄ nō est causare aliquid. sed potius deficere. vnde est ibi sophisma ꝑm quid ꝛ simpliciter. b Ilico
vt peccat homo fit in homine illa corruptio que tn̄ fit deo autore. Sed cōtra hoc est. qz illa boni corruptio si/
ue actiue dicatur siue passiue est imaginis deformatio. Deformatio autem imaginis deo displicet. ꝛ nihil qḋ deo

Ro.j.

at.addidit reliq̃.Juxta ꝟo p̃dictaꝫ intelligentiã pctã sane dicunt̃ pene. Vñ apl's appellat eas passiones ig/minie.qꝛ vt ait auctas.licꝫ quedã pctã sint q̃ delectãt. sunt tñ passiones nature nominande. qꝛ p ea corrum/pitur natura.

Magis explanat opinionẽ alienã.ꝙ nõ oĩe pecca tum est pena peccati. c

Et licet ex hoc sensu oĩe pctm̃ mortale posset dici pe-na.nõ tñ oĩe põt dici pena pcti. Pena eñ pcti.vt p̃/dictũ est.est illud cuiꝰ cã est aliud p̃cedens pctm̃. Naꝫ pctm̃ sic dr̃ pena pcti respectu p̃cedentis.sicut dr̃ cau/sa pcti respectu sequentis. Quo fit.vt ideꝫ pctm̃.ꝛ cã est ꝛ pena pcti.sed alterius pcti pena.ꝛ alterius causa. Vt eñ greg.in moralibꝰ ait. Pctm̃ qd̃ pnĩa nõ diluit̃. suo pondere mox ad aliud trahit. Vñ fit.vt nõ solum pctm̃ sit.ſ ꝛ causa pcti. Ex illo quippe culpa subseq̃ns orit̃. Pctm̃ ꝟo qd̃ ex pctõ orit̃.nõ solum pctm̃.ſ ꝛ pe-na pcti est.qꝛ iusto iudicio deus coꝛ peccantis obnubi lat.vt p̃cedentis pcti merito etiã in alia cadat. Quem eñ liberare noluit.deserẽdo pcussit. Proinde vt aug. ait. Precedentis est hec pena pcti.ꝛ tñ etiaꝫ ipsa pctm̃ est. Judicio eñ iustissimi dei traditi sunt. vt ait aplus de quibusdã.siue deserẽdo siue alio mõ explicabili si/ue inexplicabili in passiones ignominie.vt crimĩa cri/minibꝰ vindicarent̃.ꝛ supplicia peccantium nõ tñ sint tormẽta.ſ ꝛ vicioꝝ incrementa. Illa ğ pctã q̃ enume-rat apl's.qꝛ de supbia sunt.nõ solum pctã ſ etiã suppli-cia sunt. Ecce ex his iam fit pspicuũ quedã pctã.etiaꝫ penas ꝛ causas pcti esse.ꝛ illud pctm̃ esse penã pcti qd̃ cãm p̃cedentem hꝫ pctm̃.atqꝫ illud pctm̃ esse cãm pcti qd̃ est meritũ sequentis culpe.

Utrum pecca-ta aliqua essen-tialit̃ sint pctã ꝛ pene peccati.

Sed cum ait crimĩa criminibus vindicari.videt̃ insinuare ea ipa que pctã sunt essentialiter esse penas pcti.i.punitõnes pcti. Ad hoc aũt inquiũt illi.hec ꝛ similia dicta esse ſm ratiõem p̃dictã.ꝛ ideo intelligenda fore ſm p̃missam expositi-onem. Intelligentia eñ dictoꝝ ex causis est assumen-da dicendi.

Determinat q̃õnem ppositã ſm ppriã opinionẽ cõ firmans eã auctẽ sanctoꝝ. d

e

In nullo tñ p̃iudiciũ factuꝫ veritati putat̃.si qs dicat ipsa eadem q̃ pctã sunt essentialiter (vt ita dicã) eẽ pe-nas.i.punitõnes pctõꝝ p̃cedentiũ. que iuste sunt.et a deo sunt.nec tñ inq̃tum pctã sunt a deo sunt.nec inq̃-tum pctã sunt.pene pcti sunt.ꝛ tñ inq̃tum pctã sũt.pri-uatõnes boni sunt. Sed vt supra dictuꝫ est.causaliter ꝛ actiue dicunt̃ priuatõnes.

Aperte ostẽdit pctã quedaꝫ eẽ penã pcti.ꝛ pe-nam ipsam iu-stam esse a deo

Qꝫ aũt quedã pctã pene sint.ꝛ ipsa pena iusta sit et a deo sit.euidenter tradit Augustinꝰ in libro retractati/onũ.j.dicẽs quedã necessitate fieri ab hoĩe que ma-

displicet eẽ ã deo. Ideẽ cũ ẽ fieri deo autore. ꝛ deo volente. ğ talis corruptio nõ ẽ a deo. Itẽ eadẽ sunt princi-pia actõis ꝛ passiõis. ğ si corruptio actõ nõ est a deo. vr̃ silr̃ ꝙ nec corruptio passio. Rꝰ. dd̃ ꝙ illud verbuꝫ nõ ẽ dictũ ſm opinioneꝫ mgr̄i. ſ ſm opinionẽ alioꝝ. sic pꝫ ex ipa se-rie lr̃e. Sꝫ tñ qꝛ illud idem vr̃ mgr̄ dixisse i vlti.ca. p̃cedentis di. aliter rñdenduꝫ est ꝙ in illa corruptõe.ꝛ est ꝯsiderare defectum ꝛ deordinatiõꝫ.est nihi-lominꝰ ibi cõsiderare passionẽ ꝛ ordinẽ ad p̃cedentẽ actõeꝫ.ꝛ q̃-tum ad h̄ duo vltima corruptõ ista tenet ra tionẽ pene.ꝛ q̃tuꝫ ad h̄ dr̃ eẽ a deo. vicꝫ in-q̃tuꝫ pena. simplicit̃ aũt loquẽdo vt dicat̃ corruptio modi spẽi ꝛ ordinis esse a deo si-ue deformatio imagi-nis.nõ admittit̃ sicut rõnes oñdũt.ꝓpter h̄ ꝙ talis corruptõ ꝛ de-fectũ dicit ꝛ deordina tioneꝫ.q̃ ẽ culpa sicut supra ẽ oñsum.ꝛ ẽ ta-lis corruptio pena nõ inflicta nec ꝯtracta ſ acta.ꝛ sõ qdammodo tenet rõnem culpe sic oñsuꝫ fuit in p̃cedẽti di. Et q̃tum ad h̄ nõ intelligit̃ illd̃ qd̃ i lr̃a dr̃. Et p h̄ patet ea q̃ in lr̃a obijciunt̃.

In nullo tñ p̃iu-dicium factũ veritati putat̃.si qs dicat ipa eadẽ q̃ pctã sũt.essenti aliter (vt ita dicaꝫ) eẽ penas. Postea subiũ-git ꝙ hmõi punitõẽs iuste sunt ꝛ a dõ sunt nec tñ pctã a deo sũt. Vr̃ h̄ esse implicatio ꝯtradictõis. Rñ.n. dic̃ ꝙ vnũ ꝛ idẽ eẽnti-

alit̃ loq̃ndo ẽ pena ꝛ culpa.ꝛ pꝰ dic̃ ꝙ idẽ ipꝫ ꝛ ẽ a deo.ꝛ ñ ẽ a dõ. Rꝰ. dd̃ ẽ ad h̄ ꝙ illd̃ ꝛ ꝯsilia intelligẽda sũt cũ r̃duplicatõe.vt qñ dr̃ ꝙ aliqd̃ pctm̃ ẽ pena pcti.ꝛ ꝙ pena illa ẽ a deo.h̄ itelligit̃ ſm ꝙ pena.h̄ est ſm rõeꝫ ordi natõis. Et h̄ innuit mgr̄ in lr̃a cũ dic̃.ꝙ ñ inq̃tũ pctã sũt.pene sũt.nec inq̃tum pctã sũt a deo sũt.q.d. Cũ in idẽ ꝯcur rãt rõ deordinatõis ꝛ ordinatõis ꝑ assertõeꝫ ad diuersa.ordinatio ẽ a deo.deordinatõ ꝟo mime. 3

d Sunt inquit quedam necessitate facta improbāda. Contrarium hui⁹ videt̃ aug. dicere in lib. de duab⁹ animab⁹. Dicit eñ ꝙ illud solum est peccatum a quo liberuz est abstinere. Et dōm est ad hoc ꝙ sicut magister determinat infra quedam necessitas ē ad pctā venialia. peccata saltem in vniuersali. Illa aūt rō ⁊ verbum qđ ibidez sequitur intelligitur de peccato actuali mortali. Qualiter autem necessitas sit ad venialia. hoc habebit questionem infra suo loco vbi magister inquirit di.xlj.

la sunt. ⁊ eadem iusta pena pcti sunt. d Sunt inquit q̄dam necessitate facta improbanda. vbi homo vult recte facere ⁊ nō pōt. vnde ⁊ illud apli. Non qđ volo facio bonum. sed qđ odi maluz hoc ago. Et illud. Caro ꝯcupiscit aduersus spm̄. ⁊ spūs aduersus carnez. Hec eñ inuicem sibi aduersant̃. vt nō que vultis faciatis. sed hec oĩa ex illa mortis damnatōne sunt. Naz nō est ista pena hominis sed natura. nulla ista pctā sunt. Si eñ non recedit̃ ab eo mō quo naturaliter factus est homo cum hec facit. ea vtiqꝫ facit que debet. Si aūt homo quia ita est nō est bonus. nec habet ī potestate vt sit bonus. siue nō videndo qualis esse debeat. siue videndo ⁊ nō valendo esse qualem se esse debere videt. penam istam esse quis dubitet? Oĩs autem pena pcti pena est. iusta est ⁊ supplicium noiat̃. Si aūt iniusta est pena. qm̄ penam esse nemo ambigit iniusto aliquo dn̄ante. homini imposita est. Porro quia de oĩpotentia dei ⁊ iusticia dubitare dementis ē. iusta est hec pena. ⁊ ꝓ pctō aliquo impendit̃. Non enim quisqꝫ iniuste dominans aut surripe hoiem potuit velut ignoranti deo. aut extorquere inuito tanq̄ʒ inualidiori vt hoiem iniusta pena cruciaret. Relinquit̃ ẽ vt hec pena iusta de damnatōne hois veniat. His atqꝫ alijs plurib⁹ testimonijs docet̃ quedā esse pctā ⁊ penas pcti essentialiter.

Ro.vij.
Gal.v.

Preterea nullaten⁹ ambigendū est quedā pctā absqꝫ vllo scrupulo penas eē vt inuidia q̄ est dolor alieni boni. ⁊ ira. q̄ etiā nō inq̄ʒtum pene sunt. pctā sūt. Ita etiam de cupiditate ⁊ timore ⁊ alijs hmōi sentiendū est. Unde aug. in li. lxxxiij. q. ait. Oīs pturbatio passio. oīs cupiditas pturbatio. omĩs ẽ cupiditas passio. Oīs v̄o passio cū est in nobis. ipa passione patimur. Oīs ẽ cupiditas cum est in nobis ipsa cupiditate patimur. ⁊ inq̄ʒtum cupiditas est patimur ea. oīs aūt passio inq̄ʒtum ipsa patimur non est pctm̄. ita ⁊ de timore. nō eñ ꝯsequēs est vt si patimur timorem. ideō nō sit pctm̄. qꝛ multa sunt pctā q̄ patimur. sed nō inq̄ʒtum patimur eis.

Quedam sine dubio peccata sunt ⁊ pene. vt ira ⁊ inuidia.

Determīat quoddaz dubiuz in auctib⁹ ꝑdictis positum. e

Illud aūt diligēter ē annotādū qđ sup̄ positis v̄bis Aug. dicētis quedā necessitate facta eē improbāda ⁊ mala. vr̃ obuiare qđ Hiero. ait in explanatiōe fidei. qđ licet sup̄ sit posituz. tm̄ vt pfecti⁹ sciat̃. iterare nō piget. Execram⁹ inquit eoꝝ blasphemiā q̄ dicūt impossibile aliq̄d homini a deo esse ꝑceptum. ⁊ mādata dei nō a singulis ꝫ ab oĩb⁹ in cōe posse seruari. ⁊ paulopost. Et taz illos errare dicim⁹ q̄ cuz manicheo dicūt hoiem pctm̄ vitare nō posse. q̄ʒ illos q̄ cū Iouiniano asserūt hoiem nō posse peccare. Ecce hiero. dicit errorē eē. si quis dicat hoiez vitare pctm̄ nō posse. Qui aūt dicit quedā necessitate fieri. quedā dicit non posse vitari. Cū ẽ id Augusti. dicat. Videt̃ aut erroris esse quod tradit. aut non esse verum quod Hieronimus ait. Ad quod dici potest quia Augusti. dicit ꝫm statum huius miserie ad quam ptinet ignorantia ⁊ difficultas. vt idem ait in li. de libe. arbi. q̄ ex iusta damnatōne descendert̃. illud tradidit vbi ⁊ venialia pctā inclusit. Hiero. v̄o tm̄ de mortalibus pctis loquit̃. que vnusquisqꝫ gratia illuminat⁹ vitare valet. vel de homine ꝫm statum liberi arbi. ante peccatum illud ait.

Epilogū facit ad alia transiturus. f

Satis diligēter eoꝝ posuim⁹ sciam q̄ dicūt oĩs act⁹ naturas eē. ⁊ inq̄ʒtū sūt bonos esse. in q̄ tractatu q̄dam interseruim⁹ q̄ nō ex eoꝝ tm̄ psona accipiēda sunt. qꝛ ab oīb⁹ catholice sapientib⁹ absqꝫ hesitatōne tenent̃. atqꝫ auctatū testimonijs ⁊ rōnib⁹ eoꝝ traditōez munium⁹. q̄ dicūt oēs act⁹ eēntia sui. i. inq̄ʒtum sunt esse bonos. Quosdam v̄o inq̄ʒtum inordinate fiunt peccata esse.

ᵗAddunt q̃ quosdam actus nõ tm̃ essentia. sed etiam genere bonos esse. vt reficere esurientez. qui actus est de genere operū miscdie. Quosdā vō actus absolute ac pfecte bonos dicūt. quos nõ solum essentia vel genus. sed etiam causa ꝛ finis commendat. vt sunt illi q̄ ex bona voluntate ꝑueniunt. ꝛ bonum finē metiunt.

t Addūt quoq̃ quosdam actus nõ tm̃ essentia sed etiam genere bonos esse. vt reficere esurientem. Querit̃ ꝑ quanto dicit̃ esse bonū in genere. Si qꝛ dici bonū absq̃ circūstantia aliqua supaddita. tūc videt̃ q̄ reficere indigentē nõ sit bonū in genere. quia est ibi circūstantia debita in eo qui reficit̃. Si tu dicas q̄ bonum in genere dicit̃. qꝛ est ꝯmune ꝛ vniuersale. tūc siliter videt̃ q̄ deberet dici bonū in specie. cum generale dicat̃ respectu speciei. Est igit̃ qō ꝑ quanto dicat̃ aliquid esse bonum in genere. Querit̃ etiam de sufficientia ipsius diuisionis per tria mēbra. videt̃ eñ esse insufficiens. qꝛ nõ tm̃ est bonum in genere et bonum ex intentione et causa. sed etiā bonuz gratie ꝛ glorie. Rº. dō q̄ magister diuidit h 4 bonum nõ quocunq̃ modo. sed bonuz ꝑut est in actu. bonū autē hmõi habet ꝯsiderari in se siue ſm se. ꝛ sic est bonū nature. Habet iterū ꝯsiderari ſm ꝯpatōnem ad naturam debitam. ꝛ sic dī bonum in genere. Habet iterū ꝯsiderari ſm alia tria genera causaꝝ. videlꝫ in ꝯpatōne ad efficiens. ꝛ formā. ꝛ finem. ꝛ sic est bonum pfectum. Et sic patet sufficientia. quia oīs actus aut ꝯpatur ad suum principiū efficiens solū. Aut ꝯpatur ad suū principiū efficiens ꝑut respicit debitū obiectū. Aut ꝯpat̃ ad suū principiū efficiens ꝑut respicit debitū obiectū et finē ꝯgruū. Bonū aūt ſm q̄ respicit naturā debitā dicit̃ esse bonū in genere. ꝑ eo q̄ sicut genꝰ dicit esse in potentia ad esse ꝯpletum. que ꝯplet̃ ꝑ aduentū differentiaꝝ. sic in actu transeunte sup naturā debitā qdāmmō inchoat̃ bonū moris. Illud aūt bonū moris specificat̃. ꝛ ꝯplet̃ ꝑ aduentū circumstantiaꝝ. vnde pōt fieri ꝛ bene ꝛ male. Similiter intelligendū est de malo in genere. Oīs autem bonum ꝛ malum possint differenter fieri ꝛ bene ꝛ male. nihilominus tamen bonū quantū est de se dicit inchoationem boni. ꝛ malū similiter mali. ꝛ ideo nomen boni tenet. quia in ipso saluat̃ ratio generis. Unde bonum nature respectu boni moris est quasi in potentia materiali que est potentia passiua. bonum aūt in genere aliquo modo est bonū moris. ex hoc q̄ transit supra materiā debitam. ꝛ ideo assimilat̃ potentie generis q̄ ē aliquo modo actiua. Genus eñ est forma vt dicit phs. licet ꝑ ꝯpatōnem ad differentias in diffinitōne sit sicut materia. Et ꝑ hoc patet responsio ad obiecta. Nam bonum ex circūstantia ꝯtineri pōt sub bono pfecto. vel sub bono in genere. Si eñ est indutū omnibꝰ bonis circumstantijs ꝯtinet̃ sub bono pfecto. Si autem deficit in aliqua circūstantia. reducit̃ ad bonū in genere. sub bono aūt pfecto ꝯphendit̃ actus gratuitus ꝛ gloriosus. Possent aūt plura queri de hac materia. sed alibi magis habent locum q̃ hic.

Ad intelligentiā huiꝰ ptis circa tria incidit h qō. Primo querit̃ de ꝯpatōne culpe ad penā ſm identitatē. Scdo vō querit̃ de ꝯpatione culpe ad penā ſm inseꝑabilitatez. Tercio querit̃ de ꝯpatōe pene ad diuine iusticie eq̄tatē. Circa primū duo querunt̃. Primo querit̃ vtrū vnū pctm̄ sit alterius pcti pena? Scdo querit̃ vtrū passiones aīe sint pene tm̄. an pene simul ꝛ pctā?

Questio. j. a

Utrum pctm̄ sit pena peccati? Et q̄ sic vī Apoc. vl. Qui in sordibꝰ est. sordescat adhuc. glo. Iustuz est. h̄ esse in sordibꝰ nõ est aliud q̃ eē in pctis. et sordescere nõ est aliud q̃ peccare. ḡ pctm̄ est meritū alteriꝰ pcti. igit̃ a relatiuis pctm̄ sequēs est retributio ꝑcedentis. h̄ retributio pcti nõ est nisi pena. ḡ ꝛc̄. Item greg. expssius dicit. ꝛ hꝫ in lr̃a. Inter primū pctm̄ apostasie. ꝛ vltimā penā ignis eterni. media q̄ sunt. et pctā sunt ꝛ pena pcti. Item ysid. Deus occultā supbiam clericoꝝ vindicat ꝑ manifestā luxuriā. sed vindicta pcti est pena. ḡ manifesta luxuria est pena superbie. Item ex hoc q̄ hō peccat meret̃ a deo relinq̄. h̄ ex hoc q̄ relinquit̃ cadit ꝯtiter in aliud pctm̄. ḡ si h̄ iustū est. q̄ vnū pctm̄ ꝯmisit. meret̃ ꝑ ꝯñs dimitti cadere in aliud. ḡ ꝑ dimissus cadit in aliud pctm̄. illud qd̄ scdo ꝑpetrat̃ ordinē hꝫ ad primuz sicut ad meritum. h̄ oē tale est pena pcti. ḡ ꝛc̄. Item oē illd̄ est pcti pena in quo hō dampnificat̃ ꝛ ledit̃. ꝛ in qd̄ ꝑ illud pctm̄ inducit̃. h̄ supbꝰ hoc ipso q̄ vult alium excellere. necessario cadit in inuidiā quando videt alium se supare. Sicut eñ dicit Aug. in li. de vera relig. Necesse hꝫ alij inuidere. q̄ nõ vult ab alio supari. ḡ videt̃ q̄ inuidia sit pena supbie. ꝛ inuidia absq̃ dubio est pctm̄. ḡ pctm̄ est pena peccati. Sꝫ contra. Omnis pena pcti est laudabilis. ꝛ nulla culpa est laudabilis. ḡ nulla culpa est pena peccati. Maior pbatur. qꝛ oē qd̄ iustum est. laudabile est. h̄ oīs pena pcti est iusta. sicut dicit aug. ꝛ hꝫ in lr̃a. Minor vō ꝑ se ptꝫ. Itez oīs pena est ordinatiua culpe. ꝛ ꝑ hoc faciēs ad vniuersi decorē. h̄ culpa subsequēs nõ ordinat culpā ꝑcedentē nec decorat. imo magꝭ deturpat. ḡ culpa nõ est peccati pena. Item si culpa subsequens est pena ꝑcedentis. ḡ a relatiuis culpa precedens est meritū sequētis. pari rōne illa culpa q̄ ē subsequēs. est meritū alteriꝰ. ꝛ sic deinceps. si ḡ nullū peccatū debet remanere impunitum. videt̃ q̄ hō debeat peccare ineternū. si ḡ hoc est incōueniēs et indignū. patet q̄ pctm̄ nõ est pcti meritū. igit̃ nec vnū pctm̄ ē alterius punitiuū. Item si sequēs pctm̄ punit ꝑcedens. ḡ cuz deus nõ puniat bis in idipm̄. culpa sequēti ꝑtractata. culpa ꝑcedens non dꝫ puniri. aut si punit̃. nõ debet tantū puniri. q̄ si hoc eēt verū. reportaret q̄s comodū de malicia. Qꝛ si hoc est inconueniens. patet ꝛc̄. Item si pctm̄ est pena peccati. et deus nõ punit supra ꝯdignum. nunq̃ pctm̄ sequēs esset maius pctō ꝑcedenti. q̄ si hoc de plano ē falsum. quia de minori pctō deuenitur ad maius. planuz est q̄ pctm̄ nõ est pena peccati. Rº. dōm q̄ absq̃ dubio 5 sicut auctes sanctoꝝ expresse dicunt. tenendum

est ꝙ pctm̄ est pena peccati. Sed aduertendu3 est ꝙ
circa hoc est duplex modus intelligēdi fm ꝙ magi-
ster in lr̄a innuit. Quidaʒ em̄ dicere voluerūt ꝙ pctm̄
est pena pcti. nō tm̄ essentialiter siue fm id qd est. sed
ratōne ci⁹ qd ꝯcomitat᷑. vel ratōne ci⁹ qd ꝯsequit᷑. si-
cut patet ꝙ pctm̄ manifestū ex ꝙ ꝯsurgit infamia. di-
cit᷑ esse vindicta pcti occulti. nō ratōne ipsius trans-
gressionis. sed ratōne infamie ꝯsequentis. Uel pctm̄
in quo est manifesta ignorantia est pena pcti super-
bie. sicut pctm̄ heresis ⁊ alia hm̄ōi. que vocat aplus
passiones ignominie. pena est ratōne ignorātie. non
ratōne culpe. Et breuiter qdlibet pctm̄ pōt dici pena
pcti p̄cedentis ratōne lesionis quā infert. et sic idem
dicit᷑ pctm̄ ⁊ pena pcti causaliter. ita tm̄ ꝙ pctm̄ dicit᷑
essentialiter. ⁊ pena pcti causaliter. Sed qm̄ fm istū
modū nō tm̄ vnum pctm̄ posset dici pena alterius. s
etiā vnū pctm̄ posset dici pena sui causaliter loquen
do. quia peccans seipm̄ ledit. Et iterū sicut ostensuʒ
fuit in p̄cedentib⁹. nō tm̄ actio inordinata est culpa.
verū etiam ipsa deformitas que remanet in anima. ⁊
ipsa anime deformatio nō modica est ei pena. Et rur-
sus sicut ratōnes p̄me ostendūt quedam ordinatio
meriti ⁊ retributōnis est inter culpam p̄cedentem ⁊
sequentem. etiam q̄ʒtum ad id ꝙ culpe sunt. Ideo
est alia opinio cui magis videt᷑ ꝯsentire magister. ꝙ
pctm̄ sequens nō tm̄ causaliter. sed etiam essentiali-
ter (vt sic loquamur) est pena peccati p̄cedentis. et
hoc dicendo sicut magister dicit in nullo fit p̄iudici-
um veritati. immo hoc est satis planum. Nam pena
duo dicit. ⁊ dicit malum siue damnū. ⁊ dicit ordineʒ
ad p̄cedens meritum. ⁊ hec duo ꝯtingit reperiri cir-
ca sequens pctm̄. Damnificatio em̄ ⁊ nocumentum
est in ipso fm ꝙ pctm̄. eo enim est pctm̄ quo nocet. ⁊
magnū malū incurrit ꝗs cum incidit in pctm̄. etiam
si nihil aliud deberet habere posteri⁹. Ordinatōeʒ vo
habet in eo ꝙ sequēs. hoc ipso em̄ ꝙ homo est i pctō
dignus est dimitti cadere in aliud. Iuxta illud apo-
calip. vlti. sicut dicit᷑ in glo. Iustū est vt qui in sordi-
bus est sordescat adhuc. Concedendū est igit᷑ simplr̄
citer ꝙ pctm̄ pōt esse pena pcti. vt expsse dicūt auto-
6 ritates sanctoꝝ. Ad illud vo qd primo obijcit᷑ ꝙ
om̄is pena est laudabilis. dōm ꝙ illa ꝓpositio dupli-
citer pōt intelligi. Aut ꝙ laus attribuat᷑ pene fm id
qd est. aut inq̄ʒtum pena. Si attribuitur pene fm id
qd est. sic est falsa. multe em̄ sunt pene que sunt pas-
siones ignominie. ⁊ non sunt laudabiles sed vitupe-
rabiles. Si aūt attribuat᷑ pene sub ratōne pene. hoc
est inq̄ʒtum est p̄cedentis peccati punitiua. sic om̄is
pena est laudabilis. ꝓpter hoc ꝙ ordinata est. ⁊ p eū-
dem modum intelligenda est hec ꝓpositio. Om̄is pe-
na est iusta. Cum ergo infert᷑ ꝙ peccatū sit iustuʒ vel
ꝙ sit laudabile. est ibi sophisma fm accidēs. quia ꝓ-
ceditur a laudabilitate ordinis. ad laudem rei ordi-
nabilis. hoc autem non sequit᷑. quia frequēter laus
ordinis extranea est ordinabili. maxime cum illud qd
est vituperabile ordinatur cōuenienter ⁊ laudabili-
7 ter. Ad illud qd obijcit᷑ ꝙ omnis pena est ordina-
tiua culpe. dōm ꝙ verū est ꝙ eo modo ordinat quo
modo punit. ⁊ illa que simpliciter est pena ⁊ simpli-
citer punit. est simpliciter ordinatiua. ⁊ illa que suffi-
cienter punit sufficienter ordinat. Que vo est pena
fm quid ⁊ nō punit sufficiēter. ordinat fm quid. ⁊ ve
rum est illud ꝙ sicut quidā ordo laudabilis est. licet
magis manifestus pene infernalis ad culpam. ita q̄-
dam ordo est laudabilis licet minus manifestus pec
cati subsequentis ad pctm̄ p̄cedens. ⁊ in hoc ordine
laudat᷑ diuina iusticia. que ꝓmittenteʒ vnum pctm̄. 8
iusto iudicio ꝓmisit labi in aliud. Ad illud quod
obijcit᷑ ꝙ culpa p̄cedens est meritum sequent᷑. dōm
ꝙ est meritum cōgrui. ⁊ est meritum ꝯdigni. ⁊ cū di-
citur culpa p̄cedens esse meritum sequentis. hoc nō
est q̄ʒtum ad meritum ꝯdigni sed cōgrui. que q̄dem
congruitas in alia congruitate defacili potest recom
pensari. Sicut em̄ est congruū ꝙ de⁹ peccatorem ꝑ-
mittat labi in aliud pctm̄. sic est etiam congruum vt
quia male vsus est vita. eam sibi auferat. et in infer-
num demergat. Sicut etiam congruuʒ est vt dimit-
tat eum cadere in aliud pctm̄. sic etiam congruū est
vt si velit abstinere det ei auxilium vt in aliam cul-
pam nō corruat. Ad illud qd obijcit᷑ ꝙ deus non 9
punit bis in idipsum. dōm ꝙ pctm̄ sequens nō erat
pena in qua fieret retributio de ꝯdigno. sed solum de
congruo. Et sic retributio ci⁹ qd meret᷑ quis q̄ʒtū ad
meritū cōgrui. n̄ p̄iudicat ei qd meret᷑ q̄ʒtum ad me-
ritū ꝯdigni. Dat em̄ deus iustis bona in p̄nti. nō ꝓ-
pter hoc dat minora in futuro. sic intelligendū est se 10
habere in ꝓposito. Ad illud qd vltimo obijcit᷑ ꝙ
deus non punit supra ꝯdignū ⁊c. iam pʒ rn̄sio. Hoc
em̄ intelligit᷑ de pena q̄ a deo infligit᷑ ꝓprie. et de ea q̄
circa pctm̄ p̄cedens respicit meritū ꝯdignum. vtrū-
qʒ aūt hoꝝ deficit in ꝓposito. Nam culpa sequēs fm
id qd est nō est a deo. culpa etiaʒ sequens nō ordina-
tur ad p̄cedens pctm̄ fm ratōnem ꝯdigni. s fm rati-
onem ꝯgrui. Congruit em̄ hoc ordini diuine iusticie
sicut ostensum est. Questio. ij. b
Utrum passiones aie sint pene tm̄. an pene simul et
pctā? Et ꝙ sint pene ⁊ pctā videt᷑. Om̄e illud ꝓ quo
quis meret᷑ mortē eternā est pctm̄. s passionib⁹ ani-
me meret᷑ quis mortē eternā Math. v. Qui irascit᷑
fratri suo. reus est gehenne ignis. g ira que est passio
anime est culpa. pari rōne ⁊ alie passiones anime.
Item om̄e illud qd directe repugnat virtuti ē cul
pa. sed ira ⁊ inuidia ⁊ alie passiones anime repugnāt
virtutibus. ergo ⁊c. Item omne illud qd est ꝯtra
rationem rectam est culpa. sed passio aie que est do-
lor de alieno bono est ꝯtra ratōnem rectā. que de illo
iudicat esse gaudendū. g ⁊c. Item illud maxime
tenet ratōnem culpe. qd maxime est impugnatiuuʒ
gratie. sed inuidentia gratie fraterne maxime repu-
gnat gratie spūssancti. ergo cum hec sit passio aīe
⁊ pena. videt᷑ ꝙ passiones anime sint pctā. Item
ad hoc ipsum est ratio Aug. in li. lxxxiij. q. Arguit n.
sic. omnis ꝯturbatio est passio. om̄is cupiditas est ꝯ
turbans. g om̄is cupiditas est passio. sed planum est
ꝙ cupiditas est culpa. g pctm̄ est passio ⁊ ecōuerso.
redit igit᷑ idem qd prius. Sed ꝯtra. In om̄i pctō
sicut vult Aug. in li. de libe. arbi. regnat libido. vbi aūt
ꝙ autem regnat libido inest improba delectatio. er-
go omne pctm̄ inq̄ʒtum est peccatū delectat. sed hu-
iusmodi passiones anime eam puniūt ⁊ ꝯtristant. g
videt᷑ ꝙ nō sint pctā. Item om̄is culpa actualis
est voluntaria. sed iste passiones aie nō sunt volunta-
rie. ergo nō sunt culpa. sed tm̄ pena. Item omni
culpa vituparmur. passionibus aūt aie nō laudamur
nec vituparmur. sicut vult phs. g passiones aīe nō
sunt peccata. Item opposita sunt nata esse

eodem genere.sed nulla virtus est passio. cum omīs
virtus sit in genere habitus.ergo nullū vitiū siue pecca
tum est passio. Item in omī peccato est cōuersio
ad ꝯmutabile bonū.in huiꝰmōi aūt passionibus anime
que sunt inuidia.ira.tristicia.potius est tedium bo-
ni ꝛ auersio q̄ ꝯuersio.ergo tales passiones aīe nō sunt
11 culpe. R°.dōm q sicut expresse dicit mgr̄ in litte-
ra ꝛ pbat p autoritatem August.multe sunt passio-
nes aīe que nō sunt solū penales. verū etiam culpa-
biles.sicut ira ꝛ inuidia.Licet autē huiꝰmōi passiones
peccata sint.tamē non sunt peccata inq̄tum passio-
nes.sicut idem Augꝰ.dicit et habet in litera. omnis
aūt passio inq̄tum ipsa aliquis patit nō est peccatū.
sed huiꝰmōi passiones peccata sunt rōne inordinatio-
nis volūtatis ꝯiuncte.vel añcedēter vel ꝯñter.Pro
pter qd notandū est q quedā est passio illata ab ex-
trinseco.ꝛ circa hanc nō ꝯsistit meritū nec demeritū.
nisi inq̄tum a volūtate respuit vel acceptat.Unde
occidi p xp̄o non est meritoriū nisi inq̄tum volitū
est ab eo qui occidit.vnde ꝓprie loquendo in talibꝰ
passionibus nō est quid meritoriū.sed sufferētia pas
sionis.Est ꝛ alia passio que ortū habꝫ ab intrinseco.
Et hec dupliciter potest oriri.quia q̄dam orit ex cor
ruptione nature.quedam vo ex ꝑuersione volunta-
tis libere.Et illa que oritur ex corruptōne nature in
duplici differentia est.quoniā natura corrupta ē vi-
ciosa corruptōne p ꝯcupiscentiam.ꝛ corrupta ē cor-
ruptione penali per mortalitatem inflictā.Ille igi-
tur passiones que oriunt ex corruptōne nature vt ē
corrupta penali corruptione.tenent rationem pene
tm̄.vt fames ꝛ sitis.ille vo que oriunt ab ipsa vt est
corrupta corruptōne viciosa.nō tm̄ habent ratōem
pene sed etiam culpe.sicut sunt inordinate affectio-
nes anime que ꝯsurgūt ex morbo ꝯcupiscentie.ꝛ ta-
les sunt passiones ire ꝛ inuidie ꝛ ꝯsimiles.ꝫm autē
q huiꝰmōi passiones anime oriunt ex voluntatis con-
uersione ad aliqd bonum amabile.sic ꝫm q volun-
tas habet ꝯuerti dupliciter.passiones huiꝰmōi sunt in
12 duplici genere.Uolūtas eñi aliquādo ꝯuertit ad bo
num simpliciter.ꝛ tūc detestat ꝛ odit qd aduersatur
illi bono.vtpote pctm̄. et hoc modo passiones inde
ꝯsurgentes sunt iuste ꝛ meritorie.Conuertit etiam
voluntas aliquando ad bonū ꝓpriū ꝛ ad bonum
vt nūc.ꝛ tūc passiones que inde cōsurgunt culpabi-
les sunt ꝛ male.sicut ꝛ voluntas a qua oriunt.ſꝫ nō
habent plenā ratōnem mali ꝛ culpe nisi qñ volūta-
te ꝯsummant.vtpote cum aliquis vult irasci vel eti
am vult ꝯtristari.Et sic patet q huiꝰmōi passiones ani
me pctā sunt.ꝛ inq̄tum oriunt ex corruptōne cōcu-
piscentie.ꝛ inq̄tum ortū habēt ex inordinato amo-
re volūtatis deliberatiue.Concedende sunt igit ra-
tiones ostendētes aliq̄s passiones aīe esse peccata.
13 Ad illud vo qd obijcit primo in ꝯtrariū q libido
regnat in omī pctō.dōm q verū est ꝫm q libido di-
cit improba volūtas.sed nō oportet ꝫm q libido dr
immoderata delectatio. Nihilominꝰ tñ pōt dici q i
istis pct[illegible] reperit libido respectu ꝓprij motiui.Nā
inuidus delectat in boni singularitate.ꝛ iracundus
delectat in adeptōne vindicte.imo qd plus est sicut
vbi iustus ex rectitudine voluntatis delectat dolen-
do de malo culpe.sic etiam inuidus quandā refectō
nem inuenit in dolendo de aliena prosperitate.ita q
delectatio est de vno.ꝛ tristicia est de altero. Quem-
admodū eñi aliq̄s dum amisit illud qd niml̄tū dile-
xit tristat vehemēter.ꝛ magna est illi cōsolatio posse
tristari.ꝛ ibi solū inuenit quietem in fletu ꝛ dolore.si
cut Aug.in.iiij.ꝯfeſ.dicit de se. sic inuidus i dolendo
de bono alieno.in illa passione inuenit quādam dele
ctatōnem in eo qd placet sibi de bono alieno tabesce
re.illa tamen delectatio multum est respersa amari-
tudine. Ad illud qd obijcit q passiones sunt in- 14
uoluntarie.dōm q inuolūtarium dicit dupliciter si-
cut ꝛ volūtariū.Uno modo dicit volūtarium cuius
principiū est volūtas.Alio mō dicit volūtarium qd
ꝯcomitat volūtas.Et ꝫm hūc duplicē modū dupli-
citer dr inuolūtariū.Uno mō vt dicat inuolūtariū
qd nō est a voluntate efficiente.Alio modo vt dicat
inuolūtarium qd nō fit cum volūtate ꝯcomitante.
Primo igit modo accipiendo inuolūtarium.sic ve-
ritatem habet de passionibꝰ que fiūt ab extrinseco.qꝛ
eorum principiū est extra.voluntarium autē est cuiꝰ
principiū est in ipso.nō aūt habet veritatem in passi
onibus que sunt ab extrinseco sicut prius ostensum
est.imo possunt esse volūtarie nō solum sicut a volū-
tate ꝯcomitante.imo sicut a volūtate causāte.dū di-
ligit aliquid inordinate. Ad illud qd obijcitur q 15
passionibꝰ nō laudamur nec vituperamur.dōm q hoc
verū est p se loquēdo.ꝓut tñ radicem habent ex vo-
lūtate.ꝛ volūtas ꝯcomitat eis.ꝛ laudari possumus
et vituperari sicut prius ostensum est. ideo ratio illa
nō ꝯcludit q huiꝰmōi passiones nō sint pctā. ſꝫ q pctā
nō sint inq̄tum eis patimur. Ad illud qd obijcit. 16
q nulla virtus est passio iam patet rñsio. Nam aliq̄
virtus potest circa passiones ꝯsistere.sicut patientia
ꝛ fortitudo.ꝓut ille passiones efficiunt volūtarie.sic
ꝛ in ꝓposito intelligendū est esse. Nihilominus tam̄
potest dici q q̄uis passio nō sit virtus nisi ex actu vo
luntatis simul coexistentis.pōt tamē aliqua passio
ꝓut egredit a natura viciata ꝛ corrupta esse pecca-
tum.nec valet illa ratio cum plura exigautur ad cō-
plendum bonum q̄ ad cōmittendum malum.
Ad vltimum iam patet responsio. Nam iste pas- 17
siones oriunt ex ꝑuersione voluntatis ad ꝯmutabi-
le bonū.ꝛ ideo pctā sunt.nunq̄ eñi quis inuideret
alicui nisi nimis amaret ꝓpriū bonū.ꝛ vt vult Da
masce. Ira vindex est lese ꝯcupie.imo generaliter si-
cut ostēdit aug.in.xiiij.de ciui.dei huiꝰmōi passiones or-
tum habent ex amore.

Onsequēter querit de compatibilitate culpe ad
penam ꝫm inseparabilitatem. Et circa hoc duo
querunt. Primo queritur vtrum contingat
in aliquo ponere culpam sine pena subsequente. Se
cūdo querit vtrū ꝯtingat in aliquo reqrire penā sine
merito ꝓcedente culpe.

Questio.j. c

Utrum contingat in aliquo ponere culpam sine pe-
na subsequente. Et q sic videtur. Ecclesiasti.v. Altis
simus est patiens redditor. sed patiens non statim
vindicat iram suam.sed vsq; in tempus expectat.er
go videtur q deus peccatorem non statim punit.er
go contingit in aliquo esse culpam sine pena.
Item pronior est deus ad miserendum q̄ [illegible] con
demnandum.sed meritū nō habet statim ꝯiunctum
premiū. ergo videt similiter q culpa non statim habe-
at iunctam penam.ergo ꝛc. Item pena est vt di-
cit Augꝰ.labor inuoluntariꝰ.ſꝫ impijs ꝛ peccatoribꝰ

in hac vita multa psꝑa pueniunt. ⁊ plures sunt q̄
adeo in malo letantur ꝙ dolorez non sentiunt. ergo
videtur ꝙ ponere sit peccatuz absq̧ pena saltem ad
tempus. Item si statim peccator cum peccat pu-
nitur. aut punit̄ sufficienter. aut nō sufficienter. Si
sufficienter. ḡ nō deberet amplius in inferno puniri.
Si nō sufficienter. ḡ aliquid de culpa ad tempus re-
manet impunitū. sed qua rōne aliquid remanet im-
punitū eadem rōne et totum. ḡ videt̄ ꝙ pctm̄ possit
saltem ad tempꝰ separi a pena. Item multo mise-
ricordior ⁊ benignior est deus q̄ sit aliquis homo. s
ad laudem benignitatis humane spectat vt in nul-
lo vindicet iniuriam sibi factam. ḡ multofortius hoc
decet facere deum. ḡ videt̄ ꝙ saltem ad tempus de-
beat relinquere pctm̄ impunitū. Sed ɔtra. Aug.
j. ɔfess. Iussisti dn̄e ⁊ sic est. vt pena sua sit sibi omis
inordinatus animꝰ. si ḡ ad culpam necessario sequi-
tur animi inordinatio. necessario igit̄ ad culpam se-
quit̄ aliqua punitio. Itē vbicūq̧ est peccatū ibi ē
priuatio modi speciei ⁊ ordinis. vbicunq̧ autez hoc
est ibi est damnificatio. vbicūq̧ autem damnificatō
est merito culpe. ibi est iusta punitio. ergo impossibi-
le est culpam esse in aliquo absq̧ pena. Item qui-
cunq̧ inordinate ɔuertitur ad bonum vt nūc. auer-
titur a bono simpliciter. ⁊ quicunq̧ acquirit carna-
lem delectatōnem. ꝑdit spiritualē ɔsolationē. sed ꝑ-
dere spiritualē ɔsolationē ad quaz anima nata est. et
amittere deū qui est omne bonuz anime. hoc est ma-
ximum damnum ⁊ penaz incurrere. ergo videtur ꝙ
nunq̄ peccatum cōmittatur absq̧ pena. Itē vni-
uersum ideo dicit̄ esse valde bonū. quia optime ordi-
natum. s in eo qd̄ est optime ordinatum nō pōt esse
ordinis corruptio. nec simpliciter. nec ad tempꝰ. sed
peccatū absq̧ pena est inordinatuz. ḡ impossibile est
ad momentū peccatū esse impunitum. Itez ad iu-
sticie perfectionem spectat supare iniusticiam. sicut
ad sapientie ꝑfectōnem spectat vincere maliciaz. vt
dicit̄ Sapie. vij. Sapientia vincit maliciā. sed quia
sapientia vincit maliciā. impossibile est aliqd̄ maluz
esse qd̄ diuina sapia nō statim ordinet. et exinde bo-
num aliquod eliciat. ergo cum iusticia dei siliter om-
nem supat iniusticiam. impossibile est aliquā culpaz
cōmitti quin statim ad eam non sequatur aliqua pe-
18 na. Rꝰ. dcm̄ ꝙ impossibile est culpam in aliquo es-
se quin ad ipsam sequatur pena inseparabiliter. Et
ratio huius potest sumi ex ꝑfectione diuine equita-
tis. ⁊ ex pulcritudine vniuersitatis. ⁊ ex inordinatō-
ne culpe. ⁊ ex cōditōne peccantis nature. Ex ꝑfectō-
ne diuine equitatis ratio sumit̄ sic. Tante em̄ equi-
tatis est deus qui est iudex omnium. vt nō patiatur
dedecus peccati ad modicuz esse sine decore iusticie.
omni em̄ modo debet iusticia iniusticiam superare.
Ex pulchritudine vniuersitatis ratio sumit̄. vniuer-
sum em̄ ex ordine pulcritudinem habet. ⁊ talis ē ista
pulcritudo qualem decuit fieri ad ostensionem sum-
me sapientie. ⁊ ideo nullo modo fedari potest. ac per
hoc nec ad momentū esse in ea aliquid inordinatuz.
⁊ ita nec peccatum a pena sepatum. Ex corruptione
culpe ratio sumit̄. Nunq̄ enim culpa cōmittit̄ quin
modus species ⁊ ordo circa actōnem voluntaď pri-
uetur. ⁊ dum voluntas se volūtarie in actu suo deor-
sum inclinat. semetipsam incuruat. ⁊ dum incuruat̄. modo
specie ⁊ ordine priuat̄ q̄tum ad habilitatem ad bo-
num. talis autem priuatio. magna est in ipsa anima
damnificatio ⁊ lesio. Et ideo dicit Augꝰ. in quodam
sermone de innocentibus. Nemo habet iniustuz lu-
crum sine iusto damno. vbi lucrum. ibi damnuz. lu-
crum in archa. ⁊ damnū in ɔsciencia. Tulit vestez ⁊
ꝑdidit fidem. acquirit pecuniā ⁊ ꝑdidit iusticiaz. Ex
ɔditōne peccantis nature ratō sumit̄. quia volūtas
ratōnalis que est causa peccati quasi media est inter
sensibilitatem ⁊ sinderisim. media est etiā inter deuz
⁊ alias creaturas. ⁊ cum se ɔuertit ad hec inferiora.
ab eo recedit qui sursum est. ⁊ dum acquirit paruuz
bonū. amittit magnū bonum. quia dum acquirit vt
nūc bonū. amittit simpliciter bonum. ⁊ que erat me-
dia. facit seipsam infimā. Similiter cum peccādo cō
cordat cum sensualitate. discordat cū sinderisi. ⁊ duz
cum sinderisi discordat. incurrit ex illa repugnantia
remorsum quendam et afflictōnem internam. et ita
dum peccat perdit magnū bonum. ꝑdit honorē pro
prium. perdit solatiū. ⁊ incurrit remorsum. Et sic pa-
tet ꝙ ad culpam inseꝑabiliter sequitur pena. siue di-
catur pena quedam damnificatio. siue dicatur pena
afflictio siue inuoluntaria passio. sed pena que ē dā-
nificatio semper sequitur ⁊ in actu ⁊ in habitu. quia
nunq̄ est homo in culpa quin semper sit in damno.
Afflictio ꝟo siue remorsio sequitur saltem in habitu
q̄uis ꝓpter delectatōnem intensam vel inconsidera-
tionem siue distractōnem animi nō sentiatur. Et ex
hoc patet qualiter peccatū claudit in se penā. ⁊ qua-
liter peccatum potest dici pena peccati. ⁊ etiaz pena
suippsiꝰ. Scd̄m em̄ diuersam ɔꝑationē volunta-
tis peccantis ad sinderisim ⁊ sensualitatem. idez ip-
sum ⁊ habet ratōnem peccati. ⁊ habet ratōnez pene.
sicut ostensum est. Concedende sunt igit̄ ratōnes ꝓ
bantes ꝙ pena sequit̄ culpam inseꝑabiliter. Ad 19
illud ḡ qd̄ primo obijcit̄ in cōtrarium ꝙ altissimus
est patiens redditor. dcm̄ ꝙ dupliciter ē loqui de pe-
na. scz q̄tum ad statum inchoatōnis. ⁊ q̄tum ad sta-
tum ɔsummatōnis. Et primo modo punitur homo
remediabiliter. secūdo irremediabiliter. Penaz igit̄
sm̄ statum inchoatōis ⁊ remediabilitatis statim in-
fert deus. quia hoc decet suam iusticiā. Scd̄m statuz
ꝟo ɔsummatōnis ⁊ irremediabilitatis differt. h em̄
decet suā benignitatem ⁊ patientiā. sm̄ cuius diuiti-
as nos expectat ad penitentiā. Ad illud qd̄ obij- 20
cit̄ ꝙ deus nō statim remunerat. dcm̄ ꝙ sicut in pe-
na magnitudo afflictōnis differt̄. ⁊ interior afflictio
et remorsio peccatuz cōcomitat̄. vel ordinis multi-
tudo abscondit̄ benefacientibus. nihilominꝰ tamen
alique primitie spiritus degustant̄. et in omni bono
ope quedā iocunditas cōsciencie ⁊ tranquillitas bñ
opanti ɔcedit̄. q̄ est sicut fructꝰ et remuneratio opis
illiꝰ. ⁊ hoc ē qd̄ dicit aplꝰs. Laborantē agricolā optet
primo de fructibꝰ edere. Ad illď qd̄ obr ꝙ pena est 21
passio inuolūtaria ⁊ afflictiua. iam pꝫ rn̄sio ex his q̄
dicta sunt. Nā ibi est dānificatio ⁊ afflictio q̄uis nō
semꝑ sentiat̄. Ad illud qd̄ obr ꝙ deꝰ punit sufficiē 22
ter aut n̄. dcm̄ ꝙ punire sufficiēter hoc ē duplr. Aut
simplr. aut sm̄ ꝙ ɔpetit statui pn̄ti. In pn̄ti igit̄ pu-
nit̄ culpa sufficiēt̄. s h nō simplr s ꝓut ɔpetit statui
pn̄ti. ⁊ ideo in tali punitōne saluat̄ debitꝰ ordo. ⁊ ni-
hilominꝰ ptꝰ egressum aie a corpe dꝫ fieri pene accu-
mulatio. nec remanet i pn̄ti. nec i futuro aliqd impu-
nitū. s totuz punit̄. licet plꝰ ⁊ minꝰ sm̄ ꝙ exigit locꝰ

23 & tempus. Ad illud qđ obi ꝙ homo benignus to
tum condonat. Dđm ꝙ non est simile. ꝓ eo ꝙ cum
deus sit ipa iusticia. si ꝓpriaꝫ offensam dimitteret im
punitam. iniuriā faceret ipi iusticie. non sic aūt est de
homine. Preterea cum ipe sit vltimus iudex. ei reser
uantur oīa punienda. Vñ qđ ipe dimittit impuni
tum. alius punire non potest. non sic autem est de ho
mine qui habet aliū superiorem iudicem. & quod ipe
nō punit. quasi ad deum remittit.

Questio. ij. b

Utrum pena possit esse in aliquo sine culpa prece
dente. Et ꝙ non videtur. Primo autoritate Hiero.
Ait eñ sic. Quicqđ patimur. peccata nr̃a meruerūt
Item Grego. in quadam collecta. Nulla eis no-
cebit aduersitas. si nulla dominetur eis iniquitas. er
go si nō precessit dominiū culpe. videtur ꝙ nullo mō
sequi possit suppliciū pene. Item Augustinus in
primo tracta. Mors & vita a domino deo est. sed vi-
ta vt a donante. & mors vt a vindicante. si igit̃ a deo
est mors vt a vindicante. pari ratione & oīs alia pe
[illegible]. sed omnis vindicta respicit meritum culpe prece
dentis. ergo videtur ꝙ in nullo sit aliqua pena. quin
in ipo prius fuerit culpa illius pene meritoria. Itē
pena quantū est de se dicit aliquod malum. Diuidit̃
eñ malū in malū culpe. & malū pene. ergo sicut ma-
lum culpe dicit priuationem alicui⁹ boni & alicuius
ordinis. ita etiam & malū pene. ergo sicut maluꝫ cul-
pe indiget ordinari. ita & malū pene. sed sicut malum
culpe ordinatur per sequens malum pene. sic maluꝫ
pene per anterius maluꝫ culpe. igitur sicut culpa nō
potest esse sine pena. sic nec pena sine culpa. Item
omnis punitio s'm ꝙ hmōi est effectus diuine iusti-
cie. iustus aūt s'm ꝙ hmōi cōsiderat meritoꝝ exigen-
tiam. nullū autem ē meritum pene nisi peccatū. ergo
impossibile est aliquem puniri nisi in eo qđ precesse-
rit macula peccati. Sed contra Job. xvij. Nō pec
caui. & in amaritudinibus moratur oculus me⁹. Et
similiter Job. vj. Utinam appenderentur pctā mea
quibus iram merui. & calamitas quā patior in state-
ra. quasi arena maris hec grauior appareret. ergo vi
detur ꝙ pene que fuerunt in Job non fuerunt meri
to precedentiū peccatoꝝ. Item Job. ix. cap. Quis
peccauit. hic aut parentes eius vt cecus nasceretur?
vbi dicitur. neqꝫ hic peccauit neqꝫ parentes eius. Et
exponit Augustinus ꝙ hoc non dicitur. quia nō pec
cauerunt. sed quia cecitas non erat pena peccati. er-
go idem qđ prius. Item pro peccato originali nō
meretur quis nisi semel mori. & Lazarus non tm̄ fu-
it mortuus semel sed bis. g̃ videt̃ ꝙ prima mors aut
secūda fuerit ei absqꝫ merito peccati inflicta. Iteꝫ
tota die videmus ꝙ impius affligit iustum. Et de hoc
etiam ꝓpheta conqueritur Abacuck. j. Taces cōcul
cante impio iustiorem se. & nō esset iusta querela pro-
phete si iustus ꝓ peccatis suis puniretur. g̃ videt̃ ꝙ
multe pene infligantur q̃ non infligūtur merito pec-
catoꝝ. Item xp̄us fuit a iudeis interfectus. & pla-
nū est ꝙ in ipo nullū fuit oīno peccatū. & mors illa pe
na fuit. hoc constat. g̃ videt̃ ꝙ pena possit esse absqꝫ
24 culpa preambula. R. dđm ꝙ malum pene dupli-
citer potest ordinari. Uno modo ad maluꝫ culpe. qđ
puniendo ordinat. Alio modo in comparatione ad
bonū qđ deus elicit ex illa pena. Dico igitur ꝙ si ali-
qua pena infligatur cuius ordinatio principaliter cō
sistat in compatione ad malum culpe puniendū. ne
cesse est aliquam culpam precessisse. nec tm̄ ꝑcessisse
sed etiam aliquo modo coitari inseparabiliter. Pena
eñ aut est directe ordinata ad puniendum. aut ē or-
dinata principaliter ad malum excludendum. Pri-
mo modo est pena infernalis. & secūdo modo ē pena
purgatoria. Et primo modo requirit pena p̄ntiā cul-
pe s'm deformitatem & maculam. Secūdo modo re-
rit culpe p̄ntiam s'm reatum & sequelam. Si aūt pe-
na infligatur principaliter ꝓpter ordinem quē habet
ad bonū qđ inde elicitur. aut g̃ ꝓpter bonū ꝓpriū aut
ꝓpter bonū alienū. Si ꝓpter bonū ꝓpriū. sic requirit
ꝙ in subiecto illo aliqñ fuerit culpa. & ꝙ possit esse de
futuro. Si aūt ꝓpter bonū alienū. sic sufficit pene vt
fuerit culpa in alio q̃ in eo qui punitur. in eo vicꝫ ꝓ
quo pena illa sustinetur. per quē modum fuit in xp̄o.
cuius mors & passio erat ordinata ad redimendū ge
nus humanū. & liberandum & reparandum a lapsu in
quem ceciderat ex peccato primi parentis. Et sic pa-
tet ꝙ omnis pena aliquo modo respicit culpam. sed
quedam vt presentem in se. vtpote pena infernalis.
quedam vt preteritam in se sed presentem in reatu &
sequela. sicut pena purgatoria. Quedam vo soluꝫ vt
preteritam & hoc in eo qui punitur. & sic est omnis pe
na iustorum xp̄o excepto. Quedaꝫ vo respicit culpā
non in se sed in alio. sicut patet in xp̄o. Cum ergo q̄-
ritur vtrum omnis pena sit causata a culpa. Dđm ē
ꝙ si intelligatur de causa meritoria de condigno. sic
non habet veritatem. si autem intelligatur de causa
sine qua non. sic aliquo modo veritateꝫ habet. Nul-
la enim esset pena in homine nisi ꝑcessisset culpa. Et
per hoc patet responsio ad q̄stionem ꝓpositam qua
queritur vtrum pena possit esse sine culpa precedēte.
siue qua queritur vtrum pena possit separi a culpa.
Concedendum est eñ ꝙ sic ꝓpter ordinatōnem quā
habet ad bonū posterius qđ ex ea elicitur. Ad il- 25
lud ergo qđ obi de Hiero. Dđm ꝙ Hiero. nō acci-
pit ibi mereri pro merito condigni sed potius ꝓ me-
rito congrui. qđ quidem est sicut dispositō preambu
la. Et verum est sicut dictum est ꝙ nisi fuisset in no-
bis peccatum originale in nobis non esset contracta
penalitas vnde esset afflictio aliqua pene. & ꝙ i xp̄o
fuit. hoc fuit solummodo voluntarie. Ad illud qđ 26
obijcitur de Grego. dđm ꝙ facienda est vis in h' qđ
dicit nulla nocebit aduersitas. nam aduersitas q̃ in-
fligitur homini exigente merito ꝑcedētis peccati. nō
est ad eius nocumentum sed potius ad eius ꝓfectū.
Iuxta illud apostoli. Diligentibus deum oīa coo.
in bo. Ad illud quod obijcitur ꝙ mors ē a deo vin 27
dicante & ita alie pene. Dđm ꝙ in ope iusticie se mul
tum immiscet opus misericordie. Et ideo q̃uis p'ma
dispositio ad penā fuerit vindicta. multe tñ pene cō-
sequūtur ad illam dispositionē. que potius sunt bñ-
ficia diuine misc'die & diuine visitatōis. q̃ꝫ sint instru
mentū ire. Cum ergo dr̄ ꝙ mors est a deo vindican-
te. hoc intelligit̃ de ipa necessitate moriendi. sed ex h'
non sequitur ꝙ omnis alia pena sit a dei vindicta. i-
mo sicut tactum est potest esse a dei misericordia. que
erudit & flagellat omnē filiū quē recipit. Sic eñ ꝯpe
tit p̄nti statui. Ad illud quod obijcitur ꝙ pena or 28
dinatur ad culpam sicut econuerso. Dđm ꝙ non est
simile. Culpa eñ habet ordinari sicut dictum est du-
pliciter. non solum ad prius. sed etiam ad posterius.
Peccatum aūt s'm ꝙ hmōi ordinari habet solum ad
posterius vicꝫ ad penam. & ideo culpa semper dicit

inordinationem. nisi p̄sentialiter assit pena. pena vero ꝓpter ordinationem ad posterius bonuȝ. ordinata ⁊ vtilis esse potest. etiam si nulla sit culpa in eo qui punitur illius pene meritoria. Illud enim malū recompēsatur ꝑ maius bonū qđ inde elicitur. sicut patet in ceco nato. ⁊ in Iob. ⁊ in Lazaro. ⁊ in quolibet viro iusto. Qr autem bona inde eliciātur inuenietur in. iiij.
29 dis. xv. Ad illud quod vltimo obijcitur iam patet responsio. quia ⁊ si punitio sit a diuina iusticia. nihilominus tamē plerūqȝ est a diuina misericordia. Sicut enim vult Augustinus in quodam sermone quem facit de flagellatione pharaonis. cum deus immittebat pharaoni flagella. impēdebat misc̄die beneficia. quia cor eius ad conuersionem excitabat. cū vero subtrahebat. hoc erat ex rigore iusticie. que ꝓpter ipsius pharaonis peccata dū illa flagella subtrahebat. ipm̄ obdurari sinebat. ⁊ pro tāto scriptura dicit ꝙ cor ei⁹ indurabat.

Consequenter queritur de comparatione pene ad diuine iusticie equitatem. Et circa hoc queruntur duo. Primo queritur vtrum aliqua pena sit a deo. Secundo dato ꝙ sic. querit̄ vtrū omnis pena sit ab ipso.

Questio. j. e

Utrum aliqua pena sit a deo. Et ꝙ non videtur Sapię. j. Deus mortem non fecit. ergo si mors inter omnes penas est maxime manifestatiua diuine iusticie. ⁊ hec non est a deo. videtur igitur ꝙ nulla alia pena sit ab ipo. Item Augustin⁹ super illū locū ps. Deduc me domine in iusticia tua. cum punit malos deus. nō solum malum eis infert. sed suis malis eos relinquit. ergo videtur ꝙ nulla pena ſm id quod est. a deo sit. Item pena est malum repugnans nature. sed conditor nature nihil facit contra naturam sicut vult Augustin⁹. igitur videtur ꝙ nulla pena sit a deo. Item omnis pena inducit priuatōnem alicuius boni. ⁊ priuatio boni dicit boni defectum. defect⁹ aūt non habet causam efficientem sed deficientem. si ḡ deus nullius est causa deficiens. nullus defect⁹ potest esse ab eo. ergo nec pena aliqua. Itē sicut malum culpe priuat bonā dispositionem voluntatis. sic malum pene priuat bonā dispositionem nature. sed ita est a deo natura sicut volūtas. ⁊ ita cōseruatio nature sicut conseruatio voluntatis. si ergo mala dispositio voluntatis non est a deo. pari ratione nec mala dispositō nature. ergo sicut nō est a deo culpa. ita nō est a deo pena. Item sicut in deo est summa bonitas q̄tum ad rectitudinem voluntatis que est iusticia. sic in deo est summa bonitas q̄tū ad completionem ⁊ perfectionem nature. sed deus quia summe bonus ē ⁊ summe iustus. nō pōt facere aliquod maluȝ. siue aliquam iniusticiam siue pctm̄. ergo pari ratōne cū sit bonus summe per naturam. non poterat ab eo egredi malū quod sit in nocumentū nature. igitur sicut ab ipo non exit malū culpe. sic nec malum pene.

Sed contra Esa. xlv. Ego dominus formās lucem ⁊ creans tenebras. faciens pacem ⁊ creans maluȝ. ſ; hoc nō intelligitur de malo culpe. ergo necesse ē ꝙ habeat veritatē de aliquo malo pene. Item expssius Deu. xxxij. Ego occidā ⁊ ego viuere faciā. pcutiam. ⁊ ego sanabo. ſ; occisio ⁊ pcussio ē pena. ḡ ⁊c̄. Item adhuc magis expresse Ecci. xj. Bona ⁊ mala. vita ⁊ mors. paupertas ⁊ honestas. a deo sunt. ſ; hmōi sunt pene. ḡ ⁊c̄. Item adhuc expressius de nouo testa. Math. xxv. Ite maledicti in ignem eternū. ſ; ab illo pncipalit̄ ē pena q̄ dictat sententiā ſ; hic ē deus. ḡ ⁊c̄.

Item Augu. in li. de li. arbi. De⁹ ē auctor mali qđ patimur. ſ; hoc ē malum pene vt ibidem dicit. ḡ aliq̄ pena est a deo. Item sicut actus diuine misericordie ē parcere. ita actus diuine iusticie est punire. ergo sicut peccati remissio ⁊ indulgentia ē a diuina misericordia. ita peccati punitio ē a diuina iusticia. ḡ aliq̄ pena est a deo tanq̄ȝ a causa. R. dōm ꝙ pena plus 30
dicit q̄ȝ malū. Malū enim importat absentiam siue defectū boni. vbi debet esse. Pena vero importat ordinē ad ipm̄ meritū pene. ⁊ simul cū hoc dispositionē aliquā significat circa ipm̄ punibile. Qm̄ igitur tam ordo q̄ȝ dispositō rei dicitur esse a deo sicut a principio. hinc est ꝙ rōnabiliter cōcedit̄ ꝙ pena sit a deo. illa potissime que importat ordinem fundatū super talem dispositionē. Et quoniā dicit aliquo modo ordinem p̄cedentem. ⁊ culpa p̄cedens non est ex constitutōne nature sed potius ex voluntatis inordinatione. hinc est ꝙ ⁊ si pena dicatur a deo. nō tm̄ dicit̄ a deo faciente ſ; a deo vindicante. Concedendū est ergo aliquas penas a deo esse. sicut ostendūt rōes ad hoc inducte pro eo ꝙ alique pene sunt dispositōnes ipsius punibilis. ⁊ dispositiones non qualescunqȝ. sed ordinate 31
ſm rigorem diuine iustitie. Ad illud quod obijcitur in contrariū ꝙ deus mortem non fecit iam patet responsio. quia non negatur ꝙ mors nō sit a deo vindicante. sed quia nō fuit a deo naturam instituentē. ideo deus eam inflixit. quia homo eam meruit meri 32
to culpe. Ad illud vero quod obī ꝙ deus cuȝ punit malos non infert eis malū. Dōm ꝙ August. nō vult ibi negare penā inferri a deo. sed hoc vult ibi negare ꝙ defectus ille qui clauditur in intellectu pene non causetur a deo. Unde non dicit. non infert penam. ſ; non infert malum. malum enim dicit ipm̄ defectum sicut dictum est. pena autem non tm̄ boni defectionem 33
sed etiam dicit punibilis dispositionem. Ad illđ quod obī ꝙ conditor nature nihil facit cōtra naturā Dōm. ꝙ si natura dicat̄ naturalis creature obediētia. vel naturale iudicatoriuȝ ſm ꝙ homo est habilis ad iusticiā. q2 vtrūqȝ hoꝝ dicit immediatā ordinationem ad deū. sic deus nō facit cōtra naturā. sicut nec facit cōtra seipm̄. Alio modo dī vis operans ſm solitum cursum etiā qđcūqȝ bonū quod inest creature ex sua origine. ⁊ hoc mō deus facit contra naturam. siue per miracula potentie. siue per supplicia vindicantis iusticie. ⁊ sic non facit simpliciter contra naturam. immo potius ſm naturam. cuius opatio subiacet diuine potentie. ⁊ ordinatio subiacet diuine iusticie. Et cum deus vtitur creatura siue ad manifestationem diuine potentie. siue ad manifestationem diuine iusticie. vtitur ea prout debet. Ad illud quod 34
obijcitur ꝙ pena dicit priuationem ⁊ defectū. Dōm ꝙ generaliter loquēdo pena nō dicit solū defectum. immo q̄dam pena ē que dicit veram passionem circa ipm̄ punibile. Unde sicut actio ignis eterni q̄ agit in animā aliquid ē. sic ⁊ passio quam patitur anima ab igne aliquid est. Et iteruȝ aliquid ordinatum est. ⁊ ita a deo est a quo est omnis essentia ⁊ omnis ordo Et ꝓpter hoc deficit illa rō. quia nō oīs pena dicit defectum purum. Ad illud quod obijcitur ꝙ ma- 35
lū pene priuat bonā dispositōem nature. sicut malū culpe dispositōnem volūtatis. Dōm ꝙ non ē simile. quia maluȝ culpe priuat inordinate ⁊ vituպabiliter.

malu vo pene fm q hmoi priuat ordinate & lauda-
biliter. Et quia quod laudabile e. deo attribuendu e.
quod vo vituperabile non. hinc est q recte aliquod
malum pene deo attribuitur. malum vo culpe non.
sicut infra melius videbitur. Et per hoc patet rnsio
ad vltimu qd obicit de perfectione bonitatis qntum
ad volutatem & natura dei. Concedo enim bn q vtri-
usq e summa perfectio. qz vna & eadem. Idem enim e
in eo natura & voluntas. comparatio tamen diuine vo
luntatis ad culpam & penam. siue econuerso pene &
culpe ad diuinam voluntatem differens est. qz culpa
propter sui deordinationem. deordinationem ponit cir
ca peccantem. Pena vo non deordinationem cono-
[illegible] circa punientem & ordinantem.

Questio. ij. f

Vtrum omnis pena sit a deo? Et q sic videtur. ad
Ro. xij. Mihi vindictam & ego retri. ergo vindicta
proprie competit ipi deo. sed omnis punitio vindicta
quedaz est. g omnis pena & punitio est a deo. Ite
Augustin9 dicit & habetur in lra. Omnis pena si pec
cati pena e. iusta e & suppliciu noiat. s omne qd iustuz
est a deo e. g &c. Ite Ro. j. Tradidit illos deus in
passiones ignominie. glo. paulo ante. Deserit deus
non apponendo gram. vel appositam subtrahedo.
si igitur nulla pena magis caret ratone boni & pulcri
q subtractio gratie. & passio ignominie. & hmoi pene
sunt a deo sicut patet ex textu & ex glosa. ergo & omnis
pena. Item nulla pena est acerbior q pena infer-
nalis. nulla pena habet plus de ratone priuatonis &
defectus q pena mortis. sed vtraq istaruz est a deo.
ergo & omnis alia pena. Item subtractio gratie di
recte opponitur collationi gratie. sed gratia dare hoc
maxime placet diuine bonitati. ergo inter omnes pe
nas minime est hec pena a deo autore. sed hec est a
deo autore. ergo et omnis alia. Probatio minoris.
In subtractione gratie est gratie adnihilatio. & que-
dam dei de habitaculo cordis expulsio. sed operatio
adnihilationis soli deo e possibilis. sicut dicit Aug.
cum sit infinita distantia inter extrema. et preterea ni-
hil potest deum eijcere. ergo videtur q talis subtra-
ctio gratie non possit esse nisi a deo tanq ab autore
Ite omne illud quod ordinat inordinatu. & resti-
tuit honorem deo sublatum est a summo ordinato-
re. & honoris proprij zelatore. sed omnis pena fm q hu
iusmodi est ordinatiua culpe. in omni etiaz punitio-
ne honor redditur deo. eius subtractus per culpam.
ergo omnis pena fm id qd est procedit a diuina iusti-
cia. Sed cotra. Excecatio e quedam pena. sed exce
catio non est a deo. sed ex propria malicia. sicut dicitur
Sap. ij. Excecauit illos malicia eoz. ergo no e omnis
pena a deo. Qz autem excecatio non sit a deo. appa-
ret tam ex textu q ex verbis Augusti. qui dicit super
illud Jo. j. lux in tenebris lucet. ibi dicit q quomo ce
co presens est lux corporalis & ipse non est presens lu-
mini. sic intelligendum est in luce spuali. & hoc ipe te-
xtus innuit. Item amissio siue expoliatio gratui-
toz est queda pena. sed hec non est a deo. immo po-
tius a diabolo. fm q dicitur Lu. x. de homie descen-
dente a hierusale in iericho qui a latronibus fuit vul
neratus & spoliatus. ergo non omnis pena est a deo.
Qz autez expoliatio gratuitoru no sit a deo apparet
per hoc qd dicit Ansel. q homo non habet gratiam
non quia deus non dat. sed quia ipse non recipit.
Item imaginis deformatio est quedam pena. s
deus imaginem suam nullo modo deformat. immo
indignat contra deformantez. ergo no omnis pena est
a deo. Qz autem imaginis deformatio non sit a deo
apparet. quonia imaginem dei deformare est contu-
melia deo inferre. sed deus nunq facit sibi contumelia.
ergo nunq deformat imagine sua. Item si nullus
purus defectus est a deo. aliqua pena est purus de-
fectus. ergo aliqua pena no est a deo. Maior mani-
festa est p se. qz defectus no habet causaz efficiente s
deficiente. sed deus null9 est causa deficies. Minor
pbat. qz ignorantia nihil aliud est q spualis tenebra.
ergo est priuatio pura. & ignorantia est pena. ergo &c.
Item nullu viciu est a deo. aliqua pena est viciu.
vtpote malicia & concupiscetia. g aliqua pena est q no
est a deo. Maior & minor p se sunt manifeste. Ite
nullu peccatu est a deo. s aliqd peccatu e pena. sicut
ostesum est supra. & manifeste apparet i illa deformi-
tate que remanet i anima post culpa ppetrata. ergo
aliq pena est que no est a deo. Rx ad pdictoz intel 56
ligentia notandu est q pena [illegible] generali acceptioe di-
cit nocumentu ordinatu. nocumentu aut copatione
habet & ad ipm nociuu. & ad illud qd patit nocume-
tum. & ad illud fm cui9 priuatione nocumentu illud
attendit. Et fm ista triplice compatione nome pene
habet triplice acceptionez. Unde dicitur pena aliqn
actio rei ledetis. fm q adustio ignis infernalis dicit
ee pena reproboz. Dicit etia pena passio rei lese siue
punite. fm q dicitur afflictio reproboz est eoz pena
eterna. Dicit etia defectus alicui9 boni in que incur
rit ex illa passione. sicut defect9 quietis. salutis. & pa-
cis. est pena reproboz. Quocuq aute istoz modoru
dicat pena. siue actio. siue passio. siue defectus. semp
nome pene vt sic impositu e ab ordine. & qd dicit no-
minat vt ordinatu. Et quonia omne ordinatuz vt tale
pcedit a deo a quo est omis ordo. quocuq modo di-
catur pena. & quicquid dicit pena inquatum pena. a
deo est. & quonia omne ordinatu a deo est. a deo enim
habet q sit ordinatu. & deo placet ois ordo. & idez est
fieri deo autore & deo volente. Si aute loquamur de
pena fm illud qd subest huic ordini a quo imponit
nome pene. tuc dicendu est q [illegible] pena dicat defectus
siue carentia alicui9 boni. sic dicendu est q talis defe-
ctus no est a deo. no enim habet causam efficiente sed
deficiente. nec pena que tale defectu nomiat est a deo
Si aute pena dicat ipsa passio rei punite que est via 57
ad defectu alicui9 boni. tuc distinguedu est. qz queda
est passio q est ordinata. queda vo que quis sit ordi-
nata fm quid. est tame deordinata simplicit. quedaz
vo medio modo se habes. Passio illa q est ordinata
simpliciter est illa passio q est pure penalis. sicut pas-
sio famis & sitis. & talis passio a deo est. vnd fames et
sitis a deo dicit esse. Passio vo q est deordinata sim-
pliciter. sed ordinata fm quid est illa que est culpabi-
lis. sicut e deformatio imaginis & corruptio habilita
tis ad bonu. & talis no est cocedenda esse a deo. Pas-
sio vo media est illa que est passio viciosa. vtpote illa
que est ex rebellione carnis ad spiritu. que quodamo
do ordinata est ad culpa pcedente. quodamodo de-
ordinata est. qz est declinatiua ad culpam sequetem.
& hec no conceditur esse a deo. Et magister dixit supra
dist. xj. xij. q fomes & cocupiscentia non habent deum
autorem. sed dyabolu aut hominem. Et sic distinctum
est de pena pue dicit actio rei punitiue. Ex predictis 58
igitur patet q etsi omnis pena sit a deo inqtuz tenet

rationē pene. non omne tamē quod dicit̄ pena a deo
est. imo quedam est a deo. quedam nō. Illa est a deo
que dicit oppositionē aliquam. ita ꝙ non nominat de⁊
ordinationē. ⁊ hec est simpliciter pena. Illa vo nō est
concedenda esse a deo que nominat simpliciter defe⁊
ctum. vel que nominat positionē aliquā cum deordi⁊
natione. Unde nec concedit̄ a deo esse excecatio. nec
obduratio. nec imaginis deformatio. nec gratie sub⁊
tractio siue expoliatio. nec error. nec ignorantia. nec
cōcupiscentia. nec his cōsimilia. omnia enim hec vel
dicunt defectuȝ vel deordinationē aliquam. Conce⁊
dende sunt igit̄ ratiōnes ostendentes ꝙ omnis pena
39 est a deo. Ad illud quod obijcit̄ ꝙ omnis vindicta
est a deo. ⁊ similiter ad sequēs quo dicit̄ ꝙ omnis pe
na iusta est. Dicendum ꝙ ille due ratiōes non cōclu⁊
dunt nisi ꝙ pena sit a deo sub ratione pene. sic enim
aliquid dicit quod respicit ordinem qui attendit̄ ꝫm
vltionem diuine iusticie. de eo autem qꝺ subest non
oportet illud intelligi ꝙ sit a deo. Nam crimina cri⁊
minibus vindicant̄ ꝫm ꝙ sancti dicunt ⁊ supra ostē⁊
40 sum fuit. Ad illud quod obijcit̄ ꝙ passio ignoran
tie ⁊ subtractio gratie est a deo. Dicenduȝ ꝙ proprie
loquēdo neutrū a deo esse conceditur nisi ꝑmissiue. ꝫm
ꝙ deus dicit̄ obdurare. quia ipō non apponente gra
tiā homo obdurat̄. sicut etiam deus dicit̄ tradere in
desideria cordis. Unde glosa dicit ibidem. Tradere ē
ꝑmittere et non incitare sed dimittere. ꝑcedentibus
quippe culparū causis. iure ⁊ merito deserunt̄ a deo.
⁊ per hoc ꝙ deserunt̄. desiderijs tradunt̄. Similiter
ꝙ dicit̄ deus gratiā subtrahere. hoc non est ꝙ auferat
datam. sed quia hominē se auertente. deus eam non
41 continuat. Ad illud quod obijcit̄ de pena mortis
⁊ eterne damnatiōis. Dicendum ꝙ vtraqȝ a deo est.
vtraqȝ enī positioneȝ aliquā vel dispositionē nomīat
sine deordinatiōe aliqua. Et si obijciat̄ ꝙ pena infer⁊
nalis est acerbissima. Dicendū ꝙ acerbitas nō impe⁊
dit qn pena sit a deo. ſ potius deordinatio ⁊ defect⁹
Et si obijciat ꝙ mors dicit defectū. Dicendū ꝙ mors
non tm̄ dicit defectum. imo dicit passionem ⁊ ꝓgres⁊
sum ab esse in nō esse. qui quidē est ꝑ anime ⁊ corpo⁊
ris sepationem. vbi est dolor ⁊ afflictio. ⁊ licȝ defectus
sequat̄ ad illam passionem. mors tamē nō nominat
purum defectum. sed potius passionem ⁊ transitum
illum. ⁊ ideo conceditur mors esse a deo. quis non cō⁊
cedatur de alijs penis quarū nomina imponūtur ab
ipso defectu. Ad illud quod obijcitur ꝙ subtractio 42
gratie est a deo. Dicendū ꝙ falsum est ꝓprie loquen⁊
do. nisi dicat̄ ꝑmissiue vt dictuȝ est. Qꝺ vo obijcitur
ꝙ ibi est adnihilatio ⁊ dei expulsio. Dicenduȝ ꝙ deū
expelli non est aliud ꝙ̄ gratiā dei repelli. Gratiā autē
dei repelli non est aliud ꝙ̄ gratiā corrumpi. pro eo ꝙ
ipa cum sit accidens nō habet saluari nisi in substan⁊
tia rationali. Gratia autē corrumpit̄ ⁊ adnihilat̄ nō 43
per actionē contrarij agentis. sed ꝓpter defectū in se
ipsa. Deficit autem in seipsa ꝓpter hoc ꝙ subiectum
deficit sibi. Anima enī nō est nata esse subiectū gratie
nisi ꝑ conuersionē sui ad deum. Et ideo cum se a deo
auertit. iam gratia gratūfaciens in ea nō potest salua
ri. ⁊ ideo i seipsa deficit. Qꝺ ergo obijcitur ꝙ nihil 44
potest gratiam adnihilare ⁊ deum de habitaculo suo
eijcere. Dicenduȝ ꝙ illa ratio ꝓcedit ac si talis adni⁊
hilatio vel abiectio fieret per virtuteȝ alicuius agen⁊
tis. hoc autē nō fit. imo fit ꝓpter ineptitudinē suscipi⁊
entis sicut visum ē. Ad illud quod obijcit̄ ꝙ omē 45
ordinatū ⁊ qꝺ reddit honorē deo est a deo. Dicendū
ꝙ hoc verū est inquātū tale. Sed cum assumit ꝙ ois
pena est hmōi. verū est inquātū pena. ⁊ tunc cōclusio
vera est. videlicet ꝙ omnis pena inquātum pena a
deo est. sed si ex hoc arguatur vlterius ꝙ omne illud
quod dicitur pena est a deo. vtpote culpa. vl' vicium.
vel defectus. fiet sophisma ꝫm accidens. quia quedā
que deo attribuere possunt potius sonant in contu⁊
meliā ꝙ̄ in gloriaȝ. Et ꝓpterea si alicubi vnꝙ̄ inueni⁊
atur ꝙ cōcupiscentia vel ignorantia vel cetera simi⁊
lia a deo sint. exponēda sunt verba. vel dicta sunt esse
a deo. qꝛ sunt ꝑmissiue. vel qꝛ dicunt̄ esse a deo inq̄tū
sunt pene. vel dicunt̄ esse a deo ꝫm ꝙ cōcernūt aliqꝺ
eius. nō ꝫm illud a quo ꝑmo ⁊ ꝑncipalit̄ imponūtur.

Distinctio. xxxvij. Utrū actio substrata. i. in qua peccatū cōmittit̄ sit a deo ⁊c.

Sunt autē ⁊ alij plurimi longe aliter de peccato ⁊c. Supra ostendit magister quomō peccatū sit pecca ti pena. ad declarandū qualiter peccatū est priuatio. In hac parte intendit magister inquirere vtrum actio in qua peccatū cōmittitur sit a deo. ꝓpter hoc quod supra dictum fuit ꝙ peccatum est actus. Et quoniā supra ꝓsecutus fuit opinionē illorum qui dicunt actionem substrataȝ malicie esse a deo. hic secundo ꝓsequit̄ aliam opinionem qua quidā ponebant nec maliciā nec actionem malam esse a deo. Diuidit̄ auteȝ pars ista in duas partes. In quarū prima ponit ꝑdictam opinionem. In secūda vo opponit contra opinionem partis aduerse. ibi. In hoc autē verbo superiorū sententie ⁊c. Prima ps habet tres partes. In prima explicat magister illam opinionē. In secūda vo subiūgit eius defensionē. ibi. Illa quoqȝ Augu. verba quibus dicit ⁊c. In tercia vo ex ꝑdictis elicit quādam conclusionē. ibi. Ex quo colligit̄ res aliquas ⁊c. Similiter secūda pars principalis habet tres partes. In prima parte opponit contra aduersam opinionem. In secūda vo loco determinatiōis ponit quādam cōmonitionem ad auditoris eruditionem. ibi. Intendant diligenter his verbis ⁊c. In tercia vo remouet quādam dubitationem. ibi. Cum igitur omnes catholici tractatores in hoc consentiant ⁊c.

Explicat aliorū opinionem qui dicunt malos actus nullo modo esse a deo nec esse bonos. siue in eo ꝙ sunt. siue alio modo. a

Sunt aūt ⁊ alij plurimi longe aliter de peccato ⁊ de actu sentientes. Asserunt enī voluntatē malā ⁊ actum malū peccata esse. ⁊ nulla ratiōe bona. nec ꝫm aliquā rationē ex deo autore esse. qꝛ sine deo fiunt Sine eo nāqȝ (vt ait euāgelista) factū est nihil. i. peccatū. Qꝺ dicit̄ esse nihil nō qꝛ nō sit actio vel volūtas mala que aliquid est. sed qꝛ a vero esse separat hominē. ⁊ ad malū trahit. ⁊ sic ad nō esse deducit. Qui enim a summi boni

Qꝫ nec mala volūtas. nec mal⁹ act⁹ sint bona. nec sint ex deo.

Quare peccatū nihil esse dicit̄.

participatiōe recedunt. qđ solum vere ac proprie est. merito non esse dicunt. Ideoqꝫ Augustin⁹ dicit super Johannē. peccatū nihil esse. nihilqꝫ fieri cum peccant homines. Hac ergo ratōne astruunt peccatū nihil esse quia a vero esse hominē elongat. Volūtatemqꝫ malā atqꝫ actionem siue locutionem malam peccatū esse dicunt. quia preuaricatio ꝛ inobedientia hec sunt. ꝛ contra legem dei fiunt. que tamē sunt. sed ab homine vel dyabolo nō a deo. Nullatenus enim hec a deo esse dicunt siue inquātū sunt siue alio modo.

Ponit opinionis ꝑdicte defensionē qualiter scꝫ determināt verba Augu. premissa quibus ait. Omne qđ est. inquātum est. bonū est. b

Illa quoqꝫ Augustini verba quib⁹ dicit. omne quod est. inquātuꝫ est bonum esse. ꝛ deum habere autorem. de naturis siue de substantijs tm̄ accipienda fore tradunt. Substantie ꝟo nomine atqꝫ nature. dicunt significari substantias ipsas. et ea que naturaliter habent. scilicꝫ que cōcreta sunt eis. sicut anima naturaliter habet intellectū et ingenium ꝛ volūtatem et huiusmodi. quod ex verbis Augu. premissis colligitur vbi bonuꝫ hominē appellat bonam naturam. et malum hominē malā naturam. Scḋm hanc ergo assertionē vel acceptionem mali. actus non sunt nature vel substantie. nec etiaꝫ boni actus. qđ vtiqꝫ videtur Augu. innuere in libro retractationū. distinguens inter substantias siue naturas. ꝛ bonas actiones siue malas. Aperiēs enī quomō intelligendum sit quiddam in libro de vera religio. ab eo traditum ait. Hoc de substantijs atqꝫ naturis dictum est. Inde enim disputabatur. non de bonis actionibus atqꝫ peccatis. Aperte hic videtur diuidere inter naturas siue substantias. ꝛ actiōes siue peccata. Ideoqꝫ asserunt prefati doctores. actiones interiores vel exteriores nō esse naturas vel substantias. que [illegible] male sunt. peccata sunt. neqꝫ a deo sunt. Qꝫ ꝟo mali actus non sint nature. Augu. videtur notare in prima

a responsione ꝯtra pelagianos ita dicens.[a] Opera dyaboli que vicia dicunt actus sunt. non res. Idē in quarta responsione. Omne malū natura non est. sed actus

b accidens alicui ex defectu boni. Quobrem[b] qđ natura non est. deus non fecit. quia natura est omne qđ fecit.

Scḋm q̄d act⁹ mali non sunt nature vel substantie.

a Opera dyaboli q̄ vicia dicunt actus sunt. non res. Sed cōtra. Fulgenti⁹ dicit ꝛ habet i glosa super Roma. j. Deus illius rei est vltor cuius nō est actor. ergo si deus est vltor peccati. peccatuꝫ est res. Item videt qꝫ cōtraria implicent in illo verbo. Omne enim ens ē aliqua res. sed viciuꝫ est actus sicut ipē dicit. ꝛ act⁹ ē quedam differētia entis. ergo idē est dicere vicia esse act⁹ ꝛ nō res. qđ affirmare inferi⁹ ꝛ negare supi⁹ de eodem qđ est impossibile. Item ipse Augu. videt sibi cōtradicere cum dicit in ench. qꝫ alique sūt res quibus hoies mali sunt. ꝛ tales nō sūt nisi vicia ꝛ peccata. ḡ vicia sunt res. 1 Rꝰ. dicēdū qꝫ res accipit cōmunit. ꝛ ꝓprie. ꝛ magis ꝓprie. Res ſm qꝫ cōiter dicit. dicitur a reor reris. ꝛ sic cōprehendit omne illđ qđ cadit i cognitiōe siue sit res exterius siue i sola opinione. Proprie ꝟo dicit res a ratus rata ratuꝫ. ſm qꝫ ratum dicit esse illud quod nō tm̄modo ē i cognitiōe. imo est in reruꝫ natura. siue sit ens in se. siue in alio. ꝛ hoc modo res conuertit cuꝫ ente. Tercio mō dicit res magis ꝓprie ſm qꝫ dicit a ratus rata ratum. ꝓut ratū dicit illud qđ est ens per se ꝛ fixum. ꝛ sic res dicit solum de creaturis ꝛ substantijs per se entibus. Si igit res accipit primo modo. peccatū est res ꝛ q̄tum ad actionem substratā. ꝛ q̄tum ad deformitatē. ꝛ sic accipit Fulgenti⁹. Si ꝟo res dicat secūdo modo. sic peccatū dicit res nō ratōe deformitatis sed rōne actus substrati. ꝛ sic accipit Augu. in ench. Tercio mō accipiendo hoc nomen res. sic peccatū nec est res rōne deformitatis. nec rōne actus substrati. ꝛ sic accipit Augu. in verbo ꝓposito. cū dicit qꝫ opera dyaboli vicia sunt nō res. [illegible] per hoc patet respōsio ad totū. b Quod natura nō est. deus non fecit ꝛc̄. Videt hoc esse falsum. qꝛ multa sunt que fiunt ꝑter naturam. ꝛ tamē constat qꝫ a deo sunt. sicut multa accidentia que inducunt ꝑ acquisitionē ꝛ per violentiam. ꝛ etiam per gratiā ꝛ per miraculum. Item omne qđ est natura aliqua. vel est substantia. vel ꝓprietas ei naturaliter inherens. sed multa sunt que nec naturaliter insunt. nec ꝑ se sunt. ergo nō videt esse verū illud quod dicit. qꝫ deus nō fecit illud qđ natura nō est.

2 Rꝰ. dicendū qꝫ sicut hoc nomē res tripliciter accipit. ita hoc nomē natura. vno mō dicit natura res q̄ naturaliter est. vel ꝓprietas q̄ naturalit inest. Secūdo mō dicit natura largi⁹. nō solū res ꝑ se ens. vel ꝓprietas naturaliter inherēs. ſ etiā omne qđ ꝯseruat naturā. vel qđ saltē aliquo bono nō ꝑuat. ꝛ istos duos modos ponit magister in lra. Tercio mō dicit natura largissime omne ens qđ est in aliqua re materiali. siue sit natura

Item omne qd natura bonuʒ est. deus ex nihilo fecit. non dyabolus.

Ex p̄dictis elicit quādam cōclusionem. scʒ q̄ s̄m illos res alique sunt. que a deo nō sunt. q̄bus homies mali sunt. c

Ex quo colligit᷑ res aliquas esse q̄ a deo nō sunt. eisq̄ homies mali sunt. Qd nihilomin⁹ ꝛ ipsi cōcedūt inni tentes verbis Augu. supius positis. qui in ench. deter mināns illa verba ꝓphete. Ue hijs qui dicūt bonū ma lum. dicit de ip̄is rebus quib⁹ homies mali sunt. nō de homibus hoc esse intelligendū. Sunt ergo alique res quib⁹ homies mali sunt. Id aūt quo homo fit deteri or. a deo nō est. q̄ꝛ vt ait Aug. in li. lxxxiij. q̄stionū deo autore nō fit homo deterior. Non est ergo deus autor rerū quib⁹ homo deterior fit. At sunt alique res vt di ctū est quibus homines mali fiunt. sunt ergo aliq̄ res que a deo nō sunt. q̄ꝛ peccata ip̄e sunt. Ideoq̄ scriptu ra in pluribus cōtestat᷑ locis deū nō esse autorem ma lorū. i. eorum que peccata sunt. Isa.v.

Opponit ꝯtra aduersam opinionē ex illo verbo deus autor malorū nō est. d

In hoc aūt verbo s̄upiorū sentētie recte opponit᷑. qui dicunt deū non esse autorem eorum que mala sunt. in quātū mala sunt. sed inquātū sunt. ꝛ inquātum mala sunt. dicunt ea nihil esse. Quid ergo mirū. si deus di citur nō esse autor eoꝛu inquātū nihil sunt. cum nihili nullus actor existere queat? Ideoq̄ cum dicitur deus esse autor omniū que sunt. bonoꝝ isti subintelligi vo lunt. Bona autē illa esse dicunt que naturaliter sunt. c Ea vo naturaliter esse dicunt non solū que substantie sunt. vel cōcreta substantijs. qualiter supra acceperūt. sed ꝛ omnia que naturā non priuant bono. Et ita s̄m eosdem multiplex in scripturis fit intelligentia. vbi de natura. siue de substantia. vel de his que naturaliter sunt. sermo occurrit. Sed sup illum locū. ps. Non est substantia. ita Augu. de substantia disseruit. vt p̄mis se sententie videat᷑ cōsentire dicens. Substantia intel ligit᷑ illud quod sumus quicq̄d sumus. homo. pecus. terra. sol. omnia ista substātie sunt. eo ip̄o quo sunt na ture ipse. substantie dicunt᷑. Nam qd nulla est substan tia. nihil oīno est. Substātia ergo est aliq̄d esse. de⁹ fe cit hominē substantiā. sed p iniq̄tatē lapsus est homo a substātia in qua fact⁹ est. Iniquitas quippe ip̄a nō Ps.lxviij. d

liter inherēs siue nō. siue sit saluatiuū siue non. Cum ergo dicit August. q̄ natura est omne quod deus fe cit. potest accipi na tura tribus modis. s̄m q̄ facere dei acci
5 pitur triplicit᷑. Uno enī modo facere dici tur deus creando. se cūdo modo cōcrean do. tercio modo co operādo. ꝛ ita s̄m q̄ extendit᷑ verbū faci endi extendit᷑ nomē nature. sicut facē di citur deus actionem substratā peccato co operando libero ar bitrio. sic etiaꝫ nomē nature se extendit ad illam ationem. Et si cut facere dei nunq̄ se extendit ad defor mitatem. sic nec na tura. Et ideo ex hac autoritate nō potest haberi q̄ actio sub strata defoꝛmitati nō sit a deo. c Quid ergo mirū si deus di cit᷑ nō esse actor eoꝛū inquātuꝫ nihil sunt. cuꝫ nihili null⁹ actor existere queat: videt᷑ efficacit᷑ arguere. Cū enim peccatū aliquo modo habeat actorē et non possit habere s̄m q̄ nihil. habet ꝙ s̄m q̄ aliquid est. si igit᷑ nullo modo ha beat deum actorem. videt᷑ q̄ peccatū in quātuꝫ act⁹ est a deo
4 non sit. R⁹. dicēdū est ad hoc q̄ istud ar gumentuꝫ deficit. q̄ꝛ aliter peccatū est ni hil. aliter illud quod nullo modo est. pec catum enim formaliter nihil est. nihilominus tamē circa aliquid est. ꝛ alicuius boni priuatio est. ꝛ q̄uis illud quod nullo modo est. non possit habere actorem. tamē illud quod dicit defectū circa ens potest habere acto rem. non inquā actorem efficientem. sed deficientem. Et sic patet q̄ ratio illa non recte ꝓcedit. d Iniqui tas quippe ip̄a nō est substantia. Contra. Aut enī substantia dicit᷑ ꝓprie. aut dicit᷑ cōmuniter. Si dicit᷑ ꝓprie. etiā nec iusticia est substātia. Si dicit᷑ cōiter. ergo omne qd habet aliquā essentiā dicit᷑ substantia. sed habitus mal⁹ habet aliquā essentiā inq̄tū habit⁹. ꝙ videt᷑ q̄ mal⁹ habit⁹ (vt luxuria) debeat laudare deū. R⁹ dicen
5 dum q̄ sicut nomē nature multipliciter accipit᷑. ita ꝛ nomē substātie. Preter enī illos quattuor modos q̄s di cit philosoph⁹ q̄ suba dicit᷑ materia ꝛ forma. cōpositū ꝛ essentia vniuscuiusq̄. pōt aliter distingui suba iuxta vba beati Augu. Uno mō vt dicat᷑ res p̄manēs ꝛ p se stans. Alio mō vt dicat᷑ res p̄manēs nō tamē p se stās sed alij inherēs. Tercio mō vt dicat᷑ suba q̄libet essentia actu ens. siue p se stans siue nō. ꝛ hoc mō substantia se extendit ad omne ens. Et sic accipit Augu. cum dicit q̄ nulla substantia est nihil omnino. cum ergo dicit᷑ q̄ iniq̄tas substantia non est. Dicendū q̄ iniquitas accipit᷑ abstracte pro ip̄a deformitate. nō pro habitu circa

est substantia. Non eñ iniquitas est natura quam for-
mauit deus. sed iniquitas est puersio quã fecit homo.
Nature omnes p ipsum facte sunt. iniqtas p ipsum fa
cta nõ est. qr iniquitas nõ est substantia. In illo hym-
no triũ puerorũ vniuersa creatura laudans deũ com/
memorat. laudant eñ omnia deũ. sed que fecit deus.
laudat ibi serpens deũ. sed nõ auaricia. Omnia repti/
[illegible] ibi nomiata sunt. sed nõ aliqua vicia. Vicia eñ ex
nobis ⁊ ex nra volũtate habem⁹. ⁊ vicia nõ sunt suba

Ponit cõmonitionẽ vt erudiat. e

Intendãt diligẽter his verbis pmissa assertores sen
tentiarũ. ⁊ pcipere poterũt rationẽ ⁊ causam dictorũ.
vbi scriptura de natura vel substãtia mentionez facit.
Illarũ vo sententia iudicium. prudẽtis lectoris (cui
vtriusqз sentẽtie noticiã plenarie dedim⁹) arbitrio re-
linqm⁹ ad ea q̃ adhuc nob supsũt tractãda festinãtes.

Remouet dubiũ. Qr de peccato nõ de pena intel
ligit. cum dicit deus nõ autor mali. e

Cum igit omnes catholici tractatores in hoc ꝯsentiãt
scз q deus non est autor maloruz. cauendum est tamẽ
ne malorũ nomine penas sicut peccata generaliter in-
e cludas. Penarũ eñ deus autor est. sicut ipe p pphe/
Amos.iij. tam ait. Nõ est malũ in ciuitate qd dñs nõ fecerit. Itẽ
Isa.xlv. alibi ex psona sua ait. Ego sum deus creans malum ⁊
faciens bonũ. Ecce hic dicit creasse ⁊ fecisse malũ. sed
mali nomie pena intelligit nõ peccatũ. sicut econuerso.
cũ dicit deus nõ esse autor malorũ. nomie mali pecca-
ta intelligunt. Ideoqз Augu. qui dixerat in li. lxxxiij.
q̃stionũ q deus autor mali nõ sit. in primo libro retra-
cta. quomõ id intelligendũ sit aperit dicens. Viden-
dum est ne male intelligat qd dixi. Deus autor mali
non est. qui ⁊ omniũ que sunt autor est. qr inquãtũ sũt
intantũ bona sunt. ⁊ ne hinc putet non ab illo esse pe/
nam malorũ que vtiqз malũ est his qui puniunt. sed
Sap.j. hec ita dixi sicut dictum est. Deus mortẽ non fecit. cuз
alibi scriptum sit. mors et vita a domino est. Malorũ
ergo pena que a deo est. malum est quidem malis. sed
in bonis dei operibus est. quoniã iustũ est vt mali pu-
niant. ⁊ vtiqз bonũ est omne quod iustũ est. Sic ergo
dicit deus nõ fecisse mortẽ. quia non fecit illud p quo
mors infligit. i. peccatũ. Audisti lector causam dicto-
rum ex qua sana intelligẽtia sumat cum dicit. Deus
non est autor mali. ⁊ deus mortẽ non fecit.

quẽ deformitas cõsi-
stit. [illegible] Penaꝝ eñ
de⁹ autor ẽ. Videt [illegible]
esse falsum. qr nulli⁹
de⁹ ẽ actor nisi qd hз
exẽplar i deo. sз pena
sm q pena nõ hз ex-
emplar i deo. ergo videt
q de⁹ nõ sit actor pe-
ne. Itẽ idẽ est fieri
deo actore ⁊ deo vo-
lente. Sed sicut dicit
Damasce. Dñs non
plasmauit nos ad pu
niẽdũ. ergo si deo nõ
placẽt mala pene. vi-
det q nõ sint ab ipso
tanq̃ ab actore. Rñ 6
dicendũ q quedã sũt
q̃ exẽplar habẽt i deo
sm ꝯformitatẽ q̃ at-
tẽdit q̃tũ ad esse co-
rũ speciale. q̃daз vo
sm ꝯformitatẽ q̃ at-
tendit q̃tũ ad esse ge
nerale. Quis ergo pe-
na siue passio nõ ha-
beat correspõdẽs in
deo passionẽ vl penã
habз tñ correspõdẽs
in genere entis ⁊ i ge
nere ordinis. et istud
sufficit ad hoc q ha-
beat aliqd i deo exẽ-
plar. Ad aliud dicen 7
dũ q volũtas in deo
duplex ẽ. videlз añs
⁊ ꝯñs. et q̃uis pena
nõ sit a volũtate an-
tecedẽte. nihilomin⁹
tñ est a volũtate ꝯse-
quẽte. Qualit aũt pe-
na sit a deo et q̃. hoc
determinatũ est supra
dis. pcedẽti. Licз aũt
magr. dicat penas a
deo esse. nõ tñ hoc in-
telligẽdũ ẽ vniuersa-
liter. io ad hoc q ista
vba q̃ dicũt i hac di-
stinctiõe intelligant sane. necessario oportet istas q̃ttuor ꝓpositiões tanq̃ regulas infallibiles suppone. Qua-
rũ pma ẽ. q omne illud qd dicit positiõez aliquã est a deo. Secũda ẽ q omne illud qd aliquẽ ordinẽ dicit inq̃tũ
hmõi ẽ a deo. Tercia ẽ q null⁹ defect⁹ sm q hmõi ẽ a deo. ꝓpter hoc q hoc repugnat diuine potẽtie. Quarta
est hec. q nullũ inordinatũ sm q hmõi ẽ a deo. qr repugnat diuine sapie. His aũt tanq̃ manifestis psuppositis
oportet etiã scire distinguere. pmo circa penã q̃tum ad rõnem pene. ⁊ q̃tum ad illud qd substernit. Secũdo
oportet scire q aliqua pena est acta. aliqua cõtracta. aliqua inflicta. Tercio oportet intelligere distinctionem
hui⁹ nomis res. qñ dicit tripliciter. Quarto oportet intelligere distinctionẽ hui⁹ nomis natura ⁊ substantia
sm q distincta sunt supra. Et his intellectis manifestant ea q̃ dicunt in littera.

Ad intelligentiã huius partis i qua magister inquirit. vtrũ actio culpabilis sit a deo. incidit hic questio circa duo principalit. Primo querit. Vtrum omnis actio sit a deo. Secũdo queritur. Vtrum actio defectiua [illegible] q defectiua a deo sit.

Circa primũ querũtur tria. Primo queritur. Vtruз a deo sit omnis actio sm q actio. Secũdo queritur. Vtrũ a deo sit omnis conseruatio. Tercio queritur. Vtrũ a deo sit omnis cõpositio.

Questio .j. a

Utrum omnis actio sm ꝙ actio sit a deo ⁊c. Et ꝙ
sic videtur. Johannis. xv. Sine me nihil potestis fa-
cere. sed omnis actio aliquo modo est ens. siue sit actio
peccati siue alia. ergo ⁊c. Si tu dicas ꝙ illud intelli-
gitur de actione bona. Contra Esaie. xj. Nunquid
eleuabitur securis contra eum qui secat in ea? Glosa.
Sicut instrumēta nihil sunt per se agentia. ita senna-
cherib nihil per se operatus est. si ergo actio sennache-
rib mala erat ⁊ crudelis. ⁊ sennacherib in illa actione
erat instrumentum dei. videtur ergo ꝙ omnis mala
actio sit ab ipso tanꝙ a primo principio. Itē que
sunt eiusdem generis habent eadem principia pma.
sed dare elemosynam propter deum. ⁊ dare elemosy-
nam propter vanam gloriam eiusdem generis actio-
nes sunt in genere nature. si ergo actio ista qua quis
dat elemosynam propter deum est a deo. videtur ꝙ
et actio illa qua quis dat elemosynam causa inanis
glorie sit a deo. Item operatio miraculorum est a
solo deo. sed aliquis in faciēdo miracula peccat. quia
facit propter vanam gloriam. ergo videtur ꝙ aliqua
actio substrata deformitati culpe sit a deo. ergo pari
ratione ⁊ omnis alia. Item omnis scientia a do-
mino deo est. sed aliquis addiscit propter auariciam.
ergo cum addiscere non possit nisi deo coadiuuante
et cooperante. ⁊ illud addiscere sit peccatū. actio sub-
strata peccato compat᷑ ad deum sicut ad principiū.
Item aliquis adulterando generat prolem. Que-
ro igitur vtrum illa actio siue coitus ille sit a deo vel
non. Si est a deo. habeo ppositum. Si non est a deo.
ergo proles genita non est a deo. si igitur hoc est im-
possibile ponere ꝙ aliquis homo sit qui nō sit a deo.
ergo et illud ex quo sequit᷑. videlicet ꝙ actio substra-
ta peccato non sit a deo. Item actio que subster-
nitur peccato non omnino nihil est sicut manifeste
apparet. Si igitur aliquo modo est ens. quero a quo
sit. Si est a potentia creature. necesse est ꝙ sit ab ea
sm id quod habet de entitate. illud ergo sm ꝙ actio
est ab illa potentia. aut est a deo. aut nō. Si est a deo.
cum omne illud quod est causa cause. sit causa causa-
ti per se intelligendo. videlicet. si medium causatum
est causa postremi sm id quod habet a primo. tunc
sequitur necessario ꝙ talis actio sit a deo. Si vo non
est a deo. tūc quero aut est a se. aut ab alio. Si ab alio.
tūc quero similiter de illo alio. aut est a se aut ab alio.
ergo vel erit abire in infinitum. vel erit ponere ꝙ cre-
atura aliquid habeat a seipā. vel ꝙ habeat ab alio ꝙ̄
a deo quod sit primū principium in quo sit status.
sed hec omnia sunt impossibilia. ⁊ sequitur ex hoc ꝙ
aliqua actio non est a deo. ergo ⁊c. Sed contra.
Deus non facit contra suam phibitionem. quia tūc
sibiipsi contrarius esset. sed deus prohibet aliquam
actionem sm ꝙ actio est. sicut prohibuit ade non co-
medere de pomo. ergo videtur ꝙ illa comestio ade
non fuerit a deo. Qz autem illa actio prohibita fue-
rit sm ꝙ actio apparet. quia comedere de pomo illo
de se erat bonum. et nulla erat in eo deformitas nisi
postꝙ̄ fuit phibitum. Item omnis actio que est a
bona voluntate vt est operans per charitatem est bo-
na bonitate perfecta ĩ genere moris. sed omnis actio
que egreditur a deo. egreditur a voluntate optima.
in qua est summa charitas. ergo omnis actio cuius
deus principiū est. est bona bonitate moris. sed actio
substrata peccato non est bona bonitate moris. ergo
non est a deo. Item omnia quecunqꝫ deus facit.
bono fine facit. vniuersa enim operatur propter se.
omne autem quod fit bono fine simpliciter bonum
est. actio autem substrata peccato non est simpliciter
bona. ergo non potest esse a deo tanꝙ a causa. Itē
quādocunqꝫ operans continuat᷑ regule dirigenti in
operando. recte operatur ⁊ bene. sed regula liberi ar-
bitrij est ipsa rectitudo volūtatis diuine. ergo in omi
operatione in qua deus cooperatur libero arbitrio
quando fit continuatio operantis ad regulam est re-
ctitudo. si igitur in aliqua operatione per totum est
obliquatio. videtur ꝙ cooperatio eius non sit a deo.
Itē [illegible] operatio que est subiecta peccato est a deo
⁊ a libero arbitrio. aut tota est a deo. aut tota a libe-
ro arbitrio. aut pars a deo. et pars a libero arbitrio.
Si tota a deo. et tota a libero arbitrio. ergo videtur
ꝙ tota sit simul ⁊ bona ⁊ mala. quod est omnino im-
possibile. Si pars a deo. ⁊ pars a libero arbitrio. sed
qua ratione ponit᷑ vna pars esse a libero arbitrio. ea-
dem ratione potest poni ⁊ altera. et sic videtur ꝙ to-
ta operatio ita sit a libero arbitrio ꝙ non sit a deo.
Item si deus cooperat᷑ libero arbitrio in actione
que est substrata peccato. aut igitur liberum arbitriū
mouet principalius ꝙ̄ deus. vel econuerso. Constat
ꝙ liberū arbitriū in nulla operatione neqꝫ principa-
lius. neqꝫ eque principaliter potest mouere sicut de⁹.
cum tam in mouendo ꝙ̄ in causando. cuiuscunqꝫ di-
catur esse. siue causa siue motor principalissimus in-
telligat᷑. ergo deus mouet principalius. si ergo motor
principalis excitat ⁊ mouet motorem non principa-
lem. videtur ꝙ in operatiōe culpabili liberum arbi-
trium excitetur a deo. ergo cum adulter luxuriat᷑. et
latro furat᷑. ad tales actiones a deo excitat᷑. qd om-
nino absurdum est. R°. dicendū ꝙ sicut magister 8
dicit in littera. circa istam questionē fuerunt diuerse
positiones adeo magnorū virorum ⁊ adeo rationa-
biles. vt nec magister ausus fuerit diffinire que earū
magis contineat veritatem. Attamen quia per mul-
tam discussionem. dubia ducunt᷑ ad manifestationē.
nunc cōmuniter tenetur ꝙ illa opinio verior sit que
dicit ꝙ omnis actio siue substrata peccato siue non
sm id quod est actio. est a deo. nec immerito. quia illud
oportet ponere si pensetur eminentia diuine poten-
tie. ⁊ indigentia potentie creature. Quia enim deus
est causa primordialissima. ideo est influentie maxi-
me in causas secūdas. et adeo magne influētie vt nec
modicum seu quātumcūqꝫ paruum (dum tamen ali-
quo modo sit ens) procedat ab aliqua causa creata.
nisi cooperante diuina potentia. Omnis etiam po-
tentia creata quātum ē de se defectiua est. nec est pu-
re actiua. ergo quātumcūqꝫ faciat modicam operati-
onem. necesse habet adiuuari ab ea potentia que est
actus purus. propter omnimodā pmixtionem cum
materia. ⁊ que sola sibi sufficit nullo modo indigens
adiuuari a causa alia. Et ideo hec positio que dicit
omnē actionem esse a deo sm ꝙ actio est. absqꝫ omni
ambiguitate tenenda est. Unde Anshelmus in libro
de cōcordia pdestinationis ⁊ pscientie. Omnis qua-
litas. ⁊ omnis actio. ⁊ quicqd habet aliquā essentiam
[illegible] deo est. a quo est omnis iusticia et nulla iniusticia.
Facit igit᷑ deus oia iusta. siue iniusta volūtate. id est
bona opa ⁊ mala. In bonis quidē facit ꝙ sūt ⁊ ꝙ bo-
na sunt. ĩ malis vo ꝙ sunt sed nō ꝙ mala sunt. Et ite-

rum ibidem. Omnes actiones ⁊ omnes motus facit
deus. quia ipse facit res. a quibus. ⁊ ex quibus. ⁊ per
quas. ⁊ in quibus fiunt. ⁊ nulla res habet vllam po-
tentiam volendi aut faciendi nisi illo dante. ipsum
quoq; velle quod aliquādo iustum est. aliquādo in-
iustum. a deo est. Non esse v̓o bonum. non est quid.
nec a deo est. Concedende sunt igitur omnes ratio-
9 nes ad primā partem inducte. Ad illud v̓o quod
obijcitur ꝙ deus non facit contra suam prohibitio-
nem. Dicendum ꝙ veruꝫ est. sed deus cum prohibet.
aliquam actionem. non prohibet sibi sed alij. et non
prohibet suam coopationem quā non subtrahit crea
ture. sed ipsi creature prohibet operationem. et ideo
dum cooperatur ei. non facit contra suam prohibi-
tionem. Et si tu obijcias mihi ꝙ nihilominus actio
prohibita a deo. est a deo. Dicendum ꝙ in actione ꝓ
hibita est duo considerare. et ꝙ est actio. ⁊ ꝙ est pro-
hibita. Ab eo fit scd̓m ꝙ est actio. non autem ſm ꝙ
prohibita. ⁊ ideo non sequit̓ ꝙ contra seipsum faciat
10 Ad illud quod obijcitur ꝙ omnis actio que est a
voluntate bona. est bona. Dicendum ꝙ veritatē ha-
bet in voluntate creata. sed non oportet ꝙ veritateꝫ
habeat in voluntate increata. loquendo de bonitate
moris. Et ratio huius est ista. quia cum aliqua actio
est a bona voluntate creata. cum voluntas increata
que ei coopat̓ absq; dubio bona sit. simpliciter actio
illa bona est. quia tota eius causa bona est. Sed cum
voluntas increata est bona que cooperatur volun-
tati create. voluntas creata potest esse deordinata. et
ratione illius potest venire defectus circa operatio-
nem illam. Unde sicut videmus ꝙ in aliqua opera-
tione que est a deo ⁊ a virtute creata. ex defectu vir-
tutis create totaliter deficit operatio illa. sic etiam ex
deordinatione illa volūtatis create. contingit depra-
uari illam actionem. Aliter posset dici ꝙ operatio di-
citur dupliciter. Uno modo dicitur operatio opus
operans. Alio modo opus operatum. Et cum dicit̓.
Si voluntas est bona. opus est bonum. hoc intelli-
gendum est de opere operāte. quod scilicet est actus
ipsius voluntatis. vt velle. ⁊ sic non habet instantiā
in deo. quia velle dei deus est. ⁊ actio dei deus est isto
modo. Si autem dicatur operatio ipsum opus ope-
ratum. sic non sequit̓ ꝙ tale opus sit bonum bonita-
te completa siue meritoria. sed sufficit ꝙ sit bonū bo-
nitate nature. sicut patet. opera que procedunt a vo-
luntate dei bona sunt bonitate nature. et hanc boni-
11 tatem habet actio que substrata est malicie. Ad il-
lud v̓o quod obijcitur ꝙ deus facit omnia ꝓpter se.
Dicendum ꝙ verum est. ⁊ concedenduꝫ est etiam ꝙ
actionem malicie substratam propter se facit. ꝓpter
se enim cooperat̓ creature. Cum autē dicitur ꝙ ope-
ratio que fit propter deum est bona bonitate moris.
hoc intelligit̓ de opatione creature rationalis. Nam
de deo intelligi non potest. pro eo ꝙ deus non tm̄ co-
operat̓ creature rationali. sed etiam irrationali. illa
tamē operatio non dicitur esse bona bonitate moris.
12 Ad illud quod obijcitur ꝙ quādo agens creatuꝫ
continuat̓ regule dirigenti non errat. Dicendum ꝙ
verum est si simpliciter cōtinuet̓ ei. Tunc autem cō-
tinuatur ei simpliciter quando continuat̓ ⁊ quātum
ad operationem. ⁊ quātum ad circūstantias. cum v̓o
exit in operationem circūstantijs debitis priuatam.
in hoc ꝙ exit in operationem [illegible] continuat̓. sed [illegible] hoc
ꝙ priuat eam debitis circūstantijs deficit. ⁊ ab ea dis-
continuat̓. et ita discontinuat̓ non agendo sed defi-
ciendo. et deficiendo est principiū mali. ⁊ in hoc ꝙ de-
ficit. a deo recedit. quia defectus ille a deo non est.
Quis enim deus cooperet̓ operanti. non tamē de-
ficit cum deficiente. Ad illud quod queritur. Aut 13
tota operatio est a deo ⁊c̃. Dicenduꝫ ꝙ tota est a deo
⁊ tota a libero arbitrio. Non enim est intelligendum
ꝙ deus cooperet̓ libero arbitrio. sicut cum duo ferūt
lapidem. vnus cooperat̓ alteri. sed quia deus est in-
time agens in omni actione. ⁊ intimus est ipsi poten-
tie operanti. ita ꝙ potentia ipsa in nihil erit quod nō
sit ab ipso. Et si obijciatur ꝙ eadem actio erit tota
bona ⁊ tota mala. Dicendum ꝙ deus [illegible] actioni nō
dat nisi bonitatem nature. liberum autem arbitrium
non priuat eam bonitate nature sed bonitate moris.
Et ista duo non habent oppositum. videlicet. ꝙ ali-
quid habeat bonitatem nature. ⁊ priuatum sit boni-
tate moris. Ad illud quod obijcit̓ ꝙ deus est prin- 14
cipale mouens in tali actione. Dicendum ꝙ verum
est. attamen non sequit̓ ex hoc ꝙ excitet liberum ar-
bitrium ad faciendam illam operationem. Excitatio
enim dicit aliquem effectum gratie preuenientē ipsaꝫ
volūtatem. Hec autem requirit̓ in bonis meritorijs.
in alijs v̓o operibus indifferentibus vel etiam malis
non est nisi sola cooperatio diuine virtutis. que exi-
stens in creatura potentialiter. essentialiter. ⁊ presen-
tialiter. sicut conseruat eam in essendo. sic adiuuat in
operādo. propter quod concedit̓ ibi esse cooperatio.
non ꝑuentio vel subsecutio.

Questio. ij. b

Utrum omnis rei cōseruatio sit a deo. Et ꝙ sic vi-
detur. Primo per Gregoriū. Cuncta in nihilum ce-
derent nisi manus conditoris ea contineret. ergo om-
nia que conseruant̓. a deo conseruant̓. Item esse
est actus entis. ⁊ viuere viuētis. sed nullus actus est
qui non sit a deo immediate. ergo nullum esse ⁊ nul-
lum viuere. si ergo creatura continue est. ⁊ continua-
tio in esse non est aliud ꝙ duratio. cum esse eius non
possit esse nisi a deo. omnis rei conseruatio est a deo.
Item nihil mutabile subsistit nec saluatur in esse
nisi per immutabile et fixum. sed omne esse creatum
mutabile est et variabile. saltem a preterito in futu-
rum. ergo nihil potest subsistere nisi deo conseruante.
Item quāto effectus magis percipit a causa. tan-
[illegible] magis pendet ab ipsa. et quanto magis pēdet ab
ipsa. tanto min9 potest durare vel subsistere sine ipsa.
sed omne creatum totum quod est et quod habet. a
deo habet. ergo impossibile est aliquid nec ad momē-
tum conseruari in esse nisi deo conseruante. Item
sicut se habet essentia ad primā essentiam. et sapien-
tia ad primam sapientiā. ita se habet duratio ad pri-
mam durationem. sed omnis essentia a prima essen-
tia. ⁊ omnis sapientia a prima sapientia est. ergo om-
nis duratio a prima duratione producit̓ sicut a prin-
cipio. ergo nihil in esse conseruatur nisi per deum.
Sed contra. August. in libro de natura boni tra-
ctans illud quod dicit̓ Ecclesiastes. viij. Sermo eius
potestate est plenus. dicit ꝙ suum dicere est suum fa-
cere. sed statim quando deus fecit creaturam. simul
cū hoc disposuit quātuꝫ creatura durare debuit. ergo
videtur ꝙ statim dedit ei virtutem continuandi se in
esse. ergo nō videtur ꝙ amplius deus imediate eam

conseruet. Qz si tu dicas ꝙ virtus creature data indi
get adhuc virtute diuina simul cooperante. Contra
si suum dicere est suum facere. ⁊ dicere nõ potest esse
successiuũ. ergo nec facere. sed cõseruatio creature est
cum successione. ergo non videtur ꝙ illa cõseruatio
sit a deo sicut a conseruante. Item ad nobilita
tem agentis creati pertinet ꝙ potest facere opus per
se stabile. non indigens ipso artifice continue susten
tante. sed deus est artifex multo nobilior et multo po
tentior. ergo videtur ꝙ operibus suis det tale esse ꝙ
nõ indigeant ipso cõseruante cõtinue. igitur conser
uatio rerum nõ videtur imediate esse a deo. Itez
idem est principium essendi ⁊ conseruãdi. sed forma
sufficienter dat vnicuiqꝫ rei esse. ergo videt̃ ꝙ ad con
seruationẽ vniuscuiusqꝫ rei sufficiat virtus ꝓprie for
me. Qz si tu dicas ꝙ forma nõ potest conseruare suã
naturã. planum est hoc esse falsum in anima que ha
bet vim vegetatiuã ⁊ regitiuam corporis. Item si
omnis res conseruat̃ a deo immediate. cum diuina
virtus nec possit a se deficere. nec possit ab alio sepa
rari. videtur ꝙ nulla operatio creature. nec per defe
ctum suipsius. nec per actionẽ contrarij. possit aliqñ
terminari. nunqꝫ enĩ deficit duratio sine defectu vir
tutis conseruantis. ⁊ planum est illud ꝙ multarum
actio terminat̃. ergo videtur ꝙ taliũ conseruatio nõ
sit a deo tanq̃ a principio immediato. Item esto
ꝙ creatura sibipsi relinquat̃. aut conseruatur in esse.
aut corrumpit̃. Si conseruat̃ in esse. habeo proposi
tum. videlicet ꝙ non omnis cõseruatio est a deo. Si
corrumpit̃. aut hoc est aliena actione. aut propria in
clinatione. Aliena actione non. quia nulla creatura
potest aliam in nihilum redigere. Propria inclina
tione non. quia natura semꝑ desiderat quod melius
est. ⁊ forma appetit vniri materie. ⁊ materia forme.
ergo si motus sequit̃ inclinationẽ ⁊ appetitum. sem
per durabit ⁊ nunq̃ deficiet. ergo redit idem quod
prius. videlicet ꝙ non omnis conseruatio a deo est.
15 Rº. dicendum ꝙ non solum omnẽ actionem. verum
etiam omnẽ conseruationẽ necesse est a deo esse. Et
ratio huius est necessitas ⁊ indigentia ex parte crea
ture. Omnis enim creatura ex nihilo est et aliunde
habet esse. Quia ex nihilo est. ideo quodãmodo va
na est. ⁊ vanitati subiecta est. Quia vo aliunde habet
esse. ideo esse est sibi quodãmodo accidentale. cõtra
rio modo est in deo. Unde Hylarius. vij. de trinita
te. Esse non est accidens deo sed subsistens veritas. ⁊
manens causa. et naturalis generis ꝓprietas. Sicut
igitur vanum non potest fulciri nisi per verum ⁊ sta
bile. ⁊ accidens non potest fulciri nisi per subiectuꝫ.
sic esse creature non potest conseruari absqꝫ munifi
centia creatricis essentie. Unde sicut creatura habet
essentiam ⁊ actionem. ita etiam habet ⁊ durationeꝫ.
et propter hoc q̃uis creatura non possit esse actu in
finita. nihilominus tamen ponitur duratione infini
ta. Infinitas enim durationis non ponit in creatu
ra aliquam actualem infinitatem. Et ratio hui⁹ est.
quia potentia per quam durat creatura. non tñ est
ipsius creature. immo etiam creatricis essentie. Veruꝫ
est etiam ꝙ in creatura est aliqua potentia ad duran
dum. sed illa non est omnino in actu. immo est in po
tentia quoddãmodo respectu illius virtutis que est
actu infinita. Et hoc est quod vult dicere philosoph⁹
in libro de causis. ꝙ omnes virtutes infinite penden
tes sunt per vnum infinitum principiũ. quod est vir
tus virtutum. Cõcedende sunt igitur rationes osten
dentes ꝙ omnis rei cõseruatio est a deo tanq̃ ab im
mediato principio. non tamẽ est ab ipso sicut a tota
causa. Sicut enĩ in creatura est aliqua virt⁹ operatiua
creata. sic etiã aliq̃ virt⁹ ꝯseruatiua. Ad illud ergo 16
qd̃ primo obijcit̃ ꝙ suũ dicere est suũ facere. Dicendũ
est ꝙ hoc nõ dicit̃ imediate. ꝓpter hoc ꝙ ad dicere se
quit̃ facere. quoniã de⁹ dixit ab eterno. ⁊ fecit in tem
pore. sed hoc dictum est. quia non est noua operatio
ex parte dei ipsum facere superadditum ad dicere. si
cut contingit in operatiõe creature. Nec valet quod
obijcit̃ ꝙ dicere non est successiuum ſm id quod est.
quia dicere ⁊ facere dei deus est. ⁊ eternum quid est.
Verũtamen sicut ab eterno potest procedere tempo
rale. sic a diuino dicere in quo nulla est successio. po
test procedere successiua duratio. que quidem succes
siua est non ratione exigentie ex parte dei conseruan
tis. sed ex parte rei cõseruate. Ad illud quod obij 17
citur ꝙ artifex creatus potest facere per se opus sta
bile. Dicendum ꝙ nõ est simile. pro eo ꝙ artifex cre
atus sic facit rem ꝙ non facit eius principia intrin
seca. non enim potest in totaꝫ rei substantiã. Et pro
pterea res facta conseruari potest in primis princi
pijs que non dependent a potestate artificis. non sic
autem est in opere dei. Omne enim opus qd̃ deus
facit. ſm totum sui facit. ⁊ ideo totaliter ab ipso de
pendet. ⁊ sine eius adiutorio conseruari non potest.
Ad illud quod obijcit̃ ꝙ idem est principiũ essen 18
di ⁊ conseruandi. Dicendum ꝙ verum est in genere
cause formalis. et similiter verum est in genere cause
efficientis. Quis igitur esse in creatura sit a forma
creata tanq̃ ab informante. nihilominus tamen a deo
est tanq̃ ab efficiente. Ideo sicut ad conseruationeꝫ
rei necessaria est virtus forme complentis. sic etiam
necessariũ est adiutorium primi ⁊ immediati efficien
tis. Ad illud quod obijcit̃ ꝙ si deus ꝯseruaret res 19
nihil corrumperet̃. Dicendum ꝙ illud argumentuꝫ
deficit dupliciter. Primũ quidem quia deus conser
uat voluntarie. ⁊ ideo tantũ conseruat quãtum pla
cet sibi ⁊ ſm dispositionẽ sapientie. Preterea. Con
seruatio rei non est a deo tanqꝫ a tota causa. sed req
ritur ex parte creature idẽtitas ad conseruationem.
⁊ virtus quoddãmodo conseruatiua. ad cuius defe
ctum velociorem vel tardiorem. sequitur diuturnior
vel minus diuturna duratio creature. ⁊ cum est ido
neitas creature ad durandum imperpetuum. vtpote
simplicitas. deus esse ei⁹ eternaliter cõtinuat. Ad 20
illud quod querit̃ vtrum si creatura sibi relinqueret̃
corrumperet̃. Dico ꝙ sic. Et si queratur vtrum ali
quo agente vel non: Dico ꝙ nullo agente. sed propt̃
defectum in seipsa. Talis enĩ corruptio que est ad
nihilatio dicit purum defectum. et ideo non requirit
causam efficientem. sed deficientem. hec autẽ in crea
tura est ex hoc ꝙ ex nihilo est. Et si obijciat̃ ꝙ natu
ralis inclinatio cuiuslibet rei est ad durandum i esse.
et ꝙ motus sequit̃ inclinationẽ. Dicendum ꝙ verũ
est de inclinatione motus dicente positionem. Verũ
est etiam principijs rei saluatis in esse super que fun
datur illa inclinatio. Si autẽ creatura sibi relinque
ret̃. principia rei in esse nõ ꝯseruarent̃. imo in seipsis
deficerent. et ideo inclinatio ad esse periret. Posset
etiaꝫ dici ꝙ cum ponitur ꝙ creatura sibi relinquatur

ponitur ꝙ diuina virtus se subtrahat. ⁊ per ꝯsequẽs
ponitur creature adnihilatio. Sicut enĩ per compa-
ratõnem virtutis infinite põt fieri eductio de nihilo
in esse. ita etiam per subtractionem potest fieri adni-
hilatio. ⁊ pro tanto dicit Hugo. ꝙ soli diuine virtuti
possibilis est adnihilatio creature. Veruntamen illud
verbum intelligendũ est sane. quia multum calũnia
bile est.

Questio. iij. c

Utrum omnis compositio sit a deo. Et ꝙ sic vide
tur. vbicũq; est aliqua compositio ibi est aliqua ꝯpo
nentis actio. sed omnis actio est a deo. ergo omnis cõ
positio ē a deo. Item sicut potentie ⁊ virtutis est
distinguere ⁊ separe. sic potentie ⁊ virtutis ē res vni
re ⁊ cõponere. ſ omne quod est potentie. ē ab omnipo
tentia creatoris. ergo ⁊c. Item vbicũq; est cõposi-
tio. ibi ē aliqua vnio. ⁊ vbicũq; ē vnio. ibi est aliq̃ vni
tas. ſ omnis vnitas ē a prima vnitate. prima autẽ ⁊
summa vnitas deus ē. ergo omnis cõpositio ē a deo.
Item aug. de vera relig. Omnis res hꝫ hec tria. s. ꝙ
vnũ aliquid sit. ⁊ spẽ discernat. ⁊ rerꝫ ordinem nõ ex
cedat. ſ sicut dicit Aug. in. xj. de ciui. dei. Ab eo ē oīs
modus. ⁊ omnis spẽs. ⁊ omnis ordo. sine quibus ni-
hil esse nec cogitari potest. ergo si omne cõpositum ⁊
omnis cõpositio aliquo modo est. vꝫ igiẗ oīs ꝯposi-
tio a deo esse. Sed ꝯtra. sup illud. j. Cor. viij. Sci-
mus ꝙ ydolũ nihil ē. glo. Materiã ydoli dñs forma
uit. sed stulticia hominũ formã dedit. Et post. Que-
cũq; sunt in creaturis facta sunt per verbũ. ſ forma
hominis in ydolo non est facta per verbum. sicut pec
catum nõ est factum per verbũ. vꝫ ergo ꝙ cõpositio
talis forme cũ tali materia nõ sit a deo. Item que
dã sunt q̃ impossibilia sunt ꝯiũgi. non tm̃ a natura ſ
etiã a deo. vtpote ꝙ aliq̃d sit simul ⁊ semel album ⁊
nigrũ. ſ intellectus noster fantasticus frequenter cõ-
ponit talia. nullorꝫ aũt cõpositio ē a deo nisi eorꝫ que
sunt a deo ꝯponibilia. si ergo opposita nõ sunt a deo
cõponibilia. ⁊ cõponũtur ab intellectu. vꝫ ꝙ non oīs
cõpositio sit a deo. Item q̃dam sunt q̃ non pñt cõ
iũgi in eodem sine monstruositate sicut duo capita ĩ
eodem corpore. ⁊ talis cõpositio non potest esse a na
tura nisi cũ errore ⁊ p̃ter intentionem. si ergo deꝰ in
nulla compositione errat. nec facit errare. videtur ꝙ
taliũ compositio nullo modo possit esse a deo Itẽ
aliqua sunt q̃ impossibile est coniũgi sine deordinatio
ne. vtpote si homo cõmisceretur bruto vl' econuerso.
si igitur talis compositio non est aliud q̃ꝫ componi-
biliũ deordinatio. hoc ipõ enĩ deordinantur ꝙ sic ꝯpo
nũtur. ⁊ deordinatio non sit a deo. videtur ꝙ aliqua
21 cõpositio nõ sit a deo. R. Dõm. cũ cõpõnis nomẽ
tripl'r accipiatur. in qualibet suarꝫ acceptionũ aliq̃d
dicit. Diciẗ enĩ cõpositio cõponentis actio. dꝫ etiam
cõpositio ponibilis passio. dꝫ tercio mõ cõpositio rei.
cõposite dispõ. Et qm̃ tam actio q̃ꝫ passio. q̃ etiam di
spositio rei cõposite ſm ꝙ composita est aliq̃d dicit.
⁊ omne qđ dicit aliquã positionem a deo ē. concedẽ-
dũ est simpl'r ꝙ omnis compositio sit a deo ſm ꝙ cõ
positio. sicut ⁊ omnis actõ ⁊ cõseruatio. Attendendũ
est tamẽ ꝙ quẽadmodũ q̃dam actiones sunt q̃ mox
nominate cõiũcte sunt malo. sicut mendaciũ ⁊ adul-
teriũ. sic q̃dam quarũdã rerꝫ cõpositiones sunt quas
inseꝑabiliter cõcomitaẗ aliqua deformitas ⁊ inordi-
natio. Vñ quẽadmodum actio q̃ coniũcta ē defectui
malicie inseꝑabiliter dꝫ a deo esse. ita ꝙ defectus ma
licie non est a deo ſ a defectu creature. vtpote libere
voluntatis. sic compositio cui iũcta est deformitas ⁊
inordinatio sic est a deo ꝙ illa deformitas que ve-
re defectus est. est a defectu alicuius cause componẽ
tis create. vel a defectu ipõrum componibiliũ. Con-
cedende sunt igitur rationes ostendentes ꝙ omnis
compositio est a deo. Ad illud ergo qđ primo obij 22
citur de compositione que est in ydolo. Dõm ꝙ ydo
lũ ſm ꝙ hmõi nominat aliquid artificiatũ continẽs
in se aliquid numinis vl' diuinitatis. ⁊ ſm hoc dupl'r
intelligiẗ ibi compositio. s. forme artis ad materiã.
⁊ diuinitatis ad artificiũ. ⁊ prima quidem cõpositio
est ex parte rei. secũda vo est solũmodo ſm estimatõ
nem ydolatre. Q̃tum ad primã compositionẽ ydo-
lũ aliq̃d ē. q̃tum vo ad scdam nihil est in mũdo ĩ re-
rũ natura aliquid estimetur. Concedo ḡ ꝙ cõiũctio talis
forme cũ hac materia cũ sit realiter ens. ꝙ a deo est.
Concedendũ ē nihilominus ꝙ illa estimatio inquan
tũ anime actus ē. a deo ē. ſ cõpositio diuinitatis ad
illud artificiũ q̃ estimaẗ esse. oĩo nihil ē. ⁊ hec a deo
nõ est. q꞉ nõ est talis cõpositio ſm rem. Similiter or-
dinatio illius forme artificialis ad ꝯtinentiã diuini-
tatis. illa q̃dem potius ē deordinatio q̃ aliq̃ positio
⁊ hec q̃dem a deo nõ est ſ a defectu cognitionis ⁊ fi-
dei. Cũ ḡ dꝫ ꝙ forma ydoli ĩ tali materia nõ sit a deo.
nõ negatur compositio huius forme cũ hac materia
absolute esse a deo. sed hoc negatur ꝙ non est a deo
ad id ꝓpter qđ homo illã effigiem efficit. Et sic patet
ꝓ q̃nto dꝫ ydolũ nihil esse. s. ꝓ eo ꝙ ē nomẽ imposi-
tum a fictione cui subest falsitas. Patet etiã ꝙ ydo-
lũ q̃tum ad aliquid qđ nomiat sit a deo. ⁊ q̃tum ad
aliquid nõ. Vñ quicq̃d ē positionis ibi a deo ē. illud
aũt qđ est priuationis vl' defectionis nõ est a deo ſ a
defectu nrõ. Ad illud qđ obꝫ ꝙ intellectus compo 23
nit aliqua que sunt impossibilia componi. Dõm ꝙ
talia impossibilia sunt cõponi ꝓpter inseꝑabilitatem
deordinationis. Nũq̃ enĩ potest eẽ nec intelligi ali-
quid simul ⁊ semel sub duobus oppositis. qn intelli-
gatur ꝯfusio ⁊ inordinatio. Et qm̃ in actõne dei quã
deus per se agit vt tota causa. non potest esse defectꝰ
ordinis. quia si esset. iam potentia eius in operando
deficeret. hinc est ꝙ talia a deo non possunt cõponi.
Sed cum deus cooperatur intellectui potenti defi-
cere. sic potest esse ꝙ illud qđ ē ibi positõnis sit a vtu
te dei. qđ vo est priuationis sit a defectu intellectus
creati. ideo ratio illa non valet. q꞉ si non potest deus
per se illam cõpositionem facere. ꝙ non possit in fa-
ciẽdo alij cooꝑari. Ad illud quod obꝫ de his q̃ nõ 24
possunt cõponi sine monstruositate iam patet rñsio
Quoniã cũ dico cõpositionem monstruosam. duo
dico. ⁊ dico cõpõnem. ⁊ dico vlteriꝰ luxuriã deordi-
nantem. Et compositio quidem ē a deo. deformitas
aũt mõstruositatis est a defectu ⁊ errore nature q̃ ve
nit ex improportõne vtutis ad naturã supra quam
agit. siue ꝓ eo ꝙ materia suꝑabũdat. siue pro eo ꝙ de
ficit. ⁊ vtrobiq; ē defectus debite ꝓportionis. Ad 25
illud qđ obꝫ ꝙ q̃dam est cõpositio q̃ non põt eẽ nec
intelligi p̃ter inordinationem. vtpote si pes poneret
in pectore. si homo coiret cum iumento. dõm est ꝙ ⁊
si vnũ necessario consequatur ad aliud. ⁊ intellectus
vnius inseꝑabiliter cõsequaẗ ex intellectu alteriꝰ. ni
hilominus tamen diuersitatem habẽt. quia vnũ di-
cit priuationẽ. ⁊ aliud dicit põnem. ⁊ iõ põt vnũ deo
attribui. cuius alterꝫ non attribuatur.

Qnſequenter circa ſecūdū articulū queritur
de actione defectiua. vtrum ſit deo attribuē-
da. Et circa hoc querūtur tria. Primo queri
tur vtrum a deo ſit actio iniuſta ẜm ꝙ iniuſta. Secū-
do queritur vtrū a deo ſit oꝑatio fortuita ẜm ꝙ for-
tuita. Tercio queritur vtrū a deo ſit enūciatio falſa.
ẜm ꝙ falſa.

Queſtio. j.

Utruȝ actio iniuſta ẜm ꝙ hmōi ſit a deo. Et ꝙ ſic
videtur. iij. Reg. vltimo. Quis ſeducet achab regem
iſrahel. ⁊ poſt ſubiungitur ꝙ dominus dixit ſpiritui
mendaci egredere ⁊ fac. ſed qḋ fit deo pcipiēte fit
a deo volente ⁊ autore. ſi ergo ſpiritus ille malignꝰ
mentitus eſt ⁊ achab decepit deo mandante ſibi mē-
tiri ⁊ decipere. videtur ꝙ tam mendaciuȝ ꝙ̄ deceptō
ẜm ꝙ huiuſmodi ſit a deo. ⁊ ſi hoc verū eſt. ergo actō
iniuſta ẜm ꝙ iniuſta a deo eſt. Item ſicut vult phi
loſophus. ſi aliquid per ſui preſentiam eſt cauſa ali-
cuius. per ſui abſentiam eſt cauſa oppoſiti. ſed deꝰ ꝑ
ſui pñtiam ē cauſa oꝑationis iuſte ẜm ꝙ iuſta ē. ḡ ab
oppoſitis ꝑ ſui abſentiā cauſa erit iniuſticie in actio-
ne. Item qui adiuuat aliquem fureȝ ad actionem
furti. ſiue velit ipm̄ iuuare ad furtum ſiue non. nihi-
lominus dr̄ currere cū fure. ⁊ culpa furis ei attribui-
tur. ſi ḡ deus adiuuat hominē ad actōem ſubſtrataȝ
malicie ⁊ iniuſticie. vr̄ ꝙ talis deformitas tanꝙ̄ auto
ri attribuenda ſit deo. Item dare elemoſinā ꝓpter
vanā gloriā eſt pctm̄. ⁊ hocipſo ē pctm̄ ⁊ iniuſticia ꝙ
actio iſta refertur ad talem finē. ẜ ſicut datio elemo-
ſine nō nihil eſt. ſic relatio ad talem finem non nihil
eſt. ergo talis relatio fuit ratio quare actio illa eſt
mala. ⁊ talis relatio eſt a deo. cum nō ſit omnino ni-
hil. videtur ꝙ talis actio ſit a deo. Item iſte ꝗ pec-
cat in amando creaturam. hocipō peccat quo quie-
ſcit in creatura. ſed quieſcere in creatura non omni-
no nihil eſt. immo hocipō ꝙ quieſcere ē. aliquid eſt.
ẜ cum omne quod eſt aliquid ſit a deo. talis quies ē a
deo. ⁊ talis erat ratō culpe. ḡ ⁊c. Iteȝ nobilior eſt
potētia volūtatis vt ē deliberatiua ꝙ̄ vt ē natura ꝗ-
dā. ẜ omne qḋ ē a volūtate vt ē natura ē a deo. ḡ omne
qḋ ē a volūtate deliberatiua ē a deo. ſed actio iniuſta
ẜm ꝙ hmōi eſt a voluntate deliberatiua. ḡ ⁊c. Sȝ
contra. Io. j. Sine ipō factum eſt nihil. Glo. i. pctm̄.
ergo videtur ꝙ peccatū nō ſit a deo. Item Ro. j.
Tradidit eos vt cōtumelijs afficiant corpora ſua in
ſemetipis. glo. immūdas actiones ⁊ contumelioſas
quibus afficiunt ⁊ inficiunt corpora ſua habēt in ſe-
metipis mali. i. non aliūde ſed a ſemetipis. Non eīm
habet homo hoc a deo. ẜ hoc nō pōt dici de actioni-
bus ẜm ꝙ actiones ſunt. ḡ dr̄ de actionibus ẜm ꝙ i-
iuſte ſunt. Item quicūqȝ facit iniuſticiā iniuſtꝰ ē.
ẜ deꝰ nō pōt eē iniuſtus. ḡ nō pōt facere iniuſticiam.
ḡ iniuſticia actionis vl' actio ẜm ꝙ iniuſta non eſt a
deo. Item quicūqȝ facit iniuſticiam offendit deū
qui eſt ſumma iuſticia. ẜ deus nō pōt ſeipm̄ offende-
re neqȝ ſeipm̄ negare. ſicut dicit aplus. ḡ deus nō po
teſt iniuſticiā facere. ḡ nec actionē iniuſtā inꝙ̄tū hu-
iuſmodi. Item iniuſticia defectus ē. ḡ facere iniu-
ſticiā ē deficere. ẜ diuinū poſſe nō pōt deficere. ḡ nec
iniuſticiā facere. ḡ actō ẜm ꝙ iniuſta eſt nō eſt a deo.
Item quicquid eſt a deo laudat deum. ſed iniuſti
cia nullo modo laudat deum. nec oꝑatio iniuſta ẜm
ꝙ hmōi. nullo igitur modo ẜm ꝙ iniuſta vel mala. ē
26 deo attribuenda. R. dōm ꝙ cū iniuſticia ſiue ma-
licia circa actionē dicat defectū ⁊ ꝑuationē. ⁊ defectū
deordinatū de ſe. ⁊ defectū carentē debito fine. facere
actionē iniuſtam. hoc repugnat potentie. ſapientie. ⁊
bonitati. Eſt eīm priuatio vtilitatis. ⁊ ordinis. ⁊ enti-
tatis. ⁊ qꝛ nihil ē attribuendū deo niſi qḋ decet potē
tiam ſuā. ſapiam. ⁊ bonitatē. ideo actionē malā deo
tribuere nō ſolū falſitatis ē ſed etiā blaſphemie ⁊ im
pietatis. Concedendū eſt igiꝭ ꝙ actio mala ⁊ iniuſta
ẜm ꝙ hmōi nō eſt a deo. Et ideo rōnes ꝗ hoc oñdūt
ꝯcedende ſunt. Ad illud ḡ qḋ obī de vl. rc. Dōm 27
ꝙ egredē ⁊ facē nō itelligiꝭ ibi impatiue ẜ intelligiꝭ
ibi ꝑmiſſiue. vñ verbū impatiui modi multiplr̄ acci-
pitur in ſcriptura. Aliqñ ꝓceptorie. aliqñ cōſultorie.
aliqñ inſinuatorie. ⁊ aliqñ ꝑmiſſiue. quoꝝ ſumi pñt
exēpla ex diuerſis locis ſcripture. Ad illud qḋ obī 28
de eadem cauſa ꝙ ꝑ ſui pñtiam ⁊ abñtiam eſt cauſa
oppoſitoꝝ. Dōm ꝙ illud habet veritatē de cauſa ꝗ
volūtarie ſe abſentat. ita ꝙ principaliter ē eius abſen
tia ab ipa. hoc aūt nō eſt in ꝓpoſito. Deus eīm nemi
ſe abſentat. immo paratus eſt omnes adiuuare. ⁊ omi
bus dare grām. Ad illud qḋ obī ꝙ ille ꝗ iuuat fu- 29
rem in actōne dī currere cū fure ſi ſcienter hoc facit.
Dōm ꝙ hoc nō eſt ſimile. qꝛ decens ⁊ ꝯueniēs eſt ꝙ
homo proximū nō adiuuet in ea actōne in ꝗ ꝗs am-
bulat non recte. immo potius debȝ impedire. cū ipe
nec ſciat nec poſſit inde bonū elicere. nec ad illud ad-
iutoriū aliꝗ lege aſtringiꝭ. ẜ potius prohibeꝭ. non ſic
aūt ē in ꝓpoſito. Primo qꝛ decet diuinā liberalitateȝ
vt ſolem ſuū oriri faciat ſuꝑ bonos ⁊ malos. nec de-
bet influentiam vtutis ſue ſubtrahere nec bonis nec
malis. maxime ẜm illā influentiā ꝗ reſpicit ꝓmū eē.
Scdō vō qꝛ decet diuinā ꝓuidentiā ſic res qs cōdi-
dit adminiſtrare vt eas agere proprios motus ſinat.
Tercio vō qꝛ ipe nouit ⁊ ſcit inde bonū elicere. ⁊ iō
cū coopaꝭ pctōri in actione. laudabiliter facit. ⁊ ideo
nullo mō malicia ꝗ reddit ſuū actorē culpabilē eſt ei
attribuēda. Ad illud qḋ obī ꝙ relatō actōnis ad 30
inanē gloriam tanꝙ̄ ad finē a deo ē. Dōm ꝙ relatio
duo dicit. vicȝ actū volūtatis ⁊ rōnis ꝓtēdētis ſe ad
illū finē mediāte illa actōne. ⁊ hoc ꝗdem bonū ē. ⁊ a
deo eſt. Preter hoc importat deordinationē. tali eīm
actioni iūcta ē inordinatio. qꝛ talis finis tali opi nō
cōgruit. ⁊ ꝙ̄tū ad hoc ē ibi malicia. ⁊ ideo iniuſticia ē
ibi ratōne defectus ꝗ eſt in tali relatōne. propter hoc
nō oportet ꝙ ſit a deo. Et ē ſilr̄ in claudicatōe in ꝗ ē
ambulatio cū defectu. ſic ⁊ in ꝓpoſito intelligendū ē.
Ad illud qḋ obī de ꝗete ſilr̄ rñdendū ē ꝙ ꝗes di- 31
cit pōem aliquā in hoc ꝙ dicit dilectionē creature. ⁊
dicit ꝑuationē rectitudinis in hoc ꝙ dicit ꝑuationeȝ
finis vltimi. In hoc eīm ꝙ ibi ꝗeſcit ⁊ vltra nō tēdit
cū deberet vltra tēdere. non tm̄ eſt pō ẜ etiā ꝑuatio.
ꝗ ꝗdē nō ē a deo. Ad illḋ qḋ obī ꝙ ꝗcꝗd ē a volū- 32
tate nāli ē a deo. dōm ꝙ verū ē ẜm ꝙ ē volūtas nālis.
⁊ ſilr̄ illḋ qḋ ē a volūtate deliberatiua ꝓciſe ꝯcēdēdū
ē eē a deo. ẜ malicia nō ē a volūtate ꝓprie vt ē delibe
ratiua. ẜ potiꝰ vt ē defectiua. ꝙ̄uis defectꝰ ille nō ca-
dat niſi circa actū deliberatiuū. ⁊ iō ꝙ̄uis ſit a volun
tate deliberatiua. nō ſeꝗtur ꝙ ſit a deo. qꝛ nō ē ẜm ꝙ
deliberatiua ẜ ẜm ꝙ defectiua. Et ꝓpterea ſicut dictū
fuit ſupra ſi fiat tale argumētū. Volūtas deliberatia
ē a deo. ⁊ malicia ē a volūtate deliberatiua. ḡ ē a deo.
peccat ẜm accñs. qꝛ peccat ꝯ illā regulā. Quicꝗd eſt
cauſa cauſe ē cauſa cauſati. ita eīm pōt eſſe ſophiſma
ẜm accñs in cauſando ſicut inherendo.

Questio.ij. c

Utrū opatio fortuita ſm ꝙ eſt fortuita ſit a deo? Et
ꝙ ſic videt̄. q2 tā fortuita ꝗ̄ caſualis actio eſt ex cau
ſis cōfluentibus ob aliud inceptis. Unde boetius in
v. de pſo. Caſus eſt inopinatus rei euētus ex cauſis
cōcurrentibus ob aliud inceptis. ſed tā ꝯcurſus cau
ſarum ꝗ̄ inchoatio ꝓpter aliud ē a deo. ḡ ſi nihil plꝰ
requirit̄ ad hoc ꝙ aliquid ſit fortuitum vel caſuale.
videt̄ ꝙ tā fortuita ꝗ̄ caſualia ſm ꝙ hmōi ſunt a do.
Item ſicut ens ꝑ ſe eſt a deo inq̄ʒtum eſt ꝑ ſe. ſic ⁊
accidens eſt a deo inq̄ʒtum eſt accidens. ḡ ſic opatio
anime ꝑ ſe a deo eſt. ita et opatio cauſe ꝑ accidens.
ſ caſuale ⁊ fortuitū ſm ꝙ hmōi dicit opationem vel
effectum cauſe ꝑ accñs. ſed naturale ⁊ artificiale di
cit effectum cauſe ꝑ ſe. ergo ſicut oīe naturale ⁊ ar
tificiale eſt a deo inq̄ʒtum hmōi. ſic omne caſuale et
omne fortuitū inq̄ʒtum hmōi eſt a deo. Itē q̄ñcū
ꝗ̄ aliqua diuerſa ꝯcurrūt ad vnꝰ effectꝰ ꝓductionē
neceſſe eſt ꝙ ꝑ vnū aliquod ꝯiungant̄. ſ cauſe a qui
bus orit̄ tā caſuale ꝗ̄ fortuitū. ⁊ ſunt diuerſe q̄ʒtū ad
rem. ⁊ ſunt diuerſe q̄ʒtum ad intentionem. ḡ ſi vniū
tur. ꝯiūgūt̄ ꝑ aliq̄d quod eſt ſupra eas. ſed nihil ē ſu
pra agens naturale ⁊ agens a ꝓpoſito niſi ſolus deꝰ.
ḡ taliū cauſarū ꝯcurſus a deo eſt. ⁊ hmōi cāꝝ ꝯcur
ſus facit effectum caſualem vel fortuitū. ḡ ⁊c. Itē
potentior eſt ad agendū cā ꝑ ſe ꝗ̄ cā ꝑ accidens. ſed
cauſa ꝑ ſe nullū effectum ꝓducere pōt niſi adiuuet̄ a
deo. ḡ nec cauſe ꝑ accidēs. ſ cauſe ꝑ accidens ſūt ca
ſus ⁊ fortuita ſicut vult phs in .ij. phicoꝝ. ḡ cū eoꝝ
effectus ſint caſuale ⁊ fortuitū inq̄ʒtum hmōi. vꝫ ⁊c.
Si tu dicas ꝙ caſuale ſm id qḋ eſt a deo eſt. nō tñ
ſm ꝗ̄ caſuale. q2 dicit priuationē intentionis nō po
ſitionē. Contra hoc eſt. q2 ſicut natura opatur ꝑ intē
tionem. ita etiā opat̄ vniformiter ⁊ modo cōſueto. ſ
cum aliqua opatio fit preter ſolitū curſum nature. il
la quidem opatio dicit̄ miraculū. ⁊ talis opatio po
nit̄ a deo inq̄ʒtum talis. Si ḡ opatō q̄ fit preter ꝯſue
tudinem inq̄ʒtum hmōi eſt a deo. pari rōne ⁊ operatio
que fit preter intentionē inq̄ʒtum hmōi eſt a deo.
Item fortuitū qḋ eſt ab aliq̄ agente intendēte ali
ud ſicut inuentio theſauri eſt ab eo q̄ intendit arare
terram. ſed ꝙ ille aliud intendat hoc bonū eſt ⁊ a deo
eſt. ſimiliter ꝙ theſaurū illū inueniat hoc bonū eſt ⁊
a deo eſt. ḡ fortuitū vt fortuitū eſt a deo videt̄ eſſe.
Sed ꝯtra hoc arguit aug. in li. lxxxiij. q. ſic. Quic
quid caſu fit temere fit. quicq̄d temere fit. fit ſine ꝓ
uidentia. ſi ḡ omne quod fit a deo fit ꝑ ꝓuidentiam.
q2 deus nihil agit ſine ꝓuidentia. vꝫ ꝙ caſuale ⁊ for
tuitū inq̄ʒtum hmōi nō fit a deo. Itēʒ caſus ⁊ for
tuna accidit ꝑ defectum ꝓcognitionis. ſ deꝰ nihil po
teſt facere niſi ꝓcognoſcens ⁊ preſciens. ḡ nihil caſu
ale inq̄ʒtum hmōi eſt a deo. Itē ſicut bonū repu
gnat malo. ita fortuna repugnat ꝓuidentie. ſ a deo
qui ſumme bonus eſt nō pōt egredi aliqua opatō in
iuſta. ḡ pari rōne cū ſit ſumme prudens nō pōt exire
ab eo aliqua opatio fortuita. Itē fortuitū ſm ꝙ
fortuitum ortum hꝫ a cauſa ꝑ accidens. ḡ ſi deus eēt
cauſa fortuiti ſm ꝙ hmōi. deus eſſet cauſa alicuiꝰ rei
ꝑ accidens. ſ cā ꝑ accidens reduci hꝫ ad cām nobili
orem. ḡ aliqua cā eſſet nobilior deo. qḋ eſt abſurduꝫ.
Itē ſicut iniuſticia ſe habet ad ſuā cauſam. ſic ca
ſuale ⁊ fortuitū ad ſuā. ſ iniuſticia nō pōt eſſe ab ali
quo niſi operante iniuſte. ḡ caſuale ⁊ fortuitū nō po
teſt eē niſi ab eo q̄ opat̄ caſualiter ⁊ fortuite. ſ deus
nullo modo opat̄ caſualiter nec fortuite. ergo caſua
lis ſiue fortuita opatio ſm ꝙ hmōi nō eſt a deo. Rº 33
dōm ꝙ ⁊ ſi caſuale ⁊ fortuitū ſm id qḋ eſt ſit a deo.
inq̄ʒtū tñ caſuale vel fortuitum a deo nō eſt. Et ratō
huius ē. q2 caſuale ⁊ fortuitū aliq̄d ponūt vtpote ef
fectū q̄ eſt ex ꝯcurſu cauſaꝝ ad aliud inceptarū. Ali
quid etiā priuāt. dicit eñ caſus ⁊ fortuna defectū in
tentionis ⁊ precognitionis. ⁊ qm̄ opatio cauſarū et
ꝯcurſus ad ꝓducendū tales effectus aliq̄d eſt. iō a
deo eſt. q2 vō priuatio intentiōis defectꝰ eſt. iō a deo
nō eſt. Et qm̄ caſuale ⁊ fortuitū vt ſic noiant̄ impoſi
ta ſunt a tali defectu. hinc eſt ꝙ nō ſunt cōcedenda a
deo eſſe. Et hoc vult dicere aug. in li. lxxxiij. q. cū dic.
Qḋ caſu fit temere fit. ⁊ ideo ſicut nō cōcedimus ꝙ
temerariū ſm ꝙ hmōi ſit a deo. ſic nō eſt cōcedendū
ꝙ caſuale vel fortuitū ſm ꝙ hmōi ſit a deo. ⁊ q2 tam
caſuale ꝗ̄ fortuitū vt ſic eſt. eſt nomen impoſitum a
priuatione intentionis. ſm ꝙ priuatio intentōis du
pliciter poteſt intelligi. ſm hoc caſuale ⁊ fortuitū dr̄ 34
dupliciter. Uno eñ mō poteſt intelligi priuatio in
tentionis vniuerſaliter reſpectu cuiuſcūq; agentis.
ſiue pticularis. ſiue vniuerſalis. ſiue opantis ſiue co
opantis. ſiue exequentis ſiue gubernantis. Et h̄ mo
do nihil eſt caſuale. ⁊ caſus ⁊ fortuita hoc mō nihil
ſunt. Et hoc mō aliq̄ phi poſuerūt caſuꝫ. ⁊ improbat
aug. in li. lxxxiij. q. ꝙ ꝑ hoc ꝙ ꝓuidētia totꝰ mūdo ad
miſtrat̄. ⁊ ita nihil fit qḋ nō ptineat ad opꝰ ꝓuidētie
Alio mō pōt intelligi priuatio intentionis reſpectu
agentis particularis. vtpote particularis nature et
intellectus creati. ⁊ hoc modo aliq̄d eſt caſuale. ⁊ ca
ſus aliq̄d eſt. ſm ꝙ dicit Boetiꝰ in li. de ꝯſo. diffiniēs
caſum ⁊ oñdens qualiter quis pōt opari caſualiter.
vicꝫ cū aliquid aſſequit̄ inopinate. et iō dicit. Caſus
eſt inopinatꝰ rei euētꝰ. vbi ſimul tangit poſitioneꝫ et
priuationē. Poſitionem ꝑ hoc qḋ dicit euentꝰ. ꝑua
tionē in h̄ qḋ dicit inopinatus. ⁊ illa q̄dē priuatō nō
eſt reſpectu dei. q2 deꝰ nihil pōt facere inopinate ſiue
improuiſe. nec etiā a deo eſt cū ſit defectus. ſ potiꝰ a
defectibilitate creature. Concedēde ſunt igit̄ ratōes
oñdentes ꝙ nihil eſt a deo caſuale. ita ꝙ caſuale ſm
ꝙ caſuale nō eſt a deo. Ad illud vō qḋ pmo obī in 35
ꝯtrariū ꝙ ꝯcurſus cauſaꝝ a deo eſt. iā pꝫ rñſio. argu
it eñ de caſu ſm ꝙ dicit poſitionē nō ſm ꝙ dicit de
fectuꝫ. Ad illud qḋ obī a deo eſt cā ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs. 36
Dōm ꝙ aliter dl accidens de ente ꝓut eſt drñtia en
tis. aliter ꝓut eſt drñtia cauſe. Prout eſt differentia
entis dicit habitudinē ad ſubm. q̄ q̄dē poſitio eſt nō
ꝑuatio. Prout aūt eſt drñtia cāe. dicit ꝑuationē intē
tiōis ꝑ quā aliq̄d dī eē cā alicuiꝰ ꝑ ſe. ⁊ iō nō ſeq̄t̄ ꝙ
ſi modus eēndi ꝑ accidēs inq̄ʒtū hmōi ſit a deo. ꝙ ⁊
modꝰ opandi ꝑ accñs inq̄ʒtū hmōi ſit a deo. Ad illḋ 37
qḋ obī ꝙ diuerſe cāe indigent aliq̄ ſuꝑiori ꝯiungēte
ad hoc ꝙ poſſint vnū effectū ꝓducere. Dōm ꝙ illḋ
dupl'r poteſt intelligi. Uno modo vere. alio mō falſe
Si eñ intelligat̄ ꝙ ad hoc ꝙ alique due cāe ꝯcurrāt
nccria ſit noua influentia cāe ſuꝑioris. plus ꝗ̄ ſi nō
ꝯcurrerent. ⁊ quelibet oparet̄ ꝑ ſe. ſic nō habet veri
tatem. hoc eñ ipſo ꝙ aliq̄s abſcōdit in terra theſau
rum ⁊ aliq̄s fodit in eadē terra ſine noua influentia
ille due opationes cauſant theſauri inuentioneꝫ: Si
aūt ita intelligat̄ ꝙ oēs cauſe que ꝯcurrūt ad vnum
effectū reducunt̄ ad aliqḋ vnū principiū. ſic veritatē
hꝫ. ꝓ eo ꝙ illa q̄ nō pñt reduci ad vnū ꝑncipiū oīno
ſūt diuerſa. ⁊ iō nūq̄ pñt ad vnū effectū ꝯcurrē. Si

dūm in vno principio nō ꝯueniret.iā oīno nō haberēt
aliquid cōe.⁊ iō necē est ponere ꝙ tam cause cōcur-
rentes ꝙ̄ eaꝝ ꝯcursus sint ab vno principio primo.
Sed tū ex nō sequit̄ ꝙ casuale inq̄tū hmōi sit a deo
fm id qḋ est.qꝛ casus nō tm̄ intendit euentū. ſ etiaꝫ
58 euētū inopinatū. Ad illud qḋ obiꝫ ꝙ cā ꝑ accñs in
diget adiutorio sicut cā ꝑ se.Dōm ꝙ est verū respectū
eius qḋ efficit.sed nō indiget adiutorio respectu ei⁹
in q̄ deficit.ꝑ se eīm pōt deficere.ſ nō ꝑ se pōt efficere.
⁊ iō nō seq̄t̄ ex hoc ꝙ casuale sit a deo.nisi fm illud
fm quod aliq̄d ponit.nō fm ꝙ dicit priuationē intē
tionis.Et si obiiciat̄ ꝙ miraculū inq̄tū hmōi ē a deo
⁊ tū dicit ꝓuationē ꝯsuetudinis.qꝛ fit preter solituꝫ
cursum.Dōm ꝙ aliter miraculū fit preter solitū cur
sum.⁊ aliter fortuitū ꝑter intentionē.Miraculū eīm
fit ꝑter solitū cursum ita ꝙ supra cursum nature.vñ
plus dicit positionis ꝙ̄ ꝓuationis.casuale vō nō ita
fit preter intentionē ꝙ fiat supra intentionē.ſ deficit
59 ab intētione. Ad illud qḋ obiꝫ ꝙ deus pōt ꝙ aliqḋ
agens vnū assequat̄.⁊ aliud intendat.ita ꝙ vtrunqꝫ
sit a deo.Dōm ꝙ verū est.ſ assecq̄ vnū ⁊ intendē ali-
ud hoc nō facit casus vel fortuna inq̄tū q̄s aliud in
tendit ab eo qḋ assequit̄.sed inq̄tum nō ꝓuidet nec
intendit illud qḋ assequtur.Si eīm aliud ⁊ aliud intē
deret.iā nō oparet̄ casualiter siue fortuite.Licet aūt
intendere ad aliud sit a deo.nō tū a deo est nō inten-
dere illud qḋ assequtur.qꝛ pmū dicit positionē.et se-
cūdū priuationē.⁊ casuale siue fortuitū inq̄tū hmōi
nō noiat̄ a primo ſ a scdo.⁊ ꝓpterea inq̄tū tale non
est a deo.ſ a defectu repto in agente creato.

Questio.iii. c

Utrū enunciatio falsa fm ꝙ hmōi sit a deo:Et ꝙ sic
vr̄.Qñcūqꝫ aliqua duo fundant̄ sup idē fm rem.si
vnū est a deo.⁊ reliquū.ſ falsitas alicui⁹ ꝓpōnis.⁊ ve
ritas sue opposite fundant̄ sup idē.ħ eīm ipō ꝙ ħ ē
vera.homo est aial.ħ est falsa.homo nō est aial.ꝫ cū
oīs ꝓpōnis veritas sit a deo.vr̄ ꝙ oīs ꝓpositiōis falsi
tas sit a deo. Itē veritas est adequatio rei ⁊ intel
lectus.⁊ falsitas est inadeq̄tio rei ⁊ intellectus ꝑ op
positū.ſ sicut se hꝫ equalitas ⁊ ineq̄litas in reb⁹.ita
se habet equalitas ⁊ ineq̄litas in ꝓpōnibus.ſ eq̄li-
tas ⁊ ineq̄litas in rebus sunt ab ipso deo.sicut eīm a
deo ē ꝙ aliqua duo sunt eq̄lia.sic a deo ē ꝙ aliq̄ duo
sic se habeant ꝙ vnū excedat reliquū.Un̄ aug.dicit.
ꝙ si essent equalia.nō eēnt oia.ꝫ pari rōe adequatio
⁊ inadeq̄tio signi ad signatū est ab eodem principio.
Itē ab eo est falsitas ꝓpōnis q̄ solus pōt facere ꝓ
positionē ipam eē falsam.ſ demonstrato aliq̄ pctōre
ista est vera.iste nō est iustus.⁊ null⁹ pōt hanc face-
re falsam nisi solus deus q̄ pōt ei dare iusticiā.ꝫ ⁊c̄.
Itē maioris dignitatis ⁊ ptātis est falsificare hāc
ꝓpōnē.ille est pctōr.ꝙ̄ verificare eā.q̄ eīm peccat hoc
ipso ꝙ peccat verificat eā.⁊ hoc indignitatis est.ꝫ si
oīs ꝓpōnis veritas a deo est.vr̄ multo fortius ꝙ ta-
lis ꝓpōnis falsitas sit a deo. Sed ꝯ.omne qḋ de⁹
pōt facere hꝫ exemplar in deo.ſ enūciatio falsa fm
ꝙ falsa nō hꝫ exemplar in deo.cū ipa veritas sit ratō
exēplificandi.ꝫ enūciatio falsa fm ꝙ falsa non est a
deo. Itē sicut se hꝫ bonitas ad maliciā.sic se hꝫ ve
ritas ad falsitatē.ſ a summa bonitate nullo mō po-
test eē malicia.ꝫ a sūma veritate nullo mō pōt eē fal
sitas. Itē verū et ens ꝯuertunt̄.ſ a deo nō pōt a-
liq̄d eē qḋ nō sit aliquo modo ens.si eīm pure nihil es
set.a deo nō esset.ꝫ a deo nō pōt eē nisi verū.ſ enun-
ciatio falsa inq̄tū hmōi dicit ꝓuationē veri.ꝫ vr̄ ꝙ̄ a
deo nō debeat causari fm ꝙ hmōi. Itē oñe qḋ de
us pōt facere.pōt dicere.ſ falsum nō pōt dicere.ꝫ nō
pōt facere.Probatō minoris.Si dicit falsum.aut ꝫ
scienter.aut ignoranter.Ignoranter nō.hoc cōstat.
Si scienter.ſ quicūqꝫ dicit falsum scienter.mentit̄.
ꝫ deus mentiret̄.qḋ est ꝓphanū ⁊ impiū dicere. R̄o 40
dōm ꝙ falsitas nihil aliud est ꝙ̄ defectus veritaꝭ in
re que nata est verificari.sicut malicia dicit priuatio
nē bonitatis ⁊ rectitudinis circa actionē q̄ nata ē re
ctificari.⁊ iō actio mala inq̄tū actio.est a deo.inq̄tū
vō mala ⁊ iniusta.a deo nō est.sic enūciatio falsa in-
q̄tum enūciatio a deo est.inq̄tū vō falsa nō est a deo
Unde queādmodū in actione duplex ꝯsiderat̄ boni
tas.vna nature ⁊ altera moris.vna est eētialis.⁊ al
tera accñtalis.⁊ iō vna ꝓuat̄.altera relinq̄t̄.⁊ rōne
illius bonitatis q̄ relinquit̄.actio illa ē a deo.Sic in 41
oīni enunciatiōe duplex est veritas.Una eētialis.
⁊ hec est veritas q̄ ꝓpō repn̄tat illud ad qḋ repn̄tan
dū instituta est.⁊ hec nūq̄ ꝓuat̄ ab enunciatōe.Ois
eīm enūciatō significat illud ad qḋ instituta ē siue sit
vera siue falsa.Alia vō est veritas accñtalis q̄ atten
dit̄ in ꝓpositione in hoc ꝙ repn̄tat rē fm ꝙ est.tunc
eīm dicit̄ adequari significatio significato.⁊ veritas
enunciatiōis nō est aliud ꝙ̄ q̄dā adequatio.Et hec
veritas priuat̄ ꝑ falsitatē.tūc eīm est ꝓpō vel enūcia-
tio falsa qñ signū nō repn̄tat rem sicut est.vel res nō
est sicut repn̄tat̄ ꝑ signū.⁊ hoc est qḋ dicit phs.Ab
eo ꝙ res est vel nō est.est oratio vera vel falsa.hoc ē
dicere.ab eo ꝙ res est sicut repsentat̄ dr̄ orō vera.ab
eo ꝙ res nō est sicut repn̄tat̄ dr̄ orō falsa. Sicut igit̄
iniusticia est ꝓuatio rectitudinis.sic falsitas est defe-
ctus adequationis.⁊ iō sicut deo vt autori nō attri-
buit̄ iniusticia actōis.sic nō dꝫ ei attribui falsitas orō
nis.vtroqꝫ eīm nō defectus est.⁊ nullus defect⁹ deo
attribuēdus est.Notādū est tū ꝙ ⁊ si nullus defect⁹
sit a deo.tū magis aliq̄s defectus elongat̄ a causali-
tate dei ꝙ̄ ali⁹ fm ꝙ sunt diuersi modi deficiēdi. Est 42
eīm quidā defectus q̄ dicit priuationē alicui⁹ positio-
nis ⁊ ordinis.sicut est defectus culpabilis.⁊ iste ē de
fectus vituꝑabilis ⁊ vituꝑabilē reddit actorē.⁊ talē
defectū deus nō fecit.nec etiā facit aliq̄d.q̄ facto cre-
atura tali defectu deficiat necr̄io.vñ nec de⁹ facit pec
catū.nec facit aliquē peccare.nec facit aliq̄d q̄ facto
necr̄io seq̄tur pctm̄ ratione illius qḋ deus facit.ħ di-
co ꝓpter aīe infusionē in q̄ necr̄io ꝯtrahit̄ culpa ori-
ginalis.ſ hoc nō est ex actu dei.ſ ex ꝓuaricatiōe pri-
mi parentis. Est ⁊ alius defectus q̄ est priuatio ali-
cui⁹ positionis.nō tū est ꝓuatio ordinis.cōtingit eīm
aliquos defectus ordinari.⁊ talis defect⁹ licet nō pos
sit deo attribui fm ꝙ defect⁹.pōt tū ei attribui fm ꝙ
ordinat⁹.⁊ de tali defectu licet nō possit dici ꝙ de⁹ eū
faciat.qꝛ defectum facere est deficere.pōt tū dici ꝙ fa
cit aliquid q̄ facto necr̄io ꝯsequit̄ ille defectus.⁊ tal̄
defectus est falsitas.⁊ ignorātia.⁊ cecitas.⁊ ꝯsimiles
Unde q̄uis nō possit concedi ꝙ deus faciat falsitateꝫ
orōnis siue orationē falsam fm ꝙ falsa est.pōt tamē
concedi ꝙ deus faciat aliquid quo facto aliqua ora-
tio est falsa necessario.sicut cum iustificat impiū.fa-
cit aliquid.quo facto hec enūciatio est falsa.Iste est
impius.Concedende sunt igit̄ rōnes ostendentes ꝙ
enunciatio falsa fm ꝙ falsa non sit a deo. Ad illud 43
ergo quod obiicit̄ ꝙ falsitas ⁊ veritas fundant̄ sup
idem.Dōm ꝙ verū est.ſ tū aliter ⁊ aliter.qꝛ veritas

fundaẗ p modum positionis. ⁊ falsitas p modū pri-
uationis. ⁊ iō nō sequiẗ ꝙ sit ab eodē. Cū aūt dr̄ ꝙ q̄
sup idē fundanẗ ab eodē sūt. h̄ intelligiẗ qñ sup idez
44 fundanẗ ⁊ eodē mō. Ad illud qđ obī ꝙ eq̄litas ⁊
inequalitas in reb⁹ sunt ab eodē principio. Rn̄dēdū
est ꝙ nō est sil'r. q2 in reb⁹ vno mō ineq̄litas dicit pri-
uationē eq̄litatis vbi dz eē. ⁊ tūc nō est a deo cū sit de
fectus. Alio mō ineq̄litas dicit gradū ⁊ ordinē q̄ dz
esse inter res. ⁊ h̄ mō si videaẗ dicere p̄uationē. q2 tñ
dicit positionē a deo est. s̄ inadeq̄tio signi ad signatū
sp̄ dicit defectū. p eo ꝙ signū institutū est vt rep̄ntet
signatū s̄m ꝙ ē. ⁊ iō in adeq̄tōe signi ad signatū ē [illegible]
sitas. inadequatio vō in rebus nō est falsitas. Et p-
pterea nō sequiẗ ꝙ si inadequatō rei ad rē ē a deo. ꝙ
inadequatio signi ad signatū sit a deo. Posset tñ di-
ci ꝙ inadeq̄tio inc̄ptū hmōi cū dicat defectū eq̄litat̄
45 a deo nō est. q̄uis illud qđ subest a deo ē. Ad illud
qđ obī ꝙ deus pōt falsificare enūciatōnē. Dōm ꝙ [illegible]
est vera ⁊ p̄pria. De⁹ facit. q̄ facto aliquo p̄pō est fal-
sa. h̄ aūt minus p̄pria. de⁹ facit aliquā p̄pōnē falsaz.
s̄ h̄ ē simpliciẗ improp̄a. deus facit falsitatē in p̄pōne.
et hoc q2 falsitas noīat ipm̄ defectū precise. ⁊ iō in il-
la rōne est sophisma s̄m accn̄s q̄ sic arguit. facit ali-
quid. q̄ facto p̄pō est falsa. g̃ facit p̄pōnē falsaz siue fal
46 sitatē in p̄pōne. Ad illud qđ obī ꝙ maioris digni-
tatis ē falsificare aliquā p̄pōnē q̄ȝ verificare. dōm ꝙ
veritatē ad falsitatē ꝯtingit ꝯpari dupliciter. Aut lo
quēdo formaliter. aut causaliter. siue ratiōe eius qđ
subest. Si loquēdo formaliter. sic cum veritas dicat
adequationē. ⁊ falsitas inadequationē. ⁊ ita falsitas
priuationē. veritas pōnē. digni⁹ est oīno aliq̄d veri-
ficare q̄ȝ falsificare. q̄cq̄d illud sit. cū dignior sit veri-
tas q̄ȝ falsitas. si tñ ꝯtingat dicere digni⁹ respectu e⁹
in quo nulla est dignitas. Si aūt compam⁹ veritatē
ad falsitatem rōne eius quod rn̄det ex p̄te rei. sic di-
co de plano ꝙ aliqñ digni⁹ est illud qđ ex p̄te rei red-
dit illā p̄pōnē falsam. q̄ȝ illud qđ reddit p̄pōnē verā.
sicut p3. dignius est eñ qđ reddit istam p̄pōnē fal-
sam. iste non est bonus. q̄ȝ qđ reddit eaz veram. Et
rō huius est ista. q2 q̄uis veritas de se dicat positio-
nem. quia dicit adequationē. illa adequatio ex par-
te alterius extremi ita bene potest respicere priuatio
nem sicut positionem. ⁊ defectum sicut effectum. Si
cut eñ defectus est ordinabilis ⁊ tamen defectus est.
sic ē cognoscibilis. ⁊ sic est significabilis. ideo cū que
riẗ sup quid fundeẗ veritas enūciationis. nō oportz
ꝙ ex p̄te rei respondeat aliqua veritas. Sicut enim
verum ens ꝯtingit vere significari ipm̄ eē. sic etiā de
illo quod nullo mō est ꝯtingit vere significari ꝙ ipz
non est. Sic enim significatio dicit relationē. ꝙ non
requirit significatum esse in actu. sic et veritas signi
que quidem dicit ꝯditionem illius relationis. nō ex-
igit fundari sup aliquam rem actualiter existentem.
nihilominus tamen cum omnis relatio ⁊ ordo a dō
sit. talis significatio ⁊ talis veritas a deo est. nec seq̄-
tur ad hoc ꝙ significatum sit a deo. immo est ibi so-
phisma s̄m accidens. sicut si argueret. ordinatō cul-
pe ⁊ pene est a deo. ergo culpa est a deo. Sic nō sequi
tur in proposito vera significatio furti est a deo. ergo
furtum est a deo. Et sic patet ꝙ et si veritati nō sem-
per correspondeat ex p̄te significati aliquid excellen-
ti⁹ q̄ȝ falsitati. tñ veritas nobilior est q̄ȝ falsitas. ⁊ ideo
non sequitur ꝙ si verificatio p̄positionis sit a deo. ꝙ
ab eodem sit propositionis falsificatio siue falsa enū
ciatio s̄m ꝙ falsa. Et sic patent quesita.

Dist. xxxviij. qualiter in generali p actū volūtatis pctm̄ introduciẗ.

Post predicta de volūtate eiusq3 fine ⁊c. Supra ostendit magister quid sit malum siue peccatū in ge-
nerali. in hac parte determinat qualiter pctm̄ p actum voluntatis habeat introduci. Diuidiẗ autem
pars ista in tres. In quarū prima determinat magister qualiter pctm̄ a voluntate hēat ortū in gene-
rali. In scd̄a vō descendit ad spāles dr̄ntias peccati. infra di. xlij. Cū aūt voluntas mala ⁊ op̄atio ⁊c. In ter-
cia vō inq̄rit vtrū ortū hēat in ipsa volūtate ptās peccandi. infra di. xliiij. Post p̄dicta ꝯsideratiōe dignū oc-
currit ⁊c. Prima ps habet duas. In prima inquirit magister qualiẗ ipa voluntas habeat deprauari. Scd̄o
vō qualiter ex prauitate voluntatis fiat deprauatio in actu exteriori. infra di. xl. Post hec de actibus adijcien
dū videẗ. Prima ps h3 duas. In p̄ma determinat qualiter voluntas habeat deprauari. In scd̄a vō inquirit
quare magis deprauet volū[illegible] in suo actu q̄ȝ aliq̄ alia potētia. j. di. xxxix. Hic aūt oriẗ qō satis necr̄ia. Pri
ma ps q̄ ꝯtinet p̄ntem distinctionē h3 duas partes. Qm̄ eñ deprauatio ⁊ rectificatio volūtatis attendiẗ pe-
nes finem. ⁊ volūtas h3 cōpari ad finē mediante intentiōe. iō ps ista duas h3 partes. In quaꝝ p̄ma determi
nat magr̄ de rectificatiōe ⁊ deprauatione voluntatis ex parte finis. Scd̄o vō inq̄rit differentiā volūtatis. in-
tentionis. ⁊ finis. ibi. Solet etiā queri q̄d distet inter volūtatē ⁊ intētionē. Prima ps h3 quatuor p̄tes. Quia
eñ obliquatio cognosci h3 [illegible] rectitudinē (nā rectū index est sui ⁊ obliqui) ideo in p̄ma p̄te determinat magr̄
ꝙ ex parte finis venit rectitudo volūtatis. Scd̄o determiat q̄s sit ille finis. ibi. Qui g̃ charitatē sibi ponit fi-
nē. In tercia vō determiat de vnitate finis respectu bonaꝝ volūtatū. ibi. Sed q̄r vtrū oīs bone volūtates.
Quarto vō mouet quoddā dubiū ⁊ determiat ibi. Verūtñ huic fini q̄ dictū est ⁊c. Scd̄a vō ps in q̄ determi-
nat de dr̄ntia voluntatis intētiōis ⁊ finis habet duas. In q̄ꝝ p̄ma querit dr̄ntiā s̄m rōnē. ibi. Solet etiā q̄ri.
⁊c. Scd̄o de differētia s̄m rē. ibi. Sed queriẗ vtrū intētō ⁊c. Et s̄m hoc duo determinanẗ in parte ista. s. de cō
paratiōe voluntatis ad finem. ⁊ de dr̄ntia intentiōis ⁊ volūtatis.

Determinat ꝙ ex parte finis venit rectitudo vo-
luntatis. a

Dis. xxxviij. Post predicta de voluntate eiusq3 fine differē-
a p dū est. Sciēdū g̃ ē ꝙ ex fine suo (vt ait aug.)
volūtas cognosciẗ vtrū recta an praua sit. Fi-
nis aūt bone volūtatis btitudo ē. vita etna. ip̄e deus.
Male vō finis est aliud. s. maledictio. vel aliq̄d aliud
Ps. cxviij. in q̄ nō dz volūtas quiescē. Finē bonū insinuat pph̄a

a Ex fine suo ⁊c. Sz
p̄. beatitudo est bonū
nobis ignotū. vnde h̄
est illud qđ nec ocul⁹
vidit. nec auris audi-
uit ⁊c. g̃ si p ignotum
nō possum⁹ aliud cog
scere. vr̄ ꝙ voluntas
nō possit cog̃sci vtrū

bona vel praua ex illo fine. Item certius est nobis quod est presens nobisipsis q̄ quod est absens. si ḡ non cognoscimus p̄ntia p absentia ƀ magis ecōuerso. vr̄ q beatitudinē nō fiat cognitio bonitatis in voluntate:
1 Rꝰ. dōm q cognitio beatitudinis duplex est. vicȝ in vli. et particulari. Cognitio beatitudinis in vniuersali oībus est innata. Cognitio ꝟo in particulari vicȝ vbi sit btitudo ponēda. hr̄ a nobis p habitū fidei aliquo mō. ⁊ aliq̄ mō expectat̄ habēda deiformitatē glorie. Nūc eīn cognoscimus q̄si speculādo. ⁊ a remotis. ⁊ semiplene. tunc aūt cognoscemus expiendo pfecte. Licet aūt nūc nō cognoscamus pfecte. cognoscimus tū̄ certitudinaliter certitudine fidei q beatitudo est magnū ⁊ verū bonū. De volūtate nostra vtrū sit recta vel praua nos nesciuꝰ nisi p ꝯiecturā. ⁊ iō sicut certuȝ est rō veniēdi in cognitionē dubij. sic cognitio beatitudinis facit venire in cognitionē bonitatis volūtatis. dū q̄s videt suaȝ volūtatē ad beatitudinē tendere. Quod ergo obr q beatitudo nob ignota est iā ptȝ rn̄sio. Verū est eīn q nō est nobis nota p expientiā. est tū̄ nobis nota fidem. Ad illud qd̄ obr q rectitudo volūtatis est nobis presens. dō. q sicut in primo libro ostensuȝ fuit. licet charitas ⁊ gratia sunt nobis presentia. sunt tamen nobis ignota inq̄tum gratuita. quia de eis nulla pōt haberi expientia. vnde ⁊ si certissimus sim de affectiōe mea ƀm q est affectio. valde tū̄ dubius sum de affectiōe mea vtrū sit ordinata vel gratuita. ⁊ ita acq̄ro mihi pbabilitateȝ. per aliqua signa.

dicens. Omnis ꝯsummationis vidi finē ⁊c̄. Charitas ḡ cuiꝰ latū mandatū est. finis oīs ꝯsūmatiōis est. i. oīs bone voluntatis ⁊ actiōis ad quā oē p̄ceptū referēdū est. Unde aug. in enchi. Omnia p̄cepta diuina referūtur ad charitatē. De qua dicit apl's b Finis precepti ē charitas de corde puro. ⁊ ꝯsciā bona. ⁊ fide non ficta. b .j. Thi. j.
Oīs itaq̄ȝ p̄cepti finis charitas ē. i. ad charitatē refertur oē p̄ceptū. Qd̄ ꝟo ita fit. vel timore pene. vel aliq̄ intētiōe carnali vt nō referat̄ ad charitatē q̄ ē dilectio dei ⁊ ꝓximi. nōdū fit quēadmodū oportet fieri. q̄uis fieri videat̄. Tunc eīn recte fiunt que mādat deus. ⁊ q̄ ꝯsilio monet. cū referūt̄ ad dilectōnē dei ⁊ ꝓximi. His verbis apte insinuat̄ q̄s sit rectus finis volūtatis. siue actionis bone. s. charitas. q̄ ⁊ deꝰ ē vt supra oñdimꝰ.

Determinat q̄s sit ille finis ostendēs q deus ē finis oīs bone actionis. q̄ charitas est. nec tm̄ spūssanctus. sed etiā xp̄s ⁊ pater. nec hi sunt tres fines ƀ vnꝰ. b
Qui ḡ charitatē sibi ponit finē. deū sibi ponit finem. vñ ⁊ xp̄m finē legis ad iusticiā dicit apl's esse omī credenti. Ro. x.
Et recte dicit̄ xp̄s finis legis ad iusticiā. Quia vt ait aug. in li. sniaꝝ ꝓsperi. In xp̄o lex iusticie nō cōsumit̄ ƀ implet̄. Oīs eīn pfectio ex ipso ⁊ in ipo est. et vltra quē nō est q̄ spes se extendat. Finis fideliū xp̄s est. ad quē cū puenerit currentis intentio. nō habet q̄ amplius possit venire. ƀ hȝ id in q̄ debeat pmanere.

b Finis precepti est charitas de corde puro. ⁊ ꝯscientia ⁊c̄. Contra hoc verbum apostoli obr. Qm̄ p̄cepta directius sunt ordinata ad obediendū q̄ȝ ad amandū. ḡ potiꝰ debuit dicere. obediētia ē finis precepti q̄ charitas. Item cum finis quem assequimur ex obseruantia mandatoꝝ est ipsa vita eterna. potius deberet dicē. finis precepti est vita eterna q̄ charitas. Juxta hoc querit̄ de numero ⁊ differentia illaꝝ conditionum appositarū. s. de corde puro ⁊c̄. Cum eīn charitas nō sit de fide nec de cōsciētia. sed potius de af-
2 fectione. nō videt̄ recte notificari p illas ꝯditiones. Rꝰ. dōm q ƀm q doctores exponūt. apl's hic diffinit charitatem. ƀ quidam sic exponūt vt ille determinatiōes. de corde puro ⁊c̄. sint determiatōes ex pte subiecti. ⁊ hoc q dicit̄ finis p̄cepti. sit ipsa notificatio. vt sit sensus. charitas ꝓcedens corde puro ⁊c̄. est finis p̄cepti. Alio mō exponit̄ vt hoc totum sit notificatio. finis precepti de corde puro ⁊c̄. Hic modus dicendi videt̄ cōgruentior. Et ƀm hunc modum dicendi notandū q charitas hic diffinit̄ p actū suum. Actus aūt charitatis qui est amare dupliciter habet notificari. ⁊ p cōpationē ad illud a quo ꝓcedit tanq̄ȝ a principio efficiente. ⁊ p comparationem ad illud quod ad ipam charitatē terminat̄ sicut ad quietanteȝ. et ideo in illa eius notificatione tangitur duplex operatio. vicȝ ad coꝛ purū. ⁊ ad ipsum preceptum. Et quia puritas cordis a qua immediate ꝓcedit actus dilectionis p̄supponit fiduciā fidei. ⁊ certitudinem spei. tanq̄ dispositiones preambulas. ideo vt manifestaret apl's q actus charitatis p̄supponit actus aliarū virtutū theologicarū tanq̄ȝ disponentes ad ipsum. ista tria dicit. De corde puro. in quo tāgit charitatis sanctitatem. Consciā bona. in q̄ tangit spei fiduciam. Et fide nō ficta. in quo tangit fidei ꝯstantiaȝ. Et in his duobus apl's charitatē pfectissime commēdat. in hoc q ostendit q in actu charitatis cōsistit complementū omnis virtutis. ⁊ finis omnis bone opatiōis. que intelligit̄ in nomine precepti. Unde intellectus predicte diffinitionis est iste. Charitas est finis precepti ⁊c̄. id est charitas est illud quo consistit omnis mandati adimpletio. ⁊ omniū virtutū pfectio. ⁊ hinc est q scriptura adeo nobis commendat charitatē. ⁊ maxime scriptura noui testamenti. et apostolus eam laudat elegantissime. Quod ergo obijcitur de obedientia ⁊ vita eterna q debeant dici finis precepti. dōm q obedientia ordinata est ad charitatem habendam. ⁊ vita eterna nō est aliud q̄ charitas ꝯsummata.

c Finis ꝙ rectus atq; supremus deus pater est ⁊ filius ⁊ spūssanctus. nec hi tres sunt tres fines. sed vnꝰ finis. qꝛ non tres dij sed vnus deus.

Determinat de vnitate finis respectu bonarum voluntatum. c

Qꝛ omnes bone voluntates vnū hn̄t finē. et tn̄ quedā bone diuersos fines sortiunt.

Sed querit̄ vtrū omnes bone volūtates vnū tm̄ habeāt finē: De h aug. in. xj. li. de tri. ita ait. Alie atq; alie voluntates suos ꝑprios fines hn̄t. q̄ tn̄ referūt̄ ad finem illiꝰ volūtatis q̄ volumꝰ btē viuere. ⁊ ad eā peruenire vitā q̄ nō referat̄ ad aliud. ꝫ amāti ꝑ seipaz sufficiat. queadmodū volūtas videndi finē hꝫ visionez. ⁊ volūtas vidēdi fenestrā. finē hꝫ fenestre visionē. Altera vō est voluntas ꝑ fenestrā vidēdi trāseūtes. cuiꝰ itē finis est visio transeūtiū. ad qꝺ etiā ꝑdicte referūt̄ voluntates. Itē recte sunt voluntates ⁊ oēs sibimet religate. si bona est illa ad quā cuncta referunt̄. Si āt praua est. praue sunt oēs. ⁊ iō rectaꝝ voluntatū cōnexio iter qꝺdā est ascēdētiū ad btitudinē. qꝺ certis velut passibꝰ agit̄. Prauarū aūt ⁊ distortaꝝ volūtatū implicatio. vinculū est q̄ alligabit̄ q̄ hic agit vt ꝓijciat̄ i tenebras exteriores. His autoritatum testimonijs euidenter monstrat̄ plures in fidelibus rectas esse voluntates. ꝑprios ac diuersos fines habentes. ⁊ tn̄ vnū eūdē qꝫ. qꝛ oēs referunt̄ ad vnū q̄ ē finis finiū. de q̄ paulo ante diximꝰ. ita ecōuerso forte est in malis.

Mouet ⁊ determinat dubium de duobus finibꝰ constituendis. d

Uerūtn̄ huic sententie qua dictum est fideliū q̄sdam rectas voluntates diuersos fines sortiri. ⁊ tn̄ ad vnuz referri. videt̄ obuiare qꝺ alibi aug. āmonet ne scꝫ nobis duos fines ꝯstituamꝰ. ita inqens in li. de ser. do. in monte. Non debemꝰ ideo euāgelizare vt mānducemꝰ. ꝫ iō manducare vt euāgelizemꝰ. vt cibꝰ non sit bonuz qꝺ appetit̄. ꝫ necriū qꝺ adijcit̄. vt illud impleat̄. Querite primum regnū dei. ⁊ hec oīa adijcientur vobis.

Math. vj.

Non dixit. primum querite regnū dei. ⁊ deinde querite ista q̄uis sint necessaria. sed ait. hec omnia adijcientur vobis. i. hec ꝯsequent̄ [illegible] illa queratis. ne cū ista q̄ritis. illinc auertamini. aut ne duos fines ꝯstituat̄. vt et regnum ꝑpter se appetatis. et ista necessaria ꝑpter illud. Ergo ꝑpter regnū dei tm̄ debemꝰ opari omnia. vel cū regno dei. nō solā mercedē corpalem meditari. Ecce hic aperte dicit ne duos fines nobis cōstituamꝰ ꝫ vnū tm̄. i. regnū dei. cū supra dixerit bonas volūtates alias ⁊ alias ꝑprios habere fines. Hec aūt sibi nō repugnare animaduertit. q̄ verbis ꝑmissis simplici oculo diligenter intendit. Qui enim dixit ne duos fines nobis cōstituamus. sed omnia ꝑpter regnum dei faciamus. ipse premisit ꝙ debemꝰ mānducare vt euangelizemus. Cū aūt hoc ita facimus. actiōis illiꝰ finem euāgeliū ꝯstituimus. sed et hunc finē ad regnū dei referimus. Manducamꝰ eīn ꝑpter euangeliū. ⁊ mānducamus ⁊ euangelizamus ꝑpter regnuz dei. duos igit̄ fines nobis in mānducādo ꝯstituimꝰ. Si ista facientes

Ostendit concordia ꝑdictorum.

c Finis ꝙ rectus atq; supremus deꝰ pat̄ est ⁊c. Contra. finis ē res qua fruendū ē. sꝫ hij tres sunt tres res quibus fruendū ē. sicut dicit aug. in lib. de doct. xpia. ꝙ sunt tres fines. Item intētio finis dirigit̄ ꝑ fidē. sed fides ponit tres articulos in credēdo patrem ⁊ filiū ⁊ spūmsāctum. ꝙ pari rōne intentio intendit in eūz statuēs sibi tres fines Queritur ꝙ quare nō sit diuersitas finiuz sicut pluralitas articuloꝝ. R̄. dōm ꝙ rationis est distinguere. et 3
volūtatis vnire. Rursus sicut dicit Dam. ꝑsone distiguūt̄ ratione. ⁊ ꝯueniunt re et natura. Sm hoc ꝙ intelligendū est ꝙ noīa illa q̄ sunt cōia ad rez ⁊ rōnē. illa pn̄t plurificari. illa vō que sē̄ realia plurificari nō pn̄t. ideo pōt dici ꝙ pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus sunt tres res. non tn̄ potest dici ꝙ sint tres bonitates. Rursus. qꝛ articulus dicit qꝺ est ex pte rōnis. finis vō dicit quod respicit voluntatē. ideo possumꝰ dicere plures articulos. nō tn̄ possumꝰ dicere plures fines. licꝫ eīn sint plures articli. vna tn̄ est in eis veritas. qꝛ cū veritas complexa sm ꝙ aliq̄d ponit reducat̄ ad veritatē incōplexam. ⁊ vna sit veritas incōplexa i patre ⁊ filio ⁊ spūssancto sm ꝙ sūt vna charitas ⁊ vna veritas. ill tres articli sup vnā veritatē realē fundari habent. Ad illud ꝙ 4
qꝺ obi ꝙ sūt tres res Dōm ꝙ rō illa nō valet. sunt tres res. ergo tres fines. qꝛ ꝓcedit̄ a pluralitate ꝑsonali ad pluralitatē eēntialem. et differenter ac

nunquid peccamus? absit. Nam et ipse sic facere sua/
det si diligenter eius verba inspiciamus. Cū ĝ ait. ne
duos fines nobis cōstituamus. fines in diuīsa tēdētes
intelligi voluit. s. q̄ꝝ alter ad alterū nō referatur. Ita
τ cum dicit ꝓpter regnū dei tm̄ oīa agēda. nec cū ipo
mercedē temporalē meditandā. ita intelligendū ē. vt
nō meditemur appetendo cū regno mercedē tpalē. ita
ꝙ nō ꝓpter regnū ß ꝓpter se. vt. s. regnū ꝓpter se ap=
petamus. τ ista ꝓpter illud. sicut ipe docet. Si eñ pe=
tim⁹ vitā etnā. petim⁹ etiā tpalia a dō. si ea petim⁹ ꝓ=
pter vitā eternā. nō offendim⁹. neqꝫ sinistra tūc scit q̄d
faciat dextra. q: mercedē tpalē nō ꝓpt se meditamur.
sed ꝓpter regnū dei. vt sit leua sub capite τ dextera in
amplexu. Alioqn ‖ hec tpalia ꝓpter se querimus si=
cut eterna. miscet dextre sinistra. ideoqꝫ cū dñs dixerit.
Attēdite ne iusticiā vestrā faciatis corā hoibus vt vi=
deamini ab eis. alibi ait. Sic luceāt opa vr̄a bona co=
rā hoib⁹. vt glorificēt patrē vr̄m q̄ in celis est. Propt
deū ergo oīa faciēda sunt. vt oīa q̄ facimus. omniūqꝫ
fines ad eum referamus.

Querit drīaz volūtatꝭ τ intētiōis τ finis ſm rōez.

Solet etiā queri. q̄d distet inter volūtatē τ intētionez
ac finem? Ad qȏ dici pōt int volūtatē τ finē certo atꝫ
euidēti modo distinguit. Quia voluntas est q̄ volu=
mus aliq̄d. Finis xȏ voluntatis est vel illud qȏ volu
mus. p qȏ implet ipsa volūtas. vel poti⁹ aliud ꝓpter
qȏ illud volum⁹. Intentio xȏ intdū p volūtate. int=
dū p fine voluntatis accipit. q̄ diligēs ac pius lector ī
scriptura vbi h̄ occurrūt discernere studeat. Finis xȏ
voluntatis est delectatio bona vel mala. ad quā nitit
q̄sqꝫ puenire. Unde aug. sup illū locū ps̄. Scrutans
corda τ renes. sic ait. De⁹ sol⁹ scrutat corda. i. q̄d q̄sqꝫ
cogitet: τ renes. i. q̄d queqꝫ delectet. q: finis cure τ co=
gitationis est delectatio. ad quā cura τ cogitatiōe niti
tur q̄sqꝫ puenire. Et paulo post. Opa nr̄a q̄ sunt in di
ctis τ factis pn̄t hoīes videre. ß q̄ aīo fiant. τ q̄ venire
cupiāt. solus de⁹ videt. q̄ cū videt cor eē in celo. τ non
delectari nos in carne sed in dño. i. cū bone sūt cogita=
tōes τ eaꝝ fines. dirigit iustū. Idē sup alteri⁹ ps̄. locū
illū. s. In laqueo isto quē absconderūt ꝯphēsus ē pes
coꝝ. dic. Pes aīe amor est. q̄ si ꝑuus est. dr cupiditas
vel libido. si rectus. dr charitas. Eo mouet aīa q̄si ad
locū q̄ tendit. i. ad delectationē bonā vel malā. q̄ se p/
uenisse p amorē letat. Finis ĝ volūtatis vt ꝑmissum
est dr τ illud qȏ volumus. τ illud ꝓpt qȏ volum⁹. et
intētio ad illud respicit ꝓpt qȏ volum⁹. τ volūtas ad
illud qȏ volum⁹. vt xbi gratia. Si velim esuriētē refi
cere vt habeā vitā eternā. volūtas est qua volo refice
re esurientē. cui⁹ finis est refectio esurientis. Intentio
xȏ est qua sic ad vitā puenire volo. Finis xȏ suꝑm⁹ ē
ipsa vita. ad quā τ alius finis refert.

Querit drītā volūtatis τ intētiōis τ finis ſm rē. f

⁹ Sed querit vtrū intētio talis sit volūtas? et si volū=
tas est. an in h̄ ope sit vna eadēqꝫ volūtas. q̄ volo re/
ficere esurientē. et qua volo habere vitā eternā? videt

Quomodo intelligendū sit il lud. Ne duos fines nobis cōstituamus.

Luce. xii.

Math. vi.

Math. vi.
Math. v.

Quid sit volūtas. Quid finis

Quid intentō.

Ps̄. vii.

Ps̄. ix.

Repetit p̄dicta subdēs exēplū.

cipit res cum dicit fi
nis ē res. τ cum dicit
5 tres sunt res. Ad illō
quod obijcit ꝙ fides
distinguit. dōm ꝙ ex
hoc nō sequit ꝙ intē/
tio distinguat plures
fines sicut fides plēs
articulos. nā cum in/
tentio in charitate cō
sumet. τ charitatꝭ sit
vnire. plus habz intē
tio rōnē vniendi q̄ ra
tionē distinguendi.

Sed querit vtrū
intentio ꝛc. Queritur
hic de q̄ōne quā magi
ster nō determinat in
partē alteram. vtrum
scꝫ voluntas finis et
eius quod est ad finē
sint due volūtates aut
vna? Naz ꝙ due sint
videt p hoc ꝙ vna ē
creati τ alia increati.
vna temporal'. τ alia
eterni. Qr aūt vna sit
videt p hoc ꝙ ibi est
vnum ꝓpter alterum.
vbi aūt hoc est. ibi tm̄
vnum est. vt cum dili
go vinū dulce. nō dili
6 go duo sed vnuz. Rᵒ.
dōm ꝙ magister pōit
hic duas rn̄siōes. nec
tm̄ aliquam eaꝝ repro
bat. nec aliquā magis
approbat. Et rō hui⁹
est. q: ſm diuersas cō
siderationes verū di/
cit vtraqꝫ. τ vtrūqꝫ o/
portet dicere. Una. n.
dicit ꝙ sunt volūtates
due. Alia dicit ꝙ ē vo
lūtas vna. hoc aūt di/
xerunt aspicientes ad
diuersa. Uolūtas eñ
finis dupliciter pōt es
se. Aut sicut obiecti.
aut sicut finis in rōne
finis. Si ‖ voluntas
finis sic obiecti. sic cū
aliud sit obm creatū.
et aliud increatū. alia
est volūtas qua volo
finez. τ alia qua volo
id quod est ad finem.
sicut ali⁹ est motus af
fectionis. q̄ amo deuz
in se. τ alius motus q̄
amo creaturā. Si āt
‖ volūtas finis ſß rō
ne finis. inq̄tū. s. aliō
bz ad ipm ordinari. sic
vna voluntate. τ vno

nempe talis intentio voluntas esse. vt enim voluntas est qua volo reficere pauperē. ita ꝛ voluntas est qua ꝑ illud volo habere vitam. Et alia quidē videt voluntas esse. qua volo habere vitā. ꝛ alia qua pauperi subuenire volo. Sed ista ad illaz refertur. Nam et si hoc ita placeat vt in eo cū aliqua delectatōe voluntas acquiescat. nōdū est tamen illud quo tendit. sed hoc ad illud refert vt illud deputet tanq̄ patria ciuis. istō vo tanq̄ refectio vel mansio viatoris. Et sunt iste voluntates affectus siue motus mentis quib⁹ quasi gressib⁹ vel passibus tendit ad patriā. Sicut ergo altera ē voluntas videndi fenestras. vt supra docēte aug. didicimus. altera que ex ista nectit voluntas. s. ꝑ fenestras vidēdi trāseūtes. Ita nōnullis alia videt esse voluntas elemosynas dandi pauperi. alia volūtas habendi vitam. Alij aūt putāt q̄ vna sit volūtas ꝛ hic et ibi. sed ꝓpter subiectorum multiplicitatem. diuersitas memorat voluntatū. Ceterū quodlibet hoꝝ verum sit. illud nulli in ambiguum venit. quin voluntas ex suo fine pēsetur. vtrum recta sit an praua. peccatum an gratia. et quin nomine intentionis aliquando finis. aliquando voluntas intelligat.

decursu volo vtrūq3. cuius voluntas simul et semel nō possit ferri sup vtrunq3 sed successiue. vt patet. cum amo comestionem ꝓpter salutē. q2 in amore comestiōis includo amorē salut. Et scdm has duas vias duo sē modi ddi ꝓbabiles et veri. si recte fuerint intellecti.

Ad intelligentiam huius partis incidit h̄ qō circa duo. Et primo querit de cōparatione voluntatis ad suum finem. Scdo vo queritur de dr̄ntia intentionis ad voluntatem. Circa primuz querunt quatuor. Primo querit vtrū voluntas rōne finis sit cōmendabilis. Scdo querit q̄s sit ille finis. Tercio querit vtrum bone voluntates habeāt vnū finē vel diuersos. Quarto querit vtrū male voluntates cōicent in fine. an ꝯstituant sibi fines alios ꝛ alios. Questio. j. a

a Utrum voluntas sit bona ꝛ commendabilis ratione boni finis: Et q̄ sic. videt Math. vj. Si ocul⁹ tuus fuerit simplex. totum corpus tuū luminosuz erit Si ergo ocul⁹ est intentio ꝑ quam voluntas ordinatur in finem ꝑm q̄ ibi exponit. ꝛ corp⁹ est congeries operū. videt q̄ si finis bon⁹ sit. q̄ ois oꝑatio volūtatis sit bona ꝛ commendabilis. Itē aug. dicit in. x. de trini. Recte sunt omnes volūtates si bona est illa ad quam cuncte ordinant. sed illa ad quam cūcte ordinant est voluntas finis. si ḡ finis bonus est. restat q̄ voluntas finis ꝛ ois voluntas ad eaz ordinata sit bona et recta. Itē maxia est ph̄i. Cui⁹ finis bon⁹ ip̄m q̄z bonum est. ḡ si act⁹ voluntatis finis bon⁹ est. ḡ ipsa bona est. Item in actōne naturali in qua forma est finis. bonitas generatiōis ꝛ oꝑatiōis attēdit penes finē ꝛ formam. ḡ cum intentio finis sit eq̄ essentialis morali actui vt naturali. ꝛ bonitas actus voluntatis ꝑtineat ad mores. videt q̄ bonitas voluntatis ꝛ rectificatio penes bonitatē finis habeat attendi ꝛ cognosci. Sed contra. Finis bonorum est beatitudo. sicut mḡr dicit in lr̄a. sed omnes appetunt beatitudinem. sicut dicit aug. ꝛ omnes eam finaliter intendunt sicut dicit Boe. in li. de ꝯsol. q̄uis diuerso tramite ad eam currant. ergo si omnes volūtates cōmunicant cum illo fine. ḡ omnes erunt bone ꝛ nulla mala. Item dyo. dicit. q̄ nemo operat ad malum aspiciens. ergo ois oꝑans finaliter aspicit ad aliquod bonū. vnde ꝛ ph̄s etiaz dicit. q̄ bonū et finis est idem. ḡ si omnis voluntas aliquod intendit bonum. videt q̄ aut ois voluntas est bona. aut q̄ bonitas nō inest voluntati ex fine. Item q̄tumcunq3 aliq̄s finaliter appetit bonū. tn̄ nunq̄ oꝑatio ei⁹ erit meritoria nisi sit charitate informata. ꝛ aia sit deo grata ꝛ accepta. ḡ vr̄ q̄ bonitas voluntatis in actu poti⁹ veniat ex principio q̄z ex fine. Itē si bonitas voluntatis venit ex fine. cum finis bone voluntatis sit deus. et sit equaliter bonus. videt q̄ omnes bone voluntates sint equaliter bone. si igit omnes voluntates non sunt equaliter bone. videt q̄ bonitas volūtatis nō sit eis ex fine. Itē manducare bonū est. ḡ si quis finaliter predicat vt manducet. cū oꝑatio ista habeat bonum finem. vr̄ q̄ sic predicare sit bonum ꝛ laudabile. si igit talis actio iudicat ēē mala. vr̄ q̄ voluntas non sit bona ex voluntate finis. Item si aliquis mentit ꝓpter salutem ꝓximi. cuz saluare ꝓximū sit bonū. mendaciū illud ēēt bonū ꝛ meritoriū. si opus voluntatis bonitatem haberet ex fine. sed ꝯstat q̄ mēdaciū nunq̄ est bonū. sicut dicit Aug. ḡ vr̄ q̄ bonitas finis nō sufficiat ad bonitatez voluntatis. Querit igit vn̄ causet rectitudo ꝛ bonitas in volūtate. vtrū ex fine sicut vr̄ dicere magister. an aliunde: R⁹. dōm q̄ cū dicit voluntas ēē bona ex bonitate finis. hoc est dicere q̄ voluntas ē bona ex ordinatiōe ad bonū finem. Ad hoc aūt q̄ sit recta ordinatio ad bonum finem. req̄rit q̄ finis bon⁹ sit duobus modis. vicz ꝑm id qd̄ est. ꝛ sub rōne finiendi. Aliquid enim est bonū in se. qd̄ tn̄ nō recte ordinat ad alterū ratione finis. sicut minus bonū q̄uis sit bonum. non tn̄ est bonus finis maioris boni. pro eo q̄ finis melior debet ēē his que sunt ad finem. Similiter ex ꝑte ordinatiōis duo req̄runt. vicz ydoneitas ex ꝑte ordinabilis. ꝛ actualis ꝯuersio ex ꝑte voluntatis ordinantis. ꝛ cū ista ꝯcurrūt tunc absq3 dubio volūtas bona ex fine bono iudicat. Cū aūt hoꝝ aliq̄d deficit. bonitas finis nō sufficit ad bonitatē voluntatis. vtpote si sit finis bonus in se. nō tn̄ sufficit ad finiendū vel ad ꝯplendū illud qd̄ fit. ꝓpt ip̄m. sic manducatio. q̄uis sit bonū in se. nō tn̄ h̄z cōpletā rōez

finiendi respectu predicationis. Similiter mendaci
um nō est ordinabile ad bonū cū sit fm se malū.et iō
quantūcūq3 q̄s mentiat̄ ꝓpter aliqd̄ bonū.mēdaciū
non est bonū.q2 deficit ibi rectitudo ordinatiōis.ꝓ
pter defectū ydoneitatis ex parte act⁹quem volūtas
refert ad illū finē.Et sic pt3 rn̄sio ad ꝙonis veritatē.
qn̄ ꝓcedendum est sicut magister dicit.volūtatē esse
bonā ꝛ rectam ex fine.hoc eīn intelligit̄ sub predicꝫ
cōditionibus.Et fm hunc modū rōnes ad primam
partē ꝓcedende sunt.Et ꝑ hoc etiā pt3 rn̄sio ad illa
duo que vltimo opponūt̄ vic3 de p̄dicatiōe ꝛ mēda
8 cio. Ad illud vō qd̄ p̄mo obijcitur ꝙ beatitudo ē
finis bonaꝝ volūtatū ꝛ etiā omniū. dōm ꝙ aliter ē
finis bonaꝝ volūtatū.ꝛ aliter malarū. Nā btitudo
q̄ est finis oim bonarū volūtatū.est beatitudo vera.
beatitudo vō q̄ est finis malaꝝ nō est beatitudo ve
ra.s3 simulata.Auar⁹ eīn estimat btitudinē eē in deli
cijs ꝛ supbijs ꝛ honoribus.ꝛ sic in alijs delicijs. vn̄ si
cut finis malaꝝ volūtatū q̄ndā hab3 imaginē finis
vere boni.vtpote beatitudinis.sic etiā male volūta
tes pretendunt spēm virtutis.Quādo ḡ dicit̄ ꝙ ois
voluntas tēdit ad beatitudinē.h̄ intelligit̄ de beatitu
dine in sua generalitate ꝯsiderata. in cui⁹ appetitu
omnes (vt dicit aug.) cōicant.sed ꝓut beatitudo de
terminate accipit̄ ꝓ illa que ꝯsistit in visione dei. nec
9 ab oibus appetit̄.nec omnes in illam tendūt. Ad
illud qd̄ obr̄ ꝙ nemo opat̄ ad malū aspiciens. dōm
ꝙ illud quod mouet aliqn̄ est bonū fm veritatē. ali
qn̄ est bonū fm estimationē.ꝛ ad hoc ꝙ affect⁹ mo
ueat̄ sufficit sola estimatio bonitatis.ꝛ sine hac esti
matione nō mouet̄ volūtas ad aliqd appetendum.
ad min⁹ deliberatiuo appetitu. Et ideo dicit dyo. ꝙ
nemo opatur ad malū aspiciēs.q2 nulla est volūtatꝭ
opatio.quā nō precedat boni estimatō.s3 q2 illud qd̄
estimat̄ eē bonū frequēter est malū.iō frequent̄ ma
le opat̄.ꝛ si nūq̄ aspiciat ad malū sub rōne mali.Cū
ḡ dr̄ ꝙ voluntas est bona ex intētione boni finis. h̄
nō intelligit̄ de fine qui est bonus tm̄ in estimatione
10 appetentis.s3 etia3 de bonitate reali. Ad illud qd̄
obi ꝙ nō est act⁹ voluntatis bonus nisi q̄ est ex cha
ritate.dōm ꝙ charitas nō reddit opus bonū nisi ex
hoc ꝙ ipsum bonū refert in sūmū bonū.nec sufficiēs
relatio alicuius effectus vel opis ad sūmū bonū est
nec eē potest nisi ex adiutorio charitatis que facit fi
nē siue bonū oibus alijs p̄ponderare.et pre ceterꝭ ca
rius reputari.ꝛ in eo quiescere tanq̄ in fine vltimo.
Et hinc est ꝙ bonitas ois voluntatis attribuit̄ boni
tati finis.q2 vbi vnū ꝓpter alterū.ibi vnū tm̄.vnde q̄
tenet equū ꝑ frenū.nō dicit̄ tenere nisi vnū.ꝛ sic i ꝓ
11 posito intelligendū est. Ad illud qd̄ obi ꝙ finis ē
equaliter bonus.dōm ꝙ etsi finis equaliter sit bon⁹
nō tn̄ omnes voluntates eq̄liter ordinant̄ ꝛ appro
ximant illi fini.q2 bonitas finis nō redundat in volū
tatē nisi rōne ordinatiōis q̄ ducit ad illū finē. et iō l3
finis sit eq̄liter bonus.tn̄ ꝓpter grad⁹ reptos in ap
proximatiōe volūtatū ad illū finē.volūtates nō sunt
equaliter bone. Ad duo vltima iā pt3 rn̄o ex p̄di
ctis. Questio.ij. b

Quis sit ille finis ex cuius bonitate voluntas est bo
na.ꝛ ad quem debent referri nostre volūtates ad hoc
ꝙ sint recte? Et ꝙ hmōi finis sit charitas. vr̄.j.Thi.
j.Finis precepti est charitas.sed ad illū finem refe
rende sunt voluntates.ad quē referunt̄ p̄cepta.si ḡ
charitas est finis precepti.charitas est finis bone vo
luntatis. Item Ioh.xiiij.Qui diligit ꝓximu3 le
gē impleuit.Et iterū.Plenitudo legis est dilectio.s3
ad illud referende sunt volūtates in quo ꝯsistit ple
nitudo ꝛ ꝯsummatio legis.si ḡ charitas ꝛ dilectio ē
hmōi.patet ꝛc. Itē hoc vr̄ rōne.ois bona volun
tas ad hoc ordinat̄ vt homo fruat̄ deo. ꝛ ad hoc ꝙ
hēat deū.s3 nos nec fruimur deo nec habem⁹ ipm [illegible]si
[illegible] charitatē.Silr̄ habere charitatē nō est aliud q̄
habere deum.si ḡ ois bona volūtas est ordinata ad
hoc ꝙ habeat deū.vr̄ ꝙ finis omnis bone voluntatꝭ
sit ipa charitas. Item natura in opando finaliter
intendit formā pficientē in esse nature.ḡ voluntas i
opando principaliter intendit formā pfectiua3 et eē
moris.sed forma vel habitus perfectiuus voluntatꝭ
in esse moris est ipa charitas.ḡ charitas est finis p̄n
cipalis ois bone voluntatis. Sed ꝯtra.Roma.x.
Finis legis xp̄s.s3 idē est finis legꝭ ꝛ bone voluntatꝭ.
non ḡ charitas. Item Bern.in li. de dili.deo.De
amore venit̄ i charitatē.ꝛ de charitate venit̄ in sapi
entiam.ergo sapia est excellētius q̄ charitas. s3 illud
non debet poni finis bone voluntatis qd̄ est excellē
tissimū.ḡ finis bone volūtatis nō est charitas s3 sa
pientia. Ite3 finis est illud quo fruendū est. q2 so
l[illegible] bono increato est fruendū.ḡ vr̄ ꝙ charitas nō sit
finis principalis bone voluntatis.Si tu dicas ꝙ fi
nis bone voluntatis nō est charitas creata sed incre
ata.Contra.apls.Finis p̄cepti est charitas ꝓcedēs
de corde puro ꝛc.s3 charitas ꝓcedens de corde puro
ꝛ fide non ficta nō est nisi charitas creata.ḡ ꝛc. Itē
finis bone volūtatis est illud quo habito volūtas ni
hil vltra querit.sed habita charitate adhuc volūtas
vltra querit aliquid.vic3 ipm deum.imo q̄to maio
rem habet charitatē.tanto magis querit.ḡ vr̄ ꝙ cha
ritas nō hēat rōnē finis. Itē qd̄ est pond⁹ in cor
poribus.hoc est amor in spiritibus.s3 pondus in cor
poribus nullo mō vr̄ eē finis motus localis.ḡ amor
in spiritib⁹ nullo mō dicet̄ eē finis appetit⁹ rōnalis.
ḡ nec voluntatis. Itē finis ꝛ principiū sūt distin
cta.s3 charitas est radix oim bonaꝝ affectionū. si er
go finis cōsequit̄ illud quod est ad finē.ꝛ charitas ē
radix.vr̄ ꝙ nullo mō debeat dici finis bone volūta
tis. Rn̄o.dd̄.ꝙ mgr̄ recte dicit in eo ꝙ finē oīnis bo 12
ne voluntatis charitatē assignat.secutus est eīn in h̄
apli doctrinā ꝛ bti Aug. Nam apls expresse dicit ꝙ
charitas est ꝯsummatio precepti ꝛ plenitudo legis.
Aug.etiā dicit in ench.ꝙ ois p̄cepta diuina referunt̄
ad charitatē.Et in li.de doc.xp̄i.ōndit ꝙ ad charitatꝭ
mandatū ꝯmendandū ordinat̄ tota scriptura. ꝛ ita
charitas nō tm̄mō est finis bone volūtatis s3 etiā [illegible]
ti⁹ sacre scripture ꝛ cognitiōis fm pietatē. Lic3 autē
deus vel beatitudo siue xp̄s possit dici finis bone vo
lūtatis.maluit [illegible] mgr̄ dicere ꝙ charitas sit finis ꝑ
eo ꝙ completa rō fruendi cōpetit ipi charitati.Cu3 13
eīn triplr̄ dicat̄ finis.vic3 finis in q̄ q̄escit̄.ꝛ finis q̄
q̄escit̄.Et finis q̄ q̄escit̄.dicit̄ duplr̄.vl' simplr̄.vel vt
nūc.q̄libet istoꝝ modoꝝ charitas est finis bone vo
luntatis. Nam charitas increata q̄ deus est.de q̄ dr̄
j.can̄.Ioh.deus charitas ē. est finis in quo q̄escit̄.
Charitas vō creata ꝛ ꝯsūmata.vtpote charitas pa
trie est finis quo q̄escit̄ simpliciter in deo. Charitas
vō inchoata vtpote charitas vie est finis q̄ q̄escit̄ in
deo vt nunc.Sicut eīn locatum nō quiescit in loco
nisi mediante pondere.sic aia in deo nō h3 quietari
q̄ est ei⁹ locus ꝛ finis vltimus.nisi mediāte dilectiōe

que habet cõsiderare bonum sub rõne boni. Bonũ autẽ sub rõne boni simul tenet rõnẽ finis et amabilis. et ppterea intentio finis potissime attribuit charitati. Concedende sunt igit rationes que hoc ostẽdũt

14 Ad illud quod obijcit quod xps est finis precepti. dicẽdũ quod p hoc nõ excludit quin charitas sit finis. Nam et si christus sit finis in quo quiescitur. nihilominus charitas põt esse finis quo qescit in christo. Rursus charitas sm quod est finis in quo qescimus puenit toti trinitati. et ideo simul põt hec duo stare. quod xps sit finis legis. et charitas silr.

15 Ad illud quod obijcit quod de charitate puenit ad sapiam. quia sapia est excellentior. dõm quod sm quod Berñ. ibi loquit de sapia. sapientia nõ dicit aliud bonum quam charitas. sed nouum statum eiusdẽ boni. ita quod charitas cõmuniter accepta distinguitur ptra charitatẽ dictam appropriate. Prout tñ charitas cõiter describit sic ptinet et amorem et sapientiã. et hoc mõ ponit eẽ finis pcepti.

16 Ad illud quod obi quod finis est illud quo fruendũ est. dõm quod sm quod finis dicit dupliciter. scz quo quiescit et in quo quiescitur. sic etiam frui aliquo dicit dupliciter. Aut sicut obiecto. aut sicut dispositiuo. et vtroque mõ charitate fruimur. Nam charitate que deus est fruimur sicut obiecto. charitate que habit' est fruimur sicut dispositiuo. et sic pz quod illud nõ obuiat pposito.

17 Ad illud quod obi quod volũtas habito fine suo qescit. dõm quod illud verũ est quñ habet finẽ suũ cõplete. charitas autẽ et si in via habeat. nõ tñ habet cõplete. Ignis eñ est in syon. et caminus in hierlm. cũ aũt habet in patria. nihil vltra qret. p eo quod p eã habebit bonũ increatũ in quo psistit finis et quietatio oim nostrorum desideriorum.

18 Ad illud quod obi quod pondus in corpibus nõ est finis motus. dõm quod nõ est silr. quia pond' repit in corporibus tã in absentia loci debiti quam in pñtia. charitas aũt nunquam est in aia nisi deo pñte. Vñ ois qui habz charitatẽ hz deũ. et ppterea dũ ois nostra opatio ad habendũ deũ ordinat. ordinat ad habendã charitatem. nõ sic aũt est de pondere. quia nõ quodlibet corpus habens pondus hz locũ sibi debitũ.

19 Ad illud quod obi quod finis et principiũ sunt diuersa. Rñdent aliqui quod charitas differenti mõ ẽ pncipiũ et finis. nã pncipiũ est boni opis sm eẽ inchoatũ. et finis est sm eẽ psummatũ et pfectũ. Ad hoc eñ vnusquisque bene opat. vt in eo dei amor et charitas augeat. Aliter põt dici et probabilius quod sũt tria. mod'. spẽs. et ordo. et sup idẽ fundant. et mod' dicit cõpationẽ ad efficiens. et species ad formã. et ordo dicit cõpationẽ ad finẽ. sic volũtas respectu boni opis põt habere et rõnẽ efficientis. et finis. sm duas cõpatiões. Charitas eñ cõtinuat volũtatẽ nrãm ipi deo vt pncipio mouenti. et pformat vt regule dirigenti. et iungit vt fini quietãti. et ideo sicut ipse deus habet rõnem efficientis inquantum mouet. et formalis inquantum dirigit. et finalis inquantuz qetat. sic et ipsa charitas respectu opis rõnez hz isti' triplicis cãe. nec est incõueniẽs. quia sm phm tria genera cãrum põt in vnũ coincidere. Et sic pz quod et si charitas sit pncipiũ boni operis. nihilomin' põt eẽ finis sm diuersas cõpationes.

20 Et p hoc ptz rñsio ad illud quod vltio querebat quare charitas dicit radix et forma virtutum et finis. hoc eñ dicit sm diuersas cõpatiões nostre voluntatis ad diuinã volũtatẽ. dicit etiã sup hoc vinculũ pfectionis in compatiõe ad pximos quibus nob vinculo charitatis iungimur.

Questio. iij. c

Utrũ bone voluntatis sit vnus solus finis. an possint esse plures: Et quod vnus videt Deut. vj. Diliges dñm deũ tuũ &c. Glo. Nõ vult deus suũ amorẽ partiri vt simul cum ipso aliud diligamus. sed qcũque sibi diuersos pstituit fines. nõ facit quod deus vult. et si nõ facit quod de' vult. nõ hz bonã voluntatem. Itẽ sup illud phi. j. Siue p occasionẽ siue p bonã voluntatẽ. glo. Quisquis a deo aliud quam deũ querit. non caste diligit. sed illa volũtas bona est que nõ aliud quam deuz diligit. sed nulla volũtas est bona que aliud quam deũ querit. Item sicut status est in primo principio. ita et in fine vltimo. sed primũ pncipiũ in quo est status. nõ est nisi vnicũ. ergo si finis dz respondere principio. videtur quod bone volũtatis nõ dz statui nisi finis vnus. sed si volũtas statuit sibi fines plures nõ facit quod debet. sed nõ est bona. Itẽ qcunque diuersos fines intẽdit. habet cor suũ diuisum. sed qui cor suũ diuidit. nõ diligit deũ ex toto corde. nec in toto corde querit deũ. et qcũque talis ẽ. deo nõ placet qui pcipit se ex toto corde amari. et vult totũ cor possidere. sed nõ vr quod bona volũtas possit eẽ que sibi statuit diuersos fines. Sed p. j. Chor. ix. sup illud. Qm dz in spe qui arat &c. glo. Predicator qui corda apit vel fidẽ. dz arare in spe stipendiorum tpaliũ. sed vr quod bona volũtas nõ tm possit sibi ponere finẽ spũalẽ. sed etiã tpalem. ergo vi quod possit diuersos fines habere. Itẽ Luce. xv. Quãti mercennarij in domo patris mei &c. dicit Ambr. quod multi sunt mercennarij qui abundãt spe. fide. et charitate. sz mercennarius statuit sibi finem creatuz. videlicz aliquã mercedẽ que est beatitudo creata. Si eñ solũ finem increatum sibi statueret. iam nõ esset mercennarius sed filius. sed si ptingit eẽ bonos mercẽnarios. ptingit bonã volũtatẽ habere fines diuersos. Itez bonũ additũ bono facit maius bonum. ergo si vnus bon' finis facit voluntatem bonã. ergo multo forti' multi boni fines. sed videt quod tanto volũtas melior sit. quanto plures statuit sibi bonos fines. ergo non est necesse quod bona voluntas habeat vnum solũ finẽ. Itez sicut pcupiscibilis appetit dulcedinem. ita irascibil' appetit celsitudinem. et rationalis appetit pulcritudinẽ. si ergo pulcritudo nõ tm est finis rationalis sz etiam pfectio. et sic de alijs. et pluriũ pfectibiliuz plures sunt pfectiones. cũ sint in nobis tres vires diuersis quibus sursum puertimur. vicz rõnalis. pcupiscibilis. et irascibilis. vr quod in oi bona actione et voluntate sit assignare diuersos fines.

21 R'. dõm quod bone voluntatis vn' solus est finis pncipalis. pter quod intelligẽdũ quod plures fines statuere hoc põt eẽ triplicit. Uno mõ ita quod finis sit sub fine et ppter finẽ. Alio mõ ita quod vnus sit finis pncipalis. alr nõ principalis. ita tñ quod finis nõ pncipalis nõ referat ad principalẽ actualiter. Tercio mõ ita quod vterque sit finis principalis. Exẽplũ aũt h' assignari põt in eo quod frequẽt accidit. vicz. cũ qs vadit ad ecclesiaz ad pcipiẽdas distributiões. hoc eñ põt facere tripliciter. Aut ita quod pncipalit intendit honorẽ et gloriã dei cũ vadit decãtare laudes. et simul cũ hoc intendit obtinere pecuniã vt pauperibus distribuat. vel in alios vsus licitos ad honorez dei puertat. Alio modo põt aliquis ire ad ecclesiam intẽdẽs deo placere. et silr cũ hoc pecuniã acqrere. ita tñ quod eius acqsitionem ad deuz nõ refert. nec tñ ipaz pecuniã statuit finem pncipalẽ. pro eo quod ipam non diligit pter se. Tercio modo vadit qs ad ecclesiam duplicata intentione. ita quod vult deo placere. et vult

obtinerē pecuniam. quam sicut auarus appetit acq̄rere. vt possit thesaurū suū ampliare ⁊ in eo delectari ꝓpter se. Primo modo statuere diuersos fines est bonum ⁊ meritorium. ⁊ ptinet ad bonā voluntatem Secundo mō statuere diuersos fines nō est bone voluntatis loquēdo formaliter. attamen nō sic repugnat quin possit cum ea stare. est eni ibi pctm̄ veniale non mortale. Et hoc vult dicere aug. in libro ꝯfess. cū ait. Minus te amat. q̄ tecū aliquid amat. quod nō propter te amat. Tercio vero mō statuē diuersos fines nō est bone voluntatis. imo ꝯtra bonā voluntatem. talis eni vult duobus dn̄is seruire. ⁊ hoc est impossibile. sicut dicit̄ Math. vj. Qn̄ eni sic principaliter duos intendit fines. verificat̄ illud ꝓpheticū. Coangustatum est stratū ita vt alter decidat. et palliū breue vtrūq; opire nō pōt. ⁊ talis ē volūtas hypocritaꝝ. q̄bus ve dānatiōis eterne cōminat̄ scptura. p eo q̄ terrā ingrediūt̄ duabꝰ vijs. Et iō dī Ecci. ij. Ne accesseris ad ipm duplici corde. q̄ eni accedit in corde ⁊ corde hypocrita est. ⁊ q2 gaudiū hypocrite ad instar pūcti ē. iō dicit̄ Osee. x. Diuisum ē cor coꝝ. nūc interibūt Sic igit̄ ex dictis colligit̄ q̄ bone voluntatis plures pn̄t esse fines. ita q̄ vnus sit finis principalis ⁊ alter nō p̄ncipalis. siue finis sub fine. Plures aūt ꝯstituē fines principales bone volūtati repugnat sicut ostēdunt rōnes q̄ ad p̄mā ptē inducūt̄. Cū eni vnū solū sit sūmū ⁊ verū bonū qđ q̄etat humanū desideriū. necē est q̄ voluntas bona ad hoc q̄ recta sit statuat

22 sibi finē vnicū. Ad illud ḡ qđ primo obī in ꝯtrium q̄ q̄ arat dꝫ in spe arare. dōm q̄ ipsa glo. illā obiectiōnē dissoluit. dū seipam manifestat in sequētibꝰ. facit eni vim in hoc qđ dī in spe. nō ꝓpter spem. Naꝫ ꝓpter dicit finē principalē. in vo nō tm̄mō dicit finē pncipalē. imo etiā finē q̄ ꝯtinet̄ infra finē. Et iō ex illo verbo nō sequit̄ q̄ aliq̄s possit sibi plures fines principales statuere. imo si recte intelligat̄. potiꝰ seqūtur oppositū.

23 Ad illud qđ obijcit̄ q̄ mercennariꝰ statuit sibi finē creatū. dōm est q̄ ē bonꝰ mercēnariꝰ ⁊ malus. ⁊ malꝰ mercennariꝰ in duobꝰ differt a bono Primū quidē. q2 malus mercēnariꝰ statuit sibi finē creatū. q̄ habito nō necrio habet̄ deꝰ. Bonꝰ vo mercennariꝰ statuit sibi finē creatū. quē habere nō est aliud q̄ȝ habere deū sicut ipam fruitionē dei. Scđo vo differt in hoc q̄ malꝰ mercēnariꝰ statuit sibi finē creatum tanq̄ȝ p̄ncipalē. bonꝰ vo mercēnariꝰ statuit sibi finē creatū tanq̄ȝ finē sub fine. Nō eni amat deuꝫ ꝓpter fruitionē. ſ fruitionē ꝓpter deū. Et iō ex h̄ nō habet̄ q̄ finis bone volūtatis plurificet̄.

24 Ad illđ qđ obī q̄ bonū additū bono facit maius bonū. dōm q̄ illud verū est qn̄ additō boni ad bonū fit saluo ordine. cū eni bonitas necrio ponat ordineꝫ. si additio boni ad bonū tollat ordinē. bonū nō auget ſ potius pimit. Quia ḡ pluralitas finiū p̄ncipaliū ordinē nō seruat. q2 ɜm rectū ordinē status dꝫ eē in vno. ⁊ vnicū dꝫ eē vltimū. hinc est q̄ pluralitas finiū p̄ncipalium bonitatē voluntatis nō augmētat. sed potiꝰ ipaꝫ voluntatē deprauat. q2 dū vult placere vni. displiceꝫ alteri. ⁊ dum vult asseqū vnū. pdit reliquū.

25 Ad illud qđ obī q̄ rōnalis appetit suā pulcritudinē. ⁊ cōcupiscibilis dulcedinē ⁊c. dōm q̄ pulcritudo. celsitudo. ⁊ dulcedo pōt dupliciter accipi. Aut put ē pfectiua ⁊ informatiua virtutis aie. aut put est ipiꝰ aie motiua. Primo mō tenet rōnē finis sub fine. ⁊ sic plurificari pōt ɜm diuersitatē actuū aie. Scđo mō pro. ut. s. tenet rationē obiecti ⁊ motiui. sic vnitatē habet. Nam in deo idē est pulcritudo. celsitudo. ⁊ dulcedo. ⁊ sic tenet rationē finis principalis. Et sic pateꝫ q̄ q̄uis plures fines nō p̄ncipales ꝯtingat ꝯstituere. tn̄ ad hoc q̄ voluntas sit bona. necesse est vnum solum finem esse principalem. Naꝫ aliter non diligitur deꝰ ex toto corde.

Questio. iiij.

Utrū male volūtates habeant vnicū finē? Et q̄ sic vr̄. Aug. sup illū locū ps. Scrutans corda ⁊c. Finis cure ⁊ cognitionis humane est delectatio ad quam quisq; nitit̄ ꝑuenire. si ergo omnes voluntates male finaliter querūt delectationē. vr̄ q̄ oim volūtatuꝫ malaꝝ sit vnū finem assignare. Itē malaꝝ voluntatū est vnus malus exitus siue terminꝰ. sicut dicit̄ Roma. vj. Quoꝝ finis mors est. ḡ si eaꝝ ꝯtingit vnū terminū. pari rōne vr̄ q̄ ꝯtingat esse vnū finem vltimū. Item que ꝯueniūt in principio. ꝯueniūt ⁊ in fine vltimo. ſ omnes male volūtates ꝯueniunt in principio. sicut dicit Aug. in li. de vera relig. Planū est inquit in toto malefaciendi genere nihil aliud q̄ȝ libidinē dn̄ari. si ergo ꝯueniunt in vno principio. vtpote in libidine. videt̄ pari rōe q̄ ꝯueniāt in vno fine. Itē vicium imitat̄ virtutē ɜm apparētiā. vn̄ sicut virtus nunq̄ȝ q̄escit citra beatitudinē verā. ita viciū inquirit beatitudinē simulatā. ḡ sicut oēs virtutes faciūt tēdere volūtatē ad bonū finem. s. beatitudinē. sic vr̄ q̄ oia vicia faciāt tendere volūtatē ad vnū finē. scꝫ qui habeat similitudinem cum vero fine. Sed cōtra. Contrariaꝝ voluntatū ꝯtrarie sūt delectatiōes. vbi aūt sunt delectatiōes ꝯtrarie. ibi sūt fines diuersi. ſ voluptates faciūt volūtates sibiinuicē repugnare. ḡ faciūt diuersos fines habere. Itē mala volūtas ponit finē in creatura. ſ impossibile ē q̄ in vna creatura inueniat nr̄a volūtas sufficientiā cum nihil sufficiat volūtati humāe nisi sola trinitas. si ergo voluntas nō quiescit nisi in eo fine in quo ponit sufficientiaꝫ. vr̄ necessario q̄ volūtas mala diuersos sibi fines ꝯstituat. Itē male volūtatis appetitus ortū ⁊ radicē hꝫ ex libidine. ſ libido ē q̄ q̄s amat bonū ꝓpriū. si eni bonū ꝓprium necessario diuersificat̄ in diuersis. necesse est diuersaꝝ voluntatū diuersos fines repiri. Itē vnitas ⁊ ꝯformitas voluntatū bonaꝝ venit ex vnitate amoris in quo vniunt̄ et colligant̄. si ḡ amor in quo diuersi colligant̄ ⁊ vniūtur vnicam debet habere radicem in pluribus repertam. cū hoc non ꝯueniat amori libidinis. sed solum amori charitatis q̄ est amor spūssancti. vr̄ q̄ malarū voluntatū nō sit finis vnicus ſ diuersi.

Rꝰ. dō. q̄ 26
ecōtrario est in bonis volūtatibus ⁊ in malis. Naꝫ bonaꝝ volūtatū vnicus est finis. siue bone volūtat̄ sint diuerse diuersitate numerali. siue diuersitate formali. Diuersitatem aūt numeralē voco quando plures hoīes in eodē genere affectionis afficiunt̄ circa aliquid. Diuersitatē aūt formalē voco qn̄ idem homo diuersis habitibus virtutū afficit̄ circa diuersa. Siue. n. sic siue sic ꝯtingat plures fines ꝓpos ⁊ ꝓpriōs assignare. tn̄ finē vltimū ⁊ p̄ncipalē nece ē eē vnicū. vicꝫ ipm deum. Et rō huiꝰ est pfectio amoris mouentis. ⁊ pfectio appetibilis q̄etant̄. Quia eni amor charitatis liberalis ē. ⁊ nō querit qđ suū est ſ cōe bonū. hinc est q̄ plures homies ex charitate moti. ideꝫ bonū appetunt finaliter. Rursus. q2 appetibile illđ cōpletissimū est in quo nō soluꝫ ꝯtingit repiri bonū

perfectum.sed etiam omne bonū.hinc est q̄ oēs vo
luntates q̄tūcūq₃ diuerse inueniūt finē suū i quo q̄-
etant.Econtra est in malis volūtatib⁹ ꝓpt̄ imꝑfecti
onē amoris ⁊ appetibilis.Propter imperfectionem
nanq₃ amoris libidinosi.volūtates solo nūero diffe-
rētes.diuersos habēnt fines.ꝓpterea ꝙ amor libidi-
nosus sꝑ querit qđ suū est.⁊ q₂ sꝑ querit bonū ꝓpriū.
iō et si multi ex amore libidinoso ꝯueniāt in actum
vnū.tn̄ vnusquisq₃ querit finē suū ꝓpriū.vt p₃ in ad-
ultero ⁊ meretrice.q₂ iste querit delectationē.⁊ illa q̄
rit nummū.Propter imꝑfectionē etiā appetibilis ne-
cesse est diuersas volūtates formaliter differētes ha
bere diuersos fines.q₂ cū luxuria appetit iocundita
tē ⁊ leticiā.⁊ auaricia sufficientiā.⁊ suꝑbia excellenti
am.⁊ hec oīa nō ꝯtingit reꝑiri circa eandē rē creatā
sed circa diuersas.hinc est ꝙ volūtates male differē-
tes formaliter nō vnū s₃ diuersos fines sibi ꝯstituūt.
27 Unde ꝯcedende sunt rōnes q̄ hoc ońdūt. Ad illđ
qđ ꝑmo obi₂ ꝙ delectatio est finis cure ⁊ cogitatiōis.
dōm ꝙ in ratiōe illa est figura dictionis.ꝓ eo ꝙ non
eadē delectatio est finis cure ⁊ cogitatiōis huiusmodi sed
diuerse.vnde stat ibi delectatio in sua generalitate.⁊
magis h₃ ibi suppositionē simplicē q̄ ꝑsonalē.⁊ ideo
cū ꝑ delectationē descēdit ad finis vnitatē.fit sophi-
sticatio sm̄ figurā dictionis ex cōmutatione suppō-
28 nis. Ad illud qđ obi₂ ꝙ malaꝝ volūtatū est vnus
malus exitus.ergo vnus malus finis.dōm ꝙ nō est sic
Nā male volūtates differūt in ꝯuersiōe.sed ꝯueni-
unt in auersione.⁊ malus exitus principali⁹ respicit
auersionē q̄₃ ꝯuersionē.finis ṽo mouens principali-
us respicit ꝯuersionē q̄₃ auersionē.iō nō sequit̄ ꝙ cū
finis sit vnus exitus ad mortē damnationis.ꝙ sm̄
hoc sit vnus finis motiuus q̄tū ad quietē de pecca
29 tis. Ad illud quod obi₂ ꝙ voluntates male ꝯueni-
unt in principio videlicet in libidine. Dōm ꝙ in ꝑn
cipio nō ꝯueniunt nisi ꝑ quandam ꝯformitatē.Nā
alia est libido in vno.et alia in altero.⁊ iō nō sequit̄
ex hoc ꝙ ꝯueniāt in finē vnicū. Attn̄ ⁊ si in ꝑncipio
cōuenirēt.nō ꝓpter hoc necesse eēt ꝙ cōuenirēt i ter-
mino.Nam malū sꝑ ꝓcedit in dispersionē.bonum
ṽo sꝑ redit ad vnitatē.Quāto eñ aliq̄d magis colli-
git̄.tanto magis vigorat̄ ⁊ est ꝑfecti⁹.quāto ṽo ma-
gis dispergit̄ tāto magis recedit a ꝑfectione ⁊ cōple
mento.Et iō dicit ph̄s ꝙ malū est multipharie.⁊ bo
30 nū vno modo. Ad illud qđ obi₂ ꝙ viciū imitat̄ ṽ-
tutē.dōm ꝙ sic imitat̄ ꝙ plus h₃ de dissilitudine q̄
silitudine.magis eñ virtuti ꝯtrariat̄ q̄₃ ei ꝯformet̄.
⁊ iō poti⁹ inferri pōt ꝙ male volūtates habeāt fines
diuersos si bone habent vnicū q̄ econuerso.q₂ enim
in hoc cōsistit ꝑfectio virtutis.vicium magis in hoc
a virtute deficit q̄₃ eā imitari possit.Et sic p₃ ꝙ ma-
larū volūtatū nō est vnus finis sed diuersi.

Consequenter querit̄ de secundo principali.
videlicet de dr̄ntia intentionis ⁊ voluntatis
Et circa hoc querunt̄ duo.Primo queritur
vtrū intentio sit in solis rationalibus.Secūdo que-
rit̄ vtrū intentio in participantib⁹ rōnē dicat aliq̄d
ex parte intellectus vel ex parte affectus.

Questio.j. c

Utrum intentio sit in his solis que ꝑticipant rōnē:
Et ꝙ sic videt̄.sicut dicit glo.suꝑ illud Luc.xj.Uide
ne lumen ⁊c̄.Glo.lumen anime est intentio.sed con
stat ꝙ intentio nō est lumen corꝑale sed spūale.si igi
tur lumen spūale est in solis substantijs spiritualib⁹
que nate sunt illuminari a summa luce.⁊ he sunt so-
le creature rationales.videt̄ ergo ꝙ intentio sit in solis
rōnalibus. Itē intētio est act⁹ vis collatiue.Qui
eñ intendit.ab vno in aliud tendit.⁊ vnu₃ compat
alteri.si ergo vis collatiua reꝑit̄ in solis participantib⁹
rōnē.videt̄ ꝙ in eis solū reꝑiat̄ intentio. Itē intē
tio est illud sm̄ qđ aīa immediatius iūgit̄ vltimo fi-
ni.ergo in eis solū est reꝑiri intentionē q̄ habēt potētiā
mediante qua deū pn̄t cape ⁊ ei vniri. Talia sunt so
la rationalia.qm̄ ipa sola sunt ad imaginē dei.ergo vide
tur ꝙ in his solum ꝯtingat intentionē reꝑiri. Itē
intentio est supremū in aīa.vn̄ ipa dicit̄ eē caput no
strū et oculus noster.sed illa in quib⁹ cōicamus cum
irrōnabilibus creaturis sunt infima ⁊ citra rationē.
ergo videtur ꝙ in nulla alia creatura a rōnali cōtin-
gat intentionē reꝑiri. Sed contra.In oī eo quod
oꝑat̄ ꝑ intentionē est reꝑire intentionē.s₃ natura vt
dicit ph̄s est oꝑans ꝑ intētōnē.ergo vr̄ ꝙ in re naturali
est intentionē reꝑiri ⁊ ponere. Itē oē illud qđ mo
uet̄ ad aliq̄d.eo obtēto.q̄escit.cū mouebat̄ illud in-
tendebat.nisi eñ illud intenderet nō moueret̄ ad e⁹
ꝯn̄tiā.si igit̄ res naturales sunt hm̄ōi vt p₃ cū lapis
mouet̄ deorsum.vr̄ ꝙ intentio nō tm̄ sit in rōnalib⁹
sed etiā in rebus irrōnalibus. Item omē qđ facit
aliqđ op⁹ ordinatū ad finē ab illo diuersum oꝑat̄ ꝑ
intentionē.s₃ nāe irrōnales sunt hm̄ōi sicut p₃ i ara-
nea que facit telā ad capiēdas muscas.ergo vr̄ ⁊c̄. Itē
intentio est regula appetitus.ergo si nō ē ponere aliq̄d
in vniuerso priuatū regimine ⁊ ordine.vr̄ ꝙ vbicun
q₃ est ponere appetitū.est ponere intentionē.s₃ appe
titus nō solū est in subiectis rōnalib⁹ s₃ etiā in irrōnali-
bus.ergo ⁊c̄. R°.ad ꝑdictoꝝ intelligētiā ē nōndu₃.ꝙ 31
circa hāc q̄ōnē duplex ē mod⁹ dōi.q̄ ad pn̄s occurrit
Unus est vt distinguam⁹ in mō oꝑandi ꝑ intentōe₃
penes ꝓpriū ⁊ alienū.Ur.n.satis rōnabilit̄ posse dici
ꝙ quedā sunt q̄ mouent̄ ꝑ intentionē ꝓpriā.q̄dā ꝑ in-
tētionē alienā.Per intētionē ꝓpriā mouent̄ illa q̄ fi-
nē ꝑcognoscūt.⁊ oꝑatōnē suā ad finē ꝯferūt ⁊ referūt
Per intentionē alienā mouet̄ illa q̄ intra se nō hn̄t
potētiā discernēdi.regūt̄ tn̄ ⁊ dirigūt̄ ab eo q̄ discer
nit sicut sagitta ab arcu emissa moueri pōt dici ꝑ in-
tētionē.nō inq̄tū arcus vel sagitte s₃ sagittātis.Per
hūc q̄dē modū satis rōnabiliter pōt dici ꝙ oēs res nā-
les ꝑ intētionē dicūt̄ moueri.ꝓ eo ꝙ mouent̄ sicut
deus instituit.⁊ sicut gubernat ⁊ regit.Ipe eñ in oī
oꝑatiōe est ꝑncipal' motor.⁊ sm̄ hūc modū dōi intē
tio ꝓprie reꝑit̄ in solis subiectis rōnalib⁹.l₃ irrōnalia sm̄
aliquē modū dicēdi ꝑ intētione₃ oꝑari dicāt̄.S₃ q̄₃-
uis iste modus dicēdi rōnalis sit ⁊ veritatē dicat.nō
tn̄ vr̄ sufficient̄ dicere cū dicit ꝙ nā dr̄ oꝑari ꝑ intēti
onē.nō rōne ꝓprie intentionis.s₃ rōne intētōnis alie-
ne.q₂ nō dicit sufficienter.cū nature assignet intētio
nē alienā tm̄.sm̄ hoc eñ casualia ⁊ fortuita cum nō
fiant ꝑter diuinā intētionē.nō deberēt dici facta sm̄
intētionē.Rursus cū videam⁹ ꝙ naturalia appetitū
hn̄t mediāte q̄ tēdūt ab vno in alterꝝ.⁊ vnaq̄q₃ res
hēat vim suā regitiuā mediante q̄ ad ꝓpriū finem
inclinat̄.videt̄ ꝙ naturalia nō tm̄ habeant moueri
intentione extrinseca ⁊ aliena.s₃ etiā ꝙ moueant̄ in-
tentiōe ꝓpria ⁊ intrinseca. Et ꝓpterea est ali⁹ mo- 32
dus dōi.q₂ sicut triplex ē appetit⁹.vic₃ nālis.sensua
lis siue aīalis.⁊ rōnalis.⁊ quilibet istoꝝ appetituu₃
habeat suū regimen.non absurde regimen cuiuslibet
istorum triū appellat̄ intentio.maxime tn̄ ꝓprie vo-

cať intentio regimen appetitus rõnalis. Et rõ h⁹ est
q: ad regimẽ ⁊ directiuũ appetitus nãlis pl⁹ spectat
dirigi q̃z dirigẽ. ad directiuũ vo appetit⁹ rõalis ꝓprie
spectat dirigere. directiuũ vo appetitus brutalis q̄-
dammõ medium tenet. ⁊ hinc est q̄ naturalia mouẽ
tur quadã nẽcitate. rõnalia vo mera liberalitate. bru
ta vo mouenť quadã impetuositate. que est infra li-
bertatem ⁊ supra necessitatẽ. nõ eñ pñt se omnino re-
primere. ⁊ tñ possunt ad oppositas partes tendere.
Sicut igiť regula directiua opationis repiť in rõna
lib⁹ ꝓprie. in sensualib⁹ minus ꝓprie. in naturalib⁹ im
proprie. sic ⁊ intẽtio. Et p hoc pʒ rñsio ad qõnẽ ꝓpo
33 sitam. ⁊ ad rõnes ad vtranqz ptẽ. Nã intentio ꝓprie
accepta ſm q̄ dr̃ lumen p qd̃ est collatio ⁊ tendẽtia
in deũ. accipiť circa aĩe supremũ. ⁊ iõ hoc nõ in solis
rõnalibus repiť. sicut rõnes ille ostendunt. Intentõ
vo ꝓut dicit tendentiã ⁊ directionẽ appetitus ad a-
liquẽ terminũ vel finem q̇etantẽ. nõ tm̃modo est in
rõnalibus immo etiam in brutis. sicut alie rõnes ad
aliã ptem oñdũt. ⁊ sic pʒ q̄ vtreqz diuersis vijs vex
cõcludũt. ⁊ ꝓpterea ɔcedende sunt.

Questio. ij. f

De intentione ſm q̄ repiť in rõnalibus. vtrũ se tene
at ex pte intellectus vel ex pte affectus? Et q̄ ex pte
affectus vr̃. Berñ. ad eugeniũ. vt oculus sit simplex
duo sunt necessaria. vicz charitas in intentione. ⁊ ve
ritas in electiõe. ſ charitas nõ est nisi in voluntate. g̃
si charitas est in intentiõe. intẽtio se tenet ex pte vo-
luntatis. Itẽ aug. dicit ⁊ habeť in lr̃a. Intentio ẽ
qua sic ad finem puenire volo. ſ nemo vult puenire
ad finem nisi p voluntatẽ. g̃ intentio est ex parte vo-
luntatis. Item intentio iungit cum ipso fine. ſ vo
luntas nõ tm̃modo dicit appetitũ eox q̄ sunt ad fi-
nẽ. imo etiã ipsius finis sicut vult phs. si g̃ illd̃ quod
principaliter iungit cũ fine est intentio. ⁊ hoc ipm est
voluntas. vr̃ q̄ intentio sit voluntas. Item meri
tum principaliter residet penes intentionẽ. ſ illd̃ pe
nes qd̃ pncipaliter residet meritũ ⁊ demeritũ est ipa
volũtas. g̃ vr̃ q̄ intentio se teneat ex pte volũtatis si
ue affectionis. Sed ɔtra. Math. vj. Si ocul⁹ tu⁹
fuerit simplex ⁊c. ibi glo. exponit vt p oculũ intelliga
tur intentio. si g̃ oculus aĩe nõ est affectus ſ intelle-
ctus. vr̃ q̄ intentio nõ se teneat ex pte affect⁹ ſ mag
ex parte intellectus. Item sup illud Math. vj. vi
de ne lumen qd̃ in te est ⁊c. Glo. intentio q̄ bonum
qd̃cũqz facim⁹ lumẽ est. ſ lumẽ se tenet ex pte cogni
tiue. g̃ ⁊c. Itẽ intẽtiõis est referre opus siue volũ-
tatem in finẽ. ſ eius est referre cui⁹ est ɔferre. ⁊ ɔfer-
re est ꝓprie ipsius rõnis. ergo ⁊ intentio. Itẽ sicut
voluntas nunq̃ vult aliqd̃ volitũ nisi illud p̃cogno
scať a rõne. sic nunq̃ appetit finem nisi rõ vl affect⁹
rationis eã p̃currat q̄ finẽ illũ oñdat. si igiť intentio
est illa que finem monstrat. vr̃ q̄ intentio ex pte rati
onis se teneat. Si forte tu dicis q̄ se tenet ex pte rõ-
nis ⁊ voluntatis simul. Sed ɔtra. Intendere ẽ act⁹
vnus. g̃ est vnius potẽtie. g̃ nõ põt esse voluntatis ⁊
rõnis simul et semel. Itẽ si intentio se tenet ex pte
voluntatis et rõnis. aut g̃ sicut potentia. aut sic pas-
sio. aut sicut habitus. Sicut potẽtia nõ. vr̃. q: cũ vo
luntas et rõ nõ sint vna potẽtia. ⁊ in vno hoie respe-
ctu vnius finis sit vna intentio. noie intentionis nõ
põt intelligi potentia. Pari rõne nec habitus. q: nõ
est vnus habitus in duabus potẽtijs. Q: nec passio
ɔstat. q: passionibus nõ meremur nec demeremur.

circa intentionẽ aũt est meritũ, demeritũ. nullo ig-
tur modo vr̃ q̄ intentio simul spectet ad rõnẽ ⁊ vo-
luntatẽ. Itẽ si sil' spectat ad rõnẽ ⁊ volũtatẽ. q̃ro
ad quam p̃ncipaliter? Et principali⁹ vr̃ se tenere ex
pte rõnis p hoc qd̃ glose dicũt. q̄ intentio est lumen
⁊ ocul⁹. qd̃ q̇dẽ ẽ soli⁹ rõnis ꝓprie. Q: aũt principali
us se teneat ex pte volũtatis. videť hoc q̄ intentio
principaliter respicit finẽ. ⁊ potẽtia in nobis q̄ prin-
cipaliter respicit finem volũtas est. cũ bonuʒ ⁊ finis
sint idem. g̃ si nõ põt principaliter eẽ ex parte vtriusqz.
vr̃ q̄ nõ ɔsistat in vtraqz potentia. s. in rõne ⁊ vo
luntate. Itẽ inferi⁹ nõ se extendit ad plus q̃ suũ
superius. ſ intelligentia est vlior q̃ intentio. vñ Da-
mas. Intelligẽtia est p̃mus mot⁹. q̄ vo circa aliqd ẽ
intelligẽtia intentio dr̃. Si g̃ intelligẽtia nõ se exten
dit ad rõnẽ simul ⁊ volũtatẽ. ſ tñ ɔsistit in rõne. pa-
ri rõne videť q̄ similiter nec intentio. R°. ad pdi- 34
ctox intelligentiã est notandũ q̄ freq̄nter ad cogni
tionẽ rei pducimur p ɔsiderationẽ vocabulox. Qui
eñ p̃ma vocabula imposuerũt. ꝓprietates rex potis
sime ɔsiderauerunt. ⁊ iuxta illas vocabula imposue
runt. Si igiť velim⁹ attẽdere hoc verbũ intẽdere. cõ
positũ est ab in ⁊ tendo. hec aũt p̃põ in. duplicẽ põt
importare habitudinẽ cũ ɔponiť huic verbo tendẽ;
aut sicut ad obiectũ. aut sicut ad terminũ vltimũ. Pri-
mo mõ hoc qd̃ est intendere significat solã ɔuersio-
nẽ potentie respectu obiecti. Scdo vo mõ nõ tm̃mõ
significat ɔuersionẽ imo significat cũ hoc quandam
collationẽ ⁊ ɔiunctã q̇etationẽ. et ſm istã duplicem
acceptionẽ hoc verbũ intendo diuersam hʒ cõstru-
ctionẽ. Differt eñ dicere. intendo in hoc. et intendo 35
hoc. Cum eñ dico. intendo in hoc. intẽdere dicit cõ-
uersionẽ potentie ad aliqd tanqz ad obiectũ. Cũ vo
dico intendo hoc. intẽdere dicit ɔuersionẽ potentie
ad aliquid tanq̃ ad finẽ vltimũ quẽ intendit asseq̄. et
cui vult copulari. Et iõ in prima acceptione huius
verbi intẽdere inť ipm ⁊ suũ casuale cadit p̃põ me-
dia. vt p hoc significeť directio ⁊ ɔuersio potẽtie ad
illud tanq̃ ad obiectũ supra qd̃. In altera vo signifi
catione nõ cadit p̃põ media. p eo q̄ hoc vbũ tende-
re de se dicebat inclinationẽ ⁊ ordinationẽ ad aliqd.
⁊ hec p̃põ in sibi iuncta sup hoc addit q̇etationẽ. vñ
sensus est. intendo beatitudinẽ. i. tendo in beatitudi
nẽ. ⁊ ꝓpterea nõ oportet exteri⁹ addi p̃põem. Et ſm
istũ vltimũ modũ accipiẽdi est hic ſmo de intentiõe.
Et qm̃ istud vocabulũ duo importat. vicz quandaʒ 36
collationẽ. ⁊ p̃ter hoc q̄ndã ɔuersionẽ cũ collatõne.
⁊ q̄dã tendentiã cũ q̇etatione. et vnũ istox est rõis
⁊ alterx voluntatis. hinc est q̄ in noie intentõis clau
diť sil' actus rõnis ⁊ voluntatis. Q̄uis eñ sit vnuʒ
vocabulũ. tñ ſm q̄ cõpositũ sic implicat duax potẽ
tiax actus ɔiũctos ad vnũ pficiendũ. qd̃ non posset
facere actus vnius sine actu alterius. Et est sile de 37
verbo ɔsentiẽdi. qd̃ q̄uis videať importare vnicuʒ
actũ. tñ nẽcrio duos includit. Nã ɔsensus nõ ẽ aliud
q̃ ɔcordia volũtatis sil' ⁊ rõnis ad vnũ aliqd facien
dũ. vni⁹ vt arbitrantis ⁊ iudicantis. alterius vt p̃op
tantis. ⁊ ꝓpterea sic recte noiať ⁊ respicit libe. ar. qd̃
quidẽ sil' ɔsistit circa volũtatẽ ⁊ rõnẽ sicut supra fuit
ostensum. Vñ sicut tota dispositio familie pendet ex
censu prisfamilias. sic tota dispositio agendox in do
mo. aĩe pẽdet ex ɔsensu volũtatis ⁊ rõnis. Et sic pen
det dispositio ⁊ regimẽ ex cõsensu. sic pendet directõ
⁊ obliquatio ex intentione. Sicut eñ ad rectũ mo-

tum,pgressiuū cōcurrit simul opatio visus oñdent⁹
viā.ꝛ opatio pedis incedētis.sic in actu intendendi
claudit simul actus rōnis ꝛ voluntatis.vni⁹ vt aspi
cientis.alterius vt tendētis.Et quia isti actus con-
iuncti sunt.iō vnū vocabulū ꝯpositū importanṫ.
Ex his patet rñsio ad qōem ꝓpositā.ꝛ ad rōnes ad
vtrāqꝫ ptē.Concedendū est eñ ꝙ intentio noiat ali
quid ex pte voluntatis sicut rōnes ad primā partē
ꝯcludunt.Vez est etiā ꝙ intentio noiat aliqd ex p-
rōnis.rōne cui⁹ dī ꝛ oculus ꝛ lumē. sicut oñdunt
rōnes alie.ꝛ qītū ad hec duo intentio dirigi hꝫ fide
ꝛ charitate.fide clarificante oculū intellectus.ꝛ cha
38 ritate rectificante pedem affectus. Ad illud ḡ qđ
obijciṫ ꝯ hoc ꝙ nō possit esse simul in rōne ꝛ volun-
tate.qꝛ intendere dicit vnicū actū. dōm ꝙ falsum ē.
immo importat plures actus sicut ꝛ consentire sicut
39 oñsum est. Ad illud vō qđ queriṫ vtrū sit sicut po
tentia.vel sicut passio.vel sicut habitus. dōm ꝙ etsi
intētio aliqñ dicaṫ ipa potētia intēdēs. aliqñ dicaṫ
ipe hit⁹ ꝯm quē intēdit.aliqñ dicaṫ act⁹ intendendi.
aliqñ ipm itētū.pncipali⁹ tñ nomē intētōis ipositū ē
ipsi actui.nihilominus tñ in alijs acceptionib⁹ ꝯtin
git aliqñ repiri. Naꝫ cū dicit ꝙ intentio est oculus.
accipiṫ intentio ꝓ potentia.Cū dicaṫ intentio est lu
men.accipiṫ intentio ꝓ habitu dirigente.Cum vero
dī ꝙ intentio ē ipse finis sicut dicit mgr̄ in lr̄a.accipi
tur intētio ꝓ intento.Cū vō dī ꝙ intentio quedā est
recta.quedā est obliq̄.accipiṫ intentio ꝓ actu.Cum
vō dicit phs qđ omne ꝙ est in anima est potētia vel
passio vel habitus.dōm ꝙ phs sub habitib⁹ cōpre-
hendit actus.ꝛ loquiṫ de his q̄ sunt in aia ꝑ moduꝫ
quietis.nō ꝑ modū fieri.Talia eñ potius dicuntur
esse ab aia q̄ in aia.Et sic pꝫ ꝙ intentio pōt esse act⁹.
pōt etiā esse habit⁹ ꝛ potentia.ꝛ sicut nō noiat vnuꝫ
actū simplicē ſꝫ plures.sic nō noiat vnicū habitum.
nec vnā potentiā tm̄. Nec valet rō illa.est vna inten
tio.ḡ vna potentia vel vn⁹ habitus.qꝛ hoc est vnum
nomē impositū plurib⁹ sicut supra dictū fuit de liber
tate arbitrij.ꝛ sic ē i h̄ noie ꝯcordia ꝛ ꝯsensus. Ad 40
illud qđ queriṫ in q̄ sit pncipalius.dōm ꝙ ꝯm diuer
sa.ꝛ pncipalius ē in cognitiua.ꝛ pncipalius in affe-
ctiua. Nā qītū ad directionē principali⁹ se tenet ex
pte cognitiue.qītū vero ad tendentiā pncipali⁹ se te
net ex pte affectiue.ꝛ h̄ nō est incōueniēs. Ad illđ 41
qđ obī ꝙ intentio est inferius ad intelligentiā.dōm
ꝙ dam̄.loquiṫ de intentione ꝯm aliā acceptionē.scꝫ
ꝯm ꝙ dicit cōuersionē ipsi⁹ virtutis intellectiue ad
aliud obiectū determinatū.ꝑ quē modū dī in alteꝝ
intendē q̄ illū aspicit vel ꝯsiderat.ꝛ talis modus ac
cipiendi frequēter hī in scriptura. Vñ Act.iij.dicit
ꝙ claudus q̄ stabat ad portā templi intendebat in
eos.id est in petrum ꝛ iohannē.Et ps.Deus in ad-
iutorium meū ꝛc̄.

Dist.xxxix.Quare voluntas magis deprauet in suo actu q̄ꝫ aliqua alia potentia.

Ic autē orit qō satis necessaria ꝛc̄. Supra oñdit mgr̄ vnde voluntas habeat rectificari ꝛ deprauari.
b In hac pte inqrit q̄re voluntas magis deprauet in suo actu q̄ aliq̄ alia potentia.Diuidiṫ aūt pars
ista in duas ptes.In q̄rū pma inqrit de cā puationis voluntatis deliberatiue . In scđa vō inqrit de
rectitudine voluntatis humane ꝯm ꝙ moueṫ ꝑ modū nature.ibi. Preterea queri solet quomō intelligendū
sit ꝛc̄.Prima ps diuidiṫ in duas ptes.In quaꝝ pma mouet qōem ꝛ determinat.In scđa vō opponit ꝯtra
pdictā solutionē ad maiorē voluntatis explanationē.ibi. Sed adhuc q̄riṫ q̄re hmōi nālis ꝛc̄. Silr̄ scđa ps
pncipalis diuidiṫ in duas ptes.In quaꝝ pma mouet dubitationē et opponit. In scđa pte cā dissoluit ꝯm
diuersoꝝ opinionē.ibi. Proposita est qō ꝓfunda ꝛc̄. Et sic pncipaliṫ duo determinat mgr̄ in pte ista. q̄liter
voluntas videlicet deprauari possit cū sit nālis aie potentia.ꝛ q̄liter hō nāliter ad bonū velit et appetit.vicꝫ
rōne naturalis iudicatorij.qđ quidē est ꝯscientia que semꝑ bonum dictat.ꝛ rōe scintille rōnis vel ꝯscie que
quidē est sinderisis que semper ad bonū inclinat ꝛ contra malū recalcitrat.

XXXIX

Mouet questionē ꝙ cū voluntas sit de his q̄ hō naturaliter habet.quare
pctm̄ fore dicaṫ cum nullū aliud naturale peccatū sit. a

Questio.

Ic aūt oriṫ qō satis necessaria ex supioribus cām trahens.Dictū est
b eñ sup̄ voluntatē inesse naturaliṫ hoī sicut intellect⁹ ꝛ memoria.que
aūt hoi nālia sunt. q̄ntūcunqꝫ viciēṫ.bona tñ eē nō desinūt.qa nō
valet viciū bonitatē in q̄ deus cā fecit penit⁹ cōsumere.vt verbi grā. Intelle
ctus.vel rō ꝛ ingeniū.ac memoria.ꝛ si vicijs ac pctis obnubilenṫ ꝛ corrum-
panṫ.bona tñ sunt.nec pctā noianṫ.sicut Aug.de rōne q̄ est imago dei in q̄
facti sumus euidenṫ oñdit in.xv.li.de tri. Hec ē inqt imago in q̄ hoīes sunt
creati.q̄ ceteris aialibus p̄sunt.q̄ creatura in rebus creatis excellētissima est.
cū a deo iustificaṫ.a deformi forma in formosā mutaṫ formā. Erat eñ inṫ vi
cia natura bona.hec aūt imago rō ē vel intellect⁹.Cū ḡ volūtas de natura-
libus sit.q̄re ipsa nō h̄ bonū ē.ꝛ si aliqñ vicijs subiaceat. Ad h̄ facile rñdēt

Determinatio

q̄ dicunt oīa q̄ sunt inq̄ztū sunt bona eē.qꝛ et ipsā voluntatē inq̄ztū bona est
vel inq̄ztū voluntas ē vt ꝯ posuim⁹ bonū eē asserūt.ſꝫ inq̄ztū inordinata est.
mala ē ꝛ pctm̄ ē.vbi pōt ab eis rōnabiliter queri.Si voluntas inq̄ntū inor-
dinata ē.pctm̄ ē.q̄re ḡ intellect⁹.rō.ingeniū.ꝛ hmōi.cū inordinata sunt.pec
cata nō sunt.Inordinata vō sunt sicut volūtas cū ad rectū finē nō tendunt
sorūqꝫ actus puaricationes existūt.Ad qđ illi dicunt voluntatis noīe aliqñ

vim scʒ naturalē potentiā volendi. aliqñ actū ipsius vis significari. Vis autem ipsa naturaliter aīe insita nunq̃ pctm̄ est. sicut nec vis memorandi vel intelligendi. Sed actus huius vis qui ⁊ voluntas dicit. tunc peccatum est quando inordinatus est.

Opponit ɔtra determinationē p̄dictā vt clarius agat de voluntate. inq̃rens quare actus voluntatis sit peccatum. si actus aliaꝝ potentiarum non sunt peccata. b

Sed adhuc querit. q̄re huius naturalis potentie actus pctm̄ sit. si aliaꝝ potentiarū actus pctā nō sunt. scʒ potentie memorandi. cuiꝰ actus ē memorare. ⁊ potentie intelligendi. cuiꝰ actus est intelligere? Ad qd̄ ipsi dicunt. q̄a alterius generis est actus ille voluntatis. q̄ꝫ actus memorie vel intellectus. Hic enī actus est ad aliquid adipiscendū. vel nō admittendū. qui nō potest esse de malis quin sit malus. b Velle enī mala malū est. Sed intelligere vel memorari mala. malū nō est. Q̄uāuis etiā hos actꝰ malos esse interdū nō improbe asserāt. Memorat enī interdum q̄s malū vt faciat. ⁊ querit intelligere verum vt sciat impugnare. Ecce q̄liter soluit p̄missa qd̄ ab his q̄ tradunt oīa esse bona inq̄ꝛtuʒ sunt. Qui vō dicunt voluntates malas pctā esse ⁊ nullo mō bona. breuius r̄ndent dicētes actū voluntatis nō esse de naturalibꝰ vim ipsam ⁊ potentiā volendi q̄ semp bonū est. ⁊ in omnibꝰ est. etiā in puulis in q̄bus nōdū est eiꝰ actus. b Rꝰ fm̄ q̄sdā.

Mouet dubiū quō homo q̄ seruus est peccati. naturaliter vult bonum. c

Preterea queri solet quō intelligēdū sit qd̄ ait Amb. exponēs illud verbū apl̄i. Non qd̄ volo illud ago. s qd̄ nolo illud facio. Dicit enī q̄ hō subiectus pctō facit qd̄ nō vult. q̄ꝛ naturaliter vult bonū. Sed voluntas hec semp caret effectu nisi grā dei adiuuet et liberet. Si hō subiectus pctō est. vult quidē malū ⁊ opat q̄ꝛ seruus ē pcti. ⁊ eius volūtatē (sicut sup̄ dixit aug.) libent facit. quō ḡ nāliter vult bonū? An est eadē voluntas. i. idē motus q̄ libenter pctō seruit. ⁊ q̄ nāliter vult bonū. Sed nō est eadē voluntas. q̄ ḡ istaꝝ est. q̄ cū hō iustificat. a seruitute pcti liberat? Ut enī differuimus supius grā dei voluntatē hoīs liberat ⁊ adiuuat. q̄ voluntatē hoīs p̄parat adiuuandā. ⁊ adiuuat p̄paratā. Sed que est illa voluntas? An illa q̄ naturaliter vult bonuʒ. an illa q̄ libenter seruit peccato. si tñ due sunt voluntates? Roma. vij. Opponit. An eadē voluntate velit hō naturalit bonū et libenter peccato fuiat vel nō.

Soluit dubiū fm̄ varias opiniones. d

Proposita est questio ꝓfunda. q̄ varia a diuersis expositione determinat. Alij enī dicūt duos eē motus. vnū quo vult bonū naturalr. Quare naturalit ⁊ q̄re naturalis dicit. Quia talis fuit motus nature humane in p̄ma cōditione. in q̄ creati sine vicio sumꝰ q̄ proprie natura dr. fuit enī hō creatus in volūtate rectus. Unde in ecclesiasticis dogmatibus scriptum est. Firmissime tene primos homines bonos ⁊ rectos eē creatos cum libero arbitrio quo possent si vellent propria voluntate peccare. eosq; non necessitate. sed propria voluntate peccasse. Recte ergo dicit homo naturalit velle bonū. quia in recta ⁊ bona volūtate cōditus ē. Gignadius.

a Uelle enī mala malū est ⁊c̄. Querit vñ hoc sit? Et videtur q̄ sir in actu intelligendi ⁊ in actu volendi. Actus enī recipit denoīatōnē ab obiecto. ḡ sicut velle malum ē malū. ita ⁊ intelligere. Itē intelligere dicit motū a rebus ad animā. ⁊ velle dicit motū ab aīa ad res. ḡ videtur q̄ plus pendeat actꝰ intelligendi a re intellecta. q̄ actꝰ volēdi a re volita. ḡ si malicia ē a volito ⁊ intellecto. potiꝰ debet deprauari actꝰ intelligēdi q̄ actꝰ volendi. Rꝰ. dēm. q̄ a malicia existēte in obiecto magis deprauatur actus volendi q̄ actꝰ intelligēdi. Et rō huius duplr sumit. Tū ex pte ɔtutis. q̄a tanta ē vis amoris vt trāsformet amātē in amatū. Uñ q̄ diligit iusticiā iustꝰ fit. ⁊ q̄ diligit iniq̄tatē iniquus fit. ⁊ ꝓpterea dr̄ de malis q̄ facti sunt abbominabiles sicut ea q̄ dilexerūt. nō sic est de actu intelligēdi. Nā etsi aliq̄ mō cōformet nō tñ trāsformat. hoc aūt ɔtingit ꝓpter maiorem vim vnionis q̄ ɔsistit in ipso amore. Sicut enī dicit dyo. Amorē dicimus vim vnitiuam. ꝓpterea dr̄ j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus spūs fit. Alia rō ex pte obie-

ctí. Bonū eīn inq̄tū bonū. est obiectū affectus nō intellectus. Intelligētie aūt ꝛ memorie obiectū est verū sub rōne veri. vel bonū sub rōne veri. et hinc ē φ intellectus qñ intelligit falsum ē falsus. nō tñ qñ intelligit bonū est bonus. affectus vero nō dī esse falsus quia velit falsum. q̄uis dicat̄ esse malus quia velit malū. vel bonus cū vult bonū. Virtus eīn a ꝓprio obiecto denoiari habet. ꝛ p hoc patet rñsio ad vtrāq̄ obiectionem. Istud autē melius. j. patebit di. xl. vbi inq̄rit mgr̄. vtrū omne peccatū habeat esse a voluntate.

b [b] Supior eīn scintilla rōis q̄ etiā. vt ait Hiero. i chain nō potuit extingui. bonū semp vult ꝛ malū semp odit. Aliū aūt dicunt motū esse mētis q̄ mens relicta supiorum lege subijcit se pctis. eisq̄ oblectat̄. Iste mot⁹ vt aiunt. anteq̄ assit alicui grā. dñat̄ ꝛ regnat in hoīe. alteriusq̄ depmit motum. vterq̄ tñ ex libero arbitrio est. Veniente aūt grā ille malus motus elidit̄. ꝛ alter naturalit̄ bonus liberat̄ ꝛ adiuuat̄. vt efficaciter bonum
c velit. [c] Ante grām vero licet naturaliter hō velit bonum. nō tñ absolute cōcedi oportet bonā hr̄e voluntatē potius malā. Alij aūt dicunt vnā esse volūtatē .i. vnū motū q̄ nāliter vult hō bonū. et ex vicio vult hō malū. eoq̄ delectat̄. ꝛ inq̄tū vult bonū naturalit̄ bonus ē. inq̄tū malū vult. malus est.

b Supior eīn scintilla rōnis ꝛc. bonum vult ꝛ malū sp odit. Sed ꝯ. Impossibile est simul ꝛ semel voluntatē moueri motibus ꝯtrarijs. vel etiā dispatis. sed hō aliqñ vult malū. ḡ nō videt̄ φ illa hora velit bonum. falsū ḡ dicit cū ait φ illa scintilla sp vult bonū. Si tu dicas φ volūtas nālis ꝛ deliberatiua sunt diuerse potētie. ꝛ ita simul pñt moueri diuersis motib⁹. Cōtra i lr̄a p̄cedēti hr̄ ꝛ etiā
sequēti φ illa volūtas q̄ vult bonū. grā adueniēte liberat̄ et adiuuat̄. si ḡ volūtas q̄ a grā liberat̄ ꝛ adiuuat̄
hec ē in q̄ hꝫ cōsistere pctm̄. videt̄ φ eadē sit potētia volūtatis q̄ hō nāliter vult bonū. ꝛ q̄ aliqñ vult malum
Si tu dicas φ eadē ē volūtas. tñ disposita diuers̄ habitibus. ꝛ ꝯm illoꝝ habituū diuersitatē pt̄ hr̄e diuersos
mot⁹. Obī ꝯ h̄. q̄ illa potētia ē vnica et simplex. ḡ qñ cōuertit se ad actū vni⁹ habit⁹. nō pt̄ se ꝯuertere simul
et semel ad actū alterius hitus. et ita nō mouet̄ simul ꝛ semel bene malē. Non ḡ semp vult bonū. Et si h̄
cōcedat̄. est rō in ꝯtrariū φ nulla ꝟtus destituit̄ sua nāli ꝛ ꝓpria opatione. ꝛ maxie ꝟtus nālis cui⁹ ē moueri
vniformit̄. ḡ videt̄ φ actus volūtatis nālis q̄ est appetere bonū. simul stet cū actu voluntatis deliberatiue q̄
est velle malū. R̄. dōm φ sicut mgr̄ dicit in lr̄a duo sunt hic modi dicēdi. Quidā eīn dicūt φ actus q̄ volun 2
tas nāliter vult bonū nō ē diuersus vel distinct⁹ ab eo q̄ voluntas vult deliberatiue malū. s̄ sicut malo culpe
in actu exteriori substernit̄ bonū nature. vñ vn⁹ ꝛ idē actus ē bon⁹ bonitate nature. ꝛ malus malicia moris.
sic dicūt intelligi ꝛ in volūtate. φ volūtas nāliter vult bonū inq̄tū vult actū substratū. vult nihilomin⁹ malū
inq̄tū illū actū deformat. Sꝫ illd̄ nō sufficit dicē. q̄ cū Amb. dicit φ hō vult nālit̄ bonū. nō intelligit de bono
nature tm̄ qd̄ quidē est act⁹ volūtatis. s̄ etiā moris. Vult eīn iusticiā nāli volūtate. Et ꝓpterea ē alius
mod⁹ dicēdi quē mgr̄ p̄mo ponit in lr̄a. φ duo sunt mot⁹. et ali⁹ ē mot⁹ q̄ volūtas appetit nālit̄ bonū. ꝛ alius
q̄ volūtas deliberatiue vult malū. Vtrū aūt possint cē simul. h̄ mgr̄ nō determinat. Et circa h̄ est duplex opinio doctoꝝ. Quidā eīn dicūt φ pñt cē simul. p eo φ act⁹ deliberatiu⁹ nō excludit actū nālē. ꝛ vn⁹ istoꝝ actuū
est volūtatis vt mouet̄ nāliter. ꝛ alter vt mouet̄ deliberatiue. s̄ qñ volūtas nālis ꝛ deliberatiua ꝯm φ dñsū
fuit vna ē potētia. et eadē potētia qñ plene mouet̄ in bonū vel in malū. nō pt̄ simul ꝛ semel moueri motu opposito ꝛ etiā dispato ꝓpt̄ simplicitatē potētie. Io dixerūt alij φ mot⁹ volūtatis nālis nō ē sp actualiter in
bonū. Et φ dicit mgr̄ in lr̄a φ sp vult bonū. h̄ intelligit̄ hitudinalr̄. impedit̄ aūt ꝛ suffocat̄ p maliciā voluntatis deliberatiue vt nō exeat in actū. sicut ē in dānatis in q̄bus synderisis nō instigat ad aliqd̄ bonū ꝛ iustū.
Quicq̄d aūt sit de h̄ vtrū simul possit cē mot⁹ volūtatis vt est nā. cū motu volūtatis vt ē deliberatiua. hoc tñ
verū ē φ volūtas nālis q̄ bonū appetit nō ē sp in suo actu. q̄ nō sp cogitat de bono. et cū etiā cogitat. frequēt̄
nullo mō afficit̄. et iō in lr̄a illa exponēdū ē φ hoc qd̄ dico. semp. dicat ꝯtinuitatē q̄tū ad habitū volendi nō 3
q̄tū ad actū. Et φ obī φ ꝟtus nō p̄uat̄ ꝓpria opatione. dōm φ illud intelligit̄ de opatione f̄mali q̄ respicit eē
rei. de opatōe ꝟo ꝯñti q̄ est respectu alicui⁹ extrinseci. nō sp hꝫ veritatē φ nō p̄uet̄ actōe. Fere eīn oēs virtutes videm⁹ in suis actib⁹ recipe intpolationē. nec tñ ex h̄ dicim⁹ eas esse ociosas. vel ꝓpria opatione p̄uari.
dū in act⁹ ꝓprios sunt nate exire p loco ꝛ tpe. c Ante grām ꝟo licet ꝛc. Contra. videt̄ φ imo. q̄ verio
mō inest alicui qd̄ inest ei nālit̄ q̄ꝫ qd̄ inest accidētalr̄. ḡ sicut seq̄t̄. si deliberatiue vult bonū φ hēat bonā voluntatē. ita seq̄t̄ φ si nālit̄ vult bonū φ hēat bonā volūtatē. Itē qd̄ nāle ē nō assuescit in ꝯriū. ḡ si hō nāliter
vult bonū. nūq̄ assuescit velle malū. falsū ḡ dicit φ hō nālit̄ velit bonū. aut si veꝝ ē. videt̄ φ p h̄ φ hō nāliter
vult bonū. φ sit simplr̄ bon⁹. R̄. dōm φ bonitas volūtatis inchoat̄ i appetitu nāli. ꝛ ꝯsūmat̄ i ꝟtute deliberatiua. nec ē volūtas simplr̄ bona ꝛ recta. nisi sit recta inq̄tū mouet̄ deliberatiue. ꝛ inq̄tū mouet̄ nālr̄. et iō 4
sicut argumētū nō valet. imo ē ibi q̄d ꝛ simplr̄. iste ē cast⁹ nālit̄. ḡ ē cast⁹. ita illud qd̄ seq̄t̄. iste vult bonū nālit̄
ḡ hꝫ bonā volūtatē. Ad illud qd̄ obī φ verio mō inest qd̄ inest nālit̄ ꝛc. dō. φ ista ꝓpatio ꝟitatē hꝫ qñ illd̄ 5
qd̄ inest accidētalr̄ nō p̄supponit illud qd̄ inest nālit̄. cū aūt p̄supponit. tūc nō hꝫ ꝟitatē. Sicut eīn melius ē
bene viuē q̄ꝫ viuere. ꝛ bene viuē p̄supponit viuē. sic melior est volūtas q̄ recte mouet̄ ꝛ nālit̄ deliberatiue
q̄ꝫ nālit̄ tm̄. Ad illud qd̄ obī φ nāle nō assuescit in ꝯriū. dōm φ h̄ veꝝ est de eo qd̄ simplr̄ est nāle. vicꝫ de eo 6
qd̄ a nā inchoat̄ et ꝯsummat̄. s̄ hoc nō est veꝝ in eo qd̄ inchoat̄ a nā et ꝯsūmat̄ ab assuetudine. vel etiaꝫ a
grā. et tale est velle bonū. Et p hoc patent que dicunt̄ in lr̄a in hac parte.

a Ad intelligentiā igiť hui⁹ ptis incidit hic qd circa duo. Primo queriť de ipsa cōscia q̄ est voluntatis quedaʒ regula directiua. Scd̄o queriť de synderisi q̄ dr̄ ipsius cōscie scintilla. Circa pmū tria q̄runť. Primo q̄riť de ipsa ꝯscia in ꝯpatione ad subiectū. vtrū scʒ sit ex pte cognitiue vel ex pte affectiue. Scd̄o q̄riť in ꝯpatione ad originē. vtrum scʒ sit a nā vel ab acq̄sitione. Tercio q̄riť in ꝯpatione ad effectū. vicʒ. vtrū ois ꝯscia habeat obligare.

Questio. j. a

Utrū ꝯscia teneat se ex pte intellectus vel ex parte affectus. Et q ex parte intellectus. videť primo per illud Eccs. vij. Scit ꝯscia tua. qr tu crebro maledixisti alijs. ꝗ scire est actus ꝓprius potentie cognitiue. si ergo ꝯscie est scire. cōscia se tenet ex pte cognitiue. Itē dam̄. dicit. Conscia est lex intellect⁹ nr̄i. ꝗ lex intellect⁹ nō dr̄ nisi scriptura q̄ directe respicit intellectū. ergo ꝯscia tenet se ex pte potentie intellectiue. Itē ois scia est ex pte intellectus. ois ꝯscientia est scia. ꝗ ois ꝯscia est ex pte intellectus. Maior ꝓpositio se manifesta est. Minor ꝓbatur. qr ois ꝯscius alicui⁹ rei est sciens illā rem. ꝗ a cōiugatis ois ꝯscia est scia. Itē ꝯscientia diuidiť p rectā ꝛ erroneam. ꝗ erroneū respicit habitū vel actum intellectiuū. si ꝗ diuisum ꝛ diuidentia spectant ad eandē potentiam. sic. videť q ꝯscia teneat se ex pte potentie cognitiue. Itē hoc ipm ostendiť p actū. legere eīm. ꝛ iudicare. ꝛ dirigere. ꝛ testificari. ꝛ arguere. oīa sunt actus spectantes ad cognitionē. ꝗ oēs hi tales attribuunť ꝯscie. Nā cōscia est liber in q̄ legimus. ꝯscia etiā interius iudicat. cōscia testať. ꝯscia arguit. ꝯscia etiā regit ꝛ dirigit. ꝗ videť q cōscia totaliť se teneat ex pte cognitiue. cuʒ actus ꝛ habitus sint eiusdē potentie. Sed ꝯ. si ꝯscia se tenet ex pte cognitiue. aut ergo sicut potentia. aut sicut passio. aut sicut habit⁹. Nō sicut passio. qr passiones maxie respiciunt affectiuā. Non sicut hitus. qr ꝯscia mō est mūda ꝛ mō immunda. ꝛ nullus hitus trāsmutať a mundicia in immundiciam. ꝛ ecōuerso. Restat igiť q si ꝯsciētia tenet se ex pte cognitiue. nō erit aliud q̄ potentia cogni[...] ꝗ si potentia cognitiua ē de oībus nō solū de opabilibus ꝗ etiā de speculabilib⁹. videť q cōscia nō tm̄ attendať circa q̄ sunt moꝝ. ꝗ etiā circa ea q̄ sunt disciplinaꝝ. qd manifeste falsuʒ ē. Itē sic intellect⁹ se hʒ ad veꝝ. ita affect⁹ se hʒ ad bonū. ꝗ si aliquid est cui⁹ perfectio ꝯsistit in bonitate. illud magis spectat ad bonū q̄ ad intellectū. ꝗ ꝯscia est hmōi. Dicit eīm apls. j. Thi. j. Charitas ē de corde puro ꝛ cōscia bona. Et iteꝝ in eadē epl̄a. Milites i illis bonā militiā habēs fidē ꝛ bonā ꝯsciam. ꝗ ꝛc̄. Itē lex carnis repugnat legi mētis ꝫm q dam̄. dicit. ꝗ lex carnis se tenet ex pte motiue. ꝗ ꝛ lex mētis nō tenet se ex eadeʒ pte. sed ꝯscia est lex mētis sicut supra dixit damas. ꝗ ꝯscia tenet se ex pte affectiue. Item remorsus est actio potentie affectiue. vbicūqʒ eīm est remorsio ibi est quidā dolor ꝛ passio. ꝗ cōscie est remordere sicut dr̄ sup illud. j. Coꝝ. j. Nihil mihi cōscius sum. glo. in nullo me remordet ꝯscia mea. ꝗ videť q ꝯsciētia ex pte affectiue se teneat. Itē delectabile ꝛ penale se tenet ex pte potentie affectiue. ꝗ in nobis est pena et leticia ex parte ꝯscie. Unde vermis ꝯscie erit magna pena in dānatis. ꝗ videť q cōscia teneat se ex pte po-
7 tentie affectiue nō ex parte cognitiue. R̄o. ad predictoꝝ intelligentiā notandū est q sicut nomen intellectus aliq̄n accipiť p potentia intelligēdi. aliq̄n p habitu. aliq̄n p ipso pncipio intellecto. sic nomen ꝯscie tripl'r cōsueuit accipi a doctorib⁹ sacre scripture. Aliq̄n eīm accipiť ꝯscia p ipso conscito. ꝛ sic dicit Iob. dam̄. q ꝯscia est lex intellect⁹ nr̄i. lex eīm ē illud qd ꝯscientiā nouim⁹. Aliq̄n vo accipiť ꝯscia p eo p quo conscij sum⁹. scʒ p habitu. sic ꝯscia accipiť p habitu scie cognoscētis. Aliq̄n aūt accipiť ꝯscia pro ipsa potentia cōscie vt ita dicā ꝫm q dr̄ q lex nālis scripta est in cōscientijs nr̄is. Cū igiť trib⁹ modis accipi soleat cōscie nomē. vsitatiori tm̄ mō nomē ꝯscie p habitu accipiť sicut ꝛ nomē cōscie a q̄ cōponitur. Si igiť q̄rať conscia cui⁹ potentie sit hitus. dōm q est habitus potentie cognitiue. aliter tn̄ q̄ sit ipsa speculatiua scia. qr scia speculatiua est pfectio intellectus nr̄i inq̄tū est speculatiuus. cōscia vo est habitus pficiens intellectū nr̄m inq̄tū est practicus. siue inq̄tū dirigit in ope. ꝛ sic intellect⁹ hʒ quodāmō rationē motiui. nō quia efficiat motū. sed qr dictat et inclinat ad motū. ꝛ ꝓpterea talis habit⁹ non simpl'r noiať scia ꝗ ꝯscia. vt in hoc significeť q habitus iste nō pficit illā potentiaʒ speculatiuā in se. sed put est q̄dāmō iuncta affectioni ꝛ opationi. ꝓpter qd nos nō dicim⁹ q dictamē ꝯscie sit ad hoc pncipiū. omne totū est maius sua pte. ꝛ ad silia. ꝗ bene dicim⁹ q cōscientia dictat deū esse honorandū. ꝛ cōsilia pncipia. q̄ sunt sicut regule agendoꝝ. Concedendū est igitur sicut rōnes ońdunt q cōscia se tenet ex pte potentie cognitiue. licet nō se teneat ꝫm q est speculatiua sed ꝫm q est practica. Intellectus eīm speculatiu⁹ ꝛ practicus eandē potentiā dicunt sola extensione differentē sicut dicit phs. nec est aliq̄ mō intelligendū q intellectus practicus sit appetitus vel volūtas. hoc eīm negat ipe phus. Ad illud ꝗ qd obi. in ꝯtrariū 8
q scia nō pōt esse potentia. nec passio. nec habit⁹. ex pte cognitiue. dōm q imo noiare pōt ꝛ potentiā et habitū. ꝛ cū noiat potentiā nō noiat vl'r potentiam cognitiuā. sed put se extendit ad cognoscenda ea q̄ sunt moꝝ siue ad moralia. Cū aūt noiat habitū nō solū noiat habitū nālem. imo etiā pōt noiare habitū acquisitū. Et quia habit⁹ acq̄situs pōt purificare et fedare animā. hinc est q ꝯscia dr̄ munda ꝛ immunda. recta ꝛ nō recta. Uerūtn̄ iste dr̄e plus respiciunt cōscientiā ꝫm q stat p noie potentie. q̄ ꝫm q stat pro noie habit⁹. Ad illud qd obi. q ꝯscia dr̄ esse bona 9
ꝛ mala. dōm q bonitas ꝛ malicia nō tm̄modo respiciunt affectū. imo etiā intellectū practicū ꝛ eius habitū. p eo q intellect⁹ practicus nō tm̄ cōsistit in vero sed etiā se extendit ad bonū. Et ꝓpterea indicatoriū illud (qd quidē est ꝯscia) bonū ē qn̄ bonū dictat. et ad bonum inclinat. et a malo retrahit. ꝛ ipm refugit. ꝛ ido nō sequiť q cōscia sit in potentia affectiua. Ad hoc eīm q dicať bona non oportet q sit affectio p essentiā. ꝗ sufficit q cū ipsa affectione ꝛ voluntate habeat quandā cōcomitātiā. Ad illud qd obijciť 10
q lex carnis opponiť legi mentis. dōm q sicut dicit mgr̄ hugo de sancto victore. In sensualitate siue in hoie exteriori nō tm̄ est corruptio q̄tū ad potentiaʒ motiuā ꝛ inclinatiuā. sed etiā q̄tū ad sensitiuā. ꝛ ꝗ q̄uis lex carnis pncipaliter consistat in cōcupia ad malū inclinantē. nihilomin⁹ tn̄ ꝓsupponit fantasticam et cognitiuā sibi carnalia inordinate rꝑsentantem. Et consil'r in lege mentis est ista duo cōsiderare Conscia autē q̄tū est de se magis directe opponiť le-

gi carnis rõne cognitionis ꝑambule ꝙ rõne ꝯcupię.
11 Ad illud qđ obijcit̃ de remorſu. dđm ꝙ ꝯſcientia
dicit̃ remordere ꝓpter hoc. ꝙ dũ ipſa monſtrat ali-
quod malũ ipſi affectui habenti rectitudinẽ. ſupin-
ducit remorſum ꝑ eo ꝙ ille affectus recalcitrat. vñ
remorſus nõ eſt a ꝯſcia ꝓncipaliter mouente ſed ſi-
cut a dictante. a ſcintilla aũt ꝯſcientie que quidẽ eſt
ſynderiſis eſt ſicut a mouẽte. vt melius iam patebit.
12 Ad illud qđ obĩ ꝙ penale ꝛ delectabile eſt ex par-
te ꝯſcie. dđm ꝙ nõ eſt a ꝯſcia nec in cõſcientia niſi ſi-
cut in diſponẽte ꝛ dictante. Gaudere enim ꝛ dolere
ꝓprie affectionis eſt. ſed cũ ꝯſcia que eſt rectus teſtis
teſtificat̃ de bono facto ꝙ eſt bonuꝫ. ꝛ de malo facto
ꝙ eſt malũ. generat ex hoc dolorẽ vel gaudiũ in affe-
ctu. Unde apl's dicit. Gloria nr̃a hec eſt teſtimoniũ
ꝯſcie nr̃e. nõ attribuendo ipſi ꝯſcie ꝓncipalit̃ paſſio
nem letandi. ſed actũ teſtificandi.

Queſtio. ij. b

Utrũ ꝯſcia ſit habitus innatus aut acꝗſitus: Et ꝙ
ſit habitus innat⁹ videt̃. Ro. ij. Cũ gentes que legeꝫ
nõ habent nãliter q̃ legis ſunt faciunt. ipſi ſibi ſunt
lex. quia oñdunt opus legis ſcriptũ in cordib⁹ ſuis.
teſtimoniũ illis reddente ꝯſcia. Et glo. ibidem. Et ſi
gentes nõ hñant legẽ ſcriptã. habẽt tñ lege nãlẽ qua
ſibi conſcij ſunt. ꝗ ex textu ꝛ glo. pꝫ ꝙ ꝯſcia dicit ha
bitum nãliter cordi humano inſcriptũ. Itẽ aug.
in li. iij. de li. ar. Ante omne meritũ boni opis nõ eſt
parũ accepiſſe nãle iudicatoriũ. quo ſapiam ꝗs ꝓpo
nat errori. ꝛ quietẽ difficultati. ſi ꝗ ꝯſcia eſt hmõi iu-
dicatoriũ. eſt igit̃ habitus hoi innatus. Itẽ Iſid.
Ius nãle eſt qđ nã docuit oĩa aĩalia. ꝗ ſi nã docuit
aĩalia illud qđ ẽ iuris nãlis. multo fortius docuit ho
minem qui excellit oĩa aĩalia. ſꝫ cognitio iuris nãlis
nõ eſt aliud ꝗ̃ cõſcia. ꝗ ꝛc. Itẽ nãliter habemus
inſtinctũ ad beatitudinẽ ꝛ ad honorandũ parentes. ſꝫ
hoc non põt eſſe ſine aliqua ꝑcognitione. ꝗ videt̃ ꝙ
ad hmõi facienda habeam⁹ aliquã cognitionẽ nãlit̃
nobis impſſam. ſꝫ cognitio inclinãs ad hoc eſt con-
ſcientia. ꝗ ꝛc. Itẽ lex nãlis cognoſcit̃ ab homine
aliquo mõ. aut ꝗ ꝑ acquiſitionẽ. aut ꝑ naturã. Si ꝑ
acquiſitionẽ. ꝗ non debet dici nãlis ſꝫ acquiſita. ſicut
nec virtutes politice. Si vo ꝑ nãm. ꝛ cognitio legis
nãlis nõ eſt aliud ꝗ̃ cõſcia. ꝗ ꝛc. Itẽ ius nãle na-
turaliter ligat voluntatẽ. ſꝫ ligationẽ voluntatis ne-
ceſſario ꝓcedit actus cognitionis. affectũ eñ ꝓcedit
intellectus. ꝗ ſi volũtas nãliter ad illud ligat̃. videt̃
ꝙ illud ius nãliter ab aĩa cognoſcat̃. Si ꝗ illi⁹ iuris
cognitio eſt ꝯſcia. pꝫ ꝛc. Sed ꝯ. phus in. iij. de aĩa
dicit. ꝙ aĩa creata eſt ſicut tabula raſa in q̃ nihil de-
pictũ eſt. ꝗ videt̃ ꝙ aĩa a ſua ꝓma cõditione nullam
habeat innatã cognitionẽ. ſi ꝗ habitus conſcie dicit
aliquã cognitionẽ. videt̃ ꝙ nõ ſit innatus ſed acqui
ſitus. Itẽ Aug⁹. in. j. li. retracta. retractat hoc qđ
dixerat animã creari ſcientẽ. ſed mole corporis op-
preſſam obliuiſci eoꝝ que ſciebat. ſꝫ non retractaret
niſi hñet hoc ꝑ falſo. ꝗ falſum ẽ ſm Aug. ꝙ aĩa hñat
nãliter cognitionẽ agendoꝝ. ſi ꝗ ꝯſcia eſt hmõi ha-
bitus cognitiuus. videt̃ ꝙ nõ ſit innat⁹ ſed acꝗſitus
Itẽ nõ hr̃ cognitio de cõplexo niſi habeat̃ de in-
cõplexo. Uñ nõ cognoſcit ꝓncipiũ qui nõ cognoſcit
terminos. ꝓpter qđ dicit phs ꝙ ꝓncipia ꝯgnoſcim⁹
inꝗ̃tũ terminos. ſꝫ cognitionẽ incõplexoꝝ nõ habe-
mus niſi mediantib⁹ ſenſibus. Nemo eñ cognoſcit
colorẽ niſi ꝑ viſum. ꝛ ꝓpterea amittẽtes vnũ ſenſuꝫ
neceſſe eſt vnã ſciam amittere. Si ꝗ oĩs ſcia incom-
plexoꝝ eſt mediante ſenſu. neceſſe ẽ ꝙ oĩs cognitio
incõplexoꝝ ſit acꝗſita ꝛ accepta a ſenſu. ſꝫ ꝯſcia dicit
cognitionẽ cõplexi vtpote alicui⁹ regule iuris nãlis.
ꝗ videt̃ ꝙ ꝯſcia nõ dicat habitũ innatũ ſed acꝗſitum.
Itẽ eꝗlis difficultatis vel maioris eſt ſcire ea que
ꝑtinent ad mores ſicut ea q̃ ꝑtinent ad ſimplicẽ ſpe
culationẽ. ſꝫ ſcia q̃ eſt hitus cognitiuus ſpeculãdoꝝ
nõ ẽ nob innata ſꝫ acꝗſita. ꝗ pari rõe ꝛ ꝯſcia q̃ ẽ hit⁹
dirigens in agendis nõ eſt innata ſꝫ acꝗſita. Itẽ
oĩs habitus nãlis ſemꝑ ẽ rectus. conſcia aũt ẽ aliqñ
recta. aliqñ erronea. ꝗ ꝯſcia nõ eſt habit⁹ nãlis. ſꝫ acꝗ
ſitus. Itẽ habit⁹ nãles omni inſunt ꝛ ſemꝑ. quia
nãlia ſunt illa q̃ ſunt in eodẽ apud oẽs. ſꝫ nãlia comi
tantur nãm inſeꝑabilit̃. ſed ꝯſcie nõ ſunt eedẽ apud
oẽs. imo frequẽter ſunt ꝯrie. ꝯſcia eñ nõ ſemꝑ ineſt.
qꝛ frequẽter hõ incipit hĩc ꝯſciam quã ꝓmo nõ habe
bat. ſicut religioſus exquo intrat religionẽ hꝫ ꝯſciaꝫ
ꝙ nõ liceat ei facere ꝯ conſilia. ꝛ hanc ꝑus nõ habe-
bat. ꝗ ꝛc. R°. ad ꝓdictoꝝ intelligentiã eſt notãdũ 13
ꝙ ꝓter illã poſitionẽ platonicã. q̃ poſuit oẽs habit⁹
cognoſcendoꝝ eſſe aĩe ſimplr̃ innatos. ſed obliuioni
dari ad tp̃s ꝓpter corporis molẽ. quã improbat ꝛ re
probat tã phus ꝗ̃ Aug. tres fuerunt opiniones do-
ctoꝝ de origine habituũ cognitiuoꝝ. ꝛ oẽs ille tres
opiniones in hoc cõcordant. ꝙ ſicut ꝟtutes conſue-
tudinales nec ſunt oĩo a nã nec oĩo ab acꝗſitio-
ne. ſed ꝗdãmõ ſunt innate. ꝛ ꝗdãmõ acꝗſite. ſic etiã
ꝛ hitus cognitiui nec ſunt oĩo innati. nec oĩo acꝗ
ſiti. ſꝫ ꝗdãmõ innati. ꝛ ꝗdãmõ acꝗſiti. In aſſignan-
do autẽ modũ ſm quẽ iſti habitus ſunt innati. ꝛ ſm
quẽ ſunt acꝗſiti. diuerſificant̃ diuerſi. Quidã eñ di-
cere voluerunt ꝙ innati ſunt intellectui agenti. ſed
acquiſiti ſunt ꝗ̃tũ ad intellectũ potentialẽ. ꝛ ꝗ̃tum
ad iſtũ intellectũ dicit phs animã creari ſicut tabu-
lam nudaꝫ. ꝛ ille intellect⁹ eſt q̃ hꝫ ꝑfici mediantib⁹
potentijs ſenſitiuis. Sꝫ iſtud nõ videt̃ eſſe conſonũ
neq̃ verbis phi. nec veritati. Si eñ intellect⁹ agens
habẽt hitus cognoſcendoꝝ. q̃re nõ poſſet illos cõi-
care poſſibili ſine adiutorio ſenſuum inferioꝝ. Rur
ſus ſi intellectus agens hñet hitus cognoſcendorũ.
aĩa a ſua cõditione iã nõ eſſet ignorans. imo eẽt po-
tius ſciens. Difficile etiã eſt ſimul cũ hoc intelligere
quõ ſpẽs dicant̃ eſſe in intellectu agente. Cũ poſſibi 14
lis dicat̃ quo eſt oĩa fieri. ꝛ agens quo eſt oĩa facere.
Et idõ eſt ſcđs modus dicẽdi ꝙ habit⁹ cognitiui
quodãmõ ſunt innati. quodãmõ acꝗſiti. Innati ſũt
eñ q̃ ad cognitionẽ in vlĩ. acquiſiti q̃ ad cognitionẽ
in ꝑticulari. Siue innati q̃ ad cognitionẽ ꝓncipioꝝ.
acquiſiti q̃ ad cognitionẽ ꝯcluſionũ. Uñ dignitas ẽ 15
illa quã quiſqꝫ ꝓbat auditã. Sed nec iſte modus di
cendi cõſonat verbis phi ꝛ Aug. Nã phs in li. po-
ſterioꝝ ꝓbat ꝙ cognitio ꝓncipioꝝ nõ eſt nobis in-
nata. deducens ad plura incõuenientia. ꝛ ibidẽ oſtẽ
dit ꝙ cognitio ꝓncipioꝝ acquirit̃ in nobis via ſen-
ſus. memorie. ꝛ expientie. Aug. etiã in. xij. li. de trini. 16
loquẽs de ꝑuulo q̃ reſpõdebat de oĩbus ꝓncipijs geo-
metrie dicit ibi ꝙ hoc non erat quia aĩa illius ꝑuuli
ꝓus illa nouiſſet. ſed potius iſta videbat in quadaꝫ
luce ſui generis incorporea. queadmodũ oculus car
nis videt que in hac luce corporea circa adiacent. cu
ius lucis capax eiqꝫ cõgruens eſt creatus. Et pro
pterea eſt tercius modus dicendi ꝙ hitus cognitiui
quodãmõ ſunt nobis innati. ꝗdãmõ acꝗſiti. nõ tñ

loquēdo de cognitōe in pticulari. ꝛ de cognitōe cōdi
17 tionū. ſ etiā de cognitōe pncipioꝝ. Cū eñ ad cogni
tionē duo cōcurrant neceſſario. vicꝫ pñtia cognoſci
bilis. ꝛ lumen quo mediante de illo iudicamus. ſi
cut videmus in viſu. ꝛ in pcedenti aucte innuit aug.
ꝙ bitus cognitiui ſunt qdāmō nobis innati rōne lu
minis aie inditi. ſunt etiā qdāmō acqſiti rōne ſpēi. ꝛ
hoc quidē verbis pbi ꝛ Aug. cōcordat. Oēs eñ in
hoc cōcordant ꝙ potentie cognitiue ſit lumē inditū
qꝺ vocat nāle iudicatoriū. ſpēs aūt ꝛ ſilitudines re
rum acqrunt nobis mediante ſenſu. ſicut expſſe di
cit pbus in multis locis. ꝛ hoc etiā experiētia docet.
Nemo eñ vnq̄ cognoſceret totū aut ptē. aut patrē
aut matrē niſi ſenſu aliq̄ exteriori ſpēm eius accipet.
ꝛ hinc eſt ꝙ amittentes vnū ſenſū. neceſſe habemus
vnā ſciam amittere. Illud aūt lumen ſiue nāle iudi
catoriū dirigit ipſam animā in iudicando tam de co
gnoſcibilibus q̄ de opabilibus. Sed hoc attendēdū
eſt pcipue. quia ſicut inter cognoſcibilia quedā ſunt
valde euidentia. ſicut dignitates ꝛ prima principia.
Quedā ſunt minus euidentia ſicut cōcluſiones pti
culares. ſic ꝛ in opabilibus quedā ſunt maxime eui
dentia. vtpote illud. Qꝺ tibi nō vis fieri. alteri ne fe
ceris. ꝛ ꝙ deo obtpandū eſt. ꝛ cōſilia. Queadmodū
igit cognitio principioꝝ pmoꝝ rōne illius luminis
dr eſſe nobis innata. quia lumen illud ſufficit ad illa
cognoſcēda. poſt receptionē ſpēꝝ ſine aliq̄ pſuaſio
ne ſupaddita pter ſui euidentiā. ſic ꝛ pmoꝝ princi
pioꝝ moraliū cognitio nobis innata ē. p eo ꝙ iudi
catoriū illud ſufficit ad illa cognoſcēda. Rurſus quē
admodū cognitio pticulariū cōcluſionū ſciarū acq
ſita eſt. p eo ꝙ lumen nobis innatum nō plene ſuffi
cit ad illa cognoſcenda. ſ indiget aliq̄ perſuaſione ꝛ
habilitatione noua. ſic etiā intelligendū eſt ex parte
opabiliū. ꝙ quedā ſunt agenda ad q̄ tenemur q̄ nō
cognoſcimus niſi p inſtructionē ſupadditā. Oīs igi
tur pſcia noiat habitū directiuū nři iudicij reſpectu
opabiliū. hinc eſt ꝙ quodāmō habitū noiat innatū.
ꝛ quodāmō noiat acquiſitū. Habitū inquā innatū
noiat reſpectu coꝝ q̄ ſunt de pmo dictamine natu
re. Habitū vero acquiſitū reſpectu coꝝ q̄ ſunt inſti
tutionis ſupaddite. Habitū etiā innatū dicit reſpe
ctu luminis directiui. Habitū nihilominus acquiſi
tum reſpectu ſpēi ipſius cognoſcibilis. Naturale eñ
habeo lumē qꝺ ſufficit ad cognoſcendum ꝙ parentes
ſunt honorandi. ꝛ ꝙ pximi nō ſunt ledendi. non tñ
habeo nāliter mihi impſſam ſpēm patris vel ſpēm
pximi. His viſis plana eſt rñſio ad qōem ppoſitam
ꝛ etiā ad obiecta. Concedo eñ ꝙ pſcia dicit habitū
quodāmō innatū. vicꝫ rōne illius luminis ſup nos
ſignati. qꝺ quidē oñdit nobis bona ꝛ qꝺ eſt ſemina
rium alioꝝ habituū acquirendoꝝ. ꝛ ſic currūt rōes
ad pmā partē inducte. Concedo nihilomin⁹ ꝙ con
ſcientia dicit qdāmō habitū acquiſitū. vicꝫ rōne ſpe
cierū ipſoꝝ cognoſcibiliuꝫ. ſicut oñdunt tres prime
rōnes ad ſcdam partē inducte. Concedo etiā ꝙ di
cit habitū quodāmō acquiſitū reſpectu ſpāliū opa
bilium. ſicut tres alie rōnes oñdunt. Si q̄ autē ſunt
cognoſcibilia q̄ quidē cognoſcant p ſui eſſentiā nō
p ſpēm. reſpectu taliū poterit dici pſcia eſſe habitus
ſimplr innatus. vtpote reſpectu hui⁹ qꝺ eſt deū ama
re ꝛ deū timere. Deus eñ nō cognoſcit p ſilitudinē
a ſenſu acceptā. imo dei noticia nāliter eſt nobis in
ſerta ſicut dicit Aug. Quid autē ſit amor ꝛ timor [illegible]

cognoſcit [illegible] p ſimilitudinē exterius acceptā. ſ p eſſen
tiam. hmōi eñ affectus eſſentialiter ſunt in aia. Ex 18
his patet rñſio ad illā qōnem qua querit. Utrū oīs
cognitio ſit a ſenſu. Et dōm eſt ꝙ non. Neceſſario
eñ oportet ponere ꝙ aia nouit deū. ꝛ ſeipſam. ꝛ que
ſunt in ſeipſa. ſine āminiculo ſenſuū exterioꝝ. Unde
ſi aliqñ dicat pbs ꝙ nihil eſt in intellectu quod pus
nō fuerit in ſenſu. ꝛ ꝙ oīs cognitio ortū habet a ſen
ſu. intelligendū eſt de illis que quidēꝫ habent eſſe in
aia p ſimilitudinē abſtractā. ꝛ illa dicunt eſſe in aia
ad modū ſcripture. Et ppterea valde notabiliter di
cit pbus ꝙ in anima nihil ſcriptū eſt. nō quia nulla
ſit in ea noticia. ſ quia nulla eſt in ea pictura vel ſi
militudo abſtracta. ꝛ hoc eſt qꝺ dicit Aug⁹. in li. de
ciui. dei Inſeruit nobis deus nobile iudicatoriū. vbi
qꝺ ſit lucis. quid tenebrarū cognoſcitur in libro lu
cis qui veritas eſt. quia veritas in corde hoīm nālit
eſt impreſſa. Queſtio. iij. c

De pſcientia qtū ad effectū ligationis. Et eſt qſtio
vtꝝ teneamur ad oē illꝺ qꝺ pſcia dictat necīū eſſe
ad ſalutē: Et ꝙ ſic vr. Ro. xiiij. oīe qꝺ nō ē ex fide.
pctm̄ ē. Glo. Qꝺ nō ē ex fide. i. ꝯ pſciaꝫ vt credat eē
malū. pctm̄ eſt. ſed hoc nō eſſet niſi cōſcia ligaret ad
omne illud qꝺ ipſa dictat. ḡ tenemur omne illud fa
cere qꝺ eſt de pſcie dictamine. Itē lex obligat ad
faciendū illud qꝺ ipſa dictat. Lex eñ dr a ligando.
ſ pſcia eſt lex intellectus nři. ḡ tenemur ad omne il
lud qꝺ cōſcia dictat ad ſalutē eſſe neceſſariū. Itē
tenemur ad faciendū illud qꝺ iudex mandat. ſ con
ſciētia eſt iudex noſter. ſm qꝺ dicit Eccl. vij. in glo.
ḡ tenemur ad oīe illud qꝺ pſcia dictat. Itē regu
la eſt. ꝙ quotienſcūqꝫ aliquis facit aliqꝺ credens eē
mortale. peccat mortalit. p eo ꝙ contēnit deū. ergo
ſi nō poſſumus nō credere ea q̄ dictat pſcia. videtur
ꝙ quicqꝺ ſit illud. ſi ꝯ hoc faciam⁹. ꝙ mortalit pec
camus. videt igit ꝙ teneamur ad faciendum omne
illud qꝺ pſcia dictat ad ſalutē eſſe neceſſariū. Sꝫ
ꝯ. Si obligamur ad omne illud qꝺ pſcia dictat. ali
qñ dictat faciendū aliquid ꝯ deuꝫ. ḡ tenemur facere
ptra deū. ſed nullus peccat faciendo illud [illegible] qꝺ te
netur. ḡ faciendo ꝯ deū nō peccamus. Itē ea que
ſunt ita mala ſm ſe ꝙ deus nō pōt facere ea. nec illa
pcipere. nullo bono fine pñt fieri. ſ ad nihil pōt obli
gare pſcia ad qꝺ nō pōt obligare deus. cum pſcia ſit
infra deū. ḡ ſi pſcia dictat talia. videt ꝙ ad talia non
poſſit obligare. ergo nō obligamur ad faciendū ea.
Itē ꝙ ad nihil p ſe poſſit obligare videt. quia pec
catū omne eſt dictū vel factū vel cōcupitū ꝯ legem
dei ſicut dicit Aug. ḡ ſi pſcia dictat aliquid qꝺ nō ſit
de mandato legis diuine. facere ꝯ illud nō eſt pctm̄.
cū nō ſit facere cōtra legē dei. ergo nō tenet quis ad
illud faciendū. ḡ ad nihil ligat pſcia qtū ē de virtute
ſua. Itē nullus pōt ab aliquo ligamine abſolui p
dictamen conſcientie. ergo nec per illud dictamen
poteſt aliquod vinculū incurrere. ergo videt ꝙ con
ſcientia de ſe ꝛ p ſe ad nihil poſſit ligare. Eſt igit qꝺ
ad quid cōſcia liget. vtrū liget ad omne qꝺ dictat. ꝛ
vtrū omnis pſcia liget. ꝛ vtrū hō ſit pplexus quādo
pſcia dictat vnū. ꝛ lex diuina dictat cōtrarium. ꝛ cui
magis [illegible] obtpandū. vtrū dictamini pſcie. an prece
pto plati cū obuiant ſibi adinuicē. R⁹. dōm ꝙ cō 19
ſcientia aliqñ dictat aliqꝺ qꝺ eſt ſm legem dei. aliqñ
aliquid qꝺ eſt pter legē dei. aliqñ aliquid qꝺ eſt ptra
legem dei. ꝛ loqmur hic de dictamine p modū pcce

ꝑtionis vel ꝓhibitionis.nō modū consilij siue ꝑ-
suasionis.In ꝑmis quidē conscientia simplr ligat ⁊
vniuersaliter.ꝓ eo ꝙ illis hō ligatus est ꝑ legem diui
nam.⁊ ꝯscia que illi cōcordat ligatū ostēdit.In scdis
vero conscia ligat q̄diu manet. Unde vel tenet hō cō
scientiā deponere.vel tenet illud qđ dictat ꝯscia ad-
implere.vtpote si dictat ꝙ necessariū est ad salutem
festucā de terra leuare.In tercijs vero ꝯscia nō ligat
ad faciendū vel nō faciendū.ſ ligat ad se deponēdū
ꝓ eo ꝙ cū talis ꝯscia sit erronea errore repugnante
legi diuine.necessario q̄diu manet ponit hominē ex
tra statū salutis.et ideo necesse est ipsam deponere.
q2 siue hō faciat qđ dictat siue eius oppositū morta-
liter peccat.Si eñ faciat qđ ꝯscia dictat.⁊ illud est
ꝯ legē dei.⁊ facere ꝯ legē dei sit mortale pctm̄.absq3
dubio mortaliter peccat.Si vero facit oppositū eius
qđ ꝯscia dictat ipsa manente.adhuc peccat mortali
ter.nō rōne opis qđ facit.ſ quia malo mō facit.Fa-
cit eñ in ꝯtemptū dei.dum credit sibi dictante ꝯscia
hoc deo displicere q̄uis deo placeat.Et hoc est qđ di
cit glo.sup illud Rom̄.xiiij.Omne qđ nō est ex fide
pctm̄ est.ibi glo.Omne qđ ad cōsciam ꝑtinet.si alit
fiat.dicit aplus esse pctm̄.Quis eñ fiat etiā qđ bo-
num est.si nō faciendū credat.pctm̄ est.Et rō hui9 ē
quia nō tm̄ attendit deus quid faciat.ſ quo ani-
mo faciat.⁊ iste q̄ facit qđ deus iubet.credens face-
ꝯ ipm̄.dei voluntatē nō facit bono aīo sed malo.
⁊ ideo peccat mortalit.Sic igit patet ꝙ ois ꝯsciētia
aut ligat ad faciendū qđ dictat.aut ligat ad se depo
nendū.Non tm̄ ois conscia ligat ad faciendū quod
dictat.sicut illa q̄ dictat nō esse faciendū illud ad qđ
hō alr̄s tenet.sed talis ꝯscia dr̄ erronea.His visis p3
rn̄sio ad q̄ōem ꝓpositam ⁊ etiā ad obiecta ꝓ parte.
20 Ad illud eñ qđ ꝑmo obijcitur ꝙ omne qđ nō est
ex fide.i.cōtra ꝯsciam.iā patet rn̄sio.dico eñ ꝙ face
re cōtra cōscientiā semꝑ est pctm̄.quia semꝑ est i dei
ꝯtemptū.tm̄ facere ſm ꝯsciam nō semꝑ est bonū.vt-
pote cū cōscientia dictat aliquid qđ est ꝯ deū.Unde
hec h3 duas causas veritatis.facere cōtra cōsciam ē
pctm̄.aut quia ꝯscia est pctm̄.aut q2 cōscia ligat ad
illud faciendū.aut q2 illud nō pōt bene fieri tali con
scientia manente.iō est ibi sophisma ſm ꝯñs.q2 pro
ceditur ex plurib9 causis veritatis ad vnam in rōne
21 illa. Ad illud qđ obijcit ꝙ ꝯscia est lex intellectus
nr̄i.dōm ꝙ verū est ꝙ lex est.ſ nō est lex suprema.su
pra ipsam eñ est lex alia.sc3 lex diuina.Cu3 autē dr̄
ꝙ lex ligat ad faciendu3 omne illud qđ dictat.dōm
ꝙ verū est qñ lex inferior nō dictat ꝯtrariū legi supe
riori.hoc aūt sepe facit cōscia.Et silr rn̄dendū est ad
22 sequens qđ opponit de iudice. Ad illud vero quod
vltio obi ꝙ q̄cunq3 credit se peccare mortalit.peccat
mortalr.dōm ꝙ h̄ verū ē.illud eñ gn̄alit veru3 ē qđ
dicit.Qui facit ꝯtra ꝯsciam.edificat ad gehennam.
ſ tm̄ ex hoc nō sequit ꝙ tenemur facere omne qđ cō
scientia dictat faciendū.quia sicut dictū est illud h3
duas causas veritatis. Ad illas aūt rōnes ꝑmas
que in cōtrariū adducunt rn̄dere nō est oportunū.
ꝓ eo ꝙ verū cōcludūt.ostēdunt eñ ꝙ cōscia nō ligat
23 in oībus. Ad illud vero qđ obi ꝙ ad nihil ligat ꝑ se
⁊ ꝙ nō dr̄ pctm̄ qđ fit cōtra cōsciam.ſ ꝯ legē dei.hoc
pōt esse duplr.vel vere.vel interꝑtatiue.siue ſm ve-
ritatē.siue ſm reputationē.⁊ vtroq3 mō est peccatū
mortale.vtroq3 eñ mō cōtemnit deus.⁊ q̄uis faci
ens ꝯ cōsciam nō semꝑ faciat ꝯ legē dei ſm veritatē.
facit tm̄ vel ſm veritatē.vel ſm reputationē.q2 con-
scientia est sicut preco dei ⁊ nūcius.Et qđ dicit non
mandat ex se.sed mandat q̄si ex deo.sicut ꝑco cum
diuulgat edictū regis.Et hinc est ꝙ ꝯscia h3 virtutē
ligandi in his q̄ pn̄t aliquo mō bene fieri. Ad illđ 24
qđ obijcit ꝙ nō pōt ab aliq̄ absoluere.dōm ꝙ nō est
simile.q2 cōscia nō pōt aliā legē infligere.vn̄ nec pōt
a ꝑcepto dei absoluere.nec a ꝑcepto prelati cui hō se
obligauit ex lege voti.ex hoc tm̄ nō sequit ꝙ nō pos-
sit ligare finalit.imo est argumentū a minori destru-
endo.Un̄ sicut istud argumentū nō valet.conscien-
tia nō potest sup supiorē.ergo nō pōt sup inferiorē.ita
illud nō valet.cōscientia nō potest absoluere homi-
nem a mandato supioris.ergo nō potest eum obligare.
bene tm̄ sequit ꝙ nō pōt obligare cōtra mandatū su
perioris ad aliq̄d.tm̄ pōt nos obligare ꝓ eo ꝙ quo-
dāmodo supra nos est.⁊ media int nos ⁊ deū.sicut
ꝑco medius est inter regē ⁊ populū.Ex his patēt ea
q̄ vltimo q̄rebant.vic3 qñ cōscia liget ⁊ qñ nō liget.
Patet etiā ꝙ nemo ex cōscia ꝑplexus est nisi ad tps
videlicet q̄diu cōscientia manet.nec tm̄ est ꝑplexus
simplr.ꝓ eo ꝙ debet illā conscientiā deponere.et si
nescit se de illa iudicare ꝓ eo ꝙ nescit legē dei.deb3
sapientiores cōsulere.vel ꝑ orationē se ad deū cōuer
tere si humanū consiliū deest. alioquin si negligens
est.verificatur in eo qđ dicit apostolus. Qui igno-
rat ignorabitur. Patet etiam ꝙ plus standum est
precepto prelati q̄ cōscientie maxime qñ ꝑlatus pre
cipit qđ potest ⁊ debet ꝑcipere.

Consequent querit de scđo ꝑncipali. videlicet
de synderisi q̄ est cōscientie scintilla. Et circa h̄
querunt tria. Primo querit de ipsa synderisi q̄tum
ad essentiā.vtrum sc3 sit in genere cognitiue vel affe
ctiue.Scđo querit de ipsa q̄tum ad vsum. vtrū vi-
delicet per peccatū possit extingui.Tercio queritur
de ipsa q̄tum ad abusum.vtrū sc3 ꝑ peccatu3 possit
deprauari. Questio.j. d

Utrum synderisis sit in genere cognitionis vel affe-
ctionis. Et ꝙ sit in genere affectionis videt ꝑ illud
qđ dicit in glo.super.j.Eze.in qua post plura verba
dicitur de synderisi.hic est spūs qui postulat pro no-
bis gemitibus inenarrabilibus.sed gemere ē actus
affectōnis.si ergo synderisis ē gemere.synderisis spe
ctat ad potentiā affectiuā. Itē Ambro.dicit ⁊ ha
betur in litera ꝙ homo subiectus peccato naturalr
vult bonū.sed illud qđ nālit inclinat nos ad bo-
num.vel est synderisis.vel conscientia.ergo illa vo-
luntas inclinans nos ad bonū vel est synderisis vel
cōscientia.sed nō est cōscia.ergo est synderisis. Item
ꝯ malū est bonū sibi oppositū.ſ nos habem9 in ꝑte
motiua sensibili aliq̄d impellens ad malū.ergo ⁊ in
ꝑte motiua rōnali debet in nobis aliq̄d esse instigās
ad bonū.hoc autē nō est nisi synderisis.ergo synderisis
est in parte affectiua. Itē sicut intellectus indiget
lumine ad videndū.ita affectus indiget calore quo-
dam ⁊ pondē spūali ad recte amandū.ergo sicut in ꝑte
aīe cognitiua est quoddā nāle iudicatoriū qđ quidē
est cōscientia.ita in ꝑte aīe affectiua erit pondus ad
bonū dirigens ⁊ inclinans.hoc autē nō est nisi syn-
derisis.ergo ⁊c. Sed ꝯ.super illud Mal.ij. Cu-
stodite spiritū vestrū ⁊ vxorem adolescentie vestre.
glosa.Hierony. Per vxorem adolescentie intellige
legem naturalem scriptam in corde.spūs vero dicit
non animalis pars que non percipit ea que dei sunt

sed rõnalis. hanc aũt vocat synderisim. ergo videtur q synderisis se teneat ex pte rõis siue cognitiue. Si tu dicas q spũs accipit ibi cõiter ad itellectũ et affectũ. Obijcit q in eadẽ glo. subiungit. Hic est spũs q postulat pro nobis gemitibus inenarrabilib⁹. sed postulare est actus rõnis. ergo et cetera. Item sup illud Luce. x. Abierũt semiuiuo relicto. Glo. immortalitatẽ exuere. s; rõnis sensum abolere nõ põt. quin hõ sapere et deũ possit cognoscere. Si ergo sensus rõnis se tenet ex pte rõnis. et hmõi sensus q in nobis remanet nõ est aliud q synderisis. videt et cetera. Itẽ scintilla conscie est pscia. sed nõ in eadẽ pte. sed cõscia vt supius probatum ẽ spectat ad cognitiuã. et synderisis ẽ scintilla cõscie sm q dr Eze. j. ergo videt q synderisis se teneat ex parte cognitiue. Item si synderisis se tenet ex parte motiue. aut ergo est potentia. aut passio. aut habitus. Passio nõ. hoc cõstat. Habitus nõ. videt. quia aut esset bonus aut malus. Non bonus. quia si bon⁹. esset virtus. si malus. esset viciũ. quorum neutrum cõcedit de synderisi. Potentia nõ vt videtur. qr potentia voluntas indifferent se hz ad qdcunq; appetibile. synderisis aũt nõ dr respectu cibi et pot⁹ et hmõi appetibiliũ. ergo nõ videt q aliq mõ se teneat ex parte affectiue. Est igit qõ qd sit ipsa synderisis. et de pparatione ipsius ad legẽ nãlem et ad psciam quõ se habẽt. vtrũ sint eadẽ vel diuersa. Itez qliter se hẽat ad tres aie potentias. cõcupiscibilẽ. irascibilem. et rõnalem. videt enim q sit aliqd pter hec tria. sm q habetur in glo. sup. j. Eze. Facies hois et cetera. Glo. Plerique iuxta platonẽ rõnabilitatẽ aie. irascentiã et concupiscentiã ad hominẽ. leonẽ. et vitulũ referũt. qrtã vo supra hec et extra hec ponũt: quã greci vocãt synderisim. que scintilla pscie in caym qz nõ extinguit. q victis voluptatib⁹ vel furore et ipsa interdũ rõnis similitudine decepti nos peccare sentim⁹. quã pprie deputant non miscentẽ tribus. s; ipsa errantia corrigentẽ. ex hac glo. videt q differat ab illis trib⁹. Sed ptra hoc est qd in li. de spũ et aia dr. q sufficienter diuidũtur vires aie p has tres. vicz. p pcupiscentiã. irascibilem. et rõnalẽ. si ergo synderisis est aliqd aie. videt q ipsa se teneat necessario penes aliquã istarũ triũ virium vel penes oẽs.

25 R⁹. dcm q circa distinctionẽ synderisis ab alijs virib⁹ multiplex est opinio sicut et circa distinctiones aliarũ viriũ aie. Voluerunt enim aliq dicere et ex glo. pcedenti pus posita sup primũ Eze. colligere q synderisis supremũ ipsius aie dicit. Supremũ aũt ipius aie est supior pars rõnis. q aia ad deũ cõuertit. et illa supior portio regit inferiorẽ portionẽ rõnis. et irascibilẽ et cõcupiscibilẽ. Hec autẽ superior portio sm q ad deũ conuertit. semp est recta.

26 obliquat tñ sm q descendit ad hec inferiora. Et isti dixerũt q inter synderisim et psciam et legẽ nãlem talis est differentia. scz q synderisis noiat ipsam potentiam scz supiorẽ portionẽ. cõscientia vo noiat ipius habitũ sm quẽ regit inferiorẽ portionẽ. lex vo nãlis noiat illud ad qd conscia dirigit. Hic aũt modus dicendi satis videtur esse pbabilis nisi repugnaret illi glose pus habite q synderisis alijs peccantib⁹ nõ se etiã immiscet. Cum enim mortale pctm nõ possit esse absq; actu supioris portionis. qr in mãducatione vi ri cõsistit cõsummatio pcti. si synderisis esset supior portio rõnis. vtiq; alijs peccantib⁹ se immiscẽt. Preterea supior portio rõnis dicit ordinationẽ ad deũ. actus autẽ synderesis non tm respicit deũ sed etiam

primũ. sm q lex nãlis respicit vtrũq;. Et ideo est alius modus dicendi q cũ potentie rõnalis dupliciter habeant moueri scz intellectus et affectus. et p modũ nature. et p modũ deliberatõnis. queadmodũ libertas ar. cõsistit in rõne et voluntate sm q mouet deliberatiue. sic conscia et synderisis respiciunt rõem et voluntatẽ inqtũ mouet p modũ nature. tam synderisis q conscia. q etiã lex nature. semp ad bonũ inclinant. sed liberũ arbitriũ aliqñ ad bonuz. aliqñ ad malũ. et ideo sicut liberuz arbitriũ simul complectit rõem et voluntatẽ. sic synderisis rõem simul et voluntatẽ complectit. et lex nãlis silr. et pscia silr. p eodem accipi põt. Appropriate tñ synderisis dicit potentiã. et pscia habitũ. et lex nãlis obiectũ. Siue alio mõ appropriando vt synderisis dicat habitũ respectu boni vel mali in vli. scientia vero habitum respectu boni vel mali in pticulari. lex vo nãlis indifferent se habeat ad vtrũq;. Sed quia vt habitũ fuit pus cõscia dicit habitũ se tenentez ex parte intellectus. aut necesse erit pter sciam et synderisim ponẽ in nobis aliquod directiuũ. aut necesse est ponẽ q synderisis se teneat ex pte affectus. Et ppterea est tercius modus dicẽdi q queadmodũ ab ipsa creatione aie intellectus hz lumen qd est sibi nãle iudicatoriũ dirigens ipm intellectũ in cognoscendis. sic affectus hz nãle quoddã pondus dirigens ipm in appetendis.

Appetenda aũt sunt in duplici genere. quedã enim 27 sunt in genere honesti. quedam in genere comodi. sicut et cognoscibilia sunt in duplici genẽ. quedã in genere speculabiliuz. et quedã ex pte moraliũ. Et queadmodũ pscia nõ noiat illud iudicator. ũ nisi inqtũ dirigit ad opa moralia. sic synderisis nõ noiat illud pondus voluntatis nisi inqtum illã hz inclinare ad bonuz honestũ. Et queadmodũ nomen conscie põt accipi p potentia cũ tali habitu. vel p habitu talis potentie. sic etiã synderisis. Usitatiori tñ mõ loquendi synderisis potius noiat potentiã habitualẽ q nominet habitũ. sicut pz in auctib⁹ que supra inducte sunt. Et quia illa potentia nunq separatur ab illo habitu. hinc est q habit⁹ et potentia vno noie cõprehenduntur. et potentia illa vt sic habilitata nomẽ sui habitus sortit. Et ex hoc pz rñsio ad qõem pmo ppositam qua qrebat vtrũ synderisis dicat qd affectiuũ 28 vel cognitiuũ. dico enim q synderisis dicit illud qd stimulat ad bonũ. et ideo ex pte affectionis se tenet sicut rõnes ad primã partem inducte ostẽdunt.

Ad 29 illud vo qd primo obijcit in ptrariũ q synderisis est spũs rõnalis qui postulat et interpellat. dcm q sicut dicit Grego. sup Job. j. Non tm loqmur ad deum cogitationib⁹ et exteriorib⁹ verbis. sed etiã affectu et desiderijs. et ppterea cũ synderisis cõtinue stimulando nos facit bonũ desiderare. dicitur gemitibus inenarrabilibus ad deũ interpellare.

Ad illud qd 30 obijcit de sensu rõnis. dcm q sensum rõnalẽ magis intelligit ibi naturale iudicatoriũ q intelligatur synderisis. Si quis autẽ contendat q p sensum aliquando accipitur synderisis. distinguendũ est q ratio aliqñ accipit pprie p parte cognitiua. aliqñ accipitur cõiter put cõphendit totũ spm rõnalem. et sic sensus rõnis non tm sumitur ex parte cognitiue. sed etiã ex parte affectiue. sicut patet de spũali gustu et tactu. et ideo ex hoc non sequit q synderisis se teneat ex parte cognitionis.

Ad illud qd obijcit q 31 synderisis est scintilla pscie. dcm q iõ scintilla p

to q̄ ɔ̄sciētia q̄tū est de se nō pōt mouere nec pungere siue stimulare nisi mediante synderisi q̄ est q̄si eius stimulus et igniculus. Unū sicut rō nō pōt mouere nisi mediāte volūtate. sic nec ɔ̄scia nisi mediante synderisi. ⁊ iō nō seq̄tur ex h̄ q̄ sit ex pte cognitiue
32 imo poti⁹ q̄ sit ex pte affectiue. Ad illud qđ q̄rit vtrū sit potētia vel passio vel hitus. dōm q̄ est potentia ꝓprie. attamē nō noiat potentiā volūtatis gn̄alr sed solū voluntatē inq̄tū mouet nālr. nec adhuc inq̄tum mouet vlr. sed solūmō respectu boni honesti vel eius oppositi. Nihilomin⁹ pōt etiā dicē habitū. sed ille nō debet dici nec virt⁹ nec viciū. ꝓ eo q̄ v̄tus ⁊ viciū ꝓprie respiciūt li. ar. et voluntatē inq̄tū ē deliberatiua. nō inq̄tum est nālis. Ex p̄dictis p₃ rn̄sio ad illas
33 q̄ones q̄ vltimo q̄rebant. Ad illud qđ q̄rit quō se habeat synderisis ad ɔ̄sciam ⁊ legē nālez. dōm q̄ sic se h₃ synderis⁹ ad ɔ̄sciā sicut se h₃ charitas ad fidē. vel hitus ip̄ius affect⁹ ad habit⁹ intellectus practici ſm q̄ ē habit⁹. Lex aūt nālis cōiter se h₃ ad vtrūq̄.
34 vic₃ ad synderisim ⁊ ad cōsciā₃. Nā lex nālis dupl̄r pōt accipi. Uno mō ꝓut dicit habitū in aīa. ⁊ sic q̄a ꝑ legē nālem instruimur. ⁊ ꝑ legē nālem recte ordinamur. dicit habitū q̄ cōp̄hendit synderisim ⁊ conscientiā. Alio mō lex nālis vocatur collectio preceptoꝝ iuris nālis. ⁊ sic noiat obiectū synderisis ⁊ cōscientie. vni⁹ sicut dictantis. ⁊ alterius sicut inchoantis. Nā cōscia dictat. et synderisis appetit vel refugit. Et vtroq̄ istoꝝ modoꝝ inuenit lex nālis in diuersis locis. hoc tn̄ vltimo mō magis ꝓprie. Et sic vt ꝓprie loq̄mur synderisis dicit potentiā affectiuā. inq̄tum nāliter habilis ē ad bonū et ad bonū tendit. cōscia vero dicit habitū intellectus practici. lex vero nālis dicit obiectū vtriusq̄. Et hoc patet rn̄sio ad
35 q̄onem vltimā. Qualit synderisis se habeat ad cōcupiscibilem. rōnalē. ⁊ irascibilē. Ille eīn tres potentie indifferent nominant potētias aīe. siue ſm q̄ mouentur nāliter. siue ſm q̄ mouent deliberatiue. Synderisis aūt noiat potentiā affectiuā ſm q̄ mouet nāliter ⁊ recte. et ido nō distinguit ab illis potentijs ſm essentiā potentie. sed ſm modū mouēdi. ⁊ q̄ ſm illu₃ modū mouendi semꝑ mouet recte. hinc est q̄ dicit super alias volare. ⁊ alijs errantibus nō se immiscere sed eas corrigere.

Questio. ij. c

Utrū synderisis possit ꝑ pctm̄ extingui. Et q̄ sic vr. sup illud ps. Corrupti sunt ⁊ abhoīabiles facti sunt. glo. Omni vi rōnali ꝑuati. sed synderisis est potentia rōnalis. ergo ꝑ magnitudinē pctī pōt synderisis ꝑuari saltē q̄tū ad actū. Itē sup illud ps. Ab altitudine diei timebo. glo. Stupor est q̄ nō sentit. Et post subiungitur. Stulta arrogātia similis est stupori q̄n q̄s de se p̄sumens nec tim. et nec cauet. ergo sicut ꝑ stuporē cōtingit corpus fieri insensibile respectu morbi corporalis. ita ⁊ animā cōtingit fieri insensibilem respectu morbi sp̄ualis. si ergo synderisis remurmurat morbo sp̄ūali. videt q̄ synderisim cōtingat aliq̄n extingui. Itē heretici ꝑ errore suo sustinēt mortē sine aliquo remorsu cōscientie. si ergo synderisis est remurmurare malo. ⁊ in eis non remurmurat aliquo mō. videt q̄ in eis sit extincta oīno. Itē fomes se h₃ ꝑ oppositū ad synderisim. sed fomitē contingit totalit extingui sicut p₃ in beata virgine. ergo videt q̄ silr synderisim. Sed ɔ̄ in glo. ꝑhabita sup p̄mū Eze. facies aquile ⁊c. glo. scintilla cōscientie in caym nō extinguitur. Si ergo caym fuit magnus pctōr. videtur q̄ ꝑ pctm̄ extingui nō habeat. Itē aug. in. ij. de ciui. dei. Tanta est vis probitatis castitatis. vt ois vel pene ois eius laude moueat humana nā. nec vsq̄ adeo fit turpitudine viciosa vt totū amittat sensum honestatis. ergo si iste sensus honestatis est synderisis. videt q̄ nō possit ꝑ pctm̄ extingui. Itē q̄ nāliter insunt. sunt insepabilia. sed synderisis inest nobis nāliter. ergo videt q̄ actū eius nō possum⁹ oīno ꝑ peccatū amittere. cū viciū sicut dicit Aug. nō deleat extrema nature vestigia. Itē si in aliq̄bus deberet extingui maxime esset extincta in dānatis. sed in dānatis synderisis nō extinguit. q̄z remorsus conscie est ex actu synderisis. ⁊ hic remorsus maxime viget in eis. quia nec ignis eoꝝ extinguet. nec vermis morietur. ergo ⁊c.
R⁹. dōm. q̄ synderisis q̄tum ad actū impediri pōt. 36
sed extingui nō pōt. Ideo aūt nō pōt extingui. quia cū dicat q̄d nāle. nō pōt a nobis oīno auferri. Unde et glo. dicit sup illud Luce. x. Abierūt seminiuo relicto. inmortalitatē exuere. sed rōnis sensu₃ omnino abolere n̄ pn̄t. q̄n possit sapere ⁊ deū cognoscere. nec vnq̄ viciū delet extrema nature vestigia. Quis 37
aūtē actus eius oīno auferri vel extingui nō possit. potest tn̄ ad tēpus impediri. siue ꝓpter tenebrā obceccationis. siue ꝓpter lasciuiā delectationis. siue ꝓpter duriciā obstinationis. Propter tenebrā obcecatōis impeditur synderisis ne malo remurmuret. ꝓ eo q̄ malū creditur esse bonū. sicut est in hereticis q̄ morientes ꝑ impietate erroris. credunt se mori ꝓ pietate fidei. ⁊ ideo remorsum non sentiunt. sed magis quoddā gaudiū siccum ⁊ vanū. Propter lasciuiam delectationis silr impedit. aliq̄n eīn in pctis carnalibus ita absorbet hō ab actu carnis. vt remorsus locum nō habeat. quia carnales hoīes tanto impetu delectationis ferunt vt rō tunc non habeat locum. Proter duriciā obstinationis etiā impedit synderisis ne ad bonū stimulet. sicut in dānatis q̄ adeo sūt in malo confirmati vt nunq̄ possint ad bonū inclinari. ⁊ iō synderisis q̄tū ad instigationē ad bonum semꝑ Uerū h₃ impedimentū. ⁊ ꝓpterea q̄tū ad istū actū potest dici extincta. nō tn̄ extincta simpl̄r. quia habet aliū vsum vic₃ remurmurationis. Scđm eīn illū vsum ſm quē synderisis h₃ pungere ⁊ remurmurare ɔ̄ malū maxime vigebit in dānatis. ⁊ hoc dico ꝓut remurmuratio ɔ̄tra malū tenet rōem pene. nō ꝓut tenet rōnem iusticie. q̄z illa remurmuratio erit ad cōmendandū diuinā iusticiā. sed nō erit ad eliciendum fructuosam pniam. Unū remurmurabit synderisis in dānatis cōtra culpā. in relatione tn̄ ad penā Et sic p₃ q̄ synderisis q̄tū ad actū impediri potest. nunq̄ extingui pōt vniuersalit q̄tū ad actū oēm. ⁊ q̄tū ad omne tēpus. sicut rōnes ꝓbant q̄ ad scđaȝ
partē inducunt. ⁊ ideo cōcedende sunt. Ad illud 38
ho qđ obī de glo. q̄ ꝑ malū cōtingit ꝑuari omni vi rōnis. dōm q̄ rō sumit ibi ꝓ potentia deliberatiua ⁊ mouēte ꝑ modū deliberatōis. q̄ in aliq̄bus oīno ē ad malū cōuersa. synderisis aūt vt p̄us ōnsum ē nō dicit vim aīe rōnalis vt mouentē ꝑ modū deliberationis. sed vt mouentē ꝑ modū nature. ⁊ ideo glo. illa nō facit ad ꝓpositū. Nec ē intelligendū q̄ glosa illa velit dicere q̄ ꝑ pctm̄ fiat ꝑuatio q̄tū ad potentiā. sed q̄tū ad rectitudinē potentie. Ad illud quod 39
obijcit q̄ hō efficit stupidus ꝑ pctm̄. dōm q̄ similitudo illa attendit q̄tum est ex parte potentie delibe

ratiue. s̄m quam hʒ in nobis esse stulta arrogantia.
Posset tñ dici q̄ stupor nō aufert simplr̄ sensuʒ. sed
aufert solūmō ad tp̄s. ⁊ bene pōt esse q̄ ad tp̄s aīa a
deo incuruatꝰ ad peccm̄ vt nullū sentiat oīno remor-
sum. siue ꝓpter delec[illegible] rōis intensionē. siue ꝓpt̄ exce-
40 catione. cū credat malū eē bonū. Ad illud qđ obī
de hereticis iā pʒ rn̄sio. Concedo eñ q̄ nō hn̄t vsuʒ
suū vt remurmurēt malo erroris in qđ ceciderūt. tñ
nō est extincta ꝓ eo q̄ remurmurat ꝯ alia mala. ⁊ ꝯ
41 illa q̄ heretici credūt esse mala. Ad illud qđ obī
de fomite. dōm q̄ nō est sile. q2 fomes est viciositas
p̄ter nām. ⁊ iō totalr̄ tolli pt̄. etiā salua nā. nō sic āt
est de synderisi. Inest eñ s̄m p̄mā nature institutio
nem. ⁊ iō nā saluata nō oīno auferri pōt. Alia est rō
q2 aliq̄ est grā siue donū grē gratis datuʒ qđ directe
repugnat fomiti. ⁊ qđ amouet carnis corruptionē.
viciū aūt ⁊ peccm̄ non hʒ esse circa actū synderisis. ⁊
ideo quātūcūq3 hō peccauerat. remāsit tñ in eo tam
cōscientia q̄ synderisis.

Questio. iij. f

De synderisi q̄ntū ad abusum. Et est qō vtrū synderi
sis possit deprauari p peccm̄. Et q̄ sic videt̄. Glo. sup
j. Eze. facies aquile a dextris ipsoꝝ q̄tuor. ibi glo. lo-
quens de ꝯsciā ⁊ synderisi dicit sic. Hanc sepe p̄cipi-
tari videmus. ⁊ suū locū amittere. cū q̄dā sine pudo
re peccant. q̄bus merito dr̄. frons mulieris meretri-
cis facta est ⁊c̄. si ḡ p̄cipiciū nō est nisi p culpā. pʒ ⁊c̄.
Itē sup illud Hiere. ij. Filij mēphcos ⁊c̄. glo. Ma-
lignus sp̄us de mēbris inferiorib⁹ vsq3 ad verticē p-
tingit. qn̄ castā celsitudinē mentis diffidētie morb⁹
corrūpit. s̄ casta celsitudo mētis est ipsa synderisis.
ḡ cōtingit eā p peccm̄ corrūpi. Itē h̄ videt̄ rōe. Pe
na ⁊ culpa habent fieri circa idē. s̄ s̄m statū synderi-
sis q̄ est peccō remurmurare ꝯtingit esse aīe punitio-
nem. ḡ s̄m illū actum ꝯtingit esse pecci perpetrationē
Itē synderisis cōsequit̄ ꝯsciaʒ tanq̄ suū natura-
le iudicatoriū. s̄ cōsciā pōt esse recta ⁊ erronea. ḡ vi-
detur necessario q̄ synderisis aliqn̄ moueat̄ oblīq̄.
si igit̄ inordinatio repta in actu motiue ē culpa. vi-
detur ⁊c̄. Itē opposita nata sunt fieri circa idē. s̄
donū sapie ⁊ bt̄itudo lucis cōsistit circa synderisim.
cū donū sapie consistat circa aīe supmū. ⁊ synderisis
postulet ꝓ nobis gemitib⁹ inenarrabilib⁹. si igit̄ do-
no sapie ⁊ bt̄itudini lucis culpa opponitur. videt̄ q̄
culpa habeat esse circa illā potentiā. Itē synderi-
sis aut est de bonis maximis. aut de bonis medijs.
aut de bonis minimis. Si de maximis. ḡ est. grā vel
virtus. quoꝝ vtrūq3 ē falsum. cū synderisis simul ma-
neat cū peccō. Si ē de bonis medijs. s̄ his ꝯtingit ma
le vti. ḡ synderisi cōtingit male vti. s̄ malus vsus est
culpa. ḡ circa actū synderisis ꝯtingit esse culpā. De
minimis nō est dubiū q̄ nō est. cū minima sint bona
corporis. Sʒ ꝯ glo. super Eze. j. Synderisim ꝓprie
aquile deputant. nō se miscentē tribus. s̄ ipsa erran-
tia corrigentē. si ḡ nō se cōmiscet tribus s̄ potius cor
rigit. videt̄ q̄ s̄m actū eius nō cōsistat peccm̄. Itē
Amb. dicit ⁊ mgr̄ adducit in lr̄a sup illud Rom̄. vij.
Qđ nolo illud facio. ibi dicit q̄ hō semp nālr̄ vult
bonū. ḡ cū illa voluntas nō sit aliud q̄ synderis̄. syn
derisis semp vult bonū. ⁊ si semp vult bonū. ḡ nūq̄
peccat. Itē vis illa q̄ s̄m motū suū directe repu-
gnat peccō nō deprauat̄ peccō. s̄ actus synderis̄ semp
ꝯ culpā remurmurat etiaʒ in pessimis peccōribus. ḡ
videt̄ q̄ nō habeat deprauari ⁊ deordinari culpā.

Itē qn̄ tota natura p morbū corrūpit̄. nō est vlte
rius possibilitas ad sanitateʒ. ḡ si tota rectitudo aīe
auferr̄ p culpā. iam nō esset vltra spes redeundi ad
grām. s̄ cōstat q̄ spes est redeundi. q2 de nemine de-
sperāduʒ est dū est in via. ḡ videt̄ q̄ aliq̄ rectitudo
remaneat. s̄ rectitudo q̄ maxime est adherētie. est re
ctitudo voluntatis modū nature. ⁊ hec est synde-
risis. ḡ nō vr̄ q̄ deprauari possit p culpā. Rº. dōm 42
q̄ s̄m illos q̄ dicunt synderisim nō esse aliud q̄ supe
riorē portionē rōnis. circa actum ipsius ꝯtingit esse
peccm̄. Dicunt eñ q̄ ipsa supior portio rōnis hʒ du-
pliciter moueri. aut s̄m q̄ ad deū ꝯuertit̄. ⁊ regitur ⁊
dirigit̄ s̄m leges eternas. ⁊ sic in ea peccm̄ nō hʒ esse.
Aut ꝓut ꝯuertit̄ ad inferiores vires. et sic ab eis su
mit deuiandi occasionē. et pōt p peccm̄ deprauari. Et
ponunt exemplū in peccō arrij qui errauit circa trini
tatē et vnitatē. et ita s̄m supiorē portionē rōnis. vel
s̄m synderisim. Et hoc dicunt q̄ glo. p̄dicta super. j.
Eze. vult dicere. Nam p̄mo dicit q̄ alijs peccantib⁹
nō se immiscet. postea dicit q̄ p̄cipitat̄ et locū suum
pdit. et vtrūq3 dicunt habere veritatē s̄m diuersas
cōparationes supioris portionis siue ipsi⁹ synderis̄
Sed qm̄ sicut dicunt sancti ⁊ glose manifeste. synde
risis q̄ntū est de se semp hʒ ad bonū stimulare ⁊ peccō
remurmurare q̄diu sumus in statu vie. Ideo dixe-
runt alij aliter scʒ q̄ synderisis noīat ipam volunta-
tem s̄m quā hʒ nālr̄ moueri. ⁊ qm̄ peccm̄ nō hʒ eē
circa actū volūtatis vt est nā vel vt mouet̄ nālr̄.
s̄ solū vt mouet̄ deliberatiue. hinc ē q̄ synderisis per
peccm̄ nō hʒ deprauari. q2 cū ipsa hʒ alias regere ⁊ di
rigere. et dominiū regendi pōt pdere. hinc est q̄ con
tingit eam p culpā p̄cipitari. Presidentia eñ dūij a 43
duob⁹ pendet. vicʒ a rectitudine p̄sidentis. ⁊ ab ob-
tēpantia famulātis. ⁊ q̄uis synderisis q̄ntū ē de se sem
per sit recta. q2 tñ rō ⁊ volūtas frequēter ei obuiat.
rō p erroris excecationē. ⁊ voluntas per impietatis
obstinationē. hinc ē q̄ synderisis p̄cipitari dr̄. pro eo
q̄ effectus eius ⁊ p̄sidentia in vires alias deliberati
uas ꝓpter eaꝝ repugnantiā repellit̄ ⁊ cassat̄. Et po
nitur exemplū in milite. q̄ q̄ntuʒ est de se semp bene
sedet sup equū. equo tñ ruente p̄cipitari dr̄. sic ⁊ in ꝓ
posito intelligendū est. Hic aūt modus dicēdi tanq̄
rōnabilior a plurib⁹ sustinet̄. Et iō rōnes q̄ ad hanc
ptē adducunt̄ ꝯcedende sunt. Ad illud ḡo qđ pri 44
mo obī de glo. q̄ synderisim p̄cipitari videm⁹. iā pʒ
rn̄sio. Nō eñ sequit̄ si p̄cipitat̄ q̄ ꝓpter hoc p peccm̄
deprauet̄. q2 p̄cipitiū eius nō tm̄ attendit̄ circa actū
ꝓpriū. s̄ etiā circa actū aliarū virtutū q̄bus p̄sidere
debet ipsa synderisis. Ad illud qđ obī q̄ morbus 45
diffidentie corrūpit mētis celsitudinē. ⁊ q̄ aīa cōstu-
pratur vsq3 ad verticē. dōm q̄ vertex ⁊ celsitudo mē
tis nō vocat̄ hic synderisis. sed supior portio rōnis.
Supior aūt portio rōnis nō noīat ipsā potentiā aīe
inq̄ntū mouet̄ nālr̄. s̄ inq̄ntū mouet̄ deliberatiue.
Et hoc mō circa ipam hʒ peccm̄ ꝯsistere. maxīe illud
qđ attendit̄ s̄m actū rōnis q̄ est sursuʒ. sicut ē peccm̄
infidelitatis ⁊ desperatōis ⁊ alia peccā. q̄ directe op-
ponunt̄ virtutib⁹ theologicis. Ad illud qđ obī q̄ 46
culpa ⁊ pena circa idem hn̄t fieri. dōm q̄ illud nō hʒ
veritatē loquēdo p̄cise. ꝓ eo q̄ ꝓ peccō volūtat̄ totū
corpus hʒ puniri. Verū tñ q̄ sicut voluntas ē prin
cipiū peccādi. ita ⁊ p̄ncipalr̄ punit̄. vn̄ ⁊ oīs ꝯsciē
plus est afflictiuus volūtatis ꝓut est deliberatiua. q̄
ꝓut est natura quedā. ꝓpter mutuaʒ repugnantiā.

Utrū aūt sola voluntas sit subiectū pctī.vel aliq̄d
47 aliud.hoc.j.suo loco manifestabit̄. Ad illud q̄ð
obijcit̄ q̄ ɔscia q̄ est iudicatoriū p̄cedēs synderisim
est recta ꝛ nō recta.ḡ ꝛ synderisis. dōm q̄ nō sequit̄
ꝓ eo q̄ ipsa ɔscia nō tm̄ cōsistit in vniuersali.immo
etiā descendit ad pticulare. nō tantūmō mouet̄ mo
[illegible] simplici.imo etiā collatiuo.nec mirū.q2 ɔsistit in
rōne.cui⁹ quidē rōnis ē vnū ab altero discernere.et
vnū ad alterū cōferre.ꝛ iō licet ɔscia ꝓut stat in vlī
ꝛ mouet̄ aspectu simplici sit semꝑ recta. ꝓut tñ de-
scendit ad pticularia ꝛ cōfert pt̄ fieri erronea. ꝓpter
hoc q̄ intermiscet se actus rōnis deliberatiue.Et hoc
pȝ sic.Conscia eñ iudeoꝝ ex ipso p̄mo naturali di-
ctamine dictabat q̄ deo ē obediendū.ꝛ ipsi postmo-
dū assumunt q̄ deus p̄cipit circūcisionē.ꝛ ciboꝝ di-
strictionem.Et ex hoc format̄ ɔscia eoꝝ in pticulari
vt se circūcidant.ꝛ a cibis abstineāt.Error iste nō ve-
nit ex p̄mo p̄ncipio q̄ð quidē veꝝ fuit.ſ venit ex as-
sumptione que quidē nō fuit ɔscie ꝓut est nālē iudi
catoriū.ſ potius rōnis erronee.q̄ quidē spectat ad
li.ar.synderisis aūt q̄ntū est de se mouet̄ motu simpli
ci in remurmurādo ɔ̄ malū.ꝛ instigando ad bonū.
Preterea mouet̄ ɔ̄ malū nō hoc vel illud.ſ in vni-
uersali.vel si aliquo mō inclinet̄ synderisis ad dete-
standū hoc malū vel illud.hoc nō est inq̄ntū hoc sed

inq̄ntū malū.ꝛ hinc est q̄ synderisis nō obliquat̄.si-
cut ɔscia errat. Alia etiā posset reddi rō.q2 synderis⁹ 48
noiat ipsam potentiā naturalē ꝛ est naturalit̄ habi-
litata.ɔscia aūt noiat habitū nō tm̄ naturalē ſ etiaȝ
acquisitū.ꝛ quia nā q̄ntū est d̄ se semꝑ recte mouet̄.
q̄ð aūt acquirit̄ p̄ōt hr̄e ꝛ rōem rectitudinis ꝛ obliq̄
tatis.hinc est q̄ synderisi semper existente recta.con-
scientia potest esse et recta et erronea. Ad illud 49
quod obijcitur q̄ donū sapiētie est circa synderisim.
dōm q̄ falsum ē.oīa eñ dona ꝛ oēs virtutes ꝛ beati
tudines respiciūt voluntatē ſm q̄ deliberatiua est.
Qd̄ aūt dr̄ synderisis postulare ꝓ nobis gemitibus
inenarrabilib⁹.hoc intelligit̄ causalit̄.quia nos insti
gat ad gemitū ꝓ mal' q̄b⁹ imersi sum⁹. Ad illð q̄ð 50
obī q̄ bonis mediocrib⁹ cōtingit male vti. dōm q̄
illud verū est de his que mouent̄ ad nutū li.ar.ſm
cui⁹ actum ꝓprie attendit̄ vsus ꝛ abusus.synderisis
aūt cū sit potentia nālis ꝛ nāliter moueat̄.nō subest
imperio liberi arbitrij.ꝛ ideo nō sequit̄ q̄ liberū ar-
bitrium possit ea abuti .Preterea esto q̄ possit illa
abuti.adhuc nō sequit̄ q̄ ꝓpter hoc in ipsa esset pec
catum.q̄uis eñ liberū arbitriuȝ abutat̄ oculo cum
intuetur ad concupiscendū.tamen peccatū nō dicit̄
esse in oculo.peccatū eñ nō est in eo quo quis abuti
tur.sed potius in abutente.

Distinctio.xl.qualiter ex prauitate volūtatis fiat deprauatio in actu exteriori.ostendēs ex opposito.quō ex rectitudine intentōnis hēat fieri opus bonū.

p Ost hec de actib⁹ adijciendū videt̄ ꝛc.Supra oñdit mgr̄ q̄liter voluntas ex fine habeat rectificari et deprauari. In hac pte intēdit oñdere q̄liter act⁹ ꝛ opa rectificari habeāt ꝛ deprauari ex affectu ꝛ fine Et q̄m obliquū hȝ cognosci [illegible] rectū.et maluȝ ꝑ bonū.iō ps ista hȝ duas. In p̄ma pte inq̄rit mgr̄ quō intentio faciat opus bonū. In scd̄a pte inq̄rit quō ex obliq̄tate intētionis siue volūtatis hēat fieri op⁹ malū j.di.xlj.Cūq̄ȝ intētio vt ſ̄ dictū ē opus bonū faciat ꝛc. Prima ps diuidit̄ in duas ptes. In q̄rum p̄ma mgr̄ oñdit q̄ act⁹ pensari hēant boni vel mali ex intētione vel fine. In scd̄a inq̄rit vtrū generalit̄ h̄ sit veꝝ.q̄ boni tas opeꝝ causet̄ ex bonitate intētōnis.ibi.Sed q̄rit̄ vtrū oīa opa ꝛc.Et illa scd̄a ps diuidit̄ in tres ptes. In q̄rū p̄ma recitat diuersoꝝ opiniones. In scd̄a ɔfirmat alterā illaꝝ auc͞te Aug.ibi. Sed aug.euidētissime do cet ꝛc. In tercia v̄o redit ad ɔfirmāda reliqua.ibi.Que tñ quidā cōtendunt ꝛc.

di.XL

Ostēdit q̄ actus pensari habeāt boni vel mali ex intētione vel fine. a

Qui actus simpliciter boni dicendi sunt.

p Ost hec de actib⁹ adijciendū videt̄ vtrū ꝛ ipsi ex fine sicut volūtas pensari debeāt boni vl' mali. Licet eñ ſm q̄sdā oēs boni sint inq̄ntū nāliter sunt.nō tñ absolute dicēdi sunt oēs boni.nec oēs remunera-biles.ſ q̄dā simplr̄ mali dicūt̄.sicut ꝛ alij boni. Nā simplr̄ ac vere sunt boni illi act⁹ q̄ bonā hñt cām ꝛ intētionē.i.q̄ volūtatē bonā comitant̄.ꝛ ad bonū finē tendūt. Mali v̄o simplr̄ dici debēt q̄ ꝑuersā hñt cām ꝛ intētionē.

Qui simplicit̄ mali. a

Unū Amb.ait. Affect⁹ tu⁹ opi tuo nomen iponit.Et Aug.suꝑ p̄s.xxxj. Nemo cōputet bona opa sua añ finē. Ita eñ videt̄ mihi eē vt magne vires ꝛ cursus celerrim⁹ p̄ter viā.q2 vbi ip̄a fides ñ erat.bonū opus nō erat.Bonū eñ op⁹ intētio facit.intentionē fides dirigit. Nō valde attēdas q̄d hō faciat.ſ q̄d cū facit attēdat.ꝗ lacertos optime gubernationis dirigat.His testimonijs isinuari videt̄ ex affectu ꝛ fine opa bona eē vel mala. Quib⁹ cōsonat q̄ð veritas in euāgelio ait. Nō p̄t arbor bona fruct⁹ malos facere.neq̄ȝ arbor mala fruct⁹ bonos facē. Noīe arboris non nā hūane mētis ſ volūtas intelligit̄.q̄ si mala fuerit.nō bona ſ mala opa facit. Si v̄o bona fuerit.bona nō mala facit opa.

Math.vij.

a Affect⁹ tuus ꝛc. Contra h̄ obū Amb. obī.ḡ si aliq̄s cōmittit adulteriū intēdēs facē simplicē fornicationē. videt̄ q̄ illud pctm̄ debeat dici fornicatio nō adulteriū. Itē ex eodeȝ affectu pt̄ q̄s moueri ad credendum in deū et ad amādū ip̄m.ḡ si op⁹ trahit nomē ab affectu.videt̄ q̄ credē et amare sint op⁹ eiusdē spēi.ꝛ eiusdē v̄tutis.ꝛ eodē noīe debeāt noīari.Rō.dōm q̄ aliq̄d noīari ɔtingit duplr̄.vicȝ in ḡnali et in spāli. Noīa ḡnalia in moribus sunt bonū et malū.Spālia v̄o sunt noīa differentiaꝝ spāliū.vt spāliū virtutū et vicioꝝ. Cum ḡ dicit̄ q̄ affectus opi nomē imponit.hoc intelligit̄ de noīe generali.ipse vero obijcit de nomine speciali. b

Inquirit vtrũ generalit͛ hoc sit verũ. ꝙ bonitas opm causet͛ ex bonitate intentionis. recitans multoꝝ opiniones. b

Sed querit͛ vtrũ oĩa opa hominis ex affectu ꝛ fine sint bona vel mala? Quibusdã ita videt͛ eẽ qui dicunt oẽs act⁹ esse indifferentes. vt nec boni nec mali ꝑ se sint. ſ ex intentione bona bonus. ꝛ ex mala malus sit oĩs actus. Secunduꝫ quos ql͛ibet actus põt esse bonus. si bona intentione geratur. Alijs autẽ videt͛ ꝙ quidã actus in se mali sint. ita vt non possint esse nisi peccata etiã si bonã habeant cãm. et quidã in se boni. ꝛ si mali habeant cãm. non tñ boni esse desinant. Qḋ testimonio Aug. ꝯfirmant. q̃ dicit bonũ aliqñ nõ bene fieri. Qḋ eñ quis inuitus vel necessitate facit. nõ bene facit. quia nõ bona facit intentione. vt ait Aug. sup Joh. Seruilis inq̇t timor nõ est in charitate. in q̃ q̃uis credat͛ deo. nõ tñ in deũ. ꝛ si bonũ fiat. nõ tñ bene. Nemo eñ inuitus bene facit. etiã si bonũ est qḋ facit. Ecce habes ꝙ aliq̇s nõ bene facit illud qḋ bonũ est. Facit ẽ qḋ bonũ est intentione nõ bona. Ideo asserunt illi quedam opa esse talia que sic bona sunt ꝙ mala esse nõ pñt quocunqꝫ mõ fiant. sicut ecõuerso quedam sic sunt mala vt nõ possint esse bona q̃cunqꝫ ex causa fiant. Alia aũt esse opera que ex fine vel ex causa bona sunt vel mala. Et ad illa referunt sanctoꝝ testimonia. q̇bus ex affectu vel intẽtione iudiciũ opm pensari dicũt. Tripartitã edunt isti differentiã actuũ.

Prima opinio

Scda opinio

Confirmat alterã illaꝝ opinionũ auc͛te Aug. q̃ iudicat opa ex intentione ꝛ causa ꝑter ea que ꝑ se sunt peccata. c

Sed Aug. euidentissime docet in libro ꝯ mendaciũ oẽs actus ſm intentionẽ ꝛ cãm iudicandos bonos vel malos. ꝑter quosdã q̃ ita sunt mali vt nũq̃ pñt esse boni. etiã si bonã videant͛ hr̃e cãm. Interest inq̇t plurimũ q̃ causa. quo fine. q̃ intentione q̇d fiat. Sed ea q̃ cõstat esse pctã. nullo bone cause obtentu. nullo q̃si bono fine. nulla velut bona intẽtione facienda sunt. Ea q̇ppe opa hoĩm si cãs habuerint bonas vel malas. nũc sunt bona. nunc mala. q̃ nõ sunt ꝑ seipsa pctã. sicut victũ ꝑbere pauperib⁹ bonũ est. si fit causa misericordie cũ recta fide. ꝛ ꝯcubitus cõiugalis qñ fit causa generandi. si ea fide fiat vt gignant͛ regenerãdi. Hec rursus mala sunt si malas habeant causas velut si iactantie causa pascit͛ paup. aut lasciuie causa cum vxore concubit͛. aut filij generant͛ nõ vt deo ſ vt dyabolo nutriant͛. Cũ vero opa ipsa per se pctã sunt. vt furta. stupra. blasphemie. q̇s dicat causis bonis esse facienda. vel pctã nõ esse. vel qḋ est absurdius iusta pctã esse? Quis dicat furemur diuitibus vt habeamus q̇d demus pauperibus. aut falsa testimonia ꝑferam⁹ nõ vt inde nocẽtes ledant͛ ſ potius saluent͛. duo eñ bona hic sunt vt inops alat͛. ꝛ innocẽs ñ puniat͛. aut q̇s dicat adulteriũ eẽ faciẽdũ vt ꝑ illã cũ q̃ fit hõ de morte liberet͛? Testamẽta etiã vera cur nõ suppmim⁹. ꝛ falsa supponim⁹ ne hẽditates habeant q̃ nihil boni agũt. ſ hi poti⁹ q̃ indigẽtes adiuuãt. Cur nõ fiant illa mala ꝑpter hec bona. si ꝑpter hec bona nec illa sunt mala? Cur nõ ab immũdis meretricib⁹ q̃ ditant stupratores. rapiat diuitias vir bonus vt indigentib⁹ eas largiat͛. cũ nullũ malũ sit si ꝑ bono fiat? Quis h̃ dicat nisi q̃ res humanas moresqꝫ conat͛ ꝛ leges subuertere. Q̇ eñ facim⁹ nõ dicat͛ recte fieri posse. nec impune tñ. veruẽtiaꝫ gloriose. vt in eo nõ timeat͛ suppliciũ. ſ speret͛ ꝑmiũ. si semel ꝯsenserimus in malis actib⁹. nõ quid fiat ſ q̃re fiat est q̃rendũ. vt q̃cunqꝫ ꝑ bonis fiunt causis. nec ipsa mala esse iudicent͛. At^b iusticia merito punit eũ q̃ dicit se subtraxisse supflua diuiti vt ꝑberet pauperi. ꝛ falsariũ qui alienum corrupit testamentũ. vt is esſꝫ heres q̃ faceret elemosinas largas. nõ ille qui nullas. ꝛ eum qui se fecisse adulteriũ ostendit. vt ꝑ illã cũ qua fecit hominẽ de morte liberet. Sed diceret aliq̇s. ergo equandus est fur quilibet furi qui voluntate misericordie furatur. Quis hoc dixerit. Sed horum duoꝝ non ideo quisq̃ est bonus. quia peior est vnus. b

ꝛ b Iusticia merito punit eũ q̃ dicit se ꝛc͛. Contra. videt͛ eñ ꝙ talem iusticia iniuste punit. Habere enim supflua viciũ est. ẽ resecare supflua est virtutis. Siĺr dare pauperi vñ alatur h̃ virtutis est. si ẽ iniustũ ẽ

Peior ē q̃ ↄcu piscēdo q̃ꝫ q̄ mi serādo furaꝛ.

Peioꝛ eñ ē q̄ ↄcupiscendo q̃ꝫ q̄ miserādo furaꝛ. Sꝫ si furtū oē peccatū ē. ab oī furto abstinēdū ē. Quis eñ dicat eē peccādū etiā si aliō sit grauiꝰ. aliō leuiꝰ pctm̄. Nūc aūt q̄rimꝰ q̄s actꝰ pctm̄ sit vel nō. Nō qō grauiꝰ sit vl' leuiꝰ. Intēde lectoꝛ ꝓpositis verbis tota mētis cōsideratiōe. que nō inutilē hn̄t exercitationē. et dinosces q̄s actus sit pctm̄. q̄ scꝫ malā hēt cām. nec ille tm̄. qꝛ sūt nōnulli actꝰ q̄ ꝛ si bonā hēant cāꝫ. tn̄ pctā sūt. vt supra positū ē. Ex q̄ ↄseq̄ videꝛ qꝛ nō semꝑ ex fine iudicaꝛ volūtas siue actio mala. sicut ī illis que ꝑ se peccata sūt. Illa eñ cū q̄s gesserit ꝓ aliq̄ bona cā bonuꝫ vr̄ hr̄e finē. nec ex fine volūtas ē mala. nec ex volūta-

c te actio fit mala. ſ; ex actione volūtas fit praua. In q̄bꝰ aliq̄ ponūt actū iudeoꝝ q̄ crucifigēdo xp̄m arbitrabanꝛ se obsequiū p̄stare deo. qꝛ bonū finē dicūt eos sibi posuisse. scꝫ dei obsequꝫ. et tn̄ volūtatē eoꝝ ꝛ actiōꝫ ꝑuersaꝫ fo[illegible] asserūt. De bonis aūt nll'a fit exceptio in p̄missis v̄bis Aug. qn̄ oīs volūtas bona ex fine fit bo[illegible]na. ꝛ ex fine ꝛ volūtate oīs actio [illegible]ona. bona ē. Sꝫ nō oīs mala volūtas ex fine mala est. nec oīs mala actio ex fine et volūtate mala ē. et oīs que hꝫ malā cāꝫ mala ē. sed nō oīs que bonā cāꝫ hꝫ bona ē. Ideoq̄ꝫ cū ex affectu dr̄ nomē iponi opi. in bonis opibꝰ generaliter v̄a ē hec regula. ſ; in malis excipiunꝛ illa q̄ ꝑ se mala sūt. Oīa ḡ hōīs opa ſm intētionē et cāꝫ iudicanꝛ bona vl' mala. exceptis his que ꝑ se mala sunt. i. que sine p̄uaricatione fieri neq̄unt.

Redit ad confirmādū reliqua. d

Que tn̄ q̄dā ↄtēdūt nūq̄ꝫ habere bonā cām. Qui eñ aliena furaꝛ vt paupibꝰ tribuat. nō ꝓ bono (vt aiūt) furaꝛ. Nō eñ bonū ē aliena paupibꝰ erogare. Qui eñ de rapina sacrificiū deo offert. idē facit vt ait Autoritas. ac si filiū in cōspectu patris victimet. vel sacrificiū carnis deo offerat. Abomiabilis nēpe deo ē ipioꝝ oblatio. Ita etiā et hominē ꝑ adulteriū a morte liberare. malū eē dicūt. Et si eñ bonū sit hōieꝫ a morte liberare. tn̄ sic hominē liberare malū foꝛe asserūt. Idōq̄ꝫ Aug. in supioribꝰ dicūt tpasse ſmonē cauteq̄ꝫ locutū vbi ait. Ea q̄ cōstat eē pctā. nullo q̄si bono fine. nulla velut bona ītētiōe faciēda. Nō eñ simpl'r dixit bono fine et bona intētiōe. ſ; addidit q̄si ꝛ velut. qꝛ talia nō fiūt bono fine ꝛ bona intētiōe. ſ; intētiōe que vr̄ bona. et fine q̄ putaꝛ bonꝰ ſ; non ē. Nec iō excepit Aug. ista vt aiūt qn̄ cās hēant malas. ſ; q̄a cās hn̄t que videꝛ bone. sūt tn̄ male.

Ut nō fiāt bono fine. notaꝛ ex v̄bis Augu. p̄missis.

aliquē puniri ꝓ ope virtutis. iniuste facit iusticia que talē punit. Itē idē deus q̄ p̄cepit filijs israel q̄ furarēꝛ vasa egiptiorum Exo. xij. precepit elemosynā dari paupibus. ſ; illi q̄ furati sūt vasa volentes iplere mādatū diuinū non peccauerūt. ḡ pari ratione ille q̄ furaꝛ vt det paupi. furādo nō peccat. Itē in omi pctō ē cōuersio inordinata ad bonū commutabile. ſ; iste q̄ furaꝛ vt det paupi nihil amat inordinate. nec aliq̄d amat ex cupiditate. ḡ vī q̄ non peccet aliq̄ mō. Rō. dō. q̄ talis absq̄ꝫ dubio peccat. qꝛ facit cōtra diuinū mādatuꝫ. facit etiā contra ꝓximū. qꝛ rē eiꝰ ipo inuito cōtractat. et iō iste puniꝛ nō solū a deo verū etiaꝫ a ꝓximo.

Ad illud v̄o quod 3
obī q̄ iuste facit duꝫ resecat sup̄flua. dōꝫ. q̄ ad vnūq̄ueq̄ꝫ spectat resecare sup̄flua ꝓpria. sup̄flua auteꝫ aliena r̄secare nō spectat qn̄ nō ē cōstitutꝰ sup eum nec dn̄s nec iudex. et iō cū aliena sup̄flua resecat. qō nō suū ē vsurpat. et ꝓptē hoc puniꝛ de iniusticia. Ad illud qō obī 4
de filijs israel. dōꝫ. q̄ nō ē sile. qꝛ dn̄s dispēsauit cū eis qn̄ precepit eis q̄ furarēꝛ. immo qō plꝰ ē res alienas in dn̄ium comm trāstulit. ꝛ hō bn̄ poterat. qꝛ ipē ē dn̄s omniū. Hoc aūt dn̄i p̄ceptū quo dn̄s p̄cepit facere elemosynā nō se extēdit ad bona aliēna. ſ; ad ꝓpria. vn̄ nullo mō illi mādato repugnat q̄ p̄cipiꝛ nō furari. imo illud supponit. et illud cū illo cōcoꝛdat ſm q̄ dī ꝓuer. vj. Honora dn̄m de tua suba. Ad illō qō obī q̄ nec amat inordinate. dō. q̄ inordinatio amoꝛis dupl'r pōt eē. 5
aut qꝛ amaꝛ res q̄ nō debet. aut qꝛ amaꝛ res amplꝰ q̄ꝫ debeāt. Et dū quis facit cōtrariū eiꝰ qō dn̄s p̄cepit. siue moueaꝛ magna affectiōe siue pua. peccat. et ē eiꝰ affectio inordinata ex magnitudīe dilectiōis. et ex contemptu diuie ꝓhibitiōis. c In quibꝰ aliqui ponūt actū iudeoꝝ qui crucifigēdo xp̄ꝫ arbitrabanꝛ se obsequium p̄stare deo. Hoc vī eē falsum. qꝛ sicut dī Sap. ij. Ex malicia et inuidia xp̄ꝫ cōdēnauerunt morte turpissima. Et. xxvij. Math. dī. Sciebat eñ q̄ ꝑ inuidia tradidissent eū. si ḡ sciebāt se malefacere. nō arbitrabāꝛ obsequiū se deo p̄stare. Rō. dōm q̄ hoc nō dr̄ quātū ad oēs iudeos. ſ; q̄tum ad simplices q̄ ꝑ maiores decepti sunt. Maiores eñ iudei sicut principes sacerdotum et scribe moti sunt ex inuidia et malicia. qꝛ bene cogno 6

scebant eius sanctitatem et innocētiā.cūius latere et eos diuitās. Simplices vero populares moti sunt ex
ignorantia. Audientes enim a maioribus ꝙ blasphemasset.putabant se occidendo xp̄m blasphemuz inter
ficere.et sic obsequium deo prestare. Ista tn̄ ignorantia non excusat.pro eo ꝙ opera que xp̄us fecit non solū
magnis sed etiam paruis noticiam sanctitatis eius prestare poterant.

Ad intelligentiā aūt hui⁹ ptis in qua mgr̄ p̄n-
cipaliter agit de bonitate opuz quā hn̄t ex in-
tētiōe incidit hic qō circa duo. Primo q̄rit̄ de
bonitate quā opa ab intēciōe recipiūt. Scd̄o vero q̄
ritur de bonitate quā opa intētioni supaddunt. Cir
ca primū querūt̄ tria. Primo querit̄ d̄ bonitate ope
rū q̄ztum ad qualitatē vtꝝ vicz qualitas opū quali-
tati intentionis generaliter corn̄deat. Scd̄o querit̄
q̄ztum ad q̄ztitatē.vicz vtꝝ quātū quisqz intendit tā
tū faciat. Tercio q̄rit̄ q̄ztum ad necessitatē.vtruz scz
bona intentio absqz opibus ad salutē sufficiat.

Questio.j. a

Utrū qualitas opeꝝ semp rn̄deat qualitati itētiōis.
Et hoc ē q̄rere vtrū oē opus qđ fit bona intentione
bonū. Et ꝙ sic vī̄ p̄io auctē Amb. quā mgr̄ addu
cit in lr̄a Affect⁹ opi tuo nomē iponit.si ḡ denōiatio
opis ē a q̄litate.⁊ intētio siue affect⁹ opus denōiat.
vī̄ etiā ꝙ informet q̄litate sua. Item arbor bona q̄
opat̄.hm ꝙ bona facit semp fructū bonū.ſ volūtas
q̄ est arbor.cum bona intētiōe opat̄.opat̄ hm ꝙ bo-
na.ḡ vī̄ ꝙ faciat opus bonū. Itē act⁹ nō ē meritori
us nisi q̄ volūtari⁹.et volūtas nec ē bona nec mala
nisi ex intētione sicut supra ōn̄sum ē.si ḡ bonitas vo-
lūtatis facit bonitatē in ope.et bonitas intētiōis fa-
cit bonitatē in volūtate.ḡ a primo q̄litas opis causa
tur a q̄litate intētiōis. Itē potenti⁹ ē bonū respectū
boni q̄ malū respectū mali.ſ q̄lecūqz sit op⁹ et q̄ztū-
cūqz sit bonū deprauari p̄t p malā intētionē.ḡ mul-
to forti⁹ q̄lecūqz sit opus ⁊ q̄ztūcūqz sit malū.rectifi-
cari p̄t ex bona intētiōe. Et p̄t h⁹ argumēti illatio cō
firmari q̄si a maiori.et a sili p ōn̄tiā in ipō. Qz si op
positū ē cā oppositi.⁊ ppositū ppositi.si ḡ mala itē
tio sp causat malū.bōa intētio sp causat bonū. Itē
esto ꝙ aliq̄s faciat op⁹ malū bono fine ita ꝙ malicia
sit in ope.et bonitas in intētione.aut itētio manet
bona.ope exn̄te malo.aut intētio fit mala ex ope ma
lo.aut intētio facit op⁹ bonū. Si p̄mo mō.ḡ simul ⁊
semel merebit̄ q̄s et demerebit̄.qđ ē ipossibile. Si se
cūdo mō. Sz contra. Op⁹ ē effect⁹ intētionis.ſ effe-
ct⁹ nō influit in cām poti⁹ ecōuerso.ḡ poti⁹ intētio
cōicat suā ppꝛietatē opi q̄ op⁹ intētiōi.ḡ si intētio ē
bona.necesse ē op⁹ eē bonū qđ ex ipa pcedit. Itez
q̄ztūcūqz op⁹ de se sit malū si tn̄ fiat ab eo qui opatur
oīno p̄ter intētionē.sicut ab eo q̄ oīno carz vsu rōis.
nō ē aliq̄ mō culpabile.ḡ si p̄uatio intētōis op⁹ q̄ztū-
cūqz de se malū p̄t p̄uare malicia.et facere ꝙ non sit
malū malicia moris.pari rōe vī̄ ꝙ rectificatio inten-
tionis op⁹ q̄ztūcūqz de se malū p̄t facere bonū et re-
ctū. Sed cōtra. Hug.de scō vict. Amor trāsformat
amātē in amatū.hoc āt nō vī̄ ecōuerso.ḡ q̄lisc̄ūqz sit
intētio.si volūtas velit malū.necesse ē eā effici malā.
ḡ n̄ vī̄ ꝙ q̄litas opis corn̄deat q̄litati itētiōis. Itē
phus dicit ꝙ aliq̄ sunt q̄ mox nōiata cōiūcta sūt ma
lo.et talia dicūt theologi mala eē hm se.si igit̄ talib⁹
actibus iseparabilit̄ adheret malicia.vī̄ ꝙ hmōi act⁹
nō pn̄t fieri boni ex intētiōe nr̄a. Itē aliqđ ē maluz
qđ ē cōtra dei mādatū.ſ intētio nr̄a n̄ p̄t diuinū mā
datū ifringere.ḡ nō p̄t facere ꝙ bō faciēdo cōtra mā

datū dei nō peccet.igit̄ q̄ztūcūqz bonū intēdit.si con-
tra dei mādatū faciat.nō erit bonū ſ malū.ḡ nō ē ge
neralit̄ veꝝ ꝙ q̄litas opis a qualitate intētiōis cause
tur. Itē bonū absolutū p̄supponit bonū ex circū-
stātia.nihil enī ē simplr̄ et absolute bonū nisi vestiat̄
debitis cōditiōib⁹ ⁊ circūstātijs.ſ aliq̄ sūt opa q̄ sem
per dicūt carētiā debite circūstātie.sicut iterficere in-
nocētē.aut dicere falsuz sciēter et ōsilia.ḡ vī̄ ꝙ q̄ztū-
cunqz aliquis talia bona intētiōe faciat.nō erūt sim
pliciter bona.ḡ nō vī̄ ꝙ q̄ztitas opis semp rn̄deat q̄-
litati intentiōis. R. ad p̄dictoꝝ intelligētiā ē nota- 7
dum.ꝙ circa h̄ ab antiq̄ duplex fuit opinio sicut ma
gister explicat in lr̄a. Quidā enī dixerūt ꝙ generalit̄
verū ē ꝙ opa bona vel mala pēsant̄ ex intētiōe. Alij
vero dixerūt ꝙ opa non pēsant̄ generaliter bona vl̄
mala.ſ solū illa q̄ indifferētia sūt ad hoc ꝙ fiāt bn̄ vl̄
male.illa aūt opa q̄ sūt mala hm se.ex intētiōe pensa
ri nō pn̄t.q̄ q̄cunqz intētione fiant.semp mala sunt.
Quelibz āt haꝝ opinionū verū dicit si recte intelli-
gat̄. Intētiōis enī q̄litas duplr̄ pōt accipi hm ꝙ in- 8
tētō dupliciť dicit̄. Uno enī mō itētio dic̄ volūtatē fi
nis. Alio vo mō nō tm̄ dic̄ volūtatē finis ſ etiā ordi
nationē ei⁹ qđ ē ad finē quē appetit. Et hm h̄ duplr̄
p̄t dici itētio bona vel mala. Uno mō dī̄ itētio bona
in q̄ ē pfecta et bona ordinatio opis ad finē intētuz.
et ecōtra dī̄ mala in qua ē ordinatio indirecta.⁊ hoc
mō bonitas intētiōis nō tantūmō respicit bonitatē
finis ſ etiā rectū ordinē ei⁹ qđ ē ad ipm finez.hec enī
duo necessario requirūt̄ ad hoc ꝙ ocul⁹ sit simplex
sicut dicit Bern̄.ad euge.vicz ꝙ veritas sit in electio
ne.⁊ charitas in intētiōe. Et hoc ē dicere ꝙ tūc ē ocu
lus mētis simplex siue intētio bona qn̄ hoc amat fi- 9
naliter qđ ē amādū.et digit qđ ē eligēdū.et hoc mō
q̄litas opis semp rn̄det q̄litati intētiōis.nec hz instā
tiā.imo si ocul⁹ ē simplex.totū corp⁹ erit luminosuz.
et si oculus ē tenebrosus.hoc ē intentio mala.et op⁹
iudicat̄ malū. Alio mō dī̄ intentio bona q̄ illud qđ
finaliter intēdit ē bonū.et mala.q̄ illud qđ finaliter
intendit est malum. Et hoc mō nō est generaliter ve-
rum ꝙ qualitas operis causet̄ a qualitate intentio-
nis.et hoc dico quantū ad qualitatem que est boni-
tas. Si quis enī mentit̄.vtpote ad liberationē inno
centis.vel furat̄ vt pascat paupem.non dicitur bene
facere.sicut dicit Aug.et etiā aplus. Non sunt faciē-
da mala vt veniant bona. Quantū autem ad quali-
tatem malicie non habet instantiam.immo necessa-
rio malicia operis corn̄det intentioni male intendē
ti. Qualecunqz enī sit opus.dum faciat illud homo
mala intentione.deus qui scrutatur corda maluz re-
putat. Cum enim ad bonitatem operis necessario re
quiratur intentio boni finis.sola illa desistente opus
iudicatur esse malum.non tn̄ illa sola assistente iudi-
cat̄ eē bonū.q̄ plura exigūt̄ ad ōstruēdū q̄ ad dstru
endū. Ex his p̄z rn̄sio ad q̄stionē ppositā et etiā ad
obiecta p magna pte. Nā obiecta q̄ pbant ꝙ veri-
tas operis non corn̄det bonitati intentionis loquū
tur de bonitate intentionis put ipm finem respicit.
et sic verum conducunt.q̄ ad hoc ꝙ op⁹ sit bonuz.

non sufficit q intendat bonum. sed etiam exigit q recta via tendat ad bonu. Argumenta vero ad oppositu p magna parte pcedunt alia via. vicz. put intentio dr esse bona. non solum qr intentu e bonum. sed etiam qr ordinatio est bona. Et sic intelligitur auctas Amb. qua dr. Affectus tuus operi tuo nome imponit. et ratio scda et tertia. Na volutas no dr esse bona in se. nec etia bona arbor ex bonitate intentionis. nisi sm q intentio dicit esse bona. qr bono modo ad
10 bonum finem intendit. Ad illud qd obi q mala intentio sufficit ad faciendu opus malu. dom. q no sequitur ex hoc q similiter intentio bona sufficiat ad bonum. Facilius eni e destruere q costruere. Et qr bonum attendit sm constitutione ex concursu multaz circumstatiaz. malu vero attendit ex cuiuscuq privatione. hinc est q malu est omniuarie. et bonum vno modo. et io non sequit q si defectus alicuius rei sufficit ad faciendu malum. q positio eius sufficiat ad faciendum bonum. plura eni exigunt ad bonu. nec est ibi locus a simili nec minori. Rursus. qr malu est privatio boni. in talibus non tenet ptia in ipo sed
11 potius ptia econtrario. Ad illud qd obi q potetia potius debet influere in opus q econverso. dom. q opus no facit intentione malam aliquid influendo. sed potius deficiendo. Quia eni opus de se inordinatum est. et intentio no pot illud ordinare. hinc e
12 q du illi operi se applicat. seips deordinat. Ad illud qd obi q privatio intentionis privat maliciam ab actu. dom. q non e simile. p eo q privatio intentionis dr privare malicia ab actu. no qr aliquid intentionis conferat ipsi actui. sed potius qr trahit actum illum extra genus moris. qr non e op morale nisi qd fit ex intentione. et io cosimilis e modus arguedi in ista rone et in precedenti q arguebat ex copatione mali ad bonum. Non eni valet. sufficit ad destruendum. sed sufficit ad ponendum.

Questio .ij. b

Utrum quatu quis intedat tantu faciat. vt sicut op ab intentioe recipit aliquo mo qualitate. ita etia recipiat quatitatem. Et q sic vi. super illud Math. xij. Bonus homo de bono thesauro. rc. glo. Quantum bonu intedis. tantu facis. Item hoc vi ratione. Omne agens p intentionem pfigit sibi finez ad que op suum mensurat. sed si omne opus morale est ab agente p intentionem. omnis opis moralis mensuratio attenditur in copatione eius ad finem. sed copatio ad finem e intentio. sed quatitas ois operis moral penes intentione attenditur. Item sm quatitatez charitatis attendit meritu exterioris operis. Et sm magnitudinem libidinis. attendit magnitudo exterioris peccati. si sed charitas vt dicit Bern. respicit intentioez. et similiter libido que dicit chetatione in bono creato. sed videt q quatitas ois moralis opis sm intentione mensuret. Item si aliqd opus de natura sui generis e veniale peccatu. nihilomin ille q facit illud mortaliter peccat si intendit peccare mortaliter. hoc aut no eet nisi opus reciperet quatitatez in genere moris ab intentione. sed rc. Sed contra. si qntum quis intendit tantu facit. sed si linus siue aliquis alius puus sanctus intederet mereri gloria petri. mereretur gloria petri. et si aplius intederet. aplius mereretur. sed habenti minore charitatem redderet mai premium. qd est plane falsum. Item si quatu quis intedit tantu facit. sed si aliquis adulteras intedit peccare venialiter peccat venialiter. si sed hoc e plane falsum. manifestum e q quatitas opis non causatur ex quantitate intentionis. Item quato aliquis e humilior. tanto minus boni credit se facere. sed intetio sequitur credulitatem. qr fides dirigit intentionez. sed quato quis humilior est. tanto minus bonum intendit facere. si sed bonitas operis mensuratur penes qntitate intentionis. videt q quanto quis esset humilior. tanto opus eius eet minus bonum. sed hoc e plane falsum. sed rc. Item vnus simplex cum facit paruu peccatu credit ee grauissimum peccatu. alius impius et iniquus cu facit maximu peccatu credit se valde parum peccare. Si sed opus mensuratur penes intentionem. vr q iniquus et maliciosus minus peccet in enormi genere peccati q vnus simplex in genere peccati quantucuq levi. Si igit hoc est plane falsum. sed et illud ex quo sequit. vicz q quantitas operis correspondeat quantitati intentionis. R. dz. q sicut in 13
precedeti pblemmate dupliciter distinguit qualitas intentionis. sic et in hoc intelligendum e q quantitas intentionis dupliciter potest intelligi. vicz aut ratione act itededi. aut ratione ipius intenti. Et sm hoc distinguit ista locutio dupliciter. quatu intendis. tantum facis. Quia tantu et quantu possunt ee nomina 14
vel adverbia. Si quatu et tantum sint adverbia. tunc dicunt quatitatem actus intendendi. et tunc e locutio vera generaliter. siue respectu bonoru siue respectu maloru. qr quantu actus intendendi est intensus in bonitate et malicia. tantum opatio exterior e bona vel mala. Omne eni meritum et demeritu ad actum voluntatis reducit. licet circumstatie exteriores aliquo mo faciat ad maiorem voluntatis depravatione. Si aut qtu et tantum sint nomina. tunc dicunt quatitatem ex parte intenti. et sic non est generaliter verus ille sermo. quia opus exterius factu non semper commensurat ei qd intentio intedit. Freqnter eni intendit homo facere magnum bonu et facit parvum. qr modica habet charitatem. Habz tn aliq mo veritate in malis vicz intendendo licz non diminuedo. et put tatu et quantu dicunt quada copatione proportionis no comensurationem equalitatis.
Un qui intendit multu peccare multum peccat. qlecunq 15
opus faciat. Non tn qui intendit parum peccare parum peccat. maxime si opus facit qd multu habet de deformitate. Ex his patet rnsio ad questione ppositam. Cocedo eni q quatitas bonitatis et malicie in ope corrndeat qntitati bonitatis et malicie in intentione. sm q quatitas intentionis attendit quantum ad actum intedendi. sicut rones ad prima parte inducte ostendunt. Concedo etiam nihilomin q quantitas opis non semp corrndet quatitati intentionis. sm q quatitas intentionis attendit ex parte intenti. sicut ondunt rones q ad secunda ptem inducuntur. Ad alias tn duas ratioes que vltimo in- 16
ducuntur responderi potest q non cogut. p eo q no est idem dicere de aliquo q credit facere magnu vl parvum bonum siue malum qd intendit. Aliud eni est estimatio. aliud e intentio. et quamuis opus sequatur estimatione. non tn sequitur intentione. Preter- 17
ea ille due rationes sicut et alie pcedunt de quantitate intentionis a parte intenti. Quauis eni humilis homo parum intedat facere. nihilomin tn magne bonitatis est eius intentio. dum ex magna virtute movetur ad illud faciendu. Similiter cum iniquus ho

intendit modicū malū facere.tñ q2 ex magna libidi
ne facit.multū seu valde ē praua eius intentio.dū ni
miū adheret bono creato.et iō non sequit̄ q̄ minus
peccet ille qui magis est maliciosus.

Questio.iij. c

De bonitate opum q̄ntum ad necessitatē.vtruz vicz
intentio absq3 bonis opib⁹ sufficiat ad vitā eternaz.
et q̄ sic vī. Berñ.de li.arbi. Intētio sufficit ad meri-
tū.bona actio requirit̄ ad exemplū.ḡ vī q̄ q̄ntum ad
meritū vite eterne nō sit necessaria bonitas actionis
exterioris. Item sup illud ps. Dixi cōfitebor. Glo.
Votū p operatione iudicat̄.ḡ tantū valet bene vel-
le q̄ntum velle et operari.ḡ ₇c. Itē Greg.in qua-
dā omel'. Non ē vacua man⁹ a munere.cū archa cor
dis repleta fuerit bona volūtate.ḡ plenitudo inten-
tionis et volūtatis equiualet plenitudini opatiōis.
igit̄ sine illa pt̄ sufficere ad salutē. Itē mereri vitaz
eternā est in ptāte nostra.ḡ videt̄ q̄ opera exteriora
nō sint necessaria ad merendū vitā eternam. igit̄ ad
meritū vite eterne vī sufficere intētio sola. Itē intē
tio et volūtas nō pendēt ex opere.ḡ ope nō existe pt̄
eē bonitas tā in volūtate q̄ in intētione.s̄ qui h3 bo-
nā volūtatē est iustus.et ois talis h3 qḋ sufficit ei ad
vitā eternā.igit̄ ad meritū vite eterne vī intentio suf
ficere absq3 exteriori opatione. Sed cōtra. Math.
xxv. Esurivi et non dedistis mihi mā. ita dñs dicet
reprobis.et pp̄ter hoc feret sniam dānatiōis contra
eos.s̄ ḡ pp̄ter defectū bonoꝝ opum ds̄ damnat̄. ex
ercitium bonoꝝ opum ē ad salutē necessariū.ḡ intē-
tio sine opibus nō sufficit ad meritū. Itē in canoni
ca. Ia.ij. Fides sine opibus mortua ē.s̄ non ē effica-
cior ad merendum intentio q̄ fides.ḡ si fides nō suf
ficit ad meritū sine opib⁹.pari rōe nec intētio. Itez
Greg.in quadā omel'. Amor dei non ē ociosus.opat̄
cū magna si ē.si autē opari negligit, amor nō est.er-
go si opera non assunt.nō adest veritas amoris.sed
nihil est meritoriū vite eterne absq3 vero amore cha
ritatis.ḡ circūscriptis opibus.intentio nō sufficit ad
meritū. Itē phus dicit q̄ ad virtutē tria requirūt̄.
vicz.scire.velle.et immutabilr opari.ḡ si nō est ope
ratio.nō ē salua virtutis ratio.s̄ vbi non salvat̄ vir-
tutis ratio. nec poterit saluari sufficiētia meriti.ḡ vī
q̄ absq3 opatione vitā eternā nō cōdigne nec suffici-
enter meremur. Itē si sola intentio vel volūtas in-
terior sufficeret ad meritū.s̄ habenti gratiā facilimū
ē velle bonū.ḡ facilimū est mereri vitam eternā.cui⁹
contrariū dicit dñs Math.vij.q2 arta ē via que du-
18 cit ad vitā. R.dō.q̄ cum querit̄ vtꝝ intentio ₇ vo
luntas interior sufficiat ad meritū absq3 ope exterio
ri.distinguendū est. Aut cū ille q̄ habet intētionē.h3
facultatē bene opandi aut non. Si non habet facul-
tatē.cum nemo obligetur ad impossibile. si bonā h3
volūtatē et directā intētionē.tūc sola plenitudo vo
luntatis interne sufficit ei ad meritū vite eterne abs-
q3 exteriori opatiōe. Si aūt assit facultas. ₇ se offert
oportunitas.intētio nō pōt ad meritum sufficere abs
q3 opere. Ratio autem huius ē diuini mandati obli
gatio.et virtutis pfectio.et volūtatis plenitudo. Di-
uini mandati obligatio facit vt intētio sine opib⁹ nō
sufficiat.cuz se offert oportunitas et facultas. Man
data cū dei nō solum obligant ad volendū sed etiaz
ad faciendum.et ideo q̄ non implet diuina manda-
ta cum possit. potius meret̄ iram q̄ meret̄ gloriam.
Virtutis etiam pfectio est ratio q̄re non sufficit sola
intentio.qm̄ virtus ē vltimū potentie.et ideo elevat
potentiam ad aliqḋ magnū et arduū.potētie aūt aie
nō hñt suā virtutē sine pfectionē completā nisi exe
ant in opa sibi debita qñ adest facultas et oportuni-
tas. Et iō illa intentio qua quis vult et intēdit bonū.
₇ tamē non faciet cū possit.nō est intentio virtuosa.
ac per hoc nec meritoria. Volūtat̄ etiā plenitudo [illegible]
ē quare nō sufficit sola intētio.qm̄ plena volūtas po
nit effectū si assit facultas.alioquin non dī plene bō
aliquid velle si non facit cum possit facere. s̄ semiple
ne ₇ pigre vult.sicut piger qui vult et nō vult. Et p-
ptere dicit Greg.q̄ nemo debet sibi blādiri de bona
voluntate.immo ad dilectionem conditoris lingua.
mens.et manus requirit̄.et sicut hortat̄ nos be. Io.
j.can.j. Diligere debemus nō solū verbo et lingua.s̄
opere et virtute.cum igit̄ adest facultas, et se offert
oportunitas.absq3 operibus exterioribus nec ē mā-
datoꝝ dei impletio.nec virtutis pfectio.nec volun-
tat̄ plenitudo. et absq3 his nō est sufficientia meriti.
hinc est q̄ ad meritum vite eterne non sufficit boni-
tas intentionis absq3 bonitate operis exterioris. Et
rationes que hoc ondunt concedende sunt. Ad il 19
lud ḡ qḋ primo obī in contrariuz de Berñ. q̄ bona
intentio sufficit ad meritum, dicenduz.q̄ loquit̄ [illegible]
intentione illorum operum q̄ non sunt in precepto
non ratione aliorum que in precepto sunt. Vel dicē-
dum q̄ loquitur in eo casu qñ sc3 non adest facultas
bene opandi exterius. Ad illud qḋ obī q̄ volūtas 20
p facto reputatur.dō.q̄ verum ē qñ nō se offert be-
ne opādi oportūitas et facultas. Ad illḋ de Greg. 21
q̄ non ē vacua manus a munere ₇c. dōm.q̄ facien-
da ē vis in hoc q̄ dicit.cuz archa cordis repleta fue-
rit bona voluntate.nunq̄ cū sicut dictū ē prius ple-
ne bonā voluntatē h3 qui pōt facere bonū illud cui⁹
h3 voluntatē.et ad fructū non pducit. Ad illud qḋ 22
obī q̄ opera nō sunt in ptāte nostra. dō.q̄ hoc solū
non concludit q̄ in eo casu sufficit intentio qñ deest
facultas ad pficiendū opationē bonā. Ad illud qḋ 23
obī q̄ bona volūtas non pēdet ex opere.dōm.q̄ ve-
rū est.atñ cū adest facultas plena.voluntas necessa
rio ponit bonū opus.ita q̄ si bonū opus non ponit̄.
aut nunq̄ voluntas fuit plena.aut desinit eē plena.
Qz ḡ sine opibus nō sufficiat. hoc nō est q2 plenitu-
do bone voluntatis ex operibus pendeat.s̄ q2 bona
voluntas si plēa ē. necessario in bona opa redūdat.
offerente se facultate et oportunitate.

Consequenter queritur quātum ad secunduz
principale de bonitate quā opera supaddunt
bonitati intentionis. Et circa hoc q̄runt̄ tria.

Primo querit̄ vtrū aliquid addāt opa bonitatis vl
meriti supra bonā intentionē ratione prerogatiue di-
gnitatis. Scdo querit̄ vtrū addāt rōe quātitatis ex
pte dati. Tercio querit̄ vtꝝ aliquid addāt ratiōe im
merositatis.

Questio.j. d

Vtrū opera exteriora aliquid addant supra bonam
intentionē ratione sue excellentie et dignitatis. sicut
sunt opera pùilegiata. Et q̄ sic videt̄. s[illegible]p illḋ. Phil.
j. Que sit supeminēs magnitudo.glo. Quoddaz in-
crementū glorie habebūt sūmi doctores vltra id qḋ
cōiter habebunt alij.hoc aūt non ē nisi ratiōe doctri
ne quā alijs cōicant.ḡ ₇c. Itē cōiter in ecclesia ma-
gis solēnizantur martires q̄ confessores.s̄ constās
est q̄ ecclesia sanctis exhibuit honorē s̄m meritoꝝ

suoꝝ exigentiā. ergo maiori gloria digni sunt qui mortē
ꝓ xp̄o patiunt̄ q̄ illi qui pati nolunt. Item xp̄s no
bis aliquid meruit ꝑ passionē qḋ ante nō meruerat
nobis. vtpote aptionē ianue. et multoꝝ carismatum
diffusionē. si ergo charitas xp̄i fuit eminētissima ab istā
ti ꝯceptiōis. et maioris fuit efficacie cū passione q̄ si
ne. ergo vi. q̄ in quolibet alio. excellētia opis exterioris
addat ad meritū bone volūtatis siue intētiōis. Itē
bonū additū bono facit magis bonū. sed opus priuile
giatum ē bonum. ergo additū intētioni facit eaꝫ magis
bonā. sed qḋ addit ad bonitatē. addit ad meritū. ergo ꝛc.
Item si opa ꝑuilegiata nihil adderēt supra bonita
tē intētiōis. ergo qui ea faceret. frustra laboraret. si ergo im
piū ē dicere q̄ q̄ facit opa excellētia. frustra laborat.
vi. q̄ opus excellens addat sup intentiōis bonitatē.
Sed cōtra de btō Martino cātat ecclesia. O bea
ta aīa. quā et si gladius ꝑsecutoris abstulit. palmā
tn̄ martirij nō amisit. ergo ita vi. q̄ btūs Martinus ha
buit palmā martirij ꝑ bonitatē intētionis. sicut si su
stinuisset acerbitatē passiōis. ergo nō vi. q̄ opus excellēs
aliquid addat supra bonitatē intētionis. Itē opās
nō placet ꝑ opationē sed magis opatio ꝓpter opantē
q̄tūcunq̄ opatio illa sit nobilis. ergo q̄tū deus appro
bat opātē. tantū approbat opationē. igit̄ nō vi. q̄ bō
maioris p̄mij efficiat̄ apud deū dign⁹. ꝓpt̄ opatiōꝫ
excellētē supadditā bonitati volūtatis. Item si ali
q̄s sustineret mortē ꝓ iudeo. poti⁹ demereret̄ apud
deū q̄ aliq̄d mereret̄. igit̄ sustinētia mortis ꝓ xp̄o si
q̄ mō placet deo. hoc n̄ ē ob aliud nisi q̄ ordinat̄ ad
xp̄m. sed illa ordinatio ē mediāte intētiōe. ergo tota boni
tas opationis q̄tūcunq̄ excellētis ex intētiōe habet
ortū. et ꝓpter illā deo placet. sed vbi vnū ꝓpter alteꝝ.
vtrobiq̄ vnū. igit̄ tātūdē placet intētio ꝑfecta et bo
na cū ope. quātū placet sine ope. Itē si aliq̄ opa fa
ciūt ad meritū illa sūt maxime opa humilitatis ꝛ vi
litatis. Hec em̄ opa deus maxīe cōmēdat. sed opa ꝑui
legiata sunt opa eiusdē excellētie ꝛ dignitatis. ergo vi. q̄
minime inter oīa genera opm addāt ad bone inten
tionis meritū. Itē vbi facultas deest. voluntas re
putat̄ ꝓ facto. sicut determiatū ē supra. et hoc nō est
ob aliud nisi q̄ alias nō eēt plena et ꝑfecta volūtas.
si igit̄ volūtas ꝑ se sola ꝓ ope reputat̄. vi. q̄ i tali ca
su opus priuilegiatū nihil addat sup intētionis boni
24 tatē et meritū. R. dō q̄ maius bonū pōt aliq̄d di
ci dupl'r. Aut intensiue. vtpote q̄ pl⁹ deo placet. Aut
extēsiue. vtpote q̄ pluribus ꝓdest. et s̄m hoc dupli
citer pōt intelligi q̄ opus ꝑuilegiatū addat ad boni
tatē intētionis. Aut q̄tuꝫ ad ꝓximoꝝ edificatiōeꝫ.
aut quātū ad dei approbationē. Et primo mō atten
ditur augmētuꝫ q̄tū ad exemplū. scdo mō q̄tum ad
meritū. Si igit̄ loquamur d' additiōe quātū ad exē
plū. sic absq̄ dubio op⁹ ꝑuilegiatū addit ad bonita
tē intētionis. q̄ bonitas intētiōis nō lucet exteri⁹ ni
si ꝑ ostēsionē bonoꝝ opm ꝛ maxīe ꝑuilegiatoꝝ. Si āt
loq̄mur scdo mō scꝫ quātum ad additiōeꝫ q̄ attēdit̄
q̄tū ad meritū. sic distinguēdū ē. q̄ ē loqui d' merito.
respectu p̄mij sub̄alis. et respectu p̄mij accidentalis.
Respectu p̄mij accidentalis op⁹ ꝑuilegiatū addit su
pra bonā intētionē et volūtatē. q̄ p̄miū accidentale
qḋ ē aureola nō debet̄ volūtati s̄m se. sed voluntati in
ope. Si aūt loq̄mur d' merito respectu p̄mij sub̄alis.
adhuc opꝫ subdistinguere. q̄ ē meritū cōgrui. et est
meritum ꝯdigni. Quātū ad meritū cōgrui. absq̄ du
bio opus priuilegiatū addit supra bonitatē intentio
nis. ꝓ eo q̄ voluntas in illo ope p̄parat̄ et disponit̄
ad susceptionē maioris gratie. ꝑ quā digna ē maiori
retributiōe. Si aūt loquamur de merito cōdigni. sic
absq̄ dubio nō addit. ꝓ eo q̄ quātitas meriti condi
gni pensat̄ ex quātitate radicis. et tantū placet deo
quis qui hꝫ volūtatē plenā ꝛ nō pōt habere op⁹. quā
tū ille qui habꝫ voluntatem et opus quātuꝫ ad eēn
tialis p̄mij retributionē si sūt eq̄li charitate. Et sic
patet q̄ opus priuilegiatū rōe dignitatis sue aliquid
addit supra bonitatē intētiōis. licꝫ nō addat omi mō
additionis. Ideo cōcedēde sunt rōes q̄ ad primā ꝑ
tem inducunt̄. Ad illud vero qḋ obi. de btō Mar 25
tino q̄ palmā martirij n̄ amisit. dō. q̄ ibi palma mar
tyrij nō accipit̄ ꝓ p̄mio accidētali qḋ ē aureola. sed ꝓ
p̄mio sub̄ali qḋ ē aurea. vtrūq̄ em̄ est martyrij pal
ma. sed vnū scꝫ aurea r̄ndet martyrio. q̄ sustinetur ex
charitate. alteꝝ vero scꝫ aureola r̄ndet ei. q̄ est sp̄al'
ꝑuilegij et p̄rogatiue. Ad illud qḋ obi. q̄ opatō pla 26
cet ꝓpter opantē. dō. q̄ verū est. attamē dū opās be
ne vtit̄ dono ꝑ qḋ placet deo. hoc ip̄o disponit se ad
maius. et aliq̄ dign⁹ ē. quo q̄dē nō eēt. si nō ita bene
vteret̄. et iō non sequit̄ q̄ si opatio placꝫ deo ꝓpter
opantē. q̄ nō magis placeat ꝓpter opationē q̄ sine.
nihil em̄ impedit de duobus bonis quoꝝ vn⁹ hꝫ bo
nitatē ab altero. q̄n ambo melius valeāt q̄ valeat al
ter illoꝝ ꝑ se. Ad illud qḋ obi. q̄ mori ꝓ iudeo dis 27
plicet deo. dōm q̄ verū ē. sed tn̄ ex hoc nō sequit̄ q̄ to
ta bonitas opis ꝑuilegiati veniat ex intētiōe. sed q̄ nō
pōt eē opus ꝑfecte bonū absq̄ intētiōe. nihilominus
tn̄ opa ꝑuilegiata aliquā bonitatē d' natura sui hn̄t.
q̄ iuncta cū bonitate intētiōis aliquā excellētiam tri
buūt bene opāti. quā nō tribuerēt alia genera opm.
Et iō illud verbū quo di. q̄ vbi vnū ꝓpt̄ alteꝝ vtro 28
biq̄ vnū. nō hꝫ hic locū. Hoc em̄ intelligit̄ q̄n illḋ ꝓ
pter qḋ alteꝝ ꝑticipat aliquā ꝓprietatē. ē tota rō illi
us ꝑticipatiōis. nō sic aūt ē in ꝓposito vt visum est.
Ad illud qḋ obi. q̄ opa ꝑuilegiata sunt opa excellē 29
tia. et iō minus debent facere ad meritū. dō. q̄ opus
excellēs dupliciter pōt dici. aut s̄m vanā estimationē.
sicut aliquis reputat excellētiam vindicare se de ad
uersarijs. ꝛ p̄dominari alijs. Aut s̄m veritatis dicta
men. et sic sustinere ignominiosissimū genus mortis
ꝓ xp̄o est opus magne excellētie. et tale opus excellē
tie nō cōdiuidit̄ contra opus humilitatis. imo simul
cum illa stat. et necessario eā requirit tanq̄ sociaꝫ. ꝛ
cum in se hēat difficultatē. et dignitatē. et charitateꝫ
p̄ambulā. et humilitatē annexā. nō ē miꝝ si disponit
ad maiorē gloriā. Ad illud qḋ obi. q̄ volūtas repu 30
tat̄ ꝓ facto vbi facultas deest. dōm. q̄ illud ē verum
q̄tum ad sufficientiā ad salutē. et quātū ad p̄mium
sub̄ale. q̄ nemo amittit regnū celoꝝ ex hoc q̄ nō fa
cit qḋ facere nō pōt. nō aūt ē verū quātū ad p̄mij ex
cellentiam. siue quantum ad premium accidentale.
Et hoc mō ponēdum ē q̄ opus ꝑuilegiatuꝫ addit su
pra intentionem voluntatis.

Questio. ij.

Utrū bona opa addant supra bonā intentionē quā
tum ad quātitatē dati. Et q̄ sic vi. j. Coꝝ. viij. Qui ꝑ
ce seminat. ꝑce ꝛ metet. et qui seminat in bn̄dictiōib⁹. d'
bn̄dcōib⁹ ꝛ metꝫ. Si igit̄ seminatio illa d' q̄ loq̄t̄ apl's
ē in elemosyne datione. vi. q̄ magnitudo dati faciat
ad excellētiam glorie. Itē Thobie. iiij. Si multuꝫ
tibi fuerit. habūdāter tribue. si ergo ista exhortatio non
est inutilis. vi. q̄ abundantia dati faciat ad incremē

tū meriti. Itē q̄uis deus ex equali bonitate cōferat
bona maiora et minora. tū ille cui maiora cōtulit. ad
maiorē tenet gratiar actionē. g pari rōe si ex equali
charitate detur mai⁹ mun⁹ et min⁹ mun⁹. cōueniēs
ē deū p maiori munere maiorē reddere retributiōez.
Itē si nō magis meret q̄ plus tribuit q̄ ille q̄ mi-
nus. g nō plus meret q̄ reliquit oīa p dō et dat pau
perib⁹. q̄ ille q̄ dat vnū solū obulū. igit oēs sunt stul
ti q̄ sequūtur diuinū cōsiliū. Qz si impiū ē dicere di-
uinū cōsilium eē indiscretū. vr q quātitas dati faci-
at ad amplificādū meritū. Sz cōtra. Marci. xij.
Amē dico vobis. qm̄ hec plus oib⁹ misit in gazophi
latiū. loquit de vidua. g si xp̄s plus appreciabat da-
tū illius vidue qd̄ fuit valde puū (sicut in textu inui-
tur) q̄ magna dona alior. vr q deus apprecietur opa
solū ſm quātitatē bone intētiōis. z nullo mō ſm qn-
titatē muneris exterioris. Itē glo. super eūdē locū.
Non offerentiū subaz considerat de⁹ ſ cōsciam. nec
ppendit quātū offeras. ſ ex quāto. si g merita tantū
valent quātū deus illa pōderat. vr q quātitas dati.
meritū intētiōis bone nō augeat. Itez sup illd̄. ij.
Cor. viij. Et q̄ mltū būit n̄ abūdauit. ibi glo. Ubi eq̄
ē volūtas. eq̄lez hēbit mercedez. g siue aliq̄s det ma-
gnū siue puū. dū tū ex equali charitate. vr q ei retri-
buat eq̄liter. Itez si quātitas dati aliq̄d addit. aut
addit ad meritū respectu p̄mij subalis. aut respectu
p̄mij accidētalis. Nō respectu p̄mij subalis. qz illud
respicit charitatis radicē [illegible] quātitatē gratie. Non re
spectu accidentalis. qz p̄miū accidētale debetur opi-
bus excellētioribus et p̄uilegiatis. non eñ meret ali
quis aureolā ex hoc q dat magnā elemosynā. vr igit
q quātitas dati ad bone intētionis meritū nihil oi-
no addat. R. ad p̄dictor intelligētiā ē notandū q
31 de quātitate dati ē loqui dupliciter. aut cōpando da
tū ad datū solū. aut cōpando hec adinuicē et ad dan
tis facultatē. Primo mō loq̄ndo maior quātitas da
ti aliq̄d addit ad bonitatē intētiōis. nō inquātū rspe
ctu p̄mij eēntialis directe. ſ qz aliquo mō dispōit ho
minē ad pficiendū in bono. et ad recedēduz a malo.
Qui eñ maius munus tribuit vt sibi faciat amicuz
de mānona iniquitatis. magis recipiētē obligat ad
orandū p se. et quodāmō i obligādo illū. obligat de-
um. et iō plus se disponit ad gratiā q̄ ille qui dat mi-
nus mun⁹. Silr plus se disponit ad recededuz a ma
lo. qz in hoc q facit maiorē elemosynā. absolui mere-
tur a maiori pena. ſm q dr̄ Luce. xj. Date elemosy-
nā et oia mūda sunt vobis. Et Thob. xij. Elemosy-
na a morte liberat. Et Dan. iiij. Peccata tua elemo-
synis redime. Silr si cōpemus quātitates datoruz in
compatione ad facultatē dantiū. maior quātitas n̄
addit quātū ad meritū premij subalis directe. ſ quo
dāmō dispositiue. Qui eñ pensatis suis viribus pl⁹
dat q̄ alter suis viribus pēsatis. magis ad donū gra
tie se disponit. magis etiā a peccato recedit. et sic ge-
neraliter loquēdo quātitas dati (p̄supposita equali-
tate bone intētionis siue voluntatis) quātū ad p̄mi
um eēntiale nō addit directe et pprie. ſ q̄dāmō di-
spositiue. vel qz disponēdo ad charitatē disponit ad
maiorē gloriā. vel qz eripiendo a malo. celerius facit
hominē ptingere ad coronā. Et hoc quidē nō hz in-
stātiā qn̄ ē excessus q̄ntitatis dati. z i cōpatiōe ad da
tū. z in cpatōe ad facultatē dātis. Qn̄ vō ex vna pte
datū vnū excedit alid̄ i se. z ecōtra excedit ab aliq̄ in
compatiōe ad facultatē dantis. p quē modū dixit do

min⁹ q vidua plus miserat i gazophilatiū q̄ oēs di
uites. qz totū victū suū posuerat. tūc se hn̄t sicut exce
dentia et excessa. Scdm̄ eñ diuersas cōditiōes vnū
datū plus pmouet q̄ reliquū. Maior eñ quātitas
dati plus valet ad euadēdā penā. Qz sicut dr̄ Pro-
uerb. xiij. Redēptio aie viri sunt pprie diuitie. Ma-
ior vero quātitas dati ſm facultatē dantis plus va-
let ad acquirēdā gratiā p eo q talis se magis dispo
nit ad pfectionē beatitudinis scz pauptatis. Conce-
dēde sunt igit rōes ondentes q quātitas dati aliq̄d
auget ad meritū bone intētiōis scz dispositiue. Ad
illud vero qd̄ p̄mo obr̄ in cōtrariū q vidua illa plus 32
dedit. dici pōt q ibi loquit dn̄s d quātitate dati per
cōpationē ad facultatē dantis. qz illa totuz dederat.
qd̄ patet p sequētem lrām. Preterea deus q̄ scrutat
corda. vidit q vidua illa ex meliori volūtate oblatio-
nē suā dabat. et iō magis donū eius appreciabat ra-
tione volūtatis eius melioris. Cū aūt querim⁹ nunc
vtr quātitas dati aliq̄d addat ad bonitatē intētōis.
hoc q̄rim⁹ p̄supposita equalitate bone voluntatis.
aliter eñ nulla eēt qō. qz planū est q plus valet magnitudo bone voluntatis cū puo dono. q̄ puitas bo
ne volūtatis cū magno. Ad illud qd̄ obr̄ de glo. q 33
de⁹ nō cōsiderat quātū ſ ex quāto. dōm q verū ē p̄n
cipaliter scz quātū ad retributionē p̄mij. nō negat tū
glo. q̄n quātitas dati aliquo mō disponat de cōgruo
ad maiorē gloriā. vel ad gloriā celerius habēdam.
Ad illud qd̄ obr̄ de alia glo. q equalis volūtas eq̄- 34
lem hz mercedē iā ptz respōsio. Nō eñ fit maior re-
tributio volūtate remanēte in sua equalitate. ſ quia
quātitas dati disponit ad habendū meliorē volunta
tē et puriorē. hinc ē q aliquo mō facit ad augmētum
glorie. Et p hoc ptz rn̄sio ad illud qd̄ vltimo quere-
bat q aliquo mō facit ad p̄miū subale licet nō prin-
cipaliter et p se. ſ mediāte gratia et charitate ad quā
disponit. Uerūtamē illud qd̄ obr̄ de p̄mio accidēta- 35
li nō cogit p eo q meritum accidētale nō tm̄ ē aureo
la. ſ etiā gaudiū de aliquo bono creato. siue sit alic⁹
p̄rogatiue et excellētie siue nō. Et hoc melius mani-
festabit in sequēti problemate. Qō. iij. f
Utrū bonitas operū addat ad bone intentiōis meri
tū q̄tū ad numerositatē. Et ē qō vtrū bonū op⁹ ad-
ditū opi. reddat opantē dignū maiori p̄mio eēntiali.
Et q nō vr̄ p̄mo p illd̄ Zach. iiij. Exeq̄bit grām grē.
g vbi ē eq̄litas grē. erit eq̄litas glorie. igit si aliq̄ duo
ex eq̄li grā ineq̄liter opāt. nihilomin⁹ i mercede glo-
rie eq̄būt. Itē sup illd̄ Iud. ij. Qui lōgo tpe p⁹ eū
vixerūt. glo. Soli⁹ dei ē nosse inter seniores q̄s eoru
p⁹ se lucē emiserit. vtr paul⁹. an petr⁹. an bartholo-
me⁹. ſ certū ē q paul⁹ plus oib⁹ laborauit. sicut dr̄. j.
Cor. xv. g magnitudo p̄mij nō pensat ſm multitu-
dinē opm. Itē Aug. Nō mltitudo opm. nō diutur
nitas tpm auget meritū. ſ sola charitas et melior vo
lūtas. ſ nihil hoc expssi⁹ dici pōt. Itē quātū hō dili-
git deū tantū diligit a deo. et quātū diligit a deo tan
tū remunerat a dō. si g ē eq̄litas in dilectiōe. eq̄litas
ē in remuneratiōe. ſ multi sūt eq̄les in dilectōe. q̄ nō
sūt eq̄les i ope. g vr̄ q mltitudo opm n̄ faciat ad me-
riti subalis p̄mij incremētum. Sz cōtra. Ro. iiij. Ei
aūt q̄ opat merces nō iputat ſm gratiā ſ ſm meri-
tū. glo. Merces [illegible] dabit ſm grāz fidei tm̄. ſ ſm me-
ritū opatiōis sue. g vr̄ q pluribus opib⁹ maiorē merce
dē quis mereat hrē. Itē sup illud Gal. iiij. Bonum
aūt facientes nō deficiētes. glo. Quātū seminauerit

m⁹ in opibus. tātū metem⁹ in fructib⁹. ergo rc. Itē ꝑ
vnū bonū op⁹ hō meret vitā eternā. ergo si aliō sequēs
opus ē ita bonū sicut p⁹. tātūdē merebit sicut ꝓmū.
aut ergo meret illō idē. aut aliq̄d supadditū illi. Si ali-
q̄d supadditū illi hēo ꝓpositū ꝙ mltitudo opm ꝓfit
ad augmētū meriti. Si nihil. ergo vr̄ ꝙ frustra opet. ergo ē
stult⁹. qr facto vno bono āpli⁹ facit aliō Qz si hoc ē
īpiū dicere. restat rc. Itē pctm̄ n̄ ē magis efficax ad
merēdū penā. q̄z sit bonū op⁹ ad merēdū gloriā. sed
peccatū sequēs additū ꝑcedēti si sit eq̄le ei meret du-
plo maiorē penā. ergo bonū op⁹ additū ꝑcedēti meret
duplo maiorē gloriā. Itē q̄ suuit hōi. q̄to diuti⁹ ei ser
uit tātū maiorē assequit mercedē. si ergo de⁹ in retribu-
endo est iustior et liberalior q̄z sit hō. vr̄ ꝙ quāto ali
q̄s in plurib⁹ ei suuit. et quāto plura opa ꝓ xp̄o faci-
at. tāto maiorē ab ip̄o recipiat r̄tributionē. Itē iste
q̄ multiplicat opa bona seminat in terra bona. ergo ne-
cessario optet ꝙ aliquē fructum ꝓmij ex eo accipiat.
Aut igit ꝓmiū subale. aut accidētale. aut aurec. aut
aureole. Sz nō aureole. cū illa debeat opib⁹ excellēti
bus. ergo recipiet mai⁹ ꝓmiū subale siue aurec. Est igit
qō q̄ztū ꝓsint bōa opa mltiplicata et quē fructū affe
36 rūt. R. ad ꝑdictoꝝ intelligētiā ē notādū ꝙ ꝓficere
in merito vel ad meritū pōt eē duob⁹ modis ꝓm du
plicē diaz ꝓmij. Quodā em̄ ē ꝓmiū subale. qō q̄dem
cōsistit in visiōe et fruitiōe dei. qō iō dr̄ ꝓmiū subale.
qr fūdamētū et suba toti⁹ nr̄e beatitudis ē de⁹. et illo
ꝑfecte habito. ꝑfecta ē in nobis btitudo. Aliō vo ē
ꝓmiū accidētale qō q̄dē cōsistit in gaudio qō habet
37 de bono creato. vel de liberatiōe ab aliquo malo. Ac
cipiēdo igit meritū respectu ꝓmij subalis. cōtigit di-
cere ꝙ aliq̄d valet ad ꝑfectū meriti tripliciter. Aut qr
ꝑ illō meret hō maiorē gloriā. et hoc mō maior chari-
tas vl' melior volūtas facit ad ꝑfectū meriti. Aut qr
disponit ad merēdū maiorē gloriā. et talia sūt opa ꝑ-
fectiōis q̄ dicūt facere ad meriti ꝑfectū. Aut qr con-
seruat illud ꝑ qō meretur hō gloriā. et sic omia bona
opa ꝓficiūt ad meritū. qr in ip̄is exercetur charitas
et opatur. cōseruatur ↄ radicatur. vt hō finalr̄ ꝑseue
ret in illa.. Et hoc nō ē ꝑuū. qr quicq̄d hō faciat. non
saluatur nisi finalit ꝑseueret. Et sic pz ꝙ opm multi
plicatio q̄ddāmō valet ad ꝑfectuz in merito respe-
ctu ꝓmij subal'. et hoc dico disponēdo et cōsuādo. n̄ āt
merēdo maiorē gloriā ex cōdigno. Silr̄ ad ꝑfectum
38 maioris ꝓmij accidētal' pt aliq̄d valere tripliciter. Aut
rōe adeptiōis aureole. et sic opa spāl' excellētie faciūt
ad ꝑfectū meriti volūtatis bone. Aut rōe adeptōis
alic⁹ delectatiōis interne. et sic oīa opa q̄ fiūt ex grā
q̄ddāmō valēt ad ꝑfectū ꝓmij accidētal'. qr ꝓm ꝙ hō
plura bona opa facit. ꝓm hoc de plurib⁹ iocūdabitur
in cōsciā sua. Aut rōe diminutiōis pene. et sic opa dif
ficilia et penalia faciūt ad ꝑfectū meriti. et addūt ad
meritū bone volūtatis. qr remissionē alic⁹ pene me-
retur hō ex volūtate cū ope. quā nō meretur ex sola
volūtate. Hec aūt distictio nō solū valz ad terminan
dū qō dictū ē. s; etiā ad duo ꝑcedētia. Generalit em̄

ꝑcēm ē ꝙ ꝑ opm dignitas. et dati quātitas. et opm nu-
merositas ad ꝑfectū meriti facit respectu ꝓmij acci-
dētalis. licz diuter. Verū ē etiā generaliter ꝙ illa oīa
opa nō faciūt ad ꝑfectū meriti r̄spectu ꝓmij subal' ni
solū disponēdo et cōsuādo. Vn̄ rōes ille q̄ ōndūt
ꝙ nō mltiplicatur merces ꝓmij subalis ꝓm multipli
catōz opm. cōcedēde sūt. Verū em̄ cōcludūt. Ad il- 39
lud vo qō ꝓmo obi i. cōtrariū ꝙ ei q̄ opatur merces
iputatur ꝓm meritū. dō. ꝙ text⁹ ille ꝓm ꝙ glo. expōit
n̄ vult dicere ꝙ q̄ntitas mercedis r̄ndeat opi ꝓncipa-
liter. s; hoc vult dicere. ꝙ vbi ē oportunitas opādi. n̄
sufficit grā fidei sine bona opatiōe. vbi aūt oportunī
tas siue facultas deēst. sola grā sufficit. Vn̄ sensus ē.
ei q̄ opatur. i. ei q̄ hz tp̄s opādi. Ad illud qō obi de 40
glo. ꝙ quātū seminauim⁹ in opib⁹. tātuz metem⁹ in
fructib⁹. dō ꝙ nōie fructuū itelligitur ibi gaudiū qō
hēbit q̄s de bonis opib⁹. nō ꝓmiū subale qō cōsistit
in dō. Si āt ō illo scz subali ꝓmio intelligatur. tūc q̄n-
tū et tātū nō dicit cōmēsuratiōez. nec etiā dicūt dis
positionē necessitatis s; cōgruitatis. Ad illō qō obi. 41
ꝙ ꝑ sequēs op⁹ meretur hō tātūdem q̄tū ↄ ꝑ ꝓmū
dō. ꝙ verū ē. s; nō meretur aliud s; idipm qō ꝑus me
ruerat. loquēdo quātū ad eēntiale ꝓmiū. et nō sequi
tur ꝙ inanū laboret. qr et si ꝓmū op⁹ erat meritoriū
vite eterne. nō tn̄ merebatur efficaciter nisi charitate
ꝑseuerāte. et charitas nō pt in hōie vigere q̄n exeat
in bonos act⁹ cū pt et debet. iō seq̄ns op⁹ frustra nō
fit. qr q̄uis nō addat ad ꝓmij excellētiā. addit tn̄ ad
meriti efficaciā. disponit etiā nihilomin⁹ ad ꝑfectū.
et facit ad incremētū meriti respectu accidētal' ꝓmij
sicut ꝑus ōnsuz ē. Ad illud qō obi ꝙ pctm̄ additum 42
pctō duplat meritū et suppliciū. ergo ↄ bonū additū bo
no. dō. ꝙ nō ē silr̄. ꝓpter hoc ꝙ qr mala facim⁹. ma-
li sum⁹. s; nō qr bōa facim⁹ boni sum⁹. imo poti⁹ ecō
uerso bonitas opm ortū hz ex bonitate opātis. et hic
est ꝙ diuersis pctis meretur hō diuersa supplicia. q̄ū-
uis diuersis bonis opib⁹ mereatur hō vnā gloriā. qr
actio merēdi et acceptādi in plurib⁹ bonis vna ē. rō
vo displicēdi et demerēdi in pluribus pctis diuersa.
Ad illud qō obi ꝙ apud hōiez mai⁹ ꝓmiuz mere 43
tur hō ex plurib⁹ opib⁹. dō. ꝙ nō ē silr̄. qr hō nō r̄pu
tat op⁹ dignū retributiōe ꝓpt bonitatē opātis. s; po
ti⁹ opātē ꝓpter bonitatē opis. Hō em̄ indiget alicō
suitio. de⁹ aūt q̄ bonoꝝ nr̄oꝝ nō indiget. nō opantē
ꝓpt opa. s; opa ꝓpt opātē acceptat et remunerat et
iō n̄ ē silr̄ ex pte ista et ex illa. Ad illō qō obi ꝙ opa 44
mltiplicata nō valēt ad ꝓmiū accidētale. qr nō asse-
quūtur aureolā. dō. ꝙ accidētale ꝓmiū in pl⁹ ē q̄z au-
reola. Nōie em̄ aureole n̄ intelligim⁹ qōcūqz ꝓmiuz
accidētale. s; illō qō hz quādā ꝑrogatiuā et dignita-
tē sicut et op⁹ cui r̄ndet. Nihilomin⁹ tn̄ gaudiū ō bo
noꝝ opm mltiplicatiōe ad accidētale ꝓmiū spectat.
cū sine ip̄o possit haberi vita eterna. et ad hoc q̄dē faci
unt bona opa mltiplicata. faciūt etiā ad eēntiale pre-
miū aliq̄ mō sicut prius ōnsum est. Ex his patet r̄spō-
sio ad illud qō vltimo querebatur.

Distinctio. xlj. Qualiter ex obliq̄tate intētiōis habeat fieri opus malum.

Vnqz intentio vt supra dictū est rc. Supra ōndit magister qualiter actus habeant rectificari ex recti
tudine intētionis et volūtatis. In hac pte intendit determinare qualiter actus ex defectu intētiōis et
volūtatis habeāt deprauari. Diuiditur aūt ps ista i duas ptes. In quarū ꝓma cōpat mgr̄ opa ad in-
tētionē deficiētem. In scda vo cōpat malos act⁹ siue mala opa ad volūtatē. ibi. Post hec inuestigari optz rc.
Prima ps diuiditur in tres ptes. In quaꝝ ꝓma mgr̄ mouet qōez et determiat ꝓm quorūdā opinionē. In se
cūda vo obijcit cōtra illā dterminationē. adiūgēs illi qōni q̄ndā r̄nsionez. ibi. His āt obijcitur. In tercia ma-

gister ſm illoꝝ opinionē q̄ triuariā diſtinctionē actuū poſuīt (vt in di. p̄cedenti patȝ) aliam ponit determinationē. ibi. Alij vero qui tripharīā diſtinctionē actuū faciūt. vbi innuit ꝙ actiões noſtre diuidūt̄ p̄ tres diuās ſcȝ per bonā. et malā. et indifferentē inter vtrāq̄ȝ mediā. Similiter ſcd̄a ps principalis diuidit̄ in tres ptes. In prima querit mgr̄ vtrū oē peccatū exterius ſit volūtariū ſiue a volūtate. In ſcd̄a querit vtrū oē pctm̄ ſit in voluntate. ibi. Illius etiā intelligentia perquirēda eſt ꝛc̄. In tercia vero concludit ꝙ hoc nō ſolum veruȝ eſt de peccato exteriori ꝙ ſit voluntariū. ſ etiam veꝝ eſt de peccato interiori. qḋ quidē cōſiſtit circa volūtatis motū. ibi. Si aūt oē peccatū mortale ꝛc̄. Et ſic duas q̄ões p̄ncipaliter determiat mgr̄ in p̄te iſtā. quāꝝ vna ē. Utrum omnis actio mala ſit q̄ non p̄cedit ex intentione recta. Scd̄a ē vtruȝ oīs culpa ſit voluntaria.

XLI.

Mouet q̄õȝ et d̄terminat ſm q̄rūdā opinionē. an oīs intentio vel actio eoꝝ q̄ carent fide ſit mala. a

Unq̄ȝ intētio vt ſupra dictū ē bonū op⁹ faciat. et[a] fides intētioneȝ dirigat. nō immerito q̄ri pōt vtrū oīs intētio oēq̄ȝ illoꝝ op⁹ malū ſit q̄ fidē non hñt. Si eñ fides intētionē dirigit. et intentio bonū op⁹ facit. vbi nō ē fides. nec ītētio bona. nec op⁹ bonū eē vr̄. Qḋ a q̄buſdā ñ irrōnabilter aſtruit̄. q̄ dicūt oēs actiões et volūtates hōis ſine fide malas eē. que fide habita bone exiſtūt. Uñ apl's ait. Oē qḋ ñ ē ex fide peccatū eſt. Qḋ exponēs Aug. ait[b] Omīs vita infideliū pctm̄ ē. et nihil bonū ē ſine bono ſūmo. Ubi deeſt agnitio eterne veritatis. falſa virtus ē etiā ī optimis morib⁹. Et Jacob⁹ ī ep'la canōica ait. Qui offendit in vno ſcȝ ī charitate. fact⁹ [illegible] oīm re⁹. Qui ḡ fidē et charitatē nō hȝ. oīs ei⁹ actio pctm̄ ē. q̄ꝛ ad charitatē non refertur. Quod enim ad charitatem nō refertur (vt ſupra meminit Aug.) non fit q̄uēadmoduȝ fieri oportȝ. ideoq̄ȝ malum eſt. Non ḡ mandata cuſtodit q̄ charitate caret. q̄ꝛ ſine charitate nullū mādatoꝝ cuſtodit̄. Uñ Aug. ſup ep'lā ad Gal'. ait. Cuſtoditōȝ legis dicit apl's. nō inebriari. nō occidere. ñ mechari. et alia hmōi ad bonos mores p̄tinētia. que ſine charithate. fide. ꝛ ſpe. ī pleri nō pñt. Nullū ḡ mādatū īplet. nullū bonū op⁹ facit qui fidē et charitatē nō hȝ. Impoſſibile ē eñ vt ait apl's. ſine fide aliq̄d placere deo. Que ḡ ſine fide fiūt. bona ñ ſūt. q̄ꝛ oē bonū placȝ d̄o.

Ro. xiiij. b

Jaco. ij.

Heb. xj.

Obijcit contra determinationē priorē. ad iūgēs illi q̄ōni quādā reſponſioneȝ. b

His aūt obijcit̄ qḋ ſupra dicit Aug. ſcȝ ꝙ in ſuili timore et ſi bonū fiat. nō tñ bene. Nemo eñ inuit⁹ bene [illegible]cit etiā ſi bonū ē qḋ facit. Hic eñ dicit bonū fieri. ſed ñ bñ ab illo q̄ charitatē nō hȝ. Qui eñ ſuilit timet. charitate vacu⁹ ñ ē. d̄ quo tñ hic dic̄. q̄ꝛ bonū facit. ſ ñ bñ. Qui etiā ſup illū locū ps̄. Turt̄ iuēit ſibi nidū vbi rep̄ōat pullos ſuos. dic̄. ꝙ iudei. heretici. ꝛ pagani opa bona faciūt. q̄ꝛ veſtiūt nudos. et paſcūt paupes. ꝛ hu

Ps. lxxxiij.

a Fides intētionē dirigat. Cōtra. multi habentes fidem habent malas intentiones. ḡ videt̄ ꝙ intentiōis directio a fide nō hȝ eē. Si tu dicas ꝙ de fide loquit̄ q̄ p̄ dilectioneȝ op̄atur. vtpotē de fide formata. tūc poti⁹ videtur ꝙ directio intētionis debuit attribui charitati q̄ȝ fidei. Itē queritur iuxta hoc. cū directio intentiōis aliquo mō attribuitur fidei. aliquo modo charitati ꝛ quare ſimiliter non attribuitur ſpei. cum et ipſa ſit virtus theologica. et reſpiciat finem ſicut fides et

1 charitas. R. d̄ōm ꝙ cum intētio duo reſpiciat. vicȝ oculuȝ intellectus. et pedē affect⁹. duplici indiget directiuo. quoꝝ vnū reſpiciat aſpectū. et hoc eſt fides. Alterum vero affectum. et hoc eſt charitas. Et iō dic̄ Bern. ꝙ ad ſimplicitatē oculi concurrit charitas et veritas. Qñ ḡ mgr̄ dicit ꝙ fides dirigit intentionem. nō de quacunq̄ȝ fide intelligit. ſ de fide op̄ante p̄ dilectionem ſicut obiectū ē. Magis tñ directōȝ attribuit fidei q̄ȝ charitati. q̄ꝛ dirigere ī via potius ē luminis illuſtrātis q̄ȝ virtutis adiuuantis. licet vtrūq̄ȝ ſit neceſſarium ad hoc ꝙ homo recte ambulet. et ꝙ lumen videat. et ꝙ pedem rectum habeat. Propter defectum primi non recte incedit cecus. et p̄pter defectū ſecundi nō recte incedit claudus.

2 Ad illud qḋ queritur de ſpe. d̄ōm. ꝙ ſpei proprie loquendo non eſt dirigere. ſed erigere. quia ſpes ſpectat p̄ modum futuri. Unde quaſi dat ſecuritatem quandam ne in via deficiat. Fides autem et charitas preſentialiter potentias in quibus ſunt in operibus dirigunt. quia vna illumiat. et altera inflammat. et ideo vna dirigit reſpectu veritatis. altera reſpectu bonitatis. et quantū ad hec duo ſufficienter attenditur rectificatio anime in ſuis operibus. et ideo non oportet ꝙ ſpei attribuatur directio ſed ſolum erectio. licet illa erectio quodāmō dici poſſit directio. b Omnis vita infideliū peccatū eſt. Cōtra. infideles hñt opa v̄tutū pollitícaꝝ. ſ v̄tutes pollitice ñ ſūt hit⁹ mali ſ boni. q̄ꝛ ñ ſūt vicia [illegible] d̄ōa. ꝛ ḡ vr̄ ꝙ opa illaꝝ v̄tutū nō ſint pctm̄.

Item infidelis hō pōt dare elemoſynā. vt deus manifeſtet ſibi viā veritatis. ꝛ in h̄ diſponit ſe vt de⁹ det

Respōdꝫ ad questionem.

huiusmōi. ſ nō in nido eccleſie. i. in fide. et iō ↄculcāť pulli eoꝝ. Quib⁹ illi rñdent dicētes. bona opa appellari hmōi q̄ sine charitate fiūt. nō qꝛ bona sint qū sic fiunt. qd̄ euidēter supra Aug. docuit. ſ qꝛ bōa eēnt si aliť fierēt. que etiā sui genere sūt bōa. ſ ex effectū fiūt mala.

Ponit aliā determiatiōnē quib⁹ mōis actō eorū bona ē qui fidem non habēt. c

Actus nr̄i diuidūť p tres differētias. ſcꝫ per bonā. et malā. et p indifferen.

Alij vero qui triphariā diſtinctionē actuū faciūt. opa cūcta que ad nature ſubsidiū fiunt. semp bōa eē aſtruunt. Sꝫ ꝙ Aug. mala eē dicit si malas hēant cās. non ita accipiēdū ē qſi ipa mala sint. ſ qꝛ peccāt ⁊ mali sūt q̄ ea malo fine agūt. Itē et illud aliud. ſcꝫ bonū opus intētio facit. ⁊ intētionē fides dirigit. determiant dicētes. ibi bonū vocatū qd̄ remunerabile ē ad vitā. nō ꝙ illud sit solū bonū opus. imo etiā alia plura. licet ñ ea rōe q̄ illud sint bona.

Quibus mōis dicať bonum.

Bonū eñ multipliciter accipiť ſcꝫ p vtili. p remunerabili. p ſigno boni. p spē boni. p licito. ⁊ alijs forte modis. Solaqꝫ illa intētio remunerabilis ē ad vitā quā fides dirigit. ſ nō illa sola bona ē vt aiūt. Nā ſi qs iude⁹ vel mal⁹ xpian⁹ necessitatē ꝓximi releuauerit naturali pietate ductus. bonum fecit. et bona fuit voluntas q̄ illud fecit.

Querit vtrū oē peccatū exterius ſit voluntarium ſeu a voluntate. d

Post hec inuestigari optꝫ q̄liter itelligēdū ſit qd̄ Aug. ait in li. d̄ vˀa religiōe. Uſqꝫ adeo inqt pctm̄ volūtarium malū ē. vt nullo mō ſit pctm̄ ſi nō ſit volūtarium. Huius dicti rōeꝫ Aug. apiēs in li. retractationū dicit. Pōt videri falſa h̄ diffinitio. ſ ſi diligēť diſcutiať inueniť eē veriſſima. Pctm̄ qppe illō cogitādū ē qd̄ tm̄mō peccatū ē. nō qd̄ ē etiā pena pctī. ſcꝫ peccatū primum hōis qd̄ fuit peccatū et cā peccati ſ nō pena. Quāuis et illa q̄ nō volūtaria peccata nō īmerito dicūť. qꝛ vel a neſciētib⁹ vl'a coactis ꝑpetrāť. nō oī mō pſit ſine volūtate cōmitti. qm̄ et ille q̄ peccat ignorās. voluntate vtiqꝫ facit. qd̄ cū faciēdū nō ſit. putat eē faciēdū. et ille q̄ cōcupiſcēte aduerſus ſpm̄ carne. ñ ea que vult facit. ↄcupiſcit q̄dē nolēs et i eo ñ facit qd̄ vult. ſꝫ ſi vinciť ↄcupie ↄſentit volēs. ⁊ in eo ñ facit niſi qd̄ vult. ⁊ illud qd̄ in puulis ē originale pctm̄. ex prima hōis voluntate mala cōtractū eſt. Non ita qꝫ falſum eſt quod

ei habitū fidei. ſed i h̄ ꝙ hō ad grāꝫ ſe diſponit nō peccat. ḡ nō vꝫ ꝙ oīs vita infidelium ſit culpa ſiue oīs actō. Oppoſitū aūt hui⁹ ē. qꝛ arbor mala nō pōt fruct⁹ bonos facere. ḡ ſi infideles malā volūtatē hūt. et indirectaꝫ intētionē. et carēt fide ⁊ charitate. ḡ vꝫ ꝙ omnia faciant male et nihil bene. Rꝫ. dōm. ꝙ 3
infideles nō peccāt in omni ſua actiōe. nam qñ eoꝝ actio nō repugnat fidei. nec bonis moribus. nō ē rō aliq̄ quare in ea debeat eē peccatū. Qd̄ ḡ dī i littera ꝙ oīs vita infideliū ē pctm̄. dōꝫ. ꝙ hoc non dī propter hoc ꝙ oīs actio quā faciūt in tota vita ſua ſit culpabilis et d̄meritoria. ſ hoc iō dī. qꝛ p nullā actionē quā agūt liberanť a culpa q̄diu in infidelitate pſiſtūt. et iō ſenſus ē. oīs vita infideliū ē peccatū. i. nō ſine peccato. Silř intelligenda eſt ſequens auctas et alie cōſiles. cū dī ꝙ. vbi deſt agnitio veritatis. falſa eſt virtus. nō qꝛ illa virt⁹ ſit viciū. ſ qꝛ deficit a vera virtut. pfectiōe. qꝛ virt⁹ vera dī qꝛ veracit ꝑducit ad vitaꝫ.

Ad illud ḡ qd̄ obī ꝙ 4
arbor mala nō pōt fructus bonos facere. intelligenda ē locutio ꝑ ſe. i. ſi opetur volūtas mala inquātuꝫ mala.

vīcꝫ mala intētiōe. Si aūt nō p ſe intelligať. nō ē ſermo ver⁹ niſi intelligať de bono pfecto. qd̄ quidē ē bonuꝫ meritoriū. ſ tunc non ſequiť. non facit fructū bonum. ḡ facit fructū malū. qꝛ inter tale bonuꝫ et malum eſt medium. ſicut ſupra oñſum eſt. c Quāuis et illa ⁊c. innuit magiſter ꝙ peccata q̄ a neſciētib⁹ vel coactis ꝑpetrantur nō omnino poſſunt ſine volūtate cōmitti. Contra. videť falſum dicere. primuꝫ qꝛ voluntarium pſupponit cognitionem. ſicut dicit phus. ergo qd̄ fit per neſcientiā vel ignorantiam. eſt ſimpliciter inuolūtarium. ergo cōmittiť ſine volūtate. Itē coactio inducit violentiā. ſ violētia excludit volūtateꝫ. ḡ qd̄ fit a coacto nō ē volūtariū. Queriť ḡ q̄liter Aug. intelligit cū dicit ꝙ que fiūt p coactiōeꝫ et ignorātiā nō fiūt ſ̄e volūtatē. Rꝫ. dō. ꝙ nouē ſūt grad⁹ volūtarij ſm̄ qs pctā volūtaria dicūť ſm̄ pl⁹ et min⁹. Pmo eñ ⁊ ꝑncipaliť 5
dī volūtariū qd̄ ē a volūtate. nllo iclināte. nec exteri⁹. nec iteri⁹. ſic fuit pctm̄ luciferi volūtariū. Secundo modo voluntariū dī qd̄ ē a volūtate aliq̄ ſuggerēte exterius. ſ nullo inclināte interi⁹. et ſic fuit pctm̄ primi hōis volūtariū. Tercio mō dī volūtariū qd̄ ē a volūtate. aliq̄ tm̄ iclināte exteri⁹ et interi⁹. ⁊ ſic ē pctm̄ mortale qd̄ aliquis ꝑpetrat ex deliberatiōe et intētiōe p⁹ lapſum nature. Quarto mō aliq̄d ē volūtariū qd̄ ē a voluntate nō mouēte ad illud directe. mouēte tm̄ illud ex cōſequēti. ſicut ē pctm̄ omiſſiōis. quo qs omittit ad matutinū ſurgere. qꝛ volūtarie ſe inebriauit. Quīto mō aliq̄d ē volūtariū qd̄ ē a volūtate nō mouente ad illud directe. nec appetente. ſ aliud refugiente. ſic eſt peccatum quod homo facit mortis timore. Sexto modo eſt aliquid voluntariū qd̄ ē a volūtate. nō plene id qd̄ agit cognoſcēte. et ſic pctm̄ ex ignorātia dī volūtarium. Septimo

dixi. vsq̧ adeo pctm̄ volūtariū ē rc̄. Ecce q̄liter acci/piēdū sit illō scz vel de p̄io pctō hōis. vl' de oīb⁹ generaliter pctīs mortiferis. quoꝝ licz q̄dā dicāt nō volūtaria. q̄ scz p ignorātiā vel p infirmitatē fiūt. eadez tn̄ ca rōe p̄nt dici volūtaria. q̄ȝ sine volūtate n̄ ꝯmittūt.

Querit vtꝝ oē pctm̄ sit in volūtate. e

Illi⁹ etiā intelligētia ꝑquirēda ē qd̄ in li. d̄ duab⁹ aīab⁹ edidit inqens. Nusq̄ nisi in volūtate pctm̄ ē. Qd̄ etiā in li. retracta. plane determiat dicēs. Pōt putari ista falsa eē sentētia q̄ dixim⁹ nusq̄ nisi in volūtate eē pctm̄. cū ap̄ls dicat. qd̄ nolo hoc facio rc̄. Sed pctm̄ qd̄ nusq̄ ē nisi in volūtate. illud p̄cipue intelligēdū ē, qd̄ iusta dānatio ꝯsecuta est. i. primū hōis pctm̄. [Ro. vij.]

Quō itelligit̄ illō. Nō nisi volūtate peccat̄. f

In eodē q̄z libro de duabus aīab⁹ aliud tradidit cōsideratiōe dignū. ait eīn̄. Nō nisi volūtate peccat̄. ipsāq̄ voluntatē diffinit dicēs. Volūtas ē animi mot⁹ cogente nullo ad aliq̄d vl' nō admittēdū vl' adipiscēdū. [Voluntas q̄d sit s̄m Aug.] Hui⁹ dicti cāz apiens et intelligētiā pandens in li. retract. ait. Hoc ꝑpterea dictū ē. vt hac diffinitione volēs a nolente discerneret̄. et sic ad illos referret̄ intentio q̄ in paradiso fecerūt originē mali nll'o cogēte. peccādo. i. libera volūtate. q̄ȝ et scientes cōtra p̄ceptū fecerūt. et ille tentator suasit vt hoc fieret. nō coegit. Nā qui nesciēs peccauit. nō incōgruēter nolēs peccasse dici pōt. quāuis z ip̄e quidē nesciēs fecit. volēs tn̄ fecit. Ita nec tale pctm̄ sine volūtate eē potuit. sz volūtas facti ibi fuit. n̄ peccati volūtas. qd̄ tn̄ factū fuit pctm̄. Hoc eīn̄ factū ē qd̄ fieri nō debuit. Quisquis āt sciēs peccat. si pōt cogēti ad pctm̄ sine peccato r̄sistere. nec tn̄ facit. vtiq̄ volēs peccat. q̄ȝ q̄ pōt resistere. nō cogitur cedere. quapropter pctm̄ sine volūtate eē nō posse verissimū ē. Ex his liquet q̄lit̄ supiora accipienda sint. [Non sp̄ voluntas facti quod pctm̄ ē. voluntas pcti ē. quis vult q̄s qd̄ peccatū ē. n̄ tn̄ peccatum.]

Concludit d̄ pctō interiori z exteriori q̄ sint voluntaria. f

Si aūt oē peccatū mortale volūtariū ē. cū voluntas mala peccatū sit mortale. cōstat ip̄az eē volūtariū peccatū. Quid eīn̄ (vt ait Aug.) tā i volūtate q̄ ip̄a volūtas sita ē. Voluntas itaq̄ mala recte volūtariū dicitur peccatū. q̄ȝ in voluntate cōsistit. volūtas q̄ppe vt ait Aug. in eodē ē prima cā peccādi. aut nullū peccatū ē prima cā peccādi. nec ē cui recte imputet̄ peccatū nisi peccāti. Nō ḡ est cui recte imputet̄ nisi voluntati. Hoc aūt de peccato actuali et mortali intelligēdū est. Neq̄ his verbis aliud voluit ōndere Aug. vt ip̄e ait in retractatiōib⁹. nisi q̄ȝ voluntas est qua peccat̄ et q̄ recte viuit̄. [Oz mala volūtas ē volūtarie peccatum.] [Aug. in li. de li. arbi.]

mō dī aliq̄d volūtarium q̄ȝ ꝯsequit̄ ad aliquid qd̄ volūtarie factū ē ab illo eodē a q̄ illud fit. et sic pctā que cōsequūt̄ ebrietatē in quā hō se sciēter induit. dicunt̄ aliq̄ mō voluntaria. Octauo mō dī aliq̄d volūtariū q̄ȝ ē ab aliq̄ potente ꝓhibere. nō tn̄ ꝓhibēte. et sic peccatū veniale qd̄ ē prim⁹ mot⁹ dī eē volūtariū. Nono mō dī aliq̄d volūtariū qd̄ introductū ē a volūtate aliena sicut a cā p̄ria. et sic pctm̄ origiale dī volūtariuz. In oībus istis modis p̄dictis aliquo mō saluat̄ rō volūtarij. ꝓprie tn̄ et p̄ncipaliter in duob⁹ modis p̄mis. Et ꝓpterea dic̄ Aug. q̄ illō qd̄ dixerat scz oē pctm̄ volūtariū. de pctō p̄mi parentis eē itelligēdū. nō q̄ȝ illud solū sit volūtarium. s̄ q̄ȝ illud inter cetera mere est volūtarium. Alia eīn̄ aliq̄ mō volūtaria sunt. licet n̄ ita plene sicut illud qd̄ fit p nesciētiā et p coactionē. [b] Ad illud v̄o qd̄ obi q̄ tam coactio q̄ ignorantia excludit rationē volūtarij. dd̄. q̄ veꝝ ē vbi est oīmoda ignorātia. z coactō sufficiēs. s̄ volūtas nūq̄ cogit̄ coactione sufficiēti. iō coactio nūq̄ tollit rōez voluntarij. Ignorātia v̄o aliq̄n do est per oīmodaz p̄uationē discretionis. et tunc tollit simpliciter rationem voluntarij. Aliquando v̄o dicit p̄uationē alicui⁹ circūstantie. remanente nihilominus cognitiōe actus et aliaꝝ circūstātiaꝝ. sicut ē de illo q̄ fornicatur nesciēs fornicationem esse peccatum mortale. sciens tn̄ se cognoscere non suam. et tunc minuit. non tn̄ tollit rationem voluntarij. et sic loquitur magister in littera. Et per hoc patent illa duo obiecta.

D intelligētiā igit̄ h⁹ ptis incidit hic qd̄ circa duo. P̄io q̄rit̄ de diuisiōe actiōis deliberatiue in bonā et in malā z in indifferētē. Scdo q̄rit̄ de cōpatiōe pcti ad volūtatem. Circa p̄mū q̄runt̄ tria. Primo queritur vtrū actio deliberatiua diuidat̄ p bonum et malū tanq̄ p drias oppositas. Scdo q̄rit̄ vtrū diuidatur p bonum et malum tanq̄ per drias essentiales et intrinsecas. Tercio queritur vtrum diuidatur per has differentias tanq̄ per differentias immediatas. Questio. j. a

Cum actio deliberatiua diuidatꝰ in bonā et malam.
vtꝝ diuidatꝰ tanq̄ ꝑ dr̃ias oppositas. et ꝙ sic videtꝰ.
Prima cōtrarietas in morib⁹ ē inter bonū et malū.
Vn̄ phūs dicit ꝙ bonū ꝛ malū nō sūt in genere ꝭ sūt
genera aliorꝝ. ꝭ prima ꝯtraria maxime sūt opposita.
ġ bonū et malum circa actionē directā hn̄t opposi-
tionē et repugnantiā. Itē malū dicit ꝓuationē bo-
ni. ꝭ ꝓuatio ꝛ habit⁹ directe sūt opposita. ġ ꝛc̄. Itē
q̄ habēt oppositos effect⁹ directe opponūtꝰ. ꝭ bona
actio et mala oppositos hn̄t effectus in aīa. qꝛ bona
actio ornat et mala deformat. ġ ꝛc̄. Itē q̄ hn̄t oppo
sitas retributiōes directe hn̄t oppositionem. ꝭ bona
actio et mala hn̄t oppositas retributiōes. qꝛ vni re-
tribuitꝰ eternū gaudiū. et alij eternū suppliciū. ġ ꝛc̄.
Itē omīs recta diuisio ē per opposita. si ġ actio mo
ralis recte diuiditꝰ ꝑ bonā et malā. ġ mēbra h⁹ diui-
sionis sunt ꝑ opposita. Sꝫ cōtra. opposita nata sūt
fieri circa idem. ꝭ īpossibile ē bonitatē vel maliciā (vł
ecōuerso) circa eandē actionē succedere. ġ bonum [illegible]
malū circa actionē non hn̄t oppositionē. Itē oē qđ
deus facit ē valde bonū. et oē qđ fit cōtra ei⁹ ꝓhibi-
tionē ē malū. sed eadem actio fit a deo et contra dei
ꝓhibitionē. ġ eadeꝫ actio ē bona et mala. sed oppo-
sita circa idē sunt incōpossibilia. igitꝰ bonū et malum
circa actionē non sunt opposita. Item cū dn̄s p̄ci-
pit seruo dare elemosynā. et dn̄s p̄cipit ex charitate.
et seru⁹ facit cum murmure. eadē actio ē meritoria
domino ꝛ demeritoria seruo. ꝭ oē meritoriū ē bonū.
et oē demeritoriū ē malū. ġ eadē actio ē bona et ma-
la. ġ bonū et malū circa actioneꝫ non sunt opposita.
Item aliquis incipit aliquā actioneꝫ ex charitate.
et terminat eā ex vanitate ꝭm ꝙ dicit Greg. Sepe qđ
charitas incipit. culpa pagit. ġ vna et eadē actio pōt
eē meritoria et demeritoria. ꝛ si hoc. redit idem qđ ꝓ
us ꝙ bonū [illegible] maluꝫ circa actionē nō sunt opposita.
Itē bonū et ens cōuertuntꝰ. sed ens ē plus q̄ actio.
ġ ꝛ bonū. ġ si inferi⁹ non diuiditꝰ ꝑ sūm supius. actio
deliberatiua nō pōt diuidi ꝑ bonā et malā tanq̄ per
7 dr̃ias oppositas. R. ad p̄dictorꝝ intelligētiā ē notā
dum ꝙ actio deliberatiua nata ē habere duplicē bo
nitatē. et bonitatē nature inquātuꝫ est actio ꝓcedēs
ab aliqua virtute. et bonitatē moris inquātū est ꝓce
dens a li. ar. siue a voluntate. Cum ġ q̄ritꝰ vtꝝ boni-
tas et malicia circa actionē hēant repugnātiaꝫ. ita ꝙ
ipsam diuidāt tanq̄ mēbra opposita. dđ. ꝙ hoc nō est
verꝝ de bono ꝓut dicitꝰ a bonitate eēntiali vel natu-
rali. sic eñ bonū nō est dr̃ia actiōis. imo cōuertitꝰ cuꝫ
ente. et repitur in oī actiōe. Prout aūt bonū dī a bo-
nitate moris. sic ē diuisiua dr̃ia actionis. pro eo ꝙ bo
8 num moris in triplici dr̃ia ē. Quoddā eñ ē bonū in
genere. qđdā ex circūstātia. qđdā vero bonū ꝑfectuꝫ
siue principale. siue ꝭm se bonū. Et q̄libet harꝝ dr̃iarꝝ
hꝫ drām mali sibi ex opposito r̄ndentē. Nā bono in
genere opponitꝰ malū in genere. bono ex circūstātia
opponitꝰ malū ex circūstātia. et bono simplr̄ siue ꝭm
se opponitꝰ malū ꝭm se siue demeritoriū. Horꝝ autē
oīū exempla sūt manifesta. Sic igitur actio ꝓcedēs
a volūtate deliberatiua diuidi hꝫ ꝑ actionē bonā et
malā. non solū tanq̄ ꝑ dr̃ias disparatas. ꝭ etiā directe
oppositas. Vn̄ rōes que hoc ostendunt cōcedende sūt.
9 Ad illud ġ qđ primo obī ꝙ opposita nata sunt fie
ri circa idem. dđ. ꝙ si intelligatꝰ [illegible] eodē numero. nō
hꝫ veritatē nisi in subiecto qđ ē sub̄a ꝓprie loquēdo
Ipsius eñ sub̄e ē ꝓpriū cū sit vna et eadeꝫ numero.
ꝙ sit susceptibilis contrariorꝝ. circa actionē aūt cum
sit accidēs nō oportet illud hic vitatē. ꝙ bonū et malū
sint circa eādē actiōeꝫ numero. ꝭ sufficit q̄ꝫtū ad legē
oppositionis. ꝙ hēant fieri circa actionē eādē in spē.
Alia ē etiā rō quare bonū et malū nō pn̄t sibi succe-
dere in eadē actiōe. ꝭm eādē pꝫtē actionis. ꝓpter hoc
ꝙ eē actiōis cōsistit in successiōe. Et hoc melius iā pa
tebit. Ad illud qđ obī ꝙ oē qđ deus facit ē valđ bo 10
nū. dđ. ꝙ illud intelligitꝰ quo ad bonū nature. illi aūt
bonitati nō repugnat malicia moris. imo eā p̄suppo
nit. et iđ eadē actio pōt a deo fieri. et nihilomin⁹ eē ꝓ
hibita. ex hoc tn̄ non sequitꝰ ꝙ nō sit cōtrarietas intꝰ
bonitatem moris ꝛ maliciā. Vn̄ īpossibile ē ꝙ vna ꝛ
eadē actio sit sił et semel in ꝓhibitione et in p̄cepto.
Ad illđ qđ obī ꝙ eadē actio ē meritoria et demeri- 11
toria. dđ. ꝙ bonū et malū meriti et dmeriti circa ac-
tionē nō hn̄t q̄litates absolutas ꝭ cōꝑationes diuer
sas. Vn̄ actio bona nō ē aliud q̄ꝫ actio ordinata in [illegible]
nē. refertꝰ aūt actio in finē ꝑ intētionē. Cū igitꝰ vna
et eadē actio pꝫt eē a duplici intēdēte vel duplici intē
tiōe. ita ꝙ ab vno sicut a p̄ncipali motore. ab altero
vero sicut ab instrumēto. et vna illarꝝ intētionū pꝫt eē
recta. et altera illarꝝ obliqua. hic ē ꝙ vna ꝛ eadē actō
pꝫt eē bona et mala ꝑ cōꝑationē ad diuersa p̄ncipia.
loquendo de bonitate et malicia meriti et demeriti.
Ex h̄ tn̄ nō sequitꝰ ꝙ bonū et malū nō sint opposita
circa actionē. Nā et si cōꝑatiātur se circa eādē actio-
nē in cōꝑatione ad diuersas intētiōes. nō tn̄ cōꝑati-
untꝰ se ꝭm ꝙ cōꝑantꝰ ad eādē intētionē. Opposita aūt
respectiua ꝭm hoc legē hn̄t oppositiōis ꝭm ꝙ ad idē
cōꝑantꝰ. Vn̄ nota ꝙ aliter dī bonū đ volūtate. aliter 12
de actiōe exteriori. nā circa volūtatē dicit q̄litatē ali-
quā supadditā. et iđ īpossibile ē ꝙ vna et eadē volun
tas sit sił et semel bona et mala. nec absolute. nec in
ꝯꝑatiōe ad diuersa. Circa actiōeꝫ vo bonū dicit ꝯꝑa-
tiōeꝫ ad debitū p̄ncipiū et ad finē. Vn̄ aliq̄ due actō-
nes ꝑtiū ꝯsiłes tā in genere actiōis q̄ꝫ ī genere circū-
stātiarꝝ moraliū freq̄nt̄ differt ī h̄. ꝙ vna ē meritoria.
altera vo nō. qꝛ vna fit ab hn̄te charitatē. altera vo a
nō hn̄te. ꝛ hec dicta sūt đ bono ꝛ malo ꝭm ꝙ tātū va
lēs q̄ꝫtū meritoriū ꝛ dmeritoriū. qꝛ ꝭm h̄ currebat ob
iectio. Ad illđ qđ obī ꝙ actio inchoata ex charitate 13
pꝫt terminari in vanitate. dđ. ꝙ verꝝ ē. ꝭ licet illa actio
vna sit in genere nature. nō ē tn̄ vna in genere moris. ꝑ
eo ꝙ et si sit vna volūtas q̄ ē p̄ncipiū illi⁹ actiōis. tn̄
alitꝰ et alitꝰ ē disposita. dispositiōe in q̄ꝫ q̄ variat in ge-
nere moris. sicut ē intētio rcā et obliq̄. Ad illud qđ 14
obī ꝙ bonū ē in plus iā pꝫ r̄nsio. obijcit eñ đ bono
nature. et h̄ mō nō ē dr̃ia diuisiua actiōis deliberatī
ue. Questio. ij. b
Vtꝝ hec diuisio sit ꝑ dr̃ias eēntiales aut ꝑ accidēta-
les. Et ꝙ ꝑ eēntiales vī. Accidētia sūt trāsmutabilia
circa subiectū. ꝭ bonitas ꝛ malicia nullo mō trāsmu
tātꝰ circa actōeꝫ. vt illa actō q̄ mō ē bona eadē nume
ro postmodū sit mala vł ecōuerso. ġ bōitas ꝛ mali-
cia nō sūt dr̃ie accidētales actōis. et sūt accidētales vł
eēntiales. ġ ꝛc̄. Itē ꝗuis q̄dā accidētia sint īsepabi
lia ꝭm rē. tn̄ omnia sūt sepabilia ꝭm intellectum. [illegible]
quedā actio ē ita mala ꝙ nunq̄ potest eē nec intelli-
gi bona. vtpote blasphemare et odire deum. ergo vi
detur ꝙ malicia nō accidat tali actiōi. Itē cōtingit
aliquē habitum esse essentialiter bonū. vtpote chari-

tatem et gratiā. aliquē eēntialiter malum vt iniusticiā et lasciuiā. ḡ pari rōne: cum actus sint quasi ex habitibus. vī q aliqui actus sint eēntialiter boni. et aliqui eēntialiter mali. loquēdo de bonitate et malicia moris. Itē generi rñdet spēs. ḡ cū bonuz in genere et malū in genere vtriqz rñdeat bonū et malū spāle siue p modū spēi se hñs. s genus ē eēntiale spēi. et species etiā addit supra genus dñaz eēntialē. ḡ necesse ē aliquā actionē ponere que sit eēntialiter et bona in genere. et bona ex circūstantia. pari rōne et de actiōe mala. vī ḡ q diuisio pdicta fiat p dñas eēntiales et intrinsecas. Sz contra Aug. in prima rñsione contra pelagianos. pctm nō ē natura aliqua s actus incidens ex defectu boni. s omne qd inest alicui incidēter. inest ei accidentaliter. si ḡ ois malicia ē incidens. nulla malicia ē eēntialis alicui actioni. ḡ ois ē accidētalis. Itē dñe eēntiales sunt cōstitutiue eoꝝ quoꝝ sunt dñe. et dñe ɔstitutiue ex eisdē principiis manāt ex quib⁹ manāt ipa cōstituta. s malicia nō habz cām effectiuā s defectiuā. actio vero causam effectiuā habet. Item actio ē a deo. malicia nō. ḡ impossibile ē q malicia sit alicuius actiōis dña eēntialis. Itē dñe eēntiales nō alternant circa indiuiduū eiusdē spēi. s actiones que sunt eiusdem spēi. differūt p bonitatez et maliciā. qz vna ē bona et altera mala. ḡ bonum et malū nō sunt eēntiales dñe actiōis. Itē dña essentialis aliquid addit supra illd qd diuidit. s malū nō addit aliquid supra actionē s potius priuat. ḡ malū

15 nō ē actionis differētia eēntialis. R. ad pdictoruz intelligentiam ē notandum q idē est querere vtruz hec diuisio actionū alia bona alia mala sit p dñas essentiales. qd querere vtrū bonitas et malicia sint pprietates vel conditiones eēntiales actioni voluntarie. licet istud aliquo modo videat posse cōcedi ei q sustinet illam opinionē q non ois actio a deo ē. Tñ sm illā opinionez q cōiter sustinet q omnis actio a deo est. et sm id qd naturaliter ē. bona ē. concedi nō debet. nec pōt rōnabiliter sustineri q malicia eēntialis sit actioni. cū potius dicat defectū circūstantie alicui⁹ q accidebat actiōi. Si eñi nō acciderz. nō possz

16 puari actiōe manēte. Attēdēdū ē tñ q malicia contingit tripliciē cōparare ad actionē. Aut sm q ē actio. aut sm q est hec actio. aut sm q est talis actio. Si competit malicia ad actionē sm q actio. sic tenet rationē accidentis sepabilis et cōis. Rōez accidētis sepabilis tenet in hoc. q actio q cōsueuit fieri cum culpa. pōt causa aliqua interueniente fieri absqz culpa. Rationē vero accidentis cōis tenet. qz circa actionē eiusdem spēi contingit maliciā in aliquib⁹ inueniri. in aliquibus vero non. sicut aliquis pdicando fidez xpi ex vana gloria peccat. alius vero meret. Licet āt malicia respectu actionis considerate in genere habet aliquo mō conformitatem ad accidēs sepabile. i. cōe. nō tñ proprie ē accidens tale. qz non dicit ens s defectum entis. Si aūt compet malicia ad actionez sm q ē hec actio. sic tenet rōem accidentis insepabil' [illegible] pprii. Rōnem tenet accidētis insepabilis in hoc. q illa actio eadem numero q est mala. nō pōt eē vlterius bona. ppter hoc q eadem numero sumi nō pt. Rationē vero accidentis pprii tenet aliqñ licet non semper in hoc. q illa malicia ortum hz ex pprietatibus agentis et patientis. ex quaꝝ cōparatiōe necessario surgit inordinatio. sicut patet cum filius cognoscit matrē. vel cum homo blasphemat deū. Vñ sicut insepabiliter adheret ppria passio subiecto. sic insepabiliter adheret malicia huic actioni. non ē aūt malicia ppria passio huius actiōis. tum qz non dī de ea conuertibiliter. tū qz non dicit positionē s priuatiōz. Si vero compet malicia ad actiōez sm q talis actō est. sic potest hre rōz dñe eēntialis. Sicut eñi albedo ē eēntialis homi albo sm q ē albus. q̄uis nō sit eēntialis sm q hō. sic malicia ē eēntialis actiōi male sm q mala. Quāuis aūt aliquo mō dicat eēntial'. nō tñ dicit eēntialis. qz dicat verā eēntiā. s quantū ad modū se habēdi. Et qñ quedā sūt nomia que imponūt actionib⁹ nō sm q sunt actiōes tñ. s sm q sunt deformes. hinc ē q talia moꝝ nōiata coniuncta sūt malo. et sicut castitas ponit in genere boni eēntialiter. sic adulteriū et mēdaciū ponit in genere mali eēntialiter. In hoc eñi nō significat q defectus [illegible] eēntial' actioni. s q defectus eēntialis ē actiōi sm q defectiua. Qd aūt dictū ē de malicia moris. hocipm intelligendū ē et de bonitate. His visis plana ē rñsio ad qstionē. et etiā ad obiecta. Concedo eñi q hec diuisio actiōis non ē p dñas eēntiales et intrinsecas. Et rationes q hoc oñdunt concedende sunt. Ad illd qd 17
obī q accidēs pōt trāsmutari circa subiectum. dd. q illud nō hz veritatē in omni accidente. nec respectu cuiuscunqz subiecti. s respectu subiecti pmanentis et fixi. Qñ eñi accidēs cōpat ad aliqd successiuuz. hoc ipo q adheret ei. insepabiliter adheret. qz illud stati transit in pteritum et efficitur itransmutabile. et amplius idē numero resumi non pōt. Actus eñi numeratur subiecto. et tpe. et spē siue termino. et iō sicut ē alius actus cuius ē aliud principiū et alius termin⁹. sic est ali⁹ actus cuius ē mensura alia [illegible] aliud tpus intercisione et renouatione facta in ipo actu. et ideo q̄uis motui accidat velox et tardum. tū motus q est velox. sm eā ptem sm quā ē velox nunq pōt eē tardus. sic [illegible] in pposito intelligendum ē. Ad illud qd 18
obī q accidētia possunt eē sepabilia saltem in intellectu. dd. q nunq malicia sic adheret actioni quin eēntia illius actionis possit pter maliciā considerari. Cū eñi dico actionē malam. et dico actiōez et dico defectū. et vtrūqz p se diuisim possum considerare. Silr cum dico actiōez hmōi et actionē hanc duo dico. qz et monstro ipam subam et etiā accidētia sub quibus suba ipa oculis carnis et mētis hz eē cōspicua. et vnū pōt pter alterum cōsiderari et intelligi. malicia autē nō adheret insepabiliter actioni hui⁹ sube et illi⁹ rōe sube substrate. s potius rōe pprietatis vel qualitatis supaddite. et sicut suba illa poterat intelligi sine illa pprietate. sic et actio sine malicia. Ad illd quod 19
obī q aliqs habit⁹ ē eēntialiter mal⁹. dd. q et si concedi possit aliquē habitū eēntialit eē bonū. nō tñ concedi dz aliquē habitū eēntialiter eē malū sm q ē habit⁹. Nam habit⁹ sm q habit⁹ dicit ens et bonum. Qd ḡ ipe obiicit de auaricia et lasciuia non valet. qz 20
hmōi non sūt nōia habituū aie sm q sunt habit⁹ sed sm q sunt deformes et defectiui. licz aūt malicia nō sit eēntialis habitui sm q ē habitus. pōt tñ ei eē eēntialis sm q defectiuus. ita etiā contingit repiri circa actum. Ad illud qd obī q bono in genere rñdet bo- 21
nū in spē. et malo in genere silr. dcm q malū in genere siue bonū nō dī pprie q sit genus. s ppter quādā cōformitatē quā hz cū genere. in hoc q dicit quādaz

potētiā indifferētē ad hoc ꝙ fiat meritorie vl' demeritorie. ⁊ dū ꝑ circūstātias supadditas determinat. quodāmō specificat. nō tamē malū ƀm ꝙ maluz hȝ spēs ꝓprias. ꝓ eo ꝙ priuatiōes nō sūt in genere nisi ꝑ quādā reductōem. Ūn̄ specificatio ⁊ distinctō maloꝝ aut attēditur rōne boni quod priuat ꝑ malum. aut rōne boni ad quod aliqͥs cōuertit in actu pctī. Et huius signū est ꝙ nō distinguūtur penes auersionem sed pēnes ꝯuersionē.

Questio .iij. c

Ūtrū diuisio actiōs deliberatiue ꝑ bona ⁊ mala sit ꝑ differētias immediatas. an sit ponere ꝑ differētiam terciā videlicet actōem indifferētem. Et ꝙ sit ꝑ differētias immediatas videt. j. Cor. x. Omnia in gloriā dei facite. Et ad col. iij. Oia quecūqȝ facitis. siue i v̄bo. siue in oꝑe. oia in noīe dn̄i nr̄i ihu xp̄i facite. Aut igit actio nostra est in gloriā dei. aut nō. Si sic. ē bona. Si nō. ḡ omittit illō qd̄ mādat apl's. sed omittere facere quod p̄cipit sp̄ est pctm̄. ḡ ois actio vel est meritoria. vel cū peccato. ḡ nulla est indifferēs. Si tu dicas ꝙ est ꝯsiliū. hoc nō videt. qꝛ cōsiliū nec dat oībus nec absolute sed sb̄ cōditione. nec peccat quis nolendo facere consiliū. hoꝝ etia opposita repiunt in ꝓposito. ḡ nō tenet rōem ꝯsilij. Itē math. xij. de omni verbo ocioso qd̄. lo. hu. ho. red. rōem in die iudicij. sed verbū ociosū est vt dicit Grego. qd̄ caret rōe iuste necessitatis. ⁊ intētōe pie vtilitatis. sed omne verbū aut habet iustā necessitatē ⁊ piā vtilitatē. aut caret illa. ḡ si oē verbū aut est bonū aut ociosū. pari rōne ⁊ oē factū. sed de oī ocioso reddemꝰ rōem. ⁊ nō reddemꝰ rōem nisi de malis. ḡ oē verbū vel factum nostrū vel est bonū vel maluz. Itē Bern̄. In via dei stare retrocedere est. sed qui facit actōem nō meritoriā nō ꝓcedit in via dei in actōe illa. ḡ ꝑ illā actionē retrocedit. ⁊ nō retrocedit nisi ꝑ malā. ḡ ois actio vel est bona vel est mala ⁊ nulla indifferēs. Itē volūtates ꝑ actōes ꝑueniūt ad retributōes. ḡ nihil ē mediū quin ois volūtas aut est bona. aut est mala. nihil ē mediū inter retributōes quin etiā oēs saluet vel dānētur. ḡ videt ꝙ nihil est mediū inter bonitatem ⁊ maliciā circa actōes nr̄as. Itē deꝰ ē alpha ⁊ o. ꝓncipiū ⁊ finis. sȝ qd̄ nō ē a deo sicut a p̄ncipio. ꝑuatū est rōe boni. ḡ silr̄ qd̄ nō ē ad deū sicut ad finē priuat rōe boni. ꝑuatio aūt boni nihil aliō est q̄ malum. ḡ quod nō est ad deū sicut ad finē est maluz. et quod est ad deū sicut ad finē est bonū. hoc ꝯstat. sed ois actio nostra vel est ad deū sicut ad finē. vel nō ē ad deū. ḡ ois actio nostra vel est bona vel est mala.

Itē cū volūtas nostra ex deliberatōe facit aliqͥd. aut quiescit in creatura. aut refert ad creatorē. Si refert ad creatorē bene facit. si quiescit in creatura male agit ⁊ deordinat. quia fruit eo quo est vtēdum. ḡ videt ꝙ volūtas in oī actiōe sua vel mereat. vel demereat. Sȝ ꝯ Ro. vij. Velle mihi adiacet ⁊c. glo. Est velle gratie. velle vicij. velle nature. sed actio r̄ndet volūtati. ḡ inter actōem meritoriā ⁊ viciosam cadit aliqua actio media. nō ḡ ois actio volūtatis nr̄e est mala vl' bona. sed quedā indifferēs. Itē leuare festucā de terra nec est bonū in genere nec malū. nec etiā bonū ex circūstantia nec malū. silr̄ q̄tuz est de se nec est meritoriū. nec demeritoriū. si ḡ bonum moris diuidit sufficiēter ꝑ has tres diuisiones. ⁊ nihil est in genere quod nō sit in specie. videt ꝙ talis actio non sit bona vel mala sed indifferēs. Item aliquis comedit vt satisfaciat appetitui nāli. talis actio nō est bona bonitate meriti. hoc ꝯstat. quia nō fit ꝓpter deū. nec ad ipȝ refert. nec est mala malicia culpe. quia peccatū nō ꝯcordat nature sed discordat. talis aūt actio nature est ꝯsona. ḡ videt ꝙ aliq̄ actō nostra mediū teneat inter bonitatē ⁊ maliciā. Itē si ois actio nostra esset meritoria vel demeritoria. cū in eo qui caret charitate nulla sit meritoria. ois eius actio esset mala. ḡ peccaret in hoc ꝙ vadit ad ecclesiam. ḡ ⁊ in hoc ꝙ facit oia alia oꝑa. igit nūq̄ se disponeret ad grām. immo disponēdo magis se elōgaret.

Itē nulla est actio bona ⁊ meritoria nisi q̄ fit bona intētōe ⁊ mediāte illa refert ad debitū finē. ergo si ois actio nostra esset bona vel mala. meritoria vel demeritoria. i oī actōe ⁊ cogitatiōe nostra quā in deum nō referimꝰ. peccaremꝰ. ḡ vix esset aliqͥs qui nō peccaret millies in die. cuȝ innumerabiles habeamꝰ cogitatōes ⁊ affectōes quibꝰ nihil cogitamꝰ de deo. de illis maxime loquoꝛ qui magis intēdūt actioni q̄ ꝯtēplatōi. Itē sicut charitas est p̄ncipiū oim bonoꝝ. sic libido ⁊ concupiscētia est p̄ncipiuz ⁊ cā oiȝ maloꝝ. sed multas actōes faciūt hoies tota die q̄s non faciūt nec ex libidine. nec ex charitate. immo vl' ex amoꝛe nāli. vel sociali. vel ex quadā vrbanitate ciuili ⁊ consuetudine oꝑādi. nō videtur ḡ ꝙ ois actio volūtaria sit immediate bona vel mala. R̄ndeō 22
ꝙ cū queritur vtrū actio diuidatur ꝑ bonū ⁊ maluz tanq̄ ꝑ differētias immediatas. est qō de actiōe volūtatis deliberatiue. ƀm ꝙ deliberatiua ē. illa eni ē q̄ diuidit ꝑ bonū ⁊ malū. Et q̄ñ de actōe volūtatis deliberatiue dupliciter est loqui. scȝ q̄tū ad genꝰ actōis. ⁊ in cōparatōe ad oꝑantē. dupliciter possūt iste differētie ad actōem cōpari. aut ƀm genꝰ oꝑis. aut respectu oꝑātis. Si p̄mo mō sic planū est ꝙ nō est diuisio ꝑ immediata. imo inter actōem bonā ⁊ malā. actōem indifferētem cōtingit repiri mediā. ⁊ hoc manifestuz est. quia cū triplex sit differētia boni moris. qꝛ ē bonū ƀȝ se siue p̄ncipale. ⁊ bonū ex circūstātia. ⁊ bonū i genere. ⁊ ecōtra. cū triplex sit malū. scȝ malū in genere. ⁊ malū ex circūstātia. ⁊ maluz ƀm se. inter hec oia cōtingit repiri mediū. Nā inter bonū ⁊ ma- 25
lū ƀm se q̄si media sūt illa q̄ nec sūt bona ƀm se. nec sūt mala ƀm se. sicut sūt bona vel mala in genere vel ex circūstantia. Inter bonū ex circūstātia ⁊ malū ex circūstātia media sūt tā indifferētia. q̄ȝ bona ⁊ mala in genere. oia eni illa indifferēter possunt fieri bona vel mala ex circūstātia. Inter bonū aūt in genere et malū in genere cadit mediū indifferēs simpliciter. sicut velle comedē. vel velle leuare festucaȝ de terra. q̄ nō dicūt bonitatē moris vel maliciā. Et sic patȝ ꝙ diuisio actōis ꝑ bonā ⁊ malā q̄tū ad genꝰ oꝑis nō ē ꝑ d̄rias imediatas. imo est repiri d̄riam terciā. et in hoc cōmuniter oēs cōcordāt. Si āt loq̄mur de bonitate ⁊ malicia actōis in cōpatōe ad oꝑantē. sic sūt diuerse opiniones. Nā quidā dicūt ꝙ est diuisio imediata. nihil eni facit hō ex deliberatōe qd̄ deꝰ nō reputet ei ad premiū. vel nō imputet ei ad aliqd̄ demeritū. Ūn̄ in die iudicij vt dicūt de oī actu deliberatiuo rōem reddemꝰ. Et huic positōi. videtur cōsonare verba sc̄tōrum q̄ dicūt. ꝙ nō peribit capillus d̄ capite. nec momētū de tp̄e de quo rōem nō reddemꝰ. sicut dicit Bern̄. ⁊ hoc idē videt dicē Anꝰ ꝙ exiget a nobis oē tp̄s impēsū qualit fuerit expēsuz. Et ipa veritas videt huic cōsonare cuȝ dicit. ꝙ de oī verbo

ociofo rōem reddem⁹ Sed iste modus dicēdi aut
multū ampliat viā salutis. aut multū coartat. Naz
ad hoc q sit op⁹ meritoriū. aut dicet requiri actualē
relatōem illi⁹ opis ad deū z in particulari. aut dicet
sufficere relatōem in habitu z in vli. Si dicūt q req̄
rit relatio in pticulari. nimis est arta via salutis. qz
tūc in oi ope qd hō nō refert actualr i deū. demeret
z peccat. qd valde seuez est dicē. Si vo sufficit intē
tio habitualis z in vli. tūc qn aliqs pposuisset in cor
de suo seruire deo in pncipio anni. vel mēsis. vel se
ptimane. vel diei. oia opa q postea facet etiā nihil co
gitās de deo cēnt sibi meritoria. Sed si hoc dicatur.
valde ampliat z largat via salutis. z in hoc auctib⁹
sctōz obuiat q dicūt eā cē valde artā. Et ido est
ali⁹ modus dicēdi qdāmō magis tpat⁹ q sit ille. vi
delicet q quedā sūt actōes deliberatie volūtatis q
respiciūt ipam directe. quedā vero sūt q respiciūt ip
sā sm q regit potētias nāles. Prima opatio est lo
cutio. que quidē est rōnalis sm q rōe vtit. Scda ve
ro est comestio vel ābulatō z psimiles. Dicunt g q
circa illas opatōes q respiciūt volūtatē rōnalez sm
q rōnalis est. nō ptingit repiri mediū inter bonita
tē z maliciā. circa alias vero ptingit. Vn bene cōce
dūt q nō ois actio deliberatia vl' bona est vel mala.
Locutio aūt ois vel bona est vel mala. Aut eī vti
lis. aut ociosa. z si ociosa tunc est mala. si vtilis tūc
bona. Et ppterea domin⁹ dixit. De oi verbo redde
rōez. nō de oi facto. Et be. iaco. in can. sua dicit. q q
in verbo nō offendit. hic pfect⁹ est vir. Et ppterea di
cit quidā q verbū pri⁹ dz venire ad limaz q ad lin
guā. Sed tn̄ adhuc iste mod⁹ dicēdi nō videt plene
satisfacē. nā velle cogitare de veritate est act⁹ volū
tatis sm q mouet rōnabilr. z tn̄ frequēter hō cogi
tat de veritate ita q nō refert ad deū. z tn̄ durū ē di
cere q peccet. Ulterius. pt aliquis loqui alij ex nāli
pietate. vel ex ciuili vrbanitate. sicut q salutat hoiez
in via. z tūc valde durū est dicē q peccet. nec pt dici
q ois tal' locutō sit meritoria. Itē si plus ē facere
q̄ dicere. potius reddem⁹ rōem de facto ocioso q̄ d
verbo. Unde scti concludūt hoc a minori ex verbo
euāgelij. Et iō est terci⁹ mod⁹ dicēdi q i opib⁹ vo
luntatis deliberatiue est ponē mediū inter maliciaz
z bonitatē. Nā quedā actio a volūtate deliberatiā
pcedēs est ordinata in finē debitū scz ad deū. et hec
quidē est bona. z si sit ex charitate est meritoria vite
eterne merito condigni. si aūt fiat extra charitatem.
meritoria est merito cōgrui. Quedā vero actio deli
beratiua ex volūtate pcedēs est nō ordinata. z h est
diuisio immediata. sed nō ois actio nō ordiata ad
24 deū tāq ad finē est mala. Quia quedā nō ordiatur
pter inordinatā puersionē ad creaturā. Quedā ve
ro non ordinat pter opantis negligētiā. Quedam
vo nō ordinat pter opantis infirmitatē z miseriā.
Prima dria actōis nō ordinate est mala malicia cō
missionis. Scda est mala malicia omissiōis. Tercia
vero neutro mō est mala. sed ē indifferēs. Talis āt
actio est qn quis facit aliquam opatōem ita q circa
creaturā nō afficit inordinate. nec tn̄ illaz opatōem
pparat ad deū. sed facit pter aliquez finē qui respicit
indigētiā nāe. vt cū aliquis ambulat vt recreet. vel
comedit vt reficiat. talis actio indifferens iudicat.
qz deus nec illā remunerat. nec imputat in culpā. et
hoc quia in tali actōe nō est malicia omissiōis. qz nō
est inordinata dilectio. nec etiā omissionis. nō eī sp
omittit hō quādo actōes suas nō refert in deū. In
dulget eī nature fragili z infirme vt mlta possit ta
lia facere. nec de⁹ reqrit ab hoie in tali statu distracti
onis z miserie. q oia que facit referat ad se. reqrit tn̄
aliqn qn ē loc⁹ z tēp⁹. z tūc si hō nō referat. omittēdo
peccat. Cōcedendū est igit sic rōnes qdā ondūt q di
uisio actōis p bonā z malā nō est p driās imedia
tas. p eo q int has duas ptingit repiri mediū. siue
actō psideret sm gen⁹ opis. siue respectu opantis.
Ad illud g qd p obi de illo vbo apli. Oia in gliaz 25
dei facite. Rndet aliq q ē psiliū. aliq q ē pceptū. ali
q q est finis pcepti. sicut illud. Diliges dnm deū tuū
zc. Oib⁹ aūt pdictis modis pdict⁹ vbo pōt intelligi.
Pōt eī accipi affirmatiue. vel negatiue. Et affirma
tiue dupli'r. qz h signū oia pt ibi teneri collectiue vel
distributiue. Si accipiat negatiue. sic est preceptū. z
tunc ē sensus. ita faciat opa via vt nihil faciat ꝯ glo
riā dei. Si aūt intelligat affirmatiue. z h signū oīs
teneat distributiue z diuisim. tūc ē psiliū z āmonitō
Admonet eī apl's sm hūc sensū q qdlibz op⁹ nrm
referam⁹ in deū. z de qlibet diuisim possum⁹ facere. z
vtile ē nobis z expediēs si faciam⁹. Nullū. n. ē opus
deliberatiuū qd a nobis fiat qd qdē nō possim⁹ facē
pter deū. z si h facerem⁹. meli⁹ facerem⁹ q qn non
referimus. Si aūt pdict⁹ sermo teneat affirmatiue. z
hoc signū oia teneat collectiue. tūc nec ē pceptū nec
psiliū. h finis pcepti z psilij. Ad h eī debem⁹ tende
re z h desiderare q ad talē statū pueniam⁹. q oēs co
gitatiōes nras z affect⁹ in deū referam⁹. h aūt tūc ob
tinebim⁹. qn deū ex toto corde diligem⁹. Et sic pz q
ex auctē illa nō pcludit q aliqs peccet cuz nō refert
opus suū in deū actualr. Nec valet illud qd obijcit. 26
q nō pōt cē psiliū. nō eī accipim⁹ psiliū pprie. put
ponit iurisptis. h vocam⁹ h psiliū quācūqz moni
tionē gnalē q viā expedit ad pueniēdū in salutē. sic
sunt āmonitiōes salomōis. in li. puer. z psil'es hor
tiōes ad bonū. Ad illud qd obi q reddem⁹ rōez d 27
oi vbo ocioso. dōm q ociosū nō dr verbū qz nō sit or
dinatū in finē solū. s qz oi caret vtilitate. dum tn̄ ali
quā deberet hre. z int tale ociosū z meritoriū siue bo
nū cadit mediū. qn aliqs facit aliqd qd nō ē oīmo
da vtilitate puatū. nec tn̄ est ordinatū in deū tāq in
finē vltimū. vnde nō dr hō cē ociosus sp qn nō labo
rat. sed tunc dicit esse ociosus qn nō laborat z debet
laborare. Frequenter tamē illa verba que videt cē
inutilia. vtilia fiunt dum ordinant ad recreationem
aliquam spūs z exclusionē accidie. sm q refert bea
tus Bern. dixisse cū quendā fecit cespitare. ociosum
inquit fuit factū. s nō ociose factū. fecerat eī hoc ad
letificādū illū quē viderat mestū. Ad illud qd obi 28
q in via dei stare est retrocedere. dōm q verū est. q
qn hō stat cū deberet ambulare. z q̄tū ad illud tpus
dicit bern. q nō pibit momentum de tpe. Et ansel. q
exiget a nobis rō qualiter tps fuerit expensum. Si
aūt qratur qn. hoc est difficile imo impossibile det
minare. quia diuersis psonis diuersimode se offert
oportunitas exeūdi i bonas opatiōes. z in bonas af
fectiōes z intētiōes. z ideo sancti vt reddāt nos sol
licitos terrent nos. et dn̄s ipse cum dicit. Qd vni di
co oib⁹ dico. vigilate. Ad illud qd obi q nō ē me 29
diū inter volūtates z retributiōes. dōm q nō est si
mile. p eo q ois hō q nascit. nascit cū pctō. a q nō li
berat nisi p grām. z illa grā amittit p culpā. vn ne
cesse est voluntatē esse gratā vel odiosam. et qz retri

butiõẽs rñdent ꝑsonis. hinc est ꝙ oẽs q̄ nõ saluant
dãnant. ita ꝙ ñ ẽ mediũ. ñ sic ãt ẽ de actõe. quia a vo
lũtate in qua est libido. pt aliqua actio exire etiã pre
ter libidinẽ moris. Vñ sicut istõ argumẽtũ ñ valet.
volũtas non pt esse sine libidie vel grã. sic nec argu
50 mẽtũ ꝑus dictũ. Ad illõ qd obi ꝙ oẽ qd ñ ẽ a dõ
est ꝑuatũ bono. g̃ silr oẽ qd ñ ẽ ad deũ. dõ. ꝙ ñ ẽ sic.
qr ordinatõ actõis ad deũ tãq̃ ad cãm efficientẽ vel
ad ꝑncipiũ attẽdit ñ solũ q̃tũ ad cẽ moris s; etiã q̃
tũ ad cẽ nãe. ⁊ ita respicit cẽ. ordinatõ õo q̃tũ ad fi
nẽ respicit bñ cẽ. q̃uis tñ ñ sit mediũ int ens ⁊ ñ ens
ẽ tñ mediũ int bñ cẽ ⁊ male cẽ moris. ꝑ eo ꝙ boni
tas moral ñ se extẽdit ad oẽs actões sic bonitas na
51 tural. Ad illõ qd obr. ꝙ si volũtas aliq̃d facit. aut
q̃escit in creatura. aut refert ad deũ. dõ; ꝙ q̃escẽ dr
aliq̃d alicubi duplr. aut qr sistit ibi tãq̃ in vltio fine.
⁊ tũc ẽ actõ mala malicia mortal pcti. qñ sc; volun
tas ponit creaturã sibi ꝑ fine vltio ⁊ ꝑncipali. Aut
qr sic ibi sistit. ñ qr ibi ponit vltimũ finẽ. s; qr ñ vlteri
us tẽdit. ⁊ pt cẽ triplicit. sic dictũ est supra. Aut ex
aliq̃ inordiata affectõe q̃ illi rei alligat. aut ex negli
gẽtia ⁊ torpe q̃ negligit referre cũ possit ⁊ debẽt. aut
qr ex q̃dã imbecillitate ⁊ infirmitate aggrauat vt dif
ficile sit sibi oẽs actões suas i deũ ꝯuertẽ. ⁊ ꝑmis du
52 ob⁹ modis ẽ pctm. tercio mõ ñ. Notãdũ ẽ tñ ꝙ ad
h̃ ꝙ aliq̃ actõ sit meritoria ñ oportz ꝙ sp q̃s eã refe
53 rat actualit in deũ. s; sufficit relatõ habitual. Habitu
alẽ relatõez voco qr hẽat charitatẽ ꝑ quã sit habil
ad referẽdũ. s; qr in ꝑmordio opatõis illi⁹ vl alterius
ad quã illa ꝯñter se hz. intẽtõez hz ad deũ directaz.
Vñ si aliq̃s itẽdit dare ꝑ dõ cẽtũ marcas. ⁊ icipit
re ⁊ cogitat d dõ in ꝑma marca. ⁊ in alijs ñ cogitat.
nihilomin⁹ tñ oẽs datões ille sũt ei meritorie ⁊ fru
ctuose. si ãt op⁹ alteri⁹ gener icipẽt. oportẽt ꝙ itẽtõ
renouaret ad h̃ vt op⁹ eẽt meritoriũ. Per hũc etiaz
modũ intelligit cẽ in viris religiosis q̃ in ꝑncipio ex
charitate deuouerũt portare religiõis põd⁹. q̃cq̃d eñ
faciũt qd ad sue religiõis obsuãtiã spectat. ex ꝑma
intẽtõe ẽ eis meritoriũ ad salutẽ. nisi forte qd absit ꝯ
ria intẽtio supueniat. In alijs ãt q̃ ad religionẽ non
spectãt sec⁹ ẽ. qr illa intẽtõ ñ se extẽdit ad alia habi
tualit. ⁊ iõ ñ ẽ pue securitatis ⁊ vtilitatis religionez
intrare. Fuerũt q̃ dixerũt ꝙ habitual intẽtõ soluz
sufficit ad meritũ satisfactõis. Op⁹ eĩ satisfactoriũ ẽ
54 si fiat in charitate. Ad h̃ aũt ꝙ op⁹ sit meritoriũ vi
te eterne dicũt necẽ cẽ ꝯcurrẽ actualẽ intẽtõez. qr nl
lũ op⁹ ẽ meritoriũ nisi fiat a charitate actualit mo
uẽte. Probabili⁹ tñ ẽ dicẽ sic dictũ ẽ ꝙ ad vtrũq; suf
55 ficiat relatõ habitual. Relatõez ãt hitualẽ voco ñ q̃
q̃s in generali refert ad deũ oia opa dici vl anni. s; q
q̃s refert aliqd op⁹ ad deũ ita ꝙ op⁹ seq̃ns directaz
hz ad op⁹ ꝑmũ ordiatõez ⁊ ꝯseq̃ntiã. sic ẽ i illo q̃ dat
cẽtũ marcas vl intẽdit ire ad sãctũ Jacobũ. i alijs ãt
ñ hz locũ. Habitudialẽ etiã intẽtõez siue relatiõem
voco. qñ ñ ꝑcogitato i actu vt tũc fine vltio fine dõ.
ex sola boni opis ꝯsideratiõe ipa charitas ꝑmpta.
vl aliq̃ alia vt⁹ charitate informata ad ipm bonum
op⁹ inclinat. sic vir obediẽs meret obediẽdo ꝑlato si
bi ꝑcipiẽti. etiã si nihil d dõ cogitz. s; solũ ꝯsideret ꝙ
bonũ ẽ obedire.

Onsequẽter q̃rit circa scdm ꝑncipale sc; d
c ꝯpatõe actõis male ad volũtatẽ. Et circa h̃
q̃runt tria. Pmo q̃rit vtrũ oẽ pctm actuale
mortale q̃z veniale sit volũtariũ. Scdo q̃rit vtrũ
omne pctm mortale sit circa volũtatẽ sicut circa su
iectũ. Tercio q̃r vtrũ puniri sicut etiã peccare sit ipi
us volũtatis ꝓpriũ. Questio. j. d
Vtrũ oẽ pctm actuale sit volũtariũ. Et cuz certũ sit
de mortali ꝙ sic. q̃r de veniali. Et ꝙ oẽ pctm veniale
sit volũtariũ vr. sicut dicit aug. ⁊ hr in lra. Vsq; adõ
pctm volũtariũ est. vt nullo mõ sit pctm nisi sit volũ
tariũ. g̃ si pctm veniale pctm est. g̃ necẽ est ipm cẽ vo
luntariũ. Si tu dicas ꝙ omne pctm est volũtarium.
aut volũtate ꝓpria. aut volũtate ade. et veniale ẽ pec
catũ. qr voluntarium voluntate ade. Obijcit ꝯ hoc.
qr si ad rationẽ pcti venial sufficit ꝙ sit volũtariũ vo
luntate ade. cũ illud pctm qd adam trãsfudit in nos
sit pctm originale. veniale pctm esset originale. ꝙ si
hoc est falsum. restat ꝙ ⁊ pmũ. Itẽ mot⁹ inordi
nati ⁊ ad illicita q̃ dicunt cẽ in nobis pctã. non sunt
pctã. nec in paruul. nec in furiosis. hoc aũt nõ ẽ nisi
qr nõ mouent vsu rõnis ⁊ voluntatis. g̃ vr ꝙ hmõi
pctã sint in nobis voluntaria volũtate ꝓpria. Itẽ
qñ stomachus exinanitus añ horaz comestionis ap
petit comedere nulla est ibi culpa. q̃uis sit ille appe
titus immoderat⁹. ⁊ ad illud qd nõ licet tali tpe. hoc
aũt nõ ẽ nisi qr motus ille inest de necitate. g̃ vr ꝙ ad
h̃ ꝙ aliq̃s mot⁹ ad illicituz sit veniale pctm. necẽ sit
ipm cẽ volũtariũ. Itẽ oẽ qd facit. aut facit nã
liter. aut facit volũtarie. aut violenter. Si igit venia
lia cõmittim⁹. aut g̃ ꝑ violentiã. aut ꝑ naturã. aut ꝑ
volũtatẽ. Si ꝑ violentiã. g̃ nulla est ibi culpa. Si per
naturã. silit. qr in his q̃ fiũt nãliter nõ est culpa. g̃
si pctm veniale culpa est. necesse est ꝙ sit a volũtate.
Itẽ demonstrato aliquo veniali. aut põt aliq̃s vi
tare hoc peccatũ. aut nõ põt. Si nõ potest. et nullus
peccat in eo qd vitare nõ pt. g̃ ꝯmittẽdo h̃ pctm nõ
peccat. Si pt vitare. ⁊ qd ꝯmittim⁹ potẽtes vitare.
ꝯmittim⁹ volũtarie. g̃ ⁊c. S; ꝯtra. ꝓuer. xxiiij. Se
pties in die ⁊c. glo. Singlis dieb⁹ ꝑ necessitatẽ vl fra
gilitatẽ carnis vl volẽtes vel iuiti peccam⁹. Si g̃ pec
cam⁹ venialr vel velim⁹ vel nolim⁹. vr ꝙ ñ oẽ pctm
veniale sit volũtariũ. Itẽ aug. in li. retract. Sunt
inq̃t q̃dã necessitate facta improbãda. vt q̃ vult re
cte facẽ ⁊ nõ põt. vñ ⁊ illõ apli. Nõ qd volo h̃ facio
bonũ. s; qd odi malũ. s; talia sunt pctã venialia. g̃ ali
q̃ venialia sũt de necessitate. nõ g̃ a volũtate. Itez
Aug. xix. d ci. di. Nõ nullũ viciũ est cũ caro ꝯcupiscit
aduersus spm. s; caro ꝯcupiscit aduersus spm freq̃n
ter ipso nolente. sicut in lra hr. g̃ velit nolit hõ peccat
venialr. nõ g̃ oẽ pctm veniale ẽ volũtariũ. Minor ꝓ
bat. in lra. ille q̃ ꝯcupiscẽte aduersus spm carne non
q̃ vult facit. ꝯcupiscit q̃dẽ nolẽs ⁊ in eo facit qd ñ
vult. Item pctã venialia sũt in nob ex repugnan
tia sensualitat ad rõnez. ⁊ etiã ex surreptõne. sic sunt
ꝑmi mot⁹. s; velim⁹ nolim⁹ ẽ in nob repugnãtia sen
sualitat. ⁊ multi etiã mot⁹ inordinati ex surreptõe sur
gũt. si igit volũtas nõ pt sensualitatẽ domare. ⁊ qd ẽ
ex surreptõe ꝑuenit voluntatẽ. vr ꝙ pctã venialia q̃
sunt ꝑmi mot⁹ nõ volũtaria. Itẽ aut aliqd pec
catũ veniale ẽ inuolũtariuz aut nõ. Si sic. hẽo ꝓposi
tũ. Si nõ. igit oẽ pctm veniale ẽ volũtariũ. s; oẽ vo
luntariũ ꝑ volũtatẽ vitari pt. g̃ ꝑ volũtatẽ pt q̃s vi
tare oẽ veniale pctm. igr pt q̃s cauẽ vt nunq̃ peccet
venialr. si igit h̃ est impossibile. qd aliq̃s diu viuat i
hac carne q̃n ꝯmittat aliqd veniale. vr ꝙ necẽriuz sit
ponẽ aliqd veniale pctm nõ cẽ volũtariũ. Rñ. dõ: 56
ꝙ volũtariũ pt dici aliq̃d tripl. aut volũtate aliẽa.

aut volūtate ꝓpa. aut ptim volūtate aliena. ptiꝫ vo
lūtate ꝓpa. Et ꝫ hūc triplicē modū dδi volūtariū.
triplex ē vria pcti. pctm̄ nāq; origiale volūtariū ē. ſꝫ
n̄ volūtate ei⁹ i q̄ ē. ſ volūtate ei⁹ a q̄ ſcꝫ ade. Adā ei
volūtaria trāſgreſſiōe corrupit ſe ⁊ totā poſteritatē.
Volūtariū aūt volūtate ꝓpa ē pctm̄ actuale morta
le. ħ q̄dē gene pcti null⁹ peccat niſi ꝯſētiēs. Volūta-
riū āt medio mō ſcꝫ ptim volūtate ꝓpa. ptim volū-
tate aliena ē veniale pctm̄. illδ maxie qδ ꝯſurgit ex
repugnātia carnis ad ſpm̄. vl' corruptiōis viriū aīe.
ħ inquā pctm̄. q2 ptim a volūtate aliena. ptim a vo
lūtate ꝓpa. iō q̄dammō ꝫ Aug. tenꝫ rōeꝫ pene. qδ-
ammō rōeꝫ culpe. ꝓpterea dic̄ Aug. Q2 hō n̄ voluit
vitare pctm̄ dū valuit. inflictū ē vt n̄ poſſit dū velit.
Volūtariū inquā dr̄ ꝑ cōpatōeꝫ ad volūtatē ade. q2
adā δliberatiue voluit. vn̄ ⁊ corruptō ſbſecuta ē. ex q̄
oriūt̄ in nobis mot⁹ inordiati q̄ dicūt̄ eē pctā venia
lia. Volūtariū āt volūtate ꝓpa peccātis. n̄ ē oē pctm̄
veniale ſimplicit̄. ſ ſm q̄d. Illδ ei volūtariū ſimplr̄
ē a volūtate ꝑambula ⁊ mouēte. Illδ āt qδ orit̄ ꝯco
mitāte volūtate ⁊ n̄ ꝓhibēte vl' ꝑcauēte dū poſſit ꝓ-
hibē vl' ꝑcauē. dr̄ volūtariū q̄dā mō ſiue iterꝑtatiue.
ꝓ eo q̄ tal' δcordiatō voluntati iputat̄. ⁊ ħ mō ſaltē
oē pctm̄ veniale dr̄ volūtariū. q2 nemo peccat venia
lit̄ niſi cū hꝫ volūtatis vſū. nemo etiā venialit̄ pec-
cat i eo qδ nllo mō pt̄ ꝓhibē. nec etiā potuit ꝑcauē.
Venialia eīn pctā ⁊ ſi oīa n̄ poſſit ꝑcaueri nec ꝓhibe
ri. nllū tn̄ ē ſingulare pctm̄ qδ n̄ poſſit ꝓhiberi. vl' qδ
ſaltem n̄ potuerit ꝑcaueri. Licet ei aliq̄s ſit ſtat⁹ in q̄
necē ē aliquē cadē in aliqδ pctm̄ ꝑdetermiatū. illū tn̄
ſtatū potuit q̄s ꝑcauē. ⁊ iō ſi n̄ ꝑcauerit. volūtati ei-
us iputat̄. q̄uis tūc illδ ꝓhibē n̄ poſſit. Concedēde
ſūt igit̄ rōes q̄ oē pctm̄ actuale ē volūtariū. nā mor
tale ē volūtariū ſimplr̄. veniale āt vl' ē volūtariū ſim
plr̄. ſic illδ qδ fit ex δdeliberatōe. vt mēdaciū iocoſū.
vl' ꝫ q̄d. ſiue q̄dā mō. ſic illδ qδ fit ex ſurreptiōe ſic
37 ſt̄ ꝑmi mot⁹. Ad illδ g̃ qδ ꝑmo obī in ꝯriū q̄ ſin
gul' dieb⁹ iuiti peccam⁹. dδ. q̄ i glo. illa dr̄ aliq̄s iui-
tus peccare n̄ ꝑ ꝑuatōeꝫ volūtatis oimodā. ſ ꝑua
tōeꝫ volūtatis plene ſiue ꝯplacētie. ⁊ ħ q̄dē verū ē q̄
frequēter iuiti peccam⁹. ⁊ nobis diſplicet q̄ ſic inordi
nate mouemur. ſi tn̄ bn̄ ꝑcauiſſem⁹. in hūc actū vl' il
lū n̄ incidiſſemus. lꝫ n̄ ſic poſſim⁹ ꝑcauē q̄n in aliqδ
cadam⁹. Sicut exēplū ponit̄ in nauta q̄ pt̄ ꝑcauē et
cuſtodire ne aq̄ ꝑ aliqδ foramē determiatū igrediat̄
38 n̄ tn̄ pt̄ facē qδ nllū hēat ingreſſū. Ad illδ qδ obī
q̄ q̄dā n̄cite fctā ſūt iprobāda. dδ q̄ Aug. loquit̄ de
neceſſitate venialiū n̄ q̄ꝫtū ad ħ veniale vl' illδ deter
miate. ſ gnālit̄ q̄tū ad pctā venialia. vl' etiā q̄tū ad
aliq̄d gen⁹ venial' pcti. ſic videm⁹ in iuuene ⁊ forti q̄
nūq̄ pt̄ oio vitare mot⁹ carnis. lꝫ poſſit hac hora vl'
illa hūc motū vl' illū vitare. ⁊ q2 nihil ipedit q̄ ſit ne
ceſſitas q̄dā i vli. ⁊ volūtas q̄dāmō i pticulari. iō vo
39 lūtas illa n̄ obuiat hijs q̄ dicta ſūt. Ad illδ qδ obī
q̄ n̄ nllū viciū ē cū caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄. dδ
q̄ verū ē δ ꝯcupia loq̄ndo gnālit̄. de ꝯcupia δo hui⁹
vl' illi⁹ ħ tpe vl' illo n̄ ē verū. Et q̄ dic̄ Aug. q̄ ꝯcupi-
ſcit nolēs. ⁊ apl's. qδ nolo malū ħ ago. n̄ ꝑuat oimo-
de volūtatē. ſ ħ ꝑuat q̄ volūtas n̄ ē ibi mouēs ꝑnci
40 pale. Ad illδ qδ obī q̄ ꝑmi mot⁹ ſūt ex ſurreptōe.
⁊ ex rebellione iā pꝫ rn̄ſio ꝑ ea q̄ dicta ſūt. verū ei eſt
q̄ ꝓhiberi ⁊ ꝑcaueri n̄ pn̄t gnālit̄. ita q̄ nll⁹ iſurgat.
q̄libet tn̄ ꝑ ſe ꝑcaueri pt̄. Et rō hui⁹ ē. q2 nos n̄ poni
mus pctm̄ eē circa ꝑmos mot⁹ nutritiue ſic generati-
ue. act⁹ eīn nutritiue neceſſari⁹ ē ad ſalutē nutriti. nō
āt act⁹ generatiue. lꝫ ⁊ alia rō poſſit aſſignari. q2 nu-
tritia ē corrupta tm̄. generatiua corrupta ⁊ infecta.
Prima tn̄ rō meli⁹ valet. Nā ſic vult Aug. i ꝑmo de
ciui. dei. Si aliq̄ mulier corrūpat̄ violēter. ſi oino re
pugnat. abſq; oī culpa ē. ⁊ tn̄ a delectatōe oino immu-
nis n̄ ē. Ait ei ſic. Si illa ꝯcupiſcibil' iobediētia q̄ ad-
huc in mēbris habitat ꝑter volūtat' legē. q2 lege ſua
mouet̄. abſq; culpa ē in corꝑe n̄ ꝯſētiētis. Ex ħ pꝫ q̄
ſi venialia rōeꝫ culpe hn̄t. ħ ē q2 a volūtate i pticula
ri ⁊ diuiſim vitari ⁊ ꝑcaueri pn̄t. Ad illδ qδ obī q̄ 41
ſi pt̄ vitari ħ ⁊ illδ ⁊ ſic δ ſingul'. g̃ oē. dδm. q̄ ħ ē du
plex. iſte pt̄ vitare pctm̄ veniale. ſic ħ. iſte pt̄ vincere
oēꝫ hoieꝫ. Aut q2 potētia vitādi vl' vincēdi ꝯpat̄ ad
obiectū ꝯiūctim vl' diuiſim. Si diuiſim ſic δa ē iſta.
iſte pt̄ vitare vl' ꝑcauē oē veniale pctm̄. q2 nō ē dare
aliq̄d qδ n̄ poſſit vitari. Si aūt ꝯiūctim. tūc ē falſa.
ē eīn ſēſus q̄ poſſit facē vt oino ſit abſq; veniali pec-
cato. ⁊ in ħ ſēſu dr̄ q̄ n̄ poſſum⁹ oīa pctā venialia vi
tare. Nec valet rō illa. poſſū vitare ħ ⁊ illδ ⁊ illδ. g̃
oīa ſil'. imo ē ibi figura dictōis. ſiue ex diuerſa ſuppo
ſitōe hui⁹ q̄ dico veniale. ſiue poti⁹. q2 ꝓcedit̄ a plu-
rib⁹ determiatis ſuppoſitōib⁹ hui⁹ δbi pt̄ ad vnaꝫ.
ſic̄ ſi argueret̄. iſte pt̄ ferre hūc lapidē ⁊ illū ⁊ illuꝫ. et
ſic vſq; ad decē lapides. g̃ pt̄ ferre hos decē lapides.
⁊ ſic̄ ſi diceret̄. hō ē plato. hō ē ſortes. g̃ hō ē ſortes et
plato. ꝑmiſſe ſūt δe ⁊ ꝯcluſio falſa. ⁊ ꝓcedit̄ a pluri
b⁹ ſuppoſitōib⁹ determiatis ad vnā. Suppoſitō āt 42
determiata dr̄ q̄n termin⁹ n̄ ꝯfūdit̄. ſ dꝫ reddē locu
tōeꝫ verā ꝓ vno. ſic̄ ē cū dr̄. hō currit. ſic ⁊ i ꝓpoſito
intelligēdū eſt. q2 ħ δbū pt̄ ꝓut accipit̄ reſpectu oīs
venial' ꝯiūctim. reſpicit oē veniale tāq̄ obiectū vnū.
⁊ dicit vnā ꝑfectā potētiā excedētē ⁊ vincētē oēꝫ im
pulſū ad veniale pctm̄. ſic̄ ſi diceret̄. Iſte pt̄ vincere.
x. hoies vel ferre. x. lapides. ⁊ ſic pꝫ q̄ ille ꝓceſſus nō
tenet. q2 nō ſeruat̄ ibi lex illatōis recte.

Queſtio. ij. e

Vtrū oē peccatū ſit circa volūtatem ſicut circa ſb-
iectū ꝓpriū. Et q̄ ſic videt̄ ꝑmo Anſ. in li. δ pctō
originali. Nuſq̄ niſi in volūtate peccatū eſt. Iteꝫ
hiꝑm ꝓbat̄ tali rōe. Mēbra ⁊ opa ⁊ q̄cq̄d nos ſu-
m⁹ ſbiecit de⁹ volūtati. q̄cq̄d igit̄ faciūt. totū iputā
dū ē volūtati. ſi g̃ in ea potētia ē culpa cui imputat̄.
⁊ oīs culpa volūtati iputat̄. g̃ oīs culpa ē i volūtate
tāq̄ꝫ in ſbiecto ꝓꝑo. Itē in ea ſola potētia eſt cul-
pa in qua nata eſt eſſe iuſticia. q2 oppoſita nata ſunt
fieri circa idē. ſ iuſticia eſt in volūtate tanq̄ in ſbie-
cto. q2 vt dicit Anſ. Iuſticia nihil aliδ ē. q̄ volūtat'
rectitudo. g̃ in eadē potēcia ſcilicet i volūtate eſt cul
pa tāq̄ in ſbiecto ꝓprio. Itē in ea ſola potētia eſt
culpa q̄ cogi nō pt̄. nā nullus peccat niſi in eo a quo
libere pt̄ abſtinere. ſ ſola potētia volūtatis ē q̄ cogi
nō pt̄. g̃ ⁊c̄. Itē in ea ſola potētia eſt culpa que ali
quādo noiat̄ bona. aliquādo mala. ſed nos nō dici-
mur habere intelligētiā vel memoriā malā ſed ſolū
volūtatem malā. ſi ergo accidens denominat ſubie-
ctū. ⁊ culpa denominat ſolā volūtatē. ergo culpa ē i
ſola voluntate tāq̄ꝫ in ſbiecto ꝓprio. ad cuius actuꝫ
ꝯpatur ſicut ad eām ꝓximam ⁊ immediatā. ſed nul
la potētia anime eſt eā ꝓxima ⁊ imediata culpe. niſi
ſola potētia rationalis. nā memorari malum vel in
telligere malū nō eſt culpa. ſed velle malū culpa eſt.
g̃ ⁊c̄. Sed ꝯ. nūq̄ꝫ peccat̄ mortalit̄ niſi ꝑ ꝯſēſū. ſꝫ
ꝯſēſus nō tātūmō ē volūtatis ſ etiā rōis. ſi g̃ culpa

est circa illā potētiam p cuius actū ppetrat᷑. ergo nō tm̄
est circa volūtatē. sed etiam circa rōnem. Itē non
tm̄ peccat᷑ affectione. sed etiā peccat᷑ obliuione. Si-
cut dicit᷑ deut. vj. Caue ne obliuiscaris dñi dei tui. ⁊
frequēter in scriptura reprehēdit eos dñs q̄ ei⁹ sunt
obliti. ergo ꝑ obliuio est in memoria. videt᷑ ꝙ nō tm̄ pec
catū sit in volūtate sed etiā in memoria. Itē non
solū peccat᷑ delectatione verū etiam cogitatiōe. ꝟm
ꝙ homo cōfitet᷑ quotidie. sed cogitatio est intellect⁹
nō affectus. ergo non tm̄ in affectu verū etiā in intelle-
ctu habet esse pctm̄. Itē non tm̄ peccat᷑ delibera-
tione. verum etiā suggestione. ꝟm ꝙ vult Greg. sed
suggestio est in pte sensibili. ergo peccatū non tm̄ est in
pte rōnali. sed etiā in pte sensibili. Item peccatū
est deformitas formaliter loquēdo. sed cōstat ꝙ omni
peccato imago deformat᷑. naꝫ quodlibet pctm̄ quā-
tū est de se grām expellit q̄ est reformatiua imagis. ergo
si imago non tm̄ respicit volūtatē. sed etiā alias po-
tentias. videt᷑ ꝙ pctm̄ non solū in volūtate sed etiā
in alijs potētijs habeat eē. Iteꝫ nullus amat nisi
quod iudicat esse amādum. ergo ante amorē inordina
tū precedit iudiciū inordinatū. si ergo preuium iudi-
cium inordinatum non potuit esse pena. quia pena
non pcedit culpā. necesse est ꝙ fuerit culpa. ergo prius
est pctm̄ in rōne ꝙ in volūtate. potius igit᷑ videt᷑ ꝙ
43 sbiectū pcti debeat assignari ratio q̄ voluntas. Re
ad predictorū intelligētiā est notādū ꝙ pctm̄ de sua
rōne duo dicit. Dicit eni deordinatōem siue priuati
onē ordis circa actū alicui⁹ potētie. dic nihilomin⁹
illā deordinatōeꝫ vt dignā vituperatōe ⁊ punitione. ⁊
q̄tū ad primū pctm̄ tenet rōem vicij aliquo mō cor-
rūpentis. q̄tum ad scdm tenet rōem culpe ⁊ deme-
riti. Cū ergo cōparamus pctm̄ ad sbiectū ꝓprium. aut lo-
quimur de ipo inq̄tum est culpa. aut loquimur de ip
so inq̄tū est vicium. Si de ipo loquimur inq̄tuꝫ est
culpa ⁊ demeritū. sic ꝓprie ⁊ p̄cise respicit li. ar. Qm̄
eni li. ar. ꝯmissū est regimē totius hoīs. si aliqua de-
ordinatio fiat in regno totius aīe. ipi li. ar. imputat᷑.
Unde si omnia mēbra p que cōsūmata est. oēs potē
tie in quibus deordinatio facta est traherēt᷑ in cām.
oīa conquererētur de li. ar. cui sbiecta sūt. ⁊ ei domi-
nus totū imputaret q̄cq̄d i eis malū gestū fuit. Uñ
si tollat᷑ li. ar. iam nullo mō erit pctm̄. Et quia liber-
tas arbitrij pncipaliter residet penes volūtatem sicut
in precedētibus ostēsum fuit. hinc est ꝙ culpa sb rōe
culpe in volūtate tāq̄ in sbiecto ꝓprio dicat᷑ esse. Si
aūt loquamur de culpa ꝟm ꝙ est viciū. sic dupliciter
adhuc loqui ꝯtingit. cum pctm̄ dicat᷑ viciū inq̄tum
deordinat aliqueꝫ actum alicuius potētie ꝟm ꝙ de-
ordinatio illa dupliciter habet cōparari. sic et pctm̄
vt est viciū. Cōpatur aūt deordinatio illa ad actum
alicui⁹ potētie tāq̄ ad mālē circa qd. ⁊ tanq̄ ad cau
sale a quo. Si igitur loquamur de illa deordinatiōe
mālr. sic dico ꝙ non solū circa actū volūtatis. sed
etiā circa actus aliaꝝ potētiarū anime consistit. Ac
tus eni ⁊ memorie ⁊ intelligētie ⁊ aliarū potētiaruꝫ
aīe sbiacētium voluntati. deordinari habēt diuer-
sa peccata. Si aūt loquamur de illa deordinatōe cau
44 saliter. sic oīs talis deordinatio est a volūtate. Si āt
querat᷑ ratio huius. dd ꝙ huius rō ē triplex. Prima
quia penes volūtatē ꝯsistit regiminis dominiū. Se
cunda quia in ipa repitur rectitudinis pncipium.
Tercia vero quia ad ipaꝫ ptinet regimis ꝯplemētū
In ipa nāq̄ ꝯsistit regiminis dominiū. p eo ꝙ ipsa

alijs potētijs impat. ⁊ ei a nulla ipatur. In ipa etiaꝫ
attendit᷑ rectitudinis pncipiū. amor eni pncipiū est
rectitudinis ⁊ obliquitatis. sicut ostēdit Augu. Uñ
bonus amor est fundamētū ciuitatis dei. ⁊ mal⁹ fun
damētū ciuitatis dyaboli. Et rō hui⁹ est. qꝛ amor est
radix oim affectionū. ⁊ tāte adherētie. vt trāsformet
amātē in amatū. Penes etiā ipaꝫ ꝯsistit rectitudis
⁊ regiminis ꝯplemētuꝫ. qm̄ ipius obiectū est bonū.
bonū aūt ⁊ finis est idem. Et qꝛ in directione ad finē
ꝯsistit bonitatis ꝯpletio. in obliquatiōe vero cōsistit
bōitatis amissio. hinc est ꝙ ab ipa volūtate orit᷑ om-
ne pctm̄. Et ꝑpterea Aug. in li. de duab⁹ animabus
diffiniens pctm̄ dicit. ꝙ pctm̄ est volūtas assequēdi
⁊c. describit pctm̄ ꝟm ꝙ est viciū ⁊ deordiatio que
a volūtate ortū habet. Per hoc aūt ꝙ dicit a quo li-
beꝝ est abstinere. notificat pctm̄ ꝟm ꝙ tenet rōnem
culpe. qꝛ nemo culpat᷑ in eo quod vitare nō pt. sicut
ipe dicit ibidem. Sic igit᷑ patet ꝙ pctm̄ inq̄tū tenet
rōem culpe volūtateꝫ respicit vt sbiectū. inq̄tū etiā
tenet rōnem vicij respicit volūtatem vt pncipiuꝫ et
vt subiectū pmum. lꝫ aliquo mō respiciat act⁹ alia-
rum potētiarū. Unde rōnes que ad primā ptem in-
ducūtur ꝯcedende sūt. Ad illud ergo qd primo obij 45
citur ꝙ non peccamus nisi ꝯsentiēdo. dōm ꝙ ⁊ si cō
sensus respiciat simul rōem ⁊ volūtatem. pncipali⁹
tamen ⁊ cōpletius volūtatem respicit. quia in ea cō-
sūmat᷑. Quātūcūq̄ eni rō deliberet. nisi volūtas al-
terum ꝑoptet. nūq̄ eligit nec ꝯsētit. ⁊ quod ē ibi cul
pe ⁊ iniusticie. hoc est rōne volūtatis adiūcte. Ad 46
tria sequētia ꝙ peccat᷑ obliuione. cogitatione. ⁊ sug
gestione. pꝫ rñsio ex hijs q̄ dicta sūt. nam talia
non sūt peccata. nisi quia volūtaria. Unde nūq̄ cir-
ca actū memorie culpa cōsistit. nec etiā circa actum
intelligētie. nisi eis immisceat se volūtas. vel antece
denter. vel ꝯcomitāter. vl' consequēter. Simili᷑ nec
suggestio si est oino ab extrinseco est culpa. sed illa q̄
est ab intrinseco. que quodammō voluntaria ē. siue
quia a volūtate inde habuit ortum. siue quia a volū-
tate peccātis nō preca**uet᷑. Ad illud quod obijcit᷑ 47
ꝙ pctm̄ deformat totā imaginē. dō ꝙ ⁊ si tota ima-
go deformet᷑ ⁊ viciet᷑. illa tamē sola deformatio q̄ ē
in voluntate est illa que est ratio inculpādi. ⁊ iō non
sequit᷑ ꝙ culpa respiciat alias potētias aīe sb ratiōe
culpe. q̄uis circa actus eaꝝ ꝯsistat corruptio vicio-
sa. Ad illud quod obijcit᷑ ꝙ oēm malā volūtatem 48
precedit malū iudicium. dō ꝙ verū est q̄tuꝫ ad actū
volūtatis qui quidem est ꝯsēsus plenarius. attamē
nunq̄ in creatura rationali ꝟꝫ ꝙ instituta. fuit iudi
cium erroneum. nisi voluntas se illi iudicio immi-
sceret. nūq̄ eni adā ꝑsumpsisset. vel de se ꝑsūptuose
iudicasset. nisi amore volūtatis nimiū sibi adhesissꝫ.
Uñ amor mirabilit᷑ puertit iudiciū. Licet igit᷑ pm⁹
angel⁹ siue adā qn̄ peccauit ꝑus ꝑsūpserit q̄ꝫ ambie
rit. illi⁹ tm̄ ꝑsūptōis puersitas a voluntate habuit or
tū. ⁊ ambitōis zelus in volūtate fuit ꝯsūmat⁹. et ita
pctm̄ respicit volūtatē pncipalit᷑. tū qꝛ in ipo primo
inchoat᷑. tū qꝛ in ipo ꝯsūmat᷑. ido recte dicit᷑ sbiectū
primū peccati. quia ⁊ primū est origie. primū etiā cō-
plemēto siue ꝯsūmatione. Questio. iij. E
Utrū sicut peccare sic etiā puniri sit volūtatis ꝓpriū
Et ꝙ sic videt᷑. Ans. de originali peccato. Miratur
fugit forte aliquis cur p culpā volūtatis. mēbra pu-
niūtur ⁊ sēsus. veꝝ nō est ita. non eni punit᷑ nisi vo-
lūtas. nā nihil est alicui pena nisi qd cōtra volūtatē.

est. z nulla res penã sẽtit. nisi q̃ voluntatẽ h̄z. mẽbra aũt z sẽsus p se nihil voluñt. sic igit̃ voluñtas mẽbris et sẽsib⁹ opat̃. ita in ipis ipa aut torq̃tur. aut delectat̃. Ex hac aucte h̃r q̄ claudit in se rõcinatõem q̄ ꝓpriũ sit voluñtatis puniri. Itẽ Aug. in li. lxxxiij. q̃onuz. Voluñtas q̄ppe ipa punit̃. siue animi supplicio. siue corpis. vt q̃ delectat̃ in pctis. ipsa plectat̃ in penis. Itẽ rõe. Opposita nata sũt fieri circa idẽ. s3 voluñtariũ z inuoluñtariũ sũt opposita. sed pena ẽ affectio inuoluñtaria sicut dic̃ Aug. i li. de li. ar. g̃ sic culpa q̃ ẽ affectio voluñtaria respicit voluñtatẽ tanq̃ illð a q̃ est. sic vĩ q̄ culpa respiciat voluñtatẽ tanq̃ illð ꝯ quod est. Itẽ culpa ẽ meritũ pene. sed meritũ respectu premij. z h̄z rõem ordis z h̄z rõez dispositõis. si g̃ dispositio z illð ad qð disponit sunt in eodẽ. z culpa in rõe culpe ẽ poti⁹ respicit voluñtatẽ. g̃ z pena. S3 ꝯ. quatuor vt dicit Beda inflicta sũt nobis ꝓ pctõ. sc3 ignorãtia. malicia. infirmitas. ꝯcupiscẽtia. sed qð infligit̃ ꝓ pctõ ẽ pena. g̃ ignorãtia ẽ pena. ſ ꝯstat q̄ ignorãtia nõ respicit voluñtatẽ sed rõem. g̃ ꝛc. Item duplex ẽ pena in futuro. videlicet pena dãni z pena sẽsus. sed pena dãni q̃ ẽ in carẽtia visionis dei ñ tm̃ respicit voluñtatẽ. imo multo magis respicit rõez. pena vero sẽsus q̃ ẽ in ꝯcrematiõe ignis multo magis respicit ptẽ sẽsibilẽ z ꝯiũctũ q̃ respiciat voluñtatem rõnalẽ cũ sẽtire sit passio ꝯiũcti. g̃ vĩ q̄ pena pncipali⁹ respiciat alias potẽtias aĩe q̃ voluñtatẽ. Itẽ si pena respicit voluñtatẽ. aut hoc q2 ẽ ſm voluñtatez. aut q2 ẽ ꝯ voluñtatẽ. Si q2 ſm voluñtatẽ. g̃ nemo puniret̃ nisi q̃ vellet. qð plane falsũ ẽ. Si q2 ꝯ voluntatẽ. g̃ cũ vir iust⁹ voluñtarie sustineat oẽs penas. z maxime xp̃s. nlli viro iusto nec etiã xp̃o penal' esset aliq̃ passio. qð manifeste falsũ ẽ. Itẽ si pena respiceret voluñtatẽ tanq̃ sbiectũ ꝓpriũ. g̃ sic nemo p̃t peccare q̃ h̄z vsũ voluñtatis. sic nemo posset puniri nisi q̃ voluñtatis vsũ hr̃et. sed hoc ẽ plane falsũ. nã puuli puniũtur ꝓ pctis parẽtũ. z multa etiã tormẽta patiũt̃ nõ

49 solũ in habitu. verũ etiã in actu. g̃ ꝛc. R. dð. q̄ pena rõe pene duo noiat. videlic3 nocumẽtũ nãe. z instrumẽtũ diuie iusticie. vnũ tanq̃ mãle. reliquũ tanq̃ formale. Vñ pena z ẽ vltio. z ẽ etiã passio. Cũ g̃ pena ꝯpat̃ ad aliq̃d. hoc p̃t eẽ aut inq̃tũ vltio. aut inq̃tũ passio. Si inq̃tũ vltio. sic ꝓprie h̄z ꝯpari ad ipsã voluñtatẽ. de⁹ eñi nõ vlciscit̃ de se manu. vel pede. vel aliqua potẽtia sẽsitia. sed de voluñtate deliberatiua. de qua vlciscit̃ de⁹ nõ solũ affligẽdo ipam in se. ſ etiã affligẽdo eã i ceteris mẽbris corpis. in quib⁹ ipa cupiebat delectari. Si ãt ꝯpet̃ pena ad aliq̃d ꝯ q̃tũ ẽ passio. sic dð3 ẽ q̄ cũ nõ quecũq3 passio pena sit ſm ꝯpletã rõem pene. sed passio ledẽs. passio affligẽs. passio displicẽs. sic pena ſm q̄ plene tenet rationẽ pene. sc3 pena q̃ facit hoiẽ recte miserũ. adhuc respicit voluñtatẽ rõe sui ꝯpletiui. Nemo eñi plene miser ẽ sicut dic̃ Aug. ex h̃ q̄ patit̃ solũ. ſ ex h̃ q̄ patit̃. z scit se pati. z nõ vult se pati. Scðm ãt q̄ passio tenet semiplenã rõem pene. put dr̃ passio ledẽs vel affligẽs in eo in q̃ nõ ẽ nata eẽ q̃tũ ẽ de pma ꝯditõe nãe. sic nõ tm̃ respicit voluñtatẽ. sed etiã oẽs potentias aĩe. z oĩa mẽbra corpis. nõ tñ respicit illa sine voluñtate. q2 in nllð p̃t eẽ pena. nisi in q̃ ẽ rõnalis voluntas. Vñ bruta q̃uis patiãt̃ nõ tñ puniunt̃. Sic igit̃ p3 q̄ pena z inq̃tũ ẽ vltio. z inq̃tũ est passio plene tenẽs rõez pene. directe respicit ipã3 voluñtatẽ. ita q̄ ꝓpriũ ẽ ipius voluñtatis puniri. Vñ ꝯcedẽde sũt rõnes q̃ h̃ oñdũt. Inq̃tũ tñ ẽ passio ledẽs vl' affligẽs. h̄z respicere alias potẽtias. z etiã corpis organa. Et ſm h̃ p3 respõsio ad rões que ad oppositũ inducũt̃

Ad illð eñi qð obijcit̃ de ignorãtia z pena dãni z 50
sẽsus p3 respõsio. Nã etsi ignorãtia dicat puatiõem alicui⁹ boni qð respiciat cognitiuã. z silr̃ pena dãni. et silr̃ pena sẽsus puatõem delectatõis z quietis ptis sẽsitiue. totũ hoc tñ de⁹ ordiat ad iudicãdũ z vlciscẽdũ se de voluñtate. ipa eñi ẽ q̃ directe aduersat̃ diuine iusticie. dũ ꝑpetrat iniusticiã. z iõ ordo diuie iusticie puniẽtis directe respicit illi⁹ deordinatiõis remotõem. ipa etiã sola fuit que sibi se pncipiũ posuit z deũ derelinquẽdo ꝯtẽpsit dũ peccauit. z iõ d3 penarũ mltitudiẽ in seruitutẽ redigi. vt q̃ dehonorauit deũ voluñtarie ꝯtemnẽdo. honoret ipm voluñtarie supplicia patiẽdo. Ad illð qð ob' q̄ in viris iu- 51
stis z in xp̃o nõ fuit pena inuoluñtaria. dð. q̄ ibi non tenet pena rõnẽ vltõis. nisi relata ad voluñtatez adeo peccatricẽ. respectu cui⁹ voluñtatis oĩs pena ẽ inuoluñtaria. q2 voluñtas peccatrix q̃rit oblectatõez. z refugit passionẽ. Ad illð qð obĩ de puulo qui patit̃ pe- 52
nas. respõderi p̃t sicut ad hoc.

Distinctio. xlij. Descẽdit ad speciales differẽtias peccati in cõmuni.

Cum ãt voluñtas mala z opatio ꝛc. Supra ostẽdit mgr̃ qualit̃ pctm̃ ortũ habeat a voluñtate in generali. in hac vð pte descẽdit mgr̃ ad drias pcti. Diuidit̃ ãt ps ista in duas ptes. In quaꝝ pma descẽdit mgr̃ ad drias pcti cões. In scða vð descẽdit ad vnũ pctm̃ spẽale qð ẽ int̃ cetera pctõꝝ genera mag' graue z abominabile. j. di. xliij. Est p̃terea q̃ddã pcti gen⁹ ꝛc. Prima ps q̃ spectat ad p̃ntẽ distictõez tres h̄z ptes. qm̃ dria pcti ad pctm̃ p̃t attẽdi triplicit̃. aut q̃tũ ad actũ. aut q̃tũ ad reatũ. aut q̃tũ ad peccãdi modũ. In pma g̃ inq̃rit mgr̃ driã int̃ pctã opis z voluñtatis. In scða inq̃rit driã ex pte reat⁹. q̃ ẽ int̃ gen⁹ pcti original' z actual'. venial' z mortal'. ibi. Preterea q̃ri solet ꝛc. In tercia vð sbiũgit diuersos mõs peccãdi. siue diuersa genera pctõꝝ modũ narratõis. ibi. Modi ãt pctõꝝ varias ꝛc. Prima ps diuidit̃ in duas. In q̃rũ pma mgr̃ mouet q̃õnẽ z determiat ſm duplicẽ opinionẽ. In scða vð ponit z respõdet obiectõib⁹ q̃ impugnare videt̃ opinionẽ magis ꝓbabilẽ. ibi. Q2 cũ ꝯstet ꝛc. Silr̃ scða ps in q̃ inquirit drias pctõꝝ q̃tũ ad reatũ duas h̄z. In pma q̃rit̃ q̃lit̃ reat⁹ possit manẽ pctõ abeũte. in q̃ accipit̃ dria actual' pcti z origial'. q2 actuale trãsit actu z remanet reatu. origiale ãt ecõuerso. In scða vð ostẽdit q̄ reat⁹ multiplicit̃ accipit̃ in scriptura. videlicet ꝓ obligatõe pene eterne. z pene tpalis. ex q̃ accipit̃ dria mortalis pcti z venial'. ibi. reat⁹ in scriptura multiplicit̃ accipit̃. Silr̃ tercia ps duas h̄z ptes. In q̃rũ pma tãgit mgr̃ q̃nq3 modos diuidẽdi pctã consuetos in scriptura. In scða vð remouz dubitatõem q̃ ortũ h̄z ex vna illaꝝ diuisionũ. ibi. Ex supbia tamen oĩa mala oriũtur ꝛc.

Inq̃rit driã3 int̃ pctã opis z voluñtatis. z determiat ſ3 duplicẽ opinionẽ. a

Cum aũt voluñtas mala z opatio sint pctm̃. q̃ri solet vtrũ in eodẽ homine z circa eandẽ rẽ hec duo vnũ sint pctm̃ vel diuersa: vt si q̃s vo-

XLII

lũtate furat voluntatẽ habuit malã q̃ peccatũ ẽ. ⁊ actũ malũ q̃ itẽ peccatũ ẽ. Hec aũt duo diuersa sunt scilicet volũtas ⁊ actio. Sed nunquid diuersa sunt peccata an vnũ? Quidã dicũt vnũ eẽ peccatũ. alij vo dicũt diuersa eẽ pctã.

Ponit ⁊ respõdet obiectionib⁹ q̃ impugnare videntur opinionem magis ꝓbabilem. b

Pria obiectio. Quia cũ ɔstet h duo eẽ diuersa. aut diuersa duo pctã dicũtur. aut duo diuersa ñ pctã. Quib⁹ alij respõdẽt. h duo diuersa eẽ peccata nõ plura. Nõ eñ plura pctã sũt. ꝫ pctm̃ vnũ. qꝛ vna ꝑuaricatio vl inobediẽtia in vtroq; admittitur. siue quãdo vult. siue quãdo agit. ⁊ vn⁹ est ibi cõtẽpt⁹. sed minoꝛ cũ in voluntate solũ pctm̃ cõtinetur. maioꝛ vero cũ volũtati etiã opatõ additur. et iõ maius fit pctm̃. sed nõ plura. cũ volũtas opi mãcipatur.

R⁹

Scda obiectõ. Sed adhuc eisdẽ obijcitur. Si vnũ tm̃ illa duo pctã sunt. cũ qs volũtate mala ꝑus ɔcepta. deinde opus patrauerit. ñ ꝓ aliq̃ reus est. nisi ꝓ quo ante opus reus erat. cũ adhuc in sola volũtate pctm̃ cõsistebat. Nullus enĩ re⁹ ẽ eterne mortis nisi ꝓ pctõ. ꝫ pctm̃ aliõ nõ est admissũ actõe q̃ ꝑus admissũ erat volũtate. Non ẽ ꝓ aliquo alio iste fit dãnabilis actu peccãdo. q̃ ante fuerat cũ sola volũtate delinq̃bat. Ad hoc etiã ⁊ illi respõdẽt dicẽtes. ꝓpter peccatum quidẽ tm̃ illũ furẽ reũ cõstitui. q̃uis eius volũtas ⁊ actio vnũ sint peccatũ. ꝓ alio tamẽ reus factus est actu peccãdo. q̃ prius erat sola volũtate delinquẽdo. quia ꝓ actu qui est aliud q̃ volũtas. licet nõ aliud peccatũ.

R⁹

Tercia obiectõ. Itẽ adhuc qdã instãt dicẽtes. Hec duo iõ diuersa eẽ pctã. quia diuersoꝝ legis mãdatoꝝ ꝑuaricatões sũt. Alio enĩ mãdato legis ꝓhibetur actio furti scilicet nõ furaberis. alio furandi volũtas scilicet nõ cõcupisces rem ꝓximi tui. Cũ aũt hec duo diuersa mãdata sint q̃bus illa duo ꝓhibẽtur. pꝫ illa duo diuersas esse preuaricatões. diuersa esse peccata. Ad q̃d etiã illi dicũt diuersa q̃dẽ esse mãdata q̃bus illa duo distinctim ꝓhibẽtur. vt Aug. docet sup Exodũ. Verũtamẽ in illis nõ obseruatis. vna tm̃ ꝑuaricatio incurritur. vnũq; contrahitur pctm̃. licet duo diuersa illis ꝓhibeãtur. Sicut ecõuerso duo sũt mandata charitatis q̃bus duo ꝑcipiũtur diligi. vna tñ in eis nob̃ ɔmẽdatur charitas.

R⁹

Querit qualiter reatus possit manere pctõ abeunte. ⁊ inde accipitur dĩa originalis ⁊ actualis pcti. qꝛ actuale transit actu [illegible] remanet reatu. originale econuerso. c

Preterea queri solet. cũ ab aliquo ꝑpetrato volũtate pctõ. volũtas id agendi ⁊ actio trãsierit. nõdũ tamẽ vera habita penitẽtia. vtrũ illõ pctm̃ vsq; quo peniteat [illegible] in eo. Q̃d nõ esse videtur. qꝛ volũtas illa q̃ ꝑus fuit nõ est neq; actio. qꝛ neq; vult illõ vel agit. q̃d ante voluit ⁊ egit. Sed nõ est ignorãdũ peccatũ duobus modis dici eẽ in aliquo ⁊ transire scꝫ actu ⁊ reatu. Actu ẽ in aliq̃ duꝫ ip̃m pctm̃ est vt actio vel volũtas in peccante. Reatu vero cuꝫ ꝓ eo siue trãsierit siue assit mẽs hõis polluta est ⁊ corrupta. totusq; hõ supplicijs obligatus perpetuis.[a] nec vnq̃ est in aliquo pctm̃ actu ꝑter originale quin sit etiam reatu. sed est reatu interdũ postq̃ trãsit actu.

a Nec vnq̃ ẽ ⁊c. Innuit mgr̃ q pctm̃ iterdũ ẽ i aliq̃ reatu. postq̃ꝫ trãsit actu. Cõtra vr̃ h eẽ falsũ. Aut eñ reatus siue obligatio pcti fũdatur sup actum pcti. aut sup ꝓnitatẽ. aut sup deformitateꝫ. Si sup actũ. q̃ trãseũte actu neceẽ ip̃ꝫ trãsire. q̃ nõ manet pctm̃ q̃tũ ad reatũ. postq̃ꝫ trãsit q̃tũ ad actũ. Si sup ꝓnitatẽ. q̃ cũ ꝓnitas remaneat in hõie post grẽ susceptões. vr̃ q reatus remaneat post peccatũ. etiã post grãm susceptã. q̃d est plane falsũ. Si sup deformitateꝫ. ⁊ illa dicit priuatõem. ⁊ priua-

Ostẽdit q reat⁹ multipliciter accipitur in scriptura. ex quo accipitur differentia mortalis pcti ⁊ venial. d

Reatus in scriptura multipliciter accipitur. scilicet ꝓ culpa. ꝓ pena. ꝓ obligatõe pene tꝑalis vel eterne. Si eñ mortale est. obligat nos pene eterne. Si veniale. obligat nos pene temporali. Duo enim sũt genera peccatorũ. mortaliũ scilicet ⁊ venialiũ. Mortale ẽ q̃d hõ

tio nihil est. ergo fundat̃ reatus peccati sup nihil. ergo ꝓ nihilo obligat̃ hõ ad penaꝫ. ergo si nihil est plus in pctõ nisi
ista tria. nõ videt̃ ꝙ pctm̃ possit remanere reatu ⁊ trãsire actu. Querit̃ ergo sup qd fũdet̃ reatus siue obligatio
1 a.d penã. Rñ°. dõꝫ ꝙ ſm ꝙ tria sũt in pctõ. scꝫ actus peccãdi. ⁊ habitus ꝓnitatis. siue macula pcti. ⁊ tercio de-
fectus siue boni priuatio. q̃ deformitas dr̃. ſm hec triplex fuit modus dicẽdi. Quidã eni dixerũt ꝙ reat⁹ pec
cati fũdat̃ sup actũ. nec tñ sequit̃ ꝙ reat⁹ trãseat cũ actu. ꝓ eo ꝙ ꝓ actu p̃terito pt̃ hõ manere obligat⁹ ad pe
nã futurã. Cũ eni quis ex prauitate actõis sue reus pene efficit̃. ⁊ si actus ille ptrãseat. reatus siue obligatõ nõ
ptransit. sicut patet in latrone. vel in eo q̃ aliqd facin⁹ ꝑpetrauit. Sed huic mõ obuiat ptãs absolutõis a rea
tu. si eni reat⁹ fũdat̃ sup actũ p̃teritũ. cũ actũ preteritũ necesse sit esse p̃teritũ. cũ est reus. nõ potest eẽ nõ reus
qd manifeste falsũ ẽ.
Ali⁹ mod⁹ dicẽdi fu-
it ꝙ reat⁹ fũdat̃ super
ꝓnitatẽ. q̃ quidẽ ꝓni
tas dicit̃ esse macula
peccati. ⁊ illa macula
est quasi qdã disposi-
tio reddẽs aiam cre-
mabilẽ. ⁊ rõe amotõ-
nis illi⁹ macule dici-
mur lauari in sãguie
xp̃i a peccatis nostris
Sed huic mõ dicẽdi
obuiat possibilitas a-
motõis illius ꝓnita-
tis absq3 infusiõe gr̃e.
sic pꝫ qñ de auaro fit
ꝓdig⁹. auferet̃ ab eo ꝓ
nitas ad auariciã. si ergo
reat⁹ fũdaret̃ sup illã
ꝓnitatẽ. cũ aliquis de
auaro fieret ꝓdigus.
absq3 gr̃a eẽt a reatu
peccati absolut⁹. qd
plane fl̃m ẽ. Tercius
mod⁹ ddi ẽ ꝙ reatus
fũdat̃ sup deformita
tẽ. deformitas aũt nõ
tm̃ dic̃ boni ꝑuatõez.
sed etiã debitũ habẽ-
di. ⁊ q2 pctõr dꝫ dõ iu
sticiã ⁊ honorẽ. ⁊ duꝫ
illis ꝑuat̃. ꝑ pctm̃ de-
format̃. ex hoc obliga
tur ad sustinendã pe
nã. q2 eni debitor erat
⁊ nõ poterat soluẽ in
opib⁹. necesse erat vt
ꝑsolueret in passioni-
bus. Sꝫ huic mõ di-
cẽdi obuiat reat⁹ multiplicitas: Quot eni pctã hõ actualit̃ ꝑpetrauit. tot penis re⁹ erit. ex multis aũt peccatis
eiusdẽ spẽi vna resultat in aia deformitas. Preterea carẽtia boni in hoie obligat ad carẽtiã sũmi boni. nõ ad
passionẽ supplicij. sic pꝫ in originali pctõ. q2 remota deformitate ꝑ grãm. adhuc remanet obligatõ ad penam.
2 Et ꝓpterea dici pt̃ ꝙ reat⁹ siue obligatio ad penã ẽ duplex. qdã scꝫ respectu pene eterne. ⁊ qdã respectu pene
tpalis. Obligatio vero respectu pene tpalis nõ sꝑ requirit culpã p̃sentẽ. sed sufficit ad illã obligatõem ꝙ pe
na fuerit p̃terita. ⁊ ꝙ nõ subsecuta fuerit plena emẽda. Obligatõ aũt ad penã eternã fũdat̃ sup illã culpã. culpa
aũt ꝓprie loquẽdo nõ est ipa ꝓnitas. sed ipa deordinatio siue q̃ est in actu siue q̃ est in aia. Deordinatio autẽ in
actu p̃sistebat ex ꝯuersiõe ⁊ auersiõe. ⁊ ſm hãc duplicẽ ꝯpatõem aia cordinat̃ cũ peccat. ⁊ deordiatõ in aia
3 rõe auersiõis dr̃ deformitas. rõe xo ꝯuersiõis dr̃ macula. Dico ergo ꝙ reat⁹ pene eterne fũdat̃ sup pctm̃. ⁊ inq̃-
tũ ẽ deformitas. ⁊ inq̃ꝫtũ ẽ macula. sed differẽter. q2 rõe auersiõis dign⁹ ẽ supplicio. Fũdat̃ etiã reat⁹ sup ma-
culã ⁊ deformitatẽ q̃ ẽ in aia ꝑ ꝯpatõeꝫ ad actũ. ꝑ quẽ illa macl'a vel deformitas ẽ introducta. ⁊ iõ plurifica-
tur reat⁹ ſm ꝙ plurificat̃ pctã ꝯmissa. Et ꝑ hoc pꝫ rñsio ad obiecta. Nã dico ꝙ reat⁹ pene eterne nõ simplr̃ fũ-
dat̃ sup maculã ſm ꝙ dr̃ ꝓnitas vl' positõ aliq. sed poti⁹ ſm ꝙ dr̃ deordiatõ ⁊ ꝑuatõ. Dico etiã ꝙ nõ fũdatur
sup deformitatẽ solũ rõe ꝑuatõis. sed etiã rõe debiti. nec solum rõe auersiõis sed etiam ꝯuersiõis. nec solũ super
pctm̃ ſm ꝙ ẽ deformitas sed ſm ꝙ ẽ macl'a. ⁊ hoc ẽ qd dic̃ mgr̃ i lr̃a. Reatu remanꝫ pctm̃ i hoie. cũ ꝓ eo siue trãs-
ierit siue assit mẽs hois polluta ẽ ⁊ corrupta. quisq3 hõ supplicijs ẽ obligat⁹ ꝑpetuis. ⁊ loqt̃ hic mgr̃ (sic pꝫ) de
reatu pene eterne nõ tpalis. reat⁹ eñ pene tpal' bñ fũdat̃ sup illd qd ptrãsit. Modi ãt pctõꝝ varias in scri-

mortem eternã meret̃. Crimẽ eñ (vt ait Aug) est qd ẽ dignũ accusatione ⁊ dãnatione. Veniale ẽ qd hoiem vsq3 in reatũ ꝑpetue mortis nõ grauat. verũtamen penã meret̃. sed facile indulget̃.

Tãgit quoq3 cõsuetos modos diuidẽdi pctã.

b Modi ãt pctõꝝ varias in scriptura hñt distinctiões. in qua dicit̃ pctm̃ duob⁹ modis cõmitti. scꝫ cupiditate ⁊ timore vt Aug. tradit sup illũ locũ ps. Incẽsa igni ⁊ suffossa. His eñ duob⁹ modis dicit oĩa pctã mortalia includi. Et incẽsa ea dicit que ex cupiditate male accẽdẽte oriũtur. Suffossa vero que ex timore male humiliãte ꝑueniũt. qd est quãdo quis cupit nõ cupiẽda. vel timet nõ timẽda. Alibi xo dicit̃ pctm̃ fieri trib⁹ modis. scꝫ cogitatu. xbo. ⁊ ope. Vñ Hiero. super Ezech. Tria generalia delicta sũt quib⁹ hũanũ subiacet gen⁹ Aut eñ cogitatiõe. aut sermone. aut ope peccamus. His aliquãdo etiã addit̃ terci⁹ mod⁹ scꝫ ꝯsuetudinis qd in quadriduano lazaro significatuꝫ ẽ. Dicit̃ qꝫ hõ peccare i deũ. in se. ⁊ in ꝓximũ. In deũ cũ d deo male sẽtit. vt heretic⁹. Vel q̃ dei sũt vsurpare p̃sumit indigne ꝑticipãdo sacramẽta. Vel qñ nomẽ dei pierãdo cõtẽptibile facit. In proximuꝫ peccat. cũ proximum iniuste ledit. In se vero cũ sibi ⁊ nõ alij nocet. — b | Ps. lxxix

Variaꝫ quoq3 appellatõem habet. Dicitur eñ pctm̃ etiam delictũ. Et delictum fortasse est. vt ait Aug. in questionibus leuitici. declinare a bono. pctm̃ est facere malũ. Aliud est eñ declinare a bono. aliud est facere malũ. Peccatũ ergo est ꝑpetratio mali. delictũ desertio boni. quod ⁊ ipm ostẽdit nomẽ. Quid eñ aliud sonat delictũ nisi derelictũ. ⁊ q̃ derelinqt. qd derelin- — Differũt delictũ ⁊ pctm̃.

pctm hñt distinctões. Cõtra. vĩ q̃ ñ solũmõ varias hẽant imo etiã ĩfinitas. qz sic vult phs. bonũ ẽ vno mõ. malũ aũt mltipharia. Et ipse etiã dyo. dic q̃ malũ est infinitũ. g vr̃ q̃ in scriptura ñ possit habere distinctiões determiatas. Juxta [illegible] q̃rit̃ de numero τ sufficiẽtia hay distictõnũ q̃s mgr̃ ponit i lr̃a. Vr̃ ei q̃ aliq̃ ĩcõuenieẽt assigneẽt. cũ oẽ pctm̃ sit i volũtate ex libidie mota. male distiguit̃ pctm̃ i pctm̃ qđ ẽ ex amore. τ qđ ẽ ex timore. Jtẽ cũ oẽ pctm̃ sit i cogitatõe τ volũtate. male distinguit̃ pctm̃ p pctm̃ cogitatõe: v̾bo. τ ope. Jtẽ cũ oẽ peccatũ sit in deũ. male distinguit̃ pctm̃ [illegible] istas vrias in deũ. in se. in ꝓximũ. Jtẽ cuz in oi pctõ sit defect⁹ alicui⁹

quid nisi bonũ. Vel delictũ est qđ ignorãter fit. peccatũ qđ sciẽter ꝯmittit̃. Indifferẽter tñ τ pctm̃ noie delicti. τ delictũ noie peccati appellat̃.

Septẽ sũt vicia capitalia.

c Propterea sciẽduz est ᶜ septem esse vicia capitalia vel ꝓncipalia vt greg. super Exodi ait. scilicet inanẽ gloriam. irã. inuidiã. accidiam vel tristiciã. auariciam. castrimargiaz. luxuriã. Que [illegible] ait Joh. Crisᵒ. significata sunt in septẽ ꝑplis qui terrã ꝓmissionis israeli ꝓmissã tenebãt. De hijs quasi septẽ fõtibus cũcte animarũ mortifere corruptele emanãt. Et dicũt̃ hec capitalia. quia ex eis oriũtur oia mala. Nullũ eñ malum est qđ etiã nõ ab aliquo hoꝝ originẽ trahat.

circũstãtie. oĩe pctm̃ vĩ eẽ omissio. g male distinguit̃ p ꝯmissũ τ omissũ. Postremo vĩ cũ ois pcti iniciũ sit supbia. q̃ male distiguat̃ pctm̃ [illegible] septẽ capitalia. Rᵒ. dđ. q̃ mgr̃ i 4
hac pte septẽ inuit diuisiões pcti hz septẽplicẽ ei⁹ cõpatõnem. Prio nãq; pctm̃ cõpat̃ ad cãz suã ex q̃ hz ortũ. τ sic ẽ illa diuisio peccati i actuale τ origiale. Scđo do cõpat̃ ad penã ad quã termiat̃. τ sic ẽ illa diuisio pcti i mortale τ veniale. Has duas vrias mgr̃ ꝓmisit supra. Tercio pctm̃ cõpari hz ad motiuũ. τ h̾ q̃dẽ vl̾ ẽ ad bonũ assequẽdũ. vl̾ ad malũ fugiẽdũ. τ sic ẽ tercia diuisio quã mgr̃ ponit in pctm̃ ex amore et pctm̃ ex timore. Quarto pctm̃ cõpari hz ad actũ sbstratuz. τ sic ẽ q̃rta diuisio pcti i pctm̃ cogitatõis. v̾bi. τ opis. hz triplicẽ potẽtiã. scz affectiuã. itꝑptatiuã. τ opatiuã. cogitatõ cũ p affectione ibi accipit̃. Quĩto ꝯpat̃ pctm̃ ad psonã quã offẽdit. τ sic ẽ q̃nta diuisio pcti. i deũ. τ i se. τ i ꝓximũ. Sexto cõpat̃ pctm̃ ad mãdatũ cui opponit̃. τ sic ẽ illa diuisio. i delictũ τ cõmissũ. qz delictũ ẽ ꝯ p̾ceptũ affirmatiuũ. τ cõmissũ ꝯ negatiuũ. Septio cõpat̃ ad vicia q̃ ex ipo oriũt̃. τ sic ẽ illa diuisio pcti i septẽ vrias capitaliuz. Et sic mgr̃ ponit ibi septẽ diuisiões hz septẽ pcti cõpatões. Quis tñ alie diuisiões repiãt̃. ad aliquã hay tñ reduci pñt. p eo q̃ sumũt̃ hz aliquã istay cõpatõnũ. Sic illa diuisio qua btũs Ja. i cano. sua diuidit pctm̃ i supbiam vite. τ cõcupiscẽtiã oculoꝝ. τ cõcupiaz carnis. reducit̃ ad illã q̃ ẽ ex pte motiui. Silr̃ τ illa diuisio q̃ Jsiđ. diuidit pctm̃ i pctm̃ qđ ẽ ex malicia. ex ĩfirmitate. τ ignorãtia. Silr̃ illa diuisio q̃ Greg. diuidit i pctã carnalia τ spũalia. quã sumit ex illo v̾bo aplĩ. ij. Cor. vij. Mundem⁹ nos ab oi inq̃namẽto carnis τ spũs. reducit̃ ad ill[illegible] q̃ pctm̃ diuidit̃ p cõpatõez ad act⁹ sbstratos. τ sic pz sufficẽtia. numer⁹. τ ordo istay diuisionũ. Ad illđ g 5
qđ obr̃ q̃ malũ ẽ ĩfinitis modis. dđ. q̃ τ si h̾ vey sit ex pte ipi⁹ mali. τ etiã p cõpatões q̃s hz ad ptic̾laria bõa. τ ad ptic̾lares psõas. verũtñ rõe boni sibi oppositi. τ rõe cõpatõnũ generaliuz. modis finitis q̃uis varijs hz distigui. Ad illđ qđ obr̃ q̃ diuisiões ille q̃ h̾ assignãt̃ ñ recte assumũt̃. m apie. qz i ill̾ trib⁹ ꝓmis diuisionib⁹ ꝓmũ mẽbrũ generale ẽ ad oẽ pctm̃. dđ q̃ i ill̾ trib⁹ diuisionib⁹ ꝓmũ m̾ẽtũ accipiẽdũ ẽ cuz p̾cisione vt sit sẽsus q̃ pctm̃ aliđ ẽ ex amore tñ. aliđ ex amore pit̃ τ tiore. sic τ i alijs dnob⁹. Vel dic q̃ diuidit pctm̃ penes motiuũ. τ actũ. τ obiectũ. put h̾ accipit̃ ꝓpe τ imediate. Illđ v̾o qđ obr̃ ꝯ illã diuisionẽ q̃ ẽ i delictũ τ cõmissũ ñ valz. qz [illegible] q̃ãliq; omissio cuiusq; bone circũstãtie dr̃ delictũ. s illa q̃ ẽ omissio act⁹ debiti. Ad vltimũ dđ. q̃ 7 8
supbia dr̃ duplr̃. vno mõ put ois cõtẽpt⁹ τ erectõ mẽtis noie supbie cõtinet̃. τ sic ẽ iniciũ ois pcti. In oi eñ pctõ hõ supbit τ [illegible] erigit ꝯ deũ. Alio mõ dr̃ supbia appetit⁹ dignitatis τ honoris. τ [illegible] mõ ẽ spãle pctm̃ distinctũ ab alijs pctis. c Septẽ eẽ vicia capitalia vl̾ ꝓncipalia. Cõtra. qz sup illđ ꝓuerb. vj. Sex sũt q̃ odit deus. glo. sex capitalia vicia enumerat q̃ i cõpatõe septimi minora sũt. τ ista ñ cõtinet̃ sb ill̾. g videt̃ eẽ. xiiij. Item Jsiđ. sup deut̃. enumerat octo capitalia. scz castrimargiã. fornicatiõez. phylargiriã. tristiciã. irã. cenodoxiã. accidiã. supbiã. τ ita vr̃ vl̾ q̃ ista diuisio sit diminuta vl̾ alia supflua. Jtẽ cũ vicia opponãt̃ v̾tutib⁹. τ nos hẽam⁹ bit⁹ v̾tutũ donoꝝ τ btitudinũ. vr̃ q̃ deberẽt eẽ capitalia vicia saltẽ. xxj. Jtẽ cũ virt⁹ hẽat sibi viciũ oppositũ penes supabũdãtiã τ defectũ. vĩ q̃ hz numey bituũ bonoꝝ dñt duplicari bitus capitaliũ vicioꝝ vt sint. xlij. Juxta h̾ etiã q̃rit̃ cũ habeam⁹ capitale viciũ penes gen⁹ tact⁹ τ gust⁹. vt luxuriã τ gulã. q̃re ñ hẽmus penes alios sẽsus. Querit̃ etiã p quãto dicat̃ aliq̃d capitale pctm̃. τ đ numero isti⁹ diuisiõis et sufficientia. 9

Rᵒ. dđ. q̃ capitale viciũ duplr̃ pt dici. aut qz p̾cipuũ τ magnũ ẽ i genere vicioso. aut qz caput ẽ τ p̾ncipiuz alioꝝ. Prio mõ accipit̃ i glo. ꝓuerb. vj. vbi vocãt̃ illa vicia capitalia. qz magna sũt. τ hõ dign⁹ ẽ magna pena. Secundo modo hoc dicitur vicium capitale quod ẽ rõ principiãdi multa pctã. Unde Greg. cuicũq; capitali pctõ assignat filias. Pctm̃ q̃ h̾ ipo ponit̃ eẽ caput τ p̾ncipiũ alterius. q̃ ei⁹ motiuũ adeo cadit i aĩe appetitũ. q̃ pt ꝓstare fomẽtũ τ motũ adeo vt ex ipo cõsurgat q̃dđã pcti corp⁹ q̃dãmõ methaphoricũ cõtinens varietatẽ ramoꝝ τ mẽbroꝝ. filioꝝ τ filiay. Et hinc ẽ q̃ ĩfidelitas q̃ opponit̃ fidei ñ ponit̃ eẽ capitale pctm̃. 10
qz error ñ cadit primo i aĩe appetitũ. silr̃ nec ꝓdigalitas q̃ ẽ opposita auaricie. Inanis aũt glĩa vno mõ ẽ capitale viciũ. alio mõ est filia. Nã put inanis gloria dicit appetitũ dignitatis τ excellentie. sic ẽ idẽ cũ superbia. τ est capitale viciũ. τ sic accipit magister in litera. qz animus directe mouet̃ ad excellentiã τ dignitatem appetẽdã. Prout inanis gloria dicitur appetitus laudis sic est filia. quia nõ desideratur laus humana nisi ꝓpter excellẽtiã. Et sic pz q̃ nõ est cõtrouersia inter istã assignatõez τ illã Jsiđ. Jsidor⁹ aũt accipit cenodoxiã siue inanẽ gloriã p supbia. ꝓrie dicta. τ vltio supaddit supbiã septẽ capitalib⁹ q̃si oim viciorũ reginã. Sufficiẽtia aũt capitaliũ τ numer⁹ multipliciter pt accipi. Uno mõ sic. Cum peccatũ capitale sit corruptio siue ꝑuitas respectu eius ad qđ nã ꝓna est ex corruptõe pmaria multiplicari hz sic mltiplicari hz illa ꝑuitas.

Pronitas aũt illa pt multiplicari ex pte obiecti sic. qr aut attendit qtũ ad appetitũ apparẽtis boni. aut qtũ ad fugam apparẽtis mali. Si primo mõ. aut respectu boni interioris ꝛ sic est supbia. aut exterioris ꝛ sic est auaricia. aut iferioris put spectat ad pseruatõez ppe carnis ꝛ sic ẽ gula. aut pseruatõez spẽi ꝛ sic ẽ luxuria. Si respectu apparẽtis mali. h pt tripliciter eẽ. aut mali interioris ꝛ sic ẽ inuidia. aut exterioris ꝛ sic ẽ ira. aut inferioris ꝛ sic ẽ accidia q̃ refugit malũ carnis. Sed iste mod⁹ sumẽdi nõ vr̃ vsquaq̃ puenies. Dis eni pnitas directe ẽ respectu apparẽtis boni. Et iõ ẽ ali⁹ mod⁹ multiplicãdi hãc pnitatẽ bz diuersitatẽ viciorũ aie Dñ. pnitas aut attẽdit i ipsa volũtate rõnali bz se. aut p piũctõez ad sensibilẽ. aut p piũctõem ad vegetabilẽ. Si sciũ dũ se sic pt eẽ tplicit. aut in pparatõe ad deũ et sic ẽ supbia. aut ad pximũ ꝛ sic ẽ inuidia. aut ad seipz ꝛ sic ẽ accidia. Si p piũctõem ad sẽsibilẽ sic pt eẽ duplicit bz q duplex est motiua sẽsibil. scz pcupiscibil ꝛ irascibil. si p p piũctõez ad pcupiscibilẽ sic ẽ auaricia. si ad irascibilẽ sic ẽ ira. si attendat p piũctõnẽ cũ vegetabili. sic pt eẽ duplr. aut qtũ ad generatiuã ꝛ sic est luxuria. aut qtũ ad nutritiuaz ꝛ sic est gula. Quãtũ ad augmẽtatiaz nlla ẽ. qr illa ẽ pure nãlis. Sz qr ira ita ẽ spũale pctm sic inuidia et accidia. adhuc vĩ q ille mod⁹ assignãdi aliquã hẽat icõueniẽtiã. Propterea tercio mõ pt dici q pnitas ad aliqd apparẽs bonũ. aut ẽ respectu boni qd respicit spm bm se. aut respectu boni qd respicit spm i carne. Si respectu boni qd respicit spm bm se. h pt eẽ q̃druplr. bm q̃tuor cõditões boni ad q̃s pn⁹ ẽ appetit⁹ nr̃. Appetit ei q̃s bonũ sb rõe dignitatis ꝛ h p supbiã. sb rõe ppetatis ꝛ sic ẽ inuidia. sb rõe securitatis ꝛ sic ẽ ira. sb rõe q̃etis ꝛ sic ẽ accidia. Si vo sit h pnitas respectu boni qd respicit spm i carne. ẽ triplicit bm triplicẽ pditõez sb q̃ spirit⁹ carnal bonũ appetit. Aut ei appetit bonũ sb rõe sufficiẽtis ꝛ sic ẽ auaricia. aut sb rõe demlcẽtis ꝛ sic ẽ luxuria. aut sb rõe reficiẽtis ꝛ sic ẽ gula. Ex hijs pz sufficiẽtia ꝛ numer⁹ viciorũ capitaliũ. Nõ ei accipiũt p oppositum

Remouet dubitatõem que ortũ habet ex vna illarũ diuisionum.

f

Ex superbia tamẽ oĩa mala oriũtur ꝛ hec ꝛ alia. qr vt ait Greg. Radix cũcti mali est supbia. de qua dicitur. o Iniciũ ois peccati est supbia. que est amor pprie excellẽtie. Cuius quatuor sũt spẽs vt Greg. ait. Prima est cũ bonũ qd habet qs sibi attribuit. Scda cũ credit a deo esse datum. sed tamẽ p suis meritis. Tercia cuz se iactat habere quod ñ habet. Quarta cũ ceteris despectis singulariter vult videri. Merito g̃ radix omnis mali dicit supbia. Huic aũt videt obuiare qd apostolus ait. Radix oim maloꝝ est cupiditas. qr si radix oim maloꝝ est cupiditas. g̃ supbie. quõ g̃ supbia radix est ꝛ initiũ ois peccati?

Or supbia ẽ radix oim maloꝝ

o De q̃tuor spẽbus supbie.

Or cupiditas ẽ radix oiz malorum.

Quõ quodlibet hoꝝ scz supbia ꝛ cupiditas dicat radix oim maloꝝ.

Sed vtrũq̃ recte dictũ esse intelligat. si genera peccatoꝝ singuloꝝ. nõ singula generꝝ vtraq̃ locutõe includi intelligãtur. Nullũ quippe genus peccati est qd interdũ ex supbia nõ pueniat. Nullũ etiã qd ex cupiditate aliquãdo nõ descẽdat. Sũt eni nõnulli hoim qui ex cupiditate fiũt supbi. ꝛ aliqui ex supbia fiũt cupidi. Est eni vt ait Aug. hõ qui nõ est amator pecunie nisi p hoc putaret se excellẽtiorẽ eẽ. ideoq̃ vt excellat. diuitias cupit. Tali hoi ex supbia oborit cupiditas. Et est aliquis qui nõ amaret excellere nisi putaret p hoc diuitias maiores habere. Ideo g̃ excellere laborat. quia diuitias habere amat. Hinc innascit supbia. i. amor excellẽtie ex cupiditate. Patet g̃ q ex supbia aliquando cupiditas. ꝛ ex cupiditate aliquãdo supbia orit. ꝛ ido de vtraq̃ recte dicit. q sit radix ois mali.

Aug.

13 ad ṽtutes. nec ad dõa. nec ad btitudies. s bm pnitates respiciẽtes cõditões boni appentis. Patz etiã q̃re penes alios sẽsus ñ hẽn⁹ capitalia vicia sic penes gustũ ꝛ tactũ. qr i hijs regnat pnitas ãplior q i alijs sẽsibus. Vñ si delectatões q̃rũt i alijs sẽsib⁹. ad has reducũt. vtpote si aliq̃s velit aspicẽ mulierẽ pulcrã vt i ea delectetur ꝛ cõcupiscat. reducit tal delectatõ ad luxuriã. Silr si q̃s velit aspicẽ pulcꝝ equũ vel librũ vt ipm hẽat. tal delectatõ reducit ad auariciã. Sic ei appetit⁹ spũs bm se q̃dãmõ q̃etat si hẽat bonũ excellẽs cũ ppetate. et securitate. ꝛ q̃ete. Sic appetit⁹ carnal q̃etat cũ hz bonũ sufficiẽs. demulcẽs. ꝛ reficiẽs. nec acq̃rit nisi pter h tria. o Iniciũ ois pcti ẽ supbia. Cõtra. qr dic Cris. sup illõ ps. A facie isipiẽtie. Ois pcti initiũ isipiẽtia ẽ. s cũ ñ possint eẽ plura eiusdẽ initia pma ꝛ pncipalia. vr̃ q supbia ñ sit initiũ ois pcti. Itẽ obr̃ bm q mgr̃ obijcit i lia. j. Thi. vltio. Radix oim maloꝝ ẽ cupiditas. Si tu dicas q h duo sũt radices pctoꝝ bz diuersã cõpatões. q̃rit tũc d diuersitate radicũ. ꝛ qd itelligat noie radicis. ꝛ q̃ dria sit int capitale viciũ ꝛ radicẽ. Itẽ q̃ dria sit
14 int initiũ ꝛ radicẽ. R̃ dd q differt dicẽ initiũ ꝛ radicẽ. Nã initiũ ppe dic id a q̃ inchoat mot⁹. radix vo dic illd vñ trahit fomẽtũ ꝛ nutrimẽtũ. ꝛ iõ cũ pctm trahat fomẽtũ ex pte appetibil. ꝛ dicat recessũ a dõ. hinc est q initiũ attẽdit ex pte auersiõis. ꝛ radix ex pte cõuersiõis ppe loq̃ndo. Et qm auersio ẽ ex rõe cõtẽpt⁹. ꝛ cõuersio ẽ ex rõe cupiditatis siue libidis. hinc ẽ q supbia pprie loquẽdo dr initiũ. ꝛ cupiditas dr eẽ radix. Et qm i omi pctõ ẽ auersio ꝛ cõuersio. hinc ẽ q supbia dr initiũ oim pctoꝝ. ꝛ cupiditas radix oim malorum. et simul
15 possũt stare illa duo. Accipit tamẽ nomẽ radicis aliquãdo p noie initij ꝛ ecõuerso. Capitale aũt vitiuz dif-

fert a radice in hoc. q sicut caput dicit ꝑncipale mēbrū. ⁊ mēbrū cōpletū. ⁊ qd est ꝑncipiū alioꝝ q̄tū ad mo-
tū ⁊ sēsū. sic capitale viciū noīat pctm̄ cōpletū a quo oīa alia vicia oriūt. radix vero dicit aliq̄d sb maiori in-
cōpletōe. ⁊ iō ꝓprie loquēdo radix nō noīat gen⁹ pcti determinatū. sed ꝓnitatē libidinis que cōcurrit ad oē
pctm̄. Unde notādū q radix accipit aliqn̄ generalissime. aliqn̄ generalit. aliqn̄ minus generaliter. Generalis- 16
sime. vt cū dicit libido siue cupiditas esse radix oīm maloꝝ. Generalit vero. vt cū dicit q duplex est radix.
amor male accēdēs. ⁊ timor male hūilians. Amor eīn accipit respectu boni. ⁊ timor respectu mali. Min⁹ ve- 17
ro generalit. vt cū dicit triplex ē radix. scz ꝯcupia carnis. ꝯcupia ocl'oꝝ. ⁊ supbia vite. ꝯpatōe3 ad triplex bo-
nū. scz ad bonū inferius. exterius. ⁊ interius. Similiter iniciū peccati tripliciter pt accipi siue noīari. aut ꝓut 18
dicit recessū li. ar. a lege maiestat. ⁊ sic dicit supbia siue ꝯtēpt⁹. aut a lege veritatis ⁊ sic est error. aut a lege bo-
nitatis ⁊ sic est insipiētia. q est ꝯria sapic. Et sic pz q nō est ꝯrietas qn̄ dicit q initiū oīs pcti est supbia. ⁊ qn̄
dicit de errore ⁊ insipiētia. Patet etiā q n̄ est ꝯrietas in hoc q aliqn̄ dicitur vna radix. aliqn̄ due. aliqn̄ tres.
Patet etiā differentia initij. ⁊ ipi⁹ radicis. ⁊ vicij capitalis. Et hec de generali diuisione pctoꝝ dicta sufficiāt
ad presens.

Ad intelligentiā huius partis ſm tria que h
a determinant. circa tria icidit hic qō. Primo
est hic qō de ꝯparatione peccati opis ad pctm̄
volūtatis. Scdo de cōpatōe pcti venialis ⁊ peccati
mortalis. Tercio incidit qō circa modos diuidendi
pctm̄. Circa primū querūtur duo. Primo queritur
vtrū pctm̄ volūtatis ⁊ opis sint duo pctā vel vnum
Scdo vtrū vnū addat ad alterū. Questio. j. a
Utrum pctm̄ voluntatis ⁊ operis sint duo peccata
vl' vnū. Et q sint plura vr. sup illō. Ro. j. Repletos
homicidijs. glo. Pluralit dicit homicidijs. qr alid ē
homicidiū volūtatis. ⁊ aliud homicidiū opis. Si sic
est in homicidio. g pari rōne in alijs pctis. Itē mul-
tiplicato inferiori multiplicat superius. s fornicatō
exterior pctm̄ ē speciale. volūtas etiā fornicādi pec-
catū est spāle. s volūtas fornicādi est alid q̄ ipe ac-
tus fornicatōis. g ista sūt diuersa. ⁊ sūt pctā loqn-
do formalit. g sūt diuersa pctā. Itē multiplicato
sbiecto mltiplicat accidēs qd ꝯsistit ꝑ illō sbiectū. s3
deformitas ꝯpat ad actōem tanq̄ accidens ad sbie-
ctū. g vbi multe sūt actōes deformes. ibi multe defor-
mitates. ⁊ vbi multe deformitates. ibi mlta peccata.
et actio interior ⁊ exterior sunt diuerse. g sunt in eis
diuerse deformitates. ergo ⁊ diuersa pctā. Itē mlt-
tiplicato vno oppositoꝝ multiplicat ⁊ reliquū. qr
tm̄ vnum vni opponitur. sed pctm̄ repugnat prece-
pto. cū igit aliud sit pceptū quo ꝓhibet act⁹ interi-
or. ⁊ aliud quo ꝓhibet act⁹ exterior. quia aliud mā-
datū est. nō ꝯcupisces. ⁊ alid. nō mechaberis. g vr q
sicut illa duo sūt pcepta. ita actio exterior ⁊ interior
sint duo pctā. Item magis ꝯuenit volūtas interi-
or cū volūtate interiori. q volūtas interior cū volū-
tate exteriori. sed volūtas interior cū alia voluntate
facit duo pctā diuersa. ergo mlto fortius voluntas
interior cū actu exteriori sūt diuersa pctā. Sed ꝯ.
ꝑ se ⁊ ꝑ accidēs non ponunt numeꝝ. sicut cū diligo
vinū quia dulce. non dicor diligere duo. sed vnū. sed
actō exterior nō est nisi ꝓpter volūtatē interiorē. igit
volūtas interior cū actu exteriori nō ponit numeꝝ.
g nō sunt duo pctā sed vnū. Item actio inchoata
nō ponit numeꝝ cū seipa cōsūmata. sed pctm̄ incho-
atur in voluntate ⁊ consūmatur in ope ſm q dicit
Iaco. j. Cōcupia cū ꝯcepit parit pctm̄. pctm̄ vo cū
ꝯsūmatū fuerit generat mortē. g ⁊c. Item bonum
op⁹ nō ponit numeꝝ cū bona volūtate in rōe meri-
ti. Uñ cū aliqs volūtarie bene opat. nō ē ibi duplex
meritū. sed vnū. g pari rōe nec voluntas interior cū
ope exteriori ponit numeꝝ in rōne demeriti siue pec-
cati. Item formale in peccato ſm q pctm̄. est libi-
do vel potius ꝯtemptus dei siue auersio. sed cū qs
volūtarie opus nephariū ꝑpetrat. nō sunt duo cō-
temptus sed vnus. nec due auersiōes sed vna. g vo-
lūtas interior et actus exterior non sūt duo pctā s3
vnū. Itē multis pctis mltiplex debet infligi pena.
siue remuneratoria. siue satisfactoria. sed ꝑ peccato
exterius cōsūmato nō debet alicui pena multiplex.
nec diuerse imponūtur satisfactōes sed vna. g volū-
tas interior ⁊ actō exterior nō sunt diuersa peccata.
Rn̄. dd3. q dupl'r ꝯtingit ꝯpari pctm̄ opis exterio- 19
ris ⁊ volūtatis interioris. Uno mō ꝓut ista duo cō-
iūcta sūt ⁊ ordinata. ita q vnū est ex altero. ⁊ sic vo-
lūtas interior cū actu exteriori nō facit diuersa pec-
cata. ꝑ eo q vnus est ibi cōtēptus. ⁊ vna auersio. et
vna ꝯuersio. volūtas eīn est q cōtemnēdo ꝯuertit.
dū ad bonū cōmēdabile ꝯuertit. n̄ solū q̄tū ad ac-
tū ꝓpū. s etiā q̄tū ad actū inferioris potētie q ei sb-
ijcit. Quia igit pctm̄ ſm q hmōi dicit deordinatōe3
ꝑ cōtēptū. ⁊ auersionē a deo. ⁊ ꝯuersionē ad creatu-
rā. hinc est q cū ibi sit vna deordinatō. patz q pec-
catū volūtatis ⁊ opis vnū est loq̄ndo formalit. ꝓut
illa coniūcta sūt. Licet aūt vna sit ibi rō deordinandi.
plura tm̄ sūt ibi deordinata. ⁊ iō q̄uis pctm̄ ibi vnū
sit formalit. plura tm̄ sūt ibi mālit. Si at cōpem⁹ vo-
lūtatē interiorē ad op⁹ exteri⁹ ꝓut sūt sepata. ita q
vnus peccet volūtate tm̄. alius peccet voluntate et
ope. sic pctm̄ volūtatis ⁊ opis sūt diuersa pctā. non
solū mālit. verū etiā formalit. ꝑ eo q act⁹ volūtatis
in quo cōsistit ꝑma rō deordinādi numerat ⁊ ē ali⁹
⁊ ali⁹. hoc aūt mō non querit mgr in litera vtrū vo-
lūtas interior ⁊ actio exterior sint diuersa pctā. hoc
eīn non est dubiū q diuersis pctis peccat qs. si vna
vice tm̄ velit malū. alia vice velit ⁊ ꝑficiat. sed d hoc
querit verū voluntas interior ⁊ actio exterior sit di-
uersa pctā. ſm q vnum ab altero ꝓcedit. ⁊ vnū al-
teri coniūgitur. ⁊ ad hoc respōdendum q q̄uis sint
plura opa culpabilia. ⁊ plura deordinata. qr tamen
vna est rō deordinādi. ⁊ vnus est ibi actus volunta-
tis. nec alt est culpabilis nisi ꝓpter illū. vnū est ibi
pctm̄. Et huic mō dōi magis ꝯcordat mgr in litera
rñdēs obiectōib⁹ q fiūt ꝑ pte altera. q dicebant illa
eē diuersa pctā. Et recte facit in hoc. quia q̄uis ali-
quid possit dici numerari ex quadam improprieta-
te solūmō ex pte ꝑncipij malis. tamē ꝓprie loquen-
do nō numerat aliq̄d ex pte ꝑncipij malis. nisi quia
cū numeratōe ex pte principij malis cōcurrit nume-
ratio ex pte formalis. sicut albedo numeratur in du-
obus hoībus albis. non sic aūt est in ꝓposito. ⁊ ido
rōnes q hoc ostēdūt scz volūtatē interiorē ⁊ actōe3
exteriorē eē pctm̄ vnū. cōcedēde sūt. Ad illud qd
obijcit d glo. dd. q glo. aut loquit mālit. aut loqt d 20
homicidio interiori et exteriori ꝓut disiūcta sunt ita
q vnū alteri nō cōtinuat. Ad illud qd obijcit q 21

multiplicato inferiori multiplicat͛ suū superi⁹. dōm
ꝙ illud ver̄ ē de illo inferiori cui suū superi⁹ est essē
tiale. vel ad qd̄ suū superi⁹ cōparat͛ essētialit͛. nō sic
aūt est in ꝓposito. qꝛ pctm̄ ⁊ dicat͛ de volūtate ⁊ ra
tione. nō dicit͛ p̄dicatōe essētiali. sed magis accidēta
22 li. Ad illud qd̄ obijcit͛ ꝙ multiplicato sbiecto mul
tiplicat͛ accidēs. dōm ꝙ ver̄ est si sbiectū ꝑ se multi
plicetur ⁊ illud in quo primo ē accidēs. deformitas
aūt peccādi nō attendit͛ primo ⁊ principaliter circa
exteriorē actōem. nec est ibi tāq̄ circa sbiectū ꝑ se. sꝫ
est ibi rōne volūtatis interioris cōiūcte. qd̄ pꝫ. quia
actio illa ꝓcederet ab aliquo principio q̄ a volun
tate. iā nō esset culpabilis. Aliter p̄t etiā dici ꝙ illud
intelligit͛ qn̄ sbiectū plurificat͛. ⁊ s̄m rē. ⁊ s̄m illā rō
nē qua dicit͛ sbiectū. ita ꝙ nō solū sūt plures res sed
etiā plura sbiecta. Q̄uis aūt actio interior ⁊ exterior
sint diuerse res. nō tn̄ sūt diuersa sbiecta deformita
tis sed vnū. ꝓ eo ꝙ sic ordo p̄t eē in plurib⁹. quorꝫ
vnū est ab altero tāq̄ in vno sbiecto. sic etiā ⁊ deor
dinatio. Qm̄ igit͛ deformitas pcti dic̄ deordinatōeꝫ
a fine. hinc est ꝙ circa actōem interiorē ⁊ exteriorem
cōsistit tāq̄ circa vnū sbiectū. q̄uis sint diuerse acti
ones ⁊ res. Posset etiā instari ꝯ illd̄ verbū ꝙ hoc in
telligit͛ de accidēte absoluto. nō de accidēte relato.
Tale eni vnū p̄t esse in pluribus. dū tamen illa sint
adinuicem relata ⁊ ordinata. ⁊ ꝑ hunc modū se ha
bent actio interior ⁊ exterior. quia vna ꝓcedit ab al
23 tera. Ad illd̄ qd̄ obijcit͛ ꝙ multiplicato vno oppo
sitor̄ multiplicatur ⁊ reliquū. dd̄ ꝙ ver̄ est s̄m ꝙ ci
opponitur. p̄ceptū aūt quo ꝓhibetur actus exterior
⁊ volūtas interior nō est aliud ⁊ aliud. nisi ex hoc ꝙ
in vno ꝓhibetur volūtas cuꝫ ope. in altero ꝓhibet͛
volūtas etiā absq̄ ope. ⁊ hoc mō bene cōcedo ꝙ vo
lūtas interior ⁊ actio exterior ꝓut sūt disiūcta sunt
plura peccata. sed hoc mō nō ꝓcedit inquisitio p̄ns
24 nec inquisitio mgr̄i. Ad illd̄ qd̄ obijcitur ꝙ mag͛
cōmunicat volūtas interior cū volūtate q̄ cuꝫ actu
exteriori. dd̄ ꝙ est cōueniētia formalis. ⁊ cōuenien
tia ordinis. Cū ḡ dicitur ꝙ volūtas interior magis
cōuenit cū volūtate q̄ cū actōe exteriori. dd̄ ꝙ verū
est de cōueniētia formali. sed nō de cōueniētia ordi
nis. qꝛ nō sic est volūtas a volūtate sicut est exterior
opatio ab interiori volūtate. ⁊ ideo cū sint due volū
tates. due sūt principales deordinatōes. ⁊ ꝓpt͛ hoc
sūt duo pctā. Cū vero op⁹ exteri⁹ iūctū est volūtati
interiori a qua ꝓcedit. vna est ibi deordinatō. ⁊ vnū
actuale p̄ncipiū deordinatōis. ⁊ ideo vnū pctm̄ est ex
ista pte. ⁊ ex illa pte plura pctā.

Questio. ij. b

Utrū pctm̄ opis addat super pctm̄ volūtatis. Et ꝙ
sic videtur. sup illud ps̄. Appone iniquitatē sup iniq
tatem. glo. Qui addit op⁹ volūtati. addit iniquitatē
iniquitati. sed q̄ hoc facit. aut facit nouū pctm̄. aut
maius. sed non nouū. ḡ maius. Itē Aug. Unus
quisq̄ miser efficitur mala voluntate. sed miserior
cum desiderium male volūtatis implet͛. sed nō effi
citur hō miserior pctm̄. nisi aggrauet͛ pctm̄. ḡ pec
catū volūtatis aggrauat͛ ꝑ additōem opis. Iteꝫ
rōne vr̄. Apd̄ hūanā iusticiaꝫ graui⁹ punit͛ q̄ peccat
i ope q̄ q̄ peccat voluntate solū. vl' volūtate ⁊ vbo.
vl' volūtate tm̄. ḡ si hūana iusticia deriuat͛ ab eterna
iusticia. ⁊ ei cōformat͛. ⁊ in ope suo laudabilis ē. vr̄
ꝙ maiori pena sit dignus ille qui peccat volūtate et
ope. q̄ qui peccat volūtate tm̄. sꝫ non est q̄s maior͛

pena dign⁹. nisi ꝓpter maiorē culpam. ḡ ⁊c. Iteꝫ
graui⁹ peccat qui peccat in deū ⁊ i ꝓximū q̄ q̄ pec
cat in deū tm̄. sed q̄ peccat volūtate interiori solū. nō
peccat nisi in deū. q̄ vo peccat exteri⁹ i ope. frequēt͛
peccat in ꝓximū. sic pꝫ in adulterio ⁊ homicidio. ḡ
⁊c. Itē quāto magis se hō glorificat ⁊ in delicijs
est. tāto magis dignus est pena. sed qui peccat volū
tate ⁊ ope. magis se glorificauit. ⁊ amplius delecta
tus est q̄ q̄ sola volūtate peccauit. ḡ maiori pena di
gnus est. ⁊ si h̄. maiorē ꝑpetrat culpam. Sed cō
tra. sup illud ps̄. Etem̄ in corde iniq̄tates opamini.
Glo. Si vis ⁊ nō potes. ds̄ factū reputat. ḡ si volun
tas reputat͛ ꝓ facto. vr̄ ꝙ factū q̄tū ad rōem pecca
ti nihil addat supra volūtatē. Itē Aug. Si cōtin
gat aliquē nō ꝯcumbē cū vxore aliena. planū aūt est
eum cupe. ⁊ si ptās daretur eum esse facturum. non
min⁹ re⁹ est q̄ si in ipo facto dep̄hēderet͛. ḡ si nō est
min⁹ reus. nō magis peccat qn̄ consūmat in ope. q̄
qn̄ plene vult i volūtate. Itē grauitas ⁊ magnitu
do peccati cōsistit in quātitate ꝯtēpt⁹. s; qn̄ vir oīno
consēsit. tūc plena est auersio ⁊ ꝯtēpt⁹. ḡ equale est
pctm̄. siue op⁹ adsit siue desit. Itē opus exteri⁹ nō
est culpabile nisi ꝓpter volūtatem interiorē. ḡ si to
rō culpabilitatis ortū h̄ꝫ ab ipa volūtate. vr̄ ꝙ so
la volūtate pcti exn̄te. tātū est hō culpabilis quātuꝫ
peccaret in opere. Item pctā spiritualia q̄ sola
volūtate ꝯsūmātur grauiora sunt q̄ pctā mortalia
quor̄ cōsūmatio fit in carne. si ergo peccata que in
sola voluntate consistunt grauiora sunt q̄ꝫ que con
sistūt in voluntate ⁊ ope. videtur ꝙ opus nō addat
aliquid ad maliciā volūtatis. R°. ad p̄dictor̄ in 25
telligētiā est notādū. ꝙ cū q̄rit͛ vtrū opus addat ali
q̄d ad maliciā voluntatis. hoc dupliciter p̄t intelli
gi. Uno mō respectu volūtatis que p̄t in opus ꝓce
dere. s; tn̄ nō ꝓcedit. qꝛ nō oīno plene vult. ⁊ respe
ctu talis absq̄ dubio malicia opis addit. Cū eni pec
catum cōsummat͛ in ope tūc est plenior cōsēsus. ⁊ nō
solūmō dicit͛ māducare mulier. sed etiā vir. ⁊ ideo pec
catū tūc mai⁹ ⁊ graui⁹ est rōe maioris cōuersionis et
etiā auersionis. Alio mō p̄t intelligi respectu volun
tatis. q̄ quidem in opus non ꝓcedit. non quia non
velit. sed quia non p̄t. Et tunc mouetur ista q̄ō. cum
vtrobiq̄ sit plena volūtas. vtrum grauius peccet q̄
vult ⁊ non p̄t. aut qui vult ⁊ facit. esto ꝙ vterq̄ mo
ueatur ex equali amore. Hoc igit͛ mō q̄ōne intelle 26
cta respōdēdū ē ꝙ vnū pctm̄ dr̄ eē magi⁹ altero tri
pliciter. aut rōe maioris cōtemptus dei. aut ratione
maioris libidis siue delectatōis. aut rōe maioris dā
nificatōis. Primo modo loquēdo opus non addit
ad iniquitatē volūtatis. quia voluntas plena a deo
auertitur ꝑ se. sicut cū est ꝯ peri cōiūcta. Quātuꝫ vo
ad delectatōꝫ siue libidinē addit ⁊ aggrauat. maxie
q̄tū ad gen⁹ pcti carnalis. quo quideꝫ peccat hō in
seipo. Silr̄ q̄ꝫtū ad dānificatōem addit. ⁊ hoc maxi
me q̄ꝫtū ad gen⁹ pcti q̄ quis peccat in ꝓximū. Quā
tūcunq̄ enim aliq̄s velit fornicari. nunq̄ delectatur
sicut qn̄ voluntas cōiungitur actui. Silr̄ quātūcūq̄
velit aliq̄s alter̄ occidē. nō tātū facit dānū quātuꝫ
si actu occidēt. Et qm̄ ds̄ iust⁹ iudex in puniēdo nō
tm̄ cōsiderat in pctō magnitudinē cōtēptus. sed eti
am magnitudinē delectatōis ⁊ magnitudinem dā
nificatōis. hinc est ꝙ aliquo mō opus addit ad ne
quiciā volūtatis. Unde ⁊ rōes que hoc ostēdunt cō
cedēde sūt. q̄uis non oēs cogant. maxime illa que

fit similitudinē diuine iusticie et humane. Nō eñ
est simile. qꝛ homines ꝯsiderant que exterius patent
⁊ iusticiam publicā. deus aūt intuet̄ cor. ⁊ nō solum
considerat iusticiam publicam. sed etiam priuatam.
27 Ad illud vō qd̄ obijcit̄ in cōtrarium de glo. illa et
de auctē aug. quaꝝ vna dicit ꝙ voluntas reputat̄ ꝓ
facto. ⁊ altera dicit ꝙ nō minꝰ est reꝰ q̄ vult ⁊ non fa-
cit. q̄ȝ qui vult ⁊ facit. dōm ꝙ ambe ꝓcedūt ſm quā-
titatem pcti que attendit̄ q̄tum ad plenitudinē cō-
sensus. ⁊ q̄tum ad magnitudinē ꝯtemptꝰ. ⁊ sic bene
28 ꝓcedit̄ ꝙ opus ad talē volūtatem nō addit. Ad il-
lud qd̄ obijcit̄ ꝙ quātitas pcti ꝯsiderat̄ penes quā-
titatem ꝯtemptꝰ. dōm ꝙ verū est. nō tñ est verū p̄ci-
se. deus. n. nō tantū ꝯsiderat ꝯtemptū sui. imo etiam
damnū ꝓximi. ⁊ delectatōem peccant̄. Vn̄ ⁊ ꝓximo
patienti iniuriā facit vindictā. ⁊ maiorē patiēti iniu-
riaȝ facit maiorem vindictā. sic ⁊ reū qui delectatus
est affligit. ⁊ reuȝ q̄ magꝰ delectatus est magꝰ affligit.
29 ⁊ ideo rō illa ab insufficienti ꝓcedit. Ad illud qd̄
obijcit̄ ꝙ tota rō pcti est a volūtate. dōm ꝙ nō ē ve-
rum. qꝛ aliq̄ sunt pctā nō solū ex improbitate volun-
tatis facient̄. s; etiā ex genere opis. qꝛ sunt ꝯtra ꝓhi-
bitōeȝ dei. ⁊ ꝯtra dictamē iuris naturalis. verū est tñ
ꝙ nihil qd̄ fit ex pte operis ꝑ se sufficit ad faciendū
pctm̄. nisi assit voluntariꝰ motus. ⁊ ideo ex hoc nō se-
quit̄ ꝙ q̄uis hoc nō possit esse pctm̄ sine illo. ꝙ h̄ nō
addat ad illd̄. Et simile ē. qꝛ ferrū nō vrit absq; igne.
ignis tñ cum ferro plus vrit ⁊ plus penetrat q̄ȝ face-
30 ret ꝑ seipm̄. sic ⁊ in multis alijs inuenit̄. Ad illud
qd̄ obijcit̄ de pctis spūalibꝰ. dōm ꝙ non est s. l̄c. ꝓ eo
ꝙ pctā spūalia spūalem hn̄t delectatiōeȝ. que in suo
genere maiorē hn̄t adherentiam ⁊ maiorē improbi-
tatem q̄ȝ etiam aliq̄ delectatio pcti carnalis. pctā vō
carnalia nunq̄ȝ delectāt tantū qn̄ sunt in sola volun-
tate q̄ȝ qn̄ sunt in volūtate ⁊ ope. nec etiā tantū dā-
nificant. ideo nō sequit̄ ꝙ in talibus opus nō addat
ad maliciam voluntatis.

Consequenter ꝓcedit̄ circa scdm̄ videlicet de
cōꝑatōne venialis ad mortale. Et circa hoc
duo querunt̄. Primo querit̄ vtrū pctm̄ ve-
niale ⁊ mortale ꝯueniant in auersione. Scdo queri-
tur vtrū ꝯueniant in reatu siue obligatōne ad eter-
nitatem pene.

Questio. j. c

Utrum veniale ⁊ mortale ꝯueniant in auersione. Et
ꝙ sic videt̄. aug. diffiniens pctm̄ dicit ꝙ pctm̄ nō est
appetitꝰ rerū malaꝝ. sed desertio melioꝝ. si ḡ veniale
pctm̄ est peccatū. ḡ in ipō est desertio summi boni. s;
vbi est desertio summi boni ibi est auersio. ḡ ⁊c. Si
tu dicas ꝙ hec rō ꝯuenit mortali tm̄. tūc ego quero i
q̄ cōicāt veniale ⁊ mortale. ⁊ rōne cuiꝰ vtrunq; dicat̄
peccatuȝ. Si tu dicas ꝙ in ꝯuersione ad ꝯmutabile
bonū. hoc nō videt̄. qꝛ ꝯuerti ad ꝯmutabile bonum
nō est pctm̄ nisi ꝑ illud recedat hō a bono incōmuta-
bili. pctm̄. n. est priuatio. nō positio. si ḡ veniale pctm̄
inq̄tum pctm̄ est cōicat cū mortali. ⁊ illud in q̄ com-
municat nō est ꝯuersio. ḡ est auersio. Item omne
illud qd̄ est ꝯtra diuinū p̄ceptum auertit a deo. s; ve-
niale est hmōi. ḡ ⁊c. Maior ꝑ se manifesta ē. Minor
ꝓbat̄ Ro. vij. sup illud. Nō ꝯcupisces. glo. Bona ē
lex. q̄ dum ꝯcupiam ꝓhibet. oīa mala ꝓhibet. ḡ si pec-
catum veniale est malum: ḡ ꝑ illud p̄ceptū. nō cōcu-
pisces. est ꝓhibitū. Iteȝ oē illud qd̄ deformat ima-
ginem auertit a deo. pctm̄ veniale est hmōi. ḡ ⁊c.

Minor ꝓbatur ꝑ illd̄ qd̄ dicit̄. vij. musice. Amor in-
ferioris pulcritudinis aiam polluit. sed peccatū ve-
niale est amor inferioris pulcritudinis. ḡ ⁊c. Iteȝ
simplex ad qd̄ se ꝯuertit totaliter se ꝯuertit. sed tam
intellectus q̄ȝ affectus est simplex. ḡ cum se cōuertit
ad aliq̄d. totaliter se ꝯuertit. s; qd̄ totaliter se cōuer-
tit ad aliquid. auertit̄ ab eiꝰ opposito vel disꝑato. er-
go cū affectꝰ noster se ꝯuertit ad creaturā sub ratiōe
creature. necesse est ipm̄ auerti a deo. s; hoc est in ve-
niali pctō. ḡ ⁊c. Item impossibile est ꝙ aliq̄d mo-
ueatur ad aliquem terminum quin aliq̄ modo sepe-
tur a termino a q̄. s; ꝯuersio dicit motū respectu ter-
mini ad quē. auersio autē respectu termini a quo. er-
go si ꝯuersio ē a veniali pctō. necesse ē ꝙ silr̄ sit auer-
sio. Item omnis amor creature. vel est ꝑ modum
vsus. vl' ꝑ modū fruitōis. sicut dicit aug. in li. de doc.
xp̄ia. s; in pctō veniali est amor creature. ḡ vel ꝑ mo-
dum vsus. vel fruitōnis. Non ꝑ modū vsus. qꝛ iam
nō esset culpa. est ḡ amor fruitōnis. sed frui est pone-
re finem in creatura. et hoc non est aliud q̄ȝ auerti a
deo. ḡ omis amor venialis peccati facit a deo auerti.

Sed ꝯtra. nullꝰ auersus a deo est iustꝰ. sed peccās
venialiter remanet in iusticia. ḡ peccās venialit̄ non
auertit̄ a deo. Maior manifesta est. Minor ꝓbat̄ ꝑ
illud Prouer. xxiiij. Septies in die cadit iustus ⁊ re-
surget. Item nullus sepat̄ a deo nisi volens. s; oīs
qui auertit̄ sepatur a deo. ḡ nullus sepat̄ a deo nisi i
actu quem facit mera voluntate. sed multa venialia
pctā ꝯmittunt̄ quadā necessitate. sicut dicit̄ Ro. vij.
Qd̄ nolo malū illud facio. ḡ ⁊c. Item nullꝰ auer-
titur a deo sine ipsius dei ꝯtemptu ⁊ offensa. s; nullꝰ
ꝯtēnit deū ⁊ offendit sine graui culpa. sed veniale in-
ter leuia culpa reponitur. ḡ ꝑ veniale homo nō auer-
titur a deo. Item nihil qd̄ stat simul cū charitate
auertit a deo. sed veniale stat simul cum charitate. ḡ
⁊c. Maior manifesta est. Minor ꝓbat̄. qꝛ si veniale
expelleret charitatē. ḡ auferret hoī vitā gratie. s; pec-
catū qd̄ aufert hoī vitā ponit morteȝ ⁊ dr̄ mortale. ḡ 31
pctm̄ veniale esset mortale. Rō. dōm ꝙ absq; du-
bio pctm̄ veniale nō cōicat cuȝ mortali in auersione
ſm ꝙ auersio dr̄ ꝓprie. importat. n. dei ꝯtemptū. ⁊ cō-
temptꝰ dei irā meret̄ ⁊ mortem. pctm̄ aūt q̄ q̄s mere-
tur irā ⁊ mortē nō dȝ dici veniale. imo potiꝰ morta-
le. ⁊ ꝑterea cōiter tenet̄ ꝙ auersio ꝓprie loquēdo re-
perit̄ in pctō mortali. nō veniali. Et illud mediꝰ pȝ. si
modū attendamꝰ ꝑ quē homo dr̄ auerti a deo ⁊ ꝯtē-
nere deū. cōmittēdo aliqd̄ pctm̄ in q̄ nihil cogitat de
deo. Aut. n. auertit̄ homo a deo qꝛ facit ꝯtra diuinū
mandatum. Aut quia ponit sibi bonum creatū tan-
q̄ȝ finem vltimū. In hoc nanq; ꝙ facit ꝯtra diuinuȝ
mandatū recte a deo auertit̄. qꝛ mandatū est via re-
cte ꝯueniendi ad deū. ⁊ tendendi in deū. q̄ igit̄ facit
ꝯtra mandatū. incedit directe via ꝯtraria. io q̄si faci-
em suā retrorsuȝ ꝯuertēs. tergū dtit ad illū in quem
debebat ꝑ mandatū tendere. Silr̄ cū statuit sibi cre-
aturā tanq̄ȝ finē vltimū. recte dr̄ a deo auerti. Aīma
cū media est inter creaturā ⁊ deuȝ inq̄tum est ima-
go dei. dum ḡ ad creaturā se tanq̄ȝ ad fineȝ cōuertit.
faciē suā que debebat esse sursum ꝯsa. deorsum incli-
nat. ⁊ ideo se auertit a deo. Et vtroq; dictoꝝ modoꝝ
nō est auersio sine ꝯtemptu. nā q̄ mandatū dei trans-
gredit̄ ꝯtemnit mandantē. Silr̄ q̄ creaturā sibi finē
statuit principalem. magis appciat creaturaȝ q̄ȝ de-
um. ⁊ hoc nō pōt esse sine dei ꝯtemptu. veniale autē

pctm̄ nec est directe contra dei mandatū. nec statuit creaturā tanq̄ finem vltimuz. ꝛ ideo nō est in eo nec auersio. nec ꝯtemptꝰ. Sz q2 veniale fit ꝑter dei mandatū. in veniali pctō creatura nō referꝛ in deū. hinc ē ꝙ ꝑ veniale qdammō recedit hō a via mandati. qdā modo etiaz morose adheret ei ꝑ qd deberet transire. vn̄ ꝛ in veniali est quedā elongatio. ꝛ quedā retardatio. Vn̄ ꝯcediꝛ ꝙ veniale a deo nō auertit. ſ elongat a deo. nō ſepat ſ retardat. Et ſi large nomen auersionis acciperꝛ vt ſe extenderet ad elongatōnez ꝛ retardationez. in veniali eſſz auersio quedā. q2 tn̄ nomen auersionis ſonat in ꝯtemptū. ideo tenēdū est ꝙ auertere a deo ſit mortalis pcti ꝓprie. Vn̄ rōnes que hoc

52 ostendūt ꝯcedende ſunt. Ad illud ḡ qd ꝑ obijciꝛ. ꝙ pctm̄ est desertio. dōm ꝙ ſi iſta diffinitio detꝛ ꝑ peccato mortali. desertio stat ibi ꝑ auersione. Si aūt detur ꝑ q̄libet pctō. desertio dicit quādā elongatōnez ꝛ retardatōez. Posset tn̄ dici ꝙ nō dr̄ ibi pctm̄ desertio dei. ſ desertio cuiuſcunq3 boni qd ſpectat ad btitudinē. Quis ḡ in veniali pctō non ſit desertio dei. est tn̄ desertio alicꝰ bone circūstantie circa actū. ex cuiꝰ defectu incidit in veniale pctm̄. ꝛ in h̄ cōicant tam veniale q̄ mortale pctm̄. q2 vtrūq3 priuat aliqd bonum. Sz in h̄ differūt. ꝙ mortale ꝑuat aliquē actū vel cir-

53 cūstantiā necessariā ad ſalutez. veniale vō nō. Ad illud qd obr ꝙ veniale nō ē ꝯtra dei ꝓhibitōez. dōm ꝙ illud ꝓprie dr̄ eſſe ꝯtra dei ꝓhibitōez. ad cuiꝰ oppoſitū obligat ꝓhibitio. veniale aūt nō ē hmōi. ꝛ iō non est directe ꝓhibitū. ē tn̄ ipſi ꝓhibitōni ānexū. ꝛ magꝭ ꝓprie dz dici cohibitū q̄ ꝓhibitū. ꝛ h̄ pz. q2 cū dn̄s ꝓhibet ꝯcupiam dicēs. nō ꝯcupiſces. nō ꝓhibz primū motū ꝯcupie. ſ ꝯcupie ꝓgreſſuz. ſm illd Ecci. xviij. Fili ptꝰ ꝯcupias tuas nō eas. ſ dū ꝓhibet hoiem ire post motū ꝯcupie. hoc ipō manifestat ꝙ ꝯcupie mo-

54 tus nō est bonꝰ. nec deo placitꝰ. Ad illd qd obr ꝙ amor inferioris pulcritudinis polluit aiam. dōm ꝙ aia duplr̄ hz pollui. Aut macula mortalis pcti q̄ quidem expellit nitorē grē. Aut macula venialis pcti q̄ qdāmō retardat actū dilectōnis ḡtuite. Et pria pollutio est ꝑ mortale. ꝛ facit ad deformatōez imaginis. q2 aufert ei formā ſm imaginē recreatōis. Scda vō est pollutio venialis. q̄ ꝛ ſi aliq̄ modo polluat. nō tn̄

55 aiam deformat. Ad illud qd obijciꝛ ꝙ ſimplex ad qd ſe ꝯuertit totalr̄ ſe ꝯuertit. dōm ꝙ h̄ duplr̄ pt̄ intelligi. q2 totalr̄ pōt dicere totalitatē vel q̄tū ad actū ꝯuertendi. vel q̄tum ad habitū aut ad potētiā ꝯuertendi. Si ad actū. ſic verū est ad minꝰ ſm statuz vie. q2 nō intelligimꝰ ſimul ꝛ ſemel niſi vnum ſolū. aut ſi multa ſimul intelligimꝰ et velimꝰ h̄ est inq̄tum ſunt vnū. Si aūt dicat totalitatē habitꝰ vel virtutꝭ. ſic falſus est ſmo. nō em̄ oportet ꝙ qn̄ aia vel aliqd ſimplex ꝯuertit ſe ad aliq̄d. ꝙ ꝯuertat ſe ſm totū ſuū habitū. ꝛ ſm totam ſuā potentiā. q2 pt̄ cōuerti intenſiꝰ ꝛ remiſſiꝰ. Cū ḡ dr̄. ꝙ qn̄ affectꝰ ſe ꝯuertit ad vnū totaliter. auertitꝛ ab eiꝰ oppoſito ſiue diſpato. Si h̄ modo intelligatꝛ. falſum est. q2 pōt ſe cōuertere ad vnum in actu. ꝛ ad aliud in habitu. Si ſcdo mō vel tercio intelligatꝛ. ſic hz veritatē. ſ maior ꝓpoſitio fuit falſa. et ꝓpter h̄ q2 totaliter ꝯuerti aliter accipiꝛ in maiori ꝓpoſitōne ꝛ aliꝛ in minori. ideo ꝯn̄tia illa nō tenet. Et ſi tu obijcias ꝙ nō pōt affici ſimul ꝛ ſemel erga deuz ꝛ erga creaturā quā inordinate diligit. vn̄ cū cōuertitꝛ ad vnū. auerti ab altero. dōm ꝙ nō ſequitꝛ. quia auerti plus dicit q̄ nō cōuerti actualr̄. importat em̄

ꝯtrariū cōuerſionis. vicz quandā aſsignatōez dei ſiue

ꝯtemptū. Ad illud qd obr ꝙ motꝰ ſepat a termino 56

a q̄. dōm ꝙ verū est de illo motu ꝓprie dicto q̄ cōcernit duos terminos. vnū a q̄ incipit. ꝛ alterū in quē tendit. nō ſic est in actu venialis pcti. Aia. n. cum peccat venialiter. nō mouetꝛ a deo in creaturā. ſ magꝭ afficitur circa ipam creaturā. vn̄ et veniale pctm̄ potiꝰ est animi affectꝰ ſiue actꝰ q̄ motꝰ. Ad illud qd obr ꝙ 57

amor venialis pcti est amor fruitōnis. dōm ꝙ falſuz est ſm ꝙ frui accipiꝛ ꝓprie. vicz quieſcē in aliq̄ tanq̄ in fine vltimo. ſic em̄ frui est ꝑ mortale nō ꝑ veniale. Si ḡ q̄ras vtrū ſit vſus vel fruitio. dōm ꝙ nec est vſus nec fruitio. ſ abuſus. niſi forte vſus dicatꝛ large oīs amor q̄ quis amat aliqd nō quieſcens in illo. ſ refert ad aliud actu vel habitu. ſiue referat recte ſiue minus recte. Et ꝙ illud oporteat dicere manifestū est. Cum. n. aliquis diligit aliquā creaturam referēs ad aliud. nō tn̄ ad illud ad qd dz. amore illo peccat. nec tn̄ est illud fruitio. nec vſus ꝓprie dictꝰ. ſ magꝭ ꝓprie dz dici abuſus. Vn̄ Augꝰ. cū dicit. oīs q̄ amat aliq̄d aut amat vtens. aut fruēs. accipit large vſuz ꝛ fruitionē. Vſum ꝑ oīm amore relato. ſiue directe vel indirecte. fruitiōez ꝑ oīm amore nō relato. ſiue statuat ibi finē ꝑncipalē ſiue nō. ꝛ ſic in diuiſione illa ꝯphēditꝛ amor venialis pcti. niſi forte quis velit dicere ꝙ Aug. loquitꝛ ibi de amore ordinato. Et ſic patēt oīa.

Questio .ij.

Vtrum veniale ꝯueniatꝛ cum mortali in reatu pene eterne. Et ꝙ ſic videtꝛ. Pena aſſumpta ꝑ mortali est ꝓportōnabilis pene aſſumpte ꝑ veniali. ꝛ q̄tum ad acerbitatem. ꝛ q̄tum ad duratōez. ḡ ſi pene arbitrarie penſantꝛ ſm magnitudinē reatꝰ pcti. videtꝛ ꝙ reatus venialis ꝛ mortalis ſint vtroq3 modo ꝓportōnabiles. ſ pena eterna nō est ꝓportōnabilis niſi eterne. ſi ḡ vnū obligat ad penā eternā. videtꝛ ꝙ ꝛ reliquuz. Si tu dicas ꝙ ꝑ grām mortale fit veniale. ꝛ ꝯmutatur pena eterna in tꝑalem. Obijcitꝛ tūc. q2 cū veniale ſimiliter remittatꝛ ꝑ grām. ſi miſcdia dei est ordinata. ſicut eternā cōmutat in tꝑalem. ita tꝑalem deberet ꝯmutare in momentaneā. ꝙ tn̄ nō facit. videtꝛ ꝙ illa ꝯmſio nulla ſit. Item eſto ꝙ aliq̄s decedat cuz mortali ꝛ veniali. ꝛ ꝙ de neutro fuerit in hac vita punitus. ſi ḡ pctm̄ non remanet impunitum. ḡ ꝑ vtroq3 punitur iste. ſ non niſi in inferno. ꝛ punitꝛ in eternum in inferno. ſed nō punitꝛ vltra q̄ meruit. ergo ꝑ pctō veniali merebatur puniri eternaliter. Si tu dicas ꝙ punitꝛ eternaliter ratōne mortalis adiuncti. Obijcitꝛ ꝙ nō. eſto em̄ ꝙ mortale illud puniatꝛ q̄tuz meruerit puniri. tūc ḡ ꝑ veniali aut punietꝛ eternaliter rōne ſui. aut ratōne mortalis adiūcti. Non rōne mortalis adiūcti. q2 illud ſufficienter punitꝛ ꝑ ſe. ſi ḡ punitur eternaliter. hoc est rōne ſui. ſed deus nulluz punit ſupra ꝯdignū. ḡ dignū erat ꝓpter veniale peccatum aliquem eternaliter puniri. Item veniale stat cum gratia. ꝛ stat cum mortali. ꝛ vtrobiq3 ſaluatur ratio venialis. ꝛ constat ꝙ magis ſaluatur cum mortali q̄ cum grā. q2 grā delet ipm. mortale nunq̄. ḡ ſi abstrahatꝛ ab vtroq3. magis tenebit ꝓprietatem quā habet cum mortali q̄ cum grā. ſ qn̄ est cuz grā debetꝛ ei pena tēporalis. qn̄ cum mortali debetꝛ ei pena eterna. ḡ veniali de ſe ꝛ ſm ſe debetꝛ pena eterna. Si tu dicas ꝙ obiectio teneret ſi pena temporalis deberetur ei ratōne gratie. ſ hoc nō est verum. q2 debetur ei ratōne ſui. Contra. impoſſibile est ſufficienter pu-

niri pctm̄ nisi remittat᷑.qꝛ q̄diu durat culpa dꝫ du-
rare ⁊ pena. nō.n.debet esse dedecus pcti sine decore
iusticie.ſ nec mortale nec veniale dimittit᷑ nisi ꝑ gra
tiam.ꝗ tam mortali q̄ veniali debet᷑ pena eterna q̄n
tum est de se. Item esto ꝙ aliquis tm̄ habeat pec-
catum veniale.nec tm̄ habeat gratiaꝫ.aut esset dign⁹
pena eterna aut tempali. Si tempali. ꝗ illa ꝑsoluta
esset oı̄no absolutus a culpa. sed pōt p seipm̄ penaꝫ
illam absoluere.ꝗ ꝑ se posset ad innocentiā resurge-
re.ꝙ si nō pōt ꝑ seipm̄ ad innocentiam redire.nunꝗ̄
pōt quantū est de se penam sufficientem ꝓ illa culpa
sustinere.ꝗ nisi auxilium gratie superueniat. veniali
pctō debet᷑ pena eterna.Si tu dicas ꝙ soluendo pe-
nam disponeret se ad grām que culpaꝫ deleret. h̄ nō
soluit.qꝛ si sic silr̄ puniret ꝓ pctō mortali.deus gratiā
infunderet que illam culpam mortalem deleret.

Item deletio pcti mortalis nō excedit reatū in in-
finitum.sed eternū excedit tempale in infinitū. si er-
go mortale obligat ad penam eternā.ꝗ ⁊ veniale.
Si tu dicas ꝙ q̄uis non excedat simpliciter.excedit
tm̄ ſm reputatōēꝫ.qꝛ mortale diligit supra deuꝫ qui ē
bonum infinitū.veniale ꝟo minime.Contra hoc ē.
quia cū veniale pctm̄ a deo puniat᷑.⁊ deo displiceat.
aliq̄ modo offensiuū est dei.ꝗ si tanta est offensa q̄n-
tus,is qui offendit᷑.cum p veniale pctm̄ offendit᷑ de-
us qui est infinitus.videt᷑ ꝙ reatus pcti venialis de-
beat reputari infinitus sicut ⁊ mortalis.ꝗ sic ꝑ mor-
tale pctm̄ meret᷑ homo puniri infinite.ita ⁊ p venia-
le. Sꝫ ɔtra Aug.de sanc.Victo.Veniale peccatuꝫ
est illud cui ſm se debet᷑ pena transitoria.ꝗ reat⁹ pec
cati venialis solūmodo est pene tempalis. Item
pena eterna est mors scd̄a.sed nulli debet᷑ mors secū
da nisi ꝓpter primā que est ꝑ sepatōēꝫ aie a deo.si igi-
tur veniale a deo nō sepat.sicut supra ostensum fuit.
ꝗ nō obligat ad penam eternā. Iteꝫ si veniale fa-
cit hoiem dignum pena eterna. ledit hoiem vsqꝫ ad
mortem.sed qđ est h⁹mōi dꝫ dici mortale. ꝗ veniale
pctm̄ est mortale. Item si veniale obligat ad pe-
nam eternam.cum oē eternū careat fine.et qđ ca-
ret fine caret remissione et venia.pctm̄ veniale dicit
oppositum ad remissionē ⁊ veniam.sed qđ est hmōi
nō est veniale. Item si veniale facit dignuꝫ pena
eterna.⁊ gratia facit hominem dignum vita eterna.
cum veniale pctm̄ et gratia simul sint in eodem.sil' ē
homo dignus vita eterna ⁊ pena eterna.ꝗ si fit ei re
tributio ſm ꝙ meruit.simul posset esse in eterna be-
atitudine ⁊ in eterna pena.quo nihil mag' est impos-
38 sibile. R°.ad p̄dictoꝝ intelligentiam est notandū
ꝙ sicut fides nostra dicit.pctō mortali debetur pena
eterna.Quare aūt pctō mortali debeat᷑ pena eterna
multipler ɔsueuit assignari ratio.ad pn̄s aūt sufficit
vna.quia ista qđ alibi habet locum scꝫ vbi querit᷑ de
eternitate pene infernalis.Precipua em̄ inter oēs
ratōnes quare debet᷑ pctō mortali pena eterna ē.q̄a
dum homo peccat mortaliter sepat se a vita gratie.
⁊ subijcit se ꝑpetue impotētie exeundi de culpa quā-
tum est de se.nemo.n.pōt a culpa mortali resurgere.
nisi ꝑ creatōnem ⁊ infusionē noue grē.⁊ noue vite.⁊
ꝓpterea rōne istius impotentie pctō mortali annexa
est obligatio ad eternitatem pene.hec aūt pena eter-
na ⁊ si omni pctō mortali debeat᷑.nō tm̄ omni ꝑsolui
tur.qꝛ q̄uis mortale pctm̄ reddat hoiem impotentē
ad resurgendū ꝑ seipm̄.ɔtingit tamen hominem re-
leuari ꝑ diuinuꝫ auxilium.Debet᷑ igit᷑ pctō mortali

pena eterna.quia sepat hominem a vita.ꝑsoluit᷑ au-
tem pena eterna in eo ꝙ tenet hominē in eternū se-
paratum a vita.Cū igit᷑ veniale pctm̄ nec sepat ho
minem a vita.qꝛ nō excludit gratiā.nec tenet hoiem
imperpetuum sepatū a vita.hinc est ꝙ pctm̄ veniale
nec de se obligat ad penam eternaꝫ.nec ei ſm se red-
ditur pena eterna.Quia ꝟo pctm̄ veniale ɔiungi hꝫ
ei qđ separat a vita.hinc est ꝙ ratōne adiuncti pena
ei debetur.⁊ pena eterna ꝑsoluit᷑.Vn̄ si aliquis dece- 39
dat cum mortali simul et cum veniali. eternaliter ꝓ
vtroqꝫ puniet᷑.Et ratio hui⁹ est quia nulluꝫ peccatū
deleri pōt absqꝫ grā.⁊ q̄diu durat culpa debet dura-
re ⁊ pena. ⁊ ideo cum venialis culpa duret cuꝫ mor-
tali in infinitū rōne ɔiunctōis.cū illa ī infinitū puni-
tur.Nihilominꝰ tm̄ ei quantū est de se debet᷑ pena tē-
poralis.cū simul possit stare cum grā.⁊ ꝓpterea veni-
ale noīat᷑.vt in hoc distinguat᷑ a genere pcti morta-
lis.quia mortale aufert principiū vite ⁊ venie videli
cet ipsam grām.veniale aūt quantū est de se non au-
fert.imo simul cuꝫ illa manet.Concedende sunt igit᷑
rōnes ostendētes ꝙ veniali pctō nō debet᷑ pena eter
na ſm se. Ad illud qđ obijcit᷑ ꝙ pena satisfacto- 40
ria ꝓ veniali ⁊ mortali est ꝓportionabilis. dici pōt ꝙ
ratio illa nō cōcludit ꝙ debeat᷑ veniali pena eterna.
nisi ꝓut ē cōiūctū mortali.Preterea rō illa nō cogit.
qꝛ sicut in opponēdo dictū est in infusione grē.pena
mortalis pcti ɔmutat᷑ in tempalem.pena ꝟo venia-
lis pcti nō ɔmutat᷑ in tempalem. Et si tu queras vn̄ 41
hoc.cū miscd̄ia dei debeat eē ordinata.dōm ꝙ qꝛ ob-
ligatio ad penā eternā nō pōt simul stare cuꝫ gratia.
necessario ꝑ infusionē grē fit absolutio a reatu pene
eterne.ſ grā bn̄ stat cū pena tempali.⁊ ideo nō opor-
tet ꝑ infusionē grē penā tpalem in momentaneā cō-
mutari. Ad illud qđ obijcit᷑ de eo q̄ decedit cū ve- 42
niali ⁊ mortali.dōm ꝙ talis tam ꝓ veniali q̄ morta-
li eternalr̄ punit᷑.sed hoc nō est rōne venialis princi-
paliter ſ rōne mortalis adiuncti.Nec valet qđ obij-
cit ꝙ mortale punit᷑ in se quātū meruerit.qꝛ sicut bo-
num vigorat᷑ ex bono.ita maluꝫ vigorat᷑ ex malo co-
modo ɔiūcit᷑ malū vigorari.ideo q̄uis veniali quā-
tum est de se nō debeat᷑ pena eterna.nihilominꝰ tam̄
pōt ei deberi inq̄tum est ɔiunctū mortali.⁊ iō cū de⁹
punit tam veniale q̄ mortale in eodeꝫ pena eterna.
neutrū punit supra ɔdignuꝫ.ſ vtrūqꝫ punit ꝓut pu-
niri meret᷑.nō solū in se.ſ etiā ꝓut est alteri ɔiūctuꝫ.

Ad illud qđ obijcit᷑ ꝙ mag' saluat᷑ rō venialis cuꝫ 43
mortali q̄ cum grā.dōm ꝙ si intelligat᷑ de gratia q̄-
tum ad actum verū est.nam act⁹ grē siue motus gra
tie delet veniale pctm̄.Si aūt intelligat᷑ q̄tuꝫ ad ha-
bitum.falsuꝫ est.qꝛ veniale cū grā mag' saluat᷑ in ꝓ-
pria rōne q̄ cū mortali.tūc.n.nec ei⁹ reat⁹ auget᷑.nec
minuit᷑.nec mutat᷑.Si ꝟo veniale iunctū est morta-
li tūc reat⁹ ei⁹ auget᷑ ⁊ q̄dāmodo mutat᷑.qꝛ iunctum
malo vigorat᷑.Nec valet illud qđ obr ꝙ veniali nō 44
debet᷑ pena tpalis nisi rōne grē.qꝛ sp̄ duraret nisi es-
set grā.dōm em̄ ꝙ verū est ꝙ nō duraret nisi esꝫ gra
tia.qꝛ tm̄ ipm̄ de se grā nō excludit sicut mortale.simꝉ
stat cum principio sue remissionis ⁊ delectatōis.iđo
q̄uis nō possit deleri sine grā.nihilominꝰ tm̄ quantū
est de sua natura delebile est ⁊ terminabile. nō sic est
de mortali qđ oı̄no excludit donum grē. Ad illud 45
qđ obijcit᷑ ꝙ si aliquis esset in solo veniali ⁊ morere-
tur.in eternum cruciaret᷑.dōm ꝙ hec positio est im-
possibilis.Primū quia nunꝗ̄ nec est nec erit ꝙ aliq̄s

in solo p̄ctō veniali fuerit ita ꝙ nō hēat grām. Nihil
tm̄ est mediū nūc quin hō hēat grām. aut sit in mor-
tali pctō. ⁊ in primo statu nihil fuit mediū inter ino-
centiā ⁊ mortalem culpā sicut est supra ōnsum. et iō
positio illa vana est. Esto tm̄ ꝙ aliq̄s puer esset in ve
niali. dico ꝙ deus nunq̄ educeret eū de statu meriti
quin vel ipse peccaret mortalr̄. vel ipse daret ei grati
am. Et si queraꝶ vtruȝ ipsi veniali debeaꝶ pena etna
vel tempalis. dico ꝙ debeꝶ pena tempalis. ⁊ si ꝓce-
daꝶ vlterius. ḡ illa ꝑsoluta erit oīno immunis a cul-
pa. dōm ꝙ verū est. ꝫ quia nunq̄ȝ pōt cam deo ꝑsol-
uere ita ꝙ aiam deus acceptet sine grā. hinc est ꝙ de-
us ne cogereꝶ istum supra ɔdignū punire grām sibi
infunderet. ꝑ quā solutōeȝ pene acceptatet. ⁊ iō non
sequiꝶ ꝙ illi pctō debeaꝶ pena ꝫm se. nec sequiꝶ ꝙ hō
46 ꝑ se possit resurgere a culpa ad innocentiā. Ad il-
lud qđ obijciꝶ ꝙ delectatio nō excedit delectatōnem
in infinitū. dōm ꝙ nō excedit in infinitū ꝫm verā in-
tensionem delectatōnis. sed ꝫm reputatōeȝ peccanꝶ.
Exemplū aūt hui⁹ poniꝶ in charitate q̄ diligit aliqđ
bonū creatū. ⁊ diligit increatū. ⁊ adeo bonū increa-
tum reputat bonū. ꝙ si bonū creatū infinities mlti-
pliceꝶ. adhuc nō eq̄ret illi in amore. sed plus amaret
deū q̄ bonū creatū infinities multiplicatū. licȝ vtrū-
q̄ diffinite diligat. Sic etiā in ꝓposito est intelligen-
dum in amore ɔcupīe q̄ charitateȝ ꝑimit ⁊ que cum
charitate saluaꝶ. nam vna sȝ q̄ charitatem perimit
ꝑfert creaturā deo qui erat ꝑferendus infinit⁹ bonis
creatis. altera ꝟo que cum charitate manet nō ꝑfert
creaturam deo. ⁊ ideo ꝫm reputationem peccant⁹ et
dei punientis mortale excedit veniale improportio-
47 naliter. Ad illud qđ obijciꝶ. ꝙ ꝑ veniale offendiꝶ
deus. dōm ꝙ falsum est. nō cīn dī de⁹ offendi nisi cuȝ
ɔtemniꝶ. sed verū est ꝙ cū veniali pctō minus deus
amaꝶ ꝫm ꝙ Aug. dicit in li. ɔfes. Min⁹ te amat. qui
tecū aliq̄d amat. qđ ꝓpter te nō amat. Ideo veniale
vitā eternā nō aufert sed retardat. q2 a deo nō sepat
sed elongat. nec obligat ad penā eternalr̄ crucianteȝ
quantū est de se. ꝫ tempaliter affligentē.

Onsequēter queriꝶ tercio loco de modis di-
uidendi pctā. Et cum multi sint modi diui-
dendi de quib⁹ valde ꝓlixum esset hic dispu-
tare. his omissis in generali queruntur hic duo. Pri
mo queriꝶ vtrū pctm̄ habeat hic diuidi ꝑ differenti-
as materiales tm̄. aut ꝑ dr̄ias formales. aut ꝑ specia
les. Scđo queriꝶ vtrum pctm̄ diuidi habeat ꝑ con-
uersionem ⁊ auersionem tanq̄ ꝑ diuersas peccatoꝝ
differentias.

Questio. j. c

Utrum pctm̄ diuidi habeat ꝑ dr̄ias materiales tm̄.
an etiam ꝑ formales. Et ꝙ nō tm̄ ꝑ materiales ꝫ eti-
am ꝑ formales diuidi habeat ōndiꝶ sic. Sicut se ha-
bet castitas ad virtutē. ita se hȝ luxuria ad vitium. ḡ
sicut castitas est spēs virtutis. ita luxuria est spēs vi-
tij. ꝫ vna spēs distinguiꝶ ab altera ꝑ dr̄ias formales.
ḡ ⁊c. Item bonum opponiꝶ malo nō tm̄ materia
liter ꝫ etiā formaliter. ⁊ diuersis bonis diuersa oppo
nunꝶ mala. ꝫ bona quibus mala opponunꝶ. forma-
liter distinguunꝶ. ḡ pari rōne ⁊ mala que eis formali
ter opposita sunt formaliter differūt. Item circa
vnū actuȝ pcti assignanꝶ diuerse dr̄ie pctoꝝ. sicut in
pctō ade in q̄ diciꝶ fuisse gula ⁊ supbia ⁊ inobedien-
tia. ꝫ pctā q̄ ɔsistūt circa vnū actū nō hn̄t dr̄iam ma-
terialem. ḡ si aliq̄ mō differūt. necesse est ꝙ habeant
differentiam formalem. Item multiplicatio ꝫm
materiā est multiplicatio ꝫm numerū. ⁊ multiplica-
tio ꝫm numerū nō hȝ statū. ḡ si pctā solūmodo disti-
guerenꝶ ꝑ differentias materialiter differentes. nun-
q̄ pctm̄ posset diuidi sufficienti diuisione. Si ḡ pec-
catum diuidiꝶ in scriptura differentijs ipsum suffici
enter diuidentibus ⁊ omne pctm̄ ɔplectentibus. vi-
detur ꝙ pctā adinuicem distinguanꝶ nō solum dif-
ferētijs materialib⁹ verū etiam formalib⁹. Sȝ con-
tra. formale in genere pcti mortalis est auersio. ꝫ pec-
cata a parte auersionis non distinguunꝶ imo ɔueni-
unt. oīa eīn dicūt auersionē a deo. si ḡ distinguunꝶ
hoc est solum a parte ɔuersionis que est in pctō ma-
terialis. ḡ tm̄ diuidiꝶ pctm̄ ꝑ differentias materiales
nō ꝑ formales. Item pctm̄ formalr̄ loquendo ni-
hil est. ꝫ qđ nihil est nō habet differētias diuidētes.
ḡ si pctm̄ diuidiꝶ. nullo mō diuidiꝶ inq̄ȝtum forma-
liter cōsideraꝶ. restat ḡ ꝙ solū diuidaꝶ ꝑ illud qđ est
materiale in ipō. ⁊ redit idem qđ prius. Iteȝ oīne
illud qđ hȝ dr̄ias formales ⁊ spāles aliq̄ mō forma-
liter loquēdo hȝ speciē. sed pctm̄ siue malū formaliꝶ
loquēdo est priuatio spēi. ⁊ priuatio spēi nō hȝ speci-
em. ⁊ qđ caret spē caret differentia formali ⁊ specifi-
ca. ḡ ⁊c. Item si pctm̄ hr̄et dr̄ias ipsum formaliter
diuidentes. ḡ haberet veras spēs. ꝫ oīne tale hȝ ordi
nari in genere directe. illud aūt qđ est in genere a deo
est. ḡ pctm̄ formaliter loquendo a deo esset. quod est
ɔtra fidem. Item prima diuisio pcti est in origina
le ⁊ actuale. sed originale ⁊ actuale pctm̄ nō disting-
uunꝶ formaliter. quia qđ est originale vni. fuit alteri
actuale. sicut patet. quia qđ est originale nobis. fuit
actuale ade. si ḡ prima membra maxime differunt. ⁊
originale ⁊ actuale nō sunt differentie pcti formali-
ter differentes. multo forti⁹ nec alie. Item prima
diuisio actualis pcti ē ꝑ mortale ⁊ veiale. et mortale
⁊ veniale nō dicunt diuersas differentias ꝫm formā
⁊ specieȝ. ḡ multo minus nec alie differentie ꝫm spe-
ciem ⁊ formā faciūt differre. Maior ꝓpositio manife
sta est. Minor ꝓbaꝶ. pro eo ꝙ veniale pctm̄ efficitur
mortale sola intentōne libidinis circa idem gen⁹ de-
lectabilis. ḡ si maius ⁊ minus nō faciūt diuersitateȝ
ꝫm speciem ⁊ formā. videꝶ ꝙ pctm̄ veniale ⁊ morta
le nō addūt formalem differentiā. ḡ nec aliaȝ. Rº. 48
dōm ꝙ dupliciter ɔtingit loqui de pctō. aut in ɔcre-
tione. aut in abstractōne. Si in abstractōne. sic dōm
est ꝙ quēadmodū pctm̄ cum sit priuatio nō hȝ ordi-
nari nisi ꝑ accidens sȝ ꝑ ɔparatōnem ad suū opposi-
tum. sic etiam nō habȝ formaliter distingui nisi rati-
one sui oppositi. priuatōnes eīn distinguunꝶ ꝑ habi-
tus. vn̄ sicut castitas ⁊ fortitudo sunt ꝟtutes forma-
liter differētes in genere virtutis. sic etiam luxuria ⁊
pusillanimitas q̄ opposita sunt istaꝝ duaꝝ virtutuȝ
formaliter dicunꝶ differre in genere vicioꝝ. nō tamē
ꝫm formā suam sed ꝫm formā sui oppositi. Si auteȝ
loquamur de pctō in ɔcretōne sic nō tm̄ dicit priuati
onem sed etiā actū vel habitū substratū. ⁊ qm̄ actus
vel habitus substratus pctō non tm̄modo diuersifi-
cat materialiter. imo etiā formali differentia. alia. n.
est ꝓnitas ad luxuriā. alia ꝓnitas ad supbiam. ⁊ ali⁹
actus quo supbit aliquis. ⁊ alius quo luxuriaꝶ. non
tm̄modo ꝫm materiā sed ꝫm formā ꝓpter formalem
differentiā obiectoꝝ. hinc est ꝙ pctm̄ ꝫm ꝙ ɔcretiue
accipiꝶ diuidi habet ꝑ dr̄ias nō tm̄ materiales verū
etiam formales. formales dico nō respectu defor-

tatis. s respectu habitus vel act⁹ substrati. Et sic pz
q sive pctm̄ accipiat abstractive sive concretive. dr̄ias
hz formales. s vno mō p se. alio mō p accn̄s. qr vno
mō dicit ens in genē sm rectā coordinatōez. alio mō
dicit ens in genē solū p reductōnez. z qr h̄ mō rōnes
49 ad ptem primā pcedūt. iō ocedēde sunt. Ad illud
vo qd p obr in ɔtrariū q formale in pctō est aversio
dōm q verū est q aversio ē formale respectu cōver-
sionis. ɔpriē tn̄ loquēdo pctm̄ mag̃ hz dici privatio
boni sibi oppositi q̄ȝ aversio a deo. aut saltē cq̄ ɔpriē.
et q̄vis pctm̄ rōne aversionis a deo nō multiplicet.
qr vnū est a q̄ fit aversio. tn̄ rōne privatōnis boni cui
opponit. multiplicari hz. z ita ratōne ei⁹ q est in ipo
formale habz dr̄ias. Preterea ad esse pcti nō tm̄mō
ɔcurrit aversio s etiā ɔversio. z qm̄ cōversio respicit
obiecta creata. q̄ nō tm̄ distinguunt mālitez. sed etiā
formaliter differūt. hinc est q ex illa pte pctm̄ habet
plurificari p formales dr̄ias. Item nec dz conver
sio eē māle in pctō simplr loquēdo s solū rōne aver-
sionis. nec oino est mālis respectu aversionis. nā z si
aversio det ɔversioni q sit pctm̄. ɔversio tn̄ dat aver
50 sioni q sit tale pctm̄. Ad illud qd obr q pctm̄ for-
maliter loquēdo nihil est. dōm q verū est. q̄vis aūt
nihil sit. tn̄ alicui⁹ est. nō solū vt subiecti. verū etiā vt
oppositi. z ea rōne q̄ alicui⁹ est cui formalr opponi-
tur. formalr hz distigui. nō sm formaz q̄ est in ipso. s
51 sm formā q̄ est in suo opposito. Ad illud qd obij-
citur q pctm̄ est privatio spēi. g nō hz spēm. iam pa-
tet rn̄sio. verū est eñ q nō hz spēm ɔpriē sm q priva
tio. nec dz hr̄e dr̄ias formales z specificas illo modo.
scz q in se diversas hēat spēs. s qr opponit diversis
52 bonis sm spēm inq̄ȝtum illa privat. Ad illud qd
obr q si hřet spēs esset in genere p se. dōm q verū ē.
si hřet spēs in se, z p se. pctm̄ aūt sm q accipit abstra
ctive z formaliter. sicut nō est in genere p se nisi p re-
ductionē. sic nō hz dividi p dr̄ias formales differen-
tes p se sed solū p accn̄s. Q̄vis autez pctm̄ sm q ni-
hil est z accipit abstractive nō sit in genere. tn̄ sm q
accipit ɔcretive. scz rōne actus substrati et habit⁹ in
53 genere est. actio eñ pctō substrata a deo est. Ad il-
lud qd obijcit de originali z actuali. dōm q origina-
le et actuale nō solūmodo differūt q hoc sit ab actu
z illud a natura. s etiā differūt penes bonum qd pri-
vant. vn̄ z actuale privat iusticiā gratuitaz sive pso-
nalem. originale vo tollit iusticiā originalē sive q re-
54 spicit hoiem sm q est natura. Propterea aliter dici-
tur in nobis originale, z aliter in adā. In nobis dici
tur originale qr est ab origine tractū. in adā vo qr fu
it origo alioꝝ pctōꝝ. Et q̄vis originale scdo mō di-
ctum possit esse illud qd actuale. put tn̄ primo mo-
do dz nō pōt originale cōcurrere in idem pcti genus
55 cū actuali. z hoc mō ponit dr̄ia inter ea. Ad illud
qd obijcit de veniali z mortali q nō differūt forma-
liter. qr mag̃ z min⁹ nō variant spēm. dōm q prima
ɔpositio falsa est. Ad hoc aūt q dz q dr̄ia sm min⁹ z
mai⁹ non variat spēm. rn̄det triplr. Primo q hoc ē
verū in genere nature. s nō est verū in genere moris.
sic pz. qr vitia diversificant formalr sm spēm penes
supabundantiā z defectū. nō solū ad seinvicē. s etiaz
a virtute. Scdo mō rn̄det q hoc intelligit de mag̃
z min⁹ accidētali. delectari autē sub deo est essentiale
veniali. z delectari supra deum est essentiale mortali.
Tercio mō rn̄det q hoc est verū de magis minus
quod est citra terminum. sed nō de magis et minus

ultra terminū. vn̄ calidū in quarto gradu est alteri⁹
speciei q̄ȝ calidū in tercio. sic z in ɔposito intelligēdū
q amare aliquid citra deū est terminus venialis pec
cati. z q̄tūcūq; intendat amor (dūz tn̄ citra deū) est
veniale peccatum. si aūt pponit aliquid deo. tūc erit
suum terminum. z sic cadit in aliud peccati gen⁹. sci
licet in pctm̄ mortale.

Questio. ij. F

Utrū pctm̄ hēat dividi p aversionem z cōversionez
tanq̄ȝ p diversas pctōꝝ dr̄ias sive p diversa pctā. Et
q sic videt. Hiere. ij. Duo mala fecit pplus me⁹. me
dereliquerūt fontez aque vive zc. si g derelinq̄re deū
z adherere creature sunt duo mala. g sunt duo pec-
cata. Item aversio est p ɔtemptū. ɔversio autē p
cupiditatez. Si g cupiditas z ɔtempt⁹ sunt diversa
pctōꝝ genera. videt q aversio z ɔversio faciat pctā
diversa. Item in bonis sic est q ali⁹ est habitus q̄
quis declinat a malo. z ali⁹ q̄ facit bonuz. silr z alius
act⁹ sicut pz in timore z amore. g si multo maior est
diversificatio ex pte maloꝝ q̄ȝ ex pte bonoꝝ. videtur
multo forti⁹ q aliud sit pctm̄ q̄ quis avertit a deo. et
aliud q̄ ɔvertit ad ɔmutabile bonū. Item aliud
est p̄ceptum q̄ p̄cipit facere bonū. z aliud q̄ p̄cipitur
declinare a malo. s aversio est ɔtra illud p̄ceptum q̄
quis p̄cipit facere bonuz. vtpote deo adherere et ad
ipm ɔverti. ɔversio vo est ɔtra illud p̄ceptū q̄ p̄cipi-
tur declinare a malo. g si diversa sunt p̄cepta quibus
opponunt ɔversio z aversio. g sunt diversa pctā.
Itez plus ɔvenit aversio cū alia aversiōe q̄ȝ aver
sio cum ɔversione. s aversio cū alia aversione faciūt
diversa pctā. g multo forti⁹ ɔversio cū aversione di-
versa faciet pctā. Sz cōtra. sup illud Eccī. x. Ini-
tiū omnis pcti supbia. glo. Caveami⁹ supbiā z cupidi-
tatem non tanq̄ȝ duo mala s vnū a q̄ oia oriunt. g si
supbia facit averti. z cupiditas cōverti. videt q pe-
nes aversionē z ɔversionē nō attendant duo pctā s
vnū. Item Aug. ɔtra pelagiū. Pctm̄ nō est appe
titus rerū maloꝝ s desertio melioꝝ. g nunq̄ȝ ɔversio
facit pctm̄ ɔpletū nisi assit aversio. si g aversio ɔcur-
rit ad omne pctm̄. videt q penes illam nō sumat dif-
ferentia pcti. Item omne pctm̄ mortale est volun-
tariū. s nō est voluntariū nisi rōne ɔversionis ad cō
mutabile bonū. g ɔversio ɔcurrit ad omne pctm̄. g cō
versio nō pōt esse pcti dr̄ia. Item recessus a tmi-
no a q̄. z accessus ad terminū ad quē nō facit diver-
sos mot⁹. nec diversos act⁹. s aversio dicit recessum
a termino a q̄. ɔversio accessum ad terminū ad quē.
g nō faciūt diversuz actū vel motū. s ab vnitate act⁹
pctm̄ est vnū. g nō faciūt diversa. Item in pecca-
aversio est formalis respectu ɔversionis. s forma
le non ponit in numerū cum suo materiali. ergo nec
aversio ponit in numerū cum ɔversione. g cōversio 56
aversio non faciūt diversa peccata. Rº. dōm
q aversio dupliciter accipitur. Uno modo prout
dicit deordinatōnem circa actum cōversionis. Alio
modo, put dicit actum a ɔversione distinctuz. Pri-
mo modo ɔversio non ponit in numerum cū aver-
sione. nec faciunt diversa pctā. immo illa duo essen-
tialiter claudunt in omni pctō mortali. Nam cōver-
sio nō est culpa nisi quia inordinata. nec est inordia-
ta nisi quia avertitur homo a deo cui deberet inhere-
tanq̄ȝ fini vltimo. z hec aversio est a peccato in cu-
ius ɔperatōne peccator nihil cogitat de deo. Scdo
modo scz put aversio dicit actum distinctū ɔtra

ꝯuersionē cum sic ꝯstituit diuersum pcti genꝰ. Hoc.n.
modo auerti est odio h̃re vel inuidere. sicut supra di
xit mgr̃ di.v. ⁊ ꝯstat ꝙ aliud genꝰ pcti est odire deū. ⁊
aliud amare ꝯmutabile bonū. Et qm̄ vt plurimum
auersio in pctō accipit̃ tam ꝓut dicit deordinatōem
a deo tanꝙ̄ a fine. ꝙ̄ ꝓut dicit motū inordinatū ꝯtra
deū. hinc est ꝙ ꝯuersio ⁊ auersio potiꝰ ꝯpant̃ ad pec-
catū sicut dr̃ie ꝯstituētes ꝙ̄ sicut dr̃ie diuidētes. Et
ideo ꝯcedendū ꝙ hoc mō auersio ⁊ ꝯuersio nō faci-
unt diuersa pctā. ⁊ rōnes que hoc ōndunt cōcedēde
57 sunt. qꝛ ista via ꝓcedunt. Ad illud qđ ꝑ obijcit̃ de
Hiere. duo mala fecit ppl's meꝰ ⁊c̃. rn̄deri pōt ꝙ de-
relictio nō tm̄ dicit̃ ibi ꝓ deordinatōne q̄ est ꝯiuncta
ꝯuersiōi. ſ etiā ꝓ omissione mādatoꝝ dei. ⁊ tūc disti-
guunt̃ illa duo mala nō sicut auersio et ꝯuersio. ſ si-
cut omissio ⁊ ꝯmissio. Vel dōm ꝙ duo mala dicunt̃
nō qꝛ sint duo pctā. ſ qꝛ sunt due diuerse radices cō-
currentes ad ꝯpletōez vniꝰ pcti. sicut dicit glo. ꝓhabi
58 ta supra. x. Eccle. Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ auersio
ꝑ ꝯtemptū. ⁊ ꝯuersio ꝑ cupiditatez. iam patet rn̄sio.
loquit̃ em̄ de ꝯuersione ⁊ auersione ꝓ diuerso actu ⁊
motu. ꝙ si aliter intelligat vt accipiat̃ ꝯtemptꝰ ⁊ cu-
piditas large ꝓut ꝯcurrit ad vnū pctm̄. sic nō sẽ duo
mala ſ vnū. Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ aliꝰ est habitus q̄ 59
quis declinat a malo. ⁊ q̄ quis facit bonū. dōm ꝙ de-
clinare a malo dicit̃ dupl'r sicut dictū est de auersio-
ne. ꝓut em̄ declinare a malo dicit actū detestatiōis ⁊
fuge respectu mali. dicit diuersum actū motū ab
eo qđ est facere bonū. Prout aūt dicit recessū a ma
lo. sic nō dicit diuersum actū ⁊ habitū. qꝛ eodem mō
⁊ habitu q̄ quis accedit ad bonū elongat̃ a malo.
Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ alij ꝑcepto opponit̃ ꝯuer- 60
sio. ⁊ alij auersio. dōm ꝙ falsū est. nam auersio ⁊ cō-
uersio nō sunt ꝯtra diuersa pctā. ſ cōcurrūt ad idem
pctm̄ qđ est tam cōtra ꝑceptum affirmatiuū ꝙ̄ ꝑce-
ptum negatiuū. nisi forte accipiat̃ auersio ꝓut nomi
nat actū vel motū ꝯtra deum. Ad illud qđ obijcit̃ 61
ꝙ plus ꝯuenit auersio cum auersione ⁊c̃. dōm ꝙ ve
rum est cōuenientia formali que est in hoc ꝙ assigna
tur in aliq̊ tanꝙ̄ in vno cōmuni. ſ nō est verū de con
uenientia ordinis que cōcurrit ad ꝯstitutiōez vnius
tercij. Non em̄ vnum pctm̄ cōstituit̃ ex pluribꝰ auer
sionibus sicut ex auersione ⁊ cōuersione simul ꝯcur-
rentibus.

Di. xliij. de vno pctō spāli qđ est magis graue ⁊ abominabile qđ est pctm̄ in spm̄sanctum.

Et p̃terea quoddā peccati genꝰ ⁊c̃. Supra egit mgr̃ de distinctōne pctōꝝ in generali. In hac parte descendit ad quoddā spāle genꝰ pcti. Diuidit̃ aūt ps ista in ptes duas. In quaꝝ prima mgr̃ determinat de pctō illo ꝯpando illud ad alia pctōꝝ genera. In scđa vo determinat de ipso q̄d sit ꝑm oꝝ assignatōez ⁊ etiā ꝑm ꝯpriā. ibi. Sz querit̃ q̄d sit illud pctm̄. Prima ps remanet indiuisa. ſ scđa diuidit̃ in ptes tres ꝑm triplicē assignatōez pcti in spm̄sctm̄. Quaꝝ prima multipl'r ponit assignatiōez vnā ꝑ eiꝰ dr̃ias magꝰ notas q̄ quidē sunt obstinatio ⁊ desperatio. In scđa vo ponit eiꝰ assignatōnez ꝑ eiꝰ dr̃ias minꝰ manifestas. ibi. Est etiā alia huiꝰ pcti assignatio. In tercia vo subiūgit ipsiꝰ pcti assignatōnez coēm ⁊ diffinitiuam. ibi. De hoc q̄z pctō in spm̄sctm̄ Amb. ⁊c̃. Prima istaꝝ ptium diuidit̃ in ptes duas. In quaꝝ prima determinat veritatē. In scđa dissoluit dubitatōez. ibi. Sed querit̃ vtrū om̄is obstinatio. Silr̃ scđa diuiditur in duas. In quaꝝ prima ponit mgr̃ huiꝰ pcti assignatōez. In scđa ponit eiꝰ assignatōnis explanatōez. ibi. Illaz tm̄ assignatōez Augu. ⁊c̃. Siliter tercia ps hz duas. In quaꝝ prima ponit pcti in spm̄sctm̄ ꝑm Amb. diffinitiuam assignatōez. In scđa vo remouet dubitatōez. ibi. Non vtiq3 distinctio illa vboꝝ sic accipienda est.

Determinat de pctō in spm̄sctm̄ qđ dicit̃ etiā pctm̄ ad mortē. ꝯpando illud ad alia pctōꝝ genera. a — Di. xliij.

Et p̃terea quoddā pcti genꝰ ceteris grauiꝰ ⁊ abominabilius qđ dicit̃ pctm̄ in spm̄sctm̄ de q̄ in euāgelio veritas ait. Qui peccauerit in spm̄sctm̄ nō remittet̃ ei neq3 hic neq3 ī futuro. — Lu. xij. Et Joh. in epl'a canonica. [a] Est pctm̄ ad mortē. — a .i. Jo. v. nō ꝓ eo dico vt q̄s oret. Qui em̄ peccat in p̃rem remittetur ei. ⁊ q̄ peccat in filiū remittet̃ ei. [b] q̄ autē blasphemauerit ī spm̄scm̄ nō remittet̃ ei. neq3 h̄ neq3 ī futuro. — b

Determinat quid sit pctm̄ in spm̄sctm̄ ꝑm assignationem ꝑ dr̃ias eius magis notas q̄ sunt obstinatō ⁊ desperatio. b

a Est pctm̄ ad mortē. non ꝓ eo dico vt q̄s oret. vr̄ ex hoc ꝙ n̄ debeat orari ꝓ eo q̄ peccat in spm̄sctm̄. Sed ꝯtra h̄ est. qꝛ tales sūt diligēdi ex charitate. ſ videt̃ ꝙ ꝓ oībꝰ orandum sit. Preterea tales magꝰ indigēt alijs ⁊ ꝑiores sunt ad malū. ſ vr̄ ꝙ maior sit beneficētia misericordie pro his orare ꝙ̄ ꝓ alijs q̄ nō indigēt. Est igit̃ q̄stio quare dixit beatꝰ
1 Joh. ꝙ ꝓ talibꝰ orandū nō sit. cum de nemine sit desperandū. R̄o. dōm ꝙ pctm̄ ad mortē dupl'r. aut qꝛ pducit ad mortē. aut qꝛ disponit ad mortē. Et primo mō accipiendo pctm̄ ad mortez oīno est irremissibile. Scđo mō accipiēdo pctm̄ ad mortē. cū difficultate ē remissibile. Quolibz dictoꝝ modoꝝ intelligi hz p̄dictꝰ ꝑmo ꝑm differentē sui expositōez. Naz ꝑ mō sensus ē. nō dico vt ꝓ eo oret q̄s. h̄ est alijs nec puꝰ nec magnꝰ. Scđo vo mō sensus est. nō dico vt ꝓ eo oret q̄s. i. quęuis ꝑsona. q. d. difficile est ꝓ tali pctōre exaudiri. qꝛ talis iam inter incorrigibiles ē deputandꝰ. de q̄ dicit dn̄s Math. xviij. ꝙ si ecclīaz audire noluerit sit tibi sicut ethnicꝰ ⁊ publicanus. Et ita in vno sensu general'r innuit ꝙ ꝓ peccante ad mortē nō est orandū. in alio vo sensu innuit ꝙ nō est cuiuslibet impetrare tantū donū. In nullo tm̄ dictoꝝ sensuū ꝓhibet orare. sed in hoc verbo ostendit ꝙ mādatū suū siue monitio q̄ dixerat orandū esse. ꝓ primo. nō se extendit general'r respectu oīm. ſ respectu eoꝝ de q̄bꝰ ꝓbabiliter sperare possumꝰ ꝙ n̄ris oratōibꝰ emendētur. ⁊ sic patet rn̄sio ad illud. b Qui aūt blasphemauerit in spm̄sctm̄ nō remittet̃ ei. Contra. glo. dicit ibidem. blasphemia remittet̃. spūs autē blasphemie non

Quorūdā opinio ſm aſſignatões magr̄ notas.

Sȝ q̄rit̄ quid ſit illud pctm̄ in ſpm̄ſanctū vel ad mortem? Quidā dicūt illud pctm̄ eſſe deſpatõis vel obſtinatõis. Obſtinatio ē indurate mētis in malicia ptinatia. p quam hō fit im penitēs. Deſperatio eſt q̄ quis diffidit penitus de bonitate dei eſtimās ſuā maliciam diuine bonitatis magnitudinē excedē. Sicē chayn q̄ dixit. Maior ē iniqtas mea q̄ vt veniā merear. Utrunq̄ ꝺo dr̄ pctm̄ in ſpm̄ſanctū. q2 ſpūſanctꝰ ē amor pris z filij. z benignitas q̄ ſeinuicē et nos diligūt. q̄ tāta eſt cuiꝰ finis nō eſt. Recte ḡ in ſpm̄ſanctū delinq̄re dicuntur. q̄ ſua malicia dei bonitatē ſupare putāt. z ideo penitētiā nō aſſumūt. z q̄ iniqtati tam ptinaci mēte inherent vt cā nunq̄ relinquere pponāt. z ad bonitatē ſpirituſſcti nunq̄ redire patiā dei abutentes. z de miſericordia dei nimis pſumētes. q̄bus placȝ malicia ppt ſe ſicē pijs bonitas. iſti nimia ptinacia z pſumptõe peccāt autumātes deū nō eſſe iuſtū. Illi deſpatõne deum nō bonū exiſtimāt. tollētes in hoc turbulentiſſimo iniqtatum mari portū diuine iuſticie q̄ ſe recipiāt fluctuātes. atq̄ ipſa deſpatõne addūt pctā pctis dicētes miſcdiā nullā eſſe. z q̄ ſup pctõres necia dānatio debet̄.

Gen̄. iiij.

Soluit dubium vtrum oīs obſtinatio ſit pctm̄ in ſpm̄ſanctum. c

Sȝ querit̄ vtrū oīs obſtinatio mētis in malicia obdurate. oīſq̄ deſpatio ſit pctm̄ in ſpm̄ſanctū. Quidā dicūt oēm obſtinatõeȝ z oēm deſpatõeȝ eē pctm̄ in ſpm̄ſanctū. Q ſi eſt. aliqñ illud pctm̄ remittit̄. q2 mlti etiā obſtinatiſſimi z deſperatiſſimi ꝯuertunt̄. vt Augu. ait ſup illū locū pſ. Cõuertā in pfundus maris. i. eos qui erāt deſperatiſſimi. z ibi. Mittit criſtallum ſuā ſicē buccellas. i. obſtinatos facit alioꝝ doctores. Taliū cõuerſio ibi etiā euident̄ oñdit̄ vbi ait. Qui educit vinctos in fortitudine. Silr̄ z eos qui exaſperāt q̄ hitant in ſepulcris. Scdm̄ iſtos illud pcm̄ dr̄ irremiſſibile. nō q2 nūq̄ aliqñ dimittat̄. ſ3 q2 vix z raro z difficult̄ remittit̄. Nō em̄ ſoluit̄ criſtallus niſi vehemēti ſpūs impetu. Alij ꝺo tradunt nō quālibȝ obſtinatõeȝ vel deſperatõnem appellari pctm̄ in ſpm̄ſanctū. ſed illā tantū quā comitat̄ impnia. qui etiā impniam dicunt eſſe pctm̄ in ſpm̄ſanctum. Sed q2 Aug. dicit impniam eſſe pctm̄ i ſpm̄ſanctū. cum ſic obſtinatus eſt aliquis. vt nō peniteat. diſcuti oportȝ. an aliō ſit obſtinatio. aliud im pnia ſit i eo pctm̄. an idem ſed diuerſis modis ꝯmiſſiȝ. Scdm̄ iſtos pctm̄ illō dr̄ irremiſſibile eo q̄ nūq̄ dimittat̄. Unā aug. etiā dic̄ q̄ hoc ſolū peccatū veniā mereri nō pōt. Et hiero. q̄ taliter peccans digne penitere nō poteſt. Et ideo recte Joh. dicit vt nō p eo oret quis. q2 q̄ ſic peccat. oratiōibꝰ eccleſie hic vel in futuro iuuari nō pōt. hñs cor induratū tanq̄ lapis. ſicē de dyabolo legitur. Poſt hanc vitam qui valde mali ſunt meritis eccleſie iuuari non poſſunt.

Pſ. lxvij.
Pſ. cxlvij.
Pſ. lxvij.

Peccatum irremiſſibile q̄d.

Ponit aſſignatõneȝ pcti in ſpm̄ſctm̄ p dr̄ias eiꝰ minus notas. d

remittet̄. q̄ ſi blaſphemia remittit̄. ſiue blaſphemat patrem ſiue ſpm̄ remittet̄. Juxta hoc querit̄ q̄ differentia ſit inter blaſphemiaȝ z ſpm̄ blaſphemie. Videt̄ q̄ grauiꝰ peccatum ſit blaſphemia q̄ ſpūs blaſphemie. q2 ſpūs blaſphemie dicit voluntatē. blaſphemia dicit opꝰ. malum aūt opus addit ſupra voluntatē. Contrariuȝ huiꝰ eſt qd̄ dicit glo. q̄ dicit q̄ ſpūs blaſphemie nō remittit̄. ſ3 blaſphemia remittit̄. Rñ. dō q̄ ſicut dicit Hu. Blaſphemia quātuȝ eſt de ſe indifferēs eſt q̄ntum ad h̄ q̄ ſit peccatū in ſ. ſ. z nō in ſpirituſctm̄. Alij em̄ blaſphemāt ex infirmitate z coactõne. z hi peccant in patrem. Alij ex deceptõne z hi peccant in filium. Alij ex certa malicia. z hi peccant in ſpm̄ſctm̄. et h̄ eſt ſceleratiſſimuȝ genus pcti. in vitupijs dei delectari. Et poſt ſubiūgit. q̄d eſt ſpūs blaſphemie. niſi affectꝰ z deſideriū vituperationis diuie. Spūs em̄ blaſphemie ſic ſpirat ad odiuȝ dei. ſicut ſpūſanctꝰ ad di amorē. Qū ḡ dr̄. qui blaſphemauerit in ſpm̄ſctm̄ zc̄. nō intelligit̄ de quacunq̄ blaſphemia. ſ3 de ſpū blaſphemie. vñ non dicit qui blaſphemauerit ſ. ſ. ſ3 q̄ blaſphe. in ſ. ſ. i. peccādo in ſpm̄ſctm̄. z h̄ declarat ipſa gloſa. q̄ dic̄ q̄ blaſphemia remittetur. ſpūs autem blaſphemie nō remittetur. Per hoc patet reſponſio ad illud qd̄ queritur que differentia ſit inter blaſphemiam z ſpiritū blaſphemie. z q̄ grauiꝰ ſit peccatum. ſpiritus blaſphemie q̄ blaſphemia. Nō em̄ differūt ſicē volūtas z actꝰ. ſ3 ſicē gñale z ſpāle. 2

c Deſpatio eſt q̄ q̄s diffidit penitꝰ d bonitate dei eſtimās ſuā maliciā diue bonitatē magnitudinē excedē. Vñ ex h̄ q̄ oīs deſpans ſit ifidel. oīs

Est etiā alia hui⁹ pcti assignatio. Hoc eñ pctm̄ Aug⁹. Aug.
diffiniens in li. de sermone dñi in monte ait. peccatum
ad mortē est cum post agnitōez dei p grām xp̄i oppu/
gnat aliquis fraternitatē. z aduersus ipsam grāz qua
reconciliat⁹ est deo. inuidie facibus agitat᷑. qđ fortasse
est peccare in spm̄sanctum. qđ pctm̄ dr̄ nō remitti. nō
qz nō sit iḡscendū peccāti si peniteat. sed qz tanta ē la-
bes pcti illius vt deprecanti humilitatē subire non pos-
sit. etiā si pctm̄ suum mala ɔsciā agnoscere z enuncia-
re cogat᷑ vt iudas cuz dixit. peccaui. facilius desperans Math.xxvij
cucurrit ad laqueuz q̄z humilitate veniam peteret. qđ
ꝑpter magnitudinem pcti. iam ex damnatōne pcti ta-
les habere credendū est. Ecce quedaz assignatio pcti
in spm̄sanctū vel ad mortē hic posita est q̄ illud pctm̄
esse tradit᷑ oppugnatio fraternitatis post agnitōnez. z
inuidentia grē post recōciliatōez. qđ spēs quedaz ob-
stinatōnis intelligi pōt.

Ponit illius assignationis explanationē.

Illam tamen diffinitōnem Augustinus in libro retra-
ctatio. rememorans aliquid adijciendum ibi fore. nec
asserendo se dixisse aperit ita dicens. Qđ quidē nō cō
firmaui. qm̄ hoc putare me dixi. Sed tn̄ addendū fuit
si in hac scelerata mentis ꝑuersitate finierit hāc vitam.
Qm̄ de quocūqz pessimo in hac vita ɔstituto. nō ē de
sperandū. nec p illo imprudēter orat᷑. de q̄ nō despera
tur. His vbis insinuat᷑ pctm̄ p̄missa diffinitōe ɔ̄sceptū.
tūc solū debere dici ad mortē vel in spm̄sctm̄. cū nō hz
comitē pniam. nec de aliq̄ pctōre desperandū ē in hac
vita. z ideo p omi esse orandū. Vn̄ illud Joh. nō p eo i.Joh.v.
dico vt qs oret. sic accipiendū vr̄. vt p aliq̄ peccante
ad mortē vel in spm̄sctm̄ postq̄z finierit hāc vitā si ore-
mus. Dū aūt in hac vita ē. nec pctm̄ illi⁹ iudicare. nec
de illo desparē. s p illo orare debem⁹. Vn̄ Aug. de v-
bis dñi de impenitētia q̄ est blasphemia in spm̄sanctū
sic ait. Ista impenitētia vel cor impenitēs q̄zdiu quis-
qz in hac carne viuit nō pōt iudicari. De nullo eñ de-
sperandū est q̄zdiu ad pniam patiā dei adducit. Paga- Ro.ij.
nus est hodie. iude⁹ infidelis est hodie. heretic⁹ est ho
die. scismaticus ē hodie. quid si cras amplectat᷑ catho
licā pacem. z seq̄tur catholicā veritatem? Quid si isti
quos in quocūqz genere erroris notas et tanq̄z despe-
ratissimos dānas. anteq̄z finiāt istā vitā agūt peniten
ciā. z inueniunt verā requiem z vitā in futuro. Nolite i.Cor.iiij.
g ante temp⁹ iudicare quicq̄z. Ex his ostendit᷑ p singu
lis pctōrib⁹ in hac vita esse orādum. nec de aliq̄ esse dif
fidendū. qz ɔuerti pōt dum in hac vita est. Quia non
pōt sciri de aliq̄ vtrū peccauerit ad mortē vel in spm̄-
sctm̄. nisi cū ab hac vita discesserit. nisi forte alicui per
spm̄sctm̄ mirabiliter reuelatū fuerit. Ex p̄dictis aliq̄te
nus capi pōt quō accipiat᷑ pctm̄ in spm̄sctm̄. scilz inui-
dentia grē fraternitatē impenitētis oppugnās. q̄ vtiqz
obstinatio esse videt᷑. z ois impenitētis obstinatio atz
desperatio. Notādum vo est q nō ois q̄ nō penitet im
penitens dici pōt. qz impenitentia ꝑprie obstinati ē. z
vt quidā volūt etiā desperati.

eñ qui sic estimat cre
dit bonitatē dei esse fi
nitā. et ois talis errat
ɔ id qđ fidei ē. Itē q̄
credit ɔtrariuz ei⁹ qđ
dicit scriptura. hereti
cus z infidelis iudica
tur. sed scriptura dicit
quacunqz hora inge-
muerit pctōr. oim ini
quitatū ei⁹ ñ recorda-
bor. desperans credit e⁹
oppositū. g zc. Prete
rea articls spālis ē de
remissione pctōꝝ. z ɔ
istū errat ille q̄ despat
Silr obijci pōt de eo q̄
p̄sumit. vi eñ q despe
ratio tollat fidē. ɔtra-
riū h⁹ ē. qz fides ita p̄-
cedit spē sicut p̄cedit
charitatē. g sic odiū ñ
tollit spē. ita etiā nec
3 desperatio. R⁹. dr̄ q fi-
des differt a spe. z i h
q fides respicit ipsuz
odiū in vli. s spes re-
spicit in ꝑticlari. vicz
respectu sperantis. z in
h etiā q fides dr̄ cer
titudinez i intellectu.
spes dr̄ certitudinē i
affectu. Sic igr̄ ɔtin-
git aliqñ igrari aliq̄d
in ꝑticlari z sciri i vli.
Sic dicit phs in scđo
prioꝝ. sicut ē de illo q̄
scit oēz mulā eē steri-
lem. et tn̄ estimat hāc
hēre in vtero. sic pōt ali-
q̄s hñs fidē carē spe.
z sicut pōt aliq̄s ñ hñs
certitudinē de aliq̄ in
affectu hēre in intelle-
ctu. sic pōt aliq̄s non
4 hñs spē hēre fidez. Ad
illud qđ s obr q ille
estimat maliciā suam
dei bonitatē excedere.
dicēdū q estimare ma-
liciā bonitatē excedē
h pōt eē dupl'r. Aut i
se. aut in effectu. Et in
effectu dupl'r. aut vl'r
respectu cuiuslz. aut
ꝑticulariter respectu
sui. Et p z scđo mōdo
est infidelitatis. z ter-
cio desperationis. Et h
innuit text⁹ Gen̄. vbi
dixit Chayn desperans.
Maior est iniquitas
mea q̄z vt veniam me
rear. non dixit q ma-

foret ꝙ̃ misericordia. seu ꝙ amplior esset ꝙ̃ venia ad quã puenire posset. Uel põt dici ꝙ talis estimatio poti⁹ venit ex subuersione ꝯfidentie ꝙ̃ ex subuersione noticie. sicut hõ aliqñ bñ scit aliquid. ⁊ tñ affectio adeo dñat vt ad estimandũ oppositũ ptrahat ipm. Et p hanc viã rñdendũ est ad illa duo q̃ postea obijciunt. nõ eñ concludũt ꝙ desperatio tollat fidē. qꝛ defect⁹ est duplicis ꝯditõnis. sicut dictũ est. ꝙ̃uis aũt desperatio nõ tollat fidem simpliciter. nihilomi⁹ tñ plus ledit fides p desperatõez ꝙ̃ p odium vel qd̃cunqꝫ aliud pctm̃ qd̃ nõ sit ei directe oppositũ. In 5
fide eñ sunt tria. vicꝫ ipsa credulitas. ⁊ habilitas tendendi i deum. et ipa tendentia. Primũ est q̃si terra. ⁊ scdm̃ q̃si semẽ. ⁊ tercium q̃si fructus. Primũ tollit soluꝫ p infidelitatē. Scdm̃ vero tollit p desperatiõem qua efficit hõ inhabilis ad tendendũ in deum. Terciũ vo tollit p oĩe pctm̃.

d Pctm̃. n. in prēm id intelligit qd̃ fit per infirmitateꝫ. Contra si h̃ veruꝫ est. tũc oĩe pctm̃ est pctm̃ in patrem. qꝛ cuꝫ potentia peccandi poti⁹ sit impotētia ꝙ̃ potētia. h̃ ipso quo aliquis põt peccare põt deficere ⁊ infirm⁹ esse. Itē si peccatũ in filiũ ē p ignorantiã sicut ipe subiũgit. cuꝫ omis pctõr sit ignorãs. sic vult phs. videt ꝙ oẽ pctm̃ sit in filiũ. ergo nulla est illa diuisio pctõꝝ. R°. dom 6
q̃cuꝫ dr̃ pctm̃ esse ex infirmitate ⁊ ignorantia. nõ accipit h̃ q̃cũqꝫ infirmitas ⁊ q̃cunqꝫ ignorantia. s; infirmitas q̃ quidē est ex carne. ⁊ ignorãtia q̃ est respectu alicui⁹ circũstantie facient̃ rõnez culpe. ⁊ h̃ mõ talis infirmitas nõ est respectu ois pcti. nec talis ignorãtia. ꝙ̃uis largo mõ accepta infirmitate, p quacũqꝫ impotētia. ⁊ ignorantia, p quacũqꝫ nesciētia siue cognitõnis practice. siue speculatiue. in oĩ pctõ reperiunt. Preterea sciēdum est ꝙ qñ diuidit pctm̃ p has dr̃ias. ꝙ illud dr̃ pctm̃ ex infirmitate qd̃ pcedit ex ipa imediate. ⁊ similit̃ ex ignorantia ⁊ malicia. ⁊ sic iste tres drĩe nõ ꝯcurrũt in pctm̃ idem. Et sic patet obiecta. ⁊ hec sufficiãt de ista diuisione. quia supra quesitũ fuit de his di. xxij. vbi illa diuisio ponit ⁊ manifestat.

Subiungit diffinitiuã ⁊ ꝯmunem assignatõnez peccati in spm̃sanctum. s̃m Ambro. e

De hoc ꝙ̃ pctõ in spm̃sctm̃ Ambro. in lib. de spũsancto disserens diffinitiuã assignatõez tradit dicẽs. Cur dñs dixerit. q̃ blasphemauerit in filiũ hois dimittetur ei. q̃ autē blasphemauerit in spm̃sctm̃. neqꝫ hic neqꝫ in futuro dimittet ei? Diligenter aduerte. nunqd̃ alia est offensio filij. alia spũssancti. Sicut vna dignitas. sic vna iniuria. S; si qs corpis spẽ decept⁹ humani. remissius aliqd̃ sentit de xp̃i carne ꝙ̃ dignũ est. h; culpã. non est tñ exclusus a venia. Si qs vo sctispũs dignitatē. maiestatē. ⁊ ptãtem abneget sempiternã. ⁊ putet nõ i spũ dei eijci demonia. s; in beelzebub. nõ põt ibi exhortatõ esse venie. vbi sacrilegij plenitudo ē. Satis hic aperte explicat qd̃ sit pctm̃ in spm̃sctm̃. Qd̃ illi Aug. descriptioni ꝯgrue videt. q̃ illud pctm̃ dr̃ esse inuidētia gr̃e oppugnãs fraternitatē. Qui eñ post cognitõnez veritatis sctispũs veritatē negat. eiusqꝫ opa dic̃ esse beelzebub. ptãti. bonitati. ⁊ gr̃e dei inuidẽ nõ dubitat.

Mat. xij.

Mat. ix.

Remouet dubium. f

Non vtiqꝫ distinctio illa verboꝝ sic accipienda est q̃si triũ psonaꝝ diuise sint offense. s; ibi pctõꝝ genera distincta sunt. ᵈ Pctm̃ eñ in prēm id intelligit qd̃ fit p infirmitatē. qꝛ prĩ scriptura frequẽter attribuit potentiam. Pctm̃ in filiũ qd̃ fit p ignorantiam. qꝛ sapia filio attribuit. Terciũ expositũ est. Qui ergo peccat p infirmitatē vel p ignorantiã. facile veniam adipiscit. s; nõ ille qui peccat in spm̃sctm̃. Cũ aũt vna sit potẽtia. sapia. bonitas. triũ. quare prĩ potentia. filio sapia. spũisancto bonitas sepius assignet. superi⁹ dictũ est.

Ad intelligētiã h⁹ ptis incidit h̃ qõ d̃ pctõ i spm̃sctm̃. de q̃ s̃m ipsi⁹ triplicē ꝯpatõez q̃runt tria. Primo q̃rit d̃ ipo in ꝯpatõe ad alia pctõꝝ gñia. Scdo q̃rit de ipo q̃ntum ad ꝯditões ꝓprias. Tercio q̃rit de ipo q̃ntũ ad ei⁹ spẽs ⁊ dr̃ias. Circa primũ q̃rit duo. Primo q̃rit vtrũ pctm̃ in spm̃sctm̃ dicat gen⁹ pcti distinctũ. Scdo q̃rit vtꝝ pctm̃ in s.s. sp h̃eat aliud peccatũ actuale ꝑambulũ. Questio. j. a

Utrũ pctm̃ in s.s. dicat gen⁹ pcti distinctũ ab alijs generib⁹ pctõꝝ. Et ꝙ sic vr̃ ꝑ p vbũ mgr̃i in lr̃a. Est qd̃dã pcti gen⁹ ceteris grau⁹ ⁊ aboiabili⁹ qd̃ dr̃ pctm̃ in s.s. Itē h̃ vr̃ rõne. qꝛ mortale ⁊ veniale faciũt diuersa pctõꝝ gñia. ergo mlto forti⁹ remissibile et irremissibile. s; pctm̃ in s.s. ē pctm̃ irremissibile. ergo vr̃ ꝙ pctm̃ in s.s. sit aliud gen⁹ ab alijs gñib⁹ pctõꝝ. Itē pctm̃ in s.s. est pctm̃ pcedẽs ex certa malicia. si ergo pctm̃ ex certa malicia diuidit ꝯ pctm̃ ex ignorantia ⁊ infirmitate. ergo vr̃ ꝙ pctm̃ in s.s. sit gen⁹ pcti distinctũ. Itē qd̃ h; spẽs ꝓprias a spẽb⁹ q̃ꝝ distinctũ ē gen⁹ pcti. h̃ ē distinctũ ab alijs pctõꝝ generib⁹. s; pctm̃ i s.s. ē hmõi. qm̃ ei⁹ spẽs sunt desp̃atio ⁊ obstinatio. ⁊ veritat̃ agnite impugnatio. q̃ sit ꝓprie spẽs h⁹ pcti ita ꝙ nõ alioꝝ. ergo ⁊c. S; ꝯ. pctm̃ in s.s. sic dicit mgr̃ in lr̃a est pctm̃ ad mortē. s; oẽ pctm̃ mortale ē pctm̃ ad mortē. ergo cũ pctm̃ ad mortez sit gñale ad oẽs pctõꝝ dr̃ias. ergo ⁊ ad ipm̃ pctm̃ in s.s. Item pctm̃ in s.s. aut sic noiat. qꝛ est in psonaꝫ s.s. aut qꝛ est ꝯ illud qd̃ est appropriatuꝫ spũisctõ. Si qꝛ ꝯ psonã spũsscti. s; vna ē maiestas prĩs ⁊ filij ⁊ s.s. ergo oẽ pctm̃ qd̃ est in s.s. est in prẽꝫ. ⁊ oẽ qd̃ ē in patreꝫ ē in spiritũsanctuꝫ. ergo h̃ mõ ē gñale ad oẽ pctm̃. S; si qꝛ ꝯ effectũ spũisctõ appropriatũ. vtpote ꝯ bonitatē ⁊ grãꝫ. s; oẽ pctm̃ est ꝯ bonitatē ⁊ ꝯ grãm spũssancti.

ꝙ om̄e pctm̄ eſt pctm̄ in ſpm̄ſanctum. Item pctm̄
diuidit̄ in pctm̄ ex infirmitate. et ex ignorantia. et ex
malicia. ita ꝙ pctm̄ ex malicia eſt pctm̄ in ſpm̄ſctm̄.
ſ; pctm̄ ex ignorātia ⁊ pctm̄ ex infirmitate nō dic̄ ſpe
ciale gen⁹ pcti. om̄e. n. gen⁹ pcti qđ eſt ex ignorātia p̄t
eſſe ⁊ ex infirmitate. ꝫ videt̄ ſimiliter ꝙ pctm̄ ex ma
licia nō dicat determinatū pcti genus. Item om̄e
qđ quis facit ex ignorantia p̄ot facere ex certa ſcia ſi
ue ex induſtria. ꝫ ſi oē genus pcti p̄ot fieri ex certa in
duſtria. videt̄ ꝙ pctm̄ in ſpm̄ſctm̄ circūeat oīa pctō
rum genera. nō ꝫ videt̄ eſſe pcti gen⁹ ab alijs pctōꝝ
7 generibus diſtinctū. Rꝰ. dōm ꝙ pctm̄ in ſpm̄ſan
ctum dicit gen⁹ pcti diſtinctū ab alijs generib⁹ pctō
rum rōne triplici. ſcꝫ rōne principij. ⁊ rōne ſui oppo
ſiti. ⁊ rōne actus ſubſtrati. Rōne principij. qꝛ pctm̄ i
ſpm̄ſanctum dicit̄ eſſe illud qđ eſt ex certa malicia ſi
ue induſtria. ex qua nō ꝓcedit oē pctm̄. ſ; illud ſoluꝫ
qđ facit hō ſcienter. Rōne oppoſiti ſilr̄ diſtinguitur.
qꝛ cū triplex ſit gr̄a. ſcꝫ innocētie. baptiſmalis. ⁊ pnia
lis. pctm̄ in ſpm̄ſanctū ꝓprie habet opponi gr̄e pnia
li. ⁊ eam impugnat q̄ntum ad ſui initiuꝫ. ⁊ q̄ntum ad
ſui terminū. ſicut ꝑ originale ꝑdit̄ gr̄a innocentie. et
ꝑ actualia impugnatur gr̄a baptiſmalis. Ratōne vo
actus ſubſtrati ſiliter diſtinguit̄. qꝛ cuꝫ pctm̄ illud ſit
impugnatiuū gr̄e. ⁊ malicia ſit in ipſo ſpū ſm̄ ſe. pec
catum in ſpm̄ſanctū ꝯſiſtit circa actū ipſi⁹ ſpūs. ſicut
pꝫ in deſpatōne ⁊ obſtinatōne. vn̄ fornicatio ⁊ adul
terium nō p̄ot aliq̄ modo dici pctm̄ in ſpm̄ſanctum.
Rōne ꝫ ſui principij. ⁊ oppoſiti. ⁊ act⁹ ſubſtrati. pec
catū in ſpm̄ſanctū eſt gen⁹ pcti determinatū. Et rōne
hoꝝ triū ſic noiat̄ vt dicat̄ pctm̄ in ſpm̄ſanctuꝫ. vicꝫ
rōne malicie a q̄ ꝓcedit. q̄ directe opponit̄ bonitati
appropriate ſpūiſctō. Rōne pnialis ſiue finalis gr̄e
quaꝫ priuat. q̄ eſt effect⁹ appropriat⁹ ſpūiſctō. Rōne
etiā actus ſpūalis circa quē ꝯſiſtit. vn̄ directe dr̄ pec
catū in ſpm̄ſctm̄ qđ eſt in ſpū. ⁊ circa actū ſpūs mali
gnitatis. Et ſic pꝫ ꝙ pctm̄ in ſpm̄ſanctū eſt gen⁹ pcti
ab alijs pctōꝝ generib⁹ diſtinctū. Et cōcedende ſunt
8 rōnes q̄ hoc oſtendūt. Ad illud qđ obijcit̄ ē pctm̄
ad mortē. dōm ꝙ pctm̄ dr̄ ad mortē ſm̄ ſimilitudinem
ad mortē corꝑalem. In morte aūt corꝑali tria ꝯcur
rūt. quoꝝ primū eſt amiſſio vite. aliud eſt corruptio
diſpoſitōnis ex ꝑte corꝑis ad ſuſceptōeꝫ aīe. terciuꝫ
eſt impoſſibilitas reꝑatōnis ſm̄ curſum nature. Q̄n
tum ad primā ꝯditōeꝫ omne pctm̄ in q̄ eſt auerſio a
deo. dr̄ eſſe pctm̄ mortale ſiue ad mortē. Q̄ntuꝫ ad ſe
cundā pctm̄ in ſpm̄ſanctū dr̄ pctm̄ ad mortē. qꝛ tol
lit diſpōnem ad ſuſceptōeꝫ vite. q̄ quidē ꝯſiſtit in ſu
ſceptōne pnie. Q̄ntum vo ad terciā ꝯditōeꝫ pctm̄ il
lud dr̄ ad mortē in q̄ q̄s corꝑaliter morit̄. Cū ꝫ dr̄ ꝙ
om̄e mortale eſt ad mortē. ⁊ ꝙ pctm̄ in ſpm̄ſanctum
eſt pctm̄ ad mortē. differēti mō accipit̄ pctm̄ ad mor
9 tem. Ad illđ qđ obr̄ ꝙ aut dr̄ pctm̄ in ſpm̄ſanctū.
qꝛ eſt ꝯtra ꝑſonā ⁊c̄. dō ꝙ iō dr̄ pctm̄ in ſpm̄ſanctuꝫ.
nō qꝛ ſit ꝯtra ꝑſonā. ſ; qꝛ ē ꝯtra appropatū effectum.
nec qꝛ ꝯtra oēm appropatū effectū. ſ; qꝛ ꝯtra effectū
p̄cipuū int̄ appropata ſpūiſctō. h̄ aūt eſt donū gr̄e fi
nalis ſiue pnial. ⁊ hmōi ꝓprie q̄tuꝫ ad ſtatū gr̄e final.
in q̄ ꝯſiſtit oīs gr̄e efficacia. ⁊ h̄ mō nō oē pctm̄ ē cō
tra effectū illū. ⁊ ꝑ h̄ nō ſequit̄ ꝙ om̄e pctm̄ ſit in ſpi
1 ritūſctm̄. Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ oē pctm̄ p̄t eē pec
catū ex ignorātia ⁊ infirmitate. dōm ꝙ nō eſt ſilr̄. qꝛ
ig̃rantia nō determiat aliquē actū. nec etiaꝫ infirmi
tas. ⁊ ideo nō dicit gen⁹ pcti determiatū. ſ; circuit oīa
pctōꝝ genera. Silr̄ dōm de pctō q̄ qđ eſt ex infirmita
te. nō ſic aūt eſt de pctō ſm̄ ꝙ eſt ex malicia. Ad h̄. n.
ꝙ ſit pctm̄ in ſpm̄ſctm̄. nō ſufficit ꝙ ſit ex certa ſcia ⁊
ex induſtria. ſ; requirit̄ determiatio gener q̄ntum ad
actū ſubſtratū. Ad illđ qđ obr̄ ꝙ oē pctm̄ p̄t fieri 1
ex malicia. dō. ꝙ lꝫ malicia ꝯcurrere poſſit ad omne
pctm̄. nō tn̄ ſp facit pctm̄ in ſpm̄ſctm̄. Vn̄ ſi q̄s ſenex
qui nō habet appetitū fornicandi excitaret carnē ſu
am vt fornicaret̄. nō dicet̄ in illa fornicatōne pecca
re pctō in ſpm̄ſctm̄. q̄uis illud pctm̄ ꝯmitteret ex in
duſtria ⁊ quadā malicia. Cū ꝫ dicit̄ ꝙ pctm̄ ex mali
cia eſt pctm̄ in ſpm̄ſctm̄. hoc ſolū intelligit̄ de generi
bus peccatoꝝ que ꝓprie ex malicia habent ortum. ſi
cut inuidentia fraterne gratie. ⁊ impugnatio verita
tis agnite.

Queſtio. ij.

Vtrum pctm̄ in ſpm̄ſanctū ſemꝑ habeat aliud pec
catum p̄ambulū. Et ꝙ ſic videt̄. Magiſter in litera
dicit ꝙ pctm̄ in ſpm̄ſanctū eſt pctm̄ deſperatiōis vel
obſtinatōnis. ſed null⁹ deſperat nec obſtinat̄ niſi ꝓ
pter aliqđ p̄cedēs pctm̄. ꝫ vr̄ ꝙ ſꝑ aliqđ pctm̄ ſit p̄
ambulū ad pctm̄ in ſpm̄ſctm̄. Item pctm̄ in ſpm̄
ſanctū vel eſt finalis impenitētia. vel hꝫ ſemꝑ anne
xam finalē impenitentiā quātū eſt de ſe. ſ; impenitē
tia nō eſt niſi reſpectu pcti p̄cedentis. ſicut nec pnia.
ꝫ nunq̄ eſt pctm̄ in ſpm̄ſanctū quin hēat aliud pec
catū p̄ambulū. Item in bonis nemo repente fit
ſūm⁹. ꝫ videt̄ ꝙ in malis ſtatim nemo labat̄ in ꝓfū
dum. ſ; ꝑ iſtud pcti gen⁹ labit̄ hō in ꝓfundū vitiorū.
videt̄ ꝫ ꝙ iſtud pcti gen⁹ hēat aliud p̄ambulū qđ diſ
ponat ad ipſum. Sꝫ ꝯtra. quatuor ſunt nobis in
flicta ſicut dicit beda ꝓpter pctm̄ p̄mi parentis. ſcꝫ in
firmitas. ig̃rantia. malicia. ⁊ cōcupia. ſ; poſſibile ē ꝙ
hō primo peccet pctō ex ignorātia ⁊ ex infirmitate. ꝫ
ſilr̄ poſſibile eſt ꝙ primo peccet pctō qđ ex malicia ꝓ
cedit. Item quotienſcūq; pctōꝝ genera ſūt diuer
ſa. poſſibile eſt peccare pctō vno abſq; alio. ſi ꝫ pctm̄
in ſpm̄ſanctū eſt pctm̄ diſtinctuꝫ ab alijs generibus
pctōꝝ. poſſibile eſt aliquē peccare illo gen̄e pcti etiā
ſi nō p̄ceſſerit aliud pctm̄. Iteꝫ impugnatio veri
tatis agnite eſt hui⁹ pcti ſpēs. ſ; ita hn̄ q̄s p̄ot impug
re veritatē agnitā. ſicut etiam veritatē ignoratam. er
go videt̄ ꝙ ſaltem q̄tum ad illā ſpēm abſq; alio pec
cati genere poſſit ꝯmitti pctm̄ in ſpm̄ſanctū. Itē
pctm̄ in ſpm̄ſanctū ꝯſiſtit circa actū ſpūs. ſ; magꝫ pen
det actus carnis ex actu ſpūs q̄ ecōuerſo. ꝫ ſi hō p̄ot
peccare pctō carnis nullo alio pctō precedente. pari
rōne. imo multo fortiori vr̄ hoc eſſe verū đ pctō i ſpi
ritumſanctū. Rꝰ. dōm ꝙ de pctō in ſpm̄ſanctum
differenter eſt loqui ſm̄ ei⁹ ſpecies differētes. Que
dam. n. ſunt ſpēs pcti in ſpm̄ſanctū que nullo modo
p̄nt eſſe abſq; pctō p̄ambulo. ſicut ſunt obſtinatō. de
ſperatio. ⁊ finalis impenitentia. talia. n. reſpiciūt pec
catū p̄ambulū quaſi materiā circa quā. ⁊ etiaꝫ ſicut
cām. nemo. n. deſperat de venia niſi qui fecit maluꝫ.
nemo impenitens eſt niſi qui hꝫ vnde peniteat. Sūt
⁊ alie ſpēs pcti in ſpm̄ſanctū q̄ quidem p̄nt eſſe abſ
q; pctō p̄ambulo. ꝓ eo ꝙ actus ipſaꝝ nō reſpicit de
termiate pctm̄ p̄ambulū. ſicut eſt inuidentia frater
ne gratie. et impugnatio veritatis agnite. ſicut eſt p̄
ſumptio de impunitate. P̄ot. n. quis fraterne gr̄e in
uidere. ⁊ veritatē agnitam impugnare. ⁊ de impuni
tate p̄ſumere. etiam ſi nulla actualis culpa p̄ceſſerit.
⁊ hoc ꝓpter libertatē volūtatis que in q̄libet bonum

pctoꝝ. ꝑuias deordinatōne pōt se ꝑcipitare. attn̄ quia
ista sunt pctā valde grauia. vix aut nunꝗ̄ ptingit ꝙ
aliquis in hec cadat nisi mens eius fuerit alia pctā
depravata. Concedendū est ergo ꝙ pctm̄ in spiritusan-
ctum nō solum est genus pcti distinctū ab alijs pec-
catoꝝ generib⁹ ſm formā. ſ etiā separi pōt ſm exnti-
am. ita ꝙ ꝯmittat ſine culpa ꝑambula. q̄uis rariſſi-
me ꝯtingat. vn̄ ⁊ ratōnes q̄ ad illam ꝑtem inducun-
12 tur ꝯcedende sunt. Illa tamē ratio quam facit de eo
ꝙ minus dependet actus spiritus ab actu carnis ⁊c.
dicendum ꝙ illa rō nō cogit quin pctm̄ in spiritum
sanctū possit esse sine alijs pctis. ꝑ eo ꝙ actus spūa-
les siue ad aiam ꝑtinētes nō solū transeūt sup mām
debitā. ſ etiā sup alios act⁹. vn̄ substernūt sibi alios
act⁹ q̄si ꝑ mā. sic ⁊ pctā que hn̄t circa actus illos cō-
sistere. vt plurimū alia pctā ꝑsupponūt tanꝗ̄ mate-
rialia. sicut despatio ⁊ obstinatio. nō sic aūt est de acti
bus corꝑalib⁹ qui quidē nō transeūt in alios act⁹ sed
13 in mā extrinsecā. ⁊ ideo illa pctā ꝯtra illos act⁹ exn̄-
tia nō hn̄t alia pctā tanꝗ̄ mālia. et huic ꝯsonat illud
qd̄ dicit grāmatic⁹ ꝙ verba ꝑheretica siue ad aiam
ꝑtinētia requirūt determinari infinitiuū sequentē.
nō sic est de actib⁹ ꝑtinētibus ad corp⁹. et ideo rō illa
nō cogit. Nec alia cogit q̄ dic ꝙ ē gen⁹ pcti distinctū.
esto. n. ꝙ nō esset sine alijs. nihilomin⁹ posset distin-
gui ab alijs. qꝛ multa sunt inseꝑabilia ſm esse. q̄ tamē
14 distinguunt formaliter. Ad illud aūt qd̄ obijcitur
in cōtrariū de obstinatione. dōm ꝙ rō illa ꝑcedit ab
insufficiēti. q̄uis. n. illud sit verū in his duob⁹ generi
bus pctoꝝ. nō tn̄ sequit ꝙ sit verū in alijs generibus
15 pcti in spūsanctuȝ. Ad illud qd̄ obijcit ꝙ finalis
impenitentia est annexa oib⁹ ſpēb⁹ illi⁹ pcti. dōm sil'r
ꝙ nec illud cogit. ꝑ eo ꝙ peccādo in spūsanctuȝ cō-
mittit hō aliqd̄ pctm̄ respectu cui⁹ pōt hic ꝑpositum
nō penitendi. sicut ille q̄ impugnat veritatē agnitā.
vel inuidet fraterne grē. vel etiā sicut est de eo q̄ ado
ꝑsumit de benignitate misc̄die ꝙ nullū relinquit effe
ctum iusticie. ⁊ ex hoc ꝑponit malefacere. ⁊ nunꝗ̄ de
eo penitere. Et hoc totū pōt esse sine alteri⁹ pcti gene
16 re. Ad illud qd̄ obijcit ꝙ illd̄ pctm̄ est ex malicia.
dōm ꝙ malicia ſm ꝙ est. hui⁹ radix pōt dicere mali-
ciā ꝯtractam ex pctō originali. vel pōt dicere maliciā
actam scȝ actualē ꝑuersitatem volūtatis. Et primo
mō ꝑcedit natura ⁊ tpe. scdo mō comitat. Non enī
oportet ꝙ añ fuerit maliciosus. ſ volēdo malignari
pōt in spūsanctum peccare. ⁊ nō optet ꝙ ꝑcedat ali-
qua malicia actualis pcti depravās voluntatē. ſ suf-
ficit ꝙ ꝑcedat tpe malicia que est pena originalis.
17 Ad illud qd̄ obijcit ꝙ nemo repente fit summus.
dōm ꝙ nō est sile. qꝛ q̄uis nō possit aliquis nisi ordi
nate ascendere. pōt tn̄ inordinate descendere. siue sibi
se ꝑcipitare. Preterea nō efficit homo ita ꝑfecte
malus ꝯmittendo semel pctm̄ in spūsanctuȝ. immo
q̄nto pluries peccat. tanto magis labit in ꝑfundū.

Consequenter querit de hoc pcti genere q̄n-
tum ad ꝯditōnes ꝑprias. ⁊ circa hoc queriun-
tur duo. Primo querit de hui⁹ pcti grauita-
te. Scdo querit de hui⁹ pcti irremissibilitate.

Questio .i.

Utrum illud pcti genus sit grauissimū. Et ꝙ sic vi-
detur primo ꝑ auctem mgr̄i in litera. Est ꝯterea qd̄-
dam pcti gen⁹ ceteris graui⁹ ⁊ abomiabili⁹. Itē ra-
tione videt. Mai⁹ est pctm̄ qd̄ magis facit distare a
venia. ſ tale est pctm̄ in spūsanctū. ⁊c. Itē mai-
lus est pctm̄ qd̄ magis inhabilitat aiaȝ ad iusticiam.
ſ pctm̄ in spūsanctū est hmōi. qꝛ maxime volunta-
tem deordinat. ergo ⁊c. Item sicut ignorātia excusat
peccantē. sic scīa aggrauat. qꝛ seru⁹ sciens voluntatē
dn̄i sui ⁊c. ſ pctm̄ in spūsanctū est pctm̄ ex industria
siue ex certa malicia. ergo ⁊c. Sed ꝯtra. sup illud. Co
uertent ad vesperā ⁊c. Nemo insanabilior ꝙ q̄ san⁹
sibi videt. ergo min⁹ elongat a sanitate pctm̄ in q̄ quis
peccat sciēter. ꝙ in quo quis peccat ignorāter. ſ pec-
catū in spūsanctū est in q̄ quis peccat scienter. ergo vi-
detur ꝙ sit min⁹ pctm̄ ꝙ pctm̄ ignorātie. Item et
si vna sit maiestas triū ⁊ eq̄liter sint oēs honorandi.
tn̄ maiestas appropriat pr̄i. ⁊ honor ꝑpter appropria-
tionem ei debet. ergo pctm̄ qd̄ est in pr̄em vel tantū vel
plus deū inhonorat ꝙ pctm̄ qd̄ est in filiū vel spiritū
sanctū. si ergo q̄litas pcti pensat ſm q̄ntitatē ꝯtempt⁹.
vr̄ ꝙ nō sit mai⁹ pctm̄ in spūsanctū ꝙ pctm̄ in prem
et filiū. Item malicia est pena inflicta ꝑ pctō ori-
ginali sicut ignorātia ⁊ infirmitas. ſ ignorātia et in-
firmitas qꝛ sunt pene aliquo mō excusant pctm̄ con
sequēs. ergo pari rōne ⁊ malicia. Item illud pctm̄ gra-
uius est in q̄ mag' regnat libido. sed in pctō qd̄ est ex
ꝯcupia mag' regnat libido ꝙ in pctō qd̄ est ex mali-
cia. sicut pȝ. qꝛ maior est libido in fornicatōe ꝙ in de-
spatōne. ergo vr̄ ꝙ mai⁹ sit pctm̄ qd̄ est ex ꝯcupia ꝙ illd̄ 3
qd̄ est ex malicia. ergo pctm̄ in spūsctm̄ nō est pctm̄ gra
uissimū. Item graui⁹ est pctm̄ in q̄ est maioris boni
corruptio. ſ in pctō infidelitat' maior est corruptō ꝙ
in pctō in spūsctm̄. in illo enī pctō recedit et a veri-
tate ⁊ a bonitate. in pctō in spūsctm̄ a bonitate tm̄.
ergo vr̄ ꝙ infidelitas vel heresis grauior sit ꝙ pctm̄ i spm̄ 18
sanctū. Rn̄. dōm ꝙ pctm̄ in spūsctm̄ est pctm̄ gra
uissimū. ⁊ qꝛ naturā maxie ledit. ⁊ qꝛ oculos dei ma-
xime offendit. Naturā inq̄ maxie ledit. qꝛ nō so-
lum aufert ei sanitatē. ſ etiā ꝑcludit viā ad sanitatē.
vn̄ sicut morbus piculosior est q̄ nō tm̄ ledit naturā.
ſ etiā ꝑcludit viā ad sumptōes cibi vel medicamen-
ti. sic intelligendū est de illo morbo spūali. Oclos dei
maxie offendit. qꝛ nullū hȝ colorē excusatiōis. ⁊ ideo
peccās h̄ genere pcti meret seueri⁹ iudicari. ⁊ ꝑpter h̄
duo dicit mgr̄ ꝙ h̄ pctm̄ ceteris est graui⁹ ⁊ abomina-
bilius. vt graui⁹ dicat rōne maioris lesionis. abomina
bilius rōne defect⁹ excusatōnis. Rō aūt hui⁹ est. quia
pctm̄ in spūsanctū est ex malicia. ⁊ nō soluȝ ex mali-
cia. ſ ex malicia ⁊ industria. Peccat. n. tūc q̄s pctō in 19
spūsanctū. q̄n ad malū mouet. ex neq̄tia spūs sciens
se moueri ad malū. vn̄ pctm̄ in spūsanctū est ex ma-
licia ꝯflata ex ꝯcursu malicie ex origali pctō ꝯtracte
⁊ malicie actualis ꝯiūcte industrie. ⁊ ideo nō tm̄ di-
cit esse ex malicia ſ ex certa malicia. Prima aūt ma-
licia scȝ ex originali relicta hoc pctm̄ non excusat. qꝛ
talis malicia est ex ipsa volūtate ſm se. ⁊ iō cū volun-
tati subiaceat. nō minuit rōnem volūtarij sicut facit
infirmitas ⁊ ignorātia. ⁊ qꝛ nō minuit rōnem volun-
tarij. nō diminuit de rōne pcti. ⁊ ꝑpterea nō solū non
excusat. ſ etiā multū aggrauat. tū rōne improbitat' ꝑ-
ꝑrie. tū rōne cognitōis adiūcte. vtroq̄. n. est aggra-
uare. Et sic pȝ q̄re pctm̄ in spūsctm̄ maxie oclos dei
offendit. scȝ q̄re ex certa malicia. Ex hac etiā eadē cā 20
naturā ledit. lesio. n. pcti principaliter ꝯsistit in deor-
dinatōne volūtat'. ⁊ q̄nto voluntas mag' impro-
be ad aliqd̄ se inclinat. tanto mag' se deordinat ⁊ de-
prauat. ⁊ q̄ ex certa malicia h̄ pctm̄ ꝑcedit. iō in h̄
[illegible] etiam impu

denter peccator ꝓeligit malum. ⁊ ideo volūtas eius
in hoc pctō magis respuit bonū ꝙ̄ in alijs. qꝛ ampli-
us inficit volūtatis gustus. ⁊ hinc est etiā ꝙ respuit
medicamentū. quēadmodū gustꝰ maxime infectꝰ re-
spuit bonū cibū. Qm̄ ꝫ hoc pctm̄ ex certa malicia ꝓ-
cedit. hinc est ꝙ est ceteris grauiꝰ ⁊ abominabiliꝰ. qn-
tum est ex genere pcti. Hinc est etiā ꝙ est maxie na-
ture lesiuū. ⁊ maxime oculoꝝ diuine maiestatꝭ offen-
siuū. Et ideo ꝯcedende sunt rōnes ostendētes hoc pec-
21 catū esse grauissimū. Ad illud qđ primo obijcitur
ꝙ pctm̄ ex ignorantia magis a sanitate elongat. dōꝫ
ꝙ maior insanabilitas ex duplici causa pōt venire.
aut ex ꝯditōne morbi. aut ex ꝯditōne infirmi. Cuꝫ ꝫ
dicit ꝙ nemo est insanabilior eo qui sibi sanꝰ videt.
hoc intelligit ꝙ̄tum ad ꝯditōeꝫ ⁊ statū infirmi. ꝓ eo
ꝙ talis nō sentiēs se infirmū. nō querit medicū. ⁊ ita
nunꝙ̄ sanat. Qr̄tum aūt ad ꝯditōeꝫ morbi nō hꝫ ve
ritatē. si eīn peccans ex ignorātia erudiat. de facili re
cipit sanitatē. peccās aūt in spm̄sctm̄ rebellis est eru
ditōni ex ipsa natura talis morbi. ⁊ iō quātū est de se
22 pctm̄ illud ⁊ grauiꝰ ē ⁊ insanabiliꝰ. Ad illđ qđ obꝛ
ꝙ pctm̄ in prēm est eq̄ grāue vel magis ꝙ̄ pctm̄ i spm̄-
sctm̄. qꝛ prī appropriat maiestas. dōm ꝙ illud pctm̄
nō dr̄ esse grāuiꝰ alijs ꝓ eo ꝙ in eo magis cōtēnat ꝑso-
na spūsscti ꝙ̄ ꝑsona prīs. naꝫ in om̄i pctō ꝯtēnit vna
maiestas triuꝫ ꝑsonaꝝ. vn̄ sicut hoc genꝰ nō distinguit
a pctō in patrē. ex hoc ꝙ hoc ꝯtemnat spūsſctꝰ ⁊ ibi pr.
sic nec ex hoc grāuiꝰ iudicat. ꝫ ex hoc grauiꝰ. qꝛ in ipso
ampliꝰ ꝯtemnit triū ꝑsonaꝝ maiestas ꝙ̄ alijs generi
bus pctōꝝ. magis eīn impugnat grām q̄ est totiꝰ tri-
nitatis effectꝰ. ⁊ ideo maiꝰ est pcti genꝰ. ⁊ iō rō illa ꝓ
23 cedit ex [illegible]so intellectu. Ad illud qđ obijcit ꝙ ma
licia est pena inflicta. ꝫ debꝫ excusare sicut alie pene.
dōm ꝙ nō est simile. et rō huiꝰ est. qꝛ malicia respicit
voluntatē ꝫm se. ignorantia respicit intellectū. et in-
firmitas respicit carnem. ⁊ illa nō adeo sunt in vo-
luntate sicut in ipsa malicia. ⁊ ideo magis diminuūt
de ratōne pcti ꝙ̄ malicia. Preterea pctm̄ in spm̄san-
ctum nō tm̄ est ex malicia ꝯtracta. imo est ex malicia
ꝯflata ex malicia ꝯtracta ⁊ malicia ꝓpria sicut supra
24 dictū est. Ad illud qđ obijcit ꝙ illud pctm̄ est gra-
uius in q̄ magis regnat libido. dōm ꝙ libido maior
dicit dupl̄r. aut rōne maioris voluptatꝭ. aut ratione
maioris improbitatꝭ. libido eīn noīat voluntatē vo-
luptuosam ⁊ improbā. Cum ꝫ dr̄ ꝙ grauitas pecca-
ti attendit ꝫm quātitatem libidinis. dōm ꝙ veꝝ est
ꝫm ꝙ quātitas libidinis pensat ꝫm improbitatē vo
luntatis. ꝫ nō est verū ꝫm ꝙ pensat penes delectati-
onē. sicut pꝫ. qꝛ grauiꝰ peccat senex fornicator vl' ad-
ulterator ꝙ̄ iuuenis. ex improbiori eīn volūtate mo-
uet. ꝙ̄uis iuuenis ampliꝰ delectet. licet ꝫ in alijs ge-
neribus pctōꝝ magis abūdet libido ꝙ̄tum ad dele-
ctatōnem. qꝛ tn̄ in hoc pctō magis abūdat ꝙ̄tuꝫ ad
25 improbitatem voluntatis. grauiꝰ est istud. Ad il-
lud qđ obijcit ꝙ maior est corruptio in pctō infide-
litatis. dōm ꝙ maior corruptio pōt eē dupl̄r. Aut in-
tensiue. aut extensiue. Extensiue loquendo plura bo
na priuant in pctō infidelitatis ꝙ̄ in pctō in spm̄san-
ctum. qꝛ in illo pcti genere tollit totiꝰ spūalis edificij
fundamentū. Intensiue aūt magis fit priuatio i pec-
cato in spm̄sctm̄. ꝓ eo ꝙ magis inhabileꝫ reddit ad
bonum. ⁊ ampliꝰ firmat in malo. vnde illud pctm̄ re
cte pōt dici grauiꝰ. in q̄ est maior boni priuatio intē-
siue. ⁊ qꝛ pctm̄ heresis frequētissime habet ꝯiunctuꝫ
pctm̄ in spm̄sanctū. vtpote obstinatōeꝫ. hinc est ꝙ il-
lud pctm̄ est valde ꝑiculosum. si eīn soluꝫ ex ignorā-
tia hereticus moueret. faciliꝰ adhiberet sibi remedi-
um. ꝫ quia aīmo obstinato ꝑtinaciter adheret errori
suo. ideo frangit potiꝰ ꝙ̄ iuuet.

Questio. ij. d.

De huius peccati irremissibilitate. Et ꝙ illud pctm̄
sit irremissibile ōndit Math. xij. Spūs blasphemie
nō remittet. Et post. Qui dixerit verbū ꝯtra spiritū
sanctū nō remittet. nec in hoc seculo. nec in futuro.
ꝫ xp̄s nullo mō pōt mentiri. ꝫ illud pctm̄ nullo mo-
do pōt remitti. Item glo. sup dictū locū. Blasphe
mia remittet. spūs aūt blasphemie nō remittet. nec
in hoc seculo nec in futuro. Item Hiere. x. Despe
rauimꝰ. post cogitatōnes nr̄as ibimus. Et post sub-
iungit. Tu aūt noli orare ꝓ pplo isto. qꝛ nō exaudiā
te. si ꝫ ꝓ pctō remissibili dn̄s vult exorari. ⁊ nolebat
exorari ꝓpter pctm̄ desperatōnis. videt ꝫ ꝙ pctm̄ de-
speratōnis sit irremissibile. pari ratōne ꝯcludit de q̄
libet huiꝰ pcti specie. Item nullū pctm̄ remittitur
nisi de q̄ quis pōt subire pniam ⁊ postulare veniam.
sed pctm̄ in spm̄sctm̄ nō est hmōi. ꝫ ꝛc̄. Maior ma-
nifesta ē. minor ꝓbat ꝑ illud Aug. qui dicit in sermo
ne de verbis domini in monte. Tanta est labes huiꝰ
peccati. vt deꝓcandi humilitatem subire nō possit.
Item impenitentia est species huiꝰ peccati et an-
nexa alijs speciebus. si ꝫ impenitentia directe oppo
nitur ipsi venie ⁊ pnie. ꝫ videt ꝙ simpliciter priuet ve
niam ⁊ remissionem. videt ꝫ ꝙ hoc pctm̄ sit irremis-
sibile. Sed ꝯtra. sup illud ps. Conuertam in pro-
fundum maris. i. eos q̄ erant desperatissimi. ꝫ si hoc
est pctm̄ qđ maxime elongat a venia. ⁊ illud diuo re-
mittit. videt ꝙ ⁊ oīa alia. Item Aug. de verb dn̄i
Ista impenitentia. vel cor impenitens. ꝙ̄diu aliqs i
hac carne viuit nō pōt iudicari. de nullo eīn desperā-
dum est ꝙ̄diu patientia dei eum ad penitentiam ad-
ducit. ꝫ de eo qui peccat pctō irremissibili desperan-
dum est. ꝫ videt ꝙ peccans pctō in spm̄sanctum nō
peccet irremissibiliter. Item pctm̄ in spm̄sanctuꝫ
nō aufert homini statum viatoris. ꝫ ꝙ̄diu homo est
in statu viatoris habet vertibilitatem li. ar. et ꝙ̄diu
habet hoc. pōt deo recōciliari ⁊ a peccato liberari. er
go videt ꝙ pctm̄ in spiritūsanctū possibile sit remit-
ti. Item potencior est gratia ⁊ virtus in bonuꝫ ꝙ̄
sit pctm̄ in malum. sed nulla virtus reddit homineꝫ
ex suo actu impossibilē ad peccanduꝫ. nec penitētia
nec alia. ꝫ videt ꝙ nulla culpa reddat homineꝫ im-
possibilem ad resurgendum. sed nō resurgit homo a
pctō nisi remittat pctm̄. ꝫ nō solum istud pcti genꝰ.
[illegible] etiā qđlibet aliud est remissibile. Item si pctm̄ i
spiritūsanctū dicit irremissibile. aut hoc est [illegible] priua-
tionem actus remissionis. aut ꝑ priuatōeꝫ dispositi-
onis. aut ꝑ priuatōeꝫ possibilitatis. Si ꝑ ꝓuationeꝫ
actꝰ. ꝫ qđlibet pctm̄ qđ nō remittit dꝫ dici irremissi-
bile. ꝫ qđlibet pcti genꝰ illo mō irremissibile dicetur.
Si ꝑ priuatōeꝫ dispositiōis. ꝫ cū om̄e pctm̄ mortale
reddat hoīem ineptū ad remissionē ꝓpter dei offen-
sam ⁊ ꝯtemptū. videt ꝫ ꝙ om̄e debeat dici irremissi-
bile. Si ꝓpter priuatōeꝫ possibilitatis. ꝯtra. Aut hoc
est qꝛ deꝰ nō pōt infundē grām. aut hoc est. qꝛ iste nō
pōt grām recipē. Sed primū est plane falsum. similiter
⁊ scdm̄. qꝛ iste habet arbitrij libertateꝫ. nō ꝫ videt ꝙ
illud pctm̄ debeat dici irremissibile. Est ergo. qō si dr̄
irremissibile, quō dicat ⁊ qualiter. Rᵒ. dōꝫ ꝙ sicut 26

magister in littera innuit quorūdā opinio fuit ꝙ pec
catū in spūsanctū diceret irremissibile. qꝛ vix. ⁊ raro.
aut difficiliter dimittit̄. Alij vero dixerūt ꝙ illud pecca
tū dicit̄ irremissibile. qꝛ nullo mō remitti hꝫ. ꝓ eo ꝙ
tali pctō peccās digne penitere nō pōt. Vterqꝫ autē
istoꝝ modoꝝ dicēdi ꝯueniēs ē ⁊ verꝰ. nec vnꝰ repu-
27 gnat alteri si recte intelligant̄. Sicut enī remissibile
dicit̄ dupliciē. Vno mō remissibile dicit aptitudinē.
alio mō dicit ꝯsuetudinē. sic ⁊ irremissibile dupliciē
pōt dici. Vno mō vt dicat̄ irremissibile. i. ineptū siue
impossibile ad remittendū. Alio modo vt dicat̄ irre-
missibile qḋ ē incōsuetū remitti. Vtroqꝫ hoꝝ modo-
rū peccatū i spūsanctū pōt dici irremissibile. nā omē
peccatū in spūsanctū vel ē impenitētia. vel hꝫ ipeni-
28 tentiā annexā. Impenitētia aūt dr̄ duobꝰ modis. si-
cut ⁊ ꝑseuerātia. Vnoº dr̄ ꝑseuerātia ꝓpositū ꝑseue-
rādi. Alioº dr̄ ꝑseuerātia ꝯtinua ꝑmanētia in bono
vsqꝫ ad finē. Et pmo mō ꝑseuerātia est in q̄libet vir-
tute. Secūdo mō ꝑseuerātia includit gratiā finalē.
29 Sic ⁊ impnīa dr̄ dupliciē. Vno mō dicit̄ impnīa ꝓpo
sitū nō penitēdi. Alio mō dr̄ impnīa ꝯtinua ꝑmanē-
30 tia in malo vsqꝫ ad diē extremū inclusiue. Et ſm istū
modū peccatū i spūsanctū qḋ claudit in se impniā
dupliciter pōt dici. Vno mō ꝓut claudit in se impe-
nitētiā q̄ quidē est finalis ꝑsistentia i malo. ⁊ sic dicit̄
irremissibile. qꝛ nō pōt remitti. sicut finalis gratia nō
pōt perdi. Sed hoc mō peccare peccato i spūsan ctū
nemini est attribuendū vsqꝫ ad illud instans in quo
possit dici de isto ꝙ finalit̄ sit impenitens. Et ſm hūc
modū currit vna pdictaꝝ opinionū. et ita valde stri-
cte accipit pctm̄ in spūsanctū. Alio mō dr̄ peccatū in
spūsanctū ꝓut claudit in se impenitētiā. i. ꝓpositum
nō penitēdi. hoc mō dicit̄ irremissibile. i. incōsuetū re
mitti. Quis enī nō sit ipossibile ad remissionē. qꝛ ta-
le ꝓpositū mutari pōt. raro tn̄ ⁊ vix remittit̄. qꝛ tale
ꝓpositū claudit viam ad gratiā. ⁊ impedit spūssancti
ingressum. Illud enim qḋ gratiā introducit. ⁊ qḋ ad
gratiā disponit de cōgruo. est volūtas recedēdi a pec
cato. ⁊ ideo cū volūtas faciē suā obfirmauit ad oppo
sitū. nisi fiat ei specialis vocatōnis donū ⁊ adiutoriū.
nō ꝑuenit̄ ad remissionis beneficiū. Quā ꝑ alia pecca
toꝝ genera. ⁊ si ꝑuent bonā volūtatē ⁊ iusticiā. nō tn̄
reddūt volūtatē rebellē ⁊ repugnantē ꝯ vocationem
diuinā. ⁊ hinc ē ꝙ si nūqꝫ remittant̄ ꝓpt̄ negligentiā
pctōris. vl̄ ꝓpter occupatōeꝫ mortis. nō tn̄ dicūt̄ esse
irremissibilia. Patet ꝑ q̄re peccatū illḋ dicit̄ irremis-
sibile magis ꝙ alia pctōꝝ genera. scꝫ ꝓ eo ꝙ nō tm̄ re
pugnat gr̄e. sed etiā dispositioni ad veniam ⁊ gratiā
suscipiendā. Patet etiā quō dicat̄ irremissibile. quia
cōiter loquēdo nō ꝑuat potentiā ſ dispositionē. stri-
cte aūt accipiēdo potentiā ꝑuat. ſ hoc mō non dicit̄
peccare hō in spūsanctū q̄diu viuat i hac vita. Et ꝑ
hoc patet rn̄sio ad rōnes q̄ adducunt̄ ad vtrāqꝫ pt̄ē
Ad eas potissime q̄ inducunt̄ ad scđām partē. q̄ scꝫ
ostendūt ꝙ peccatū illud nō dicit̄ irremissibile. eo ꝙ
reddat hōiem impossibilē ad veniā q̄diu est in vita
ista. ⁊ qꝛ verū cōcludūt iō cōcedende sunt. Vltima tn̄
rō videt̄ ondere ꝙ nullo mō debeat dici irremissibile.
sed iā manifestata ē ꝑ ea q̄ dicta sunt. ⁊ in alijs pctīs
mortalibꝰ nō sic est ꝑuatio ad remissionē sicut in hoc
peccato. Quis enī alia peccata tollāt iusticiā. (Fere
enī oēs qui peccāt emēdare ꝓponūt) hoc aūt peccati
genus inq̄tū pctm̄ est tollit iusticiā. inq̄tū vero pecca-
tū tale est ꝙ hꝫ annexā impniā. aufert boni ꝓpositū

redeūdi ad gratiā. ⁊ ideo irremissibile dicit̄ qꝛ priuat
dispositiōē ad bonū. Ad illud aūt qḋ pmo obijcit̄ 31
in ꝯtrariū de autoritate dn̄i in math. ⁊ etiā de glo. di-
cendū ꝙ tam tex. q̄ꝫ glo. intelligi habet q̄tū ad remis-
sionis ꝑuationē ſm ꝯsuetudinē. nō ſm possibilitatē
⁊ aptitudinē. vn̄ qḋ dn̄s cōminat̄ ꝙ illud pctm̄ non
remittit̄. hoc intelligendū est nō qꝛ remitti nō possit.
sed qꝛ deus paucis ꝯsueuit remittere. Vel dicendū si
cut dicit Augu. ꝙ intelligit̄ de peccato in spūsanctū
ſm ꝙ includit impenitētiā finalē. hoc est in q̄ q̄s ꝑse-
uerat vsqꝫ ad mortē. Ad illud qḋ tercio obijcit̄ de 32
verbo Hiere. ꝙ deus nolebat orari ꝓ desparatis. dicen
dū ꝙ hoc nō erat. qꝛ nullo mō possent ad bonū cōuer
ti vl̄ redire. hoc enī potuissent si deꝰ vellet eos spēalit̄
visitare. ſ qꝛ ipi nō merebant̄. ⁊ deus occulto suo iu-
dicio nolebat eis manū misc̄dīe ampliare. hinc est ꝙ
ꝓuidens ⁊ suū iudiciū ⁊ eoꝝ impenitentiā hoc ꝓphe-
te pdicebant. ⁊ ita ex hoc nō habet̄ ꝙ illud pctm̄ non
posset remitti. ſ qꝛ illud nolebat deus remittere. et ꝙ
illi finaliter i impnīa remāsuri erāt. q̄uis possent ab
ea discedere. Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ tanta est huiꝰ 33
peccati labes ꝙ peniteri nō possit. dicendū ꝙ Augu.
illud verbū retractat. ⁊ explanat hoc nō esse dictū ꝑ
ꝑuationē oīmode possibilitatis. cū deꝰ cōuertat de-
spatissimos. ſ ꝑuationē facilitatis. vn̄ nō solūmō cō-
sueuit dici aliq̄d impossibile qḋ nullo mō pōt fieri. ſ
etiā qḋ difficulter fit. Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ impe- 34
nitētia est spēs huiꝰ peccati iā patet rn̄sio. qꝛ dupliciē
dicit̄ impenitētia sicut dictuꝫ est. ⁊ ꝓut impnīa dicit̄
ꝓpositū nō penitēdi. nō reddit hōiem impossibilē ad
veniā. qꝛ pōt ab illo ꝓposito desistere. ⁊ illo proposito
desistente pōt aliud ꝓpositū illi succedere. ⁊ [illegible] illud
ad veniā ꝑuenire.

Consequēter querit̄ de huius peccati genere
q̄tuꝫ ad eius spēs ⁊ differētias. Et circa hoc
querūtur duo. Primo querit̄ de specieꝰ hu-
ius peccati q̄tū ad numerū ⁊ sufficientiā. Secundo
vero querit̄ de his q̄tū ad vniuscuiusqꝫ ꝓpriā rōnem.

Questio. j. c

De numero ⁊ sufficiētia specieꝝ huiꝰ peccati. Et cō-
munit̄ ꝯsueuerūt huiꝰ peccati sex spēs assignari. scꝫ
desperatio. ꝓsumptio. obstinatio. ⁊ inuidētia fraterne
gr̄e. impugnatio veritatis agnite. ⁊ finalis impenitē-
tia. Sed ꝙ multo plures debeāt esse videt̄. qꝛ cū sint
tres virtutes theologice. scꝫ fides. spēs. ⁊ charitas. q̄-
rū quelibet ita est ad salutē necessaria sicut alia. vide-
tur ꝙ sicut est vnū peccatū in spūsanctū qḋ est cōtra
spem scꝫ despatio. silr̄ debeat esse vnū ꝯ fidē. ⁊ aliud ꝯ
charitatē. Itē virtutes cardinales mlte sunt ꝑter
penitentiā q̄ sunt necessarie ad salutē. ꝑ sicut accipit̄
spēs peccati i spūsanctū ꝑ oppositū ad penitētiā. ita
deberet accipi ꝑ oppositū ad alias virtutes cardina-
les. Itē in deo nō tm̄ ꝯsiderant̄ iste ꝯditiōes. vide-
licet. iusticia ⁊ misc̄dia. ſ etiā plurēs alie. vtpote boni-
tas ⁊ maiestas. ergo sicut sunt due spēs huiꝰ peccati
q̄rū vna ē ꝯ iusticiā vt ꝑsumptio. alia ꝯ misericordiā
vt desperatio. ita videt̄ ꝙ due alie species deberēt esse
cōtra cōditiōes alias. Itē septem sunt peccata ca-
pitalia. inter que sunt aliqua ita magna sicut est in-
uidia. ergo sicut inuidentia fratne gratie ponitur vna
species huius peccati. ita deberet poni supbia etiā.
Itē eque magnū peccatū est impugnare bonitatē
sicut impugnare veritateꝫ. ergo sicut est vna species
peccati penes impugnationē veritatis agnite. ita de-

beret esse alia spēs penes ipugnationē bonitat. Itē spūs blasphemie est pctm̄ in spm̄sanctū sm̄ q dicit̄ i glo. τ in textu. Math. xij. nec est aliqd̄ p̄dictoꝝ. ergo videt̄ q plures sint spēs peccati in spm̄sanctū q̄ʒ p̄dicte. Iteʒ q̄ro vn̄ accipiat̄ distinctio istaꝝ specierū. Aut eni accipit̄ ex pte ei⁹ cui opponit̄ hoc peccatū. aut ex pte actuū substratoꝝ. aut ex pte motiuoꝝ. Si ex pte eius cui opponit̄. cū illa sit gr̄a penitētialis. et gratia penitētialis sit vna. videt̄ q vna sola deberet esse spēs hui⁹ peccati. Si ex pte actuū substratoꝝ. aut illi act⁹ sunt p̄ncipales potentiaꝝ motiuaꝝ. aut non. Si p̄ncipales. tūc nō deberēt esse nisi tres sm̄ numerū potentiaꝝ. Si penes actus nō p̄ncipales. ergo deberēt esse multo plures q̄ sex. Si ex pte motiuoꝝ. sil'r obijcit̄ q2 cum plura sint motiua q̄ sex. plures erunt hui⁹ peccati spēs. Itē hic querit̄ cū mḡr nō tāgat in littera nisi de quattuor spēbus peccati in spm̄sanctū. τ alij ponūt quinqʒ spēs. alij septē. vn̄ veniat ista diuersitas. Querit̄ ꝗ penes q̄d distinguātur iste spe-

35 cies. τ q̄ sit eaꝝ numerus τ sufficiētia. R° dicendū q peccatū i spm̄sanctū directe est ꝯ effectū spūscti. q̄ q̄dē dicit̄ gratia penitētialis. Hec aūt pnialis gratia sm̄ q in sacro ꝯsiderat̄ tria respicit. videlicʒ medicū. τ egrotū. τ mistrū. Ex pte medici ista duo cōcurrunt. misericordia τ iusticia. miscōia p quā remittit offensam. τ iusticia p quā exigit emēdā. ꝯtra misericordiā est desp̄atio. ꝯtra iusticiā est p̄sumptio. Sil'r ex parte egroti duo cōcurrunt. videlicʒ detestatio peccati p̄teriti. τ ꝓpositū non peccandi. nisi eni hec duo in se habeat. nō est idoneus ad hoc q gr̄a spūsancti habeat i ipm efficaciā. ꝯtra detestationē pcti ē obstinatio. ꝯtra vo ꝓpositū nō peccādi est finalis impenitētia. Similiter ex pte mistri duo cōcurrūt. videlicʒ veritas doctrine p quā pctōres instruat. τ sanctitas gr̄e p quaʒ ipm adiuuat τ subleuat. ꝯtra veritatē doctrine est impugnatio veritatis agnite. ꝯtra sanctitatē gr̄e est inuidētia fratne gr̄e. Et sic patet numerus τ sufficiētia q̄re scʒ tot sunt spēs peccati. nec plures. nec pauciores. Aliter p̄t accipi sufficiētia dictaꝝ spēꝝ. q2 cū peccatū illud sit ꝯ gratiā penitentialē inq̄tū ꝑ ipm fit remissio pctōꝝ in vnitate ecclesie. aut illud pctm̄ est ꝯ penitētiā. aut ꝯ vnitatē ecclesiasticā. Cōtra penitētiā aūt p̄t esse dupliciter. Aut p recessum a bono. et sic est desp̄atio. Aut p ꝯfirmationē in malo. τ sic est obstinatio. Si ꝯ vnitatē ecclesiasticaʒ sic est aut rōne veritatis. aut rōne bonitatis. Si rōne veritat. sic est impugnatio veritatis agnite. Si rōne bonitatis. sic ē inuidētia fratne gr̄e. Et hoc mō sumūtur spēs q̄ttuor. Nec iste mod⁹ assignādi r̄pugnat ei q̄ dict⁹ ē. q2 sub obstiatiōe q̄ ē ꝯfirmatio i malo. claudit̄ p̄sumptio. et finalis impnia. hoc eni ip̄o q obstinat⁹ est aliq̄s i malo. nec timet penā. nec ꝓponit dimittere culpā. Aliter sumit̄ numer⁹ istaꝝ spēꝝ. q2 cum pctm̄ in spm̄sanctū sit ꝯ penitētialē gratiā. aut est ꝯ ipsaʒ rōne sui. aut ratiōe antecedentiū. aut rōne subsequētiū. Si rōne sui. sic est obstinatio. Si rōne antecedentiū cuʒ ad pniaʒ antecedāt timor τ spes tanq̄ due mole. ꝯ timorē est p̄sumptio. ꝯtra spem ē desp̄atio. Si rōne ꝯsequētiuʒ. cū ad pniaʒ ꝯsequat̄ emēda q̄ ꝯsistit i duob⁹. scʒ i vera ꝯfirmatiōe. τ bona satisfactiōe. sic sumūt̄ due species. quaꝝ vna est impugnatio veri. altera est detestatio boni. τ sm̄ illā assignationē obstinatio cōp̄hēdit obstinatiōē ꝓprie dictā τ finalē impniaʒ. Et sic patet numerus τ sufficiētia spēꝝ. τ q̄ rōne quidā assignant quattuor. quidā quinqʒ. quidā sex. Ille autē modus quo assignant̄ sex spēs conueniētior est τ cōmuni⁹ tenet̄. p eo q illud qd̄ alij dicunt implicite. ille dicit explicite. Iuxta hūc modū cōcedendū ē spēs peccati i

spm̄sanctū numero esse sex τ non plures. Ad illud 36
ergo qd̄ obijcit̄ q sicut est vnū pctm̄ i spm̄sanctū qd̄ est ꝯ spem. scʒ desp̄atio. sic etiā deberet esse pctm̄ i spm̄sanctū qd̄ esset ꝯ fidē τ ꝯ charitatē. dicendū q illa rō non cogit. q2 nō dr̄ desp̄atio pctm̄ in spm̄sanctuʒ q2 ē ꝯtra spem. ꝗ q2 directe repugnat dispositiōi gr̄e penitētialis. Qui eni desp̄at de venia. nūq̄ʒ ad gratiā se p̄parat. sicut iudas q̄ facilius desperās cucurrit ad laqueū. sicut dicit Aug. q̄ʒ ad petendū miscōie bn̄ficiū.

Ad illud qd̄ obijcit̄ q sunt alie ꝟtutes cardinales 37
p̄ter penitētiā. dicendū q τ si alie virtutes sint. tamē penitētia ꝓprie virtus est p quā resurgit homo i gr̄a. τ p quā remittit̄ culpa. τ ideo pctm̄ qd̄ est maxie impugnatiuū gr̄e. magis directe habet opponi gratie q̄ alij virtuti cardinali. Preterea penitētia nō tm̄ ē ꝟt⁹ sed etiā sacramentū. τ vtroqʒ mō ei opponit̄ pctm̄ in

spm̄sanctū. Ad illud qd̄ obijcit̄ q alie sunt cōditi- 38
ones dei q̄ miscōia τ iusticia. dicendū q τ si alie sint. iste tn̄ sunt p̄cipue q̄ ꝯsiderant̄ in ope iustificatiōis. τ q̄s oportet attēdere pctōres vt possint redire ad gratiā. τ ideo magis circa istas assignant̄ spēs peccati in

spm̄sanctū q̄ʒ circa cōditiōes alias. Ad illud quod 39
obijcit̄ q septē sūt capitalia vicia ita magna sicut inuidia. dicendū q inuidētia fraterne gr̄e n̄ ponit̄ esse peccatū in spm̄sanctū rōne eius q est capitale viciuʒ vel peccatū. sed rōne eius q est impugnatio boni q

directe habet oppositionē ad bonū pnie. Ad illud 40
qd̄ obijcit̄ q cōtingit impugnare bonitatē siue veritatē τ maiestatē. dicendū q in impugnatiōe veritat. agnite claudit̄ impugnatio maiestatis τ etiā bonitatis. qm̄ veritas nō tm̄mō p̄dicat se. ꝗ etiā manifestat dei bonitatē τ maiestatē. τ dū aliq̄s scienter dicit cōtra veritatē in q̄ p̄dicat̄ dei maiestas τ bonitas. per

ꝯsequēs maiestatē τ bonitatē impugnat. Ad illud 41
qd̄ obijcit̄ de spū blaspemie. dicendū q cōp̄hendit̄

sub impugnatiōe veritatis agnite. Qui eni vtit̄ ver- 42
bis falsis. veritati dei resistit. τ blasphemare dr̄. τ veritatē agnitā impugnare.

Ad illud qd̄ querit̄ pe- 43
nes quid accipiat̄ numerus τ sufficiētia spēꝝ huius peccati. dicendū q sumit̄ ex pte oppositi. opponitur aūt penitētie hoc peccati gen⁹ nō soluʒ rōne habitus penitētie. ꝗ etiā rōne eoꝝ q̄ cōcurrūt ad pnie effectuʒ Et q2 ista sunt sex. sicut ostēsum fuit. duo ex pte medici. τ duo ex parte egroti. τ duo ex pte ministri. ꝓpter hoc sex sunt species huius peccati. Ad illud vo qd̄ vltimo querebat̄ iam patet responsio per que dicta sunt.

Questio. ij. f

Querit̄ de speciebus huius peccati q̄tum ad rationes ꝓprias. τ ostēditur q nulla istarum sit species peccati in spm̄sanctū. Et p̄mo de desperatiōe. q2 peccatū in spm̄sanctū est ex certa malicia. sed desperatio potius est ex infirmitate q̄ ex malicia. ergo videtur q desperatio non sit peccatū in spm̄sanctū. Si tu dicas q saltem potest esse species inq̄tum est ex malicia. Obijcitur contra hoc. q2 qui desperat cogitat in corde suo q maior est iniquitas sua q̄ dei misericordia. τ omnis talis errat τ decipitur. ergo omnis desperatio ortum habet ex ignorantia. ergo nō est species peccati in spm̄sanctū. Secundo ostendit̄ hoc

ipsum de ꝑsumptiõe. q2 frequẽter ꝑsumit ꝗs potius
ex cõfidentia vel audacia. ꝗ ex malicia. ergo nõ vide
tur esse species peccati in spũsanctũ. Si tu dicas ꝙ
nõ est spẽs nisi quãtũ ꝓcedit ex malicia. Obijcit con
tra hoc. q2 ꝑsumptio vndecũq3 ꝓcedat spẽs supbie ẽ
que est capitale peccatum. ergo nõ est spẽs peccati in
spũsanctũ. Tercio ostẽditur hoc ipm de obstina
tione. q2 obstinatio est indurate mẽtis in malicia ꝑti
nacia per quã fit homo impenitẽs. si ergo induratio
mentis venit ex ꝑmansione in peccato. ⁊ ꝑmansio in
peccato nõ sit spẽs peccati. sed potius circũstantia. vi
detur ꝙ obstinatio nõ sit spẽs peccati in spũsanctũ.
Si tu dicas ꝙ obstinatio ẽm ꝙ ẽ peccatũ in spũsan
ctũ nõ tñ dicit ꝑmansionẽ sed etiã dicit nouũ actum
⁊ motũ. Obijcit ꝯtra hoc. q2 actus ille nõ est aliud ꝗ
volũtas manẽdi in peccato. ß nõ est aliud ꝗ impeni
tentia. ergo videt ꝙ obstinatio nõ sit spẽs peccati in
spũsanctũ ab impenitẽtia distincta. Quarto ostẽ
ditur hoc ipm de impugnatiõe veritatis agnite. quia
frequẽter veritas agnita impugnat ex verecũdia. q2
homo timet cõfundi qñ dicit falsum. ergo videtur ꝙ
nõ sit spẽs peccati in spũsanctũ. Si tu dicas ꝙ nõ est
spẽs peccati in spũsanctũ. nisi qñ est ex malicia. Obij
citur ꝯtra hoc. q2 tã veritas ꝗ veritatis agnitio filio
appropriat. ß potius debet dici impugnatio verita
tis agnite peccatũ in filiũ ꝗ peccatũ in spũsanctum.

Quinto loco ostendit hoc ipm de inuidẽtia fratne
gratie. q2 aliquis inuidet alij ex corruptiõe nature. ß
si omne peccatũ in spũsanctũ est ex malicia. videtur
ꝙ ista non est spẽs peccati in spũsanctũ. Si tu dicas
ꝙ hoc mõ est pctm in spũsanctũ quo mõ procedit ex
malicia. Obijcit ꝯ hoc. q2 inuidẽtia fraterne gratie sp
cõtinetur sub inuidia qd est pctm capitale. ergo vide
tur ꝙ inuidẽtia fratne gratie reducat ad peccatũ ca
pitale. ⁊ nõ sit pctm in spũsanctũ. Sexto ⁊ vltimo
ostẽditur illud idẽ de impnia. q2 aliqs nõ penitet q2
nescit se peccasse. ergo videtur ꝙ aliqua impenitẽtia
sit ex ignorãtia. ß nõ est spẽs peccati in spũsanctũ. qd
vniuersalit est ex malicia. Si tu dicas ꝙ tũc est pctm
in spũsanctũ qñ est ex certa sciẽtia. Obijcit ꝯtra hoc
q2 sciẽtia nõ variat gen9 peccati cũ sit circũstantia. ß
ergo impnia ꝓcedens ex ignorãtia nõ est spẽs pecca
ti in spũsanctũ. videt ꝙ nec impnia ꝓcedens ex cer
44 ta sciẽtia. R9. dicendũ ꝙ quẽadmodũ in opibus
meritorijs charitas dat formã. ita ꝙ nihil est merito
riũ nisi ex charitate ꝓcedat. sic intelligendũ in pecca
to in spũsanctũ ꝙ malicia dat formã huic peccato.
vnd nihil dicendũ est esse pctm in spũsanctũ. nisi qd
ex certa malicia ꝓcedit. Et qm fere oẽs actus aic qui
ꝓcedũt ex certa malicia possunt ꝓcedere ex infirmi
tate ⁊ ignorãtia. ⁊ nomina pctõꝝ imponũtur ab acti
bus. hinc est ꝙ nullũ nomẽ ꝑdictaꝝ spẽꝝ est imposi
tũ alicui caꝝ ẽm qd est ꝑcise peccatũ in spũsanctũ. et
ꝓpterea in omnib9 opus est hac generali ⁊ cõi distin
ctione. vt dicam9 ꝙ ista sex nominent pctm in spũsan
ctũ ẽm ꝙ sunt ex malicia. si autẽ sunt ꝑter maliciã. vt
pote ex ignorãtia ⁊ infirmitate. tũc nõ sunt peccata i
spũsanctũ. hoc aũt meli9 patet si ad singula descẽda
45 mus. Ad illud eñ qd ꝑmo obijcit de desꝑatiõe ꝙ
põt eẽ ex infirmitate. dicẽdũ ꝙ aliqñ desꝑat aliqs ex
pusillanimitate. ita ꝙ in ipa desperatiõe non inuenit
cõplacentiã. sed dolet ⁊ renitit ꝯtra ipsã. ⁊ tũc nõ est
dicendũ esse peccatũ in spũsanctũ. q2 in tali despera
tione homo nõ ꝓijcitur in ꝓfundũ. Est ⁊ alia despe
ratio qua quis desperat diffinitiue abscõdens se ꝗsi a
facie diuine misericordie ẽm ꝙ fecit chayn. qui dixit.
Ecce a facie tua eijcies me hodie. ⁊ hec semꝑ est pec
catũ in spũsanctũ. q2 in ꝯtumeliã diuine misꝯdie. cui
suã ꝑfert iniqtatẽ. sicut dixit Chayn. Maior ẽ iniqui
tas mea ⁊c. Ex hoc tñ nõ iudicat infidelis. aut q2 ta
lis bene sentit de alijs. ß male de se. aut certe q2 nõ esti
mat deũ misereri nõ posse sed potius misereri nolle.
⁊ tale pctm semꝑ habet ꝯiũctã maliciã. ꝓ eo ꝙ ꝗ sic
desꝑat. in tali culpa vult vitã suam finire. vnde tales
desperatissimi frequẽtissime sibijpsis inferũt mortem.
Ad illud qd obijcit de ꝑsumptione. dicendũ ꝙ est 46
ꝑsumptio de meritis. et est ꝑsumptio de impunitate.
Prima ꝑsumptio qua ꝗs ꝑsumit d meritis suis siue
de aliquo qd habet in se. est pctm supbie. Secũda vo
ꝑsumptio qua ꝗs ꝑsumit de impunitate dans totũ
diuine misꝯdie. ⁊ auferẽs ei rigorẽ oĩno iusticie. hoc ẽ
peccatũ in spũsanctũ. q2 claudit viã ad gratiã. ⁊ viã
ampliat ad peccatũ. ⁊ sic patet ꝙ aliter ꝑtinet ad pec
catũ capitale. ⁊ aliter ad peccatũ i spũsanctũ. Ad 47
illud qd obijcit de obstinatiõe. ꝙ obstinatio dicit per
mansionẽ in malo. dicendũ ꝙ obstinatio dicit dupli
citer. Uno mõ dicit obstinatio continua ꝑmansio in
culpa. Alio mõ dicit obstinatio voluntas cõplacens
sibi in culpa ꝑpetrata. ⁊ priorẽ culpam nõ detestans
sed approbãs. ⁊ hoc mõ dicit actũ. actũ inquã proce
dentẽ ex malicia. ideo est pctm in spũsanctũ. Differt
aũt ab impnia ẽm ꝙ hic ꝓprie accipit. nã vnũ est re
spectu ꝑteriti. ⁊ reliquũ respectu futuri. Et ꝗuis vna
sit virtus cui9 est ꝑterita plangere ⁊ plangẽda nõ cõ
mittere. tamẽ circa istos duos actus possunt esse di
uersa vicia. sicut largitas cum sit vna virt9. tñ ẽm du
os actus ꝗ ad ipsã cõcurrũt. videlicet dare ⁊ tenere.
hab3 duo vicia opposita. videlicet ꝓdigalitatẽ ⁊ aua
riciã. Ad illud qd obijcitur de impugnatiõe veri 48
tatis agnite. dicendũ ꝙ veritas agnita tripliciter põt
intelligi impugnari. aut ꝓpter ipsam veritatem. aut
ꝓpter ipm dicentẽ. aut ꝓpter effectũ cõsequẽtẽ. Pri
mo mõ null9 ipugnat cũ oẽs homies natura scire de
siderent. Secũdo mõ ⁊ tercio põt impugnari ex infir
mitate ⁊ etiã ex malicia. ⁊ cũ quis impugnat eã ꝑti
naciter siue i ꝯfusionẽ dicẽtis. siue ꝓpter excusationẽ
sui. ꝗsi semꝑ h3 adiunctã maliciã. maxie cũ ẽ veritas
ad salutẽ ꝑtinẽs. vt est veritas xpiane religionis. ⁊ sic
est peccatũ in spũsanctũ. Tũc aũt dico aliquã veri
tatem ꝑtinaciter impugnari. qñ ex sua impugnatiõe
ꝓpter odiũ dicẽtis vel effectus ꝯsequẽtis. aut facit vl
vult facere ꝑiudiciũ veritati. ita ꝙ ꝗuis nõ odiat ve
ritatẽ ẽm ꝙ veritas est. tñ rõne adiũcti oĩno eã abhor
ret. sicut aliqs odit deũ rõne iusticie. ⁊ rõne illi9 odij
cõtingit ꝙ homo delectat in cõtumelijs dei ⁊ in cõfu
tatione veritatis. ⁊ tũc recte dr moueri ex malicia et
ꝑtinacia. Si aũt ꝗs resistat nõ ꝑtinaciter. tũc põt bñ
ꝓcedere talis impugnatio ex quadã infirmitate. nec
talis impugnatio peccatũ est in spũsanctũ. Nec va
let illd qd obijcit ꝙ veritas ⁊ agnitio veritat appro
priat filio. q2 talis ipugnatio nõ ꝓcedit ex ipa agni
tiõe. ß poti9 ꝓcedit ex maliciosa volũtate. Un mgr su
pra dixit i ꝓlogo. dissentiẽtib9 volũtatib9. dissentiens
fit aioꝝ sensus. ⁊ dũ aliud alijs aut videt aut cõpla
cet. ipietatis error obnitit. ⁊ volũtatis inuidia resul
tat. ⁊ illud qd ẽ mouet ad veritatẽ ipugnãdã. Ad 49
illud qd obijcit de inuidia fratne gre. dicendũ ꝙ du
plicit põt ꝗs inuidere gre aliene. Aut q2 ex hoc minuit

bonū ꝯṗriū cui⁹ ꝓmotionē appētit singulariter. ⁊ sic est peccatū capitale. Aut q2 visus anime sic ē deprauatus vt sicut non videt bonū in se. sic etiā nolit videre bonū i alio. ⁊ tūc ē peccatū in spm̄sanctū. hoc autē est in illis maxime q̄ vix possunt in aliquo homie videre bonū. ⁊ ita alio mō est peccatū i spm̄sanctū. ⁊ isto vltimo mō nō ꝓcedit nisi ex magna corruptiōe ⁊ malicia volūtat⁊. que adeo gustū eius ꝑuertit. vt bonū faciat
5 apparere malū. ⁊ malū faciat apparere bonū. Ad illud qđ obijcitur de impenitētia. dicendū q̄ impnia dicit̄ dupliciter. videlicet ꝓuatiue ⁊ ꝯtrarie. Si dicat̄ ꝓuatiue. sic nō est peccatū in spm̄sanctū. q2 non ponit nouū peccatū. ſꝫ cōditionē dicit siue circūstātiā peccati ṗcedētis. Alio mō pōt dici ꝯtrarie. ⁊ tūc dī impenitētia volūtas impenitēdi. ⁊ talis ex malicia ꝓcedit ⁊ est peccatū i spm̄sanctū. Nec valet illud qđ obijcit̄ q̄ scia nō variat gen⁹. dico eīm q̄ hoc nō est rōne scie ſꝫ etiā rōne malicie: hec aūt impnia sic est spēs peccati in spm̄sanctū. q̄ tñ alie spēs ad ip̄aꝫ ordinant̄. vt ip̄a quodāmō oib⁹ alijs est annexa. Nec hoc impedit q̄n sit diuersa spēs ab alijs. q2 sicut i virtutib⁹ vna dispo nit ad alterā. sic etiā ⁊ in vicijs. q̄uis nō sit tanta cōnexio in habitib⁹ vicioꝝ sicut est in habitib⁹ virtutū. sicut deo dante in tercio libro manifestabit̄.

Distinctio. xliiij. vnde habeat ortū potentia peccandi.

Ost predicta cōsideratione dignū ⁊c̄. Supra oñdit magister qualit̄ peccatū ortū habet a volūtate in generali ⁊ in speciali. in hac ꝟo pte determiat vñ habeat ortū potētia peccādi. ⁊ hec ps durat vsq3 ad finē libri. Diuidit̄ autē ps ista in q̄ttuor ptes. In q̄ꝝ ṗma mgr̄ querit vñ sit potētia peccādi. ⁊ determinat q̄ potētia peccādi nō est a deo ſ̄m quorūdā opinionē. In secūda ꝟo pte oñdit q̄ ois potētia peccādi ē a deo plurib⁹ autoritatib⁹. ibi. Sꝫ plurib⁹ sanctoꝝ testimonijs ⁊c̄. In tercia ꝟo pte determiat quādā dubitationē q̄ ex ṗcedētib⁹ hꝫ ortū. vicꝫ. vtꝝ aliq̄n ptāti sit resistēdū. ibi. Hic oritur q̄stio nō trāsiliēda. vbi determiat q̄ aliq̄n est obediēdū. aliq̄n resistēdū. In quarta ꝟo ⁊ vltima ꝯtinuat mgr̄ dicta dicēdis. vt ex hoc libro ad librū terciū transeat. ibi. Iam nūc his intelligēdis atq3 ꝯtractādis ⁊c̄. Et posset hec ꝑticula vltima diuidi ꝯtra totū ṗcedens. sed causa breuitatis nō fuit diuisa. hmōi eīm minutie diuisionū plus habēt curiositatis q̄ vtilitatis. ⁊ idcirco eas in ṗcedentibus ṗtermisi.

Querit vnde sit potētia peccandi. ⁊ determiat q̄ nō est a deo ſ̄m quorūdam opinionem. a

XLIIII

Ost ṗdicta ꝯsideratiōe dignū occurrit. Utrū peccādi potētia nobis a deo. vel nobis: putāt quidaꝫ potētiā recte agēdi nobis esse a deo. Potentiā ꝟo peccādi nō a deo ſꝫ a nobis vel dyabolo esse. sicut mala volūtas nō a deo nob̄ ē. ſꝫ a nob̄ ⁊ a dyabolo. Bona aūt a deo tm̄ nob̄ est. Bone nāq3 volūtatis ⁊ cogitatiōis initiū nō homī ex seip̄o nasci. ſꝫ diuinit⁹ pari ⁊ tribui i eo de⁹ euidēter oñdit. q2 nec dyabol⁹. nec aliq̄s angeloꝝ ei⁹ exq̄ in hāc caliginē sūt detrusi. bonā potuit vl' poterit resumere volūtatē Quia si possibile foret vt hūana natura postq̄ a deo auersa bonitatē ṗdidit volūtatis. ex seip̄a rursus eā hr̄e potuisset. multo possibili⁹ natura hr̄et angelica. q̄ q̄ntō min⁹ grauat̄ terreni corpis pondere. tanto magis hac esset ṗdita facultate. Nō ergo homo vel angel⁹ a se volūtatē bonā hr̄e pōt. sed malā. Silr̄ ⁊ de potētia inquiūt ꝑ sil[...]dinē volūtatis boni vel mali differētes q̄ illa sit a deo. nō ista.

Ratio ꝓbās q̄ bona voluntas nō sit homi nisi a deo. Augu. in li. de fi. ad pe.

Ostēdit plurib⁹ autoritatib⁹ potentiā peccandi esse a deo. b

Sed plurib⁹ sctōꝝ testimonijs indubitāter mōstrat̄. q̄ ptās mali a deo est a quo ē ois ptās. Ait eīm aplus. Nō est ptās nisi a deo. Qđ nō de ptāte boni tm̄. ſꝫ ⁊ mali intelligi opoꝛꝫ. Cū pylato etiā veritas dicat. Nō hr̄es i me potestatē nisi datū esset tibi desuꝑ. Malicia nēpe hoim (vt ait Aug.) cupiditatē nocēdi se hꝫ. ptāteꝫ aūt ille nō dat. nō hꝫ. Ideoq3 dyabol⁹ anq̄3 aliq̄d tolleret Job dicebat dn̄o. Mitte manū tuā. i. da ptāteꝫ. q2 etiā nocētiū ptās nō ē nisi a deo. sic sapia ait. Per me reges regnāt. ⁊ tyrāni ꝑ me terrā tenēt. Uñ iob de dn̄o ait. Qui facit regnare hypocritā ꝓpter pctā ṗpl'i. Et de ṗpl'o isrl' dicit de⁹. Dedi eis regē i ira mea. Nocēdi eīm volūtas pōt eē ab homis aīo. ptās aūt nō ē nisi a deo. ⁊ h̄ abdita aꝑtaq3 iusticia. Nā ꝑ ptāteꝫ dyabolo datā iustos de⁹ facit suos. De h̄ etiā Grego. in moral'. ait. Tumoris elatio nō ptātis ordo i crimie ē. Potētiā de⁹ tribuit. elatōeꝫ ꝟo potētie malicia nr̄e mētis inuenit. Tollam⁹ ꝗ qđ de nr̄o est. q2 nō potētia iusta. ſꝫ actio ṗua damnat̄. His autoritatib⁹ alijsq3 plurib⁹ euidēter oñdit̄ q̄ nō est ptās boni vel mali cuicūq3 nisi a deo equo. ⁊ si te lateat equitas.

Roma. xiij.
Johā. xix.
Job. j.
Prouer. viij.
Job. xxxiiij.
Osee. xiij.

Determiat dubiū vtrū aliq̄n resistendū sit potasteti. c

Hic orit̄ q̄stio nō trāsiliēda silētio. Dictū est eīm supra q̄ ptās peccādi vl' nocēdi nō ē homī vel dyabolo nisi a deo. Aplus aūt dicit q̄ q̄ ptāti resistit. dei

Roma. xiij.

ordinatiōi resistit. Cuꝫ ḡ dyabolo sit ptās mali dei or/
a dinatiōe. eiꝰ ptāti nō esse resistēdū videt. Sꝫ sciēdū ē
aplm ibi loq̄ de seculari ptāte scꝫ rege ꝛ pncipe ꝛ hmōi
q̄bꝰ nō ē resistēdū i his q̄ iubet deꝰ eis exhiberi scꝫ i tri
butis ꝛ hmōi. Si ỽo pnceps aliq̄s vel dyabolꝰ aliq̄d
iusserit vl' suaserit ꝯ deū. tūc resistēdū ē. Vñ Aug. de-
terminās q̄lit̄ resistēdū sit ptāti in li. de nā boni ait. Si
aliq̄d iubeat ptās q̄d nō debeas facere. hic sane ꝯtēne
b ptātez. timēdo maiorē ptātez. Ipos hūanaꝝ reꝝ gra
dus aduerte. Si q̄d iusserit pcurator. nūq̄d faciendū
est. si ꝯ pcōsulē iubeat. Rursus si q̄d ipe pcōsul iubeat
ꝛ aliud iubeat impator. nunq̄d dubitat̄ illo ꝯtēpto illi
esse seruiēdū. Ergo si aliud impator. aliud iubeat deꝰ.
ꝯtēpto illo obtpandū ē deo. Ptāti ḡ dyaboli vel hois
tūc resistimꝰ. cū aliq̄d ꝯ deū suggesserit. in q̄ dei ordi-
natiōi nō resistimꝰ. sꝫ obtpamus. Sic eñ deus pcepit
vt in malis nulli ptāti obediamꝰ.

Qz aliqñ resistē dū est potestati.

Cōtinuatio qua ex. iij. li. ad terciū trāsit. d

Iam nūc his intelligēdis atq; ptractādis. q̄ ad verbi incarnati mysteriū ptinent. integra mētis ꝯsideratōne intendamꝰ. vt de ineffabilibꝰ vel modicū aliquid fari deo reuelāte valeamus.

a Sciendū ē aplm ibi loq̄ de seculari po testate. Cōtra. nō vi detur mgr̄ sufficiēter soluere ad questionē motā. imo potiꝰ fuge re. qz sicut habitū est in pcedēti ca. dyabo lus nō hꝫ ptātez no cēdi a seipso. s̄ a deo. cū ḡ apl's dicit q̄ ois ptās a deo ē. itelligit nō solū de ptāte hois s̄ etiā de ptāte dyabo li. Itē vi q̄ eiꝰ ptāti ñ sit resistēdū. qz Hie re. xxvij. Gens et re gnū q̄d ñ seruierit na bucho. ꝛc. cōminatur his dñs q̄ nō seruiēt nabuchod. si ḡ p na bucho. significat dya bolꝰ. vi. ꝛc. Itē nō de bemꝰ resistere mēbris dyaboli. vtpote ma lis platis ꝛ tyrannis q̄ sunt mēbra dyabo-

li. ergo multo fortiꝰ neq; ipi dyabolo q̄ est caput ipsoꝝ maloꝝ. Rᷣ. dicendū q̄ mgr̄ recte dicit i hoc q̄d dicit 1
q̄ verbū apli q̄ dī nō resistendū esse ptāti intelligi habeat de ptāte hūana nō de ptāte dyabolica. qz ptās hūa-
na ꝛ ordinata est. ꝛ ordinate frequēter mouet ꝛ impat. ꝛ ideo q̄ ei resistit. diuine ordinatiōi resistit. saltē si ordi
nate pcipit. Sꝫ qz dyabolꝰ ex pueꝛsitate volūtatis sue semp inordinate ꝛ ad malū mouet. ꝛ ꝯ deū. iō ɓm rectū
ordinē ꝛ mādatū apli frequēter est ei resistendū ꝛ pugnādū ꝯ eū tanq̄ ꝯ pessimū aduersariū. Qz ḡ dī q̄ ptās
dyaboli a deo est. dicendū q̄ verū est. s̄ ipse nō vtit̄ ea ad id ad q̄d deꝰ ei eā dedit. imo semp malū intēdit. ꝛ dū
ei fortit̄ resistimꝰ. malū suū in nostrū bonū ꝯuertimꝰ. Ad illud q̄d obijcit̄ de mēbris dyaboli. dicendū q̄ nō 2
est sil'e. nā mēbra sua nō ita semp mouēt ad malū sicut ipe. q̄ est in malo obstinatꝰ. ꝛ a quo sumpsit exordium
oīne malū. b Ipos hūanaꝝ reꝝ gradꝰ aduerte. si q̄d iusserit pcurator ꝛc. In hoc verbo innuit mgr̄ q̄ si
potestas inferior obuiet ptāti supiori. magis obediendū est ptāti supiori q̄ꝫ inferiori. s̄ ꝯtrariū huiꝰ habet̄ sup
illud Apoca. Et angelus. ecclesie pgami scribe. Non audet archiepus sup subditos epi manū imponere sine
eo. s̄ hoc pōt epūs sine archiepō. ḡ videt̄ q̄ magis ē obediendū inferiori q̄ꝫ supiori. Itē causa imediata ma
gis influit q̄ꝫ mediata. ḡ si ptās inferior magis imediata est q̄ꝫ supior. videt̄ q̄ magis sit standū ptāti inferiori
q̄ꝫ supiori. Cōtrariū huiꝰ ē. qz dicit Boetiꝰ. Quicq̄d pōt virtꝰ inferior pōt supior. s̄ nō ecōuerso. ḡ virtꝰ supior
pōt cōpescere inferiorē. ḡ magis standū est mādatis ipsiꝰ. Rᷣ. dicendū q̄ dupliciꝫ ē loq̄ de ptāte supiori et 3
inferiori. Aut ita q̄ ptās inferior totalit̄ fluit a ptāte supiori ad quā ordinat̄. sicut ptās pcuratoris a ptāte p
cōsulis. ꝛ ptās pcōsulis a ptāte impatoris. ꝛ tūc verū est q̄d dicit q̄ standū est magis ptāti supioris q̄ꝫ inferio
ris. Aut ille ptātes ita se habēt q̄ ambe fluūt a supiori. ꝛ i casibꝰ determiat̄ vna ꝓsupponit alterā. ꝛ illa posse
plenū habet sup vtrāq;. sicut ptās epi ꝛ archiepi a ptāte pape q̄ plenā hꝫ potētiā sup vtrūq;. ꝛ tūc nō est ge-
neraliter verū q̄ magis oporteat obedire ptāti supiori q̄ꝫ inferiori. vtpote ptāti archiepi q̄ꝫ epi. qz vnꝰ ē platꝰ
imediatꝰ. alter mediatꝰ. s̄ respectu eiꝰ q̄ hꝫ plenā potestatē sup vtrūq; veritatē hꝫ. qz ille nō est tm̄ platus me-
diatus. vñ magis debet stare subditꝰ mādato pape q̄ꝫ mādato alicuiꝰ plati inferioris. Et in hoc casu loquit̄
Augu. Et p hoc patet rñsio ad obiecta. Postremo q̄rit̄ de illis autoritatibꝰ q̄s mgr̄ adducit in lr̄a. Cū eñ sit
q̄stio de ptāte peccādi. videt̄ q̄ minꝰ recte adducat autoritates illas q̄ locū tenēt de ptāte dñandi ꝛ inferēdi
malū pene sicut aspiciēti patet. Et dicēdū q̄ ex cōsequēti aliquo mō pñt ad ꝓpositū applicari. veritamē sicut
apte apparet mgr̄ allegat eas aliquātulū minꝰ recte. Nō tñ est mirandū si i tot ꝛ tā bonis dictis mgr̄ dixit ali
quid minꝰ cōplete. nec ei est ꝓpter hoc insultandū. magis eñ suo labore meruit legentiū orōnes ꝛ graꝝ actio
nes q̄ꝫ rephensiōes. licꝫ i aliquibꝰ locis declinauerit ab opinionibꝰ cōibus ꝛ ꝑti minꝰ pbabili adheserit. pcipue
in octo locis. Nam in li. j. sunt duo. vnū scꝫ est dist. xvij. q̄ charitas q̄ est dei ꝛ pximi nō est q̄d creatū. sed 4
increatū. Aliud ỽo est q̄ hec noīa triniꝰ ꝛ trinitas nō dicūt positionem sed puationē tm̄. ꝛ hoc ponit dis. xxiiij.
In secūdo ỽo li. sil'r duo dicit. quoꝝ pmū est q̄ in angelis beatis pmiū pcessit. ꝛ meritū respectu subalis pmij
hꝫ subsequi. ꝛ hoc dicit dis. v. ꝛ etiā dis. xj. Aliud est q̄ nihil de cibis trāsit in veritatē hūane nature. nec p gene
rationē. nec p nutritionē. In li. iij. sil'r duo dicit. vnū est q̄ aīa exuta corpe est psona. ꝛ hoc dist. v. Aliud est q̄
xp̄s fuit hō in triduo. ꝛ hoc dicit dist. xxij. In. iiij. li. duo dicit. vnū est q̄ baptismꝰ Iohā. cū impositiōe manuū
expollebat baptismo xp̄i. ita q̄ baptizatꝰ baptismate Iohā. in fide trinitatis nō erat rebaptizādus. ꝛ h̄ dicit
dist. ij. Aliud est de ptāte baptizādi interiꝰ quā dixit q̄ deꝰ potuit alij dare. ꝛ q̄ creatura potuit suscipe. et sil'r
q̄ deus pōt ptātez creandi cōicare. ꝛ creare p creaturā tanq̄ p ministrū. ꝛ hoc dist. v. In his octo positionibus

cõmuniter doctores parisiẽses nõ sequũtur magistrũ. nec credo in oĩbus hijs eum esse sustinendũ. ne amorẽ hominis veritati fiat p̃iudiciũ. ⁊ hec oĩa suis locis manifesta sunt ⁊ manifestabunt.

Ad intelligentiã huiꝰ partis incidit hic q̃stio circa tria. Primo querit̃ vnde habeat ortum potestas peccandi. Secũdo vero querit̃ vnde sit in hoĩe potestas p̃sidendi siue dominãdi. Tercio queritur de necessitate subiacendi potentie p̃sidenti. Circa primũ querũtur duo. Primo querit̃ vtrũ potentia peccandi sit in hoĩe a deo vel a seipo. Secũdo querit̃ vtrũ potentia peccandi inq̃tũ huiusmodi sit bona an mala?

Questio. j. a

Utrũ potentia peccandi sit in nobis a deo. Et q̃ sic videt̃ p̃mo autoritate August. sup ps. ⁊ magister adducit in lr̃a. Nocendi voluntas põt esse ab animo hoĩs. potestas aũt nõ nisi a deo. s volũtas nocẽdi q̃ ẽ hominis. a seipo nõ est nisi respectu nocumẽti quo q̃ peccat. ergo si respectu illiꝰ eiusdem est a deo. videt̃ q̃ potestas peccandi sit a deo in ipso. Item philosophus in topic. põt deus ⁊ studiosus praua agere. sed omne illud in quo cõmunicat homo cũ deo. habz ab ipso tanq̃ a causa ⁊ p̃ncipio. si ergo in potẽtia peccandi homo cũ deo cõicat. videt̃ q̃ potentiã peccãdi a deo accipiat. Itẽ omne illud qd̃ attestat̃ nobilitati nature est a deo. s potestas peccandi in eo ĩ quo attestat̃ nobilitati nature. nõ eñ repiri põt nisi in creatura rationali que est nobilissima omniũ creaturarũ. ergo videt̃ q̃ potẽtia peccãdi sit in hoĩe a deo

Itẽ omne illud qd̃ facit ad amplificationẽ laudis a deo est. cuiꝰ est oĩs honor ⁊ laus. s posse peccare facit ad laudẽ viri iusti. s̃m q̃ dicit̃ Eccl. xxxj. Qui potuit trãsgredi ⁊ nõ est trãsgressus. ⁊ facere malũ ⁊ nõ fecit. ergo videt̃ q̃ posse peccare sit in homine a deo.

Item potentia peccãdi aut est in creatura rõnali s̃m q̃ est a deo. aut s̃m q̃ est ex nihilo. Si s̃m q̃ est a deo. habeo p̃positũ. scz q̃ talem potentiã homo a deo accipiat. Si s̃m q̃ est ex nihilo. ergo cũz oĩs creatura sit ex nihilo. omnis creatura habet potentiã peccãdi. si igit̃ h̃ est falsuz. restat ꝛc. Sz p̃. peccare ẽ deficẽ. s posse deficere ẽ nõ posse. ⁊ ẽ p̃uatio potẽtie. si g̃ p̃uatio ⁊ defectꝰ potẽtie nõ est a deo. videt̃ q̃ potẽtia peccandi nõ sit in hoĩe a deo. sed potiꝰ a seipso. Itẽ ab eodez p̃ncipio sunt actus ⁊ potentia. ergo si pctm̃ nõ est a deo aliquo mõ. ergo nec potentia peccandi ĩ hoĩe est ab ipso. Item gloria est p̃fectiua ⁊ saluatiua nature. sed p̃ gloriã aufert̃ potentia peccandi. si ergo gloria nõ aufert qd̃ deus dedit. videt̃ igit̃ q̃ potentiã peccandi homo a deo nõ accepit. Item potentia peccandi est potẽtia faciendi contra deũ. ergo potentia peccãdi inq̃tum hmõi aduersat̃ diuine potentie. si igit̃ diuina potentia nihil ꝯtra se facit. videt̃ igit̃ q̃ ab ip̃a nõ sit potentia peccandi. Itẽ omne qd̃ est in hoĩe a deo. habet exemplar in deo. sed potentia peccãdi inq̃tũ huiusmodi nõ habet exemplar in deo. impossibile eñ est q̃ deus peccet. sicut in locis pluribꝰ Augu. ostẽdit. ⁊ impossibile est etiã defectus habere exemplar in deo. si igit̃ homo s̃m potentiam peccãdi deo nõ assilat̃. imo potius assilat̃ dyabolo. ⁊ omne illud qd̃ homo habet a deo. habet in ipso deo exemplaritatẽ ⁊ similitudinẽ. videt̃ q̃ potentia peccandi in hoĩe nõ habeat a deo causam ⁊ originem.

5 Rᵒ. dicenduz q̃ cum dico potentiã peccandi. duo dico. ⁊ dico aliquã potentiã. ⁊ dico potentiã ad talẽ actum ordinabilem. Si igit̃ loquamur de potentia peccandi s̃m q̃ potentia est. cum illa potentia sit libeu arbitrij. sic absq̃ dubio a deo est. Si aũt loquamur de ordinabilitate illiꝰ potentie ad peccatũ. tũc dicẽdũ q̃ sicut peccatũ aliq̃n accipit̃ abstracte. aliq̃n cõcrete. aliq̃n eñ nomiat actionẽ deformẽ. aliq̃n ipsam deformitatẽ. sic dupliciter est loqui de illa ordinabilitate ad peccandũ. aut respectu deformitatis. aut respectu actionis substrate. Si respectu actiõis substrate. sic talis ordinabilitas a deo est sicut ⁊ actio substrata peccato. Si autẽ loquamur de ordinabilitate illa respectu deformitatis. sic cũ illa deformitas nihil aliud sit q̃ p̃uatio ⁊ defectus. talis ordinabilitas nihil aliud est q̃ defectibilitas. ⁊ ideo sicut defectus deformitatis nõ est a deo. sic nec talis defectibilitas est a deo. s est in ipsa creatura rationali. q2 ex nihilo. Sic igit̃ potẽtia peccandi vno mõ conceditur esse a deo. alio vero minime. ⁊ s̃m hoc currũt rõnes ad oppositas partes. et etiã diuerse fuerunt opiniones. Nam sicut magister dicit in lr̃a. quidã dixerũt q̃ potentia peccandi nõ est a deo. Alij vero dixerũt q̃ potentia peccandi a deo est. qd̃ nitit̃ p̃bare magister multis autoritatibꝰ. ille aũt autoritates non valent ad hoc cõcludendũ nisi accipiat̃ potẽtia peccãdi s̃m illud quod est sine respectu actiõis ad quã est. q2 hoc mõ cõtinet̃ sb̃ genere potẽtie. Scd̃m aũt q̃ potentia peccãdi cõsiderat̃ in comparatione ad ipsam deformitatẽ. sic nõ est in genere potentie. imo potius impotẽtie. sic eñ nõ nomiat potẽtiã sed defectũ. ⁊ sicut nõ sequit̃ deus põt oĩa facere. ergo põt peccare. sic non sequit̃ isto mõ. oĩs potestas a deo est. ergo potestas peccãdi a deo est. ⁊ isto modo loquẽdo dicit Anshel. q̃ ptãs peccãdi nõ est libertas Et hoc mõ p̃cedũt rõnes ostẽdentes q̃ potestas peccandi non sit in hoĩe a deo. ⁊ ideo sunt cõcedende.

Ad illud qd̃ obijcit̃ de potentia nocẽdi q̃ est a deo q̃uis volũtas nõ sit ab ip̃o. dicendum q̃ Augu. facit vim in verbo illo inter ipsam potentiã qua peccat̃. ⁊ actualẽ ordinationẽ illiꝰ potentie qua peccat̃. ⁊ vult dicere q̃ ip̃a potẽtia a deo est q̃uis ip̃a ordinatio ad pctm̃ ab ip̃o nõ sit. q2 potiꝰ ẽ deordiatio q̃ ordinatio. ⁊ iõ ex hoc nõ habet̃ nisi q̃ potẽtia peccãdi s̃m id q̃ ẽ a deo sit. s̃m aũt q̃ est ad peccandũ nõ põt dici ex illa autoritate q̃ sit a deo. imo potiꝰ oppositũ. q2 potẽtia peccãdi nõ p̃uenit ĩ pctm̃. nisi mediãte volũtaria deordinatiõe quã a deo esse negat Aug. in p̃dicta autoritate. Ad illud verbũ p̄hi q̃ dicit q̃ deꝰ ⁊ studiosus 7
põt praua facere. exponũt quidã q̃ p̄hus intellexit de malo pene. s hoc plane repugnat eiꝰ textui. ⁊ iõ cũ sacra scptura dicat. ⁊ oẽs expositores cõcordẽt q̃ nullo mõ põt peccare. sicut nec mẽtiri. nec seip̃m negare. dicendũ ẽ q̃ illud vbũ p̄hi nõ hz vitatẽ. nec credo ip̃m ꝯstituisse magnã vim in vbo illo. p̃ eo q̃ dixit h̃ solũ exẽplificãdo ⁊ p̃trãseundo. ⁊ exẽplũ suũ satis sufficiebat ad p̃positũ p̃ pte in q̃ hz veritatẽ. p̃ hac videlicz q̃ studiosus põt mala agere. licz hoc nõ sit vt studiosus. s vt põt a vtute deficere. Ad illud qd̃ obijcit̃ q̃ 8
potẽtia peccãdi attestat̃ nobilitati nature. dicẽduz q̃ hoc nõ ẽ verũ inq̃tũ dicit ordinatõez ad actũ substratũ. nã nullꝰ actꝰ ẽ deformabilis p̃ culpã. nisi q̃ p̃cedit a potẽtia deliberatiua q̃ nobilis ẽ. q2 sola illa informabilis ẽ p̃ iusticiã. Uel dicẽdũ q̃ attestari nobilitati est

duplicit. aut p se. aut p accidēs. Potētia aūt peccādi
ꝛ peccatū attestat nobilitati nature accidens. sicut
dicit Aug. ꝙ dolor boni inuisi. testis est bone nature.
9 Ad illud qd obijcit ꝙ facit ad amplificationē lau-
dis. dicēdū ꝙ virtꝰ sicut ꝯmēdabilior reddit ex petis
sic potētia bn faciēdi cōmēdabilior reddit ex potētia
male faciēdi. nō q2 viciū aliqd addat bonitati vtutis.
nec potētia deficiēdi aliqd addat potētie bnfaciendi.
s q2 ex pñtia oppositi magis in sua bonitate clarescit.
sicut apparet magis virtuositas bonis qn pōt mala
facere ꝛ nō vult. ꝙ si nō posset nec vellet. ꝛ ideo lau-
dat vir iustꝰ in hoc ꝙ potuit mala facere ꝛ nō fecit. s
est laudat in hoc ꝙ fecit bonū. ꝛ non fecit malū cum
posset. ita ꝙ laus essentialit respicit hoc qd est facere
bonū. hoc aūt qd est posse peccare non respicit nisi p
accidēs. vñ circūscripta potētia faciēdi malū. si bonū
10 faceret volūtarie adhuc laudaret. Ad illud quod
querit vtrū potētia peccandi insit creature a deo vel
ex nihilo. dicendū ꝙ rōne actꝰ substrati q est actꝰ deli-
beratiuus inest ei a deo. ratiōe vo defectus inest ex
nihilo. ꝛ hinc ē ꝙ potentia peccādi nō repit in omni
creatura. q2 rōne imperfectiōis nō repit in creatura ir-
rationali. p eo ꝙ nō pōt in ea esse actus deliberatio-
nis. Rōne vo oimode pfectiōis nō repit in creatura
beata. q2 nō pōt in ea esse defectꝰ. eo ꝙ adeo suo crea-
tori est ꝯiūcta. ꝛ sic potētia peccādi quodāmō euelli-
tur p gloriā. qdāmo relinquit. quodāmō est ipa liber-
tas. quodāmō minuit libertatē. quodāmō est poten-
tia. ꝛ quodāmō impotētia. q2 quodāmō dicit positio-
nē. ꝛ quodāmō puationē. ꝛ ideo cū querit vtrū sit a
deo. nō est respondendū simpliciter. sed bm pdictam
distinctionē.

Questio. ij. b

Utrū potentia peccandi bm ꝙ hmōi sit mala. Et
ꝙ sit mala inqtū hmōi videt. Potētia peccādi non
est aliud qz volūtas. s volūtas peccādi est mala. ergo
potētia peccādi ē mala bm ꝙ hmōi. Itē cuiꝰ vsus
malus est ipm qz malū est. sicut cuiꝰ vsus bonꝰ ē ꝛc.
sed vsus potētie peccādi est peccare. ꝛ peccare ē ma-
lū. ergo ꝛ potētia peccādi mala est. Itez sicut se hz
potētia bnfaciēdi respectu boni. ita se hz potētia ma-
lefaciēdi respectu mali. sed ois potētia benefaciendi
inqtū hmōi est. est bona. g potētia malefaciēdi inqtū
hmōi est mala. Itē vnaqueqz potētia cōpletior est
qn est suo actui ꝯiūcta. sed potētia malefaciēdi dū est
ꝯiūcta actui malefaciēdi mala est. g si minꝰ cōpleta ē
qn ē sepata ab actu. ergo videt ꝙ etiā sepata ab actu
mala sit. Itē potētia malefaciēdi aut est bona aut
mala. Si est bona. ꝛ omne bonū est in deo ꝛ a deo. g
videt ꝙ potētia malefaciēdi inqtū hmōi ꝛ a deo sit.
ꝛ in deo sit. quoz vtrūqz falsum ē. restat igitur ꝙ po-
tentia peccandi sit mala. Sed ꝯtra. si potētia pec-
candi est mala. ergo potēs peccare est malus. s iustꝰ
ꝛ sanctꝰ pōt peccare. g iustꝰ ꝛ sanctꝰ est malꝰ. Itē
si potētia peccādi ē mala. aut g malo pene. aut malo
culpe. Malo pene nō. quia illud sequit malū culpe.
Malo culpe nō. q2 culpa ꝯsequit peccandi potentiā
tpe ꝛ natura. pus eñ ꝛ homo ꝛ angelus peccare po-
tuit qz peccauit. Itē si potētia peccādi ē mala. aut
ergo malicia quā fecit. aut malicia que facta est i ipsa
Malicia quā fecit nō oportet. q2 multi possunt male
facere q nō faciūt. nec fecerūt. Si malicia q facta est i
ipa. Sed ꝯtra. Aug. in li. lxxxiij. q. pbat ꝙ nullo alio
auctore pōt homo fieri malꝰ nisi seipo. g non videt ꝙ
potētia peccādi quātū est de se mala sit. Itē nō se-
quit. iste pōt adulterari. g est adulter. g nō sequit iste
pōt malū facere. g est malꝰ. s si potētia malefaciendi
esset mala. necessario seqret ad ipam esse malū. g ꝛc.
Iuxta hoc qrit vñ hoc est ꝙ volūtas malefaciēdi est
mala. ꝛ potētia malefaciēdi nō dicit esse mala. Que-
rit etiam ꝓpter quid volūtas peccādi nō dr volūtas
sicut potētia peccādi dr impotētia: videt eñ ꝙ mag.
Si eñ volūtas peccādi minorē dicit approximatōez
ad peccati defectū qz potētia peccādi. magis videt ꝙ
deberet cadere a ꝓpria rōne. vt volūtas peccādi dice-
retur volūtas. qz potētia peccādi dicatur impotētia.
Rꝰ. dicendū ꝙ sicut potētia respectu bonoꝝ non 11
dicit actualē ordinationē ad effectū s solū habitualē.
volūtas vo dicit actualē ordinatōz. sic ꝛ i malis intel
ligendū ē ꝙ potētia nō dicit actualē ordinatōz ad de-
fectū. s potiꝰ habitualē. Unū nō dr aliqs hr̄e potentiā
malefaciēdi q2 actualiter tendat in mala. s q2 pōt ten
dere i malū. Uolūtas aūt actualē ordinationē dicit.
nō eñ dr iste vult malū. nisi qn actualiter tēdit i ma-
lū. Sicut eñ dictū fuit in pmo libro. volūtas est ap-
proximatiua ipsiꝰ potentie ad agendū. ꝛ ideo q2 esse
malū dicit aliquē defectuz psentē in eo vel circa id de
quo dicitur. hinc est ꝙ volūtas peccādi mala ꝛ velle
peccare est malū. potentia autez peccandi siue posse
peccare nō dr esse mala. Cōcedēde sunt igitur rōnes
ostēdētes ꝙ potētia peccādi inqtū hmōi nō est mala.
Ad illud qd obijcit in ꝯtrariū pmo de voluntate. 12
dicēdū ꝙ illud nō valet. q2 volūtas malefaciēdi plus
ponit qz potētia malefaciēdi. dicit eñ actualit ordina
tionē ad malū. vel vt ꝓpriꝰ dicā actualē deordinatōz.
Unū sicut argumētū illud nō valet. velle malefacere ē
malū. g posse malefacere est malū. ita nec illud valet.
Nec valet qd obijcit ꝙ potētia malefaciēdi nō ē aliud 13
qz volūtas. Quis eñ nō [illegible] aliud. alio tñ mō importat
p hoc nomē potētia. ꝛ alio mō p hoc nomē volūtas.
Quia in vno importat in maiori elongatiōe. in alte-
ro vo in maiori approximatiōe. et ideo est sopha bm
accidēs. sicut hic. eadē est volūtas q distat a malo. et
que approximat malo. ergo si mala ē put est appro-
ximata ex cōparatiōe ad malū. silr mala est put erit di-
stans. Assignat enim hic aliquid similiter accidenti ꝛ
rei subiecte inesse. Ad illud qd obijcit ꝙ vsus po- 14
tentie peccādi inqtū hmōi est malꝰ. dicendū ꝙ maxi
ma illa intelligit de vsu ad quē vnaqueqz res directe
ꝛ de ꝓprimo ordinat. sed potētia peccādi nō ordinat
nec directe. nec de ꝓprimo ad actū peccandi. p eo ꝙ
illa eadē potētia est ad opposita ꝛ ad suū oppositū
ordinatur per se. ad hoc autē ordinat p accidēs. Unū
oppositū peccati est eiꝰ vsus. ꝛ peccatū est eiꝰ abusus.
ꝛ ideo nō sequit ꝙ si peccare sit malum. ꝙ ꝓpter hoc
potentia peccandi inqtū huiusmodi sit malū. Ad 15
illud quod obijcit ꝙ in bonis potentia benefaciendi
est bona. ergo ꝛc. dicendū ꝙ non est simile. q2 i bonis
bonitas actus est a bonitate potētie. vñ cōsueuit dici
ꝙ nō q2 bona facimꝰ boni sumus. sed q2 boni sumus
bona facimus. nō sic autē est in malis. imo ecōtra. q2
mala facimꝰ mali sumus. Et ratio huius est. q2 quis 16
potentia nō possit se per suū actum pficere. pōt tamē
se p suū actū deordinare ꝛ deficientē facere. ꝛ ꝓpter h
nō tantū addit bonuz opus supra bonū opus qntum
ad rationē merēdi. sicut petm supra peccatū qntuz ad
rōnez demerēdi. Ad illud qd obijcit ꝙ cōpletior ē 17
potētia cū est suo actui ꝯiuncta. dicendū ꝙ hoc verū

est de actu ad quẽ ordinat̃ simpliciter. sed nõ est verũ de eo ad quẽ ordinat̃ ꝑ accidens. maxime cum actus ille plus tenet rõnem defectus ꝙ̃ effectus. tũc eñ magis deordinat ꝙ̃ ꝑficiat. ⁊ sic est in potentia peccandi respectu actus peccandi. ⁊ ideo magis recedit potentia a completione in hoc ꝙ̃ peccat. ꝙ̃ in eo ꝙ potuit
18 peccare. Ad illud qđ querit̃ vtrũ potentia peccandi sit bona aut mala. dicendũ ꝙ si dicat̃ potentia peccandi potentia qua quis potest peccare. absq̧ dubio bona est. ⁊ a deo est. similiter si dicat̃ potentia peccandi ordinata ad actũ peccato substratuȝ similiter est a deo. Si aũt dicat̃ potentia peccãdi ipsa potestas deficiendi. hoc modo nõ debet dici bona nec mala. Bona nõ debet dici. q2 non dicit aliqđ ens. ⁊ nihil habet rationẽ entis qđ nõ habeat rationẽ boni. Mala non debet dici ꝓpter hoc ꝙ nõ dicit priuationẽ alicui⁹ boni nati inesse. nec dicit actualẽ defectũ. sed habitualẽ. vnde talis potentia nõ debet dici potentia mala vel deficiens. sed potentia defectiua. nec est ꝓprie potentia sed impotentia. Unde nõ posse videre in lapide nec est bonum nec est malũ. q2 nec dicit positionẽ. nec dicit ꝓuationẽ alicui⁹ boni nati inesse. sic intelligendum est de potentia peccandi in creatura rationali. ẜm ꝙ potẽtia peccandi dicit defectibilitatẽ que inest
19 ei ex ratiõe creature. ẜm quaȝ ex nihilo habet esse. Ex his patet responsio ad illud qđ querebat̃ vltimo q̃re videlicet volũtas peccandi dicit̃ esse mala. ⁊ nõ sic potestas. Hoc eñ est ex hoc. q2 voluntas est causa immediata ⁊ ꝓxima respectu actuũ qui ex deliberatiõe ꝓcedunt. magis autẽ peccandi potentia dicit̃ impotẽtia ꝙ̃ volũtas peccandi dicat̃ volũtas. ꝓ eo ꝙ nomẽ potentie impositũ est a positione ⁊ complemento. et ideo peccare diminuit de ratõne potentie vt dicit defectũ. sicut mortuus diminuit de ratõne hominis. Nomen autẽ volũtatis impositũ est a libertate ⁊ cõplacentia. Et quia peccatũ est placitum ⁊ cõmitti habet ꝓ libero arbitrio. hinc est ꝙ q̃uis deprauet potentiã volũtatis. tamẽ non diminuit de ratiõe volũtatis. q2 nõ habet ad ipsam repugnantiã ẜm ꝙ sic nominat̃. et ꝓpterea velle peccare velle est. posse autẽ peccare nõ est posse. ⁊ ideo dictũ fuit in. j. li. ꝙ deus est omnipotens. ⁊ tamẽ nõ est omniuolẽs.

Onsequẽter queritur de potestate ꝑsidendi. Et circa hoc querũtur duo. Primo queritur vtrum omnis potentia dominandi a deo sit. Secũdo querit̃ vtrũ potestas dominãdi sit a deo ẜm institutionẽ nature. aut ẜm punitionẽ culpe.

Questio. j. c

Utrũ potestas dominãdi sit a deo. Et ꝙ sic. videtur. Johã. xix. Non haberes in me potestatẽ nisi tibi datum esset desuꝑ dixit dñs pylato. ergo si potestas pylati suꝑ christũ erat a deo. ⁊ tamẽ minime videbat̃ ꝙ suꝑ ipsum deberet habere potestatẽ. ergo videt̃ ꝙ multo fortius omnis potestas talis a deo est. Itẽ expssius. Roma. xiij. Nõ est potestas nisi a deo. ⁊ cõstat ꝙ ibi loquit̃ đ potestate ꝑsidendi. ergo ⁊c̃. Et iste due autoritates sufficiãt. q2 plures alie adducunt̃ in litera. Item hoc ipm videt̃ rõne. potestas ꝑsidendi dicit potentiã in excellentia. ⁊ omne tale dicit positionẽ aliquã. sed omne qđ dicit potentiã aliquã a sũma potentia est. ergo omnis potentia ꝑsidendi a deo est qualitercũq̧ ꝗs ꝑsi. e. Item omnis pena a deo ẽ que habet simpliciter rõnem pene. sed omnis seruit⁹ est pena. ergo a deo est. sed ab eodẽ a quo est seruitus ab eodẽ est dominãdi potestas. igit̃ ois potestas dominãdi ẽ a deo. Sȝ ꝯ. Osee. viij. Ipi regnauerũt ⁊ nõ ex me. ꝑncipes extiterũt ⁊ nõ cognoui. ꝗ videt̃ ꝙ tal' ꝑsidẽtia maloꝝ nõ sit a deo. Itẽ nihil iniustũ ẽ a deo. sed multe iniuste dominant̃ aliis. ꝗ videt̃ ꝙ nõ ois ptãs siue dominiũ qđ ẽ in hoib⁹ sit a deo. Iteȝ nihil inordinatũ est a deo. sed cũ stultus ꝑficit̃ sapiẽti. ⁊ malus bonis. hoc est inordinatuȝ. ergo nõ videt̃ esse a deo. Item nihil qđ est cõtra ius nature est a deo. sed potestas dñandi in homies est ꝯtra ius nature. ergo nõ est a deo. Maior manifesta est. minor probatur ꝑ illud qđ dicit̃ in libro institutionũ. Bella exorta sunt. ⁊ captiuitates secute ⁊ seruit⁹. que sunt iuri naturali cõtraria. Item nihil auferendũ est alicui qđ est ordinatũ a deo. ergo si ois potestas vel ꝑlatio est a deo. nulli auferẽda est ꝑlatio vel ptãs. ergo null⁹ ꝑlatus vel ꝑnceps esset deponẽdus quãtũcũq̧ mal⁹ Item nihil qđ habet quis dei donationẽ habet ꝑ vsurpationẽ. ergo si ois ptãs est a deo collata. nulla ẽ vsurpata. sed planũ ẽ ꝙ multe ptãtes vsurpant̃. ergo nõ ois ptãs a deo donat̃. R° dicẽdũ ꝙ ptãs ꝑsidẽ- 20
di dicit̃ esse illđ qđ aliq̧s ꝑsidet ⁊ dñat̃ alteri. Illđ autẽ qđ ꝑsidet dupliciť põt dici. Uno mõ dicit̃ ipa virtus per quã quis ꝓualet alteri. ⁊ hec virtus absq̧ dubio a deo est. Alio mõ illud ꝑ qđ ꝑsidet dicit̃ modus ꝑueniendi vl' ꝓmouẽdi ad hãc virtutis excellẽ-
tiã. ⁊ sic distinguendũ est. Nam quidã ꝑsunt aliis ex 21
iusticia. quidã ex astutia. ⁊ quidã ex violẽtia. Qñ aũt aliq̧s ꝑest aliis iusticiã. tũc illa potestas dñandi loquẽdo simpliciter a deo est. ⁊ respectu ꝑsidentis. ⁊ respectu subiacentiũ. Qñ autẽ ꝑest aliquis ꝑ astutiam vel ꝑ violentiã. tũc dicendũ est ꝙ talis potestas ⁊ habet cõpari ad voluntatẽ ꝑsidentis. ⁊ habet cõpari ad meritũ subiacẽtis. In cõpatione ad meritũ subiacentis talis ꝑsidentia iusta est. q2 aut est ad bonoꝝ probationẽ. aut ad maloꝝ punitionẽ. Si auteȝ compet̃ ad voluntatẽ ꝑsidentis. sic iniusta est. Et ꝑmo quidẽ mõ dicit̃ esse a deo faciente ⁊ ordinãte. ẜm ꝙ dicitur Job. xxxiiij. Facit regnare hypocritã ꝓpter pctã ppli Et Osee. xiij. Dabo eis regẽ in furore meo. Secũdo aũt mõ sc; in cõpatione ad volũtatẽ ꝑsidentis sic dicit̃ esse a deo ꝑmissiue nõ autẽ approbatiue. ꝓpter qđ dicit̃. Ipi regnauerũt ⁊ nõ ex me. ⁊ ꝑncipes extiterũt ⁊ non cognoui. Concedendũ est igitur ꝙ omnis potestas ꝑsidendi ẜm id qđ est. ⁊ etiã respectu eius suꝑ quẽ ẽ iusta est. ⁊ a deo est. ⁊ hoc ostẽdunt rõnes ⁊ autoritates que ad primã partẽ inducunt̃. ⁊ ideo cõcedende sunt. Concedendũ est nihilominus ꝙ modus deueniẽdi ad hanc ꝑsidentiã in cõpatiõe ad voluntatẽ ꝑsidentis põt esse iustus ⁊ iniust⁹. ⁊ ẜm ꝙ iustus est. a deo est. ẜm ꝙ iniustus est a deo nõ est. Quia do nunq̃ est ita iniustus ex vna parte quin sit iustus ex altera. ideo de nulla potentia ꝑsidendi dici potest ꝙ
nõ ꝓcedat a deo. Ad illud ergo quod primo obiji- 22
citur in contrariũ ꝙ domin⁹ dicit ꝙ regnauerũt. sed non ex ipso. dicendum ꝙ nõ est ibi negatio cuiuscũq̧ volũtatis. sed volũtatis antecedentis ⁊ volũtatis approbantis. Dominiũ enim maloꝝ potius est a deo vindicante ꝙ̃ sit a deo acceptante. Unde in eis verificat̃ illud quod dicit̃. Eccs. viij. Interduȝ dominat̃
homo homini in malũ suum. Ad illud quod obiji- 23
citur ꝙ nihil iniustum est a deo. dicendum ꝙ verum est ẜm ꝙ iniustũ. Q̃uis autem potentia dominandi iniusta sit. frequẽter in cõpatiõe ad volũtatẽ ꝑsidẽ-

tis.semꝑ tñ iusta est in compatiōe ad meritū subiacē
tis.qꝛ est ad vindictā maleficorū. ad laudem vo bo-
24 norū.sicut dicit pᵃ Petri.ij. Ad illud qḋ obijcit
ꝙ aliqua potestas inordinata est.dicendū ꝙ ꝛ si aliq̄
modo aliqua potestas possit ex inordinata volūtate
ꝓcedere.potestas tñ ipa semꝑ ordinata est sicut dicit
Grego.in moralib⁹.ꝙ tumoris elatio non potestatis
ordo in crimine est.potentiā deus dedit.elationē po-
25 tētie malicia nr̄e mētis inuenit. Et si obijciat ꝙ in-
ordinatū est ꝙ stulti p̄sint sapiētibus. et mali bonis.
ꝛ serui dominis. dicendum ꝙ ꝛ si aliqua inordinatio
appareat exterius. nihilomin⁹ latet pulchra ordina-
tio interius ſm diuinū iudiciū qḋ frequēter est occul
tuȝ.nunq̄ tamē iniustū.ꝓpter qḋ dicit Eccs.x. Uidi
malū quasi errorē egrediēs a facie principis.stultū
positum in dignitate sublimi ꝛc. quasi diceret. quia
q̄uis appareat ibi error magn⁹. tamē est ibi ordina-
tio.dum ex hoc mali puniūtur. ꝛ boni ꝓmouentur.
26 Ad illud quod obijcit ꝙ nulla potestas est a deo q̄
est contra ius nature.dicendū ꝙ esse ꝯtra ius nature
hoc est dupliciter.vel simpliciter.vel ſm aliquē statū
Cū ergo dicit ꝙ potestas dominādi est cōtra ius na-
ture hoc nō intelligit q̄tum ad vniuersale dictamen
nature. sed q̄tum ad dicamē nature alicuius status
determinati.in quo quidē nō esset subiectio seruitut᷑
27 nec p̄latio potestatis. Ad illud quod obijcit ꝙ ni-
hil qḋ est a deo datum.est auferendū. dicendū ꝙ illḋ
verū est si deus simpliciter ei dedit. si autē solū sit ad
temp⁹ datum.sicut dn̄s voluit dare.ita etiam voluit
ministeriū humanū auferre.hoc autē cognoscimus
ꝙ deus velit.qn̄ videm⁹ ordinem iusticie sic exigere.
De⁹ eñ dedit vitā latroni.ꝛ tñ iudex iuste illā aufert
ei.exigente hoc mādato iusticie quo dicit. maleficuȝ
nō patiaris viuere.Sic etiam intelligenduȝ est se ha-
bere in potestate nostra ꝛ principū. qꝛ ſm iuris recti-
tudinē tam dominiū q̄ȝ potestatis p̄uilegiū meretur
28 amittere. qui cōcessa sibi abutit potestate. Ad illḋ
quod obijcit ꝙ nulla potestas a deo collata est vsur-
pata. dicenduȝ ꝙ verū est si totaliter detur a deo.sed
deus sic dat potestatē ꝙ frequenter homo cooperat
in illius potestatis adeptione.ꝛ cum recte operat ad
illi⁹ potestatis adeptionē.tūc dicit dominari ex iusti-
cia.qn̄ vo iniuste.tūc dicit potestas vsurpata. in qua
nō p̄est de iure q̄uis p̄sit de facto.nihilomin⁹ tamen
qꝛ talis potestas nō caret oīno ordine iusticie.ꝯcedit
esse a deo.Et simul sūt hec duo vera ſm diuersos re-
spectus videlicȝ ꝙ eadē potestas sit vsurpata ꝛ a deo
collata absq̄ȝ aliqua repugnātia.

Questio.ij.

Utrū potestas p̄sidendi sit in homie ſm institutio
nē nature.vel ſm punitionē culpe. Et ꝙ p̄mo modo
videt.Geñ.j. Faciam⁹ hoīeȝ ad imaginē ꝛ similitu-
dinē nostrā.ꝛ p̄sit ꝛc. Si tu dicas ꝙ habuit p̄lationē
respectu bestiaꝝ sed nō respectu hominū. ꝓ hoc non
euadet.qꝛ.ij.Cor.xj.Caput mulieris vir.si ergo caput
p̄sidet corpi ꝛ debet regere corpus. ergo videt ꝙ ſm
institutionē nature sit potestas dominādi i humano
genere. Itē in angelis qui sunt ꝑfecti in natura et
in gloria nō tm̄mō est ordo ꝛ gradus ſm excellentiaȝ
naturaliū.sed etiā ſm p̄sidentiā officiorū.ergo videt
ꝙ dominiū nō repugnet.sed cōsonet institutioni na-
ture humane sicut ꝛ angelice. Item potestas do-
minandi est ꝓprietas dignitatis ꝛ nobilitatis. sed si
aliquid dignitatis competit nature lapse,multo ma-
gis competit nature institute.ergo videtur ꝙ magis
ꝑtinebat ad statum nature institute potestas domi-
nādi q̄ ad statum nature lapse. Item omne illud
quod est ad cōseruationem ordinis naturalis ꝑtinet
ad institutionē nature. sed potestas p̄sidendi ꝑtinet
ad cōseruationem ordinis naturalis. ergo potestas
p̄sidendi inest homini a deo ſm institutionē nature.
Maior manifesta ē.minor probat ꝑ illud quod dicit
August.xix.de ciuitate dei. Penalis seruitus ea lege
ordinat.que naturalem ordinem conseruari iubet ꝛ
ꝑturbari vetat.sed ad idem ordinat potestas domi-
nandi.ꝛ penalis seruitus.ergo ꝛc. Sed cōtra.Gre
gori⁹.omnes homines natura equales fecit.sed ꝓ va-
rijs meritis alios alijs occulta dei dispensatio ſ iuste
p̄ponit. ergo videt ꝙ subiectio ꝛ p̄latio nō sit in ho-
mine ſm institutionē nature. Item Augu.xix.de
ciuitate dei.Rationalē hominē ad imaginē dei factū
dominari noluit deus nisi irrationabilib⁹. ergo si po
testas p̄sidendi ꝛ dominādi est i vno homie respectu
alterius.ergo ꝛc. Item rōne hoc ip̄m videt. liber-
tas homini inest a natura.sed potestas dominādi est
libertatis impeditiua.ergo non videt ꝙ sit a natura.
Qꝛ autē libertas ꝛ a natura sit. ꝛ a potestate p̄siden-
di habeat impediri. manifestat. qꝛ libertas sic habet
diffiniri.libertas est naturalis potestas qua licet ho-
mini facere qḋ vult. Item homo ſm suam p̄mā
conditionē est factus ad dei imaginē.sed inq̄tum
imago dei natus est imediate ferri in deum.ergo si so
lus deus eo maior ē.igitur ſm naturā nihil est supra
hominē nisi deus. ergo nullū dominiū in homine est
ſm nature institutionē nisi solū diuinū. Item nō
est domin⁹ sine seruo.ergo nec dominiū sine seruitu-
te. sed seruitus est introducta ꝓpter peccatū.sicut in
pluribus locis dicit Augu. ergo videt ꝙ potestas do
minādi in homie sit ſm conditionē culpe.non ſm in-
stitutionē nature. Item in glorificatiōe homini vi-
cia detrahent ꝛ natura seruabit ſm ꝙ in li.de ciuita-
te dei.vult Augu. sed in statu glorie nō manebit do-
miniū p̄lationis ꝛ subiectio seruitutis.ergo nō vide-
tur hec esse in natura humana ſm ꝙ instituta ſ solū
ſm ꝙ lapsa ꝛ viciata. Rº.dicendū ꝙ potestas do- 29
minandi vl' p̄sidendi dicitur tripliciter.scȝ largissime.
communiter.ꝛ ꝓprie. Largissime dominandi potestas
dicit respectu omnis rei qua homo potest ad libituȝ
ꝛ votum suū vti. ꝛ hoc modo dicit homo esse domi-
nus possessionū suarū.siue mobiliū. siue imobilium.
Alio modo potestas p̄sidendi siue dominādi dicit ex
cellentiā potestatis in imꝑando ei qui est capax rati-
onis ꝛ p̄cepti. Tercio modo potestas dominādi di-
cit potestas coercendi subditos. ꝛ hec potestas dicit
quādam artationē libertatis.ꝛ talis ptās dominādi
ꝓprie dicit dominiū cui r̄ndet seruit⁹. Primo mō po-
testas dominādi cōis est omi statui.videlicȝ statui na
ture institute.ꝛ nature lapse.ꝛ nature glorificate.ꝛ ex-
cellentiori mō fuit i statu nature institute q̄ sit in sta-
tu nature lapse.Secūdo mō cōpetit statui vie.siue ꝓ
statu nature istitute.siue ꝓ statu nature lapse.Si eñ
hō stetisset.ꝛ vir potuisset imꝑare vxori.ꝛ pr̄ potuisset
imꝑare filio.ꝛ reꝑit etiā i angelis q̄diu sunt admi-
nistratorij sp̄us. qꝛ ex illa ꝑte aliquo mō sunt in statu
vie.Hec tñ p̄sidentia nō manebit i glorᵃ sicut in pre
cedentib⁹ ostēsum fuit.Tercio vo mō ptās dominā-
di in homie est solum ſm nature statum. inest enim
ei ſm culpe punitionem. nō ſm nature institutionē.

⁊ hoc q꞉ seruitus sibi correspōdens (ſm ꝙ dicūt sancti) est pena peccati. Et q꞉ isto mō loq̄mur hic de po-
testate dominādi. ideo cōcedende sunt rōnes ostēden-
tes ꝙ talis potestas nō inest homi ſm ꝑmariā cōdi-
30 tionē suā. siue ſm statū nature institute. Ad illud
ergo quod obijcitur in cōtrariū ex textu Gen. ⁊ ex .ij.
Cor. xj. iam patet rn̄sio. ꝓcedunt enī de potestate ꝑsi-
dendi accepta ꝑmo ⁊ secūdo mō. non tercio. nam ⁊ si
mulier sit viro quodāmō inferior ratōne infirmioris
sexus. nihilomin⁹ quia nō est creata vt esset ei in ad-
iutoriū vt famula sed vt socia. hinc est ꝙ q̄uis dicat
caput eius. non tamē dicit domin⁹. q꞉ ipsa nō est an-
cilla ipsius. Et ideo supra dixit magister dist. xviij. ꝙ
mulier ad equalitatē fuit ꝯdita. ideo fuit formata de
latere. nō de pedib⁹ vel de capite. vt viri videret esse
31 socia. nō dn̄a vel ancilla. Ad illud qđ obijcit ꝙ ꝑ-
latio est in angelis. iam patet rn̄sio. q꞉ q̄uis vnus ꝑ-
sideat alteri. ⁊ īmpet alteri. ⁊ autoritatē habeat super
alterū impandi aliq̄d qđ ptinet ad officiū ministerij.
tn̄ vn⁹ angelus nō dicit esse seruus alterius angeli. ⁊
ideo ex hoc nō cōcludit ꝙ potestas dominādi ſm ꝙ
ei correspōdet seruit⁹ sit i homie ſm cōditionē natu-
32 re. Ad illud qđ obijcit ꝙ dominiū est ꝓprietas di-
gnitatis. dicendū ꝙ et si sit ꝓprietas dignitatis in eo q̄
ꝑsidet. indignitatē tn̄ dicit in eo qui subest. ⁊ ideo na-
turaliter pōt cōuenire homi respectu alteri⁹ creatu-
re inferioris. respectu tn̄ alteri⁹ homis nō cōuenit na-
turaliter. sed quodāmō ꝑter naturalit videlicet in pu-
nitionē peccati. Sicut enī dicit Ambro. seruit⁹ intro-
33 ducta fuit ꝑ peccatū ebrietatis. Ad illud qđ obijci-
tur ꝙ dominiū ⁊ seruit⁹ facit ad ꝯseruatōez ordinis
naturalis. dicendū ꝙ est ordo qui respicit naturā ſm
omnē statū. ⁊ est ordo q̄ respicit naturā ſm statū sue
conditiōis. ⁊ est ordo q̄ respicit naturā ſm statuz sue
corruptiōis. ⁊ ſm hoc quedā sunt de dictamie nature
simpliciter. quedam de dictamie nature ſm statum.
Deū esse honorādū dictat natura ſm omnē statum.
Hominē v̄o adequari homini dictat ſm statum sue
prime conditiōis. Hoiem autē homi subijci. ⁊ hoiem
homi famulari dictat ſm statū corruptionis ... mali
compescant ⁊ boni defendant. Nisi enī essent hmōi
dominia coercētia malos. ꝓpter corruptionē que est
in natura vn⁹ alterū opprimeret ⁊ cōiter homies vi-
uere nō possent. Non sic aūt esset si homo māsisset in
statu innocētie. quilibet enī in gradu ⁊ statu suo ma-
neret. Et sic patet ꝙ illa rō nō cōcludit ꝙ seruitus vel
dominiū respiciat naturā institutā. sed solū ꝙ respicit
naturā lapsam. vbi ordo habet ꝑturbari. ⁊ potest per
dominiū conseruari.

Consequēter querit de necessitate subiacendi
potētie ꝑsidendi. Et circa hoc querunt duo.
Primo querit vtrū xp̄iani teneant subiace-
re tyrannis in aliquib⁹. Secūdo querit vtrū religio-
si teneant subiacere ꝑlatis suis in omnib⁹.

Questio .j. c

Utrū xp̄iani teneant subesse tyrannis siue potesta-
ti seculari in aliquib⁹. Et ꝙ sic videt .j. Pe. ij. Serui
subditi estote in omni timore dn̄is. non tn̄ bonis et
modestis. sed etiā discolis. Item Roma. xiij. Ois
anima potestatib⁹ sublimiorib⁹ subdita sit. Et post.
Reddite omnib⁹ debita. cui tributū tributū. cui vecti-
gal vectigal. Et si tu dicas ꝙ hoc est āmonitio ꝓpter
scandalū vitandum. Contra pauloante Necessitate
subditi estote nō solū ꝓpter iram. sed etiā ꝓpter cōsci-
entiā. Item hocipm ostendit rōne quā aplus facit
ibidem. Nō est enī potestas nisi a deo. sed que a deo
sunt. ordinata sunt. ergo ois potestas ordinata ē ordi-
natōe diuina. ita ꝙ qui resistit potestati. dei ordinati-
oni resistit. sed q̄ resistit ordinatōi dei damnatiōz sibi
acquirit. ergo ⁊c. Item seruire homi non est culpa
nec malū. imo meritoriū. ergo videt ꝙ ab illa seruitu-
te nō absoluat ꝑ baptismū. ergo sicut nō xp̄iani serui
sunt alioꝝ. ita etiam si xp̄iani fiant seruire teneantur.
Item ad hocipm sunt multe autoritates q̄ possūt
sumi q̄si ab omnib⁹ eplis beati Pauli i quib⁹ monet
seruos subiacere dn̄is suis. Sed ꝯtra Math. xvij.
Reges terre a quibus accipiūt censum: a filijs an ab
alienis. Et post. ergo liberi sunt filij. glo. ibidem. Libe-
ri sunt filij regni i omni regno. multo magis liberi sūt
filij illi⁹ regni. sub quo sunt oia regna in quolibet re-
gno terreno. si ergo boni xp̄iani sunt filij regni illius.
videt ꝙ nullius regis terreni potestati sunt astricti. ꝙ
nō vident ei subesse i aliquo tributo. Itē Iaco. j.
Qui aūt ꝑspexerit in lege ꝑfecte libertatis. Glo. expo-
nit ꝙ lex ꝑfecte libertatis est lex euāgelica. ergo si ꝑ-
fecta libertas liberat ab omni seruitute. videt ꝙ ois
qui inheret legi euāgelij absolutus sit ab omni serui-
tute regis terreni. Item charitas oia membra xp̄i
facit bene ⁊ oia facit cōmunia. Unde .j. Corinth. iij.
Omnia vestra sunt. siue mors siue vita ⁊c. omnia facit
vnū. Quia dicit aplus. ⁊ ad Ephe. ⁊ ad Colosē. Oēs
vnū sumus in christo. nec est distinctio serui et liberi.
si ꝙ charitas reducit oia mēbra ad equalitatē ⁊ com-
munitatē. videt ergo ꝙ in habētib⁹ charitatē non sit
aliqua obligatio seruitutis. Item maius est vincu-
lum legis diuine q̄z sit vinculū cōstitutiōis humane.
sed lex euāgelica absoluit ab onere seruitutis legalis
que quidem a deo ꝑ moysen lata fuerat. ergo multo
fortius absoluit ab onere seruitutis humane ⁊ legis
ciuilis. Item Anshel. in li. cur deus homo. ca. v.
Per se redimere voluit. vt in pristinā redigeret liber-
tatē. ⁊ sibi hō subiectus esset. nō homini. si ergo empti
sumus ꝑcio magno scz sanguine agni icōtaminati et
imaculati. videtur ꝙ ipsius solius serui sumus. ergo
non videtur ꝙ christianus qui renatus est in christo.
astrictus sit alicui seruituti terreni imperij. Rº. di- 34
cendū ꝙ cū seruitus opponat libertati. ſm ꝙ triplex
dr̄ esse libertas. scz a coactiōe. a culpa. ⁊ a miseria. sic
seruitus pōt dici tripliciter. que attendit in libertatis
artatiōe. Scđm enī artationē libertatis a culpa attē-
ditur seruit⁹ peccati. De qua Ioh. viij. Qui facit pec-
catū seruus est peccati. Et Roma. vj. Nō regnet pec-
catū in v̄ro mortali corpe. Scđm v̄o artationē liber-
tatis a miseria attendit seruitus pene ⁊ mortis. De
qua dicit Roma. vj. Xp̄s resurgens a mortuis. iam
non moritur. mors illi vltra non dominabit. Scđm
autē artationē libertatis a coactione. attendit serui-
tus cōditionis. De qua dicit Roma. vij. Seruus vo-
catus es. nō sit tibi cure. sed si potes liber fieri. magis
vtere. Hec autē seruit⁹ attendit in coartatione liber-
tatis a coactione non q̄tum ad interiorem motū vo-
lūtatis que cogi nō potest. sed q̄tū ad exteriorē Und
... seruit⁹ introducta fuit in hoc ꝙ vnus alterum vi-
cit ⁊ seruituti sue addixit. vt nō liceat facere cōtrariū
eius qđ ipse mādauerit. Cum ergo triplex sit seruit⁹.
vna habet ortū ab altera. nam nō esset seruitus pene
nisi ꝑcessisset seruitus culpe. nec seruit⁹ cōditiōis sub-
sequeret. nisi illa duplex ꝑcederet. cū ꝙ aliq̄s regene-

ratur in christo. ⁊ efficit̃ xp̄ianus. liberat̃ a seruitute
peccati. s tñ nõ sic liberat qn etiã possibilitatẽ ⁊ ꝓni-
tatẽ habeat redeũdi in idẽ gen⁹ seruitutis. ⁊ hinc ẽ ꝙ
ꝓpter eius ꝓmotionẽ ⁊ hũiliatõez reliqt dñs seruitu
tẽ mortis ⁊ cõditiõis. Vñ ita moriunt̃ xp̄iani sicut et
alij. Et ꝓpter ꝓnitatẽ ad malũ ⁊ ꝯcupias militãtes ĩ
mẽbris ex quib⁹ ꝯsurgũt bella ⁊ lites. ita indigẽt regi
terreno ꝑncipe sicut ⁊ alie gentes. ⁊ ideo nõ solũ ꝫm
humanã institutionẽ. sed etiã ꝫm diuinã dispẽsatio-
nẽ inter xp̄ianos sunt reges ⁊ ꝑncipes. dñi ⁊ serui. et
ꝫm distinctionẽ potestatis ei subijciunt̃ ⁊ tenent̃ ꝫm
plus ⁊ min⁹. Et hoc ip̄e dñs dicit Math. xxij. Red-
dite q̃ sunt cesaris cesari. ⁊ q̃ sunt dei deo. Et ap̄lus. j.
Thim. vlti. hoc docet ⁊ ꝯtrariũ p̄dicãtes cõdemnat.
Ait em̃ sic. Quicũq; sũt sub iugo seruitut. dños suos
dignos omni honore arbitrent̃. ne nomẽ dñi ⁊ doctri
na blasphemet̃. Si q̃s aũt aliter docet ⁊ non acq̃escit
sanis sermõib⁹ dñi nr̃i iesu xp̄i supb⁹ ẽ nihil sciẽs ⁊c̃.
Et hoc ip̄m ꝓbat Roma. xiij. ⁊ in plurib⁹ alijs locis
docet ⁊ mandat. Et ideo concedendũ est ꝙ christiani
sunt terrenis dñis obligati. nõ tñ in omnib⁹. s in his
solũ que nõ sunt ꝯ deũ. neq; in his omnib⁹ s in his q̃
ꝫm rectã ꝯsuetudinẽ statuta sũt rõnabiliter. sicut tri-
buta ⁊ vectigalia ⁊ ꝯsilia. Vñ rõnes ⁊ autoritates q̃
hoc ostendũt cõcedende sunt. Ad illud qd̾ primo
35 obijcit̃ de tex. ⁊ glo. xvij. Math. dicendũ ꝙ text⁹ in-
telligit de xp̄o. ꝙ xp̄s non tenebat̃ reddere tributũ. ⁊
de his q̃ sunt eius imitatores ꝑfecti. vt pote de ap̄lis.
ꝓ eo ꝙ naturalit̃ erãt liberi. ⁊ oĩa bona tp̄alia dimi-
serũt. ⁊ ideo censum vel tributũ ab eis reges terre ac-
cipere non debebant. in alijs aũt xp̄ianis vel qui sunt
seruilis conditiõis. vel qui abundãt tp̄alibus bonis.
illa autoritas nõ hꝫ intelligi. Ad illud qd̾ obijcitur
36 ꝙ lex euãgelica est lex ꝑfecte libertatis. dicendũ ꝙ iõ
dicit̃ lex ꝑfecte libertatis. q2 liberat a seruitute p̄uari
catiõis. sine etiã a seruitute legis. dum in ea dat̃ sp̄ũs
charitatis. qui ẽ sp̄ũs libertatis ꝫm id qd̾ dicit ap̄lus
Ro. viij. Nõ accepistis sp̄m seruitutis iterũ in timore
s sp̄m adoptiõis filioꝝ. ⁊ ideo ex hoc non sequit̃ ꝙ q̃
est sub legẽ euãgelij. sit liberat⁹ a seruitute terreni do-
37 minij. Ad illud qd̾ obijcit̃ ꝙ charitas oĩa vnit ⁊ cõ
munẽ facit. dicendũ ꝙ hoc verũ est ꝑ quãdam ꝑtici-
pationẽ. s nõ est verũ ꝑ dominij autoritatẽ. oẽs etiaꝫ
vnit. s hoc est ꝫm affectionẽ nõ ꝫm gradus ⁊ dignita-
tis indistinctionẽ. nã in corꝑe xp̄i magna est mẽbroꝝ
distinctio. q̃uis q̃tum ad ꝯformitatẽ affectionũ ma-
38 gna sit vnio. Ad illud quod obijcit̃ ꝙ absoluit lex
euãgelica ab onere legis moysaice. ergo multo forti⁹
a lege humana. dicendũ ꝙ nõ est sil̾e. q2 lex ista legem
istam implet ⁊ euacuat tanq̃ veritas figuram. nõ sic
autẽ est de lege institutiõis humane que multũ adiu-
uat ad obseruantiã legis diuine. Vñ ⁊ ap̄lus mãdat
rogari ꝓ ꝑncipib⁹. j. Thim. ij. vt quietã ⁊ trãquillaꝫ
vitam sub eis agamus. Ad illud qd̾ obijcit̃ ꝙ xp̄s
39 ideo ꝑ se redimere voluit vt in pristinã libertatẽ redi-
geret. dicendũ ꝙ ibi notat̃ effectus plen⁹ redẽptiõis
facte ꝑ xp̄m. sed tñ illũ effectuꝫ nõ plene assequimur
in p̄nti quousq; creatura ingemiscit ⁊ parturit. donec
liberet̃ a seruitute corruptionis in libertatem glorie
filioꝝ dei. Unde hic inchoat̃ libertas a culpa. sed ibi
cõsummabit̃ libertas a miseria ⁊ ab omni potestate
humana. Unde non sequit̃ ꝙ si sumus empti a xp̄o.
ꝙ ꝓpter hoc nõ sumus serui alterius. q2 dominiũ xp̄i
bene compatit̃ secuꝫ dominiũ hominis. in his maxime
qui nihil iubẽt contra deum. sed nõ compatit̃ secuꝫ
dominiũ dyaboli vel peccati ꝫm illud Math. vj. Nõ
potestis duobus dominis seruire. ideo q̃uis redem-
ptione christi eruamur a seruitute mortalis peccati.
nõ tamẽ eruimur a seruitute cõditiõis vel mortis.

Questio. ij. f

Utrum religiosi teneant̃ prelatis obedire in om-
nibus que nõ sunt contra deũ: Et ꝙ sit videt̃ primo
autoritate domini Math. xxiij. Super cathedram
moysi sederunt scribe ⁊ pharisei. que dicũt vobis fa-
cite. ergo si domin⁹ sine distinctiõe mandat ꝙ facien-
da sunt que dicunt. etiam de malis p̄latis. videtur ꝙ
in omnib⁹ obediendũ est eis. Si tu dicas ꝙ nõ intel-
ligitur nisi de illis que dicunt ⁊ ad que homo tenet̃
per mandatũ legis. contra hoc est. quia alibi dicit do-
min⁹. Qui vos audit me audit. ⁊ qui vos spernit me
spernit. ergo si deus in omnibus est audiendus. et in
nullo spernẽdus. videt̃ ꝙ p̄lato a deo instituto. a suis
subditis debeat in omnib⁹ obediri. Item Col. iij.
Filij obedite parẽtibus vestris ꝑ omnia. si filij carna
les parẽtib⁹ carnalib⁹ debẽt ꝑ oĩa obedire. ⁊ nõ debẽt
min⁹ esse obedientes filij sp̄ũales patrib⁹ sp̄ũalib⁹ q̃
carnales carnalib⁹. ergo religiosi debẽt suis p̄latis in
omnib⁹ obedire. Itẽ beatus Benedict⁹ in regula
sua. Si p̄cipit p̄latus impossibile. tentãdũ est facere.
ergo si in impossibili⁹ obediendũ est ei. multo fortius
in possibilibus. ergo in omnibus. Item [illegible]
rusticũ. Prepositũ monasterij timeas vt dominũ. di-
ligas vt patreꝫ. credas quicquid dixerit salutare. nec
maioris iudicet sententiã cuius est officium obedire.
⁊ iussa implere dicente moyse. Audi israhel et tace.

Item Hug. de sancto victore. Obedientia est vir-
tus que omnia amplectit̃ iniũcta necessario implen-
da. nisi obstiterit imꝑantis autoritas. ergo videt̃ ꝙ si
nõ obedit in omnib⁹. non habet veram obedientiaꝫ.
ergo si tenet̃ habere veram obedientiã. tenet̃ in om-
nibus obedire. Itẽ videt̃ ratõe. sicut homo vouet
paupꝫtatẽ ⁊ continentiã. sic vouet obedientiã. sed qui
vouet cõtinentiã tenet̃ abstinere ab omni coitu. ⁊ q̃
vouet paupꝫtatẽ tenet̃ renũciare omnib⁹ temporali-
bus. ergo qui vouet obedientiã tenet̃ obedire in om-
nibus que sibi iniũgunt̃. ergo sicut aliquis iudicatur
ꝓprietari⁹ si vnũ solũ punctũ habeat. sic debet iudica-
ri inobediens si vnũ solũ p̄lati verbũ ꝑtranseat. ergo
ei tenet̃ obedire ĩ omnib⁹. Sed ꝯ Iaco. v. Obedi
re oportet deo magis q̃ homib⁹. g in aliq̃b⁹ tenemur
obedire deo ĩ q̃b⁹ nõ tenemur obedire hoĩb⁹. g videt̃
ꝙ nõ tenemur obedire p̄lato ĩ omib⁹. Itẽ Bern. in
li. de dispẽsatiõe ⁊ p̄cepto. Subdit⁹ nec circa ꝓmissũ
est inhibẽdus. nec vltra cogendus ꝑ legẽ obedientie.
ergo si aliq̃s p̄lat⁹ p̄cipiat ei vltra id qd̾ ꝓmisit. non
videt̃ ꝙ teneat̃ ei obedire. Item ꝑfectio religionis
maxime cõsistit in ꝑfectiõe obediẽtie. g si oẽs religiosi
tenerent̃ in omnib⁹ obedire. omnes religiõces essent
equalis ꝑfectionis. ꝙ si hoc est plane falsum. ergo ⁊c̃.

Item religiosus non tenet̃ obedire p̄lato suo nisi
ꝑ legem voti. sed ꝑ legẽ voti nõ tenet̃ homo soluere.
nisi id qd̾ vouit spontanee. g videt̃ ꝙ p̄lat⁹ nõ possit
ab eo exigere nisi id qd̾ ꝓmisit obseruare. R⁹. dicẽ- 40
dum ꝙ alit̃ loquẽdũ est de obediẽtia exigẽda p̄lato a
subdito religioso ꝫm obedientie ꝑfectionẽ. aliter ꝫm
necessitatẽ obligatioꝫ. Si loq̃mur de ip̄a ꝫm ꝑfectioꝫ
sic dicendũ ẽ ꝙ sicut dicit Bern. Perfecta obediẽtia
sine nescit. ⁊ ꝑfectus obediẽs nõ solũ in his q̃ mãdat.

sed etiā supra eam quē mādat pmptū habet effectū
ad subiacendū pcepto prelati. desiderans illū imitari
qui humiliās seipm factus est obediens vsq ad mor
tem. Si aūt loquamur de obedientia ſm necessariaz
obligationē. sic habet terminū z mensurā iuxta ma
gnitudinē voti emissi. Non eñ amplius tenent obe
dire suis platis nisi in his que pmiserunt dño obser
uare. z que nō sunt contraria anime z regule sue. Vñ
si platus aliquid pcipiat qd sit supra votum. subdit9
nō tenet ad illud implendū. Et ideo concedendū est
q religiosi non tenētur platis suis obedire in omni
bus. licz sanū sit consiliū q in omnib9 obediant q nō
sunt contra deum. vnde ratōnes que ad secundā ptē
41 inducūtur cōcedende sunt. qz verū concludūt. Ad
illud ergo qd pmo obijcit in contrariū q obediendū
est omnibus qui sedent in cathedra. verū est de his q
ad cathedrā spectant. z de pceptis legis. de alijs autē
non mādat. Et qd obijcit q ipse dñs dicit. Qui vos
audit zc. dicendū est q verū est q loqtur de his que
apostoli z eoz successores mādant ex psona christi. z
etiā ex autoritate sibi data. in nllo tamē qd dicūt co
rum autoritas est spernēda. vnde qūuis nō teneamur
platis in omnib9 obedire. tenemur tamē nullū man
datū coz spernere. Unde dicitur in iure q sententia
pastoris siue iusta siue iniusta timenda est. Ad illd
42 quod obijcitur de verbo aplī. Filij obedite p omnia
[illegible] dicendū q si intelligatur de his que spectāt
ad mandatū diuinū. pceptum est. de alijs aūt moni
43 tio est nō pceptum. Ad illud verbū beati Bene di
cti z Hiero. z Aug. dicendū ē q nō loquūtur de obe
dientia ſm obligationē necessitatis. sed ſm pfectiōez
44 charitatis. Ad illud qd obijcitur q sicut homo vo
uet pauptatē z cōtinentiā. ita vouet obedientiā. di
cendū q sic. z nō sic. Sic quidem in hoc q aufert sibi
ppriē volūtatis dominiū. Non sic aūt qz nō artat se
ad faciendū nisi ea que i regula expressa sunt. Et qm
in omni religione pfectiōis simpliciter cōtinetur re
nūciatio qtum ad opus carnis. z qtum ad opus p
prietatis. vel in speciali vel in cōmuni. nō sic aūt pre
cipiūtur oia que possunt pcipi. ideo nō sic a[illegible]tur ad
obediendū in omnib9 sicut ad renūciandū omnibus
Ratio aūt hui9 est qz possibile est alicui renūciare p
prietati. z etiā satis facile. maxime vbi est possessio ha
bita in cōi. sed obtemperare omnibus que dicūtur hoc
nō tm est nō facile imo etiā impossibile. z ideo fines
ponūtur pmissioni obedientie. nō sic ponūtur pmis
sioni pauptatis vel etiam castitatis. Unde in regula
beati Francisci simplicit pcipitur q illius regule p
fessores nihil oino habeāt ppriū sup terrā. simplicit
etiā pcipit ppetuo cōtinere. non solū actu. sed etiam
a suspecto cōsortio z cōcilio mulierū. sed nō simplicit
pcipitur suis platis in omnib9 obedire. sed in omni
bus que pmiserūt dño obseruare. z nō sunt cōtraria
anime z regule sue. Nescio si ad aliqd istoz votoruz
quisq sciat plus addere. i hoc ergo pfectōis culmine.
cōgruū est pdicte qstiōis terminare sermonē. Si cui
aūt aliter videt (z fortassis melius) in hui9 questio
nis determinatōne. imo explanatiōe duoz libroz pre
cedentiū z etiā duoz sequētiū nō inuideo. sed hoc ro
go. vt siquis aliquid i hoc opusculo inuenerit appro
batione dignū. agat gratias deo largitori bonoz. In
alijs vo locis vt inuenerit vel falsum. vel dubiū. vel
obscurū. scribentis insufficientie benigne indulgeat.
qui absq dubio (teste cōsciētia) vera. apta. z cōia di
cere cōcurrūt. Quicqd eñ sit de verbis q folijs com
pant. hoc summope attendendū. z in inqsitione qli
bet ē obseruandū. ne quis adeo letet i sententia oris
sui. z sic ei inhereat. vt oris alieni vba despiciat. aspi
ciens ea oculo min9 sano. z sic p tumorē z liuorē sibi
veritatis aditū pcludat. z de numero hoz sit de qbus
dicit aplus. ij. Thim. iij. q sp sunt discētes. z nūq ad
sciētiā vitatis puenientes. qd auertat de9 ab oib9 inq
sitoribus veritatis. Hanc aūt veritatē infatigabilit
querere. infallibiliter inuenire. inamissibiliter appre
hendere z tenere cōcedat nobis ille qui est via. veri
tas. z vita. qui cuz patre z spūsancto vnū existens in
essentia. z ab eis distinctus in psona. hominē rectum
fecit. qui se infinitis questiōibus imiscuit ſm q seri
es manifestat duorum pcedentium librorum. cui est
omnis honor z gloria. laus z impiū. p infinita secula
seculorū. Amen.

Finis secūde partis bonauēture cum textu sen
tentiarū.

Ordo questionum diui Bonauenture in secundum librum sententiarum.

U

Rubrice .s. bonavẽture in secundum libruꝫ

sententiarum.

Di. prima.

Confirmat quatuor esse modos diuine operationis autoritate alcuini.b.

Di.xiij.

Determinat quando lux facta fuerit.quia ante omnia alia.a.
Qualis facta fuerit lux illa.corporalis an spūalis.b.
Ubi lux illa facta ⁊ vbi posita fuerit.c.
De effectu lucis siue de die quem faciebat q̄tum ad spacium.d.
De die q̄tum ad distinguendi modū.scȝ de naturali ordine ɔputatōnis dierum. ⁊ de illo qui ꝑ mysterio introductus est.e.
De die q̄tum ad ɔplementum.scȝ cur sol factus est si lux illa sufficiebat.f.
Quō accipiendū sit illud verbū qđ de⁹ dixit. fiat. an sono vocis id deus dixerit an aliter.g.
Quō accipiendū sit qđ dicit̄ pater opari in filio. vel ꝑ filium.vel in spiritu sancto.h.
Remouet opinionē hereticam insinuans aliam esse expositōnem verbi predicti.i.

Di.xiiij.

Determinat celoꝝ naturam ſm veritatem.a.
Determinat celorum naturam ſm quorundaȝ opinionem qui putant celum illud esse ignee nature quibus consentit Aug.b.
Tangit questionē de figura celi.c.
Querit de motu celi.d.
Remouet dubitatōnem quare tacuit scriptura ī opere scđe diei qđ in alijs dixit.e.
Agit de distinctōne celoꝝ determinans veritateȝ q̄n aque ɔgregate sunt in vnū locū.f.
Soluit dubitatōeȝ vbi ɔgregate sunt aque.g.
Agit de ꝑductōne luminariū comparans ea operibus alioꝝ dierum.h.
Determinat quare luminaria celi facta sunt.i.

Di.xv.

Determinat de ꝑductōne aīalium ex aquis.a.
Determīat veritatē de ꝑductōne aīaliū ex terra.b.
Querit vtrum post peccatū venenosa animalia noxia facta fuerint.an ꝓpter peccatū nocere ceperint prius facta innoxia.c.
Querit vtrū minuta aīalia tūc creata fuerint.d.
Determinat de operū diuinoꝝ ɔsummatōne ostendens qualiter in ꝑductōne hominis facta est ⁊ cōsūmata distinctio rerum.e.
Explicat diuersas sententias catholicoꝝ tractatorū de eadem rerū distinctōne.f.
Explicat veritatē de septime diei requie.g.
Questionem mouet ⁊ determinat qualiter accipiendum sit qꝫ dicit̄ deus ɔplesse opus suum septimo die cum tūc requieuerit ab oīm opere suo.h.

Di.xvj.

Continuat dicta dicendis.a.
Inducit autoritatem sacre scripture in qua ostenditur per quem modum homo productus comparetur ad suū effectiuū principiū.b.
Subdit predicte autoritatis explanatōnem qꝫ imago ⁊ similitudo accipitur hic a diuersis diuersimode.c.
Ponit explanatōnem inducte autoritatis ſm alioꝝ opinionem.d.
Ponit explanatōnem inducte autoritatis ſm suaȝ opinionem.e.
Ex veritate determinatā concludit conclusionē correlariam qꝫ homo dicitur imago ⁊ ad imaginem. filius xō imago non ad imaginem.f.

Di.xvij.

Determinat veritatem de productōne anime scȝ sc. vtrum de aliquo facta sit an non. ⁊ quando facta sit.⁊ quā gratiā habuerit in creatione.a.
Remouet quorundā hereticoꝝ errorem qui putauerunt animam esse de substantia dei.b.
Determinat de ꝑductōne anime in relatōne ad corpus.vtrum deus creauerit animaȝ in corpore vel extra corpus.c.
Querit vtrum deus fecerit hominem in etate perfecta.d.
De hominis formati locatōne scȝ qui extra paradisum creatus.in paradisum positus est.et quare ita factum sit.e.
De loco paradisi q̄tum ad contenta que sunt ligna paradisi.inter que erat lignum vite.⁊ lignum sciētie boni ⁊ mali.f.

Di.xviij.

De formatōne corporis mulieris ex viro in comparatione ad causam finalem.a.
De formatōne corporis mulieris ex viro in comparatione ad causam materialem.b.
De formatōne corporis mulieris ex viro in comparatione ad causam efficientem.c.
De formatōne corporis mulieris ex viro in comparatione ad causam formalem.d.
Ponit opinionem quorundā erroneam de ꝑductione anime mulieris.e.
Subiungit aliam opinionem non minus falsam.f.
Ponit veritatem catholicam.g.
Falsitatem impugnat.⁊ confirmat veritatem autoritate Hiero.⁊ Aug.h.

Di.xix.

Determinat veritatem de primo hominis statu ante peccatum.scilicȝ qualis fuerit ſm corpus ⁊ ſm animam.a.
Explanat veritatē predictam.b.
Mouet determinandā questionem circa immortalitatem.vtrum immortalitas quā habuit an̄ peccatum esset de conditione nature.an ex gratie beneficio.c.
Mouet aliam dubitatōnem que habet ortum ex illa.vtrū si nō foret ꝓceptum ve de illo ligno comederet. et alijs non illo vteret̄.an posset non mori. Et determinat ſm opiniones diuersas.d.

Di.xx.

Determinat de modo ꝓcreatōnis filioꝝ si non peccassent primi ꝑentes.⁊ quales nascerent̄ filij.a.
Quare in paradiso non coierunt duobus modis soluit.b.
Determinat de tempe translatōnis.vtrum natis filijs.per successiones an simul omnes transferendi essent.c.
Determinat quales nascerentur filij q̄tum ad corpus.vtrum ꝑfectōnem stature ⁊ vsum membroꝝ habentes qualis homo primus fuit ɔditus.d.
Ambigua Augusti.verba ponit vbi tamen videtur innuere qꝫ filij ⁊ paruuli possint membrorum vel

Compat gratiam puenientē ad subsequentē ḃm identitatē ⁊ diuersitatē. inquirēs vtrū vna eademq̧ sit gratia q̄ dicitur operans ⁊ cooperans.a.
Compat gratiam ad virtutē ⁊ ad merēdi efficaciā.inquirens quid sit ipsa gratia.⁊ quō mereaṫ augeri. ⁊ de tribus generibus bonorum.b.
In quibus bonis sit liberum arbitrium.c.
Determinat q̄ōnem q̄ queriṫ de operatione grē ad virtutem soluens ḃm opinionem cōmuniorem.d.
De fide itidem dicit q̄ nō est ex hoie ſ ex deo tm̄.e.
De grā q̄ liberat voluntatē.q̄ si virt⁹est. nō est ex libero arbitrio.⁊ sic nō est motus mentis.f.
Determinat q̄ōnem qua queriṫ de compatōne gratie ⁊ virtutis ad meritum.g.
Qꝫ bona voluntas grē principaliter est.⁊ etiam gratia est.sic ⁊ omne meritum.h.
Ex q̄ rōne diciṫ fides mereri iustificatōēs ⁊ alia.i.
De muneribus virtutū .⁊ de gratia q̄ non est sed facit meritum.k.
Epilogus.l.

Di.xxviij.

Ponit improbationem heresis pelagiane que circa potestatem libe.arbi.errabat.a.
Rñdet ad pelagianorꝫ argumentatōēs q̄ dicūt nullum eē culpandū si nō vitat vel facit illud quod ē sibi impossibile.ex q̄ summunṫ due ratōnes quas magister duobus improbat responsis.b.
Rñdet ad illud qd̄ pelagi⁹dicebat. q̄ nihil est tā in nr̄a ptāte q̄ volūtas.ac si diceret bonū vel maluꝫ opari in nr̄a volūtate est sine gratia dei.c.
Rñdet ad illud qd̄ pelagi⁹dicebat.q̄ credimus nr̄m est.q̄ aūt bonū opamur illi⁹ est.qd̄ traxit ex duobus locis ab Aug.ad qd̄ mgr̄ duo ponit rn̄sa.d.
Subiūgit catholice veritatis expressionem.e.

Di.xxix.

Inquiriṫ vtrum liberū arbitriū hoīs an̄ lapsuꝫ eguerit gratia opante vel coopante.a.
Utrū hō an̄ lapsum grāꝫ ⁊ virtutes habuerit.b.
Determinat cuiusmodi pena homo fuit punit⁹propter pctm̄ scꝫ pena eiectōnis de paradiso.c.
Quō intelligendū sit illud ne sumat de ligno vite et comedat ⁊ viuat in eternum.d.
De flameo gladio ante padisum posito.e.
Determinat dubiū ortū ex pdictis.an scꝫ hō an̄ peccatum comederit de ligno vite.f.
Quare non sunt facti immortales si comederunt de ligno vite.g.

Di.xxx.

Ponit ptem pbemialem ondens q̄ p adam peccatum ⁊ pena transijt in posteros.a.
Determinat ppositum principale.ondens vtrum illud pctm̄ fuerit originale vel actuale.b.
Quō pctm̄ intrasse in mundum dicunt.c.
Hic aperit illud esse pctm̄ originale quod transit in posteros.d.
Supposito q̄ pctm̄ primorꝫ pentuꝫ sit originale.inquirit vtrum sit pena vel culpa.e.
Qꝫ originale pctm̄ est culpa auctibus pbat.f.
Inquirit vtrum pctm̄ originale sit ꝯcupiscentia vel alia culpa.g.
Quid nomine cōcupiscentie intelligaṫ que diciṫ fomes peccati.h.
Qꝫ p adam originale peccatum in oēs intrauit.id est concupiscentia.i.
Qd̄ sit illud peccatū in quo omnes peccauerunt scꝫ originale qd̄ ex inobedientia pcessit.k.
Ex quo sensu dictum est p inobedientiam vni⁹multi sunt ꝯstituti peccatores.l.
Qꝫ peccatum originale in adam fuit ⁊ in nob̄ est. m
Obiectio quorundam ꝯtra id qd̄ supra dictum est. om̄es in adam fuisse homines.n.
Quomodo omnes diciṫ in Adam fuisse quando peccauit ḃm ratōnem seminalem.et quomodo ex deo descenderint scꝫ lege ppagationis.o.
Qꝫ nihil extrinsecum ꝯuertiṫ in humanā substantiam que est ex adam.p.

Di.xxxi.

Ponit falsam opinionem circa traductōnem peccati originalis q̄ a patre transeat in filios nō solum ḃm carnem sed etiam ḃm animam.a.
Ponit false opinionis improbatōnem ostendens q̄ originale non habet traduci per traductionē anime.b.
Ostendit veritatem q̄ originale traduciṫ mediante carne.c.
Remouet dubitatōnem qua queritur an originalis peccati causa sit culpa an pena.d.
Quare dicaṫ originale hic di cum epilogo.e.
Obiectio quorundam nitentiū pbare pctm̄ nō traduci ex lege coitus.f.

Di.xxxij.

Quō originale peccatū deleatur in baptismo ex pte anime.a.
Quomō originale peccatuꝫ curetur in baptismo ex parte carnis.b.
De pena cōcupiscentie q̄ remanet in carne et in aīa ex q̄ autore sit deo scꝫ vel alio.c.
Utrū deus ex iusticia debeat culpā originalē aīe imputare cum non possit vitare.d.
Quare deus vult aīam corpi maculato ꝯiūgere sciens eam inde maculari ⁊ ideo damnari.e.
Qualis creatur anima a suo creatore.f.

Di.xxxiij.

Mouet q̄ōnem an pctā omniū pcedentiū patrum puuli originaliter trahāt vt pctm̄ ade.a.
Motā q̄ōnem determinat ḃm aliorꝫ opinionē.b.
Ponit modū p quē Aug.illam q̄ōnem dissoluit.vbi apparet q̄ eam ꝯtractat ambigue.c.
Ostendit q̄ peccatū originale nec intendaṫ nec multiplicaṫ pter peccata primorum parentū q̄tū ad penam.d.
Determinat de grauitate actualis peccati ade.e.
Determinat de remissione actualis pcti ade.f.
Mouet dubitatōnem ortam ex apparenti ꝯtrarietate in Exodo ⁊ Ezechiele.g.
Determinat illam apparentē ꝯtrarietatē exponendo auctes q̄tum ad intellectum literalem.h.
Exponit autoritates predictas q̄tum ad sensuꝫ mysticum vel moralem.i.

Di.xxxiiij.

Aperit suaꝫ intentōēs in generali q̄ de peccato actuali animaduertenda sunt.a.
Ostendit q̄ peccatum vel malū ortum habet a causa bona.b.
Ostendit q̄ peccatum seu malum est a voluntate libera.c.